CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN
PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON

LINGUAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,
T. O. WEIGEL.
MDCCCLXV.

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desideriis non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximius in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promota est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexici parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro venui subjicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum ut sine mora aggrederemur, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesauros summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregisse nobis videmur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorumdem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo obversabatur fine longius nos abesse deprehenderint. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam

esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexici auctoritate nitebamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliâs mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigatôr gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexici nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis exscribendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicaremus, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, quà est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpsimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typothetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kilii Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexici hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Ṣiḥâḥ et Qâmûs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpenda sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima nonnisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et *antiquissima* quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinicarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubicumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulas Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis nonnisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiopis facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentiorem sive e variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerpere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopibus aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufâlê vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረፈ፡ነገር፡ዘበሮክ፡ i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimus est liber quem ቄርሎስ፡ i. e. *Cyrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (ሥርዐት፡ዘአዘዞ፡መልአክ፡እግዚአብሔር፡ለአባ፡ጳኵሚስ፡በበሐር፡ዘስሙ፡ጠርቤንስስ፡በደወለ፡ተባይስ፡); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Geez translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luculenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticas, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde depromi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1853. Bd. 7 S. 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Caeteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexici copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quam ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existimavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicunt technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopibus ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis. a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve *insignes* quos excerpsimus sunt Clemens, Synodos, Didascalia, Kidân, Faus Manfasâwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in Nachrichten von der G. A. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen 1858 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisât i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisât recensionis alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyrani f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangrenses f. 194—197. 217[b]; 12) Sardicenses f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laodiceni f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulto adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerpsimus 1) *Kidân* i. e. መጽሐፈ፡ኪዳን፡ዘእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditicium qui in Haimânôta Abau et in M. M. allegatur; in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasâwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascaliam* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: The Ethiopic Didascalia with an English translation, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consuluimus. — *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. I f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphanii, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerpsimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (መጽሐፈ፡ግንዘት፡) i. e. rituale in exsequias celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensionem exhibet permultis foedissimae superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum, plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 መጽሐፈ፡ቄድር፡ (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam ጸሎተ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡ድንግል፡ዘጸለየት፡ባቲ፡በውስተ፡ሀገረ፡ባርቶስ፡ et alia superstitiosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 183) continentur; 2) f. 39—45 መጽሐፈ፡ባሕርይ፡ sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (ሰመይናሃ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiali, Faus Manfasâwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est ኪዳን ፡ ዘነግህ ፡, et partes ejus etiam in Kidân libro supra laudato leguntur; perpauca ex eo sumsimus. — De Deguâ et Mavâs'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI[1] ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatas. Cum editione Graeca accuratius quam exspectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (ድርሳን ፡), et paraeneticam (ተግሣጽ ፡); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags.* allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philexius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1847 Bd. 1 S. 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartiensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E libris qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerpsimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimânôta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 13—19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non Maſsḥafa Ṭomâr operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus መጽሐፈ ፡ ምስጢር ፡ i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (at secundum Chronicon Liq Atqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844 Bd. 5 S. 194—196 et d'Abbadie Catalogue p. 54—59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet መጽሐፈ ፡ ፈላስፋ ፡ ጠቢባን ፡ seu liber *Falasfa*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; eum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetḥa Nagast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elassal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a jurisconsultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 24—30; d'Abbadie Catalogue p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Rüppellianum (vid. Rüppell Reise Bd. 2 p. 185—188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam*, *astronomiam*, *chronologiam* pertinent excerpsimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico, saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 41—45; 2) e variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Maſsḥafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion ዜና ፡ አይሁድ ፡ i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1—269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272—382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1—88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medii aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89—105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl. p. 68—73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopiae describuntur, sc. Cod. XXVIII—XXXII (vid. Catal. p. 74—82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopiae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe ልሳነ ፡ ታሪክ ፡ seu linguam Chronicorum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopismum vergunt, Rüppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Rüppell Reise II. p. 336) große Chronik des Lik Atkum (rectius Liq Atqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro recepimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum fictitii. *Synaxariorum* (de quibus vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 36—68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerpsimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII° in Aegypto composito, sed ab Aethiopibus saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam

poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratae sunt. — E magno librorum qui *Gadel* vocantur numero pauci tantum nobis praesto erant: Gadela Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald Jahrbuch der biblischen Wissenschaft V. 1853 p. 1—144), et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragâwi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedûs (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Ejusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Judaeorum qui sub rege quodam ጺሩጺዶን፡ (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris Mavâs'et et Deguâ dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavâs'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Deguâ* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poëticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera *l*. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab እእግዚአብሔር፡ጠቢብ፡ጠቢባን፡ incipiunt et *Ṭabîba Ṭabîbân* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a ስብሐት፡ለከ፡ *Sebchat laca* incipiunt, e Cod. Bodl. XVIII; 3) carmen ad communionem sacramenti altaris celebrandam quod, cum a ማኅበረ፡ምእመናን፡ incipiat, *Mâchbara Me'manân* voceamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poëmata quae nos *Salâm* nominavimus, Abyssini autem መልክእ፡ i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) Salâm ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) Salâm ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) Salâm ad Mariam II (quod non መልክእ፡ est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) Salâm ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris quae a Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) ፍካሬ፡ኢየሱስ፡ (*Fekâre Iasus*) i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) ጥበበ፡ሳቤላ፡ *Sapientia Sibyllae* ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) ውዳሴ፡ማርያም፡ *Laudes Mariae* in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *Formula confessionis* peccatorum, libellus amharizans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbia Aethiopica Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo pervestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber Mysteriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalôta Reqêt (at vid. supra sub litera *a* de libro), Homiliam Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiopis proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. *Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabulorum significationibus usi simus.*

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitiabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemnenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratiorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est [1]), quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarumdam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

1) Exemplis sint ሀርበጸ፡ለሀየ፡ለመጸ፡ሐብቀቀ፡ሚሬሑከ፡ሠጠየ፡ተማልዐ፡ሲሐ፡ቀሠፋይ፡ቴጢዎ፡በረረ፡ተፌየ፡ድኅከ፡ al.

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque quos in lexico excerpsimus plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse e conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimânota-Abau, Fetha Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspici non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraeum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarumdam Gadela Adam et Clementis particularum in Journal Asiatique V^e^ série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4°), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundent et locos intellectu difficillimos contineant. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimere voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararemus.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiopes librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam exspectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiope lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspicienda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit. Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque indiciis (ut etymo [1]) vel traditione [2]) Aethiopum) firmatur [3]). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitaremus [4]).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, literatorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt literatores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decrescerent, tamen viri hujus generis, **መምህራን፡** i. e. doctores dicti, etiamnunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulacumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His literatorum vel doctorum studiis ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per docentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere [5]), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarum compendiis instructi sunt. Etiam nominum peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis literatoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, **ሰዋስው፡** dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc exsistunt hujus generis libellorum conjicere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: **መስተሀብበን፡ዘ፡** (i. e. **ዘውእቱ፡** vel **ዘብሂል፡**) **ጸራፍያን፡ወቦዘ፡** (i. e. **ወቦ፡ዘይብሉ፡**) **ተጸሐልያን፡**, vel **ሰንበልት፡ዘ፡ጦስኝ፡ሰንቡልኂ፡ይ፡** (i. e. **ይ**

1) ut II **ሰቈረ፡**, **ግእን፡**, **ረሥሐ፡** al.

2) ut **አስተማወጸ፡**, **ተዐውገ፡** al.

3) Exemplis sunt **ስጉድ፡**, **ምማቴ፡**, II **ሜሰ፡**, **መጐጸ፡**, **ተቀብየ፡**, **ቴጽልዕ፡**, II **ብሕባሔ፡** al.

4) Exempla habes sub **መኰየ፡**, **አሰባብ፡**, **ትዕሬር፡**, II **ዐቀብ፡**

5) quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ብሉ፡), vel ናብሊስ፡ብእዝ፡ብ፡ (i. e. ብሂል፡) ቃዋል፡ብእዝስ፡ ጸናጽልሂ፡ይ፡ (i. e. ይብሉ፡). De his vocabulariis consulere licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556, et descriptionem eorum uberiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos usi sumus sunt Cod. Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod. Tubingensis (de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique Antonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII, in quo radices linguae Aethiopicae secundum ordinem literarum in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae continentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communicavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nominibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሰርኬመ፡ i. e. ለምጽ፡ከወጺ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402 sub ሱዐረም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere consuevimus, tamen adjumenta quae inde petivimus nec ita multa nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatus accurate definiendos sufficiunt. De nominibus peregrinis (ut vasorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium, plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras definitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis nominibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circumscripta est finibus. Tantum enim abest, ut omnes glossae a literatoribus propositae e genuina linguae scientia antiquitus tradita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis, tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ተፈየ፡). Accedit quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopica exponuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt, quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, qua illis monumentis in lexico elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur vocabula quae in libris quorum perlustrandorum facultatem habuimus non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis originem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria cum eandem vocabuli lectionem praeberent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis singulorum verborum significationibus earumque tenuioribus discriminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter investigato et usu loquendi qui cuivis auctori proprius est diligenter observato effectum est. Etenim si quis linguae et grammaticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases et verborum formae vel significationes quae in lexicis nondum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant, etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt quidem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit, loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones depravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint, missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora vel verba technica quae quid sibi velint non ultro apparet, sed quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur, et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cieantur, pauca sane inexplanata relinquentur. Libri autem ex Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quandam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria peregrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis orientalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat necesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum comparationem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda necessariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum literis vel syllabis praefixis formatorum copia ingente abundant singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radicalium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt laudabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negligunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ultro patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitu difficiliores sint nec sine exploratione etymorum inveniri possint [1]). Deinde etiam significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarumque linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est. Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes; earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum disceptare licet, qui etymon perspexerit [2]); sunt alia quorum potestas nisi etymo respecto accuratius constitui non potest [3]), et nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

1) ut ታዕካ፡እስኪት፡አስሐትያ፡አራራይ፡ዐንፀወ፡ድቡት፡ድድ፡ግብት፡ al.

2) ex gr. መስሐግ፡አብደ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዕ፡አገመረ፡ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀደ፡ፈጸመ፡ al.

3) ut ሀርበደ፡ሐብቀቀ፡ሥጥየት፡ቀሠፋይ፡ማኅፈር፡ዘርዘረ፡ገእዘ፡ያገ፡ፀዓዕ፡ al.

videbatur nisi etymologica quoque ratione comprobandus erat [1]); aliorum de quibus etiam traditio exegetica deest sensum nonnisi via etymologica assequi poteramus [2]). Accedit quod etiam ad orthographiam constituendam multarum radicum etyma vel convenientia cum aliis linguis respicienda erant (vid. infra de orthographia). Praeterea etymorum studium per se ipsum expetendum videtur. Nam ut cujuslibet scientiae finis in eo positus est, ut ad intimas rerum causas penetret, ita etiam ei qui in describendis linguae copiis scientiam linguarum omnem pro parte virili promovendam sibi proposuerit non id tantum quaerendum est, quibus nominibus res singulas appellare consueverint homines, sed etiam quas in iis appellandis secuti sint rationes et quas significationum mutationes singulae voces, dum in ore populi vivae essent, subierint. Quas quaestiones qui tentaverit, ei multa inde redundabunt scitu dignissima, quae ad populorum ingenia varia vel ad linguarum historiam pertinent. Denique specialis quaedam erat causa quae ad tractandas has quaestiones nos impelleret. Fuerunt enim nec etiamnum desunt, qui linguae Aethiopicae copias ab indole linguarum Semiticarum aliquantum alienas et permultis vocibus peregrinis, maxime Africanis, permixtas censeant; sunt etiam alii, qui Aethiopicae linguae copias Hebraicae Aramaicae Arabicae copiis dignitate antiquitatis non pares sed fere omnes longe inferiores et nimis depravatas judicent. Quod utrumque verum esse in Grammatica nostra negavimus, et in lexico conscribendo id quoque spectavimus, ut singula linguae vocabula et vere Semitica esse et reliquias antiquissimi temporis permultas in se continere demonstraremus. Iis autem qui linguae Aethiopicae prosapiam vere Semiticam nobiscum agnoscunt gratum nos facturos existimabamus, si singulorum verborum proxime vicina et cognata, quae in aliis linguis Semiticis sunt, eruere tentaverimus.

At difficillimum erat hoc negotium nec via ab aliis literatis satis munita. In caeterarum enim, excepta Hebraea, linguarum lexicis etymologia miserrime neglecta jacet, et in solvendis Aethiopicae ipsius linguae quaestionibus etymologicis non multi sunt qui operam suam collocaverint. Ludolfus ipse in Syllabo vocum harmonicarum quem lexico annexuit ea tantum verba Aethiopica quorum harmonia cum caeteris linguis cuivis obvia erat recensere satis habuit, neque omnia quae proposuit probata sunt. Alia quaedam verba singula alii tractarunt majore vel minore cum successu [3]). Sed verborum pars plurima eaque difficilior a nemine tentata remanebat. Nihilominus impigre hoc negotium capessere non dubitavimus, neque est quod operae ei impensae nos poeniteat. Et ab initio quidem de verborum etymis et harmonia cum caeterarum linguarum verbis paulo fusius

1) ut መርዝም፡ ተመርሰ፡ አቃረየ፡ ተዐውገ፡

2) ut ምልጣን፡ አሩራይ፡ ኅበይ፡ al.

3) *J. A. B. Dorn* de psalterio Aethiopico 1825; *H. Hupfeld* in Exercitationibus Aethiopicis 1825; *Gu. Gesenius* in thesauro linguae Hebraeae; *F. E. Ch. Dietrich* Abhandlungen für semitische Wortforschung 1844; *H. Ewald* Lehrbuch der hebräischen Sprache, VI Ausg. 1855 et in aliis scriptis passim; *F. Tuch* de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam 1854; de Aethiopicae linguae sonorum sibilantium natura et usu 1854; *nos ipsi* in Grammatik der äthiopischen Sprache 1857; *W. Wright* the book of Jonah 1857; *E. Schrader* de linguae Aethiopicae indole 1860.

tractare instituimus; mox autem, ne libri volumen justo magis extenderetur, summa adhibenda erat brevitas.

2) In omnibus igitur iis verbis quae eadem in caeteris linguis Semiticis usitata sunt voces harmonicas annotare satis habebamus, nec raro ad Gesenii thesaurum provocabamus qui de eorum etymis et consensu cum aliis linguis diligenter inquisivit. At permultas radices multaque nomina habent Aethiopes, quae in caeteris linguis eadem non inveniuntur. Ea omnia Geez linguae ita propria esse, ut eorum ne vestigia quidem in caeteris supersint, quis crediderit? Caeterarum enim linguarum Semiticarum si quis comparationem alius cum alia instituerit, facile inveniet, hereditatem communem quam e lingua primitiva acceperunt in nulla tam fide conservatam esse, ut nec ejus partem aliam perdiderit, aliam plus minusve transformaverit. Eandem Geez sermonis rationem fuisse ultro suspicamur, nec aliter se res habet. Plurima eorum, quae leviter observanti Aethiopibus propria et a reliquorum Semitarum linguis aliena videntur, altius scrutanti ex eadem prosapia prognata, quamquam transformata vel nova quadam ratione exculta esse apparebit. Tales autem linguae transformationes et numero et genere aliquantum discrepare ab iis, quas lingua apud alios Semitas subivit, nemo mirabitur, dummodo eam a communi matre prius, quam caeteras, avulsam esse et propriae suae indoli per longius temporis spatium indulsisse respexerit.

Varia autem sunt *transformationum* genera: transformationes sive literarum singularum sive radicum ipsarum, et transpositiones literarum radicalium.

Literarum permutationes quae in linguis Semiticis obtinere solent a Gesenio in Thesauro (Hebraeae potissimum linguae respectu habito) ad singulas alphabeti literas annotatae sunt. Nos ipsi in grammatica § 24—32, quales et quam variae in Geez lingua obtineant, describere tentavimus, et quamvis exempla ibi proposita non omnia etiam nunc tueamur, tamen eadem repetere taedet, nec nisi pauca, maxime quae ad permutationes rariores pertinent, hic adjiciamus. *Gutturales* አሀሐ nonnumquam e literis mutis [1]) et sibilantibus [2]) extenuatae sunt; ሀሐዐ etiam literae *r* aliarum linguarum respondent [3]); literas አ et ሀ, አ et ዐ, ሀ et ሐ et ኀ inter se ipsas vicinas esse satis notum est, sed etiam ዐ et ኀሐ nonnumquam permutantur [4]). *Palatales* ገከቀ non tantum inter se ipsas facile alia in aliam transeunt, sed etiam gutturalibus ሐኀዐ(ሀ) affines sunt et crebro cum iis permutantur [5]). Literae Arabum غ praeter ዐ etiam ቀ [6]) et ከ [7]),

1) አኀረ et ደኀረ, et vice versa nescio an ጸደለ et צהל.

2) ut ሀረከ፡ ሐረገ፡ ሀበበ፡ ሀኰሬ፡ ሖረ፡ ሐቤ፡ መሐወ፡ አየየ፡

3) ሀደመ፡ ሐመድ፡ ሐመገ፡ ሐብቀቀ፡ ዐቀበ፡

4) vid. ርኅበ፡ በጥሐ፡ ጸውዐ፡, ጽሕደ፡ et ጽዕደ፡, ጽሕበ፡ ፀመፀ፡ ጸንሐ፡ al.

5) vid. de ሐ et ኀ ልብሐ፡ ሐመዳ፡ ሐረጸ፡ ሐሰወ፡, ሐሰ፡ et ኮሰ፡, ሕንብርብሬ፡ ሐዳፍ፡ ርኋም፡, ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡, ቀብአ፡, ቀደፈ፡ et ኀደፈ፡, በኊበኈ፡ ኀበነ፡ ኀሠዘ፡ ኀጸረ፡ ናሕሰ፡ ነከነከ፡ et ናሕንሐ፡, አምኀ፡ ኩፍ፡ ዝከር፡ et ዝኀር፡, ዛጕል፡ ይኀአ፡ ጽሕም፡ al.; de ዐ አስቆረረ፡ ተኰላ፡ ጌገየ፡ ተከየደ፡ ጸጕር፡ ጸግበ፡ ዐጠነ፡; de ሀ ጸገየ፡

6) በልቀም፡ በቅል፡

7) ከርቤ፡

maxime ገ [1]) respondent. Literae የ cum ገ vel ከ permutatae praeter ይክተሙ፡ገሠጸ፡ nulla habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima ጠ pro ደ et ተ [2]), quam ደ pro ተ et ጠ [3]) et ተ pro ጠ [4]) utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt [5]); etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt [6]). *Labialium* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum በ et ወ [7]), በ et ፈ [8]), sed etiam ወ et ፈ [9]), ወ et መ [10]), መ et በ et ፈ [11]). *Nasalis* መ ut labialibus affinis est ita nasali ነ [12]); nasalis ነ autem cum liquida ለ haud ita raro permutatur [13]) nec non cum ረ [14]), quae literae ለ vicina est. *Liquidarum* ረ et ለ alius in aliam transitus facillimus est [15]); de ረ et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus [16]) permutatur ረ; raro ለ e ደ mutata est [17]).

Aliae differentiae in ipsa *radicum formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quas hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Geez lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt [1]), et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas [2]) sive radices tertiae የ et ወ [3]), et exhibet radices tertiae ወ et የ, ubi in aliis radices concavae [4]) vel primae ወየ [5]) inveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae ወየ [6]) vel pro variis aliis reliquarum linguarum [7]). Novas radices habet formatas sive praefixa አ vel ዐ [8]), vel ወ [9]), vel ነ [10]), vel መ [11]), vel ተ [12]), quae passim in ደ abit [13]), vel ሰ [14]), quae passim in ጸ mutatur [15]), sive inserta gutturali [16]), vel semivocali in gutturalem transmutata [17]), sive affixa የ et ወ [18]), vel አ et ዐ [19]) vel ተ [20]) vel ነ [21]) vel ሰ [22]), vel ቀ [23]). Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae ረ [24]), ተ [25]), plerumque ነ [26]). De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

---

1) ዘንጐጐ፡ገመነ፡ጌገየ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡

2) ሠጠቀ፡ስሕጠ፡ሶጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቀለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቅዐ፡ጠበቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠነ፡

3) ሐዳፍ፡መዐደ፡ውኅደ፡

4) ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡

5) vid. de ዘ et ሰ س ش ث ሰበረ፡ et ዘበረ፡, ሐዘበ፡ et ሐሰበ፡, በዘተ፡ዘርቅ፡መዝርዕ፡ዘብድ፡ዘንገዐ፡ዘፈር፡ገዝፈ፡; de ዘ et ጸ ص ዘመደ፡ et ፀመደ፡, ዘረበ፡ et ጸረበ፡, ቤዝ፡ሕምዝ፡; de ሰ ሠ et ز ن ሰንጐጐ፡ሳሕስሐ፡ሰሰለ፡ዐሰበ፡ዐጽቅ፡; de ሰሠ et ጸ ض ሰበበ፡ሰኖባር፡, ሰፍሐ፡ et ጸፍሐ፡, ሠሐቀ፡አስፈር፡ሰፈወ፡በስበሰ፡ዐናስር፡ፈሥሐ፡; de ጸፀ et ز ض ጽሕም፡ጸአመ፡ጸገወ፡ፀሐሰ፡; de ጸፀ et טש ፀመፀ፡ፅጌ፡ጽህቀ፡ጸረ፡ጼነወ፡ጸግበ፡ፀቈነ፡ፀዓዕ፡ፄወወ፡ዓፄ፡ጸልአ፡ጸጕር፡ al.

6) vid. ሰርሐ፡ሰቈረ፡ሰበረ፡ቈጸረ፡በፀወ፡ደምፀ፡ጥንፍሕ፡ጠቀ፡(ጠፈረ፡)ጸዐነ፡ጽግንት፡ፀሐሰ፡ፀርፈ፡ al.

7) vid. ሆባይ፡ሀውለየ፡ et ሀብለየ፡, ሐወለ፡ et ሐበለ፡, መረብ፡, ሠወጠ፡ብርዕ፡, ዋህውሀ፡ወልወለ፡ወለጠ፡ዋከየ፡ወጠነ፡ጸረ፡ጸወተ፡, ፀወሰ፡ et ፀበሰ፡

8) vid. ኀፈጠ፡, በለጸ፡ et ፈለጸ፡, ነጠበ፡ et ነጠፈ፡, በዘተ፡ወፈረ፡(ዘለፈ፡).

9) ፈቀረ፡ሐወጸ፡

10) መዓር፡መዐደ፡መዘነ፡(መንጢጥ፡መርሐ፡)ወሰቀ፡ et መሰከ፡, ውኅደ፡(ሐወዘ፡); adde Tigr. ወነ፡ et መነነ፡, ወንበር፡ et መንበር፡ al.

11) መሐለ፡መሐዘ፡መተረ፡መከረ፡ብህለ፡ብዕለ፡ባልሐ፡ et መልኅ፡, በረረ፡ብንት፡አነመ፡ዐተመ፡ፈሐቀ፡ፈኀረ፡; adde Tigr. ዘመን፡ et ዘበን፡ al.

12) መሰቀ፡ et ነሰቀ፡, ሐሜት፡ et ሐኔት፡, ዘመወ፡ et ዘነየ፡, ጽሕም፡መፀወ፡ al.

13) ረሐለ et ረሐነ፡, ግንፋል፡ et ግልፋል፡, ጸልአ፡ለሐወ፡ለከፈ፡ተንተነ፡ነጠየ፡ሰንሰል፡; cfr. Tigr. ለጽሐ፡ et ነጽሐ፡ ዘለመ፡ et ዘነመ፡

14) ተንተነ፡ዐጠነ፡ዘንመ፡አነመ፡ደንደር፡(ጠፈረ፡).

15) ላኅልኅ፡ et ራኅርኅ፡, ሐረረ፡ et ሐለለ፡, መርመሬ፡በቀለ፡አባል፡ጸዐለ፡ፈለጠ፡ፈለጸ፡

16) ኀየሰ፡ንእሰ፡ዐተር፡(ግሕሠ፡ገሠጸ፡).

17) ነገለ፡ነገድ፡; fortasse መስወል፡ et መስወድ፡

---

1) መነነ፡ሠረረ፡ሰረረ፡ሰቈቈ፡ገተተ፡ፈገገ፡ነፍነፈ፡, ዐረረ፡ et ዐረየ፡

2) ሞቀ፡ፆመ፡ኬደ፡ዴጠ፡ሰወረ፡

3) II በከየ፡ደበየ፡ደበወ፡መሰወ፡ነቀወ፡

4) vid. ሀለወ፡ሀፈወ፡ሐቀወ፡መረየ፡ኀለወ፡ኀለየ፡ኀርየ፡ነዐወ፡ዐለወ፡ዐለየ፡ጠሰየ፡ፀመወ፡

5) ut ሰጠወ፡ שטה, ኀተወ፡ יקד.

6) vid. ጌሰ፡ጊወወ፡

7) vid. ሔከ፡ሔበ፡ቤጸ፡ቀየመ፡

8) አከለ፡ዐረፈ፡ዐንዘረ፡ዐዘረ፡ዐጠቀ፡

9) ወሐከ፡ውኅጠ፡ወከፈ፡ወገዐ፡ወፈረ፡

10) ነሠገ፡ነዘረ፡ነገረ፡ነጸፈ፡ነፀረ፡(ንኅለ፡).

11) መቈሰ፡መበለ፡መከነ፡መገበ፡ (et multa quadrilitera).

12) ተከለ፡ et ወከለ፡, ተከተ፡ተከዘ፡ቶስሐ፡ተወነ፡ተገረ፡ተፈየ፡

13) vid. ደረከኖ፡ድርገሓ፡ደኅብያ፡; an etiam ጠ in ጠፍላሕት፡?

14) ሰዘረ፡ሰረገላ፡ሰንቀወ፡አስያዘዘ፡

15) ጸምላጥ፡ጸብረቀ፡

16) ርሕሰ፡ልሕደ፡ናሕሰየ፡ብህለ፡ዛህለለ፡ጐህነ፡ከዐበ፡

17) ምህከ፡ብዕለ፡ክህለ፡ጠሐለ፡ጽህቀ፡ሠዐለ፡ጸዐረ፡

18) ሠነየ፡ዐፀየ፡ለበወ፡ገጸወ፡ሀውለየ፡ሐብለየ፡ደርበየ፡ጐንደየ፡ሰርገወ፡ቃዕደወ፡ዜነወ፡ቤዘወ፡ጸልሐወ፡ጼነወ፡

19) ወሥአ፡ከፍአ፡ጐድአ፡ጠልዐ፡ወልዐ፡ጠብዐ፡ቈጥዐ፡መሥኵዐ፡; vid. etiam ጥንፍሕ፡

20) ስሕተ፡ብሕተ፡ከፀተ፡ፈየተ፡ዐገተ፡ጸበተ፡ et ጸበየ፡ (fortasse አኰተ፡ siquidem a נאה آنى).

21) ወጠነ፡መጠነ፡መአነ፡ሰፈነ፡ባህነነ፡ፀቈነ፡ (fortasse ቀዐነ፡ si quidem pro ዐቀነ፡ ex قنى) et vice versa ዘበየ፡

22) ወደሰ፡ጸነሰ፡ፀነሰ፡(ጠበሰ፡ዘልገሰ፡), collato ሠረጸ፡ et ደነጸ፡

23) ዐረቀ፡ጠረቀ፡ጸፈቀ፡

24) ሀርበደ፡መርሰሰ፡

25) ሐርተመ፡ኰስተረ፡(ገፍትአ፡).

26) ሰንአለ፡ከንፈር፡ዐንበዘ፡ዘንገዐ፡ዘንጐጐ፡ገንጸለ፡ጠንቈለ፡ፀንገዐ፡ግንፋል፡ድንገል፡ደንቀወ፡ድንቡስ፡ድንቀት፡ፀንፈርት፡; ድሕንፃ፡ድርንቅ፡ጽርንዕት፡ al.

literis radicalibus, maxime liquidis [1]), vel nasali ን [2]), vel sibilantibus [3]), vel aliis [4]).

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinicis) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut erueremus nobis contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minimo erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino negemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም፡, ስኔ፡) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquiores sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaearum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non ignorat. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina, peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopica e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscum commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petiissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ፡ብኄ፡ብርስን፡ነት፡አሓ፡; de ሜጠ፡ nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ነጌ፡ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ልክ፡ሰንጠ ረጅ፡ ኒል፡ al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt [1]). Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas [2]), sed etiam alia quae ad res mundanas [3]) referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur [4]). Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt [5]), sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficilius ab iis quae antiquitus Aethiopica erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copiis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumta neque in communem usum abierunt neque Aethiopibus ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

---

1) ሀጐለ፡ልሕቀ፡ለሐኰ፡ለመጸ፡ሐቅል፡ምሕረ፡ረምሰሰ፡ሰለቀ፡(ቀብለ፡)እግር፡ወለጠ፡ዐብረ፡ድጐልማ፡, ጐሐለ፡ et ጐልሐ፡, ጻሕል፡

2) ሐነጸ፡ሰንአ፡ናእከ፡ንዋይ፡

3) ስሕከ፡ቀፈጸ፡ነሥተ፡, ነሰከ፡ et ነከሰ፡, ዐጸፈ፡(ዘወፈ፡) ፈወሰ፡

4) ደቅሐ፡ ሐቀፈ፡ መትከፍት፡ al.

---

1) ut ሃይማኖት፡መሃይምን፡ሀይከል፡መሲሕ፡ምጽዋት፡ረባን፡ሰንበት፡ሲኦል፡ሰይጣን፡ቀሲስ፡ኖናፌ፡ተርጐመ፡ታቦት፡አረሚ፡አሪት፡ዐርብ፡(አጥሀረ፡?)ጣዖት፡ፍርቃን፡; alia quoque ut መናረት፡ቆብዕ፡(መንሱት፡?)ሐኖት፡ጥብዖት፡ምስኪን፡ቶራ፡ቅኑም፡ተልሚድ፡

2) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር፡, አስኬማ፡ሲኖዶስ፡ስንክሳር፡ቀኖና፡አጰንገለ፡አረበን፡ al.

3) ut ፈላስፋ፡ዘውግ፡ስንዳሌ፡ስንዶን፡ብሉኔ፡ኖትያዊ፡መንገን፡ሰሊዳ፡አርጋኖን፡አየር፡ግብስስ፡ጤገን፡ፈላቅ፡ፍያል፡አስፋሬዳ፡እስክሬን፡, quare etiam ወልታ፡ et ደብተራ፡ ex eodem fonte derivata suspicamur.

4) ut መንዲል፡ቀንዲል፡ተርሙስ፡ al.

5) ut ሚራክ፡ርኳም፡ታሪክ፡ቀሚጽ፡በለሳን፡ነፍጥ፡ቅጥራን፡ጠለመ፡ቀለበ፡ al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocavimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria [1]), quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas [2]) recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est [3]), nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocavimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radicis verbalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirps verbalis manifesto denominata est [4]), a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radicis cujusdam nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radicis formam verbalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus [5]), modo brevitatis causa omisimus [6]). Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consuevimus [7]); paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabetico interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjunximus [8]). At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt [9]), vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus e radice trilitera formata sunt [10]), sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, exscripsimus, sed etiam numeris appositis singularum stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus [11]) ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocavimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi et Imperativi; iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronominibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nominum substantivorum genera (nempe num masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et rarius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensuimus voces et phrases vocumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatiorum autem vel tritissimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Geez linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissime a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et commatum [1]), in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa exscripsimus, locos probantes e scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermisimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque e libris antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorem, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfus vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere noluimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

---

1) ut ሌዋዊ፡ አሉፍሊ፡ ግዕዝ፡ ይሁዳ፡ cum derivatis, al.
2) ut ሐጌ፡ መንክ፡ ሰንጠረጅ፡ al.
3) ut ዮጊ፡ አሜከላ፡ መንዝር፡ al.
4) ut ለበወ፡ ለጐመ፡ ሐመለ፡ ዐየነ፡ al.
5) ut ኀበበ፡ ዖመ፡ ቀሙቅሐ፡ al.
6) ut ቈቃሕ፡ ዖፍ፡ ዐጽቅ፡ ፀሓይ፡ al.
7) ut መዝመዘ፡ non sub መዘዘ፡, ፀንግዐ፡ non sub ፀግዐ፡, ሰንቀወ፡ non sub ነቀወ፡
8) ut ደምሰሰ፡ ad ደመሰ፡
9) ut አማሕፀነ፡ sub ሐፀነ፡; አማዕረረ፡ sub መዐር፡
10) ut ሐዘንዘነ፡ sub ሐዘነ፡; ማሕለለ፡ sub መሐለ፡; አኀሰርሰረ፡ sub ኀሰረ፡
11) sc. ተመያየጠ፡ ተመላለሰ፡ ተዐማመቀ፡ ተደማመረ፡, coll. ተቃበበለ፡

---

1) In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et commata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

dum numeros foliorum vel paginarum vel capitum et commatum vel sectionum, stropharum al. citare satis habuimus, modo ubi ad formas, significationes, phrases probandas et exponendas necessarium videbatur, locos ipsos, quamquam compendiose, exhibuimus, nec raro locorum difficiliorum et ambiguorum vel versionem nostram vel verba Graeca e quibus versi sunt adscripsimus. Pariter locos ipsos exhibuimus, ubi iis res aliis de causis cognitu dignae continentur [1]). Alios locos copiosius excerpsimus, quia vel ad definiendas vocum significationes multum efficiunt [2]), vel plura simul ibi inveniuntur vocabula rariora [3]); quibus locis semel exscriptis posthac sub aliis vocabulis ad eos provocare satis erat.

Denique etiam glossas quae in Vocabulariis et in Abbadiana radicum collectione exhibentur singulis vocabulis descriptis sub finem adjecimus. Quamquam enim plurimae ad exponendas significationes parum utiles sunt, tamen exegeseos vernaculae documenta videntur haud omnino contemnenda.

5. *De orthographia.*

Reliquum est ut leges quas in scribendis vocabulis Aethiopicis secuti sumus paucis exponamus. Sunt enim literarum genera quatuor, sc. ሀሐኀ, ሠሰ፡, ጸፀ, አዐ, quas Aethiopes amharizantes singulas a viciuis pronunciando distinguere desierunt et scribendo promiscue adhibere consueverunt (vid. gramm. § 24. 31). Quae pronunciationis et scriptionis labes jam Ludolfi aetate inveteraverat, quam ob rem ei de remediis adhibendis cogitandum esse videbatur. Erant quidem prioribus saeculis vocabula, ad quae nondum penetravisset (exempla habes in gramm. l. c.), sed his novissimis saeculis tam late serpsit, ut in libris recens scriptis ne unum quidem vocabulum intactum relinqueretur (ex. gr. pronomen suff. ሁ፡ etiam ኍ፡ et ሑ፡ scribitur) et ne unius quidem vera pronunciatio et scriptio inde cognosci posset. Sed etiam codices antiquiores et antiquissimi quos habemus (sunt enim vix quatuor vel quinque saeculis antiquiores) eadem corruptione, quamquam minus, infecti sunt. Magnae inde et lexicon conscripturo et etyma exploraturo exoriuntur difficultates. Remedia autem circumspicienti nihil se offert nisi linguarum Semiticarum aliarum, maxime Arabicae, comparatio. Ex ea normas orthographiae petendas esse jam Ludolfus vidit. Nam cum multa verba Aethiopicae linguae cum caeteris communia sint, orthographia autem in illis satis certa et constans sit, facile inde disceptari posse videtur, quae sit verborum Aethiopicorum scriptio vera. Hanc disceptandi normam bonam esse eo quoque probatur, quod scriptiones ad eam constitutae cum scribendi legibus in melioribus codicibus Aethiopicis observatis concordare solent. Sed omnia ex ea disceptari nequeunt. Nam permulta sunt vocabula, quibus quae in aliis linguis respondeant dubium est, eoque magis dubium, quo incertior Aethiopica eorum scribendorum ratio est. Nec desunt alia, quae eadem nonnisi in lingua Hebraea vel Syriaca nec in Arabica conservata sunt (ut መጽአ፡, I ጸብአ፡, ወፅአ፡, ኀብረ፡). At illis linguis cum distinctio sonorum ጸ et ፀ, ኀ et ሐ nulla sit, iis solis non vel raro tantum [1]) probari potest, utrum ጸ an ፀ, ሐ an ኀ scribendum sit. Denique sunt quae in caeteris linguis vicina sua quidem vel radices suas habeant, sed non plane consonent (ut ኀጸረ፡ קצר قصر, ተኍአ፡ חוק, ጕድዐ፡ כדר כתת); quod si ita se habet, scriptio plerumque incerta relinquitur, quamquam fieri potest, ut normae ad quas literae vicinae permutari solent, aliunde notae, subveniant [2]). Denique negari non potest, pronunciationis Aethiopicae jam antiquioribus temporibus discrepantiam quandam fuisse ab Arabica: exemplis sint ኀየለ፡ et ሀለወ፡, quorum sonus initialis satis constanter ኀ et ሀ scriptus erat, quamquam Arabice حول et حيل respondent. Unde illam quoque normam quam Ludolfus proposuit ad omnia disceptanda non sufficere apparet.

Quae cum ita sint, nobis quidem observatio orthographiae in antiquioribus et melioribus libris usitatae non negligenda videbatur. Quamvis enim ne in illis quidem verborum scribendorum ratio satis constans sit, tamen constantior est quam in recentioribus, ejusque observatione aliquid certe ad definiendam veram pronunciationem et scriptionem effici posse videtur. Hanc igitur tamquam alteram normam in definienda orthographia secuti sumus. Nonnumquam ei cessimus, quamvis vel etymon vel reliquarum linguarum comparatio aliam scriptionem suaderent [3]). Ubi autem neutra norma adhibita certi aliquid eruere potuimus et ipsi dubii haesitavimus, annotatione addita [4]) dubitationem nostram indicavimus.

Quas ad regulas scriptionem cum conformaremus, contigit, ut nostra orthographia cum Ludolfiana plerumque conveniret. Nec nisi in adhibendis literis ሰ et ሠ, quarum potestatem Ludolfus minus recte intellexerat (vid. gramm. § 30), crebrius a Ludolfi via recedendum erat.

---

1) ut sub ፈንከሰ፡ፈደለ፡

2) ut sub ሕጌ፡, ተድኅነ፡

3) ut sub ምሕን፡መንዲል፡አንሳሕሰሐ፡ዐቃር፡

1) ex. gr. ወፅአ፡, non ወጽአ፡ scribendum videtur, quia יצא Syriace ܐܦܩ sonat.

2) ex. gr. cum ק literae ኀ magis quam ሐ vicina sit, sequitur ኀጸረ፡, non ሐጸረ፡ scribendum esse.

3) vid. sub ሠለጠ፡ሠዐለ፡ቀሠመ፡ሠረየ፡ዐንዘረ፡አዘዘ፡ፈጸመ፡; quamquam etiam vice versa, etymo cedentes, ex. gr. ዐንበሳ፡ኀለየ፡ሐለየ፡ pro usitatiore አንበሳ፡ሐለየ፡ኀለየ፡ scripsimus.

4) ut: ሐጸየ፡ vel ሐፀየ፡; ዐገሠ፡ etiam ዐገሰ፡

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

Sigla	Explicatio
a A.	ab Abbadie acceptum.
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4°.
abs.	absolute.
abstr.	abstractum, -e.
Abt.	Abtelisat. } pars Synodi. Numerus significat canones.
II Abt.	Abtelisat II^{ae} recensionis. } pars Synodi. Numerus significat canones.
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.
Acc.	Accusativus.
Act.	Actus apostolorum.
adj.	adjectivum.
adj. rel.	adjectivum relativum.
adv.	adverbium, adverbialiter.
Am.	Amosi prophetia.
amh.	amharicus, -e.
ann.	annotatio.
ap., apcr.	apocryphus.
Apoc.	Apocalypsis Joannis.
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.
ar., arab.	arabicus, -e.
aram.	aramaicus, -e.
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8°.
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimânôta-Abau.
auct.	auctore, auctoritate.
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bar.	Baruchi liber apocryphus.
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Brucianus.
Bruce	Bruce, Reisen zur Entdeckung der Quellen des Nils, teutsch von Volkmann. Bd. 1—5. 1790—91. 8°.
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.
C.	Caput.
c.	columna.
Can. Anc.	Canones Ancyrani. } partes Synodi. Numerus significat canones.
— Ant.	— Antiocheni.
— Ap.	— Apostolorum.
— Gangr.	— Gangrenses.
— Laod.	— Laodiceni.
— Neoc.	— Neocaesarienses.
— Nic.	— Niceni.
— II Nic.	— — II^{ae} recensionis.
— Sard.	— Sardicenses.
Cant.	Canticum Canticorum.
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII, Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4°.
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.
c. c.	construitur cum.
cfr.	conferas.
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâſsorum.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâſs } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâſsorum.
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.
Clem.	Libri Clementis.
cod.	codex.
col.	columna.
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.
coll.	collato, -is.
coll.	collectivum, -e.
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.
concr.	concretus, -e (opp. abstracto).
conj.	conjunctio.
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.
II — —	— — II^{ae} recensionis } pars Synodi.
III — —	— — III^{ae} — } pars Synodi.
copt.	copticus, -e.
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.
Cyr.	Cyrilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginas; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).
Dan.	Danielis prophetia.
Deg.	Deguâ, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
denom.	denominatus.
Deut.	Deuteronomium.
Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4°.
dupl.	duplex.
ead. q.	eadem quae.
ed.	edidit.
Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Epil.	Epilogus.
Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Esth.	Esther, liber biblicus.
Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
ex. gr.	exempli gratia.
Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
Fal.	Maſshafa Falasfa.
Fek. Jas.	Fekârê Jasus.
fem.	femininum.
Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimânôta-Abau).
F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
F. N.	Fetha Nagast; numeri significant capita capitumque partes.
Form. Conf.	Formula Confessionis.
Francf.	Francofurtensis (codex).
Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4°.
Gad. Ad.	Gadela Adam.
Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
Gad. Kar.	Gadela Karazûn.
Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimânôt.
Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Genz.	Maſshafa Genzat.
Ges. thes.	Gesenii thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4°.
gl.	glossa.
gramm.	Grammatik der äthiopischen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8°.
H. A.	Haimânôta-Abau; numerus significat sectiones.
Hab.	Habacuci prophetia.
Hagg.	Haggaei prophetia.
Harris	Harris, Gesandtschaftsreise nach Schoa. Deutsch von K. v. K. 1845—46. 8° Bd. 1 u. 2.
Hebr.	ad Hebraeos epistola.
hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
Hen.	Henochi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4°.
Herm.	Hermae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8°.
Hez.	Hezekielis prophetia.
Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
Jac.	Jacobi epistola.
ib.	ibidem.
id.	idem.
id. q.	idem quod.
Jer.	Jeremiae prophetia.
Jes.	Jesaiae prophetia.
Impf.	Imperfectum.
Impt.	Imperativus.
Inf.	Infinitivus.
Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens
Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
inus.	inusitatus.
Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.
Joh.	Evangelium Joannis.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.
Jon.	Jonae prophetia.
Jos.	Josuae liber.
Jud.	Judicum liber.
Judae	Judae epistola.
Judith	Judith liber apocryphus.
Jsp.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben Gorion Historia Judaeorum.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.
Kedr	Maſshafa Kedr.
Kid.	Maſshafa Kidân Za-egziena Ijasus.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4°; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.
l.	linea.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.
lex.	lexicon.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Parisiensis, a Ludolfo lectus.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significant folia et columnas.
Lit. Diosc.	Liturgia Dioscuri
— Epiph.	— Epiphanii.
— Greg.	— Gregorii.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.
Luc.	Lucae evangelium.
Lud.	J. Ludolfus.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.
Lud. Comm. Hist.	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol.
m.	masculinum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.
Machb. Meem.	Machbara Me'manân.
Mal.	Malachiae prophetia.
Marc.	Marci Evangelium.
masc.	masculinum.
Matth.	Matthaei Evangelium.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.
Mich.	Michaei prophetia.
M. F.	Maſshafa Faus.
M. M.	Maſshafa Mistîr.
Ms.	Manuscriptum.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Ludolfo lectum.
M. Tom.	Maſshafa Tomâr.
n.	nomen.
n. act.	nomen actionis.
n. ag.	nomen agentis.
nom.	nomen.
nomt.	nominativus.
n. pr.	nomen proprium.
n. prgr.	nomen peregrinum.
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.
num.	numerale.
N. T.	Novum Testamentum.
Ob.	Obadiae prophetia.
obsc.	obscoene.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4°.
opp.	oppositum, -o, -nitur.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.
p. vel pag.	pagina.
Par.	Paralipomenon libri I et II.
part.	participium.
pass.	passivum.
pers.	persona.
prgr.	peregrinum.
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.
Pl.	Pluralis.
praep.	praepositio.
Prec. mat.	Preces matutinae.
Prol.	Prolegomena.
pron.	pronomen.
prop.	proprium, -e.
Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
quadrl.	quadriliterum.
q. v.	quod videas.
rad.	radix.
radd.	radices.
Rad. Ab.	Radices Abbadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Refl.	Reflexivum.
Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Reg. Pach.	Regula Pachomii.
rel.	relativum.
Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
rom.	romanae editionis.
Rüppell	Ed. Rüppell Reise in Abyssinien. Frkf. 1838—40. Bd. 1. 2.
Ruth	Ruth liber biblicus.
Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
sc.	scilicet.
Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Genevae 1629. fol.
sec.	secundum.
seq.	sequens.
s. fin.	sub finem.
Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
Sing.	Singularis.
Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
Ssal. Req.	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus.
st. c.	status constructus.
Stat. Ap.	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
str.	stropha.
Subj.	Subjunctivus.
Subst.	Substantivum.
suff.	suffixum.
Sx.	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Máscaram, Teqémt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtit, Magâbit, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Nahassê, Paguemên.
Sx. Enc.	vid. Enc.
Syn.	Synodos.
syr.	syriace.
Tab. Tab.	Tabiba Tabîbân, carmen Aeth. 102 stropharum.
term.	terminatio.
Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
Thren.	Threni, liber biblicus.
Tim.	ad Timotheum epistolae I, II.
Tit.	ad Titum epistola.
Tob.	Tobith, liber apocryphus.
trsl.	translate.
v.	varia lectio.
var.	varia lectio.
vers. alt.	versio altera.
vers. ant.	versio antiqua.
vers. nov.	versio nova.
Vers. Lat.	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana e codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I, fasc. I. ed Ceriani, Mediol. 1861. 4°.
vic.	vicinus.
vid.	videas.
Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
Vit. Sanct.	Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Berolinensi.
Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli annexum.
Zach.	Zachariae prophetia.
Zeph.	Zephaniae prophetia.

ቅ'' ፡	ቅዱስ ፡
ብ ፡	ብሂል ፡
እግዚ'' ፡	እግዚአብሔር ፡
ክር''ን ፡	ክርስቲያን ፡
ይ ፡	ይብሉ ፡

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	û	î	â	ê	ĭ, ě	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Diphth. Aeth.:				
ኰ	ኲ	ኳ	ኴ	ኵ
ጐ	ጒ	ጓ	ጔ	ጕ
ቈ	ቊ	ቋ	ቌ	ቍ
ኈ	ኊ	ኋ	ኌ	ኍ

Numeri:

፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10,000

ሀ፡ litera alphabeti Aethiopici prima, quam **ሀውይ፡** et **ሆይ፡** *Hoi* vocabant (alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 1). Hinc Ludolfus (in lex. col. 1) repetiit originem vocis **ሆሄያት፡**

ሆሄ፡ subst. Pl. **ሆሄያት፡** *sonus* et *litera alphabeti, elementum.* Plur. potissimum in usu fuit: etiam ubi singularem expectaveris, nonnunquam pluralem invenies, ut **በከመ፡ሆሄያት፡ አልፋ፡ትከውን፡ኀበ፡ኵሉሙ፡ሆሄያት፡** ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ πᾶν τὸ ἄλφα συνέχει Chr. ho. 9. Quare haud mirum videtur, quod Abyssini inferioris aetatis, singularis formam veram ignorantes, pro **ሆሄ:** (F. N. in Proleg.) formam **ኆኅት፡** exscribere solent, ut Sx. Teq. 18 (ter); Cod. Mus. Brit. LVII, 2 str. 1 (in Catal. p. 54, ubi *initium* male pro *litera* versum est), quasi nomen ad **ኆኅት፡** *janua* referendum et *elementum* a *fenestellis* vel *laterculis* tabularum syllabarii Aethiopici dictum sit. Sed etymon a Ludolfo propositum magis placet, sive **ሆሄ፡** e **ሀ**, **ሁ**, **ሂ፡** (sec. gramm. § 47) contractum esse et primitus **ሆሂ:** sonuisse, sive e **ሆ** VII[i] et **ሄ** V[i] ordinis compositum dicas. Exempla: **ለለ ማኅደር፡ሰምዮሙ፡በሆሄያተ፡ጽርእ፡እምአልፋ፡ወቤጣ፡ወጋማ፡** *et singulas cellulas nomines literis alphabeti Graeci* α, β, γ Reg. Pach.; **ሆሄያት፡** vel **ሆሄያተ፡ፊደል፡** τὰ στοιχεῖα saepius in Chr. ho. 8 et 9; **እስመ፡ሆሄያተ፡ቤት፡ወዋዌ፡፩ውእቱ፡** (sive: praepositio **በ፡** et **ውስተ፡** idem significant) ib. 1; **ይኩን፡ከመ፡ዘይሜህር፡ጽሒፈ፤ቀድመ፡ውእቱ፡ይጽሕፍ፡ሆሄያተ፡** (v. **ፊደላተ፡**) **ወምዕራፋተ፡በእዴሁ፤ከዐበ፡ይኤዝዝ፡ለንኡስ፡ዘይትሜሀር፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ከማሁ፡በእዴሁ፡** F. M. 2, 11; Kedr f. 52; al.

ሁ pron. suff. III[ae] pers. masc. sing.; vid. gramm. § 149.

ሁ፡ adv. suffixum, a radice pronominali (gramm. § 62, 1, b) propagatum: 1) *nota interrogationis*, sicut **ኑ፡** q. v. (gramm. § 161 et 198, 2, a) *ne? an? num? numquid?* aut primo aut principali sententiae interrogativae vocabulo suffigitur. Quamvis in libris MSS. **ሁ፡** et **ኑ፡** promiscue usurpari soleant, tamen **ሁ:** vi tenuius et levius esse videtur, quam **ኑ፡** Exempla: **ይከውን ሁ፡** *licetne?* Matth. 19, 3. 15, 12. 7, 16; Ex. 4, 11; Ps. 72, 13; **ኢከነሁ፡ከመዝ፡** Am. 2, 11; **እምኔየሁ፡ይሴውር፡** ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; Job 38, 7; **በዝሂ፡ኢይኴንንሁ፡** Jer. 5, 9. 29; **ትስአሉኒሁ፡መጻእክሙ፡** Hez. 20, 3; 2 Reg. 19, 6; 3 Reg. 17, 20; 4 Reg. 14, 10; Job 38, 18. 31. 39, 1. Frequentissime vocibus **በ፡**, **አከ፡**, **አልበ፡** suffigitur: **በሁ፡ዘ** Ex. 5, 5; **በሁ፡ዘይትኀበእ፡እምኔየ፡** Jer. 39, 27; **በሁ፡አመ፡ነገሩክሙ፡** *numquid unquam?* Jes. 45, 21; **አከሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46; **አልበሁ፡ አመ፡ አንበብክሙ፡** Matth. 21, 26; **ሁ:** et **ኑ፡** in eadem sententia composita leguntur Ps. 93, 9. 2) enunciationi conditionali inserta haec particula est *nota dubitationis*, qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat (gramm. pag. 429): **እመሰ፡አንተሁ፡ውእቱ፡** εἰ σὺ εἶ (*si tu — revera — es*) Matth. 24, 28; **እመሰ፡ ትብሉሁ፡** *sin forte respondeatis* Jes. 36, 7; Luc. 23, 25 (rom.); Act. 5, 38 (rom.); saepius cum **ሰበ፡** ut **ሰበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡እምነበርከ፡ለዓለም፡በሰላም፡** Bar. 3, 13 (vid. sub **ሰበ፡**).

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b et § 168, 1, 3.): 1) *etiam, quoque, item* (*et ipse*); majori vel minori cum emphasi nomen, verbum, sententiam alii adjungit vel subnectit: **አነሂ፡** *ego quoque* (et ipse) Prov. 1, 26. 4, 3; **ወውእቱሂ፡** *et is quoque* Sir. 17, 31; Matth. 5, 46. 13, 12: Rom. 6, 5. 11; Tit. 3, 3; Gen. 12, 4; Num. 12, 2; Deut. 9, 20; Dan. ap. 1, 59; Prov. 4, 3; Jes. 66, 4; Tob. 12, 3; 4 Esr. 2, 5. 11, 14. 15; **ወኢ — ሂ፡** *ne — quidem* Prov. 21, 10. Cum **እመ፡** conjunctum: **እመሂ፡** *etiamsi, quamvis* ex. gr. Jer. 4, 30. 14, 12 (vid. **እመ፡**). 2) *et, -que* (τε), sive per se Gen. 50, 21, sive (id quod longe frequentius occurrit) cum **ወ** conjunctum: **ወ — ሂ፡** ex. gr.: **ወለዘሂ፡ነሥአከ፡ ልብሰከ፡** Luc. 6, 29; Matth. 6, 5; in sententiis negativis: *nec, neque.* Inde **ሂ፡ — ወሂ፡** *et-et, cum-tum, ut-ita* Gen. 41, 11. 47, 3. 18; Num. 18, 3; Jes. 7, 20; Hez. 5, 11; Rom. 9, 15; Phil. 4, 12; idem significat **ሂ፡ — ወ፡** Gen. 33, 17; **ሂ፡ወ — ኒ፡** Gen. 42, 35. Cum **እመ፡** conjunctum **እመሂ፡ — ወእመሂ፡** est: *sive-sive*, nec non **ወእመሂ፡** per se *sive* significare potest, vid. **እመ፡** 3) adverbiis interrogativis, ut **አይቴ፡**, maxime autem pronominibus interr. **መኑ፡** et **ምንት፡** annexum **ሂ፡** vim indefinitorum tribuit; vid. **መኑ፡**, **ምንት፡**, **አይቴ፡** al.

ሃ፡ pron. suff. III[ae] pers. fem. sing., vid. gramm. § 149.

ሃ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62 1, b); ejus notio prima est: *versus* (gramm. pag. 303. 304); in communi usu est *nota Accusativi* (gramm. § 143 pag. 255), nominibus propriis (indeclinabilibus) suffixa: Gen. 12, 5. 43, 15; Ex. 32, 13; Matth. 1, 2 seq.; 27, 17; Mal. 1, 2. 3; Mich. 6, 4; Jer. 47, 14. 48, 18. 50, 6; **ኢይጸዋዕ፡ ስምከ፡ ያዕቆብሃ፡ በሕቲቶ፡** Kuf. p. 117; et, sicut Accusativus, *in*, *versus* denotare potest, ex. gr. **ፈነዎሙ፡ቤተ፡ልሔምሃ፡** *misit eos in Bethlehem*,

Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. ኀልሃ፡ Ep. Zar'a-Jacobi.

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): *in, versus*; sed obsoletum est, nec nisi voci ኵል፡ annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

ሂ፡ nomen V^ae alphabeti Hebraici literae (הֵא) Ps. 118, 33 (vid. *J. Ludolfi* annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5. 2, 5. 3, 12. 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሂ፡ Ps. 118, 33—40 notatur.

ሀላል፡ subst., id. q. هِلَال *nova luna*; saepius occurrit in Abush., ex. gr. አውራኅ፡ ሀላል፡ (i. q. አውራኅ፡ ሠርቃዊት፡ vel ወርኃዊት፡) *menses lunares* (opp. solares), Abush. 25.

ሀላሊ፡ adj. rel. *lunaris*: ወርኅ፡ ሀላሊ፡ (i. q. ሠርቃዊ፡) Abush.

ሃሌሉያ፡ vel ሃሌ፡ ሉያ፡ (etiam siglo ኄ፡ ሉያ፡ vel ኄያ፡ scriptum) 1) Ἀλληλούϊα, *Halleluja*, הַלְלוּ יָהּ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmorum 105 seq.; sexcenties in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (*Ludolfi* hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssinis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτῇ τῶν ἀζύμων በዓለ፡ ሃሌሉያ፡ et Ex. 13, 4 pro μηνὶ τῶν νέων ወርኅ፡ ሃሌሉያ፡ ኔሳን፡ intrusum est.

ሃሌታ፡ subst. abstr.: *cantus Halleluja*: አንቀጸ፡ ሃሌታ፡ (v. ሃሊታ፡) እምዮሐንስ፡ *tabula Hallelujarum inde a Joannis festo*, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ሀለወ፡ I, 2; (rarius per ሐ et ኀ) Impf. ይሄሉ፡, Subj. የሀሉ፡, Inf. verb. ሀሊው፡ (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ሀለወ፡ etiam forma contracta ሀሎ፡ usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ሀሎት፡ efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit *J. Ludolfus*, cum inter formas ሀሎ፡ et ሀለወ፡ significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ሀለወ፡ vel ሀሎ፡ occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem ሀለወ፡ comparandam propono cum arab. حَالَ (حَوْل) et substantivo حَال; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ኀለወ፡ et خال (خَوْل), ኀለየ፡ et خال (خَيْل); al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo*, *mutando*, *circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo ሀለወ፡ notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo ኮነ፡, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi*, *fiendi*, *accidendi* contigit. Amh. sonat አለ፡]. Significat: 1) *esse, existere.* Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ሀሎ፡ ፩ብእሲ፡ Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. ኢትፍቱ፡ ሀልዎ፡ ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1; ሀሎኩ፡ ውስተ፡ በቢሎን፡ 4 Esr. 1, 1; በአምጣነ፡ ሀለውኩ፡ Ps. 145, 1; ኢትፍራህ፤ ሀሎኩ፡ ምስሌከ፡ Jes. 41, 10; 43, 2. 5; እግዚአ፡ ሀሎከ፡ ማእከሌነ፡ Jer. 14, 9; ይከውኑ፡ ከመ፡ ዘኢሀለዉ፡ Jes. 41, 12; ውስተ፡ እደሆሙ፡ ሀለወት፡ ሠናይቶሙ፡ Job 21, 16; ኵሎሙ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. ሀለወ፡ notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26, 13; አይቴ፡ ሀሎ፡ *ubi est?* Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 19; አነ፡ ውእቱ፡ ዘሀሎ፡ ἐγώ εἰμι ὁ ὤν Ex. 3, 14; ሀለወ፡ ወኢሀለወ፡ ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter ሀለወ፡ tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ከርታስ፡ Jer. 43, 28; ሀሎኩ፡ አነ፡ ኀበ፡ ፈለግ፡ Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15. 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: ወለዓለምኒ፡ ትሄሉ፡ Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10. 23, 8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1, 4. 8; የኀልፍ፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ ወኢይሄሉ፡ እንከ፡ Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; ኀበ፡ ሀሎ፡ ደመና፡ ህየ፡ ሀሎ፡ መንፈስ፡ Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ሀለዉ፡ ሐቅለ፡ *erant in agro* Gen. 34, 5. 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; እንዘ፡ ሀሎ፡ ዐጸደ፡ ሞቅሕ፡ Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi ሀለወ፡ praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): ለዘ፡ ሀለወ፡ ድልወ፡ *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio *existendi* huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ሀለወ፡ ድፉን፡ Jos. 7, 21. 22; ወእሙንቱ፡ ሀለዉ፡ ቅዉማን፡ Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum ሀለወ፡ cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ሀሎኩ፡ እሰክብ፡ *dormiebam* 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: ሀሎ፡ ይነብር፡ በየማነ፡ እግዚአብሔር፡ Rom. 8, 34, vel praesens instans: ይመጽእ፡ ሀሎ፡ *venturus est* Hen. 10, 2; ትሠጠም፡ ሀለወት፡ Hen. 83, 7; ሀለወት፡ ትወልድ፡ 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: አንተ፡ ሀለውት፡ ትትፌጸም፡ Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Platt; ዘይከውን፡ ሀሎ፡ Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: ሀሎ፡ ተወኪሎከ፡ ἴσθι πεποιθώς Prov. 3, 5 et al.; nec non እንዘ፡ c. Impf. sequi potest: በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ ሀለውኩ፡ እንዘ፡ እዜክር፡ ለእግዚአብሔር፡ Kuf. 21. e) Opponitur ዘሀሎ፡ *id quod est* i. e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (ዘይመጽእ፡, ዘይሄሉ፡, ዘይከውን፡) 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis ዘሀሎ፡ *id, quod factum est*, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡ est *existentia, essentia*, ut እግዚአብሔር፡ አምጻኤ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ እምኀበ፡ ኢሀልዎ፡ ኀበ፡ ሀልዎ፡ *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *producit* Fal. f. 83; እግዚአብሔር፡ ለሰብእ፡ እምሀልዎ፡ አግብኦ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Macc. f. 5; *Hippocrates et Galenus docent:* ነፍስሰ፡ ኢትሄሉ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በሀልዎት፡ ሥጋ፡ ወተኀልፍ፡ በኀልፈታ፡ Fal. f. 83. Pl. ሀልዎታት፡ *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) *instare, futurum esse:* ከልኤቱ፡ ዓመት፡ ኀለፈ፡ ዘረኃብ፡ ወኃሚ፡ ሀሎ፡ ኀምስቱ፡ ዓመት፡ Gen. 45, 6. 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Inf.

(gramm. p. 138): እለ፡ሀለዎሙ፡ ይእመኑ፡ ቦቱ፡ οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ 1 Tim. 1, 16; 2 Tim. 4, 1; Rom. 5, 14; Matth. 11, 14; Jes. 15, 7; Job 3, 8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15, 7; Tob. 14, 4; Gen. 15, 13. 18, 19; Deut. 1, 22. Haud raro ሀለዎ፡ post Subj. verbi collocatur; ያእምርዎ፡ሀለዎሙ፡ Jes. 52, 15; 1 Petr. 4, 18; Hen. 97, 3; Ex. 16, 23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet, necesse est* respondet, quippe cum ሀለወ፡ cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: ሀለወክሙ፡ትትወለዱ፡ δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Joh. 3, 7; Prov. 22, 29; 2 Petr. 3, 11; Matth. 16, 21; Marc. 8, 31. Etiam conj. ከመ፡ subjunctivo praeponere licet: ሀለወኒ፡ከመ፡እዜንዎን፡ Luc. 4, 43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Impf. praebent: ሀለዎ፡ይትሌዐል፡ Joh. 12, 34 rom. Caeterum non modo ሀለወ፡ cum pron. suff., sed etiam verbum ሀለወ፡ personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: ዘሀለወ፡ይኩን፡ Apoc. 1, 19. 4, 1; Dan. 2, 28; ሀሎን፡ኵልነ፡ንብጻሕ፡ Rom. 14, 10. 12 Polygl., ሀለውነ፡ንሕምም፡ 1 Thess. 3, 14. 3) *exstare, reperiri, esse:* እስመ፡ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7, 11; ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18. 19, 23. 25. 26. 20, 1. 37, 22; ልሂቃኒ፡ወአእሩግኒ፡በኀቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; Gen. 2, 11. 12. 29, 26; Ex. 13, 7; ኢሀሎኑ፡ሀየ፡ፀቃቤ፡ሥራይ፡ Jer. 8, 22; ኢሀለወት፡ኀበ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οὐχ εὑρέθη Job 28, 13. 14; ዝሉ፡ዝንቱ፡ኢሀለወ፡ኀበ፡ጻድቃን፡ *haec omnia apud justos non reperiuntur* (*accidunt*) Sir. 23, 12; ሀሎ፡ኀቤከ፡ πάρεστί σοι, *subest tibi,* Sap. 12, 18. 4) *durare, manere, vivere, esse:* ዘይሄሉ፡ለዓለም፡ μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6, 26; Sir. 42, 23; ዘሀለወ፡ዘለፈ፡ 1 Petr. 1, 23; ወአንተሰ፡ትሄሉ፡ σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101, 27; አብያተ፡ጻድቃን፡ይሄልዉ፡ οἶκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12, 7; Sir. 6, 10; ሐሊና፡ልብከ፡ኢይሄሉ፡ Asc. Jes. 1, 13; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ *jusjurandum non servat* Kuf. 35; ሀልዎትከ፡በዝ፡ ἀντέχεσθαι ἐν τούτῳ Koh. 7, 18; ሀልዉ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 11, 40; ኢትሄሉ፡ለዓለም፡ οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13, 20. 14, 31; Jer. 27, 39; *perdurare* Job 4, 20; opponitur ተሀጕለ፡ Koh. 7, 15; nonnunquam synonymum est verbo ሐይወ፡ ut ወቦ፡እለሂ፡ሀለዉ፡እስከ፡ይእዜ፡ 1 Cor. 15, 6; እመ፡ሀሎከ፡ትሬኢ፡ወእመ፡ሐየውከ፡ታእምር፡ 4 Esr. 2, 35, nec non ይሄሉ፡በተስፋ፡ κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι Prov. 1, 33. 5) *versari in aliqua re:* ውስተ፡መስሉ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; እንዘ፡ሀለወት፡ውስተ፡ማሕምመ፡ወሊድ፡ Gen. 35, 17; ኢሳይያስ፡ሀሎ፡በራእየ፡እግዚእ፡ Asc. Jes. 5, 7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu ከነ፡ usitatius est: ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; ናእምር፡ዘከመ፡ሀለዉ፡ πῶς ἔχουσι Act. 15, 36; እፎ፡ሀሎከ፡ *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse, praesentem esse:* ኢሀሎ፡ምትየ፡ውስተ፡ቤቱ፡ πάρεστι Prov. 7, 19. 8, 27; Jes. 58, 9. 65, 25; ለእመ፡ኢሀሎኩ፡ ἀπὼν Phil. 1, 27. 2, 12; ሀልዎ፡በሥጋ፡ παρουσία τοῦ σώματος 2 Cor. 10, 10; Gen. 39, 14. 44, 14; Ex. 22, 13. 14; በሀልዎተ፡ሰብእ፡ *coram hominibus* Isp. p. 288; ኵልነ፡እለ፡ሀሎነ፡ዝየ፡ *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; ለኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ *omnibus, qui aderant* Isp. p. 331. 8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, ሀለወ፡ pariter ac ከነ፡ significare potest: *convenit ei, decet eum, cadit in eum,* ut እመቦ፡ዘስሕተ፡ውስተ፡ዘከመዝ፡ግብር፡ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡ፍጹም፡ *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5, 13 rom.: ዘኢሀሎ፡ τὰ μὴ δέοντα (Platt: ዘኢሀልው፡).

አሀለወ፡ II, 2. 1) *existentiam praebere alicui:* ምስለ፡ብዙኀ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ (διοικεῖς) Sap. 12, 18. 2) aliquem alicubi *commorari* vel *degere jubere* vel *facere* Gad. Ad f. 7.

ሀላዊ፡ part., fem. ሀላዊት፡ 1) *qui est, existens:* ፈጠረ፡ፍጥረተ፡ይኩን፡ሀላዌ፡ ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα Sap. 2, 17; መድኀኒነ፡ዘሀላዊ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Did. 36; አምጣነ፡ነፍስ፡ሀላዊት፡ውስተ፡ሥጋ፡ Isp. p. 381; 1 Petr. 3, 4; ዘሀላውያን፡ ἃ εἰσί, Apoc. 1, 19. Conjunctum cum እምነ፡ significat *oriundus a:* ነአምን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ኢኮነ፡ንኪረ፡እምሀላዌ፡መለኮት፡እስመ፡እምአብ፡ውእቱ፡ሀላዊ፡ καὶ γὰρ ἐστιν ἐκ πατρὸς φυσικῶς Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *is qui vere est, verus, durans, stabilis:* ንርአይ፡ለእመ፡ነገሩ፡ሀላዊ፡ εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς Sap. 2, 17. 1, 6; ሀላወ፡ቃለ፡ ἀληθῆ λόγον Prov. 22, 21; አማን፡ሀላወ፡እብለክሙ፡ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν Joh. 16, 7; ዐስብ፡ሀላዊ፡ μισθὸς τῆς ἀληθείας Prov. 11, 18; Prov. 2, 12 πιστόν; ዝንጓጔ፡ሀላዊ፡ *cavillatio perpetua,* Isp. p. 365; ብዕል፡ሀላዊ፡ወዕሤት፡ዘይነብር፡ለዓለም፡ Isp. p. 348. Inde ሀላወ፡ vel በሀላዊ፡ *vere, revera:* አኮ፡በሀላዊ፡ወአኮ፡በጽድቅ፡ Kuf. 23 et 22; ሀላወ፡ኮንኩ፡ምስሌሆሙ፡ Kuf. 1. 3) *qui praesto est:* እስመ፡ዕበየ፡ኪሂሎትከ፡ሀላዊ፡ኀቤከ፡ዘልፈ፡ πάρεστί σοι Sap. 11, 22; *qui adest:* እመሰ፡ኮንኩ፡ሀላወ፡እምኢተፈጸመ፡ሎሙ፡ዝ፡ *si adfuissem, hoc iis non contigisset* Isp. p. 338. 4) τὸ δέον ዘሀላዊ፡ 1 Tim. 5, 13 Pltt. (vid. ሀለወ፡ Nr. 8).

ሀላዊ፡ n. ag. *essentialis, substantialis: Aristoteles docet:* ነፍስ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ *anima substantia immutabilis est* Fal. f. 82.

ሀላዌ፡ subst., m. et fem. 1) τὸ εἶναι, *esse* (i. q. ሀልዎት፡): ሀላዌ፡ክህነቱ፡ለዓለም፡ *quod sacerdotium ejus aeternum est* Chr. ho. 19; ለእግዚአብሔር፡አልቦ፡ጥንት፡ለሀላዌሁ፡ ὁ θεὸς ἄναρχος Chr. ho. 22; በአምጣነ፡ሀላዌ፡ፀሐይ፡በ፩ኆኅት፡እም፲ወ፪ኆኅዊሁ፡ *quamdiu sol in una duodecim portarum commoratur* Abush. 3; *narrabo* ዕድሜ፡ሀላዌሆሙ፡ለኵሎሙ፡በጽጽስናሆሙ፡ *quantum temporis singuli Patriarchae fuerint* Abush. 50. 2) *essentia, existentia, substantia, natura* rei vel personae: ማይ፡ኀበአ፡ፍጥረተ፡ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19. Apud theologos saepissime occurrit: እምአሚሃ፡ሀላዌሁ፡ለክርስቶስ፡ሶበ፡ተወልደ፡በሥጋ፡ *Christi ab eo inde tempore fuit existentia, quo natus est* (sicut haeretici docent) Cyr. ad Th. f. 8; የአምኑ፡አልቦ፡ሀላዌ፡ዘእግዚአብሔር፡ቃል፡አላ፡በከመ፡ቃልነ፡ለሰብእ፡ ἀνυπόστατον τὸν ἐκ Θεοῦ εἶναι λόγον φασίν ib.; *Messias dicitur Christus* በእንተ፡ሢመቱ፡ወግብሩ፡አኮ፡ዘሀላዌ፡አው፡ዘገጽ፡ εἰς πραγμάτων δήλωσιν, οὐχ ὑποστάσεων οὔτε προσώπων Cyr. c. Pall. f. 72. Saepissime Graecorum φύσει respondet: ኢኮነ፡(ክርስቶስ፡)እግዚአብሔር፡በሀላዌሁ፡ οὐ φύσει θεὸς ὢν (sed assumptione) Cyr. ad Theod. f. 8; ሀላዌ፡ቃል፡ ἡ τοῦ λόγου φύσις ib. f. 10; እም፪ሀላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ *e duabus naturis* (φύσεων) ib. f. 15; *Christus* በሀላዌሁ፡አምላክ፡ φύσει ὑπάρχων θεὸς ib. f. 23; ነአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡በመንፈስ፡ወወልደ፡ሰብእ፡በሥጋ፡ወአኮ፡በ፪ሀላዌ፡፩ወልድ፡ οὐ δύο φύσεις τὸν

ἕνα Θεόν Cyr. ad Reg. f. 28; ኢክነኑ፡ ፪ ሀላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘእግ ላከ፡ ἄρ᾽ οὖν οὐ δύο φύσεις εἶεν ἂν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia*, οὐσία est ex. gr. in formula illa tritissima: ኅቡረ፡ ሀላዌ፡ ὁμοούσιος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia:* በሀላዌሆሙ፡ ለፍቁራኒሁ፡ *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; በሀላዌየ፡ ib. p. 336; ር ሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡ *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; ሀላዌ፡ ኵለኄ፡ *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio:* ሀላዌ፡ ግፍዕ፡ Hen. 91, 5; ገቢረ፡ ጽድቅ፡ በዘኵሉ፡ እዝማን፡ ወበኵሉ፡ ሀላዌ፡ Phlx. 107; ሀላዌ፡ ብፁዓን፡ *status beatorum* Chr. Tags. 6; ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ልሳኑ፡ ውቁይ፡ Enc.; ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብኦ፡ *ad priorem statum reduxit eum*, Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* ሀላዌ፡ ብ፡ መናርያ፡ አከልሂ።

ሀሉና፡ subst. (ab ሀለው፡ ductum): *essentia:* Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምሀላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium:* ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በሞት፡ ገብአት፡ ኅበ፡ ብርሃን፡ ዘውእቱ፡ ማኅደራ፡ ወምሀላዋ፡ ወፍግዓሃ፡ ወተድላሃ፡ Isp.; (*Darius*) ነሥአ፡ ሀገረ፡ በቢሎን፡ ወተወፈየ፡ ምሀላወ፡ ብልጣሰር፡ ወነበረ፡ ዲበ፡ ዐራቱ፡ Isp. p. 276.

ሀለወ፡ *vigilare* vid. sub ኀለወ፡

ሀለደ፡ vid. sub. ኀለደ፡

ሆሀያት፡ vid. sub. ሀ፡ p. 1.

ሆሙ፡ pron. suff. III^ae^ pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ሀርበደ፡ quadrl. I [cognatum cum አብደ፡ q. v., أَبِدَ *iratus et efferatus fuit*, أَبَدَ *ferum evasit animal*, عَرْبَدَ *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse:* ከመ፡ እጐልት፡ እንተ፡ ተሀረብድ፡ ሀርበደ፡ ኤፍሬም፡ ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* ከመ፡ ሐረውያ፡ ዘሀርበደ፡ *instar apri furentis*, Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.:* ሐርበደ፡ ዘ፡ አበደ፡

ተሀርበደ፡ III, 1 *furore rapi* vel *agi:* ቀታሊ፡ እመ፡ ከነ፡ በ ተሀርብዶ፡ ኢይከውን፡ ኵነኔሁ፡ ከመ፡ ኵነኔሆሙ፡ F. N. 47.

ሀረከ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae שָׂרַךְ *nexuit, texuit*, arab. شَرَكَ in شَرَكٌ *laqueus, rete*; شِرَاكٌ *corrigia*; سُرَّ *apprehendit, rapuit*; vic. est ሐረገ፡ q. v. (cfr. etiam חֲרַכִּים). Hinc

ማሀረከ፡ quadr. I [amh. ማረከ፡] (pro Subj. regul. ይማሀርክ፡ nonnunquam etiam forma ይምሀርክ፡ reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. ማሀርክ፡ forma መሀርክ፡ Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: laqueis vel retibus captos agere i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere*, c. c. Acc. αἰχμαλωτεύειν ማሀረክዎ፡ Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; λαμβάνειν 1 Par. 7, 21; σκυλεύειν ይመሀርኩ፡ መራዕይከ፡ Hez. 26, 12. 38, 12; ማሀረክዎሙ፡ ምሀርከ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; προνομεύειν ማሀረኩ፡ እምኔሆሙ፡ ፄዋ፡ Num. 21, 1; Jes. 33, 23; ማሀረከ፡ እንስሳሆሙ፡ Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs. ማሀርክ፡ Jes. 8, 1. 3. 2) *despoliare, expilare, diripere*, c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; ይመሀርክሙ፡ ለጽኑዓን፡ 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማሀረከ፡ III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምሀርከ፡ subst., plerumque m., *praeda* (*manubiae, spolia*) προνομή, σκῦλα Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 30, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; ፄዋ፡ ወምሀርክ፡ Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. ሰቂማ፡ — *Voc. Ae.:* ፄዋ፡ ምሀርከ፡ ብ፡ ምርከ።

ምሀርከና፡ (nec non ምሀርክና፡ 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. ምሀርከ፡ 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro ምሀርከ፡).

ሄሮድያኖስ፡ (etiam per ሔ፡) ἐρωδιός *ardea* (germ.: *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; ሄሮድያኖስ፡ በሰማይ፡ ያእምር፡ ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἀσίδα legitur); praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔποπος ከመ፡ ክንፈ፡ ሄሮድያኖስ፡ versae leguntur. — *Voc. Ae.:* ሄ"፡ ዘ፡ ዓሣ፡ ልቅም፡ vel አሳ፡ ለቃሚ፡ (i. e. *piscium collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum pernicitate tantum valere putant“, modo ne in hac descriptione ሄ"፡ cum ከራድዮን፡ (quod videas) confusum sit.

ሆሳዕና፡ ὡςαννά (הוֹשִׁיעָה־נָּא) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Macc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) ዘሆሳዕና፡ (sc. ዕለት sive በዓል፡) nec non ሆሳዕና፡ nude: *dominica Palmarum*, ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. በሆሳዕና፡; ዘሆሳዕና፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; በሳኒታ፡ ሆሳዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ *feria secunda Palmarum*, Did. 29; እምሆሳዕና፡ *inde a dominica Palmarum*, Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma:* ዘይቶን፡ ወሆሳዕና፡ *oleae et palmae* Sx. Masc. 3; ልብሱ፡ እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወ ቈጽሉ፡ ib.; quare in Vocab. Aeth. ሆሳዕና፡ nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. ሰሌን፡ (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ሀሰጵ፡, ሀሦጺ, ሀስጺ፡, ሁስጺ, ሁሶጺ፡, ሆስጺ፡ (etiam per ሐ) ὕσσωπος, *hyssopus:* Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; ቈጽለ፡ ሀሶጺ፡ Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; ሐምለ፡ ሀስጺ፡ (var. ሆስጺ፡ et አዛብ፡) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam አዛብ፡ — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub אֵזוֹב. — *Voc. Ae.:* ሁስጺ፡ ዘ፡ ሐዘ፡; aliud: ሁስጺ፡ ዘ፡ ሰንበል፡ ሐዘሂ፡ ቍልቋስሂ፡ (ቍልቋል፡?); Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule ስምዐዘ፡ dictum, quem juxta domos plantare solent“.

ሁብሁብ፡ vid. sub ወሀበ፡

ሁብለየ፡ *irridere, spectaculo exponere* vid. sub ሀውለየ፡

ሁብለየ፡ *defraudare, expilare* vid. sub ሐብለየ፡

ሀበበ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfodit*; in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petiit*. Hinc:

ተሀበ፡ (**ተሀበበ፡**) III, 1: in ingerendis probris et contumeliis versari, *infamare, diffamare, conviciari:* **ወኵሎሙ፡ ተሀበብዎ፡ ለስሙ፡** πάντες ἔκδοτε ὄνομα αὐτοῦ Jer. 31, 17; **ይትሀበቡኒ፡** *mihi conviciantur* Jer. 20, 8; **ኢትትሀበቦ፡ ለዘይትጋነይ፡** μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον Sir. 8, 5; **በማእከለ፡ ቢጹ፡ ይትሀበብዎ፡ ለምታ፡** Sir. 25, 18 (var.: **ይትሀበለይዎ፡**).

In loco Sir. 8, 5 alii libri mss. **ኢታሀብቦ፡** exhibent, quod stirpi II, 1 convenit, sed alibi nusquam **አሀበበ፡** inveni. —

መስተሀብብ፡ part.: *convicians, conviciator, calumniator:* **ሐማይያን፡ መስተሳልቃን፡ መስተሀብባን፡** ψιθυρισταί, καταλάλοι, κ. τ. λ. Rom. 1, 30; **ኢይከውኑ፡ ነብብያን፡ ወተናጋርያን፡ ፅሩዐ፡ ወመስተሀብባነ፡** Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* **መስተሐብብ፡ ዘ፡ አልብየ፡ ዘይብል፡** (i. e. *infitiator*); *aliud:* **መስተሐብባን፡ ዘ፡ አንጐርጓርች፡**; *aliud:* **መስተሐብባን፡ ዘ፡ ጸሬፍያን፡ ወበዘ፡ ተጸአልያን፡** (v. **ተጸላእያን፡**) **ወበዘ፡ ተቀጸጸቢ፡**

ሀበበ፡ *amare* vid. in **ሐበበ፡**

ሀበወ፡ rad. inus., quae primitus sicut هَبَّ aliaeque radices ab *hab* incipientes *spirare*, *flare* significavit. Hinc:

ሀቡ፡ (var. **ሀቡ፡**) subst.: *ros copiosus.* Legitur Ex. 16, 13 ubi Graecus δρόσος habet. — *Voc. Ae.:* **አውል፡ ሀቡ፡ ዘ፡ ጤዛ፡**; *aliud:* **ሀቡ፡ ዘ፡ ጠል፡**; **ጤዛ፡** autem secundum Isenb. p. 184 *pruina* est. [Quare nescio an etiam حَبَبٌ *bulla aquae*, حَبَابٌ *bulla aquae* et *ros*, حَبٌّ *bacca* (حَبُّ قُرٍّ *grando*) et Aeth. **ሕንበብ፡** comparanda sint].

ሀበየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum אָנָה *ululavit, clamavit* (unde אִיִּים *canes aurei* إِبْنُ آوَى id., אַיָּה *milvus, vultur*). Hinc

ሆባይ፡ subst. (cujus *ô*, sequentem literam *b* ex *v* ortam esse, indicat). 1) Pl. **ሆባያት፡**, avis e genere rapacium: ἴκτινος *milvus* Lev. 11, 14; Deut. 14, 13; ἱέραξ *accipiter* Job 39, 26 (masc.); collective: Hen. 89, 10. 90, 2. 4. 11. 13. Praeterea Jes. 34, 11 in eo loco, ubi LXX ἴβεις habent, Ae. **ሆባይ፡** (v. **ሆባያት፡**) exhibet. *Voc. Ae.* inter avium nomina: **ሆባይ፡ ዘ፡ አንጭት፡** (quod sec. Ludolfi Gregorium „avem e genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem“ significat; Lud. lex. col. 6). 2) *simia*, Pl. **አሀቡይ፡** πίθηκοι 2 Par. 9, 21; *Satanas apparuit* **በአምሳለ፡ ሆባይ፡** Gad. T. H.; **ወይጠል፡ አስገድከ፡ ወሆባየ፡ አክነስከ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ አባ፡ ዮሐኒ፡** Mavâs. 13. — *Voc. Ae.* inter ferarum nomina: **ሆባይ፡ ዘ፡ ዝንጀሮ፡** (v. **ዝንጀሮ፡**). Vid. etiam Rüppell Reise I. p. 301 (ubi pro *Hewe* scribendum est *Hôwê* vel *Hôbê*). Et milvus et simia a *clamando* hoc nomen traxisse videntur (neque est, quod **ሆባይ፡** *simiam* cum कपि קוֹף ܩܘܦܐ κῆπος κῆβος κεῖβος componamus).

ሆን፡ pron. suff. III^ae^ pers. fem. plur., vid. gramm. § 149.

ሀከከ፡ *prurire, scalpere* vid. sub **ሐከከ፡**

ሀከከ፡ rad. inus., quae cum **ሆከ፡** cognata *perturbari, agitari* significare videtur. Hinc

ሁከት፡ subst. 1) *strepitus, tumultus, perturbatio, turba:* **ሁከት፡ ቀትል፡** θόρυβος πολέμων Jer. 30, 2; θόρυβος Prov. 1, 27. 23, 29; πτόησις Prov. 3, 25; **ሁከት፡ ዘይከውን፡** τάραχος Job 24, 17; ταραχή Jer. 14, 19; Hez. 23, 46; **ዕለተ፡ ሁከት፡** ἡμέρα ταραχῆς Jes. 22, 5; Kuf. 36; **ማየ፡ ሁከት፡** τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον Ps. 123, 4; **አከ፡ በሁከት፡ ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν (*temeritas praeceps*) Act. 19, 36; 2) *tumultus, turbae, seditio, rixae, discordiae,* quibus civitates, respublica, ecclesia, quaelibet hominum societas perturbantur: ταραχαί Prov. 6, 14; ἀκαταστασίαι Prov. 26, 28; **እለ፡ ይገብሩ፡ ሁከት፡** διχοστασίαν ποιοῦντες Rom. 16, 17; θόρυβος Matth. 26, 5; Act. 20, 1; στάσις et συστροφή Marc. 15, 7; Act. 19, 40; σεισμοί Matth. 24, 7; **በሁከት፡ ኀደርከሙ፡ ወበሁከት፡ ይወድቁ፡ ደቂቅከ፡** *seditione* Kuf. 10 et 23. — *Voc. Ae.:* **ጋእዝ፡ ተስናን፡ ባእስ፡ ሀውክ፡ ሁከት፡ ሐስ፡ ሰቆሩር፡ ላኢ፡ ቀስት፡ ዘ፡ እሉ፡ ኵሎሙ፡ ጽልእ፡**

ሁኩክ፡ part.: *perturbatus, seditiosus* (synon. **ሀዉክ፡**): **ሕሊናት፡ ሁክክት፡** *mens perturbata, inconstans,* Phlx. 54.

ሀከወ፡ rad. inus., cognata cum **ሀከከ፡** et **ሆከ፡** Hinc quadriliterum

ተማሀከወ፡ III, 1 *perterritum, terrore consternatum esse* Hen. 102, 1. 2. (*Voc. Ae.:* **ይትመሐከዉ፡ ዘ፡ ይደነግፁ፡**).

ሀከየ፡ *languidum, pertaesum, segnem esse.* [Huic radici (praeter هَكِعَ) vicina videntur כָּהָה, קָהָה et ܟܗܳܐ ܩܗܳܐ; Aethiopibus *hebetudinis* et *languoris* notio in *taedii* et *pigritiae* notionem abiit. Amharice sonat **አከተ፡** An etiam aram. חֲבִינְנוּתָא *pigritia, socordia* huc referendum sit?] De usu *stirpis* I, 1 nonnisi unum locum dubiae auctoritatis reperi: **እለ፡ ይሀክዩ፡ ሕማማተ፡ ጽድቅ፡ ወእለ፡ ኢይትመነደቡ፡ በሕማምየ፡** *qui passiones justitiae* (Christi) *subire aspernantur,* Kid. f. 4; sed cum forma **ይሀክዩ፡** falsa sit, dubium est, sitne emendandum **የሀክዩ፡**, an **ይትሀክዩ፡**

አሀከየ፡ II, 1 *taedium afferre alicui, segnem reddere* alqm, c. Acc.: **እስመ፡ በአኅጽሮ፡ ይኄይስ፡ ድርሳናት፡** (*juvat enim me brevem esse in concionando*) **ከመ፡ ጽሙአኒከሙ፡ ትምጽኡ፡ ወትትረወዩ፡ በሕቁ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ከመ፡ እምብዙኅ፡ ኢያሀክዮሙ፡ ወኢይፃእ፡ ሕሊናከሙ፡ እምሰሚዐ፡ ነገር፡** Cyr. ho. de Melch. f. 129.

ተሀከየ፡ III, 1 1) *segnitiae vel desidiae deditum esse; segnem, pigrum, otiosum, tardum esse* vel *fieri:* **አፍቀሩ፡ ጽሒሶ፡ በእገሪሆሙ፡ ወኢይትሀከዩ፡** Jer. 14, 10; **ኢትትሀከዩ፡** *nolite segnes esse* Sir. 43, 30; **ዘይጸሙ፡ በሥጋሁ፡ ወይትሀከይ፡ በነፍሱ፡** *qui negotiosus est corpore et otiosus animâ,* Did. 13. C. c. Org.; **ኢናዕርፎ፡ ቀኔ፡ እደዊነ፡ ወኢንትሀከይ፡** Did. 13. C. c. **ለ** rei: Ps. 35, 4; Rom. 12, 11; **ኢትትሀከዩ፡ ለንስሓ፡** Clem. f. 225; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከዩ፡ ነጺሮታ፡** Jer. 27, 14; (*episcopus*) **ኢይትሀከይ፡ ጸዊዖ፡** Did. 4. 2) *cunctari, haesitare,* ὀκνεῖν, c. c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡** μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄρρωστον Sir. 7, 35; Tob. 12, 6; Judith 12, 13; Num. 22, 16; Jud. 18, 9. 3) *languescere, intermittere, cessare, deficere* in re peragenda: c. c. Acc.: **ኢትትሀከይ፡ ጸሎተ፡** *ne intermittas preces* Rel. Bar.; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡** μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν Prov. 3, 27; Gal. 6, 9; 2 Thess. 3, 13; Luc. 18, 1; **ኢይትሀከዩ፡ ወሪቀ፡ ው-**

ስተ፡ ገጽየ፡ Job 30, 10; nec non c. እምነ፡ ut: ኢትትሀከይ፡ እደዊከ፡ እምነ፡ አግብርቲከ፡ Jos. 10, 6. 4) *pusillanimem esse* in re peragenda (cfr. كَهِيَ): ኢትትሀከይ፡ ኩንኖቶ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν Sir. 4, 9. 5) *aversari, aspernari:* ኢይትሀከይ፡ መዊተ፡ οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν Act. 25, 11; ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ኢይትሀከይ፡ አንሰ፡ *vobis scribere me non piget* Phil. 3, 1; etiam cum እምነ፡ rei: ኢትትሀከይ፡ እመልእክት፡ *ministerium ne asperneris* Hom. (Lud.); F. N. 10. 24.

አስተሀከየ፡ IV, 1.: *efficere, ut aliquis languescat, deficiat:* ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ መዚንው፡ ሠናይ ፤ ኢያዐቅፋ፡ ትጋሀ፡ ሌሊት፡ ወኢያደክማ፡ ወኢያስተሀክያ፡ ብዙኅ፡ ነጽር፡ *hic liber egregius narrator est; ei lucubratione offendiculum non paratur; non enervatur nec viribus destituitur frequentissima inspectione* Fal. in proëmio. (In titulo Luc. 23, 11 rom. pro አስተሃከዮ፡ cum Graeco et eum edit. Platt legendum est: አስተአከዮ፡).

ሀካይ፡ adj.: *segnis, deses, piger, iners, otiosus, tardus* (ὀκνηρός, ἀεργός al.) Prov. 6, 6. 10, 4. 11, 16. 15, 19. 26, 14. 15; Koh. 10, 18 (var.); Sir. 22, 1. 2. 37, 11; Matth. 25, 26; Did. 13. 14; al.

ተሀካዪ፡ n. ag. (a III, 1): ኩን፡ ኢተሀካዪ፡ ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος Prov. 6, 3. (Cod. Bruc. Bodl.).

ሀኬት፡ subst., m. et fem.: *segnitia, socordia, desidia, inertia, pigritia* Koh. 10, 18; Prov. 29, 45; Sir. 22, 1; saepissime in aliis libris, ex. gr. in Chrys.; Clem. f. 255; in juris doctrina ሀኬት፡ est *species culpae* sc. *negligentia, desidia,* ut: እመ፡ ዘረከቦ፡ እምሕሠማት፡ ከነ፡ በሀኬት፡ ዚአሁ፡ si malum, quod ei (jumento) accidit, *negligentia* ejus ortum est F. N. 28; ሶበ፡ ተሀጉለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ *absque dolo et culpa* (negligentia) F. N. 30.

መሀከይ፡ part. (II, 1), *taedium afferens, molestus:* ጽሒፍ፡ ሊተሰ፡ ኢመሀከይ፡ ወለክሙሰ፡ ጽኑዕ፡ M. M. f. 349.

ሀውለየ፡ et **ሀብለየ፡** quadrl. I., trans.: *ludibrio habere, irridere, cavillari* (in spec. *in comoedia* vel *spectaculo*): እለ፡ ከመዝ፡ የሀወልይዎ፡ ለእግዚ" ወእለ፡ ጸጋ፡ ትስብእቱ፡ ይመይጡ፡ ውስተ፡ ሀውልዮ፡ τῶν ὀνειδιζόντων Θεῷ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὴν χάριν ἐν μέρει ὀνείδους ποιουμένων ho. Theodoti Ancyr. in Cyr. f. 102; ተሀወልዮ፡ ለእግዚ" ቃል፡ ዘሐመ፡ ὀνειδίζεις Θεῷ παθόντι, ib.; ኢየሀወልይዎኑ፡ ለክርስቶስ፡ ኃዋእን፡ ho. Juvenalis Hieros. (in Cyr. f. 107); እመ፡ አረሚ፡ ሀውለይዎ፡ ለምስጢር፡ ἐὰν Ἕλληνες κωμῳδῶσι τὸ θαῦμα hom. Procli in Cyr. f. 120, (cfr. Mansi IV. 580). De vera verbi notione haesitantes *Vocabulariorum* auctores e conjectura interpretantur modo ይመረ፡, modo አቀላቀለ፡ [Mihi hoc verbum, a ሀብል፡ et ሀውል፡ denominatum, ad radicem הבל referendum esse, et proprie *inania loqui, nugari, grave quid vel res serias ad nugas et inanes loquelas revocare* significare videtur].

ተሀውለየ፡ vel **ተሀብለየ፡** III, 1 refl. *sibi aliquid spectaculo exponere:* ይትሀበለይዎሙ፡ ዲበ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 16, 4; Sir. 25, 18 var.

ሀብልያ፡ subst. *spectaculum* (comicum) ይከውኑ፡ ሀብልያ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα Jer. 8, 2.

ሆከ፡ radix cum ሀከከ፡ et ሀከወ፡ cognata. [Arabice respondent cum هَوَّكَ, مُتَهَوِّكٌ *perturbatus, obstupefactus,* هَيَّكَ *properavit,* tum أَهْوَجُ *praeproperus, vehementer currens* et هَاجَ (هَيْجٌ) *incitatus fuit et concitavit;* Amharice አወከ፡].

ሆከ፡ I, 1 subj. ይሁክ፡ 1) *motum rei afferre, movere, agitare, versare:* ሆክሙ፡ ከመ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Sir. 29, 18; የሀውክ፡ ነፋስ፡ ለማየ፡ ባሕር፡ Isp. p. 332; ነፋሳት፡ የሀውክዋ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; Ps. 59, 2; 4 Esr. 1, 19 (Laur.); Job 9, 6; Luc. 15, 8 rom.; ተመሰሉሙ፡ ለእለ፡ ይለክፉ፡ ምንተኒ፡ በአጽባዕቶሙ፡ ወየሀውኩ፡ ዙለንታሁ፡ καὶ ποιούντων περιφέρεσθαι Chr. ho. 2; c. እመከን፡ *loco movere,* ut ኢተክሀሉሙ፡ ከመ፡ ይሁክዋ፡ ለሐመር፡ እመከና፡ Sx. Hed. 28. 2) *concitare, commovere, exciere, perturbare* animum alcjs. (σαλεύειν, ταράσσειν, συνταράσσειν, θορυβεῖν) Job 19, 6; Ps. 17, 5. 41, 6. 15; Ps. 2, 5; Prov. 12, 25; Sap. 18, 19; Sir. 28, 14; Jes. 10, 33. 30, 28; ኢትሁክ፡ ርእሰከ፡ μὴ στρέβλου σεαυτόν Herm. p. 76; Joh. 11, 33; in bonam partem: ሆከቶ፡ ጸጋ፡ እግዚ" ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ገዳም፡ አስቄጥስ፡ Sx. Teq. 20. 3) *turbare, disturbare, obturbare,* Sir. 11, 34; Job 8, 3. 34, 10; (Joannes Antiochenus absentia sua) ፈቀደ፡ ይሁክ፡ ቅድስተ፡ ሲኖዶስ፡ *synodum obturbare voluit,* Epist. Synod. ad Joh. in Cyr. f. 113; ሆከ፡ ለክብረ፡ ሞቱ፡ *turbavit exequias ejus* Enc. 4) *excitare ad seditionem, turbas* Marc. 15, 11; Act. 24, 5; 2 Thess. 2, 3. 5) *labefactare, vacillare facere* animum: ሰይጣን፡ ሆከ፡ ሕሊናየ፡ Clem. f. 222; πλανῶν τὰ ἔθνη (የሀውኮሙ፡ ለአሕዛብ፡) Job 12, 23.

ተሀውከ፡ III, 1 (ተሀወከ፡ Num. 22, 3): 1) *moveri, agitari, jactari, fluctuare:* ውእቱ፡ ገመል፡ ኢክህለ፡ ተሀውከ፡ *non potuit se loco movere* Sx. Tachs. 8; ባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡ Joh. 6, 18; 4 Esr. 13, 1 (Laur.); Jes. 5, 30; Jon. 1, 11; ተሀውከ፡ መዋግደ፡ ባሕር፡ ያንቀለቅሉ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; ደመና፡ እንተ፡ ትትሀወክ፡ እምነፋስ፡ Judae 12; ተሀውኩ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ገዳም፡ Jes. 7, 2; Thren. 4, 14; Ps. 15, 8; Jes. 24, 19; c. c. እምነ፡ *exturbari, propelli ex* Hen. 38, 1; *ultro citro circumferri* Ps. 61, 6. 108, 9. 2) Usurpatur de *variis corporis et animi motibus, affectionibus, perturbationibus:* ተሀውከ፡ ከርሡ፡ *torminibus affectus est,* M. M. f. 20; ተሀውከ፡ ልቡ፡ ላዕሌሃ፡ (amore) Judith 12, 16; ይትሀወክ፡ ፍትወት፡ በመለያልዪሆሙ፡ *excitatur concupiscentia in eorum membris* F. M. 34, 8; misericordia Gen. 43, 30; timore Gen. 41, 8; Ps. 6, 2; Sap. 5, 2; Matth. 2, 3; tristitia Kuf. 35; 4 Esr. 1, 3; *perturbatum esse mente, commotum animo* 4 Esr. 9, 29; Jes. 13, 8; Dan. 7, 28; 2 Thes. 2, 2. 3) *tumultu, concursu, turbis, confusione excitari* Matth. 21, 10; Marc. 14, 2; Jud. 3, 26; 1 Reg. 14, 16; Sap. 16, 6; Esth. 3, 15; 4 Esr. 9, 3; Kuf. 31. — (Scholion Voc. Ae. vid. sub ተሐውሰ፡)

ሀዊክ፡ (ሀውክ፡) part.: *agitatus, commotus, perturbatus; vagus, inconstans:* Jac. 1, 8; ሀዊካን፡ ወጽኑዓን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ምግባረ፡ ሠናየ፡ Clem. f. 235.

ሀዋኪ፡ n. ag.: *concitator, turbator, agitator:* ሞገድ፡ ሀዋኪ፡ ζάλης ταραχαί, ho. Acacii in Cyr. f. 105; *Origenes* ሀዋኪ፡ በግዕዙ፡ M. M. f. 56.

ሀውክ፡ subst.: 1) *motus, fluctuatio:* Hen. 60, 4; ሀውክ፡ ሞገድ፡ hom. Acacii. 2) *perturbatio, commotio:* Hen. 39, 2; ταραχή Epist. Joannis Ant. (in Cyr. f. 114). 3) *inconstantia, turbae:* Jac. 3, 16. Usitatius est

ሁከት፡ n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio:* Sir.40,5; Ps. 54, 25. 65, 8. 120, 3 (σάλος); Koh. 9, 3 (περιφέρεια); Joh. 5, 3 (κίνησις); ተሀውኩ፡ ዐቢየ፡ ሁከተ፡ Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio* animi, ex. gr. ሁከተ፡ ነፍስ፡ ταραχαὶ ψυχῆς Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio:* ቃል፡ ወሁከት፡ φωναὶ καὶ θόρυβος Esth. apocr. 1; ሰይጣን፡ መፍቀሬ፡ ሁከት፡ Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21. 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; በሁከት፡ ἀτάκτως 2 Thess. 3, 11; σύστασις Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) ከመ፡ በድምፀ፡ ምጽአትከ፡ ኢይኩን፡ ሁከት፡ ለእለ፡ ይጼልዩ፡ Kid. f. 19.

መሀውክ፡ part. (II, 1), *perturbans, commovens:* ቀኖና፡ ወፍርሀት፡ መሀውካን፡ F. N. 43, 4.

ማህውክ፡ part. (alius formae) id. q. መሀውክ፡, ut እኪት፡ ይእቲ፡ ሐሜት፡ ወማህውክት፡ Herm. p. 25.

ተሀዋኪ፡ n. ag. *concitatus,* (animi impetu) *perturbatus:* episcopus ኢይኩን፡ ተሀዋኬ፡ ወኢሰካሬ፡ ወኢቀጥቃጤ፡ F. N. 5.

ሀየ፡ adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis ሂየ፡ exscriptum (ut Matth. 5, 26. 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. ዝየ፡ *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: ሤሞ፡ ሀየ፡ Gen. 2, 8; Ps. 138, 7. 9; ንሐር፡ ሀየ፡ 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Componitur cum praepositionibus: በሀየ፡ *ibi, illic* Gen. 24, 4. 43, 25. 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde በሀየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac vita* Clem. p. 238. 266); እምሀየ፡ (እምነ፡ ሀየ፡) *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11. 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; እንተ፡ ሀየ፡ *per, praeter, trans eum (illum)* locum: Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16. 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; ኀበ፡ ሀየ፡ *illuc,* Sx. Masc. 7; et cum pronominibus relativis ኀበ፡ — ሀየ፡ *quo* (vid. ኀበ፡), ዘ፡ — ሀየ፡ *quo* Jer. 25, 15; እለ፡ — ሀየ፡ *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem duxit:

ሀየንተ፡, quod primitus sonuit ሀየተ፡ et ሂየተ፡ (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16. 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et ሀየቴ፡ (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam ሀየቴ፡ sonuerat et pronomina suffixa per vocalem *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντί et ὑπέρ): ዘይትነሣእ፡ ሀየንቴሁ፡ Koh. 4, 15; Sir. 10, 14. 15; Gen. 36, 33 seq.; ጋገ፡ ዘዕፅ፡ ቀጥቀጥከ፡ ወእገብር፡ ሀየንቴሁ፡ ዘሐፂን፡ ጋገ፡ Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16. 17. 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4. 53, 9. 60, 17. 61, 3; ዛቲ፡ ትከውኖሙ፡ ሀየንተ፡ ጽእለቶሙ፡ Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; ተቀንየ፡ ያዕቆብ፡ ሀየንተ፡ ራሔል፡ Kuf. 28; መጠወ፡ ነፍሶ፡ ሀየንቴከ፡ Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ሀየንተ፡ ዘገብሩ፡ Sir. 7, 28; ፈደዩ፡ እኪተ፡ ሀየንተ፡ ሠናይት፡ Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14. 37, 21. Nonnumquam usurpatur pro *sicut,* ex. gr. ሀየንተ፡ ቄጽል፡ ዕፅ፡ ከማሁ፡ አነ፡ Org.; aliud exemplum vid. sub አሕመልመለ፡ 2) conjunctio *pro eo ut,* aut sequente ዘ፡, ex. gr. Kuf. 18; ሀየንተዘ፡ ትረድአ፡ አቅበጽከሁ፡ Clem. f. 233, aut omisso ዘ (gramm. § 170, 10): ሀየንተ፡ ክብረት፡ ነፍስየ፡ 1 Reg. 26, 21 var.; ሀየንተ፡ ተቀንዩ፡ Kuf. 48; ሀየንተ፡ ጸመወ፡ Sx. Teq. 4. 21.

ሀየል፡ subst., m. et fem., Pl. ሀየላት፡ *cervus* (id. q. אַיָּל, ܐܝܠܐ, أَيِّل) ἔλαφος Deut. 12, 15. 14, 5; 3 Reg. 3[a], 16; Ps. 17, 36. 28, 8. 41, 1. 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19. 7, 23; Jes. 34, 15. 35, 6; Kuf. 37; ወሬዛ፡ ኀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων Cant. 2, 9; ሀየላት፡ ወለዳ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera ሀ quam litera ኀ scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius ሀ quam ኀ exhibeant, scriptura elucet). *Voc. Ae.:* ሀየል፡ ዘ፡ ዋላ፡

ሄላ፡ subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; አጥባትኪ፡ ከመ፡ ሄላ፡ ዘይውሕዝ፡ እምኔሆን፡ ሐሊብ፡ Org. (at 1 Reg. 25, 18. 30, 12 ሄላ፡ est prava lectio pro እኂለ፡ q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: ሄላ፡ ዘ፡ ብጺያ፡; vel ሄላ፡ ዘ፡ ምንጭ፡ ብጺያ ። [Nescio an rectius scribendum sit ኄላ፡ vel ሔላ፡; referendum enim videtur vel ad ሐየለ፡ i. e. حَلَا ܚܠܐ *dulcis fuit* (cfr. ሐለየ፡), vel ad ኀለለ፡ i. e. خَلَّ (خَلٌّ *acetum,* خُلَّةٌ *omnis planta dulcis,* خُلَالٌ *dactyli maturi, qui inter interstitia ramorum quaeruntur*), vocali longa *ê* (pro *î*) duplicationem literae *l* compensante.]

ሀይመነ፡ inus.; aram. ܗܝܡܢ *credidit, fidem habuit,* (ab امن אמן ܐܡܢ አምነ፡ propagatum) et arab. هَيْمَنَ. Hinc

ሃይማኖት፡ (ܗܝܡܢܘܬܐ) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopibus frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3. 7, 28; Jer. 15, 18. 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12. 45, 4. 46, 15; 4 Esr. 4, 13. 32. 9, 8; Rom. 1, 8. 4, 12. 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3. 39. (synon. አሚን፡, ተአምኖ፡), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; πίστεις Prov. 3, 3; ሃይማኖተ፡ ተስፋ፡ πίστις ἐλπίδος Sir. 49, 10; c. c. በ *in* Jac. 2, 1; እለ፡ አዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡ Did. 34; ዘይገብር፡ ሃይማኖተ፡ ποιῶν πίστεις Prov. 12, 22. 15, 28; Sir. 15, 15; ሃይማኖተ፡ ዕቀብ፡ ምስለ፡ ቢጽከ፡ (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5. 43, 2; ያጸንዑ፡ ሃይማኖቶሙ፡ በቀለም፡ ወበማየ፡ ሕመት፡ Hen. 69, 10; ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡ (*fidelem eum esse*) Sir. 37, 12; ሀጐለ፡ ሃይማኖቶ፡ *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11. 12; በሃይማኖቶሙ፡ *in bonam fidem* 4 Reg. 12, 15. 22, 7. 2) *fides quae creditur* (*religio, confessio*): ሃይማኖት፡ ቅድስት፡ Judae 20; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cujusdam dogmatici); ሃይማኖተ፡ አበው፡ *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); ጸሎተ፡ ሃይማኖት፡ *symbolum fidei* Lit. 163, 3; ሃይማኖተ፡ እስላም፡ *Islami religio* Abush. 50; ሃይማኖተ፡ ንስጦርስ፡ *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን፡ (መሀይምን፡) part. (ܡܗܝܡܢܐ, مُهَيْمِن), fem. **መሃይምንት፡** *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) πιστός: Job 12, 20; Prov. 11, 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

22, 14; (Abraham) መሃይምን፡ውእቱ፡በኵሉ፡ Kuf. 17; ስም ዕ፡ መሃይምን፡ Apoc. 1, 5. 3, 14; Prov. 14, 5; ከናፍር፡ መሃ ይምንት፡ χείλη πιστά Prov. 17, 7; መሃይምናኒሁ፡ οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ Sap. 3, 9; መሃይምናን፡ *fideles* (Christiani) ex. gr. Apoc. 17, 14; 1 Tim. 4, 10; Asc. Jes. 4, 13; ክርስቲ ያናዊት፡መሃይምንት፡ Kid. f. 23. — Vicem Pl. fem. መሃይ ምናት፡ explet መሃይምንት፡, quae forma in libris mss. multo crebrius occurrit, quam መሃይምናት፡ (ut ኵሉ፡ መሃይምናን፡ ወመሃይምንት፡ *omnes fideles utriusque sexus*).

ሀይብ፡ *flos lactis*, M. F.; Amh. አይብ፡

ሀየንተ፡ vid. supra p. 13. sub ሀየ፡

ሀይከል፡ nom. peregr., הֵיכָל, ܗܝܟܠܐ, هَيْكَل, 1) *templum* in genere, *templum Hierosolymitanum* in specie: ሀይከ ለ፡ ቍድስ፡ Isp. p. 310. 2) „*sacrarium* aedium ecclesiasticarum, in quod clericis tantum aditus datur" (vide J. Ludolfi Hist. III, 6, 23 et Comm. p. 366. 367); „accipitur pro *sacello*, quod Abyssini quondam in templo Hierosolymitano possidebant" vid. Ludolfi Comm. p. 303. 3) *altare*, quod Adam et Eva, sacrarii vice, e lapidibus exstruxerunt Gad. Ad. f. 20; nec non *arcam Noae* hoc nomine vocari affirmat J. Ludolfus. (*Voc. Ae.*: ሀይከል፡ዘ፡ታቦት፡ i. e. *arca* seu *altare*).

ሀየየ፡ rad. inus. [caeteris in dialectis insolita; usu maxime convenit arab. هَانَ (هَوْن), cognatum cum הין et און; equidem nescio, an ejus etymon indidem repetendum sit. (Ludolfo هيه *apage!* comparandum visum est). Quod si ita se habet, notio prima explicanda est *nullius pretii* vel *vilem* et *levem esse*. Hinc

አሀየየ፡ II, 1 *sublevare* alcjs. statum, *supersedere facere* alqm re, c. c. Acc. pers.: ኢፈቀደ፡ እምላክ፡ ያርኢከ፡ ሙስናሃ፡ ለሀገር፡ወአምጽአ፡ኑዛዜ፡ ላዕሌከ፡ ወአሀየየከ፡ (sc. cum te dormientem excidium urbis transire faceret), Rel. Bar.

ተሀየየ፡ III, 2. 1) refl.: sibi rem vilem vel levem aestimare, i. e. *vilipendere, parvi facere, negligere, praetermittere, non curare, derelinquere* (ἐξουθενεῖν, ἀμελεῖν, παρορᾶν, παρασιωπᾶν, ἀπειπεῖν, ἐγκαταλείπειν) c. Acc. prs. vel rei: ኢትትሀየይ፡ትእዛዘ፡እምከ፡ Prov. 1, 7. 3, 21; ተሀየዩ፡ ሥርዐቶ፡ Clem. f. 213; ኢይትሄየዩ፡(ለትእዛዝ፡) Isp. p. 300; እሙንቱ፡ተሀየዩ፡ወኀለፉ፡ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον Matth. 22, 5; አነ፡ተሀየይክዎሙ፡ Jer. 38, 32. 4, 17; ትትሄየይ፡ኀጢአ፡ ሰብእ፡ παρορᾷς ἁμαρτήματα Sap. 11, 24; ተሀየይከኒ፡ παρορῶ σε Jes. 57, 11; Ps. 26, 15. 54, 1. 137, 9; Hebr. 8, 9; Lev. 5, 21; παρελεύσεταί με Jes. 33, 22; ተሀሀየኒ፡ሣህሉ፡ ἀπείπατό με ἔλεος Job 6, 14. 10, 3; ἐγκαταλιπεῖν Hebr. 13, 5; ለዕቡያን፡ ይትሄየዮሙ፡ እግዚ" ἀντιτάσσεται Jac. 4, 6. 2) pass.: *negligi, derelinqui*: ብእሲ፡ ዐማፂ፡ ይትሄየይ፡ παρασιωπηθήσεται Prov. 12, 2 (Cod. Bodl. Bruc.; var. ይገኀ፡). — *Voc. Ae.*: ተሀየየ፡ ዘ፡ ተደናቈረ፡

ሀዩይ፡ part.: *vilipendens, negligens*: ሀዩያን፡ καταφρονοῦντες Prov. 13, 15; saepius in Phlx. 54. 135 (ut: መን ዘሀልአ፡ወሀዩይ፡)

ተሀያዪ፡ n. ag. (III, 2): *negligens, incuriosus, vilipendens*: Phlx. 54. 101; construi potest c. Acc.: ጸውሎ ስ፡ ሐዋርያ፡ከነ፡ ተሀያዪ፡ ስብሐተ ፤ ኀሳረ ፤ ጽእለተ፡ ውዳሴ፡ ib. 46.

ሄደ፡ I, 1 [in libris melioris notae per ሀ exscriptum; in caeteris linguis haec eadem radix deest, sed nescio an ejusdem stirpis sint חָטַף חָתַף et خَطِفَ خَاتَ] Subj. ይሂድ፡, Inf. ሀዪድ፡ et ሀይድ፡, ሀይዶ፡, ሀይዶት፡, *auferre per vim, adimere, rapere, eripere, diripere*: ኢትሂድ፡ Lev. 19, 13. 5, 21; Hez. 22, 27; ሀይዶ፡ Koh. 5, 7; ሀይድ፡ *rapina* (saepissime, ex. gr. Kuf. 23); c. c. Acc. rei: Job 24, 3; Matth. 12, 29; λαμβάνειν πόλεις 4 Reg. 13, 25; c. Acc. pers.: Jes. 10, 2. 49, 24; እነሥእ፡ወአሀይደከ፡ λήψομαι κραταιῶς 1 Reg. 2, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 21, 25. 31, 31; 1 Reg. 8, 14; Kuf. 11. 13. 35; Job 22, 7; Sir. 31, 27; Mal. 3, 5; Matth. 13, 12; Luc. 9, 39; Marc. 4, 25; transl.: *rapere, in se vertere, fascinare*: ለብሰ፡ጸዊት፡ዘየሀይድ፡ ዐይነ፡ 2 Reg. 6, 14; ዕበየ፡ ብ ርሃኑ፡ የሀይድ፡ አዕይንተ፡ Clem. f. 232; Enc. — *Voc. Ae.*: ተዐገለ፡ ሄደ፡ ዘ፡ ቀማ፡

ሀየደ፡ I, 2, *id.*, intensive: አሣእኒሃ፡ ሀየዳ፡ አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9 (Cod. Francf.).

ተሀይደ፡ III, 1. 1) pass.: *auferri, eripi, diripi*; c. c. Nomt. rei, quae rapitur: ሰማይ፡ ይትሀየድ፡ Hen. 83, 3; ተሀ ይዱ፡ደቂቅነ፡ *filii nostri abrepti sunt* 4 Esr. 10, 35; በሥና፡ ተሀይዳ፡ አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; c. c. እምነ፡ pers., cui eripitur: ዘእንበለ፡ ትትሀየድ፡ ብእሲቱ፡ እምኔሁ፡ Kuf. 13; ዘ ያስተጋብእ፡ብዕለ፡በዐመፃ፡ ይትሀየድ፡ብዕሉ፡ እምኔሁ፡ Did. 19; Matth. 21, 43; nec non c. Nomt. pers., cui eripitur: ለምን ት፡ ኢትትሀየዱ፡ 1 Cor. 6, 7 (*rapinam pati, perferre*). 2) refl.: *ad se rapere, diripere* rem: ወንጌ፡ መንግሥት፡ ይትሀየ ዱ፡ 1 Esr. 2, 18; Matth. 11, 12; 1 Reg. 14, 48 (var.).

ተሃየደ፡ III, 3. Hanc stirpem, cujus genuina notio esset: *se invicem* vel *sibi invicem rem rapere, eripere*, Ludolfus quidem e Matth. 11, 12 probare voluit, sed mihi non dubium est, quin ibi ሃ pro ሀ sec. gramm. § 48 exscriptum sit.

ሀያዲ፡ n. ag.: *is qui diripit, rapax, raptor* Luc. 18, 11; 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10; እምእደ፡ ሀያዲሁ፡ Jer. 22, 3; ሀያዴ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ Clem. f. 82; ሰራቂ፡ ወዐማፂ፡ ወሀያዲ፡ ወመሠጢ፡ F. M. 17, 2; ሀያድያን፡ F. N. 45.

ሀይድ፡ subst.: *rapina, res rapta* Ps. 61, 10; Jes. 61, 8.

ሂደት፡ subst.: *direptio* Org.

ትሀይድና፡ subst.: *direptio, spoliatio*, passive accepta. Enc.

ሄጸ፡ I, 1 [vicina videntur هَبَّ et هَفَّ *flavit* ventus; *commotus fuit* (vento), cfr. هَبَا, هَفَا, هَفَتَ *volitavit in aëre*, de rebus vento excitatis; et de sibilo stridentis teli, gladii: هَبَّ *percussit* gladius vibratus; aeth. ሄጸ፡ significat proprie: telum cum sibilo per aërem volare fecit] *jaculando attingere, ferire*: ነደ ፈ፡ ወሄጸ፡ ለንጉሥ፡ ማእከለ፡ ሰንበኡ፡ 2 Par. 18, 33; ሄጸ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ 1 Reg. 17, 49; ወጸር፡በእብን፡ወሄጸ፡ ውስ ተ፡ ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፈነወ፡ ሐጸ፡ ወሄጸ፡ ጥበ፡ Kuf. 38; የሀይጹ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ኢይከሀለኒ፡

(me non vincit) ሀይጸተ፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ኵያንው፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂጽ፡ M. M. f. 295. — *Voc. Ae.:* ሂጸ፡ ዘ፡ ገመሰ፡; aliud ሂጸ፡ ዘ፡ ነደፈ፡

ተሀይጸ፡ III, I pass.: *jaculando attingi, feriri:* ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብደ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይጸ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphanii Cypr. in Cyr. f. 117; ተሀይጸ፡ በሐጸ፡ ቃሉ፡ ለጸውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂጸት፡ subst. *emissio teli:* እስ፡ በዘቀስት፡ ሂጸት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίαις, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicum רָדַם *graviter dormivit* et هَذَرَ *deliravit in sermone* (هَذَا, هَذَى, הָזָה) concurrunt (de literis *r* et *h* permutatis vid. ሐመድ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dubium, num 1 an 2?) *somnolentum, somniculosum esse* vel *fieri:* እምቅድመ፡ ይብራህ፡ ብርሃን፡ መዓልት፡ ወእምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ *et priusquam nox somniculosa* (somnifera) *fieret*, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደሙ፡ ὅσοι ἐὰν ἀχυρώσωσι 1 Esr. 6, 31 (*nam somniculosum esse* idem valet quod *incuriosum esse, negligere*).

ሀድመት፡ n. act. 1) somnolentia, *sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ሀድመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢመሀቡ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ ምንተኒ፡ ሀድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በሀድመት፡ ከቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሀድመት፡ ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. እንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መደለልሂ፡ ይ፡

ማሀደምት፡ subst., Pl. መሃድምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod deliratur*) *deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae;* μῦθοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምተ፡ እቤራት፡ γραώδεις μῦθοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዛውኦ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኀ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኀበ፡ ሐፃኒት፡ μῦθοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶሙ፡ θρύλλοι αὐτῶν Cyr. ad Th. f. 7; εἰκαιομυθίαι Cyr. c. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስሑን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; ኪያየ፡ መሀደምቶሙ፡ ἐμὲ θρύλλημα ἔχουσι Job 30, 9. — *Voc. Ae.:* መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡; aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዕ፡ ተረትሂ፡ ይ።

ሀዳር፡ nomen mensis vid. sub ኅዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. هَدَأَ *quievit, substitit,* II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይህዳእ፡ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse* vel *fieri:* de homine: ወውእቱ ሰ፡ ኢይትናዘዝ፡ ወኢየሀድእ፡ Jsp. p. 302; ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወጥዕዩ፡ ib. p. 298.; ሀድኡ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 274; ሀድአት፡ ልብ፡ እምሐዘን፡ Sx. Masc. 28; de regione: በመዋዕሊሁ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate: Ex. 9, 28—34; de fluctibus ዝሕነ፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበል፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti.*

አሀድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit,* c. c. Acc. pers. vel rei: በኀይሉ፡ አሀድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ያሀድእ፡ ሀውከ፡ ሞገድ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; አሀድአ፡ ሀርቃኖስ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ይፀብኡ፡ ምድረ፡ አይሁድ፡ ወሞአሙ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አሀድአሙ፡ *monuit ut quiescerent*, ib. p. 344; አንዘ፡ አግብርቲሁ፡ ይናግዝዎ፡ ወያሀድእዎ፡ ib. p. 302. — *Voc. Ae.:* አሀድአ፡ ዘ፡ አስተዐገሠ፡.

ሁዱእ፡ part.: *tranquillus, quietus, compositus;* in specie: *animo sedatus, modestus, placidus:* በከመ፡ መንግሥትየ፡ ሁዱእ፡ Esth. 3 apcr.; ሁዱኣን፡ ወዕሩፋን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ሁዱአ፡ አዕይንቲ፤ ድንጉጸ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮነ፡ ሁዱአ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረቱ፡ ከንቱ፡ ንስሐሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በሁዱእ፡ ወዕምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ Deg.; በሁዱእ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom.).

ሁዱኣዊ፡ adj. rel.: ልብ፡ ሁዱኣዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማሀድኢ፡ part. c. term. adj.: *tranquillator, sedator:* አእዙቶ፡ ማሀድኢ፡ ንጹት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አሀዳኢ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ሀድአት፡ subst.: 1) *tranquillitas, quies:* ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ ἥσυχος σιγή Sap. 18, 14; ይመጽእ፡ በሀድአት፡ ἐν εὐθηνίᾳ Dan. 11, 21; በሀድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበር፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በድቡት፡); መፍቀሬ፡ ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሊሁ፡ በዛኅን፡ ወበሀድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሑር፡ በሀድአት፡ πλεῖν μετ᾽ εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በሀድአት፡ ወበትዕግሥት፡ ἀλλ᾽ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρόν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo:* መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረሐያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ሀድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ኀይል፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረየ፡ ሀድአተ፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደየ፡ videtur esse idem, quod هَرَى IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (هَرَأَ). Hinc

ተሀድየ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse:* ተቀሉኩ፡ ወተሀድየ፡ አዕጽምትየ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጐለ፡ I, 1 [id. q. הָלַךְ *ivit, abiit* (*et periit*), هَلَكَ *periit, interiit, decidit;* trs. *perdidit*] Subj. ይሕጐል፡; intr. *perire, interire:* ተሀጕል፡ ሀጐለ፡ ዐቢየ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጐሉ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጐሉ፡ እሙንቱ፡ ወዓለምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጐለ፡ I, 1, nonnumquam ሀጕለ፡ (Gen. 35, 4 ann.) Subj. ይሀጕል፡ et ይሀጐል፡ trs. *perdere, detrimentum facere,* (*orbari*); ἀπολλύναι (ἀπολλύειν): ከመ፡ ኢትሀጕል፡ ርስተከ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 4, 6; ሀጕል፡ ወርቀከ፡ እምትሀጕል፡

ዐርከከ፡ Sir. 29, 10; ተሀጕለ፡ ፍሬከ፡ 6, 3. 4; ዘሀጐልከ፡ *quod perdidisti* 8, 12; ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡ ἀπώλεσε πίστιν 27, 16. 18; Ps. 9, 19; ዐቁ፡ ኢትሀጕሉ፡ ዘገበርክሙ፡ 2 Joh. 8; ሀጕለ፡ አዕይንቲሁ፡ ጠቢት፡ Tob. 7, 7. 14, 2; ሀጕልኪዮሙ፡ ለሕዝበ፡ ከሞስ፡ Num. 21, 29; ζημιοῦσθαι: የሀጕል፡ ብዙኀ፡ Prov. 19, 19; Phil. 3, 7 rom.; ነፍሶ፡ ሀጕለ፡ Marc. 8, 36; Luc. 9, 25; ἀπέχειν ሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡ Matth. 6, 2; ἀποτεχνοῦσθαι Gen. 27, 45 c. Acc.; ἀποστερηθῆναι Sir. 29, 7; οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν ኢትሀጕሉ፡ ዕሴተክሙ፡ Sir. 2, 8; ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ዘኢሀጕለ፡ ተስፋሁ፡ 14, 2; alia exempla: Sir. 16, 13; Jes. 38, 12; 4 Esr. 10, 15. 17; የሀጕሉ፡ ተስፋሆሙ፡ Did. ed. Platt p. 45; Hen. 5, 5.

አሀጕለ፡ II, 1 1) trs. (ad interitum vocare i. e.) *perdere* (pessumdare, delere) *disperdere:* ኀጢአት፡ ነፍሶሙ፡ ታሀጕል፡ Prov. 1, 19; Koh. 7, 7. 9, 18; ንጉሥ፡ አብድ፡ ያሀጕል፡ አሕዛቢሁ፡ Sir. 10, 3; Jer. 34, 12; Matth. 10, 28; ለምንትኑ፡ መጠንነዝ፡ አሀጕለት፡ 26, 8; ያሀጕሎሙ፡ ለረሲዓን፡ Hen. 1, 9. 10, 15; ከመ፡ አሀጕሎሙ፡ እምገጸ፡ ምድር፡ 45, 6. 80, 8. 89, 60—62. 2) caus. (facere ut aliquis alqd perdat i. e.) *defraudare, evertere, circumvertere* alqm alqua re, c. dupl. Acc.: አሀጕለቶን፡ ጻማሆን፡ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν Sir. 28, 15; ኢታሀጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታገዕዞ፡ Sir. 7, 21.

ተሀጕለ፡ (nonnumquam ተሀጐለ፡) III, 1 (ad interitum vocari, i. e.) *perire, interire, perdi, pessum ire* (ἀπόλλυμαι, ἀπέλωλα) ተሀጕለት፡ ግብጽ፡ Ex. 10, 7; Jer. 31, 15; Hez. 26, 2; Jes. 15, 2; ይትሀጐል፡ ብዕል፡ በንታጌ፡ Koh. 5, 13; ሬእዩ፡ ይትሀጐል፡ Jac. 1, 11; ዝቃት፡ ይትሀጐሉ፡ Matth. 9, 17; ይትሀጐል፡ ፩እምነ፡ አባልከ፡ 5, 29; ተሀጐልኩ፡ Job 3, 11; እለ፡ ተሀጕሉ፡ Jes. 27, 13. 48, 19. 57, 1; Jer. 34, 12; Ps. 48, 10. 67, 2. 72, 19. 101, 27; 4 Esr. 9, 32. 34; Jud. 5, 31; Num. 17, 27; አባግዕ፡ ዘተገድፈ፡ ወተሀጕለ፡ Matth. 10, 6. 18, 11; Luc. 13, 3. 19, 10; Joh. 17, 12; Hebr. 1, 11; Hen. 10, 2; ተሀጕሎ፡ (Inf.) 4 Esr. 10, 10; Lit. 173, 4; ተሀጕሎት፡ 4 Esr. 7, 35. 8, 34; እለ፡ ተሀጕሉ፡ እምበድው፡ *qui deserto perierunt* Hen. 61, 5; ተሀጕሉ፡ እምነ፡ ማእከለ፡ ትዕይንት፡ *perierunt de medio castrorum* Num. 16, 33; Hen. 62, 2.

ሀጕል፡ (nonnumquam ሀጐል፡ exscriptum) part. 1) *perditus, deperditus:* ሕዝብ፡ ሀጕላነ፡ ምክር፡ እሙንቱ፡ ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν Deut. 32, 28; ከመ፡ ኢይኩን፡ ሕጕል፡ ዕሴትከ፡ Sir. 8, 19; መድኀኒሆሙ፡ ለሀጕላን፡ Judith 9, 11; ሕዝብ፡ ሀጕላን፡ λαὸς τῆς ἀπωλείας Jes. 34, 5; ሀጕላነ፡ ሚጥ፡ Prec. Mat. In Hos. 4, 14 οἱ τετελεσμένοι (קְדֵשִׁים) ሀጕላን፡ versum legitur. 2) *caducus, fluxus:* ዘይትአመን፡ በብዕሉ፡ ሕጕል፡ Synod. f. 324.

ሀጕል፡ (nonnumquam ሀጐል፡ et ሀጐል፡, haud bene) subst., plerumque m. 1) *perditio, interitus, exitium;* Infinitivi vicem explet ጊዜ፡ ኀሢሥ፡ ወጊዜ፡ ሀጕል፡ Koh. 3, 6; Hen. 89, 62; Marc. 14, 4 Platt; ἀπώλεια Jes. 22, 5. 33, 2; Jer. 30, 2. 10; Sap. 1, 13; በሀጕልክሙ፡ እሥሕቅ፡ Prov. 1, 26. 10, 11; Hen. 12, 6. 14, 6; Matth. 7, 13; ወልደ፡ ሀጕል፡ Joh. 17, 12; Kuf. 10. 2) *detrimentum, jactura* (vid. ሀጕለ፡) ζημία ሀጕል፡ ዐቢይ፡ Act. 27, 10 Platt. 3) *locus perditionis* i. e. *orcus* (אֲבַדּוֹן) Asc. Jes. 10, 8; Hen. 51, 1.

ሀጕለት፡ n. act. *interitus, exitium:* Hen. 8, 4. 22, 12; ሀጕለተ፡ ነፍስ፡ Lud. e Synodo.

ማሀጕል፡ (etiam ማሀጐል፡) part., *perdens, perditor, perniciosus:* Satanas ማሀጕል፡ alt. Const. Ap. 5 (III C. A. exhibet ማሀጕሊ፡); እኩያን፡ ወማሀጕላን፡ ኖሎት፡ Did. ed. Pl. p. 41; እሉ፡ እሙንቱ፡ ማሀጕላን፡ ጸላእያን፡ ሠናይ፡ Did. 10 (Pltt p. 81).

ማሀጕሊ፡ part. c. term. adj. 1) id. q. ማሀጕል፡, ut: አመ፡ መስሕት፡ ወማሀጕሊ፡ አንተ፡ Did. 32; ፍትወት፡ እኩይ፡ ማሀጕሊ፡ ነፍሳት፡ Did. 14; ዝንቱ፡ ደዌ፡ ማሀጕሊ፡ F. M. 3, 7; ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ማሀጕሊት፡ ይእቲ፡ ib. 5, 1. 2) ἡ ἀπώλεια אֲבַדּוֹן ማሀጕሊ፡ Prov. 27, 20 (vid. ሀጕል፡ Nr. 3).

ተሀጓሊ፡ n. ag. (III, 1): *is qui perit, perditur:* ኢትላሕዉ፡ በእንተ፡ እለ፡ ሖሩ፡ (moriendo) ኀበ፡ እግዚአሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ተሀጓልያን፡ Genz. f. 83.

ተሀጕልት፡ subst. *perditio:* ኢትፍቅድ፡ ተሀጕልቶሙ፡ (al. ተሐጕሎቶሙ፡) 4 Esr. 9, 34 cod. Francf.

ሀገር፡ subst., fem. et m. (ex. gr. Gen. 19, 14; Jer. 45, 17), Pl. አህጕር፡ (etiam አሀጕር፡ script.), Pl. Pl. አህጕራት፡ (Matth. 10, 23) 1) *ager cultus, terra inhabitata, regio, provincia, patria:* ውስተ፡ አህጕር፡ ወአዕጻዳት፡ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κώμας Marc. 6, 36; ሀገረ፡ እስራኤል፡ ἡ κατοικία Ἰσραήλ Jer. 3, 8. 12; ዘውስተ፡ ሀገር፡ ὁ αὐλών Jer. 31, 8; γῆ 2 Reg. 24, 13; መሰሎሙ፡ ለኖትያት፡ ዘርእዩ፡ ሀገረ፡ Act. 27, 27 rom. (locus ab auctoribus editionis rom. ipsis versus); *patria* Hebr. 11, 14; Herm. p. 48ᵇ; ሀገረ፡ አርማንያ፡ *Armenia,* ሀገረ፡ ምዕራብ፡ *Occidens* Jsp. p. 312. 313 al. saepe; ሀገረ፡ ሴዋ፡ provincia Sêwae, Lud. Comm. p. 303; ሀገረ፡ ደምብያ፡ *provincia Dambeae,* Lud. (Sed hic vocis usus potissimum inferiori aetati convenit). 2) *pagus, vicus, villa,* ἐπαύλεις Jes. 42, 11. 34, 13. 62, 9; Judith 15, 7; Ps. 143, 17; κῶμαι Judith 4, 7; Jes. 32, 14; Matth. 21, 2; Luc. 10, 38. 17, 12. 24, 13; Joh. 11, 1. 3) *oppidum, urbs, civitas:* haec est solemnis vocis notio, innumeris in locis obvia; ex. gr. Koh. 9, 14. 10, 16; Sir. 36, 31. 10, 3; Jer. 21, 10. 22, 8; Jes. 10, 14. 24, 10; Jos. 21; ዐሥሩ፡ አህጕር፡ δεκάπολις Matth. 4, 25; ሀገር፡ ቅድስት፡ Sir. 24, 11; ሀገረ፡ ሳኦል፡ *sedes Saul regis* Jes. 10, 29; Kuf. 38, etiam ሀገረ፡ መንግሥት፡; *urbs munita, castellum, arx* ሀገር፡ ጽንዕት፡ et ሀገረ፡ ቀቅም፡ vel ቅጽር፡ Jer. 4, 6; Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 36, 1; Hez. 17, 4; Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19; *emporium* Jes. 45, 14; በሀገር፡ *in urbe, oppido* (opp. በሐቅል፡ *ruri, in agro*) Deut. 28, 3. Etiam አህጕር፡ nonnumquam pro *urbe* (Sing.) ponitur, ex. gr. Judith 7. — Cum Genitivo personae conjunctum significare potest *patriam:* Judith 8, 2; Marc. 6, 1. 4. 4) Usurpatur pro *incolis urbis vel oppidi, civibus:* Am. 4, 8; Zach. 14, 2; Prov. 11, 9—11; 1 Reg. 4, 13; 2 Reg. 14, 7; Act. 12, 22 rom.; aliâs ሰብአ፡ ሀገር፡ Luc. 19, 14, et pro *civitate* (πολίτευμα) Phil. 3, 20. [Cum ሀገር፡ convenit Himjaritarum هَجَر et amh. አገር፡; contigua sunt אִכָּר أَكَّار *agricola,* lat. *ager,* germ. Acker (vid. H. Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache. 6. Ausg. 1855. p. 347)].

ሀገሪት፡ subst. (gramm. § 120, a): 1) *civitas, cives, civis* (πολῖται, πολίτης, πολῖτις, συμπολίτης, συμπολῖτις): ፩፩ለሀገሪቱ፡ τὸν πολίτην αὐτοῦ Jer. 38, 34; συμπολῖται Eph. 2, 19 rom.; ነኪራነ፡ እምሀገሪተ፡ እስራኤል፡ Eph. 2, 12; እንዘ፡ ሀለዉ፡ በምድር፡ ሀገሪተ፡ ይኩኑ፡ ምስለ፡ ሰማውያን፡ Clem. f.

153; Lit. 168, 2; ሐቃል፡ ወሀገሪት፡ *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus:* ሀገሪት፡ ይእቲ፡ ለዘ ሎሙ፡ እለ፡ ይቀርብዋ፡ εὔγνωστος Prov. 3, 15; ለእእምሮ፡ ሀገሪትከ፡ ረስያ፡ γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi hic idem locus laudatur). — Nonnumquam ሀገሪት፡ et ሀገር፡ permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS.).

ሀገራዊ፡ adj. rel. *ad civitatem pertinens:* ምግባና፡ ሀገራዊት፡ F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገሪታዊ፡ adj. rel.: *oppidanus,* ጽሑፍ፡ አልቦ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ንጹሐን፡ ፍልጠት፡ ማእከለ፡ አይሁዳዊ፡ ወሀገሪታዊ፡ ወገብር፡ ወእግዚ፡ Phlx. 87.

ሀጕሬ፡ subst.: *minium, rubrica:* ወቀብዖ፡ በሀጕሬ፡ (var. ኅጕሬ፡, ሄጎሬ፡, ሄጎሬ፡) ወሜረዮ፡ καταχρίσας μίλτῳ Sap. 13, 14. [hebr. שָׁשַׁר, aram. סִיקְרָא, ܣܩܪܐ; pers. شنكرف; arab. مغرة, مكر, شقرة.]

ሀግረት፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod ጋሀረት፡. Hinc

ሀግሩት፡ part.: *intentus rei, sollicitus,* Org.

ሀግርትና፡ *sedulitas, studium,* Lud.; M. M. f. 40.

ሀንት፡ est amh. አንት፡ *lac flore privatum,* M. F.

ሂጳ፡ዲያቆን፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus,* Pl. ሂጳ፡ዲያቆናት፡ M. M. f. 325. 349.

ሂጳዲጤን፡, vel ሂ"፡, ሀጳዲጤ፡ ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum summi, Ex. 36, 30 seq. Lev. 8, 7 (Respondet hebr. מְעִיל, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub ጳጼሬ፡; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. ጳጼሬ፡ pro ሂጳዲጤን፡ exhibet). *Voc. Ae.:* ሂጳዲጤን፡ዘ፡ ሞጣሕት፡

ሄጳጳ፡ ὁ ἔποψ, *upupa* Deut. 14, 17, i. q. ሑጳጳ፡ q. v.

ሀፈወ፡ I, 1 *calere, calescere; sudare.* [Arab. هوف, هيف *ventus calidus, fervidus,* هائف, هيوف *valde et cito sitiens*] ፈተወት፡ ትትሐፀብ፡ እስመ፡ ሀፈወት፡ *quia caluit* (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καῦμα ἦν); እስከ፡ የሀፍዉ፡ *donec caleant* vel *sudent,* Reg. Pach.; ሀፈዉ፡ *sudaverunt,* Gad. Ad.; (Christus) ጾመ፡ ወጸለየ ፲ ይከመ፡ ወሀፈወ ፲ ወተዐገሠ፡ ኀሳረ፡ ወሐመ፡ ወሞተ፡ Genz. f. 147; በጸዊረ፡ መስቀሉ፡ ሀፈወ፡ (Christus), Lit. orth.; ሀፈሙ፡ M. M. f. 98.

ሀፍ፡ (ሃፍ፡, ሐፍ፡) subst. 1) *calor, fervor:* ቊር፡ ወሀፍ፡ ψῦχος καὶ καῦμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; ብሔረ፡ ጽምእ፡ ወሀፍ፡ Deut. 32, 10; ሀፍ፡ ወሞቅ፡ Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حميم, حمة, حمى): በሀፈ፡ ገጽ፡ Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; አብዝኀ፡ ስግደተ፡ እስከ፡ ይውሕዝ፡ ሀፉ፡ ከመ፡ ማይ፡ Gad. T. H.; ዘእንበለ፡ ጻማ፡ ወሀፍ፡ χωρὶς ἱδρώτων Chr. Ta. 3; ሀፍ፡ ἱδρώς Cyr. ho. f. 110; ፈንዉ፡ ሲሳዮሙ፡ እምንዋ ይከሙ፡ ወሀፈ፡ ገጽከሙ፡ Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpres ሀፉ፡ pro τὰ σίελα αὐτοῦ posuit). — *Voc. Ae.:* ሀፍ፡ ወሪሐጽ፡ ዘ፡ ወዝእ፡ (i. e. זֵעָה, זֵיעָא, ܕܘܥܬܐ).

ሀፐለ፡ rad. inus.; arb. أبل et وبل *fuste percussit,* وبيل *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimendas cum aqua sordes.* Hinc

መሀፒል፡ (መሃፒል፡, መሐፒል፡, መሃፔል፡ Herma p. 104[a]) part. (pro መሀፓል፡ gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (γναφεύς, κναφεύς, synon. ገናፊ፡) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3. 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam መሀዊል፡ praebet). — *Voc. Ae.:* መሀፒል፡ ዘ፡ ኀፃቤ፡ ልብስ፡

ለ፡ litera alphabeti Aethiopici secunda, quae ለዊ፡ (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 ላዊ፡) vocatur.

ለ፡ I) *praepositio inseparabilis* (eadem quae לְ, ܠ, لِ, vid. gramm. § 164, 2); c. pron. suff. ሊተ፡, ለከ፡, ለኪ፡, ሎቱ፡, ላቲ፡, ለነ፡, ለክሙ፡, ለክን፡, ሎሙ፡, ሎን፡ (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel ሎንቱ፡ (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel ሎንቶን፡ (Ex. 2, 16) vel ሎቶን፡ (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub አሌ፡ et sub ወይ፡ (gramm. p. 319). Significat *motum* vel *directionem ad* aliquid: 1) *versus, ad, in,* (de loco, re, persona) ምድር፡ እንተ፡ ላቲ፡ ተሐውር፡ ሀየ፡ Deut. 7, 1. 11, 29; ኢተግሕሡ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; ይትፈለጥ፡ ለ፬መአዝን፡ ዓለም፡ Gen. 2, 10; አሐዱ፡ ለከልኡ፡ ይኔጽር፡ Hen. 41, 7; ለበጺሐ፡ እፍራታ፡ Gen. 35, 16. 48, 7; ወሰደ፡ ለ *ferre ad* 1 Reg. 9, 7; ጸርኀ፡ ሎሙ፡ *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque* de tempore: ይትዐቀቡ፡ ለዕለተ፡ ስራሕ፡ Hen. 45, 2; Judae 6; ለጊዜሃ፡ *in momentum temporis* Hebr. 12, 11 (rom.); ለደኃሪ፡ መዋዕል፡ Ex. 16, 33; ለጌሠም፡ εἰς αὔριον Ex. 8, 6; ለነግህ፡ Ex. 12, 10; እምዕለት፡ ለዕለት፡ Ex. 13, 10; ለጸቢሐ፡ እሑድ፡ Matth. 28, 1; ለዓለም፡, ለዝሉፉ፡ qq. v. 3) *in,* de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.: ወከነ፡ ለመንፈስ፡ ሕይወት፡ Gen. 2, 7; ይነሥእ፡ አዋልዲክን፡ ለመጽዕጣት፡ 1 Reg. 8, 13; ተነፍቀ፡ ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; እገብራ፡ ለበረከት፡ Hen. 45, 4. 5. 84, 6; እምነዳያነ፡ ምድር፡ አትረፈ፡ ለሐረስት፡ Jer. 52, 16; (usitatius est ውስተ፡ hoc sensu). 4) de fine actionis: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቈጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; ለዝ፡ ተፈኖኩ፡ Asc. Jes. 11, 1; ለኀሳርከ፡ 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; ለእኪትክሙ፡ Jer. 7, 6; ሠጸረ፡ ዕፀወ፡ ለመሥዋዕት፡ Gen. 22, 3; ለዝንቱ፡ ተጸዋዕክሙ፡ 1 Petr. 3, 9; አዕረጎ፡ ለጽንሓሕ፡ Kuf. p. 69; ሐሩ፡ ለፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13; ወሀበሙ፡ሥንቀሙ፡ ለፍናት፡ Gen. 45, 21; ትትዐቀብ፡ ለትእምርት፡ Num. 17, 25; ትኅርዩ፡ ዘርአ፡ ሌዋዊ፡ ለክህነት፡ Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; ጽሑፋን፡ ለዝንቱ፡ ደይን፡ Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praeponitur, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione *ad* cum gerundivo, vel conjunctione *ut* cum subjunctivo exprimere amant: ይኩኑ፡ ለአብርሆ፡ Gen. 1, 15; ሠናይ፡ ለበሊዕ፡ Gen. 2, 9; ኢትደመር፡ ምስለ፡ ብዙኃ፡ ለዐምፆ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 44, 25. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cujus usus exempla allegare

non opus est. Etiam is, *in cujus commodum* et *usum*, vel *pro quo* agitur, praepositione ለ፡ introduci potest (*dativus commodi*): Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; ዘየሐምም፡ሊተ፡ ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; ከመ፡ትስአል፡ሎቱ፡ቃለ፡እግዚ"፡ 22, 13; ኢትጸሊ፡ለዝ፡ሕዝብ፡ Jer. 11, 14. 14, 11. 44, 3; ይቁም፡ለከ፡ ὑπερασπίσαι σου Ps. 19, 1; ትትቃተል፡ለከ፡ፀርከ፡ Sir. 29, 13; ይፀብእ፡ለክሙ፡ Ex. 14, 14; ንሣእ፡ለአኅዊከ፡ዘንተ፡ 1 Reg. 17, 17. 16, 16; ይነብብ፡ለከ፡ Ex. 4, 14; Gen. 2, 18. 27, 3. 5; ቀንአ፡ለ Num. 25, 13. 6) denotat eum, *cui* vel *cujus res est*, ex. gr. ለከ፡ውእቱ፡መዓልት፡ወዚአከ፡ይእቲ፡ሌሊት፡ Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam *genitivo* aliarum linguarum respondet: ለእግዚ"፡ውእቱ፡ቀትል፡ τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος 1 Reg. 17, 47; እስመ፡ኵሉ፡ሎቱ፡ 1 Petr. 2, 14; ኢይትረከብ፡ሎሙ፡አሠር፡ Hen. 48, 9; እግዚእ፡ለሰንበት፡ Matth. 12, 8; ሠለስተ፡ዘመነ፡ለዓመት፡ τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ Ex. 34, 23; ርብዕ፡ለዓመት፡, ምዕረ፡ለዓመት፡ Kuf. 29. 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praeponitur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, *nota relationis generalissima:* a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: ምስሌክሙ፡ወለዘርእክሙ፡ Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in, erga, contra, coram:* ኄር፡እግዚ"፡ለእለ፡ይትዔገሥዎ፡ Nah. 1, 7; ኢተአብስ፡ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; አሠነዩ፡ለአብራም፡ Gen. 12, 16; ይትሜክሑ፡ለቢጾሙ፡ 2 Petr. 2, 13; ሰገደ፡ሎቱ፡ጸዊቶ፡ 1 Reg. 24, 9; item post ደነነ፡, ገነየ፡, ገረረ፡; ተፈሥሑ፡ላቲ፡ συνέχαιρον αὐτῇ Luc. 1, 48; ተከዙ፡ለርእሶሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ Sir. 7, 24; de ለዐይነ፡ vel ለገጸ፡ሰብእ፡ vid. ዐይን፡ et ገጽ፡ c) verbis quibusdam intransitivis objectum subjungit: ይጸምኡ፡ለጽድቅ፡ *sitiunt justitiam* Matth. 5, 6; ይነግሥ፡ለከ፡እግዚ"፡ Jes. 52, 7; ኢይደሉ፡ሊተ፡ *me non dignus est* Matth. 10, 37; እጸሀቅ፡ለክሙ፡ *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativus primo loco positus secundo in ለ፡ transeat: ይፈርሁ፡ስመ፡እግዚ"፡እለ፡እምዐረብ፡ወእምሥራቅ፡ፀሐይ፡ለስሙ፡ክቡር፡ Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut objectum verborum transitivorum ab initio praepositione ለ፡ notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3. 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); ኢያሜክር፡ወኢለመኑሂ፡ Jac. 1, 13 (Pltt ወኢመነሂ፡); ለኵሉ፡አክብሩ፡ 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba *dicendi* et *narrandi*, verba በረከ፡, ሰብሐ፡, ፀረፈ፡, ዘለፈ፡, etiam ፆደ፡, አስተርከበ፡ et alia quaedam objectum, quod aliâs in accusativo sibi subjungere solent, frequentius praepositione ለ፡ sibi subjungunt (vid. gramm. § 179, 1.). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronominibus suffixis, illi verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronominibus particulam ለ፡, quâ ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: ሰመዮ፡እግዚ"፡ለብርሃን፡ዕለተ፡ *nominavit (id, scilicet) lumen diem Deus* Gen. 1, 5; ሐማቱ፡ለስምዖን፡ *socrus (ejus, sc.) Simeonis* Marc. 1, 30; ጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልአከ፡ *scribe ad (eum, sc.) angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae ለ፡ frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae ለ፡ post verba passiva vel neutra, quo *auctor* vel *is a quo res fit*, significetur: ተአመርኩ፡ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; ፀንሰት፡ሎቱ፡ Kuf. C. 41; ቡሩክ፡ለእግዚ"፡ Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19 rom. g) rariores sunt significationes: *quod attinet ad* ex. gr. ወለገቢአትከሰ፡ *et quod ad reditum tuum attinet* Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; *de* ut ምንተ፡እንከ፡ተፈቅዱ፡ሎቱ፡ሰማዕተ፡ Matth. 26, 65; *secundum* ut ለመፍቅዱ፡ Org. (In Matth. 27, 18 Platt habet ለቅንአቶሙ፡ διὰ φθόνον, sed ed. rom. praebet በቅንአቶሙ፡, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud ለ፡, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphaseos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronominis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: ርኢ፡ሊተ፡ዝየ፡ 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post ለምንት፡, ut ለምንት፡ሊተ፡እነሥእ፡ 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; ለምንት፡ሊተ፡እናፍቅ፡ Herm. p. 20. b) ለ፡ infinitivo praepositum usurpari pro *futuro instanti* vel *gerundivo* (omissa copula verbali vel pronominali): ዝናም፡ለመጺእ፡ ὄμβρος ἔρχεται Luc. 12, 54; ዋዕይ፡ለመጺእ፡ καύσων ἔσται 12, 55; ሶበ፡ለበዊእ፡ εἰσπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19. 10, 6. 7; ሶበ፡ለሐዊር፡ *cum eundum esset* (*cum abitura esset*) Herm. p. 17. c) de reduplicato ለ፡, i. e. ለለ፡ vid. infra. — ለ praeponitur aliis praepositionibus ut ቅድመ፡, መንገለ፡, ኀበ፡, አመ፡ et conjunctioni እመ፡ et postponitur praepositioni እስከ፡, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut لِ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, *nota jussivi vel cohortativi*, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: ለይኩን፡ብርሃን፡ *fiat lux!* Gen. 1, 3. 3, 15. 49, 7; Ps. 62, 9. 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11. 17, 5. 15. 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; ለንትፈሣሕ፡ *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30. 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula ለ፡ repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (ኢ፡)ለ፡ locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi ለኢይስተዩ፡ Jer. 42, 14, ubi caeteri libri ኢይስተዩ፡ praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alii enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse soleat, tamen prima ejus notio non obstat, quominus ለ፡ cum subjunctivo (sicut ከመ፡ et لِ Arabum) alii enuntiationi subjungatur: ወለትጽእሎሂ፡ኢታልዕል፡እዴከ፡ *sed ut cum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post ለ፡ exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ፡ sive ለ፡ reduplicatum (cfr. በበ፡ et ዘዘ፡) 1) *praepositio*, qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνά vel κατά c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio ለ፡ ipsa constructione postulatur, ut: ሲሳይ፡ዘለለ፡ዕለት፡ *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; ለለ ፩ ἑκάστῳ Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; ምዕረ፡ለለዓመት፡ Ex. 30, 10 (vid. ለ፡ Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19. 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; አዕርግ፡ለለሰማይ፡ *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliâs, et ipsi subjecto enuntiationis ለለ፡ praeponitur: ተኈለቁ፡ለለ፡ብእሲ፡ብእሲ፡ Num. 4, 49; Ex. 16, 16; ለለዓመት፡ *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; ለለ፡በዓል፡ Marc. 15, 6; ለለምልአት፡ *quotiescumque plenus est* Kedr f. 88. — Etiam accusativo adverbiali praemittitur: ለለ፡ንግሀ፡ወሰርክ፡ Enc. (cfr. እምነ፡ et እስከ፡). — Hic an-

notare juvat, in libris impressis et mss. pro ለለ፡ reperiri ለእለ፡ sensu distributivo *quot, quotcumque*, ex. gr. ፲ወ፪መሳፍንት፡ለእለ፡ሕዝቢሆሙ፡ 12 *principes, quot populi eorum* Gen. 25, 16; (42, 25. 47, 12. 49, 28; Ex. 12, 3 in annot.); እመ፡ዐውረ፡ወርኅ፡ታስዕ፡ይበክዩ፡ለለዓመ፡ (v. ለእለ፡ዓመ፡ *quotquot anni redeunt*) Machb. Me'm. str. 11. 16; item pro ለእለ፡ editionis Plattianae occurrit ለለ፡ *quotcumque* Marc. 6, 22 rom.: አሥመረቶ፡ለሄሮድስ፡ወለለ፡ይረፍቁ፡ምስሌሁ፡ 2) *conjunctio: quotiescumque*, ut: ለለተናገርኩ፡አዐወዩ፡በግፍዕ፡ Jer. 20, 8 (vers. alt.); ለለተናገርከ፡ מִדֵּי דְבָרֶיךָ Jer. 31, 27 (vers. alt., hebr. 48, 27); ለለተናገርክዎ፡ተዘከርኩ፡ Jer. 38, 20 (vers. alt.); ለለወለዱ፡ተባዕት፡ቀትለሁ፡ F. M. 23, 2; ወከኑ፡ለለ፡ይሰምዑ፡ነገሮ፡ያፈደፍዱ፡ግዘፈ፡ Jsp. p. 364; ለለይወጽኡ፡ውስተ፡ፀብእ፡ Abush. 50. — Etiam cum hoc ለለ፡ in libris mss. permutatur ለእለ፡, ex. gr. in Machb. Me'm. str. 4. 5. እምጣነ፡ትበልዑ፡ሥጋሁ፡ወለለ (v. ወለእለ፡)ትሰትዩ፡ደሞ ።

ለሀለሀ፡ *laxum esse* vid. sub. ላኅለኅ፡

ለሀለሀ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕለሐ፡

ለሀመ፡ rad. inus.: cfr. لَهِمَ *avide deglutivit* (hebr. הִתְלַהֵם), לָחַם *edit, comedit*, ܠܚܟ *linxit*. Hinc

ላህም፡ subst., m. et fem., Plur. አልህምት፡, Pl. Plur. አልህምታት፡ (Hen. 87, 4) 1) *bos*, et mas et femina, *taurus, vacca* (لُهْمٌ *taurus annosus*): βοῦς Job 6, 5. 24, 3; Jes. 1, 3. 11, 7. 65, 25; Dan. 4, 22; ταῦρος Sir. 6, 2; Jes. 11, 6; μόσχος et μοσχάριον Jer. 38, 18; Gen. 18, 7 (ላ"፡ንኡስ፡); 2 Esr. 15, 18; Ex. 29, ፲; Apoc. 4, 7; δάμαλις Gen. 15, 9 (sed *m.*); ላህም፡ወለደት፡ Jsp. p. 377. — Plur.: βόες, μόσχοι, βουκόλια, *boves, armenta, boum grex*: Gen. 18, 7. 41, 2; Ex. 10, 9. 29, 1; Jer. 5, 17; Ps. 21, 12; 1 Reg. 11, 7; 2 Par. 4, 3 seq.; Hen. 85 seq.; *vaccae*: አልህምት፡ሊይመክና፡ Job 21, 10; δαμάλεις 3 Reg. 12, 28. Nonnumquam (cum ኩሉ፡ vel ብዙኅ፡ compositum) ላህም፡ collective usurpatur, ut Gen. 46, 32; Ex. 12, 38. — Ὀνοκένταυροι Jes. 13, 22. 34, 14 እለ፡ሰኩና፡ላህም፡እገሪሆሙ፡ versum est. — አልህምተ፡ገዳም፡ *boves sylvestres (agrestes)*, distinguuntur a ቶራት፡ F. N. 44, 2.

ልህመ፡ *tenerum esse* vid. sub ልሕመ፡

ልህሰ፡ (si non ለሀሰ፡) I, 1 *discedere, abire, evanescere*; ter legitur in libro Jobi: መሐወኒ፡እንተ፡ኩለኒ፡ወእልህስ፡ διέσπασέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην 19, 10; ወይልህስ፡ (v. ወይፈልስ፡) እምነ፡ምንባሩ፡ καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ 27, 21; ትፍሕት፡ነፍስየ፡ወተልህሰ፡ ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα 30, 15. — *Voc. Ae.*: እፈልስ፡እልህስ፡ዘ፡እስደዳሉ፡ [In caeteris linguis deest haec eadem radix; cum ለ et ነ saepius permutentur, an comparare licuerit נוּס *aufugere?*]

ለሀሰ፡ *lingere* vid. sub ለሐሰ፡

ልህቀ፡ I, 1 [كَهَلَ *provectiore aetate fuit*, قَهِلَ VII. *senectute debilis fuit*, تَقَحَّلَ VII. *id.*, قَلْحَمَ *decrepitus fuit senex*; כֶּלַח in כֶּלַח *senectus*; amh. ላቀ፡ et አላቀ፡] Subj. ይልሀቅ፡, Imprt. ልሀቅ፡, Inf. nom. ልሂቅ፡ (Hebr. 11, 24) 1) *crescere, adolescere, augescere*, de plantis Job 8, 11; 4 Esr. 8, 49; Kuf. 2; Matth. 6, 28. 13, 30; de barba, capillo et unguibus 1 Par. 19, 5; Dan. 4, 30; de aquis Kuf. 5; de nequitia Kuf. 5; de infantibus, pueris, puellis Gen. 21, 8. 38, 11; Luc. 2, 40; 1 Petr. 2, 2; in specie: *in pubertatem ingredi* Hez. 16, 7 (ልህቂ፡ወዐበይኪ፡); Sir. 42, 9; 4 Esr. 9, 46, et *adolescentiam transigere* Act. 22, 3 rom.; አይድዐቶ፡አስቴር፡ለንጉሥ፡ከመ፡በቤቱ፡ልህቀት፡ Esth. 8, 1. Transl.: *adaugescere, augeri* multitudine, vi, potentia, divitiis Kuf. 24 saepius; ልሀቁ፡ወብዝኁ፡ Kuf. 6. 2) *senescere* aetate et viribus, *aetate provectum, senem* vel *senilem esse*: እልህቅ፡ወእረሥእ፡ Job 29, 18; Jes. 46, 4; Sir. 41, 2; Ps. 70, 19; Gen. 18, 11. 24, 1. 27, 1; 1 Reg. 2, 22. 3, 21; 3 Reg. 1, 15; Joh. 3, 4; ይልህቅ፡ሕይወቶሙ፡ *senescet vita eorum* Hen. 5, 9. 3) *comparative: natu majorem esse*, ዘይልህቅ፡ *natu major* vel *maximus* Job 1, 13; እኅትክን፡እንተ፡ትልህቅ፡ Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; c. c. pron. suff. ይልህቅዎ፡ *eo natu majores sunt* Job 32, 4; ወራዙት፡ተኵነኑ፡ለእለ፡ይልህቁክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hez. 16, 61.

አልሀቀ፡ II, 1 1) *crescere facere (incrementum dare)*, c. c. Acc., de plantis: ዕፀ፡ዘበዝናም፡አልሀቀ፡ Jes. 44, 14; ቆላይ፡አልሀቆ፡(ዕፀ፡) Hez. 31, 4; 1 Cor. 3, 7; *nutrire, alere, educare*, capillos: ሥዕርተከ፡ኢታልህቅ፡ Exp. F. Nic.; animalia 2 Reg. 12, 3; infantes, pueros, puellas Jes. 1, 2. 23, 4. 49, 21. 51, 18; Job 31, 18; Prov. 23, 24. 29, 46. 1 Tim. 5, 10 (ὑψοῦν, ἐκτρέφειν, al.). Transl.: *aliquem augere* opibus Kuf. 15. 2) *ad senectutem perducere*: Jos. 14, 10; vel *honores senectutis alicui tribuere*: ኪያከ፡አልሀቀ፡እግዚ"፡ σοὶ δέδωκεν ὁ Θεὸς τὸ πρεσβεῖον Dan. ap. 1, 50 (denom. a ሊቅ፡, ልሂቅ፡); nec non *ob senioratum majorem portionem* alicui *tribuere*: (in distribuendis decimis et primogenituris) ኢያልህቅ፡ቀድሚሁ፡ቀዳሚ፡ከህን፡እምከህናት፡ለርእሱ፡ዘእንበለ፡ለከልኡ፡አላ፡ይኩን፡ሥርዐተ፡ከልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ III Const. Ap. 2. 3) *senectutem degere*, Lud. ex. Enc.

ተልሀቀ፡ III, 1 (denom. a ሊቅ፡ presbyter), vox ecclesiastica: *munere presbyteri* (sacerdotis) *fungi*: እለ፡ይትለሀቁ፡እምኔክሙ፡ 1 Petr. 5, 1; እለ፡ይትለሀቁ፡ Kid. f. 17.

ልሂቅ፡ adj. et subst., fem. ልህቅት፡ (vid. gramm. § 129, a) et ለሀቅት፡ (Herm. p. 6, 17; per archaismum ልሀቅት፡ Herm. p. 4; ልሀቅ፡ Herm. p. 2 sine dubio pro ልሀቅት፡ errore librarii), Pl. m. ልሂቃን፡, fem. ልሂቃት፡ (de ሊቃውንት፡ vid. sub ሊቅ፡) 1) *aetate provectus, senior* 1 Reg. 2, 32; 2 Reg. 19, 32; Koh. 4, 13 (πρεσβύτερος); Jes. 9, 14 (πρεσβύτης); ልሂቅኒ፡ወእኁራኒ፡በነቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡ወአንትሙ፡ልሂቃን፡ወሊቃውንት፡ Job 32, 7; Sap. 2, 10; ልሂቅ፡ምስለ፡አረጋዊ፡ Jer. 6, 11 (πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν); ክልኤሆሙ፡ልሂቃን፡እሙንቱ፡ Luc. 1, 7. 18; ልሂቃት፡ πρεσβύτεραι Zach. 8, 4; ልሂቃት፡መበለታት፡ (opp. ንኡሳት፡መ"፡) Did. 14. 2) *senior dignitate, princeps, presbyter, praefectus*, quamquam hoc sensu forma contracta ሊቅ፡ crebrius adhibetur: እምውሉደ፡ልሂቃን፡ሀገረ፡ሮሚ፡ *e filiis patriciorum* Sx. Masc. 17; Teq. 3 al.; ዘይፈቅድ፡ልሂቀ፡ይኩን፡ (πρῶτος) Marc. 9, 35; πρεσβύτερος

(ecclesiae) 1 Petr. 5, 1; πρεσβύτιδες ልሂቃት፡ Tit. 2, 3 et 1 Tim. 5, 2 (Platt); ልሂቃነ፡ መንግሥት፡ *primores regni*, Sx. Masc. 2.

ሊቅ፡ (forma e ልሂቅ፡ contracta, gramm. § 47) subst. (fem. ሊቅት፡, Sx. Hed. 17), Pl. ሊቃን፡ (fem. ሊቃት፡ Lud. e Jes. 3, 17, ubi mei libri mss. ሊቃናት፡ exhibent), et Plur. Pl. ሊቃናት፡, ልሂቃናት፡ (gramm. § 133, a), et ሊቃውንት፡ (a ሊቃን፡ derivatum, gramm. § 140, a) 1) *provectus, senior aetate;* potissimum in Pl. ሊቃውንት፡ (rarius ሊቃናት፡) haec significatio occurrit Job 12, 20. 29, 8. 32, 7; Prov. 20, 29; Jes. 14, 23; Jer. 38, 13; Joel 1, 2. 3, 1; Deut. 32, 7 al.; ሊቃናት፡ ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12. — Vulgaris notio hujus formae contractae est 2) *senior dignitate et munere, primoris, princeps, presbyter, magister, unus e magistratu.* a) frequentissime de *senioribus* vel *magistratu Israelitarum*, ut ሊቃነ፡ ሕዝብ፡ Ex. 18, 12. 19, 7. 24, 9; Lev. 4, 15; plerumque in forma ሊቃናት፡ Num. 11, 16; Deut. 21, 2; Jos. 20, 4; Jud. 11, 7—9; Ruth 4, 2. 4, 4. 9; 1 Reg. 16, 4; 2 Reg. 17, 4; 3 Reg. 8, 1; Thren. 5, 12; Matth. 15, 2. 26, 3. 27, 1; sed etiam in forma ሊቃውንት፡ 1 Reg. 4, 3; 4 Reg. 6, 32; Thren. 4, 16; Judith 4, 8. 6, 16; Ps. 106, 32; ትኩን፡ ሊቀ፡ በውስተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 36, 26; 1 Esr. 1, 8. Pro fem. ἄρχουσαι legitur ሊቃናት፡ Jes. 3, 17. b) passim graecam vocem πρέσβεις (*legatos*) interpretes Aeth. ሊቃውንት፡ verterunt, ut Jes. 13, 8. c) de senioribus i. e. *presbyteris* aliisque praepositis *ecclesiae* Christianae 1 Tim. 5, 1; Asc. Jes. 3, 24; Tit. 2, 2; Apoc. 4, 4; pro fem. Tit. 2, 3; 1 Tim. 5, 2 (ልሂቃናት፡ rom.); ሊቃውንተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ *primates ecclesiae* (archipresbyteri, episcopi et superiores) Clem. d) de *magistris* vel *doctoribus* Judaeorum Christianorumve Matth. 8, 19. 9, 11. Marc. 4, 38. 12, 19; ሊቃነ፡ ኦሪት፡ νομοδιδάσκαλοι Luc. 5, 17; ሊቃውንት፡ διδάσκαλοι Eph. 4, 11; ሊቃናት፡ Herm. p. 11. 28. e) de *principe* seu *praeposito* in qualibet arte, dignitate vel vitae genere (respondet graecum ἀρχι-) ut ሊቀ፡ ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; ሊቀ፡ ሐራ፡ Sx. Masc. 11; ሊቀ፡ መላእክት፡ *archangelus* 1 Thess. 4, 16, ሊቃነ፡ መላ"፡ Clem. f. 61; ሊቀ፡ ምኔት፡ (sive አበ፡ ምኔት፡) *abbas monasterii* Phlx.; ሊቀ፡ መዘርት፡ Kuf. 39 et ሊቀ፡ ቀዳሕያን፡ Gen. 40, 1 (ἀρχιοινοχόος), ሊቀ፡ ሠራዊት፡ ἀρχιστρατηγός (sive መልአከ፡ ሠ"፡) Sx. Masc. 9; ሊቀ፡ መበስላን፡ ἀρχιμάγειρος Dan. 2, 14; ሊቀ፡ ኅብዛያን፡ ἀρχισιτοποιός Gen. 40, 1; ሊቀ፡ ኅፅዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; Gen. 40, 2; ሊቀ፡ ካህናት፡ ἀρχιερεύς Hebr. 2, 17; ሊቀ፡ ኬነት፡ (ἀρχιτέκτων) Ex. 37, 21; ሊቀ፡ ዐቀብተ፡ ሞቅሕ፡ Gen. 39, 21. 23 (ἀρχιδεσμοφύλαξ); ሊቃነ፡ ዐቀብተ፡ ርእሱ፡ ἀρχισωματοφύλακες Esth. 2, 21; ሊቃነ፡ ገብር፡ (ἐπιστάται τῶν ἔργων) Ex. 1, 11; ሊቀ፡ ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος Joh. 2, 8. 9 rom.; ሊቀ፡ ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων Ex. 31, 4; ሊቀ፡ ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ *patriarcha* (ecclesiae); ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ *archidiaconus.* 3) In regno Abyssiniae socii supremi rei publicae consilii et primores regni hoc nomine vocabantur (vid. Isenb. lex. amh. sub ሊቅ፡ et sub አለቃ); in ecclesia ሊቅ፡ (amh. አለቃ፡) in specie *inspectorem ecclesiasticorum, oeconomum ecclesiae* significat (Lud. lex.; Rüppell II. 32. 52; *Harris* II. 167. 263.). *Voc. Ac.:* ቃውም፡ ሊቀ፡ ብ፡ አለቃ፡

ልሀቀት፡ subst.: *incrementum aetatis:* በእንተ፡ ልደቱ፡ ወልሀቀቱ፡ በበሕቅ፡ ወሕማማቲሁ፡ ወሞቱ፡ (ለክርስቶስ፡) Chr. ho. 5; ልሀቀቱ፡ በበሕቅ፡ እስከ፡ ወርዘወ፡ Org.; in Sx. Masc. 26 ልሀቀት፡ id. q. ልሀቃት፡

ልሀቃት፡ subst. *aetas provectior, senectus:* ረከበት፡ ወልደ፡ በልሀቃቲሃ፡ (Platt, በልሀቃናቲሃ፡ rom.) ἐν γήρει αὐτῆς Luc. 1, 36; et comparative *jus natu majoris, primogenitura:* አግብአ፡ ሊተ፡ ልሀቃቲከ፡ (i. e. ዘቀዳሚ፡ ልደት፡) Kuf. 24.

ልሀቃን፡ subst. 1) *incrementum aetatis:* (*Christus, cum Deus esset,*) አየ፡ ልሀቃነ፡ ልሀቀ፡ ὁποίην λάβοι προκοπήν Cyr. c. Pall. f. 90; ዘተሰብእት፡ ውእቱ፡ ልሀቃን፡ *humanae* (Christi) *naturae convenit* προκόπτειν ἡλικίᾳ ib. 2) *senectus* ውስተ፡ ልሀቃነ፡ ዓመቲሁ፡ Phlx. 229. 240. 3) *primogenitura* Kuf. p. 131 lin. 9 et p. 132 ann. 17.

ልሀቅና፡ et **ሊቅና፡** subst. (a ልሂቅ፡ et ሊቅ፡ denomin.) 1) *aetas provectior* በልሀቅናሁ፡ (opp. ደቂቅና፡) Phlx. 35; ነጺሮ፡ በናእስ፡ መዋዕሊሁ፡ ወልሀቅናሁ፡ *ratione habita adolescentiae vel senectutis ejus* F. M. 10, 3. 2) *primogenitura* Kuf. 36. 37. 3) *dignitas senioris, principatus:* ሢመተ፡ ሊቅና፡ ዘክህናት፡ Jsp. p. 322. 321; ለሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ሊቅናሁ፡ ላዕለ፡ መሲሓውያን፡ (principatum tenet super Christianos) F. N. 4.

መልሀቅት፡ (Lud.: መልሀቅ፡) subst., collective: *seniores* (et aetate et dignitate), *principes* (Ältestenschaft): Clem. f. 208 (de omnibus ordinibus eccles. superioribus); frequentius usurpatur in Plur., vel መልሀቃት፡ *magistratus* (politicus) Gad. Lal., vel መላህቅት፡ et Pl. Pl. መላህቅታት፡ (Did. 12), ut: ኵሉ፡ አኀዊሁ፡ መላህቅት፡ *omnes ejus fratres natu majores* 2 Par. 22, 1; መላህቅተ፡ ሕዝብ፡ *seniores Judaeorum* Ex. 17, 5. 24, 1; 2 Par. 5, 2. 10, 6; Zach. 14, 2 (var.); Matth. 21, 23; Act. 23, 14 (rom.); ኢይፍታሕ፡ ሕዝበዊ፡ ወኢመላህቅት፡ ዘእንበለ፡ ጳእሙ፡ ሥዩማነ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ *magistratus* Did. 10; de feminis senioribus (πρεσβύτιδες) Did. 12 (ደናግል፡ ወመበለታት፡ ወመላህቅታት፡ ይቁሙ፡ ቅድመ፡ ኵሉን፡ አንስት፡).

መልሀቅ፡ *ancora* vid. sub ልሕቀ፡

ለሀበ፡ I, 1. [لَهِبَ, לָהַב, ܠܗܶܒ] *ardere, flammam efferre* (de igne) Hen. 90, 24; Sx. Tachs. 29.

አልሀበ፡ II, 1 *inflammare, fervefacere:* ለተጋብኦ፡ ብዙኅ፡ በቍዔት፤ ወውእቱ፡ ዘያልህብ፡ ለእሳተ፡ ፍቅር፡ μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος. αὕτη γὰρ τὴν ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάζεται Chr. Ta. 19; አልሀበ፡ እቶነ፡ *succendit furnum*, Lud. sine auct.; አልሀቦ፡ ፀሐይ፡ ርእሶ፡ ለዮናስ፡ Sx. Masc. 25.

ተለሀበ፡ III, 1: *inflammatum esse, aestu incalescere*, Lud. sine auct.

ልሁብ፡ part. *inflammatus, aestuans, ignitus:* ከነ፡ ልሁበ፡ ውስተ፡ አፍቅሮተ፡ እግዚ"፡ Phlx. 84; ዐራት፡ ሐጺን፡ ልሁብ፡ Sx. Tachs. 9.

ላህብ፡ subst. (לַהַב, לֶהָבָה, لَهَب), m. et fem. (Sir. 43, 3): 1) *flamma* (φλόξ, φλόγες) Cant. 8, 6; ላህበ፡ ነድ፡ Sap. 16, 18; በዋዕየ፡ ላህበ፡ እሳት፡ Hen. 109, 9. 1, 6; transl.: እስመ፡ ላህበ፡ ኀይለ፡ እግዚ"፡ ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως Sap. 7, 25. 2) *ardor, aestus, fervor;* saepius de ardore solis, aestu coelesti, vento fervido (καῦμα, καύσων, θέρμη): በላህበ፡ መዓ

ልት፡ Jer. 43, 30; Matth. 20, 12; Hen. 72, 7; Jac. 1, 11; Ps. 18, 7; Sir. 43, 3. 4; በንስቲት፡ላህበ፡ፀሐይ፡ ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου Sap. 16, 27; ኢያሐምሞሙ፡ላህበ፡ፀሐይ፡ (καύσων οὐδὲ ἥλιος) Jes. 49, 10; እሳት፡ወላህብ፡ πῦρ καὶ καῦμα Dan. ap. 3, 43; Hen. 63, 10.

ለሀየ፡ id. q. لَهَا lusit re, *tempus fefellit*, *oblectavit* animum re; intr. لَهِيَ *oblectatus est* re. Hinc

ላሀየ፡ I, 3 *solari* [ut لَهَا I. II. IV] ኀጥአት፡ዘይላህዮ፡ (var. ዘይላሕዋ፡) οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν Thren. 1, 17.

አልሀየ፡ II, 1 (etiam II, 2) *solari et divertere ad oblivionem* [ut لَهَا I. II. IV]: ዐራትየ፡እንጋ፡ይናዝዘኒ፤ወያልሀየኒሁ፡ (v. ወያሌሀየኒሁ፡) ምስኩብየ፡ παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου Job 7, 13; አልቦ፡ዘያልሀየኒ፡ (var. ዘያንሀየኒ፡) παρακαλῶν με Thren. 1, 21.

ተላሀየ፡ III, 3 *colludere, invicem sese oblectare, ludere* re, *tempus fallere* [i. q. لَهَا VI.] (in libris mss. saepius ተለሀየ፡ scriptum reperitur, pro ተላሀየ፡; vid. gramm. § 48, 4): እስመ፡ዮጊ፡ይትላሀይ፡ ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν 3 Reg. 18, 27; ወአንገዘኩ፡አነሂ፡እትላሀይ፡ምስሌሆን፡ (παίζειν μετ᾽ αὐτῶν) Herm. p. 86; (infans arcam farinariam in manus sumsit) ከመ፡ዘይትላሀይ፡ Gad. T. H.; እመ፡ፈቀድነ፡ንትላሀይ፡ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡ F. M. 32, 7; አድንግል፡አክ፡በተላሀዮ፡ዘልሀቂ፡ከመ፡አዋልደ፡ዕብራውያን፡ Lit. 171, 1; ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ወተላሀዩ፡ነዋኀ፡ *longe natando certate cum eo!* Jsp. p. 323; ተላሀይክሙ፡በንፍሳቲክሙ፡ *in aleam dedistis vitam* ib. p. 361; de μετεωρισμοῖς τῆς θαλάσσης መንክር፡ተላሀዮ፡ (var. ተልሀዮ፡) ለባሕር፡ Ps. 92, 6; repetitum in Lit. Epiph. Dicitur de variis ludis: de ludis athletarum: አለ፡ይትላሀዩ፡ወይዘብጡ፡ Chr. Ta. 19; ludere calculis et latrunculis: (sacerdotes) ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ ወገበጣ፡ወኢይበጽሑ፡ኀበ፡መከን፡ዘይትላሀዩ፡በቱ፡ F. M. 32, 7; instrumentis musicis: ተላሀዮሰ፡እንተ፡ይእቲ፡ተላሀዮ፡በዕፅ፡ (العود) ወዕንዚራ፡ወእርጋኖን፡ወተረፈ፡ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡ሕሩም፡ውእቱ፡ ib. Deinde in legibus canonicis saepius de manustupratione et Sodomitarum libidinibus usurpatur: ለእመ፡ተላሀየ፡ከህን፡በንፍስተ፡ሥጋሁ፡ Kedr. f. 67; ለእመ፡ተረክበት፡ብእሲት፡ምስለ፡ካልእታ፡ይትላሀያ፡በበይናቲሆን፡ ib. f. 63; ዝሙት፡ወተላሀዮት፡ Gad. Ad. f. 149. — *Voc. Ae.*: ተዛውዐ፡ተላሀየ፡ዘ፡ተጫወተ፡

አስተላሀየ፡ IV, 3: *ludendo et confabulando oblectare* aliquem: መጽአ፡ኀቤየ፡ወያስተላሀየኒ፡ (πρός ἐμὲ εὖ εἶχον) Herm. p. 85 et 86.

ተላሃዪ፡ n. ag. (III, 3) *ludens, ludibundus*: መንዝህል ል፡ወሰካሪ፡ወተላሃዪ፡ወነፋሒ፡እንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ትልሂት፡ subst.: *ludus, lusio*: ትልሂት፡በንፍስተ፡ሥጋሁ፡ *manustupratio* Kedr. f. 68.

ለሀየ፡ *nitidum esse* vid. sub ለሐየ፡

ለለ፡ i. e. praep. et conj. ለ reduplicata, vid. sub ለ፡

ለሊ፡ pronomen; non reperitur nisi cum pronominibus suffixis (ለሊየ፡ vel ለልየ፡, ለሊከ፡ለሊኪ፡, ለሊሁ፡ለሊሃ፡; ለሊነ፡, ለሊክሙ፡ለሊክን፡, ለሊሆሙ፡ለሊሆን፡) conjunctum (gramm. § 62, 1, c et § 150, c) 1) *ipse, a, um.* Usurpatur tamquam appositio subjecti (de accusativo vid. ርእስ፡ et ኪያ፡; de genitivo vid. ዚአየ፡, እንቲአየ፡); rarissime pronomini suffixo (cfr. gramm. p. 396) appositum occurrit, ut ብከ፡ለሊከ፡ *in te ipsum* Job 4, 5; እምኀቤየ፡ለሊየ፡ Joh. 14, 10. Locum habet, et ubi subjectum nonnisi persona verbi expressum est: ለሊሁ፡ያእምር፡ Job 11, 11; 3 Reg. 5, 6; ለሊክሙ፡ፍትሑ፡ Job 13, 8. 30, 34. 34, 32; Sir. 8, 13. 27, 26; Lev. 19, 18; Jes. 28, 20; Jer. 17, 16. 49, 6. 51, 2. 34; Hez. 27, 3; Ps. 8, 4. 50, 4; Rom. 2, 1; 1 Thess. 1, 9. 5, 2; et in enuntiatione nominali: ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ Jes. 43, 12; et ubi subjectum nomine vel pronomine expressum est: ለሊሁ፡እግዚ"፡ፀብአ፡ሎሙ፡ፀሮሙ፡ Sir. 46, 3. 18, 29; ውእቱ፡ለሊሁ፡ Job 28, 23; Gen. 36, 1; Jos. 22, 23. Praeterea notare juvat constructionem ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡ μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν Sir. 21, 28 (ipse suam animam polluit); እሙንቱ፡ለሊሆሙ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Judith 11, 2. Nonnumquam vertendum est *et ipse*, ut Sir. 7, 2. 2) *sponte, sua sponte, ultro*, de personis et rebus: Jer. 23, 21 (bis); ኢይትነሥኡ፡ለሊሆሙ፡ μὴ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστασθαι Ep. Jer. 26; ለሊሃ፡ዘመወት፡ Hez. 23, 43; ዘለሊሁ፡ይበቍል፡ τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα Lev. 25, 5. 11; ተርኀወት፡ለሊሃ፡ αὐτομάτη Act. 12, 10; ለሊሆሙ፡ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1. 4.

ለሐሐ፡ *humidum esse* [cll. לַח *humidus, recens;* לֵחַ *humor* et aram. לַחְלַח.]

አልሐሐ፡ II, 1 *humectare, refrigerare:* ዘያልሕሓ፡ለትዝህርት፡ያነድዳ፡ለእሳት፡ ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ Sir. 28, 11 quod Aeth. lepide vertit: *qui arrogantiam suam humectat, ignem inflammat.* Deinde ab hac radice propagatur

ላሕለሐ፡ quadr. I. (id. q. aram. הִתְלַחְלַח): *humectari, humorem recipere, recreari et refrigerari:* (qui bonum scit nec agit) ይመስል፡ከመ፡ገብላ፡ዘውስቴቱ፡ማይ፤እምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወይትኀፀቡ፡ወቦቱ፡ይለሐልሑ፡ግብር፤ወለሊሁ፡ኢይሰቲኒ፡ወኢይነጽሕኒ፡እምርስሐታቲሁ፡ወኢይለሐልሕ፡ Phlx. 209.

አላሕለሐ፡ II: *humectare:* ይቡሰ፡ኀብስተ፡በማይ፡አላሕልሐ፡ Sx. Nah. 19.

ልሕሉሕ፡ part., proprie: *humidus, liquore perfusus, madidus;* deinde significat *offas pultis, pastillos decoctos* Dan. ap. 13, 27; sed de forma vocabuli dissentiunt libri mss.: አብሰሉ፡ወገብሮ፡ልሕሉሐ፡ (Cod. Bruc. et Abb. XXXV. CXXXVII. CXCVII.; ለኀልኀ፡ Abb. LV; ላኅላኅ፡ Frcf., ልሕልተ፡! Curz.) ἐποίησε μάζας.

ልሕመ፡ I, 1 [amh. ልም፡ *hebetatus oculis;* vicina sunt רָחַךְ רָחַם (ምሕረ፡) رَخُفَ ,رَخُمَ ,رَخُصَ; cfr. etiam ለምለመ፡ et ሐመልመለ፡] *tenerum, tenuem, debilem, infirmum esse* vel *fieri: tenuior* (infirmior) *eo est* Luc. 5, 36 rom.; ሰብእሰ፡እኩይ፡ወአርዌ፡ምድር፡ይልሕሞ፡እከየ፡ *homo malus est, eoque serpens infirmior malitia* Cyr. d. r. f. f. 59; M. M. f. 71. — In M. F. legi: ቅርፍቶሙ፡አድሪቀከ፡ይደቀሉ፡

እስከ፡ ይልሕም፡ *cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis* (comminuta).

አልሐመ፡ II, 1 *debilitare, infirmiorem reddere* Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ልሑም፡ part. *debilitatus, debilis, infirmus*, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amh. ላሰ፡; i. q. لَحِسَ, لَهِسَ, لَسَّ, לָחַשׁ, coll. לָחַךְ, לָקַק] Subj. ይልሐስ፡ *lingere, lambere:* ለሐሰ፡ ከለባት፡ደሞ፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; ከለባት፡ይልሕሱ፡ቍስሊሁ፡ Luc. 16, 21; ይልሕሱ፡ጸበለ፡እገሪከ፡ Jes. 49, 23; ይልሕሱ፡መሬተ፡ Mich. 7, 17; እሳት፡ለሐሰት፡መሬተ፡ 3 Reg. 18, 38; ኢትልሐስ፡መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) *siti fatiscere* (lechzen): ይልሕስ፡ልሳኖሙ፡በጽምእ፡ Jes. 41, 17; ከመ፡ይልሕስ፡ጽሙእ፡ወይሰቲ፡እምኑ፡ኵሉ፡ማይ፡ Sir. 26, 12; እንዘ፡አልሕስ፡ሰራኅኩ፡ Job 17, 2. 30, 3. 3) *mutire, mussitare* γρύζειν (coll. לָחַשׁ *susurravit, sibilavit*, et ለሐሰሰ፡): ከልብ፡ጥቀ፡ኢይልሕሰሙ፡በልሳኑ፡ Ex. 11, 7; አልቦ፡ዘለሐሰሙ፡በልሳኑ፡ Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); ከልብ፡ኢይልሕስ፡በልሳኑ፡በቅድሜከ፡ Judith 11, 19. — Hinc quadrl. ለሐሰሰ፡ q. v. — Vicinum est ለስሐ፡ q. v.

ለሐሰ፡ *evanescere* vid. sub ለሀሰ፡

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae لَحِقَ *cohaesit;* IV *adjunxit*, et أَلْحَقَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. *ancora* (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; አውረዱ፡አርባዕተ፡መልሕቀ፡ Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; መጽሐፈ፡መልሕቅ፡ Ἀγκυρωτός (liber Epiphanii Cypr. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — *Voc. Ae.:* መልሕቅ፡ዘ፡ዘናና፡ዘያዐርፉ፡ቦቱ፡ሐመረ፡, vel የሚያጸናው ።

ልሕቀ፡ *crescere, senescere* vid. sub ልህቀ፡

ለሐኰ፡ I, 1 [i. q. خَلَقَ laevigavit i. e. *formavit, finxit, creavit;* cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam ኀለቀ፡] Subj. ይልሐኵ፡ *fingere* (ex luto), *formare, creare,* (πλάσσειν): እደዊከ፡ገብራኒ፡ወለሐኳኒ፡ Ps. 118, 73; ይልሕኵ፡እምውስተ፡ውእቱ፡ጽቡር፡እምላከ፡ Sap. 15, 8; ለሐኮሙ፡ ἔπλασεν αὐτούς Sap. 15, 16; በእርእያሁ፡ለሐኰኒ፡ Macc. f. 22; አዳም፡ዘለሐከ፡ (II pers.) በአርአያከ፡ Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; ዘለሐከ፡ለሰብእ፡ዘእንበለ፡ሙስና፡ Lit. 163, 4; etiam de effingendis animo cogitationibus: መፍትው፡ለነ፡ዘልፈ፡ንልሐኵ፡ውስተ፡አልባቢነ፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡ወፈሪሀ፡ስሙ፡ Chr. Ta. 26.

አልሐኰ፡ II, 1 *fingi jubere, formandum curare* Sap. 15, 8 (ያልሕኵ፡ var. pro ይልሕኵ፡).

ተልሕኰ፡ III, 1 *formari, creari:* ዘተልሕኰ፡ቀዲሙ፡ πρωτόπλαστος Sap. 7, 1; ዘቲ፡ነፍስ፡እንተ፡ተልሕኰት፡በአምሳሊከ፡ Genz. f. 26; በእግዚ"፡እምድር፡ተልሕኰ፡ብእሲ፡ Kid. f. 26.

ልሑኵ፡ part. vid. ልሕኵት፡

ለሓኪ፡ n. ag. *formator, figulus, opifex:* ይብሎኑ፡ልሕኵት፡ለለሓኪሁ፡ μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό; Jes. 29, 16; (*Christus*) ለሓኪ፡ወፈጣሪ፡ (δημιουργός) Chr. ho. 2; እምላክ፡ለሓኪ፡ወፈጣሪ፡ II Abtel. 81.

ልሕኵት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) *figmentum, opificium, creatura,* (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; ከመ፡ደሞ፡በምግረቱ፡ላዕለ፡ልሕኵት፡ Lit. 158, 4; ልሕኵተ፡እግዚ"፡ *creaturae Dei* Macc. f. 22; *Eva* ቀዳሚት፡ልሕኵት፡ ib. f. 23. Plerumque est 2) *fictile, testa:* ልሕኵት፡ዘቦቱ፡አብሰልዎ፡ (σκεῦος ὀστράκινον) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; ልሕኵት፡ዘቅብእ፡ *fictile vas olearium* Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: *fictilis, testaceus:* ቀሠት፡ልሕኵት፡ Jes. 19, 1. 11; ጻሕበ፡ልሕኵት፡ Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; ንዋየ፡ልሕኵት፡ Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ለሓኪና፡ (a ለሓኪ፡ denom.) subst.: *dignitas figuli*, Ssal.Req.

ለሐወ፡ notionem *planctus* et *luctus* habet; respondent ناحَ (نَوْح), נָהָה, ܢܘܚ. (Dubito an وَلَّهَ huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio ለሐወ፡ (pro ላሐወ, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique ይላሑ፡ (ይለሑ፡), non ይልሑ፡ et ይልሐዉ፡ formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem ትበኪዩ፡ወትልሐዉ፡; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro ወትላሐዉ፡ exscriptum esse.

ላሐወ፡ I, 3 (Impf. et Subj. ይላሑ፡, Inf. ላሕዎ፡ Koh. 3, 4.): *plangere, lamentari, deflere, lugere* (κόπτεσθαι, πενθεῖν, θρηνεῖν); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; ላሑ፡ምስለ፡ዘይላሑ፡ Sir. 7, 34; c. c. በእንተ፡ *ob:* Kuf. 4; saepissime c. Acc., ut እለ፡ይላሕውዋ፡ለጽዮን፡ Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et ላሐወ፡ላሐ፡ Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solemni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arculis muliebribus Jes. 3, 26.

አልሐወ፡ II, 1 *lugere facere, in luctum vocare;* Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. አልሐውዋ፡ mendose pro አልሕውዋ፡ scriptum est, vel pro አላሕውዋ፡ II, 3).

ልሕው፡ et ሉሕው፡ part.: *plangens, lugens, lamentans:* ልሕዋን፡ (v. ሉሕዋን፡) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; ሉሕዋን፡ (v. ልሕዋን፡) πενθοῦντες Jes. 61, 2; ልሕዋን፡ 4 Esr. 10, 10; fem. ሉሕት፡ (v. ሉሐውት፡, ልሕውት፡) 4 Esr. 10, 55; ለልሕዋን፡ይናዝዞሙ፡ Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male ለሕ፡) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) *planctus, luctus, lamentatio* (κοπετός, πένθος; differt a ሐዘን፡ λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; ቤተ፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; መዋዕለ፡ላሕ፡ Gen. 50, 4; አልባሰ፡ላሕ፡ 2 Reg. 14, 2; ገብሩ፡ላሐ፡ Gen. 50, 10 (l. celebrare); ነገፈ፡ላሐ፡ (l. deponere) Gen. 37, 35; ላሐ፡ሞቱ፡ (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; ዝንቱ፡፫ላሕ፡ Kuf. p. 124.

ለሖሰሰ፡ quinquel., a **ለሖሰ፡** propagatum; sensu convenit cum hebr. לָחַשׁ *sibilavit*, *susurravit*, لكش id., talm. לְחַשׁ id., vid. Ges. thes. p. 754. Hinc

አለሖሰሰ፡ II. *susurrare, mussitare, insusurrare:* **ርእዮሙ፡ ዳዊት፡ እንዘ፡ ያለሖስሱ፡** (ψιθυρίζειν) 2 Reg. 12, 19; **አብሰሬ፡ ገብርኤል፡ ለማርያም፡ አለሖሰሰ፡ በእዝና፡ ወይቤላ፡ ትወልዲ፡ ወልደ፡** Mavâs. Nr. 25; **ፊታሒ፡ ኢያለሖስስ፡ ምስለ፡ ፩ እምኔ፡ መስተባእሳን፡** *ne consusurret cum litigantibus* F. N. 43, 4.

ተለሐዋሰሰ፡ III, 3 *sibi invicem insusurrare:* **ዘተለሐዋሰሱ፡ በእዝን፡** Luc. 12, 3.

ለሖሳስ፡ n. act. *susurrus, mussitatio, loquela* (vel *vox*) *submissa:* **ይትናገሩ፡ በለሖሳስ፡** Jes. 8, 6; **አርእዮሙ፡ በለሖሳስ፡ መጻሕፍቲሁ፡** Esth. 3, 14; **አቡየ፡ ወእኑ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ ናእምሮ፡ ለለሖሳስ፡ ልብ፡** (sc. hominum) Lit. Orth.; (*ante Jaredi Aethiopis tempora*) **አልቦ፡ መኅለቅት፡ ቅኔ፡** (*cantus sacri decantabantur non*) **በልዑል፡ ዜማ፡ ዘእንበለ፡ በለሖሳስ፡** Sx. Genb. 11; **ወዓዲ፡ በል፡ በለሖሳስ ፲ እግዚኦ፡ ምሕረትከ ፲ ፱ ጊዜ፡** Kedr. f. 2. — Formam **ልሑሳስ፡** excerpsit d'Abbadie e suo cod. LXXX.

ለሐየ፡ *ludere* vid. sub **ለሀየ፡**

ለሐየ፡ I, 1. *nitidum, pulchrum, venustum esse* [*zab.* ܠܚܡܐ *venustas* Ges. thes. p. 751; vicina sunt لَاحَ (لَوَحَ) *splenduit, micuit;* ܠܚܐ *abstersit*] **እስመ፡ ትልሂ፡ ይእቲ፡ በሥን፡ እምፀሐይ፡** (εὐπρεπεστέρα ἡλίου) Sap. 7, 29 et Lit. Epiph.; **ሰላም፡ ለገጽኪ፡ ዘዋቀ፡ ይልሂ፡** III Sal. Mar. 4.

ተለሐየ፡ (an **ተልሕየ፡**?) III, 1 *se comere* vel *decorare; exornari, nitere:* **ወእኅዙ፡ አይሁድ፡ በዝ፡ በዓል፡ ይትለሐዩ፡ በአዕጹቀ፡ በቀልት፡** Jsp. p. 303; **ኅሩያን፡ በቅድሜሁ፡ ይትለሐዩ፡ ከመ፡ ብርሃን፡ እሳት፡** Hen. 39, 7.

ላሕይ፡ part. et adj.; fem. **ላሕይት፡** *nitidus, pulcher, speciosus, venustus:* **ገጽከ፡ ላሒይ፡** Cant. 2, 14; Judith 8, 7; Dan. 1, 4; **ላሕይ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 16, 12; **ላሕይ፡ ጥቀ፡ ራእያ፡** Kuf. 28. 39; **ሶስና፡ ላሕይት፡ ጥቀ፡** Dan. ap. 1, 31; 1 Reg. 25, 3; 3 Reg. 1, 6; **ደናግል፡ ላሕያት፡** Am. 8, 13; Hen. 6, 1; ἡδύς Prov. 14, 23 vrs. ant.

ልሑይ፡ part. pass., id. q. **ላሕይ፡**, sed rarius usitatum: Hez. 31, 7 et Dan. 1, 4 libri mss. alii **ላሕይ፡** alii **ልሑይ፡** praebent; **ብእሲ፡ ልሑይ፡** Jsp. p. 280; **ኮኑ፡ ልሑያን፡ በብርሃን፡ ዐቢይ፡** (*Adam et Eva*) Abush.

ለሓይ፡ adj. id. q. **ላሕይ፡** Gen. 29, 17 (**ለሓይ፡ ገጻ፡**); 39, 6 (**ለሓይ፡ ራእየ፡ ገጹ፡**); 12, 11 (**ብእሲት፡ ለሓየ፡ ገጽ፡**, v. **ላሕይት፡**).

ላሕይ፡ subst., plerumque m.: *nitor, forma, venustas* (κάλλος, εὐπρέπεια, ὡραισμός), de specie et habitu hominum: **ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡** Sir. 11, 2; **ኢያስሕትከ፡ ላሕያ፡ ለብእሲት፡** Sir. 25, 21. 26, 16. 17. 36, 27; **ሞገስ፡ ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14. 28, 17; Ps. 44, 3; Prov. 11, 22. 29, 44. 48; Jer. 4, 30; Jes. 53, 2; Judith 10, 23. 16, 9 (**ላሕያ፡ ፄወዋ፡ ለነፍሱ፡**). (Ludolfus ait: Aethiops meus intelligebat de laevitate et puritate cutis).

ልሕደ፡ rad. inus.; vicina videntur لَذَّ *jucundus et suavis fuit; voluptatem percepit* et لَدُنَ *mollis et tener fuit.* Hinc

ተልሕደ፡ III, 1 „*delicatus est*, ut videtur, in MSS. Colb.", Lud.

ልሑድ፡ part., fem. **ልሕድ፡**, nonnumquam **ላሕድ፡** part. m. et fem. *tener, mollis, delicate habitus, suavis,* **ኢትሰመዩ፡ እንከ፡ ልሕደ፡ ወሥብሕት፡** ἁπαλὴ καὶ τρυφερά Jes. 47, 1; **አንቲ፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) τρυφερά Jes. 47, 8; Jer. 26, 28; Mich. 1, 16; **ልሕደ፡ ተመሰልኪ፡** Jer. 6, 2 (vrs. alt.); **ሕፃን፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) παιδίον ἐντρυφῶν Jer. 38, 20; **አልሕድ፡ ኢትዮጵያ፡** N. T. rom. (in Epil. in Ep. Joann.); *pueri* **ልኁዳን፡** Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **ልሕድ፡ ብ፡ ድልድል፡**; *aliud:* **ልሕድ፡ ዘ፡ ሕድስ፡ በዓለቲትሂ፡ ድልድልሂ፡ ይ፡** (ad Jesaiam).

ላሕድ፡ vid. **ልሑድ፡**

ለሐጸ፡ I, 1 *decorticare, glubere* [amh. **ላጠ፡**; arb. لَحَتَ, لَحَى, coll. لَخَصَ II.; coll. חָלַץ, ܣܟܐ, خَلَعَ خَلَصَ et حَلَزَ] virgas Gen. 30, 37; **ሥረዊሁ፡ ይረምጹ፡ በእሳት፡ ወይልሕጹ፡** M. F.

ተልሕጸ III, 1 pass., *decorticari, cute stringi,* vel *laedi:* **ገጹ፡ ወሥጋሁ፡ ተልሕጸ፡ ወተዘብጠ፡** Gad. Ad. f. 18.

ልሕጽ፡ subst. *cortex* [amh. **ልጥ፡**] **ልብሱ፡** (**ለአበ፡ ሙሴ፡**) **እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** Sx. Masc. 2; proverbium: **ከይሴ፡ ዘኬደ፡ ልሕጸ፡ ይፈርህ፡** *qui anguem* (pedibus) *calcavit,* (etiam) *corticem* (arboris) *pavet,* Lud.

ለሐፈ፡ rad. inus.; arab. لَهِفَ *doluit* pec. ob rem praeteritam et neglectam.

ተልሐፈ፡ (**ተለሐፈ፡**?) III, 1 refl. *maerere, sollicitum esse* de re: **ውስተ፡ ዘኢኮነ፡ ትካዝከ፡ ኢትትለሐፍ፡** (v. **ኢትትላሐፍ፡**, v. **ኢትትኀለፍ፡**) περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία μὴ ἔριζε Sir. 11, 9.

አስተለሐፈ፡ (**አስተልሐፈ፡**?) IV, 1 *maerorem injicere* alicui, *sollicitum reddere* aliquem, c. c. Acc.: **ዘኅቡእስ፡ ኢያስተልሕፍከ፡** οὐ γάρ ἐστι σοι χρεία τῶν κρυπτῶν Sir. 3, 22.

ተልሓፍ፡ subst. *curae, sollicitudo, maeror* de re: **ምንት፡ ተልሓፌየ፡ ለዘ፡ አፍአ፡ እትሐተት፡** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; 1 Cor. 5, 12; **አልቦሙ፡ ተልሓፈ፡** (v. **ትኅላፈ፡**) **ምስለ፡ ሶርያ፡** λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας Jud. 18, 7. 9. — *Voc. Ae.:* **ተልሓፍ፡ ዘ፡ ሐዘን፡**

ሎሚ፡ (amh. **ሎሚ፡** et **ሎሚን፡**, pers. لِيمُون, arb. (لَيْمُون) *malum citreum,* M. F. (**ማየ፡ ሎሚ፡**; **ወይመትሩ፡ ሎሚ፡**). De **ሎሚ፡** *citro medica* vid. Harris II. Anhänge p. 35.

ለምለመ፡ quadrl. I [rad. nonnisi in lingua aeth. et amh. usitata, proprie de *teneritate et virore primorum germinum* dicta. In dialecto amh. simplex **ለማ፡** (i. e. **ለምሐ፡**) eandem potestatem habet; **ለማ፡** autem cognatum videtur cum aeth. **ሐመለ፡**, **ሐመልመለ፡**; neque aram. לַבְלֵב *germinavit,* neque لَمَعَ *micuit* nec لُمَى *fuscus color* huc referenda videntur.] 1) *teneris germinibus virescere, gemmas agere;* dicitur de plantis: **እምከመ፡ ለምለመ፡ አዕጹቂሃ፡** ὅταν ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται Marc. 13, 28; **ከመ፡ ይለምልሙ፡** (**ዕፀው፡**) Rel. Bar. 2) *recentem esse,* de pane (Lud. sine auct.) 3) *tenerum, lentum, mollem fieri* vel *esse:* **ከመ፡ እብን፡ ዘኢይለመልም፡** Gad.

T. H.; አእባን፡እንዘ፡ይለመልም፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. Lal.; ኢትለመልም፡አልባቢክሙ፡ (opp. ገዝፈ፡) Jsp. p. 364; (Titus Judaeis fame enectis lac et mel praeberi jussit) እስከ፡ለምለመ፡ኮርዒሆሙ፡ወአማዑቲሆሙ፡ ib. p. 369.

አለምለመ፡ II: *tenerum, mollem et virescentem reddere:* ያለመልሞ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου Job 33, 25 (v. ያደክሞ፡).

ልምሉም፡ part. 1) *virescens, germinans* Matth. 24, 32 rom.; ዕፅ፡ልምልምት፡እንተ፡ኢትውዒ፡ Sx. Tachs. 29. 2) *recens*, de uvis Num. 6, 4 C; de pane: (*monachus*) ይመየ፡ወፈተወ፡ኅብስተ፡ልምሉመ፡ Phlx. 130. 3) *tener, lentus, mollis, lenis:* ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλὴν Sap. 15, 7; ሰፍነግ፡ልምሉም፡ *spongia mollis* Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዕ፡ ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει ἐστὶν ἁπαλός ib.; ፈውሳት፡ልምሉማት፡ *medicamenta lenia* F. M. 8, 3; de voce: ዐቃቤ፡አንቀጽ፡ምኔት፡ይኩን፡ልምሉመ፡ቃል፡ለርሒቃን፡ወለቅሩባን፡ወትሑተ፡ጥቀ፡ F. N. 10.

ለምለም፡ adj. et subst.: *tener, mollis, delicatus* et *id quod t., m., d. est:* ለምለምከ፡ ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοί Deut. 28, 54; ወመተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡ τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος (τῆς κέδρου) ἀπέκνισε Hez. 17, 4; (Abba Johanni) ርእሶ፡አንደየ፤ ለምለመ፡ዕፅ፡ተሴሰየ፤ ጠለ፡ገዳም፡ሰተየ፡ Deg.; ሲሳይከ፡ለምለመ፡ዕፅ፡ Mavâs. Nr. 13 (Abba Johanni).

ልምላሜ፡ subst. 1) *recens viror, succus:* ውስተ፡ገነት፡ልምላሜሁ፡ይየብስ፡ Job 8, 16. 2) *mollities recens cocti, mollities* vel *teneritas* cibi cujusvis: ልምላሜ፡ኅብስት፡ Lit. 173, 1; item Gad. Lal.; ልምላሜ፡መባልዕት፡ F. N. 23.

መለምልም፡ subst. *quidquid est recens*, de herbis et pomis: (episcopus die dominica vescatur pane oleo melle sale) ወኵሉ፡መላምልመ፡ (sic), Kid. f. 7.

ለመነ፡ *orare, precari*, et quae inde derivata sunt, amharica sunt.

ለምዐ፡ arb. لَمَعَ (لَمَحَ) *rutilavit, micuit* stella, fulmen; VIII id. Nescio, an hinc explanare liceat:

ተለምዐ፡ III, 1 *splendere, enitere:* በውስተ፡እደ፡ኬንያሁ፡ይትለማዕ፡ግብሩ፡ ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται Sir. 9, 17.

ለመደ፡ I, 1 [amh. id.; hebr. לָמַד *didicit;* de لَمَذَ et تَلْمَذَ vid. Ges. thes. p. 756]. Subj. ይልመድ፡ *assuetum, consuetum, solitum, familiarem esse:* absol. Hebr. 10, 25; 1 Cor. 11, 16 Platt (quamquam hoc sensu II, 1 magis usitatum est); c. c. Acc.: ዘኢተለምዱ፡ይበጽሐክሙ፡ 1 Petr. 4, 12 rom.; ደም፡ዘይለምዳ፡አንስት፡ (menstrua) Did. 33; እሙንቱ፡ይለምዱ፡ቤቶ፡ *frequentabant domum ejus* (*familiares ejus erant*) Sx. Masc. 28; Tachs. 7 Enc.; maxime c. Acc. Infin. Phil. 4, 12; ልሳናሙ፡ለመደ፡ተናግሮ፡ሐሰተ፡ Jer. 9, 5; ቀቲለ፡ለመዱ፡ Prov. 1, 18; ከመ፡ኢይልመዱ፡ (dediscant) ፀሪፈ፡ 1 Tim. 1, 20; Herm. p. 22; እስመ፡ኢለመዱ፡አፍራሲሁ፡ተፃብኦ፡ምስለ፡መስተጽእናን፡ነኒያት፡ Jsp. p. 283; et c. ከመ፡ seq. Subj.: ኢለመደ፡ከመ፡ይፃእ፡እምበአቱ፡ (e spelunca sua) Phlx. 115.

አልመደ፡ II, 1 1) *assuefacere*, aliquem rei vel re, c. c. dupl. Acc.: ኢታለምዶ፡መሐላ፡ለአፉከ፡ Sir. 23, 9; አልምዳ፡ለነፍስከ፡ትዕግሥተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡መከራት፡ Fal. f. 27. 2) *consuetudinem exercere* (*colere*) i. e. *in usu vel consuetudine habere* aliquid, *facere solitum esse:* c. c. Acc. እለ፡ያለምዱ፡ገዐሙተ፡ F. M. 7, 2; Matth. 27, 15; vel absol.: ዘከመ፡ያለምድ፡ Num. 24, 1; Judith 13, 10; Dan. ap. 13. 15; Marc. 10, 1; Luc. 2, 42.

ተላመደ፡ III, 3 *sibi invicem se assuescere*, de pluribus, in *catalogo Monachorum* (qui libro Stuttgart. Did. mss. annexus est, f. 117).

ልሙድ፡ part.: 1) *mansuetus, condocefactus:* እስመ፡ላህበ፡ነድ፡ከነ፡ልሙደ፡ከመ፡ኢያውዒ፡እንስሳ፡ (ἡμεροῦτο) Sap. 16, 18. 2) *assuetus, suetus:* ብእሲ፡ልሙደ፡ስላቅ፡ (συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ) Sir. 23, 15; እስመ፡ኢኮንኩ፡ልሙደ፡ ὅτι οὐ πεπείραμαι 1 Reg. 17, 39; c. በ፡ rei: እመ፡ከነ፡ልሙደ፡በሰኪር፡ (ebrietati) F. N. 47. 3) *familiaris:* ከልእ፡ረድእ፡ዘልሙድ፡ኀበ፡ሊቀ፡ክህናት፡ (γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ) Joh. 18, 15. 16.

ልማድ፡ subst. m. et fem. (F. M. 22, 1) Pl. ልማዳት፡ *consuetudo, mos; assuetudo; mores:* ኢኮነ፡ሎቱ፡ልማድ፡እምቅድመ፡ዝንቱ፡ *antea non erat ejus consuetudo* F. M. 6, 2; ኢትኅድግ፡ልማደከ፡ Jsp. p. 279; ይሬሲ፡ልማደ፡ *in morem inducit* F. M. 6, 2; ወልማዶሙ፡ለሕዝብ፡የዐርጉ፡መልዕልተ፡ደብር፡ *populi consuetudo erat, ut ascenderet* Clem. p. 14; ወከነ፡ልማደ፡ነገሥት፡ከመ፡ይፃኡ፡ Jsp. p. 323; ኀጢአት፡ዘልማድ፡ (opp. ዘግብት፡) *peccatum ex consuetudine genitum* F. M. 2, 11; በልማደ፡አማልክት፡ *assuetudine idolorum* 1 Cor. 8, 7; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; በከመ፡ልማዶሙ፡ *pro consuetudine sua* Sx. Masc. 8; በእንተ፡ሥነ፡ልማዳቲሁ፡ F. N. 24, 1.

ተልሚድ፡ n. peregr. (ܬܠܡܝܕܐ, תַּלְמִיד, تِلْمِيذ vel ذ.) *discipulus* Sx. Hamlê 5.

ላሜድ፡ nomen literae alphabeti hebraici XII^ae: Ps. 118, 89; Thren. 1, 12. 2, 12. 3, 33. 4, 12; Chr. ho. 3. — Ubi de psalmis agitur, siglo ላሜድ፡ Ps. 118, 89—96 notatur.

ለምጴ፡ vid. ለንጴ፡

ለመጸ፡ I, 1 *laevem, glabrum, lubricum, planum esse* [amh. ለመጠ፡ *laevigavit, acuit;* in caeteris linguis, transposita litera ለ et መ respondent: מָלַט, מָלַץ, ܡܠܛ ملط ملص al., et in ipso Geez መለጠ፡; quae omnia in notione primaria *abradendi, laevigandi* conveniunt.] እብን፡ይለምጽ፡እማይ፡ λίθους ἐλέαναν ὕδατα Job 14, 19.

ለመጸ፡ I, 2 *glabrum, lubricum reddere:* Gad Ad. f. 17 (modo lectio sana sit).

አልመጸ፡ II, 1 *laevem, lubricum, planum facere:* ከመ፡ያልምጹ፡ጕጸጕጸ፡ *ut planas faciant vias asperas* Jsp. p. 358 (cfr. ኰስተረ፡).

ልሙጽ፡ part.: 1) *laevis, glaber, lubricus: Jacob est* ልሙጽ፡ *glaber* (*depilis*), *Esau* ጸጓር፡ Kuf. 26; ፍናወ፡ጽድቅ፡ልሙጻት፡ λεῖαι Prov. 2, 20; ከናፍር፡ልሙጻት፡ χείλη λεῖα Prov. 26, 23; 10, 18; ልሙጽ፡ዘያንኰረኵር፡ Hen. 22, 2;

አርዌ፡ ምድር፡ ልምጽት፡ Gad. Ad. f. 16; ኰኵሕ፡ ልሙጽ፡ λεωπετρία Hez. 26, 4; ἀκρότομος (*praerupta*, inde *lubrica*) πέτρα Sir. 40, 15. 2) ut videtur, etiam: *mollis*, *lenis*: መራውኅታት፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ *flabella e materia molli confecta* F. N. 12. — *Voc. Ae. ad Kufâlê*: ልሙጽ፡ ዘ፡ ልሕም፡ (i. e. amh. ልም፡, aeth. ልሑም፡).

ለምጽ፡ et **ለምፅ፡** subst. m. et fem. (Lev. 13, 8) *lepra* [amh. id.; in caeteris linguis *lepra* aliis nominibus vocatur צָרַעַת, ܓܰܪܒܳܐ, بَرَص (وَضَح) سَلَع (ጸልዕ፡). Aethiopico nomini Ludolfus comparavit نَمَش *maculae cutis, diverso colore conspicuae*, pec. *albo et nigro*; aliis *lentigo*, quae radix convenit cum نَمِر *maculis punctisque respersus fuit*, نَمِر נָמֵר ܢܶܡܪܳܐ, ነምር፡ *pardus*; (مُنَمَّغ); propius ad sonos vocis aeth. accedit لَمَظ *alba macula* (in labio equi inferiore), لُمْظَة id., أَلْمَظ *equus, qui eam habet*, sed videas, annon ለምጽ፡ a *deradendo*, *scabendo* (ለመጸ፡) dictum sit, sicut ܓܰܪܒܳܐ] Lev. 13, 14; Deut. 24, 8; Num. 12, 10; Ex. 4, 6; ለምጽ፡ አኀዞ፡ 4 Reg. 5, 1. 27. 15, 5; ሠረጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; ወነበረ፡ ውስተ፡ ለምጽ፡ እስከ፡ አመ፡ ሞተ፡ ib. 26, 21. Adjectivum *leprosus* genitivo circumscribi solet: ዘለምጽ፡, እንተ፡ ለምጽ፡, እለ፡ ለምጽ፡ 2 Par. 26, 23; Lev. 14, 2 seq. 22, 4; 4 Reg. 5, 7. 7, 3; Matth. 8, 1; Marc. 14, 3; Luc. 4, 27. Saepissime in Syn., Clem., F. N., al.

ልሙጽ፡ part. *leprosus*, Lud. sine auctor.

ለምጻዊ፡ adj. *leprosus*, Ssal. Req.

ለሮን፡ n. peregr., sc. λάρος (in Acc. positum), *larus* (hebr. שַׁחַף) Lev. 11, 16; Deut. 14, 15. — *Voc. Ae.*: ለሮን፡ ዘ፡ አብራ፡ ዘበ፫ጕተና፡; *aliud*: ለሮን፡ ሊሎ፡ ገላውቅያ፡ ብ፡ ዘበ፡ ፫ጕተናሚ፡; Ludolfus: „amharice male exponitur እንመን፡, quae est avis quaedam nocturna"; Ges. in thes. p. 1390:" in codice msc. quodam male explicatur amharico ይብሬ፡ *anser*".

ለስሐ፡ I, 1 [cognatum cum **ለሐሰ፡** *lingere*, *lambere*, sed significationem paululum deflexam habet] 1) *saliva mota ligurire et cum strepitu manducare* (ſchmaßen, to smack) [cfr. لَعَز V *fluxu salivae affectus fuit ex appetitu* mali acidi] ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡ (φάγε ὡς ἄνϑρωπος τὰ παρακείμενά σοι καὶ) μὴ διαμασῶ Sir. 34, 16. 2) salivae similem i. e. *insulsum*, *fatuum*, *insipidum esse* vel *fieri* (cfr. תָּפֵל a تَفَل *exspuit*); proprie: de sale et cibis Matth. 5, 13 (Marc. 9, 50; Luc. 14, 34); transl. *infatuari*, *inefficacem* vel *irritum fieri*: ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፡ ይለስሕ፡ አምሳል፡ Sir. 20, 20; μωραίνεσϑαι: ትለስሕ፡ ምክሮሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 19, 11; ከመ፡ ኢትልሳሕ፡ በእበድከ፡ Sir. 23, 14; ለስሐ፡ ኵሉ፡ ምክረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jer. 10, 14, ἐματαιώϑη Jer. 28, 17; (Satanas dicit:) ለስሐ፡ ኀይልየ፡ ወደከመ፡ በጸሎትከ፡ Gad. T. H.

አልስሐ፡ II, 1 *insulsum*, *insipidum reddere*, *infatuare*, *inefficacem* vel *vanum reddere*: ዘነበበ፡ በከመ፡ ረከበ፡ ያለስሕ፡ ርእሶ፡ Sir. 20, 19; ያለስሓ፡ ለምክሮሙ፡ Jes. 44, 25; አልስሐ፡ ሕምዘ፡ ዘከወወ፡ ቀታሊ፡ Genz f. 115 et Kedr f. 30; እግዚ"፡ ያልስሕክሙ፡ (አእጋንንት፡) Genz. f. 11; (Georgius S.) በሃይማኖት፡ ዚአሁ፡ አልስሐ፡ ኵሎ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Deg.

ልሱሕ፡ part. *insulsus*, *insipidus*, *fatuus*, *inefficax*, *vanus*: ፄው፡ ዘአጥወዎ፡ ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ለአብዳን፡ ልሱሕ፡ ነገር፡ Sir. 20, 19; ልሱሕ፡ ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡ Sir. 20, 24; (*Satanas in bello contra sanctos est*) ልሱኅ፡ ኀይል፡ Gad. Kar. — *Voc. Ae.*: ልሱሕ፡ ብ፡ አልጫ፡

ልስሐት፡ n. act. *insulsitas*, *fatuitas*, Org.; ልስሐት፡ ጼው፡ ግዱፍ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; Tachs. 5 Enc.

ልሳን፡ subst. [i. q. לָשׁוֹן, ܠܶܫܳܢܳܐ, לִשָּׁן, لِسَان; de etymo vid. Ges. thes. p. 762] m. et fem. (ex. gr. Jac. 3, 5; Sir. 28, 15. 19. 26; Ps. 11, 3) Pl. **ልሳናት፡** (Rom. 3, 13; Ps. 5, 11; Hen. 71, 5) 1) *lingua* (membrum corporis) ነበበ፡ ልሳንየ፡ Job 33, 2; ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ምቱረ፡ ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ልሳን፡ ድክምት፡ Prov. 25, 15; ል"፡ ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ል"፡ ዐማፂ፡ Sir. 51, 6; ል"፡ ግሙን፡ ib. 5; ልሳን፡ ጥዑም፡ Sir. 40, 21. 6, 5; ኵሉ፡ ልሳን፡ ይገኒ፡ ለእግዚ"፡ Jes. 45, 23; Jer. 9, 3. 5; Jes. 28, 11. 59, 3; ዘክልኤቱ፡ ልሳኑ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 28, 13; Prov. 11, 13; እለ፡ ክልእ፡ ልሳኖሙ፡ ἀλλόγλωσσοι Hez. 3, 6; ዐቂበ፡ ልሳን፡ *linguam continere* Fal.; በክልእ፡ ልሳን፡ ይትናገሩ፡ ሐዲስ፡ γλώσσαις λαλεῖν Marc. 16, 17; ልሳነ፡ ዕፍረት፡ quasi μυρόγλωσσος (ἡδύγλωσσος) est epitheton Pauli Apostoli Sx. Teq. 13 Enc.; Chrys.; Herma in subscrpt.; ልሳነ፡ ወርቅ፡ (i. q. አፈ፡ ወርቅ፡) Joannes *Chrysostomus* F. M. 2, 9. 2) *sermo*, *lingua*: ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ልሳኖ፡ Jer. 5, 15; Kuf. 3 et 10; እምልሳነ፡ ዐረቢ፡ *e sermone arabico* Chrys. f. 150; *sunt gentium* ፸ወ፪ ልሳናት፤ ዘሴም፡ ፲ወ፱፤ ዘካም፡ ፴፤ ዘያፌት፡ ፳ወ፫ *Voc. Ae.* 3) transfertur ad a) *sinum maris* et *linguam* (terrae) vel *isthmum*: ልሳነ፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15 (var.); Kuf. 8; ልሳነ፡ ባሕር፡ እንተ፡ ትኔጽር፡ መንገለ፡ ግብጽ፡ Kuf. 9; deinde de linguis et paeninsulis saepius in Kuf. 8 et 9. b) *linguam ignis* i. e. *flammam*: ልሳነ፡ እሳት፡ Jes. 5, 24 (var.); Hen. 14, 9. 10. 15. 71, 5; Gad. T. H. c) *ligulam auri*: ልሳነ፡ እንተ፡ ወርቅ፡ (ex hebr. לְשׁוֹן זָהָב) Jos. 7, 21. 24. d) *examen librae*: ከመ፡ ልሳነ፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡ ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23. — Vox ልሳን፡, cum in dialecto amh. rarius usurpetur, in *Voc. Ae.* explicatur: ልሳን፡ ዘ፡ መላስ፡ (a ላሰ፡, aeth. ለሐሰ፡).

ተለሰነ፡ III, 2 (denom. a ልሳን፡) *lingua promptum esse*, *blaterare*: ዘእንበለ፡ ጥበብ፡ ይትሌሰኑ፡ ἀσυνετώτατα πεφλυαρηκότες Cyr. c. Pall. f. 69.

ለስድ፡ subst. [لَسَد *linxit, lambit, suxit*; לְשַׁד *succus, placenta*; amh. ለስታ፡ ቅቤ፡ *butyrum recens*] *butyrum*: ሐሊብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስደ፡ βούτυρον Prov. 24, 68.

ለቅለቀ፡ est amharicum: *illinere* (in glossa codicis Abbad XXXV ad Jer. 2, 13 legitur ኢገብአ፡ ውስቴቶሙ፡ ማይ፡ ወለቀለቅዎሙ፡ በዐረር፡ globulis i. e. stercore inquinaverunt).

ለቅሐ፡ I, 2 [hujus radicis significatio prima nonnisi in lingua

hebr. conservata est: *cepit, sumsit, accepit;* hinc ልቃሕ፡ *res mutuo accepta* et ለቅሐ፡ mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανείζειν, κιχράναι); absol.: ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: ዘኢለቅሐ፡ ወርቆ፡ በርዴ፡ Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. ለ pers.: አግብርት፡ ለእጋእዝቲሆሙ፡ ይሌቅሑ፡ Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; ለእመ፡ለቃሕከ፡ብሩረ፡ለነዳይ፡ Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: ኢትለቅሖ፡ለዘይብዕለከ፡ Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.:* ለቅሐ፡ብ፡አበደረ፡

አለቅሐ፡ II, 2 *mutuum dare facere:* ኢታለቅሖ፡ለዘ፡ይብዕለከ፡ Sir. 8, 12 var.

ተለቅሐ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari:* ዘይትሌቃሕ፡ከመ፡ዘይሌቅሕ፡ ὁ δανειζόμενος ὡς ὁ δανείζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; ኢትትለቃሕ፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ Sir. 18, 33. 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: ዘይትሌቃሕ፡ ሥርናየ፡ ውስተ፡ ክምሩ፡ Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: ዘተለቅሐከ፡ *quod a te mutuum accepit* Deut. 22, 20.

ለቃሒ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ተለቃሒ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρεωφειλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data* vel *accepta*; nec non *mutui datio:* ዘየሐንጽ፡ ቤቶ፡ በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8 (ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις); ንዋየ፡ ልቃሕ፡ (δάνος) Sir. 29, 4; ምጽዋት፡ልቃሕ፡አምላክዊት፡(ይእቲ፡) F. N. 16; F. N. 27; ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ በአኀዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡ በመድኀን፡ አው፡ በመጽሐፍ፡ ib.; ፈድየ፡ልቃሕ፡ (reddere mutuum) ይኩን፡እምንዋየ፡ልቃሕ፡አው፡ እምሤጡ፡ ib.; ዕዳ፡ዘልቃሕ፡ F. N. 52.

ልቃሔ፡ subst. Plur. ልቃሕያት፡ *datio mutui, mutuatio,* ut ፍትሐ፡ልቃሕያት፡ *juris praecepta de mutuo,* F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt, frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo ላሐወ፡ ejusque derivatis convenit; nescio an ላሐወ፡ et ለቀሰ፡ ex eadem radice primaria efficta sint. Ludolfus ad لَقِسَ *male habuit anima* et مُلَاقِس *patiens* provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere eumque consolari* c. Acc. prs. (παραμυθεῖσθαι) Joh. 11, 19. 31.

ለቀወ፡ I *rictum diducere, hiare facere os* [لَقْوَةٌ *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur;* لَقَا *affecit* alqm *hoc morbo*]: መኑ፡ከልአከሙ፡ አርምሞ ፤ መኑ፡ለቀዎ፡ለአፉከሙ፡ከመ፡ትንብቡ፡ዘንተ ፤ መኑ፡ አገበረከሙ፡ ለተናግሮ፡ M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non ለቀጸ፡, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: ዘይሌቅድ፡ብዕለ፡ እንበለ፡ንዋይ ፤ ወግርማ፡ እንበለ፡ ሢመት ፤ ወኀይለ፡ እንበለ፡ እደው፡; videtur significare: *ostentare* vel *affectare* (Amharice ለቀጠ፡, ለገጸ፡, ለገጠ፡, ለገደ፡ est *jocare, ludere, irridere*).

ሊበ፡ n. peregr. sc. λίψ, Acc. λίβα i. e. *africus.* Deut. 1, 7. 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma ሊበስ፡ (λιβός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. لَبَكَ *miscuit* (alicam cum melle), *subegit* (لَبَقَ). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *fingendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi ለሐኰ፡.

ለብሓ፡ subst.: *fictile, opus figlinum,* Org. Maxime usitatum est ንዋየ፡ለብሓ፡ *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሒ፡ n. ag. *figulus:* ንዋየ፡ለባሒ፡ Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሓዊ፡ (denom. a ለብሓ፡), nonnumquam ለበሓዊ፡) proprie adj. rel., deinde subst.: *figulus* (κεραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; ለብሓውያን፡ 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.:* ለብሓዊ፡ዘ፡ሸክላ፡ሰሪ ።

ለብሰ፡ I, 1 (ለበሰ፡ occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. ይልበስ፡, sed Marc. 6, 9 utraque editio ይልብሱ፡ praebet [id. q. לָבֵשׁ et לְבַשׁ, ܠܒܫ, لَبِسَ, amh. ለበሰ፡] *induere* vestem, *indutum esse* veste; c. Acc. vestis, ut ለብሰ፡በዐደ፡አልባሰ፡ 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; እንዘ፡ሠቀ፡ይለብሱ፡ Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; ሞጣሕተ፡ Gen. 38, 14; ὅπλα Rom. 13, 12; ልበሱ፡ሐጺን፡ Jer. 26. 3; ይለብሱ፡ብሩሀ፡ወንጹሐ፡ Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: ኀፍረተ፡ Job 8, 21; ስብሐተ፡, ብርሃነ፡ Ps. 103, 2; ጽድቀ፡ Job 29, 14; Jes. 59, 17; ኀይለ፡ Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; ልበ፡እኩየ፡ 4 Esr. 1, 20. 25; ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; ሐዲሰ፡ብእሴ፡ Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος ለብሰ፡ነፍስተነ፡ Rom. 8, 3 rom.; ሥጋ፡እምድንግል፡ Clem. f. 7. 13; Cyr.

አልበሰ፡ II, 1 *vestire,* c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; አልበስከኒ፡ማእሰ፡ Job 10, 11; አልበስከኑ፡ግርማ፡ዲበ፡ክሣዱ፡ 39, 19; አለብሶ፡አልበሲከ፡ Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; አለብሰክሙ፡ሥጋ፡ Hez. 37, 5; አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቀ፡ Judith 4, 11; ያለብስዎሙ፡ከመ፡ሰብእ፡ Ep. Jer. 10; አልበሶ፡ ምንዙስና፡ ወአስኬማ፡ Sx. Masc. 18.; c. ለ pers. አልበሰ፡ እምልብሱ፡ ለዕሩቅ፡ Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* አልበሰ፡ታቦተ፡ est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere* vestem, *indutum esse* veste: ተለበሲ፡ (v. ተላበሲ፡) አልባሰኪ፡ Ruth 3, 3; በተለብሶ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ 1 Petr. 3, 3; ይመጽኡ፡ ተለቢሶሙ፡ አልባሰ፡ አባግዕ፡ Clem. f. 131.

ተላበሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa,* (magnificum) *vestitum ostentare,* ይፈቅዱ፡ ያንሶስዉ፡ ተላቢሶሙ፡ ἐν στολαῖς Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. በ vestis: በአልባሰ፡ደርክኖ፡ተላቢሶሙ፡ Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere:* ወተላበሰ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል፡ καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡስ፡ part. *indutus, vestitus:* ከሀናት፡ ቆሙ፡ ልቡሳኒሆሙ፡ 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ልቡስ፡ ውእቱ፡ ኵሉ፡ አልባሰ፡ ግርማሁ፡ Esth. ap. 5; እንዘ፡ ልቡስ፡ አልባሰ፡ መንግሥት፡ Esth. 8, 15; እንዘ፡ ልቡስ፡ ሠቀ፡ 4 Reg. 19, 1; ልቡስ፡ ብርተ፡ 1 Reg. 17, 6 (et var.).

ልብስ፡ subst., plerumque m., Plur. **አልባስ፡**, Pl. Plur. **አልባሳት፡** (ut 2 Esr. 17, 70). 1) *vestimentum, vestis* (ἱμάτιον, ἔνδυμα) Hebr. 1, 11; ልብስ፡ ዘምሉእ፡ ደመ፡ Jes. 14, 19. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; Dan. 7, 9; ልብስ፡ ዘኢይጐነዲ፡ Jes. 51, 8; ልብስ፡ ንጹሕ፡ Apoc. 3, 5 (ἱμάτια); ልብሰ፡ ወርቅ፡ 17, 4; ልብሰ፡ ጸዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; ልብሰ፡ መትከፍት፡ Ex. 36, 11; de variis vestibus Ex. 36, 35 seq.; ልብሰ፡ ኀፂን፡ θώραξ *lorica* Job 41, 17. 18; Sir. 43, 20; Jer. 26, 4; 1 Thess. 5, 8 [*Voc. Ae.*: ልብሰ፡ ሐፂን፡ ዘ፡ ጽሩር፡]. Pluralis አልባስ፡ vel singulas vestes significat አልባሲከ፡ τὰ ἱμάτιά σου Jes. 58, 8; Prov. 6, 27; 4 Esr. 9, 39; Apoc. 3, 4; Ps. 44, 10; አልባሰ፡ አቍያጽ፡ περικνημῖδες Dan. 3, 21; አልባሰ፡ ኀጺን፡ θώρακες Hez. 38, 4, vel totum vestitum (ἱματισμὸς, στολή, στολαί) Ruth 3, 3; Jes. 22, 21; አልባሰ፡ ላህ፡ Bar. 5, 1; አልባሰ፡ ወርቅ፡ Ps. 44, 11; አልባሰ፡ ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 29; et στολαὶ Ex. 28, 4; አልባሰ፡ ክብር፡ Ex. 33, 5; አልባስ፡ ዘመቅደስ፡ Ex. 35, 21; sed etiam ልብስ፡ in Sing. pro στολή positum legitur ልብሰ፡ ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 31. 2) in specie *vestis interior, tunica* (χιτών) Cant. 5, 3; Lev. 6, 3; አልባስ፡ χιτῶνες Matth. 10, 10 rom.; ፪ልብሰ፡ ክዳናት፡ χιτῶνες Luc. 3, 11 (vid. መልበስ፡, ክዳን፡); sed etiam *vestis* (*tunica*) *exterior* ἱμάτιον (opp. መልበስ፡ χιτών) Matth. 5, 40 et (opp. ክዳን፡) Luc. 6, 29; περίζωμα Ruth 3, 15. 3) dicitur de quovis *panno, aulaeo, velo, tegimento*: pannus, qui ad ulnae mensuram venditur F. N. 33, 1; ልብሰ፡ ዐውደ፡ ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 37, 7, vel ልብሰ፡ ዐጸድ፡ et አልባሰ፡ ዐጸድ፡ 37, 12. 14; Num. 3, 26. 4, 26; ሶበ፡ ነፍሐ፡ ነፋስ፡ ላዕለ፡ ሐመር፡ ዘጠብለሉ፡ ልብሳ፡ (cujus vela complicuerunt) Chr. Ta. 34; ጠብለላ፡ ለሥዕል፡ (picturam) በቈጥን፡ ወበአልባስ፡ ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ልብሰት፡ n. act. 1) *indutus*: አንቲ፡ ዘእምኔኪ፡ ለብሰ፡ አማኑኤል፡ ልብሰተ፡ ሥጋ፡ ዘኢይትረኰም፡ Lit. 170, 3. 2) *vestitus* (vestimenta) እምልብሰቱ፡ ለሰብእ፡ ወሑረቱ፡ ወእምሠሐቁ፡ ይትዐወቅ፡ ግዕዙ፡ Sir. 19, 30 (στολισμός); στολή Jes. 63, 1; Asc. Jes. 3, 25.

ለባሲ፡ n. ag. *induens, gerens* vestem, c. Acc.: ለባሲ፡ መንፈሰ፡ አእምሮ፡ Enc., vel per st. c.: ማርያም፡ ድንግል፡ ለባሲተ፡ ዐቢይ፡ ዕዘዝ፡ III Sal. Mar. 1. 5; ለባስያነ፡ መስቀል፡ *crucigeri* Lit. 165, 1.

መልበስ፡ et **መልበስት፡** subst., Plur. **መላብስ፡** *vestimentum, tunica*: መልበስ፡ ἔνδυμα Ps. 132, 2; አፈ፡ መልበስየ፡ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου Job 30, 18; Matth. 5, 40; መልበስተ፡ ቍጽር፡ χιτὼν κοσυμβωτός Ex. 28, 4; መልበሰ፡ ትፍሥሕት፡ χιτὼν εὐφροσύνης Cyr. ad Th. f. 21; መላብሲሆሙ፡ στολαί 2 Par. 9, 4; እግዚ"፡ ዘመልበስቱ፡ መዝግብተ፡ ብርሃን፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መልበስተ፡ እንግድዓ፡ τὸ περιστήθιον Ex. 28, 4; መልበስት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 15. 25. 29, 5; መልበስት፡ ዘጸዴሬ፡ ὑποδύτης Ex. 28, 27.

ለበበ፡ rad. inus. Hinc

ልብ፡ subst. [לֵב et לֵבָב, ܠܒܐ, لُبّ, amh. ልብ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 738] m. et fem. (ut Prov. 6, 18. 15, 13. 14. 17, 22. 26, 23; Job 36, 34; Koh. 1, 16. 2, 23. 7, 22. 8, 17. 9, 3; Jer. 18, 12) Pl. **አልባብ፡** (ut Matth. 9, 4) est 1) sensu physico *cor* et hominum ut Ps. 44, 7, et animalium ut Job 41, 15; Tob. 6, 5—8; inde *medium rei* ልበ፡ ባሕር፡ Hez. 27, 25. 28, 8; Ps. 45, 2; ልበ፡ ለምድር፡ Matth. 12, 40; ልበ፡ ጸበርት፡ *interiores frondes palmae* (i. q. talmud. לוּלָב), Hez. 17, 22. 2) *animus, cor*, quatenus est *sedes sensuum et affectuum, agendi sentiendique ratio, voluntas* et *consilium*, innumeris in locis (secundum usum loquendi biblicum): ንብብዋ፡ ውስተ፡ ልበ፡ Jes. 40, 2; ናዝዝ፡ ለልብከ፡ Sir. 30, 23; Jes. 35, 4; ደይ፡ ቃሎ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Job 22, 22; ለአብዳን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ልበሙ፡ Sir. 21, 26; ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20; እስመ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ውእቱ፡ ልቡ፡ Deut. 1, 36; ኖሎተ፡ ዘከመ፡ ልብየ፡ Jer. 3, 15; በኵሉ፡ ልብ፡ *toto animo* saepissime (ut Sir. 7, 27); በክልኤቱ፡ ልብ፡ ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; ዘክልኤ፡ ልቡ፡ δίψυχος Jac. 1, 8; በልብ፡ ወልብ፡ Ps. 11, 2; Hen. 91, 4; τὰ ἐντὸς, τὰ ἔγκατα Sir. 19, 26. 21, 14; ኅብአ፡ ያዕቆብ፡ ልበ፡ ለላበ፡ Kuf. p. 105; praeterea vid. አዕበየ፡, ኀየለ፡, ጸንዐ፡, አጽንዐ፡, አግዘፈ፡, አንበረ፡ 3) praecipue summae animi facultates: *mens, ratio, intellectus; conscientia*, ልብየ፡ ገብአኒ፡ αἱ φρένες μου Dan. 4, 31, 33; ገብአ፡ ልቡ፡ σωφρονῶν Luc. 8, 35; Act. 12, 11; σύνεσις Ps. 31, 11; Sir. 22, 11; ዘአልበ፡ ልብ፡ ἀσύνετος Sir. 22, 13. 25, 2. 42, 8. 6, 20; Jer. 5, 21; Ps. 91, 6; ልበ፡ ሰብእ፡ (opp. ልበ፡ አርዌ፡) Dan. 7, 4. 4, 13. 5, 21; ὁ νοῦς Job 33, 16; Rom. 1, 28. 7, 23. 12, 2. 14, 5; Tit. 1, 15 (rom.); 1 Cor. 14, 14. 15; Eph. 4, 17; Cyr. ad Th. f. 13; διάνοια Jes. 14, 13; Ex. 28, 3; 1 Petr. 1, 13; 1 Joh. 5, 20; συνείδησις Rom. 2, 15. 9, 1; 1 Tim. 3, 9.

ልበ፡ አንስት፡ „*cor feminae* herbam esse, quae pro ratione aëris triduo floreat vel arescat, contra ictus scorpionum efficacissimam“, asserit Ludolfus in lex. col. 18.

ልቡብ፡ part. propr.: *corde praeditus* i. e. *rationi obtemperans* et animi cupiditates coercens, hinc: *prudens, mansuetus, placatus, moderatus, sobrius* (bene *Voc. Ae.*: ልቡብ፡ ዘ፡ ለበዊ፡ ወየዋህ፡; *aliud*: ልቡብ፡ ዘ፡ ገራም፡, de quo cfr. ገረ፡, ገራ፡ apud Isenb. p. 172): πραῢς Ps. 24, 10; μὴ ὀργίλος Tit. 1, 7; ቍርባን፡ ዘኖኅ፡ ልቡብ፡ ወኵሎሙ፡ የዋሃን፡ Lit. Joh.; ፩እምኔሆሙ፡ ከነ፡ ልቡበ፡ ፍጹመ፡ ወየዋሀ፡ Phlx. 27. (Notio *intelligens, peritus* vocabulis ልብው፡ et ለበዊ፡ significari solet, q. v.). Inde

ልብብና፡ subst.: *prudentia, constantia, modestia* (Besonnenheit) Phlx. 194. 201.

ልበዊ፡ adj. rel. (a ልብ፡) *ad animam, mentem pertinens*: ጸሎት፡ ልበዊት፡ Phlx. 161; ስፍጠታተ፡ ሰይጣን፡ ልበዊት፡ ወቅትለታቲሁ፡ ኅቡአት፡ ib. 4; ብያኔ፡ ልበዊ፡ *demonstratio rationalis* (logica, opp. exegetica) F. N. 9.

ልቡበዊ፡ adj. rel. (a ልቡብ፡) *qui ad* ልቡብ፡ *pertinet*: ንጸውዖ፡ ለእግዚእነ፡ ለረድኤት፡ በዐውያት፡ ልቡበዊ፡ Phlx. 110.

A ልብ፡ denominatur ለበወ፡ q. v.

ለበነ፡ rad. inus.: *album esse* [לָבָן *albus*, لَبَن *lac*]. Hinc

ልብን፡ subst., nomen arbusculae, *styrax* (לִבְנֶה, لُبْنَى); lac ex ejus cortice inciso effluens et in resinam spissatum suffiendo adhibetur. Legitur: በትር፡ ዘልብን፡ (στυρακίνη) Gen. 30, 37; ማየ፡ ልብን፡ στακτή, *stacte* Gen. 37, 25. 43, 11; Ex. 30, 34; 3 Reg. 10, 25; Cant. 1, 13; Hez. 27, 16; Kuf. 3. 16. 42; nec non ልብን፡ nudum in quibusdam libris mss. Jes. 39, 2

pro stacte positum est. — *Voc. Ae.:* ልብን፡ vel ማየ፡ ልብን፡ ዘ፡ ዕጣን፡

ልብኔ፡ nomen arboris; legitur Job 40, 17 አብትረ፡ ልብኔ፡ eo loco, quo LXX κλῶνες ἀγροῦ var. αγνου, hebr. עַרְבֵי־נָחַל praebent. Videtur intelligi arbuscula vel arbor, diversa a ልብን፡; an *populus alba?*

ሊባኖስ፡ n. peregr. sc. λίβανος 1) arbor quaedam, sine dubio *cedrus* Kuf. 13; ዕፀ፡ ሊባኖስ፡ pro βάλανος Jes. 6, 13. *Voc. Ae.:* ሊባኖስ፡ ዘ፡ ዱር፡; *aliud:* ሊባኖስ፡ ብ፡ የደጋ፡ ዘፍ፡ መስከኒ፡ ይ. 2) λίβανος *thus* (aliâs ስኂን፡) Jer. 48, 5. 3) ብርት፡ ሊባኖስ፡ χαλκολίβανον (quod vel aurichalcum, vel electrum, vel aes corinthium explicatur) Apoc. 1, 15. 2, 18. 4) n. pr. montis Syriae celeberrimi.

ለበወ፡ I, 2 (denom. a ልብ፡) 1) *animo percipere* vel *comprehendere, intelligere, cognovisse* et *perspexisse* (maxime convenit cum graeco συνιέναι, nonnumquam cum νοεῖν), c. Acc. rei: ለቡ፡ ጽራኅየ፡ Ps. 5, 1. 49, 23; ምንተ፡ ትሌቡ፡ ዘኢንሌቡ፡ ንሕነ፡ Job 15, 9; መኑ፡ ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; ለቡ፡ ዘርእየ፡ Dan. 9, 23. 25; ዘይሌብዉ፡ ምክረ፡ Dan. 1, 4; ኢይሌብዉ፡ ፍትሐ፡ Prov. 28, 5; Rom. 15, 21; Luc. 2, 50; rarius c. በእንተ፡ Hen. 2, 2. 5, 1 et ላዕለ፡ Ps. 40, 1 (συνιέναι ἐπί); seq. ከመ፡ et Indic., vel seq. sententia interrogativa: Sap. 4, 17; Asc. Jes. 7, 4. Saepissime sine objecto: እለ፡ ይሌብዉ፡ γιγνώσκοντες Koh. 9, 11; ከመ፡ ያእምሩ፡ ወይለብዉ፡ ወይጠይቁ፡ ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20. 52, 13. 7, 9; Ps. 2, 10; ኢትሌብዉ፡ Marc. 7, 18; Jes. 6, 9; ዘይሌቡ፡ እምኔከ፡ συνετώτερός σου Gen. 41, 39; ለብዎ፡ ወአእምሮ፡ σύνεσις καὶ γνῶσις Prov. 2, 6. Cum እምነ፡ *compertum habere ex, a, intelligentem factum esse ex* Hen. 93, 2; Ps. 118, 104. — Nonnumquam est *sensibus et animo percipere, observare* Num. 23, 9 (προςνοεῖν እሌብዎ፡), Asc. Jes. 11, 24. 26. 2) *animum attendere ad, providere, prospicere, cavere* rei: ለብዉ፡ በነፍሳቲክሙ፡ *cavete vitae!* Jsp. p. 356; ንለቡ፡ ገቢረ፡ ዕለተ፡ ፋሲካ፡ Did. 30.

አለበወ፡ II, 2 *percipere* vel *intelligere facere; intelligentem* vel *prudentem reddere; edocere, instruere* (συνετίζειν, συμβιβάζειν, δεικνύναι al.) c. Acc. pers. et rei vel በእንተ፡ rei: ዕፀ፡ ዘያሌቡ፡ ሠናየ፡ ወእኩየ፡ Gen. 2, 9. 17; ዘአለበወኒ፡ Ps. 15, 7. 31, 10; 1 Petr. 5, 10; 4 Esr. 14, 10; አሌብወከ፡ ዘሀለወከ፡ ትንብብ፡ Ex. 4, 12; ፍኖተ፡ ጽድቅከ፡ አለብወኒ፡ Ps. 118, 27; Dan. 8, 16. 9, 22; Jud. 13, 23; ከመ፡ ያለብዎሙ፡ ለእስራኤል፡ ሕጎ፡ Sir. 45, 17.

ተለበወ፡ III, 2 *percipi, intelligi, cognosci:* ወሰማያዊሰ፡ ብእሲ፡ ይትሌቡ፡ ክርስቶስ፡ ἐπουράνιος δ' ἄνθρωπος νοεῖται Χριστός Cyr. c. Pall. f. 70; alia exempla f. 71. 77; saepissime in Abush.; F. N. 43, 7.

ልብው፡ part.: *prudens, intelligens, peritus, edoctus:* ንጉሥ፡ ልብው፡ βασιλεὺς φρόνιμος Sap. 6, 26; ምሁራን፡ ወልብዋን፡ seq. ከመ፡ 1 Par. 25, 7; ጠቢብ፡ ወልብው፡ Gen. 41, 33. Adv.: ልብወ፡, ut ዘምሩ፡ ልብወ፡ (συνετῶς) Ps. 46, 7. Frequentius usitatur

ለባዊ፡ n. ag. *mentis compos, prudens, intelligens, scitus, peritus:* συνετός ኵሉ፡ ለባዊ፡ Sir. 18, 28; መኰንን፡ ለባዊ፡ Sir. 10, 1; Jes. 3, 3; ኢለባውያን፡ ἀσύνετοι Matth. 15, 16; φρόνιμος Sir. 21, 21; ልብ፡ ጠቢብ፡ ወለባዊ፡ 3 Reg. 3^b, 12; ἐπιστήμων Sir. 21, 15; νοερός መናፍስት፡ ለባውያት፡ Sap. 7, 23; σοφός ለባዊ፡ በቃሉ፡ 1 Reg. 16, 18; ሰብእ፡ ለባውያን፡ (opp. እንስሳ፡) *ratione praediti* Jsp. p. 331; ኵሉ፡ ፍጥረት፡ ለባዊት፡ ወሥጋዊት፡ Genz. f. 54; ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባውያነ፡ ወንቁሓነ፡ *ut sint cauti* (circumspecti) *et attenti* Jsp. p. 356; F. N. 32 ለባዊ፡ *is qui mentis compos est*, opponitur insipientibus et insanis cujusvis generis.

ልባዌ፡ subst. *intelligentia, prudentia, peritia* F. N. 24, 1; (plerumque poëtice) በአጽባዕተ፡ ጥበብ፡ ወልባዌ፡ I Sal. Mar. 10; *ducas me* እምእበድ፡ ኀበ፡ ልባዌ፡ Tab. Tab. str. 71; Sx. Teq. 14. Enc. Frequentius usitatum est

ልቡና፡ (pro ልብውና፡, male ልቡና፡) Pl. ልቡናት፡ 1) *intelligentia, prudentia, peritia* σύνεσις 1 Par. 22, 12; 2 Par. 1, 10; γνῶσις Jes. 11, 2; Prov. 8, 9; ጥበብ፡ ወአእምሮ፡ ወልቡና፡ በኵሉ፡ መጽሐፍ፡ Dan. 1, 17. 2) *mens* et *ratio:* in Cyr. ad Th. f. 8. 12 respondet graeco νοῦς vel ψυχὴ λογικὴ quatenus medium tenet inter σάρξ et ὁ Λόγος; ኢይበጽሕዎ፡ (ለምስጢር፡) ልቡናት፡ *mentes* Fid. Jac. Bar. (cfr. ልብ፡). 3) *attentio, cautio:* መፍትው፡ ትግበሩ፡ በዓለ፡ ፋሲካ፡ በኵሉ፡ ጥያቄ፡ ወልቡና፡ Did. 30.

ልቡናዊ፡ adj. rel. *ad rationem* vel *mentem pertinens:* ሐዘን፡ duplex est, scilicet ሐ'' ልቡናዊ፡ (de vitiis et erroribus mentis et animi), ሐ'' እንስሳዊ፡ (de cibis, al.) Fal. f. 31.

መለብው፡ part. II, 2: *qui instruit, edocet:* ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡ መምህራኒክሙ፡ ለትእዛዘ፡ ክርስቶስ፡ ወመለብዋኒክሙ፡ ሀብተ፡ መንፈስ፡ ቅ፡ II. Const. Ap. 4.

አለባዊ፡ n. ag. II, 2 id. q. መለብው፡ Jsp. p. 334.

ለበየ፡ I, 2 [rad. in caeteris linguis haud obvia, quae non cum ለወየ፡ et ለፈየ፡ (q. v.), sed cum ܠܒܠܒܘܬܐ *balbuties, blaesitas,* لَبَالِب *balatus ovium*, deinde cum لَغَبَ לָעַב ܠܥܒ componenda esse, et propr. *lingua haesitare, errare in dicendo* significasse videtur, quam notionem Arabes verbo لَغَا significare solent] *errare, offendere, labi* in re, pec. in dicendo: Severianus in homilia sua cum alia tum haec praefatur: እመ፡ እሌቢ፡ ውስተ፡ ነገራትየ፡ ስረዩ፡ ሊተ፡ እስመ፡ እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንገተ፡ (ex tempore) ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ ዮጊ፡ ይሌብዩ፡ ወኢይክሉ፡ ለብዎ፡ ወነገረ፡ አሰርግዎ፡ in Cyr. f. 122.

አልበየ፡ II, 1 *in periculum erroris et temeritatis adducere:* ዕልዋን፡ እለ፡ ያለብይዋ፡ ለሃይማኖት፡ οἱ καινοτομοῦντες τὴν πίστιν (innovatores fidei) Cyr. c. Pall. f. 81. — *Voc.* ad Cyr.: ያለብይዎ፡ ብ፡ ያጠፍእዎ፡

አስተለበየ፡ IV, 1 (var. አስተላበየ፡ IV, 3) *errore ortum et temerarium censere ideoque rejicere aliquid:* ወዝሰ፡ ደዌ፡ አይሁድ፡ ወአረሚ፡ ውእቱ፡ ዘያስተለብዩ፡ ሕማመ፡ መስቀል፡ *qui passione crucis tamquam errore fallace offenduntur* Cyr. c. Pall. f. 97.

ልቡይ፡ part. *temerarius, errore oriundus, ob erroris periculum reprobandus:* እነግር፡ ከመ፡ ልቡይ፡ ወሕጉል፡ ክፈል፡ ለ፪ ወረስዮ፡ በበ፪ ሰብእ፡ ወአምላክ፡ ἐρῶ, ὅτι σφαλερόν τε καὶ οὐκ ἀζήμιον τὸ κατατέμνειν εἰς δύο καὶ ἀνὰ μέρος ἱστᾶν ἄνθρωπόν τε καὶ λόγον Cyr. ad Th. f. 17; እቡሰ፡ ወ

ልቡየ፡ ጠብዑ፡ σφαλερώτατα ausi sunt Cyr. c. Pall. f. 94; ልቡይኬ፡ ይእዜ፡ ኅቤነ፡ ወዕቀፍ፡ አሚን፡ ከመ፡ οὐκοῦν διαβεβλήσεται πρὸς ἡμῖν etc. ib. f. 82; ይብሉ፡ ንኢብስ፡ ዐቢየ፡ እመ፡ ንቤ፡ ሐመ፡ ቃል፡ ወዠሎ፡ ክብረ፡ ምስጢር፡ ልቡየ፡ ንሬሲ፡ διαβεβλήσεται τὸ μυστήριον ib. f. 97. — *Voc.* ad Cyr.: ልቡይ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡

ለበጠ፡ I, 1 [amh. id.; proxime ad hoc verbum accedit arab. لَاطَ (لَوَّطَ) *adhaesit*; trans. *conjunxit* unum cum altero, *obduxit oblivitque* luto (לוט *obvelatio*, *velamen*), nec non لَبِدَ *inhaesit* IV *compegit* rem cum re] Subj. ይልብጥ፡ *obducere*, *illinere* aliquid re, *inducere* rem alicui: ለበጥዎ፡ በወርቅ፡ κατεχρύσωσαν αὐτὰς χρυσίῳ Ex. 37, 6. 39, 6 (*inaurare*); ብእሲ፡ ዘይክል፡ ለቢጠ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Par. 2, 7; ወለበጠ፡ እንተ፡ ውስጡ፡ በወርቅ፡ ጽሩይ፡ 2 Par. 3, 4. 5; *Gabra-Masqal ecclesiae legavit* ወንጌላተ፡ ለቢጠ፡ በወርቅ፡ ወበብሩር፡ Gad. Za Mich.; ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቅብኡ፡ አረፍተ፡ ቤተ፡ 1 Par. 29, 4. — cfr. ቀፈለ፡. — *Voc. Ae.*: ገለወ፡ ወለበጠ፡ ዘ፡ ሸፈነ፡

አልበጠ፡ II, 1 *obducendum* vel *circumdandum curare* alqd re: ወአልበጠ፡ ለውእቱ፡ ቤተ፡ በወርቅ፡ ኅሩይ፡ 2 Par. 3, 7—10. 9, 17; ወአልበጠ፡ ኵሎ፡ አረፋቲሆሙ፡ 2 Par. 11, 11 (ὠχύρωσεν αὐτὰς τειχήρεις).

ተለብጠ፡ III, 1 *obduci*, *illini*, *circumdari* re: Gad. Ad. f. 104; ከመ፡ ወርቅ፡ ዘተለብጠ፡ ዲበ፡ እብን፡ ያክንት፡ Org.

ልቡጥ፡ part. *obductus*, *illitus*, *circumdatus*: ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ በወርቅ፡ 2 Par. 9, 18; ልቡጥ፡ በወርቅ፡ ወእሱር፡ በወርቅ፡ Ex. 28, 20; ልቡጥ፡ በቅድስና፡ *sanctitate inclusus* (circumdatus) Sx. Hed. 21; ደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡ *sanguis ejus ei* (sc. *pavimento*) *adhaerens*, Jsp. p. 302; ትለብጦ፡ በወርቅ፡ ልቡጥ፡ ወንጡፍ፡ *induces ei laminam auri puri*, Kebr. Nag. 17.

ልብጠት፡ n. act. *obductio*, Lud. sine auct.

ለቢጦን፡ vox peregr., sc. ⲗⲓⲃⲓⲧⲟⲛ *colobium* (κολόβιον) *sine manicis*, quo monachi Aegyptiaci utuntur (vid. Herib. Rosweyd vitae Patrum Antw. 1615 p. 141, ubi testimonia Hieronymi, Isidori annotata sunt) Reg. Pach.

ለቢጦናር፡ id. q. ለቢጦን፡ *lebitonarium* (forma latina), Reg. Pach.

ለትሐ፡ rad. inus.; convenit cum لَدَغَ (لَتَغَ) *punxit*, *momordit*. Hinc

መልታሕት፡ subst. [id. q. מַלְתָּעוֹת Ps. 58, 7 pro usitatiore מְתַלְּעוֹת; aeth. significat primo *dentes maxillares*, deinde ipsas *maxillas*] (fem., Matth. 5, 39), Plur. መላትሕ፡ *maxilla*, *mala*, *gena* („pars faciei a temporibus usque ad mentum" Lud.) σιαγών Matth. 5, 39; 3 Reg. 22, 24; መጠውኩ፡ መላትሕየ፡ ለጸፍዖት፡ Jes. 50, 6; Thren. 1, 2. 3, 29; Mich. 4, 14; Hez. 29, 4. 38, 4; Sir. 35, 18; Ps. 31, 12; Cant. 1, 10; Hen. 54, 5; κρόταφοι (tempora) Jud. 4, 21; Ps. 131, 5; κράνιον (cranium) Jud. 9, 53. — *Voc. Ae.*: መላትሕ፡ ዘ፡ ፊት፡; *aliud*: መላትሕ፡ ብ፡ ጉንጭ ።

ተመላትሐ፡ III, 3 (denom. a መልታሕት፡) *genas prehensare et tenere* manu: ትትመላትሑ፡ በእደዊክሙ፡ χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι Job 21, 5.

ለትኀ፡ rad. inusit. [hebr. לָתַח in מֶלְתָּחָה *vestiarium*; sam. נתח *expandit vestem*, cogn. cum נָטָה, نَطَّ, لَطَا], cui notio *extendendi* et *pandendi* inest. Hinc

እልታኅ፡ subst. (de formatione vid. gramm. § 34 et 107, β) species *tunicae*: ከዳኑ፡ እልተኅ፡ (እልታኅ፡ Pltt) χιτών Joh. 19, 23; እልታኅ፡ መንፈስ፡ ተዐፅፈ፡ Sx. Teq. 14. — In *Voc. Ae.*: varie explicatur: እልታኅ፡ ዘ፡ ፈርጅ፡ ምርሚሂ፡ ይ፡; *aliud*: እልታኅ፡ ብ፡ ያልተሰፋ፡ ጥጣሕት፡ መጐናጸፍያሂ፡ ይ፡

ለተመ፡ I, 1 *contundere* (in mortario) [لَتَمَ *percussit*, *confodit*; لَثَمَ *fregit*, *quassit* saxa; *pugno percussit*; significatione propius accedunt لَتَّ, لَطَسَ] Lud. sine auct.

ተለተመ፡ III, 1 *contundi*, Lud. sine auct.

ልቱም፡ part. *contusus*, κεκομμένος Ex. 29, 40; ἐρικτός Lev. 2, 14; ሐሪፅ፡ ልቱም፡ 3 Reg. 4, 22; 3 Reg. 3*, 16. *Voc. Ae.* male: ልቱም፡ ዘ፡ ኀውም ።

ለተተ፡ i. q. تَلْتَلَ *non bene distincte locutus est* et لَثَغَ (cfr. ላዕለዐ፡). Hinc

ተለተተ፡ III, 2 1) *balbutire*, *lallare* more infantium: ወዝንቱ፡ ሕፃን፡ (sc. Tacla-Haimânôt) በእመ፡ ይትሌተት፡ በግዕዘ፡ ሕፃናት፡ ወበእመ፡ ይነብብ፡ በነገረ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ ወሬዛ፡ ዘጽዓመት፡ Gad. T. H.; M. M. f. 330; እንዘ፡ ይትሌተት፡ ልሳኑ፡ በሥርዐት፡ ደቂቅ፡ f. 128.; de ebrio f. 229. 2) *lingere cum crepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188.

ልቱት፡ part. *balbutiens*, *balbus*: እስተርአየነ፡ መድኅኒነ፡ ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፡ ወያሩጽ፡ ሐንካሰ፡ Mavâs. 28.

ለታት፡ adj. 1) *balbus*, *lingua haesitans*: ለታት፡ ውእቱ፡ ሙሴ፡ βραδύγλωσσος ἦν ὁ M., Cyr. ho. f. 103. b) *lingens cum strepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188. — *Voc. Ae.*: ላዕላዕ፡ ለታት፡ ብ፡ ለምባጻ ።

ላኅለኀ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕለሐ፡

ላኅለኀ፡ quadrl. I *languidum*, *flaccidum*, *laxum fieri* vel *esse* [amh. ላላ፡; vicinum est ሬኀርኀ፡ et arab. لَخَعَ et رَخِيَ *laxus*, *mollis*, *flaccidus fuit*] ንትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይላኅለኀ፡ ወኢይጠብለል፡ መዝርእ፡ ሐመርነ፡ በአፍቅሮ፡ ውሉድ፡ μήποτε προστασία παίδων χαυνώσῃ τὸ ἱστίον *ne vela nostra laxentur et complicentur*, Chr. Ta. 34.

ልኅሉኅ፡ part. 1) *laxus*, *remissus*: ሶበ፡ ይከውን፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ ልኅሉኀ፡ ይጠፍእ፡ ቃናሁ፡ እመ፡ ኢተሰሕበ፡ ዘከመ፡ ይደሉ፡ *si chordae citharae remissae nec convenienter intensae sunt, sonorae esse desinunt*, Chr. Ta. 29. 2) *languidus*, *mollis*, *effeminatus*: እሉ፡ እኑው፡ ኮኑ፡ ልኅሉኃነ፡ (sc. qui Satanae obluctari nolunt) Phlx. 59.

ልኅላኄ፡ subst.: *languor*, *mollities*, *debilitas*, *impotentia*: በእንተ፡ ልኅላኄ፡ ሕሊናሁ፡ ወእከዮ፡ በእንተ፡ ድካመ፡ ሥጋሁ፡ Phlx. 2; እምሀኬት፡ ወልኅላኄ፡ አበል፡ ib. 54; ልኅላኄ፡ ኀፍረተ፡ ሥጋሁ፡ ለብእሲ፡ *languor membri virilis* (cum impotentiam — ስእነ፡ — efficiat, divortii causa est) F. M. 12, 5.

ልኅልኅና፡ subst. id., q. ልኅላኄ፡, ut: ወይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥብዐቶሙ፡ (constantiae) በእንተ፡ ልኅልኅናሆሙ፡ Phlx. 4;

(si quis Satanae non illico resistit) ልኅልኅና፡ ውእቱ፡ ወአ ከ፡ ተቃትሎ፡ ib. 71.

ለኖሰሰ፡ vid. sub ለሐሰሰ፡

ልኅደ፡ vid. ልሕደ፡

ለንጳስ፡ n. peregr., λάμπας *lampas*: ብርሃን፡ ዘለንጳስ፡ (v. ዘለንጳስ፡) Ex. 20, 18; M. M. f. 50.

ለንጲኔ፡ et **ለምጲኔ፡** (et al. varr.) n. peregr.: λαμπήνη (lectica) *currus regius* 1 Reg. 26, 5. 7. — *Voc. Ae.*: ልንጳኔ፡ዘ፡ ዐራት፡አልጋ፡, *aliud*: ለንጳኔ፡ዘ፡ትርሽማ፡አራት፡አልጋሂ፡ይ፡

ለንጽ፡ n. peregr., sc. *linteum*, λέντιον: Herm. p. 7; መከ ፈ፡ለንጽ፡ Joh. 13, 4; መዝመዘ፡ በለንጽ፡ 13, 5; et ex his locis Joanneis sumtum crebro occurrit in Did., Mavâs. et aliis libris. — Pro ለንጽ፡ nonnumquam etiam ለንጼዎን፡ reperitur, ut: *Christus* ነሥአ፡ለንጼዎን፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡ Mavâs. 52. — *Voc. Ae.*: መክፈ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት፡; *aliud*: ለንጽ፡ዘ፡የኤሺ፡ወገረትሂ፡ይ፡; *aliud*: ለንጽ፡ዘ፡ የሽሕ።

ለንጼዎን፡ vid. sub ለንጽ፡

ላእልአ፡ vid. ላዕልዐ፡

ለእመ፡ vid. እመ፡

ለአከ፡ I, 1 [radix satis nota, cujus derivata vocabula in caeteris quoque linguis Semitarum usitata sunt; amh. ላከ፡] Subj. ይልአክ፡ Inf. ልኢክ፡, *legare, nuntium mittere*; c. c. Acc. pers. et ኀበ፡ vel ለ prs. et ኀበ፡ vel Acc. loci, nec non omisso Acc. pers., seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: እልአክ፡ ኀቤሆሙ፡ Gen. 37, 13; Hagg. 1, 12; Sir. 48, 18; ኢለአክከ፡እ ግዚ"፡ Jer. 35, 15. 21, 1; ለአከ፡ ለነ፡ 2 Esr. 5, 17; ለአከ፡ ሎሙ፡ *ad eos* 3 Reg. 18, 19; ለአኩ፡ኀበ፡ጠቢባት፡ ይምጽ ኣ፡ Jer. 9, 17. 36, 31. 49, 6; ለአከ፡ኀበ፡ ኢዮርብዓም፡ እን ዘ፡ይብል፡ Am. 7, 10; Matth. 27, 19; Jos. 10, 3. 11, 1; ደገ መ፡ልኢክ፡ኀቤሆሙ፡ 3 Reg. 20, 5; ለአከ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኀበ፡ ከሀናት፡ Rel. Bar.; ለአከ፡ኀበ፡አቡሁ፡ከመ፡ይምጻእ፡ Kuf. 31.; Jes. 37, 4; ለአከቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ Esth. 4, 5. 8, 5; ለ አከ፡ያስተጋብኦ፡ Dan. 3, 2; ለአከ፡ወነሥአ፡ Gen. 20, 2; c. dupl. Acc.: ነገር፡ዘአነ፡እልአክከ፡ τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε 1 Reg. 21, 2 (cfr. hebr. Jes. 55, 11). Construitur etiam c. Acc. literarum vel rei, quae per aliquem mittuntur: ለ አከ፡መጻሕፍተ፡ወተናብልተ፡ወአምኃ፡ኀበ፡ Jes. 39, 1, et c. ምስለ፡ pers., *per* quam mittitur: ኵሉ፡ዘለአኩ፡ሎሙ፡ም ስለ፡አግብርት፡ 4 Reg. 17, 13 (vid. ምስለ፡).

ተልእከ፡ III, 1 1) *mitti* vel *se mitti sinere*: ታአምሩ፡ ከመ፡መጽሐፈ፡ክርስቶስ፡ትትለአከከሙ፡ እምኀቤነ፡ c. Acc. pers., cui mittitur 2 Cor. 3, 3 rom. (aliter Platt); cum ኀበ፡ ejus ad quem mittitur: ተልኢኮሙ፡ኀቤሁ፡ ἀποσταλέντες πρὸς αὐτόν II Can. Ap. 69. Sed rarior est hic verbi usus; plerumque *mitti se sinere* est 2) *ministrare, famulari* (διακονεῖν, λειτουργεῖν) c. c. Acc., rarius c. ለ ejus, cui ministratur: ተልእከ ቶሙ፡ Marc. 1, 31; 3 Reg. 1, 4; Matth. 20, 28. 27, 55; ብ ዙኃን፡ይትለአኩ፡ ለገጸ፡ መኳንንት፡ Prov. 29, 26; ከመ፡ ይ ትለአክ፡ብእሲ፡ ንኩረ፡ Jsp. p. 381; ዘይትለአኩ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. 2; c. Acc. epistolae, quae subministratur 2 Cor. 3, 3 (Platt). In specie dicitur a) de ministerio sacro et de liturgia in templo: ተልእኩ፡በውስተ፡ደብተራሁ፡ Sir. 24, 10; Num. 16, 9. 18, 2; Kuf. 30; 1 Reg. 2, 18; 1 Par. 6, 32; Hez. 44, 11 (እለ፡ይት ለአኩ፡ለቤት፡) et de ministerio angelorum coram Deo Dan. 7, 10; ኵሎሙ፡ማኅበረ፡መላእክት፡ ይትለአክዎ፡ Mavâs. 16. b) de ministerio diaconorum in ecclesia: Rom. 12, 7; 1 Tim. 3, 10; 2 Tim. 1, 18. c) de administratione aliorum munerum ut 1 Tim. 5, 17; ኢይትለአክ፡ መልእክቶ፡ *ne administret munus suum!* II Can. Nic. 85 (arab. 78); F. N. 6. 3) recipr. *sibi invicem ministrare* 1 Petr. 4, 10.

ላእክ፡ subst. Pl. ላእካን፡ *minister, famulus*: አብድ፡ ላእክ፡ ይሬሲ፡ ርእሶ፡ Prov. 10, 5; ላእካን፡ Job 4, 18; ὑπηρέτης Prov. 14, 35; Matth. 5, 25; Sap. 6, 5; ὑπουργὸς Jos. 1, 1; λειτουργὸς Ps. 102, 21; Hez. 44, 11; διάκονος ላእክ ነ፡ እግዚ"፡ Rom. 13, 4; 1 Thess. 3, 2; 1 Tim. 4, 6; Matth. 20, 26; Col. 1, 7; 2 Cor. 3, 6; Hen. 54, 6; ubi de regibus agitur: *muneribus summis praefecti*, Kuf. 40. 48; diaconus (ecclesiae) 1 Petr. 4, 10, et omnes in ecclesia sacris muneribus fungentes, ut sacerdotes et alii, ex. gr. Lit. 160, 2; F. N. 8. — In fem. occurrit ላእኪት፡ et ለአኪት፡ Kuf. 14. 49; Pl. ላእካት፡ Lud.

ልኡክ፡ part.: *missus* 1 Reg. 19, 16 var.; saepius usurpatur pro ἀπόστολος (i. q. ሐዋርያ፡): ጴጥሮስ፡ ልኡክ፡ እግ ዚእነ፡ 1 Petr. 1, 1; 2 Petr. 1, 1; ግብረ፡ ልኡካን፡ πράξεις τῶν ἀποστόλων Act. tit. (rom.).

ላእኪ፡ et **ለአኪ፡** vid. sub ላእክ፡

ተለአኪ፡ (plerumque ተለአኪ፡, nec non ተላአኪ፡ scriptum) n. ag. (III, 1), fem. ተለአኪት፡, *minister, famulus, diaconus*: ተለአኪያን፡ለምሥዋዕ፡ *ministri altaris* F. M. 10, 5; መበለታት፡ ተለአኪያት፡ ቤተ፡ ክ"ን፡ ib. 5, 7; ተለአኪት፡ Kuf. 28. 33.

መልአክ፡ subst., m. [מַלְאָךְ, ܡܠܐܟܐ, مَلَاك, amh. መልአ ክ፡ et መላክ፡] Pl. መላእክት፡ 1) *nuntius, legatus*: መ ላእክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; Judith 3, 1. 2) in specie legatus Dei i. e. *angelus* Luc. 2, 13; Job 1, 6; Hebr. 1, 4—7; al. saepissime; መልአከ፡ ብርሃን፡ 2 Cor. 11, 14; መላእክት፡ ዘመቅሠፍት፡ Hen. 56, 1; መ"፡ሞት፡ Job 33, 23; Asc. Jes. 9, 16; Genz. f. 119; መ"፡ መዐት፡ Job 40, 6; መ"፡ አየር፡ Asc. Jes. 10, 30; መ"፡ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ Asc. Jes. 3, 15; መ"፡ዘመንፈስ፡ቅ"፡ Asc. Jes. 3, 15 seq.; ሊቀ፡መላእክት፡ *archangelus* Judae 9; de variis angelorum generibus et gradibus et nominibus vid. Hen., Kuf. 2; Eph. 1, 21; Asc. Jes., Clem. f. 2. 49. 56. 61; ፺ወ፱ነገደ፡ መላእክት፡ memorantur Genz. f. 150. 3) *legatus, princeps, praefectus, praepositus, proconsul, procurator, dux, summus*: ἄρχων, ἄρχοντες: መ ላእክተ፡ኖሎት፡ Gen. 47, 6; መ"፡ማዕሌት፡ 3 Reg. 11, 14; መ"፡ጸበሕት፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 12, 18; populi Deut. 17, 14; tribuum Israelis Num. 7, 2; Job 3, 15. 12, 21. 21, 28; Sir. 10, 14; Jer. 33, 10; Thr. 1, 6; Hez. 19, 1. 28, 12; Jes. 9, 6. 13, 2. 60, 17; ἡγούμενος, ἡγεμών Sir. 9, 17. 10, 1. 35, 1; Jer. 28, 23; Mal. 1, 8; ἀρχηγός (Christus) Hebr. 12, 2; στρατηγός Job 15, 24; Judith 2, 4. 4, 1. 6, 1; Dan. 3, 27; 1 Reg. 14, 50. 17, 55; ἑκατοντάρχης, χιλιάρχης 1 Reg. 17, 18. 22, 7 (vid. መኰንን፡ et መስፍን፡); σατράπης, ἔπαρχος, ἀνθύπατος,

ἡγεμών Judith 5, 2; Dan. 3, 2; 1 Esr. 6, 28; 2 Esr. 15, 14; Act. 18, 12; Matth. 27, 2; Luc. 3, 1; ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου **መልአከ፡ሞት፡** Hebr. 2, 14. — Fem. **መልአከት፡** legitur Act. 19, 28. 34. 35 rom. (**አርጤምስ፡ መልአከተ፡ ኤፌሶን፡**), quae forma an bona sit, jure jam J. Ludolfus dubitavit; multos enim Actorum locos editores, cum eorum exemplar mss. mutilum esset, ipsi Romae verterunt.

መልእክት፡ (rarius **መልአክት፡**) subst., Pl. **መልእክታት፡** 1) *missio, legatio* ἀποστολή Koh. 8, 8; inde collectivum pro *legatis:* **አከ፡በትንብልና፡ወአከ፡በመልእክት፡** οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος Jes. 63, 9; Jud. 6, 35. 7, 24. 9, 31. 11, 12 (in lect. var.); et coll. pro *praefectis delegatis* **ይፌኑ፡መልእክቶ፡** ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ Judith 6, 2; et *nuntius:* **ወአግብኡ፡ሎቱ፡መልእክቶ፡** καὶ ἐπέστρεψαν αὐτῷ τὸ ῥῆμα 4 Reg. 23, 1; **ወበጽሐ፡መልእክት፡ኀበ፡** ἀνέβη φάσις τῷ Act. 21, 31. 2) *epistola, literae:* **መጽሐፈ፡መልእክት፡** ἐπιστολαί Act. 9, 2; **ጦማረ፡መልእክት፡** F. M. 12, 7; **መልእክት፡** saepius in Jsp.; **መልእክታት፡** Cyr. f. 2; (Paulus ait) **በዘተርፈ፡መልእክታቲሁ፡** Chr. ho. 34; in *titulis* epistolarum Apostolorum. 3) *ministerium, munus, officium, res gerenda, pensum, diaconia* (nonnumquam latine voce *usus* reddi potest): **ፈጸመከ፡መልእክተከ፡** Sir. 35, 2; **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ሕይወት፡** σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς (*in usum vitae*) Sap. 13, 11: **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ኵሉ፡፩፩፡** et **ንዋያት፡ለመልእክተ፡ምግባሬት፡** Sap. 15, 7; ἐργασία Hez. 15, 3; **ድኅነቱ፡እመልእክተ፡ፈላሲ፡** *liberatio ejus a ministerio alienigenae praestando* Jsp. p. 381; **ለመልእክተ፡እግዚአብሔር፡** λειτουργεῖν Κυρίῳ Hez. 45, 4; **መልእክቶሙ፡** λειτουργίαι αὐτῶν 1 Par. 6, 32; διακονία Rom. 11, 13; Apoc. 2, 19; 2 Cor. 3, 7 seq.; **መልእክተ፡ቅዱሳን፡** Rom. 15, 25; **መልእክተ፡ቃል፡** Act. 6, 4; 2 Tim. 4, 11; munus diaconi Rom. 12, 7; **መልእክቱ፡ለዲያቆን፡ከመ፡** Kid. f. 17.

ምልእክና፡ subst. (a **መልአክ፡**) *dignitas principis* Gen. 49, 10 (v. **ምልክና፡**).

መልአከ፡ quadrl. I (a **መልአክ፡** denom.) i. q. III, 1 q. v.

ተመልአከ፡ III, 1 *principem constitui, dominari, imperium obtinere:* **ወተመልአከ፡አቢሜሌክ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Jud. 9, 22 (v. **መልአከ፡**); **ተመልአክ፡ለነ፡አንተ፡** Jud. 8, 22 (v. **መልአከ፡**); Jud. 8, 23 in lect. var.; **ከመ፡ትትመልአክ፡ለነ፡** Num. 16, 13; **ተመልአኩ፡ከህናት፡ላዕለ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡** Kebr. Nag. 17.

ለአፈ፡ rad. inus., cujus potestas e vicinis لَأَفَ *edit*, لَأَفَ *bene et egregio modo edit cibum*, لَحِفَ *linxit*, amh. **ላፈ፡** *sorbuit* apparet. Hinc

ላእፍ፡ subst. *esca:* **ሶበ፡ተፍዕማ፡(ሰይጣን፡)ላላእፈ፡ትስብእቱ፡(ለክርስቶስ፡)ረከበ፡መቃጥን፡መለኮት፡ዘይሰቀር፡እንቀር፡** M. M. f. 106.

ለኰመ፡ est sine dubio id., q. arab. لَكَمَ *pugno percussit*, sec. alios: *in pectore percussit.* Hinc:

አልኰመ፡ II, 1 *allidere, impingere:* (si increscit ardor certaminis, ora, cantus sacros recita) **ወግበር፡ስግደታተ፡ምስለ፡አልኵሞተ፡ርእስ፡ወአንገርግሮተ፡ገጽ፡ዲበ፡ምድር፡** *cum allisione capitis et volutatione faciei super terram*, Phlx. 110.

ልኵትንት፡ vid. **ልኵንት፡**

ልኵንት፡ et **ልኵትንት፡** *lecythus, ampulla* (olei) 3 Reg. 17, 12 (καψάκης) 14. 16; 4 Reg. 4, 2 [convenit cum copt. ⲗⲁⲕ, gr. λήκυθος.] In loco 3 Reg. 17, 14 liber ms. pro **ልኵንት፡** exhibet **ልሑኵት፡**, quod vid. supra. — *Voc. Ae.:* **ልኵንታት፡ዘቅብእ፡ዘ፡ግድጋ፡** — (Vid. infra **ልጕን፡**).

ለከወ፡ I, 1 [arab. كَلَّ *lassus fuit* homo, *hebes fuit* ensis, oculus] *viribus deficere, hebetari, caligare*, de oculis: **ወብርሃነ፡አዕይንትየኒ፡ለከዋኒ፡** καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ Ps. 37, 10. — *Voc. Ae.:* **ለከወ፡ዘ፡ፈዘዘ፡ደፈነኒ፡ይ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ተደፈነ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ፈዘዘብኝ፡**

አልከወ፡ II, 1 *caliginem offundere* oculis, *hebetare oculos:* **አልከወኒ፡** (v. **ለከወኒ፡**) **ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10.

ለከአ፡ I, 1 [vis radicis prima apparet e لَكِيَ *adhaesit, affixus, deditus fuit* (coll. لَكِعَ لَكِدَ لَكِثَ) et لَكِيَ *substitit* in loco, *se omnino dedidit* rei, et لَكَّأَ *aliquem humo affixit, humi prostravit*; hinc aethiopice: affigere et imprimere aliquid rei, ut ejus vestigia et signa remaneant; amh. **ለከ፡**, *adaptare, designare, delineare*] 1) *imprimere, infigere:* **አምጽአ፡ቅንዋተ፡ሐጺን፡ወለከአ፡ውስተ፡ብረኪሁ፡** Sx. Ter 5. 2) *consignare, inscribere:* **ለከእክዎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** ἐν γραφῇ ἀφῆκα Sir. 39, 32; **ወይልክአ፡** (Subj.) **ውስተ፡መጽሐፍ፡** τεθῆναι ἐν βιβλίῳ Job 19, 23; **ዝክሮ፡ለከኡ፡** *memoriam ejus consignarunt*, Enc. [Hinc Ludolfus et Gesenius hebr. מִקְלַעַת illustraverunt].

አልከአ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere;* (sine dubio etiam: *signandum, consignandum curare*): **እመ፡ነታዕከሙ፡አልከእክሙ፡ለክሙ፡ዝንጓጔ፡ህልወ፡** Jsp. p. 365.

ተለከአ፡ III, 1 pass. et refl. 1) *affigi, inhaerere:* **ወተለከአት፡ሐመር፡ማእከለ፡እብን፡ልዑላት፡** Act. 27, 41 Platt; (*repetierunt sermonem* .-**ነገረ፡**-) **እስከ፡ተለከአ፡ውስተ፡ልቡ፡** *donec infixus esset* (inhaereret) *ejus cordi* Jsp. p. 307. 2) impressis signis *signari:* **አእጋሪከ፡** (*Christi*) **በቅንዋት፡እለ፡ተለከኡ፡** Cod. Mus. Br. LIV Nr. 7. f.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡እምትክት፡** *denarius signatus* (cusus) *olim*, Hist. VII puer.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡በስሙ፡ለቄሳር፡** M. M. f. 317. 3) *imprimi, inscribi, consignari:* amorem in corde hominis, Org.; **ተለከአ፡ዲብዲቀን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡** *consignatum est diptychon omnium prophetarum*, Org. 3.

አስተላከአ፡ IV, 3 (caus. ad III): res *sibi invicem adhaerere facere* vel *agglutinare:* **ያስተላክአ፡ብእሴ፡ምስለ፡እኁሁ፡** Job 41, 8.

ልኩእ፡ part. 1) *affixus, agglutinatus:* **መልክአ፡ሥጋሁ፡ልኩእ፡ላዕለ፡ዕፀ፡መስቀል፡** Sx. Ter 27 Enc.; **እደዊከ፡** (Christi) **ልኩኣት፡በኀየውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡** (in ligno crucis) Phlx. s. fin.; **ወልኩእ፡ዲበ፡መሳከዊሃ፡(ለቤት፡)ሰሌዳ፡መጽሔት፡** Chron. L. Atk. 30. 2) *impressus, insculptus, inscriptus, consignatus;* **ጽሑፍ፡ተዝካር፡ውስቴቱ፡ወልኩእ፡በአምጣነ፡ትልፍሙ፡** εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ Sir. 45, 11; **ናሁ፡ልኩእ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ፋርስ፡ወዘሜዶን፡ለተዝ**

ከር፡ γέγραπται Esth. 10, 2; ወንገሩ፡ዘተርፈ፡ልክአ፡በመጽሐፉ፡ Jsp. p. 285; Hen. 82, 6. 103, 2. 108, 7.

ልክአት፡ n. act.: *signatio, impressio, consignatio*, Org.

መልክእ፡ subst., Pl. መልክአት፡ *effigies, imago, figura, typus, character*; de imagine numi Matth. 22, 20 et Cyr. ad Th. f. 11 (መልክአ፡ዲናር፡ይቴልጡ፡ νόμισμα κιβδηλεύοντες); de forma et figura hominis vivi: እግዚ" ፡ አክበሮ፡ለሰብእ፡በአስተማንዮ፡ሥነ፡መልክእ፡ሰብአዊ፡እምዘመደ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ F. M. 1, 1; (*qui se ipse castrat*) እንዘ፡ውእቱ፡ፍጹመ፡መልክዕ፡በከመ፡ፈጠሮ፡እግዚ"፡ F. M. 33, 4; በመልክእከ፡ (Christi) አይሁድ፡ዘአዕረቅዎ፡ *ob figuram tuam, quam Judaei nudarunt*, Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7 (quare ea Aethiopum carmina, in quibus tota Sanctorum figura per singula corporis membra laudatur, hodie ab Abyssinis መልክእ፡ vocantur, cfr. Chr. L. Atk. f. 11 et d'Abbadie catal. p. 85), nec non Dei: አርአያ፡መልክእከ፡ ἡ ὑπόστασίς σου Sap. 16, 21; ገጽ፡ ወመልክዕ፡ *persona* (de Dei personis) Haim. Ab. 7; እሙንቱ፡ ፫አካላት፡ፍጹማን፡መልክዕ፡ወገጽ፡ ib. 15; de characteribus scriptis: (*invenit in altari*) መልክአ፡ዘይብል፡በስመ፡አብ፡ caet., Gad. T. H.; de imaginibus, quae ope sensuum animo imprimuntur: እመ፡በጽሑ፡መልክአት፡ተርእዩ፡በልቡና፡ Fal. f. 54.

ለኰየ፡ rad. inus., cui arab. لَجَّ I. III, لَقَعَ I. III لَكَى I. III. VI respondent. Hinc

ተላኰየ፡ III, 3 1) *altercari, rixari, litigare*: 2 Tim. 2, 14 rom. (λογομαχεῖν); Act. 23, 9 (διεμάχοντο λέγοντες); 1 Cor. 11, 18; ተምዐ፡ፈድፋደ፡በተላኵዮ፡ 2 Esr. 14, 7 (gloss.); Ex. 21, 18; ኢትትላኰይ፡ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι Herm. p. 36; Clem. f. 225. 226; c. c. ምስለ፡, ut: ኢትትላኰይ፡ምስለ፡ብእሲ፡ነበቢ፡ Sir. 8, 3 (in commate 1 usurpatur ተጋአዘ፡), et c. Acc.: Gen. 31, 36; ተላኰይክምዎሙ፡ለዐበይቶሙ፡ 2 Esr. 15, 7. 23, 11. 17. 2) *conviciari*: ትትላኰዩኒ፡ καταλαλεῖτέ μου Job 19, 3.

ላኳ፡ vid. ላኲ፡

ላኲ፡ (nonnumquam ለኲ፡) et ላኳ፡ (Sir. 34, 10) subst. m. et fem. 1) *altercatio, rixa, jurgium, lis*: ኢንክል፡ላኲ፡ወጋእዘ፡ (μάχεσθαι) Jes. 28, 20; ላኲሆሙ፡ያጸምም፡እዝነ፡ Sir. 27, 14 (μάχη). 15. 28, 8 (m. et fem.). 10; አብድ፡እምከመ፡ሰተየ፡ያበዝኅ፡ላኲ፡ (v. ላኳ፡) ወይስሕት፡ወይጌጊ፡ Sir. 34, 10; Herm. p. 36; de lite (ἀντιλογία) vel controversia Deut. 17, 8. 2) *convicium*: ለደም፡ይቀድም፡ላኲ፡; ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24. — *Voc. Ae.*: ላኲ፡ዘ፡ጽልእ።

ለከፈ፡ I, 1 Subj. ይልክፍ፡ (raro ይልከፍ፡ ut Hez. 41, 6 var.) [et sensu et etymo idem, quod hebr. נָגַע et amh. ነካ፡; iis radicibus, quarum radicalis tertia cum ለከፈ፡ concinit, ut נָקַף, نقف نَقَفَ, notiones aliae, quamquam similes, insunt vid. Ges. thes. p. 912; praeterea cfr. لَقِيَ *occurrere alicui* — auf einen stoßen —] 1) *tangere* (ἅπτεσθαι) c. c. Acc.: ለሊሆሙ፡ኢይለክፍዎ፡በአጽባዕቶሙ፡ Matth. 23, 4. 8, 3. 15. 9, 20 rom.; Joh. 20, 17; Ex. 19, 12. 30, 29; እመ፡ኢለከፎ፡በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡ Esth. 4, 11; አልቦ፡ዘለከፋ፡ለምድር፡ Dan. 8, 5; ከመ፡ኢይልክፉ፡አረፍተ፡ቤት፡ Hez. 41, 6; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ μὴ ἅψῃ, μὴ θίγῃς Col. 2, 21.— Nonnunquam *tangere aliquem* est *violare eum*: Ruth 2, 9; Dan. ap. 3, 26; Kuf. 24; Gen. 20, 4; ለኪፎቶሙ፡ Jos. 9, 17; ኢይለክፎሙ፡ሥቃይ፡ Sap. 3, 1; Act. 28, 5. 2) *attingere rem, pertingere ad* c. c. ውስተ፡ vel ኀበ፡, ut: ርእሳ፡ትለክፍ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 27; እስከ፡ይለክፉ፡ኀበ፡አረፍተ፡ቤት፡ 2 Par. 3, 11. — *Voc. Ae.*: ለከፈ፡ስሕጠ፡ጐድዐ፡ዘ፡ነካ፡

አልከፈ፡ II, 1 *tangere facere, attingere facere*: ወአልከፈኒ፡ውስተ፡አፉየ፡ወይቤለኒ፡ናሁ፡ለከፈከ፡ዝንቱ፡ከናፍሪከ፡ Jes. 6, 7.

ተለከፈ፡ III, 1 *tangi, attingi*: እግዚ"፡ዘኢይትለከፍ፡ወኢይትገሰስ፡ Deg.; እሳት፡ዘኢይትለከፍ፡ Lit. 172, 2.

ተላከፈ፡ III, 3 *se invicem attingere, contingere inter se*: ክንፈሆሙ፡ለፉሓን፡ወርቡባን፡ወይትላከፉ፡በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13.

ልኩፍ፡ part. 1) *tactus, attactus*, Org.; M. M. f. 36. 2) *tangibilis*: ኢልኩፋን፡ለግበተ፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52. 127.

ልከፈት፡ n. act. *tactio, contactus*, Lud. sine auct.

ለወለ፡ radix contracta e ለውለወ፡; syllabae لَوْ, لَبْ, لَفْ convenit notio *convolvendi, involvendi* [cfr. לוּלִים *scalae cochleatae*, לֻלָאוֹת *laqueoli*, لَوَى *torsit, flexit*, لَبْلَابٌ *convolvulus*, لَفَّ *convolvit, obvolvit*; intr. *perplexus fuit*].

መስተላውል፡ part. (IV, 3) *is qui perplexionem, implicationem efficit*: ያስተጋብእ፡ሕሊናሁ፡እምኵሉ፡መስተላውላት፡ *recipiat mentem ex omnibus, quae eam perturbant et confundunt*, Gad. Kar. Deinde ad eandem radicem pertinet

ሌሊት፡ [amh. id. et ሌት፡; vox omnibus Semitis communis, perantiqua: לֵיל, לַיְלָה, ܠܠܝܐ et ܠܠܝܐ, لَيْل, لَيْلَة et لَيْلَاةٌ] m. et fem. (Job 3, 4; Ps. 18, 2; Gen. 19, 33 al.) Pl. ለያልይ፡ *nox* (ut quae tenebris obvoluta sit et obvolvat, vid. Ges. thes. p. 749; Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache, Aufl. VI, 1855 p. 264) Gen. 1, 5; Ps. 103, 21. 129, 6; ሌሊት፡ብሩህ፡ 138, 10; ኀለፈት፡ሌሊት፡ Rom. 13, 12; Apoc. 22, 5; በአሐቲ፡ሌሊት፡ Gen. 40, 5; በዛ፡ሌሊት፡ Ex. 12, 8; በይእቲ፡ሌሊት፡ 1 Reg. 28, 25; በለያልይ፡ Cant. 3, 1; አርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 3; Job 2, 13; 1 Reg. 30, 12; ሌሊተ፡ *noctu* Ps. 41, 3; Job 7, 3; 4 Esr. 9, 42. 10, 5; Joh. 3, 2; በሌሊት፡ νυκτός Jes. 15, 1; Jer. 6, 5; በበሌሊት፡ κατὰ νύκτα Judith 12, 7; መዓልተ፡ወሌሊተ፡ Jes. 21, 12. 60, 11; 1 Thess. 3, 10; Esth. 4, 16; ኵላ፡ሌሊተ፡ ὅλην τὴν νύκτα Jes. 21, 8; Judith 6, 21; ኵሎ፡ሌሊተ፡ Ex. 10, 13; Prov. 29, 36; መንፈቀ፡ሌሊት፡ *media nox* et in Acc. *media nocte* Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Judith 12, 5; Ex. 11, 4; Jud. 16, 3; አመ፡ሳኒታ፡ሌሊት፡ 4 Esr. 11, 1. — Pro *diluculo* ponitur Jer. 7, 25 መዓልተ፡ወሌሊተ፡ ἡμέρας καὶ ὄρθρου. — Hinc denominatur

አሌለየ፡ quadrl. II 1) *noctem transigere* et *noctu facere* alqd: ያሌሊ፡ (Platt ያሌልይ፡) በጸሎት፡ διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ Luc. 6, 12; አሌልዮ፡ጸሎተ፡ *noctem precando transigere* Chr. Ta. 14. 2) *antelucanis horis surgere* vel *facere* alqd: በጽባሕ፡ተንሥአ፡ወአሌለየ፡ጥቀ፡ወጸአ፡ Marc. 1, 35; አሌለየ፡ገይሰ፡ Luc. 24, 1; አሌለየ፡እምሀየ፡በነግህ፡ወአጽአነ፡አድግ፡ Kuf. p. 68. — *Voc. Ae.*: አሌለየ፡ዘ፡ማለደ፡በሌሊት፡; *aliud*: ጌሠ፡አሌለየ፡ዘ፡ማለደ።

ሊሉ፡ nomen avis cujusdam, fortasse *noctua, strix; Voc. Ae.*: **ለሮን፡ሊሉ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘበ፡፫ጐተናግ**።

ሎለወ፡ quadrl. I [id., q. ﻻﻻ *fulsit, arsit; motitavit* (caudam c. ب) et لَعْلَعَ *micuit* II *linguam exseruit*] proprie dicitur de *vibratione* et *micatu*; inde 1) trans. *refulgere facere, micare facere, illuminare, inflammare*: **ትሎሉ፡ ከቡተ፡ፍጥረትነ፡** φλογίζουσα Jac. 3, 6. 2) *motitare* linguam: **ተመን፡ለወለወ፡** (legas **ለውለወ፡**) **ልሳኖ፡ከመ፡ይቀልጽጹ፡** Gad. T. H.; **ለውለወ፡ልሳኖ፡ከይሲ፡** M. M. f. 84. 306. — *Voc. Ae.*: **ታረምጸ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተዥሰው፡**; *aliud*: **ትሎልዎ፡ዘ፡ትለበልበዋለች፡**; *aliud*: **ትሎሉ፡ዘ፡ትለይ**።

አለውለወ፡(አሉለወ፡) II. linguam *exseruit, movit* serpens, Lud. teste Gregorio.

ሉል፡ subst. [i. q. arb. لُولُو et amh. **ሉል፡**] *margarita, unio*, Org. [In antiquiore Geez **ባሕርይ፡** vocatur *margarita*]. Mirum est, quod *Voc. Ae.* habet: **ሉል፡ዘ፡ምሉ**።

ለውሕ፡ subst. [לוּחַ *tabula lapidea* vel *lignea*, ܠܘܚܐ, لَوْح id., amh. **ሉኽ፡**] *tabula (lignea), asser*, sec. *Voc. Ae.* etiam *tabula pictoria* vel *scriptoria*: **ንሥኡ፡ለውሐ፤ሑሩ፡ውስተ፡ የብስ፡** Act. 27, 44 rom.; **ዕፀወ፡ለውሕ፡** *tabulae ligneae* Kebr. Nag. 56; **አሐቲ፡ለውሕ፡እምዕፀ፡ሐመር፡** Sx. Ter 14. (Aliâs **ሰሌዳ፡** q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — *Voc. Ae.*: **ለውሕ፡ዘ፡ገበታ፡ዘይሥዕል፡ቦቱ**።

ሎሚ፡ v. supra c. 34.

ሎሠ፡ vel **ሎሰ፡** I, 1 [i. q. amh. **ለወሰ፡**, hebr. לוּשׁ, aram. ܠܫ; arb. لُوَاث *farina, quae sub massa in mensa spargitur*; لَاثَ *miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe*; cfr. etiam عَلَثَ et **ለፈጸ፡**] *subigere massam, depsere*: **ነሥአት፡ኅሪጸ፡ወሎሰት፡** 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; **ለዊሰመ፡** Lev. 6, 14; **ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡** Sap. 15, 7 (v. **አጽበረ፡**).

ተሎሰ፡ III, 1 *subigi, depsi*, de massa: **ናእት፡ዘኢተሎሰ፡በብኍእ፡** M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፡ III, 3 *sibi invicem misceri, confundi*: **ብዙኅ፡ትትሀወክ፡ዡሉ፡ሥጋ፡አብድ፡እስመ፡ትትላወስ፡** (v. **ትትለወስ፡**) **ሐሊናሆሙ፡** Prov. 26, 10.

ልዉስ፡ et **ልውስ፡** part.: *subactus, depstus*: **ልዉስ፡ በቅብእ፡** Ex. 29, 2; Lev. 2, 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; **ኅሪጽ፡ልዉስ፡** Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሌዊቄን፡ vel **ሌውቄን፡** (et **ኢሌዊቄን፡**) n. pergr., sc. λευκὴ in Acc., *populus alba* Jes. 41, 19.

ሌዋታን፡, **ልዋታ፡**, **ሌዊያታን፡** *leviathan* (לִוְיָתָן) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59.

ሌዊን፡ *nomen coeli quinti*, Lud. e libris mss.

ለወወ፡ rad. inus.; لَوِيَ *distortus fuit*, لَوَى *torsit, flexit, incurvavit* V. *obliquo perverso et dissimulato animo fuit*; أَلْوَى *in litigando vehemens*; لَغْو *malus indole*; vicina sunt **ዐለወ፡**, עָוֶל. Hinc

ለዋው፡ adj. *perversus animo, malignus, pravus, saevus*: σκληρὸς καὶ πονηρός **እኩይ፡ወለዋው፡** 1 Reg. 25, 3; **ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡** ὗς τραχεῖα 2 Reg. 16, 8; **ከመ፡ለዋው፡ይመስል፡ገጹ፡** Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: **ለዋው፡ዘ፡ እኩይ፡**; *aliud*: **ለዋው፡ዘ፡ተኳር**።

ለዋዊ፡ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፡ n. pergr. *Levita* Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. **ሌዋውያን፡** vel **ሌዋዊያን፡** creberrime in Bibliis *Levitae*; (**መጽሐፍ፡** vel **አሪት፡**) **ዘሌዋውያን፡** *Leviticus* (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፡ subst. [i. q. לוּז, ܠܘܙܐ, لَوْز; amh. **ለውዝ፡**) *amygdalus* arbor: **ገውዝ፡ወለውዝ፡** Hos. 4, 13; Vis. Bar.; **እመ፡ተከልከ፡በለሰ፡በኮ፡ይበቍል፡ለከ፡ለውዝ፡** Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad **ከርከዕ፡** adscriptum legi **ለውዝ፡** [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፡, rad. inus.; cfr. **ለወወ፡** et لَوَى *torsit et vertit funem, flexit*. Hinc

ተለውየ፡ v. **ተላወየ፡** *contorqueri, involvi, glomerari*. Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in *Voc. Ae.* exponitur: **ተላወየ፡** (v. **ተለውየ፡**) **ወተጠውመ፡ዘ፡ተጠቀለለ፡**

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፡ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondet. [Notionem *rubri* vel *coccinei coloris* semiticis radicibus **ለወየ፡** et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen **ለይ፡** nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui **ለይ፡** e voce χαλ-λαια mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen **ለይ፡** vel *flexuosi* aliquid sive *tortuosi* ut cochleam, conchylium, vel plantam ut *convolvulum* aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopibus notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut **ለይ፡** nomen plantae tinctoriae (qualis ex. gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde coccina factitia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam *Voc. Ae.* **ለይ፡** inter nomina plantarum recensitum et **ለይ፡ዘ፡ቀይሕ፡** explicatum exhibent] *coccum, coccinum, textile* vel *filum coccineum*: **ከመ፡ለይ፡** ὡς κόκκινον Jes. 1, 18; **እመኒ፡ለበስኪ፡ለየ፡** Jer. 4, 30; **አሠረ ት፡ለየ፡ውስተ፡እዴሁ፡** Gen. 38, 28. 30; κόκκινα 2 Reg. 1, 24; **ፐፐረ፡ለይ፡** ἐρίου κοκκίνου Hebr. 9, 19; **ፈትሉ፡ዘለይ፡** Sir. 45, 11; **ሕብረ፡ለይ፡** 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo **ነት፡** (q. v.) **ለይ፡** vocabulum substitui, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፡ I, 1 [pro **ለዐዐለ፡**, **ዐልዐለ፡** vid. gramm. § 71 a, α; עָלָה *ascendit*, ܐܥܠܝ *extulit*, عَلَا *altus, excelsus fuit*, ⲁⲗⲉ *ascendere*] *altum, superiorem, excelsum esse*: **እንዘ፡ ለሊሁ፡ይልዕል፡እምሰማይ፡** Chr. Ta. 16; **አልቦ፡በዕድ፡ዘይ**

ልዕል፡እምኔሁ፡ Chr. ho. 11; አዕባእ፡ዕዕብት፡ዘይልዕል፡እምኀይሉ፡ Phlx. 140; በእንተ፡አውስበ፡ራብዕት፡ወዘይልዕል፡እምኔሃ፡ *quartae et supra* (sc. quintae, sextae etc.) F. N. 24, 2.

አልዐለ፡ II, 1 et **አለዐለ፡** II, 2 et **አላዐለ፡** II, 3. Forma **አልዐለ፡** (de qua vid. gramm. § 96, 2) nonnisi in Perf. usitata est, et longe frequentior quam **አለዐለ፡**; forma **አለዐለ፡** in Perf. rarius occurrit (ut Jud. 7, 20), item **አላዐለ፡** Gen. 39, 15. 18; sed Impf. II, 2 **ያሌዕል፡**, Subj. **ያልዕል፡** Imprt. **አልዕል፡** (gramm. §. 96, 2), Inf. verb. **አልዒል፡**, Inf. nom. **አልዕሎ፡** et — **ሎት፡**; sed etiam Impf. **ያላዕል፡** (3 Reg. 7, 11). 1) *exaltare, elevare, attollere, in altum tollere* manum Gen. 3, 22. 14, 21. 22, 10; 1 Reg. 14, 26. 22, 17; Apoc. 10, 5; cum **ለ** Prov. 19, 18; faciem, oculos 2 Reg. 2, 22; Gen. 13, 10. 18, 2; 1 Par. 21, 16; vocem Ps. 92, 4; 1 Reg. 30, 4; virgam, baculum Ex. 7, 20. 10, 13 (**ውስተ፡ሰማይ፡**); 1 Reg. 14, 27; cornua Ps. 148, 13; arcam Gen. 7, 17; rem humi jacentem tollere Lev. 11, 25; aliquid vel aliquem de loco inferiore in superiorem, ut ancoras Act. 27, 40 rom.; c. **እምነ፡** Ps. 9, 14; *sursum tenere* **ዘአልዐለ፡ንዋየ፡ሐቅሉ፡** (αἴρων) *armiger* 1 Par. 10, 4; **አመት፡ተሐውር፡ድኅሬሃ፡አልዒላ፡ዘፈረ፡አልባሲሃ፡እምድር፡** Jsp. p. 279; aliquem in altiore loco ponere, honore, opibus, potentia efferre: **ዘያሌዕለኒ፡እምአለ፡ቆሙ፡ላዕሌየ፡** Ps. 17, 52. 88, 19; Job 5, 11. 17, 4; Prov. 4, 8. 14, 34; Jac. 4, 10; **አልዐልክዎሙ፡በእዴየ፡** (ἀντιλαμβάνεσθαι) Hez. 20, 6. 2) *laudibus efferre, extollere* Ps. 33, 3. 117, 27. 144, 1; Dan. 4, 34; Tob. 13, 4. 6; Hen. 39, 9. 12. 61, 11. 12.

ተልዕለ፡ ተለዐለ፡ ተላዐለ፡ In Perf. forma **ተለዐለ፡** III, 2 creberrime usitata est, rarissime **ተልዕለ፡** III, 1 ut Judith 9, 7 var. (vid. gramm. § 97, 2); nonnumquam **ተላዐለ፡** III, 3 (sed ejusdem sensus, qui stirpi III, 2 convenit) occurrit (ut Gen. 7, 24 F; Joh. 8, 28 rom.; in cod. Laur. Jes. 12, 4. 6. 30, 18. 52, 8); in Imprf. **ይትሌዐል፡**, rarissime **ይትላዐል፡** (ut Num. 14, 17), in Subj. **ይትለዐል፡**; Inf. verb. **ተልዒል፡** (Ps. 87, 16); Inf. nom. **ተልዕሎ፡** et — **ሎት፡** (Kuf. 11; Phil. 1, 25 Platt; Jac. 1, 9) et **ተላዕሎ፡** (Phil. 1, 25); pass. et refl.: 1) *se efferre, efferri, tolli, extolli, exaltari*: **ይትሌዐል፡ንስር፡** Job 39, 27; **ተለዐለ፡ማይ፡ዲበ፡ኵሉ፡አድባር፡ነዋኃት፡** Kuf. 5; Gen. 7, 20; **ተለዐለት፡ታቦት፡እምነ፡ምድር፡** Gen. 7, 17; **ከመ፡ዕፀ፡ቄድሮስ፡ተለዐልኩ፡** Sir. 24, 13; Hen. 96, 2; **ለተልዕሎ፡ብእሲ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡** Kuf. 11; **ተልዒለከ፡በልቡናከ፡**(**መልዕልተ፡ከዋክብት፡**) Deg.; sensu pass.: Jes. 2, 2; Mich. 4, 1; **ተለዐለ፡ቃሎሙ፡** Jes. 52, 8; **ተለ"፡ቆሙ፡** Hez. 31, 5; Ps. 88, 16. 17; Act. 1, 9; Joh. 8, 29; Matth. 11, 23; comparative: *altiorem, excelsum, exaltatum esse*, **ይትሌዐሉ፡እምኔሆሙ፡** Dan. 6, 2; Num. 14, 17. 24, 7; Ps. 8, 2. 9, 35. 17, 50. 20, 13. 93, 2; et c. Acc.: **ዲያቆን፡ኢይቅረብ፡ቅድመ፡ዘይትሌዐሉ፡** *diaconus ne communicet ante eum, qui eo superior est II Can. Nic.* 17. 2) *efferri, augeri, proficere, eminere* in re: **ይትሌዐል፡ወይከብር፡** Jes. 52, 13; Gen. 26, 13; **ተለዐለ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ሰብእ፡በልቡናሁ፡ወበጥበቡ፡** Sx. Teq. 6; προκόπτειν 2 Tim. 3, 9; **ከነኒ፡ተልዕሎ፡ቢቲ፡** προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ Sir. 51, 17; Phil. 1, 25. 3) *laudibus extolli* Ps. 98, 10.

አስተለዐለ፡ IV, 1 *extollere* (verbis): (*regem terrae adspicientes*) **ናስተልዕል፡ዕበዮ፡ወንነግር፡ግብሮ፡** Chr. Ta. 28.

አስተላዐለ፡ IV, 3 *alium in erigendo, sublevando adjuvare* (c. Acc. rei sublevatae) Deut. 22, 4.

ልዑል፡ part. *excelsus, altus, editus, sublimis, superior, summus*, de rebus et personis: **መንበር፡ልዑል፡** Jes. 6, 1; **ሰማይ፡ልዑል፡** Prov. 25, 3; **ምድር፡ልዕልት፡** Kuf. 18; Clem. p. 29; **ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 12; **ዓዲ፡እዱ፡ልዑል፡** 9, 12. 10, 4; **በመዝራዕት፡ልዕልት፡** Ex. 6, 1; **በእድ፡ልዕልት፡** 14, 8; c. c. **እምነ፡**, **ዲበ፡**, **ላዕለ፡** ut: **አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡** Job 35, 5; Ps. 102, 11; **እዴሁ፡ልዕልት፡ዲበ፡ኵሉ፡** Jes. 14, 26; **ልዑል፡ውእቱ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Ps. 98, 2. Creberrime usurpatur de Deo Dan. ap. 3, 27—64 (*laudibus exaltatus*), ὕψιστος (altissimus, summus) Job 31, 28; Sir. 17, 26. 23, 18; Ps. 12, 6; Luc. 1, 35; 4 Esr. 1, 3. 2, 2. 42; nec non de praepotentibus et dominis terrae Koh. 5, 7; Hen. 38, 4. 62, 1. 7; de angelis Lit. Joh.; **ጥቀ፡ልዑል፡** esse titulum regis Aethiopiae asserit Ludolfus. In specie de *voce*: **በልዑል፡ቃል፡** *alta voce* Jsp. p. 298; cantandum **በልዑል፡ቃል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, a; **ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19. — Rarissime **ልዑለ፡** (adv.) idem significat, quod **ላዕለ፡** *sursum*, ut **ልዑለ፡እገሪሁ፡** *sursum pedes ejus*, Enc. Mag. 14.

ላዕል፡ subst. *altitudo*, (aliàs **ኑኅ፡**, vel **ቆም፡**) Eph. 3, 18; 3 Reg. 6, 6. 19; translate: **አንቲ፡ይእቲ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** σὺ ὕψωμα Ιη. Judith 15, 9. a) conjunctum cum pron. suff. **ሁ፡**, sc. **ላዕሉ፡** (vid. gramm. § 163, 2), plerumque praemissis vel praepositione vel pron. relativo, sc. **ልብሰቶሙ፡ዘላዕሉ፡** *vestes* quae supra i. e. *superae* (coelestes) Asc. Jes. 9, 9; **ዘላዕሉ፡ኀሡ፡** Col. 3, 1; **ዐጸድ፡ዘላዕሉ፡** ἡ αὐλὴ ἡ ἐπάνω Jer. 43, 10; **እንተ፡ላዕሉ፡ኢየሩሳሌም፡** Rel. Bar.; **በላዕሉ፡** *supra, desuper* (ἄνω, ἄνωθεν): **በሰማይ፡በላዕሉ፡** Joel 3, 3; Ps. 49, 5; Job 3, 4; Jes. 37, 31; 45, 8; Jer. 4, 28; Asc. Jes. 7, 10; **እምላዕሉ፡** (ἄνωθεν) *a summo, desuper* Matth. 27, 51; Hez. 1, 22 (ἐπάνωθεν) Jac. 1, 17. 3, 15; **እስከ፡ላዕሉ፡** Hez. 8, 2 (usque in summum). Etiam in numerandis aetatis annis **ላዕሉ፡** adhibetur vice ἐπάνω, *supra* ut: **እም ፳ዓም፡ወልዕሉ፡እምኔሁ፡** Ex. 39, 3; Num. 1, 3. 26, 2; 2 Esr. 3, 8. Kuf. 49. b) in Acc. loci, tamquam adv. *sursum, supra*: **ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jes. 8, 21. 34, 10; 1 Esr. 9, 47; Gen. 15, 5; Hen. 14, 9; **አምላክነ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡** Ps. 113, 11; Koh. 5, 1; **አንበሮ፡ላዕለ፡እምነ፡አዕርክቲሁ፡** Esth. 3, 1; **ከመ፡ኢይረሲ፡ክብረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ላዕለ፡እምነ፡ክብረ፡እግዚ"፡** Esth. 4, 17 apcr. Nota etiam **ወላዕለኒ፡** *et ultra* i. e. *et quae sunt caetera* Marc. 7, 8 rom. c) **ላዕለ፡** (Acc. loci et st. c.) usurpatur pro praepositione.

ላዕለ፡ praep. frequentissima [cad. q. עַל, ܥܠ, عَلَى, amh. **ላይ፡**]; pron. suffixa per *ê* sibi subjungit, ut **ላዕሌየ፡**, **ላዕሌከ፡** caet. (gramm. § 167, 3) 1) *super, supra* (ἐπὶ et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: **ቆመ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡ዘዕፅ፡** 2 Esr. 18, 4; **አዕረፈት፡በረከት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Sir. 44, 23; **ከመ፡ይኅድር፡ፍርሀት፡ዚአሁ፡ላዕሌክሙ፡** Ex. 20, 20; Rom. 7, 17; **ተጽእነ፡ላዕለ፡ኪሩቤል፡** Ps. 17, 12; **ሰጥሐ፡ላዕለ፡** *expandere super* 2 Reg. 17, 19; **ሐጸረ፡ላዕለ፡** *circumsepire super* i. e. *sepimento munire* Sir. 28, 24; **ተዐየነ፡ላዕለ፡** *obsidere* 4 Reg. 25, 1; **መጽአ፡መንፈስ፡እግዚ"፡ላዕሌየ፡** Hez. 2, 2; **መንፈሰ፡እግዚ"፡ላዕሌክሙ፡** Rom. 8, 9; 1 Cor. 3, 16; **መጽአ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Rom. 5, 12; **ነጸረ፡ላዕለ፡** Gen. 4, 4; **ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡** Sir. 27, 5; **ዘረወ፡ላዕለ፡** Lev. 26, 30; **ዘርአ፡**

ላዕለ፡ Lev. 18, 20; saepius መጽአ፡ vel በጽሐ፡ላዕለ፡ *supervenit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ፡ (aliâs እንተ፡ ላዕለ፡) ut ላዕሌየ፡ኀለፈ፡መቅሠፍትከ፡ Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (ዐጽፍ፡ ዘላዕሌሁ፡); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ክብደ፡, ዕፁብ፡; ኮነት፡ እደሁ፡ላዕለ፡ኢሎፍሊ፡ 1 Reg. 7, 13; ትሕዝብተ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 40, 2; inde de *debito* et *officio*, quod alicui incumbit: ለእመ፡ክህደ፡ተለቃሒ፡ዘቦ፡ላዕሌሁ፡ ዕዳ፡ F. N. 27; ዘሀለወ፡ላዕሌሁ፡ ልቃሕ፡ *qui mutuum debet*, ib.; እስመ፡ላዕሌከ፡ዝንቱ፡ነገር፡ 2 Esr. 10, 4; ዘላዕሌሁ፡ ማኅተም፡ ἦν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1, 22; vid. ሐሩም፡ et ተሐረመ፡; deinde ላዕለ፡ እደ፡ ብእሲ፡ vel ላዕለ፡ nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis:* ላዕለ፡እደሁ፡ δι' αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ፡እደ፡ወልዱ፡ጢጦስ፡ Abush. 19; ላዕለ፡ይታመር፡ ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4, 33. 7, 8; ላዕለ፡እምሔው፡ ይትዐቀብ፡ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί Gal. 4, 2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16. 27, 13; ከመ፡ ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ላዕሌሆን፡ Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: ወተካየዶ፡ ላዕለዝ፡ *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ፡ላዕለ፡ q. v., ተሠይመ፡ ላዕለ፡ q. v.; ቆመ፡ ላዕለ፡ Ruth 2, 5. 6; አንተ፡ ኩን፡ ላዕለ፡ኵሉ፡ ቤትየ፡ Gen. 41, 40; ሢሞ፡ላዕለ፡ 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; በእንተ፡ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡ *de praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ፡ ተነበየ፡ περὶ ὑμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; ግሙራ፡ ኢተሰምዐ፡ነገር፡ ዘከመዝ፡ ላዕለ፡ ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ፡ et ተሳለቀ፡ ላዕለ፡ q. v., ገብረ፡ ኵነኔ፡ ላዕለ፡ q. v. h) rarius de causa (*ob, propter* ἐπὶ c. Dat.): ኢትትላጸዩ፡ ርእሰክሙ፡ ላዕለ፡ ዘሞተ፡ ἐπὶ νεκρῷ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad, apud, in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ፡ባሕር፡ *ad mare* Jos. 16, 3; አልቦ፡ሥርወ፡ላዕሌሁ፡ *in eo* Matth. 13, 21; እመ፡ኀብእከ፡ላዕሌከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 2, 1; ከመ፡ አርኢ፡ ኀይልየ፡ ላዕሌከ፡ ἐν σοι Rom. 9, 17; ብንያም፡ በከየ፡ ላዕለ፡ ክሣዱ፡ Gen. 45, 14; saepius ኀደረ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ ubi Graecus habet ἔν τινι ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; ሚላዕሌነ፡ τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in, ad*, maxime *contra, adversus* et *erga* (*Dat. commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: እመ፡ መላሕከ፡ መጥበሕተ፡ ላዕለ፡ ዐርክከ፡ Sir. 22, 21; ይሔልዩ፡ እኩየ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Job 1, 5; ንብብ፡ ቃለ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ 2, 9; ዐርገ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡ Jes. 36, 1; ናሁ፡ አነ፡ ላዕሌከ፡ Jer. 21, 13; እደዊሁ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Gen. 16, 12. 50, 20; አለ፡ የኀሥሡ፡ ላዕለ፡ እግዚእየ፡ አኪተ፡ 1 Reg. 18, 4; ቆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 3, 6; praeterea vid. verba አሐሠመ፡, አስምዐ፡, ገብረ፡, አበሰ፡, ጌገየ፡, ተምዕዐ፡, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ፡ ጽድቀ፡ ግበረ፡ ላዕሌየ፡ Gen. 20, 13; ያሤኒ፡ ላዕሌኪ፡ Judith 10, 16; ግበሩ፡ ምጽዋተ፡ ወምሕረተ፡ ላዕለ፡ ቢጽክሙ፡ Zach. 7, 9; ይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8; ይጼሊ፡ ላዕሌከ፡ ὑπέρ σου Gen. 20, 7; Dat. ut: በእንተ፡ ምንት፡ ገብረ፡ እግዚ"፡ ላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ἡμῖν Jer. 5, 19; ከመ፡ ትሠኒ፡ ላዕሌኪ፡ ἵνα σὺ γένηταί σοι Ruth 3, 1; ኄሩን፡ ኮኑ፡ ላዕሌነ፡ 1 Reg. 25, 15. Dicunt: እኩይ፡ ላዕሌየ፡ *mihi displicet* Koh. 2, 17; ተኈለቈት፡ ኀጢአት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5, 12; ጸሐፈ፡ ላዕለ፡ *assignare alicui* Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — ላዕለ፡ creberrime componitur cum በ፡ et እንተ፡ et እምነ፡

በላዕለ፡ easdem fere significationes habet, quas simplex ላዕለ፡; sed magis de statu *quiescendi super* et *adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: *super, in, ad, apud* (vid. ላዕለ፡ Nr. 2): እለ፡ተወልዱ፡በላዕሌሃ፡(ለምድር፡) *qui* super terram i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; በላዕሉ፡ *in superficie ejus* Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ê subjunctum sit, etiam ad ላዕል፡ Subst. referri potest); መጽአ፡ ማየ፡ አይኅ፡ በላዕለ፡ ምድር፡ Gen. 7, 10 (ላዕለ፡ in commate 6), ይገብር፡ (ሕግየ፡) ፍሬ፡ በላዕሌክሙ፡ *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; እብላዕ፡ በላዕለ፡ እዴሃ፡ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (ውስተ፡ in commate 6); ኢተረክበ፡ ዐመፃ፡ በላዕሌየ፡ *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; ምንተ፡ ርኢክሙ፡ በላዕሌየ፡ Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; እግዚ"፡ ይሴባሕ፡ በላዕለ፡ ትሑታን፡ Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 35; ልበሙ፡ በላዕሌሆሙ፡ Jes. 19, 1. 3; ተቀጥቀጠኒ፡ ልብየ፡ በላዕሌየ፡ Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; ዘትግዕዝ፡ በላዕለ፡ በዕድ፡ Rom. 2, 1; ከመ፡ ያርኢ፡ ጽድቆ፡ በላዕለ፡ እለ፡ Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; ዘሰማዕከ፡ በላዕሌየ፡ παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. በኀበ፡). Praeterea nota a) በላዕለ፡ *aliquo duce* (cfr. ላዕለ፡ Nr. 1, b) et *per* በላዕለ፡ ሙሴ፡ διὰ Μωυσῆ Jos. 20, 2; ዘይትገበር፡ በላዕሌሁ፡ ὑπ' αὐτοῦ Luc. 13, 17; እለ፡ በላዕሌሆሙ፡ δι' ὧν 1 Cor. 3, 5; ዘበላዕሌሁ፡ ይትሜጠው፡ δι' οὗ Matth. 26, 24; Marc. 14, 21; መንፈስ፡ ይትናገር፡ በላዕሌክሙ፡ ἐν ὑμῖν *in vobis* et *per vos* Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus:* ይቀውሙ፡ በላዕሌከ፡ Hez. 2, 6; ዘኢይነሥእ፡ ሕልያነ፡ በላዕለ፡ ንጹሕ፡ Ps. 14, 6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus ላዕለ፡ et በላዕለ፡ permutantur, ut እስከ፡ አመ፡ ኵነኔ፡ ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ንሕነ፡ ንሰምዕ፡ ሠናየ፡ በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; ኃጥእ፡ ይዌስክ፡ ኀጢአተ፡ በላዕለ፡ ኀጣውኢሁ፡ Sir. 7, 23.

እንተ፡ ላዕለ፡ dicitur de transeundo *super, per, trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

እምላዕለ፡ (מֵעַל) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex:* ወፅአ፡ ጋኔን፡ እምላዕሌሁ፡ Matth. 17, 18; ግድፍ፡ እምላዕሌከ፡ 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; አእትት፡ አልባሰ፡ ርሱሐ፡ እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; እምላዕሌሆሙ፡ ተወልደ፡ ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ *ex iis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; ንሣእ፡ እምላዕሌየ፡ Gen. 21, 30 (aliâs እምኀበ፡); Ex. 25, 3.

ሉዓሌ፡ subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia:* ሉዓሌ፡ ዐቢይ፡ ὕψη μεγάλα Koh. 10, 6; ዘወረወ፡ ነፍሶ፡ እመ ልዕልተ፡ ሉዓሌ፡ ይመውት፡ (qui se de fastigio-turris-praecipitat) Jsp. p. 375; ያአምር፡ ሉዓሌሁ፡ ለሰማይ፡ Lit. 172, 1; (Christus sedet) ውስተ፡ ሉዓሌ፡ ἐν ὑψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*, Lud. e Lit. mss.

ልዕልና፡ (a ልዑል፡) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo*, ያአምር፡ ኀይለ፡ ልዕልና፡ ሰማያት፡ δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; ገነት፡ በእንተ፡ ልዕል

ናሁ፡ እምድር፡ ይሰመይ፡ ሰማየ፡ Phlx. 7; ልዕልናሁ፡ ለውእቱ፡ (ጸግም፡) ሰማይ፡ ይከውን፡ ከመ፡ እምድር፡ ለምጽናዕ፡ Asc. Jes. 7, 18. 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss.); ልዕልና፡ መዝራዕትከ፡ Deut. 3, 24; በከመ፡ ዕበየ፡ ልዕልናከ፡ Mavâs. 15. 2) *fastus, superbia* የኀስር፡ ልዕልና፡ እንለ፡ እመሕያው፡ (ὕψος) Jes. 2, 11; (ὕβρις) 2, 17.

ላዕላይ፡ (rarius **ላዕላዊ፡**) f. **ላዕላይት፡** adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus:* Gen. 22, 2; ላዕላይ፡ ማኅደር፡ *contignatio summa,* Clem. p. 23; ላዕላይ፡ ፍኖት፡ ἡ ἄνω ὁδός Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; ምጥማቃት፡ ላዕላይ፡ κολυμβήθρα ἡ ἄνω Jes. 36, 2; ላዕላይ፡ ገበሁ፡ Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; ሀገር፡ ታሕታይት፡ ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሐንጸ፡ አንቀጸ፡ ላዕላየ፡ (v. ላዕሌየ፡) 4 Reg. 15, 35; ላዕላይ፡ ደወለ፡ ግብጽ፡ Tob. 8, 3 vel ላዕላይ፡ ግብጽ፡ Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ፡ et **ለዓሊ፡** id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ፡ et **ሉዐላዊ፡** adj. rel., is qui ad altum vel superiorem pertinet, *superior, summus, desuper veniens:* ልዑላዊ፡ ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175; ኀይላት፡ ልዑላውያን፡ *copiae* (angelorum) *in superis degentes* Chr. ho. 3; ረድኤት፡ ሉዐላዊት፡ ἡ ἄνωθεν βοήθεια Chr. Ta. 12; መሐላ፡ ሉዐላዊ፡ ወማእከላዊ፡ ወዘይቴሐት፡ እምኔሆሙ፡ F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል፡ part. (II, 2): *sublevans, exaltans:* መልዕለ፡ ርእስየ፡ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου Ps. 3, 3; Mavâs. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (ወለተ፡ ጴጥሮስ፡) መልዕለ፡ ርእስነ፡ Sx. Hed. 17.

መልዐሊ፡ n. ag.: *exaltator:* እግዚ"፡ መልዐሌ፡ ትሑታን፡ Macc. f. 17.

ምልዓል፡ subst.: *locus elatus* vel *summus, fastigium:* ምልዓለ፡ ርእስየ፡ *culmen capitis mei,* Lud. ex Org.

መልዕልት፡ subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium:* አዕረገ፡ ውስተ፡ መልዕልተ፡ ምድር፡ ὕψος τῆς γῆς Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; እመልዕልት፡ ይሬእዩ፡ Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: ተንሥኢ፡ ወቁሚ፡ መልዕልተ፡ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ፡ praep., quae pron. suffixa vel per *ê* vel sine *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte* rei, *supra, super* (ἐπάνω, ὑπεράνω): ጽልመት፡ መልዕልተ፡ ቀላይ፡ Gen. 1, 2; መልዕልተ፡ ምድር፡ 7, 24; Luc. 9, 49; ይትሌዐል፡ መልዕልተ፡ አውግር፡ Jes. 2, 2; አንሶሰውኩ፡ መልዕልተ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; አቅነቶ፡ መልዕልተ፡ ልብሱ፡ ሰይፈ፡ 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: ቆመ፡ መልዕልቴሁ፡ *stetit supra eum* i. e. *coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; መልዕልተ፡ ኀበ፡ ἐπάνω οὗ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra:* (*Deus trinus ait:*) አልቦ፡ ዘይትማሰለነ፡ እስመ፡ መልዕልተ፡ አምሳል፡ ንሕነ፡ *ultra similitudinem* i. e. *similitudine superiores sumus,* Clem. f. 48.

ላዕልዐ፡ (etiam **ላእልአ፡**) rad. inus., quae hebr. לָעַג, syr. ܠܥܓ et ܠܓܠܓ, arb. لَغْلَغَ, لَخْلَخَ et لَغَا sonat, et *balbutire,* vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ፡ III, 1 *balbutire:* እንዘ፡ ይትለዐላዕ፡ በልሳን፡ ወይድህክ፡ በነቢብ፡ ፊደላት፡ ψελλίζων καὶ τὰ στοιχεῖα καταλέγων Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ፡ adj. *balbus, blaesus:* ጸያፍ፡ ወላዕላዐ፡ ልሳን፡ አነ፡ Ex. 4, 10; ለበሃማን፡ ወለጸያፋን፡ ወላዕላዓን፡ ረሰዮሙ፡ (ክርስቶስ፡) ይትናገሩ፡ ርቱዐ፡ Clem. f. 233; ላዕላዐ፡ ልሳን፡ (sc. *clericum constituere non licet*) saepius in *Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: ላዕልዐ፡ ልሳን፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.:* ላዕላዕ፡ ለታት፡ ዘ፡ ለምበጻ፡; *aliud:* ላዕላዕ፡ ዘ፡ ለምንብጻ።

ለዐት፡ (v. **ላዐት፡**) subst. *capulus* gladii Jud. 3, 22. — De etymo suspicor, permutatis literis ለ et ነ (sicut in ለሐወ፡, ለትኅ፡) ለዓት፡ repetendum esse e voce ለዐት፡ i. q. نَعَثَ *cepit manu* rem (cogn. cum نَعَشَ *elevavit, sustulit*).

ለይ፡ *coccum* vid. supra sub **ለወየ፡** c. 54.

***ሌለየ፡** quadrl. I. [reduplicatum e simplici ለየ፡, quod Amharenses in usu habent (vid. etiam መለየ፡); huic ut cognato ለወወ፡ (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi* et *inclinandi* inest (cfr. لَوَى et وَلِيَ). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* وَلِيَ לָוָה 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut لَوَى c. عَنْ *devertit* et *occultavit,* وَلَى c. عَنْ II. V. (et لَوْلَى) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis;* inde ሌለየ፡ reduplicatum *duas* vel *plures res a se invicem avertere* i. e. *separare.* Vicinum est ለፈየ፡ q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare:* ይሌሊ፡ ሥርወ፡ እመሌሊት፡ Hbr. 4, 12; ዘሌሌከ፡ τὰ διχοτομήματα Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; ከመ፡ እፍልጥ፡ ወእሌሊ፡ Luc. 12, 51 rom.; ሌለዮሙ፡ ለሠራዊት፡ (διεχώρισεν) 2 Par. 25, 10; ይሌሊ፡ አዕርክተ፡ διαχωρίζει φίλους Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): ኢፈለጠ፡ ወኢሌለየ፡ (οὐ γάρ ἐστι διαστολή) Rom. 3, 23; ወሌለዩ፡ እግዚ"፡ (ለእጓለ፡ እመሕያው፡) *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*eleemosynas largiamur*) እንዘ፡ ኢንሌሊ፡ ጽኑሳነ፡ (non distinguentes inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; ይሌሊ፡ ማእከሎሙ፡ ib. 17. *Voc. Ae.:* ፈለጠ፡ ፈለየ፡ ሌለየ፡ ዘ፡ ለየ፡; *aliud:* ፈለጠ፡ ሌለየ፡ ገለየ፡ ፈለየ፡ አሰሰለ፡ አዕለወ፡ በዐደ፡ ሰዘየ፡ ለዘየ፡ ነከረ፡ ብ፡ ለየ።

አሌለየ፡ II *separandum curare:* 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. አሌለዮሙ፡ pro ሌለዮሙ፡ occurrit).

ተሌለየ፡ III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, sejungi, dividi* vel *separatum esse:* ተሌለይ፡ እምኔየ፡ Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; ወኢይትሌለዩ፡ ኢነጐድጓድ፡ ወኢመብረቅ፡ Hen. 60, 14; ተሌለዩ፡ ፩፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Gen. 13, 11; እፎ፡ ተሌለዩ፡ Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundus dicit:*) ናሁ፡ እትሌለይ፡ እምኵሎሙ፡ አዝማድየ፡ Genz. f. 2; ተሌለየ፡ ማእስ፡ እምዐጽም፡ Enc.

ሊሉይ፡ part., fem. **ሊሊት፡** *separatus, divisus, diversus, discretus:* ሊሉየ፡ ሕብር፡ (אֲשֶׁר לוֹ הָרִקְמָה) Hez. 17, 3 vrs. alt.; ይፈልጡ፡ ሊሉየ፡ በዘዘዚአሁ፡ *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; ተአኅ

ዎ፡ ፳ነፍስ፡ ውእቱ፡ በሥጋ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉይ፡ (definitio amicitiae) Fal. f. 13; ሊሉይ፡ እምነ፡ ብእሲቱ፡ Enc.

ሊላይ፡ subst. *separatio, disjunctio:* ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወዘእንበለ፡ ሊላይ፡ M. M. f. 387 (in append.).

መሌሊት፡ subst., Plur. መለያልይ፡, Pl. Plur. መለያልያት፡ pars corporis separabilis i. e. *membrum, artus,* nec non locus, quo et junguntur et separantur singula membra i. e. *articulus, junctura membrorum:* ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ Mich. 3, 3; መተረ፡ (እልህምተ፡) በበመለያልይሆሙ፡ 1 Reg. 11, 7; Lev. 1, 6; ትጠብሖ፡ በበመሌሊቱ፡ Ex. 29, 17; አስተጋብኦሙ፡ ለአዕጽምት፡ ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; Job 9, 28. 31, 12; 4 Esr. 8, 12. 14; Rom. 12, 4; Hbr. 4, 12; 1 Cor. 12, 12. 14. 18 rom., መለያልየ፡ አዕጽምቲሃ፡ Jud. 19, 29; መሌሊተ፡ ሐቌሁ፡ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ Dan. 5, 6; μηροί (?) Hez. 21, 7; መለያልያት፡ ኅቡረ፡ *omnia membra simul,* Chr. Ta. 5. [Amh.: ብልት፡].

ሌሊት፡ *nox* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

አሌለየ፡ *noctem transigere* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

ሊሉ፡ *noctua* vid. supra c. 53 sub ለወለ፡

ለገመ፡ rad. inus., cujus prima vis in *lingendo, gustando, comedendo* fuisse videtur, coll. talm. לְגִימָה *gustatio, comessatio,* לוּגְמָא *bucca;* syr. ܠܘܓܡܐ *mandibula, maxilla; frenum, habena;* arab. لِجَام (aeth. et amh. ልጓም፡) id quod ori inseritur i. e. frenum.

ልጓም፡ subst., Pl. ልጓማት፡, rarius አልጓም፡ 1) *frenum, habena* (χαλινός) Ps. 31, 12; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Hab. 3, 14; Zach. 14, 20; Hen. 60, 15; ፈነወ፡ ልጓመ፡ ለገጽየ፡ Job 30, 11; እወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ መላትሒከ፡ Hez. 38, 4; ለአፍራስ፡ ንወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ አፉሆን፡ Jac. 3, 3. 2; ልጓመ፡ ፈረስ፡ Apoc. 14, 20; ይፈትሕ፡ ልጓማተ፡ ጽኑዓን፡ Hen. 46, 4; de አልጓም፡ vid. አድረገ፡ 2) *retinaculum, vinculum:* Act. 27, 40 rom. (ምሕዳፍ፡ ወልጓማተ፡ ሐመር፡ τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων). — Hinc denominantur

ለጐመ፡ I, 1 Subj. ይልጐም፡ *infrenare, frenare, refrenare, coërcere:* ንኅንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጐማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ (ἄγξον τὴν ψυχὴν καὶ ἐπίδες αὐτῇ κημόν) Chr. Ta. 31; ለከናፍር፡ እለ፡ ነበባ፡ ስብሐታተ፡ እርመሞን፡ ሞተ፡ ወለጐሞን፡ በልጓም፡ ዘኢይትበተክ፡ Genz. f. 75; ትዕግሥት፡ ይለጕም፡ መዐተ፡ Fal. f. 28; ልጕም፡ ልሳነከ፡ ከመ፡ ኢትተክዝ፡ ድኅረ፡ ib. f. 24; አፉሁ፡ ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ ወአልቦ፡ ዘይለጕም፡ Chr. Ta. 2; (Elias) ለጐመ፡ (sic apud Lud.) ሰማየ፡ ከመ፡ ኢየሀብ፡ ዝናሞ፡ Org.

አልጐመ፡ II, 1 *freno cohibere, refrenare:* ዘኢያለጕሞ፡ ለልሳኑ፡ Jac. 1, 26; በንጽሕ፡ (*castitate*) አልጐሙ፡ ሥጋሆሙ፡ Hom. Severiani Gab. in Cyr. f. 122.

ተለጐመ፡ III, 1 *frenari, refrenari, coërceri:* ናሁ፡ (በሞት፡) ተለጐመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ Genz. f. 103; ተለጕሞ፡ ልሳን፡ (Infin.) Chr. Ta. 24.

ሊጊር፡ Ex. 36, 19 et

ለጊርዮን፡ Ex. 28, 19; Hez. 28, 13 (etiam ለግርዮን፡ Cod. Abb. CXVII in Ex. 36, 19) est nomen gemmae λιγύριον, *ligurius.* — Vid. በልግር።

ለገበ፡ radix spuria. Ab ea R. Laurence, assentiente Gesenio in Ullmann et Umbreit Studien und Kritiken 1830. p. 244, repetierunt መልገብት፡ Asc. Jes. 3, 6, et ለገበ፡ et ለጐመ፡ variatas ejusdem radicis formas esse censuerunt. Sed fragmentum Ascensionis, ab A. Maio inventum et a Niebuhrio emendatum exhibet *galeagra* (חַחִים), quare equidem haud dubito, quin መልገብት፡ errore calami pro መግለብት፡ exscriptum sit, q. v.

ልገት፡ *tugurium* vid. sub ወለገ፡

ልጐት፡ *abyssus* vid. sub ለገገ፡

ለግን፡ Lev. 2, 4 est graecum λάγανον *laganum.*

ልጐን፡ est *mensurae* genus, *vas majus: „sale complevit primo* ጽህርተ፡, *deinde* ጋንአ፡, *denique* ልጐነ፡" Gad. T. H. [cfr. arm. לָגִינְתָּא ,לְגִינָא; ܠܓܝܢܐ λάγηνος vel λάγυνος, *lagena;* vid. etiam supra c. 50 ልኵንት፡]

ልግንት፡ a me nusquam nisi in *Vocabulariis* repertum est a) ልግንት፡ ብ፡ ገንቦ፡ ad ለግን፡ referendum videtur; b) ልግንት፡ ዘ፡ ቀሮ፡ cum ልጐን፡ conferendum est; c) ልግንት፡ ዘ፡ ማማ፡ obscurum est, cum quid ማማ፡ sit lexica Amharica non doceant.

ሌጌዎን፡ vel ሌግዎን፡ est λεγεών, *legio;* nomen daemonis Marc. 5, 9; Luc. 8, 30.

ሎግዮን፡ vel ሎግዮ፡ vel ሎጊዮን፡ est graecum λογεῖον, *rationale* (hebr. חֹשֶׁן): ልብሰ፡ ሎግዮን፡ Ex. 36, 15. 22; Lev. 8, 8; Sir. 45, 10; praeterea in recentiori Pentateuchi versione Ex. 25, 7. 28, 4. 15. 22. 23. 35, 8.

ለገገ፡ rad. inus.; sc. لَجَّ, quod in derivatis de *profunditate aquae* vel *maris* usurpatur. Hinc

ልጐት፡ (passim ልጎት፡ et ልጕት፡) subst. [id., quod arab. لُجّ *magna moles* aquae, *medium* et *profundum* maris, *abyssus,* لُجَّة *magna moles* aquae] Plur. ልጐታት፡ *profundum maris, salum, vorago, abyssus:* ὁ βυθός Ps. 106, 24; 4 Esr. 12, 49; ልጐተ፡ ባሕር፡ πέλαγος τῆς θαλάσσης Matth. 18, 6; 4 Esr. 13, 54; Hen. 60, 7. 9; ልጐታተ፡ አብሕርት፡ Kuf. 2; አበርሀ፡ ልጐታተ፡ ወእገሥሥ፡ ቀላያተ፡ Clem. f. 83. — *Voc. Ae.:* ልጐት፡ ዘ፡ ኀገር፡ (v. ኀገ, ኀገር፡).

ልጥር፡ subst. λίτρα (ܠܝܛܪܐ ,לִיטְרָא ,رِطْل); pondus est, communi Abyssinorum usu receptum, de quo *Voc. Ae.:* ልጥር፡ ዘ፡ ፲ወ፪ ወቄት፡ i. e. *duodecim uncias continens* (consentiente *Isenbergio* in lex. amh. p. 12): ምእት፡ ልጥር፡ Joh. 19, 39; ንሥእት፡ ዕፍረተ፡ ልጥረ፡ λίτραν μύρου 12, 3; ፲፪ ልጥረ፡ ወርቅ፡ χρυσοῦ λίτραι Chr. Ta. 20; (*stipendium ei statuit*) ፫፻ ልጥረ፡ ብሩር፡ Gad. T. H.; Sx. Masc. 18. Pl. ልጥራት፡ Sx. Mag. 13. — In Rad. Abb.: ለጠረ፡ ብ፡ መዘነ፡ (cfr. رَطَلَ).

ሌጥር፡ var. **ሬጥር፡**, est corruptum e **ርጢን፡** (q. v.) ῥητίνη Gen. 43, 11.

ሊጦን፡ (pro **ሊጣን፡**) λιτανεία *supplicatio* Cod. Mus. Brit. XXI (in Catalogo p. 24, ubi **ሊጣን፡** imprimendum curavimus, contra libri ms. auctoritatem).

ሎጣዊ፡ qui ad Lothum vel Lothi populum pertinet i. e. *Sodomita, qui rem habet cum mare*, ex arabico loquendi usu: **ሎጣውያን፡ ዘውእቶሙ፡ እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕተ፡** F. M. 7, 3. 5.

ለጽለጸ፡ rad. inus. Conveniunt arab. لَصْلَصَ *commovit*, لَطْلَطَ *huc illuc movit torsitque se serpens*; تَلَزْلَزَ *commotus fuit*, لَتْلَتَ *incertus, inconstans fuit.* Hinc

ለጽሊጽ፡ subst. *lingua* vel *examen bilancis*: **ከመ፡ ግምጻት፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11; **ከመ፡ ለጽሊጸ፡** (v. **ልሳነ፡ ለጽሊጸ፡**) **መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23.

ልጽላጼ፡ subst. *nutatio, fluctuatio* bilancis Sap. 11, 23 var. (pro **ለጽሊጽ፡** q. v.).

ለጸቀ፡ I, 1 [id., q. arab. لَصِقَ *adhaesit, conjunctus fuit*; لَزِقَ ,لَسِقَ ,لَزِجَ id.] *adhaerere, conjunctum* vel *affixum esse*: **እስከ፡ ለጸቀ፡ ማእሰ፡ ሥጋሁ፡ ዲበ፡ ዐጽሙ፡** Sx. Masc. 14; **እንዘ፡ ይለጽቅ፡** *affixus, insertus* Ex. 26, 28; **ጠግዐ፡ ወለጸቀ፡ ምስለ፡ መንበሩ፡** Sx. Genb. 6 Enc.

አልጸቀ፡ II, 1 1) *propius admovere, proximum reddere* aliquem vel alqd.: **ታለጽቆሙ፡ ለርኁቃን፡** Lit. Joh. 2) *prope esse ad* (cfr. أَقْرَبَ, הִקְרִיב), *parum abesse ut, prope accedere, appropinquare, instare*; de loco: **አልጺቆ፡ ኀበ፡ ቤቱ፡** Luc. 7, 6; **አልጺቆ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Marc. 11, 1; **አልጸቀ፡ መንገለ፡** (Platt: **ለ**)**ሀገር፡** Act. 9, 3 rom.; **አልጺቆ፡ ይበእ፡ ሀገረ፡** Jon. 3, 4; **አልጸቀ፡ ዘያጸድቀኒ፡** Jes. 50, 8; de tempore: **አልጸቀት፡ ሠናኒክሙ፡** Jes. 41, 21. 56, 1; **አልጸቀት፡ ዕለተ፡ እግዚ**" Joel 1, 15; Hez. 9, 1. 30, 3; Joh. 6, 8; **ሕይወትኒ፡ አልጸቀት፡ ለመቃብር፡** Sir. 51, 6; c. c. **ለ** et Infin., ut **አልጸቀት፡ ነፍሱ፡ ለመዊት፡** Job 33, 22; Jes. 39, 1; **አልጸቀት፡ ለወሊድ፡** Jes. 26, 17, vel c. Subj. verbi: **አልጸቀት፡ ትምጻእ፡ ዕለት፡** Jer. 31, 16; Judith 11, 12; Jes. 38, 12; 4 Esr. 4, 21; Ps. 21, 11; Marc. 5, 23; **አልጸቀት፡ ትፃእ፡ ነፍሳ፡** Gen. 35, 18.

ተላጸቀ፡ III, 3 *inter se connexum esse, cohaerere, confinem esse, se applicare, amplexari, adhaerescere, perseverare* in re: **እለ፡ ይትላጸቃ፡ በበይኖን፡** Ex. 28, 7; (*sicarius*) **ሰበ፡ ይትላጸቆ፡ ብእሲ፡ ወየሐውር፡ በገቦሁ፡ ይረግዞ፡** Jsp. p. 343; **ይትላጸቅ፡ ረድእ፡ ለመምሁሩ፡** συνάπτοιτο δ' ἂν καὶ μαθητὴς διδασκάλῳ Cyr. c. Pall. f. 76; **ነፍሱ፡ ትትላጸቅ፡ ምስለ፡ እግዚ**" Chr. Ta. 28; **በተቃርቦ፡ ወበተላጽቆ፡ ተደመሮ፡ ለእግዚ**"**፡ ቃል፡** σχετικῶς συνημμένος τῷ θεοῦ λόγῳ Cyr. c. Pall. f. 74; **ጎሩ፡ ዘይትላጸቅ፡** *vicinus ejus confinis* F. N. 37; *ambo exercitus* **ይትላጸቁ፡** *conjunguntur* Jsp. p. 303; **እመበ፡ ብእሲ፡ ዘተላጸቀ፡ ወሰከበ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ በእሉን፡ መዋዕል፡** (*concumbit*) F. M. 10, 3; **ተላጽቆተ፡ ስኢል፡** ἔντευξις συνεχής Chr. Ta. 27.

አስተላጸቀ፡ IV, 3 *sibi annectere, agglutinare, consociare* rem vel personam, dua vel plura *sibi invicem admovere, conjungere, cohaerere facere, continuare*: **በተቃርቦ፡ አስተላጸቀ፡ ለርእሱ፡ ከልአ፡ ብእሴ፡** ἄνθρωπον ἑαυτῷ συνάψας ὁ λόγος (sec. Nestorianos) Cyr. c. Pall. f. 81; **ተዓርከ፡** (*amicitia*) **ከመዝ፡ ውእቱ፤ ዘየአምኖ፡ ለፍቁሩ፡ ወያስተላጽቆ፡ በፍሥሓ፡ ወኢይትኄበይ፡ ላዕሌሁ፡** Fal. f. 15; **እለ፡ ያስተላጽቁ፡ ሰንበታተ፡ ሐሰት፡** Am. 6, 3; **እመ፡ አስተላጸቅሙ፡ ወአዝለፍክሙ፡ ሐልዮ፡** συνεχῶς ἐξετάζοντες Chr. ho. 33; **በአስተላጽቆ፡** Sx. Sen. 12 Enc.

ልጹቅ፡ part. *continuus, confinis, proximus; adhaerens, addictus*: **አዘዘ፡ ጢጦስ፡ ያንህሉ፡ መካነ፡ ልጹቀ፡ ቀጽስ፡** Jsp. p. 372; **አግዋር፡ እለ፡ ልጹቃን፡** F. N. 37; **ልጹቀ፡ አትሮንስ፡** 3 Reg. 10, 19; **ልጹቁ፡ ለእግዚ**" (interpretatio nominis **ሌዊ፡**) Kuf. 31 (p. 113); **እመ፡ ከንተ፡ አልበቢነ፡ ልጽቅተ፡ ኀበ፡ ፈጣሪ፡** Chr. Ta. 16; **እመ፡ ከንተ፡ ነፍስ፡ ልጽቅተ፡ ምስለ፡ እግዚ**" ib. 27; **በልጹቅ፡** παραπλησίως (similiter) Cyr. ad Th. f. 9.

ልጸቅ፡ subst., ut videtur: locus proximus i. e. *penetralia, recessus* domus: **ኆኅት፡ ውሣጣያት፡ እለ፡ ያበውኡ፡ ውስተ፡ ልጸቀ፡** (v. **ልጽቀ፡**, **ልጽቅተ፡**)**ቤት፡** ἡ θύρα ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 2 Par. 4, 22 (לִשְׁכָּה?).

ልጽቅት፡ n. act. *agglutinatio, annexio*: *quod orthodoxi* **ትድምርት፡** (ἕνωσις) *dicunt, Nestoriani* **ቅርበት፡ አው፡ ልጽቀት፡** (συνάφεια) *vocant* Cyr. c. Pall. f. 76.

አስተላጻቂ፡ n. ag. (IV, 3): *consocians, conjungens*: **ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ አስተላጻቂተ፡ ርኁቃን፡** *liber, qui loco disjunctos conjungit* Fal. in proëmio.

ለጽቆት፡ et **ለጽቆት፡** subst. *lacertae species, stellio*, χαλαβώτης; animal nomen duxit ab *adhaerescendo* terrae vel rebus, quas serpit, [cfr. لُحَكَة *lacertae species* (a لَحِكَ firmiter cohaesit cum re), de qua disputavit S. Bochart in hieroz. ed. Ros. II. p. 501] Prov. 24, 63 (ubi Hbr. שְׂמָמִית habet), et Lev. 11, 30 ubi ob confusionem nominum animalium, qua versio aeth. laborat, vix pro certo affirmari potest, quod nomen graecum interpres **ለጽቆት፡** verterit: videtur ita vertisse vel μυγάλη (mus araneus), qua voce LXX hebr. אֲנָקָה (stellio) male reddiderunt, vel χαλαβώτης (hebr. לְטָאָה). *Voc. Ae.*: **ለጽቆት፡ ዘ፡ ፈረፈ፡** (**ፌ**?)**ንጣ፡**

ለጸየ፡ (etiam per **ፀ**) rad. inus., cui comparanda sunt מלט, מרט ,ملس, **መለጠ፡**, ملص ملط; صدهٖ صحكٖ; מרט מליץ, quae omnia in notione *laevitatis* et *glabritatis* conveniunt, in specie מרט مَرَطَ significat *pilos evellere, depilare*, مَلَطَ *rasit crines*, et مَاسَ (e مَلَسَ) *rasit caput*; amh. radix sonat **ላጨ፡** ። Hinc

ላጸየ፡ I, 3 (in libris mss. nonnumquam **ለጸየ፡** exscriptum) *radere, abradere* novacula: **ላጸየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡** Job 1, 20; **ላጸዮሙ፡ መንፈቀ፡ ጽሕሞሙ፡** 1 Par. 19, 4; Lev. 19, 27; Did. 1; **ርእሶ፡ ኢይላጺ፡** Lev. 21, 10; Num. 6, 9; **ይላጽዮ፡ እግዚ**"**፡ በመላጼ፡** Jes. 7, 20; Gen. 41, 14.

ተላጸየ፡ III, 3 refl. et pass.: *sibi radere* crines, barbam,

caput, *abradi:* ግምጒ ፡ ርእሶሙ ፡ ወተላጸዩ ፡ Mich. 1, 16; ተላጸይ ፡ በቲ ፡ ርእስከ ፡ ወጽሕመከ ፡ Hez. 5, 1. 27, 31; Lev. 13, 33. 14, 8. 9. 21, 5; Num. 6, 9; Jud. 16, 19; Act. 18, 18; ርእሰ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ይትላጸዩ ፡ Jer. 31, 37; 16, 6; ለትትላጸይ ፡ ወእማእከ ፡ ትትቀረጽ ፡ 1 Cor. 11, 6.

ሉጹይ ፡ (nonnumquam ልጹይ ፡ occurrit) part., fem. ሉጺት ፡ *rasus:* ሉጹያን ፡ (v. ልጹያን ፡) አጽሐሚሆሙ ፡ Jer. 48, 5; ከመ ፡ ሉጺት ፡ ይእቲ ፡ 1 Cor. 11, 5.

መላጺ ፡ (nonnumquam መላጼ ፡) subst. m. et fem. (Jes. 7, 20); Pl. መላጽያት ፡ et መላጼያት ፡ (Sx. Ter 6. 15; M. M. f. 214.); *novacula, culter tonsoris:* ξυρόν Jes. 7, 20; Ps. 51, 2; Num. 6, 5; Jud. 16, 17 (σίδηρος); Lev. 19, 28; መላጺ ፡ ቀራጺ ፡ Hez. 5, 1. Usurpatur de quovis *cultro acutiori:* ከመ ፡ መላጺ ፡ በሊሕ ፡ ዘክልኤ ፡ አፉሁ ፡ ῥομφαία Sir. 21, 3; ረሰዮ ፡ አፉየ ፡ ከመ ፡ መላጺ ፡ Jes. 49, 2; Hebr. 4, 12; de ψήφῳ Ex. 4, 25; de cultro medici: ከመ ፡ ጠቢብ ፡ ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ዘይጠብሕ ፡ በመላጺ ፡ Did. 10. — *Voc. Ae.:* መላጺ ፡ ዘ ፡ ምላጭ ።

ለፈቀ ፡ I ut videtur *adhaerere* vel *assequi: Judae Ischariotae* በተነስሖቱኒ ፡ ኢተሰርየ ፡ ሎቱ ፡ ኀጢአቱ ፡ እስመ ፡ ደመ ፡ መለኮት ፡ ዘለፈቀ ፡ M. M. f. 205 (coll. لَفَقَ II. V; דָּבַק al.).

ለፈየ ፡ I, 1 [vicina sunt לָפַת لَفَتَ *inflexit, avertit, deflexit,* unde لِفْتٌ *dimidium rei, latus,* ܠܶܦܬ praep. *juxta*) et لَفَا *amovit, avertit;* deinde לָוָה לְוָא ܠܘܳܐ لَوَى et supra ሌለየ ፡ et ለየ ፡] *in duas partes dirimere:* ኢትልፍዮም ፡ (sic legendum pro ኢትልፍዎ ፡) ለክርስቶስ ፡ ወኢትረስዮ ፡ ለወልድ ፡ ለፌ ፡ ወለሥጋ ፡ ዘነሥአ ፡ ለፌ ፡ Haim. Ab. 13.

ተለፈየ ፡ *dirimi. Voc. Ae.:* ተልፈዩ ፡ ዘ ፡ ተለዩ ።

ለፌ ፡ subst. *latus* rei, quae duo habet latera (cfr. لِفْتٌ); plerumque in Accusativo loci positum vel praepositioni cuidam subjunctum (adverbii vice) usurpatur. a) bis repetitum significat: *utrimque, hic-illic, huc-illuc, hinc-illinc, ultro citroque:* ነጸረ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε Ex. 2, 12; Jos. 8, 20; 3 Reg. 18, 45; Hez. 40, 37. 47, 7; ያንቀለቅል ፡ ሐመር ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ Chr. ho. 11; አንገገየ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ Clem. f. 128; እምለፌኒ ፡ — ወእምለፌኒ ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν 1 Reg. 14, 16. 17, 3; 4 Esr. 6, 3; Hez. 40, 10. 45, 7; Ex. 26, 13. 37, 13; Num. 11, 31. 22, 24; Joh. 19, 18; እምለፌ ፡ ለለፌ ፡ Act. 27, 15 rom.; በለፌ ፡ — በለፌ ፡ Ex. 17, 12 (ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν); 2 Par. 9, 18. 19 (ἔνθεν καὶ ἔνθεν); እንተ ፡ ለፌ ፡ — ወእንተ ፡ ለፌኒ ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ex. 32, 15; 4 Reg. 2, 14 (ἔνθα καὶ ἔνθα). Alterius ለፌ ፡ vicem implere potest ከሐ ፡ vel ከሐከ ፡, ut ለፌ ፡ ወከሐከ ፡ ὧδε καὶ ὧδε 3 Reg. 20, 40 (hebr.); እልክቱ ፡ እምከሐ ፡ ወእሉሂ ፡ እምለፌ ፡ Jos. 8, 22. Etiam genitivum sibi subjungere potest ለፌ ፡, ut: ፩እምለፌ ፡ ድንጋገ ፡ ፈለግ ፡ ወ፩እምከሐ ፡ ድንጋገ ፡ ፈለግ ፡ ἐντεῦθεν τοῦ χείλους — ἐντεῦθεν τοῦ χείλους Dan. 12, 5; እምለፌ ፡ ፈለግ ፡ ወእምከሐከኒ ፡ Apoc. 22, 2. b) Omisso geminorum altero, ለፌ ፡ semel positum, prout sensus postulat, aut *hic, huc, hinc* aut *illic, illuc, illinc* intelligendum est: ወገጾሙ ፡ ለፌ ፡ ይመይጡ ፡ ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι Jer. 27, 5; ትመጽእ ፡ ለፌ ፡ ኀበ ፡ አነ ፡ እቀውም ፡ Ex. 17, 6. c) *ultra, supra, inde a:* ወትልቆሙ ፡ እምእምጣነ ፡ ፳ዓመት ፡ ወለፌ ፡ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω 2 Par. 25, 5; ወለፌ ፡ *et deinde* vel *et ab altera parte* Job 13, 10; *Paulus Samosatenus docet* ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ለፌ ፡ እማርያም ፡ ἐκ Μαρίας λέγων τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐσχηκέναι *Christum existere inde a Maria,* Chr. Ta. 8; ለፌ ፡ እምጥምቀት ፡ *inde a baptismo* M. M. f. 2; (cfr. etiam ከሐ ፡ እምነ ፡); *Photinus docet:* እማርያም ፡ እሙ ፡ እምለፌ ፡ ውእቱ ፡ ወልድ ፡ ወአኮ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ Syn. f. 281.

ለፈጸ ፡ id. q. ሎሰ ፡. Hinc

ልፉጽ ፡ part. *subactus* (id. q. ልዉስ ፡): Ex. 29, 40.

ልፍጸት ፡ n. act.: *subactio* farinae, massae, M. F.

ለፈፈ ፡ id. q. لَفَّ *obvolvit, convolvit, conjunxit,* ܠܰܦ *complicuit, conjunxit,* talm. לְפַף *convolvit, infasciavit.* Hinc

ልፋፍ ፡ subst. [لِفَافٌ] *fascia, taenia:* እምጽአ ፡ ልፋፈ ፡ ከመ ፡ ይክድን ፡ አዕይንቲሁ ፡ Sx. Mag. 7. Nomine ልፋፈ ፡ ጽድቅ ፡ appellantur taeniae (membranaceae), quibus preces magicae inscriptae sunt, corporibus mortuorum circumvolutae cum iisque sepultae; homines talibus fasciis ornatos coram Deo justificatum iri vesana Abyssinorum recentioris aetatis superstitio imaginatur. Variae harum precum magicarum formulae reperiuntur in Bibliotheca Musei Britannici Nr. LXXIX, Abbadiana Nr. L, 5; CCXIV, 4; CCXIX, 12.

ሐ litera alphabeti Aethiopici tertia, quae ሐውት ፡ nominatur; alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 13.

ሐለለ ፡, permutatis literis ለ et ረ, eadem radix, quae ሐረረ ፡ חָרַר حَرَّ ܚܰܪ sonat; *ardoris* significationem habet (de permutatione literarum cfr. hebr. חָרוּל). Hinc

ሐለለ ፡ I, 2 id. quod አሕለለ ፡ q. v.

አሕለለ ፡ II, 1 *torrere, adurere, arefacere:* እምአርያም ፡ ፈነወ ፡ እሳተ ፡ ወአሕለሎ ፡ ለአዕጽምትየ ፡ (v. ወሐለለ ፡ አዕጽምትየ ፡) Thren. 1, 13; ሰበ ፡ ለልብየ ፡ እሳት ፡ ሐዘን ፡ አሕለሎ ፡ II Sal. Mar. 7; እቶን ፡ እሳት ፡ ኢያሕለላ ፡ Sx. Ham. 25 Enc.

ሕላሌ ፡ subst. *adustio, torror,* Lud. sine auct.

መሐልል ፡ part. I, 2 et ሚሕልል ፡ part. II, 1 *pigmentarius* (μυρεψός), qui aromata igne conficit vel coquit, Ex. 38, 25 cum annot.

ሐለመ ፡ I, 1 [id. q. חָלַם, ܚܠܰܡ حَلَمَ] *somniare,* absol. Dan. 2, 1; 4 Esr. 10, 51; ወደገመ ፡ ሐሊመ ፡ Gen. 41, 5. 28, 12; c. c. Acc. ሕልመ ፡ *somnium somniare* Gen. 37, 5 seq.; 40, 5 seq.; 41, 32 (ደገመ ፡ ሐሊሞቶ ፡) Kuf. 27. 39. 40; Dan. 2, 3. 7, 1; Jes. 29, 7; Jer. 23, 25; Joel 3, 1; 4 Esr. 13, 1; Ps. 75, 5; vel c. Acc. rei ለእመሰ ፡ ሐለመ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ አንስተ ፡ ኢይቀርብ ፡ (*ne communicet*) Kid. f. 10.

ተሐለመ ፡ III, 2 (sicut تَحَلَّمَ) *somniis navare, somniatorem agere, somnia videre:* እለ ፡ ይትሔለሙ ፡ ለክሙ ፡ οἱ ἐνυπνιαζόμενοι ὑμῖν Jer. 34, 7; ሐላምያን ፡ እለ ፡ ይትሔለሙ ፡ ለክሙ ፡ Jer. 36, 8.

ሕልም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሕለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሕልማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7. 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሕልም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሕልም፡ ዘዝሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡ እኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ ሕሡማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለሰ፡ vid. **ዐለሰ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐልስትዮ፡** et secundum pronuntiationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναγρος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Abyssinia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quamvis asinus agrestis aethiopice etiam **አድግ፡ ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሜዳ፡ አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquitus eum appellatum fuisse infitiari non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ ዘ፡ ጦጣ፡** (*simiae* speciem, anglice *baboon*, germ. Pavian; sec. Harris l. c. p. 52 *cercocebum griseo-viridem*) interpretantur.. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum usus loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico خَلِيس et خِلَاسِيّ *is cujus color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem خَنَسَ referre, unde أَخْنَسُ *simus; leo,* الْخَنْسَاءُ *vacca sylvestris,* خُنُوس *leo,* خُنَّس *dorcades, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus أَخْنَس et خُنُوس Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini simiam ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut תְּאוֹ vel תּוֹא (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde ô ex ôt retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in î terminati, propagatum.

ሐልቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኀልቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. حَلَقَ *ambivit, cinxit,* II. V. *gyrum fecit in aëre.* Hinc

ሕልቅ፡ subst. sine dubio idem, quod حَلْق (حُلْقُوم) *guttur, fauces:* Deut. 18, 3, ubi τὰ σιαγόνια, לְחָיַיִם respondet. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ ዘ፡ አዝዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem*, Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሕልቀት፡ subst. [id. q. حِلْق, حَلْقَة, حَلَقَة] Pl. **ሕለቃት፡** et **ሕላቃት፡** et **ሕልቀታት፡** *annulus* a) *signatorius, digito insertus,* δακτύλιος, **አውጽአ፡ ንጉሥ፡ ሕልቀቶ፡** Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሕልቀትየ፡ ዘአጽባዕትየ፡** Kuf. 41; **ሕልቀተ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አጻብዒሃ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; σφραγίς Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሕልቀተ፡ ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitius* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius:* 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሕልቀተ፡ ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρίκος Jes. 58, 5; **ዲበ፡ ምንት፡ ስቁል፡ ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተአሥር፡ ሎቱ፡ ሕልቀተ፡ ውስተ፡ ሕልበቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.:* **ሕልቀት፡ ዘ፡ ቀለበት፡**

መሐልቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሓልቅ፡** scribendum est), dubiae notionis; conjicio: *tabula rotunda*, disci similis: **ሀሎ፡ በአክሱም፡ ሥዕለ፡ ምትረተ፡ ርእሱ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ሥዑል፡ በመሐልቀ፡ ብርት፡** Chro. Ax.

ሕልቅ፡ nomen graecum ὁλκή, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ ዘ፡ ፩ወቄት ።**

ሐለበ፡ I, 1 [amh. **አለበ፡**; حَلَبَ *mulsit lac,* ܚܠܒ *munxit, emunxit, lac suxit*] Subj. **ይሕልብ፡** *mulgere* lac, animal: **ከመ፡ ሐሊብ፡ ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስዴ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ ተሐልብ፡ ለነ፡ ሐሊበ፡ ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልበሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብነተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. חָלָב, ܚܠܒܐ, حَلَبْ et حَلِيبْ] 1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊበ፡ በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊበ፡ አልህምት፡ ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ ሐሪፀ፡ ሐሊብ፡** (חֲרִיצֵי הֶחָלָב) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ኅብስተ፡ ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ ነባቢ፡** 1 Petr. 2, 2; *baptizatis* **ሐሊብ፡ ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus* ut ficorum: **ወያንጸፈጽፍ፡ ሐሊበሙ፡** Rel. Bar. (cfr. arab. حَلَبْ *dactylorum vinum* et syr. ܚܠܒܐ). — *Voc. Ae.:* **ሐሊብ፡ ዘ፡ ወቶት፡**

ሕልበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተአሥር፡ ሎቱ፡ ሕልቀተ፡ ውስተ፡ ሕልበቱ፡** δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυκτήρ, dictum a **ሐለበ፡** *mungere, emungere* (cfr. ܚܠܒ, et μύξα cum μυκτήρ). — *Voc. Ae.:* **ሕልበት፡ ዘ፡ ጕንጭ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሐለት፡ *arundo* vid. sub **ኀለለ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኀለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኀለየ፡**

ሐለየ፡ (creberrime **ኀለየ፡** scriptum). Hujus radicis 1) notio prima est: *laevem glabrum esse*, vel trans. *polire, terere* (חָלָא, חֲלָה, حَلَا, inde חֲלִי, حَلْي *mundus muliebris*, a politura dictus, vid. Ges. thes. p. 475); hinc 2) transfertur in notionem *suavis* et *dulcis*, syr. ܚܠܐ *dulcis, suavis fuit*, arab. حَلَا (حَلُوَ) et حَلِيَ *dulcis, gratus, jucundus fuit*. 3) hebr. חָלָה *delicatus, infirmus, aegrotus fuit*. In Geez lingua ex ea propagantur:

ሐለየ፡ I, 1 Subj. **ይሕሊ፡** aures mulcere sonis suavibus i. e. 1) *canere, cantare, instrumentis musicis* vel *ad eorum modos canere*, c. absolute: Jud. 5, 1; 1 Reg. 18, 7 (ἐξῆρχον); **እንዘ፡የሐልዩ፡** ἐν χορείᾳ Judith 15, 13; c. Acc. cantici: **አሐሊ፡ማሕሌተ፡** Jes. 5, 1. 26, 1; Ps. 136, 4. 5 (**ሕልዩ፡**); Num. 21, 17; Apoc. 14, 3; **ብዙኀ፡ሕልዩ፡** Jes. 23, 16; **ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዌተ፡** F. M. 32, 7; c. **ለ** pers. Jud. 5, 3; Ps. 136, 4; c. **በ** argumenti Ps. 137, 6; c. **በ** instrumenti: **ኀልዩ፡ለእግዚ"፡በጸናጽል፡** Judith 16, 1; 2 Reg. 6, 5; Jes. 5, 12. 2) *cantare* alqm vel alqd i. e. *cantando celebrare*, vel *cantando irridere*: **ምሕረተ፡ወፍትሐ፡አሐሊ፡ለከ፡** Ps. 100, 1; **ሐለያሁ፡ወዘመሩሁ፡በበረከት፡እግዚ"፡** Sir. 47, 6; **ኪያየ፡የሐልዩ፡** Ps. 68, 15; Thren. 3, 14. — Nonnumquam in libris mss. I, 2 Imprf. **ይሔሊ፡**, Subj. **የሐሊ፡** legitur (ut Jud. 5, 1 CG; Judith 16, 1 Cod. Frcf.). — [An haec radix cum hebr. הָלַל componenda videatur?]

አሐለየ፡ II, 2 et **አሕለየ፡** II, 1 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpere*: **አሐለይኮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤከ፡** (ἐφόρτιζες αὐτούς) Hez. 16, 33; **መሰሎ፡ዘበ፡ንዋየ፡ወተሰፈወ፡ዘያሐልዮ፡** Act. 24, 26 rom.

ተሐለየ፡ III, 1 pass. *cani, cantari*, Lud. sine auctoritate.

ተሐለየ፡ III, 2 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpi, pecuniam accipere*, de judice: **መኰንን፡ይትሔለይ፡** (v. **ይትሐለይ፡**) **ሕልያነ፡** Hab. 1, 3; **ወብዙኀ፡ተሐልዮሙ፡በኀበ፡ኢያሶን፡ኀደግዎሙ፡** Act. 17, 9.

ሐሊ፡ subst. *cantus*, in poësi: **እእኰቱከ፡** (infantem Christum) **መላእክት፡ቃለ፡አኰቴት፡በሃሌ፤ሰላም፡በምድር፡ወበሰማይ፡ሃሌ፡** Sx. Mag. 29 Enc. Ita exposuit Ludolfus; sed mihi **ሃሌ፡** nihil aliud nisi **ሃሌ፡ሉያ፡** mutilum esse videtur.

ሕለየተ፡ n. act.: *cantio, cantatio*: **ሕለየተ፡ዝንጋዔ፡** *cantio scurrilis* Lud. e MSS. Colb.

ሐላዪ፡ n. ag., fem. **ሐላዪት፡** et **ሐላዪት፡**, Pl. **ሐላይያን፡** et **ሐላይት፡** (Org. 6) f. **ሐላይያት፡** *cantor, cantrix* Koh. 2, 8; 1 Reg. 18, 6; 2 Reg. 19, 35; Jes. 23, 15; Jer. 37, 19.

ማሕሌት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሓልይ፡** et **ማሕሌታት፡** 1) *canticum, cantilena* (*oda, psalmus, chorus*): Ps. 136, 3. 4. 68, 35; Koh. 7, 5. 12, 4 (**አዋልደ፡ማሕሌት፡**); Job 21, 12; Sir. 39, 14. 15; Deut. 31, 21. 22; 2 Par. 7, 6; 1 Par. 15, 22 (**መልአከ፡መሓልይ፡**); Jes. 23, 15. 26, 1; Thren. 5, 14; Am. 5, 23. 8, 10; Apoc. 14, 3; χορός, χοροί Luc. 15, 25; Thren. 5, 15; Judith 3, 7; **መሓልየ፡መሓልይ፡** *Canticum Canticorum* Cant. 1, 1. 2) *modi musici, concentus, symphonia* Sir. 9, 4. 35, 5. 6. 40, 20. 44, 5. 49, 1. 3) *instrumenta musica* (etiam **ንዋየ፡ማሕሌት፡** q. v. sub **ንዋይ፡**): **ቃለ፡ማሕሌትኪ፡** τῶν ψαλτηρίων Hez. 26, 13; αὐλαί Jes. 5, 12 (vers. alt.); **ቃለ፡ማሕሌት፡** φωνὴ αὐλητῶν (vel μουσικῶν) Apoc. 18, 22; **በማሕሌት፡** ἐν κυμβάλοις 1 Reg. 18, 6; νάβλα 1 Reg. 10, 5; κιθάρα (vel ψαλτήριον) Gen. 4, 21. Dan. 3, 5 seq.

ማሕሌታዊ፡ et **ማሕሌታይ፡** adj. rel. *canendi et musicae peritus, musicus*, (*poëta*) Chr. Ta. 24 (*cantor*), ib. 14 (σαλπιγκτής); est cognomen Michaëlis archangeli Rel. Bar.; Lit. 175, 3; et Jaredi Musici Aeth., Snx. Genb. 11.

ሕልያን፡ subst., plerumque m. [arab. حُلْوَان *donum, quod judici datur corruptionis causa, honorarium auguris, dona et munera alius generis*] dictum a mulcendo i. e. blandiendo (vid. Ges. thes. p. 475 et Indic. p. 89) *donum*, in specie: *quod judici datur corruptionis causa* (creberrime occurrit): **አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውርሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; **ያፈቅሩ፡ሕልያነ፡** Jes. 1, 23; **ይነሥኡ፡ሕልያነ፡** 5, 23; Job 15, 34. 31, 7. 36, 18; Sir. 32, 14; Prov. 15, 27; Ps. 14, 6; Hez. 22, 25; Ex. 23, 8; Deut. 10, 17. 16, 19; 1 Reg. 8, 3; Kuf. 5. 21. 40; Jes. 45, 13; honorarium medici Sx. Hed. 22.

ሐለፈ፡ *transire* vid. sub **ኀለፈ፡**

ሐለፈ፡ i. e. حَلَفَ *jurare*; sed apud Aethiopes in sensum malum abiit *exsecrari*. Hinc

ተኀለፈ፡ III, 1 *exsecrari, dejerare, dira precari*: **ወአፈድፈደ፡ተኀልፎተ፡ጴጥሮስ፡** Marc. 14, 31; **አነ፡**(**ጴጥሮስ፡**)**ድኩም፡አፈድፈድኩ፡ተኀልፎተ፡ቃልየ፡** Clem. f. 132; **ኢትትኀለፈ፡** μὴ λόγον ἔχε Tob. 10, 6; **ኢትትኀለፈ፡ኀቤየ፡እኅትየ፡** Tob. 5, 21.

ሐመለ፡ (crebrius quam **ኀመለ፡** et sine dubio rectius) notionem *virendi, virescendi* habet. Quare حَمَلَ *portavit* (quamquam حَمْل *fructus arboris* significat) cum Ludolfo haud comparandum est; sed eadem radix esse videtur, quae amh. **ለማ፡** (pro **ለምሐ፡**), aeth. **ለምለመ፡** (q. v. c. 34) sonat. Vicina sunt חָמַל et حَلُمَ de animi *teneritate* i. e. *mansuetudine* usurpata; vid. etiam **ልሕመ፡** c. 30. Hinc

ሐምል፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕማል፡**, Pl. Plur. **አሕማላት፡** *olus, viride* (cfr. יָרָק, ܝܘܪܩܐ, خَضِرٌ, خَضِيرٌ, خَضِرَةٌ al.) **ሐምለ፡ሣዕር፡**, Kuf. 6; Job 6, 6; **ሐምለ፡ገዳም፡** 4 Esr. 12, 58; Asc. Jes. 2, 11; **ሐመልማለ፡ሐምል፡** 4 Reg. 19, 26; Ps. 36, 2; λάχανα Prov. 15, 17; Rom. 14, 2; Matth. 13, 32; Marc. 4, 32; **ኀብስተ፡ፍሬ፡ሐምል፡** (panis pauperum) Sx. Masc. 27; **ዐጸደ፡ሐምል፡** (κῆπος, παράδεισος, πρασιά) Joh. 18, 1; Koh. 2, 4; Sir. 24, 31; Dan. ap. 1, 4; Deut. 11, 10; 3 Reg. 21, 2. In specie occurrunt: **በኍ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኸጥሚ፡** *althaea* Job 6, 6; **ሐምለ፡ቀብአ፡** σευτλίον *beta* ܣܠܩܐ سِلْق (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ቀ"፡ዘ፡ሐመድማዴ፡**); **ሐምለ፡ብኂእ፡** πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11 (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ብ"፡ዘ፡ኀዝ፡**, Ludolfus: **ይሐዘከል፡** *rumex acetosa*, Sauerampfer); **ሐምለ፡ሀስጰ፡** *hyssopus* 3 Reg. 4, 29; pro ἀριώθ et τολύπη ἀγρία nomen generale **ሐምለ፡ምድር፡** positum est 4 Reg. 4, 39. (Tigrensibus **ሐምሌ፡** idem est, quod Amharensibus **ጎመን፡**, oleris species). Hinc denominatur

ሐመለ፡ I, 1 *olera colligere* vel *decerpere*: **ወፈረ፡ገዳመ፡ይሕመል፡** (v. **ይሕምል፡**) **ሐምለ፡ምድር፡** 4 Reg.

4, 39 (infra አረየ፡); በዕለተ፡ ዐርብ፡ የሐምል፡ ሐምለ፡ ገጻም፡ ዘእንበለ፡ ይኅሪ፡ መሪረ፡ ወጥዑመ፡ Gad. T. H.

አሕመልመለ፡ quinquel. II. 1) intr. *virescere, virere;* (*flavere*): ያሕመለምል፡ አውግር፡ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται Am. 9, 13; ሕብር፡ እንተ፡ ታሕመለምል፡ Lev. 13, 49. 14, 37; ወርቀ፡ ዐረብ፡ ዘያሕመለምል፡ Org.; tropice: *vigere, vegetari:* በእስትንፋሱ፡ አፉሁ፡ ይሠርፃ፡ ወያሕመለምላ፡ ነፍሳት፡ እለ፡ ይትወለዳ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Lit. Orth. 2) trans. *virescere facere, vegetare:* እግዚ"፡ ያሕመለምል፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Lit. Epiph.; አሕመልምል፡ ሊተ፡ ሣዕረ፡ ዘየብስ፡ 4 Esr. 3, 48; እግዚኦ፡ አሕመልምል፡ ሊተ፡ ነፍስየ፡ ህየንተ፡ ዕፅ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ ገነት፡ Phlx. sub finem.

ሐመልሚል፡ adj., fem. ሐመልማል፡, Pl. ሐመልሚላን፡ fem. ሐመልሚላት፡ *viridis*, de gramine Apoc. 8, 7; virgis Gen. 30, 37; Herm. p. 62 seq., arboribus Hez. 20, 47; Macc. f. 23; gemma Gen. 2, 12; equo (*subflavo*) Apoc. 6, 8; columnis Gad. T. H.; ጺአት፡ ሐመልማል፡ χλοηφόρον πεδίον Sap. 19, 7.

ሐመልማል፡ subst., plerumque m., Plur. ሐመልማላት፡ (Jsp. p. 285) et አሕመልማላት፡ (Lit. Diosc.) *viror, viride, viriditas* (*flavum, fulvum*): በውስተ፡ ሐመልማል፡ Job 6, 5; βούτομον Job 8, 11; ኀበ፡ ሐመልማል፡ ይዴግን፡ (παντὸς χλωροῦ) Job 39, 8; Jes. 27, 11; Dan. 4, 12 (χλόη); Prov. 27, 24 (τὰ χλωρά); Apoc. 9, 4; Gen. 2, 5; Ex. 10, 15; Deut. 29, 22; 2 Reg. 23, 4; Ps. 103, 15. 146, 9; ሐመልማለ፡ ሐምል፡ vid. sub ሐምል፡; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ Sir. 40, 22; ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; Gen. 1, 11. 12. 9, 3; Jes. 19, 7. 15, 16; ሐመልማለ፡ አቅጽል፡ Hen. 5, 1; ሐመልማለ፡ ወርቅ፡ Ps. 67, 14; እምቅድመ፡ ይብቍሉ፡ አሕመልማላት፡ ሀሎ፡ እግዚ"፡ Lit. Diosc. — *Voc. Ae.:* ሐመልማል፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡ የሚመስል፡ ለምለም ።

ሐምሌ፡ nomen *mensis* Abyssinorum *undecimi*, qui XXV° Junii sec. Calend. Jul., VII° Julii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum Epiphi (ⲉⲡⲏⲫ አጲፍ፡ et አቢብ፡) respondet:

ሕምል፡ subst., i. q. حِمْل *onus:* dividenda curavit famelicis ፳፻ ሕምለ፡ ሥርናይ፡ *onera frumenti* Jsp. p. 329.

ሐመል፡ et **ሐምል፡** subst., i. q. حَمَل primum Zodiaci signum, *aries*, Abush.

ሐምሐም፡ vid. sub ሐመመ፡

ሐሜለት፡ et **ሐሜላት፡** subst., est graecum ἡ μηλωτή cum articulo, *pellis hispida* (ovina), *melote* (syr. ܡܠܘܛܐ) 3 Reg. 19, 13. 19; 4 Reg. 2, 8. 13. 14; Hebr. 11, 37. Hoc nomine *melote* vel *cucullus* monachorum appellari solet, in libris, ubi de monachorum vita agitur.

ሐመመ፡ radix semiticis linguis communis, quae significat 1) *caluit, incaluit* חָמַם (יָחַם), ܚܡ, ܫܚܢ, حَمَّ, حَمِيَ; 2) *cura affecit, sollicitum tenuit* حَمَّ et هَمَّ; 3) *laboravit febri* حُمَّ (حُمَّى, حُمَّة, ܫܘܚܢܐ); 4) *carbo evasit pruna; niger fuit* حَمَّ (أَحَمَّ, חוּם).

ሐመ፡, rarius ሐመመ፡, I, 1 [amh. ሐመ፡ et ታመ፡] Subj. ይሐመም፡ et plerumque ይሕምም፡ 1) *morbo laborare, aegrotare, doloribus ardere, dolere, pati* a) de morbo corporis ተሐምም፡ ፈጸንተ፡ Luc. 4, 38; Act. 28, 8 rom.; እለ፡ የሐምሙ፡ οἱ κακῶς ἔχοντες Matth. 9, 12; ሐመመ፡ (v. ሐመ፡) በእንተ፡ ጌጋይነ፡ μεμαλάκισται Jes. 53, 5; እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ Sir. 18, 19; Job 2, 9; ሐመ፡ እስከ፡ ለመዊት፡ 2 Par. 32, 24. b) de doloribus parturientis: እንተ፡ ኢሐመመት፡ ἡ οὐκ ὠδίνουσα Jes. 54, 1; ሐሙ፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Sir. 48, 19; Jes. 19, 10; ኢሐመምኩ፡ ወኢወለድኩ፡ 24, 4. 26, 18; ሳሬ፡ እንተ፡ ሐመመት፡ (v. ሐመት፡) ብክሙ፡ (v. በእንቲአክሙ፡) 51, 2; አሐምም፡ ብክሙ፡ Gal. 4, 19; Cant. 8, 5; ተሐምም፡ ለወሊድ፡ Apoc. 12, 2; et de aliis corporis doloribus: በእንቲአነ፡ ሐመ፡ (v. ሐመመ፡) ὀδυνᾶται Jes. 53, 4; ቀሠፍኮሙ፡ ወኢሐሙ፡ *neque dolorem senserunt* Jer. 5, 3. c) de aegritudine et dolore animi: እመ፡ ተከዘከ፡ የሐምም፡ ሕማመከ፡ Sir. 37, 12; ሐመት፡ ነፍሱ፡ 4 Esr. 9, 39. 40; ሐመምኩ፡ ላዕሌከ፡ ἀλγῶ ἐπί σε 2 Reg. 1, 26; አልቦ፡ ዘየሐምመኒ፡ (i. e. ዘየሐምም፡ ሊተ፡) πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; Hen. 48, 4. d) de passione corporis et animi: ዘብዙኀ፡ ሐመ፡ *qui multa passus est* (πολύπειρος) Sir. 36, 25. 31, 9; 4 Esr. 2, 23. 6, 74. 7, 26. 8, 60; in specie de passione Christi Christianorumque, innumeris in locis, ut Phil. 1, 29; 1 Petr. 4, 15. 19; *ego* (*Christus*) *vobis hoc dixi:* ዘእንበለ፡ እሕምም፡ *ante passionem meam*, Kid. f. 3; Lit. 163, 3; Sx. Teq. 14. 2) *affligi, tribulari, miseria et aerumnis premi, in periculum* vel *miseriam incidere, laborare* re: ሐመት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ እምቅድመ፡ ዐበር፡ Kuf. 45; ተሐሙ፡ (στενοχωρία) Jes. 8, 22; ሐመምኩ፡ ϑλίβομαι Thren. 1, 20; 1 Thess. 3, 4; 2 Cor. 1, 6; ሐሙ፡ ἐταπεινώϑησαν Ps. 106, 17. 115, 1; ዘያስተፋልስ፡ አእባነ፡ የሐምም፡ በሙ፡ διαπονηϑήσεται ἐν αὐτοῖς Koh. 10, 9; የሐምም፡ አቅርቦ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ *laborat si* (vel: *aegre*) *manum ad os advertit* Prov. 26, 15.

አሕመመ፡ II, 1 1) *dolore* corporis vel animi *afficere, aegritudinem afferre* alicui: አሕመሞ፡ ፀሐይ፡ ርእሶ፡ Jon. 4, 8; ኢያሐምሞሙ፡ ላህበ፡ ፀሐይ፡ Jes. 49, 10; βασανίζειν Apoc. 11, 10; ሥርወ፡ ልብየ፡ አሕመመኒ፡ (ἀλγεῖν) Jer. 4, 19; Sir. 30, 10; in specie a) *contristare* animum: ኢያሕመሞ፡ ነፍሶ፡ οὐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ 2 Reg. 13, 21; Job 31, 39; Sir. 4, 2. 38, 16. b) *castigare* vel *affligere animam* jejunio Lev. 16, 29. 23, 27; Num. 29, 7; አሕመሙ፡ ነፍሶሙ፡ በዐቢይ፡ ሕማም፡ Judith 4, 9; ከመ፡ ናሕምም፡ ርእሰነ፡ 2 Esr. 8, 21; Jes. 58, 3. 5. c) *pati facere* (vid. ሐመ፡ Nr. 1, d): Matth. 16, 21; 1 Petr. 2, 23; Lit. Joh. 2) in genere *affligere, vexare, in periculum* vel *miseriam adducere* (κακοῦν, ταπεινοῦν, ϑλίβειν): ኢያሐምሞ፡ ይሁዳ፡ ለኤፍሬም፡ Jes. 11, 13; 1 Reg. 7, 13; Ruth 1, 21; Koh. 10, 15; አሕመምዎን፡ ለዕጕላት፡ Job 24, 9; ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ወያስተፌሥሕ፡ Sir. 7, 11. 29, 4; Ps. 9, 13; 142, 14; Jer. 38, 28; Thren. 1, 12; አሕምሞት፡ 4 Esr. 7, 15; ያሐምምዎሙ፡ ነፋስ፡ Marc. 6, 48; እመ፡ አሕመምከ፡ ርእሰከ፡ *se ipsum humiliare* Job 22, 23; Sir. 31, 31. 2, 17 (vid. Nr. 1, b).

ተሐመ፡ III, 1. Huic stirpi Ludolfus significationem *anxius fuit, afflixit se ipsum* tribuit, sed quod allegat exemplum, ad III, 3 pertinet. Equidem ejus exempla nulla reperi: Passivum stirpis II, 1 stirpe I, 1 et ejus Reflexivum stirpe II, 1 sequente ርእሶ፡ vel ነፍሶ፡ significare solent Aethiopes.

ተሐመመ፡ III, 3 (crebro **ተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4): *se invicem aegre ferre, male habere*, in specie: *odio et invidia se invicem habere:* **ትትሐመሙ፡ በበይናቲክሙ፡** (φθονοῦντες) Gal. 5, 26; **አኮ፡ በተሐምሞ፡** (ἔριδι) Rom. 13, 13; **ተሐምሞ፡ ወተቃንኦ፡** (φθόνοι, ἔρις) 1 Tim. 6, 4; Gal. 5, 21; Marc. 7, 22 (rom.).

አስተሐመመ፡ IV, 3 (**አስተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4) 1) *passionem cum aliquo communicare:* **እግዚ"፡ ቃል፡ አስተሐመሞ፡** *Deus Verbum cum eo (homine Jesu) passionem communicavit* hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 103; ob invidiam vel odium *pati facere* alqm.: **አለ፡ አስተሐመምዎ፡ ለአትናስዮስ፡** Lud. e Vit. S. Sed plerumque significat 2) *sollicitudinem, curam, diligentiam impendere, sollicite curare* vel *studere;* c. c. Acc. 1 Tim. 3, 5 (ἐπιμελεῖσθαί τινος); Ps. 117, 26; **ኪን፡ ለዘአስተሐመሞ፡ በልቡ፡** Sir. 39, 1; **አስተሐምም፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ ሐመልማለ፡** Prov. 27, 24; c. **ለ** et Infin. vel Subst. **አስተሐምም፡ ለፈውሶታ፡** Clem. f. 112; **ያስተሐምም፡ ለጠባዊያን፡** Jes. 40, 11 (var.); c. **በ፡** ut **ዕፀ፡ ዘያስተሐምሙ፡ ቦቱ፡** δένδρα ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20; **አስተሐመመ፡ ቦቱ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡** Sap. 13, 16; F. N. 29; c. **በእንተ፡** ut: **ያስተሐምሙ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ መቃብር፡** δίκαιοι ἐφρόντισαν μνημείων Chr. ho. 26; c. **ኀበ፡** ut: **ያስተሐምሙ፡ ኀበ፡ ዘይትሌዐል፡** *ad altiora nituntur* ib. 27; vel absolute, ut: **እደ፡ሆሙ፡ ለኄራን፡ ያስተሐምም፡** Prov. 13, 4. Creberrime vocabula ἐπιμελῶς, σπουδαίως, ἐν ἐπιμελείᾳ al. Aethiopice redduntur Infinitivo verbali, ut: **ተኀሥሥ፡ አስተሐሚሞ፡ እስከ፡ ትረክብ፡** Luc. 15, 8; 1 Esr. 7, 1; Herm. p. 81; vel Infinitivo nominali, praemissa praepositione, ut **በአስተሐምሞ፡** σπουδαίως Sap. 2, 6; Prov. 28, 25; Kuf. 49; Jsp. p. 350; idemque Infin. nom. usurpatur velut Substantivum: *sollicitudo, curae, studium,* ut **ሙት፡ እምፍትወታተ፡ ዝዓለም፡ ወአስተሐምሞቱ፡** Phlx. 3. (Quod Ludolfus in lex. c. 30 affert: „**አስተሐመምዎ፡** *urserunt eum, sc. ut uxorem duceret*" vertendum est: *curam in eum impenderunt, ut;* neque huic verbo notio *urgendi* convenit).

ሕሙም፡ part. 1) *aeger, aegrotus, morbo laborans:* **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ወሕሙም፡** εἰδὼς φέρειν μαλακίαν Jes. 53, 3; Matth. 4, 24 al.; Act. 4, 9 Pltt; 1 Reg. 19, 14; Chr. ho. 4; poët. de aqua *insalubri* **ማይ፡ ሕሙም፡** Enc. Teq. 20. 2) *afflictus, aerumnosus, dolens, miseria* vel *angustiis pressus:* **ሕሙማን፡** οἱ ἐν θλίψει 2 Cor. 1, 4; **ሕሙም፡ ወትኩዝ፡** συνωδίνει καὶ συστενάζει Rom. 8, 23; **ሰብእ፡ ሕሙም፡** ἐν ἀνάγκαις Job 30, 35; ἐν πόνῳ Jes. 53, 4; ἀσθενεῖς Prov. 24, 77; πειραζόμενοι (qui multa passi sunt) Hebr. 2, 18; ταπεινός Jes. 54, 11; Judith 16, 11; **ሕምምት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 9, 41; **ተንሣእኩ፡ ሕሙምየ፡** ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου (jejunio) 2 Esr. 9, 5. 3) *aeger, malus* de oculo (רַע): **እመ፡ ዐይንከ፡ ሕሙም፡** πονηρός Luc. 11, 34 rom. (vid. **ሐማሚ፡**).

ሐማሚ፡ n. ag.: 1) *patiens, patibilis:* **ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ድንግል፡ ሐማሚ፡** *qui in corpore Virginis passus es* Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7, f et h; **ሐማሚት፡ አርአያ፡ ገብር፡** παθητὴς δούλου μορφή hom. Acacii in Cyr. f. 105; **ነአምን፡ ከመ፡ ቃል፡ እግዚ"፡ ኢሐማሚ፡** Haim. Ab. Nr. 30. Plerumque 2) *aeger, invidus, malignus:* **ዐይንከኑ፡ ሐማሚ፡ ውእቱ፡** Matth. 20, 15; **ሐማሚ፡ ዐይን፡** Marc. 7, 22; **ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡** ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ Sir. 14, 10; **ብእሲ፡ ሐማሚ፡** βάσκανος Prov. 28, 22; **ቅንአት፡ ሐማሚ፡** Sap. 6, 25; **ሐማምያን፡** Rom. 1, 29.

ሕማም፡ subst. (**ሕመም፡** Matth. 24, 8 rom., sed **ሕማም፡** 24, 21) m. et fem. (ut Job 11, 16), Plur. **ሕማማት፡** 1) *aegritudo, morbus* [cfr. حُمَّام *febris,* حِمَام *mors*] Kuf. 35; Sir. 38, 7. 9; **ክቡድ፡ ሕማም፡** ἀρρώστημα βαρύ Sir. 34, 2; Job 24, 23; Matth. 4, 23. 24. 9, 35; Gen. 34, 25; Deut. 7, 15; *in coelis* **ኀበ፡ አልቦ፡ ደዌ፡ ወሕማም፡** Clem. f. 275; Jsp. p. 340; **ሕማመ፡ አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Pltt, **ሕማመ፡ ፈጸንት፡** ib. rom.; **ሕማመ፡ ርእስ፡** *dolor capitis* M. F.; **ሕማመ፡ ዐይን፡** *oculorum morbus,* ib. 2) *dolor, dolores,* ὀδύνη Job 6, 2; Jes. 14, 3. 51, 11; Hen. 62, 5. 21, 8. 9; ὠδῖνες Job 39, 3; Sir. 7, 27; πληγαί Apoc. 9, 18; οὐαί: **አሐቲ፡ ሕማም፡, ካልእት፡ ሕማም፡** Apoc. 9, 12. 11, 14. 3) *passio, passiones:* πειρασμός Sir. 2, 1; **ዝንቱ፡ እምእኩይ፡ ሕማም፡ ውእቱ፡** ἐκ κακοπαθείας Mal. 1, 13; **ሕማሙ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ Rom. 8, 18; 2 Tim. 3, 11; Hebr. 4, 15; **ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡** 2 Cor. 1, 5; **ሕማማት፡** *Christi* Hebr. Hebr. 2, 10; *Deus* **ዘእንበለ፡ ሕማም፡** ἀπαθής Cyr. f. 103; **ሕማማቲሁ፡ መድኃኒት፡** Lit. 160, 2; **ሰሙነ፡ ሕማማት፡** *septimana passionis* Cod. Mus. Brit. XXIX, II, 17; nec non *animi passiones* i. e. *affectiones et perturbationes* (τὰ πάθη, cfr. ܚܫ̈ܐ) Phlx. 106. 110. 203; **ሕማመ፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡** Vit. Dan. 4) in genere: *afflictio, aerumna, miseria; angustiae, periculum; aegritudo, moeror:* θλῖψις, Rom. 5, 3; Jes. 10, 26. 28, 10. 65, 16; Apoc. 7, 14; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Dan. 12, 1; πόνος Job 5, 6; Hab. 1, 3; κόπος Job 6, 2; Koh. 1, 8; **ሕማም፡ ወስራሕ፡** κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; ἀνάγκη Job 15, 24. 20, 22; κίνδυνος Sir. 43, 24; *conditio mala* πονηρία 2 Esr. 12, 17; **በሕማሙ፡** διὰ τὸ κεκακῶσθαι Jes. 53, 7; πένθος Job 30, 31.

ሕማሜ፡ et crebrius **ሕመሜ፡** subst. (gramm. § 120, b, β) *conditio aerumnosa* vel *miserabilis, calamitas:* **ሕመሜ፡** πόνοι Prov. 24, 2; **እምሕመሜ፡ እኩይ፡** Lit. Ap.; **ሕመሜ፡** creberrime in libro Kid.; **ሕማሜ፡** Enc.

ማሕመሚ፡ part. et adj., *dolorem* vel *afflictionem afferens:* **ዝብጠት፡ ማሕመሚ፡** F. M. 8, 3. 16, 6; Fal. f. 18.

ማስተሐምም፡ (etiam **መስተሐምም፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4) part. 1) *qui sollicite agit* vel *curat rem:* **መስተሐምማን፡ ለግብረ፡ ቅድስና፡** Clem. f. 103; **መ"፡ በነገር፡** *sollicitus de re* Vit. Dan. 2) In libro Synodi **መስተሐምም፡** nonnumquam inter eos, qui ethnicas artes exercent, recensetur, ut; **ብእሲ፡ እምሰብእ፡ ተውኔት፡ አው፡ መስተሐምም፡ አው፡ መሥዕል፡** Const. Ap. 62 (al. 63); **እመ፡ ኮነ፡ ብእሲ፡ መስተሐምም፡ አው፡ ሠዓሊ፡ አው፡ ሰከሪ፡ አው፡ ተጠያሪ፡ አው፡ ዘይትዋነይ፡** II Const. Ap. 17 (graece Const. Ap. 8, 32); sed non liquet, quae ejus sit notio; nescio an respondeat graecum λουδεμπιστής *ludorum procurator.*

አሕማሚ፡ n. ag. *dolorem efficiens, dolens:* **ደዌ፡ ወሕማም፡ አሕማምያን፡** F. N. 43, 4.

ማሕምም፡ et **ማሕመም፡** 1) subst.: *dolor, dolores parturientis* (ὠδῖνες): Gen. 35, 17; Ex. 15, 14; Job 39, 1. 2; Sir. 19, 11. 31, 5; Jes. 13, 8. 21, 3. 66, 7; Jer. 22, 23; Am. 8, 10; Mich. 1, 12. 4, 9; 1 Thess. 5, 3; Hen. 62, 4. 2) part. *dolorem efficiens:* **ዘበጥዎ፡ ዝብጠተ፡ ዐቢየ፡ ወማሕምመ፡** Sx. Mag. 27.

ሐመት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. ሐመመ፡ Nr. 4) ἀσβόλη: ጸሊም፡እምነ፡ሐመት፡ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; ጸሊም፡ከመ፡ሐመት፡ Herm. p. 74. 80. 2) ማየ፡ሐመት፡ *atramentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.*: ሐመት፡ዘጽላት፡ቀለም ።

ሐምሐም፡ quadrl., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνθην exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; ዘመደ፡ሐምሐም፡ *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሐምሐም፡ዘ፡ቅል፡; *aliud*: ሐ" ፡ ዘ ፡ ቅልዕ፡; de ቅል፡ asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids", et J. R. Roth (in Harris Reisen II. Anh. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), wächst wild, und wird in Jfat zu Wasserflaschen gebraucht"; ቅል፡ autem, ni fallor, idem est, quod arab. قَرْع, syr. ܩܰܪܳܐ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an ሐምሐም፡ 1) primitus idem significet, quod مِحَمّ *cantharus, in quo calefit aqua*; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus e cucurbita factus*. Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumim*; etiam قُمْقُم, quod in significatione cum مِحَمّ convenit, nescio an e حُمْحُم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis ረ et ለ cum حَمَلَ *portavit onus*, ܚܡܰܠ *comportavit, collegit, coacervavit* (جَمَلَ) convenire videtur; eandem autem notionem *coacervandi* habent hebr. עָמַר et חָמַר (in חֹמֶר עָמִיר עֹמֶר עָמַר) et ከመረ፡. Hinc mihi nomen traxisse videtur ሐመር፡ *navigium*, dictum a *portando*. (Pariter nomen asini חֲמוֹר ܚܡܳܪܳܐ حِمَار, quem etymologi a *colore subrubro* dictum esse asserunt, nescio an rectius ad *portandum* referatur). II. id. q. حَمَرَ IX. XI *rubuit*, cui vicinum est ኀፈረ፡, q. v. (hinc ሐመር፡ *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. አሕማር፡, Pl. Plur. አሕማራት፡, ***navis*** cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (አሕማር፡እለ፡በን፡ከንፈ፡). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (ሐመር፡እንተ፡ታንከልል፡); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; አሕማረ፡ተርሴስ፡ Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; ሐመር፡ንኡስ፡ Sap. 14, 5; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 16. 30 rom.; አሕማራት፡ Hez. 27, 29 (vrs. alt.); ሊቀ፡ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; ነገሥተ፡አሕማር፡ Hen. 101, 4; ሰብአ፡ሐመር፡ Act. 27, 11 Pltt; ተሰብረት፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 rom.; ዘተሰብረ፡በባሕር፡ሐመሩ፡ *qui naufragium fecit* Kid. f. 17; de *puppi navis* vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: ሰላም፡ለኪ፡ሐመር፡ሐዳስ፡እንተ፡ትጸውሪ፡ብዕለ፡ዓለም፡ Mavâs. Nr. 38. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) ***acinus ruber*** vel ***bacca rubra***, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. ቅራስያ፡). Cerasum quidem verum quamvis in Aethiopia non reperiatur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) ሐመረ፡ጽራእ፡ Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 አሕማረ፡ጽራእ፡ exhibet); Hen. 32, 4 (var. ኖመረ፡ et ሐምረ፡ጽራእ፡). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κερατωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem ܚܪܘܒܐ, חָרוּבָא, خَرُّوب et خَرْنُوب, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, ܩܶܪܳܛܳܐ קִירָטָא قِيرَاط appellant. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον co disse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod ሐመር፡ alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut ተጠይሮ፡ወአንፅሮ፡ሐመደ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወሐመር፡ (sic) ወበቀልት፡ወኅጠታት፡ዘጉል፡ F. N. 46 (ubi de variis superstitionis generibus tractatur). Hoc ሐመር፡ vel ሐመረ፡(ኖመረ፡)ጽራእ፡ an pariter atque ሐመር፡ *cerasus* ad radicem حمر referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.*: ሐመረ፡ጽራእ፡ብ፡ተረር፡ (ተፌር፡? scriptio enim haud satis distincta est); *aliud*: ሐመረ፡ጽራእ፡ዘ፡ሐረግ፤ዘይበልዕዎ፡አሕርው፡ኒ፡ይ፡

ሐመሠ፡(ሐመሰ፡) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) *pinguis fuit* vel *evasit*.

ሐመሠ፡ II, 1 fortasse: *in pinguia pascua ire et pinguescere*: (ለአባግዕ፡)በሙ፡ልማደ፡ይብልዑ፡ኀቡረ፡ወሰበኒ፡ይወርዱ፡ይስተዩ፡ማየ፡አው፡ከመ፡የሐምሱ፡ኢይትፈለጡ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Reg. Pach. (in Cod. Abbad. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro የሐምሱ፡ legitur ይትሐመዩ፡ *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሐምሥ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum חֹמֶשׁ *abdomen*, Gesenius etiam cum ܚܘܡܫܐ i. e. بَطْن *venter* et talm. חִימְצָא *pinguedo ventris*, *abdomen* composuit] ***uterus***, ***matrix*** Num. 25, 8 (μήτρα, var. ኅፍረት፡); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); ዘይፈትሕ፡ኵሎ፡ሐምሠ፡ (de hominibus et pecude) Ex. 13, 2. 12. 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscoena vox: *muliebria* enim denotat, quae honestius ኅፍረተ፡ሥጋ፡, honestissime vero ዕርቃን፡ dicuntur." Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub እምስ፡ et sub ሕምስ፡

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَمِقَ *mente laboravit*, *stultus fuit*; nec non هُمْق *fatuus, turbatus mente*, هَمْقَع id., هَمَج *fatui* (cfr. infra ሐመገ፡). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 ***stultum reputavit*** [id. q. اِسْتَحْمَقَ]: *Deus* (*Verbum*) ፍኖተ፡እንተ፡ትደሉ፡ለትሥጉት፡ኢያስተሐመቀ፡ልደተ፡ተወልደ፡ ἰέναι τὴν πρέπουσαν τρίβον οὐκ ἀπα-

ξιώσας *partu natus est* Cyr. c. Pall. f. 68. — *Voc.* ad Cyr.: **ኢያስተሐሚቆ ፡ ዘ ፡ ኢያስተሐቂር ።**

ሕሙቅ ፡ part. *stultus, fatuus, inanis:* **እፎ ፡ ትትመየጡ ፡ ዳግመ ፡ ውስተ ፡ ኅሡር ፡ ወሕሙቅ ፡ ነገር ፡** πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα (e Gal. 4, 9) Cyr. d. r. fid. f. 39.

ሕመቅ ፡ subst. *fatuitas, stultitia.* Hanc vocem equidem nusquam reperi, nisi in *Voc. Ae.:* (**ሕመቅ ፡ ዘ ፡ እከይ ፡**), quod ei notionem generalissimam *pravitatis* substituit.

ሕመት ፡ *fuligo* vid. sub **ሐመመ ፡**

ሐሞት ፡ *fel* vid. sub **ሐመወ ፡** II.

I. **ሐመወ ፡** radix obsoleta, cui notio *conjungendi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 487); conservata sunt nomina derivata: חם ܚܡܐ حَمٌ vel حَمُو *socer*, חָמוֹת ܚܡܬܐ حَمَاةٌ *socrus*; amh. **አማች ፡** „*child- or parent-in-law*". In Geez occurrunt

ተሐመወ ፡ III, 1 (nisi ubique III, 3 emendare malueris): *affinitatem contrahere* vel *affinitate conjunctum esse;* c. c. **ምስለ ፡**, ut **እስመ ፡ ተሐመውነ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ፡** 2 Esr. 9, 14, et c. Acc. **ትትሐመዉነ ፡** ἐπιγαμβρεύσασθε ἡμῖν Gen. 34, 9; **ኢትትሐመውዎሙ ፡** μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτούς Deut. 7, 3; **እምእለ ፡ ይትሐመዉነ ፡ ውእቱ ፡** ἐκ τῶν ἀγχιστευόντων ἡμῖν ἐστίν Ruth 2, 20. In specie dicitur de *genero*, qui filiam alicujus ducit, ut **ከመ ፡ እትሐመዎ ፡ ለንጉሥ ፡** 1 Reg. 18, 18; 2 Esr. 23, 28, et de *affine*, qui affinitatis jure ex lege Mosis aliquam ducit Ruth 3, 13. 4, 4—7. (Unde verbo **ሐመወ ፡** etiam verbi חָתַן ܚܬܢ خَتَنَ significatum convenire apparet).

ሐም ፡ subst., m., Plur. **አሕማው ፡**; (in F. N. 26 etiam pl. **ሐማን ፡** occurrit, quae forma videtur minus bona esse) pronomina suffixa ope vocalis *û* recipit (sec. gramm. § 154, d) 1) *socer* (πενθερός) **ሐሙኪ ፡** Gen. 38, 13; **ሐሙሁ ፡** Ex. 3, 1. 18, 1 seq.; Tob. 10, 8; Jud. 19, 4; **ሐሙሃ ፡** Kuf. 41; **ሐሙ ፡ ሙሴ ፡** Ex. 18, 12; Acc. **ሐማሁ ፡** Ex. 18, 26. 2) *gener* νυμφίος Jud. 15, 6. 19, 5; γαμβρός 1 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 18; Jsp. p. 281. 298. 272, ubi Plur. legitur: **እመሰ ፡ ፀብእክሙነ ፡ ትፀብኡ ፡ ውሉደክሙ ፡ ወአሕማዊክሙ ፡ እለ ፡ እሙንቱ ፡ ቅሩባን ፡ ሰብእ ፡ ለክሙ ።**

ሐማት ፡ subst., fem. 1) *socrus* πενθερά Ruth 1, 14. 2, 11—21; Mich. 7, 6; Matth. 8, 14. 10, 35; Luc. 4, 38; Ḳuf. 41 (p. 144); 2) *nurus* Kuf. 41 (p. 143), quae aliâs **መርዓት ፡** dicitur.

መስተሐምው ፡ part. (IV, 1) *qui affinitatis jure utitur, affinis* (ἀγχιστεύς) Ruth 3, 9. 11. 12. 4, 1—8.

ታሕማ ፡ subst. *affinitas,* in specie *quae est inter soceros et generos: Salomo* **ገብረ ፡ ታሕማ ፡ ምስለ ፡ ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡** *affinitatem contraxit cum regibus gentium* Org. 5; ἀγχιστεία 2 Esr. 23, 29; est abstractum pro concreto: *generi* (γαμβροί) Gen. 19, 12. 14; *soceri* (πενθεροί) i. e. socer et socrus Tob. 10, 12. 14, 13.

II. **ሐመወ ፡** rad. inus., arab. حَمِيَ *ferbuit, calidus fuit, incaluit,* ܚܡܐ יחם وَحِمَ id. (cfr. חָמַם); a יָחַם ortum est חֵמָה *aestus, ira, venenum,* ܚܡܬܐ *ira, venenum,* a حَمِيَ ortum est حُمَةٌ *venenum,* حُمَيَّا *aestus vini, irae.* Hinc

ሐሞት ፡ subst., m. et fem. *fel* (quod iracundiam gignit): Deut. 32, 32; Jer. 9, 5; Thren. 3, 15; Ps. 68, 26; Matth. 27, 34; **ዘይመርር ፡ እምሐሞት ፡** Prov. 5, 4; **ተክዕወት ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሐሞትየ ፡** Job 16, 13; fel piscis Tob. 6, 5. 7. 9. 11, 3. 7. 10. (Amharice: **አሞት ፡**).

ሐመዘ ፡ rad. inus. Cognatarum linguarum eae, quae similes sonos habent, radices, ut حَمَزَ حَمُضَ ܚܡܥ ܚܡܨ חָמֵץ *aciditatis* notionem habent, quamquam הִתְחַמֵּץ et حَمِشَ حَمَسَ etiam de *exacerbatione animi* dicuntur; vid. etiam **ሐመወ ፡** Hinc

ሕምዝ ፡ subst. (m.) Pl. **ሕምዛት ፡** (F. N. 10. 23). 1) *aestus irae, furor, exacerbatio,* θυμός Job 6, 4. 13, 13; Jes. 10, 26. 28, 21; **ዐቢይ ፡ ሕምዙ ፡** Apoc. 12, 12. 16, 19. 18, 4; **ይስማዕ ፡ ሰማይ ፡ ወታጽምዕ ፡ ምድር ፡** (sc. incarnationem Christi) **ወይደንግፁ ፡ መሠረታት ፡ ሕምዝ ፡** Lit. Diosc.; 2) *amaritudo, fel* πικρία Job 9, 18; **አጽገበኒ ፡ ሕምዘ ፡** Thren. 3, 15; χολή **እግዚ" ፡ አስተየኒ ፡ ማየ ፡ ሕምዝ ፡** Jer. 8, 14; **ምረት ፡ ሕምዝየ ፡** πικρία καὶ χολή μου Thren. 3, 20; Deut. 29, 17; χολέρα Num. 11, 20. 3) *venenum, virus* (χολή, θυμός, ἰός, φάρμακον, θάνατος): **ሕምዘ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡** Deut. 32, 33; Job 20, 14. 16; Ps. 13, 5. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; Prov. 23, 32; **ሕምዝ ፡ ዘይቀትል ፡** Ps. 7, 14; Jac. 3, 8; **ሕምዝ ፡ ቀታሊ ፡** Jsp. p. 285; **ሕምዝ ፡ ብተ ፡ ውስቴታ ፡** 4 Reg. 4, 40; **ሕምዘ ፡ ሥራይ ፡ ለተማስኖ ፡** Sap. 1, 14; **ኵሉ ፡ ዘፍጥረታተ ፡ ሕምዝ ፡** *venefici cujuscumque generis* Lit. 169, 1.

ሐመየ ፡ *vincire* vid. sub **ኀመየ ፡**

ሐመየ ፡ Primo quidem obtutu haud alienum videtur, hanc radicem ad حَمِيَ, حَمِيَ, ܚܡܐ (vid. etiam **ሐመመ ፡**, II **ሐመወ ፡**, **ሐመዘ ፡**) referre et significationum scalam ita statuere: 1) *incalescere* 2) *irari, exacerbari* 3) *infensum esse alicui eumque verbis insequi.* Sed in caeteris linguis notio *conviciandi* his radicibus non convenit; accedit, quod in Geez praeter **ሐመየ ፡** etiam **ሐነየ ፡** occurrit (vid. sub **ሐሜት ፡**). Quare magis congruum esse videtur, cum nostra radice componere syr. ܚܢܐ ܚܢܝ *contumelia affecit,* arab. جَنَا *falso accusavit.* (De variatione sonorum **ሐ** et **ገ** vid. gramm. pag. 36).

ሐመየ ፡ I, 1 Impf. **የሐሚ ፡**, Subj. **ይሕሚ ፡**; et **ሐመየ ፡** I, 2 sed rarius usitatum (ex. gr. 1 Petr. 3, 16 Pltt.; Chr. Ta. 7 et hom. 10) *obloqui, conviciari, maledicere, ignominia vel contumelia afficere, calumniari:* c. c. Acc. prs. καταλαλεῖν Num. 12, 1. 8; Ps. 100, 6. 118, 23; Job 19, 18; **ሐመዩኒ ፡ በሐሰት ፡** Hos. 7, 13; Mal. 3, 13; Mich. 3, 7; **ኢታፍቅር ፡ ሐሚየ ፡** Prov. 20, 13; Jac. 4, 11; 1 Petr. 2, 12. 3, 16; Num. 21, 5; κακολογεῖν **ዘየሐሚ ፡ አባሁ ፡** Prov. 20, 20; Matth. 15, 4; Ex. 22, 27; καταρᾶσθαι Koh. 10, 20; ὁ ψιθυρίζων **ዘየሐሚ ፡** Sir. 21, 28; **ዘኢየሐምይዎ ፡ በእኩይ ፡** (ἀνέγκλητος) Tit. 1, 6; **ዘየሐምይዎ ፡** *infamia adspersus* II Can. Nic. 18; c. Acc. rei: **ሐመይክሙ ፡ ዐቢያተ ፡ ወድሩካተ ፡ ቃላተ ፡ ላዕለ ፡ ዕበዩ ፡** Hen. 5, 4.

ተሐምየ፡ III, 1 et **ተሐመየ፡** III, 2 pass. et refl. *ignominia vel contumelia affici*: **ለሊከ፡ ዘትተሐመይ፡ ወአከ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 11; M. M. f. 380.

ተሓመየ፡ III, 3 *se invicem contumeliis prosequi, conviciari* Jac. 4, 11; 2 Cor. 12, 20 rom.; Gal. 5, 26 Pltt; **ተሓምዮ፡** καταλαλιαί 1 Petr. 2, 1.

ሕሙይ፡ part. *ignominiosus, probrosus, infamis*: **ግብረ፡ ሕሙይ፡** Jsp. p. 351; **ፍትወት፡ ሕሙይ፡** ib. p. 381; **ሕሙየ፡ ግብር፡** *homo infamia adspersus* Phlx. 125.

ሐማይ፡ (Sir. 28, 13 var.) et crebrius **ሐማዪ፡** n. ag., Plur. **ሐመይት፡** et **ሐማይያን፡** f. **ሐማይያት፡** (F. N. 10, 8) *conviciator, calumniator, susurro*: καταλαλῶν Herm. p. 25; Rom. 1, 30; Clem. p. 229; **ወይከውኑ፡ ሐመይተ፡ ወሐማይያን፡ ብዙኃ፡** Asc. Jes. 3, 26; ψιθυρός Sir. 5, 14. 28, 13.

ሐሜት፡ subst. *convicium, contumelia, calumniatio*: καταλαλιά Sap. 1, 11; Herm. p. 24; **ዝንጓጔ፡ ወሐሜት፡ ወዝክር፡ ሕሡም፡** Jsp. p. 351; **ዘአልቦ፡ ሐሜት፡** ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; **ቀሲስ፡ ንጹሐ፡ ይኩን፡ እምሐሜት፡** *expers reprehensionis sit* II Can. Nic. 31.; ἔρις Sir. 40, 5 (var. **ሐኔት፡**).

ሐመደ፡ I) id. quod جَمَدَ et جَمُدَ *concrevit, congelata fuit* (de omni re fluida). II) id. q. هَمَدَ *extinctus fuit ignis; mortuus est*, خَمَدَ *consedit ignis remissa sua flamma; remisit febris; sedatus* fuit (رَمَادٌ *cinis*, aram. רְמַץ *carbo cum cinere*; ܚܡܘܬܐ *cinis fervidus*). Hinc

ሐመዳ፡ subst., (m.) *pruina, nix* [amh. **አመዳይ፡**]: πάχνη Job 38, 24. 29; χιών 1 Par. 11, 22; **በረድ፡ አስሐትያ፡ ሐመዳ፡** Ps. 148, 8; Kuf. 23; **ቍር፡ ወበረድ፡ ወአስሐትያ፡ ወሐመዳ፡** Hen. 34, 2. 60, 18. 76, 11. 12. 100, 13. — *Voc. Ae.*: **ሐመዳ፡ ዘ፡ ዋግ፡**, *aliud*: **ሐመዳ፡ ዘ፡ ቅሕ፡ ዋግዒ፡**

ሐምደ፡ I, 1 (si non **ሐመደ፡**) *extingui et in cinerem vanescere*: **ያኀልቆ፡ እሳት፡ ወየሐምድ፡ ለዝሉፉ፡** καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος Hez. 15, 4.

ተሐምደ፡ III, 1 (si non **ተሐመደ፡**) *in cinerem verti, conflagrari*: **ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡ ፤ ምድር፡ ትትሐመድ፡** (sc. in mundi consummatione) Kid. f. 32.

ሐመድ፡ subst., (m.) 1) *cinis*, σποδός Ps. 101, 10. 147, 5; Thren. 3, 16; Judith 4, 15. 9, 1; 4 Esr. 9, 39; Job 13, 12; **መሬት፡ ወሐመድ፡** Gen. 18, 27; Job 30, 19. 42, 6; Sir. 10, 9. 17, 32; **ሠቅ፡ ወሐመድ፡** Jes. 58, 5; Luc. 10, 13; **አውዐያ፡ ለሀገር፡ ወኮነት፡ ሐመደ፡** Jos. 8, 28; **እሬስየከ፡ ሐመደ፡** Hez. 28, 18; **ጠፍኡ፡ ከመ፡ ሐመደ፡ ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; cinis hostiarum combustarum Lev. 4, 12; **ሐመድ፡ ልበሙ፡** σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν Jes. 44, 20; τέφρα Dan. ap. 13, 14; **ዘሕብረ፡ ሐመድ፡** σποδοειδής (coloris cinerei) Gen. 30, 39. In Ex. 9, 8 **ሐመደ፡ እቶን፡** *fuliginem* (αἰθάλη καμιναία) significat. 2) nonnumquam *pulvis* (χοῦς) Ps. 71, 9; (γῆ) Job 2, 12. 7, 5; 2 Reg. 1, 2. (Lev. 19, 36 **ሐመድ፡** errore interpretis pro mensura ὁ χοῦς positum est).

ሕሙድ፡ part. *in cinerem versus*, M. M. f. 178.

ሐመዳዊ፡ adj. rel. *cinereus* (colore): **አፍራስ፡ ሐመዳውያን፡** ψαροί Zach. 6, 3.

ሐመገ፡ I, 1 sine dubio cognata cum **ሐመቀ፡** et cum iis, quae ibi allegata sunt; at non de animo, sed potissimum de rebus physicis dicitur, sicut arab. رَنِقَ *turbida fuit* aqua, vinum, II et IV *turbidam reddidit* aquam, et أَرْمَقَ id.; cfr. etiam **ሐብቀቀ፡**] *turbidam reddere, turbare* aquam: **ማይ፡ ዘሐመግሙ፡ በእገሪክሙ፡** Hez. 34, 19; **ዘተርፈ፡ ተሐምግዎ፡** Hez. 34, 18. 32, 2; **ፈለግ፡ ዘሐመግዎ፡ በደመ፡ ቅቱላን፡** Sap. 11, 7; Clem. f. 138. — *Voc. Ae.*: **የሐምጉ፡ ዘ፡ የደፈረሱ፡ ያጉድሉሂ፡ ይ፡**

ተሐምገ፡ III, 1 1) *turbari, turbidum fieri*, de rebus fluidis: **ይትሐመጉ፡ ከመ፡ ማይ፡** Jes. 30, 22 var.; Am. 8, 12; Ps. 45, 3; Hos. 6, 8. 2) turbari i. e. *obscurari, caligare* de rebus claris: *ob mortem Christi* **ተሐምገ፡ ሰማይ፡ ወጸልመ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡** II Const. Ap. 5; *in coelis est* **ፍሥሐ፡ ዘኢይረክቦ፡ ሐዘን፡ ወአልቦ፡ ተሐምጎ፡ ውስተ፡ ጽርየታ፡** Chr. Ta. 23; **ረሥአ፡ ወተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡** Gen. 27, 1; Deut. 34, 7; Ps. 6, 7 (var.); 1 Reg. 4, 15; **ተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡ በአንብዕ፡ ወገዓር፡** Genz. f. 109; Gad. T. Zion. [cfr. هَمَجَ VIII; حَمِقَ VII., خَمِجَ]. *Voc. Ae.*: **ተሐምገ፡ ብ፡ ደፈረሰ፡**

ሕሙግ፡ part. *turbidus, turbulentus* **ማይ፡ ሕሙግ፡** Jer. 2, 18; M. M. f. 36; **ወይን፡ ሕሙግ፡** Fal. f. 13.

ሕመግ፡ subst. *turbidum, immundities*: **ንጹሕ፡ ውእቱ፡ ወአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ሕመግ፡** Chr. ho. 34.

ሕምገት፡ n. act.: *turbidum esse, caligo* Herm. p. 51 (βληχρά).

ሐሠመ፡ I, 1 [convenit cum arab. خَبُثَ *mala ac prava fuit res; improbus, impurus fuit*, IV. X *turpiter egit*, sicut **አበሰ፡** cum أَثِمَ *crimen commisit, peccavit* et אָשַׁם] *foedum, turpem, malum esse, displicere*: **በእለ፡ የሐሥሙ፡ ውስተ፡ ሕንጻ፡** *quidam (lapides) deformes erant in structura* Herm. p. 80; **አልቦ፡ ኀበ፡ ሐሠመ፡** (v. **ሐሠሙ፡**) **እምኔሁ፡** *non erat in eo quidquam deforme* 2 Reg. 14, 25; **እስከ፡ ሐሠመ፡ ጺአቱ፡ ሎቱ፡** *foetor ejus ei perniciosus erat* Jsp. p. 293; etiam c. Acc. pers., ut: **ሐሠሞሙ፡ ለሕያዋን፡ ጼና፡ አብድንት፡** ib. p. 355; **ሶበ፡ ሰምዐ፡ ሐሠሞ፡ ዝንቱ፡** *quum hoc audiret, ei displicuit* ib. p. 296.

አሕሠመ፡ II, 1 1) *turpiter* vel *prave agere, malefacere*: **አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡** εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε Jes. 41, 23; **ኢያሤኒ፡ ወኢያሐሥም፡ እግዚ**" Zeph. 1, 12; **ኢትቅናእ፡ ከመ፡ ታሕሥም፡** Ps. 36, 8. 9; **አሕሠምከ፡ ዘገበርከ፡** Jer. 45, 9; **አሕሠሙ፡ ለቀቲሎቱ፡** ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν Gen. 37, 18. 2) creberrime: *malefacere* vel *maledicere* alicui, *male habere* alqm, *vim* vel *injuriam afferre* alicui, *insultare in, offendere* alqm: c. c. **ለ፡**, **በ፡**, **ዲበ፡**, **ላዕለ፡** pers.: **ከመ፡ ኢያሕሥም፡ ለያዕቆብ፡** Kuf. 35. 37; Ex. 22, 20—22; Rom. 12, 17; **ለምንት፡ አሕሠምከ፡ በዝ፡ ሕዝብ፡** Ex. 5, 22. 23; **ኢታሕሥም፡ ዲበ፡ ነብሪከ፡** μὴ κακώσῃς οἰκέτην Sir. 7, 20. 30, 40; Ps. 104, 14; **ኢታሕሥሙ፡ ላዕለ፡ እሉ፡** Gen. 19, 7; **ኢይከሉ፡ አሕሥሞ፡ ላዕሌሁ፡** Jes. 11, 9. 50, 8; Kuf. 29; Judith 11, 1; **ሀገር፡ ታሐሥም፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡** 2 Esr. 4, 15; **አሕሠሙ፡ ገቢረ፡ ላዕሌሁ፡** Mich. 3, 4; **አሕሠመ፡ ቃለ፡ ላዕለ፡** κακολογεῖν 1 Reg. 3, 13; Marc. 7, 10. 9, 39; **በኵሉ፡ ዘትሁብ፡ ኢታሕሥም፡ ቃለ፡** Sir. 18, 15;

ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ φαῦλοι γλώσσῃ Sir. 20, 16. 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere*: ያሐሥማ፡ ኃጢአ፡ ለንጹሕ፡ በአፉሁ፡ Sir. 13, 24; ኢታሕሥሙኒ፡ *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐሠመ፡ IV, 1 aliquid *malum* vel *foedum censere* vel *declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis*: ሕሡም፡ ራእዮሙ፡ Gen. 41, 19. 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχήμων Prov. 11, 25; *Satanae* ከነ፡ ሕሡመ፡ ራእዩ፡ ፈድፋደ፡ Clem. f. 6; (አእባን፡) ሕሡማት፡ ἀπρεπεῖς Herm. p. 78; ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ Genz. f. 156; እለ፡ ይትሐወሱ፡ ሕሡማን፡ κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; አልቦ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሐሊስከ፡ Sir. 10, 6; ምግባሪክሙ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡ Hez. 20, 44; ምግባሪት፡ ሕሡም፡ ወሕሙይ፡ ፍትወት፡ Jsp. p. 381; ἀδικία 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; ትነቡ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ መልአክ፡ Jes. 8, 21; ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ 58, 13; አልቦ፡ ዘአውጽአ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡ Judith 8, 8; አውሥእዎ፡ በሕሡም፡ Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14. 20, 9; ነገር፡ ሕሡም፡ λόγος σαπρός Eph. 4, 29; ሕሡም፡ ዜና፡ *infamia* II Abtel. 39; ሕሡመ፡ ከነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡ *displicuit ei, quod* Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius*: ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ አልቦ፡ ዘይረክበከ፡ Sir. 19, 10; ኢይረክቦ፡ ምንተኒ፡ ሕሡም፡ *quidquam mali ei non accidet* F. N. 24, 6; በሕሡም፡ እቀትሎሙ፡ (κακῶς) Matth. 21, 41. — *Voc. Ae.*: እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ ቢስ ።

ሕሠም፡ subst. Pl. ሕሠማት፡ 1) *foeditas, turpitudo, deformitas*: ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሠሚሁ፡ Sir. 11, 2; ኢይክሉ፡ ይክድኑ፡ ሕሠሚሆሙ፡ በተሰርግዎ፡ Chr. Ta. 15; ሕሠመ፡ ራእየ፡ ብእሲቱ፡ F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum*: ኢተረክበ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሠም፡ (v. ሕሡም፡) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* ዘኢይረክቦ፡ ሕሠም፡ *nulli corruptioni obnoxius* Org.; ኵሉ፡ ዘይረክቦ፡ እምሕሠማት፡ *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) ethice: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum*: ሰይእ፡ ሕሠም፡ 2 Reg. 18, 13 ann.; አሀ፡ እምዘቲ፡ ሕሠም፡ Chr. Ta. 15; ኵሉ፡ ግብረ፡ ሕሠም፡ Jsp. p. 299; ገቢረ፡ ሕሠማት፡ *turpiter agere* Fal.; ዘይከውና፡ ሕሠመ፡ *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; በእንተ፡ ሕሠመ፡ ግዕዙ፡ ib.

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectus, vitium, menda*, Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus*: ሀኬት፡ ወድከም፡ አሕሣምያን፡ F. N. 43, 4.

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub ኀሰረ፡

ሐሠረ፡ rad. inus., sine dubio *flavescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. חָשַׁשׁ et קָשַׁשׁ (Zeph. 2, 1), unde קַשׁ قَشّ *stipula*, חֲשַׁשׁ حَشِيش *foenum*; aram. קְשַׁשׁ ܩܫ *consenuit* (vid. infra ቀሲስ፡); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ر habent, ut حُثَارَة *palea, gluma*, حُشْر *furfures*; al. Hinc:

ሐሠር፡ (amh. አሠር፡) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta* vel *ramalia arida*: *leviathano est* እብን፡ ከመ፡ ሐሠር፡ (χόρτος) Job 41, 19; καλάμη (igne conflagranda) Jes. 5, 14; ሐሠር፡ ይቡስ፡ ἄγρωστις ξηρά Jes. 9, 18; φρύγανα Jes. 40, 24. 41, 2. 47, 14; Jer. 13, 24; ከምረ፡ ሐሠር፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; κάρφος Matth. 7, 3. 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): ሐሠር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡ Ex. 5, 7; ከመ፡ የአልዱ፡ ብርዐ፡ ለሐሠር፡ 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; ከመ፡ ሐሠር፡ ዘቀድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡ Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. ሥርናይ፡); pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub ኀሥዐ፡

ሐሠየ፡ *fricare* vid. sub ሐሰየ፡

ሐሠየ፡ *gaudere, laetari*; vicina sunt (חָדָה ܚܕܝ *gavisus est?*) أَشَّ *agilis fuit, exultavit*; بَشَّ *laetus fuit, exultavit*; هَشِشَ *alacer, agilis, laetus fuit*. — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: ሐሠየት፡ ምድር፡ *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „*modo ne mendosum sit*."

ሐሠየ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam*: ኢትሠሥእ፡ ለኵሉ፡ መብልዕ፡ ወኢትሐሢ፡ ለኵሉ፡ እክል፡ ዘርኢከ፡ Sir. 37, 29.

ተሐሠየ፡ et **ተሐሥየ፡** III, 1 *laetari, laetitia exultare, alacritate gestire*: ይትሐሠዩ፡ περιχαρεῖς ἐγένοντο Job 3, 22. 29, 22; እንዘ፡ ትትሐሠይ፡ ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; ἀγαλλιᾶσθαι Ps. 2, 11. 9, 2. 125, 2. 15, 9. 66, 4. 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. በ ut ይትሐሠዩ፡ ብከ፡ Kuf. 25; Jes. 14, 8. 25, 9; Ps. 149, 2; Prov. 2, 14. 23, 25; c. በእንተ፡ Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. ለ pers. συγχαίρειν τινί Phil. 2, 17. 18.

ሐሤት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio*: χαρμονή Job 3, 7. 20, 5; χαρά Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; εὐφροσύνη Jes. 52, 9; Jer. 7, 34. 16, 9; 1 Par. 29, 17; ἀγαλλίαμα Sir. 15, 6. 30, 22; Jes. 16, 10. 51, 3. 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum ፍሥሓ፡ conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II ሐረረ፡

ሕርመት፡ *apex* vid. sub ኀርመት፡

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. حَرُمَ *prohibuit*, pec. a communi usu; *rem fecit illicitam*; حَرَمَ *illicita fuit res*; הֶחֱרִים ܐܰܚܪܶܡ أَحْرَمَ *anathematizavit*; amh. ሐረመ፡ et አረመ፡; cfr. etiam aeth. ሐርተመ፡]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare* vel *dicare Deo*: ተሐርምዎሙ፡ (v. ታሐርምዎሙ፡) ለእግዚ"፡ Mich. 4, 13; ኵሉ፡ ዘየሐርሙ፡ ἀφόρισμα Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare* vel *colere*: እለ፡ የሐርሙ፡ (Pltt: የሐርምዎ፡) ለደብተራ፡ οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere* vel *dicere*: እለ፡ የሐርሙ፡ አውስቦ፡ κωλύοντες γαμεῖν 1 Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ንጹሐ፡ II Abtel. 47 (usitatior est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere:* አነ፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ"፡ ዘኢየአምን፡ Clem. f. 265; ንሐርም፡ እምቅድስት፡ ቤት፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመፃ፡ Clem. f. 197.

አሐረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere:* ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሐረሙ፡ ያመ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሐረምዎን፡ (ለመዋዕል፡) ለርእሶሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem velut Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17. 18. 7, 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሐረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡ 1 Cor. 9, 6; ኀጢአት፡ ዘአሐረመ፡ እግዚ"፡ F. M. 2, 6; ከማሁ፡ ለዕደውኒ፡ አሐረሞሙ፡ እግዚ"፡ ቀሪበ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሐረመ፡ በተዋስቦቶሙ፡ ላዕሌነ፡ *nobis connubio cum illis interdixit* F. M. 5, 3; እምስቴ፡ ማይ፡ አሐረምኩ፡ ጕርዔኩ፡ Snx. Nah. 24 Enc.; አሐረመ፡ ሐይወቶ፡ እምነጽር፡ አንስት፡ Snx. Tah. 30 Enc.

ተሐርመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ኵሎን፡ (እላንቱ፡ አንስት፡) ተሐረማ፡ ላዕሌነ፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ (እምዘ፡ rom.) ይትሔረሙ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5. 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ተሐረምኩ፡ (διὰ κύριον ἀπέστην) Sir. 15, 11; ኢይትሔረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ወበሕቱስ፡ ይጸየፉ፡ ዘበበይነ፡ ሠንዮ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መባልዕት፡ ዘይትሔረሙ፡ አይሁድ፡ እምኔሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሔረም፡ አውስቦ፡ (ubi Graecus εἴ τις γάμον μέμφεται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገዝሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርሙ፡) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሔረም፡ (Platt addit: ለእግዚ"፡) θρῆσκος Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡ ተዐቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ *si unum aliumve e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt*, Clem. f. 128.

ሐሩም፡ part. 1) Deo *sacratus, sacer:* ሐሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱሰ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 30, 37; ንዋዩ፡ (ለዘመንኰሰ፡) ክነት፡ ሕርምተ፡ ለእግዚ"፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሐሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅዉመ፡ ወሐሩመ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, vetitus, interdictus:* Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሐሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰስሎ፡ እምነ፡ ሐሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገበሬ፡ ሐሩማት፡ ib. p. 352; ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ ኀልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሐሩም፡ ለነ፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሐሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens:* ሐሩመ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ከርሠ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምት፡ ሩከቤ፡ ወዘርእ፡ Teb. Tab. 81; ኄራን፡ ወሐሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita*, Lud. sine auct.

ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum:* ሕርመት፡ ተዋስቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመት፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia:* በእንተ፡ ሕርመት፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት፡). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia:* θρησκεία Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይገበር፡ በዓለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታተ፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወባዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio:* νόμος Herm. p. 66; ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; διαθήκη ታቦተ፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕጉ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ፡ Sir. 42, 2; μυστήριον Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቀበ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ፡; *aliud:* ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) communi usui exemtum (cfr. حَرَم), pec. lucus, ubi idolum positum est; በአታተ፡ ምሕራሞሙ፡ τὰ σπήλαια αὐτῶν Hab. 2, 15; ἄλση: እገዝም፡ ምሕራማቲከ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራመ፡ ያም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops pro ἄρσεων legisse videtur ἀλσεων; τεμένη Hez. 6, 6; κῆποι Jes. 1, 29; τὰ δένδρα Jes. 17, 8 vrs. alt. et אֲשֵׁרִים Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማት፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἴδωλα) arbores sacrae intelligendae videntur. Aethiopes his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.:* ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ τὰ ἱερά Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቴል፡ ምሕራመ፡ ንጉሥ፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምኵራብ፡]. — *Voc. Ae. aliud:* ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገጃ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re* pec. religionis causa, *abstinens:* መነከሳት፡ ተሐራምያን፡ Gad. T. H.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝኀ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕከ፡ እምትሕርምትከ፡ *solutus es a voto tuo* Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት፡), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et ሐርመዝ፡, nomen bestiae, sine dubio i. q. هرميس, quod interpretantur: *saevus leo, rhinocerus, bubalus:* ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢየ፡ ዘስሙ፡ ፈልፈል፡ ዘውእቱ፡ በሐበሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኀደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስክን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን፡) ፲ ማጸኑ፡ እምአዕጽምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝዎሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. حَرِيش *rhinoceros*, qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرِشَ *aspera cute fuit* cfr. חָרֵס): አርዌ፡ ሐሪስ፡ μονόκερως Job 39, 9. — *Voc. Ae.:* ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራርስ፡, v. አውራሪስ፡). Videre licet

de አውራሪስ፡ Bruce V p. 92—115. 283—287; Harris II Anh. p. 50.

I. ሐረረ፡ radix, quae etiam ሐለለ፡ pronuntiatur, q. vid.; arab. حَرَّ ferbuit, incaluit; חָרַר aruit, adustus est; חָרַר, חַר id.; حَرِيَ aruit prae calore.

ሐረ፡ vel ሐረረ፡ (Perfectum equidem nusquam legi) I, 1 Subj. ይሕርር፡ et ይሕረር፡, *arere, exarescere, aduri, torreri* igne: ትየብስ፡ ወትሐርር፡ (ἄμπελος καύσωνι) Hez. 17, 10; ከመ፡ ይሕርር፡ ሥጋሃ፡ ὅπως ταχῇ τὰ κρέα Hez. 24, 10; ይሕረር፡ ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2.

አሕረረ፡ II, 1 *amburere, igne exsiccare*: ያሐርር፡ ለ ማዕር፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 43, 21; አሕረርዎሙ፡ በእሳት፡ *postquam torruerunt* (rem) *igne* M. F. (saepius).

ሕሩር፡ part. *combustus, arefactus*: ደብር፡ ሕሩር፡ ὄρος ἐμπεπυρισμένον Jer. 28, 25.

ሐሩር፡ subst., m. et fem.: *ardor, fervor, aestus*, pec. solis et *venti ferventis*: ጊዜ፡ ሐሩር፡ *horae aestus meridiani* F. N. 10, 6; ሙቀት፡ ሐሩር፡ Hen. 4; Herm. p. 96; ደብረ፡ ሐሩር፡ πεδίον ἀφανισμοῦ Joel 2, 3; καῦμα Jer. 17, 8; Job 24, 24; Apoc. 7, 16. 16, 8. 9; καύσων Job 27, 21; Judith 8, 3; ነፋስ፡ ሐሩር፡ Hos. 13, 15; ነፋስ፡ ሐሩር፡ Jon. 4, 8; de *aestu* cupidinum juvenilium Phlx. 106.

ሕሩር፡ subst.: 1) *fervor, ardor*, ut febris: በሕሩረ፡ ዐ ጽሙ፡ ወሥጋሁ፡ ፈወሰ፡ Sx. Haml. 21 Enc. 2) *pruna, favilla*: ንሣእ፡ ለከ፡ ሕሩረ፡ ዕጣን፡ τέφραν θυμιαμάτων Tob. 6, 17. 8, 2. — [*Voc. Ae.*: ሕሩረ፡ ዕጣን፡ ዘ፡ ድቁስ፡].

II. ሐረረ፡ rad. inus. (de qua vid. Ges. in thes. p. 457. 528): 1) *candidus, splendidus fuit* (i. q. חָוַר, حَوِرَ, حَارَ IX) 2) *nobilis, liber, ingenuus fuit* (חֹר *nobiles*, حَرَّرَ *libertum fecit*, חֵרֵר *libertate donavit*, حَرَّ *nobili stirpe natus, ingenuus fuit*; amh. ሐርነት፡ et አርነት፡ *libertas*). Hinc

ሐሪር፡ subst. a rad. Nr. 1 [i. q. حَرِير, amh. ሐር፡; vic. חוּר *linteum candidum et subtile*] *sericum* (album): ዘይለብስ፡ ሠቀ፡ ምስለ፡ ዘይለብስ፡ ሐሪረ፡ Phlx. 56; crebro in *Synaxario*, ut መንጦላዕት፡ ዘሐሪር፡ Masc. 16; Pl. ሐሪራት፡ *vestes sericae*, Lud. Comm. ad Hist. Aeth. p. 496 n. 9.

ሐራ፡ subst. (a rad. Nr. 2; primitus significat *nobiles, liberos*, quorum praecipuum munus erat cum rege in expeditionem proficisci, vid. Lud. in lex. amh. p. 5: ሐራ፡ *liber homo, ingenuus*) 1) coll. *exercitus, copiae*: ኵሉ፡ ሐራሁ፡ στρατιά Ex. 14, 4; Judith 5, 24. 6, 6. 7, 1; ፳፻ብእሲ፡ ሐራ፡ 2 Reg. 23, 8; 3 Reg. 22, 34; στρατιῶται, στρατευόμενοι Matth. 8, 9; Marc. 15, 16; Luc. 3, 14; ሊቀ፡ ሐራ፡ Act. 28, 16 rom.; copiae coelestes: ሐራ፡ ሰማይ፡ Luc. 2, 13; Apoc. 19, 14; Hen. 104, 6. 2) coll. *tribuni, centuriones, praefecti militum*: ይሬስዮሙ፡ ሐራሁ፡ ወወዓሊሁ፡ ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους 1 Reg. 8, 12; ወዓሊሁ፡ ወሐራሁ፡ παρατρέχοντες (vid. 11, 6) καὶ τριστάται 4 Reg. 10, 25. 3) sing. *miles, vir militaris* Act. 10, 7 (Platt); አነ፡ ሐራ፡ ለክርስቶስ፡ (ait Minas) Mavâs. Nr. 18; item in Deg.

ሐራዊ፡ adj. rel. et subst. 1) *liber, nobilis, ingenuus*, ἐλεύθερος (opp. ገብር፡) Chr. Ta. 15. 2) qui ad exercitum pertinet, i. e. a) *centurio, tribunus* Marc. 15, 44. 45. b) *miles, miles gregarius* δημότης (opp. ንጉሥ፡) Sap. 18, 11; στρατιώτης Joh. 19, 23; ሐራዊ፡ መኰንን፡ *miles proconsulis* Const. Ap. 27; ሐራዊ፡ ዘክርስቶስ፡ *miles Christi* Phlx. 192.

ሐረሰ፡ *in puerperio cubare* vid. sub ኀረሰ፡

I. ሐረሰ፡ I, 1 [radix per omnes linguas semiticas diffusa 1) *incidit, insculpsit* (חָרַשׁ) 2) *aravit* חָרַשׁ, حَرَثَ, ܚܪܫ, amh. አረሰ፡] Subj. ይሕርስ፡, *arare*: ዘየሐርስ፡ ὁ ἀροτριῶν Sir. 6, 19; Luc. 9, 62; በኑ፡ ኵሉ፡ እሚረ፡ የሐርስ፡ ዘየሐርስ፡ Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 47. 8, 9; Job 1, 14; ይዘሀር፡ በሐሪሱ፡ Sir. 38, 25; አልቦ፡ ሐሪስ፡ Kuf. 43; ሐሪስ፡ *aratio, tempus arationis* Kuf. 29; c. c. Acc. agri: የሐርስ፡ ለከ፡ ትልመ፡ ገራውሂከ፡ Job 39, 10; የሐርስዋ፡ ለጽዮን፡ ከመ፡ ገራህት፡ Mich. 3, 12; Hez. 36, 9; et c. Acc. seminis (*inarare*): ዘእንበለ፡ ይሕ ርሱ፡ ዘርአ፡ Kuf. 11; c. በ jugi: ኢሐረሰ፡ በአርዑት፡ Sir. 28, 19 (cfr. Lev. 19, 19) et jumenti: ኢትሕርስ፡ በአድግ፡ ወበላ ህም፡ ኅቡረ፡ Deut. 22, 10. Transfertur: ኢትሕርስ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ቢጽከ፡ Sir. 7, 12; Job 4, 8. *Opus arandi* ግብረ፡ ሐሪ ስ፡ ponitur pro *labore gravi* ἔργον λατρευτόν Ex. 12, 16.

አሕረሰ፡ II, 1 *arandum curare*: ያሐርስሙ፡ ገራህቶ፡ 1 Reg. 8, 12 var. (aliter Lev. 19, 19).

ተሐርሰ፡ III, 1 *arari*: ቈላት፡ ዘኢተሐርሰ፡ ወኢተዘርአ፡ Deut. 21, 4; ኵላ፡ ምድር፡ ዘይትሐረስ፡ Jes. 7, 25; ተሐሪሳ፡ Hebr. 6, 7 rom.

ሐራሲ፡ n. ag., Pl. ሐረስት፡ et ሐራስያን፡ (Org.) *arator, agricola*: Joel 1, 11; Jes. 61, 5 (var.); Jer. 14, 4. 52, 16; Koh. 5, 8; Matth. 21, 33; Hen. 97, 9; እስመ፡ መፍቀሬ፡ ሐረ ስት፡ ውእቱ፡ 2 Par. 26, 10.

ሐረሳዊ፡ (nonnumquam ሐርሳዊ፡) adj. rel. et subst., id. q. ሐራሲ፡ sed potissimum in Singulari usurpatur, ሐራሲ፡ in Plur.; γεωργός ሐረሳዊ፡ ብእሲ፡ Gen. 49, 15; Sap. 17, 16; Jer. 28, 23; 4 Esr. 8, 46. 49. 52. 9, 17; Luc. 17, 7; 2 Tim. 2, 6; Jac. 5, 7.

ማሕረስ፡ subst. *aratrum* (etiam pro Plur.): Jes. 2, 4; Joel 4, 10; Mich. 4, 3; 4 Reg. 25, 12; ግብረ፡ ማሕረስ፡ ἔργον λατρευτόν Num. 28, 18. 25. 26. 29, 1. Pro ἀροτρόπους *vomer* positum legitur Jud. 3, 21. — *Voc. Ae.*: ማሕረስ፡ ብ፡ ማረሻ፡

II. ሐረሰ፡ radix, quae etiam in חֲרָשִׁים (Jes. 3, 3), سِحْر *ars magica*, سَاحِر *magus, incantator*, ܐܬܚܪܫ *incantatus est*, חָרָשָׁא *magus* conservata est. Hanc radicis significationem quomodo *Gesenius* cum חָרַשׁ *incidit, fabricatus est* componere conatus sit, vid. in thes. p. 529; alii ut *Fürst* hanc significationem ad خَرِسَ *obmutuit* (hebr. חֵרֵשׁ *surdus*, הֶחֱרִישׁ *siluit*, أَخْرَس *mutus*) referre et a *silendo* notionem *mussandi, submisse loquendi* repetere malunt.

ሐረሰ፡ I, 1 in Perf., Imperf. et Subj. mihi quidem nondum obvium est factum, sed reperiuntur Infinitivi formae ሐሪስ፡ et ሐርሶ፡, quas vid. sub ሐረስ፡

ሐረስ፡ vel ሐርስ፡, nec non ሐራስ፡, subst., *incantationis* vel *magiae genus*; accuratius ejus notionem vix definire licet:

ሰብአ፡ ሐርሶ፡ (CG: ሐረስ፡) sunt ἐγγαστρίμυθοι Lev. 19, 31; item ሰብአ፡ ሐርስ፡ (CG: ሐረስ፡) Lev. 20, 6; ዘሐርስ፡ (C: ዘሐሩስ፡, G: ዘሐረስ፡) est ἐπαείδων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: ሰብአ፡ ሐሬስ፡ (juxta ሰብአ፡ ሰገል፡); in Clem. f. 219 ሰብአ፡ ሐሩስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde efficere licet.

ሐሩሲ፡ n. ag. et **ሐረሳዊ፡** adj. rel.: *incantator, magicam artem exercens, ventriloquus:* ሐሩስያን፡ ግብጽ፡ ἐπαοιδοί Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἐγγαστρίμυθοι Lev. 20, 27; ሐረሳውያን፡ Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርበደ፡ vid. sub ሀርበደ፡

ሐርተመ፡ quadr. I. (sine dubio denominatum a ሕርመት፡ substantivo e ሐረመ፡ oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. مَحْرُوم *prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors denegata est*; praeterea حَرْمَز et حَرْدَم *maledixit*) proprie: diris obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, calamitatibus circumventum, miserabilem esse;* nec non *perditum, vilem, contemtissimum esse:* ταλαιπωρεῖν ሐርተመ፡ ተዓይን፡ Jer. 4, 20; ኅሰርነ፡ ወሐርተምነ፡ Mich. 2, 4; Ps. 37, 6; ἀτιμάζεσθαι የሐረትም፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 5, 15; ዠለኔ፡ ተሐረትም፡ ምክዐቢተ፡ ታስተኀፍር፡ አበሃኒ፡ ወታስተኀፍር፡ ምታሂ፡ ዝልፍተ፡ Sir. 22, 5; ወልድ፡ ዘሐርተመ፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Org.

አሐርተመ፡ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam afferre* alicui: ሕርቱም፡ ዘአሐርተመቶ፡ ዳኅፃቲሁ፡ Genz. f. 88; ለአብ፡ ኃጥእ፡ ያሐረትሙ፡ (v. የሐ"፡)ውሉዱ፡ Sir. 41, 7.

ሕርቱም፡ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix, miserrimus, aerumnosus:* βδελυκτός ውሉድ፡ ሕርቱማን፡ Sir. 41, 5; ትውልደ፡ ሕርቱማን፡ τέκνα ἀπωλείας Jes. 57, 4; ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3: ወልድ፡ ሕርቱም፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; የሐይዉ፡ ሕርቱመ፡ ζῶσιν ἀδίκως Sap. 14, 28; qui foedus init cum Satana, vocatur ብእሲ፡ ሕርቱም፡ Clem. f. 221; de homine mente capto: ልቡ፡ ሕርቱም፡ ወዕንቡዝ፡ Gad. T. H.; τάλας, ταλαίπωρος: ሕርቱም፡ አነ፡ Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60. 2) nonnumquam id. q. ሕሩም፡, *interdictus, illicitus:* si quis duas uxores duxerit ወኢሰደደ፡ ዳግሚተ፡ ዘይእቲ፡ ሕርትምት፡ F. M. 5, 4; ሰብሳብ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 9, 4 (sed in titulo capitis ሕርምት፡ scriptum est); ረበሕ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur ሕርትምት፡ *votum* pro ትሕርምት፡).

ሕርትምና፡ subst., m. et fem., Pl. ሕርትምናት፡ *conditio scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; miseriae et aerumnae*: ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (ἀσέλγεια); ἀπώλεια Deut. 7, 23; ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌከ፡ Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19; Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; ወልደ፡ ሕርትምና፡ 2 Thess. 2, 3; ταλαιπωρία Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am. 3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; ኵሎን፡ ሕርትምናት፡ F. M. 2, 5. — *Voc. Ae.:* ሕ"፡ ዘ፡ መጐሰቈል፡; *aliud:* ሕ"፡ ዘ፡ ግዕዝና፡ ወመቅበዝበዝኒ፡ ይ ።

ሐረወ፡ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere;* vic. ኀረወ፡ q. v. — Hinc nomen traxisse videtur ሐራውያ፡ *porcus*, ut qui terram suffodiat et eruat (vid. عِفْر). Et mihi quidem hoc etymon magis placet, quam si quis ሐራውያ፡ vel ad خَنزِيرٌ, amh. ሐሩ፡, hebr. חֲרָאִים (quia porcus stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad خَرَّ, خَرْخَرَ, نَخَرَ ንሕረ፡ (ob grunnitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፡ et (in antiquioribus libris mss.) ሐረውያ፡ et ሐረዊያ፡ (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.) m. et fem., Plur. አሕርው፡ (ሐራውያን፡ in Cod. Tub. Clem. f. 249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus*, sing. Lev. 11, 7; Prov. 11, 22; ሐራውያ፡ ተኀፂቦ፡ ገብአት፡ ዲቦ፡ ፀብር፡ 2 Petr. 2, 22; ሐራውያ፡ ሐቅል፡ ለዋው፡ 2 Reg. 17, 8; ሐራውያ፡ ገዳም፡ Ps. 79, 14; እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ጸጕሮ፡ ከመ፡ ፀምር፡ Kuf. 37; coll. Hen. 89, 10. 12. 42; ደመ፡ ሐራውያ፡ αἷμα ὕειον Jes. 66, 3; ሥጋ፡ ሐራውያ፡ κρέας ὕειον 65, 4; Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15, 15; Clem. f. 104. — In locis allegatis ሐራውያ፡ porcum domesticum significat; *aprum* autem appellare solent ሐ"፡ ሐቅል፡ vel ሐ"፡ ገዳም፡ (cui ሐ"፡ ቤት፡ opponi asserit Ludolfus). Sed etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci, ut ከነ፡ እቡደ፡ ከመ፡ ሐራዊ፡ (sic) Gad. T. Haim. — De vocali vocis finali *â* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. ሕንዚር፡ et መፍልስ፡. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ ወሐራውያ፡ ዘ፡ ሕርያ፡ (v. እርያ፡). De እርያ፡ *phascochoero africano* vid. Harris Reise, Anh. S. 50.

ሐረደ፡ I, 1 [amh. አረደ፡, arab. حَرَدَ *perforavit;* vic. سَرَبَ *jugulavit*] Subj. ይሕርድ፡, *jugulare, mactare* Gen. 37, 31; Ex. 12, 6. 29, 11; ሕርድ፡ ወብላዕ፡ Act. 10, 13; ወሐረደ፡ ሎቱ፡ አልህምተ፡ ወአባግዐ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50; ከመ፡ ይሕርዱ፡ መሥዋዕተ፡ (v. ይሕረዱ፡) Hez. 40, 39 vrs. nov.; ከመ፡ ይሕርዶ፡ ለወልዱ፡ Gen. 22, 10; የሐርዶ፡ ክሣዶ፡ ἀποκνίσει τὴν κεφαλήν Lev. 5, 8; ኢትብልዑ፡ እንስሳ፡ ዘእንበለ፡ ይሕርድዎ፡ ሕያዎ፡ Kedr. f. 88.

ተሐርደ፡ III, 1 *jugulari, mactari: ne edant* ዘኢተሐርደ፡ Kedr. f. 88; በከመ፡ በግዕ፡ መጽአ፡ ለተሐርዶ፡ Act. 8, 32 rom.; ተሐርደ፡ በእንቲአነ፡ ክርስቶስ፡ በግዐ፡ መሥዋዕት፡ Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acacii in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፡ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.

ሕርደት፡ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፡ rad. inus., hebr. et אָרַג et שָׂרַג, aram. סְרַג *plexit*, unde שָׂרִיגִים *palmites vitis*, aram. זַרְגִּין id., arab. سَرْع *palmes vitis ejusdem anni*, سَرَعْرَع id., زَرَجِينَة *vitis*, زَرَجُون *vitis, vitis palmites*. Vic. est ሀረከ፡ q. v. Hinc

ሐረግ፡ subst., m. et fem., Plur. አሕሩግ፡ et አሕሩግ፡ (Org. lect. 2, et Herm. p. 50[a], sed paulo infra semel iterumque አሕሩግ፡) *palmes vitis, vitis:* ሐረገ፡ ወይን፡ ቅድሜየ፡ ἄμπελος Gen. 40, 9; ወውስተ፡ ውእቱ፡ ሐረግ፡ ሠለሰ፡ አዕጹቂሁ፡ ወአውጽአት፡ አስከለ፡ 10; ሐረገ፡ ወይን፡ κλῆμα Num.

13, 23; κληματίς Deut. 32, 32; አሕራግኪ፡ Jer. 31, 32; አሕራገ፡ወይን፡ Macc. f. 5.

ሐርጌ፡ subst., m., Plur. ሐራጊት፡ (nec non Plur. አሕሩግ፡ legi in Gad. T. H., sed dubito an sit forma bona) *mas ovium et caprarum, aries et hircus* vel *caper*. [De etymo nihil certi habeo: nescio an nomen a *cornibus inflexis* ductum et ad significandum eum caprum arietemve, cujus cornua jam inflecti coeperunt, adhibitum sit; de quo etymo comparare licuerit أعقص, fortasse etiam צָפִיר a صفر ፀፈረ፡] κριός et κριοί ሐርጌ፡እምውስተ፡አባግዕ፡ Lev. 5, 15 et absol. sine በግዕ፡ Jes. 1, 11. 34, 6. 7. 60, 7; Jer. 28, 40; Hez. 45, 23; 2 Par. 29, 32; Ps. 28, 1; ሐራጊት፡ሠናያን፡ Jer. 32, 20 (sed in eodem commate etiam አባሐዝ፡); χίμαρος et χίμαροι: ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡ Lev. 4, 23. 24. 9, 3. 16, 5; Deut. 14, 4; ሐራጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 29, 21, vel abs. sine ጠሊ፡ Ps. 49, 10; 2 Esr. 15, 18; ሐራጊት፡ሥቡሓን፡ Mich. 5, 7; τράγοι ሐራጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 17, 11. — *Voc. Ae.*: ሐርጌ፡ዘ፡ጌደር፡ (v. ገልገሉ፡); de qua voce vid. Vocabulariorum scholia ad እጉልት፡ et ad ናቃት፡።

ሐራጥቃ፡ vel ሐራ፡ጥቃ፡ αἱρετικοί *haeretici* F. M. 27, 7; F. N. 5.

ሐርገጽ፡ et ሐገጽ፡ subst., m., Pl. ሐርገጻት፡ vel ሐገጻት፡ *crocodilus*: ጽቍጽቋን፡ወሐገጽ፡ (v. ወሐርገጽ፡) Lev. 11, 29; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4; ወወረዱ፡ኀበ፡ፈለግ፡ወሀለዉ፡ውስቴቱ፡ሐርገጻት፡ወቆመ፡፩እምኔሆሙ፡ማእከሌሆሙ፡ Phlx. 99; *quum aquam e Nilo bibere vellet* መሠጠ፡ሐርገጽ፡ Abush. 50. — *Voc. Ae.*: ሐርገጽ፡ዘ፡ሐዘ፡ (v. አዘ፡). [De etymo hucusque nihil certi statuere licet. Quomodo in caeteris linguis semiticis *crocodilus* nominetur, vid. in Ges. thes. p. 1512.].

ሐረጸ፡ *incidere, insculpere* vid. sub ኀረጸ፡

ሐረፀ፡ vel ሐረጸ፡ (etiam per ኀ) I, 1 [id. q. גָּרַס (in עֲרִיסָה *farina crassior*), הִגְרִיס *comminuit*, ܓܪܝܣ גְּרִיס *comminutus*, جَرَش *comminuit in partes grossiores*] Subj. ይሐርፅ፡ 1) *conterere, comminuere* ሐረያ፡ወአድቀቆ፡ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν Ex. 32, 20; λεπτύνειν Dan. 2, 34. 45. 7, 7; 4 Reg. 23, 15; 2 Par. 23, 17; ተሐርፅ፡እምኔሁ፡ድቀቀ፡ Ex. 30, 36; hostes Ps. 17, 46; Ex. 23, 23 (ἐκτρίβειν); Sap. 11, 20 (συνεκτρίβειν); ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወሕርፅ፡ τρῖψον Jes. 38, 21; ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርፅ፡አውግረ፡ (ἀλοήσεις) Jes. 41, 15. 2) In specie *mola frangere* vel *comminuere, molere*: ክልኤቲ፡የሐርያ፡በ፩ማሕረፅ፡ (ἀλήθουσαι) Matth. 24, 41; Luc. 17, 35; Koh. 12, 3; Jud. 16, 21; Jes. 47, 2; Num. 11, 8; አንስት፡የሐርያ፡ τρίβουσι σταῖς Jer. 7, 18. — *Voc. Ae.*: ሐረፀ፡ደሐየ፡ዘ፡ፈጨ፡።

አሕረፀ፡ II, 1 *comminuere jubere* vel *molere facere alqm alqd*: አሕረፅዎ፡ለሶምሶን፡እክለ፡ከመ፡አመት፡ Jsp. p. 361.

ተሐርፀ፡ III, 1 pass. *comminui, conteri* Dan. 2, 35.

ሕሩፅ፡ part. *contritus, comminutus*: ልሕኵት፡ሕሩፅ፡ ὄστρακον λεπτὸν Herm. p. 85; M. F. (vid. ንቁጽ፡); በእንተ፡ዐጽምኪ፡በማሕረፅ፡ሕሩፅ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ሐሪፅ፡ subst., plerumque m. 1) *comminutum, pulvis*, κονιορτός Deut. 9, 21. 2) *farina* ἄλευρον Jes. 47, 2; Hos. 8, 7; 1 Par. 12, 40; ነሥእት፡ሐሪፀ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 17, 12; Matth. 13, 33; ሐሪፀ፡ስገም፡ Num. 5, 15. 3) *massa farinacea* σταῖς Ex. 12, 34; 2 Reg. 13, 8; φύραμα Num. 15, 19. 20; Ex. 7, 28; 1 Cor. 5, 6. 7; እምሐሪፅ፡ልዉስ፡ ἀπὸ φυράσεως στέατος Hos. 7, 4. — Praeterea 1 Reg. 17, 18 legitur ፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡ *decem massae lactis coacti*, δέκα τροφαλίδες τοῦ γάλακτος, חֲרִיצֵי הֶחָלָב (de quo vid. Ges. thes. p. 526. 527, qui etiam كَرِيص *caseus mollis* huc refert. Praeterea ܚܪܝܨܐ *frustum massae, placenta* comparare juvat). — *Voc. Ae.*: ሐሪፅ፡ብ፡ዱቄት፡ (v. ዶቄት፡).

ሐራፂ፡ n. ag. *comminuens, molitor*, Lud. sine auct.

ማሕረፅ፡ subst., m. et fem. 1) *mola*: አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; Kuf. 49; ንሥኢ፡ማሕረፀ፡ወሕርፂ፡ሐሪፀ፡ Jes. 47, 2; የሐርፅዎ፡በማሕረፅ፡ Num. 11, 8; ቤተ፡ማሕረፅ፡ Jer. 52, 11; (var.); ቃለ፡ማሕረፅ፡ Jsp. p. 367; በአሐዱ፡ማሕረፅ፡ Matth. 24, 41 rom.; በአሐቲ፡ማሕረፅ፡ Luc. 17, 35 rom. — De molis Abyssinorum consulere licet, quae Ludolfus in Comm. ad hist. Aeth. p. 565 disputavit. 2) molae pars inferior, *catillus* (pars superior est መድሐ፡ q. v.), ὁ μύλος, እብነ፡ዐቢይ፡ከመ፡ማሕረፅ፡ Apoc. 18, 21; Deut. 24, 6; ስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ማሕረፀ፡ጸሩ፡ Thren. 5, 13 var.; μύλος ὀνικός ማሕረፀ፡አድግ፡ Matth. 18, 6; Marc. 9, 42 („intelligunt Aethiopes catillum molae trusatilis seu jumentariae, quales in Aegypto dantur", Lud. in lex. col. 277). — *Voc. Ae.*: ማሕረፅ፡ዘ፡ወፍጭ፡ (pro መፍጭ፡).

ሐረፈ፡ *decerpere* vid. sub ኀረፈ፡

ሐረፈ፡ rad. inus.; convenire videtur cum עָרַף et רָעַף *stillavit*, رَعَفَ *profluxit* (sanguis e naribus). Hinc

ሐረፋ፡ subst. *pituita, saliva* (amh. ሐረፋ፡ *spuma*; አረፋት፡ id.): ቦኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኽጥሚ፡ Job 6, 6 (vers. nov., e Syr. et Arab.) *pituita althaeae*.

ሐሰ፡ et frequentius ሐሰ፡ [de quo vid. gramm. § 163, 3 et 199, d; idem quod arab. حَاشَ لِلّٰهِ, حَاشَاكَ, حَاشَاكَ, aram. ܚܘܣ; significatione convenit hebr. חָלִילָה לִי], formula deprecandi et aversandi: *absit!* Usurpatur absolute ut ሐሰ፡ μὴ γένοιτο Rom. 3, 4. 31. 9, 14. 11, 1; Gal. 2, 17; crebrius seq. ለ pers., ut: ሐሰ፡ሊተ፡ *absit a me!* 1 Reg. 2, 30. 20, 9; Act. 10, 14; Gen. 44, 7; Matth. 16, 22; 4 Esr. 8, 53. Res vel actio, quam aliquis deprecatur vel aversatur, subjungitur praepositione እምነ፡ ut: ሐሰ፡ሊተ፡እምነ፡ገቢሮቱ፡ 2 Reg. 23, 17; ሐሰ፡ሎቱ፡ለእግዚእየ፡እምነ፡ዝንቱ፡ርኩስ፡ 1 Reg. 25, 31; vel conjunctione እስከ፡ seq. Indic.: ሐሰ፡ለነ፡እስከ፡ነኀድግ፡ Jos. 22, 29; Gen. 44, 17; Gal. 6, 14 rom.; vel ከመ፡ seq. Indic., ut ሐሰ፡ሊተ፡ከመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡ 1 Par. 11, 19; nec non Imperfecto vel Subjunctivo nudo, ut: ሐሰ፡ኢትመውት፡ μηδαμῶς σοι. οὐ μὴ ἀποθάνῃς 1 Reg. 20, 2; Kuf. 43; ሐሰ፡ለከ፡ኢታጥፍአነ፡ Jon. 1, 14; Judith 8, 14; Gen. 18, 25; Matth. 16, 22.

ሐሰለ፡ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. חָסַם, aram. חֲסַם *capistrare*, מַחְסוֹם *capistrum*; arab. حَزَمَ *colligavit sarcinas; cingulo cinxit jumentum*; حِزَام *cingulum jumenti; teniae cunarum*; حُزْمَة *fascis* (lignorum, frugum); syr. ܚܰܙܺܝܡ *accinctus*] *capistro coërcere* vel *ducere*: የሐስሎሙ፡ (var. ያሐስሎሙ፡ II, 1; var. ይነድአሙ፡) ሕፃን፡ παιδίον ἄξει αὐτούς Jes. 11, 6. — *Voc. Ae.*: የሐስል፡ ዘ፡ ይስሕብ፡, v. ይለብብ፡

አሕሰለ፡ II, 1 vid. sub I, 1.

ሐሳል፡ et **ሐሳል፡** subst. *capistrum, vinculum*: እለ፡ በሐሳል፡ ወበልጓም፡ ይመይጥዎሙ፡ መላትሒሆሙ፡ (v. በሐሳል፡) ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ Ps. 31, 12: በሐሳለ፡ (v. በሐሳለ፡) ኀጢአቱ፡ ኵሉ፡ ይትአሰር፡ σειραῖς Prov. 5, 22. — *Voc. Ae.*: ሐሳል፡ ዘ፡ ልባብ፡

ሐስል፡ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; σάκκος Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. አሕስል፡ Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et አሕሳል፡ vid. Gen. 42, 25 ann.; ሰረቅት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ አሕሳለ፡ F. N. 49. — *Voc. Ae.*: ሐስል፡ ዘ፡ ጻውላ ። (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፡ I, 1 [id. q. חָשַׁב *putavit, imputavit, cogitavit*, ܚܫܰܒ *numeravit, putavit, reputavit*, حَسَبَ *computavit, opinatus est, aestimavit*; amh. አሰበ፡; vic. est aeth. ሐዘበ፡ q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare*: ወኢሐሰበ፡ ዳዊት፡ ወኢኈለቈ፡ ኊልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; አኀዘ፡ ይኈልቍ፡ ወይሕሰብ፡ (modo lectio sana sit) 27, 24; ሐሲበከ፡ሐሳበ፡ (v. ሐስበ፡) *computo a te facto* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; የሐስብ፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ወርቀ፡ Lev. 27, 18. 23; የሐስብ፡ ፃእኦ፡ ψηφίζει τὴν δαπάνην Luc. 14, 28; ሐሲበከ፡ ፃእኦ፡ Herm. p. 54; በከመ፡ ሐሰበ፡ ወአስተቀሰመ፡ ለአማስኖቶሙ፡ καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς Esth. 9, 24; ኢየሐስብዎሙ፡ በሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: እለ፡ ኢሐሰበ፡ ሎሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere alcjs*: ዘሠናይ፡ አሐስብ፡ Rom. 7, 13; ምንት፡ ይእቲ፡ ትዕቢት፡ ይቤ፡ ለእመ፡ የሐስብ፡ ሰብእ፡ ነፍሶ፡ ንጹሐ፡ Phlx. 35; እለ፡ ኢየሐስበሙ፡ ወኢከመ፡ ከለባተ፡ መራዕይየ፡ ἡγησάμην Job 30, 1; ኢሐሰብዎ፡ οὐκ ἐλογίσθη Jes. 53, 3; ኢየሐስብዎ፡ 1 Esr. 3, 20; Ps. 143, 4; እለ፡ ኢነሐስበሙ፡ ወኢከመ፡ ምንትኒ፡ Gal. 2, 5; ኢየሐስባ፡ ለነፍስየ፡ οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου Act. 20, 24; ኢተሐስብ፡ መኑሂ፡ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፡ III, 1 pass. 1) *computari, supputari*: እለ፡ ተሐሰቡ፡ ወተኈለቁ፡ ምስለ፡ እለ፡ ኈለቈ፡ ዳዊት፡ 2 Par. 2, 17; እለ፡ ኢይትሐሰቡ፡ በሐሳበ፡ ዓመት፡ Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari*: ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡ ጥበበ፡ Prov. 17, 28 (var.); ዘከመዝ፡ እምኢተሐሰበ፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; ዘኢተወከፈ፡ ንስሓ፡ ኃጥእ፡ ኀጢአተ፡ ዚአሁ፡ (ለዘስሕተ፡) ይትሐሰብ፡ ላዕሌሁ፡ Clem. f. 233. 236; c. ኀበ፡ pers. M. M. f. 114.

ተሓሰበ፡ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime ተሐሰበ፡ scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem* rei *reposcere* ab aliquo, c. Acc. prs.: ሎሙ፡ ይትሐሰበሙ፡ (Pltt: ከመ፡ ዘይትሐሰብዎሙ፡ በእንቲአከሙ፡) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; እንዘ፡ ይትሐሰብ፡ (συναίρειν) Matth. 18, 24; ተሐሰበሙ፡ (Pltt: ተሐሰበ፡) ምስሌሆሙ፡ 25, 19; Herm. p. 25; ወዘሰ፡ እንዘቦ፡ ይነሥእ፡ ምጽዋተ፡ ሎቱ፡ ይትሐሰቦ፡ እግዚ"፡ *qui, quamquam (opes) habet, eleemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposcet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: ይትሐሰበከኑ፡ (λόγον σου ποιούμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere*: ሶበ፡ ትትሐሰብ፡ ምስለ፡ ሱታፌከ፡ በእንተ፡ ተግባርከ፡ Sir. 42, 3; c. Acc. rei: ንትሐሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሕሱብ፡ et **ሑሱብ፡** part., *supputatus, computatus*: መስተቃትላን፡ እለ፡ ሕሱባን፡ (v. ሑሱባን፡) ውስተ፡ ሰርዌ፡ 1 Par. 28, 1.

ሐሳብ፡ subst., m., Pl. **ሐሳባት፡** 1) *supputatio, computus, aestimatio*: *erravisti in computatione*, አግብእ፡ ሐሳበከ፡ *repetas computationem*, Abush. 11; ሰብአ፡ ሐሳባት፡ *arithmeticae et chronologiae periti*, Abush. 1. 46; አልቦሙ፡ ኊልቍ፡ ወሐሳብ፡ *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; ዘአልቦ፡ ኊልቈ፡ ወመስፈርተ፡ ወአልቦሙ፡ ሐሳበ፡ እምብዝኆ፡ 2 Par. 5, 6; *mandavit* ከመ፡ ይሚጥዎ፡ (ለሥርናይ፡) ሎሙ፡ በሐሳበ፡ ሤጥ፡ ዘከመ፡ አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ Jsp. 329; ψῆφος Koh. 7, 25; ሐሳበ፡ ሤጡ፡ Act. 19, 19; etiam: በሐሳብ፡ ዘእምኀበ፡ እግዚ"፡ ψήφῳ τῇ παρὰ Θεοῦ (*Dei arbitrio*) Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum*, ut ሐሳበ፡ ዓመት፡, ሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 75, 1. 82, 5; በእንተ፡ ሐሳበ፡ ዓለም፡ *de chronologia mundi* Abush.; ሐሳበ፡ ዘመን፡ *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de computo festorum, potissimum cycli paschalis, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII ሠርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ ወሐሳበ፡ ጾም፡ ቅዱስ፡ Sx. Teq. 12; de computo mensium et dierum, ut: አመ፡ ፳ወ፰ ለታስዕ፡ ወርኅ፡ በኊልቈ፡ ሐሳበ፡ ዕብራውያን፡ ወበሐሳበ፡ ግብጻውያን፡ አመ፡ ፳ወ፱ ለወርኅ፡ ታኅሣሥ፡ Did. 29; de aeris variis, ut: ሐሳበ፡ ሐዋርያት፡, ቢዘን፡, ሮም፡, ሰማዕታት፡, ዮዲት፡, ጻድቃን፡, ሊቃውንት፡ Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10. 11; nec non de supputationibus astrologorum et divinationibus, ut: ሐሳበ፡ ልደት፡ *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; ዘየሐስብ፡ ሐሳበ፡ ልደት፡ Can. Ancyr. 22; እመ፡ ከነ፡ ተአማኔ፡ በሐሳበ፡ ከከብ፡ *si astrologiae credit* F. N. 5; ዘየሐስብ፡ ሐሳባተ፡ ወልድ፡ ምስለ፡ እም፡ (inter alios magos et divinatores recensetur) F. M. 15; ሐሳበ፡ ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ ወከዋክብት፡ Org. 2) *quantitas, mensura, pretium*: ዘብዙኅ፡ ሐሳቡ፡ πολυτελές 1 Petr. 3, 4; በውስተ፡ ኊልቈ፡ ሐሳብ፡ ἐν μέτροις Lev. 19, 35; ὁλκή Num. 7, 13 seq. 3) *ratio*, quam aliquis reddit vel reposcit: ያገብኡ፡ ሐሳበ፡ ለ(እግዚ"፡) ἀποδώσουσι λόγον τῷ 1 Petr. 4, 5; ታወፍዩ፡ ሐሳበከሙ፡ 2 Petr. 1, 10; ፈቀደ፡ ይግበር፡ ሐሳበ፡ ምስለ፡ አግብርቲሁ፡ Matth. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare በሐሳበ፡ idem fere, quod በአምጣነ፡, በከመ፡): ይትኔበይ፡ በሐሳበ፡ ሃይማኖቱ፡ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως Rom. 12, 6; በሐሳበ፡ መልበስቱ፡ κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος Ex. 28, 15; በሐሳበ፡ ምሥዋዕከ፡ κατὰ τὴν θυσίαν Ex. 29, 41; በሐሳበ፡ ሤጡ፡ κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ Lev. 27, 17. 25, 27; በከመ፡ ሥርዐተ፡ ሐሳበ፡ መዋዕሊሁ፡ 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; *medicus* ለለ፩ ዘሐመ፡ በሐሳበ፡ ሕማሙ፡ (*pro ratione morbi*) ይሁብ፡ ፈውሰ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; አከ፡ በአምጣነ፡ ኄጋይነ፡ ዘከነነ፡ ሐ

ሰበ፡ጸጋሁ፡ለእግዚ"፡ Rom. 5, 15; በሐሳበ፡ seq. Subst. *ratione habita* rei Cyr. ad Theod. f. 19. 5) *existimatio, dignitas,* Lud. e Cant. Sam. 6) λογεῖον *rationale* voce ሐሳብ፡ versum legitur Ex. 28, 15. 22.

ሐሳቢ፡ n. ag. *is, qui supputat:* ሐሳብያን፡ *chronologiae periti* Abush. 2; ሐሳቢ፡ *genethliacus* Sx. Ter 6; ሐሳብያነ፡ከዋክብት፡ *astronomi et astrologi* Abush. 3.

መሐስብ፡ part. *astronomus* et *chronologus* M. M. f. 127 (መሐስባን፡ Pl.).

ሐሴን፡ subst., videtur esse nomen animalis, fortasse *papilionis* (collatis vocibus حَسِينٌ *pulcher*, حسّون *avis versicolor e passerum genere*): ወይጠፍኡ፡ፍጡነ፡ከመ፡ሐሴን፡ዘ ወፅአ፡እምግቡ፡ወኢይትረከብ፡አሰሩ፡ወኢይገብእ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Macc. f. 10.

ሐሰክ፡ subst. „*vermis* in Aethiopia aestatis tempore, dum pluit, nascens et frumentum arrodens" (Lud., sine auct.) [حَشَكَ *multum pluit* coelum].

ሐሰወ፡ I, 1 1) *velare, obvolvere* [vic. כִּסָּה ܟܣܳܐ كَسَا] ወሐሰወቶ፡ኵሎ፡ንዋያ፡ καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς Judith 10, 5 (var. ወሐሰቶ፡); ፀሐይ፡ብርሃኖ፡ሐሰወ፡ *sol lucem suam celavit* Sx. Tachs. 14 Enc. 2) *mentiri* [apud alias gentes hoc verbum sonat כִּזֵּב, כְּדַב, ܟܰܕܶܒ, كَذَبَ; sed Arabes in uberrima sua lingua etiam خَاسَ (خَوْسٌ) *promisso contrarie egit, decepit* per fraudem; خَاسَ (خَيْسٌ) *perfidia usus est, violavit pactum* habent]. Stirpem I, 1 semel tantum reperi: እንዘ፡የሐስዉ፡በእንቲአየ፡ Matth. 5, 11 Platt et Polygl.; sed rom. ይሑስዉ፡ errore typographi pro ይሔስዉ፡ habet.

ሐሰወ፡ I, 2 1) *mentiri, mendaciis fallere, fidem fallere;* absol. ሐሰውኩ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 31, 28; ይኄይስ፡ሰራቂ፡እምሐስዎ፡ Sir. 20, 25; ኢይሔሱ፡ቃሉ፡ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ Jes. 31, 2; ሐሰዉ፡ነቢያት፡ Jer. 14, 14; አማን፡እብል፡ወኢይሔሱ፡ Rom. 9, 1; ኢተሐስዉ፡ Lev. 19, 11; ዘይምሕል፡ለቢጹ፡ወኢይሔሱ፡ Ps. 14, 6; c. Acc. rei: ኢተሐሱ፡ስምዐ፡ Deut. 5, 17; Dan. ap. 1, 61; ሐሰውኩ፡ኵሎ፡ዘተናገርኩ፡ Asc. Jes. 5, 4; Ps. 88, 34; ሐሰዉ፡አስተዋድዮታ፡ Dan. ap. 1, 49; ሐሰወ፡ኪዳኖ፡ *promissis non stetit,* Jsp. p. 312; c. Acc. prs. *mentiri alicui:* ኢይሔስወክሙ፡ Job 6, 28; ሐሰውክኒ፡ Jes. 57, 11; ሐሰናከ፡ 59, 13; Jer. 5, 12; Ps. 65, 2. 88, 35 (et Ps. 17, 49 blandiri alicui); Jac. 3, 14; 3 Reg. 13, 18; ሐሰዎ፡ለከልኡ፡በእንተ፡ዘአማኀፀኖ፡ Lev. 5, 21; ይሔስዎሙ፡ሕልሞሙ፡ μάταιον τὸ ἐνύπνιον Jes. 29, 8; c. ላዕለ፡ prs.: ሐሰወ፡ላዕሌነ፡ Dan. ap. 13, 12, et c. በ prs. Jer. 5, 12 var., et rei: ይሔስዉ፡በዛቲ፡ሥርዐት፡ *fidem foederis fallunt* Kuf. 15. 2) *infitiari, abnegare* c. Acc.: ኢሐሰውኩ፡ቃለ፡አምላክ፡ Job 6, 10. 8, 18. 27, 11; ሐሰውዎ፡(ለእግዚ"፡) Rom. 1, 21; c. dupl. Acc. ሐሰወኒ፡ፍትሕየ፡ ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου Job 34, 6; seq. ከመ፡, ut: ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡ Kuf. 16.

አሕሰወ II, 1 et crebrius **አሐሰወ፡** II, 2 1) *ad mentiendum inducere:* አሕሰወ፡ስምዐ፡ *ad falsum testimonium dicendum impulit* Org. 2. 2) *mendacii arguere,* c. Acc. prs. vel rei: ኢታሐስውዎ፡ለነገረ፡ቅዱስ፡ Hen. 104, 9; መነ፡እምእሉ፡ታጸድቅ፡ወመነ፡ታሔሱ፡ 4 Esr. 2, 27; እፎ፡አወልድዮ፡ታሔሱ፡ነገርየ፡ *mendacium esse dicis verbum meum?* Jsp. p. 301; አርመሙ፡ወኢአሐሰውዎ፡እስመ፡እሙነ፡ኮነ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 300, sed ib. paulo post ወኢአሕሰውዎ፡; ኢታሕስዉ፡ቃልየ፡ ib. p. 363. Usurpatur etiam de eo, qui suum ipsius verbum (promissum) mendacii arguit i. e. violat: ያሔሱ፡ቃሉ፡ *fidem fallit* Jsp. p. 382.

ተሐሰወ፡ III, 2 pass. *mendacii convinci, falsum reperiri:* ኢተሐሰወ፡ቃለ፡እግዚ"፡ (ἐκπέπτωκεν) Rom. 9, 6; ተስፋከ፡ዘኢይትሔሰው፡ Genz. f. 27; ወለእመ፡ኮነ፡ነገሩ፡ከመዝ፡ወኢይትሔሰው፡ Jsp. p. 363.

አስተሐሰወ፡ IV, 1 *mendacii arguere* vel aliquid *mendacium esse dicere:* ዮጊ፡ቃልኒ፡ከመ፡ሥጋ፡ኮነ፡ያስተሐስውዎ፡ ἢ τάχα που καὶ τὸ γενέσθαι σάρκα τὸν λόγον οὐκ ἀληθὲς ὂν ἐκφαίνεται; Cyr. c. Pall. f. 79.

ሕስው፡ part. *mendax* (mentitus), *fallax, falsus:* ሕስወ፡ተናገርከ፡ Jer. 50, 2; ይትኔበዩ፡ሕስወ፡ Sap. 14, 28; ሀብት፡ሕስው፡ δόσις ψευδής Prov. 25, 14; ሕስው፡አሥምሮ፡ ψευδεῖς ἀρέσκειαι Prov. 29, 48; እምነት፡ሕስው፡ ψευδοδοξία Cyr. ad Th. f. 15; ሕስወ፡ (sic legas pro ሕሰወ፡) ረሲ፡እምነቶሙ፡ Jsp. p. 278; fem. ሕስውት፡ Chr. ho. 7; ምትሀት፡ሕስው፡ *spectrum mendax* Sx. Masc. 15.

ሐሰት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106) m. et fem. (ut Job 16, 8; Sir. 7, 12) *mendacium* [amh. ሐሰት፡ et አሰት፡]፡ Jes. 28, 15. 17; ኢትሕርስ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Sir. 7, 11. 12. 31, 1. 4; ሐሰት፡ውእቱ፡አውግሪን፡ Jer. 3, 23; ኵሎሙ፡ገብሩ፡ሐሰተ፡ 6, 13; ተወከልኪ፡በሐሰት፡ 13, 25; ሐሰተ፡ትብል፡ላዕለ፡ 47, 16; ሐሰት፡ኢይወጽእ፡እምነ፡አፉሁ፡ Judith 5, 5; *omnia Christianae doctrinae dogmata credo* ወበሕቱ፡ትንሣኤ፡ሙታን፡ሐሰተ፡ይመስለኒ፡ Gad. T. H.; መንፈሰ፡ሐሰት፡ 2 Par. 18, 21. 22; ስምዐ፡ሐሰት፡ Sir. 26, 5; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ Matth. 26, 60; ነገረ፡ሐሰት፡ Sir. 36, 24; Jer. 7, 4; ውሉደ፡ሐሰት፡ Jes. 30, 9; ሀገረ፡ሐሰት፡ Jer. 6, 6; ነቢያተ፡ሐሰት፡ Asc. Jes. 2, 15; ከናፍረ፡ሐሰት፡ Prov. 8, 7; እብነ፡ሐሰት፡ *lapillus adulterinus* Org.; በሐሰት፡ ἐπὶ ματαίῳ Ex. 20, 7; በከ፡ወሐሰተ፡ገብሩ፡አበዊነ፡ጣዖቶሙ፡ Jer. 16, 19. De ሐሰት፡ *mendacio* tractatur F. M. 23. *Dolus, fraus* Jes. 53, 9; 1 Petr. 2, 22.

ሕሳዌ፡ subst., *mendacia, infitiatio,* F. N. 5; በኢሕሳዌ፡ *evidenter* Chr. Ta. 4.

ሐሳዊ፡ n. ag. (adj. et subst.), Pl. ሐሳውያን፡ *mendax:* ሐሳዊ፡ውእቱ፡ዘይሔሱ፡ዘልፈ፡ F. M. 23; ሐሰት፡ለበቀኒዔት፡ሐሳዊሁ፡ ib.; ሰራቂ፡ይኄይስ፡እምሐሳዊ፡ ib.; ልሳን፡ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ብእሲ፡ሐሳዊ፡ Sir. 20, 24; ሐሳዊ፡ሰብእ፡ 20, 26; ሐሳውያን፡ ἄνδρες ψεῦσται Sir. 15, 8; Job 24, 25; Ps. 115, 2; 4 Esr. 11, 46; Rom. 3, 4; Tit. 1, 12; 1 Joh. 1, 10. 2, 9; ሐሳዊ፡ነቢይ፡ ψευδοπροφήτης Jer. 6, 13; Clem. f. 93 et ሐሳዌ፡ነቢይ፡ Jer. 35, 2; Asc. Jes. 2, 12; Apoc. 19, 20, Pl. ሐሳውያን፡ነቢያት፡ Matth. 24, 11 rom. et ሐሳውያነ፡ነቢያት፡ Matth. 7, 15; Jer. 33, 7. 34, 7; 1 Joh. 4, 1; item ሐሳዌ፡መሲሕ፡, ሐሳውያነ፡መሲሕ፡ ψευδόχριστος, ἀντίχριστος, ἀντίχριστοι 1 Joh. 2, 18; 2 Joh. 7; Matth. 24, 24; Clem. f. 154; Kid. f. 6.

ሐሰዐ፡ *sedari* vid. sub ኀሠዐ፡

ሐሰዐ፡ (et ሐሰአ፡) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. جَزَعَ *secuit, resecuit;* جَذَعَ *amputavit; malum alimentum dedit* mater infanti; جَذَعَ *continuit sine pabulo* jumentum; *amputavit.* Hinc

ማሕስዕ፡ et **መሐስዕ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; ዘቲ፡ማሕስዕ፡), Plur. መሓስዕ፡ (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque መሐስዕ፡), Pl. Plur. መሓስዕት፡ (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli pecoris, agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit גְּדִי, ܓܕܝܐ, גַּדְיָא, جَدْيٌ *hoedus*, de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea جَذَعٌ *juvencus de brutis et hominibus,* جَذَعَةٌ *hoedus anniculus.* Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia vel *a matre* vel *a matris alimento avulsus* (*ablactatus*) est]. Crebro species adjicitur, ut: ማሕስዐ፡በግዕ፡ Gen. 31, 38; መሐስዐ፡አባግዕ፡ Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; ማሕስዐ፡ጠሊ፡ 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6. 7; መሓስዐ፡አጣሊ፡ Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσθε, Aethiops simpliciter posuit: ትነሥኡ፡ማሕስዐ፡. Aliis in locis modo ἔριφος, ἐρίφιον Jer. 28, 40; Tob. 2, 12. 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. አባግዕ፡), modo ἀμνός, ἄρνες Lev. 3, 7. 9, 3. 14, 21 hac voce ማሕስዕ፡ redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (ማሕስዐ፡ዓመት፡ Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (በመሥዋዕተ፡መሐስዐ፡በግዕ፡ ἐν προσφορᾷ ἀρνὸς γαλαθηνοῦ Sir. 46, 16; መሐስዐ፡በግዕ፡፩ ἄρνα γαλαθηνόν 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.:* መሐስዕ፡ዘ፡የበግዕ፡ገልገል፡; *aliud:* መሐስዕ፡ዘ፡ወጠጤ፡

ሐሰየ፡ *gaudere* vid. sub ሐሠየ፡

ሐሰየ፡ I, 1 (nonnumquam አሰየ፡ scriptum) [amharice sonat አሸ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. כַּסְכֵּס *fricuit*, arab. قَشَّ *fricuit rem manu ut contereretur,* قَشَا *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. ይሕሲ፡ *fricare, confricare, terere, conterere:* ሐሰየ፡አዕይንቲሁ፡ Tob. 11, 11; ሰበ፡ተዝኅለ፡የሐሲ፡ (sc. አዕይንቲሁ፡) 11, 7; እከ፡በመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐስይዎ፡ Jes. 28, 27; ወሐሰዩ፡በእደዊሆሙ፡ወበልዑ፡ (ψώχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* ወለእመ፡አበየቶ፡ነፍሱ፡ለይሕስዮ፡በግማደ፡ልብሱ፡ Phlx. 10; እለ፡ይቀጠቅጡ፡ወየሐስዩ፡ነፍሰ፡ወሬዛ፡ Jes. 13, 18; ወቦኡ፡ወሐሰዩ፡እልክቱ፡፫ጸኖዐት፡ማእከለ፡ትዕይንቶሙ፡ለኢሎፍሊ፡ διέρρηξαν τὴν παρεμβολὴν 1 Par. 11, 18.

ተሐስየ፡ III, 1 *confricari, conteri,* Lud. sine auct.

ሕሱይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio:* ማዕሰ፡በግዕ፡ሕሡይ፡ ἠρυθροδανωμένα Ex. 25, 5. 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሕሱፍ፡ *scabiosus* vid. sub ኀሠፍ፡

ሕቅ፡ *modicum* vid. sub ሐቀቀ፡

ሕቍ፡ et **ሕቁ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro ሕቅው፡ vel ሕውቅ፡; nescio an vicinum sit حَبَقٌ *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευθος *juniperus:* ዕፀወ፡አርዝ፡ወሕቍ፡ ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα 2 Par. 2, 8 var. 2) πεύκη *pinus:* ዕፀወ፡ሕቍ፡ πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) κυπάρισσος *cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) θυΐα *thya:* ዕፀ፡ሕቍ፡ ξύλον θύϊνον Apoc. 18, 12. — *Voc. Ae.:* ሕቍ፡ዘ፡ዘጺ፡ (*ebenum*); *aliud:* ሕቍ፡ዘ፡ሰኖበር፡ (صَنَوْبَرٌ) ወዓዲ፡ዘጺ፡።

ሐቌ፡ *lumbus* vid. sub ሐቀወ፡

ሐቅል፡ subst. [חֲקַל, חַקְלָא, ܚܩܠܐ *ager,* حَقْلٌ *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita,* حَقْلَةٌ *arvum bonum;* hebr. חֵלֶק, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. አሕቁል፡ et አሕቃል፡ et አሕቅልት፡, Pl. Plur. አሕቃላት፡ et አሕቁላት፡ 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis" Lud.) ἀγρός 2 Reg. 9, 7. 19, 28; አሕቁል፡ ἀγροί Ex. 8, 9 et አሕቅልት፡ Jos. 21, 12; በሐቅል፡ ἐν ἀγρῷ Jer. 48, 8; ኢትግኡ፡ሐቅለ፡ 6, 25; ሐቅለ፡ሞአብ፡ Ruth 1, 1. 2. 2, 6; መጽአ፡ዔሳው፡እምሐቅል፡ርኁበ፡ Kuf. 24. 26; πεδίον Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) Judith 15, 2; እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡ οἱ ἐν τῇ πεδεινῇ (opp. ደብር፡) Jes. 32, 19; እምአሕቃላት፡ወእምአድባር፡ Jer. 17, 26; አሕቃላት፡ πεδίον Ob. 19; Judith 1, 6; አሕቃላተ፡በድው፡ τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; አሕቅልት፡ πεδία Jos. 11, 17; πεδινή 10, 40; አሕቁል፡ Asc. Jes. 6, 3. Praeterea አሕቃላት፡ περίχωρος Gen. 13, 10; προμαχῶνες Jer. 5, 10; አብያት፡እለ፡ይከውኑ፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡ ἐν τοῖς ἐποικίοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen ሐቅል፡ adj. *agrestis* denotare solet, ut ሐራውያ፡ሐቅል፡, አርዌ፡ሐቅል፡, ንዋየ፡ሐቅል፡ q. vid., ብእሲ፡ሐቅል፡ ἄγροικος ἀνήρ Gen. 16, 12. 25, 27. — Deinde campus planus est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut ገዳም፡): እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡ οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26. 32, 10; ἡ ἔρημος, αἱ ἔρημοι Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; ሐቅለ፡ዮርዳኖስ፡ Jes. 35, 2; ሐቅለ፡ቃዴስ፡ Ps. 28, 7; ሐቅለ፡ዚፉ፡ 1 Reg. 26, 2; ሐቅለ፡ሲና፡ Num. 3, 4. 14; ሐቅል፡ውእቱ፡ዝብሔር፡ ἔρημος Marc. 6, 35; ከነ፡ሐቅለ፡ ἔσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; ረሰያ፡ለዙሉ፡ዓለም፡ሐቅለ፡ θεὶς ἔρημον Jes. 14, 17; አሕጉረ፡ሐቅል፡ πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; በሐቅል፡ ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ Sir. 35, 21; ይበቍል፡አሕቁሊሃ፡ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26. 51, 3; ማያት፡አሕቃላት፡ ὕδατα ἐρήμου Jer. 2, 24; አሕቃል፡ ἔρημος Gen. 12, 20; *Joannes Baptista* ከከበ፡አሕቁላት፡ወገዳማት፡ Genz. f. 157.

ሐቃል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἐγχώριος *incola* (opp. ግዩር፡) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus; incultus, barbarus* Col. 3, 11 (ሐቃል፡ወሀገሬት፡), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቃሊ፡ id. q. ሐቃል፡; legitur Plur. ሐቃልያን፡ Jud. 9, 4 ዕደው፡ሐቃልያን፡ወመደንግፃን፡ *viri inculti et metuendi* (quamquam Graecus habet κενοὶ καὶ δειλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: ሐቅለ፡ብ፡ቀማ፡

ሐቃላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,*

rusticus, incultus, ዒሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸጋር፡ et ብእሲ፡ ሐቃላዊ፡ ውእቱ፡ ወነጓዊ፡ Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in *fodiendo* (sicut נָקַר (نَقَرَ)); hinc a) *fodicavit contumeliis, dicteriis* نَقَرَ, سَطَرَ; حَقَرَ *contemsit*, حَقُرَ *vilis factus est.* b) נָקַר חָקַר نَقَرَ *scrutatus, perscrutatus est*; vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et **አስታሐቀረ፡** (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13). 1) *contemnere, vilipendere, spernere, dedecorare* c. Acc., καταφρονεῖν Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; እለ፡ ያስተሐቅሩ፡ ሕገሙ፡ Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονεῖν Zach. 7, 11; ἐξουδενεῖν 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; አስተሐቀረ፡ መሐላሁ፡ Hez. 17, 18. 19; በኀበ፡ ጠቢብ፡ ዕፁብ፡ አስተሐቅሮ፡ ἀτιμία Sir. 21, 24; ኢትትመከሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡ 3, 10; አስተሐቀርዎ፡ ለእሙ፡ 3, 11; እንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) *ludibrio habere, decipere, inducere* παραλογίζεσθαι 1 Reg. 28, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανᾶν Jud. 16, 10. 13; ኢይም ሰልክ፡ ዘአስተሐቀርኩከ፡ μὴ βαρέως φέρε Gen. 31, 35.

ሕቁር፡ part. *contemtus, spretus, vilis*: ሕቁራን፡ χυδαῖοι Ex. 1, 7; (*Voc. Ae.*: ሕቁራን፡ ዘ፡ እዙዛን፡); hom. Rhegini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur ሕቁር፡).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) *contemtio, vilitas*: በዝየ፡ ፍና፡ ሐቅረት፡ (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem ሐቅራት፡) καὶ ἐνθάδε ὁ τῆς ἐξουδενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 *contemtor, spernens*: καταφρονητής Hab. 2, 5; መስተሐቅራን፡ καταφρονηταί Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቀቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) *incidit, insculpsit* 2) *statuit, decrevit*. Hinc חֹק *definitum* 1) *pensum*, 2) *tempus statutum*, 3) *terminus, limes definitus*, 4) *statutum, lex* (vid. Ges. thes. p. 514), حَقّ *jus, statutum*, et tamquam Adj. *dignus, aptus, justus*. Apud Aethiopes perantiqua illa vox חֹק conservata est ut in ሕቅ፡ ita in ሕግ፡, q. v.

ሕቅ፡ subst., *modus justus* vel *legitimus, ratio et numerus*; deinde Adj. *modicus, mediocris, pusillus* vel *paulum, aliquantulum*: አንሰ፡ ሕቅ፡ ወንኡስ፡ በቅድሜከ፡ 2 Reg. 7, 19; አምጽኢ፡ ሊተ፡ ሕቀ፡ ማየ፡ በግምዔ፡ 3 Reg. 17, 10; ሕቀ፡ እምውስተ፡ መዓር፡ ጥዕምኩ፡ 1 Reg. 14, 29; አስተይኒ፡ ሕቀ፡ ማየ፡ Gen. 24, 17; ርእየ፡ ሕቀ፡ ደመና፡ 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; እምድኅረ፡ ዘመን፡ ሕቅ፡ Phlx. 4. Sed plerumque Adverbii vice usurpatur, sc. 1) **በሕቁ፡** proprie: *secundum modum* vel *rationem ejus* (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) *sufficienter, satis, satis superque*, ἱκανῶς Job 9, 31; ἐκ περισσοῦ Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) *valde, admodum, perquam, bene*: μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (ጥቀ፡ በሕቁ፡); Job 32, 2; ጠይቁ፡ በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 12; በሕቁ፡ ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; ኢትርሐቁ፡ በሕቁ፡ μακρὰν Jos. 8, 4; መስየ፡ በሕቁ፡ Tob. 2, 2; ዘበሕቁ፡ ኀጺር፡ κολοβόρρις Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione *parum*: ኢታስተርኢ፡ በሕቁ፡ *parum conspicuus est* (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) *intente, diligenter, etiam atque etiam*, πυγμῇ Marc. 7, 3; ἐκτενῶς Judith 4, 12; βοῆς ἰσχυρᾶς 14, 16; ጸለየ፡ በሕቁ፡ *oravit intentius* Enc.; *saluto* በሕቁ፡ *etiam atque etiam* Lud. sine auct. d) *omnino*, εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάνυ μὲν οὖν በሕቁ፡ ጥቀ፡ Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) **ሕቀ፡** (Acc. adv.) modicum, modice i. e. *paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper*: ሕቀ፡ አሕጸጽኮ፡ Ps. 8, 6; Job 10, 20; አዕማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዘንየ፡ Sir. 51, 16; ὀλίγον, μικρόν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); ታዕርፉ፡ ሕቀ፡ Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; ወሕቀ፡ ብሂሎ፡ *et paulo postquam dixit* Matth. 26, 73; ሕቀ፡ ከመ፡ (v. ከመ፡) የዐዱ፡ ዮርዳኖስ፡ ὡς βραχὺ διαβήσεται 2 Reg. 19, 36. 3) **በበ ሕቀ፡** moderate i. e. *sensim, pedetentim, paulatim*: κατ' ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam በበሕቀ፡ occurrit, ut በበሕቀ፡ ልህቀ፡ ሕፃን፡ Deg. 4) **እምድኅረ፡ ሕቀ፡** *paulo post* Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non እምድኅረ፡ ሕቀ፡ Herm. p. 80. 5) **ሕቀ፡ ከመ፡ ዘእም፡** seq. Perf. *haud multum abfuit, quin* (*ferme, paene*) Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — *Voc. Ae.*: ሕጹጽ፡ ንስቲት፡ ውኁድ፡ ኅዳጥ፡ ትሑት፡ ሕቅ፡ ዘ፡ ታናሽ፡; *aliud*: ንስቲት፡ ኅዳጥ፡ ሕቅ፡ ብ፡ ጥቂት።

ሐቄነ፡ vel **ሐቀኈነ፡** idem esse videtur, quod حَقَنَ *indidit in utrem lac butyri eliciendi ergo*. Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit: ቅብዕ፡ እምሐሊብ፡ ሐቀኈኖ፡. — Vid. ዕቋን፡

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt חוק, حَاقَ (حَوْق) *circumdedit, amplexus est*, حَاقَ (حَيْق) *cinxit, circumdedit alqm*; coll. **ሐቀፈ፡** infra. Hinc חֵיק *sinus* (ab amplectendo dictus); حَقْو *corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae; cingulum, quo hanc corporis partem circumdant*, et:

ሐቌ፡ (pro **ሐቅዌ፡**), nonnumquam **ሐውቌ፡** vel **ሐውቄ፡** (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam **ሐቋ፡** quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. **ሐቋያት፡** (Hez. 21, 6) et **ሐቀኈያት፡** v. **ሐቋያት፡** (Am. 8, 10). 1) *lumbus, lumbi*, ὀσφύς ቅንት፡ ሐቌከ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; እምሐቌ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡ ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν Ex. 28, 38; እለ፡ ወፅኡ፡ እምሐቌሁ፡ ለአብርሃም፡ Hebr. 7, 5 (cfr. ነዋኬ፡ ዐጽምከ፡ ወሐቌከ፡ ንሕነ፡ σάρκες σου 1 Par. 11, 1) pro Plur. **ሐቌሆሙ፡** ὀσφύες αὐτῶν Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam **ሐቀኈያት፡** Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) *victimae* Lev. 3, 9. 7, 3; *hippopotami* Job 40, 11. *Lumborum musculi interni* ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία እስከነ፡ ሐቌሆሙ፡ 2 Reg. 10, 4. 2) *femur* μηρός, μηρίον Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) *sinus*: ለምንት፡ ተሐቅፍ፡

ሐቋ፡ ዘማዊት፡ μὴ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας Prov. 5, 20; ቅናት፡ ሐቋሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — *Voc. Ae.*: ሐውቋ፡ vel ሐቋ፡ ብ፡ ወገብ ።

ሐቀየ፡ I, 1 [cfr. חָרַק حَرَقَ *frenduit dentibus; collisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira;* nescio an حَاقَ (حَوْق) huc referendum sit] 1) *stridere* vel *frendere dentibus*, c. Acc.: ሐቀዩ፡ ስነኒሆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀየ፡ (v. ሐቅየ፡) ስነኒሁ፡ ላዕሌየ፡ Job 16, 9; የሐቂ፡ ስነኒሁ፡ Ps. 111, 9. 36, 12; Kid. f. 26; ከመ፡ ዘየሐቅዩ፡ ዘአስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡ ኀሠሠዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3. 2) *confringere* dentibus, *conterere manducando*: አዕጽምተ፡ ሰብእ፡ ተሐቂ፡ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει Prov. 24, 23; የሐቅየኒ፡ አዕፅምትየ፡ τὰ ὀστᾶ ἐν ὀδοῦσι ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቂይ፡ vel ሐቅይ፡ *stridor, frendor dentium*: ሐቅየ፡ ስነን፡ vel ሐቂየ፡ ስነን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቂ፡).

አሐቀየ፡ II, 1 caus. *frendere* vel *stridere facere* alqm dentibus: ያሐቅዮ፡ ስነኒሁ፡ Marc. 9, 18, vel dentes: ሕማመ፡ አዕይንት፡ ወርእስ፡ እንተ፡ ይቀጠቅጥ፡ አዕጽምተ፡ ወይቀዘቅዝ፡ ርእሰ፡ ወያሐቂ፡ ስነነ፡ M. F.

ተሐቅየ፡ III, 1 *collidi dentes*: ተሐቅየ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 var.

ሐቂ፡ et **ሐቅይ፡** subst. (id. q. Infin. ሐቅይ፡) *stridor, frendor dentium*: ሐቂ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.); ሐቀየ፡ ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg.).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. חָבַק *complicuit manus, amplexus est*, vic. חוק et חָמַק; syr. ܚܘܩܐ *amplexus*; arab. حاق med. u *circumdedit, amplexus est*, حاق med. i *cinxit, circumdedit* (vid. supra ሐቀወ፡), حَقَفَ *pedibus et capite in unum contractis cubavit* (animal), حَقْبٌ *cingulum*] Subj. ይሕቀፍ፡ 1) *complicare* manus ሐቀፈ፡ እደዊሁ፡ Koh. 4, 5. 2) *complecti, amplecti, amplexari*: የማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant. 2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዐሞ፡ Gen. 29, 13; ተሐቀፎ፡ ከመ፡ ብእሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth. 5, 2; ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሐቀፍዋ፡ Deg.; Ps. 47, 11; ንሕቀፋ፡ Mavâs. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐቀፈ፡ ክሳዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43. 45; Tob. 11, 8; transl.: ለምሕልላኒ፡ ሐቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) *incubare* vel *fovere* ova, pullos, *alis complecti* pullos: ከመ፡ ዖፍ፡ እንተ፡ ተሐቅፍ፡ አንቆቅሆ፡ ወተሐፅን፡ እጕሊሃ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ይሰርራ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከመ፡ ንስር፡ የሐቅፍ፡ እጕሊሁ፡ በገበዋቲሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቂፎ፡ እጕሊሁ፡ Job 39, 27.

አሐቀፈ፡ II, 1 1) *amplexum concedere* alicui: ሶበ፡ ይመጽእ፡ ሰብእ፡ ይሰግድ፡ ሎቱ፡ ወያሌዕል፡ እደዊሁ፡ ወያሐቅፎ፡ (v. ወየሐቅፎ፡) ወይትአምኆ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) *cingere, circumdare* rem re: ነደቀ፡ ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላሰ፡ አረፍተ፡ ወአሐቀፎን፡ (v. ወአቅፈሎን፡) ኵሎ፡ ዐውዶን፡ በሰሌዳት፡ 3 Reg. 6, 33.

ተሐሕፈ፡ III, 1 *amplexu teneri*: Christus infans ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ እሙ፡ Ath. d. Trin.; ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ M. M. f. 25.

ተሓቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere solent) *se invicem amplexari* vel *amplecti*: ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኁ፡ ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; ተሓቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቁፍ፡ et **ሐቁፍ፡** part. *qui amplexu tenetur* M. M. f. 127.

ሕቅፈት፡ n. act. 1) *amplexus* Jsp. p. 367. 2) *tutela* puerorum በእንተ፡ ሕቅፈተ፡ ሕፃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሑቃፌ፡ subst. *amplexus* Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26; Org. 1.

ሐበለ፡, **ተሐበለ፡** *audere* vid. sub ኀበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [חָבַל *funem adstrinxit, ligavit; pignore obligavit; perverse egit;* eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in Ges. thes. p. 438; حَبَلَ *laqueo cepit feram; fune strinxit;* خَبَلَ *ligavit*] 1) *ligare, religare* vel *torquere* comam እምሐብሎታ፡ (ለዮዲት፡) አኅዘሙ፡ ለሚዶን፡ ምምዓ ፤ ወፋርስኒ፡ ደንገፁ፡ እምቅብዓ ፤ *tortis crinibus* Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብላት፡). 2) laqueos tendere alicui i. e. *dolum intendere, dolo capere, insidiari*: አኮ፡ ሠናይ፡ ለመኳንንት፡ ጽድቀ፡ ሐቢል፡ ἐπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut: የሐብሉ፡ አዕርክቲሆሙ፡ ἐνεδρεύειν Prov. 26, 19. 3) *prave agere* in alqm, *perverse uti*: ብእሲ፡ እኩይ፡ የሐብል፡ አዕርክተ፡ ἀποπειρᾶται φίλων Prov. 16, 29 (vid. ሕብል፡ et ሕቡል፡).

ተሐበለ፡ *dolo* vel *fraudibus uti*; ተሐብሎ፡ *fraus* et *dolus*, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [חֶבֶל, ܚܒܠܐ, حَبْل] Plur. አሕብል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) *funis, funiculus* Jos. 2, 15 በሐብለ፡ ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex. 39, 40 in C; ውስተ፡ አሕባለ፡ ቢስንስ፡ Esth. 1, 6; navigii Act. 27, 32 rom.; *funis mensorius*: ሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5; Hen. 61, 1. 70, 3; ወድቀ፡ ሐብሎን፡ (σχοινισμός) Jos. 17, 5; አሕባለ፡ ወረዉ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብለ፡ ርስቱ፡ Deut. 32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ ሐብለ፡ βολίσαντες Act. 27, 28 Pltt. 2) *laqueus, vinculum, lorum*: ኅቡእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ሐብሉ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባለ፡ መሣግር፡ Ps. 139, 5. 6; ይትአኀዙ፡ በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ሐብለ፡ አንዳ፡ *lorum* Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ ሐብል፡ *scutica* Sx. Sen. 27; ሐብለ፡ ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *vinculum Trinitatis indissolubile* Org. 1; ሐብለ፡ ድንግልና፡ ቅናቱ፡ *vinculum virginitatis (cestus) cingulum ejus* Sx. 3 Mij. Enc.; *lumbos* ቀነተ፡ ሐብለ፡ ሕግ፡ *cinxit ligamen legis*, Enc. Patr. 3) id quod laqueo capitur, i. e. *praeda*, id. q. ሕብልያ፡ Sed non nisi in libris antiquioribus occurrit: ወይከውኑ፡ ሐብለ፡ ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንክ፡ ሐብለ፡ (v. ሕብልያ፡) ዘሐብለይከ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV. 4) *fibra* (radicis): አሕባለ፡ ሥርው፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20. 5) (vox architectonica) laqueus vel *catena, transtillum*, quibus lacunar contabulatur: አሕባለ፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኮ፡ በአሕባል፡ ዘተጠፍሮን፡ ib. (vid. ሞጸፍት፡). — *Voc. Ae.*: ሐብል፡ ዘ፡ ገመድ ።

ሐብል፡ *dolus* vid. sub ሕብል፡

ሐብለት፡ et **ሐብላት፡** (cfr. **ሐብሎት፡** sub **ሐበለ፡** Nr. 1) subst., Pl. **ሐብለታት፡** et **ሐብላታት፡** *plectile, tortile* cujusvis generis: **ሐብለት፡** (v. **ሐብላት፡**) **ዘዕፍር፡** ἐμπλόκιον Num. 31, 50; **ሐብላታት፡** (v. **ሐብላት፡**) Jes. 3, 18; **ሐብለታት፡** (v. **ሐብላታት፡**) Ex. 35, 22; **በሐብላት፡ ወርቅ፡** πλέγμασιν ἢ χρυσῷ 1 Tim. 2, 9 Platt; **ሐብላት፡ ወርቅ፡** περιθέματα Jud. 8, 26.

ሕቡል፡ part. 1) *dolosus, fraudulentus:* **ሕቡላን፡** δόλιοι Prov. 12, 24. 13, 9. 2) *perversus, pravus, perditus, nequam:* λοιμός Prov. 19, 25; **ወእመሰ፡ ሕቡል፡ (ውእቱ፡)** ἐὰν λοιμεύηται 19, 19; δραπέτης (quo nomine Theodotus Ancyranus hominem in statu corruptionis appellat) in Cyr. f. 102 modo **ጥፉእ፡**, modo **ሕቡል** dicitur; **ንጉሥ፡ መኰንን፡ ዐመፃ፲ ሕቡል፡ ምክሩ፤ ቀታሌ፡ ሰብእ፡** Kid. f. 3.

ሕብል፡ subst., m. et fem. (ut Sap. 4, 11; Ps. 49, 20) 1) *dolus, fraus,* δόλος, δόλοι: Prov. 12, 5. 17. 20 (**ጕሕሉት፡** 12, 6). 26, 23; Ps. 51, 2; Sap. 4, 11. 14, 25; 1 Petr. 2, 1; **መጽአ፡ እኁከ፡ በሕብል፡** Kuf. 26; **ልሳንከ፡ ፀፈረ፡ ለሕብል፡** Ps. 49, 20 (δολιότης); **በሕብል፡** δόλῳ Matth. 26, 4 Pltt. 2) *pravitas, perversitas, improbitas:* **ዘይዘርእ፡ ሕብለ፡** φαῦλα Prov. 22, 8; ἀσέβειαι Ps. 5, 12. — Hinc formas **ሐብል፡** et **ሕብል፡** significatione secerni solere apparet; quare quod Matth. 26, 4 rom. legitur **በሐብል፡** δόλῳ, typographi errore pro **በሕብል፡** exscriptum esse videtur.

ሐባሊ፡ n. ag. *fraudulentus, dolosus* Lit. 169, 1; Kid. f. 9.

ተሐባሊ፡ id. q. **ሐባሊ፡** ut **ተሐባሊ፡ ሰብ፡ ተአምኖ፡ ይትጐሐለወከ፡** Fal. f. 36.

ሐበባሊ፡ legitur in F. M. 34, 1: **መንዝህላል፡ ወሰካሪ፡ ወተላሓዪ፡ ወነፋሒ፡ ዕንዚራ፡ ወተውኔት : ወሀበባሊ፡ ለዝሙት፡** *pravae fornicationi deditus;* sed dubito, an lectio sit bona.

ሐብለየ፡ quadrl. I. (denominatum a **ሕብል፡** *dolus, perversitas,* et a **ሐብል፡** *funis, laqueus*). 1) *dolose agere* in alqm, *defraudare* c. Acc. prs.: **ከመ፡ የሐብልይዎሙ፡ ለአግብርቲሁ፡** τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ps. 104, 23; **ሐብለይዎሙ፡** Kuf. 30. 34. 2) *expilare, despoliare, praedari;* c. Acc. prs., σκυλεύειν **ተሐብልይዎሙ፡** Ex. 3, 22. 12, 36; Jes. 10, 6; Hab. 2, 7. 8; Zach. 2, 8; c. Acc. rei: **ይበርብርዎ፡ ወየሐብልይዎ፡** Hez. 7, 21; **ሕብልያ፡ ዘሐብለይኪ፡** 38, 13 (τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα); **መረዕይሆሙ፡ እዘዘ፡ የሐብልዩ፡** ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν Judith 2, 17; c. dupl. Acc., διαρπάζειν: **ወየሐብልዩ፡ ነኪር፡ ኵሎ፡ ተግባሮ፡** Ps. 108, 10. — *Voc. Ae.:* **ሐብለየ፡ ዘ፡ በዘበዘ ።** [cfr. etiam هَبَلَ VIII *machinatus fuit quid, insidiatus fuit praedae.*]

ተሐብለየ፡ III, 1 refl. *sibi praedari* vel *expilare* aliquem vel aliquid, c. Acc. **ተሐብለይዎሙ፡** ἐπρονόμευσαν αὐτούς Judith 15, 6; **ወይትሐበለይዎ፡** καὶ ἔσται εἰς διαρπαγήν Jes. 5, 5; εἰς προνομήν 6, 13; [**ተሓበለየ፡** III, 3, quod Ludolfus exhibet et e Jes. 5, 5. 6, 13 probare conatur, mihi nusquam occurrit].

ሕብልያ፡ et **ሐብልያ፡** (Num. 14, 3. 31 FH) subst. *praeda, rapina* (rapta), *res spolio capta:* **እሬስዮሙ፡ ሕብልያ፡** δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγήν Judith 2, 7; **ደቂቅነ፡ ይከውኑ፡ ሕብልያ፡** Num. 14, 3. 31 (εἰς διαρπαγήν); Hab. 2, 7; ἔσονται σκῦλα Zach. 2, 9 (v. **ሐብል፡**); Hez. 38, 13 (v. **ሐብል፡**); Jes. 10, 6 vrs. alt.

ሐብለየ፡ *irridere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሐበረ፡ *conjungi, consentire* vid. sub **ኀበረ፡**

ሐበረ፡ rad. inus., arab. حبر in حِبْر *color,* حَبِير *vestis picta,* حِبَرَة *vestis striata,* חֲבַרְבֻּרוֹת *maculae pardi* (sine dubio vicina sunt **ሐመረ፡** et **ኀፈረ፡**).

አሕበረ፡ II, 2 abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat (حَبَّرَ I. II *pulchrum fecit*): **እንተ፡ ኢያሕበርዋ፡ ዘሕላ፡** ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς Hez. 24, 6; **ያሐብርዎ፡ (ለንዋየ፡ ብርት፡)** Lev. 6, 21 (v. **የሐበርትዎ፡**). Vid. **ሐብረት፡**

ሕብር፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕበር፡** et **ሕብራት፡** 1) *color:* **ሕብሩ፡ እሳት፡ ይመስል፡** 4 Esr. 14, 41; **ዘዘ፡ ዚአሁ፡ ሕብረ፡ ጽጌሁ፡** 4, 49; Sap. 13, 14. 15, 4; **ሕብራት፡** *colores* Chr. ho. 12; **ሕብራት፡ ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ሕብራቲሆሙ፡ ይመስል፡ መረግደ፡** Mavâs. Nr. 20; **ጥበብ፡ እንተ፡ ብዙኅ፡ ሕበሪሃ፡** πολυποίκιλος Eph. 3, 10; de colore cutis **ሕብረ፡ ሥጋሁ፡** Ex. 4, 7; **ይገብእ፡ ሕብረ፡ ሥጋሁ፡** 4 Reg. 5, 10; **ሕብረ፡ ማእሱ፡** Lev. 13, 2. 3. 10; **ሕብረ፡ ገጹ፡** Ex. 34, 29. 30; **ሕብር፡ ዘጻጎን፡** Lev. 13, 14—16; **ሕብረ፡ ለምጽ፡** ἁφὴ λέπρας Lev. 13, 2. 3. 9 seq.; **ዘሕብረ፡ ሐመድ፡** σποδοειδής Gen. 30, 39. 31, 10. 12; **ዘሕብረ፡ ዐሥቅ፡** ποικίλος *versicolor* Gen. 37, 3; **ሕብረ፡ ሜላት፡ ወሕብረ፡ ለይ፡** 2 Par. 2, 7; **እብን፡ ዘሕብረ፡ ወርቅ፡** χρυσόλιθος Ex. 28, 20. 36, 20; **ሕብረ፡ ከብድ፡** vid. sub **ከብድ፡**; **ሕብረ፡ ጸዳል፡ ልቡሳን፡** *colore splendoris induti* Enc.; **በዓለ፡ ሕብር፡** *infector* F. N. 23. 2) *varietas colorum.* Quamquam enim *varietas colorum* nec non Adj. *versicolor* adjecto **ብዙኅ፡** vel **ዘዘዚአሁ፡** (vid. sub Nr. 1 exempla, vel **ዘዘዚአሁ፡ ሕብሩ፡** ποικίλως διηνθισμέναι Esth. 1, 6) vel adjecto **በበ፡** ut: **እብን፡ ክቡራት፡ በበሕበሪሆሙ፡** πολυτελεῖς ποικίλοι 1 Par. 29, 2; vel, ubi de vestibus agitur, adjecto **ዘዐሥቅ፡** (vid. sub Nr. 1 exemplum) significatur, tamen **ሕብር፡** et **ሕበር፡** per se positum nonnumquam eandem significationem continet, ut: **እብነ፡ ሕብር፡** *gemma* coloris i. e. *versicolor* Hen. 18, 7; **ትወድዩ፡ ላዕሌከሙ፡ ሕብረ፡ ፈድፋደ፡ እምድንግል፡** 98, 2; **ጥምዐተ፡ ሕበሪሁ፡** βάμματα ποικιλίας Jud. 5, 30; **የኀድግኑ፡ ነምር፡ ሕበሪሁ፡** τὰ ποικίλματα αὐτῆς *maculas* (חֲבַרְבֻּרוֹת) Jer. 13, 23; **ዘሕብር፡** τὰ ποικίλα Gen. 31, 8; **ዘሕብር፡ ፍጥረቱ፡** ἔργον ποικιλτοῦ Ex. 28, 35 (at Hen. 89, 10 ad **ኅብር፡** referendum est); **እምኵሉ፡ ሕብር፡** *varia* διάφορα Deut. 22, 9. 3) in genere *species* (externa), *forma* εἶδος Ex. 28, 29; ὅρασις Apoc. 4, 3; **ዘሕብረ፡ በረድ፡** ὡς ὅρασις κρυστάλλου Hez. 1, 22; **ሕሊናየ፡ ወሕብርየ፡** ἡ μορφή μου Dan. 4, 33; **ኀበ፡ ሕብረ፡ ከይሲ፡ ወለጠ፡ ዘዓሣ፡ ራእየ፡** Enc.

ሕቡር፡ et crebrius **ሑቡር፡**, part., *versicolor, variegatus, coloribus ornatus:* **እብን፡ ሕቡር፡** Hen. 18, 7 var.; **ሑብርት፡** πεποικιλμένη Ps. 44, 11. 15; **አልባሰ፡ ቅዳሴ፡ ይኩኑ፡ ጸዓድወ፡ ወአኮ፡ ሕብርተ፡** F. N. 12. Hinc **ሑብርት፡** Pl. **ሑብርታት፡** (sicut **ንግሥት፡** Pl. **ንግሥታት፡**) *ornamentum versicolor,* ut **ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ ወበ፡ ውስቴቱ፡ ሑብርታት፡** Phlx. 136. (*Voc. Ae.:* **ሑብርት፡ ብ፡ የተሰነገለች ።**).

ሑብሮት፡ vid. **ሑቡር፡**

ሐብረተ፡ quadrl. 1 (denominatum) id. q. **አሕበረ፡**, abstergendo *mundare*, *polire* rem, ut color nativus refulgeat: **እመ፡ ኢሐብረትዎ፡ ኢይበርህ፡** Ep. Jer. 23; **አንተ፡ ኢሐብረትዋ፡ ዝሀላ፡** (v. **ኢያሕበርዋ፡**) Hez. 24, 6; Lev. 6, 21 var.; **ለመኑ፡ ዛቲ፡ ሰይፍ፡ ዘያሐበርትዋ፡** Fal. — *Voc. Ae.*: **ሐብረተ፡ ዘ፡ ወለወለ፡**

ተሐብረተ፡ III, 1 refl. et pass. *poliri*: **ሖናት፡ ብልሒ፡ ወተሐብረቲ፡** ὀξύνου καὶ ϑυμώϑητι Hez. 21, 9.

ሕብሩት፡ part. *politus*, *mundatus*: **ሕብሩት፡ እምዛሕለ፡ ጌጋይ፡** Lud. e MSS. Colb.

ሐበሰ፡ arab. حَبَسَ *retinuit*, *conclusit*, *incarceravit*; hinc voces Aethiopibus receptae:

ሐብስ፡ arab. حَبْسٌ *carcer* Jsp. 302. 311. — *Voc. Ae.*: **ሐብስ፡ ዘ፡ ቤተ፡ ጽልመት፡**

ሕቡስ፡ part. *incarceratus*: **ፂውው፡ ወሕቡስ፡** Jsp. p. 381.

ሐብቀቀ፡ quadrl.; stirps I hucusque mihi nondum occurrit. Quantum e derivatis concludi potest, eandem notionem continet, quam graecum φυρᾶν habet, scilicet *commiscere* res, *versare* arida in fluidis, *contaminare*. Respondent ܡܪܒ *commiscuit arida*, מֻרְבֶּכֶת *massa in oleo versata*, رَبَكَ *commiscuit*, VIII *confusum et turbatum fuit* (negotium); مُرَبَّقَةٌ *panis adipe conditus*.

ተሐብቀቀ፡ et (levi discrimine separatum) **ተሐብቄቄ፡** III, 1 refl. et pass. *commisceri*, *immisceri*, *conturbari*: **እለ፡ ይትሐበቀቁ፡ ውስተ፡ ብዙኅ፡ ትካዝ፡** πραγματείαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι (*negotiis immixti iisque contaminati*) Herm. p. 95; Inf. **ተሐብቅቆ፡** ib.; **ይትሀወኩ፡ አሕዛብ፡ ወይትሐበቄቁ፡ ሕዝብ፡** (v. **ይትሐበቄቁ፡**, **ይትሐበቀቁ፡**) *perturbantur populi et commiscebuntur gentes* 4 Esr. 9, 3. — *Voc. Ae.*: **ይትሐበቄቁ፡** (v. **ይትሐበቀቁ፡**) **ዘ፡ ይቀላቀል፡**

ሕብቁቅ፡ part. commixtus i. e. *contaminatus*, *maculatus*: **ሕብቁቃን፡ ወርኩሳን፡** σπῖλοι καὶ μῶμοι 2 Petr. 2, 13; **ሕብቁቃን፡ ዲያቆናት፡** σπίλους ἔχοντες διάκονοι Herm. p. 99. — Hinc **ሕብቅቅት፡** (gramm. p. 220) qualitas ejus, qui omnibus rebus, in specie omnibus voluptatibus se immiscet, i. e. *intemperantia*, *incontinentia* ἀκρασία Herm. p. 91.

ሕብቃቄ፡ (vel **ሕብቋቄ፡**) subst. *contaminatio*, *maculatio*: **ዘእንበለ፡ ሕብቃቄ፡** ἄσπιλος Jac. 1, 27; **ንዝሀላል፡ ወፍርዛዜ፤ ሕብቋቄ፡ ወዘውዕ፡** Form. Conf. — *Voc. Ae.*: **ሕብቃቄ፡** (v. **ሕብቋቄ፡**) **ዘ፡ መረክክስ፡** (a **ረከሰ፡**); *aliud* (minus bene): **ሕብቋቄ፡** (v. **ሕብቃቄ፡**) **ወሕርትምና፡ ዘ፡ ግእዝና፡ መጉስቄልሂ፡ ይ፡**

ሐበበ፡, **ተሐበበ፡** *diffamare* vid. sub **ሀበበ፡**

ሐበበ፡ est arabicum حَبَّ *amavit*. Hinc

ተሐበበ፡ (vel **ተሐበ፡**) *amore* alicujus *incendi*: **እለ፡ ይትሐበቡ፡ በተባዕት፡** (ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9) Clem. f. 247.

ሐበበ፡ unde **ማሕበብት፡** *torcular* vid. sub **ኀበበ፡**

ሐበየ፡ rad. inus., proxime convenit cum حَبَا *prohibuit*, *defendit*, *donavit sine remuneratione*; notio radicis prima est in *tegendo et tuendo*; vicinae sunt variae radices a **ሐብ፡** vel **ሐፍ፡** incipientes, ut **ኀብአ፡** (q. v.) et חָפַף, חָפָה ܚܦܐ حَفَّ (vid. Ges. thes. p. 506 sub חָפַף). Stirpis I, 1 exemplum equidem nullum inveni. — *Voc. Ae.*: **ዘየሐብዩ፡ ዘ፡ የእሚጠብቁ፡** (sic), quod etiam ad II, 1 referre licet.

አሕበየ፡ II, 1 *satisdare* vel *obsidem dare* alicui alicujus rei: **ወአሕበዩ፡ ሎቱ፡ በተአዝዞ፡** *obsides obsequii ei dederunt* Jsp. p. 274.

ተሐበየ፡ III, 1 et **ተሐበየ፡** III, 2 refl. 1) *tutelam*, *curam*, *administrationem* rei vel personae *suscipere*: **ዘይትሐበዩ፡** ἡ φυλακὴ αὐτῶν Num. 3, 25. 31; **ክርስቶስ፡ ዘዲበ፡ ኪሩቤል፡ ይነብር፡ ወኵሎ፡ ዓለመ፡ ዘይትሐበይ፡** Mavâs. Nr. 28; *presbyteros non decet* **ይመግቡ፡ ወኢይትሐበዩ፡** *praefecturam aut procurationem suscipere* (*rerum alienarum*) Lud. e Synodo. 2) *vadem*, *praedem*, *obsidem*, *sponsorem se dare* pro aliquo, *fidejubere*, c. Acc. prs.: **አነ፡ እትሐበዮ፡** ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν Gen. 43, 9; **ገብርከ፡ ተሐበዮ፡ ለዝ፡ ሕፃን፡ እምኀበ፡ አቡሁ፡** *servus tuus hunc puerum*, *fide interposita*, *a patre tuendum accepit* Gen. 44, 32; Kuf. 43; **እመ፡ ተሐበይከ፡ ለዐርክከ፡** ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον Prov. 6, 1. 3; **ዘይትሐበይ፡ ወልደ፡ አብደ፡** 19, 28; **ኢትትሀበዮ፡ ለዘይጸንዐከ፡** Sir. 8, 13; **ብእሲ፡ ኄር፡ ይትሔበዮ፡ ለዐርኩ፡** 29, 14. 15; *episcopus* **ኢይትሔበይ፡ መነሂ፡** Did. 4; c. Acc. rei et **ለ** prs.: **ዘይትሐበይ፡ ሕቢተ፡ ለዐርኩ፡** Prov. 17, 18; absol. **ተሐብዮ፡** et **ተሐብዮት፡** *fidejussio* F. N. 27; **ሠናይ፡ ተሐብዮ፡** Sir. 29, 16; **ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመሞሙ፡ ተሐብዮ፡** 29, 18; seq. **ከመ፡**, ut **ተሐበየኒ፡ አንተ፡ ከመ፡ ኢያብጥል፡ ሕጎሙ፡** *fide tua interposita promitte* (illis), *me sacra eorum non abrogaturum esse* Jsp. p. 307. Hinc 3) aut a) *fidem habere* alicui: **መኑ፡ ዘይትሐበዮ፡ ለሰራቂ፡** τίς πιστεύσει λῃστῇ Sir. 36, 31; **ተሀበይኒ፡ ከመ፡ ኢይወጽእ፡ እኩይ፡ እምኔየ፡** Kuf. p. 129. b) *promittere et spondere*, *polliceri*: **ተሐበየ፡ ሎቱ፡** (*sicario*) **ብዙኀ፡ ንዋየ፡** Jsp. p. 334; seq. **ከመ፡**, ut: **ተሐበየ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ የሩናውያን፡ ኢይትመየጡ፡ ዳግመ፡** ib. p. 294. 4) Ubi de baptismo agitur, est: *baptismo sponsorem* (vel testem) *interesse*: **ዘይትሐበዮ፡** *baptismi ejus sponsor* Const. Ap. 34 (vid. **ተወክፈ፡**); F. N. 24, 2.

ሕቡይ፡ part. 4 Reg. 6, 5, prava lectione pro **ኅቡእ፡** κεκρυμμένος.

ሐቢ፡ (pro **ሐቢይ፡** vel **ሐብይ፡**) subst., m., Pl. **ሐበይት፡** (tamquam a **ሐበዩ፡**) 1) *procurator*, *administrator*, *praefectus*, ut **ሐበይተ፡ ምግበር፡** ἐργοδιῶκται 1 Esr. 5, 56; *duces* Hen. 6, 8; in spec., ubi de re militari agitur, *centurio*, *tribunus*, *praetor*, *dux*: **ሐቤ፡ ምእት፡** ἑκατοντάρχης Act. 10, 1; Matth. 8, 5 (**ሐቢ፡** Act. 22, 25); **ሐበይት፡** χιλίαρχοι Deut. 1, 15; Joh. 18, 12 rom.; in Jsp. creberrime de primorum ordinum centurionibus et ducibus. 2) *fidejussor*, *sponsor*, *praes*, *vas*, Lud. sin. auct. — *Voc. Ae.*: **ሐቢ፡ ዘ፡ ወሐስ፡** (vid. **ዋስ፡** apud Isenbergium).

ሕቢት፡ et **ሐቢት፡** (vid. ann. ad Num. 4, 27; Sir. 29, 19) et **ሕብየት፡** (Prov. 17, 18 var.) subst. 1) *procuratio*, *administratio* Num. 4, 27. 28. 31—33. 7, 9. 8, 26; **በበሕቢቶሙ፡** (v. **በበእብሬቶሙ፡**) 2 Esr. 22, 24. 2) *fidejussio*,

satisdatio, sponsio, vadimonium Sir. 29, 19; Prov. 17, 18; **ኢተሀብ፡ርእሰከ፡ለሐቢት፡** 22, 26; F. N. 27. — *Voc. Ae.:* **ሐቢት፡ዘ፡ፈረታ፡**

ትሕቢት፡ subst. id. q. **ሕቢት፡** Nr. 2 *fidejussio*, al.: **ኢይበኡ፡ቀሳውስት፡ውስተ፡ትሕቢት፡** *ne sponsionem interponant!* II Can. Nic. 28 (29); F. N. 27.

ተሐባዪ፡ n. ag. (a III, 1. 2), Pl. **ተሐባይያን፡** et **ተሐባይት፡** 1) *sponsor* vel *fidejussor* F. N. 27 creberrime (quomodo differat a **መድኅን፡**, vid. sub **መድኅን፡**); 43, 6. 2) *sponsor baptismi:* **እስመ፡ተሐባይያን፡እለ፡ተወከፉኑ፡በጥምቀት፡ናሁ፡ከኑነ፡አበወ፡ወእሞተ፡** F. M. 5; **ተሐባይት፡** ib.; F. N. 24, 2.

ሐበጠ፡ et **ሐብጠ፡** I, 1 [amh. **አበጠ፡**; حَبِطَ *intumuit venter* camelo; حَبَطَ *recruduit vulnus;* حَبْطٌ *tumor haud ruptus; ventris inflatio*] *intumescere, extuberare:* **እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡** Kedr. f. 85; **ተጸምደ፡በቀዊም፡እስከ፡ሐብጠ፡እገሪሁ፡** Sx. Tachs. 12. 25; **ለእመ፡ሐበጠ፡አበሉ፡** M. F.; **ለዘ፡ሐበጠ፡እስኪቱ፡** M. F. — *Voc. Ae.:* **ሐበጠ፡ዘ፡ፈለጸ፡**

ተሐበጠ፡ III, 2 *intumescere, inflari* superbia: **በእለ፡ዘይትሔበጡ፡በትዕቢት፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሕበጥ፡, rarius **ሐበጥ፡**, subst. *tumor, extuberatio, ulcus:* **ተፈወሱ፡ዝኩ፡ሕበጠ፡** *(medicina spirituali) eorum tumor sanatur* hom. Sev. in Cyr. f. 122 (vid. **ተሐበጠ፡**); Jes. 1, 6 glss.; 38, 21 glss.; **ቍስል፡ወሐበጥ፡** F. M. 1, 4; M. F.; **አዝልፎ፡ስክር፡ያመጽእ፡ከብሰ፡ወፈጸንተ፡ወቍስለ፡አማዑት፡ወሕበጠ፡ናላ፡** F. N. 50.

ሕበጠት፡ n. act. *extuberatio, tumor* F. M. 3, 3.

ሔት፡ nomen literae alphabeti hebraici octavae, Ps. 118, 57; Thren. 1, 8. 2, 8. 3, 22. 4, 8. — Ubi de psalmis agitur, siglo **ሔት፡** Ps. 118, 57—64 notatur.

ሑት፡ vid. sub **ሐወተ፡**

ሐተተ፡ I, 1 [חָתַת *fractus est, contritus est,* sed حَتَّ *juste, recte, accurate fecit, definivit, comprobavit.* A *conterendo* significatio transfertur ad *minutatim interrogare, minutius scrutari;* cfr. **ጥቀ፡**, **ጠንቀቀ፡**. Quod alii proposuerunt mutatis sibilantibus et mutis **ሐተተ፡** ad **ኀሠሠ፡** referendum, haud probabile videtur.] Subj. **ይሕትት፡** 1) *scrutari, perscrutari, explorare, investigare* c. Acc.: ἐξιχνιάζειν **ሕትቶሙ፡ለአበው፡** Job 8, 8; **ከመ፡ትሕትት፡ኀጢአትየ፡** 10, 6. 13, 9; ἐξετάζειν **ኢትሕትት፡ዘኢይትከሀለከ፡** Sir. 3, 21; **ኢትሐሥ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡** 11, 7; **የሐትተከ፡** 13, 11; **የሐትት፡ምግባሪክሙ፡** Sap. 6, 4; Ps. 10, 6; ἐρευνᾶν, ἐξερευνᾶν **ኢትሕትቶኒ፡ዘእገብር፡** Judith 8, 34; **ውእቱ፡የሐትቶ፡ለልብነ፡** Rom. 8, 27; **ኀሠሡ፡ወሐተቱ፡** Jud. 6, 29; Thren. 3, 39 var.; ἐρωτᾶν **እስከ፡ጽዮን፡የሐትቱ፡ፍኖቶ፡** Jer. 27, 5; **አስማቲሆሙ፡ሐተትናሆሙ፡** 2 Esr. 5, 9; **ሐቲተ፡ሕትዎ፡** 2 Reg. 20, 18; **የሐትት፡ሐሊና፡እንዘ፡ኢይሌሊል፡** Lit. Epiph.; c. **በእንተ፡** rei: **ያነብብ፡መጻሕፍተ፡ወየሐትት፡በእንተ፡ትርጓሜ፡ቃላቲሆሙ፡** Sx. Hed. 3; **ሐተቱ፡በእንቲአሁ፡** *exploraverunt* (populum) *de eo* Sx. Teq. 14. 2) *examinare, inquirere,* in spec. (vox forensis) *cognoscere, interrogare, ad cognitionem vocare,* c. c. Acc. prs. vel rei vel c. dupl. Acc.: **ርእሰክሙ፡ሕትቱ፡** ἑαυτοὺς πειράζετε 2 Cor. 13, 5; Lit. 173, 2; **እግዚ"፡የሐትቶሙ፡** (ἔτασις) Job 12, 6; **መኑ፡ዘየሐትቶ፡ምግባሮ፡** τίς ἐστιν ὁ ἐξετάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; 36, 23; Sap. 1, 9; ἐξήτασεν τοὺς εὐνούχους Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; **ሐተትዋ፡** (ἐπηρώτησαν) Judith 10, 12; Marc. 14, 60. 15, 4 (ἐπερωτᾶν); **ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡** Dan. ap. 1, 48. 51 (ἀνακρίνειν); 1 Cor. 4, 4. 5; Rom. 2, 16 (κρίνειν); πυνθάνεσθαι Act. 4, 7; c. dupl. Acc. Jsp. p. 272; **ይሕትቱ፡ትዕይንት፡ማእከለ፡ቀታሊ፡ወማእከለ፡አበ፡ደም፡** Num. 35, 24 (κρίνειν); Deut. 13, 15. 17, 4; λόγον τινὸς ποιεῖν Job 14, 3. 3) *causa cognita adjudicare alicui* aliquid: **የሐትትዎ፡ሎቱ፡ቤተ፡** (sed var. **ያሐትትዎ፡**) Lev. 25, 30. — *Voc. Ae.:* **ሐተተ፡ዘ፡መረመረ፡**

አሕተተ፡ II, 1 caus. Lev. 25, 30 var., vid. sub **ሐተተ፡** Nr. 3.

ተሐተተ፡ III, 1 refl. et pass. *se* vel *sibi examinare, examinari;* (vox forensis) *cognosci, interrogari:* **ዘእንበለ፡ትትኰነን፡ተሐተት፡** πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν Sir. 18, 20; Herm. p. 89; **ሀለወነ፡ኵልነ፡ንትሐተት፡በኀበ፡እግዚ"፡** Rom. 14, 12; **ትትሐተት፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርከ፡** Macc. f. 4; **እስከ፡ይትሐተት፡** Num. 35, 12; Jos. 20, 6. 9; 1 Cor. 2, 14.

አስተሐተተ፡ IV, 1 *explorationem, cognitionem agere:* **ለእለ፡ይበውኡ፡ቤተ፡መቅደስ፡ያስተሐይጽ፡ዲያቆን፡ወያስተሐትት፡መኑ፡እሙንቱ፡ለእመ፡አበግዕ፡ወለእመ፡ተኵላት፡** Kid. f. 19.

ሐታቲ፡ n. ag. *explorans,- rator; interrogans,- gator, examinator* Genz. f. 130; **ለእመ፡ሐተተ፡ሐታቲ፡ወይቤ፡** Chr. ho. 26; **ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡** *meditatio philosophorum* Fid. Jac. Bar.

ተሐታቲ፡ n. ag. (III, 1) *scrutator, examinator:* **ወእመሰ፡ይቤ፡ተሐታቲ፡** Chr. ho. 34.

ሐተታ፡ subst. *exploratio, examen,* in spec. *cognitio, inquisitio* (forensis): **ሐተታሆሙ፡** ἐξετασμός Prov. 1, 32; ἔρευνα Sap. 6, 9; **ጽኑዐ፡ሐተታ፡የሐትትዎሙ፡** δυνατῶς ἐτασθήσονται Sap. 6, 7; **አመ፡ዕለተ፡ሐተታ፡** ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως Sap. 3, 18; **ሐተታ፡በእንተ፡** (ἐπισκοπή) Sap. 14, 11; **አመ፡ገብረ፡እግዚ"፡ሐተታየ፡** ἐὰν ἔτασίν μου ποιῆται ὁ κύριος Job 14, 3; Hen. 60, 6; **ሐቲቶሙ፡ሐተታ፡ጽኑዐ፡** F. M. 23, 6; **ሐተታ፡ጽኑዕ፡** eorum, qui sacerdoti peccata confitentur, Kedr f. 68; eorum qui ad ordinem monachorum aspirant, Kedr f. 79.

ማሕተት፡ subst., m., (id quod et is qui interrogatur a judice, i. e.) *testimonium* et plerumque *testis* (scil. qui profitetur coram judice; vox generalior est **ስምዕ፡** et **ሰማዕት፡**) et coll. *testes:* **መጽሐፈ፡ማሕተትየ፡ዝኩ፡ኅቱም፡** *literae testimonii mei* (τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως) Jer. 39, 11. 12. 16; **ማሕተቶሙ፡ለኃጥአን፡ሞት፡** μαρτύριον ἀσεβοῦς θάνατος Job 15, 34; **ከናፍሪከ፡ማሕተትከ፡** τὰ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου 15, 6; **ስምዕ፡አሐዱ፡ኢይከውን፡ማሕተተ፡** (testis idoneus) **ለአቅትሎ፡መንፈስ፡** Num. 35, 30; **አነ፡ማሕተቶሙ፡ከመ፡** Rom. 10, 2; **ዘኢዘለፍዎ፡ማሕተት፡በገጽ፡** *testes,* Act. 25, 16.

ሐንቅርት፡ subst. [sine dubio a rad. ነቀረ፡, quae (נָקַר, نقّ, نَقَرَ) plerumque *fodit, excavavit* significat, sed in lingua arab. etiam de *sonis* usurpatur: *sonum edidit allisa ad palatum superius lingua*, نَقْرَان *poppysmus similisve sonus*; amh. እንቅር፡ non tantum *caverna* sed etiam *epiglottis*, እንቍራሪት፡ *rana*; praeterea huc pertinet נָחַר, نخر, نَخَرَ, ንኅረ፡ *rhonchissavit*, ምንኅር፡ *antlia*; ኅ enim et ቀ permutari solent]. 1) *fornax (aeraria), focus liquatorius* (ab anhelitu vel rhoncho follium dictus, quasi ab እንቀረ፡ vel እንኀረ፡) ይወድዮ፡(ለወርቅ፡)ውስተ፡ሐንቅርት፡ማእከለ፡እሳት፡ Jes. 41, 7 var.; ደዮ፡(ለብሩር፡)ውስተ፡ሐንቅርት፡ወፍትኖ፡ (χωνευτήριον) Zach. 11, 13. — Voc. Ae. (inter monetarum nomina): ከውር፡ወሐንቅርት፡ዘ፡መፍልሐ፡ወርቅ፡. — (De significatione cfr. etiam كُور *focus ferrarii* et *follis*). 2) *struma* (amh. እንቅርት፡ id.) ሐንቅርት፡ዘወጽአ፡በከሣዱ፡ M. F. (quia struma difficulter et quasi cum rhoncho anhelare facit).

ሐንቀቀ፡ quadrl. Hoc verbum mihi nusquam occurrit; Ludolfus ei significationem *meticulosus fuit* attribuit; quod si ita se habet, أَنِقَ אָנַק *ex angustia suspiravit* et similia comparanda sunt. At quantum e ሕንቃቄ፡ conjicere licet, notio verbi esse videtur: *pronum, proclivem, propensum esse* in rem (timorem, odium, libidinem, iram, ludibrium, al.), coll. حَنِجَ, (أنق). Amharenses hoc verbum de homine *emollito et deliciis dedito* usurpare videntur, vid. infra scholion ad ምንዝኅ፡ (sub መዝኀ፡).

ሐንቁቅ፡ part. meticulosus, superstitiosus, Lud. sine auct.

ሕንቃቄ፡ subst. (meticulosa natura, Lud.) *propensio, proclivitas*: ኢይኩን፡በላዕሌክሙ፡ነውረ፡እኩየ፡ወሕንቃቄ፡አፍቅሮተ፡ተድላ፡ወመባልዕት፡ከመ፡ይስሐብክሙ፡ውስተ፡ፍትወት፡ከንቱ፡ Macc. f. 24; ንኅድግ፡ስላቀ፡ወሕንቃቄ፡አስተሐቅሮ፡ወምናኔ፡ μωρολογίαν καὶ εὐτραπελίαν Chr. Ta. 24. Simili modo intelligenda esse videtur haec vox in Abbad. Cat. p. 88 (ubi *deliciae* versa est).

ሐንበል፡ et **ሐንበልት፡** et **እንበል፡** (forma amhar.?) subst., Pl. ሐንበላት፡ *clitellae, ephippium* Gen. 31, 34 (ሐንበላተ፡ገመል፡ et var. τὰ σάγματα τῆς καμήλου), Lev. 15, 9 (ኵሉ፡ሐንበላት፡ዘላዕሌሁ፡ነበረ፡ ἐπίσαγμα ὄνου). At significatio vocis ex his duobus locis non satis conspicua est, quare num clitellae an stratum vel stragulum vel pulvinar intelligenda sint, in medio relinquimus. In Rad. Abb. legitur ሐንበለ፡ብ፡ፈረስ፡ i. e. *equum insternere*, quod si ita se habet, ሐንበል፡ e radice ሐበለ፡ (q. v.) inserta nasali formatum videtur. (Arab. حَنْبَل est *pellicea vestis eademque trita*). In *Vocabulario Ae. Tubingensi* f. 12 occurrit: ሐንበር፡ዘ፡ብርኳኔ፡; suspicari licet ሐንበር፡ idem esse quod ሐንበል፡; ብርኳኔ፡ autem (apud Ludolfum in lex. amh. col. 40, apud Isenbergium p. 87) significat *pulvinar* e corio vel pellibus confectum et lana arborea aliisve rebus mollibus fartum.

ሐንበር፡ vid. sub ሐንበል፡

ሐንበርበሬ፡ subst. [formatum reduplicatione duarum literarum ultimarum, et insertione literae nasalis e rad. ሐበረ፡ i. e. جَرِبَ *scabiosus fuit*, גָּרָב *scabies* جَرَب id., بَهَق *lepra*] *vitiligo alba, impetigo* Lev. 13, 39 (ἀλφός, בֹּהַק). 14, 56 (αὐγάζοντος, בַּהֶרֶת).

ሕንብርት subst. [fortasse e radice نَبَرَ *elevavit rem, extulit*, unde etiam نَبْرَةٌ *res elata; tumor in corpore.*] 1) *umbilicus* (amh. እንብርት፡) ὀμφαλός Cant. 7, 3; ሰላም፡ለሕንብርትኪ፡ምስለ፡ፍሑቅ፡ማዕከክ፡ I Sal. Mar. str. 29; ሕንብርተ፡ከርሡ፡ ὀμφαλὸς γαστρός Job 40, 11; trsl. ሕንብርተ፡ምድር፡ Jud. 9, 37; Hez. 38, 12; Kuf. 8. 2) *inguina*: ኀቡረ፡ወፃእነ፡እምሕንብርትኪ፡ Kuf. 35 (p. 128); ከርሲስ፡, *quando quieti se dabat, sinistram* ላዕለ፡ሕንብርቱ፡ *dextram* ላዕለ፡አፉሁ፡ *imponere et dicere solebat*: ይደልዎ፡ለሰብእ፡ይዕቀብ፡ልሳኖ፡ወእስኪቶ፡ Fal. f. 12.

ሐንበበ፡ quadr. I [cfr. حَبّ, حَبَّة *bacca, granum*; huc Ges. in thes. p. 1046 etiam عِنَب *baccae*, עֵנָב *acini uvarum, uvae*, عِنَبَة *bacca uvae* traxit] *acinos, baccas ferre*: *arbor* ሐንበበት፡ፍሬ፡ Org. 2.

ሐንቡብ፡ part. *quod habet* vel *fert acinos* vel *baccas* Lud. e Syn.

ሕንባብ፡ (raro ሕባብ፡) subst., m. et fem., Pl. ሕንባባት፡ 1) *acinus, bacca*: ኢትትቀረም፡ሕንባባተ፡ወይንከ፡ዘወድቀ፡ Lev. 19, 10; ሕንባባት፡እምውስተ፡አስከል፡ 4 Esr. 9, 24; ሕንባበ፡ፍሬሃ፡ Org.; ሕንባባተ፡ዘይት፡ክልኤቲ፡ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο Jes. 17, 6; 24, 13 vrs. alt.; etiam ሕንባባተ፡ሮማን፡ i. e. *mala punica* Sx. Ter 13 Enc. 2) *granum*, Clem. f. 256; ሕንባባተ፡በረድ፡ *grana grandinis* Herm. p. 44. 3) *gutta*: ሕንባባት፡ (v. ሕባባት፡) ነጠብጣብ፡ βῶλοι δρόσου Job 38, 28; ሕንባበ፡ማይ፡ Lith. Orth.

I. **ሐነከ፡** inus., sine dubio *angere* [ut חָנַק, חָנַךְ, חֵנֶק, vid. Ges. thes. p. 497. 498]; vicinum est ኀነቀ፡, ንህከ፡, ንእከ፡ q. v.

ሕንከት፡ subst. *angor, cruciatus*: ዝንቱ፡ፍና፡ፈውስ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ሕንከት፡ καὶ ἔστι τὸ εἶδος τοῦτο οὐχ ὠμότης ἀλλὰ θεραπεία hom. Theodoti in Cyr. f. 102.

II. **ሐነከ፡** I, 1 [id. q. حَنَكَ *intellexit, percepit*; et I. II. IV *expertum reddidit et usu rerum confirmavit aetas aliquem*; חָנַךְ *imbuere, edocere*, quae verba quomodo cum I ሐነከ፡ cohaereant, Ges. in thes. p. 498 demonstrare conatus est] *intelligere, percipere*: ዘአእመረ፡ሐኒከ፡ ὃς εἶδε φρόνησιν Prov. 3, 13; ስጢር፡ውእቱ፡(ነገር፡)እምኔሆሙ፡ከመ፡ኢይሕንክዎ፡ (rom.; Platt ከመ፡ኢይሕንክዎ፡) ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό Luc. 9, 45 (quod in ed. rom. sequitur ወኢፈርህዎ፡, permutatione satis trita pro ወይፈርህዎ፡ exscriptum est). 2) At *Voc. Ae.*: ሐነከ፡ዘ፡ኀፈረ፡ huic verbo significationem *verecundum, pudibundum esse* attribuunt (cfr. ሕንክ፡).

ሕንክ፡ subst.; hanc vocem legi in Cod. Mus. Brit. XLIV ab initio, ubi terra Abyssiniae laudatur: እስመ፡ድንግል፡ይእቲ፡

ምድር፡ ወከዱን፡ ሐንከ፡ Quae lectio si bona est, equidem propono ሐንከ፡ explicare *adolescentem*, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. חָנִיךְ, حَنِيك). — Forma ሐኒከ፡ ut videtur id. q. حَنِيك legitur in Sx. Hed. 27 Enc.: ሰላም፡ ለከ፡ ገብረ፡ ዮሐንስ፡ በሩከ፤ በምግባሪከ፡ ሐኒከ፡፡ sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሐንካ፡ n. peregr. חֲנֻכָּה *initiatio*, ἐγκαίνια: በዓለ፡ሐንካ፡ (عيد الحنكة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንከሰ፡ quadrl. I [amh. አንከሰ፡; proxime convenit syr. ܚܓܰܪ *claudicavit*, ܚܓܺܝܪܳܐ nec non ܚܓܺܝܪܳܐ *claudus*, a rad. חגר *cinxit* حَجَرَ *cohibuit*, *inhibuit* (ligando), حَجَرَ id., حَجَلَ *subsultim incessit*, coll. עֶכֶס *compes*, عِكَاس *funis*, عَكَسَ *revinxit fune*, عَكَشَ *firmiter constrinxit*, (حَكَشَ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: ሐንከሱ፡በፍኖቶሙ፡ ἐχώλαναν Ps. 17, 49; እስከ፡ ማእዜ፡ ተሐነክሱ፡ 3 Reg. 18, 21; እስመ፡ ሀከይ፡ የሐንክስ፡ በጕጕዓ፡ እኪት፡ (ὁ μετὰ χωλείας τρέχων) Chr. ho. 30.

ሐንካስ፡ adj., Pl. ሐንካሳን፡, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κρατῶν σκυτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሐንክሴ፡ subst., *claudicatio*: ከመ፡ ይሕየው፡ ሐንክሴከሙ፡ Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሐንክስና፡ subst., *conditio pedibus constricti*, *clauditas*: ይድኀኑ፡ እምነ፡ ሐንክስናሆሙ፡ 2 Reg. 22, 46.

ሐንከስ፡ subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (حَنْكَث?): ማርያም፡ ድንግል፡ ምዕዝት፡ ዘእምሐንከስ፡ III Sal. Mar. 25.

ሐነወ፡ rad. inus. [חָנָה *inclinavit*, *inflexit se*; *tentorium posuit*, *consedit*, حَنَا *flexit*, *incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት፡ subst. [id. q. חָנוּת *fornix*, *taberna*, חֶנְוָנָא et חנות, ܚܢܽܘܬܳܐ *taberna mercatoris*, *caupona*; حَانُوت *officina*, *taberna*] Pl. ሐዋኒት፡ *taberna*, *macellum*, *caupona*: ሥጋ፡ ሐኖት፡ Prov. 23, 20; *Clerici* ኢይብልዑ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሐኖት፡ F. M. 32, 1; እመቦ፡ ካህን፡ ዘበልዐ፡ መብልዐ፡ ውስተ፡ ሐኖት፡ ዘመንዝህልላን፡ አው፡ ሰተየ፡ ib.; ቤተ፡ ሐኖት፡ Gad. Ad. f. 196; ሐኖት፡ ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: ሠለስቱ፡ ከዋኒት፡ (pro ሐዋኒት፡) *tres tabernae*. — *Voc. Ae.*: ሐዋኒት፡ (sic) ዘ፡ ምዕራፍ፡; *aliud*: ኀዋናት፡ ዘ፡ ኖኝ፡ (vid. ኸኝ፡ apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር፡ vel ሐንዚር፡ [id. q. חֲזִיר, ܚܙܺܝܪܳܐ, خِنْزِير] *porcus*, *aper* Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: ሐንዚር፡ ዘ፡ አነር፡ ፒሬትኒ፡ይ፡ (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ፡, ሐኔት፡ vid. sub ሐመየ፡, ሐሜት፡

ሐንገዝ፡ et ሐንጋዝ፡ subst. [inserta litera ን formatum e rad. ሐገዘ፡ q. v. حَجَزَ ligavit; cohibuit; *occlusit*, *occultavit*. De significatu conferas حَاجِب *pili qui oriuntur supra osse oculi*; a rad. حَجَبَ *texit*, *obtexit*, *sepivit*).] partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (τὰς ὀφρῦς, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala*, *axilla*: telum penetravit per ሐንጋዙ፡ et exiit per ጕርዔሁ፡ Gad. Lal. 3) *pili pubis*, *pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: ፀጕር፡ ሥርፀ፡ ድማኅ፡ ወሐንገዝ፡ M. M. f. 3. — *Voc. Ae.*: ሐንገዝ፡ ዘ፡ ብብት፡ vel ብብት፡

ሐነጠ፡ est arab. حَنَطَ (חָנַט, ܚܢܰܛ) *condire odoramentis* cadaver: ወሐነጠ፡ ሥጋሁ፡ ኖኅ፡ በከርቤ፡ ወበሰሊሖት፡ ወአስቀጢን፡ Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. ጸዐጠ፡).

ሐንጸን፡ (v. ሕንጸን፡) subst., *lacertae species* (vid. ላጽቄት፡) Lev. 11, 30 [cfr. حُنْفَاء *lacerta*]. — *Voc. Ae.*: ሐንጸን፡ ዘ፡ ሐንዚዝ።

ሐነጸ፡ I, 1 [amh. ሐነጸ፡ et አነጸ፡; etymo convenire videtur cum حَصُنَ *firmus*, *munitusque fuit*, II *firmavit*, *muro cinxit*, (transpositis literis ነ et ጸ); vic. ሐጸረ፡ et ቁጸረ፡] Subj. ይሕንጽ፡ 1) a) *aedificare*, *exstruere*, *condere*: ዘየሐንጽ፡ ቤቶ፡ በንዋየ፡ ልቃሕ፡ Sir. 21, 8; ሕንጹ፡ አብያተ፡ Jer. 36, 5. 42, 7; ሐኒጸ፡ ሀገር፡ Kuf. 10. 11; ሐነጸ፡ ምሥዋዐ፡ Kuf. 31; Ex. 24, 4; ንሕንጽ፡ በእብን፡ Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere*, *inaedificare* vel *obstruere* locum aedificio, muro: ኢትሕንጽ፡ ዘንተ፡ መካነ፡ Kuf. 32; ሐነጸ፡ ወዐጸወ፡ ፍኖትየ፡ Thren. 3, 9. c) *restituere*, *reparare* (domum, urbem vastatam): ከመ፡ ይሕንጹ፡ መዝበሬ፡ ለጽዮን፡ 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: ከመ፡ እሕንጸሙ፡ Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prolis: ከመ፡ ይሕንጽ፡ ለከ፡ ዘርአ፡ እምኔሃ፡ Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere*, *statuere*, *stabilire*: ወሐነጸ፡ ሥጋ፡ ሀየንቲሃ፡ Kuf. 3; ለዓለም፡ ኢሐንጽ፡ ምሕረተ፡ Ps. 88, 3; ሐነጸ፡ ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; ዐስበሙ፡ በሰማይ፡ ሐነጹ፡ *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሕነጸ፡ II, 1 *aedificari jubere*, *exstruendum* vel *condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11, 5. 6. 16, 6; ከሉ፡ ምኵራብ፡ ጣዖት፡ ዘአሕነጸ፡ አንጥያኮስ፡ Jsp. p. 294; *Herodes* አሕነጸ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ሕንጸ፡ ሠናየ፡ ib. p. 328.

ተሐንጸ፡ III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari*, *exstrui*, *condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esr. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari*, *obstrui* ተሐንጸ፡ ዐውድየ፡ κύκλῳ περιῳκοδόμημαι Job 19, 8. c) *restitui*, *instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari*: ተሐነጽክሙ፡ዲበ፡መሠረተ፡ ሐዋርያት፡ Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui*, *stabiliri*, *confirmari*: ለከሙ፡ ተሠርዐ፡ ወተሐንጸ፡ ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 8, 62; ሰላም፡ በዘይትሐነጽ፡ ቢጽን፡ Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕኑጽ፡ part., *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus:* Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; **አህጉር፡ እለ፡ ሕኑጻት፡ አረፋቲሆን፡** 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4. 10, 40; **ጥቅም፡ ዘሕንጽት፡ በእብን፡ በረድ፡** Hen. 14, 9, 15.

ሕንጽ፡ subst. *aedificatio, aedificium:* **ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻ፡**) **ጥቅም፡** Jes. 59, 12; **ኵሉ፡ ሕንጻ፡** Hen. 91, 5.

ሕንጸት፡ n. act. *aedificatio, exstructio:* **ቀዳሚት፡ ሕንጸታ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Clem. f. 36; **እምጊዜ፡ ሕንጸተ፡ ቤት፡ ዳግማይ፡** (templi) Jsp. p. 312; **በመዋዕሊሁ፡ ተፈጸመ፡ ሕንጸታ፡ ለቤት፡** Sx. Teq. 16; **ሥዩማን፡ ላዕለ፡ ገቢረ፡ ሕንጸት፡** Sx. Masc. 16; *Hierosolyma coelestia* **ሕንጸታ፡ ዘብርሃን፡** *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ፡ n. ag. *conditor, aedificator, architectus:* Jsp. p. 271; *Herodes* **አብጽሐ፡ ፱ ሐናጽያነ፡** ib. p. 330; **ሐናጽያንኪ፡** Hez. 27, 4 vrs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕንጻት፡** 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; **አፅርዕዎሙ፡ ሕንጻ፡** 2 Esr. 4, 4; **ተፀርዐ፡ ሕንጻ፡** (v. **ሕንጸት፡**) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5. 42, 5 vrs. nov.; **ውሉድ፡ ወሕንጻ፡ ሀገር፡ ያዐብዩ፡ ስመ፡** Sir. 40, 19; **ከመ፡ ንድቀ፡ ከረምት፡ ሕንጻሁ፡** Sir. 21, 8; **ሕንጻሁ፡ ለምኵራብ፡** Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; **አኮ፡ ለሰብእ፡ ዛቲ፡ ሕንጻ፡ ዘእንበለ፡ ለእግዚ"፡** 1 Par. 29, 1; **ሕንጻት፡** *aedificia* Chr. Ta. 32; **አንትሙ፡ ሕንጻ፡ እግዚ"፡ አንትሙ፡** 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro **ሕንጻ፡** etiam formam **ሕንጼ፡** reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut **አመ፡ ሕንጼሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Deg. pluries; Sx. Hed. 26.

አሕናጺ፡ n. ag. II, 1: *qui exstrui jubet* domum F. N. 34.

ሐንጸዋ፡ *mus* vid. **አንጸዋ፡**

ሕንጽዋል፡ (v. **እንጽዋል፡** et **አንጽዋል፡**) subst., *sentis, rhamnus (spinae)* βάτος Job 31, 40, — *Voc. Ae.:* **ሕንጽዋል፡ ብ፡ ሲናር ።**

ሐንፈጠ፡ *cudere* vid. sub. **ኀፈጠ፡**

ሐንፈጠ፡ quadrl. I *unguibus scalpere* vel *scabere* („felis instar", Lud.): **እመበ፡ ዘዋተ፡ ኢተሐንፍጡ፡ ገጸክሙ፡** F. N. 45.

አሐንፈጠ፡ II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* **በአምሳለ፡ አንስርት፡ ወቋዓት፡ እንዘ፡ ያንሐፍጡ፡** (sic) **ገጸሙ፡ በአጽፋሪሆሙ፡** *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጸ፡ quadrl. I., ut videtur *ventilando* vel *ventilabro purgare* frumentum [sine dubio e **ነፈጸ፡** formatum, coll. مِنْفَض *ventilabrum*, et amh. **ነፋ፡** i. e. **ነፍኀ፡**]: **ሰአለ፡ የሐንፍጽክሙ፡ ከመ፡ ዐለስ፡** Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam **ያሐ"፡** scriptum); Did. 31; **ዘየሐንፍጸክ፡ ሰይጣን፡** Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጸ፡ III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: **ዘርአ፡ ሐለስ፡ አመ፡ ተሐንፈጸ፡ ይበውእ፡ ኀበ፡ ዘርኡ፡ ሰበ፡ ዘርእዎ፡** Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ፡ rad. inus., eadem quae حَكَمَ *fraenavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (חָכַם, ܚܟܡ). Hinc

ተሐከመ፡ III, 1 refl. *se cohibere, continere* **በአርምሞ፡ ወበተሐክሞ፡ ይትሜሰል፡ ጠቢበ፡** ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም፡ est arab. حَكِيم *philosophus, medicus:* **ወመምህሩ፡** (*Alexandri M.*) **ዘመሀር፡ ጥበበ፡ ስሙ፡ አርስጣጣሊስ፡ ሐኪም፡** Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub **ኬንያ፡**).

ሐከከ፡ I, 1 [حَكَّ *scabit, fricuit* rem; chald. חֲכַךְ *scabere, fricare, scalpere*] Subj. **ይሕክክ፡** 1) trans. *scabere, scalpere, fricare:* **ነሥአ፡ ገልዐ፡ ወአኀዘ፡ ይሕክክ፡ ቍስሎ፡** Job 2, 8; **ኀለቁ፡ እንዘ፡ አሐክክ፡ጸውበ፡ ወእንጻጺኤ፡ ወሐመዪ፡ ክንኑ፡** 7, 5. 2) intr. *prurire, formicare:* **ዘሐከከ፡ አባሉ፡** M. F.

ተሐከ፡ vel **ተሐከከ፡** (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricari (titillari):* **እለ፡ ይትሐከኩ፡ እዘኒሆሙ፡** κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν 2 Tim. 4, 3.

ሕከክ፡ (v. **ሐከክ፡** et **ሕክክ፡**) subst. [cfr. chald. חִיכּוּךְ, arab. حِكَّة] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ).

ሐከከ፡ *tumultus* vid. sub **ሀከከ፡**

ሔው፡ vid. **እምሔው፡**

I. **ሐወለ፡** rad. inus., scilicet חול حَالَ (حَوَلَ); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوْل *annus*, حَوْلَ *circum*); vic. גיל جَالَ Hinc

ሐውልት፡ (nonnumquam **ሐወልት፡**) subst., plerumque fem. (Plur. **ሐውላት፡** Job 41, 21 var.), proprie: lapis teres, deinde *columna, cippus, lapis quivis* in memoriam alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab **ዐምድ፡**) στήλη Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; **ሐውልተ፡ እብን፡** Lev. 26, 1; **ሐውልተ፡ ጼው፡** Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; **አቀሙ፡ ሐውልተ፡ እብን፡ ዐቢይ፡** σωρὸν λίθων ἐστήλωσαν 2 Reg. 18, 17; **ምስካቡ፡ ሐውልት፡** (v. **ሐውላት፡**) **ዐበይት፡** ἡ στρώμνη αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς Job 41, 21. — *Voc. Ae.:* **ሐውልት፡ ብ፡ ትክል፡ ደንጋይ ።**

II. **ሐወለ፡** rad. inus., cogn. cum **ሐበለ፡** et **ኀብረ፡** (cfr. حَبْل *foedus*). Notio prima *ligandi* in **ሐወለ፡** ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወለ፡ III, 1 1) *conjungi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est* **ናህይ፡ ወኢይደመሮ፡ መርድእ፡** (legas **መርዕድ፡**) **ወኢይትሐወሉ፡ ጸግ፡ ወድከም፡** Jsp. p. 380; **ተሐወለ፡ ምክረ፡** *communi consilio usus est* Enc. In specie 2) *communionem, societatem, commercium inire, habere* vel *colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. **ምስለ፡** prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; **ይደሉ፡ ንዕቀብ፡ ርእሰነ፡ ወኢንትሐወል፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡** Did. 4; **ኢትትሐወል፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ደም፡** ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ኀበ፡ prs., ይትሐወሉ፡ኀቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Macc. f. 15; c. Acc. prs.: 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐወሉ፡ዕልዋን፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.*: ተቶስሐ፡ተሐወለ፡ዘ፡ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; Voc. ad Epist. Pauli: ኢትትሐወሉ፡ዘ፡ኢትትብልዑ፡ ወበዘ፡ኢትኀበሩ፡ ።

ሕዉል፡ part. *conjunctus, consociatus;* ሕዉለ፡ *conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Enc. (poëtice; vid. ኀቡረ፡).

ሖሠ፡ *miscere* vid. sub ኆሠ፡

ሖረ፡ I, 1 [id. q. سَارَ *profectus fuit*, vid. Ewald hebr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (حَوَرَ) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሑር፡ et (in recentioribus plerumque) ይሖር፡ (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci:* በእንግድዓኪ፡ሑሪ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡, በእደዊሁ፡ Lev. 11, 20. 27. 42; ይነብር፡ግሙራ፡ወእምአመ፡ከነ፡ ኢሖረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡ መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲበ፡ምድር፡ (περιπατεῖν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መኑ፡ዘየሐውር፡ዲበ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2. 52, 12; Gen. 11, 31. 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡እግዚ"፡ ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5. 29, 1; ሖረ፡ርኁቀ፡ብሔረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውደ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14. 16, 22; Jes. 11, 15. 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትሑር፡ፍኖተ፡በዳ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡አገሪሆሙ፡ፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. praepositionibus variis, ut በ vel ውስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21. 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ኀበ፡ vel ውስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2. 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ኀበ፡እኪት፡የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቅድመ፡ *praeire, praegredi:* የሐውር፡እግዚ"፡ፍጽመ፡ቅድሜክሙ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere:* በከመ፡መጽኡ፡ከማሁ፡ ሖሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሑር፡እምዜነ፡ Gen. 26, 16; c. እምኀበ፡ Kuf. 24; ሑር፡ βάδιζε, βάδισον Am. 7, 12; Jer. 13, 1. 19, 1. 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሖሩ፡ፀብአ፡ Num. 31, 42; ሖሩ፡ለፀብእ፡ vel ውስተ፡ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሖረ፡ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari*, ut: ዘከነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; vel *navigare*, ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ህድአት፡). d) usurpatur de rebus inanimatis, ut de *aqua* Jes. 8, 6; *fluviis* ሖሩ፡አፍላግ፡ውስተ፡በድው፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9. 3) metaph. *ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi:* ዘኢሖረ፡በምክረ፡ረሲዓን፡ Ps. 1, 1. 25, 11; ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ሖርኩ፡ቅድሜከ፡ 38, 3; ኢሖሩ፡በትእዛዝከ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ጽልመት፡, ብርሃን፡ 1 Joh. 1, 6. 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire*, euphemistice, c. ኀበ፡ ut ኢትሑር፡ኀበ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; ብእሲት፡ኢትሑር፡ኀበ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut: ሖረት፡ካልአ፡ rom. (ሖረ፡ካልእተ፡ Pltt) γαμήσῃ ἄλλην Marc. 10, 11, quare *adulterare, adulterium* plerumque phrasi ሐዊረ፡ብእሲተ፡ ብእሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96. 98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinibus naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡እንስሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡የሐውርዎሙ፡ወእለ፡የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9 rom.; c. ላዕለ፡ ut: ኢትሑር፡ ላዕለ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲበ፡ ut: እለ፡የሐውሩ፡ዲበ፡ ብእሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.*: ሖረ፡አመልዐ፡ዘ፡ሐደ፡

አሖረ፡ II, 1 *ire* vel *proficisci facere* vel *jubere, ducere, deducere, circumducere* al.: ወአሖሩ፡ሰረገላቲሆሙ፡ (ἔζευξαν ἅρμα) 4 Reg. 9, 21; አነ፡አንገግዋ፡ወአሐውራ፡በድው፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ለመንገለ፡ደቡብ፡ φέρουσα πρός Hez. 40, 44; ያረትዕ፡መዝራእተ፡እድ፡ይቡስ፤ወያሐውር፡እግረ፡ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ራግናት፡

ተሐውረ፡ III, 1 pass. *iri, incedi:* ወእንዘ፡ይትሐወር፡ ከመዝ፡በጽሐ፡ *ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma)* Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሖረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡በነቢበ፡ (v. ነቢበ፡) ዘእሁ፡ያመጽኡ፡ኀቤየ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውሩ፡ነገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሑረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሑረታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus:* ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሑረተከ፡በሰላም፡ያሚኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሥሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡አዳም፡ሑረታቲኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio:* በሑረትነ፡እምኀቤሆሙ፡ Act. 28, 10 Pltt; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡እምድኅረ፡ ንስቲት፡ነሐውር፡ከመ፡ሑረቶሙ፡ Genz. f. 84; አበስኩ፡ ላዕለ፡ነፍስየ፡በሑረትየ፡ኀበ፡ሮም፡ Jsp. p. 338; ሑረቱ፡ኀበ፡ግብጽ፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentiendi agendique ratio, vita, mores:* Ps. 118, 133; መምህር፡ይኩን፡ንጹሐ፡በሑረታቲሁ፡ወጽሩየ፡በፍናዊሁ፡ F. M. 1, 5; ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡በኵሉ፡መዋዕል፡ Jsp. p. 321; ምግባሩት፡ወሑረታት፡ ib. p. 306; ከመ፡ኢይንግሥ፡ወልዱ፡በሑረታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga*, በእንተ፡ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡ለሕዝብ፡ *ob benignitatem ejus erga populum* ib. 301. 4) ሑረተ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

ሐዋር፡ subst., Pl. ሐዋራት፡ (nonnumquam ሐወራት፡ in libris mss.) *ambulacrum, porticus* στοά Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2. 10, 23; Act. 3, 11 Platt; לִשְׁכָּה Jer. vrs. nov. 42, 2. 4. 43, 10. 20; ትኩን፡እንከ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡ መንገለ፡ምሥራቅ፡ወከልኤ፡ሐዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12; ሐዋር፡ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. "ሪት፡, Pl. ሐዋርያን፡, f. "ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator:* erat ጸማዊ፡ በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖት፡አበው፡ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; *est sicut* ፈላሲ፡ሐዋሪ፡እምኔነ፡ *a nobis discedens* Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ዘኢይሴፎ፡ተመይጦቶ፡ወንጌም፡ዘኢይትረአይ፡ንቅሀቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui it petitum aquam, *bajulus (aquator):* ሐዋሬ፡ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋርያን፡ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋርያተ፡ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሕዋር፡ et ሙሐር፡ (4 Esr. 13, 46; vid. gramm. § 115)

subst., Pl. ምሕዋራት፡ 1) *eundi spatium, iter, cursus:* ምሕዋረ፡ ሠሉስ፡ ዕለት፡ Ex. 3, 18; Num. 10, 33; Judith 2, 21; Gen. 30, 36; Kuf. 29; Jon. 3, 3; ምሕዋረ፡ ዕለት፡ 3, 4; ምሕዋረ፡ ሰሙን፡ መዋዕል፡ Gen. 31, 23; ወብሔሩሰ፡ ምሕዋረ፡ (ሙሓረ፡) ዓመት፡ ወመንፈቀ፡ ዓመት፡ 4 Esr. 13, 46. 2) *canalis, deliquiae* Sx. Genb. 10 (vid. ጽርበት፡); ምሕዋራት፡ ማያት፡ F. N. 37. 3) *ambitus, circuitus, orbis, orbita, cursus:* ምሕዋረ፡ ዓመት፡ Koh. 6, 6; astrorum Hen. 41, 5—7. 60, 19. 69, 20. 21. 25. (In Act. 3, 11 editio romana perperam ምሕዋር፡ exhibet pro ሕዋር፡ στοά.)

መስተሐውር፡ part. (IV, 1) *vagator, vagus (periegetes):* መስተሐውራን፡ περιεργαζόμενοι 2 Thess. 3, 11.

ሐዋርያ፡ subst. (ut videtur, primitus nom. abstr. et coll., deinde concr.) m., Pl. ሐዋርያት፡ [hinc حَوَارِيّ] *cursor, viator:* ከመ፡ እኩይ፡ ሐዋርያ፡ κακὸς ὁδοιπόρος Prov. 6, 11; πρόδρομος Hebr. 6, 20. 2) *missus, legatus, nuntius, tabellarius:* ἀπεσταλμένος Jes. 16, 8; Joh. 9, 7; ἄγγελοι ሐዋርያ፡ (coll.) Gen. 32, 4 (Plur. 32, 7.); ἄγγελος Prov. 13, 17; ἄγγελοι ሐዋርያት፡ Jes. 30, 4. 33, 7; Jud. 11, 14. 15. 1 Reg. 6, 21. 16, 19; 2 Esr. 16, 3; Judith 1, 11; ፈነወ፡ ሐዋርያተ፡ ኀበ፡ vel ውስተ፡ Jes. 37, 9; Jer. 29, 15; Hez. 17, 15; φορολόγος 2 Esr. 4, 18. 5, 5; βιβλιοφόροι Esth. 3, 13. 8, 10. 3) In specie *apostolus* (Christi) ut Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1; Marc. 6, 30; Act. 9, 27; Judae 17 al.; ለክርስቶስ፡ ስሙ፡ መሲሕ፡ በእንተ፡ ቅብአት፡ በከመ፡ ሐዋርያ፡ በእንተ፡ ሐዊሮቱ፡ ይሰመይ፡ (καθάπερ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἀποστολήν) Cyr. c. Pall. f. 72. — Hinc እንተ፡ ሐዋርያት፡ *apostolica,* (epitheton Ecclesiae) Clem. f. 206. 208 al., (et *fidei,* ut) ርትዕት፡ ወእንተ፡ ሐዋርያት፡ ሃይማኖት፡ Cyr. ad Th. f. 7. — Praeterea ሐዋርያ፡ (vel መጽሐፈ፡ ሐዋርያ፡) *Apostolus* significat *Epistolas Novi Testamenti* exceptis Paulinis, Lit., Lection., al. (ut Sx. Masc. 8). 4) Caeterum non apostoli tantum ሐዋርያት፡ nominantur, sed etiam *Jesus Christus* ሐዋርያ፡ nomen gerit: Hbr. 3, 1 (ἀπόστολος); 6, 20 (πρόδρομος); በሰማይ፡ ኀበ፡ በአ፡ ኢየሱስ፡ ሐዋርያ፡ እምቅድሜነ፡ Mavâs. Nr. 67. Nec raro nomine ሐዋርያ፡ alii quoque viri (apostolici) in ecclesia eminentes praedicantur, potissimum in Synaxario, ut ጢሞና፡ ሐዋርያ፡ ወረድእ፡ እምኍልቈሙ፡ ለ፸ወ፪ አርድእት፡ Teq. 26; ሐዋርያ፡ እስጢፋኖስ፡ ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ Ter 1; et ሐዋርያ፡ nonnumquam pro ሐዋርያዊ፡ usurpatur, ut ሰላም፡ ለከ፡ ፊላታዎስ፡ ሐዋርያ፤ ወሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘለእስክንድርያ፤ Sx. Hed. 12 Enc.

ሐዋርያዊ፡ adj. rel. *apostolicus:* ቀኖና፡ ሐዋርያዊ፡ *unus e canonibus apostolicis* F. M. 17; መንበር፡ ሐዋርያዊት፡ *sedes apostolica* Enc.; potissimum hoc epitheto ornatur *Athanasius Al.* Cyr. f. 2; Abush., al.

ሖሰ፡ [vel ኮሰ፡, q. v.; hebr. חוּשׁ *festinare, interno motu moveri;* arab. هَزَّ *movit agitavit* et حَسَّ (pro حَسِيسَ) *misericordia motus fuit, sensit* (vid. Ges. thes. p. 459); حَسْحَسَ II; al.] Stirpi I, 1 Ludolfus significationem „*movere* caput" attribuit; at quamquam Impf. የሐውስ፡ exscriptum creberrime occurrit, tamen in Perf. numquam ሖሰ፡, sed nonnisi አሖሰ፡ reperi. Quare የሐውስ፡ (pro ያሐውስ፡) e gramm. § 48 explicandum videtur.

አሖሰ፡ II, 1 *movere, quatere, concutere,* caput አሖሰ፡ ርእሰ፡ ዲቤኪ፡ Jes. 37, 22; አሖሰ፡ ርእሰ፡ ላዕሌኪ፡ 4 Reg. 19, 21; Thren. 2, 15; አሐውስ፡ ርእስየ፡ ለክሙ፡ Job 16, 4; Sir. 13, 7. 12, 18; Jer. 18, 16; Ps. 21, 7. 108, 24; Matth. 27, 39; labra: አሖሱ፡ ከናፍሪሆሙ፡ ላዕሌየ፡ Thren. 3, 61; ታሐውስ፡ ከናፍሪሃ፡ 1 Reg. 1, 13; alas በአሕውሶ፡ (v. በአሖሶ፡) ክነፊሁ፡ Sap. 5, 11.

ተሐውሰ፡ (et ተሐወሰ፡ Num. 14, 44 C) III, 1 refl. et pass. 1) *se movere, moveri, commoveri, concuti, agitari* Gen. 25, 22; ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14; ዘኢይትሐወስ፡ ἀκίνητος Job 39, 26; ἀσάλευτος Deut. 11, 18; ይትሐወስ፡ ጽላሎት፡ Cant. 4, 6; ዓመታት፡ ይትሐወሱ፡ Kuf. 6; ከመ፡ ኢይትሐወስ፡ Jer. 10, 5; Jes. 33, 20. 54, 10; ብርዕ፡ ዘበነፋስ፡ ይትሐወስ፡ Matth. 11, 7 rom.; ተመንደብነ፡ እንዘ፡ ንትሐወስ፡ እምለፌ፡ ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom. 2) *loco moveri* vel *se movere,* c. እምነ፡ loci Num. 14, 44; ኢይትሐወስ፡ እንከ፡ እምንበሩ፡ Jes. 46, 7; አሰረ፡ ኢይትሐወስ፡ እመከነ፡ ኀጢአት፡ Prov. 5, 5; ዐምደ፡ ምድር፡ ተሐውሰ፡ እመንበሩ፡ Hen. 57, 2. 60, 21; ዕለተ፡ ተሐውሶ፡ ἐξόδιον Num. 29, 35 (vid. annot. ad locum). 3) *Reptilia,* τὰ ἑρπετά, aethiopice ዘይትሐወስ፡ verti solent Gen. 1, 20—24. 6, 19; Kuf. 2—6; ኵሉ፡ ዘይትሐወስ፡ አዕዋፍ፡ τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν Lev. 11, 20; Ps. 103, 26. — *Voc. Ae.:* ተሀውከ፡ ተሐውሰ፡ አንቀልቀለ፡ ብ፡ ተናወጸ፤; *aliud:* ተሀውከ፡ ተሐውሰ፡ ዘ፡ ተንቃነቀ፡

ሑሰት፡ n. act., m. et fem., *motus, motio, commotio, agitatio:* ሑሰታ፡ ለጥበብ፡ ይፈጥን፡ እምኵሉ፡ ሑሰት፡ πάσης κινήσεως κινητικώτερον σοφία Sap. 7, 24; ሑሰት፡ በሕር፡ Hen. 101, 6; ረሰይከነ፡ ሑሰተ፡ ርእስ፡ ለሕዝብ፡ Ps. 43, 16; በሑሰተ፡ ልብነ፡ ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2; ውልዋሌ፡ ወሑሰት፡ ነፍስ፡ Phlx. 54.

ሕዋስ፡ subst., m. et fem., Pl. ሕዋሳት፡ [amh. ሕዋስ፡, حِسّ *facultas sentiendi,* حِسّ *intelligentia,* حَاسَّة *sensus;* coll. [illegible] et חוּשׁ] *sensus* et corporis et animi, *sentiendi et percipiendi facultas:* ሕዋሳት፡ ኀምስ፡ I Sal. Mar. 30; ሕዋሳት፡ ሥጋዊት፡ Phlx. 195; (*quamdiu hominum commercio immixtus erat*) ከነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲሁ፡ ወፍልሰተ፡ (*inconstantia*) ሕሊናቲሁ፡ ib. 47; Clem. f. 237 (ubi ራእይ ፩ ሰሚዕ ፩ አጼንዎ ፩ ነገር፡ inter sensus recensentur); ሕዋሳት፡ ፲ እሙንቱ፡ ፭ዘ አፍአ፡ ወ፭ዘውስጥ፤ ወሕዋሳትሰ፡ ዘውስጥ፡ እሙንቱኬ፡ ልቡና፡ ወአእምሮ፡ ወፈሊጠ፡ እኪት፡ እምሠናይ፡ ወለብዎ፡ ወተገሥጾት፤ ወሕዋሳትሂ፡ እለ፡ ያስተርእዩ፡ እሙንቱኬ፡ ሰሚዕ፡ ወርእዮ፡ ወአጼንዎ፡ ወበሊዕ፡ (paulo infra ጥዒም፡) ወገሢሥ፡ Fal. f. 53. 54. — In *Voc. Ae.* voci ሕዋስ፡ significatio *pars (membrum) corporis* indita est (ut: እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ሕዋሳት፡ *describam vocabula partium corporis*), quare: አባላት፡ ሕዋሳት፡ መሌሊት፡ ፎቤት፡ ብ፡ ብልቶች ።

ተሐዋሲ፡ n. ag. (III, 1) 1) *mobilis:* ኢይሢጥ፡ ምንተኒ፡ እምተሐዋስያን፡ አው፡ እምእለ፡ ኢይትሐወሱ፡ *ne vendat quidquam eorum, quae moventur neque eorum quae non moveri possunt* F. N. 33, 4. 2) *quidquid se movet, reptilia* (id. q. ዘይትሐወስ፡): Gad. Ad. f. 8. 17; ተሐዋስያን፡ κνώδαλα Sap. 17, 9; Enc.

ሐዊሳ፡, nonnumquam ሐዌሳ፡, interjectio et admirantis et laetantis, (proprie: *o commotionem* animi!), *papae! euge! macte!* ሐዊሳ፡ ሐዊሳ፡ ለዝንቱ፡ ሐዋርያ፡ (βαβαί) *o hujus apostoli* (quam mirus est)! Chr. ho. 12; *Herodes Antonio ait:*

ሐዊሳ፡ ለምጽአትከ፡ ወለመዊአትከ፡ Jsp. p. 319. 325; ሐዌሳ፡ለምጽአትከ፡ Lud. (ex hom. Theoph.). [Non est quod ad حَبَّذَا vel خَوشا recurramus.] — *Voc. Ae.*: በሐ፡ሐዊሳ፡ብ፡ምንኛ፡ ዋልሕ ።

ሐሰ፡ *velare*, rad. dubia vid. sub ሐሰወ፡ (Judith 10, 5 var.)

ሐሰ፡ *miscere* vid. sub ሞሠ፡

ሐሰ፡ *absit* vid. supra c. 90.

ሑት፡ est arab. حُوتٌ *piscis*; ሑት፡ *pisces*, signum zodiaci Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; እልሑት፡ (اَلْحُوتُ) Abush.

ሐዋኒት፡ vid. sub ሐነወ፡

ሐወዘ፡ rad. inus., ut videtur, mutatis labialibus et assibilata dentali, eadem, quae חָמַד *concupivit*, *delectatus est* (حَمَدَ).

ሐወዘ፡ I, 2 prop. desiderium et appetitum alicujus movere vel explere i. e. 1) *gratum*, *jucundum*, *suavem esse*, *placere*, *delectare*, c. c. Acc. prs.: ነገርከሙ፡ኢያሤኒተኒ፡ ወኢይሔውዘኒ፡ሣእሣአ፡ቃልከሙ፡ Job 6, 26; መሰንቆ፡ወመዝሙር፡ይሔውዘ፡ለነፍስ፡ Sir. 40, 21; ዘይሔውዘ፡ለልብነ፡ Jer. 18, 12; ሐወዘሙ፡ምግባሮሙ፡ Herm. p. 72; imprs. seq. እስመ፡, ut: ሐወዘኒ፡እስመ፡ሞቁ፡ Jes. 44, 16; ኢሐወዘሙ፡እስመ፡መጽአ፡ብእሲ፡ 2 Esr. 12, 10; cum negatione: *displicere*, ኢሐወዘ፡ πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη 2 Esr. 14, 1; Matth. 21, 15; ወበሕቱ፡ሊተሰ፡ኢይሔውዘኒ፡ዝንቱ፡ሰበ፡ Esth. 5, 13. — 2) *satisfacere* ingenio vel *voluntati* alicujus: ይሔውዘ፡ለግዕዙ፡ Herm. p. 59; Sir. 18, 18. — *Voc. Ae.*: ሐወዘ፡ብ፡አምኀረ፡; *aliud*: ሐወዘ፡ዘ፡አምኀረ፡ፈቅአ ለኒ፡ (sic).

አሐዘ፡ II, 1, id. q. ሐወዘ፡; legitur: ይገብር፡ዘከመ፡ያሐውዝ፡ Herm. p. 59 (si quidem lectio bona est).

ተሐወዘ፡ III, 2 refl. *delectari*: ተሐውዞ፡ወተደልዎ፡ *deliciae et voluptates* S. Hed. 10 Enc.

አስተሐወዘ፡ IV, 1 *sibi delicias afferre*, *delectari* re: በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሐውዝ፡ልብ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9; huc nescio an etiam Prov. 9, 17 et Marc. 6, 20 pertineant (vid. IV, 2).

አስተሐወዘ፡ IV, 2. 1) sibi vel aliis *rem gratam*, *suavem*, *jucundam esse dicere* vel *censere*: አስተሐወዝዎ፡ ለተደልዎ፡ ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν τρυφήν 2 Petr. 2, 13; ኅብስት፡ኅቡእ፡አስተሐዊዘከ፡ግሥሥ፡ (ἡδέως) Prov. 9, 17; Marc. 6, 20; አስተሐወዘ፡እንከ፡ሎሙ፡ጽሙና፡ *vitam solitariam gratam esse iis persuasit* Phlx. 50; 2) *delicias praebere* alicui, *oblectare* alqm: በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሔውዞ፡ልበ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9 (lect. alt.).

አስተሓወዘ፡ IV, 3 (fere idem, quod, IV, 2). 1) aliis vel sibi invicem *rem gratam* vel *suavem esse dicere* vel *censere*: ያስተሓውዝ፡ሎሙ፡ጽሙና፡ Phlx. 50 (vid. exemplum sub IV, 2 allatum); አስተሓወዘ፡ጳውሎስ፡ብዙኀ፡አሕዛበ፡ Act. 19, 26 rom. (Platt አስሐተ፡ *seduxit*); *Satanas* ያስተሓውዝ፡ ፍትወተ፡ውስተ፡ልብ፡ Org. 2) *sibi invicem* vel *aliis delicias praebere*: ነዓ፡ናስተሓውዝ፡በተስዕሞ፡ ἀπολαύσωμεν φιλίας Prov. 7, 18; *ecclesia* ታስተሓውዝ፡ *suavitate sua capit* (*animos*) Clem. f. 103.

ሐውዝ፡ subst. Pl. ሐውዛት፡ 1) *suavitas*, *jucunditas*: ሐውዘ፡መሰንቆ፡ወማኅሌት፡ μέλη μουσικῶν Sir. 44, 5; ተዘከር፡እግዚኦ፡ዘርአ፡ወፍሬ፡ገራውሀ ፤ አብዝኖሙ፡ወባርከሙ ፤ ተዘከር፡እግዚኦ፡ሐውዘ፡አየራት፡ወፍሬያተ፡ምድር፡ ወባርከሙ፡ Genz. f. 138; ኢይሑሩ፡ውስተ፡ሐውዘ፡መባልዕት፡ወንዝህላል፡ Did. 14; ትርሐቁ፡እምነገረ፡ተውኔት፡ወእምሐውዘ፡መባልዕት፡ወፍግዓ፡ ib. 27. 2) in genere: *voluptas*, *deliciae* ἡδονή, ἡδοναί: 2 Tim. 3, 4; Tit. 3, 3; ሐውዘ፡መንበርት፡ ἡδοναὶ τοῦ βίου Luc. 8, 14 rom.; hom. Theod. Anc. in Cyr. f. 102; Herm. p. 72; ሐውዛተ፡ምድር፡ Ṭab. Tab. 18; ጕየ፡እምሐውዘ፡ዓለም፡ Deg.

ሐዋዝ፡ adj. (formam ሐዊዝ፡, quam Ludolfus in lexico exhibet, equidem nusquam legi), m. et fem. *suavis*, *jucundus*, *gratus*, *amoenus*: ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡በቤተ፡ስታይ፡ Sir. 35, 6; ኰማ፡ቃሎሙ፡ሐዋዝ፡ወጥዑም፡ 47, 9; መዝሙር፡ዘሐዋዝ፡ቃለ፡ቃናሁ፡ ἡδύφωνος Hez. 33, 32; Ps. 80, 2. 146, 1; ምድር፡ሐዋዝ፡ወስብሕት፡ Hen. 89, 40; ሐዋዝ፡ውእቱ፡ሕገ፡እግዚ" ፡ውስተ፡ልብየ፡ (συνήδομαι τῷ νόμῳ) Rom. 7, 22. — Acc. pro adverbio usurpatur, ut: ሐዋዘ፡ትነውም፡ ἡδέως Prov. 3, 24; Enc. Hed. 6. — Substantivi ሐውዝ፡ vice fungitur: ንግበር፡ሐዋዘ፡ውስተ፡ፍጥረትነ፡ χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6.

ሐወየ፡ rad. inus.: Arabibus حَوِىَ (pro حَوِوَ) est *colorem rubrum ad nigrum vergentem habuit*; Syris ܚܡܐ *arsit*, *accensus est*.

ሐው፡ subst. *ignis* (*pruna*) poët.: *Pantaleon* እምብዙኀ፡ ንዋይ፡ጽድቀ፡ዘአፍቀርከ ፤ ሐወ፡ዘዐቈርከ፡በመርወይ፡ Deg. (in Sx. Teq. 6 de eo narratur: ቈጸረ፡ፍሕመ፡በልብሱ፡); ጤገን፡ዘአፍልሕዎ፡በሐው፡ Sx. Ḥed. 7 Enc.; አንዲዶሙ፡ ሐወ፡ Sx. Sen. 21 Enc. — *Voc. Ae.*: ሐው፡ዘ፡እሳት ።

ሕዋይ፡ vel ሐዋይ፡ subst. *rubor coeli vespertini*, *vesper rubens*: እምከመ፡መስየ፡ወከነ፡ሕዋይ፡ (Pltt: ሐዋየ፡) Matth. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ሕዋይ፡ዘ፡ማታ፡; *aliud*: ሕዋይ፡ዘ፡ውዝውዝታ፡ማታ ።

ሐዊ፡ subst.; መጽሐፈ፡ሐዊ፡ inscriptus est liber magnae molis, in quo de vitis Sanctorum de aliisque tractatur, vid. Ludolfi comm. ad hist. Aeth. p. 351; Rüppell Reise II. p. 408; d'Abbadie catalogue p. 41. Equidem eum nondum inspicere potui, sed allegatum eum reperi in Chr. f. 3 (proleg.).

ሐወጸ፡ I, 2 [etiam ሐየጸ፡ q. v.; non tam cum ܚܙܐ חָזָה, quam cum حَاطَ *attendit*, *cavit*, حَفِظَ (ܚܦܛ) *animum* vel *oculos intendit*, *custodivit* comparandum videtur.] 1) *spectare*, *speculari*, (*introspicere*, *prospicere*, *despectare*, *perspicere*): ዘይሔውጽ፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 18, 26; ትሔውጽ፡ እምርሑቅ፡ (κατασκοπεύειν) Ex. 2, 4; በሐውጾቱ፡ ἐν ὀπτασίαις αὐτοῦ Sir. 43, 16; አብድ፡እምኆኅት፡ይሔውጽ፡ቤተ፡ በዕድ፡ (παρακύπτει εἰς) Sir. 21, 23. 14, 23; እመስኮት፡ትሔውጽ፡ Prov. 7, 6; 4 Reg. 9, 30. 32; Ps. 13, 3; Gen. 26, 8; ይሔውጽ፡እንተ፡መስኮት፡ Cant. 2, 9; Luc. 24, 12; ዘሐወጸ፡ውስተ፡ሕግ፡ Jac. 1, 25; ሐወጸት፡እኪት፡እምነ፡መስዕ፡

κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ Jer. 6, 1; ይሔውጽ፡ ልበ፡ Sap. 1, 6. Etiam de *sereno coeli vultu* usurpatur Ex. 24, 10. 2) *inspicere, visitare:* ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; ወአኀዊከ፡ ሐውጽ፡ ለሰላም፡ 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi* የሐውጽዎሙ፡ ለድውያን፡ Kid. f. 16. In specie usurpatur de *Deo:* a) *visitare* homines aut benefaciendo aut puniendo et rationi reposcendae (ἐπισκέπτειν, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16. 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; አመ፡ ይሔውጾሙ፡ Jer. 6, 15. 10, 15. 28, 18. 36, 10. 51, 29; Jes. 23, 16. 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. ላዕለ፡ Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere:* ሐውጾትከ፡ ἐπισκοπή Job 10, 12. 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14. 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ae.:* ሐወጸ፡ ዘ፡ ጐበኘ፡ አሸግር፡ ሐየኒ፡ ይ ።

ተሐወጸ፡ III, 2, pass.: *spectari, inspici, visitari, lustrari:* ከመ፡ ይትሐወጹ፡ Ex. 30, 13; ከመ፡ ትትሐወጽ፡ (*illa*) እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 20.

ሐዋጺ፡ n. ag. *inspiciens, perspiciens, visitans, providens:* ስብሐት፡ ለያሬድ፡ ስብሐተ፡ መላእክት፡ ለሐዋጺ፡ *salus Jaredo, qui angelorum hymnos inspexit* Sx. Genb. 11 Enc.; ሐዋጺ፡ ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23; ሐዋጺ፡ ሀልው፡ ይሔውጽ፡ ልበ፡ 1, 6; እግዚ"፡ ሐዋጺ፡ ነፍስ፡ ትሑታን፡ Prec. Mat.; Kid. f. 16; ድውያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ሐዋጺ፡ F. N. 7, 3.

መሐውጽ፡ part. *spectator, speculator, observator:* መሐውጸ፡ ከከብ፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መሐውጻነ፡ ከከብ፡ Kid. f. 26.

ሕዋጼ፡ subst. 1) *speculatio, observatio; exploratio* causae, quaestionis Chr. ho. 31, astrorum Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38, 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7. 9; እግዚ"፡ ዘፈነውከ፡ ዚአከ፡ ምክረከ፤ ዚአከ፡ ቃለ፤ ወዘዚአከ፡ ጥበበ፤ ወዚአከ፡ ሕዋጼ፡ Kid. f. 16; ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዔት፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋጽ፡ subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra;* nec non *prospectus:* 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; ዐውዶ፡ ምሕዋጽ፡ (ὑποφαύσεις κύκλῳ ὥστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitationis:* Sx. Jac. 21 Enc.; ἱλαστήριον *propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis:* አንቀጸ፡ ምሕዋጽ፡ (מִפְקָד) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ፡ I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. አዘለ፡ *humeris vel dorso gestare,* in spec. infantes. Vicinum videtur حضل (coll. حَضَلَ et حَذَلَ) unde حُذْلٌ *gremium, circuitus limbi indusii; vis* verbi Aethiopici prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxe dependens gestare* esse videtur.] Subj. ይሕዝል፡ (Sx. Tachs. 14 Enc.); ተሐዝሉ፡ በገቦክሙ፡ ወትስከሙ፡ ዲበ፡ መታክፍቲክሙ፡ Hez. 34, 21; ሐዘሎሙ፡ በክነፊሁ፡ Deut. 32, 11; ሐጻኒት፡ እንተ፡ ተሐዝል፡ ደቂቃ፡ 1 Thess. 2, 7; ሰላም፡ ለዘበንኪ፡ እምዘበነ፡ ኪሩብ፡ ዘዐብየ፤ ኀዚሎ፡ እሳተ፡ (sc. Verbum Dei) ወእምርስነ፡ ነዱ፡ ኢውዕየ፡ III Sal. Mar. 20.

ተሐዝለ፡ III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: ላዕለ፡ ገቦ፡ ትትሐዘሉ፡ Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; ከዋክብት፡ ተሐዚሎሙ፡ በአክናፈሁ፡ (ለፀሓይ፡) Gad. T. H.; ተሐዚሎ፡ በዘበንኪ፡ Org.

ሕዙል፡ part. *gestatus, bajulatus:* ሕዙላን፡ በክነፊሁ፡ Gad. T. H.

ሐዛሊ፡ n. ag., plur. ሐዘልት፡ *bajulus, gestator:* ዕደው፡ ሐዘልት፡ ἄνδρες νωτοφόροι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐዝሐዘ፡ quadril., inus.; vid. ሐዘዘ፡ Hinc

ሐዝሐዝ፡ subst. 1) *locus glareosus, glarea* (cfr. حَزِيزٌ *locus salebrosus*) ውስተ፡ ሐዝሐዝ፡ የሐዩ፡ ἐν μέσῳ χαλίκων Job 8, 17; ያሰጥም፡ ሐዝሐዝ፡ ፈለግ፡ χάλικες χειμάῤῥου 21, 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. حِسْيٌ), Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ዐምዐም፡ ሐዝሐዝ፡ ምዕሮ፡ ዘ፡ ረግረግ፡; *aliud:* ሐዝሐዝ፡ ረግረግ፡ ዐምዐም፡ ዘ፡ የቈጠማ፡ ወኸ ።

ሐዙራን፡ *nomen mensis syriacum* سيوان (حَزِيرَان) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ፡ radix et significatione et etymo intime conjuncta cum ሐሰበ፡ (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid. حَزَبَ II. III. V; vic. حَشَبَ VIII), unde ሕዝብ፡ *populus;* 2) *colligere, conferre* i. e. *calculum subducere, putare,* vid. ሐሰበ ።

ሐዘበ፡ I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a ሐሰበ፡) *putare, opinari, imaginari, suspicari:* አነ፡ አሐዝብ፡ ከመ፡ መልአከ፡ ውእቱ፡ Phlx. 53; seq. Subj.: ኢሐዘብኩከ፡ ትንብብ፡ ከመዝ፡ οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε Job 20, 2; ሐዘብክኑ፡ እኩን፡ ከማከ፡ Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; በከመ፡ ሐዘብነ፡ 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinor* nonnumquam particulae ἄρα (ἆρα) respondet Ps. 123, 2. 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.:* ሐዘቡ፡ ዘ፡ ሽንገሉ ። — Usitatior est III, 1. 2.

አሕዘበ፡ II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: ተዘከር፡ ከመ፡ ኢይጐንዲ፡ ሞት፡ ወኢታሕዝብከ፡ ዕለተ፡ መዊት፡ Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ፡ (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et ተሐዘበ፡ III, 1, nec non

ተሐዘበ፡ III, 2, rflx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari:* እትሔዘብ፡ (v. እትሐዘብ፡) ናስጦርዮስ፡ ዝንቱ፡ Νεστόριον οἶμαι φῄς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; ምንተኑ፡ ትትሐዘቡኒ፡ (*quid*) *quem me esse putatis?* Deg.; ተሐዘበ፡ ከመ፡ ዘማዊት፡ Kuf. 41; በከመ፡ ይትሐዘቡ፡ ዘአልበሙ፡ አእምሮ፡ *ut opinantur imperiti* Phlx. 214; ትትሔዘብኑ፡ ታስተአብዶ፡ Rom. 2, 4 rom., ተሐዘብኩ፡ እልህቅ፡ ወእረሥእ፡ Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; እንተ፡ ኀበ፡ ኢተሐዘበ፡ (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ከነኒ፡ Tob. 8, 16; ድንጋፄ፡ ዘኢተሐዘብዎ፡ φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; ኢተሐዚቡ፡ 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπώπτευσα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse:* መፍትው፡ ትትሐዘብ፡ ወኢትእመኖ፡ diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ ለኃጥእ፡ ይትሔዘብ፡ πᾶς

ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι Job 15, 20; በእንተ፡ ፍርሀተ፡ መርዶክዮስ፡ ይትሐዘቡ፡ ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς Esth. 9, 3; c. c. Acc. rei ይትሐዘብ፡ መዊተ፡ Job 24, 17; ትትሐዘብ፡ ነፍስክሙ፡ ፍርሀተ፡ μελετήσει φόβον Jes. 33, 17; ይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ ሞቶሙ፡ Hez. 26, 16, vel c. በእንተ፡ rei, ut 1 Reg. 4, 13; c. በ rei: ዘተሐዘበ፡ ቦቱ፡ *quod suspicatur* F. N. 24, 6; c. Acc. prs., de qua suspicio habetur vel a qua metuitur, ut: ብእሲ፡ ዘይትሐዘብዎ፡ በዝሙት፡ *de quo suspicio fornicationis habetur* III Const. Ap. 13; ለመላእክቲሁ፡ ጥቀ፡ ዕፁብ፡ ይትሔ(v. ሐ)ዘቦሙ፡ Job 4, 18; ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡ οὐχ ὁ φόβος μού σε στροβήσει Job 33, 7; መነ፡ ተሐዘብኪ፡ ወፈራህኪ፡ Jes. 57, 11; *cavere* seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ተሐዘቢ፡ ከመ፡ ኢይዕልውኪ፡ *cave, ne te deserant* Jsp. p. 320. 4) *sollicitudine rei affici, secum reputare, respicere, curare, animum intendere in* rem (vid. ሐሰበ፡): ኢይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ እንከ፡ οὐ μεριμνήσει ἔτι 2 Reg. 7, 10; ኢይትሐዘቡ፡ በነፍሶሙ፡ οὐκ ἐλογίσαντο τῇ ψυχῇ Jes. 44, 19; ἐνεθυμήθη Jes. 10, 7; ኢይትሔዘብ፡ ለኀጢአቱ፡ ዐቢይ፡ Job 35, 15; ከመ፡ ሰብእ፡ ዐይነ፡ ይትሐዘብ፡ ለድቀቱ፡ Sir. 11, 30; sensu malo: ዘይትሐዘበኒ፡ *qui mihi insidiatur* Job 16, 11 (*ad rationem revocare* Jes. 30, 33.).

አስተሐዘበ፡ IV, 2 *suspectum reddere* aliquem: አኀዘ፡ አንደፈር፡ ይድግም፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ኀበ፡ ሀርቃኖስ፡ ወያስተሐዝበ፡ ለእኁሁ፡ Jsp. p. 307.

ትሕዝብት፡ subst., m. et fem. 1) *opinio, praesensio, exspectatio, suspicio, metus:* ትሕዝብት፡ እኪት፡ ἐλπὶς πονηρά Jes. 28, 19; ለትሕዝብት፡ εἰς ἐλπίδα Hez. 29, 16; ዘጽንበለ፡ ትሕዝብት፡ ἐξάπινα 2 Par. 29, 36; እምፍርሀት፡ ወእምትሕዝብት፡ (legas "ብተ፡) ዘይመጽእ፡ ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων Luc. 21, 26; Ps. 63, 1; ኢይርከብከ፡ ትሕዝብተ፡ ሞት፡ Sir. 9, 13; 40, 2 (et ዐቢይ፡ ትሕዝብት፡ 40, 1 ubi Graecus ἀσχολία μεγάλη habet); በሰማይ፡ ዘአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ፍርሀተ፡ ወኢትሕዝብተ፡ Genz. f. 109; ፍርሀቱ፡ ወትሕዝብቱ፡ *timor ejus et suspicio* (in quam tu ei venisti) Jsp. p. 320. 2) (dubitatio conscientiae), *religio, superstitio* συνείδησις 1 Cor. 10, 28 Pltt.

ሕዝብ፡ subst. [a radicis significatione prima derivatum, cfr. حِزْبٌ *turba, agmen* hominum, *gens;* حَوْشَبٌ *multitudo, agmen,* amh. ሕዝብ፡] m. et fem., Plur. ሕዘብ፡ et አሕዛብ፡, congregatio hominum: 1) *populus, natio* ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Gen. 12, 2; Ex. 15, 16; Num. 11, 29; Ps. 27, 11. 12; Sir. 10, 8 et innumeris aliis in locis; fem. ሕዝብ፡ ጽንዕት፡ Mich. 4, 7. a) Construitur ut cum singulari ita cum plurali et verbi et adjectivi, ut Rom. 10, 21; ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡ ἔθνος ἀπειθές Sir. 16, 6; ሕዝብ፡ ነኪራን፡ ወእኩያን፡ ξένος λαὸς καὶ χαλεπός Jes. 18, 2. 7. 26, 11; ለእሙንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 12, 17; ለእሉ፡ ሕዝብ፡ Judith 10, 19; እሉ፡ ሕዝብ፡ መጽኡ፡ 5, 6; Jes. 29, 13. 65, 2. b) Pluralis *populi, gentes* plerumque forma አሕዛብ፡ ut Ps. 2, 1. 8; Jes. 5, 26, rarius forma ሕዘብ፡ significatur. α) Sed nonnumquam utraque forma conjunctim usitata legitur, ut አግረረ፡ ለነ፡ አሕዛበ፡ ወሕዘበ፡ ታሕተ፡ እገሪነ፡ λαούς — ἔθνη Ps. 46, 3. 2, 1; vel plur. et sing. አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ λαοὶ καὶ ὄχλοι Apoc. 17, 15. 10, 11. 5, 9; Dan. 3, 4. 6, 25. β) Pluralis አሕዛብ፡ crebro simpliciter (turbas hominum) *populum, gentem* significat: አሕዛቢከ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ λαὸν κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου Sir. 36, 17; Jes. 40, 1. 60, 21, et c. sing. adjectivi vel verbi conjungi potest. γ) Ex usu loquendi, qui in Bibliis obtinet, አሕዛብ፡ saepe populos i. e. *ethnicos, paganos* significat: Jer. 10, 3 (አረማውያን፡ 10, 2); Rom. 1, 13. 3, 29. 2) *tribus, gens, stirps* (δῆμος, φυλή): ከመ፡ ትግእ፡ ዮም፡ አሐቲ፡ ሕዝብ፡ እምእስራኤል፡ Jud. 21, 3; ፲ወ፪ሕዝበ፡ ድዮስጶራ፡ Jac. 1, 1; Apoc. 7, 5 seq.; Matth. 19, 28; Rom. 11, 1; Tob. 5, 12; Ex. 28, 21. 31, 6; 1 Reg. 20, 29. Haec ubi significatio valet, plurali inservit potissimum forma ሕዘብ፡ ut በበሕዘቢሆሙ፡ Jes. 19, 13; Job 8, 8; Gen. 25, 16; Num. 3, 15. 18 seq. 24, 2; Jos. 7, 14 (φυλαί, ነገድ፡ δῆμος). 15, 1 (δῆμοι). 17, 2; Ps. 73, 9, sed altera quoque forma usurpatur: አሕዛብ፡ φυλαί Ps. 121, 4; Sir. 48, 10. 3) Etiam ad gentes i. e. *genera* rerum inanimatarum haec vox transfertur, ut *astrorum* Hen. 72, 1; nec non ad *sectas* philosophorum et theologorum (αἵρεσις) Act. 5, 17. 15, 5. 24, 5; ሕዝበ፡ አርዮስ፡ *Ariani* Sx. Hed. 13. 4) *multitudo* hominum quaelibet a) *homines:* ወይመውቱ፡ ሕዝብ፡ ብዙኃን፡ እምደቂቀ፡ እስራኤል፡ Num. 21, 6; Gen. 20, 4; Asc. Jes. 6, 7. b) *turba, multitudo* (et ሕዝብ፡ et አሕዛብ፡) ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ πολὺς ὄχλος Joh. 12, 12 rom.; Dan. 10, 6. c) *plebs, vulgus:* እንግልጋ፡ አሕዛብ፡ ἐκκλησία ὄχλου Sir. 26, 5; δῆμος Act. 12, 22 Platt; 17, 5; 19, 30. d) *concio, coetus* ሕዝብ፡ ἐκκλησία Sir. 34, 11. e) *turba militaris, vulgus militum* ὄχλος Jer. 39, 24; አሕዛብ፡ ብዙኅ፡ Dan. 11, 11 seq.; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ መስተቃትላን፡ Jos. 10, 7. 8, 13; Jud. 8, 5; 1 Reg. 26, 5. 17, 1. f) *incolae* terrae, urbis, potissimum in plur. አሕዛብ፡ (vid. 4, a): አሕዛብ፡ (በሀገር፡) λαός Am. 3, 6; Hez. 26, 11; አሕዛበ፡ ምድር፡ λαὸς τῆς γῆς 4 Reg. 15, 5; 2 Par. 13, 9. 26, 21; Ex. 5, 5; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Gen. 47, 21. g) Addito pronomine suffixo *populares,* ut: እምሕዝብክሙ፡ ἐκ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν 1 Thess. 2, 14; ተደሙ፡ ሰብኡ፡ ወሕዘቢሁ፡ አንከሩ፡ *obstupuerunt propinqui ejus et populares ejus mirati sunt* Sx. Tahs. 10 Enc. 5) Ubi sacerdotibus et clericis opponitur ሕዝብ፡ significat *laicos, gregem:* 1 Petr. 5, 3; creberrime in Canonibus eccles., ut Clem. f. 92. 128.

ሕዝብና፡ vel ሕዝበት፡ subst. *populi dignitas:* እስመ፡ ተነድገ፡ ሕዝብናከ፡ እስራኤል፡, var. ተረስዐ፡ ሕዝበትከ፡ እስራኤል፡ (כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב) Jes. 2, 6 vrs. nov.

ሕዝባዊ፡ adj. rel. et subst., Pl. ሕዝባውያን፡, *laicus:* Did., Synod., Clem., Kid., Chrys. al.

ሐዘነ፡, raro ሐዝነ፡ (Matth. 20, 24 rom.) I, 1 [حَزِنَ *tristis fuit;* amh. አዘነ፡, sed notio prima videtur esse in *asperitate* (حَزْنٌ *terra dura ac salebrosa,* حُزُونَةٌ *asperitas ac durities terrae*) vid. infra ሐዘዘ፡] Subj. ይሕዝን፡ et ይሐዝን፡ (4 Esr. 10, 10 Laur.; Act. 27, 22 rom.) 1) *asperum, scabrum fieri* vel *esse:* የሐዝነኒ፡ ማእስየ፡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται Job 30, 30 (v. ያሐዝዘኒ፡, v. ያዘሐዝሐኒ፡) 2) de animo: asperatum vel acerbatum i. e.) *aegrum animi, tristem, moestum esse,* sive ob dolorem sive ob indignationem: λυπεῖσθαι Joh. 16, 22; ለምንት፡ ተሐዝን፡ περίλυπος ἐγένου Gen. 4, 6; ሐዘነ፡ መንፈሳ፡ ለርብቃ፡ Kuf. 27; Hen. 92, 2. 102, 6; Asc. Jes. 8, 28; c. በእንተ፡ Kuf. 34; 4 Esr. 10, 11. 13. 54; ኢትሕዝኑ፡ (εὐθυμεῖν) Act. 27, 22 rom.; ἀθυμεῖν 1 Reg. 1, 6. 15, 11; Col. 3, 21

Platt; ἀδημονεῖν Matth. 26, 37; Marc. 14, 33 (ubi ed. rom. et Platt Subjunctivum I, 2 የሐዝን፡ exhibent); ἀγανακτεῖν c. በእንተ፡ Matth. 20, 24.

ሐዘነ፡ I, 2 intens., vid. I, 1.

አሕዘነ፡ II, 1 1) *contristare, moerore* vel *tristitia afficere* alqm, *aegre facere* alicui: ኢታሕዝኖ፡ለአቡከ፡በሕይወቱ፡ (μὴ λυπήσῃς) Sir. 3, 12; ከመ፡ኢያሕዝንከ፡ 30, 10; Prov. 10, 1; Tob. 4, 3; παρεκρούσατό με Gen. 31, 7. Impersonaliter hanc stirpem usurpare amant, ut: ወአሕዘኖ፡ለቃየን፡ጥቀ፡ καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν (es verdroß ihn sehr) Gen. 4, 5; ኢያሕዝንከ፡ወኢትትሐዘበኒ፡ Job 33, 7; etiam ኢያሕዝኖ፡ለልብየ፡በእንተ፡ 4 Esr. 6, 36 ita explicare licet (quamquam etiam I prs. sing. intelligi potest). 2) *pungere, mordere animum* (*conscientiam*): ብፁዕ፡ዘኢያሕዝን፡ነፍሶ፡ οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (cujus animus non pungitur) Sir. 14, 1; አሕዘኖ፡ልበ፡ዳዊት፡ ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτόν 2 Reg. 24, 10. 3) *sollicitum reddere* aliquem, *curam afferre* vel *curae esse* alicui: ኢያሕዝኖ፡ተሞቅሖ፡ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; አልቦ፡ዘያሐዝነከ፡ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Marc. 12, 14; plerumque impersonaliter: ኢያሕዝኖ፡በእንተ፡አባግዕ፡ Joh. 10, 13; ኢያሕዝኖ፡ (rom.: ኢያጽሀቆ፡) ለጋልዮስ፡ወኢምንትኒ፡በእንቲአሁ፡ Act. 18, 17 Platt. 4) *misericordiam commovere* Lud. ex Enc.

ሕዙን፡ part. *tristis, moestus*: ብእሲ፡ሕዙን፡ ἄνθρωπος ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὤν Sir. 7, 11; ሕዙናን፡ገጽክሙ፡ σκυθρωπὰ τὰ πρόσωπα Gen. 40, 7; ልብ፡ሕዙን፡ καρδία ἀπειθοῦσα Deut. 28, 65; ልብ፡ሕዝንት፡ καρδία λυπηρά Prov. 26, 23; ነፍስ፡ሕዝንት፡ ἐν στενοῖς Bar. 3, 1; Sir. 4, 2; 4 Esr. 9, 41. 10, 10. 13, 19 (ወበ፡እምውስቴቶሙ፡ሕዙናን፡, omissum in libr. Laur.); ሕዙን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20 (gr. 21), 43; ሕዙናን፡በእንቲአሁ፡ *cum lugentes* Genz. f. 81; ኵሉ፡ሕዙን፡መንፈስ፡ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ 1 Reg. 22, 2.

ሐዘን፡ subst., m. et fem. (ut Sir. 30, 23. 38, 20), Plur. ሐዘናት፡ 1) *tristitia, moeror, aegritudo, luctus*: λύπη ብዙኃን፡እለ፡ሞቱ፡እንበይነ፡ሐዘን፡, ሐዘኑ፡ለልብ፡ይሰብሮ፡ለኀይል፡ Sir. 38, 18. 19. 20; 30, 23. 14, 1; Prov. 14, 13; Luc. 22, 45; Joh. 16, 20; በሐዘን፡ ἐν λύπῃ Tob. 2, 5; 4 Esr. 7, 18; ἄλγημα Koh. 1, 18; στεναγμός Jes. 35, 10; ἀκηδία Ps. 118, 28; ἀθυμία 118, 53; 1 Reg. 1, 6. 10. 16. Nonnumquam *causa moeroris*: ሐዘን፡ይእቲ፡ለወላዲሃ፡ Sir. 22, 4. 25, 23. Tristitia in bonam partem 2 Cor. 7, 10; in malam Herm. p. 38 seq. Etiam de *luctu pro mortuis* usurpatur, ut: እንተ፡ኢፈጸመት፡ዕድሜ፡ሐዘኒ፡ምታ፡ዘሞተ፡ *quae tempus luctui pro marito mortuo definitum nondum explevit* F. N. 24, 2; hinc በዜማ፡ሐዘን፡ *modis lugubribus* (de cantu) Cod. Mus. Brit. XXVI. 2) *aerumnae* λῦπαι ሐዘን፡ Gen. 3, 16. 17; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 19; ሐዘናት፡ብዙኃት፡ Phlx. 79. 3) *sollicitudo, cura*: ሐዘን፡ወትካዝ፡ μέριμνα καὶ φροντίς Job 11, 18; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ ἀμέριμνοι Matth. 28, 14.

ሐዘንዚን፡ adj. (gramm. § 110, b) tristiculus, *lugubris*, ከህናት፡ይትቀነዩ፡ዘንተ፡መዝሙረ፡በዜማ፡ሐዘንዚን፡ (*melos lugubre*) Genz. f. 36.

ሐዛኒ፡ n. ag. *moerens*: ብእሲ፡ሐዛኒ፡ያየብስ፡አዕጽምቲሁ፡ (ἀνὴρ λυπηρός) Prov. 17, 22.

ማሕዘን፡ subst. 1) *causa moeroris* et

ማሕዝን፡ part. (II, 1) 1) *contristans, moerorem afferens* (quae duae formae fere promiscue usurpantur): ነውር፡ማሕዝን፡ (v. ማሕዘን፡) ለልብ፡ πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ Prov. 25, 20; ቃል፡ማሕዝን፡ λόγος λυπηρός 15, 1; ማሕዘን፡ኮኖ፡ዝቃል፡በቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ Kuf. p. 66; ሕጻፕ፡ውእቱ፡ንብረትነ፡ወማሕዝን፡ (v. ማሕዘን፡) λυπηρός Sap. 2, 1. 2) *misericordiam commovens, miserabilis*, ut: *mendicus* በእርአያ፡ማሕዘን፡ Chr. Ta. 11. (Quod J. Ludolfus sub hoc vocabulo recenset ማሕዘን፡ *adulteria*, vid. sub መሐዘ፡).

ማሕዘኒ፡ adj. *moerorem afferens*: ሞት፡ማሕዘኒ፡ *mors contristans* Lud. (comm. hist. Aeth. p. 41); ቃል፡ማሕዘኒ፡ Sx. Teq. 25 Enc.

ሐዝአ፡ rad. inus., quam ex حَزَأَ *congregavit compulitque* camelos, حَدِئَ *confugit* et vic. حَازَ (حَوْزٌ) illustrare licet.

ሕዝአት፡ subst. Pl. ሕዝአታት፡, locus, quo quis se recipit; 1) *latibulum, latebra, refugium* et hominum: ለምድረ፡ኤብሮድ፡በውስተ፡ሕዝአቱ፡ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς Mich. 5, 5; Kuf. p. 44 ann. 5; et animalium, ut *lustrum* leonis Gen. 49, 9 (خِيس, خِيسَةٌ) 2) *sepimentum, stabulum*: ይከውኖሙ፡ሕዝአቶሙ፡ (v. ሕዛኢቶሙ፡) ህየ፡ αἱ μάνδραι Hez. 34, 14; 1 Reg. 13, 6; በውስተ፡ሕዝአቶን፡ ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν Joel 1, 17 (vid. ጎል፡ et ምቅማሕ፡). 3) *pascuum circumseptum*: በኵሉ፡ፍኖት፡መጽያሕት፡ሕዝአቶሙ፡ νομὴ αὐτῶν Jes. 49, 9. („pratum circumseptum", Gregorius apud Ludolfum in lex. col. 49). — *Voc. Ac.*: ሕዝአት፡ዘ፡ዋሻ፡በ፡ዘ፡ጸላዕትኒ፡ውእቱ፡ከልከል፡ሣዕርሂ፡ውእቱ፡; *aliud*: ሕዝአት፡ዘ፡ከልከል፡ሣዕር፡; *aliud*: ሕዝአት፡ዘ፡ያንበሳ፡መደብ።

ሐዘዘ፡ I, 1; hujus stirpis exemplum equidem nusquam legi; Ludolfus statuit: „*tussivit*, ex eo quod aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est", sine auct. Prima vis est in *asperitate*: حَزِيزٌ *locus salebrosus* (vid. ሐዝሐዝ፡); حَزَازٌ *furfures capitis* et *dolor in corde*, حُزَّازٌ et alia nomina (vid. supra ሐዘነ፡), حُزَّازٌ *lichen, impetigo*; praeterea cfr. حُزْنَةٌ, حُزُونَةٌ, حَزْمٌ, خَشٌّ, خَشِبَ, خَشُنَ; nec non جَشِرَ *durus et asper fuit; laboravit tussi, asperitate pectoris*.

አሕዘዘ፡ II, 1 1) *scabrum reddere* et *scabie pruritum efficere*: ማእሰየ፡ያሐዝዘኒ፡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται (v. የሐዝንኒ፡ q. v.) Job 30, 30. 2) *exasperare* fauces: አሕዘዘ፡ ἐπότιζεν („porrexerunt acetum ut exasperaret fauces Jesu", Lud.) Matth. 27, 48; ከመ፡ያስተይዎ፡ብሒአ፡ዘምስለ፡ሐሞት፡ለአሕዝዞቱ፡ Org.; በእንተ፡ጕርዔከ፡ስቴ፡ሐሞት፡ዘአሕዘዘ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7 f. — *Voc. Ac.*: አሕዘዘ፡ዘ፡አነዘዘ፡

ሐየሰ፡ *meliorem esse* vid. sub ኀየሰ፡

ሐሰ፡ I, 1, Subj. ይሒስ፡, rarius ሐየሰ፡ I, 2 (Matth. 5, 23 rom., Herm. p. 85, b) [huic radici proxime convenit aram. כְּסַס, Imprf. יְכוּס (Buxtorf col. 1024), Aph. ܐܟܣ *reprehendit, redarguit, corripuit*, כְּסַן id.; amh. ከሰሰ፡ *accusare, incusare*] 1) *vitupe-*

rare, reprehendere: μέμφεσθαι: ኢትሐስ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ Sir. 11, 7; ሰቤሃ፡የሐይስ፡ርእሶ፡ Job 33, 27; Rom. 9, 19. 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) *incusare* ከመ፡ እንትክ፡ ዘይሔይሰክ፡ (Platt: የሐይሰከ፡) ἔχει τι κατά σου Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) *increpare, objurgare, fremere:* ይሔስከ፡እግዚ" ፡ ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίζειν Matth. 11, 20; ከመ፡ ኢይሔስከ፡ Prov. 25, 10; ኢትሔሰኒ፡ እስመ፡ኀሠሥኩ፡ አእምሮ፡ (μή μοι ὀργισθῇς) Tob. 5, 14; ዘሉ፡ ዘሰሐተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡ ኢትሔሶ፡ μὴ μηνιάσῃς Sir. 10, 6; ይኄይስ፡ ትገሥጾ፡ እምትሔሶ፡ θυμοῦσθαι Sir. 20, 2; γογγύζειν Sir. 10, 25.

አሔሰ፡ vel **አሕየሰ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium reddere, ad reprehendendum inducere:* ኢታሔስ፡ ርእሰከ፡ μὴ δῷς μῶμον Sir. 30, 31; ያሐይስ፡ ርእሶ፡ μωμήσεται ἑαυτόν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (ወተኀስሪ፡ እስመ፡ አሕየስኪዮን፡ ለአኃትኪ፡) huc referendus videtur.

ተሐይሰ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* ከመ፡ ኢትትሐየስ፡ አንተ፡ በእበድ፡ ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; ከመ፡ በገዝኒ፡ ኢትትሐየሱ፡ 1 Cor. 11, 34.

ተሓየሰ፡ III, 3 *sese invicem vituperare* vel *incusare, rixari* cum aliquo: c. c. Acc.: ኅድጉ፡ ለቢጽክሙ፡ ዘተሓየስክምዎ፡ εἴ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. ምስለ፡, ut: እመቦ፡ ዘተሓየሰ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ይኅድግ፡ ሎቱ፡ Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሒስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* ሒስ፡ ንስቲት፡ μέμψις ὀλίγη Sap. 13, 6; እንተ፡ እንበለ፡ ሒስ፡ ἄμεμπτος Esth. 8, 13 apocr.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; ዘለልበ፡ ንውር፡ ወሒስ፡ ἄμεμπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; ንጹሕ፡ አንተ፡ እምዝ፡ ሒስ፡ ዘኀቡአት፡ Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐየቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae חוק (in חֵיק *sinus*) حاق med. *u* et *i circumdedit* (cfr. supra ሐቀወ፡). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. ሐይቃት፡ (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. حَاقَّة. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod, permutatis literis ቀ et ፈ, ሐይቅ፡ cum خَيْف חוף convenire statuamus] αἰγιαλός Matth. 13, 2. 48; Joh. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία ሐይቀ፡ባሕር፡ Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; παρὰ τὴν θάλασσαν ኀበ፡ ሐይቀ፡ ባሕር፡ Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χείλους); መንገለ፡ ሐይቀ፡ ጌንሳሬጥ፡ παρὰ τὴν λίμνην Γ. Luc. 5, 1. 2; ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ *crepido (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.:* ሐይቅ፡ ዘ፡ ጻር፡

ሔበ፡ I, 1 [id. q. שָׁאַב *hausit aquam;* سُقْب *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλεῖν Ex. 2, 16. 19. — *Voc. Ae.:* ሔበ፡ ዘ፡ ቀድሐ፡

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἄντλημα Joh. 4, 11; κάδος ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; ማሕየበ፡ ዐዘቅት፡ F. N. 36; Pl. ማሕየባት፡, ut ምልኢዮን፡ ለዘሉን፡ ማሕየባት፡ Sx. Sen. 20.

ሔከ፡ I, 1 [vicina sunt: حَنَكَ *manducavit* dactylos aliasve res; חֵךְ حَنَك حَنَكٌ *palatum;* حَنَكَة *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* አይ፡ አስናን፡ ዘየሐይክ፡ ዘንተ፡ ኅብስተ፡ Lit. 173, 2; እንዘ፡ የሐይክ፡ Reg. Pach.; የሐይኩ፡ በአስናን፡ M. F.; ሶበ፡ ሔከ፡ ለላእፍ፡ M. M. f. 106.

ተሐይከ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* ኅብስት፡ ዘኢይትሐየክ፡ Lit. 172, 2; ἀμάσητος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur ሐየወ፡, errore typographi) [חָיָה حَيَّ حيا; in lingua amh. quaedam derivata conservata sunt] Impf. የሐዩ፡ (የሐይው፡), Subj. ይሕየው፡; Impt. ሕየው፡, Inf. ሐዩው፡ et ሐይው፡, ሐይዎ፡ et ሐይዎት፡, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; ሐዮከ፡ Sir. 41, 4; ንሕነኒ፡ ሐይወት፡ ንሐዩ፡ Sir. 48, 11; ሐይውኒ፡ ወመዋትኒ፡ Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; ሐይው፡ ለነዋኅ፡ መዋዕል፡ Bar. 3, 14 (μακροβίωσις); Job 7, 16; 4 Esr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; ለዓለም፡ ሕየው፡ (v. ሕየው፡) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. ንጉሥ፡); ሐይወት፡ ነፍስከ፡ ζῇ ἡ ψυχή σου! 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* ሕየው፡ በፍሥሐ፡ Koh. 7, 14; ሠናይ፡ ሐይው፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 41, 13; ዘረወ፡ ንዋየ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ የሐዩ፡ በምርዐት፡ Did. 10; ኢትኅድግዎሙ፡ (ለውሉድክሙ፡) ዕሩዐ፡ ይሕየዉ፡ Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. በ: በመጥባሕትከ፡ ሕየው፡ Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere,* i. e. a) de animo: *refici, recreari:* ሐይወት፡ መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; ሐይዎ፡ ልቡ፡ ወነፍሱ፡ Gen. 45, 26. b) de plantis: *germinare* 4 Esr. 8, 47. c) de mortuis: *in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἐγερθήσονται); ይብሉ፡ ኢየሐይዉ፡ ምዉታን፡ λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: ሐይወት፡ ኀጢአት፡ ἀνέζησε Rom. 7, 9. d) a morbo, vulneribus α) *revalescere, convalescere, sanari;* እመ፡ ደወየ፡ ኢይሔዩ፡ ሐይወ፡ Job 24, 23; ሐየውነ፡ ἰάθημεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. እምነ፡ morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* ቍስለ፡ ሞቱ፡ ሐይወ፡ Apoc. 13, 3; ቅጥቃጤ፡ ዘኢየሐዩ፡ συντριβὴ ἀνίατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. e) de rebus fractis: *reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et salvum esse* a) de valetudine: *bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) de salute aeterna: *salvum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere jubere* Koh. 7, 12; 4 Esr. 8, 16; አውረሶሙ፡ ሕገ፡ ዘያሐይዎሙ፡ νόμον ζωῆς Sir. 17, 11; ζωοποιεῖν Rom. 8, 11, 2) *vivum servare:* አሕየውኪ፡ ነፍሰኪ፡ Judith 10, 15; አትረፈነ፡ ወአሕየወነ፡ 2 Esr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; እመቦ፡ ከመ፡ ንርከብ፡ ሣዕረ፡ ወናሐዩ፡ አፍራሲነ፡ 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alcjs Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) reum *absolvere* in judicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) languidum *refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) mortuos Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) aegrotos: *valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; ያሐይዎሙ፡ ሕይወተ፡ Jes. 19, 22. d) res fractas, scissas *reparare*, *reficere*: ያሐይዉ፡ አረፋተ፡ 1 Esr. 2, 17; አሕየወ፡ምሥዋዐ፡ዘመዝበረ፡ 3 Reg. 18, 32. 4) sensu theologico: *salvum reddere*, *salvare* Rom. 1, 16; Joh. 12, 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አስተሐየወ፡ IV, 3 *reficere*, *reparare*: እለ፡ ያስተሐይዉ፡መሥገርተ፡ብቱከ፡ (v. ያስተሣንዩ፡) Jes. 19, 9.

ሕያው፡ adj., f. ሕያውት፡, Pl. ሕያዋን፡ f. ሕያዋት፡ 1) *vivus*, *vivens* Koh. 4, 2. 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ፡ ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; ንኅጦ፡ሕያወ፡ Prov. 1, 12; ሕያውኑ፡ ዓዲሁ፡ አቡየ፡ Gen. 45, 3. 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; አምጣነ፡ ሕያው፡ውእቱ፡ Sir. 23, 15; እንዘ፡ሕያው፡ ውእቱ፡ 25, 7. 30, 5. 37, 27; Tob. 5, 3; ኵሉ፡ ሕያዋን፡ Dan. 4, 14; ንሕነ፡ ሕያዋን፡ Ps. 113, 27. 54, 16; ሕያዋነ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ Hen. 15, 4. 6; ከነ፡ ሕያወ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ፡ እንተ፡ ሕያውት፡ ውስተ፡ማይ፡ Lev. 11, 10; ደዋርሀ፡ሕያዋተ፡ Lev. 14, 4; ኵሉ፡ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡ዘሕያው፡ Sir. 16, 30; Job 38 14; እንስ፡አመሕያው፡ vid. sub እንስ፡. Crebro de Deo: ዘሕያው፡ለዓለም፡ ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1; Hen. 5, 1; Matth. 16, 16. Formula jurandi est: ሕያው፡ እግዚ" ፡ ከመ፡ Ruth 3, 13; Jer. 4, 2. 16, 14; ሕያው፡አነ፡ከመ፡ Jes. 49, 18; Hez. 5, 11; ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25, 26; et formula salutandi regis ሕያው፡እግዚእየ፡ ንጉሥ፡ ለዓለም፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው፡); 3, 9. 5, 10. 6, 6. De rebus inanimatis: እሳት፡ሕያው፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*) Hen. 71, 5. 6. Nonnumquam ሕያው፡ reddi potest *superstes*, ut 1 Thess. 4, 15. 2) *sanus*, *validus*, *salvus*, *incolumis*, *integer*: a) de hominibus: ὑγιαίνων Luc. 15, 27; ሕያውኑ፡ ὑγιαίνει; Tob. 7, 4; ሕያው፡ውእቱ፡ Tob. 10, 6. b) de verbo: λόγος ὑγιής ሕያው፡ነገር፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis, vestibus aliisque hujus generis rebus: ሕያዉ፡ለልብስ፡ *pars vestis sana* Matth. 9, 16; ልብስ፡ ሕያው፡ ወጻዓን፡ Herm. p. 104; de ollis: *invenit eas* ድኂኖን፡ወሕያዎን፡ *incolumes*, Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. ሕያዊት፡ pro ሕያውት፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት፡ (nonnunquam, ut in Liturgiarum ed. rom., ሒወት፡), m. et fem. 1) *vita*: ይኄይስ፡መዊት፡እመሪር፡ሕይወት፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; Ps. 7, 5; ዓመተ፡ሕይወት፡ ἔτη ζωῆς Prov. 3, 16; በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ Deut. 4, 9. 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍሰ፡ሕይወት፡ ψυχὴ ζῶσα Gen. 9, 12. 15; መንፈሰ፡ሕይወት፡ πνεῦμα ζωῆς Hez. 35, 5; በሕይወትከ፡ *quamdiu vivis* Sir. 17, 28. 40, 28. 3, 12; Kuf. 24. 25; Ps. 145, 1; ሕይወት፡እንተ፡ አልባቲ፡ሞተ፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13; ሕይወት፡ዘለዓለም፡ ζωὴ αἰώνιος 1 Joh. 5, 11; ἀφθαρσία Rom. 2, 6; ዕፀ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Prov. 3, 18; Apoc. 22, 2; ማየ፡ሕይወት፡ Apoc. 22, 1; Hen. 17, 4; Joh. 4, 11; መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Mavâs. Nr. 22; ሕገ፡ ሕይወት፡ Sir. 45, 5; ኅብስተ፡ሕይወት፡ Joh. 6, 35; ዝቃል፡መንፈስ፡ውእቱ፡ወሕይወት፡ውእቱ፡ 6, 63. Formula jurandi: ሕይወተ፡ ፈርዖን፡ ከመ፡ Gen. 42, 15. 16. (ማየ፡ሕይወት፡ Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *victus*, *vitae ratio* Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቱ፡ ሕይወቶ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10. 14; ሐይወ፡ምስሌሁ፡(ለኢየሱስ፡)ሕይወተ፡ጽብብተ፡ወወሀበ፡ነፍሶ፡ሀየንተ፡ፈቃዱ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria*, ut: *vidua Evangelii*, *quae* አብአት፡፪ጸራይቀ፡, አብአት፡ ኵሎ፡ሕይወታ፡ F. N. 16. 3) *sanatio*, *medela*; *sanitas*, *valetudo bona* 4 Esr. 7, 28; ἴασις Sir. 38, 2; ἴαμα Jes. 26, 19; θεραπεία ለሕይወተ፡አሕዛብ፡ Apoc. 22, 2; ὑγίεια Sap. 7, 10; ትምህርተ፡ሕይወት፡ διδασκαλία ὑγιαίνουσα 1 Tim. 1, 10. 4) *salus*, *salvatio* (tam terrestris quam aeterna et spiritualis): ለሕይወትኪ፡መጻእኪ፡ ἥκεις εἰς σωτηρίαν Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13. 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; ዐዘቅት፡ሕይወት፡ πηγαὶ τοῦ σωτηρίου Jes. 12, 3. 56, 1; σωτηρία Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3. 5) *resurrectio*: ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡ ሕይወት፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ትንሣኤ፡); ሕይወተ፡ ምውታን፡ (Platt "ት፡እምውታን፡) Act. 17, 32.

ማሕይው፡ part., vel crebrius ማሕየዊ፡ adj. et subst., *vivificans*, *salvans*, *salvator*, *salutifer*: አነ፡ውእቱ፡ማሕየዊ፡ወመንሥኢሆሙ፡ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; σωτὴρ ማሕየዊሆሙ፡ለቅቡጻን፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6. 45, 15. 21; ማሕይዊ፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton Spiritus S., ut: መንፈስ፡ቅዱስ፡ማሕየዊ፡ Cyr.; Clem., Genz.; passionis Christi: ሕማማቲሁ፡መድኀኒት፡ወማሕየዊት፡ Lit. 160, 2; crucis መስቀል፡ማሕየዊ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕያውና፡ subst. *conditio vivi*, *sani*, *salvi*: እንዘ፡ሀሎከ፡እንተ፡በሕያውናከ፡ዝየ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ፡ rad. inus., levi sonorum et significationis discrimine a ሐወጸ፡ secreta.

አስተሐየጸ፡ IV, 3 (at plerumque አስተሐየጸ፡ exscriptum) speculationem agere i. e. 1) *speculari*, *explorare* (σκοπεύειν) ዘያስተሐይጽ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ፡ያስተሐይጽ፡ አዕይንቲሁ፡ Job 39, 29. 16, 12; ውስተ፡ኵሉ፡መንኰራኵሪሁ፡ያስተሐይጽ፡እግዚ"፡ Prov. 5, 21; አስተሐይጹ፡ ለእመቦ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.: ያስተሐይጻ፡ እኩያነ፡ Prov. 15, 3; መጻእክሙ፡ታስተሐይጹ፡ አሰረ፡ምድር፡ Kuf. 42. 44; አስተሐይጽ፡ ፍኖተከ፡ Nah. 2, 2; Gal. 2, 4; c. ኀበ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31. 2) *accurate observare*, *animum intendere* in rem: ያስተሐይጹ፡በሑያጹ፡ወርኀ፡ Kuf. 6; crebro in Chr., ut አስተሐይጽ፡በልብከ፡ወአእምር፡መኑ፡እንተ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari*, *insidiari* (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10; φυλάσσειν 55, 6; παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; ያስተሐይጽ፡ በእኩይ፡ Kuf. 28; c. ለ፡ ut ያስተሐይጽ፡ ለድንግል፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሑያጹ፡ subst., *speculatio*, *observatio* Kuf. p. 28 (v. ሕዋጹ፡); M. M. f. 287.

መስተሐይጽ፡ part. *explorator*, *speculator*, *insidiator*: ዲያቆን፡ይኩን፡መስተሐይጸ፡ከመ፡ይርአይ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰ፡ I, 2 [i. q. חָדַשׁ, ܚܕܶܬ, amh. አደሰ፡; arab. حَدَثَ *novus*, *recens fuit*; III. IV. *polivit* ensem] 1) *renovare*, *redintegrare*, *reficere*, *instaurare*, ኵሎ፡ትሔድስ፡ πάντα καινίζει Sap. 7, 27; animam: ይሔድሳ፡ለነፍሱ፡ ἀνανεώσει Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ይሔድሱ፡ኀይሎሙ፡ Jes. 40, 31; vitam: ሐድስ፡መዋዕሊነ፡ ἀνακαίνισον Thren. 5, 21; poenitentiam: የሐድስዋ፡ ለንስሓሆሙ፡ Hebr. 6, 6; juventutem Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22 lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ይሔድሱ፡ አህጉረ፡ዘመዝበረ፡ Jes. 61, 4. In specie a) librum renovare i. e. *rescribere*, *transscribere* Kuf. 45. b) ἐγκαινίζειν *initiare*: ወሐደሰ፡ቤተ፡ እግዚ"፡ 2 Par. 7, 5. 9. 2) *innovare*, *novare*, *nova pro-*

ducere: ሐድሱ፡ለክሙ፡ሐዳሰተ፡ νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα Jer. 4, 3; ብዙኀ፡ይሔድሱ፡ 4 Esr. 12, 29; ይሔድስ፡እግዚአ፡ሐዲሳተ፡ Hen. 106, 13.

ተሐደሰ፡ III, 2 pass. et refl. *novum fieri, renovari, innovari, redintegrari:* ተሐደሰኒ፡ቍስልየ፡ ἀνεκαινίσθη Ps. 38, 3; ተሐደሱ፡ (Imprt.) መንገሌየ፡ደሰያት፡ Jes. 41, 1. 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; ተሐደሱ፡ኵሎሙ፡ Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; ተሐደሰት፡ሕገ፡መንግሥት፡ Kebr. Nag. 87; ይትሔደሱ፡ሰያማት፡ Kuf. 1; ይደናሙ፡ይትሔደስ፡ Kuf. 36; ተሐደሰት፡ወሐይወት፡መንፈሱ፡ Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. *Initiari* (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሰ፡ IV, 2 *renovare:* ወአስተሐደሰ፡ቤተ፡ምሥዋዕ፡ 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. ሐዳስ፡, Pl. m. ሐዲሳን፡, f. ሐዲሳት፡ et ሐዳሳት፡, c. ሐደስት፡ 1) *novus, recens:* folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡ Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. ከራሚ፡) Lev. 26, 10; ገብረት፡ዳፍንት፡ሐዲሰ፡እምሥርናይ፡ሐዲስ፡ Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; በድን፡ሐዲስ፡ (nondum putridum) Enc.; ጦማረ፡ክርታስ፡ሐዲስ፡ Jes. 8, 1; እገብር፡ኵሎ፡ሐዲሰ፡ Apoc. 21, 5; ይከውን፡ሰማይ፡ሐዲሰ፡ወምድርኒ፡ሐዲስ፡ Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; ዐርክ፡ሐዲስ፡ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; ከልእ፡ሐዲስ፡ንጉሥ፡ Kuf. 46; ስብሐት፡ሐዲሰ፡ Ps. 32, 3. 39, 4; ስም፡ሐዲስ፡ Jes. 62, 2; ሥርዐት፡ሐዲስ፡ Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; ሥርዐት፡ሐዳስ፡ Hebr. 9, 15; ልብ፡ሐዲስ፡ወመንፈስ፡ሐዲስ፡ Hez. 36, 26; ውስተ፡ሐዲስ፡ሕይወት፡ Rom. 6, 4 rom.; ሐዳሳት፡ (leg. ሐደስት፡) እሙንቱ፡በሃይማኖት፡ Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) ሕግ፡ሐዲስ፡ vel ሐዳስ፡ (vel ሥርዐት፡ሐዲስ፡) *testamentum novum* F. M. 4, 2; ሰብእ፡ሐዲስ፡ሕግ፡ (*Christiani*) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti ሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡እግዚ"፡ዘሐዲስ፡ ib.; vel ሐዲስ፡ወብሉይ፡ *N. et V. T.* Org.; vel ሐዲሳት፡ (sc. መጻሕፍት፡) ወብሉያት፡ id. c) ሐዲሳን፡እለ፡ተጠምቁ፡ νεόφυτοι *novi, modogeniti* Did. 42; item ሐዲስ፡ሕዝብ፡, ሐዲሳኒ፡ሕዝብ፡ Syn.; sed etiam *competentes* (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: በእንተ፡ሐዲስ፡ሕዝብ፡እለ፡ይፈቅዱ፡ይጠመቁ፡ Syn. (vid. ንኡስ፡). d) *junior, alter,* ut: እንጦንዮስ፡ሐዲስ፡ Sx. Jac. 25; ማርቆስ፡ሐዲስ፡ Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) ሐደስት፡ *primitiae:* በአውራኀ፡ሐደስት፡ Ex. 23, 15. 2) *novus* i. e. *inauditus* ሐዲስ፡ዘነገርኩኣነ፡ Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; ሐዲሳት፡ *res novae* Hen. 106, 13; ሐዳሳት፡ለለ፡ጽባሑ፡ Thren. 3, 23; አዕምአ፡ዘሐዲስ፡ Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. *renovatio* 3 Reg. 8, 53 var.

ሐዳሲ፡ n. ag. *renovans, redintegrator:* ቤት፡ዘድልው፡ለከ፡ለንዲር፡በሐዳሲሁ፡ (v. በሕዳሴሁ፡) 3 Reg. 8, 53; *Noah* ኮነ፡ሐዳሲሃ፡ለጽድቅ፡ Gad. Kar.

ተሐዳሲ፡ n. ag. III, 2 *is qui renovatur, repetitur:* ሀብታት፡ተሐዳሲት፡ *charismata, quae repetuntur* Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. חָדַד حَدَّ *acutus fuit.* Hinc

ሐዲድ፡ subst. *ferrum* (حَدِيد *acutus; ferrum*). Meton. *vinculum ferreum: solve* እምከሣድየ፡ሐዲደ፡ Enc. Maj. 21.

ሐደፈ፡ *gubernare* vid. sub ኀደፈ፡

ሐዳፍ፡ subst. [vicina videntur כָּתֵף كَتِف መትከፍት፡; praeterea عِطْف *latus, collum, axilla,* عَاطِف *collum flectens*] *cervix* (cum collo): አጽንዑ፡ሐዳፎሙ፡ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. ክሳዶሙ፡) Jer. 19, 15. Plur. አሕዳፍ፡ (tamquam a Sing. ሕድፍ፡ vel ሐድፍ፡): αὐχένες Ps. 128, 4.

ሐጕለ፡ *perire, perdere* vid. sub ሀጕለ፡

ሐገለ፡ rad. inus.; حَجَلَ *subsultim incessit,* more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: حَجَرَ *cohibuit, impedivit,* חָגַר *cinxit,* حَجِلَ *claudicavit.* Hinc

ሐግል፡ subst. (arab. حِجْل *compes,* sc. pedis ornamentum, حَجْل *compes*) *vinculum* (*numella*): ግበር፡ለከ፡ጋጋ፡ወሐግለ፡ወደዮ፡ውስተ፡ክሣድከ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1.

ሐጕር፡ vel ሕጕር፡, proprie part. *compactus, solidus* [a rad. inus. ሐገረ፡, quae primitus *cingere, ligare,* deinde *firmare, solidare* significasse videtur, cfr. حَجَر *lapis*] usurpatur, cum ዘቢብ፡ conjunctum, de *uva passa* vel *siccata* ዘቢብ፡ሕጕር፡ (C: ዘቢብ፡ሕጉር፡) Num. 6, 4. Formam ሐጕር፡ (ዘቢብ፡ሐጕር፡) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus e suo *Synodi* exemplari allegavit. — *Voc. Ae.:* ሐጉር፡ዘ፡ዘቢብ።

ሐጕር፡ vid. ሕጕር፡

ሐገዘ፡ rad. inus.; arab. حَجَزَ *ligavit* camelum in extremitate ungulae; *occlusit, cohibuit* VII. *cohibitus fuit,* VIII. *in medio suo ligavit cingulum,* حِجَاز *funis* (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra ሐንገዘ፡ Hinc

ተሐገዘ፡ III, 1 (si non 2) *infrenari* vel refl. sibi navigium *destinare* ancoris; ወእምዝ፡ተሐገዝነ፡ወአጽናዕናሃ፡በአሕባል፡ Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: ከመ፡ናርግዝ፡ሐመረነ፡)

ሐገየ፡ I, 1 (denom. a ሐጋይ፡) *aestatem transigere, aestivare* (opp. ክረመ፡ vel አክረመ፡), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., *ver et aestas* [Dubium est, utrum a verbo ሐገየ፡ (coll. حَجَّ *festum celebravit*) an terminatione adjectivorum *âvi* vel *âi* a nomine ሐግ፡ (חַג) a verbo חגג derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima *tempus festi* vel *festorum solemnium* an *tempus anni revertentis* (coll. حِجَّة *annus*) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus መጸው፡ *ver* et ጸዳይ፡ *aestas* communi nomine ሐጋይ፡ comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet θέρος *aestas* በሐጋይ፡ Prov. 6, 8. 26, 1; ወሐጋይ፡ውእቱ፡ Jud. 3, 20;

2 Reg. 23, 11; **ቤት፡ሐጋይ፡** ὁ οἶκος ὁ ϑερινός Am. 3, 15; Herm. p. 52 (opp. **ክረምት፡**). b) Ubi duo anni tempora distinguuntur **ሐጋይ፡** semestre aestivum, **ክረምት፡** hibernum significat: **ሐጋይ፡ወክረምት፡** (ϑέρος καὶ ἔαρ, קַיִץ וָחֹרֶף) Gen. 8, 22; Kuf. 6; Hen. 4. 2, 3. Aliis in locis ϑέρος καὶ ἔαρ (קַיִץ וָחֹרֶף) **ክረምት፡ወሐጋይ፡** redditur Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; Kuf. 29. Ex his locis tempus **ሐጋይ፡** tempori **ክረምት፡** oppositum esse apparet. c) Inveniuntur loci, ubi **ሐጋይ፡** a **ማእረር፡** (*messe*) distinctum vel *tempus vernum et aestatis initium* vel *autumnum* significet: **ኢክረምት፡ወኢሐጋይ፡ወኢማእረር፡** 4 Esr. 6, 8; **ወፈለጠ፡እምውስቴቶሙ፡ክረምት፡ወማእረረ፡ወሐጋየ፡በበጕልቆሙ፡ወበበ፡ጊዜሆሙ፡** Sir. 36, 9. d) Quatuor tempora distinguuntur: **ክረምት፡መጸው፡ማእረር፡ሐጋይ፡** Kuf. p. 6; **ጸዳይ፡መፀው፡ሐጋይ፡ክረምት፡** Abush. 1; **ጸዳይ፡ሐጋይ፡መጸው፡ክረምት፡** ib. 39; unde **መፀው፡ሐጋይ፡ጸዳይ፡** ab Aethiopibus (ut qui in sua terra quatuor tempora distinguere non consueverint) promiscue usurpari elucet. At Abush. 4, ubi accuratius de hac re disputatur, ait: **ሀለዉ፡፬ዘመናት፤ቀዳሚሆሙ፡ዘመነ፡መጸው፡ወውእቱ፡እልሐምል፡ወልተውር፡ወልዝውዛ፤ወዘመነ፡ሐጋይ፡እልሰርጣን፡ውልአሰድ፡ውሰንብላሀ፤ወዘመነ፡ጸዳይ፡እልሚዛን፡ወአቅረብ፡ወቀውስ፤ወዘመነ፡ክረምት፡እልዝድይ፡ወደልው፡ወልሑት፡**, unde **ሐጋይ፡** *aestatem* esse apparet. e) Denique notandum est, Job 38, 32 Μαζουρώϑ **ክረምት፡**, Ἕσπερος **ሐጋይ፡** vertisse Aethiopem. — Videre licet, quae J. Ludolfus in Hist. Aeth. I. 5, 26—33 et Isenbergius in lex. amh. p. 93 sub voce **በጋ፡** de temporibus anni, quae in Aethiopia distinguuntur, eorumque initiis annotaverunt. — *Voc. Ae.*: **ሐጋይ፡ዘ፡መዋዕለ፡በጋ፡**

ሐጋያዊ፡ adj. rel. *ad ver et aestatem pertinens*, Abush. 37.

ሐገገ፡ I, 1 [denom. a **ሕግ፡** *lex*; radix חָקַק حَقَّ (unde חֹק *pensum, terminus, tempus statutum, lex*; حَقٌّ *jus, lex divina, officium, veritas*) apud Aethiopes in duas partes fissa est, quarum alteri (**ሕቅ፡**) notio *modi justi*, alteri (**ሕግ፡**) notio *legis* convenit] *legem dare, constituere, condere*: **ሕግ፡ዘሐገገ፡ለክሙ፡እግዚ"፡** διαϑήκη ἣν ἔϑετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς Ex. 24, 8; **ሕግ፡ወትእዛዝ፡ዘጸሐፍኩ፡ትሕግግ፡ሎሙ፡** 24, 12; **የሐግጉ፡ሕገ፡ዐመፃ፡** Jes. 10, 1 vrs. alt.; Rom. 2, 14; **ሙሴ፡ሐገገ፡ሎሙ፡ሕገ፡** Haim. Ab. 2; Clem. f. 188.

ተሐገገ፡ III, 1 pass. *legem dari, lege constitui*: **ዝንቱ፡ሕግ፡ዘተሐገገ፡በዛቲ፡መጽሐፍ፡** F. M. 5, 4; **ዕድሜ፡ዘተሐገገ፡** F. N. 41.

ሕግ፡ subst., m. et fem., Plur. **ሕገግ፡**, Pl. Plur. **ሕገጋት፡** 1) *statutum, lex* a) νόμος i. e. *summa legum divinarum* creberrime, ut Jes. 2, 3. 5, 24. 8, 20. 24, 5. 30, 9; Jer. 2, 8. 8, 8. 9, 13; Thren. 2, 9; Job 34, 27; Sir. 2, 16. 9, 15. 17, 11. 19, 17. 35, 15, al.; **ነሥአ፡ሕገ፡** 4 Esr. 9, 31; **ዐቀቡ፡ሕጎ፡ዘተውህበ፡ሎሙ፡** 6, 67. 9, 31; Sir. 15, 1; τὰ δικαιώματά μου **ሕግየ፡** Hez. 5, 6. 20, 13 seq. Alterum legis mosaicae nomen est **ኦሪት፡** vel **ሕገ፡ኦሪት፡** q. v. b) Sed etiam singula divinae legis statuta **ሕግ፡** (aliâs **ሥርዐት፡**) appellantur, ut πρόςταγμα καὶ δικαίωμα 1 Reg. 30, 25; Kuf. 50 (**ዝሕግ፡**); Pl. **ሕገግ፡** vel **ሕገገ፡ኦሪት፡**, ut Rom. 2, 25; **በገቢረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡** ἐξ ἔργων Rom. 3, 21. 28. 4, 13. 14. 15. 5, 13; Gal. 2, 16; **ሕገጊሁ፡** Kuf. 50; Num. 9, 23; Prov. 3, 1. 6, 20; **ሕገጋቲሆን፡** *summa praeceptorum divinorum* Cyr. f. 1; **ሕገጋት፡** Jsp. p. 290; **፪ሕገጋት፡** (sc. V. et N. Testamenti) F. M. 2, 6. c) Cujusvis reipublicae et societatis leges et instituta **ሕግ፡** appellantur, ut Esth. 1, 15; **ሰብአ፡ሕግ፡** *legum* (*Aethiopiae*) *periti* Chron. Ax.; **ዘያአምር፡ሕገጋተ፡ምኔት፡** *qui leges* (*regulas*) *coenobii novit* F. N. 10; **ሕገ፡ምንኵስና፡** ib. d) Inde **በሕግ፡** *ex lege, legitime*, ut: **ብእሲትከ፡አንተ፡በሕግ፡አውሰብከ፡** Mal. 2, 14; **ቤትኩ፡ምስሌኪ፡በሕግ፡** Hez. 16, 8; **ዘሕግ፡** vel **ዘበሕግ፡** *legitimus*, ut: **ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡** Did. 33; **ሰብሳብ፡ዘሕግ፡** Kedr f. 78; Syn.; **ዘበሕጉ፡** ἀκολούϑως 1 Esr. 7, 6, vel **በከመ፡ሕጎሙ፡** 1 Esr. 7, 9; **ዘበሕጉ፡** νομίμως 2 Tim. 2, 5; **በከመ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡** κατὰ τὸ κρίμα 2 Par. 4, 20; **በከመ፡ሕጉ፡** ὡς καϑήκει Lev. 5, 10; **ዘእንበለ፡ሕጉ፡** παρανόμως Act. 23, 3; **አውስቦ፡ዘእንበለ፡ሕግ፡** ἀϑέμιτοι μίξεις *concubitus illegitimi* Chr. Ta. 2. e) Denique etiam de *lege naturae* usurpatur: **ሕገ፡ጠባይዕ፡** ὁ τῆς φύσεως νόμος Chr. ho. 27 (cfr. Rom. 2, 15); euphem.: **ይፌጽም፡ሕገ፡ሥጋ፡** *necessitati paret* Sx. Nah. 14. f) *id quod ex lege alicui debetur* 1 Reg. 2, 13. 2) *foedus, testamentum* (divinum); διαϑήκη (cum voce **ሥርዐት፡** tum) voce **ሕግ፡** creberrime redditur, ut: **ከመ፡ይኩንከ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡** Gen. 17, 7; Sir. 45, 15; **መጽሐፈ፡ሕግ፡** βιβλίον διαϑήκης Ex. 24, 7; Sir. 24, 23; **አቀመ፡ሎቱ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡** Sir. 45, 7. 14, 17; Jer. 11, 10; Mal. 2, 10; **አበእክሁ፡ውስተ፡ሕገ፡እግዚ"፡ለገብርከ፡ምስሌከ፡** 1 Reg. 20, 8. Inde **ሕግ፡ብሊት፡** *Vetus Testamentum* F. M. 20, 1 (vid. **ሐዲስ፡**); **ሕግ፡ሐዲስ፡** Hebr. 8, 8 seq. — Μαρτύριον Sir. 36, 20. 3) *regula, norma, ratio, mos, consuetudo*: κανών Gal. 6, 16; **ማእረረ፡ዘበሕጉ፡ዐቀበ፡ለነ፡** Jer. 5, 24; **ኢትትቃተሉሙ፡በሕገ፡ቀትል፡** Judith 7, 11; **ጠፍአ፡ኵሉ፡ሕገ፡ሥጋ፡እምኔሁ፡** ei *corporis vita a naturae norma prorsus abstracta est* Gad. T. Ḥ.; **እንበይነ፡ሕግ፡** ob morem i. e. *quia moris est* Sir. 38, 17; **በሕገ፡ፈላሲ፡** ὡς παροίκους 1 Petr. 2, 11 rom.; **በሕገ፡እጓለ፡እመሕያው፡** — **በሕገ፡እግዚ"፡** κατ' ἀνϑρώπους — κατὰ ϑεόν 1 Petr. 4, 6; **ኢከነ፡ከማሁ፡ሕጉ፡** οὐχ οὕτως ἔσται Gen. 34, 7; **ዘኒ፡እነብብ፡ሕገ፡ሰብእ፡** κατὰ ἄνϑρωπον λέγω Rom. 3, 5 Platt; **ሕገ፡ሰብእ፡እብለክሙ፡** ἀνϑρώπινον λέγω Rom. 6, 19; Simon Magus **ያግህድ፡ሕገ፡ዘስሙ፡ሲሞናዊ፡** *simoniam evulgabit* Clem. f. 67; **ሕጋ፡ለቤተ፡ብለኔ፡** *mores balneorum* Sx. Ter 22 Enc. 4) *instituta, ritus, sacra* populorum; deinde *religio* ipsa, quatenus legibus et institutis nititur: τὰ νόμιμα **ሕጎሙ፡** Lev. 18, 3; **ሕገ፡አሕዛብ፡** Jer. 10, 3; **ኵሉ፡ሕገጊሃ፡** πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς (*conciones populi ad festos peragendos*) Hos. 2, 13; **ሕገ፡ናእት፡** ἑορτὴ τῶν ἀζύμων *solemnitas azymorum* Ex. 34, 18; **በመዋዕሊሁ፡ያስተርኢ፡ካልእ፡ሕግ፡** (sc. Islâm) Clem. f. 75; item in Syn. saepius **ሕገ፡ክርስቲያን፡** *religio Christiana* memoratur.

ሐጋጊ፡ n. ag. *legislator, institutor*: **እስመ፡ሐጋጌ፡ብሊትኒ፡ወሐዲስ፡፩ውእቱ፡** Chr. ho. 32; *Christus* **ሐጋጌ፡ሕግ፡** Haim. Ab. 2; **ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፡** Sx. Teq. 12 Enc.

ሕጋዊ፡ adj. rel. *ad legem pertinens, legitimus*: **ሰብሳብ፡ሕጋዊ፡** *matrimonium legitimum* F. M. 8, 1; **ብእሲት፡ሕጋዊት፡** *uxor legitima*, ib. (aliâs **ዘበሕግ፡**); F. N. 24, 1.

ሐገጸ፡ vid. sub **ሐርገጸ፡**

ሐገፈ፡ rad. inus., cujus notio e حَجَبَ *texit, obtexit* elucet;

ﺩﺭﻗﺔ scutum ex corio confectum, ligni omnis et tendinum expers.

ሐገፋ፡ subst., Pl. **ሐገፋት፡**, *clypeus, scutum:* ἀσπίς ፫፻ **ሐገፋ፡ዘወርቅ፡** 2 Par. 9, 16; Chr. Ta. 5; ϑυρεός: **ወንሥአ፡ ሐገፋተ፡ወርቅ፡** 2 Par. 12, 9. 10; **ሐገፋ፡ወረምሕ፡** ib. 14, 8. 25, 5. 26, 14; **ኵንኒ፡እግዚእትየ፡ቅድመ፡ፀርየ፡ሐገፋ፤ከመ፡ያፍ፡አፍኀርቲሃ፡ዘትሴውር፡በከንፋ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **ሐገፋ፡ዘ፡ጋሻ፡**

ሐጠበ፡ I, 1 [חָטַב *cecidit lignum* (vic. חָצַב); حَطَبَ *lignatus est* (حَطَب *ligna caesa, quibus ignis accenditur*)] Subj. **ይሕጥብ፡** 1) *ligna findere* vel *caedere:* **ዘየሐጥብ፡ዕፀ፡** ξυλοκόπος Jos. 9, 21; **ሤምናከሙ፡ትሕጥቡ፡ዕፀ፡** 9, 19. 2) *lignari:* **ይሕጥብ፡ዕፀ፡** συναγαγεῖν ξύλα Deut. 19, 5; **ተሐጥብ፡ዕፀወ፡** συνέλεγε ξύλα 3 Reg. 17, 10; **ሶበ፡የሐጥብ፡ዕፀወ፡ ይሜጽር፡በበ፵ጸረ፡ብእሲ፡ እስከ፡ ያነጢ፡ ዘይጸውር፡ ሎቱ፡** Gad. T. H.

ሕጡብ፡ part. *fissus*, de ligno, Lud. sine auct.

ሐጥብ፡ subst. [حَطَب] *ligna fissa* vel *caesa* (materia ignis): **ሥልስ፡ኤልያስ፡ውስተ፡ዕፀ፡ሐጥብ፡ወውስተ፡አበለ፡ላህም፡ማየ፡ሰዊጦ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ አውረደ፡ ላዕሌሆሙ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 123; paulo infra **ሐጥብ፡** (sine **ዕፀ፡** praemisso).

ሐጣቢ፡ et **ሐጣቢ፡** n. ag. *qui ligna findit, caedit; lignator* ξυλοκόπος: **ሐጣበ፡ዕፅ፡** Deut. 29, 10; **ሐጣብያነ፡ዕፀው፡** Jos. 9, 25 var.; **ሐጣብያነ፡ዕፅ፡ወቀዳሕያነ፡ማይ፡** Macc. f. 7.

ሐጽ፡ *sagitta* vid. sub **ሐጸየ፡**

ሐጸረ፡ *decurtari* vid. sub **ኀጸረ፡**

ሐጸረ፡ I, 1 [amh. **አጸረ፡**; id. q. חָצֵר (in חָצֵר locus septus, *area, atrium, villa*), حَصَرَ *circumdedit, in angustiam redegit* (حِصَار *sepimentum, castellum*) حَظَرَ *prohibuit* (حِظَار *paries, sepimentum*); vic. est **ቀጸረ፡** q. vid.] Subj. **ይሕጽር፡** 1) *circumdare* vel *cingere* re, in sp. sepimento, muro, *consepire, circumsepire, obstruere* vel *concludere sepimento* vel *muro:* **ሐጸሩኒ፡በሐሰት፡** ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Hos. 11, 12; **ሰረገላተ፡እሳት፡ሐጸሮ፡** (v. **ሕጹር፡**) **ላዕለ፡ኤልሳዕ፡** περικύκλῳ Ἐλισαιέ 4 Reg. 6, 17; **አሐጽር፡ፍኖታ፡በሦክ፡** Hos. 2, 8; **እመኒ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; **አሐጽር፡ ሎሙ፡ዐውደ፡ደብርየ፡** Hez. 34, 26; **ወሐጸሮ፡ለማይ፡በትእዛዙ፡** πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος Job 26, 10; **ሐጸርክዎ፡ለባሕር፡በአናቅጽ፡** 38, 8; συμφράξει Jes. 27, 12. Etiam *obice intercludere* aquas: **ሐጸርኩ፡ ወአንጸፍኩ፡ማየ፡** ἔϑηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα Jes. 37, 25. 2) *circumvallare* i. e. et *munitionibus praemunire* locum et *operibus cingere, obsidere.* a) **ሐጸሩ፡አርእስተ፡አድባር፡** ἐτείχισαν Judith 5, 1; trsl.: **ይሕጽርክሙ፡በሐጹረ፡መስቀሉ፡** Genz. f. 153. b) c. Acc.: **አሐጽረኪ፡በማኅፈድ፡** Jes. 29, 3; Jer. 21, 4 vrs. alt.; 52, 4; **ተሐጽሩ፡በተዓይን፡** Hez. 4, 2. 21, 22. 26, 8; 4 Reg. 25, 1; *Vespasianus* **ሐጸሩ፡ ለቤተ፡መቅደስ፡** Jsp. p. 342; c. **ውስተ፡**, ut: **ሕጽሩ፡** (v. **ሕጸሩ፡**) **ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** 3 Reg. 20, 12; c. **ላዕለ፡**, ut: **ይትዐየኑኪ፡ ወየሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡** Luc. 19, 43 rom. — *Voc. Ae.:* **ሐጸረ፡ዘ፡ደመቀ፡** (vid. **ሐጸረ፡** III, 3.).

አሕጸረ፡ II, 1 *circumvallare, obsidere* Hez. 21, 22 var.; 26, 8 var.

ተሐጽረ፡ III, 1 pass. et refl. *consepiri, sepimento cingi, circumvallari:* **ወይትሐጸር፡ቈላተ፡አድባርየ፡** φραχϑήσεται Zach. 14, 5; **በወላትወ፡ነኪር፡ተሐጺረከ፡** ὅπλοις τοῖς ἔξωϑεν σεαυτὸν περιφράττων Cyr. ho. f. 110; *ecclesia* **ከመ፡ ትትሐጸር፡በመስቀልከ፡ወትጠቀም፡በመጽለብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡** Lit. Joh.; **ፍኖትየ፡ተሐጽረ፡በሦክ፡** Sx. Hed. 17 Enc.

ተሓጸረ፡ III, 3 sese inter se circum undique concludere vel *circum undique coaptari:* **እስመ፡ተሓጸሩ፡ምስለ፡ቢጾን፡** ἡρμοσμένοι ἦσαν Herm. p. 9 (sed dubia videtur lectio; nescio an legendum sit **ተኃደሩ፡**).

ሕጹር፡ part. *circumdatus, conseptus, circumvallatus, obsessus:* Nah. 3, 8 var.; 4 Reg. 6, 17 var.; **ሕጹር፡ በጽጌ፡** Cant. 7, 3; **ሀገር፡ሕጽርት፡** (v. **ቅጽርት፡**) Jes. 1, 8.

ሐጽር፡ subst., *circumseptio, circumvallatio* (vid. **ቅጽር፡** et **ቀጽር፡**): **እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ሐጽር፡** *Voc. Ae.;* **አሕጹር፡** (var. pro **ሐጹር፡**) Plur. legitur Jer. 28, 32.

ሐጹር፡ subst. 1) *locus circumseptus, septum:* **ገብረ፡ ሎቱ፡ ሐጹረ፡ ሎቱ፡ ወለእንስሳሁ፡** Gen. 33, 17. 2) id quo aliquid circumdatur: *sepes, moenia, propugnaculum, munitio:* **ማይ፡ሐጹሩ፡** (v. **ሕጹሩ፡**) ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς Nah. 3, 8; περίβολος Hez. 40, 5; **ከመ፡ ይኩኑከሙ፡ ሐጹረክሙ፡** Jes. 16, 4; **ሐጹሩ፡** (v. **አሕጹሩ፡**) τὰ συστήματα αὐτῶν Jer. 28, 32; sepes, quae igne violari potest F. N. 37. 3) *circumvallatio, vallum:* **ውስተ፡ሐጹሩ፡** ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ Hez. 17, 20; **በሐጹር፡ወበጥቅም፡** (χαρακοβολία) 17, 17; χαράκωσις Deut. 20, 20; **ሕጽሩ፡ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** οἰκοδομήσατε χάρακα 3 Reg. 20, 12.

ሐጸየ፡ *sponsam emere* vid. sub **ሐፀየ፡**

ሐጸየ፡ vel **ሐፀየ፡** rad. inus., cui vis *secandi, asciandi* inest [חָצָה *dissecuit, divisit,* حَزَّى *exsecuit;* vicina sunt **ኀጸወ፡**, **ሐጸጸ፡**; cfr. de radicibus a חץ vel קץ incipientibus Ges. thes. p. 510]. Hinc

ሐጽ፡ subst., plerumque m., Plur. **አሕጻ፡** et **አሕጻት፡** *sagitta, telum* [quamquam enim hebr. חֵץ a rad. חָצַץ provenit, tamen ob pluralis formas, quae cum pluralibus vocum **ስም፡** et **ጥብ፡** magis quam cum pluralibus vocum **ፀር፡**, **ልብ፡** al. conveniunt, nunc (aliter atque in gramm. § 136, 2, c) hujus vocis radicem **ሐጸየ፡** statuere maluerim, coll. arab. حَظْوَة praeter حَنَظ] σίδηρος Job 39, 22; ἰός Threh. 3, 13; τοξεύματα Hez. 39, 3; Jer. 28, 11; βολίς Jer. 27, 9; plerumque βέλος Job 20, 25; Sap. 5, 12; Sir. 19, 12; Ps. 56, 6; **ይበውእዎ፡ በሐጽ፡ ወበቀስት፡** Jes. 7, 24; **ረሰየኒ፡ከመ፡ሐጽ፡ኅሩይ፡** Jes. 49, 2; **ፈነወ፡ሐጸ፡** Kuf. 38; **ሶብእ፡ሐጽ፡** Jes. 21, 15; **ያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጳሁ፡** Sir. 26, 12; **ይደረብዩ፡በአሕጻት፡** Phlx. 100; **አሕጻ፡** 2 Reg. 18, 14; 2 Par. 26, 15; Job 6, 4. 16, 9. 30, 14; Hez. 4, 2 (βελοστάσεις); **አሕጻት፡** Ps. 10, 2; pluralem c. fem. adjecti vel verbi construere amant Deut. 32, 42; Ps. 37, 2 (quamquam etiam sing. m. occurrit Ps. 119, 4). — *Voc. Ae.:* **ሐጽ፡ዘ፡ፍላጻ፡**

9 *

ማሕጺ፡ subst. (m.) *ascia, securis, dolabra:* πέλεκυς Ps. 73, 7; ἀξίνη Matth. 3, 10; σιδήριον 4 Reg. 6, 5. 6. — *Voc. Ae.:* ማሕጺ፡ዘ፡ምሳር።

ሐጸጸ፡ et ሐጸ፡, etiam per ፀ, I, 1 [significatio radicis חָצַץ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transiit; vic. ኀጠጠ፡, ቀጠነ፡ q. v.] Subj. ይሕጽጽ፡ 1) perraro trans. *imminuere, deminuere,* ut: ዘይጸልእ፡ነቢበ፡ብዙኀ፡የሐጽጻ፡ለኀጢአቱ፡ ἐλαττονοῦται κακίᾳ (si non ያሐጽጻ፡ legere malueris) Sir. 19, 6; ኢሐጸነ፡ወኢምንተ፡ (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere:* ሐጸ፡ማይ፡ Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ Sir. 43, 7; de ingenio የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡ Sir. 27, 11; (opp. ተወሰከ፡) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse:* ኢይሕጽጽ፡እከሉክ፡ Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): እለ፡የሐጸሙ፡አእምሮ፡ οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: የሐጹ፡ኀይለ፡ *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; ኢፈድፈደ፡ — ወኢሐጸጸ፡ Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) ከመ፡ኢይኩን፡፩እምኔሆሙ፡ዘይፈድፍድ፡ወየሐጽጽ፡በምንትኒ፡ Jsp. p. 332; ትእዛዝ፡እንተ፡ተሐጽጽ፡ *mandatum minimum* Matth. 5, 19; ኢየሐጽጽ፡መዐተ፡ንጉሥ፡እመዐተ፡አንበሳ፡ Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): እምጥብዖትነ፡ኢየሐጽነ፡ግንፋል፡ *de penso ne unus quidem later nobis detrahitur* Ex. 5, 19; ፶ዓመት፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ወርኀ፡ *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (በበ፭፡ዓመት)የሐጽጽ፡ወርኅ፡እምፀሐይ፡፴መዋዕለ፡ *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

አሕጸጸ፡ II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare:* ያሐጽጽ፡ሕዝበ፡ኀጣይእ፡ Prov. 14, 34; ግፍዕ፡ያሐጽጽ፡መዋዕለ፡ Fal. f. 39; ሕቀ፡አሕጸጽኮ፡እመላእክቲከ፡ Ps. 8, 6; ኢያሐጽጹ፡እምነገራትየ፡ Hen. 104, 11; ያሕጽጽ፡እመበልዖት፡ *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere* vel *habere* i. e. *deficere* in re, c. c. Acc. Inf.: ኢያሕጽጽከ፡አሠንዮ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 333; c. እምነ፡, ut: አሕጸጽኩ፡እምጽድቅ፡ Job 9, 20; ዘአሕጸጽክሙ፡አንትሙ፡እመልእክተ፡ዚአየ፡ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα Phil. 2, 30; c. Acc.: ዘአንትሙ፡አሕጸጽክሙ፡እሙንቱ፡ፈጸሙ፡ 1 Cor. 16, 17; ፸ዓመተ፡አሕጸጸ፡እምዘ፡፲፱ዓመት፡ Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui detrahere a re* i. e. a) *remittere:* አልቦ፡ዘያሐጽጽክሙ፡ (suff. Dat.) እምጥብዖትክሙ፡ Ex. 5, 11; እመቦ፡ዘኢይክል፡ቀኖና፡ኀጢአቱ፡ (*poenitentiam statutam*) ይደሉ፡ከመ፡ያቅልሉ፡ሎቱ፡ወያሕጽጹ፡እምቀኖናቲሁ፡ F. M. 2, 11. b) *jacturam* vel *detrimentum inferre* alicui, *detrahere de fama:* ለእመ፡ተአዘዝክሙ፡ (si obtemperaveritis) ኢያሐሥመክሙ፡ወኢያሐጽጸክሙ፡ተአዝዞ፡በከመ፡ኢሐጸሙ፡ለእለ፡ቀደሙክሙ፡ Jsp. p. 360; ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere:* *Aristobulus* ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጸጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301.

ሕጹጽ፡ part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. ንቱግ፡) ተረከበት፡ሕጽጽተ፡ ὑστεροῦσα Dan. 5, 27; ኩሉ፡ፍጹማን፡ወአኮ፡ሕጹጻን፡ Genz. f. 154; ὑστέρημα Koh. 1, 15; አልቦ፡ዘገብረ፡ወኢምንተኒ፡ዘሕጹጽ፡ ἐκλεῖπον Sir. 42, 24; ብእሲት፡ሕጽጽት፡እምፍጥረተ፡አንስት፡ *quae defectu mulierium laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus:* ἐλάχιστος Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; አርባዕቱ፡ሕጹጻን፡ውስተ፡ምድር፡ τέσσαρα τὰ ἐλάχιστα Prov. 24, 59; ሕጹጻነ፡ሃይማኖት፡ ὀλιγόπιστοι Matth. 6, 30; ሕጹጸ፡ነፍስ፡ ὀλιγόψυχος Prov. 14, 29; ሕጹጸ፡መዋዕል፡ ὀλιγοχρόνιος Sap. 9, 5; ሕጹጸ፡ልብ፡ ἐλαττούμενος καρδίᾳ Sir. 16, 23. 19, 23; ድኩማን፡ሐሊና፡ወሕጹጻን፡አእምሮ፡ Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; ብዙኀ፡ሕጹጽ፡አንተ፡ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. ዐይን፡ — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπόμενα, apud Aethiopes primitus ሕጹጻን፡ነገሥት፡ይሁዳ፡ vel ሕጹጻን፡ነገሥት፡ vel ሕጹጻን፡(ሕጹጻን፡ቀዳማዊ፡, ካልእ፡) inscripti sunt (posteriore aetate etiam ተረፋት፡ nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio voci ሕጹጽ፡ convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemmata* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies ሕጹጻት፡, semel ሕጹጻነ፡አናግድ፡ appellantur. Quo nomine num interpres Aeth. titulum libri canonici ሕጹጻን፡ (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut قَصَص) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጸጽ፡ subst. 1) *deminutio, decrementum:* በሕጸጸ፡ወርኅ፡ Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas:* እፌጽም፡ሕጸጸ፡ሕማሙ፡ ὑστέρημα Col. 1, 24 Platt; ሕጸጸ፡ነፍስ፡ይትወለድ፡እምሕጸጸ፡አሚን፡ Chr. ho. 19; ሕጸጸ፡ሃይማኖት፡ Matth. 17, 20; እንከሰ፡ሕጸጽ፡ውስተ፡መዓርገ፡ክህነት፡ *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, ሕጸጽ፡ est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት፡ (pro ሕጽጸት፡) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio:* አልቦ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ተወስኮ፡ወኢሕጸት፡ Clem. f. 47; ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸት፡ Jsp. p. 296; ሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡(ለወርኅ፡) Org. 1. 2) *detrimentum, detrectatio:* በሰብሳብ፡ዘበሕግ፡አልቦ፡ነውር፡ወኢሕጸት፡ Did. 33; ኢኮነ፡ሎሙ፡ሕጸተ፡በዝ፡ (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) ወኢነውር፡ Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas:* ሕጸተ፡አእምሮ፡እግዚ"፡ θεοῦ ἀγνωσία Sap. 13, 1; ሕጸተ፡አኰቴት፡ (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; ሕጸተ፡ሃይማኖት፡ Kid. f. 4; ሕጸተ፡ትውክልቱ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Jsp. p. 303; በእንተ፡ሕጸተ፡ምክሮን፡ለአንስት፡ ib. p. 322; ሕጸት፡ኍላቈሆሙ፡ ib. p. 349.

ሑጻጼ፡ subst. *deminutio, defectio, detrectatio:* F. N. 31; Jsp. p. 359; *labor* ዘአልቦ፡ሑጻጼ፡ Enc.; *si vos ei subjecissetis* እምኢኮንክሙ፡ሑጻጼ፡ወዘለፋ፡ Jsp. p. 381.

ታሕጻጽ፡ subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris:* ἐλάττωμα Chr. Ta. 30; *haeretici* እለ፡ይኄልዩ፡ድኩመ፡ወታሕጻጸ፡ለወልደ፡እግዚ"፡ Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* በአይኒ፡ታሕጻጽ፡ወአበድ፡ዘከነ፡ *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; አርጌንስ፡ይሜህር፡ታሕጻጸ፡ወልድ፡እምአብ፡ M. M. f. 57.

ታሕጻጺት፡ subst. 1) *decrementum:* lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae:* ታሕጻጺተ፡ ደቂቃት፡ ኅጣውእ፡ *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas:* መዐት፡ ምስለ፡ ትሕጽጽተ፡ ልቡና፡ ይወልድ፡ ጽእለተ፡ ወጽልአ፡ ወቀቲለ፡ Phlx. 79.

ትሕጻጼ፡ subst., Pl. ትሕጻጼያት፡, *minutio, defectus:* በእንተ፡ ትሕጻጼ፡ ራእዩ፡ *ad imminuendam faciei formam (aures suas desecuit)* Phlx. 7; ከነ፡ ሎቱ፡ ትሕጻጼ፡ ኅዳጥ፡ *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐፀነ፡ (etiam per ጸ) I, 1 [id. q. حَضَنَ *incubavit* ova; *in ulnas cepit* puerum; *educavit; removit, impedivit;* vicina ሐጸረ፡ q. v., et حَصَنَ (ሐነጸ፡); notio prima est in *circumdando et tuendo*] Subj. ይሕፅን፡ (rarius ይሕፀን፡ Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare,* ut: ውስተ፡ ሕፅን፡ ኢሐፀኑኪ፡ (ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφεύειν). a) de hominibus, qui nutriunt α) *infantes lactentes,* θηλάζειν (*lactare*): ተሐፅን፡ ሳራ፡ ሕፃነ፡ Gen. 21, 7; Ex. 2, 7. 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; እለ፡ የሐፅና፡ αἱ θηλάζουσαι Matth. 24, 19; እንተ፡ ተሐፅኖ፡ ወታጠብዎ፡ Kuf. 47; እንተ፡ ሐፀነተኒ፡ (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: አሐፅኖ፡ እምንእሱ፡ Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; ወለት፡ እንተ፡ ሐፀና፡ παῖς θρεπτή *alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; መፍትው፡ ሕዝበ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ውሉድ፡ ይሕፅንዎሙ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Did. 18. γ) senes: የሐፅኖ፡ ለሢበትከ፡ Ruth 4, 15. δ) animalia 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): ለዕደው፡ ኢይደልዎሙ፡ ሐፂኖቱ፡ ወጸፊሮቱ፡ ለሥዕርቶሙ፡ F. N. 51. b) de Deo: እግዚአብሔር፡ ዘሐፀነከሙ፡ Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): ተሐፅን፡ ውስተ፡ መሬት፡ (እንቍላሂ፡) ἐπὶ χοῦν θάλψει Job 39, 14; ርግብ፡ እለ፡ የሐፅና፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ νοσσεύουσαι Jer. 31, 28; ከመ፡ ዖፍ፡ እንተ፡ ተሐቅፍ፡ እንቆቅሆ፡ ወተሐፅን፡ እንቍሊሃ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ይሰርሩ፡ Did. 6. d) de inanimatis: ማይ፡ የሐፅኖ፡ (ለዕፅ፡) Hez. 31, 4.

አሕፀነ፡ II, 1 *curam* vel *tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: ደቂቀ፡ ይንበሩ፡ ቅድመ፡ አበዊሆሙ፡ እንዘ፡ ያሐፅንዎሙ፡ Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐፅነ፡ III, 1 *nutriri, (lactari), educari:* ተሐፀንኩ፡ በጥብ፡ Job 3, 12; ትትሐፀኒ፡ በሐሊበ፡ አሕዛብ፡ Jes. 60, 16. 66, 11; ዘከመ፡ ተሐፀንኪ፡ ውስተ፡ እዴየ፡ Esth. 4, 8; ደቂቅ፡ እለ፡ ተሐፅኑ፡ ምስሌሁ፡ 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; በናዝሬት፡ ኀበ፡ ተሐፅነ፡ (ክርስቶስ፡) Deg.; *Christus* ተሐፅነ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት፡ Did. 33; ተሐፅነ፡ በኵሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ Sx. Teq. 13; de animalibus: ይትሐፀኑ፡ እንዘ፡ ሉ፡ ኀቡረ፡ Jes. 11, 7.

ሕፅን፡ subst. [חֹצֶן حِضْن] Plur. ሕፀን፡ (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans:* አብጽሕዎ፡ ውስተ፡ ሕፅን፡ ርእሰ፡ ደብር፡ ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a) corporis: አንበሮሙ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ ἐναγκαλισάμενος αὐτά Marc. 10, 16. 9, 36; Luc. 2, 28; እለ፡ ተወልዱ፡ ላዕለ፡ ሕፅኑ፡ (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; κόλπος ውስተ፡ ሕፅን፡ እሞሙ፡ Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; Esth. 5, 15 apocr.; ያመጽእዎሙ፡ ለደቂቅኪ፡ ውስተ፡ ሕፅኖሙ፡ Jes. 49, 22; Ex. 4, 6. 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6. 73, 12; ብእሲተ፡ ሕፅንከ፡ Sir. 9, 1; ውስተ፡ ሕፅን፡ አብርሃም፡ ወይስሐቅ፡ ወያዕቆብ፡ Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. ኅባእኩ፡ ውስተ፡ ሕፅንየ፡ ነገር፡ Job 23, 12. 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; አገብእ፡ ሎሙ፡ ውስተ፡ ሕፅኖሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ Jes. 65, 6. 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) vestis Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) maris: ሕፅን፡ ባሕር፡ Act. 27, 39 rom.; ሕፅን፡ ልሳን፡ Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela:* ወለት፡ እንተ፡ ሀለወት፡ ውስተ፡ ሕፅን፡ ወላድያኒሃ፡ F. N. 24, 3; ዘውስተ፡ ሕፅን፡ ወምግብ፡ F. N. 40. — *Voc. Ac.:* ሕፅን፡ ወመንቅዕት፡ ዘነብብት ።

ሕፅንት፡ n. act. *nutritio, educatio:* ለዝንቱ፡ ቅዱስ፡ (ቄርሎስ፡) ሐፀኖ፡ ሠናየ፡ ሕፅንተ፡ ቴዎፍሎስ፡ እኁወ፡ እሙ፡ Cyr. f. 2; Org.; ዘያሜኒ፡ ሕፅንተ፡ ደቂቁ፡ F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39. 40; Matth. 9, 24), Pl. ሕፃናት፡ *infans, parvulus, -la, puer* et *puella; adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); infans modo genitus Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; θηλάζων Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq.; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; ሕፃን፡ ንስቲት፡ 11, 6; ሕ"፡ ንኡስ፡ 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16. 24, 12. 33, 25; Jer. 6, 11. 9, 21. 50, 6; Thren. 1, 5. 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; ሕፃን፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ ፲ወ፪ ዓመት፡ Kuf. 11; de Ismaële domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Benjamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone ወሬዛ፡ ወሕፃን፡ νέος καὶ ἁπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐፃኒ፡ n. ag., f. ሐፃኒት፡, Pl. c. ሐፃንያት፡ (gramm. § 133, a) et ሐፀንት፡ a) m. *nutritor, altor, tutor:* መምህር፡ ወሐፃኒ፡ διδάσκαλος καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; ሐፀንት፡ ደቂቁ፡ τιθηνοί 4 Reg. 10, 1. 5; crebrius in F. N. 24. 32; እስመ፡ እሙንቱ፡ ከንዎ፡ ሐፃንያት፡ (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ἄβρα Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφός Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; Kuf. 32; τιτθίς Chr. Ta. 11; τιθηνός 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; ወልደ፡ ሐፃኒቱ፡ σύντροφος Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et ሕፃና፡ subst. *infantia, pueritia,* Enc.

ማሕፀን፡ subst., fem. et m., Pl. መሓፅን፡ (Gen. 49, 25) et ማሕፀናት፡ (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα): ማሕፀን፡ መካን፡ Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. ማሕፅን፡ exhibet) 3, 59. 8, 12; ዘእንበለ፡ ትፃእ፡ እማሕፀን፡ Jer. 1, 5; እንዘ፡ ባ፡ ውስተ፡ ማሕፀና፡ Matth. 1, 18; ዐጸዎ፡ እግዚ"፡ ለማሕፀን፡ Gen. 20, 18; አርኀወ፡ እግዚ"፡ ማሕፀነ፡ ልያ፡ Kuf. 28; ፈትሐ፡ ማሕፀና፡ Gen. 29, 31; በኵር፡ ዘይፈትሕ፡ ማሕፀነ፡ Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; ተሀውከ፡ ማሕፀና፡ በእንተ፡ ወልዳ፡ 3 Reg. 3[b], 26; አፈ፡ ማሕፀን፡ Hen. 62, 4.

ማሕፀንት፡ et rarius ማሕፀን፡ subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committitur, depositum,* tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7. 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; ማሕፀንትየ፡ (v. ማሕፀንየ፡) አንተ፡ ኀቤየ፡ πεφύλαξαι σὺ παρ' ἐμοί 1 Reg. 22, 23; ንዋየ፡ ማሕፀንትከ፡ Sir. 41, 19; ታገብእ፡ ምድር፡ ማሕፀንታ፡ Hen. 51, 1; Mavâs. Nr. 70; 4 Esr. 2, 51;

F. N. 29. — *Voc. Ae.*: ማሕፀንት፡ብ፡አደራ። [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut حَزَنَ, referamus cum *Dorn* de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.]. Hinc derivatur

አማሕፀነ፡ quadrl. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committere* vel *commendare, concredere* alicui, *deponere* apud alqm; c. c. Acc. rei et ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ዘአማሕፀነ፡ኀበ፡ራጉኤል፡ (supra አዕቀበ፡) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. ውስተ፡እደ፡ prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.: ናሁ፡አማሕፀንኩከ፡ወለትየ፡ማሕፀንተ፡ Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕፀነ፡ III, 1 1) *depositum accipere* ኢይፈዲ፡ዘተማሕፀነ፡ Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam* vel *custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. ኀበ፡ ut: ኀበ፡መኑ፡ትትመሐፀኑ፡ Jes. 10, 3. 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; ተማሕፀነ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. በ prs. vel loci: ይትመሐፀን፡ብኪ፡ Jes. 54, 15. 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; ፍና፡ኀበ፡ይትመሐፀን፡ቀታሊ፡ Ex. 21, 13. 14. Hinc *appellare* alqm: ተማሕፀንኩ፡ሎሙ፡በቄሳር፡ Act. 28, 19 Pltt. 3) pass. vel refl., *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alcjs *suscipere, protegere, tueri, defendere*, c. Acc.: ጥበብ፡በሰላም፡ትትመሐፀኖሙ፡ለውሉዳ፡ Sir. 41, 14; ይትመሐፀና፡ለነፍሱ፡ Prov. 13, 3. 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; ይትመሐፀን፡ሰላመ፡ Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et እምነ፡, ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; እግዚ"፡ይትማሕፀንከ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕፁን፡ part. *commendatus, depositus*, Lud. e mss. Colb.

ምሕፅና፡ (i. e. ምሕፅንና፡), subst., *res commissa, negotium concreditum, depositum*: ቀሲሳን፡እለ፡ዐቀቡ፡ምሕፅናሆሙ፡በጽድቅ፡ Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cujus fidei* vel *tutelae committitur* res, *depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕፅን፡ subst. *patronus, protector*; Pl. መምሕፅናን፡ Org.

መምሕፃን፡ vel **ምምሕፃን፡**, subst., locus, quo confugitur i. e. *refugium, asylum, praesidium*, Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐፀየ፡ I, 1 [prima notio est in *dissecando* (cfr. ሐጸየ፡ሐጸጸ፡ኀጸወ፡); hinc provenit notio *dividendi*, ut in חָצָה, חֲצִי; حِصَّةٌ *portio;* حَصَّ III. IV. *portionem dedit* alicui; حَظٌّ *portio*, in spec. *boni, felicitas, bona sors*, حَظِيَ (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est;* at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. ሕጼ፡; inde ሐፀየ፡ filiae vel *futurae uxori portionem ratam assignare;* amh. አጨ፡] Subj. ይሕፂ፡ 1) *donum sponsalicium dare*: የሐፂ፡ሕጼሃ፤ይሁብ፡ለአቡሃ፡ Ex. 22, 16. 2) *dono sponsalicio emere* (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: ብእሲትየ፡እንተ፡ሐፀይክዋ፡በምእት፡ቍልፈት፡ (ἔλαβον) 2 Reg. 3, 14; *parentes* ሐፀዩ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡እምዐበይተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; ለአከ፡ንጉሥ፡ይሕፅያ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 272; ለእመ፡ኢኮነ፡ታሕተ፡ምልክና፡ካልኡ፡ይከውኖ፡ (*ei permissum est*) ከመ፡ይሕፂ፡ለርእሱ፡እመአከ፡በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክቱ፡አው፡በዘ፡ይሠምሮ፡ለከዊነ፡ዐራቂ፡ F. N. 24, 2. — *Voc. Ae.*: ፈኀረ፡ሐፀየ፡ብ፡አጨ።

አሕፀየ፡ II, 1 *donum sponsalicium dare jubere*: ሕጼ፡ያሐፅይዎ፡ለድንግል፡ Ex. 22, 16 (የሐፅይዎ፡, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum ያሕጽይዎ፡ exhibet).

ተሐፅየ፡ *dono sponsalicio emi* (*desponderi*), de virgine c. ለ፡ sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; ድንግል፡እንተ፡ኢተሐፅየት፡ F. N. 45. 48.

ሕጼ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsalicium*, quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos*. a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: እመ፡ፈቀደ፡ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ምንዛስና፡እምድኅረ፡ወሀበ፡ሕጼ፡ይደልዎ፡ለፈኃሪ፡ዘወሀበ፡ቅድመ፡ከመ፡ይንሣእ፡ወለፍኅርቱኒ፡ከመ፡ታግብእ፡ዘንሥአቶ፡ዘእንበለ፡ካዕበት፡ (*nec duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ et ሕጼ፡ promiscue usurpantur, haec statuuntur: እምከመ፡አበየ፡ነሣኢሁ፡(ለዐረቦን፡)እምድኅረ፡ተመጠወ፡ኪያሁ፡ወገደፉ፡ለተሰናእዎ፡ (*consensum mutuum dissolvit*) ይሚጥ፡ዘአኀዘ፡ገቢሮ፡ካዕበተ፡ (*reddat, quod accepit, duplicatum*) ወእመ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ለያግብእ፡ (*repetat*) ፈኃሪሃ፡እምሰብአ፡ዚአሃ፡ዘወሀበ፡በእንቲአሃ፡ዘእንበለ፡መብልዕ፡ወመስቴ፡ዘወሀበ፤ወለእመ፡ሞተ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ዘሎቱ፡ሕጼ፡ (*a quo donum datum est*) ወአልቦቱ፡ወራሲ፡ይኅድጉ፡ላቲ፡ዘንሥአት፡እምኀቤሁ፡ወእመሰ፡ቦቱ፡ወራስያን፡ያግብኡ፡ሎሙ፡መንፈቀ፡ንዋዩ፡ወመንፈቁ፡ይትርፍ፡ላቲ። Ibidem ሕጼ፡ distinguitur ab አምኃ፡ i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondet φέρνη מֹהַר: Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item ይደሉ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ፡ F. N. 24, 3; ዘጸሐፈ፡ትእዛዘ፡ (i. e. *testator*) የሀብ፡ለአዌልዲሁ፡ለለ፩መክፈልተ፡ሕጼሆን፡ F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae*: F. N. 24, 2. 3 ut: ዕድሜ፡ሐዘን፡ (*tempus luctus definitum*) ይከልእ፡እምአውስቦ፡ (*nuptias*) ወኢይከልእ፡እምሕጼ፡ወእምፍኅረት።

ሕፅይት፡ vel **ሕፂት፡** part. fem. (a ሕፁይ፡) *sponsa dono emta*: ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8.

ሕፅየት፡ n. act. *emtio sponsae*: እለ፡ይመስጡ፡ወለተ፡ሕፅየት፡አው፡ዘኢተሐፅየት፡ *virginem sponsam vel non sponsam* F. N. 48.

ሐጼ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: አከ፡በቃለ፡ሐጼ፡ወአከ፡በመኰንን፡ Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, ሐጼ፡ vocula ጌ፡ auctum usurpant, sc. ሐጼጌ፡, cui respondet Francogallorum *Sire*. Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: ተቀጸል፡ጽጌ፤ኢየሱስ፡ሐጼጌ፤ Deg. [Ludolfus hoc nomen ኀጼ፡ scripsit, Isenbergius autem ሐጼ፡; hanc scriptionem

equidem plerumque inveni. De etymo nihil certi habeo, quamquam annotare juvat, hoc nomen ex arab. حَظِّى bene illustrari posse.].

ሐፄ፡ vid. sub **ሐፄ፡**

ሐፈሠ፡ I, 1 [notio prima est *manum contraxit* et *manu corripuit;* vid. קָמַץ et קָפַץ, صحّب, قَبَضَ, قَمَزَ, قَمَشَ; صحّب *pugillus*, קֹמֶץ *pugillus*, *manipulus;* قُمْزَةٌ *manipulus;* deinde propius ad nostram radicem accedunt: حَمَشَ I. II. *congregavit, collegit;* اِصْحَبَ *arripuit;* proxime حَفَشَ *propulit, abegit, asportavit fluxus* rem. Amh. **ሀፈሰ፡** et **አፈሰ፡** *corradere*]. 1) *comprehendere, arripere:* **ወሐፈሥዎ፡በድኖ፡ለሳኦል፡** ἔλαβον 1 Par. 10, 12. 2) *abripere, auferre, propellere*, de vento et procella: **ዐውሎ፡ዘየሐፍሦ፡** Jes. 17, 13. 28, 19; **የሐፍሦሙ፡ነፋስ፡** Jes. 57, 13. 64, 6; Jer. 30, 10; Hez. 13, 13. (Etiam Job 13, 25 **ትሐፍሰኒ፡** pro **ተኀፍረኒ፡**).

ሐፍሥ፡ subst., proprie: *manipulus, pugillus* (vid. **ሕፍን፡**), sed nonnisi contemtim usurpari videtur de *praemiis* vel *munusculis* (*salariis*), quae alicui in manum dantur corruptionis causa, de *honorario auguris*, aliisque hujus generis muneribus: **በእንተ፡ሐፍሦሙ፡ምልአ፡ሕፍን፡ሰገም፡** ἕνεκεν δραχὸς κριθῶν Hez. 13, 19; **ይሁቡ፡ሐፍሠ፡በእንቲአሁ፡** δῶρα δοῦναι Jes. 8, 20; **ያፈቅሩ፡ዘይነሥእ፡ሐፍሠ፡ወይነ፡ዘቢብ፡** (et var.) Hos. 3, 1; **በሀብተ፡ዘያቀድሙ፡ሐፍሦሙ፡ለአበዊሆሙ፡** Hez. 20, 31 (vrs. ant.); **እምዝ፡ትነሥእ፡ሐፍሥ፡** (**ሐፍሣ፡** rom.) Act. 16, 16. — *Voc. Ae.:* **ሐፍሥ፡ዘ፡ዝግኝ** ።

ሐፈነ፡ inus., i. q. حَفَنَ *vola cepit rem digitis contractis, utraque manu cepit;* (حُفْنَةٌ *tantum rei, quantum manum implet,* חָפְנַיִם *pugnus uterque*, ܚܘܦܢܐ *pugnus, vola*). Hinc

ሕፍን፡ subst. [amh. **እፍኝ፡**] *pugnus, pugillus:* **መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡** Jes. 40, 12; **ሠናይ፡ምልአ፡እድ፡በዕረፍት፡እምነ፡ክልኤ፡ሕፍን፡በዐመፃ፡** Koh. 4, 6; **ምልአ፡ሕፍኑ፡** Lev. 2, 2. 5, 12. 6, 8; Hez. 13, 19; **ሕፍን፡ማይ፡** *pugillus aquae* I Sal. Mar. 24; **ይነሥእ፡መጠነ፡፫ ሕፍን፡እምነ፡ማይ፡ወይኅፅብ፡ርእሶ፡በስመ፡ሥላሴ፡** F. N. 3; **ሕፍን፡ዐተር፡** *pugillus fabarum* Enc. — In Cyr. d. r. f. f. 44 legitur: **ቀርጠ፡እለ፡፪ ሕፍን፡ይነሥኡ፡** οἱ τὸ δίδραχμα λαμβάνοντες (Matth. 17, 24); Aeth. legit δίδραγμα; hallucinatur auctor Vocabularii ad Cyr.: **ሕፍን፡ዘ፡ዲናር፡**

መ፡ litera alphabeti Aethiopici quarta; quam **ማይ፡** (gramm. § 9) vocabant.

መ፡ (rarissime **ማ፡**) vocula enclitica (gramm. § 63, a et § 162). 1) Fuit primitus pronomen interrogativum (مَا, מָה, ܡܢܐ) *quid?* deinde relativum *quod;* variae particulae pronominales cum ea compositae sunt, ut: **ማእዜ፡**, **ሚመ፡**, **እስመ፡**, **ከመ፡**, **ክመ፡** 2) Dehinc aliis vocibus suffixa enunciationi quandam coloris varietatem admiscet. a) Creberrime pronominibus et particulis interrogativis suffixa *-ne, -nam, tandem* (germanicum: wohl, denn) denotat, et levem vel dubitationem vel intentionem interrogationi immiscet: **መኑመ፡አንተ፡** Joh. 1, 21. 22 rom.; Gen. 27, 33; **ምንትኑመ፡** Jac. 4, 14 Platt; 1 Petr. 2, 20 Platt; Matth. 11, 8. 9; **ምንትኑመ፡** Luc. 7, 25; Marc. 10, 3; **በምንትኑመ፡** Job 22, 10; **አይቴኑመ፡** Luc. 8, 25 rom.; Jer. 17, 15 (ubi unus codicum a me inspectus **አይቴኑማ፡** praebet); **አይቴመ፡** Hez. 13, 12; **እፎመ፡** Kuf. 35; Job 11, 5; Sap. 11, 26. 13, 9; Ex. 2, 18; Joh. 7, 45; **እፎኑመ፡** Rom. 3, 6. 4, 3; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; **ዝኑመ፡** Kuf. p. 134. — Rarius, ut: **ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ወማእዜመ፡እመ፡** (ὅταν, *quandocumque*) **ፈቀድከ፡እስመ፡ክሂል፡ሀሎ፡ኀቤከ፡** Sap. 12, 18. b) Pronominibus personalibus subjuncta distinctionis vim auget, et *-dem, -met, ipse* significat, ut Jud. 9, 48 F; *Jesus Christus heri et hodie* **ወውእቱመ፡እስከ፡ለዓለም፡** *et idem in aeternum* Cyr. ad Th. f. 23; ὁ Λόγος *non mutatur:* **አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱመ፡ይሄሉ፡** ib. f. 15; **ከማሁመ፡** Hen. 23, 2; **ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ከማሁመ፡ውእቱ፡** *et Sp. S. itidem se habet* Org. c) Cuilibet enunciationis verbo annecti potest, quo restringatur et ita distinguatur, ut ante caetera emineat; significat *quidem, certe, tantum, etiam* et alia hujus generis particulas, nec non in nostris linguis intentione vocis exprimi potest: **ዝንቱመ፡** τοῦτό γε Cyr. ad Th. f. 15; **እመሰ፡በዛቲመ፡ምክንያት፡ተሠገወ፡** *si ob hanc tantum causam* (nec ob aliam) *incarnatus est* ib. f. 13; **አከመ፡** *nequaquam* Cyr. ad Reg. f. 29; **አይድዑኒ፡እስኩመ፡** *quaeso tandem* Jsp. p. 372; **ራብዕመ፡** *vel quartus* Job 1, 18; **በእንተ፡ዓለማውያንመ፡ይቤ፡እግዚእነ፡** *de saecularibus quidem ait* Phlx. 3; **ወይእዜሰኬመ፡ጻድቅ፡ኢይትረከብ፡ዲበ፡ምድር፡** *nunc autem certe* (opp. aevo priore) ib. 228. Singuli auctores hac particula admodum delectantur, ut interpretes *Cyrilli, Chrysostomi, Philexii*, auctores *Antiphonarum*, al.

ሚ፡ nonnumquam separatum, plerumque voce sequenti copulatum scribitur; est pronomen interrogativum, de rebus usitatum, (cfr. מֶה juxta מָה), deinde etiam adverbialiter usurpatum (gramm. § 63 et § 147, b). Quamquam **ሚ፡** obsolescere coepit et **ምንት፡**, quocum **ሚ፡** sensu convenit, multo magis frequentatum est, tamen haud ita raro reperitur. 1) *quid?* **ሚ፡ወልደ፡ከርሥየ፡ወሚ፡ወልደ፡ጸሎተ፡ዚአየ፡** Prov. 24, 70; **ምንት፡አነ፡ወሚ፡ዘመድየ፡** Judith 12, 14; Ex. 17, 4; Hen. 101, 2; 2 Reg. 16, 10. 19, 22; 3 Reg. 17, 18; Matth. 27, 4; Joh. 21, 22; **ሚየዐቢ፡እምረኃብ፡ወሚያሐምም፡እምነ፡ቍር፡** Chr. Ta. 28; **ሚ ትርጓሜሁ፡ለቃል፡** Phlx. 65. 2) adverb. *quam?! (quantopere?!)*; et adjectivis et verbis praefigitur: **ሚአዳም፡** Cant. 4, 10; **ሚ በዝኁ፡** Ps. 3, 1; **ሚየዐቢ፡** *quantus est!* Chr. ho. 28; **ነጸርከ፡ሚይበዝኅ፡ምሕረተ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — **ሚመጠን፡** vid. sub **መጠን፡** — *Voc. Ae.:* **አይ፡ምንት፡ሚ፡ብ፡ምን** ።

ማሀለለ፡ vid. sub **ማሕለለ፡**

መሀረ፡ I, 2 et 1 [prima radicis potestas est in *pernicitate* et *agilitate* (vid. מָהַר); hinc ducitur notio *sollertiae* (מָהִיר, ܡܗܝܪܐ, مَهَرَ, مَاهِر); denique in Geez stirps I, 2. 1. significat *sollertem reddere* i. e. *docere;* amh. **ማረ፡** id.] Imprf. plerumque **ይሜህር፡** I, 2, sed etiam: **ይመህር፡** I, 1 (4 Esr. 8, 15) vel **ይምህር፡** (Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 53; al.); Subj. **ይመህር፡**

vel ይምህር፡ I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam ይማህር፡ reperitur, ut Deut. 4, 36) et ይምህር፡ I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al.), Imprt. መሀር፡ et ምሀር፡ I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam ማሀር፡ reperitur, ut Deut. 4, 9) et መሀር፡ I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. ምሂር፡ (1 Tim. 4, 13), ምሀር፡ (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), ምህርት፡ (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et ምሂርት፡ (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. ለ pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: ይምህሩ፡ ትምህርተ፡ ትእዛዛተ፡ ሰብእ፡ Jes. 29, 13; ይሜህር፡ ምክረ፡ Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. በእንተ፡ rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7; 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; መሀሮ፡ አበሁ፡ መጽሐፈ፡ Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Joh. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: ትሜህር፡ እገሪሃ፡ ሐዊረ፡ Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel ለ፡ c. Inf., ut: ምህረኒ፡ ለገቢር፡ Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituere, erudire* (παιδεύειν, etiam νουθετεῖν *admonere*): መሀር፡ ወልደከ፡ Prov. 29, 17; ምሀረኒ፡ እግዚኦ፡ Jer. 10, 24; ገሥጽ፡ ወመሀረ፡ Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et ተምህረ፡ III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocefieri:* Jes. 55, 12; Kuf. 3; ከመ፡ ትትመሀር፡ Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; እስከ፡ ይትሜሀሩ፡ ብዙኃን፡ Dan. 12, 4; ኀበ፡ ይትመሀሩ፡ (sic) አፍራስ፡ ἱπποδρόμια II Const. Ap. 24; እለ፡ ይትመሀሩ፡ (sic) οἱ κατηχούμενοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel በ፡ rei: ኢይትሜሀሩ፡ እንከ፡ ቀትለ፡ Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; ተምህርኩ፡ በሕገ፡ አበውየ፡ Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere:* ተመሀር፡ μάθε Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: እመ፡ ተምህሮ፡ ተምህሩ፡ ፍኖትየ፡ Jer. 12, 16; ተምህረ፡ መጽሐፈ፡ vel ፀብአ፡ Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; ተመሀሩ፡ ጽድቀ፡ δικαιοσύνην μάθετε Jes. 26, 9; ተመሀርዋ፡ ለአትሕቶ፡ ርእስከሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: ርግብ፡ ዘይትሜሀር፡ ሰሪረ፡ Hez. 7, 16; ተምህረ፡ መሢጠ፡ 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; ተመሀሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ Jes. 1, 17; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ pers., a qua discitur: እሙንቱኒ፡ በኀበ፡ አበዊሆሙ፡ ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; ተምህረ፡ እምኔሁ፡ ኵሎ፡ ትምህርታተ፡ Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari* in re, *studere* rei (μελετᾶν, quod aliâs አንበበ፡ verti solet): ኢትትመሀር፡ ነፍስየ፡ ኀጢአተ፡ Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; διαλέγεσθαι et νοεῖσθαι ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሁር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae:* ፍጹማን፡ ወምሁራን፡ 1 Par. 25, 8; θεοδίδακτοι ምሁራን፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus;* absol., ut: ነገሩ፡ ኢኮነ፡ ከመ፡ ምሁር፡ τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; ἐπιστήμων Jac. 3, 13 rom. (ምኩር፡ Platt); c. Acc. rei: ምሁር፡ አንተ፡ አሪተ፡ Rom. 2, 18; Act. 18, 25; c. በ፡ rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; ምሁራነ፡ ቀትል፡ Cant. 3, 8; እስመ፡ ምሁረ፡ ፀብእ፡ ውእቱ፡ Gad. T. H.; seq. ከመ፡, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene institutus* (πεπαιδευμένος): ብእሲ፡ ምሁር፡ Sir. 31, 9; ወልድ፡ ምሁር፡ Prov. 10, 5.

አምህርት፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a ማህር፡ derivandus, sed per metathesin pro አምርሖት፡, a መርሐ፡ derivato, exscriptus est.

መሃሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምህር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor:* መምህረ፡ ሕግ፡ νομοθέτης Ps. 9, 21. 83, 7; καθηγητής Matth. 23, 8. 10; διδάσκαλος Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; ἐξηγητής Prov. 29, 18; ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡ መምህራኒከሙ፡ ለትእዛዘ፡ ክርስቶስ፡ II Const. Ap. 4; Did. creberrime; መምህራነ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. መምህርት፡ Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex. gr. priorum monasteriis praepositorum, Lud. Pariter መምህርት፡ fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሃሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. ተመሃርያን፡ F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ትምሃር፡ subst. *doctrina, disciplina:* እስመ፡ እኩይ፡ ተምሃሩ፡ Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምህርት፡ subst., Pl. ትምህርታት፡ 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia, (literae, ars)* διδασκαλία Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; ትምህርት፡ ዲድስቅልያ፡ ዘአበው፡ ቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡ est titulus *Didascaliae* Did.; διδαχή Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; περὶ ὧν κατηχήθης λόγων Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. εὐαγγέλιον vel κήρυγμα saepius vertitur: ትምህርተ፡ ወንጌል፡ Phil. 2, 22 vel ትምህርት፡ 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ λόγιον (revelatio) Jes. 30, 11; ἐπιστήμη Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; μαθήματα Jer. 13, 21; ትምህርተ፡ ኤፊቆሮስ፡ *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; *Cyrillus illuminavit totum mundum* በትምህርታቲሁ፡ Cyr. f. 1. Etiam *experientia:* ብዙኀ፡ ትምህርት፡ πολυπειρία Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); *ingenii animique cultus; studium:* በትምህርተ፡ ዳዊት፡ ἐπὶ χεῖρας Δαβίδ 2 Esr. 3, 10; διδασκαλία Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; παιδεία Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; ነፍሳት፡ እለ፡ አልቦን፡ ትምህርት፡ ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; ወልድ፡ ዘእንበለ፡ ትምህርት፡ Prov. 17, 21; ኢትትነሥኡ፡ ትምህርተ፡ Jer. 42, 13; ትምህርተ፡ ሰላምነ፡ Jes. 53, 5; νουθεσία Eph. 6, 4; ትምህርታት፡ ወተግሣጻት፡ Sx. Masc. 20; Teq. 23; μελέτη Koh. 12, 12.

ምህረ፡ *misereri* vid. sub ምሕረ፡

ማህረከ፡ vid. sub ህረከ፡

መሃን፡ *corii species* vid. sub መሐን፡

መሀና፡ (መሐና፡, መኀና፡, መሃና፡) et መና፡ est graecum μαναά, hebr. מִנְחָה i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

20, 12, vel *sacrificium, fertum* Jer. 17, 26. 48, 5; 2 Esr. 23, 5; Dan. 2, 46: in his locis fere omnibus codices modo መሀና፡ modo መና፡ habent. — *Voc. Ae.*: እምኃ፡መሐና፡ጋጻ፡ዘ፡መናገሽ፡ (v. መንገሽ፡).

መሀከ፡ et **ምሀከ፡** I, 1 [etiam መሐከ፡ et ምሕከ፡ saepissime exscriptum. Vis verbi nativa in *mollitie* esse videtur, quare (praeter مَهَكَ) radices מוּך, מוג al., quae (ut ምሀወ፡) significatum *liquescendi, contabescendi* habent, comparaverim. Ne radices عَكَّ عاق حَفُو huc referas, ipsa verbi notio dehortatur: significatu enim ምሀከ፡ cum חוּס ܚܣ et חָמַל potius, quam cum חָשַׂךְ convenit.] Subj. ይምሀከ፡ 1) *miseret me* alicujus (*parco*), c. Acc.: አንተሰ፡ትምህክ፡ሐምሐመ፡ Jon. 4, 10; Gen. 45, 20; ኢ.ምሂክ፡ሥጋ፡ ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; መሀከ፡ነሢአ፡ 2 Reg. 12, 4; vel c. በእንተ፡ rei: ኢ.ይምህክ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘይበልዕ፡አቡየ፡ Kuf. 26. 2) clementer vel leniter tractare aliquem i. e. *parcere* (*indulgere*) alicui, φείδεσθαι; c. c. Acc. pers.: Rom. 11, 21; 2 Petr. 2, 4. 5; Gen. 16, 13 (ἐπιδών). 19, 16.*20, 6; 1 Reg. 15, 3; 4 Reg. 5, 20; Job 27, 22; Sir. 16, 8; Jes. 13, 18. 14, 6. 47, 6. 63, 9; Jer. 13, 15. 15, 5; Thr. 2, 2; ኢ.መሀከነ፡ (οὐχ ἐλάσθης) 3, 41; ኢ.ትምህክሙ፡ዐይንከ፡ Judith 2, 11; ኢ.መሀከተኪ.፡ዐይን፡ Hez. 16, 5. 20, 7; መሀከ፡ሕዝበከ፡ Joel 2, 17; 4 Esr. 8, 53; መሀኩ፡ሊ.ተ፡ወልድየ፡ 2 Reg. 18, 5; vel abs. (sine Obj.) Jes. 58, 1; Job 6, 10; ምሂከት፡ *clementia, indulgentia* (Schonung) Org.; ዘእንበለ፡ምሂክ፡ *inclementer* Enc. 3) *parcendo retinere, denegare* c. Acc. et እምነ፡, ut: ወልዶ፡ ጥቀ፡ኢ.ምህከ፡እምኔነ፡ Rom. 8, 32; Gen. 22, 12; Kuf. 18; ይምህክ፡ነፍሶ፡እሞት፡ Job 33, 18; Ps. 18, 13; እምእደ፡ሰ አል፡መሀከ፡ Org. 4) *parce uti* re, c. Acc. rei: እምኢ.ምህ ኩ፡ (v. መሀኩ፡)ከናፍርየ፡ Job 16, 5. 7, 11; Prov. 10, 19; ዘይምህክ፡ነገረ፡ Job 42, 3; ዘይምህክ፡በትሮ፡ Prov. 13, 24; et c. Acc. Inf., sicut Latinorum *parcere* seq. Inf.: ኢ.ትምህ ኩ፡ገሥጾቶሙ፡(ለውሉድክሙ፡) Did. 22; ዘይምህክ፡አው ሥኦ፡ቃለ፡ንቁጸ፡ Prov. 17, 27. — *Voc. Ae.*: መሀከ፡ዘ፡መ ሐረ፡ተከሐከረ፡ይ ።

ተመሀከ፡ (sine dubio etiam ተምህከ፡) III, 1 *leniter tractari* Cod. Abb. LXIII (a. A.).

ምህከት፡ n. act. *clementia, indulgentia*: ምህከት፡ወ ምሕረት፡ Jsp. p. 334.

መሃኪ.፡ n. ag. *leniter tractans, clemens, parcens*: መሃኪ.ከ፡ ὁ ἰώμενός σε Ex. 15, 26; አብ፡መሃኪ.፡ዘይምህክ፡ ወልዶ፡ φιλόστοργος Chr. Ta. 4.

ማህከወ፡ vid. sub ሀከወ፡

ምህወ፡ I, 1 [vic. est መሰወ፡; in caeteris linguis respondent مَهُوَ ,مَاعَ, med. *i*, מוּג ,ܡܘܐ; nec non radices unde nomina aquae derivantur vid. sub ማይ፡ *aqua*; praeterea cfr. መዐወ፡ et ምዕዐ፡] Subj. ይምህው፡ 1) *liquescere, liquefieri* Ex. 16, 21; ሥጋሁ፡ ከመ፡ማይ፡ምህወ፡ Enc.; ይምህው፡ሐኒን፡ Kedr f. 16. 2) *dilabi, dissolvi, tabescere*: በሕር፡እንተ፡ኢ.ተዐዱ፡እምወ ሰና፡ወምድርኒ፡እንተ፡ኢ.ትምሁ፡እምዝብጠተ፡መዋግዚ፡ Ath. d. Trin.; ትምህው፡ወትትመሰው፡ኵሉ፡አበል፡ወመለ ያልይ፡ (sc. ob timorem) Genz. f. 118; አእጋር፡መስተፋጣኒ ት፡ትምሁ፡ወትፀራዕ፡ወአዕይንት፡ነጸሪት፡ተዐውር፡ ib. f. 88.

አምህወ፡ II, 1 *liquefacere*, ceram, resinam, Sx. Haml. 5.

ተምህወ፡ III, 1 refl. id. q. ምህወ፡, ut: ትትመሰው፡ወትት መህው፡አበሉ፡(ለሰብእ፡ ob timorem) Genz. f. 119.

ማህው፡ subst. m. et fem. [coll. مَهَاةٌ *crystallus*] 1) *vitrum* (ex materia colliquefacta conflatum), sine dubio etiam: *crystallus*: ὕαλος Job 28, 17; Apoc. 15, 2. 21, 19. 21; ስብራት፡ማህው፡ በላኅት፡ Sir. 43, 19; ጽዋዐ፡ማህው፡ *poculum vitreum* Org.; መስተገብራነ፡ማህው፡ Sx. Hed. 21. 2) *vas vitreum* ut poculum, scyphus, ampulla, Pl. ማህዋት፡ (Lud.): አምጽኡ፡ሎ ሙ፡እምሀየ፡በማህው፡ሕምዘ፡ Jsp. p. 336. 339 (vid. ቃራራ፡); እለ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡ Am. 6, 6 (gl.); ማህው፡ ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገበሪሁ፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: ማሕው፡ብ፡ምሆ፡ (Isenb. habet ሞሐ፡).

መልሐ፡ *evellere* vid. sub መልኀ፡

መልሐ፡ I, 2 [denominatum a מֶלַח, ܡܠܚܐ, مِلْحٌ *sal*, ut מָלַח, مَلَحَ ܡܠܚ] *sallere, sale condire* Marc. 9, 49.

ተመልሐ፡ III, 1 et 2 *salli, sale condiri* Marc. 9, 49; ኵሉ፡በጼው፡ይትመላሕ፡ Clem. f. 112; Sx. Haml. 7.

ማልሕ፡ i. q. مَالِحٌ *salsus*, ut በሕረ፡ማልሕ፡ Abush. 50.

ምልሐ፡ subst., metaph. *sapor, judicium, scientia* [opp. ልስሐት፡; coll. مِلْحٌ *sal; scientia; venustas;* مَلَاحٌ *elegans*] Deut. 32, 28; M. M. f. 232. — *Voc. Ae.*: ምልሐ፡ዘ፡አእምሮ ።

ምልሐት፡ዘ፡አራሚ፡ *Voc. Ae.* ad libros Reg.; vid. sub ምሉኅ፡

I. **መለሰ፡** I, 1 [id. q. مَلَسَ *laevis* et *glaber fuit*, II *laevigavit*; vic. מָרַט מָלַט מָלַץ et quae his respondent caeterarum linguarum radices] 1) *laevigare, polire* ensem: ኵናት፡ይ መልሱ፡ Nah. 3, 3 var.; ሰይፎ፡ይመልስ፡ Ps. 7, 13 ann. 2) *splendere, fulgere, micare* στίλβειν: ኵናት፡ዘይመል ስ፡ Nah. 3, 3; ሰይፍ፡ተንሥኢ፡ወምልሲ፡ Hez. 21, 28. 21, 16; *Satanas insidiatur cuique animae* እንተ፡ትዌጥን፡ከመ፡ ትብራህ፡ወትምልስ፡ Phlx. 97.

ምልስ፡ subst. *fulgor, splendor* Hez. 21, 16 var.

II. **መለሰ፡** amh. (apud Isenberg. p. 17) *repetere, revertere*; hinc

ተመላለሰ፡ *hac illac circumcursare, ultro citroque commeare*: በሕታዊ፡እኩይ፡ዘይትመላለስ፡ውስተ፡አድዋል፡ Phlx. 5.

ሚሎስ፡ n. prgr. incertae notionis: ወይትፈኖ፡ሚሎስ፡ሰይ ፈ፡እሳት፡ *et mittatur melos, gladius igneus* Lit. Jac. Sar.; at M. M. f. 50 inter nomina gemmarum memoratur (ከርሡ፡ወእ ንግድዓሁ፡ዘዕንቍ፡ኢያስጲድ፡ወሰርዲኖ፡ከሣዱ፡ብርሃን፡ዘ ለንጳስ፡ገጹ፡ዘሚሎስ፡ወአዕይንቲሁ፡ዘጳዝዮን፡).

ሚላቃት፡ subst. Pl. *sportae* vel *fiscinae parvae* (textae): በ፡ዘይጸፍር፡ሚላቃት፡እለ፡እሙንቱ፡አስፋሪዳት፡ደቃቀ፡ Reg. Pach.

ሚላት፡ (raro **ሚለት፡**) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non μηλωτή (vid. **ሐሚለት፡**) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur" (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine ܡܝܠܬܐ et מֵילָה, מֵילְתָא, מֵילָא agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ፀምር፡ እምሌጡ፡** ἔρια ἐκ Μιλήτου). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) πορφύρα *purpura* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ፡ ከብድ፡** substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10. 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7. 16. 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7. 3, 14; al. 2) βύσσος *byssus* Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 35—37. 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **ቢሶስ፡** exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12. 16. 19, 8. 14; Esth. 1, 6. 6, 8. 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21—23 (**አልባሲሆን፡ ዘሚላት፡ ወሢራይ፡ ወስግላዋ፡**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቅ፡ ወሚላት፡ ወሢራይ፡**) non satis liquet, quae verba Graeca interpres **ሚላት፡** verterit. — Praeterea **ሚላት፡** τὰ σηρικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — *Voc. Ae.:* **ሚላት፡ ዘ፡ ጸዐዳ፡ ሐር፡ ተርታ፡ ሐርሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **ሚላት፡ ብ፡ ነጭ፡ ሐር፡**

ሚላትሮን:, sed plerumque inserta nasali **ሚላንትራ፡**, **ሚላንትሮን፡**, **ሚላንትታራ፡** (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9. 7, 9. 41 est μέλαθρα, μέλαθρον (media tecti trabs, cella, aedicula), qua voce apud LXX יָצִיעַ *contignatio* (6, 9), שְׂקֻפִים *trabes superstratae* (7, 41), כֹּתָרוֹת *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን፡ አስተቀጸላ፡ ለመቅደስ፡ በሚላታሮን፡** excerpsit Ludolfus. — *Voc. Ae.:* **ሚላትሮን፡ ዘ፡ መደብ፡**

መልኀ፡ I, 1 [ملخ V *evulsit;* VIII *extraxit, evaginavit, evulsit;* ܡܠܚ *vulsit, evulsit;* alteram hujus radicis formam et significationem vid. sub **በልሐ፡**; significatum vicinum habet **መሐወ፡** q. v.] Subj. **ይምላኅ፡** 1) *evellere, extrahere, eruere:* plantas, radices: **ጊዜ፡ ለተኪል፡ ወጊዜ፡ ለመሊኅ፡ ዘተከሉ፡** Koh. 3, 2; **ከመ፡ እምልኃ፡ ምስለ፡ ሥረዊሃ፡** Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10. 51, 34; **ምልኁ፡ እምኔከሙ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 181; dentes **መሊኅ፡ አጥራስ፡** Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይነ፡ ዘይሥሕቅ፡ አበሁ፡ ይመልኅዎ፡ ቋዓት፡ እምግበን፡** Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6. 2) in specie: *evaginare* vel *destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21. 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 14; Hez. 21, 28. 26, 15; Sir. 22, 21. 3) *evellere, eradicare, exstirpare,* ut: incolas e terra: **ናሁ፡ አነ፡ እመልኆሙ፡ እምነ፡ ምድሮሙ፡** Jer. 12, 14. 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ"፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይምላኅ፡ እምኔሆሙ፡ ዘተ፡ ልማደ፡ እኪተ፡** F. M. 22, 1. — Semel **መልኀ፡** reperi, ubi **በልሐ፡** expectaveris: **እግዚ"፡ መልኆሙ፡ (ለእስራኤል፡) እምቅኔ፡ መሪር፡ (በግብጽ፡)** Syn. (cod. Tub. f. 329). — *Voc. Ae.:* **መልኀ፡ ዘ፡ መዘዘ፡**; *aliud:* **መልኀ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ መዘዘ፡**

ተመልኀ፡ III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, eradicari, exstirpari,* de alis: **ተመልኀ፡ ክነፊሃ፡** Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትመላኅ፡** Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኁ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf. p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 11, 4. 2) *evaginari:* **ሰይፍ፡ አንተ፡ ተመልኀት፡ ለቀቲል፡** Hez. 21, 28; **እምቅድመ፡ ይትመልኁ፡ መበርቅት፡** *priusquam stringerentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *excidere, effluere,* de ferro (ἐκπίπτειν) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ፡ እስከኔ፡ ተመልኁ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.

አስተመልኀ፡ IV, 1 *facere, ut* gladium *evaginet* vel *stringat,* c. dupl. Acc.: **ወይን፡ ያስተመልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡** 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኆሙ፡** IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምሉኅ፡ part. *evulsus, extractus, destrictus:* Ps. 79, 17; **ሰይፍ፡ ምሉኅ፡** Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **መጥባሕት፡ ምልኅት፡** Num. 22, 31; **ምሉኀ፡ አጽፋር፡** *cui evulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — Ἄκανθα ἐξωσμένη 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ፡ ዐቀብ፡** (v. **ዐቃቤ፡**) **ምልኅት፡**; at *Voc. Ae.* ad Reg. exhibet: **ምልሐት፡ ዘ፡ አራሚ፡**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. מַלּוּחַ Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ፡ ትሑታን፡ ወምሉኃን፡** λαὸς τεθλιμμένος καὶ τετιλμένος huc referendum videtur, si **ወምሉኃን፡** emendaveris.

መላኂ፡ n. ag. *evellens:* **ሰበር፡ ወልደ፡ ሐርመዝ፡ ዘይሰመይ፡ መላኄ፡ መታክፍት፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ከነ፡ ሰበ፡ ይመውኦ፡ ለከልእ፡ ንጉሥ፡ የአስር፡ ወይመልኅ፡ መታክፍቲሁ፡** Sx. Mij. 19.

መልኀ፡ *sallere* vid. sub **መልሐ፡**

መለንስ፡ nom. peregr., sc. μελάνθιον *melanthium, nigella:* Jes. 28, 25. 27; **ቅብአ፡ መለንስ፡** *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስተ፡ መለንስ፡** ib. — *Voc. Ae.:* **መለንስ፡ ዘ፡ ኑግ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ ኑግ፡ ከሚን፡ ብ፡ ተልባ፡ ፌጀሂ፡ ይ፡**

መልአ፡ *pergere* vid. sub **መልዐ፡**

መልአ፡ I, 1 [מְלָא, ملأ, ܡܠܐ et ملي; amh. **መላ፡**] Subj. **ይምላእ፡** A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. c. Acc. loci vel rei, quae plena fit: Gen. 1, 21. 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; **መልአ፡ ልብሶ፡** 4 Reg. 4, 39; **ምላእ፡ ሎሙ፡ አሕስሊሆሙ፡** Gen. 44, 1; **ምልኡ፡ ምጕንጳከሙ፡** Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei eum implentis): Gen. 21, 19; **መልአት፡ ጽፍንታ፡ ጥሕነ፡** Judith 10, 5; **ምላእ፡ እደዊከ፡ አፍሓመ፡ እሳት፡** Hez. 10, 2; Prov. 1, 13. 8, 21; **መልእዎ፡ ደመ፡ ለዝ፡ ቤት፡** Jer. 19, 4; Job 3, 15; **መልአ፡ አሕስሊሆሙ፡ ሥርናየ፡** Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **በ** pers. vel rei, quae impletur: **እመልእ፡ ላዕሌኪ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ አንበጣ፡** Jer. 28, 14. 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልኡ፡ ኖኅ፡ ውስተ፡ ዝቃት፡** Chr. Ta. 19; **መላእከ፡ ዐመፃ፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡** Hez. 28, 16; **ትመልእ፡ ማየ፡ በከራ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam* rei *multiplicare,* πληθύνειν: **ከመ፡ ናእከ፡ መላእክሁ፡ ለብሩር፡** Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum* vel *plenum esse:* **ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡** Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; ይመልእ፡ ወይነ፡ ኵሉ፡ ዝቅ፡ Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; መልአተ፡ ሀገር፡ ዐውያተ፡ Jes. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. እምነ፡ rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum* vel *ad finem perductum esse*, de tempore: እመ፡ መልአተ፡ ዓመት፡ Jer. 41, 14; de negotiis: መልአ፡ ጽሒፈተ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመ፡ ፲ መስከረም፡ F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): መልአተ፡ መልእክተ፡ ይሁዳ፡ in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; vel *perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: እመ፡ መልአ፡ ልቡናሆሙ፡ (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πληθύνεσθαι: Gen. 30, 30. 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 3. 4) *exuberare, abundare, abunde exstare*: በረከቱ፡ ከመ፡ ማየ፡ ተከዚ፡ መልአት፡ Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut ውስተ፡, ex. gr. መልአ፡ ፈለግ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Kuf. 45; Clem. f. 217; መልአ፡ ሰረገላ፡ ውስተ፡ ቴላትኪ፡ Jer. 22, 7; ይመልእ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ ጸበል፡ Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. ዲበ፡, ut Gen. 6, 13; vel c. ላዕለ፡, ut: ይመልእ፡ ላዕሌሁ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, repleri* verti possunt). 5) impleri i. e. *satiari* re: Koh. 6, 7; c. በ፡ rei Koh. 1, 8; c. እምነ፡ rei Prov. 14, 14.

አምልአ፡ II, 1 *implendum curare*: አምልእ፡ ሎሙ፡ አሕስሊሆሙ፡ Kuf. 42.

ተመልአ፡ III, 1 1) *impleri, repleri, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. እምነ፡, ut: ተመልአት፡ አየር፡ እምነ፡ መላእክት፡ Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልአ፡ III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልአ፡ IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad መልዐ፡ referendum videtur.

ምሉእ፡ part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. cstr. ut ምሉኣነ፡ ጥበብ፡ Sx. Teq. 26 vel c. እምነ፡ ut Hen. 28, 2; ምልእት፡ እምኵሉ፡ ጸጋ፡ ወጥበብ፡ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; ማዕዑን፡ ዘምሉእ፡ እምወርቅ፡ ወእምብሩር፡ Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: ሀገር፡ እንተ፡ ምልእት፡ ሕዝበ፡ Thren. 1, 1; ጽዋዕ፡ ምሉእ፡ ማየ፡ 4 Esr. 14, 41; ገዳም፡ ወምሉእ፡ ውእቱ፡ አዕጽምተ፡ ሰብእ፡ Hez. 37, 1; ምሉእ፡ አዕይንተ፡ 1, 18. 10, 12; ምሉእ፡ መቅሠፍተ፡ መዐተ፡ Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: ወርኅ፡ ምልእት፡ *luna plena* Sir. 50, 6 vel ወርኅ፡ ምሉእ፡ ብርሃን፡ Abush. 13; de urbe incolis frequente: ኀልቀት፡ ምልእት፡ Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; ማይ፡ ብዙኅ፡ ወምሉእ፡ Jes. 28, 2; Ex. 5, 5; በሐር፡ ዐቢይ፡ ወርሒብ፡ እንተ፡ ምልእት፡ ውስቴታ፡ አራዊት፡ Chr. Ta. 34; ምሉእ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ዝሙት፡ ወኀጢአት፡ 2 Petr. 2, 14 (vid. መልአ፡ Nr. 4) 3) *completus, integer*: አኮ፡ በምልአት፡ ወፍጽምት፡ ልብ፡ 2 Par. 25, 2. 4) *implens*: ደም፡ ምሉእ፡ እደዊክሙ፡ Jes. 59, 3; ምሉእ፡ ቤተ፡ (v. ቤት፡) ስብሐቲሁ፡ Jes. 6, 1; ምሉእ፡ (v. መልአ፡) ኵሉ፡ ምድረ፡ ስብሐቲከ፡ 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub ምሉኣ፡).

ምልአ፡ subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: ንሥኡ፡ ምልአ፡ እደዊክሙ፡ ሐመደ፡ Ex. 9, 8; ምልአ፡ ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2; ምልአ፡ እድ፡ ሐሪጽ፡ 3 Reg. 17, 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; ምልአ፡ ቤት፡ ወርቀ፡ እመ፡ ወሀበኒ፡ Num. 22, 18. Conjunctum c. በ፡ et pron. suff. vertere licet *totus, universus, omnes omnino*: ኵሉ፡ ዓለም፡ በምልኡ፡ Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter በምልአ፡ ልብክሙ፡ *plenitudine* vel *integritate cordis* i. e. *toto* vel *integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልአት፡ n. act. *impletio, repletio*: ወለለምልአቱ፡ (ለከርሡ፡) *quoticscumque impletum est* Kedr f. 88; ምልአተ፡ ከርሥ፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡ *immodice ventrem* (cibis) *implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኢ፡ n. ag. *implens, replens, completor*: እግዚ"፡ ለሚክያስ፡ መንፈሰ፡ ሕግ፡ መላኢ፡ *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; *Isaac* መላኤ፡ ንትጋ፡ (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab 20. 94; *Christus* መላኤ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Org. 1.

መምልእ፡ part. *is* (vel *id*) *qui* (*quod*) *implet*: መምልእ፡ ዓሥር፡ *qui decimum* (ordinem angelorum) *implet vel complet* Lib. Myst.

መልአክ፡ *nuntius, angelus* vid. sub ለአከ፡

ተመልአከ፡ *principem constitui* vid. sub ለአከ፡

መለከ፡ I, 1 [مَلَكَ *possedit, regnavit*; מָלַךְ *regnavit*, ܡܠܟ *consuluit*] Subj. ይምልክ፡ 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: κατέχειν Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; ዘይመልክ፡ ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν Prov. 16, 32; ምልክ፡ ወተዋረሳ፡ ἐνάρχου κληρονομεῖν Deut. 2, 24; ዮሐናን፡ ወእሊአሁ፡ ተጸወኑ፡ ኀበ፡ ቅድስ፡ ወመለክዋ፡ *operibus praemunierunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; ይሁቡ፡ ኵሎ፡ ዘይመልኩ፡ ለነዳያን፡ (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) ex usu fori መለከ፡ non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) transl.: animis potiri i. e. *animos capere* vel *sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: እምድኅረ፡ መለከ፡ አልባቢሆሙ፡ ለሰማዕያን፡ በብዙኅ፡ ተግሣጽ፡ Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: κρατεῖν: ኢያእምር፡ ከመ፡ መሐሪ፡ ይመልክ፡ Prov. 28, 22; እለ፡ ይመልክዋ፡ ለየብስ፡ Hen. 62, 9 (aliis in locis ይእኅዝዋ፡); saepissime de Deo: ዘኵሎ፡ ይመልክ፡ ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22, 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: አኃዜ፡ ኵሉ፡); ἄρχειν Gen. 1, 16; ይመልክ፡ አበድ፡ ἄγεται ἀφροσύνῃ Prov. 18, 2; ከመ፡ ይምልክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn.; c. ለ፡, ut: ኢይመልክ፡ (v. ኢይትመልአክ፡) አንሰ፡ ለክሙ፡ Jud. 8, 23; c. ላዕለ፡, ut: መለከ፡ ላዕሌነ፡ ሀኬት፡ Chr. ho. 24; vel absol., ut: መለከ፡ እምታሕቴሁ፡ ለንጉሥ፡ *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ፡ II, 1 *possessorem, dominum, regnatorem facere* vel *creare* aliquem: ኢያመልክዎሙ፡ Sir. 38, 33. (አምለከ፡ *Deum colere* vid. infra.)

ተመለከ፡ III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: ዘኢይትመለክ፡ *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) *do-*

minum, regnatorem constitui Lud. sine auct.; Chr. L. Atk. f. 31.

ምሉክ፡ part. 1) *occupatus, possessus:* **እመ፡ ኢኮነ፡ ምሉክ፡ ለተአማኒ፡** *si non in possessione disponentis est, (de eo disponere non licet)* F. N. 39, 3. 2) *subjectus* (imperio) F. N. 24, 2. (de **ምሉክ፡** εὐσεβής vid. infra).

ምልክት፡ n. act. *dominium, imperium:* **ትትነሠት፡ ምልክታ፡** μεγαλειότης αὐτῆς Act. 19, 27 rom.

መላኪ፡ n. ag. 1) *possessor, dominus, herus* ut aedificii, agri, servi, al. F. N. 24, 2; 31; 37; Chr. Ta. 12. 2) *dominator, regnator:* **እግዚ"፡ መላኬ፡ ነፍሳቲነ፡ ወፈጣሪሃ፡ ውስተ፡ ሥጋነ፡** Jsp. p. 352; **እግዚ"፡ መላኬ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡** Macc. f. 10; **ክርስቶስ፡ መላኬ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡** Sx. Masc. 2 Enc.

መለካዊ፡ i. q. مَلَكِي *Melchita* i. e. „regiae religioni in Aegypto addictus" (opp. Jacobita vel Monophysita) Sx. Teq. 16; F. N. 24, 2; 48; Clem. f. 212; al.

ምልክት፡ subst. (vid. gramm. § 121, c, α) *proprietas:* **እመ፡ አገበርዎ፡ ከመ፡ ይትዐሰብ፡ ምልክተ፡ ካልኡ፡** *ut proprietatem alius conducat* F. N. 35. (vid. etiam **መለኮት፡** infra).

ምልክና፡ subst. 1) *dominium, mancipium:* **ይጸንዕ፡ ምልክናሁ፡ እምድኅረ፡ ፴ዓመት፡** (sc. usucapione) F. N. 35; **ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ላቲ፡ (ለብእሲት፡) ምልክናሁ፡ ለገንቱ፡ ንዋይ፡** F. N. 24, 7. 2) *potestas* patria, tutoris, al.; *auctoritas, dominium, imperium, majestas, celsitudo:* **ዘታሕተ፡ ምልክናሁ፡** *qui sub ejus* (tutoris) *potestate est* F. N. 24; **አሰስሎተ፡ ምልክናሁ፡ ለዘአመንገብዎ፡ ላዕሌሆሙ፡ ይኅሥሡ፡ እምፈታሒ፡** F. N. 24, 3; **ምልክና፡ ላዕለ፡ እለ፡ ተኀየልዎ፡** ἐξουσία τυραννούντων αὐτοῦ Sap. 10, 14; c. etiam c. Acc.: **ቅንየትከ፡ ወምልክናከ፡ ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν 12, 16; κυριότης Chr. ho. 1 seq. (saepissime); **ፈጠርነ፡ ዓለመ፡ ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ምልክናነ፡ ወዕበየ፡ ኀይልነ፡** Clem. f. 48; Lit. 173, 1; Org. 2. Abstractum pro concreto: Jes. 9, 6 (var. pro **መላእክት፡** οἱ ἄρχοντες); Gen. 49, 10 (v. **ምልእክና፡**). 3) *praefectura, satrapia,* vel concr. *satrapae:* **ለለ፡ ምልክና፡ አሕዛቢሆሙ፡** Esth. 3, 12; **ጸሐፍነ፡ ኀበ፡ ኵሉ፡ ምልክናነ፡** Jsp. p. 317.

ትምልክት፡ subst. *principatus, potentatus, ditio:* **አውፃእክሙ፡ ለእስራኤል፡ እምትምልክተ፡ ፈርዖን፡** Did. 38.

አምላክ፡ subst.; est formâ plur., (vid. gramm. § 131, 2) sine dubio a singulari deperdito **መልክ፡** [coll. hebr. מֶלֶךְ et arab. مَلِك et اَلْمَلِيكُ, quae et ipsa de Deo usurpantur] derivatum est, et *dominos, dominatores* significat: deinde in notionem *divini numinis* (sive in pluribus Deis, sive in unico Deo contineri putetur) abiit, denique apud Abyssinos ad Christianam religionem conversos (pariter atque אֱלֹהִים apud Hebraeos) singularis significationem accepit. 1) *Deus,* ὁ θεός. Est generale Dei veri nomen (sicut אֱלֹהִים, ܐܠܗܐ, اَللّٰهُ): speciale ejus nomen, unâ cum monotheismo ab Abyssinis acceptum, est **እግዚአብሔር፡** (יְהוָה, ὁ Κύριος); quae duo nomina saepius componuntur **እግዚ"፡ አምላክ፡** ut Gen. 6, 13. 22. 7, 5 al. Et statum constructum et accusativum admittit, sicut alia nomina appellativa: **አምላክኪ፡** Ruth 1, 16; **አምላኪ፡ ለሕይወትየ፡** Sir. 23, 4; **አምላከ፡ ዓለም፡** Hen. 1, 3; **አምላከ፡ ሰማይ፡** 2 Esr. 11, 4; Ex. 3, 6. 7, 1; c. **አ፡** Vocativi conjunctum nonnumquam: **አምላክ፡** Num. 16, 22. 27, 16. Is, cujus vel cui Deus Deus est, praepositione **ለ፡** introduci potest, ut **አምላክ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; at multo frequentius ope status constructi vel Genitivi. Pronomina suffixa huic nomini vel tamquam plurali vel tamquam singulari affigere licet ut **አምላኪየ፡** et **አምላክየ፡** *Deus meus* (gramm. § 155, 3, b): illud tamen annotare juvat, quod si Accusativo **አምላከ፡** pronomina secundae personae suffiguntur pro **አምላኪከ፡** al. saepius **አምላክከ፡** al. occurrit, ut Lev. 25, 36. 38. 26, 12; **እከውነክሙ፡ አምላክክሙ፡** Jer. 7, 23. 11, 4 (v. **አምላክክሙ፡**). 2) *deus* quilibet ethnicorum, (deus fictus et commenticius), *idolum:* Ex. 20, 4. 23; Deut. 5, 8; Ps. 80, 8 al. Hunc significatum si habet, pluralem **አማልክት፡** admittit: Gen. 31, 19 seq.; Ex. 20, 3; Lev. 19, 4. Neque tamen θεοί solum **አማልክት፡** vertitur, ut Ruth 1, 15; Jes. 19, 3. 36, 18. 41, 23; Jer. 2, 28. 5, 7. 16, 20 al., sed etiam εἴδωλα, ut: Gen. 31, 19; Sir. 30, 19; 1 Joh. 5, 21; Act. 15, 20 al., et χειροποίητα Jes. 16, 12. Saepius occurrunt phrases: **አማልክት፡ ነኪር፡** *dii alieni* vel *peregrini* Gen. 35, 2; Jer. 1, 16. 5, 19; Kuf. 1; **ባዕድ፡ አማልክት፡** Deut. 11, 28; Jer. 39, 29 vel **አማልክት፡ ባዕድ፡** Jer. 51, 8; Deut. 13, 7; Jos. 24, 14; et **አማልክት፡ ግብት፡** *dii temere inventi* 2 Par. 23, 17. 24, 18 (vid. **ግብት፡**). Nonnumquam pl. **አማልክት፡** reperitur, ubi Graecus singularem praebet, ut Jes. 44, 17. — Ab **አምላክ፡** derivantur verba

አምለከ፡ II, 1 *Deum* vel *deos colere, pro Deo* vel *diis habere, divinis honoribus afficere,* c. Acc. Dei vel deorum; σέβεσθαι Job 1, 9; Jes. 29, 13; Matth. 15, 9; Act. 18, 13; λατρεύειν **ከመ፡ ታምልኩ፡ ዕፀ፡ ወእብነ፡** Hez. 20, 32; Judith 3, 8; Matth. 4, 10; Luc. 1, 74; Rom. 1, 9; **እለ፡ ያመልኩ፡ ጣዖተ፡** εἰδωλολάτραι Apoc. 22, 15; Kuf. 22; προςκυνεῖν Jer. 13, 10 (aliâs **ሰገደ፡**); c. c. **ለ፡** ut: **እለ፡ ያመልኩ፡ ለኢአሱስ፡** Sx. Hed. 25. — Hinc Inf. **አምልኮ፡** vel **አምልኮት፡** εὐσέβεια *religio, pietas* erga Deum vel numen divinum: 2 Petr. 1, 6. 7; Lit. 162, 2; **አምልኮትነ፡** ἡ εὐσέβεια ἡμῶν Cyr. ad Th. f. 8; vel **ሥነ፡ አምልኮትክን፡** ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια Cyr. ad Reg. f. 30; vel **ሠናይ፡ አምልኮ፡** εὐσέβεια II Can. Ap. 35; **አምልኮ፡ ጣዖት፡** *idololatria* Syn.; Enc.

ተአምለከ፡ quadrl. III, 1 1) *Deum fieri:* **አምላክ፡ ዘተሰብአ፤ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘተአምለከ፡** M. M. f. 299. 2) *Dei honore affici:* **ለይሰብሕ፡ ስሙ፡ ለእግዚ"፡ ስቡሕ፤ ይትአምለክ፡ (ስሙ፡) ለእግዚ"፡ አምላክ፡** M. M. f. 391.

ምሉክ፡ part. εὐσεβής, *pius, religiosus:* **በትእዛዘሙ፡ ለምሉካን፡ ነገሥት፡** τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Ep. Joann. Ant. ad Cyr. f. 113; **ዛቲ፡ ክብርት፡ ወምልክት፡ ማኅበረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** *haec honoratissima et piissima synodus* ho. Severi in Cyr. f. 104.

መለኮት፡ subst. 1) *dominatio, potestas* in spec. Dei, δυναστεία Ps. 102, 22, coll. Hen. 84, 2. 2) *divinitas, deitas* (divina natura, potentia, virtus, majestas): θειότης, θεότης Rom. 1, 20; Col. 2, 9; 2 Petr. 1, 3; Lit. 158, 4; Cyr. et Chrys. saepissime; τὸ θεῖον Act. 17, 29; **ምስጢራት፡ መለኮትከ፡** Sap. 12, 5. Statui constructo subjunctum vel in Genitivo positum vertere licet: *divinus,* ut **ቃለ፡ መለኮት፡** Clem. f. 201; **መጻሕፍት፡ ዘመለኮት፡** ib. f. 138.

መምለኪ፡ n. ag. *Deum* vel *deos colens, pius, reli-*

giosus: መምለኬ፡እግዚ"፡ (Ͽεοσεβής) Kid. f. 6; መምለኪያነ፡ሠናይ፡ (εὐσεβεῖς) Asc. Jes. 4, 15; መምለክያነ፡ጣዖት፡ *idololatrae* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi መምለክያን፡ nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: መምለኪ፡ፍጹም፡, መ"፡ማእከላዊ፡, መ"፡ወጣኒ፡ Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: መምላክያን፡

መምለክዊ፡ n. ag., id. q. መምለኪ፡, ut: መምለክውያን፡ዘጣዖት፡ F. N. 23.

አምላክና፡ subst. *Dei dignitas;* praemisso ከዊን፡ *conversio in Deum: Satanas* አኀለየ፡(ለአዳም፡) ከዊነ፡አምላክና፡ F. M. 3, 2.

አምላክዊ፡ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus:* ሬቀድ፡አምላክዊ፡ F. M. 2, 11; ኅደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡አምላክዊተ፡ (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; ጳውሎስ፡አምላክዊ፡ F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut መጽሐፍ፡አምላክዊ፡ F. M. 18; መጻሕፍት፡አምላክዊት፡ Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለኮታዊ፡ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus:* Org.; ትምህርታት፡መለኮታዊት፡ Cyr. f. 2; መለኮታዊ፡ክርስቶስ፡ዘለብሰ፡ትስብእተ፡ Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፡ (ሚሎኬ፡ Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: μαλάχη, μολόχη *malva* (ملوخية et ملوخيا): ወይጸመሂ፡ከመ፡መሎኬ፡ (v. መሎኪ፡) በውስተ፡ሐሩር፡ Job 24, 24; ውዕየ፡በነደ፡ቃሉ፡ከመ፡እብሬት፡ሐምለ፡መሎኬ፡(ሚሎኬ፡ Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፡ *implere* vid. sub መልአ፡

መልዐ፡ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transivit*, de camelo; مَلَا *vehementer et valide incessit* vel *cucurrit;* مَلَّعَ *valide incessit,* مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere:* መልዕ፡ (v. ትንሥእ፡)ንሐር፡ 1 Reg. 26, 11; መልዕ፡ፍኖተከ፡ *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; ደመ፡ትዝምድክን፡እምትከት፡ዘመንግሥት፡ውእቱ፡ወይሚልዕ፡እምይእዜ፡ αἷμα ὑμῖν ἄνωϑεν καὶ ἐκ μακρῶν ἥκει χρόνων τὸ βασιλικόν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δεῦρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አመልዐ፡ II, 2 (at Perfectum nonnumquam አምልዐ፡ II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15, 12) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci:* ገብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ወኢያመልዑ፡ቅድሜሆሙ፡ Jer. 7, 24; ርቱዓን፡የሐውሩ፡በቱ፡ወያሚልዑ፡ቅድመ፡ Mich. 2, 7. 8; ቅድሜየ፡አሚልዕ፡ Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; ወአምልዐ፡በኪዳን፡ 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ae.:* ሖረ፡አመልዐ፡ነገደ፡ዘ፡ሂደ።

ተማልዐ፡ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. c. Acc.: ዲያብሎስ፡ተማልዖሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡ውስተ፡ስሕተት፡ዘአሁ፡እንዘ፡የኀይጦሙ፡ Macc. f. 8. 22. 24; እምኔሆሙ፡ተዐቀቡ፡ (cavete) ከመ፡ኢይትማልዑክሙ፡ምስሌሆሙ፡ውስተ፡ገሃነም፡ Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: እስመ፡ይትማላዕ፡ሐያዎ፡ለልብስ፡ *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; ፊሎን፡ተማላዕ፡ (Platt male: ተመላእ፡, rom. ተማልእ፡ tamquam affixo pronomine III. prs. sg. fem.) ምስሌከ፡አመ፡ትመጽእ፡ 2 Tim. 4, 13; ኀለየ፡ያውዕአነ፡እምነ፡መንግሥትነ፡ወይትማልዐነ፡ነፍስነ፡ ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apocr.; ተማልዒ፡ሊተ፡ምስሌኪ፡ፍተ፡ኅብስት፡ 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum ተማልአ፡, ተመልአ፡, መልአ፡ confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. ተበጽሐ፡

አስተማልዐ፡ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illuc peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: ማእዜ፡ይሠርቅ፡ወርኅ፡ንምላእ፡ (legas: ንመልዕ፡)ወናስተማልእ፡ (legas: "ልዕ፡) πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad መልአ፡ retulisse ex ንምላእ፡ constat).

መለየ፡ radix spuria; hinc quasi formatum est መላዪ፡ n. ag. *dirimens, dissecans:* መላዪ፡ኀጸውንት፡አድማስ፡ (v. መሰዊ፡ q. v.) Sx. Ḥed. 12 Enc. (Rad. prim. est ለየ፡ amh.; vid. ሌለየ፡).

መለኀስ፡ nom. peregr., graece μαλακός, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. **መለጠ፡** I, 1 [prima radicis vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc مَلَّكَ *oblevit,* מָלַט Niph. *elabi;* مَلَطَ *induxit oblinendo lutum* muro; *abortivit; rasit* crines; مَلِطَ *depilis fuit;* amh. መለጠ፡ *excidere, effluere,* de pilis, vic. مَرَطَ ,مَلَصَ; מְרַט ,ܡܪܛ al.] *deradere, destringere, depilare;* hinc: stringendo vel allidendo *leviter laedere superficiem* cutis: መለጠቶ፡እግሮ፡ Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e ተመልጠ፡ III, 1 conjicere licet).

ተመልጠ፡ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri:* ወተመልጠ፡ኵሉ፡መትከፍት፡ Hez. 29, 18; ተመልጠ፡ርእሱ፡ Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፡ part. *derasus, depilis,* Lud. sine auct.

II. **መለጠ፡** rad. inus.: arab. مَلَطَ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit.* Hinc illustrandum videtur

ምልጣን፡ subst. *alternatio canendi, cantus alternus.* Sexcenties legitur in hymnologiis et antiphonariis, et significare videtur *itera canendo, repete quae cantasti!* ut: ብፁዕ፡አንተ፡ዮሐንስ፡ዘተሐውር፡ቅድመ፡እግዚ"፤ጸሊ፡በእንቲአነ፤ውስተ፡ርእሰ፡ዐውደ፡ዓመት፡ተጽሕፈ፡ተዝከርከ፤በርከኒ፡እንግእ፡በረከትከ። ምልጣን፤ውስተ፡ርእሰ፡——በረከትከ፡ Deg. 1.

መሌጦ፡ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. ሐሜላት፡): *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* እስከ፡ኢኀደጉ፡መሌጦሁ፡ Gad. Kar.

መልጰጰን፡ (v. መልጶጶን፡) nom. peregr. μηλοπέπων *melopepo, melo* e genere peponum Num. 11 5 (ubi Gr. simplex

πέπων exhibet, Hebr. אֲבַטִּחִים). — *Voc. Ae.*: መልጸጸን፡ዘ፡ኀመን፡ (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: እንዶበርበሬ፡ vel ከሰ፡ (male).

መላጺ፡ subst. „*alveare, alvearium* ut videtur, ut: *mel, dum est* ኀበ፡መላጽያኒሁ፡ውስተ፡ገዳም፡ *in alvearibus suis in sylva*, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas ምላጺ፡ et ምላጼ፡, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliâs ቀፎ፡ significat.

መሐለ፡ I, 1 [etiam መሀለ፡; amh. ማለ፡; arab. بَهَلَ *exsecratus fuit;* III. V. VI *unus alterum ex. f.*; VIII *supplex fuit in oratione, supplicavit* (at مَحَلَ significat *maligna delatione insidias struxit*)] Subj. ይምሐል፡ 1) *jurare, jusjurandum dare*; absolute: Lev. 5, 4; ሰበ፡ትምሕል፡ Sir. 23, 9; ኢትምሐሉ፡ግሙራ፡ Matth. 5, 33; c. c. በ፡ jurisjurandi: Act. 2, 30; በከልኤ፡መሐላ፡ኢትምሐሉ፡ Jac. 5, 12; hinc c. በሐሰት፡ vel በዐመፃ፡ *pejerare*: መሐልከሙ፡በዐመፃ፡ Jer. 7, 9; ኢትምሐሉ፡በሐሰት፡ Matth. 5, 33; በእንተ፡እለ፡ይምሕሉ፡በጽድቅ፡አው፡በሐሰት፡ F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; ዘብዙኀ፡ይምሕል፡ πολύορκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. ከመ፡ seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine ከመ፡ F. M. 22, 9; vel c. ከመ፡ seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, *per* quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. በ፡ ejusdem: መሐልኩ፡በርእስየ፡ Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; እለ፡ይምሕሉ፡በስመ፡እግዚ"፡ Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. ለ፡ personae, cui jurejurando promittitur: Jes. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. ላዕለ፡ ejusdem Hebr. 3, 18. 2) *jurejurando promittere* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ፡ II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) *jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere* ab aliquo vel *deferre* alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; አምሐሎ፡በደመ፡አቤል፡ከመ፡ seq. Subj. Clem. f. 15.; Asc. Jes. 11, 39; በእንተ፡ rei (*de*): አምሐሎሙ፡በእንተ፡አዕጽምቲሁ፡ Kuf. 46; Num. 5, 19; አምሐሎሙ፡(ከመ፡)ይግበሩ፡ 2 Esr. 10, 5; ይከውን፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ዘአምሐሎ፡ *culpa (jurisjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert* F. N. 43, 5. 2) *adjurare, obsecrare, obtestari*, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሕለ፡ III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni.

ተማሐለ፡ III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime ተመሐለ፡ exscriptum) 1) *sibi invicem jurare, conjurare* Jud. 21, 1; ተማሐልነ፡ክልኤነ፡ 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) *jurejurando foedus sancire* cum aliquo vel inter se: ተማሒልየ፡ 3 Reg. 20, 34; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 21, 27. 26, 28. 31; c. ምስለ፡ Jos. 9, 4 seq.; ተማሐል፡ምስሌነ፡ 1 Reg. 11, 1; ተማሐሉ፡ምስሌሁ፡ ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ 2 Esr. 16, 18; ተማሐልነ፡ምስለ፡ሲኦል፡ ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: ዕደው፡እለ፡ተማሐልከ፡ οἱ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου Ob. 7.

መሐሊ፡ n. ag. *is qui jurat* vel *multum jurat, jurator*: ብእሲ፡መሐሊ፡ ἀνὴρ πολύορκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22, 5; F. N. 43, 5; መሐሊ፡በሐሰት፡ *perjurans* vel *perjurus* Clem. f. 82.

አምሐሊ፡ n. ag. (II, 1) *is qui ad jusjurandum adigit* vel *jusjurandum defert*: F. N. 43, 5; *is qui invitus juravit, innocens est*: ትገብእ፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ርእሰ፡አምሐሊሁ፡ስመ፡እግዚ"፡ F. M. 22, 4.

መሐላ፡ subst., m. et fem. 1) *juratio*: መሀርዎሙ፡ለሕዝብየ፡መሐላ፡በበዓል፡ ἐδίδαξαν ὀμνύειν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) *juramentum, jusjurandum* (ὅρκος) Koh. 8, 2. 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; መሐላ፡አምሐሎሙ፡ Ex. 13, 19; በመሐላ፡ *jurejurando, jurato* Sir. 44, 21; al.; መሐላ፡ጽድቅ፡ (*verum*) Kuf. 37; መሐላ፡በሐሰት፡ (*falsum; perjurium*) Clem. f. 139. 167; አበሰከ፡እመሐላ፡ (*violare*) Kuf. 37; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ (*non servare, negligere*) Kuf. p. 127; ዘዐለወ፡መሐላሁ፡ Hez. 17, 15; ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ዘመሐልኩ፡ Jer. 11, 5; መሐላ፡ዘእግዚ"፡ *jusjurandum per Deum* Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: መሐላየ፡ *jusjurandum mihi praestitum* Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam መሐላ፡ potius *exsecratio* quam juramentum est, ut: መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡ Dan. 9, 11; መሐላ፡ዘመርገም፡ Num. 5, 21. 3) *foedus juramento sancitum* (διαθήκη, ὁρκωμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; ንትማሐል፡መሐላ፡ 2 Reg. 3, 12; ዘየዐሉ፡መሐላሁ፡ Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam *coena foederis* (δοχή) Gen. 26, 30.

ማሕላ፡ subst., id. q. መሐላ፡; ማሕላ፡ዘሐሰት፡ Macc. f. 7; የዐሉ፡ለከሙ፡ማሕላከሙ፡ (v. መሐላከሙ፡)ዘምስለ፡ሞት፡ Jes. 28, 18; በእንተ፡ማሕላሁ፡ዘመሐለ፡ 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (ማሕላ፡በሐሰት፡).

ተማሕለለ፡ (etiam ተማህለለ፡) quadrl. III, 1 *suppliciter orare, supplicare, supplicem esse* (in specie: *expiandi causa*): ሰገዶ፡ሎቱ፡እንዘ፡ይትመሐለል፡ γονυπετεῖν Matth. 17, 14; c. ለ፡ vel በቅድመ፡ vel ኀበ፡ pers. et በእንተ፡ rei, ut: ተማሕለሉ፡ለገጸ፡እግዚ"፡ (ἐδεήθησαν τοῦ προσώπου) Jer. 33, 19; ይትመሐለሉ፡ለገጸ፡ (v. በገጸ፡)እግዚ"፡ ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον Zach. 8, 22; ለገጽኪ፡ይትመሐለሉ፡ λιτανεύειν Ps. 44, 14; እንዘ፡ይትመሐለል፡በቅድመ፡እግዚ"፡በእንተ፡አበሳ፡ Kuf. 41; ኀበ፡መኑ፡እትመሐለል፡ Org.; Sap. 13, 18 (ἱκετεύειν); seq. ከመ፡ et Subj. Dan. 9, 13; ይትመሐለል፡አሮን፡በዲበ፡አቅርንቲሁ፡ Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ፡ (vel ምሕላ፡, ምህልላ፡ምህላ፡) subst., *supplicatio, preces supplices* δέησις Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; θεραπεία Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; ተወከፍ፡ምሕላነ፡ Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ፡ pro መሐልላ፡ subst. id. q. ምሕላ፡, ut: በመሐላሆሙ፡ለማርያም፡ወለወልዳ፡ *ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi* Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et መሐልላ፡ nihil aliud quam ምሕልላ፡ significare cognovi, ad መሐላ፡ *juramentum, foedus* referendum videtur).

መሐረ፡ *docere* vid. sub መሀረ፡

መሐረ፡ et ምሕረ፡ I, 1 [transpositis literis id. q. רָחַם, ܪܚܡ, رَحِمَ et رَخِمَ; amh. ማረ፡; vic. ሬኅርኅ፡] Subj. ይምሐር፡ Inf. ምሒር፡ (Jac. 2, 13; Dan. 4, 24; Hen. 100, 2), ምሒሮት፡ (4 Esr. 7, 14), ምሕሮ፡ vel ምሕሮት፡ (Rom. 12, 8.) 1) *misereri, misericordia affici, misericordem esse* (*miseret me alicujus*) (οἰκτείρειν, ἐλεεῖν, σπλαγχνίζεσθαι) abs., ut Rom. 12, 8; ሶበ፡መጽወትነ፡ወመሐርነ፡ Chr. Ta. 34; c. ለ፡ pers. Rom. 9, 18; Ex. 23, 3; sed plerumque c. Acc. prs.: መሐረክሙ፡ 1 Petr. 2, 10; መሐረተከ፡ Kuf. 47; 4 Esr. 7, 36; መሐርክዎ፡ Rom. 9, 15; 4 Esr. 7, 36. 8, 37. 42; ምሕሮ፡ Rom. 9, 16; Phil. 2, 27; Matth. 14, 14; Marc. 1, 41; Luc. 10, 33. 15, 20; Ex. 2, 6. 33, 19; Num. 14, 20; ይምሐር፡ቢጾ፡ Sir. 18, 13; Ps. 102, 13; Jes. 13, 18; Jer. 13, 14. 16, 13; ከመ፡ይምሐርክሙ፡ Jes. 30, 18; Deut. 13, 9. 18; መሐረኒ፡እግዚኦ፡ Matth. 15, 22; Job 19, 21; 4 Esr. 8, 53; ምሒረ፡ነዳይ፡ Dan. 4, 24; መሐሮ፡እሞት፡ *poenam capitis ei remisit* Chr. L. Atk. 25. 2) *misericordia ductum donare* vel *largiri* alicui aliquid, c. dupl. Acc.: Gen. 33, 5; አሐዱ፡ዘመሐሮ፡መንፈቀ፡ዕዳሁ፡ *quispiam, cui dimidiam debiti partem largitus est* F. M. 2, 11; vel c. Acc. prs. et በ፡ rei Eph. 2, 7.

አምሐረ፡ II, 1 *misericordiam commovere* alicui, *miseratione permovere* alqm., c. c. Acc: አምሐርዎ፡ Matth. 9, 36 rom.; ያምሕሩኒ፡እሉ፡አሕዛብ፡ Matth. 15, 32. 20, 34; Marc. 8, 2. — *Voc. Ae.* ad Evang.: አምሐርዎ፡ዘ፡አስጎዘንዎ።

ተምሕረ፡ et ተመሐረ፡ III, 1 et 2 *misericordiam impertiri* alicui; plerumque: *misericordiam consequi* vel *invenire*: ይትመሐር፡ለኵሉ፡ *misericordia impertietur omnibus* Kuf. p. 22; ዘይምሕር፡ይትመሐር፡ Prov. 17, 5; at Prov. 12, 13 ይትሜሐር፡; ብፁዓን፡መሐርያን፡እስመ፡እሙንቱ፡ይትመሐሩ፡ Matth. 5, 7, at Did. 4 (ubi hic idem locus repetitur) ይትሜሐሩ፡ (quamquam Platt in Did. p. 17 ይትመሐሩ፡ habet); በዘቲ፡ንሰክይ፤ወበዘቲ፡ንትኌነን፡ወበዘቲ፡ንትመሐር፡ Lit. 173, 2.

አስተምሐረ፡ IV, 1 1) *facere ut aliquis misericordiam inveniat* i. e. a) *misericordiam praestare, impertire, se misericordem praebere* alicui: abs., ut: 1 Cor. 13, 4 rom.; c. ለ፡ pers. Herm. p. 58; plerumque c. Acc.: እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡ Sir. 28, 4; ኢያስተምሕር፡ (v. ይምሕር፡) ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 9, 19; Deut. 28, 68; Herm. p. 28. 37; Judith 6, 19; አስተምሐረኒ፡ (Impert.) Tob. 3, 15; etiam c. ዲበ፡, ut: አስተምሐረ፡እግዚእ፡ዲበ፡እንብዕነ፡ Rel. Bar. b) *misericordiam* alicujus *implorare, commiserationem petere* ab aliquo aut sibi aut aliis (*intercedere*): Clem. f. 68; Marc. 7, 34; c. ለ፡ pers.: አስተምሕር፡ሎሙ፡ (var.) Job 19, 17; c. Acc. Gen. 42, 21; c. ኀበ፡ Hen. 38, 6; Lit. 170, 2; etiam c. ለ፡ ejus, pro quo intercedìtur, ut: አስተምሕር፡ለነ፡ሚካኤል፡ Mavâs. 16, et aliâs saepissime in precibus et litaniis. 2) *ad misericordiam adducere* 1 Cor. 13, 7 rom.

አስተማሐረ፡ IV, 3 *misericordiam mutuam impertire, ad misericordiam erga alios adducere* 1 Cor. 13, 4 Platt; 13, 7 Platt.

ምሑር፡ part. *misericordiam consecutus* 1 Petr. 2, 10.

ምሕረት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ምሕረታት፡ 1) *misericordia, miseratio, commiseratio* (ἔλεος, ἐλέη, οἰκτιρμοί, σπλάγχνα, χρηστότης, ἐπιείκεια) Ruth 3, 10; Sir. 2, 7. 18, 11—13; Jes. 54, 7. 56, 1; Jer. 40, 11; Thren. 3, 21; Ps. 5, 8. 88, 1. 102, 11. 113, 10. 140, 6; Matth. 9, 13; Jac. 2, 13; Rom. 9, 23; Tit. 3, 5; Jes. 63, 15; Dan. 9, 18; 2 Cor. 1, 3; Col. 3, 12; የዐጽ፡ምሕረቶ፡እምኔሁ፡ 1 Joh. 3, 17; Tit. 3, 4; 2 Cor. 6, 6; Rom. 2, 4; 2 Cor. 10, 1; እለ፡ዘእንበለ፡ምሕረት፡ ἀνελεήμονες Prov. 5, 9; ዘገብረ፡ምሕረተ፡ Jac. 2, 13; ገብረ፡ምሕረተ፡ c. ለ፡ vel ምስለ፡ vel ላዕለ፡ pers. Ex. 20, 6; Ruth 1, 8; 2 Reg. 10, 2; Luc. 10, 37; እግዚ"፡አበ፡ምሕረታት፡ I Const. Ap. 21; Kid. f. 6; in specie de misericordia erga pauperes: ምሕረት፡ነዳያን፡ F. N. 16; et abs. ምሕረት፡ (i. q. ምጽዋት፡) Chr. Ta. 32. 2) in specie usurpatur de teneriore amore: *caritas* vel *pietas* erga suos: እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡ ἄστοργοι 2 Tim. 3, 3; Rom. 1, 31; ተፈሥሐ፡ምሕረቱ፡ወልቡ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 22; ምሕረትየ፡ይበርከከ፡ Kuf. 25. 36; አሕዛቡ፡ምሕረተ፡አቡሆሙ፡ Kuf. 34. — At Kuf. p. 128 lin. 15 interpres τὰ σπλάγχνα *viscera* male voce ምሕረት፡ interpretatus esse videtur. — 3) De ዓመተ፡ምሕረት፡ *computo secundum annos gratiae* consulere licet Scaligeri opus de emendat. temp. Genevae 1629 p. 689; Ludolfi Comm. ad Hist. p. 385 ann. d.; Catalogum Codd. Aeth. Musei Brit. 1847, p. 10. 11. Dionysius annum incarnationis *annum gratiae* appellaverat: Aethiopes autem, cum plerumque aeram Martyrum inde ab anno CCLXXVI (pro CCLXXXIV) adhibeant eamque modo integram, modo per periodos Dionysianas (DXXXII annorum) accipere soleant, hunc ipsum computum secundum periodos Dionysianas computum secundum *annos gratiae* appellant; quem computum si admittunt, annus Christi et DCCCIX^us et MCCCXLI^us iis ዓመተ፡ምሕረት፡፩ est. Exempla habes in libris modo allegatis, nec non in Th. P. Platt a Catalogue of the Ethiopic Manuscripts 1823 p. 20. 21; praeterea Herm. p. 108; Gad. Kar., ubi ዓመተ፡፹ወ፩በጉልቈ፡ዓመታተ፡ምሕረት፡, quo Isaac (cognomine Gabra-Masqal) regnaverit, memoratur. Denique alias quoque aeras, ipsamque aeram creationis: ዓምተ፡ምሕረት፡ inscribunt: exempla videre licet apud Ludolfum l. c. et in Catalogo Mus. Brit. l. c.

መሐሪ፡ n. ag. et adj. *miserator, misericors, misericordiae amans* vel *studiosus* (ἐλεήμων, οἰκτίρμων, nec non ἵλεως, φιλόστοργος, ἐπιεικής) መሐሪየ፡ *miserator meus* Ps. 143, 2; Ex. 34, 6; Deut. 4, 31; Ps. 77, 42. 102, 8. 111, 4. 5. Sir. 2, 11. 48, 20; Jer. 3, 12; Tob. 6, 18; Prov. 11, 17. 20, 6; 4 Esr. 7, 36. 8, 37; Hen. 27, 3; Hebr. 2, 17; Matth. 5, 7; አንስት፡መሐርያት፡ Thren. 4, 10; ኩን፡መሐሬ፡ Tob. 14, 9; መሐሬ፡ኩን፡ላዕለ፡እከዮሙ፡ Ex. 32, 12; መሐርያነ፡ቢጽክሙ፡ Eph. 4, 32; መሐርያን፡ 1 Petr. 2, 18; ኩኑ፡መሐርያነ፡ Rom. 12, 10; መሐሪ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ Sx. Hed. 12; opponitur *avaro* (ቂቁይ፡) Sx. Masc. 27; መሐሪት፡ዐይንከ፡ Org.; poët. መሐሬ፡ብዙኃን፡እምዕዳ፡ *multorum miserator obaeratorum* Sx. Teq. 9. Enc.

ምስተምሕር፡ part., f. መስተምሕርት፡, *misericordiam implorans* (*intercedens* pro alio) Lit. 170, 2; Org.

መሐረም፡ i. e. اَلْمُحَرَّم *Muharram*, mensis Arabum primus, Abush. (saepissime).

መሐነ፡ rad. inus., id. q. مَحَنَ *trivit* vestem induendo, *lene reddidit* corium, *percussit;* coll. مَحَجَ, مَحَسَ. Hinc

መሐን፡ (**መሃን፡**), subst., *corium tenuiter confectum, aluta:* ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሐን፡ δέρματα ἠρυθροδανωμένα Ex. 35, 7. 23 (vid. ሐሱይ፡ et አዲም፡)

ምሕን፡ subst. instrumentum textorium, secundum Ludolfum *radius textorius*, quo subtegmen stamini inseritur [cfr. amh. መን፡ „the reed on a weaver's loom, where the threads of the web pass through", Isenb. p. 31]. Legitur in homilia Procli in Cyr. f. 119 (*Mansi* Concil. IV. 577 et 579): ማርያም፡ ምእናም፡ ግሩም፡ ዘበቱ፡ ተአንመ፡ ዘሥጋዌሁ፡ ዕፁብ፡ ልብሰቱ፡ ወገባሪሁ፡ (ἱστουργός) መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወምሕኑ፡ (ἔριθος) ዘእምልዑል፡ ጽላሎተ፡ ኀይል፡ ወስፍሑ፡ (ἔριον) ዘእምጥንት፡ (sic! κώδιον) ሥጋሁ፡ ለአዳም፡ ወፋእሙ፡ (κρόκη) ዘእምድንግል፡ ንጹሕ፡ ሥጋ፡ ወመሥቄሁ፡ (κερκίς) ጸጋሁ፡ ለዘለብሶ፡ ወኬንያሁሰ፡ (τεχνίτης) ቃል፡ Hoc simile a Proclo de Maria dictum in varios Aethiopum libros translatum legitur, ex. gr. Lit. f. 170, 3. [Denominatum videtur a *percutiendo* et sicut ἡ κερκίς primitus *pectinem* (aliâs ἡ σπάθη መሥቄ፡), deinde *radium textorium* significasse].

መሐና፡ *donum* vid. መሀና፡

መሐከ፡ *parcere* vid. sub መሀከ፡

ምሕወ፡ *liquescere* vid. sub ምሀወ፡

መሐወ፡ I, 1 [differt a מָחָה مَحَا et convenit cum מָשָׁה ܡܫܐ مَسَا *extrahere*] Subj. ይምሐው፡, *vellere, avellere, evelcere*, herbas, gramen (4 Esr. 9, 24); መሐወ፡ ሣዕረ፡ Herm. p. 53; Matth. 13, 29; Ps. 128, 5; spicas: Deut. 23, 25; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; absol. እግዚ፡ ይተክል፡ ወይምሑ፡ Clem. f. 170; (አልማከት፡) ኢይምሕዉ፡ ወኢይተክሉ፡ Macc. f. 2; c. Acc. prs.: በሥዕርተ፡ ድማኅየ፡ መሐወኒ፡ Job 16, 12; መሐወኒ፡ አንተ፡ ኵለኄ፡ διέσπασέ με κύκλῳ Job 19, 10. — *Voc. Ae.:* መሐወ፡ ሠረወ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ *Voc. ad Evang.:* መሐወ፡ ዘ፡ ቀጨ፡

ተምሕወ፡ III, 1 *evelli:* ሥርወ፡ ጻድቃን፡ ኢይትመሐው፡ Prov. 12, 3; ሣዕር፡ ዘተምሕወ፡ Herm. p. 54. 55; ይቀድም፡ ተምሐዎ፡ እምኵሉ፡ ሣዕር፡ Sir. 40, 16.

መሐዘ፡ rad. inus.; ut videtur: *juvenilem, alacrem, libidinosum esse*, coll. بَغَزَ et ܚܡܙ חָזַק.

ተማሐዘ፡ III, 3 (crebro ተመሐዘ፡ scriptum, sec. gramm. § 48, 4), denominatum videtur e መሐዝ፡; 1) *amores jungere* cum aliquo vel aliqua, *mutuis amoribus frui, libidine venerea flagrare* in sese invicem: ይትማሐዙ፡ መራዕዊከሙ፡ μοιχεύσουσι Hos. 4, 13. 14; ዘበዝኀ፡ ሥሐቁ፡ የሐጽጽ፡ ግርማሁ፤ ወዘበዝኀ፡ ተማሕዞቱ፡ ያኀስርዎ፡ Fal. f. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትማሐዝ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ Fal. f. 51; c. Acc. ተማሐዝኪ፡ ብዙኃነ፡ እለ፡ ርኁቃን፡ እምኔኪ፡ Jes. 57, 9. 2) *amicitiam* alicujus *appetere, sodalitatem inire* cum aliquo: ይቤ፡ ጠቢብ፡ ኢትትማሐዝ፡ ምስለ፡ መኳንንት፡ ከመ፡ ኢይትቀበሉኪ፡ ወምስለ፡ ኅሱራን፡ ከመ፡ ኢይትኀበሉ፡ ላዕሌከ፡ Fal. f. 23; ብእሲ፡ ዘይትማሐዝ፡ ምስለ፡ ጸላእቱ፡ ይፈቅድ፡ ከሢተ፡ ኀጢአቱ፡ እስመ፡ ተማሕዞሰ፡ መራኁተ፡ ተጸልአ፡ ለጸላእቱ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 60: c. Acc. prs. M. M. f. 169.

መሐዝ፡ et **ማሕዝ፡** subst., m. et fem., Pl. ማሕዛን፡, መሐዛን፡ 1) ardor juvenilis, *fervor studii* ζῆλος (in bonam partem) 2 Cor. 9, 2 rom. 2) *amasius, amator, amatrix* (adultera, meretrix): ብእሲት፡ አንተ፡ ማሕዝ፡ μοιχαλίς Prov. 24, 55; መሐዝ፡ ὁ μοιχός Prov. 6, 32; መሐዛን፡ (v. ማሕዛን፡) ἐρασταί Hez. 16, 33. 36. 37. 23, 5 (v. ማሕዝን፡ et ማሕዛን፡). 22 seq.; መሐዛንኪ፡ እለ፡ ይሰክቡ፡ ምስሌኪ፡ Jes. 57, 8; Jer. 3, 8. 4, 30. 22, 20. 22; Thren. 1, 18; Hos. 2, 7. 9; etiam መሐዝኒሃ፡ τὴν πορνείαν αὐτῆς (concr. pro abstr.) Hos. 2, 4; ማሕዝኒሃ፡ (v. መሐዝኒሃ፡ et ማሕዝኒሃ፡) τῆς πορνείας Mich. 1, 7.

መሐዝ፡ subst. 1) *juventus:* ተሐራሚት፡ እምወይን፡ መሐዝ፡ (v. መዐዝ፡ in Cod. Tub.) ወእምእክለ፡ ውርዙት፡ Sx. Teq. 24 Enc. 2) concr. *juvenis, adolescens*, Pl. መሐዛት፡, νεώτεροι Jes. 40, 30; Jer. 14, 3; νεανίσκοι Thren. 5, 13; Judith 10, 9; ሊቃናት፡ ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12; መሐዛተ፡ ጾር፡ (መሐዛት፡ Platt) *juvenes oneris* i. e. *bajuli* Act. 5, 6. 10; Clem. f. 87. 243. 3) id. q. ማሕዝ፡ et መሐዝ፡ *amasius, amator (amatrix):* ብእሲት፡ አንተ፡ ተኀድግ፡ ምታ፡ ወትወልድ፡ ወራሴ፡ በዲበ፡ መሐዚ፡ (ἀλλότριος) Sir. 23, 22. 23 (quamvis hic etiam መሐዝ፡ c. suff. fem. sing. interpretari liceat). — *Voc. Ae.:* መሐዛት፡ ዘ፡ ጐልማሶች፡

ማሕዝን፡ vel **ማሕዛን፡** subst. (sine dubio e forma ማሕዛን፡ attenuatum) *amores meretricii* (scortatio, adulterium): Hez. 16, 33 var.; 23, 5 var.; Mich. 1, 7 var.; Matth. 15, 19 (μοιχεῖαι).

መሐጸ፡ I, 1 [id. q. מָחַץ *percussit, concussit, conquassavit;* مَحَصَ مَحَزَ ܡܚܐ al.] *ferire, percutere:* መሐጸሙ፡ ወቀተሎሙ፡ Kuf. 48; ከመ፡ ይምሕጸሙ፡ በሰይፍ፡ Kuf. 5. 48 (Cod. A ይምሐጸሙ፡).

ምሑጽ፡ part. *percussus:* ትከውን፡ ምሑጸ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ παράπληκτος διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου Deut. 28, 34.

ምሕጻት፡ n. act. *percussio:* ኢመጽአሙ፡ መቅሠፍት፡ ለቀቲል፡ ወለምሕጻት፡ Kuf. 49.

መሓጺ፡ n. ag. *percutiens:* (እግዚ፡) ለሆሎፎርኒስ፡ በግብተ፡ በሰይፈ፡ ዮዲት፡ መሓጺሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

መሐፀ፡ *partus dolores pati* vid. sub መኀፀ፡

ሚመ፡ adv. pronom. interrogativum, compositum e ሚ፡ et መ፡ (gramm. § 63 et § 161, a et § 198, c). Est nota interrogationis et significat 1) *num? utrum?* ምንት፡ እምኀየሰሙ፡ ለእለ፡ ተፈጥሩ፤ ሚመ፡ ተፈጥሮ፡ ወሚመ፡ ኢተፈጥሮ፡ *quid melius esset creatis: utrum creatos an non creatos esse?* Cyr. ad Th. f. 12; አይኬ፡ ዘወለደት፡ ድንግል፤ ሚመ፡ ትስብእት፡ ወሚመ፡ መለኮት፡ ib. f. 15. 2) Cum ወ compositum (ወሚመ፡) in interrogationibus disjunctivis alteram disjunctionis partem infert: *an?* Matth. 17, 25; Job 6, 12; Jes. 40, 19; Jer. 12, 9; 51, 28; 1 Cor. 4, 21; saepissime adjecto: ኑ፡ (ወሚመ፡—ኑ፡): እምሰማይኑ፡ ወሚመ፡ እምሰብእኑ፡ Matth. 21, 25; Gen. 31, 28.

37, 8; Joh. 9, 2; Act. 8, 34; Rom. 4, 10; 4 Esr. 6, 49. 12, 50. — Etiam ubi enuntiatio interrogativa proxime non antecedit, ወሚመ፡ disjunctivum *an?* usurpari potest, ut Jac. 4, 5. — Vid. እመ፡ — *Voc.Ae.*: እው፡ወሚመ፡ቦ፡ወይ፡; *aliud:* ወሚመ፡ዘ፡ወይም።

ሚም፡ nomen literae alphabeti hebraici XIII^ae^, Ps. 118, 97; Thren. 1, 13. 2, 13. 3, 38. 4, 13; Chr.; al. Ubi de psalmis agitur, siglo: ሚም፡ Ps. 118, 97—104 notatur.

ምምስው፡ vid. sub መንሰወ፡

ምማቴ፡ subst. ut videtur: *maculositas* [e verbo መመተ፡ (a מום ܡܘܡܐ مُوم propagato?) formatum] a) morbi vel vulnerum species, fortasse *sugillationes, tumores lividi sub oculis:* ምማቴ፡ወግሕሠት፡ይዳደቆሙ፡ለእኩያን፡ ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς Prov. 20, 30. b) *vitiositas* in genere: (*Dei voluntas est una, hominum voluntates sunt variae*) በእንተ፡ዘውስቴቶሙ፡ምማቴ፡ወጽንት፡ወውኅደት፡አእምሮ፡ወድክመ፡ጠባይዕ፡ወብዝኀ፡ሕማማት፡ Phlx. 55. — *Voc. Ae.* ad Prov.: ምማቴ፡ዘ፡ሐዘን፡ (sed vereor, ne auctores *Voc.* temere conjectaverint); Rad. Abb.: መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡(?).

መምዐ፡ I, 2 [contractum e መዕምዐ፡; vis radicis simplicis est in *mollitie* et *diffluendo*, coll. مَعَّ, مَاعَ, መዐወ፡ al.; e *diffluendo* autem et *dissolvendo* facile propagatur notio *pavescendi*] 1) *pavescere, pavere, trepidare, consternatum esse:* ይሜምዑ፡ኵሉ፡አራዊት፡ Job 41, 16; ይደነግፁ፡ወይሜምዑ፡ Jes. 16, 3; Jer. 26, 5; ተመስወት፡ደማስቆ፡ወመምዐት፡ወጐየት፡ 30, 13; ይሜምዑ፡፲፻እምድምፅ፡፩ Jes. 30, 17; Lev. 26, 36; ἀνέστησαν 4 Reg. 7, 7; θραύεσθαι Deut. 20, 3; መምዑ፡ወጐዩ፡ ἐτράπησαν εἰς φυγήν Judith 15, 3; φεύγειν Nah. 2, 6; ἔσπευσαν Ex. 15, 15. 2) Etiam: dissolvi mente i. e. *insanire:* ከመ፡ይመምዑ፡ ἐκμανήσονται Jer. 32, 2 (vid. መምዕ፡). — *Voc. Ae.*: መምዐ፡ዘ፡ተሸበረ፡; *aliud:* መምዐ፡ዘ፡ፈረ፡ (sic).

አመምዐ፡ II, 2 *pavorem injicere, trepidum* vel *pavidum facere:* እፎ፡ተስዕረ፡ዘያሜምዕ፡ (ὁ ἐπισπουδαστής) Jes. 14, 4; *gladius* ኢያመምዖ፡ Enc.; ምሕላ፡ዘያሜምዕ፡ፀረ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; Org.

ምሙዕ፡ part. *pavidus, trepidus. Voc. Ae.*: ምሙዓን፡ዘ፡ፍሩሃን፡

መምዕ፡ subst. *insania:* ኢአበድኩ፡ዝንቱ፡ወኢመምዕ፡ዘይነግሩ፡ (μανία) Cyr. ad Th. f. 10.

ምምዓ፡ subst. *consternatio, trepidatio, pavor, formido:* ዕለተ፡ምምዓ፡ወሙስና፡ ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ Zeph. 1, 15; σπουδή Jer. 15, 8; δειλία Prov. 19, 15 (masc.); ዘአልቦ፡ምምዓ፡ *imperterritus* Enc.

ምማዔ፡ subst. i. q. ምምዓ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 6, str. 3; ፍርሃት፡ወምማዔ፡ Sx. Ter 13 Enc.; እንበለ፡ምማዔ፡ *intrepide* Enc. Haml. 6; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: ምማዔ፡ዘ፡ፍርሀት፡

አመሥኵዐ፡ quadrl. II [etiam per ሰ; denominatum a nomine ut ምሡክ፡ vel መሥኵ፡ *id quod* a quadrupede ruminante per guttur *sursum trahitur.* Radix simplex est መሠከ፡ *trahere* מָשַׁךְ, مَسَكَ, (مَشَقَ); vid. etiam መሰከ፡ et ወሰቀ፡ — In lingua amh. አመሰከወ፡ *ruminare;* in caeteris autem linguis radix גָּרַר جَرَّ ܓܪܐ ruminationem significat] *ruminare:* ያመሠኵዕ፡ Lev. 11, 3—7. 26 in C; Deut. 14, 6—8 in C.

ተመሥኵዐ፡ III, 1 id. Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; I Const. Ap. 51.

መሠጠ፡ I, 1 [مَشَطَ (discerpsit i. e.) *pexuit;* نَشَطَ, نَشَظَ *abripuit*] Subj. ይምሥጥ፡ 1) *avellere, decerpere, deripere:* ትመሥጥዎሙ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡ Mich. 3, 2; መሠጥዎሙ፡ለአማልክተ፡ነኪር፡ዘውስተ፡እዘኒሆሙ፡ Kuf. 31; መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡ Job 24, 9. 2) *discerpere, dilaniare:* ከመ፡ኢይምሥጡከሃ፡ከመ፡ላህም፡ለነፍስከ፡ Sir. 6, 2; ተኵላ፡እንዘ፡ይመሥጥሙ፡(ለአባግዕ፡) Clem. f. 131; ይመሥጥ፡ ἐπιλήψεται Jes. 5, 29; Ps. 7, 2; Hen. 90, 11; Joh. 10, 12; Org. 3) *diripere, rapere, abripere:* ይመሥጡ፡ወየሀይዱ፡ Hez. 22, 25; እምእደ፡ዘመሠጠ፡ወእምእደ፡ዘሄደ፡ Jer. 21, 12; መሠጡ፡ኖላዌ፡ምስለ፡መርዔቱ፡ Job 24, 2; Ps. 10, 9. 34, 12; Jud. 21, 21; Kuf. 30; Matth. 13, 19; c. dupl. Acc. Herm. p. 5. 4) c. Acc. pers. *rapere* i. e. *raptim auferre* vel *deducere* alqm: Job 14, 20; Joh. 6, 15; Act. 8, 39. 23, 10; 1 Thess. 4, 17 rom.; Hen. 39, 3. 68, 2; in specie de homine raptae mentis in coelos deducto 2 Cor. 12, 2. 4; ምሥጥዎ፡ለሕሊናክሙ፡ኀበ፡መልዕልት፡ (raptim tollite vel) *elevate mentes vestras sursum* Lith. Orth. 5) simpliciter: *tollere, capere, apprehendere* Ex. 30, 4; Enc. (Ludolfi). 6) in bonam partem: *eripere:* ወበርበርዎሙ፡ወአልቦ፡ዘያድኅኖሙ፡ወይመሥጥዎሙ፡ Jes. 42, 22. — *Voc. Ae.*: መሠጠ፡ዘ፡ነተቀ፡ (vid. ነጠቀ፡ apud Isenb.).

አምሠጠ፡ II, 1 proprie: avulsionem vel abruptionem facere i. e. 1) *aufugere, se auferre* ἀποδιδράσκειν Job 9, 25; ἀποῤῥηγνύναι Job 39, 4; φεύγειν Jes. 21, 14; ወይጠል፡ዘያመሥጥ፡ Jes. 13, 14; አምሠጠ፡ልቡ፡ ἐξέλιπε σύνεσις αὐτοῦ Sir. 22, 11. 2) *elabi, evadere, effugere,* in spec. *salvum evadere;* c. c. እምነ፡, ut: ኢያመሥጥ፡እምጽልመት፡ Job 15, 30. 20, 24; ያመሥጥ፡ድኩም፡እምእደ፡ኀያል፡ Job 5, 10; መኑ፡ውእቱ፡ዘያመሥጥ፡እምእዴከ፡ Job 10, 7; Dan. 8, 4; Prov. 12, 13; Ps. 123, 4. 104, 17; ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡ Sir. 27, 19. 20; et c. Acc. (pron. suff. pro Dat.): አልቦ፡ዘያመሥጠኒ፡ ὃς διαφεύξεταί με Jes. 10, 14; ያመሥጦን፡ (ἀφέξεται αὐτῶν) Prov. 22, 5; አምሠጠኒ፡ 1 Reg. 19, 17; እመቦ፡ዘአምሠጠክሙ፡ 4 Reg. 10, 24; Deut. 2, 36; 4 Esr. 6, 69; መከፈልት፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡ Sir. 14, 14; salvum evadere: ዘአምሠጠ፡እንዘ፡ይጐይይ፡ φεύγων καὶ σωζόμενος Jes. 31, 19; ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡ 1 Reg. 19, 18; አምሠጠ፡በፈረስ፡ረዋጺ፡ 3 Reg. 20, 20; Jes. 30, 16; ኢትክሊ፡አምሥጦ፡ Jes. 47, 11; 1 Reg. 27, 1; 4 Esr. 9, 8; c. c. praepos. loci, ut: አምሥጡ፡ውስተ፡ጽዮን፡ φεύγετε εἰς Jer. 4, 6; ኢያመሥጥ፡ጽኑዕ፡መንገለ፡ደቡብ፡ 26, 6; Ps. 141, 6. Nonnumquam *se subtrahere* alicui i. e. eum *deserere:* ኢያምሥጥከ፡ዐርክከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡ Sir. 12, 8. 3) *eripere* i. e. liberare Sx. Ter 12 Enc.

ተመሥጠ፡ et ተመሠጠ፡ (Jud. 21, 23) III, 1 1) refl. *sibi*

rapere vel *diripere* alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri:* ዘተመሥጠ፡ διηρπασμένος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἁρπάζεσθαι Sap. 4, 11; ኢትትመሠጥ፡በቀራንብቲሃ፡ Prov. 6, 25; ἀφαιρεῖσθαι ተመሥጠ፡ንዋም፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; ተመሠጥኩ፡በነኰርኳረ፡ነፋስ፡ Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis ተመሢጥየ፡ Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማሠጠ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes* ከኑ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡ Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; መኑ፡ረሰዮ፡ለያዕቆብ፡ከመ፡ይትማሠጥዎ፡ Jes. 42, 24; አራዊተ፡ገዳም፡ይትማሠጥዎሙ፡ Hos. 13, 8.

ምሡጥ፡ part. *raptus:* ንሕነ፡በዐይነ፡ሃይማኖት፡ምሡጥ፡ሥጋዌከ፡ንሬኢ፡ Mâhb. Meem. 14; Sx. Genb. 28.

ምሥጠት፡ n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina:* አይድዮሙ፡ፍኖተ፡አስተርብሎስ፡ (*Aristobuli*) ወምሥጠቶ፡መንግሥተ፡ዘልሂቅ፡እኁሁ፡ *et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset* Jsp. p. 307; ያፈጥን፡ፍጻሜ፡ኀልፈት፡ምሥጠቶሙ፡ Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. መሠጥ፡ (gramm. § 138, 1 et § 54) et masc. መሣጥያን፡ 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; ተኵላ፡መሣጢ፡ Clem. f. 132. 235; አንበሳ፡መሣጢ፡ Jsp. p. 335; Pl. መሠጥ፡ Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; አራዊት፡መሣጥያን፡ F. N. 33, 4.

መምሠጥ፡ subst., Plur. መማሥጥ፡ instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀγκύλη לֻלָאוֹת) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus* vel *uncinus:* መማሥጠ፡መናስግት፡ δακτύλιοι (טַבְּעוֹת) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκυτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest* ἐπίσπαστρον (מָסָךְ): መንጠላዕት፡መምሠጥ፡ Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጢር፡ *mysterium* vid. sub ምስጢር፡

ማር፡ et ማሪ፡ nom. peregr. sc. syr. ܡܪܝ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut ማር፡ኤፍሬም። Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopibus inditur; et a poëtis rhythmi causa nomini proprio passim postponitur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc ማራናታ፡ μαρὰν ἀθά מָרַן אֲתָא (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel መርሀ፡) I, 1 [amh. መራ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon הוֹרָה *monstrare* et אֹרַח ܐܘܪܚܐ *via* illustrando etymo comparanda sint?] Subj. ይምራሕ፡ 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: መልአከ፡ዘይመርሐኒ፡ Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ὁδηγεῖν, καθοδηγεῖν: ወረደ፡መንፈስ፡እምእግዚ"፡ወመርሖሙ፡ Jes. 63, 14; መራሕከሙ፡በበምድ፡ደመና፡ 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ἄγειν መሪሐ፡ይመርሖሙ፡ 4 Reg. 9, 20 (aliâs ἄγειν ወሰደ፡ verti solet); c. በ፡ vel ውስተ፡ loci, per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; ዘመርሐነ፡ውስተ፡ብሔረ፡በድው፡ Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. ውስተ፡ viae Sap. 10, 10; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; አምላክ፡ይምራሕከ፡እንተ፡ላዕሉ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; መርሐ፡ከልአነ፡ኀበ፡አሚን፡ Chr. ho. 26. 2) *praeire, ducem esse*, προάγειν እለ፡ይመርሑ፡ወእለ፡ይትልዉ፡ Marc. 11, 9; ይመርሑ፡ቅድመ፡ሰረገላ፡ ἦγαν τὴν ἅμαξαν 2 Reg. 6, 3; ἡγεῖσθαι ይመርሖሙ፡ Ex. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. ኀበ፡ rei (in libris e sermone Arabico translatis): ወይመርሕ፡ኀበ፡ዝንቱ፡ቃሉ፡ለልዑል፡ (*hoc demonstratur verbo Altissimi*) F. N. 24, 1; ተወከፍተ፡ሠያጢ፡ዐረቦነ፡እምእደ፡ተሣያጢ፡ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡ F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam:* አንተ፡(እግዚ"፡)አምራሕከ፡ጽድቀ፡ወኀጢአተ፡ወፈለጥከ፡ብርሃነ፡ወኀጢአተ፡፩፡እኩየ፡ወሠናየ፡ Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; ተመራሕነ፡ውስተ፡ዛቲ፡ጸጋሁ፡ προςαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; ተመሪሐነኬ፡ውስተ፡ጽድቅ፡እምዡለንታሁ፡ πανταχόθεν οὖν συνωθούμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (አበዊነ፡)ዘይደልወነ፡ከመ፡ንትመራሕ፡በምግባራቲሆሙ፡ወንትመሰል፡በሙ፡ Jsp. p. 359; ከመ፡ንትመራሕ፡በትእዛዙ፡ Phlx. f. 242.

መርሕ፡ subst., m. et fem., Pl. አምርሕት፡ (pro quo passim አምሕርት፡ ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; ኢይስቆጽስ፡ውእቱ፡መርሖሙ፡ለሕዝብ፡ Did. 4; ከማሁ፡እንትሙኒ፡መርሐ፡ኩንዎሙ፡ Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. ውስተ፡ ut: እስመ፡ውእቱ፡መርሕ፡ውስተ፡ጥበብ፡ Sap. 7, 15; c. ለ፡ ut: ከየ፡መርሐ፡ለከሒድ፡ II Abt. 57. De femina: ኮነት፡መርሐ፡ Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; መርሕ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡ Gal. 3, 24; et μεσίτης: *Christus* መርሐ፡ለሐዳስ፡ሥርዐት፡ Hebr. 12, 24; σκοπός Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps:* κυβερνῆται Hez. 27, 28 (cfr. ܡܕܒܪܢܐ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): መርሐ፡ግብረ፡አናቅጽ፡ *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሐት፡ n. act. *ductus, gubernatio:* ዘወሀቦ፡ጥበበ፡ምርሐት፡(ይምራሕ፡) *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሒ፡ n. ag. f. መራሒት፡, Pl. መራሕያን፡ fem. መራሕያት፡, *ductor, dux:* ከመ፡ትኩን፡መራሒ፡ ἡγούμενος 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. c. ለ፡ vel ኀበ፡, ut: መራሒ፡ለዝሙት፡ *perductor* (*leno*) II Const. Ap. 17; ብእሲት፡መራሒት፡ኀበ፡ዝሙት፡ *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (ዛቲ፡መጽሐፍ፡) መራሒተ፡ልቡና፡ይእቲ፡ Fal.; *Satanas* መራሒ፡ኵሉ፡እኩይ፡ Clem. f. 221; እግዚ"፡መራሒ፡ሕይወት፡ Prec. Mat.; Kid. f. 12; መራሕያን፡ብርሃን፡ epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Aẞbehae Chr. Ax.

ተመራሒ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens:* Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

መርመር፡ subst. *marmor* (مَرْمَر): አዕማደ፡ መርመር፡ Sx. Tachs. 8.

መርመሬ፡ *pera* vid. sub ረመረ፡

መርሙጻ፡ vid. በርሙጻ፡

መረረ፡ et **መረ፡** I, 1 [amh. id.; מָרַר, ܡܪ, مَرَّ] Subj. ይምረር፡ (ይምርር፡ 4 Esr. 8, 40 Laur.) 1) *amarescere, amarum esse:* ይመርር፡ ጣዕሙ፡ ለመዓር፡ በዕጕሥታር፡ Herm. p. 30; ዘይመርር፡ እምሐሞት፡ Prov. 5, 4; c. pron. suff. pro Dat.: ይመርረኪ፡ ኀዲገ፡ እግዚ" Jer. 2, 19; (*malis dulcia sunt opera peccati*) ወይመርርሙ፡ ምግባሪሁ፡ ለጽድቅ፡ Clem. f. 83; ለትምረሪ፡ ለከርሥከ፡ Apoc. 10, 9. 2) *exacerbari dolore et ira; tristem, moestum esse* vel *fieri* (πικραίνεσθαι) መረርኩ፡ Ruth 1, 20; መረረተኒ፡ ነፍስየ፡ እምኔክን፡ 1, 13; መረት፡ (v. መረረት፡) Jes. 14, 9; መሪረ፡ መረርኩ፡ Thr. 1, 20; c. በእንተ፡ 4 Esr. 8, 40 (Laur.).

አምረረ፡ II, 1 1) *amarum reddere* Apoc. 10, 10; Am. 6, 12. 2) *amare* vel *acerbe agere:* አምርር፡ በኪዮቶ፡ πίκρανον κλαυθμόν *acerbe defleas eum* Sir. 38, 17; ጸርኀ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ ወአምረረ፡ ጥቀ፡ Gen. 27, 34. 3) *dolore exacerbare* i. e. *moerore afficere* et *ira exacerbare* i. e. *irritare* alqm: አምረሩ፡ ለነፍስየ፡ Job 27, 2; Kuf. 25; ከመ፡ ያምርሩኒ፡ በምግባረ፡ እደዊሆሙ፡ Jer. 51, 8; Hez. 2, 3; Ps. 5, 12. 105, 8; Hebr. 3, 15. 16. 4) acerbe i. e. iracunde vel moeste agere, *exacerbari, exasperari* vel *moerere:* አምረሩ፡ (v. ተምዑ፡) ላዕለ፡ ኤርምያስ፡ Jer. 44, 15; 4 Esr. 8, 40 (in plur. codd.); fortasse Hen. 99, 12.

ምሩር፡ part. *amarus, exacerbatus, moestus:* ምሩራን፡ οἱ ἐν πικρίᾳ Job 3, 20; παραπικραίνοντες Ps. 67, 7.

መሪር፡ adj. f. **መራር፡** 1) *amarus, acerbus:* ማይ፡ መሪር፡ Jac. 3, 11. 12; Ex. 15, 23; τὸ πικρόν Jes. 5, 20; Prov. 27, 7; መሪረ፡ ከነ፡ ሜስ፡ Jes. 24, 9. Translate a) de iis, quae dolorem et moerorem efficiunt vel animum vulnerant (pungunt): ኦሞት፡ እፎ፡ መሪር፡ ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; መራር፡ እሞት፡ ብእሲት፡ Koh. 7, 26; ለገቢረ፡ መሪር፡ Ps. 63, 3; መሪር፡ አፉሆሙ፡ Rom. 3, 14; Ps. 13, 6; መራረ፡ ያወሥኡከ፡ Sir. 29, 25; Jac. 3, 14; adv.: እንዘ፡ ይጠወቅ፡ ነፍስየ፡ መሪረ፡ Job 10, 1; መሪር፡ πικρία *amaritudo* i. e. *exacerbatio* Eph. 4, 31. b) de fletu, clamore, luctu (acerbus, vehemens): ጸራኅከ፡ ጽራኅ፡ መሪረ፡ Hen. 65, 5; በቃል፡ መሪር፡ 65, 2; መሪር፡ ሐዘን፡ Sir. 25, 18; adv.: የዐወይዉ፡ መሪረ፡ Hez. 27, 30; መሪረ፡ ይበክዩ፡ Jes. 33, 7. 22, 4; Matth. 26, 75. 2) *exacerbatus* a) *moestus, tristis* Ruth 1, 20; ይኄይስ፡ መዊት፡ እመራር፡ ሕይወት፡ Sir. 30, 17. b) *immitis, crudelis:* ሕዝብ፡ መሪራን፡ Hab. 1, 6; መሪራነ፡ ነፍስ፡ Jud. 18, 25. c) *refractarius, contumax* (παραπικραίνων) Ps. 77, 10; ቤት፡ መሪራን፡ Hez. 2, 5 seq. (בֵּית מְרִי).

ምረር፡ subst. Pl. ምረራት፡ *amarities, amaritudo, acerbitas:* ምረሩ፡ ለማይ፡ Apoc. 8, 11 rom.; ጥዕምኩ፡ ዕጕስታረ፡ ወዝሎ፡ ምረራተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይመርር፡ እምንጼት፡ Fal. f. 65; እንዘ፡ ያአምሩ፡ ምረረ፡ ለሞት፡ Macc. f. 19; እለ፡ ተዐገሡ፡ ምረራተ፡ ብዙኀ፡ Chr. ho. 31; de acerbitate iracundi et contumacis: ምረርከ፡ (v. ምረትከ፡) Jes. 37, 29, et moesti vel afflicti: Job 7, 11; ምረረ፡ ነፍሱ፡ 21, 25.

ምረት፡ n. act. et subst., id. q. ምረር፡, ut Deut. 29, 17; Num. 33, 9; Sap. 8, 16; ምረተ፡ ሕምዝየ፡ Threu. 3, 20; በምረተ፡ ነፍሱ፡ Sir. 4, 6; contumacia Kuf. 1.

መርስ፡ *portus* vid. sub ረሰወ፡

መረሰ፡ id. q. مَرَسَ (مَرَشَ, مَرَثَ, مَرَدَ) *madefacere, macerare* aqua. Hinc

ተመርሰ፡ III, 1 *macerescere, putrere:* (ናእምር፡) ከመ፡ ዘጊአ፡ ወተመርሰ፡ እምአባላት፡ ይትመተሩ፡ ወሲሲት፡ ዕጊ፡ ይከውና፡ hom. Rhegini in Cyr. f. 109. Voc. ad Cyr.: ተመርሰ፡ ዘ፡ ማሰነ፡

መርሰሰ፡ quadr. I [etiam ረምሰሰ፡ q. v.; מִשֵּׁשׁ, chald. מַשְׁמֵשׁ et מְשַׁמֵּשׁ; arab. مَسَّ] *palpare* manu, *palpando quaerere:* ተመረሰስ፡ (var. ታመ"፡) መዓልተ፡ ከመ፡ ይመረስስ፡ ዕዉር፡ Deut. 28, 29.

አመርሰሰ፡ II 1) caus. *palpare facere:* Ex. 10, 21. 2) id. q. I *palpare* Deut. 28, 29 var.; Job 5, 14 var.; 12, 25 var.; Jes. 59, 10 var.

መርሰስ፡ subst. *palpatio:* የሐውር፡ በመርሰስ፡ *palpando incedit* (coeci instar) 2 Petr. 1, 9. — *Voc. Ae.:* መርሰስ፡ ዘ፡ መዳሰስ፡ vel መድኀሠሥ፡

ምርስኔ፡, **መርሲኒ፡**; **ሚርስንስ፡**, **ሚረሲንስ፡**, **ሜርሴንስ፡**, **ምርስኔን፡**, **መርሲኔን፡** (مرسين) n. peregr. μυρσίνη (Gen. μυρσίνης, Acc. μυρσίνην) *myrtus* Kuf. 21; Jes. 41, 19 (et 55, 13 vrs. nov.); 2 Esr. 18, 15.

መረቅ፡ subst. *jus, jusculum* [amh. መረቅ፡, መርቅ፡; hebr. מָרָק et פָּרָק; arab. مَرَق; de etymo vid. Ges. thes. p. 820 et 1131] M. F.

መርቄ፡ *calor gravis* vid. sub ረቀየ፡

መረብ፡ subst. *ingluvies*, quod nonnisi nomini አድግ፡ subjunctum occurrit, sc. አድገ፡ መረብ፡ *asinus ingluvie praeditus* πελεκάν (קָאָת) Ps. 101, 7; Lev. 11, 18 (at Deut. 14, 18 አበጕንበሕ፡) *truo, pelecanus onocrotalus* (qui asini instar rudit; Bocharti Hieroz. III. 19). Voce መረብ፡ e መርበብት፡ contracta *rete* significari, et nomine *retis ingluviem* illam, truae similem, quam sub rostro habet avis, appellatam esse censuit Ludolfus. At ut contractio illa cum legibus Geez linguae haud convenit, ita nomen *rete* parum aptum videtur. Quare videas, annon መረብ፡ (መረው፡) ad rad. مَرِيَ vel مَرُوَ referendum sit, unde Arabes مَرِيءٌ, Hebraei מֻרְאָה *ingluvies avium* petierunt: *ingluviem* autem avis τὴν βρογχοκήλην sacco vel truae similem a rostro dependentem apte nominaveris. Hujus interpretationis ne minimam quidem nobis injiciant dubitationem scholia auctorum *Voc. Ae.* አድገ፡ መረብ፡ ዘ፡ የበዳ፡ አሕያ፡ vel የሚዳ፡ አሕያ፡ (i. e. *onager*), quia hanc interpretationem e voce አድግ፡ temere conjectam esse manifestum est. *Aliud:* አ"፡ መ"፡ ዘ፡ ጋጋኖ።

ተማረተ፡ vid. sub ማሪ፡ col. 169

መረተ፡ rad. inus., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَتَ II *minutim contrivit* (مَرَشَ, مَرَسَ V, ܡܪܣ, מָרַח; cfr. etiam بَرْتٌ *terra mollis*).

መሬት፡ subst. (sine dubio pro መሪት፡ vel መራት፡), [amh. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur" (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, γῆ Gen. 3, 19; እንተ፡መሬት፡ 4 Esr. 5, 15; ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 10, 9. 34, 15; ከመ፡እኩን፡መሬት፡ Tob. 3, 6; መሬት፡ወሐመድ፡ Job 42, 6; Sir. 10, 9; ኰኵሕ፡ኀበ፡አልቦ፡መሬት፡ Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χοῦς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; ወደዩ፡መሬተ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Thr. 2, 10; Hez. 26, 4. 12; ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡ Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χῶμα መሬት፡ምድር፡ Ex. 8, 13; ረሰይከ፡ለአህጉር፡መሬተ፡ Jes. 25, 2; እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. ጠባይዕ፡ 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata, (mortarium)* πηλός: አብያተ፡መሬት፡ Job 4, 19; ሥጋክሙ፡መሬት፡ 13, 12 (alias ጽቡር፡); κονία መሬት፡ጸዐዳ፡ Deut. 27, 2. 4; χοῦς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. ምጽራብ፡); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መሬታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; መሬታዊ፡እንተ፡ውኅላፌ፡ Clem. f. 238. 122; መሬታዊ፡ሰብእ፡ Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; መሬታውያን፡ opponuntur coelestibus (ሰማያውያን፡) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam ጠባይዕ፡)

ሜሮን፡ n. pergr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum ሥርዐተ፡ሜሮን፡ inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መሩናት፡ *candelabrum* vid. sub መናሬት፡

መሩናታ፡ vid. sub ማር፡

መረዋት፡ *campana* (form. amh.) vid. sub ረውሐ፡

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرِحَ *valde laetus fuit* (مَرَحٌ *magna lubentia et laetitia, petulantia*); vicina videntur مرج, مرز, ورى, מְרָא, בָּרָא] Subj. ይምራዕ፡, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec.: *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. በ፡ cum aliquo vel aliqua: ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡ Can. Anc. 18; እመቦ፡ዘያፈቅር፡ደቂቀ፡ይምራዕ፡በሙ፡ (*paedico*) Kedr f. 83; ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡አው፡ብእሲ፡ዘይመርዕ፡በደቂቅ፡ ib. f. 73; vel c. በ፡ corporis: እመቦ፡ብእሲት፡ዘትመርዕ፡በሥጋሃ፡ ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc.: መራዕኪዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae* vel *libidini sese dedere, libidine corrumpi*: ዘይረክሱ፡በተመርዖ፡ውስተ፡ፍትወት፡ III Const. Ap. 13; እስመ፡ይትመራዕ፡ነፍስቶሙ፡ Herm. p. 16. — *Voc. Ae.*: ተመርዐ፡ዘ፡ማሰነ፡።

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: ምርዕት፡ይእቲ፡ ἄσωτος Prov. 7, 11; ἀσύνθετος ምርዕት፡ Jer. 3, 7 (ኀስርት፡ 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiatori non repugnat* ሰመይዋ፡ምርዕት፡ Kedr f. 72; ምሩዓን፡ Jer. 31, 28 (gloss.); ምሩዕ፡በፍትወት፡ነፍሱ፡ Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. መርዓት፡ (si lectio sana est), *libido, lascivia*: መርዓት፡ ἀσέλγειαι Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel ምርዓት፡ subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ἀσέλγεια Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ἀσωτία Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ἀσυνθεσία Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; ዝሙት፡ወምርዐት፡ Kuf. 25; ገብረ፡ዝሙት፡ወምርዐት፡ F. M. 6, 15; ስክር፤ሥሥዕት፤ፈቲው፤ምርዐት፤ዝሙት፡ Kid. f. 4; እምስክር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፡ Clem. f. 139; ናወግዝ፡እንተ፡አርያኖስ፡ምርዐተ፡ወዕልወተ፡ Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. ምርዐት፡; *Voc. Ae.*: ምርዓ፡ዘ፡ጕልሻ፡ (v. ጕለሻ፡).

መርዓት፡ *sponsa*, መርዓ፡ *nuptiae*, ተመርዐወ፡, al. vid. sub ረዐወ፡

ማሪ፡, rarius ማርያ፡ (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. ማርየ፡ et ማሬ፡, Pl. ማርያን፡, ማርያት፡, ማረይት፡ (de ምርአያት፡ Did. ed. Platt p. 49 vid. ምርአይ፡ sub ርእየ፡) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; ይፈንዎሙ፡ለማርያን፡ይፄወዉ፡ Job 12, 19; ማርያን፡ et ማረይት፡ Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. كَاهِن): ውእቱ፡ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ወዘማርያት፡ 2 Par. 33, 6; ἐγγαστρίμυθοι ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማርያን፡ወሰብአ፡ሰገል፡ μάγοι Χαλδαῖοι Γαζαρηνοί Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47. 114, c. 138, 2 ad radicem ርእየ፡ retuli, et ማሪ፡, e መርኢ፡ vel መርአይ፡ contractum, proprie *monstratorem* i. e. *interpretem* arcanorum vel *hierophantem* significare existimavi; sed postquam *sacrificuli* notionem antiquitus potiorem fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. ማሪታት፡ (et መሬታት፡) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: ለእመቦ፡ዘሐተተ፡ማሪተ፡ Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; ማሪታት፡ var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማሬታት፡ Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. H. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): ተጠያሪ፡ በማሪት፡ በሐመድ፡ በፍሬ፡ ዕፀዋት፡ caet.

ተመረየ፡ III, 2 et ተማረየ፡ III, 3 *hariolari, divinare, augurari:* ዘይትሜረይ፡ በከዋክብት፡ ወበአእባን፡ ወበዕፀው፡ Clem. f. 245. 224; ዘያሰግል፡ ወዘይትሜረይ፡ Clem. f. 128. 178; ለተመርዮ፡ ወለተሰግሎ፡ Kuf. 11; ዘይትሜረይ፡ በሰገል፡ Kedr f. 65; ዘይትማረይ፡ ወዘያበውእሙ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ለመሠርያን፡ F. N. 11. 3; ኵሉ፡ ተማርዮ፡ እምኀይለ፡ አጋንንት፡ ወኵሉ፡ ተንብዮ፡ እምኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ M. M. f. 314.

አስተማረየ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem:* ሰይጣን፡ ይጼዐን፡ በሰብእ፡ ለአስተማርዮ፡ M. M. f. 91.

ተማረት፡ III, 3 i. q. ተማረየ፡, ut: ብእሲት፡ ዘተትማረት፡ አው፡ ለከልእ፡ ትብል፡ ትትማረት፡ በእንተ፡ ፍቅረ፡ ምታ፡ አው፡ በእንተ፡ ፍቅረ፡ ከልእ፡ Syn. f. 392 (coll. amh. ማርተኛ፡ Isenb. p. 22).

መረየ፡ rad. inus., quae mihi cum מור et יָמַר *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረየ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub አሜረየ፡ infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo:* (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII diviseris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) ዕለት፡ ምርያ፡ ዘያጠውዮን፡ ለመዋዕለ፡ ዓመታት፡ ወያዐውዶን፡ እምዝ፡ ውስተዝ፡ (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus affert, diem festum Gabrielis ምርያ፡ vocari.

አሜረየ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine imparem efficere numerum*, (ዘቲ፡ ዕለት፡) አሜረየት፡ እንዘ፡ ታመሪ፡ (opp. አዒረየት፡ እንዘ፡ ታዒሪ፡) M. M. f. 265.

መረደ፡ I, 2 [cogn. cum ሮደ፡ et ሮጸ፡ q. v. Notio primariae radicis in *currendo, discurrendo* esse videtur (רוּד رَادَ); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem esse* (מָרַד مَرُدَ ረደደ, መርደደ፡), e notione *currendi* manat *pellere, propellere* (مَرَدَ *propulit navem*), *persequi* (רָדַף ሮደ፡)] *vires intendere in currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem* vel *impetum facere:* ዘይሜርድ፡ ይከመ፡ እንዘ፡ ይረውጽ፡ διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; መረዱ፡ ይዲግንዎሙ፡ Sap. 19, 2; እንዘ፡ ይሜርዱ፡ ἀλλόμενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Hed. 9 Enc.; ይሜርድ፡ ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ውስተ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ይሜርዱ፡ Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. ኀበ፡ gentis, in quam incursio fit p. 273; vel c. Acc. loci, in quem impetus fit: መረደ፡ ሀገሮሙ፡ ለሳምራውያን፡ ወአንኀለ፡ መቅደሶ፡ p. 299; c. c. ላዕለ፡ pers. *acrius currendo vires* alicujus *immodice intendere:* ለእመ፡ መረድኩ፡ ላዕሌሆሙ፡ Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque መራድ፡ subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio* vel *excursio bellica* (غَزَاةٌ): መራደ፡ ረሲዓን፡ ὁρμαὶ ἀσεβῶν Prov. 3, 25; እምድምፀ፡ መራድ፡ Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ὅρμημα Am. 1, 11; διωγμός Act. 13, 50; በውስተ፡ መራድ፡ ἐν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; ሰራዊት፡ እለ፡ ይትቃተሉ፡ ውስተ፡ መራድ፡ (v. ምራድ፡) Joel 2, 5; ጊዜ፡ መራዱ፡ Sx. Ter 12 Enc. Hinc አፍራሰ፡ መራድ፡ *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3ª, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? ከመ፡ ይክዐዉ፡ መራደ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov. 2) concr. *turma irruentium; impetum* vel *incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem መራድ፡ n. ag. statuere malis): ፈኖከ፡ መራደ፡ ትንንያ፡ ይቅድሙ፡ ተዓይኒከ፡ Sap. 12, 8; በእንቲአከሙ፡ እፌኑ፡ በቢሎን፡ መራደ፡ Jes. 43, 14; ሰአሎ፡ ለፍምፍምዮስ፡ (*Pompejum*) ከመ፡ ይፈኑ፡ ሎቱ፡ መራደ፡ መርድአ፡ ላዕለ፡ እኁሁ፡ Jsp. p. 308. — *Voc. Ae.:* መራድ፡ ዘ፡ ወራሪ።

ምርዱድ፡ part. (verbi quadril. መርደደ፡, quod utrum a rad መረደ፡ an a ረደደ፡ derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *pertinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi መረደ፡ conjuncta sit, vid. sub መረደ፡, et cfr. مَرَدَ *assiduus* vel *continuus fuit* in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — *Voc. Ae.:* ምርዱድ፡ ዘ፡ ድፍንት፡ (ድፍረት፡?).

መረገ፡ I, 1 propr.: illinere, oblinere [ut مَرَخَ مَرَّحَ مَرَغَ מָרַח al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: ይመርግዎ፡ ለአረፍት፡ ἀλείφουσι τὸν τοῖχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur ገየረ፡); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: ምርገ፡ ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: ትመርጎ፡ መሬት፡ ጸዐዳ፡ κονιάσεις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha* al. *jungere caementa, malthare* (cfr. talm. מִרְקָה *gluten*) Kuf. p. 43; ደፈኖ፡ አፈ፡ ግብ፡ መሪጎ፡ *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In *Voc. Ae.* verbum ገየረ፡ verbo መረገ፡ explicatur.

ምሩግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus:* ቤት፡ ምሩግ፡ κεκονιαμένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡, መርግ፡, ምራግ፡ subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): ከመ፡ መርገ፡ (v. ምራገ፡) አረፍት፡ ἀλοιφή Job 33, 24; አይቴ፡ ምርግከሙ፡ ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; ምርገ፡ አረፍት፡ κονίαμα Dan. 5, 5; መርገ፡ ኖጺ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Sir. 22, 17; መርገ፡ አረፍት፡ Org.

ምርገት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርግሐ፡, አመርግሐ፡ vid. sub ረግሐ፡

ምርጕዝ፡ *baculus*, ተመርጐዘ፡ vid. sub ረገዘ፡

መረግድ፡ et ዘመረግድ፡ n. peregr. σμάραγδος μάραγδος *smaragdus* gemma (hebr. בָּרֶקֶת, sanscr. मरकत et मसार vel मसारक, pers. زُمُرُّد et زُمُرَد, arab. زُمُرُّذ; ejus species est pers. زَبَرْجَد, arab. زَبَرْجَدٌ; aram. זְמַרְגַּד, ܙܡܪܓܕܐ) መረግድ፡ Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; እብን፡ ዘሕብረ፡ መረግድ፡ λίθος σμαραγδίτης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; ዘመረግድ፡ Ex. 36, 17; dubium utrum መረ" an ዘመ"

Ex. 35, 12. 36, 13. — *Voc. Ae.*: **መረግድ፡በአሪት፡ወበቀለምሲስ፡** (in Pentateucho et Apocalypsi) **በርዝድ፡በቅብጢ፤ዘምሩድ፡በዐረቢ፤ሕብሩ፡ሐመልሚል፨**

መርጡር፡ et **መርጡል፡** (gramm. § 32) n. peregr. 1) τὸ μαρτύριον *testimonium* (qua voce LXX et עֵדוּת et מוֹעֵד interpretati sunt), **ታቦት፡ዘመርጡር፡** *arca testimonii* (aliâs: *arca foederis*) Ex. 25, 22. 26, 33; **ደብተራ፡ዘመርጡር፡** *tabernaculum testimonii* Ex. 29, 4. 10. 30, 18. 26. 36; Macc. f. 18; at **መርጡል፡** ex. gr. Ex. 25, 10. 28, 39. 33, 7. 35, 21. 38, 26. 27. 40, 2. 3; Num. 17, 19; 1 Reg. 8, 4; **መክን፡መርጡል፡** 2 Par. 24, 6 (pro quo aliâs in Par. legitur **ስምዕ፡**); **በቅድመ፡መርጡል፡** Ex. 16, 34. Poët. propter rhythmum (homoeoteleuton) sensu generaliore usurpatur: *templum* (Hierosolym.) Sx. Teq. 6 Enc. 2) *sacrarium* vel *sacellum*, in specie memoriae Sanctorum et Martyrum consecratum: Sx. Teq. 25; Ter 12; **እምኔታት፡በውስተ፡አሐቲ፡መርጡል፡** Sx. Ter 1 Enc.; Gad. T. H.

መርጡላዊ፡ vel **መርጠላዊ፡** adj. rel. *ad tabernaculum testimonii pertinens* vel *templo addictus* M. M. f. 27. 81.

መሰለ፡ et **መስለ፡** I, 1 [מָשַׁל ܡܬܠ مَثَلَ; amh. id. q. aeth.] Subj. **ይምሰል፡** 1) *similem esse* vel *fieri*, (*speciem habere* alicujus rei), c. c. Acc.: **ይመስሎ፡ዝንቱ፡ወልድ፡ለጦቢት፡** Tob. 7, 2; Kuf. 31; **አልቦ፡ዘይመስሎ፡** Sir. 25, 11; **ምንተ፡ይመስሉ፡** Jes. 23, 2; **ምንተ፡ይመስል፡ብእሲ፡** 4 Reg. 1, 7; **ሕብሩ፡ይመስል፡እሳተ፡** 4 Esr. 14, 41; **አርዌ፡ዘይመስል፡ድበ፡** Dan. 7, 5; Hez. 32, 2; Gen. 30, 8; Luc. 13, 18; Matth. 18, 23. 25, 1; Apoc. 13, 2; vel c. **ከመ፡** ut: **ከመ፡ገሞራ፡እመሰልነ፡** Jes. 1, 9; Rom. 9, 29; 4 Esr. 4, 64; **ከመ፡ወልደ፡እግዚ"፡ይመስል፡** Dan. 3, 25; **ይመስሉ፡ሕዝብየ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ልበ፡** Hos. 4, 6; Apoc. 4, 7; **ወዘይመስሎ፡** *et alia hujusmodi* Syn. 2) *videri* vel *putari*, c. c. Acc. (raro c. **ለ፡**) pers., cui videtur, et c. Acc. vel **ከመ፡** rei: **ነገርየ፡ይመስል፡ሐሰተ፡** *verba mea videntur falsa esse* Job 6, 3. 25; Hebr. 12, 11; **ለእመኒ፡ኅዳጠ፡ወሀበከ፡ብዙኀ፡ይመስሉ፡ለልቡ፡ዘጸገበከ፡** *id quod tibi dedit, ei multum videtur* Sir. 20, 14; Job 24, 17; **ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡** 41, 20; **በፍናው፡ዘይመስላሁ፡ለብእሲ፡ርቱዓተ፡** Prov. 16, 25; Hen. 80, 7; **ከመ፡ኢይምሰሎ፡ጠቢበ፡ለርእሱ፡** 26, 5; Marc. 6, 49; **አኀዙ፡ይውግርዎ፡በእብን፡እንዘ፡ይመስሎሙ፡ኤርምያስሃ፡** *cum iis Jeremias esse videretur* Rel. Bar.; **ከመ፡አድግ፡ይመስለኒ፡** Job 11, 12; Gen. 19, 14; 2 Petr. 1, 13; rarius c. **በኀበ፡** pers., ut: **ፍኖት፡እንተ፡ትመስል፡ርትዕተ፡በኀበ፡ሰብእ፡** Prov. 14, 12. Nonnumquam id, quod alicui videtur, verbo finito exprimitur, ut: **መሰሎ፡ይሰክብ፡** *videbatur ei dormire* (putavit eum dormire) Judith 14, 14; **በብዝኀ፡ነገርከኑ፡ትጸድቅ፡** (v. **ትጸድቅ፡**) **ትመስል፡** Job 11, 2; etiam praemisso **ከመ፡**, ut: **ለአዕይንተ፡አብዳን፡መሰሉ፡ከመ፡እሙንቱ፡ዘሞቱ፡** Sap. 3, 2. 3) impers. *videtur* (es scheint), c. Acc. pers. et c. **ከመ፡** seq. Indic: Jac. 1, 7; **ብዙኃን፡እለ፡ይመስሎሙ፡ከመ፡** Sir. 29, 4; vel seq. **ዘ፡** et Indic.: **መሰለኒ፡ዘ፡** 4 Reg. 5, 11; Gen. 31, 31. 35; Dan. ap. 13, 6; Matth. 5, 17; Jac. 4, 5; vel seq. enuntiatione integra sine particula praemissa Jes. 57, 8; Phil. 3, 13. Multis in locis hoc verbum Nr. 2 et 3 latinis verbis *putare*, *existimare* apte interpretaberis. 4) rarissime trans.: id. q. **መሰለ፡** I, 2 q. v., ut Jud. 14, 13.

መሰለ፡ I, 2 *assimilare* i. e. 1) *comparare*, *aequiparare*: **በመኑ፡ትሜስልዎ፡** (var. **ታስተማስልዎ፡**) **ለእግዚ"፡** Jes. 40, 18. 2) *effigiare*, *figurare*, *formare* (ad similitudinem exempli): **ገብር፡ወመሰሎ፡** Jes. 40, 19; **ይሜስል፡ጸቡረ፡በእደዊሁ፡** Sir. 38, 30; **ገለፎ፡ወመሰሎ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡** Sap. 13, 13; Ex. 32, 4. 36, 39. 37, 3. 3) *similitudinem instituere*, *parabolas* vel *aenigmata* vel *proverbia* vel *dicteria proponere*: **መሰለ፡ሎሙ፡** ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Luc. 14, 7; Marc. 3, 23; **ውስተ፡መስሉ፡ነገር፡ኢይኄልዉ፡** Sir. 38, 33; **ምንተ፡ዘይሜስሉ፡በብሔረ፡እስራኤል፡** Hez. 12, 22. 16, 44; **መስል፡ምሳሌ፡ነገር፡** 17, 2; **ይሜስሉ፡ላዕሌሁ፡** Hab. 2, 6; **ይሜስሉ፡ላዕሌክሙ፡ምሳሌ፡** Mich. 2, 4; Num. 23, 7. 18. 24, 3; **እሜስል፡ለክሙ፡አምሳለ፡** (πρόβλημα) Jud. 14, 12; (at **ምስል፡** (I, 1) **አምሳሊከ፡** 14, 13); 2 Petr. 2, 22.

አምሰለ፡ II, 1 1) *similem facere* aliquem alicui, *speciem praebere* alicujus alicui, c. dupl. Acc.: **ብዕልክሙ፡ዘያመስለክሙ፡ጻድቃነ፡** Hen. 96, 4. (E Libr. Myst. Ludolfus affert notionem: *imaginem*, *figuram dare rei*). 2) *inducere* aliquem *ut putet* (propr. verisimile facere alqd cui), c. **ለ፡** pers.: **ያመስል፡ለሰብእ፡ከመ፡ውእቱ፡ያፈቅረኒ፡** *hominibus suum mei amorem persuadet* Jsp. p. 338. 3) plerumque: *similem putare* alqm vel alqd alicui, *habere* alqm vel alqd *pro* aliquo, vel *existimare*, *putare* seq. Acc. c. Inf.; c. c. dupl. Acc.: **ዐርከ፡አምሰልዎ፡** φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν Sap. 1, 16. 13, 2; **እንዘ፡ታመስሉኒ፡ኤርምያስሃ፡** Rel. Bar.; Asc. Jes. 8, 21; vel cum Acc. et praep. **ከመ፡**, ut: **ከመ፡ዘእምከልእ፡ሕዝብ፡ያመስሉኒ፡** Job 19, 15; vel seq. enuntiatione integra: **አምሰላ፡ስክርት፡ይእቲ፡** (*putavit eam: ebria est* i. e. *ebriam esse*) 1 Reg. 1, 13 var.; etiam praemissa **ዘ፡** vel **ከመ፡** conj., ut: **አምሰላ፡ያዕቆብ፡ዘራሔል፡ይእቲ፡** Kuf. p. 101; 1 Reg. 1, 13. 4) absol. *putare*, *existimare*, *opinari* seq. **ዘ፡** vel **ከመ፡** vel **እስመ፡**, ut: **አልቦ፡ዘያመስል፡ከመ፡** Job 25, 3; Asc. Jes. 6, 14; Hen. 98, 7.

ተመስለ፡ III, 1 raro usitatum (ut Rel. Bar.; 4 Esr. 6, 37 var.), plerumque

ተመሰለ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *se assimilare* alicui i. e. a) *imitari*, *aemulari*, c. c. Acc. 1 Cor. 11, 1; 1 Thess. 1, 6; Phil. 3, 17; **መኑ፡ትትሜሰል፡በኑኀከ፡** Hez. 31, 2; Rel. Bar.; c. **ከመ፡** vel **በ፡**, ut Eph. 5, 1; 1 Thess. 2, 14. b) *similem fieri*, *aequiparare*, c. Acc. vel **በ፡** vel **ከመ፡**, ut Matth. 6, 8; Jes. 14, 14; **ተመሰልኪ፡ብእሲተ፡ዘማ፡** Hez. 16, 32; Rom. 2, 20. 6, 5; Jsp. p. 366; 4 Esr. 6, 37; **ኵሉ፡ዘይትኄበይ፡ይትሜሰል፡በሰይጣን፡** F. M. 3, 1; Org.; 4 Esr. 8, 57. c) *assimulare*, *simulare*, *speciem prae se ferre*: **ዘእንዘቦ፡ንዋይ፡ይትሜሰል፡ከመ፡ነዳይ፡** Chr. Ta. 11. d) *se transformare*, *speciem* vel *figuram alius inducere*, *se convertere in alium*: **ተመሲሎ፡ከመ፡ገብር፡** Phil. 2, 7; **ተመስለ፡በአምሳለ፡ንስር፡** Rel. Bar.; **ሰይጣን፡ይትሜሰል፡በኵሉ፡አራዊት፡** Clem. f. 223—225; **ተመሰለ፡ኪያሃ፡(ለዖፍ፡)** ib.; etiam abs. **ተመሰለ፡** *se transformavit*, ib.; c. **በ፡** Rom. 1, 26; c. **በከመ፡** Asc. Jes. 10, 9. 10. 23. 26; c. **ለ፡** 10, 30. 2) *similem putari*, *videri*: **ይትሜሰል፡** (v. **ይመስል፡**) **ጠቢበ፡** δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28. 3) *comparari*: **ሙሴ፡ተመሰለ፡ከመ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** Clem. f. 206; Lud. Comm. Hist. p. 501, n. 35. 4) effigiari i. e. *repraesentari*, *significari*: (**አንተ፡**) **አንጉሥ፡ዘተመሰልከ፡በብጽሐተ፡ጠሊ፡** (Dan. 8) **ወዳራኒ፡** (*et Darius*) **ውእቱ፡ዘተመሰለ፡በበግዕ፡** Jsp. p. 280.

ተማሰለ፡ III, 3 1) *sibi invicem similes esse*, *inter se*

aequales esse, aequiparare: Ex. 38, 15; ዘኢይትማሰል፡ ነገር፡ τοὐναντίον Gal. 2, 7; c. Acc.: ኢይትማሰላ፡ ወርቅ፡ Job 28, 17; ከመ፡ ዘኢይትማሰል፡ ገጽ፡ ገጸ፡ Prov. 27, 19; መኑ፡ ይትማሰሎ፡ ለጣዕመ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 202; Hen. 29, 2; c. ምስለ፡, ut: ኢይትማሰል፡ ምስለ፡ ባዕድ፡ ንብረቱ፡ Sap. 2, 15; c. ከመ፡ Hen. 24. 3. 2) *imitari, aemulari alios:* ይትማሰሎሙ፡ ለገባርያነ፡ ብርት፡ μιμεῖται Sap. 15, 9.

አስተመሰለ፡ IV, 1 1) *simulatione uti, praetexere* seq. ከመ፡ Act. 27, 30 rom. 2) *comparare* (id. q. IV, 3) c. በ፡, Luc. 13, 18. 20 rom. 3) id. q. IV, 3 Nr. a; 4 Esr. 8, 50 (Laur.).

አስተማሰለ፡ IV, 3 *res inter se similes facere* vel *putare* i. e. a) *ad similitudinem alius effingere:* በአምሳለ፡ ዚአከ፡ አስተማሰልከ፡ 4 Esr. 8, 50; Jes. 40, 18; Sir. 38, 27; አው፡ አስተማሰሎ፡ በእንስሳ፡ Sap. 13, 14. b) *assimilare,* c. ከመ፡ 4 Esr. 8, 52; c. በ፡, ut: እስራኤል፡ እለ፡ በበዙኀከ፡ አስተማሰልከ፡ Sir. 36, 17. c) *comparare:* c. በ፡, ut: በመኑ፡ ታስተማስሉኒ፡ Jes. 40, 25. 46, 5; Thren. 2, 13; Sap. 7, 9; Marc. 4, 30; Luc. 13, 18. 20 Platt; c. ለ፡ ut Cant. 1, 9; c. Acc. Matth. 11, 16 rom. d) *similem putare* rem alicui: c. በ፡ Act. 17, 29. e) *parabolas, aenigmata* al. *proponere:* ከመ፡ ታመክሮ፡ በአስተማስሎ፡ ἐν αἰνίγμασι 2 Par. 9, 1.

ምሱል፡ part. *formatus, figuratus* Ex. 21, 23 (vid. 21, 22).

ምስል፡ subst., plerumque m., Pl. ምሰል፡, ምስላት፡, አምሳል፡ Pl. Pl. ምሳላት፡ (Deut. 12, 3. 7, 5 ann.) 1) *similitudo, forma, figura* Koh. 7, 14 var.; Hen. 40 (ubi ምሰሊሆሙ፡ vel ምስሎሙ፡ legendum est); Asc. Jes. 10, 9. 10; አነ፡ ሰይጣን፡ እትሜሰል፡ በኵሉ፡ አምሳል፡ Clem. f. 224; Ex. 21, 22. 2) *parabola, proverbium, simile:* ይፈትን፡ ሠርጐ፡ ምስል፡ Koh. 12, 9; አምሳል፡ Matth. 13, 10. 13; Sir. 6, 35. 8, 8. 18, 29. 39, 2. 3. 47, 15. 17; 4 Esr. 2, 4. 3) *effigies, imago, simulacrum, statua:* ὁμοίωμα 1 Reg. 6, 5 seq.; imagines pictae Hez. 23, 14 (አምሳል፡); εἰκών Apoc. 13, 15; Jes. 40, 19. 20; Sap. 13, 16; Dan. 2, 31 seq. 3, 1 seq.; ምሰሊከ፡ Hez. 7, 20; στήλη Plur. ምሰሊከ፡ Mich. 5, 12; Hez. 8, 3; Ex. 34, 13; Deut. 7, 5. 12, 3. 16, 22; et pro variis deorum *simulacris idolisve,* ut: ሰበረ፡ ምስላቲሆሙ፡ ἄλση Judith 3, 8; Jud. 3, 7; ἐφώδ Jud. 18, 14. 17; εἴδωλον Dan. 13, 3 seq.; Kuf. 11; ምስላት፡ Cyr. f. 2. (Nota pron. suffixum singulari ምስል፡ nonnumquam pluralium modo subjungi, ut Deut. 7, 5. 12, 3; nec non pro ምሰሊሆሙ፡ vel ምሰሊሆሙ፡ errore librariorum passim ምስሌሆሙ፡ reperiri, ut Hen. 40; Ex. 34, 13; Lev. 26, 30). — De praepositione ምስለ፡ vid. post አምሳል፡

አምሳል፡ m. et fem., est formâ Plur. (a ምስል፡), sed significatione Sing. simplicem aequat (gramm. § 131, 2) et frequentius usurpatur quam ምስል፡; ejus Plur. est አምሳላት፡ 1) *similitudo* Gen. 1, 11. 26. 27; በአምሳለ፡ ዚአሁ፡ ገብሮሙ፡ Sir. 17, 3; Kuf. 3; ከመ፡ አምሳለ፡ ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Rom. 8, 3; Apoc. 9, 7; ተመስለ፡ በአምሳለ፡ ንስር፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 8, 50. Latine saepius ope adjectivi *simile* explicari potest: ወኵሉ፡ ዘአምሳሉ፡ *et omnia quae (similitudo ejus* i. e.) *ei similia sunt* Lev. 11, 14 seq.; Marc. 7, 13; Herm. p. 46. Praeterea Acc. idemque st. c. አምሳለ፡ potissimum a poëtis usurpatur a) pro praepositione: *instar, ceu, tamquam,* Teb. Tab. 100; አምሳለ፡ ሠናይ፡ ፍሬ፡ *instar boni fructus* Enc. b) pro conjunctione: *quasi, tamquam:* አምሳለ፡ ይፈቅድ፡ ንኢወ፡ Enc. 2) *imago, effigies* (et *typus, exemplar,* et *imitatio*), *simulacrum:* አምሳላተ፡ እንስሳ፡ ἀπεικάσματα ζώων Sap. 13, 10; Asc. Jes. 7, 10; በአምሳለ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡ Sir. 45, 12; ይገብሮ፡ አምሳለ፡ ሰብእ፡ Jes. 44, 13; አምሳለ፡ መብዐል፡ Sir. 38, 28; Ps. 105, 21; ያቀውም፡ አምሳሎ፡ Asc. Jes. 4, 11; Act. 7, 43; አምሳል፡ ለንስሐ፡ ዚአኪ፡ Org. 1; ዮሴፍ፡ አምሳሉ፡ ለጦቢት፡ *Josephus Tobiae typus* Enc.; Hebr. 9, 9; *Christus* ፈጻሚ፡ አምሳል፡ ወዜና፡ *impletor typorum et praedictionum* Enc. 3) *simile, parabola, proverbium, dicterium, aenigma* 4 Esr. 8, 3; Matth. 24, 32; 21, 45 Platt; ትምህርት፡ አምሳል፡ παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 25; ልበ፡ ጠቢብ፡ ይፈክር፡ አምሳለ፡ 3, 29. 20, 20; 1 Reg. 10, 12. 24, 14; Ps. 43, 16; Jud. 14, 12. 18. 4) *analogia, exemplum* (quae sequuntur judices in dirimendis litibus, ubi leges scriptae non sufficiunt) F. N.

ምስለ፡ praep. (cujus forma antiquior ምስሌ፡ Gal. 2, 9 plgl.; c. pron. suff. ምስሌየ፡ ምስሌከ፡ caet.; gramm. § 167, 3), propr. *instar, sicut* (cfr. مِثْل), deinde exuta notione primaria: *cum* (pro quo nonnumquam *pariter atque* dixeris, ut ኢታማስን፡ ጻድቃነ፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡ Gen. 18, 23; Ps. 72, 5; Matth. 26, 35). 1) *cum* a) copulative: አፈልሰከ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ አዕርክቲከ፡ σὲ σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου Jer. 20, 4. 47, 9 (ubi Gr. καί habet); Judith 10, 17; Koh. 2, 16; Gen. 32, 12; Lev. 6, 8; Eph. 6, 23. b) de societate et comitatu: Gen. 13, 1. 18, 16; Marc. 2, 26; Luc. 5, 9. 7, 12. 8, 1. 23, 32. 24, 28. 29; Matth. 16, 27. 26, 58. 12, 30; Luc. 11, 23; 1 Joh. 2, 19. α) in specie conjungitur cum verbis sumendi et ferendi: ንሣእ፡ ምስሌከ፡ ሐሞተ፡ *sume tecum fel* Tob. 11, 3; Matth. 25, 3, Ps. 49, 17; 1 Reg. 21, 8. β) cum verbis mittendi, ubi significat *per:* ፈነወ፡ መጽሐፈ፡ ምስሌሁ፡ *misit epistolam cum eo* i. e. *per eum* 2 Esr. 16, 5; Gen. 38, 20; 4 Reg. 17, 13. γ) praemittitur iis, quae quis secum fert (aliâs: በ፡): ሰረረ፡ ንስር፡ ምስለ፡ መጽሐፍ፡ *avolavit aquila cum epistola* (eam secum ferens) Rel. Bar.; ተለውዋ፡ ዕደው፡ ምስለ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ Judith 15, 13; Hebr. 9, 7; Matth. 24, 31. 25, 3. 26, 47; 2 Esr. 3, 10. δ) rarius ad significandas actiones secundarias cum principali conjunctas (μετά): ትትከየድ፡ ኪዳነ፡ ምስለ፡ መሐላ፡ *jungas foedus* (cum jurejurando i. e.) *jurejurando sanciens* Kuf. p. 25; 1 Tim. 4, 14. c) de conjunctione: vid. verba miscendi et conjungendi, consentiendi, cognationis, foederandi, conciliandi, concordandi, vicinitatis, al.; praeterea nota constructiones quasdam praegnantes (ubi notionem *conjunctus* supplere licet), ut Matth. 27, 66; ናእተ፡ ምስለ፡ ሐምለ፡ ብሒእ፡ ትበልዑ፡ Ex. 12, 8; በልዑ፡ ምስለ፡ ደም፡ 1 Reg. 14, 32. 33; ሥጋ፡ ዘምስለ፡ መንፈስ፡ ምስለ፡ ደም፡ Kuf. 6; *unâ cum* 4 Esr. 1, 22; Gen. 18, 23; Marc. 15, 27. d) de auxilio: እስመ፡ እግዚ" ፡ ምስሌነ፡ Jes. 8, 8. 10. 45, 14; Ruth 2, 4; Gen. 21, 22; Ex. 23, 5; Matth. 28, 20; Act. 7, 9; vid. ተራድአ፡ e) de aequalitate, vid. ዐረየ፡, ተዐረየ፡, ዕሩይ፡, ተማሰለ፡; de aequalitate temporis: በጽባሕ፡ ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሐይ፡ Kuf. 3; Ps. 71, 5; vid. aliud exemplum sub ሕስት፡ f) praecipuum locum tenet ምስለ፡ ubi de actionibus reciprocis tractatur; post verba dimicandi, litigandi, disputandi, consultandi, colloquendi, aemulandi, paciscendi, concumbendi, cohabitandi, scortandi (ሰከበ፡, ኀደረ፡, ዘመወ፡) et post varia alia verba stirpis III, 3 ut ተጻልአ፡, ተዓመፀ፡, ተናጸረ፡, ተሳመዐ፡

Gen. 11, 7, etiam post verba mutuae diremtionis, ubi Latini *a* substituunt ut ተሌለዩ፡ ፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11. 31, 49; 1 Cor. 7, 10; ሀለወ፡በእስ፡ወጽልእ፡ምስሌከ፡ወምስሌሆሙ፡ *inimicitia inter te et illos mutua* Jsp. p. 304. g) de commercio vel communione, nec non de eo, quod *cum* aliquo versans (boni malive) agis *erga* eum: ምንት፡ብየ፡ምስሌክን፡ (quid habeo i. e.) *quid mihi vobiscum?* Joel 4, 4; ምንት፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ (quae communio est tibi cum pace?) 4 Reg. 9, 18; አንክሩ፡፩ምስለ፡ካልኡ፡ (alius cum alio) Gen. 43, 33; Hen. 41, 5; Jes. 6, 3; Jer. 22, 8. 23, 35; ይገብር፡እግዚ"፡ምስሌክን፡ ምሕረተ፡ *erga vos*, Ruth 1, 8. 2, 20; Jos. 2, 12; አከ፡ከመ፡ ትካት፡ገጹ፡ምስሌሁ፡ πρὸς αὐτόν Gen. 31, 2. 5; ከመዝ፡ኀልዩ፡ምስለ፡ቢጽክሙ፡ (εἰς ἀλλήλους) Rom. 12, 16; 1 Thess. 3, 12. 4, 10. h) de ratione possessionis: ኢኮኑ፡ምስለ፡ውሉድ፡ *liberos non habebant* Kuf. 3. 2) eodem loco *cum* aliquo i. e. *apud, ad, juxta* Ps. 49, 19. 119, 6; Koh. 1, 11. 2, 16; ረከብን፡ብእሴ፡ምስሌኪ፡ Dan. ap. 1, 21; አጽዐኖ፡ምስሌሁ፡ ውስተ፡ሰረገላሁ፡ 4 Reg. 10, 16 (ኀቤሁ፡ 10, 15); Gen. 49, 29; ምስሌሁ፡ ἐχόμενα αὐτοῦ 2 Esr. 18, 4; vel *penes* Hen. 9, 5; ልብየ፡ኢሀለወ፡ምስሌየ፡ 4 Esr. 10, 44. 45; vel *inter:* ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Marc. 1, 13; Luc. 24, 5; in spec. post ኀለቈ፡, ተኈለቈ፡, ተፈቅደ፡ 3) de accessione rei ad rem, unde societas utriusque oritur: *ad, praeter:* Lev. 18, 18 (ἐπί c. Dat.); Gen. 28, 9 (πρός c. Dat.); Hen. 82, 20; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ σὺν πᾶσι τούτοις *praeter* vel *super haec omnia* Luc. 24, 21; ἐπὶ τούτοις Sir. 35, 13. 37, 15; ምስለ፡ዝኒ፡ πρὸς τούτοις 2 Esr. 16, 7; 4 Esr. 5, 23. 4) cum aliqua re i. e. ea *non obstante* (bei, trotz, ut مَعَ, עִם, በ፡ בְּ): Ps. 77, 36; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jes. 9, 12 (በዝ፡ 9, 17). 5, 25; Sir. 29, 25. 48, 15; Jer. 3, 10; Kuf. 25; ምስለ፡ከመዝ፡ οὐδ' ὥς Am. 4, 9; Marc. 14, 59.

መሳሊ፡ n. ag., Pl. መሳልያን፡ *similitudinem proponens, parabolarum* vel *proverbiorum poeta* Fid. Jac. Barad.

ምሳሌ፡ subst., m. et fem., Pl. ምሳልያት፡ et ምሳሌያት፡ (at ምሳለያት፡ Asc. Jes. 4, 21 errori librarii debetur), assimilatio, comparatio i. e. 1) *parabola, similitudo, proverbium, aenigma, sententiose dictum, dicterium* παραβολή Koh. 1, 17. 12, 9; Matth. 13, 3. 24. 21, 45 rom.; 22, 1; Hen. 37, 5 seq.; 68, 1; Asc. Jes. 4, 20; Ps. 48, 4; παροιμία Joh. 10, 6. 16, 25; Prov. 1, 6; ምሳልያተ፡ሰሎሞን፡ Prov. in tit.; Asc. Jes. 4, 21; πρόβλημα Hab. 2, 6; Dan. 8, 23; παραβολή ዝንቱ፡ምሳሌ፡ et ዛቲ፡ምሳሌ፡ Hez. 18, 2. 3; זַעֲוָה Jer. 15, 4 et 24, 9 vrs. alt.; similitudo, simile Chr. ho. 7. 2) *typus, exemplum* 1 Cor. 10, 11 Platt; ናመጽእ፡ምሳሌ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ *afferemus exemplum hujus rei* Chr. Ta. 22; ምሳሌ፡ ዝንቱ፡ (id. q. *exempli gratia*) Chr. ho. 21.

መምስል፡ et **መምሰል፡** subst. *id quod alicui simile* vel *par est, similitudo, typus:* ዝኒ፡ናሁ፡መምስሉ፡ (v. መምሰሉ፡)ለዝ፡ውእቱ፡ (συμφώνως) Koh. 7, 14; ሀገር፡እንተ፡አልቦቲ፡መምስለ፡ *incomparabilis* Mavâs. 10; አልቦቲ፡መምሰል፡እምአንስት፡ *nulla ex mulieribus ejus similis est* Jsp. p. 327; Kuf. 38; መምስለ፡ሞት፡ተሰምየ፡ሕማመ፡ክርስቶስ፡ ὁμοίωμα θανάτου Cyr. c. Pall. f. 92; τύπος ut: *Christus non est* መምሰል፡ *sed impletor sacrificiorum* ib. f. 91.

መምሰሊ፡ part. c. term. adj.: *similitudinem* vel *figuram referens, similis, imitator:* ምድር፡መምሰሊተ፡ሕማምየ፡ ὁμοιοπαθής Sap. 7, 3; *venenum* መምሰሌ፡ርጢን፡ *emplastro simile* Lud. e MSS. Colb.; ኩኑ፡መምሰልያነ፡እግዚ"፡ μιμηταί Cyr. c. Pall. f. 90.

ተመሳሊ፡ n. ag. (III, 2) *assimilatus, sese assimilans, comparabilis, repraesentatus:* አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ተመሳሊት፡ለአፍቅሮተ፡እግዚ"፡ Phlx. 114; ተመሳልያን፡በሙ፡ ውስተ፡ምግባራቲሆሙ፡ ib. 184; *episcopus sit exemplum* ከመ፡ (laici) ይኩኑ፡ተመሳልያነ፡በምግባራቲሁ፡ F. N. 5; F. N. 15; *Antiochus* ተመሳሌ፡ንኡስ፡ቀርን፡ (Danielis proph.) Teb. Tab. 78.

አስተማሳሊ፡ n. ag. (IV, 3) *imitans:* ረድኡ፡ለሊቀ፡ምኔት፡ይኩን፡አስተማሳሌ፡ግብረ፡ኤልሳዕ፡ (discipuli Eliae) F. N. 10.

መስልም፡ i. e. مُسْلِم vid. sub ሰለመ፡

መስሐ፡ I, 1 [propria vis radicis est in *stringendo, manum ducendo super rem* et *ungendo* מָשַׁח ܡܫܚ مَسَحَ, unde ܡܫܚܐ *unguentum, oleum;* مَسُوح *quod illinitur; unguentum*] Subj. ይምሳሕ፡ 1) *ungere* (vid. መሲሕ፡) 2) oleo, adipe, butyro cibum praeparare, cibum iis conditum edere i. e. a) *epulari, convivari* (potissimum de epulis lautis): φάγετε λιπάσματα καὶ πίετε γλυκάσματα interpres uno verbo ምስሑ፡ vertit 1 Esr. 9, 51; ወቦአ፡ንጉሥ፡ወሐማ፡ይምስሑ፡ምስለ፡ንግሥት፡ Esth. 7, 1; Gen. 43, 16; አኅለቁ፡መሲሐ፡ 3 Reg. 1, 41; 1 Reg. 9, 19. b) in genere: *cibum meridianum capere, prandere* (opp. ተደረ፡ coenare), *coenare* (vid. ምሳሕ፡ Nr. 2): ምስካብ፡ዘዲቤሁ፡ትረፍቅ፡ሶበ፡ተመስሕ፡ (ἐσθίειν) Judith 12, 15; እንዘ፡ይመስሑ፡ Jsp. p. 298; 1 Reg. 16, 11; Marc. 2, 15; ἀριστᾶν 1 Reg. 14, 24; Luc. 11, 38.

አምስሐ፡ II, 1 1) *ad epulas invitare, convivio excipere*, c. Acc. prs.: Marc. 6, 21 (δεῖπνον ἐποίει). 2) *cibum meridianum* vel *prandium (coenam) apponere* alicui, *ad prandium (coenam) invitare*, c. Acc. prs.: Luc. 7, 36 rom.; 11, 37; 2 Reg. 3, 35. 13, 5; c. dupl. Acc.: አእምር፡ኵሎ፡ ዘአምስሐከ፡ቢጽከ፡ Sir. 34, 15.

ተመስሐ፡ III *ungi* i. e. *Messiam constitui* M. M. f. 381.

ምሳሕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሳ፡] Pl. ምሳሓት፡ 1) *epulae lautae, convivium:* πότος ገብረ፡ሎቱ፡ምሳሐ፡ 2 Reg. 3, 20. 13, 27; Job 1, 4; Kuf. 42; Judith 12, 10; δεῖπνον μέγα Dan. 5, 1. 10; ἄριστον Matth. 22, 4; δοχή Luc. 5, 29; γάμοι Luc. 14, 8. 2) *cibus meridianus* vel *principalis; prandium* (ubi ድራር፡ opponitur), et in genere *coena* (cum Abyssini tempore meridiano coenare solerent): ἄρτοι Ex. 16, 29; ጊዜ፡ምሳሕ፡ ὥρα τοῦ φαγεῖν Ruth 2, 14; ἄριστον: እስከ፡ጊዜ፡ምሳሕ፡ 2 Reg. 24, 15 et Dan. ap. 1, 13; ሰድ፡ ዘንተ፡ምሳሐ፡ለዳንኤል፡ Dan. ap. 13, 14; ኀዲገከ፡ምሳሐከ፡ Tob. 12, 13; δεῖπνον ዕደው፡ጻድቃን፡የሀልዉ፡ውስተ፡ምሳሕከ፡ Sir. 9, 16; Joh. 12, 2; በውስተ፡ምሳሓት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; F. N. 9; opp. τῷ ድራር፡, ut: እምድኅረ፡ድራር፡አው፡እምድኅረ፡ምሳሕ፡ Reg. Pach.; Kid. f. 28; Luc. 14, 12. 3) „Accipitur etiam de *agapis* seu *conviviis charitatis*" (Lud.): በእንተ፡ምሳሐ፡መዓስብ፡ Ludolfi Comm. hist. p. 307 et p. 239.

መሳሒ፡ n. ag., Pl. መሳሕት፡ *epulans, conviva*, M. M. f. 230.

መሲሕ፡ (adj. verb., deinde) subst., Pl. **መሲሓን፡** [nom. pergr., sc. מָשִׁיחַ ܡܫܝܚܐ مَسِيحٌ] χριστός *unctus* 1) est epitheton honorificum regum Israeliticorum aliorumve ungendo consecratorum: 1 Reg. 2, 10. 35. 12, 5. 24, 7 al.; 2 Par. 6, 42. 22, 7; Am. 6, 14; Sir. 46, 19; Ps. 17, 54. 19, 6. 27, 11. 83, 9. 88, 37. 50. 131, 10; Thren. 4, 20; de Cyro **መሲሕየ፡ቄርስ፡** Jes. 45, 1; Pl. **መሲሓንየ፡** Ps. 104, 14; 1 Par. 16, 22; epitheton regis Aethiopiae Sx. Teq. 9 Enc. et Catalog. Cod. Bibl. Bodl. Aeth. p. 77. 2) *Messias, Christus* (Ps. 2, 2) 4 Esr. 5, 29. 30; Hen. 48, 10. 52, 4; et saepissime in libris christianis, ut: Matth. 16, 16. 24, 5; Luc. 2, 26; 9, 20; Act. 2, 36; 1 Joh. 2, 22. 5, 1; Apoc. 11, 15; **ሐሳዌ፡መሲሕ፡** *pseudomessias* 1 Joh. 2, 18; **ሐሳውያነ፡መሲሕ፡** ib.; 2, 22; Matth. 24, 24 al.

መሲሓዊ፡ adj. rel. *christianus* (potissimum in libris ex Arabico sermone translatis usitatum) ut Abush., F. N., al.: **በዓላት፡መሲሓውያት፡** Abush.; **ሕዝበ፡መሲሓውያን፡** Enc. Masc. 4; **መሲሓውያን፡** *Christiani* F. M. 1, 1; **መሲሓዊ፡** *Christianus* (quidam) Chrys.; F. N. 4; Org.

መሲሕና፡ subst. *dignitas uncti;* Salomoni attribuitur in Lud. Comm. Hist. p. 504.

ምስር፡ subst. *lens, lentes* M. F. Vox est amharica; aethiopica est **ብርስን፡** q. v.

ምስር፡ *cerevisia* vid. sub **ምዝር፡**

ምሳር፡ *ascia* vid. sub **ወሠረ፡**

ምስራ፡ (var. **ማሴር፡**) est nomen mensis Aegyptiorum XII[i] ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ *Mesori* cui mensis Abyss. **ነሐሴ፡** respondet: Abush., Voc. Ae. Aliud ejus nomen est **ማእሰራ፡** Abush.

መሰረት፡ *fundamentum*, **ተመስረተ፡** al. vid. sub **ሣረረ፡**

መሰቀ፡ rad. inus.; نَسَقَ *seruit, ordine disposuit.*

ምሱቅ፡ part. *apte sertus:* **ወነደቁ፡በእብን፡ምሱቅ፡** διὰ δόμων λιθίνων ξυστῶν 1 Esr. 6, 24 (in duobus libris mss. a me inspectis; in tertio **ንሱቅ፡**; at 6, 8 λίθοι ξυστοί **እብን፡ግሉፍ፡** versum legitur).

ምስቁል፡ vid. sub **ሰቀለ፡**

መሶብ፡ *canistrum, capsa* vid. sub **ሰወበ፡**

መስቲማ፡ n. peregr. sc. מַשְׂטֵמָה *infestatio* vel concr. *infestator* (si non מַשְׂטִינָא) a rad. שָׂטַם vel שָׂטַן: est nomen *Satanae*, in Kuf. 10. 17. 18. 19. 48 usitatum, unde etiam alios in libros Aeth., ut Org.; Enc. Sen. 12; Nah. 30 transmigravit (in libris Graecis Μαστιφάτ sonat).

ማሰነ፡ quadr. I [amh. id.; formatum est e rad. أَسَنَ يَسِنَ وَسِنَ (hebr. יָשָׁן *vetus*), cujus prima vis *vetustescere* et *corrumpi* est. Quamquam haud infitiandum est, verbo Ae. etiam quasdam significationes verborum שָׁמֵם, יָשַׁם convenire.] Impf. et Subj. **ይማስን፡**, *corruptioni obnoxium esse* et *corrumpi* φθείρεσθαι 1) opp. vigore et qualitate recentis, *putrescere, frascescere, marcere, vetustate corrumpi, deformari,* de segete 4 Esr. 8, 49; **ሥጋሁ፡ይማስን፡** Job 14, 22; Sap. 9, 15; φθαρτός 1 Cor. 9, 25. 15, 53; Hen. 16, 1; **ከመ፡ይቀስሞሙ፡በጊዜሙ፡ለእለ፡ማሰኑ፡** Hom. Jac.; de oculorum acie Deut. 34, 7; **ዘማሰነ፡ልቡ፡** *cujus mens corrupta* vel *laesa est* (senio, morbo, al.) F. N. 32; *deformari* Act. 13, 41 Platt. 2) *dilabi, interire, evanescere:* **ማሰነ፡እምድር፡ዝክርከ፡** Job 2, 9; **ዘይማስን፡** et **ዘኢይማስን፡** *corruptibilis* et *incorruptibilis* 4 Esr. 2, 22; **ወርቅ፡ዘይማስን፡** 1 Petr. 1, 7. 18; **በእሕማር፡ማሰኑ፡** Apoc. 8, 9; 4 Esr. 9, 37; Jac. 4, 14; **ማሲና፡ወመዊታ፡** (Inf. verb.) Cyr. f. 124; **ማሕፀንት፡ዘማሰነት፡ማስና፡ፍጥረታዊ፡** *depositum* (animal, vestis, al.) *quod causa naturali interiit* F. N. 29. 3) in specie: *everti, exstingui, vastari, desolari* (φθείρεσθαι, ἀφανίζεσθαι, ἐρημοῦσθαι): **ይማስን፡ረሲዕ፡** Prov. 10, 25; **ለይማስን፡እምሕዝቡ፡** Ex. 30, 38; **ለማስኖ፡** 3 Reg. 13, 34; saepius de terris, regnis, aedificiis: Jes. 5, 6. 24, 3 (**ሙስና፡ትማስን፡ምድር፡**); Jer. 7, 34. 12, 11. 25, 11; Hez. 12, 19. 36, 34; Gen. 47, 19; Ex. 8, 20; Hen. 10, 8; **ይማስን፡ቤቶሙ፡ለዕቡያን፡** Sir. 21, 4; Jer. 22, 5; **ትማስን፡ዛሀገር፡** Jer. 33, 9; Dan. 8, 11; **ዘኢይማስን፡መንግሥቱ፡** Dan. 6, 26; Matth. 12, 25. 4) sensu ethico: *depravari* Gen. 6, 11. 12; Kuf. 5; Rom. 14, 14; Hen. 12, 4; 2 Cor. 11, 3; Eph. 4, 22.

አማሰነ፡ II 1) sensu physico: (*putrefacere*) *corrumpere, vitiare, deformare:* **ጽንጽንያ፡ምውት፡ያማስን፡አፈወ፡ቅብእ፡** Koh. 10, 1; Luc. 12, 33; Matth. 6, 19; **ለእመ፡አማሰነ፡አንጻዌ፡ልብሰ፡** F. N. 36; **ያማስና፡ሦከ፡** Jes. 7, 25; Hen. 69, 5; **ኢይደልዎ፡ለሙኑኒ፡ከመ፡ያማስን፡መርሕበ፡ሀገር፡ወጽጕንቲሃ፡** F. N. 37; *imbecillum factum est ejus ingenium* **በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32; virginem Syn.; Sx. Nah. 5; deformare faciem Matth. 6, 16. 2) *perdere, delere, conficere, consumere* Jud. 6, 4. 16, 24; 1 Reg. 2, 25; 4 Esr. 8, 17; Ps. 139, 12; Gen. 8, 21. 18, 23 seq. 19, 13; **ምት፡ዘኵሎ፡ያማስን፡** Hen. 69, 11; 4 Reg. 8, 19; Ex. 9, 25; Koh. 5, 5; prodigere, disperdere pecuniam Luc. 15, 13; disturbare temporum computum Kuf. 6; in specie: *e conspectu tollere, exstinguere, exstirpare* (ἀφανίζειν) Ex. 21, 19; c. Acc. rei et **እምነ፡** loci: Ex. 12, 15; 4 Reg. 10, 28; Hen. 69, 27; 1 Reg. 24, 22. 3) *vastare, desolare* agros, urbes al. Jes. 14, 16. 24, 1. 37, 18. 49, 17; Jer. 2, 15. 10, 22. 12, 10. 25, 9; Mal. 1, 3; Sir. 21, 4; Ps. 78, 7; Dan. 9, 26; Kuf. 6. 4) sensu ethico: *corrumpere, depravare* 1 Cor. 15, 33; (Hen. 10, 7); Gen. 6, 12; Kuf. 5.

ተማሰነ፡ III, 1 *corrumpi, perdi, vastari* Lev. 26, 43; **ለተሠርዎ፡ወለተማስኖ፡** (v. **ወለማስኖ፡**) 3 Reg. 13, 34.

ሙሱን፡ part. 1) sensu physico: *corruptus* (*putridus, marcidus,* al.) Lev. 22, 25; **ማይ፡ሙሱን፡** M. M. f. 36; **ሙሱን፡ይሰትዩ፡** Hez. 4, 16; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሙሱን፡ጥቀ፡** Jer. 24, 2. 2) *perditus, vastatus, desolatus:* **አሬስዮሙ፡ሙሱናነ፡ለዓለም፡** Jer. 25, 12. 27, 3; **እፎ፡ኮነት፡ሙስንት፡በቢሎን፡** Jer. 27, 23; Zach. 7, 14; Hez. 36, 34; 4 Esr. 3, 4. 3) sensu ethico: *corruptus, depravatus* 1 Tim. 6, 5; 2 Tim. 3, 8.

ማሳኒ፡ n. ag. (I) *corruptibilis, fragilis:* **ዓለም፡ማሳኒ፡** Enc.; **መብልዕ፡ማሳኒ፡ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ጥሪት፡ማሳኒ፡ወንዋይ፡ኀላፊ፡** Enc. Teq. 30.

አማሳኒ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus:* **አማሳኒሃ፡ለነፍስ፡** Lit. Jac.; **እንስሳ፡አማሳንያን፡** F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. **ሙስናት፡** 1) *corruptio, putrefactio:* **ተዘከር፡ለሞት፡ወለሙስና፡** (καταφθορά) Sir. 28, 6; **ዕፄ፡ወሙስና፡** σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαφθορά Ps. 15, 10. 29, 11; Act. 2, 27. 13, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; **ኢሙስና፡** ἀφθαρσία Cyr. ad Th. f. 14; **እንበለ፡ሙስና፡** ἐν ἀφθαρσίᾳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicies, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φθορά 2 Petr. 2, 12; ἀπώλεια Apoc. 17, 8. 11; **ከነ፡ለሙስና፡ወለሀጕል፡** Jer. 12, 11; **ሙስናሃ፡ለነነዌ፡** Tob. 14, 15; διαφθορά Jer. 13, 14; ἀφανισμός Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; **ወተጋብኡ፡ ፬ ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ ቀትል፡ ወዋዕይ፡ ወፀብእ፡ ወረኃብ፡** Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio* ἐρήμωσις Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2. 27; 4 Esr. 1, 2. 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7. 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἀσωτία Prov. 28, 7.

መሰከ፡ I, 1 et 2 [id. q. מָשַׁךְ *traxit*, in spec. *tetendit arcum;* arab. مَسَكَ significat *tenuit apprehensum*, at مَشَقَ *traxit rem, ut extenderetur;* coll. **ወሰቀ፡** et **መሥከወ፡** q. v.] Subj. I, 1 **ይምስክ፡**; I, 2 **ይመስክ፡**, *tendere* arcum: **መሰከ፡ቀስቶ፡** 3 Reg. 22, 34; **እስመ፡መሰኩከ፡መንገሌየ፡** Zach. 9, 13. Verba **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** modo promiscue alternant, ut **መስክ፡ አብ፡ ቀስተከ፡ወፈኑ፡ ሐጸከ፡ ወወሰቀ፡ ቀስቶ፡ ወፈነወ፡ ሐጸ፡** Kuf. p. 136; modo distinguunt **ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24 et **ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቀ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16, ubi alterum *nervum intendere*, alterum *intenso nervo sagittam imponere et emittere* significare videtur. At libri recentiores vice versa: **ወስቅ፡ቀስተከ፡ወምስክ፡አሐጸከ፡** 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: **ወስቁ፡ቀስተክሙ፡ወምስኩ፡አሐጻክሙ፡ወሂጽዎ፡**, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — *Voc. Ae.:* **መሰከ፡ዘ፡ወተረ፤ወሰቀ፡ዘ፡ቀተረ።**

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مُشك, arab. مِسْك, arm. ܡܫܟ, talm. מושק, amh. **ምስክ፡**] odoramenti nomen sc. μόσχος *muscus* (*moschus*) Jsp. p. 340; **ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I[i] Abyssinorum vid. sub **ከረመ፡**

ምስኪን፡ *pauper,* **ተመስከነ፡** al. vid. sub **ሰከነ፡**

መስከዐ፡ vid. sub **መሥከዐ፡**

መሰወ፡ I, 1 [ܡܣܐ מְסָא נָמֵס מָאַס *liquefactus est, diffluxit,* id.; arab. مَاثَ (مَاسَ et مَشَّ) *maceravit dissolvitque* rem in aqua; vic. est intr. **ምህወ፡** q. v.] Subj. **ይምሱ፡**, trans. 1) *liquare, liquefacere:* **ከመ፡ይመስዎ፡ፀሓይ፡ለበረድ፡** Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere:* **እግዚ"፡መሰዎ፡ለልብየ፡** Job 23, 16; **መቅሠፍት፡ ይመስዎሙ፡** Sir. 27, 29; **ኢመሰውኩ፡ዐይነ፡እቤር፡** Job 31, 16; **ነደ፡ እሳት፡ ይመስዎ፡ ለነፍሱ፡** Sir. 38, 28; **ትመስውዮሙ፡** Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; **ዝንቱ፡ማይ፡ ይምሱ፡ ኵሎ፡ አበላቲኪ፡** F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (**ይምሱ፡** Subj.). — *Voc. Ae.:* **ተመሰወ፡ዘ፡ቀለጠ፡**

ተመሰወ፡ III, 1 (raro **ተመሰወ፡** ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquescere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); **ከመ፡ይትመሰው፡መዓረ፡ግራ፡እምገጸ፡እሳት፡** Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffluere, dissolvi, dilabi, tabescere:* **ይትመሰው፡ አሥራውየ፡** Job 30, 17; **ይትመሰወከ፡አምዑትከ፡** Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; **ይትመሰዋ፡ኀጣውኢከ፡** Sir. 3, 15; **ይትመሰ፡ኀይሎሙ፡** Job 5, 5; **ተመሲዎ፡** 2 Petr. 3, 11; **ትትመሰው፡ ነፍሶሙ፡ በንእሶሙ፡** (ἀποθάνοι) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes:* **ይትመሰዋ፡አዕይንት፡ረሲዓን፡** Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas:* **ተመሰወ፡እደዊሆሙ፡** Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (λυπηθήσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum dissolutum libidinibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስው፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): **አብራክ፡ምስዋት፡** γόνατα παραλελυμένα Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መሳዊ፡ n. ag. *liquefactor:* **መሳዌ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡** *adamas ferramentorum liquefactor* Enc. Hed. 12 (at in Cod. Tub. pro **መሳዌ፡** legitur **መላጼ፡**, q. v. sub **መለየ፡**).

ትምስውና፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Verzagtheit) Phlx. 181.

መስዕ፡ subst., plerumque m., [amh. **ምሥእ፡**; arab. نَسْع, نِسْع, مِسْع] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; **ነፋስ፡መስዕ፡** τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βοῤῥᾶς, βορέας): **ሰፍሖ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; **እብሎ፡ለመስዕ፡** Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopibus **መስዕ፡** ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν **ዘይመይጦ፡ለብርሃን፡ መንገለ፡መስዕ፡** Am. 5, 8. — De confusione vocis **መስዕ፡** cum **አዜብ፡** et **ሰሜን፡** vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. **ሰሜን፡**

መስየ፡ I, 1 [amh. **መሸ፡**; arab. مَسَا *vespertinus fuit, vesperi fecit;* cfr. hebr. אֶמֶשׁ] Subj. **ይምሰይ፡** *vesperam factam esse, vesperascere;* c. aut impers., ut **እስከ፡መስየ፡** 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; **እስከ፡ይመሲ፡** Macc. f. 3; Ps. 103, 24; **እምከመ፡መስየ፡** Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; **እፎ፡እንጋ፡ይመሲ፡** Deut. 28, 67; Job 7, 4; **መሲዮ፡** vel **መስዮ፡** *cum vesperasceret* Matth. 27, 57; Kuf. 27; **ዘኀበ፡መስዮ፡ይበይት፡** Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: **መስየሂ፡ወድአ፡ሰዓት፡** Marc. 6, 35; **መሲዮ፡ዐርብ፡** 15, 42; **እስመ፡መስየነ፡ብሔር፡**, etiam **መስየ፡ብሔር፡** Gad. T. H. (vid. **ብሔር፡**).

አምሰየ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom.

ምሴት፡ vel **ምስየት፡** (Kuf. 49), subst., Plur. **ምሴታት፡** (et

ምስያታት፡ Kuf. 49) *vespera* (*crepusculum vespertinum*): **ምሴት፡ከዊኖ፡** Matth. 8, 16. 26, 20; **በምሴት፡** Koh. 11, 6; **ምሴት፡** ἑσπέρας Tob. 6, 2; **ደመና፡ምሴት፡** νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; **በዐሡሩ፡ወሰቡዑ፡ምሴት፡** Kuf. p. 23; **ምሴት፡ኀሙስ፡** *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci **ምሴት፡** significatio *plagae occidentalis* sicut voci **ቀትር፡** *plagae meridionalis* indita videtur).

ማስያስ፡ n. pergr. *Messias*: **ማስያስ፡ዘይሰመይ፡ክርስቶስ፡** Sx. Ter 6. — *Voc. Ae.*: **ማስያስ፡ዘ፡መሲሕ፡**

መሰገ፡ vid. **ምስሐግ፡** sub **ሰሐገ፡**

መሰጠ፡ *diripere* vid. sub **መሠጠ፡**

መስጠ፡ vox peregr., sine dubio πίστις *fides* (*quae creditur*): **እልመስጠ፡አግዞ፡** et **ያእምር፡ዘንተ፡መስጠአግዞ፡** Haim. Ab. 1.

ምስጢር፡ (etiam **ምሥጢር፡**), n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. **ምስጢራት፡** 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani*: **በዓላት፡በኍኃን፡ወመሥዋዕት፡በምስጢር፡** μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; **ኅቡእ፡ምስጢር፡** 14, 23. 2) *arcanum*, *secretum* cujuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; **ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኀቢእ፡** Tob. 12, 7. 11; **ምስጢረ፡ምክሩ፡** Judith 2, 2; **ምስጢራቲሃ፡ክቡታት፡** Sap. 6, 24; arcanum alicui creditum Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (**ምስጢረ፡መዋዕል፡**, deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; **ዝንቱ፡ነገር፡ይኩን፡በምስጢር፡** *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut mysterium Trinitatis, incarnationis al.: **ምስጢር፡ዘትሥጉት፡** Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel οἰκονομία habet, ut: **በእንተ፡ትድምርት፡ቃል፡ዘበምስጢር፡** κατὰ τὴν σύμβασιν οἰκονομικήν ib. f. 18. Est titulus libri Aethiopici **መጽሐፈ፡ምስጢር፡** (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui **አዕማደ፡ምስጢር፡** inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento* corporis et sanguinis Christi: **በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡** Matth. 26, 26 in tit.; **ምስጢር፡ግሩም፡**, **ምስጢር፡አምላካዊ፡** Chr. Ta. 17; **ምስጢር፡ዘቍርባን፡** Lith. Orth.; **ይሜጥዎ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡** Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus): **ይትመጦ፡እምስጢራት፡ቅዱሳት፡** F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere: **ምስጢራት፡ቅዱሳት፡** Clem. f. 208.

ምስጢራዊ፡ adj. rel. 1) *mysticus*, *arcanus*: **ተዋሕዶት፡መለኮት፡በሥጋ፡ተዋሕዶት፡ምስጢራዊ፡** Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens*, *sacramentalis*: **በዘቲ፡ዕለት፡ገብረ፡** (Christus) **ድራረ፡ምስጢራዊተ፡** Abush. 21.

አመስጠረ፡ quadrl. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd: **ነጸርኬ፡ዘከመ፡አመስጠረ፡** (**ጳውሎስ፡**) **እሎንተ፡በአሐቲ፡ቃል፡** *haec omnia compendio* (συντόμως) *ostendit uno verbo dicens* Chr. ho. 3; **አመስጠረ፡ፍካሬሁ፡** ἑρμηνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; **በአመስጥሮ፡** *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ፡ III, 1 *mysterii velo occultari*: **እምልብኒ፡ተመስጠረ፡ወእምኅሊናኒ፡ተሰወረ፡** Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ማሺር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI[i] ⲙⲉⲭⲓⲣ vel ⲙ̄ϣⲓⲣ *Mechir*, *Imshir*: **ወእምሺር፡ይሰመይ፡ማሺር፡** Abush. 8 (vid. **ሜኪር፡**).

ሞቅሐ፡ *vincire*, *in vincula conjicere* vid. sub **ወቅሐ፡**

መቀረ፡ rad. inus.; arab. مَقَرَ *maceravit* piscem salitum *in aceto*; intr. مَقِرَ *acidus*, *amarus fuit*. Hinc

ምቍር፡ subst. (fortasse pro **ምቁር፡**) *fructus* (*aceto*) *conditus* (Eingemachtes): **ምቍረ፡ኤልያስ፡** *olivae* (*aceto*) *conditae* Reg. Pach.

መቄሰ፡ I, 1 [propagatum e radice satis nota קוץ קָצַץ קָצָה, sicut arab. وَقَصَ *brevis fuit* collo; وَقْصٌ *vitium*, *defectus*; cfr. etiam amh. **መቀስ፡** *forfex* (مِقَصّ)] 1) *intercidere*, *praecidere*, c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei, ut: *pastorem negligentem* **ይመቍሶ፡እግዚ"፡እምሀብቱ፡እንተ፡አሰፈወ፡ለኄራን፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክ"ን፡** Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare*, *deminuere*, c. Acc. rei: **ኢይመቍስ፡እግዚእ፡ዘወዕአ፡እምአፉሁ፡** Mavâs. 2; c. Acc. pers.: **ኢይመቍሰከ፡** ἀνυστέρητος ἔσῃ Herm. p. 37. — *Voc. Ae.*: **መቄሰ፡** (v. **መቍሰ፡**) **ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡**

ተመቄሰ፡ III, 2 pass. et refl. *praecidi* (*sibi denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui): **ኵሎ፡ዘሰአለተኒ፡አዕይንትየ፡ኢተመቄስኩ፡** (οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; **ስእለት፡ዚአነ፡ኀበ፡አቡሁ፡** (*Christi*) **ምእመን፡ኢይትሜቄስ፡** hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.*: **ይትሜቄስ፡ዘ፡አይለይም፡**

መቍዐል፡ (**ምቍዐል፡** Deut. 32, 14 C), subst., Pl. **መቋዕል፡** et **መቋዕልት፡** (pro quo nonnumquam **መቋልዕት፡** reperitur) [conferre licet مُقْلَة *adeps oculi* et مُكَال *adeps*; rad. simplicior est מֹחַ مُخّ, unde مُخّ et نُخّ *medulla*, *adeps* (praeterea نِقْي et **አንጕዕ፡**)] adeps, et concr.: *pecus pinguis*, *altilis*, *saginata*: **እለ፡ይሴሰዩ፡መቋዕለ፡** (v. **መቍዐለ፡**) **ላህም፡** μοσχάρια γαλαθηνά Am. 6, 4; **መቍዓለ፡** (v. **መቋልዕት፡**) **ጠሊ፡** ἀμνοί (in vers. alt. **መሐሥአ፡አባግዕ፡**) 2 Par. 29, 21. 22. 35, 8; **መቋዕለተ፡መድኀኒት፡** στέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; **ሦዐ፡፲ላህመ፡መግዝአ፡ሰረ፡ወ፲አልህምተ፡አንስተ፡መቍዐለ፡ወ፲አባግዐ፡ሐርጌ፡ሥቡሓነ፡ወ፲አጣሌ፡አንስተ፡መቍዐለ፡** Macc. f. 1; **ሥቡሓኒሆሙ፡ለሐራጊት፡ወመቋዕለ፡አጣሊ፡** ib. f. 15; **፲፻መቍዐለ፡አልህምት፡ወ፲፻ወ፩፻መቍዐለ፡ጠሊ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **መቍዐል፡ዘ፡ወረሞ፡**; *aliud*: **መ"፡ዘ፡ወረሞ፡እንቋሊትሂ፡**; *aliud*: **መ"፡ብ፡ብቍርቤ፡**; *aliud*: **መቍዐል፡ወጣዕዋ፡ዘ፡እምበሳ፡ዘላህም፡**

መቅዓት፡ vid. sub **ወቅዐ፡**

መበለ፡ I, 2 [denom. a nomine e rad. **በዐለ፡** בָּעַל ܡܒܠ بَعَلَ et بَلَلَ derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari*, *potestatem habere*, c. c. **ላዕለ፡**, ut: **በሐኪ፡እንዘ፡**

12 *

ይሜብል፡ ላዕለ፡ መርዔት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. ዲበ፡ Kuf. 43; c. በ፡ Kuf. 10; c. ውስተ፡ terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.: ገብር፡ ጠቢብ፡ ይሜብል፡ አጋእዝተ፡ አብዳን፡ Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.*: መበለ፡ ዘ፡ ተዠሐረ፡ (v. ተዠረ፡)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et ዲበ፡ Kuf. 40.

መበለት፡ *vidua* vid. sub በለለ፡

ሙብዐል፡ pro ማዕበል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ *extendit* funem, vic. مَتَا, et مَتَا, nec non مَطَّ. Hinc

ምት፡ subst., m., Pl. አምታት፡ [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. מְתִים viri a rad. מָתָה; deinde aethiopice:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2, 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; ምትኪ፡ ዘንእስኪ፡ Jer. 3, 4; እንተ፡ ባቲ፡ ምት፡ Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. مَتِهَ *erravit* V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere*: de diabolis: እለ፡ ይመትሁ፡ *qui phantasmatum instar apparent* Lud. ex Org.

መታሂ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non revera) praebens aliquid, βάσκανος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: *vorax, gulo*, quasi sit مَاطِع).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. ምትሀታት፡ 1) *phantasia, species imaginaria*: እለ፡ ምትሀት፡ የአምኑ፡ οἱ δοκῆται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; *Christus* ተሠገወ፡ በምትሀት፡ (δόκησις) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); ንሕነ፡ (ሰብእ፡) ኢኮነ፡ በምትሀት፡ (አላ፡ በአማን፡) Cyr. ad Th. f. 9; ምትሀት፡ ዓለማዊ፡ φαντασία βιωτική *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. ምትሀታት፡ *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatae Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane*: ἰνδάλματα ምትሀት፡ Sap. 17, 3; ራእየ፡ ምትሀት፡ ፀዋግ፡ (φάσματα) 17, 4; ወዝኒ፡ ምትሀት፡ ዐይን፡ ውእቱ፡ Jes. 28, 7; ምትሀት፡ አሕላም፡ ፀዋጋን፡ φαντασίαι Sap. 18, 17; ምትሀት፡ ዐይን፡ Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; እመሰ፡ ጽላሎት፡ ወምትሀት፡ ውእቱ፡ ወኢኮነ፡ ትሥጉቱ፡ በአማን፡ Cyr. ad Th. f. 9; *emaccscebat* እስከ፡ ኮነ፡ ከመ፡ ምትሀት፡ Sx. Masc. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*: ምትሀት፡ ዘ፡ አጋንንት፡

ምትሀታዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius*: Chrysostomus monet feminas: ኅድጋ፡ ሥርጋዌ፡ ወፍኖተ፡ ምትሀታዌ፡ (σκηνάς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀተ፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَرَ et بَتَرَ *secuit, amputavit*, בָּתַר] Subj. ይምትር፡ 1) *desecare, resecare, praecidere, succidere, abscidere, amputare*: ይመትሩ፡ (v. ይገምዱ፡) አስካለ፡, ይመትሩ፡ ሠርጸ፡ Jes. 18, 5; ἀπέκνισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; ungues: ኢይምትር፡ ጽፍሮ፡ Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; ዕጡፈ፡ ፀምር፡ Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; መተረ፡ ክሳዶ፡ Jsp. p. 346; seq. እምነ፡ ut: እመትር፡ ርእሰከ፡ እምኔከ፡ 1 Reg. 17, 46; ምትራ፡ እምኔከ፡ Sir. 25, 26; መተረ፡ እግዚ" እምእስራኤል፡ ርእሰ፡ ወዘነበ፡ Jes. 9, 14. 2) *exsecare, excidere, exscindere*: ከመ፡ ይምትሩ፡ ብእሴ፡ እማእከለ፡ ይሁዳ፡ Jer. 51, 7; መተርናሃ፡ እምውስተ፡ አሕዛብ፡ Jer. 31, 2; transl. መተርነ፡ ዘንተ፡ ልማደ፡ እኩየ፡ II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere*: ἀνατέμνειν Tob. 6, 5; διαιρεῖν Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; መተራ፡ ፲ወ፪ ክፍለ፡ ἐμέλισεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; መቲረ፡ ሥርው፡ Hen. 7, 1; መተሮ፡ (ለመጽሐፍ፡) በመጥበሕት፡ ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 3, 8; concidendo et cudendo transformare: ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሳር፡ Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) Transfertur a) *abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere*: ይመትርዎ፡ እመዓርጊሁ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere*: ቦኑ፡ ለግሙራ፡ ይመትር፡ ምሕረቶ፡ Ps. 76, 8; *Satanas studet* ከመ፡ ይምትር፡ ኀሊናሁ፡ (ለዘይጼሊ፡) Phlx. 100; ክልኣታት፡ ወመቲሮታት፡ እምነ፡ *impedimenta et interpellationes* (*quae distinent*) *a* Phlx. 55. β) *intercludere*: *Vespasianus* መተረ፡ እምኔሆሙ፡ ውኂዘ፡ ማይ፡ Jsp. p. 349; intercludere alqm a peccato F. M. 2, 11. c) discindere i. e. *dirimere, decernere*: *si quis agit in alqm*, ይምትሩ፡ ጉቡአን፡ ነገሮ፡ Can. Ant. 18 (20); ለእመ፡ መተረ፡ በኅሊናሁ፡ ከመ፡ ይዕቀብ፡ ድንግልናሁ፡ F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: ኢትምትር፡ ተስፋሁ፡ Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.*: በተከ፡ መተረ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ ወቀየ፡ ብ፡ ቈረጸ።

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); እሜትሮሙ፡ ለአሕዛብ፡ κατακόψω φυλήν Am. 1, 5; ይሜትሩ፡ ኵያንዊሆሙ፡ ለማሕረስ፡ Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1 1) *abscidendum, amputandum, exscindendum curare*: ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ ርእሶ፡ አምተረ፡ Mavâs. 68; Enc. Hed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere*: ወይቤልዎ፡ ለብዑዕ፡ ሊባኖስ፡ ታመትርኑ፡ ዕጣነ፡ ለገበዝ፡ ወታኅድጎኑ፡ ኪያነ፡ Mavâs. 31.

ተመትረ፡ III, 1 1) *desecari, abscidi, amputari*: ተመትሩ፡ አርእስቲሆሙ፡ Clem. f. 153. 156; ለዘመሐለ፡ በሐሰት፡ ኮነኔሁ፡ ሥጋዊ፡ ተመትሮ፡ ልሳን፡ F. M. 22, 2; ይትመተር፡ ኵሉ፡ መዝራእት፡ Jes. 15, 2; ይትመተር፡ መዝራእትየ፡ እመትከፍትየ፡ Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro ተበትከ፡); *decollari*: እለ፡ በመጥበሕት፡ ተመትሩ፡ Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; ይሰትርዎ፡ እስከ፡ ይትመተር፡ ሥጋሁ፡ Vit. Barb. 3) *concidi, excidi*: ከመ፡ ትትመተሩ፡ Jer. 51, 8; ኢይትመተር፡ ብእሲ፡ (יִכָּרֵת) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vrs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) Transfertur a) *praecidi, in-*

tercludi, sejungi ab aliquo: ጠፍአት፡ ሃይማኖት፡ ወተመተረት፡ እምአፉሆሙ፡ Jer. 7, 28 vrs. nov.; ለብእሲት፡ ይትመተር፡ እምኔሃ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምድኅረ፡ ፳ዓመት፡ F. M. 5, 7; ሊተ፡ ፴ ዓመት፡ እምዘ፡ ተመተርኩ፡ እመጻምርትየ፡ (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermitti:* እንበለ፡ ተመትሮተ፡ ተናግሮት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi:* ለይትመተር፡ እመዓርጊሁ፡ (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: ይትመተር፡ Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተረ፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: ይትሜተሩ፡ ἐκκοπήσονται Dan. 9, 26; ይርሕቅ፡ እምንጽሐ፡ ልብ፡ ወይትሜተር፡ እምዝክረ፡ እግዚ"፡ Phlx. 156; ይትሜተር፡ ተዘክሮ፡ እግዚ"፡ እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus:* Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; ምቱረ፡ እድ፡ κυλλός Marc. 9, 43; ምቱረ፡ እዝን፡ ὠτότμητος Lev. 21, 18. 22, 23; ምቱረ፡ ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ምቱረ፡ ዘነብ፡ 22, 23; ምቱራን፡ (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἐκτομίας et ἀποκεκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus:* ምቱራን፡ በሰይፍ፡ አምሳለ፡ ዕፀው፡ Enc. Teq. 22. 2) Translate a) *remotus* ab officio, *depositus:* ምቱር፡ እመዓርጊሁ፡ Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6.) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; ምቱርኑ፡ ዝነገር፡ Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus* ἀπότομος i. e. α) *praeruptus, severus:* እስመ፡ ኵነኔ፡ ምቱር፡ ለመኳንንት፡ ይከውን፡ Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) adv. *praecise, penitus, omnino:* ይደልዎ፡ ይትፈለጥ፡ ምቱረ፡ (እምብእሲቱ፡) F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio:* arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: ምትረተ፡ ርእሱ፡ ለጳውሎስ፡ (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio:* Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio:* ምትረተ፡ ተስፋ፡ Phlx. 54. 62; በምትረተ፡ ኀሊና፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ እምልብ፡ Sx. Teq. 1; διακοπή 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta: Titus ariete moenia quati jussit* ወተንህለ፡ ምታር፡ ዐቢይ፡ Jsp. p. 358; መተርዎ፡ (ለቅዱስ፡) ኀበ፡ ፫ ምታር፡ Sx. Masc. 22; መተሩ፡ ሥጋሃ፡ በበምታር፡ ib. 29, et Ḥed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans:* ሰይፍ፡ መታሪ፡ Sap. 5, 21; Abush. 50; መታርያን፡ ሥርዋት፡ Hen. 8, 3.

መምትርት፡ subst. *segmentum, sectio* Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርአስ፡ et መተርአስት፡ vid. sub ርእሰ፡

መተነ፡ rad. inus.; arab. مَتَنَ *extendit,* مَتُنَ *firmus, robustus fuit.*

መትን፡ subst., Pl. አምትንት፡ [id. q. مَتْنٌ] *nervus, tendo: Deus corpus humanum:* የአስር፡ በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡ በአምትንት፡ Lit. Orth., Phlx. 121; ነፍስ፡ እስርት፡ በሥጋ፡ ወሙቅሕት፡ በዐጽም፡ ወአምትንት፡ ወአሥራው፡ Jsp. p. 381; አሥራው፡ ወአምትንት፡ M. M. f. 112. — *Voc. Ae.:* አምትንት፡ ዘ፡ ቋንጃ፡ (sic); *aliud:* አምትንት፡ ብ፡ ጋርማት።

አማኅበረ፡ vid. sub ኀብረ፡

መኀጸ፡ *percutere* vid. sub መሐጸ፡

መኀፀ፡ id. q. مَخَضَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡, ምጥዕ፡, ምዕ፡, ምጥ፡, ማጣ፡).

አምኀፀ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire* et *pati:* ጊዜ፡ ታምኅዕ፡ ትኬልሕ፡ Lud. e Mss. Colb.

ማኅዕ፡ subst. *dolores* mulieris *parturientis* Ssal. Req.

አማኅፀነ፡ vid. sub ሐፀነ፡

ማኅፈድ፡ vid. sub ኀፈደ፡

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Nonnisi ad personas refertur, rarissime ad res, ut መኑ፡ የዐቢ፡ መንግሥተ፡ ሰማያትኑ፡ ወሚመ፡ ገነት፡ Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis መኑ፡ ስምከ፡ quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso እለ፡ a singulari distinguitur: እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ አኀውየ፡ Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ τίνες εἰσίν; Chr. ho. 27. Accusativus est መነ፡, rarius መነሃ፡ Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; መነሃ፡ እጼውዕ፡ Org.; sed passim etiam መኑ፡ ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* መኑ፡ ዝንቱ፡ Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; መኑ፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; አንቲ፡ መኑ፡ አንቲ፡ Judith 10, 12; Matth. 12, 48; መኑ፡ ውእቶሙ፡ እሉ፡ Hen. 40, 8; መኑ፡ ወመኑ፡ አንትሙ፡ Ex. 10, 8; Acc. መነ፡ Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: ወልደ፡ መኑ፡ ዝንቱ፡ 1 Reg. 17, 56; በርስተ፡ መኑ፡ እንከ፡ አኀድር፡ Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. ዘ፡, እንተ፡, እለ፡ ut: ዘመኑ፡ ዝአልባስ፡ Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; እለ፡ መኑ፡ አንትሙ፡ Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: ለመኑ፡ Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; በመኑ፡ Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; ኀበ፡ መኑ፡ Jes. 10, 3. 66, 2; እምነ፡ መኑ፡ Hez. 32, 21; እምኀበ፡ መኑ፡ Matth. 17, 25; በእንተ፡ መኑ፡ Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: መኑ፡ ስምከ፡ Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) መኑ፡ እምኔ፡ *quis eorum?* Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum መኑ፡ haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo አይ፡ vel) phrasi መኑ፡ — ዘ፡ circumscribitur: መኑ፡ (ውእቱ፡) ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; Job 9, 4; መኑ፡ በዕድ፡ ዘ፡ Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulâ መኑ፡ ውእቱ፡ ዘ፡ *quis tandem? quisnam? ubi est qui?* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘኢይስሕት፡ በአፉሁ፡ Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ፡ ይሁብኒ፡ አእምሮ፡ Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; መኑ፡ ይሠይም፡ ዐቃቤ፡ ላዕለ፡ አፉየ፡ Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. እም፡ (እመ፡) c. Perf., ut: መኑ፡ እምአስተየኒ፡ 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simplice Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto ሂ፡, quare dicas: መኑሂ፡ *aliquis, aliqua* (*ullus, quisquam*): ዘይዘብጥ፡ መኑሂ፡ F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in sententiis negativis: ኢ፡ — መኑሂ፡, አልቦ፡ — መኑሂ፡ *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; ዘትጸልእ፡ ለሊከ፡ ኢትግበር፡ ለመኑሂ፡ Tob. 4, 15; et praemisso ወ፡ usurpatur ወኢመኑሂ፡ vel ወኢመኑ፡ *et ne unus quidem, nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 13. Memorabilis est locutio: ወለእመኒ፡ መኑ፡ ከነ፡ ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 rom. (Platt: መኑሂ፡ ዘከነ፡ ከዊነ፡).

ምንት፡ pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. ምንተ፡; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: ምንት፡ ውእቱ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ወምንት፡ በቍዑ፡ ወምንትኑ፡ ሠናይቱ፡ ወምንትኑ፡ እኪቱ፡ Sir. 18, 8; ምንት፡ እንከ፡ ረብሐሙ፡ ለከልኤሆሙ፡ Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; ምንትኑ፡ ዘቲ፡ አበሳ፡ Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; ምንትኑ፡ እላ፡ አህጉር፡ 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; ምንተ፡ ይመስል፡ ብእሲሁ፡ 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: አሰረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa ኑ፡ intenditur: ምንትኑ፡ Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* ምንት፡ ሕዝብከ፡ ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6, 2; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: ምንትኑ፡ እሉ፡ Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemtim loquitur: ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ ይብልዎ፡ τίς οὗτος; Sir. 13, 23; ምንትኑ፡ አንትሙ፡ እለ፡ τίνες ἐστε ὑμεῖς οἳ Judith 8, 12; አነ፡ ምንት፡ አነ፡ Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis ምንት፡ plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: ምንት፡ ዕፀ፡ በኀበ፡ ረከብከሙ፡ ὑπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua ..?* Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac መኑ፡) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; ምንት፡ ብነ፡ ክፍለ፡ ምስለ፡ ዳዊት፡ 3 Reg. 12, 16; ምንት፡ ረከብከ፡ ላዕለ፡ ገብርከ፡ አበሳ፡ 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: ምንትከ፡ እሙንቱ፡ እሉ፡ Gen. 33, 5. 8. 48, 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omisso ወ፡ copulari potest: እፎ፡ ምንተ፡ πῶς ἢ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: ምንተ፡ ኮንከ፡ *quid factus es* i. e. *quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et ምንት፡ ብኪ፡ ከመ፡ ትስተዪ፡ Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. negotii? ምንት፡ ብከ፡ ምስሌየ፡ Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel ምንት፡ ብየ፡ ምስሌኪ፡ Joh. 2, 4. i) de ምንት፡ et ምንተ፡ *quare? cur?* et de ምንት፡ cum praepp. vid. infra. 2) indefinitum fit addito ኒ፡, rarius ሂ፡ (rarissime sine ኒ፡ et ሂ፡, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, aliquod; quidquam, ullum;* substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡ Jer. 17, 21: ኢይትቃወማ፡ ምንትኒ፡ እኩይ፡ Prov. 3, 15; ምንትኒ፡ ሐሰት፡ ኢ፡ Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: ምንተኒ፡ አንስተ፡ ኢያአምር፡ Kuf. 25; ከመ፡ ኢይንሣእ፡ ምንተኒ፡ ብእሲተ፡ ib. Praefixo ወ፡, ut: ወኢምንትኒ፡ significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; ወአልቦ፡ ወኢምንትኒ፡ Jer. 4, 23; al.; praeterea ወኢምንት፡ vel ወኢምንትኒ፡ est *nihil, nihil omnino:* Ex. 10, 26; ሰፍሖ፡ ለመስዕ፡ ዲበ፡ ወኢምንት፡ Job 26, 7; ከመ፡ ወኢምንትኒ፡ ከዊኖ፡ ደም፡ በኀቤሁ፡ Sir. 8, 16; ከመ፡ ወኢምንት፡ እሙንቱ፡ Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: ከመ፡ ወኢምንትኒ፡ ἐν στιγμῇ χρόνου Luc. 4, 5. Nonnumquam ኢምንትኒ፡ adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpantur a) ምንትኑ፡ vel ምንት፡ *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 38, 25; Hen. 83, 6; ምንትኑመ፡ Matth. 11, 8. 9 Platt. b) ምንተ፡ vel ምንተኑ፡ *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; ምንተ፡ ወለድከኒ፡ Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; እምውስተ፡ ርኩስ፡ ምንተ፡ ይወጽእ፡ ንጹሕ፡ Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt ምንተ፡ አሥሐቃ፡, ምንተ፡ አቀመከሙ፡ *quid eam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo ምንት፡ crebro acc. ምንተ፡ reperiri: *cur ridere eam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26ᵃ. c) ለምንት፡, ለምንትኑ፡ α) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; ለምንትኑ፡ ዝንቱ፡ ወለምንትኑ፡ ዝከቱ፡ Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) በምንት፡, በምንትኑ፡ *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re* i. e. *unde?* በምንት፡ አአምር፡ Gen. 15, 8; *qua re* (womit, wodurch)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis በ፡ usu. Nonnumquam በምንት፡ est *ob quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; τοιγαροῦν (በምንትኑመ፡) Job 22, 10. e) በእንተ፡ ምንት፡ vel ምንትኑ፡ vel በበይነ፡ ምንት፡ *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) እስከ፡ ምንት፡ vel ምንትኑ፡ *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና፡ id. q. መሀና፡ q. vid.

መና፡ μάννα, μάν (מָן) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት፡ subst. pergr., sc. מְנוֹרָה مَنَارَةٌ *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma መራናት፡ (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2—4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vrs. nov.; መናራት፡ (Pltt: መራናት፡) Hebr. 9, 2. Pl. መራናታት፡ 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat መራን፡ (quasi sing. a መራናት፡) Jsp. p. 378.

መንሱት ፡ *tentatio*, **መንሰወ ፡**, al. vid. sub **ነሰወ ፡**

ምንት ፡ *quid?* vid. sub **መኑ ፡**

መንተሌ ፡ subst. *lepus*, Lud. sine auct. Amh. **መንተሌ ፡** et **ጽንቸል ፡** vel **ጥንቸል ፡** *lepus* et *cuniculus*.

መንተወ ፡ quadrl. I [sine dubio cogn. c. תָּאַם, تَأَمَ, ܬܐܡ Aph.; et arab. تَوْأَم]. 1) *geminum esse, geminari:* **ዘልፈ ፡ ሀልው ፡ ወልድ ፡ በየማነ ፡ አቡሁ ፡ ፲ ወአመ ፡ ተለበሰ ፡ በሥጋዌሁ ፡ ነበረ ፡ ኀበ ፡ ዘትካት ፡ ሀላዌሁ ፡ ፲ ኢመንተወ ፡ በግጻዌ ፡ ወኢተወሰከ ፡ በሀላዌ ፡** M. M. f. 73. 2) *geminos parere:* **ኵሎን ፡ እለ ፡ ይመንትዋ ፡** αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι Cant. 4, 2. 6, 6.

አመንተወ ፡ II *geminare;* „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas", Lud. sine auct.; c. Acc. et **ምስለ ፡** *geminare rem rei* M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ ፡ III, 1 *gemellis foetibus praeditum esse,* Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ ፡ subst., Pl. **መናትው ፡** *gemini, gemelli:* **መንታ ፡ ሀለወ ፡ ውስተ ፡ ከርሣ ፡** Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; **እጕለ ፡ መንታ ፡ ዘወይጠል ፡** Cant. 4, 5; **እንተ ፡ ወለደት ፡ መንታ ፡** F. N. 41, 3; **ወለደቶ ፡ ለአቤል ፡ ወለእኅቱ ፡ አቅሊምያ ፡ መንታ ፡** Clem. f. 8; **ወለደ ፡ እምርብቃ ፡ ክልኤ ፡ ደቂቀ ፡ መናትወ ፡** M. M. f. 224; etiam transfertur ad res: **ሰላም ፡ ለአእዳውኪ ፡ መንታ ፡** I Sal. Mar. 21; **ኢይክል ፡ ሢመታተ ፡ መንታ ፡** *non possum duobus episcopatibus* (*praeesse*) Enc. Mij. 21.

ምንትው ፡ part. *geminatus, geminus, duplex:* **ምንትዋት ፡** Gad. T. H.; **በተወልዶ ፡ ምንትው ፡ አአምን ፡** (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዌ ፡ subst. *geminatio, duplicatio:* M. M. f. 119; **ሰላም ፡ ለአእናፍኪ ፡ መሳክወ ፡ ሕይወት ፡ ምንታዌ ፡** I Sal. Mar. 10; **ኀጢአ ፡ ምንታዌ ፡ ክርስቶስ ፡** Lud. Comm. Hist. p. 506; **ምንታዌ ፡ ታስዕ ፡** *bis nonus* i. e. XVIII[us] Lud. sine auct.

መነነ ፡ I, 2 [amh. id.; vic. sunt מָאַן, مَنَّ, מָנַע, مَنَعَ, nec non مَنَّ in quibusdam derivatis, et amh. **መነመነ ፡**] c. c. Acc. 1) *reprobare, repudiare, rejicere:* **ይሜንን ፡ እኩየ ፡** (opp. **የኀሪ ፡ ሠናየ ፡**) Jes. 7, 15; ἀποδοκιμάζειν: **እግዚ" ፡ መነኖሙ ፡** Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; **ኢትመንንኒ ፡** Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀπωθεῖν **መንኖ ፡ መነንከነ ፡** Thren. 5, 22. 2) *repudiare, abjicere, aspernari:* Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum: **ቅዱሳን ፡ ፈለሱ ፡ ገዳመ ፲ መነኑ ፡ ዓለመ ፡** et **መነኖሙ ፡ ፍትወታተ ፡ ዝ ፡ ዓለም ፡** Clem. f. 153. 202; **በምክንያተ ፡ መንኖ ፡ ዓለም ፡** F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Mavâs. 18; ἀποποιεῖσθαι **ኢትመንን ፡ ግብረ ፡ እደዊከ ፡** Job 14, 15; ἐξουδενοῦν Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; προσοχθίζειν **ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ኢይሜንኖ ፡** Sir. 38, 4; **መነንኩ ፡ ነፍስየ ፡ ወጸልአቶሙ ፡** Sir. 25, 2; **ዔሳው ፡ መነነ ፡ ቀዲመ ፡ ተወልዶ ፡** Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) *spernere, nihili aestimare, despicere:* ἐξουδενεῖν Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταφρονεῖν Judith 10, 19. — *Voc. Ae.:* **ገደፈ ፡ መነነ ፡ ዘ ፡ ጠሐለ ፡**

አመነነ ፡ II, 2 1) *repudiare facere* i. e. *prohibere: festum* **ዘያሜንን ፡ ወይነ ፡** *quod non admittit vinum* (bibere) Enc. Ter 11. 2) detrahere alicui (einen verkleinern) Lud. e V. S.

ተመነነ ፡ III, 2 1) pass. *repudiari, rejici, sperni:* Herm. p. 81; **እምጽቡር ፡ ይትሜነን ፡ ንብረቱ ፡** Sap. 15, 10; **እንተ ፡ ትትሜነን ፡** Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; **እፈ ፡ አብዳን ፡ ይትሜነን ፡** Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. *sibi rejiciendum* vel *reprobandum putare:* **ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትትሜነን ፡ ሰብሳበ ፡ ወትኀድግ ፡ ደቂቃ ፡** Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. 1 **ተመነነ ፡** et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን ፡ part. 1) *rejectus, reprobatus* et *rejiciendus, reprobandus:* **ብሩር ፡ ምኑን ፡** ἀποδεδοκιμασμένον Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; **በእንተ ፡ ተዋስቦ ፡ ምኑናት ፡** *de connubiis reprobandis* (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; *adulterinus* **ምኑናነ ፡ ኮነ ፡ በኀቤሁ ፡** Sap. 2, 16 (εἰς κίβδηλον); Hen. 10, 9. 2) *repudiatus, spretus, abominabilis:* **ምኑነ ፡ ረሰይክሙ ፡ ትእዛዝየ ፡** Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδέλυγμα: **ምኑን ፡ ብእሲ ፡ ጻድቅ ፡ ለብእሲ ፡ ገፋዒ ፡** Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) *vilis, futilis, nequam* (inanis): ἄτιμος Sap. 5, 4; **ራእዩ ፡ ምኑን ፡** Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἀχρεῖος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἐξουδενωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ ፡ n. ag. *repudians, abjiciens, spretor:* pec. hujus mundi **መናኔ ፡ ዓለም ፡** Enc. Hed. 19; **ልብሰ ፡ መናንያን ፡** (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; **መናኒተ ፡ ዓለም ፡ (ወለተ ፡ ጴጥሮስ ፡)** Sx. Hed. 17.

ምናኔ ፡ subst. 1) *repudiatio, aspernatio* act.: **እመ ፡ ሐረ ፡ በትምይንት ፡ ወምናኔ ፡ በከመ ፡ ገብረ ፡ ሳኦል ፡ ለአጋግ ፡** Did. 4 (Pltt p. 24). 2) *rejectio* pass., *vilitas, nequitia:* ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; **ርኵስ ፡ ወምናኔ ፡** Kuf. 11. 21.

ምናን ፡ n. pergr., Pl. **ምናናት ፡** μνᾶ [ܡܢܝܐ מָנֶה مَنًا, مَنّ] *mina* (pendit mina attica centum drachmas atticas; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; **እሁበከ ፡ ፻፶ ምናናተ ፡ ወርቅ ፡** Jsp. p. 312; **ድልወቱ ፡ ፻፶ ምናናት ፡** ib. — De pondere minae mire hallucinantur Abyssini; *Voc. Ae.* praebent 1) **ምናን ፡ ዘ ፡ ወቄት ፡** 2) **ምናን ፡ ፳፻ መክሊት ፡** 3) **ምናን ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡ መክሊት ፡ ወበ ፡ እለ ፡ ይ ፡ ፵ ድሪም ።**

መንከ ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) *cochlear;* legitur M. M. f. 325 (vid. **መዳምኅ ፡**).

መነከስ ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. **መነከሳት ፡** (gramm. § 133, a) μοναχός *monachus, monacha:* **መነከስ ፡ በሕታዊ ፡** *anachoreta* Sx. Masc. 13; **መነከሳት ፡ ገዳማውያን ፡** *eremitae* ib. 18; **መነከሳት ፡ ምኔት ፡** *monastici* F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; **ኮነት ፡ መነከስ ፡** *monacha facta est* Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius **መነከሳይት ፡** (q. v.) usurpatur. Hinc denominantur:

መንኰሰ ፡ quadrl. I. *vitam monasticam ingredi* vel *agere, monachum* (*monacham*) *fieri* vel *esse:* **ለእመ ፡ መንኰሱ ፡ ክልኤሆሙ ፡** (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; **ይመንኵስ ፡ በፈቃዱ ፡ ርእሱ ፡** ib. 12, 4; **ብእሲ ፡ ሎሙ ፡ ይመንኵሱ ፡** ib. 5, 2; **ይሑር ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ወይመንኵስ ፡** Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንኰሰ ፡ II *monachum* vel *monacham facere* vel

creare Syn.; Cod. Didascaliae Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; ሰአለቶ፡ ያመንኵሳ፡ Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መነከሳዊ፡ et **መነከሳይ፡** adj. rel., *ad monachos pertinens, monachicus;* hinc fem. **መነከሳይት፡** vel **መነከሳዊት፡** *virgo monialis, monacha* F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. **መነከሳይያት፡** Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንኵስና፡ subst. 1) *voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam:* በጊዜ፡ ምንኵስናሆሙ፡ F. M. 12, 4; እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ F. N. 10. 2) *vita monastica, ordo monachicus, monachatus:* ሥርዐተ፡ ምንኵስና፡ Phlx. 1; Kid. f. 10; ለብሰት፡ አልባሰ፡ ምንኵስና፡ Sx. Teq. 1; ኢይፃኡ፡ እምንኵስና፡ F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንኵስናዊ፡ adj. rel. *ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens:* ሕይወት፡ ምንኵስናዊት፡ F. N. 52; Phlx. 218.

መንከስ፡ *mandibula* vid. sub **ነከሰ፡**

መንኮት፡ vid. sub **ከውከወ፡**

መንኰብያ፡ vid. sub **ነከበ፡**

መንዝር፡ subst. *spurius*, Pl. **መንዝራን፡** Hen. 10, 9 (κίβδηλοι). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מַמְזֵר (syr. ܡܰܡܙܶܪܳܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica **መንዝር፡** *adulterum*, **አመንዘረ፡** *adulterare* significare asserit Isenberg).

ምንዙኅ፡ *emollitus, delicatus* vid. sub **መዘኀ፡**

አመንዘዘ፡ *lacessere probris* vid. sub **ነዘዘ፡**

መነየ፡ rad. inus. Significat 1) *separare, secludere* (cfr. מָנַע منع) unde **ምኔት፡** *monasterium*, deinde *dividere, partiri* (cfr. מָנָה); hinc nomen **ምን፡** (sicut **ስም፡** a **ሰመየ፡**), quod in st. c. **ምነ፡** et cum **እ** prosthetico (gramm. § 34) **እምነ፡** sonat et praepositionis vicem explet, sicut מִן مِنْ. 2) مَنَى *certo modo definivit alicui rem;* מְנִי مَنِيَّة مَنًا (pars, portio i. e. sors) *fatum, fortuna;* تَمَنَّى *optavit* rem, مَنَّى *effecit ut optaret;* hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amh. verbum **መኘ፡** habent.

እምነ፡ praep. separ., cujus forma abbreviata et inseparabilis est **እም፡** (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: **እምነ፡**, in recentioribus **እም፡** frequentius occurrit. Pro **እምነ፡** antiquitus usitatum erat **እምኔ፡** ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis *ê* sibi subjungit, ut **እምኔየ፡**, **እምኔከ፡** al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine *ê*, ut **እምኖሙ፡** Ex. 1, 7. Forma **እም፡** si verbo a litera **መ** incipienti praefigitur, **ም** non bis sed semel tantum exscribitur, ut **እምነ፡ ሞቱ፡** vel **እሞቱ፡** 1) significat *discessum, distantiam, separationem* ab aliquo: *a, de, ex:* የኀልቁ፡ ኃጥኣን፡ እምድር፡ Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; ተዘርወ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ እምኔሁ፡ 1 Reg. 13, 8. 11; አይቴ፡ አሐውር፡ እመንፈስከ፡ Ps. 138, 6; በዐውር፡ መዋዕለ፡ እምኮሬብ፡ Deut. 1, 2; ኢኮኑ፡ ርሑቃነ፡ እምድር፡ Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinaniendi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expergiscendi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut **እምርሑቅ፡** *e longinquo* Job 2, 11; Jes. 10, 3; እለ፡ እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13; **እምላዕሉ፡** Matth. 27, 51; እምሥራቀ፡ ፀሐይ፡ ወእስከ፡ ዐረብ፡ Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, *a* qua vel *versus* quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; **እምፀጋሙ፡** 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: **እምቅድመ፡**, **እምድኅረ፡**, **እምታሕተ፡**; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliqd: ላዕሉ፡ እምኔሁ፡ Ex. 39, 3; አፍአ፡ እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4; ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; **እምነ፡ — እስከ፡** *inde a — usque ad* Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: **መከን፡ እመከን፡** *e loco in locum*, ut: ዘይትፋለስ፡ ሀገር፡ እምሀገር፡ Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam **እመከን፡ መከነ፡** *e loco in locum*, ut: መልአ፡ ምድረ፡ ስብሐቲከ፡ እምወሰን፡ ወሰነ፡ *implevit terram gloria tua a finibus ad fines* Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus **እምነ፡** eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum *negativum* et *sejunctivum:* ተፈጸመ፡ አፈ፡ አራዊት፡ እምነቢብ፡ *obturatum est os bestiarum* (prohibitum) *a loquendo* i. e. *ut ne loquerentur* Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; ተገመንኩ፡ እምኔከ፡ *polluta sum tibi* (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam ሐሰ፡; ኀደረ፡ ህየ፡ እምኄሳው፡ ወልዱ፡ *habitavit ibi, procul a filio suo* Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat *egressum* e loco, persona, re: *ex, ab:* ፃእ፡ እምነ፡ ምድርከ፡ Gen. 12, 1. 4, 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) *origini* rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; ዘርአ፡ እምዘቲ፡ ብእሲት፡ 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) *materiae, ex* qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) *initio*, a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) *auctori, a* quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: እምኔሁ፡ ተቀጽዑ፡ ዐናብርት፡ Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum **በእምነ፡**, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliâs a me quidem nusquam repertum est: ኵሉ፡ በእምኔሁ፡ ወቦቱ፡ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ Cyr. f. 18; ኵሉ፡ ቦቱ፡ ወበእምኔሁ፡ ተፈጥረ፡ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται f. 22; ኵሉ፡ በእምኔሁ፡ ቆመ፡ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; አብ፡ ይሁብ፡ በረከቶ፡ በእምኔሁ፡ ለወልድ፡ διανέμει ὁ πατὴρ δι' υἱοῦ τὰ ἀγαθὰ f. 46; al. e) *causae efficienti:* Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

Apoc. 8, 11; 4 Esr. 9, 15; Job 14, 19; post verba passiva: Job 13, 25. 28; Sap. 5, 15; Prov. 24, 23; Ps. 6, 7; Matth. 8, 24; Judae 12; Hen. 61, 5. f) *causae remotiori: propter, ob, prae:* Gen. 16, 10. 27, 46. 41, 31; Ex. 6, 9. 15, 23; Ps. 37, 8; Ruth 1, 13; እምዐቢይ፡ረኃብ፡ Job 30, 4; እምግርማከ፡ 38, 17; እምፍርሀተ፡ጕዩ፡ Dan. 10, 7; Hen. 13, 5; Asc. Jes. 3, 13; Matth. 13, 44. 14, 26. 18, 7; potissimum post verba, quae affectum animi significant, ut: ኀፈረ፡, አንከረ፡, ተፈሥሐ፡ al. g) rarius *causae instrumentali* ut Luc. 16, 9; Gen. 27, 39. h) *normae* vel *causae*, e qua judicatur, cognoscitur: Matth. 12, 37. 7, 20. 12, 33; Jud. 7, 17; Sir. 27, 7. i) *fonti*, unde aliquid petitur Matth. 7, 16; Ex. 12, 12; Hen. 63, 1; Ps. 2, 8; Jud. 8, 24; Deut. 10, 12; 1 Reg. 10, 4; 1 Par. 11, 18. k) *conditioni*, in qua tamquam in fundamento nitens alqs agit: 2 Cor. 2, 4; Ex. 2, 23. 3) significat *partem* ex toto exemtam: ፩እምኔሆሙ፡ Dan. 6, 2 መኑ፡እምክልኤሆሙ፡ Matth. 21, 31; ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡ 18, 19; Marc. 6, 15; Luc. 11, 1; Ruth 4, 2. a) omisso vocabulo numerum definienti, significat: *aliquot, aliquid, aliqua pars,* ut: ሰይጣን፡ይወዲ፡እምኔክሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ *e vobis* sc. *aliquot* Apoc. 2, 10; 2 Joh. 4; Gen. 6, 19; ዘይጸውር፡እምኵሉ፡በረከተ፡ግብጽ፡ *gestans* aliquid *e bonis Aegypti* Gen. 45, 23; Lev. 7, 19. 12, 4. 19, 23; Num. 16, 26. b) partitive satis frequentatum est post verba ነሥአ፡, ወሀበ፡, ኀርየ፡, በልዐ፡, ሰትየ፡, ተርፈ፡, አትረፈ፡, መልአ፡, ጸገበ፡ et ea quae similem habent significatum. c) hoc እምነ፡ partitivum etiam aliam praepositionem sibi praemissam tolerat, ut: ይቤ፡አረጋዊ፡ለእምጠቢባን፡ *uni e sapientibus* Fal. f. 60. 4) usurpatur *comparative: prae; quam;* et comparativo et superlativo denotando adhibetur; et cum adjectivis participiisque et cum verbis conjungitur: ዐቢይ፡እምነ፡ *major quam* Jos. 19, 9; Gen. 38, 26; Num. 12, 3; ሠናይት፡እምአንስት፡ *pulcherrima mulierum* Cant. 1, 8; Luc. 1, 28; ትጠብብ፡እምኵሉ፡አርዌ፡ Gen. 3, 1. 34, 19; Marc. 4, 31; ያፈቅሮ፡እምነ፡ *diligebat eum magis quam* Gen. 37, 3; እምኵሉ፡ጽድቅ፡ትመውእ፡ ὑπὲρ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια 1 Esr. 3, 12; ለከ፡ይበጽሕከ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Tob. 6, 13; Prov. 8, 10; Sir. 41, 12; Koh. 7, 19 (20); እምነ፡ክልኤሆሙ፡ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልበ፡ Sir. 40, 19—27. a) post እምነ፡ comparativum alias praepositiones et genitivi notam (ዘ፡), quae secundum enuntiationis structuram rei comparatae praemittendae erant, omittere licet: Matth. 5, 20. 18, 13, quamquam etiam retineri possunt: ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ገዳም፡እምስለ፡ብእሲት፡መግእዝት፡ Prov. 21, 19. 25, 24; Gen. 29, 19. b) hoc eodem እምነ፡ vel እም፡ duae enuntiationes integrae inter se comparari possunt; quod ubi fit, እምነ፡ conjunctionem potius quam praepositionem dixeris (quae idem valet quod እምነ፡ዘ፡): ንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 2, 18. 6, 1. 12, 7. 19, 24. 20, 2. 22, 15. 25, 16. 29, 10; 4 Esr. 2, 23. 6, 39; Prov. 25, 7; Ps. 51, 3. 83, 11; 1 Petr. 3, 17; 2 Petr. 2, 21; Rom. 2, 29; Matth. 5, 29. 30, al. 5) Transfertur ad *tempus: inde a, ex, abhinc:* Marc. 10, 6; Rom. 15, 23; Gen. 48, 15; Zach. 7, 5; Jud. 16, 17; እምትካት፡ Matth. 13, 25; እምዓለም፡ Jer. 2, 20; እምይእዜ፡ Matth. 23, 39; እምቅድመ፡ዓለም፡ *inde ab initio mundi* Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምኔሁ፡ *deinde* Jac. 4, 14 rom.; Hen. 83, 5; እምዝ፡ *post hoc, deinde, deinceps, tunc, tum* Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11 al. (vid. ዝ; vid. አሜሃ፡, ሶቤሃ፡); እምዘ፡ et እምአመ፡ *ex quo* (tempore) Luc. 8, 27; Matth. 11, 1; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1 al. (vid. ዘ); Job 31, 18; Jes. 44, 7 (vid. አመ፡); እምነ፡ *statim post* Lev. 27, 17; እምሰሚዐ፡ቃሉ፡ *audita ejus voce* Enc. Mij. 25. In specie nota a) ትውልድ፡እምትውልድ፡ *generatio alia post aliam* Hen. 107, 1; Num. 28, 14; ዕለተ፡እምዕለት፡ Hen. 103, 10; et indecl. ዕለት፡እምዕለት፡ *diem alium post alium* Kuf. 49; ዓም፡እምዓም፡ ib. 32 (vid. supra Nr. 1, b; et gramm. § 163, 2). b) etiam locutionibus adverbialibus in Accusativo positis, ut: ይእተ፡አሚረ፡, ይእተ፡ዕለተ፡ haec praepositio praefigitur: እምይእተ፡ዕለተ፡ (v. "ቲ፡"ት፡) Dan. ap. 1, 64; እምይእተ፡አሚረ፡ (v. "ቲ፡"ር፡) 1 Reg. 16, 13 ann. 30, 25; 4 Reg. 2, 22 (cfr. እስከ፡; et እምድኅረ፡ሐቀ፡ Herm. p. 80; et ለለ፡) — Praep. እምነ፡ pronomini relativo ዘ፡ postponere licet, ut: ዘእምነ፡ Hen. 33, 3; Gen. 4, 13. — Praep. እምነ፡ aliis praepositionibus praefigitur, ut: ላዕለ፡, መልዕልተ፡, መንገለ፡, ማእከለ፡, መትሕተ፡, ቅድመ፡, በይነ፡, ኀበ፡, ታሕተ፡, ውስተ፡, ዐውደ፡, ዲበ፡, ድኅረ፡ q. v.; et conjunctionibus, ut: ቅድመ፡, አመ፡, ከመ፡, ዘ፡, ድኅረ፡ q. v.

እምነ፡ Conj. vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 4, b.

በእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 2, d.

ለእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 3, c.

ምኔት፡ subst., Pl. ምኔታት፡ (ut videtur proprie: *secessus*, deinde) *monasterium, coenobium, mansio:* ሐነጸ፡ምኔተ፡ወአስተጋብአ፡ኀቤሁ፡አኀወ፡ Phlx. 1, 11; ምኔታተ፡መነኮሳት፡ Gad. T. H.; ሊቀ፡ምኔት፡ *abbas* vel *prior coenobii* Phlx. saepissime; F. N. 10. 48; አበ፡ምኔት፡ *abbas* Kedr f. 79, al.; እመ፡ምኔት፡ *abbatissa* Sx. Masc. 17; እመ፡ምኔት፡ላዕለ፡ደብረ፡ደናግል፡ ib. 21. (Quod Ludolfus lex. col. 83 e Sx. Ter 1 Enc. affert እምኔታቲሁ፡ non „*ex sodalibus ejus*“ sed *ex monasteriis ejus* significat).

መነየ፡ I, 2 et አመነየ፡ II, 2 nonnisi 1 Esr. 3, 5 ዘይሜኒ፡ v. ዘያሜኒ፡ወዘይኄይስ፡ቃል፡ λόγος ὃς ὑπερισχύσει repertum, ubi significatio non satis liquet; incertum est, num *optabiliorem esse* an *prosperius succedere* vel similis quaedam significatio statuenda sit.

ተመነየ፡ III, 2 *optare, exoptare, in votis habere, desiderio* rei *teneri*, absol. Joh. 8, 56 rom.; c. Acc. rei: ἱμείρεσθαι Job 3, 21; δέεσθαι, ἐνδέεσθαι: ኀይለ፡ዚአክሙ፡ተመነይኩ፡ Job 6, 22; እትሜነዮ፡ለመቃብርየ፡ 17, 1; εὔχεσθαι: ብሔር፡እንተ፡ትትሜነይ፡ነፍስክሙ፡ Jer. 22, 27; እለ፡ይትሜነይዋ፡ለዕለት፡እኪት፡ Am. 6, 3; Hen. 63, 6; አብጸሕከዎ፡ኀበ፡ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338; ጸልኡ፡ሕይወተ፡ወተመነዩ፡መዊተ፡ ib. p. 356; *optare ab* aliquo, c. እምነ፡ pers., ut: ከመ፡ይትመነይ፡እምኔሁ፡ዘፈቀደ፡ Sx. Tachs. 5 vel c. ላዕለ፡ pers. Sx. Tachs. 6. — (In libris Mss. ተመነየ፡ saepius cum ተመየነ፡ confunditur, q. v.).

ተምኔት፡ subst., Pl. ተምኔታት፡ (Lud.) *optatio, optatum, votum, desiderium:* εὐχαί Ps. 60, 8; ይሁበከ፡ተምኔተከ፡ Job 22, 27; አነ፡እሁበከ፡ተምኔተ፡ልብከ፡ Clem. f. 221; ረከቡ፡ተምኔቶሙ፡ብነ፡ Jsp. p. 205.

መንዲል፡ subst. [arab. مَنْدِيل *mantile; linteum, quo mulieres caput cingunt*] Pl. መንዲላት፡ Sx. Genb. 21; 1) *mantile:* ክርስቶስ፡ቀነተ፡መንዲለ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡ M. M. f. 95.

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἐπιτραχήλιον seu *stola* collo circumposita et in crucis formam circa humeros decussata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): ለትኩን፡ ልብስ፡ ዘትወርድ፡ እስከ፡ እኢጋሪ፡ ካህናት፡ ወዲዲ፡ ትኩን፡ ላዕለ፡ መታከፍቲሆሙ፡ መንዲል፡ ስፍሐት፡ F. N. 12; accuratiora de vestimentis sacerdotum praecepta haec sunt: ወይኩኑ፡ ለለመታከፍቲሆሙ፡ ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፈቃር፡ ወኢይኩኑ፡ ረቂቃት ። እምትእዛዘ፡ ሐዋርያት፡ ዘኛለይኩኑ፡ አልባስ፡ ክህነት፡ ለካህን፡ ካልአ፡ እምአልባሰ፡ ሕዝባውያን ። ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ቀሚስ፡ ስቱየ፡ ወዕውደ፡ ዘእንበለ፡ ጀይብ፡ (ዘይመስል፡ ከመ፡ ኸረጺት፡) ። ወጠሊሳትኒ፡ ይኩን፡ ጽዕደወ፤ አክሊሉኒ፡ ከሉለ፡ መልዕልተ፡ ርእሱ፡ ወይኩን፡ ዘውረ፡ አክሊሉ፡ ስፉሐ፡ ወስፉየ፡ በሠላስ፡ መዓርጋት፡ ስፍየት ። ወከመዝ፡ ክዕበ፡ መዘርዐ፡ ቀሚሱኒ፡ ይኩኑ፡ ዕውዳነ፡ እስመ፡ ዝንቱ፡ አምሳለ፡ ማእሰሩ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ በሐብል፡ ወኵትፈት፡ እደዊሁ፡ ፪ቱ ። ወክዕበ፡ ይልበስ፡ ካህን፡ መንዲለ፡ ዘቦቱ፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ዘወረዱ፡ (*cujus latitudo*) የሐጽጽ፡ ወይንእስ፡ ንስቲተ፡ እምጠሊሳን፡ ወይግበር፡ ምስቴለ፡ ላዕለ፡ መታከፍቲሁ፡ ፪እስመ፡ ዝንቱ፡ ይትሜሰል፡ ክዕበ፡ በአርአያ፡ ሐብል፡ ዘወደዩ፡ አይሁድ፡ ዲበ፡ ክሣደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ F. M. 31, 5; archangelus ገብርኤል፡ ዘጸዳለ፡ ብርሃን፡ መንዲሉ፡ I Sal. Mar. 15. 3) *fascia, quae capiti circumvolvitur*, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh. መንዲል፡ significat *sudarium* (teste Isenbergio).

መንደበ፡ vid. sub ነደበ፡

መንገለ፡ vid. sub ነገለ፡

መንገን፡ n. pergr., sc. μάγγανον (aram. מַנְגְּנוֹן, arab. مَنْجَنُون), Pl. መናግንት፡ 1) *machina, machinamentum, machina bellica, instrumentum torturae:* ገብረ፡ ሰረገላተ፡ እለ፡ በመንገን፡ ከመ፡ ይንድፉ፡ በሐጽ፡ ወበእብን፡ 2 Par. 26, 15 (μηχαναί); መናግንተ፡ ኀጺን፡ (tormenta) Gad. Kar; Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) *machinatio, mala ars, callidum inventum, praestigiae:* መናግንተ፡ ሰይጣን፡ μεθοδεῖαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28; Genz. f. 10; በመንገን፡ *per ambages* (at Gr. habet δωρεάν) 1 Par. 21, 24. — *Voc. Ae.:* መንገን፡ ብ፡ የብረት፡ መቃኖ፡ ወንቃፊሎሂ፡ (?) ይ፡

ተመንገነ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *machinari, artificia excogitare, artem adhibere, mala struere* vel *moliri:* ከመ፡ እልበ፡ ዘይትመንገን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡ (v. ዘይትሜየን፡) Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; ተመንገነት፡ ኤልሳቤል፡ ላዕለ፡ ቀቲሎቱ፡ (ለናቡቴ፡) F. N. 44, 4; (*propositum perficere non potuit*) በኵሉ፡ ዘተመንገነ፡ በኪኑ፡ Macc. f. 2; በተመንግኖ፡ *fraude, malis artibus* F. N. 44, 4; ሜስ፡ ዘይትመንገኑ፡ *vinum arte confectum* vel *factitium* II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْجَنِيق et مَنْجَلِيق et منجنيط] *balista, catapulta, tormentum bellicum* in libris Historiae Abyssiniae aeth.-amharicis. — *Voc. Ae.:* መንገኒቅ፡ ብ፡ ነፍጥ፡

መንጠንጢን፡ vid. sub መጠነ፡

መንጢጥ፡ (v. መንጤጥ፡) subst. nomen avis [mihi, inserta litera ን, formatum videtur e rad. መጠጠ፡ i. e. وَطَّ, وَطْوَطَ, unde وَطْوَاط *hirundinis* species; *clamosus* vir; وَطْوَاطِيّ *garrulus*] *turtur, palumbes*, Kuf. 6. 14; ዖፈ፡ መንጢጥ፡ ዘኢነበቢ፡ ይትገሐሥ፡ እምአውስበ፡ ዳግማዊ፡ F. N. 24, 1 (e Can. Basil.). — Pl. መንጢጣነት፡ (legas: መንጢጣት፡) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et ማዕስ፡ subst., m. et fem., Pl. አምእስት፡ vel አምዕስት፡ [cfr. مَكَسَ *fricuit cutem*, مَعَتَ, مَعَسَ, مَعَشَ *fricuit corium*] 1) *cutis, pellis*, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11. 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev. 13; ተመሥጥዎሙ፡ አምእስቲሆሙ፡ እምላዕሌሆሙ፡ Mich. 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, ማእሰ፡ ዘበኑ፡ Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 26. 2) *pellis detracta, pellis fricta, corium:* ዘማእስ፡ δερματινός Gen. 3, 21; ማእሰ፡ በግዕ፡ ሐሡይ፡ Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48. 49. 15, 17; Num. 31, 20; ኢይቀንቱ፡ ማእሰ፡ Hez. 44, 18; (*famelici*) በልዑ፡ አምእስተ፡ ሰረገላቲሆሙ፡ ወማእስ፡ ቀቀበ፡ አስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* አዕዳል፡ ወማእስ፡ ዘ፡ ቍርበት፡

ማእሱራ፡, vid. ምስራ፡

ምእት፡ n. numerale [מֵאָה, מְאָה, مِائَة, amh. መቶ፡] Pl. አምአት፡ (pro quo male nonnumquam አእማት፡ scriptum reperitur) *centum; centuria*. Ejus character est ፻. Quamvis primitus substantivi vim habeat, tamen ምእት፡ rem numeratam plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar appositione sibi conjungit: ምእት፡ ከረምት፡ Sir. 18, 9; ጎረዩ፡ ምእት፡ ብሔሴ፡ Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque formis masc. formantur: በስድስቱ፡ ምእት፡ ዲናረ፡ ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num. 17, 14; ክልኤ፡ ምእት፡ Gen. 32, 15. *Mille* et numeros millenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci ምእት፡ praepositis denotare solent: ዐሠርቱ፡ ምእት፡ χίλιοι *mille* Sir. 16, 3. 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; ዐሠርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡ Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4; 2 Petr. 3, 8; አርብዓ፡ ምእት፡ 4000 Matth. 15, 38; ኀምሳ፡ ምእት፡ 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33, 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. አምአት፡ subst. est: Matth. 13, 8 rom.; ይገብር፡ ማህለ፡ ለአምአት፡ ወለአእላፍ፡ Kuf. 23; መላእክተ፡ አምአት፡ ἑκατόνταρχοι 1 Par. 28, 1; ፲ ወ ፪ አምአት፡ Enc.

አምአተ፡ II, 1 *centum efficere, centum numero reddere*, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَأَى *extendit, dilatavit*. Hinc

ማእን፡ subst. *latitudo*, τὸ πλάτος: ገብረ፡ ቆመ፡ አረፍቱ፡ ፸ በእመት፡ ወማእኖ፡ ዘ፶ በእመት፡ Judith 1, 2.

መአከ፡ et መዐከ፡ rad. inus., cui مَتَقَ *cum singultu spiritum emisit* IV ob iram, VIII *vehemens fuit ira* (potius quam مَعَكَ

(قَلَّ) comparandum videtur (de vicinia *irae* et *minarum* vid. መዐት፡).

ተማአከ፡ vel **ተመአከ፡** III, 2 1) (succensere) *minari, comminari, minis terrere:* ወዓዲ፡ አፍርሆ፡ እንዘ፡ ይትሜአክ፡ *praeterea minis eum terruit* Jsp. p. 290; ተመከአት፡ (pro ተማእከት፡) *comminatio*, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98; መከረ፡ ከመ፡ ይትመአኪ፡ (v. ይትመዓዕኪ፡) τοῦ ἆραί σε Jes. 51, 13; ኢክን፡ ከመ፡ ሰብአ፡ እግዚ"፡ ዘይትሜአክ፡ ወኢክን፡ ከመ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘይትቄየም፡ Judith 8, 16 ubi e parallelo ዘይትቄየም፡ elucet, Abyssinos ዘይትሜአክ፡ sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops ዘይትሜአክ፡ et ዘይትዩዋሀ፡ refl. an passive (*minis terreri*) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληθῆναι exhibet.

ምኡክ፡ part. *minitans, minax, trux:* ምኡክ፡ ዐይን፡ στηρίζων ὀφθαλμόν Prov. 27, 20; ኀብአ፡ እምነ፡ ልሳን፡ ድኑክ፡ ወእምዐይን፡ ምኡክ፡ Sx. Hed. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* ምኡክ፡ ዘ፡ ቀኍጡዕ፡

ትምእክት፡; pro quo saepius ትምክእት፡ exscriptum reperitur, subst., *comminatio, minae:* ἀπειλή Prov. 17, 10; ኢያደንገፃ፡ (Perf.) ትምእክቱ፡ Jsp. p. 290. 369.

ማእከል፡, ማእከለ፡ vid. sub አከለ፡

ማእዜ፡ adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; מָתַי مَتَى أمتى) *quando?* 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: ኍለቈኑ፡ አውራኂሁ፡ ማእዜ፡ ይትወለድ፡ Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. ኑ፡ et መ፡ sibi annectere amat: ማእዜኑ፡ Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; ማእዜኑመ፡ Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: ለአይ፡ ወለማእዜ፡ መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እስከ፡ ማእዜ፡ vel ማእዜኑ፡ *quousque? quamdiu?* Job 2, 9. 7, 19. 8, 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; እማእዜ፡ *a quo tempore?* Lit. Epiph.; እማእዜ፡ እምዘ፡ Marc. 9, 21. (Clem. f. 221—226 Satanas እስከ፡ ማእዜኑ፡ *Quousque tandem?* tamquam nomine proprio appellatur). 2) indef.: *aliquando*, in enuntiationibus negativis, sive affixo ኒ፡ sive sine ኒ፡, ut: ኢማእዜ፡ ኢኮኑ፡ ሕያዋነ፡ *numquam vivi fuerunt* Macc. f. 1; ወኢማእዜ፡ *numquam* Cyr. ad Th. f. 10; ኢለከፎን፡ ፀሓይ፡ ማእዜኒ፡ Sx. Hed. 26.

ማእድ፡ subst. [id. q. مَائِدَةٌ vel مَيْدَةٌ; a rad. መአደ፡, مَادَ, quae sicut מָדַד vim *extendendi* habuisse videntur; quare ማእድ፡ *tabula extensa;* amh. ማእድ፡ et ማድ፡] m. et fem., Pl. ማእዳት፡ 1) *mensa*, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; ትወርድ፡ ማእድከ፡ እንዘ፡ ምሉእ፡ ወዋሉል፡ Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; ሠርዐ፡ ማእደ፡ *stravit* vel *exstruxit mensam* Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel አስተዳለወት፡ ዘዚአሃ፡ ማእደ፡ Prov. 9, 2; ብዙኀ፡ ሠርዑ፡ ውስቴቱ፡ (ለማእድ፡) Sir. 34, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: በዐርከ፡ ዘበእንተ፡ ማእድከ፡ ይትዓረከከ፡ Sir. 6, 10. 40, 29; ኢበልዐት፡ አመትከ፡ ማእደ፡ ሐማ፡ Esth. 4, 17 apocr. De *mensa sacra* in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; ማእዳት፡ ዘምሥያም፡ 1 Par. 28, 16; de *altari* Kuf. 31; Mal. 1, 7; item de altari vel mensa eucharistiae in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) *cibus, coena, epulae:* ገብረ፡ ማእደ፡ ዐቢየ፡ δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 20 var.); በርከ፡ ማእድ፡ κλάσις ἄρτων Act. 20, 7; ጸሎተ፡ ማእድ፡ *preces ad coenam* Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መክሊት፡ *talentum* vid. sub ከለየ፡

መክሐ፡ I, 1 [amh. መካ፡; arab. بَجَحَ; an بَجَّحَ بَخَجَ?] *superbire:* ዘያንሶሱ፡ ወይመክሕ፡ περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. ይትሜክሕ፡)

ተመክሐ፡ III, 2 *gloriari, laudem captare, se jactare*, in bonam et in malam partem (καυχᾶσθαι, δοξάζεσθαι, ὑψοῦσθαι, ἀλαζονεύεσθαι, al.): መኑ፡ ተመክሐ፡ ከማከ፡ Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12; c. c. በ፡ rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; ኢትትመካሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡ Sir. 3, 10; ከመ፡ ኢትትመከሑ፡ በቅትለትየ፡ Jsp. p. 346; vel seq. ከመ፡, ut: ይትሜካሕ፡ ከመ፡ እግዚ"፡ አቡሁ፡ Sap. 2, 16; vel seq. ዘ፡, ut: ይትሜካሕ፡ ልብ፡ ንጹሕ፡ ዘቦ፡ Prov. 20, 9; c. ለ፡ pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ፡ IV, 2 *gloriari facere, gloriationis* vel *jactationis causam praebere* alicui: አልበሶ፡ ወአስተመክሖ፡ በኵሉ፡ ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8; አንስት፡ ኢይልበሳ፡ ወርቀ፡ ዘተገብረ፡ በልብስ፡ ዘያስተሜክሕ፡ F. N. 23.

ምኩሕ፡ (ምኵሕ፡) part. *gloriosus, gloria dignus, magnificus* Zeph. 3, 19 var.; አልባስ፡ ክቡራት፡ ወምኩሓት፡ Chr. Ta. 28; አልባሰ፡ ክህነት፡ ምኩሕ፡ Sx. Teq. 9.

ምክሕ፡ subst. *jactatio, gloriatio, gloria, causa gloriationis*, in malam et bonam partem: ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝህርት፡ Sir. 21, 4; አክሊለ፡ ምክሕ፡ Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; እሬስዮሙ፡ ለምክሕ፡ Zeph. 3, 19; ኢይከውንከ፡ ምክሐ፡ Sir. 3, 10; ምክሖሙ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ Sir. 25, 6; በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ይኩን፡ ምክሕከ፡ Sir. 7, 16. 10, 22; ይከውኖ፡ ምክሐ፡ በኅብ፡ ማኅፈሩ፡ Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2.

መካሕ፡ adj. (n. ag.) *gloriosus, superbus, magnificus* Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክሕ፡ subst. *causa* vel *materia gloriationis, jactationis:* ከመ፡ ኢይበሉ፡ ዐቢ፡ አይቴኑ፡ መምክሑ፡ (*is quo gloriatur*) III Sal. Mar. 2.

ትምክሕት፡ subst. *gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis:* ተኀፈርክሙ፡ በትምክሕትክሙ፡ Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 4, 16; Lit. 167, 4.

መከረ፡ I, 1 [respondent: בָּחַר *elegit, examinavit, exploravit* (בָּחַן), فَحَصَ *examinavit, scrutatus est, probavit* (فَتَّشَ), arab. (praeter خَيَرَ VIII) in malam partem مَكَرَ *dolum struxit* et

مَكَرَ *tentavit*; amh. **መከረ፡** et **ሞከረ፡**] Subj. **ይምክር፡** 1) *exquirere, explorare, tentare:* **ምክር፡እምውስተ፡ሕዝብ፡ ዕደወ፡ጻድቃነ፡** σκέψαι Ex. 18, 21; κατασκέψασθαι Koh. 2, 3; **እምክርኪ፡** (v. **አመክርኪ፡**)**በፍሥሓ፡** πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ Koh. 2, 1; **እለ፡ይመክሩ፡ ኵሶየ፡** ἀναιρεῖν πειρώμενοι Cyr. c. Pall. f. 70. 2) exploratum approbare i. e. *consulere* a) *consilium capere, decernere*, nonnumquam: *sibi proponere, in animo habere, moliri* (βουλεύεσθαι et βούλεσθαι), c. c. Acc. rei: **ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡ ላዕለ፡ ግብጽ፡** Jes. 19, 12; Mich. 4, 12. 6, 5; **ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ፡** Jes. 29, 15; **መከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Jes. 3, 9. 8, 10; **መከሩ፡ኀጢአተ፡ወገብሩ፡ እኩየ፡** Mich. 2, 1; **ንጹሐ፡ ይመክር፡ መንፈስየ፡** καθαρὰ νοήσει Job 33, 3; c. Subj. verbi Matth. 1, 19; Marc. 15, 15; **በመከን፡ኀበ፡አንትሙ፡መከርክሙ፡ትበኡ፡** Jer. 49, 22; **ዘመከርኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡** Jer. 18, 8; Sir. 12, 16; **እግዚ"፡መከረ፡ይጽድቅ፡** Jes. 42, 21, vel c. **ከመ፡** seq. Subj., ut: Act. 15, 2; Kuf. 32; Zach. 8, 15; vel c. Acc. Inf., ut: **ዘቀተለ፡በኢያእምሮቱ፡ወኢመከረ፡ቀቲሎቶ፡** F. M. 4, 2. b) *consilium dare, suadere*, c. Acc. pers. Ex. 18, 19 var.; Job 26, 3 var. (vid. II, 1). c) *consultare, deliberare:* **መከሩ፡ምስለ፡ሊቃውንት፡** Matth. 28, 12. d) *exquirere consilium* alicujus c. dupl. Acc.: **ውስተ፡እንግልጋ፡ኢይመክርዎሙ፡ምክረ፡** Sir. 38, 33 var.

አምከረ፡ II, 1 1) *consilium dare, suadere*, c. Acc. rei: 1 Cor. 13, 5 rom.; **ኵሉ፡መምክር፡ያመክር፡ምክረ፡** Sir. 37, 7; **መኑ፡ከመዝ፡አምከረ፡ላዕለ፡ጢሮስ፡** Jes. 23, 8; c. **ለ፡** pers.: **ለመኑ፡ታመክር፡** (v. **ትመክር፡**) Job 26, 3; plerumque c. Acc. pers.: Kuf. 14; **ዘያመክረከ፡** Sir. 37, 8; **መኑ፡ መማከርቲሁ፡ ዘአምከሮ፡** Jes. 40, 13; Jer. 45, 15; Ex. 18, 19; 2 Reg. 17, 15; c. dupl. Acc.: **አምክርኪ፡ምክረ፡** 3 Reg. 1, 12. (2) *consilio habito alicui aliquid decernere:* pastores Christo infanti munera attulerunt, **እንዘ፡ያመክርዎ፡በግዐ፡ከመ፡ ካህን፡ ወሐሊበ፡ከመ፡ሕፃን፡ወዕጣነ፡ከመ፡ ንጉሥ፡** Lud. ex hom. Jac. Sarug.) — In libris Mss. II, 1 et II, 2 saepius confunduntur.

አመከረ፡ II, 2 *explorare, examinare, probare, experimento probare, tentare* (in bonam et malam partem) δοκιμάζειν, πειράζειν, a) c. c. Acc. rei: **እዝን፡ነገረ፡ያሜክር፡** Job 34, 3; 1 Petr. 1, 7; **በእሳት፡ያሜክርዎ፡ለወርቅ፡** Sir. 2, 5. 27, 5. 34, 26; **ሶበ፡አመከርኩ፡ፍኖቶሙ፡** Jer. 6, 27; Sap. 2, 17; 1 Thess. 5, 21; Phil. 1, 9 rom.; Luc. 12, 56; Koh. 2, 1 var.; **ኢሕጻሁ፡ዲቤየ፡አመከረ፡** Job 16, 9. b) c. Acc. pers.: **መጽአት፡ከመ፡ታመክሮ፡በ፡** 2 Par. 9, 1; **ናሜክር፡ እመ፡ ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡** Kuf. 19; 1 Joh. 4, 1; **ታሜክሮ፡በተማኅጽ፡** Sir. 4, 17; **በብዝኀ፡ነገር፡ ያሜክረከ፡** 13, 11; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **አመክሮሙ፡ ለአግብርቲከ፡ዐሠረ፡መዋዕለ፡** Dan. 1, 12; Jud. 7, 4; **አመኪሮ፡ሰብእ፡ርእሶ፡ይብላዕ፡** 1 Cor. 11, 28; 2 Cor. 13, 5; Luc. 9, 22; Hebr. 2, 18. In specie dicitur de Deo, qui hominum animos examinat, explorat Ps. 138, 1. 22 eosque probat vel tentat: Gen. 22, 1; Kuf. 17; Jud. 2, 22; Sir. 44, 20; Judith 8, 26; Jac. 1, 13; 1 Thess. 2, 4; de Satana, qui homines tentat Matth. 4, 3; Luc. 4, 2; Euc. Jac. 4; al.; de hominibus, qui (dubitantes) Deum tentant: Ex. 17, 2; Sir. 18, 23; Jes. 7, 12; Judith 8, 12; Sap. 1, 2.

ተመከረ፡ III, 1 *secum deliberare:* **ተመከረት፡ በልባ፡** Lud. e V. S.

ተመከረ፡ III, 2 *explorari, examinari, probari, tentari:* **ብእሲ፡ይትሜከር፡በአፈ፡እለ፡ይዌድስዎ፡** Prov. 27, 21; **መኑ፡ተመከረ፡ቦቱ፡ወኢስሕተ፡** Sir. 34, 10; **ተመከሩ፡ሰማዕት፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡** Mavâs. n. 9; **ተመኪሮ፡** Jac. 1, 12—14; Kuf. 19; Matth. 4, 1 c. **እምኀበ፡** pers.; (*Christus*) **በገዳም፡እምዲያብሎስ፡ተመከረ፡** Cyr. f. 117.

ተማከረ፡ III, 3 1) *consilia conferre* vel *communicare, consultare; deliberare* cum aliquo: **ኢትትማከር፡ ምስለ፡ አብድ፡** Sir. 8, 17. 9, 14. 37, 10. 11 (c. **እንበይነ፡** rei); **መኑ፡ዘተማከረ፡ወአምከሮ፡** Jes. 40, 14; **ተማከሩ፡ኅቡረ፡** Jes. 45, 20; Jer. 43, 16; Dan. 6, 7; 1 Par. 13, 1; Matth. 26, 4. 27, 7 (**ተማኪሮሙ፡**); c. Acc. pers.: **መኑ፡ተማከሮ፡** τίς ὁ σύμβουλος αὐτοῦ Rom. 11, 34. 2) *consilium inire, communi consensu decernere*, c. Acc. consilii: **ተማከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕሌከ፡** Jes. 7, 5; Jer. 11, 19; 4 Esr. 2, 24. 25; seq. Subj.: **እሙንቱ፡ተማከሩ፡እኩየ፡ይግበሩ፡** 2 Esr. 16, 2; Ps. 30, 17; Matth. 27, 1.

ምኩር፡ part. *examinatus, probatus, tentatus* Jer. 6, 27; Hebr. 4, 15; Kuf. 21; **ዘምኩር፡ በኵሉ፡ ግብር፡** Did. 4. 36; F. N. 10.

ምክር፡ subst., m. et fem.; in libris serioris aetatis occurrit Pl. **ምክራት፡** 1) *consilium* et *consilia*, βουλή, βουλαί, βούλημα al.) a) quod quis vel dat vel petit ab aliquo: **ያረምሙ፡ በምክሪ፡ ዚአየ፡** Job 29, 21; **ዘዚአየ፡ ምክር፡** Prov. 1, 30; 2 Reg. 15, 31. 34; 3 Reg. 1, 12; Sir. 37, 7; Jes. 19, 11; Ps. 1, 1. 118, 24. b) quod quis capit: **ምክሩ፡ዘመከረ፡ላዕለ፡** ἐπιβουλή Esth. 2, 22; Judith 2, 2. 4; Job 5, 12. 10, 3. 12, 13. 18, 7; Jes. 7, 7. 14, 26; Jer. 29, 8. 27, 45; Ps. 32, 10. 11; Prov. 15, 22; **ኢኮነ፡ምክርየ፡ከመ፡ምክርክሙ፡** Jes. 55, 8; **ምክረ፡ሰላም፡** Zach. 6, 13; **በምክረ፡ ሕሊናሆሙ፡** ἐν τοῖς διαβουλίοις αὐτῶν Sap. 1, 9; **ምክረ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11; Hebr. 6, 17; de arcano alicujus consilio (μυστήριον) Sir. 27, 16. 21; **ዘያወጽእ፡ምክረ፡ቢጹ፡** 13, 12; Rom. 11, 25. 2) *deliberatio, consideratio, intelligentia, prudentia, sapientia:* **ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኅረወ፡ማኅተም፡** Sir. 38, 27; **አልቦ፡ዘትገብር፡እንበለ፡ምክር፡** ἄνευ κρίσεως Sir. 30, 38; ἄνευ βουλῆς 35, 18. 19; μετὰ ἀβουλίας Prov. 14, 17; **በምክር፡ፍጹም፡** (re rite perpensa) F. N. 24, 2; **ጠቢበ፡ምክር፡ውእቱ፡** σοφὸς διανοίᾳ Job 9, 4; σύνεσις **ምክር፡ወጥበብ፡** 22, 2; **ምክሮሙ፡ለሊቃውንት፡** 12, 20. 28, 20; Dan. 2, 20; Ps. 48, 3; Jes. 10, 13; φρόνησις Jer. 10, 12; γνῶσις Sir. 21, 18; **ለስሒ፡ኵሉ፡ምክረ፡እንለ፡እመሕያው፡** Jer. 10, 14; Mal. 2, 7; ἐπιστήμη Dan. 1, 20; βουλή **መንፈሰ፡ምክር፡** Jes. 11, 2. 3) *sententia, judicium, sentiendi et cogitandi ratio:* γνώμη Sir. 6, 23; 1 Cor. 1, 10; **በምክርየ፡** 7, 25; ἔννοιαί Hebr. 4, 12; βουλή Luc. 23, 51; Kuf. 10; *de hac doctrina Christiani discedunt* **ኀበ፡፪ምክራት፡** *in duas sententias* (opiniones) F. N. 24, 2. 4) *voluntas:* βούλημα θεοῦ Rom. 9, 19; *Leonis papae* **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡** (*naturas*) **ወ፪ምክረ፡** (*voluntates*) **እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7.

መከሪ፡ n. ag., Pl. **መከርያን፡** 1) *consultans, suasor, consiliarius*, βουλευταί **መከርያን፡** Job 12, 17; Prov. 15, 22; σύμβουλος Jes. 3, 3 var.; 19, 11; 2 Reg. 8, 18. 2) *consilio pollens, consultus, prudens:* **መከርያን፡ በጥበቢሆሙ፡** Sir. 44, 3; συνετοί Jes. 29, 14; εἰδότες σύνεσιν Dan. 2, 21; **ልብ፡መከሪት፡** καρδία βουλευτική Prov. 24, 6.

መምክር፡ part. (II, 1), fem. **መምክርት፡** (quamquam etiam

መምክር፡ de feminis dicitur), Pl. **መማክርት፡** et **መምክራን፡**, *suasor, consiliarius:* σύμβουλος, **መምክሪሁ፡ ለንጉሥ፡** 1 Par. 27, 33; **ንጉሥ፡ ወ፯መማክርቲሁ፡** 2 Esr. 7, 14; Esth. 3 apcr.; Jes. 3, 3. 19, 11 var.; 33, 18 (συμβουλεύοντες). 40, 13; Hez. 27, 27; Sir. 6, 6. 37, 7. 42, 21; Asc. Jes. 3, 11. 6, 3; 1 Cor. 2, 16; Act. 25, 12; **እስመ፡ እሙ፡ መምክሪ፡** (v. **መምክርት፡**) **ኮነት፡ ከመ፡ ይኅጣእ፡** 2 Par. 22, 3; **መምክርት፡ ይእቲ፡ ለአእምሮ፡ ምስጢረ፡ እግዚ"፡** μύστις τῆς ἐπιστήμης θεοῦ Sap. 8, 4; **መምክርት፡ ለሠናይት፡** σύμβουλος ἀγαθῶν 8, 9. — Nonnumquam **መማክርት፡** sensu singularis usurpatur, ut 2 Reg. 15, 12.

መምክሪ፡ part. c. term. adj., id. q. **መምክር፡**, ut: **መምክሬ፡ ሠናይ፡** Did. ed. Platt p. 93.

አመከሪ፡ n. ag. (II, 2) *examinator, tentans* F. N. 16.

መከራ፡ subst., m. et fem., Pl. **መከራት፡** 1) *exploratio, probatio, examinatio*, δοκιμή, δοκίμιον, δοκιμασία: **መከራሆሙ፡ ለወርቅ፡ ወለብሩር፡ ርስነት፡** Prov. 27, 21; **እብነ፡ መከራ፡** Sir. 6, 21; Jer. 6, 27; 2 Cor. 9, 13; Rom. 5, 4; Jac. 1, 3; 1 Petr. 1, 7. 2) *experimentum*, πεῖρα **መከራ፡ ሞት፡** Sap. 18, 20, coll. Hebr. 11, 29. 3) *tentatio*, πειρασμός Kuf. 19; Koh. 5, 2; 1 Cor. 10, 13; 1 Petr. 1, 6. 4, 12; Hen. 94, 5; **መናስው፡ ወመከራት፡ ብዙኃ፡** Chr. Ta. 2; Chr. ho. 25; **ኢትክል፡ ትትዐገሥ፡ ለመከራተ፡ ሰይጣናት፡** Phlx. 26.

ሜኪር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI[i] ⲙⲉⲭⲓⲣ (id. q. **ማኺር፡**), *Voc. Ae.*

መኰሲ፡ *cognominis* vid. sub **ኰሰየ፡**

መከነ፡ I, 1 [amh. id.; proprie, ut videtur, *inhiberi, subsistere*, a כון (**ኮነ፡**) *stetit* propagatum; Arabes frequentant عَقِمَ et عَقَرَ vel عَقُرَ] Subj. **ይምክን፡** 1) *sterilem, infoecundum esse* vel *fieri*, de hominibus, brutis et terra: **ከመ፡ ኢትምክን፡** μήποτε στειρώσῃ Sir. 42, 9; Kuf. 28; **አንስት፡ ይመክና፡** 4 Reg. 2, 19 (ἀτεκνοῦσθαι); **ትመክን፡ ብሔረ፡ ሃይማኖት፡** 4 Esr. 3, 2; *abortum pati:* **አልህምቲሆሙ፡ ኢይመክና፡** (ὠμοτόκησε) Job 21, 10. 2) *orbum fieri, liberis orbari* 1 Reg. 15, 33; **ከመ፡ ኢይምክኑ፡ ሕዝብኪ፡** Hez. 36, 14. 15; c. **እምነ፡** filii Kuf. 27.

መከነ፡ I, 2 *orbum facere, orbare:* **ከመ፡ ኢይመክኑ፡ ሕዝብኪ፡** Hez. 36, 14. 15 var.

አምከነ፡ II, 1 *orbum facere, liberis privare:* **አምከነተኪ፡ መጥባሕት፡** Thr. 1, 20; 1 Reg. 15, 33.

ተመክነ፡ III, 1 *sterilem fieri* vel *esse* Kuf. p. 103 ann. 10.

ምክነት፡ n. act. 1) *sterilitas, infoecunditas* Hen. 98, 5. 2) *orbitas:* **ኢትክኑ፡ ለምክነት፡ ዳግመ፡** Hez. 36, 12.

መካን፡ adj. fem., Pl. **መካናት፡** 1) *sterilis, infoecunda* στεῖρα Gen. 11, 30. 25, 21. 29, 31; Deut. 7, 14; Job 24, 21; Jes. 54, 1. 66, 9; Ps. 112, 8; Luc. 1, 7. 36. 23, 29; Gal. 4, 27; 4 Esr. 9, 42. 10, 58 (ubi pro **መክን፡** corrigendum est **መካን፡**); **ከርሠ፡ መካን፡** γαστέρες ἀργαί Tit. 1, 12. 2) *orba, liberis privata*, ἄτεκνος Jer. 18, 21; Jes. 49, 21.

መካን፡ *locus* vid. sub **ከነ፡**

ትምክእት፡ *minae* vid. sub **ትምእክት፡** in **መእከ፡**

መከዐበ፡ vid. sub **ከዐበ፡**

መኰየ፡ I, 2 [ni fallor, id. q. مَقَا et مَقَى *custodivit*, وَقَى *servavit, custodivit, cavit*] *custodire, cavere, excubias agere:* **ተአዘዝኩ፡ እፌኑ፡ ሰብአ፡ አፍራስ፡ ወእግር፡ እለ፡ ያጸንዑ፡ ብሔረ፡ ወይሜኵዩ፡** (v. **ወይሜክዩ፡**) **እምነ፡ ፀርነ፡** προπομπὴν ἕνεκεν ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν 1 Esr. 8, 51; **አሕዛብ፡ እለ፡ ይሜኵዩ፡** (v. **ይሜክዩ፡**, v. **ይመኵዩ፡** I, 1) **ለእለ፡ ውስተ፡ ይሁዳ፡** τὰ ἔθνη ἐπικοιμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1 Esr. 5, 69. (Interpretationem propositam equidem censeo magis quadrare, quam si quis, collatis vel مَخَى vel وَخَى IV, הוֹגָה, أَوْمَى, verbo notionem *removendi, repellendi* vindicare velit).

ማኹን፡ vid. sub **ኪያህከ፡** et sub **ብሸንሸ፡**

ሞቀ፡ I, 1 [amh. id.,; vic. sunt وَعَكَ *vehemens fuit calor*, أَقَّ *fervidus fuit* dies, عَكَّ id.] *calere, calescere, incalescere, calefieri*, de hominis corpore: **ሐወዘኒ፡ እስመ፡ ሞቁ፡** Jes. 44, 16; **ትትከደኑ፡ ወኢትመውቁ፡** Hagg. 1, 6; **እምፀምረ፡ አባግዕየ፡ ሞቀ፡ መታከፍቲሆሙ፡** Job 31, 20; 3 Reg. 1, 2; 4 Reg. 4, 34; de sole: **ሶበ፡ ሞቀ፡ ፀሐይ፡** 1 Reg. 11, 9; Ex. 16, 21; de glacie: **ተመስወ፡ መዊቆ፡** Job 6, 17; de rebus sole calefactis Sap. 16, 27; de corde hominis Ps. 38, 4.

አሞቀ፡ II, 1 *calefacere, fovere:* **እሳት፡ ያመውቆ፡ ለኀጢን፡** Cyr. c. Pall. f. 98; 3 Reg. 1, 1; **አሐቲ፡ ኖኅት፡ ታመውቅ፡ ሞቀ፡** Hen. 75, 7; (Sir. 38, 17 nescio an pro **አዕምቅ፡ ላሕዎቶ፡** legendum sit **አሙቅ፡** vel **አምቅ፡** θέρμανον κοπετόν); **ያመውቆ፡ ፀሐይ፡ ለውእቱ፡ ዕፄ፡ ወይከውን፡ ንኡሰ፡ ዖፌ፡ ፊንኪስ፡** (phoenix) Did. 25.

ተማወቀ፡ III, 3 1) *se invicem calefacere* vel *fovere* Koh. 4, 11. 2) *calore ignis calefieri:* **ተማወቀ፡** θερμανθείς Jes. 44, 16.

አስተማወቀ፡ IV, 3 *facere, ut* aliquis aliqua re *calefiat:* **ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡** 3 Reg. 1, 2; **አስተማወቁነ፡ እምዝናም፡ ወቍር፡ ዘላዕሌነ፡** Act. 28, 2 rom.; **በዝየ፡ ያስተማውቅ፡ እደዊሁ፡ ከህን፡ ላዕለ፡ ማዕጠንት፡** Lit. 165, 2; **አስተማወቅዎ፡ እስትንፋሰ፡ አድግ፡ ወላህም፡** ib. 173, 4; transl.: **እንዘ፡ ያስተማውቆሙ፡ በኵሉ፡ ምዕዳን፡** Gad. Kar.

ምዉቅ፡ vel **ምውቅ፡** part. 1) *calidus* (*fervidus*): **ምውቅ፡ ከመ፡ እሳት፡** Hen. 14, 13; **ለከሰ፡ ምዉቅ፡ አልባሲከ፡ ውእቱ፡** Job 37, 16; ζεστός Apoc. 3, 15; **ኅብስት፡ ምውቅ፡** 1 Reg. 21, 6; Jos. 9, 10; **ማይ፡ ምዉቅ፡** Sx. Jac. 11; subst. Kuf. p. 38. 2) *ardens, fervidus*, de animo: *Stephanus erat* **ዐዚዝ፡ ወምዉቅ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡** Clem. f. 158; Kid. f. 33; **ምውቅት፡** Kid. f. 34.

ሞቅ፡ subst. *calor*, solis Hen. 75, 4. 7. 76, 5. 82, 16; **ነፋሰ፡ ሞቅ፡** Hen. 76, 7.

ሙቀት፡ n. act. *calescere, calor:* **እስከ፡ ሙቀት፡ ፀሐይ፡** (עַד־חֹם הַשֶּׁמֶשׁ) 2 Esr. 17, 3 vrs. nov.; **ሙቀት፡ ሐሩር፡** Hen. 4; **አስሐትያ፡ ዘአልበ፡ ሙቀት፡** Clem. f. 244.

ሞቅሐ፡ *in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

ሞተ፡ I, 1 [id. q. מות ܡܺܝܬ مَاتَ; amh. ሞተ፡] Subj. ይሙት፡ 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15, 44; Joh. 11, 39; እስመ፡ ጌሠመ፡ ንመውት፡ Jes. 22, 13; እምድኅረ፡ ሞተ፡ Sir. 39, 11; እለ፡ ሞቱ፡ *mortui* Ruth 1, 8. 4, 5; ሙት፡ Job 2, 9; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; ሐይውኒ፡ ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14; ሞተ፡ ትመውቱ፡ Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; ሞተ፡ እመዊት፡ ይሙት፡ Kuf. 2; በሞት፡ ለይሙት፡ Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; θανατούσθω ይሙት፡ Ex. 21, 12. 31, 14; ἀπολοῦνται Jes. 60, 12; πίπτειν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. በ፡ causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; ሞተ፡ በቍር፡ Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; ትመውት፡ አንተ፡ በእበደ፡ ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; c. እንበይነ፡, ut: እለ፡ ሞቱ፡ እንበይነ፡ ሐዘን፡ Sir. 38, 18. *Immortalitas* est ኢመዊት፡ Sap. 4, 1; *immortalis* ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 7, 12. 14, 12; 1 Cor. 15, 53. 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; ሕይወት፡ ዘኢይመውት፡ Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a) de plantis: እመ፡ ሞተ፡ አዕጹቂሁ፡ Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; ሞተት፡ ኀሊና፡ እምኔሁ፡ Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. እምነ፡ consuetudinis: ሞትነ፡ እምኀጢአት፡ Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; ሙቱ፡ እምነ፡ ፍትወታቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

አሞተ፡ et አመተ፡ (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere:* አሙተኒ፡ *mortem mihi concede* Jsp. p. 279; ኢታሙቶ፡ *noli eum occidere* ib. p. 367; ይረግዝ፡ በመጥባሕት፡ ዘያመውቶ፡ ib. p. 343; ለአሞቶቱ፡ ወለቀቲሎቱ፡ Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare:* አመቶን፡ (v. አሞቶን፡) ለአዕይንትየ፡ Job 7, 15; c. Acc. et እምነ፡ Col. 3, 5 rom.; አሙትዋ፡ ለነፍስክሙ፡ እምዙሉ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ Clem. f. 150; እለ፡ አሞቱ፡ አበለ፡ ሥጋሆሙ፡ እምዝሙት፡ Cyr. ad Th. f. 17.

ምዉት፡ et ምውት፡, part., f. ምውት፡, Pl. m. ምዉታን፡, ምውታን፡ et ሙታን፡ 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; ምውታን፡ በረኃብ፡ Jer. 14, 18; ምውት፡ ትከት፡ Thren. 3, 6; Ps. 141, 4; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ምውታን፡ Sir. 48, 5; Rom. 1, 4. 14, 9; Apoc. 20, 12. 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; በእንተ፡ ሙታን፡ agitur F. N. 22; transl.: ምውታን፡ በኀጢአት፡ Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 3, 1 al. In specie: τὸ θνησιμαῖον *morticinum:* Lev. 17, 15. 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus:* de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1. 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit ምዉታን፡ ለኀጢአት፡ Rom. 6, 11. — Nota etiam በሐር፡ ምዉት፡ Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36, 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nex:* Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; ተዘከሮ፡ ለሞት፡ Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπώλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; እኩይ፡ ሞት፡ ሞታ፡ Sir. 28, 21; በሞት፡ እኩይ፡ ይመውቱ፡ Jer. 14, 15. 16, 4; ሞት፡ ሠናይሁ፡ Jer. 33, 11; ሠናይ፡ ሞት፡ Kuf. 33; ወልደ፡ ሞት፡ ውእቱ፡ 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; አበሳ፡ ዘኢኮነ፡ ለሞት፡ 1 Joh. 5, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዳግም፡ ሞት፡ Apoc. 21, 8; ኢጥዕምዎ፡ ለሞት፡ 4 Esr. 4, 30; በእንተ፡ ስቅለትከ፡ ወሞትከ፡ ማሕየዊት፡ Genz. f. 26; መልአከ፡ ሞት፡ Asc. Jes. 9, 16; ሞት፡ ግብት፡ *mors repentina* F. N. 50; ሞት፡ ጠባይዓዊ፡ *naturalis*, ሞት፡ ፈቃድ፡ *voluntaria* Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Ps. 9, 14; ᾅδης Jes. 5, 14. 2) *morbus letalis, pestis:* Jer. saepius, ut 41, 17 (aliâs in eodem libro θάνατος ብድብድ፡ vertitur); በሞት፡ ዐቢይ፡ Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዋቲ፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 28, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14, 10. 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: እመ፡ ኮነ፡ መዋቲ፡ ካህነ፡ *si mortuus sacerdotio fungebatur* F. N. 22; ቤተ፡ መዋቲ፡ Clem. f. 32; ተናገሮ፡ በልሳነ፡ መዋቲ፡ ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema:* Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; በእንተ፡ ሙተቱ፡ ለብልጣሶር፡ (narrabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *necis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ θνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; ማውታ፡ ወደም፡ ወብትክ፡ Clem. f. 96. 118. 141; ዘረሰዐ፡ በበሊዐ፡ ማውታ፡ F. M. 6, 14; ጽዩእ፡ ሥጋ፡ ማውታ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 38). 33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيِّت; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo እጓለ፡ subjunctum reperitur: እጓለ፡ ማውታ፡ parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbus, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; እጓለ፡ ማውታ፡ ኀደገኒ፡ አቡየ፡ Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: እጓለ፡ ማዊት፡ — *Voc. Ae.:* እጓለ፡ ማውታ፡ ዘ፡ ድኻ፡ (v. ድሐ፡, v. ደኸ፡).

ማውትና፡ subst., praemisso እጓለ፡ significat: *orbitas*, ut: በእንተ፡ እጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an ﺑﺎ huc referre licet?] Subj. ይማእ፡, raro ይሙእ፡, *superare, praepollere, vincere;* abs. መዊእ፡ νίκη 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; ይመውኡ፡ ἔσονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; ሞአ፡ ፀር፡ ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός Thren. 1, 16; ዕሴት፡ ዘሞአ፡ ἐπινίκιον 1 Esr. 3, 5; ትእምርተ፡ መዊእ፡ τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; ወይነ፡ ይመውእ፡, አንስት፡ ይመውእ፡ ὑπερισχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; መሀበነ፡ ንማእ፡ 1 Cor. 15, 57; c. c. እምነ፡, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. ላዕለ፡, ut: ሀበኒ፡ መዊአ፡ ላዕለ፡ ሰይጣን፡ Kedr f. 5; c. ለ፡, ut: ይመውእ፡ ለኵሉ፡ Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: ስእኑ፡ መዊኦቶ፡ 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: ከመ፡ ኢይማእከ፡ በብዕሉ፡ Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασθαι);

ኢይማእከ፡ ሥን፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; ከመ፡ ኢይማኡኒ፡ Sir. 23, 2. 12, 5; ሞእክምዎ፡ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13. 4, 4; Rom. 8, 37. 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in judicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: ይሙእዎሙ፡ legitur Jsp. p. 353 (sed aliâs in eodem libro ይማኡ፡); ሙኢዮሙ፡ ለጸላእትኪ፡ Deg. At forma ይምእዎ፡ 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro ይማእዎ፡ exscripta est. — *Voc. Ae.:* ሞአ፡ዘ፡ አሸነፈ፡

አሞአ፡, rarius አምአ፡ (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ላዕለ፡ vel በ፡, ut: ዘአሞአ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ከልኡ፡ Jsp. p. 283. 280; ከመ፡ ታሙኡ፡ለዘፈቀድኪ፡ *ut victoriam praebeas, cui volueris* Jsp. p. 292; ከመ፡ ያሙእን፡ በሙ፡ ib. p. 308; ሙእቱ፡ ያመው፡እከ፡ በጸሬ፡ ወበመንግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለእሙእተ፡ሕዝቡ፡ ib. p. 291; አሙእተ፡ሃይማኖት፡ *facere ut fides vincat* ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam ያሙኢ፡ in Jsp. nonnumquam ያመውእ፡ vel ያሞአ፡ formae haud probandae occurrunt, ut: ከመ፡አመውእከ፡ላዕለ፡ነገሥት፡ p. 280; ከመ፡ያሞአሙ፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus* ኢያመውእ፡ ሰበ፡ ይትዋቀሱ፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *cum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9. 20, 5. 30, 31. 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20. 4, 32. 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; ተመውአትክሙ፡ Am. 8, 7; ተመዊኦቱ፡ Jsp. p. 303; ተመውአ፡ Org. 1. Mirus est verbi usus ተመውአ፡ቀትል፡በይእቲ፡ዕለት፡ ἐτροπώϑη ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de judicio agitur, *vinci* est *condemnari, causa cadere:* ተመዊኦ፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምዉእ፡ vel ምውእ፡ part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; ሕገ፡ፀብእ፡ወመዊእ፡ትሬስዮሙ፡ለምውኣን፡ አግብርተ፡ለመዋእያን፡ F. N. 31; ትከውን፡ምዉእ፡ሉቱ፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙእት፡ n. act. 1) *victoria*, quam quis reportat: እምኀቤከ፡ሙእት፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; እፎ፡ትጌልዩ፡ አንትሙ፡ ሙእቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; ለሙእተ፡ሃይማኖት፡ ib. p. 325; ሶበ፡ርእዩ፡ ዘንተ፡ ሙእተ፡ ib. p. 292. 2) victoria, qua quis devincitur, *superatio, devictio:* እምድኅረ፡ሙእተ፡ኵሉ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 89.

መዋኢ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom.; est epitheton Jobi Did. 25; ሰማዕታት፡መዋእያን፡ Deg.; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; ገብሬ፡ፀብእ፡ይከውን፡፩ጊዜ፡መዋኢ፡ወ፩ጊዜ፡ ተመዋኢ፤ከመ፡ዝ፡ሥርዐት፡ዓለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: ሰላም፡ለከ፡አበዲር፡መዋኢ፤ሰብአ፡ፀር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኢ፡ n. ag. (III, 1) *victus, superatus:* Jsp. p. 380; ተመዋእያን፡እምፍትወት፡ F. N. 24, 2.

ምዋኤ፡ subst. *victoria:* „*epinicium*" (Lud.): ብኩል፡ እምዋኤክሙ፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውእት፡ vel ትምውእት፡ subst. (a III, 1) *superatio, devictio:* ሐጸ፡ተምውእቶሙ፡ (var.: ተመውእቶሙ፡) βέλος σωτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (مَوْز ܡܘܙܐ) *musa* paradisiaca (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I. 9, 21; comm. p. 139.

ሞገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub ወገሰ፡

ሞገድ፡ *fluctus* vid. sub ወገደ፡

ሞጣሕት፡ vid. sub ወጠሐ፡

ሞጸ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo et mundando:* مَاصَ *confricuit manu, lavit leniter;* مَصْمَصَ *proluit vas.*

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. مَاصَ X): ለዘተጸአለ፡ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — *Voc. Ae.:* ያስተማውጽዎ፡ዘ፡ያስተዓርቅዎ፡

ሞጸ፡ vid. sub ወጽአ፡

መዓልት፡ *dies* vid. sub ወዐለ፡

ተማዕለየ፡, መማዕልይ vid. sub ዐለየ፡

I. መዐረ፡ rad. inus., ut videtur id. q. مَرَّ *transiit, praeteriit,* unde مَرَّةٌ *transitus unus, vicis una;* Acc. *semel.* Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. ምዕራት፡, Pl. Pl. ምዕራታት፡ 1) transitus i. e. *momentum* vel *ictus temporis* a) ለእንተ፡ምዕር፡ ἐν ἀτόμῳ (*in momento*) 1 Cor. 15, 52 ant.; ኵሉ፡ ፍጡን፡በኀበ፡ እግዚ"፡ ለእንተ፡ ምዕር፡ Sir. 18, 26. b) ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) *subito, repente* Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; ለምዕር፡ πρὸς ὀλίγον Jac. 4, 14; ወይከውን፡በጊዜሃ፡ለምዕር፡ ὡς στιγμὴ παραχρῆμα Jes. 29, 5. c) ምዕረ፡ኅዳጠ፡ χρόνον *paululum temporis* Prov. 7, 12; ተኀበእ፡ኅዳጠ፡ምዕረ፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) ምዕረ፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius:* ተፈግሕ፡ምዕረ፡ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; ብላዕ፡ወስተይ፡ምዕረ፡ወተፈሣሕ፡ 7, 10; ንጠይቅ፡ምዕረ፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16. 14, 19; Marc. 7, 27. 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) ምዕረ፡ *semel* ἅπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27. 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφάπαξ Rom. 6, 10; ምዕረ፡ለለዓመት፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5. 49; ምዕረ፡ — ወዳግመ፡ Job 33, 14. 39, 35; ምዕረ፡ ወክዕበ፡ ἅπαξ καὶ δίς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; ምዕረ፡አሐተ፡ *una vice* Chr. ho. 17; ዓዲ፡ምዕረ፡ ἔτι ἅπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26. 27; ዘተ፡ምዕረ፡ *hac vice* vel *nunc* Phlx. 4; ምዕረ፡ዳግመ፡ *secundo,* F. M. 5, 7; ዕፁፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. alt.; ምዕራተ፡ብዙኀተ፡ *pluries, saepius* F. M. 14, 10; ምዕራተ፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; ምዕራታተ፡ *iterum ac saepius* Phlx. 85. α) ምዕረ፡ — ምዕረ፡ *modo — modo* Jer. 18, 7. 9 vrs. alt. β) nota pron. suff. per ê affigi: ምዕሬሃ፡ለይእቲ፡ መስፈርት፡ *illam mensuram semel* (*impletam*) 4 Reg. 7, 18. b) በምዕር፡ *semel, uno ictu, uno eodemque tempore* Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; በምዕር፡በበ፫

ዓመት፡ 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27. 9, 12. c) በ በምዕር፡ *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) እምዕር፡ ለምዕር፡ aliam vicem super aliam i. e. *identidem, iterum iterumque* Phlx. 100.

II. **መዐረ፡** rad. inus., sine dubio id. q. יָעַר de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር፡ (**መዐር፡**) subst. [יַעַר, amh. ማር፡] plerumque m., *mel* μέλι Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἐγκρίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8. 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3. 24, 13; መዓር፡ ብዙኀ፡ 25, 27; መዐር፡ ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; Sir. 24, 20. 39, 26. 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8. 17. 13, 5 al.; መዓረ፡ ገዳም፡ μέλι ἄγριον Matth. 3, 4; መዓረ፡ ጸደና፡ id. Marc. 1, 6. 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: መዓረ፡ ግራ፡ κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. ግራ፡); *si quis ex ecclesia furatur* መዓረ፡ ግራ፡ (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliâs in Syn. ሠምዕ፡). — *Voc. Ae.:* መዓረ፡ ግራ፡ ብ፡ ሰም፡ ሙጫኒ፡ ይ ።

መዐርዒር፡ adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo መዓሪር፡ Lit. 175, 3, *mellitus, dulcis:* መር፡ ወመዐርዒር፡ Hen. 69, 8; ማየ፡ ሰርቅ፡ መዐርዒረ፡ ስተይ፡ Prov. 9, 17. 16, 24; ጕርዒሁ፡ መዐርዒር፡ Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: በቃል፡ መዐርዒር፡ Kedr f. 22; ቃሉ፡ (sic) መዐርዒር፡ ዘሱራፌል፡ Rel. Bar.; ነገረ፡ ገድሉ፡ መዐርዒር፡ ለተናግሮ፡ Deg.

ምዕርዕርና፡ subst. *dulcedo:* ጣዕመ፡ ምዕርዕርናከ፡ Sap. 16, 21.

አማዕረረ፡ quadrl. II, et **አምዐርዐረ፡** quinquel. II. 1) *dulcem reddere, edulcare, obdulcare:* እንተ፡ ለጊዜሃ፡ ታምዐርዕር፡ ለጕርዒከ፡ Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. ታመዐርር፡); ኢያማዕርር፡ ጕርዒየ፡ ጸቃውዐ፡ ዘማ፡ ብእሲት፡ Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) dulcedinem producere i. e. *dulcem esse:* ከመ፡ ያምዐርዕር፡ ጕርዒከ፡ Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.:* ታመዐርር፡ ዘ፡ ምሬቅ፡ ትውኀዋ፡ (male).

ማዕሰብ፡ *vidua* vid. sub ዐሰበ፡

አማዕቀበ፡ vid. sub ዐቀበ፡

ማዕበል፡ *fluctus, undae* vid. sub ዐበለ፡

መዐት፡ *ira* vid. sub መዐዐ፡

መዐትም፡ *iracundus* vid. sub ዐተመ፡

አማዕተበ፡ *charactere notare* vid. sub ዐተበ፡

ምዕኖ፡ et **ማዕኖ፡** subst., *coenum, lutum:* አሕርው፡ ዘውስተ፡ ጽቡረ፡ ማዕኖ፡ ያንገረግሩ፡ M. M. f. 31. [coll. יָוֵן, وَحْنَة, وَحَل]. — *Voc. Ae.:* ምዕኖ፡ ዘ፡ ጭቃ፡

መዐወ፡ rad. inus., quae *mollitiei* vim habuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዑት፡ subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: አምዑት፡ Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit; [respondent מֵעִים, ܡܥܝܐ, مِعًى v. مِعْى, Pl. أَمْعَاءٌ] Pl. አማዕዋት፡, *intestina* Gen. 43, 30; እስከ፡ ይወፅእ፡ አማዑቲከ፡ 2 Par. 21, 15; እምብከዮሙ፡ ይትመሰው፡ አማዑትከ፡ (v. አምዑትከ፡) Sir. 30, 7; አማዑቲሁ፡ (v. አማዑቱ፡) አራዊት፡ ዘብርት፡ Job 41, 6; Ps. 108, 17. 16, 10 (ubi Gr. τὸ στέαρ habet); ሥብሐ፡ ዘውስተ፡ አማዑቱ፡ Lev. 4, 8. 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; ሕማመ፡ አማዑት፡ δυσεντερία Act. 28, 8 Platt. — *Voc. Ae.:* አማዑት፡ ዘ፡ ሐንዝት፡ v. አንዝት፡

መዐዐ፡ rad. inus., cum መዐወ፡ (አማዑት፡) cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari, de intestino.* Arabice respondent مَعِصَ V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore;* مَعِصَ *iram concepit;* مُعِصَ *torminibus affectus fuit.* Hinc

አምዕዐ፡ II, 1 *ad iram concitare* vel *provocare, irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Imprf. et Subj. ያምዕዕ፡ (gramm. § 96, 1); c. c. Acc.: Deut. 4, 25. 31, 29; Ps. 73, 11. 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16. 4, 2; Jes. 1, 4. 5, 24. 7, 13 (አምዕዮ፡ እግዚ" Inf.). 60, 14. 63, 10. 65, 3; Jer. 7, 18. 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro አምዕዐ፡ nonnumquam occurrit አምዐዐ፡, ut: እንተ፡ አምዐዐቶሙ፡ (v. አምዕዐቶሙ፡) Jes. 23, 11; አምዓዕዎ፡ Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. አምዓዕከ፡, አምዓዕነ፡ passim reperiuntur formae contractae, ut አማዕዕክኒ፡ Hez. 16, 54; አማዕናሁ፡ Mal. 2, 17.

ተምዕዐ፡ III, 1 *irasci, ira ardere, succensere* (ὀργίζεσθαι, θυμοῦσθαι, θυμοῦσθαι ὀργῇ, μηνίειν); c. absol., ut: ሶበ፡ ትትመዓዕ፡ ተዘከር፡ ዕለተ፡ ሞትከ፡ Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5. 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34. 22, 7; c. ላዕለ፡ pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. ዲበ፡ pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3. 26; Jes. 12, 1. 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35. 39; Apoc. 12, 17; c. በእንተ፡ vel በበይነ፡ rei vel pers.: ኢይትመዓዕኑ፡ በበይነ፡ ዝንቱ፡ Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. መዐተ፡ *irasci iram,* frequentissime: Ex. 4, 14. 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; ተምዕዐ፡ መዐተ፡ ዐቢየ፡ Jes. 5, 25; ተምዐ፡ መዐተ፡ ጥቀ፡ Judith 5, 2. — De flexione hujus verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. ተምዕዐ፡ (vel ተምዐዐ፡ Jos. 7, 1 ann.) et ተምዐ፡ Ex. 4, 14; Kuf. 3. 28. 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: ተምዓዕኩ፡ (sive ተምዐዕኩ፡) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel ተመዐዕከ፡ sive ተመዓዕከ፡ Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel ተምዕዕከ፡ Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel ተማዕከ፡ Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. ይትመዐዕ፡ sive ይትመዓዕ፡ (semel legi ይትሜዓዕ፡ III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. ትትመዐዮሙ፡ 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28. 64, 9; ይትመዓዓከ፡ Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non ትትማዕዮ፡ 4 Esr. 8, 39; Pl. ይትመዓዑ፡ እምወይን፡ Hos. 7, 5. c) Imprt. ተምዑ፡, v. ተምዕዑ፡ Ps. 4, 5; ተመዐዒ፡ Hez. 21, 9. d) Inf. verb. ተምዒዖከ፡ Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; ተምዒዮ፡ Job 16, 9. e) Inf. nom. ተምዕዮ፡ et ተምዖ፡ Koh. 7, 9.

ተማዕዐ፡ III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11, 20 rom.

አስተማዕዐ፡ IV, 3 alium contra alium *ad mutuam iram provocare* 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. *iratus, ira incensus:* **መፍትው፡ ትትዐገሥዎሙ፡ ለምዑዓን፡** Did. 10. 17; **ገብረ፡ ሰላም፡ ማእከለ፡ ምዑዓን፡** Phlx. 51.

መዐት፡ vel **መዓት፡** subst., m. et fem. 1) *ira* (*furor, aestus*) ὀργή, θυμός, al., Jac. 1, 19. 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4. 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; **መዐትኒ፡ ወቍጥዓኒ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡** Sir. 27, 30. 26, 28; **በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡** agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2. 30, 27. 51, 22; **መዐትየ፡ ወመቅሠፍትየ፡** Jer. 7, 20. 21, 5. 12. 23, 20; **መዐቱ፡ ላዕለ፡ በቢሎን፡** 28, 11. 37, 23. 24; Dan. 9, 16; **ኢይቴርር፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ፀርየ፡** Jes. 1, 24; **መዐተ፡ መንሱት፡** ὀργὴ θυμοῦ Sir. 10, 18. 2) *minae* (ἀπειλή) Prov. 13, 8. 19, 12. 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕዕት፡ subst. *irae exaestuatio, excandescentia:* **ትምዕዕት፡ ፍጥረታዊት፡** Phlx. 141. 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum مَزَّ enim (מָצַץ et מָצָה), quod primitus *sugendi* vim habuit, deinde in significationem *dulcis et suavis saporis* abiit, vix componi potest.] Impf. **ይምዕዝ፡**, *bene olere, suavem odorem spirare:* Hen. 24, 4; Org. 1; **ጽጌ፡ ዘሠናየ፡ መዐዛ፡ ይምዕዝ፡** Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 *bonos odores diffundere:* **ቤተ፡ ክርስቲያን፡ አንተ፡ ትሜዕዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ወትጸውር፡ አስካለ፡ በረከት፡** hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. *bonos odores diffundere: aromatibus impletum* **ሙዳይ፡ ያምዕዝ፡** Clem. f. 153; **ክርስቶስ፡ አምዐዘ፡** Clem. f. 152. 2) c. Acc. *suavibus odoribus perfundere* vel *implere:* **ሐዋርያት፡ አምዐዙ፡ ኵሉ፡ ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ለምሕልላነ፡ አምዕዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **አምዕዘነ፡** *bonum odorem da nobis* Lit. 160, 3. 3) *suavibus odoribus suffire*, in specie: *bonis odoribus condire* mortuum: **ብእሲት፡ ዘትሰድድ፡ ፃዒ፡ ከመ፡ ኢያማስኑ፡ አልባሲሃ፡ ወታምዕዘሙ፡ በአፈዋት፡** Chr. Ta. 20; **አምዐዝዎ፡ ወቀበርዎ፡ ለኖኅ፡** Abush. 47; Gen. 50, 2. 3. 26 var.

ተምዕዘ፡ III, 2 1) refl. *suavibus odoribus se ipsum* (corpus vel vestes) *perfundere:* **ዘተሰርገወት፡ ሰርጓተ፡ ወርቅ፡ አው፡ ተምዕዘት፡ አፈዋተ፡** F. M. 34, 8; **ትሰረገው፡ በኵሉ፡ ሰርጐ፡ አልባስ፡ ወትትሜዐዝ፡ በኵሉ፡ አፈዋት፡** Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; *amabat* **በዊአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ብለኔ፡ ወተምዕዞ፡ በዕፍረት፡** Abush. 50. 2) pass. *bonis odoribus perfusum* vel *impletum esse*, nec non: *bonos odores exhalare:* **በመዐዛሁ፡ ለክርስቶስ፡ ተምዕዙ፡ ሐዋርያት፡ ወአምዐዙ፡ ኵሉ፡ ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ከመ፡ እትመዐዝ፡ በጼና፡ አልባስኪ፡** Org. 3; **ይትሜዐዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡** ib. 7. 3) *perfundi* vel *suffiri odores* Kuf. p. 110.

ምዑዝ፡ part. *odoratus, odorus, bene olens;* nonnumquam *suavis* in genere: Clem. f. 153; **ዕፍረት፡ ምዑዝ፡** Sap. 2, 7; **ዕፍረት፡ ዘምዑዝ፡ ጼናሁ፡** Jsp. p. 299; **ጽጌ፡ ገነት፡ ምዕዝት፡** Fal. in proëm.; **ዕፀዊሃ፡ ምዑዛን፡** Deg.; **ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡** ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11; **ምዑዘ፡** *suaviter* de sono citharae Org. 1.

መዐዛ፡ subst., plerumque m., Pl. **መዐዛት፡** (raro) 1) *odor bonus* vel *suavis*, nonnumquam *odor* in genere (ὀσμή, εὐωδία): Cant. 1, 3. 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi **መዐዛ፡** legendum videtur); **ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ ከመ፡ ቀናንሞስ፡** Sir. 24, 15. 32, 8. 39, 14; Jer. 25, 10; **ዕፀወ፡ መዐዛ፡** Hen. 24, 3. 29, 2. 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; **መዐዛ፡ ሠናይ፡** Lev. 1, 9. 13. 17. 2, 9 seq.; Kuf. 2. 6. 7; *Esther* **ኢተቀብአት፡ መዐዛተ፡** Macc. f. 11; *odor* in genere: **መዐዛ፡ ማይ፡** Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; **መዐዛ፡ እኩይ፡** M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: *sapor suavis:* **ወይን፡ ዘሠናይ፡ መዐዛሁ፡** οἶνος ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub **ዐዘረ፡**

መዐደ፡ et **ምዕደ፡** I, 1 [respondent وَعَظَ *monuit, exhortatus est*, pec. referens, quod futurum esset, nec non وَعَزَ et وَعَدَ; יָעַד יָעַץ vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. **ይምዐድ፡** (F. N. 46), *admonere, adhortari:* **ይምዕዱኒ፡** νουθετοῦσί με Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; **እግዚ"፡ መዐዶ፡ ለሰብእ፡ ኢይዕልዎ፡** Jsp. p. 290; **ወእምዝ፡ ምዕዶሙ፡ ለእሊአሁ፡ ወአዘዘሙ፡ ያምልክዎ፡ ለእግዚ"፡** ib. p. 293; c. dupl. Acc.: **መዐደነ፡ ነገረ፡ ሕይወት፡** *adhortatus est nos verbo vitae* Gad. T. H.; **ምዒድ፡** Org.

ተምዕደ፡ III, 1 pass. *admoneri*, refl. *se adhortari:* (*clerici apud episcopum congregati*) **ይትመዐዱ፡ ወይጠናቀቁ፡ በእንተ፡ ግብሩ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** Clem. f. 185; Imprt.: **ተመዐዱ፡ በበይናቲክሙ፡** Kid. f. 17 (nisi **ተማዐዱ፡** legere malueris).

ተማዐደ፡ III, 3 *se invicem admonere* vel *exhortari:* **ከንቱ፡ ዘተማዐዱ፡** ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. *exhortatio, paraenesis* Lud. sine auct.

መዓዲ፡ n. ag. *hortator, monitor* Phlx. 102. 231; Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. **ምዕዳናት፡** *hortatus, adhortatio, admonitio* Chr. ho. 10; **ሰሚዐ፡ ነገረ፡ ምዕዳን፡** Phlx. 46. 104; Sx. Teq. 11; Ter 30 Enc; **ምዕዳነ፡ ጽድቅክሙ፡ በሊኅ፡** Sen. 16 Enc.; **ቃለ፡ ምዕዳን፡** F. N. 48; Jsp. p. 300; **ለክሙ፡ ኢይመይጦ፡ ለአልባቢክሙ፡ ምዕዳን፡ እምግዘፊሆን፡** ib. p. 364; **መጻሕፍተ፡ ምዕዳናት፡** Gad. Kar.

መዝመዘ፡ quadrl. I [respondent مَشَّ et مَثَّ *abstersit manum mundandi ergo*, coll. مَشْمَشَ, مَثْمَثَ, مَزْمَزَ] *abstergere, detergere* mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38. 44; Joh. 11, 2. 12, 3. 13, 5; 4 Reg. 21, 13; **ይመዘምዝዎሙ፡ እምጸበለ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; **መዝመዙ፡ ሥጋሆሙ፡ በአጽርቅት፡** Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super rem *oblinere, illinere* c. **በ፡**, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **መዝመዘ፡ ዘ፡ አፍተለተለ፡**

ተመዝመዘ፡ III, 1 1) *abstergi, detergi:* **በከመ፡ ይትመዘመዝ፡ ዕፍረት፡ እምከመ፡ መዝመዝዎ፡** 4 Reg. 21, 13; **እለ፡ ተመዝመዙ፡ በዐጌ፡** Kid. f. 27. 2) *oblini* unguento, c. **በ፡** unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. *abstersus, illitus* Lud. sine auct.

ምዝር፡ et **ምስር፡**, subst. [id. q. مِزْر *potus ex milio et ex hordeo paratus*, مِزْر *potus inebrians ex tritico paratus*] *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Lalib.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; **ምስር፡** Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: **ምዝር፡ ዘ፡ጸላ፡** (Lud.: **ጽሏእ፡**; aliàs: **ጠላ፡**); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris Reise II. p. 196.

መዛሪ፡ n. ag., Pl. **መዛርት፡** comm., m. **መዛርያን፡**, fem. **መዛርያት፡** *is qui potum inebriantem ex frumento parat* vel *cerevisiae pocula ministrat*; deinde: *pocillator, pincerna* in genere: **ሊቀ፡መዛርት፡** (id. q. **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡**) Kuf. 39; **መዛርያን፡ወመዛርያት፡** Koh. 2, 8.

ማዙሮት፡ n. pergr. sc. μαζουρώθ (מַזָּרוֹת) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (**ከዋክብት፡**) recensetur.

መዝበረ፡ *dirui, vastari* vid. sub **ዘበረ፡**

መዝነ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae مزح *jocatus est*, III *collusit*. Hinc

አስተማዝነ፡ IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatius tractare, nimis indulgendo emollire* vel *corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: **እምከመ፡አስተማዛነከ፡ለወልድከ፡** Sir. 30, 9.

ምዙን፡ et **ምንዙን፡** part. *emollitus, delicatus, deliciis assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ምንዙን፡ዘ፡ሕንቅቅ፡**; Lud.: amh. **ድልድል፡**

መዘነ፡ I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris serioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. وزن אזן] *pendere, ponderare*, **መዝኖት፡** F. N. 32.

ተመዘነ፡ III 2, *pendi, ponderari*: **ዘይሰፈር፡ወዘይትሜዘን፡** *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; **ኖኅ፡ለባሕር፡ዘኢይትሜዘን፡** Ssal. Req.

ሚዛን፡ n. peregr. formationis, sc. مِيزَان (a وزن) 1) *libra, bilanx*: **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** F. M. 17, 7; **እለ፡ይዔምፁ፡በሚዛን፡** ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (**ሚዛን፡** et **እልሚዛን፡**) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ፡** I, 1 ex arabico مَرَج *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: **በማሕዘ፡ዚአከሙ፡ምዝገ፡ ዙልክሙ፡** ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας 2 Cor. 9, 2 rom.; at Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **መዝጉ፡** (sic) **ዘ፡አፈክከሩ፡**

II. **መዘገ፡** ut videtur *evellere, eripere* (coll. مزع *digitis divulsit carpsitque*, مَزَق *laceravit*, مَشَق *traxit, pexuit, laceravit*): **መዘነ፡ፍርሀተ፡እግዚ"፡ወአርሐቀ፡እምፀሬዊ፡** Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); **ረድኤትከ፡ወለተ፡ከለበት፡መዘገ፡** Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡መዘገ፡መጠቀ፡ብ፡ነተቀ፡**

መዝጉለ፡ vid. sub **ዘጉለ፡**

መዝገነ፡, ምዝጋና፡ al. vid. sub **ዘገነ፡**

ማይ፡ subst. [e rad. מוא, quae cum **ምህወ፡, መሰወ፡** al. cognata notionem *diffluendi* habuit; respondent מַיִם مَآءٌ, مَاءٌ, sed amharice **ወሀ፡, ወኻ፡, ውኃ፡** sicut مَاهٌ] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. **ማያት፡** 1) *aqua* Gen. 1, 9; **ማይ፡ብዙኅ፡** Jes. 11, 9; Job 40, 18; **ማየ፡ብሔሩ፡አኩይ፡** 4 Reg. 2, 19; **ማይ፡ዕሙቅ፡** Prov. 18, 4; **ማይ፡ቈሪር፡** 25, 25; **ማየ፡ባሕር፡** Sir. 18, 10; **ለእሳት፡ያጠፍኣ፡ማይ፡** 3, 30; **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕሩቀ፡** 1 Tim. 5, 23; **ማይ፡ጥዑም፡** vel **ማየ፡ጥዑም፡** *aqua dulcis* ut Gen. 21, 19; Lev. 14, 5. 50. 52; **ማይ፡መሪር፡ወማይ፡ጥዑም፡** Jac. 3, 11; **ዘአልቦ፡ማየ፡** ἄνυδρος Zeph. 2, 13; **ማየ፡አይኅ፡** *aqua diluvii* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; **ማየ፡ሕይወት፡** Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; **አንቅዕተ፡ማያቲሆሙ፡** Judith 7, 12; **ማያቲሆሙ፡ወአንቅዕቲሆሙ፡** 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα **ማያት፡** ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 16, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12, coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; **ማየ፡ሕመት፡** *atramentum* vid. **ሕመት፡**; **ማየ፡ልብን፡** *stacte* vid. **ልብን፡**; de resina e plantis profluente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: **ማየ፡አስከል፡** *vinum* Syn. f. 290; **ማየ፡ሉሚ፡** M. F.; de liquore albo ovorum: **ማየ፡አንቆቅሆ፡** M. F.; **ማየ፡ሐሊብ፡** *aqua lactis* i. e. *serum* Th. Petr. — Etiam de *lotio* dicitur: **ወሰበ፡ነሐውር፡ቤተ፡ማይ፡ርሱያኒነ፡ነሐውር፡** 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: **ማይ፡ብ፡ወሀ፡ወንዝሂ፡ይ፡**

ማያዊ፡ adj. rel. *ad aquam pertinens, aquatilis*; de corporis (humorum) temperamentis: **ጠባይዕ፡ማያዊ፡, ነፋሳዊ፡, መሬታዊ፡, እሳታዊ፡** Fal. f. 16.

I. **ሚሰ፡** rad. inus., sine dubio ead. q. مَاثَ *commiscuit, maceravit dissolvitque* rem in aqua et مَاسَ (مَوَّسَ) id. Hinc

ሚስ፡ subst., plerumque m., Pl. **አምያስ፡** *vinum factitium* cujuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum*, in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): σίκερα Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; **አምያስ፡ዘግቡር፡በእሳት፡** II Abt. 2; **ስታየ፡ሚስ፡ወይን፡** Clem. f. 26; **ኢ.ምንትኒ፡እምዘመደ፡አምያስ፡ዘአጣእዋእም፡በመሳር፡አው፡በሦከር፡** F. M. 26, 1; **ተከሉ፡ውሉደ፡ኖኅ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብሩ፡እምፍሬ፡ሐዲስ፡ሚስ፡** Clem. f. 25; Org. 4; **ስቴ፡ሚስ፡** Gad. Lal.; **ጻዕሬ፡ወይን፡ወሚስ፡ወምዝር፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ሚስ፡ብ፡የማር፡ጸጅ፡** vel **ጠጅ፡**. (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II, p. 195; Rüppell cerevisiam nomine **ጠጅ፡**, hydromeli nomine **ሐምር፡** appellari asserit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሚሰ፡ II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere*. Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. asserit: **መየሰ፡** *fecit mulsum*.

መያሲ፡ n. ag., Pl. **መያስያን፡** *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit* vel *vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, κάπηλος Sir. 26, 29; **መያስያንኪ፡** Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; **ለብሰ፡ልብሰ፡መያስያን፡**

Jsp. p. 282; መያስያን፡እለ፡ይቶስሑ፡ማየ፡በወይን፡ከመ፡ይሚጥዎ፡ F. M. 26, 2. Hinc ቤተ፡መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡ Clem. f. 127; καπηλεῖον II Can. Ap. 49.

II. **ሚሰ፡** I, 1 et **ተመይሰ፡** III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare, deflectere* (ut vicinum censeas **ሚጠ፡**). Legitur: ከመ፡ውኂዘተ፡ማይ፡ከማሁ፡ልበ፡ንጉሥ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፤ኀበ፡ፈቀደ፡ሀየ፡ይመይጣ፡ወሀየ፡ተመይስ፡ (v. ይትመየስ፡) οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሚን፡ rad. inus., ead. q. مَانَ (مَيْن) *mentitus est* (coll. hebr. מִין, תְּמוּנָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመየነ፡ III, 2 1) comminisci, *solertia* vel *prudentia uti*, in bonam partem: ተመይኖ፡ግብር፡ (est qualitas araneae, sicut ኀይል፡ leonis) Fal. f. 17; በ፡ሰብእ፡ዘበዙሉ፡ይትሜየን፡ወብዙኀ፡ያአምር፡ πανοῦργος Sir. 37, 19; ዘብዙኀ፡ተመንደበ፡ብዙኀ፡ይትሜየን፡ (sic legas pro ይትሜነይ፡) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide* vel *astute agere, dolo uti, subdolum esse, falsam speciem prae se ferre:* በብዙኀ፡ተመይኖ፡ Esth. 8, 13 apocr. (πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς); ለተመይኖ፡ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመየነ፡ (sic legendum pro ተመነየ፡) Sir. 21, 12; ይትሜየኑ፡ወይገብሩ፡ትምይንተ፡ δόλος ἐπὶ δόλῳ Jer. 9, 6; ከመ፡አልቦ፡ዘይትሜየን፡ላዕለ፡ዳንኤል፡ (var. pro ይትመነገን፡) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሜየኑ፡ነዋኀ፡ምክንያተ፡ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፡ኵሎ፡ይትሜየን፡(ሰይጣን፡) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከመ፡, ut: ተመየኑ፡ከመ፡ርሑቃን፡ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመየኖሙ፡ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare, falsare, ad fraudem abuti,* c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; እለ፡ይትሜየንዎ፡ለቃለ፡እግዚ"፡ Clem. f. 103; ኢንሑር፡በትምይንት፡ወኢንትመየኖ፡ለቃለ፡እግዚ"፡ Deg.

ምዩን፡ part. *callidus, subdolus, malis artibus utens:* ምይንት፡ነፍስ፡ ψυχὴ κακότεχνος Sap. 1, 4.

ሚን፡ subst. *fallacia, fraus:* ቅንአት፡ወቃሕው፡ወሚን፡ Phlx. 56; ሰይጣነ፡ስብሐት፡ብጡል፡ብዙኀ፡ሚን፡ወእከይ፡ *daemon gloriae vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚያኔ፡ subst. *deceptio, fallacia:* ሚያኔ፡ወጕሕሉት፡ Lud. e mss. Colb.

ተመያኒ፡ n. ag. *praestigiator, fraudator, falsarius:* ትምይንተ፡ሐሰቶሙ፡ለተመያንያን፡ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48).

ትምያን፡ subst. 1) *callidum inventum, fraus:* ተቀትለ፡በትምያን፡ነገር፡ወበተኃሕለዎ፡ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterinum, subditicium, spurium, falsum:* ወርቅኪ፡ትምያን፡ Jes. 1, 22; ወርቀ፡ትምያን፡ Jer. 10, 9; ብሩረ፡ትምያን፡ Prov. 26, 13; ወርቀ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ዘኢኮነ፡ትምያነ፡ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; መዳልወ፡ትምያን፡ Mich. 6, 11; ጽሩይ፡ውእቱ፡ዘእንበለ፡ትምያን፡ (haud fucatus, sincerus) Lit. Greg. — *Voc. Ac.:* ወርቀ፡ትምያን፡ዘ፡ግብዝ።

ትምይንት፡ subst. *astutia, versutia, calliditas, fraus, insidiae,* πανουργία 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23; δόλος Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18; እለ፡የሐውሩ፡በትምይንት፡ ἀτάκτως περιπατοῦντες 2 Thess. 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; እንተ፡ቃላ፡ትምይንት፡ (אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה) Prov. 2, 16 vrs. nov., et 7, 5 vrs. nov.

መስተመይን፡ part. (IV, 2) *callidus, astutus, fraudulentus, vafer:* 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33; F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ራትዕ፡).

ሚዐ፡ rad. inus.; مَاعَ (مَيْع) *fluxit leniter, liquefactus est* (cfr. ምህወ፡). Hinc

ሚዓ፡ et **ሜዓ፡**, subst. [id. q. مَيْعَة] expressae myrrhae pinguissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; *Maria* ገነተ፡ሜዓ፡ወሰሊክ፡ Enc. Teq. 21; ስኂን፡ወሚዓ፡ወሰሊሖት፡ Org. 7. — *Voc. Ac.:* ሜዓ፡አበሚ፡አበባ፡ቅንአት፡ሰሊሖት፡እምበር፡ከልበኔ፡ቍስጥ፡ስኂን፡ሰንበልት፡ባላቅ፡ናርዶስ፡ብ፡ኸቱ።

ሚያዝያ፡ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, ⲫⲁⲣⲙⲟⲑⲓ, በርሙዳ፡ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀዳሚ፡ወርኀ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡ Did. 29; በወርኀ፡ሚያዝያ፡ (μὴν τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሚጠ፡ I, 1 [مَاطَ (مَيْط) *deflexit, declinavit, recessit, repulit,* nec non מוט, נוט, נָטָה, مَلَطَ huc referenda sunt] Subj. ይሚጥ፡ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere, (declinare, deflectere)* Ex. 3, 6; ይመይጥ፡ዐይኖ፡ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሚጣከ፡አንስት፡ሐቌናከ፡ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et እምነ፡, ut: ሚጠ፡አዕይንቲሁ፡እምነ፡ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፡እዝንከ፡እምነ፡ስእለትየ፡ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፡ገጸከ፡እምኔየ፡ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 84, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et እምነ፡ (avertere, avocare, abalienare): ሜጥዎሙ፡ለድኩማን፡እምፍኖተ፡ጽድቅ፡ Job 24, 4; ይመይጦ፡ለሰብእ፡እምኀጢአት፡ Job 33, 17. b) *advertere, convertere (obvertere, admovere):* ሚጡ፡ዘበኖሙ፡ኀቤየ፡ Jer. 2, 27; ሜጥኩ፡ገጽየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Dan. 9, 3; ሚጥ፡ሎቱ፡ካልእታሂ፡ Matth. 5, 39; አመይጠሙ፡መንገሌየ፡ Jer. 37, 21; ሚጠነ፡ኀቤከ፡ወንትመየጥ፡ Thren. 5, 21; *episcopi* ይሚጥዎሙ፡ውስተ፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡ Did. 6; ሚጥ፡ልበ፡ነገሥት፡ለአሠንዮ፡ Lit. 164, 4. 2) *revertere* a) *reducere:* Ex. 23, 4; ይመይጥ፡ፂዋ፡ሕዝብየ፡ Jes. 45, 13. 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሚጠኒ፡ውስተ፡ዛቲ፡ምድር፡በሰላም፡ Kuf. 31; አመይጥዎሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Kuf. 1; Lit. 164, 3; ለመይጦ፡ነፍስ፡ Thren. 1, 11. 19; እግዚ"፡ይገብር፡ሚጠተ፡ክረምት፡ Clem. f. 171; sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere, repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere, retribuere:* ሚጥ፡ሎሙ፡ጽእለቶሙ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere, transformare, transmutare:* ዘሚጠ፡ለማይ፡ወረሰዮ፡ጼዋ፡ Sir. 39, 23; ሥሐቀክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ኀበ፡ in rem M. M. f. 61; ሚጠ፡ለዝንቱ፡ኀብስት፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋከ፡ Lit. 160, 2. a) *mutare:* ይመይጥ፡ልበ፡ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere, in*

deterius mutare 2 Petr. 3, 16; **ሰይጣን፡ሜጠ፡ሕሊናሁ፡** Lud. e Vit. Dan. c) *revocare, irritum facere* consilium, mendatum aut suum aut alius: **ከመ፡እሚጥ፡ኪዳንየ፡** Zach. 11, 10 (διασκεδάσαι); Hebr. 6, 17 (μετατιθέναι); **ኢትሚጥ፡ብዕዐቲከ፡** (δευτεροῦν) Sir. 7, 14; **እመሂ፡መከርክሙ፡ምክረ፡ይመይጥ፡እግዚ"፡** Jes. 8, 10. 14, 27; διαλλάσσειν Job 5, 12. 12, 20. 24; **ሜጥከ፡መቅሠፍተከ፡** Jes. 12, 1; Hen. 6, 4; **ሜጡ፡ቃለ፡ንጉሥ፡** (ἀλλοιοῦν i. e. *migrare*) Dan. 3, 28. 4) *flectere* jus (ἐκκλίνειν); **ኢትሚጥ፡ፍትሐ፡** Ex. 23, 6; Thren. 3, 34; Jes. 10, 2; **ሜጡ፡ፍትሐ፡የዋሓን፡** Job 36, 15.

ተመይጠ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *se vertere, verti:* **ተመየጡ፡ወርእዩ፡** Thren. 1, 12; Koh. 4, 1. 9, 11; Matth. 9, 22; Joh. 21, 20; **ከመ፡ኢትትመየጥ፡በገቦከ፡እምገቦከ፡** Hez. 4, 8; **ይትመየጡ፡ለፌ፡ወለፌ፡** 3 Reg. 18, 45. 20, 40; Job 41, 16; **እስከ፡ትትመየጥ፡** Sir. 12, 15; **ተመየጥ፡ድኅሬከ፡** Clem. f. 54; **ሰይፍ፡ዘይትመየጥ፡** Gen. 3, 24; Prov. 8, 20; pass. Jac. 3, 4. a) *versari* in re: **ይትመየጥ፡በምግባሮሙ፡** Sir. 38, 25. b) *averti (deflecti, declinari), se avertere* Jos. 23, 12; Kuf. 1; c. **እም፡** Job 9, 13; **ተመየጥ፡እምዐመፃከ፡** Sir. 17, 26; Job 36, 10 (vide plura exempla sub *reverti* Nr. 2, d). c) *se advertere* vel *convertere* ad aliquem, *converti:* abs. **ተመየጥ፡እምሰማይ፡** Jes. 63, 15; 4 Esr. 9, 40; Hen. 50, 1; **ተመየጥ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Sir. 17, 25; **ተመየጡ፡ኀቤየ፡ወእትመየጥ፡ኀቤክሙ፡** Zach. 1, 3 (plura exempla vid. sub *reverti* Nr. 2, d). In specie c. c. Acc. pers. (*reconciliatum esse alicui*): **ተመየጠኒ፡** ἐπίβλεψον Sir. 33, 2; **እትመየጣ፡ለኢየሩሳሌም፡በምሕረት፡** Zach. 1, 16. 8, 3; Asc. Jes. 9, 3. 5; **እትመየጦሙ፡ወእሣህሎሙ፡** Jer. 12, 25; 1 Reg. 25, 14; **በከመ፡ተመይጦትከ፡** κατὰ τὴν ἐπείκειάν σου Or. Az. (Dan. 3) 18. 2) *reverti* a) *redire* Koh. 1, 7; Gen. 32, 1; **ይትመየጡ፡ውስተ፡ምድሮሙ፡** Jer. 44, 7; **እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡** 2 Esr. 12, 6; Kuf. 27; Ruth 1, 6; Luc. 2, 20. 4, 14; **ኢይትመየጥ፡ድኅሬሁ፡** Matth. 24, 18; Hebr. 10, 39 Platt. b) *reflecti,* de rebus inanimatis, ut de finium tractu: Jos. 19, 12; Kuf. 8. c) seq. alio verbo denotat *iterum:* **ተመይጦሙ፡ከረዩ፡** Kuf. 24; **ይትመየጥ፡ለግቢእ፡** Koh. 5, 14. d) sensu ethico: *resipiscere, converti:* **ሕዝብ፡ኢተመይጡ፡** Jes. 9, 13; Joh. 12, 40; Matth. 13, 15; **ኢተመይጠ፡እምኀጢአቱ፡** Hez. 3, 19. 33, 18. 19; Kuf. 5. 41; **ተመየጡ፡ኀቤየ፡** Jes. 44, 22; Jer. 3, 12; 1 Thess. 1, 9; Act. 11, 21. e) et vice versa: *recidere, redire* ad pristinos mores (pravos): **ተመይጡ፡ውስተ፡ኀጢአተ፡አበዊሆሙ፡** Jer. 11, 10; **እመ፡ተመይጠ፡ጻድቅ፡እምጽድቁ፡** Hez. 3, 20; F. M. 6, 6. f) *recedere, defervescere,* de ira: **እስከ፡ይትመየጥ፡መዐት፡እኁከ፡** Kuf. 27; Jes. 9, 12. 17. 21. 3) *converti, transformari, transmutari, mutari,* et refl. *se convertere:* **ይትመየጥ፡ቈላቲሃ፡ወይከውን፡ፒሳ፡** Jes. 34, 9; **ለኃጥኣን፡ይትመየጦሙ፡** (ταῦτα πάντα) **በእኩይ፡** Sir. 39, 27; **ኀብስት፡ይትመየጥ፡ለከዊነ፡ሥጋሁ፡እምከዊነ፡ኀብስት፡ዘልማድ፡** M. M. f. 3; Hen. 5, 2; **ዘኢይትመየጥ፡** ἄτρεπτος *inconvertibilis* Cyr. ad Reg. f. 29; **ተሰፉ፡ዘኢይትመየጥ፡** Lit. 168, 2; **ይመስሎሙ፡ከመ፡ህላዌ፡ቃል፡ተመይጠ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ወሚጠተ፡የአምኑ፡ላዕሌሁ፡ዘኢያአምር፡ሚጠተ፡** (μεταστοιχειοῦσθαι) Cyr. ad Th. f. 10; de animo: **ተመይጠ፡ልቡ፡ለፈርዖን፡** (μετεστράφη) Ex. 14, 5; **ተመይጦሙ፡ሢጥዎ፡** Kuf. 34. — (Quod Lud. in lex. col. 97 affert: „active accipitur Can. Clem. 66, ut: *fideles* **ይትመየጥዎሙ፡ለአግብርቲሆሙ፡** *convertant* (ad Christianismum) *servos suos,* et sic in Ssal. Req. et Vit. Sanct." vereor ne ad Nr. 1, c referendum sit). — *Voc. Ae.:* **ተሠውጠ፡ተመይጠ፡ነስሐ፡ዘ፡ተመለሰ፡**

ተመያየጠ፡ Haec verbi stirps, a Geez lingua aliena, sed in amharica (vid. Isenberg grammar p. 54 Nr. XIV) satis frequentata in libris aethiopicis haud raro reperitur: *huc illuc,* vel *iterum iterumque se vertere* vel *revertere* Gen. 3, 24 ann.; **ማእከለ፡አሰረ፡ጽድቅ፡እትመያየጥ፡** (var. pro **እትመየጥ፡**) Prov. 8, 20; **እንዘ፡ይትመያየጥ፡በዐራቱ፡** *sese circumvolutans* F. N. 47; **ሕማመ፡ፈጸንት፡ዘይትመያየጥ፡በበራብዕት፡** *febris alternis quatriduis revertens* Jsp. p. 304; *modo vincimus, modo vincimur:* **እስመ፡ግብር፡** (res) **ዘልፈ፡ይትመያየጥ፡ወይትዌለጥ፡** ib. p. 380.

ምዩጥ፡ part. *versus* a) *adversus, conversus* ad aliquem Hebr. 10, 39 rom.; item in Chrys. ad locum; **ሰብእ፡ምዩጣን፡ኀቤከ፡** (i. e. tibi addicti, devoti) Jsp. p. 307. b) *aversus:* **እስመ፡ምዩጣን፡ገጾሙ፡** Herm. p. 17; **ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡** Org. 3; sensu ethico: (defectores) Hen. 81, 8.

ሚጠት፡ n. act., Pl. **ሚጠታት፡** 1) *conversio* a) astrorum Hen. 43, 2. 72, 1; **ሚጠታት፡** Lit. Diosc. b) *directio* rerum (*fatum*) Kuf. p. 96 (סִבָּה). c) sensu ethico: peccatoris ad poenitentiam Ssal. Req. 2) *aversio:* **በሚጠተ፡ገጸ፡እግዚ"፡እምኔነ፡** Jsp. p. 379. 3) reversio a) *reditus:* **እጼውዐክሙ፡ለሚጠት፡ኀበ፡ተአዝዞትነ፡** *ad officium vos revoco* Jsp. p. 372. b) *reductio:* **እሬስያ፡ኀቡረ፡ለሚጠቶሙ፡** (ἀποστροφήν) Mich. 2, 12. c) *responsum, rescriptum:* **ሰድ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ንጉሠ፡ምዕራብ፡ወለእመ፡ነሣእከ፡ሚጠተ፡እምኔሁ፡ተመየጥ፡ኀቤየ፡** Jsp. p. 321. 344. 4) *conversio, mutatio, immutatio* Hen. 50, 1; τροπή Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις ib.; **ዘእንበለ፡ሚጠት፡** ἄτρεπτος et ἀναλλοίωτος ib.

መያጢ፡ n. ag. 1) *convertens,* ut: peccatores a peccato, **እግዚ"፡መያጢሃ፡ለነፍስ፡** Kid. f. 19. 2) *reductor: Christus* **መያጢሆሙ፡ለጊውዋን፡** Haim. Ab. 3) is qui facile mutat, *inconstans, versabilis:* **መያጢ፡ልሳን፡** εὐμετάβολος γλῶσσῃ Prov. 17, 20.

ምያጤ፡ et **ሙያጤ፡**, subst. 1) *conversio,* astrorum Hen. 41, 8. 2) *mutatio, permutatio, vicissitudo:* **ዘእንበለ፡ሙያጤ፡** *inconvertibilis* (ὁ λόγος) M. M. f. 2; **ሙያጤ፡ልደት፡** γενέσεως ἐναλλαγή Sap. 14, 26; **ሙያጤ፡መዋዕል፡ወተፋልሶ፡ጊዜያት፡** τροπῶν ἀλλαγαί Sap. 7, 18.

ሚጣን፡ subst. *conversio, mutatio:* **ጽዱቅ፡ወክቡር፡ነገረ፡እግዚ"፡ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡ሚጣነ፡በኀበ፡እለ፡በሙ፡አእምሮ፡** Macc. f. 10.

ትምያጥ፡ subst. *conversio, mutatio,* peccatoris Org. 7; mutatio rei in aliam Org. 5.; in pejus Enc.; **ዘእንበለ፡ትምያጥ፡** *immutabilis, constans* Snx. Hed. 16 Enc.

ተመያጢ፡ n. ag. (III, 1) *is qui se convertit, conversus, reversus:* **ተመያጥያን፡ኀበ፡እግዚ"፡** Phlx. 3; **አንሰ፡ከመ፡፩እምአርድእቲክሙ፡ወተመያጢ፡ለነገርክሙ፡** Jsp. p. 300; **በሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡** *anachoretae qui in mundum revertuntur* Phlx. 5.

መስተመይጥ፡ part. (IV, 1) suam sententiam *facile mutans* vel clementiam suam *facile convertens* in aliquem, μετανοῶν ἐπί Or. Man. 6 (in ed. psalmorum Lud. p. 327); item in Did. 7 et Kedr. f. 45; at Platt in sua editione Did. praebet **መስተማይጥ፡** (IV, 3.)

መደረ፡ rad. inus., quae *extensionem* significasse videtur (coll. أَمْدَرَ *extensus est,* مَدِرَ *magno distentoque ventre fuit*). Hinc

ምድር፡ subst., m. et fem., Pl. **አምዳር፡** et **ምድራት፡**, Pl. Pl. **አምዳራት፡** 1) *terra* i. e. a) *orbis terrarum* Gen. 1, 1. 2. 2, 1. 9, 19. 19, 31; Jes. 24, 4. 65, 17. 66, 1; Jer. 4, 28; Hen. 1, 7. 2, 3; Deut. 32, 1; Matth. 5, 18. 24, 35; Hebr. 12, 26; Eph. 1, 10; **ኵሉ፡ምድር፡** *omnes homines*, Judith 11, 16; Deut. 32, 26; Matth. 5, 13. b) *continens* (opp. mari et fluviis): Gen. 1, 10—12. 28; Marc. 4, 1; Luc. 5, 11; Hebr. 11, 29; Jon. 2, 11. c) *regio* (*provincia, patria*): Gen. 12, 1. 13, 9. 17, 8; Matth. 2, 20. 4, 15. 9, 26; Jer. 12, 14. 22, 29; **ውስተ፡ዝ፡ምድር፡** 49, 10; **ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Ex. 7, 21; Jos. 8, 1; 1 Reg. 9, 4; **ምድረ፡በድው፡** ἡ ἄνυδρος γῆ Jes. 41, 19; **ውስተ፡ምድረ፡ጼው፡** ἐν ἁλίμοις Jer. 17, 6; **ምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; **ምድረ፡ገነት፡** (paradisi) Clem. f. 171; **አምዳር፡** et **አምዳራት፡** Dan. 11, 40. 42 var.; **ምድር፡** ἐπαρχία vel *provincia Metropolitae* Can. Ant. 7 (9). d) *ager, agri* Matth. 27, 7; Jes. 23, 10. 28, 24; Gen. 47, 18. 19; Lev. 25, 24. 25; **ተገበረ፡ምድረ፡** 2 Reg. 9, 10; **ምድራት፡ርሑባት፡** 1 Par. 4, 40; **አድባር፡ወአምዳር፡** (ὀρεινή et πεδεινή) Deut. 11, 11. e) *humus, solum terrae:* **ውስተ፡ምድር፡** χαμαί Judith 12, 15. 14, 18; Thren. 2, 10; Jes. 47, 1; ἔδαφος Job 9, 8; Sir. 11, 5; Jes. 26, 5; **ምድረ፡ከነ፡** Judith 5, 18; Matth. 10, 29. 15, 35; Joh. 8, 6; humus, quatenus plantarum ferax est: Matth. 13, 8 rom.; Hebr. 6, 7; Jac. 5, 18; 4 Esr. 9, 35. f) *terrae elementum* vel *materia,* (*pulvis, lutum*) Sir. 17, 1; **እለ፡እምድር፡** γηγενεῖς Prov. 2, 18; **ዘውስተ፡ምድር፡** τὰ ἐπίγεια Phil. 3, 19. 2) transl. *solum, pavimentum, fundus:* ἔδαφος tabernaculi Num. 5, 17; aedificii 3 Reg. 6, 15; Dan. ap. 13, 19; Hez. 41, 16; Hen. 14, 10. 17; **ውስተ፡ምድር፡** ἐπὶ τῆς χελωνίδος Judith 14, 15; ἐσχάρα altaris Ex. 6, 13; **ምድረ፡ግብ፡** ἔδαφος λάκκου Dan. 6, 24; **ምድረ፡ባሕር፡** Job 38, 16; hinc **እምድሩ፡** *funditus*, ut: **እመ፡እምድሩ፡ትኩሲ፡ሕማማተ፡** εἰ παντελῶς ἀναιρεῖς τὸ πάθος hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (de quo loco *Voc. Ae.*: **እምድሩ፡ዘ፡ሐንድ፡ዘንዱን፡አከቶሂ፡ይ፡**).— [In linguis cognatis: amh. **ምድር፡** *terra;* arab. مَدَرٌ *lutum siccum; pagi, oppida;* syr. ܡܕܪܐ *gleba, cespes, terra.*]

ምድራዊ፡ adj. rel. *terrenus, terrestris:* **ወልደ፡ምድራዊ፡** γηγενοῦς ἀπόγονος Sap. 7, 1; Lit. 171, 1; **ሥጋ፡መሬት፡ምድራዊ፡** Jsp. p. 381; **ንጉሥ፡ምድራዊ፡** (opp. Deus) Phlx. 192.; **ሕይወት፡ኀላፊት፡ምድራዊት፡** Macc. f. 19; Chr. saepissime; al.

ምዳቍ፡ et **ምዳቋ፡**, subst., *dorcas, caprea, antilope:* **ከመ፡አምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡** Sir. 27, 20; Ter 12 Enc.; M. F. — In *Voc. Ae.* aeth. **አርና፡** aeth.-amharico **ምዳቋ፡** explicatur. [Etymon et formatio haud satis liquent: nescio an radix **መደቀ፡** *gracilem esse* (coll. دَقَّ, **ደቀቀ፡**, **ደገደገ፡**, دَاقَ) statui possit]. — De animali cfr. Harris II Anh. p. 49.

መድብ፡ vid. sub **ደበበ፡**

መድበለ፡ vid. sub **ደበለ፡**

መድበራ፡ et **መድብራ፡** n. peregr., sc. מִדְבָּר *desertum* Jos. 5, 6; Hen. 28, 1. 29, 1. 77, 7.

መድብራይጥስ፡ n. pergr., sc. μαβδαρῖτις *regio deserti* Jos. 18, 12.

መዲና፡ *sedes principis* vid. sub **ደየነ፡**

መገለ፡ vel **መግለ፡** (dubium) I, 1 *saniem contrahere, purulentum fieri vel esse* [cfr. מוּגְלָא … *pus;* مَجِلَ *pustulas* vel *callum contraxit* manus] **ጸልዕ፡ዘይመግል፡** Jes. 1, 6; Syn. f. 330.

አምገለ፡ II, 1 *pus movere:* **ያመግል፡** M. F.

መግል፡ subst., Pl. **አምግልት፡** 1) *pus,* σαπρία Job 2, 9. 7, 5; **ለእመ፡ከነ፡ቍስል፡ዕሙቀ፡ወምሉአ፡መግል፡** F. N. 5; Sx. Nah. 3. 2) *pustula, callum, vibex:* **አገሪከሙ፡ይበኵብኵ፡በመግል፡** ὑγρασίᾳ Hez. 7, 17. 21, 7; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** ποιεῖ μώλωπας Sir. 28, 17.

ምጉሕያ፡ *herba agris noxia* vid. sub **ጉሕየ፡**.

መገበ፡ I, 2 [deest in caeteris linguis, excepta amharica; formatum est e simpliciore radice جاب גַּב, de qua vid. Ges. thes. p. 255]. 1) *circumdare, cingere:* **ወአምሳለ፡አልህምት፡መትሕቴሃ፡ዐውዳ፡ወይሜግብዋ፡ወየዐውድዋ፡** 2 Par. 4, 3; in spec. *tuendi, defendendi, adjuvandi* causa: Ps. 31, 13. 124, 2; Deut. 32, 10; **አሐለይከዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡ወይመግቡኪ፡በዝሙትኪ፡** Hez. 16, 33; **ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; Chrys. Ta. 5; assistendi causa Gad. T. H. 2) *tueri, administrare, dispensare:* **ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ከመ፡ትመግቦ፡ወትሥራዕ፡ንብረቶ፡** Jsp. p. 381; **ኢይክል፡ሠሪዐ፡መንግሥት፡ወመግቦታ፡** ib. p. 309; **ይሜግብ፡ለሐመር፡** *gubernator navis est* Org. Est vox forensis: *procurare, mandatarium* vel *procuratorem esse,* c. vel absol.: Luc. 16, 2; *non decet presbyteros* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** Syn., vel c. Acc. rei, ut: **ዘይሜግብ፡ንዋየ፡ለድክትምት፡** F. N. 24, 3.

አመገበ፡ II, 2 (passim in libris mss. **አምገበ፡** II, 1 ut Snx.; Impf. **ያመግብ፡** Luc. 12, 44 rom.) *praeficere rebus gerendis* alqm, *curam mandare* alicui; *administratorem, curatorem, procuratorem constituere* alqm; c. c. Acc. pers.: **መጋቢ፡ዘአመገብዎ፡** F. M. 5, 14; et c. **ላዕለ፡** rei vel pers.: **ኢታመግብ፡ነኪረ፡ላዕለ፡ቤትከ፡** Sir. 30, 28; Luc. 12, 44; **ዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡** *quem curatorem eorum* (pupillorum) *constituerunt* F. N. 24, 3, vel c. **ዲበ፡**, ut: **እግዚ"፡አመገበከ፡ዲቤሆሙ፡ትቅትል፡ወታሕይው፡** Macc. f. 3; vel c. **ለ፡** ut Act. 7, 10 rom.; vel c. **በ፡** rei, ut: **ለእመ፡አመገበ፡ለብእሲ፡በሠይጥ፡** F. N. 30, et c. **በ፡** muneris 1 Cor. 9, 17; c. c. dupl. Acc. (personae et muneris): **አሜግብ፡ምግበከ፡** Jes. 22, 21. — (In Catal. Codd. Aeth. Bibl. Bodl. p. 28 **በእንተ፡አመገበ፡** *de mandato* (non: *de feudo*) vertendum est.).

ተመገበ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *praesidio* vel *tutela* alicujus *circumdari, cingi,* c. c. **በ፡**, ut: **ነፍስ፡እንተ፡ትትሜገብ፡በመንፈስ፡እምላክዊት፡** ψυχὴ τῷ θείῳ ὀχυρωμένη πνεύματι Chr. Ta. 34. 2) *rebus gerendis praefici, administratorem* vel *procuratorem constitui;* refl. *procu-*

rationem suscipere: c. c. በ፡ rei, ut: ተመገበ፡በቱ፡ F. N. 40; c. Acc. rei: እለ፡ይትሜገብዎ፡ግብረ፡መወልጣን፡ F. M. 19.

ምጉብ፡ part. *circumdatus, defensus*: ወውእቱሰ፡ምጉብ፡በኀይለ፡አምላኩ፡ Gad. Kar.

ምግብ፡ subst. *administratio, dispensatio, munus, procuratio, tutela*, οἰκονομία: ትሰዐር፡እምግብከ፡ Jes. 22, 19. 21; Luc. 16, 2—4; 1 Cor. 9, 17; መገበሙ፡ምግበ፡እኩየ፡ *mala procuratione eos curavit* (κακῶς ᾠκονόμησε τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ) Chr. ho. 34; ምግብ፡ዘአመገበከ፡ Macc. f. 4; ከመ፡ይፈጽም፡ምግበ፡ Rel. Bar.; በምግቡ፡ለቈስጠንጢኖስ፡ *sub administratione Constantini* Masc. 21 Enc.; ዘሀለወት፡ታሕተ፡ምግቡ፡ F. N. 24, 3.

ምግበት፡ n. act. *procuratio* F. N. 41, 5; ሥልጣነ፡ምግበት፡ *potestas curatoria* F. N. 24, 3.

መጋቢ፡ n. ag., Pl. መገብት፡ et መጋብያን፡ 1) *administrator, dispensator, procurator, oeconomus*: ταμίας መጋቤ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jes. 22, 15 var.; οἰκονόμος Esth. 1, 8; Jes. 36, 3; መገብተ፡አብያተ፡ንጉሥ፡ 1 Esr. 8, 64; 3 Reg. 18, 3; መጋቤ፡ሀገር፡ Rom. 16, 23; Luc. 16, 1—3; Tit. 1, 7; 1 Cor. 4, 1; ἐπίτροπος Matth. 20, 8; Luc. 8, 3; διοικητής 2 Esr. 8, 36; ἀγοραστής Tob. 1, 13; ὁ ἐπί τινος Judith 14, 13. 12, 11; Gen. 43, 16; 4 Reg. 10, 5; προστάτης መገብተ፡ተሠይሙ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጥሪቱ፡ 1 Par. 27, 31; ἄρχων መጋቢሁ፡ላዕለ፡ንዋዩ፡ Gen. 24, 2; θεράπων Hebr. 3, 5; de *oeconomis* ecclesiarum, II Can. Nic. 69; F. M. 10, 5; Sx. Masc. 20; nec non de Deo hominibus providente: Clem. f. 83 (vid. መሴሰይ፡). 2) *praefectus* cujuslibet generis (*officialis*), *dux, praeses, satrapa, proconsul, minister* (principis): መጋቤ፡ቤተ፡እግዚ“፡ ἡγούμενος 1 Par. 9, 11; መጋብያነ፡ሕግ፡ Dan. 11, 22; መገብተ፡ምኵራብ፡ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ Act. 4, 1. 5, 24; ἀρχισυνάγωγος Marc. 5, 22 Platt; θεράποντες Judith 2, 2; μεγιστᾶνες, σατράπαι, τύραννοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι Esth. 1, 16. 8, 9. 9, 3; Jer. 24, 8; Dan. 3, 3. 24. 27. 4, 33. 5, 1; 1 Esr. 3, 2. 9; τακτικοί Dan. 6, 3. — Fem. መጋቢት፡ Sx. Mag. 26.

አመጋቢ፡ n. ag. (II, 2) *is qui procurationem rei dat* alicui; *mandator* F. N. 29. 30.

ምግብና፡ subst., munus curatoris, *administratio, procuratio* F. N. in Proleg. p. 10; F. N. 29. 30.

መጋቢት፡ nomen mensis Abyssinorum septimi, qui XXV° Februarii sec. Cal. Jul., IX° Martii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ በረምሐት፡ respondet. Nonnumquam mensis aequinoctialis vernus aliorum populorum aeth. nomine መጋቢት፡ appellatur, ut: እስመ፡ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡አመ፡፳ወ፭ለወርኀ፡መጋቢት፡ Did. 30.

ምጕንጸ፡ *pharetra* vid. sub ገንጸ፡

አመግዝአ፡ *saginare* vid. sub ገዝአ፡

መግዌ፡ vox dubia, de qua Ludolfus in lex. col. 99: „*fasciculus* vel *manipulus*, ut videtur; *qui venit rure* በውሑድ፡መግዌ፡ *cum unico manipulo* Mss. Colb.“

ምጕጠይ፡ *stimulus* vid. sub ጐጠየ፡

መጐጸ፡ rad. inus. Hinc

አምጐጸ፡ II, 1: ሊቃናተ፡ኢታመጕጽ፡ πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς 1 Tim. 5, 1 et ዘያመጕጽ፡ሊቃናተ፡ Clem. f. 161. Notio ex his locis haud satis certe definiri potest ob ambiguitatem vocis ἐπιπλήσσειν, quae 1) *incutere* 2) *increpare, objurgare* significat. Collatis arab. verbis مَقَطَ *percussit fuste; humi prostravit; iratus fuit* alicui; وَقَذَ, وَقَطَ et وَقَّطَ *vehementer percussit, prostravit humi*, وَقَذَ IV *male affectum reliquit* alqm, verbo Aethiopico significatio *vim inferre, insultare* attribuenda fuerit. Ludolfus ait: „*objurgavit* et quidem acriter.“ — *Voc. Ae.*: ታመጕጽ፡ዘ፡ታስተቄጥዕ፡; *aliud*: ታስተቃልል፡ወበእለኒ፡ታስትት፡; *aliud*: ታጸላ ።

መጢሚ፡ *siphon* vid. sub ጠምዐ፡

ሚጥራ፡ et **ሜጥራ፡** n. peregr., sc. μίτρα *mitra sacerdotalis* Ex. 36, 36. 40 (in C: ቆብዕ፡); Org. — *Voc. Ae.*: ሚጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ወቅንጥብኒ፡ሞጣሕት፡ውእቱ ።

መጠራ፡ (v. መጣራ፡) n. peregr. sc. מַטָּרָה *meta, scopus* 1 Reg. 20, 20 vrs. nov.; Job 16, 12; Thren. 3, 12.

መጥሮብሊጥ፡ vel **መጥረብሊጥስ፡** μητροπολίτης *metropolita* (aliâs: ጳጳስ፡), Syn. ut I Abt. Ap. 1; II Abt.

መጥሮጶሊስ፡ id. ut: መጥሮጶሊስ፡ዘውእቱ፡ጳጳስ፡ Syn.; F. N. 4.

I. **መጠቀ፡** I, 1 extrahere; deinde: *in altum trahere, in sublime ferre, tollere, elevare* [respondent مَتَحَ (مَتَخَ) *evulsit; hausit e puteo; altus fuit* dies; مَتَعَ *altus provectusque fuit* dies; مَطَحَ *hausit e puteo*; praeterea نَتَقَ نَتَخَ נָתַק] Subj. ይምጥቅ፡; συναντελάβετό μου መጠቀኒ፡ Gen. 30, 8; ይመጥቆ፡እምነ፡መሬት፡; ἐγείρει 1 Reg. 2, 8; መታግርት፡ዘይመጥቃ፡ለባሕር፡ወያላዕላ፡ 3 Reg. 7, 11; ማርያም፡ምጥቅኒ፡በገበ፡ኪዳንኪ፡ምስለ፡ሑቃፌ፡ 1 Sal. Mar. 26; ምሕላላነ፡ላዕለ፡ምጥቅ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; M. M. f. 87.

መጠቀ፡ I, 2 id. 1 Reg. 2, 8 var.

አምጠቀ፡ II, 1 *elevare, exaltare, in altitudinem efferre*: አብድ፡ሶበ፡የሐንጽ፡ቤቶ፡ያመጥቅ፡ሕንጻሁ፡እምአገዋሪሁ፡ከመ፡ይትመካሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Fal. f. 44.

ተመጥቀ፡ III, 1 *in altum tolli, elevari*: ዘተመጥቀ፡በደመና፡ሰማይ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; ተመጥቆት፡ M. M. f. 155.

ምጡቅ፡ part. *elatus, sublimis, altus*: እግዚ“፡ዘዲበ፡ልዑል፡ወምጡቅ፡የኀድር፡ Kedr f. 2; Deg.; መንበር፡ልዑል፡ወምጡቅ፡ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος Cyr. ad Reg. f. 29; እግዚ“፡ምጡቅ፡ውእቱ፡ Lit. Epiph.; *anseres feri* ምጡቃነ፡ሥረት፡ *altivoli* Lud. e Mss. Colb.

ምጥቅ፡ subst. *celsitudo, sublimitas, altitudo*: ምጥቆሙ፡ለአየራት፡ Org.

መምጠቅ፡, መምጠቂ፡, መምጠቂት፡, ምምጣቅ፡ subst., significatio haud satis liquet; est aut *pera funditoris* aut *pars fundae* ea, in quam lapides induntur: ወደየ፡ውስተ፡መምጠ

ቂሁ፡ 1 Reg. 17, 40; መምጠቂት፡ ib. 49. Graecus habet ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jaculandi, ut firmius haereant, imponi solent". — *Voc. Ae.:* መምጠቅ፡ ዘ፡ ቅናት፡

II. መጠቀ፡ rad. inus., eadem quae מָתַק 1) *suxit* 2) *dulcis fuit.* Hinc

ምጡቅ፡ part. *dulcis:* ምጡቅ፡ ብርሃን፡ τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19.

ምጥቀት፡ n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ፡ rad. propagata e simpliciori מָדַד *extendit, mensus est,* arab. مَدَّ, مَدَى, cujus variationes sunt مَتَّ, مَتَا, مَتَنَ, مَطَّ, مَطَلَ, مَطَا; nec non وَطَنَ in aliquot derivatis.

መጥነ፡ I, 1 (a መጠን፡ denomin.) impers. *decet, convenit:* አኮ፡ መጥነነ፡ ንክሥት፡ *non decet nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Francf.; sed alii habent መጠነነ፡, Lud. in *psalmis* ድልወት፡ ለነ፡. Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim ኢመጥነነ፡ potius exspectaveris quam አኮ፡ መጥነነ፡

መጠነ፡ I, 2 1) *metiri, dimetiri,* locum: ይሜጥንዎ፡ በሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; መጠነ፡ ራሕበ፡ መሠረቱ፡ Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ፡ 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl.: *emetiri mente* i. e. *ratiocinatione comprehendere:* ይፈቅድ፡ ይትአመንዎ፡ ወአኮ፡ ከመ፡ ይመጥንዎ፡ ወእስመ፡ ኢይትከሀሉ፡ ለኅሊና፡ ይመጥን፡ በሕርየ፡ ዚአሁ፡ πίστεως χρείαν ἔχει καὶ οὐ λογισμῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῷ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Marc. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἕξουσιν habet, Aethiops miram lectionem ይሜጥኑ፡ praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu *manus imponendi,* instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *proportionem aliquam respectu alterius habuit,* ut: ወኵሉ፡ ክብር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና፡ non verbum, sed subst. መጠን፡ c. suff. est. 2) *auxit, adauxit:* ወመጠነት፡ ገድላ፡ በአዕርፆ፡ ንዋም፡ Ter 24 Enc.; nam መጠነት፡ lectio prava est pro ወጠነት፡ *et ascesin suam a supprimendo somno inchoavit,* secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ፡ III, 2 *mensurari,* ut: ዘይትሜጠን፡ በእመት፡ F. N. 33; ክበደ፡ ብዕሉ፡ ዘኢይትሜጠን፡ M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘኢይትመጠን፡ *immensurabile* Lud. affert sine auct.).

ምጡን፡ part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን፡ subst., Pl. አምጣን፡, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት፡ 1) *extensio, dimensio, modus, mensura:* መኑ፡ ሠርዐ፡ አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; መጠን፡ ዳግም፡ 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ፡ አምጣኒሁ፡ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 24; እሉ፡ አምጣነ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ፡ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቱ፡ መጠነ፡ *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metiuntur: ሰሐበ፡ አምጣነ፡ Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia:* አምጣን፡ ዘየዐውዱ፡ Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣነ፡ ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; nec non አምጣን፡ Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba* ኅዳጥ፡ በመጠን፡ ወፍድፉድ፡ በኀይል፡ *pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas,* ut: ይእቲ፡ ሠናያት፡ እንተ፡ ከመዝ፡ መጠና፡ *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριθμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus,* vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ፡ et አምጣነ፡ et በአምጣነ፡: praeterea: ፈድፋደ፡ እምአምጣነ፡ ኀይልነ፡ 2 Cor. 1, 8; በጽሑ፡ ለመጠነ፡ አከል፡ *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit* ለአምጣነ፡ ብእሲ፡ *ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶሙ፡ በአምጣን፡ ወበመስፈርት፡ ያስተጠአጥኡ፡ ወያሞግሱ፡ በኀቤሆሙ፡ τὸ ψεῦδος ῥυθμοῖς καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπίχαρί τε καὶ ἐπιμελὲς ἐκτετορευμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus:* እለ፡ የዐብይዎሙ፡ በመጠን፡ Chr. ho. 11; ልዕልና፡ መጠኑ፡ *celsitudo dignitatis ejus* ib.; አልዐልኩ፡ መጠንየ፡ et የዐቢ፡ መጠንየ፡ በኀቤሁ፡ Jsp. p. 338. b) *meritum,* ut: አልዐልከኒ፡ ዘኢመጠንየ፡ *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘኢመጠንየ፡ ወኢድልወትየ፡ Lit. Jac.; አኮ፡ መጠነነ፡ ንክሥት፡ Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ፡). 5) modus rei vel personae est *id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est:* ኵሉ፡ ክብር፡ ኢኮነ፡ መጠና፡ οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστί Prov. 3, 15; ኵሉ፡ ክብር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ 8, 11; ኢመጠንየ፡ ዘረከበኒ፡ በጌጋይየ፡ Job 33, 27; ወምንት፡ መጠና፡ (ለዕለት፡) τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠኑ፡ *sufficit ei,* ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወኢመጠኑ፡ ይሖሩ፡ 3 Reg. 16, 31; መጠንከ፡ ἱκανούσθω σοι 1 Par. 21, 15.

መጠነ፡ i. e. መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus:* ፈለግየ፡ ከነ፡ መጠነ፡ ባሕር፡ Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; የዐቢ፡ ላሐ፡ ኢየሩሳሌም፡ መጠነ፡ ውኂዝ፡ Zach. 12, 11; ሕለት፡ ወርቅ፡ ዘመጠነ፡ በትር፡ Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominibus demonstrativis significatur: *tantus, tot:* መጠነዝ፡ *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Marc. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠነዝ፡ τοσοῦτον Sap. 13, 9; መጠነዝ፡ *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠነዝ፡ መዋዕል፡ *tamdiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot:* ὅσα Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትሬኢ፡ መጠነ፡ ይበልዕ፡ Dan. ap. 13, 6; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉከ፡ Judith 6, 17; መጠነ፡ ብከ፡ *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; Gen. 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ፡ መዋዕለ፡ ንጉሥ፡ Jes. 23, 15; መጠነ፡ መዋዕል፡ *quamdiu* Prov. 1, 22; በሤጥ፡ በመጠነ፡ ከነ፡ Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnumquam pron. rel. ዘ፡ apponitur aut praemissum, ut: ዘመጠነ፡ ὅσα Koh. 8, 9; ኵሉ፡ ዘመጠነ፡ ወሀበኒ፡ Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠን፡ vid. infra. 2) መጠን፡ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus:* መጠነ፡ አሐቲ፡ ሰዓት፡ ὡσεὶ ὥραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quamdiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ፡ መዋዕል፡

sub 1, c, et infra አምጣነ፡). c) መጠነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Kuf. 46; vel መጠነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra አምጣነ). 3) መጠነ፡ in st. c. et Acc. positum est praepositio: *secundum, pro*, ut መጠነ፡ኀይልከ፡ *pro viribus* Koh. 9, 10 (vid. አምጣነ፡). — Denique nota, hoc መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro መጠኑ፡ sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15, 4 rom.

ሚመጠን፡ i. e. መጠን፡ praefixo ሚ፡ interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* ንግረኒ፡ሚመጠን፡ውእቱ፡ Job 38, 18; ሚመጠነ፡ትረክቢ፡ዐስበኪ፡ πόσον μισθὸν Hez. 27, 33; ሚመጠን፡ኑኃ፡ወሚመጠን፡ርሕበ፡ Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: ሚመጠነ፡ጸጋ፡ *quantum gratiae?* Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; ሚመጠን፡ (v. ሚመጠነ፡)እማንቱ፡ኀጣውእየ፡ Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter, plerumque in Acc. (ሚመጠነ፡) positum, quamquam etiam ሚመጠን፡ indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quantopere, quam?* ሚመጠነ፡በጥንቃቄ፡ትኴንን፡ Sap. 12, 21; አእምር፡ሚመጠነ፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡ Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quoties?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡ ὅσα ἂν μοχθήσῃ τοῦ ζητῆσαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. a መጠን፡), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut መጠነ፡) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subjuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot:* Num. 32, 2; በአምጣነ፡ሀለዉ፡፻ምክዕቢተ፡ *centies tot quot sunt* 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; በአምጣነ፡ *tanto quanto* (pretio) Lev. 25, 28; አምጣነ፡ዐርብ፡እምሠርቅ፡ *quantum occasus ab ortu* sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: *secundum, pro* a) rarius አምጣነ፡ nudum (Acc. et st. c.), ut አምጣነ፡ኀልዮትየ፡ *secundum meam opinionem* F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. በ፡ (ad verbum: in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; በአምጣነ፡ኀይልየ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; ኢኮነ፡ዝንገር፡በአምጣንከ፡ μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; በአምጣነ፡ዕበዩ፡ Sir. 43, 31; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ሰማይ፡ 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc በአምጣነ፡ passim *quo magis — eo magis*, vel *qualis — talis* vertere licet, potissimum ubi ከማሁ፡ subjunctum sequitur: በአምጣነ፡ዕፀ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ *quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma* Sir. 28, 10; በአምጣነ፡ዐበይከ፡ከማሁ፡አትሕት፡ርእሰከ፡ ὅσῳ μέγας εἶ τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν Sir. 3, 18; በአምጣነ፡ብዝኀ፡ምሕረቱ፡ከማሁ፡ተግሣጹ፡ 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius አምጣነ፡ nudum, rarius በአምጣነ፡; significat a) *quantum, quoad, quatenus:* በአምጣነ፡ትክል፡ Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ἐφ' ὅσον Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* አምጣነ፡ Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; በአምጣነ፡ Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout*, et አምጣነ፡ — ከማሁ፡ vel በአምጣነ፡ — ከማሁ፡ *ut — ita, quo magis — eo magis:* Rom. 2, 5; አምጣነ፡አብዛኀከ፡እከየ፡አበዝኀ፡ለከ፡ረባሐ፡ (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arbores* በአምጣነ፡ይነፍሕ፡ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ጽንዖሙ፡ወይነውኑ፡ Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel አምጣነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 Platt.

መጣኒ፡ n. ag. *mensor (geometra), ratiocinator:* ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ወኢሕሊና፡መጣንያን፡ Fid. Jac. Bar.

ምጣኔ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modi* (de loco et tempore): ውፁኣን፡እምጣኔ፡ *mensurae expertes* Lud. e mss. Colb.; ሄሮድስ፡አስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡(ለዳግም፡መቅደስ፡)ኑኆ፡ወግድሞ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡(መቅደስ፡) Jsp. p. 330; ይሬስዩ፡ዕድሜ፡ወርኆሙ፡ (definiunt longitudinem mensium) በምጣኔ፡ምሕዋረ፡ፀሓይ፡ውስተ፡አሐቲ፡ኆኅት፡ Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia:* (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) ወእምነ፡ምጣኔ፡ልቡና፡ *et ratiocinatione* Phlx. 6; *Paulus* አምጽአ፡ሥርዐተ፡ምጣኔ፡እምርሑቅ፡ወአቀመ፡መሠረተ፡ነገር፡ πόρρωθεν προκαταβάλλων τοὺς λογισμοὺς Chr. ho. 8; ናመጽእ፡ካልአ፡ምጣኔ፡ ἄλλον συλλογισμόν ib. 14; dijudicatio causae F. N. in proleg.; (ለመለኮተ፡ክርስቶስ፡)ኢይቀርብ፡ምጣኔ፡ ἔνθα οὐκέτι σύγκρισις ἦν γενέσθαι Chr. ho. 5.

መንጠንጢን፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensione modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠወ፡ I, 2 [vicina sunt יְתַן et ܢܬܠ; نطا IV in dialecto Jemanica id. q. أعطى *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et ለ፡ vel c. dupl. Acc.: አልቦ፡ዘይሜጥወኪ፡እዴሁ፡ *nemo tibi porrigit manum* Jes. 51, 18; መጥወኒ፡እዴከ፡ (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; διακονεῖν Luc. 12, 37 rom., ὑπηρετεῖν Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: ጽዋዐ፡ይመጡ፡ዲያቆን፡ Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; መጠዎ፡ቍርባነ፡ Clem. f. 179; መጠዎ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ለክርስቶስ፡ ib. f. 180. 2) *tradere, reddere,* c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie: in potestatem alicujus tradere vel reddere, c. c. Acc. et ለ፡ ut Ps. 139, 9; እለ፡ሎሙ፡መጠውከነ፡ Jes. 25, 5; ለነፍስ፡እኪት፡ኢትመጥወኒ፡ Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; አነ፡እሜጥወክሙ፡ለኈናት፡ Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: ኢትመጥዋ፡ለብእሲት፡ነፍሰከ፡ Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et ውስተ፡ ut: መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Job 24, 14; ከመ፡ይመጥዎሙ፡ውስተ፡ኈናት፡ Jes. 34, 2; ከመ፡ይመጥውዋ፡ውስተ፡እደ፡ዘይረግዝ፡ Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: መጠዎ፡እግዚ"፡በእንተ፡ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut *reddere* (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere:* ዘይሜጡ፡ነፍሶ፡በእንቲአከ፡ Sir. 7, 20; መጠወ፡ነፍሶ፡ሀየንቴከ፡ Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: መጠወ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ Tit. 2, 14.

ተመጠወ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam

relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; እመ፡ ተመጦኩ፡ ሕልያነ፡ በእዴየ፡ Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; ኢይትሜጠዎ፡ እምእዴክሙ፡ Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; ተመጠወ፡ መጽሐፈ፡ በኀበ፡ ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; እምኀቤሁ፡ ተመጠወ፡ ስምናስ፡ 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): ኢይትመጠዉ፡ ሥጋሁ፡ ወደሞ፡ Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; ዘይትሜጦ፡ ቍርባነ፡ ምዕረ፡ በበዓመት፡ Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere:* ተመጠውኩ፡ መጽሐፈ፡ Jer. 39, 11. 43, 32; እትሜጠዋ፡ በእዴየ፡ Jes. 10, 14; ይፈቅድ፡ የኀጣ፡ ዘእንበለ፡ ይትመጠዋ፡ በእደዊሁ፡ Jes. 28, 4; እምዐቢይ፡ ኀይል፡ እትሜጦ፡ ልብስየ፡ Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσθαι: ዘተመጠውኩ፡ Jes. 41, 9; Hen. 48, 10. d) *adsciscere, repetere:* እትሜጠዋ፡ ለትምህርትየ፡ እምርሑቅ፡ Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit ተወክፈ፡): ለእመ፡ ይትሜጠወክ፡ προσδέχεσθαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.:* ተወክፈ፡ ተወፈየ፡ ተመጠወ፡ ብ፡ ተቀበለ ።

ምጡው፡ part. *traditus:* Org. 5; Hen. 63, 1; c. ለ፡ alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: ሰበ፡ ነጸረ፡ ርእሶ፡ ምጡወ፡ ለዘሎ፡ መከራ፡ F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *traditor, dator* Lud. e mss. Colb.; መጣዊ፡ አሪት፡ (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit:* ተመጣዊ፡ ቍርባን፡ (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; ሙሴ፡ ተመጣዊ፡ አሪት፡ M. M. f. 23; ተመጣዊ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ I Sal. Mar. 24.

መጽለወ፡ quadrl. I [propagatum e radicibus שׁוּל שָׁלַל דָּלַל (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut ذَلَّ *torpuit, languit,* ita ذَالَ med. *i macra et extenuata facta est,* ذَوِيل *arida* (planta), ذَبَلَ *marcida, flaccida fuit* planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere (deficere):* de plantis: ἐκαυματίσθη Matth. 13, 6; ዕፀ፡ ሕይወት፡ እንተ፡ ኢትመጽሉ፡ Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: ፈርሀት፡ ንግሥት፡ ወመጽለወት፡ ወተንተነት፡ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; ἐκλύεσθαι Matth. 15, 32; እንዘ፡ ትትናገር፡ መጽለወት፡ ወወድቀት፡ Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; መጽለወ፡ ሥጋሁ፡ (jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡ ዘ፡ ጸለገ፡ (v. ጸለጐ፡).

አመጽለወ፡ II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere,* ut faciem alicujus (pudore): አመጽሉ፡ ገጸ፡ ለነሣኢ፡ ገጽ፡ σύγκοψον τὸ πρόσωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽለወ፡ III, 1 *marcidum, languidum fieri,* et refl. *se ipsum marcidum facere, faciem corrugare:* ተመጽለዉ፡ (v. ተመስለዉ፡) በድንጋጼ፡ እንዘ፡ ይደመሙ፡ ጥቀ፡ θαμβούμενοι δεινῶς Sap. 17, 3; ይትመጸለዉ፡ ወይቄጽሩ፡ ገጾሙ፡ Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽሉው፡ part. *marcidus, flaccidus, languidus, defectum passus,* de plantis: ሣዕር፡ ልምሉም፡ ወአኮ፡ ምጽሉው፡ Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: ነበርነ፡ ውዱቃነ፡ ውስተ፡ ምድር፡ (ob terrorem) ከመ፡ እንተ፡ ሰብእ፡ ምጽልዋን፡ Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et መፀረ፡) I, 1 et 2 [arab. مَضَغَ *manducavit* (at مَصَرَ *emulsit* lac); vicinae sunt radd. מָצַץ, מָצָה al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. مَصَّ *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare;* abs. ut: ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡ Sir. 34, 16; et c. Acc.: እለ፡ ሥርወ፡ ዕፅ፡ ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) እምዐቢይ፡ ረኃብ፡ Job 30, 4; እስከ፡ ይመጽሩ፡ (ይሜጽሩ፡ Platt.) ልሳናቲሆሙ፡ ሰብእ፡ Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.:* ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) ዘ፡ ይድኅኩ፡ (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub ጸረየ፡

መጽአ፡ I, 1 [id. q. מָצָא, ܡܛܳܐ, vid. Ges. thes. p. 813; amh. መጣ፡] Subj. ይምጻእ፡ 1) *venire* (ἥκειν, ἔρχεσθαι, παραγίνεσθαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3, 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sexcenties; c. c. እምነ፡ loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. ውስተ፡ loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. ኀበ፡ pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. ላዕለ፡ *super* (supervenire alicui) Jes. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; *contra* Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers. (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; መጽአኒ፡ መንፈስ፡ ἦλθέ μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpatur: እምከመ፡ መጽአ፡ ነፋስ፡ Sir. 22, 18; መጽኡ፡ ወሓይዝት፡ Matth. 7, 27; ሕልም፡ Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; ምንዳቤ፡ Jes. 10, 3; መቅሠፍት፡ Hen. 60, 25; መዋበሕት፡ Jer. 5, 12; ጽራኅ፡ Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; ይመጽእ፡ መዋዕል፡ Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; ዘይመጽእ፡ *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. ዘኀለፈ፡); ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡ Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) መጽአ፡ seq. በ፡ *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) c. በልብ፡ in mentem venire: ኢይመጽእሙ፡ በልበሙ፡ Jes. 65, 17, vel sine በልብ፡ ut: ይመጽአኒ፡ ከልእ፡ ኀሊና፡ Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27[a]. 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri:* መጽአ፡ ረኃብ፡ ἐγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; ትውልድ፡ ይመጽእ፡ Koh. 1, 4. 5, 14 (v. ወፅአ፡); Joh. 1, 9; Hen. 3; አእምሩ፡ ከመ፡ ፍርሀት፡ ገጽ፡ ይመጽእ፡ እምነሣኢ፡ አምላክ፡ F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri,* de propositis, desideriis, vaticiniis: ትምጻእ፡ ምክረ፡ ቅዱሰ፡ እስራኤል፡ Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliâs: በጽሐ፡, ኮነ፡).

አምጽአ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 24, 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5; 2 Reg. 17, 28; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,

21. 26; ኢያምጽእኩ፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽአት፡ቅድሜሁ፡ 1 Reg. 28, 25; አመጽእ፡እኪተ፡እምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት፡ኢታምጽእ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre* marito dotem: ትሉት፡ዘአምጽአት፡ኀቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre* munera, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ pers., ut: ኀጢአተ፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; እኩየ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; እዴየ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere, eventum dare:* አነ፡አመጽእ፡ነገርየ፡ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነበብኩ፡ወአምጻእኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci* vel *oriri facere* vel *jubere*, i. e. *excitare, procreare:* ἐξεγείρειν 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነፋሰ፡ Jon. 1, 4; ታመጽእ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; እግዚአብሔር፡ሰከር፡ያመጽእ፡ኩብሰ፡ወምተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre, proponere, in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ፡ጥያቄ፡ Chrys., creberrime; አኀዘ፡ጳውሎስ፡ያምጽእ፡ትእምርተ፡እምሥርዐተ፡ደብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere, afferre rem super* vel *praeter aliam:* እመጻሕፍቶሙ፡(ለአበው፡)ዘይበቍዕ፡ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጻእየ፡ምዝማረ፡አርኢ፡ወአኀትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρήσιμα εἰσενεγκὼν καὶ παραθεὶς εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድየ፡ኢትደመር፡ለአስተማፅዖ፡ብእሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio, adventus:* በምጽአተ፡ዚአየ፡ካዕበ፡ኀቤክሙ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኀቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ይእቲ፡ምጽአቱ፡ለኵሉ፡ውስተ፡ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ፡ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብእሲ፡እግዚ" Gad. T. H.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3, 13.

መጻኢ፡ n. ag. 1) *veniens, venturus* Lud. e mss. Colb.; መጻእያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መጻእያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens:* ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጻእያት፡ዘውስጥ፡ (*accidentia* i. e. *eventa interna* vel casus interni) F. N. in proleg.

አምጻኢ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert, procreat:* እግዚ"፡አምጻኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; እግዚ"፡አምጻኤ፡ዓለማት፡ወፈጣሬ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽእ፡ part. (II, 1) *adducens, afferens:* መምጽእ፡ምሥጢር፡ μυσταγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽኢ፡ adj. part. *lator, adducens, afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጻእ፡ et መምጽእ፡ subst., Pl. መምጽአት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis, origo:* ወምምጻእ፡ (v. ወመምጽአ፡)አፍራሲሁ፡እምድረ፡ግብጽ፡ (ἔξοδος) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኡ፡፬ዕደው፡ወኢይትአመር፡ምምጻአሙ፡ዘእንበለ፡አምላክ፡ዘያአምር፡ Sib.; ወመምጽአቱ፡እምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአም፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. מִצְוָתָא (Pl. a sing. מִצְוָה), quod proprie *praecepta, mandata legis*, deinde *opera bona, eleemosynas* et singulariter *eleemosynam* significat. Ergo radix est צוה, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera መ recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum בְּמָטוּ מִנָּךְ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Ḥed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, eleemosyna:* ግበሩ፡ምጽዋተ፡ላዕለ፡ነፍስክሙ፡በደፈኖቱ፡ Kuf. 7; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς Sir. 29, 9; ይግበሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δικαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *eleemosynam* interpretari licet (vid. sub ጽድቃት፡) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἐλεημοσύνη vel ἐλεημοσύναι 6, 2; ምጽዋት፡ታኀድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስተት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16, 14. 29, 12; ምጽዋት፡ብዙኀ፡ገበርኩ፡ለአኀውየ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂብ፡ምጽዋት፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኵሉ፡ምጽዋት፡ማህለ፡ያመጽእ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽዋቱ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἀποστολαί: ፈነዉ፡ምጽዋተ፡ለእለ፡አልበሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Joh. 8, 20; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገቦ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙዳይ፡); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 16. 2) *beneficientia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ' ἐλέους Jes. 16, 5; ምሕረቶሙ፡ለረሲዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከብተኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; χρηστότης Gal. 5, 22; εὐσέβεια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ quadrl. denom. I *eleemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egentes: ይምሕሩ፡ወይመጽውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጽውቱ፡እምንዋዮሙ፡ለነዳያን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡, ut: ኢትበል፡እምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ፡ብዙኀ፡ንዋይ፡ከመ፡እመጽውት፡ላዕለ፡ነዳያን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽወተ፡ III, 1 refl. et pass. *eleemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordia vivere:* ይትመጸወቱ፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *eleemosynarum dator, liberalis erga egenos: episcopus* ይኩን፡መሓሬ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.

መፀወ፡ (vel መጸወ፡) rad. inus., sine dubio נִצַּץ נֵיץ ناض (مَصَعَ) *micuit, splenduit*, unde נֵץ *flos*, הֵנֵץ *floruit*. (Hoc etymon vocis መፀው፡ mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis መ praefixum et radicem זָהָה וְזֹהַ زَهَا esse statuerit; זהה enim Aethiopes habent sub ጸገየ፡). Hinc

መፀው፡ subst., *tempus florum, ver.* In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ὑετὸς ὄψιμος (*pluvia verna*) ዝናመ፡መፀው፡ versus est Jer. 5, 24;

Zach. 10, 1; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23. Auctumnus et ver ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Clem. f. 171; ክረምት፡ መፀው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. 2. — Praeterea videas, quae sub ሐጋይ፡ disputavimus. — *Voc. Ae.:* መፀው፡ ዘ፡ መዋዕለ፡ ጽጌያት፡; *aliud:* ዘ፡ ዘመነ፡ በልግ፡; *aliud:* ዘመነ፡ ማእረር።

መፀፀ፡ rad. inus., coll. مَصَّ II *bibit lac acidum*, مَضِضَ *doluit*, مَضَضٌ *lac acidum* (vicinae sunt radices מָצַץ مَصَّ مَصَّى *sugere*); amh. መጸጸ፡ vel መጠጠ፡ *acere, acescere.*

መጺፅ፡ adj. *acidus, acer, acerbus:* ወይፈሪ፡ ፍሬ፡ መጺፅ፡ Jes. 18, 5; *vinum non evasit* መጺፀ፡ Gad. T. H; ብሒእ፡ መጺፅ፡ *acetum acidum* Lit. Chrys. et Org. 5; ተኰላት፡ መሪራን፡ ወመጺፃን፡ λύκοι δριμεῖς καὶ πικροί Cyr. c. Pall. f. 66.

መጸጸ፡ subst. est amharicum: *acetum*, M. F.

መፍርያን፡ nom. pergr., sc. ܡܰܦܪܝܳܢܳܐ (a rad. ܦܪܳܐ Aph. *ordinavit*) *Maphrianus* i. e. primas ecclesiae Syrorum Jacobitarum orientalis: እልመፍርያን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ ሠርቅ፡ Sx. Teq. 9.

መፈጥ፡, መፍጥ፡, ምፍጥ፡ vid. sub ወፈጠ፡

ሠ፡ litera alphabeti Aethiopici quinta, quae ሠውት፡ nominatur. Eam antiquitus (sicut ش Arabum) *sh*, posthac *s* pronuntiarunt Abyssini, et cum ሰ confuderunt (gramm. § 30. 31).

ሠሀለ፡ inus.; repondet سَهُلَ *planus, facilis, lenis fuit,* III *lenis fuit erga* aliquem, VI *leniter et benigne egit.* Hinc

ተሣሀለ፡ III, 3 (saepissime ተሠሃለ፡ scriptum) *clementem* vel *propitium se praebere; ignoscere, veniam dare, condonare;* abs., ut: ተሣሀል፡ ἵλεως γενοῦ Am. 7, 2; ይክል፡ ተሣህሎ፡ δυνάστης ἐξιλασμῶν Sir. 16, 11; οἰκτειρήσει Thr. 3, 31; Job 5, 18; c. Acc. prs.: Rom. 9, 15. 11, 30—32 (ἐλεεῖν). 5, 10 (κατηλλάγημεν); Sir. 16, 9. 36, 17. 18; Ps. 50, 1. 84, 1 (εὐδοκεῖν); 4 Esr. 7, 37. 10, 37; Jes. 12, 1. 14, 1. 27, 11. 49, 10. 13. 52, 8; Jer. 5, 1. 13, 14 (ἐπιποθήσω); et c. እምነ፡ vel ዲበ፡ rei: ተሣሀላ፡ እግዚ"፡ እምነ፡ እኪት፡ 2 Reg. 24, 16; እሣሀል፡ ዲበ፡ ኀጢአቶሙ፡ Jer. 43, 3.

ምሥሁል፡ part. 1) *clementiam* vel *veniam consecutus:* ኢምሥህልት፡ οὐκ ἠλεημένη Hos. 1, 6. 2, 3. 2) *venia facilis, clemens:* ዕደው፡ ምሥሁላን፡ ἄνδρες ἐλέους Sir. 44, 10 (quamquam dubitare licet, annon interpres ምሥሁል፡ sensu passivo dixerit).

ሣህል፡ subst., plerumque m., Pl. ሣህላት፡ Ss. Req. 1) *clementia, lenitas, benignitas* ἔλεος Sir. 16, 11; Ps. 24, 6. 11. 50, 1. 84, 11; Prov. 14, 22; Jes. 63, 15; 2 Tim. 1, 2; ἐλεημοσύνη Jes. 28, 17; οἰκτιρμοί Dan. 2, 18; Thren. 3, 22; Rom. 12, 1; c. Gen. obj. ሣህልኪ፡ ኢየኀልቅ፡ ዘእምኀቤየ፡ Jes. 54, 10; Dan. 9, 18. 20; ኢይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8. 5, 5; ፈድፋደ፡ ሣህልነ፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ (ἐλεεινότεροι) 1 Cor. 15, 19; አልቦ፡ ሣህለ፡ ዘ፡ ἀνελεήμων ὁ Sir. 13, 12; ረከብነ፡ ሣህሎ፡ καταλλαγὴν ἐλάβομεν Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 17. 2) *causa veniae,* ἀντάλλαγμα: ኮነ፡ ውእቱ፡ (ኖኅ፡) ሣህለ፡ ለዓለም፡ Sir. 44, 17.

ምሥሃል፡ subst. 1) locus clementiae vel propitiationis i. e. ἱλαστήριον *propitiatorium* (כַּפֹּרֶת operculum arcae foederis, cui insistebant Cherubim) Ex. 38, 5—8; Lev. 16, 2. 13 seq.; Num. 7, 89; Am. 9, 1. 8, 14 (ምሥሃለ፡ ሰማርያ፡); Hebr. 9, 5. 2) „*uraniscus*, qualis in Aethiopia est super altaribus vel etiam super lectis“, Lud. lex. col. 104. — *Voc. Ae.:* ምሥሃል፡ ዘ፡ ክዳነ፡ ታቦት፡; *aliud:* ም"፡ ዘ፡ አንበር።

መስተሣህል፡ part. (IV, 3) *venia facilis, clemens, lenis* (ἐλεήμων) Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Jon. 4, 2; Sir. 2, 11; 4 Esr. 7, 37; Ps. 85, 4. 110, 4. 111, 4. 5 al.; epitheton Michaëlis archangeli Sx. Pag. 3.

ሠሀለ፡ *acuere* vid. sub ሰሐለ፡

ሡሀል፡ *Saturnus* vid. sub ዙሐል፡ et ሱሐል፡

ሣህር፡ subst. [id. q. ܣܗܪܳܐ, شَهْر], hucusque nonnisi in Pl. አሥህርት፡ repertum 1) *nova luna* Num. 10, 10; Jes. 1, 13; Hez. 23, 34; Hos. 2, 14; 2 Esr. 20, 33; Col. 2, 16 (aliâs ሠርቀ፡ ወርኅ፡). 2) „Communiter in Aethiopia sic vocantur *festa minora*, vulgo *festa chori*, quae celebrare cuique liberum est,“ Lud. col. 115.

ሣህበበ፡ quadrl. 1 *mucere, mucescere. Voc. Ae.:* ሣህበበ፡ ዘ፡ ሻገተ። [vicinum est ሤበ፡ q. v., et شَهِبَ *cinereo colore praeditus fuit.*]

ምሥህቡብ፡ part. *mucidus, puter:* ኀብስት፡ ምሥህቡብ፡ ወንቁዝ፡ (εὐρωτιῶν) Jos. 9, 3; ὑγρός Job 8, 16. — *Voc. Ae.:* ምሥህቡብ፡ ዘ፡ ሻጋታ።

ሠለሰ፡ I, 2 (denom. a ሠላስ፡) 1) *tertiare, ter* vel *tertio facere* aliquid: ይቤሎሙ፡ ሠልሱ፡ ወሠለሱ፡ 3 Reg. 18, 34; ሠሊሶ፡ ጾመ፡ *postquam ter jejunavit* Kid. f. 7; ሰበ፡ ሠለሰ፡ ብሂሎታ፡ ዘንተ፡ Ath. d. Trin.; ንሤልስ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ስብሐተ፡ *tertias has tibi laudes dicimus*, Prec. Mat.; Kid. f. 11 et 12; Lud. comm. hist. p. 501. 2) *triplicare:* አመክዐበ፡ ለኵናት፡ ወሠልሳ፡ ለኵናት፡ Hez. 21, 14 var.; *trinum dicere* vel *credere* Deum: ለዋሕድ፡ አምላክ፡ እንዘ፡ ይሤልሱ፡ Sx. Genb. 27 Enc. 3) *tertium locum tenere* vel *tertium esse* 1 Reg. 20, 20 (quamquam hoc comma corruptum et obscurum est). 4) *in tres partes dividere* Ex. 14, 7.

ተሠለሰ፡ III, 2 *tertium esse* vel *accedere, triplicem fieri*, in specie *trinum esse* de Deo: በከመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ መንፈስኒ፡ ቅዱስ፡ ይሤለስ፡ ዲበ፡ መንበረ፡ ስብሐቲሁ፡ M. M. f. 13. 326; እግዚ"፡ ዘይሤለስ፡ በአካሉ፡ I Sal. Mar. 1; ዘይሤለስ፡ በአካላት፡ Cat. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 520 (etiam I, 2 ይሤልስ፡ በአካላት፡ Ludolfus e Synodo excerpsit, sed vereor ne sit lectio prava pro ይሤለስ፡)

ምሡሉስ፡ part. 1) *triplex, tergeminus;* ፈትል፡ ምሡሉስ፡ Koh. 4, 12. — Acc. ምሡሉሰ፡ adv. *ter* Lud. sine auct. 2) in specie: *trinus* (de Deo): ኦምሡሉስ፡ ወቅዱስ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ Genz. f. 109; Org.; al.

ሠላስ፡ nom. num., femininis junctum [שָׁלֹשׁ ثَلَاثٌ ܬܠܳܬ] *tres;* ejus character ፫; Gen. 29, 2. 40, 12. 13; Deut. 19, 2.

7. 9; Jos. 21, 6. 19; Prov. 24, 50; Am. 1, 3 seq.; Job 1, 4; 4 Esr. 2, 4; Matth. 20, 3. Perraro masculinis junctum legitur, ut: ሠላስ፡ አርዳኢሁ፡ Sx. Teq. 21 Enc. Nominis ordinalis vice: **አመ፡ ሠላስ፡ ዓመት፡ እምዘወድቀት፡ ሀገሪቱ፡** Org.

ሠለስቱ፡ (i. e. ሠለስት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. §. 158) nom. num., masculinis, rarius femininis junctum, Acc. ሠለስተ፡, *tres:* Gen. 40, 12; Hez. 14, 14; Zach. 11, 8; ሠለስቱ፡ አቅርንት፡ Dan. 7, 8; እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριέτης Jes. 15, 5; ሠለስተ፡ ዓመተ፡ Judith 8, 4; Matth. 13, 33; 1 Joh. 5, 8; ዘሠለስተ፡ *haec tria* Ex. 21, 11; በእላ፡ ሠለስቱ፡ *in his tribus* (rebus) Sir. 25, 1; በእሉ፡ ሠለስቱ፡ Sir. 26, 28; ሠለስተ፡ ጊዜ፡ *ter* Did. 29. — Cum pron. suffixis ሠለስቲሆሙ፡ *tres illi* Kuf. 34; ሠለስቲሆን፡ αἱ τρεῖς αὗται Prov. 24, 50; ሠለስቲሆሙ፡ ዕደው፡ οἱ τρεῖς ἄνδρες Job 32, 5; ሠለስቲሆሙ፡ (v. ሠለስቲሁ፡) ከንቶ፡ መንነት፡ ነፍስየ፡ Sir. 25, 2. — Exemplum formae absol. ሠለስት፡ exstat in Abb. Cat. p. 99.

ሥልስ፡ nom. num. 1) *tres*, potissimum nominibus mensurarum conjunctum: Ex. 27, 1; Hez. 41, 22. 40, 10; ዘዘርኢ፡ ስድሰ፡ ያእቱ፡ ሥልሰ፡ μέτρα τρία Jes. 5, 10; ሥልሰ፡ ጊዜያተ፡ *ter* F. M. 16, 1; ሠላሳ፡ ወሥልስ፡ *triginta tres* 3 Reg. 7, 10. 2) adv. *ter:* ሥልስ፡ Matth. 26, 75 rom.; Marc. 14, 72 rom.; ሥልስ፡ ለዓመት፡ 2 Par. 8, 13; et in acc. ሥልሰ፡ 1 Reg. 20, 41; Sir. 48, 3; Matth. 26, 34; Hen. 65, 2; ወከዕበ፡ ወሥልሰ፡ Sir. 13, 7. 3) ut videtur, etiam *triens, tertia pars* (coll. ثُلْث). Singularem quidem hoc sensu usurpatum nusquam reperi, sed pl. አሥልስት፡, qui ad sing. ሥልስ፡ referendus videtur, ut: ፫ አሥልስተ፡ ዲናር፡ Sx. Hed. 12.

ሣልስ፡ adj. num. (ordinale), f. ሣልስት፡ *tertius* Gen. 1, 13; Ex. 19, 1. 11. 16; Luc. 20, 12; Apoc. 6, 5; Asc. Jes. 7, 24; a) c. pron. suff. ሣልሱ፡ *tertius* 1 Reg. 17, 13; Marc. 12, 21; ሣልስታ፡ *tertia* (earum) Job 42, 14; ሣልሶሙ፡ *tertium* (eorum) Sir. 23, 16. 50, 25; ይከውኖሙ፡ እስራኤል፡ ሣልሶሙ፡ ለግብጽ፡ ወለፋርስ፡ Jes. 19, 24; ናሁ፡ ሣልሶሙ፡ ዮም፡ እንዘ፡ ይጸንሑኒ፡ Marc. 8, 2. Etiam ubi plures actiones ejusdem personae enumerantur, ሣልስ፡ c. pron. suff. ad personam relato usurpatur, ut: ሣልስታ፡ ሰረቀት፡ በዝሙታ፡ τὸ τρίτον *tertio*, Sir. 23, 23. b) nota locutionem: ሣልስከ፡ ዝንቱ፡ tertium tuum hoc est i. e. *jam tertiâ vice* (facis id) Num. 22, 28. 32; Joh. 21, 14, et sine pron. suff. ሣልስ፡ ዝንቱ፡ Jud. 16, 15. c) በሣልስ፡ *tertium, tertia vice* 1 Reg. 3, 8; Matth. 26, 44; Marc. 14, 41; Luc. 23, 22 (sed Num. 2, 24 *tertio loco*). d) fem. ሣልስት፡ nonnumquam est α) *tertia pars* τὸ τρίτον 2 Par. 23, 4. 5 (v. ሣልስተ፡ እድ፡) β) *tertia dies* (subintellecto ዕለት፡) Asc. Jes. 9, 16; በሣልስታ፡ Luc. 2, 46; ሣልስተ፡ *tertia* i. e. *perendie* Luc. 13, 32; et *nudius tertius:* ትማልመኒ፡ ወሣልስተኒ፡ 1 Par. 11, 2; Ex. 21, 29. γ) *tertia vicis:* ሣልስተ፡ *tertium* Num 10, 6.

ሣልሳዊ፡ vel ሣልሳይ፡ adj. num., f. ሣልሳዊት፡ et ሣልሲት፡ *tertius* Phlx. 88; Jsp. p. 289. 360; በእንተ፡ ተዋስቦ፡ ሣልሲት፡ F. M. 5, 6; Hen. 82, 6. In specie ሣልሲት፡ est *tertia pars*, ut: ሣልሲተ፡ ኢን፡ Hez. 46, 14. — Ubi de diei divisione in horas et minores partes agitur, ሣልሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ሠሉስ፡ nom. temporale, 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): ሠሉሰ፡ ዕለተ፡ Ex. 10, 22. 23; 1 Reg. 30, 12; Jon. 2, 1; Matth. 12, 40; ሠሉሰ፡ መዋዕለ፡ Judith 12, 7; 4 Esr. 13, 64; 2 Esr. 8, 15; ምሕዋረ፡ ሠሉስ፡ ዕለት፡ Judith 2, 21; እስከ፡ ሠሉስ፡ መዋዕል፡ Esth. 4, 16; በሠሉስ፡ ዕለት፡ Joh. 2, 19; Marc. 14, 58 (omisso ዕለት፡ in ed. rom.); አመ፡ ሠሉሱ፡ ለሠርቀ፡ ወርኅ፡ 2 Esr. 6, 15; pron. suff. admittit: ደወይኩ፡ ሠሉስየ፡ ዮም፡ 1 Reg. 30, 13. 21, 5. 2) *feria tertia* hebdomadis, ut: በሠሉስ፡ ዕለት፡ Did. 29; ሠሉስ፡ ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 44 vel ሠሉስ፡ ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 44.

ሠላሳ፡ nom. num. *triginta* (*tricesimus*); ejus character est ፴; Gen. 41, 46. 47, 9; 4 Esr. 9, 42. 43; Jer. 45, 10; Judith 15, 11; አመ፡ ሠላሳ፡ ክረምት፡ Hez. 1, 1.

ሥላሴ፡ subst., m. et fem. 1) *trias:* ኅበ፡ ሀለዉ፡ ፫ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ጉቡኣን፡ ይቄድሶ፡ እግዚእን፡ ለሥላሴሆሙ፡ M. M. f. 326. 2) *trinitas* (Dei) ut Lit. f. 164, 3; Sx. Sen. 18; አመንኩ፡ በሥላሴከ፡ ቅድስት፡ Sx. Nah. 17; et creberrime in libris theologicis. 3) hoc nomine appellatur *genus carminis*, ex ternionibus constans, de quo vid. Lud. gramm. ed. II. p. 171.

ሠላሲ፡ n. ag. *qui tres facit*, in spec. Deum *trinum credens* M. M. f. 153 (vid. ረበዒ፡).

አሥልስት፡ *trientes* vid. sub ሥልስ፡

መሥለስ፡ vid. sub መሥልስት፡

መሥልስት፡ et ምሥልስት፡ rarius መሥለስት፡, subst. 1) *triplum, triplex ordo* Deut. 19, 3; Sir. 43, 4; 3 Reg. 7, 41. 42; እስመ፡ ምሥልስት፡ (כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת) Hez. 42, 6 vrs. nova; መስተጽዕናን፡ በመሥልስት፡ ἀναβάται τριστάται *equites in triplici* (*ordine*) Ex. 15, 4. 2) est *mensurae genus*, de cujus ratione nihil certi habemus, cum et tertiam partem alicujus mensurae majoris et triplum alicujus mensurae minoris exponere licet. Hoc nomine hebr. שָׁלִישׁ (tertia pars Ephae) vertitur Jes. 40, 12 in vers. nova (ሰፈሩ፡ በመሥልስት፡ ለምድር፡). Frequentius occurrit plur. መሣልስ፡ μέτρα (סְאִים a סְאָה i. q. שָׁלִישׁ) Gen. 18, 6; σάτα (סְאִים) Matth. 13, 33; Luc. 13, 21. Sed dubium est, utrum hic pl. መሣልስ፡ ad sing. መሥልስት፡ an ad መሥልስ: referendus sit. Ludolfus in suo lex. statuit መሥለስ፡, quae forma (a me nusquam lecta) e lingua Amh. probari potest, vid. Isenb. lex. p. 23.

መሠልስት፡ tamquam fem. masculini መሠልስ፡ est lectio varians 3 Reg. 7, 41.

ትሥላስ፡ subst., pl. ትሥላሳት፡ (F. N. 47) 1) *tabulatum tertium, conclavia tertiae contignationis* (τριώροφα, τρίστεγον) Gen. 6, 16; Hez. 41, 7; 3 Reg. 6, 12; Act. 20, 9. 2) *superior pars aedium* vel *contignatio* in genere; *coenaculum:* ሀሎ፡ ሀየ፡ ማኅፈድ፡ ዐቢይ፡ ዘሐነጸ፡ ሰሎሞን፡ ወእምዝ፡ ወሰኩ፡ ውስቴቱ፡ ነገሥት፡ አይሁድ፡ ወአልዐሉ፡ ሐኒጸታ፡ ወአናኅዎ፡ ዋቀ፡ ሐኒጸሙ፡ መልዕልቴሁ፡ ትሥላሰ፡ ልዑለ፡ እምዕፅ፡ Jsp. p. 375; ዐርጉ፡ ኅበ፡ ሣልስ፡ ትሥላስ፡ ib.; Act. 10, 21 rom. (coll. cum 10, 9); (Tecla per triduum non descendit) እምትሥላሳ፡ ቤታ፡ Sx. Masc. 27; Org. 3) *thronus regis* Lud. sine auct.

ትሥላሲ፡ adj. rel. (a ትሥላስ፡) trium ordinum i. e. *trinus* de Deo: እግዚ"፡ ትሥላሲ፡ Cod. Oxon. XVIII, 2, str. 7 (at ትሠላሲ፡ emendandum videtur).

ትሥልስት፡ subst. 1) *triplum, triplex ordo:* ትሥልስተ፡ ገጸሙ፡ ὄψις τρισσή Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡ በትሥልስት፡ πάντες τρισσοί 23, 23; ትሥልስተ፡ τρισσῶς Prov. 22, 20; ዘምኪ፡ ትሥልስት፡ (v. ትሥልስትኪ፡) Hez. 16, 30. 2) *numerus*

ternarius, in specie *trinitas* (de Deo) Org. 2; ሀሎ፡እግዚ"፡ በመንግሥቱ፤እግዚ"፡በትሥልስቱ፤እግዚ"፡በመለኮቱ፡ Lit. Diosc.; አመበ፡ዘይፈልጠ፡ለእግዚ"፡እምትሥልስቱ፡ውኍዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; ትሥልስተ፡መለኮት፡ M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per ሰ, [id. q. שָׁלַט سلط *dominatus est*, سَلُطَ *durus, validus, vehemens fuit* II *dominum praefecit*; vid. ሰለጠ፡] *vim exercere, potestatem habere* (ἐξουσιάζειν), c. c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 Platt; c. በላዕለ፡ 1 Cor. 6, 12 Platt; c. ዲበ፡ Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et **አሠለጠ፡** II, 2 *potentem reddere* aliquem rei; *potestatem, facultatem, copiam* rei *dare* vel *facere* alicui, ἐξουσιάζειν, c. c. Acc. prs.: አሥለጠ፡ Cyr. f. 106; c. ላዕለ፡ Kuf. p. 8; c. ዲበ፡ Kuf. p. 61; c. በ፡ rei Koh. 5, 18; c. ከመ፡ seq. Subj. Koh. 5, 18. 6, 2; c. ለ፡ et Inf.: ርድአኒ፡ ለወጢን፡አጽሕፎ፡ወአሠልጠኒ፡ከዐበ፡ለፈጽሞቱ፡ Org.

ተሠልጠ፡ III, 1 et **ተሠለጠ፡** III, 2 *potentem* vel *pollentem fieri, potestatem nancisci* et *habere, dominari:* ዘይሤለጥ፡ ἐξουσιάζων Koh. 10, 4. 5; አለ፡ይሠለጡ፡ Kuf. p. 50; c. c. በ፡ Koh. 2, 19; ተሠለጥከ፡በሥጋከ፡ Sir. 47, 19; ዘይሤለጥ፡በመንፈሱ፡ ὁ κρατῶν πνεύματος Prov. 16, 32; c. ዲበ፡ Hen. 103, 12; c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 rom.; አግብርት፡ተሠልጡ፡ላዕሌነ፡ ἐκυρίευσαν ἡμῶν Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; ሶበ፡ርእዩ፡ከመ፡ዘቲ፡ኀጢአት፡ተሠልጠት፡ላዕለ፡ብዙኃን፡ሰብእ፡ F. M. 13; c. ለ፡ et Inf., Koh. 8, 8. 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus:* ንጉሥ፡ሥሉጥ፡ Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ἐξουσίαι; c. c. በ፡, ut: ሥሉጥ፡ውእቱ፡በዘፈቀደ፡ Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. ላዕለ፡ Apoc. 11, 6. 14, 18; አንትሙ፡ (*episcopi*) ሥሉጣን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ Did. 7; c. ከመ፡ et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine ከመ፡ Matth. 9, 6 rom.; ርእዩ፡ከመ፡ኵሉ፡ሥሉጥ፡ይሕየው፡ ወይእመንኒ፡ Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. ሥልጣናት፡ 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia*, ἐξουσία Matth. 7, 29. 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19. 13, 12; ኢይከል፡ገቢረ፡ሥልጣነ፡ፈቃድየ፡ Kuf. 10; ይእኅዝ፡ሥልጣነ፡ κρατήσει εὐχερῶς Prov. 12, 24; c. c. ለ፡, ut: ለሕይወት፡ወለሞት፡ሥልጣን፡ብከ፡ Sap. 16, 13; c. ላዕለ፡ Apoc. 20, 6; c. ዲበ፡ Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. c. ከመ፡ seq. Subj. Hen. 25, 4; c. Inf., ut: ሥልጣን፡ብነ፡(ከመ፡ለ)ገቢረ፡ኵሉ፡ርኩስ፡ Jer. 7, 10. Magistratus nominantur እለ፡በሥልጣናት፡ *qui in officiis* (sc. constituti sunt) Lit. 168, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (ሥልጣናት፡) nonnumquam vocantur ii, qui potestatibus praesunt, ut: ሥልጣናተ፡ሰማይ፡ Hen. 82, 8; in specie *angeli* cujusdam ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. *ad potestatem* vel *auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadrl. II (a ሥልጣን፡ denom.) *potestatem committere* alicui, *summam imperii deferre* ad aliquem, c. c. Acc. pers. et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Kuf. 2. 15; Org. 1; Lit. 173, 4; እግዚ"፡አሠልጠኖሙ፡ለሮም፡ (*Romanos*) በዝ፡አዝማን፡ Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቀ፡ et **ሥሕቀ፡** I, 1, etiam per ሰ [id. q. צָחַק et שָׂחַק, ضَحِكَ, amh. ሳቀ፡] Subj. ይሥሐቅ፡ *ridere* Gen. 9, 22. 17, 17. 18, 12. 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21, 20; Luc. 6, 21. 25; ሥሒቅ፡ Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui, arridere*, c. Acc. vel ለ፡ pers., ut: ይሥሕቀከ፡ προσγελάσεταί σοι Sir. 13, 6; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24. b) *ridere alqm* vel *alqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22. 9, 23. 21, 3. 30, 1. 39, 7; ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡አበሁ፡ Prov. 24, 52; Ps. 2, 4. 34, 19. 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. ላዕለ፡ Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11. 13, 7; c. ዲበ፡ Job 6, 26; c. በእንተ፡ Kuf. 35. c) *ridere* vel *jocari cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 13, 11, vel c. ለ፡, ut: ኢትሥሐቅ፡ሎቱ፡ μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ Sir. 30, 10.

አሥሐቀ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ሣሕቅ፡ subst. *risus, irrisio* vel *id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሐቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro ሥሐቅ፡, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2. 3, 4. 7, 4. 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; መሪር፡ሠሐቅየ፡ዘእሥሕቅ፡ Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium*, vel *id quod ludibrio habetur:* Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7. 31, 26. 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቂ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus:* መኳንነ፡መሥሕቅያን፡ (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሐቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum:* ሕገ፡ምሥሐቅ፡ *mos scenicus* seu *theatralis* Lud. e Libr. Myst.

ምሥሓግ፡ et **መሥሓግ፡** vid. sub ሰሐገ፡

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. شَخَصَ *elatus fuit, se extulit*, hebr. et talm. שַׁחַץ *superbia, ferocia, arrogantia*] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere* religionis praecepta et mysteria: ይሥሕጹ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως Cyr. hom. f. 107; እለ፡እንበለ፡ጥበብ፡ሥሕጹ፡ላዕለ፡ትሥጉት፡መድኅኒነ፡ ἀνοσίως κεκιβδηλευκότες τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 66; ለምንት፡ይሥሕጹ፡ላዕለ፡ስብሐተ፡መለኮት፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሑጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinarum humanarumque legum): ሥሑጻን፡ λοιμοί (לֵצִים) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; ዕልዋን፡ወጽልሕዋን፡ወሥሑጻን፡ Clem. f. 235; መኳንንት፡ሥሑጽ፡ Sx. Sen. 14 Enc. — *Voc. Ae.:* ዕቡያን፡ዝሉፋን፡ስሑፃን፡ ፩ ወዐዘ፡ስሑፃን፡ተጸራፍያን፡ውእቱ፡; *aliud:* ስሑጻን፡ዘ፡ጥልቅልቆች፡

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. ሥሕጸታት፡ *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: maledicta proterva vel insolentia: ሥሕጸታት፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ δυσφημίαι Cyr. c. Pall. f. 66; πεφλυαρημένα ib.; Cyr. a. Th. f. 7; ራፍስቂስ፡ (Sanheribi legatus) ያነብር፡ቃለ፡ሥሕጸታት፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub ሰምረ፡

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21, 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit שָׁמַר *reservavit* et primam verbi **ሠምረ፡** notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum* vel *oculos defixos habere* in rem. Ne ad שָׁפַר recurras, ipsa verbi significatio vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ይሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκεῖν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: **እመ፡ሠምረ፡እግዚ"፡** Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ፡** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (αἰτεῖν); **ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ጽላእ፡ለካልእከ፡ወሥመር፡ለሰብእ፡ዘትሠምር፡ለርእስከ፡** Fal. f. 27; vel c. Inf. ut **ሥመር፡አርኀዎቶ፡** Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: **ሠምረ፡እስከንድር፡በዝንቱ፡** Jsp. p. 281; **ሠምረ፡በዝንቱ፡እምድኅረ፡ሰአልዎ፡ሎቱ፡** F. N. 4; **ሠመርኩ፡ኀበ፡ነገረ፡ጳውሎስ፡** Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba **መዐዛ፡ሠናይ፡ዘይሠምር፡** vel **ቍርባን፡ዘይሠምር፡** vertenda sunt: *quod gratum habet* (*Deus*), non: *quod gratum est* (*placet*) et **ይሥምርከ፡ምክርየ፡**, quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro **ያሥምርከ፡** quod caeteri exhibent.) — *Voc. Ae.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ጽሕቀ፡ዘ፡ወደደ፡ ።**

አሥመረ፡ II, 1 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρέσκειν), c. c. Acc. pers.: **አሥመሮ፡ሄኖክ፡ለእግዚ"፡** Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); **ርእዮሙ፡እግዚ"፡ወኢያሥመርዎ፡** Sir. 45, 19; **ርእየ፡እግዚ"፡ወኢያሥመሮ፡ሰብእ፡እስመ፡አልቦ፡ጻድቅ፡** Jes. 59, 15; **ያሥምርከ፡ምክርየ፡** Dan. 4, 24; **ኢያሠምር፡ለጻድቅ፡እኩይ፡ምንትኒ፡** Prov. 12, 21; **አሥመሮሙ፡ቅድሜሆሙ፡** 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: **ያሠምር፡ለዐይን፡** Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምሮ፡** ἀρέσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: **ተሠሚረነ፡ምስለ፡አከኪዮስ፡** Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare*: **ወተሣመሩ፡** (v. **ወሠምሩ፡**)**በምክረ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 32, 3; **ኢይኩን፡ተዋስቦ፡ዘእንበለ፡በተሣምሮቶሙ፡ለ፪ሆሙ፡** F. N. 24, 4.

ሥሙር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προςδεκτός, εὐάρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18, 15; Prov. 10, 24. 14, 9; **ሥሙር፡ወኀሩይ፡** Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: **ሥሙር፡ለንጉሥ፡** Prov. 14, 35; c. **በኀበ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; **ምድር፡ሥምርት፡** γῆ θελητή Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሥሙር፡ጥቀ፡** χρηστός (opp. **ሙሱን፡**) Jer. 24, 2. 3) *libens, promtus, liberalis*: **በነፍስ፡ሥምርት፡** ἐν ψυχῇ θελούσῃ 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas*: **በሥምረ፡እግዚ"፡** Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatius est

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (das Wohlgefallen) 1) *benevolentia, gratia, favor* Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά **ገበርኩ፡ቅድሜከ፡ሥምረተከ፡** Jes. 38, 3; **ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡** Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium*: **ሥምረቱ፡**(**ለእግዚ"፡**)**ከመ፡ትትገሐሥ፡እምዐመፃ፡** Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; θελήματα Ps. 102, 7; βουλή Ps. 19, 4; Kuf. 35; **በሥምረተ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11 rom.; **በሥምረቱ፡** *sponte, libenter* Lit. 158, 4; **ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረታ፡** Kedr f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus*: **እመበ፡ብእሲ፡ዘአስተዋሰበ፡ወለቶ፡ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረተ፡ልባ፡** F. M. 5, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሥምረት፡በቱ፡** (sc. **በተዋስቦ፡**) **በምክር፡ፍጹም፡** *assensus re diligenter deliberata* F. N. 24, 2.

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens*: **ንሕነ፡ኵልነ፡መዋትያን፤ዘጸላኢ፡እምኔነ፡ወሠማሪ፡** *omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt* (*mortem*) *et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥምር፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡**, ut: **መሥምረ፡እግዚ"፡** Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡**, *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: **መሥመሬ፡እግዚ"፡** εὐάρεστος τῷ θεῷ Sap. 4, 10; **ኢመሥመርያን፡እግዚ"፡** Chr. ho. 22; **ይከውኑ፡መሥመርያነ፡ኀቤሁ፡**(**ለእግዚ"፡**) Jsp. 350; **መሥመሪተ፡ቅዱሳን፡** Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. زَبَرَ, זמר. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam **መዝምር፡** q. v.), Pl. **መሥመራት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) instrumentum: *regula lineas ducendi, euthygrammus*; Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَمَعٌ; amh. **ሰም፡**] Pl. **ሠምዓት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *cereus, candela* (cerea): **መኃትው፡ብሩሃት፡ወሠምዓት፡ንጹሓት፡** Chr. Ta. 4; **ነደ፡ከመ፡ሠምዕ፡** Genz. f. 13; **ለእመ፡ሰረቀ፡ምንተኒ፡እምንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ሠምዐ፡አው፡ዘይተ፡** F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro **ሠዕሥዐ፡**; simplex radix (coll. שׁוּעַ, שָׁעַע, יָשַׁח, وَسِعَ, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَحْشَحٌ *desertum vastum*, شَكَسَ *oscitando aperuit os*, سَحْسَحٌ *locus spatiosus*, شَسَعَ *longius distitit*, al. Amharice **ሠሣ፡**] 1) *insatiabilem* vel *inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse*: **ኢትሠሥዕ፡ለኵሉ፡መብልዕ፡** μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29; **ከሀናት፡ዘሠሥዐት፡ነፍሶሙ፡በረኃብ፡ርኩስ፡** Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; **ይሤሥዑ፡ለበሊዕ፡** Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse*, de quavis cupidine, *avidum, avarum, nimis cupidum esse*: **ዘይሤሥዕ፡በረብሕ፡** ὁ διώκων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; **ኢሠሣዕነ፡** οὐ ἠτακτήσαμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ሥሡዕ፡ part. 1) *insatiabilis*, *inexplebilis*, *vorax*: ብእሲ፡ ሥሡዕ፡ ዘኢይጸግብ፡ Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; ሥሡዐ፡ ልብ፡ Ps. 100, 7; Clem. f. 97; ሥሡዐ፡ ከርሥ፡ M. M. f. 106; ሥሡዓን፡ በላዕያን፡ Macc. f. 9. 2) *avidus*, *avarus*, πλεονέκτης Sir. 14, 9.

ሥሥዕት፡ (fem. a ሥሡዕ፡) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas* a) ventris, *aviditas ciborum*, *heluatio*: ያበዝኆ፡ ለገብጦ፡ ሥሥዕት፡ Sir. 37, 30; ብዙኃን፡ እለ፡ ቀተሎሙ፡ ሥሥዕት፡ 37, 31; ምርዓት፡ ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፡ Clem. f. 139. 141. 167; ሥሥዕተ፡ ሥጋ፡ Herm. p. 33. b) animi, *aviditas*, *avaritia*, *intemperantia*: እመ፡ ኢይፈድፍድ፡ ሥሥዕትከ፡ (μὴ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; ሥሥዕት፡ ዘጥሪት፡ ibid. 11; Herm. p. 43; ፍትወተ፡ ሥሥዕት፡ ዘብዕል፡ F. M. 18, 1.

ሥሣኒ፡ subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ሠርሐ፡ I, 2 [cognatum cum ሠርቀ፡ et ሠረቀ፡ q. v.; prima radicis vis est in *findendo* شَرَقَ; hinc nascuntur a) *aperire*, *ampliare*, *explicare* شَرَحَ b) de germinibus erumpentibus *crescere* شَرَخَ זָרַח; de lumine vel sole prorumpente *illucescere*, *oriri* شَرَقَ ሠረቀ፡ זָרַח ሠርቀ. Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excrescere posse, verbis צָלַח ﺻﻠﺢ, amh. ሰላ፡ probatur] 1) *prosperum successum dare*, *prosperare*, *secundare* (plerumque εὐοδοῦν), c. c. Acc. viae, operis, al.: ይሤርሕ፡ እግዚ"፡ ፍናዊሁ፡ Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; ውእቱ፡ ሠርሐ፡ ምግባሮሙ፡ በእደ፡ ነቢይ፡ Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: ይሤርሖ፡ 2 Par. 18, 14; ይሤርሐከ፡ በኵሉ፡ ግብርከ፡ Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (secundare alicui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) Singularem significatum, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a communione mysterii celebranda discedat) ዘእንበለ፡ ይትፈጸም፡ ዕርገተ፡ ቍርባን፡ ወበረከተ፡ ክህን፡ ወሠርሐት፡ F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) እምቅድመ፡ ሠርሐት፡ ibid. 13 (p. 103); conjicio: *successum deprecari* vel *imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).

ተሠርሐ፡ III, 2 *prosperari*, *secundari*, *prospere perficere*, *felicem successum habere*, de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; ከመ፡ ትሠርሑ፡ Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; ተሠርሐ፡ ሕዝብ፡ በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30; ትሤራሕ፡ በኵሉ፡ ፍኖትከ፡ Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 vrs. nov.; ከመ፡ ይሠራሕ፡ ለነ፡ ፍኖትነ፡ 2 Esr. 8, 21; ወልድየ፡ ተሠራሕ፡ Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ፡ part. *prosper*, *bene succedens*: ከመ፡ ሥሩሐ፡ ይኩን፡ ፍኖትከ፡ Tob. 4, 19; ለገብሬ፡ ሠናይ፡ ኵሉ፡ ፍናዊሁ፡ ሥሩሕ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 47.

ሥርሐት፡ n. act. *prosperi successus largitio*: ንቅድም፡ (incipiamus) በረድኤተ፡ እግዚ"፡ ወበሥነ፡ ሥርሐቱ፡ Fid. Jac. Bar.

ሠርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርቀ፡

ሠርሐ፡ *laborare* vid. sub ሰርሐ፡

ሠረመ፡ rad. inus., cui praeter شرم in شُرْم etiam זרם (זרב, זרף) vicinae videntur. — Rad. Abb.: ሠረመ፡ ዘ፡ ረማረ ማ፡ ሆነ፡

ተሠርመ፡ III, 1 *in abyssum submergi*: ወኢተሠርሙ፡ ውስተ፡ በሐር፡ Macc. f. 2. — Rad. Abb.: ተሠረመ፡ ዘ፡ ረማረ ማ፡ ገባ፡

ሠርም፡ subst. [i. q. شُرْم] Pl. አሥራም፡, *gurges*, *abyssus*, πέλαγος Cyr. f. 105; *Deus* ለእለ፡ ውስተ፡ ሠርም፡ ይትመነደቡ፡ መድኅን፡ Kid. f. 16; ዕመቀ፡ ሠርመ፡ ኀጢአት፡ Clem. f. 180; Org. 4; እሞገደ፡ አሥራም፡ Org. 1. — *Voc. Ae.*: ሠርም፡ ዕሙቅ፡ ብ፡ ጥልቅ፡; *aliud*: ሠርም፡ ዘ፡ የሚያጠልቅ፡ ወኝ።

ሠረረ፡ *volare* vid. sub ሰረረ፡

ሠረረ፡ I, 1 *altum esse*: ሠረረ፡ ፲ወ፰በእመት፡ Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum*, *procerum esse*, vid. ሥር፡ In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur שָׂרַע شَرَعَ (شَرَا) *extendit* et شَرَفَ *altus fuit*].

ሥር፡ vel ሠር፡ subst., *altitudo*, ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo*: ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur ኑኅ፡ (*altitudo* vel *longitudo*), ግድም፡ (*latitudo*), ሥር፡ (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: ቆም፡ (*altitudo*) et ሥር፡ (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት፡ id. q. ሥር፡; Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ፡ I, 3 [prima radicis سر שָׁרַר potestas est: *firmus*, *stabilis*, *solidus*, *durus fuit*, quare ሣረረ፡ proprie *firmavit*, *stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius ሣረረ፡ quam ሰረረ፡ exscripta occurrit, quare eam sicut vicinam ሠረወ፡ sub litera ሠ፡ inserere haud dubitavimus] *fundare*, *fundamentum jacere*, c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ሣረረ፡ ዘ፡ ተከለ፡

አሣረረ፡ II, 3 *fundandum curare*: ወለሊሁ፡ አሣረረ፡ ቤተ፡ ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ፡ III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 4 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ተሣረረት፡ Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሡሩር፡, rarius ሥሩር፡ (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: እስመ፡ ሰብእ፡ ሡሩር፡ እምነፍስ፡ ወሥጋ፡ Phlx. 82. 2) *stabilitus*, *firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ፡ n. ag. *fundator*: (Deus) ሣራሪሃ፡ ለምድር፡ Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) ሣራሪሃ፡ ለነፍስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሡራሬ፡ subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: ሱራሬሁ፡ (sc. *monachi*) ዲበ፡ ንጼት፡ Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት፡ subst., Pl. መሠረታት፡ *fundamentum*, *fundamen*: Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15. 24, 18. 28, 16. 44, 23. 58, 12; Am. 1, 4. 7; Ps. 17, 9. 17. 86, 1; Judith 1, 2. 3. 16, 15; Job 28, 9 (ῥίζαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41. 67; አስተናደፈ፡ መሠረተ፡ *fundamentum jecit* 1 Cor. 3, 10; ሣረረ፡ መሠረተ፡ 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ προτείχισμα). Transl.: 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) እመሠረተ፡ ልቡ፡ *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.:* መሠረት፡ ብ፡ ታቹ፡

አመሥረተ፡ quadr. II (denom. a መሠረት፡) *fundare:* አመሥርተኒ፡ ዲበ፡ መሠረተ፡ ወርቅ፡ Org.

ተመሥረተ፡ III, 1 *fundari:* ዓዲሁ፡ ኢተመሥረተ፡ (ሃይማኖትክሙ፡) እስመ፡ ዘይትመሠረት፡ ይደልዎ፡ ይኩን፡ ጽኑዐ፡ Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub ሰረቀ፡

ሠረቀ፡ I, 1 [شَرَق זָרַח, ܢܣܩ; amh. id. q. aeth., de prima notione vid. sub ሠርሐ፡] Subj. ይሥርቅ፡ 1) *oriri, exoriri,* de sideribus: Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; ፀሐይ፡ ሠረቃ፡ ትጸልም፡ Jes. 13, 10. 60, 19; Nah. 3, 17; ሠሪቆ፡ ፀሐይ፡ Jon. 4, 8; Job 3, 9; ኢትሥርቂ፡ Job 9, 7; Hen. 2, 1. 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: ትሠርቅ፡ ሕይወትከ፡ ከመ፡ መዓልት፡ Job 11, 17; እገብር፡ ሐዲሰ፡ ዘይእዜ፡ ይሠርቅ፡ Jes. 43, 19. 58, 8. 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16. 2) *nasci,* de *nova luna:* እመ፡ ሠረቀ፡ ሳብዕ፡ ወርኅ፡ 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere,* de mensibus, ut: ታኅሣሥ፡ ለእመ፡ ሠረቀ፡ በሠሉስ፡ *calendae Tachšâš si inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; በ፪ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ሠረቀ፡ መስከረም፡ በዕለተ፡ ሰኑይ፡ Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere:* ብርሃን፡ ሠረቀ፡ ላዕሌሆሙ፡ λάμψει (v. በርሀ፡) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* ሠረቀ፡ ብ፡ ብቅ፡ አለ።

አሥረቀ፡ II, 1 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere,* c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: ከማሁ፡ የሠርቅ፡ እግዚ" ጽድቀ፡ ወሐሤተ፡ Jes. 61, 11; in genere: *effulgere* vel *resplendere facere:* (Deus) አሥረቀ፡ መለኮቶ፡ Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere,* saepius in Deg., ex. gr.: በእጽዋም፡ ለእመ፡ ሀሉ፡ አሥርቆት፡, vel አርያም፡ (genus cantus) ዘአሥርቆት፡; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. አሥሩቅ፡ 1) *ortus* vel *apparitio* sideris Jud. 5, 31. 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: መንገለ፡ ሠርቀ፡ ፀሐይ፡ Gen. 25, 6; መንገለ፡ ሠርቅ፡ Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; ደብረ፡ ዘይት፡ ዘሀለወት፡ በሠርቀ፡ ኢየሩሳሌም፡ Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium:* ጌሠም፡ ሠርቀ፡ ወርኅ፡ 1 Reg. 20, 5; ሠርቀ፡ ወርኅክሙ፡ Jes. 1, 14; በሠርቀ፡ አውራኅ፡ Hez. 45, 17; አሥሩቀ፡ ወርኅ፡ Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; ዕለተ፡ ሠርቅ፡ *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel ሠርቅ፡ Hen. 78, 12; እመ፡ ርእሰ፡ ሠርቅ፡ Ex. 40, 2; እንተ፡ ቅድመ፡ ሠርቅ፡ προνουμηνία Judith 8, 6. Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, ሠርቅ፡ est *calendae, initium mensis,* ut: እመ፡ ሠርቀ፡ ወርኅ፡ ራብዕ፡ Kuf. 3. 6 seq.; Hagg. 1, 1; et inde a ሠርቅ፡ mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: በዐሡር፡ ሠርቅ፡ δεκάτῃ τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel በኀሙስ፡ ሠርቅ፡ Hez. 1, 1, vel በኃምስ፡ ሠርቅ፡ πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2. 8, 1; Jer. 46, 2, vel እመ፡ ረቡዑ፡ ለሠርቀ፡ ታስዕ፡ ወርኅ፡ Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7. 12 seq. (opp. ጽልመት፡ q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque ሠርቅ፡ *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subscr. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminentibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare ሠርቀ፡ ሌሊት፡ et ሠርቀ፡ መዓልት፡ distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. ሠርቅ፡, scilicet forma antiquior, 1) plerumque: *oriens* Gen. 12, 8. 13, 11. 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27. 4, 41; Jos. 4, 19. 12, 1. 13, 9. 2) rarissime i. q. ሠርቅ፡ Nr. 3, ut: እስከ፡ ፱ሠረቀ፡ ወርኅ፡ ἐννάτῃ τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; ሥርቀተ፡ ፀሐይ፡ Jsp. p. 285; ሥርቀተ፡ ከዋክብት፡ Sap. 10, 17; ሥርቀተ፡ ቤዝ፡ Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens:* ወርኅ፡ ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliàs ሀላሊ፡ q. v.). 2) i. q. ሠረቃዊ፡

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens:* ገብርየ፡ ሠረቃዊ፡ Zach. 3, 8; ብእሲ፡ ሠረቃዊ፡ (v. ሠርቃዊ፡) ስሙ፡ ወይሠርቅ፡ 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. ምሥራቃት፡ *oriens, regio orientalis,* et ምሥራቅ፡ et ምሥራቀ፡ ፀሐይ፡ Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12. 11, 11. 41, 25. 45, 6. 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; ምሥራቃት፡ *regiones* vel *partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: Asiam trans Euphratem sitam inhabitans: ምሥራቃውያን፡ *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub ሣራክ፡). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቴጽለ፡ አሥርቆ፡ v. በቴጽልዐ፡ ሠርቆ፡ πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit ሥርቆ፡ *nexile, plectile* (coll. شَرَكٌ *laqueus, rete venatoris*).

ሣሬቅ፡ n. prgr., sc. σωρήχ i. e. שׂרֵק *vitis generosioris species* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረበ፡ I, 1 [i. q. شَرِبَ, ܣܪܦ, سَرِفَ; cfr. etiam ሰረበ፡] *sorbere, imbibere, bibere:* ይሠርብ፡ ደምየ፡ Job 6, 4; ይሠርብ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ስታይ፡ Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; ሠሪቦ፡ ብሒአ፡ ይቤ፡ Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.:* ሠረበ፡ ብ፡ ማገ።

አሥረበ፡ II, 1 1) *sorbendum dedit;* 2) *irrigavit* rivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus,* Syn.

ሠረብ፡ vel ሥርብ፡, nonnisi in Pl. አሥራብ፡ repertum,

subst. *potus, vinum:* ኢሥራብ፡ወይን፡ Abt. Ap. 3; ኢሥራብ፡ሦከር፡ *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ሠራብ፡ subst. (i. q. شَرَاب) *potus, vinum:* እመ፡አዕረገ፡ሀየንተ፡ኢሥራብ፡ወይን፡ሠራብ፡ሦከር፡ Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus* vel *vas, quo humor continetur;* de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle: ሰላም፡ለስፍንግ፡ለብሒእ፡ሐሞት፡ምሥራቡ፡ Sx. Masc. 19 Enc.

ሠርኅ፡ rad. inus., cognata cum ሠረቀ፡ et ሠርሐ፡ q. v.

ሥሩኅ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ሠርኅ፡ subst. *splendor igneus,* quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliâs ስብሐት፡), δόξα Ex. 16, 10. 24, 16 (var. ሣርኅ፡).

ሥራኄ፡ vel ሡራኄ፡ subst., id. q. ሠርኅ፡; c. suff. ሥራኁ፡ Ex. 24, 17 v. ሡራኄሁ፡; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) ሡራኄ፡ወጸዳል፡ M. M. f. 92; በርሀ፡ገጹ፡በሡራኄ፡መለኮት፡ Gad. T. H.; Org. — *Voc. Ae.:* ሡራኄ፡ዘ፡መኽብረቅ; *al.:* የሚያሽበርቅ፡ብርሃን ።

ሥርናይ፡ *triticum* vid. sub ሠዐረ፡

ሣራክ፡ vel ሲራክ፡, subst., n. prgr., Pl. ሣራክት፡ [sine dubio i. q. شِرَاك *corrigia; linea, ductus,* Strich sive Streifen; coll. שׂרג vel סרג *disponere ad lineam;* סרג *interstinguere, intersecare,* סִרְגֵּל *lineare, sulcare,* quae omnia ad שָׂרַג vel שָׂרַךְ *nexuit, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria,* ut: (non avertit plantam pedis) እምፍኖ፡ሣራኩ፡ Lud. e Mss. Colb. a) *series* vel *pars tabulae* lineis in varias partes divisae (Fach); *rubrica;* nec non *tabella* ipsa lineis tabulatim divisa: ወለለ፡ጕልቈ፡አሐዙ፡ቦቱ፡አሐዝ፡ዘበሣራኩ፡ዘይኤምር፡ውስተ፡አይ፡ καθ' ἕκαστον ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et እእሚረክ፡አሐዘ፡ጕልቈ፡ዘበሣራኩ፡ ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum* vel *incisio orationis,* quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (Abschnitt, Absatz). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 54: ሲራክ፡ „a blank horizontal space on a written page between two divisions").

ሠረወ፡ rad. inus., propagata e ሠረረ፡ (שָׁרַר), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርው፡ subst., m. et fem., Pl. ሥረው፡ et አሥራው፡, rarius ሥርዋት፡ (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. שׁוֹר, شُرْ, amh. ሥር፡] *nervus, musculus,* νεῦρον (synon. መትን፡): Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; ዘኅጺን፡ሥርው፡ክሣድከ፡ Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; ሥርወ፡ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሥርወ፡መዝራእት፡እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commissura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; ሥርወ፡ልብየ፡ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; አዕጽምት፡ወአሥራው፡ Cyr. f. 117; ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ወተዐውቀ፡አሥራወ፡እንግድዓሁ፡ Jsp. p. 302. 2) (i. q. שֹׁרֶשׁ شِرْش, amh. ሥር፡, arab. سِرّ) *radix* plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; ኢበቈለ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; ይየብስ፡ሥረዊሁ፡ Job 18, 16; Hos. 9, 16; መልኅ፡ሥርዎሙ፡ Sir. 10, 15; ይጸንዕ፡ሥርዊ፡ Jer. 17, 8; እምሥርው፡አጥፍአ፡ Job 31, 12; ሥርው፡ወጕንድ፡ Dan. 4, 12; ዘእንበለ፡ሥርው፡ ἄρριζος Job 31, 8; ሀለወ፡ውስተ፡ሥርው፡ ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης Job 8, 12; *radices agere* vel *capere:* ወደየ፡ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; ገብረ፡ሥርወ፡ Sir. 3, 28; አብቈልኩ፡ሥርወ፡ Sir. 24, 12; አኀዘ፡ሥርወ፡ Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: ሥርዎሙ፡ለርኩሳን፡ Sir. 40, 15; ሥርወ፡ዐመፃ፡ Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3, 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo:* ሥርዋ፡ለጥበብ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡ Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; ሥርውኪ፡ወዘመድኪ፡እምድረ፡ከናአን፡ Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (أَصْل): መጽሐፈ፡ሥርው፡ Jsp. (In *Voc. Ae.:* ሥርወ፡ሕሩም፡ዘ፡ኸሉዳ፡).

ሠረወ፡ (denom. a ሥርው፡) I, 2 (Impf. ይሤሩ፡, Subj. ይሠሩ፡) et I, 1 (Impf. ይሠሩ፡, Subj. ይሥሩ፡) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere,* plerumque de hominibus et populis (ἐκριζοῦν, ἐξολοθρεύειν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5, 6. 22, 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተሠረወ፡ III, 2 et ተሠርወ III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; ረሲዓን፡እምሥርዎሙ፡እምድር፡ይሤረዉ፡ Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; ለትሠሮ፡ይእቲ፡ነፍስ፡እምእስራኤል፡ Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; ለተሠርዎ፡ Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de *fumo* (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari:* ወተሠርዉ፡ኩሎሙ፡በሃይማኖት፡ Gad. T. H.

ሠራዊ፡ n. ag. *exstirpator* Lud. sine auct.

ሥራዌ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; የኀሥሥ፡ሥራዌከ፡ Jsp. p. 338; Sx. Hed. 3 Enc.

ሠርዌ፡ subst., Pl. ሠራዊት፡ (proprie, ut videtur: stirps, stipes, truncus, vid. ጕንድ፡; aram. שָׁרִיתָא) *trabs, tignum, columen:* Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; ዕፀው፡ለጠፈረ፡ቤት፡ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; ሠርዌ፡ተንከተም፡ ξύλον διαβάθρας *trabs pontis* vel *ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: ታሕተ፡ሠርዌ፡ቤትከ፡ Sir. 29, 22; ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡ Ep. Jer. 54. a) *scapus* vel *truncus* columnae: መስከምት፡ሠርዌሁ፡ *basis* vel *statumen scapi ejus* Ex. 26, 17. b) ut videtur, *antenna;* τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (ሠራዊተ፡ዐጸድ፡ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce ሠራዊት፡ versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam* pro *velo* posuerunt. c) *jugum textorum, liciatorium* (sicut ἱστός): ἀντίον ሠርዌ፡አንምት፡ 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus* navis (ut ἱστός): እግዚ"፡ዐምደ፡ሃይማኖትነ፡ዘኢይጸንን ፩ ስርዌ፡ (sic) ሐመርነ፡

ዘኢይትነተን፡ M. M. f. 84; ጸን፡ ስርዌ፡ (sic) ሐመርሙ፡ M. M. f. 172; ሠርዌ፡ ሐመር፡ Org. [An سَارِيَةٌ vel صَارِيَةٌ huc referenda sint, in medio relinquo]. — *Voc. Ae.:* ሠርዌ፡ ዘ፡ ምስሶ፡ (quamquam etiam ሠርዌ፡ in Amharensium usu est).

ሠርዌ፡ exercitus vid. sub ሰርዌ፡

ሠርዐ፡ I, 1 [amh. ሠራ፡, i. q. شَرَعَ; primitus significare videtur *protendere*, deinde *ad lineam disponere, ordinare*] Subj. ይሥራዕ፡ 1) *disponere, struere, instruere, ordinare, ornare:* laqueos ዘሠርዐ፡ መሥገርተ፡ Sir. 27, 26; Prov. 29, 5; Jer. 5, 26; aciem ሠርዐ፡ ሰራዊቶ፡ (Titus) Jsp. p. 356; ትሠርዕ፡ አሕፃ፡ ዐውዳ፡ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ Hez. 4, 2; populos ይሠርዖሙ፡ ለአሕዛብ፡ Job 12, 23; mensam (sternere), cibos ሥርዑ፡ ማእደ፡ Ex. 26, 35; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11. 14; Sir. 29, 26; Ps. 22, 6. 77, 22. 24; Lev. 24, 6. 8; Luc. 6, 4; ብዙኀ፡ ሠርዑ፡ ውስቴቱ፡ (ለማእድ፡) Sir. 34, 12. 16; lucernas Ex. 25, 37; καταρτίζειν Matth. 4, 21; ordinare domum i. e. curare rem domesticam (de moribundo): ሥራዕ፡ ቤተከ፡ Jes. 38, 1; 4 Esr. 14, 10; 4 Reg. 20, 1; librum (disponere): ስን ክሳር፡ ዘሠርዑ፡ አበዊነ፡ Sx. Mag. in proleg.; ያሬድ፡ ሠርዐ፡ ማሕሌተ፡ ለለዘመኑ፡ Sx. Genb. 11. 2) *instituere, statuere, constituere, condere, sancire, praefinire, praecipere:* ሠራዕኩ፡ ኖኀ፡ ወሰነ፡ ለባሕር፡ Jer. 5, 22; መኑ፡ ሠርዐ፡ አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; ሠርዖሙ፡ ፍናዊሆሙ፡ Sir. 36, 11; Hen. 5, 2; ለዝንቱ፡ ሠራዕከሁ፡ Hab. 1, 12; ዐቅመ፡ ሠርዐተ፡ ለልሳና፡ Prov. 29, 43; ሥራዕ፡ ሊተ፡ ዘይትፈቀድ፡ σύνταξόν μοι τὰ δέοντα Prov. 24, 31; (c. Acc. pers. pro Dat. Rom. 16, 2); ሠርዐ፡ ጸባሕተ፡ ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; አርዑተ፡ ላዕሌሁ፡ Kuf. 38; ምክያደ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ ዐቢይ፡ ሕዝብ፡ እሠርዖከ፡ አነ፡ Kuf. 44; in specie: leges, instituta, ritus, foedera: Kuf. 6. 13; ሕግ፡ ዘሠራዕኩ፡ ለአበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; Rom. 3, 31; Hebr. 8, 8. 9; እሠርዕ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ ሥርዐተ፡ ሐዲሰ፡ διαθήσομαι διαθήκην Jer. 38, 31; Hez. 34, 25. 37, 26; እሠርዖሙ፡ ሥርዐተ፡ ዘለዓለም፡ Jes. 61, 8; 2 Par. 23, 16; Marc. 7, 5; praedestinare Rom. 8, 29; institutis ornare: ነበርነ፡ አሐተኒ፡ ወሠራዕነ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 103. 3) *administrare, dispensare,* διοικεῖν Sap. 8, 1. 15, 1; 1 Tim. 3, 5. 15.

ተሠርዐ፡ III, 1 1) pass. *disponi, institui, constitui, praecipi, praefiniri:* በላዕሌከኑ፡ ተሠርዐ፡ ጎሐ፡ ጽባሕ፡ Job 38, 12; ለዐሠርቱ፡ ክፍል፡ ተሠርዐ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ተሠርዐ፡ በእንቲአሁ፡ Luc. 22, 22; 4 Esr. 8, 62; Kuf. 3. 4. 30; ሕግ፡ ተሠርዐ፡ 1 Tim. 1, 9; sterni mensam ተሠርዐ፡ ማእድ፡ Enc. 2) refl. *sibi* vel *inter se pactionem facere; convenire de* re: ተሠራዕክሙ፡ ἐποιήσατε συνθήκας Jes. 30, 1.

ሥሩዕ፡ part. *dispositus, instructus, ordinatus, statutus:* Esth. 1, 6; Hen. 2, 1; 1 Cor. 14, 40 Platt; Ps. 88, 36; in specie de mensa: ሥሩዕ፡ ማእድ፡ ቅድሜሆን፡ Hez. 23, 41 et de cibis appositis Joh. 21, 9; Lev. 24, 7; Mal. 1, 7; Sir. 30, 18. Nec non hoc vocabulo vertitur θεσπέσιος, *divinitus institutus*, ut: ሥሩዕ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. c. Pall. f. 85; ሥሩዕ፡ ጴጥሮስ፡ ib. f. 93 (vid. ሠራዒ፡).

ሥርዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ሥርዐታት፡ 1) *dispositio, ordinatio, ordo, classis:* መኰንን፡ ለበዊ፡ ይትዐቀር፡ ሥርዐቱ፡ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἐστί Sir. 16, 26; Cant. 6, 10 (aciei); τάγμα Num. 2, 2; ῥυθμός 4 Reg. 16, 10; Ex. 25, 38 (ὑπόθεμα *substructio*); Ex. 39, 22 ἀποσκευή *apparatus;* በበሥርዐቶሙ፡ *secundum ordines suos* Lit.; ሥርዐት፡ nominantur *classes harmonicae*, in quibus concordantiae Evangelistarum reperiuntur, Nov. Test. rom.; ሥርዐታት፡ τάξεις Hen. 82, 10. 11. 2) *institutio*, ut: በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; et plerumque *institutum* a) *praeceptum, mandatum, edictum, decretum:* πρόσταγμα vel προστάγματα Ps. 7, 7; Jes. 24, 5; Jer. 5, 22; Sir. 39, 16; δόγμα vel δόγματα Dan. 6, 8 seq.; Eph. 2. 15. 3, 9; Col. 2, 14; ሥርዐተ፡ ሠናይ፡ አምልኮ፡ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας II Can. Ap. 35; ዐቃቤ፡ ሥርዐት፡ ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15. b) *lex, statutum:* ሥርዐትየ፡ τὰ νόμιμά μου Hez. 5, 6; ሥርዐተ፡ ምሥዋዕ፡ δικαιώματα λατρείας Hebr. 9, 1; ሥርዐተ፡ ቀኖና፡ vel ሥርዐታ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. (saepissime); ሥርዐተ፡ ዲያቆን፡ ዐቀበ፡ ወኢተዐደወ፡ Mavâs. n. 12; παράδοσις, *statutum traditum* (traditio) 2 Thess. 3, 6; Tit. 1, 14; Col. 2, 8; Matth. 15, 3. 9; de legibus naturae rerum innatis vel praescriptis: Sir. 16, 26. 43, 2. 10; ሥርዐተ፡ አውራኅ፡ Kuf. 4; 4 Esr. 4, 52; በከመ፡ ሥርዐት፡ ሀሎ፡ Asc. Jes. 11, 17; (concubitus) በሥርዐተ፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ Tob. 3, 8. c) *foedus, pactum, testamentum* (vid. ሕግ፡), διαθήκη: Gen. 17, 20 seq.; Kuf. 1. 15; Job 31, 1; Jes. 42, 6. 49, 8. 55, 3; Jer. 38, 31; Mal. 2, 4. 5; Prov. 2, 17; Sir. 44, 11; ሐዲስ፡ ሥርዐት፡ Matth. 26, 28; Hebr. 12, 24; Rom. 9, 4. d) *regula:* ሥርዐተ፡ አበ፡ ጳኩሚስ፡ *regula monastica* Reg. Pach.; ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ *regula conventus* (*coenobitarum*) Enc. e) *ritus, institutum, usus, consuetudo, mos;* de institutis rei publicae: ወነበሩ፡ (Romani) በዝንቱ፡ ሥርዐት፡ እስከ፡ ኀየሎሙ፡ ቄሳር፡ Jsp. p. 274; κρίμα Jer. 37, 18; de instituto matrimonii: ንስተተ፡ ሥርዐት፡ ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26; በሥርዐተ፡ ሕግ፡ νομοθέσμως Prov. 29, 45; πρόσταγμα Gen. 47, 26; λατρεία Ex. 12, 25. 26; ኀቡረ፡ ሥርዐት፡ *eodem vitae instituto utens* Enc.; ሥርዐተ፡ አይሁድ፡ *Judaismus* Enc.; in specie de iis ritibus sacris, qui f) *sacramenta, mysteria* appellantur: ሥርዐተ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27; Const. Ap. 20; ሥርዐተ፡ ቍርባን፡ ibid. 52; Lit. Orth.; μυστήρια 1 Cor. 4, 1. In genere g) *ratio, modus, conditio:* በሥርዐቱ፡ *pro more suo* Org.; በዝ፡ ሥርዐት፡ ብዙኀ፡ መዋዕለ፡ ተሐዩ፡ τούτῳ τῷ τρόπῳ Prov. 9, 11; በከመ፡ ይከውን፡ ሥርዐቱ፡ ለአውታረ፡ መሰንቆ፡ ከማሁ፡ *qualis ratio fidium est, talis* Chr. Ta. 29; ንሕነ፡ ወለጥነ፡ ሥርዐተ፡ *nos rationem* (das Verhältniß) *permutavimus* Chr. Ta. 8; ተመሰልኪ፡ በሥርዐተ፡ ንጽሕኪ፡ ምስሌሆሙ፡ *ratione castitatis iis similis facta es* Org. h) *status, sors, conditio vitae* Apoc. 21, 4; Hebr. 3, 14; በብዙኃን፡ እለ፡ ያስተከብዱ፡ ሥርዐተ፡ ንዴት፡ Chr. Ta. 18; Phlx. 1; ድንግልና፡ ዕቀብ፡ በሥርዐቱ፡ Org. 3) *administratio, dispensatio* Tob. 1, 21; Tit. 2, 5; 1 Tim. 3, 4. — (Memorabilis est versio ἐπιστήμη ሥርዐት፡ Hez. 28, 7. 17).

ሠራዒ፡ n. ag. *institutor, constitutor, conditor, legislator:* ሙሴ፡ ሠራዔ፡ ሕግ፡ Did. 33; ሠራዕያን፡ ሕጋጊሃ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ (patres Niceni) Lit. Orth.; እግዚ" ሠራዒሃ፡ ለሰንበት፡ Clem. f. 107; in specie: *divinae legis internuntius*, θεσπέσιος: ሠራዒ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. ad Th. f. 14. 21 (vid. ሥሩዕ፡).

ሥራዕ፡ subst., Pl. ሥራዓት፡ i. e. شِرَاعٌ (amh. ሸራዓ፡) *velum navis:* አውረዱ፡ ሥራዒ፡ χαλάσαντες τὸ σκεῦος Act.

27, 17 Platt; ሰቀሉ፡ ሥራዐ፡ ዘይንእስ፡ ἀρτέμων *artemon* 27, 40 Platt; አልዐሉ፡ ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. **ሠረየ፡** rad. inus., quae *fila ducere*, *nere* significasse videtur, coll. amh. ሸረረ፡ Hinc

ሣሬት፡ subst. (fortasse pro ሣርየት፡, fem. a ሣርይ፡ part.) *aranea* 1) animal: ዘሣሬት፡ ውእቱ፡ ተመይኖ፡ ግብር፤ ዘእን በሳ፡ ኀይል፡ Fal. f. 17; ፈትለ፡ ሣሬት፡ vel እንመተ፡ ሣሬት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይከውን፡ ቤቱ፡ ከመ፡ ሣሬት፡ ወከመ፡ ብልዐ፡ ቍንቍኔ፡ 27, 18; ሣሬት፡ ንሕነ፡ χθιζοί ἐσμεν Job 8, 9; የአንሙ፡ ሣሬት፡ (v. ፈትለ፡ ሣሬት፡, v. አውታረ፡ ሣሬት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ ዘሣሬት፡ ὡσεὶ λεπίδες Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae.:* ሣሬት፡ ዘ፡ ሸረሪት፡ (var. ሸረሬት፡).

II. **ሠረየ፡** I, 2 et 1 [a ሰረየ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረየ፡ *absolvere a morbo* vel *malo aliquem*, ሰረየ፡ *remittere peccata.* Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librariorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Amharenses habent ሰረየ፡ *remittere*, ሸረ፡ (pro ሰረየ፡) *sanari*, *convalescere*.] 1) *sanare*, *mederi:* ውእቱ፡ አቍሰለነ፡ ወይሤርየነ፡ Hos. 6, 1; ሥረይ፡ ለነፍስየ፡ ἴασαι τὴν ψυχήν μου Ps. 40, 4. 2) *veneficiis inficere*, *incantare:* abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ ይሠርያ፡ (ለእርዌ፡ ምድር፡) መሠርይ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሤርያ፡ legitur; አንትሙ፡ መሰግላን፡ ዘትሤርዩ፡ ሀገረ፡ Sx. Haml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam نَشَرَ).

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራያት፡, pleramque φάρμακον 1) *medicamentum*, *medicina*, *pharmacum*, *malagma* Sir. 38, 4. 8; ሥራየ፡ ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνούλωσις καὶ ἴαμα); ሰቤሃ፡ ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ ወሥራየ፡ ለአዕጽምቲከ፡ ἐπιμέλεια Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ ዘቀብእዎ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእዎ፡ ሥራየ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ *medicamentarius*, *medicus* Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብያነ፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252. 2) *venenum*, *veneficium*, *pharmacum*, *incantamentum* Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራያት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማየ፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበበ፡ ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ ሥራያት፡ F. M. 15; ይገብር፡ ግብረ፡ ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc *veneficus*, *pharmacus*, *incantator*, *magus:* ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11; እለ፡ ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብአ፡ ዘሥራያት፡ γόητες 2 Tim. 3, 13.

መሠርይ፡ vel መሠሪ፡ part. (I, 2), fem. መሠርይት፡ et መሠርዪት፡, Pl. መሠርያን፡, f. መሠርያት፡, *veneficus*, *pharmacus*, *incantator*, *magus*, φαρμακοί Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; γόητες Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (*Cleopatra Antonii*) ጠቢብ፡ ይእቲ፡ ወመሠርይት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡ መሠርይ፡ *magus* Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32; ኢዮሉስ፡ ሊቀ፡ መሠርያን፡ Clem. f. 252; መሠርይት፡ de pythonissa Endorae Abush. 47.

መሥሬ፡ subst., pro መሥራይ፡ *medicamen:* መሥሬ፡ ውሉድ፡ *medicamen liberorum* Lud. ex Enc.

ሠረየ፡ *remittere*, *ignoscere* vid. sub ሰረየ፡

ሤረየ፡ *inficere colore* vid. sub ሠይረየ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. አሥራግ፡ id. q. شَرْج *stria* vel *fossa*, per quam aqua ducitur, *rivulus*, *incile*, διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — *Voc. Ae.:* አሥራግ፡ ዘ፡ ዘይውኅዝ፡ ወኸ ።

ሠረጸ፡ et ሠርጸ፡ I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ *radix;* nec non שָׂרַץ, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ይሥርጽ፡ et ይሥረጽ፡ 1) *pullulare*, *germinare*, *gemmas* et *folia agere*, de plantis: ይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡) ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ዕፀው፡ ሠርጹ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ ትሠርጽ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4; ከመ፡ ይሥረጹ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ ትሥርጽ፡, var. ትሥረጽ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቆዐ፡ ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቈጽል፡ ዘይሠርጽ፡ Sir. 14, 18; Kuf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5; c. c. Acc. rei: ሠረጽኩ፡ ሞገሰ፡ βλαστήσασα χάριν Sir. 24, 17. 2) in specie *procedere*, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡ እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠረጸ፡ እምአብ፡ ወነሥአ፡ እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) *progerminare* vel *pullulare facere:* (*pluvia*) ያሠርጽ፡ ዘበልየ፡ Job 36, 28; (*Deus*) ያሠርጽ፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጽ፡ ለዳዊት፡ ሠርጸ፡ ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. *excogitare* alqd.: እስትጉቡእ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመጻሕፍት፡ እምላከውያት፡ ወቀኖናት፡ ወእምነ፡ ዘአሥረጸ፡ ልብ፡ ኪያሆን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. *germinans:* ምድር፡ ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) *germinatio* Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: *germen*, *surculus*, *frons*, *propago*, *caulis:* Sap. 2, 8; βλαστός ከመ፡ ሠርጸ፡ ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλίς Zeph. 3, 7; ὄλυνθοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ ጢስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. *germinatio* M. M. f. 232.

ሠራጺ፡ n. ag. *procedens*, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) *procedere faciens:* መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠራጺ፡ ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጸና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ከዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ከዊን፡ ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ፡) sc. ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለበሕቲቱ፡ (ይደሉ፡) ከዊን፡ ሥርጸና፡ *Spiritui S. soli* (*convenit*) *processionis dignitas* Fid. Jac. Bar. (cfr. እምላክና፡)

ሥርዋጽ፡ vid. sub ስርዋጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad שָׂכַךְ, סָכַךְ, *texere* et *sepire*

referenda videtur (secundum Ges. thes. p. 1336 ad זָקַק *percolare*).

ሠቅ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሠቃት፡** et **አሥቃቅ፡**, Pl. Pl. **አሥቃቃት፡** [שַׂק, ܣܩܐ, COK] *cilicium*, *pannus hirtus e pilis textus*, plerumque δέῤῥις, **ቍሰሊሆሙ፡ መገዝሙዙ፡ በሠቅ፡** Sx. Hed. 1 Enc.; **ጠብለልዎ፡ በሠቅ፡** Sx. Masc. 1 Enc.; 1) *tegumentum hirtum* vel *cilicinum*, ἐπιβόλαιον Jud. 4, 18; 2 Reg. 21, 10; **እግዚ"፡ ረበበ፡ ከመ፡ ሠቅ፡ ለተበዕታይ፡ ማይ፡** Macc. f. 25, in specie de tegumentis tentorii: Ex. 26, 7—12; Num. 4, 25; Ex. 35, 10 C; 1 Par. 17, 1; Ps. 103, 3; 3 Reg. 20, 12 (**ሠቃት፡** var. pro **ደብተራ፡**). 2) *vestis species*, qua induuntur lugentes, poenitentes, ascetae: Ps. 29, 14. 68, 14; Job 16, 15; Jes. 58, 5; Asc. Jes. 2, 10; **ለብሰ፡ ሠቀ፡** Esth. 4, 1; 2 Esr. 19, 1; **አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቀ፡** Judith 4, 10; Jes. 50, 3; **ቅንቲ፡ ሠቅ፡** Jes. 3, 24. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26. 30, 3. 31, 37; Thren. 2, 10; Hebr. 11, 37; **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** Zach. 13, 4. 3) *saccus* (frumentarius): **ገብረ፡ ሠቃተ፡ ምሉአ፡ ጥጸ፡** Enc. Mag. 8. — *Voc. Ae.*: **ሠቅ፡ ብ፡ ማቅ፡**; *aliud*: **ሠቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ መሐቅ፡**

ሠቀሠቀ፡ quadrl. inus., cujus potestas cum שָׂבַךְ et شَبَكَ convenit; vid. etiam *Dorn* de psalt. aeth. p. 69.

ሠቅሠቅ፡ subst., nonnumquam **ሠቀሠቅ፡** (quae adjectivi forma videtur), Pl. **ሠቃሥቅ፡**, Pl. Pl. **ሠቃሥቃት፡** (Kebr. Nag. Nr. 17) *reticulum*, 1) *septum reticulatum*, *opus reticulare*, altaris Ex. 27, 4. 38, 24; 35, 17 C; columnarum 3 Reg. 7, 5. 27. 28. 2) *cancelli*, *clathri*: **ሠቅሠቅ፡ ዘብርት፡** (quo tabula picta munita est ad arcendos contemplatores) Sx. Masc. 10. 3) *clathri fenestrae*, *fenestra reticulata* Prov. 7, 6 var.; Jud. 5, 28; **መሳከዊሁ፡ ሠቅሠቅ፡** Hez. 31, 16. — *Voc. Ae.*: **ሠቅሠቅ፡ ዘ፡ ዝልቀልቅ፡ አምሳለ፡ መንፈ፡**

ሥቅሡቅ፡ part. *reticulatus*, *cancellatus*: Ex. 27, 4 var.; 1 Reg. 17, 7 (ἀλυσιδωτός V. 5); 3 Reg. 7, 6. 42; **ወመሳከው፡ ሠናያን፡ ወሥቅሡቃን፡** Gad. Lal.

ሥቅሣቄ፡ subst. *reticulatio* Ex. 27, 4 G.

ሠቀየ፡ rad. inus., cujus notio prima e שָׁסַק شَقَّ ܫܩ *fidit*, *laceravit* et شَقَّ *pectinavit* (vid. **መሥቄ፡**), derivata e شَقِيَ *miser*, *infelix fuit*, أَشْقَى *miserum reddidit* apparet.

ሣቀየ፡ I, 3 [amh. id.] *affligere*, *vexare*, *male habere*, *aspere tractare*, *cruciare* (plerumque θλίβειν vel κακοῦν) c. Acc. pers.: Gen. 12, 17. 16, 6. 19, 9; Ex. 1, 11; Jud. 10, 8. 12; 4 Reg. 13, 22; Jes. 29, 2. 41, 12. 49, 26. 51, 13; Jer. 51, 27, Thren. 1, 5. 10; Hez. 22, 7; 2 Esr. 19, 27; Ps. 3, 1. 12, 5. 80, 13; Sir. 49, 7; Apoc. 18, 7; saepissime de cruciatibus martyrum Sx.

ተሣቀየ፡ III, 3 pass. Jud. 10, 9; Hebr. 13, 3; **ውስተ፡ ሐንኔ፡ ደይን፡ ተሣቀዩ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Macc. f. 22.

ሥቁይ፡ part. *vexatus*, *cruciatus* Deut. 28, 33; Sap. 3, 1.

ሥቃይ፡ subst., Pl. **ሥቃያት፡** *afflictio*, *vexatio*, *cruciatus*, *tormentum* Gen. 3, 16. 12, 17. 42, 21; Ex. 3, 17; Jud. 10, 16; Ps. 54, 2; **ሥቃይ፡ ወምንዳቤ፡** θλίψις καὶ στενοχωρία Esth. ap. 1; Asc. Jes. 1, 3. 7. 3, 13; Apoc. 2, 22. 18, 10; 4 Esr. 9, 8. 43; **ሥቃያተ፡ ሐንኔ፡** Chr. ho. 6; **በሥቃይ፡** βίᾳ Ex. 1, 13. 14, 25.

ሣቃዪ፡ n. ag. *vexator*, *afflictor*: **ሣቃዪት፡** (v. **ሠቃዪት፡**) **አህጉር፡** πόλεις ἐνοχλοῦσα 1 Esr. 2, 19.

መሥቄ፡ subst. 1) *stimulus*: **ተግሣጽ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ መሥቄ፡ ለንፍስ፡** F. N. in proleg. 2) *pecten textorius* (κερκίς, σπάθη) Hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. **ምሕን፡**); Lit. 170, 3; **መስቄ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡** Chr. ho. 2; 1 Reg. 17, 7 var.

ሠቀየ፡ *rigare* vid. sub **ሰቀየ፡**

ሠበሐ፡ *praedicare* vid. sub **ሰብሐ፡**

ሠብሐ፡ I, 1 *pinguescere*, *pinguem*, *opimum*, *obesum fieri* [amh. **ሰባ፡** id.; vicina videntur שָׂבַע شَبِعَ **ጸግበ፡** *satiatum esse*, an شَبَحَ *latus fuit* de brachiis (vid. **ሰፍሐ፡**)? *adeps* autem arabice est شَحْم] de hominibus et animalibus, λιπαίνεσθαι Deut. 32, 15; 2 Esr. 19, 25; **ጸገብኪ፡ ወሠብሕኪ፡ ፈድፋደ፡** ἐβαρύνθης Hez. 27, 25; **ዘሠብሐ፡ ትጠብሑ፡** τὸ παχὺ Hez. 34, 3; **ሠብሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** ἐγένου καλὴ Hez. 16, 13; **ሥጋ፡ ዘሠብሐ፡** κρέα τῶν ἐκλεκτῶν Zach. 11, 16; **ይሠብሕ፡ መራዕይከ፡** (βοσκηθήσεται) Jes. 30, 23; transl. de gladio Dei: **ሠብሐት፡ እምሥብሐ፡ አጣሊ፡** ἐπαχύνθη ἀπό Jes. 34, 6.

አሥብሐ፡ II, 1 *pinguem reddere*, *opimare*, λιπαίνειν: **አሥብሕ፡ መሥዋዕተከ፡** Sir. 38, 11; **በሙ፡ አሥብሐ፡ መክፈልቶ፡** Hab. 1, 16; ἐθρέψατε Jac. 5, 5; πλατύνειν Deut. 11, 16; **አሥብሓ፡ ለእንስሳ፡** F. N. 35; **አሠንዮ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሖቱ፡** τὸ σῶμα ἀνθεῖν ποιεῖν καὶ εὐπαθεῖν Chr. Ta. 18.

ሥቡሕ፡ part. *pinguis*, *opimus*, *obesus* Gen. 4, 4. 41, 2. 4; Kuf. 26; 1 Reg. 28, 24; 2 Esr. 15, 18; Dan. ap. 3, 16; Mich. 5, 7; Ps. 143, 16; Hez. 24, 5; τρυφερός: **ኢትሰመዪ፡ እንከ፡ ልጎደ፡ ወሥብሕተ፡** Jes. 47, 1; **ሥቡሕ፡** στέαρ *adeps* Hez. 39, 19; Ps. 62, 6.

ሥብሕ፡ subst. *pinguedo*, *adeps*, στέαρ Ex. 29, 13; Lev. 3, 3. 4. 9. 14. 15; Ex. 23, 18; Kuf. 6. 21; Sir. 47, 2; Jes. 1, 11. 34, 6. 43, 24; 1 Reg. 2, 15; Judith 16, 16; Job 21, 24; Dan. ap. 13, 27; τὰ λιπαρά Apoc. 18, 14; adeps tritici i. e. tritici pars optima Ps. 80, 15; Hen. 96, 5.

መሥብሕ፡ et **ምሥብሕ፡** (Lud. sine auct.) subst., Pl. **መሣብሕት፡** *adipes*, *pinguedines* 2 Par. 35, 14; Deut. 32, 38.

ሠብሣብ፡ subst.; ut videtur: *sporta* 2 Cor. 11, 33 σαργάνη. Ludolfi quidem Gregorius **ሠብሣብ፡** *sepimentum ex palis*, quo moenia aut aedes circumdentur, et per metonymiam *spatium ipsum*, quod hoc modo circumdetur, interpretabatur, sed praepositione **በ፡** haec interpretatio minime probatur. [De etymo recte comparaveris שָׁבַץ, שִׁבֵּץ شَبَّصَ, quae omnia reduplicatione radicis שׁב formata *implicandi*, *plectendi*, *perplexum reddendi* significatum habent; vid. Ges. thes. p. 1359].

ሠበከ፡ *fundere* vid. sub I **ሰበከ፡**

ሠበከ፡ *praedicare*, *proclamare* vid. sub II **ሰበከ፡**

ሠበጠ፡ rad., cui Ludolfus in lex. col. 114 significatum „*convivari*, *epulari* apud amicum, proprie ad coenam" tribuit.

At quid proprie significaverit, videas ex شَوَى *arsit*, شَوَّطَ *bene coxit carnes*; شَاطَ i. *ustus, coctus* est; IV *distribuit carnem*.

አሥበጠ፡ II, 1 (*coctum*) *cibum apponere, coena excipere*, c. Acc. pers. Luc. 11, 6; ያገዕዝ፡ቅኑያን፡ወያዐርፎሙ፡ወያሠብጦሙ፡ለዕሙያን፡ወያከብሮሙ፡ለጻድቃን፡ Phlx. 3. — *Voc. Ae.*: አስበጠ፡ዘ፡አስታረበ፡

ሥብጥ፡ (Lud.) et **ሥበጥ፡** (M. M.) subst. *cibus coctus, ferculum, coena*, (*coena adventitia* Lud.): (Jacobus Esavio vendidit) ሥበጠ፡መብልዕ፡ M. M. f. 193; ኤልያስ፡በልዐ፡ሥበጠ፡ኅብስት፡ዘወሀቦ፡መልአክ፡እግዚ"፡ወሖረ፡በኀይሉ፡ውእቱ፡እከል፡፵መዓልተ፡ወ፵ሌሊተ፡ M. M. f. 59. 290. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ወሰበጥ፡ (v. ወሰብጥ፡)ዘ፡ኀሬት፡መታረብ።

ሠተረ፡ *occultare* vid. sub ሰተረ፡

ሠተረ፡ I, 1 [שׁתר شَتَرَ *dissecuit, fidit, vulneravit*] Subj. ይሥትር፡ *lacerare, dilacerare, laniare, carnificare* flagellis aliisque instrumentis corpus alcjs: ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν αἱμάξαι Sir. 42, 5; Did. 22; አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡እስከ፡ያስተርኢ፡ንዋየ፡ውስጦሙ፡ Macc. f. 2; አዘዘ፡ይስቅልዎ፡በሥዕርታ፡ወይሥትርዎ፡፫ሰዓተ፡ Sx. Teq. 5. 18. 25 al. (Ludolfus exhibet Perfecti formam ሠተረ፡; equidem nonnisi ሠተረ፡ reperi). — *Voc. Ae.*: ሠተረ፡ብ፡ገመሰ፡ቀረፈ፡ይ፡

ሥቱር፡ part. *laceratus, laniatus* Lud. sine auct.

ሥትረት፡ n. act. *laceratio*: (libera pedem meum) እምሥትረተ፡ሐብል፡ Lud. e Mss. Colb.

መሥተር፡ et **መሥትር፡** subst., Pl. መሣትር፡, *scalprum: scutica ferrata* (globulis ferri cum aculeis incurvis munita), vel *alia instrumenta* quibus corpus dilaceratur: መሥተረ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 4 Enc. (de qua re in Actis ejusdem diei legitur: ሠጠቆ፡ማእሰ፡ሥጋሆሙ፡በመጥበሕት፡ዘሐጺን፡); Sx. Tachs. 7; *afferre jussit* መሣትረ፡ዘኀጺን፡ወይሥትርዎ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሁ፡ Vit. Barb.

ሥኅተ፡ vel **ሠኀተ፡** (Perfectum nusquam reperi; etiam per ሰ) I, 1 [i. q. שָׁכַךְ سَكَتَ ܫܬܩ, שָׁתַק שָׁקַט, quibus notio *residendi, quiescendi, silendi* convenit] Subj. ይሥኅት፡, *sedatum, tranquillum esse* vel *fieri; requiescere, tolerabiliter se habere*: እሥኅት፡እምሕምዝ፡ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ Job 13, 13; 4 Esr. 11, 55; ይሥኅታ፡ምድረ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡እምይእቲ፡ሀገር፡ ἀνεκτότερον ἔσται Matth. 10, 15.

ሠኀተ፡ I, 2 Subj. ይሥኅት፡ *requiescere sinere, relaxare; sublevare statum* alcjs: ሥኅተኒ፡ ἄνες μοι Ps. 38, 17; ኢይሥኅቶሙ፡ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς Jes. 2, 9; Jer. 15, 6; ጸረት፡ክቡደ፡ወኢሠኀትዋ፡ Thren. 1, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ሠኀትነ፡እምቅኔነ፡ 2 Esr. 9, 8; አንተ፡አምላክ፡ሠኀትከነ፡እምኀጢአትነ፡ 2 Esr. 9, 13; Or. Man. 8 (in Lud. psalmis p. 528).

አሠኀተ፡ II, 2 *tranquillum facere, requiescere sinere, relaxare; sublevare* (statum): ኑዛዜ፡ንገርከሙ፡ኢያሤኅተኒ፡ (v. ይሤ"፡) με παύσει Job 6, 26; እስከ፡ማእዜኑ፡ኢታሤኅተኒ፡ (v. ትሤ"፡) οὐκ ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με Job 7, 19; ወአንተኒ፡ዮም፡ኅድግ፡ወአሥኅት፡እምክበደ፡ቅኔ፡አበውከ፡ ἄφες ἀπό 2 Par. 10, 4. (Quod Luc. 22, 6 rom. legitur የሰሕቶ፡ lectio prava videtur pro ሣኅት፡, coll. ed. Platt et loco Matth. 26, 16.)

ተሠኀተ፡ III, 2 *tranquillari, relaxari; sublevari* (de statu) Or. Man. 8 (in Lud. psalm. p. 528); 4 Esr. 11, 55 var. (ወትሤኀት፡).

ሥኁት፡ part., fem. ሥኅት፡, *tranquillus, otiosus, relaxatus, remissus; sublevatus* (de statu): Matth. 11, 22. 24; Act. 24, 23 rom.

ሣኅት፡ subst. *tranquillitas, requies, otium, commoditas, relaxatio* Phlx. 65 (opp. *vehementia certaminis*); Hen. 13, 2; Ps. 72, 4 (ἄνεσις); እሁቦሙ፡ሣኅተ፡ንስቲተ፡ለመድኃኒት፡ 2 Par. 12, 7; εὐκαιρία Matth. 26, 16; Luc. 22, 6 Platt; (ἀνεκτότερον) ይረክቡ፡ሣኅተ፡እምነ፡ Marc. 6, 11. — *Voc. Ae.*: ሣኅት፡ዘ፡ዕረፍት፡

ሥኅተ፡ *errare, peccare* vid. sub ስሕተ፡

ሠነቀ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *coarctando* vel *constringendo* شَنَقَ (vic. ضَنَكَ צָנַק זָנַק); Syris significat *angustiis premi* i. e. *opus habere, indigere* ܣܢܩ; aethiopice dicitur de *sarcina constringenda*, nisi malueris de *rebus* (ad iter, victum) *necessariis* parandis.] Subj. ይሥንቅ፡, *commeatum* (itineris) *parare, commeatu se instruere, viaticum sumere*: Jos. 9, 2; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 rom.; (አንተ፡)ኢሠነቅ፡እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡ (in allocutione ad defunctum) Genz. f. 90.

አሥነቀ፡ II, 1 *commeatum parare, commeatu instruere, viaticum suppeditare*, c. c. ለ፡ pers.: ወአሥነቀ፡ለኵሉ፡ሰብኡ፡ Judith 2, 18; Act. 23, 23 rom.; c. Acc. pers.: Act. 28, 10 Platt; c. dupl. Acc.: ሥንቀ፡ታሠንቆ፡ Deut. 15, 14.

ተሠነቀ፡ III, 1 *commeatu instrui* Lud. sine auct.

ሥንቅ፡ subst. 1) *commeatus* (itineris), *viaticum* (cibi, pecunia, sumtus ad iter necessarii): ሥንቅ፡ለፍኖት፡ Kuf. 42; Tob. 5, 17; Gen. 45, 21. 14, 11; Ex. 12, 39; Jos. 1, 11. 9, 9; Jud. 7, 8; 1 Reg. 22, 10; Ps. 77, 29; ወሀቦ፡፪፻፡መክሊየ፡ወርቅ፡ከመ፡ይኩን፡ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Chr. L. Atk. f. 18; de viatico quo moribundus instruitur: ቍርባን፡ቅዱስ፡ሥንቀ፡ነፍስ፡ F. M. 26, 5. 2) in genere a) *cibaria*: σῖτος 2 Esr. 15, 2; ἐπισιτισμός Judith 4, 5. b) *sarcinae, impedimenta*, ἀπαρτία Judith 2, 17. 3, 10.

መሥንቅ፡, መሠንቅ፡, መሥንቅት፡, መሠንቅት፡ subst., Pl. መሣንቅ፡ et መሣንቅት፡ *pera viatoria, saccus, crumena*, vas quodlibet quo commeatus vel viaticum fertur: σάκκος መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡)ብሉይ፡ Jos. 9, 2; θύλακος 4 Reg. 5, 23; አምጽኡ፡ዝኰ፡መሣንቀ፡ (v. መሥንቀ፡) በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; μαρσίππιον መሥንቅት፡አሐቲ፡ትኩነነ፡ Prov. 1, 14; ἀγγεῖα 1 Reg. 9, 7. 10, 3; γομόρ 1 Reg. 16, 20; ዘአልቦቱ፡መሥንቅተ፡ኅብስት፡ለሲሳይ፡ወኢጸሪነ፡ማይ፡ M. M. f. 187; Lud. comm. hist. Ae. p. 498 Nr. 19.

ሠነነ፡ *acuit* vid. sub ሰነነ፡

ሠነነ፡ rad., cujus prima vis in *acuendo* est, vid. sub ሰነነ፡

(Ges. thes. p. 1453); hinc derivatur notio *poliendi* et *formandi* (سَنَّ ,ܣܢ ,ܢ̈).

ሥን፡ subst., plerumque m. (fem. Hez. 28, 7.) 1) *forma, pulchritudo, formositas, venustas,* κάλλος: **ሥና፡ ለብእሲት፡** Sir. 9, 8; **ላሕየ፡ ሥና፡ ለብእሲት፡ ኄርት፡** Sir. 26, 16; Esth. 1, 11; Judith 10, 7. 19. 23; **ሥነ፡ ገጻ፡** 11, 21; **ሥነ፡ ላሕይ፡** εὐμορφία Sap. 7, 10; **ሥነ፡ ራእዩ፡** εὐπρέπεια Jac. 1, 11; **ለልየ፡ ረሰይኩ፡ ሊተ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 3. 4; **ኢትዘሀር፡ በሥነ፡ አልባሲከ፡** Sir. 11, 4; **ሥነ፡ ጸዐዳቱ፡** κάλλος λευκότητος αὐτοῦ Sir. 43, 18; **ሥነ፡ ገዳም፡** τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου Joel 1, 19. 20; arborum Hen. 32, 3; florum 4 Esr. 4, 8; **ሥነ፡ ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; nonnumquam, sicut κάλλος, *ornamenta, mundus:* Hen. 90, 28. 29. 98, 2. 2) *bonitas, praestantia, pulchritudo:* (καλλονή, κάλλος) **ለሥኑ፡ አልቦ፡ መድሎት፡** Sir. 6, 15; **ሥነ፡ ግዕዛ፡** 26, 17; Jac. 3, 13; **ሥነ፡ ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Kid. f. 23; **ሥነ፡ ተድላ፡** 4 Esr. 10, 64. — *Voc. Ae.:* **ሥን፡ ዘ፡ ደምግበት፡**

ሠነየ፡ (rarius **ሰነየ፡**) radix a **ሥን፡, ሠነነ፡** propagata, sicut سَنَعَ *egregius, pulcher fuit,* (سَنَا *splenduit*) حَسُنَ *bonus, pulcher fuit* (vic. زَانَ *ornavit*).

ሠነየ፡ I, 2 1) *formosum, speciosum, pulchrum esse* vel *fieri:* **ሠበሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** Hez. 16, 13; Cant. 7, 7; **ይሤኒ፡ ላሕዩ፡** Ps. 44, 3; **ሕሥምት፡ እንተ፡ ሠነየት፡** *deformis quae formosa facta est* Org. 1; comparative c. c. **እምነ፡**, ut: **ሠነየ፡ ራእዮሙ፡ እምነ፡** Dan. 1, 15, et c. Acc., ut: **ትሤንያ፡** ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν Jud. 15, 2. (Pro **ተሠነየ፡** *se exornare* Kuf. p. 142 ann. 11). 2) *bonum* i. e. *probum* vel *egregium, praestantem,* vel *bene se habentem* vel *utilem, commodum esse* sive *fieri; expedire, decere:* **በ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ትሤኒ፡ እምብእሲት፡** Sir. 36, 26; **ኢይሤኒ፡ ኀሊናሁ፡** τεκταίνει κακά Sir. 27, 22; **በእላ፡ ሠለስቱ፡ ሠነይኩ፡** ὡραίσθην Sir. 25, 1; **ዘይሤኒ፡ ወይን፡** Joh. 2, 10; **ለብዕልኒ፡ ወለነዳይኒ፡ ልቡ፡ ይሤኒ፡** Sir. 26, 4; **በእከየ፡ ገጽ፡ ይሤኒ፡ ልብ፡** Koh. 7, 4; **እንተ፡ ትሤኒ፡** τὰ κάλλιστα Tob. 7, 11; **ይሤኒ፡** (var. pro **ይኄይስ፡**) **ሐዊረ፡ ቤተ፡ ላሕ፡ እምሐዊረ፡ ቤተ፡ ግዝዕ፡** Koh. 7, 2; **ከመ፡ ትሠኒ፡** (**ዕረፍት፡**) **ላዕሌኪ፡** Ruth 3, 1; **ኢይሤኒ፡ ከመ፡ ይኩን፡ አዳም፡ ባሕቲቱ፡** F. N. 24, 1; **እመ፡ ሠነየ፡ ቅድሜከ፡ ለመጺእ፡** (v. **መጺአ፡**) **ምስሌየ፡** *si tibi bonum videtur* Jer. 47, 4; 2 Reg. 19, 27 var.; vel **እመ፡ ይሤንየከሙ፡** Lud. comm. in hist. Ae. p. 506 nr. 53; **እመ፡ ይሤንዮሙ፡ ለሰማዕያን፡** *si placuerit auditoribus* Lud. e Mss. Colb.; **ይሤንየከኑ፡** (v. **ሠናይኑ፡ ለከ፡**) **እመ፡** *num te decet?* Job 10, 3.

አሠነየ፡ II, 2 1) *pulchrum reddere, ornare, exornare, comere, mundare:* Hen. 8, 1; **ሐናጽያንኪ፡ አሠነዩ፡ ለኪ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 4 var.; **አሠነየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ ወጽሕሞ፡** Jsp. p. 315; **ያሤንዩ፡ መሥዋዕተ፡ ለልዑል፡** Sir. 50, 14; de mundanda et paranda lucerna: Matth. 25, 7; 1 Reg. 3, 3; **በዘያሤንይዎ፡** ἐπαρυστήρ Ex. 25, 38 C. 38, 17; Num. 4, 9; 3 Reg. 7, 35. 2) bonum facere i. e. a) *bene* vel *recte agere* vel *perficere,* absolute: **አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡** Jes. 41, 23; Ps. 35, 3; vel seq. Inf. alius verbi: **ኢያሠነይከኒ፡ ገቢሮትየ፡** οὐ συνετῶς με ἐποίησας Jes. 29, 16; **ኢያሠነይኩ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. p. 80; vel seq. Acc. rei: **እለ፡ አሠነዩ፡ መልእክቶሙ፡** Clem. f. 159; **ዘንተ፡ እኩየ፡ ፈጠርከ፡ ወዝከተሰ፡ አሠነይከ፡** Sir. 39, 34. b) *bonum reddere* alqd: **ለንኡስኒ፡ ወለዐቢይኒ፡ አሠኒ፡ ግዕዘከ፡ ወቃለከ፡** Sir. 29, 23; Rom. 13, 4; Tit. 2, 3. c) *bene* vel *benigne facere, beneficio afficere:* **ሰብ፡ ያሤኒ፡** Sir. 14, 7; c. c. **ለ፡** prs.: Ps. 124, 4; Sir. 9, 14. 12, 5. 14, 13; Job 24, 21; Sap. 11, 6. 16, 2; Gen. 12, 16; Ex. 1, 20; Luc. 6, 33; **አሠኒ፡ ሊተ፡** (*hoc*) *mihi gratum fac* Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡**, ut: **ያሤኒ፡ ላዕሌኪ፡** Judith 10, 16; 1 Reg. 23, 21; Kuf. 19; Jer. 51, 27; Marc. 14, 7; c. dupl. Acc.: **ሀየንተ፡ ሠናይተ፡ አሠነይከሙኒ፡ እኪተ፡** Kuf. p. 147. d) *bonum declarare* alqd: **መፈክር፡ በሰዓታት፡ ወበአሠንዮ፡ ዕለታት፡ ወበአስተአክዮ፡** Syn. e) *commodum, prosperum, faustum facere* alqd: **እግዚ"፡ አሠነየ፡ ፍኖታ፡** Job 28, 23; Gen. 24, 40. 3) comparative *meliorem facere, emendare, corrigere, reconcinnare, reficere:* **አሠንዩ፡ ግብረ፡ ምግባሪክሙ፡** καλλίονα ποιήσατε Jer. 18, 11; **አሠንዩ፡ ፍናዊክሙ፡** βελτίους ποιήσατε Jer. 33, 13; **ይክል፡ አሠንዮቶ፡** κοσμῆσαι Koh. 7, 13; **አሠንዮ፡ በንስሓ፡** *corrige cum poenitentia* Clem. f. 112; **ዘ ኢያሤንዮሙ፡ ለኅጥኣን፡** ibid. p. 172; aedificium 2 Par. 29, 3. 34, 10; calceamenta: **ከመ፡ ያሠኒ፡ ሎቱ፡ አሣእኒሁ፡** Abush. 50.

ተሠነየ፡ III, 2 pass. et refl. *comi, ornari, se exornare, ornatu se comere* Kuf. p. 142; Esth. 2, 12; **ወይእቲሰ፡ ተሠነየት፡ በኵሉ፡ ወተሰርገወት፡ ወተረሰየት፡** Esth. apocr. 5; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡** Judith 10, 4. 12, 15; 4 Reg. 9, 30; **ለምንት፡ ኢትሰረገው፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወኢትሤነይ፡** Chr. Ta. 28.

አስተሠነየ፡ IV, 2 et frequentius **አስተማነየ፡** IV, 3 *ornare, bene parare; reconcinnare, reficere, reparare:* **ያስተሤኒ፡** (v. **ያስተማኒ፡** vel **ያሤኒ፡**) **ግዕበሉ፡ ወምንዝሀ፡** (κοσμεῖν) Sir. 38, 28; sepulchra Matth. 23, 29; **አስተማንዮ፡ ማኀፆተ፡** F. M. 31, 3; **አስተማነየ፡** (v. **አሠነየ፡**) **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** 2 Par. 33, 16; rete Jes. 19, 9 var.; Marc. 1, 19.

ሥኑይ፡ part. *ornatus, comtus, decorus:* **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡ በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ወከመዝ፡ ቤቱ፡ ሥኑይ፡ ወአዳም፡ ወንጹሕ፡ ወብሩህ፡** Macc. f. 3; **ሚመትከሙ፡ ድልው፡ ወሥኑይ፡** ἐξαίρετος καὶ πρέπων Cyr. ad Theod. f. 1.

ሠናይ፡ adj., fem. **ሠናይት፡** raro **ሣኒት፡** (Jud. 8, 32), A) adj. καλός 1) quod sensibus placet a) *formosus, pulcher, venustus, speciosus,* de personis: Gen. 12, 14; Cant. 1, 8. 16. 2, 14. 4, 1 seq.; Job 42, 15; Judith 12, 13; Esth. 1, 11; **ሠናይት፡ ሥነ፡ ወግዕዝ፡** Jsp. p. 321; ἀστεῖος Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; **ሠናይት፡ በራእይኪ፡ አንቲ፡** Judith 11, 23; **ሠናይት፡ ይእቲ፡ ራእያ፡** 8, 7; Dan. ap. 1, 31; Kuf. 39; **ብእሲት፡ ሠናይት፡** εὔμορφος Sir. 9, 8; de animalibus Gen. 41, 2; Kuf. 26; de rebus: **ሠናይ፡ ለርእይ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; corona Jes. 62, 3; aedibus Jes. 5, 9; Luc. 21, 5; ornatu **ሠናይ፡ ሰርጉ፡** Sir. 45, 7; margarita Matth. 13, 45; arbore **ዕፀ፡ ዘይት፡ ሠናይት፡** εὐπρεπής Sir. 24, 14; sepulchris Matth. 23, 27 (ὡραῖος), al. b) *jucundus, suavis, gratus* Gen. 49, 15; sapore **ሠናይ፡ ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; **ወይን፡ ሠናይ፡** Cant. 7, 10; **መዓር፡ ሠናይ፡** Prov. 24, 13 (Tob. 2, 1 τὸ ἄριστον prandium male versum est **ሠናይት፡**); olfactu Gen. 8, 21; Lev. 3, 16. 6, 8; auditu **ቃል፡ ሠናይ፡** Ps. 44, 1; **ሠናየ፡ ይትናገረከ፡** Sir. 13, 6; visu: **ሠናይ፡ እገሪሆሙ፡** (ὡραῖος) Rom. 10, 15; 2 Reg. 1, 26. 2) *bonus* a) *praestans, egregius* Gen. 1, 4. 8 seq.; de terra Kuf. 8. 10; Num. 14, 7; Matth. 13, 8, arbore, fructu Matth. 12, 33; Jer. 24, 2; pecude Lev. 27, 10; auro Gen. 2, 12; consilio 2 Reg. 17, 7; judicio Gen. 30, 20; **መክፈልት፡ ሠናይ፡** Luc. 10, 42; etiam

de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut ሠናየ፡ ተልእኮ፡ *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; ሠናየ፡ ምክር፡ *bonus consilio* Lud.; ሠናይቱ፡ ለሰብእ፡ *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber:* Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; ሠናይ፡ ብዒል፡ Sir. 13, 24. 41, 2; ከነ፡ ሠናየ፡ seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Infin. in Acc. vel Nom., ut: ሠናይ፡ ተሊዎቶ፡ (v. ተሊዎቱ፡) ለእግዚ" Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. ለ፡ c. Inf., ut: ምስጢረ፡ መንግሥት፡ ሠናይ፡ ለኀቢእ፡ Tob. 12, 7; vel seq. ሶበ፡, ut: ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel እመ፡, ut: ሠናይ፡ እመ፡ ተለውኪ፡ Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): መስፈርት፡ ሠናይ፡ Luc. 6, 38; ርሥእ፡ ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8; ዐስብ፡ ሠናይ፡ Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper:* ዜና፡ ሠናይ፡ 2 Reg. 18, 27; ቃል፡ ሠናይ፡ Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; ነፋስ፡ ሠናይ፡ *ventus secundus* Sx. Mag. 2; መዋዕል፡ ሠናያት፡ 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; ይትፌሥሑ፡ በሠናይ፡ ልብ፡ 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: ከመ፡ ይኩን፡ ሠናየ፡ ላዕሌነ፡ *ut bene* vel *melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; ከመ፡ ሠናየ፡ ይኩንከ፡ Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: ከመ፡ ሠናይ፡ ይኩንክሙ፡ vid. sub B, 3, b, α. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus*, rarius de personis, ut: ሠናይት፡ ለሠናያን፡ ተፈጥረት፡ Sir. 39, 24; crebro de rebus: ብእሲት፡ እንተ፡ ሠናይ፡ ልባ፡ ἄμωμος Sir. 40, 19; ሠናይ፡ ልብ፡ Luc. 8, 15; ግዕዝ፡ ሠናይ፡ 1 Cor. 15, 33; ምግባር፡ ሠናይ፡ Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; ኢኮነ፡ ሠናየ፡ ዝነገር፡ 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; ሠናይ፡ ውእቱ፡ ሕግ፡ 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; ሠናይ፡ ቅድመ፡ እግዚ" Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior*, ut: ኅሊናክሙ፡ ሠናየ፡ ግበሩ፡ Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis*, de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; ሠናይ፡ ምሕረትከ፡ χρηστός Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; ቃል፡ ሠናይ፡ (εἰρηνικός) Gen. 37, 4; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus:* ሠናየ፡ ነበበ፡ σύνεσιν ἐφθέγξατο Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: ሠናየ፡ ትቤ፡ εὖ λέγεις, εὖ ἔφης Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. ሠናይ፡, sive fem. ሠናይት፡ 1) raro: *pulchritudo* ὡραιότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus*, sensu ethico: አሌ፡ ይብልዎ፡ ለሠናይ፡ እኩይ፡ Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; እኪተኒ፡ ወሠናይተኒ፡ አርአዮሙ፡ Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; የሐውር፡ በሠናይ፡ ምስለ፡ እግዚ" 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἀρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) bonum, quod alicui contigit: a) *beneficium:* ገብረ፡ ሠናየ፡ vel ሠናይተ፡ c. ለ፡ pers. Sir. 12, 1—5; ሠናይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (Gut, Güter); et ሠናይ፡ et ሠናይት፡ et ሠናያት፡, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; ነፍሱ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ተኀድር፡ 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6, 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ ሀለወት፡ ሠናይቶሙ፡ 21, 16; Sir. 2, 9; ሠናይትኒ፡ ወእኪትኒ፡ 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; ዘሀሎ፡ ሠናያት፡ τὰ ὄντα ἀγαθά Sap. 2, 6; እንተ፡ ትመጽእ፡ ሠናይት፡ Hebr. 9, 11. 10, 1; ትካዝ፡ ሠናይት፡ ዐቢይ፡ ይእቲ፡ *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33. α) ከመ፡ ሠናይ፡ ይኩንክሙ፡ *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. ሠናየ፡). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; ከመ፡ ይኩን፡ ሠናይ፡ ለክሙ፡ Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) በሠናይ፡ ἐν ἀγαθοῖς Job 36, 11; ከነ፡ በሠናይ፡ *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; እመ፡ ነጸሮ፡ እግዚ" በሠናይ፡ εἰς ἀγαθά *in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; μετ' εἰρήνης Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) ሠናይ፡ *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliâs: ሠናየ፡ ትቤ፡ 2 Reg. 3, 13). 2) ሠናየ፡ *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; ሠናየ፡ ገበርከ፡ *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; ሠናየ፡ ዐቀበሃ፡ Esth. 2, 9; ሠናየ፡ ርኢከ፡ Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; ሠናየ፡ ይጸጊ፡ ወሠናየ፡ ይጼኑ፡ Org. 2; ὀρθῶς 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; εὖ ዘሠናየ፡ ይቀውም፡ εὐσταθοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — *Voc. Ae.:* ሠናይ፡ ዘ፡ በነ፡ ።

ሥኔ፡ (plerumque ሰኔ፡, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen *mensis* Abyssinorum *decimi*, qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲱⲛⲓ respondet.

ምሥናይ፡ subst. 1) *locus optimus:* ጌሴም፡ ምሥናይሃ፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. መሠንይ፡) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; Hez. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var.

መሠንይ፡ forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta:* ኵሉ፡ መሠንየ፡ አርዝኪ፡ Jer. 22, 7; መሠንዩ፡ ለያዕቆብ፡ Thren. 2, 2; መሠንየ፡ ከሣዱ፡ Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; መሠንየ፡ እንስሳ፡ 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; መሠንየ፡ ማእስር፡ Sir. 22, 16; መሠንየ፡ ቃለ፡ ትንቢት፡ Org. 3; መሠንየ፡ ዓለም፡ Org. 5.

መሠንይ፡ part. II, 2 *exornator:* መሠንያነ፡ ሐተታ፡ (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb.

መስተሠንይ፡ part. IV, 2 et መስተሣንይ፡ part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb.

ሣንይ፡ *postera dies* vid. sub ሰነየ፡

ሣእሣእ፡ *eloquentia* vid. sub ወሥአ፡

መሥእርት፡ *contabulatio* pro መእስርት፡, vid. sub አሰረ፡ *ligare.*

ሥእበ፡ I, 1 [arm. ܣܐܒ݂ סְאַב *polluit, immundum reddidit, vitiavit;* altius indagaturo regrediendum est ad זוב ذاب *fluxit*, in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est;* coll. arab. ثَيِّب et شائبة] *seminis fluxu pollui:* ዘሐለመ፡ እንስተ፡ ኢያቀርብ፡ (*ne sacrificium administret*) ወእከ፡ ዘሥእበ፡ Kid. f. 10.

ተሥእበ፡ III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct.

ሥኡብ፡ part. *pollutus*, (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; ቤትኩ፡ ሥኡብየ፡ Tob. 2, 9; Hagg. 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; ርኩስ፡ ወሥኡብ፡ ውእቱ፡ Clem. f. 160—164; ሥኡባነ፡ ነፍስ፡ Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio, maculatio:* **ዘኢኮነ፡ንጹሐ፡እምነ፡ሥእበቱ፡ዘሌሊት፡** Deut. 23, 11; **አልቦ፡ሥእበት፡** ἀμίαντος Hebr. 13, 4; **ዘበሥእበት፡** *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [סְאוֹן, aram. סֵינָא ܣܐܢܐ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. **አሥእን፡**, **አሥኣን፡** pro qua forma plerumque scribitur **አሣእን፡**, *calceus, solea* (ὑπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11. 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; **ከመ፡ይሑርዎ፡በአሣእን፡** Jes. 11, 15; **አሣእነ፡ያክንት፡** Hez. 16, 10 var.; **ፈትሐ፡ሣእኖ፡** Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; **ዘእንበለ፡አሣእን፡** ἀνυπόδετος *discalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — *Voc. Ae.:* **አሣእን፡ዘ፡ጫማ፡**

አሥአነ፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos subligare* alicui: **አልበስዎሙ፡ወአሥአንዎሙ፡እምበርባረ፡ዚአሆሙ፡** 2 Par. 18, 15.

ተሥእነ፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: **ተሠአን፡** Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. **አሣእነ፡**, ut: **ተሥእነት፡አሣእኒሃ፡** Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥአነ፡ IV, 1 *facere ut* aliquis *calceos* vel *soleas sibi induat, calceare:* **አስተሠአንኩኪ፡ያክንተ፡** Hez. 16, 9 var.

አስተሣአነ፡ IV, 3 id., ut: **ገብሩ፡ሎቱ፡** (martyri) **ቅትራተ፡ዘብርት፡ወአስተሣአንዎ፡እስከ፡በረረ፡ቅትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእነ፡ *non posse* vid. sub **ስእነ፡**

ሠከረ፡ rad. obsol., hebr. שָׂכַר *mercede conduxit*, arab. شَكَرَ *praemio donavit* Deus. Hinc

ሥኩር፡ part. *mercede conductus:* **መላጼ፡ሥክርት፡** Jes. 7, 20.

ሠከረ፡ *inebriatum esse* vid. sub **ሰከረ፡**

ሠወረ፡ *tegere, occultare* vid. sub **ሰወረ፡**

ሠወረ፡ rad. incertae significationis.

መሥወር፡ vel **መሥወርት፡** subst., hucusque nonnisi in Pl. **መሣውር፡** repertum; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur:* **ሰብዐቱ፡መሣውር፡በዘ፡ይሰቅይዎ፡ለመኃትዊሃ፡** ἐπαρυστρίδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; **መሣውር፡** vel **መሳውር፡** inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — *Voc. Ae.:* **መሳውር፡ዘ፡መቈሸቈሽ፡**; *aliud:* **መሳውር፡ዘ፡ሸኛ።** Ludolfi Aethiops *rostra lychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub **ሶር፡**

ሠወነ፡ I, 2 *spumare* ore: **ይሤውኑ፡በአፉሆሙ፡** Lud. sine auct.

አሠወነ፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* **አሠወና፡(ለብእሲት፡)** Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31," Lud.

ሦክ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. **አሥዋክ፡** [amh. **ሦሀ፡** et **ሾሀ**; שֵׂךְ, شَوْكٌ, شَوْكَةٌ; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina, spinae; sentis, vepres* (ἄκανθα, ἄκανθαι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; **ሦክ፡ወአሜከላ፡** Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; **በቈለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡** 24, 46; **አሥዋክ፡ይበቍሉ፡** 26, 9; Koh. 7, 6; **እመ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; **አክሊል፡ዘሦክ፡** Marc. 15, 17; σκόλοπες Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo κάνθαρος legitur. 2) *aculeus, cuspis:* **ይትከፋእ፡ሦኩ፡ለዲያብሎስ፡** Cyr. f. 115.

ሠውዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburere* significasse videtur, coll. **ሡዕ፡**; شَيَّعَ *ussit, adussit* igne; شِيَاعٌ *parva ligna, quibus ignis accenditur*; شَيُوعٌ *fomes*, مِشْوَاعٌ *rutabulum*; sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَى *assare, torrere* et [illegible] *holocaustum, incensum.* Pariter θύω ([illegible]) ab *incendendo* et *suffiendo* petitum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum **ሠውዐ፡** comparaverunt זָבַח, minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem **ዘብሐ፡** et **ጠብሐ፡** *mactare, immolare* et ipsi habent.] Subj. **ይሠዑ፡** *sacrificare, sacrificium facere*; usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (θύειν, θυσιάζειν); c. c. Acc. sacrificii et c. **ለ፡** Dei: **ለእመ፡ለሠዊዕ፡መባኡ፡** ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari*: 2 Reg. 21, 13 var.; **ክርስቶስ፡ዘተሦዐ፡በምዕር፡** Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; **ተሠውዖቱ፡** Chr. ho. 25; **ሥጋከ፡ለለ፡ጊዜ፡ይሠዋዕ፡** (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሡዕ፡ subst. 1) *fomes*, quidquid incendendo igni inservit, ut stipula, stercus vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum* (*gossypium*): **ሡዐ፡ዘይጠይስ፡ኢያጠፍእ፡** λίνον Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; **ጠፍኡ፡ከመ፡ሐመደ፡ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; **ዘሡዕ፡** *linteus*, ut: **ይልበሱ፡ለቢጦን፡ዘሡዕ፡** Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ሡዕ፡ብ፡ፍግዕ፡የጡዋፍ፡ኵስታሪሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ሡዕ፡ዘ፡የጡዋፍ፡ሐመድ፡ፍግዕሂ፡ይ፡**. Ludolfi Aethiops **ሡዕ፡** stercus vaccinum aridum interpretatus est.

ሣውዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋዒ፡ n. ag., Pl. **ሠዋዕት፡**, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 1. 19, 22. 24; 1 Cor. 9, 13; **አብርሃም፡አቅረበ፡ወልዶ፡ወኢሦዖ፡ወተዐሥየ፡ዕሤተ፡ሠዋዒ፡** Chr. Ta. 34.

ሡዐት፡ n. act. *sacrificatio:* **ሥምረተ፡አብ፡በሡዐተ፡ወልዱ፡** M. M. f. 33.

ተሠዋዒ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur:* **እስመ፡ለ**

ሊሁ፡ ምሥዋዕ፡ ወለሊሁ፡ ካህን፡ ወለሊሁ፡ ተሠዋዒ፡ αὐτὸς τὸ ἱερεῖον ὁ ἱερεὺς καὶ θυσία Chr. ho. 17.

መሥዋዕት፡ subst., plerumque m., Pl. **መሥዋዕታት፡** et **መሣውዕ፡**, raro **መሣውዕት፡** (Dan. 8, 11) 1) *sacrificium* cujusvis generis: θυσία in genere Gen. 4, 3. Lev. 17, 5; Prov. 21, 27; Ps. 50, 18; Jes. 57, 6. 7; Job 1, 5; Hebr. 5, 1; προσφορά Sir. 32, 8. 9; Rom. 15, 16; δῶρον Gen. 4, 4; Jes. 18, 7 (v. **አምኃ፡**); in specie ὁλοκαύτωμα et ὁλοκάρπωμα Lev. 3, 5. 5, 7. 10. 6, 2 seq. 14, 19. 17, 8. 23, 8; 1 Reg. 6, 14; 2 Esr. 3, 3; Jes. 56, 7; Jer. 6, 20. 14, 12; Am. 5, 22; κάρπωμα, θυσία, κάρπωσις, Lev. 1, 14. 2, 1. 2. 6. 9. 6, 7 seq.; Job 42, 8; **መሥዋዕት፡ ልውስ፡ በቅብዕ፡** Kuf. 6. 14. 15; **መሥዋዕት፡ ዘቍርባን፡** κάρπωμα θυσία Lev. 1, 9; **መሥዋዕቱ፡ ለመበእ፡ ዐመፃ፡** Sir. 31, 21; **ቍርባን፡ መሥዋዕት፡** Lev. 2, 13; **ቍርባነ፡ መድኃኒት፡** θυσία σωτηρίου Lev. 3, 1. 6. 9. 7, 11 seq.; Ex. 24, 5; **መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡** αἰνέσεως Ps. 115, 7; 2 Par. 29, 31. 33, 16; **መ" አኰቴት፡** Lev. 7, 12; **መ" ሰላም፡** θυσία εἰρηνική 1 Reg. 11, 15; **መሥዋዕተ፡ ፋሲካሁ፡** Ex. 12, 27; **ኅብስተ፡ መሥዋዕት፡** Marc. 2, 26; de *sacrificio eucharistiae* creberrime in Lit., Syn., al. 2) *altare*: **ቤተ፡ መሥዋዕት፡** Ex. 27, 5; **መሥዋዕት፡** Ex. 27, 2. 3. 30, 1; Gen. 12, 7. 13, 18. 26, 25; 2 Reg. 24, 18; Mal. 1, 7; Rom. 11, 3.

ምሥዋዕ፡ subst., m. et fem. (ut: Org. 1; Ex. 20, 24) Pl. **ምሥዋዓት፡**, Pl. Pl. **ምሥዋዓታት፡** (F. N. p. 11) 1) *altare* Gen. 8, 20. 13, 4; Ex. 20, 24; Num. 23, 1; Deut. 12, 3; Jes. 19, 19. 60, 7; Jer. 7, 31; Hos. 10, 2; Hez. 6, 4 seq.; 2 Esr. 3, 2 seq.; Ps. 25, 6. 117, 26; Sir. 32, 8; Matth. 5, 24; Luc. 1, 11; etiam **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** Ex. 27, 1. 30, 27; 1 Par. 21, 22. 26. De altaribus ecclesiarum Christianarum Syn.; (in ecclesia sint) **፪ ምሥዋዓት፤ ፩ ዘያፈልስዎ፡ አመክን፡ ውስተ፡ መክን፡** (alterum fixum) F. M. 29, 2. 2) *sacrarium, adytum, locus altaris* in ecclesiis Clem. f. 176 seq. 3) *sacrificium* ὁλοκαυτώματα Jer. 7, 22; Hebr. 9, 6; cfr. Lev. 1, 13. 17; de sacrificio eucharistiae Lit. 158, 3.

ሠወየ፡ I, 1 (Perf. nondum legi), *maturescere*, de frugibus: **አመ፡ ይሠዊ፡ ሥርናይ፡** ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν Jos. 3, 15; Jac. 5, 7; M. M. f. 21. [Notio *maturescendi* a *torrendo* petita est cfr. **በሰለ፡**; quare شَوَى *assavit;* IV *aptum fuit triticum ut confricaretur ad edendum* recte comparatur.] — Rad. Abb.: **ሠወየ፡ ዘ፡ እሸት፡ ሆነ።**

አሥወየ፡ II, 1 *maturescere facere* Enc. Nah. 7.

ሠዊት፡ subst., m. et fem. (ut Sx. Haml. 2), sing. et coll.: *frumentum maturescens, spica, arista* frumenti, quamdiu maturescit: **አመ፡ ዕለተ፡ ሠዊት፡** τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων Num. 28, 26; Kuf. 24; Gen. 41, 5—7; Deut. 23, 25; Jud. 15, 5; Job 24, 24; Jes. 17, 5; Am. 9, 13 var.; Mich. 7, 1 var.; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; **ሰብል፡ ዘሠዊት፡** Jsp. p. 341; II Abtel. 2. — *Voc. Ae.*: **ሠዊት፡ ዘ፡ እሸት።**

ሥውየት፡ n. act. *conditio maturescentis frumenti* vel *incrementum et maturitas granorum*: **፯ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ሠረፀ፡ እም፡ ፩ብርዕ፡ ወንኩር፡ ሥውየቶሙ፡** Jsp. p. 341.

ሣጠ፡ I, 1 *reducere, restituere* [in caeteris linguis radix שׂוּט (ܣܛܐ סְטָא שָׂטָה) *recedere* vix alio ac sensu ethico usurpatur, vid. **ሠጠየ፡**] **እሠውጦሙ፡ ውስተዛ፡ ምድር፡** Jer. 24, 6. 27, 19; **እሠውጦሙ፡ ለፈላስያን፡ እስራኤል፡** 37, 3. 39, 37; **አመ፡ ሣጣ፡ (ክርስቶስ፡) ለነፍሱ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ተንሥአ፡ በክብር፡** M. M. f. 336; **ብዉሕ፡ ሎቱ፡ (ለእግዚ"፡) ሠዊጠ፡ መንፈስ፡** (mortui) **ኀበ፡ ማኅፈደ፡ ሥጋሁ፡** ibid. 335.

አሣጠ፡ II, 1 *redire facere, reducere, reportare*: **አሣጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; **ወርቀ፡ አሣጥነ፡ እምድረ፡ ከናአን፡** Kuf. 43; **አሣጥክሙ፡ ማየ፡** Jes. 22, 9 var.; Impt. **አሥጥ፡** Deut. 22, 1.

ተሠውጠ፡ III, 1 *retro se vertere, reverti, redire, revenire* (tam de motu revertendi coepto quam finito) ἐπι-, ἀνα-, ὑπο-, ἀποστρέφειν vel -στρέφεσθαι, ἀνακάμπτειν Ex. 24, 14; **እሠወጥ፡ ወእሐውር፡ ቤትየ፡** Hos. 5, 15; Jes. 22, 9. 35, 10; **ይሠወጥ፡ ብሔር፡** 37, 7—9. 33. 37; **ይሠወጡ፡ እሙንቱ፡ ኀቤከ፡** Jer. 15, 19. 26, 21. 27; **ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡** 27, 9. 16; **ይሠወጡ፡ እምድረ፡ ፀሮሙ፡** 38, 16; **ከመ፡ ይሠወጡ፡ እምእከየ፡ ፍኖቶሙ፡** 43, 3; Dan. ap. 1, 14. 50; Dan. 4, 33. 11, 9; Hez. 7, 13; Luc. 8, 37. 40. 55. 24, 23; Joh. 14, 28; Act. 1, 12. 18, 21 rom.; **ተሠዊጥየ፡** 22, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ተመይጠ፡**

ሣጠ፡ *infundere* vid. sub **ሶጠ፡**

ሠውጥ፡ *scutica* vid. sub **ሰውጥ፡**

ሣጠጠ፡ rad. quadrl. inus., reduplicatione tertiae radicalis propagata e **ሣጠ፡** i. e. שָׁבַט ثَبَتَ ثَبَطَ, quae vim *stabilis, rigidi, fixi, firmi* habent (Ges. thes. p. 1353); usurpatur de *arrectis* capillis, *rigescente* cute hominis horrore correpti.

አንሣጠጠ፡ V 1) intr. *rigescere, cohorrescere, horrore perfundi, horrere*: φρίσσειν: **አንሣጠጠኒ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡** Job 4, 15; Jer. 2, 12; 4 Esr. 3, 22; **አንሣጠጠኒ፡ ዘለንታየ፡** Herm. p. 2; **አንሣጠጠኒ፡ ሥዕርትየ፡** ibid. p. 7; Gad. T. H; Inf. **አንሣጥጦ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) trs. *cohorrescere facere, horrorem incutere* (horrore erigere capillos alcjs): **ነገሩ፡ ለዘ፡ ብዙኅ፡ ይምሕል፡ ያንሣጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ὀρθώσει τρίχας Sir. 27, 14; **አንሣጠጦ፡ ለሥዕርትየ፡** M. M. f. 29; **ዘንቲ፡ መፍርህ፡ ዘያንሣጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ibid. f. 280; **ድምፀ፡ ቃል፡ ልዑል፡ ዘያንሣጥጥ፡ ንበቡ፡** Sap. 17, 4. — *Voc. Ae.*: **አንሣ"፡ ብ፡ አንቀጠቀጠ፡**; Rad. Abb.. **አንሶጠጠ፡ ዘ፡ ስቅጥጥ፡ አደረገ።**

ነሣጣጥ፡ subst. *horror* (φρικτά) Jer. 5, 30.

ሠዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሠዐለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሠዐለ፡ I, 1 (etiam per **ሰ** et **አ**) [amh. **ሣለ፡**; צור, צָיַר, ܨܘܪ, صَوَّرَ (سَوَّلَ)] Subj. **ይሥዐል፡** 1) *formare, figurare, effigiare*: (Deus filius) **ዘይሥዕሎሙ፡ ለሕፃናት፡ ውስተ፡ ማኅፀን፡ ተወልደ፡** Deg.; **እግዚ"፡ ፈጠረ፡ ሥጋክሙ፡ ወመንፈስክሙ፡ ወሠዐለክሙ፡ በክሂሎቱ፡** Jsp. p. 290. 2) *delineare, designare, describere, adumbrare, (insculpere)*: **ንሣእ፡ ግንፋለ፡ ወሠዐል፡ ውስቴቱ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡** διαγράψεις Hez. 4, 1 (cfr. 43, 11); **ናሁ፡ በእደዊየ፡ ሠዐልኩ፡ አረፋቲኪ፡** ἐζωγράφηκα Jes. 49, 15; 3 Reg. 6, 27; **አዘዘ፡ ይግበሩ፡ ጸሕለ፡**

ዘወርቅ፡ ወይሥዕሉ፡ ላዕሌሁ፡ ሥዕለ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ በምልኢ፡ Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere:* ኢፈቀድ፡ ከመ፡ ትሥዐሊ፡ ሊተ፡ ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; ለዛቲ፡ ሥዕል፡ ሠዐላ፡ ሉቃስ፡ ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ ዐለመ፡ ብ፡ ጸፈ ።

አሥዐለ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; ሄሮድስ፡ አሥዐለ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ሥዕሎ፡ (sui ipsius) ወሥዕለ፡ ኵሎሙ፡ ነገሥት፡ እለ፡ ሞአሙ፡ Jsp. p. 328; በእደ፡ ማርያም፡ (rex Abyssiniae) አሥዐለ፡ ሥዕለ፡ ማርያም፡ ወሥዕለ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በእደ፡ አፍርንጅ፡ Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕለ፡ III, 1 1) *formari, figurari:* በአርአያ፡ እግዚ"፡ ተሥዕለ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ M. M. f. 4; (Christus) ተሥዕለ፡ በማኅፀነ፡ ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari, adumbrari:* አሠረ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ተሥዕለ፡ Sx. Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; ከመ፡ ዘተሥዕለ፡ በእደ፡ ኬንያ፡ ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus:* ኢትደምስስ፡ (ኅጢአቶሙ፡) እምቅድመ፡ ገጽከ፡ ሥዑለ፡ ይኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; በውስተ፡ ፍኖት፡ ታስተርእዮሙ፡ ሥዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8, 10 (v. ጽሑፍ፡); ዕደወ፡ ፋርስ፡ ሥዑላን፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕል፡ subst., m. et fem., Pl. ሥዕላት፡ 1) *imago* (cujusvis generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum, graphis* Ex. 28, 25. 32, 4; ወሠዐለ፡ ሥዕለ፡ ኪሩብ፡ 3 Reg. 6, 27; ሥዕለ፡ ቤት፡ διαγραφὴ τοῦ οἴκου Hez. 43, 12; ይረቅሙ፡ ሰብአ፡ አዝማና፡ (*aetatis illius*) ሥዕላ፡ ዲበ፡ አልባሲሆሙ፡ ተነጺሮሙ፡ በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; ሥዕለ፡ ጣዖት፡ Did. 25; Clem. f. 31; ገብረ፡ ወልዱ፡ (ለዘሞተ፡) ሥዕለ፡ አቡሁ፡ ዘወርቅ፡ ወአንበረ፡ ዲበ፡ መቃብሪሁ፡ ibid.; elephantus aeneus appellatur ሥዕል፡ Jsp. p. 283; አስተርአየ፡ በአየረ፡ ሰማይ፡ ሥዕለ፡ መስተጽእናን፡ አፍራስ፡ እሳት፡ ibid. p. 287. 2) *pictura, tabula picta:* ሰሌዳ፡ ሥዕል፡ et ሥዕል፡ Sx. Masc. 10 (ubi ሥዕል፡ fem. et masc. est); ሥዕላት፡ ወምስላት፡ Chr. ho. 12; Sx. Hed. 21.

ሠዓሊ፡ n. ag., Pl. ሠዓልያን፡ *formator, plastes, pictor:* (Deus) ሠዓሌ፡ ሕፃናት፡ ተሥዕለ፡ በመልክዐ፡ ሕፃናት፡ M. M. f. 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; pictor: II Const. Ap. 17; F. N. 23; Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor:* (Deus) መሥዕለ፡ ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (ne ad communionem admittatur) መሥዕል፡ ዘተያዋርን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ሠዐረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere:* እምነ፡ ዝናም፡ ይሥዕር፡ ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሥዕረ፡ ዘ፡ ለመለመ ።

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. አሥዕርት፡ (Chr. Ta. 27) [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis corporis comparantes herbarum et pilorum nomina ex eadem radice propagaverunt, ut شَعْرَاءُ *herbosus, plantis abundans, arboribus obsitus:* شَعَرٌ *plantae, arbores;* (Syri ab una radice petierunt nomina ܣܥܪܐ *lana* et ܣܥܪܐ *gramen, herba viridis*) amh. ሣር፡, ሳር፡ id. q. aeth. ሣዕር፡] *herba, gramen,* (*pabulum* pratense et agreste) βοτάνη Job 5, 25. 8, 12; Jer. 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; χόρτος Gen. 1, 11. 3, 18; Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; ሣዕረ፡ ገዳም፡ Jer. 12, 4; ሣዕረ፡ ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 22; ሣዕረ፡ ይትረዐይ፡ Job 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9; Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (gramen segetis); Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; አሥዕርት፡ *gramina* Chr. Ta. 27; χλόη ከመ፡ ያብቍል፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡ Job 38, 27; νομή (pabulum) Hez. 34, 18; πάπυρος Job 8, 11; τὸ ἄχι τὸ χλωρόν ኵሉ፡ ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Jes. 19, 7; de herbis malis in vineis ሣዕር፡ ወሦክ፡ Jes. 5, 6; φρύγανα ἄγρια ሣዕረ፡ ገዳም፡ Job 30, 7. a) Etiam de *herbis aridis, foeno* et *stramento* usurpatur: φρύγιον Ps. 101, 4; καλάμη Ps. 82, 12; ሣዕር፡ ዘያነሥኦ፡ ነፋስ፡ χόρτος φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; ἄχυρα Gen. 24, 25 (at ሐሠር፡ 24, 32); ይውዒ፡ ከመ፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ Jes. 9, 18; κάρφος Matth. 7, 5 rom. (at ሐሠር፡ 7, 4); ሣዕር፡ *stramentum,* quo tecta aedium teguntur, Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species distinguuntur α) ሣዕረ፡ አንሕስት፡ (*gramen tectorum*) Ps. 128, 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretantur አሸሀት፡ (?). β) ሣዕረ፡ ቋዕ፡ ዘ፡ ልህቅ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus:* ብሔር፡ ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; τόπος πίων Jes. 30, 23; transl.: (rogamus) ከመ፡ ያዕርፍ፡ እግዚ"፡ ነፍሶ፡ (ለምዉት፡) ውስተ፡ መከን፡ ሥዑር፡ ኀበ፡ ማየ፡ ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et in eadem phrasi መከን፡ መሥዕር፡ f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. ሥዑር፡ q. v.

ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (sed ubi nomen unitatis est, plerumque fem.), sing. et coll., Plur. አሥዕርት፡ (Lit. Orth.) [שֵׂעָר et שַׂעֲרָה, ܣܥܪܐ et ܣܥܪܬܐ, شَعْرٌ et شَعْرَةٌ; amh. et aeth. etiam ጸጕር፡) 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7; ኢይትሀጐል፡ ሥዕርት፡ ርእሶሙ፡ Clem. f. 156; ወኢአሐቲ፡ ሥዕርትነ፡ Did. 25; አሐቲ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Gad. T. H. 2) *pili* a) capitis, *capillus, crines, coma* Job 1, 20; ሥዕርተ፡ ድማሕየ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4. 39, 17. 68, 5; ሥዕርተ፡ ርእሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg. 14, 26; Apoc. 1, 14; ሥዕርተ፡ አንስት፡ 9, 8; ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኍልቍታት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *promittere c.* አንኀ፡ ሥዕርተ፡ F. N. 51. b) reliqui corporis: Job 4, 15; Sir. 27, 14; ሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; Lev. 12, 3 seq.; ሥዕርተ፡ ቀጣን፡ 13, 30; በዝኀ፡ ሥዕርትኪ፡ Hez. 16, 7; ይበኪ፡ እስከኔ፡ ተመልኣ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡ Phlx. 55. c) animalium (*coma, juba*) Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in genere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.:* ሥዕርት፡ ዘ፡ ጸጕር ።

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante contractum e ሥዕርናይ፡ *pilosus, hirsutus,* adj. rel. a subst. ሥዕርና፡; sicut שְׂעֹרָה ܣܥܪܬܐ شَعِيرٌ *hordeum* a spicis hirsutis dictum est] *triticum,* passim *frumentum, far,* (*annona*) in genere, πυρός et σῖτος a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40; Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; እመ፡ ማእረረ፡ ሥርናይ፡ Judith 2, 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut. 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) grana Gen. 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer. 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; **እክለ፡ሥርናይ፡** σεμίδαλις πυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. **ሥርናያት፡** *grana tritici* Sx. Ter 29 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሥርናይ፡ዘ፡ስንዴ፡**

ሣዕር፡ *uter* vid. sub **ሳእር፡**

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ *dispersus, diffusus fuit* (شُعٌ *tela araneae*, شِعَاعٌ *aculei* aristae); vic. **ሥዕየ፡** et شَعَا.

ተሥዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari:* **ወተሥዕዐ፡እምብንተ፡አዕይንቲሁ፡ዝኩ፡ጢስ፡** ἐλεπίσϑη Tob. 11, 12; item in actis Tobiae Sx. Masc. 16; **ተሥዕዐ፡እምአዕይንቲሁ፡ከመ፡ዘሣሬት፡** Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae:* **ተሥዕዐ፡ብ፡ተገረፈ፡ተቀሥፈ፡ይ፡**

ሥዓዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur:* **ወድቀ፡እምነ፡ሥጋሁ፡ሥዓዕ፡ቅርፍት፡** („*scabrities corticis*" Lud.) Lud. e V. S.

ሠወየ፡ (si non **ሥዕየ፡**) I, 1 [vic. **ሠዐዐ፡**] *dissipare, ventilare:* **ከመ፡ነፋስ፡ይሥዕዮሙ፡ወይዘርዎሙ፡** ἐκλικμήσει Sap. 5, 24; **እለ፡ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ይሥዕዩ፡** βρόμους λικμωμένους καπνοῦ 11, 19; **ትሰድዶሙ፡በቃልከ፡ወትሥዕዮሙ፡በመንፈሰ፡ኀይልከ፡** λικμηϑέντες 11, 21.

ተሠወየ፡ pass. *ventilari:* **ተሠወየ፡ዘ፡ተነፍ፡** (v. **ተሰፍሐ፡**) *Voc. Ae.*

መሥዔ፡ subst. *vannus, ventilabrum:* τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; **መሥዔሆሙ፡ለረሲዓን፡ንጉሥ፡ጠቢብ፡** λικμητώρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus **መሥዔ፡ረሲዓን፡** Sx. Teq. 9. — *Voc. Ae:* **መሥዔ፡ዘ፡ላሜዳ፡** (v. **ላሜዶ፡**) **መንሽኒ፡ይ፡**

ሠዘየ፡ I, 1 et 2 [شَذَّ et شَذَا] trs. *abstrahere, arcere,* intr.: *se suasve res seorsim tenere, tergiversari:* **እንዘ፡ትሠዚ፡** (scholion: **ትከልእ፡**) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; **ኢይሠዚ፡እንበይነ፡ነዳይ፡** οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; **ምሕረተ፡ነዳያን፡እለቡ፡እንበለ፡** (at in Cod. Tub.: **እንዘ፡ኢ**)**እሠዚ፡** *ad miserationem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — *Voc. Ae.* scholion vid. sub **ሌለየ፡**

ተሠዘየ፡ III, 1 *se separare* vel *abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — *Voc. Ae.:* **ተሠዘየ፡ዘ፡ተለየ፡**

ሤመ፡ I, 1 [שׂוּם, שׂים, صَمَّ, سَامَ] Subj. **ይሢም፡** *ponere, collocare,* c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; **ሤሞ፡ህየ፡** Gen. 2, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. **አቀመ፡**, **አንበረ፡**, **ረሰየ፡ወደየ፡**). a) *proponere* c. **ቅድመ፡** 4 Esr. 2, 4; **እሠይም፡ቅድመ፡ገጽክሙ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡** Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. **ላዕለ፡**, ut: **ሢመ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** Jes. 63, 11; **ከመ፡እሢም፡ስምየ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 1; vel c. **ዲበ፡**, ut: **እሠይም፡መንፈስየ፡ዲበ፡ዘርእከ፡** Jes. 44, 3. c) *applicare* vel *induere* vestem: **ሢመ፡አልባሰ፡** Lud. ex Enc. 19 Genb. d) potissimum: *constituere, praeponere, praeficere,* c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; **እንትሙ፡ጳጳሳት፡ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** Clem. f. 130; **እሠይም፡ኖላዌ፡አሐደ፡** Hez. 34, 23; **በኀበ፡ሢሙከ፡** Sir. 30, 31; **ሢመ፡የዋሃነ፡ህየንቴሆሙ፡** Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; **እመ፡ሢሙከ፡መልአከ፡** Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; **እግዚ"፡ሢመከ፡ካህነ፡** Jer. 36, 26; c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** vel **ውስተ፡** ejus, cui praeponitur: **ሢሙ፡ለከሙ፡መልአከ፡** Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; **ዘሢመ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡ምድር፡** Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; **ሢሞ፡ለዮሴፍ፡ዲበ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; **እሠይመከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; **ይሢምዎ፡ውስተ፡መልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 131. e) *convertere in* c. **ኀበ፡**, ut: **እሠይም፡አዕይንትየ፡ኀቤከ፡** Jer. 47, 4. f) *statuere:* **አነ፡ሢምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክሙ፡** Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) ex Hebraismo: *facere, reddere:* **እሠይሞ፡ውስተ፡ሕዝብ፡** Kuf. 15. — *Voc. Ae.:* **ሢመ፡ዘ፡ሾመ፡አስቀመጠኒ፡ይ፡**

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari,* in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse;* (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; **መልአከ፡ዘይቀድም፡ተሠይሞ፡** στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; **ዘተሠይመ፡ላዕለ፡ይሁዳ፡** 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; **ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡** 1 Par. 29, 22; **ተሠይመ፡በመንግሥተ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicati: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; **እምአመ፡ተሠየምኩ፡ሎሙ፡መልአከ፡** 2 Esr. 15, 14; **ተሠይመ፡መኰንነ፡ለቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονεῖσϑω Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; **ኢይደሉ፡ይሠየሙ፡ውስተ፡ግብረ፡ክህነት፡** ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus* vel *directus in:* **ሥዩም፡ኀሊናሆሙ፡ውስተ፡ምግባረ፡ትዕግልት፡** Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus:* **ወእምኔሆሙ፡ሥዩማን፡በንዋየ፡ቤተ፡ግብር፡** 1 Par. 9, 28; c. **ዲበ፡** 9, 29; c. **ላዕለ፡** Num. 14, 16; χειροτονηϑεὶς 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; **ሥዩማን፡ቤተ፡እግዚ"፡** Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλίαρχοι Judith 14, 12; κληρικοί **ሥዩማን፡** I Can. Ap. 1. 2; II Can. Ap. 49—51; **ሥዩማን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 81. 90; **ኤጲስቆጶሳት፡ወበዐዳን፡ሥዩማን፡** Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. **ሢመታት፡** positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes:* **አቀምክዎሙ፡በበሢመቶሙ፡** 2 Esr. 23, 11 (στάσις); **ከመ፡ኢይንሣእ፡ሢመተከ፡** Sir. 12, 12 (καϑέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπίϑεσις χειρῶν **ሢመተ፡እድ፡** 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine **እድ፡** (*ordinatio*), ut: **ጸሎተ፡ሢመት፡** Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; **እለ፡ያፈቅሩ፡ሢመተ፡** Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; **ሢመተ፡ክህነት፡** Lit. 163, 2; F. M. 25; **አፍቅሮ፡ሢመት፡** Clem. f. 191; **እመ፡ዘሢመት፡** (clericus) **ውእቱ፡ይሰዐር፡እም**

ሢመቱ፡ Clem. f. 204; በመዋዕለ፡ ሢመቱ፡ *tempore administrationis ejus* Sx. Genb. 12.

ሠያሚ፡ n. ag. *is qui* ponit, *statuit, constitutor:* ሠያሚ፡ ሕግ፡ νομοθέτης Chr. ho. 32; ሠያሜ፡ ክህናት፡ Syn. f. 91; Deg.

ተሠያሚ፡ n. ag. (III, 1) *constitutus, praepositus* F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሠየም፡ vel መሠይም፡ (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. መሣይምት፡ 1) *repositorium,* et vasa in quibus quid reconditur: *fiscina, cophinus, corbis, canistrum,* ἀποθῆκαι: መዛግብት፡ ወመሣይምት፡ Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινοι Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: በድን፡ ሕፃን፡ በውስተ፡ መሣይምት፡ (መሶብከት፡ in Cod. Tub.) ወደየ፡ Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) *constituti* (in officio), *praepositi* Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. መላህቅት፡ — *Voc. Ae.:* መሣይምት፡ ዘ፡ ቅርጫት፡ ሌማትኒ፡ ይ፡

ምሥያም፡ subst. 1) *locus,* ubi quis positus est, *munus:* እለ፡ ይትቀነዩ፡ በውስተ፡ ምሥያሞሙ፡ ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) *repositorium, horreum:* ምሥያመ፡ አስሐትያ፡ Job 38, 22; መዝገበ፡ ረድኤት፡ ወምሥያመ፡ ትፍሥሕት፡ Lit. Joh.; sed etiam i. q. መሠየም፡ *corbis,* ut: ኅብስቶ፡ እሙ፡ ለሕፃን፡ ውስተ፡ ምሥያም፡ ወሰቀለቶ፡ ላዕለ፡ ዕፀ፡ በለስ፡ Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) *id quod* vel *in quo quid apponitur, proponitur, struitur:* ኅብስተ፡ ምሥያም፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως 1 Par. 23, 29; ዕጣን፡ ምሥያም፡ 2 Par. 13, 11; ማእዳት፡ ዘምሥያም፡ 1 Par. 28, 16; πρόθεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመ፡ quadr. denom. III, 1 *auctoritatem sibi sumere* vel *se praeponendum censere:* አከ፡ ተሠይሚተነ፡ ዲበ፡ ብእሲ፡ ንትናገር፡ እስመ፡ መፍትው፡ ንሕዝን፡ እስመ፡ እኁ፡ ማሰነ፡ hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሤረየ፡ quadrl. I, rarius ሠረየ፡ tril. [nescio an comparare liceat شُورٌ et شِيَارٌ *forma, pulchritudo, ornatus,* coll. سَبْرٌ *forma, pulchritudo, color*] pulchrum reddere, *fucare, colorare, colore inficere:* ቀብአ፡ በህኮሬ፡ ወሤረዮ፡ ወአቀየሐይሑ፡ (sic) ሕብሮ፡ φύκει ἐρυθήνας χρόαν αὐτοῦ Sap. 13, 14; ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ወሤረዮ፡ F. N. 35; ፀምር፡ ዘተጠምዐ፡ በሤርዮ፡ M. M. f. 115. — *Voc. Ae.:* ይሠርያ፡ ዘ፡ ይጠልቅ፡

ተሤረየ፡ (ተሤርየ፡ Chr. ho. 16) quadrl. III, 1 et ተሠርየ፡ tril. III, 1 *colorari, colore infici, tingi:* ኵሉ፡ ከዳንየ፡ ተሤረየ፡ Jes. 63, 3 var.; ተሠርየ፡ vel ተሤረየ፡ ሥጋሁ፡ እምጠለ፡ ሰማይ፡ Dan. 4, 30. 5, 21; ከመ፡ ይሠረይ፡ እገሪከ፡ በደም፡ Ps. 67, 25; ግብር፡ ዘበተሤርዮ፡ ይዌልጥ፡ ሕብሮሙ፡ Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; እምድኅረ፡ ተሤረያ፡ ነፍሳቲነ፡ በምግባረ፡ ኀጢአት፡ ibid.

ሢሩይ፡ part. *colore infectus:* መዓስበ፡ ናዝዝ፤ እንለ፡ ማውታ፡ ተወከፍ፤ ሢሩያን፡ በምሕረትከ፡ አንጽሕ፤ አብዳን፡ አጥብብ፡ Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርየት፡ n. act. *tinctura* Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሢራይ፡ (nonnumquam ሥራይ፡, ut Macc. f. 22) Pl. ሢራያት፡ *vestis pretiosissimi generis* [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen *sericae* vestis, sc. שִׁירָא, שֵׁירָאָה, سِيَرَاءُ, in hoc nomine lateat]: τρίχαπτά ዐሥቀ፡ ወሜላት፡ ወሢራየ፡ Hez. 16, 10. 13; εὐπάρυφα: አልባሰ፡ ሢራይ፡ 23, 12. 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; ሢራየ፡ ሜላት፡ βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; አልባሲሆን፡ ዘሜላት፡ ወሢራይ፡ ወሰግላጥ፡ Jes. 3, 21—23; ግልቡባን፡ በሢራያት፡ M. M. f. 36. — Forma ሢርዮን፡ legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሤራዊ፡ n. ag. *infector* F. N. 36.

ሢርዮን፡ vid. sub ሢራይ፡

ሤበ፡ *canescere, canum esse.* Verbi exempla hucusque non reperta sunt [שִׂיב ܣܳܒ شَابَ; ሺበት፡; contiguum est ሣህበበ፡]

ሢበት፡ n. act. et subst., m. et fem., *canities, capillus canus:* በቈለ፡ ሢበቱ፡ Hos. 7, 9; ያስተርኢ፡ ሢበትኪ፡ Jes. 47, 2; ሢበተ፡ ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; ቅድመ፡ ዘሢበት፡ ተንሥእ፡ Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro *senectute* et *senibus* 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; ይደልዎን፡ ኵንኖ፡ ለሢበት፡ Sir. 25, 4.

ሠያብ፡ adj. *canus* Lud. sine auct.

ሤነ፡ I, 1 [שִׁין, coll. ሽንት፡ *urina,* مَثَانَةٌ *vesica urinaria;* at شَانَ significat *dedecorare, dehonestare*] *mingere:* Inf. ሠይን፡ M. M. f. 171; ዘይሠይን፡ ላዕለ፡ መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; በሊዕየ፡ እኩስሐ፡ ወሰቲይየ፡ እሠይን፡ Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; ዘይሠይን፡ ማየ፡ Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. *urina* 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; እኂዘ፡ ስንት፡ *urinam retinere* Fal. f. 37.

ሠይእ፡ *flagitium* vid. sub ሰይእ፡

ሤጠ፡ I, 1 [amh. ሺጠ፡ et ሸጠ፡ *vendere;* copt. ϣⲱⲧ *negotiatio, emporium;* ⲣⲉϥϣⲱⲧ *mercari;* Ges. in thes. p. 1378 hoc verbum cum شَوَّطَ *iter longum fecit* et שׁוּט conjungendum proposuit.] Subj. ይሢጥ፡ (mercaturam facere), *vendere:* ዘይሠይጥ፡ ὁ πωλῶν Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. በ፡ pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. ኀበ፡ emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. ለ፡ emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcjs: 1 Reg. 23, 7 (aliâs: አግብአ፡). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, Aethiops በ፡ ዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በኅዳጥ፡, sed vereor, ne ይሣየጥ፡ legendum sit.

አሠየጠ፡ II, 2 vel አሣየጠ፡ II, 3 *venum dare,* c. dupl. Acc.: አሠይጠኒ፡ v. አሣይጠኒ፡ ኪያሁ፡ በሤጥ፡ 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget,) ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሠየጠ፡ በሤጥ፡ F. M. 25, 1.

ተሠይጠ፡ III, 1 *vendi* Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. ተሠየጠ፡ in cod. S); Inf. ተሠይጦ፡ Lev. 25, 33; c. በ፡ pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; ጥበብ፡ ኢትሠየጥ፡ በወርቀ፡ አፌር፡ Job 28, 16. 19; c. ለ፡ vel ኀበ፡ emtoris: ዕብራዊ፡ ዘተሠይጠ፡ ለከ፡

Jer. 41, 14; Lev. 25, 39; Deut. 15, 12. *Tradi in potestatem* alcjs: ተሠየጥነ፡ ለሞት፡ ወለተበርብሮ፡ ἐπράθημεν εἰς ἀπώλειαν Esth. 7, 4.

ተሣየጠ፡ III, 3 1) *mercari, emere* alqd ab aliquo: ዘይሠይጥ፡ ከመ፡ ዘይሣየጥ፡ Jes. 24, 2. 55, 1; ዘተሣየጠ፡ ὁ κτώμενος Hez. 7, 12; በእንተ፡ ተሣይጦ፡ ወሠይጥ፡ F. N. 33; c. Acc. mercis: Gen. 23, 4. 39, 1. 42, 3. 43, 2; Jer. 39, 7. 44. Prov. 29, 34; Matth. 13, 46; c. ለ፡ ejus, cui emitur: Apoc. 5, 9; Matth. 14, 15; Gen. 42, 2; Jer. 13, 1. 19, 1; ኢተሣየጥከ፡ ሊተ፡ በወርቅ፡ ዕጣነ፡ Jes. 43, 24; Hez. 5, 1; c. በ፡ pretii Gen. 17, 12. 23; Jes. 43, 24; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ (እምኀበ፡) ejus a quo emitur: Gen. 23, 9. 19. 25, 10; Lev. 25, 14; 2 Reg. 24, 21. Nonnumquam: *redimere* 2 Esr. 15, 8; Prov. 24, 11. 2) *mercaturam facere* (in genere), sive emendo sive vendendo, c. dupl. Acc.: ይሁዳ፡ ወእስራኤል፡ ሠየጥኪ፡ ወይሣየጡኪ፡ (v. ይሠይጡ፡ ለኪ፡) ሥርናየ፡ ἔμποροί σου ἐν πράσει σίτου Hez. 27, 17; በዘ፡ ይሣየጡኪ፡ ተግባረኪ፡ ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε 27, 21; በሤጥ፡ ብዙኅ፡ እሣየጠከ፡ (*mercabor a te*) 1 Par. 21, 24; በከንቱ፡ ተሣየጥኩክሙ፡ *vos vendidi* (quamquam hic de lectione dubitare licet) Jes. 52, 3.

ሥዩጥ፡ part. *venditus*, ut: ዮሴፍ፡ ሥዩጥ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ሥዩጥ፡ *id quod venditum est* F. N. 33, 6; አንሰ፡ ሥዩጥ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 7, 14.

ሤጥ፡ subst., plerumque m., 1) *mercatura, emtio et venditio*; nonnumquam etiam id quod emitur vel venditur, *merx*: ማእከለ፡ ሤጥ፡ ወተግባር፡ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ Sir. 27, 2; ὁδοιπόρων 42, 3; Jsp. p. 342; πρᾶσις 2 Esr. 20, 31. 23, 20; (ego sum) ሤጠ፡ ደሙ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ Org. 4. Sed inprimis: id quo emitur vel venditur i. e. 2) *pretium* Gen. 31, 15; Lev. 5, 15; 1 Reg. 13, 21; ወሀበ፡ ሤጠ፡ ለውእቱ፡ መካን፡ 1 Par. 21, 25; Jsp. p. 312, c; (si quis pignus perdidit, restituat) ሤጠ፡ ዚአሁ፡ F. N. 27; ወርቀ፡ ሤጥ፡ ἀργύριον πράσεως Lev. 25, 50. 51. 27, 3—8; πολυτελής *pretiosus*: ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; Jes. 28, 16; Judith 10, 21; Matth. 13, 46; Marc. 14, 3; በሤጥ፡ *pretio* (*soluto*) Gen. 23, 9; Thren. 5, 4; ዘበሤጥ፡ ἀργυρώνητος Ex. 12, 44; Judith 4, 10; ዘእንበለ፡ ሤጥ፡ ἄνευ τιμῆς (*pretio non soluto, gratis*) Ps. 43, 14; Job 31, 39; Sir. 51, 25; Clem. f. 225. Nonnumquam: *sumtus, impensae*, ut: ሤጠ፡ ግንዘት፡ *arbitria funeris* F. N. 42.

ሢጠት፡ n. act. *venditio*: ይሁዳ፡ መከረ፡ ለሢጠተ፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 205.

ሠያጢ፡ n. ag., f. ሠያጢት፡, Pl. ሠየጥ፡ 1) *venditor*: ሠያጢ፡ ወተሣያጢ፡ F. N. 33; Syn.; ፍቅረ፡ ንዋይ፡ አዖረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለሠያጢ፡ F. M. 25, 1; ሠያጢ፡ በለስ፡ አነ፡ Am. 7, 14 var.; Act. 16, 14; ይሁዳ፡ ሠያጢ፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 87. 2) *mercator* ἔμπορος Matth. 13, 45; Sir. 26, 29. 37, 11; ሠየጥኪ፡ Hez. 27, 15. 17. 21. 23; ሠየጠ፡ አሕዛብ፡ 27, 36; Apoc. 18, 3; c. በ፡, ut: ሠየጥኪ፡ በነፍስ፡ ሰብእ፡ Hez. 27, 13 var. 22. Collective: ሠያጢ፡ *mercator cum suo agmine* Gen. 37, 25.

ሥያጢ፡ subst. *mercatio* Lud. sine auct.

ተሣያጢ፡ n. ag. (III, 3) *emtor* F. N. 33; ሠያጢ፡ ይሁዳ፤ ተሣያጢ፡ ቀያፋ፡ Syn. f. 353; ፍቅረ፡ ሢመት፡ አዖረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለተሣያጢ፡ F. M. 25, 1; ተሣያጤ፡ ሥጋ፡ ሐሞት፡ Prov. 23, 20.

ምሥያጥ፡ subst., m. et fem.; Pl. ምሥያጣት፡ 1) *emporium, forum*: ረሰይኪ፡ ምሥያጠ፡ Hez. 27, 16; ወሀቡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 12; አብቅለ፡ አምጽኡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 14. 22; ውስተ፡ ምሥያጥ፡ Tob. 2, 3; Matth. 11, 16 Platt; 20, 3; ምሥያጣት፡ Koh. 12, 4; Cant. 3, 2; 1 Esr. 2, 17; Marc. 6, 56; Matth. 23, 7; ሰብአ፡ ምሥያጥ፡ οἱ ἀγοραῖοι (*qui in foro versantur*) Chr. ho. 1; ዘተሣየጠ፡ መብልዐ፡ እምሥያጥ፡ F. M. 32, 1; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ይመስል፡ ምሥያጠ፡ ወኵሎ፡ ዘኀለይኩ፡ ትረክብ፡ በኀቤሃ፡ Phlx. in Epilogo. 2) *mercatus, nundinae*: ተጸርዐ፡ ሤጥ፡ ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342; ሀየ፡ ይገብሩ፡ ምሥያጠ፡ (πρᾶσιν) 2 Esr. 23, 20. 3) *munusculum in nundinis dari solitum*: (peto a te) ምሥያጠ፡ በከመ፡ ይሰእል፡ ወልድ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ Lud. ex Org. Edz. — *Voc. Ae.*: ምሥያጥ፡ ዘ፡ ገበያ ።

ምሥያጣዊ፡ adj. rel. *nundinas obiens, ad forum pertinens*: ምሥያጣዊ፡ ዘእንበለ፡ ንዋይ፡ M. M. f. 31.

I. ሠገረ፡ I, 1 et 2 [amh. አሸገረ፡ *transgredi facere*] 1) *pedem movere, gradus facere, gradi, incedere*: *Jesus infans* ሖዊሮ፡ ወሠጊሮ፡ Cyr. f. 117; ሰበ፡ ሠገረ፡ ምዕረ፡ ወካዕበ፡ περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς 1 Reg. 17, 39; Act. 3, 8; ከሀለ፡ ሠጊረ፡ ዘእንበለ፡ በትር፡ Clem. f. 131; *Christus* በዘባነ፡ ባሕር፡ ይሤግር፡ βαδίζει ἐπὶ νώτου θαλάσσης Cyr. f. 103. 2) ut videtur: *grassatorem, vagum, planum esse*: ይሠግር፡ (v. ይሤግር፡) ወይሰክር፡ Deut. 21, 20.

አሥገረ፡ II, 1 et አሠገረ፡ II, 2 *intercalare*, c. Acc. diei vel mensis, Abush. crebro, ut: *Judaei* ለለ፲፱ዓም፡ ያሠግሩ፡ ፩ወርኀ፡ ወተከውኖሙ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ፲ወ፫ወርኀ፡ Cap. 3.

ሥግረት፡ n. act. *gressus, incessus*: ኍለቈ፡ ኵሎ፡ ሥግረትየ፡ πάντα τὰ διαβήματά μου Job 31, 4.

ምሥጋር፡ subst. *gressus, passus*: (stadiodromus) ዘይረውጽ፡ ኢይኤጽር፡ ኀበ፡ ምሥጋሪሁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ኀበ፡ ዕሤቱ፡ Chr. ho. 7; ዘኢይክል፡ ይትሐወስ፡ ወኢየሐውር፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ Sap. 13, 18. Est nomen mensurae sive spatii, vel ምሥጋረ፡ እግር፡ vel ምሥጋር፡ per se *passus* F. N. 37; Herm. p. 20; Act. 7, 5 rom.; Deut. 2, 5; Chr. ho. 25.

ሠግር፡ subst. *intercalatio, embolismus* [amh. ስግር፡ id.] Abush. 2 seq., ut: ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ወርኀ፡ ለለ፡ ፫ዓመት፡; vel: በራብዕት፡ ዓመት፡ ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ዕለተ፡, vel: ይሰምይዎ፡ ለወርኀ፡ ሠግር፡ ጳጕሜን፡, vel: ወትከውን፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ሠግረ ።

ሠግራዊ፡ adj. rel. *intercalaris*, ut: ዓመት፡ ፀሓይ፡ ሠግራዊት፡ *annus solaris intercalaris* Abush. 17.

አሥጋሪ፡ n. ag. II, 1: *intercalans*: ትሰመይ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ አሥጋሪተ፡ ወርኀ፡ Abush. 30.

II. ሠገረ፡ rad. inus.; סָגַר *claudere* شَجَرَ *ligavit, freno cohibuit*; ሸጐረ፡ *pessulo occludere*; vicina sunt verba primae ח ut חָגַר al.

አሥገረ፡ II, 1 et አሠገረ፡ II, 2 *illaqueare, irretire; laqueis, retibus, hamis capere* abs. Kuf. 26. 37; feras Cant. 2, 15; Prov. 12, 27; transfertur ad homines: ያሠግር፡ πιάζει Sir. 23, 21; ከመ፡ ኢታሥግርከ፡ በግሕሉታ፡ 9, 4; ያሠግሩ፡ ሰብአ፡ Jes. 8, 15; Hos. 5, 1; ያሤግር፡ ብእሴ፡ Prov. 5, 22 var.; 6, 26 var.; 1 Reg. 28, 9; ውዑግሆሙ፡ ለእለ፡ ያሠግርዎ፡ ለበቢሎን፡ Jer. 27, 46; in specie: *piscari* Matth. 17, 27; Marc. 1, 16 (retia jacere); Luc. 5, 10; Jer. 16, 16; አሥግረኒ፡ እምባሕረ፡ ኀጢአት፡ Enc. 30 Mag.

ተሠግረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡በአዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbibus: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictores, milites custodiae appositi, carcerum custodes:* Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator:* **ብትክ፡እምኔነ፡መሣግረ፡ዘአስተጻለወ፡አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋርያን፡** sc. anguium Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ከነ፡አሥጋሬ፡ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡** *piscator* Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus:* παγίς **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡እግሩ፡ውስተ፡መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡መሣግረ፡ይቅትሉ፡ሰብአ፡** Jer. 5, 26. 31, 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡መሥገርተ፡ውስተ፡መላትሒኪ፡** Hez. 29, 4; ϑήρευμα Koh. 7, 26; δίκτυον Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Joh. 21, 6; ἀμφίβληστρον Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; σαγήνη **ይረብቡ፡መሣግሪሆሙ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; βρόχοι Prov. 22, 25; ἄγκιστρον 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርተ፡ገሬፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis:* **ዐገተከ፡መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena,* ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (שְׂבָכָה). — *Voc. Ae.:* **መሥገርት፡ዘ፡መጽመጃ፡**

ሠገወ፡ rad. inus., quae proprie *crescere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. שְׂגָא שְׂגָה (تَجُوجَى أَشْجَع); a *crescendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** *caro* et *corpus.* Vestigia ejusdem notionis habes sub شَجْمٌ *hominis corpus* vel *collum.*

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡**(**ሥጋዋት፡** habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro,* α) vivi corporis σάρξ, σάρκες: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ነፍስትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበሰክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኀልቅ፡ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ወማእሰየ፡** Thren. 3, 4; **ሥጋ፡ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ሥጋ፡አዋልዲሆሙ፡** σάρκας Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ሥጋ፡ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus:* **ዘሥጋ፡**, ut: **ልብ፡ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እለ፡ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis: **እስመ፡ሥጋ፡እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; hoc sensu fere ubique: **ዘሥጋ፡** *carneus* adhibitum invenies: **ኵሉ፡ዘሥጋ፡** πᾶσα σάρξ Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66, 24; **እምላከ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ኮነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 5, 7. 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) opponitur mortuis: **እለ፡ይረክቡ፡ሙ፡በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam *consanguineos* significat: **ሰብኡ፡ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) verecundiae causa usurpatur pro *pudendis:* Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam **ነፍስት፡** magis usitatum est); **ተንሥአ፡ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* σῶμα a) vivum: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corpora* Chr. ho. 6. Translate: **፩ሥጋ፡ንሕነ፡በክርስቶስ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ምሥዋዕ፡** *corpus altaris.* b) mortuum, *cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ሥጋየ፡ላዕለ፡ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ጸበል፡** Clem. f. 157; truncus decollati Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare:* **ሰበ፡ይፈቅድ፡ሰብአ፡ይክሥት፡ነገረ፡ኀሊናሁ፡ያሠግዎ፡በልሳኑ፡** Fid. Jac. Bar.

ተሠገወ፡ III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri,* de Christo: ἐν σαρκὶ γενέσϑαι Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠጊዎ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርስቶስ፡ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; Mavâs. 28; H. Ab.; **ተሠግዎ፡** Org. 1; **ተሠግዎቱ፡ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ሰበ፡ይሠገው፡በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግው፡ part. *incarnatus, corporatus:* **እስመ፡እግዚ"፡ሥግው፡ውእቱ፡** Θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ዘኢሥግው፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., *ad corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis:* **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ዘንኔ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኀጢአት፡ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ሥጋዌ፡ subst. 1) *incarnatio, corporatio*, saepissime de Christi incarnatione in libris theologicis, ut Chrys., Haim. Ab.; በ፳፻ወ፴ወ፭ዓመት፡ እምሥጋዌ፡ F. N. f. 7. 2) *natura corporea* i. e. *humana* Christi, ut: (egressus est ex utero virginis) ምስለ፡ሥጋዌ፡ዘነሥአ፡እምኔሃ፡ Org. 2. 3) *homilia* vel *sermo de incarnatione Christi*, Pl. ሥጋውያት፡ Lud. e V. S.

ትሥጉት፡ subst. *incarnatio, corporatio*, σάρκωσις Christi, saepissime in Cyr. ut ad Th. f. 9; በእንተ፡ትሥጉቱ፡ለመድኀኒነ፡ περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ad Reg. f. 29; እሚን፡በትሥጉት፡ወልድ፡ F. M. 27, 8; Org. 2.

ምሥጋው፡ subst. *locus incarnationis*: መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀደሳ፡ለወለተ፡ሥጋዊያን፡ (sc. Mariam) ከመ፡ትኩን፡ምሥጋወ፡ለአምላክ፡ዙሉ፡ዘሥጋ፡ M. M. f. 175.

ሠጠቀ፡ I, 1 [i. q. صَدَعَ סָדַק ܨܕܩ; vic. ሠጠጠ፡ q. v.] Subj. ይሥጥቅ፡ (Sx. Jac. 5) A) trs. 1) *scindere, discindere, findere, disrumpere* σχίζω Sap. 5, 11; διαῤῥήγνυμι Job 28, 10; Hab. 3, 9; Ps. 73, 16. 77, 16; ወውእቱ፡ሠጠቃ፡ለምድር፡ διώρισεν Jes. 45, 18; ἐτμήθη Ex. 36, 10; መበርቅት፡እንዘ፡ይሠጥቁ፡አብያተ፡ Form. Conf.; (Julium Caesarem) ሰመይዎ፡ቄሳር፡በእንተ፡ዘአውፅእዎ፡ሕያዎ፡ሠጢቆሙ፡ከርሠ፡እሙ፡እስመ፡ትርጓሜ፡ቄሳር፡በልሳኖሙ፡መታሪ፡እሙ፡ሥጡት፡ እምሥጥቀት፡ Jsp. p. 313; ኢሳይያስ፡ዘሠጠቅዎ፡ለክልኤ፡ክፍል፡በሞሠርት፡ዕፅ፡ M. M. f. 52. 2) *perrumpere* 2 Reg. 23, 16. B) intr. ሠጥቀ፡ *scindi*: መሠርይ፡ተናገረ፡ላዕለ፡ከይሲ፡ወሠጥቀ፡ለ፪ክፍል፡ Sx. Sen. 7 (nisi ተሠጥቀ፡ legere malueris).

ተሠጥቀ፡ III, 1 pass. et refl.: ነፋስ፡ተሠጥቀ፡በሐጽ፡ Sap. 5, 12; Gen. 7, 11 var.; Num. 16, 31 var.; Ps. 140, 8; Act. 1, 18; ሕዝብ፡(እስራኤል፡) ዘተሠጥቀ፡ሎሙ፡ባሕር፡ Jsp. p. 367; ጸላዕት፡ተሠጥቀ፡ Clem. f. 218.

ሥጡቅ፡ part. *scissus, fissus, diruptus*: ምብኣሒ፡ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ (v. ሥጡጥ፡) Job 32, 19; ቈጽለ፡ወርቅ፡ሥጡቅ፡ Org. 3 (vid. Ex. 36, 10); ሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ማእከሉ፡ *ungula bifida, bisulca* Lev. 11, 3—7. 26.

ሥጥቀት፡ n. act. et subst., Pl. ሥጥቀታት፡, *scissio, rima, fissura, incisura, hiatus*: ስጥቀት፡ገቦ፡ (martyris) በመጥባሕት፡ Sx. Sen. 27 Enc.; እንተ፡ሥጥቀት፡አረፍት፡ *per rimam parietis* Abush. 50; ከመ፡ሥጥቀተ፡ፈለግ፡ውስተ፡መሬት፡ διακοπή Job 28, 4; Pl. ሥጥቀታት፡ *fossae* vel *fissurae, quae in terra* Lud. comm. hist. p. 499 nr. 26.

ሠጠየ፡ inus.; שָׂטָה ܣܛܐ *recedere, deflectere* a via, ad peccata; coll. شَطَّ et ሣጠ፡

ተሠጥየ፡ III, 1 1) *a recta via abduci, seduci, evagari, se effundere* (in libidinibus), ἀπατᾶσθαι: እመቦ፡ዘተፈገዐ፡ወተሠጥየ፡ Herm. p. 58; ዘይፈግዕ፡ወይሠጠይ፡ ibid.; ኢይሰጠይ፡ውስተ፡ስክር፡ Tit. 2, 3 Platt. 2) *aberrare mente, alienari mente, consternari*: ብዙኃን፡እለ፡ተሠጥዩ፡ልቦሙ፡በእንተ፡አንስት፡ ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις 1 Esr. 4, 26; ተመስወ፡ልቦሙ፡ወተሠጥየ፡ (v. ተመስየ፡) κατεπλάγησαν Jos. 5, 1. — *Voc. Ae.*: ተሠጥየ፡ዘ፡ተቀደደ፡ ።

ሥጡይ፡ part. *errore deceptus, alienatus, consternatus*, de mente Herm. p. 55.

ሥጥየት፡ n. act. et subst. *seductio, effrenatio, intemperantia*, ἀπάτη Herm. p. 58. 59; κῶμοι 1 Petr. 4, 3. — *Voc. Ae.*: ሥጥየት፡ዘ፡ስክር ።

ሠጠጠ፡ I, 1 [vic. ሠጠቀ፡ q. v. et شَطَى; arab. شَتَّ, شَلَّ, شَقَّ *separandi* et *disgregandi* significatum habent] Subj. ይሥጥጥ፡ 1) *scindere, discindere, divellere, dirumpere*, vestem Gen. 37, 29; Lev. 10, 6. 21, 10; Job 1, 20. 2, 12; Koh. 3, 7; Esth. 4, 1; Judith 14, 16; Jes. 37, 1; Jer. 43, 24; Joel 2, 13; Hez. 44, 21; 2 Esr. 9, 3; Matth. 26, 65; Joh. 19, 24; ኢትሥጥጥ፡ልብሰተ፡ሥጋዌሁ፡ Cyr. f. 121; litteras Job 31, 37; እሠጥጥ፡መጽሐፈ፡ኅጣውኢከ፡ Sx. Haml. 8; aquam maris Ex. 14, 21; ventrem alcjs: ሠጠጡ፡ከርሦ፡ Jsp. p. 370. 2) *abscindere, avellere* 1 Reg. 15, 28. 28, 17; Hez. 13, 20. — *Voc. Ae.*: ሠጠጠ፡ዘ፡ቀጠጠ፡ v. ቀደደ፡

ተሠጠ፡ III, 1 pass. et refl. *scindi, discindi, dirumpi*, de veste 1 Reg. 15, 27; velo Matth. 27, 51; Marc. 15, 38; Clem. f. 218; nube: ኢይሠጠጥ፡ደመናሁ፡በታሕቴሁ፡ Job 26, 8; terra Num. 16, 31 (v. ተሠጥቀ፡); utre vini Jos. 9, 11; fontibus abyssi Gen. 7, 11 (v. ተሠጥቀ፡); aqua lacus Hen. 89, 24; stellis 4 Esr. 3, 10.

ሥጡጥ፡ part. *scissus, ruptus, lacer*: ሥጡጥ፡አልባሲሁ፡ 1 Reg. 4, 12; 2 Reg. 1, 2; Jes. 36, 22; Jer. 48, 5; 4 Esr. 9, 39; ዝቅ፡ሥጡጥ፡ Jos. 9, 2; ሥጡጥ፡መታክፉ፡በሰይፍ፡ Sx. Ter 2 Enc.; ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአጽርቅተ፡ዙሉ፡ነዋሚ፡ Prov. 23, 21.

ሥጠት፡ n. act. et subst. 1) *scissio, diruptio*: በእንተ፡ሥጠት፡መንጦላዕት፡ምዙራብ፡በጊዜ፡ተሰዓት፡ M. M. f. 146. 2) *scissura, ruptum, pars abscissa* Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; 3 Reg. 11, 30. 31.

ሠጣጢ፡ n. ag. *scissor, lacerator, ruptor* Lud. e Mss. Colb.; (Caesar) ሠጣጤ፡ከርሥ፡ *Voc. Ae.* (coll. sub ሠጠቀ፡).

ሠጸረ፡ (vel ሠፀረ፡) I, 2, raro I, 1 [شَصَرَ *cornu percussit, confodit hasta*; شَطَرَ *bipartivit*; vic. شَجَرَ] *findere, diffindere*, ligna Gen. 22, 3; Kuf. 18; ዘይሤጽር፡ዕፀወ፡ Koh. 10, 9; Jer. 26, 23; 1 Reg. 6, 14; ምሳር፡ዘይሤጽር፡ (at Platt: ሞሰር፡ዘይሠፅር፡ p. 79) Did. 10; Imprt. ሠጽርዎ፡ለያዎ፡ Gad. T. H.; ጽንሕ፡መልአክ፡ይሠፅርከ፡ (v. ይሥፅርከ፡) በሰይፍ፡ (πρίσαι σε) Dan. ap. 1, 59; Org. 5; ventres gravidarum 4 Reg. 8, 12 var.; 15, 16 var. — *Voc. Ae.*: ሠፀረ፡ዘ፡ገመሰ፡; *aliud*: ይሤጽር፡ዘ፡ይቄርጽ ።

ተሠጸረ፡ III, 2 *findi, diffindi*: ተሠጸረ፡ጕንደ፡ጣዖት፡ወተቀጥቀጠ፡ግልፎ፡አማልክት፡ M. M. f. 43.

ሥጹር፡ part. *fissus*: ሥጹር፡ለክልኤ፡ M. M. f. 297.

ሥጸር፡ subst. *assula, schidion*: ሥጸረ፡ዕፅ፡ (ejus oculum laesit) Gad. T. H.

ሠጽር፡ ut videtur: *ungula bisulca*; *Voc. Ae.*: ሠጽር፡ሰኰና፡ብ፡ጽፍር ።

ሣጹን፡ (vel ሣፁን፡) subst., plerumque m., Pl. ሣጹናት፡ (Sx. Nah. 29), 1) *vas* vel *loculus quivis, in quo quid reconditur, scrinium, armarium, cista, arca, capsa*: (dives) ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ሣጹኑ፡ዚአሁ፡ Lud. e Mss. Colb.; recondendae pecuniae F. N. 39; *si quis furatur* እምወ

ርቀ፡መበአ፡ዘሣፁን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl.: ሣጹን፡ልቡና፡ *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; ሣጹን፡ሕግ፡ Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) ገብረት፡፪ሣጹን፡ከመ፡ሣጹን፡ምውታን፡ ወበአት፡ውስተ፡፩ወወልዳ፡በአ፡ውስተ፡ካልኡ፡ ibid. p. 323.

[Amharice: ሣጽን፡ vid. Isenb. p. 45; arab. شَاصُونَةٌ, quod *vas fictile, vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e צָנַן صان *reposuit, recondidit, asservavit* (coll. صِنّ); syllaba prima ሣ vel e ጸ vel e ጸን retusa videtur; idem est hebr. צִנְצֶנֶת Ex. 16, 33.].

ረ፡ litera alphabeti Aethiopici sexta, quae ርእስ፡ appellatur.

ራህርህ፡ vid. sub ራኅርኅ፡

ረሐለ፡ id. quod ረሐነ፡ q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est ርሕፀ፡ q. v.; praeterea cfr. رَشَّ et رَشَّ] *madere, humore conspergi, humidum esse*: ይርሕሱ፡አድባር፡እምደሞሙ፡ βραχήσεται Jes. 34, 3; rore Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, madefacere* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; ያርሕሰሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምድረ፡ኀበ፡ቆመ፡ Gad. T. H.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. ላዕለ፡ *super* alqm Ss. Req.

ርሑስ፡ part. (pro feminino ርሕስት፡ nonnumquam ርስሕት፡ reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus*: ምድር፡ርሕስት፡ወጥልልት፡እማይ፡ትወልድ፡ዕጼያት፡ብዙኀ፡ (ἡ σφόδρα δίυγρος γῆ) Chr. Ta. 29; ጸጕረ፡በግዕ፡ (Gideonis) ርሕስት፡እምጠል፡ Sx. Tachs. 16; ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሑስ፡ III Sal. Mar. 2; አቅረበ፡ኀቤሁ፡ኀብስተ፡ይቡሰ፡ወርሑሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወጼው፡ Phlx. 132; ሕፍነ፡ዐተር፡ዘርሑስ፡በማይ፡ Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. רָחַק ـمّـ; amh. ራቀ፡] Subj. ይርሐቅ፡, Imprt. ረሐቅ፡ 1) *procul abesse, remotum esse, distare*, c. c. እምነ፡ Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; ርሕቀ፡እምኔየ፡ረድኤቱ፡ Job 6, 13; ርሕቀ፡ጽድቅ፡እምኔሆሙ፡ Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; ነዋኅ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡ Jes. 29, 13; ርሕቀ፡አምላክ፡እምኔየ፡ 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; ቅብዕ፡እምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡ Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse*: ኢይርሕቅ፡ኵሉ፡ቃልየ፡ οὐ μὴ μηκύνωσι Hez. 12, 28. Nota: ርሕቀ፡ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡ *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere*: ረሐቁ፡ረሐቁ፡ወፃኡ፡እምህየ፡ Jes. 52, 11; ረሐቅ፡እምኔየ፡ πόρρω ἀπ' ἐμοῦ 65, 5; Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; ይርሕቁ፡እምኔየ፡ Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13; Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subjunctum invenies, ut: ኢይርሐቀ፡ *ne tibi* i. e. *a te discedat* Prov. 3, 3; ኢትጕንዲ፡ርሒቆቶ፡ Sir. 13, 10. a) recedere ab aliquo i. e. eum *missum facere*: ረሐቅ፡እምኔሁ፡ Job 14, 6. b) *deficere* ab aliquo: 2 Par. 21, 8; እምእግዚ"፡ይርሕቅ፡ልቡ፡ Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere* a consuetudine: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; ረሐቂ፡እምዐመፃ፡ Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, removere* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; ከመ፡ያርሕቁክሙ፡እምብሔርክሙ፡ Jer. 34, 8; c. እምነ፡, ut: χωρίζειν ἀπό (sine objecto) Sap. 1, 3; አርሕቅ፡መዐተ፡እምልብከ፡ Koh. 11, 10; Job 22, 23; አርሕቃ፡ለሐዘን፡እምኔከ፡ Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡እምኔክሙ፡ Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; አርሐቅኒ፡እምሕይወትየ፡ Job 30, 22. a) ubi Infin. subjunctum habet, adverbiis *longe, procul* exponere licet: Ps. 54, 7; አርሕቅ፡ገዪፈ፡እማኅፈድ፡ Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere*: Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere*: እምጻእከዋ፡ለጽድቅየ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያጕንዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et ተራሐቀ፡ III, 3 *se removere, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; ተራሕቆ፡ Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. እምነ፡, ut: ኢይትራ(ረ)ሐቁ፡፩፩እምካልኡ፡ Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. ምስለ፡, ut Gen. 31, 49; vel c. Acc., ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; ይትራ(ረ)ሐቁኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡ Jes. 49, 19; ተራሐቆሙ፡ንስቲተ፡ *paululum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere*: እለ፡ትትረ(ራ)ሐቁ፡እምነ፡ጽድቅ፡ Jes. 46, 12; ተራሕቆትኪ፡ ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; እለ፡ይትረሐቁ፡እምእግዚ"፡ Jes. 45, 24. b) *abhorrere* a re, *aspernari* Num. 14, 31; ከመ፡ትትረሐቅኒ፡ (var. ትርሐቅኒ፡) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere*: ተረሐቅ፡ ἀπόσχου Prov. 23, 4; *se recipere* ተራሕቆ፡እምዓለም፡ (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel አስተረሐቀ፡ IV, 1 et አስተራሐቀ፡ IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatio intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቆሙ፡ 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed አስተረሐቆሙ፡); አስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡ (v. አርሕቅዎሙ፡) Dan. ap. 1, 51; እፎ፡ታስተራሕቆ፡ (sc. Deum triunum ejusque personas) ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡ M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, እምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተረሐቆ፡ Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere*, ἐμάκρυναν Ps. 128, 3.

ርሑቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans*: ርሑቅ፡ብሔር፡ Jes. 13, 5. 43, 6; ርሑቅ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; ርሑቅ፡ቆመ፡እምኔነ፡ Jes. 59, 11; ርሑቃን፡ወቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. እምነ፡ Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. a) rarius de tempore, ut Hen. 1, 2; ሰዐ፡ጦቱ፡ርሑቅ፡ Hed. 3 Enc.; (aliâs ነዋኅ፡). b) de gradibus cognationis et affinitatis: ርሑቃን፡አዝማድ፡ (opp. ቅሩባን፡) F. N. 42, 2. c) *alienus a* re: ርሑቅ፡እምፍትወት፡ሥጋ፡ Sx. Mij. 28 Enc.; ርሑቀ፡መዐት፡ *alienus irae, tardus ad iram*

μακρόθυμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) ርሑቀ፡ *longe, procul* Ex. 20, 18. 21; እኁ፡ ዘርሑቀ፡ የኀድር፡ Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) እምርሑቅ፡ *e longinquo, procul, eminus* Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡ Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) እስከ፡ ርሑቅ፡ *usque in longinquum* vel በርሑቅ፡ *in longinquo* 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ፡ subst. *longinquitas* loci Org. 2.

ርሕቀት፡ n. act. et subst. 1) *discessus, absentia:* አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮምያ፡ ወርሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 338. 2) *longinquitas, intervallum,* de loco et tempore: ርሕቀተ፡ ፍኖት፡ Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; በርሕቀተ፡ መዋዕል፡ ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቂ፡ n. ag. *apostata:* ርኩሳን፡ ወረሓቅያን፡ እምስብሐተ፡ እግዚ"፡ βέβηλοι καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 *procul amovens:* ትሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድኅንኒ፡ እመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡ Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 *intervallo a se invicem sejunctus:* በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቃት፡ Phlx. 79.

ርሕቅና፡ subst. 1) *longinquitas:* ለይእቲ፡ ኢያጸርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡ (*eam non irritam reddit*) F. N. 37. 2) *disstantia, discrimen:* (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) ረከበ፡ በማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

ርሕበ፡ I, 1 [رَحُبَ רָחַב] Subj. ይርሐብ፡ *amplum, latum, spatiosum esse* vel *fieri, dilatari:* ርሕበት፡ አረፍት፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 58; ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ፡ Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐበ፡ II, 1 *latum, amplum, spatiosum facere, dilatare, ampliare:* ብሔረ፡ Gen. 9, 27; ደወለ፡ Deut. 12, 20; Am. 1, 13; አርሕቢ፡ መታክለ፡ ዘደብተራኪ፡ Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡ *ut muri ruinam ampliorem facerent* Jsp. p. 358; አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ እምፃማሁ፡ Sap. 10, 10. a) *spatium amplum dare* alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) *late aperire*, os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕበ፡ III, 1 pass. et refl. *dilatari, ampliari* Jer. 2, 24; እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኑኀ፡ አየራት፡ Lit. Chr.; ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. *latus, amplus, spatiosus:* ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) በምሕረቱ፡ ርሕብት፡ *in misericordia sua late patente* (omnes amplectente) F. N. 10.

ርሒብ፡ adj., fem. ረሓብ፡ *amplus, latus, spatiosus* (*capax, laxus*): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; ምድር፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡ 2 Esr. 19, 35; ምድር፡ ርሒብ፡ πεδία Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; ገዳም፡ ርሒብ፡ Hez. 32, 4; ዐባይ፡ ሀገር፡ ይእቲ፡ ወረሓብ፡ 2 Esr. 17, 4; ሙሐዘ፡ ማይ፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡ Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7, 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: ብእሲ፡ ነዋኅ፡ መንፈስ፡ ወርሒበ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ ወብእሲ፡ ድኩም፡ ሕሊና፡ ወጸቢበ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; ትእዛዝከ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ፡ Ps. 118, 96.

ርሕብ፡ subst. 1) *amplitudo, laxitas,* πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) *latitudo* Gen. 13, 17; ርሕበ፡ ምድር፡ Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (ጽፍሕ፡ 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὖρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) ርሕበ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡ Lit. Epiph.; ኢያገምራ፡ (Trinitatem) ርሕበ፡ ዓለም፡ Ath. de Trin.

ራሕብ፡ subst. i. q. ርሕብ፡, *amplitudo, latitudo:* portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὖρος 2 Par. 3, 3; ራሕበ፡ ለባሕር፡ Job 11, 9 var.; 38, 18; አልበ፡ ራሕብ፡ Hen. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος ራሕበ፡ (v. ረሐበ፡) ዘባኑ፡ Job 15, 26; ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; በራሕቡ፡ ለዓለም፡ Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ፡ subst. i. q. ራሕብ፡, Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕበት፡ n. act. et subst. 1) *ampliatio, dilatatio:* ፈቂዶ፡ ርሕበተ፡ መካን፡ ለፀብእ፡ ለእሊአሁ፡ Jsp. p. 372. 2) *amplitudo:* ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡ Fal. f. 58.

ረሓቢ፡ n. act. *amplificator*, ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. መራሕብት፡ 1) *locus amplus, spatium amplum, planities* πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρυχωρία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. መጽብብ፡). 2) *platea, vicus* πλατεῖα Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6, 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30, 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕበ፡ *esurire* vid. sub ርኅበ፡

ረሐነ፡ et rarius ረሐለ፡ I, 1 [i. q. رَحَلَ] Imprt. ረሐን፡ vel ረሐል፡, *sternere* vel *insternere* jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti: Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et ላዕለ፡ jumenti Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — *Voc. Ae.:* ረሐነ፡ ዘ፡ ጫዐነ ።

ርሕየ፡ rad. obsol.; הֵרִיחַ, [illegible], رَاحَ *odorari, olfacere.*

ርሖ፡ subst., *odor suavis,* nec non: *planta odorata:* ርሖ፡ አፈው፡ Cant. 5, 13. 8, 2; ወጼና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምኵሉ፡ ርሖ፡ አፈው፡ Clem. f. 50; M. M. f. 28; ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይሤኒ፡ እምኵሉ፡ ርሖ፡ አፈው፡ Org. — *Voc. Ae.* inter plantarum nomina: ርሖ፡ ዘ፡ እርያን፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi ርሖ፡ *balilicam* seu *ocymum* exponebat [cfr. رَيْحَانٌ *ocymum* vel *omnis planta odorata*].

ርሕፀ፡ vel ረሐፀ፡ I, 1 [arab. رَحَضَ *lavit;* pass. *sudavit* copiosius sub finem febris; רָחַץ *lavit;* vic. ርሕሰ፡ q. v. et رَشَحَ] *sudore manare, copiosius sudare:* ይርሕፁ፡ አፍራስ፡ (quibus ille vehi solebat) እምጽንዐ፡ ኀይሉ፡ Gad. T. H.; ወረሐፀት፡ (v. ወርሕፀት፡) ነፍሱ፡ ለንጉሠ፡ ሶርያ፡ ἐξεκινήθη (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11.

ርሑፅ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐፅ፡ subst. *sudor copiosior.* — *Voc. Ae.:* ሐፍ፡ ወረሐፅ፡ ዘ፡ ወዝፅ፡

ረሐፀ፡ *tenerum esse* vid. sub ረኀጸ፡

ራማ፡ n. prgr., sc. רָמָה *locus editus;* Aethiopibus est *nomen coeli tertii,* Lud. sine auct.; ስዱሳ፡ ሀገረክሙ፡ ሀገረ፡ ሣልሲት፡ ራማ፡ Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. رمح *confodit hasta;* ረምሐ፡ ዘ፡ ወጋ፡ Rad. Abb.

ረምሕ፡ (et ርምሕ፡ Lud.) subst., plerumque m., Pl. አርማሕ፡, Pl. Pl. አርማሐት፡ (Lud.), [רֹמַח, ܪܘܡܚܐ, رُمْح] *lancea, hasta (longior):* λόγχη Jud. 5, 8; δόρυ Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; σειρομάστης Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ረምሑ፡ (v. ዕፀ፡ ኵናቱ፡) 1 Reg. 17, 7; κοντοί Hez. 39, 9; ረምሕ፡ ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; Org. 2; እለ፡ አርማሕ፡ δορατοφόροι *lancearii* vel *hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.:* ረምሕ፡ ዘ፡ ሰላጤን፡

ረመመ፡ rad. inus.; arab. رمّ a) *labiis decerpere, comedere, rodere* (unde רִמָּה رِمَّة *putredo, teredo;* رمّ *computruit*), b) IV *silere.* Videas, annon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub דמם (שׁמם) et صمّ (صَمَتَ) habent, vid. ደመመ፡ et ጸመመ፡. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt ܪܡ et آراميدن).

አርመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere,* σιωπᾶν Job 16, 6. 18, 3; Thren. 2, 10; ሀሎ፡ ዘያረምም፡ እንዘ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62, 1. 64, 12; እንበለ፡ አርምሞትኪ፡ Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; σιγᾶν በዕለ፡ ለእመ፡ ነበበ፡ ኵሉ፡ ያረምም፡ Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; አርምሚ፡ Tob. 10, 6; አርመመ፡ ኵሉ፡ σιγὴ ἐγένετο Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea: አርመመ፡ ስብሐቲን፡ 4 Esr. 10, 29; ከመ፡ እጸመም፡ ወአርምም፡ Job 13, 19; አፉሁ፡ ያረምም፡ Asc. Jes. 6, 11; παύεσθαι Job 18, 2; አርምም፡ Kuf. 12; Job 21, 3; ይሴብሑከ፡ መላእክት፡ በኢያርምሞ፡ Kid. f. 16; de fluctibus: አርመመ፡ ማዕበል፡ Ps. 106, 29; አርምሞ፡ *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. እምነ፡, ut: አርመመት፡ እንከ፡ እምበርከ፡ Kuf. 25; አርምሞ፡ እምጋእዝ፡ Prov. 20, 3 var.; አርመመ፡ ጠቢት፡ እምኀበ፡ ይጼሊ፡ Tob. 14, 1. b) c. እንዘ፡, ut: ኢታረምም፡ እንዘ፡ ትበክዮ፡ Tob. 10, 7. c) c. ለ፡ i. e. vel *tacite exspectare:* ታረምም፡ ለመድኀኒተ፡ እግዚ" Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstare ei: Ps. 49, 21; Apoc. 2, 20. d) *cum silentio praeterire* παρόψεται Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere,* ἡσυχάζειν Job 3, 26. 32, 1. 7; ኢያረምም፡ ወኢያዐርፍ፡ Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; ኵላ፡ ምድር፡ ትነብር፡ ወታረምም፡ Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; ዕሩፋን፡ እለ፡ ያረመሙ፡ ἡσυχάζοντες ἐν ἡσυχίᾳ Hez. 38, 11; አርመመ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere:* አርምም፡ አፉከ፡ Sir. 35, 8; አርመሞሙ፡ ለሰብእ፡ Jsp. p. 344; አእፍ፡ አመ፡ ያረምመኪ፡ ሞት፡ እፎ፡ ትከውኒ፡ Genz. f. 27; ያርምም፡ ልሳኖ፡ እምእኪት፡ 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare:* ዘያረምሞ፡ ለባሕር፡ Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticeri, silentio praetermitti:* ኢይትረመም፡ ስምከ፡ Kuf. p. 78 ann. 10; ወትትረመም፡ መለኮቱ፡ σεσιωπημένης αὐτοῦ τῆς θεότητος Cyr. ad Th. f. 17.

አስተራመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere* vel *imperare, ad silentium redigere,* abs.: እንዘ፡ ይሴብሑ፡ ሕፃን፡ ለእግዚ"፡ መኑ፡ ያስተራምም፡ M. M. f. 91; ወሌዋውያን፡ ያስተራምሙ፡ ወይቤልዎሙ፡ ለሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere:* አስተራመመ፡ ሁከታ፡ ለነፍስ፡ F. N. 43, 12; ባሕረ፡ እምነ፡ ተሀውኮ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; ንሕነ፡ ንፈቅድ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ ጽኑዐ፡ በዘንከላ፡ ተሰውሮ፡ እምዝንቱ፡ አርዌ፡ (sc. a corde humano) ወናስተራምሞ፡ ለዝሉፉ፡ (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ርሙም፡ part. *tacitus, silens:* እግዚ"፡ ርሙም፡ በውቃቤ፤ ወኢመስተበቀል፡ በይዋሂ፤ M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens:* (ምውት፡) መርምመ፡ ልሳን፡ እምጽዋዒክሙ፡ *cujus lingua vobis vocantibus tacet* Genz. f. 89; እስመ፡ ጸላዕትነ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡ ልሳነነ፡ መርምመ፡ እምእከይ፡ (*injurias tacite ferentem*) ያረመሙ፡ f. 86. 2) *tranquillans, sedans:* እግዚ"፡ ኀያል፡ መርምም፡ ዘበቱ፡ ሥልጣን፡ ዘይፈርሁ፡ እምኔሁ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፡ ibid. f. 11.

አርማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus,* σιγηρός Prov. 18, 18; Phlx. 120; ብእሲት፡ አርማሚት፡ ወዐቃቢተ፡ ልሳን፡ Fal. f. 50.

መስተራምም፡ part. (IV, 3), ut videtur: *silentium obtinens:* ዘመስተራምም፡ በእንቲአሁ፡ F. N. 43, 1.

ረመረ፡ rad. inus., fortasse i. q. رمل.

መርመሬ፡ seu መርመራ፡ subst. *pera* [תַּרְמִיל ܬܪܡܠܐ]: (David) ኀምስተ፡ አእባነ፡ ልሑጻተ፡ ወክቡባተ፡ ጸዊሮ፡ በመርመራ፡ ἐν τῷ καδδίῳ Cyr. hom. f. 110; እስመ፡ ዘክርስቶስ፡ መርመሬ፡ እንተ፡ በምድር፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይእቲ፡ (allegorice) ibid. — *Voc. Ae.:* መርመሬ፡ ዘ፡ ውሳጤ፡ ቀሚስ፡ መምጠቂ ሁኒ፡ ይ፡

ረምስ፡ subst., Pl. አርማስ፡ [i. q. رَمَث; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; ናመጽእሙ፡ ወንገብሮሙ፡ ከመ፡ አርማስ፡ እንተ፡ ባሕር፡ 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.:* ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ፡; *aliud:* አርማስ፡ ዘ፡ የባሕር፡ ሳንሳ፡ መርከብሂ፡; *aliud:* አርማስ፡ ጌልያ፡ ብ፡ መርከብ።

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e መርሰሰ፡ q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. رمش *palpavit manu et extremis digitis cepit;* رمّث *concinnavit manu palpans* rem] *palpare* manu, *palpando vel contrectando quaerere:* ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) Job 5, 14. 12, 25; ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) ውስተ፡ አረፍት፡ ከመ፡ ዕዉር፡ Jes. 59, 10.

አርመስመሰ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሮማናት፡ [רִמּוֹן ܪܘܡܢܐ, رُمَّان, vid. Ges. thes. p. 1291; amh. ሩማን፡] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; ሮማን፡ ፈረዩ፡ Sx. Sen. 23

Enc.; Num. 13, 23. 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3; ስቴ፡ሮማን፡ 8, 2; ጽጌ፡ሮማን፡ Hez. 19, 10; de flore vel fructu mali punicae arte facto Ex. 28, 29. 36, 32. 33; Jer. 52, 22 seq.

ራምኖን፡ n. prgr. sc. ῥάμνος, *rhamnus*: ዕፀ፡ራምኖን፡ Jud. 9, 14. 15. — *Voc. Ae.*: ሬምኖን፡ (sic): ዘ፡ዶግ፡, de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመየ፡ I, 1 (?) *icere, ferire, jaculando petere* [רָמָה, رمى *jecit, jaculatus est*]: ረመየ፡ሥዕሎ፡ (*imaginem ejus*) Sx. Jac. 25 (paulo supra: ነሥአ፡ቀስቶ፡ወነደፎ፡ለሥዕለ፡ቅዱስ፡ቴዎድሮስ፡).

ተረምየ፡ (Lud.), **ተረመየ፡** (sec. meum codicem) III, 1 (?) *ici, ictu peti, ictu vulnerari*: መለኮት፡ (*divina Christi natura*) ተቀሥፈ፡ወኢሐመ፤ ተቀነወ፡ወኢተሰቀረ፤ ተረግዘ፡ወኢተረመየ፡ M. M. f. 115.

ርሙይ፡ part. *ictus hasta* Lud. sine auct.

ርምየት፡ et **ርሚት፡** n. act. et subst., Pl. ርምየታት፡ 1) *ictus, vulnus ictu inflictum*: (Thomas digitis contrectavit) ገቦ፡ሥጋሁ፡ወርምየተ፡ስቍረተ፡ቅንዋቲሁ፡ τὰς διατρήσεις τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; አርአየኒ፡ርምየታቲከ፡ (a Satana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) *vulnus, plaga, ulcus* eorumque *cicatrix* (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2. 10. 18. 19. 20. 22. 23. — *Voc. Ae.*: ርምየት፡ብ፡ውጋት ።

ረመፀ፡ I, 1 [رمض *torruit* vehementi ardore; *ferbuit* dies; amh. ረመጠ፡] *torrere* (trs.) igne, prunis: ይረምፁ፡በእሳት፡ M. F.

አርመፀ፡ II, 1 *adurere, exurere, extorrere* („proprie dicitur de sole fervido", Lud.): ታረምፆ፡ለሥጋነ፡ Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops σκελοῦσα legisse videtur. — *Voc. Ae.*: ታረምፆ፡ዘ፡ትተኩስ፡ታልሀብኚ፡ (v. ታልሕምኚ፡)ይ፡; *aliud*: ታረምፆ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተኩሰው፡; *aliud*: ታረምፆ፡ብ፡ትተኩሰዋለች ።

ረመፅ፡ subst., ut videtur id. q. amh. ርምጥ፡ *fervor favillae* vel *prunarum* M. F.

ረሥሐ፡ *callos contrahere, callosum fieri*, fortasse idem quod رثى *articulorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit*: hinc illustrare velim: እገሪከ፡ኢረሥሐ፡ οὐκ ἐτυλώθησαν Deut. 8, 4.

ረሥሐ፡ *squalere* vid. sub ረስሐ፡

ረሥአ፡ I, 1 [contiguae videntur radices רָזָה رزى *extenuatus, enervatus fuit*; رزح id.; رزأ et رزى *deminuit* rem] Subj. ይርሣእ፡, 1) *senescere, senem esse*: እስከ፡ይረሥኡ፡ Jes. **46, 3.** 65, 22. 23; ሬድፋደ፡ረሥአ፡ Tob. 14, 3; Job 21, 7; እልህቀ፡ወእረሥአ፡ 29, 18; Sir. 8, 6; ርሣእ፡በተግባርከ፡ **11, 20**; Kuf. 21. 27; ለረሢእ፡ፍጡነ፡ Kuf. 23; ረሢእ፡ጥቀ፡ **Gen. 25**, 8. 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; **Hebr. 11**, 11; ረሣእኩ፡እምአውስቦ፡ Ruth 1, 12; ዘይረሥአ፡እምአቡከ፡ Job 15, 10. 2) rarius de rebus: *senescere, aetate confici*: እመ፡ረሥአ፡ሥርዊ፡በምድር፡ Job 14, 8; Hebr. 8, 13; ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ወረሥአ፡መዋዕሊሁ፡ 4 Esr. 14, 8. — *Voc. Ae.*: ረሥአ፡ዘ፡አረጀ፡ዘንግዐሂ ።

አርሥአ፡ II, 1 *senescere facere*: ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ያረሥእ፡ትካዝ፡ Sir. 30, 24; (mulier maligna) ታረሥእ፡ውርዝውና፡ምታ፡ Fal. f. 58.

ርሥእ፡ subst., plerumque m., *senectus, senium*: በርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8. 48, 10; 1 Par. 29, 28; መዋዕለ፡ርሥእየ፡ Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; ማኅፀነ፡ርሥእ፡ 4 Esr. 3, 66; ርሥእ፡ወደዌ፡ Phlx. 52.

ርሥአት፡ n. act. et subst., id. Gen. 21, 2. 7. 37, 3. 44, 20 በርሥአቱ፡ Sir. 8, 6. 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥአን፡ subst., plerumque m., 1) *senectus, senilis aetas* Gen. 4, 23. 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; ጾር፡ርሥአኒሁ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 12; በርሥአኒከ፡ 25, 3; እስከ፡ርሥአኖሙ፡ Phlx. 54; እምድኅረ፡ርሥአኑ፡ወድክመቱ፡ Phlx. 52. 2) *senatus, seniores* Ex. 3, 16 γερουσία (sed አእሩግ፡ 3, 18).

ርሥእና፡ subst., m. et fem., *senectus* Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; እስከ፡ርሥእናሁ፡ Kedr. f. 67; ርሥእና፡ሠናይት፡ Sx. Nah. 22.

ራስ፡ subst. amhar., id. q. aeth. ርእስ፡ q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulgent.

ሬስ፡ nomen XX^ae alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20. 2, 20. 3, 57. 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo ሬስ፡ Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ፡ I, 1 [vic. est ረኵሰ፡ q. v., nec non ረስዐ፡] 1) *squalere, sordidum, pollutum esse*, de vestibus: ልብሱ፡ለእመ፡ረስሐ፡ኢየኀፅብ፡ Fal. f. 44; ልብስ፡ዘኢረስሐ፡ Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: ለእመ፡ረስሐ፡በሩካቤ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9. 10; sensu ethico ῥυπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub ረሥሐ፡ — 2) *reum* vel *sontem esse* vel *fieri* [cfr. רָשַׁע]: ረስሐ፡ውእቱ፡ለኵነኔ፡ Matth. 5, 21. 22; Clem. f. 179. 180 (ይረስሕ). — *Voc. Ae.*: ረስሐ፡ገመነ፡ረኰሰ፡ደመነ፡ተደነሰ፡ብ፡አደፈ፡

አርስሐ፡ II, 1 1) *squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere*: አልባሰ፡ Chr. Ta. 31; ታረስሕ፡አፉከ፡በኵስሕ፡ φύρεις βορβόρῳ τὸ στόμα Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; አሌ፡ሎቱ፡ዘአርስሐ፡ሥጋሁ፡በፍትወት፡ዝሙት፡ Clem. f. 97; እለ፡ያረስሑ፡ሥጋሆሙ፡በሕልመ፡ሌሊት፡ F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; መብዝኅቶሙ፡ለሰብእ፡ያረስሑ፡ነፍሶሙ፡ Chr. ho. 12. 2) *reum convincere, condemnare*: አርስሕዎሙ፡ዳንኤል፡እምቃሎሙ፡ Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕሰሐ፡ et **አርሰሐሰሐ፡** quinql. II (intens. vel freqnt.) 1) *sordidum, impurum reddere*: እንዘ፡ኢያርሰሐስሖሙ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Kid. f. 5; aquam *turbidam reddere* (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) *reum convincere, redarguere* 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3. 4; Org. 5; ወኢይትረከብ፡በላዕሌሆሙ፡ወኢምንትኒ፡ዘያርሰሐስሖሙ፡እምእግዚ"፡እምላከሙ፡ Clem. f. 90—91. —

Voc. Ae.: ያርሰሐስሐኒ፡ ዘ፡ ይዛለፈኒ፡; *aliud*: ያርሰሐስሐኒ፡ (v. ያርስሐኒ፡) ዘ፡ ይፋረድ፡ ያደፈርስኒ፡ ይ፡

ርሱሕ፡ part. 1) *squalidus, sordidus, impurus*, de vestibus ῥυπαρός Jac. 2, 2; Zach. 3, 3. 4; de argento (scoriis non purgato): ብሩር፡ ርሱሕ፡ (opp. ጽሩይ፡) F. N. 32; de agro: ያንጽሑ፡ ገራህተ፡ ልብየ፡ ርሱሐ፡ ከመ፡ ኢይፍረይ፡ አሜከላ፡ Sx. Sen. 1 Enc.; sensu ethico, ἀκάθαρτος Koh. 9, 2; ርኩስ፡ ወርሱሕ፡ Job 15, 16; እለ፡ ገብርዎ፡ ለዝንቱ፡ ምግባር፡ ርሱሕ፡ Clem. f. 82. 85; Org. 2) *reus, noxius, sons*: ርሱሕ፡ በቀትል፡ ὁ ἐν αἰτίᾳ φόνου Prov. 28, 17; ርሱሓነ፡ ከኑ፡ ለእለ፡ ይዘልፍዎሙ፡ Prov. 1, 23. (ርስሕት፡ passim pro ርሕስት፡ q. v.).

ረስሐ፡ „reus criminis, obnoxius culpae" Lud. sine auct.

ርስሐት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ርስሐታት፡ 1) *pollutio, sordes, squalor, macula*, (sensu physico et ethico) Job 9, 31. 11, 15; Jes. 4, 4; 1 Petr. 3, 21; ῥυπαρία Jac. 1, 21; σπῖλος Eph. 5, 27; ዘእንበለ፡ ርስሐት፡ ἄσπιλος *immaculatus* 2 Petr. 3, 14; ዘአልቦ፡ ርስሐት፡ ἀμόλυντος Sap. 7, 22; σκύβαλα እምኀሊናሁ፡ ለሰብእ፡ ተረከበት፡ ርስሐቱ፡ Sir. 27, 4; ርስሐት፡ ርኩስ፡ Kuf. 22; ርስሐተዝ፡ ዓለም፡ Herm. p. 57; ርስሐት፡ ሥጋ፡ ወመንፈስ፡ Did. 39; ይኩን፡ ንጹሐ፡ እምዙሉ፡ ነውራት፡ ወርስሐታት፡ F. M. 21, 3; ጌጋያት፡ ወርስሐታት፡ 1, 1; ርስሐታተ፡ ኀሊናተ፡ እኪት፡ Phlx. 103. 2) *culpa, crimen* Lit. Joh.; ከመ፡ ኢይኩን፡ (nobis communicatio corporis et sanguinis Christi) ለርስሐት፡ ወለኵነኔ፡ Lit. Apost.

ረስሐ፡ *callosum fieri* vid. sub ረሥሐ፡

ረስነ፡ I, 1 1) *fervere, ignescere, igne candere, excandescere*: πυροῦσθαι 2 Petr. 3, 12; ለእመ፡ ረስነት፡ (መቅጹት፡) Jsp. p. 289; Imprt.: ርስን፡ በቅንአት፡ M. M. f. 295. 2) *igne aduri* vel *amburi*: ኢውዕየ፡ ወኢረስነ፡ ምንተ ፤ እንዘ፡ በልብሱ፡ የዐቍር፡ እሳተ፡ Sx. Tachs. 5 Enc. — *Rad. Abb.*: ረስነ፡ ዘ፡ ጋለ ።

አርሰነ፡ II, 1 1) *ignire, candefacere*; deinde: *probare igne* metalla: ያረስን፡ ኀጺነ፡ Phlx. 7; Org. 3; አርሰንዋ፡ (ለመቅጹት፡) በእሳት፡ Gad. T. H.; πυροῦν Apoc. 1, 15; Jes. 1, 25; አረስኖሙ፡ ወእፌትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Dan. 12, 10; transl. *excandescere facere*: ያርስን፡ ልበ፡ በእንተ፡ አፍቅሮ፡ እግዚ" Phlx. 1. 2) *igne adurere* vel *amburere*: አርሰንዎ፡ (ለቅዱስ) በሰናስለ፡ እሳት፡ Sx. Tachs. 8; Teq. 11.

ርሱን፡ part. 1) *ignitus, igne candens, fervens*: Koh. 12, 11; Eph. 6, 16; ብርት፡ ርሱን፡ χαλκὸς στίλβων Dan. 10, 6; Hez. 40, 3; ጻዕረ፡ ደይን፡ ዘርሱን፡ 2 Petr. 2, 4; (pedes Christi) ርሱናን፡ አምሳለ፡ ላህቡ፡ ለብርት፡ ሊባኖስ፡ Sx. Jac. 6 Enc.; transl.: ርሱን፡ በላህበ፡ ሃይማኖት፡ Sx. Ter 11 Enc. 2) *igne probatus*, πεπυρωμένος: ብሩር፡ ርሱን፡ Prov. 10, 20. 24, 28; Ps. 17, 33. 118, 140. 3) *maturus* (*coctus*, vid. ብሱል፡) Hen. 82, 19.

ርስን፡ (raro ረስን፡) subst. *candor, ardor, fervor, ustio*: Apoc. 2, 18; Tab. Tab. 100; ርስኑ፡ ለእሳት፡ Enc.; በርስን፡ ኀጺን፡ ውዕያ፡ *candenti ferro adustae fuerunt* Sx. Jac. 25 Enc.; ማዕተበ፡ ረስን፡ *nota inusta, stigma* Reg. Pach.; trsl. ርስነ፡ መለኮት፡ ገሰሰት፡ እዴሁ፡ Deg.; ይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥብዐቶሙ፡ Phlx. 4.

ርስነት፡ n. act. *candefactio, ardor, fervor*: መከራሆሙ፡ ለወርቅ፡ ወለብሩር፡ ርስነት፡ (v. እሳት፡) πύρωσις Prov. 27, 21; trsl. ርስነቱ፡ ለፍቅር፡ Org. 3.

መርስን፡ part. *candefaciens*, de igne, Lud. e Mss. Colb.

ረሰወ፡ rad. inus., cui contigua est ረሰየ፡ q. v.; رسا *firmus* et *stabilis fuit* (رسی id.); *ad ancoram stetit* navis; *composuit* res; IV *appulit in portum*.

አርሰወ፡ II, 1 *appellere in portum* navem: አርሰዉ፡ ሀየ፡ Marc. 6, 53 in quibusdam libris Mss., sec. Ludolfum. (Usitatius est አርሰየ፡ q. v.).

መርሶ፡ subst., m. et fem., 1) *portus* [مُرْسًى] Gen. 49, 13; Ps. 106, 30; 4 Esr. 12, 49 var.; Act. 27, 8. 12; Jac. 3, 4; Jsp. p. 280; Clem. f. 192; Chr. ho. 11; transl.: Lit. 168, 2; ዘከንከነ፡ መርሶ፡ ሕይወት፡ እሙሰና፡ Prec. Mat.; መርሶ፡ መድኀኒት፡ Jsp. p. 371; (ecclesia est) መርሶ፡ መድኀኒት፡ Clem. f. 192. 2) *ancora* [مِرْسَاةٌ] Hebr. 6, 19 Platt; እስመ፡ መርሶ፡ ሶበ፡ ያረስይዎ፡ ይከልአ፡ ለሐመር፡ ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11. — *Voc. Ae.*: ዛሕን፡ መርሶ፡ ብ፡ ጸጥ፡ ያለ፡ ስፍራ ።

መርስ፡ (pro መርስው፡) subst., *portus, tranquillum* [amh. መርስ፡ id.] 4 Esr. 12, 49 Laur.; መርስ፡ ወዛኀን፡ ጥዑይ፡ λιμὴν εὐδιεινός Chr. Ta. 18 (sed መርሶ፡ ዛሕን፡ Ta. 19); ኀድፈኒ፡ ውስተ፡ ዛሕን፡ ወመርስ፡ Sx. Ḥed. 10 Enc.; (ejus sepulchrum erat) መከነ፡ መርስ፡ ለለዙሉ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: መርስ፡ ዛሕን፡ ዘ፡ ጸጥ፡ ማለት፡

ረስዐ፡ I, 1 [amh. ረሳ፡; vicina sunt ረስሐ፡ et ረኵሰ፡; prima verbi notio videtur *sordibus oblitum, obscuratum esse*, de oculis, mente; coll. رسع *corruptis palpebris, ut una alteri agglutinaretur, laboravit*] Subj. ይርሳዕ፡ 1) *oblivisci*, c. c. Acc. Gen. 41, 51; Deut. 25, 19; Ps. 12, 1. 102, 2; Kuf. 1. 6. 27; ትረስዓ፡ ለሕግየ፡ Job 11, 16. 19, 14; ኢትርስዐኒ፡ Jes. 44, 21; ረስዐኒ፡ እግዚ" 49, 14. 15. 65, 11. 16; ትረስዕኑ፡ መርዓት፡ ስርጓ፡ Jer. 2, 32; Dan. 2, 1; Phil. 3, 13; Hen. 98, 15; c. Acc. Inf.: ረስዑ፡ ነሢኦ፡ ኅብስተ፡ Matth. 16, 5; seq. እስመ፡ 2 Petr. 3, 8; seq. ዘከመ፡ Jac. 1, 24; absol.: እመ፡ ረስዐ፡ ዳእሙ፡ Sir. 14, 7. a) *dediscere* Herm. p. 34. b) *ignoscere*: ይረስዕ፡ ሊተ፡ ኀጢአትየ፡ οὐ μνησθήσεται Sir. 23, 18; Job 14, 16. c) *non curare, negligere, deserere*, in specie: Deum, Dei mandata, ይረስዕዎ፡ ለእግዚ" Job 8, 13; Deut. 26, 13; Kuf. 23; Jer. 18, 15; ἀπειθεῖν: ኢይረስዑ፡ ቃሎ፡ Sir. 2, 15; ኢትርሳዕ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ" Sir. 1, 28; ἐγκαταλείπειν 2 Par. 13, 11. 15, 2. 24, 24; Sir. 28, 23. 2) *errorem committere, delinquere* per imprudentiam: Lev. 5, 15 (ἐὰν λάθῃ λήθῃ) et 18 (ἀγνοίας ἧς ἠγνόησε); እመኒ፡ ረስዐ፡ ἐὰν πλημμελήσῃ Sir. 23, 11. 3) *impium esse* adversus Deum, *injustum* vel *scelestum esse* (divinam legem violare), ἀσεβεῖν et ἀνομεῖν [hoc sensu tritissimum est רָשַׁע et رَشَعَ c. deriv.] Hen. 99, 10; sine dubio etiam 99, 9. 104, 9; እለ፡ ግብረ፡ ረሳዕክሙ፡ *qui impie egistis* 100, 9; ረሲዕ፡ Hen. 5, 8. 10, 20; Jes. 9, 18 (ἀνομία, var. ኀጢአት፡); ኢይርሳዕ፡ M. M. f. 213.

አርስዐ፡ II, 1 1) *oblivisci facere*, c. dupl. Acc.: አርሳዕክሙኒ፡ ዘእፈቅድ፡ እበሉ፡ Jsp. p. 344; (Jared suo cantu) ያረስዮ፡ ለሕዙን፡ ሐዘኖ፡ Gad. Z. Mich.; ἀθετεῖν Ps. 32, 10; 1 Cor.

1, 19 rom.; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: አርስዓ፡ ዐቲበ፡ ርእሳ፡ *fecit ut* (mulier) *caput cruce signare oblivisceretur* Clem.; c. Acc. rei: ሐዘና፡ ለልብ፡ ያረስዕ፡ ወይን፡ Sir. 34, 29. 2) *ad impietatem seducere:* አርስዮ፡ ምናሴ፡ ለይሁዳ፡ Did. ed. Platt p. 49 (አስሐቶሙ፡ 2 Par. 33, 9).

ተረስዐ፡ III, 1 1) *oblivioni dari, in oblivionem venire* Koh. 2, 16. 9, 5; 4 Esr. 8, 64; Ps. 9, 19. 87, 13; እለ፡ ተረስዑ፡ οἱ ἐπιλελησμένοι Jes. 5, 17. 23, 16; ኢይትረሳዕ፡ ዝክሩ፡ ሎቱ፡ Sir. 32, 9; Jer. 27, 5; c. c. Dat. commodi: ኢትትረሳዕ፡ ለከ፡ Sir. 3, 14. 44, 10; c. በኀበ፡ vel እምኔ፡ obliviscentis: 2 Reg. 18, 13; ኢይትረሳዕ፡ ሕግ፡ በኀበ፡ ካህን፡ Jer. 18, 18; ትትረሳዕ፡ ምክር፡ እምሊቃናት፡ Hez. 7, 26; vel c. Acc. prs. Ps. 101, 5. a) *oblivione exstingui, ignosci:* በዘ፡ ይትረሳዕ፡ ኀጢአትየ፡ Job 7, 21. b) *excidere, intercidere memoria,* plerumque c. Acc. obliviscentis: Herm. p. 38; ተረስዐኒ፡ ነገሩ፡ Dan. 2, 5. 8; እምሳለ፡ ጥበብ፡ ኢይትረሳዕከ፡ Sir. 6, 35. c) *latere, fugere* aliquem, ei *ignotum esse*, c. Acc. prs.: እልበ፡ ዘተረስዖከ፡ Jes. 40, 26; c. እምኔ፡ Lev. 4, 13; ተረስዖት፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ Job 28, 21. 2) *stultitiae* (inscitiae rerum divinarum) *et impietati tradi* vel *in impietatem incidere:* ይትረስዑ፡ Hen. 99, 8; ይትረሳዕ፡ ልበሙ፡ እምጥበብ፡ 93, 8.

አስተረስዐ፡ IV, 1 in loco perobscuro: እሙን፡ ይበጽሕ፡ ዘእምኀበ፡ ያስተረስዕ፡ ዘእንበለ፡ ሐሰት፡ (ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος) Sir. 31, 8 in cod. Abb. XXXV.

ረሳዒ፡ part. act. 1) *obliviscens, obliviosus* Jac. 1, 25. 2) *impius,* ከመ፡ ሰበ፡ ረሳዒ፡ (ረስዕ፡ Platt p. 15) ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምንዳቤ፡ Did. 3; ἄνομος 1 Cor. 9, 21 Platt.

ርሱዕ፡ part. *impius* Herm. p. 95 (ἄνομος).

ረሲዕ፡ adj. [ut رَسِيعٌ] Pl. ረሲዓን፡ *impius, injustus, scelestus* (ἀσεβής, ἄνομος, παράνομος) Prov. 1, 7. 9, 7. 28, 1; Koh. 3, 16. 7, 15. 25. 9, 2; Job 8, 19; Sir. 9, 12. 41, 5; Sap. 14, 9. 16, 16; Ps. 1, 1. 11, 9; Judae 4; Job 20, 5; Hen. 1, 1. 9. 16, 1. 38, 3. 81, 9. 98, 15; al.; nota definitionem: ረሲዕ፡ ዘረስዐ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ዘተምህረ፡ Clem. f. 201.

ርስዐት፡ n. act. et subst., plerumque m. 1) *oblivio:* ርስዐት፡ ዕሙቅ፡ Sap. 16, 11. 19, 4; ኵሉ፡ ግብር፡ ቦቱ፡ መከራ፤ መከራሁ፡ ለንጽሕ፡ ዝሙት፤ መከራሁ፡ ለጽንዕ፡ ድካም፤ መከራሁ፡ ለአእምሮ፡ ርስዐት፡ Fal. f. 23. 2) *impietas* Sap. 14, 16; Hen. 8, 2; Haim. Ab. (Nr. 24).

ርስዓን፡ subst., *impietas:* ረሲዕኒ፡ ወርስዓኑ፡ (v. ወረሲዓኑ፡) ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ Sap. 14, 9; Hen. 104, 9; M. M. f. 104; Sx. Teq. 9.

ርስዕናት፡ et **ርስዕና፡** subst., id. q. ርስዓን፡, Hen. 99, 1. 104, 9 var. (gramm. § 122, β.)

መርስዕ፡ part. II, 1 *oblivisci faciens:* ሐዘን፡ ወፍሥሓ፡ መርስዓን፡ F. N. 43, 4.

ረሰየ፡ I, 2 [contiguum est ረሰወ፡ q. v.] 1) *ponere* τιθέναι, a) *injicere, indere, admovere,* ut: ረሰዩ፡ አሕባለ፡ ውስተ፡ ክሣዱ፡ Sx. Mij. 30; ረሰዩ፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ ቅንዋተ፡ ኀጺን፡ Sx. Mij. 27; ረሰዩ፡ መኀትወ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ (martyris) Sx. Jac. 9. 25; ረሰይዎ፡ (martyrem) ውስተ፡ ላህም፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 16; b) *transponere, transferre:* እሬስዮሙ፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ እምጽልመት፡ Jes. 42, 16. c) *constituere, praeponere, praeficere* Matth. 23, 9; ነቢየ፡ ረሰይኩከ፡ Jer. 1, 5; Hez. 33, 7; (regno in tres partes diviso) ረሰዩ፡ ለለ፡ ኵሉ፡ ክፍል፡ ብእሴ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ Jsp. p. 347; coll. Eph. 1, 22. d) c. ታሕተ፡ *subdere, subjicere:* ረሰየኒ፡ ታሕተ፡ እዴሁ፡ Kuf. 37. e) vestes *applicare, induere* Lud. ex Enc., vid. ተረሰየ፡ f) *parare, praeparare* (sicut הֵכִין): ረሰይከ፡ ሰብአ፡ (v. ፈጠርከ፡) κατεσκευάσας ἄνθρωπον Sap. 9, 2; ትሬስይዎ፡ ለገሃነም፡ Matth. 23, 15; hinc ረሰየ፡ ርእሶ፡ ለ፡ *aptum* vel *dignum se fecit* vel *censuit* re Act. 13, 46. g) *imputare,* c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers., Philem. 18; 2 Reg. 19, 19; Org. 1; Num. 12, 11; etiam: excusationis causam alicui imputare, *excusare* aliquem, c. ለ፡ pers. Luc. 14, 18. 19. 2) ponere vel habere aliquem pro aliquo i. e. a) *aestimare, censere, putare, aequiparare,* c. dupl. Acc. vel c. Acc. et ከመ፡, Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 12; Luc. 20, 6 rom.; Rom. 6, 11; 4 Esr. 8, 58; 1 Reg. 1, 16; Sx. Mag. 7. b) *habere* vel *tractare* aliquem *pro* vel *tamquam,* c. Acc. et ከመ፡, Gen. 34, 31; 4 Esr. 8, 52; ረስዮ፡ ከመ፡ እኁከ፡ Sir. 30, 39; ወረሰይዎ፡ ከመ፡ እብድ፡ Jsp. p. 377. c) *declarare:* ረሰይዎ፡ ከመ፡ ዘኃጥእ፡ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ Job 32, 3. d) *simulare,* ut: ረሰየ፡ ርእሶ፡ እብደ፡ *se furere simulavit* Sx. Nah. 14; al. 3) *facere* vel *reddere* aliquem talem, *convertere* rem in rem, c. dupl. Acc.: Rom. 8, 10; ረሰይኩክሙ፡ ኅሡራነ፡ Mal. 2, 9; ትሬስየከ፡ ጥቡዐ፡ ለጸላኢከ፡ Sir. 18, 31; Hen. 99, 2; Jes. 14, 17; ረሰይክን፡ ለአህጉር፡ መሬተ፡ 25, 2. 28, 15. 41, 19; Jer. 19, 7; ምኑኒ፡ ኢትረሲ፡ ንበበ፡ ዚአየ፡ Prov. 5, 7. 8; Ps. 17, 13; Hez. 37, 17; እሬስዮ፡ ላሐ፡ ለበዓላቲክሙ፡ Am. 8, 10; Joh. 4, 46; Num. 13, 32; vel c. ውስተ፡ praedicati, ut: Ex. 32, 10; Num. 14, 12; Kuf. 12; Apoc. 1, 6; vel ለ፡, ut: ሥጠጠ፡ አልባሲሁ፡ ወረሰዮሙ፡ ለክልኤ፡ 4 Reg. 2, 12; vel c. ከመ፡, ut Ruth 4, 11; Kuf. 13; Jes. 41, 15. 49, 2. 50, 7; vel seq. verbi Subjunctivo vel ከመ፡ c. Subj., ut: ይሬስዮሙ፡ ለመከርያን፡ ይዒወዉ፡ Job 12, 17; Matth. 4, 19. 5, 32; እሬስየክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡ Hez. 36, 27; Jes. 42, 24; ረስዮ፡ ለቃልየ፡ ከመ፡ ያስሕቶሙ፡ Judith 9, 13; Gen. 17, 6; 4 Esr. 10, 43. 4) *facere, perpetrare, instituere:* Hen. 1, 9; ምንተ፡ ትሬስዩ፡ τί ποιήσετε Sir. 2, 14; Jes. 10, 3; Jer. 4, 30; Job 31, 14. 35, 2. 5) *facere* alicui alqd, in specie: mali quid *inferre* alicui, *afficere* alqm. re; c. c. dupl. Acc.: ከመዝ፡ ለይረሰየኒ፡ እግዚ"፡ Ruth 1, 17; ምንተ፡ ይሬስየኒ፡ እግዚ"፡ Job 22, 17; Jes. 5, 5. 10, 11. 48, 11; Jer. 3, 6; አልቦ፡ ዘይሬስዮ፡ ረምሕ፡ Job 41, 17; Ps. 55, 11. 117, 6; Hen. 9, 11; Luc. 2, 48. (Passim in libris Mss. ረሰየ፡ cum ሰረየ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

አርሰየ፡ II, 1 stabilire i. e. *appellere in portum* navem (vid. አርሰወ፡): Marc. 6, 53; Act. 21, 3 rom.; 27, 29 rom.; vel: *ponere, jacere ancoram:* Chr. ho. 11 (vid. መርሶ፡ sub ረሰወ፡).

ተረሰየ፡ et **ተረሰየ፡** III, 1 et 2; (ተራሰየ፡ III, 3 Jer. 28, 3 var.) 1) *sibi induere* vestem, arma, *amictum esse, accingi,* c. Acc., ut: ተረሰይኩ፡ ርትዐ፡ ከመ፡ ዐጽፍ፡ Job 29, 14; Jes. 49, 18; c. በ፡ Deut. 22, 5; ዘይትረሰይ፡ በሰርጐ፡ አንስት፡ Clem. f. 163; ተረሰይ፡ በክብር፡ ወበስብሐት፡ Job 40, 5; ይትረሰይ፡ (var. ይትራሰይ፡) በንዋየ፡ ሐቅሉ፡ Jer. 28, 3; Jes. 21, 5; 1 Tim. 2, 9. a) nonnumquam: *se ornare* re, ostentationis vel gloriationis causa: Act. 25, 23; ትትሬሰዩ፡ በብዕሎሙ፡ Jes. 61, 6; ዐይን፡ አንተ፡ ርእየተኒ፡ ትትሬሰየኒ፡ Job 29, 11. b) *armis instrui; accinctum, armatum esse:* እለ፡ ተረሰዩ፡ (v. ተረስዩ፡) ለቀትል፡ Num. 31, 5; 1 Cor. 14, 8 et

in genere 2) *sese parare* vel *expedire* ad alqd, *paratum esse* (נָכוֹן): ተረሰዩ፡ ላዕሌሃ፡ ለቀትል፡ παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; ሰበ፡ ይትሬሰዩ፡ ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας Nah. 2, 4; ተረሰየነ፡ Num. 32, 27; ብእሲ፡ ዘተረሰየ፡ ἕτοιμος Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: ተረሰየ፡ ብ፡ ተሸለመ ።

አስተርሰየ፡ et አስተረሰየ፡ IV, 1 et 2 (አስተራሰየ፡ IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare:* አስተረሰይኮ፡ ለቀትል፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ περιέθηκας αὐτῷ πανοπλίαν Job 39, 20; ἐξοπλίσατε Num. 31, 3; ለምንት፡ ታስተሬሲ፡ አፍራሰ፡ (παρασκευάσῃ) Jer. 12, 5; አስተረሰዩ፡ (v. አስተራሰዩ፡) ሰረገላተ፡ Jer. 26, 9; መኑ፡ ያስተሬሲ፡ ሀገረ፡ κοσμήσει Mich. 6, 9; አስተረሲ፡ ለክሳድየ፡ በዝግና፡ ወቃማ፡ *orna collum meum torque et monili* Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱይ፡ part. *amictus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus:* ብእሲ፡ ዘርሱይ፡ በቀጠንት፡ አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; ርሱያኒ፡ ነሐውር፡ ምስለ፡ ንዋየ፡ ሐቅልነ፡ 2 Esr. 14, 23; Jer. 27, 42; Jos. 3, 17; Luc. 11, 29; ጽርሕ፡ ርሱይ፡ ἕτοιμος Marc. 14, 15; ቤት፡ ርሱይ፡ Prov. 25, 24 et 27, 15; መንበረ፡ ወርቅ፡ ርሱይ፡ ወስርግው፡ Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስየት፡ n. act. „*constitutio, compositio*" Lud. sine auct.

ተረሳዪ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans:* ሰላም፡ ለኪ፡ ተረሳይት፡ (v. ተረሳዪት፡) ክብር፡ በውጻፌ፤ ወቀናቲት፡ ንጽሕ፡ አምሳለ፡ መክፈ፡ Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, *apparatus* Hebr. 9, 2. 6; תְּכוּנָה Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio* filii: ትርሲት፡ ወልድ፡ υἱοθεσία Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) plerumque: *amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris): σκεύη Deut. 22, 5; ትርሲት፡ መርዓዊ፡ Jes. 61, 10; እንተ፡ በቲ፡ ትርሲት፡ ዝሙት፡ εἶδος ἔχουσα πορνικόν Prov. 7, 10; δόξα ልበሲ፡ ትርሲተኪ፡ Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια ሰለብዋ፡ ኵሉ፡ ትርሲታ፡ Threu. 1, 6; κόσμος በውስተ፡ ትርሲተ፡ ቤታ፡ Sir. 26, 16; Lit. Orth.; Lit. Joh. 4) in genere: *quidquid pompae, magnificentiae, ornatui, decori est*, δόξα Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν ኵሉ፡ ትርሲትነ፡ Jes. 64, 11; ἡ αἴνεσίς μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ለትርሲት፡ ክብርየ፡ Dan. 4, 27; ትርሲት፡ አብያቲሆሙ፡ οἰκίαι τρυφῆς αὐτῶν Mich. 2, 9; ትርሲት፡ ጽጌ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ትርሲት፡ ዘ፡ ሽልመት ።

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere* vestem [hebr. רָקַם id., رَقَمَ *striatum fecit pannum; scripsit*]: እስከ፡ ሰብአ፡ አዝማና፡ ይረቅሙ፡ ሥዕላ፡ (mulieris) ዲበ፡ አልባሲሆሙ፡ Jsp. p. 273. — *Voc. Ae.*: ረቀመ፡ ዘ፡ ሳለ ።

ረቀቀ፡ I, 1 [amh. id.; رَقَّ, רָקַק, ܪܩ Pa.; contiguum est ራኀርኀ፡] *tenuem, subtilem esse*, ይረቅቅ፡ Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere;* ያረቅቅ፡ (var. pro ያደቅቅ፡) λεπτύνειν Dan. 2, 40.

ረቂቅ፡ adj., fem. ረቃቅ፡ *tenuis, subtilis*, de vestibus: ረቂቃት፡ F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (*gracilis*): ረቂቀ፡ አባል፡ (opp. ገዚፈ፡ አባል፡) Fal. f. 53; ወክነ፡ አበ፡ ብሱይ፡ ድግዱግ፡ ወረቂቅ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8; animo: ረቂቀ፡ ልብ፡ *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento: ርደት፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አምሳለ፡ ነፋስ፡ ረቂቅ፡ Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.: በዝንቱ፡ ያጤይቅ፡ አጠይቆተ፡ ረቂቀ፡ ἠρέμα αἰνίττεται *subindicat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur: ይጠበልል፡ በረቂቅ፡ *tenuibus involvit* Lud. e Lit. Mss.; ረቃቅ፡ absolute: *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — *Voc. Ae.*: ረቂቅ፡ ዘ፡ ስስ ።

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas*: ኢሰምዕዎ፡ በእንተ፡ ርቀተ፡ ቃሉ፡ *quod esset voce exili* Chr. ho. 32; ኢርኢክሙኑ፡ ርቀተ፡ ዝንቱ፡ ኀሊና፡ ዘሐዋርያ፡ *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliâs ቅጥነት፡).

ረቅ፡ subst. [i. q. رَقّ] *charta pergamena, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg.; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est: ዘተረስዐ፡ ወዘተገድፈ፡ ሀሎ፡ ኀበ፡ ክልኢ፡ መክን፡ ውስተ፡ ፍጻሜሁ፡ ለረቀ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ ። — *Voc. Ae.*: ረቅ፡ ክርታስ፡ ዘ፡ ብራና፡; *aliud*: መጻሕፍት፡ ረቅ፡ ዘ፡ ክታብ፡ ወበዘ፡ ብራና ።

I. ረቀየ፡ I, 1 Subj. ይርቂ፡ et ይርቅይ፡, et ረቀየ፡ I, 2 [i. q. رَقَى] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae: Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; አራዊተ፡ ምድር፡ ዘይቀትል፡ ዘአልቦ፡ ዘይረቅዮ፡ Jer. 8, 17; c. ላዕለ፡ rei, super quam recitatur carmen: እለ፡ ይነዝኑ፡ ማየ፡ ረቂዮሙ፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 15, 3; እለ፡ ይረቅዩ፡ ἐξορκισταί Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc.: (baptizandis) ሰሚያሙ፡ ወንጌለ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ያንብሩ፡ እደ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወይርቅይዎሙ፡ ወጥምቀቶሙሰ፡ በመዋዕለ፡ ጸሲክ፡ Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. ይርቂ፡; Imprt. ርቂ፡ f. 26); etiam: *exorcismi formulam recitare* super alqm: ይርቂ፡ ላዕሌሆሙ፡ II Can. Nic. 76. 3) in specie: *aqua lustrali purgare* a daemonibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἐξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae: ትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡ Genz. f. 40; አምጽኢ፡ ማየ፡ ወርቅይያ፡ (ለብእሲት፡) ወተሐዩ፡ Lud. e Vit. Dan.; ርቅያ፡ (ማየ፡) ዲበ፡ ርእስከ፡ Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — *Voc. Ae.*: ነዝኀ፡ ረቀየ፡ ዘ፡ ረጨ፡; *aliud*: ይረቅያ፡ ዘ፡ ያምዋርቲበት፡ ወበ፡ ዘ፡ ይደግምበት ።

ተረቅየ፡ III, 1 1) *incantari;* 2) *exorcisari:* ዲያቆን፡ ያጥምቅ፡ ዘተረቅየ፡ Kid. f. 26; ይትረቀይ፡ እምክህን፡ ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus affert: ውስተ፡ ጊአት፡ ስምዕ፡ ኀቡረ፡ ተረቅያ፡ et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem ተርዕያ፡ praebet, sine dubio meliorem).

ርቁይ፡ part. *incantatus*: ርቁየ፡ ተስናን፡ *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቂይ፡ part. act. *incantator:* መሠሪ፡ አው፡ ራቂይ፡ I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዪ፡ n. ag., Pl. ረቃይያን፡ et ረቀይት፡ *incantator* Koh. 10, 11; ረቀይት፡ 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; ረቃይያን፡ Kid. f. 24; Kedr f. 63; F. M. 15, 3; Ssal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum:* ዘገብረ፡ ርቃየ፡ Can. Laod. 35 (36).

ርቀየት፡ et ርቂት፡ n. act. 1) *incantatio:* እለ፡ ይገብሩ፡ ርቀየተ፡ F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus:* (clericus) ይርቂ፡ ርቀየተ፡ ንኡሰ፡ ክርስቲያን፡ Kid. f. 26; ጸሎተ፡ ርቀየት፡ I Const. Ap. 39; ጸሎተ፡ ርቀየተ፡ ማይ፡ Syn. — Sub titulo: ጸሎተ፡ ርቂት፡ libellum quendam superstitiosum Aethio-

picum, qui apud Abyssinos circumfertur, descripsit Ludolfus in hist. III, 4 n. 51 et in comm. p. 349 seq.; aliâs inscriptus est **በርቶስ፡** (*Berytus*); exstat in Bibl. Tubingensi (vid. Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. 5), Abbadiana (d'Abbadie Catal. p. 166), Vaticana (A. Mai Script. Vet. nov. Coll. Vol. V), Musei Britannici (Cat. p. 61).

ምርቃይ፡ subst. *locus exorcismi* Kid. f. 6; Gad. Za Mich.

II. **ረቀየ፡** rad. inus., quacum comparare juvat رَقَاقٌ *calidus, fervidus* (dies) et رَقْرَقَ II cum derivatis et رَاقَ (يَرِيقُ) *splenduit vapor meridianus.*

መርቄ፡ subst., plerumque m., 1) *calor gravis, aestus* vel *ardor coelestis, vapor solis,* καῦμα Sir. 14, 27; Jes. 4, 6; Prov. 10, 5. 25, 13; **መርቄ፡ማእረር፡** Jes. 18, 4 vrs. alt.; καύσων **እኩት፡ዝናም፡ያቈርር፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16. 31, 19; opp. **ቍር፡** Kuf. 2; opp. **ደደክ፡** Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48 (in Psalmis ed. Lud. p. 331); **ላህብ፡ወመርቄ፡** Org.; de vento fervido: **ነፋስ፡መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 28, 1; **ዐውሎ፡መርቄ፡** Jer. 18, 17; **መንፈስ፡መርቄ፡** πνεῦμα καύσεως Jes. 4, 4; Enc. 2) *regio torrida,* in specie: *regio depressa et aestuosa, vapores exhalans:* **ብሔረ፡መርቄ፡** Sir. 32, 26; Sx. Masc. 1 Enc.; **ምድረ፡ከም፡መርቄ፡ይእቲ፡** Kuf. 8; **ኢመርቄ፡** ibid. — *Voc. Ae.:* **መርቄ፡ብ፡ቈላ፡**; *aliud:* **መርቄ፡ዘ፡አዳን፡**

ረቢ፡ vid. post **ረበበ፡**

ረብሐ፡ I, 1 [amh. **ረባ፡** id., رَبِحَ *lucratus fuit* mercatura; contigua sunt رَبَا רָבָה; notio prima est *multum* vel *magnum fieri* vel *esse*, cujus vestigium relictum est in **ይርባሕ፡** et **ያርብሕ፡** subst.] Subj. **ይርባሕ፡** 1) *lucrari, lucrifacere, utilitatem percipere,* abs. Sap. 6, 27; **ኢጸሊስ፡ቆጽስ፡ኢያፍቅር፡ይርባሕ፡** Syn. f. 284; (conjuges) **እመ፡ረብሑ፡** *si* (rem familiarem) *acquisiverunt,* **ትንሣእ፡ብእሲት፡መንፈቀ፡ረባሖሙ፡** F. N. 42, 3; c. Acc. rei: Matth. 16, 26; Phil. 3, 8; **ምንተ፡ረባሕነ፡ዘዐቀብነ፡ትእዛዞ፡** Mal. 3, 14; Matth. 25, 16 seq.; Jac. 4, 13; 1 Petr. 3, 1; **አንትሙ፡ተረብሑ፡በመዋእቶሙ፡ስመ፡ክቡረ፡** Jsp. p. 365. 352. 2) *lucrosum, utilem esse, lucro cedere, utilitatem parere* alicui, c. Acc. prs., **ይረብሐከ፡ፈድፋደ፡እምነ፡** λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἤ Sir. 29, 11; **በእንተ፡ኵሉ፡ዘይረብሐከ፡ወይበቍዐከ፡** 42, 5; Jer. 23, 32; **በ፡ዘይረብሐኪ፡ለእመ፡ኪያየ፡ኀደጊ፡** Jes. 57, 8; **ከመ፡ይርብሖሙ፡** Judae 16; **ይሜህሩ፡በዘይረብሖሙ፡** Tit. 1, 11 rom.; c. dupl. Acc.: **ምንተ፡ይረብሖ፡ለእመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 3. 3) ut videtur, etiam: *lucrum redundare* alicui: Tit. 1, 11 Platt.

ረብሐ፡ I, 2 usuram imponere alicui i. e. *lucrum, emolumenta, commoda captare* ab aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2 Platt.

አርብሐ፡ II, 1 1) trs. *lucrari, lucrifacere* alqd: **አርባሕከ፡ትምክሕተ፡በርእስከ፡ወበሰብእከ፡ኀሳረ፡ወዝንጓጔ፡** Jsp. p. 349. 2) caus. a) *lucrari facere* alqm alqd, c. dupl. Acc.: **አርብሐኒ፡(እምላክየ፡)ተድላ፡** Teb. Tab. 13; c. Acc. prs.: **መብልዕ፡ኢያረብሐነ፡ወኢያነክየነ፡** 1 Cor. 8, 8; c. Acc. rei: **ሐዘን፡በእንተ፡እግዚ"፡ያረብሕ፡ሕይወተ፡ወሐዘን፡ዘይከውን፡በእንተ፡ዓለም፡ያረብሕ፡ሞተ፡** F. N. 22. b) *utilitatem* vel *lucrum parere facere,* c. trpl. Acc.: **እግዚ"፡ዘአርባሕከነ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ዘዘዚአሁ፡ፍሬ፡** *qui fecisti, ut singulae creaturae nobis fructus varios afferant* II Const. Ap. 39. c) *fenori collocare* pecunias, (facere ut lucrum afferant) Lud. ex Org. 5.

ተረብሐ፡ III, 1 *lucrifieri, acquiri:* **ዘተረብሐ፡** τὸ ϑύραϑεν ποριςϑέν Cyr. c. Pall. f. 75.

ተረብሐ፡ III, 2 *lucrum* vel *emolumenta captare* ex aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2.

ተራብሐ፡ III, 3 *quaestum* vel *lucrum facere mercatura, negotiari:* **ንትራባሕ፡በትግብርት፡እክልነ፡** ἐμπορευσόμεϑα Am. 8, 6.

አስተራብሐ፡ IV, 3 *communi mercatura* vel *negotiatione lucrum* vel *quaestum captare:* **አስተራብሐ፡ንዋይ፡** F. N. 34.

ርቡሕ፡ part. *lucrifactus, lucrosus* Phil. 1, 21.

ርባሕ፡ et crebrius **ረባሕ፡** subst., m. et fem., Pl. **ረባሓት፡** (F. N. p. 2) *lucrum* a) *usura, quaestus, res acquisita:* **ምስለ፡ርባሑ፡** Matth. 25, 20 rom.; **አለ፡ያፈቅሩ፡ረባሐ፡** 1 Tim. 3, 8; **ፍትወተ፡ረባሕ፡** Sap. 14, 2; **ረባሕ፡ርኵስት፡** F. M. 18, 1.; **ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡** Sir. 29, 19; **ኢትትማከር፡እንበይነ፡ረባሕ፡ምስለ፡ሠያጢ፡** 37, 11; **ለዘከመዝ፡የኀልፍ፡ኵሉ፡ረባሕ፡** 37, 20; Phil. 3, 7; Rom. 6, 23 Platt; F. N. 42, 3 (vid. sub **ረብሐ፡**). b) *utilitas, commodum, emolumentum:* **ምንት፡እንከ፡ረባሖሙ፡ለክልኤሆሙ፡** Sir. 20, 30. 41, 14; **አይኑ፡ረባሕ፡ለነ፡በቀቲለ፡ነፍሳቲነ፡** Jsp. p. 352. 382; Rom. 3, 1; **ፈልፈለ፡ረባሕ፡** *fons lucrificus* (uberrimus) Lit. Joh.

ረብሕ፡ subst., Pl. **ረብሓት፡** i. q. **ረባሕ፡**, ut: **ረብሐ፡ነፍስከ፡** Sx. Tachs. 25; **ረብሓተ፡ጾም፡** F. N. 15.

ረባሒ፡ n. ag. *lucrificus:* **ምጽዋት፡ተናግዶ፡** (*mercatura*) **እምላክዊት፡ማእምንት፡ረባሒት፡ይእቲ፡** F. N. 16.

መስተራብሒ፡ part. c. term. Adj., *lucri* (mercatura) *faciendi cupidus:* **ኢሥሥዕት፡ወኢመስተራብሒት፡** Did. 14 (Platt p. 112).

ረብሓዊ፡ adj. rel. 1) *negotiator, fenerator:* **ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡** Chr. Ta. 16. 2) at F. N. 51 meus codex vocem **ረብሓዊ፡** voci **ጠባይዓዊ፡** *naturalis* oppositam habet, quare sensus postulare videtur *acquisitus* (sed vereor ut lectio bona sit).

ይርባሕ፡, rarius **የርባሕ፡** (Num. 13, 33 FH), plerumque **ያርብሕ፡**, subst. (gramm. § 113), sing. et coll., Pl. **አለ፡ያርብሕ፡** (gramm. § 140 s. f.), *gigas, gigantes:* γίγας Ps. 18, 6. 32, 16; Jes. 3, 2. 49, 24; Hez. 39, 20; γίγαντες **ሥጋ፡ያርብሕ፡ትብልዑ፡** Hez. 39, 18; Kuf. 7; in Acc. vel **ያርብሐ፡** ut Gen. 10, 8 (G); Sir. 47, 4 var., vel **ይርባሕ፡** sive **ያርብሕ፡** (tamquam n. pr. indeclinabile) Gen. 10, 8 FH; **በንእሱ፡ቀተለ፡ይርባሕ፡** Sir. 47, 4; **አለ፡ያ"፡** vel **ይ"፡** Gen. 6, 4. 14, 5; Num. 13, 33; Deut. 1, 28; Jos. 12, 4; 2 Reg. 21, 22; Jes. 13, 3. 14, 9; Hez. 32, 12. 27 seq.; Job 26, 5; Judith 16, 6; Sir. 16, 7; Hen. 106, 17. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ብ፡አርበኛ፡**; *aliud:* **ያ"፡ዘ፡ኀይለኛ፡አዛልጊ፡ውእቱ፡**

ያርብሓዊ፡ adj. rel. 1) *giganteus,* ut: **ፀብእ፡ያርብሓዊ፡** Lud. e Mss. Colb.; „*heroicus* epitheton regum et principum" Lud. sine auct. 2) *gigas* (tamquam nomen unitatis ad **ያርብሕ፡** coll.): 1 Reg. 17, 23; Chr. Ta. 34.

ረበበ፡ I, 1 [רָבַב *multus fuit;* رَبَّ *magnus, dominus fuit; auxit;* ܪܰܒܽܘ *magnus, major;* amh. **ረበረበ፡** *in struem cumulare*]

pandere, expandere, extendere: ክዳኔ፡ 2 Reg. 17, 19; ከነፈ፡ Ex. 25, 20; ሰማየ፡ከመ፡ሠቀ፡ Ps. 103, 3; Hen. 18, 3; rete, sagenam Jes. 19, 8; Hab. 1, 17; Hez. 26, 5; ይረቡ፡መሣግረ፡ 26, 14. 47, 10; Prov. 1, 17; etiam *dispergendo pandere:* አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሐመደ፡ወረበበ፡ውስተ፡ኵሉ፡ቤት፡ Dan. ap. 13, 14. — *Voc. Ae.:* ረበበ፡ዘ፡ነሰነሰ፡አሰፋሂ፡ይ፡

ተረብበ፡ vel ተረበ፡ III, 1 *expandi, extendi:* እምቅድመ፡ይትረበብ፡ሰማያት፡ Lit. Chrys.; Lit. Diosc.

ርቡብ፡ part. *expansus, extensus:* እደዊሁ፡ርቡባቲሆን፡ Ex. 17, 12.

ርበት፡ n. act. *expansio:* ርበተ፡ደመና፡ et ርበተ፡ጊሜ፡ Org. 1.

ረባቢ፡ n. ag. *expandens, extendens* Sal. 318 Nic. str. 15.

መርበብት፡ subst., m. et fem., Pl. መራብብት፡ (Ssal. Req.) *rete (piscatorium) majus, sagena, verriculum,* σαγήνη Koh. 7, 26; ἀμφίβληστρον Koh. 9, 12; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15. 16; Matth. 4, 18; ተከለ፡መርበብተ፡ከመ፡ያሥግር፡ባቲ፡አራዊተ፡ Sx. Mij. 28; coll. መርበብት፡ Sx. Teq. 30; trsl. መርበብተ፡ሕይወት፡ Lit. Joh.; usurpatur de *vinculis*, quibus quis irretitus est Hen. 103, 8.

አርባብ፡ subst. Pl., (sine dubio a ረብ፡ رَبٌّ *dominus,*) est n. pr. unius e novem angelorum ordinibus, sc. መላእክት፡ሊቃነ፡መላእክት፡አጋእዝት፡ሥልጣናት፡ኀይላት፡መናብርት፡አርባብ፡ኪሩቤል፡ሱራፌል፡ Clem. f. 61; secundum Ludolfum *angeli ordinis noni* Org. 3; praeterea Ludolfus affert አርበበ፡እሳት፡, quod *myriades igneae* exposuit, coll. רְבָבָה, רִבּוֹ, ረበዋት፡ q. v. infra.

ረቢ፡ n. prgr. sc. ῥαββί i. e. רַבִּי *magister mi* Matth. 23, 7. 26, 25 (Platt). 49; Marc. 14, 45; Joh. 1, 39. — *Voc. Ae.:* ረቢ፡ዘ፡ጌታ፡ v. ጌታ።

ረቢኒ፡ et ረቡኒ፡ n. prgr., sc. ῥαββονί, ῥαββουνί רַבּוּנִי *magister mi* Marc. 10, 51; Joh. 20, 16; ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ረቡኒ፡ Sx. Mag. 5 Enc.

ረበን፡ n. prgr. sc. רַבָּן *princeps, doctor, magister* (vid. Buxt. col. 2177); sing. perraro usurpatur, ut: ጊዮርጊስ፡ረበን፡ (*S. Georgius dominus*) Deg.; plerumque Pl. ረባናት፡ vel ረበናት፡ 1) *seniores Judaeorum,* πρεσβύτεροι: ረበናት፡ካህናት፡ (v. ረበናት፡ወካህናት፡) Jes. 37, 2; ረበናቲሆሙ፡ለሕዝብ፡ Jer. 19, 1. 36, 1; Thren. 1, 18. 2, 10; Dan. ap. 1, 5. 8 seq.; Hez. 8, 1. 11. 14, 1 seq. 20, 1 seq.; 2 Esr. 10, 8; 3 Reg. 20, 7. 8; Matth. 16, 21. 27, 62 rom.; Marc. 7, 3. 14, 43; Luc. 7, 3. 2) *magistri, antistites,* ut: monachorum ረበናተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ Sx. Ter 8; ecclesiae Sx. Genb. 4.

ረበዋት፡ subst. Pl. (sine dubio a ረበ፡, sicut: ገበዋት፡ a ገበ፡) *myriades* [coll. רִבּוֹ رُبَّة, nec non רְבָבָה رِبْوَة رُبْوَة] ረበዋተ፡ረበዋት፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡ Lit. Jac. Sar.; ፼፼ረበዋት፡እምነ፡መላእክት፡ M. Tômâr.

ረብዐ፡ I, 2 (denom.) *quatuor conficere, quadruplicare, quadrifariam dividere:* እለ፡ይሬብዑ፡ *qui quatuor* (divinitatis personas) *faciunt* Lud. sine auct.; (Paulus Samosatenus) ዘያማስን፡ሥላሴ፡ወይሬብዕ፡ጥምቀተ፡ Cyr. in append. f. 133; (Deus) ዘይሬብዮን፡ለከንትሮሳተ፡ዓመታት፡ከመ፡ይኩና፡ለሐጋይ፡ወለክረምት፤ለመጸው፡ወለተወን፡ *qui quadrantes annorum conficit* M. M. f. 347.

ርቡዕ፡ part. 1) *quadratus, quadrangularis* Ex. 27, 1. 28, 16. 30, 2. 36, 16; Gen. 6, 14; ርብዕተ፡ትገብሩ፡ Hez. 48, 20; ፳፻በ፳፻ርቡዕ፡ 45, 2; Apoc. 21, 16; Herm. p. 75; Jsp. p. 377. Hinc Pl. fem. ርቡዓት፡ *quatuor latera* rei quadratae (רְבָעִים): ርቡዕ፡ኀበ፡፬ርቡዓቲሁ፡ Hez. 43, 16. 17 vrs. nov. 2) *quaternarius, quadruplex:* መለኮት፡አምላክ፡ኢርቡዕ፡ውእቱ፡አላ፡ሥሉስ፡ M. M. f. 219; (animalia Ezechielis) ርቡዓነ፡ገጽ፡ *quatuor vultibus praedita* Org. 3.

ረብዑ፡ *quatuor;* hanc formam affert Ludolfus in gramm. p. 98 et in lex. c. 130, sine auct.

አርባዕ፡ n. numerale, femininis junctum: *quatuor;* ejus character ፬; አርባዕ፡አህጉር፡ Jos. 21, 18; Jes. 17, 6; Herm. p. 76; ጽብነ፡አርባዕ፡ Ex. 25, 12. 14; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡ Lev. 11, 20. 21; በእንተ፡ሠላስ፡ኀጢአቶሙ፡ወበእንተ፡አርባዕ፡ Am. 1, 3 seq.

አርባዕቱ፡ (i. e. አርባዕት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. § 158) n. num., plerumque masculinis junctum: *quatuor* Gen. 2, 10. 14, 9; Jud. 9, 34; ርኢኩ፡አርባዕተ፡አቅርንተ፡ Zach. 1, 18. 20; Dan. 7, 6; አንበበ፡ሠለስተ፡ሳሌዳ፡ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23; አርባዕቱ፡እንስሳ፡ 4 Esr. 11, 43; Matth. 24, 31; Marc. 2, 3; አርባዕቱ፡ምእት፡ Gen. 23, 16. — Pronomina suff. admittit, ut: አርባዕቲሆሙ፡ Hez. 1, 8. — Exemplum formae absolutae አርባዕት፡ exstat in Abbad. Cat. p. 99.

ርብዕ፡ n. num. 1) *quatuor* (potissimum ante nomina mensurarum usitatum): ጽፍሖ፡ርብዕ፡በእመት፡ Ex. 26, 8. 37, 2; Deut. 3, 11; 3 Reg. 7, 3; መኳንንት፡ርብዕ፡ *magnates quatuor* Sen. 6 Enc. 2) adv. ርብዕ፡ vel ርብዐ፡ *quater:* ርብዕ፡ለዓመት፡ Kuf. 29; ዘይጠወም፡ርብዕ፡ Hez. 41, 21 vrs. ant.; ዕሥራ፡ወርብዐ፡ *quater et vicies* Sx. Nah. 30.

ራብዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ራብዕት፡ *quartus* Gen. 1, 19. 2, 14. 15, 16; Jer. 25, 1. 35, 1. 43, 1; Dan. 7, 7; Sir. 26, 5; Judith 12, 10; 4 Esr. 4, 52. 12, 16; Matth. 14, 25; Marc. 6, 48. a) admittit pron. suff.: 2 Reg. 3, 4; በእሉ፡ሠለስቱ፡..... ወራብዮሙሰ፡ Sir. 26, 28 (at: ወራብዕሰ፡ 26, 5); ራብዮሙ፡ Dan. 11, 2; ራብዕቶን፡ ἡ τετάρτη Prov. 24, 50. b) ራብዕተ፡እድ፡ vel ራብዕት፡ *quarta pars, quadrans:* ራብዕተ፡እደ፡ሃ፡ታውዒ፡ Hez. 5, 2; Lev. 23, 13; Num. 15, 5; ራብዕታ፡ለኢን፡ Ex. 29, 40; ራብዕትኪ፡ τὸ τέταρτόν σου Hez. 5, 12. c) ራብዕተ፡ *quarta vice, quartum* Num. 10, 6.

ራብዓዊ፡ vel ራብዓይ፡ adj. num., f. ራብዓዊት፡ vel ራብዓዊት፡ *quartus* Dan. 3, 25. 7, 19 var.; Jes. 35, 1; Jsp. p. 289; መንግሥት፡ራብዒት፡ p. 295; Org. 1. In specie ራብዒት፡ est *quarta pars*, et ubi de diei divisione in horas caet. agitur, ራብዒት፡ vel ራብዕት፡ est $\frac{1}{60 \times 60 \times 60 \times 60}$ pars diei (vid. ኪክርስ፡) Abush. 11 seq.

ረቡዕ፡ nom. temporale 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): እመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; ረቡዐ፡መዋዕለ፡ Jud. 11, 40; ጾመ፡ረቡዕ፡ Zach. 8, 19; Act. 27, 27. 33; pron. suff. admittit: ረቡዑ፡ዮም፡ Joh. 11, 39. 2) *feria quarta* hebdomadis, ut: ዘረቡዕ፡ (v. ዘረቡዐ፡) ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 45.

አርብዓ፡ n. num. 1) *quadraginta (quadragesimus);* ejus character est ፵; Gen. 7, 4; Ps. 94, 10; Am. 5, 25; Hez. 4, 6. 29, 11; 4 Esr. 14, 25; Marc. 1, 13; Matth. 4, 2; አርብዓ፡ምእት፡ 15, 38. 2) a) nomen *festi Ascensionis* Christi (ἡ τεσσαρακοστή), ut: ዘበዓለ፡፵ Cod. Mus. Brit. XXX, 53. b) nomen festi *Purificationis:* በዓለ፡አርብዓ፡ *festum quadra-*

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliâs በዓለ፡ ነጺሕ፡ Lud.

ረበዒ፡ n. ag. *quatrinitarius* (qui quatuor Dei personas credit): ሰብአ፡ ልዮን፡ (Leonis) ይሰመዩ፡ ረበዕያን፡ ወአከ፡ ሥላስያን፡ M. M. f. 153.

ርብዒ፡ subst. *tetras, quatrinitas:* ኢኮነ፡ ቦሥላሴ፡ ዘነአምን፡ አላ፡ በርብዒ፡ οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετράς hom. Procli in Cyr. f. 121; እመቦ፡ ዘያበውእ፡ ርብዒ፡ ውስተ፡ ሥላሴ፡ ውጉዝ፡ ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ራብዒ፡ subst., Pl. ራብዒያት፡ *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ፡ part. (I, 2) *quatrinitarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri:* እንተ፡ መርብዕት፡ 3 Reg. 6, 30; መርብዕት፡ ማኅፈድ፡ Kuf. 38; መርብዕተ፡ መአዝኒሃ፡ ለዓለም፡ ያንቀለቅል፡ Kid. f. 39; መርብዕተ፡ ያስተርኢ፡ ለእመኒ፡ ለሐዘን፡ ወለእመኒ፡ τέσσαρα μέρη Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መረብዕት፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Req.

ትርብዕት፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; ወሀበ፡ ሎቱ፡ ሀየንተ፡ ፩ ትርብዕተ፡ Phlx. 3; ይፍዲ፡ ትርብዕተ፡ Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri:* ቤት፡ ዘንስቲት፡ ትርብዕት፡ ገበዋቲሃ፡ M. M. f. 3. 322; በገበዋተ፡ ኀል፡ ዘበ ትርብዕት፡ Org. 1; ውስተ፡ ትርብዕተ፡ ዓለም፡ *in quatuor plagis (angulis) mundi* Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዐ፡ I, 1 [amh. ረታ፡; respondet syr. ܪܬܨ (ترص) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. ይርታዕ፡ 1) *rectum, directum, erectum esse* vel *fieri*, sensu physico: ጠዋይ፡ ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; ከመ፡ ይርታዕ፡ ፍናዊከ፡ Prov. 3, 6 var.; ከመ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ይርታዕ፡ አሰሩ፡ 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): ይረትዕ፡ በጽድቅ፡ መንበሩ፡ 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse:* ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ተበትከ፡ አሕባልኪ፡ እስመ፡ ኢረትዐ፡ Jes. 33, 23; ረትዐ፡ መንግሥቱ፡ ለፈርዖን፡ Kuf. 40; በእንተ፡ ጸሎቱ፡ ይረትዕ፡ ዓለም፡ (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prospere agere* de personis, *bene succedere* vel *provenire* de rebus: ውእቱ፡ ረትዐ፡ αὐτὸς κατευθύνθη Sir. 49, 2; ይርታዕ፡ ኵሉ፡ ተከለከሙ፡ Kuf. 7. 4) *rectum* i. e. *verum esse*, nec non: *recte dicere, verum dicere:* ይረትዕ፡ ስምየሙ፡ በቅድመ፡ ገጽየ፡ Jer. 37, 20; ረታዕከ፡ εὖ ἔφης *recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; ረታዕከ፡ ኦከልእየ፡ ὀρθῶς ὦ ἑταῖρε ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) imprson. *justum, aequum esse*, seq. Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: ይደሉ፡ ወይረትዕ፡ ሰጊድ፡ Enc. (vid. ርቱዕ፡). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: ረስዩኒ፡ ዘፈቀድከሙ፡ ወዘይረትዐከሙ፡ Jer. 33, 14; ዘረትዖ፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡ 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel ከመ፡, ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዐ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire:* አርትዐ፡ እገሪሁ፡ (sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; አርትዕ፡ መንበረ፡ መንግሥቱ፡ 1 Par. 22, 10; እግዚ"፡ አርትዐ፡ ዓለመ፡ በጥበቡ፡ Jer. 10, 12. 40, 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare:* አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; ያረትዕ፡ ሎቱ፡ ምክረ፡ ወጥበበ፡ Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; ለእመ፡ አርታዕክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ ርቱዐ፡ Jer. 7, 5; አርትዑ፡ ፍናዊክሙ፡ ወምግባሪክሙ፡ 7, 3; Prov. 11, 5; እመ፡ አርታዕከ፡ ፍናዊከ፡ Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; viam alicujus r. f. vel *ei successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. ሐዊረ፡ 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: አርቲዖ፡ የሐውር፡ Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prospere agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere:* አርትዖ፡ ፍትሐ፡ Prov. 1, 3; አርትዕ፡ ልበከ፡ Sir. 2, 2; አርታዕኩ፡ ነፍስየ፡ 51, 20; አርትዕ፡ እደከ፡ 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: አርትዖ፡ ጸዋግ፡ ልብ፡ Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere:* ከመ፡ ታርትዕ፡ በኵሉ፡ ግብርከ፡ Kuf. 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: አርታዕከ፡ ነገረ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare:* እመ፡ ነበበ፡ ቃሎ፡ ያረትዑ፡ ሎቱ፡ Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. ለ፡ prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዐ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: እስከ፡ አመ፡ ይትራታዕ፡ μέχρι καιροῦ διορθώσεως Hebr. 9, 10.

አስተራትዐ፡ IV, 3 1) *in rectum* vel *meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere:* Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; κατορθῶσαι Zach. 4, 7; ፈነወከ፡ ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ኵሎ፡ ነፍስ፡ Judith 11, 7; καταστῆναι ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ምድረ፡ Jes. 49, 8; እግዚ"፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ወያስተራትዕ፡ Am. 5, 8; ከመ፡ ያስተራትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25; ናስተራትዕ፡ ሃይማኖተ፡ *fidem reformabimus* Gad. T. H. 2) *veritatem rei probare:* ነጽር፡ ዘከመ፡ አስተናበሮ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ ወአሠነየ፡ አስተራትዖ፡ *quomodo orationem composuerit et quam bene eam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. ዘሰናም፡); ርቱዕ፡ እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; (ስኰት፡) ርትዕት፡ Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; ፍናው፡ ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ርቱዕ፡ ኵሉ፡ ፍኖቱ፡ Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; በርቱዕ፡ Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer;* εὐθύς ርቱዓነ፡ ልብ፡ Ps. 31, 14. 10, 2; Act. 8, 21; ὀρθός Prov. 11, 6; በልብ፡ ርቱዕ፡ ἐν εὐθύτητι Ps. 118, 7; δίκαιος (opp. ኃጥአን፡) Job 17, 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; ርቱዕ፡ ፍከሬሁ፡ Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; ርቱዐ፡ ይቤሉ፡ Num. 27, 7; Ps. 18, 9; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides recta* et ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* creberrime; ርቱዕ፡ ጽሒፈቱ፡ de literis recte (orthographice) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus;* inde saepissime impers.: *decet, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: አክብሮ፡ ርቱዕ፡ ቃለ፡ ስቡሐ፡ χρὴ τιμᾶν Prov. 25, 27; አኮ፡ ርቱዕ፡ ለገቢሮቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 28; sive seq. Subj.: δεῖ

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; ለከ፡ርቱዕ፡ይስግዱ፡ Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ἄξιος ርቱዕ፡ይትወከፍዎ፡ 1 Tim. 4, 9; κρίσις አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; δίκαιον አኮ፡ርቱዕ፡ያስተአክይዎ፡ Sir. 10, 23; συμφέρει ኢኮነ፡ርቱዐ፡ይኅድጎሙ፡ንጉሥ፡ Esth. 3, 8; ὀφείλειν Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ὄφελον ርቱዕ፡ይሑር፡ 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; ርቱዕ፡ትብከዮ፡ለዘሞተ፡ Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt ይደሉ፡, መፍትው፡). B) Adv. ርቱዐ፡, raro ርቱዕ፡ (ut 2 Reg. 12, 5), vel በርቱዕ፡ (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: ዘርቱዐ፡የዐርግ፡እምነ፡ምድር፡ (ὄρθιος) 1 Reg. 28, 14; ቀዊም፡ርቱዐ፡ Luc. 13, 11; Act. 14, 10; አቀመኒ፡በእገርየ፡ርቱዐ፡ 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum:* አንሥኢ፡አዕይንቲኪ፡ርቱዐ፡ εἰς εὐθεῖαν Jer. 3, 2; Judith 10, 11; ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Prov. 14, 2; Kuf. 8; ሐጽ፡ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Rel. Bar. b) *e regione, exadversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; በርቱዕ፡ *re vera* Joh. 4, 23. 3) *jure, merito:* ርቱዕ፡ይመውት፡ (sensu convenit cum ርቱዕ፡ይሙት፡ vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; ርቱዕ፡ይትኀፈሩ፡ Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); በርቱዕሰ፡ (v. ወርቱዕሰ፡)ላቲ፡ይደልዋ፡ትሕዝን፡ 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.:* ርቱዕ፡ዘ፡ቅን፡።

ራትዕ፡ part. act., rectus i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax,* de personis: εὐθὺς Prov. 29, 10; Ps. 32, 1. 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; κατορθοῦντες ራትዓን፡ Prov. 2, 7; ἀληθής ብእሲ፡ራትዕ፡ 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ἀληθινός Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ὅσιος Apoc. 16, 5; εὐσεβεῖς ራትዓን፡ Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de judice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo,* ut: *statura recta* κατόρθωσις 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor,* εὐθύτης Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque,* nec non *justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum ጽድቅ፡ et ፍትሕ፡), κρίμα, εὐθύτης, δικαιοσύνη Job 29, 14; ኢገብሩ፡ርትዐ፡ Jes. 5, 7. 16; ከመ፡ይግበሩ፡ፍትሐ፡ወርትዐ፡ Kuf. 4; ዘይነብብ፡ርትዐ፡ Jes. 33, 15; በፍትሕ፡ወጽድቅ፡ወርትዕ፡ Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθά Mich. 3, 9; በርትዕ፡ *jure* Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθές, τὰ ἀληθῆ, ἀλήθεια) Job 5, 12. 17, 10; ኢነበብክሙ፡ርትዐ፡ 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; ሎግዮ፡ዘበነገረ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡ Sir. 45, 10.

ርትዐት፡ n. act. *rectitudo;* et sensu physico, ut: ἕως ἂν χωλεία τὸ πρᾶγμα, εὔκολον γενέσθαι ὀρθόν ይቀልል፡ርትዐቱ፡ *facile est rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: ርትዐተ፡ልብ፡ (opp. ጥውየተ፡ልብ፡) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector:* መርትዐ፡ጠቢባት፡ውእቱ፡ Sap. 7, 15.

መስተራትዕ፡ part. IV, 3 proprie: corrector, coërcitor; hinc Plur. መስተራትዓነ፡ሐራ፡ vel መስተራትዓተ፡ሐራ፡ (vid. gramm. § 133, a) coërcitores militum i. e. *lictores, speculatores;* respondent στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam aliis in libris, ut Did. 21 et 25 መስተራትዓነ፡ (Platt p. 126 "ዓተ፡) ሐራሁ፡; Macc. f. 2. (Platt in annot. ad l. c. መስተራትዓት፡ e graeco στρατιώτης transformatum esse suspicatur).

ራኅርኀ፡ (etiam ራሀርሀ፡) rad. quadrl. inus.; contiguae sunt ላኅልኀ፡, رَخَّ, رَخْرَخَ, رَخِيَ, رَهُوَ, رَخُصَ, ርኅጸ፡, رَخُمَ رَخُفَ (nec non רָקַק רָכַךְ ረቀቀ፡); prima radicis potestas est in *mollitie* et *teneritate.*

አራኅርኀ፡ II (passim Perfecti forma አርኅርኀ፡ occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire,* in specie *caritate* vel *misericordia afficere:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡ታረኅርኅ፡ጠበይዓቲከ፡ወታሜኒ፡ግዕዘከ፡ Fal. in prolg.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; ከመ፡ያራኅርኅ፡ልበ፡እግዚኡ፡ Macc. f. 24; ታራኅርኅ፡ልበ፡ላዕሌየ፡ Jsp. p. 279. 364.

ተራኅርኀ፡ III, 1 (passim Perfecti forma ተረኅርኀ፡ occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri* vel *se praebere, caritate* vel *misericordia flecti:* አኅዘ፡ያውሥእ፡ለመታትያ፡በተራኅርኆ፡ Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) ተራኅርኀ፡ሎቱ፡ወሐረ፡ኀቤሁ፡ p. 335; ትትራኀራኅ፡ (sic) ብእሲት፡ሕሥምት፡ገጽ፡ለምታ፡ኅሩይ፡ወሠናየ፡ገጽ፡ Fal. f. 41; ዳእሙ፡ይትረኀርኀ፡ሎሙ፡በቀኖና፡ (in injungendis poenitentiis) F. M. 5, 8. 12, 5; አዘዝነ፡ንሕነኒ፡በእንተ፡ተራኅርኆ፡ወምሕረት፡ 4, 2; ተረኅርኀ፡ላዕሌነ፡ወመሐረነ፡ Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; ኢተራኅርኀ፡፩ሂ፡በላዕሌሁ፡ Chr. Ta. 11; ዘአሠነየ፡ግዕዘ፡ይጸንዕ፡ፍቅሩ፡ወይትራኅራኅ፡ (sic) ላዕሌሁ፡ልበ፡ኵሉ፡ Fal. f. 83; ተራኅርኆተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Fid. Jac. Bar.

ርኅሩኅ፡ part. *teneri amoris plenus* (zärtlich), *lenis, mitis, mansuetus:* (mater vestra) ርኅርኅተ፡ልብ፡ላዕሌከሙ፡ Jsp. p. 289; seq. ለ፡ *erga* Sx. Jac. 16 Enc.; ዘበ፡ተፋቅሮ፡ርኅሩኅ፡ወተዐጋሢ፡ውእቱ፡ F. N. 45; መፍቀሬ፡ሰብእ፡ወርኅሩኅ፡ φιλάνθρωπος Sap. 12, 19; ብእሲ፡የዋህ፡ወርኅሩኅ፡ (μετὰ προςηνείας) Chr. Ta. 30; ኮነ፡ትሑተ፡ወርኅሩኀ፡ልብ፡ወየዋሀ፡ Jsp. p. 305. 314; ኩን፡ርኅሩኀ፡ለንጉሥ፡ Fal. f. 41.

ርኅራኄ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo,* προςήνεια Chr. Ta. 30; ናሁ፡ጸንዐ፡ርኅራኄነ፡ላዕለ፡ውሉዶሙ፡(ለውሉድየ፡) Jsp. p. 335; ርኅራኄ፡ወየውሀት፡ p. 326; አጽንዕዎ፡ (lapsum) በቃል፡ዘርኅራኄ፡ F. M. 2, 11; ሃይማኖት፡ (fides christiana) ሃይማኖት፡ምሕረት፡ወሣህል፡ወርኅራኄ፡ 15, 3.

ርኅበ፡ *amplum esse* vid. sub ርሕበ፡

ርኅበ፡ I, 1 [amh. ራበ፡; vicinum est ርሕበ፡ et ረኀወ፡, hebr. רָעֵב *esurivit,* arab. رَغُبَ *amplus, capax fuit; vorax fuit* et رَغِبَ *expetivit*] Subj. ይርኀብ፡, *esurire:* እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡ Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; ርኅብከ፡ Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et ረኀብክሙ፡ Jes. 8, 21; ኢይርኅቡ፡ Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; Apoc. 7, 16; ይርኅቡ፡ Ps. 58, 7; ርኂበ፡ Phil. 4, 12; መጽአ፡እምሐቅል፡ርኂቦ፡ Kuf. 24; c. ለ፡ objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: ይርኅበኒ፡ es hungert mich, ut: ተናገረ፡(ለብእሲት፡) ድመት፡በልሳነ፡ሰብእ፡ወትቤሎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ወይቤላ፡ይርኅበኒ፡ወወሀበቶ፡ኅብስተ፡ Sx. Mag. 16.

አርኀበ፡ II, 1 *esurire facere* vel *sinere*, *fame premere* Deut. 8, 3; 3 Reg. 22, 27.

ተርኀበ፡ III, 1 *fame affligi* Lud. e Mss. Colb.

ርኁብ፡ part. *esuriens*, *famelicus*, *fame enectus:* Ps. 106, 9. 36. 145, 5; Job 22, 7. 24, 10; **ነፍስ፡ርኅብት፡** Jes. 32, 6. 58, 10; Prov. 27, 7; **ርኁባን፡** Jes. 40, 29. 58, 7; Tob. 1, 17; **ርኁባኒሆሙ፡** Marc. 8, 3; Matth. 25, 44; **እስመ፡ ርኁብ፡ሀገር፡** 4 Reg. 7, 4.

ረኀብ፡ et **ረኃብ፡** subst., plerumque m., *fames:* **ይጠፍኡ፡ በረኃብ፡** Judith 7, 14; Gen. 12, 10. 26, 1. 41, 30 seq.; Ruth 1, 1; 2 Reg. 21, 1; Job 5, 20; **በዐቢይ፡ረኃብ፡** 18, 11; Jes. 5, 13. 8, 21. 14, 30; Jer. 5, 12. 14, 12. 15, 2; Hez. 5, 12; Sir. 18, 25. 40, 9; Ps. 32, 19; Matth. 24, 7; Luc. 4, 25. 15, 14. 17; Rom. 8, 35; **ረኀበ፡እክል፡** Am. 4, 6. 8, 11.

ረኀወ፡ rad. inus., cui notio *patere*, *late patere* inesse videtur; vicina sunt **ርሕበ፡** רָוַח رَوِحَ ܪܘܰܚ, de quo vid. Ges. thes. p. 1270.

አርኀወ፡ II, 1 1) *patefacere*, *aperire*, *reserare*, c. Acc., ut: **አርኀወት፡ኆኅተ፡** Tob. 8, 13; **አርኁ፡አናቅጸ፡** Jes. 45, 1; **አርኁ፡ሊተ፡አብያተ፡ዘዕፀዊን፡** 4 Esr. 3, 49; 1 Reg. 3, 15; 1 Par. 9, 27; Ps. 23, 7. 9; Job 38, 32. 41, 5; **እመ፡ አርኀውከ፡ሰማየ፡** Jes. 64, 1; **አፈወ፡አንቀዕት፡** Kuf. 5; **መስኮተ፡** Gen. 8, 6; 4 Reg. 13, 17; **አርኀዋ፡ለታቦት፡** Kuf. 5; **ማሕፀነ፡** Kuf. 28; **መቃብረ፡** Hez. 37, 13; **መዛግበ፡** Jer. 27, 25; Hen. 60, 21; Matth. 2, 11; **አፉሃ፡** Apoc. 12, 16; **ጕርኤ፡** Sir. 34, 12; **እደ፡** Deut. 15, 8. 11; etiam omisso objecto: **ለእመ፡አርኀወ፡ውእቱ፡መኑ፡ዘየዐፁ፡** Jes. 22, 22; Job 12, 14; Apoc. 3, 7; c. pron. suff. vice Dativi: **አርኀወኒ፡** ἄνοιξόν μοι Cant. 5, 2. 5; Deut. 20, 11; Matth. 25, 11; Apoc. 3, 20; Jud. 3, 25. 2) *expugnare* (in libris ex Arabico translatis), urbem, terram: **አርኀወ፡ሀገረ፡** Jsp. p. 296. 299. 313. 347; Abush. 48; Sx. Sen. 26.

ተርኀወ፡ III, 1 1) refl. et pass. *se aperire*, *aperiri*, *patere;* de janua Hez. 46, 1; Ps. 23, 7. 9; Nah. 2, 6; **በኵሉ፡ጊዜ፡ይትረኀዉ፡አናቅጽኪ፡** Jes. 60, 11; **ይትረኀውኑ፡ለከ፡አንቀጸ፡ሞት፡** Job 38, 17; **ተርኀወ፡አስራብ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11; **አፈወ፡አንቅዕት፡** Kuf. 5; **ሰማይ፡** Job 14, 12; Hez. 1, 1; Matth. 3, 16; Joh. 1, 52; **መዛግብት፡** Hen. 54, 7; **መሳክው፡** Hen. 72, 7; **በአርኀዎተ፡ምድር፡** Num. 16, 30; **ብሔር፡** Zach. 13, 1; **ገነት፡** 4 Esr. 8, 62; **አዕይንት፡** Kuf. 3; **እዝን፡** Marc. 7, 34 (ubi ed. rom. **ተረኀይ፡** pro **ተረኀው፡** praebet); trsl.: **ትትረኀው፡እኪት፡** (תִּפָּתַח) Jer. 1, 14. 2) *expugnari* (vid. II, 1 Nr. 2): **ወከነዝ፡ምክንያተ፡ተርኀዎታ፡ለሀገር፡** Jsp. p. 365. — *Voc. Ae.:* **ተርኀወ፡ዘ፡ተከፈተ፡**

ርኁው፡ part., fem. **ርኅት፡**, *apertus*, *patens:* **ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32; **ይረክብዎ፡(ለአንቀጽ)ርኅወ፡** Jsp. p. 377; **ኆኅት፡ርኅት፡** Apoc. 3, 8. 4, 1; Act. 16, 27 Platt; 1 Cor. 16, 9; **ኅዋኅው፡ርኅዋት፡** Hen. 32, 2. 36, 1 seq.; **መሳክው፡ ርኅዋት፡** Hen. 72, 7; **ርእየ፡ሰማየ፡ርኅወ፡** Act. 10, 11; **ርኅው፡ሎሙ፡መከነ፡ትዕግሥትየ፡** 4 Esr. 9, 12.

መርኆ፡ subst., m. et fem., Pl. **መራኁት፡**, *clavis* Jud. 3, 25; **እሙንቱ፡እለ፡ይእኅዙ፡መራኁት፡ቤተ፡እግዚ**" 1 Par. 9, 27; Jes. 22, 22; **ዝንቱ፡መራኁት፡** Rel. Bar.; Matth. 16, 19; Clem. f. 86; Apoc. 1, 18; nonnumquam **መራኁት፡** pro ἡ κλείς ut Apoc. 9, 1. 20, 1; Sx. Sen. 12. — *Voc. Ae.:* **መርኆ፡ዘ፡ መክፈቻ።**

ረኀጸ፡ *sudare* vid. sub **ረሐፀ፡**

ረኀጸ፡ id. q. رَخُصَ *tenero corpore praeditum esse* (vid. **ሬኀርኀ፡**).

ረኃጽ፡ adj. *tener corpore* i. e. *delicatus*, m. Deut. 28, 54 var. **ርኅጽ፡**; fem. Deut. 28, 56 var. **ረኅጽ፡** et **ርኅጽ፡** et **ሬኅጽ፡**

ርኁጽ፡ part., f. **ርኅጽት፡** Ludolfus in lex. c. 132 affert e Deut. 28, 56, ubi mei codices **ረኃጽ፡** et var. habent.

ርእሰ፡ vel **ረአሰ፡** I, 1 denom. [i. q. رَأَسَ] *caput* vel *principem esse*, *praeesse:* **ረእሰ፡ውእቱ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** Col. 1, 18 Plgl.; **ተለአከ፡ለንግድ፡ከመ፡አብርሃም፡ወተተሐተ፡ለዘትርእሰ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ዳዊት፡** Phlx. 1; Org. 1.

አርእሰ፡ II, 1 *caput* vel *principem constituere* alqm, c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** Eph. 1, 10; M. M. f. 201; **ክህነ፡እግዚ**"**፡ ዘአርእሶ፡ሀየንቴሁ፡** F. M. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **አርእሶ፡ዘ፡ ርእሰ፡ረሰዮ።**

ተርእሰ፡ III, 1 1) *capitis instar constitui*, *supremo loco collocari:* **ኀበ፡ይትረአስ፡መስቀል፡ሀየ፡መዊእ፡** ho. Firmi in Cyr. f. 112; **አጽፋር፡ዘተርእሰ፡ዲበ፡መልዕልቴሆን፡ ለአእዳው፡** Enc. 2) *principem se gerere*, *auctoritate valere*, ut: (discipulum tradit magistro alii) **ዘይጸንዕ፡ተርእሶ፡** (αὐστηρότερον προςφερομένῳ) *qui in eum se gerat auctoritate firmiorem* Chr. ho. 34.

ርእስ፡ subst. [ראשׁ ܪܺܫܳܐ رَأْس, amh. **ራስ፡**] m., rarius fem. (ut Apoc. 13, 3; M. M. f. 231 de capite corporis), Pl. **አርእስት፡** (semel, sc. 1 Par. 12, 20 in Cod. Abb. CXLI reperi **ርእሳን፡**, sed alii habent **ርኡሳን፡**), Pl. Pl. **አርእስታት፡** 1) *caput* corporis hominum et animalium Matth. 5, 36. 6, 17. 8, 20; Gen. 3, 15. 40, 16. 19. 48, 14. 17; 4 Reg. 4, 19; Ps. 3, 3. 109, 6. 7; Apoc. 9, 17. 19. 12, 3. 13, 3; **ርእስ፡ወዘነብ፡** Jes. 9, 14; **አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእስ፡አርዌ፡ምድር፡** Sir. 25, 15; 4 Esr. 11, 1 seq.; 2 Reg. 3, 8; et aliis in locis innumeris; **መከን፡ዘይመትሩ፡ውስቴቱ፡አርእስታት፡** Sx. Haml. 5. a) synecdochice pro *capillo*, non tantum in locutione: **ተላጸየ፡ ርእሶ፡** ut Num. 6, 19; sed etiam **ፀፈረት፡ርእሳ፡** Judith 16, 8. b) pro *corpore* vel *vita:* **ዐቀብተ፡ርእሱ፡** οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ 1 Esr. 3, 4; Dan. 1, 10. 2) c. suff. pron.: *ipse* (ubi verbo vel nomini vel praepositioni subjunctum est; ubi *ipse* Subjectum est, **ለሊ፡** utuntur): **ለልየ፡ሰባሕኩ፡ርእስየ፡** *me ipsum* Joh. 8, 54; Rom. 1, 24. 2, 1. 14, 7; Hebr. 5, 3. 5; 1 Petr. 1, 12; Gen. 30, 30; Ruth 1, 13; **ቤተ፡ርእሱ፡** 3 Reg. 8, 1; Jes. 15, 2. 20, 6. 46, 2. 7; Jer. 7, 19; **ለርእሶሙ፡** ἑαυτοῖς 30, 7; Hez. 34, 9; **እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡** Job 22, 23. 25, 4; **አእምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡አነ፡** 42, 6; **ኢትኩን፡ጠቢበ፡ዘበርእስከ፡** παρὰ σεαυτῷ Prov. 3, 7. 9, 12; Cant. 1, 8; **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. 16, 18; **ኢይክል፡ርእሶ፡ረዲአ፡** Sap. 13, 16; **ኢታዐቢ፡ርእሰከ፡** Sir. 1, 30. 16, 8. 20, 13; **ይበቍዕ፡ለርእሱ፡** 20, 28. 21, 28. 38, 21; 4 Esr. 2, 29. 8, 58. 62. 9, 41; **ለለ፡ርእሶሙ፡** Num. 31, 53; etiam de rebus inanimatis Matth. 6, 34; Job 31, 26. Omisso pron. suff. Col. 2, 18 Platt. Nota a) **በርእሶሙ፡** *sua sponte*

vel *suo ingenio* (opp. በትእዛዝየ፡) Hen. 89, 62. 63. b) በርእሱ፡ አው፡ በመጽሐፈ፡ መልእክቱ፡ *praesens aut per literas* F. N. 24, 2. 3) a) de rebus: *summum, supremum* (*cacumen, vertex, culmen, fastigium*) montis Gen. 8, 5; Kuf. 5; Mich. 4, 1; Am. 1, 2; Ps. 71, 16; Jes. 2, 2. 37, 24; Judith 4, 5; arboris Hez. 31, 3; scalae Gen. 28, 12; Kuf. 27; turris Gen. 11, 4; moenium አርእስተ፡ ጥቅም፡ Prov. 4, 21; manuum pedumque Jud. 1, 6. 7; stelae Gen. 28, 18; columnae (*capitulum*) 2 Par. 3, 15; Ex. 26, 32. 37, 4. 38, 20; 3 Reg. 7, 4; literae M. M. f. 246 (vid. sub ስሑብ፡); nec non absolute, ut: ውስተ፡ ርእሰ፡ ነዋኅ፡ ἐπ' ἄκρου μετεώρου Jes. 17, 6. b) de personis: *summus, caput, princeps* (vid. ርኡስ፡) Deut. 28, 44; Jud. 11, 8. 9. 11; Jes. 7, 8; 1 Cor. 11, 3; Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23; ርእሰ፡ ካህናት፡, ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ *archipresbyter, archidiaconus* F. N. 4; ጴጥሮስ፡ ርእሰ፡ ሐዋርያት፡ Sx. Nah. 7; ርእሰ፡ ሀገርን፡ Lit. 170, 2. 4) *summa*, κεφάλαιον, orationis Chr. ho. 14 (sec. Hebr. 8, 1); Rom. 13, 9 (ἀνακεφαλαιοῦται); pecuniae Lev. 5, 24; Num. 5, 7 (cfr. etiam ርእሰ፡ ማዕገቶሙ፡ Ps. 139, 10); ርእሱ፡ ለኵነኔ፡ Hen. 69, 27. 5) *pars anterior, frons, principium, initium*: ትሠይመኒ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ሕዝብ፡ Ps. 17, 47; ርእሰ፡ ፍኖት፡ Hez. 16, 25. 31; Thren. 2, 19; ርእሰ፡ ማእዘንት፡ κεφαλὴ γωνίας *lapis angularis* Ps. 117, 21; Marc. 12, 10; Matth. 21, 42; ርእሰ፡ ማእዘንት፡ ምኵራብ፡ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Luc. 4, 9; ርእሰ፡ ምርፋቃት፡ ἡ πρωτοκλισία Matth. 23, 6; ርእሰ፡ ወርኅ፡ *initium lunae crescentis* Hen. 73, 4; ርእሱ፡ ለነገረ፡ ጥበብ፡ Hen. 37, 2; vel absolute: አነ፡ ርእስ፡ ወማኅለቅት፡ Apoc. 22, 13; etiam de tempore: Ex. 40, 2; Deut. 11, 12; አመ፡ ርእሰ፡ ሠርቅ፡ Hez. 29, 1; እምርእሰ፡ ሰንበት፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ 2 Par. 23, 8. 6) *caput* libri, *pericope, summarium, titulus*: አርእስተ፡ ነገሩ፡ (ለወንጌል፡) N. F. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Haim. Ab. (vid. Catal. Mus. Brit. p. 14); አርእስተ፡ ምንባብ፡ περικοπαί Epist. Eusebii in N. T. rom.; Genz. f. 56 (*tituli lectionum, lectiones*); coll. Ps. 39, 11; Hebr. 10, 7. — አርእስቲሁ፡ ለፀሐይ፡ *capita* (*circuitus*) *solis* ejus *stationes* significare videntur Hen. 72, 27. 29.

ረአስ፡ subst., *princeps, summus*, ut: ረአሰሙ፡ ለነቢያት፡ (Jesaias) Org. 4.

ራእስ፡ subst. i. q. ርእስ፡, Pl. ራእሳን፡, ut: ሰዐሞ፡ ራእሶ፡ (*ejus caput*) Phlx. 3; ዘራእሰሙ፡ ኢያድኅኑ፡ Ep. Jer. 49; ንሥኡ፡ ለራእስክሙ፡ ἑαυτοῖς Jer. 30, 7 var.; ራእሳኒሆሙ፡ ለክርስቲያን፡ *principes Christianorum* Lud. e Libr. Myst.; *capitulum* columnae Lud. e 3 Reg. 7, 16 var.

ርኡስ፡ part. *summus, princeps, dux, praefectus*: ርኡስ፡ ካህን፡ Esth. ap. 10; ከዋሙ፡ ርኡሰ፡ ወመልአክ፡ 1 Par. 11, 21; ርኡሳኒሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 12, 19; ርኡሳነ፡ አእላፍ፡ 12, 20. 13, 1; ርኡሳነ፡ ምእት፡ 27, 1; 2 Par. 1, 2; ርኡሰ፡ ግብር፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 10, 18; እግዚ"፡ ሥሉጥ፡ ወርኡስ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Chr. ho. 2; እግዚ"፡ ልዑል፡ ወርኡስ፡ Haim. Ab.; ርእስት፡ Lit. 170, 2.

ርእስና፡ subst. *principatus, praefectura, munus antistitis* Gad. Gabr. Manf. Q.; (Nathanael) ሠናየ፡ ርእስና፡ (*bonus praesul*) Lud. ex Enc. Haml. 10; አመ፡ ርእስና፡ (episcopi) Enc. Nah. 11.

ትርኣስ፡ (ትርአስ፡) subst., Pl. ትርኣሳት፡ 1) *quidquid ad caput est*: በትርኣስየ፡ ὑπὲρ κεφαλῆς μου Job 29, 3; መንገለ፡ ትርኣሲሁ፡ 1 Reg. 26, 7; እምነ፡ ትርኣሲሁ፡ 26, 11; ሖረት፡ ውስተ፡ ምስካቡ፡ መንገለ፡ ትርኣሱ፡ Judith 13, 6; in Acc. loci: ይነብሩ፡ አሐዱ፡ ትርኣሰ፡ ወአሐዱ፡ ትርጋፀ፡ Joh. 20, 12; ረከበ፡ ትርኣሲሁ፡ (var. በት"፡ vel ኀበ፡ ት"፡) ኅብስተ፡ 3 Reg. 19, 6. 2) *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, al.; Gen. 28, 11; Kuf. 27; 1 Reg. 19, 13; አንበሩ፡ መጣብኒሆሙ፡ ትርኣሳቲሆሙ፡ Hez. 32, 27; ሤሙ፡ ታሕተ፡ ትርኣሲሁ፡ ለንጉሥ፡ 1 Esr. 3, 8 (coll. amh. ትንትራስ፡ Isenb. p. 98).

ተተርአሰ፡ vel ተተርኣሰ፡ quadrl. III, 1 *caput reclinare* dormiendi causa Marc. 4, 38. (coll. amh. ተንተረሰ፡ Isenb. p. 96).

መተርአስ፡ subst. *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, Herm. p. 7; Pl. መተርአሳት፡ et መተራእስት፡ προςκεφάλαια Hez. 13, 18. 20. 23, 15 (var.).

መተርአስት፡ subst. *quidquid capiti substernitur*; መተርአስቱ፡ (v. መተርእስቱ፡) እንተ፡ በዲቤሃ፡ ይሰክብ፡ ubi Graecus habet: τὸ κωνωπεῖον ἐν ᾧ κατέκειτο Judith 13, 15; ወመልሐት፡ መተርአስቶ፡ τὸν ἀκινάκην *acinacem* Judith 13, 6, quod scholiastes bene interpretatur: የራስጌ፡ ሰይፍ፡

ርእየ፡ I, 1 [רָאָה, رَأَى] Imprf. ይሬኢ፡ (raro ይርኢ፡ ut Ps. 118, 74; 4 Esr. 9, 9.), Subj. ይርአይ፡, Imprt. ርኢ፡, rarius ረአይ፡ (ut Jos. 2, 1 ann.; Luc. 9, 38 Platt), Inf. ርኢይ፡ vel ርእይ፡ (gramm. § 92), et ርእዮት፡ (ut Hen. 14, 19. 85, 4). 1) *videre*, absol., ut: ርእይ፡ *visus* (sensus) Clem. f. 237 al.; ይርአዩ፡ ዕዉራን፡ Jes. 61, 1; Ps. 9, 34. 44, 12; Matth. 13, 14; Joh. 9, 39; Rom. 11, 10; c. c. Acc. Ps. 49, 20; Matth. 2, 2. 4, 16. 5, 1. 16. 9, 36. 11, 9; Gen. 33, 5. 42, 7; Ex. 3, 7. 9; መኑ፡ ይጸግብ፡ እምርእየ፡ ሠናይቱ፡ Sir. 42, 24 (innumeris in locis); c. dupl. Acc. objecti et praedicati: ዘርኢክ፡ እምውስቴቶሙ፡ ጠቢበ፡ ትልዎ፡ Sir. 6, 34; Gen. 32, 2; Matth. 25, 37; vel c. Acc. et ከመ፡, ut: ርእዮ፡ ለብርሃን፡ ከመ፡ ሠናይ፡ Gen. 1, 4. 8; Hebr. 11, 23; Ps. 105, 42; ርኢኩኪ፡ ከመ፡ በጽሐ፡ ጊዜኪ፡ Hez. 16, 8; Marc. 9, 25; vel c. Acc. et ዘ፡ c. verb. fin., ut Act. 8, 23 Platt; vel c. Acc. et እንዘ፡, ut: ርእዮቶ፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ *vidit eum venientem* (*venire*) Tob. 11, 5; Matth. 3, 7. 16. 24, 30; vel c. Acc. seq. verbo finito, ut: ርኢክዎ፡ መጽአ፡ 1 Reg. 22, 9; ርኢኩ፡ ብእሴ፡ ይጼዐን፡ Zach. 1, 8; ርኢኩኪ፡ ትሰክቢ፡ ውስተ፡ ደምኪ፡ Hez. 16, 6. 33, 3; vel seq. enuntiatione integra, ut: ርኢኩ፡ መንፈስ፡ መጽአ፡ Hez. 1, 4; ርኢኩ፡ ክልኤቲ፡ አንስት፡ የሐውራ፡ Zach. 5, 9; Ex. 2, 6; vel seq. ከመ፡ c. verbo finito: Gen. 16, 5. 30, 1; Ex. 3, 4; Num. 24, 1; Jes. 56, 10; vel seq. እመ፡ vel ለእመ፡ *si, num, an*, ut: ርእዩ፡ እመ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 2, 10; Gen. 37, 14; 1 Reg. 21, 8; Matth. 27, 49; vel aliis particulis relat. vel interrog. ut Hen. 5, 3. 9, 6; 1 Joh. 3, 1. a) *visum recuperare* Matth. 11, 5; Luc. 7, 21. 18, 41; Joh. 9, 15. b) *videre visiones*: ርእየ፡ ሕልመ፡ Gen. 41, 1; ነቢያትኪ፡ ርእዩ፡ ለኪ፡ ከንቶ፡ Thren. 2, 14; ራእየ፡ ይሬእዩ፡ Joel 3, 1; Hen. 39, 4; ዘይሬኢ፡ (Seher) 1 Par. 29, 29; Inf. ርእይ፡ *visio* Dan. 7, 1. 15 (v. ራእይ፡); እለ፡ ይሬእዩ፡ በከርሥ፡ ἐγγαστριμύθοι 2 Par. 35, 19; 2) *spectare, adspicere, intueri* c. Acc.: ኢትርአያኒ፡ Cant. 1, 6; Ps. 8, 4; Gen. 11, 5. 24, 21. 34, 1; Lev. 13, 3. 5. 17; 1 Reg. 16, 7; Hen. 2, 3. 14, 21. 38, 4; Matth. 5, 28. 6, 28. 28, 1; Marc. 12, 41; Luc. 9, 38; Joh. 19, 37; Apoc. 1, 12; rarius c. ኀበ፡, ut: ርእዩ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ እኅው፡ Genz. f. 120; c. በ፡, ut: ትሬእዩ፡ በከከበ፡ ሰማይ፡ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας Jes. 47, 13; Cant. 7, 1; omisso objecto, ut: ርኢ፡ እምቤተ፡ መቅደስከ፡ Jes. 63, 15. a) *speculari*: ዘይሬኢ፡ ὁ σκοπός 2 Reg.

18, 24. 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zusehen): ቆሙ፡እንዘ፡ይሬእዩ፡ Asc. Jes. 5, 12; ኢይክሉን፡ንርአይ፡እንዘ፡ያስተሐቅሩ፡ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere* alicui (ut ex adspectu gaudium percipiat) c. በ፡ Ps. 53, 7. 91, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19. 30, 9; Gen. 29, 32; c. ለ፡ Ex. 5, 21. e) *sibi* vel *alii providere* vel *eligere* alqd, c. Acc. et ለ፡ prs., Gen. 22, 8; Kuf. p. 68; Num. 10, 33. 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; ርኢ፡ሎቱ፡ዐስበ፡ለዝኩ፡ወልድ፡ Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (ansehen für etwas) seq. Acc. et ከመ፡, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere:* ልብየ፡ርእየት፡ብዙኀ፡ጥበበ፡ Koh. 1, 17. 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8. 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstitem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): ያፈቅር፡ይርአይ፡መዋዕለ፡ሠናያተ፡ Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; ሠናይተ፡ኢርእየ፡ Koh. 6, 6. 7, 16. 8, 16. 9, 9; Ps. 88, 47. 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ae.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ ።

አርአየ፡ II, 1, Imprf. ያሬኢ፡ (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque ያርኢ፡, Subj. ያርኢ፡, *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere:* c. dupl. Acc.: ያርእዩነ፡ፍናቶ፡ Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kuf. 4; Jes. 39, 2. 40, 14. 48, 17. 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; አርአዮሙ፡እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡ Sir. 17, 7. 25, 25; እለ፡አርአዮሙ፡ርእሶ፡ሕያወ፡ Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8. 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9. 10; vel c. Acc. rei et ለ፡ prs., ut Hen. 13, 2. 69, 1. 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; አርኢ፡ኀይልየ፡ላዕሌከ፡ Rom. 9, 17; አርአየ፡ኀይሎ፡በውስተ፡ብርሃን፡ Job 28, 11; ይደግም፡አርእዮ፡እዴሁ፡ Jes. 11, 11; ያርኢ፡ትእምርተ፡ ἀρεῖ σημεῖον 11, 12. 30, 30; እግዚ"፡ያርኢ፡ገጾ፡ላዕሌከ፡ Num. 6, 26; Ps. 66, 1. 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. ከመ፡, ut: አርአየኒሁ፡እግዚ"፡ለካህን፡ዐቢይ፡ይቀውም፡ Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere:* ያርእየከ፡እግዚ"፡ራእየ፡በሕልም፡ 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare:* አርአየት፡ሠቀ፡ ἐγύμνωσε σάκκον Judith 9, 1; ነገር፡ዘአርአይኩከ፡ λόγοι οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiorem reddere:* Gen. 2, 9; አርአየኒ፡ወአአምር፡ γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι Jer. 11, 17; etiam cum በእንተ፡ rei Hen. 22, 12. e) *cum voluptate videre facere* alqm alqd, c. በ፡ rei Ps. 58, 11. f) videre facere i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. ርእየ፡ Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: ያሬእያ፡ሠናየ፡ለነፍሱ፡ Koh. 2, 24; Gen. 50, 15. 17; Ps. 59, 3. 70, 22. 84, 7. 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (scheinen): ፀሐይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ፡ III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praebere, comparere, adparere* Hen. 75, 3; Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen. 38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: ተርእየት፡ማይ፡ርግዕተ፡ Sap. 19, 7; Ex. 23, 15. 25, 8; መፍትው፡ለአንስት፡ይትረአያ፡በአርአያ፡ህድአት፡ወበትሕትና፡ፍድፋድ፡ F. M. 34, 8; ዘኢይትረአይ፡ *invisibilis* Sap. 17, 18. 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. ለ፡ prs. Hen. 36, 3. 59, 3.

ተራአየ፡ III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; ንትራአይ፡ገጸ፡በገጽ፡ 4 Reg. 14, 8. 11; 2 Par. 25, 17. 21; የሐውሩኑ፡ክልኤቱ፡ኅቡረ፡ዘእንበለ፡ይትራአዩ፡ ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: ይትራአዩ፡ (v. ይሬእዩ፡) ዐይነ፡በዐይን፡ Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: ተራአዩ፡በበይናቲከሙ፡ 2 Cor. 8, 24 rom.; ይትራአዩ፡ ἀτενίσαι 1 Esr. 6, 27.

አስተርአየ፡ IV, 1, Imprf. ያስተርኢ፡, rarius ያስተሬኢ፡ (ut 4 Esr. 13, 37. 40 Laur.) 1) facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) *se conspiciendum praebere, se aperire, apparere, comparere*, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non exstiterant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum: Gen. 1, 9. 8, 5; ያስተርኢ፡ኀፍረትኪ፡ Jes. 47, 2; ኀሳርኪ፡ 47, 3; Jer. 13, 26; ወርኅ፡ Asc. Jes. 4, 5; መብረቅ፡ Matth. 24, 27; ያስተርኢ፡ከመ፡ሕልመ፡ሌሊት፡ Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1. 2; Matth. 9, 33; ያስተርኢ፡ስብሐተ፡እግዚ"፡ Jes. 40, 5; አስተርአየ፡ላዕሌኪ፡ 60, 2; c. c. ለ፡ ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4. 8; Jer. 38, 3; አንሰ፡አስተርአይኩከሙ፡ Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16. 14, 3; አስተርአየኒ፡ራእይ፡ Dan. 8, 1; Matth. 1, 20. 2, 13. 17, 3; Marc. 9, 4. 16, 11. 12; Luc. 1, 11. 22. 9, 8; Joh. 21, 1. 14; Act. 1, 3. 2, 3. 26, 19. b) *cognoscendum se praebere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; አስተርኢ፡በቅድመ፡አሕዛብ፡ γνωσθήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14; ἐγνωρίσθην Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21. 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτεσθαι 1 Petr. 1, 7. 13; Rom. 1, 17; ἐμφανὴς ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; ዘአስተርአዮ፡ i. q. ኤጲፋንያ፡ *epiphania* Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum* alicujus *prodire:* ኢታስተርእዩኒ፡ Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspicuum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; ዘኢያስተርኢ፡ *invisibilis* Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1. 3; Jes. 45, 3; መዝገብ፡ዘኢያስተርኢ፡ θησαυρὸς ἀφανής Sir. 41, 14; ብዙኀ፡ዘኢያስተርኢ፡ πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; ያስተርኢ፡ ἐμφανὴς ἔσται Mich. 4, 1; ዘያስተርኢ፡ περίβλεπτος Prov. 29, 41; ዕለት፡ዐባይ፡እንተ፡ታስተርኢ፡ μεγάλη καὶ ἐπιφανής Joel 3, 4; Mal. 3, 22; ኀበ፡ኢያስተርኢ፡አእምሮ፡ οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις Prov. 19, 23; አአምር፡ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡ Sir. 11, 28. e) *videri* (φαίνεσθαι) c. Acc. praed.: ኵሉ፡ብእሲ፡ያስተርኢ፡ለርእሱ፡ጻድቀ፡ Prov. 21, 2. 26, 16; ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርእያ፡ 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. ከመ፡ Matth. 6, 16. 18; imprs., ut: እፎ፡አንትሙ፡ትፈቅዱ፡ወእፎ፡ያስተርአየክሙ፡ከመ፡አውሥኦሙ፡ 2 Par. 10, 6. f) *speciem praebere, similem esse, speciem induere* vel *prae se ferre:* Hen. 3; መኑ፡ያስተርኢ፡ንጹሐ፡ከዊኖ፡እምኀጢአት፡ Prov. 20, 9; ያስተርኢ፡ከመ፡ዘያደሉ፡ለቢጹ፡ወከመ፡ዘያረትዕ፡ፍትሐ፡ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; አስተርእዮ፡ *species* (ἀνθέμιον)

Koh. 12, 6. g) *lucere* (vid. II, 1 Nr. 2), de astris Hez. 32, 8; Apoc. 1, 16; Phil. 2, 15; (monachus corpus suum ita emaceravit) እስከኔ፡ ከነት፡ ፀሓይ፡ ያስተርኢ፡ እማእከለ፡ አዕጽምት፡ ገበዋቲሁ፡ Phlx. 16. 2) facere ut quis vel quid videatur i. e. a) *ostendere, manifestum* vel *conspicuum facere* Matth. 6, 5 (c. ለ፡ pers.); ኢያስተርኢ፡ ኀፍረቶ፡ (Platt: ኀፍረቱ፡) Apoc. 16, 15; አስተርአዮሙ፡ ኀበ፡ ተረግዘ፡ ገቦ፡ (Christus discipulis) Enc. Mij. 6; እስመ፡ ፪ ወልደ፡ ያስተርእዩ፡ ለነ፡ δυὰς γὰρ ἡμῖν υἱῶν ἀναφαίνεται (a Nestorianis) Cyr. c. Pall. f. 77; *facere ut in conspectum prodeat* Hen. 53, 6. b) *revelare* Herm. p. 7; ἀποκαλύπτειν Dan. 2, 47; አስተርአዮሙ፡ (*revelavit iis*) በሌሊት፡ ከመ፡ ኢይግብኡ፡ Lud. e Vit. Sanct.; አስተርአየ፡ ሊተ፡ ምስጢራተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Tachs. 19. — (አስተርአየ፡ in libris mss. passim cum አስተስረየ፡ confusum reperitur, ut Lev. 23, 27 et 28 (F. H). 25, 9.)

ራእይ፡ part. *videns visiones* (*vates*) 1 Reg. 9, 9. 11. 18. 16, 4; 2 Reg. 24, 11.

ራእይ፡ subst., m. et fem., Pl. ራእያት፡ 1) raro *visus* (i. q. ርእይ፡), *spectatio*, ut: እስመ፡ እምራእይ፡ ወእምሰሚዐ፡ ነገር፡ ብዙኀ፡ ትከውን፡ እንጉጋወ፡ ሕሊናት፡ Phlx. 48; ራእየ፡ ከከብ፡ (astrologia) Hen. 8, 3; Syn. 2) *visio, visum; revelatio, revelatum* (de visionibus nocturnis, propheticis, al.): Ex. 3, 3; Kuf. 4. 31; እለ፡ ይሬእዩ፡ ራእየ፡ Jes. 30, 18; ኢርእዩ፡ ራእየ፡ በኀበ፡ እግዚ" Thren. 2, 9; Job 7, 14; 4 Esr. 10, 73; Ps. 88, 19; Sir. 48, 22; Jes. 1, 1. 13, 1; Nah. 1, 1; Dan. 8, 1. 10, 1; Asc. Jes. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 11, 38. 41; Hen. 1, 2. 13, 8; Apoc. 1, 1; Matth. 17, 9. 3) *adspectus, conspectus* Sap. 13, 7 (v. ርእይ፡); ዘራእዮሙ፡ ὧν ὄψις 15, 5. 4) *obtutus oculorum, vultus, facies*: እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ ሰብእ፡ Sir. 19, 29; እከዪሃ፡ የዐልዎ፡ ለራእይ፡ 25, 17. 5) creberrime: *species, forma*, de rebus animatis et inanimatis (εἶδος, πρόσωπον): Gen. 29, 17. 39, 6. 41, 3; Kuf. 39; Jes. 52, 14. 53, 2. 3; ጸሊም፡ እምነ፡ ሕመት፡ ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; እለ፡ ሠናይ፡ ራእዮን፡ Esth. 2, 2; ገጹ፡ ከመ፡ ራእየ፡ መብረቅ፡ Dan. 10, 6; ሥነ፡ ራእዩ፡ Jac. 1, 11; ተወለጠ፡ ራእዩ፡ Matth. 17, 2; ይወርድ፡ በራእየ፡ ብእሲ፡ Asc. Jes. 4, 2; ግሩማን፡ ራእይ፡ (leones) Enc.

ርእየት፡ n. act. et subst. 1) *visus, intuitus*: እፎ፡ እክል፡ ርእየተ፡ እኪቶሙ፡ (ἰδεῖν) Esth. 8, 6. 2) *adspectus, facies, species* Ex. 24, 10. 34, 30; Lev. 13, 3. 4. 30; ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡ Dan. 3, 19; ከመ፡ ርእየተ፡ እለ፡ ቄጥሩ፡ Hez. 1, 4. 26; ይገብሮ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 44, 13; ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ Sir. 25, 17; 4 Esr. 10, 38; Asc. Jes. 10, 22 seq.; Hen. 32, 5. 46, 1; Luc. 3, 22; Rom. 1, 23. 3) *visio, adparitio, revelatio*: ሕዝቅኤል፡ ዘርእየ፡ ርእየተ፡ ስብሐቲሁ፡ Sir. 49, 8; ርእየተ፡ መላእክት፡ Luc. 24, 23; እሳተ፡ ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; 2 Thess. 2, 8 Plgl.

ረአዪ፡ et ረአይ፡ (ራእይ፡ 1 Reg. 9, 9 ann.), n. ag., Pl. ረአይት፡ et ረአይያን፡ 1) *spectator* a) i. e. *praesens*, ut: አልብዋን፡ ረአይያን፡ ናሁ፡ እንትከሙ፡ እገሌ፡ ስምዕ፡ ለዛቲ፡ ቃላት፡ *o qui* (huic funeri) *adestis* Genz. f. 82. b) *observator* et *interpres*, astrorum: ረአይያን፡ ከዋክብት፡ *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; ረአይተ፡ ከከብ፡ Kid. f. 24; Cod. Mus. Brit. XX, 2. 2) *is qui videt* visiones (*vates*): ራእይ፡ ዘውእቱ፡ ረአዪ፡ Hez. 12, 27; 1 Reg. 9, 9 ann.; (Joannes auctor Apocalypseos) ረአዪ፡ ኀቡአት፡ Org. 3; in malam partem: ረአይያነ፡ ነቢያቲከሙ፡ Jer. 34, 7. 3) *inspector, custos*: ረሰዩ፡ ለወልዱ፡ ረአዪ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 314.

አርአያ፡ subst., plerumque m. 1) *imago, similitudo, species* (ὁμοιότης, εἰκών) Gen. 1, 12. 26; Jac. 3, 9; 4 Reg. 16, 10; ገብሮ፡ በአርአያ፡ ዚአሁ፡ Sap. 2, 23. 7, 26 (εἰκών). 17, 20; ከመዝ፡ አርአያ፡ አምሳለ፡ ስብሐቲሁ፡ Hez. 2, 1; Christus አርአያሁ፡ ለእግዚ" 2 Cor. 4, 4; አርአያ፡ ገጹ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3 rom.; መልክዐ፡ አርአያሁ፡ ለዘወለዶ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ γεννήσαντος αὐτόν Cyr. c. Pall. f. 67. a) *effigies, imago picta* Hez. 23, 14; *sculpta* Ex. 28, 32. b) passim usurpatur praepositionis et conjunctionis instar α) በአርአያሆን፡ *secundum similitudinem earum* (ἐπί c. Acc.) Gen. 30, 38. 39. β) አርአያ፡ *ceu, tamquam, instar, quasi* Sx. Tachs. 27 Enc.; አርአያ፡ ብዙኀ፡ ዝናም፡ *magnae pluviae instar* Enc. Teq. 25; አርአያ፡ ይነውም፡ ዘልፈ፡ *tamquam semper dormiret* Enc. Ter 21; አርአያ፡ ዘ፡ *eodem modo quo* Lud. comm. hist. p. 502 n. 39. 2) *norma; forma* vel *species* rei ab artifice imitandae, παράδειγμα Ex. 25, 9; 1 Par. 28, 11 seq.; አርአያ፡ ምስለ፡ ቀዳሚ፡ አርአያሁ፡ ይዔሪ፡ ἡ εἰκὼν ὡς τὸ ἀρχέτυπον Cyr. ad Th. f. 12; etiam *norma* doctrinae Rom. 6, 17. 3) *exemplum, exemplar* a) ad imitandum propositum (παράδειγμα, τύπος) Joh. 13, 15; ኮነ፡ አርአያ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይነስሑ፡ Sir. 44, 16; Jac. 5, 10; 1 Thess. 1, 7; 2 Thess. 3, 9; Tit. 2, 7; 1 Tim. 4, 12; 1 Petr. 5, 3; Cyr. f. 102; ኩኖሙ፡ አርአያ፡ Clem. f. 118; Kid. 3. b) ad terrendos et admonendos alios, *spectaculum*: Hen. 27, 3. 62, 12; Judae 7; ይከውኑ፡ አርአያ፡ ለዙሉ፡ ዘሥጋ፡ εἰς ὅρασιν Jes. 66, 24. c) libri (transscriptum), *apographum*: ወሀበ፡ አርአያሃ፡ (ለመጽሐፍ፡) ያርእያሃ፡ ለአስቴር፡ Esth. 4, 8; አርአያ፡ መጽሐፉ፡ ለኤርምያስ፡ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ep. Jer. 1. 4) *typus* aliam rem significans, ὑπόδειγμα Hebr. 8, 5; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ (rerum futurarum) Clem. f. 206. 208; et *antitypus* 1 Petr. 3, 21 (coll. Hebr. 9, 24). 5) passim i. q. ርእየት፡ *facies, species*, ut: ታሜኒ፡ ገጸ፡ ወታሰረጕ፡ አርአያሃ፡ Sx. Mag. 5.

ምርአይ፡ subst. 1) ut videtur: *visus, acies* oculorum, ምሑጽ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ ወኢትሬኢ፡ Deut. 28, 34 (divergit Ae. a Graeco, qui διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ habet, quare Ludolfus *adspectus* exposuit). 2) ut videtur: *spatium* vel *copia videndi* in loco perobscuro: ከመ፡ ይኩኖሙ፡ ለእለ፡ ይትሜጠዉ፡ ምርአየ፡ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν Hez. 41, 6 vrs. ant. 3) Pro ምርአያት፡ *visiones* (Pl. vocis ምርአይ፡) in Did. p. 49 l. 1 (quod Platt „soothsayers" vertit) codex Stuttg. meliorem lectionem: ማርያት፡ exhibet.

ማሪ፡, ማረየ፡, ማረት፡ vid. sub መ col. 168.

ርኳም፡ subst. [i. q. رُخَام] *marmor*: ንፍቀ፡ ርኳም፡ *loculus marmoreus* Sx. Hed. 16; ንፍቀ፡ ዘአፍራጽ፡ ዘውእቱ፡ ርኳም፡ Sx. Hed. 17; ጸሐል፡ ዘእብነ፡ ርኳም፡ Sx. Masc. 10; ምድሩ፡ ለቅዱስ፡ ከነ፡ ርኳመ፡ ወደመ፡ ቀቱላን፡ ይረግፅ፡ ላዕለ፡ ርኳም፡ ወኢይየብስ፡ Jsp. p. 356; መከነ፡ ዕፍፀፍ፡ በርኳም፡ ወደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 302. 355. — *Voc. Ae.*: ርኳም፡ ብ፡ እብነ፡ በረድ፡; *aliud*: ርከም፡ (v. ርኳም፡) ዘ፡ ሣፅን፡ ። (male).

ሩከም፡ subst. i. q. ርኳም፡, ut: (cadaver imposuerunt) በሣፅን፡ ዘእብነ፡ ሩከም፡ Chr. f. 3.

ረኵሰ፡ I, 1 [amh. ረከሰ; contiguum est ረሰሐ; coll. رِكْس et رِجْس *sordes* (*et crimen*), رُجْز *sordes* (*idololatria, poena*), نَجِس *impurus ac spurcus fuit*] Subj. **ይርኰስ**, rarius **ይርኵስ** (vid. Lev. 19, 26 ann.), *immundum* vel *impurum esse* vel *fieri, se polluere, contaminari*, plerumque sensu levitico et ethico, c. c. **በ** rei, qua quis contaminatur Lev. 5, 3. 18, 23. 24. 19, 26. 21, 1 seq.; Num. 6, 7. 19, 20; Deut. 24, 4; Hez. 14, 11. 20, 7. 30. 23, 17; Jer. 2, 23. 3, 1. 23, 11; Thren. 4, 14; Hagg. 2, 13; Kuf. 4; Joh. 18, 28; 1 Cor. 8, 7; Rom. 1, 21; **ዘኢይረኵስ** ἀμίαντος 1 Petr. 1, 4. a) *profanari*: **መቅደስየ፡ ረኵሰ፡** Hez. 25, 3; 4 Esr. 10, 31. b) *vitiari*: **ይረኵሳ፡ አንስት፡** Zach. 14, 2.

አርኰሰ፡ II, 1 1) *contaminare, polluere, inquinare, profanare* Gen. 49, 4; Lev. 11, 43. 18, 21; **ኢታርኵሱ፡ርእሰክሙ፡በኵሉ፡ዝንቱ፡** 18, 24; Deut. 24, 4; Kuf. 2. 30; **መቅደሰ፡** Jes. 43, 28; Hez. 5, 11. 24, 21; **ስምየ፡** Jes. 48, 11; Mal. 1, 12; ἐθέσθε εἰς βδέλυγμα Jer. 2, 7; **ምድረ፡** 3, 2. 12, 10. 16, 18; **ሰንበተ፡** Jes. 56, 2; Hez. 20, 13; **አርኰሰ፡መንግሥታ፡** Thren. 2, 2; Ps. 73, 8; Matth. 12, 5. 15, 11; Act. 24, 6; Rom. 1, 24; plerumque c. **በ** rei, qua contaminant, sed etiam c. **እምነ**, ut: **ኢታርኵስ፡እዴከ፡እምዝንቱ፡** Koh. 7, 18. a) φαυλίζειν *ignominia afficere*: **አርኰስክሙ፡ስምየ፡** Mal. 1, 6. b) *polluere, vitiare* mulierem Gen. 34, 5; Kuf. 30; **አርኵሰ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡** Job 31, 11; **አርኰሱ፡ድንግለ፡** Judith 9, 2. 2) *immundum censere* vel *pronuntiare* (vid. IV, 3) Lev. 13, 3. 11 seq.; Hebr. 10, 29; Lud. comm. hist. p. 240 n. 11. 3) *impuri* vel *turpe quid committere*: **ኢያርኰስኩ፡** Lud. e Vit. Sanct.

ተረኵሰ፡ III, 1 *pollui, profanari* Lud. sine auct.

ተራኰሰ፡ III, 3 *se invicem contaminare*, de pluribus, Kuf. p. 62.

አስተራኰሰ፡ IV, 3 aliquid *sibi* vel *aliis immundum, impurum, detestabile censere* vel *pronuntiare* (*respuere, aversari*): **ዘያስተራኵሶ፡አሕዛብ፡** Jes. 49, 7; **ያስተራኵሱ፡ዘዚአየ፡ዘለፋ፡** (μυκτηρίζειν) Prov. 1, 30; Act. 10, 15. 28 Platt; Kuf. 46; Can. Ap. 34; **ዘተከልአ፡እምተዋስቦ፡እንዘ፡ያስተራኵሶ፡** F. M. 9, 2. 4; **ብእሲት፡ዘአስተራኰሰት፡ምታ፡ወከልአቶ፡ሰኪበ፡ምስሌሃ፡ኅልያ፡ከመ፡ርኩስ፡ውእቱ፡ግብረ፡ተዋስቦ፡** 9, 4. 20, 2; Enc. Ter 22.

ርኩስ፡ part. (passim **ርኵስ፡**), f. **ርኵስት፡** (passim **ርኩስት፡**, ut Hen. 5, 4) *immundus, impurus, profanus, contaminatus, pollutus*, plerumque sensu levitico et ethico: Lev. 5, 2. 3. 11, 4 seq. 43. 12, 2. 14, 57. 15, 2 seq.; 22, 5. 6; Num. 19, 11; Deut. 14, 3 seq.; 22, 5. 24, 4; **ርኩስ፡ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **ርኩስ፡ከናፍርየ፡** Jes. 6, 5. 35, 8; **ቈላፍ፡ወርኩስ፡** 52, 1. 64, 6; Thren. 4, 15; **ኅብስት፡ርኩስ፡** Mal. 1, 7; Prov. 3, 32; 2 Esr. 9, 11; **መዋዕል፡ርኩሳት፡** (opp. **ቅዱሳት፡**) Kuf. 6; **መናትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; Apoc. 21, 27 (κοινός); Act. 10, 14. 28; Eph. 5, 5; 1 Tim. 1, 9; Matth. 10, 1; Marc. 1, 26 rom. Etiam substantive usurpatur: *res immunda, detestabilis*, βδέλυγμα Jes. 44, 19; Deut. 7, 26; Sir. 15, 13; κατάθεμα Apoc. 22, 3.

ርኵስ፡ subst. (passim **ርኩስ፡**), *impuritas, pollutio*; *res immunda, detestabilis, turpis* Lev. 7, 18. 20. 21. 15, 31. 16, 16. 22, 3 seq.; Num. 9, 7 seq.; Deut. 18, 9; 4 Reg. 16, 3. 21, 2; Kuf. 3. 16. 20; Jes. 66, 3; Jer. 4, 1. 7, 10. 30. 13, 27. 16, 18; Hez. 20, 7 seq. 36, 25 seq.; Hen. 10, 11; Matth. 23, 27; Gal. 5, 19; Col. 3, 5; 1 Thess. 4, 7; Apoc. 17, 4.

ርኵሰት፡ n. act. *impuritas* Ssal. Req.

ርኵስና፡ subst. *conditio immundi, impuritas*: **በሐረተ፡አሕዛብ፡ሖሩ፡ወበርኵስና፡አረሚ፡ነበሩ፡** Sx. Tachs. 11; Mag. 5.

ረከበ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *applicando, immittendo, componendo* (fügen) esse videtur, vid. IV, 1, nec non ركب II. V. VI et ܪܟܒ ܐܬܪܟܒ; hinc propagantur a) *insidere, conscendere, equitare, vehi* רכב ܪܟܒ رَكِبَ, coll. **መርኩብ**, **አርኩብት፡** b) *potiri, assequi, invenire* **ረከበ፡** I, 1. II, 1. III, 1] Subj. **ይርክብ፡** et **ይርከብ፡** 1) *adipisci, nancisci, assequi, obtinere, potiri* c. c. Acc.: **ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክበ፡** καταλήψη Sir. 27, 8. 15, 17; Jud. 7, 24; Gen. 31, 23; Ps. 7, 5; Rom. 9, 30; ἐκλάβοι Job 3, 5; ἐπιτυχεῖν Jac. 4, 2; τυγχάνειν Job 3, 21; **ትረክብ፡ተስፋከ፡** 11, 18; **ደቂቆሙ፡ኢይረክቡ፡ንዋዮሙ፡** 21, 19; 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 28, 22; Ps. 20, 8; Ruth 1, 9; Matth. 11, 29; Luc. 18, 18; Gal. 3, 22; Hebr. 9, 12; **ረኪበ፡ዘርአ፡ፈቀደ፡** *prolem nancisci cupivit* Enc. Jac. 8; de **ረከበ፡ሞገሰ፡ቅድመ፡** ut Gen. 33, 8 vid. **ሞገስ፡** a) *acquirere et possidere, habere* Act. 22, 18; Gal. 2, 4; Marc. 9, 50. 11. 22. 14, 7; Lev. 25, 28. 47; Sir. 32, 12; **ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡** ὁ ἀπορῶν ἄρτων Sir. 10, 27. b) *capere, occupare* urbem, terram Jos. 1, 11. 6, 20. 8, 19. 21. c) *ferire* jaculando (treffen): **ሂጶ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ወረከበ፡ናላሁ፡** Sir. 47, 4. d) *assequi mente* rem arduam; Koh. 3, 11. 8, 17; Lit. Joh.; aenigma (recte solvere) Jud. 14, 12. 18. 2) *invenire, reperire, deprehendere* sive quaesita, sive amissa, sive alia; rem Gen. 11, 2. 26, 32. 31, 32 seq.; Ex. 15, 22. 16, 27; Lev. 5, 22. 23; 1 Reg. 9, 4; Sir. 6, 14; **ረኪበ፡መድፍን፡** 40, 18; **ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡** εὕρεμα 29, 4. 6; Koh. 12, 10; Matth. 7, 8. 13, 44; Luc. 4, 17. 6, 7. 15, 4; hominem Gen. 16, 7. 36, 24. 38, 20. 23; Deut. 22, 27. 24, 1; 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ruth 2, 22; Sir. 12, 17; Dan. ap. 1, 21. 38; Matth. 2, 8. 18, 28; nonnumquam *recipere, recuperare* ut Koh. 11, 1; 4 Esr. 10, 22. C. c. Acc. praedicati, ut: **ረከብዎ፡ውዱቀ፡** 1 Reg. 5, 3. 28, 21; **ከመዝ፡ረከብኩ፡ጽሑፈ፡ውስተ፡መጻሕፍት፡** Kuf. 21; 2 Esr. 18, 14; vel seq. **እንዘ፡** c. verbo fin., ut Jes. 37, 8; Matth. 20, 6. 24, 46. 26, 40; vel seq. enuntiatione integra (sine conjunctione praemissa): **ረከብናሆሙ፡ይሰክሩ፡ኅቡረ፡** Dan. ap. 1, 38; **ረከብዎሙ፡ይቀውሙ፡ሀየ፡ለሊቃውንት፡** Judith 10, 6; Tob. 8, 13; Rom. 7, 21. a) *videre, percipere*, ut Marc. 5, 38, quare saepissime ἰδού hoc verbo vertitur, vid. annot. ad 1 Reg. 4, 13; **ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** ἰδοὺ ὀπή Hez. 8, 7. 14; Ruth 3, 8; **ወረከብክዎ፡ይገብር፡ግብረ፡** Jer. 18, 3. b) *censere, existimare*; Rom. 3, 28; vel **እመ፡ሰ፡ትረክብ፡ሠናየ፡** wenn du es für gut findest Lud. e Vit. Sam. c) *incidere* alicui vel in aliquem, improviso (supervenire) 1 Thess. 5, 4; casu, fortuito, ut: **ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡** Sir. 11, 29; Matth. 22, 9; **ዘረከብከ፡** *cuicumque incideris* i. e. *quicumque fuerit* vel *qui primus se obtulerit*, ut: **ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** *ne praeficiatis obvium quemcumque* Clem. f. 130; **በከመ፡ረከበ፡** *quocumque modo invenerit* i. e. *temere*, ut: **አብድ፡ወዝሉፍ፡በከመ፡ረከበ፡ይነብብ፡** Sir. 20, 7. 19. 22, 6 (ἄκαιρος); **ኢትጠብብ፡በከመ፡ረከብከ፡** ἀκαίρως Sir. 35, 4. d) de eventis et casibus, potissimum ad-

versis, α) *contingere, accidere, obvenire* alicui, *invadere* alqm, c. Acc. ut: ኢይረክበ፡ እኩይ፡ (ἀπαντήσει) Sir. 36, 1; Job 1, 22. 2, 10. 11. 9, 20. 11, 6 (συμβαίνειν, ἀποβαίνειν); በእንተ፡ ምንት፡ ረከበኒ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ Jer. 13, 22; 4 Esr. 10, 9. 21; Jon. 1, 7; Jer. 5, 12; Gen. 49, 1; Ps. 39, 16. 114, 4; 2 Tim. 3, 11; etiam de praedictis: ረከበ፡ ዝኩ፡ ኵሉ፡ ተአምር፡ 1 Reg. 10, 9; ረከበኒ፡ ዝመርገም፡ እኩይ፡ Bar. 1, 20; de sorte Joh. 19, 24; et impersonaliter: *accidit alicui:* በይእቲ፡ ዕለት፡ ረከበ፡ ለወለተ፡ ራጉኤል፡ συνέβη τῇ Tob. 3, 7. β) *incidere* in casum i. e. eo *attingi*, c. Acc., ut: Num. 20, 14; ብዙኀ፡ ሕማመ፡ ረከበት፡ ብከ፡ Tob. 4, 4; በከመ፡ እከየ፡ ምግባሩ፡ ይረክብ፡ (v. ይረክቦ፡) Jes. 3, 11; ትሬኢ፡ እመ፡ ትረክበ፡ ለቃልየ፡ εἰ ἐπικαταλήψεταί σε ὁ λόγος μου Num. 11, 23; Gen. 41, 13. 49, 10. e) *cadere in aliquem*, ei *convenire:* ዘይረክበከ፡ τὸ σόν (*quod tibi convenit*) Matth. 20, 14; ይርከቦ፡ *ei conveniat* Joh. 19, 24 (nisi secundum 1, a exponere malueris: *is possideat eam* tunicam). — *Voc. Ae.:* አድምዐ፡ ረከበ፡ ዘ፡ አገኘ ።

አርከበ፡ II, 1 *facere ut alqs adipiscatur* vel *inveniat*, c. dupl. Acc., ut: ታረክቦሙ፡ ሕይወተ፡ ለውእቱ፡ ሰብእ፡ Herm. p. 59; vel (omisso Acc. invenientis): ብዙኀ፡ ሰትይ፡ ኢያረክብ፡ ኀይለ፡ ወኢያኀጥእ፡ ቍስለ፡ Sir. 34, 30; Ex. 14, 3.

ተረከበ፡ III, 1 (ተረከበ፡ Asc. Jes. 3, 4; an errore typographi?) 1) *acquiri, comparari, se assequendum praebere:* እምአይቴ፡ ተረከበት፡ ጥበብ፡ Job 28, 12; ተኀሥሡኒ፡ ወእትረከበክሙ፡ (*me assequendum praebebo vobis*) Jer. 36, 13; 2 Par. 15, 2. a) *acquisitum possideri, haberi:* ወተረከበ፡ ለሰሎሞን፡ ፬፻ አፍራስ፡ ἦσαν αὐτῷ 2 Par. 9, 25; Deut. 21, 17. b) *mente attingi:* እግዚ"፡ ዘኢይትረከብ፡ በልቡና፡ Cod. Mus. Brit. XI; Lud. e V. S. 2) *inveniri, reperiri, deprehendi* Gen. 2, 20. 41, 38. 44, 16. 17; Kuf. 43; Jos. 10, 17; 1 Reg. 9, 20. 13, 15; 4 Reg. 23, 2; ተረከቡ፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ ዐማፅያን፡ Jer. 5, 26; ኢተረከበ፡ እኩይ፡ ምግባር፡ ላዕሌሆ፡ Dan. ap. 1, 63; እስከ፡ አመ፡ ተረከበ፡ ጌጋይ፡ በላዕሌከ፡ Hez. 28, 15; ኢተረከባ፡ ሠናያት፡ ዘከመ፡ አዋልደ፡ ኢዮብ፡ Job 42, 15; Dan. 1, 19; Jer. 2, 34. 48, 3; Ps. 16, 4; 1 Petr. 2, 22. a) *deprehendi* (delinquentem) *in re* Joh. 8, 3; ለእመ፡ ተረከበ፡ ከህን፡ በሰሪቅ፡ Kedr f. 67; Deut. 24, 7. b) inveniri vel deprehendi (i. e. percipi, videri) c. c. Acc. vel Nom. praedicati: Kuf. 19; ኖኅ፡ ተረከበ፡ ፍጹመ፡ ጻድቀ፡ Sir. 44, 17. 20; 4 Esr. 3, 13; ተረከበት፡ ሕጽጽተ፡ Dan. 5, 27; Org. 4; ኵሉ፡ ዘኢይትረከብ፡ ጽሑፍ፡ Apoc. 20, 15; ትትረከብ፡ ፅንስታ፡ Asc. Jes. 11, 3; Luc. 9, 36; vel seq. እንዘ፡ Matth. 1, 18; Asc. Jes. 3, 4. c) inveniri vel reperiri i. e. *exstare, exsistere* 1 Reg. 13, 22; Kuf. 30; አልቦ፡ ዘተረከበ፡ ዘከማሃ፡ Job 28, 15; ከልኤሆሙ፡ በኀበ፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ይትረከቡ፡ Sir. 18, 17; በውስተ፡ ሐሰት፡ በአይቴ፡ ይትረከብ፡ ጽድቅ፡ Sir. 31, 4; οὐκ ἔσται ኢይትረከብ፡ Jes. 15, 6; 2 Par. 12, 12; Gen. 18, 29 seq. d) ዘይትረከብ፡ *fortuitus, in casu positus, accidens* M. M. f. 318 (vid. ረከበ፡ Nr. 2, c.). 3) *vacare* rei (vid. IV, 1): በተውኔት፡ ዘይትረከብ፡ κύβοις σχολάζων II Can. Ap. 40.

ተራከበ፡ III, 3 se invicem assequi vel invenire i. e. *sibi invicem occurrere* vel *obviam venire; convenire, concurrere, congredi*, de personis: ይትራከቡ፡ በሀየ፡ አጋንንት፡ ወጸደናት፡ συναντήσουσι Jes. 34, 14. 15; በዕል፡ ወነዳይ፡ ይትራከቡ፡ ኀቡረ፡ Prov. 22, 2; Dan. ap. 1, 14; ተራኪቦሙ፡ ἀλλήλοις συνελθόντων Prov. 29, 13; de rebus Ps. 84, 11; Am. 9, 13; c. ምስለ፡, ut: ተራከበ፡ ምስሌሁ፡ Sx. Jac. 5; Ex. 19, 17; Lev. 26, 5 (etiam cum ለ፡, ibidem); ይትራከብ፡ ዘርእ፡ ምስለ፡ ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ወይትራከብ፡ ቃላቲሆሙ፡ ምስለ፡ ጽራኀ፡ ብከየ፡ ጸላዕት፡ Sap. 18, 10; nec non c. Acc. Gen. 49, 6; Ex. 4, 27. 5, 20; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 18, 9; Ps. 76, 4; Matth. 28, 9; Hebr. 7, 1. a) in re bellica: *congredi, concurrere, signa conferre:* ተራከቡ፡ ለቀትል፡ 1 Par. 19, 9; ወተራከበ፡ ድምትርያስ፡ ወፀብአ፡ Jsp. p. 304. 325. 356; c. ምስለ፡ p. 371. b) *coire, concumbere* c. muliere: በጊዜ፡ ተራከቦቱ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ F. M. 11, 2; Lit. 171, 1; ተራክቦ፡ *concubitus* F. N. 24. c) de eventis et casibus: *accidere, obvenire, contingere* alicui, *assequi* alqm: ይትራከቦሙ፡ ጽልመት፡ Job 5, 14; ተራከቡኒ፡ መዋዕል፡ እኩያት፡ 30, 26; Ps. 20, 8. 39, 16. d) passim i. q. ተረከበ፡ sc. *se alicui assequendum* vel *inveniendum praebere* Kuf. p. 3; Jer. 36, 13 var.

አስተርከበ፡ IV, 1 1) *applicare:* ወአስተርከቡ፡ ወዐጸሩ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ Joh. 19, 29. 2) se immittere in vel se applicare ad rem i. e. *vacare, operam dare, deditum* vel *intentum esse* rei, *versari* in re (σχολάζειν τινί, obliegen, vid. ተረከበ፡ Nr. 3.): Ps. 45, 10; እመሰ፡ ፈቀደ፡ ሰብእ፡ አስተርኪቦ፡ ይትዋከሕ፡ ምስሌሆሙ፡ εἴ τις ἕλοιτο σχολαιότερον ἀντιφέρεσθαι (si quis diutius et diligentius in hac disputatione versari vellet) Cyr. ad Th. f. 11; c. c. ለ፡ rei 1 Cor. 7, 5; ያስተርክብ፡ ለጸሎት፡ Kid. f. 21; Kedr f. 78; Lud. comm. hist. p. 321; et c. በ፡, ut: አስተርከቦት፡ በጸሎት፡ Kid. f. 20; ለነኒ፡ መፍትው፡ ለነ፡ ንጻሙ፡ ወናስተብቍዕ፡ ወናስተርክብ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡ Genz. f. 148; Kedr f. 80; et c. Acc., ut: ለአስተርከቦ፡ ጸሎታተ፡ ዘበበጊዜሁ፡ Clem. f. 322; ዘኢያስተረክቡ፡ ተርጕሞተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ f. 219; vel seq. Subjunctivo Herm. p. 52. 3) locum vel copiam sese rei applicandi vel habere vel praebere, i. e. *opportunitatem* sive *otium* vel *habere* vel *praebere:* እስመ፡ ኢያስተርከቡ፡ *otium non habuerunt* Marc. 6, 31; እንዘ፡ ያስተረክብ፡ (σχολάζων) *opportunitatem praebens* Matth. 12, 44; Luc. 11, 25 (Platt: ያስተራክብ፡).

አስተራከበ፡ IV, 3 1) *facere, ut* a) *se invicem recuperent, sibi invicem obviam veniant*, c. dupl. Acc.: Sx. Hed. 24 (ubi parentes filio orbati precantur, ከመ፡ ያስተራክበሙ፡ እግዚ"፡ ኪያሁ፡); ከመ፡ ያስተራክብ፡ (matrem orbatam) እግዚ"፡ ውሉዳ፡ Jsp. p. 291; vel c. Acc. et ምስለ፡, ut: አስተራክቦ፡ (ለአቡሆሙ፡) ምስለ፡ ውሉዱ፡ Sx. Mag. 19. b) *inter se conveniant* i. e. *concionem convocare* et *conventum habere* Lev. 8, 3. 4; እንዘ፡ ያስተራክቡ፡ በርትዕ፡ ወበየውሀት፡ Clem. f. 233. c) *sese invicem attingant:* ኀበ፡ ያስተራክቡ፡ ክነፊሆሙ፡ 3 Reg. 6, 22. 2) Passim idem est quod አስተርከበ፡ Nr. 2 et 3, ut: እንዘ፡ ያስተራክብ፡ ለጸሎት፡ Kid. f. 28; ከመ፡ ያስተራክብ፡ መልእክተ፡ እግዚ"፡ Const. Ap. 55; Luc. 11, 25 Platt.

ርኩብ፡ part. 1) *inventus, repertus*, ut: ዮም፡ ርኩብ፡ መስቀል፡ Deg. (in festum crucis). 2) *contiguus, conterminus* (ad III, 3): ወክነፊሆሙ፡ ለፉሓን፡ ወርኩባን፡ ወይትላከፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13; እጉዛት፡ ወርኩባት፡ συγκλειομένας 3 Reg. 7, 35; *connexus* Ex. 36, 31 G.

ርክበት፡ n. act., Pl. ርክበታት፡, 1) *acquisitio*, ut: ርክበት፡ ንዋይ፡ F. N. 42, 5. 2) *inventio:* ርክበተ፡ ወልዶሙ፡ (amissi) Sx. Hed. 24; ርክበተ፡ አዕጽምት፡ (ossium sancti) Sx. Ter 19; ዘአስተፋጠነ፡ ፈውሶተ፡ ሕማሙ፡ እምቅድመ፡ ይስአን፡ ርክበታተ፡ መድኀኒታቲሁ፡ Genz. f. 89. 3) ut videtur:

facultas (an: *accidens, casus?*): ሕሊናቲሁ፡ ወኀይላቲሁ፡ ወርከበታቲሁ፡ ዘውስጥ፡ (internae) F. N. 45.

ረከብ፡ subst., proprie *congressus, conventus*, deinde *nomen festi inter Pascha et Pentecostem medii* (μεσοπεντηκοστή), quo praecipua duarum synodorum dioeceseos, secundum Canones Apostolorum quotannis habendarum, celebrabatur (de quo vide Ludolfi comm. hist. p. 386, et lexicon aeth. c. 137) Marc. 6, 30 rom. in titulo; Enc. Mij. 18 (in Synx. Tubing.: Mij. 17); Comp. ecclest.; Cod. Mus. Brit. XXIX, 52 et XXX, 51 (ubi ዘረከበት፡ ክህናት፡ legitur); ማኅትው፡ ዘረከብ፡ ክህናት፡ Deg. Etiam ረከበት፡, ut: ዘረከበት፡ ክህናት፡ (in festum) *conventus sacerdotum* Cod. Mus. Brit. XXX, 51.

ረከቢ፡ n. ag. *adipiscens* vel *inveniens*: ረከቢሆን፡ ለኄራት፡ εὑρετὴς ἀγαθῶν Prov. 16, 20.

ርኩባዊ፡ adj. rel. (a ርኩብ፡), proprie: *pertinens ad res acquisitas* (an: *existentes?* مَوْجُود): ግዕዛት፡ ርኩባዊያት፡ F. N. 43, 12; sensus haud satis liquet.

አርኩባት፡ v. እርኩባት፡ et ርኩባት፡ (Lud. in lex.: ራኩባት፡) subst. Pl. *cameli* foeminae quibus vehuntur 1 Reg. 30, 17; coll. رَكُوبَة (نَاقَة). — *Voc. Ae.*: ርኩባት፡ (v. እርኩባት፡) ዘ፡ የሐማሴን፡ ፈረስ፡

ሩኬብ፡ subst. (sine dubio pro ሩካብ፡, vid. gramm. p. 187) *connexus, commissura* Ex. 36, 31 (v. ርኩብ፡ et ድማሬ፡).

ሩካቤ፡ subst. *coitus, concubitus* Sap. 7, 2; በሩካቤ፡ ዮሴፍ፡ ወማርያም፡ Did. 31; ሩካቤ፡ ዘበሕግ፡ (legitimus) Lit. 170, 4; ሩካቤ፡ ርስሐት፡ (turpis, illegitimus) Clem. f. 246; ለእመ፡ ረስሐ፡ በሩካቤ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9.

ምርካብ፡ subst. 1) *res acquisita* (labore, opera, ministerio al.), *quaestus, victus, merces, stipendium*: ምርካቦሙ፡ ለሌዋውያን፡ 2 Esr. 23, 5 (at 2 Esr. 10, 9 በምርካበ፡ ጽርሐ፡ ቤተ፡ እግዚ" lectio prava pro በመርኅብ፡ esse videtur); Act. 19, 25; 1 Cor. 9, 10. 14. 2) *res inventa* εὕρεμα, εὕρημα: ትከውን፡ ነፍሱ፡ ምርካበ፡ ወየሐዩ፡ Jer. 45, 2. 46, 18; ምርካብ፡ ዘልብ፡ ውፅእ፡ Cyr. c. Pall. f. 67; ዝንቱ፡ ምርካበ፡ ልብ፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅር፡ ሐዲሰ፡ εὕρεμα φρενός caet., ib. f. 82. 66. — *Voc. Ae.*: ምርካብ፡ ዘ፡ ሜያ፡ (ጥያ፡); *aliud*: ምርካብ፡ ወበስብ፡ ፩ ውእቱ ።

መርከብ፡ subst. amhar.: *navis* (sicut مَرْكَب et ܡܪܟܒܬܐ).

መራክብት፡ occurrit Jes. 13, 22; non liquet utrum forma Pl., an Sing. fem. (participii መራክብ፡) sit: ወየኀድሩ፡ ሀየ፡ አለ፡ ሰኰና፡ ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ወይትዋለዱ፡ (v. ወይትራከቡ፡) ውስቴታ፡ መራክብት፡ (v. መራክብት፡) ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Cum ἐχῖνος aliâs ቀኁንፍዝ፡ versum sit, dubitatio movetur, ne interpres aut verbum Graecum male intellexerit vel verterit (coll. Jes. 14, 23 ubi versio antiqua ቀዐዋፍ፡ pro ἐχῖνοι exhibet), aut lectionem variantem secutus fuerit.

እስትርኩብ፡ part. (IV, 1) *vacans* rei, *intentus, attentus* (*defixus* in rem, *studiosus*): ጳጳስ፡ ይኩን፡ እስትርኩብ፡ ለምሥዋዕ፡ ወለጸሎት፡ Kid. f. 7; ወውእቱ፡ እስትርኩብ፡ በጸሎት፡ ወጾም፡ እስከ፡ ዕርበተ፡ ፀሓይ፡ Kedr f. 75. 81; እ"፡ በቃል፡ Syn.; ርእየቱ፡ እስትርኩብ፡ ወህዱእ፡ ከነ፡ (ejus aspectus attentus et sedatus erat) Lud. e V. S.

ሮሐ፡ I, 1 [רוּחַ, رَاحَ *flavit* ventus] *flabello ventilare, ventulum facere*: (ሰበ፡ ያቄርብ፡ አኰቴተ፡) ዲያቆን፡ ይረውሕ፡ በከመ፡ አቅደምነ፡ ነጊረ፡ Kid. f. 27; ዲያቆናት፡ የዐውዱ፡ ወይረውሑ፡ በመራሕውታት፡ በአምሳለ፡ አክናፈ፡ ኪሩቤል፡ F. N. 12.

ተራውሐ፡ III, 3 alternatim, vicissim, conjunctim *ventilare frigus* alicui, vel *vento excitato refrigerare* alqd. (vid. رَاحَ V. VI); c. ለ፡ pers., ut: (ክርስቶስ፡) ዘተጸፍዐ፡ መልታሕቱ፡ ተለዐለ፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ ሎቱ፡ አክናፈ፡ እሳት፡ ዘሐራ፡ ሰማይ፡ M. M. f. 116, c. Acc. rei, ut: (እግዚ"፡ ዲበ፡ ሰረገላ፡ ነፋሳት፡) ዐውደ፡ ፀሓይ፡ ዘይቴጥቅሕ፤ ዘያሠርቅ፡ በኀዋኅወ፡ ሰማይ፡ ኀይለ፡ ነፋስ፡ እንዘ፡ ይነፍሕ፤ ወነበልበለ፡ ፀሓይ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ M. M. f. 11.

መርዋሕት፡ subst. (Lud., sed equidem non reperi nisi formas) መረውሕት፡, መረዋሕት፡ Pl. መራውሕታት፡ vel መራሕውታት፡ literis transpositis, etiam መረዋሕታት፡, መረዋውሕት፡ 1) *flabellum* (coll. مِرْوَح et مِرْوَحَة ܡܪܘܚܬܐ): ይቁሙ፡ ፪ ዲያቆናት፡ በገበዋተ፡ ምሥዋዕ፡ ወየአኀዙ፡ መራሕውታት፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ ወይስድዱ፡ ጽንጽንያተ፡ ንኡሳነ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ እምኔሆሙ፡ ምንትኒ፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡ F. N. 12 (e Synodo); eadem fere verba leguntur Const. Ap. 52 (ወየአኀዙ፡ መረዋኅታተ፡); alium locum vide supra sub ሮሐ፡ 2) sine dubio etiam *aspergillum*: ይወስድዎ፡ (ለምዉት፡) ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በመኃትው፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመረዋሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) Genz. f. 13; (mortuum efferant) በመኃትው፡ ፲ወ፪ ወበመጻሕፍት፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመጣቅዕት፡ ወበመረውሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) ወበድባብ፡ ወትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡ Genz. f. 40. — *Voc. Ae.*: መረውሕት፡ ዘ፡ መነሳንስት፡ q. v. sub ነስነሰ፡ 3) apud Abyssinos inferioris aetatis: *tintinnabulum*, nec non *campana*, ut: መረዋት፡ (pro መረዋሕት፡) ዘይሰማዕ፡ ድምፁ፡ እስከ፡ ነዋኅ፡ Chron. L. Atk.

(**ረውሕ፡** — „*placidus*, arab. روح *quietus*" Lud. ex Enc. Jac. 26 — est nomen proprium viri ቆረሰዊ፡ (i. e. قُرَشِي) እምከቡራን፡ ዓረብ, cui baptizato nomen Christianum እንጦንዮስ፡ inditum est, Sx. Jac. 25; quare in Salâm appellatur እንጦንዮስ፡ ረውሕ፡).

ሮስ፡ subst. [coll. رُوس] *mas, masculus*, sing. et collect.: ሮስ፡ ወወለት፡ M. M. f. 3; ኵሉ፡ ሮስ፡ Kuf. 15. 47; ሮስ፡ ወአዋልድ፡ Ex. 21, 4; ውሉድ፡ ሮስ፡ ወአዋልድ፡ 21, 31.

ረዋቅያዊ፡ adj. et subst. *stoicus* Act. 17, 18 Platt i. e. فَلَاسِفَة الرِّوَاق.

ሮተ፡ I, 1 *fricare, perfricare, defricare*: በጼው፡ ኢሮቱኪ፡ οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης Hez. 16, 4; M. M. f. 89 [coll. عَرَتَ *fricuit* manu rem; at رَثَّ significat *tritus, vetustus fuit*]. — *Voc. Ae.*: ሮተ፡ ወሮዘ፡ ዘ፡ ሐሸ ።

ረወየ፡ (Gen. 24, 22; Macc. f. 20) et ረውየ፡ (Enc. Mag. 10) I, 1 Subj. ይርወይ፡ [רָוָה, رَوِيَ] 1) *potu satiari, sitim*

explere, largius bibere, potare Gen. 24, 14. 18. 22; ትሰትዩ፡ ወኢትረውዩ፡ Hagg. 1, 6; Am. 4, 8; እስከ፡ ይጸግቡ፡ አው፡ ይረዊ፡ Clem. f. 255; c. Acc. እለ፡ ይሰትዩኒ፡ ኢይረውዩኒ፡ Sir. 24, 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 35, 9; ርወይ፡ እምደም፡ Jsp. p. 276. 2) *rigari, irrigari* Ps. 64, 13; እምከመ፡ ረወየት፡ መሬት፡ (fructifera fit) Macc. f. 20. — *Voc. Ae.:* ረወየ፡ ብ፡ አረከ።

አርወየ፡ II, 1 1) *potu satiare, sitim* alicujus *explere, inebriare:* absol. Ps. 22, 7; c. Acc. prs.: አረውያ፡ ለነፍሶሙ፡ Jer. 38, 14. 25; አርዊ፡ ጽሙኣነ፡ Syn. f. 287; አልበሙ፡ ዘይሰትዩ፡ ማየ፡ ዘያረውዮሙ፡ (ὕδωρ εἰς πλησμονήν) Judith 7, 21; c. dupl. Acc.: አርወየኒ፡ ሐሞተ፡ Thren. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አረውዮሙ፡ እምደምከ፡ Hez. 32, 5; trsl.: ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡ Prov. 5, 19; ያረዊ፡ ነፍሰ፡ እምቃለ፡ እግዚ" Sx. Haml. 8. 2) *rigare, irrigare, potare facere:* አርውዩ፡ ለዕጸደ፡ ሐምልየ፡ Sir. 24, 31; እስከ፡ ሰበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ Jes. 55, 10; Ps. 64, 9. 11; ፈትለ፡ አርዊ፡ *ellychnium ut potare faciam* (*oleum*) Enc. Teq. 16.

ተረወየ፡ III, 1 et 2, ተረውየ፡ Lud. 1) *potu satiari, inebriari:* ሀለዉ፡ እለ፡ ኢተረወዩ፡ (ἐμπιπλάμενοι νάμασι) Cyr. hom. f. 107; ንትረወይ፡ እምዘመድኀን፡ አንቅዕት፡ (ἀρύσασθαι) f. 104; ይትረወዩ፡ v. ይትሬወዩ፡ ሕጎ፡ Sir. 2, 16. 2) *irrigari*, de arbore, Lud. ex Enc.

ርዉይ፡ vel **ርውይ፡** part.; f. ርውይት፡ et ርዊት፡ *potu satiatus, bene potus, irrigatus, irriguus* Gen. 13, 10; ገነት፡ ርውይት፡ Jes. 58, 11; ርዊት፡ Jer. 38, 12.

ርውየት፡ n. act. *potus praebitio, propinatio, Voc. Ae.:* ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡

መርወይ፡ subst., dubiae significationis: *uter aquarius* vel *guttus?* an *humidi* quid vel *liquidi*?: (Pantaleon) እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ፤ ሐወ፡ ዘዐቄርከ፡ በመርወይ፡ Deg.

ሮደ፡ I, 1 [رَادَ ידר *ultro citroque discurrit, libere vagatus est,* (*currendo*) *petiit;* vicinum est ሮጸ፡; vid. etiam መረደ፡] Subj. ይሩድ፡ 1) *incurrere, incursare, invadere, oppugnare, incursionem* vel *impetum facere, expeditione bellica petere:* ሮዱ፡ ወቀተሉ፡ በይሁዳ፡ ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν 2 Par. 28, 17; ይረውዱ፡ ላዕሌኪ፡ እንዘ፡ ይረውዱ፡ Jer. 28, 14 var.; ወይረውዱ፡ καὶ παρατάξονται Zach. 10, 5; c. Acc.: ኢሎፍሊ፡ ሮዱ፡ አህጉረ፡ 2 Par. 28, 18; ይሩዶሙ፡ προκαταλαβέσθαι αὐτούς 32, 1; Jud. 9, 33; Kuf. 37; ሮዱኒ፡ κατέδραμον ἐπ' ἐμοί Job 16, 10; ሮዱኒ፡ ወሮዱ፡ ላዕሌየ፡ 16, 14; ሮደከ፡ ፀበኢት፡ ኀያል፡ 29, 10; 4 Esr. 13, 10. 15; ከመ፡ ይሩዱነ፡ 4 Reg. 7, 6; ሮድዎሙ፡ μονόζωνοι ἦλθον 13, 20. 21; ዕደው፡ እለ፡ ኢሮዱ፡ አጋርያን፡ ἄνδρες οἳ ἦσαν πεζοί (opp. equites expediti) Judith 7, 2. 2) insurgere contra alqm, *impugnare, insectari, premere* (impugnatione): ሮድዎ፡ ወሰሐብዎ፡ ἐπιστάντες Act. 6, 12; Num. 16, 19. 17, 7; Ps. 26, 6; ይረውዱከ፡ παροιστρήσουσι Hez. 2, 6; እለ፡ ይረውድዎ፡ θλίβοντες Thren. 1, 17; Ps. 105, 12; Jes. 19, 20. 29, 7. 3) *persequi, insequi,* διώκειν: አፍራስ፡ ዘይረውድ፡ Nah. 3, 2; አልቦ፡ ዘይረውድ፡ Jes. 17, 2; Ps. 43, 18; c. Acc. Ps. 7, 1. 30, 19. 141, 9. 142, 3; Jer. 15, 15; Jes. 16, 4; Thren. 1, 6. — Rad. Abb.: ሮደ፡ ዘ፡ ከበበ፡ (i. e. *circumvenire*).

ተረውደ፡ III, 1 *impugnationem* vel *persecutionem pati* Lud. sine auct.

ርዉድ፡ vel **ርውድ፡** part. *impugnatus, persecutionem passus* Lud. sine auct.

ሩዳት፡ n. act. *insectatio, persecutio* Org. 6.

ረዋዲ፡ n. ag. *incursax, insectator, persecutor* Genz. f. 21; Ssal. Req.; ረዋዴ፡ በግዕ፡ Epil. Ev. Joann. (N. T. rom. f. 100[b]).

ተረዋዲ፡ n. ag. III, 1 i. q. ርዉድ፡ Lud. sine auct.

ሮጸ፡ I, 1 [ריץ, رَكَضَ; amh. ሮጠ፡; vicina sunt ረየፀ፡ et ሮደ፡] Subj. ይሩጽ፡ *currere* (*viam celerare, volare*): Prov. 4, 12; 2 Reg. 18, 19—25; Num. 11, 27; ሩጽ፡ Kuf. 43; ረዋጽ፡ ὁ δρόμος Koh. 9, 11; Job 9, 25; ፍጡነ፡ ይመጽኡ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡ Jes. 5, 26; ይረውጹ፡ ከመ፡ ሀየል፡ ሐንከሳን፡ 35, 6. 40, 31; Matth. 27, 48. 28, 8; Rom. 9, 16; Joel 2, 7. 9; ὁρμᾶν Matth. 8, 32; de avibus Job 39, 30; curru ሰረገላት፡ ዘይረውጽ፡ Nah. 3, 2; vento Jes. 5, 28; igne Hen. 23, 2; fulgure ከመ፡ ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነጐድጓድ፡ Sir. 35, 10; Ex. 9, 23; Nah. 2, 5; sole: ፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ፀሐይ፡ 1 Esr. 4, 34; Hen. 72, 37; verbo Ps. 147, 4; 2 Thess. 3, 1; de navigantibus Act. 21, 1; σπεύδειν እንዘ፡ ይረውጹ፡ μετὰ σπουδῆς Dan. ap. 1, 50; ሩጹ፡ ወኢትቁሙ፡ Jer. 4, 6; ሩጽ፡ ጼውው፡ ὀξέως Jes. 8, 3; c. Acc. viae Ps. 118, 32. a) *currendo discedere, se auferre:* ሩጽ፡ ἀπότρεχε Jer. 47, 5. b) *praetercurrere, cito praeterire:* ከመ፡ ኀልፈተ፡ ዜና፡ ዘይረውጽ፡ Sap. 5, 9. c) *circumcurrere, discurrere:* ሩጹ፡ ውስተ፡ ፍናዊሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 5, 1; ይረውጽ፡ ኀበ፡ አበግዕ፡ Herm. p. 56. d) *praecurrere* c. ቅድመ፡, ut: 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 15, 1. e) *cursu tendere* aliquo, *accurrere, currendo petere,* Marc. 9, 15; Gen. 18, 2. 33, 4; c. ኀበ፡ Hebr. 12, 1; Gen. 18, 6; ሮጸ፡ ኀቤሃ፡ Dan. ap. 1, 19; Luc. 24, 12; ዘርእየ፡ በለሰ፡ ወይረውጽ፡ ኀቤሃ፡ Jes. 28, 4; እንሊሁ፡ ይረውጹ፡ ኀበ፡ ደም፡ Job 39, 30; vel c. ለ፡, ut: ለኀጢአት፡ ይረውጹ፡ እገሪሆሙ፡ Jes. 59, 7. f) *currendo sequi:* ሮጸ፡ ድኅሬሆሙ፡ Kuf. 43. g) *incursare, incurrere:* ሮጸ፡ ኀቤሁ፡ በኀይል፡ Dan. 8, 6; ሮጹኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡ Job 16, 14.

አሮጸ፡, rarius **አረጸ፡** (1 Esr. 2, 25 var.) II, 1 *currere facere, ad cursum impellere, currentem incitare:* (Jesus) ያረውጾሙ፡ ለሐንካሳን፡ Clem. f. 14; ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፤ ያሩጽ፡ ሐንካሰ፡ Mavâs. Nr. 28; ያረውጾ፡ ጋኔን፡ ገዳመ፡ Luc. 8, 29; ያረውጾ፡ ጕጕአ፡ *citatim eum currere facit* Gad. T. H.; አሮጹ፡ (v. አረጹ፡) አፍራሲሆሙ፡ 1 Esr. 2, 25; 4 Reg. 9, 17. 18; Herm. p. 58; ሰረገላት፡ ዘያረውጹ፡ አፍራስ፡ Apoc. 9, 9; አርውጾ፡ አፍራስ፡ *cursum equestrem instituere* Gad. Ad. f. 140; ይትራድኡ፡ ለአርውጾ፡ ሐመር፡ M. M. f. 21.

ተራወጸ፡ III, 3 1) *concurrere, undique accurrere, certatim accurrere:* Marc. 9, 25; (milites) እምከመ፡ መጽኡ፡ ድምፀ፡ ፀበኢት፡ የኀድጉ፡ ኵሉ፡ ወይትራወጹ፡ ለቀትል፡ Chr. Ta. 5. 7; Sx. Nah. 6 Enc. 2) *huc illuc discursare, vagari:* አእንስት፡ ዕቀቦ፡ ውሉደክን፡ ከመ፡ ኢይትራወጹ፡ ዝየ፡ ወዝየ፡ Const. Ap. 52.

ርዉጽ፡ vel **ርውጽ፡** part. *currens, citatus, praeceps* Enc.; ለነሰ፡ ሀላዌነ፡ ርውጽ፡ ውስተ፡ ሚጠት፡ በሕቁ፡ ἡμεῖς τὴν φύσιν παράφορον κομιδῇ πρὸς ἀλλοίωσιν ἔχοντες Cyr. ad Th. f. 10. Acc. ርዉጸ፡ adv.: *cursim, citatim, propere:* ርዉጸ፡ ጼውው፡ Jes. 8, 3 var.; Hez. 30, 9.

ሩጸት፡ n. act. 1) *cursus, motus rapidus:* 2 Reg. 18, 27; ሩጸተ፡ አፍራስ፡ Jer. 8, 16; Org. 1; ሩጸት፡ እንስሳ፡ ዘኢይት

ረኢይ፡ Sap. 17, 18; astrorum Hen. 8, 3. 14; 8; Macc. f. 22; Org. 2; ignis Hen. 23, 2; navis Sap. 5, 10; ኢመጠነ፡ሩጸት፡መበርቅት፡ (i. e. ne momentum quidem temporis) M. M. f. 20. 2) *vitae cursus* vel *certamen:* እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ወፈጸሙ፡ሩጸቶሙ፡ወሞቱ፡ Did. 26; ሠናየነ፡ሩጸት፡ Org. 1.

ረዋጺ፡ n. ag., subst. et adj., 1) *cursor* δρομεύς Prov. 6, 11; ኄር፡ረዋጺ፡ 24, 49; ኢይክል፡ረዋጺ፡አምሥጦ፡ Am. 2, 14. 2) *citus, velox, pernix, praeceps* (κοῦφος, ταχινός): መላእክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; ረዋጺያን፡እሙንቱ፡ 30, 16; Jer. 26, 6 var.; Thren. 4, 19; ሕዝብ፡መሪር፡ወረዋጽያን፡ Hab. 1, 6; 2 Reg. 2, 18; አፍራስ፡ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; Jes. 30, 16; Joel 2, 4; 3 Reg. 20, 20.

መርወጺ፡ part. (II, 1) c. term. adj., *magister cursus:* መርወጼ፡አፍራስ፡ Const. Ap. 27; Kid. f. 23.

ምርዋጽ፡ subst., m. et fem., Pl. ምርዋጻት፡ 1) *spatium cursus, curriculum:* ምርዋጸ፡ብእሲ፡ (quantum quis continuo currere potest) Act. 1, 12. a) astrorum: Hen. 14, 17. 41, 8. b) equorum, *hippodromus, stadium:* Gen. 48, 7; በበትር፡ዘበጣ፡ለባሕር፡ወአኅለፎሙ፡እንተ፡ማእከላ፡ከመ፡ምርዋጸ፡ፈረስ፡ Did. 33; ሑሩ፡ኀበ፡ምርዋጻት፡ከመ፡ሕያናት፡እለ፡ይትራወጹ፡ማእከለ፡ጉባኤ፡ εἰς ἱπποδρομίας σπεύδουσι Chr. Ta. 7. 2) *cursus vitae, certamen:* ፈጸምከ፡ምርዋጸከ፡ (de mortuo) Genz. f. 51; ተፈጸመ፡ምርዋጹ፡ Sx. Mag. 1 Enc.; Genb. 11 Enc.; vitae scopus vel pensum: ረሰየ፡ምርዋጸ፡ለምህር፡ወለገሥጸ፡ Sx. Nah. 7 Enc.

ረዐመ፡ rad. inus., sc. رَعَمَ רָעַם *tonuit*.

አርዐመ፡ II, 1 *tonare facere, tonare; Voc. Ae.:* አርዐመ፡ብ፡አሰማ፡

ራዕም፡ subst. *fremitus, strepitus:* እምገጸ፡ራዕሙ፡ (v. ራእዩ፡) ለዝንቱ፡ብዙኅ፡ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου 2 Par. 20, 15.

ረዓም፡ subst. 1) *tonitru* Hen. 20, 2. 2) *vox tonans, strepitus, fremitus:* (Deus) ዘረዓም፡ወዘለሑሳስ፡ይሰምዕ፡ *tonantem et submissam vocem audit* Ssal. Req.; ረዓመ፡መላእክት፡ (de vocibus angelorum) Lud. ex auct. Gregorii.

ረዐወ፡ rad. inus., cujus prima potestas in *copulando* et *sociando* fuisse videtur; ejus vestigia inveniuntur in רֵעֶה, רֵעַ *amicus, socius*, عِرْوٌ *jugum boum* (H. Hupfeld exerc. Aeth. 1825. p. 30 comparandum censet ዐረየ፡).

አርዑት፡ subst., plerumque m. (gramm. § 113) 1) *jugum* (quod jumentis imponitur): አርዑተ፡ብዕራ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; አርዑተ፡ክሣድ፡ Dan. 8, 25; Lev. 19, 19; ሐረሰ፡በአርዑታ፡ Sir. 28, 19; ፀማዲ፡አርዑት፡ 30, 35; እንተ፡ሰሐበት፡አርዑተ፡ Deut. 21, 3; ትወዲ፡አርዑተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡ Job 39, 10; crebro translate: አርዑት፡ዘሠርዐ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 38; ይኀሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 30; Jes. 9, 4. 14, 5. 25. 47, 6; Jer. 2, 20. 5, 5. 35, 4; አርዑተ፡ግብጽ፡ Kuf. 49; ከመ፡ይትቀነዩ፡በአሐዱ፡አርዑት፡ Zeph. 3, 9. 2) *collare, copula* in genere: ውስተ፡ክሣዱ፡አርዑተ፡ዘዕፅ፡ከመ፡ከልብ፡ Lud. e V. S.; ቅኑይ፡በአርዑተ፡ዐመፃ፡ σύνδεσμος Act. 8, 23 rom.; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ εἰς τὰς πέδας αὐτῆς (compedes) Sir. 6, 24. — *Voc. Ae.:* አርዑት፡ዘ፡ቀምበር።

ተመርዐወ፡ quadrl. III, 1 *nuptiis sibi adjungere* sponsam, c. c. Acc.: (Maria est) ጽርሕ፡ንጽሕት፡እንተ፡ባቲ፡ተመርዐወ፡ቃል፡ሥጋ፡ ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα hom. Procli in Cyr. f. 119; (Christus) ተመርዐወነ፡ (homines) M. M. f. 163; (ecclesia) ዘተመረዐዋ፡ (Christus) Org. 1.

[*Dorn* de psalt. Aeth. p. 70 hoc verbum cum مَرْءٌ componendum esse censet, tamquam *virum se fecit.*].

መርዓ፡ subst. (m. Esth. 2, 18), 1) *nuptiae, solemnia nuptiarum, convivium nuptiale* (γάμος, γάμοι), ሰበ፡ተፈጸመ፡መዋዕለ፡መርዓ፡ Esth. 1, 5; አዕበዮ፡ለመርዓ፡አስቴር፡ 2, 18; νύμφευσις Cant. 3, 11; በዓል፡ዘመርዓ፡ Tob. 8, 20; Apoc. 19, 7. 9; መጋቤ፡መርዓ፡ νυμφαγωγός Jud. 14, 20; ልብሰ፡መርዓ፡ Matth. 22, 11; ቤተ፡መርዓ፡ νυμφών *cubiculum nuptiale* Herm. p. 21; vel *domus nuptialis* F. M. 32, 7; Sx. Teq. 14; ቤተ፡መርዓ፡ወከብከብ፡ F. M. 34, 2; ከብከበ፡መርዓ፡ Org. 2) Transfertur ad alia *solemnia* vel *festa laeta*, ut: መርዓ፡መንግሥት፡ *festum inaugurationis regis* Gad. Lal.; opp. ላሕ፡ Org.; ለመርዓ፡ስምከ፡ (v. ስምዕከ፡) ይትገበር፡ከብከብ፡ *solemnibus nominis* (*martyrii*) *tui apparantur epulae* Enc. Mag. 3.

መርዓዊ፡ subst., m. 1) *nuptiator, sponsus* (*nuptias celebraturus*), νυμφίος Jes. 61, 10. 62, 5; Jer. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 2, 16; Matth. 9, 15; Marc. 2, 19. 20; Apoc. 18, 23; (Christus) መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117. 2) *gener*, ut: አልቦ፡ዘይሰክብ፡አብ፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡አው፡መርዓዊ፡ምስለ፡ሐማቱ፡አው፡ሐም፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡ Kedr f. 82. — *Voc. Ae.:* መርዓዊ፡ብ፡ወንድ፡ሙሽራ።

መርዓት፡ subst., fem., Pl. መራዕው፡, rarius መራዕይ፡ (Gen. 21, 22. 26, 26; gramm. § 139, 2, c) et መራዕዋት፡ et መርዓውያት፡ et መርዓታት፡ (Sx. Nah. 17) 1) *sponsa nuptialis, sponsa*, νύμφη Jes. 49, 18. 61, 10. 62, 5; Jer. 2, 32. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 1, 8. 2, 16; ከንኪ፡ሊተ፡መርዓተ፡ Hez. 16, 8; Cant. 4, 8; Joh. 3, 29; Apoc. 21, 2. 9. (22, 17 cum utraque editio formam መርዔት፡ exhibeat, dubium videtur, utrum Aethiopes *gregem* an *sponsam* intelligant); ቅድስት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡መርዓት፡እንተ፡ክርስቶስ፡መርዓዊሃ፡ Clem. f. 171; (virgines devotae et monasticae,) እለ፡ውእቶን፡መራዕዋተ፡ክርስቶስ፡ F. M. 6, 10; ከመ፡እማንቱ፡ይኩና፡መርዓውያቲሁ፡ለክርስቶስ፡ Sx. Jac. 6; መጋቤ፡መራዕይ፡ νυμφαγωγός Gen. 21, 22. 26, 26; ዘሎሙ፡ያረኵሱ፡መራዕወ፡ደቂቆሙ፡ Hez. 22, 11. 2) *nurus* Gen. 38, 11. 13. 24; Kuf. 41; Ruth 1, 6. 7 (መራዕዊሃ፡). 22. 2, 20. 22; 1 Reg. 4, 19; መራዕዊከሙ፡ Hos. 4, 13. 14; Tob. 11, 15. 12, 14; Matth. 10, 35; Luc. 12, 53. — *Voc. Ae.:* መርዓት፡ብ፡ሴት፡ሙሽራ።

ምርዕውና፡ subst. *conditio sponsi* vel *sponsae, res nuptiales:* ለዝንቱ፡ብእሲ፡ (Christodulum) ኢያጽሐቆ፡ዲበ፡ምድር፡ምርዕውና፡ Mavâs. Nr. 10.

ርዕየ፡ et rarius ርዐየ፡ I, 1 [رَعَى רָעָה] Imprf. ይርዒ፡ et ይሬዒ፡ (gramm. § 92), Subj. ይርዐይ፡, Imprt. ረዐይ፡ 1) *pascere, pastum ducere*, c. Acc. gregis: Gen. 30, 31. 36. 37, 2. 12; Ex. 3, 1; 1 Reg. 17, 15; Kuf. 28. 34; Cant. 1, 8; Jes. 61, 5; Jer. 38, 10; Judith 8, 16; አነ፡ረዐይኩከ፡በውስተ፡በድው፡ Hos. 13, 5; እርዕዮሙ፡ውስተ፡አድባረ፡እስራ

ኤል፡ Hez. 34, 13. 14; ረዐዩ፡ርእሶሙ፡ወኢረዐዩ፡አባግዕየ፡ 34, 8. 10; Luc. 15, 15; c. ውስተ፡ gregis 1 Reg. 16, 11. 17, 34; absol. Cant. 1, 7; Hen. 89, 65. 72; Matth. 8, 33 rom. Transl.: *pascere* populum sicut gregem i. e. *gubernare, moderari, regere* Ps. 2, 9. 22, 1. 36, 3. 47, 13. 77, 77. 79, 1; Jer. 3, 15; Hos. 4, 16; Mich. 5, 3; Hen. 90, 1; Joh. 21, 15. 17. 2) *pasci* (i. q. ተርዕየ፡): ወይሬዒ፡ (v. ወይትረዐይ፡) ላህም፡ ወድብ፡ኅቡረ፡ Jes. 11, 7; ረዐይክሙ፡ውስተ፡ሠናይ፡ጺአት፡ Hez. 34, 18. — In locis: ዘይሬዕየ፡ወይዘወጋ፡ለሙስና፡ያጼ እል፡አበሁ፡ Prov. 28, 7; ዘይርዒ፡ዘማተ፡ 29, 3 dubium est, utrum Aethiopes verbum trs. vel intrs. intelligant; Graecus habet ποιμαίνει (hebr. רֹעֶה *delectari re*). — *Voc. Ae.*: ዐቀበ፡ረዐ የ፡ኖለወ፡ብ፡ጠበቀ፡

አርዐየ፡ II, 1 *pascendum curare:* አርዕዮሙ፡ (v. አሬዕ ዮሙ፡) ለአባግዐ፡ቀትል፡ውስተ፡ከናአን፡ Zach. 11, 7.

ተርዕየ፡ (Ps. 79, 14; Dan. 4, 30; Jes. 34, 17; ተረዐየ፡ Lud.) III, 1 *pasci, pastum ire, depasci*, absol.: Job 1, 14; የዐይል፡ውስተ፡ገዳም፡ይትረዐይ፡ 39, 8; ይትረዐዩ፡ከመ፡አ ስዋር፡ Jes. 5, 17. 11, 6. 14, 30. 49, 9; ይትረዐዩ፡ኅቡረ፡ 65, 25; Zeph. 2, 14; Hez. 34, 14; Cant. 4, 5; Gen. 41, 2; Hen. 86, 1. 3; c. Acc. pabuli vel pascui: Ps. 105, 21; ተርዕየ፡ ሣዕረ፡ Dan. 4, 30; Job 40, 10 (ἐσθίουσι); Jes. 5, 17 (φάγονται); ይትረዐይ፡ብሔረ፡ሥዑረ፡ Jes. 30, 23; አብሓዝ፡እለ፡ኅጥ ኡ፡ዘይትረዐዩ፡ Thren. 1, 6.

ተራዐየ፡ III, 3 *conjunctim* vel *alternatim pasci* vel *pastum ire, compascere*, Marc. 5, 11 rom. (sed ይትረዐይ፡ Matth. 8, 30; Luc. 8, 32); ይትራዐዩ፡ውስተ፡ቀርሜሎስ፡ወ ውስተ፡ደብረ፡ኤፍሬም፡ caet. Jer. 27, 19; c. Acc. pascui: Ex. 22, 4; Herm. p. 57; etiam c. ለ፡, ut: ኵሉ፡ዘመደ፡እንስ ሳ፡ይትራዐዩ፡ለውእቱ፡ሣዕር፡ Herm. p. 98.

መርዐይ፡ (Matth. 8, 31 rom.; 8, 30—32 Platt), at plerumque መርዔት፡ subst., m. et fem., Pl. መራዕይ፡, rarius መርዔ ታት፡ (ἀγέλαι Cyr. hom. f. 103) 1) *jumenta* et *armenta* et *pecus pastum ducta, grex* (ἀγέλη, ποίμνιον, ποίμνη, νομάδες, κτήνη, βόσκημα, βουκόλιον al.) Cant. 4, 1. 2; Jer. 10, 21. 22. 28, 23; Jes. 30, 23; Judith 3, 3; Joel 1, 18; 1 Reg. 8, 16. 25, 2; Luc. 2, 8; Lev. 22, 19. 21. 23, 18; Deut. 28, 4; መራዕየ፡አልህምት፡ወመራዕየ፡አባግዕ፡ Kuf. 20. 30. 34; መ ራዕየ፡አባግዕ፡ Koh. 2, 7; 2 Par. 7, 5; መራዕየ፡አግማል፡ Jes. 60, 6; መራዕየ፡አሕርው፡ Marc. 5, 11; ከለባተ፡መራዕ ይየ፡ Job 30, 1; አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ Jes. 65, 10; ከመ፡ኖላ ዊ፡መርዔቶ፡ Sir. 18, 13; c. suff. III pers.: መራዕይሁ፡ Job 20, 17; ውስተ፡መራዕይሁ፡ Mal. 1, 14; መራዕዮሙ፡ Kuf. 30; Jer. 32, 22; መራዕይሆሙ፡ et መራዕዩሆሙ፡ Jer. 6, 3; መራዕይሆሙ፡ Kuf. 34. Transl.: መርዔት፡እግዚ" Jer. 13, 17; Luc. 12, 32; 1 Petr. 5, 2. 3. 2) *pastus, pascuum* (νομή): አባግዐ፡መርዔትየ፡ Jer. 23; 1 (at Hez. 34, 31 πρόβατα ποιμνίου μου); Ps. 73, 1. 78, 14; Joel 1, 18. — (Aliud መራዕይ፡ vid. sub መርዓት፡ sub ረዐወ፡). — *Voc. Ae.*: መር ዔት፡ዘ፡መጋ፡ (v. መንጋ፡).

ምርዓይ፡ subst. 1) *locus pascuus, pascuum, pascua* (νομή) Gen. 31, 4. 47, 4; Jes. 7, 25. 32, 14. 49, 11; Hez. 25, 5; Zeph. 2, 6. 15; Hen. 86, 2; Joh. 10, 9. 2) *pastus* vel *custodia pastoralis:* እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ወምርዓየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24.

ረዐይት፡ subst. (Plur. a Sing. ረዓዩ፡) *gigantes* Sap. 14, 6; Prov. 21, 16; Kuf. 5. 20. 29; Hen. 7, 2. 4. 9, 9. 15, 3. 8. 16, 1; etiam singulariter: *gigas* ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይ ተ፡ወነዓዌ፡ዲበ፡ምድር፡ 1 Par. 1, 10.

ረዐይታዊ፡ adj. rel. *giganteus, gigas,* Macc. f. 3. 7; ጎ ልያድ፡ረዐይታዊ፡ Sx. Teq. 11; ሶምሶን፡ረዐይታዊ፡ Sx. Jac. 12; Org. 4.

ርዕደ፡ I, 1 [רָעַד رعد VIII] Subj. ይርዐድ፡, *tremere, contremiscere:* እንዘ፡ይርዕድ፡ Job 38, 34; ይርዕዱ፡ወያድ ለቀልቁ፡ Sir. 16, 19; Ps. 17, 9. 76, 18. 103, 33; Hen. 86, 6; ረዐድ፡ Hab. 2, 16; Marc. 5, 33; c. እምነ፡ vel እምቅድመ፡ vel በእንተ፡ causae: ይርዕዱ፡አድባር፡እምኔከ፡ Jes. 64, 1; Dan. 5, 19; Hen. 69, 14; Gen. 9, 2; Org. 1; እምቅድመ፡ Dan. 6, 26; ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡ 1 Esr. 9, 6; 2 Esr. 10, 9; c. suff. Dat.: ርዕደኒ፡መንፈስየ፡ Dan. 7, 15.

አርዐደ፡ II, 1 *tremefacere, tremorem efficere:* አርዐ ድከ፡ለቀላይ፡ 4 Esr. 1, 19; እግዚ"፡ዘበላዕሉ፡አንጐድጐደ፡ ወበታሕቱ፡አርዐደ፡ Lith. Orth.

ርዑድ፡ part. *tremens, tremebundus, tremulus, trepidus* Gen. 4, 12; ወከነ፡ (Cain) ርዑደ፡ወድንጉፀ፡ኵሉ፡መዋ ዕለ፡ሕይወቱ፡ Clem. f. 9; Asc. Jes. 9, 1. 2; Hebr. 12, 21; ተ ንሥእኩ፡ርዑድየ፡ Dan. 10, 11.

ረዓድ፡ vel **ረዐድ፡** (nec non ርዓድ፡ in libris antiquioribus) subst., plerumque m., *tremor* Ex. 15, 15. 16; Jes. 19, 16. 33, 14; ኢይቀረብኪ፡ርዓድ፡(ረዓድ፡) Jes. 54, 14; Jer. 15, 8. 30, 13; Hab. 3, 16; ረዐደ፡ብርከ፡ Nah. 2, 10; Ps. 2, 11. 47, 6; Job 4, 14; Hen. 1, 5. 20, 2; Marc. 16, 8; 1 Cor. 2, 3.

ርዕደት፡ n. act. *tremor* Deut. 11, 25.

መርዕድ፡ part. *tremefaciens* i. e. *tremendus:* ንጉረ፡መ ባርቅት፡መርዕድ፡ M. M. f. 333; Ssal. Req.

ሩዝ፡ (ራዝ፡ Lud.) subst. [رُز ارز رز رنز אוֹרֶז أرُز ; برنج व्रीहि] *oryza* Kuf. 37 (p. 135); ተኀጊበ፡ይጸዐዱ፡እምሩዝ፡ Sx. Hed. 29 Enc. (homoeoteleuton carminis est ዝ፡).

ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) subst., nomen avis; fortasse species gallinarum sylvestrium vel agrestium; animalibus gregariis ducem sequentibus adnumerantur ንህብ፡ወሩዝ፡ወኵሩኪ፡ወቆራት፡ወ አንስርት፡ወአልህምት፡ገዳም፡ወዘመደ፡ዓሣት፡ዘዘዚአሆሙ፡ F. N. 44, 2. — *Voc. Ae.*: ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) ዘ፡የበዳ፡ዶሮ፡ — Isenb. in lex. p. 48: ሩዝ፡ „a large white bird, which eats grasshoppers".

ረዘመ፡ rad. inus., cujus significatum nondum certius definire licet; fortasse eadem quae רָזַם رمز ومض غمز *nictavit, innuit.*

መርዘም፡ vel **መርዝም፡** subst. *titubatio, vertigo, tremor,* ut videtur: እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዓት፡ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፤ጽርፈት፡ወትዕቢት፡ወመሐላ፡በሐሰት፡ወኢያሠ ንዮ፡በዝንጋዔ፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ Clem. f. 139; ቅንአት፡ወ ፍትወት፡አንስት፡ልበ፡ጠቢባን፡ያማስን፡ወዓዲ፡ስካር፡ወዘፈ ን፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ f. 199; (diabolus) በእ፡ኀቤሃ፡ወረሰያ፡ ከመ፡መርዘመ፡ወይን፡ወአርስዓ፡ዐቲበ፡ገጻ፡ወሆከ፡ኀሊናሃ፡ f. 221.

ሬመ፡ rad. inus., coll. רוּם (أرم הָרִים) *altum esse.*

ሬማ፡ subst. i. e. רָמָה, רָמָא *locus altus, editus; excelsa* (coelum): **ምሕላላነ፡ ስማዕ፡ እምሬማ፡** *preces nostras audi de excelsis* (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ጊዜ፡ ዕርገታ፡** (**ለነፍስ፡**) **ውስተ፡ ሬማ፡** Deg. (vid. **ሬማ፡** supra c. 275).

አርያም፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) **አርያማት፡** 1) (loca) *excelsa, sublimia* (ὕψος, ὑψηλόν, -ά, ὕψιστον, -α) Ps. 77, 75; **እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ አርያም፡** Jes. 26, 4; **ከመ፡ ያስርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጉሊሁ፡** Hab. 2, 9; in specie: *coelum excelsum* Ps. 7, 8. 67, 19. 72, 8. 11. 92, 6; Job 16, 19. 25, 2. 31, 2; **ልበስ፡ ኀይለ፡ አርያም፡** 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; **አርያማት፡** Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de *coelo summo*, quod habent pro throno Dei et sede beatorum“ Lud.). 2) Est nomen *hymnorum generis cujusdam* in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. *ad excelsa pertinens, coelestis*: **አርያማዊት፡ መቅደስ፡** Ta'âmra Gabr. Manf. Q.

ረየፀ፡ I, 2 [راض I et II, (coll. [illegible] *incessit; incedere fecit* i. e. *exercuit, erudivit, castigavit*)] *domare, condocefacere* (equum in hippodromo); *exercere* in genere: **አኀዘ፡** (**ሐዋርያ፡**) **ይረይፆሙ፡ ለሰማዕያን፡** προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረየፀ፡ III, 1 et 2 *exerceri, se exercere, condocefieri, institui*: **ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡** ἵππος ἀδάμαστος *indomitus* Sir. 30, 8; athletae saccos arena impletos gestant **ከመ፡ ይትረየፁ፡** Chr. Ta. 19; **ተጋድሎ፡ ወተረይዮ፡ ዘመንክር፡** γυμνασία τις θαυμαστή Chr. Ta. 18; **እልክቱ፡ ኢተረየፁ፡ ወኢተመከሩ፡ ወኢያእመሩ፡ ሠናየ፡ እምነ፡ እኩይ፡** οὐκ εἶχον τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐκεῖνοι Chr. ho. 8; **ከመሰ፡ ተረየፀ፡ ኀሊና፡ ልብነ፡** γεγυμνασμένος vel **በምንትኬ፡ ይትረየፃ፡ ኀሊናቲነ፡** Chr. Ta. 8. — *Voc. Ae.*: **ተረየፀ፡ ዘ፡ ተገርሀ ።**

አስተራየፀ፡ IV, 3 *exercitationis copiam praebere* alicui, *facere ut quis se exercitet et instituat*: **እስከ፡ ፈጣሬ፡ ያስተራይዮሙ፡ ለመስተጋድላኒሁ፡** ὥστε τὸν θεὸν γυμνάζειν τοὺς ἑαυτοῦ ἀθλητάς Chr. ho. 25.

ርዩፅ፡ part. *exercitatus, condocefactus, domitus*: **አፍራስ፡ ዘኢኮኑ፡ ርዩፀ፡** Jer. 5, 8 var.

ረያጺ፡ n. ag. *exercitor, domitor* (magister equorum) Lud. sine auct.

ረዳ፡ subst. [وَرْدٌ וֶרֶד] *rosa*, ῥόδον: **ጽጌ፡ ረዳ፡** Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; κρίνον (*lilium rubens*) Sir. 39, 14; praeterea Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ቀንሞስ፡ ና ርዶስ፡ ርዴ፡** (sic) **መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ኸታው፡ የሚያም ር ፡ ዕፀዋት ።**

ሬዶን፡ n. prgr. ῥεδῶν a ῥέδη *rheda* Apoc. 18, 13. — *Voc. Ae.*: **ርኩባት፡ ዘ፡ የሐመሴን፡ ፈረስ ። ወሬዶን፡ ዘ፡ ገልገሉ፡**

ረድአ፡ I, 1 [amh. **ረዳ፡**, arab. رَدَأ *fulcivit parietem, adjuvit*; Syri et Hebraei frequentant עֲזַר] Subj. **ይርዳእ፡** 1) *juvare, adjuvare, auxiliari*: Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; **ረዳእትየ፡** Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; **ረዳኢ፡** Job 4, 20; **መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡** 26, 2. 29, 12; **መጽአ፡ ይርድአኒ፡** Dan. 10, 13; **ዘከመ፡ ረድአኒ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"** 2 Esr. 12, 18; (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; **ከመ፡ ይርድአሙ፡** ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; **እለ፡ ይረድእዋ፡ ለኀጢአት፡** Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: **ዘረድአኪ፡ ትምትሪ፡ ርእሶ፡** Judith 13, 18. 2) *auxilio tutari, defendere*: **እረድእ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡** ὑπερασπιῶ Jes. 37, 35; c. **እምነ፡** *ab*: **ይረድአከ፡ እምፀርከ፡** Job 22, 25; **ይረድአከ፡ እምድቀት፡** Sir. 31, 19; **ረድአ፡ እምሐማም፡** Lit. Apost.

አርድአ፡ II, 1 1) *auxilio vocare* alqm, *auxilio uti* alcjs, c. Acc.: **ነሃቢ፡ አርድአ፡ ነሀብተ፡ ሀገር፡** Sx. Ter 15. 2) *opem ferre, adjumento esse, succurrere*, c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድአ፡ III, 1 *adjuvari, auxilium nancisci, auxilio uti*: **ከመ፡ ትትረድኡ፡ በረድኤት፡ ፈርዖን፡** Jes. 30, 2 var.; **ዘይትረዳእ፡ በመኳንንት፡ ዝዓለም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድአ፡ III, 3 *se invicem adjuvare, mutuam sibi opem ferre, operam suam jungere* cum opera aliorum, c. c. **በበይናት፡**, ut: **ተራድኡ፡ በበይናቲሆሙ፡** Esth. 9, 16; Jsp. p. 356; c. **ምስለ፡**, ut: **እኁ፡ ምስለ፡ እኁሁ፡ ዘይትራዳእ፡** Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: **ትትራድአ፡ ለምታ፡** ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρί Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) **ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወከመ፡ ኢይትራድኡ፡ ዘልፈ፡ ፀረ፡ ሮም፡ ላዕሌሆሙ፡** Jsp. p. 296.

ርዱእ፡ part. *adjutus, auxilium nactus*: **ዘየሐውር፡ በጽድቅ፡ ርዱእ፡** βεβοήθηται Prov. 28, 18.

ረድእ፡ subst. 1) abstr. *auxilium*: **መጽኡ፡ ለረድአ፡ ዳዊት፡** 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. **ረድእት፡** (Act. 9, 36 Platt; F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. **አርዳእ፡** et **አርድእት፡**, adjutor i. e. *famulus, minister* Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi **ንፍቀ፡ ዲያቆን፡** exponitur **አርድእት፡**; et plerumque *discipulus* (μαθητής) magistri, ut: prophetae Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 16; **ረድኦሙ፡ ለሐዋርያት፡** Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27. 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopum creberrime memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut: **፸ወ፪አርድእት፡** Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; **፸፡** Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኢ፡ n. ag., f. **ረዳኢት፡**, Pl. **ረዳእያን፡**, *adjutor, auxiliator* Ps. 9, 9. 39, 24. 61, 2; **ረዳእያን፡ በቀትል፡** 1 Par. 12, 1; **ኖባ፡ ወኢትዮጵያ፡ ይከውንዎ፡ ረዳእያን፡ ሎቱ፡** Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; **ዘአልቦ፡ ረዳኢ፡** Job 29, 12; **እስመ፡ ረዳኢቱ፡ ወዐምደ፡ ምስማኩ፡ ይእቲ፡** Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: **እግዚ" ረዳእኪ፡** (**አነፍስ፡**) Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. **ረዳኢት፡** (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut **ረድኤት፡**) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኤት፡, nonnumquam **ረዲኤት፡** (in libris antiquioribus,

ut Jes. 8, 20 Cod. Laur.) vel ረዳኤት፡ (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30, 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; **እለ፡ወዕኡ፡ለረድኤትክሙ፡** Jer. 44, 7; **እለ፡መጽኡ፡ረድኤተ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. **በረድኤተ፡ሰብእ፡መዋቲ፡** Act. 4, 9; ἐνέργεια Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis, adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργοί) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βοηθός Gen. 2, 20.

ተራዳኢ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliaris, adjutor:* (**ከ ሀነ፡ይኩን፡**) **ተራዳኢ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ሃይማኖት፡** F. N. 6.

መርድእ፡ part. (II, 1) *adjutor, administer, socius:* **ን ግበር፡ሎቱ፡መርድአ፡ዘከማሁ፡** Kuf. 3; (Deus creator) **ኢየኅ ሥሥ፡መርድአ፡** Lit. Epiph.; **እስመ፡ዓለም፡መርድእ፡ውእቱ፡ ለጻድቃን፡** ὑπέρμαχος Sap. 16, 17; **መርድአ፡ግብር፡** *socius operis* M. M. f. 53.

መርድእ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio:* (faciamus hoc) **በመርድአ፡እግዚ"፡** Phlx. 6; **ሰአሎ፡ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራ ደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኅዊሁ፡** Jsp. p. 308; **አዘዘ፡ይኅድግ፡መር ድአ፡ሀርቃኖስ፡** (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum:* (non opus habet) **መርድአ፡በእንተ፡ኪን፡** Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኢ፡ part. c. term. adj., Pl. **መርዳእያን፡** *adjutor, administer* F. N. 43, 3.

ረደየ፡ I, 1 (?) *pecuniam foenori dare* Lud. teste Gregorio [رَدَى *multiplicatum fuit* pecus; *excessit numero* quinquaginta; IV id.; أَرْدَى IV *auxit* supra centum].

ተረደየ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere:* **ኢትትረደ ይ፡እምኅበ፡ቢጽከ፡ኢርደ፡ወርቅ፡ወኢርደ፡እክል፡** Deut. 23, 20. 21; *foenori dare,* c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደየ፡ III, 3 usurarium contractum cum aliquo habere (Lud.) i. e. *foenus* vel *usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura:* **ኢትንሣእ፡እም ኔሁ፡ርዴ፡** Lev. 25, 36; **ኢትሁብ፡ወርቀከ፡በርዴ፡** 25, 37; Deut. 23, 20 (**ርዴ፡ወርቅ፡**, **ርዴ፡እክል፡**); **ኢኅደጉ፡ነሢአ፡ ርዴ፡** Jer. 9, 5. 6; **በርዴ፡** Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; **በዓለ፡ርዴ፡** *foenerator* Kedr 64; **ሰብአ፡ርዴ፡** id. F. M. 18; **ዘለቅሐ፡በርዴ፡** ib.; F. N. 27; **በእንተ፡ርዴ፡** agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.:* **ርዴ፡ዘ፡አታት፡**

ረዳዪ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.

ርድየት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.

ምርዱድ፡ vid. sub **መረደ፡**

ረግሐ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint **ረግዐ፡** et רָקַע.

መርግሕ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. **መርግ፡**], collective: **ወውእቱሂ፡መርግሐ፡እሳት፡ይወድቅ፡ዲቤሆሙ፡** Vis. Bar. (id. fere q. رِجَام).

አመርግሐ፡ v. **አመርግዐ፡** II *saxa provolvere* de rupe: **አመርግሑ፡** (v. **አመርግዑ፡**) **እብነ፡ላዕሌሆሙ፡** Judith 6, 12. — *Voc. Ae.:* **አመርግሑ፡ዘ፡አንከበለሉ፡**

ረገመ፡ I, 1 [רָגַם, رَجَمَ; *lapidavit;* رَجَمَ *lapidibus jecit; calumniis petiit; exsecratus est*] Subj. **ይርግም፡**, *male precari, maledicere, exsecrari, diris devovere,* abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) **ዘይዘብጥ፡ወይረግም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προςεπιτιμᾶν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. **በ፡** nominis divini, per quod maledicitur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; **ረጊም፡** *dirae* (opp. **በረከት፡**) Hen. 59, 2.

ተረግመ፡ III, 1 1) reflx. *diras imprecari* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; **ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡** Form. Conf.; **አፍቅሮ፡ወኢትትረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ኢይት መዓዕከ፡እግዚ"፡** Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri:* **ተ ረግመ፡ቤተ፡መቅደስከ፡** ἐγενήθη εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris exsecrationibus se invicem obstringere:* **ተራገሙ፡ወተማሐሉ፡ወበኡ፡ኪዳነ፡** 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; **ርጉመ፡ለይኩን፡** Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17, 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; **ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡** Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; **ዘርጉም፡** τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, exsecratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, exsecrator,* λοίδορος (*conviciator*) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርገም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. **መርገማት፡** (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, exsecratio, dirae,* δυσφημία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; **መሐላ፡ዘመርገም፡** 5, 21; 2 Esr. 23, 2; **መርገመ፡እግዚ"፡** Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመ ሐላ፡** Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; **ኢይግእ፡እም አፉሁ፡ቃለ፡መርገም፡** Did. 17.

ተርጎመ፡ vid. sub **ተ፡**

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. رَجْرَجَة]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቆጠማ፡ወኸ፡**

ረገበ፡ rad. inus.; رَجِبَ *perterritus timuit, puduit.*

ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. **አርጋብ፡** [ut videtur, proprie: avis pavida, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba,* περιστερά, collct. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; **ኩኑ፡ ከመ፡ርግብ፡እለ፡የሐዕና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jer. 31, 28; **ርግ ብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሪረ፡** Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; **እጕለ፡ርግብ፡** *pulli columbarum, pipiones* Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

4 Esr. 3, 33 Laur.; ርግበ፡ገዳም፡ χελιδὼν ἀγροῦ Jer. 8, 7; transl. ad blandam mulieris compellationem Cant. 2, 10; ርግብ የኀሪት፡ III Sal. Mar. 16; Pl. Matth. 21, 12 rom.; Joh. 2, 14; Reg. Pach.; Sx. Ter 22.

ረገነ፡ rad. inus., cui vis *constringendi, firmandi* et *stabiliendi* infuisse videtur, coll. رَجَنَ, رَكَا, رَكَنَ.

ራግናት፡ subst., Pl. (formae ራግዛት፡) 1) compages trabium qua per aquam vehuntur; *ratis, cymba, scapha, linter*, σκάφη Act. 27, 30. 32 Platt; ውስተ፡ዘመጠነዝ፡ዕበየ፡ሰርም ከሙ፡ ራግናተ፡ ቃላትየ፡ እጽህቅ፡ አሑር፡ τοῦτο τοῦ λόγου σκάφος ἰθύνειν ἐπείγομαι hom. Acacii in Cyr. f. 105; ያዐድዉ፡ (trajiciunt) በድን፡በራግናት፡ Reg. Pach. 2) *rudentes, funes navis:* ራግናቲሃ፡ለሐመር፡ ሐብለ፡ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *funes navis sunt vinculum Trinitatis, quod non rumpitur* Org. 1 (Lud. interprete Gregorio). — Significationem *veli* vel *velorum navis*, de qua vehementer dubito, Ludolfus e duobus aliis Organi locis probare conatus est; (Christus gubernator) ዘይሔድፎ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡ Org. 4; አሐመር፡እንተ፡ትሔድፍ፡ (quae vehis sc. homines) በራግናተ፡ሥላሴ፡ Org. 5. — *Voc. Ae.:* ራግናት ፡ ዘ ፡ አምሳለ ፡ ተራዳ፡ዘይስሕቡ፡ በቱ፡; *aliud:* ራግናት ፡ ብ ፡ ሰንሰለቱ ፡ (ለመርከብ).

ረገዐ፡ I, 1 [amh. ረጋ፡, hebr. רָגַע] *concrescere, coagulari, spissari, congelari, gelascere*; de aquis marinis, quae in unum locum coeunt Ex. 15, 8; de lacte Ps. 118, 70; ረገዐተ፡እምሐሊብ፡ Thren. 4, 7 var.; de cera fluida: ይረግዕ፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. T. H.; de sanguine: ደመ፡ቅቱላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርኢም፡ Jsp. p. 356; de aqua gelascente: እምከመ፡ረገዐ፡አስሐትያ፡ Sir. 43, 19. 20; ይረግዕ፡ማይ፡ወይከውን፡ከመ፡እብን፡ Sx. Hed. 29; ረገዐ፡ማይ፡ታሕቴሆሙ፡ Abush. 50.

አርግዐ፡ II, 1 *coagulare, spissare, congelare:* አርጋዕከኒ፡ከመ፡ግብነት፡ Job 10, 10; (Deus) የዐቍር፡ማየ፡ (semen) በማኅፀን፡ወያረግዕ፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋ፡ Lit. Orth.; (nos, Deus trinus,) ናረግዖሙ፡ለማያት፡በውስተ፡ደመናት፡ወንፈኑ፡በረደ፡ወአስሐትያ፡ዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 52.

ርጉዕ፡ part. *coagulatus, spissatus, concretus, congelatus:* ደብር፡ርጉዕ፡ τετυρωμένος Ps. 67, 16; አድባሪሃ፡ርጉዓን፡ወአእባኒሃ፡ክቡራን፡ Deg.; ነበርኩ፡ርጉዐ፡በደም፡፲አውራኀ፡እምዘርአ፡ብእሲ፡ παγείς Sap. 7, 2; ተርእየት፡ማይ፡ርግዕት፡ Sap. 19, 7; በጽሑ፡ኀበ፡ዐቢይ፡ፈለግ፡ወረከቡ፡ርጉዐ፡ Jsp. p. 282.

ርግዐት፡ n. act. *coagulatio, congelatio* Lud. sine auct.

ረገዘ፡ I, 1 [respondent a) رَكَزَ *defixit* in terram hastam; VIII *firmus stabilisque fuit*, coll. رَزَّ; عَكَزَ *infixit* in terram hastam; *innixus fuit* baculo; b) وَخَزَ, رَزَخَ, رَصَعَ *confodit* hasta; רָצַץ רָצַע] Subj. ይርግዝ፡ *transfigere, transfodere, confodere; occidere* vel *jugulare* hasta vel gladio; ἐμπηγνύναι ረገዞ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Jud. 3, 21; 2 Reg. 2, 16; ἀπο-, κατακεντεῖν, καταποντίζειν, πατάσσειν, παίειν, ረምሐ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; በኵያንው፡ወግዐኒ፡ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ረገዞ፡በኵናት፡ Judith 1, 15; ይረግዝዎሙ፡በመጣብሕ፡ Hez. 23, 47; Num. 25, 8; 1 Reg. 19, 10. 31, 4; 2 Reg. 20, 10; Joh. 19, 34; crebro σφάττειν, κατασφάζειν 1 Reg. 15, 33; 4 Reg. 10, 7. 25, 7; ይረግዝዎሙ፡ለደቂቁ፡ Job 21, 20; እለ፡በኵናት፡ረገዝዎሙ፡ Jer. 15, 3. 52, 10; Hez. 16, 40. 21, 10; Ps. 36, 15; Luc. 19, 27.

አርገዘ፡ II, 1 (infixis anchoris) navem *firmare* vel *constituere* Act. 27, 16 Platt (cfr. ሐገዘ፡).

ተረግዘ፡ III, 1 refl. et pass. *se ipsum confodere, confodi, occidi:* ነሥአ፡ሰይፈ፡ወተረግዘ፡ለሊሁ፡ቦቱ፡ 1 Reg. 31, 4. 5; Act. 16, 27; Apoc. 13, 3.

ተራገዘ፡ III, 3 *se invicem confodere* Hen. 10, 12; Dan. 9, 26 var.

ርጉዝ፡ part. *confossus, jugulatus* Jer. 27, 4; Thren. 4, 9; Apoc. 5, 6.

ርግዘት፡ n. act. *perfossio, ictus, vulnus transfigendo inflictum:* (Christus) አርአየኒ፡ርግዘተ፡ገበሁ፡ዘየማን፡ Did. 30; ቶማስ፡ገሰሰ፡ ርግዘተ፡ ገበሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Lit. Orth.

ራግዛት፡ subst. Pl. (formae ራግናት፡) *postes* januae et portae (σταθμοί, φλιαί) Ex. 12, 7. 22. 23; Jud. 16, 3; ራግዛተ፡ምብዋእየ፡ Prov. 8, 34; Hez. 43, 8; ሖቀፉ፡ራግዛቲሃ፡ ወኅዋኅዊሃ፡ (sc. ecclesiae) Clem. f. 193. — *Voc. Ae.:* ራግዛት፡ዘ፡መቃንዕ፡ዘዐጋም፡ወዘየማን፡; *aliud:* ራ"፡ብ፡ሁለቱ፡ መቃን ።

ምርጕዝ፡ (et ምርጕዝ፡) subst. *baculus, scipio:* ለኵሎሙ፡ምርጕዞሙ፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ Zach. 8, 4; ተቀጥቀጠ፡ምርጕዘ፡ኃጥእ፡ Hez. 7, 11; (Christus) ምርጕዝ፡ጻድቃን፡ Lit. 168, 2; Kid. f. 9; monachorum, Gad. Za Mich.

ተመርጐዘ፡ quadrl. III, 1 1) *inniti baculo:* ተመርጐዘ፡በቲ፡(ለበትር፡) 4 Reg. 18, 21; (ambulat) ዘእንበለ፡በትር፡ወተመርጕዞ፡ Clem. f. 131. 2) in genere: *niti, inniti* re (etiam transl.: *confidere* re); c. c. በ፡ Cant. 8, 5; Sir. 15, 4; Hen. 48, 3. 61, 3. 5; እለ፡ይትመረጐዙ፡በቲ፡ (sc. ecclesia) Clem. f. 108; ይትመረጐዙ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Deg.; c. ዲበ፡ Hen. 61, 5 var.; c. ውስተ፡, ut: ተመርጕዝየ፡ውስተ፡ Deg.; c. Acc., ut: እለ፡ይትመረጐዝዋ፡ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτήν Prov. 3, 18; Clem. f. 194; *Judaei* ይትመረጐዙ፡ሕገ፡ኦሪት፡ዘሙሴ፡ Cyr. de Melch. f. 129.

ረገፀ፡ I, 1 [i. q. رَكَضَ *motitavit* pedes, *in terram impegit, pede percussit;* amh. ረገጠ፡ et ረገጸ፡; contigua sunt רָקַד, رَقَصَ] 1) *pedes motitare*, de infante ex utero exituro Lud. e Vit. Sanct. 2) *pedem supplodere, pede percutere, p. ferire* vel *tundere*, c. Acc. rei: ረገፀ፡ምድረ፡ (sc. thesaurum eliciturus) Clem. f. 223; M. M. f. 279; (Abraham idola) በ፡ለዘጸፍዖ፡ወበ፡ለዘረገፆ፡ወበ፡ ለዘወገሮ፡ ወሰበሮ፡ በአእባን፡ Kbr. Nag. Nr. 13; ይረግፁ፡በእገሪሆሙ፡መንበረ፡ Const. Ap. 71; (regem de solio dejecit) ወረገፆ፡ከሣዱ፡ወደኅጾ፡እንግድዓሁ፡ Gad. T. H.; ረገፆ፡ለቅዱስ፡መቃርስ፡ውስተ፡ መለያልያቲሁ፡ Sx. Teq. 27; ረገፆ፡በእገሪሁ፡ወወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ ወሞተ፡ Sx. Jac. 12. 3) *calcitrare, recalcitrare:* (si quis habet jumenta petulca) እውአብቅልት፡ዘይረግፁ፡ F. N. 47; ረጊፅ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኀ፡ Act. 9, 5, et 26, 14 Platt.

ተረግፀ፡ III, 1 *calcitrare:* ጽኑዕ፡ለከ፡ምጕጠይ፡ወተረግፆ፡ Act. 26, 14 rom.

ተራገፀ፡ III, 3 1) *palpitantem pedes jactare* vel *pedibus obniti* (ἀποσκαρίζειν) Jud. 4, 21. 5, 27; Abush. 47. 2) *invicem se pedibus tundere* vel *calcitrare* Lud. sine auct.

አስተራገፀ፡ IV, 3 *facere ut quis palpitans pedes jactet* (secundum Ludolfi Gregorium: *morbo, qui saltatio Viti* vel *jectigatio dicitur, afficere* alqm) Marc. 1, 26. 9, 18. 20; Luc. 9, 39. 42.

ርጉፅ፡ part. *pede percussus, calcitratione laesus* Lud. sine auct.

ርግፀት፡ n. act. *pedis ictus, calcitratio:* **ኢያንተጉ፡እምሐቋሆሙ፡ርግፀተ፤ እስከ፡መጠወ፡ነፍሶሙ፡ክብርተ፡** Sx. Haml. 30 Enc.

ትርጋፅ፡ subst. *quidquid ad pedes est; locus ad pedes* (opp. **ትርአስ፡**) **፡በትርአስ፡ወትርጋፅ፡** Genz. f. 40; in Acc. loci: *ad pedes* Joh. 20, 12; **ገበሩ፡ሎሙ፡ቅድመ፡በድኖሙ፡፩መስቀለ፤ አሐደ፡ትርአሰ፡ወአሐደ፡ትርጋፀ፤፪በየማን፡ወ፪በፀጋም፡** Genz. f. 24. 23.

ረገፈ፡ rad. inus., ut videtur: *colore distinguere, pingere, variegare*, coll. **ረቀመ፡**, רָקַם رَقَمَ et رَقَنَ; **ርኳም፡** رُخَامٌ (vid. etiam **ሰርገወ፡**).

ርጉፍ፡ part. 1) *colore distinctus, variegatus, exornatus:* **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡** (v. **ወስርግው፡**) **በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ውስተ፡ምስኪቢሁ፡ፈለሰ፡ዘርጉፍ፡በልብሰ፡ሜላት፡** Judith 10, 21. 2) *opus tesselatum* Hez. 40, 17. 18 vrs. nov., ubi רִצְפָּה ter per **ርጉፍ፡**, semel per **ፀፍፀፍ፡** versum est. — *Voc. Ae.:* **ርሱይ፡ርጉፍ፡ንጹሕ፡ስርግው፡ዘ፡እሉ፡፬ኸልም፡**; *aliud* ad Hez.: **ርጉፍ፡ዘ፡ጕዝጕዝ፡**

ረጥበ፡(**ረጠበ፡** Lud.) I, 1 *humidum, succosum, virentem, recentem esse* [רָטֹב رَطِبَ رَطُبَ]. *Rad. Abb.:* **ረጥበ፡ዘ፡ረጠበ፡**

አርጠበ፡ II, 1 *virere facere, succosum reddere:* **አረጥብ፡ዕፀ፡ይቡሰ፡** Hez. 17, 24.

ርጡብ፡ part. 1) *succosus, virens, recens, humidus:* **አየብስ፡ዕፀ፡ርጡበ፡** Hez. 17, 24; Luc. 23, 31; Herm. p. 51; **አንዳ፡ላህም፡ርጡብ፡** *pellis taurina adhuc humida* vel *recens* Gad. T. H.; **ዐፅመ፡ሥጋሁ፡** (cadaveris) **ተረክበ፡ምስለ፡ደም፡ርጡብ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; **መሬት፡ርጡብ፡** (opp. **እብን፡ይቡስ፡**) Sx. Sen. 12 Enc. 2) substantive: *humidum, madidum, humor:* **ንበረ፡ውስተ፡ርጡብ፡** κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ Jer. 31, 18; **ሳብዕተ፡እደዊሁ፡ለርጡብ፡** 4 Esr. 4, 59.

ርጥብ፡ subst. *succus:* **ይቡስ፡ዕፅ፡ዘአልቦ፡ርጥበ፡** Macc. f. 10.

ርጥበት፡ n. act. *humiditas* (succus, humor, mador), plantae virentis: **በከመ፡እሳት፡ያየብስ፡ርጥበተ፡ዕፅ፡** Phlx. 16; aëris (opp. **ሐሩር፡**) Phlx. 90.

ርጥር፡ i. q. **ርጢን፡** Gen. 43, 11 var.

ርጢን፡ n. pergr. sc. ῥητίνη *resina, gummi* [رَاتِينَجٌ رَاتِينَ, coll. رَجِينَةٌ] Pl. **ርጢናት፡** 1) Respondet gr. ῥητίνη, hebr. צֳרִי *balsamum, opobalsamum* Gen. 37, 25. 43, 11 var.; Hez. 27, 17; **አልቦኑ፡ርጢን፡ውስተ፡ገለዓድ፡** Jer. 8, 22. 26, 11. 28, 8; Aethiopes autem **ርጢን፡** „pro *resina terebinthina*, ex qua emplastra fiunt, accipiunt" Lud. 2) *resina medicatrix*, et *emplastrum* vel *medicamen* in genere: **ርጢናት፡ልምሉማት፡ወጽሩያት፡** F. M. 1, 4. 3, 3; Org. 4; Lud. comm. hist. p. 504, Nr. 47. — *Voc. Ae.:* **ርጢን፡ዘ፡ከርቤ፡ቅብዕሂ፡ይ፡**; *Rad. Abb.:* **ረጠነ፡ዘ፡መድኀኒት፡አደረገ፡**

ረፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; רָפַק Hithp. et رَفَقَ VIII *innixus fuit* cubito, cervicali] Subj. **ይርፍቅ፡** *reclinare, accumbere, discumbere* ad mensam: **ረፈቁ፡አብላዕ፡** Tob. 2, 1; **ይረፍቅ፡ወይበልዕ፡** 1 Esr. 4, 10; 1 Reg. 20, 20; Matth. 8, 11. 9, 10. 14, 19. 26, 20; Marc. 6, 39; **ምስኪብ፡ዘዲቤሁ፡ትረፍቅ፡ሶበ፡ትመስሕ፡** Judith 12, 15; **ርፍቅ፡** Jsp. p. 369; Kid. f. 33. 41; **ዕንባቆም፡ዘነጸረ፡አምላከ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ረፈቀ፡** Sx. Genb. 24 Enc. (coll. Hab. 3, 2).

አርፈቀ፡ II, 1 *reclinare* vel *accumbere* ad mensam *facere*, Luc. 9, 14; 1 Reg. 9, 22; **ያረፍቆሙ፡** Did. 36; **ውስተ፡ሕፅኑ፡አንበረከ፤ዲበ፡እንግድዓሁ፡አርፈቀከ፡** (Christus Joannem) Deg.; (Christus) **ያርፍቀነ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ለመርዓዊ፡** Mavâs. n. 11.

ረፋቂ፡ n. ag. *accumbens, reclinis:* **ዮሐንስ፡ረፋቂ፡ሕፅንከ፡** (*o Christe!*) Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መርፈቅ፡ subst. *superliminare, limen* (vid. etiam **መድረክ፡**), ὑπέρθυρον **መርፈቅ፡** (v. **ምርፋቅ፡**) **ኆኅት፡** Jes. 6, 4; φλιά Ex. 12, 7. 22. 23; φλιαί Deut. 6, 9. 11, 20.

ምርፋቅ፡ (et **መርፋቅ፡** Luc. 14, 7. 9 rom.) subst., Pl. **ምርፋቃት፡** 1) *locus accubitus:* **ይርፍቁ፡በበ፡ምርፋቃቲሆሙ፡** Marc. 6, 39. 40; Luc. 9, 14; **ርእሰ፡ምርፋቅ፡** vel **ምርፋቃት፡** πρωτοκλισία *primae mensae locus* Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; Luc. 14, 7—10; 1 Reg. 9, 22; **ሰላም፡ለእንግድዓኪ፡ለእሳተ፡መለኮት፡ምርፋቅ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *refectorium* in monasteriis Lud. 3) *convivium, compotatio* (Gelage): **ኢይግበሩ፡ምርፋቀ፡ለስቴ፡** Can. Laod. 51 (53); **የሐውር፡ኀበ፡ምርፋቃት፡** Chr. Ta. 30; Clem. f. 70. 4) i. q. **መርፈቅ፡** Jes. 6, 4 var.

ረፍአ፡ I, 1 [רָפָא رَفَأَ] *consuere, sarcire:* ῥάπτειν **ረፊአ፡** Koh. 3, 7. — *Voc. Ae.:* **ረፍአ፡ብ፡ሰፋ፡** (vid. Aeth. **ሰፈየ፡**).

ተረፍአ፡ III, 1 *consui, sarciri; Voc. Ae.:* **ዘኢተረፍአ፡ዘ፡ያልተሰፋ፡**

ርፉእ፡ part. *consutus:* **አልባሰ፡ርፉአ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15.

ርፍአት፡ n. act. *sutura:* **ውእቱ፡ክዳን፡ዘአልቦ፡ርፍአተ፡** ἄῤῥαφος Joh. 19, 23.

ረፋኢ፡ n. ag. *sartor*, deinde trsl. *reparator, restitutor* (medicus): **ረፋኢሆሙ፡ለድዉያን፡** ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων Judith 9, 11; 2 Reg. 22, 3.

ርፍእ፡ subst. *opus sartorium:* **አልባሰ፡ርፍእ፡ዲበ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15; **አማልክተ፡ርፍእ፡** εἴδωλα ῥαπτά Hez. 16, 16.

መርፍእ፡ subst., Pl. **መራፍእት፡**, *acus*, ῥαφίς, **ስቍረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; Reg. Pach.; II Const. Ap. 19; **ይኩን፡በግብረ፡መርፍእ፡** ῥαφιδευτόν Ex. 27, 16; **ዘበመርፍእ፡** Ex. 37, 21; **አዘዘ፡ይቅንውዎ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡በመራፍእት፡በሊኃት፡** Sx. Ter 30.

ምርፋእ፡ subst. id. q. **መርፍእ፡**; **ዘየኀትም፡በእደዊሁ፡ወ**

አገሪሁ፡ በምርፋቅ፡ ያቀጥን፡ ወያጸልም፡ ወያቀይሕ፡ ወይጽሕፍ፡ ላዕሌሁ፡ ዘውዐ፡ ነገረ፡ ሰብእ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: **በመርፍቅ፡** exstat.

ረፈደ፡ inus.; רָפַד Pi. *stravit* lectum; *recreavit;* رَفَدَ *adjuvit, dedit, donavit.*

አርፈደ፡ II, 1 dubiae significationis: አልቦ፡ ዘያመጽእ፡ መብልዐ፡ ድውያን፡ ውስተ፡ መስኀንተ፡ አኀው፡ ኀበ፡ ያበስሉ፡ ሎሙ፡ አላ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ ለድውያን፡ እንተ፡ በሕቲቶሙ፡ ወኢያርፍዱ፡ ውሂቦቶሙ፡ ለእለ፡ ይደውዩ፡ (an: *ne uberius* vel *abunde dent* cibos *aegrotis?*) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopici septima, quae ሳት፡ nominatur et (sicut س Arabum) *s* pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet *restringendi* et *distinguendi* ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (*certe, vero*): ወልድየሰ፡ ሞተ፡ ἀπώλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4. 7; ሕያውሰ፡ ውእቱሰ፡ ὑγιαίνει 10, 6; Gen. 15, 4. 27, 38 (ከመ፡—ሰ፡). 37, 17. 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3. 6, 34. 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (*quidem*), sive in altero membro sequatur ወ simplex, ut: ቃልሰ፡ ቃለ፡ ያዕቆብ፡ ወእደው፡ ዘዔሳው፡ Gen. 27, 22; እግዚ"፡ ለዕቡያንሰ፡ ይትቃወሞሙ፡ ወለትሑታን፡ ይሁቦሙ፡ ክብረ፡ Prov. 3, 34; Matth. 9, 37. 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur ወ—ሰ፡, ut: ሰብእሰ፡ ገጾ፡ ይሬኢ፡ ወእግዚአብሔርሰ፡ ልበ፡ ይሬኢ፡ 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29. 30; sive ወ—ኒ፡, ut: ለአድግሰ፡ አቅምሖ፡ ወለገብርኒ፡ ገሥጾ፡ Sir. 30, 33; እንዘ፡ ሕይወትሰ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወፍትኒ፡ እምኀበ፡ ንጉሥ፡ ይነሥእ፡ 38, 2. c) Respondet graeco δέ (*autem, vero, contra, sed*) et oppositionem leviorem gravioremve suggerit; rarius ሰ፡ nudum, ut: ይእዜሰኬ፡ νυνὶ δέ Rom. 3, 21. 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum ወ፡ compositum, scilicet: ወ—ሰ፡, ut: ወአእምሮ፡ ሕግሰ፡ Prov. 9, 10; ወለእለ፡ ዘእንበለ፡ ልብሰ፡ 14, 8; Ps. 36, 9. 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10. 14. 2, 1. 3, 1; Luc. 2, 19. 3, 17. 12, 31; Rom. 3, 5. 7. 4, 5; ወእመሰኬ፡ 6, 5: nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: ወባሕቱ፡ ለሊሁሰ፡ Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; ወእሙንቱሰ፡ ዳእሙ፡ ክልኤሆሙ፡ እለ፡ ድኅኑ፡ Sir. 46, 8; ከኑ፡ አበዊሁ፡ ነዳያነ፡ አላ፡ እሙንቱሰ፡ ከኑ፡ ብዑላነ፡ በምግባረ፡ ሠናይ፡ Sx. Genb. 19. In specie hoc ወ—ሰ፡ usurpatur, α) ubi ad causam vel quaestionem novam transitus fit: ወተአምሪሁሰ፡ *ejus signa autem* (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1. 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describatur: ተንሥአ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ ይትዓቀፎ፡ ወውእቱሰ፡ ይጼዐን፡ ዲበ፡ እድግቱ፡ Num. 22, 22; Gen. 19, 1. 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci አነ፡ *ego* annexum ሰ፡ cum ea in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171, s. fin.).

ሶ፡ particula *instigandi* vel urgendi (gramm. § 162): *obsecro, quaeso*, δή; Imperativo suffigitur, ut: ተመየጥሶ፡ Ps. 79, 15· 117, 24; Lit. 158, 2.

ሰህም፡ subst. i. e. سَهْم *sagitta* Gad. Ad. f. 127 (vid. ሰገም፡).

ሰለመ፡ rad. inus., e. q. ܫܠܡ שָׁלֵם سَلِمَ, cujus potestas prima est *integer* (*incolumis, salvus; completus, perfectus*) *fuit.*

አስለመ፡ II, 1 i. e. أَسْلَمَ *Islamum profiteri:* እመበ፡ ዘአስለመ፡ በፈቃዱ፡ ቀኖናሁ፡ ፫ ዓመት፡ Kedr f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a ሰላም፡) 1) *inter se pacem facere* vel *servare:* ተከየዱ፡ ለተሳልሞ፡ ወለተራድኦ፡ Jsp. p. 299 et 296; ተሳልሞቶሙ፡ p. 344. 2) *inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere* alqm: እምድኅረ፡ ተሠይመ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ይሳለምዎ፡ ኵሉ፡ ለለ ፩ Lud. e Synodo; በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175; Kid. f. 15; በሐ፡ በልዎ፤ ተሳለምዎ፡ Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) *pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare;* absol.: እለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ማእከለ፡ vel ምስለ፡ *inter*, ut: አስተሳለመ፡ ማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 312; አስተሳልሞ፡ ምስለ፡ እለ፡ ይትባእሱ፡ Lud. e Syn.; c. Acc., ut: ለመስተፃርራን፡ አስተሳልምዎሙ፡ F. N. 43, 8; (Christus) አስተሳለመ፡ በመስቀሉ፡ ዘበሰማያት፡ ወዘበምድር፡ Cyr. ad Th. f. 22; ፈቀደ፡ እስክንድር፡ ያስተሳልሞሙ፡ Jsp. p. 304; ከመ፡ ታስተሳልም፡ አልባበ፡ ሕዝብከ፡ ወአልባበ፡ ክህናቲከ፡ p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) *inter se consalutare facere*, c. dupl. Acc.: ወእምዝ፡ ታበውኦ፡ ለበድን፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወታስተሳልሞ፡ ታቦተ፡ (altare) ለዝኩ፡ ግኑዝ፡ ወእምዝ፡ ታሰክቦ፡ Genz. f. 69, vel c. Acc. et ኀበ፡ *versus*, ut: ታስተሳልሞ፡ ለበድን፡ ኀበ፡ ታቦት፡ f. 99.

ሰላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11; Hen. 5, 4), [ܫܠܡܐ שָׁלוֹם سَلَامٌ] 1) *incolumitas, salus* Hen. 76, 8. 13; ሑር፡ በሰላም፡ Kuf. 18; በሰላም፡ የሐውር፡ ወበሰላም፡ ይትመየጥ፡ Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23. 24; ይዜንዎ፡ በእንተ፡ ሰላም፡ 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; ከመ፡ ያእምር፡ ሰላሞሙ፡ *ut cognosceret, quomodo valerent* Kuf. 34. 2) *pax* (εἰρήνη), quatenus est cum *concordia* et *securitas*, tum *salus* et *felicitas*, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio: ገብረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሰላመ፡ Jos. 9, 13; Kuf. 34. 37; Judith 15, 8; ንግበር፡ ሎቱ፡ ሰላመ፡ Jes. 27, 5; ፈነዉ፡ መልእክተ፡ በቃለ፡ ሰላም፡ Judith 3, 1; ይኩን፡ ሰላም፡ ማእከሌነ፡ Gen. 31, 44; Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; ትጼውዕዎሙ፡ በሰላም፡ Deut. 20, 10. 11; ለሰላም፡ Jud. 21, 13; ፈነዉ፡ ኀበ፡ ጢጦስ፡ ይኅሥሡ፡ ሰላመ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 377; ሰብአ፡ ሰላም፡ *pacis amatores* Jsp. p. 345; ዕደወ፡ ሰላምከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; ሰላመ፡ ይትናገሩኒ፡ Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; ምክረ፡ ሰላም፡ βουλὴ εἰρηνικὴ Zach. 6, 13; ይጸልኡ፡ ሰላመ፡ Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; ገባርያነ፡ ሰላም፡ εἰρηνοποιοί *pacifici* Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12. 45, 7. 48, 18; ብዙኀ፡ ሰላመ፡ ደቂቅኪ፡ 54, 13; ሰላም፡ በዲበ፡ ሰላም፡ 57, 19. 66, 12; Jer. 6, 14. 14, 19. 36, 7. 40, 9; Ps. 4, 9. 121, 7; Hen. 1, 8. 5, 4; ንርከብ፡ ሰላመ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Rom. 5, 1. 8, 6. 14, 17; Joh. 16, 33. 20, 19. 21. 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. 1, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio:* ሰላም፡ለከ፡ *salus tibi! salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; ላዕሌሁ፡ሰላም፡ (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; ሰላመ፡ገብርኤል፡ *salutatio Gabrielis* (*Ave* Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) ያቅርቡ፡ኵሉ፡ሰላመ፡ሎቱ፡(ለጳጳስ፡) Kid. f. 7; አትልዎ፡ሰላም፡ *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰላማዊ፡ adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista ሰላማዊ፡ Deg.; vel *pacem servans, concors:* ትኩን፡ምስለ፡ኵሉ፡ሰላማዊተ፡ Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus:* ሰላማዊት፡ጽዮን፡ሰላመ፡ዚአኪ፡የሀሉ፡ምስሌኪ፡ Deg.; በእንተ፡ቅድሳት፡ሰላማዊት፡ (ἁγιοσύνη εἰρηνική) ናስተበቍዕ፡ከመ፡እግዚ"፡ያስተሳልመነ፡በሣህሉ፡ዚአሁ፡ Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሱላሜ፡ subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); መዋዕለ፡ፍሥሐ፡ወሱላሜ፡ Enc. Nah. 12.

መስተሳልም፡ part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; ዐሬቱ፡ኵሉ፡ወመስተሳልመ፡ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም፡ n. prgr., sc. إِسْلَام 1) *Islam, religio Muhammedis:* ሃይማኖተ፡እስላም፡ Abush. 50. 2) *Muhammedani:* አመ፡ነግሡ፡እስላም፡ Sx. Tachs. 23; አዘዝዎ፡ለእስላም፡ከመ፡ይትፈለጥ፡እማእከለ፡ክርስቲያን፡ Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም፡ part. i. e. مُسْلِم *Islami sectator, Muhammedanus*, Pl. መስልማን፡ Lib. Myst.

መስልማዊ፡ id. c. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens:* መስልማዊት፡ (femina) Kedr f. 62.

ሰለቀ፡ vel ሠለቀ፡ rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum קָלַס composuerunt.

ተሳለቀ፡ III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere:* ኢትሳለቅ፡ምስለ፡አብድ፡ μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) ኢይሳለቅ፡ግሙራ፡ምስለ፡ሕፃናት፡ወኢይዘፍን፡ግሙራ፡ Sx. Ter 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere*, c. c. ላዕለ፡ Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; ተሳሊቆሙ፡ላዕሌሁ፡ሰለብዎ፡ 27, 31; Hebr. 11, 36; vel ዲበ፡ Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel c. በ፡ Ex. 10, 2; ጎለየ፡ሄሮድስ፡ከመ፡ውእቱ፡ይሳለቅ፡ቦቱ፡ Jsp. p. 328.

ስላቅ፡ subst. 1) *jocus:* በስላቅ፡ይቤ፡ Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio:* ስላቀ፡ (v. ሰለቀ፡)ይሳለቅ፡ Zach. 12, 3; ስላቅ፡ወስላት፡ Job 36, 19; ስላቀ፡ከነ፡ Job 12, 4; ሠሐቀ፡ወስላቀ፡ከንከሙ፡ 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Ps. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ ἀπαιδευσία ἀσυρής Sir. 23, 13; ὀνειδισμός 23, 15; θέατρον 1 Cor. 4, 9. — *Voc. Ae.:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡

ሰለቅ፡ i. q. ስላቅ፡ Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳላቂ፡ n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ፡ part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor:* መስተሳልቅ፡ውእቱ፡ላዕለ፡(እጉሌ፡) F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ፡ I, 1 [سَلَبَ ܫܠܰܒ שָׁלַף; vic. שׁלל, נָשַׁל al.; amh. ሰለበ፡ *castrare*] Subj. ይስልብ፡, proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: ይሰልቡ፡አልባሰ፡ዐሥቆሙ፡ Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus ንስልብ፡ emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm, c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; ሰለበኒ፡ትርሲትየ፡ Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; እሰልባ፡አልባሲሃ፡ወመዋጥሒሃ፡ Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; ይሰልቡክሙ፡አክሊለ፡ምክሕ፡እምነ፡ርእስክሙ፡ Jer. 13, 18; ሰለቡኪ፡ኵሉ፡ከዳናትኪ፡ 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: ወሰለቡ፡ወገመኑ፡ማኅፀነ፡ለትዕይርት፡ Judith 9, 2 (γυμνοῦν); c. Acc. rei: ሰለብከ፡ልብሰ፡ለዕሩቅ፡ (var. pro ሰለብከ፡ልብሰ፡) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere;* absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; ይሰልብ፡ሰሊበ፡ (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; ሰለብዋ፡ለወለተ፡ጽዮን፡ኵሉ፡ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; ይሰልቡኪ፡አልባሰኪ፡ Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; ሰለበ፡ረምሐ፡እምእዴሁ፡ 1 Par. 11, 23; ሰለብዎ፡ኵናቶ፡ Mich. 2, 8. 4) translate: *rapere, abripere, abstrahere* mentem vel animum (alcjs e corpore), ob admirationem, ut: ይሰልብ፡አልበበ፡ Lit. 173, 3; (arca splendore suo) ተሀይድ፡አዕይንተ፡ወትሰልብ፡ልበ፡ Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልበ፡ III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: ዕረቃ፡ወተሰለበ፡ ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε Jes. 32, 11; 2 Cor. 5, 4 Platt. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripi*, ተሰልበ፡መንግሥቱ፡ II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: ተሰልበ፡ልብ፡ *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; ሰትየት፡ወይነ፡ወሰበ፡ተሰልበ፡ልባ፡እምስከረ፡ወይን፡ Sx. Sen. 4.

ስሉብ፡ part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ስልበት፡ n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: ስልበተ፡ነፍስተ፡ሥጋ፡ ἀπέκδυσις σώματος σαρκός Col. 2, 11.

ሰለበ፡ subst. *exuviae, spolium*, ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰሊብ፡ n. prgr., sc. صَلِيب ܨܠܺܝܒܳܐ (vid. ጸልበ፡) *crux;* *Voc. Ae.:* ሰሊብ፡ጸልበ፡ከሩዝ፡ብ፡መስቀል።

ሰልቢብ፡ n. prgr. *euroaquilo:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ጠፍንቂስ፡ዘይብልዎ፡አውራቂስ፡ወይእቲ፡ነፋስ፡እንተ፡ስማ፡ሰልቢብ፡ Act. 27, 14 Platt. — *Voc. Ae.:* ሰልቢብ፡ሀልክስ፡ነፋስ።

ስላት፡ subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisionis*, ἐπίχαρμα: ከመ፡ኢትረሲከ፡ስላተ፡ጸላኢከ፡ Sir. 42, 11; ኢይከውን፡ስላተ፡ጸላኢየ፡ Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; ስላተ፡ጸላኢ፡ኢረሰይከኒ፡ Mavâs. nr. 54; ኢያስሕትከ፡ስላቅ፡ወስላት፡ (var. pro ስእለታተ፡) ስኡናን፡ Job 36, 19. — *Voc. Ae.:* ስላት፡ዘ፡ስልቅ፡; *aliud:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ። [Etymon non liquet].

ስልት፡ subst. amhar. *modus, ordo:* ዘጸሐፈ፡ክልኤቱ፡ስልት፡ *qui duplici modo scripsit*, Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

ሰሊጥት፡ subst. i. q. سليخة [a سلخ deglubere, decorticare] corticis aromaticae species, sc. *cassia* (*aromatica*), κασία Ps. 44, 10; Hez. 27, 17. (Cfr. **ሰሊክ፡**).

ሰለን፡ n. prgr. sc. σέλινον *apium*; ponitur pro *anetho* (ἄνηθον) Matth. 23, 23. Aethiops Ludolfi *foeniculum* esse putabat. — *Voc. Ae.:* **ሲለን፡ዘ፡አብዓሽ፡**

ሰሊክ፡ et **ሰሊክ፡** subst., sine dubio id. q. **ሰሊጥት፡** (quamquam Ludolfi Aethiops utrumque inter se differre ait) *cassia:* **ንት፡ሚዓ፡ወሰሊክ፡** Sx. Teq. 21 Enc.; **ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡** Gad. Ad. f. 118; **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሰሊክ፡** Ssal. Req.

ሰሌዳ፡ vel **ሰሌዳ፡** n. prgr., sc. σελίς, Acc. σελίδα, m. et fem., Pl. **ሰሌዳት፡** vel **ሰሌዳት፡** et **ሰላድው፡** (Act. 27, 44 Platt) 1) *tabula scriptoria* vel *pictoria*, *tabella*; nec non earum *pagina* vel *columna:* πυξίον Ex. 24, 12; Jes. 30, 8; Hab. 2, 2; Cant. 5, 14; σελίδες **ሶበ፡አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡** (v. **ሰሌዳተ፡**) **ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23; **ሰሌዳ፡እብን፡** Jer. 17, 1 vrs. nov.; 4 Esr. 14, 26; Kuf. 32; **ሰሌዳተ፡እብን፡ዘሕግ፡** Org.; **ሰሌዳ፡ሥዕል፡** Sx. Masc. 10. 2) *lamina, bractea, tabula, assis, tessera strati:* λεπίδες Num. 17, 3; σανίς 4 Reg. 12, 9; 3 Reg. 6, 33; Hez. 27, 5; Act. 27, 44; **ፍሉግ፡ይኩን፡ሰሌዳሁ፡** κοῖλον σανιδωτόν Ex. 27, 8; **ሰሌዳ፡መጽሐፍ፡** Chr. L. Atk. f. 30; **ሰሌዳተ፡ኀጺን፡** Sx. Haml. 5; **ሰላድወ፡ኀጺን፡** Nah. 10; **ጸፍጸፈ፡ሰሌዳ፡** Hen. 14, 10; **ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡** Lit. Epiph.; **ቀብዖ፡በሰሌዳ፡** (ubi Graecus κεχρισμένα ἐν μίλτῳ habet) Jer. 22, 14. — *Voc. Ae.:* **ሰሌዳ፡ዘ፡ልዝብ፡ዐርብ፡ልውሕ፡ይ፡**

ሰለጠ፡ *potestatem habere* vid. sub **ሠለጠ፡**

ሰለጠ፡ I, 1 et II, 1 [sensu convenit cum שָׁלֵם et שָׁלַם; videas, annon שָׁלֵם et שָׁלַט ex eadem radice primaria propagatae primitus notionem *integrum esse* habuerint, unde سَلُطَ *solidum, durum, vehementem, acutum esse,* שָׁלַט سلط **ሠለጠ፡** *potentem esse, dominari.*] Subj. I, 1 **ይስልጥ፡** A) I, 1 intrs. 1) *integrum, incolumem, perfectum esse:* **ከመ፡ትስልጡ፡በዕለተ፡ክርስቶስ፡** ἀπρόσκοποι Phil. 1, 10 rom.; **ከመ፡ትስልጡ፡በኵሉ፡ፍጻሜ፡** πληρωθῆτε Eph. 3, 19; **አመ፡ይቤ፡ሰለጥኩ፡እሚሃ፡ይትመነደብ፡** πεπληρῶσθαι Job 20, 22; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη τετελείωμαι Phil. 3, 12. 2) *ad finem pervenisse;* **ዓመታተ፡ገድሉ፡ሰለጡ፡** Lud. ex Enc. Ter 20; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη σπένδομαι 2 Tim. 4, 6. 3) (expleri), *satis habere:* **ሰለጥኩ፡በዘ፡አብጽሑ፡ሊተ፡** Phil. 4, 18. B) I, 1 et II, 1 trs. *integrum facere, complere* 2 Cor. 11, 9. 1) *integrum accepisse* vel *reportasse, exhausisse:* **ሰለጡ፡ዐስበሙ፡** ἀπέχουσι Matth. 6, 16; Luc. 6, 24; **ሰለጡ፡መክፈልቶሙ፡** ἔλαβον Num. 34, 15; **በቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; (impii Gehennae tradentur) **እስመ፡ሰለጡ፡ፍግዓ፡ወተድላ፡በዲበ፡ምድር፡** Clem. f. 115. 2) *persolvere, rependere,* debitum: **ሀብ፡ስልጥ፡** (vel **ሰልጥ፡**) **ዘተፈዲ፡** Matth. 18, 28. 34; Luc. 12, 58. 59; **ሰልጢ፡** (v. **ስልጢ፡**) **ሲሳየኪ፡** 4 Reg. 4, 7; **እስከ፡ሶበ፡ትሰልጥ፡ኵሉ፡ዘተወገልከ፡** Clem. f. 269; **ሰለጡኒ፡** (v. **ሰለጠኒ፡**) **ኵሉ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡** Job 19, 27; *tollere* peccata Lud. ex Org. 2. 3) *absolvere, consummare, perficere, ad finem perducere,* absol.: **እስመ፡ሰለጥኩ፡በዝ፡በሐውርት፡** μηκέτι τόπον ἔχων Rom. 15, 23; c. Acc.: **ሰሊጠሙ፡ግብሮሙ፡** Luc. 2, 43; Rom. 12, 8; festi celebrationem Kuf. 49; **ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ወሰለጣ፡** ἐπλήρωσεν Dan. 5, 26; **ይሴልጥ፡** συντελέσει Prov. 22, 8; **እሰልጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡** Hez. 5, 13. 13, 14 var.; **ከመ፡እሰልጥ፡** (var. **አስልጥ፡**) **መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡** 20, 8; **እሰልጥ፡ማኅለቅቶ፡ለእክይኪ፡** 22, 12; **ሰለጠ፡ለትእዛዝ፡** *implevit* seu *executus est praeceptum* Enc. Ter 25; **መዋዕሊሁ፡በሀድአት፡ሰለጠ፡** Sx. Mag. 6 Enc.; c. Inf. vel c. **እንዘ፡**, ut: **እምዘ፡ሰለጠ፡አዝዞቶሙ፡** vel **እንዘ፡ይኤዝዞሙ፡** Matth. 11, 1; usurpatur significandae particulae ἤδη *jam:* **ሰለጠ፡መዊት፡** Joh. 19, 33.

አስለጠ፡ II, 1 1) nonnumquam id. q. **ሰለጠ፡** trs., sc. *complere, absolvere, consummare, perficere:* **እሰልጥ፡መዐትየ፡** (v. **እሰልጥ፡**) Hez. 6, 12. 20, 8; Rom. 12, 8 Platt; **አመ፡ይፈጽር፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤዝዞሙ፡ወአመ፡ያሰልጠ፡ይእተ፡አሚረ፡ያዐርፎ፡** Sir. 18, 7. 2) facere ut quis vel quid ad finem propositum perveniat i. e. *efficere, proficere, peragere* (ausrichten, vollbringen), *efficacem esse, prodesse,* c. Acc. prs.: **መብልዕ፡ኢያሰልጠነ፡በኀበ፡እግዚ"፡** 1 Cor. 8, 8; **መሀሮ፡ለወልድከ፡ወያሰልጥከ፡** Sir. 30, 13; c. **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ጠቢብ፡ያሰልጥ፡ለመኳንንቲሁ፡** Sir. 20, 27; Rom. 16, 2; vel absol.: **ነፍስ፡እንተ፡ታሰልጥ፡** ψυχὴ ἐνεργοῦσα Sap. 15, 11; **ትክል፡ወታሰልጥ፡** Jac. 5, 16; **ኢያሰልጥ፡** οὐχ ἐργῶνται Jes. 5, 10; ὠφελεῖν Ps. 29, 11; 1 Tim. 4, 8; **ኢያስለጠት፡ወኢምንተኒ፡** οὐδὲν ἐτελείωσε Hebr. 7, 19; **ግዝረት፡ኢትበቍዕ፡ወኢታሠልጥ፡** F. M. 33, 5; **እስመ፡ጸሎት፡ጻድቅ፡ትበቍዕ፡ወታሰልጥ፡** Mavâs. f. 1.

ተሰልጠ፡ III, 1 et **ተሰለጠ፡** III, 2 1) *compleri, impleri, perfectum fieri, consummari, absolvi, finiri;* de vaticinio Luc. 4, 21; **በዘ፡ይሴለጥ፡ውስናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Dan. 9, 2; **ከመ፡ትሰለጥ፡ኀጢአት፡** 9, 24; **ተሰልጠ፡መዐትየ፡** Hez. 6, 12 var.; **ከመ፡ኢይሰለጡ፡** ἵνα μὴ τελειωθῶσι Hebr. 11, 40; **በኀቤክሙ፡ተሰልጠት፡ጥበብ፡** Job 12, 2 (v. **ጠፍአት**); **ወተሰልጠ፡ሕማምየ፡ውስተ፡መሬት፡** 16, 15; Joh. 3, 30 ἐλαττοῦσθαι. 2) *efficacem fieri, proficere, peragere:* **ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡** (**ለማይ፡**) ἐνήργει Sap. 16, 17; **ከነ፡ወተሰልጠ፡** καὶ κατευωδώθη αὐτῷ Dan. 8, 11; **ገብረ፡ወተሰልጠ፡** 8, 12. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ተሰልጠ፡ዘ፡ደረሰ፡**

ስሉጥ፡ part. *completus, absolutus, perfectus, solidus:* (luctabatur) **ዓመተ፡ስሉጠ፡ስሳ፡ወሰቡዐ፡** Sx. Ter 20 Enc.; Acc. **ስሉጠ፡** adv., de emtione et venditione *rata* vel *irrevocabili* Lev. 25, 23. 30.

ስላጤ፡ subst. 1) *profectus, perfectio, integritas* (תֹּם), προκοπή 1 Tim. 4, 15; τὸ ἐπιεικές Phil. 4, 5. 2) *officium alicui praestitum:* **ተወክፈ፡ለክሙ፡ስላጤክሙ፡** (παράκλησις) 2 Cor. 8, 17; (metropolitae) **እለ፡አዕለዉ፡ምግባሙ፡** (*qui defuncti sunt munere suo*) **በንጽሕ፡ወተወከፍከ፡ስላጤሆሙ፡ከመ፡ትዕስዮሙ፡ዐስበ፡ጽድቆሙ፡** Lit. Joh. 3) *utilitas, finis* (*propositus*): **ምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት፡** ὠφέλεια Rom. 3, 1; **ለስላጤ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡** πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Hebr. 12, 10.

መሰልጥ፡ part. (I, 2) *efficax:* **ቃል፡ነገር፡መሰልጥ፡** Sx. Hed. 21 Enc.

ሰሊጥ፡ subst. i. q. سليط *oleum e seminibus expressum:*

ይሴስይዎ፡ ስንዳሌ፡ ብሱለ፡ ዘተሰሐ፡ በማይ፡ ወበቅብዕ፡ ወሰሊጥ፡ ወመዓር፡ ዘንሁብ፡ Sx. Ter 16; ያሰትይዎ፡ ሜሰ፡ ወሰሊጠ፡ ib.; ፯ልጥረ፡ ቅብዕ፡ ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5.

ሰልፍ፡ subst. amh. *comparatio belli:* ተዓብእዎ፡ በጽኑዕ፡ ሰልፍ፡ Chr. L. Atk. f. 15.

ሰሐለ፡ I, 1 [سَحَلَ *decorticavit, derasit, detersit;* مِسْحَل *lima, dolabra;* amh. ሳለ፡ *acutum esse;* cfr. etiam شَحْشَحَ] Subj. ይስሐል፡, (detergere, polire,) *acuere:* ዘይስሕል፡ ሰይፈ፡ ለቢጹ፡ ይትቀተል፡ በቱ፡ ለሊሁ፡ Fal. f. 21; እዘዘ፡ ከመ፡ ይስሐሉ፡ ኵናተ፡ Gad. T. H.

ተስሕለ፡ III, 1 *acui, exacui:* እመ፡ ተስሕለት፡ መዐቱ፡ ὀξυνθῇ Prov. 24, 23.

ስሑል፡ part. *acutus:* ስሑል፡ ፈድፋደ፡ እመጥባሕት፡ Prov. 5, 4; Did. 2.; Ps. 44, 7. 119, 4; መጥባሕት፡ ስሑል፡ Sx. Teq. 29; Mij. 28 Enc.

ስሕለት፡ subst. *acies* Lud. sine auct.

ሱሐል፡ subst. i. q. ዙሐል፡ زُحَل *Saturnus* planeta; ሱሐል፡ አብርህ፡ ላዕሌየ፡ ዮም፡ Kedr f. 22; ሠሀል፡ Lud. e Ssal. Req.

አንሳሕለለ፡ quadrl. V *exterere, calcando deterere, terere* viam: መድረከ፡ ኆኅቱ፡ ያንሰሐልል፡ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου Sir. 6, 36 (sc. frequenter adeundo, frequentando). — *Voc. Ae.:* አንሳሕለለ፡ ዘ፡ ደረሰ፡ ሠሥዐ፡ ወተሳለመ፡ ነበረ፡ ይ፡; *aliud:* ሳሕለለ፡ ብ፡ ደረቀ፡; *aliud:* አንሰሰወ፡ አንሳሕለለ፡ ብ፡ ተመላለሰ፡

ሳሕስሐ፡ rad. quadrl. sc. זַעֲזַע زَعْزَعَ زَازَ أَزْأَزَ تَأْتَأَ زَعْزَعَ (سَعَى, سَعْسَعَ).

አንሳሕስሐ፡, etiam አንስሐስሐ፡ et አንሰሐስሐ፡ V 1) intrs. *se movere* vel *commovere, moveri* (ſich regen, ſich rühren, ſich bewegen): ሞተ፡ ወተገንዘ፡ ዘእንበለ፡ እስትንፋስ፡ ወዘእንበለ፡ አንሰሐስሖ፡ (sic) hom. Epiphanii in Cyr. f. 118; (postquam venenum bibit,) አንሳሕስሐ፡ ሥጋሁ፡ (ለምዉት፡) Clem. f. 252. 253; somnia nascuntur e temperatione ዘ፬ጠባይዓት፤ ሶበ፡ ያንሰሐስሕ፡ ደም፡ በውስተ፡ ሥጋ፡ ዘውእቱ፡ ጠባይዕ፡ ማያዊ፡ ይሬኢ፡ ሰብእ፡ በንዋሙ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡ ወመስተፍሥሐ፡ ወጓዲ፡ ይሬኢ፡ ሕብራተ፡ ቀይሓተ፡ ወፀአተ፡ ደምሂ፤ ወለእመ፡ አንሰሐስሐ፡ (sic) ሰፍራ፡ ዘውእቱ፡ ጠባይዕ፡ ነፋሳዊ፡ ይሬኢ፡ ተጋእዞተ፡ ወአፅባእተ፡ ወእሳተ፡ ወሕብራተ፡ ብዙኃ፡ ወመኃትዋተ፡ ወመብረቅተ፡ ወይመስሎ፡ ዓዲ፡ ከመ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ብለኔ፡ ወዘውስተ፡ ፀሓይ፤ ወሶበሂ፡ ያንስሐስሕ፡ በልቀም፡ ዘውእቱ፡ ጠባይዕ፡ መሬታዊ፡ ይሬኢ፡ አብሕርተ፡ ወአፍላጋተ፤ በረደ፡ ወዝናማተ፡ ወአስሐትያ፡ ወሕብራተ፡ ጸዓድዒዳነ፡ ወከመ፡ ዘይሰቲ፡ ማየ፡ ይመስሎ፤ ወለእመ፡ አንሳሕስሐት፡ ሳውዳ፡ ዘውእቱ፡ ጠባይዕ፡ እሳታዊ፡ ይሬኢ፡ ጽልመተ፡ ወመቃብራተ፡ ወሙታነ፡ ወሥርዐተ፡ ሐዘን፡ ወለቢሰ፡ ልብስ፡ ጸሊም፡ ወበኡ፡ ኀቤሁ፡ ፍርሀት፡ ወረዓድ፡ Fal. f. 16 (e Galeno); እመ፡ ከሠትክሙ፡ ዐሊወ፡ ሮም፡ ወአንሳሕሳሕክሙ፡ *si aperte a Romanis defeceritis et vos commoveritis* Jsp. p. 344; እመ፡ አርሐቁ፡ ኀሊናተ፡ እምቀዳሚሁ፡ ለአንስሐስሖቶሙ፡ *si cogitationes, quam primum se commoverint,* (a se) *removerint* Phlx. 31; Infin. አንሳሕስሖ፡ *motus* animalis viventis Org. 5. 2) trs. *movere, commovere, concitare:* ለእመ፡ ሆከ፡ ወአንስሐስሐ፡ ፩እመከኑ፡ *si quis* (altare gestabile) *loco suo moverit* F. M. 29, 2; M. M. f. 272; ነፍስ፡ ይእቲ፡ እንተ፡ ታንሰሐስሖ፡ ለሥጋ፡ F. N. in proleg.; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ግብር፡ እምግባራት፡ ዘያንሰሐስሖሙ፡ ለከሓድያን፡ ኀበ፡ አንክሮ፡ Chr. Ta. 32; አሠንዮትከ፡ ለአግዓዚ፡ ያንስሐስሖ፡ ለፍዳ፡ ወአሠንዮትከ፡ ለቂቁይ፡ ያንስሐስሖ፡ ለተመይጦ፡ ኀቤከ፡ ለስኢል፡ Fal. f. 62; ተስፋሁ፡ ለከልብ፡ ያንስሐስሕ፡ ዘነቦ፡ ወእዘኒሁ፡ Fal. f. 74; ሥጋ፡ ያንስሐስሕ፡ ኀበ፡ ፍትወቱ፡ ወያስተጥዕም፡ ለነፍስ፡ ምግባራተ፡ ሕሠመ፡ Jsp. p. 382; obscoene: ዘያንስሐስሕ፡ ሥጋሁ፡ በእደዊሁ፡ እመሂ፡ ተባዕት፡ አው፡ አንስት፡ Kedr f. 63; በአንስሐስሖ፡ (sic) እድ፡ *manustupratione* f. 61. — *Voc. Ae.:* አንሰሐስሐ፡ ብ፡ ተረገመደ፡ ተበራጋዒ፡ (?) ይ ።

ንስሕሳሕ፡ subst. *motus, commotio:* ከመ፡ ንዉም፡ ዘእንበለ፡ ድምፅ፡ ወኢንስሕሳሕ፡ Phlx. 98; አእምሮ፡ ወሰሚዕ፡ ወርእይ፡ ወኀሊና፡ ወንስሕሳሕ፡ (et angelis et hominibus convenit) Clem. f. 56.

አንሰሐሳሒ፡ n. ag. *is qui se movet* F. N. in proleg.

ሰሐበ፡ I, 1 [סָחַב سَحَبَ; amh. ሳበ፡] Subj. ይስሐብ፡, *trahere* (*,ducere*) cum compositis: በሐብለ፡ ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; Joh. 6, 44; Koh. 2, 3; ሰሐብከ፡ Cant. 1, 4. a) de jumentis, quae *trahunt* vel *vehunt* vehiculum vel alqd in vehiculis: አፍራስ፡ እለ፡ ይስሕቡ፡ ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3*, 21; Jsp. p. 328; አርውተ፡ Deut. 21, 3; እንዘ፡ ይስሕብዎ፡ አልህምት፡ በሰረገላ፡ 1 Par. 13, 9; ይስሕቡ፡ እጐላት፡ ውስተ፡ ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 7. 10. b) *intro trahere* Gen. 19, 10; ሰሐብክዎ፡ ውስተ፡ ማህልየ፡ Jer. 38, 3. c) *extrahere, sursum trahere* Gen. 37, 28; ሰሐብዎ፡ በአሕባል፡ ወአውጽእዎ፡ Jer. 45, 13; Joh. 21, 6; Hab. 1, 15; huc etiam pertinere videtur: ሰሐቢ፡ አቍያጺኪ፡ (ἀνάσυρε τὰς κνήμας male intellecto) Jes. 47, 2. d) *attrahere, ad se trahere:* እለ፡ ይስሕብዎ፡ ለኀጢአቶሙ፡ ከመ፡ ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; እስሕብ፡ ኵሎ፡ ኀቤየ፡ Joh. 12, 32; (meretrices sese ornant) ከመ፡ ይስሕቡ፡ ኵሎ፡ ዘርእዮን፡ (πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασθαι) Chr. Ta. 28. e) *adducere, intendere; diducere, extendere:* ይስሐብ፡ ዘይዌስቅ፡ ቀስቶ፡ τεινέτω Jer. 28, 3; ἐκτείνειν Ex. 38, 19; ሰሐበ፡ አምጣነ፡ Thren. 2, 8. f) *humi trahere,* vestem, syrma: ይስሕብ፡ አልባሲሆን፡ Jes. 3, 16; Apoc. 12, 4; hominem 4 Reg. 14, 13. g) *captivum trahere, deducere* in custodiam, judicium, supplicium: ይስሕብዎ፡ ἡ σύλληψις αὐτοῦ Job 18, 10; ሞት፡ ይስሕብ፡ ለቤቱ፡ ለዝላፉ፡ 20, 28; ይስሕቦ፡ እምቤቱ፡ συρεῖ αὐτόν 27, 23; ይስሕቡ፡ አንስቲያሆሙ፡ ἕξουσι Jes. 13, 16; Asc. Jes. 4, 14; Act. 6, 12; Jac. 2, 6; Hen. 41, 2; ዘሰሐብዎሙ፡ ኀበ፡ ዐውደ፡ ምኵናን፡ Did. 25; Sx. creberrime. h) *abripere* Ps. 27, 3. i) *trahendo adducere:* ይስሕቦሙ፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ συρεῖ Jes. 5, 26. 7, 18. k) *deorsum trahere:* አነ፡ ሰሐብክዎ፡ ለዒሳው፡ κατέσυρα (perperam intellecto sensu loci) Jer. 29, 11. l) *distrahere:* አናብስት፡ ሰሐብዎ፡ Jer. 27, 17; distrahendo destruere murum 2 Reg. 17, 13. m) *contrahere* vel *consciscere* sibi (ſich zuziehen): እመሰ፡ ተፋታሕከ፡ ምስሌሁ፡ (cum clerico) በዐመፃ፡ ሰሐብከ፡ ለርእስከ፡ አበሳ፡ ወኀጢአተ፡ Did. 9. n) *protrahere, producere, in longius trahere:* ለእመ፡ ሰሐብከ፡ ነገረ፡ ይወጽእ፡ ጋእዝ፡ ወዝንኔ፡ Prov. 24, 68; መገሥጽ፡ ሶበ፡ ያነውኅ፡ ነገረ፡ ወይስሕብ፡ ቃለ፡ ያንጎጊ፡ ሰማዒ፡ Chr. ho. 27; ut videtur, etiam intrs. *trahi in longius, diuturnum*

esse (ſich hinziehen, verziehen) Gad. Ad. f. 13. o) *inducere* (illicere, pellicere), in partem malam: ሰሐቦ፡ ἐξώκειλεν αὐτόν Prov. 7, 21; ዘራእዮሙ፡ ይስሕቦ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፍትወቶሙ፡ ይምጻእ፡ Sap. 15, 5; Judae 19 Platt; ረኃብ፡ ወተፅናስ፡ ሰሐቦን፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡ Chr. Ta. 15; Lud. comm. hist. p. 316 Nr. 51; in bonam partem: ዝንቱ፡ ግብር፡ ሰሐቦ፡ (feminam) ለገቢረ፡ ሠናይት፡ Chr. ho. 26.

ተስሕበ፡ III, 1 *trahi*, cum compositis: ተስሕበ፡ በሐብል፡ ሃይማኖት፡ Sx. Hed. 20 Enc.; *adduci* Hen. 70, 3; *captivum trahi, deduci* Jes. 13, 16 var.; 4 Esr. 10, 34; እለ፡ ይሰሐቡ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Prov. 24, 11; *attrahi, induci*: በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ከልእ፡ Prov. Aeth. secundum Lud.; ተስሕበ፡ ሰብእ፡ በሥን፡ ላሕየ፡ ምግባር፡ Sap. 14, 20; ወይሰሐብ፡ እንከ፡ በልቡ፡ (sc. ad vitium) Phlx. 48; ጠቢብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በአፍቅሮቱ፡ ለሐሳዊ፡ ወኢይሰሐብ፡ ሎቱ፡ (ad eum) Fal. f. 21; *adstringi, intendi*, de chordis Chr. Ta. 29 (vid. sub ልኅሉኅ፡).

ስሑብ፡ part. *tractus*, ex. gr. *distractus, distortus*: signum numerale ፩ est ductus simplex ዘእንበለ፡ ጥውየት፡ ፩ ኢድኑን፡ ርእስ፡ ወኢስሑብ፡ አእጋር፡ ከመ፡ በዕዳን፡ ሆሀያት፡ M. M. f. 246.

ስሕበት፡ n. act. *tractus, attractio, abstractio*, ut captivi: በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐብል፡ ወበእንተ፡ ስሕበቱ፡ ለማርቆስ፡ ሐዋርያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ሰሓቢ፡ n. ag. *trahens*: ሰሓብያን፡ አርውት፡ *subjuncti jugo* Chr. ho. 27.

ተሰሓቢ፡ n. ag. III, 1 *tractus, attractus*: ተሰሓቢ፡ በሐብለ፡ ፍቅሩ፡ Gad. Kar.

መስሐብ፡ subst. *instrumentum quoddam, quo trahitur, (verritur*, sine dubio id. q. مِسْحَب) *pala*: (juvenis quidam postquam vigiliis et laboribus cupiditates devinci posse audivit) ገብረ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ሐጺን፡ ወይትኀሣእ፡ በሌሊት፡ እንዘ፡ ይለብስ፡ ኀሡረ፡ ወሐጺረ፡ ፩ እንዘ፡ የዐውድ፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ መሃይምናን፡ ወይኩስትር፡ ኵስሐሙ፡ ወይጸውሮ፡ ወይገድፎ፡ ርሑቀ፡ Sx. Jac. 21.

ምስሐብ፡ subst. *extractio*: ሐብለ፡ ምስሐብከ፡ *funis quo te extraham*, Lud. comm. hist. p. 502 n. 40.

ሳሕበበ፡ *mucere* vid. sub ሣሀበበ፡

ስሕተ፡ *sedatum esse* vid. sub ሥኀተ፡

ስሕተ፡ I, 1 [cum שָׁגָה שָׁגַג (שָׁכַח שָׁכָה ሳኰየ፡) magis quam cum שָׁחַת (سَقَطَ ሰሐጠ፡) convenit; amh. ሳተ፡] Subj. **ይስሐት፡** 1) *errare, aberrare, errorem committere, falli*: πλανᾶσθαι ስሕቱ፡ ግብጽ፡ Jes. 19, 13; ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ ወስሕተ፡ 53, 6; ስሕትነ፡ 64, 5; ስሕትኩ፡ Job 6, 24; ውስተ፡ ስሒት፡ Prov. 14, 8; ዘእንበለ፡ እስሐት፡ Sir. 51, 13; Ps. 57, 3. 94, 10; የሀይጹ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ነቢይ፡ እመ፡ ስሕተ፡ አነ፡ አስሐትክዎ፡ Hez. 14, 9. 11; Tit. 3, 3; σφάλλεσθαι Sir. 13, 21; in arithmeticis Abush. 11 seq.; saepius de erroribus haereticorum, ut: ስሕቱ፡ ወይቤሉ፡ Sx. Mag. 13; c. c. እምነ፡ viae vel veri Hen. 89, 32; ስሕትነ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Sap. 5, 6; እመ፡ ስሕተ፡ እምኔሃ፡ Sir. 4, 19; ኢይስሕቱ፡ (astra) ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ዐቅሞሙ፡ 43, 10; Hen. 80, 6; ἀστοχεῖν 1 Tim. 6, 21; ἀθετεῖν Hebr. 10, 28; አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምሕገ፡ እግዚ"፡ 1 Esr. 8, 7; vel c. Acc. viae vel veri: ስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡ 2 Petr. 2, 15; ይስሕቱ፡ ሠርቀ፡ ወሰንበተ፡ Kuf. 1. 6. a) *in irritum cadere*, de promisso: ኢይስሕት፡ (var. ኢይወድቅ፡) ቃልየ፡ Ruth 3, 18; አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምዘ፡ ኀለየ፡ እግዚእየ፡ Judith 11, 6. b) ስሒት፡ *error, errores*: ስሒተዝ፡ ዓለም፡ στοιχεῖα τοῦ κόσμου Gal. 4, 3; Col. 2, 8. 2) *in errorem induci, decipi, seduci, se pellici pati*: ይስሕት፡ ἀπατηθήσεται Jer. 20, 10; ስሒት፡ ἀπάτη Herm. p. 91; 1 Tim. 2, 14; ብዙኃን፡ እለ፡ ስሕቱ፡ በሥነ፡ ብእሲት፡ Sir. 9, 8; እለ፡ ስሕቱ፡ ብከ፡ Macc. f. 22; Kuf. 11. 3) creberrime sensu ethico: *errore labi, peccare, delinquere, offendere*: ἁμαρτάνειν 1 Cor. 15, 34; ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡ Rom. 3, 9; Sir. 19, 16. 24, 22; Kuf. 1. 11; ἀνομεῖν ይስሕቱ፡ ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ስሒት፡ ἀνομία Sir. 41, 18; παράπτωμα Ps. 18, 13; Rom. 11, 12; ἀδικεῖν ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡ Sir. 10, 6; ዘስሕተ፡ ὁ ἀποστρέφων Jer. 8, 4; ኢዐለወኒ፡ ወኢይስሕት፡ ብየ፡ σκανδαλίζεσθαι Matth. 11, 6 rom.; ὀλισθαίνω ዘኢስሕተ፡ በቃሉ፡ Sir. 25, 8; በ፡ ዘይስሕት፡ እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ በልቡ፡ 19, 16; ዕደው፡ ጠቢባን፡ ለእመ፡ ስሕቱ፡ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν 26, 28; πταίειν Jac. 2, 10. 3, 2; Hen. 8, 2. 80, 7. 8.

አስሐተ፡ II, 1 1) *errare* vel *oberrare facere* (a recta via abducere): አስሐቶሙ፡ ውስተ፡ በድው፡ Ps. 106, 40; አስሐቶሙ፡ ἀπῴκισεν αὐτούς Sir. 29, 18; c. dupl. Acc.: ዘያስሕቶ፡ ፍኖተ፡ ለዕዉር፡ Deut. 27, 18; Clem. f. 160; c. Acc. et እምነ፡ viae: Jes. 63, 17. 2) *in errorem inducere, seducere, decipere*, in specie: *in peccatum inducere, scandalizare*: πλανᾶν 34, 7; ኢያስሕትከ፡ ንጉሥ፡ Dan. apoc. 13, 7; Hez. 14, 9; ad peccatum: Kuf. 10; Hen. 19, 1. 2. 54, 6. 69, 4; ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝህርቶሙ፡ Sir. 3, 24; ኢትበል፡ እግዚ"፡ አስሐተኒ፡ 15, 12; Jes. 9, 16. 41, 10; Prov. 7, 21; Jac. 1, 16; 1 Joh. 3, 7; Apoc. 13, 14; 2 Thess. 2, 11; ኢታስሕት፡ ርእሰከ፡ μὴ ἁμάρτανε Sir. 7, 7; Ps. 35, 1; ἀπατᾶν እመበ፡ ዘአስሐቶ፡ ለልብየ፡ በጽሚት፡ Job 31, 27; ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለዕደው፡ Judith 10, 4. 16, 8; Jes. 36, 14. 37, 10; virginem Ex. 22, 15; ኢያስሕትከ፡ μή σε ἐκκλινάτω Job 36, 19; ታምጽእ፡ ሊተ፡ ዘያስሕታ፡ ለዐይንየ፡ Sir. 23, 4 (μετεωρισμοί); ኢያስሕትክሙ፡ ሐሳውያን፡ ነቢያት፡ ἀναπείθειν Jer. 36, 8; σκανδαλίζειν Matth. 5, 29. 18, 8. 3) *in lapsum* vel *infortunium inducere*: እመ፡ አስሐተከ፡ Sir. 12, 16; 4 Esr. 6, 65; παγιδεύειν Matth. 22, 15.

ተስሕተ፡ III, 1 imprs.: *errore accidit* alicui alqd, *erratum* vel *delictum est*, c. c. Acc. prs.: 1 Reg. 20, 26 (σύμπτωμα), Lev. 4, 13; 2 Reg. 14, 19; ለእመበ፡ አበስከ፡ ወተስሕተከ፡ (var. ወስሕትከ፡) Sir. 21, 1; personaliter 1 Reg. 6, 9.

ስሑት፡ part. *errans, aberrans, errore captus, seductus*: ስሑታን፡ πλανώμενοι Prov. 14, 22; (Deus) ጥበበ፡ ስሑታን፡ Kid. f. 9; አብድ፡ ስሑት፡ ውእቱ፡ ወጠቢብሂ፡ ውእቱ፡ ዘይትጌሠጽ፡ እምከልአኒሁ፡ Fal. f. 67.

ሳሕት፡ subst. *error, peccatum* Kuf. p. 78 ann. 7.

ስሕተት፡ n. act., m. et fem., Pl. ስሕተታት፡ *aberratio, error, errores, (vitium, peccatum)*: ስሕተት፡ ጸዋግ፡ περιφέρεια πονηρά Koh. 10, 13. 7, 25 (var. ስሕታት፡); πλάνη ፍኖተ፡ ስሕተት፡ Sap. 12, 24; ስሕተቶሙ፡ እምአእምሮ፡ እግዚ"፡ 14, 22; ስሕተት፡ ልበሙ፡ Kuf. 1. 12; ስሕተት፡ አሕዛብ፡ Kuf. 6; Asc. Jes. 2, 10; ዘእንበለ፡ ስሕተት፡ *sine errore*

Lud. comm. hist. p. 314 Nr. 46; error Quartodecimanorum Sx. Mag. 4; *seductio* (passive) Enc.

ስሕታት፡ subst. *error*, περιφορά Koh. 7, 25; Lud. e Vit. Sanct.

ሰሓቲ፡ n. ag. *errori obnoxius, delinquens, peccator:* **ዐ ማዕያን፡ወሰሓትያን፡ወኃጥኣን፡** Did. ed. Platt p. 114; **እስመ፡ሰ ሓትያን፡ንሕነ፡** Kedr f. 12; **ሰሓትያን፡ወአባስያን፡ንሕነ፡** f. 15.

አስሓቲ፡ n. ag. II, 1 *seductor:* **ሰይጣን፡አስሓቲ፡** Kedr f. 26.

መስሕት፡ part. (II, 1), Pl. **መስሕታን፡**, fem. **መስሕታት፡** 1) *in errorem inducens, impostor, seductor:* **ጋኔን፡መስ ሕት፡** πνεῦμα πλανήσεως Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; **ኀይል፡መስሕት፡** ἐνέργεια πλάνης 2 Thess. 2, 11; **አጋንንት፡መስሕታን፡** 1 Tim. 4, 1; πλάνοι 2 Joh. 7; ἐπίβουλος 2 Reg. 19, 22; ἐμπαῖκται Judae 18; φρεναπάται Tit. 1, 10; Clem. f. 186; **ሰይጣን፡መ ስሕት፡** Macc. f. 10; fem. **መስሕታት፡ለከልኣን፡** Did. 14; **ከ ከብ፡መስሕት፡** πλανήτης *planeta* Judae 13. 2) *fallax:* **እ ስመ፡ከነ፡መስሕተ፡በልቡ፡ወያስሕት፡ልበ፡ከልኣኒሆሙ፡** Clem. f. 179; **መኰንን፡መስሕት፡** Lud. ex Enc. 3) **ደብር፡መ ስሕት፡** *mons offensionis* (הַר הַמַּשְׁחִית) 4 Reg. 23, 13.

መስሐቲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስሕት፡** 2 Joh. 7; Did. 6; **እንበለ፡ያስሕቶ፡መስሐቲ፡** F. M. 3, 1; Chr. ho. 28.

አስሐትያ፡ et **አስሐቲያ፡** subst., m. et fem., [num ab **አስ ሐተ፡** i. e. הִשְׁחִית vel **ሰሐጠ፡** repetendum et *id quod perniciosum* vel *noxium est* exponendum? an سَقِيطٌ comparandum videatur?] *nix, pruina, grando, gelicidium, gelu, glacies:* χιών Prov. 25, 13; Jer. 18, 14; πάχνη **ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ወእምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፌለጽ፡ከ መ፡ስበሬት፡ማህው፡** Sir. 43, 19; Ps. 77, 52. 118, 83; **አስ ሐትያ፡ቀጢን፡** (v. **ቀጣን፡**) Sap. 5, 15; **አስሐትያ፡ክረምት፡** 16, 29; πάγος Job 37, 9; Ex. 16, 14; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** πάγος καὶ ψῦχος Dan. ap. 3, 48; **አስሐትያ፡ይረግዕ፡ዲበ፡ማ ይ፡** Sir. 43, 20; Job 15, 7; χάλαζα Job 38, 22; **እብን፡አስ ሐትያ፡** Hen. 71, 5; κρύσταλλος Apoc. 21, 11 Platt; praeterea in locis aliis, ubi quae vox Graeca respondeat haud satis liquet: Ps. 148, 8; Job 6, 16; Sap. 16, 22; 4 Esr. 6, 10; Hen. 14, 18. 60, 17. 69, 23; Kuf. 2. 23; **ዝናም፡ወአስሐትያ፡አጥፍኡ፡እ ሳተ፡** Enc. Mij. 30; **ከመ፡አስሐትያ፡ዘተሰደ፡በነፋስ፡ቀጢን፡** Enc. Tachs. 12; **ማይ፡ርግዕት፡እምአስሐትያ፡** (gelu) Sx. Mag. 13. — *Voc. Ae.:* **አስሐትያ፡ዘ፡ውርጭ፡**

ስሕከ፡ I, 1 [respondet حسك proprie: *asper, spinosus fuit,* de tribulis hordeo erinaceo; trsl. حَسِكَ *iratus fuit*] 1) *asperum, scabrum, horridum esse* vel *fieri:* **ስሕከ፡ሥጋዩ፡በ ኀጢአ፡ቅብእ፡** Ps. 108, 23; Did. 30; **ትስሕክ፡እምሦክ፡ወ አሜከላ፡ወትጠዊ፡እምአቅርንቲሁ፡ለሀየል፡** M. M. f. 198. 2) *raucum, asperum esse* vel *fieri*, de gutture, voce: **ስሕ ከኒ፡ጕርዔየ፡** Ps. 68, 4; **ከልሐ፡ጠጦስ፡በውእቱ፡ዕለት፡እ ስከ፡ስሕከ፡ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376. — *Voc. Ae.:* **ስሕከ፡ብ፡ሸ ከረ፡**; *aliud:* **ስሕከ፡ዘ፡ሐከከ፡**

አስሐከ፡ II, 1 *exasperare, scabrum facere:* **ጠሰ፡ምን ሃብ፡ያስሕክ፡ሥጋሁ፡** πήξει Sir. 38, 28; **አባላቲሁ፡አስሐከ፡ በጾም፡** Sx. Teq. 13 Enc.

ስሑክ፡ part. *asper, scaber, horridus:* **ለእመኒ፡ከነ፡ሥ ጋሆሙ፡ይቡስ፡ወስሑክ፡** κἂν τραχὺ λάβῃ σῶμα καὶ σκληρόν (tamen mollitie effeminari potest) Chr. Ta. 29; **እስመ፡ቢቱ፡(ለ ዕፅ፡)ሦክ፡ወስሕክት፡ብዙኅ፡ወባሕቱ፡ፍሬሁሰ፡ጥዑም፡ውእ ቱ፡** ὁ μὲν φλοιὸς ἄποιός τίς ἐστι σχεδὸν καὶ τραχύς Chr. ho. 30.

ሳሕክ፡ subst. *asperitas, scabrities:* **አጽሕድ፡በቅብእክ፡ ለንፍስየ፡ሳሕክ፡** Sx. Genb. 8 Enc.

ስሕክት፡ n. act. id. q. **ሳሕክ፡**, Org. 5; Sx. Mij. 16 Enc.

ስሕወ፡ I, 1 [conferendum est سَحَاةٌ *regio, tractus;* شَقَا *patuit, apertum fuit os;* contiguum videtur **ሰሐበ፡** سَحَابَةٌ *nubes*] *expandi, dilatari:* **እምቅድመ፡ይስሐው፡ግዘፈ፡ደ መናት፡** Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ስሕወ፡ብ፡ተሳበ፡**

አስሐወ፡ II, 1 *pandere, expandere, laxare:* (Petrus decollandus) **አስሐወ፡ሎሙ፡ፊቃሮ፡ቅድስተ፡ወመጠዎሙ፡ ክሣዶ፡ለጋላት፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **አስሐወ፡ዘ፡አሰለበ፡**

ሳሕው፡ subst. 1) *expansio, dissipatio:* **መንፈስነ፡ይት ከዐው፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡** ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጉባ ኤሆሙ፡ለዐማዕያን፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡ወፍሥሓሆሙ፡ከ መ፡ያፍ፡ሰራሪት፡** Macc. f. 10. 21; **ከመ፡ሳሕወ፡ጊሜ፡በገጸ፡ ምድር፡** Org. 1. 2) ut videtur: *subductio* navis (a **ሰሐወ፡** pro **ሰሐበ፡**); **ጴጥሮስ፡ጐጕአ፡እምእኅዊሁ፡** (cfr. Joh. 21, 7) **ለበጺሕ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ወኢጸንሐ፡ለሳሕወ፡ሐመር፡አላ፡ቀነ ጸ፡እምዲበ፡ሐመር፡ወተወርወ፡ውስተ፡ባሕር፡** M. M. f. 208 (an: *natatio* a سبح שָׂחָה?). — *Voc. Ae.:* **ሳሕወ፡ጊሜ፡ዘ፡ የሚሰሐብ፡ደመና፡**

ሰሐየ፡ I, 2 vel **አስሐየ፡** II, 2 mihi idem videtur quod **ሰየ ሐ፡** q. v.; legitur: **ይሴሕዩዎ፡** v. **ያሴሕዩዎ፡ለሕይወቶሙ፡ መላእክት፡** ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14; in quibusdam codicibus margini adnotatum est: **ድርቅ፡** *ariditas* et **ያየብስዋ፡** *eam arefacient* (صاح?). At in aliis codicibus legitur: **ይሴይሕዋ፡** vel **ያሴይሕዋ፡**, quod praestat.

ሰሐነ፡ rad. inus., quae 1) *asperum, horridum* esse (ut **ስሕ ከ፡**), deinde 2) *tristem esse, lugere* significasse videtur (cfr. **ሐዘነ፡**).

ምስሐግ፡ vel **መስሐግ፡** subst., Pl. **መሳሕግት፡**, Pl. Plur. **መሳሕግታት፡** 1) *vestimentum* vel *stragulum vile, crassum,* (secundum Ludolfum: *e palmae foliis contextum* in lex. Ae. c. 107; cfr. Lud. lex. Amh. sub **ሰሌን፡** et **ተሊስ፡**): a) *vestis monachorum* (e pilis, fibris, foliis texta): **እጕ፡ለባሴ፡ምስ ሐግ፡** Phlx. 133; **መሳግሕታት፡** (sic) Phlx. 189. b) *stragulum* (squalidum) Sx. Nah. 5; **ተነጸፍከ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**)**በታ ሕቴክ፡** (στρώσουσι σῆψιν רִמָּה!) Jes. 14, 11. 2) *luctus, cultus lugubris,* **ትግበር፡ላቲ፡ዳስ፡ኀበ፡ትነብር፡ውስተ፡ምስ ሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**)**ወትረ፡** ποίει σκέπην πένθους Jes. 16, 3; **ኢትባእ፡ምስሔሆሙ፡ቤተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) Jer. 16, 8. 3) *lamentum, carmen lugubre,* θρῆνος: **ወይቤሉ፡ዘቲ፡ም ስሐግ፡ለኢዮስያስ፡ወሠርዕዋ፡ለይእቲ፡ምስሐግ፡በዘሉ፡ም ስሐግ፡ለዘሉ፡እስራኤል፡ነያ፡ጽሕፍት፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ም ስሐግ፡** 2 Par. 35, 25. — *Voc. Ae.:* **ምስሐግ፡ብ፡የብርድ፡ ቤት፡**; *aliud:* **መሰግ፡** (pro **መስሐግ፡**)**ዘ፡የሚበርድ፡ቤት፡ቤ ት፡ላሕሂ፡ይ፡**

ሰሐጠ፡ et **ስሕጠ፡** I, 1 Subj. **ይስሐጥ፡** [سخط, שחת, سَحَتَ] *laedere, violare, offendere, nocere, malum inferre:*

ኢሰሐጠሙ፡ οὐκ ἐλύπησεν αὐτούς Dan. ap. 3, 26; ኢሰሐጥዎ፡ለዳንኤል፡ παρηνώχλησαν Dan. 6, 18; ἐλυμήνατο 6, 22; ἅπτεσθαι Gen. 26, 11; 1 Joh. 5, 18; ἀδικεῖν Ps. 104, 13; Apoc. 11, 5; δυναστεῦσαι ኢኀደገ፡ይስሐጠሙ፡ሰብእ፡ 1 Par. 16, 21; ኢትስሐጥዎሙ፡ ἐάσατε αὐτούς Act. 5, 38. 5, 13; አልቦ፡ዘይስሕጥ፡ οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος 3 Reg. 5, 4; Jes. 16, 7 var.; violare feminam, virginem: ኢትስሐጥ፡ብእሲተ፡ በዕድ፡ Sir. 9, 3; ኢትስሐጣ፡ለድንግል፡ 9, 5; in re bellica: ናሁ፡ይእዜ፡እሙንቱ፡ሰሐጡነ፡ወመጽኡ፡ያውጽኡነ፡እምርስትነ፡ 2 Par. 20, 11; መኑ፡ይቀድም፡ስሒጠ፡ወመኑ፡ያስተአኀዝ፡ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. — *Voc. Ae.*: ሰሐጠ፡ዘ፡ነከ፡; *aliud*: ለከፈ፡ስሒወ፡ (sic pro ስሒጠ፡) ጐድዐ፡ብ፡ነከ ።

ስሑጥ፡ part. *violatus, laesus* Lud. sine auct.

ሰሓጢ፡ n. ag. *violator, qui aliquem laedit* Lud. sine auct.

ስም፡ *nomen* vid. sub ሰመየ፡

ሰምረ፡ *gratum habere* vid. sub ሠምረ፡

ሰምረ፡ (etiam ሠምረ፡) I, 1 [respondet ثَمَرَ, nec non שֶׁבֶר *frumentum*] Subj. ይስመር፡ 1) *uberem, fertilem, fecundum esse* vel *fieri, frugibus abundare*: ይሠምር፡ወይን፡ Jes. 7, 23; Herm. p. 53; ሠሚሮ፡ Am. 4, 9; ይፈሪ፡ወይሰምር፡ Col. 1, 6. 10; de anno frugibus locuplete: በ፲ዓመት፡ዘሠምረ፡ Kuf. 42. 2) *laete provenire* vel *crescere, florere*: እመሂ፡ዘርአሙ፡ይሰምር፡በቅድሜሆሙ፡ Job 21, 8; ሠምረ፡ፍሬሁ፡ ὁ καρπὸς αὐτοῦ εὐθηνῶν Hos. 10, 1; በእንተዝ፡ኢትሰምር፡ሠናይቱ፡ οὐκ ἀνθήσει Job 20, 21; ሰምሮ፡ሎቱ፡ተግባሩ፡ Luc. 12, 16; ከመ፡ይስመር፡በላዕሌክሙ፡ፍሬ፡ጽድቅ፡ Phil. 4, 17.

አስመረ፡ II, 1 *uberare, fecundare, laetificare, fertilem reddere, frugibus abundare facere*, absol. Act. 14, 17; terram: እስከ፡ሰበ፡ያረዊያ፡ለምድር፡ወያበቍላ፡ወያሰምር፡ Jes. 55, 10; segetes, fruges, messem: እኤውዮ፡ለሥርናይ፡ወአሰምሮ፡ Hez. 36, 30; አሰምር፡ፍሬ፡ዕፅ፡ ib.; Ps. 64, 11; 2 Cor. 9, 10; አስምሮ፡አዝርእት፡ Org. 1.

ስሙር፡ part. *uber, fecundus, fertilis, frugibus abundans, laete proveniens*: ምድር፡ሥምርት፡ Kuf. 25; ፍሬ፡ ገራህት፡ስሙር፡ Jes. 61, 11; ጺአታት፡ስሙራት፡ 1 Par. 4, 40; Herm. p. 75; ዕፅ፡ስምርት፡ Jer. 17, 8; ዕፀ፡ዘይት፡ስሙር፡ Hos. 14, 6; Ps. 51, 8; ወይን፡ስሙር፡ Ps. 127, 3; ማዕረ፡ጺአት፡ስሙር፡ Job 5, 25; ከመ፡እክለ፡ማእረር፡ስሙር፡ 5, 26; ስሙር፡ማዕሩ፡ Herm. p. 75. Acc. adv. ስሙረ፡ *fecunde, ubertim* Enc.

ሰምር፡ et ሰመር፡ subst., Pl. ሰምራት፡ et አስማር፡, *proventus uberior*: በሰመረ፡ (v. በሰምረ፡) ገራህቱ፡ et በሰመረ፡ ዐጸደ፡ወይን፡ይፈዲ፡ Ex. 22, 4; Org. 5; አስማሮ፡ይፈዲ፡ Ex. 22, 4.

ሲመት፡ *felis* vid. sub ድመት፡

ስማኅ፡ subst. [סוּמְקָא] *splen, lien. Voc. Ae.*: ስማኅ፡ብ፡ማፍያ ።

ሳሜኅ፡ litera alphabeti hebraici XV^a, Thren. 1, 15 var.; vid. ሳምኬት፡

ሰመነ፡ *octo facere, octies facere* Lud. sine auct.

ሰማኒ፡ nom. numerale, femininis junctum [שְׁמֹנֶה, ܬܡܢܐ, ثَمَانٍ], *octo*; ejus character ፰; ሰማኒ፡ክረምቱ፡ 4 Reg. 22, 1; 4 Esr. 11, 12; ዐሥሩ፡ወሰማኒ፡አንስተ፡ነሥአ፡ 2 Par. 11, 21; አርብዓ፡ወሰማኒ፡ Num. 35, 7; Jos. 21, 39.

ሰማኒቱ፡ nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማኒተ፡, *octo*; በ፴ወሰማኒቱ፡ዓመት፡መንግሥቱ፡ 2 Par. 16, 1; ወለደ፡፳ወሰማኒተ፡አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ዐሠርቱ፡ወሰማኒቱ፡ነፍስ፡ Gen. 46, 22; 1 Petr. 3, 20; 2 Petr. 2, 5; Sx. Ter 27 Enc.; አትረፈ፡ሰማኒተ፡ነፍስ፡ Lit. Orth.

ሰማንቱ፡ (Ex. 26, 25; Lev. 25, 51; Jud. 3, 8. 14; Luc. 13, 16 rom.] et ሰመንቱ፡, nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማንተ፡ et ሰመንተ፡, *octo* 4 Esr. 12, 24; Tob. 14, 2; ፲ወሰመንቱ፡ዓመት፡መንግሥቱ፡ Dan. 3, 1; ሰመንቱ፡ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; ተስዓ፡ወሰመንቱ፡ዓም፡ 1 Reg. 4, 15; Deut. 2, 14; Jud. 12, 14; Luc. 13, 4. 11.

ስምን፡ nom. num., *octo*, potissimum nominibus mensurarum junctum: ስምን፡በእመት፡ Kuf. 29; Hez. 40, 9; 3 Reg. 7, 3. 47.

ሳምን፡ adj. num. (ordinale), f. ሳምንት፡ *octavus*: 1 Par. 12, 12; በሳምን፡ወርኅ፡ Zach. 1, 1; በሳምንት፡ዓመት፡ 1 Esr. 1, 41; እመ፡ሳምንት፡ዕለት፡ 2 Esr. 18, 18; Lev. 9, 1. 15, 14; Luc. 9, 28; በዓመት፡ሳምንቱ፡ Jer. 43, 9; ሳምኖሙ፡ውእቱ፡ Apoc. 17, 11. Apud poëtam usurpatum est pro ordinali: ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡አሐቲኔ፡ጉቡአን ፲ ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዓሥር፡ወቀሳውስቲክሙ፡ሳምን፡ (i. e. 18 episcopi et presbyteri) Sx. Mag. 4 Enc.

ሳምናዊ፡ vel ሳምናይ፡, adj. num., f. ሳምናዊት፡ vel ሳምኒት፡ *octavus*; Sx. Ter 6 Enc.; Hen. 91, 12.

ሰሙን፡ nom. temporale 1) *octo* (dies) et *octavus* (dies) Gen. 31, 23; Hen. 74, 6. 7; Luc. 1, 59. 2, 21; Joh. 20, 26. 2) octo dies i. e. *hebdomas* integra vel *septimana*: በሰሙነ፡ሕማማት፡ *septimana passionis* F. M. 10, 3; Did. 30; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 17; ሰሙነ፡ሕማማት፡ወሰሙነ፡ፍሥሓ፡ Abush. 1 seq.; ኀሙሰ፡መዋዕለ፡በበሰሙን፡ Syn. Nonnumquam ii tantum septimanae dies, quibus labor rusticus fieri solet, i. e. quinque dies (exc. Sabbato et Dominica) intelligendi sunt: ይጸውም፡በበ፡ሰሙን፡ *jejunabat per singulas hebdomades* Lud. e Vit. Sanct.

ሰማንያ፡ nom. num. *octoginta* (*octogesimus*); ejus character est ፹; Cant. 6, 8; Ps. 89, 11; Gen. 35, 28; Jud. 3, 20. 20, 25; 2 Reg. 19, 35; Luc. 2, 37. 16, 7.

ሰሜን፡ (forma antiquior ሴሜን፡, passim ut Zach. 14, 4 in Cod. Laur.) subst., sc. תֵּימָן ܬܝܡܢܐ اَلتَّيْمَنُ (de transitu literae ተ in ሰ cfr. ex. gr. ሱራፌን፡ i. e. חַרְטֻּמִּים Hez. 21, 21) 1) *plaga australis, meridies*, νότος, Jer. 13, 19. 17, 26; Dan. 8, 4. 9; Zach. 6, 6. 14, 4; Koh. 11, 3; Kuf. 7 seq.; Hen. 26, 2; Luc. 13, 29. 2) m. *auster, ventus meridialis* Cant. 4, 16. 3) At Abyssinis recentioris aetatis genuina vocis significatio in contrariam abiit: *septentrio*, et vice versa significationem vocis ደቡብ፡ *septentrio*, illi oppositae, in contrariam sc. *meridies* converterunt, (similem confusionis labem etiam ad vocabulum መስዕ፡ serpsisse vid. in annot. ad Gen. 20, 1). Quam miram significationum permutationem gentibus meridionalis Abyssiniae Am-

harice loquentibus primis in morem venisse et inde exortam esse, quod ሰሜን፡ voce montes Abyssiniae Semên (ስሜን፡, olim etiam ሰሜን፡, ut Sx. Genb. 19) significari opinati essent, equidem in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1859 p. 1906 demonstrare conatus sum. Exempla hujus confusionis: Ex. 27, 11 ann.; Kuf. p. 44. 53; in libris recentioribus creberrime voci ደቡብ፡, ut Koh. 1, 6; Jes. 14, 31; Jer. 1, 13. 3, 18. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 16, 15. 25, 9. 27, 3. 9. 38, 8; Zeph. 2, 13; Zach. 2, 6; Hez. 1, 4. 8, 5. 14. 21, 4. 26, 7 al., et voci መስዕ፡ substituitur, ut Jes. 43, 6; Jer. 3, 12 al.

ሰሜናዊ፡ adj. rel. 1) *meridionalis* Apoc. 21, 13; Chr. Ax. 2) secundum confusionem sub ሰሜን፡ expositam: *septentrionalis* Hez. 40, 23. 35. 40. 41, 11. 46, 9; ነፋስ፡ሰሜናዊ፡ Prov. 25, 23 al. (vid. ደቡባዊ፡).

ሰመከ፡ rad. inus., e. q. ܣܡܟ et סָמַךְ *fulsit*; *innixus est*.

አስመከ፡ II, 1 1) trans. *imponere* alqd alicui *ita ut ei incumbat*; *inniti* vel *adniti facere*, *fulcire*: ያሰምክ፡መዝራዕቶ፡ቦቱ፡ Jer. 17, 5; አስመከ፡ርእሶ፡ውስተ፡ሙዳየ፡በለስ፡ Rel. Bar.; Luc. 9, 58; አስምክኒ፡ላዕሌሆን፡ Jud. 16, 26; ርእሱ፡(ለሰዋስው፡) ያሰምክ፡ሰማየ፡ Gen. 28, 12 (coll. سَمَكَ). 2) plerumque omisso nomine membri, quod quis rei imponit, tamquam intrs.: *niti*, *inniti*, *adniti*, *reclinare*, *acclinare*, *incumbere*, c. c. በ፡, ut: ያሰምክ፡በአረፍት፡ Am. 5, 19; Cant. 1, 12; ይረክብ፡በዘ፡ያሰምክ፡ Sir. 3, 31; c. ውስተ፡, ut: ያሰምክ፡ውስተ፡ዐምድ፡ 4 Reg. 11, 14; ውስተ፡ጽዮን፡አስመኩ፡ Sir. 24, 10; c. ላዕለ፡, ut: Gen. 28, 13; አስመከ፡ላዕሌሃ፡ Jes. 36, 6; Sir. 31, 18; አስመከት፡ላዕለ፡ርእሰ፡ወለታ፡ Esth. apocr. 5.; ዝኩ፡ዘያሰምክ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 7, 2. 17; c. ዲበ፡, ut: አስመኩ፡ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰምክ፡ዲበ፡እዴየ፡ 4 Reg. 5, 18. Transl. (*confidere*, *fiduciam repositam habere* in re): ላዕለ፡እግዚ"፡ያሰምኩ፡ Mich. 3, 11; አስምኩ፡በስመ፡እግዚ"፡ Jes. 50, 10. 48, 2; አስምኩ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193. 194; ቤተ፡መቅደስ፡ብነ፡ያሰምክ፡ Judith 8, 24; etiam c. ኀበ፡, ut: ናሰምክ፡በኵሉ፡ግብር፡ኀበ፡ረድኤት፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 12. — *Voc. Ae.*: ያሰምክ፡ዘ፡ይደግፍ።

ተሳመከ፡ III, 3 *se invicem fulcire*, *alterum alteri acclinare*, *se invicem continere* Ex. 26, 3. 5; nec non 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C.

አስተሳመከ፡ IV, 3 *facere ut sibi invicem innitantur* vel *se invicem contineant* Ex. 36, 10 sec. Hebr. in C (in meae editionis Apparatu crit. p. 90).

ስምከት፡ n. act. *actus innitendi* vel *reclinandi* in re: ስምከት፡መለኮት፡በዲበ፡ሀላዌሁ፡ሠናይ፡ ἐστήρικται ἡ τοῦ θεοῦ φύσις ἐν ἰδίοις ἀγαθοῖς Cyr. ad Th. f. 10.

መስመክ፡ et **መስመከት፡** subst., Pl. መሳምክት፡ 1) *fulcrum*, *fulcimen*, *adminiculum*: ጽኑዕ፡መስመኩ፡ (v. ምስማኩ፡) στήριγμα Sir. 31, 19; Ex. 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C. 2) res vel locus, cui quid incumbit vel innititur: *latus* (sicut κλίτος a κλίνω) Ex. 25, 12. 14. 19. 26, 27. 28. 27, 9. 14. 15.

ምስማክ፡ subst., Pl. ምስማካት፡ 1) locus vel res, in quae quis reclinat vel innititur, *adminiculum*, *fulcrum* (Lehne): ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ Sir. 36, 29; አትርፉ፡ምስማካቲሃ፡ ὑποστηρίγματα Jer. 5, 10; ምስማክ፡ርእስየ፡ Ps. 59, 7; ሰዋቂ፡ኩንኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Ps. 71, 16; Sir. 31, 19 var.; መንበረ፡ምስማክ፡ *cathedra supina* Herm. p. 2; መጸረ፡ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; መናብርት፡ምስማክ፡ τὰ ἐστηριγμένα 4 Reg. 18, 16; ምስማክ፡መጸር፡ Cant. 3, 10; cathedra ውስተ፡ምስማክ፡ዘኀበ፡አረፍት፡ 1 Reg. 20, 25. 2) *latus*, κλίτος Ex. 25, 12. 18. 28, 24. 3) trsl.: *finis* seu *scopus* libri, causae, Cod. Mus. Brit. VIII, 1 (vid. Catal. Cod. Aeth. M. Br. p. 7).

ሳምኬት፡ litera alphabeti Hebraeorum et Aramaeorum XV^a (ab Aramaeis ܣܡܟܬ nominata) Ps. 118, 113; Thren. 1, 15. 2, 15. 3, 42. 4, 15 (vid. ሳሜኅ፡; cfr. Ludolfi annot. ad Ps. 118, 1). Ubi de psalmis agitur, siglo ሳምኬት፡ Ps. 118, 113 — 120 notatur.

ሰምዐ፡ I, 1 [שָׁמַע, ܫܡܥ, سَمِعَ, amh. ሰማ፡] Subj. ይስማዕ፡ 1) *audire*: በከመ፡ሰማዕክሙ፡በእዘኒክሙ፡ Jer. 33, 11; ሰሚዖ፡ Jes. 37, 1; እንዘ፡ይሰምዑ፡ኵሎሙ፡ Gen. 23, 10, 13. 18, 10; Matth. 13, 16. 17; Luc. 14, 35; c. c. Acc. rei: Gen. 3, 10. 24, 52; Ex. 16, 9; 1 Reg. 17, 28; Matth. 7, 24; Marc. 7, 14. 14, 64; Luc. 15, 25; Joh. 12, 47; c. Acc. prs. Matth. 17, 5; Luc. 15, 1; 4 Esr. 10, 53; c. dupl. Acc. ስምዑኒ፡ቃልየ፡ *audite me vocem meam* i. e. *audite meam vocem* Jer. 7, 23. 11, 4; Ps. 16, 7; Matth. 10, 14; Joh. 5, 28; c. Acc. prs. seq. እንዘ፡, ut: ሰምዖቶ፡እንዘ፡ይብል፡ ἤκουσεν αὐτοῦ λαλοῦντος Gen. 27, 5. 6; Hen. 40, 5—7; Marc. 14, 58; vel omisso እንዘ፡ ut Act. 10, 46; Gen. 37, 17; ሰማዕክዎ፡ይብለኒ፡ Hez. 2, 2. a) *auditu praeditum esse* Matth. 11, 5; ድንቀው፡ሰምዑ፡ 13, 15; ሰሚዕ፡ *auditus* (sensus) Clem. f. 237 al. b) audire i. e. *auribus percipere*, *accipere*, *comperire*, *cognoscere* (erfahren), c. Acc. rei: እለ፡ኢሰምዑ፡ምግባርየ፡ Jes. 66, 19; Tob. 14, 15; Matth. 11, 2; Luc. 4, 23. 21, 9; ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; vel seq. ከመ፡ et enuntiatione integra: 1 Reg. 26, 4; Gen. 43, 25; Jos. 9, 14; Kuf. 34; Jes. 39, 1. 40, 28; Jer. 47, 11; 2 Esr. 14, 1; Marc. 12, 28; c. እምኀበ፡ vel በኀበ፡ ejus, *a* quo auditur Ob. 1; Hen. 1, 2; Matth. 2, 9; Marc. 6, 20; Joh. 1, 41. 6, 45; 1 Reg. 2, 23; Jes. 21, 10; ለአከቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡በኀበ፡መርዶክዮስ፡ μαθεῖν παρά Esth. 4, 5; vel c. እምነ፡ 1 Joh. 1, 5 Platt; c. በእንተ፡ vel በላዕለ፡ causae, *de* qua auditur: Gen. 41, 15; ሶበ፡ሰምዐ፡መኰንን፡በእንተ፡ተአምራት፡ዘገብረ፡ Sx. Mag. 2; Act. 9, 13 Platt; Phil. 1, 30; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ ἐρωτήσομεν τὸ στόμα αὐτῆς Gen. 24, 57. c) *auscultare*, *aures dare*, *attendere* ad quem vel quid, c. Acc. Gen. 42, 23. 49, 2; 1 Reg. 3, 9. 10; 2 Reg. 12, 18. 19, 35; Koh. 7, 6; Ps. 80, 10. 12; ኪያየ፡ያፀምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21. 34, 2; ትስማዕ፡እዝንየ፡እንዘ፡ያወጽኡ፡ሊተ፡እኩየ፡ስመ፡ 31, 30; ሰሚዖተ፡ተላሀዩ፡በዕንዚራ፡ወእርጋኖን፡ F. M. 32, 7; c. ዲበ፡ Ps. 91, 11; c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae διακούειν Deut. 1, 16 (at Job 9, 33 አፅምኦ፡ማእከለ፡); እለ፡ይሰምዑ፡ትምህርተ፡ *catechumeni* Const. Ap. 30. d) *exaudire* (erhören): Gen. 30, 6; Deut. 1, 45; ይሰምዐከ፡ፍጡነ፡ስእለተከ፡ Job 8, 6. 22, 27; ይሰምዖሙ፡ጸሎቶ፡ 27, 9; Sir. 4, 6. 31, 29. 31; Jes. 19, 22; Jer. 11, 11. 14, 12; Ps. 16, 7. 53, 2; Joh. 9, 31. 11, 41. 42; c. ለ፡ objecti: Gen. 16, 11; c. በእንተ፡ *de* Gen. 17, 20. e) *obedire*,

obtemperare, *morem gerere*: 1 Reg. 15, 22; ወልድ፡ ዘኢይሰምዕ፡ ἀνήκοος Prov. 13, 1; c. Acc. Gen. 3, 17. 27, 14. 28, 7. 42, 22; Ex. 6, 9; ይሰምዕዎ፡ ኵሎሙ፡ 1 Par. 29, 23; አበይክሙ፡ ሰሚዖትየ፡ Jer. 16, 12; ኢሰምዑ፡ ሕጎ፡ Jes. 42, 24; ዘይሰምዓ፡ ላቲ፡ Sir. 4, 15; Joh. 10, 3. 8; Act. 3, 22. f) *accipere, admittere*, (*assentire, probare*): ላዕለ፡ ልሂቅ፡ ኢትስማዕ፡ ውዴተ፡ παραδέχεσθαι 1 Tim. 5, 19; Did. 4; ሰምዐ፡ ነገረ፡ ብእሲቱ፡ Kuf. 39; ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ Joh. 18, 37; ምክረ፡ ይሰምዕ፡ Ter 5 Enc.; ኢሰምዐ፡ እምኔሁ፡ *ejus consilium non admisit* Sx. Masc. 7. g) *audita intelligere*: ኢይስማዕ፡ ፩፩ ቃለ፡ እኁሁ፡ Kuf. 10; ንግር፡ ሱርስት፡ እስመ፡ ንሰምዕ፡ Jes. 36, 11; Deut. 28, 49; 1 Cor. 14, 2. 2) *testem esse, testari* (denom. a ስምዕ፡); ግብረ፡ ሐዋርያት፡ (Actus Apostolorum) ትሰምዕ፡ ከመ፡ ወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ በአምሳለ፡ ልሳናት፡ እሳት፡ Phlx. 58; ኢትስማዕ፡ ለቢጽከ፡ ስምዐ፡ በሐሰት፡ οὐ ψευδομαρτυρήσεις Ex. 20, 16; c. Acc. prs. Luc. 4, 22; c. በእንተ፡ Joh. 5, 32.

አስምዐ፡ II, 1 1) a) *facere ut audiat* aliquis: ለጽሙማን፡ ያሰምዖሙ፡ Marc. 7, 37 (i. e. auditum restituere); አስምዕ፡ አሕዛብ፡ (v. ለአሕዛብ፡) Jes. 45, 1; Rom. 1, 5; c. dupl. Acc.: አስምዐኒ፡ ቃለከ፡ Cant. 2, 14; Ps. 50, 9; Sir. 45, 5; ኢታስምዮ፡ ቃለ፡ ዘይብል፡ ረሐቁ፡ እምኔነ፡ ኵልክሙ፡ Genz. f. 80. b) *facere ut audiatur* aliquid: ያሰምዕ፡ እግዚ" ፡ ቃለ፡ ስብሐቲሁ፡ ἀκουστὴν ποιεῖ Jes. 30, 30; ያሰምዮ፡ ድምፆ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Sir. 50, 16. c) *nuntiare, annuntiare*: አስማዕኩከ፡ Jes. 48, 5. 6; አስምዑ፡ በኢየሩሳሌም፡ Jer. 4, 5; c. ለ፡ prs. Ex. 21, 29. 36. d) *acclamare, inclamare* alicui: አስምዕዎ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡ ወወገርዎ፡ በአእባን፡ Jsp. p. 360; Hen. 89, 53. e) *vocem edere* i. e. *alta voce canere*: ወያሰምዑ፡ መዘምራን፡ 2 Esr. 22, 42 vrs. nov. 2) *testari* a) *testem adhibere* vel *invocare, contestari* alqm: አስምዕ፡ ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; አስምዕ፡ ሰብአ፡ ምእመናነ፡ Jes. 8, 2; ናሰምዕ፡ ለክሙ፡ ሰማየ፡ ወምድረ፡ Judith 7, 28; Deut. 8, 19; Sir. 46, 19; Hen. 100, 11; 2 Tim. 4, 1 rom. b) *obtestari, teste invocato affirmare*: በሰማዕት፡ አስምዐ፡ ለነ፡ Gen. 43, 3; 3 Reg. 2, 42; Ps. 49, 8; Hebr. 2, 6 rom.; Kuf. 4; c. Acc. prs.: አስምዮ፡ ሎቱ፡ Zach. 3, 6; vel *teste invocato annuntiare* alicui alqd: አስምዕ፡ ላቲ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ኀጢአታ፡ Hez. 16, 2; vel *t. i. hortari et implorare*: አስምዕ፡ ላዕሌሆሙ፡ ከመ፡ ኢየሀቡ፡ Kuf. 30; Deut. 32, 46; Ex. 19, 23; Hen. 81, 6. 91, 3. d) *testimonium perhibere, testem esse*: ስምዐ፡ ያሰምዕ፡ ላቲ፡ Ex. 21, 10; እስመ፡ እግዚ" ፡ አስምዐ፡ ማእከሌከ፡ ወማእከለ፡ ብእሲትከ፡ Mal. 2, 14.

ተሰምዐ፡ III, 1 1) *audiri* Gen. 45, 2. 16; 1 Reg. 1, 13; Cant. 2, 12; Ps. 18, 3; ተሰምዐ፡ ዝንቱ፡ ውስተ፡ እዝነ፡ እግዚ" ፡ Jes. 5, 9. 15, 4; ኢይሰማዕ፡ እንከ፡ ዐመፃ፡ በውስተ፡ ምድርኪ፡ 60, 18; Jer. 6, 7. 38, 15; Hez. 10, 5; Apoc. 19, 1; ተሰምዐ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ ከመ፡ 2 Esr. 16, 6; ግሙራ፡ ኢተሰምዐ፡ ነገር፡ ዘከመዝ፡ ላዕለ፡ ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27. a) *exaudiri*: ተሰምዐ፡ ጸሎቶሙ፡ Tob. 3, 16; Dan. 10, 12. b) *ad aures* alicujus *pervenire, nuntiari*: c. በኀበ፡ Matth. 28, 14; 1 Cor. 5, 1 (c. በላዕለ፡ *de*); Eph. 5, 3; c) ይሰማዕ፡ ድምፀ፡ ሠሐቆሙ፡ ከመ፡ ንቃወ፡ አፍራስ፡ *sonus risus eorum sicut hinnitus equorum audiebatur* (war anzuhören wie) Clem. f. 17. d) *audientiam facere*: ቃለ፡ ጠቢብ፡ ይሰማዕ፡ በውስተ፡ እንግልጋ፡ ζητηθήσεται Sir. 21, 17. 2) *palam fieri, percrebescere, in vulgus emanare, divulgari*: ተሰምዐ፡ ስምከ፡ እስከ፡ ርኁቅ፡ ደሰያት፡ Sir. 47, 16; ሶበ፡ ተሰምዐ፡ ዜናሁ፡ ኀበ፡ ነገሥት፡ ምድር፡ Clem. f. 36; ተሰምዐ፡ ስምኪ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ἐξῆλθε Hez. 16, 14; Marc. 1, 28; Rom. 1, 8. 9, 17. 16, 19. 3) *nominis famam adipisci, celebrari*: (Christo in Bethlehem nato) ተሰምዐት፡ ምድር፡ ዘይሁዳ፡ ወኤፍራታ፡ Clem. f. 152; ወይሰማዕ፡ ስምየ፡ በኵሉ፡ አሕዛብ፡ ἐπιφανές Mal. 1, 14; ኢኮነ፡ እምዮም፡ ዘተሰምዐ፡ ጥበብኪ፡ πρόδηλος Judith 8, 29.

ተሳምዐ፡ III, 3 *se invicem audire* i. e. *alterum vocem* vel *dicta alterius intelligere* Gen. 11, 7.

ስሙዕ፡ part. 1) *auditus*, in specie: *celebratus, inclytus, fama clarus*, et in malam partem: *notus, famosus*; ክቡራን፡ ወስሙዓን፡ Chr. ho. 26; ምኔት፡ ስሙዕ፡ (et ዝኩር፡) Phlx. 242; ἐπίσημος Matth. 27, 16. Hinc Pl. fem. ስሙዓት፡ *res auditae* i. e. *rumor, fama*, ἀκοή (שְׁמוּעָה): ወፅአ፡ ስሙዓቱ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ሶርያ፡ Matth. 4, 24. 9, 26; ወሰምዑ፡ ከለዳውያን፡ ስሙዓቶሙ፡ Jer. 44, 5; እለ፡ አልቦሙ፡ ስሙዓት፡ ἄσημοι *minime insignes* (viri) Chr. ho. 26; ተለዐለ፡ ስሙዓት፡ ነገሩ፡ Jsp. p. 329; ወኮነት፡ ስሙዓት፡ ፩ እምኔሆሙ፡ እኪት፡ Phlx. 125. 2) *obtestatione monitus* vel *nuntio certior factus*, εὐηγγελισμένος Hebr. 4, 2 rom.

ስምዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ስምዓት፡, Pl. Pl. ስምዐታት፡ 1) *res audita, rumor, nuntius*: መኑ፡ ገብረ፡ ዘንተ፡ ስምዐ፡ እምትካት፡ ἀκουστά Jes. 45, 21; ስምዐ፡ ኮነ፡ 48, 3; በከመ፡ ስምዕ፡ ዘሰማዕክሙ፡ Asc. Jes. 7, 2; ἀκοή ወንሕነኒ፡ ንሰምዕ፡ ሠናየ፡ ስምዐ፡ በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; መኑ፡ አምነነ፡ ስምዐነ፡ Jes. 53, 1. 2) *testimonium, testificatio, contestatio* Kuf. 1. 4; Ruth 4, 7; Ex. 20, 16; Gen. 21, 30; ስምዐ፡ ሐሰት፡ καταψευσμός Sir. 26, 5; ስምዕ፡ በሐሰት፡ Matth. 15, 9; በእንተ፡ ስምዐ፡ ሐሰት፡ F. M. 24; ስምዓት፡ *testium dicta* vel *responsa* F. N. 43, 12; ስምዑ፡ ለክርስቶስ፡ 2 Tim. 1, 8; 1 Cor. 2, 1; 2 Cor. 1, 12; Act. 4, 33; Joh. 8, 13; in specie a) *testimonium, locus probans, argumentum* (e libro allatum): ስምዐታት፡ Phlx. 3; Catal. Cod. Bibl. Bodl. Ae. p. 24. b) *testimonium* Dei vel *revelatio* (cum praeceptis) עֵדוּת Kuf. 1; Ps. 18, 8. 118, 88. 95; ቤተ፡ ስምዕ፡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου 1 Par. 6, 32. 9, 20; ደብተራ፡ ቤተ፡ ስምዕ፡ 2 Par. 1, 3. 5, 5 (aliàs መርጡር፡ vel መርጡል፡). c) *martyrium*: ከመዝ፡ ፈጸሙ፡ (martyres) ስምዖሙ፡ Sx. Tachs. 30; ምክንያተ፡ ስምዖሙ፡ *causa martyrii eorum* ib.; ሕማመ፡ ስምዕ፡ Org. 1. 3) concr., sing. et coll., m. et fem., *testis* vel *testes*: ስምዕ፡ አሐዱ፡ Num. 35, 30; Deut. 17, 6; ኢትኩን፡ ስምዐ፡ በሐሰት፡ ላዕለ፡ ቢጽከ፡ Deut. 5, 17; Ruth 4, 10. 11; ረሰይክዎ፡ ስምዐ፡ ለአሕዛብ፡ Jes. 55, 4; 1 Reg. 20, 23; Jer. 49, 5; 1 Thess. 2, 5; creberrime: ስምዐ፡ ኮነ፡ *testis fuit* vel *testatus est* Lev. 5, 1; 1 Joh. 1, 2; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs. (*alicui*) 4 Esr. 6, 67; ስምዐ፡ ኮኑ፡ ላዕሌሁ፡ ከመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ Did. 4; c. በ፡ rei, ut ኮንኩ፡ ስምዐ፡ በዝንቱ፡ Sx. Jac. 2; vel ለ፡ Sap. 4, 6; Joh. 5, 31; ስምዕ፡ ለዛቲ፡ ቃላት፡ Genz. f. 82; vel በእንተ፡ Apoc. 1, 2; 1 Petr. 1, 11; vel ላዕለ፡, ut: ኮንኩ፡ ስምዐ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ Sx. Jac. 2; Apoc. 1, 2; እግዚ" ፡ ስምዕ፡ ላዕለ፡ ኵልያቲሁ፡ Sap. 1, 6; seq. ከመ፡ conj., ut: ስምዐ፡ ኮነ፡ ከመ፡ 3 Reg. 21, 10. 13. — In specie 4) *martyr* et *martyres*: ቂርቆስ፡ ዘኮነ፡ ስምዐ፡ ለክርስቶስ፡ Mavâs. Nr. 61; በዛቲ፡ ዕለት፡ ኮኑ፡ ስምዐ፡ ከርኖስ፡ ወፊልሞና፡ Sx. Tachs. 30; Ter 25; aliàs creberrime in Sx. — Nota, ስምዕ፡ et ስም፡ in libris Mss. passim confundi. — *Voc. Ae.*: ስምዕ፡ ዘ፡ ምስክር፡

ሰማዒ፡ n. ag., Pl. ሰማዕያን፡ 1) *audiens*: ልሳነ፡ ሰማዒ፡

γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6; እግዚ" ፡ ሰማዒ ፡ ስብሐተ ፡ ማሕሌት ፡ ዘመላእክት ፡ Kid. f. 12. a) *auditor*, *auscultator* (Zuhörer) ἀκροαταί ሰማዕያን ፡ Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie ሰማዕያን ፡, quatenus distinguuntur a ምእመናን ፡ *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2. 5, 3. b) *exauditor*, *exaudiens*: (Deus) ለእለ ፡ በጽድቅ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ሰማዒ ፡ Kid. f. 17; ሰማዒ ፡ ስእለቶሙ ፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens*, *obtemperans*, *morigerus* Prov. 21, 28; ሰማዒ ፡ አብ ፡ ὑπήκοος πατρί Prov. 13, 1. 4, 3; ኤልያስ ፡ ለትእዛዘ ፡ ሊቁ ፡ (Eliae) ሰማዒ ፡ Genz. f. 116. 2) Pl. ሰማዕት ፡ (pro quo passim ሰምዓት ፡) a) *testis* et *testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. ሰማዕታት ፡ α) sing.: ናሁ ፡ ሰማዕትየ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ Job 16, 19; ሰማዕት ፡ ጕኡእ ፡ Prov. 12, 19; ሰማዕት ፡ ሐሰት ፡ 19, 5; ይኩን ፡ እግዚ" ፡ ሰማዕተክሙ ፡ Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. ከመ ፡ conj., ut: አነ ፡ ሰማዕቱ ፡ ከመ ፡ Col. 4, 13; Rom. 1, 9. 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. በእንተ ፡ Joh. 1, 7. 8. β) coll.: ያምጽኡ ፡ ሰማዕቶሙ ፡ Jes. 43, 9. 10; አኬድኩ ፡ ሰማዕተ ፡ Jer. 39, 10. 25; አስምዐ ፡ ሰማዕተ ፡ Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16. 26, 65; ሰማዕተ ፡ ሐሰት ፡ Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32. 3, 15; saepe c. ኮነ ፡ conjunctum *testari*, seq. ከመ ፡ conj.: ለሊክሙ ፡ ሰማዕትየ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እግዚ" ፡ Jes. 43, 12. 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam ሰማዕት ፡ i. q. ስምዕ ፡ *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. ሰማዕታት ፡ Hen. 95, 6; በእንተ ፡ ፊታሒ ፡ ወሰማዕታት ፡ F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr* et *martyres*: በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ሰማዕት ፡ ኮነ ፡ Sx. Ter 16; aliâs creberrime in Sx.; Mavâs. n. 9. 22 al.; ዘሐመ ፡ በእንተ ፡ እግዚ" ፡ ወኮነ ፡ ሰማዕተ ፡ Did. 25; Stephanus ቀዳሚ ፡ ሰማዕት ፡ *protomartyr* Lit. 164, 2; ሰማዕታት ፡ F. N. 20; Did. 25; ዓመተ ፡ vel ዓመታተ ፡ ሰማዕታት ፡ *anni* (*aera*) *martyrum* Abush., al.

ስሙዓት ፡ vid. sub ስሙዕ ፡

ሰማዕት ፡ vid. sub ሰማዒ ፡

ስማዔ ፡ subst. *famae celebritas*, *gloria*: ይቤ ፡ አረጋይ ፤ ኢታውትር ፡ ስማዔ ፡ እምሰብእ ፡ Phlx. 242.

መስማዕት ፡ subst. *obedientia*, *obsequium*: እለ ፡ አልቦሙ ፡ መስማዕት ፡ ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስማዓት ፡ 1) *auditus*, *aurium sensus*: ውስተ ፡ ምስማዐ ፡ እዝን ፡ Ps. 17, 48; ዝኩ ፡ ቃል ፡ ሶበ ፡ ይደምፅ ፡ በምስማዓቲነ ፡ φωνὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; ውስተ ፡ ጽዱቃት ፡ ምስማዓት ፡ መንግሥት ፡ ኢይሰማዕ ፡ ሥሕጸታት ፡ (εὐσεβεῖς ἀκοαί) Cyr. ad Th. f. 7; ኢተሠጥዎ ፡ በምስማዐ ፡ ሥሕጸት ፡ ዘላዕለ ፡ እግዚ" ፡ ib.; ድኑን ፡ ምስማዕ ፡ ወንጹሬ ፡ *incolumi auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium*, *obedientia*: አግብኡ ፡ ኵሎ ፡ ኅሊና ፡ ውስተ ፡ ምስማዐ ፡ ክርስቶስ ፡ εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium*: እመ ፡ በእከ ፡ ውስተ ፡ ምስማዐ ፡ ሰማይ ፡ ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν θέατρον εἰςέλθῃς Chr. Ta. 28.

ሰምዕ ፡ *cera* vid. sub ሠምዕ ፡

ስማዝ ፡ v. ሠሙዝ ፡ v. ሰሙዝ ፡ subst., nomen plantae palustris: *ulva*, *scirpus*, *arundo?* ውስተ ፡ ሰት ፡ ወስማዝ ፡ ወብርዕ ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 40, 16. [A مَزّ, مَصّ?] — *Voc. Ae.*: ስማዝ ፡ ዘ ፡ ፈላ ፡ እንዶድሂ ፡ ይ ፡; *aliud*: ስንድዶ ፡ (de ፈላ ፡ *papyrus* vid. Harris Reise II p. 225.)

ሰመየ ፡ I, 1 [prima radicis potestas est *altum*, deinde *conspicuum esse*, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. ይስሚ ፡ 1) *nomen imponere*, *nominare*, *nuncupare*, *appellare*: c. Acc. prs. et c. Acc. nominis: ስምከ ፡ ዘእግዚ" ፡ ሰመየከ ፡ Jes. 62, 2; ይሰምይዋ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ መንበረ ፡ እግዚ" ፡ Jer. 3, 17; Gen. 1, 5. 2, 19. 20. 26, 18. 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. በ ፡ nominis: ሰመያ ፡ በስመ ፡ ወልዱ ፡ Gen. 4, 17; ዘሰመይክሙ ፡ በቅዱስ ፡ አስማት ፡ Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tamquam indeclinabile in nominativo ponere solent: ኢትስምያኒ ፡ ኖሔሚን ፤ ስምያኒ ፡ መራር ፡ Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: ሰመያ ፡ አዳም ፡ ስመ ፡ ብእሲቱ ፡ ሕይወት ፡ Gen. 3, 20 c. annot.; ስምዮ ፡ ስሞ ፡ ኢይዝራኤል ፡ Hos. 1, 4. Constr. praegn.: *nominando attribuere alicui qualitatem*: ቦኑ ፡ ትሰምዮ ፡ ለክርስቶስ ፡ መለከተ ፡ Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare*, *pronuntiare* nomen alicujus: ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ ሕፃን ፡ ሰምየ ፡ (v. ሰሚየ ፡) አቡሁ ፡ Jes. 8, 4. 19, 17. 26, 13; ኢይሰምይዋ ፡ በአፉሆሙ ፡ Jer. 3, 16; ኢይሰሚ ፡ እንከ ፡ ስመ ፡ እግዚ" ፡ 20, 9; *praedicare* vel *profiteri* nomen alcjs 2 Tim. 2, 19.

አስመየ ፡ II, 1 *nomen consequi*, *nomine insignem* vel *inclytum fieri* vel *esse*, *inclarescere*: ዕደው ፡ እለ ፡ አስመዩ ፡ ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2. 44, 3 (በኀይሎሙ ፡); እለ ፡ አስመዩ ፡ ኵሎሙ ፡ Hez. 23, 23; ብሔር ፡ ዘያሰሚ ፡ 39, 11.

ተሰምየ ፡ III, 1 1) *nominari*, *appellari*, *nuncupari*, *dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8. 11), *cognominari*: ተሰምየ ፡ ስሙ ፡ Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; አሕዛብ ፡ እለ ፡ ተሰምዩ ፡ በስምከ ፡ Sir. 36, 17; ከመ ፡ ይሰመይ ፡ በስምየ ፡ Jes. 41, 25. 43, 7. 48, 1; ስምከ ፡ ተሰምየ ፡ ላዕሌነ ፡ Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. ከመ ፡ ተሰምየ ፡ ስሞ ፡ ለእግዚ" ፡ ላዕሌከ ፡ Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; እምዝ ፡ ትሰመዪ ፡ ሀገረ ፡ ጽድቅ ፡ Jes. 1, 26; ተሰምዩ ፡ ትጉሃነ ፡ Kuf. 4; Gen. 17, 5. 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; ዘኢይሰመይ ፡ *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; ልብነ ፡ ድንግል ፡ ዘተሰምየ ፡ ወናግ ፡ ሰገድ ፡ Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; በምግባር ፡ ወተሰምዮ ፡ *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari*, *praedicari* Asc. Jes. 7, 24—26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum*, *inclytum esse*: መከን ፡ ዘይሰመይ ፡ τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም ፡ subst., plerumque m., Pl. አስማት ፡ [שֵׁם ܫܡܐ إِسْم] 1) *nomen* Gen. 2, 19. 20. 3, 20. 4, 19. 10, 25. 11, 29. 25, 13. 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21. 10, 2, al. sexcenties; ደሴት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ፍጥሞ ፡ Apoc. 1, 9; እምትካት ፡ ስምከ ፡ ላዕሌነ ፡ Jes. 63, 16; አምኀ ፡ ቢጸከ ፡ በበአስማቲሆሙ ፡ *nominatim* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17. 4, 32. a) መኑ ፡ ስምከ ፡ *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; መኑ ፡ ስሙ ፡ ወመኑ ፡ ስመ ፡ ወልዱ ፡ Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. መኑ ፡). b) ስመ ፡ ጥምቀት ፡ *praenomen* (baptizato inditum), ut: ስመ ፡ ጥምቀቱ ፡ ዘሚካኤል ፡ Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) ዘአልቦ ፡ ስመ ፡ *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) በስመ ፡ እገሌ ፡ *nomine et auctoritate* alicujus: ኢይነግር ፡ በስመ ፡ ዚአሁ ፡ Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43. 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen* oppo-

nitur *rei:* ጥበብ፡ በከመ፡ ስማ፡ ይእቲ፡ Sir. 6, 22; ዐርክ፡ ለስም፡ በከ፡ ዘይትዓረክ፡ Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 13. 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona, mala:* ስም፡ ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውፅአ፡ ስመ፡ እኩየ፡ ለቢጹ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡ እግበር፡ ስመ፡ እኩየ፡ ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem, memoria:* እለ፡ ኀደጉ፡ ስመ፡ ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ ስሙ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡ 39, 9; አጠፍእ፡ ስሞሙ፡ ወዘርአሙ፡ Jes. 14, 22; እሁበሙ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre, fama:* ዕደወ፡ ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ ለከ፡ ስመ፡ ዐቢየ፡ Deut. 26, 19; ገበርከ፡ ለከ፡ ስመ፡ Jer. 39, 20; ኮነ፡ በከመ፡ ስሙ፡ ዐቢይ፡ Sir. 46, 1; ውሉድ፡ ወሕንጻ፡ ሀገር፡ ያዐብዩ፡ ስመ፡ 40, 19; ኀሊ፡ ስመ፡ ትገብር፡ ለከ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስሙይ፡ part. 1) *nominatus, vocatus, nomine definitus:* Michael patriarcha ስሙይ፡ በስመ፡ ሚካኤል፡ ሊቀ፡ ኀይለ፡ ሰማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ ወጽዉዓን፡ በኢየሱስ፡ κλητοί Judae 1; Apoc. 17, 14; እግዚ" ረሰየ፡ ለከሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ መዋዕለ፡ ውሱነ፡ ወጊዜ፡ ስሙየ፡ (*tempus definitum* vel *certum*) Jsp. p. 290. 2) *inclytus, clarus, nobilis, illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ ስሙያን፡ Num. 16, 2; እሬስዮሙ፡ ስሙያነ፡ በኵሉ፡ ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አበው፡ ክቡራን፡ ወዕደው፡ ስሙያን፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡ በሥነ፡ አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ሰማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ሰማያት፡ [שָׁמַיִם سَمَآءٌ ܫܡܝܐ] *coelum*, m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ ሰማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ὕψιστα አንሶ፡ ውስተ፡ ሰማያት፡ ኀደርኩ፡ Sir. 24, 4; አዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕልና፡ ሰማያት፡ Sir. 17, 32; ሰማይ፡ ዘመልዕልተ፡ ሰማይ፡ 16, 18; ይትፌሥሑ፡ ሰማያት፡ Jes. 49, 13; ተርኅወ፡ ሰማያት፡ Hez. 1, 1; ሰማየ፡ ሰማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 3, 2. 4, 17; ዘበሰማያት፡ ἐπουράνιος Joh. 3, 12; ዘእምሰማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡ በሰማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ ሰማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሳብዕ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ሰማይ፡ ዳግሚት፡ ሣልሲት፡ Ssal. Req.; de septem coelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ሰማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸጋ፡ ሰማያዊት፡ Kedr f. 87; መርዓዊ፡ ሰማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢየሩሳሌም፡ ሰማያዊት፡ f. 125; ሰማያውያን፡ *coelicolae.* 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡ (ሰመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi,* vel *lumborum pulpa:* ሐቋሁ፡ ምስለ፡ ስመጢሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — *Voc. Ae.:* ሰመጥ፡ ዘ፡ ሽንጥ፡ (v. ሽንጥ፡).

ሰርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit סָרַח *fatigavit se labore* **Ges.** in thes. p. 555; amh. ሰራ፡ *laborare, facere, opus facere*] **Subj.** ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari,* (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡ በሕቲትከ፡ ለሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ ብዙኀ፡ ሰርሐት፡ ለከሙ፡ Rom. 16, 6; በእንተ፡ እለ፡ ይሰርሑ፡ ከመ፡ ትባርክ፡ ፍሬ፡ ተግባሮሙ፡ Lit. 175, 2; በኵሉ፡ ስራሕየ፡ ዘሰራሕኩ፡ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ ምክረ፡ ሰሪሐከ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; በ፡ ዘይጋጕእ፡ ወይሰርሕ፡ ወይጸሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሕ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡ 38, 26; ለከንቱ፡ ወለበከ፡ ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. በ፡ rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ ሞአብ፡ በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡ በዐዋድ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περισπᾶσθαι Koh. 1, 13, 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡ እልሕስ፡ ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. በእንተ፡ *ob* 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria* vel *aerumnis laborare, molestia premi:* ሰርሑ፡ ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ ኢትስራሕ፡ ነፍስከሙ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ἀσθενοῦμεν Jes. 28, 20; ከመ፡ ትስራሕ፡ κακωθῆναι Dan. 10, 12; እኪተ፡ በዘ፡ ይሰርሑ፡ ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi Amharicum: *fabricari,* ut: ሰሪሖ፡ ወልታ፡, ኀጺን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst

አስርሐ፡ II, 1 1) *laborare facere, labore defatigare* Jud. 14, 18; ዘጸንዐ፡ ትቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem* vel *molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vexare, turbare, urgere:* አስራሕክሙ፡ ብዙኃነ፡ በሕግ፡ ἠσθενήσατε πολλοὺς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕዎሙ፡ ለእለ፡ ለቀሕዎሙ፡ παρέσχον πόνον Sir. 29, 4; ኀሊና፡ ዘያሰርሐከ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρέχετε Matth. 26, 10; θλίβειν Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ ታሰርሑኒ፡ διώκετέ με Job 19, 22; ብእሲ፡ ኃጥእ፡ ያሰርሖ፡ ለቢጹ፡ ταράξει Sir. 28, 9; አስርሖ፡ ለልብየ፡ ኀይለ፡ ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogitando Jud. 14, 17. 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሓን፡ ለገቢረ፡ ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore* vel *molestia confectus* (*pressus*), *fatigatus, vexatus:* κοπιῶντες Matth. 11, 28; ἐσκυλμένοι 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሓን፡ ወክቡዳን፡ ጾር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሓት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo;* opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; περισπασμός, μόχθος Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 26, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ ወሕማም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ ወስራሕ፡ κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; Ps. 24, 19; 2 Cor. 6, 5; ጋእዘሙ፡ ስራሕ፡ ለዘ፡ ይሰምዖሙ፡ ἀκοὴ μοχθηρά Sir. 27, 15; ዕለተ፡ ስራሕ፡ ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኅ፡ ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሓቲሁ፡ ለዝንቱ፡ ዓለም፡ Deg.; ስራሑ፡ ለመንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans:* ምግባሪተ፡ መስርሕት፡ Phlx. 98.

ሰርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡

ሰርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርኀ፡

ሰረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡

ሰረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

ሰረረ፡ I, 1 [hanc radicem Ges. in thes. III, 2 p. 83 cum דָּרַר (طَارَ) comparandam proposuit; at variis ejus significationibus inspectis rectius cum ܫܘܪ saliit, *prosiluit*, *insiluit*, سَارَ (سَوْرٌ) *assilivit*, *irruit*, *impetum fecit*, ثَارَ id. componenda videtur. Amharice **ሰረረ፡** est *vehi* (*to sail*, *to ride* on horseback or in a coach). In libris melioris notae per **ሰ** (rarius per **ሠ**) exscriptum esse solet] Subj. **ይሰርር፡** (ut Ps. 54, 6; Apoc. 12, 14; Hez. 10, 16), rarius **ይስረር፡** (ut Hez. 10, 16 var.) 1) cum vehementia ferri, *insilire*, *assilire*, *exsilire*, *prosilire*, *irruere*, *involare*, *impetu accurrere*: ἀποπηδᾶν de leone Hez. 19, 3; **ሰረረት፡ ሆኅትየ፡ ውስተ፡ ገጸሙ፡** 32, 10; **ትሰርር፡ ላዕሌሆሙ፡ ከመ፡ አንበሳ፡** (ἐξαποσταλήσεται) Sir. 28, 23; Mich. 5, 7; ἐξαλοῦνται Hab. 1, 8; **ሰረረ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዓሣ፡** ἀνεπήδησε Tob. 6, 3; **ሰረረ፡ ራጉኤል፡ ወሰዐሞ፡** Tob. 7, 6; Kuf. p. 50. 2) *volare*, de avibus et volatilibus: Gen. 1, 20; Job 9, 26; Prov. 24, 54; Ps. 77, 31; Jes. 31, 5; 4 Esr. 11, 1; de angelis: **በክልኤ፡ ይሰርሩ፡** Jes. 6, 2; Hez. 10, 16; Dan. 9, 21; Deo Ps. 17, 12; navibus Jes. 11, 14. 60, 8; **ሰረረ፡ ታቦት፡ ኖኅ፡ መልዕልተ፡ ማያት፡ በክንፈ፡ ነፋስ፡** Clem. f. 24; nubibus 4 Esr. 13, 2; sagitta Ps. 90, 6. a) *evolare*, de nubibus: **ይሰርሩ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ፡** ἐξέπτησαν Sir. 43, 14; de animo: **እምነ፡ ምድር፡ ይሰርር፡ ኅሊናሁ፡ ለጴጥሮስ፡ እስከ፡ ሳብዕ፡ ሰማይ፡** Clem. f. 243; de scintillis Hez. 1, 7 (cfr. شَرَارٌ). b) *devolare* Sir. 43, 17. c) *avolare* Prov. 27, 8 (c. **እምነ፡**); Rel. Bar.; **ከመ፡ ዖፍ፡ ከማሁ፡ ሰረረ፡ እምኔከ፡ ዐርክከ፡** Sir. 27, 19; de somnio: **ሰረረ፡ ከመ፡ ሕልም፡** Job 20, 8.

አሰረረ፡ II, 1 1) *insilire* vel *irruere facere*: **አስረሮ፡ ላዕለ፡ ብእሲቱ፡** Clem. f. 222. 2) *volare facere*: monachus miraculo **አሰረረ፡ እንላተ፡ ርግብ፡** (postquam eas assavit) Sx. Genb. 21 Enc.; Hen. 14, 8. a) *alatum facere*, *evolare* vel *sursum volare facere*: **አሰረረ፡ ከመ፡ ንስር፡ እጕሊሁ፡** Jer. 29, 17; **ያሰርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጕሊሁ፡** Hab. 2, 9; **እማንቱ፡ አሰረራኒ፡** ἀνεπτέρωσάν με Cant. 6, 5; **አብድ፡ አሰረረ፡ እከየ፡ ዚአሁ፡** (ἐξεπέτασε) Prov. 13, 16. b) *avolare sinere* vel *facere*, Deut. 22, 7; **ዖፍ፡ እንተ፡ አሰረረት፡ እጕሊሃ፡** Jes. 16, 2; **ከመ፡ ሣዕር፡ ዘያንሥአ፡ ነፋስ፡ ታሰርረኒ፡** Job 13, 25. Etiam sensu translato α) *abigere*: **ኅልዮ፡ ንዋይ፡ ያሰርር፡ ንዋመ፡** Sir. 34, 1. 42, 9. β) *abstrahere* vel *subducere animos* (e corpore) admiratione: **ዘማዊት፡ እንተ፡ ታሰርር፡ ልበ፡ ወራዙት፡** ποιεῖ ἐξίπτασθαι Prov. 7, 10 var.; Did. 2; **በመሰንቆ፡ ማሕሌት፡ ሐዋዝ፡ እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ያሰርር፡ አልባበ፡** Enc. Ter 21.

ሰሩር፡ part. *volans*, *volaticus*, *fugax*: **መንፈሰ፡ ክርስቶስ፡ ዲቤሁ፡ ስርርት፡** *spiritus Christi, qui super eum ferebatur* Enc. Teq. 5; **ስርርት፡ ይእቲ፡ ወምርዕት፡** ἀνεπτερωμένη Prov. 7, 11; Did. 2; φυγάς Prov. 28, 17.

ስረት፡ n. act. *volatus* Sap. 5, 11; **ስረተ፡ ደመናት፡** Macc. f. 22; sagittae Org. 1.

ሰራሪ፡ n. ag. 1) *volaticus*, *volatilis* Deut. 4, 17; **ከመ፡ አዕዋፍ፡ ዘይሰርሩ፡ ወሰራርያት፡** Prov. 26, 2; **ዖፍ፡ ሰራሪት፡** Macc. f. 10; **ንስር፡ ሰራሪ፡** Genz. f. 115; Kedr f. 30. 2) camelis vitio attribuitur (sive: *fugax*, sive: *insiliens*); **እግማል፡ ሰራርያን፡** (sicut **አብቅልት፡ እለ፡ ይረግጹ፡ አው፡ አባዕር፡ እለ፡ ይወግዑ፡**) F. N. 47.

ሳሪራ፡ v. **ሳረራ፡** n. prgr., sine dubio corruptum, significans speciem quandam *gummis odoratae*: **ይወዕእ፡ እምኔሁ፡ ከመ፡ ኔቄጥሮ፡ ዘስሙ፡ ሳረራ፡** Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.*: **ሰራራ፡ ዘ፡ ጸሊም፡ ጽጌ፡** (si quidem hoc scholion huc referendum est).

ሰረቀ፡ *oriri* vid. sub **ሠረቀ፡**

ሰረቀ፡ I, 1 [i. q. سَرَقَ et amh. **ሰረቀ፡**; פָּרַק et ܣܪܩ *pectinavit*; Pa. *discerpsit*, *vi rapuit*, *spoliavit*, *privavit*; *evacuavit*] Subj. **ይስርቅ፡** *furari*, *furto auferre*, *surripere*, c. absol. Ex. 20, 15; Lev. 19, 11; Jos. 7, 11; Prov. 24, 32; Jer. 7, 9; **ኀፍረት፡ ሰሪቀ፡ እምንዋየ፡ ማኅፀንትከ፡** Sir. 41, 19; **ይኄይስ፡ ሰራቂ፡ እምሐስዎ፡** 20, 25; Matth. 6, 19; Rom. 2, 21; **በእንተ፡ ሰሪቅ፡** F. M. 17, 1; **ዘይሰርቁ፡ በሚዛን፡** *qui furantur pondere iniquo utentes* 17, 7; c. Acc. rei vel prs., quae furto rapiuntur: Gen. 31, 19. 44, 5. 6; Ex. 21, 37; Kuf. 31. 43; **እመ፡ ሰረቂዮ፡** Tob. 2, 13; **ከመ፡ ኢይሰርቅዎሙ፡** Ep. Jer. 17; **ዘሰረቀ፡ ነፍሰ፡** Deut. 24, 7; Gen. 40, 15; **ዘይሰርቅ፡ ደወለ፡ ቢጹ፡** Deut. 27, 17; Clem. f. 161. 271; **እለ፡ ይሰርቁ፡ ቃልየ፡** Jer. 23, 30; c. **እምነ፡** loci Gen. 44, 8; Kuf. 43; c. **እምኀበ፡** prs., ut: **ጣዖት፡ ዘሰረቀት፡ ራሔል፡ እምኀበ፡ አቡሃ፡** Kuf. 31; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ሰረቁኒ፡ ነኪራን፡ ንዋይየ፡** Job 17, 13; Ex. 22, 11; **በዕል፡ ዘሰረቀ፡ ወልዱ፡ ብዙኀ፡ ወርቀ፡** Clem. f. 222. a) *furto expilare*, *depeculari* locum: **ሰሪቀ፡ ማኅደር፡** Sir. 41, 19; **ለሊከ፡ ትሰርቅ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡** ἱεροσυλεῖς Rom. 2, 22; Act. 19, 37. b) *furtim* vel *clam subducere* 2 Reg. 19, 41; **ሰረቀቶ፡ ወንሥአቶ፡ ሰሪቃ፡** 2 Par. 22, 11; 4 Reg. 11, 2; **ሰረቀ፡ ርእሶ፡** ἐξέκλεψεν ἑαυτόν *furtim se subduxit* Chr. ho. 26. c) *furtim captare* (voluptatem) vel *frui* (voluptate): **ሰረቀት፡ በዝሙት፡** ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23.

አሰረቀ፡ II, 1 *facere* vel *sinere*, *ut furtim subducant* vel *deminuant* alqd: **እስመ፡ ሃይማኖተ፡ እንተ፡ ተመጠይነ፡ ያሰርቁ፡** τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν νοθεύουσι (*spuriam reddunt*, *adulterant*) Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae.*: **ያሰርቁ፡ ዘ፡ ያቀላቅሉ፡**

ተሰርቀ፡ III, 1 1) *furto auferri*, *surripi*: Gen. 31, 39; Clem. f. 225; **ይሰረቅ፡ ንዋዩ፡** Sir. 36, 30; F. M. 17, 1; **በ፡ ዘተሰርቀ፡ ንዋዩ፡** Chr. Ta. 11; **ተሰርቀ፡ ንዋዩ፡ እምቤቱ፡** Phlx. 28; **ድንግልና፡ ዘኢይሰረቅ፡** Ssal. Req.; c. Acc. prs., cui aufertur: Ex. 22, 6; Jud. 17, 2. 2) rflx. *furtim* vel *clam se subducere* 2 Reg. 19, 3. 3) *furto expilari*: **ማኅደር፡ ዘኢይሰረቅ፡** Lit. Joh.

አስተሰረቀ፡ IV, 1, vel **አስተሳረቀ፡** IV, 3 *furtim auferri* sive *subduci sinere* vel *putare*: **እመሰኬ፡ እሐተ፡ ሀላዌ፡ ዘወልድ፡ ንነግር፡ ዘተሠገወ፡ ግብር፡ ነአምን፡ ቱስሕተ፡ ወኑሣተ፡** (necesse est profiteamur φυρμὸν καὶ σύγκρασιν) **ወናስተሰርቅ፡** (v. **ወናስተሳርቅ፡**) **ሀላዌ፡ ትስብእት፡ እንተ፡ በላዕሌሁ፡** ὑποκλεπτομένης ὥσπερ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ Cyr. c. Pall. f. 78.

ስሩቅ፡ part. *furto ablatus*, *furtivus* Lud. sine auct.

ስርቅ፡ et **ሰርቅ፡** subst. *furtum*: **ስርቅ፡** (v. **ሰርቅ፡**) κλοπή Sap. 14, 25; **ሰርቅ፡** Hos. 4, 2; **ማየ፡ ሰርቅ፡** Prov. 9, 17; **ውስተ፡ ሰርቅከ፡** ἐν κλοπαῖς σου Jer. 31, 27; Matth. 15, 19; Marc. 7, 22; κλέμματα Apoc. 9, 21; Clem. f. 211; Kid. f. 4. Statui constructo vel voculae **ዘ** subjunctum: *furtivus*, *furto ablatus*, ut: **ንዋየ፡ ሰርቅ፡** F. M. 17, 1; **ነሥአ፡ ዘሰርቅ፡** (πλεc-

νασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; ዘሰርቅ ፡ (v. ስርቅ ፡) κλεψιμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ ፡ n. ag., f. ሰራቂት ፡ (M. M. f. 193), Pl. ሰረቅት ፡ et ሰራቅያን ፡ (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro*; κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; ሱቱፋን ፡ ሰረቅት ፡ Jes. 1, 23; ከመ ፡ ኀፍረተ ፡ ሰራቂ ፡ ሶበ ፡ ይእኀዝዎ ፡ Jer. 2, 26; ከመ ፡ ሰረቅት ፡ ሌሊት ፡ 29, 10; ዕደው ፡ ሰረቅት ፡ Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; ሰረቅተ ፡ ሰብእ ፡ ἀνδραποδισταί *plagiarii* 1 Tim. 1, 10; λῃστής Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; በእንተ ፡ ሠናኔ ፡ ሰረቅት ፡ F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.*: ቀማጢ ፡ ሰራቂ ፡ ብ ፡ ሌባ ።

ሴሬቅ ፡ vid. sub ሜሬቅ ፡

ሰረበ ፡ *sorbere* vid. sub ሠረበ ፡

ሰረበ ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرَبَ *stillando aquam emisit; fluxit* aqua. Hinc

አስራብ ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, catarrhactae, torrens, imbres*: አስራበ ፡ ሰማይ ፡ Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; አስራበ ፡ ማይ ፡ ὄμβροι Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; አስራበ ፡ ቀላይ ፡ Org. 3; ቃለ ፡ ነቢያት ፡ ዘይውሕዝ ፡ ከመ ፡ አስራበ ፡ ወርቅ ፡ ንጹሕ ፡ Clem. f. 176; Org.; ለእመ ፡ አውሐዘ ፡ እግዚ" ፡ አስራበ ፡ እክል ፡ እም ሰማይ ፡ 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.*: አስራብ ፡ ዘ ፡ ሻሻታ ፡ (v. ሻሻታ ፡).

ሴሬኒስ ፡ v. ሴርኒስ ፡ n. prgr. σειρῆνες *sirenes* Jes. 43, 20; አዋልደ ፡ ሲርኖን ፡ v. ሴሬኖን ፡ v. ሴረኖን ፡ θυγατέρες σειρήνων Mich. 1, 8.

ስርናይ ፡ *triticum* vid. sub ሠዐረ ፡

ሰርክ ፡ subst. *vespera, vesperus, tempus vespertinum* (ἑσπέρα, δείλη) መሥዋዕተ ፡ ሰርክ ፡ Ps. 140, 3; እምሰርክ ፡ Ex. 12, 18; እምነግህ ፡ እስከ ፡ ሰርክ ፡ Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; ወፍና ፡ ሰርክ ፡ ውእቱ ፡ 1 Reg. 23, 24; ለፍና ፡ ሰርክ ፡ Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* በሰርክ ፡ Jer. 31, 33; በበሰርክ ፡ 2 Par. 13, 11; vel in Acc. ሰርከ ፡, ut: በጽልመተ ፡ ሰርክ ፡ Prov. 7, 9; ሰርከ ፡ ወነግሀ ፡ Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; ሰርከ ፡ ሰንበት ፡ Matth. 28, 1; ሰርከ ፡ ሰርከ ፡ ትበልዕ ፡ Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; ፍና ፡ ሰርክ ፡ *sub vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a שָׁחַר *nigrescere*?]

አሰረከ ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vesperam agere*: ያሰርክ ፡ በጸሎት ፡ Kedr f. 66.

ሲራክ ፡ *stria, rubrica* rectius ሢራክ ፡ scribitur, q. v.

ሰረወ ፡ *eradicare*, ሰርዌ ፡ *trabs* vid. sub ሠረወ ፡, ሠርዌ ፡

ሰረወ ፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad שָׂרָה an ad سَرَى (سَرِيَّةٌ *equitum agmen*) referenda sit.

ሰርዌ ፡ (etiam per ሠ) subst., plerumque m., Pl. rarissime ሰራው ፡ vel ሰረው ፡ (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime ሰራዊት ፡, *agmen, turma, copiae (militares), exercitus*: መልአከ ፡ ሰርዌ ፡ ἀρχιστράτηγος Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; መልአከ ፡ ሰራዊቶሙ ፡ vel ሰረዊሆሙ ፡ 4 Reg. 5, 1. 25, 19; መላእክተ ፡ ሰራዊት ፡ Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; ሰራዊት ፡ κεφαλαί Job 1, 17; ἀρχαί 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιαί Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; ገብርኤል ፡ ሊቀ ፡ ሰራዊተ ፡ ሰማያት ፡ Sx. Sen. 13; ሰራዊተ ፡ መንፈሳውያን ፡ Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπεῖρα ሰራዊተ ፡ ስጲራ ፡ Marc. 15, 16 rom.; στρατόπεδον Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα ሰመንቱ ፡ ሰራዊት ፡ Mich. 5, 4; δύναμις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; ምስለ ፡ ብዙኅ ፡ ሰራዊት ፡ Jes. 36, 2; ሰራዊቱ ፡ ዐገትዋ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ Jer. 39, 2; ἔθνη Jes. 13, 4; ዐቢይ ፡ ሰራዊት ፡ Jer. 27, 41. 28, 28; ὄχλος Jer. 31, 42; ሰራዊት ፡ ጽኑዕ ፡ Jes. 43, 17; ሰራዊተ ፡ አሕዛብ ፡ ὄχλος λαῶν Hez. 23, 24; λαός ሰራዊት ፡ ብዙኃን ፡ ወጽኑዓን ፡ Joel 2, 5; συναγωγή ብዙኃን ፡ ሰራዊት ፡ ጥቀ ፡ Hez. 37, 10; ሰራዊተ ፡ ኀይል ፡ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως Jer. 48, 13. 16; ἱππασία ἵππων Jer. 8, 16.

ስርዋጽ ፡ subst. 1) *assula, schidiae, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. ርጸ ፡ i. e. רָצַץ رَضَّ]: አስመከ ፡ ላዕሌሃ ፡ (ለበትረ ፡ ብርዕ ፡) ወይበውእ ፡ ስርዋጽ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. ሥርዋጽ ፡ sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, corollarium* significare videtur, (proprie: *schidiae*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. ሠረጸ ፡ relatum et verbis ዘአሥረጸ ፡ ልብ ፡ ኪያሆን ፡ i. e. additamenta, *quae mens progerminare fecit* (opp. praeceptis quae e Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረየ ፡ *mederi, incantare* vid. sub II ሠረየ ፡

ሰረየ ፡ I, 1 [שְׁרָא ܫܪܐ *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit*; سَرَا (سَرْوٌ) *removit* rem ab aliquo; amh. ሰረየ ፡ *remisit*; praeterea cfr. ሠረየ ፡ *mederi*] Subj. ይስረይ ፡ et ይስሪ ፡, *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare*; c. c. Acc. peccati et c. ለ ፡ prs.: λύειν: ሰረየ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ Job 42, 9; ይስሪ ፡ ለከ ፡ ኀጢአተከ ፡ Sir. 28, 2; ἄφες Gen. 50, 17; ἀνήσω Jes. 1, 14; ἵλεως, μακρόθυμος Deut. 21, 8; ከመ ፡ እስረይ ፡ ሎሙ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ Jes. 38, 34; ይሰሪ ፡ ለከ ፡ ጌጋየከ ፡ Dan. 4, 24; μὴ ἀθῳώσῃς ኢትስሪ ፡ (v. ኢትስረይ ፡) ሎሙ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ Jer. 18, 23; εὐιλατεύειν Ps. 102, 3; በብዝኀ ፡ መባእየ ፡ ይሰሪ ፡ ሊተ ፡ ἐπόψεται Sir. 7, 9; ከመ ፡ ይስረይ ፡ ለከ ፡ ኀጢአተ ፡ 28, 4; ἱλάσκεσθαι Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. በእንተ ፡ rei: ሰረየ ፡ እግዚ" ፡ በእንተ ፡ እኪት ፡ Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.*: ኀደገ ፡ ሰረየ ፡ ዘ ፡ ተወ ። (Passim in libris mss. ሰረየ ፡ cum ረሰየ ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርየ ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari*: ኢትሰረይ ፡ ለክሙ ፡ ዛቲ ፡ ኀጢአትክሙ ፡ Jes. 22, 14; በምጽዋት ፡ ይሰረይ ፡ ኀጢአት ፡ Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; ኢትሰረየ ፡ ሎቱ ፡ ኀጢአቱ ፡ M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: ተሰርየ ፡ ሎሙ ፡ ኵሉ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ Herm. p. 100.

አስተስረየ ፡ IV, 1 1) *veniam petere* peccati, *expiare*, c. ለ ፡ ejus, cui condonatio petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በ እንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. እምነ፡ peccati; Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ከሀን፡ ዘያስተሰሪ፡ ኀጢአተ፡ ሕዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10. 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ኀበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. piaculi et ዲበ፡ *pro:* Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ ታስተስሪ፡ እምኀሉ፡ አበሳ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. አስተስረየ፡ passim confunditur cum አስተርአየ፡ q. v.).

አስተሳረየ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ስርየት፡, passim ስሬት፡ (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ስርየተ፡ ኀጢአት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ሰአሉ፡ ለነ፡ ስርየተ፡ ኀጢአት፡ Mavâs. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum:* ቤተ፡ ስርየት፡ οἶκος τοῦ ἱλασμοῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብር፡ ስርየት፡ Rom. 3, 25 Platt.

ስርያት፡ subst., i. q. ስርየት፡ Lud. e V. S.

ሰራዪ፡ n. ag., Pl. ሰራይያን፡ (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit* vel *condonat, remissor:* እግዚ" ሰራዪ፡ ኀጢአትነ፡ Lit. 158, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr f. 43; ኩን፡ ለነ፡ ሰራዪ፡ Genz. f. 55; መሐሪ፡ እከውን፡ ወሰራዪ፡ ለአበሳሆሙ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራይያን፡ ኀጢአት፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius:* ቍርባን፡ ሰራዪ፡ ኀጢአት፡ F. M. 26, 4.

መስተስርይ፡ vel መስተስሪ፡ part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens* vel *impetrans:* ከመ፡ ትኩን፡ (ቤተ፡ ክርስቲያን፡) መስተስርየ፡ ኀጢአት፡ Clem. f. 109. 188; ገድለ፡ ኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ መስተስርየ፡ ኀጢአትየ፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተስራዪ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. መስተስሪ፡, Phlx. 240; Org.

ምስትስራይ፡ subst. *locus expiationis;* (ecclesia) ምስአል፡ ወምስትስራየ፡ ኀጢአት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳሬት፡ *aranea* vid. sub I ሠረየ፡

ሰርዲኖ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዶንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et ስርድዮን፡ n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሰም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቍ፡ ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.:* ሰርድዮን፡ ወሰም፡ ፩ እብን ።

ሰርጕ፡ vid. sub ሰርገወ፡ .

ሰርገለ፡ rad. quadrl. inus., praefixo ሰ፡ causativo (gramm. § 73. 79) formata e רָגַל *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut سَحَبَ *duxit.*

ሰረገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰረገላት፡, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*); ሰረገላ፡ coll. ἅρματα Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብዙኀ፡ ሰረገላየ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ἅρμα ሰረገላ፡ ሠናይ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕለ፡ ሰረገላ፡ ዘኪሩቤል፡ Sir. 49, 8; ἅμαξα 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰረገላ፡ ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰረገላት፡ plur. ἅρματα Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ ሰረገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ἅμαξαι Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; λαμπηνικαί Num. 7, 3; sing. ዘዐርገ፡ በነደ፡ እሳት፡ በሰረገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota:* ሰረገላ፡, var. ሰረገላት፡ τροχοί Dan. 7, 9; ሰረገላ፡ τροχοί Hez. 3, 13; ሰረገላ፡ ፩ τροχὸς εἷς Hez. 1, 15; ሰረገላት፡ τροχοί 1, 16; Titus ገብረ፡ ዐበይተ፡ ማኀፈዳተ፡ እምዕፀ፡ ወታሕቴሁ፡ ሰረገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰረገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicat, ut: ሰረገላዊ፡ ዘእንበለ፡ ድርዐ፡ ሐጺን፤ ፈረሳዊ፡ ዘእንበለ፡ ኵያንው፡ (*covinarius* vel *essedarius*) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per ሠ) rad. quadrl.; eam in gramm. § 73 praefixo ሰ፡ causativo e ረገወ፡ (vid. ረገፈ፡) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exerc. Aeth. p. 29) ሰረገ፡ *plectere, comere, ornare* (coll. سَرَجَ et سَرَّجَ I et II, ܣܪܓ סְרַג al.) statuere maluerim.

ሰርጕ፡ subst., plerumque m., Pl. ሰርጓት፡ *ornatus, comtus, cultus, ornamentum:* ሰርጕ፡ ያክንት፡ κλῶσμα ὑακίνθινον Sir. 6, 30; κόσμος Koh. 12, 9; ሰርጕ፡ ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጕ፡ መርዓት፡ Jes. 61, 10; ትረስዕ፡ መርዓት፡ ሰርጓ፡ Jer. 3, 32; ወኵሉ፡ ሰርጓ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጎሙ፡ Prov. 20, 29; ሰርጕ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; አስከሬናተ፡ ሰርጕ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; ሠናይ፡ ሰርጕ፡ εὐκοσμία Sir. 45, 7; ሰርጓት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; κατασκευή ሰርጕ፡ ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμῳ vel στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ሰርጕሃ፡ ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጕ፡ ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጓተ፡ ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — *Voc. Ae.:* ሰርጕ፡ ብ፡ ሽልም ።

አሰርገወ፡ quadrl. II *ornare, comere, exornare:* Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ ዕበያ፡ ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርጎኩኪ፡ ሰርጕ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርግውዋ፡ (Subj.) አክሊለ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርጎከ፡ ሰማየ፡ ፀሐየ፡ ወወርኀ፡ Mavâs. Nr. 8; etiam transl.: *ornare* vel *polire* orationem, ut: አሰርግዎ፡ (Inf.) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflx. *se comere* vel *ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርጊዎሙ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰረገዉ፡ ርእሶን፡ በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡ አውቃፋተ፡ Judith 10, 4; ኵሎ፡ ሰርጕ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡ አዕኑጊሃ፡ Hos. 2, 15; ተሰርጎከ፡ ዕንቍ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορῶ αὐτό); ትሰረጊዮሙ፡ ለኵሎሙ፡ πάντας ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Jes. 49, 18; በተሰርግዎ፡ ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጊያት፡ Clem. f. 171; ብእሲት፡ ዘተሰርገወት፡ ሰርጓተ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ F. M. 34, 8.

ስርግው፡ part., fem. ስርግት፡ *comtus, ornatus:* ድንግል፡ እንተ፡ ስርግት፡ በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ ክርስ

ቲያን፡ ስርጉት፡ ከመ፡ መርዓት፡ Clem. f. 202; ስርግዋት፡ 143, 14; ስርግዋን፡ በወርቅ፡ Jes. 30, 22; ስርግዋን፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ θυρεοφόροι 1 Par. 12, 24; እለ፡ ስርግዋን፡ በፍቅርከ፡ Sir. 48, 11; በጸጋ፡ Enc.; ክንኩ፡ ስርገወ፡ በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom.; ስርገውሩ፡ ንድቁ፡ Luc. 21, 5; ብእሲ፡ ባዕል፡ ሐነጸ፡ ቤተ፡ ስርገወ፡ ወብሩሀ፡ Clem. f. 90.

ስርጋዌ፡ subst. *ornatio, ornatus:* አንስት፡ ምእመናት፡ ኢይትመከሓ፡ በስርጋዌሆን፡ F. M. 34, 8; ሥነ፡ ስርጋዌሁ፡ Jsp. p. 301; Org.; ስርጋዌሃ፡ ለሰማይ፡ κάλλος οὐρανοῦ Sir. 43, 9. — *Voc. Ae.:* ስርጋዌ፡ ትርሲት፡ ብ፡ ሽልማት ።

ስርገውና፡ subst. *ornatus* Enc. Mij. 25 (Lud.).

ሰረጣን፡, ሰርጣን፡, ሸርጣን፡ n. prgr., scilicet سَرَطَان *cancer*, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራፌን፡ vel ሱራፌል፡ vel ሱራፌም፡, n. prgr., sc. Σεραφίμ שְׂרָפִים *Seraphim* Gen. 3, 24; Jes. 6, 2. 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10. 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a ሱራፌን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራፌ፡ vel ሱራፊ፡, subst., ab Aethiopibus e ሱራፌን፡ formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, *unus e Seraphim*, vel *Saraph* vel *Seraphim*, አንዝዞሙ፡ ለሱራፌ፡ ዘሰማይ፡ ቀሲስ፡ III Sal. Mar. 2; Org.; ሱራፌ፡ ከሀን፡ ወኪሩብ፡ ቀሲስ፡ Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur ዘውግ፡ ሱራፌ፡ Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራፌላዊ፡ adj. rel. *seraphicus*, ሱራፌላውያን፡ Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ *sex*, ስሳ፡ *sexaginta* vid. sub ሰደሰ፡

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadrl. ሰልሰለ፡; vicina videntur אָצַל זָלַל عَزَلَ زَالَ. Alia conjectavit Hupfeld exerc. Aeth. p. 29] *discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri*; c. እምነ፡ loci vel rei, περιαιρεῖσθαι, ἀπέρχεσθαι Ex. 8, 7. 25. 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; ἐξῆρε Ex. 14, 19; ἀνέβη 40, 30; ዘኢይሴስል፡ እምቅድመ፡ ዐይንከ፡ Ex. 13, 16; ከመ፡ ይሰሰል፡ እምኔነ፡ መዐተ፡ እግዚ" 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes ኢይሴስሉ፡ ወትረ፡ እመንበረ፡ መርዓዊ፡ Mavâs. n. 20; ሰሰለ፡ ረድኤት፡ እግዚ"፡ እምኔሁ፡ F. M. 3, 6; ሰሰሉ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ Jsp. p. 351; አዘዘ፡ ከመ፡ ይሰስሉ፡ እምቅትሉቶሙ፡ p. 353; absol. ἀναχωρεῖν Matth. 9, 24 rom.; ሰሰለ፡ ዮሴፍ፡ ወሖረ፡ Jsp. p. 352; ርኢኩ፡ እበዶሙ፡ ለአብዳን፡ ወሰሰልኩ፡ Fal. f. 15; ይሴስላ፡ ግብተ፡ ነፍሳተ፡ ዐማፅያን፡ ἀφαιροῦνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1. 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; ወእምዝ፡ ሰሰለ፡ ጽልመት፡ ወአስተርአየ፡ ብርሃን፡ Did. 29; ለሰሰሉ፡ Kuf. p. 61; መሥዋዕት፡ ይሴስል፡ ወይሰዐር፡ (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.:* ሰሰለ፡ ዘ፡ ወገደ ።

አሰሰለ፡ II, 2 *recedere facere, removere, amovere, amoliri* (*auferre, exuere, deponere, avertere, expellere*), c. Acc. et እምነ፡; ይቤ፡ ያሰስሉ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ እምቅድሜየ፡ Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8. 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3. 4; ornamenta Ex. 33, 5. 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24; Lev. 6, 4; አሰሰለት፡ ሠቀ፡ Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; ኢያሰሰልከ፡ ዐምደ፡ ደመና፡ እምኔሆሙ፡ 2 Esr. 19, 19; tristitiam a se 4 Esr. 10, 20. 37; concupiscentiam ab aliquo: አሰስል፡ ፍትወተ፡ እምኔየ፡ Sir. 23, 5; morbos: ያሴስል፡ ኵሉ፡ ሕማሞሙ፡ Sir. 38, 7; peccata (αἴρειν) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17. 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: አሰስላ፡ ለመዐት፡ Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποθέμενοι) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): እመ፡ አሰሰልከ፡ አርዑቶ፡ እምክሳድከ፡ Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): አሰሰሎሙ፡ ἐξῆρεν αὐτούς Sir. 10, 17; አሴስሎሙ፡ እግእከለ፡ ምድር፡ Kuf. 1; ከመ፡ ያሰስሎሙ፡ እምታሕተ፡ ምድር፡ Kuf. 5; ለአሰስሎ፡ Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 *removeri* Lud. sine auct.; refl. *ad se sevocare* alqm vel *cum eo secedere:* ተሰሰልክዎ፡ አነ፡ ለሐናንያ፡ Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ስሳሌ፡ subst. *abscessus, secessio, amotio, remotio, abolitio:* ስሳሌ፡ ዚአየ፡ እምኔክሙ፡ 2 Petr. 1, 14 Platt; Phlx. 199; ስሳሌሆሙ፡ ለሰማያት፡ ወምድር፡ M. M. f. 78; ስሳሌሃ፡ (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; በኢስሳሌ፡ *sine intermissione* Teb. Tab. 4.

አሰሳሊ፡ n. ag. (II, 2) *removens, amovens, avertens:* ጸሎት፡ መድኀኒት፡ ውእቱ፡ ወአሰሳሌ፡ ኵሉ፡ ኀጣውእ፡ φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ κωλυτικὸν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; አሰሳሌ፡ እከያት፡ እምላዕለ፡ እለ፡ caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡, v. ሶሰን፡, ሳስኔ፡, ሰስን፡, ስሰን፡ subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amh. ሴሰኛ፡ *light-minded, wanton, frivolous, lascivious*, Isenb. lex. p. 55): ኀጢአት፡ ሰሰን፡ እኪት፡ ይእቲ፡ (ubi Graecus habet: ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν) 1 Reg. 15. 23; Org. 4.

ሶሰን፡ subst. *ligni genus*, vermibus non obnoxium, ξύλον ἄσηπτον (aliâs ዘኢይነቅዝ፡); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሶስን፡ ዘ፡ ከሶ፡

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis שָׁקַל ܫܩܠ ثَقَلَ et شَقَلَ vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. ይስቅል፡ 1) *suspendere*, c. Acc., ሰቀላ፡ ለምድር፡ ዲበ፡ ዕራቃ፡ Job 26, 7; ንሕነ፡ ሰቀልናሁ፡ ለሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Clem. f. 52; ዘገብረ፡ ሰማየ፡ ወሰቀሎ፡ Jes. 42, 5 var.; ሰቀለ፡ መንጦላዕተ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 25; c. በ፡, ውስተ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ rei, *cui* vel *in, ex, a* qua quid suspenditur: መትከል፡ በዘይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ ኵሉ፡ ንዋየ፡ Hez. 15, 3. 17, 23. 27, 10; Ps. 136, 2; ንሥኡ፡ ዘንተ፡ ርእሶ፡ ወስቅሉ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡ Judith 14, 1. 11; 1 Reg. 31, 10. 2) in specie: suspendio necare, *suspendere* in arbore, patibulo, furca, cruce; *crucifigere* Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23. 6, 4. 7, 9. 10; ይስቅልዎ፡ ወይቀትልዎ፡ 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19. 23, 34. 26, 2. 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; ሰቀልዎ፡ መልዕልተ፡ ዕፅ፡ ነዊኅ፡ Enc. 4 Mag. — 3) *ponderare*, Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) *suspendi*, in specie *crucifigi:* ይሰቀሉ፡ ቦቱ፡ Jes. 22, 24 var.; መላእክት፡ በእደዊሆሙ፡ ተሰቅሉ፡ Thren. 5, 12; አድባር፡ ዲበ፡ አድባር፡ ይሰቀሉ፡ Hen. 83, 4; ሰማይ፡ ተሰቅለ፡ Hen. 69, 16; Org. 1; በዕፅ፡ ይሰቀል፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 13; ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24. 4, 1; Rom. 4, 25. 6, 6; Marc. 15, 32. 2) *suspensum* vel *pendulum*

teneri, pendēre: 3 Reg. 7, 6; **ተሰቅለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** 2 Reg. 18, 9; **ተሰቅለ፡መልዕልተ፡አየር፡ቊልቊሊት፡** Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendēre ab* aliquo, proprie et translate: **ተሰቅለ፡ርእሶ፡በዕፅ፡** 2 Reg. 18, 9; **አርዌ፡ምድር፡ተሰቅለ፡ውስተ፡እዴሁ፡** Act. 28, 3 rom.; **ወደዩ፡አሕባለ፡ውስተ፡ግብ፡ወጸርኑ፡ኀቤሁ፡ከመ፡ይሰቀል፡በሐብል፡** Sx. Tachs. 15; **ተሰቅለ፡ይስሐቅ፡ውስተ፡ክሣደ፡ወልዱ፡** Kuf. 31; **ኀቤነ፡ተሰቅለ፡ነፍሶሙ፡** Judith 8, 24; c. **በ፡** Gen. 44, 30; **ኢምንትኒ፡ዘይሰቀል፡ቦቱ፡ኀሊናሁ፡** Phlx. 224; **ይሰቀሉ፡በአፉሆ፡** ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; **በእላ፡ትእዛዝ፡ተሰቅሉ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡** Matth. 22, 40.

ስቁል፡ part. 1) *suspensus;* in specie *crucifixus:* **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; **ወይከውኑ፡ስቁላነ፡ቦቱ፡** Jes. 22, 24; **ስቁላን፡ላዕሌሁ፡** 22, 25; **ሰማይ፡ስቁል፡**(**በትእዛዘ፡እግዚ**"**፡**) Did. 36; **ስቁል፡በመንኰራኵር፡** Enc. Ter. 1; c. **ውስተ፡** Cant. 4, 4; **ዘስቁል፡ዲበ፡ዕፅ፡** Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; **እንድርያስ፡ስቁል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus:* **ነጸሩ፡ጠፈረ፡ስቁለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** Massh. Tom.; Deut. 28, 66; **ሕግ፡ወነቢያት፡ስቁላት፡ውስተ፡ፍቅረ፡እግዚ**"**፡ወፍቅረ፡ቢጽ፡** (*quae pendent ab* i. e. *continentur amore*) Phlx. 126; **ሕዝብየ፡ስቁል፡እምነ፡ምንባሪሁ፡** Hos. 11, 7; **ተግባሮሙ፡ስቁል፡በእግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus:* **ስቁል፡በለጽሊጸ፡ሰቅል፡** (*bilance sicli*) Lud. e Mss. Colb.

ስቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio:* **ስቅለቱ፡ለኢየሱስ፡** Clem. f. 26. 36; **ለጴጥሮስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡** Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor*, epitheton Judaeorum, creberrime obvium, ut: **አይሁድ፡ሰቃልያን፡** Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. **ሰቃልው፡**, *tentorium, tabernaculum, taberna:* **ኖኅ፡ቦአ፡ውስተ፡ሰቀላሁ፡** Kuf. 7; **ከደንተ፡** (Platt: **ገበርተ፡**) **ሰቀላ፡** σκηνοποιοί Act. 18, 3; **ሠለስቱ፡ሰቃልው፡** σκηναί Matth. 17, 4; **ሠለስቱ፡ሰቀላ፡** *tres tabernae* Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) **በአምሳለ፡ሰቀላ፡** Gad. T. H. (In lingua Amharica *domus regiae*, longioris structurae, aliaeque domus magnae et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. **መሳቅል፡** (Joh. 19, 31) et **መስቀላት፡** (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux*, ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; **አስተርእዮቱ፡ለመስቀል፡** *manifestatio crucis* Sx. Mag. 10; **በዓለ፡መስቀል፡** *festum crucis (inventae)* Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso **በዓለ፡**) **በመስቀል፡**, **ዘመስቀል፡** ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: **ይንሣእ፡መስቀሎ፡ሞቱ፡** Matth. 16, 24. 10, 38; **ይጹር፡መስቀሎ፡ሞቱ፡** Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; **እምነት፡ዘመስቀል፡ክርስቶስ፡** (opp. paganismo) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator:* **አምላክ፡መስቀላዊ፡** (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቁል፡ part. (quadriliteri **መስቀለ፡**), in formam crucis i. e. *decussatim positus, decussatus:* **ምስቁለ፡አእዳው፡** F. M. 26, 8; **ይገብር፡መንዲለ፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡** 31, 5.

ሰቅል፡, **ስቅል፡**, **ሰቅሎ፡**, **ሰቅሎስ፡**, **ሰቅሎን፡** n. prgr., sc. σίκλος (שֶׁקֶל) *siclus (didrachma);* pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ae.:* **ስቅል፡ዘ፡ሚዛን፡**; *aliud:* **ሰቅል፡ዘ፡፪ድሪም፡**

ሰቂማ፡ vel **ሳቂማ፡** Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σίκιμα vel Συχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ae.:* **ፄዋ፡ሰቂማ፡ምህርካ፡ብ፡ምርከ፡** *Rad. Abb.:* **ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡** In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio **ምህርካ፡** voci **ሰቂማ፡** substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. **ሰቈረ፡** I, 1 [vicina sunt צָקַר דָּקַר et נָקַר **ነቈረ፡**, a radice primaria קוּר propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet **ሰኰረ፡**] Subj. **ይስቊር፡**, *perforare, terebrare, perfodere:* **ትሰቊር፡እንፎ፡በኀርወት፡** Job 40, 21; **እዝኖ፡በመስፌ፡** Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; **ይሰቊሩ፡** (v. **ይሰኵሩ፡**) **እንፈኪ፡** Hez. 23, 25; Herm. p. 44[a]; **ሰቈሩ፡ውስተ፡ሰሌዳሃ፡** 4 Reg. 12, 9; **ለጽሙማን፡ሰቈረ፡** (**ክርስቶስ፡**) **እዘኒሆሙ፡ከመ፡ይስምዑ፡** Clem. f. 233; **ዘያንጠበጥብ፡እምላዕሉ፡ይሰቊራ፡ለእብን፡** Herm. p. 44; **ለአእባን፡ኢይከል፡ይስቊሮሙ፡ማይ፡** Jsp. p. 364; **ሰቊሮ፡አረፍተ፡** Hez. 12, 12; fures **ይሰቊሩ፡አብያተ፡** Jsp. p. 343; **ሰቈረት፡መስኮተ፡ንእስተ፡** (**ውስተ፡አረፍት፡**) Sx. Ter 24; **ኢይሰቊሮ፡ቀስተ፡ብርት፡** Job 41, 19.

ተሰቊረ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi,* M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; **በእንዚዝ፡በትር፡ተሰቊረ፡እዴሁ፡** Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. **ናላ፡**).

ስቁር፡ part. *perforatus, perterebratus:* **ጸሕብ፡ስቁር፡** Sir. 21, 14; **ጽዕድ፡ስቊርት፡** Prov. 23, 27; **እብን፡ስቁር፡** Sx. Masc. 1 Enc.; **ዕቊር፡ስቁር፡** Hagg. 1, 6.

ስቊረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen:* **ረከብኩ፡ስቊረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; **ስቊረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; **ሶበ፡እብእ፡መራኁት፡ውስተ፡ስቊረቱ፡ለሣጹን፡ተርኅወ፡ፍጡነ፡** Sx. Sen. 12; (Christus ait:) **ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ስቊረተ፡እዴየ፡** Kid. f. 34. 3) *cavum, caverna:* **ስቊረተ፡ኰኵሕ፡** Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. **ንቅዐት፡**); 29, 17. — *Voc. Ae.:* **ስቊረት፡ዘ፡ብስዕ፡**

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava* vel *excavata;* in specie usurpatur de *arca* vel *navi Noae* Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; **መስቀረ፡ዕፅ፡** Org. 3. — *Voc. Ae.:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ኖኅ፡**; *aliud:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ዘጽላት፡ወአብላቅሂ፡ይ፡**

II. **ሰቈረ፡** (etiam **ሰኰረ፡**) videtur i. q. سقر *afflixit ardore* sol alqm et سجر *accendit, igne fervefecit.*

ተሰቊረ፡ III, 1 *igne accenso fervefieri:* **አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቈር፡** (v. **ይሰኰር፡**) **ጽሕርቱ፡** ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ Hez. 24, 11.

እስቆረረ፡ quadrl. II, passim **እስቈረረ፡** [quod praefixo **እስ፡** causativo e **ቈረረ፡** *frigidum esse* propagatum putaveris; sed rectius cum שְׁעַרוּר comparandum videtur; vid. etiam Hupfeld exerc. Ae. p. 32] Impf. et Subj. **ያስቆርር፡**, passim **ያስቈርር፡**; *abhorrere, abominari, detestari*, βδελύσσεσϑαι, c. Acc. rei vel prs.: Gen. 26, 29. 43, 32. 46, 34; Ex. 1, 12; Lev. 11, 11 seq.; 20, 23; Deut. 23, 8; Kuf. 36; Ps. 5, 7. 55, 5. 105, 38. 106, 18; Job 9, 31. 17, 7. 19, 19. 30, 10; Sir. 1, 25. 13, 20. 16, 8; Am. 5, 10; Mich. 3, 9; Esth. 4, 17 apcr.; Judith 9, 4; Rom. 2, 22; **ጸሊአቶ፡ወእስቆርሮቶ፡** Jsp. p. 340; absol. (sine objecto): sacerdos si leprosus est, **ያስቆርሩ፡ ሕዝብ፡በእንተ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131.

ስቍሩር፡ part. *abominabilis, detestabilis:* **እከዓብ፡ንጉሥ፡ወብእሲቱ፡ስቍርርት፡** (sic pro **ስቍርርት፡**) Sx. Ter 6.

ሰቆራር፡, passim **ሰቈራር፡**, subst. *abominatio, abominandum* (*res abominanda*): Ex. 5, 21; Kuf. p. 81. 85; **ሰቆራረ፡ከንክሙ፡** Jes. 1, 14; **ሰቆራረ፡ገብሩ፡** 8, 11; Hos. 9 10; Thren. 1, 8; Prov. 6, 16; **ኢኮነ፡ሰቆራረ፡ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡** Did. 33.

መስቆርር፡ vel **መስቈርር፡** part. *abominandus, detestabilis:* **እሕላማት፡መስቆርርት፡** Phlx. 162.

ሰቈቈ፡ rad. inus.; שׁוּק et שָׁקַק *discursitavit, appetiit, avidus fuit*; شَاقَ VIII *desideravit, concupivit.*

ተሰቈቈ፡ III, 1 *appetere* vel *concupiscere* bona aliena; ea *intervertere*, c. c. Acc.: **ኢተሰቆቆ፡ንዋየከሙ፡** οὐκ ἐπεϑύμησα Act. 20, 33; οὐ κατενάρκησα 2 Cor. 11, 8; **ኀፍረት፡ተሰቍቆ፡ንዋየ፡ባዕድ፡** ἀφαίρεσις Sir. 41, 21; **ዘኢይሰቈቍ፡ንዋየ፡ባዕድ፡በዐመፃ፡** Clem. f. 86 (123). — *Voc. Ae.:* **ይሰቈቍ፡ዘ፡ይቃቃሕ፡**

አስተሳቈቈ፡ IV, 3, ut videtur: causative, Gad. Kar. (in loco obscuro).

እስቆቀወ፡ quinquel. II [vicina videntur **ሰከየ፡** (شَكَا) et شَجِيَ *anxius moestusque fuit;* vid. Dorn de psalt. Ae. p. 69; Hupfeld exerc. Ae. p. 31] Impf. et Subj. **ያስቆቅው፡** vel **ያስቆቁ፡**; *lamentari, plangere, ejulare, lessum facere, cantu lugubri deflere* (κόπτεσϑαι, ϑρηνεῖν): **እስቆቅዉ፡** λάβετε ϑρῆνον Jer. 9, 10. 30, 3; **እንዘ፡ያስቆቅዉ፡ወይገብሩ፡** Sap. 19, 3; Matth. 11, 17; **አዝማዲሆሙ፡እለ፡ይበክዩ፡ወያስቆቅዉ፡** Clem. f. 261; c. Acc. prs. Luc. 8, 52. 23, 27; **ያስቆቅዋክሙ፡** Jer. 9, 18; Hez. 8, 14. 19, 1. 26, 17. 28, 12. 32, 2. 16; c. Acc. lessi vel lamenti: **እስቆቀወ፡ከመዝ፡ሰቆቃወ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** Thren. 1 in tit.; Rel. Bar.; **እስቆቀዉ፡ሰቆቃወ፡** Mich. 2, 4. — *Voc. Ae.:* **ያስቆቁ፡ብ፡ይቃቃሉ፡**

ሰቆቃው፡ subst. *lamentatio, planctus, ejulatus, lessus, threnus:* **ሰቆቃወ፡ኤርምያስ፡ነቢይ፡** Thren. 1 in tit.; **ንሥኡ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡** Jer. 7, 29. 9. 20; Am. 5, 1. 16; Hez. 27, 2. 32, 16; Koh. 12, 5 var.; Sap. 18, 10; Matth. 2, 18.

መስቆቅው፡ part. *lamentans, ejulans, threnodus, plangens;* fem. *praefica:* (Noah erat) **መስቆቅው፡ወቍጹር፡** Gad. Ad. f. 147; **መስቆቅዋት፡** αἱ ϑρηνοῦσαι Jer. 9, 17; F. N. 36.

ሰቀየ፡ I, 1 [أَسْقَى ,הִשְׁקָה ,سَقَى] Subj. **ይስቊ፡** *rigare, irrigare*, c. Acc. Gen. 2, 6. 10; Deut. 11, 10; Ps. 103, 14; Jon. 4, 10; Hez. 17, 7; Koh. 2, 6; **እስቅያ፡ለገነት፡** Sir. 24, 31; **ሰብዐቱ፡መሳውር፡በዘ፡ይሰቅይዎ፡ለመኃትዊሃ፡** Zach. 4, 2; c. dupl. Acc.: **ንስቅዮን፡ማየ፡** Herm. p. 64; Ps. 35, 9; Enc. Teq. 29; trsl.; 1 Cor. 3, 6; (Christus) **ሰቀየኒ፡ማየ፡** (baptismo) Chr. ho. 20; *fluido implere:* **ይፈለፍል፡ነቅዕ፡ወይሰቊ፡ፈለገ፡ሰኪኖን፡** Joel 4, 18.

ተሰቅየ፡ III, 1 *rigari, irrigari* Job 8, 11; Hez. 17, 8 (πιαίνεται); Org.; c. **እምነ፡**, ut: **ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡** Hez. 32, 6; Deut. 11, 11; c. Acc. aquae: **ዘይሰቀይ፡ማየ፡** Hez. 31, 16; Deut. 11, 11; Herm. p. 51. 65.

ስቁይ፡ part. *irrigatus:* **ስቁይ፡እማይ፡** Job 11, 15 (gloss.).

ስቀየት፡ n. act., *irrigatio* Org. 3.

ሰቃዪ፡ n. ag. *rigator*, trsl. *potator:* **ሥሡዓን፡በላዕያን፡ወሰቃይያን፡ወሰከርያን፡** Macc. f. 9.

ምስቃይ፡ subst. *locus quo aqua continetur* (adaquando pecori), *aquarium* (fons, cisterna, al.): **ዘበቱ፡ምስቃይ፡ውስተ፡ምድር፡ይደልዎ፡ለረኪብ፡ፍኖት፡ኀበ፡በዊእ፡** F. N. 37.

መስቄ፡ vel **መስቄት፡** (Sing. nondum repertus), subst., Pl. **መሳቅይ፡**, *vas rigando* (infundendo) *inserviens:* (Mose conficienda curavit) **ቀናዲለ፡ወመሳቅየ፡መኃትወ፡ወመሳውረ፤ መሬናት፡** Kbr. Nag. n. 17 (vid. **ሰቀየ፡** Zach. 4, 2).

ሳቀየ፡ *affligere* vid. sub **ሣቀየ፡**

ሶበ፡ vel **ሶቤ፡** particula temporis; forma **ሶቤ፡** antiquitus usitatior erat, posthac **ሶበ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. **ሃ፡** forma **ሶቤ፡** semper conservata est. [Etymon perobscurum est. Qui eam (sicut إِذَا ,ثُمَّ ,אָז) e rad. pronominali propagatam statuunt, literam **በ** ex alia labiali transformatam, *ê* autem sicut in adv. **ይእዜ፡**, **እይቴ፡** al. exponendum judicaverint. Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884 **ሶበ፡**(**ሶብ፡**) primitus substantivum (collato arab. سَبَّةٌ) fuisse censuit.] 1) adv. *eo tempore, tunc, tum, illico, confestim, statim*, rarius absolute, ut: **ረኪበ፡መጽሐፈ፡ሶቤ፡** *literis inventis tunc* Sx. Mij. 6; Nah. 14 Enc.; Ps. 2, 5; vel in enuntiatione relativa: **እምአመ፡ነጸረ፡ሶቤ፡** *ex quo tempore conspexit* Enc.; saepius addito pronomine demonstr.: **ይእተ፡ሶቤ፡**(**ይእቲ፡ሶበ፡** rom.) τότε Matth. 7, 23. 9, 6; Kuf. p. 136; εὐϑέως Matth. 14, 31 rom.; **ሶበ፡ድኅረ፡ሞቱ፡**: *postquam mortui sunt* Lud. ex Enc.; vel pron. suff. **ሃ፡**, sc. **ሶቤሃ፡** τότε Job 2, 2. 33, 16; Jes. 28, 25. 58, 8—10. 60, 5; Jer. 22, 22; Dan. 2, 12. 4, 16. 7, 11; Prov. 3, 8; Asc. Jes. 7, 4. 8, 21; εἶτα τότε Job 33, 27; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Marc. 13, 11; **ወቀትር፡ሶቤሃ፡** Joh. 4, 6; εὐϑέως Marc. 11, 2; Matth. 14, 22. 21, 3; Job 2, 2; Asc. Jes. 9, 29. 41; ἐξαυτῆς Phil. 2, 23; παραχρῆμα Act. 12, 23; προσφάτως (*nuper*) Act. 18, 2; **ምዕረ፡እውሢእከ፡ሶቤሃ፡ፈጽም፡ቃለከ፡** Sir. 35, 8; ubi Graecus vocabulum respondens nullum habet Gen. 6, 3; Matth. 2, 14 al., **ለሶቤሃ፡** πρὸς καιρόν, *ad tempus* (exiguum) Luc. 8, 13; **እምሶቤሃ፡** *inde* (ab eo tempore), *protenus* Hen. 89, 20. 85, 4. 2) conj. **ሶበ፡** et **ሶቤ፡** (ut Matth. rom. 10, 23. 11, 23. 14, 22; Luc. 6, 22; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1 al.); 1) *temporalis* a) *quum, ut, ubi, postquam* (ὅτε, ὡς, ἡνίκα, Part.), c. Prf., Gen. 11, 31. 12, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28. 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum*, *cum*, *ut*; c. Impf., Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando* vel *simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jes. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: **ሶበ፡ ይትሌዐል፡ ሰማይ፡** Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro **እስከ፡ ሶበ፡** *usque dum*, *donec*, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. **እስከ፡**). d) *quamdiu*, *donec*, *dum* Ps. 38, 2; **ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሶበ፡ ርኢክዎ፡ ለመርዶክዮስ፡** Esth. 5, 13; ἡνίκα ἄν Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties*, *quando*, vel *si quando* (ὅταν, إذا) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Imprf., ut Job 6, 4; **ሶበ፡ ይልእክዎ፡** Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; **ሶበ፡ ትጸሊ፡** Sir. 7, 10. 14, 7; **ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ፡** 18, 21. 24; **ሶበ፡ ይሥሕቅ፡ አብድ፡** 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso **በ፡** significat: *est quando*, ut: **በ፡ ሶበ፡ ይብል፡** ποτὲ μὲν ἐρεῖ Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis* a) *si* in conditione simplice (ὅταν, ἐάν, εἰ): Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; **ሶበ፡ ጻድቅ፡ እምዕፁብ፡ ይድኅን፡ ረሲዕ፡ በአይቴ፡ ያስተርኢ፡** Prov. 11, 31; **ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; **ሶበ፡ አንተ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ ሰብአ፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሎ፡** Sir. 28, 3; sed hic particulae usus rarior est. b) creberrime: *si* c. Subj. (לוּ, لَوْ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula **እመ፡** vel **እም፡** ἄν notari solet (ut: **ሶበ፡ ነገርከኒ፡ እምፈነውኩከ፡** Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi **ሶበ፡** nonnumquam suffixa particula **ሁ፡** intenditur, ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚ"፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13; Matth. 24, 43. 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at **ሶበ፡ ታአምርኑ፡** εἰ ἔγνως; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionali, cujus apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasis **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢ፡** *si non*, ut: **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢኮንከ፡ ብእሴ፡ ልሂቀ፡ አንተ፡ እምጸአልኩከ፡ ወእምሠሐቁ፡ ላዕሌከ፡** Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosi: **ሶበ፡ (ዝንቱ፡) ተገብረ፡ እምለብሱ፡** *si* (*hoc*) *factum esset*, *induissent* Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21; **ሶበ፡ ፈቀድኪ፡ መንፈቀ፡ መንግሥትየ፡ እምወሀብኩኪ፡** *si rogares*—*darem* Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: **እምኀየሰነ፡ ሶበ፡ ኢነሐውር፡** *melius esset nobis*, *si nobis non eundum esset* 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: **ሶበሁ፡ ሰብእ፡ ውእቱ፡ እምሖርነ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ዐውድ፡** Job 9, 32; **ሶበሁ፡ ብየ፡ ኀይል፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡** 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (לוּ, εἰ), c. Prf. **ሶበ፡ ሞትነ፡** ὄφελον ἀπεϑάνομεν Ex. 16, 3; εἰ Jos. 7, 7; **ሶበ፡ ኢተወለድኩ፡** Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Imprf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብለ፡ I, 1 [سبل IV et سَنْبَلَ id.] *spicas emittere*: **ሰገም፡ እንበለ፡ ይሰብል፡** Ex. 9, 31.

አሰበለ፡ II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: **ለአሰብሎ፡ ሠዊት፡** (ventis tribuitur) Org. 1.

ስቡል፡ part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብል፡ subst., m. et fem., [שִׁבֹּלֶת ܫܒܠܬܐ سُنْبُل], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): στάχυς Marc. 4, 28; **ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረፁ፡ እም፩ብርዕ፡** Jsp. p. 341; **ሰብሉ፡ ይከውን፡ ውስቴታ፡ ፴ኅጠተ፡** Phlx. 4; **ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል፡** Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De *botro* acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: **እምሰብላ፡** *e botro ejus*" (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.*: **ሰብል፡ ዘ፡ ብቋያ፡ ወቦ፡ እሸት፡**; *aliud*: **ሰብል፡ ዘ፡ ዝርዝር፡**

ስብለት፡ n. act. *spicatio*, *spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበልት፡ subst. 1) *spicae emissae*, *spicarum emissio*: **ዐዘቅት፡ ዘእንበለ፡ ማይ፡ ደመና፡ ዘእንበለ፡ ዝናም፡ ፤ሠዊት፡ ዘእንበለ፡ መስበልት፡** M. M. f. 31 (exspectaveris **መስ"፡ ዘ"፡ ሠ"፡**); segetes **አልበሙ፡ ኅጠተ፡ ለመስበልቶሙ፡** M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens*: **ኵሉ፡ መስተገብረ፡ ገራውህ፡ ሐጸረ፡ አስዋከ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡** M. M. f. 290.

ሰንብል፡ subst. [سُنْبُلَة] *spica*; collective: **ቀዳሚሁ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስክለ፡ ወይን፡ ወናሁ፡ ተፀርዐ፡ ሰንብል፡ ወተረፈ፡ ወይን፡** F. M. 26, 2.

ሰንቢል፡ subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. **ሰንበልት፡**): **አኮኑ፡ ለእለ፡ ይተልዉ፡ አሰረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡** Prov. 23, 30. — Amh. **ሰንቡል፡**

ሰንቡል፡ subst., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ከልበኔ፡ ወሰንቡል፡** Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበልት፡ subst., plerumque m., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ሰንበልት፡ ቅድው፡** Hen. 32, 1; **ሰንበልት፡ ምዑዝ፡** III Sal. Mar. 1; Enc.; in Kuf. p. 64 **ሰንበልት፡** a **ናርዶስ፡** distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) **ሰንበልት፡** sicut chald. שׁוּבְלָא onychi marino (שְׁחֵלֶת) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.*: **ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ሰንቡልሂ፡ ይ፡**

ሰንቡላ፡, etiam **አሰንብላህ፡** i. e. اَلسُّنْبُلَة, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Untersuchungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ፡ *pinguescere* vid. sub **ሠብሐ፡**

ሰብሐ፡ I, 2 [שָׁבַח ܫܰܒܰܚ سَبَّحَ I et II; proprie: *dilatare*, *expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 27], 1) *laudare*, *magnificare*, *celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., αἰνεῖν: **እመ፡ ትክል፡ ሰብሖቶ፡** Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; **ሰብሑ፡** αἴνεσις Ps. 146, 1; δοξάζειν Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; **ሶበ፡ ትሴብሕዎ፡** ἐν ἐξομολογήσει Sir. 39, 15; ὑμνεῖν Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ᾄδειν Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere*, *hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; **ይሴብሑ፡ ወያነቡ፡** ὑμνῳδοῦντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: **ሰብሑ፡ ማሕሌቶ፡** Sir. 39, 14; c. **ለ፡** pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: **ሰብሕዎ፡ ለእግዚ ፡ ስብሓተ፡**

ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) alicui ስብሓተ፡ tribuere i. e. *laudabilem* vel *magnificum reddere*, *laudes* alcjs *amplificare*, in specie: *clarificare* (verklären), c. Acc. rei vel prs.: ሰብሖ፡ለምሕረትከ፡ θαυμάστωσον Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *laudari, magnificari, celebrari* laudibus, hymnis al.: ይሴባሕ፡ስምየ፡በውስተ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Mal. 1, 11; ጥበብ፡በፍናዋት፡ትሴባሕ፡ ὑμνεῖται Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; ከመ፡አቡክሙ፡ዘበሰማያት፡ይሰባሕ፡ Kid. f. 5. 2) *magnificum, laudabilem se praestare, laudes suas manifestare, glorificari*: ይሴባሕ፡በርትዕ፡አምላክ፡ Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. c. በ፡ ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (ἐνδοξάζεσθαι): ተሰቢሕየ፡በፈርዖን፡ Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (θαυμαστοῦσθαι); vel c. በላዕለ፡, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. በኀበ፡, ut: ተሰባሕከ፡በኀቤሆሙ፡ Sir. 33, 4; passive: ይሴባሕ፡ቤተ፡ጸሎትየ፡ Jes. 60, 7; ከመ፡ትሰባሕ፡ሕይወትየ፡ Job 33, 30; ተሰብሐ፡ሰበ፡አንሥአ፡እደዊሁ፡ Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore (nimbo) circumfusum esse*, in spec. *clarificari*: ተሰብሐ፡ሕብረ፡ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo: Joh. 7, 39. 12, 16. 23. 28. 13, 31.

ስቡሕ፡ part. 1) *laudatus, laudabilis, celebratus*: Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. ስቡሐ፡ in Cantico Mosis in Psalmorum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali: ቅዱስ፡ወስቡሕ፡ለእግዚ"፡ αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ Lev. 19, 24. 27, 21. 2) *gloriosus, magnificus, splendidus, praeclarus*, Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; ቃል፡ስቡሕ፡ λόγοι ἔνδοξοι Prov. 25, 27; ፍሥሓ፡ስብሕት፡ 1 Petr. 1, 8; መንክር፡ወዐቢይ፡ወስቡሕ፡ Hen. 34, 1; ስቡሕ፡ክፍልክሙ፡ 58, 2; ምድር፡ሐዋዝ፡ወስብሕት፡ 89,40; ስቡሕ፡ራእዮሙ፡ 24, 2; (ዕበዮሙ፡)ስቡሓን፡ 32, 3. 3) *lucidus, splendidus, clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሒ፡ n. ag. *laudator, celebrans, glorificans*: ይንእስ፡ሰባሒ፡እምተሰባሒ፡ Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (፬እንስሳ፡ሰማያውያን፡)ሰባሕያን፡ወመተንብላን፡ Mavâs. n. 14. 20; angeli ሰባሕያን፡ዘእንበለ፡ሀኬት፡ Org. 2.

ሰባሔ፡ subst., Pl. ሰባሔያት፡ et ሰባሕያት፡ *laudatio, laudes, hymnus*: Ex. 15, 1; አብዝኁ፡ሰባሔሁ፡ Jsp. p. 275; ርኢ፡ሰባሔሆሙ፡ለእግዚ"፡ *vide quomodo Deum magnificent* Phlx. 195; ወሀበት፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወሰባሔ፡ Kuf. 25; ዘምሩ፡በአልባቢክሙ፡ዝማሬያተ፡ወሰባሔያተ፡ F. M. 32, 7; ሰባሕያት፡ Org. 1.

ስብሐት፡ vel ስብሓት፡ subst., m. et fem., Pl. ስብሓታት፡ 1) *laudatio, cantatio laudis*, αἶνεσις: አዕበይዎ፡(ለእግዚ"፡)በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; ቃለ፡ስብሐት፡ 51, 3; መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ 2 Par. 29, 31; Sir. 32, 4; ስብሐተ፡ወዘምር፡ Clem. f. 12; ኢያረሙ፡እምስብሐቲነ፡ (ait Deus Trinus) f. 49; ጸሎተ፡ዕንባቆም፡ምስለ፡ስብሐተ፡እግዚ"፡ μετ' ᾠδῆς Hab. 3 in tit.; በማሕሌት፡በስብሐት፡መዝሙር፡ 2 Par. 7, 6; መላእክተ፡ስብሓታት፡ Asc. Jes. 6, 13; ስብሐተ፡ነግህ፡ vel ጽባሕ፡ appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus, laudes*: ሀቡ፡ስብሐተ፡ለእግዚ"፡ Jer. 13, 16; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formula doxologica: ሎቱ፡ስብሐት፡ Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam partem: *gloriae cupiditas*, ut: ሰይጣን፡ስብሓት፡ Phlx. 56. 3) *hymnus, canticum (laudativum)*: Judith 15, 14; ሰብሕዎ፡ለእግዚ"፡ስብሐተ፡ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.). 4) *gloria, magnificentia, splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; ስብሓተ፡ብርሃን፡በቀስተ፡ደመና፡ Sir. 50, 7; በስብሐተ፡ሞቱ፡ Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie: *gloria, majestas, splendor Dei* (δόξα) Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; እምስብሓተ፡ኀይሉ፡ 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur: αἱ ἀρεταὶ Jes. 42, 8. 43, 21; τὰ θαυμάσια αὐτοῦ Sir. 18, 6. 42, 17; τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ Jes. 12, 4; αἰνέσεις Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor, lux, claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሒ፡ n. ag. (III, 2) *laudatus*; vid. ሰባሒ፡

ስብሕና፡ subst. *majestas, splendor*: በስብሐናሁ፡ (legas: በስብሕናሁ፡ vel በስብሐቲሁ፡) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ፡ I, 1 [ثَبَرَ ܬܒܰܪ שָׁבַר; coll. መዝበረ፡ sub ዘበረ፡] Subj. ይስብር፡ 1) *frangere, confringere, effringere, perfringere*, baculum Sir. 32, 23; ብርዐ፡ቅጥቁጠ፡ኢይሰብር፡ Jes. 42, 3; catenam, vincula Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; ollam Lev. 6, 21; arcum Ps. 45, 9; jugum Jer. 35, 4; ossa Ex. 12, 46; Kuf. 49; ልሳን፡ድክምት፡ትሰብር፡አዕጽምተ፡ Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; dentes Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; caput: ስብሮሙ፡አርእስቲሆሙ፡ Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; cornua Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; fores, januam Gen. 19, 9; Kuf. 39; እሰብር፡አናቅጸ፡ብርት፡ Jes. 45, 2; fures እለ፡ይሰብሩ፡ቍልፋተ፡ F. N. 49; አዘዘ፡ይስብሩ፡ቍያጺሁ፡ Sx. Nah. 25; ሰበሮ፡ለብእሲ፡ *fregit virum* (sc. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere, debilitare; frangere* (animum aegritudine): ሐዘኑ፡ለልብ፡ይሰብሮ፡ለኀይል፡ κάμψει ἰσχύν Sir. 38, 18; ይሰብር፡ቀራንብተ፡በድቃስ፡ *debilitat palpebras sopore* Lud. ex Org.; ለምንት፡ትሰብሩኒ፡ልብየ፡ Act. 21, 13; *devirginare* διαπαρθενεύειν ሰበርዎን፡ Hez. 23, 3. 8.

ሰበረ፡ I, 2 intens., *perfringere, diffringere*: ምስሊሆሙ፡ትሴብሩ፡ Ex. 34, 13; ይሴብሮ፡እምኀበ፡ክነፊሁ፡ (ἐκκλάσει) Lev. 1, 17.

አስበረ፡ II, 1 *clade afficere, profligare*: ወአስበርዎሙ፡ወጕዩ፡ 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ፡ III, 1 1) *frangi, confringi, effringi, perfringi*; de olla ለሊሃ፡ትሰብር፡ Sir. 13, 2; baculo 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; arcu Jer. 28, 56; malleo እድ፡ተቀጥቀጠት፡ወተሰብረት፡ 27, 23; cornu 31, 25; spina dorsi 1 Reg. 4, 18; arbore Hez. 19, 12; munimentis: ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡ Jes. 23, 14; hominibus διεσχίσθησαν Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio, fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; በተሰብሮ፡ቍይጽ፡ Enc. Jac. 21. b) de *naufragio*, 2 Cor. 11, 25 rom.; ተመንደበ፡ሐመርሙ፡ከመ፡ይሰበር፡ Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari, clade affici* (in bello): Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; ተሰብሩ፡ሕዝብ፡በቅድመ፡ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስቡር፡ part. 1) *fractus, confractus, effractus* Jud. 6, 28; ማዕጸ፡ስቡር፡ Kuf. 39; ዘስቡር፡እግሩ፡ Lev. 21, 19; ስቡር፡ cujus membrum vel crus fractum est 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χωλός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ስብር፡ subst., Pl. **ስብራት፡** *fragmentum:* **ስብራተ፡ ማህው፡ በላዕት፡** Sir. 43, 19.

ስብረት፡ n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio:* **ሰበራ፡ (ለበትር፡) ፪ስብረተ፡ ወክነት፡ ፫በትረ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; **ሀኮል፡ ወኪደት፡ ወስብረት፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** Jes. 22, 5; **ስብረተ፡ ልብ፡** *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ስባር፡ subst., Pl. **ስባራት፡**, *fragmentum, frustum, rudus:* **ስባረ፡ ማሕረጽ፡** Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; **ስባረ፡ እኂል፡ ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **ስባራት፡** 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባሪ፡ n. ag. *fractor, confringens,* Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; **ከይሲ፡ አው፡ አርዌ፡ ሰባሪ፡** *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር፡ subst. *instrumentum quo ossa franguntur;* inter alia tormentorum instrumenta enumerantur **መስብረ፡ ርእስ፡** et **መስብረ፡ ብረክ፡** Sx. Ter 15.

ሰብሳብ፡ *matrimonium* vid. sub **ወሰበ፡**

ሳቤቅ፡ n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. סְבַךְ *dumetum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; **ዕፀ፡ ሳቤቅ፡ አንተ፡ ወለደት፡ በግዐ፡** Lud. e V. S.

I. **ሰበበ፡** I, 1 *fundi, infundi* [ضَبَّ صَبَّ]: **ወይኃሪታ፡ ከመ፡ ንስከተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ትሰፍሕ፡ ወከመ፡ ዘእምቃግስት፡ ይሰብበ፡ ሕምዙ፡** διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός Prov. 23, 32.

II. **ሰበበ፡** rad. inus., ut videtur e. q. סָבַב *circumivit, circumdedit.* Hinc

አስበብ፡ subst., forma Plur., Pl. Pl. **አሳብብ፡** *excubiae, excubitores, stationes:* **አንቅህዎሙ፡ ለአስበቢሃ፡** ἐγείρατε φυλακάς (var. **አንሥኡ፡ አክበቢሃ፡**) Jer. 28, 12; **ወዕደውሰ፡ እለ፡ አስበብ፡** (v. **አሳብብ፡**) **ኵሎሙ፡ በቅድመ፡ አብያቲሆሙ፡ ይቢቱ፡ ወያጽንዑ፡ ዐቂበ፡** 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ae.:* **አስበብ፡ ዘ፡ ደሰኛ ።**

ሰበን፡ n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum,* linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. סַבְנִיתָא), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara (lintea),* κίδαρις: **ደዩ፡ ሰበነ፡ ንጹሐ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡** Zach. 3, 5; **ሰበን፡ ዘዐሪ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ርእሶሙ፡** Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; **ሰበኖሙ፡ ይኩን፡ ፲በእመት፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.:* **ሰበን፡ ዘ፡ መጠምጠምያ፡**; *aliud:* **ሰበን፡ ዘ፡ ከሎታ፡ መጠምያሂ።**

ሰብእ፡ subst., m., sing. et coll. [huic voci comparare solent etymologi nomina propria שְׁבָא et סְבָא; amh. **ሰብ፡** et **ሰው፡**] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5, 15. 6, 5; Ps. 21, 6; **እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ክፍሎ፡ ዕፄ፡** Sir. 10, 11. 8, 6. 11, 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; **ኵሉ፡ ሰብእ፡** ἕκαστος Sir. 16, 14; **ሐሳዊ፡ ሰብእ፡** 20, 26; **ሰብእ፡ ነብቢ፡** 8 3 *vir* Joh. 7 22 Matth. 14, 21. Coll., ut: **በኀበ፡ እግዚ"፡ ወበኀበ፡ ሰብእ፡** Sir. 45, 1; **ሰብእ፡ ወእንስሳ፡** Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; **እሉ፡ ሰብእ፡** Gen. 43, 16; **ሰብእ፡ ኖሎት፡** 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; **አንትሙ፡ ሰብእ፡ አንትሙ፡** Job 12, 2; **ዐበይት፡ ሰብእ፡** Sir. 8, 1; **ሰብእ፡ ምእመናን፡** Jes. 8, 2; **ብዙኅ፡ ሰብእ፡** 43, 4; **ፈጠርክዋ፡ ለምድር፡ ወሰብእ፡ ዲቤሃ፡** 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες **ምስለ፡ ሰብእሙ፡** Jer. 47, 9; **፲ሰብእ፡ ምስሌሁ፡** 48, 1; **እምነ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡** ἐκ πάσης σαρκός Sir. 45, 4; ὄχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πλῆθος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati:* **ሰብአ፡ ቤቱ፡** Gen. 35, 2; **ሰብአ፡ ቤተ፡ አቡሁ፡** 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; **ኵሉ፡ ሰብኡ፡** παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς **ሰብኡ፡** 1 Esr. 3, 1; **ሰብእ፡** οἱ παρ' αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; **ሰብአ፡ ሃይማኖት፡** οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei:* **ሰብአ፡ ሀገር፡** Jes. 6, 11; Judith 13, 12; **ሰብአ፡ ሀገርየ፡** 4 Esr. 9, 44. 10, 3; **ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይሜህሮሙ፡ ጥበበ፡ ለሰብኡ፡** Sir. 37, 23; **ሰብአ፡ ብሔር፡** αὐτόχθων Jer. 14, 8; **ሰብአ፡ ብሔሮሙ፡** πολῖται αὐτῶν 36, 23; **ሰብአ፡ ብሔርከ፡** σὸς πολίτης Prov. 24, 43; **ሰብአ፡ ሀገር፡** πολῖται 11, 12; formandis patronymicis: **ሰብአ፡ ይሁዳ፡** Jer. 42, 13; **ሰብአ፡ ጢሮስ፡** Ps. 82, 6; **ሰ"፡ ባቢሎን፡** Dan. ap. 13, 3; **ሰ"፡ ጌት፡** Mich. 1, 10; **ሰ"፡ ግብጽ፡** Gen. 46, 34; **ሰ"፡ ሮሜ፡** Act. 16, 21; **ሰብአ፡ ቆሮንቶስ፡** 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: **ሰብአ፡ ዐይን፡** σκοπός vel σκοποί *speculator* Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; **ሰብአ፡ ሐጽ፡** τοξόται *sagittarii* Jes. 21, 15; Judith 2, 15; **ሰብአ፡ ሐጽ፡ ወሰብአ፡ ኵናት፡** Hez. 23, 34; **ሰ"፡ አፍራስ፡** *equites* Jer. 4, 29; Judith 2, 15; **ሰ"፡ ሰረገላት፡** 7, 20; 2 Reg. 8, 4; **ሰ"፡ ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; **ሰብአ፡ ሕግ፡** *legis periti* Chr. Ax.; **ሰ"፡ ዜና፡** εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; **ሰብአ፡ አዝያጋር፡** *auctores tabularum astronomicarum* Abush. 11.

ሰብአዊ፡ adj. rel. *humanus:* **መፍትው፡ እንከ፡ ይሰመይ፡ ሰብአዊ፡ ወአኮ፡ ሰብእ፡** (ἀνθρώπειος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; **ግብር፡ ሰብአዊ፡** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. **መልክእ፡**); **አእምሮትከ፡ ሰብአዊት፡** Phlx. 82. 234 (vid. **ውሳጣዊ፡**).

ሰብአት፡ vel **ሰብአት፡** subst. *cognatio* i. e. *cognati:* **ሰብአቲሁ፡** Lev. 45, 47—49, vid. **ሰብእ፡** sub nr. a.

ሰብእና፡ subst. 1) *humanitas, natura humana:* **ሰበ፡ ተግህደ፡ ሰብእናሁ፡** (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem — non Deum — esse) Clem. f. 36; monachi **በጾም፡ ወበጸሎት፡ ሰብእናሆሙ፡ ቀተሉ፡** Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona;* „adhibetur in communi sermone, cum quis de semet ipso loquitur, ut: **ሰብእናየ፡ ዚአየ፡ እሙር፡** *persona mea nota est*" (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብአ፡ III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; **ተሠገወ፡ ወተሰብአ፡** Cyr. c. Pall. f. 68; **ተሠገወ፡ ወተሰብአ፡ እምድንግል፡** Did. 12; **ተሰብአ፡ እግርያም፡** Clem. f. 106; **ውእቱ፡ ይቤለኒ፡ ከመ፡ ቃሉ፡ ይሰብእ፡ በደኃሪ፡ መዋዕል፡** f. 13; Lit. 158, 4; Mavâs. n. 65; Inf. **ተሰብኦ፡** Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ስቡእ፡ part. *homo factus; qui humanam naturam assumsit:* (hic haereticus est) **ሰይጣን፡ ሥጋው፡ ወጋኔን፡ ስቡእ፡** M. M. f. 71. 350.

ትስብእት፡ subst. 1) *assumtio naturae humanae* (ἐνανθρώπησις): **ትስብእቱ፡ለዋሕድ፡** Cyr. ad Th. f. 7; Chrys.; Did. 39; al. 2) *natura humana, humanitas:* **መለኮት፡ወትስብእት፡** θεότης καὶ ἀνθρωπότης Cyr. ad Th. f. 15; **አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል፡ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡** ibid.; Cyr. c. Pall. f. 77; Lit. 158, 4. 166, 4; M. M. f. 2. 3.

ትሰብኤ፡ et **ትሰባኤ፡** (sec. Lud.) subst. *humana natura:* asseclae Pauli Samosateni **ዕሬቀ፡እመለኮት፡ረሰዩ፡ትሰብኤ፡** Sx. Teq. 19 Enc. (ubi in *ae* rhythmus finalis est).

I. **ሰበከ፡** I, 1 [i. q. سَبَكَ; vicina sunt סוּךְ, נָסַךְ; سَفَحَ ספח, شفك سَفَكَ, nec non יָצַק, צוק] Subj. **ይስብክ፡** *fundere, conflare, (liquefacere)*, χωνεύειν, c. acc. metalli Jud. 17, 4; 4 Reg. 22, 9; 2 Par. 34, 17; Hez. 22, 20; Mal. 3, 3; Jes. 40, 19; Jer. 10, 3. 14; c. acc. operis fusilis Ex. 26, 37. 38, 3; 3 Reg. 7, 3. 33; 2 Par. 4, 3. 17; trsl.: **ሐሰተ፡ሰበኩ፡** Jer. 28, 17.

ተሰብከ፡ III, 1 *fundi, conflari, (liquefieri)*: **ከመ፡ይሰበክ፡ብሩር፡** Hez. 22, 22; **ወትሰበኩ፡** 22, 21; **ሶበ፡ይሰበኩ፡** Ep. Jer. 23.

ስቡክ፡ part. *fusus* vel *conflatus* (ex metallo): 2 Par. 4, 2; **ባሕር፡ስብክት፡** 4, 4.

ስብከት፡ n. act. *fusio, conflatura* Ex. 39, 4; 2 Par. 4, 2 var.

ሰባኪ፡ n. ag. *fusor*, **ሰባኬ፡ብሩር፡** Chr. Ta. 5.

ስብክ፡ subst., m. et fem., Pl. **ስብከዋት፡** (Kuf. p. 46), opus e metallo *fusum, fusile:* **ላህመ፡ስብክ፡** Ex. 32, 4; Act. 7, 41 rom.; **አማልክተ፡ዘስብክ፡** Lev. 19, 4; 2 Esr. 19, 18; χωνευτά 3 Reg. 7, 4. 19; **ዘኀጺን፡ስብክ፡** σίδηρος χυτός Job 40, 13; **ስብክ፡ወርቅ፡ግቡር፡በአምሳለ፡ዕፅ፡** *arbor ex auro conflata* Jsp. p. 312; in specie: *statua fusilis* Deut. 9, 12. 27, 15; Jud. 17, 3; 4 Reg. 17, 16; collective: Nah. 1, 14; **ስብክየ፡አዘዙኒ፡** Jes. 48, 5. — *Voc. Ae.:* **ስብክ፡ዘየተሰራ፡ጣዖት፡**

መስብክ፡ et **መስብክት፡** (etiam **መስበክ፡** et **መስበክት፡** Lud.), Pl. **መሳብክት፡**, subst., *hydria*, ὑδρία Koh. 12, 6; Jud. 7, 16 seq.; Joh. 2, 6. 7; Lit. Cyr.; **መሳብክተ፡ማይ፡ወይን፡ክን፡** Mavâs. f. 49; 3 Reg. 18, 34; ὑδρίσκη *cadus* **መሳብክት፡ሐዲስ፡** 4 Reg. 2, 20. — *Voc. Ae.:* **መሳብክት፡ዘጋኖች፡**

ምስበክ፡, etiam **መስብክ፡** et **መስበክ፡**, subst., Pl. **መሳብክት፡**, *officina fusorum, fornax aeraria, catinus liquatorius:* **እለ፡ሰበክዎሙ፡ለአልህምት፡በውስተ፡ምስበክ፡** 2 Par. 4, 3: **እምነ፡መሳብክተ፡** (Lud.: **መስበክት፡**) **ኀጺን፡** ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου 3 Reg. 8, 51; **በመሳብክቲሁ፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡ፈተኖሙ፡ለቅዱሳን፡** Mavâs. n. 24; **ይሰበኩ፡በመስበኩ፡** (var. **በመስብኩ፡**) יְצֻקִים בִּיצֻקֹתוֹ 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24).

II. **ሰበከ፡** I, 1 [non ad **ሰብሐ፡** *laudare*, sed ad radices צוח صاح שׁוע **ጸውዐ፡** צעק et זעק صخب referendum videtur] Subj. **ይስብክ፡** 1) *vociferari, exclamare, proclamare, praeconio edicere, praedicare, pronuntiare:* **ስብኩ፡ዐቢየ፡** κεκράξατε μέγα Jer. 4, 5; **ስብኩ፡ሎሙ፡** (var. **ሰበኩ፡**) καλέσατε αὐτούς Thren. 4, 15; κηρύσσειν Ex. 36, 6; Joel 2, 1; **ሰበከ፡ቅድሜሁ፡** Kuf. 40; c. Acc. rei **ስብኩ፡ምሕልላ፡** Joel 1, 14; διαβοᾶν Lev. 25, 10; καλεῖν **ሰበኩ፡ጾመ፡** 2 Esr. 8, 21; **ጥበበ፡ስብክ፡** Prov. 8, 1; c. **ለ፡** prs. *alicui* 1 Reg. 23, 8 (παρήγγειλε); **ትሰብክ፡ሎሙ፡** ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς Judith 2, 7; vel *de aliquo:* **ሰበከ፡ሎቱ፡ከመ፡** περὶ αὐτοῦ Dan. 5, 29; **ይስብክ፡ሎቱ፡ዐዋዲ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 9. 11. 2) In specie: *annuntiare* vel *praedicare* verbum Dei, evangelium; absol. vel c. Acc. rei: Jer. 2, 1; **ይሰብኩ፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Mich. 3, 5; **ስብክ፡ሎሙ፡** Jon. 1, 2; **እስብክ፡ግዕዛነ፡ለፂውዋን፡** Jes. 61, 1; **በከመ፡ሰበከ፡ነቢያት፡** Clem. f. 106; **አቅደሙ፡ሰቢክ፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ክርስቶስ፡** Deg.; Matth. 3, 1. 4, 17. 23. 9, 35. 10, 27; Marc. 1, 7. 38. 39; 1 Petr. 3, 19; Phil. 1, 15; Rom. 10, 14; εὐαγγελίζειν Apoc. 14, 6; Luc. 9, 6; in libris ex Arabico translatis etiam cum **በ፡** rei: **ሰበከ፡በሀየ፡በወንጌለ፡ኢየሱስ፡** Sx. Mag. 11; Sen. 27; etiam Rom. 16, 25 Platt. 3) sec. Ludolfum: *obtestari* alqm: **አምሕለከ፡ወእሰብከከ፡** *adjuro te et obtestor*, sic passim in Ssal. Req.

ተሰብከ፡ III, 1 *praedicari:* **ይሰበክ፡ዝወንጌል፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Col. 1, 23; Tit. 1, 3 rom.; **ጥበብ፡ትሰበክ፡** Prov. 1, 21; Cyr.; **ክርስቶስ፡በሐዋርያት፡ተሰብከ፡** Kid. f. 13; Deg.

ስብከት፡ n. act. et subst. 1) *proclamatio, praeconium, praedicatio*, (verbi Dei, Evangelii): **በነዋኅ፡ስብከት፡** μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος Prov. 9, 3; **ስብክ፡ሎሙ፡በከመ፡ዘቀዲሙ፡ስብከት፡** Jon. 3, 2; Matth. 12, 41; Rom. 16, 25 Platt; Tit. 1, 3 Platt; 2 Tim. 4, 17; **ስብከት፡ዘኢየሱስ፡** (de Jesu) Cyr. d. r. f. f. 61; **ንስማዕ፡ስብከተ፡ትንሣኤሁ፡** Did. 12; Clem. f. 46. 92. 2) **በዓለ፡ስብከት፡** vel **ስብከተ፡ጌና፡** est nomen *festi* ecclesiae Abyssinicae, sc. introitus jejunii adventus; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 11. XXX, 1, 18; Lud. comm. hist. p. 386; Scalig. emend. temp. p. 677. 703.

ሰባኪ፡ n. ag. *praedicator:* **በአፈ፲ወ፭ነቢያት፡ሰባኪያን፡** Genz. f. 116; Lit. 161, 3; **ሰባክያን፡** Phlx. 41; **ከነ፡ሐዋርያ፡ወሰባኬ፡ወንጌል፡** Did. 10; **ዮሐንስ፡ሰባኬ፡ጥምቀት፡** Mavâs. nr. 55; **ሰባኬ፡ምጽአተ፡ክርስቶስ፡** Sx. Tachs. 22 Enc.; Cyr.; Deg.

ሰብዐ፡ I, 2 *septem* vel *septies* vel *septuplum facere:* **በስመ፡አብ፡ዘይሴብዖን፡ለምዕዋደ፡ሰንበታት፡ከመ፡ይኩና፡ለኩሉ፡መዋዕል፡ወለፍጻሜ፡ኢዮቤልዎሳት፡** M. M. f. 347.

ተሰብዐ፡ III, 2 pass.; Inf. **ተሰብዖት፡** Kuf. in tit.

ሰብዑ፡ nom. numerale, plerumque femininis junctum [שֶׁבַע سبع] *septem*, ejus character est **፯**; Gen. 21, 28—30; Ex. 38, 17; Deut. 16, 9; **ሰብዑ፡አንስት፡** Jes. 4, 1; **ሰብዑ፡አዋልድ፡** Esth. 2, 9; **ሰብዑ፡እከያት፡** (v. **እኩይ፡**) Prov. 26, 25; Marc. 8, 6; Matth. 15, 34. 36; c. suff. **ሰብዑሆን፡** Num. 8, 3. Raro cum masculinis junctum, ut: **ሰብዑ፡ደቂቅ፡** Lud. ex Enc. — Apoc. 1, 4. 12. 20. 2, 1 Platt **ስብዑ፡** (pro **ሰብዑ፡**) exhibet.

ሰብዐቱ፡ vel **ሰባዕቱ፡**, raro sine suff. *ū*, sc. **ሰብዐት፡** (ut Jos. 6, 13), nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. **ሰብዐተ፡** vel **ሰባዕተ፡**, *septem* Gen. 29, 27; Gen. 41; Deut. 7, 1; **ሰብዐቱ፡ኖሎት፡** Mich. 5, 4; **ሰ"፡ዐይን፡** vel **አዕይንት፡** Zach. 3, 9. 4, 2; **ሰ"፡ቈላት፡** (Acc.) Jes. 11, 15; Tob. 3, 8. 12, 15;

4 Esr. 6, 55; Apoc. 1, 4. 11. 20 Platt; 5, 1. 6; c. suff. ሰብዐቲሆሙ፡ 1 Reg. 16, 10; Kuf. 16. 34; Marc. 12, 22; ሰብዐቱ፡ሰብዐቱ፡ *septeni* Gen. 7, 2 seq. — ሰብዐተ፡ *septies* Jos. 6, 16 (at legendum videtur ሳብዕተ፡ *septimum*). — እለ፡ሰብዐቱ፡ vocabat Ludolfi Gregorius *septemtriones* vel *ursam majorem*.

ስብዕ፡ nom. num. 1) *septem*, potissimum ante nomina mensurarum, ut: ስብዕ፡በእመት፡ Kuf. 29; ዐሥሩ፡ወስብዕ፡ Sx. Tachs. 14 Enc. 2) adv. *septies*; et ስብዕ፡ et ስብዐ፡ usitatur: Gen. 33, 3; Lev. 4, 6. 17. 8, 11. 14, 7. 16. 27. 51. 16, 14. 19; Jos. 6, 4. 15; ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡ 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21; ስብዐ፡ለዕለትየ፡ Ps. 118, 164; 3 Reg. 18, 43; Luc. 17, 4.

ሳብዕ፡ adj. num., f. ሳብዕት፡ *septimus* Gen. 2, 2. 3; Num. 29, 32; Jer. 35, 17; Asc. Jes. 7, 27 seq.; ውስተ፡ሳብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡ 4 Esr. 4, 46. 54. 58; Kuf. — *Septimum, septima vice:* በሳብዕ፡ Job 5, 19; በሳብዕት፡ 3 Reg. 18, 44.

ሳብዓዊ፡ vel ሳብዓይ፡, adj. num., f. ሳብዓዊት፡ vel ሳብዒት፡ *tertius* Hen. 73, 3. 5; ዓመት፡ሳብዒት፡ 2 Esr. 20, 31. 7, 8; Jsp. p. 289.

ሰቡዕ፡ nom. tempor. 1) *septem* (dies) et *septimus* (dies): እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡ Gen. 7, 10; 4 Esr. 3, 28. 5, 32; 1 Reg. 10, 8; ሰቡዐ፡መዋዕለ፡ Lev. 15, 13; 4 Esr. 3, 21. 9, 27. 28; Hez. 3, 15. 16; Tob. 11, 18; Judith 16, 24; አመ፡ሰቡዕ፡ Zach. 7, 5; በሰቡዕ፡ሠርቅ፡ Bar. 1, 2. 2) *feria septima* hebdomadis (aliâs ሰንበት፡): ዘሰቡዕ፡ፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 1, 48 et XXX, 47. 3) *septimana, hebdomas:* ሰቡዐ፡ዕለት፡ Ex. 7, 25; ሰቡዐ፡ (Acc.) 22, 29; Pl. ሰቡዓት፡ Kuf. p. 12 et p. 79.

ሰብዓ፡ nom. num. *septuaginta* (*septuagesimus*); ejus character est ፸, Ps. 89, 10; 1 Reg. 6, 19; ሰብዓ፡ብእሲ፡ Hez. 8, 11; ሰብዓ፡ዓም፡ Zach. 1, 12. 7, 5; Jes. 23, 15; Dan. 9, 2; Dan. ap. 13, 10; ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22; Did. 11.

ሱባዔ፡ subst., m. et fem., Pl. ሱባዔያት፡, rarius ሱባዕያት፡ (ut Kuf. p. 26 ann. 13) 1) *numerus septenarius, heptas*, poëtice: ሰላም፡ለከሙ፡ደቂቀ፡ሱባዔ፤ዘነበርክሙ፡ክቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ወምግባኤ፡ Ter. 13 Enc.; ክዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡ Genb. 14 Enc.; ፳ወሱባዔ፡ Tachs. 6 Enc. At plerumque 2) *hebdomas, septimana* (dierum, annorum) ut Kuf. 1. 4. 6 seq.; Abush.; ሱባዔ፡ዓመታት፡ Enc.

ሱባዔያዊ፡ adj. rel. *ad hebdomadem pertinens* Abush. 33.

ምስብዒት፡ subst. *numerus septuplex, septuplum:* ሰብዐቱ፡ዓመት፡ዘምስብዒት፡ ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις Lev. 25, 8; ይፈዲ፡ምስብዒተ፡ ἑπταπλάσια Prov. 6, 31; Ps. 78, 13; Sir. 32, 13; የኀሥሥ፡ይረስዮ፡ምስብዒተ፡ (v. ምስቢዒቶ፡) 20, 12; ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα 40, 8. Adv. *septempliciter, septifariam, septies:* በምስብዒት፡ Lev. 26, 28 vel ምስብዒተ፡ Lev. 26, 24; Ps. 11, 7; Dan. 3, 19. 22; Sir. 7, 3; ይበርህ፡ምስብዒተ፡እምፀሓይ፡ Clem. f. 240; Jes. 30, 26.

ትስብዕት፡ subst. *numerus septenarius, septuplum* Kuf. p. 1 ann. 2; p. 146.

ስብዕ፡ et ስብዐት፡ (v. ሰብዐት፡), subst., Pl. ስብዐታት፡ (v. ሰብዐታት፡) *incantatio* [coll. נִשְׁבַּע *juravit*]: ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡ Clem. f. 144; ስብዓታት፡ Hen. 7, 1 (var.). 8, 3 (var.). 9, 7; Org. 3.

መሰብዒ፡ part. c. term. adj. *incantator*, Pl. መሰብዕያን፡ Hen. 8, 3.

ሰብድዓት፡ subst., Pl. ሰበድዕት፡, *vipera* Vit. Greg.; ትውልደ፡ሰበድዕት፡ Luc. 3, 7. At in Kebr. Nag. nr. 94 legitur: አጥፍኡ፡ሀገረ፡ሰበድዕት፡እለ፡ገጾሙ፡ሰብእ፡ወዘነበ፡አድግ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ። [Arabice شِبْدِعٌ est *scorpio*].

ሰበጠ፡, አስበጠ፡ *coena excipere* vid. sub ሠበጠ፡

ሰበጥ፡, sec. Ludolfum ሰቤጥ፡, nomen mensis Hebraeorum undecimi שְׁבָט Zach. 1, 7.

ሰተረ፡ I, 1 *abscondere, occultare* [סתר ܣܬܰܪ سَتَرَ] ሰተሩ፡አሕባለ፡መሣግር፡ለእገርየ፡ Ps. 139, 6; ይሰትሩ፡መሣግረ፡ Lud. e Mss. Colb.

ሰተረ፡ *dilacerare* vid. sub ሠተረ፡

ሰተተ፡ rad. inus., cujus potestas prima nondum liquet.

አስተተ፡ II, 1 1) *missum facere, negligere, omittere*, c. Acc. prs. vel rei: ἀμελεῖν: ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ Jer. 31, 10; 4 Esr. 5, 20. 24; እለ፡አስተትዎ፡ለጻድቅ፡ Sap. 3, 10; 1 Tim. 4, 14; አስቲተነ፡ሕይወተ፡ Hebr. 2, 3; Herm. p. 39. 99. παριδεῖν ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 8, 8; Lev. 5, 21; παρελθεῖν ኢታስትት፡ቃሎ፡ Judith 11, 10; ὑπεριδεῖν Zach. 1, 12; ἐγκαταλείπειν Deut. 31, 6; absol. 2 Cor. 9, 4; c. እምነ፡ rei: ኢታስትቱ፡እመድኀኒትክሙ፡ Lud. e Vit. Sam. 2) *nihili facere, contemnere, spernere*, c. Acc.: ዘያሰትት፡ኀጣ፡ ἐξουδενεῖν Sir. 19, 1. 34, 22; ኢታስትት፡ተግሣጸየ፡ μὴ ἀπαναίνου 6, 23; καταφρονεῖν ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ውእቱ፡ያሰትቶ፡ Prov. 13, 13; Tob. 4, 18; 4 Esr. 8, 66. 9, 13; Did. ed. Platt p. 39; ኢታስትት፡ተገብረ፡እደዊከ፡ μὴ μισήσῃς Sir. 7, 15. — *Voc. Ae.:* አስተተ፡ዘ፡አቃለለ፡

ተሰተ፡ III, 1 *negligi, vilipendi:* ጻእሙኑ፡በኀቤክሙ፡ይሰትት፡ 1 Cor. 14, 36 rom.

መስትት፡ 1) part. *negligens*, ἀμελής Herm. p. 64. 82; Kedr. f. 45. 2) subst. *res* vel *persona contemtui, spretioni obnoxia:* ከመ፡ኢይኩን፡እግዚእየ፡መስትተ፡ወዘኢይበቍዕ፡ ἔκβολος καὶ ἄπρακτος Judith 11, 11; ከመ፡ኢንኩን፡መስትታነ፡ ὄνειδος ἐσόμεθα 2 Esr. 12, 17 (fortasse primo legebatur መስትት፡; Plur. enim *negligentes* significare videtur); episcopus እመ፡ገብረ፡ዐመፃ፡ወከነ፡ዕቅፍተ፡ወመስትተ፡ለእለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Did. 4 (ed. Platt p. 24).

መስትቲ፡ part. c. term. adj.: *neglector, contemtor* Lud. e Syn.

ሰትዐ፡ rad. inus., quacum si non שחד ܡܫܚ, tamen سَدَّ II. IV comparare licet.

አስተዐ፡ II, 1 *munus, donum mittere* Lud. sine auct.

አስትዓ፡ subst., m. et fem. (Plur. አሳትዕ፡?) 1) *munus, donum, xenium* 1 Reg. 30, 26; Hen. 53, 1; አስትዓ፡መንፈሳዊት፡ ξένιόν τι πνευματικόν Cyr. ad Th. f. 7; II Can. Ap. 65; Enc. 1 Pag.; አስዓቲክሙ፡ (sic, pro አሳትዒክሙ፡?)

Did. 9. 2) *tributum, vectigal:* ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብሩ፡ ወአስትጓሁ፡ እምዐበይት፡ ሀገር፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.:* አምኃ፡ መሐና፡ አስትጓ፡ ጋጻ፡ ብንት፡ ዘ፡ በረከት፡; *aliud:* አስትጓ፡ ዘ፡ እንቍጠጣሽ ።

ሰተየ፡ I, 1 [שָׁתָה ܐܶܫܬܺܝ] Subj. ይሰተይ፡, Imprt. ስተይ፡ et ስቲ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዕ፡ ወሰትዮ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ፡ ወንስተይ፡ Jes. 22, 13. 21, 5. 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; ኢለ፡ ይሰትይዎ፡ ለወይን፡ Jes. 5, 22. 22, 13. 25, 6; Jer. 42, 5. 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስትዮ፡ Sir. 9, 10; ትሰትዪ፡ ጽዋዐ፡ እኅትኪ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29. 27, 34; Joh. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ፡ rei: Ruth 2, 9; ይሰቲ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ማይ፡ ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Joh. 4, 13. 14; Luc. 22, 18; c. በ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42. 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ vasis: ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compotare* (sive addito sive omisso ወይን፡): በኀበ፡ ይሰትዩ፡ ወይነ፡ ἐν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙኀ፡ ሰትይ፡ 34, 30; ስትዩ፡ ምስሌነ፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይነ፡); እምከመ፡ ሰተይከ፡ ኢትዘሀር፡ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.:* ሰተየ፡ ብ፡ ጠጠ ።

አስተየ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, propinare*; abs. ታበልዕኒ፡ ወታሰትይኒ፡ Sir. 29, 25; c. ለ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ፡ አስትዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይሳሑ፡ አስትዮ፡ ወይነ፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አሰትዮሙ፡ ሐሞተ፡ 9, 15; አስተዮሙ፡ ጋኔነ፡ ዘያደነግፆሙ፡ Jes. 29, 10; ታሰትዮ፡ ማየ፡ አእምሮ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተየ፡ ወይነ፡ Dan. 5, 1; c. እምነ፡ vel በ፡ rei: ዘያሰትዮ፡ ለቢጹ፡ በዘይመውት፡ Hab. 2, 15; አዘዘ፡ ያስትይዋ፡ እምነ፡ ወይኑ፡ Judith 12, 1.

ተሰትየ፡ III, 1 *bibi:* ዘተበልዐ፡ ወተሰትየ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስቱይ፡ part. *potus:* ኢትገሥጽ፡ ቢጸከ፡ እንዘ፡ ስቱይ፡ ወይን፡, var. ወይኑ፡, Sir. 34, 31.

ስት፡ (v. ሰት፡ et ሶት፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ፡ ስት፡ ወሰማዝ፡ ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.:* ሰት፡ ዘ፡ ቄጠማ ።

ስቴ፡, rarius ስተይ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቴ፡ ሮማን፡ Cant. 8, 2; ንጹየ፡ ስቴ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ፡ ስቴ፡ ሕምዝ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2. 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቴ፡ ወአብዝኖቱ፡ ሙስና፡ ልበሙ፡ ለጠቢባን፡ Lud. e Syn.

ስታይ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compotatio*, μέθη, μέθαι Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότοι 1 Petr. 4, 3; οἶνος ስታይ፡ ወአንስት፡ ያስሕቱ፡ ለጠቢብ፡ Sir. 19, 2. 34, 25; ዝሙት፡ ወስታይ፡ ወስክር፡ Hos. 4, 11; ኢለ፡ ይጐነድዩ፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30; ከመ፡ ማሕሌት፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; ኢለ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ፡ Jes. 5, 11; Prov. 24, 73; ተውኔት፡ ወበሊዕ፡ ወስታይ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርብ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ስታይ፡ Job 15, 16.

ስትየት፡ n. act. *potio* (‚bibere'): ድዉይ፡ ዘይኤዝዝ፡ ጠቢብ፡ ከመ፡ ይትከላእ፡ እምነዊም፡ ወስትየት፡ ወሲሲት፡ Phlx. 20.

ሰታይ፡ n. ag. *bibax, potor, potator:* ሰታየ፡ ወይን፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ሰታዪ፡ n. ag. i. q. ሰታይ፡, ut: οἰνοπότης ኢትኩን፡ ሰታዪ፡ Prov. 23, 20; μέθυσος 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩኑ፡ ሰታይያነ፡ ብዙኀ፡ ወይን፡ Did. 7; ሰታዪ፡ ደም፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቴ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus:* መብልዕ፡ ወመስቴ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቴ፡).

ምስታይ፡ subst., *locus bibendi* a) pecoris, *aquarium, canalis potatorius* Gen. 24, 20. 30, 38. b) hominum, *coenaculum:* ምንበረ፡ ምስታይ፡ Jsp. p. 316.

ሰተፈ፡ i. q. שָׁתַף ܫܰܘܬܶܦ *sociare, communicare*; sed stirps I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. locus corruptus est.

ተሳተፈ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate* vel *communione junctum esse, socium esse, commercium habere*, c. c. ምስለ፡, ut: ኢተሳተፈ፡ ምስለ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍከ፡ ምስሌሆ፡ ውስተ፡ ግብረ፡ ኀጢአት፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእለ፡ ይሳተፍዎ፡ ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ፡ *commercium cum iis iniit* F. M. 15, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ተሳትፎታ፡ (ለዕቅብቱ፡) ያውስብ፡ በሰብሳብ፡ ሕጋዊ፡ 8, 1; ተሳተፈ፡ ዘማዊተ፡ እኪተ፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium* vel *participem* vel *consortem esse* vel *fieri* rei, *communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1. 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ፡ ኮንኩ፡ ምስሌክሙ፡ እምተሳተፍኩክሙ፡ በዐመፃክሙ፡ Jsp. p. 363; እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ይሳተፍ፡ በጸሎት፡ በሕቲቱ፡ ዘእንበለ፡ ቍርባን፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ዘይሳተፎሙ፡ ለሰብአ፡ ሥራይ፡ በማእድ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌነ፡ ተሳተፍ፡ ደመ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈነ፡ ደመ፡ ወሥጋ፡ ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκὼς αἵματος καὶ σαρκός Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ፡ ቀታሊ፡ እምተሳትፎ፡ ምስለ፡ ምእመናን፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ፡ ተሳትፎ፡ *de societate* (in Indice: ተሳትፎ፡ ንዋይ፡) F. N. 34; በእንተ፡ ፍትሐ፡ ልቃሕያት፡ ወተሳትፎታት፡ F. N. in Proleg.; አልቦ፡ ሱታፌ፡ ማእከለ፡ ፩ወክልኤ፡ በዘአተረይዎ፡ በአፍኣ፡ እምንዋየ፡ ተሳትፎ፡ (*extra pecunias sociorum communes*) F. N. 34. c) ተሳትፎ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ communio lactis, *societas collactaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13. 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae:* እምድኅረ፡ ፲ዓመት፡ ዘንስሓሁ፡ ይሳተፍ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ፡ ይሳተፍ፡ ምስጢረ፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍነ፡ ቍርባነ፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) *se*, ut: ታስተሳትፍ፡ ኀሊና፡ መንግሥትክሙ፡ τῆς ὑμῶν βασιλείας

οἰκειουμένη φροντίδας Cyr. ad Th. f. 7. b) *alium; participare, impertire, consociare*, c. Acc. prs. et በ፡ rei: አስተሳተ ፈከ፡ በመንግሥትየ፡ Fal. f. 59; M. M. f. 169; c. እምነ፡ rei, Org.; c. ምስለ፡ prs., ut: ተዘምዶት፡ ሥጋዊ፡ ያስተሳትፍ፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ *cognatio carnalis societatem carnis jungit* F. N. 51. 2) *ad communionem altaris admittere:* (poenitentes) ያስተሳትፍዎሙ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡ F. M. 6, 13. 7, 4.

ሱቱፍ፡ (raro ስቱፍ፡ ut 1 Cor. 1, 9 Plgl.) part. *socius, consociatus, communione junctus, particeps, consors:* c. ምስለ፡ prs.: እመቦ፡ ብእሲት፡ ዘኮነት፡ ሱትፍት፡ ምስለ፡ ሰይ ጣን፡ F. M. 5, 12; Hen. 104, 6; 1 Joh. 1, 7; c. በ፡ rei: ሰ ብእ፡ ሱቱፋን፡ በደም፡ αἱμάτων μέτοχοι Prov. 29, 10; c. ለ፡ prs.: Hen. 97, 4. 104, 6; 2 Petr. 1, 4; per st. c.: ሱቱፋነ፡ ሰ ረቅት፡ κοινωνοὶ κλεπτῶν Jes. 1, 23; 1 Cor. 1, 9. 10, 20. 10, 18 Platt; ሱቱፋነ፡ ጸግ፡ ወሕግም፡ Ter 26 Enc.; c. በበይና ት፡ 1 Joh. 1, 7; etiam de inanimatis: ሰላም፡ ወርትዕ፡ ሱቱ ፋነ፡ ይከውኑ፡ Hen. 11, 2; socius (negotiorum et mercaturae) F. N. 34.

ሱታፍ፡ vid. sub ሱታፌ፡

ሱታፊ፡ adj. et subst. *socius* communi victu utens (*coenobita*): አበ፡ ጳኵሚስ፡ አብ፡ (legas አበ፡) ሱታፊ፡ መንፈሳውያ ን፡, quippe qui አስተጋብአ፡ ብዙኃነ፡ ሰብአ፡ ወሐነጸ፡ አድባራ ተ፡ ወሠርዐ፡ ለኵሎሙ፡ ሱታፌ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ ወሲሳዮ ሙ፡ Sx. Genb. 14 (nisi pro ሱታፊ፡ legere malueris ሱታፌ፡).

ሱታፌ፡ subst. 1) *communio, societas, communicatio:* ሱታፌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ 2 Cor. 13, 14; Kedr f. 1; Philem. 6; 1 Cor. 10, 16 seq.; c. ምስለ፡ 1 Joh. 1, 3. 6; ከመ፡ ንንሣእ፡ እምሱታፌ፡ ምስጢር፡ ቡሩክ፡ Lit. 159, 4; societas (mercaturae et negotiorum) F. N. 34. 2) concr., m. et fem., coll. et sing., *socius, consors, sodalis, collega, particeps;* Kuf. p. 113; ዝንቱ፡ ሱታፌሁ፡ ለረሲዕ፡ (κοινωνός) Prov. 28, 24; ከመ፡ አን ትሙኒ፡ ትኩኑ፡ ሱታፌ፡ ምስሌነ፡ 1 Joh. 1, 3; Apoc. 1, 9; 1 Cor. 10, 18 rom.; 2 Cor. 8, 23 rom.; አነ፡ ሱታፌከ፡ በኵሉ፡ ግ ብርከ፡ Jsp. p. 366; አስቴር፡ ሱታፌ፡ መንግሥትነ፡ Esth. 8, 13 apocr.; ወይእቲ፡ ሱታፌከ፡ Mal. 2, 14; ጽድቅ፡ ይከውን፡ ለከሙ፡ ሱታፌ፡ Hen. 91, 4; ለእመ፡ ተፃብአ፡ ካህን፡ ምስለ፡ ካህን፡ ሱታፌሁ፡ F. N. 9; socius negotiorum Sir. 42, 3. Ante pron. suffixa forma ሱታፍ፡ passim occurrit: ንኩን፡ ሱታፎ፡ ለ ጽድቅ፡ 3 Joh. 8; 1 Petr. 5, 1; 1 Cor. 9, 23; ሰላም፡ ለሕፅ ንኪ፡ ለጥበበ፡ ሰማይ፡ ምዕራፉ፤ ዘኢይትረከብ፡ ሱታፉ፡ III Sal. Mar. 22; Ter 17 Enc.

ሱቱፍና፡ vel ስትፍና፡ subst. (conditio associati i. e.) *communio, consociatio:* አልቦ፡ ዘረብሐ፡ (ὁ ἄνϑρωπος) እምሱ ቱፍና፡ (v. እምስትፍና፡) መለኮት፡ (τοῦ λόγου) Cyr. c. Pall. f. 88.

ተሳትፎ፡ subst. *communio, communicatio* Hebr. 13, 16 rom. (ተሳተፈት፡ Platt).

ተሳታፊ፡ n. ag. (III, 3) *socius* (negotiorum, mercaturae) F. N. 31; ተሳታፍያን፡ ውስቴቱ፡ F. N. 37.

መስተሳትፍ፡ part. *particeps* (Theilhaber), ut: መስተሳት ፋን፡ qui communiter (fontem) possident eoque utuntur F. N. 37.

ሰኀነ፡ vel ሰኃነ፡ I, 1 [שָׂחַן, سخن] Subj. ይስኅን፡, *calere, se* (i. e. corpus) *calefacere* admoto igne, *incalescere:* ይነ ሥእ፡ እምውስቴቱ፡ ወይስኅን፡ Jes. 44, 15; Marc. 14, 54. 67; Joh. 18, 18. 25; ከመ፡ ንስኅን፡ እምጽንዐተ፡ ቊር፡ Act. 28, 2 Platt; Imprt. ሰኀኑ፡ Jac. 2, 16. — *Voc. Ae.:* ሰኀነ፡ ዘ፡ ሞቀ ።

ሰኂን፡ subst., plerumque m., *incensum* i. e. *thus*, λίβανος Ex. 30, 34; Lev. 2, 1. 2. 5, 11. 24, 7; Num. 5, 15; 2 Esr. 23, 5. 9; Cant. 3, 6. 4, 6; Jes. 43, 23. 60, 6. 66, 3; Jer. 6, 20. 17, 26; Sir. 24, 15. 50, 9; Kuf. 3. 6. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11. [Ludolfus cum hoc vocabulo composuit gr. σχῖνος; sed σχῖνος Aethiopice nominatur ሰኪኖን፡]

መስኅነት፡ subst., formae insolitae (si quidem lectio sana est), *culina* (an: *refectorium?*): አልቦ፡ ዘያመጽእ፡ መብልዐ፡ ድው ያን፡ (sc. monachorum) ውስተ፡ መስኅነት፡ አኃው፡ (sc. validorum) ሶበ፡ ያበስሉ፡ ሎሙ፡ አላ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ ለድውያን፡ እ ንተ፡ በሕቲቶሙ፡ Reg. Pach.

ሳን፡ litera alphabeti Hebraici XXI^a (Χσέν, Σέν) Ps. 118, 161; Thren. 1, 21. 2, 21. 3, 60. 4, 21; ubi de psalmis agitur siglo ሳን፡ Ps. 118, 161—168 notatur, ut Genz. f. 69.

ሰንሐ፡ sine dubio id. q. صلع *calvus fuit in anteriore capite.*

ስኑሕ፡ part. *recalvaster;* sec. Lud., qui Lev. 13, 41 pro ዘስንሐት፡ legit ዘስንሕት፡

ስንሐት፡ n. act. *calvitium sincipitis* (anterioris partis capitis), ἀναφαλάντωμα Lev. 13, 42—44; ዘስንሐት፡ ἀναφάλαντος 13, 41. — *Voc. Ae.:* ስንዐት፡ (sic) ብ፡ በጇ፡, *alia:* ስ ንሑት፡ (sic in duobus libris) ዘ፡ ብጥሐት፡ v. ብጣት ።

ሰነመ፡ i. q. سنم *altus et gibbosus fuit*, de camelo (سَنَامٌ *gibbus*).

ስናም፡ et ሰናም፡ subst. 1) *gibbus;* ዘስናም፡ (ዘሰናም፡) *gibbosus* (κυρτός) Lev. 21, 20; 3 Reg. 20, 11. 2) Tamquam Adj. (*gibbosus*) usurpatur, ስንዓም፡ scriptum, Clem. f. 85.

ሰንሰል፡ subst., Pl. ሰናስል፡ [שַׁלְשֶׁלֶת שַׁרְשְׁרָה, سِلْسِلَةٌ] 1) *catena* ἅλυσις Act. 12, 6 Platt; Hen. 69, 28; ሰናስል፡ ዘኀጺን፡ Sx. Hed. 7; Haml. 1; አሰሮ፡ በሰናስል፡ Gad. T. H; ሰንሰለ፡ ወርቅ፡ σειρὰ χρυσῆ (fem.) Chr. Ta. 9; መዋቅ ሕት፡ ወሰናስል፡ Jsp. p. 381; χειροπέδη *manica:* እለ፡ ሙቁሓ ን፡ እደዊሆሙ፡ በሰናስል፡ Job 36, 8; Ps. 149, 8. 2) *catenula opere plexili vel tortili facta* Ex. 28, 14. 22 C; 36, 22 C. — *Voc. Ae.:* ሰናስል፡ ገሪሳት፡ መዋቅሕት፡ ብ፡ ሰንሰቱ ።

አሰንሰለ፡ quadrl. II *concatenare:* በከመ፡ አሰንሰለ፡ ወአ ስተኣኀዘ፡ ወልደ፡ እግዚ"፡ ህላዌ፡ ዚአሁ፡ ምስለ፡ አቡሁ፡ ከማ ሁ፡ አሰንሰለ፡ ወአስተኣኀዘ፡ ጳውሎስ፡ ህላዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ምስለ፡ አብ፡ ወወልድ፡ M. M. f. 15.

ተሰናሰለ፡ quadr. III, 3 *inter se concatenatum*, ad modum membrorum catenae *nexum copulatumque esse*, c. በበ ይነ፡ Ex. 26, 3; ናሁኬ፡ ተሰናሰላ፡ ትእዛዛት፡ (decalogi) አሐ ቲ፡ በአሐቲ፡ M. M. f. 247; de cognatis እለ፡ ይዘመዱ፡ ወይሰ ናሰሉ፡ F. N. 24, 2; de ecclesiis confinibus, Gad. Lal.

ስንሱል፡ part. *concatenatus:* እሉ፡ ፪ ግብራት፡ ስንሱላን፡ ወእኑዛን፡ በበይናቲሆሙ፡ ταῦτα δύο ἐστὶν ἀλλήλοις συμπεπλεγμένα Chr. Ta. 26.

ስንሳሌ፡ subst. *cantenatio, concatenatio* Ex. 28, 24; Gad. Lal.

ሰንሰረቍ፡ subst., Pl. ሰንሰረቋት፡ vel ሰንሰረቆት፡, *species*

serici [سَرَق סֵירִיקוֹן] *vestis serica* (*picta*) Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Plur.); Org. 1; martyres ሥርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቆ፡ Ter 12 Enc. — *Voc. Ae.*: ሰንሰሪቆ፡ዘ፡ጽጌ፡ሰንቆ፡

ሰንቀወ፡ quadrl. I [proprie: *sonare facere*, formatum e ነቀወ፡, praefixo ሰ causativo] *instrumentorum musicorum cantum* vel *concentum edere*, *tibiis* vel *fidibus canere*, *pulsare* (fides): ሰንቀዉ፡ Jud. 5, 11; ሰንቀዉ፡ሎቱ፡በመዝሙር፡ Judith 16, 1; ከመ፡ዘይሰንቁ፡በቤት፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; ሠናየ፡ሰንቅዊ፡ Jes. 23, 16; የዐነዝሩ፡ወይሰንቅዉ፡ Job 21, 12; c. በ፡ instr. Apoc. 14, 2. — *Voc. Ae.*: ዘበጠ፡ሰንቀወ፡ብ፡መታ ።

ተሰንቀወ፡ III, I pass., Org.; ከመ፡ይሰንቀው፡ምዑዝ፡ Org.

ስንቃዌ፡ subst. *fidium* vel *tibiarum cantus*; ሠናየ፡ስንቃዌ፡ Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. *musicus*, *tibicen*, *fidicen*, *citharoedus*: አሳፍ፡ሰንቃዊ፡ወኤመን፡መዘምር፡ M. M. f. 303; ዳዊት፡ሰንቃዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

መሰንቆ፡ subst., Pl. መሰናቁት፡ vel መሰናቆት፡, rarius መሰናቅው፡ (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et መሰንቆታት፡ (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. መሰናቁታት፡ (Apoc. 14, 2 rom.) *instrumentum musicum*: ምስለ፡መሰንቆ፡ μετὰ μουσικῶν 1 Esr. 5, 2. 57. a) *cithara*, *lyra*, *harpa*, *nablium*, *aliave instrumenta pulsatilia*: κιθάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; አውታረ፡መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; ዝብጠት፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20 b) *tibia*, *fistula*, መሰንቆ፡ወመዝሙር፡ αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) *musica*, *concentus canentium instrumentis et saltantium*: ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡ μέλος μουσικῶν Sir. 35, 6; ሐውዝ፡መሰንቆ፡ወማሕሌት፡ μέλη μουσικῶν 44, 5; χοροί Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — *Voc. Ae.*: መሰንቆ፡ዕንዚራ፡አርጋኖን፡ብ፡በገና ።

መሰንቃዊ፡ adj. *fidicen*, *tibicen*, *citharoedus*, *musicus* Fal. f. 20; ὁ αὐλῶν 1 Reg. 17, 3; ምስለ፡መሰንቃዊት፡ ኢትዛዋዕ፡ (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡, **ሰንበልት፡** vid. sub ሰበለ፡

ሰኖባር፡ subst. i. q. صَنَوْبَر *pinus*, Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: ቄጵርስስ፡ሰኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ ።

ሰንበት፡ subst., plerumque fem., Pl. ሰናብት፡ et ሰንበታት፡ [שַׁבָּת] 1) *sabbatum*, *dies hebdomadis septimus* Ex. 16, 23. 25. 29. 30; ዕለተ፡ሰንበት፡ 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; ሰንበተ፡ሰናብት፡ Lev. 16, 31. 23, 32; እንተ፡ቅድመ፡ሰንበት፡ προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; ሰናብት፡ Ex. 31, 16; ሰንበታት፡ Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 58, 13; ዕለተ፡ሰንበታት፡ Jer. 17, 21 seq.; መዋዕለ፡ሰንበታት፡ Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque ሰንበት፡ appellabant, quare distinguere solebant a) ሰንበት፡ቀዳሚት፡ *sabbatum prius* Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.; vel ሰንበተ፡አይሁድ፡ *sabbatum Judaeorum* Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) እሑድ፡ሰንበት፡ *feria prima*, *dominica* Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel ሰንበተ፡እሑድ፡ Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel ሰንበተ፡ክርስቲያን፡ *sabbatum Christianorum* Did. 10; Mavâs. nr. 70. Sed passim *dominicam* quoque (sicut diem septimum) simpliciter ሰንበት፡ nominant, ut: ተንሥአ፡ክርስቶስ፡በዕለተ፡ሰንበት፡ Did. 30; መፍትው፡ናዕርፍ፡በሰንበታት፡ Did. 38. 3) *sabbatum* i. e. *hebdomas*, *septimana* Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; በዓለ፡ሰንበት፡ *festum hebdomadum*, *pentecoste* Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; ሰንበታት፡መዋዕል፡፶ወ፪ Kuf. 6; ሰንበታት፡ዓመታት፡ Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. *feriae aetatis* sive *extrema aetas* (opp. መዋዕለ፡ውርዙት፡) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, *dies festus*, *solemnia* in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. *sabbaticus*, *dominicalis*: ፊደላት፡ሰንበታውያን፡ *literae dominicales*, Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadrl. II (denom.) 1) *sabbatum celebrare* vel *observare*, *otiari* vel *feriari* die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; አሰንበተ፡በዕለተ፡ሰንበት፡ Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. እምኵሉ፡ግብር፡ Kuf. 2. 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) *duo sabbata* (vetus et novum) *apud hospitem transigere* Lud. sine auct.

ሰንቡእ፡ vel **ሰንቡዕ፡** (passim ሰንብዕ፡), subst., *pulmo* [formatum sive e rad. inus. ነብአ፡ vel ነብዐ፡ i. e. ነፍኀ፡, sive e rad. ሰብአ፡ vel ሰብዐ፡ i. e. ܢܫܒ, נשב *flare*] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus አይቴ፡መከነ፡ጽንዐት፡መንፈስ፤ይቤ፡በሰንቡዕ፡ Fal. f. 62; ረገዘ፡ውስተ፡ሰንቡኡ፡ Gad. T. H; ወጠቢባንሰ፡ይብሉ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ተንጽፈ፡ሥብሕ፡ወስንቡዕ፡ (sic) በታሕቴሁ፡ለልብ፡ከመ፡ያሀድእዎ፡ወያስተናፍስዎ፡በጊዜ፡መዐቱ፡እንዘ፡ይሜግብዎ፡ከመ፡እንተ፡ስፍንግ፡ልምሉም፡ τούτου χάριν ὑπεστορῆσθαι τὸν πνεύμονα τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἁπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα σπόγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — *Voc. Ae.*: ሰንብዕ፡ዘ፡ሰምበ ።

ሰነነ፡ rad. inus., sc. שָׁנַן سَنَّ *acuit* vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰነነ፡ III, 2 et **ተሳነነ፡** III, 3 (raro **ተሰነ፡** III, 1) *litigare* cum aliquo, *litem habere* inter se, *judicio contendere*, *altercari*: ኢትሰነን፡በቅሥት፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; ብእሲ፡ዘይሴነን፡ወይትዋቀሥ፡ ἀνὴρ δικαζόμενος καὶ διακρινόμενος Jer. 15, 10; ኵሉ፡ለነፍሱ፡ይሴነን፡ (v. ይሳነን፡) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. c. ምስለ፡ prs., ut: የሐውርኑ፡ይሳነን፡ምስሌከ፡ Job 22, 4; ኢትሰነን፡ (v. ኢትሳነን፡) ምስለ፡መኰንን፡ Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: መኑ፡ይሴነንኒ፡ (v. ይሳ"፡) Jes. 50, 8; እሴነኖሙ፡ κριθήσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; ምንትኑ፡ (*cur*) እሴንነከ፡ M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: ቅሥተ፡ይሴነኖሙ፡ለዕድዋኒሁ፡ Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሳነነ፡ IV, 3 et **አስተሰነነ፡** IV, 2 *concedere* vel *facere*, *ut litigent*, *litem excitare* inter aliquos, *committere inter se*, 1 Cor. 6, 6; አስተሳንኖት፡ F. M. 23, 7.

ስን፡ subst., m. et fem., Pl. **ስነን፡** et **አስናን፡** [שֵׁן سِنّ] *dens* a) hominum, animalium: **ዕርስ፡ወስን፡** Ex. 21, 27; Prov. 24, 37 (opp. **ጥረስ፡**); Job 29, 17. 13, 14. 16, 9; Gen. 49, 12; **አስናኒሃ፡ጽኑዕ፡** Kuf. 35; **ጸርሑ፡ስነኒሆሙ፡** Jer. 38, 29; Sir. 30, 10; **ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡** Thren. 2, 16; **ሰበረ፡ስነንየ፡** 3, 16; Ps. 3, 7; **ስነነ፡ወንበሳ፡ስነኒሃ፡** Sir. 21, 2; **ያዶ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡** Job 41, 5; **ስነነ፡አራዊት፡ምድር፡** Sir. 39, 30; **ስነነ፡አክይስት፡** Sap. 16, 10; Dan. 7, 5. Pl. **አስናን፡** *duplex dentium series:* **ክልኤ፡አስናን፡** Tab. Tab. 64. b) instrumentorum: fuscinae 1 Sam. 2, 13 var.; serrae **ስነነ፡ሞሰርት፡** Sx. Mij. 23. — *Voc. Ae.:* **አስናን፡ብ፡ጥርሶች፡**

ተስናን፡ subst., Pl. **ተስናናት፡** 1) *litigium, lis, controversia* 2 Reg. 15, 2; Deut. 21, 5. 25, 1; Act. 19, 38; 1 Cor. 6, 4; 4 Esr. 7, 13; Gen. 14, 7; **የዐስየከ፡ቅሥት፡ወተስናን፡** Sir. 29, 5; **እመ፡ርኢክሙ፡ማእከለ፡አኀው፡ጋእዘ፡ወተስናን፡** Did. 10; etiam de causa vel materia contentionis Jer. 24, 9 vrs. nov. (שְׁנִינָה). 2) *judicium* Jac. 2, 6; **በጕዩየ፡ተስናን፡** φυγοδικῶν *judicium* (synodi) *detrectans* II Can. Ap. 69. 3) *repugnantia, differentia* 1 Cor. 14, 10 rom.

ሰንአ፡ rad. inus., sine dubio e. q. שַׁאֲנָן in שַׁאֲנָן *tranquillus* et *secure vivens*, سكّن *placavit*, سُكُون *tranquillitas, pax.*

ስንእ፡ et **ስንአ፡** (etiam **ስንእ፡** scriptum), subst., 1) *pax, concordia, consensus:* **በብሔረ፡ስንእ፡አንተ፡ትትአመን፡** ἐν γῇ εἰρήνης Jer. 12, 5; **ምስሌየ፡ግበሩ፡ስንአ፡** 4 Reg. 18, 31; **ኢይኩን፡ለከ፡ስንአ፡ምስሌሁ፡** Clem. f. 208; **ሰዐሩ፡ስንአ፡ወኪዳነ፡** Jsp. p. 357; **በስንእ፡** *concorditer, unanimiter*, ut: **ሰላም፡ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ፡** Sx. Mij. 2 Enc. 2) concr.: *concors, amicus, socius, pacificus* vel *pace junctus* cum aliquo, plerumque coll.: **እመ፡ስንእ፡አንትሙ፡** (v. **ስንእ፡**) Gen. 42, 19. 31. 33. 34 (etiam Pl. **ስንአን፡** 31. 33 G); **ስንአ፡** (v. **ስንእ**) **እሙንቱ፡ምስሌነ፡** 34, 21; 3 Reg. 3ᵃ, 17. 4, 24; **ፀብኡከ፡ስንአከ፡** ἄνδρες εἰρηνικοί σου Obad. 7; **ጸውዐ፡ኀቤሁ፡በዕዳነ፡ብዙኃነ፡ስንአሁ፡** 4 Esr. 13, 17. 42; **ለመርከያናስ፡ወለመርቀሬዎስ፡ስንኡ፡** Sx. Teq. 28 Enc.; Sen. 27 Enc.

ተሰናአወ፡ (crebro **ተሰነአወ፡** et **ተሰነዓወ፡** scriptum) quadrl. III, 3 1) *pacem* vel *concordiam* (*mutuam*) *inter se jungere* vel *colere*, εἰρηνεύειν Marc. 9, 50; 2 Cor. 13, 12; 2 Petr. 3, 14; **በተሰናእዎ፡** ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 18, 9; c. c. **ምስለ፡**, ut: **ተሰናአወ፡ዮሳፍጥ፡ምስለ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡** 3 Reg. 22, 45; 1 Esr. 8, 82, vel c. Acc. prs.: **ይሰናአዉከ፡** Job 5, 23; **ሰአሎ፡ይሰናአዎ፡ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌሆሙ፡** 1 Par. 18, 10; **ለትሕትናነ፡ተሰናአዎ፡** *cum humilitate nostra foedus junxit* Sx. Mag. 29 Enc.; **ተሰናእዎ፡እሳት፡ወማይ፡በ፩ህላዌ፡** *conciliatio ignis et aquae in uno individuo* (allegoria est de Christo) Org. 2. 2) *pacatum esse:* **ተሰናአወት፡ምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. p. 141. 3) *consentire, concordare, congruere* (de rebus praedicatur), ut: *numeri congruunt* Abush. (crebro); **ዘቲ፡ኀጢአት፡ተሰናአው፡ምስለ፡** F. M. 11, 1. 4) *convenire* de re, conditione; *pacisci* alqd; **በከመ፡ተሰናአዎ፡** (*convenerat cum eo*) Jsp. p. 309; **በተሰናእዎቶሙ፡** (*mutuo consensu*) F. N. 24, 3; c. **በ፡** vel **ላዕለ፡** rei, ut F. N. 36; **ተሰናአዉ፡በዝ፡ምክር፡** Jsp. p. 283; **ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ወልጠ፡መጻሕፍት፡** p. 286, vel c. **ለ፡** rei agendae: **በእንተ፡ተሰናአዎት፡ከልኤሆሙ፡ለምንዙስና፡** F. M. 12, 3; **ተሰናአዉ፡ኀቡረ፡ለገድል፡** Enc. 9 Masc.; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ተሰናአዉ፡ከመ፡ይረስዩ፡ሎቱ፡በዓለ፡** Jsp. p. 273. 276; Sx. Mag. 24; **ተሰናአዉ፡ምስሌሃ፡ከመ፡የሀብዋ፡ንዋየ፡** Sx. Genb. 21. 5) *conspirare:* **ተሰናአወ፡ምስሌሁ፡** Jsp. p. 285.

አስተሰናአወ፡ (nonnumquam per **ሳና** vel **ሰነ** vel **ነዓ** scriptum) IV, 3 1) *pacem conciliare* inter plures, *concordes reddere:* **እንተ፡ታስተሰናኡ፡** εἰρηνική *pacifica* Jac. 3, 17; **መኑ፡ያስተሰናእዎሙ፡ለአክልብት፡ምስለ፡አዝእብት፡** Sir. 13, 18; **ወልደ፡እግዚ"፡አስተሰናአወ፡ዐናብስት፡ምስለ፡ዳንኤል፡** Syn. p. 351. 2) *pacem jungere* cum aliquo, c. c. Acc. prs.: **ኢታስተሰናእውዎሙ፡** (v. **ኢትተሰናአውዎሙ፡**) οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν 2 Esr. 9, 12. 3) *consentire* vel *congruere facere, consensum efficere:* **አስተሰናእዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Chr. ho. 2; **እለ፡ያስተሰናእዉ፡ለግብረ፡ዝሙት፡** (*conspirantes* vel *colludentes fornicationi committendae*) F. M. 6, 13.

ስንእው፡ part. *pace junctus, concors, consentiens:* **ጊዜ፡** (*quum*) **ከነት፡ሀገርክሙ፡ሕንጽት፡ወሰራዊትክሙ፡ስንእዋን፡ወንብረትክሙ፡ርቱዕ፡** Jsp. p. 359; **ስንእወ፡ምግባር፡ምስለ፡** Enc.; **ስንእዋኒሁ፡** *consentientes cum eo* Sx. Nah. 23.

ስንአዌ፡ subst. *pacis studium, concordia, consensus* Chr. Ta. 5; **ተሰናአዉ፡ስንአዌ፡** Sx. Teq. 14 Enc.; **ለሕይወት፡ኅቡረ፡በስንአዌ፡** F. N. 24, 4.

ተሰናአዊ፡ n. ag. (III) *is qui convenit* de re: **ተሰናአውያን፡** *qui pacti sunt* F. N. 37.

አስተሰናአዊ፡ n. ag. (IV) *pacem, concordiam, amicitiam jungens:* **ልሳን፡አስተሰናአዊት፡ይእቲ፡ማእከለ፡ዘተዘርወ፡** Fal.

መስተሰናእው፡ part. (IV) *concordans, consentiens:* **እመ፡ፈቃዳቲሆሙ፡መስተሰናእውት፡** Phlx. 198.

ሰንአለ፡ quadrl., inserta litera **ን** e **ሰአለ፡** (q. v.) propagatum.

ተሰነአለ፡ III, 1 et **ተሰናአለ፡** (etiam **ተሰነአለ፡** scriptum) III, 3 *veniam abeundi petere* vel *nancisci, valedicere* alicui, *salvere jubere:* **አኀዙ፡ይላሕዉ፡ወይብክዩ፡ወይሰነአሉ፡በበይናቲሆሙ፡** Jsp. p. 382; c. Acc. prs.: **ከመ፡ይሕቀፎሙ፡ለውሉዱ፡ወየአምኆሙ፡ወይሰነአሎሙ፡** p. 365; **ተሰነአለ፡ወላዲቶ፡** Sx. Haml. 10; Gad. T. H.; Lud. comm. hist. p. 501 n. 32; (mortuus, qui hic jacet,) **ይሰነአለክሙ፡፤ተሰነአልዎ፡** (Imprtv.) **በአስተርክቦ፡እስመ፡እምይእዜሰ፡አልብክሙ፡ምስሌሁ፡ተራክቦት፡** Genz. f. 121; **ተሰናእሎት፡ሕግ፡** *valedictio legitima*, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ተሰነአለ፡ተፋትሐ፡ተበውሐ፡ተስዕረ፡ብ፡ተሰናበተ፡**; *aliud:* **ተሰነአለ፡ዘ፡ተያከሰ፡**

አስተሰነአለ፡ IV, 1 (Lud.) et **አስተሰናአለ፡** IV, 3 *veniam abeundi concedere:* **አስተሰነአልከኒ፡** (pro "**ሰና**"፡) Chr. L. Atk. f. 18.

ሰንአወ፡ vid. sub **ሰንአ፡**

ሰንኩሬስ፡ vel **ሰንክሬሶን፡** n. prgr., sc. συγχώρησον *remitte* vel *ignosce*; occurrit passim in liturgiis: **ሰንክሬሶን፡እግዚአ፡እስመ፡አልቦ፡ሰብእ፡ዘሐይወ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 114; **አስተምሕር፡ለነ፤ሰአልናሁ፡ዮሐንስ፡ሰንኩሬስ፡** Mavâs. nr. 2. — *Voc. Ae.:* **ሰንክሬ፡ዘ፡መሐሪ፡**

ሰንክሳር፡ n. prgr., sc. τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων *synaxaria*;

hoc nomine inscribitur liber magnae molis, quo *Acta Sanctorum* in ecclesia coptico-aethiopica recepta continentur, sive *menologium*; de quo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 45 et Catal. Cod. Aeth. Bibl. Oxon. Bodl. p. 37. Interpretantur Aethiopes: ስንክሳር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጉባኤ፡ (*collectio*) l. c. Singulariter usurpatur, ut: ስንክሳር፡ ወደሳ፡ ወንእዳ፡ Sx. Masc. 23 Enc.

ሰንከዕሩር፡, ሰንከአሩር፡, ሰከዕሩር፡, subst., κρίνον, *lilium* 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: ሰከዕሩር፡ ዘ፡ ማሰንደድ፡ ዘአዳም፡ ጽጌሁ፡ ።

ሰነወ፡ i. q. سنا *terram rota aquaria aqua hausta rigavit* camelus.

መሰንው፡ subst. plur., quod A. d'Abbadie e suo codice CLXXVII mihi communicavit, et *arrosages artificiels* vertit.

አመስነወ፡ quadrl. II. i. e. ውሃ፡ አጣጣ፡ „*cultiva par arrosage artificiel*; cette racine est niée par quelques professeurs de Gondar", d'Abbadie.

ሰነየ፡ i. q. שָׁנָה ܬܢܐ ثنى *iteravit; diversus, secundus fuit*.

ሳንይ፡ adj. (ثانٍ), nonnisi in fem. ሳኒት፡, passim ሰኒት፡, usitatur: *postera dies* vel *nox*, *postriduum*: በሳኒት፡ ዕለት፡ Num. 7, 18; Jos. 6, 14; Jud. 20, 24. 25; etiam omissa voce ዕለት፡, ut: ለለ፡ ይጸብሐ፡ ሰኒት፡ Sx. Jac. 8 Enc.; እምሳኒተ፡ ሰንበት፡ Lev. 23, 15; በሳኒት፡ ዕለት፡ Jos. 10, 32; በሳኒት፡ በልዐ፡ Jos. 5, 12; በሳኒታ፡ ለቀዳሚት፡ Lev. 23, 11. — At plerumque suff. *â* subjunctum habet: ሳኒታ፡ *postera (ejus dies)*: ኢታእምር፡ ዘትወልድ፡ ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; አመ፡ ሳኒታ፡ Ex. 21, 21; በሳኒታ፡ *postridie* 1 Reg. 11, 11; 2 Par. 7, 9; Jer. 20, 3; Judith 7, 1; Matth. 27, 62; *postera nocte* 4 Esr. 10, 74; አመ፡ ሳኒታ፡ ሌሊት፡ 11, 1; በሳኒታ፡ ዕለት፡ 10, 4; Kuf. 21; Judith 7, 6; Ex. 2, 13; በሳኒታ፡ ዕለት፡ እምዘ፡ ቀተለ፡ Jer. 48, 4; በዕለት፡ ሳኒታ፡ Kuf. 2; አመ፡ ሳኒታ፡ ዕለት፡ በዓል፡ Esth. 7, 2. Deinde voci ሳኒታ፡ tamquam statui constr. nomina vel pronomina subjungunt: በሳኒታ፡ ፋሲካ፡ τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα Num. 33, 3; በሳኒታ፡ ሠርቅ፡ τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνός 1 Reg. 20, 27; በሌሊት፡ ዘይፈቅዱ፡ በሳኒታሃ፡ ቍርባን፡ ይንሥኡ፡ F. M. 10, 3; Lev. 23, 11. 16 ann.

ሳኒታ፡ vid. ሳንይ፡

ሰኑይ፡ nom. tempor., 1) *duo (dies)*, *biduum*, vel *secundus, alter (dies)*: አሐቲ፡ ዕለት፡ ሰኑየ፡ መዋዕለ፡ ክነት፡ Sir. 46, 4; አሐተ፡ ዕለተ፡ ወሰኑየ፡ መዋዕለ፡ 38, 17; Gen. 33, 13; Marc. 14, 1; Joh. 11, 6; በሰኑይ፡ ዕለት፡ Hos. 6, 2; አመ፡ ሰኑዩ፡ ለሠርቅ፡ 1 Reg. 20, 34. 2) *feria secunda* septimanae: በሰኑይ፡ ዕለት፡ Did. 30; ዘሰኑይ፡ (v. ዘሰኑየ፡) ፋሲካ፡ Mavâs. nr. 43; Org. 2.

ሰነየ፡ *pulchrum, bonum esse* vid. sub ሠነየ፡

ስኔ፡ vid. sub ሠነየ፡

ስንዳሌ፡ n. prgr., sc. σεμίδαλις, *simila, similago, flos farinae triticeae*, Gen. 18, 6; Ex. 29, 2; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12 seq.; 14, 10; Num. 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24; 4 Reg. 7, 1; Hez. 16, 19; Jes. 1, 13. 66, 3; Dan. ap. 13, 3; Sir. 32, 3. 38, 11; Apoc. 18, 13; ኅብስተ፡ ስንዳሌ፡ ἄρτοι καθαροί Judith 10, 5.

ሰንደሮስ፡ vel **ሰንድሪስ፡** n. prgr., sc. pers. سَنْدَرُوس, arab. سَنْدَرُوس, resina suffimento adhibita, *sandarax, gummi juniperium* Kedr f. 86 (vid. ፈሰው፡); ከርቤ፤ ሚዓ፤ ሎዝን፤ ስንድሪስ፤ ከሚን፤ ጥፋሕ፡ Sx. Haml. 8.

ሲኖዶስ፡ et **ሴኖዶስ፡**, subst., Pl. ሲኖዶሳት፡, n. prgr. sc. σύνοδος 1) *synodus, concilium* (ecclesiasticum), ut: ክዐበ፡ ለዓመት፡ ሲኖዶስ፡ ይትገበር፡ II Can. Ap. 35; ሲኖዶሳት፡ M. M. f. 382; crebro ጉባኤ፡ additur, ut: ሲኖዶስ፡ ጉባኤ፡ (ዘኤፌሶን፡) Cyr. f. 113. 2) *constitutiones* vel *canones synodi* vel *concilii*, nec non *canones* vel *constitutiones patrum ecclesiae*; (መጽሐፈ፡) ሴኖዶስ፡ est titulus libri Aethiopici, quo collectio Canonum in ecclesia Abyssinica receptorum continetur, ut: ቅዱስ፡ ሴኖዶስ፡ Clem. f. 210; N. T. ed. rom. in praef.; ሲኖዶስ፡ ዘጉባኤ፡ ስርድቂ፡ Syn. f. 217; ሲኖዶስ፡ ዘአበው፡ ሐዋርያት፡ ቅዱሳን፡ Syn. f. 1; ሲኖዶስ፡ ዘቀሌምንጦስ፡ Syn. p. 286; ሴኖዶስ፡ ዘቅዱስ፡ ባስሌዎስ፡ Lud.

ሲኖዲቆን፡ n. prgr. συνοδικόν, *synodicum, epistola synodica*; ሲኖዲቆን፡ vel መልእክተ፡ ሲኖዲቆን፡ Haim. Ab. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 18); Lud. e Mss. Colb.

ሰንደቅ፡ subst., in libris recentioribus Aethiopico-Amharicis obvium, ut videtur i. q. سنجاق vel صنجق (turc., pers., arab.) *vexillum, signum*, ut: (fugiens) ኀደገ፡ ሰንደቀ፡ ወነጋሪተ፡ Chr. L. Atk. f. 24. 25. 29. 38 al.

ሰንዱን፡, ስንዶን፡, ሰንዱን፡, ሰንዶን፡, subst., Pl. °ናት፡, n. prgr. sc. σινδών, *sindon, lintei tenuissimi species, vestis inde confecta* (cfr. etiam Ges. thes. p. 939 sub סָדִין): ሰንዱናተ፡ ገብረት፡ ለምታ፡ Prov. 29, 42; Did. 3; Jud. 14, 12. 13; Matth. 27, 59; Marc. 14, 51. 15, 46; Luc. 23, 53; Joh. 19, 40; περιβολή Gen. 49, 11; ከነ፡ እናሚ፡ አልባሳት፡ ቀጠንት፡ ወሰንዶናት፡ ክቡራት፡ Sx. Genb. 14. Etiam ሰዶናት፡ scriptum reperitur in Sx. Haml. 8 et Nah. 29. — *Voc. Ae.*: ሰንዱን፡ ዘ፡ በፍታ ።

ሰንጐጐ፡ rad. inus., cui زنق (צנק) comparaveris, unde زِنَاق *collare*, زِنَاق *ligamen*, زَنِيق *firmus* (صَنِق) derivantur.

ሰንጐጕ፡ adj. ut videtur *solidus, firmus*: ዘብርት፡ ሰንጐጕ፡ χαλκᾶ ἄρδην 3 Reg. 7, 31; ንዋየ፡ ብርት፡ ቅድው፡ ሰንጐጕ፡ (var. ሰናጕጕ፡ Plur.) ዘከመ፡ ወርቅ፡ σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ 1 Esr. 8, 56.

ሰንጐጕ፡ subst. [cfr. amh. ስናግ፡, ስናጋ፡] *hamus, uncus, fibula*: ሰንጐጕ፡ በዘ፡ ይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ መንጠዋልአ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ጐዳዳት፡ ወሰንጐጕ፡ ዘ፡ ጸገገ፡ (v. ጸገገ፡) መንጠላዕት ።

ሰንጠረጅ፡ (etiam ሰንጠረጋ፡) subst., sc. pers. شترنگ (चतुरङ्ग), arab. شِطْرَنْج *latrunculorum ludus*: ክህናት፡ ኢይትላሀዩ፡ ግብረ፡ ሰንጠረጅ፡ ወገበጣ፡ ወዙሉ፡ ዘይመስሎ፡

F. M. 33, 7; etiam *latrunculorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ሰንጸት ፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: **ከለ ፡ ወርቅ ፡ ውስተ ፡ ድዶ ፡ ብሩር ፡ ዘሰንጸት ፡** (Graecus vulg. habet μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου) Prov. 25, 11. (Nescio an **ሰንጸ ፡** ex arab. سَمْط illustrare licuerit).

ሰናፊል ፡ subst., amh., forma Pl., sc. سَرَاوِيل [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub סַרְבָּלִין] *braccae, femoralia* Chr. L. Atk.

ስናፔ ፡ n. prgr. σίναπι *sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. **ሰናፍጭ ፡**].

ሰንፔር ፡ et **ስንፔር ፡** subst., σάπφειρος *sapphirus* Ex. 24, 10. 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri **ጸሊም ፡ ያክንት ፡** exhibent); **ዕንቈ ፡ ሰንፔር ፡** Jes. 13, 12. 54, 11 var.; Thren. 4, 7; **እብነ ፡ ሰንፔር ፡** Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico शनिप्रिय, alii a radice סָפַר (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: **ሰንፔር ፡ ወጸሊም ፡ ያክንት ፡ ፩ ።**

ሰአለ ፡ *formare, pingere* vid. sub **ሠዐለ ፡**

ሰአለ ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ ፡**

ሰአለ ፡ (etiam **ስአለ ፡** Lud.) I, 1 [שָׁאַל ܫܐܠ سَأَلَ] Subj. **ይስአል ፡**, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: **ይስእልዎሙ ፡ ለአማልክት ፡** Jes. 19, 3; **ሖረት ፡ ትስአል ፡ ኀበ ፡ እግዚ"፡** Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: **አልቦ ፡ ዘይስእል ፡ ዳኅናኪ ፡** Jer. 15, 5; **ሰአል ፡ ዘተፈቅድ ፡** 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum **ኀበ ፡**, **በኀበ ፡**, **እምኀበ ፡**, **እምነ ፡** prs., ut: **ይስእሉ ፡ ኀበ ፡ እግዚ" ፡ ሲሳዮሙ ፡** Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; **ኢትስአል ፡ በኀበ ፡ እግዚ" ፡ መንግሥተ ፡** Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; **ክልኤተ ፡ ነገረ ፡ እስእል ፡ እምኀቤከ ፡** Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; **እስእል ፡ እምኔክሙ ፡ ስእለተ ፡** Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. **ከመ ፡** et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine **ከመ ፡**, ut: **እፎ ፡ ትስእሎ ፡ ይስረይ ፡ ለከ ፡** Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. **በእንተ ፡** rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. **ለ ፡** prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; **ሰአል ፡ ለከ ፡ ትእምርተ ፡ በኀበ ፡ እግዚ" ፡** Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *invocare*: Rom. 1, 10; **በጸሎት ፡ ወበስኢል ፡** Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. **ኀበ ፡**); Sir. 38, 14. 51, 14; **ሰአሊ ፡ ኀበ ፡ እግዚ" ፡** ἐπικάλεσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. **ለ ፡** vel **በእንተ ፡** prs.: **ስኢል ፡ ለኃጥአን ፡ ኀበ ፡ ልዑል ፡** 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; **ሰአሉ ፡ ለነ ፡ ስርየተ ፡ ኀጢአት ፡ እምኀበ ፡ አብ ፡** Mavâs. nr. 20; **ሰአል ፡ ወጸሊ ፡ በእንቲአነ ፡** nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. **ምጽዋተ ፡**, ut Luc. 18, 35; **ሕይወቱ ፡ ለነዳይ ፡ ስኢለ ፡ ምጽዋት ፡** Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: **እንዘ ፡ ይስእሉ ፡ ወያስተፍዕሙ ፡** Job 30, 4; **ይገብእ ፡ ውስተ ፡ ስኢል ፡** ἐπιδεὴς γίγνεται Sir. 34, 4; **ኢታፍቅራ ፡ ለስኢል ፡** (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (mendicando adire alqm): **ዘይስእለከ ፡** ἐπιδεὴς Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1 **ሰአሉ ፡ ለዘይፀውግ ፡** καταγιγνώσκουσι τοῦ ἀσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo **ተሰአሉ ፡** emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C **አዕሉ ፡** et in Abbadiano CXVII **አዕሉ ፡** legitur, de qua lectione vid. sub **ዐለወ ፡**). — *Voc. Ae.*: **ሰአለ ፡ ተንበለ ፡ አስተበቍዐ ፡ ዘ ፡ ለመነ ።**

አስአለ ፡ II, 1 *deprecatorem facere* alqm, ejus *intercessione uti*: **ዐቢየ ፡ ነቢየ ፡ ዮሐንስሃ ፡ አስአልነ ፡ ያስተምሕር ፡ በእንቲአነ ፤ ሣህልከ ፡ ይኩን ፡ ላዕሌነ ፡** Mavâs. nr. 1.

ተስአለ ፡, rarius **ተሰአለ ፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: **እሴእለከ ፡** Job 38, 3. 8, 8. 12, 7; **እመ ፡ ተስእልክዎሙ ፡** Jes. 41, 28; **ተሰአልዎሙ ፡ ለአሕዛብ ፡** (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; **እለ ፡ ኢተስእሉኒ ፡** Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: **ተሰአሉ ፡ ፍኖተ ፡ እግዚ" ፡** (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; **ተስእልዎሙ ፡ አስማቲሆሙ ፡** 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; **ዘይሴአሉኒ ፡** Chr. ho. 4; c. **ኀበ ፡** vel **በኀበ ፡** prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. **በእንተ ፡** rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; **ተሰአሉኒ ፡ በእንተ ፡ ደቂቅየ ፡** Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: **ተስእልክዎ ፡ ከመ ፡ ያርእየኒ ፡** Hen. 60, 9. — Inf. **ተስእሎት ፡** *quaestio, interrogatio*: **ተስእሎታት ፡ ዘተስእልዎ ፡ ከልኣን ፡** Sx. Jac. 10; Phlx. 6; **ተስእሎታት ፡ ዜናሆሙ ፡ ለአበው ፡ ቅዱሳን ፡** Phlx. in tit.

ተሳአለ ፡ III, 3 *sese invicem interrogare* vel *singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስእለት ፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatum*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: **ኀፈርኩ ፡ ስእለቶ ፡ ለንጉሥ ፡ ኀይለ ፡ ወሰራዊተ ፡** 2 Esr. 8, 22; **ስእለተ ፡ ብየ ፡ እንተ ፡ እስእል ፡ እምኀቤከ ፡** Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; **ምንት ፡ ውእቱ ፡ ስእለትኪ ፡** (τὸ αἴτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέησις Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; **ወከነ ፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ስእለት ፡** 1 Par. 18, 1; προσευχή Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ሰአሊ ፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: **ሰአሊት ፡ ምሕረት ፡ ለኃጥአን ፡** Genz. f. 5; **ሰአሊት ፡ በእንተ ፡ መድኀኒትነ ፡** Kedr. f. 59; **ሰአሊት ፡ ለነፍሳቲነ ፡ ሕይወት ፡** Laud. Mar.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስአል ፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum, oratorium*, praedicatur de ecclesia: Clem. f. 108; **ትኩን ፡ ምስአለ ፡ ወምስጋደ ፡ ወምስትስራየ ፡ ኀጢአት ፡** f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስአል ፡ Ludolfus e Syn. affert, et „*consultor* chaldaeorum de futuris" vertit; sed vereor, ne **መሥዐል ፡** cum **መስአል ፡** confuderit.

ሲኦል ፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ᾅδης: **አከኑ ፡**

ከሡት፡ሲኦል፡በቅድመ፡እግዚ" Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 38, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; ወረዱ፡ሲኦለ፡ (v. ሲኦል፡) 3, 19; Kuf. 5; Christi ርደት፡ውስተ፡ሲኦል፡ Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22. 51, 2; ሞትኒ፡ወሲኦልኒ፡ይቤሉ፡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; שְׁאוֹל ܫܝܘܠ].

ሳእር፡ *gramen* vid. sub ሣዕር፡

ሳእር፡ et **ስእር፡** subst. *uter*, aquae, lactis (aliàs ዝቅ፡): ἀσκός ሳእረ፡ማይ፡ Gen. 21, 14. 15. 19; ስእረ፡ሐሊብ፡ Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a שָׂאַר *tursit*, *turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur" Lud.]

ሰአረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ስእነ፡ I, 1 [contigua sunt יָשֵׁן et שָׁאַן (ሰንአ፡); amh. ሳነ፡] Imprf. ይስእን፡ (sed raro usitatum; magis frequentant ኢይክል፡); Subj. ይስእን፡; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire;* c. c. Acc. Inf.: ስእኑ፡አውሥኦቶ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 3. 4, 20; ርእሶሙ፡ስእኑ፡አድኅኖ፡ Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; ስእንኩ፡ጸዊሮቶ፡ 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; ስኢነነ፡ተዐግሦ፡ 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo ስእነ፡ adjicitur: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ Jes. 7, 1; ንሕነሰ፡ሎቱ፡ስእናሁ፡እኂዘ፡ (v. እኂዞቶ፡) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: ዐናብስት፡ስእኑ፡ይግሥሥዎ፡ Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: ጻድቃን፡የሐውርዎን፡(ለፍናዊሁ፡)ወኃጥኣን፡ይስእንዎን፡ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς Hos. 14, 9; ስእኖሙ፡ *iis non praevaluit* Apoc. 12, 8; ስእኑ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam*, Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: ኀሠሥኩ፡አእምር፡ወስእንኩ፡ 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus:* ለእመ፡ስእነ፡ብእሲ፡ሰኪበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ወዝንቱ፡ስኢን፡ይኩን፡እም፲ምክንያት፡ F. M. 12, 5; በእንተ፡ስኢነ፡ውሉድ፡ *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: ይሴእንዋ፡ለርኅራኄ፡ *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae ይሬኢ፡ explicare malueris).

ተስእነ፡ III, 1 *non fieri posse, impossibilem esse;* c. c. Nom. rei vel c. Acc. Inf., et c. በኀበ፡ pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): አልቦ፡ዘይሰአነከ፡ Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; አልቦ፡ዘተስእኖ፡ Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; ኵሉ፡ዘገብአ፡ኢይሰአነከ፡ Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; ኢይሰአን፡ንሕለቱ፡(ለቅጽር፡) Jsp. p. 359; ኢይሰአን፡በኀቤከ፡አድኅኖ፡ 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; ተስእኖ፡ነጊቀ፡ 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡ Herm. p. 83.

ስኡን፡ part. 1) *impotens, imbecillus, debilis, invalidus, non idoneus rei:* ስኡናን፡ ἀσθενεῖς Job 4, 4; Rom. 15, 1; ἀδύνατοι Job 31, 20; መሀደምት፡ስኡን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; ኃጥእ፡ወስኡን፡ወአብድ፡ Phlx. 1; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 ስኡን፡ cum Gr. παράλιος non concordat; suspicatur Lud., Aethiopem legisse παράλυτος. 2) *impossibilis:* አልቦ፡ስኡን፡በኀቤሁ፡ለዘ፡ኵሉ፡ይክል፡ Cyr. f. 104.

ስእነት፡ n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas:* ይኩን፡ስእነቶሙ፡ቅድሜከ፡ Jer. 18, 23; ኢኮነት፡ምክንያተ፡ስእነት፡ላዕሌሁ፡ለነገር፡ *causa impotentiae* (vel *defectus* mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praestantia virtutum vestrarum posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.

ሳእን፡ *calceus* cum derivatis vid. sub ሣእን፡

ሰከለ፡ denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; ከመ፡ዐጸደ፡ወይን፡ዘሰከለ፡ (sic; legas aut ሰከለ፡ aut አስከለ፡ II, 1) M. M. f. 244.

አስከል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. ሰኳላት፡ vel አስከላት፡ [אֶשְׁכֹּל ܣܲܬܟܠܐ إِثْكَال عُثْكُول; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; ደመ፡አስከል፡ 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; አስከል፡ልምሉም፡ 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; አስከለ፡ወይን፡ Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; ይፍረይ፡አስከለ፡ Jes. 5, 2. 65, 8; አልቦ፡አስከል፡ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 13; አስከለ፡ቀምሕክሙ፡ Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βοτρύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλαστά ሰኳላት፡ v. አስከላት፡ (v. አክሊላት፡) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum:* አስከለ፡በቀልት፡ Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) trsl. de *vite:* ይረክብ፡ፍሬ፡በውስተ፡አስከሎሙ፡ Lud. e Vit. Pach.; አስከለ፡አእምሮ፡እንተ፡ታሠርጽ፡ጥበበ፡ Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: አስከል፡ዘጸገየ፡ Cant. 1, 14. — *Voc. Ae.:* አስከል፡ዘ፡ዘለላ ።

ሴከሉ፡ v. **ሴኬሔሉ፡** nomen mensis Χασελεῦ כִּסְלֵו 2 Esr. 11, 1.

ሰከሕከሕ፡ subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. ለካሕካሕ፡); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ae.:* ሰከሕከሕ፡ዘ፡እሽሽ፡ v. ውሽሽ፡

ሰከመ፡ I, 1 [coll. שָׁכַם, et Ges. thes. p. 1406; amh. ሸከመ፡] Subj. ይስክም፡ (ይስከም፡ Sir. 13, 2 var.), *bajulare, gestare, portare humeris:* ተሐዝሉ፡በገቦክሙ፡ወትሰከሙ፡በመታክፊክሙ፡ Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. in C; ረሰዮ፡ለከሣዴየ፡ያድንን፡ወይስክም፡አርዑተ፡ትእዛዝከ፡ Sx. Sen. 4.

አስከመ፡ II, 1 *onus imponere humeris* vel *cervici* alcjs, c. c. Acc. prs.: አስከማ፡ለአጋር፡ Kuf. 17; ነሥአ፡ዕፀወ፡ወአስከሞ፡ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ያሰክምዎ፡ለሰብእ፡ዲበ፡መትከፍቱ፡ Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰከመ፡ et **ተሰክመ፡** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere, in humeros suscipere*, c. Acc. rei: ተሰከማ፡ለይእቲ፡ቀሡት፡ (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; ይሰከምዎ፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡ Jes. 46, 7; Imprt. አትሕት፡መ

ታከፍቲከ፡ወተሰከሞ፡ Sir. 6, 25; ክቡዶ፡ኢታንሥእ፡ወኢትሰከም፡ (v. ትስከም፡) ላዕሌከ፡ 13, 2. 51, 26. — 2) *se invicem sustinere:* እንዘ፡ይሰከም፡ዐምድ፡ለዐምድ፡ Ex. 26, 17 (var. ይሳመክ፡ CG).*

መስከም፡ et **መስከምት፡** subst. 1) *contus, sudes, pertica,* qua quid portatur, Ex. 25, 14. 2) ἀγκωνίσκος, *cardo* asseris Ex. 26, 17 (v. መሰምክት፡ vel ምስማክት፡ CG).

ሰከረ፡ *mercede conducere* vid. sub ሠከረ፡

ሰኰረ፡, **ተሰኰረ፡** *igne fervefieri* vid. sub ሰቈረ፡

ሰከረ፡ I, 1 [سَكِرَ ܪܘܳܐ שָׁכַר] Subj. ይስክር፡, raro ይስከር፡ (Sir. 9, 9) 1) *se inebriare, inebriari, ebrium esse:* ዘሰከረ፡ ὁ μεθύων Jes. 19, 14; ሰኪሮ፡ *cum ebrius esset* Kuf. 7; Dan. 5, 2; ስክሩ፡ Jer. 32, 13; ወይነ፡ለሰኪር፡ (v. ለስከር፡) ኢትስተይ፡ Tob. 4, 15; እለ፡ሰከሩ፡ዘእንበለ፡ወይን፡ Jes. 28, 1; Gen. 43, 34; 1 Reg. 25, 36; Cant. 5, 1; Joh. 2, 10; c. c. በ፡ rei: 2 Reg. 13, 28; እስመ፡ሰከሩ፡በወይን፡ Jes. 28, 7. 29, 9; በወይነ፡ዐመፃ፡ይሰክሩ፡ Prov. 4, 17; c. እምነ፡, ut Apoc. 17, 2; et c. Acc. rei: Eph. 5, 18; ኢትስከሩ፡ወይነ፡ Prov. 23, 31. Transl.: መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡ትሰክር፡እምኔሆሙ፡ Hen. 62, 12; Jes. 34, 5; ትሰክር፡ምድር፡እምደም፡ Jes. 34, 7; Judith 6, 4; Jer. 26, 10. 2) *ebriosum, vino deditum esse* Deut. 21, 20; Luc. 12, 45.

አስከረ፡ II, 1 *ebrium reddere, inebriare,* c. Acc. 2 Reg. 11, 13; Hab. 2, 15; Jer. 28, 39; አስከርዎ፡ 31, 26; Deut. 32, 42; ስተዩ፡ደመ፡እስከ፡ያሰክረክሙ፡ Hez. 39, 19; ታስከሬ፡ለኵላ፡ምድር፡ Jer. 28, 7; እግዚ"፡ያሰክሮሙ፡ስከረ፡ለመኳንንቲሃ፡ 28, 57; sine Obj.: ስቴ፡ዘያሰክር፡ F. N. 50; ጽዋዕ፡ዘያሰክር፡ Lit. 172, 2.

ስኩር፡ part. *ebrius, temulentus, vini plenus* Job 12, 25; Jes. 19, 14. 24, 20; Ps. 106, 27; Judith 13, 2; ስኩራን፡ 1 Cor. 11, 21; ስክርት፡ 1 Reg. 1, 13; እንዘ፡ስኩር፡ውእቱ፡ Sir. 34, 31; ከዊኖ፡ስኩረ፡ Chr. Ta. 15; እምወይን፡ Jes. 51, 21; እምደም፡ Apoc. 17, 6; transl.: ስክርተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Org.

ስክር፡ subst. i. q. ስከር፡ 1 Reg. 25, 37.

ስከር፡ subst. 1) *ebrietas, crapula* 1 Reg. 1, 14. 25, 37 var.; እለ፡ተሰትይዎ፡ለወይን፡ለስከር፡ Joel 1, 5; Tob. 4, 15; μέθη Jes. 28, 7; Clem. f. 237; ነቂሆ፡ዋኀ፡እምንዋመ፡ስከሩ፡ f. 26; ዘያተንትኖ፡ስከረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9. 28, 57. 2) *ebriositas, vinolentia* Hos. 4, 11; ብእሲ፡ሀከይ፡ዘአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስከር፡ወበዝሙት፡ Did. 3; F. N. 50. 3) *potus inebrians* μέθη Prov. 24, 74; እመልእሙ፡ስከረ፡ μεθύσματι Jer. 13, 13.

ስክረት፡ n. act. *inebriatio, ebrietas, ebriositas* 1 Petr. 4, 3; Gal. 5, 21; ስክረት፡ይከውን፡ምክንያተ፡ለመዐት፡ወለፍትወት፡ Phlx. 79.

ሰካር፡ n. ag. *ebriosus, bibax,* sed nonnisi exempla fem. inventa sunt: እመሂ፡ዘማዊት፡ወእመሂ፡ሰካር፡ Kid. f. 23; Lud. e Syn.

ሰካሪ፡ n. ag., f. ሰካሪት፡, Pl. ሰካርያን፡ et ሰካርት፡, *ebriosus, bibax, vinolentus, vino deditus:* Prov. 20, 1. 26, 9; Sir. 19, 1; ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8; 1 Cor. 5, 11; Did. 4; F. M. 34, 1; ሰካርያን፡ Luc. 12, 45; Macc. f. 9; ሰካርት፡ Matth. 24, 49 Pltt.

ሶከር፡ subst. [ܫܘܟܪܐ, سُكَّر] *saccharum, (mel)* μέλι, κηρίον Ps. 18, 11. 118, 103; Sir. 24, 20; ይጥዕም፡ቃልየ፡እመዓር፡ወሶከር፡ Clem. f. 84. 202; F. M. 26, 1. — *Voc. Ae.:* ሶከር፡ዘ፡ሸንኮር፡ v. ሸከር፡

አስከርኒ፡, **አስኩርኒ፡**, **አስከሎኒ፡** (Num. 6, 4) est vox insolitae formae; dubium est, utrum አስከ(ኩ)ር፡ in Acc. c. pron. suff. et ኒ፡, an cum Ludolfo et Voc. Ae. አስከ(ኩ)ርን፡ c. ኒ፡ intelligendum sit; respondet apud Graecum γίγαρτον. Sine dubio lectio corrupta est. (Alia conjectavimus in Apparatu crit. ad l. c. p. 129). — *Voc. Ae.:* አስከርን፡ዘ፡አስከለ፡ወይን ።

ሰኰሰ፡ I, 2 [vicinae videntur radd. שָׁקַע שָׁקַט שָׁכַךְ שָׁחַח שׁוּחַ al., quae omnes in prima significatione *residendi, desidendi* conveniunt] *cessare, desinere, decrescere, languescere, deficere:* ወይሴኵሱ፡ሕቀ፡ከመ፡ይቅብኡ፡ንጉሠ፡ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν Hos. 8, 10; ትሴኵስ፡ፍቅር፡ Matth. 24, 12; Did. 33; ይሴኵስ፡ፍቅር፡እምእኀው፡ Clem. f. 154. — *Voc. Ae.:* ይሴኵስ፡ዘ፡የሐጽጽ፡ይሸሽኒ፡ይ ።

ሰከበ፡ et **ሰክበ፡** (vid. Gen. 34, 2. 35, 22; Num. 5, 13 ann.) I, 1 [שָׁכַב ܫܟܶܒ] Subj. ይስክብ፡ et ይስከብ፡ 1) *cubare, recumbere, procumbere, discumbere:* ትስክብ፡በገቦከ፡ዘፀጋም፡ Hez. 4, 4; ሶበ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቡ፡ Job 33, 15; ጊዜ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቢሁ፡ Sir. 40, 5; ሰከበ፡ውስተ፡ሠቅ፡ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; ἀνέπεσεν Judith 12, 16; ሰኪቦ፡ሰኪሮ፡ Kuf. 7; Num. 24, 9; 2 Reg. 12, 16. 13, 31; ሰከበት፡ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 3, 19; 4 Reg. 4, 34; Luc. 2, 16. 17, 34; etiam de rebus inanimatis, ut: vitis ውስተ፡ምድር፡ሰከበ፡ Herm. p. 50. a) de dormituris et dormientibus: *cubitum ire, dormire:* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν) Ruth 3, 4; Gen. 19, 4. 28, 13; እለ፡ይሰክቡ፡ውስተ፡ዐራታት፡ Am. 6, 4; 1 Reg. 3, 5; 2 Reg. 11, 13; 1 Esr. 3, 6; Ps. 3, 5; Prov. 3, 24; Matth. 8, 24 rom. b) de aegrotantibus 2 Reg. 13, 6; 4 Esr. 6, 80 (var.). c) de morientibus et mortuis: *occumbere, obdormiscere, dormire* (κοιμᾶσθαι): 2 Reg. 7, 12; 3 Reg. 1, 21; 4 Reg. 10, 35. 13, 9. 14, 16; Job 3, 13; Hez. 32, 21; Jes. 14, 8 var.; 1 Cor. 11, 30. 2) *concumbere:* conjuges እለ፡ሰከቡ፡በእንተ፡ውሉድ፡ Lit. 174, 3; c. c. ምስለ፡ Gen. 19, 33—35. 26, 10. 34, 2. 39, 7. 14. 17; Ex. 22, 15; Lev. 15, 16. 18, 20. 22. 19, 20. 20, 11; 2 Reg. 11, 11. 13, 11; c. ኀበ፡ Gen. 19, 32; c. Acc. (potissimum de concubitu maris cum mare et hominis cum bestia): Lev. 18, 23. 20, 16 (quamquam etiam c. ምስለ፡ 18, 22. 20, 13; Deut. 27, 21); እለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡ ἀρσενοκοῖται Chr. ho. 30; F. M. 34, 2; (sed etiam de concubitu maris cum muliere) ዘይሰክብ፡ብእሲተ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኛ ።

አስከበ፡ II, 1 *facere ut cubet vel jaceat, deponere, reponere, collocare, prosternere,* a) hominem: አስከቦ፡በከብዱ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Gen. 22, 9; አስከቡኪ፡ውስተ፡መሬት፡በከብድኪ፡ Jes. 51, 23; 2 Reg. 8, 2; አስከቦቶ፡ውስተ፡ዐራት፡ 1 Reg. 19, 13; ውስተ፡ጎል፡ Luc. 2, 7; Deg.; 2 Par. 16, 14; በአረፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ታሰክቦ፡ለበድን፡ Genz. f. 16; *in lectum conjicere* (vulnerando) Ex. 21, 18; mortuos: አስከብዎሙ፡ለአእሩግ፡ Thren. 2, 21; Jes. 14, 8. b) res, ut

murum: ትወድቅ፡ ወእሰክባ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ስኩብ፡ part. *cubans, recubans* (*dormiens*), *jacens, depositus:* ሕፃን፡ ስኩብ፡ ውስተ፡ ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩባ፡ ክንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ኮነ፡ ስኩበ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ ላዕለ፡ ዐራት፡ ሞት፡ ስኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርእዩ፡ ኅበ፡ ዝንቱ፡ እንው፡ ዘስኩብ፡ ማእከሌክሙ፡ በሃም፡ ወጽሙም፡ Genz. f. 120.

ስከበት፡ n. act. *cubatio, cubitus*, Org. 2.

መስከብ፡ subst. *membrum genitale* (concubitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስካብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስካባት፡ *locus* vel *res, ubi cubant* a) *cubile, stratum, lectus, torus* κλίνη Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስካባት፡ 15, 11; Kuf. 33; κοίτη Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; στρωμνή ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈት፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብራ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ ምስካበ፡ ሲኦል፡ ይነውሙ፡ Job 21, 13; κώδια Judith 12, 15; ምስካባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) *lectus* vel *torus legitime* vel *illegitime concumbentium*, κοίτη Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካብኪ፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) *cubile, lustrum* bestiae Job 37, 7. d) *lectus carnificando et cruciando inserviens:* ምስካበ፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኵት፡ et ሰከት፡ subst., m. et fem., Pl. አስኳት፡ (male አስከት፡) *platea, vicus* [vicina sunt ጽጕ፡; שׁוּק ܫܘܩܐ زُقَاق صُوق سُوق; ት primitus et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሑር፡ ሰኵት፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡ አስኳቲሃ፡ Jes. 15, 3; እመ፡ ሀሎ፡ ማእከሌሁ፡ ወማእከለ፡ ቢጹ፡ ሰኵት፡ ወመርሕብ፡ F. N. 37.

ሰኳት፡ vid. sub ሰኳዕት፡

ሰከተ፡, ut videtur i. q. ܫܟܬ *resedit, quievit* (unde ܫܟܬܐ أُسْكَات *sedimentum*).

ስከትት፡ et ስክትት፡ subst., Pl. ስከትታት፡ *pedamentum, basis*, ut columnae (βάσις אֶדֶן) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰከተየ፡ quadrl., e rad. שׂוּךְ סָכַךְ *texere, plectere* propagatum videtur.

ተሰከተየ፡ III, 3 *conjurare, conspirare* Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰከተዩ፡ በማዕሌቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) እለ፡ ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Ssal. Req.; etiam *conjungi* in genere: ተንሥአ፡ በኀይል፡ እምሀገሩ፡ ወተሰከተዩ፡ ምስለ፡ እለ፡ እምድኅሬሁ፡ ወተዐየኑ፡ Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ተሰከተዩ፡ ዘ፡ ተከማቹ ። ; *aliud:* ዘ፡ ተከማቹ ።

ሰከነ፡ rad. inus.; שָׁכַן ܫܟܢ سَكَنَ *consedit, habitavit, quievit;* סָכַן سَكُنَ (desedit, ad inopiam redactus est) *pauper, egenus, miser fuit.*

ሰኰና፡ (passim ሰከና፡), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኳንው፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich semit. Wurzelforsch. p. 88] 1) *planta* sive *solum pedis:* ሰኰና፡ እገሪሃ፡ (respondent እራኅት፡ እደዊሃ፡) 4 Reg. 9, 35; ኢይቀውሙ፡ በሰኰና፡ እገሪሆሙ፡ (ἴχνος ποδῶν) Judith 6, 4; ትከይዶሙ፡ በሰኰናኪ፡ Hez. 32, 2; τὰ ἴχνη μου Ps. 17, 40; ποὺς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (aliâs መከየድ፡, መከይድ፡); ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ I Sal. Mar. 32; de *planta* i. e. *palma* manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) *calx* pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ተከሥተ፡ ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) *ungula*, equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኰና፡ አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ἴχνος κτηνῶν ሰኰና፡ እንስሳ፡ Hez. 32, 13; πτέρναι τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρωτήρια Lev. 4, 11; ὁπλή Mich. 4, 13; ዘንፉቅ፡ ሰኰናሁ፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እለ፡ ሰኰና፡ (v. ጽፍረ፡) ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ὀνοκένταυροι Jes. 13, 21. 34, 14. — *Voc. Ae.:* ሰከና፡ ብ፡ ተረከዝ ።

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) *pauper, egenus, inops* [מִסְכֵּן ܡܣܟܝܢܐ مِسْكِين] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪናን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ ሕዝብየ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪናን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ግዩር፡ ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንነት፡ subst. *paupertas, egestas* Phlx. 218; F. M. 25, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae", ut: ወምስኪንነትየ፡ አነ፡ ገብርከ፡ ኃጥእ፡ *et* (*mea paupertas* i. e.) *ego pauper servus tuus peccator* Lit. 160, 4.

ተመስከነ፡ III, 1 *ad paupertatem redigi, egenum fieri;* Inf. ተመስክኖ፡ et ተመስክኖት፡ Lud. sine auct.

ሰኪኖን፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος *lentiscus:* ዕፀ፡ ሰኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዐዛሁ፡ ከመ፡ ዘሰኪኖን፡ (v. ሲኪኖን፡) Hen. 30, 2 (ubi fortasse *lacryma lentisci* seu *mastiche* intelligenda est). — *Voc. Ae.:* ሰኪኖን፡ ዘ፡ ኮክ ። — Aliud ሰኪኖን፡ vel ሰቂኖን፡ σχοίνων vid. in Appendice hujus lexici.

ሰከወ፡ rad. inus., aram. סְכָא *prospexit, adspexit,* ܣܟܐ *exspectavit.*

መስኮት፡ subst., m. et fem., Pl. መሳክው፡ [cfr. ܡܫܟܘܬܐ] *fenestra,* (*lumen*), θυρίς Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22; እርኅው፡ መሳክወ፡ ጽርሑ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክዊሃ፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ὀροφώματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መሳክው፡ ለብርሃን፡ et መሳክው፡ ለንጻሬ፡ F. N. 37.

እስኩ፡ vid. sub እስኩ፡

ሰከዐ፡ I, 1 *filum in acum inserere*, Lud. sine auct. [Vic. est ሰኰዐ፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in *infigendo, transfigendo;* coll. ܣܟܐ شَكَّ et سَكّ *clavus*].

ተሰክዐ፡ III, 1 *perforatum et filo insertum esse:* (margarita) ዘተሰክዐ፡ በፈትለ፡ ሜላት፡ Org.

ስኩዕ፡ part. *perforatus filo inserendo, intextus:* ዕንቍ፡ ግሉፍ፡ ወስኩዕ፡ (λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν) 3 Reg.

10, 22; Gad. Ad. f. 190; (Ephod) ዘስኩዕ፡በአዕናቍ፡፲ወ፪ Lud. e Mss. Colb.

ሰኳዕት፡ (etiam ሰኳት፡) subst., *formicarum species*, μύρμηκες, ሰኳዕት፡እለ፡አልቦሙ፡ኀይል፡ Prov. 24, 60 (at 6, 6 ቃህም፡); μυρμηκολέων Job 4, 11 (de quo vid. Bocharti hieroz. III. 805 seq.). — *Voc. Ae.:* ቃሕም፡ወሰኳዕት፡ዘ፡ገብረ፡ጕንዳን፡, de qua formicarum specie consulas Lud. hist. Ae. I, 13, 29. [Mihi quidem ሰኳዕት፡ forma Pl. a ሰኳዒ፡ esse videtur, quod proprie *foramina faciens* significat.].

ሰከዕናር፡ *lilium* vid. sub ሰንከዕናር፡

ሰከየ፡ I, 1; Subj. ይስኪ፡ (raro ይስከይ፡, ut Hen. 89, 15 in cod. Abbad. XXXV) 1) *confugere* in locum vel ad alqm: ይሰኪ፡ህየ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 11; ከመ፡ይስኪ፡ህየ፡ 35, 15; Deut. 4, 41. 19, 4 seq.; Jos. 20, 4 seq.; *precibus* vel auxilium petendo *adire* alqm, c. ኀበ፡, ut: ሰከይኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወሰአልክዎ፡ (ἐνέτυχον) Sap. 8, 21; ይሰክዩ፡ኀቤሁ፡ Clem. f. 194; c. Acc. Hen. 45, 3. 2) *queri; incusare; criminari, reum facere, accusare, agere in* alqm [شَكَا et شَكَى]; absol. Hen. 22, 5. 6; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ወትትዋቀሡ፡ወትትላኰዩ፡ወትትጋአዙ፡ Jes. 58, 3. 4; ለእመ፡ሰከዩ፡ለለ፩እምኔሆሙ፡ *si uterque actionem instituit* F. N. 43; Did. 10; ዘይሰኪ፡ *actor* F. N. 43, 6; አምጽኦ፡ሰማዕት፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ *testes producere actoris est* ib.; c. ላ፡ vel plerumque ኀበ፡ prs., apud quam queruntur vel actionem instituunt: Hen. 9, 3. 89, 15. 103, 14; እመበ፡ዘሰከይዎ፡ኀበ፡ፈታሒ፡ F. N. 43, 9; ሰከያ፡(ለወለቱ፡)ለመኳንንት፡ Sx. Haml. 25; ሰከዩ፡ሎቱ፡ (*Augusto*) ዘገብረ፡ላዕሌሆሙ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 340; c. Acc. causae vel prs., quam queruntur vel accusant: Hen. 7, 6. 22, 7; Rom. 11, 2; Lit. 172, 4; እለ፡ይሰክይዎ፡ *ejus accusatores* Jsp. p. 315; Alexandra ትሰክዮ፡ለሄሮድስ፡ (Herodem) p. 322; ከመ፡ይስክይዎ፡ኀበ፡ቄሳር፡ p. 363; ዘሰከየ፡ግብረ፡ዘኢይትሌበው፡ *qui actionem haud perspicuam instituit* F. N. 43, 6; ዘሰከይዎ፡ *reus* ib.; vel c. በእንተ፡ causae, F. N. 43, 6; vel c. በ፡, ut: ይስክይዎሙ፡ለአርድእት፡በዘ፡ሐሰዉ፡ ἐγκαλείτωσαν αὐτοῖς τὴν ψευδηγορίαν Cyr. c. Pall. f. 84. — *Voc. Ae.:* ሰከየ፡ዘ፡ተማሕፀነ፡አጸላኢ፡ይ ።

ተሰክየ፡, si non ተሰከየ፡ III, 1 (Prf. nondum repertum) *reum fieri, accusari:* በዘቲ፡ንሰከይ፡ Lit. 173, 1.

ሰካዪ፡ n. ag. *actor, accusator* F. N. 27. 43, 6; ለእመ፡ሰከየነ፡ሰካዪ፡ κἂν ἕτερός τις ἡμᾶς ἐγκαλέσῃ Chr. Ta. 27.

ስክየት፡ n. act. *actio, accusatio* F. N. 43, 6; ለእመ፡ሰከየ፡ስክየተ፡ዘዋዩቅ፡ ib.; ስክየት፡ዲበ፡ጸላኢ፡ Prec. Mat.

ምስካይ፡ subst. *refugium, asylum:* አህጉር፡ዘምስካይ፡ Num. 35, 6. 11 seq.; Deut. 19, 4 seq.; Jos. 20, 2 seq.; Ps. 3, 3. 9, 9. 32, 20. 45, 7; Christus ምስካዮሙ፡ለግፉዓን፡ Deg.; ማርያም፡ደብረ፡ምስካይ፡ለነፍስየ፡ III Sal. Mar. 9.

ሰኰየ፡ I, 1 et ሳኰየ፡ I, 3 *errare, oberrare, vagari* [שָׁגָה ...]; ሰኰየ፡ላህምኪ፡ πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Hos. 8, 6; ሰ(ሳ)ኰየት፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 21, 14; Ex. 14, 3; እንዘ፡የዐይል፡ወይሳኩ፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 37, 15; Ps. 106, 4; ሰኰየ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Phlx. 134; ሳኰይኩ፡ብዙኀ፡ ἐν ὁδοιπορίαις πολλάκις Chr. ho. 28 (e 2 Cor. 11, 26); ሥልሰ፡ሰኰየ፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 Platt. — *Voc. Ae.:* ሰኰየ፡ዘ፡ዘረ፡ዔለሂ፡ይ፡ዖደሂ፡ይ፡; *aliud:* ሳኰየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ ።

ተሰኰየ፡ III, 1 vel ተሳኰየ፡ III, 3 *errabundos divagari* (a se invicem): እንዘ፡ከመ፡አባግዕ፡ትሰኩዩ፡(ትሳኩዩ፡ Platt) 1 Petr. 2, 25.

ስክየት፡ n. act. *erratio, vagatio, peregrinatio:* እስመ፡ተዘከሩ፡በስክየት፡ምግባርሙ፡ ἐμέμνηντο γὰρ τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν Sap. 19, 10.

ሰወለ፡ rad. inus., dubiae significationis.

መስወል፡ subst., in Sing. nondum repertum, Pl. መሳውልት፡; legitur መሳውልት፡ብርት፡ዘዐውደ፡ምሥዋዕ፡ τὸ παράθεμα (v. περίθεμα) τὸ χαλκοῦν κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου Ex. 39, 10. Dubius est sensus ab interprete huic vocabulo subditus. Secundum Ludolfi Gregorium መሳውልት፡ et መሳውድ፡ Abyssini *ignitabula* vel *batilla* exponunt; sed Ex. 38, 24 cum interpres παράθεμα ድዳት፡(ለምሥዋዕ፡) verterit, παράθεμα aliter interpretatus esse videtur; an *crepidines? ansas* annexas? (a סָבַל *portare?*) *oras?* (a שׁוּל?).

ሶም፡ et ሳውም፡ subst. [שֹׁהַם] *onyx, sardonyx,* ὀνύχιον Ex. 28, 20; እብነ፡ሶም፡ λίθος σοάμ 1 Par. 29, 2; Ex. 36, 20 in C ሶም፡ (pro ኦኒክዮን፡ caeterorum); σάρδιον Ex. 35, 8. 36, 17.

ሶመት፡ (ሶም፡) subst. *allium* [שׁוּמִים ܬܘܡܐ ثُوم, vid. ቱማ፡] σκόρδον Num. 11, 5; Gad. T. Haim.; ሶም፡ (si quidem lectio sana est) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.:* ሶመት፡ዘ፡እንዝሞ ። (Ludolfi Gregorius exponebat እንዶ፡).

ሶር፡ subst., m., Pl. አስዋር፡ *taurus* [שׁוֹר ܬܘܪܐ ثَوْر, vid. etiam ቶራ፡] μόσχος ሶር፡አሐዱ፡እምውስተ፡አልህምት፡ Num. 29, 8. 28, 11. 19 seq.; Hez. 39, 18; ταῦρος Jes. 5, 17. 30, 24. 34, 7; Jer. 27, 11; Gen. 32, 16; Ps. 21, 12; Matth. 22, 4; Kuf. p. 115; Hen. 85, 9; አልህምት፡አስዋር፡ βόες νομάδες 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. — *Voc. Ae.:* ሶር፡ዘ፡በሬ፡; *aliud:* አስዋር፡ዘ፡ገች ።

ሰውር፡ i. e. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ተውር፡).

ሰወረ፡ I, 2 [amh. id.; coll. سَرَّ III. IV, et أَسْتَرَ] 1) *occulere, operire, velare, celare,* c. Acc.: ደመና፡ይሴውሮ፡ Job 22, 14; አረፍት፡ይሴውረኒ፡ Sir. 23, 18; Ex. 24, 15. 16. 26, 7; እለ፡ይኄምዕዎ፡ለጻድቅ፡ወይሴውርዎ፡ለጽድቁ፡ Jes. 5, 23; ኢትሰውር፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ 2 Esr. 14, 6; c. ላዕለ፡ rei vel prs.: እሴውር፡በእዴየ፡ላዕሌከ፡ Ex. 33, 22; c. እምነ፡ ab aliquo: ይሴውር፡ገጾ፡እምኔነ፡ Tob. 13, 6; Lev. 20, 4; Ps. 39, 14; Hen. 84, 6; c. Acc. prs. et እምነ፡ rei, *celare* alqm alqd Act. 20, 20. 2) *tegere, protegere:* ይሴውሮሙ፡ Esth. 4, 14; Ps. 26, 9. 30, 23. 104, 37. 139, 8; ሰውሮቶ፡ለዐርከየ፡ኢየኀፍር፡ Sir. 22, 25; ይሴውር፡በደመና፡ኅሩያነ፡ Job 37, 10; c. እምነ፡ rei Job 5, 21. — *Voc. Ae.:* ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ ።

ተሰወረ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *occuli, operiri, occultum esse, latere,* Matth. 8, 24; c. c. እምነ፡ Luc. 19, 42;

3 Reg. 10, 3; ለምንት፡ ትሴወር፡ እምኔየ፡ Job 13, 24. 26, 6; Jer. 23, 24; ይሴወር፡ እምዐይን፡ ወገጽ፡ Job 24, 15; Gad. Lal. (vid. ተመስጠረ፡); vel c. እምቅድመ፡, ut: ኢይሴወር፡ እምቅድመ፡ አዕይንትየ፡ ኀጢአቶሙ፡ Jer. 16, 17. 2) *se abscondere* i. e. *disparere:* ተሰወረ፡ እምአዕይንቲሆሙ፡ Act. 1, 9; c. Acc. prs. (ab aliquo), Lud. ex Hom. Theoph. 3) *sibi operire* vel *tegere:* ቤት፡ ኀበ፡ ትሴወር፡ (v. ትሴውር፡) ኀፍረተከ፡ Sir. 29, 21.

ስዉር፡ vel ስውር፡ part. 1) *occultus, opertus, tectus, celatus, arcanus:* ስዉር፡ እምኔሆሙ፡ Luc. 18, 34; አኮ፡ በስውር፡ Num. 12, 8; ስዉራት፡ τὰ μυστήρια Matth. 13, 11; Lit. 172, 1; ስዉረ፡ *occulte* Enc.; ዕፅ፡ ስውርት፡ ξύλον ἔγκαρπον (?) Jer. 38, 12. 2) *obscurus:* ስዉር፡ ነገር፡ σκοτεινὸς λόγος Prov. 1, 6; de libro magico, Enc.

ሰዋሪ፡ n. act. 1) *occultator, operiens;* (velum adyti) ኀባኢት፡ መለኮት፡ ወሰዋሪት፡ ኵሉ፡ ኀሊናት፡ Lit. Greg. 2) *protector:* እግዚ" ሰዋሪ፡ ወከዳኒ፡ Cod. Mus. Brit. VIII.

ስዋሬ፡ subst. *occultatio;* Enc.; de Deo: remotissimus es በስዋሬከ፡ Lit. Joh.; መከነ፡ ስዋሬ፡ Gad. T. Haim.

መሰውር፡ part. *protector,* σκεπαστής Ex. 15, 2; Sir. 50, 2; (እግዚ") ረዳኢ፡ ወመሰውር፡ Deg.

ምስዋር፡ subst., Pl. ምስዋራት፡ 1) *locus occultus, latebra, locus tegens:* ይትኀባእ፡ በምስዋር፡ ወይትረሳዕ፡ Sap. 17, 3; Ps. 17, 13; እምድኅረ፡ አረፍት፡ ምስዋር፡ κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς 2 Esr. 14, 13; *intimus recessus, penetrale:* መንጦላዕት፡ ምስዋራቲሁ፡ ለሕያው፡ Lit. 172, 1. 2) *velum, tegumentum,* trsl. *praesidium:* ሐገፋ፡ ወምስዋር፡ θώραξ καὶ ἀσπίς Chr. Ta. 5 (cfr. ستر); ዝንቱ፡ መከን፡ ከነኒ፡ ምስዋረ፡ ህየንተ፡ አልባስየ፡ (ait anachoreta nudus) Sx. Genb. 28; Christus Christianis est ምስዋር፡ Kid. f. 13; vid. etiam Ex. 15, 2 ann., ubi quidam codices ምስዋር፡ pro መሰውር፡ habent. 3) *operculum,* καλυπτήρ Ex. 27, 3; כַּפֹּרֶת Ex. 35, 11.

መሳውር፡ *vas quo fluidum infunditur* vid. sub ሠወረ፡

ሰሰወ፡ quadrl., cui vicina sunt שָׂשָׂא *gradatim ire facere;* הִדַּדָּה *lente incedere,* أَسَا *currere.*

አንሰሰወ፡ V 1) intrs. *gradi* a) *ambulare, incedere, obambulare,* περιπατεῖν Gen. 3, 10; አንሰሰውከኑ፡ ውስተ፡ አሰረ፡ ቀላይ፡ Job 38, 16; Sir. 24, 5. 9, 13; Koh. 4, 15; Jes. 8, 7; Dan. ap. 1, 7. 36; Dan. 3, 23. 25. 4, 26; Matth. 4, 18; Marc. 5, 42. 11, 27. 12, 38; Joh. 12, 35; Hen. 17, 6. 51, 5; ἐμπεριπατεῖν Job 1, 7; πορεύεσθαι Gen. 24, 65; Ps. 37, 6; παραπορεύεσθαι Ex. 2, 5; ἀναστρέφεσθαι እንዘ፡ አንሰሱ፡ ማእከሎሙ፡ Hez. 3, 15; Subj. ያንሶሱ፡ Sap. 9, 3; Inf. nom. አንሶስዎ፡ vel አንሶስዎት፡ Lud. e Vit. Sanct.; Inf. verb. አንሶሲዎሙ፡ M. M. f. 158; ዘያንሶሱ፡ *quidquid incedit* (animalia) Kuf. 3; አልቦ፡ ዘያንሶሱ፡ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους Jer. 9, 10. b) *deambulatum prodire, forâs exire,* c. Acc.: ንሑር፡ ናንሶሱ፡ ሐቅለ፡ (διέλθωμεν) Gen. 4, 8; ያንሶሱ፡ ጽጕ፡ Ex. 21, 19. c) *peragrare:* አንሰሰወ፡ እስከ፡ ሰኪዎን፡ Kuf. 13; c. Acc.: አንሶሱ፡ ኵኖ፡ ወርሕበ፡ ibid.; c. ውስተ፡ Gen. 41, 46; Matth. 4, 23. d) *obire, ambire, circuire,* c. ውስተ፡ Ps. 72, 9; ዲያቆን፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አብያት፡ ያንሶሱ፡ Kid. f. 17; c. ኀበ፡, ut: ቀሲስ፡ መፍትው፡ ያንሶሱ፡ ኀበ፡ አብያት፡ ድውያን፡ ወየሐውጾሙ፡ f. 16; ዘያንሶሱ፡ *qui deses vagatur* Sir. 10, 27. e) trsl.: *ambulare, incedere* i. e. *vitam degere, se gerere:* ውስተ፡ ፍናወ፡ ጽድቅ፡ አንሶሱ፡ Prov. 8, 20; Rom. 6, 4. 13, 13. 2) trs. *ire facere* i. e. *loco movere, adigere, impellere:* ኢረከቡ፡ ማየ፡ ዘይጸውር፡ ሐመሮሙ፡ ወጸመዉ፡ ወኢተመክነዩ፡ ከመ፡ ያንሶስዉ፡ ሐመረ፡ Sx. Tachs. 10; ዘያንሶሱ፡ φορολόγος Job 3, 19. — *Voc. Ae.:* አንሰሰወ፡ ዘ፡ ተመላለሰ ።

ሰውሰው፡ subst., usitatum in Pl. ሰዋስው፡ 1) *gradus scalarum, scala, scalae;* domorum: ይደልዎ፡ ለ፩ከመ፡ ይትክል፡ ሰዋስወ፡ በኀበ፡ ገቦ፡ አረፍት፡ ለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ዘኢይነኪ፡ ካልአ፡ (*vicinum*) F. N. 37; κλίμαξ Gen. 28, 12; milites ተከሉ፡ ሰዋስወ፡ ወዐርጉ፡ Jsp. p. 319; Lit. 170, 4; Enc. Tachs. 3. 2) *vocabularium,* መጽሐፈ፡ ሰዋስው፡ *liber scalarum* vel ሰዋስው፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII; Cat. Cod. Bodl. Ox. p. 82ª. — *Voc. Ae.:* ሰዋስው፡ ዘ፡ መሸጋገርያ፡ ወዓዲ፡ መሰላል ።

መንሰስው፡ part. *ambulans, incedens:* ንዋየ፡ ወርቅ፡ እመ፡ መንሰስወ፡ ቤቶ፡ ይሬሲ፡ (ubi Graecus μηδεὶς εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω habet) II Can. Ap. 67.

ነሶሳው፡ n. act. *ambulatio, incessus, ingressus, profectio:* ተናገሩ፡ በነሶሳው፡ ἐν περιπάτοις Prov. 23, 31; ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ወኢነሶሳው፡ Sap. 15, 5. 15; ዘፍጡን፡ ነሶሳዉ፡ εὐκίνητος 7, 22; ጸበለ፡ ነሶሳዎሙ፡ (pulvis quem eundo excitant) Jsp. p. 282; ኢኀደገ፡ ነሶሳወ፡ በምድር፡ p. 285; ኢተከህሎ፡ ለህርቃኖስ፡ ነሶሳው፡ (sc. cum suo exercitu) በእንተ፡ ሰንበት፡ p. 299; ውስተ፡ አየራት፡ ነሶሳዊ፡ sc. Dei, Lit. Epiph.; Org. 1.

እንስሳ፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እንስሳት፡ (F. N. 17), *animal* („a facultate locomotiva sic dictum, sicut مَاشِيَة," Lud.) 1) in specie: *quadrupedes,* τετράποδα Gen. 1, 24; Ex. 9, 9. 10; Lev. 20, 15; Num. 35, 3; Job 12, 7. 18, 3. 35, 11. 2) *quadrupedes domesticae, pecus, jumentum* (boves, oves, asini, cameli, al.) κτῆνος, κτήνη Gen. 6, 19. 30, 29. 47, 1. 16; Job 1, 3. 10. 42, 12; Koh. 3, 18; Prov. 12, 10; Ps. 146, 10; 1 Reg. 23, 5; Ex. 9, 3 seq.; 20, 17; Lev. 11, 2 seq.; Num. 32, 1; Jes. 46, 1. 63, 14; Jer. 7, 20; Sir. 7, 22. 40, 8; Joh. 4, 12; Apoc. 18, 13; βουκόλια 1 Reg. 30, 20; ከመ፡ እንስሳ፡ ἴσα βουσίν Job 40, 10; μόσχος Hez. 1, 10; እንስሳየ፡ ዘእጼእን፡ 2 Esr. 12, 14; ζῶον Hebr. 13, 11; θηρίον 12, 20. 3) *animal, bestia, brutum* in genere; ζῶον ኵሉ፡ እንስሳ፡ ያፈቅር፡ ዘመዶ፡ Sir. 13, 15. 43, 25; 2 Petr. 2, 12; ፪እንስሳ፡ (behemoth et leviathan) 4 Esr. 4, 56; እንስሳ፡ ገዳም፡ Ps. 79, 14; brutum Ps. 72, 22; convicii causa impingitur haereticis, Enc. Hoc nomine appellantur *quatuor animalia coelestia:* ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 6; Lit. 165, 1; Sx. Hed. 8; Cod. Mus. Brit. XXIX, 11; al.

ተእንሰሰ፡ quadrl. denom. III, 1 *se bestiae assimilare, pecori* vel *brutis similem fieri, obbrutescere, voluptatibus bestialibus indulgere;* እለ፡ ይትአነሰሱ፡ ምስለ፡ እንስሳ፡ ዘውእቱ፡ ዝሙት፡ Did. 33; ተእንሰሱ፡ ከመ፡ እንስሳ፡ Clem. f. 247. 258; (Deus Nebucadnezarem) ረሰዮ፡ ከመ፡ አርዌ፡ ገዳም፡ ፤ ገሥጾ፡ በተአርውዮ፡ ወአንበሮ፡ በተእንስሶ፡ M. M. f. 60; Org. 2. — *Voc. Ae.:* ተእንሰሰ፡ ሣዕረ፡ በ፡ ሣረ፡ በላ ።

እንሱስ፡ part. *brutus, bestialis, belluinus:* ከመ፡ ኢይ

ኩን፡ (homo) እንስሳ፡በኢልበዊ፡ነፍኑ፡(እግዚ"፡)ውስተ፡ገጹ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ M. M. f. 272.

እንስሳዊ፡ adj. rel. *animalis, bestialis, belluinus:* ይተልዉ፡ፍኖተ፡እንስሳዊተ፡ F. M. 11, 1; ፍጥረት፡ (natura) እንስሳዊት፡ Phlx. 102; Gad. Ad. f. 9; ጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1; ጣዕማት፡እንስሳዊያት፡ F. M. 17, 4; ፍትወት፡እንስሳዊት፡ Fal. f. 13.

ሰቀ፡ I, 1 [componendum videtur hoc verbum cum nomine שׁוֹק ܫܩܐ سَاقٌ *crus*, vid. Ges. thes. p. 1381] Subj. ይሱቅ፡, *fulcire, suffulcire, adminiculari, sustentare, praesidio esse:* አኮ፡በዕዕ፡ዘይሰውቆን፡ (Lalibela ecclesias ab ipso aedificatas) Gad. Lal.; በዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ στηρίζειν Sir. 13, 21; ሰላም፡ለስፍሕት፡የማኑ፤ከመ፡ትሱቅ፡ኵሎ፡ለእለ፡ተንተኑ፡ Sx. Nah. 7 Enc.; ለሰዊቆትየ፡ሰበ፡እድኅዕ፡ Org. 4; ἀντιστηρίζειν Ps. 36, 25. 144, 15; መኑ፡ትሰውቅ፡ τίνι πρόσκεισαι; Job 26, 2; ὑπερασπίζειν እፎኑ፡እሰውቀከ፡ Hos. 11, 8; Zach. 9, 15; (Petrum) ሰቀቶ፡ረድኤቱ፡ (Dei) ወአስተናሥአቶ፡ F. M. 3, 6. — *Voc. Ae.:* ሰቀ፡ዘ፡ደገፈ፡ ።

ሰወቀ፡ I, 2 quasi mole opposita *fulcire* i. e. *cohibere* aquas: ኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፡ሰወቀ፡ማየ፡ዮርዳኖስ፡ሎሙ፡ (Israelitis) ወኀለፉ፡ Sx. Sen. 26.

ተሳወቀ፡ III, 3 1) *se invicem fulcire* vel *sustentare:* እስመ፡ይሳወቃ፡በበይናቲሆን፡ወይጸንዓ፡በኀይሎን፡ Herm. p. 15. 2) *inniti* rei, c. Acc.: ይሳወቆ፡ Herm. p. 18.

ስዋቅ፡ et **ሰዋቅ፡** subst., Pl. **አስዋቅ፡** (tamquam a ሰውቀ፡ vel ሰቀ፡) *fulcrum, fulcimentum, adminiculum, pedamen, columen, sustentaculum;* aedium ስዋቀ፡አጽራሒሃ፡ M. M. f. 221; vitium አስዋቅ፡ Gad. Kar.; (Deus) ሳረራ፡ለምድር፡ዲበ፡ማይ፡ወአጽንዓ፡ዘእንበለ፡ሰዋቅ፡ Macc. f. 25; Lit. 176, 1; ኤፍሬም፡ስዋቀ፡ (v. ምስዋቀ፡) ርእስየ፡ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου Ps. 107, 8. — *Voc. Ae.:* ስዋቅ፡ዘ፡ደገፉ፡ ።

ሰዋቂ፡ n. ag. *fultor, sustentator:* መርጉዝ፡ሰዋቂ፡አብራኪ፡ Mss. Colb.; ሰዋቂ፡ኵሉ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ምስዋቅ፡ subst. *locus sustentationis, ubi quis fulcitur* Ps. 107, 8 var.

መስወቅ፡ subst., nonnisi in Pl. **መሳውቅ፡** et **መሳውቅት፡** repertum, *fulcimentum, sustentaculum, columen:* ምክያደ፡መሳውቅ፡ *basis columinum* Gad. Lal.; መሳውቅት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. 10, 12; Pl. Pl. መሳውቃት፡ ibid.

ሰወበ፡ rad. inus., sine dubio e. q. شَأَى (de qua vid. Ges. thes. p. 932), unde شَأْوٌ *canistrum*, مِشْآةٌ *cophinus*.

መሶብ፡ subst., fem., 1) *canistrum* [amh. ማሶብ፡ et ሞሶብ፡ „*a straw basket*, wide above and narrow at the bottom, having a flat rim below to stand upon, into which they put their thin cakes of bread" Isenb. lex. amh. p. 25] κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 in C (pro ገሐፍት፡ caeterorum codd.); Lev. 8, 2. 26. 31 in C (pro መስፈርት፡ caeterorum codd.); στάμνος መሶብ፡ወርቅ፡እንተ፡መና፡ Hebr. 9, 4; Mavâs. n. 65. 2) In specie: *capsa* vel *arca* vel *discus major*, in quibus panis altaris ponitur: Lit. 159, 1; (Caleb ecclesiae Nagranensi dedicavit) መሶበ፡እንተ፡ውስቴታ፡ኅብስት፡ Gad. Za Mich.

ሰውተል፡ subst., Pl. **ሰዋትል፡**, secundum Ludolfum „*spiculum* ut videtur", secundum Isenbergium (in lex. amh. p. 66 sub ሾተል፡) *pugio, sica:* ኮያንው፡ወሰዋትል፡ዘእሳት፡ Lud. e Libr. Myst.

ሰወደ፡ I, 1 (Perf. nondum repertum est) *ignem facere* vel *ignem* (in acerra) *ferre:* ወአልቦ፡ዘይሰውድ፡ (var. ዘይወስድ፡እሳተ፡) በቤተ፡ዔሳው፡ οὐκ ἔσται πυρφόρος τῷ οἴκῳ Ἡσαῦ, Ob. 18.

መስወድ፡ subst., Pl. **መሳውድ፡** (receptaculum ignis, *ignitabulum*) *acerra, batillus,* πυρεῖον (מַחְתָּה) መስወደ፡እሳት፡ Ex. 27, 3. 38, 22. 23; Jer. 52, 19 vrs. nov. — *Voc. Ae.* interpretantur መጪሐርያ ።

ሳውዳ፡ n. prgr., sc. سَوْدَاء *melancholia, temperamentum melancholicum,* Fal. f. 16 (vid. sub እንሳሕስሐ፡): ሐዘን፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳውዳ፡ f. 31. 82.

ሰጠ፡ *reducere* vid. sub ሦጠ፡

ሰጠ፡ I, 1 [אָשַׁד ܐܫܕ] Subj. ይሱጥ፡ 1) *fundere, effundere, profundere*, c. Acc. rei, c. እምነ፡ vasis, c. ውስተ፡, ላዕለ፡, ዲበ፡ rei vel prs., Ex. 30, 18; Ps. 74, 8; ይሰውጣ፡ለበረዱ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 43, 19; ሰጠ፡ላዕሌሆሙ፡መሥዋዕተ፡ልውሰ፡በቅብእ፡ Kuf. p. 24; ኢትሱጥ፡እሳቶሙ፡ለኃጥአን፡ Sir. 8, 10; ኢሰጥክዎ፡(ለደም፡)ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7; trsl.: እሰውጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 20, 8. 36, 18; እሰውጥ፡ለክሙ፡በረከትየ፡ Mal. 3, 10; እሰውጣ፡ለትምህርት፡ Sir. 24, 33; ኀፍረተ፡ Ps. 88, 44; ምሕረተ፡ Sir. 18, 11; መንፈሰ፡ Tit. 3, 6; Act. 2, 17; ሰጠ፡ቃለ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; ሰጣ፡ለነፍሱ፡ Lit. Chrys.; omisso objecto: እመ፡ሰጡ፡ላዕሌሁ፡ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14. 2) *infundere, superfundere:* ሰጠ፡እምጸሕብ፡ውስተ፡ጸሕብ፡ Jer. 31, 11; Lev. 14, 15; 4 Reg. 9, 3. 6; ሰጠ፡ቅብአ፡ላዕለ፡ርእሳ፡ Gen. 28, 18; 1 Reg. 10, 1; c. ዲበ፡ 3 Reg. 18, 34; ዘይሰውጥ፡ τῶν ἐπιχεόντων Zach. 4, 12. 3) *evacuare, exinanire:* ሰጠት፡ቀሡታ፡ውስተ፡ምስታይ፡ ἐξεκένωσε Gen. 24, 20; ሰጡ፡አኅስሊሆሙ፡ 42, 35; ሰጥኪዮ፡(ለጽዋዕ፡) ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας Jes. 51, 17; trsl. de τῷ Λόγῳ: ሰጠ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ ἐκένωσεν ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς Cyr. ad Th. f. 9; ቅድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; ከነ፡ሰብአ፡ሰዊጦ፡ርእሶ፡በዘኢኮነ፡ቀዳሚ፡ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν Cyr. ad Th. f. 16; c. Pall. f. 67. — (Ex Enc. Ter 21 Ludolfus significationem *sepelire* affert; sed ibi ሰጠ፡ pro ሦጠ፡ *reducere* significat). — *Voc. Ae.:* ሰጠ፡ዘ፡ጨመረ፡አስራጪኒ፡ይ ።

ሰወጠ፡ I, 2 *effundere, confundere:* ሰወጠ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. p. 43 ann. 14.

አሰጠ፡ II, 1 *effundere facere:* ኢያሰጥክዎ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7 var.

ተሰውጠ፡ III, 1 *fundi, effundi, profundi, infundi, se effundere:* ወይሰወጥ፡ውስተ፡መሠረተ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 15; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡ Cant. 1, 3; Clem. f. 153; c. እምነ፡ et ውስተ፡ Ps. 143, 15; ይሰወጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡ Marc. 4, 37; (አፍላግ፡)በባሕር፡ይሰወጡ፡ Hen. 77, 7;

c. በ፡ vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. ስያሕ፡); ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡በቱ፡ (sc. in elementa eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስዉጥ፡ vel **ስውጥ፡** part., f. ስውጥ፡, *fusus, effusus, infusus*; M. M. f. 227; c. ውስተ፡ Org. 3; መዓር፡ስዉጥ፡ውእቱ፡በበ፡ጽጌያቲሆሙ፡ *mel diffusum in singulis floribus (herbarum)* Mss. Colb.; ስውጥ፡ሥርናይ፡ *effusum triticum* θημωνία σίτου Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet ስውጠ፡ሥርናይ፡).

ስውጥ፡ subst. *acervus* Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. ስዉጥ፡

ሱጠት፡ n. act. *effusio, exinanitio*, κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; ሱጠተ፡ርእሱ፡ f. 82.

ስውጣ፡ subst. *exinanitio, status exinanitionis:* አኮ፡ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ስውጣ፡ οὐχ ἵνα μείνῃ κεκενωμένος Cyr. ad Th. f. 16.

ሰውጥ፡ subst., Pl. አስዋጥ፡ [שׁוֹט, ܫܘܛܐ, سَوْطٌ] *scutica, flagellum*, μάστιξ: ከመ፡ሰውጥ፡ለፈረስ፡ Prov. 26, 3; ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቅይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; ይዝብጥዎ፡በአስዋጥ፡ Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: ሰወጠ፡ዘ፡ገረፈ፡ (*flagellare*).

ሶጠጠ፡, አንሶጠጠ፡ *cohorrescere* vid. sub ሦጠጠ፡

ሳዕ፡ subst., i. q. ሰዓት፡, sed rarius usurpatum: *hora, tempus*; st. c. ሳዐ፡ (secundum Lud. ሰዐ፡); እምጊዜ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሳዐ፡ዕለት፡ይመሲ፡ Genb. 2 Enc.; ሰዓተ፡ስቅለቱ፡ስሱ፡ሳዕ፡ M. M. f. 103; በኵሉ፡ጊዜ፡ወበኵሉ፡ሳዕ፡ Org.; ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡ *tempus mortis ejus longinquum* Hed. 3 Enc.; ሰዐ፡ዕሴት፡ወፍዳ፡ Genb. 4 Enc. (at ሳዐ፡ in cod. Tub.).

ሰዐት፡ vel **ሰዓት፡**, fem. et m., Pl. ሰዐታት፡ vel ሰዓታት፡ [שָׁעָה, ܫܥܬܐ, سَاعَةٌ, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. ሰዓት፡ et ሰአት፡] 1) *hora*: Gen. 29, 7; መስየ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; መንፈቀ፡ሰዓት፡ ἡμιώριον 8, 1; በአይ፡ሰዓት፡ 3, 3; ኵሎ፡ vel ኵላ፡ሰዐተ፡ Ex. 18, 22. 25; 4 Esr. 9, 42; በኵሉ፡ሰዓት፡ Lev. 16, 2; ጌሠመ፡በዘቲ፡ሰዓት፡ 4 Esr. 14, 29; መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ Dan. 4, 16; በዛቲ፡ሰዓት፡ Judith 13, 4; ዕለተ፡ወሰዓተ፡ Matth. 24, 36; ጊዜ፡ሰዐተ፡ተሱዓት፡ 27, 46 rom.; እስከ፡ተሱዐት፡ሰዓት፡ Did. 29; በስድስቱ፡ሰዓት፡ Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; ጊዜ፡ሣልስ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 3 rom.; Herm. p. 7; በከየ፡ሰዐተ፡ነዋኅ፡ Sx. Nah. 14; ዐቢየ፡ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41; አለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡ሰዐታት፡ወዕለት፡ወለያልይ፡ Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13.' De horis nocturnis vel *vigiliis*: φυλακαί ሰዐታት፡ Ps. 76, 4. 89, 4; ከመ፡ይዕቀቡ፡ሰዐታተ፡ደብተራ፡ 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; እምሰዐተ፡ጽባሕ፡ ἀπὸ τῆς φυλακῆς πρωίας Ps. 129, 6; በቀዳሚት፡ሰዓት፡ Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) *momentum temporis, pars temporis*, etiam minutissima: እምውእቱ፡ሰዓት፡ Matth. 9, 22; ሐረ፡በሰዐቱ፡ *extemplo, illico* Phlx. 3. 71; ለሰዐትከ፡ πρὸς ὥραν Philem. 15; ለሰዓት፡ πρόσκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) *tempus* in genere; *tempus statutum, certum, festum*: ሰዐተ፡መንሱት፡ Apoc. 3, 10. 14, 7; በአሐቲ፡ሰዓት፡ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; ለለ፡ሰዐቱ፡ καθ᾽ ὥραν Deut. 33, 14; ሠለስተ፡ሰዐተ፡ዘበዓልክሙ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 33, 14; ድኃሪት፡ሰዓት፡ይእቲ፡ 1 Joh. 2, 18; እምቅድመ፡ሰዓቱ፡ πρὸ ὥρας Job 24, 6; እምሰዐት፡እስከ፡ሰዐት፡ 1 Par. 9, 25; ለምንት፡ይረስዮን፡እግዚ'፡ለሰዓታትየ፡ Job 24, 1.

ሰዐለ፡ *tussire*, Lud. sine auct. [سَعَلَ; ܫܥܠܐ *tussis*; etiam سُعَالٌ].

ሰዓል፡ subst. *tussis*, Lud. sine auct.

ሰዐለ፡ *rogare* vid. sub ሰአለ፡

ሰዐለ፡ *effigiare, pingere* vid. sub ሠዐለ፡

ሰዐመ፡ I, 1 [amh. ሳመ፡] Subj. ይስዐም፡ *osculari*, c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; እስዐም፡እገሪሁ፡ Esth. 4, 17 apocr.; Tob. 7, 6; አኀዘቶ፡ወሰዐመቶ፡ Prov. 7, 13; ይስዕመኒ፡በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2. 8, 1; እስከ፡ይትሌቃሕ፡ይስዕመከ፡ርእሰከ፡ Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; አዘዘ፡ከመ፡ይስዐም፡እግረ፡አቡሁ፡ Jsp. p. 332; አእጋረ፡ክርስቶስ፡ሎቱ፡ (in ejus gratiam) እንዘ፡ትስዕሚ፡ Tachs. 7 Enc.

ተስዕመ፡ et **ተሰዐመ፡** III, 1 *osculo excipi, se invicem osculari:* ናስተሐውዝ፡በተስዕሞ፡ (v. ስዒም፡) Prov. 7, 18; ተሐቀፉ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሰዐሙ፡ (nisi malueris ወተሳዐሙ፡) Sx. Mij. 18.

ተሳዐመ፡ III, 3 *osculari inter se, oscula jungere* Ps. 84, 11; Deg.

ስዕመት፡ n. act. et subst., *osculatio, osculum* Cant. 1, 2; ሠናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ Prov. 27, 6; Judas ወሀበሙ፡ስዕመተ፡ትእምርት፡ Did. 29.

ሰዐረ፡ trs. et **ስዕረ፡** intr. I, 1 [potestas verbi prima est in disscindendo, dirumpendo, cfr. שׂער et ܫܥܪ, Ges. thes. p. 1459; amh. ሻረ፡] Subj. ይስዐር፡ A) trs. 1) *rescindere, dirumpere, dissolvere, violare:* ሰዐረ፡ታእኃሁ፡ διαλύει φιλίαν Sir. 22, 20; ሰዐረ፡ኪዳነ፡ዘከነ፡ምስሌሁ፡ወምስለ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 296; ስዒረ፡ጾም፡ Clem. f. 255; ሰዐሩ፡ሰንበታትየ፡ ἐβεβήλουν Hez. 23, 38. 2) *solvere, abolere, abrogare, irritum facere*, καταλύειν ኦሪተ፡ Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ἀκυροῦν Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) *abscindere, auferre, removere, cessare facere:* ἀφαιρεῖν ሰዐረ፡እግዚ'፡ኵሎ፡አንብዐ፡እምኵሉ፡ገጽ፡ Jes. 25, 8; ሰዐሩ፡እምኔነ፡ትምህርተ፡ 30, 11; ἐξαίρειν እስዕር፡ዝሙታ፡እምቅድመ፡ገጻ፡ Hos. 2, 4; እስዕር፡እምአህጉረ፡ይሁዳ፡ቃለ፡ሐሤት፡ καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራቲኪ፡ Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; እስዕር፡መንግሥተ፡እምቤተ፡እስራኤል፡ καταπαύσω Hos. 1, 4; አርዑተ፡እስዕር፡እምክሣዶሙ፡ συντρίψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: *removere* alqm a munere, (*deponere*); *abrogare* munus alicui: ሰዐረኒ፡እምግብየ፡ Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21. 5) *dirimere* (concionem), *dimittere*, ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 3; Luc. 2, 29; ሰዐረኒ፡እምነ፡ምድር፡ Tob. 3, 13. 6) *exscindere, exstinguere, delere:* περιεῖλεν 1 Reg. 28, 3; እስዕር፡ትዕቢቶሙ፡ለኃጥአን፡ ἀπολῶ Jes. 13, 11; Ps. 20, 10; ἀπαλλάξαι Jer. 39, 31 var.; ሰዐሮሙ፡እምነ፡ምድር፡ዝክሮሙ፡ κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

አስዐርሙ፡ እምዝንቱ፡ ብሔር፡ አስማቲሆሙ፡ ἐξαρῶ Zeph. 1, 4; ንስዐር፡ዝክሮ፡እምድር፡ ἄρωμεν Prov. 1, 12; ἐξαλείψει Deut. 29, 19; παύσω 32, 26. B) intr. ስዐረ፡ *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare:* ስዐረት፡ቃለ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Jac. 1; ኢይስዐር፡እምኔክሙ፡ ገብር፡ Jos. 9, 21; ይስዐር፡እምግብሩ፡ Num. 8, 25 FH.

አስዐረ፡ II, 1 *exscindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዐረ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi:* ይሰዐር፡ተዋስቦ፡ (matrimonium) F. N. 24, 1; ዝግብርሙ፡የኀልፍ፡ወይሰዐር፡ Act. 5, 38; ተስዐረት፡ምክርከ፡ Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, abrogari, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዐረት፡መንግሥትከ፡ Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare:* ተስዐረ፡አርዑቶሙ፡ Jes. 9, 4. 10, 27. 14, 25; ይሰዐር፡ቅንአተ፡ኤፍሬም፡ 11, 13. 16, 10; ተስዐረ፡ኵሉ፡ትፍሥሕተ፡ምድር፡ 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከመ፡ትሰዐር፡ዐመፃ፡ Dan. 9, 24; ሊቃናት፡እምነ፡አንቀጽ፡ተስዕሩ፡ κατέπαυσαν Thren. 5, 14; እፎ፡ተስዐረ፡ዘያቀቱ፡ወተስዐረ፡ዘያሜምዕ፡ ἀναπέπαυται Jes. 14, 4; ይሰዐር፡ (v. ይስዐር፡) እምግብሩ፡ ἀποστήσεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a* vel *expelli* munere (*deponi*), Act. 24, 27; ትሰዐር፡እምግብከ፡ወእምኵናንከ፡ Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይሰዐር፡እማዕርጊሁ፡ Clem. f. 147; ይሰዐር፡እምሢመቱ፡ f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti:* ከመ፡እሰዐር፡ ὅπως ἀπολυθῶ Tob. 3, 6; ተስዐርኪ፡እምደዌኪ፡ Luc. 13, 12; καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *exscindi, exstingui, deleri:* ተስዐረ፡ሐሤት፡ወፍሥሓ፡እምአፉክሙ፡ Joel 1, 5; በሕርኒ፡ተስዐረት፡እንከ፡ Apoc. 21, 1.

ስዑር፡ part. *abrogatus, remotus* (*depositus*): ስዑር፡እምክህነት፡ Stat. Ap. 25; ስዑር፡ወውጉዝ፡ Abt. Ap. 28.

ስዐረት፡ n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio:* ስዐረት፡ኪዳን፡ Jsp. p. 296; ስዐረተ፡ጾም፡ Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio:* ስዐረተ፡ሞት፡ λύσις θανάτου, hom. Procli in Cyr. f. 120; Sx. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio* a munere (*depositio*): ሠመርነ፡በስዐረቱ፡ለናስጦሪዮስ፡ Cyr. f. 114; ስዐረተ፡ክህነ፡ Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ሰዓሪ፡ n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ሰዐርተ፡ጾም፡ *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዕረ፡ *herbescere* vid. sub ሥዕረ፡

ሳዕር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሳዕስዐ፡ (etiam per ሠ) quadrl., quod nescio an e زخّ *efferbuit* زخر *bullivit, exundavit* (coll. زعر) illustrare liceat.

አንሳዕስዐ፡ V *ebullire facere:* ያንሰዐስዕ፡ለሲኦል፡ከመ፡ጽሕርት፡ ἀναζεῖ Job 41, 22; Lib. Myst. — *Voc. Ae.:* አንሳዕስዐ፡ዘ፡አፈላ።

አስየዘዘ፡ quinql. II [praefixo ሰ፡ vel አስ፡ causativo et inserto *ó* post primam radicalem ex ዐዘዘ፡, عزّ, עָזַז *durus, gravis, vehemens fuit* derivatum videtur] 1) *torpidum facere, torpore*, vel *stupore* vel *spasmo afficere:* (veneno) አስከር፡ወአስየዘዘ፡ (cadaveris instar) Sx. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርእየ፡ራእየ፡ዘከመ፡እግዚ" ይትጋደሎ፡ወአስየዘዘ፡ጸከ፡ወሰመዩ፡እስራኤል፡ Sx. Nah. 28. 2) *rigidum* i. e. *pertinacem, obstinatum, refractarium facere:* ዘያስየዝዝ፡ነገረ፡ ὃς ἐρεθίζει λόγους Prov. 19, 7; ገጽ፡ዘኢየኀፍር፡ልሳነ፡ያስየዝዝ፡ γλῶσσαν ἐρεθίζει 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine* vel *spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስየዝዝ፡ (v. ታስተዐዝዝ፡) ነፍስየ፡ ἀνέχεται ἡ ψυχή μου Job 6, 11. — *Voc. Ae.:* አስየዘዘ፡ዘ፡አደነዘዘ።

ሰየዝዝ፡ (v. ሰየዝዝ፡) subst. *torpor, torpedo, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስየዝዝ፡ part. *stupefaciens, torpore afficiens:* de vino, Org. 4.

ሰዘረ፡ *spithama complecti* vel *metiri* [coll. זֶרֶת, זָרַת *spithama*]; Imprf. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰማየ፡ሰዘርከ፡ወምድረ፡ሣረርከ፡ Deg.; ዘሰማየ፡ሰዘረ፡ወዘአድባረ፡ደለወ፡ Mij. 7 Enc.; ሰዘሮ፡ለሰማይ፡በሕፍኑ፡ Ssal. Req.

ስዝር፡ subst. *spithama, palmus:* σπιθαμή Jes. 40, 12; 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; παλαιστή 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ሰዘየ፡ vid. sub ሠዘየ።

I. **ሰይል፡** subst. et interj. [vicina: ወይል፡, ወይሌ፡, አሌ፡] 1) *malum magnum, malum lamentationis:* ይረክበሙ፡እምኀበ፡እግዚ" ደይን፡ወሰይል፡ Clem. f. 229; ይረክብ፡ሰይለ፡ ibid.; እመ፡አደንገጸከ፡ሞት፡ወሰዓት፡ሰይል፡ Haml. 11 Enc. 2) *vae!* ስይልየ፡ vel ሴልየ፡ዘርሐቀ፡ማኅደርየ፡ οἴμοι ὅτι Ps. 119, 5. — *Voc. Ae.:* ሰይልየ፡ዘ፡ወይኔ፡ኀጢአት፡ወሐዘንኒ፡ይትበሀል።

ሰይሌ፡ i. q. ሰይል፡, ut: ሰይሌ፡ (v. ሰይልየ፡) ለኖሎት፡ ὦ ποιμένες Jer. 23, 1.

II. **ሰይል፡** subst. [سليل שִׁלְיָה, amh. ሺል፡; coll. שִׁלְיָה سَلًى *secundae*] *foetus, embryo:* (si quae) ኀለየት፡በነፍሳ፡ከመ፡ትቅትል፡ሰይላ፡ Kedr. f. 65.

ሴሐ፡ rad., cui illustrandae comparaveris سَحَّ *effudit; defluxit* (e loco superiore); سَاحَ et سَاعَ med. i *fluxit*, شَعَّ *liquefactus est.*

ሰየሐ፡ I, 2 *tabescere facere:* ይሴይሕዋ፡ (v. ይሴሕይዋ፡, ያሴይሕዋ፡, ያሴሕይዋ፡) ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡ ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14.

አሰየሐ፡ II, 2 id. q. I, 2.

ተሴይሐ፡ vel **ተሰየሐ፡** (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo* ሲሕ፡ *laborare:* (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከመ፡ኢይሰየሕ፡ወኢይንበር፡መፃጕዐ፡ወኢይፀራዕ፡ግብረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 8.

ሲሕ፡ subst., nomen morbi, *tabes, phthisis:* ደዌ፡ሲሕ፡ ἀρρώστημα ἔμμονον Sir. 30, 17; ደዌ፡ሲሕ፡ ἀπορία (שַׁחֶפֶת) Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ሲሕ፡ዘ፡ከብሽ፡ (i. e. *tumor pedum, hydrops*).

ስያሕ፡ subst. 1) *crater* (*calix, scyphus*): ቶስሐት፡ውስተ፡ስያሓ፡ዘዚአሃ፡ወይነ፡ Prov. 9, 2. 3; ይሰወጥ፡በስያሒሆሙ፡ቃለ፡ሰላምየ፡ዝንቱ፤ በአምሳለ፡ወይን፡ዘምሉእ፡ቅድሐቱ፡ Sx. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera:* ስያሐ፡ወርቅ፡

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; **መዐዛ፡ዕጣን፡ይትቄረብ፡በስያሐ፡ወርቅ፡** M. M. f. 55; Org. 2; **ስያሐ፡ዕጣን፡** Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ስያሕ፡ዘ፡ለቃቃ፡** (v. **ቀለቃቃ፡**) **ጽንሐሂ፡ይትበሀል፡**; *aliud*: **ስያሕ፡ብ፡ጽዋ ።** — Ludolfus interpretatur: *vasculum murrhinum*, vulgo *porcellana; vas pretiosum;* nescio qua auctoritate nixus.

ሲሐት፡ subst. „nom d'un vêtement", d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. سَيْحٌ *striatae vestis genus*].

ሰያሕ፡ vel **ሰያሒ፡** n. ag., Pl. **ሰያሓት፡** vel **ሰያሕት፡** incertae significationis; (Manasse) **ይሴገል፡ወገብረ፡ሰያሕት፡ወማርያት፡አብዝኅ፡** Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: **ወገብረ፡ሰያሐት፡ወምርአያት፡**, et voci explanandae comparat سَيَّاحٌ *peregrinator ob Dei cultum*, سَائِحٌ *devotus*, cum jejunio *affixus templo*.

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. **ሺሐታት፡** *mille* [**ሽህ፡** *mille*]: (aevo Apostolorum) **እለ፡እምኑ፡ኢኮነ፡ሺሐታት፡ወኢአእላፋት፡አላ፡አህጉርኒ፡ወበሓውርት፡** Phlx. 41.

ሴሰየ፡ quadrl. I [vicinum videtur זוּן, زَانَ, nec non ⲥⲁⲛϣ, ϣⲁⲛϣ] *alere, nutrire, cibum* vel *victum praebere, sustentare* animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc.: Gen. 7, 3; **ከመ፡እሴሲክሙ፡** 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; **ሴሰይክዎሙ፡እክለ፡ወማየ፡** 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; **ሴሰዮሙ፡ለአበዊሁ፡ወለአኃዊሁ፡ወለጥሪቶሙ፡ኀበው፡ዘ፡** Kuf. 45; **ሴሰይከሙኑ፡ለደቂቁ፡** Job 39, 3; **ለገብር፡ሴስዮ፡** Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; **ኵሎ፡እሚረ፡ይሴስዮሙ፡** (**ለዐናብስት፡**) **፪ሰብእ፡ወ፪አባግዐ፡** Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; **እዘዘ፡ይሴስይዎ፡እምነ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡** Judith 12, 1; Matth. 6, 26; **ሴስዮት፡** Hen. 7, 3; **ይሴስየከ፡ርስተ፡ያዕቆብ፡** Jes. 58, 14; **አነ፡እሴስዮሙ፡ሕማመ፡** Jer. 23, 15; **ትሴስዮ፡እክለ፡ጥበብ፡** Sir. 15, 3.

ተሴሰየ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare* vel *vivere* re: Hen. 60, 24; **ዘኢይፈቅድ፡ይትቀነይ፡ኢይሴሰይ፡** 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; **እለ፡ይሴሰዩ፡ውስተ፡ማእድየ፡** 2 Esr. 15, 17; c. Acc.: **እለ፡ይሴሰዩ፡እክልየ፡** Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; **ይሴሰዩ፡ሰገመ፡** Jes. 30, 24; **ሐምለ፡** Rom. 14, 2; **ሲሳየ፡** Thren. 4, 5; **መሐስዐ፡** Am. 6, 4; **ጻፍንተ፡** Hez. 4, 12; **መዓረ፡ወቅብአ፡** 16, 13; **ሶበ፡አኀለቁ፡ተሴስዮ፡እክለ፡** Gen. 43, 2. 6, 21; 1 Tim. 4, 6; c. **በ፡** Gen. 50, 20; Org. 2; c. **እምነ፡** 4 Esr. 9, 28. 12, 58; **እምነ፡ዘአምጻእኩ፡እሴሰይ፡** Judith 12, 2; **እለ፡ይሴሰዩ፡እማእደ፡ንጉሥ፡** Dan. 1, 13; **ኵሉ፡እምኔሁ፡ይሴሰይ፡** 4, 9; **አንስት፡ይሴሰያ፡እምግብረ፡እደዊሆን፡** Clem. f. 190; **ተሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Ter 17.

ሲሳይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibus, victus, cibaria, pabulum*, Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 24, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; **ሲሳይነ፡ዘለለ፡ዕለትነ፡** 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; **ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡** Sir. 10, 27; **እክል፡ለሲሳይ፡** Jes. 55, 10; **ዘእንበለ፡ሲሳይ፡** ἀσιτί Job 24, 7; **ሲሳየ፡ቋዓት፡** 38, 41; **ሲሳየ፡ነፍስከ፡** Jes. 58, 10; **እምነ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡** ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ Judith 12, 1; ὀψώνια (i. e. *stipendium*) Luc. 3, 14; **ሲሳይ፡** *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. τόκος habet (at Matth. 25, 27 **ርዴ፡**).

ሲሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibus*: **ወሀብኩክሙ፡አራዊተ፡ለሲሲት፡** Kuf. 6; **ልብስ፡ወሲሲት፡** Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; **ሲሲት፡ልብ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚ"፡** Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴስይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans*: **አነ፡እግዚ"፡ፈጣሪሆሙ፡ወለሓኪሆሙ፡ወመጋቢሆሙ፡ወዐቃቢሆሙ፡ወመሴስዮ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. **መሴሲት፡** et **መሴስዪት፡** *altrix* Org. 5.

መሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሲሲት፡ (v. **ሲሴት፡**) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: **ሲሲት፡ዘ፡ዲበል፡** (quod et ipsum haud liquet).

ሰይእ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet سَيِّئَة a سَاءَ שוא]. — *Voc. Ae.*: **ሰይእ፡ዘ፡ሕሩም፡**; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem*.

ሰይጣን፡ (etiam per **ሠ**, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. **ሰይጣናት፡**, nec non **ሰያጥንት፡** (M. M. f. 236), proprie *adversarius*, deinde *satanas, diabolus* (*daemonion*) [שָׂטָן ܣܛܢܐ شَيْطَانٌ] σατάν 3 Reg. 11, 14; σατανᾶς Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; διάβολος Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; **ሰይጣን፡ትዝህርት፡**, **ሰ"፡ዝሙት፡**, **ሰ"፡ስብሓት፡** Phlx. 39. 56 al.; δαιμόνια 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus*: **መልአክ፡ሰይጣናዊ፡** Sx. Sen. 4; **ፍትወት፡ሰይጣናዊት፡** F. M. 13; **መናስው፡ሰይጣናዊት፡** Phlx. 3; **ዝንቱ፡ልማድ፡ሰይጣናዊ፡** Chr. Ta. 11.

ተሰይጠነ፡ quadrl. denom. III, 1 *in diabolum converti, diabolo similem fieri*; Inf. **ተሰይጥኖ፡** Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. **አስያፍ፡** (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque **አስይፍት፡** [ܣܰܝܦܳܐ سَيْفٌ] *gladius, ensis*, ῥομφαία Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21, 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; **ሰይፍ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** Apoc. 1, 16; Hen. 8, 1; Kuf. 5; **በአፈ፡ሰይፍ፡** Kuf. 34; ὁ ἀκινάκης *acinaces* Judith 16, 9; **መተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25; **በዓለ፡ሰይፍ፡** (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰየፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere*: **በመጥባሕት፡ሐራዊ፡በሊኅ፡አመ፡ለርእሱ፡ሰየፉ፡** Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, concidere*: **ፃዓዕ፡ኀያል፡ዘይሰይፍ፡ወይከፍል፡** Lit. Jac. Sar.; **እርኪ፡አርመሙ፡ነኵርኳረ፡መበርቅት፡ወኢ**

ያውዐዩከ፡ ወእሮኬ፡ ኢሰየፉ፡ አስይፍተ፡ እሳት፡ ለሠጽርትከ፡ M. M. f. 32.

ሰያፊ፡ n. ag., Pl. **ሰያፍያን፡** et **ሰየፍት፡** 1) *ensifer, gladio accinctus:* **ሰያፍያን፡** Lud. ex Org. 2) *decollandi artifex; qui capita amputat, detruncat* Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሰዶማዊ፡ adj. et subst. *Sodomita*, praeposterae Veneri addictus, Kedr f. 77 seq.

ሰደሰ፡ rad. nominum numeralium, quae ad numerum *sex* pertinent.

ስሱ፡ (pro **ስድሱ፡**) nom. num., femininis junctum [שֵׁשׁ ܫܬ ست] *sex;* ejus character est ፮; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; **ናሁ፡ ስሱ፡ ዘይጸልእ፡ እግዚ"፡** Prov. 6, 17; Matth. 17, 1. 20, 5. 27, 45; **አመ፡ ስሱ፡ ዕለት፡** Marc. 9, 2 rom.

ስድስቱ፡ nom. num., masculinis junctum, Acc. **ስድስተ፡**, *sex* Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; **ስድስቱ፡ ተወልዱ፡ ሎቱ፡** 1 Par. 3, 4; **ስድስቱ፡ ዕደው፡** Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21. 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ስድስ፡ nom. num. 1) *sex*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15. 17; **ዘዘርአ፡ ስድሰ፡ ያእቱ፡ ሥልሰ፡** Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; **ግድሙ፡ ስድሰ፡ በእመት፡** Dan. 3, 1; Hez. 40, 6. 12. 41, 1 seq. 2) **ስድስ፡** et **ስድሰ፡** *sexies* Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. **ሳድስት፡** *sextus* Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1. 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; **ሳድስት፡** (*sexta pars*) **ኢፍ፡** Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel **ሳድሳይ፡** adj. num., f. (**ሳድሳዊት፡** vel) **ሳድሲት፡** *sextus* Jsp. p. 289; **ሳድሲተ፡ እዴሁ፡ ለኢፍ፡** Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale *sex* (dies) et *sextus* (dies): Kuf. 1. 2; Ex. 13, 6. 23, 12. 35, 2; **ነበረ፡ ህየ፡ ሰዱሰ፡ ዕለተ፡** Dan. ap. 13, 31; **በሰዱሱ፡ ለጽልመት፡** Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ስሳ፡ (pro **ስድሳ፡**) nom. num. *sexaginta*, (*sexagesimus*); ejus character est ፷; Dan. 3, 1; **ስሳ፡ ወ፱** 9, 25. 26; **ስሳ፡ በእመት፡** 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰደቀ፡ I, 1 [سَدِكَ *assidue incubuit* rei, II *composuit* in vase, uno super alio posito] *stipare, coacervare, cumulare:* **ሰደቁኒ፡ በአክዋል፡** στοιβάζειν Cant. 2, 5. — *Voc. Ae.:* **ሰደቀ፡ ብ፡ አለዘበ፡**; *aliud:* **ሰደቁኒ፡ ዘ፡ ከደኑኒ፡ ወዓዲ፡ ጨፈለቁኝ።**

ተሰድቀ፡ (Lud.) III, 1 *stipari, accumulari*; Syn.; **፩ሥሉስ፡ ዘኢይሰደቅ፡** Deg.; **ሥላሴ፡ እንተ፡ ኢትሰደቅ፡ ወኢትትሐየስ፡ ወኢትትነገር፡ ወኢትትፈለጥ፡ በዕሪና፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ስዱቅ፡ part. *stipatus:* **ስዱቅ፡ በአክዋል፡** Deg.

ሰዶን፡ vid. sub **ስንዱን፡**

ሸዲ፡ vid. sub **ዠድይ፡**

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαΐ שַׁדַּי *omnipotens*, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15. 27; Enc. 23 Tachs.

ሰደደ፡ I, 1 [שָׁדַד شَدَّ vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. **ይስድድ፡** 1) *propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare:* **ሰደድዎሙ፡ እምአብያቲሆሙ፡** Job 24, 12. 31, 39; Sir. 28, 15; **ይሰዱከ፡ እምሰብእ፡** Dan. 4, 22. 30; Kuf. 17. 30; Jer. 23, 2; **ፍጡነ፡ እሰድዶሙ፡ እምኔሃ፡** 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) *pellere* domo uxorem, *repudiare:* **እመ፡ ሰደዳ፡ ብእሲ፡ ለብእሲቱ፡** Jer. 3, 1. 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) *expellere* potestate vel munere, Chrys. c) *ejicere* vel *expellere* ex ecclesia, *excommunicare;* Syn.; **አውጊዘከሙ፡ ስድድዎሙ፡** Clem. f. 202. d) *in exilium mittere, exterminare, relegare:* **ሰደዶ፡ ኀበ፡ ብሔር፡ ዘሰደድዎ፡** Sx. Jac. 18; **ኀበ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡** Sx. Jac. 21. e) *abigere, discutere, dispellere:* **ዘወገርን፡ ለአዕዋፍ፡ ይሰድዶን፡** Sir. 22, 20; **ተፅናስከ፡ ይሰድዶሙ፡ ለአዕርክቲከ፡** Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) *persequi, insectari* Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15. 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1. 35; **ሰደደ፡ ዓሣ፡ ድኅሬሆሙ፡ እስከ፡ ጌዶር፡** 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesiam Matth. 5, 11. 44. 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) *foras emittere, excludere,* ἀπέκλεισε Judith 13, 1; ἐξαποστέλλειν (cum **እምኀበ፡**) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) *mittere* (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): **ወሰደደት፡ ኀቤሃ፡ ብዙኀ፡ አምኃ፡** Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad **ወሰደ፡** referendus est).

ተሰደ፡ (vel **ተሰድደ፡**) III, 1 1) *expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari:* Hen. 32, 6. 41, 2. 46, 8. 63, 6. 10; **ዐማፅያን፡ ይሰደዱ፡ እምውስቴታ፡** Prov. 2, 22; **ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰደ፡** Sap. 2, 4. 4, 15; **ይሰደዱ፡ እምቀርበን፡** F. M. 6, 13; **ይሰደድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡** vel **እምትድምርተ፡ ምእመናን፡** 8, 1, etiam absolute: **ይሰደድ፡** *excommunicetur* Clem. f. 89. 192; Syn. 2) *persecutionem pati:* **ተሰዱ፡ በዝናም፡ ወበበረድ፡** Sap. 16, 16; **ተሰዶትየ፡** διωγμός μου Thren. 3, 19; **ስደቱ፡ ዘይሰደድ፡** Asc. Jes. 3, 13; **ተሰዶ፡** διωγμός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ስዱድ፡ part. *expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus:* (Christus est) **ተስፋሆሙ፡ ለስዱዳን፡** Kid. f. 9; Lit. 168, 2; **ስዱድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡** Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ስደት፡ n. act. et subst., Pl. **ስደታት፡** 1) *expulsio, exterminatio:* **ስደተ፡ ኅሊናት፡ ሕማማት፡** (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) *excommunicatio:* **ይንበሩ፡ ኵሎሙ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቶሙ፡ በስደት፡** F. M. 6, 13. 3) *exsilium* Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) *persecutio* Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5. 3, 13; (Stephanus) **ዕጉሥ፡ በስደት፡ ወበምንዳቤ፡** Mavâs. n. 12; **ስደታት፡** Gad. Kar.

ሰዳዲ፡ n. ag. 1) *expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens:* **ዝአስማት፡ ሰዳዲሆሙ፡ ለአጋንንት፡** Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; **ዮሐንስ፡ ጽልመት፡ አበሳ፡ ሰዳዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) *persecutor* διώκτης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዳዲ፡ part. c. term. adj., *depulsor, abigens:* **ጸሎት፡**

መሰጸዴ፡ ፀር፡ ወመግረሬ፡ አጋንንት፡ Cod. Mus. Brit. LXXX, 1 (in Catalogo imprimendum curavi **መስደዴ፡**).

ሰገለ፡ rad. inus., cui שָׂכַל ܣܟܠ potius quam שָׁחַר سَخَرَ comparaverim.

አስገለ፡ II, 1 *divinare, ominari, augurari, hariolari*, μαντεύεσθαι 4 Reg. 21, 6; Mich. 3, 11; **ያሰግሉ፡ ከንቶ፡** Hez. 13, 6; **ከመ፡ ያስግል፡ ሰገለ፡** 21, 21; **እለ፡ ያሰግሉ፡ እምልበሙ፡** Jes. 44, 25; **እለ፡ ያሰግሉ፡ ለከሙ፡** Jer. 34, 7; οἰωνίζεσθαι 4 Reg. 17, 17; **እለ፡ ያሰግሉ፡ ለኪ፡ ወይኔጽሩ፡ ሰማየ፡** οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ Jes. 47, 13; **ዘያሰግሉ፡** (τῶν κληδονισμῶν) 2, 6; **እለ፡ ያሰግሉ፡ በእሳት፡ ወበማይ፡ ወበአዕዋም፡ ወበእእባን፡** Clem. f. 128; **በከከብ፡ ወበእሳት፡** f. 144. 179.

ተሰገለ፡ III, 2 *divinationi se dedere, ominari, hariolari* Did. 7 (Platt p. 48); **ዘይሴገል፡ በበድን፡ ርኩስ፡** Kid. f. 24; **ተሰግሉ፡ በተአምረ፡ ሰማይ፡** Kuf. 11.

አስተሰገለ፡ IV, 1 1) i. q. II, 1 (*divinationis genera varia exercere*): **ዘያስተሰግል፡** κληδονιζόμενος Deut. 18, 10; **ዘያስተሰግል፡ በዖፍ፡** 18, 11. 2) id. q. IV, 3.

አስተሳገለ፡ IV, 3 *divinatores, augures, al. consulere, iis aurem praebere* Deut. 18, 14 FH (v. **ያስተሰግሉ፡**).

ሰገል፡ subst., Pl. **ሰገላት፡** (Lud. e Syn.) *divinatio, hariolatio, ominatio, augurium, astrologia, magia*, μαντεία Mich. 3, 6; Jes. 16, 6; Hez. 13, 7; μαντεῖον Prov. 16, 10; **እስመ፡ ሐሰዉ፡ ሰገሎሙ፡ ወተዋርዶቶሙ፡ ለከ፡ እምልበሙ፡ ዘፈጠሩ፡ ይትኔበዩ፡** Jer. 14, 14; **ሰገለ፡ ይሴአል፡** ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων Hos. 4, 12; οἰωνισμός Num. 23, 23; Sir. 31, 5; **በኀይለ፡ ሰገልኪ፡** τῶν ἐπαοιδῶν σου Jes. 47, 9. 12; **ሰብአ፡ ሰገል፡** μάγοι Dan. 1, 20. 2, 2 seq.; 4, 3. 5, 15; Matth. 2, 16; Clem. f. 12. 33; saepissime in aliis libris, ut Syn., Sx., al.; **እለ፡ ይገብሩ፡ ሰገለ፡** Enc.

መሰግል፡ part. *divinator, hariolus, augur, ominator, magus, astrologus*, μάντεις Jer. 36, 8; μάγοι Matth. 2, 1. 7; Abush.; **መሰግላን፡** Clem. f. 128; **መሰግላን፡ በአዕዋፍ፡** Did. 13; **መሰግለ፡ አዕዋፍ፡** Did. 35; **መሰግል፡ በፀሓይ፡** Syn.

ሰገላዊ፡ adj. rel. *ad divinatores, hariolos, magos pertinens*; **ሰገላውያን፡** (i. q. **ሰብአ፡ ሰገል፡**) Sx. Tachs. 29.

ሰግላ፡ subst., plerumque fem., Pl. **ሰጋልው፡** *ficus Aegyptiaca, sycaminus, sycomorus* [שִׁקְמָה ܫܩܡܐ] **ንግዘም፡ ሰግላ፡** Jes. 9, 10; **አልቦ፡ በለስ፡ ውስተ፡ ሰግላ፡** Jer. 8, 13; **ዕፀወ፡ ሰግላ፡** 3 Reg. 10, 27; **ሰጋልው፡** 1 Par. 27, 29; 2 Par. 1, 15; Luc. 17, 6. 19, 4; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሰግላ፡** (**ሰገል፡**)**፡ ዘ፡ ሾላ፡**

ሰግላጥ፡ (v. **ስግላጥ፡**) subst. [سِقْلَاط] 1) *vestis pretiosae genus*: **አልባሲሆን፡ ዘሜላት፡ ወዘሜሬይ፡ ወሰግላጥ፡** (v. **ስግ"፡**) Jes. 3, 21—23; Org. 1. 2) nomen *floris odoriferi* (fortasse *Jasminum*, sicut سقلاط pers., et سقلاط arab.): **ኢይትሜረይም፡ ለጺናክሙ፡ ጥንቁቅ፤ ሰግላጥ፡ ዘበሐር፡ ወጽጌ፡ ዘሐይቅ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; at in Cod. Tub. legitur **ሠግላግ፡** — *Voc. Ae.*: **ሰግላጥ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ ዘይበቍል፡ በባሕር፡**

ሰገመ፡ rad. inus., cui primitus potestas cohibendi vel occludendi infuisse videtur (coll. שָׁגַם, سَجَمَ, أَسْجَمَ, سُجْمٌ, al.).

ስጉም፡ part. *mutus* [أَعْجَمُ et أَزْجَمُ *mutus, non barriens de camelo*]. — *Voc. Ae.*: **ስጉም፡ ዘ፡ በሃም፡**; *aliud*: **ስጉም፡ በሃም፡ ዘ፡ ድዳ፡**

ስግመት፡ n. act. *status muti* Kuf. p. 49.

ሰገም፡ et **ስገም፡** subst. m. et f., [etymon obscurum est; nescio an componi possit cum כֻּסֶּמֶת] *hordeum* Ex. 9, 31; Lev. 27, 16; Num. 5, 15; Deut. 8, 8; Jud. 5, 8. 7, 13; Ruth 1, 22. 2, 17—23. 3, 15. 17; 2 Reg. 14, 30. 21, 9; 3 Reg. 4, 21; 1 Par. 11, 13; Judith 8, 2; Jes. 28, 25. 30, 24; Jer. 48, 8; Hez. 13, 19; Hagg. 2, 16; Job 31, 40; Joh. 6, 9. 13; Apoc. 6, 6; Macc. f. 5 ubi **ሰከም፡** scriptum reperitur. — *Voc. Ae.*: **ሰገም፡ ብ፡ ገብስ፡**

ሰገም፡ subst., Pl. **ሰገማት፡** *sagitta* (i. e. سَهْم vid. **ስህም፡**) Gad. Ad. f. 126.

ሰጐረ፡ I, 1 *perforare*, var. pro **ሰቈረ፡**, q. v.: **ይሰጕሩ፡** (v. **ይሰቍሩ፡**) **አንፈኪ፡** Hez. 23, 25.

ስጕርድ፡ (**ሰጕርድ፡**, **ሰጐረድ፡**) subst. *porrum*, τὰ πράσα Num. 11, 5; Gad. T. H.; **ሰጕርድ፡** M. F. [ⲥⲕⲟⲣⲧⲟⲛ, σκόρδον كُرَّاث قُرْط]. — *Voc. Ae.*: **ሰጕርድ፡ ዘ፡ ሽኵርት፡ ጸዐዳ፡** (vid. **ሹንኩርት፡** apud Isenb.).

ሰገኖ፡ subst., m. et fem. (Job 29, 13 seq.), Pl. **ሰገኖታት፡** (Gad. Ad. f. 35) *struthio, struthiocamelus* Lev. 11, 16; Deut. 14, 15; **ዐጸደ፡ ሰገኖ፡** Jes. 34, 13; **ማኅደረ፡ ሰገኖ፡** Jer. 9, 11 gl.; **ቤተ፡ ሰገኖ፡** 10, 22 vrs. alt.; 14, 6 gl.; Thren. 4, 3. [Nescio an comparare liceat صِعْوَن]. — *Voc. Ae.*: **ሰገኖ፡ ዘ፡ ሰጐን፡**

ሰጕዐ፡ I, 1 [vic. **ሰከዐ፡** q. v.] *transfigere, transsuere*: **ይሰጕዑ፡ እዝነኪ፡** (et: **ይሰቍሩ፡ አንፈኪ፡**) Hez. 23, 25.

ስግድ፡ (v. **ሰጋድ፡**) subst. *amygdala* arbor [שְׁגַדָּא שָׁקֵד ܫܓܕܐ] Kuf. 21.

ሰገደ፡ I, 1 [سَجَدَ ܣܓܶܕ סְגַד] Subj. **ይስግድ፡**, *se prosternere* vel *procumbere* coram aliquo, fronte humum tangendo, honoris testificandi vel adorandi causa; provolutum in genua vel prostratum in terram *humillime adorare, submisse venerari, precibus venerari* homines, Deum (προσκυνεῖν): **ሰገደት፡ ውስተ፡ ምድር፡** Ruth 2, 10; **ሰገደ፡ በብረኪሁ፡** 2 Par. 6, 13; **ይሰግዱ፡ በገጾሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Sir. 50, 17; Gen. 18, 2; 42, 6. 48, 12; 1 Reg. 25, 41; 2 Reg. 18, 28. 24, 20; Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; Hebr. 11, 21; c. c. **ለ፡** prs.: **ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ፡** Esth. 3, 2 seq.; 1 Reg. 24, 9; Jes. 45, 14; Asc. Jes. 9, 31; **ይሰግዱ፡ ለእግዚ"፡** Jes. 27, 13; Ex. 20, 5; Kuf. 11. 20; Ep. Jer. 5; Zach. 14, 16; **ደነኑ፡ ወሰገዱ፡ ለእግዚ"፡** 2 Esr. 18, 6; **ይሰግዱ፡ ለፀሓይ፡** Hez. 8, 16; Ps. 28, 2; Matth. 4, 10. 15, 25; Apoc. 19, 10; **ከመ፡ ለስሙ፡ ይስግድ፡ ኵሉ፡ ብርክ፡** Phil. 2, 10; c. **ቅድመ፡** Kuf. 12; Gen. 23, 7. 12; **ሰገደት፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡** Esth. 8, 3; absol.: **ንሰግድ፡ ወሰጊ**

ደን፡ንገብእ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; ያስተበርክ፡ወይሰግድ፡ወይጼሊ፡ Jes. 44, 17; እለ፡መጽኡ፡ይስግዱ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 33, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: ይከውን፡ጸሎት፡በሰንበት፡ዘእንበለ፡ሰጊድ፡ዲበ፡ምድር፡አላ፡በደኒን፡ወአትሕቶ፡ርእስ፡ II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret:* Mavâs. nr. 13 (vid. sub ሆበይ፡); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: ሥጋ፡እንተ፡ነሥአ፡ (ὁ Λόγος) እምኔነ፡አስገዶሙ፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemni): Christus እመላእክት፡ይሰገድ፡ Hom. Procli in Cyr. f. 121; ለግሙራ፡ኢይወጽእ፡እምተሰግዶ፡እምኔነ፡ወእምቅዱሳን፡መላእክት፡ዋሕድ፡ (Filius Dei) προςκυνεῖσθαι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; ረከበ፡እንዘ፡ስጉድ፡በገጹ፡ Sx. Teq. 20; እንዘ፡ስጉድ፡ውእቱ፡ዲበ፡ምድር፡ Sx. Mag. 13. 2) ስጉድ፡ *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. ስግደታት፡ (prostratio corporis), *ritus adorandi solemnis* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; ይስግድ፡፻ስግደተ፡ F. M. 14, 1. 8; ምስለ፡ስግደታት፡ብዙኃት፡ Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προςκυνητής Joh. 4, 23; ሰጋድያን፡ለእምላክ፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 13; ሰጋድያን፡ለክርስቶስ፡ Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit:* መስገዲ፡ለኵሉ፡ Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis,* de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub ምስኣል፡); ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡ Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum,* infidelium, Can. Laod. 31 (32); ምስጋደ፡አማልክት፡ II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِد *templum Muhammedanorum,* Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (ለመኑ፡ስጉዳት፡አዕይንቲሁ፡) graeco πελιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πελιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur سَجَدَ *humilis fuit,* سَجِدَ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens* oculus; أَسْجَدَ *inflatus,* de pede.

ሰጥሐ፡ I, 1 [שָׁטַח ܫܛܰܚ سَطَحَ] 1) *pandere, expandere,* ψύχειν ይሰጥሕዎሙ፡(ለአዕጽምት፡) ለፀሐይ፡ወለወርኅ፡ Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) trsl. *exponere* spectaculo, ignominiae; *manifestare:* እሰጥሐኪ፡ (v. አሰ"፡) ወእሬስየኪ፡ኀስርተ፡ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; አዘዝኩ፡ይስጥሑከ፡ Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere:* ተነፅሐ፡ወተሰጥሐ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐκτείνας ἑαυτὸν χαμαί Herm. p. 21; Jud. 4, 21. 2) *expandi* soli, *exponi* spectaculo: አብድንት፡ይሰጣሕ፡ውስተ፡ገጸ፡ገዳም፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 9, 22; ትሰጣሕ፡ኀጣውኢነ፡በይእቲ፡ዕለት፡ ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐκπομπεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus:* እንዘ፡ስጡሕ፡ልብሱ፡ Reg. Pach.; ዳእሙ፡ስጡሓን፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ይከውኑ፡ Jer. 32, 19; ስጡሕ፡ልበሙ፡ 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ሰጣሒ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator:* ለኀቡእ፡ Lit. 173, 2.

ሰጠመ፡ rad. inus.; سَطَمَ סָתַם significant quidem *occludere, obstruere,* sed variis probatur indiciis, radici primariae טם vim *immergendi* inesse (טָמַע, טָמַן, ጠመቀ፡ vid. Ges. thes. p. 552; طَمَّ *abundantia operuit aqua,* طِمٌّ *mare*), nec non أُسْطُمٌّ et أُسْتُمٌّ *mare* huc referenda sunt (שָׁטַף autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠመ፡ II, 1 1) *demergere, submergere,* Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; ያሰጥሞን፡ለኀጣውኢነ፡ Mich. 7, 19; አስጥሞ፡ጽንዖሙ፡ Judith 9, 8; (Christus) ያሰጥም፡መራዕየ፡አሕርው፡ Lit. Joh.; c. ውስተ፡, ut: አስጠምክሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. በ፡ Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere,* de fluviis: አፍላግ፡ኢያሰጥሙከ፡ Jes. 43, 2; ውኂዝ፡ዘይደፍና፡ወያሰጥማ፡ለምድር፡ Jer. 29, 2; ያሰጥሞ፡ሐዝሐዘ፡ፈለግ፡ Job 21, 33, et trsl. de iis, quae fluviis comparantur: አስጠሞሙ፡ወይን፡ Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥመ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri* vel *obrui:* Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; እመ፡ተሰጥሙ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; ወረዉ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ወተሰጥሙ፡ Jsp. p. 354; ተሰጢሞሙ፡ Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; አልጸቀት፡ሐመር፡ለተሰጥሞ፡ Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; ተሰጠምነ፡በኀጣውኢነ፡ 4 Esr. 6, 43; ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕሟት፡ F. M. 17, 4. 2) *sidere* (*paene mergi*), de navi: እስከ፡ይሰጠማ፡ Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus:* ማሕጼ፡ስጡም፡ Enc. Teq. 20; እለ፡ስጡማን፡በግብረ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 15; እለ፡ስጡማን፡በኀጢአት፡ውስተ፡ዐምዐመ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 140.

ስጥመት፡ n. act. *demersio, submersio:* ሰብአ፡ኖኅ፡ (perierunt) በስጥመት፡ውስተ፡ማይ፡ Phlx. 172; ድኅኑ፡እምስጥመት፡ Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; ዘሞትኩ፡በስጥመት፡ማይ፡ Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) በጊዜ፡ውዕየት፡እሳት፡አው፡ስጥመት፡ባሕር፡ F. N. 49; ስጥመተ፡ሐመር፡ Sx. Ter 17.

መስጥም፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): ወረውዎ፡ውስተ፡ባሕር፡መስጥም፡ Enc. Jac. 17; ቀላይ፡መስጥም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ልሳን፡መስጥም፡ Ps. 51, 4; ልጉት፡ዘዝንቱ፡ሕይወት፡መስጥም፡ τὸ πέλαγος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. መስጥም፡, ut: (aqua diluvii) መስጠሚት፡ቤተ፡ቃየል፡ Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae* vel *fluctus obruentes:* አድኅነኒ፡እግዚኦ፡እመስጠመ፡ኀጢአት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥርቢሎን፡ n. prgr. sc. στρόβιλος *pinus* Kuf. 21.

ስጡቃጢ፡ (v. **ሰጠቁጢ፡**) n. prgr. sc. στακτή *stacte* Sir. 24, 15. — *Voc. Ae.:* **ስጡቃጢ፡ዘ፡ሽቱ፡**

ሰጠወ፡ rad. inus., cui nescio au vis *advertendi*, *inclinandi* infuerit (coll. potissimum اَصْغَى II. III. IV. V). Amharenses quidem frequentant **ሰጠ፡** *dare*, **ስጦታ፡** *donum*, sed haec radix cum שָׁעָה ܫܥܳܐ componenda videtur.

አሰጠወ፡ II, 2 i. q. **ተሰጥወ፡** III, 1; Lev. 1, 4 var. in G.

ተሰጥወ፡ III, 1 A) refl. 1) *excipere*, *suscipere*, a) rarius: *sustentare*: **ከመ፡አልቦ፡ዘይሰጠዎ፡** ἀντιληψόμενος Jes. 59, 16 (aliâs **ተወከፈ፡**). b) crebrius: *accipere*, *admittere*, *gratum habere*, c. Acc. prs. vel rei oblatae vel c. dupl. Acc.: Lev. 1, 4. 19, 7. 22, 20; **ኢይምሰልከ፡ዘይሰጠወከ፡በአብአ፡ዐመፃ፡** Sir. 32, 15; Kuf. p. 76 lin. 4 et 16; 1 Petr. 2, 5; **ውዴተ፡ዘሐሰት፡ኢትሰጠው፡** Ex. 23, 1. 2) vocem alicujus excipere i. e. a) *respondere* (ὑπολαμβάνειν, ἀποκρίνεσθαι) vel absol. vel c. Acc. prs.: Job 1, 7. 9. 8, 1. 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq. 32, 6; **ይሰጠዎ፡** Jes. 3, 7; **ጸዋዕኩ፡ወአልቦ፡ዘተሰጥወኒ፡** 50, 2; **ኵሎሙ፡ይሰጠዉከ፡** 14, 10. 21, 9. 36, 21. 41, 28; Jer. 51, 15; **ተሰጠዎ፡ለአብድ፡** Prov. 26, 5; Dan. 2, 5. 8. 4, 16; Hab. 2, 2; Zach. 1, 11. 12. 13; Hez. 9, 11; 1 Reg. 1, 15. 17; 2 Reg. 15, 21; Marc. 7, 28; προςλαβόμενος Matth. 16, 32; c. Acc. rei: **ምንተ፡ተሰጥወ፡እግዚ"፡** Jer. 23, 35; vel c. dupl. Acc.: **ኢተሰጥውዎ፡ቃለ፡** Jes. 36, 21. b) *exaudire* vocantem vel rogantem (εἰς-, ἐπ-, ὑπακούειν) Hos. 2, 23; Ps. 19, 7. 33, 5. 90, 15; Cant. 5, 6; **ትጼውዐኒ፡ወአነ፡እሰጠወከ፡** Job 13, 22. 9, 3; Jes. 65, 24. c) *obtemperare*, *morem gerere* Ps. 17, 48; **ኢይሰጠወኒ፡** 3 Joh. 9; **እለ፡ይሰጠዉኒ፡ወይትአመኑኒ፡** Clem. f. 224; **ኢንሰጠወከ፡በእንተ፡ዝነገር፡** Lud. e Vit. S. B) passive sumendum videtur *accipi*, *gratum haberi* Kuf. p. 18; 76, lin. 11; 78. — *Voc. Ae.:* **ተሰጥወ፡ዘ፡መለሰ፡**

ስጡው፡ part. *acceptus*, *gratus* Ex. 28, 38; Lev. 1, 3.

ስጥወት፡ n. act. *acceptio*, *approbatio* Kuf. p. 65.

ስጣዌ፡ subst. *responsio* Lit. Greg.; Cyr. f. 3.

ሰጣዊ፡ n. ag. *qui rem gratam acceptamque habet*, Lud. e Ssal. Req.; de loco Cant. 7, 1 vid. Ludolfi annotationes a. l.

መሰጥው፡ part. *respondens*, *exaudiens*: **ኪያከ፡መሰጥወ፤ኪያከ፡ሰማዒ፡** Lit. Orth.

ተሰጣዊ፡ n. ag. *responsor*: **ተሰጣዌ፡ቃል፡** 1 Sal. Mar. 15.

ሰጥጢራ፡, **ስ"፡**, **ሰጠጢራስ፡** (**ሲጥጥራስ፡** Lud.) n. prgr., sc. στατήρ *stater* Matth. 17, 27. — *Voc. Ac.:* **ሰጠጢራስ፡ዘ፡፬ድሪም፡**; *aliud:* **በ፪ድሪም፡**

ስጢጰዮን፡, **ሰጢጰዮስ፡**, **ሰጠጰዮን፡**, **ሰጣጵዮን፡** al., n. prgr., sc. στιππύον *stupa* (اُسْطُبَّة) Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ሰጰለክስ፡ (**ስጳላክስ፡** Lud.) n. prgr. σπάλαξ *talpa* Lev. 11, 30. — Huc pertinere videtur scholion *Voc. Ae.:* **ሰጰራክን፡ዘ፡ሕንቃቅላ፡** (v. **እን"፡**).

ስጲራ፡, **ሰጲራ፡** n. prgr. σπεῖρα *manipulus cohortis* Marc. 15, 16; Joh. 18, 3; Act. 10, 1 Platt. — *Voc. Ae.:* **ሰጲራ፡ዘ፡አውራሮች፡**

ሰፈላ፡, **ሴፈላ፡**, **ሴፈል፡**, **ሴፋላ፡** al., n. prgr. σεφηλά שְׁפֵלָה i. e. regio Palaestinae depressa ad mare mediterraneum ab Joppe ad Gazam usque patens, Jer. 39, 44. 40, 13; Ob. 19; 2 Par. 26, 10.

ሰፈልያ፡ (etiam **ሰፍልያ፡**) subst. *malleus*, *martulus* (fabri ferrarii) σφῦρα: **ነሃቢ፡ዘይዘብጥ፡በሰፍልያሁ፡** (v. **በሰፈልያሁ፡**) Jes. 41, 7; Jer. 10, 4; **ድምፀ፡ሰፈልያ፡** Sir. 38, 28; **ዘበጠ፡ነሃቢ፡በሰፈልያ፡** Fid. Jac. Bar. [Nescio an formatum sit praefixo **ሰ** causativo e rad. פּוּר פָּרַר *frangere*; alii vocem e Gr. σφῦρα ortam putaverint.]. — *Voc. Ae.:* **ሰፈልያ፡ዘ፡መዶሻ፡**

ሰፍሐ፡ I, 1 [vic. **ጸፍሐ፡**, צָפָה ,צָפַח, لَطَّفَ صَفَحَ سَفَحَ شَبَحَ ܣܒܚ **ሰብሐ**); amh. **ሰፋ፡**] Subj. **ይስፋሕ፡** A) intrs. *se extendere*, *expandere*, *protendere*, *dilatare*, Gen. 49, 13; Prov. 23, 32; Sap. 7, 24. 8, 1; 3 Reg. 2, 35. 4, 25; Herm. p. 80 (quamquam hoc loco etiam III, 1 interpretari licet); **እም ቅድመ፡ይስፍሑ፡ደመናት፡** Lit. Orth.; Org. 1. B) trs. 1) *extendere*, *distendere*, *protendere*, *expandere*, *pandere*: **እግዚ"፡ዘሰፍሐ፡ሰማየ፡** Zach. 12, 1; Job 9, 8; Jes. 40, 22. 44, 24. 51, 16; Jer. 10, 12. 28, 15; **መሥገርተ፡** Hos. 5, 1; Thren. 1, 13; Hez. 19, 8; **ሰፍሑ፡ሠቃቲሆሙ፡** Judith 4, 11; **መንጸፈ፡** Deut. 22, 17; **አዕጻደ፡** Ex. 40, 17; **አልባሰ፡** 19, 10 var.; **ፀምረ፡** Jud. 6, 37; **እሰፍሕ፡ላዕሌክሙ፡ማእሰ፡** Hez. 37, 6; **አዕጹቀ፡** Ps. 79, 12; **ሰፍሐት፡ማእደ፡ቅድሜሆሙ፡ወአንበረት፡ሥጋ፡ላዕለ፡ማእድ፡** Jsp. p. 369; **ዐራተ፡** Act. 9, 34; **መከይደ፡** Ps. 59, 9; alas: **ይቀውም፡ሰፊሖ፡ክነፊሁ፡** Job 39, 26; Jer. 29, 23. 31, 40; **እግረ፡** Job 30, 12; Gen. 49, 33; Kuf. 23. a) in specie: manus Ex. 3, 20. 4, 4. 14, 26. 27; **ሰፍሑ፡እደዊሆሙ፡ወነሥኡ፡** Kuf. 8; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ይንሣእ፡መጥበሕተ፡** Kuf. 18; Gen. 8, 9; **እደዊሃ፡ይሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡** Prov. 29, 37; **ትሰፍሕ፡መዝራዕተ፡ለፈቲል፡** Clem. f. 190; Matth. 8, 3. 26, 51; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ኀቤየ፡** Jer. 1, 9; Matth. 12, 49; c. **ላዕለ፡** prs. Luc. 22, 53; ad adjuvandum: **እሰፍሕ፡እደዊየ፡ለሕዝብ፡ዐላውያን፡** Jes. 65, 2; ad precandum: **ሰፍሐት፡እፃብዐ፡እደዊሃ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; Jer. 4, 31; 2 Par. 6, 12; ad largiendum (*aperire* manum): **ስፋሕ፡እዴከ፡ወሀብ፡** Sir. 14, 13. 40, 14; **ለነዳይ፡ስፋሕ፡እዴከ፡** 7, 32; Prov. 29, 38; Ps. 144, 17; **ትሰፍሕ፡እደዊሃ፡ለውሂብ፡** Clem. f. 190. b) *expandere* vel *patefacere* epistolam, ut ab omnibus legi possit; ἐκτιθέναι Esth. 8, 13 ap. (bis). c) *protendere* i. e. *porrigere*: **ሰፍሐ፡ከሣዶ፡ወመተሩ፡ከሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25. d) *distendere* distorquendo: **እንዘ፡ይሰፍሕዎ፡ሐቌ፡** Enc. Sen. 19. e) Ps. 62, 2 Aethiops legit: πῶς ἁπλῶς σοι ἡ σάρξ μου; **ሰፍሐ፡** enim *expandere* idem valet quod ἁπλοῦν, vid. **ስፉሕ፡** f) *extendere*, *protendere* **እኪተ፡** Hen. 99, 11; **ምሕረተ፡** Ps. 35, 11. 2) *dilatare*, *latum facere* πλατύνειν Ex. 34, 24; Matth. 23, 5.

አስፍሐ፡ II, 1 *facere ut extendatur*, *dilatare*, *latum et amplum facere*, *distendere*, *diducere*: **አስፊሖሙ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡አስተቶ፡** εὐρυνόμενοι εἰς εὐθυμίαν Cyr. c. Pall. f. 87; **ያስፍሕ፡እግዚ"፡ለያፌት፡** Kuf. 7. 24; **አስፍሐ፡እግዚ"፡እደ፡ኵርሽ፡** (Cyri) **ወአኅየሎ፡** Jsp. p. 276 (vid. **ተሰፍሐ፡**); Org. 2; (serpens) **አስፍሐ፡** (fauces) Gad. Ad. f. 16.

ተሰፍሐ፡ III, 1 1) *extendi*, *expandi*, *dilatari*: **ትሰፋሕ፡** ἐκτείνεται Prov. 23, 32; **ኖኀ፡ሠርፁ፡ዘተሰፍሐ፡እምብ**

ዙኅ፡ማይ፡ Hez. 31, 5; የማኑ፡ለእግዚ"፡ተሰፍሐት፡ውስተ፡ ኵሉ፡ምድር፡ Clem. f. 4. In specie nota phrasin ተሰፍሐ፡እዱ፡ (بَسَطَ يَدُهُ) *successum habuit, auctus est opibus, potestate* in Jsp., ut: ተሰፍሐ፡እደ፡እኩያን፡ወተኀብአ፡ጻድቅ፡ p. 342; በ ዝንቱ፡ንዋዩ፡ወተሰፍሐ፡እደዊሁ፡ p. 352; al. (vid. አስፍሐ፡ እደ፡). 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque manare* vel *fluere*: ተሰፍሐ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኵሉ፡ ብሔረ፡ግብጽ፡ Sx. Genb. 4. 3) *obduci, obtendi* (coll. صفح II et צָפָה): ተጠምቀ፡ውስተ፡ዐዘቅት፡ናኖራን፡ወተሰፍሐ፡ ሥጋሁ፡ወኮነ፡ጸሊመ፡ Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere malueris).

ስፉሕ፡ part. et adj. 1) *extensus, expansus*: ክነፊሆሙ፡ ስፉሓን፡ 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; ሰይፉ፡ስፍሕት፡ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 1 Par. 21, 16; ስፉሕ፡እደዊሆን፡ Herm. p. 76. 84; ስፍሕተ፡እድ፡ *extensam habens manum* Org. 5. 2) *patens, latus, amplus, spatiosus*: ምድር፡ቡርክት፡ወስፍሕ ት፡ Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; ርሒብ፡ወስፉሕ፡ πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; ስፍሕት፡ፍ ኖት፡ Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc ስፉሕ፡ *spatium amplum*: አሐውር፡ስፉሐ፡ ἐν πλατυσμῷ Ps. 118, 45. 3) (opp. implicito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus*, ἁπλοῦς Matth. 6, 22; በስፉሕ፡ልብ፡ ἐν ἁπλότητι καρδίας Sap. 1, 1; Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; በንጹሕ፡ ልብ፡ወበስፉሕ፡ኅሊና፡ Org.; hinc ስፍሕት፡ *simplicitas, sinceritas* Herm. p. 15. 91, et ስፉሐ፡ *simpliciter, sincere*: ዘይኔ ጽር፡ስፉሐ፡ ὁ βλέπων λεῖα Prov. 12, 13; vel በስፉሕ፡ Jac. 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid. ሰፍሐ፡): እግዚ"፡ስፉሐ፡ሀብት፡ Genz. f. 87. 5) *obductus, obtentus* (vid. ተሰፍሐ፡ n. 3): ዘሕብረ፡በረድ፡ስፉሕ፡ዲበ፡ ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 22.

ስፍሕ፡ (raro ሰፍሕ፡) subst. 1) *extensio, latitudo, tractus* (vid. ጽፍሕ፡): ውስተ፡ስፍሐ፡በሓውርት፡ τὸ πλάτος τῆς χώρας Jes. 8, 8; እለ፡የሐውሩ፡በስፍሐ፡ምድር፡ Hab. 1, 6; Apoc. 20, 9; እላስ፡ወኵሎሙ፡እለ፡ምስሌኪ፡በስፍሐ ሙ፡ Hez. 27, 13; τὸ κύτος Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr. Ax. f. 89; Lit. Epiph.; ይኩን፡ስፍሐ፡ምጣኔ፡ማእከለ፡ቤት፡ ወቤት፡፲ወ፪መከየድ፡ F. N. 37. 2) *res expansa* vel *extensa*: ውስተ፡ስፍሐ፡ይብስት፡ፀምር፡እንዘ፡ይወርድ፡ጠ ል፡ Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa Kuf. p. 56; Pl. ስፍሓት፡ p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas*: ስፍሐ፡ልብ፡ Herm. p. 98. 4) *stamen* (telae), στήμων Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡); Lit. 170, 3.

ስፍሐት፡ n. act. 1) *extensio, expansio*: በስፍሐተ፡እ ደዊሁ፡ (Christi) በዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. f. 218. 2) apertio manus i. e. *liberalitas*: ስፍሐተ፡እድ፡ Clem. f. 211. 3) *amplitudo, capacitas*: ንበሩ፡ውስተ፡ስፍሐት፡ (var. pro ስፍ ሕት፡)ፍናው፡ (ubi viae ampliores, latiores fiunt) 4 Reg. 11, 6; ስፍሐታ፡ለማኅደር፡ F. N. 23.

ተስፋሕ፡ subst. *protractio, dilatio* (*diuturnitas*): ይ ጸንሕ፡ተስፋሐ፡ለምሕረት፡ (v. ተስፋሃ፡) ὑπομενεῖ· μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη Sir. 16, 22.

ምስፋሕ፡ subst. *spatium expansum* (*expansio in spatio*): non est in divinitate ምስፋሕ፡ወምስትጉቡእ፡ Lud. e Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi ምስፋሕ፡ emendandum est).

መስፍሕ፡ subst. *malleus*, nec non *incus*: አዘዘ፡ያምጽ ኡ፡መስፍሐ፡ነሃቢ፡ወይስብሩ፡ቍያጺሆሙ፡ Sx. Nah. 25; አ ንበረት፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ዲበ፡መስፍሕ፡ወዘበጡ፡ሐረ፡ ibid.; በመስፍሐ፡ (var. በመፍጽሕ፡) ኀዒን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ ቀጥቀጡ፡ Enc. ibid.

ምስትስፋሕ፡ subst. *expansio, spatium expansum*: አ ልቦ፡ዘይብል፡ቦቱ፡ምስትስፋሐ፡ወምስትጉባኤ፡ቦቱ፡ለመለኮ ተ፡እግዚ"፡ M. M. f. 389.

I. ሰፈረ፡ I, 1 [amh. idem; סָפַר *numerare*; de etymo vid. Ges. thes. p. 966] Subj. ይስፍር፡ *metiri, dimetiri*, et fune mensorio, cubito al.: ከመ፡ይስፍራ፡ለኢየሩሳሌም፡ Zach. 2, 2; Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; ሰፈሮሙ፡በአሕባል፡ 2 Reg. 8, 2; et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; ስእኑ፡ጐልቆቶ፡ ወሰፈረ፡እምነ፡ብዝኁ፡ Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 46. In specie a) *admetiri* c. ለ፡ prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149. b) *metiendo distribuere* vel *attribuere*: ይሰፍርዋ፡ለምድርከ፡በ ሐብል፡ Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29. c) *mensura et numero definire*: ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari*, ut: ግዕዘ፡እምነ፡አራራ፡ወሰፈረ፡ውስተ፡ዱቂ፡ Chr. L. At. f. 23.

አስፈረ፡ II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf. p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ፡ III, 1 *mensura definiri, mensurari*: ኢይሰፈ ር፡ኖፃ፡በሕር፡ Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሳፈረ፡ III, 3 *commetiri* cum aliis, *metiendo distribuere* sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ስፉር፡ part. *mensura definitus, mensurabilis* 2 Par. 4, 2 var.; (እግዚ፡") ኢምጡን፡ወኢስፉር፡ M. M. f. 322.

ስፍረት፡ n. act. *mensio, dimensio, mensura*: እለ፡ያሰ ግሉ፡በስፍረተ፡እግር፡ወበመስፈርተ፡እድ፡ Clem. f. 178.

ሰፋሪ፡ n. ag. *mensor*, Lud. sine auct.

መስፈርት፡, raro መስፈር፡ (Lud.) subst., plerumque m., Pl. መሳፍር፡ 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): ሐብለ፡መስፈ ርት፡ σχοινίον γεωμετρικόν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; ላዕሌሁ፡ አልቦ፡መስፈርት፡ ἀμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; አልቦ፡ መስፈርተ፡ለ፡ Org. 1; διαμέτρησις 2 Par. 3, 3; (cubica:) Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; ገብረ፡ማየ፡በመስፈርት፡ Job 28, 25; በመስፈርት፡ ἐν μέτρῳ Judith 7, 21; Sir. 42, 7; ንገብር፡መስ ፈርተ፡ንስቲተ፡ Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40; መሳፍር፡ M. M. f. 264; መሳፍር፡ክልኤ፡ Prov. 20, 10; መስ ፈርተ፡ኢፍ፡ Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; መ"፡ኢን፡ ibid.; በመስፈርተ፡አርጣቦስ፡ Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensurarum specialium nominibus መስፈርት፡ nudum: χόρος 2 Par. 2, 10. 4, 5. 27, 5; οἰφί 1 Reg. 17, 17; κύαθος Ex. 25, 29; δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6; κανοῦν Lev. 8, 2. 26. 31; χοῖνιξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de mensura ponderabilium: ወሀበ፡ሚጠ፡ለውእቱ፡መካን፡በመስ ፈርት፡ወርቅ፡፮፻ 1 Par. 21, 25; ኢይግበሩ፡ዐመፃ፡በውስ ተ፡ሐሳብ፡አውራኅሙ፡ወኢበመሳፍረ፡ሚዛኖሙ፡ Macc. f. 10. c) *extensio, longitudo*: እብጽሖሙ፡ውስተ፡መስፈርተ፡አካል፡ *ad justam staturam* (aliàs መጠነ፡አካል፡) Ssal. Req. 2) *metrum, rhythmus* Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub አምጣን፡).

ምስፋር፡ subst. 1) id. q. መስፈርት፡ Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፡ (v. ምዕራፍ፡) ወከንፋር፡ ዘ፡ ሻኛ፡ መዝራዕት፡ ወ ርች፡ Voc. Ae.

II. ሰፈረ፡ rad. inus. (pro ጸፈረ፡ q. v.) i. e. صَفِرَ IX *flavus fuit.*

አስፈር፡ nomen morbi ῥῖγος (i. e. أَصْفَر *flavus,* صَفَر *morbus ventris, quo pallescit facies*), fortasse *icterus* Deut. 28, 22.

ሰፍራ፡ i. e. صَفْرَاء *cholera, temperamentum cholericum* Fal. f. 16 (vid. sub አንሰሐስሐ፡); ፅንስ፡ ይትወለድ፡ እ ምኀይለ፡ ሰፍራ፡ f. 30; ሀኬት፡ ይትወለድ፡ እምነ፡ ሰፍራ፡ f. 82.

ሰፈር፡ ክል፡, secundum Lud. ሰፈርጎል፡ et ሰፈር፡ ጎል፡ (سَفَرْجَل) flavum malum i. e. *malum cotoneum* vel *cydonium* Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem impertitur episcopus).

መስፈረስ፡ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐ ምም፡ ሕማመ፡ መስፈረስ፡ ወጕንዱይ፡ መዋዕል፡ እምዘ፡ አኀዞ፡ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፡ nomen gemmae, sine dubio *sapphirus* Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud ሶፎር፡ sc. Σωφίρ occurrit Job 22, 24).

ስፋሪዳ፡ n. prgr., sine dubio σφαιρίδια, *globulus, globus:* (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ስፋሪዳ፡ ዘኀጺ ን፡ እለ፡ ርሱናት፡ Sx. Mag. 20.

አስፋሬዳ፡ *canistrum* vid. sub አ.

ሰፈነ፡ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum ሰፍሐ፡ et ሰፈፈ፡ cognatum videtur, prima *extendendi* notione in significatum *augescendi, invalescendi, praepollendi* propagata] 1) *invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem* vel *principem evadere:* እስመ፡ ዓዲሁ፡ ኢሰፈነ፡ ስብከቱ፡ በላዕለ፡ ኵሉ፡ οὔπω πάντων περιγέγονε τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ዑበየ፡ እከይ፡ ወሰ ፈነ፡ ጽልእ፡ Jsp. p. 356; ሰፈነት፡ ኵለሄ፡ እከይ፡ ወዐመፃ፡ ወ ዝሙት፡ p. 342; ሰበ፡ ሰፈነ፡ አሚን፡ (fides christiana) ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ F. N. 45. 2) *dominari, principatum tenere, praeesse, moderari,* c. c. ላዕለ፡, ut: አንተ፡ ትሰፍን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ σὺ πάντων δεσπόζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብት፡ እለ፡ ይሰፍኑ፡ ላዕለ፡ ቅኔ፡ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈነ፡ ላዕለ፡ ብዙኃ፡ አሕዛብ፡ Jsp. p. 287; c. ዲበ፡ Org.; ሰፈነት፡ ላዕሌሆሙ፡ ድንጋጼ፡ እንተ፡ ኢተሐዘብዋ፡ Sap. 18, 17; c. Acc.: ናሁ፡ አማርያ፡ ካህን፡ ይሰፍንክሙ፡ በኵሉ፡ ቃለ፡ እግዚ" 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፡ ምኔት፡ Phlx. 17; c. ለ፡, ut: ብእሲ፡ ዘይሰፍን፡ ለእስራኤል፡ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፡ ይሰፍን፡ ኵ ርያቆ፡ Enc. 12 Ter; Abush. — *Voc. Ae.:* ሰፈፈ፡ ሰፈነ፡ ብ፡ ሰፋ፡ መላኪ ።

አስፈነ፡ II, 1 *principem, ducem constituere, praeficere,* c. ዲበ፡ Org.

ስፉን፡ part. *praevalens, principalis,* ut: ህላዌሁ፡ ስፉ ን፡ *substantia ejus potior* (*supereminens*), Lud. e Mss. Colb.

ስፍን፡ subst., proprie *quantitas, numerus, copia* ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significantur (vid. gramm. § 157, 1), scilicet 1) a) *aliquot:* መፍትው፡ ዘይሠየም፡ ኤጲ ስ፡ ቆጶስ፡ እምስፍን፡ (in lexico: እምስፍኑ፡) ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) *aliquoties, saepe* (رُبَّمَا), conjunctum cum ጊዜ፡, ut: ስፍን፡ ጊዜ፡ ዘነትዐ፡ ምዉእ፡ ወው እቱ፡ ተመይጠ፡ ወከነ፡ መዋኤ፡ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) *quantus, quantum?* ስፍን፡ ኀፍረት፡ ዘይረክበኒ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ *quanta erit ignominia, quae* Vit. Pach.; ለቡ፡ ስፍን፡ ጐልቆሙ፡ Clem. f. 52. b) *quot?* ስፍን፡ በቱ፡ ዲናራት፡ ዘለቅሐ፡ Chr. Ta. 11; ስፍን፡ አህጉረ፡ ጽኑዓን፡ እለ፡ አመዝበሮን፡ (ሞት፡) ወስፍን፡ አብ ያተ፡ እለ፡ አንኀሎን፡ ወስፍን፡ ዕደወ፡ ኃያላን፡ ረሰየ፡ ይትዋነይዎ ሙ፡ ዕጓያተ፡ Genz. f. 149; ስፍን፡ እምነ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፡ ስፍን፡ ነገሥት፡ ርኩሳን፡ እለ፡ ዐለዉ፡ *novisti* (*copiam, reges impuros, qui* i. e.) *quot reges impuri* (in membro parallelo ሚመጠን፡) Did. 2. c) *quoties?* aut ስፍን፡ κοσάκις Matth. 18, 21, aut ስፍን፡ ጊዜ፡ Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ስፍንት፡ subst. *quantitas,* Lud. e Ssal. Req.

እስፍንቱ፡, compositum ex እ፡ interrogativo et ስፍንት፡, et terminatione pronominali *û*, Acc. እስፍንተ፡ (gramm. § 157, 1) 1) *quot?* በእስፍንቱ፡ ዕለታት፡ Abush. 30; እስፍንቱ፡ ዓመታ ት፡ ዘነበርከ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ሀገር፡ Sx. Haml. 8; በእስፍንቱ፡ ኀ ሊና፡ ሰይጣናዊ፡ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ነገደ፡ በመክሊት፡ ወረብሐ፡ እስፍንተ፡ ተአምራተ፡ *o quam multa miracula!* Sx. Teq. 27. 2) እስፍንተ፡ *quamdiu? quantum?* Sx. Haml. 15; እስፍንተ፡ ይደልዎ፡ ለእኁ፡ (monacho) ከመ፡ ይንበር፡ ውስተ፡ ማኅበር፡ ወይበእ፡ በእተ፡ ብሕት ውና፡ Phlx. 45; በእስፍንቱ፡ (*quanto*) ሢጥከሙ፡ ዐጸደ፡ ወይ ንክሙ፡ Chr. Ta. 18. — *Voc. Ae.:* እስፍንቱ፡ ብ፡ ስንቱን ።

ሰፋኒ፡ n. ag. 1) *princeps, praefectus, dominator, moderator,* ἡγούμενος, ἄρχων: አልበሙ፡ ሰፋኒ፡ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፡ ἄρχουσαι 35, 25; c. ላዕለ፡, ut: ከነ፡ ሰፋኔ፡ ላ ዕለ፡ ኵሉ፡ ነገሥት፡ ምድር፡ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) *praevalens, praecipuus, principalis:* መንግሥቱ፡ ሰፋኒት፡ ው ስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፈ፡ ዓለም፡ M. M. f. 43; dies dominica ሰፋኒ ት፡ Ssal. Req.

መስፍን፡ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. መሳፍ ንት፡, Pl. Pl. መሳፍንታት፡ (1 Par. 26, 26) 1) *princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux,* al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ἡγούμενος Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፡ መስፍንኖ፡ ለአንስት፡ ኵሎን፡ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ἡγεμονεύων Luc. 2, 2; ἡγεμών Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሳፍንት፡ ኀይል፡ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; τύραννος Job 2, 11; ἀρχηγός 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; σατράπης Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; μεγιστᾶνες Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; στρατηγός Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; χιλίαρχος, ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22, 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መስፍን፡ ኀምሳ፡ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡). 2) in specie: *judices* Israelitarum (הַשֹּׁפְטִים) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; አሪት፡ ዘመ ሳፍንት፡ *liber Judicum.* — *Voc. Ae.:* መስፍን፡ ብ፡ ደጅ፡ አ ዝማች ።

ምስፍና፡ (pro ምስፍንና፡) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui መስፍን፡ appellatur: *principatus, ducatus, praefectura, satrapia:* Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ἡγεμονία Num. 1, 52. 2, 17; ἐπισκοπή 7, 2; σατραπεία 1 Reg.

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; μεριδαρχία 1 Esr. 1, 10. 8, 28; ἐπαρχία Act. 23, 34; እግዚ" ፡ አዕበየ ፡ ክብርየ ፡ ወምስፍናየ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: አመ ፡ ምስፍና ፡ ባርቅ ፡ Teb. Tab. 39.

ስፍንግ፡, ስፍነግ፡, ሰፍንግ፡, ሰፍነግ፡ n. prgr., σπόγγος *spongia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub ሰንቡእ ፡); ምድር ፡ ተፈጥረት ፡ በአምሳለ ፡ ስፍንግ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፡ Clem. f. 3. — (*Voc. Ae.*: ሰፍንግ ፡ ዘ ፡ ሐረንጋዴ ፡).

ሰፈወ፡ inus., sc. צָפָה *spectavit, exspectavit*.

አሰፈወ፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri*, (*confidere facere*), c. dupl. Acc.: ዘአሰፈዎ ፡ διαθήκη Gen. 15, 18; ἐνελπίζειν Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; አሰፈውኮሙ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ፡ ሐሰተ ፡ πεποιθέναι ἐποίησας ἐπί Jer. 35, 15; ἐπαγγελία Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; አሰፈዎሙ ፡ ብዙኀ ፡ ንዋየ ፡ Jsp. p. 358; c. Acc prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. ለ ፡ prs. 9, 15; c. Acc. rei: ከመ ፡ ታግዕዞ ፡ እንተ ፡ አሰፈውከ ፡ Sir. 7, 21; c. ለ ፡ rei: እመክር ፡ ከመ ፡ አሰፍዎ ፡ ለመርድእ ፡ Jsp. p. 309; absol.: ለእመ ፡ ወሀቡ ፡ ወለእመ ፡ አሰፈዉ ፡ ለድኅር ፡ (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verbi: Rom. 9, 8; vel seq. ከመ ፡ cum Subj. Sap. 17, 8.

ተሰፈወ፡ III, 2 *exspectare, sperare*, (*confidere*), c. c. Acc. rei vel prs.: እሴፎ ፡ ሕይወትየ ፡ Job 2, 9. 7, 2; ምድር ፡ እንተ ፡ ትሴፎ ፡ ዝናመ ፡ 29, 23; ተሰፎኩ ፡ ብርሃነ ፡ 30, 26; ኪያየ ፡ ይሴፈዉ ፡ አሕዛብ ፡ Jes. 51, 5. 60, 9; ይሴፈዉ ፡ ሣህለከ ፡ 38, 18; ተሰፈውነ ፡ ሰላመ ፡ Jer. 8, 15. 14, 19; ተሰፎናከ ፡ 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; ተሰፈው ፡ ጻማከ ፡ *spera* (laborem i. e.) *fructum laboris tuum* ἔμμενε τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; ተሰፈዎሙ ፡ ንዋየ ፡ Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; በተሰፍዎ ፡ ከንቱ ፡ ἐν κενῇ ἐλπίδι Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. በ ፡ Ps. 117, 9; c. ኀበ ፡ Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; ከንቱ ፡ (v. ከንቶ ፡) ተሰፈወ ፡ Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: ኢይሴፎ ፡ ሐይወ ፡ Job 15, 31. 24, 23, vel ከመ ፡ seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel ከመ ፡ seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso ከመ ፡) seq. Subj. nudo: ኢይሴፈዉ ፡ እንከ ፡ ይርአዩኒ ፡ Tob. 10, 7; አዕይንት ፡ እስራኤል ፡ ይሴፈዋከ ፡ ታይድዖሙ ፡ 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: ተሰፈወ ፡ ጸጎነ ፡ ይነብር ፡ v. ይንበር ፡ Job 15, 21; ተሰፈወ ፡ ያዐርፍ ፡ v. ያዕርፍ ፡ Sir. 11, 19.

አስተሰፈወ፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare*: ኢያስተሰፋክሙ ፡ ኀበ ፡ እግዚ" ፡ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; ብዙኀ ፡ ያስተሴፍወከ ፡ Sir. 13, 6; በ ፡ ዘበኀፍረት ፡ ያስተሴፍዎ ፡ ለማኅፈሩ ፡ እንዘ ፡ ኢይሁብ ፡ 20, 23.

ስፉው፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡ subst., m. et fem., Pl. ተስፋት ፡ 1) *spes, exspectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; ለዕፅ ፡ ቦ ፡ ተስፋ ፡ 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; እለ ፡ ቀብጹ ፡ ተስፋሆሙ ፡ *desperantes* Sir. 17, 24; ሠናየ ፡ ተስፋ ፡ εὔελπις Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: ተስፋ ፡ ኀይል ፡ Prov. 14, 26; አልቦ ፡ ተስፋ ፡ ወኢ ፡ እምጽልመት ፡ Job 15, 22; c. ኀበ ፡ Ps. 61, 5; c. ዲበ ፡ Hen. 63, 7; c. ለ ፡ et Inf., ut: እመቦ ፡ ተስፋ ፡ ለድኅነ ፡ Clem. f. 256; Herm. p. 18; ተስፋት ፡ Phlx. 244. Saepius: *causa spei*; id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; እስመ ፡ ውእቱ ፡ ተስፋሁ ፡ Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum*, ἐπαγγελία Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; እልክቱ ፡ ተስፋት ፡ Chr. ho. 11. 23; ፍኖተ ፡ ኪዳን ፡ ውእቱ ፡ ወተስፋ ፡ F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: ተስፋ ፡ ብ ፡ አለኝታ ።

ሰፈየ፡ I, 1 [amh. ሰፋ ፡; سَفَّ *contexuit* folia palmae; شَفِىَ *medicatus fuit* إِشْفَى *subula sutoris*] Subj. ይስፊ ፡ *subula contexere, suere, consuere, sarcire*, ῥάπτειν Gen. 3, 7; እለ ፡ ይሰፍያ ፡ መተርአሳተ ፡ ለኵሉ ፡ ኵርናዐ ፡ እድ ፡ Hez. 13, 18; አኒም ፡ ወሰፍየ ፡ አልባስ ፡ F. N. 23; ሰፍየ ፡ ልብስ ፡ F. N. 36; ተበትከ ፡ ቶታን ፡ አሣእኒሁ ፡ (Marci) ወከነ ፡ ኀበ ፡ ሀገር ፡ ፩ብእሲ ፡ ሰፋዪ ፡ ወወሀበ ፡ ቅዱስ ፡ (Marcus) አሣእኒሁ ፡ ከመ ፡ ይስፊ ፡ ሎቱ ፡ ወእንዘ ፡ ውእቱ ፡ ይሰፊ ፡ በመስፌ ፡ ተሠጥቀ ፡ እፃብዒሁ ፡ Sx. Mij. 30; ከመ ፡ ይስፊ ፡ ቶታነ ፡ አሣእን ፡ Sx. Hed. 20; (monachorum) ቦ ፡ እለ ፡ ይጽሕፉ ፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ይሰፍዩ ፡ ለግብረ ፡ ደብተራ ፡ Gad. Za. Mich.; ሰፈየ ፡ አስፋሬዳት ፡ Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait:) ሶበ ፡ ሰፈይኩ ፡ አስፈሬዳ ፡ ወለለ ፡ ኵሉ ፡ ዐዊዶታ ፡ ለመስፌ ፡ አስተጻሉ ፡ ሞትየ ፡ ቅድመ ፡ አዕይንትየ ፡ Phlx. 157; ሰፈየ ፡ c. Acc. et በ ፡ rei *insuere* rem in alqd M. F. (እስፌ ፡ in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro እተፌ ፡).

ተሰፍየ፡ III, 1 *sui, consui, contexi*: በዳግም ፡ ንፍሐት ፡ ቀርን ፡ ይሰፈያ ፡ አዕፅምት ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፉይ፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል ፡).

ሰፌ፡ subst. *sutura*: ንዋየ ፡ ሰፌ ፡ *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍየት፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል ፡).

ሰፋይ፡ et crebrius ሰፋዪ ፡ 1) *sutor* ሰፋዪ ፡ v. ሰፋዬ ፡ አሣእን ፡ Act. 9, 43. 10, 32; ሰፋየ ፡ አሣእን ፡ Abush. 50; ሰፋዪ ፡ Sx. Mij. 30; Hed. 20. 2) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens*: Paulus apostolus ሰፋይ ፡ Did. 33; apostolornm alii erant መሠግራን ፡, alii ሰፋዕያን ፡ (legas ሰፋይያን ፡) ደብተራ ፡ (σκηνοποιοί) Did. 13.

መስፌ፡ subst., m. et fem., *subula*, ὀπήτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. ሰፈየ ፡); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae*, ut: ለበሴ ፡ ሰፋድል ፡ (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convicium est et contumeliose dictum", Lud.

I. **ሰፈጠ፡** inus.; vis radicis prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium*; at arab. سَفُطَ *liberalis fuit* (sicut פָּתָה *pellici, seduci se passus est*, at فَتِىَ *juvenilis aetate, ingenuus fuit*).

አስፈጠ፡ II, I *pellicere, seducere, suadendo movere, decipere*: ἀπατᾶν Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; አስፍጣ ፡ ሊተ ፡ ለዛቲ ፡ ብእሲት ፡ πεῖσον 12, 11; ያሰፍጠከ ፡ ἀποκενώσῃ σε Sir. 13, 7; καταπείθειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; ያሰፍጡን፡ ውስተ፡ ዘኢንክል፡ ገቢረ፡ Clem. f. 200. — *Voc. Ae.:* አስፈጠ፡ ጌጠ፡ ዘ፡ ሸነገለ፡ ሐበበለኒ፡ ይ ።

ተሰፍጠ፡ III, 1 *pellici se pati, seduci, decipi:* ተሰፍጠ፡ ለፍትወት፡ (ad libidinem) Phlx. 162; ሄሮድስ፡ ተሰፍጠ፡ በምክንያተ፡ ዝሙት፡ Sx. Teq. 9; ተሰፍጦ፡ παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; እስመ፡ ይሰፈጥ፡ ውእቱ፡ እምሰይጣናት፡ Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 *facere ut quis se seduci* vel *pellici sinat:* በአስተሳፍጦ፡ (v. በአስፍጦ፡) ከናፍሪሃ፡ Judith 9, 10.

ስፉጥ፡ part. *seductus, seductilis, pellectu facilis* (sec. Lud. *fallax*) Lit. 171, 1, ubi ወራዙት፡ ስፉጣን፡ emendandum est.

ስፍጠት፡ n. act., Pl. ስፍጠታት፡ *seductio, illecebra, deceptio,* ἀπάτη ስፍጠተ፡ ብዕል፡ Matth. 13, 22; ስፍጠታተ፡ ሰይጣን፡ Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. *seductorius, deceptor,* ሰፋጢት፡ ብዕል፡ Org. 5; ሰፋጢት፡ *illecebrae,* ut: ይመውእሙ፡ ጸሕቀ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ወሰፋጢተ፡ ብዕል፡ F. N. 45.

II. **ሰፈጠ፡** videtur i. q. ܣܦܕ *veru infixit;* سَفَّدَ II. — At *Voc. Ae.:* ሰፈጠ፡ ብ፡ ሻጨረ፡ ፋቀኒ፡ ይ፡

መስፈጥ፡ ዘ፡ እምሳለ፡ ወረንጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈፈ፡ I, 1 [amh. „to spread oneself, to soar" Isenb. p. 62.] Subj. ይስፍፍ፡ 1) *se extendere, diffundi, increscere, percrebescere* [coll. ሰፈነ፡, صَفَّ et סָפַק]: (tamquam sinapi seminatum extendenda est praedicatio,) ወለዝንቱ፡ ግብር፡ ናሁ፡ ንሬእዮ፡ ዙሉ፡ ዕለተ፡ ይሰፍፍ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ (τοῦτο τὸ κήρυγμα τὴν οἰκουμένην ἐπιτρέχον) Chr. Ta. 21; እምከመ፡ ጸርየት፡ ልቡና፡ ወኅሊና፡ ኢይትዐደው፡ እምዐቅሙ፡ ወእምከመ፡ ሰፈፈት፡ ፍትወት፡ ትከውን፡ ሐጸ፡ ቀታሌ፡ Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) *abundare, refertum, plenum esse* [significatione propius ad סָפַק ܣܦܩ accedente]: ከመ፡ ይስፍፋ፡ መዛግብቲከ፡ ብዙኀ፡ ሥርናየ፡ ወወይነ፡ ማኅበብቲከ፡ ይስፍፍ፡ Prov. 3, 10; ከመ፡ እብነ፡ ፈለግ፡ ይሰፍፍ፡ (gl. pro እብነ፡ ፈለገ፡ ሶፎር፡) Job 22, 24. — *Voc. Ae.:* ሰፈፈ፡ ሰፈነ፡ ብ፡ ሰፋ፡ መላኒ ።

ስፉፍ፡ part. *late patens, extensum,* de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopici octava, quae ቃፍ፡ vocatur.

ቃህም et **ቅህም፡** subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., *formicarum* species; μύρμηξ, ተመየጥ፡ ኀበ፡ ቃህም፡ ሀካይ፡ Prov. 6, 6; Did. 13 (ቅህም፡ ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) ንሬእዮ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ቃህም፡ ወፅፂያት፡ μύρμηκας) Chr. Ta. 16; ዘጊበ፡ መዛግብት፡ praedicatur de ቃህም፡ sicut ተመይኖ፡ ግብር፡ de ሣሬት፡ Fal. f. 17; Deus ፈጠረ፡ ለቅህም፡ (sic) ወለአናኅዕ፡ በመትሕተ፡ ምድር፡ ወእንስሳ፡ በመልዕልተ፡ ምድር፡ Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat *fucus* („ignavum pecus", quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandae affert ትጋሆሙ፡ (*sedulitas*) ለዕብስት፡ ንህብ፡ ወሀካይ፡ ቃህም፡ Enc. Masc. 25; sed praedicatum ሀካይ፡ cum ትጋህ፡ minime concordat et Sx. Tubing. exhibet ወትግሀት፡ ቃህም፡; illud ሀካይ፡ e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — *Voc. Ae.:* ቃህም፡ ወሰኳዕት፡ ብ፡ ገብረ፡ ጉንዳን፡ (vid. sub ሰኳዕት፡).

ቃል፡ *vox, verbum* vid. sub ቀለ፡

ቈላ፡ (minus bene ቆላ፡), subst., m. et fem., Pl. ቈላት፡ [non tam cum ܓܠܐ (גְּלִילִים גַּל), quam cum غَوْر et غَوْل (a rad. קִיר, חוּר, עָבַר) componendum esse videtur; vid. etiam ቀላይ፡; forma nominis a rad. ቀለወ፡ repetenda sit] 1) *vallis, locus depressus et humilis, regio* (*in alvei speciem*) *depressior,* κοιλάς, κοίλωμα, φάραγξ; Sing. ቈላ፡ Jes. 10, 29; ቈላ፡ ዕሙቅ፡ 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit ቈላት፡ pro Sing. acceptum: Gen. 14, 10. 23, 2. 26, 17. 37, 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17, 5. 22, 1. 5. 28, 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. ቈላት፡ Jes. 7, 19. 8, 7. 11, 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; ለገታተ፡ ቈላት፡ Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellant Aethiopes regiones Abyssiniae humiles ac depressas, ardoribus solis obnoxias, insalubres (opp. ደጋ፡, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Bd. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut: እስመ፡ መከነ፡ ብሔሩ፡ ቈላ፡ ውእቱ፡ Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለለ፡ I, 1 [קָלַל ܩܠ قَلَّ] *levem esse,* a) *exiguum:* አበሳ፡ ዘኢይቀልል፡ እምዝኩ፡ Chr. Ta. 27. b) *facilem, faciliorem:* Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; ዘያስተዐፅቡ፡ ይቀልለከ፡ *quod difficile putant, tibi facile est,* Deg. c) *tolerabilem, commodum, molestiae expertem:* ትቀልል፡ ሲኦል፡ እምኔሃ፡ λυσιτελὴς μᾶλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; imprs. c. suff. (Dat.): ታዐርፍ፡ ነፍስከ፡ ወይቀልለከ፡ *commodius tibi erit* Sir. 22, 13. d) *celerem:* ይቀሉ፡ እምነ፡ ንስር፡ 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; ይቀልል፡ ፋጸቶሙ፡ እምነፋስ፡ Clem. f. 62; ኅሊና፡ ይቀልል፡ ወይሰርር፡ እምኵሉ፡ ክንፍ፡ Chr. Ta. 22.

አቅለለ፡ II, 1 1) *levem* vel *leviorem facere, levare, exonerare, onus minuere; faciliorem reddere,* ከመ፡ ያቅልል፡ እዴሁ፡ እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 5; አቅለልዋ፡ ለሐመር፡ Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; አቅልል፡ ለኪ፡ Vit. Barb.; ከመ፡ ያቅልል፡ ንስሐ፡ ለእለ፡ አበሱ፡ Clem. f. 143; አቅልል፡ ሎሙ፡ ዐሊዎቶሙ፡ *rebellionem iis faciliorem reddam* Jsp. p. 288. a) *remittere* alqd *de onere* (c. እምነ፡): አቅልል፡ ለነ፡ እምነ፡ ግብርናት፡ 3 Reg. 12, 4. 9; መከሩ፡ ከመ፡ ያቅልሉ፡ እምቀኖናቲሁ፡ (de poenitentiis ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. *celerem, pernicem facere:* አቅለሉ፡ ከነፈሆሙ፡ ዘመንፈስ፡ Lud. e Lit. Mss. 2) *pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere:* ውሉድ፡ እለ፡ ያቀልሉ፡ አበዊሆሙ፡ Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; ዘያቀልል፡ ማኅበረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ et ዘመሀረ፡ አቅልሎ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡ Can. Gangr. 5.

አቀለለ፡ II, 2 1) *levem existimare:* አቀለልኩ፡ ዘንተ፡ ምንዳቤ፡ በእንተ፡ ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288. 2) *levare* alicui labores, *sublevare* alqm, c. c. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለለ፡ III, 1 (an 2?) *allevari, relevari, levationem*

invenire, c. እምነ፡ rei 4 Esr. 7, 42; ስቡራኒሃ፡ ወድዉያነ፡ መፍትው፡ ይኅድቡ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ እምፃዕር፡ Kid. f. 17.

አስተቃለለ፡ IV, 3 1) *levare* vel *sublevare* alicui alqd (alius sublevandi causa ipsum ferre onus): ለእመ፡ ከኑ፡ እለ፡ ተሐበዩ፡ ብዙኃን፡ ወለለ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ያስተቃልሉ፡ ተዋሕሶቶ፡ ይደልዎ፡ ለዘነሥአ፡ ሐቢቶሙ፡ ከመ፡ ይትኀሠሥ፡ እምነ፡ ኵሎሙ፡ ኵሉ፡ ንዋዮ፡ F. N. 27; ኢይደሉ፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ያስተቃልል፡ አላ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ ibid. 2) a) *levem* vel *nimis levem sibi* vel *aliis existimare:* አስተቃለለ፡ እመ፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ እሳት፡ Sx. Mag. 6 Enc.; ታስተቃልልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 8, 17. b) *sibi* vel *aliis viliorem habere, vilipendere, minoris aestimare:* እመበ፡ ዘያስተቃልል፡ ምሥዋዐ፡ F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; እመበ፡ ዘተሀየየ፡ ወአስተቃለለ፡ F. M. 14, 6; ኢታስተቃልሉ፡ ለጸላእትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትከውን፡ ምዉእ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. ቀላል፡ *levis:* ጾርየ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፡ Matth. 11, 30; Clem. f. 233; ደለዎ፡ (ለማይ፡) ወከነ፡ ቀሊለ፡ እምኵሉ፡ ማያት፡ አፍራቅያ፡ Jsp. p. 272; trsl.: ቀኖና፡ ቀሊል፡ *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis:* ቀሊልኑ፡ በኀቤክሙ፡ አስተፅብኦተ፡ ሰብእ፡ μὴ μικρὸν ὑμῖν Jes. 7, 13; ትግርምተ፡ ንጉሥ፡ ረሰየ፡ ቀሊለ፡ (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus:* ቀሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 25; ዕፁብ፡ ቀሊል፡ ለእግዚ" Deg.; አእምሮ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ ቀሊል፡ Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ" ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡ 11, 21; በቀሊል፡ ῥᾳδίως, εὐκόλως *facile* Cyr. ad Th. f. 6. 10. c) *levis* animo: ዘየአምን፡ ፍጡነ፡ ቀሊል፡ ልቡ፡ Sir. 19, 4. d) *celer:* ቀሊላን፡ Koh. 9, 11; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1; ቀላል፡ ከነት፡ ሕይወትየ፡ Job 7, 6; ቀሊላት፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 2, 18; ቀሊለ፡ ሩጸት፡ Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas*, Lud. sine auct.

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat:* መቅለሌ፡ ጾር፡ እግዚእነ፡ Clem. f. 246; መቅለሌ፡ ትክዝ፡ Fal.; መቅለሌ፡ ነገር፡ ዕፁብ፡ Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert:* ወአንሰ፡ ዕጉሥ፡ ወመቅለሊ፡ በኵሉ፡ ዘይረክበኒ፡ በእንተ፡ ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288.

ቈልሕ፡ subst., *calyx* vel *folliculus florum* [num ad قَنْعَلَ قَعَلَ referendum?]: ይትፈረዘዝ፡ ቈልሕ፡ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. አቅላም፡, Pl. Pl. አቅላማት፡ (Org. 4) 1) *calamus* vel *stylus scriptorius* [قَلَم], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; ቀለመ፡ ኀጺን፡ (עֵט) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium,* ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡ (קֶסֶת) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: ገቢረከ፡ ደመከ፡ ቀለመ፡ ወዐጽመከ፡ ብርዐ፡ Deg.; ጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ ቀለም፡, በጸሊም፡ ቀለም፡ Abush. 46; (pictura in veste apparuit) እንበለ፡ ቀለም፡ (*sine colore* picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula*, atramento facta, deinde quaevis alia: ሕፅብ፡ ኵሉ፡ ቅልመታ፡ (ለኀጢአትየ፡) Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub አቡ፡ ቀለምሲስ፡

ቀለምጢዳ፡, **ቀለምጢዳ፡**, **ቀላሚጢዳ፡** n. prgr. sc. κληματίδα (a κληματίς) *sarmenta* Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et **ቀለምጺጽ፡** subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَصَ vel قَمَصَ *saliit*], σπινθήρ, σπινθῆρες Sap. 2, 2. 3, 7. 11, 19: M. M. f. 346; trsl.: ወአኮ፡ እንበይነዝ፡ ዘቦሙ፡ መጠነ፡ ቀለምጺጽ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ" *sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere*, Const. Ap. 50.— *Voc. Ae.:* ቀለምጺጽ፡ ዘ፡ የምጺድ፡ ሙርጥ፡ እሳት፡ ።

ቀለሰ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَلَصَ.

ተቃለሰ፡ III, 3 *colluctari, luctari:* ይትቃለስ፡ ምስሌሁ፡ Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.: ተቃለሰ፡ ዘ፡ ታገለ ።

አስተቃለሰ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, colluctentur;* trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et volitando quasi colluctantibus: (Deus) ዲበ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ዘያጠይስ፤ እንበለ፡ ረዓም፡ ዘያግሕሦ፤ ውስተ፡ አየራት፡ ዘያስተቃልስ፤ ወለገጸ፡ ሰማይ፡ ርሒብ፡ ዐጽፈ፡ ደመና፡ ዘያለብስ፡ M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadrl., arab., قَلْقَلَ *commovit, agitavit* (vid. קִלְקֵל Ges. thes. p. 1217), قَلِقَ *vacillavit, commotus fuit.*

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείεσθαι, σαλεύεσθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; አብያቲሃ፡ ዘኢያንቀለቅላ፡ Jes. 33, 20; statua: ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡ 40, 20. 41, 7; columnis: አዕማዲሃ፡ ኢያንቀለቅል፡ Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2. 92, 2. 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (አንቀልቀሉ፡) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; ያንቀለቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11; jugo: አርዑት፡ ብዕራ፡ ዘያንቀለቅል፡ Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (አንቀልቅል፡) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt; ዘኢያንቀለቅል፡ *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27. 28. 2) rarius: *se movere, amoveri* ab alquo: ኢያንቀለቅል፡ እኩይ፡ እምነ፡ ቤቱ፡ Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: ስእንዎ፡ አንቀልቅሎቶ፡ Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; ያንቀለቅሉ፡ ነፋስ፡ Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; አንቀልቀለ፡ አዕጽምትየ፡ 4, 14; Phil. 1, 28; አንቀልቅሉ፡ ሎቱ፡ κινήσατε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub ቈልቈለ፡

ንቀልቃል፡ subst., Pl. ንቀልቃላት፡, *motus, commotio, concussio, agitatio*, Lud. e Mss. Colb.; ንቀልቃለ፡ አፉሁ፡ ibid.; ኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምድኅረ፡ ተዐቅቦ፡ ብዝኃት፡ ለሕዋሳት፡ ወለንቀልቃላት፡ ትትወሀብ፡ ለድልዋን፡ ላቲ፡ (*multa cautione adhibita de sensibus et commotionibus* sc. animi) Phlx. 180.

መንቀልቅል፡ part. *commovens:* ሥነ፡ ራእየ፡ አንስት፡ መንቀልቅል፡ ለፍትወት፡ Phlx. 106.

ቈልቈለ፡ quadrl. I [etiam ቀልቀለ፡, vid. ቀልቀል፡; significationes cum ad ቀልቀለ፡ قَلْقَلَ, tum ad גִּלְגֵּל vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: መጠውክዎ፡ ኩናትየ፡

ወይቄለቍላ፡ላዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡ ἐκτενεῖ (נָטָה) Hez. 30, 25; ሶበ፡ቄልቄለ፡ኵናቶ፡ላዕለ፡አህጉሪሆሙ፡ Sir. 46, 2; et absol. (omisso ኵናተ፡) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. *vibrari*: ሶበ፡ቄልቄለ፡ኵናት፡ Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίναι pro ἐν τῷ ἐκτεῖναι).

አቄልቄለ፡ II, i. q. ቄልቄለ፡ n. 1, ut: አስተጻንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቄልቄለ፡ኵናቶ፡ወረገዘ፡ Gad. T. H.

ተቄልቄለ፡ III, 1 1) *devolvi, deorsum declinare, declivem esse*: ይትቄለቄል፡መንፈቁ፡ለውእቱ፡ደብር፡መንገለ፡ደቡብ፡ κλινεῖ Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, *ad occasum vergere, occasui vicinum esse*: Jud. 19, 9. 11; ተቄልቄለ፡ፀሐይ፡ κέκλικεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቍልቁል፡ vel **ቁልቁል፡** part. *devolutus, deorsum vergens, declivis*: (cum alia prodigia fient tum hoc:) ማይ፡ኢይውሕዝ፡ቁልቁል፡አላ፡ዐቀብ፡ (sic) Fek. Jas.

ቀልቀል፡ subst. *locus declivis* vel *praeruptus, praecipitium*; ርእሰ፡ቀልቀል፡ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; ከመ፡ዘማእከለ፡ቀልቀል፡ታንሶሱ፡ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως Sir. 9, 13; ኢትንበር፡ደወለ፡ቀልቀል፡ምስለ፡ጸላኢከ፡ከመ፡ኢያጽድፍከ፡ M. M. f. 16; ከመ፡ታዕድዊ፡እምቀልቀል፡ወጸድፍ፡ Enc. Tachs. 14. — *Voc. Ae.*: ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ብ፡ገደል።

ቍልቍሊት፡ subst. *declivitas*, Lud. sine auct.; Acc. ቍልቍሊተ፡ adv. *deorsum*: ተሰቅለ፡ (suspensus) መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. H.; ተሰቅለ፡ (crucifixus) ልዑለ፡እገሪሁ፡ወቍልቍሊተ፡ድማሑ፡ Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus አስተብቍዖሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቍልቍሊተ፡ Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቍልቋስ፡ subst., *nomen arboris* vel *fruticis*, in Abyssinia vernaculi: ረከቡ፡በውእቱ፡መካን፡ማየ፡ጽሩየ፡እንዘ፡የዐውዶ፡ቍልቋስ፡ Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An ቍልቋል፡ (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II Anh. p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad ሀሶጴ፡ legitur ቍልቋስ።

ቀለበ፡ I, 1 [i. q. قَلَبَ] *vertere, versare horsum prorsum* vel *sursum ac deorsum*: ምንት፡የዐፅብ፡እምዘ፡ይቀልብ፡ብዙኀ፡አስይፍተ፡ τί χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζειν ἐν ξίφεσιν; Chr. Ta. 16. — Aliud ቀለበ፡ vid. sub ቀለጸ፡

ቁላቤ፡ subst. *inversio*: እፎኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቁላቤ፡አፍ፡ *Fek. Jas.*

ፊላኖስ፡ vel **ፌለሲን፡**, n. prgr., ut mihi videtur φελόνης, φαιλόνης (arab. ف perperam lecto ق) *planeta, casula*: (patriarcha) ሰፍሐ፡ፊላኖስ፡ (v. ፌለሲኖ፡) ዲበ፡ምድር፡ M. Tom. Paulo infra legitur: ወወድቀት፡ጠማር፡ማእከለ፡ሄላንስን፡, quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. ቀልንስወት፡ Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. *calendae*: (Christus natus est) በወርኀ፡ሮሜ፡ቅድመ፡፰ቀለንቶን፡ዘየንዋርዮስ፡ Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [amh. ቈላ፡; קָלָה قَلَا قَلَى; vicinum est ቀለየ፡ n. I.] *torrere, frigere*: ቀሊወከ፡ M. F.

ተቀለወ፡ et **ተቈለወ፡** III, 1 et 2 1) *torreri, frigi, coquendo macerari*: ተቀሎኩ፡ወተኀድየ፡አዕጽምትየ፡ Job 30, 30; ትትቄሎ፡ነፍሱ፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡ Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, *stigmari*: ሶበ፡ለብሰ፡ባሕታዊ፡አስኬማ፡ይነሥእ፡እምጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መንፈሳዊተ፡ Phlx. 174; ይትቈለው፡ዘበመንፈስ፡ 231.

ቅልው፡ part. *frixus (frictus), tostus* Lev. 2, 14. 23, 14.

I. **ቀልዐ፡** I, 1 [جَلَعَ *exuit*; جَلِعَ *exuta fuit* mulier; *impudica fuit* (גָּלָה חָלַץ خَلَعَ); قَلَعَ *extraxit, evulsit*; قِلْعٌ קֶלַע *velum*; opp. est ገለወ፡] Subj. ይቅላዕ፡, *revelare, retegere, aperire, detrahere* vel *exuere* velamen, vestem, al.: ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Ter 16; አብእሲቶ፡ለምንት፡ትቀልዒ፡ግልባቤ፡ርእስኪ፡እንዘ፡ትሥሕቂ፡ Chr. Ta. 15; አዘዘ፡ይቅልዑ፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Hed. 16; ቅላዕ፡መንጦላዕተ፡ሕማም፡ዘግልቡብ፡ላዕለ፡ገጽየ፡ Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi መንጦላዕተ፡ legendum est); Gad. Ad. f. 6; አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡ Sx. Tachs. 10; ኀፍረት፡ቀሊዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያአምር፡ሆህያተ፡ M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: *detractum fuit velum*, et affert: ይቅላዕ፡ደበትር፡ Org. 5; modo lectio sana sit!). — *Voc. Ae.*: ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ።

ተቀልዐ፡ III, 1 *revelari, retegi, detrahi, exui*: ይትቀላዕ፡መንጦላዕት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡ Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; ዘልፈ፡እንጡሉዕ፡እንበለ፡ተቀልዖ፡ M. M. f. 297.

ቅሉዕ፡ part. *revelatus, retectus*: ብእሲት፡ኢትኅድግ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሉዐ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 11.

ቀላዒ፡ n. ag. *revelans, retegens, detrahens*: (እግዚ"፡) ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዔ፡ግላ፡ Teb. Tab. 13.

II. **ቀልዐ፡** inus. sc. קָלַע ܩܠܥ *funda projicere*.

መቅልዕ፡ subst. *funda* Gad. Ad. f. 126. 127 [مِقْلَاعٌ, مِقْلَعٌ].

ቅልዓ፡ n. prgr. sc. قَلْعَةٌ *arx, castellum*, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቍልዔ፡ subst., m., Pl. ቍልዔያት፡ [ei Lud. comparavit قَلَّاعٌ *satelles praetoris*; fortasse propagatum est e rad. primaria ቀለለ፡, ob servi *minorem* sive aetatem (cfr. قُلَّى *puella parva* et de significatione נַעַר, غُلْمَانٌ al.) sive ordinem] *famulus (domesticus, minister)* παῖς, παιδάριον, θεράπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (νεανίας); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; ቍልዔያት፡ Jsp. p. 286. 291. In specie nomine ቍልዔ፡እግዚ"፡ honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — *Voc. Ae.*: ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡; *aliud*: ቍልዔ፡ብ፡ሎሌ፡ወጃጅሂ፡ይ፡

ቍልዔት፡ subst., fem. *famula (,domestica)* 1 Reg. 25, 41; ἅβρα Judith 8, 33; παιδίσκη 10, 10. — *Voc. Ae.*: ቍልዔት፡ዘ፡ገረድ።

ቍልዕውና፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቈለዘ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍለዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. ፋስ፡), Lud. sine auct.

I. ቀለየ፡ I, 1 [vicinum est ቀለወ፡] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: ይቀልየከ፡ ልብከ፡ (v. ልበከ፡ et በልብከ፡) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγιγνώσκειν); ሊተሰ፡ ፈድፋደ፡ ያሐዝነኒ፡ ወያቴክዘኒ፡ ወይቀልየኒ፡ ልብየ፡ በእንተ፡ Macc. f. 19. — *Voc. Ae.*: ይቀልየኒ፡ ዘ፡ ይዛለፈኒ፡; *aliud*: ይቀልየኒ፡ ዘ፡ የሐተኒ፡ ወበዘ፡ ይገልጽ ።

II. ቀለየ፡ I, 1 [vicinum ቈላ፡ q. v., nec non قَعَرَ, تَقَعَّرَ] *profundum esse*, instar abyssi: (Deus) ይቀሊ፡ እምቀላየ፡ ቀላያት፡ ወይትሌዐል፡ እመልዕልተ፡ ሉዓሌ፡ M. M. f. 322; Athan. de Trin.; ልዑል፡ ውእቱ፡ እመልዕልተ፡ መልዕልት፡ ወይቀሊ፡ እምነ፡ ዕመቅ፡ Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: ቀለየ፡ ዘ፡ ጥልቀ፡ ሆነ፡ (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem.*).

አቀሌለየ፡ vel አቈልለየ፡ quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: ነዳይ፡ ማእምር፡ ያቀሌልዮ፡ (v. ያቈልልዮ፡) πένης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. ይሌብዎ፡, al. ያቀልሎ፡; Hebr. habet יַחְקְרֶנּוּ), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops καταγνώσεται *condemnabit* (cfr. I ቀለየ፡) intellexerit.

ቀሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org.

ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. ቀለያት፡ et ቀላያት፡ *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάϑος Jes. 7, 11 (opp. አርያም፡); ቀላየ፡ ባሕር፡ Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; ቀላያተ፡ አፍላግ፡ Job 28, 11; Zach. 10, 11; ቀላያተ፡ ማያት፡ Ps. 76, 16. 68, 18; ἄβυσσος Gen. 7, 11; ቀላያት፡ ነቅዐ፡ Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; ዕሙቅ፡ ቀላይ፡ Sir. 24, 5; ማየ፡ ቀላይ፡ 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόϑυνος Jer. 31, 43. 44; καταιγίς Ps. 68, 19; λίμνη Luc. 8, 22; ባሕርት፡ አው፡ ቀላይ፡ δράκων (תַּנִּין) Job 7, 12; ᾅδης ዕመቀ፡ ለቀላይ፡ Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለደ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit* fluida *in receptaculo* (كَلَتَ كَلَدَ). 2) *torsit* (ܚܘܠܩܐ *annulus, circulus*).

መቅለድ፡ et መቅልድ፡ subst., Pl. መቃልድ፡ *labrum, pelvis*, λουτήρ Ex. 30, 18 (c. var.). 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) ነሥአ፡ ማየ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ መቅለድ፡ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡ Mavâs. n. 52; κρατήρ Ex. 24, 6. — *Voc. Ae.*: መቅለድ፡ ዘ፡ ሰን፡; *aliud*: ዘ፡ ኩስኩስት ።

ቀልደድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. ቀልደደ፡ ዐይን፡ *supercilium* (coll. גַּב עַיִן; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — *Voc. Ae.*: ጠስ፡ ቀርንብ፡ ቀልደድ፡ ብ፡ ቅንድብ ።

ቀለጸ፡ I, 1 et ቀልጸጸ፡ quadrl. I [amh. ቀለበ፡; كُلَّبٌ *harpago* et مِخْلَبٌ *aduncus unguis*, خَلَبَ *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit لَقِفَ *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut famelicus; II *deglutivit*] *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): በህየኒ፡ እኤዝዝ፡ ለከይሲ፡ ወይቀለጽሙ፡ (v. ወይቀልጽሙ፡) δήξεται Am. 9, 3; Gad. T. H. (vid. sub ሎለወ፡); ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ወቀለጽዎሙ፡ ዐናብስት፡ እንበለ፡ ይብጽሑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ M. M. f. 146; dracones እለ፡ ይቀልጹ፡ ነፍሳተ፡ Org. 5. — Etiam per በ፡ (amharice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) በዘ ኢይክሉ፡ ቀልቦቶ፡ መስተቃርናን፡ ሠናይ፡ Kedr f. 58. — *Voc. Ae.*: ቀልጸጸ፡ ሐከየ፡ ነሰከ፡ ብ፡ ነከሰ ።

ቈለፈ፡ rad. inus. 1) ܩܠܦ קְלַף قَلَفَ ቀረፈ፡ قَرَفَ *decorticare*; ܩܠܦܬܐ *cortex, squama, membrana*, قِلْفٌ vel قِرْفٌ *cortex, libra*, قَلِفَ et غَلِفَ *praeputio praeditus fuit*, قُلْفَةٌ *praeputium*. 2) amh. ቈለፈ፡, قفل II. IV *pessulum obdere, obserare*; קוּלְפָא, قُفْلٌ *pessulus, sera*.

አቍለፈ፡ II, 1 var. pro አቅፈለ፡ 3 Reg. 6, 28.

ቍልፍ፡ subst., Pl. ቍልፋት፡ *pessulus, sera*: እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡ (fures) F. N. 49; (fures) እለ፡ ያርኅዉ፡ ቍልፈ፡ ጸኒሖሙ፡ ጊዜ፡ የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲሮ፡ ወነሚኖ፡ F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቍልፈት፡ n. act. et subst., Pl. ቍልፈታት፡ (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. 1. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቈላፍ፡ et ቈላፌ፡ (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; ኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡ 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apocr.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንያ፡ n. prgr. *resina colophonia*: ቃር፡ ወፒሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥራን፡ ወጂልጥር፡ እምነ፡ ቀልፎንያ፡ Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. קֹהֶלֶת i. e. *Ecclesiastes* liber biblicus, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro ቀምሐ፡ passim in libris Mss. occurrit.

ቃሕቀሐ፡ quadrl. I [ܐܬܩܡܩܡ, قَحْقَحَ, قَعْقَعَ] *strepitum* vel *sonitum edere* ore, *murmurare*: ወእመበ፡ ዘትፈቅድ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ኢትንብብ፤ ቃሕቃሕ፡ *si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: sonitum* (signi) *da* Reg. Pach.; አልቦ፡ ዘይትናገር፡ አላ፡ ይቀሐቅሑ፡ ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per ኀ et ሀ) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. כֹּחַ, nec non كَاحَ *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti ad* alqd, *aemulari*: ቅናእ፡ (ቅናእ፡ Platt) ለንስሓ፡ Apoc. 3, 19 rom.; አምላክ፡ ዘኢይቀሐውዎ፡ *Deus cui nullus est aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere cum* aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ተቃሐወ፡ III, 3 (etiam ተቀሐወ፡ et Imprf. ይትቀሐው፡ pro ይትቃሐው፡ scriptum, gramm. § 48) 1) *aemulari, mutua aemulatione certare* vel *concertare, contendere* ad alqd, *zelo prosequi* alqm, in bonam partem: ይትቃሐዉ፡ በምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 22; Tit. 2, 14; ይትቃሐው፡ በገድል፡ ዝንቱ፡ አበ፡ Gad. T. H.; 1 Cor. 13, 13 rom.; 14, 1; c. ለ፡ rei 1 Cor. 14, 12. 39; c. ለ፡ prs. 2 Cor. 7, 7; c. ምስለ፡ Hebr. 10, 24; c. Acc.: አላ፡ ከመ፡ ይትቃሐዎሙ፡ ለነሀብት፡ ብሩር፡ ἀντερείδεται Sap. 15, 9; ኢጋቶንሃ፡ እንዘ፡ ይትቃሐው፡ ፈጺመ፡ Enc. Mag. 27. 2) in malam partem: *invidere, zelotypum esse*, ኢትትቃሐው፡ እኩያነ፡ ζηλοῦν Prov. 24, 1; ብእሲት፡ ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. N. 11 (nisi hoc ad n. 3 referre malueris). 3) *pertinaciter et acerbius concertare, contentiosum esse, rixari*: ለእመ፡ ተቃሐወ፡ በዝንቱ፡ ἐπιμένων *si pertinaciter insistit* II Abt. 4; ተቃሕዎት፡ ἔρις et ἐριθεία Phil. 1, 15 et 2, 3 Platt; ጋእዝ፡ ወተቃሕዎ፡ Sx. Genb. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ዘይብዕለከ፡ μὴ ἔριζε Sir. 8, 2; c. ለ፡ prs. Gen. 26, 35. — *Voc. Ae.*: ተቀሐወ፡ ዘ፡ ተፈከከረ፡; *aliud*: ተቀሐዉ፡ ዘ፡ ተከራከሩ፡ ።

ቃሕው፡ et ቀሐው፡ subst. 1) *certamen, certatio* aemulantium: ቃሕወ፡ ነገር፡ Lud. e Syn.; ቃሕወ፡ ገብረ፡ ምስለ፡ caet., Org. 4. 2) in malam partem: *certandi libido* et *acerbia, obstinatio rixantium*: ቀሐው፡ (v. ቃሕው፡) μηνίαμα Sir. 40, 5; Gen. 49, 5; በቃሕው፡ *pertinaciter* Can. Ant. 14 (16). 3) *invidia, zelotypia*: ቅንአት፡ ወቃሕው፡ ወሚገ፡ ወአፍቅሮተ፡ መዊእ፡ ወጽልእ፡ Phlx. 56. 81.

ቃማ፡ subst. *colli indumentum, torques, monile*, μανιάκης Dan. 5, 16. 29 in Cod. Curz. (v. በዝግና፡); ሰላም፡ ለክሣድኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐንቀ፡ III Sal. Mar. 18; Form. Conf.; Sx. Nah. 30 Enc. (vid. sub አስተርሰየ፡); ቃማ፡ ወርቅ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Org. — *Voc. Ae.*: ቃማ፡ ዘ፡ የጎንገት፡ [Altera vocabuli forma est ገማ፡ De etymo haud constat. Num χημός ⲕⲏⲙⲟⲥ ܩܘܡܳܐ?]

ቊማል፡ subst. [קַלְמָא قَمَال قَمْل] *pediculus, pediculi*: በአንቃል፡ ዘውእቱ፡ ቊማል፡ Lud. e Libr. Myst.

ቀመለ፡ I, 1 *pediculos quaerere iisque liberare* alqd (*expediculare*), φθειρίζειν, c. Acc. rei: ወይቀምላ፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ ከመ፡ ይቀምል፡ ኖላዊ፡ አልባሲሁ፡ Jer. 50, 12.

ቀምሐ፡ I, 1 *pabulum carpere (et vorare), pasci, vesci* [قَمِهَ *pinguis fuit; in loco permansit ob pabuli copiam* camelus; IV *pinguefecit* pecora pabulum; قَمْح *triticum*; קֶמַח *farina*] proprie de bestiis: ይቀምሕ፡ በውስተ፡ ጎል፡ Job 6, 5; c. Acc.: ይቀምሕ፡ ዐንበሳ፡ ሐሠረ፡ ከመ፡ ላህም፡ Jes. 11, 7. 30, 24. 65, 25; ኢይረክቡ፡ አልህምት፡ ዘይቀምሑ፡ ውስተ፡ ምቅማሖሙ፡ Hab. 3, 17; transfertur ad homines: ሐመደ፡ ከመ፡ እክል፡ ቀማሕኩ፡ Ps. 101, 10. 71, 9; Mich. 7, 17; (infans cum alimenta noxia et salubria distinguere nesciat,) ይቀምሕ፡ መሬት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ χοῦν ἐνέβαλε εἰς τὸ στόμα Chr. ho. 8; (Judaei cum nec molere nec coquere possent) ይበልዑ፡ ኅጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬ፡ ወይቀምሑ፡ ሐሪጸ፡ Jsp. p. 367. — Rad. Abb.: ቀምሐ፡ ዘ፡ አፈረ፡ (i. e. አውፈረ፡).

አቅምሐ፡ II, 1 *pabulum praebere* vel *objicere* (in praesepiis), *pascere*, χορτάζειν: ለእድግሰ፡ አቅምሐ፡ Sir. 30, 33; ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራው፡ 38, 26; አቀመሐ፡ (forma obsoleta pro አቅምሐ፡) ለአእዱጊሁ፡ Jud. 19, 21; c. dupl. Acc. (ψωμίζειν) አቅምሐኒ፡ ሐመደ፡ Thren. 3, 16.

ቀምሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አቅማሕ፡ et አቅማሕት፡ (Apoc. 18, 14), Pl. Pl. አቅማሓት፡ (Jer. 2, 21. 36, 5) *esculentum, quod terra gignit, cujusvis generis, proventus, fruges, fructus*, γέννημα ፍጡነ፡ ትበልዕ፡ ቀምሓ፡ Sir. 6, 19; ትጸግቡ፡ እምነ፡ ቀምሕየ፡ 24, 19. a) *arborum et fruticum, poma, fructus auctumnales*: ይተክሉ፡ ወይነ፡ ወይበልዑ፡ ቀምሖ፡ Jes. 65, 21; አልቦ፡ ቀምሕ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Hab. 3, 17; βότρυς Deut. 32, 32; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቆዐ፡ ቀምሕ፡ ὡς περκαζούσης σταφυλῆς Sir. 51, 15; καρπός (ἀμπελώνων) Jes. 37, 30; ኵሉ፡ አቅማሓተ፡ ጽድቅ፡ Jer. 2, 21; ዐቃቢሁ፡ ለቀምሕ፡ ይሬኢ፡ ፍሬሁ፡ Sir. 27, 6; ἀκρόδρυα Cant. 4, 13. 5, 1. 7, 14; ዕፀወ፡ ቀምሕ፡ ξύλον βρώσιμον 2 Esr. 19, 25; ኵሉ፡ አቅማሐ፡ ገዳም፡ Joel 1, 12; ὀπώρα Jer. 31, 32. 47, 10; Apoc. 18, 14; ልገተ፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ ὀπωροφυλάκιον Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1. b) *herbarum et seminalium*, in specie *hortensium: olera, legumina*, al.; κῆπος: ሰሚር፡ አቅማሒከሙ፡ Am. 4, 9; Jer. 36, 28; ትክሉ፡ አቅማሓተ፡ φυτεύσατε παραδείσους Jer. 36, 5; አቅማሐ፡ አዝርእት፡ („legumina seminum") et አቅማሐ፡ አትክልት፡ („legumina olerum") Lud. ex Org. 2; አቅማሐ፡ አፈዋት፡ et ጽጌያት፡ („fructus aromatum et florum") Lud. ex Org. c) Inde ዐጸደ፡ ቀምሕ፡ *hortus, viridarium*, κῆποι ዐጸደ፡ አቅማሕ፡ Am. 9, 14; παράδεισος አዕጸዳተ፡ ቀምሕ፡ Hez. 28, 13; 2 Esr. 12, 8; vel ገነተ፡ አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7. — *Voc. Ae.*: ቀምሕ፡ ብ፡ ፍሬ ።

ምቅማሕ፡ subst. 1) locus ubi pascuntur, *pastus*: ፈሐልከሙ፡ ከመ፡ አልህምት፡ በኀበ፡ ምቅማሖሙ፡ ἐν βοτάνῃ Jer. 27, 11. 2) in specie: *stabulum, praesepe*, φάτνη Jes. 1, 3; Hab. 3, 17; Luc. 13, 15.

ቀመረ፡ I, 1 [proprie: *ligare* (coll. קָמַר *accingere*, ܩܡܪܐ קמור *cingulum*; מִכְמֹרֶת *rete*; قَمْطَرَ *colligavit vinculo*); deinde *fornicem compingere* vel *fornice instruere* (coll. אֲגֻדָּה, عَقَدَ II)] 1) *camerare, concamerare, fornicare, fornice instruere*: ይቀምር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ἐγύρωσεν οὐρανόν et እደዊሁ፡ ለልዑል፡ ይቀምሮ፡ χεῖρες ὑψίστου ἐτάννυσαν αὐτό Sir. 43, 12; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቆን፡ ወትቀምሮን፡ (sc. ecclesias tuas) Gad. Lal. 2) *rotundare, orbiculare*: (እግዚ"፡) ዘዐውደ፡ ፀሐይ፡ ወወርኀ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ቀመረ፡ M. M. f. 17.

አቀመረ፡ II, 2 id. q. ቀመረ፡ n. 1, ut: እደዊሁ፡ ለልዑል፡ ያቀምሮ፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 12).

ተቀመረ፡ III (, 1 an 2?) *fornicari, camerari* Lud. ex Org.

ቀሙር፡ *concameratus, fornice instructus* 3 Reg. 7, 41.

ቀመር፡ subst., Pl. አቅማር፡ 1) *camera, fornix, opus concameratum*, καμάρα Jes. 40, 22; ዘሰቀሎ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Lit. 176, 1; Kedr f. 13; Gad. Lal.; Chr. Ax. Hoc eodem nomine appellatur „*junctura trabium* super columna aedificii media, ሠርዌ፡ dictâ", Lud. 2) *aedes concameratae*: አንቲ፡ (Maria) ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ ወውስቴታ፡ ጽላተ፡ ኪዳን፡ ፲ቃ

ላት፡ Laud. Mar.; Org. 3. 4. 3) *orbis, circulus:* ዐውደ፡ ቀመሩ፡ ለወርኅ፡ M. M. f. 11; Ssal. Req. 4) *cyclus* (in computo annorum): ፲ወ፰ አቅማር፡ Vis. Bar.; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 4 et 5; ናሁ፡ ኀልቀ፡ ቀመርን፡ ዘተውህበ፡ ለአጻም፡ ፭፻፺መት፡ Cod. Mus. Brit. XIX; d'Abbadie Catal. p. 45. 142. 5) *luna* i. e. قمر Abush. (crebro); ዐውደ፡ ቀመር፡ (aliâs ዐውደ፡ ወርኅ፡) *circulus lunaris* vel *decemnovennalis* (vid. Ideler, Handb. der math. u. techn. Chronol. II. p. 192) Abush. 1. 24; quare etiam *tabulae computi paschalis* (ut qui illo circulo lunari innitatur) ዐውደ፡ ቀመር፡ nominantur, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XXXVII; d'Abbadie Cat. p. 217. 6) „*intercolumnium*“ i. e. „*series* vel *loculus in tabella lineis conclusus* (q. d. *conclave* Kammer)“ Lud., N. T. rom. in proëm. (sc. ቀመር፡ vel ሥርዐተ፡ ቀመር፡ vertitur χανών (*titulus*) in Epistola Eusebii ad Carpianum). — *Voc. Ae.:* ቀመር፡ ዘ፡ ገበታ፡; *aliud:* የምሰሶ፡ ገበታ፡; *aliud:* ቀመር፡ ዘ፡ ወርኅ ።

ቀመራዊ፡ adj. rel. *lunaris:* ወርኅ፡ ቀመራዊ፡ *mensis lunaris* Abush. 8; ጉልቍ፡ ቀመራዊ፡ et ፀሐያዊ፡ Abush. 31.

መቃምር፡ i. e. مُقامِر *aleâ ludens* F. N. 43, 12.

ቀሚስ፡ vid. sub ቀሚጽ፡

ቆሞስ፡ n. prgr., Pl. ቆሞሳት፡ [قومس et قومص] *hegumenos, procurator, judex* ecclesiae, dignitate sacerdotem antecedens, Abush. 50 (ter); ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ወእልቆሞሳት፡ Gad. T. H.; editor N. T. rom. (ተስፋ፡ ጽዮን፡) dignitate erat ቆሞስ፡, Lud. (Vid. etiam Lud. hist. Ae. III, 7, 26; Harris II p. 165).

ቀምተራ፡ vid. sub ቀምጠራ፡

ቀመጠ፡ rad. inus., sc. קָמַט קָמַץ *firmiter comprehendit,* قَمَطَ *constrinxit fune* pedes; ܩܡܛ *corrugatus est.*

ተቀመጠ፡ III, 1 (verbum amharizans; quasi: *comprehensum teneri* i. e.) *considěre, subsiděre, sedere et manere:* በጽሐ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ወተቀመጠ፡ ኀበ፡ ዴዴ፡ ወበከየ፡ Phlx. 28; ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እትቀመጥ፡ Ssal. Req.

ቀምጠራ፡ (ቀምተራ፡ Lud.) subst., Pl. ቀምጠራት፡ et ቀማትር፡ (Lud.) 1) *arca, loculus, capsa, fiscus* [قِمَطْر]: እስከሬን፡ ቀምጠራ፡ Joh. 13, 29 Platt; (Judas Ischariotes) ከነ፡ ሰራቂ፡ ብሩር፡ ዘውስተ፡ ቀምጠራ፡ ዘአስከሬን፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 88; እለ፡ ይትፌሥሑ፡ በብዝኀ፡ ዕንቆሙ፡ ክቡር፡ ወኪያሁ፡ ዕንቍ፡ የዐቅቡ፡ ውስተ፡ ቀምጠራት፡ ዘጊሐሙ፡ ጽኑዐ፡ hom. Cyr. f. 129. 2) sec. Lud. etiam: „*fibula* seu *clausura*, qua cingulum corpori junctum claudimus“ (coll. قَمْطَر et كَمْتَر).

ቀምጥዐ፡ (et ቀምጠወ፡) rad. inus. quadrl.; eam inserta nasali e قَطَعَ *secare* ortam conjecit Dorn de ps. aeth. p. 69; at videas annon e rad. ቀመጠ፡ derivata sit et proprie significet: *compactum* et *durum solum* vel *glebas* (rastro vel occa) frangendo *complanare.*

አቀምጥዐ፡ (vel አቀምጠወ፡) II *occare, complanare* agrum: አክኑ፡ አቀምጢዮ፡ ገራህቶ፡ ሶቤሃ፡ ይዘርእ፡ ὅταν ὁμαλίσῃ Jes. 28, 25. Lud. statuit: *bene coluit, bis vel ter agravit agrum.*) — At in Voc. Ae. etiam forma አቀምጢዎ፡ praebetur. — *Voc. Ae.:* አቀምጢዎ፡ ዘ፡ ሰጠጢዎ፡ v. ሰጠጢቆ፡; *aliud:* አቀምጥዐ፡ ዘ፡ አመኀኘ፡; Rad. Abb.: አቀምጠወ፡ ዘ፡ ተለመ፡; አቀምጥዐ፡ ዘ፡ ለወሰ ።

ቀሚጽ፡ et ቀሚስ፡, subst., Pl. ቀማይጽ፡ (vel "ስ፡), Pl. Pl. ቀማይሳት፡ [قميص; amh. ቀሚስ፡, de quo vid. Isenb. p. 71] 1) *tunica, interula:* ለብሱ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ እምታሕተ፡ ቀማይሲሆሙ፡ Jsp. p. 343; Gad. Ad. f. 140; እለ፡ ቀሚስ፡ ይቀጽኡ፡ f. 57. 2) in specie: *tunica* vel *camisia* clericorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ይለብስ፡ ቀሲስ፡ ልብሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቀሚሰ፡ ወሞጣሕተ፡ ወፌቃር፡ ወአክሊለ፡ Kedr f. 1.

ቀሠመ፡ I, 1 etiam per ሰ፡, [prima vis radicis fuisse videtur in *secando* (خَضَمَ خَذَمَ et aliae radices a גז, כס, קץ, קם, קח incipientes), deinde in *demetendo* et *decerpendo*, coll. בָּצַר قَطَفَ ܩܛܦ, al. — Vid. ቀረመ፡] Subj. ይቅሥም፡ 1) *colligere* fructus, *decerpere,* in specie: *vindemiare,* ዘይቀሥም፡ τρυγητής Sir. 30, 25; Jer. 6, 9. 29, 10; c. Acc. fructus Kuf. 7; Deut. 24, 21; Lev. 25, 5; Jes. 37, 30 var.; Matth. 7, 16; Luc. 6, 44; Apoc. 14, 18; c. Acc. vineae: Lev. 19, 10; Deut. 24, 20; Jud. 9, 27; Apoc. 14, 19; ቀሣም፡ *vindemia* Lev. 26, 5. Trsl. ትቀሥሙ፡ ኃጢአተ፡ Hos. 10, 13. 2) *racemari:* በከመ፡ ይቀሥምዎ፡ ለዘይት፡ ከማሁ፡ ይቀሥምዎሙ፡ (χαλαμήσονται) Jes. 24, 13; ቀሥምዎሙ፡ ከመ፡ ቀሣሙ፡ ኒ፡ (ἐπιφύλλισον) Thren. 1, 22. 2, 20 (var. ቀረመ፡). 3) *colligere* vel *excerpere* sententias: ቀሠምኩ፡ ለከ፡ ስምዐ፡ (testimonia) እመጻሕፍት፡ M. M. f. 129. — *Voc. Ae.:* ቀሠመ፡ ብ፡ ለቀመ ።

አቀሠመ፡ II, 1 *fructus colligere* vel *vindemiare jubere* 1 Reg. 8, 12.

ተቀሥመ፡ III, 1 *colligi* de fructibus, *decerpi, vindemiari,* de vino Num. 13, 20; ficis Rel. Bar.; fructibus Kuf. 7; trsl.: 4 Esr. 8, 63; Org. 5.

ቅሡም፡ part. *decerptus, collectus,* Lud. sine auct.

ቀሥም፡ subst. 1) *vindemia, messis pomorum,* τρυγητός Lev. 26, 5; Jud. 8, 2; 1 Reg. 8, 12; Mich. 7, 1; የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡ Am. 9, 13; ኀለፈ፡ ቀሥም፡ Jer. 8, 20; Jes. 16, 9. 24, 13 var.; 32, 10. 2) Pl. አቅሣም፡, *fructus decerpti:* በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡ Sir. 24, 27; አቅሣመ፡ ዐጸድ፡ Reg. Pach.

ቀሥመት፡ n. act. *decerpendi* vel *colligendi actus, collectio* Ex. 27, 20.

ቀሣም፡ et ቀሣሚ፡, n. ag., Pl. ቀሠምት፡ *collector fructuum, vindemiator:* ሶበ፡ ቀሣም፡ በኡ፡ ላዕሌከ፡ Ob. 5, ቀሠምት፡ Jer. 31, 32.

ቅሣሜ፡ subst. 1) *decerptio, carptura:* እምጽቡር፡ ብሒሐከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቅሣሜኒ፡ διηρτίσμεθα (קֹרַצְתִּי) Job 33, 6; quamquam dubium videtur, annon ad I ቀሰመ፡ referendum sit. 2) *collectio* Lud. e Mss. Colb.

መቅሠም፡ subst. *vindemia* Hos. 6, 10.

ተቅሣም፡ subst. *collectio* et *fructus decerpti:* አገንት፡ ዕፀው፡ ወተቅሣመ፡ ፍሬሃ፡ Org. 4.

ቀሠመ፡ *condire* vid. sub I **ቀሰመ፡**

አስተቃሠመ፡ *divinare* vid. sub II **ቀሰመ፡**

ቀሣር፡ subst. *squama, squamae* [قِشْرَةٌ קַשְׂקֶשֶׂת] Lev. 11, 9—12 (**ቋሣር፡** in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀሡት፡ (etiam per **ሰ**) subst., m. et fem., Pl. **ቀሡታት፡**, **ቀሣውይ፡** et **ቀሣውት፡** [cfr. קְשׂוֹת *phialae*, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce קֶשֶׂת comparata sunt] *hydria, urceus, urna*, ὑδρία (כַּד) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἀγγεῖα **ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡** Prov. 5, 15; **ቀሣውቲሆሙ፡** v. **ቀሣውዪሆሙ፡** Jer. 14, 3; **ቀሣውቲክሙ፡** v. **ቀሣውይክሙ፡** 47, 10; **ቀሡት፡ ልሕኵት፡** βῖκος Jer. 19, 1. 10. 11; **ቀሡታት፡** Sx. Genb. 21; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ቀሡት፡ ዘ፡ ማድጋ ።**

ቀሠጠ፡ I, 1 [amh. idem; قَشَطَ *dimovit, detexit;* كَشَطَ *dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriavit*] Subj. **ይቅሥጥ፡** 1) *subducere, surripere, manticulari, avertere, intervertere:* **ኀፍረት፡ ቀሢጥ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንትከ፡** (v. **ሰሪቅ፡**) Sir. 41, 19; **ከመ፡ ይቅሥጡ፡ ዘከነ፡ እምገራህት፡ ቢጸሙ፡** Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; **ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡** f. 161. 124. 115; **ቀሢጠ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡** Macc. f. 24. 2) *celando rem detrimentum inferre* alicui: **ከመ፡ ትቅሥጠሙ፡ በተሳልሞ፡ ፀሮሙ፡** (*pacem cum eorum hostibus jungendo*) Jsp. p. 349. — *Voc. Ae.:* **ቀሠጠ፡ ዘ፡ ሰረቀ፡**

ቀሣጢ፡ n. ag. *interversor, subducens, manticularius:* **ሰራቂ፡ ወቀሣጢ፡ ዘአንበሩ፡ ብየ፡** (*ejus quod apud me deposuerunt*) Form. Conf.

I. **ቀሠፈ፡** I, 1 [etymon obscurius est; an שׁסק vel קסס?] Subj. **ይቅሥፍ፡** 1) *virga, fuste, flagro, scutica caedere* vel *percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare:* **ዘይቀሥፍ፡ ብዕራው፡** Sir. 38, 25; μαστιγοῦν Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; παίειν Job 5, 18; πατάσσειν Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; **ይቀሥፎሙ፡ እግዚ"፡ መቅሠፍት፡** 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; φραγελλοῦν Matth. 27, 26; Marc. 15, 15; Clem. f. 179; **ቦቱ፡ (ለሰይፍ፡) ይቀሥፎሙ፡ ለአሕዛብ፡** Apoc. 19, 15. 2) in genere: *plagam infligere, percutere, castigare, punire*, de poenis et plagis a Deo inflictis: **ቀሠፎ፡ በመቅሠፍት፡ ዐቢይ፡** Kuf. 13; **ቅሥፎሙ፡ በመዐት፡ ወበእሳት፡** Sir. 33, 11; **ይቀሥፋ፡ ለምድር፡ በቃለ፡ አፉሁ፡** Jes. 11, 4; ἐκδικήσω ὑμᾶς 57, 16; Jer. 5, 3; **ቀሠፍከኒ፡ ወተቀሠፍኩ፡** 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; **እቀሥፍ፡ ኵሎ፡ አፍራሰ፡ በድንጋፄ፡** Zach. 12, 4. — *Voc. Ae.:* **ቀሠፈ፡ ዘ፡ ገረፈ ።**

ተቀሥፈ፡ III, 1 1) *verberari, flagellari* Ex. 5, 16; **ተቀሢፎ፡** Prov. 17, 10; **ሕቡል፡ እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡** 19, 25; **ተቀሥፎ፡** πληγαί 2 Cor. 6, 5. 2) in genere: *percuti, plaga affici, castigari, puniri* Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; **ሕማመ፡ ወመቅሠፍት፡ ትትቀሠፍ፡** Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; **ተቀሥፈት፡ ፀሓይ፡** Apoc. 8, 12; **ትትቀሠፍ፡ በውሉዳ፡** Sir. 23, 24.

ቅሡፍ፡ part. 1) *verberatus, flagellatus* Sx. Tachs. 10 Enc.; **ቅሡፈ፡ ዘበን፡** Jac. 9 Enc. 2) *percussus, plaga affectus, castigatus:* **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ውእቱ፡ ወሕሙም፡** Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቅሥፈታት፡** 1) *verberatio, flagellatio, verber* F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org.; **በቅሥፈቱ፡ ከማከ፡** *cum verberarctur sicut tu* Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *castigatio, plaga:* **ሐይወ፡ ኢዮብ፡ እምድኅረ፡ ቅሥፈቱ፡** Job 42, 16; **ቅሥፈታት፡** Chr. Ta. 28. 3) ut videtur: *verberatio* i. q. *pugna* (Schlägerei): **በ ኀጢአት፡ ረሲዓን፡ ቅሥፈት፡ ይትነሣእ፡** κρίσεις (nisi *plaga* i. e. *poena* interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀሣፊ፡ n. ag. *verberator, castigator, plagas infligens:* **ኀበ፡ ቀሣፊሆሙ፡** Jes. 9, 12 (13) vers. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅሠፍት፡, raro **መቅሠፍ፡** (ut Herm. p. 59), subst., m. et fem., Pl. **መቅሠፍታት፡** 1) *flagrum, flagellum, scutica, virgae*, μάστιξ **መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡** Sir. 22, 6. 40, 9; **ቍስለ፡ መቅሠፍት፡** (v. **አብትር፡**) **ይገብር፡ አምግልት፡** 28, 17; **ድምፀ፡ መቅሠፍት፡** Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) **ነሢኦ፡ ሐብለ፡ ገብረ፡ መቅሠፍተ፡ ወሰደዶሙ፡** hom. Cyr. f. 129; trsl. **መቅሠፍተ፡ ልሳን፡** Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) *verber, plaga*, nec non *vibex:* πληγή Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; **መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡** 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; **ምንትኑ፡ ዝ፡ መቅሠፍት፡ ዘማእከለ፡ እደዊከ፡** Zach. 13, 6. 3) in specie: *castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflicta*, πληγή Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (**መቅሠፍታት፡**); μάστιξ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμοί Ps. 87, 7; θυμός **መቅሠፍተ፡ መዐት፡** Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ὀργή Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; **መቅሠፍተ፡ መዐቱ፡** 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; κόλασις **መቅሠፍተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδίκησις **፬ መቅሠፍት፡** Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅሣፍ፡ subst. *locus, ubi flagellantur*, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro *flagellis:* **አቡየ፡ ገሠጸክሙ፡ በምቅሣፍ፡** ἐν μάστιξι (**በመቅሠፍት፡** 10, 14).

II. **ቀሠፈ፡** rad. inus., cui convenit חָשַׂף *retegere, nudare;* كَشَفَ *detegere, manifestare;* V *aperte patere.*

ቅሡፍ፡ part. *intectus, apertus*, i. e. *in aperto* vel *sub divo commorans:* (polluti) **ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፤ በአፍአ፡ ይቁሙ፡ ቅሡፈ፡ እቱተ፡ ርሑቀ፡ እምትዕይንት፡** Clem. f. 176; vid. etiam **ቅሥፍ፡**

ቅሥፍ፡ subst. *secessus foras*, vel *locus, ad quem exitur foras* (coll. مبرز מוֹצָאָה), in Acc. **ቅሥፈ፡** *foris* i. e. *in latrina:* **ሰበ፡ ነበርከ፡ ቅሥፈ፡** (G: **ቅሡፈ፡**; Cod. Abb. CXVII: **ቀሠፋ፡**) ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω Deut. 23, 14; **ይነብር፡ ጽሙ፡ ቅሥፈ፡** (v. **ቀሥፋ፡**) Jud. 3, 24.

ቅሥፍ፡ subst. *quidquid foris est:* **ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ቅሥፍ፡** (v. **ዘቅሥፍ፡**) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω Esth. 9, 19.

ቅሥፈት፡ subst. *exitus* termini (i. q. **ሞጻእት፡**), ut videtur: **ወቅሥፈቱ፡ ብሒረ፡ ምድያም፡** Kebr. Nag. n. 92.

ቀሠፋ፡ vel **ቀሥፋ፡** subst. i. q. **ቅሥፍ፡** q. v.

ቀሠፋይ፡ (v. **ቀሥፌ፡** vel **ቀሥፍይ፡**) adj. rel. *exterior; qui foris est;* **ይፍልጥ፡መንጦላዕት፡ወሰጤ፡ወቀሠፋዩ፡ቤተ፡መቅደስ፡** *id quod intra et extra sanctuarium est,* διοριεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At *Voc. Ae.:* **ቀሥፋይ፡** (v. **ቀሥፋ፡**)**ዘ፡ድኅረ፡ታቦት፡** (quasi **ቀሥፋይ፡** esset *adytum sanctissimum*; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܩܨܦ referendum esset nomen).

ቃር፡ subst. [قار قير] *pix* (liquida): **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡** Sx. Haml. 5.

ቀርሐ፡ I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [קרח גָּלַח]: **ይቄርሑ፡ርእሶሙ፡** Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: **ይትላጸዩ፡**).

ቍርሐት፡ subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ፡ rad. inus. i. e. גָּרַם ܓܪܡ صرم جرم قرم خرم, quae omnia in significatu *resecandi* conveniunt; in specie cfr. جرم *resecuit dactylorum racemos;* جرامة *frugum reliquiae in campo post messem; dactyli decerpti* vel ii, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. **ቀሠመ፡** q. v.

ተቀረመ፡ III, 2 *frugum* vel *pomorum reliquias* in agris *colligere, spicas legere, racemari,* abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; **ትትቀረሞሙ፡ዘከመ፡ተቀረምከ፡ኪያየ፡** ἐπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. **ቀሠመ፡**). 2, 20; **ተቀራመ፡ይትቄረምዎሙ፡ከመ፡ወይን፡ለተረፈ፡እስራኤል፡** Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro **ቀሠመ፡**). — Radd. Abb.: **ቀረመ፡ዘ፡ለቀመ፡** ።

ቀሪም፡ subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti:* **ዘያስተጋብእ፡ቀሪመ፡** (v. **ሠዊተ፡**)**በማእረር፡** καλάμην συνάγων Mich. 7, 1; **ወይተርፍ፡ቀሪሙ፡ውስቴቱ፡** Jes. 17, 6; **ሠዊት፡ዘይወድቅ፡ለሊሁ፡እምነ፡ቀሪሙ፡** (v. **ቀርሙ፡**) στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም፡ subst. i. q. **ቀሪም፡** q. v.; (**ቀረም፡** affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቅራም፡ subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum,* etiam i. q. **ቀሪም፡**; ἐπιφυλλίς Ob. 5; **ከመ፡ተቅራም፡እመ፡ቀሥም፡** Mich. 7, 1; **ውስተ፡ተቅራም፡ሰበ፡ኀልቀ፡ቀሥም፡** Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var; 29, 10; **ተቀራመ፡ማእረር፡** Sx. Masc. 11 Enc. — *Voc. Ae.:* **ተቅራም፡ብ፡ቀረሚያ** ።

ተቀራሚ፡ n. ag. *abscindens, resecans, collector* fructuum: **ተቀራሚ፡በለስ፡አነ፡** κνίζων συκάμινα Am. 7, 13.

ቈረረ፡ (Gen. 49, 4) et **ቈረ፡** (Kuf. 23) I, 1 [قرّ صُرّ קָרַר] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari:* **ቈረ፡አብርሃም፡ከመ፡በረድ፡** Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere,* de ira Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቍረረ፡ II, 1 (pro **ያቈርር፡** passim **ያቆርር፡** scriptum) 1) *frigefacere, refrigerare:* (febri laborans si) **ሰትየ፡ማየ፡ብዙኀ፡ያቈርር፡ላህበ፡ጽምኡ፡ንስቲተ፡** Chr. Ta. 2; **አቍረሩ፡ማየ፡በመንፈሰ፡ወኢተክዕወ፡ማይ፡** Gad. Za Mich.; **ዝናም፡ያቈርር፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16; **ያቈርር፡ለከ፡መርቄ፡** 31, 19; Luc. 16, 24; **አቍረረ፡ሙቀቶ፡** Phlx. 50; **ያቆርር፡ሐመ፡** (Lud.: **ሐይወ፡** male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram:* **አቍርር፡መዐተከ፡** Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; **አቍርሩ፡መዐተክሙ፡እምቅድመ፡ይዕርብ፡ፀሓይ፡** F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere:* **ተስእሉሙ፡ለእመ፡ከነ፡ያቈርርሙ፡ቍረ፡ክረምት፡ወያልህብሙ፡ሐሩረ፡ፀሓይ፡በጊዜ፡ሐጋይ፡** Sx. Mag. 27. 4) *potum* vel *cibum refrigerantem sumere:* (post communicationem mysterii altaris) **ኢያቍርርኒ፡ወኢይክድን፡ቍርባኖ፡በኅብስት፡እምቅድመ፡ሠርሖቱ፡ወማየ፡መቍረርኒ፡ኢይንግብ፡ምንትኒ፡እምአፍ፡** F. N. 13.

ቍር፡ subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 8; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; **ከመ፡ቍረ፡ዐዘቅት፡ማይ፡** Jer. 6; 7; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** Dan. ap. 3, 48; **ቍር፡ወበረድ፡** Zach. 14, 6; **ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡** 1 Esr. 9, 6; **ቍረ፡ሌሊት፡** παγετὸς τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; **ቍረ፡ሲኦል፡** 41, 23.

ቈሪር፡ adj., fem. **ቈራር፡**, 1) *frigidus, gelidus:* **ነፋስ፡ቈሪር፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ማይ፡ቈሪር፡** Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus:* **ከማሁ፡ቈሪር፡እከያ፡** Jer. 6, 7; **ቈራር፡ወሙስንት፡ምክር፡** ψυχραῖς εἰκαιοβουλίαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus:* **ፀሐይ፡ጥዒና፡ቈሪራን፡አዝርእት፡** Haml. 12 Enc.

ቍረት፡ n. act. et subst. *frigedo, frigus:* **ቍረት፡ቱሰሑ፡ዘርእ፡** (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; **ቍረት፡ሥጋሁ፡** (Christi) **ኢያጥፍእ፡ለእሳተ፡መለኮቱ፡** Fid. Jac. Bar.; trsl.; **ቍረተ፡ኅሊና፡** *frigus animi* Org. 2.

ምቍር፡ vid. sub **መቀረ፡** c. 182.

መቍረር፡ subst. *refrigeratio, refrigerium:* **ማየ፡መቍረር፡** F. N. 13 (vid. sub **አቍረረ፡**).

ቃሩሩ፡ subst. i. q. قارورة *ampulla (vitrea)* Jsp. p. 339 (paulo supra: **ማህው፡**).

ቆሮስ፡, etiam **ቆሩስ፡** (Num. 11, 32) et **ቆሩ፡** (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (כֹּר), *corus,* mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομόρ (חֹמֶר) Hos. 3, 2. — *Voc. Ae.:* **ቆሮስ፡ብ፡ቁና፡**; *aliud:* **ዘ፡ኢጋማሽ** ።

ቅራስያ፡ n. prgr. *cerasus, cerasum:* **እልቅራስያ፡** (قراسيا) F. N. 17.

ቍርቍር፡ subst., ut videtur: *murmuratio, fremitus* (coll. **ገርገረ፡** غرغر قرقر, amh. **ክርክር፡**): **ኢኀሬር፤ክሕድ፤ቍርቍር፤መዐት፤ሁከት፡** Kid. f. 26. — At *Voc. Ae.* habent: **ቍርቍር፡** (v. **ዅርዅር፡**)**፡ዘ፡ብዝበዛ** ።

ቀርቂስ፡(**ቀርቄስ፡**) n. prgr., Pl. **ቀርቂሳት፡** 1) *ludus circensis:* **ለእመ፡ከነ፡፩ዘየሐውር፡ኀበ፡ቀርቂስ፡ለይኅድግ፡አው፡ለይሰደድ፡** Const. Ap. 27. 2) *ludi genus,* „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus

aliqui ad sortilegia abutuntur", Lud. ex auct. Gregorii (coll. قُرْق Freytag III p. 431): ከሀን፡ዘአዝለፈ፡ተዋንዮ፡ቀርቂስ፡ (in margine: ገበጣ፡) F. N. 9; dubium an huc pertineat: ቈርቈሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ቀርቈስ፡ Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.; ቀርቂሳት፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ቀርቂስ፡ዘ፡ገበጣ፡ኵአሳሂ፡ይ; *aliud*: ዘ፡ሰንጠረጋር፡ወገበጣኒ፡ይ፡

ቀርቂሳዊ፡ vel **ቈርቈሳዊ፡** adj. rel.: *ludum* ቀርቂስ፡ *ludens* Const. Ap. 62.

ቀርበ፡ (perraro **ቀረበ፡** ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.) I, 1 [قَرُبَ ܩܪܶܒ קָרַב] Subj. ይቅረብ፡ 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse*: ይቅረቡ፡ ἐγγισάτωσαν Jes. 45, 21; ቅረብ፡ Kuf. 26; ቀረቡቱ፡ Asc. Jes. 3, 21. 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12. 26, 17; ቅረብ፡ ዝየ፡ Hen. 15, 1; c. c. ለ፡ Prov. 10, 14; Ex. 32, 19; c. መንገለ፡ Kuf. 8. 9; c. ኀበ፡ Gen. 27, 22. 37, 18. 45, 4; 1 Reg. 10, 24; ናሁ፡አነ፡ቀረብኩ፡ኀበ፡ፍትሕየ፡ Job 13, 18; ሰበ፡ቀርቡ፡ኀበ፡ራጉኤ፡ Tob. 6, 10. 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8. 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; ይቀርቡኒ፡በከናፍሪሆሙ፡ Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; ይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; ኢቀርበሙ፡ (v. ኢቀረበሙ፡) እሳት፡ሥጋሆሙ፡ Dan. 3, 27; *se applicare*: በ፡ዐርክ፡ዘይቀርበከ፡እመ፡ትፍሥሕትከ፡ Sir. 37, 4. a) de tempore: α) *instare*: ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ቀርበ፡ጊዜን፡ Thren. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; ቀርበ፡መዋዕሊሁ፡ለመዊት፡ Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorem fieri* Hen. 72, 34 (vid. ቅሩብ፡). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; ይቀርብ፡እምኔየ፡ Ruth 3, 12. c) de similitudine: ቀርበ፡መዋዕልየ፡ለመዋዕለ፡ሕይወትኪ፡ Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare*: እለ፡ኢትቀርቡ፡የኩ፡ Lit. 164, 1; Kid. f. 8; ይበእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 161; ይቅረቡ፡ቍርባን፡ F. M. 5, 2. 14, 1.

ቀረበ፡ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22. 29, 25; Lev. 21, 6. 8. 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliâs II, 2); እንዘ፡ይቄርብ፡ Kid. f. 8.

አቅረበ፡ II, 1 1) *appropinquare* vel *accedere facere* sive *jubere*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. ቀርበ፡): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4. 21, 6. 29, 4; Kuf. 31; ያቀርበከ፡ለሠናኔ፡ Koh. 11, 9. 12, 14; de tempore: አቅረብኪ፡መዋዕለኪ፡ Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adjungere*: አቅረብክዎሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ኀቤየ፡ Jer. 13, 11; በምሕረትየ፡አቅረብኩኪ፡ Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; ኀበ፡ቃለ፡ጠቢባን፡አቅርብ፡እዝነከ፡ 22, 17; 4 Reg. 4, 5. 6. 4) *apponere, anteponere* mensam, cibum; *objicere* pabulum: Gen. 18, 8. 43, 31. 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; ጠይቅ፡ኵሉ፡ዘአቅረቡ፡ለከ፡ Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: አቅረቡ፡ሎቱ፡አምኃሁ፡ዘአምጽኡ፡ Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6. 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; አቅርብ፡መሥዋዕተ፡ Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare* alicui, c. Acc. prs. et rei: ኢታቅርብዎሙ፡ Clem. f. 179. 248; Kedr f. 73; F. M. 5, 12; ከሀናት፡አኰቴተ፡ያቅርቡ፡ Kid. f. 14; ያቅርብዎ፡ቍርባነ፡ (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቀረበ፡ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1; Lev. 2, 9. 2) creberrime: *offerre* sacrificia 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; ያቄርብ፡ዘኀጢአት፡ Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; ያቄርቡ፡መብልዐ፡ወመሥዋዕተ፡ Ep. Jer. 27; አከ፡ኀቤነ፡አልህምት፡ዘናቄርብ፡ Jsp. p. 308; አከ፡ለነ፡መበእ፡ዘናቄርብ፡ p. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: ናቄርብ፡ለከ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ወዘንተ፡ጽዋዐ፡ Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9. 10; እለ፡ያቄርቡ፡ቍርባነ፡ Can. Ancyr. 1.

ተቀርበ፡ vel **ተቀረበ፡** III, 1. 2 1) *offerri*, de munere: እምዘ፡ይትቀረብ፡ F. N. 16; ይትቄረብ፡ Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere*: ለእመ፡ፈቀደ፡ይትቀረብ፡ቍርባነ፡ F. M. 14, 9.

ተቃረበ፡ III, 3 *mutuo sibi appropinquare* a) *congredi* cum aliquo, vel *aggredi* alqm; ኀፍረት፡ለተቃርቦ፡ለበሊዐ፡እከለ፡በዕድ፡ Sir. 41, 19; c. Acc.: ይትቃረቡኒ፡ Ps. 54, 20. b) *congredi*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis polluitur) እምተራከበ፡ወተአምኖ፡እንዘ፡ይትቃረቡ፡ Kedr f. 70; ኢይትቃረብ፡ወኢይኑም፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; ለተቃርቦ፡ *ad mutuum congressum* Lit. Cyr.; ኢትትቃረብ፡ *ne accedas ad eam* Hom. Mar. c) *contingere, conterminum esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: ለእመ፡ሃይማኖቶሙ፡ርትዕት፡አው፡ይትቃረብ፡ኀበ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ F. M. 27, 8 (vid. ቀረበ፡ n. 1 c.) e) συναφῆναι, συνάφεια Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. ተላጸቀ፡) Cyr. c. Pall. f. 75; አከ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘተቃረበ፡ለእግዚ"፡ οὐχ ὡς ἄνθρωπος θεῷ συναφθείς f. 81.

አስተቀረበ፡ IV, 2 et **አስተቃረበ፡** IV, 3 *propinquum facere, admovere, adjungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: ዘጠቢብ፡በቃሉ፡ያስተቄርብ፡ርእሶ፡ ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει *se propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admovet* Sir. 20, 13; አሌሎሙ፡ለእለ፡ያስተቃርቡ፡ገራህተ፡ምስለ፡ገራህት፡ Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Λόγος hominem in Maria natum) ነሥአ፡ወኪያሁ፡አስተቃረበ፡ለርእሱ፡ καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συνῆψε Cyr. c. Pall. f. 74. 85.

ቅሩብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. ለ፡ Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18. 54. 19, 20; Rom. 10, 8; c. ኀበ፡ Deut. 22, 2; እለ፡ቅሩባን፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; ቅሩባንከ፡ οἱ ὁμοροῦντές σοι Hez. 16, 26; γείτονες Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; ቅሩቡ፡ለጦብያ፡ 2 Esr. 23, 4; ለኵሉ፡ቅሩብ፡ምናሴ፡ምታ፡ወለቅሩብ፡አዝማዲሃ፡ Judith 16, 24; ቅሩባን፡አዝማድ፡ (opp. ርሑቃን፡አዝማድ፡) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8. 8, 13; Apoc. 1, 3; ቅሩባን፡ለሐዊር፡እምዝቲ፡ሕይወት፡ F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus*: እስመ፡ቅሩብ፡ዘመኑ፡ Jsp. p. 302. c) *brevis*: ፍሥሐ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ቅሩብ፡ወኅዳጥ፡ Clem. f. 254; ቅሩብ፡ውእቱ፡ረኪቦታ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. ቅሩበ፡ a) *prope, in propinquo, cominus*: per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11. 14; ዘ የኀድር፡ቅሩበ፡ቤታ፡ Sir. 14, 24; ቅሩቢከ፡ሀለወ፡ πλησίον σου Judith. 5, 5; Joh. 4, 5. 6, 23; seq. ኀበ፡ Kuf. 10. b) *nuper, proximo:* ለእመ፡ከነ፡ምታ፡ሞተ፡ቅሩበ፡ (opp. እምጕንዱይ፡መዋዕል፡) Const. Ap. 25. 2) ኀበ፡ቅሩብ፡ a) *in propinquum* vel *propinquo, prope:* ነበርግ፡ኀበ፡ቅሩብ፡እጽዋኒሆሙ፡ Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene:* ሶበ፡በጽሐት፡ኀበ፡ቅሩብ፡፺ዓመት፡ Sx. Mag. 15. 3) በቅሩብ፡ *in propinquo, prope:* Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) እምቅሩብ፡ *e propinquo:* እለ፡እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13.

ቅርበት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, adjunctio;* συνάφεια (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. ልጽቀት፡).

ቅሩባዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur:* ልብ፡ሀዱአዊ፤ኀሊናት፡ቅሩባዊት፡ንጽሕት፡ *cogitationes* a rebus externis *revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡ (መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus:* ፩እምአግዋሪሁ፡ወመቅረቡ፡ Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. አዝማድ፡).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor,* Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas,* (an: *locus ubi conveniunt?*): ነበሩ፡ውስተ፡ምቅራቡ፡ (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. ምቅራባት፡, instrumenta oblationis i. e. *acerrae, thuribula,* θυΐσκαι 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. ቍርባናት፡ [קָרְבָּן ܩܘܪܒܢܐ قُرْبَان] *oblatio* a) *donum* Deo oblatum *votivum, anathêma,* δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰσφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* cujusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2, 1. 13 (ቍርባነ፡መሥዋዕት፡); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; θυσία Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20. 7, 22. 14, 12; ὁλοκάρπωσις Gen. 8, 20; κάρπωμα Lev. 1, 9. 13. 17; ὁλοκαύτωμα Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; እልህምት፡ለቍርባናት፡ 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; μωκήματα Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; ቍርባናት፡ Sx. Mag. 23; ኅብስተ፡ቍርባን፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana ቍርባን፡ est α) προσφοραί *oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eucharistia* (vid. አቅረበ፡ et አቀረበ፡): ኢይመጥዎሙ፡ቍርባነ፡ Clem f. 179; ንሢእ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; የሀብዎ፡ቍርባነ፡ 7, 2; ተመጠወ፡ቍርባነ፡ Can. Anc. 11; በእንተ፡ሥርዐተ፡ቍርባን፡ Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus:* በእንተ፡ቍርባን፡ወደም፡ F. M. 26.

ቈረበ፡ I, 1 (denom.; in Amh. frequentatum) i. q. ቀርበ፡ n. 2, ut: ለእመበ፡ዘተወከፈ፡ጥምቀተ፡ምስለ፡ዕልዋን፡አው፡ቈረበ፡ቍርባኖሙ፡ II Abt. 44; ለምንት፡ኢትቈርቢ፡ቍርባነ፡አፍርንጅ፡ Sx. Hed. 17.

አቈረበ፡ II, 2 i. q. አቀረበ፡ n. 6; Lud. sine auct.

ቈራቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris,* Lud. sine auct.

አቅረብ፡ *scorpio* vid. sub ዐቅረብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. አቅርንት፡ [קֶרֶן ܩܪܢܐ قَرْن] 1) *cornu* Gen. 22, 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12, 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11. a) ቀርነ፡ነጌ፡ *ebur* (cornu i. e. dens elephanti) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub ነጌ፡); etiam omisso ነጌ፡, ut: ክቡዳን፡አቅርንት፡ Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) ዘአሐዱ፡ቀርኑ፡ *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) ዘክልኤቱ፡አቅርንቲሁ፡ *bicornis,* de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; እስክንድር፡ዘይሰመይ፡ዘ፪አቅርንቲሁ፡እስመ፡ውእቱ፡ነግሠ፡በአቅርንተ፡ፀሓይ፡እምሥራቂሃ፡እስከ፡ምዕራቢሃ፡ Abush. 48. d) cornu est *symbolum roboris et potentiae:* ይበቍል፡ቀርን፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Hez. 29, 21; ተሰብረ፡ቀርኑ፡ሞአብ፡ Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; አንሥአ፡ቀርኖ፡ Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba:* σάλπιγξ Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; ቀርነ፡ዝብጦ፡ Sir. 50, 16; ቃለ፡ቀርን፡ Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; κερατίνη Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus νάβλαι habet). g) cornu, quo pro *vasculo* utuntur: ቀርነ፡ቅብእ፡ κέρας 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; φακός 1 Reg. 10, 1. h) *frustum* panis cornu simile (de pane orbiculari): ቀርነ፡ኅብስት፡ κλάσμα ἄρτου Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡መጥቅዕ፡ብ፡ነጋሪት፡ቀርንሰ፡ቀንድ፡; *aliud:* ቀርን፡ዘ፡ነጋሪት፡ገንታሂ፡ይ ።

ተቃረነ፡ III, 3 (ተቀረነ፡ Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. قَرِين قَرْن al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare,* id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. c. ምስለ፡ vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: ተገሐሡ፡እምኵሉ፡ዘይትቃረን፡ተቃርኖ፡ምስለ፡ሕግ፡ Did. 33; tum de hominibus: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; ቀዳሚ፡ዘይትቃረነክ፡ኤጴጳርዮስ፡ብእሲ፡መሠሪ፡ዘስሙ፡ሲሞን፡ Clem. f. 67; ተቃረነ፡ምስሌነ፡ f. 67. 187; Org. 4.

መቅርን፡ part., Pl. መቃርንት፡ 1) *cornicen, tubicen,* Lud. e Praef. N. T. rom., classibus harmonicis praemissa, col. 2. 2) *adversarius, oppositus:* እስመ፡እሉ፡(እለ፡ይነሥኡ፡ርዴ፡)መቃርንቲሁ፡ለእግዚ"፡ Did. 21.

ተቃራኒ፡ et ተቀራኒ፡ n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius:* ተቀራንያን፡ ἐχθροί Sap. 18, 7; ዲያብሎስ፡ተቀራኒ፡ Sx. Hed. 26; ኵሉ፡ሕሡም፡ተቀራኒሁ፡ለሠናይ፡ Fal. f. 45; እስመ፡ፈውሰ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ተቃራኔ፡ለኀጢአት፡ F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro ዘይስሕጥ፡); ወእመሰ፡ተቃወመኒ፡መስተቃርን፡ (qui contra disputat) እንዘ፡ይብል፡ Chr. Ta. 31; ዘይከውን፡መስተቃርነ፡ለዝንቱ፡ Sx. Mag. 13.

ቀርንብ፡, ቀርንብ፡, ቀርነብ፡ subst., Pl. ቀራንብት፡ [sine dubio pro ቀርንው፡, adjecto ው formativo, e ቀርን፡ propagatum] 1) *apex spicae, arista:* (semen agit) ቈጽለ፡ወብርዐ፡ወሐሠረ፡ወቀርንበ፡ Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae,* βλέφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; ቀራንብቲከ፡ይቅጽባ፡ጽድቀ፡ Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; ሰላም፡ለቀራንብቲኪ፡

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡ Sx. Genb. 13; ነበስበሰ፡ቀራንብት፡ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — *Voc. Ae.:* ቈርንብ፡ (v. ቀርንብ፡) ዘ፡ምርቅ፡; *aliud:* ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ ።

ቌርነነዓት፡, ቌርናንዓት፡, ቌርናነዓት፡, ቌርነናዓት፡, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopoëticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent قُرَّة; Talmudistae קורקור et קוקו *coaxatio*]. — *Voc. Ae.:* ቌ"፡ዘ፡ ኀጕንቸር፡ v. ኀጕቸር፡ (vid. Isenb. p. 128; at ቌርናናት፡ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሬናዊ፡ n. prgr. (sine dubio ܩܘܪܝܝܐ قَرَوِيّ) *rusticus:* እፎ፡ እትለአክ፡ለዝንቱ፡ቀሬናዊ፡ F. N. 10 (*quomodo serviam viro huic rusticano?* Mansi vol. II c. 1014).

ቀራንዩ፡ vel **ቀራንዮ፡** n. prgr. sc. κρανίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Joh. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀራንዮ፡መካነ፡መስቀል፡ Kedr f. 30.

ቀርዐ፡ i. e. قَرَعَ *percussit* caput fuste.

መቅርዕ፡ subst. Pl. a مِقْرَعَة *flagellum:* በቅሥፈተ፡መቅርዕ፡ Abush. 50.

ቍርዕ፡ subst. amh., sc. ራስ፡ቍርዕ፡ *galea* Lud. Comm. hist. p. 484 n. 6. (aeth. ጌራ፡).

ቀረየ፡ rad. inus., fortasse i. q. קָרָה *occurrit,* قَرَى *hospitio excepit.*

አቅረየ፡ II, 3 *obviam ferre, offerre* alicui (sacrificium): ኵሉ፡እንስሳ፡ለአቅርዮ፡ኢየአክል፡ οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν Jes. 40, 16.

ቅርድ፡ subst. i. e. قِرْد *simia,* Gad. T. H.

ቅራዲናት፡, Pl. a ቅራዲን፡ (fortasse pro ቀራዲን፡, Pl. a ቅርዳን፡) nomen *animalis,* herbas et olera derodentis, quod una cum leporibus et cuniculis memoratur Gad. T. H. [fortasse جِرْذَوْن *muris campestris species magna* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቂራጥ፡ subst. i. e. قِيرَاط i. e. κεράτιον *bacca siliquae dulcis,* quae ponderis loco est: *pondus quatuor granorum;* deinde *moneta parva* (pars denarii 1/20 vel 1/24 apud Arabes): (imposuit) ጸባሕተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ክርስቲያን፡ለለቂራጥ፡በበዓመት፡ Abush. 50; ብእሲ፡ዘይወቅር፡አእባነ፡በቂራጠ፡ወርቅ፡ (sc. mercede) ኵሉ፡ዕለተ፡ Sx. Genb. 8; አስተዋፂኦሙ፡ዘበበ፡፪ቂራጥ፡ Enc. Sen. 15.

ቀርጠሎን፡, ቀርጠልስ፡, ቀርጣልስ፡, ቀርጠሉ፡, ቀርጤል፡ n. prgr., κάρταλλος *cartallus,* vasis genus, *canistrum, cophinus* (קרטיל ܩܘܪܛܐ قُرْطَلَة) Deut. 26, 2. 4; at: ሰቀሉ፡ አርእስቲሆሙ፡ውስተ፡ዕፀው፡ቀርጣልስ፡(ቀርጠልስ፡) 4 Reg. 10, 7. — *Voc. Ae.:* ቀርጤል፡ (v. ቀርጠሉ፡) ዘ፡ናርጅ፡መሶብሂ፡ይ፡

ቀረጸ፡ et **ቈረጸ፡** I, 1 [i. q. ኀረጸ፡; amh. ቀረጠ፡ et ቀረጸ፡ *insculpere;* vic. ቀረፀ፡ q. v. nec non חרץ; arab. قَرَصَ non tantum *scidit, abscidit* sed etiam *pupugit* pulex] *incidere, insculpere:* ለኵሉሙ፡አሕዛብ፡ሀለዎሙ፡ምግባሬት፡ዘልማድ፡ዘትሜኒ፡በኀቤሆሙ፡ወበ፡ዘትከውን፡ኀሰረ፡በኀበ፡ከልእኒሆሙ፡ከመ፡ቀረጸ፡ገጽ፡በኀበ፡ኢትዮጵያ፡ወናባ፡ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፡ተላጽዮ፡ጽሕም፡በኀበ፡አፍርንጅ፡ F. N. 51; ረከቡ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጸ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8.

ተቀርጸ፡, ተቈርጸ፡ et **ተቈረጸ፡** III, 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበተ፡አይሁድ፡እንተ፡ተቀርጸት፡ በጽላተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 246. 2) *literis incisis signari:* ወሀበ፡ሕገ፡ሙሴ፡በሰሌዳተ፡አብላቅ፡እለ፡ተቀርጸ፡በሆህያተ፡ዕብራይስጢ፡ M. M. f. 67.

ቅሩጽ፡ et **ቍሩጽ፡** part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፡ vel **ቍርጸት፡** n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio:* ወጸሐፉ፡ላዕሌሁ፡በቅርጸተ፡ማኅተም፡ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex* sive *ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረፀ፡ et **ቈረፀ፡** I, 1, etiam per ጸ, [قَرَصَ *scidit, abscidit,* قَرَضَ (قَرَطَ ,قَرَظَ) *secuit, abscidit,* ܩܪܨ, amh. ቈረጠ፡; vic. ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡] Subj. ይቅርፅ፡ vel ይቍርፅ፡ 1) *abscindere, abscidere, resecare,* ቀረፀ፡እዝኖ፡ Phlx. 7; ኢትቍርፅ፡እምኔክ፡አባለ፡ዘርእ፡ (membrum genitale) Phlx. 230; ኢይቅርፅ፡ጽፈሪሁ፡ Kedr f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere:* ቅርፂ፡ርእሰኪ፡ (v. ቍርዕ፡) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ጸእሙ፡ቅርፅ፡ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፡ቅድመ፡ዘይቀርፆ፡ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 38, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፡ቀዳሚ፡ዘቀረፅኩ፡ (πρωτοκουρία) Tob. 1, 6.

ተቀርፀ፡ (**ተቈርፀ፡**) III, 1 1) *tonderi, se* vel *sibi tondere:* መራዕይ፡እለ፡ተቀርፃ፡ Cant. 4, 2. 6, 6. ተቀርፆ፡ሥዕርት፡ Sx. Haml. 21 Enc.; አመ፡ይትቀረፅ፡ 2 Reg. 24, 16; 1 Cor. 11, 6; (monachus) አልቦ፡ዘይትቀረፅ፡ርእሶ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አበስ፡ Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari:* monachus ነበረ፡እንዘ፡ይትጋደል፡ውስተ፡በአት፡ንስቲት፡እንተ፡ይእቲ፡ገዳመ፡ጼው፡እስከ፡ተቈርፀ፡ሥጋሁ፡ Sx. Genb. 28.

ቅሩፅ፡ part. 1) *abscisus, resectus:* ድኅረ፡ወድቀ፡መልዕልተ፡ምድር፡ርእሱ፡ቅሩፅ፡ Sx. Mij. 18 Enc. 2) *tonsus:* ኵሎሙ፡እለ፡ቅሩፃን፡ገጸሙ፡ Jer. 9, 26; ቅሩፃን፡ገጽ፡ 32, 9 vrs. alt.; መራዕይ፡ቅሩፃት፡ III Sal. Mar. 13. 3) *discissus, dilaceratus:* ሥጋከ፡በዝብጠተ፡በትር፡ቅሩፅ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ቀራፂ፡ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላፂ፡ቀራፂ፡ Hez. 5, 1.

መቅረፅ፡ subst. [مِقْرَاض] *forfex:* ይቤሎ፡ለረድኡ፡ሀበኒ፡ መጥባሕተ፡አው፡መቅረፅ፡ወመተረ፡በቲ፡ልሳኖ፡ Sx. Pag. 5.

ቀረፈ፡ I, 1 [قَرَفَ; vicin. ܩܠܦ قَلَفَ ቈለፈ፡] 1) *decorticare* M. F. 2) *detracta eschara nudare* ulcus: **ቅርፍ፡ጽልዐ፡ዘኀጢአት** Ssal. Req.

ቋረፈ፡ I, 3 (si quidem lectio sana est) *dilacerare:* **ይቋርፍ፡አራዊት፡** Lud. e Libr. Myst. c. 13.

ቅራፍ፡ subst. *cortex:* **ኤልሳዕ፡ፈወሰ፡በማዕመ፡ጼው፡ማየ፡ሕሙመ ፤ ወበቅራፈ፡ዕፅ፡አውፅአ፡ማሕጼ፡ስጡመ፡** Enc. Teq. 20.

ቅርፍት፡ subst. *cortex, libra, corium, putamen, folliculus, pellicula, squama,* Gen. 30, 37 in C; 4 Reg. 6, 6; M. F. crebro; φλοιός Sap. 13, 11; **ቅርፍት፡ሮማን፡** Cant. 4, 3. 6, 7; Gad. Lal.; **ቅርፍት፡ተርሙስ፡** Jac. 24 Enc.; **ቅርፍት፡ሥጋ፡** (in resurrectione recolligetur) Lud. e Lit.; πτέρυγες קַשְׂקֶשֶׂת Hez. 29, 4 (v. **ቅርፈት፡**).

ቃስ፡ subst., *feminalia, femoralia* [ⲁⲕⲏⲥ?] περισκελῆ (מִכְנָס) **ልብሰ፡ቃስ፡** Ex. 36, 36; **ቃስ፡** Lev. 6, 3. 16, 4 (at in versione nova substitutum est **ድርማንቅ፡** vid. ann. ad hos locos, nec non Ex. 28, 38, unde nomen **ቃስ፡** obsoletum esse patet); dorsum Samuelis tectum veste **አስኬማ ፤ ልብሰ፡ቃስ፡አከ፡ለአሮን፡ሰርጕ፡ዘባኑ፡** (*non est vestis Qâs, ornamentum dorsi Aaronis*) Lud. e Cant. Sam. — *Voc. Ae.:* **ቃስ፡ዘ፡አርዋ፡** („Gregorius putabat esse nostrum Flor, gall. *crespe*" Lud.).

ቀስ፡ *presbyter* vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቈሰለ፡ I, 1 [amh. **ቈሰለ፡**; num ad جَزَلَ خَزَلَ خَصَلَ قَصَلَ *secare*, an ad חָלַשׁ חָשַׁל כָּשַׁל *debilem, infirmum esse* referendum?] 1) *vulnerari, sauciari, (laedi):* πληγῆναι Ex. 22, 2; Jes. 1, 5; **ቈሰልኩ፡** Zach. 13, 6; **ቈሰሉ፡በኀጺን፡** 2 Par. 29, 9; τραυματίζεσθαι Jes. 53, 5; Hez. 28, 16; **ዘቈስለ፡** τὸ συντετριμμένον Zach. 11, 16; Hez. 34, 4; **አልቦ፡ዘይቈስል፡እምነ፡ሰብእከሙ፡** (διαφωνήσει) Judith 10, 13; **ብዙኃ፡ወድቀ፡ወቈስለ፡እምኔሆሙ፡** (ἐτροπώσατο) 1 Par. 19, 16: ἐκκρουσθῇ Deut. 19, 5; **ቈስለ፡አንጦፌር፡** (Antipater) **በውስተ፡ሰብእ፡ብዙኃ፡ቍስላተ፡** Jsp. p. 313. 2) *infirmum esse, dolere* vel *laborare* morbo: **አነ፡ጠቢብ፡** (medicus) **ወእፌውሶሙ፡ለድውያን፡እለ፡ቈስሉ፡በደዌ፡** Sx. Genb. 26.

አቍሰለ፡ II, 1 *vulnerare, sauciare, dolore afficere* Ex. 21, 12. 18, 20; 4 Reg. 8, 28. 29; 2 Par. 28, 20; **ነደፍዎ፡ወአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 5; 4 Reg. 18, 21; Judith 9, 13; **አቍሰሉከ፡ፀርከ፡** Jer. 37, 14; Hos. 6, 1; **አቍስሎ፡** Koh. 3, 3 var.; **አቍሲላ፡** Prov. 7, 26; Kuf. 4; Job 5, 18 (ἀλγεῖν ποιεῖ); 9, 17; Act. 19, 16; trsl.: **ትፍሥሕትከ፡ያቈስሎሙ፡ለጸላእትከ፡** Sir. 12, 8; **ኀበ፡አቍሰለተ፡(ኀጢአት፡) ልበከ፡ፈውሰ፡ለቍስላ፡** 21, 3; **አነ፡አቍሰልኩ፡ነፍስየ፡** Jsp. p. 335.

ቍሱል፡ part. *vulneratus, saucius, dolens:* Macc. f. 2; Did. 6; **ቍሱላነ፡ልብ፡** Jes. 57, 15. 61, 1; Ps. 146, 3; ἀλγῶν 68, 34.

ቍስል፡ subst., plerumque m., Pl. **ቍሰል፡** et **ቍስላት፡** 1) *vulnus, plaga, vibex* (πληγή, τραῦμα, σύντριμμα, μώλωψ) Ex. 21, 12; 4 Reg. 8, 29; **ከመ፡ይትፈወስ፡እምቍስል፡ዘአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 6; Job 6, 21. 16, 6; Jes. 1, 6; **ቍስለ፡ሕዝቡ፡** 30, 26; Jer. 3, 22 (**ቍስላት፡**). 10, 19. 15, 18; **እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡** Sir. 25, 13. 23. 27, 21; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡** 28, 17; **ቍስለ፡ልሳን፡** ibid.; **ቍስለ፡ልብ፡** 40, 9; **ቍስላት፡** Jsp. p. 314; F. M. 3, 3; **ቍስለ፡ሞት፡** *vulnus letale* Apoc. 13, 3. 12; μώλωψ Jes. 53, 5; Sir. 23, 10; 1 Petr. 2, 24; διαφθορά Jer. 28, 8. 2) *ulcus,* ἰχώρ Job 2, 8; ἕλκος Prov. 25, 20; Lev. 13, 18. 19; Luc. 16, 21; **ደዌ፡ቍስል፡** ovium et hominum Sx. Hed. 15; ebrietas gignit **ቍስለ፡አማውት፡** F. N. 50. 3) *dolor, morbus,* ἄλγος Thren. 1, 12. 18; Ps. 38, 3; Sir. 26, 6; ἀῤῥώστημα μακρὸν **ቍስል፡ዐቢይ፡** Sir. 10, 10.

መቍሰሊ፡ part. c. term. adj. *vulnerator, dolore afficiens* Ex. 21, 13. 18—20; **ትከዝ፡መቍሰሌ፡ልብ፡ውእቱ፡በከመ፡ደዌያት፡ያቈስል፡ሥጋ፡** Fal. f. 58.

ቀሰመ፡ *decerpere, colligere* vid. sub **ቀሠመ፡**

I. **ቀሰመ፡** I, 2 [قَسَمَ *divisit; mensura sua modoque debito definivit;* hinc facile derivabis *temperare* cibos et temperatura *suaves* reddere, sicut Arabes inde derivarunt قَسَمٌ *formositas, pulchritudo,* قَسُمَ *pulcher fuit*] *sapidum reddere, condire* cibum: **በምንት፡ይቀስምዎ፡** Marc. 9, 30; Luc. 14, 34; trsl.: **ለቀሲመ፡ልሳንየ፡** (sc. ut suaviter loquar) Org.

ተቀሰመ፡ III, 2 *sapidum reddi, condiri,* Matth. 5, 13; M. M. f. 391 (ubi III, 1 **ተቀስመ፡** occurrit, nescio an recte?).

ቅሱም፡ part. *conditus,* **በጼው፡** Col. 4, 6 Platt; Org.; **ነገሩ፡ቅሱም፡በጼወ፡መለኮት፡** Deg.; **ተግሣጽ፡ጥዑም፡ወዜና፡ቅሱም፡ከመ፡ጼው፡** Fal. in proleg.; **ቅሱም፡ማእድ፡** *mensa condita* (*cibi lauti*) Enc. 10 Ter. — *Voc. Ae.:* **ጽዑጥ፡ቅሱም፡ብ፡ጽፉጥ።**

ቀስም፡ subst. *conditura, condimentum:* **ዘእንበለ፡ቀስም፡** Clem. f. 250. 251; Lud. e V. S.; Kedr f. 73.

ቅሳሜ፡ subst.; dubium videtur annon locus e Job 33, 6 sub voce **ቀሣሜ፡** allatus huc referendus sit, si quidem **ቅሳሜ፡** *compositio, temperatura* explicare licet; cfr. scholion, sub **ብሕብሒ፡** allatum.

መቅስም፡ vel **መቅሰም፡** (sing. nondum repertus) subst., Pl. **መቃስም፡**, Pl. Pl. **መቃስማት፡** *cibi conditi:* (diebus jejunii) **ይትዐቀብ፡እመቃስማት፡መብልዕ፡ወመስቴ፡** Kedr f. 35; **እመበ፡ዘጥዕመ፡ዘከነ፡እመቃስማት፡** f. 70; **ይኅድግ፡ኵሎ፡መቃስማት፡ወኢይብላዕ፡ቀስመ፡** f. 73; **ኢይብልዑ፡መቃስማት፡** F. N. 15.

II. **ቀሰመ፡** rad. inus., quae primitus *abscidere* significavit, deinde in notionem *dividendi* (قَسَمَ) et *definiendi*, denique *divinandi* (קָסַם ܩܣܡ قَسَمَ) transiit.

አስተቀሰመ፡ (**አስተቅሰመ፡** Lud.) IV, 1 et crebrius **አስተቃሰመ፡** IV, 3 *sortibus, ominibus, oraculis definire, ominari, augurari, divinare, hariolari* Num. 14, 1; Deut. 18, 10; 1 Reg. 28, 8; 3 Reg. 20, 33; 4 Reg. 17, 17. 21, 6; **በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀ(ቃ)ሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡** Esth. 9, 24; Asc. Jes. 2, 5.

ቀስም፡ subst. i. q. **መቅስም፡** Deut. 18, 10 G.

መቅስም፡ et **መቅሰም፡** subst., Pl. **መቃስም፡** et **መቃስምት፡** 1) *ominum captatio, sortilegium, augurium,*

divinatio, hariolatio, oraculum Num. 23, 23; Deut. 18, 10. 14; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቃስም፡ (v. መቅስም፡ et መቅሰም፡) ከንቱ፡ኵሎሙ፡ Sir. 31, 5; ሰብአ፡መቅስም፡ 1 Reg. 6, 2; በላዐም፡ዘመቅሰም፡ ὁ μάντις Jos. 13, 22. 2) *divinandi praemium, honorarium auguris* Num. 22, 7.

መስተቃስም፡ part. *divinator, hariolus, augur, sortilegus, ominator* Org. 3; Cod. Mus. Brit. LVII, n. 11; መስተቃስማን፡ Clem. f. 143; Gad. T. H.

ቄሳር፡ n. prgr., sc. Καῖσαρ, *Caesar:* Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22. 24. 25; Joh. 19, 12. 15; ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፡ Clem. f. 190.

ቀሰሰ፡ rad. inus., sc. קָשַׁשׁ ﻗﺺ *consenuit* (vid. sub ሐሠረ፡) et קָשַׁשׁ.

ቀሲስ፡ subst., m., Pl. ቀሲሳን፡ et ቀሳውስት፡ [ﻗﺴﻴﺲ ܩܫܝܫܐ], proprie: *senex, senior* (quam significationem Lud. e suo Enc. Hed. 6: እምዐቃቤ፡ሥራይ፡ቀሲስ፤እስመ፡ይትረከብ፡ፈውስ፤ probare conatur); deinde *presbyter, sacerdos* ecclesiae christianae: πρεσβύτερος Tit. 1, 5; 1 Tim. 5, 17; Jac. 5, 14; 2 Joh. 1; 3 Joh. 1; Act. 11, 30. 14, 23. 20, 17; ἐπίσκοπος Phil. 1, 1; Lit. 158, 2; በእንተ፡ሢመተ፡ቀሳውስት፡ Const. Ap. 22; F. N. 6; F. M. 6, 1. 31, 1; Kid. f. 14—17; Did. ed. Platt p. 16 seq.; ንፍቀ፡ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 (*subpresbyter* Lud., *sacerdos assistens* Renaudot lit. I. p. 527).

ቀስ፡ subst. i. q. ቀሲስ፡ [cfr. ﻗﺲّ]: አባ፡ገሪማ፡ቀስ፡ዘመደራ፡ Mavâs. n. 58; ወይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ n. 31.

ቀይስ፡ subst. amharizans, *presbyter,* (*clericus*) [amh. ቄስ፡]: ቀይሰ፡ገበዝ፡ Chr. Ax. f. 89 (i. e. *archipresbyter* idemque *vicarius episcopi*, vid. Lud. lex. amh. col. 34); ለእመ፡ሰረቀ፡አከሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡ F. M. 17, 6.

ቅስስና፡ et **ቅስና፡** subst., *munus* vel *dignitas presbyteri, sacerdotium:* ዘተሠይመ፡ሢመተ፡ቅስና፡ F. M. 6, 3; Can. Ancyr. 16; ይነሥእ፡ሢመተ፡ቅስና፡በሕልያን፡ F. N. 6, 5; Gad. T. H.

ቀሰሰ፡ verb. denom. *presbyteri* vel *sacerdotis munere fungi:* ምሥዋዒሆሙ፡በኀበ፡ቀሰሱ፡ወዝያቄኑ፡ (i. e. ድያቄኑ፡) ባቲ፡ II Can. Nic. 79.

ቄስቄስ፡, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቋስ፡**, **ቄስቍስ፡** subst., Pl. ቍስቋሳት፡, ቍስቍሳት፡, ቄስቍሳት፡, et ቄሳቍስ፡, ቆሳቍስት፡, Pl. Pl. ቄሳቍሳት፡ (vid. ann. ad Gen. 31, 18) *supellex* vel *vasa omnis generis* [coll. ﻗﺎﺵ ﻣﺎﺵ et ﺧﺎﺵ ﻣﺎﺵ] ἀποσκευή Gen. 31, 18. 37. 34, 29; σκεύη 45, 20; ወበዕድኒ፡ቍስቋሳት፡ (v. ቄስቍሳት፡) 1 Esr. 2, 12; ኵሉ፡ንዋዮ፡ወቍስቍሶ፡ማህረኩ፡ Macc. f. 18; reliquit vasa sua ወብዙኀ፡ቆሳቍስተ፡ Gad. T. H.; ዕፀወ፡ዘነኔ፡ፈድፋደ፡ቄስቄሰ፡መዐዛ፡ Hen. 29, 2 (nisi hic ኰሳኵሰ፡ intelligere malueris).

ቀስት፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 9, 13 seq.; Jer. 28, 56), Pl. አቅስስት፡ et አቅስት፡ [קֶשֶׁת ﻗﻮﺱ ܩܫܬܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1211] *arcus* a) jaculatorius: Gen. 27, 3; Jes. 7, 24; Jer. 6, 22. 25, 14; Hez. 39, 3; ቀስት፡ጠዋይ፡ Hos. 7, 15; Ps. 7, 13. 75, 3. 77, 63; Job 20, 24. 29, 20. 39, 23; Hen. 17, 3; Apoc. 6, 2; Pl. Gen. 49, 24; Ps. 36, 16; 1 Par. 10, 3; Jes. 5, 28. 21, 15. 41, 2; Jer. 4, 29; Hez. 39, 9. b) coelestis i. e. *iris:* ቀስተ፡ደመና፡ Hez. 1, 28; Sir. 50, 7; Gen. 9, 13 seq.; ቀስተ፡እግዚ"፡ Kuf. 6; Sir. 43, 11; coll. Chron. Ax. f. 89. c) architectonicus, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀስተወ፡ quadrl. denom. I *arcum intendere, jaculari sagittas:* ወበአ፡ወቀስተወ፡ፍጽመ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 11, 6.

ቀስተም፡ et **ቀስታም፡** m. et fem., Pl. ቀስታማት፡ 1) *arcus* Org. 3. 2) *baculus*, in specie *pastoralis, pedum:* βακτηρία Ex. 12, 11; 1 Reg. 17, 40; Ps. 22, 5; Jer. 1, 11. 31, 17; ῥάβδος Jes. 10, 5 var.; በቀስታመ፡ኀይሉ፡አድከሞ፡ለአርዌ፡ርኩስ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ቀስታም፡ብ፡በሎታ፡

ቍስያት፡, **ቍሰያት፡**, **ቍሳያት፡** subst. Pl. [קִשֻּׁאִים ﻗﺜﺎﺀ ܩܛܘܐ] *cucumeres,* σίκυοι Num. 11, 5. — Vid. etiam ቀታ፡ — *Voc. Ae.:* ቆስያት፡ዘ፡ቋሳ፡ዘይመስል፡ጽጌ፡አደይ፡

ቄስጥ፡, **ቍስጥ፡**, **ቁስጥ፡**, **ቄስጢ፡** subst. *costus*, genus aromatis [קֹשְׁטְ ﻗﺴﻂ] Kuf. 16; ስምኪ፡ሐዋዝ፡እምነ፡ከልበኔ፡ወቁስጥ፡ III Sal. Mar. 1. — *Voc. Ae.:* ቄስጥ፡ብ፡ሽቱ፡

ቄስጢ፡ (ቍስጢ፡) subst., secundum Ludolfi Gregorium *omentum* (quae interpretatio si vera esset, vocabulum referendum videretur ad ቀሠጠ፡, coll. ﻛﺸﺎﻁ), at Deut. 18, 3 respondet ἔνυστρον i. e. *ventriculus ruminantium quartus* seu *omasum* (hebr. קֵבָה *ventriculus ruminantium asper* seu *echinus*).

ቃቄል፡ subst. *campanula*, Lud. sine auct.

ቃቁር፡ subst. nomen animalis incertum, fortasse [collato קוּרְקוּר] *corvus, cornix:* (አጋንንት፡) ወድምፆሙ፡ከመ፡ድምፀ፡አፍራስ፡ዘዕለተ፡ፀብእ፡ወይ[ነ]ቀዉ፡ዓዲ፡ከመ፡ቃቁራት፡ወይደናጸዉ፡ከመ፡አከልብት፡ Gad. T. H.

ቀቀብ፡ subst. *vagina* gladii, cultri (*theca*), κολεός, ግብኢ፡ውስተ፡ቀቀብኪ፡ (v. ቃቅብኪ፡) Jer. 29, 6; አወፅአ፡መጥብሕትየ፡እምነ፡ቀቀብ፡ Hez. 21, 3. 30; አግብአ፡ለመጥብሕትከ፡ውስተ፡ቀቀብሃ፡ (sic) M. M. f. 100; fame enecti በልዑ፡ማእሰ፡ቀቀበ፡አስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ቀቀብ፡ዘ፡ሐፎት፡ v. አፎት፡. [Referendum videtur ad rad. נָקַב קָבַע קָבַב al., quibus significatus *cavi* continetur].

ቀቀኖን፡ et **ቀቀኖ፡** subst. κύκνος *cygnus, olor* Lev. 11, 18; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* ቀቀኖ፡ዘ፡ሐርኩም፡ (de qua ave vid. Harris I p. 256. 329. II. 93; Anhänge p. 44; Isenb. p. 118).

ቄቍዐ፡ I, 2 [cfr. وَقِحَ *dura fuit* ungula; وَكَعَ *durus et firmus fuit* uter, pellis] 1) *durum, rigidum esse* vel *fieri, rigere, torpere:* ቄቍዐ፡ማእሶሙ፡ዲበ፡አዕፅምቲሆሙ፡ ἐπάγη Thren. 4, 8; ይቄቍዕ፡ኵሉ፡አዕፅምቲሁ፡ ἐνάρκησε Job 33, 19. 2) trs. *rigere facere:* ይቄቍዕ፡ኵሉ፡አዕፅምቲሁ፡ var. Job 33, 19; Sir. 14, 9 var. — *Voc. Ae.:* ቄቍዐ፡ዘ፡ተበሳሳ፡ጐረበሂ፡ይ፡ተወጋጋሂ፡ይ፡

አቄቍዐ፡ II, 2 *durum, rigidum facere, exsiccare, emarcescere facere:* እከየ፡ልቡ፡ያቄቍዖ፡አዕፅምቲሁ፡

ἀναξηραίνει (v. ያቀቅዮ፡) Sir. 14, 9; ትጋሁ፡ ለብዕል፡ ያቀቍዕ፡ አዕፅምተ፡ ἐκτήκει Sir. 34, 1.

ቈቀየ፡, **ቀቀየ፡** vid. sub ቀይቀየ፡

ቃቡ፡ n. prgr. sc. κάβος (in Gen. κάβου), mensura quaedam aridorum (hebr. קַב) 4 Reg. 6, 25; ሀሎ፡ ውስተ፡ አስፋሬዳ፡ ሥርናይ፡ ንስቲት፡ ዘየአክል፡ መጠነ፡ መስፈርተ፡ ቃቡ፡ Gad. T.H.

I. **ቀብለ፡** I, 1 [an ad בָּלַק ܒܠܩ בּוּק בָּקַק referendum?] *evacuari, exhauriri, exinaniri:* ባሕርኒ፡ ሶበ፡ ይቀብል፡ σπανίζεται Job 14, 11; ይቀብላ፡ እምኍልቆ፡ አውራኂሁ፡ 21, 21; (Deus omnia) ይሴሲ፡ እመዝገቡ፡ ዘኢይቀብል፡ Macc. f. 3; ትሁብ፡ ለኵሉ፡ እንዘ፡ ኢትቀብል፡ Lit. Joh.; ስቴ፡ ዘኢይቀብል፡ Ssal. Req.; (Deus) አሐዱ፡ በመለኮት፡ ዘኢይትከፈል፤ ምሉእ፡ በኵለሄ፡ ዘኢይቀብል፡ Gad. Kar.; ምልእት፡ ዘኢትቀብል፡ Athan. de Trin. — *Voc. Ae.:* ቀብለ፡ ነተገ፡ ሐጸ፡ ዘ፡ ጐደለ።

አቅበለ፡ II, 1 *evacuare, effundere* e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅቡል፡ part. *evacuatus, inanis, vacuus:* አጽሕብት፡ ቅቡላን፡ Herm. p. 47. 48; trsl.: p. 48.

ቅብሌ፡ subst. *vacuitas, inanitas:* ስክር፡ ወቅብሌ፡ F. N. 43, 4.

II. **ቀበለ፡** inus., קָבַל ܩܒܠ *e regione fuit, obviam venit,* قَبِلَ III id.

ቀበለ፡ I, 2 *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀበለ፡ III, 2 1) *obviam ire* vel *venire, occurrere,* c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; ፃእ፡ ተቀበሎ፡ ለአካዝ፡ Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; ወፅአ፡ ከመ፡ ይትቀበሎሙ፡ Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; ሐጽ፡ ዘይትቄበሎ፡ Job 39, 22. a) c. በ፡ rei et Acc. prs.: *obviam ferre* alqd alicui Deut. 23, 5. b) *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm: ፈነዉ፡ እትቄበለከ፡ እምሀየ፡ Kuf. p. 98; ይትቀበልዎሙ፡ መላእክት፡ ውስተ፡ ትፍሥሕት፡ Clem. f. 156. 2) *accipere, excipere, recipere* a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; ተቀበልዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ Tob. 7, 8; Herm. p. 99; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ φιλοξενία *hospitalitas* Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm *gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere,* Gen. 32, 21; ተቀበሉ፡ አበሳየ፡ (v. ስረዩ፡) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προςδέχεσθαι significat *exspectare,* quare Platt ይሴፈው፡ habet). 3) passive: *gratum accipi* ለይትቀበል፡ ቍርባንከ፡ 1 Reg. 26, 19 (at var.: ቍርባንከ፡).

ተቃበለ፡ (stirps frequentativa, vid. ተመያየጠ፡) *excipere solere* hospites (*hospitalem esse*) ተቃበልዎ፡ ነግደ፡ et ተቃብሎ፡ ነግድ፡ Herm. p. 36.

ቀበላ፡ subst. 1) *occursus:* ወፅአ፡ ለቀበላ፡ ዓሣ፡ 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: ለቀበላሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 1 Par. 14, 8. 2) ቀበላ፡ ጾም፡ *occursus* i. e. *initium jejunii* nominatur *dies jejunii quadragesimalis primus* (in ecclesia Romana: dies cinerum); in libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀባሊ፡ n. ag.; ut videtur, *accipiens;* (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est:) እስመ፡ እምሔዋን፡ ቅሩባን፡ ለሐዊር፡ እምዝቲ፡ ሕይወት፡ ወውሉዶ፡ ውሉዶሙኒ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ አኃው፡ ተቀባልያን፡ ውእቶሙኬ፡ እለ፡ ይፈቅድዎ፡ (opus habent) ለንዋይ፡ F. N. 42, 6.

ቀበረ፡ I, 1 [קָבַר ܩܒܰܪ قَبَرَ; vic. كَفَرَ *abscondit,* كُفُرٌ *sepulchrum.*] Subj. ይቅብር፡ (et ይቀብር፡ Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) *sepelire, humare,* c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; እለ፡ ይቀብሩ፡ ἐνταφιασταί *pollinctores* Gen. 50, 2.

አቅበረ፡ II, 1 *sepelire sinere* vel *jubere,* Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 *sepeliri, humari* Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅቡር፡ part. *sepultus,* Lud.

ቀብር፡ subst. *humatio, sepultura* i. e. 1) *funus, exsequiae:* ገብሩ፡ ሎቱ፡ ሙዓእ፡ ቀብር፡ ዐቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14; ወኢገብረ፡ ሕዝብ፡ ፀአተ፡ ቀብረ፡ ዚአሁ፡ በላዕሌሁ፡ 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) *sepulchrum:* አዘአግዐቀብክ፡ ቀበረ፡ አጻም፡ ለመልክ፡ ጼዴቅ፡ (v. መቃብረ፡) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. *sepultura, humatio,* Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. *vespillo, sepultor,* Lud.

መቅበርት፡ subst., plerumque m., Pl. መቃብር፡, Pl. Pl. መቃብራት፡, *sepulchrum* a) sing. መቅበርት፡ Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. መቃብር፡ *sepulchra* Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) መቃብር፡ α) *sepulcretum, coemeterium:* መቃብረ፡ አበዊከ፡ Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) *sepulchrum* Jes. 22, 16; Job 17, 1; ወትኩነኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ Jer. 20, 17; መቃብረ፡ ራሔል፡ Kuf. 32; ውስተ፡ ፩መቃብር፡ Tob. 4, 4; መቃብር፡ ክሡት፡ Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. መቃብራት፡ *sepulchra* Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ᾅδης (*inferna, inferi*) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆባር፡ subst., plerumque m., Pl. ቆባራት፡ [كُفْرٌ *caligo noctis* a كَفَرَ *abscondit, texit:* קֶבֶל *tenebrae, caligo*] *caligo, tenebrae, caligo nubium,* γνόφος Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; ዕለተ፡ ጽልመት፡ ወቆባር፡ Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κονιορτός Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; አድባረ፡ ቆባራት፡ እለ፡ ክረምት፡ Hen. 17, 7.

ቀብአ፡ I, 1 [חָפָה *obduxit,* vid. ቀብእ፡ n. 3; ቅብእ፡ *oleum* sicut ܡܫܚܐ a ܡܫܚ] Subj. ይቅብእ፡ 1) *oblinere, illinere,* Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et በ፡, ut: ቀብአ፡ በሀጕሬ፡ Sap. 13, 14; በኀፃበ፡ እግሩ፡ ብርሃነ፡ ለዕዉር፡ ቀብአ፡

Enc. Genb. 8; c. dupl. Acc. Gen. 6, 14; Ex. 2, 3: ኢቀብእዎ፡ ሥራየ፡ Hez. 30, 21; trsl.: alqm i. e. oculos ejus oblinere, ne videant Hez. 22, 28. 2) *ungere, inungere, perungere*, c. Acc. corporis vel unguenti vel c. dupl. Acc.: ቀባእኩኪ፡ ቅብአ፡ Hez. 16, 9; vulnus Jes. 1, 6 var.; (Jacobus) ቀብአን፡ ለእእብን፡ ዘይት፡ ቅዱሰ፡ Clem. f. 38; Gen. 31, 13; Matth. 6, 17; ኢትቀብአ፡ (ለሥዕርትከ፡) ዕፍረተ፡ F. N. 51; Ps. 44, 9; aegrotos Marc. 6, 13; cadaver Marc. 16, 1; ይገንዙ፡ ወይቀብኡ፡ ἐνταφιάζειν Joh. 19, 40 rom.; in specie de unctione rerum hominumve consecrandorum: Ex. 28, 37. 30, 26. 31, 11. 35, 16. 40, 7 seq.; 1 Reg. 10, 1. 16, 12; 2 Reg. 5, 3; Ps. 88, 20; 1 Par. 11, 3; ቀብአ፡ ቅብአ፡ ቅድሳተ፡ Sir. 45, 15; መንፈሰ፡ እግዚ"፡ ላዕሌየ፡ ዘቀብአኒ፡ Jes. 61, 1; በቅብአ፡ ጸጋሁ፡ ይቀብእ፡ እግዚ"፡ አልባቢክሙ፡ Genz. f. 153. 3) *obducere, illinere*: ቀብአ፡ ወርቀ፡ ንጹሐ፡ 3 Reg. 10, 18; ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቀብኡ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ 1 Par. 29, 4; ቀብአ፡ በሰሌዳ፡ Jer. 22, 14; Org. 4.

ተቀብአ፡ III, 1 1) refl. *se oblinere, ungere, perungere*: Ruth 3, 3; c. Acc. unguenti: Deut. 28, 40; Ex. 30, 32; ይትቀብኡ፡ ዕፍረተ፡ Jes. 25, 7; Judith 10, 3; Am. 6, 6; c. Acc. ejus, quod ungitur: ተቀብአቶን፡ ሥዕርተ፡ ርእሶን፡ F. M. 34, 8; c. dupl. Acc. ተቀብአት፡ ገጻ፡ ዕፍረተ፡ Judith 16, 7; ተቀብአ፡ καταπλάσαι Jes. 38, 21. 2) pass. *illini, ungi, perungi, ungendo consecrari*, c. Acc. vel በ፡ unguenti: Ps. 140, 6; Ex. 30, 31. 38, 25. 40, 7; ከመ፡ ይትቀብእ፡ ቅዱሰ፡ ቅዱሳን፡ Dan. 9, 24; Gad. Ad. f. 123. 124; መሬት፡ ሥጋ፡ ሰበ፡ ተቀብአ፡ Enc. Mag. 7; c. Acc. praedicati: ተቀብአ፡ ዳዊት፡ ንጉሠ፡ 1 Par. 14, 8. 3) *oleum fieri*: ይትቀብእ፡ ቆሙ፡ በምዕር፡ τρυγηθείη ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας (var. ይትበላዕ፡) Job 15, 33.

ቅቡእ፡ part. 1) *oblitus, illitus*: ቅቡእ፡ በቅብእ፡ Lev. 2, 4. 7, 12; ቅቡእ፡ እደዊሁ፡ እምደመ፡ ጸላእቱ፡ Chr. Ta. 13; (Christus in cruce) እንዘ፡ ቅቡእ፡ በደም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በንዝኅተ፡ ደም፡ Enc. 2) *unctus, unctione consecratus* Num. 3, 3; Lev. 4, 3. 5. 16; ቅቡኣኒከ፡ Hab. 3, 13; (Jesaias) ቅቡእ፡ ከናፍር፡ እምአፍሐመ፡ እሳት፡ Enc. Masc. 6. 3) *illitus, obductus*: ቅቡእ፡ ወርቀ፡ 2 Esr. 8, 27; ኅዋኅው፡ ቅቡኣተ፡ ወርቅ፡ 2 Par. 4, 10; ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ ወርቅ፡ 9, 18.

ቅብእ፡ subst., plerumque m., Pl. ቅብኣት፡, *pinguedo* cujusvis generis: መባልዕተ፡ ቅብእ፡ Clem. f. 239. 1) *oleum* ἔλαιον Gen. 28, 18; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12; ቅብእ፡ ቅድው፡ 3 Reg. 5, 11; ቅብአ፡ ዕፍረት፡ σμυρνίνῳ ἐλαίῳ Esth. 2, 12; Ps. 4, 8. 103, 17. 140, 6; Sir. 39, 26; Jer. 47, 10; Hez. 27, 17; Koh. 9, 8; ቅብአ፡ መዐዛ፡ 7, 1; Apoc. 6, 6; Matth. 25, 3; Marc. 6, 13; Luc. 7, 46. 16, 6; ቅብአ፡ ማኅቶት፡ Org. 1. In specie: a) de oleo consecrationis: ቅብእ፡ ቅዱስ፡ Ex. 30, 25. 38, 25; et de oleo, quo baptizandi unguntur (ἔλαιον ἅγιον, μυστικόν): ቅብእ፡ ጥምቀት፡ Can. Laod. 47 (48); ቅብእ፡ ቅዱስ፡ vel ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; sed etiam ἅγιον μύρον, χρίσμα ቅብእ፡ በለሳን፡ Clem. f. 227; oleum, quo aegroti unguntur: ቅብአ፡ ጸሎት፡ Jac. 5, 14; ቅብእ፡ ለድውያን፡ Kid. f. 10; et reges sacerdotesve consecrantur: ቅብእ፡ መንግሥት፡ Chr. Ax. f. 89; በቅብአ፡ ክህነት፡ ወንግሥ፡ ዘተኅትመ፡ Enc. Teq. 19. b) *oleum olivarum*: ቅብአ፡ ዘይት፡ Ex. 27, 20; Syn.; ዐጸደ፡ ቅብእ፡ ἐλαιών *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11; ደብረ፡ ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30. c) de aliis olei generibus: ምንትኒ፡ እምዘመደ፡ ቅብኣት፡ F. M. 26, 1: ቅብእ፡ ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡ መለንስ፡ Gad. T. H. 2) *unguentum*, σμῆγμα Esth. 2, 3. 12; ቅብአ፡ ጽጌ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አፈልፈለ፡ Enc. Mag. 17; Haml. 5; vid. etiam n. 1, a. 3) *butyrum* Jes. 7, 15. 22; 2 Reg. 17, 29; ቅብአ፡ እጐልት፡ Deut. 32, 14; ቅብአ፡ ላህም፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡ ጠሊ፡ Lud.; አመ፡ ይውኅዝ፡ ቅብእ፡ ውስተ፡ ፍናውየ፡ Job 29, 6; ዘይት፡ ወቅብእ፡ Lit. 164, 4; ኢያኀቱ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ (altari) በሥብሕ፡ ወበቅብእ፡ ዘእንበለ፡ በሕቱ፡ በዘይት፡ Kedr f. 88. 4) ሐምለ፡ ቅብእ፡ Jes. 51, 20 σευτλίον *beta* vid. sub ሐምል፡ — *Voc. Ae.*: ቅብእ፡ ዘ፡ ቅቤ ።

ቅብአት፡ n. act., m. et fem., *unctio* Ex. 40, 13; 1 Joh. 2, 20. 27; ይጠፍእ፡ ቅብአት፡ Dan. 9, 26; de unctione Christi (Spiritu S. uncti) Cyr. c. Pall. f. 72, al.; ቅብአተ፡ በለሳን፡ Kid. f. 27; በቅብአተ፡ ዝንቱ፡ ዘይት፡ ቅዱስ፡ Did. 39.

ቀባኢ፡ n. ag. *illinens, unctor*: Jacobus ቀባኤ፡ ዘይት፡ Enc. (ex Gen. 28, 18).

ተቀባኢ፡ n. ag. (III, 1) *unctus*: አብ፡ ቀባኢ፤ ወልድ፡ ተቀባኢ፤ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ቅብእ፡ Chr. L. Atk. f. 21.

ምቅባእ፡ subst. *locus unctionis*: ጸሎተ፡ ቅብእ፡ ዘቅድሳት፡ ዘይትቀባእ፡ ዘሀሉ፡ ይጠመቅ፡ በኀበ፡ ምቅባእ፡, et ከመ፡ ዝ፡ ይትቀብኡ፡ እምቅዱስ፡ ቅብእ፡ በኀበ፡ ምቅባእ፡ Const. Ap. 39.

ቀበወ፡ *aqua intercute* vel *hydrope laborare* [Arabes حَبِنَ frequentant]. — *Voc. Ae.*: ቀቢዎ፡ የ፡ ሐበጠ፡; *aliud*: ቀቢዎ፡ ዘ፡ ሰብዎ፡ (sic); Rad. Abb.: ቀበወ፡ ዘ፡ ነፋ ።

ቅቡው፡ part. *hydropicus* Luc. 14, 2. — *Voc. Ae.*: ቅቡው፡ ብ፡ ጽጋብ፡ ነፋው ።

ቆብዕ፡ subst., m. et fem. (Sx. Masc. 30; Phlx. 56), Pl. ቆብዓታት፡ (Ex. 28, 36 C), ቆዋብዕ፡ et ቆዋብዕት፡ (Reg. Pach.) [קוֹבַע, כּוֹבַע *galea*, מִגְבָּעָה *mitra*; قُبَّعٌ *pileus*, قُبَّعَةٌ, amh. ቆብ፡] 1) *mitra, cidaris, (infula)*, sacerdotalis: Ex. 29, 6 (v. አክሊል፡); Ex. 36, 36 in C (pro ሚጥራ፡); Ex. 28, 36 in C (pro ማዕፈርታት፡). „Aethiopibus est mitra recta rubro cum apice, qua principes utuntur", Lud. — Gen. 38, 18. 25, ubi Gr. ὁρμίσκος habet; (scholiastes quidam ad Gen. 38 annotavit, ὁρμίσκον significare ὠράριον *orarium* vid. Schleusner lexicon in LXX, vol. IV. p. 124). — 2) *cucullus* monachorum: ሥራዕ፡ ሎሙ፡ ቆዋብዕተ፡ ዘአልቦ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.; ቆብዖሙ፡ ውርውት፡ ዲበ፡ መታክፍቲሆሙ፡ Phlx. 56; ነሥአ፡ ቆብዐ፡ ወአስኬማ፡ በእደ፡ (እገሌ፡) Cod. Didasc. Stuttg. f. 117; Vit. Sam.

ቀበየ፡ inus.; قبا II, VIII *concinnavit, paravit*.

ተቀብየ፡ III, 1 fortasse: *paratum esse*: ወተቀብየ፡ ቀትል፡ εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν Hez. 21, 15 (in cod. Abb. LV).

ቀበጠ፡, ut videtur i. q. ሐበጠ፡

ቅቡጥ፡ part. *tumens, inflatus*: ዘይከውን፡ ጽንፈ፡ ዐይኑ፡ ቀይሐ፡ ወቅቡጠ፡ M. F.

ቀብጸ፡ I, 1 [primitus significat *comprehendere, contrahere*, cfr. קָפַץ קָבַץ קָפַד et radices aliarum linguarum cognatas; deinde

intr. *se contrahere*] Subj. ይቅበጽ፡ et ይቅብጽ፡, 1) *concidere, corrugari, deficere*, de utero: ቀብጸ፡ማሕፀና፡ Ssal. Req.; de animo: ቀብጸተኒ፡ነፍስየ፡ ἠκηδίασεν (suff. Dat.) Ps. 142, 4. 60, 2. 2) *abjicere* vel *demittere* vel *despondere animum, spem, desperare*: ተዐገሡ፡ወኢትቅበጹ፡ Herm. p. 5. 20; Clem. f. 221; Rom. 4, 20; ኢትኅድገነ፡ንቅብጽ፡ Kedr f. 34. 50; saepe cum Acc. ተስፋ፡ *spem*, ut: እለ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡ Sir. 17, 24; (ne rejicias peccantem) ከመ፡ኢይቅብጽ፡ተስፋሁ፡ Clem. f. 180; Jsp. p. 368. 371. Deinde subjungitur a) Acc. rei α) *desperare aliquid*: ቀብጸት፡ነፍስየ፡ሰላመ፡ Thren. 3, 17; እስከ፡ቀብጸ፡ሕይወተ፡ (restitutionem sanitatis) Jsp. p. 368; ታሀጉሉ፡ተስፋክሙ፡ወትቀብጹ፡መድኀኒተክሙ፡ (salutem aeternam) Did. 12. β) *renuere, respuere, recusare* (rem tamquam desperatam): ቀብጸት፡ነፍስየ፡ተፍሥሕተ፡ ἀπηνήνατο παρακληθῆναι Ps. 76, 3; ከመ፡ኢትቅበጽዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡ 1 Thess. 3, 3 rom. b) Acc. prs. α) *desperare* alicui vel de aliquo: አቡየ፡ወእምየ፡ቀብጹኒ፡ወኢይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; ይቀብጽዎ፡ (ለዘከሠተ፡ምክረ፡ቢጹ፡) Sir. 27, 21; ኢትቅበጽ፡ 22, 21. 22 (v. ትትቀበጽ፡). β) *respuere, rejicere* et *destituere, derelinquere, deserere* alqm tamquam desperatum: ቀብጹኒ፡ለዓለም፡ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπεποιήσαντό με Job 19, 18; Ps. 37, 12; ቀብጹኒ፡እምልብ፡ከመ፡ዘሞተ፡ 30, 15; Job 17, 8 var. — *Voc. Ae.*: ቀብጸ፡ብ፡አጣ ።

አቅበጸ፡ II, 1 *facere ut alqs spem abjiciat, despondeat, ad desperationem redigere*, c. Acc. prs. Clem. f. 233. 236; c. dupl. Acc.: አቅበጸኪ፡እግዚ"፡ተስፋኪ፡ Jer. 2, 36; (Petrus) ዘኢያቅበጸክ፡ተስፋ፡ Enc. Haml. 5.

ተቀብጸ፡ III, 1 1) *desperari*: (aegroti) እለ፡ተቀብጹ፡ Kid. f. 30. 39. 2) *desperare*: ኢትትቀበጽ፡ Sir. 22, 22 var.

ቅቡጽ፡ part. *spe destitutus* vel *dejectus, desperatus, exspes*, sive absol., ut: ስማዕ፡ቃሎሙ፡ለቅቡጻን፡ φωνὴν ἀπηλπισμένων Esth. ap. 4, 17; ሰብእ፡ቅቡጻን፡ Jes. 29, 19; Judith 9, 11; Eph. 4, 19 rom., sive ቅቡጸ፡ተስፋ፡ F. M. 2, 11, vel እለ፡ቅቡጻን፡ተስፋሆሙ፡ 1 Thess. 4, 13; Eph. 4, 19 Platt; μεμψίμοιροι Judae 16.

ቅብጸት፡ n. act. *desperatio, destitutio* vel *abjectio animi, spei*, al.: ቅብጸተ፡ተስፋ፡ Sx. Jac. 3; ቅብጸተ፡ሰላም፡, ቅብጸተ፡ዕድሜ፡, ቅብጸተ፡ሢመት፡ F. N. 44, 2.

ቀታ፡ n. prgr. sc. قِثَّاء *cucumis*: ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡ወኢላዕለ፡እልቀታ፡ወሐምሐም፡ F. N. 17 (e Syn.). Vid. ቍስያት፡

ቀተለ፡ I, 1 [קְטַל ܩܛܠ قَتَلَ] Subj. ይቅትል፡, raro ይቅትል፡ (Rom. 13, 9; Act. 26, 10 Platt), 1) *occidere, interficere, necare, trucidare*, c. Acc. Gen. 4, 8. 12, 12. 34, 25. ለቀቲሎቱ፡ 37, 18. 20. 38, 7; Ex. 2, 12. 14. 22. 23; Deut. 13, 11; Jud. 9, 54; Job 1, 15; 1 Reg. 22, 17; Judith 5, 22; Jer. 33, 23; ቀተልክ፡ሕዝብየ፡ Jes. 14, 20; Matth. 10, 21. 23, 35; Rom. 8, 36; Kuf. 11; ዘይቀትል፡ *mortifer, letalis* Ps. 7, 14; ንቅትሎ፡በልሳን፡ Jer. 18, 18; ይቅትሎሙ፡ጽምእ፡ Judith 7, 13; ከመ፡ትቅትለነ፡በጽምእ፡ Ex. 17, 3; ይቅትል፡ርእሶ፡ Joh. 8, 22; ቀተለ፡ርእሶ፡ለሊሁ፡ Jsp. p. 295. In specie a) *homicidium committere*, sive absol.: Ex. 20, 13; Jer. 7, 9; ይመክሩ፡ለቀቲል፡ Jes. 59, 7; Matth. 15, 19; በእንተ፡ ቀቲል፡ F. N. 47; F. M. 4, 1; sive subjuncto ነፍስ፡, ut Matth. 5, 21. 19, 18. Rom. 13, 9; Clem. f. 88. 220; ቀቲለ፡ነፍስ፡ f. 147. b) de *supplicio capitis*: Deut. 27, 25; በኑ፡ቀቲለ፡ዘቀተሎ፡ Jer. 33, 19; Matth. 26, 59. 27, 1. c) de *caede hostium* in bello: Num. 21, 24; Jos. 10, 11; 1 Reg. 31, 2. 3; 2 Reg. 8, 1; 1 Par. 10, 2. 18, 1. 5; Jer. 26, 2; item de *internecione terrae* vel *urbis* i. e. incolarum: Jos. 10, 37. 39. 40; Jud. 20, 37; 1 Reg. 22, 19. 27, 9. d) *profligare, fugare* hostes Gen. 14, 15; Jud. 1, 5. 3, 13. 11, 33; 1 Reg. 13, 4. 14, 31. 48. 30, 17. e) *interficere, necare* res, ut plantas: ዕፄ፡ቀተሎ፡ለዝኩ፡ሐምሐም፡ Jon. 4, 7; Ps. 104, 31; በጸም፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሎ፡ Deg. 2) *pugnare*: እለ፡ቀተሉ፡ Num. 31, 49; a) *oppugnare* urbem: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ πολιορκῆσαι Jes. 7, 1; ቀተላ፡ለአዛጦን፡ ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον 20, 1; Dan. 1, 1 var. b) *expugnare* 3 Reg. 15, 20; 4 Reg. 3, 19 (vid. nr. 1, c).

አቅተለ፡ II, 1 *interfici* vel *occidi jubere, necandum tradere, causam exitii esse* alicui: Num. 35, 30; 1 Reg. 5, 10. 11. 28, 9; Matth. 27, 4 rom.; Marc. 6, 19 rom.; Luc. 22, 48; Herm. p. 95; ያቀትል፡ጻድቀ፡ነቢየ፡ F. M. 22, 9; በአቅተሎትክ፡ጽኑዓኒነ፡ Jsp. p. 366.

ተቀትለ፡ III, 1 1) *occidi, interfici* Num. 25, 14. 15. 18; Jes. 27, 7; Kuf. 4; ረሰይክነ፡ለተቀትሎ፡ Tob. 3, 4; Hen. 22, 12. 13. 60, 24; 4 Esr. 10, 33; 2 Reg. 18, 8; Ps. 105, 37; Matth. 28, 5; Apoc. 5, 9. 12. 6, 9. 20, 4. 2) *expugnari, clade affici*, Hez. 33, 21; Zach. 14, 2.

ተቃተለ፡ III, 3 1) *se invicem interficere* Gal. 5, 21; Matth. 24, 10; Hen. 100, 2; Kuf. p. 21. 2) *pugnare, bellum gerere, proelio* vel *acie certare* vel *dimicare*: ንትቃተል፡ክልኤነ፡በበሕቲትነ፡ 1 Reg. 17, 10; ያኢ፡ተቃተሉ፡ Jer. 26, 3; በበይናቲሆሙ፡ Jes. 13, 8; Jos. 1, 14; c. ምስለ፡ 1 Reg. 17, 8. 31, 1; 4 Esr. 4, 27; 1 Par. 19, 14; c. Acc. ይትቃተል፡ለከ፡ፀረከ፡ Sir. 29, 13; ይትቃተልዎ፡ለይሁዳ፡ Jes. 9, 21; Jer. 21, 5; Judith 7, 1; 1 Reg. 17, 2. 9; Num. 21, 23; ተቃትሎ፡ሰይጣናት፡ (cum diabolis) Phlx. 9; ተቃትሎ፡ለመነከስ፡ኀሊና፡ዝሙት፡ Vit. Dan.; ተቃትሎት፡ Org. 2. 3) *oppugnare* urbem, c. Acc. Jos. 4, 13. 7, 3. 10, 31; Deut. 20, 10. 19; Jes. 7, 1. 37, 8; Jer. 27, 9. 44, 8; Dan. 1, 1; Zach. 14, 2; 1 Reg. 23, 1.

አስተቃተለ፡ IV, 3 1) *ad mutuas caedes concitare, ad mutuum exitium, ad bellum impellere*: አስተቃትል፡በበይናቲሆሙ፡ Zach. 8, 10 var.; ብዙኃን፡አዕርክት፡አስተቃትለ፡ Sir. 28, 13; Herm. p. 6; Apoc. 20, 8. 2) *bellum gerere* Apoc. 6, 8.

ቅቱል፡ part. 1) *occisus, interfectus, trucidatus*, Deut. 21, 1; Gen. 34, 27; Jes. 22, 2. 34, 3. 66, 16; Jer. 7, 32; ቅቱላን፡በኲናት፡ Zeph. 2, 12; Dan. 11, 26; Hez. 30, 4. 32, 22 seq.; 1 Par. 10, 1. 2) *oppugnatus*: ሀገር፡ቅትልት፡ Jes. 1, 8.

ቅትል፡ subst. i. q. ቀትል፡; ቅትለ፡ነፍስ፡ *homicidium* Lev. 17, 4.

ቀትል፡ subst., plerumque m. (fem. 1 Reg. 14, 14) 1) *caedes, interfectio, occisio, nex, homicidium* Hen. 12, 6; φόνος Hos. 4, 2; Judith 9, 3; Jer. 22, 17; Apoc. 9, 21; αἷμα Sir. 40, 9; φονευταί Prov. 22, 13. 26, 13; ቀትል፡በመጥባሕት፡ (*sica*) ኢከነ፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡ Jsp. p. 343; ቀትለ፡ፈያት፡ *caedes a latronibus com-*

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum*, *pugna*, *proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; ገብሩ፡ ቀትለ፡ ምስለ፡ 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; ኢይትሜሀሩ፡ እንከ፡ ቀትለ፡ 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; ቀትል፡ በኵናት፡ πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 8. 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη ፀብእ፡ ወቀትል፡ Job 38, 23; Jac. 4, 1; πάλη *colluctatio* Eph. 6, 12; παράταξις *acies* Jes. 36, 5; በሕገ፡ ቀትል፡ καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; ሰብአ፡ ቀትል፡ *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades*, *strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; θραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቀትለት፡ n. act. Pl. ቀትለታት፡, 1) *occisio*, *interfectio*, *homicidium*, *supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; ዜና፡ ቀትለቱ፡ ለእልዓዛር፡ ካህን፡ Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio*, *oppugnatio*, *pugna*, hostis Jsp. p. 353; ስፍጠታት፡ ሰይጣን፡ ልበዊት፡ ወቀትለታቲሁ፡ ኅቡአት፡ Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. ቀታልያን፡ et ቀተልት፡ *interfector*, *occisor*, *homicida*, *caedis reus* Num. 35, 6 seq.; ኢትግበርዋ፡ ቀታሊተ፡ ለምድርክሙ፡ 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; ምስለ፡ ቀታሊከ፡ ተሐውር፡ Sir. 13, 13; ኖሎት፡ ቀታልያን፡ Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; ቀታሌ፡ ነፍስ፡ Sir. 31, 25; Clem. f. 161; ቀታሌ፡ ነፍሰ፡ ቢጾሙ፡ f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; ኮነተኒ፡ ቀታሊተ፡ ትእዛዝ፡ Rom. 7, 10; ቀታሊ፡ ርእሱ፡ (Selbstmörder) Clem. f. 162; ቀታሌ፡ እሙ፡ *matricida* Asc. Jes. 4, 2; ቀተልተ፡ አበዊሆሙ፡ *parricidae* 1 Tim. 1, 9; ቀታልያነ፡ አኀዊሆሙ፡ *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡, sine dubio Pl. e መቅትል፡, quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: እስመ፡ ዝንቱ፡ ቶዑ፡ መቃትልቱ፡ ለአንድራዜር፡ (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቲል፡ (pro መቅትል፡? an n. prgr.?) *interfector*: (lex ait:) ዘቀተለ፡ መቅቲል፡ ውእቱ፡ Lud. e Ssal. Req.

ምቅታል፡ subst., *locus caedis* vel *cladis*: እምነ፡ መልዕልተ፡ ምቅታል፡ 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax*, *pugnator*, *bellator*, *miles bellicosus*, *pugnae aptus*, vel *strenuus*, (πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; መስተቃትላነ፡ ቀትል፡ 1 Par. 12, 8; ብእሲ፡ መስተቃትል፡ ወተበዐ፡ Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; አሕዛብ፡ መስተቃትላን፡ (ὁπλομάχος) Jes. 13, 4. 5; συμμαχία 16, 4; እዴከ፡ መስተቃትልት፡ ወመዋኢት፡ Sap. 10, 20; ኮነ፡ መስተቃትለ፡ ምስለ፡ (አገሌ፡) 2 Reg. 8, 10 var.; መስተቃትላነ፡ ለፀረ፡ እግዚእ፡ *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. ቀተረ፡, ut videtur, proprie: *colligare*, *compingere*, coll. قتر *rei partem unam cum altera conjunxit*, *inhaesit*, *tenax fuit*; ܩܛܪ, קְטַר, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis*, *obserare*, *sera firmare*, σφηνοῦν Jud. 3, 23; ዕፅዊ፡ ወቀተሩ፡ ኖኅተሂ፡ 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν ዕፅዊ፡ ኖኅተ፡ ወቀተሩ፡ 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλίζεσθαι Matth. 27, 66; Inf. verb. ቀቲር፡ ወኑሒን፡ (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi* vel *suffigi*: ዘበዮርዳኖስ፡ ተጠምቀ፡ ወዘበመስቀል፡ ተቀትረ፡ M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *obseratus*: ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንውግ፡ ወዝጉሕ፡ ወቅቱር፡ κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad ሜኩሱት፡ מְכֻּסּוֹת).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *obseratio*: ኀጺን፡ ብዙኀ፡ ለቅትረተ፡ ኀዋኀው፡ (var. pro ለቅትራት፡) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; መክብበ፡ ቅትረቲሁ፡ (var. pro ቅትራቲሁ፡) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a ቅትር፡) 1) *clavi* ἧλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; ቅትራት፡ ርሱን፡ Koh. 12, 11; (Christus) ቅንው፡ በቅትራት፡ ኀጻውንት፡ M. M. f. 164; ክኖን፡ ለገበዋትየ፡ ከመ፡ ቅትራተ፡ ኀጻውንት፡ ርሱን፡ f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: ከመ፡ ቅትራት፡ ለእድግ፡ κέντρον ὄνῳ Prov. 26, 3. 3) *occa*, *irpices*, Lud. sine auct. [قُتُر *species cuspidis teli*, قُتَير *clavorum capita*]. — *Voc. Ae.*: ቅትራት፡ ኀጺን፡ ብ፡ የብረት፡ እሾሕ።

II. ቀትረ፡ I, 1 *meridies* vel *tempus meridiei fuit*: ሶበ፡ ቀትረ፡ 3 Reg. 18, 27 var.; ወቀቲሮ፡ ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruendum aliquid valeat amh. ቃጠለ፡ to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቀትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; ጊዜ፡ ቀትር፡ Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; ይጼልለከ፡ እምፀሐየ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ጋኔነ፡ ቀትር፡ Ps. 90, 6; ብርሃነ፡ ቀትር፡ Jes. 18, 4; ቀትረ፡ መዓልት፡ Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; እስከ፡ ቀትር፡ 2 Esr. 18, 3; እስከ፡ ቀትረ፡ መዓልት፡ 1 Reg. 11, 11 (nisi hoc ቀትረ፡ pro verbo accipere malueris). Acc. adv. ቀትረ፡ *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. ቀተረ፡ *suffire* [קטר, قتر et قطر, vid. ዐጠነ፡]: በእንተ፡ ዕጣን፡ ለአርን፡ እንተ፡ አቍረረ፡ መዐተ፡ ሞት፡ ሶበ፡ ቀተረ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at ከተረ፡ scriptum est, in meo quidem apographo).

ቀታሬ፡ subst. *suffitus*, *suffimentum*, *odoramentum* („compositio odoramentorum“, Lud.): ዕጣን፡ ዘቀታሬ፡ ደቂቅ፡ θυμίαμα σύνθετον λεπτόν Ex. 30, 7; ዕጣን፡ ዘካልእ፡ ቀታሬሁ፡ θυμίαμα ἕτερον 30, 9.

ቀተተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a ቀተወ፡

ቀተት፡ subst., 1) *pactum*, *foedus*, *stipulatio*: ከመ፡ ይግበር፡ ቀተተ፡ ምስሌሁ፡ τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. ቀቶት፡ F. N. 11. — *Voc. Ae.*: ቀተት፡ ዘ፡ ቍትቻ፡

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 وقت *constituit*, *definivit* tempus, comparavit; amh. ቈተቸ፡ „to wager, to bet, to lay a wager“, Isenb. p. 76.

አቅተወ፡ II, 1 1) tributum, pensum, pignus, aliamve *rem molestam praestandam imponere*, *exigere*: እፎ፡ ተስዕረ፡ ዘያቀቱ፡ ὁ ἀπαιτῶν Jes. 14, 4; ሜጡ፡ በትረ፡ እለ፡ ይትፈደዩ፡ ወዐለውዎሙ፡ ለእለ፡ ያቀትዊ፡ Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. አልቦ፡ ምንተኒ፡ ዘያቀትውዎ፡ Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

iucre praemium, *deponere* alqd in medium *certaminis* vel *sponsionis causa*, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተወ፡ III, 3 *deponere inter se pignus* aut *facta sponsione certare*, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. *sponsio, constitutio praemii* et *praemium sponsione facta certantium*: **በእንተ፡ከመ፡ኢ.መፍትው፡ይስተዩ፡በቀቶት፡አስተዋፂኦሙ፡** Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖν: in libro F. N. 11 (cod. Tub. p. 92), ubi hic idem locus affertur, **ቀቶት፡** rasura in **ቀተት፡** mutatum est; **ወአንበሩ፡ቀቶተ፡በዝንቱ፡** Gad. T. H.

ቅኑም፡ n. prgr. sc. ܩܢܘܡܐ ,ܩܢܘܡ, arab. أُقْنُوم, *hypostasis, substantia, persona* (divina); aethiopice in Pl. **አቃኒም፡** et Pl. Pl. **አቃኒማት፡** usitatum: **አቃኒመ፡እግዚ"፡እሙንቱ፡አስማት፡ወአስማትኒ፡እሙንቱ፡አቃኒም፡እስመ፡ትርጓሜሁ፡ለአቃኒም፡አካላት፡ጽኑዓን፡ቀዋምያን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ወመልክእ፡ብሂል፡** Haim. Ab. n. 7; **እሉ፡አቃኒማት፡** (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቅናሞሙ፡, **ቀናንሙ፡**, **ቀናንሞ፡**, **ቀናንሞስ፡**, **ቀናንሞን፡**, **ቃንሞን፡**, **ቀንሞስ፡** n. prgr. sc. κιννάμωμον (cum suis casibus), κίνναμον, *cinnamomum*, *cinnamum*, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; **ቀናንሞስ፡ሠናይ፡** Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (קָנֶה, *calamus odoratus*); **ከመ፡ጼና፡ጽጌ፡ቃንሞን፡ወቀናንሞስ፡** (quasi significarent aromata diversa) Org. — *Voc. Ae.*: **ቀናንሞስ፡ዘ፡ፀምበለል፡**; **ቀንሞስ፡ዘ፡አብታ፡ኸቱኒ፡ይ፡**

ቍናመት፡, **ቍናማት፡**, **ቈናማት፡**, **ቈነማት፡** subst., *crumena, marsupium*, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; **ቍናማቲከ፡** Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσύππιον Sir. 18, 33 (**ቍናማቲከ፡** et **ቍናመትከ፡**); **ቍናመትክሙ፡** (**"ማቲክሙ፡**) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; **፩ቍናማት፡ይኩንነ፡ለኵልነ፡** Prov. 1, 14; **እእባነ፡ቍናማት፡** στάθμια (אַבְנֵי כִיס) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις **ውስተ፡ቈነማቲክሙ፡** Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቍንቍኔ፡ subst., coll., 1) *tinea, blatta* [ni fallor i. q. قُمَاقِم *parvi ricini*; sicut قُمَّل *ricinus*, *pediculus* syriace significat *tinea, curculio*] σής, σῆτες **ቍንቍኔ፡** Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (עָשׁ); **ቍ"፡ልብስ፡** Jes. 33, 1; **ከመ፡ብላዐ፡ቍንቍኔ፡** 51, 8; Job 27, 18; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡** 13, 28; **ፂፄ፡ወቍንቍኔ፡** σὴς καὶ βρῶσις Matth. 6, 19. 2) **ቅንቅን፡** *vermis* in ligno nascens, alas habens, *auribus periculosus*, M. F. (vid. **ቍንቍን፡** Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub **ቍንቍን፡** et **ቍንቍኔ፡**). — *Voc. Ae.*: **ቍንቍኔ፡ብ፡ነቅዝ፡**

ቈንቈነ፡ quadrl. I *a tineis arrodi* seu *corrumpi*, Jac. 5, 2; Deus **ዘኢይበሊ፡ወኢይማስን፡ወዘኢይቈነቍን፡** Kedr f. 2.

ቀነተ፡ I, 1 [vicinum videtur قَنَطَ *constrinxit fune*, (قَنَطَ *impedivit*); ad notionem *constringendi* et *continendi* etiam قُنَيْت, كَنِيت ,قَنَتَ ,كَمَتَ referenda videntur. Alii comparaverint نَطَقَ II.] Subj. **ይቅንት፡** Imprt. **ቅንት፡** (raro **ቅነት፡**), *se* vel *sibi cingere, accingere, praecingere* a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. **ውስተ፡** membri cingendi: Ps. 108, 18; **ሀየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብለ፡** (v. **በሐብል፡**)**ቅንቲ፡** Jes. 3, 24; **ዘትቀንት፡አሐዱ፡** παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; **ቅንቱ፡** (v. **ቅነቱ፡**)**ሠቀ፡** Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Hez. 27, 31; **ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቌሃ፡** Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; **ይቀንት፡ጽድቀ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡** Jes. 11, 5; **ቀነታ፡**(**ለመዋበሕት፡**)**ውስተ፡ሐቌሁ፡** Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et **በ፡** cinguli vel vestis: **ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡** Job 38, 3. 40, 2; Jer. 1, 17; **አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡** Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; **ቀኒተክሙ፡ሐቌክሙ፡በጽድቅ፡** Eph. 6, 14. c) omisso Acc.: Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. **በ፡**, ut: **ቅንት፡በልብሰ፡ዐጌ፡ወቀነትኩ፡ልብሰ፡ዐጌ፡** Herm. p. 66. — *Voc. Ae.*: **አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ** ።

አቅነተ፡ II, 1 *cingere, accingere alium* vel *alii*: **በዕድ፡ያቀንተከ፡** Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; **አቀንተክሙ፡ብልበሌ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et **በ፡**, ut: **ዘያቀንቶ፡ለሰማይ፡በደመና፡** Mavâs. n. 52.

ተቀንተ፡ III, 1 *se accingere*, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.: **አመ፡ወሬዛ፡አንተ፡ተቀነት፡ለሊከ፡ወተሐውር፡** sed Imperativus huc non pertinet et **ትቀንት፡** *te accingebas* emendandum est.

ቅኑት፡ part., fem. **ቅንት፡** (Herm. p. 15), *cinctus, accinctus*: **ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወርቅ፡** Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; **ቅኑታን፡አስይፍት፡** Kuf. 37; **ቅኑታን፡ዐሥቀ፡** et **ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡** Hez. 23, 15; **ኵሎሙ፡ሰይፎሙ፡ቅኑታን፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡** 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. **ቅናውት፡** (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et **ቅናታት፡**, *cingulum*, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; **ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡** (v. **ቅናውቲሆሙ፡**) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. *se cingens, accinctus*: **ቀናቲት፡ንጽሕ፡** Enc.

ቀኖና፡ n. prgr., sc. κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. **ቀኖናት፡** 1) *canon* a) *constitutio, regula, lex*: **ቀኖና፡ብሂል፡ሥርዐት፡** Syn.; **ቀኖናተ፡ነገሥት፡** *canones regum* F. N. 32; **ቀኖና፡ጉባኤ፡** *canones concilii* Syn. p. 179; **ቍርሉስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎት፡ቀኖና፡** *tempus horarum canonicarum* Enc. Jac. 14. b) *canon* i. e. *Biblia* vel *Testamenta*: **ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡** Clem. f. 86. c) *ritus, ordo*: **ቀኖና፡ቅዳሴ፡** *canon liturgiae communis*, Lud. 2) *canon poenitentialis, poenitentia* (a sacerdote imposita): **እመበ፡ብእሲ፡ዘዘመወ፡ምስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡፲ወ፭፡ዓመት፡** F. M. 5, 3; diaconum **ዘዘመወ፡ምዕረ፡አሐተ፡ያጹርዎ፡ቀኖና፡ቀሊለ፡ወለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕሌሁ፡ቀኖና፡** 6, 6; **ወሀበ፡ቀኖናት፡ከቡዳት፡** Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀነነ፡ I, 2 1) *canonem* i. e. *poenitentiam imponere* alicui, c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** prs., Syn. p. 391—395. 2) *poenitentiam subire* (?): **እመበ፡ብእሲ፡ዘቀነነ፡ርእሶ፡** (an legendum **ርእሶ፡?**) **በፈቃዱ፡** Kedr f. 64. Rad. Abb.: **ቀነነ፡ዘ፡ቀኖና፡ያዘ፡**

ተቀነነ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere)*: **በኑ፡ ተቀነኑ፡** *num canones iis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀናንሞስ፡ ቀናንሞን፡ al. vid. sub **ቀናሞሙ፡**

ቀንአ፡ I, 1 [amh. **ቀና፡**; قَنَأَ *valde rubuit*; קַנָּא *zelotypus fuit, invidit*; ܩܶܢܐܬܳܐ *invidia*] Subj. **ይቀናእ፡** 1) *zelotypum esse, invidere*; c. c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. **ለ፡** pers.: Kuf. p. 103; c. **በ፡** pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; **ኢትቅናእ፡ በፍናዊሆሙ፡** Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio* vel *ira flagrare*: **ቀንኡ፡ ቅንአተከ፡** Judith 9, 4; **ከመ፡ ይቅንኡ፡ ተረፍ፡** Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. **ለ፡** ejus, cujus causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; **ቀናእኩ፡ ለሠናይ፡** Sir. 51, 18; **ቀንአ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ፡** 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. **ላዕለ፡**, ut Rom. 10, 2; **ቀናእኩ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ ዐቢየ፡ ቅንአተ፡** Zach. 1, 14; **ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ንጉሥ፡ ወፈቀደ፡ ያውስባ፡** Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: **ከመ፡ ይቅናእ፡ ተረፈ፡** Jes. 11, 11 var. b) c. **ላዕለ፡** ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. **ለ፡** c. Inf.: **ኢትቅንኡ፡ ለመዊት፡** Sap. 1, 12; vel **ለ፡** c. abstr., ut: **ቅናእ፡ ለንስሓ፡** Apoc. 3, 19; seq. **ከመ፡** c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari*: **ተቀንኡ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** μιμηταί 1 Petr. 3, 13; **ተመየጥ፡ ኀበ፡ ቃሀም፡ ወቅናእ፡ ርእየከ፡ ፍናዊሁ፡** Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንአ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam*: **ኢታቅንኣ፡ ለብእሲተ፡ ሐዕንከ፡** Sir. 9, 1; **ኢትትናገር፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በዘ፡ ታቅንኣ፡** 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam*: **ኢያቅንእከ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡** Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad aemulationem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንአ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rixari*: **ትትቃንኡ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡** (v. **ትትቀንኡ፡** in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; **ተቃንኦ፡** φθόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንአ፡ IV, 3 (**አስተቀንአ፡** IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia* vel *invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse* contra rivales: **ብእሲት፡ እንተ፡ ታስተቃንእ፡** γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικί Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad aemulationem mutuam incitare* Chr. ho. 8.

ቅንእ፡ vel **ቅንአ፡** subst. 1) *zelotypia*, Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens*: **ቅንኡ፡ ለእግዚ"፡** 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, aemulatio* Koh. 4, 4.

ቅንአት፡ et rarius **ቀንአት፡** (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, aemulatio, simultas*: **ቅንአት፡ ወመዐት፡** ζῆλος καὶ θυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζῆλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φθόνος **በቅንአተ፡ ዲያብሎስ፡** Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; **ቅንአተ፡ እግዚ"፡ ይገብር፡ ዘንተ፡** Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; **ያነሥእ፡ ቅንአተ፡** 42, 13; **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡** 63, 15; c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; **በከመ፡ ክነ፡ ውስቴቱ፡ (ለጳውሎስ፡) ቅንአት፡ በሕገ፡ አሪት፡ ከማሁ፡ ተመክዐበ፡ ውስቴቱ፡ ቅንአት፡ በሕገ፡ ኢየሱስ፡** Sx. Haml. 5. 4) *ira* vel *indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; **እሳተ፡ ቅንአቱ፡** Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀናኢ፡ n. ag., Pl. **ቀናእያን፡** 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. **ለ፡** Gal. 1, 14; Act. 22, 3; **ቀናኢ፡ ጥቀ፡ ለሃይማኖት፡** Cyr. f. 1; **ኤልያስ፡ ነቢይ፡ ቀናኢ፡** Did. 33; **ስምዖን፡ ሐዋርያ፡ ቀናኢ፡** Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, aemulus*: **በዝኑ፡ ቀናእያኒሁ፡** Fal. f. 83; **ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡** Jsp. p. 388; **በ፡ እምውስተ፡ መበለታት፡ እኩያት፡ ቀናእያት፡ ወመስተዋድያት፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ጋእዘ፡** Did. 2.

ቀንአት፡ et **ቅንአት፡** (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [ܩܢܳܐ *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακτή 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; **ስኂን፡ ወቀንአት፡ ወማየ፡ ልብን፡ ወሰንበልት፡** Kuf. 3.

I. **ቀነወ፡** I, 1 et 2, Subj. **ይቅንው፡** et **ይቀንው፡** [conferendum est קָנֶה ܩܢܳܐ قَنَاةٌ; قَانَ ܩܝܢ; vid. etiam **ኰናት፡**] *clavis affigere, clavis* vel *aculeis perfodere, clavos pangere* vel *figere*; c. Acc. rei affixae vel perforatae: **ይቀንዎ፡ በቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **ይቄንውዎሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 16; **ቀነውዎ፡ በመስቀሉ፡** Col. 2, 14; **እምድኅረ፡ ቀሠፍዎ፡ ወቀነውዎ፡ ወሰቀልዎ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡** Did. 25. 29; **አዘዘ፡ ይቅንውዎ፡ በቅንዋት፡** Sx.; **ቀነዉኒ፡ እደውየ፡** ὤρυξαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; **በቅንዋቲከ፡ ቀነውከ፡ ለሞት፡** (Christe) Genz. f. 104; **ቀኑ፡ ፍቅረከ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ በከመ፡ ተቀነወ፡ እደዊከ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡** Fid. Jac. Bar.; c. Acc. clavorum: **ከመ፡ ይቅንዉ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ፻ወ፺ወ፫ ቅንዋተ፡** Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀነወ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi* vel *perfodi*: Christus **ተቀነወ፡** Cyr. ad Th. f. 9; **ተቀነወ፡ እደዊሁ፡** Clem. f. 217; Kid. f. 25; **በመስቀል፡ ይትቄኖ፡** τῷ σταυρῷ προςηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; **በቀኖተ፡ ኀጺን፡ ተቀነወ፡ እእጋሪሁ፡** Sx. Sen. 25 Enc.; **እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ ወይትቀነው፡ በቅንዋት፡** Haim. Ab. n. 13.

ቅንው፡ part. *clavis* vel *aculeis affixus* vel *perfossus*: Christus **እንዘ፡ ቅንው፡ በኀጺን፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; **እሑድ፡ እሱር፡ ወቅንው፡ በሰንበት፡** Syn. f. 302.

ቀኖት፡ (rarius **ቅኖት፡**) subst., m. et fem., Pl. **ቀኖታት፡** (**ቅኖታት፡** Jos. 23, 13 F) et **ቅንዋት፡**, Pl. Pl. **ቅንዋታት፡** 1) *aculeus, stimulus*, κέντρον **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቀኖትከ፡ ሞት፡** Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; **ውስተ፡ ዘነቦሙ፡ በሙ፡ ቅንዋት፡** Apoc. 9, 10; **ቀኖት፡ በሊኅ፡** Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; **ቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **በቀኖት፡ አጽንዕዎ፡** Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ቶማስ፡ ርእየ፡ አሰሮሙ፡ ለቅንዋታት፡** Sx. Mij. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga* vel *vulnus clavis* vel aculeis infixis *factum* (Nägelmal): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit **ርግዘተ፡ ገቦሁ፡ ወቅንዋተ፡ እደዊሁ፡** Genz. f. 13; **፭ ቅንዋት፡** *quinque vulnera Christi*, Lud.

ቅናዌ፡ subst. *perfossio clavis facta*; deinde *vulnus clavis infixis factum*: Christus ostendit **ቅናዌ፡ ወርግዘተ፡ ኲናት፡** M. M. f. 367.

II. **ቀነወ፡** i. q. I **ቀነየ፡**

ተቀነወ፡ III, 1 *cantus* (*liturgicos*) *cantare* vel *modulari, concentum musicum edere:* **ረከብዎ፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይትቀነው፡ ምስለ፡ ፩መነኮስ፡** Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. *tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia:* **ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃሉ፡ ቃናሁ፡** φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου Hez. 33, 32; **አውታረ፡ መሰንቆ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉየ፡ ቃና፡** Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**); Org. 4; demas **መስፍን፡** (κορυφαῖος) a **ትዕይንት፡** (χορός) neque relinquetur **ቃና፡ ወሊሥርዐት፡** (μέλος καὶ τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቍንዘዕት፡ (sec. Lud. **ቈንዛኤ፡** et **ቈንዛኤት፡**), subst. m. et fem., Pl. **ቈናዝዕ፡** et **ቈናዝዕት፡** (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. **ቈናዝዓት፡** [قُنْزُعَة et قُنْزُعَة] *cincinus, cirrus,* σισόη Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; **ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡** Gad. T. H.; Clem. f. 164; **ኢትግበሩ፡ ቈናዝዓት፡ እምሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡** F. N. 45. — *Voc. Ac.:* **ቈናዝዕ፡ ዘ፡ ብርንነ፡** ("ንሰ፡?).

I. **ቀነየ፡** I, 1 [cui radici praeter II **ቀነወ፡** amh. **ቀኘ፡** et **ቅኔ፡**, comparanda sunt קִינָה *cantus lugubris* (קוֹנֵן) قَيْنَة *sonus musicus,* قَيْنَة *cantatrix, fidicina,* fortasse etiam נִגֵּן] i. q. **ቃነየ፡** I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. **ቃና፡** sub II **ቀነወ፡**) *modulari, concentum facere* instrumentis: **ይቃንዩ፡** (v. **ይቀንዩ፡**) **በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡** φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο Hez. 23, 42; **ትቃኒ፡** (v. **ይቀኒ፡**) **አውታሪሃ፡** ἁρμόσαι χορδήν Nah. 3, 8; **ኀበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ወኀበ፡ ደቂቀ፡ ቆሬ፡ ይሴብሑ፡** M. M. f. 49.

ተቀንየ፡ (an **ተቀነየ፡**) III, 1 (2 ?) *cantus* (*liturgicos*) *cantare* vel *modulari, concentum facere,* c. Acc. cantus: **ከህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡** Genz. f. 36; **ትትቀነይ፡ ዘንተ፡** f. 45; **ወእምዝ፡ በል፡ ወተቀነይ፡ ሃሌሉያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. H.

ቅኔ፡ subst. *cantus modulatus, modulatio:* **አሀ፡ አሀ፡ ለድምፀ፡ ቅኔሆሙ፡ ለካህናት፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ናሁ፡ ተለጕመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡** Genz. f. 46.

ምቅናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. **ቀነየ፡** I, 1 [קָנָה قَنَى ܩܢܐ et قَنَا *acquisivit, possedit*] Subj. **ይቅኒ፡**, 1) *acquirere, emere:* **ንቅንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳኒ፡** κτᾶσθαι Am. 8, 6. 2) *subjicere imperio suo, redigere in potestatem* vel *ditionem suam, in servitutem redigere; subjugare, dominari, imperio tenere,* c. Acc., δουλοῦν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; Sir. 17, 4; Jes. 14, 2; **እለ፡ እኩየ፡ ቅኔ፡ ይቀንይዎሙ፡** 19, 4; Jer. 3, 14; **ይቀንዮሙ፡ ወይኴንኖሙ፡** 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; **ይቀንይኪ፡** Chr. ho. 6; de subjiciendis hostibus, terris, urbibus Jsp. p. 304. 305. 347 al. 3) *laborem imponere, ad laborem* vel *opus faciendum adigere* servos, jumenta: **ለገብር፡ ቅንዮ፡** ἔργον οἰκέτῃ Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; **ዘጽንዐ፡ ተቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡** Hez. 34, 4; **ቢጾ፡ ይቀኒ፡ በከንቱ፡** Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.: **ቀንይዎሙ፡ ለበሕታውያን፡ ዐጸደ፡ ወይኖሙ፡** Job 24, 6 (*eos exercuerunt in recolenda vinea*; nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅነየ፡ II, 1 alqm *servire facere* alicui, *subigere, subjicere imperio, dominio, potestati* alcjs, *in servitutem* alcjs *redigere:* c. Acc. et **ለ፡**, ut: **አቀንየከ፡ ለፀርከ፡** Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse **ዘያቀንዮሙ፡** (**ለእስራኤል፡**) **ለግልፈዋት፡** F. M. 16, 1; **አቅነይክሙ፡ ርእሰክሙ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; **አራዊተ፡ ታቀኒ፡** Enc.

ተቀንየ፡ III, 1 1) *se dominio* vel *potestati* alcjs *subjicere, subigi, subdi, in servitutem redigi:* **ለከንቱ፡ ተቀንየ፡ ዓለም፡** Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; **እመ፡ ይሰምዑ፡ ወይትቀነዩ፡** Job 36, 11; **ተቀንዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሀጕለ፡** Asc. Jes. 11, 33. 2) *servire,* δουλεύειν, abs. et c. **ለ፡** Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job 39, 9; Prov. 11, 29; **ተቀንዮ፡** δουλεία 26, 9. In specie a) *Deo* (diis) *servire* 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) *ministrare* Deo, *sacra curare et administrare,* λειτουργεῖν: **ከመ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡** Sir. 45, 14; **እለ፡ ይትቀነዩ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡** Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere: *ministri munere fungi* Hen. 75, 1. 2. 3) *operari, laborare, opus facere* in specie *rusticum; agrum colere,* ἐργάζεσθαι: **ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡** Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; **ተቀንዮ፡** Prov. 29, 36; **ዘኢይትቀነይ፡** ἀεργός (*deses*) 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus **ይትቀነይ፡ በእገሪሁ፡** Sir. 38, 30; c. **ለ፡** (ejus cui operarius servit): **ነበረ፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡** Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; **ከመ፡ ይትቀነያ፡ ለገነት፡** Kuf. 3; **ይትቀነይ፡ ወፍረ፡** Kuf. 50; de bove: **እጕልተ፡ እንተ፡ ኢተቀንየት፡** Deut. 21, 3.

ቅኑይ፡ part. 1) *subjectus, subditus, obnoxius:* **ሥጋ፡ ቅኑይ፡ ለኀጢአት፡** κατάχρεος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) *in servitutem redactus, servus, mancipium:* **ቅኑይ፡ ነዳይ፡** Koh. 4, 13; **ነበረ፡ ወቅኑይ፡** 1 Tim. 6, 1; **ቅኑየ፡ ገብረ፡ ይኩን፡** Kuf. 7. 43; **ያግዕዝ፡ ቅኑያን፡** Phlx. 3; **ሠርዐ፡ እግዚ"፡ ሰንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅኑያን፡** Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) *servitus, servitium, ministerium:* **ቅኔ፡ እኩይ፡** Jes. 14, 3; **ቅኔ፡ መሪር፡** Enc.; **ቤተ፡ ቅኔ፡** Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; **በብዝኀ፡ ቅኔሃ፡** Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; **ቅኔ፡ ግብርናት፡ ፈርዖን፡** Org. 1; **መንፈሰ፡ ቅኔ፡** Rom. 8, 15; **አርውተ፡ ቅኔ፡** Gal. 5, 1; **ኀዳጠ፡ ትጸሙ፡ በቅኔሃ፡** (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) *labor, opera, opus, negotium,* in specie *opus agricolae:* **ቅኔ፡ እደዊነ፡ ኢናዕርፅ፡** Did. 13; **እምቅኔ፡ እደዊሃ፡ ትሁብ፡ ለነዳያን፡** 14; ἐργασία 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; **ግብር፡ ዘቅኔ፡** ἔργον λατρευτόν Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; **ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በጺበ፡ ምስካቡ፡** Lud. e V. S. 3) *muneris functio, ministerium* sacrum in templo, ecclesia; *officium;* λειτουργία Sap. 18, 21; **ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Did. 12; **ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** Kid. f. 18.

ቅንየት፡ et **ቅኔት፡** n. act. et subst., Pl. **ቅንየታት፡** et **ቅኔታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio*: **ቅንየትከ፡ ወምልክናከ፡ኵሉ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቅንየት፡ወምልክና፡** F. N. 40; **እመ፡አኀዘ፡** (pignus) **ኢወፅአ፡ እምእዴሁ፡ኀበ፡ቅንየተ፡ከልኡ፡** F. N. 27. 2) *actus subjiciendi* vel *subjugandi*: **እስከ፡ትቀንይዎ፡ለሀገር፡እስመ፡ ቀርበ፡ቅንየታ፡** Jsp. p. 304. 3) *servitus*, δουλεία Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; **ቤተ፡ቅንየት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; **ባሕር፡አመቱ፡ወወሐይዝተ፡አፍላግ፡ቅንየታቲሁ፡** Lit. Epiph.

ቅንያት፡ subst. *servitus*: **ቅንያት፡መሪር፡** Ssal. Req.

ቀናዪ፡ n. ag., Pl. **ቀንይት፡** et **ቀናይያን፡**, sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus*: **ቀናይያኒሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **እይቴ፡ሀለዉ፡ቀንይት፡ወቀኑያን፡** Genz. f. 119; **በዓልከ፡ለኵሉ፡ነበረ፡ወቀናዪ፡ዕረፍት፡ውእቱ፡** Deg.; Mavâs. nr. 11.

ተቀናዪ፡ n. ag. (III, 1) serviens, *famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅንዪ፡ part. c. term. adj. *qui imperio* (suo) *subjicit*: **ለከ፡ንትቀነይ፡ዘአንተ፡መቅንዪ፡ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus* vel *regio servitutis*: **ቤተ፡ምቅናይከሙ፡** Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae*: **አዘዘ፡ሳቦር፡ንጉሥ፡ያምጽኡ፡መቃኒተ፡ሥቃይ፡ከመ፡ያፍርሆ፡ለቅዱስ፡** Sx. Tachs. 10; **አርአዮ፡ኵሎ፡መቃኒታተ፡ሥቃያት፡** Mag. 7.

ቀንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قِنْدِيل (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቀንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas*; **ለእመ፡ኀልቀ፡ቅብእ፡ዘይት፡እምቀንዲል፡** M. M. f. 110; **ቀንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; **ከልኤቱ፡ቀናዲል፡** I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum **መጽሐፈ፡ቀንዲል፡** inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቴንደየ፡ quadrl., cujus etymon non liquet (fortasse referendum ad قَنِبَ *longo* et *crasso collo praeditus fuit*; قَنَبَ *noluit, detrectavit*; IV *extulit collum*).

ተቴናደየ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχᾶσθαι Jer. 27, 11. 38; עָלַז 28, 39 vrs. nov.; **ትትቴናደዩ፡ብየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) **ወትዘረከዩኒ፡** ἐνάλλεσθέ μοι ὀνείδει Job 19, 5. — *Voc. Ae.*: **ተቴናደየ፡ዘ፡ተንደደ፡**

ቀንጠሰ፡ quadrl. I, ut videtur: *hinc inde conquirere* vel *colligere*, herbas: **አልበሙ፡ዘይበልዑ፡ዘእንበለ፡ሐምለ፡ገዳም፡ይቀንጥሱ፡እምአድባር፡ወአብሲሎሙ፡ይሴሰዩ፡** Asc. Jes. 2, 11. [قمش et قمط?].

ቀንጠበ፡ quadrl., sec. Lud. *perfodere*: **ይቀንጥቡ፡ድርዖ፡** „*perfodiant* (ni fallor) *loricam ejus*" Lud. e L. Myst.

ቅንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [قضب قطب קָצַב]: **ወይእዜሰ፡ገማዳተ፡አብድ፡ወቅንጣበተ፡** (v. **ወቅጠበተ፡**) **ረሰይከኒ፡** νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα Job 16, 7 (σεσηπότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an **ቅንጣብ፡** cum قَضِيَ componendum?).

ቀንጣዌ፡ vel **ቅንጣዌ፡** subst., *dolor ventris*, edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborarunt, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): **ለብእሲ፡ሥሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡ይዌሁ፡ቀንጣዌ፡ወገበጥ፡ወጥዋይ፡** (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; **ጽጋብ፡ጸዋዒ፡ቅንጣዌ፡ውእቱ፡ወቅንጣዌ፡ጸዋዒ፡ደዌ፡ወደዌ፡ጸዋዒ፡ሞት፡** Fal. f. 79. — *Voc. Ae.*: **ቀንጣዌ፡ዘ፡ቁንጣን፡**

ቀነጸ፡ I, 1 et 2 [قهز قحص قحز نقز قزّ قلز قلص قمص, vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. **ይቅንጽ፡**, *salire*, **ይቀንጹ፡** Sap. 5, 22; **ይቴንጽ፡** Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire*, **ቀነጸ፡እምኔሃ፡ወወፅአ፡** Jsp. p. 306; **ቅንጽ፡** ἀποπήδησον Prov. 9, 18; fortasse etiam Hen. 89, 52 (saliendo se abripere). b) *desilire*: **ቀነጸ፡እምዲበ፡ሰረገላ፡** M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire*: **ቀነጸ፡ላዕሌሁ፡ወዘበጦ፡በሰይፍ፡** Jsp. p. 292; **ቀነጸ፡ላዕሌሁ፡ሐሙሁ፡ወቀተሎ፡** f. 298; **ቀነጹ፡ላዕለ፡ሠራዊት፡ዮናናውያን፡** f. 294. e) *adsilire* i. e. (beispringen) *succurrere*: **በረድኤትነ፡ቅንጽ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅነጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsiliat, prosiliat*, caet.: Ps. 28, 6 annot.; **ፍቅር፡እንተ፡አቅነጸቶ፡እምውስተ፡ሐመር፡** M. M. f. 208.

ቍንጽ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቍንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. **ቈናጽል፡** *thos, vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Reg. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; **ይበውእኑ፡ዐንበሳ፡ውስተ፡ግበ፡ቍንጽል፡አው፡ቍንጽል፡ኀበ፡ዐንበሳ፡** (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Herodis Luc. 13, 23; Arii, Sal. Nic. 2; et Satanae: **ሰይጣን፡ቍንጽል፡ጕሕላዊ፡ወዐንበሳ፡ዘይጥሕር፡** Kedr f. 87. — *Voc. Ae.*: **ቍንጽል፡ዘ፡ቀበሮ፡**, de quo vid. Harris II Anh. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. **ቀነጸ፡**].

ቍንፍዝ፡ subst. [קִפּוֹד ܩܘܦܕܐ قُنْفُذ et قُنْفُذ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ἐχῖνοι Jes. 14, 23 vrs. alt.; 34, 11. 15. — *Voc. Ae.*: **ቍንፍዝ፡ብ፡ዠርት፡**

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ *dixit*. Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. **ቃላት፡** [קוֹל ܩܠܐ قَالَ vel قَوْل] 1) *vox* vel *sonus* cujusvis generis a) vox hominum, angelorum Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; **ቃለ፡ነገር፡** Hebr. 12, 19; **መጽአ፡ቃል፡እምሰማይ፡** Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; **ቃለ፡ሐሤት፡ወቃለ፡ፍሥሐ፡** Jer. 7, 34. 16, 9; **ቃል፡ተሰምዐ፡በራማ፡** 38, 15; **ቃለ፡ብካይ፡** Ps. 6, 8; **ይሰምዑ፡ቃልየ፡** Joh. 10, 16. 27; **ይሁቡ፡ቃሎሙ፡** *edant vocem suam* Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; **አንሥኡ፡ቃለከሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; **አልዐለ፡ቃለ፡** *sustulit vocem* Kuf. 39; **አዕቢ፡ቃለከ፡** Jes. 58, 1;

ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ጸርሐ፡ በቃል፡ Num. 14, 1; በዐቢ ይ፡ ቃል፡ *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6. 36, 13; በ፩ ቃል፡ *una voce* Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15. 8, 18. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus* rerum inanimatarum: ቃለ፡ አሥዋክ፡ Koh. 7, 6; አስራ ብ፡ Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; መንኰራኵር፡ Nah. 3, 2; ቀርን፡ 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42. 26, 13. 33, 32; ፀዓዕ፡ Sir. 43, 17; መንፈስ፡ Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: ወሀበሙ፡ ቃለ፡ ወልሳነ፡ ወዐይነ፡ ወእዝነ፡ Sir. 17, 5; ዘኢያአምር፡ ቃለ፡ 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; እን ስሳ፡ ዘአልቦ፡ ቃል፡ ἄλογα 2 Petr. 2, 12; ቃልከ፡ ያዐውቀከ፡ (λαλιά) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor:* ቃል፡ ተሰምዐ፡ በቤተ፡ አብርሃም፡ Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum:* ድኅሪተ፡ ቃል፡ Koh. 7, 8; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄ ይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16; በቱ፡ ቃለ፡ አንተ፡ ታመጽእ፡ ለ ሞት፡ 23, 12; ቃል፡ አንተ፡ ነበብከ፡ 27, 23; ቃልየ፡ 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; ኅጥኡ፡ ቃለ፡ አንተ፡ ያወ ሥኡ፡ 2 Esr. 15, 8; አሐተ፡ ቃለ፡ Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ቃላተ፡ Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio:* ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሉት፡ በመዳልው፡ Sir. 21, 25; ኀሰርክኒ፡ ወክብርክኒ፡ እምቃልከ፡ 5, 13; ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡ δίγλωσσος 5, 14; ምዕረ፡ አውሢአከ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; ቃለ፡ ነገራ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; በቃል፡ ወበምግባር፡ Did. 17; በቃል፡ ወአኮ፡ በምግባር፡ Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum:* ወዕአ፡ ቃል፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ Kuf. 5; ኢይትገሐሥ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; ዐሥሩ፡ ቃ ል፡ *decalogus* Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; ዐሥሩ፡ ቃላት፡ Syn. f. 293; crebro: በቃለ፡ *jussu* vel *auctoritate* alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; በቃልየ፡ ἐν τῷ ὀνόματί μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum:* ወልጦ፡ ቃል፡ Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: ቃለ፡ እግዚ" τὰ λόγια Θεοῦ Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; ቃል፡ ዘከነ፡ ኀበ፡ ኢሳይያስ፡ Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; ቃላተ፡ እግዚእን፡ (in bibliis scripta) Phlx. 3. ε) *verbum Dei creans, substantiale,* Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologicis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio:* ያገብእ፡ ቃለ፡ በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa,* sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta:* እምድኅረ፡ አላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 1; ዘተረፈ፡ እምቃላተ፡ ዳዊት፡ 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; ዜና፡ ቃላቲሁ፡ *relatio actorum ejus* Enc. Ter 16. c) *res:* ፫ ቃለ፡ ዘአነ፡ እነብብ፡ ላዕሌከ፡ 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliâs ነገር፡). 5) ቃለ፡ ንጉሥ፡ vel ቃለ፡ ሐጼ፡ vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagâ-Zaab.

ቆመ፡ I, 1 [قَامَ ܩܳܡ קוּם] Subj. ይቁም፡ *stare, se sistere* Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; ቁም፡ በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 37, 10; ቆመት፡ በእገሪ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; አዕማደ፡ ወርቅ፡ ዘይቀውሙ፡ በዲበ፡ ምክያደ፡ ብሩር፡ Sir. 26, 18; ቁም፡ ውስተ፡ አንቀጸ፡ ቤተ፡ እግዚ" Jer. 7, 1 vrs. nov.; ቆሙ፡ ቅድመ፡ እግዚ" Job 1, 6; παραστήσονται Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; ከመ፡ ኢይቁ ም፡ ውስተ፡ መካንከ፡ Sir. 12, 12; ቁም፡ ላዕሌየ፡ 2 Reg. 1, 9. 10; ቆመ፡ ማእከለ፡ — ወማእከለ፡ Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; ይቀውሙ፡ በፍርሀት፡ 4 Esr. 8, 25. Passim c. Acc. loci, ut: ኢየሱስ፡ ይቀውም፡ ሐይቀ፡ M. M. f. 207. a) *stare* i. e. *positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; እመ፡ ቆመ፡ አረፋቲሃ፡ 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. በ፡ *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2; 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi,* de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; አኮኑ፡ በእዴሁ፡ ቆመት፡ ፀሐይ፡ Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; ቁም፡ ምስሌየ፡ 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; አንቅዕተ፡ ማያት፡ ይቀውሙ፡ ወኢይው ሕዙ፡ 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; ቆመ፡ ዝናም፡ እምነ፡ ሰማይ፡ Gen. 8, 2; (afflictus transeunti inclamat:) ቁመ ኒ፡ ቁመኒ፡ በእንተ፡ እግዚ" (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; ቁም፡ *subsiste* (in legendo) i. e. *pausam fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. c) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Joh. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), ከመ፡ ትቁሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡ Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. ቅድመ፡ Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare* i. e. α) *perdurare, constare* (bestehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7, 12. 8, 63; ኪዳንክሙ፡ ኢይቀውም፡ Jes. 28, 18. 51, 8; ሃይማኖትሰ፡ ለዓለም፡ ትቀውም፡ Sir. 40, 12. 41, 13; ይቀው ም፡ ስሙ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡ 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare:* ቁ ም፡ በሥርዐትከ፡ Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; ኢትቁም፡ በነገ ር፡ እኩይ፡ Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; ይቀውም፡ ምስሌከ፡ Sir. 12, 15; ሐሠር፡ ቅድመ፡ ዐውሎ፡ ዘ ኢይቀውም፡ 22, 18; ቁመኒ፡ Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse* vel *fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; ዘመኑ፡ ቃል፡ ይቀውም፡ Jer. 51, 28; ኢይቀው ም፡ ትእዛዙ፡ *ejus testamentum irritum est* F. N. 41, 2. ε) *confirmari:* ወቆመ፡ ግብሩ፡ ὠρθώθη 1 Esr. 1, 21. ζ) *exsistere:* ዘእንበለ፡ ትቁም፡ ምድር፡ 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; *oriri* c. እምነ፡ Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse,* c. ላዕ ለ፡ Ruth 2, 5; c. ለ፡ 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino ዘቆመ፡ Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. ላዕለ፡, ut: ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo* vel *defendendo,* c. ለ፡ ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); እቀውም፡ ለዘቲ፡ ሀገር፡ Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: ጥበብየ፡ ቆመተኒ፡ Koh. 2, 9; ቁሙኒ፡ በፍኖት፡ Enc. Ter 16. i) *forâs stare* i. e. *segregari* c. እምነ፡ vel አፍአ፡ እምነ፡, ut: ይቁም፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; ይቁም፡ ἀφοριζέσθω II Can. Ap. 43. (vid. ቅዉም፡ et ተቀውመ፡; etenim *poenitentes* ይቀውሙ፡ አፍአ፡ እምቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 146.).

አቀመ፡, rarius **አቆመ፡** (ut 1 Reg. 6, 14; Macc. f. 16 al.) II, 1, Imprf. **ያቀውም፡**, Subj. **ያቅም፡** *stare facere, sistere*, Ps. 30, 10; **ምንት፡ያቀውመከ፡አፍአ፡** Gen. 24, 31; Matth. 20, 6; **አቀመኒ፡በእገርየ፡** Hez. 2, 2; 4 Esr. 10, 44; **አቀመኒ፡በብረከየ፡** Dan. 10, 10. a) *erigere, statuere* Job 40, 12; **አቀመ፡ቤተ፡** Sir. 47, 13; **ያቀውም፡ደብተራሁ፡** 14, 25; **መኑ፡አቀሞሙ፡ለአድባር፡** Jes. 40, 13; **ምስለ፡** Dan. 3, 1; Asc. Jes. 4, 11; altare Gen. 33, 20; turres Judith 1, 3; lapides Deut. 27, 4; columnam Kuf. 27; Gen. 28, 18; **ያቀውም፡ውስተ፡ቤቱ፡** Jes. 44, 13. b) *collocare, ponere*: **ኢታቅም፡መንገሌከ፡** Sir. 12, 12; Num. 8, 13; Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33; Luc. 9, 47; Act. 1, 23. 22, 30; **አቀመኒ፡ከመ፡መጠራ፡ለሐጽ፡** Thren. 3, 12; **አቅሙ፡ላዕሌሃ፡ነዳፍያነ፡** Jer. 28, 27. c) *stabilire*: 2 Reg. 3, 10; **ያቀውሞን፡ለእገሪከ፡ከመ፡ኢያንቀልቅላ፡** ἐρείσει Prov. 3, 26. d) *surgere* vel *prodire facere, excitare, suscitare*: **አቅም፡ነቢያተ፡ለስምከ፡** Sir. 36, 20; Hen. 84, 6; in specie: prolem, Deut. 25, 7. 8; Ruth 4, 5. 10; Kuf. 22; **አቀውም፡ለዳዊት፡ሠርፀ፡ጽድቀ፡** Jer. 23, 5; **አቀመት፡ውሉደ፡እምላዕለ፡መሐዛ፡** Sir. 23, 23; Matth. 22, 24; vel hostes 1 Reg. 22, 8; **አቀውም፡ገጽየ፡ላዕለ፡ይእቲ፡ነፍስ፡** ἐφιστάναι Lev. 17, 10. 20, 3. e) *instituere, constituere*, foedus Gen. 6, 18. 9, 11; Ex. 34, 27; Kuf. 15; **በመሐላ፡አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡** Sir. 44, 21; legem 2 Cor. 10, 13; festum Enc.; diem Act. 17, 31; testimonium Ps. 104, 9; **ያቀውመከ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ቅዱሰ፡** Deut. 28, 9; **ልዑለ፡መዓርገ፡እምዕራገ፡ዲያቆን፡ያቅሞ፡** *in altiorem gradum, quam est gradus diaconi, constituat eum* Enc. f) stabilire i. e. *confirmare, ratum facere, exsequi*, **ያቀውም፡ቃለ፡ገብሩ፡** Jes. 44, 26; Jer. 36, 10; **እለ፡ኢያቀውሙ፡ቃለ፡ኪዳንየ፡** 41, 18; 1 Reg. 3, 12; **አቀውም፡መሐላየ፡** Kuf. 24; **ከመ፡ያቅም፡ቃሎ፡** Ruth 4, 7; Num. 30, 14. 15; **ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡** Jer. 11, 5; Ps. 20, 11. 118, 38; Hebr. 10, 9; Hen. 84, 5. g) *sistere; subsistere facere; cohibere, inhibere, detinere*, Act. 8, 38; **አዘዘ፡ያቅሙ፡ሰረገላሁ፡** M. M. f. 47; **አቅም፡እዴከ፡** ἄνες τὴν χεῖρά σου 1 Par. 21, 15; **ምንት፡አቀመክሙ፡ዝየ፡** Jes. 52, 5; **ታቀውም፡ዝናመ፡ሰማይ፡** Hagg. 1, 10; **አቀምኩ፡አፍላጊሃ፡** Hez. 31, 15; 4 Esr. 13, 46. 49; Ps. 77, 16; **አንዝዎ፡ወአቀምዎ፡** Luc. 4, 42. α) *morari* (anstehen lassen): circumcisionem **ኢይክሉ፡አቅሞ፡ወኢአድኅሮ፡** M. M. f. 292; Hen. 80, 2. β) *desistere, absistere* i. e. *cessare*, **አቀመት፡ወሊደ፡** Gen. 29, 35. γ) *desistere* vel *desciscere facere* c. Acc. et **እምነ፡** Asc. Jes. 1, 9.

ተቀውመ፡ III, 1 1) *poni, constitui* Hebr. 8, 1 Plgl. 2) *abigi, segregari* c. **እምነ፡** Hen. 53, 2 (vid. **ቆመ፡** n. i.).

ተቃወመ፡ III, 3 1) *se opponere, insurgere* contra alqm, *resistere, obstare, adversari, repugnare*, **ስእኑ፡ተቃውሞ፡** Kuf. 48; c. **ላዕለ፡**, ut: **አመ፡ተቃወሙ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** Num. 26, 9; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትቃወም፡ምስለ፡እግዚ"፡** 1 Esr. 1, 25; c. **ቅድመ፡**, ut: **ተቃወሙ፡ቅድመ፡ፀር፡** Sir. 46, 7; plerumque c. Acc.: Num. 16, 2; **ይትቃወመከ፡ቅድሜከ፡** Kuf. 48; Job 41, 1; **መኑ፡ይትቃወማ፡ለዝንቱ፡** 9, 19; Sir. 45, 18; Jes. 3, 9; **መኑ፡ይትቃወም፡እዴሁ፡** 14, 27. 41, 11; **ጌጋይነ፡ተቃወመነ፡** 59, 12; Jer. 14, 7. 27, 24. 29, 20; **አልቦ፡ዘይትቃወሞ፡ለቃልኪ፡** Judith 8, 28; **ይትቃወሞነ፡ለምግባሪነ፡** Sap. 2, 12; **ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡** Prov. 3, 15. 34; Ps. 16, 8. 75, 7; **ዘይትቃወመከ፡** ἀντιδοξῶν σοι Esth. 4, 17 apcr.; Eph. 6, 11; Rom. 9, 19; Phil. 1, 28; 1 Tim. 1, 10; 2 Tim. 3, 8; in bello 3 Reg. 12, 24; in disputatione Sx. Genb. 21; inobedienter: **ለእመ፡ተቃወሞ፡ዲያቆን፡ለቀሲስ፡** F. N. 9. 2) se opponere i. e. *sustinere* impetum alcjs, ὑφίστασθαι, c. Acc.: **መኑ፡ይትቃወማ፡ለእሳተ፡ርእየቱ፡** Mal. 3, 2; Koh. 4, 12; Sir. 43, 3; **ኢይትቃወምዎ፡ለኀይለ፡አፍራሲነ፡** Judith 6, 3; Apoc. 6, 17; c. **ቅድመ፡**, ut: **አልቦ፡ዘይትቃወም፡ቅድመ፡ገጹ፡** Nah. 1, 6. 3) pro aliquo i. e. *propugnare, protegere, defendere*, c. **ለ፡** Prov. 24, 28 ὑπερασπίζειν; **ይትበአስ፡ወይትቃወም፡ሊተ፡** Org. 5; c. Acc. Ps. 93, 16. 4) opponi alterum alteri i. e. *comparari*: **ምስለ፡ብርሃን፡እንዘ፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳሚት፡ይእቲ፡** Lit. Epiph. (cfr. Sap. 7, 29).

ቅዉም፡ vel **ቅውም፡** part. 1) *stans, positus, collocatus* Asc. Jes. 9, 35; Sx. Jac. 9; **እሙንቱ፡ቅዉማን፡ላዕሌሃ፡** (sc. **ለቅጽር፡**) Jsp. p. 370. 2) *ratus, in usu receptus*: **ወውእቱ፡** (sc. **ቀኖና፡በስልዮስ፡**) **ቅዉም፡በኀበ፡ግብጻውያን፡ወመለከውያን፡** F. N. p. 9. 3) *exclusus, segregatus*: **ሕሩም፡ወቅውም፡እምቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 86. 89; **ይኩን፡ቅዉመ፡ወሕሩመ፡እምቤተ፡ክ"ን፡** f. 85; **ቅዉም፡እምኖኅተ፡አንቀጸ፡ብርሃን፡** f. 123; **ርጉም፡ወቅዉም፡ወውጉዝ፡ውእቱ፡** f. 160; **ቅዉም፡እማዕርገ፡ቤተ፡ክ"ን፡** f. 127; II Can. Ap. 31.

ቃውም፡ part. act. *protector, defensor, patronus*: **አነ፡ቃውምከ፡ወዐስብከ፡ጥቀ፡** Kuf. p. 55; **ንጉሥ፡ልብው፡ቃውመ፡ሕዝብ፡** Sap. 6, 26; Org. — *Voc. Ae.*: **ቃውም፡ሊቀ፡ብ፡አለቃ ።**

ቆም፡ subst., plerumque m., 1) *statio*, **ተዘከረኒ፡በቆምየ፡** (var. pro **ቆመትየ፡**) Jer. 18, 20. 2) *statura* Matth. 6, 27; Luc. 12, 25. 19, 3; Cant. 7, 8; 1 Reg. 9, 2; Phlx. 60. 3) *altitudo* Apoc. 21, 16; Ex. 25, 10. 23. 30, 2; **ቆመ፡አረፍት፡** Judith 1, 2. 4; **ወኖኅ፡ቆማ፡** Hez. 19, 11. 31, 3. 40, 5; 2 Esr. 6, 3; Dan. 4, 7. 8; Jer. 52, 21 vrs. nov.; **ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡** Clem. f. 50; trsl.: **በአምጣነ፡ኀይሉ፡ለሰብእ፡ቆሙ፡** Sir. 28, 10; **ደምሰስ፡ቆሞሙ፡በእደ፡ብእሲት፡** τὸ ἀνάστεμα (*animus elatus?*) Judith 9, 10.

ቆመት፡ (**ቊመት፡**) n. act. 1) *statio, standi actus*: **ተዘከር፡ቆመትየ፡** Jer. 18, 20. 2) *statura* Kuf. p. 86. 3) *constitutio, substantia* (Bestand): **ሥርዐተ፡ቆመት፡ዓለም፡** σύστασις κόσμου Sap. 7, 17; (episcopus ne prae se contemnat clericos et laicos) **እስመ፡ውስቴቶሙ፡ይከውን፡ቊመት፡ጉባኤ፡** (ecclesiae) Const. Ap. 49. 4) *status, conditio* (Stand, Zustand): **አኀው፡** (monachi): **እለ፡ይከውኑ፡ውስተ፡ቆመት፡ፍጹምት፡** Phlx. 45. 5) *segregatio, exclusio* (vid. **ቅዉም፡**): **ቆመት፡ወሕርመት፡** Clem. f. 141; ἀφορισμός II Can. Ap. 72.

ቀዋም፡ adj. (Lud. **ቀዊም፡**), m. et fem., *procerus, erectus, altus*: **ወቀዋም፡ወላሕይ፡ወጽኑዕ፡እምኵሉ፡ደቂቁ፡** 2 Par. 11, 23; **ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡** πᾶν τεῖχος ὑψηλόν Jes. 2, 15.

ቀዋሚ፡ n. ag. 1) *stans*: **ሱራፌል፡ወኪሩቤል፡ቀዋምያን፡ዐውደ፡መንበሩ፡** Genz. f. 118. 2) *stabilis, permanens* 2 Cor. 3, 11; **ጽርሕ፡ቀዋሚት፡አንተ፡ኢትወድቅ፡** Org. 3. 3) per se subsistens, *substantialis*: personae divinitatis **ቀዋምያን፡** Lud. e Mss. Colb. 4) *patronus, protector, defensor* Ps. 36, 41; Petrus **ቀዋሚሃ፡ለመዓስብ፡** Deg.; episcopus sit **ቀዋሚ፡ለመበለት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** Kid. f. 6. 5) *antistes, procurator*, c. **ላዕለ፡**, ut: **አበ፡ምኔት፡ይረስዮ፡** (monachum) **ቀዋሜ፡ላዕለ፡ምኔት፡ወላዕለ፡መዛግብቲሆሙ፡** F. N. 10.

ምቅዋም፡ subst., Pl. **ምቅዋማት፡** 1) *locus standi, ubi quis stat* vel *commoratur; statio; locus:* **ቆሙ፡በበምቅዋሞሙ፡** (στάσις) 2 Esr. 19, 3; **በበምቅዋማቲሆሙ፡** 2 Par. 7, 6 (φυλακαί); **ቆመ፡ፀሐይ፡ወወርኅ፡በምቅዋሞሙ፡** Jos. 10, 13; Hen. 12, 4; **ኢትምርሖ፡ፍኖተ፡ፀጋም፡ምቅዋመ፡አጣሊ፡ርጉማን፡ዳእሙ፡ምርሖ፡መንገለ፡የማን፡ምቅዋመ፡አበግዒከ፡ቡሩካን፡** Genz. f. 105; in ecclesia sit **ዐጸደ፡ምቅዋም፡ለክህናት፡** Kid. f. 6; **ምቅዋምከ፡ዘልዑል፡መዓርጋ፡** Enc. Masc. 12; **ምድረ፡ምቅዋም፡** (terra, ubi quis aliquamdiu commoratur, Lud. ex) Enc.; (si quae mulier in judicium venire noluerit,) **ትሢም፡ላቲ፡ሀየንቴሃ፡ዘይቀውም፡በምቅዋማ፡** F. N. 43, 6. 2) *statumen, basis, fundamentum:* **ምቅዋማት፡** altaris Ex. 38, 2 hebr. in Octat. aeth. P. II. p. 93; ἐσχάρα Sir. 50, 12. 3) *stagnum,* **ምቅዋመ፡ማይ፡** Ex. 7, 19; Sir. 43, 20; Jes. 37, 25; **መርሕብ፡ቅድመ፡ምቅዋመ፡ማይ፡** πύλη τοῦ ὕδατος 2 Esr. 18, 1. 4) *commoratio, mansio* Hen. 49, 2. 5) *sectio, caput* libri (i. q. **ምዕራፍ፡**): **ወላዕለ፡ኵሉ፡ምቅዋም፡ጕልቍ፡** Syn. f. 1 (Lud. in comm. hist. p. 305 exhibet **ምቅዋመ፡ጕልቍ፡**, male).

ተቅዋም፡ subst., m. et fem., Pl. **ተቅዋማት፡** 1) *statumen, basis, fundamentum,* **ተቅዋማት፡** ὑποστηρίγματα 3 Reg. apocr. 3, 4; **መዓፁት፡ወተቅዋማቲሆሙ፡** τὰ πρόθυρα καὶ οἱ ἧλοι 3 Reg. 7, 36. 2) in specie: statumen lucernae, *candelabrum, lychnuchus:* **ማኅቶት፡እንተ፡ታበርህ፡ዲበ፡ተቅዋማ፡** Sir. 26, 17; Ex. 25, 31 seq.; 35, 15; **ጽንዕት፡ተቅዋም፡** 38, 14; 3 Reg. 7, 35; Zach. 4, 2 (fem.); Matth. 5, 15; trsl.; **ሰላም፡ለከ፡ሙሴ፡ተቅዋመ፡ሀገረ፡ፈርዖን፡** Enc. Nah. 30.

ተቃዋሚ፡ n. ag. (III, 3) *adversarius, repugnans, refractarius:* **ተቃዋምያን፡** ὑπεναντίοι Sap. 11, 9; **ብእሲት፡ተቃዋሚት፡** Fal. f. 38.

መስተቃውም፡ part. *adversarius, qui contra dicit:* **መስተቃውማን፡** (in doctrina) Lud. e Mss. Colb.

ቀውስ፡ n. prgr. i. e. قَوْس 1) *arcus,* quo jacitur sagitta Gad. Ad. f. 126. 2) nomen signi coelestis (zodiaci) **ቀውስ፡** et **እልቀውስ፡** (اَلْقَوْس) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (aliâs *sagittarius,* vid. Ideler Untersuchungen p. 183.).

ቀውቅሀ፡ (etiam per **ሐ** et **ኀ**) rad. inus., cui comparaveris قَوْقَى قَوْقًا, قَاقَ *cacabavit* gallina, قَوَّة *clamavit.*

ቆቃህ፡ et **ቆቅሀ፡**, subst., m. et fem., sing. et coll., [amh. **ቆቅ፡**] *perdix:* **ቆቃህ፡ተሠግረ፡** Sir. 11, 30; **ነቀወት፡ቆቃህ፡** (v. **ቆቅሀ፡**) Jer. 17, 11; **መቃርዮስ፡ዘተሴሰየ፡ቆቅሀ፡** (collective) Sx. Tachs. 13; **አሥጋሬ፡ቆቃህ፡** Lud. e Lib. Myst. — Vid. de **ቆቅ፡** Harris II Anh. p. 45.

እንቆቅሆ፡, etiam **እንቆቅሆ፡** (Jes. 28, 6 var.; Did. ed. Platt p. 41) et **እንቆቍሆ፡**, **እንቆቍሆ፡** (Deut. 22, 6; Jes. 59, 5 in Cod. Laur.), subst., sing. et coll., *ovum, ova;* avium Deut. 22, 6; Luc. 11, 12; Jes. 10, 14; **ወይነዕኑ፡እንቆቅሆሆሙ፡** Jes. 28, 6 (absque auct. Graeci); **ያፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቆቅሆ፡** Did. 6 (Platt p. 41); **ይበልዑ፡እንቆቅሆ፡ወግብነት፡** Kedr f. 68; **እንቆቅሆ፡ወዓሣ፡** F. M. 34, 7; aliorum animalium: **እንቆቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡** ᾠὰ ἀσπίδων Jes. 59, 5; **ማየ፡እንቆቅሆ፡** *albumen ovi* M. F.; **ወሊደ፡እንቆቅሆ፡** *parere ova,* Lud. ex auct. Greg. — *Voc. Ae.:* **እንቆቅሆ፡ዘ፡እንቍላል፡**

ቆበር፡ *caligo* vid. sub **ቀበረ፡**

ቈውዕ፡ et **ቆዕ፡** subst. 1) *flos vitis,* et similium fruticum bacciferorum: κύπρος **ቆዕ፡** Cant. 4, 13; **ለእመ፡ጸገየ፡ቆዕ፡** ἤνθησεν ὁ κυπρισμός (סְמָדַר) 7, 13. 6, 11 (Cant. 2, 13 κυπρίζειν **ጸገየ፡** versum est); **ጼና፡እንፍኪ፡ከመ፡ቆዕ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org.; **ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org. 7; Deg.; **በጽሐ፡ጊዜ፡ቈውዕ፡** M. M. f. 288; Org. 1; **በመስቀል፡ዘቈውዕ፡** *festo crucis verno* 1 Cor. 1, 17 tit. 2) flava illa materia, pedibus apium in alvearia involantium adhaerens, Lud. ex auct. Gregorii. 3) uva prima et tenera, *omphax,* quivis *fructus immaturus* (i. fere q. كُحْب), ὄμφαξ Job 15, 33; Jes. 18, 5; Prov. 10, 26; **አበው፡በልዑ፡ቆዐ፡** Jer. 38, 29; Hez. 18, 2; **ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡** Sir. 51, 15; **ፍሬሆሙ፡ቆዕ፡ከንቱ፡** Sap. 4, 5. 4) Transfertur ad homines qui *immaturi* i. e. *praematura morte* abripiuntur; ἄωρος, **እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሉቱ፡እንዘ፡ቆዐ፡ተመሥጠ፡ሕፃኑ፡** Sap. 14, 15; **ዐማፅያን፡ይትሀጐሉ፡ቆዖሙ፡** Prov. 13, 2. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡** (sic) **ብ፡ጩርቋ፡**

ቋዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ቋዓት፡**, **ቊዓት፡**, **ቆዓት፡** [onomatopoëticum, coll. غَاقٌ काक, al.; vid. etiam **ጕጓ፡**] *corvus, cornix,* κόραξ Gen. 8, 7; Lev. 11, 15; Deut. 14, 14; Kuf. 11. 37; **ጸሊም፡ከመ፡ቋዕ፡** Cant. 5, 11; Rel. Bar.; Clem. f. 224; **ቋዓት፡** et **ቊዓት፡** Zeph. 2, 14; Jes. 34, 11 (v. **ቆዓት፡**); Prov. 24, 52; 3 Reg. 17, 4. 6; Job 38, 41; Hen. 89, 10; Luc. 12, 24; **ቆዓት፡** Sx. Sen. 12; **እጕለ፡ቋዓት፡** Ps. 146, 10; κορώνη **ከመ፡ቋዓት፡በድው፡** Jer. 3, 2; Ep. Jer. 54. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡ዘ፡ቍራ፡**

ቀዐነ፡ rad., ut videtur *arctare, coarctare* vel intr. *angustum esse;* Ludolfus ei significationem „*instravit* equum vel jumentum“ indidit, nescio qua auctoritate nixus.

ተቃዐነ፡ III, 3 *se invicem premere* vel *coangustare,* de turba densa et compressa: **አኮሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይትቃዐን፡** Luc. 8, 45 rom. (Platt: **ወይጸዐቀከ፡**).

መቃዐን፡ part. (I, 3) *compressus, arctus, angustus:* **ፍኖት፡ጸድቃን፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡** Macc. f. 17 (cfr. Matth. 7, 14); **ፍኖት፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡** Gad. Kar.

መቅዐን፡ subst. 1) *via arcta, locus angustus, angustiae:* **ኢያገምራ፡** (Trinitatem) **ርሒበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዓን፡** Ath. de Trin.; **ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡ጽዕቅት፡ወመቅዐን፡ይእቲ፡** Chr. Ta. 29 (bis). — *Voc. Ae.:* **ጽፉቅ፡ጥዑቅ፡መቅዓን፡ጽዑቅ፡ብ፡ጭንቅ፡** 2) tormenti species, *instrumentum coarctando et distorquendo* corpori *inserviens:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅዓን፡እስከ፡ይነቅዕ፡መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡** Sx. Mag. 17.

ቃዕደወ፡ quadrl. inus., propagatum a קָדַד صَلَّ *se inclinavit, incurvavit* (قَعَدَ *sedit*).

እንቃዕደወ፡ V Impf. **ያንቀዐዱ፡** (**ያንቅዐዱ፡** et **ያንቃዕዱ፡** passim) 1) se proclinare, prominere, *prospectare* (coll. הִשְׁקִיף): **አዕይንት፡እለ፡ያንቀዐድዋ፡እመስከት፡** Koh. 12, 3 vrs. alt.

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precando, auxilium petendo): አንቃዕድዎ፡ ἀνακύψαι Job 10, 15; አንቃዕዲ ውየ፡ኢይትኀፈር፡ Enc.; ይትፌሣሕ፡ (homo) በሰርጐ፡ሰማያት፡ሰበ፡ያንቀዕዱ፡ M. M. f. 139; angeli ይስእሉ፡ወያስተበቍዑ፡ወያንቃዕድዉ፡በእንተ፡ኵሎሙ፡ኃጥኣን፡ Clem. f. 58; c. ላዕለ፡ *sursum* Joh. 11, 41; c. ውስተ፡ loci: አንቃዕዶኩ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jer. 4, 23; c. Acc. loci: ያንቀዕድዉ፡ሰማየ፡ Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. ኀበ፡ prs.: Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; ጐዪ፡ኀበ፡ታቦት፡ወአንቃዕደዉ፡ኀበ፡ኖኅ፡ከመ፡ይንሥኦሙ፡ኀቤሁ፡ Clem. f. 24; ኢይደልወኒ፡ናንቀዕዱ፡ኀቤከ፡ወናንሥእ፡አዕይንቲነ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs.: *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; አልዐለ፡እደዊሁ፡ወአንቃዕደወ፡አዕይንቲሁ፡ወኀሊናቲሁ፡ Phlx. 23; ኀቤከ፡አንቃዕዶነ፡አዕይንቲነ፡ Lit. Joh. — *Voc. Ae.:* አንቃዕደወ፡ዘ፡አሻቀበ፡ v. አሳቅበ፡አየ፡; *aliud:* አንቃዐዱ፡ዘ፡አንጋጸጹ ።

እንቅዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens,* ad Deum, Org.

ቀዘፈ፡ i. q. ቀደፈ፡ (قَذَفَ, amh. ቀዘፈ፡) *remigare. Voc. Ae.:* ቀዘፈ፡ጸበተ፡ብ፡ዋኘ፡

ቄሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. نكع et قنأ] *rubere, rubescere, rufum esse* vel *fieri:* ለምንት፡ቄሐ፡አልባሲከ፡ Jes. 63, 2. 1, 18; Thren. 4, 7; ቄሐ፡ከመ፡ደም፡ውእቱ፡ማይ፡ 4 Reg. 3, 22; ይቀይሕ፡እምጽጌ፡ረዳ፡ Hen. 106, 10; Org. 1.

አቄሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare,* Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub ምርፋእ፡).

ቀዪሕ፡ et ቀይሕ፡ adj., fem. ቀያሕ፡ (Num. 19, 2) et ቀይሕት፡, Pl. m. ቀይሓን፡(ቀዪሓን፡), fem. ቀይሓት፡(ቀዪሓት፡) *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus:* ቀይሕ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ቀይሕት፡ Enc. Sen. 1; ሕብራት፡ቀይሓት፡ Fal. f. 16; ዘጽሑፍ፡በቀይሕ፡(ቀለም፡) Abush. 33. 46; vinum sacramenti ይኩን፡ቀይሐ፡ወሳኑየ፡ Kedr f. 89; ቀይሕ፡ያክንት፡ Ex. 36, 18; እብን፡ቀዪሕ፡ Hez. 28, 14; እብን፡ቀይሕት፡ et ቀዪሓት፡ 28, 16; እጐልት፡ቀያሕ፡ Num. 19, 2; ፈረስ፡ቀይሕ፡ et አፍራስ፡ቀይሓን፡ Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; አርዌ፡ቀይሕ፡ 17, 3; πυῤῥάκης 1 Reg. 16, 12; πυῤῥός Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; ቀይሐ፡አልባስ፡ Jes. 63, 1; ወርቅ፡ቀዪሕ፡ vel ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαιός *fuscus* Gen. 30, 35.

ቄሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo,* እንበይነ፡ቄሐተ፡ደሞሙ፡ M. M. f. 312; Org. 3; ቄሐት፡ተምር፡ወጽዕዳዌ፡ፀምር፡ዘእምፍጥረቶሙ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ዘተሤረዩ፡ (sive: sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቀይሕና፡ subst. i. q. ቄሐት፡ Lud.

ቀያሕይሕት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቅየሐይሐ፡(አቅያሕይሐ፡ Lud.) quinql. II 1) *subrubere, subrufum esse:* እንተ፡ታቅየሐይሕ፡ Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balaustio Org. 2. 2) *rubrum* vel *subrubicundum facere:* አቅየሐይሐ፡ሕብረ፡ Sap. 13, 14.

ቀየመ፡ inus.; respondent نَقَمَ ܢܩܡ נָקַם.

ተቀየመ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare,* c. c. ላዕለ፡ Lev. 19, 18; plerumque c. Acc.: μνησικακεῖν, ቂመኑ፡ትትቄየሙኒ፡ Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "ቃ" scriptum est); μηνίειν, ኢትትቀየም፡ቢጸከ፡ Sir. 28, 7; ሰበ፡እንተ፡ትትቀየም፡ (v. ትትቄ"፡) ሰብአ፡ ἀνθρώπῳ συντηρεῖν ὀργήν Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; ኢከነ፡ከመ፡እጓለ፡እመሕያው፡ዘይትቄየም፡ Judith 8, 16 (Gr. habet διαιτηθῆναι); ἐνεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυμαίνεσθαι Act. 8, 3 Platt; προςέθηκε Luc. 3, 20. 2) *minari,* ἀπειλεῖν 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.:* ተቀየመ፡ዘ፡ተበቀለ ።

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas,* Herm. p. 6; Joel 4, 4; አልቦ፡ቂም፡ዘየአኪ፡እምቂመ፡ጸላእት፡ Sir. 25, 15; ቂም፡ወቅንአት፡ Clem. f. 13, al. crebro; ኩን፡ጻድቀ፡ወመሓሬ፡ዘእንበለ፡ጽልሑት፡ወቂም፡ Did. 6; Lit. 164, 1.

ቀያሚ፡ subst. i. q. ቂም፡, ut: ፍቅር፡ኀጥአት፡ሚን፡ወቀያሚ፡ Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀያሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus:* F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡(መስተቃይም፡ Lud.) part. i. q. ተቀያሚ፡, ut: መስተቀይም፡ወመዐትም፡ II Can. Nic. 31; ኩኑ፡ኄራነ፡ወአኮ፡መስተቀይማነ፡ Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀያሚ፡ዘ፡ሎርተኛ፡ (sic) Voc. Ae.

ቀይስ፡ vid. sub ቀሰሰ፡

ቈቅሕ፡ vel ቈቃሕ፡ subst. [referendum ad radices قَحّ et נָקָה نَقِيَ كَحّ] proprie: *pars rei purior meliorque,* in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago,* ቈቅሐ፡ (v. ቈቀሐ፡) ሥርናይ፡ Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jsp. p. 276; ቈቀሐ፡ሥርናይ፡ Macc. f. 12. — *Voc. Ae.:* ቈቃሕ፡ዘ፡ፍትግ፡; *aliud:* ቈቅሕ፡ዘ፡ሕጽበ ።

ቈቀየ፡ quadrl. I (sec. Lud. etiam ቀቀየ፡ I, 2) [referendum videtur ad rad. קָוָה de cujus significatu primo vid. Ges. thes. p. 1201; cfr. etiam تَكَوَّى, maxime كَوَى *constrinxit* utrem; IV *avarus fuit;* vid. ጠዐየ፡] *constringere, restringere* i. e. *parcum, avarum* et *tenacem esse, avaritia ductum sibi aliisve detrahere* alqd, (kargen, geizen, abkargen): c. Acc. animae, አቈቀያ፡ለነፍስየ፡እምፍግዕ፡ στερίσκω Koh. 4, 8; ዘይቈቅያ፡ለነፍሱ፡ ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.: ዘይቈቂ፡አውጽኦ፡እምንዋዩ፡ለዘይደሉ፡ይሁብ፡ምክዕቢተ፡በከንቱ፡ Fal. f. 32; c. Acc. vel እምነ፡ bonorum et ለ፡ prs.: ብእሲ፡ዘይቈቂ፡እምንዋዩ፡ለርእሱ፡ያስተጋብእ፡ለከልኡ፡ Fal. f. 47; ዘይቈቂ፡ለርእሱ፡ይዘግብ፡ለባዕድ፡ Prov. Th. Petr.; abs.: ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ወእንዘ፡ይቈቂ፡ (ἀπὸ σφιγγίας) Sir. 11, 18; ዘበቱ፡ንዋይ፡ወይቈቂ፡ Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* ቈቀየ፡ዘ፡ነፈገ ።

ቈቃይ፡ (etiam ቀቃይ፡ Lud.) part., *parcus, avarus, tenax,* Fal. f. 42; አኀዙ፡ይገዝኩ፡መሓርያነ፡ወቈቃያነ፡ Sx.

Masc. 27. — *Voc. Ae.:* ቂቂይ፡ጠዋይ፡ደንጻዊ፡ብ፡ንፍግ፡ v. ንፉግ ።

ቅቀየት፡ n. act. *parsimonia, tenacitas, avaritia,* Fal. f. 10. 23.

ቂአ፡ I, 1 [קוא, قاء] Subj. ይቂእ፡ *vomere, evomere:* ከመ፡ኢትቂእ፡ Prov. 25, 16; ይቀይእ፡ 23, 8; ቂአ፡እምአፉሁ፡ደመ፡ብዙኀ፡ Jsp. p. 302; ከመ፡ይቂእ፡ (sc. devoratum) Sx. Masc. 1; Ex. 7, 28; (Satanae ait:) ሰበ፡ሰማዕከ፡ዘንተ፡ቂእከ፡ሐምዘ፡እምአፉከ፡ላዕለ፡ሔዋን፡ Macc. f. 23; etiam trsl., *revomere, respuere:* እምከመ፡ሰምዖ፡(ለነገረ፡ጠቢብ፡)ይቀይእ፡ወያገብእ፡ድኅረ፡ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ቂእክዋ፡ ἠθέτησα αὐτήν Jes. 27, 4. — *Voc. Ae.:* ቂአ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ ።

አቂአ፡ II, 1 1) *vomere facere:* አቀይእ፡እምአፉሃ፡ዘውኅጠት፡ Jer. 28, 44. 2) *vomitionem movere,* de medicamentis vomificis: ያቀይእ፡ M. F.

ተቀይአ፡(ተቂአ፡ Lud.) III, 1 *vomi, evomi,* Lud. sine auct.

ቅያእ፡ vel ቂያእ፡ subst. *vomitus, evomitum:* ከልብ፡ዘይገብእ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ከመ፡ይስሕት፡ሰኩር፡በቂያኡ፡ Jes. 19, 14 vrs. alt.; Jer. 31, 26 vrs. nov.; ቂያአሙ፡ ὁ ἐκείνων ἔμετος Cyr. ad Th. f. 9.

ቂአት፡ n. act. *vomitio,* M. F.

ቀይጡን፡ n. prgr., sc. قَيْطُون *parvum conclave in domo, locus ubi quid asservandum reconditur:* ቀይጡን፡አውታን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ቤት፡ጣዖታት፡ (أوثان) Abush. 6.

ቍይጽ፡ et ቍጽ፡ (Joh. 19, 33 rom.), subst., Pl. (አቍየጽ፡ et) አቍያጽ፡ (et አቅያጽ፡)፡, ቍየጽ፡ et ቍያጽ፡, *crus* in corpore humano seu pars pedis a genu ad talum, *tibia,* σκέλος, κνήμη [respondet, significatu quidem, سَاق ܫܩܐ שׁוק صَاق] Deut. 28, 35; Jud. 15, 8; Ps. 146, 11; Cant. 5, 15; Joh. 19, 31—33; ቍየጽ፡ሐንካስ፡ Prov. 26, 7; ቀፈጽኪ፡አቍያጸኪ፡ (v. አቍየጸኪ፡) Hez. 16, 25; ሰሐቢ፡አቍያጸኪ፡ Jes. 47, 2; አቍያጺሁ፡ (v. አቍ''፡) Dan. 2, 33; አቍያጸ፡እገሪሆሙ፡ κλῶνες ποδῶν Job 18, 13; አቍያጽኪ፡ከልኤ፡ I Sal. Mar. 30; ዘበጦ፡ላዕለ፡ቍየጹ፡ Jsp. p. 328; አልበሰ፡አቍያጽ፡ περικνημῖδες *ocrea, tibialia* Dan. 3, 21. — *Voc. Ae.:* አቍያጽ፡ዘ፡ጭን፡

መቃይጽ፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus), instrumentum torturae quoddam, ut videtur: *nervus, cippus* (quem Hebraei מַהְפֶּכֶת, Graeci κύφων appellant; ejus descriptionem vid. in Ges. thes. p. 388): ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35. [An ad قَعَصَ *flexit, incurvavit,* قَوِسَ *incurvatus fuit* referendum?] — *Voc. Ae.:* መስሬት፡ወመቃይጽ፡ዘ፡ዋጣ ።

ቀድሐ፡ I, 1 [قَدَفَ قَدَحَ; amh. ቀዳ፡] Subj. ይቅዳሕ፡ 1) *haurire,* aquam, c. Acc. ማየ፡ et absol., Gen. 24, 13. 16. 19. 20; Jos. 9, 19; Jes. 12, 3; ወቀድሑ፡ማየ፡እምዐዘቅት፡ 1 Par. 11, 18; 2 Reg. 23, 16; እምህየ፡ይቀድሑ፡ ἐκεῖθεν ὑδρεύονται Judith 7, 13; ለቀዲሐ፡ማይ፡ Kuf. 2; ዘይቀድሕ፡ማየ፡ Kuf. 50; Joh. 4, 7; alia fluida Hagg. 2, 16; Joh. 2, 9; trsl.: መጽሐፈ፡ስንክሳር፡ዘበትርጓሜሁ፡ጉባኤ፡ዘቀድሕዎ፡አበዊነ፡ቅዱሳን፡ (እምነ፡ኵሉ፡ገድላት፡) Sx. in Proleg. 2) *exhaurire* vas Joh. 2, 8. 3) *infundere* (et *miscere*) vinum: እለ፡ይቀድሕዎ፡ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; ትቀድሑ፡ለበጸውዕ፡ወትመልኡ፡ 65, 11; ቅዳሕ፡ወይኖ፡ Dan. ap. 13, 11; ወይን፡ዘቀዳሕኩ፡ለክሙ፡ Prov. 9, 5; Apoc. 18, 6.

ተቀድሐ፡ III, 1 1) *hauriri* Org. 2; ማይ፡ዘኢትቀድሐ፡እምአፈ፡ነቢያት፡ወሐዋርያት፡ M. M. f. 36. 2) *infundi* (et *misceri*): ኀበ፡ይትቀዳሕ፡ወይን፡ Prov. 23, 30 var.

ቅዱሕ፡ part. *haustus, infusus* Apoc. 14, 10.

ቅድሕ፡ subst., unde derivaverim Pl. አቅዳሕ፡ *haustus,* vel *cyathus, scyphus* (coll. قَدَحٌ Pl. أَقْدَاحٌ), ይስተዩ፡፫አቅዳሐ፡ወይን፡ (sc. monachi moerore afflicti) Phlx. 79; ይስተይ፡፫አቅዳሐ፡በበዓላተ፡እግዚእነ፡ባሕቲቱ፡ Kedr f. 73.

ቅዳሕ፡ subst., m. et fem., *haustum* i. e. *excerptum, collectaneum:* ትትነበብ፡ዛቲ፡ቅዳሕ፡እመዝሙር፡ Genz. f. 53; ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡እምዳዊት፡ f. 123; ቅዳሕ፡ዳግማዊ፡, ቅዳሕ፡ሣልሳይ፡ caet., f. 124. 128.

ቅድሐት፡ n. act. *haustus, infusio,* Ps. 74, 7; Enc. Haml. 12.

ቀዳሒ፡ n. ag., Pl. ቀዳሕያን፡ et ቀዳሕት፡ 1) *haustor, aquator:* ፪ዋዊት፡ቀዳሒት፡ Ex. 12, 29; ሐጣብያን፡ዕፅ፡ወቀዳሕያን፡ማይ፡ Macc. f. 7. 2) *pincerna, pocillator,* ቀዳሕት፡ 3 Reg. 10, 5; Gen. 40, 1. 13. 41, 9; Jsp. p. 282. 283.

ቀድሑ፡ subst. *vas aquae hauriendae idoneum,* majus quam ቀሡት፡, Lud. sine auct.

መቅድሐት፡ subst., Pl. መቅድሓት፡ *urna, situla, hydria:* መቅድሐተ፡እሳት፡ይከዕዉ፡ላዕሌሆሙ፡ Clem. f. 229; Macc. f. 20; መቅድሓተ፡እሳት፡ይከዕዉ፡ዲቤሁ፡ Apc. Mar. Joh.

ምቅዳሕ፡ subst. 1) *locus unde hauritur, puteus,* Org.; ምቅዳሐ፡ፈውስ፡ወዐዘቅት፡በረከት፡ Org.; ገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስብሓት፡ Org. 2) locus unde merces hauriunt, *emporium:* ትከውን፡ምቅዳሐ፡ለኵሉ፡ነገሥት፡ዓለም፡ Jes. 23, 17.

መቅድሕ፡ subst., inter instrumenta torturae enumerantur: መኑሥሠ፡ስነን፤መውዕሌ፡ዐይን፤መስረፌ፡(?)እንፍ፤መቅድሐ፡እዝን፡ Sx. Ter 15; dubium, utrum sit *cochlear* (coll. مِقْدَحٌ) an *terebra* (pro መድቅሕ፡ q. v.).

ቀደመ፡ I, 1, raro I, 2 (ut Jes. 11, 14 var.) [קדם ܩܕܡ قَدَمَ] Subj. ይቅድም፡ 1) *praeire, praecedere, antecedere, anteire,* c. Acc. Matth. 14, 22. 26, 32; Marc. 6, 45. 10, 32. 16, 7; ሑሩ፡ቅድሜየ፡ቅድሙኒ፡ 1 Reg. 25, 19; Sap. 12, 8; c. እምነ፡ prs.: ንቅድም፡እምብእሲትከ፡ Tob. 11, 2; 1 Reg. 9, 27; c. ለ፡ prs.: ለደም፡ይቀድም፡ላኂ፡ Sir. 22, 24; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተን፡ጢስ፡ ibid. 2) *praevenire, ante venire, antevertere:* Jud. 7, 24 ann.; ይቀድመኒ፡ወሪደ፡ Joh. 5, 7; Matth. 21, 31; Kuf. p. 28. 3) *priorem esse, praestare, potiorem esse,* a) praecedere tempore: እለ፡ቀደሙከ፡ Hen. 32, 6; 4 Esr. 3, 53. b) ordine: እለ፡ይቀድሙ፡ οἱ πρῶτοι Num. 10, 13. 14; እምኵሉ፡ዘይቀድም፡ πρὸ πάντων *ante omnia* Jac. 5, 12; 1 Petr. 4, 8; hinc ቀዲም፡ *prioratus, jus praecipuum:* እምላከ፡፩ዘእንበለ፡ቀዲም፡ Org. 3; ቀዲም፡ዘከነ፡ሎቱ፡በውስተ፡ርስት፡ F. N. 42, 3. c) creberrime cum aliis verbis conjunctum significat adverbia *ante, primum,*

primo, *prius*, vel praepositiones *prae*, *pro*, *ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: ይቀድሞ፡ወያመጽኦ፡አሕማረ፡ተርሴስ፡ደቂቀኪ፡ ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν Jes. 60, 9. 61, 4; ቀድሞ፡ወንሣእ፡ προκαταλήψῃ Judith 2, 10; plerumque omissa copula: Ex. 12, 18; ትቀድም፡ተሐውር፡ምስሌሁ፡ πορεύεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; ይቄድሙ፡ (v. ይቀድሙ፡) ያወርዱ፡አይሆሙ፡ Jes. 11, 14; ለእለ፡ቀደመ፡አእመሮሙ፡ οὓς προέγνω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: ይሑሩ፡ይቅድሙ፡ውስተ፡ Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; ንግር፡አንተ፡ቀድሞ፡ Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: ቀደመ፡ተምህሮ፡መጽሐፍ፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ተወልዶ፡ Kuf. 36; በኑ፡እምሰብእ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Judith 10, 13; ቀድሞ፡ለከ፡ንሢአ፡ብእሲት፡ Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) ይቀድመከ፡ተሐምዎ፡ *tibi primo convenit* (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere*, *incipere*: ቀደመት፡ማርያ፡ወትቤ፡ ἐξῆρχε Ex. 15, 21; ቀድሙ፡እምቅዱሳንየ፡ Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: ቀድሞ፡እምነ፡ኵሉ፡ኀዲግ፡ Sir. 34, 17; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ 34, 18, vel c. Subj. verbi: ዘንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡ 1 Par. 1, 10; ንቀድም፡በረድኤተ፡እግዚ"፡ንጽሐፍ፡ crebro ab initio librorum Mss.

አቅደመ፡ II, 1 1) *praecedere facere* i. e. a) *priorem* vel *primum reddere*, *primo loco constituere*: አቅድሞ፡(ለዝ፡ወርኅ፡)እምአውራኅ፡ዓመት፡ Ex. 12, 2. b) *praemittere*: አቅድሙኬ፡ምጽዋተ፡ከመ፡ይኩንክሙ፡ሥንቀ፡ (sc. in itinere post mortem faciendo) Clem. f. 274; ወታቀድም፡ዘንተ፡ጸሎተ፡ Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo*, *praevenire*, *antevertere*: ፈነወ፡ሰራዊተ፡ይዕርጉ፡አቅዲሞ፡እምኔሁ፡ 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius* vel *antea fecisse* vel *facere* alqd: ተዘከረ፡ሥርዐተ፡ዘአቅደመ፡ምስለ፡አበዊን፡ Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius*, *antea*, *primo*, (*supra*) vel praepos. *pro*, *prae*, *ante* in verbis compositis: c. c. verbo finito: አቅደመ፡ፈነወኒ፡ቅድሜክሙ፡ Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; አቅደመ፡ብሂለ፡ προείρηκε 9, 29; ያቀድሞኑ፡ዘሪአ፡ዘእንበለ፡ይሕርስ፡ምድረ፡ Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; ያቀድም፡አእምሮ፡ προγιγνώσκει Sap. 8, 8; አቅደመ፡ሠሪዐ፡ προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; በከመ፡አቅደምኩ፡ነጊረ፡ *ut supra dixi* Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere*, *incipere*: አቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggerere* vel *significare* alicui alqd: ኪያየ፡አቅደመኒ፡ (v. አቀመኒ፡) እሕንጽ፡ ἐσήμηνέ μοι οἰκοδομῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደመ፡ III, 1 et 2 *praevenire*, *praevertere*, *praecurrere*, c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; ትመጽእ፡እንዘ፡ትትቄደም፡ (v. ተሐውር፡) ተዕናስ፡ Prov. 24, 49; ኵሉ፡ዘይትቀደም፡ πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደመ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere*, *obviam venire*: ተቃደምዎሙ፡ወተቃተልዎሙ፡ 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit,) ወተቃደማ፡ሰይጣን፡ወተራከበ፡ለነፍስ፡ወይቤላ፡ Genz. f. 13. 2) *praevenire*, *praevertere*, c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est*, *pars antica* (*frons*): እምቅድም፡ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17; Apoc. 4, 6; ውስተ፡ቅድመ፡ደብተራ፡ Num. 3, 38; እመንገለ፡ቅድም፡ Ex. 28, 14; እምቅድም፡ 2 Reg. 10, 9; ውስተ፡ቅድመ፡ ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium*, *primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; እምቅድመ፡ዓለም፡ Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 29, 10; እምቅድም፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh. 1, 1 Platt; እምቅድም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum*, *prius*: እምቅድም፡ πρότερον *prius*, *olim* 1 Par. 9, 2; እከያቲሁ፡ዘቅድም፡ *iniquitates ejus priores* Enc.; (corpus ejus translatum) እመቃብሪሁ፡ዘቅድም፡ኀበ፡መቃብሪሁ፡ዘከዕበ፡ Enc. Teq. 6. c) *primitiae*: ቅድመ፡ (v. ቀዳሚ፡) እክሎሙ፡ Sir. 45, 20. d) *prioratus*: ብኵርናከ፡ዘቅድመ፡ልደት፡ Kuf. p. 88. Hinc

ቅድመ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante*, *prae*: ሑሩ፡ቅድመ፡ Gen. 32, 17; ፀብአ፡ቅድመ፡እምነ፡ንጉሥ፡ Judith 2, 19; *protenus* Luc. 19, 28; *ex adverso* 2 Reg. 18, 13 var.; *a parte antica*, orientem versus Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea*, *prius*, *primum*, *primo*: Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (ቅድም፡ Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; ቅድመ፡ (v. ቅድም፡ Imprt.) ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praeps.; pron. suff. per *ê* sibi subjungit, ቅድሜየ፡, ቅድሜከ፡ al. 1) ቅድመ፡ simplex a) loci: *ante*, *pro*, *prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; ሮጸ፡ቅድሜሆሙ፡ Luc. 19, 4; ቅድሜየ፡እሜልዕ፡ Phil. 3, 14. b) *coram*, *in facie*, *ex adverso*, ἐναντίον Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; ἐνώπιον ቅድሜየ፡አንተ፡ዘልፈ፡ Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἀπὸ προςώπου Lev. 19, 32; ቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόςωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis*: *ante*: ቅድመ፡ዮም፡ Lud. e V. S. (aliâs እምቅድመ፡ q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant.
2) ለቅድመ፡ proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; *erga* 2 Cor. 8, 21. 24. 3) በቅድመ፡ *ante*, *prae*, *coram*, *ex adverso*, ἔμπροσθεν Matth. 5, 16; በቅድሜሆሙ፡ወበድኅሬሆሙ፡ Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8. 13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἐνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; በቅድመ፡አዕይንትየ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; de *sententia* alcjs (*ut videtur* alicui alqd) በቅድመ፡ሰብእ፡ ἐν ὄψει ἀνθρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) እምቅድመ፡ a) de iis quae *ante* alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel removentur: *a*, *de*, *ex*, *e conspectu*, ἀπὸ sive ἐκ προςώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus*, *contra*, እስመ፡እምቅድሜሆሙ፡ውእቱ፡ነፋስ፡ ἄνεμος ἐναντίος Matth. 14, 24. c) passim i. q. מִפְּנֵי, de causa, a qua quid proficiscitur: *ob*, *propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc:* ሞተት፡ አጋር፡ እምቅድመ፡ ሳራ፡ Kuf. 19; እለ፡ እምቅድሜከ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10, 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡ ፲ወ፬ ዓመት፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡ ፫ አውራኅ፡ ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ ክልኤቱ፡ ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1. C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam*, c. c. Subj., ut: ቅድመ፡ ይሱጥ፡ ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ ትሙት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8, 7. 18, 13. 2) *prius, antehac, antea*, እለ፡ ያአምርዎ፡ ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; እለ፡ ቀዲሙ፡ ትፈርህዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 13; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10. 3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) praepositiones et notam Genitivi (ዘ፡) et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praeteritus, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι Num. 6, 12; በመዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ τὰ πρότερον Jes. 41, 22; τὰ ἀρχαῖα 43, 18; τὰ πρότερα 48, 3. 65, 17; አኮ፡ ዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ οὐ προτέραις ἡμέραις 48, 7; በዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊሆሙ፡ ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቀዲሙ፡ ἀπ' ἀρχῆς Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicati vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳም፡ adj. *primus*, መንገደ፡ ቀዳም፡ σαββάτου ὁδόν *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ ሰንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀደምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17, 27. 19, 30. 20, 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቀዳሚ፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ ከመ፡ ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡ መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምነ፡ ቀዳሚ፡ መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይኑ፡ ትእዛዝ፡ ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Ps. 138, 4; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡ እምላዕለ፡ ብእሲት፡ ወጽአት፡ ኀጢአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡ አበዊክሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ ቀዳሚሁ፡ ለዝ፡ ሱባዔ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adjungitur, ut: ተአምር፡ ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus:* ነገሥት፡ ቀደምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ ቀደምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕለ፡ ቀደምት፡ ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Judith 8, 18; ቀደምተ፡ ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀደምት፡ እለ፡ ይርብሕ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ ቀደምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; οἱ ἀρχαῖοι Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps:* ቀደምት፡ αἱ ἀρχαί *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38. B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡ 1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium:* ቀዳሚሃ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ“፡ Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚሃ፡ ለትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ ለከልኣ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሜ፡ ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ ቀዳሜ፡ የአርሩ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 88, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status vel conditio prior* (opp. ደኃሪት፡) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* ቀዳሜ፡ ተግባሩ፡ ለእግዚ“፡ Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae:* ቀዳሜ፡ ወልድየ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሜ፡ ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሜ፡ ማእረሩ፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሜ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10: ቀዳሜ፡ ኵሉ፡ πρῶτον πάντων 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚየ፡ ቃለ፡ አልብየ፡ ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus*, M. M. f. 193; አልቦ፡ ቅድመት፡ ለሀልዎቶሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haeredis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus*, ቅድመት፡ ኮነ፡ ዲበ፡ መትከፍቱ፡ ἀρχή Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ ቅድመት፡ ወአሐቲ፡ ስፍነት፡ Ssal. Req.

ቀዳማዊ፡ et ቀዳማይ፡, adj. (ordinale), f. ቀዳማዊት፡, ቀዳማይት፡, ቀዳማዪት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ὁ ἀπ' ἀρχῆς 1 Joh. 2, 13; ቀዳማይት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃኖስ፡ ቀዳማዊ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *exsistentia primordialis, prioratus temporalis, (aeternitas):* አልቦ፡ ጥንት፡ ለቅድምናከ፡ ወለድኅርናከ፡ አልቦ፡ ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ዕሩያን፡ በበሕርይ፡ ወበአምላክና፡ ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ ኢቀደመ፡ እምአብ፡ በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅደምከ፡ ሣርሮታ፡ ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አኀዘ፡ የአምር፡ (*coepit monstrare*) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ ወሀልዎቱ፡ ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et መቅድም፡ subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* Cant. 4, 14. b) *principium, initium:* መቅድመ፡ ቃል፡ ἡ ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12 Platt; ገብሩ፡ መቅድመ፡ ርኵስ፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅደመ፡ ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur መቅድመ፡ *primum, primo, initio, primitus, potissimum:* ἐν τῇ ἀρχῇ Prov. 8, 23; πρῶτον Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ድኅረ፡) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ውእቱ፡ መቅድመ፡ ተቀብረ፡ Kuf. 4; ውእቱ፡ መቅድመ፡ ገብረ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ ፈድፋደ፡ *maxime vero* seu *potissimum* Lit. 170, 2. e) praepos. α) *ante* መቅድመ፡ ኵሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen. 48, 2. 2) *principatus, imperium*, Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „*pelvis*, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum", Lud.

ቄድር፡ n. prgr. 1) nomen libri cujusdam liturgici: **መጽሐፈ፡ቄድር፡ዘአንበሩ፡መምሀራን፡በእንተ፡ዘክሕደ፡ሃይማኖቶ፡አው፡ዘአርኰሰ፡ሥጋሁ፡ምስለ፡ዘኢምእመናን፡አው፡ተበዕት፡አው፡አንስት፡አው፡መነኮስ፡አው፡መነኮሳይት፡**. Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e قَذِر *sordidus, immundus* ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiana. Praeterea *Voc. Ac.* enumerant 2) inter plantarum nomina **ቄድር፡ዘ፡መርዝ፡** *venenum;* 3) inter vestium nomina **ቄዳር፡ዘ፡ጥቁር፡ግምጃ፡** (nomine proprio **ቄዳር፡** Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቂዳርስ፡, ቄዳርስ፡, ቂዳርን፡, ቄድራን፡, ቀዲራን፡, ቄዳራን፡ al., n. pr. gr. κίδαρις *cidaris, tiara* Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቄድሮስ፡, ቄድሮን፡, ቄዳር፡ n. prgr. 1) κέδρος, *cedrus* Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a **ቄድሮን፡** distinguitur **ቄዳር፡ዘስሙ፡አረበት፡** vel **አርበት፡** p. 77). Etiam **ቄድሮና፡** 3 Reg. 5, 10. 2) *Cedron* torrens inter Hierosolyma et montem olivarum (קִדְרוֹן): **ፈለገ፡ቄድሮስ፡** Joh. 18, 1 (**ቄድሮስ፡ፈለገ፡አርዝ፡** Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቄድሪኖስ፡ (1 Esr. 4, 48), **ቄድሪኖን፡** (3 Reg. 7, 39), **ቄድሪን፡, ቂድሪና፡, ቅድሪኒ፡** (2 Esr. 3, 7), **ቄድሮና፡** (Org. 4) *cedrinus*.

ቆድራጢስ፡ vel **ቆድራንጢስ፡** n. prgr. κοδράντης *quadrans* numus sive tres unciae, Marc. 12, 42. — *Voc. Ac.:* **ቴንድራጢስ፡ዘ፡ተረን።**

ቀደሰ፡ I, 2 [קִדֵּשׁ, قَدَّسَ, ܩܰܕܶܫ] 1) *sanctum habere:* **ቀድስዎ፡ለእግዚ"፡** Jes. 8, 13; **እመ፡ቀደስከን፡(ለሰንበታት፡)ለእግዚ"፡** καλέσεις ἅγια τῷ Θεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) *sanctum declarare* vel *reddere, sanctificare, rem sacram instituere*, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; **እቄድሶሙ፡ለሕዝብ፡ሊተ፡** Kuf. 2; **ይቄድሰከ፡** ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et **እምነ፡** Lev. 16, 19. 3) *consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare*, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8, 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. **ለ፡** Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; **ቀድሱ፡ኵሎ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ዘሐነጽክምዎሙ፡ወኀትምዎሙ፡በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** F. M. 28, 1. 4) *sacra administrare, sacrificium altaris* (**ቅዳሴ፡**) *celebrare* vel *peragere*, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, μοι); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); **አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ዘይቄድሱ፡በሙ፡** F. M. 31, 5; Abush. 50; **ለቀሲስ፡ሥልጣን፡ከመ፡ይምሀር፡ወያጥምቅ፡ወይቀድስ፡ወይባርክ፡ሕዝበ፡** F. N. 6. 5) *sanctum praedicare, trisagion cantare*, Hen. 61, 12 (**ቀድሶት፡**); Lit. 165, 2; **ይሴብሕዎ፡ወይቄድስዎ፡ወይባርክዎ፡** Clem. f. 15; **በ፡እምኔሆሙ፡ዘይዜምር፡ወበ፡እምኔሆሙ፡ዘይቄድስ፡ወበ፡ዘይዌድስ፡** Clem. f. 61.

ተቀደሰ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *sanctum haberi, sanctum se praestare* Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; **እትቄደስ፡ብኪ፡** Hez. 28, 22; **ሰበ፡ተቀደስኩ፡በላዕሌክሙ፡** 36, 23; **ተቀደስከ፡በኀቤነ፡** Sir. 33, 4. 2) *sanctum reddi, sanctificari* Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; **ውእቱ፡እምከርሠ፡እሙ፡ተቀደሰ፡ይኩን፡ነቢየ፡** Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. **እምነ፡** ut: **ይትቄደስ፡ምድር፡እምኵሉ፡አበሳ፡** Kuf. 4; c. **ለ፡** Dei Num. 6, 8. 3) *se purificare* vel *sanctificare* 1 Reg. 16, 5; **እለ፡ይትቄደሱ፡** οἱ ἁγνιζόμενοι Jes. 66, 17 vrs. alt. 4) *consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari:* **ካህናት፡እለ፡ተቀደሱ፡** Hez. 48, 11; Ex. 29, 33; **ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘተቀደሰት፡** Sx. Mij. 15. 5) *sanctum praedicari*, Lit. Chr.

ቅዱስ፡ part. et adj. 1) *sanctus, sacer*, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19, 2; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; **ቅዱስ፡ቅዱሳን፡ስሙ፡** Jes. 57, 15; **ቅዱስ፡እስራኤል፡** Jes. 1, 4. 5, 19. 24 al.; **ቅዱስ፡ወዐቢይ፡** Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; **ቅዱሳነ፡ልዑል፡** Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; **ቅዱሳኒሃ፡** Ναζιραῖοι αὐτῆς Thren. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: **መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡** Rom. 1, 2; **አሪት፡** 7, 12; 2 Petr. 2, 21; **ምግባር፡** 3, 11; **ጽዋዔ፡** 2 Tim. 1, 9; **ዕለት፡ቅድስት፡** Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; **ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ዕጣን፡** Ex. 30, 35. 36; **ዐራዝ፡** vel **ልብስ፡** 28, 2 seq.; **በመካን፡ቅዱስ፡** Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; **ደብተራሁ፡ቅዱስ፡** Sir. 24, 10; **ሀገር፡ቅድስት፡** Jes. 48, 2; Matth. 4, 5. — C. c. **ለ፡** prs., *alicui:* Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: **ቅዱስ፡ቅዱሳን፡** *sanctissimus, sacrosanctus* Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet **ቅዱስ፡ለቅዱሳን፡** *sanctus sanctis* (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22. 7, 6; vel **ቅዱስ፡ዘቅዱስ፡** 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: *sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium:* **ቅዱሳን፡** τὰ ἅγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; **ቅድስት፡** τὸ ἅγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἅγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡** *sanctum sanctorum* (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; **ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** Hebr. 9, 25. 13, 11; **ውስተ፡ቤተ፡ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** 2 Par. 3, 10. Nonnumquam **ቅድስት፡** i. q. **ቅዳሴ፡** vel **ቅድሳት፡**, ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቍድስ፡ n. prgr. i. e. قُدْس c. art., *sanctuarium:* **ሀገረ፡ቍድስ፡** i. e. *Hierosolyma*, Jsp. p. 276.

ቅድሰት፡ n. act. *sanctitas*, (*res sacra*); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet **ቅድሳት ።**; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሲ፡ n. ag. *sanctificator:* **አምላክ፡ዘውእቱ፡ሐዋጺሆሙ፡ወቀዳሲሆሙ፡** Abush. 20.

ቅድሳት፡ subst. 1) *sanctitas, sanctimonia*, (et *sanctificatio*) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη

30

1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): ፈነውኩ፡ለቅድሳቲከ፡ፍቁርየ፡ τῇ σῇ ὁσιότητι Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo postpositum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; መሥዋዕተ፡ቅድሳት፡, ቀዳሜ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31. 26, 17; ሀገረ፡ቅድሳት፡ 36, 18; አልባሰ፡ወርቅ፡ዘቅድሳት፡ 45, 10; ልብሰ፡ቅድሳት፡ስብሐት፡ 51, 11; Ps. 96, 13; ንዋየ፡ቅድሳት፡ 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam ወሀበ፡ቅድሳቶሙ፡ለሕዝብ፡ ἱερατείαν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. ቅዳሴያት፡ et ቅዳስያት፡ 1) *sanctificatio:* ይከውን፡(ለከ፡)ለቅዳሴ፡ Jes. 8, 14 vrs. alt.; ለቅዳሴ፡ምድር፡ Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio*, Lit. 165, 2; Seraphim ወሀቡ፡፫ቅዳሴያተ፡ M. M. f. 8; መልአከ፡ቅዳሴ፡ Kuf. 2. 15; ለቅዳሴ፡ወለበረከት፡ Kuf. p. 9; በኵሉ፡ቅዳሴያቲክሙ፡ Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia:* ቅብእ፡ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; ቅዳሴ፡ቤት፡ክርስቲያን፡ F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 4. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae* a) *missa, peractio sacrificii altaris:* በእንተ፡ቅዳሴ፡ F. N. 12; አልባሰ፡ቅዳሴ፡ ib., እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ቅዳሴ፡ዘምስጢር፡ Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia (anaphora, oratio eucharistica)* Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; ናሁ፡ንጽር፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ቅብጣዊት፡፫ቅዳሴያት፡ዘባስልዮስ፡ወዘጎርጎርዮስ፡ወቄርሎስ፡ F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: ኵነነ፡ሴት፡ሕዝበ፡በጽድቅ፡ወበንጹሕ፡ወበቅድስና፡ Clem. f. 12; ሀበ፡ (presbytero consecrando) መንፈሰ፡ቅድስና፡ Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) ገጽ፡ቅድስና፡ስቡሕ፡ I Sal. Mar. 4; ሀብተ፡ቅድስናሆሙ፡ Ex. 28, 34 (vid. ቅድሳት፡ n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): ንኀሥሥ፡እምነ፡ቅድስናከ፡ Sx. Teq. 12.

ቅዱሳዊ፡ adj. rel. *ad sanctum pertinens, sanctus*, Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro መቅድስ፡ (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. መቃድስ፡ 1) *res sacra, sacrum*, τα ἅγια Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; መቃድስ፡ Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum*, τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ἁγίασμα Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ἁγιαστήριον Ps. 72, 17; ναός Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; ደብረ፡መቅደስየ፡ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; ጽርሐ፡መቅደስ፡ 5, 8. 10, 4; ሀገረ፡መቅደስከ፡ Jes. 64, 10; ቤተ፡መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; θυσιαστήριον Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium*, Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; ቤተ፡ምቅዳስ፡ 28, 3; ቤተ፡መቅደሰ፡ምቅዳስ፡ τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃዲ፡ n. prgr. sc. قَاضٍ *judex*, d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደወ፡ I, 1 [قَدَا significatum specialem *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur قَزَزٌ *a rebus impuris sibi cavens, elegans, politus*, قَزْوٌ *abstinentia a rebus impuris*, nec non قَدَسَ (ቀደሰ፡) *purus fuit*; aliae linguae frequentant: זָכָה זָכַךְ زَكَا ܙܟܐ] *purum, candidum, nitidum esse:* ኢቀደወ፡ኅሊናሁ፡ (Judae Ischariotae) አላ፡ከመ፡ዘሕለ፡ብርት፡ከነ፡ M. M. f. 202.

አቅደወ፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare:* ለሀላዌ፡ሰብእ፡ያቀድዋ፡በርእሱ፡ወይሬስያ፡ሱታፌ፡መለኮት፡ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασεμνύνει φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. ቀደውት፡ (tamquam a ቀዲው፡ vel ቀዳዊ፡) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus*, በግዕ፡ቅድው፡ወንጹሕ፡ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος 2 Esr. 8, 27; ብርት፡ቅድው፡ 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) ዘአርአያከ፡ቅድው፡ Enc.; de homine ejusque habitu: በ፡በዕለ፡ወበ፡ነዳየ፲በ፡ሕሠሙ፡ወበ፡ቅድወ፡ M. M. f. 86; de oratione: ዘኢቅድው፡ነገር፡ κεκομψευμένα ῥήματα Cyr. ad Th. f. 15; (at pro አምኃ፲ቅድወ፡ quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. አ"፲ቅድመ፡ praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); በበላቅ፡ቅድው፡ ἐν ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16; መዓር፡ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; ቅብእ፡ቅድው፡ ἔλαιον κεκομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: በቅድው፡አፈዋት፡ μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐώδης Ex. 30, 23; ዕፍረት፡ቅድው፡ Sir. 24, 15; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; Ex. 30, 35; ዕፍረት፡ቅድው፡ πρῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; ናርዱ፡ቅድው፡ Marc. 14, 3. b) de vestibus: አልባስ፡ቀደውት፡ ἡ στολὴ ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ቅድው፡ዘ፡ንጹሕ።

ቀደፈ፡ I, 1 [vid. ኀደፈ፡] *remis propellere, remigare:* እለ፡ይቀድፉ፡ κωπηλάται Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደፍ፡ vel **መቅደፍት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. መቃድፍ፡ *remus*, M. M. f. 21. 108; አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወእገብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታእካ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9.

ቃግስት፡ subst. *vipera, cerastes:* ትውልደ፡ቃግስት፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστης Prov. 23, 32; Pl. ቃግስታት፡ d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species*, cujus XX non conficiunt unum ወርቅ፡ aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: ተሣየጠ፡በ፺ቀጣ፡ Lud.

ቀጠራቅጤን፡ n. prgr. sc. καταράκτης (שָׁלָךְ), *mergus*, avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — *Voc. Ae.:* ቀጥራቅጣን፡ (v. ቀጥራቅጢን፡)

ዘ፡ድምቢጽ፡ (de quo nomine vid. Lud. lex. amh. coll. 81; Isenb. p. 162).

ቀጥራን፡ subst. [ܩܛܪܢ قِطْرَان] *pix* vel *resina liquida* (ex arbore pinus vel cedri, igne adhibito, educta; Theer): አፍልሒዎ፡ውስተ፡ጻሕል፡በዝፍት፡ወበቀጥራን፡ Sx. Ter 27; ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቀጥራን፡ Sx. Haml. 5; M. F.

ቀጥቀጠ፡ quadrl. I [قَصَّ *fregit*, قَضَّ *contrivit* (قَضَّة *glarea comminuta, parva*), قَضْقَضَ *confregit comminuitque* praedam leo; coll. כָּתַת חָתַת, فَلَّ كَلَّ, ጐድጐደ፡] 1) *rumpere, disrumpere*, chordam, rete vel funem, Lud. e Vit. Jacobi Sar. 2) *confringere, perfringere, conterere, contundere, quassare, comminuere*, (plerumque συντρίβω, ἐκτρίβω, rarius κλάω, συγκλάω, συνθλάω, θραύω, συγκόπτω, πατάσσω), ut tabulas Ex. 34, 1; Deut. 9, 17; idola Ex. 23, 24; Deut. 7, 5. 9, 21; Dan. 2, 35; columnas Jer. 50, 13; vas figlinum 19, 10; Ps. 2, 9; catenas Marc. 5, 4; jugum Jes. 14, 5; Jer. 2, 20. 5, 5; pessulos, vectes Jes. 45, 2; Am. 1, 5; arbores Ps. 28, 5; Ex. 9, 25; naves Ps. 47, 6; cornua Thren. 2, 3; Dan. 8, 7; Hen. 90, 13. 16; capita Jud. 9, 53; Ps. 73, 15. 109, 6; brachia Job 38, 15; Ps. 9, 39; lumbos Sir. 32, 22; ossa: በመፍጽሐ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ Sx. Nah. 25 Enc.; homines Jer. 9, 21; Job 9, 17; trsl. (*frangere, conficere* al.): hominem Job 38, 15; Jes. 10, 33. 22, 17; Luc. 9, 39 (ቀጥቂጦ፡); Satanam Rom. 16, 20; reges Sir. 46, 18; hostes (*clade*): ቀጥቅጦ፡ለፀራዊ፡ Sir. 33, 9; Jos. 10, 10. 12; terram Jes. 2, 10. 19; bellum (i. e. hostes, arma hostium) Ex. 15, 3; እግዚ፡ ይቀጠቅጥ፡ፀብአ፡ Judith 16, 2; c. እምነ፡ *effringere* i. e. confringendo exstirpare: ንቀጥቅጦ፡እምድረ፡ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; *frangere* cor alcjs Jsp. p. 362 (vid. ተበደወ፡).

ተቀጥቀጠ፡ III, 1 1) *rumpi, disrumpi*: መሥገርት፡ተቀጥቀጠት፡ Ps. 123, 7; Vit. Sam. 2) *confringi, perfringi, conteri, contundi, comminui*: Nah. 1, 6; Jer. 27, 23; Koh. 12, 6; Job 24, 20; Ps. 33, 21. 36, 16; ተቀጥቀጠኒ፡አዕጽምትየ፡ Jes. 38, 13; Kuf. 49; *membra sibi frangere*: (mulier, quae se de muro dejecit), ኢሞተት፡ባሕቱ፡ተቀጥቀጠት፡ወተመንደበት፡ Jsp. p. 436; c. እምነ፡ sive *defringi*: ይትቀጥቀጥ፡እዴየ፡እምዘርናዕየ፡ Job 31, 22, sive *confringendo exstirpari*: Num. 19, 13; Gen. 34, 30 (sine እምነ፡). Transl.: de viribus Ps. 36, 18; hominibus: ይትቀጠቀጥ፡ከመ፡ዕፅ፡ብኍብኍ፡ Job 24, 20; Jes. 1, 28. 8, 15; Thren. 1, 15; ተቀጥቀጠ፡ውስተ፡ምድር፡ συνετρίβη εἰς γῆν Jes. 14, 12; corde contrito: ይትቀጠቀጥ፡ልበሙ፡ Jes. 19, 1; populo, exercitu, clade affectis: Jos. 10, 12; ቅጥቃጤ፡ትትቀጠቀጥ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ Jer. 14, 17. 31, 4; hinc ተቀጥቅጦ፡ σύντριμμα *clades* Jes. 60, 18; ይመጽእ፡ተቀጥቅጦ፡እምኀበ፡እግዚ፡ 13, 6.

ቅጥቁጥ፡ part., fem. ቅጥቅጥ፡ (Mich. 4, 6) *confractus, contritus, comminutus, quassatus*: በትረ፡ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 36, 6; 4 Reg. 18, 21; ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; fractus membris: Mich. 4, 6; Matth. 4, 24 rom.; ዘያነሥእ፡ለውዱቅ፡ወይፌውሶ፡ለቅጥቁጥ፡ Clem. f. 172; *confectus*: ኮንኩ፡ከመ፡ብእሲ፡ቅጥቁጥ፡ Jer. 23, 9; ቅጥቁጣን፡ Zeph. 3, 18; *contritus* animo (poenitentia): ቅጥቁጠ፡ልብ፡ Chr. Ta. 31.

ቅጥቃጤ፡ subst., m. et fem., 1) *fractio, fractura, comminutio, contritio*: ቅጥቃጤ፡ጻሕብ፡ Jes. 30, 14; ቅጥቃጤ፡ሐቌያት፡ Hez. 21, 6; trsl.: ቅጥቃጤ፡ነፍስ፡ Jes. 65, 14; ቅጥቃጤ፡ልብ፡ (poenitentis) Jsp. p. 338. 2) *clades, afflictio magna* (שֶׁבֶר) Jos. 10, 10; Ps. 13, 7; Rom. 3, 16; Jes. 59, 7. 15, 2. 22, 4. 28, 12; Jer. 4, 6. 6, 1. 14. 27, 22; Thren. 2, 11. 4, 10; Am. 5, 9; Prov. 10, 14. 18, 7.

ነቀጥቃጥ፡ subst. (a stirpe V) *pavitatio, tremor corripiens* hominem, *paroxysmus* (cfr. חָתַת et חַתְחַת): አኀዘልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50; Gad. Ad. f. 107.

ንቅጥቁጥ፡ part. (V) *pavitans, tremore* vel *paroxysmo correptus*, Gad. Ad. f. 107.

ቀጣብ፡ vid. sub ቀንጣብ፡

ቀጠነ፡ i. q. ܩܛܢ *diminutus, attenuatus, tenuis fuit* (hebr. קָטֹן *parvus fuit*, vid. de prima verbi potestate Ges. thes. p. 1212); vicinum est ቀጠጠ፡

አቅጠነ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*: ታቀጥን፡.... ከ፡ወአልባሲከ፡ወኢታግዝፍ፡ Syn. f. 285; tenuiter compungere notis, I Const. Ap. 62 et II Const. Ap. 19 (vid. sub ምርፋእ፡).

ቀጢን፡ adj., fem. ቀጣን፡, Pl. m. ቀጢናን፡, comm. ቀጠንት፡ 1) *tenuis, subtilis* a) de rebus corporeis: ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ከህን፡ Sir. 50, 2; ክንፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡ (v. ወቀጢናን፡) 4 Esr. 11, 4; መዝራዕቱ፡የማናይ፡ቀጢን፡ (tenuior sinistro) Kid. f. 5; አስሐትያ፡ቀጢን፡ Sap. 5, 15; ሥዕርት፡ቀጣን፡ Lev. 13, 30; ሠዊት፡ቀጢናን፡ Gen. 41, 6. 7. b) de rebus incorporeis, ut de voce: ቃለ፡ (v. ቃል፡) ቀጢን፡ φωνὴ αὔρας λεπτῆς 3 Reg. 19, 12; ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡ Sx. Mag. 14; de spiritu Sap. 7, 22 (λεπτός); Gad. Ad. f. 151; de perspicacia: በቀጣን፡ዐይነ፡ልብ፡ ἀκριβεῖ τῆς διανοίας ὄμματι Cyr. c. Pall. f. 66. 2) in specie: ቀጠንት፡ (sive adjecto sive omisso አልባስ፡) *vestes tenues* eaedemque pretiosae, molles: በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ዘቀጠንት፡ይለብስ፡ Matth. 11, 8; በቀጠንት፡አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; Jsp. p. 379. — *Voc. Ae.*: ቀጠንት፡ብ፡ግምጃ ።

ቀጠን፡ subst. *tenuitas, exilitas*: ቀጠንየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌሁ፡ለአቡየ፡ μικρότης 3 Reg. 12ᵃ, 10 (vid. ቍጠጥ፡).

ቍጥን፡ n. prgr. i. e. قُطْن *bombyx, bombycina*: (ለሥዕል፡) ጠብለላ፡በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ቅጥነት፡ n. act. et subst., Pl. ቅጥንታት፡ 1) *exilitas, exiguitas*: ቅጥነተ፡ልቡናሁ፡ (angustiae mentis) F. N. 43, 2. 2) *tenuitas*, deinde concr. *tenues vestes*: እለ፡ይለብሱ፡ቅጥንታተ፡ወአክሊለ፡መንግሥት፡ (aliàs ቀጠንት፡) Chr. Ta. 7. 3) *subtilitas*: ርኢከኑ፡ቅጥነተ፡ልቡ፡ለሐዋርያ፡ θέα πῶς συνετῶς αὐτὸ εἴρηκεν Chr. ho. 1; በቅጥነት፡ልብ፡ (συντεῖναι τὸν νοῦν) ho. 14; ቅጥነተ፡ጥበብ፡ ho. 26.

መቃጥን፡ subst., sine dubio Pl. (quamquam Lud. in lex. amh. c. 37 መቃጥን፡ participium ab አቃጠነ፡ statuere videtur) *hamus*, ἄγκιστρον Matth. 17, 27; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); ይውርው፡መቃጥነ፡መሥገርተ፡አንቃር፡ውስተ፡ልጐት፡ወያውፅእ፡ዓሣ፡ Kid. f. 33 (e Matth. 17). [Conferre licet مِقْطَم *aduncus unguis*.]

ቈጥዐ፡ inus., i. q. קוּץ, קִיץ, ܩܳܨ *fastidivit, taedio habuit*; قَعَطَ *timidus fuit*; *iratus f.*; *vehementer se gessit in* debitorem; amh. ቈጣ፡

ተቈጥዐ፡ III, 2, raro III, 1 (ut: እንዘ፡ ይትቄጥዑ፡ Sx. Genb. 12) 1) *impatientem, pertaesum esse* vel *fieri, animo deficere*, ὀλιγοψυχεῖν Jud. 16, 16; ተቈጥዐት፡ ነፍሳ፡ ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς Jer. 15, 9 (nisi ነፍሳ፡ Accusativum interpretari malueris); ἐκκακεῖν 2 Cor. 4, 1; Herm. p. 38; κεκοπίακας Apoc. 2, 3; ኢተቈጥዐ፡ ልቡ፡ Threu. 3, 22; c. በ፡ rei Num. 21, 4. 5. 2) *taedio habere, fastidire, aversari, taedet, piget*, c. Acc. rei vel prs.: ተቈጥዐ፡ ነፍሶ፡ Jon. 4, 8; 2 Cor. 1, 8; ἐκπτύειν Gal. 4, 14; ἐκκακεῖν Eph. 3, 13; ኢትትቈጣዕ፡ ነበረከ፡ μὴ ἀπαναίνου Sir. 4, 4; βδελύσσεσθαι ለዘ፡ ያበዝኅ፡ ነቢበ፡ ይትቈጥዕዎ፡ 20, 8; ἐξουδενεῖν Ps. 101, 18; plerumque προσοχθίζειν 21, 25. 94, 10; Lev. 18, 25. 28. 26, 30; Sir. 6, 25; Hebr. 3, 10. 3) *indignari, stomachari, aegre ferre:* Tit. 3, 2 Platt; ተቈጢዖ፡ (Inf. verb.) Cyr. ad Th. f. 23; ተምዕዐ፡ ወተቈጥዐ፡ Kuf. p. 47; ኢተቈጥዖ፡ (Inf. nom.) Kid. f. 16; c. ዲበ፡, ut: ይትቈጣዕ፡ ዲበ፡ ሰብእ፡ Phlx. 48; c. Acc. prs. ተቈጥዕዎ፡ በእንተ፡ ዘ፡ Jsp. p. 302.

አስተቍጥዐ፡ IV, 1 et crebrius **አስተቈጥዐ፡** IV, 2 1) *impatientem reddere, taedio* vel *fastidio afficere:* ፊድፋዴ፡ አስተቈጥዐኒ፡ ሕይወቶሙ፡ Sir. 25, 2; ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡ ያስተቈጥዕ፡ 27, 13; ለሕዝብየ፡ ያስተቈጥዕዎሙ፡ እምከዊነ፡ ሕዝብ፡ Jer. 40, 24 vrs. nov.. 2) *ad indignationem concitare, ad iram provocare, stomachum movere* alicui; Tit. 3, 2 rom.; መንሱት፡ ያስተቈጥዕ፡ ἐκ τῆς ὀργῆς μῆνις Herm. p. 31; c. Acc. Col. 3, 21; Eph. 6, 4; Org. 4; አስተቍጥዕዎ፡ (Perf.) Jsp. p. 332; ያስተቈጥዖሙ፡ p. 344; c. Acc. prs. et ላዕለ፡ *contra:* p. 296. 334.

ቍጡዕ፡ part. *indignabundus, stomachosus, iracundus:* ብእሲ፡ ቍጡዕ፡ ἀνὴρ ὀργίλος Prov. 29, 22; አልቦ፡ ምሕረት፡ ለቍጡዕ፡ 27, 4; Syn.; ይቤ፡ አባ፡ አጋቶን፤ ብእሲ፡ ቍጡዕ፡ ለእመ፡ አንሥአኒ፡ ሙታነ፡ ኢትእመንዎ፡ Phlx. 145.

ቍጥዓ፡ subst., fem. et m. (ut Koh. 5, 17) *fastidium, indignatio, ira (permanens), stomachus*, θυμός, ὀργή, μῆνις, Gen. 49, 7; Ps. 36, 8. 123, 3; Koh. 5, 16; Rom. 2, 9; Eph. 4, 31; Herm. p. 31; ቍጥዓከ፡ Hos. 9, 7; ለዕለተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡ Kuf. 24. 36; መዐትኒ፡ ወቍጥዓ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡ Sir. 27, 30; በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡ F. M. 21.

ተቈጣዒ፡ n. ag. i. q. ቍጡዕ፡ Genz. f. 158; II Can. Nic. 31 (conjunctum cum መዐትም፡ et መስተቀይም፡).

ትቍጥዕት፡ subst. *indignatio, iracundia:* ሰይጣነ፡ ዝሙት፡ ወሰይጣነ፡ ትቍጥዕት፡, Phlx. 13. 29, al.; Lud. e Mss. Colb.

ቀጠጠ፡ vel **ቈጠጠ፡** *tenuem esse* [vic. ቀጠነ፡]; Rad. Abb.: ቀጠጠ፡ ዘ፡ ቀጭን፡ ሆነ ።

አቍጠጠ፡ II, 1 *tenuem, gracilem*, deinde etiam *flexibilem facere:* ወኢእመ፡ አቍጠጠ፡ ክሣዶ፡ ከመ፡ ሕልቀት፡ οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου Jes. 58, 5.

ቍጥ፡ subst. *cuspis* hastae inferior: በቍጦ፡ (v. በኵጦ፡) ኲናቱ፡ 2 Reg. 2, 23; Lud. exhibet ቍጣ፡ — *Voc. Ae.:* ቍጥ፡ ብ፡ ምዝራጥ፡ (vox ምዝራጥ፡ legitur ex. c. ረገዞ፡ በምዝራጥ፡ መንገለ፡ ዐይኑ፡ Chr. L. Atk. f. 13).

ቈጢጥ፡ (v. ቆጢጥ፡) adj. *tenuis, exilis, gracilis*, ἀστεῖος Jud. 3, 17. — *Voc. Ae.:* ቈጢጥ፡ ዘ፡ ቀጢን፡ ረቂቅ ኒ፡ ይ፡ (Ludolfi Gregorius male exposuit: *fastidiosus ciborum, nauseabundus*).

ቍጠጥ፡ subst. *tenuitas, exilitas:* ቍጠጠ፡ ዚአየ፡ ይገዝፍ፡ እምነ፡ ሐቌ፡ አቡየ፡ 3 Reg. 12b, 29 (vid. ቀጠነ፡).

ቈጵርስስ፡, (etiam ቈጵርስስ፡, ቈጰርሶስ፡, ቈጸረስስ፡, ቈጵርስ፡, ቈጴርስ፡, ቈጵርሶን፡, ቈጰርሳን፡ al.), prgr. sc. κυπάρισσος *cupressus* Kuf. 13. 21; 4 Reg. 19, 23; Jes. 37, 24. 41, 19; Hez. 27, 5. 31, 8; Sir. 24, 13. 50, 10; Job 40, 12. — *Voc. Ae.:* ቈጵርስስ፡ ስናባር፡ ጺውቂና፡ ብ፡ ጽድ ።

ቈጰርስና፡, ቈ"፡, ቈጸሪስና፡, ቈጵርሶን፡, ቈጰርስን፡ al. κυπαρίσσινος *cupressinus* Hez. 27, 24; 2 Esr. 18, 15.

ቆጽን፡ subst., Pl. ቆጽናት፡ *ocrea, caliga, calceus* altior et cavus: ቆጽናቲሁ፡ περισκελῆ Sir. 45, 8; ὑποδήματα ቆጽናት፡ Chr. Ta. 2; M. M. f. 185. — *Voc. Ae.:* ቶታን፡ ብ፡ የኩፍ፡ ቁልፍ፤ ቆጽን፡ ብ፡ ኩፍ፡ ጫማ ። [Formatio haud satis liquet, quamquam rad. קבב קָבַע قاب al. etymon idoneum praebere videntur].

ቈጸለ፡ rad. inus., cui conferas خضل XI *multis ramis folisque praedita fuit* arbor; خَضِرَ *viruit* c. derivatis (חָצִיר); קָצִיר *frondes arboris*.

አቍጸለ፡ II, 1 *folia emisit, produxit* arbor, Lud. ex Org. 1.

ቍጹል፡ vel **ቈጹል፡** part. *frondosus:* ቈጽለ፡ ዕፅ፡ ቈጹል፡ 2 Esr. 18, 15.

ቈጽል፡ subst., m. et fem., sing. et coll., Pl. አቍጽል፡ (et ቈጽላት፡, si quidem Chr. Ta. 28 pro ያነግፍ፡ ነፋስ፡ ቈላት፡ legendum videtur ቈጽላት፡) [amh. ቅጠል፡ et ቅጸል፡] 1) *folium, folia, frons;* sing.: Gen. 8, 11; ቈጽል፡ ዘተነግፈ፡ እምነፋስ፡ Job 13, 25; coll. Gen. 3, 7; Kuf. 3; Jes. 1, 30. 34, 4. 64, 6; ወይከውን፡ ቈጽለ፡ አዕጹቂሁ፡ Jer. 17, 8; Dan. 4, 9. 18; Hez. 6, 13. 47, 12; Prov. 11, 14; Ps. 1, 4; Hen. 24, 4; Sir. 6, 3; ከመ፡ ቈጽለ፡ ዕፅ፡ ዘጽኍቅ፡ ቈጽሉ፡ 14, 18; 2 Esr. 18, 15; ያመ፡ ቈጽል፡ Jes. 57, 5; Matth. 21, 19; ቈጽለ፡ በለስ፡ (ὄλυνθοι) Apoc. 6, 13; በኀብስተ፡ ወማይ፡ ወቈጽል፡ Clem. f. 250; አቍጽል፡ Hen. 3. 5, 1; στοιβάδες Marc. 11, 8 rom.; Herm. p. 68. 2) res foliis similes, ut a) *lamina, bractea:* ቈጽለ፡ ወርቅ፡ πέταλον χρυσοῦν Ex. 28, 32. 36, 38; Lev. 8, 9 (vid. etiam ቀጸላ፡); M. M. f. 36 (vid. አፍራጽ፡); στάμνος Ex. 16, 33. b) *folium* libri, Lud. sine auct.

ቈጻል፡ adj. *frondosus* Lev. 23, 40 ann.; Deut. 12, 2.

ተቀጸለ፡ III, 2 1) *se redimire* vel *redimiri* frondibus, sertis, coronis: c. Acc. sertorum, ንትቀጸል፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ Sap. 2, 8; Joh. 19, 5. 2) in genere: *se coronare* vel *coronari, imponere sibi coronam, diadema*, c. Acc.: ተቀጸሊ፡ ቀጸላኪ፡ ውስተ፡ ርእስኪ፡ Bar. 5, 2; ተቀጸለ፡ አክሊለ፡ Sir. 11, 5. 47, 6; ተቀጸለ፡ ጌራ፡ ዐቢየ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Jsp. p. 301; Org. 5; ንትቀጸል፡ አሕባለ፡ ውስተ፡ አርእስቲነ፡ 3 Reg. 20, 31; ተቀጸላ፡ (ደናግል፡) አክሊለ፡ ስምዕ፡ Mavâs. n. 62; ተቀጸልክዎ፡ ለፍትሕ፡ Job 29, 14; ይትቀጸል፡ ጌራ፡ ኵነኔ፡ Sap. 5, 19; 1 Thess. 5, 8; ንትቀጸል፡ በርእስነ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተቀጸለ፡ IV, 2, etiam **አስተቈጸለ፡**, *redimire* vel *cingere caput* alcjs sertis, corona, *coronare, imponere coro-*

nam, diadema alicui, c. c. dupl. Acc. Cant. 3, 11; **አክሊለ፡ ትፍሥሕት፡ ታስተቈጽለከ፡** Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitis Marc. 15, 17; **ትገብር፡ አክሊላተ፡ ወታስተቈጽሎ፡** (v. **ወታስተቈጽሎ፡** IV, 1) **ለዮሴዕ፡** Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii **ቃ** pro **ቀ** scriptum est); Matth. 27, 29; c. **በ፡** coronae: **እግዚ"፡ አስተቀጸላ፡ ለርእሶ፡ በአክሊል፡ ሠላስ፡** Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.: **አስተቀጸለ፡ አረፍቶ፡ በሚልንትራ፡** 3 Reg. 6, 9. 7, 40.

ቀጸላ፡ subst., sing. et coll., Pl. **ቀጸላት፡** (Jes. 3, 19) 1) *serta, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis*, στέφανος et στέφανοι Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; μίτρα Bar. 5, 2; κόσμος τοῦ προςώπου vel τῆς κεφαλῆς **ቀጸላሆን፡** (v. **ቀጸላቲሆን፡** et **ቀጽላቲሆን፡**) Jer. 3, 19. 24; διάδημα Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praefectorum vel proregum Aethiopiae", Lud. 2) ambitus, *limbus, margo, taenia*, στεφάνη Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. **ቈጽል፡**), πέταλον Ex. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide* fissili (cfr. amh. **ቀጠላ፡**): **ቀጸላ፡ ጸሊም፡** et **ጸዐዳ፡** Chr. Ax. f. 93. 95.

ቈጽልዕ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, qualus?*): **ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቈጽለ፡ አሥርቆ፡** v. **በቈጽልዐ፡ ሠርቆ፡** ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. (vid. supra sub **ሠረቀ፡** c. 240).

ቀጺመት፡ et **ቀጺሞት፡** (**ቀጽሞት፡**), subst., *calamus odoratus* vel *aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; **ጽጌ፡ ቀጺመት፡ ወቀናንሞ፡** Sx. Nah. 27 Enc. (cfr. قصب الذريرة et קְצִיעָה). — *Voc. Ae.*: **ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርዴ፡ መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡**; *aliud*: **ቀጺመት፡ ዘ፡ ናትራን ።**

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. **ሐጸረ፡** [amh. **ቀጸረ፡** et **ቀጠረ፡**, قَصَرَ *circumscribere limite, incarcerare*] *circumsepire, circumvallare, praemunire*, **ቀጸሩ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡** ἐτειχίσαντο τὰς κώμας Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus*: **ሀገር፡ ቅጽርት፡** (v. **ሕጽርት፡**, v. **ቅትልት፡**) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et **ቀጽር፡** (Num. 32, 17. 38), subst., m. et fem., Pl. **አቅጻር፡**, Pl. Pl. **አቅጻራት፡** 1) *sepes, maceria, murus*: φραγμός Ps. 143, 17; **ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይሕንጽ፡ ብእሲ፡ ቅጽረ፡ ይርሐቅ፡ እምቢጹ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ እግር፡** F. N. 37; etiam **ሐጹረ፡ ቅጽር፡** ib.; **ቅጽረ፡ ንድቅ፡** οἰκοδομή Sir. 22, 16; **ቅጽረ፡ ምኔት፡** Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum* urbis, arcis: **ሀገር፡ እንተ፡ በቲ፡ ቅጽረ፡** Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; **ሀገረ፡ ቅጽር፡** 4 Reg. 18, 8; **ቅጽረ፡ ሀገር፡** Rel. Bar.; **አረፍት፡** (v. **አረፍተ፡**) **ቅጽሮን፡** Deut. 9, 1; τεῖχος Cant. 5, 7. 8, 10; Act. 9, 25 Platt; **ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡** Prov. 28, 4; φραγμός 3 Reg. 11, 27; χαράξ Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munimentis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.: **ኢያሪኮ፡ እንተ፡ የዐውዳ፡ ፯አቅጻራት፡** Sx. Sen. 26; Nah. 21; περιοχή 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7; *locus munitus, arx, castrum* (قَصْر) Jsp. p. 358 seq.; **ቅጽረ፡ ንጉሥ፡** Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: **ጸቈን፡ አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐፅር ።**

ቈጸረ፡ vel **ቈፀረ፡** I, 1 [صَوْهَر קָשַׁר; amh. **ቋጠረ፡**] Subj. **ይቍጽር፡** 1) *constringere, colligare, nodare*: **ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቅ፡ ወቈፀረ፡ በጸርቅ፡** Sx. Tachs. 10; **ቈጸርዎ፡** (**ለአዕፅምተ፡ ቅዱስ፡**) **በልብሶሙ፡** M. M. f. 51; trsl.: **ቈፀሩ፡ አማዑቶሙ፡** τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, caperare* frontem, *austere contrahere* vultum, *tetricum* vel *moestum vultum gerere*, σκυθρωπάζειν, **ኵሉ፡ ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ይቈጽር፡ ወይትፋጸይ፡** Jer. 19, 8; **ዘይቈጽሩ፡ ገጸሙ፡** Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); **ኢትቍጽሩ፡ ገጸክሙ፡** F. N. 45; **እሩ፡ ከመዝ፡ ይቈጽር፡ ገጸ፡** κατηφὴς τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 3; **ትክዝ፡ ወቈጺረ፡ ገጽ፡** κατήφεια Chr. Ta. 29 (aliâs **ደምና፡ ገጽ፡**). 3) a) in bonam partem: *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut: **ቈጺረከ፡ ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡** (σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι) Sir. 36, 4. b) crebrius in malam partem: *nectere dolum, insidias; struere technam, insidiari, fraude uti*: **ይቈጽሩ፡ ምክረ፡ ላዕሌሁ፡** Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; **ለመጋቢ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይቍጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡** F. N. 30.

ቈጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere*: (spes est) **ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘያዐርግ፡ ልበ፡ እምድር፡ ወይቋጽሮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere*, quod cum amh. **ቋጠረ፡** convenit, excerpsit Lud. e V. S.

አቍጸረ፡ et **አቅጸረ፡** II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare*: **አቍጸሩ፡** (rom.: **አቅጸሩ፡**) **ሎቱ፡ ዕደወ፡** Act. 6, 11; **ያቀጽሩ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡** M. M. f. 101. 247.

ተቈጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari*: **በከመ፡ ይትዐወቅ፡ ንዋየ፡ ለብሓ፡ ዘተሰብረ፡ እምነ፡ ዘኢተሰብረ፡ በተቍዕሮ፡ ከማሁ፡ ብእሲኒ፡ ይትፈተን፡ በንባቡ፡** Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum* vel *insidias nectere, se invicem defraudare*: **ተቋጽሮ፡** *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum* vel *insidias nectant* alicui, (*conjurationem nectere*): **አስተቋጸሩ፡ ሎቱ፡ በኵለሄ፡ ማዕሌት፡** 4 Reg. 12, 20.

ቍጹር፡ part. 1) *constrictus, irretitus*, **ውስተ፡ አሥዋክ፡** Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu: **ቍጹረ፡ ገጽ፡** Kbr. Nag. n. 3; et **ቍጹር፡** absol. Gad. Ad. f. 147.

ቍጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus*: **ኢታጽንዑ፡ ቍጽረክሙ፡** Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; **እለ፡ ይፀብእዎ፡ በቍጽር፡** ἐκ μεταβολῆς Jes. 30, 32.

ቍጽረት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio*: **መካነ፡ ቍጽረቱ፡** sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); **ቍጽረቱ፡ ከመ፡ እብነ፡ ኰኵሕ፡** Job 41, 6; **ቍጽረተ፡ ዐራዙ፡** οἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτώνων Ex. 28, 35 (vid. **ቍጽሮ፡**).

ቍጽሮ፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum*: **መልበስተ፡ ቍጽሮ፡** χιτὼν κοσυμβωτός (quod alii interpretantur *fimbriatus*) כְּתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 („e nodis instar retis factum opus", Lud., vid. **ቍጽረት፡**).

ቈጸራ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio*: **አግብኦ፡ ሎቱ፡ ንዋዮ፡** (sc. furtum) **ወሀበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጸራ፡ ወርዴ፡** Clem. f. 271.

ቍጸሬት፡ var. pro መቍጸርት፡ q. v.

ተቋጻሪ፡ n. ag. (III, 3), Pl. ተቋጻርያን፡ *sese invicem defraudantes* F. N. 30.

መቍጸርት፡ subst. *id quo includitur* gemma i. e. *funda, pala* (sicut מִשְׁבְּצֹת): ወመቍጸርቱ፡ (v. ምቍጸሪቱ፡, v. ቍጸሪቱ፡) ወርቅ፡ ἐν δέσει χρυσίου Sir. 45, 11.

ቀጽቀጸ፡ quadrl. I [cogn. ቀጥቀጠ፡ et نقض] *dolore et tremore* quasi *disrumpi* vel *discindi*, de membris: በእንተ፡ዝንቱ፡ይቀጸቅጸኒ፡ሐቌየ፡ ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως Jes. 21, 3 (Lud., pron. suff. Accusativum non Dativum interpretatus, ait: *confringere, comminuere*).

ቅጽቃጼ፡ subst. *doloris quasi diruptio* vel *concisio* in membris (das Reißen und Brechen): ፈውስ፡ዘያሴስል፡ቅጽቃጼ፡ሕማም፡ τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης Chr. ho. 21.

ቀጸበ፡ I, 1 [vic. قطب *caperavit* frontem; قصب *contorsit* cirrum; *innuere* autem significantes frequentant Arabes غمز رمز غمض VII. VIII] Subj. ይቅጽብ፡ 1) *innuere* (oculis, vultu, manu), *nutu significare, nutare, nictare*: ይቀጽብ፡በዐይን፡ Prov. 6, 13; Sir. 27, 22; ይቅጽብ፡በእዴሁ፡ Kid. f. 19; Act. 19, 33 Platt; gestibus impudicarum annumeratur አንበስብሶ፡በቀራንብት፡ወቀጺብ፡በአዕይንት፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ F. M. 34, 8; c. c. Acc. prs. (alicui): Luc. 1, 62; Joh. 11, 57. 13, 24; 1 Cor. 10, 28 rom. (ubi Lud. ቀጸቡክሙ፡ legendum proponit); c. ለ፡ et Inf. vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ለበዊእ፡ቅጽበኒ፡ Sx. Tachs. 13 Enc.; ወቀጸበ፡ከመ፡ታምጽእ፡ Gad. T. H.; c. ላዕለ፡ *innuendo significare* alqm: ቀጸብዎ፡ላዕሌሁ፡ Act. 19, 33 rom.; c, Acc. rei: ቀራንብቲከ፡ይቅጽባ፡ጽድቀ፡ τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια Prov. 4, 25. 2) *deludere* quasi digitis monstrando, Lud. ex hom. Chrys. — *Voc. Ae.*: ቀጸበ፡ዘ፡ጠቀሰ፡

ቀጸበ፡ I, 2 *contemtim renuere*: በእንተ፡ዘይቄጽብ፡ምሳሐ፡ነዳያን፡ (agapas pauperum) Can. Gangr. 11.

ተቀጸበ፡ III, 2 et 1 *nictando, nutando, sannis deludere* alqm, *subsannare*: ይትቄጸበከ፡ διαψιθυρίσει Sir. 12, 18; ትትቀጸበኒ፡ (v. ትትቃጸበኒ፡) Job 19, 17.

ተቃጸበ፡ III, 3 *alium alii innuere, oculis nictare, sannis deludere, subsannare*: የሐውራ፡እንዘ፡ይትቃጸባ፡በአዕይንቲሆን፡ Jes. 3, 16; ዘይትቃጸብ፡በአዕይንቲሁ፡ (v. አዕይንቲሁ፡) Prov. 10, 10; Kid. f. 26; ተቃጽቦ፡ወሠሐቅ፡ Clem. f. 98. 141; ተቃጽቦት፡ f. 211; ከመ፡ኢይሣለቁ፡ቦቱ፡ወኢይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆሙ፡ወበከናፍሪሆሙ፡ f. 82; c. Acc. prs. Ps. 21, 7. 34, 22. 40, 8; Job 19, 17; Luc. 16, 14; ተቃጽቦተ፡ቀሳውስት፡ Form. Conf.; c. በ፡, ut: ይትቃጸቡ፡ቦቱ፡ ἐξουθενήσουσι Sap. 4, 18.

ቅጽበት፡ n. act. 1) *nutus*: ይሔምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡ διδάσκει ἐννεύμασι δακτύλων Prov. 6, 13; Deus creavit በቅጽበት፡ Clem. f. 49. 83. 218. 2) *nictatio* vel *nictus oculi*; usurpatur de temporis spatio minimo: *ictus, momentum, punctum temporis*; rarius praemisso በ፡, ut: ዘነበበ፡በጊዜሃ፡ይገብር፤በቅጽበት፡ዘኀለየ፡ይከውኖ፡ Lit. Orth.; በመጠነ፡አሐቲ፡ቅጽበት፡ πρὸς μίαν ῥοπήν Sap. 18, 12; vel in Acc.: ኢተፈልጠ፡መለኮት፡እምትስብእት፡ወኢቅጽበተ፡ዐይን፡ Haim. Ab.; Lit. 166, 4; plerumque praemisso ከመ፡, ut: 1 Cor. 15, 22; Genz. f. 34; በሣልስ፡ንፍሐት፡ቀርን፡ይትነሥኡ፡ሙታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Clem. f. 157; ያነሥኦሙ፡ለምውታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Macc. f. 5; ተዐገሥ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡አሐተ፡ሰዓተ፡ Jsp. p. 290; ወለእመሰ፡ከነ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡እምቅድመ፡ሞትነ፡እመዋዕሊነ፡ F. N. 28, 1. 3) *significatio obscura, aenigma*: ፈክሮ፡ቅጽበት፡ λύσεις αἰνιγμάτων Sap. 8, 8; ነገረ፡ጠቢባን፡በቅጽበት፡ ῥήσεις σοφῶν καὶ αἰνίγματα Prov. 1, 6.

ቀጽዐ፡ I, 1 [خشع *humilis, submissus fuit,* خضع *humilis, depressus fuit;* قضع *subjugavit, domuit,* قشع *pronum stravit conjecitve;* etiam قصع significationes vicinas habet; amh. ቀጻ፡ vel ቀጣ፡ *castigavit*] *deprimere* a) *humiliare, subigere, incurvare*, κατα-, συγ-κάμπτειν 2 Reg. 22, 40; Ps. 56, 8. 68, 13. b) *corruere facere, consternare*: ይቀጽዕ፡ኵሉ፡ሐቌ፡ Nah. 2, 10 Laur.; ያደነግፁ፡ልበ፡ወይቀጽዑ፡ከመ፡ማሕምም፡ Sir. 31, 5. c) *complanare* viam, ἐξιχνιάζειν Ps. 138, 2. — *Voc. Ae.*: ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ።

አቅጽዐ፡ II, 1 a) *humiliare, subigere* 2 Reg. 22, 40 var. b) *complanare* viam: አሰር፡ዘአቅጻዕነ፡ ταῦτα ἐξιχνιάσαμεν Job 5, 27.

ተቀጽዐ፡ III, 1 refl. et pass. a) *deprimi, incurvari, humiliari, se submittere*: ለይትቀጻዕ፡ዘበናቲሆሙ፡ Rom. 11, 10; Ps. 68, 28; አረጋዊ፡ዘተቀጽዐ፡ዘበኑ፡ (senectute) Chr. Ta. 23; ἐκάμφθησαν Job 9, 13; ἔκυψε ተቀጽዐ፡ሰብእ፡ Jes. 2, 9; Ps. 9, 33; κατεκάμφθην Ps. 37, 6. b) *fractum corruere, collabi*: ተቀጽዐት፡ቀስቶሙ፡ ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν Jer. 28, 56; ተቀጽዐ፡ኵሉ፡ሐቌ፡ Nah. 2, 10; Jer. 37, 6; Hen. 60, 3; ትትቀጻዕ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα Hez. 21, 7. c) *consternari, terrore* vel *timore deprimi*: ይትቀጽዑ፡ ἐκστήσονται Jes. 13, 8; ተቀጽዑ፡ወኢተርፈት፡ነፍሶሙ፡ላዕሌሆሙ፡ 2 Esr. 16, 1. — *Voc. Ae.*: ተቀጽዐ፡ብ፡አኰነበሰ፡; *aliud*: ዘ፡ተቀራደደ።

ቀጻጼ፡ subst. *chamaeleon*, Lud. ex auct. Gregorii (vid. ከሜሌዎን).

ቀዐአ፡ I, 1 *secare, secando aptare* pannum in usum vestis: እለ፡ይቀዕኡ፡ቀሚሰ፡ Gad. Ad. f. 57 [coll. قطع et radd. vic.]

ቀፀወ፡ rad. inus., incertae significationis.

መቅፀት፡ subst., m. et fem., Pl. መቃፅው፡ (1 Esr. 1, 11) et መቅፀታት፡ (Lud.), *olla*, χύτρα Num. 11, 8; Jud. 6, 19; 1 Reg. 2, 14; Nah. 2, 10; Mich. 3, 3; Joel 2, 6; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅፀት፡ምስለ፡ጽህርት፡ Sir. 13, 2; ምንበረ፡መቅጸት፡ Lev. 11, 35; መቅፀተ፡ብርት፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 289; መቅፀት፡ሥራይ፡ *olla veneni* Clem. f. 252; ብሱል፡በመቅፀት፡ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας Lev. 2, 7. — *Voc. Ae.*: መቅፀት፡ብ፡ምንቸት፡ v. ምቸት።

ቃፍ፡ subst. *scopus* quem jaculando petunt, Job 16, 12 ubi in quibusdam codicibus verba: ከመ፡መጠራ፡ explanantur verbis ከመ፡ቃፍ፡

ቆፍ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIX^ae, Ps. 118, 145:

Thren. 1, 19. 2, 19. 3, 54. 4, 19. Ubi de psalmis agitur, siglo ቆፍ፡ Ps. 118, 145—152 notatur, ut Genz. f. 69.

ቀፈለ፡ I, 1 [vicinum est ከፈለ፡, cfr. etiam Ex. 38, 18 in FH አከፈሎን፡ pro አቅፈሎን፡; ቀፈለ፡ primitus significasse videtur *duplicare, bis complicare* (vid. Ges. thes. p. 704) cfr. ܩܦܠ כָּפַל, deinde *claudere* cfr. قَفَّلَ et ቈለፈ፡] Subj. ይቅፍል፡ *obducere* alqd auro (*inaurare*), argento aliove metallo, *inducere* alqd alicui; c. c. በ፡ metalli Ex. 27, 2. 38, 2. 18; 3 Reg. 6, 19 seq.; Jes. 40, 19; Jer. 10, 4; c. Acc. metalli et ላዕለ፡ rei: ከመ፡ብሩረ፡ተምያን፡ዘቀፈልዎ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ለብሐ፡ Prov. 26, 23; c. dupl. Acc. Ex. 25, 11. 28. 30, 3. 5. — *Voc. Ae.:* ቀፈለ፡ዘ፡ዘግሐ።

አቅፈለ፡ II, 1 *obducendum curare* Ex. 38, 18 (v. አከፈሎን፡); 3 Reg. 6, 28 (v. አቍለፈ፡); 10, 21; 4 Reg. 18, 16; እሌኒ፡አቅፈለት፡(መስቀለ፡)በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ክቡር፡ Deg.

ተቀፍለ፡ III, 1 *obduci*, c. Acc. Ex. 26, 29; c. በ፡ 27, 11.

ቅፉል፡ part. *obductus*, ጣዖት፡እለ፡ቅፉላን፡በብሩር፡ Jes. 30, 22; Ex. 26, 32. 37, 4. 15; ቅፉለ፡ወርቅ፡ Org. 4.

ቅፍሉ፡ subst. *inductibile* i. e. *lamina, lamella* Ex. 25, 18. 30, 3. 5.

መቅፈል፡ vel **መቅፈልት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃፍልት፡** *id quo quid obducitur:* ወተገብረ፡መቃፍልቲሃ፡(ለታቦት፡)በወርቅ፡ጽሩይ፡ Kebr. Nag. n. 17.

ቀፈረ፡ rad. inus., cui conveniunt غفر كفر כָּפַר *texit, operuit.*

ቅፍር፡ subst. *capitulum, superior pars* columnae: ቅፍረ፡ዐምድ፡ Ex. 26, 24. — *Voc. Ae.:* ቅፍር፡ዘ፡ገጸ፡ዐምድ፡

መቅፈርት፡ subst., *operimentum, amiculum?* (sec. Lud.: *scapula*): ትብልያ፡ዘመቅፈርት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 4.

ቀፎ፡ subst., Pl. **ቀፈዋት፡** [ܩܘܦܐ, קוּפָּה] 1) *cophinus, fiscina, qualus:* ፱ቀፈዋተ፡ afferri captivosque in iis includi jussit rex, Gad. T. H. 2) *cavea, alveare* apium: ቀፎ፡ዘመዓር፡ 1 Reg. 14, 25. (Isenberg lex. p. 80: ቀፎ፡ a large sort of *baskets*, from five to upwards of nine feet in length, narrow at the top and at the bottom and a little wider in the middle. It is twisted of rods and thus used for *bee-hives;* the larger ones however are bedaubed and cemented with a mixture of cow-dung and clay and serve as *granaries*).

ቀፈጸ፡ I, 1 [i. q. חָשַׂף كشف] *retegere, detegere,* retecto velo *nudare, denudare, revelare:* c. c. Acc. vestis vel veli: ይቀፍጽን፡እግዚ"፡አልባሲሆን፡ Jes. 3, 17; መኑ፡ይቀፍጽ፡ግልበቤ፡ገጹ፡ Job 41, 4; c. Acc. membri vel pers.: ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 36; ቀፈጽኪ፡አቍያጽኪ፡ለኵሉ፡ኀላፊ፡ፍኖት፡ 16, 25; ቀፈጽዋ፡ኀፍረታ፡ 23, 10; እቀፍጽኪ፡ኀሣረኪ፡በኀቤሆሙ፡ 16, 37; እቀፍጽኪ፡ድኅሬኪ፡ውስተ፡ገጽኪ፡ Nah. 3, 5; Jer. 13, 26; እቀፍጻ፡ዕራቃ፡ ἐκδύσω αὐτὴν γυμνήν Hos. 2, 5; ይቀፍጻ፡ገጸ፡ Jes. 24, 1. — *Voc. Ae.:* ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ።

ተቀፍጸ፡ III, 1 1) *retegi, revelari, nudari:* ወይትቀፈጽ፡ኀፍረቶሙ፡ለግብጽ፡ Jes. 20, 4. 47, 3; ተቀፈጸኪ፡እምድኅሬኪ፡ Jer. 13, 22. 2) etiam de janua: *repandi, aperiri,* ይትቀፈጽ፡ኆኅት፡ Lit. Joh.; Lit. Orth.

ቅፉጽ፡ part. *retectus, nudatus,* Lud. sine auct.

ቀፈፈ፡ rad. inus., quae primitus *condensari, coagulari, se contrahere* (קָפָא, ܩܦܐ) deinde *aridum et durum fieri* (قفّ) significasse videtur.

ቅፈት፡ et **ቀፈት፡** n. act., *rigor, durities,* trsl. *pertinacia,* ቀፈቶሙ፡አጽኒኖሙ፡ Cyr. ad Th. f. 1; ይወዲ፡ርእሰ፡ዲበ፡ብረኪሁ፡ወያደንን፡ቀፈቶ፡ወያቴሕት፡ኀሊናሁ፡ Kedr f. 58; ኢያትሐትትከ፡ቀፈተ፡ክሣድከ፡ Macc. f. 23; ቅፈተ፡ልብ፡ወሥጋ፡ Lit. 169, 1; ቀፈተ፡ልብ፡ Lit. Ap.; Lit. Greg.; Kedr f. 12; Org.

በ፡ litera alphabeti Aethiopici nona, quae ቤት፡ vocatur (ut Chr. ho. 1, vid. ሆህያት፡).

በ፡ praepos. insepar. [בְּ, ܒ, ب]; c. pron. suff. ብየ፡ (etiam ቢየ፡ ex. gr. Marc. 1, 24 rom.; Joh. 2, 4 rom.; in Cod. Abb. LV Jer. 46, 18; Hez. 3, 14 al.), ብነ፡, ብከ፡ብኪ፡ብክሙ፡ብክን፡, m. ቦ፡ (ut Ex. 38, 19) vel ቦቱ፡, f. ባ፡ vel ባቲ፡, m. ቦሙ፡, f. ቦን፡ vel ቦቶን፡ Num. 32, 17 vel ቦንቱ፡ (Ex. 12, 16; Num. 14, 34; Deut. 27, 6; Zach. 14, 21). 1) de loco, a) in quo quid est vel esse cogitatur: *in,* በቤተ፡መቅደስ፡ *in templo* Matth. 12, 5; በጽጕ፡ *in plateis* 12, 19; በሰመያት፡ *in coelis* 12, 50; በምድር፡ Eph. 1, 10; በኵሉ፡በሓውርት፡ Luc. 7, 17; በቤተ፡ሞቅሕ፡ Matth. 14, 10; መጽአ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ 21, 32; በብሔረ፡ግብጽ፡ Ex. 3, 16; በሐቅል፡ 5, 1; በጌራ፡ Gen. 26, 1. 19; በመቅፀት፡ Lev. 2, 7; ይቤ፡በልቡ፡ Gen. 27, 41; በመንፈስ፡ዚአሁ፡ 1 Par. 28, 12; በህየ፡ Matth. 22, 11; Gen. 26, 21; በዝየ፡ Jud. 18, 3; በአይቴ፡ Ruth 2, 19; በዳግም፡ *secundo loco* Num. 2, 16; በሣልስ፡ *tertio loco* 2, 24; አምጽእዎ፡በዐራቱ፡ኀቤየ፡ 1 Reg. 19, 15; ቦቱ፡ሀለውነ፡ 1 Joh. 2, 5. 6. α) nonnumquam *in* i. e. *super:* በአንሕስት፡ Zeph. 1, 5; ቁም፡በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 2; ትሰከብ፡በገቦከ፡ዘጸጋም፡ 4, 4. β) vel *per:* የዐርጉ፡ወይወርዱ፡ቦቱ፡(ለሰዋስው፡) Gen. 28, 12; ዘይጸውር፡በአንቀጽ፡ Kuf. 2; Hen. 72, 25; በስቍረት፡መርፍእ፡ገመል፡አኀለፈ፡ Sx. Haml. 2 Enc. b) in quem quid movetur vel immittitur, *in* c. Acc.; ወደቀ፡በገጽየ፡ Hez. 3, 23; ወሰዱ፡ለዳዊት፡ርእሰ፡በኬብሮን፡ 2 Reg. 4, 8; ንግርሙ፡በእዝኖሙ፡ Ex. 11, 2; ሞቅሖ፡በቤተ፡ሞቅሕ፡ Matth. 14, 3; Ps. 68, 32. c) cui quid vicinum vel propinquum est, *in, ad, apud, juxta* (an): በመንገድ፡ Matth. 21, 19; በፈለገ፡ኮቦር፡ Hez. 1, 1. 2; በኆኅት፡ Deut. 15, 17; በዝ፡ደብር፡ Ex. 3, 12. 4, 27; 3 Reg. 8, 9; ንበር፡በየማንየ፡ Ps. 109, 1; Matth. 20, 21; ገጸ፡በገጽ፡ *facie ad faciem* Gen. 32, 31; ዐይነ፡በዐይን፡ Jes. 52, 8; hinc post verba apprehendendi: አኀዘኒ፡በድማሕየ፡ Hez. 8, 3; አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡ Jes. 41, 13; adjungendi: ይእስሩ፡በክሣዱ፡ማሕረፀ፡ Matth. 18, 6; ይፅምድዎሙ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡ Sx. Hed. 18; adhaerendi Matth. 22, 40; offendendi Ps. 90, 12; Matth. 4, 6. 2) de tempore ita ut respondeant a) *in* vel Ablativus: በካልእ፡ዓመት፡ Dan. 2, 1; በውእቱ፡መዋዕል፡ Matth. 12, 1; በአይ፡ሰዓት፡ 24, 42; በሣልስት፡ዕለት፡ 20, 19; በይእቲ፡ሌሊት፡ Gen. 26, 24; በጽባሕ፡ 28, 18; በኵሉ፡ሰዓት፡ Lev. 16, 2; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; በዝ፡ጊዜ፡ Ex. 9, 14; በጊዜሃ፡ Matth. 20, 34; በደኃሪ፡ንፍኅት፡

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; በበዓሎሙ፡ለአይሁድ፡ Joh. 5, 1; በሀልዎ፡ዚአየ፡ኀቤክሙ፡ Gal. 4, 18; በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ዘሐይወ፡ 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; በዝ፡ኵሉ፡ኢሀሎኩ፡በኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra*, *post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; በብዙኅ፡መዋዕል፡ Koh. 11, 1. d) በሳብዕት፡ *septima vice* 3 Reg. 18, 44; በሣልስ፡ *tertia vice* Matth. 26, 44; በምዕር፡ 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) statum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur alqdve facit: ይወፅእ፡እምሀየ፡በሰላም፡ Jer. 50, 12; አዐቅበከ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡ Gen. 28, 15; በዳኅን፡ Ex. 4, 18; ይኩን፡ንብረትነ፡በኵሉ፡ጽድቅ፡ 1 Tim. 2, 2; ሕየው፡በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; በኢያእምሮ፡ Gen. 26, 10; በትፍሥሕት፡ Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; በምንዳቤየ፡ Jon. 2, 3; አንስት፡ይንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 190; በዕረፍት፡ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ቦቱ፡ሑሩ፡ Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: ይመጽኡ፡በአልባሰ፡አባግዕ፡ Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; ንትዐጸፍ፡በዝንቱ፡ τοῦτο περιβάλωμεν Chr. Ta. 34; ለበጥዎ፡በወርቅ፡ Ex. 37, 6; ቀፈልዎ፡በብሩር፡ Jer. 10, 4; ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡ Prov. 20, 28; ይኬልለከ፡በሣህሉ፡ Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4. 9; Judae 14; ጸርዎ፡መላእክት፡ነፍሶ፡ወሰረሩ፡ባቲ፡እስከ፡አርያም፡ Sx. Jac. 5; ይረውጹ፡በመጻሕፍተ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; ከመ፡ትምጻእ፡ላዕሌየ፡በበትር፡ወበእብን፡ 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; በሐር፡በምልአ፡ Ps. 95, 11; በፈሪሀ፡እግዚ"፡ Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, *ad* quorum sonum cantant vel saltant: አኀዙ፡ይዝፍኑ፡በማሕሌተ፡እግዚአሙ፡ Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ea non obstante* (*licet*): Jes. 9, 17. 21. 10, 4; በኵሉ፡ዝንቱ፡ 64, 12; ወበዝኒ፡ኢፈራህክሙኒ፡ Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8, 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: በእብን፡ትነድቅ፡ምሥዋዐ፡ Deut. 27, 6; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; ሰብአ፡ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope*, *auxilio* vel Ablativus, የሐውር፡በክነፈ፡ነፋስ፡ Ps. 103, 4; ከመ፡በሐብል፡የአኀዝዎ፡ Matth. 26, 4; ትገብር፡ባቲ፡(ለበትር፡) ተአምረ፡ Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; ቀተልከ፡በኵናት፡ 2 Reg. 12, 9; በበትር፡ይዘብጥዎ፡ Jes. 28, 27; ይትዋነዩ፡በዕንዚራት፡ 2 Reg. 6, 5; ወገሮሙ፡በእብን፡ Jos. 10, 11; ባቲ፡ንበርከ፡ Jac. 3, 9; ይትሜከር፡በፍትወተ፡ዚአሁ፡ Jac. 1, 14; በዘከሮ፡ 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: ሰትየ፡በገይብ፡ *bibit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; በመጥባሕትከ፡ሕየው፡ *gladio tuo vive* i. e. *vitam sustenta* Gen. 27, 40; Matth. 4, 4; ዘመጠ፡በአንስቲያ፡ Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) auctorem, *a* quo vel *per* quem quid fit: ብየ፡ነገሥት፡ይነግሡ፡ Prov. 8, 15; ከመ፡ትትዐየሮ፡ለእግዚ"፡በሐዋርያቲከ፡ Jes. 37, 24; ዘቦቱ፡ይመጽእ፡መንሱት፡ Matth. 18, 7. 9, 34. 12, 24. 27; ኵሉ፡ቦቱ፡ኮነ፡ Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14, 2. 24, 15. g) causam efficientem: ሞተ፡በቍር፡ Job 31, 18; Gen. 41, 36; ይመጽእ፡ሕልም፡በብዙኅ፡መከራ፡ Koh. 5, 2; ትውዕዩ፡በእሳት፡ Jes. 50, 11. h) causam remotiorem: *ob*, *propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡ Job 29, 21; ይትባረክ፡በዘርእከ፡ Gen. 28, 14; conjunctum e. Inf., ut: በኀጢአ፡ንዋይ፡ Sir. 34, 4; በፈሪሀ፡ *quod timent* 29, 7 al.; post verba gaudendi: በዝ፡ትትፈሥሑ፡ Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: አንከረ፡በሕይወቱ፡ (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4. 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: ኢትቅናእ፡በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. i) pretium, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; ሐነጸ፡አብያተ፡ክር"ት፡በውእቱ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: እትበቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; የዐስየከ፡ተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5. k) auctoritatem, qua nixus vel missus quis agit: በትእዛዘ፡እግዚ"፡ Num. 33, 38; በቃለ፡እግዚ"፡ Ex. 17, 1; በስመ፡እግዚ"፡ Matth. 21, 9; በመባሕተ፡መኑ፡ 21, 23; በመንፈስ፡ቅዱስ፡ይቤ፡ 22, 43. l) numen, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. መሐለ፡); 1 Reg. 17, 43 (vid. ረገመ፡); በደሙ፡ለአቤል፡ጻድቅ፡ (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; በእግዚ"፡ኢትሚጠኒ፡ *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) argumentum, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex*, *secundum*, *pro*, *cum*, በዝንቱ፡ናአምር፡ Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; በሕገ፡ሙሴ፡ κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; በኍልቈ፡መዋዕል፡ዘ፡ Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; በሥምረትከ፡ Ps. 50, 19; በፍትወተ፡ልቦሙ፡ Judae 18; በእግረ፡ደቂቅ፡ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ንግበር፡ሰብአ፡በአርአያነ፡ወበአምሳሊነ፡ 1, 26; ኅዳጥ፡በኍልቍ፡ Deut. 28, 62. 4, 27; በላዕከ፡እክለ፡በመዳልው፡ Hez. 4, 10; ያገምር፡፪በመስፈርተ፡ዘርእ፡ 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; ይትሜሰል፡በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; ተዐርዮ፡በ፡ Jsp. p. 366; ኀብረ፡በ፡ Clem. f. 164. Nota etiam: ፭፻በ፭፻ርቡዕ፡ (longitudine) *quingentos ad* vel *per quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) rationem et modum: ይሰርሕ፡ሎቱ፡በጥበብ፡ወበጽንዕ፡ Koh. 2, 21; በኵሉ፡ልብየ፡ Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; ዘሰአልክሙ፡በጸሎት፡ 21, 22; Act. 20, 19; በእኩ፡ Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; በአይቴ፡ Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberrime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbia efficit: ኵነነ፡በዐመፃ፡ Job 8, 3; በግፍዕ፡ Prov. 19, 5; ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Gen. 27, 34; በእግር፡ Act. 20, 13; በ፩አፍ፡ Rom. 15, 6; በጸጋ፡ Matth. 10, 8; በጕሕሉት፡ Gen. 27, 35; በጽድቅ፡ 27, 36; በርስት፡ Ex. 6, 8; በሐሰት፡ 20, 7; በፈቃድ፡ F. M. 1, 3; በጽርዕ፡ *graece* Luc. 23, 38; በሠናይ፡ Gen. 26, 29; በንጹሕ፡ 20, 6; በሕሡም፡ Matth. 21, 41; በኅቡእ፡ 6, 4; በፍጡን፡ Sx. Haml. 15; በጽሚት፡ Ps. 9, 30, al. o) denique usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) actio, variis verbis subjungenda: α) ምሁር፡በ፡ *peritus rei* Ps. 89, 14; ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; በኪኖሙ፡ 38, 34; ሥሉጥ፡በ፡ ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; ተሠርሐ፡በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30. β) ርእየ፡በ፡ *adspicere* Hen. 39, 10; ነጺር፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ *ratione habita juventutis ejus* F. M. 10, 3; ተናገረ፡በ፡ *de* Sir. 44, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; አልቦ፡ዘአእመረ፡ቦሙ፤ (wußte um sie) 2 Reg. 17, 19. γ) አምነ፡ vel ተወከለ፡በ፡ Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; ሐሰወ፡በ፡ Jer. 5, 12 var.; ክሕደት፡በእግዚ"፡ Sir. 23, 23; δ) ረኵሰ፡በ፡ Lev. 11, 43. 18, 24; ተቀደሰ፡በ፡ Hez. 28, 22; እሴብሕ፡በ፡ Ex. 8, 18; ሠምረ፡በ፡ Jud. 5, 8; ተዐቀፈ፡በ፡ Sir. 23, 8. ε) (*contra*): አሕሠመ፡በ፡ Ex. 5, 23; ንግሩ፡ብየ፡ 1 Reg. 12, 3 var.; አስማዕኩ፡ብከ፡ 3 Reg. 3, 42 var.; ሶበ፡ተአዘዘ፡ቦሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10; ትትቄናደዩ፡

ብየ፡ Job 19, 5; ዘአገብር፡በፈርዖን፡ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de በ፡ *penes* vid. mox sub በ፡ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permultis aliis praepositionibus et conjunctioni ከመ፡, q. v., praeponi solet በ፡

በ፡ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi *habere* vicem explet, ut: ብየ፡ *penes me* (*est*) i. e. *habeo* (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘቦሙ፡ጥበብ፡ *penes quos sapientia est* i. e. *qui sapientiam habent* Hen. 5, 8; ምንት፡ብኪ፡ *quid est tibi* i. e. *quid habes?* Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: እስመ፡ቦ፡ብዙኀ፡ጥሪተ፡ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ብየ፡ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: ቦሙ፡ደቂቀ፡ሮቤል፡እንስሳ፡ብዙኀ፡ *filii Ruben jumenta multa habebant* Num. 32, 1; ብእሲ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ውሉደ፡ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፡ ad pron. suff. refertur, ut: ወባቲ፡ለርብቃ፡እኅወ፡ *penes eam — ad Rebeccam* relatum, *fratrem* i. e. *Rebecca habebat fratrem* Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ብየ፡ እንሰ፡ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንት፡ብየ፡ምስሌከ፡ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንሕነ፡ብዙኀ፡እንስሳ፡ብነ፡ Num. 32, 4; እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ Sir. 7, 23; አንተ፡ሃይማኖት፡ብከ፡ Jac. 2, 18; ምንት፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ 4 Reg. 9, 18; ብኪ፡ብዙኀ፡በረከት፡ Luc. 12, 19; ቦ፡ዐጸደ፡ Dan. ap. 1, 4; አፈ፡ቦሙ፡ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘቦ፡ *quidquid habet* Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; እመ፡ቦሙ፡አበሳ፡እሉ፡ሕዝብ፡ Judith 5, 20; ዘቦ፡ላዕሌሁ፡መንፈሰ፡እግዚ፡ Dan. 5, 11; ዘቦ፡ብዕአተ፡ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *habentes eam* Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2; ብየ፡ኀቤየ፡ *mecum habeo* 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፡ባቲ፡ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: እመ፡ብከ፡ ἐὰν ἔχῃς, Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25. B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. ቦ፡ et ቦቱ፡ significat: *est, exstat, praesto est, adest* (يُوجَد, ليْ; gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቦኑ፡ራእይ፡ዝየ፡ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቦቱ፡ኀቤነ፡ሣዕረ፡ Gen. 24, 25. 23; መጠነ፡ቦ፡ውስተ፡እዴከ፡ *quamdiu* (aliquid) *in manu tua est* Prov. 3, 27; ቦ፡ጠቢበ፡ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 18, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) ቦ፡ዘ፡, ቦ፡እለ፡ *est qui, sunt qui, quidam:* ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቦ፡እለ፡ Prov. 13, 7; ቦ፡ዐርክ፡ዘጸላኤ፡ይከውነከ፡ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቦ፡ዘእአምንኒ፡ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: *alius — alius;* ቦዘ፡ — ወቦ፡ዘ፡ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቦ፡እለ፡ — ወቦ፡እለ፡ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) እመቦ፡ዘ፡ *si quis* vel *num* (*an*) *quis:* ወእመቦ፡ዘመጽአ፡ኀቤኪ፡ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኅሥሡ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. b) ቦ፡አመ፡ *nonnumquam, interdum*, et repetitum: *modo — modo* Chr. Ta. 10; 2 Reg. 11, 25. c) ቦ፡ኀበ፡ *alicubi, uspiam* Hebr. 2, 6; ቦኀበ፡ይቤ፡ቅዱስ፡መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Th. f. 15; repetitum: *modo — modo, aliâs — aliâs* Hen. 89, 41; Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) ቦ፡ሶበ፡ *aliquando* ποτέ Jes. 41, 7. e) ቦ፡ከመ፡ *est quod* vel *accidit ut*, Ex. 1, 10; እመቦ፡ከመ፡ይገብር፡ εἰ ποιήσει Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቦ፡ዘ፡, ut: እመቦ፡ዘሐወጸኒ፡ Job 31, 14; እመቦ፡ዘስሕትኩ፡ *si est quod peccaverim* 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ሁ፡ et ኑ፡ frequentissime usurpatur a) vice particulae interrogativae: *numquid?* α) sive ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ nudum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቦኑ፡በእተ፡ፈያት፡ውእቱ፡ቤትየ፡ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቦኑ፡ኢ፡ — ወቦኑ፡ኢ፡ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፡, ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; ቦሁ፡ዘሰአልኩክሙ፡ μή τι ὑμᾶς ᾔτησα; Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbiis et adjectivis relativis, ut: ቦሁ፡አመ፡ነገሩክሙ፡ *num unquam?* Jes. 45, 21; ቦሁ፡ኀበ፡ይሴወሩ፡እምኔየ፡ *num uspiam?* Jer. 23, 24; ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num quis?* ut: ቦኑ፡ዘየሀይድ፡ μὴ λήψεταί τις Jes. 49, 24; ቦሁ፡ዘተርፈ፡ኀቤከ፡ Am. 6, 10. — Vid. etiam አልቦ፡ et እንብየ።

በበ፡ sive በ፡ duplicatum (cfr. ለለ፡ et ዘዘ፡), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ἀνά vel κατά c. Acc., *per, secundum, singuli, -tim, -atim* (gramm. § 159, g). Non ibi tandum usurpatur, ubi simplex praep. በ፡ ipsa constructione postulatur, sed aliâs quoque: በበ፩እምኔሆሙ፡ *per singulas earum* Hen. 34, 2; በበምድሮሙ፡ወበበነገሮሙ፡ወበበነገዶሙ፡ *singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus* Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበነገረ፡በሓውርቲሆሙ፡ Esth. 3, 12; በበአስማቲሆሙ፡ Sir. 46, 11; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; *per singulos annos* 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፡በዓል፡ Matth. 27, 15; በበነግሁ፡, በበሰርክ፡ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፡ 1 Par. 9, 27; በበ፡ጊዜሁ፡ Ps. 103, 28; በበ፡ዲናር፡ለለ፡ዕለት፡ *singulis denariis singulis diebus* Matth. 20, 2; አቀምዎሙ፡በበ፩ *singulatim* Dan. ap. 1, 52; በበዚአነ፡ሐለምነ፡ *quivis suum* (somnium) *somniavimus* Gen. 41, 11; ነሥኡ፡በበዲናር፡ *acceperunt singuli denarium* Matth. 20, 9. 10; በበ፡መሌሊት፡ *membratim* Ex. 29, 17; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበ፡ምታር፡ Sx. Masc. 29; በበ፡ክፍሉ፡ *secundum partes suas* Hen. 90, 41; በበንስቲት፡ *sensim, paulatim* Act. 18, 23 Platt; በበሕቅ፡ Sap. 12, 2 et በበሕቀ፡ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፡ክልኤቱ፡ ፩፩በበ፡ዚአሁ፡ δύο δύο ἓν κατέναντι ἑνός Sir. 36, 15; በበክልኤቱ፡ *bini* Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፡በበ፩ *dicant singuli* Matth. 26, 22; በበ፡ዐሥርቱ፡ *deni* Jud. 20, 10; በበስሱ፡ *seni* 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፡ምእት፡ወበበ፡ኀምሳ፡ *per centenos et quinquagenos* Marc. 6, 40; ሰብዓ፡በበ፡ሰብዐ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22.

ብህለ፡ I, 1 [amh. በለ፡ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. مَثَّلَ (cfr. ብዕለ፡ et قال); Arabice occurrit quidem بَهَلَ, sed significat *maledixit*, VIII *supplex fuit* in oratione (መሐለ፡ ማሕለለ፡)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ብህለ፡ከልአ፡ *aliud quid dixit* Chr.; በከመ፡ብህልከ፡ *ut dixisti*, ibid.; ዘብህልዎ፡ *quod ei dixerunt* Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል፡) ይቤ፡ትቤ፡ትቤ፡ትቤሊ፡አቤ፡ይቤሉ፡ይቤላ፡ትቤሉ፡ትቤላ፡ንቤ፡; sed ante pron. suff. ል፡ abjectum resumitur:

ይቤለኒ፡ እቤሎ፡ caet. (gramm. § 92. § 152); Imperf. ይብል፡ (ትብሊ፡, ይብሉ፡ caet.); Subj. ይበል፡, Imprt. በል፡, Inf. verb. ብሂል፡ (ut: ከመዝ፡ብሂሎ፡ 1 Esr. 3, 23; 4 Esr. 3, 38); Inf. nom. ብሂል፡ (ut: ብሂለ፡ይብሉ፡ Jer. 38, 23; 4 Esr. 4, 41; Matth. 3, 9, etiam in Pl. ብሂላት፡ *verba* Lud.; ብሀሎ፡ (Asc. Jes. 5, 9), ብሂሎት፡ (ut: ኢትክል፡ብሂሎቶ፡ Dan. ap. 13, 24; Gen. 18, 30; Ruth 1, 18). 1) *dicere:* ውእቱ፡ይቤ፡ወኮነ፡ Ps. 32, 9; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ"፡ Jes. 43, 1. 49, 5; Jer. 4, 3; በል፡ 3, 12; በሊ፡እኅቱ፡አነ፡ Gen. 12, 13; 4 Esr. 3, 40. 10, 26; እንዘ፡ይብል፡ *dicens* Matth. 3, 14. 23, 1; ርኢኩ፡ምንተ፡ይትናገር፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ለብሂል፡ Jer. 40, 24 vrs. alt.; plura exempla innumeris in locis obvia non est quod afferamus. C. c. Acc. prs. (*alicui*), ut: ይብለከ፡ምንተ፡ትቤ፡ Sir. 22, 8; በለኒ፡ኢትፍራህ፡ Thren. 3, 56; በሎሙ፡ Hez. 14. 4; Matth. 3, 7. 9. 15; ሰላም፡እብል፡እርያኖስሃ፡ቀሲስ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; c. Acc. rei: ዘንተ፡ብሂሎ፡እርመመ፡ Clem. f. 65; Tob. 14, 11; ለመንት፡ትብለኒ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 1 Reg. 9, 21; Ex. 22, 28. a) Sequitur α) plerumque oratio directa, ut Matth. 4, 3. 4. 6. 7; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ μὴ μακάριζε αὐτόν Sir. 11, 28; እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ (v. እኩይ፡) Jes. 5, 20. β) rarius oratio obliqua, sc. Subj. verbi, non tantum ubi quis dicit, se aliquid facere velle vel facturum esse, ut: እንተ፡ይቤ፡ይግበር፡ ἣν εἶπε ποιῆσαι Ex. 32, 14; Judith 16, 4, sed etiam ubi quis dicit, aliquid esse: መኑ፡ይብልዎ፡ይኩን፡ሰብእ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 16, 13. γ) perraro Acc. Inf.: መኑ፡ (v. መኑ፡) ትብሉኒ፡ከዊነ፡ *quem me dicitis esse?* Matth. 16, 15. b) Hoc verbum in extrema oratione, quam quis dicit, collocare licet, ut: እፎ፡እንከ፡ተሣሀለኒ፡ትብሎ፡ለእግዚ"፡ *quomodo igitur Deo „propitius mihi esto" dices?* Sir. 28, 3. 22, 8; Jes. 58, 9; 1 Esr. 4, 7—9; Judith 13, 3; Dan. ap. 13, 24; Rom. 9, 7; 1 Cor. 10, 8—10; crebro in libris prophetarum (sicut נְאֻם יְהוָה), ut Jes. 48, 22. 58, 6. c) Non de personis tantum praedicatur, sed etiam de libris et literis, et verbis, ubi Latini utuntur *dictum* vel *scriptum est* (*in* libro, vel verba) *haec sunt:* ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ወብካይ፡ወወይሌ፡ Hez. 2, 10; ከመዝ፡ትብል፡መጽሐፉ፡ 2 Esr. 4, 11. 16, 6; ጽሑፍ፡ዘይብል፡ Luc. 4, 1; Marc. 15, 26; 4 Reg. 5, 6; ከመዝ፡ይብል፡ቃለ፡መጽሐፍ፡ 3 Reg. 21 (20), 9; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔየ፡አላ፡አስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡አኀብር፡ኄር፡ወምእመን፡ Genz. f. 80; ita, ubi scriptura sacra allegatur: ከማሁ፡ይቤ፡መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; Clem. f. 92. 94; በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Sen. 24. d) Memorabilis est usus Infinitivi ብሂል፡, ubicumque verba orationis vel singula vocabula aliis exponuntur: እስመ፡ብሂሎቱ፡አመ፡እብእ፡ለበዘተ፡ውስተ፡ዓለም፡ዝብሂል፡አመ፡ኮነኖ፡ውስተ፡ዓለም፡ብሂል፡ Chr. ho. 3; ኬፋ፡ብሂል፡በነገረ፡ዕብራዊያን፡ኰኵሕ፡ብሂል፡ „*Cephas*" *dicere in lingua Hebraeorum* (est), „*petra*" *dicere* i. e. Cephas significat petram Clem. f. 86; ተልሚድ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ f. 152; እስመ፡ጼዴቅ፡ብሂል፡ጽድቅ፡ብሂል፡ Chr. ho. 12; etiam: ዘ፡— ብሂል፡ *quod — significat* Gen. 19, 37; ዝውእቱ፡ብሂል፡ *id est* Matth. 27, 46, vel ዝብሂል፡ — ውእቱ፡ Sx. Haml. 7; vel ዝብሂል፡ *hoc est* (*sive*) Chr. ho. 8; vel ብሂል፡ nudum (postpositum), ut: ሰመያ፡አቤኔዜር፡እብነ፡ረድኤት፡ብሂል፡ *nominavit eam Abenezer i. e. lapidem auxilii* 1 Reg. 7, 12; Marc. 3, 17. 5, 41; Hebr. 7, 2. 2) perraro: *loqui*, Jos. 22, 7; ኢትብል፡በትእምርታት፡ *ne loquaris e signis* i. e. ne divines e prodigiis, Lud. e Syn. (Can. Clem. 8). 3) *dicere* i. e. *appellare, nominare, vocare*, c. dupl. Acc.: ወልደ፡እግዚ"፡ይብል፡ርእሶ፡ Sap. 2, 13; Judith 3, 8; 1 Reg. 9, 9; 2 Reg. 20, 21; Apoc. 2, 2. 20; ለኪ፡ይደሉ፡ብሂለ፡እምነ፡ወብሂለ፡እግዝእትነ፡ Org. 4) *jubere*, seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ይቤለኒ፡ከመ፡ንእስር፡ኵሎ፡ Kuf. 10; 1 Reg. 19, 1; 2 Reg. 1, 18; Matth. 4, 3, vel seq. Subj., 4 Esr. 10, 65. 67 var.; Judith 5, 9. 13, 3; Dan. ap. 1, 17; Hez. 33, 8. 5) a) አሆ፡ብሂል፡ *obtemperare, annuere* Sir. 13, 9; Jac. 4, 7; በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ *ob ejus obedientiam et submissionem* Phlx. 129 (vid. አሆ፡). b) እንብየ፡ብሂል፡ *nolle, abnuere, recusare* Jac. 4, 7 (vid. እንብየ፡). c) ጸጥ፡ብሂል፡ *obmutescere, silere* Job 33, 31; 4 Esr. 4, 42 (vid. ጸጥ፡). d) በሐ፡ብሂል፡ *ave dicere, salvere jubere* vid. በሐ፡. — Alias significationes non est, quod statuamus, quamquam latine nonnumquam vertere licet a) *respondere* ut Matth. 4, 10. 8, 7. 14, 17. b) *interrogare* ut Matth. 9, 14. 15, 1. c) *contra dicere, opponere* vel *occurrere* verbis ut Rom. 10, 18. d) *putare, opinari, sibi videri:* ዘይብል፡ኢይአበስኩ፡ ὃς δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν Prov. 28, 23; ዘይብል፡ርእሶ፡ጠቢበ፡ (vid. n. 3) δόξαντα παρ' αὐτῷ σοφὸν εἶναι 26, 12.

አበለ፡ (pro አብሀለ፡) II, I, Subj. ያብሀል፡ et ያብል፡ *dicere facere;* usitatum in phrasi: አሆ፡አበለ፡ c. Acc. *annuere facere, in suam sententiam perducere, persuadere*, Matth. 27, 20 seq. ከመ፡ c. Subj.; 4 Esr. 3, 59; ስእነ፡አሆ፡አብሎቶ፡ Sx. Tachs. 5; ኀለየ፡ከመ፡እሙ፡አሆ፡አበለቶ፡ለተወክፎ፡ትእዛዝ፡ Jsp. p. 290; አንጠይዎ፡ከመ፡አሆ፡ያብልዎ፡ p. 308; አሆ፡በልኒ፡ወአሆ፡አብልዮ፡ Org.

ተብሀለ፡ III, 1 *dici*, (*pronuntiari, narrari* vel *referri*), Jos. 24, 27; Hen. 62, 3. 91, 17; Matth. 24, 15; Luc. 4, 12; ምንትኒ፡ሐሰት፡እምልሳነ፡ንጉሥ፡ኢይትበሀል፡ Prov. 24, 23; (formula absolutionis) ይትበሀል፡በዜማ፡ግንዘት፡ Genz. f. 44. 124; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Kuf. 14; Num. 23, 23; seq. ከመ፡ c. Verb. fin. Phlx. 72; vel እስመ፡ c. Verb. fin. Jsp. p. 280. 328. a) *nominari, appellari, vocari* (*inscribi*) seq. Nom. vel Acc. praedicati: ዘሀሎ፡ይትበሀል፡ውስተ፡ዓለም፡ወልድ፡ Asc. Jes. 8, 25. 9, 5. 13. 10, 6. 7; መጽሐፍ፡ዘይትበሀል፡ፈውስ፡መንፈሳዊ፡ F. M. f. 119; እስመ፡ኀሊና፡ጽቡስ፡ምኑነ፡ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. b) *annuntiari* vel *promitti:* የኀጥእ፡ብፅዓን፡እንተ፡ተብሀለት፡ለሐዘናን፡ (Matth. 5, 4) Phlx. 79. c) *mandari, juberi:* ተብሀለ፡ለቀደምት፡ Matth. 5, 21. 27; ተብሀለ፡ሎቱ፡ይግበር፡ Kuf. p. 27; seq. ከመ፡ c. Subj. Hen. 58, 5.

ተባሀለ፡ III, 3 (crebro ተበሀለ፡ scriptum) 1) *sibi invicem* (alios aliis) *dicere, colloqui, conferre sermones* Gen. 11, 4; 2 Esr. 14, 3; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21; Num. 14, 4; Jud. 6, 29. 10, 18; 1 Reg. 10, 11; 1 Esr. 3, 4; Jon. 1, 7; Judith 7, 4. 10, 19; c. ምስለ፡, ut: ተባሀሉ፡፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 11, 3. 37, 19; c. Acc.: እለ፡ይትባሀልዎ፡ለፈርዖን፡ οἱ διαλεγόμενοι πρός Ex. 6, 27. a) *colloqui et convenire* de re: ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ከመ፡የሀቡ፡ Kuf. p. 104. b) *conclamare* et *acclamare:* ወተባሀሉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ἐφώνησε 1 Esr. 4, 41. 2) *contendere* verbis, *disceptare, disputare, contradicere, obloqui:* 3 Reg. 3, 22; ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ Marc. 4, 41. 9, 34; ኢትትባሀል፡ወኢትንብብ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሰ፡ሕዝብከ፡ F. M. 20, 1; c. Acc. prs.

(Ex. 6, 27;) Judae 9 (et c. በእንተ፡ rei); ተበሀሎትክሙ፡ αἱ ἀντιλογίαι ὑμῶν Deut. 1, 12.

ብሁል፡ part. *dictus*: አላ፡ብሁል፡ሊተ፡ከመ፡አነ፡ዘእሁብ፡ Chr. ho. 10.

በሀል፡ subst., Pl. በሀላት፡ 1) *dictum, effatum, vox, oratio, propositio (thesis)*: ከሠተከ፡በሀለ፡መጻሕፍት፡ ክዱን፡ *dicta scripturae arcana* Sx. Ter 9 Enc. (Lud. በዐለ፡!); ወከዐበ፡ይቤ፡አበ፡ቄርሎስ፡በውስተ፡፩እምበሀላት፡ F. M. 22, 4; Phlx. 48; Chrys. et Abush. creberrime; Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19; d'Abbadie cat. p. 41; de orationibus philosophorum et sophistarum, Cyr. c. Pall.; በሀለ፡ብከይ፡ሰሚዖ፡ *voce fletus audita* Enc. Teq. 1. 2) *contradictio, contentio, disputatio*, in malam partem Ps. 30, 26; in bonam, Epil. N. T. rom.

በሃሊ፡ n. ag., Pl. በሀልት፡, 1) *dicens, dictitans, locutor*: ከመ፡ኢይኩን፡በሃሌ፡አነ፡አብዐልኩ፡አብራምሃ፡ Kuf. 13; ይቤ፡በሃሊ፡ *dixit aliquis* Chr. ho. 26; ወእመሰ፡ይቤ፡በሃሊ፡ Chr. Ta. 26 al.; በሀልት፡ጽድቅ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) አሆ፡በሃሊ፡ *ad obtemperandum promtus, obsequiosus, morigerus, tractabilis*, εὐπειθής Jac. 3, 17; Deg.; Phlx. 99. 3) *orator* Jsp. p. 344.

መብሀልት፡ subst. i. q. በሀል፡ Ssal. Req.

ብሀመ፡ I, 1 [بهم X *obmutuit* أَبْهَم *mutus*; בְּהֵמָה *brutum*; vic. بَكِمَ et عَجِمَ] Subj. ይብሀም፡ *mutum esse, obmutescere*: ይኄይስ፡ብሂም፡እምነ፡ነቢብ፡በሐሰት፡ Fal. f. 15; ይብሀም፡ Org. 3; ይብሀም፡ልሳናት፡ (mortuorum) Genz. f. 89; terrore ብሀመ፡ልሳኑ፡ Sx. Jac. 7; ብሀመት፡ Gad. Ad. f. 11; ብሀምኩ፡ κατενύγην (v. ደንገፅኩ፡) Dan. 10, 15.

ብሁም፡ part. *mutus*: ብእሲት፡ብሀምት፡ወጽምምት፡ Sx. Haml. 8.

በሃም፡ adj., Pl. በሃማን፡ *mutus, elinguis, difficulter loquens*: ትከውን፡በሃመ፡ ἀποκωφωθήσῃ Hez. 3, 26; ኢትከውን፡እንከ፡በሃመ፡ 24, 27; ἄλαλος Ps. 37, 14; Marc. 7, 37. 9, 17; ἄλογος Ex. 6, 12; በሃም፡ወጽሙም፡ δύσκωφος καὶ κωφός 4, 11; κωφὸς Marc. 7, 32; Luc. 1, 22; μογιλάλος Jer. 35, 6; σιωπῶν Luc. 1, 20; በሃማን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላፅላፅ፡); c. c. እምነ፡ negativo: ከነ፡ጽሙመ፡ወበሃመ፡እምአውሥኦትክሙ፡ Genz. f. 121; በሃም፡ወጽሙም፡እምናዝዞትክሙ፡ f. 120. — *Voc. Ae.*: በሃም፡ስጉም፡ዘ፡ድዳ፡

ብሀመት፡ n. act. *conditio muti, loquendi impotentia*: ብሀመት፡ልሳን፡ M. M. f. 41. 228; ተፈትሐት፡ልሳኑ፡እምብሀመት፡ Sx. Sen. 30.

ብሄሞት፡ vel ብሔሞት፡ n. prgr. sc. בְּהֵמוֹת *behemoth* i. e. *hippopotamus* (una e bestiis libri Jobi C. 40 ingentibus, de qua varias fabulas finxerunt Judaei) Hen. 60, 8; 4 Esr. 4, 56. 58. — *Voc. Ae*: ብሔሞት፡ወሌዋታን፡ዘ፡አክይስት፡ዘሀለዉ፡በጽንፈ፡ውቅያኖስ፡እንዘ፡የዐውድዋ፡ለምድር፡ከመ፡ሕልቀት ።

በሀነነ፡ quadrl., ut videtur *vacuum, inanem esse* [quare referendum videtur ad بَهِيَ, بَهَا, בֹּהוּ].

ተበሀነነ፡ III, 1 *se inanem praebere, irritum reddi*: ሊተኒ፡ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምይትበሀነኒ፡ምዝጋናየ፡ ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ 1 Cor. 9, 15 (Platt); repetitum est Masc. 5 Enc. — *Voc. Ae.*: እምይትበሐነኒ፡ዘ፡ኪጠፋብኝ፡, *aliud*: ኪባክንብኝ ።

ብሁኑን፡ part. *vacuus, inanis, vanus*: ይሜህሩ፡ብሁኑነ፡ሥጋዊ፡ዘእንበለ፡ዕምረት፡መለኮት፡ M. M. f. 86; c. c. እምነ፡, ut: ኢብሁኑን፡ትስብእቱ፡እምድማሬ፡መለኮቱ፤ኢብሕትው፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፤እግዚ"፡ከነ፡ሰብአ፡ወሰብእሰ፡አድምዐ፡ከዊነ፡እግዚ"፡ M. M. f. 153; scriptura sacra ቃላተ፡ሕስወ፡ወብሁኑነ፡ታርኢ፡ τὸν λόγον (eorum) ἀδρανῆ καὶ ἀσύφηλον ἀποφαίνει, Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae. ad Cyr.*: ብሁኑን፡ዘ፡ሐውታታ ።

በሀድ፡ subst. dubium; sec. Ludolfum nomen diei jejunii, quod observatur in vigilia Epiphaniorum, ut: ሰላም፡ለጸመ፡ዕለት፡ ዋሕድ፤ዘስሙ፡በሀድ፡ Enc. Ter 10; vid. etiam Lud. comm. hist. p. 430. At Sx. Tubingense exhibet ዘስሙ፡ገሃድ፡, quod melius quadrat.

በል፡ *non* vid. sub እንበለ፡; በል፡ *dic* vid. sub ብሀለ፡

በለለ፡ rad. inus., cui potestas *separandi* et *sejungendi* infuisse videtur (cfr. بَلَّ *disgregatus ac dispersus fuit*, ذُو بِلِّى *separatus a suis*; vicinum בָּדַד, بَرَّ VIII et بَلَتَ).

መበለት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), Pl. መበለታት፡ 1) *viduitas, conditio viduae, viduatus*: ኵሎ፡መዋዕለ፡መበለታ፡ ἡμέρας χηρεύσεως αὐτῆς Judith 8, 6; ለብሰት፡አልባሰ፡መበለታ፡ 8, 5. 10, 3; Gen. 38, 14. 19. 2) fem. *vidua*: ኢይከውን፡መበለተ፡ Jer. 47, 8. 9; መካን፡ወመበለት፡ 49, 21; Thren. 1, 1. 5, 3; Prov. 15, 25; Ex. 22, 23; Lev. 21, 14; Num. 30, 10; 2 Reg. 13, 20; Jer. 15, 8. 18, 21; Hez. 22, 25. 44, 22; Ps. 108, 8; Judith 8, 4. 9, 4; Matth. 23, 13; Marc. 12, 40; Luc. 4, 25; Apoc. 18, 7; ማኅስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለት፡እቤር፡ F. M. 5, 7. 3) *vidua ecclesiastica*, (*diaconissa* secundum 1 Tim. 5, 9 seq.) 1 Tim. 5, 11; Did. 14; vid. etiam Platti annotationes ad suam Did. editionem p. 116 l. 7; (alias ማዕሰብ፡ q. v.); *virgo monialis*: መነከሳት፡ወመበለታት፡ Enc. Mag. 27. — *Voc. Ae.*: መበለት፡ዘ፡ሴሰና፡; *aliud*: መበለት፡ማኅስብ፡ብ፡ጋለሞታ ።

መበልና፡ subst. *viduatus* Kuf. p. 142 ann. 10.

አብለሊት፡ (sec. Th. P.), አብላሊት፡ (sec. Lud. et Isenb. in lex. amh.), subst. amh., *species cardui* (*urtica minor* secundum Th. P.): አብላሊት፡ሥርው፡ M. F. — Vid. አበርበራ ።

በልሐ፡ rad. inus., vicina est መልኀ፡ q. v.

በልሐ፡ I, 3 *eripere* alqm e periculo, *liberare, servare*: ይበልሖ፡ለንጹሕ፡ Job 22, 30; Jes. 25, 4. 31, 5. 48, 17; ኢይክልሁ፡በልሖ፡ 50, 2. 58, 6; Kuf. 1; Ps. 70, 1; c. Acc. prs. et እምነ፡ periculi, Kuf. 22. 48; Jer. 15, 21. 49, 11; Dan. ap. 3, 65; Ps. 17, 51. 52. 58, 2. 139, 1; Matth. 6, 13; ለበልሖትየ፡ Enc. Teq. 24.

ተበልሐ፡ III, 3 pass. *eripi, liberari*: ኢይትበላሕ፡ዘተመንደበ፡ Jes. 8, 22; c. እምነ፡ Koh. 7, 26; Herm. p. 22; ፫ደቂቅ፡እለ፡ተበልሑ፡እምእቶነ፡እሳት፡ Mavâs. n. 24.; Org.

አስተበልሐ፡ IV, 3 *eripiendum curare, liberari jubere*: እስመ፡ኢያስተበልሐከ፡እግዚ"፡ Macc. f. 21.

በልሖት፡ n. act. *liberatio*, Lud. affert ex Enc. Teq. 24, sed Sx. Tubing. meliorem lectionem **በልሖት፡** (Infin.) exhibet.

በላሒ፡ n. ag. *liberator* (,*servator, vindex*): **በላሒ፡ ወመድኀኒን፡** σωτὴρ καὶ λυτρωτής Cyr. c. Pall. f. 91; Deus **በላሒ፡ ኵሉን፡** Lit. 162, 4; Genz. f. 139; Deus **በላሒ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Kid. f. 17.

መበልሒ፡ part. c. term. adj., f. **መበልሒት፡**, *liberator* seq. **እምነ፡** Org.

በልሐ፡ *acutum esse* vid. sub **በልኀ፡**

ቤልሖር፡ n. prgr. βελίαρ, nomen Satanae 2 Cor. 6, 15; Kuf. p. 4 et 61; II Can. Ap. 44.

ብሉር፡ subst., nomen gemmae, sc. *beryllus*, etiam *crystallum* [بَلُّور, ܒܠܘܪܐ] Kebr. Nag. 17.

በለስ፡ subst. [بَلَس, בָּלַס], m. et fem. (ut Jud. 9, 10. 11; Hab. 3, 17; Jes. 28, 4; Marc. 11, 13), coll. et sing., Pl. **በለሳት፡** (Jer. 24, 3 var.; Rel. Bar.) et **አብላስ፡** (M. M. f. 268; Rel. Bar.; Org.) 1) *ficus* a) arbor Jud. 9, 10. 11; Num. 13, 23; Deut. 8, 8; Kuf. 13; **በለስ፡ ኢትፈሪ፡** Hab. 3, 17; **ዘተከለ፡ በለሰ፡ ይበልዕ፡ ፍሬሃ፡** Prov. 27, 18; Cant. 2, 13; Jes. 36, 16; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; Jac. 3, 12; Matth. 21, 19; Marc. 11, 13; **ቈጽለ፡ በለስ፡** Kuf. 3; Jes. 34, 4; συκεών *ficetum* Jer. 5, 17; Am. 4, 9. b) fructus Jes. 28, 4; 2 Esr. 23, 15; Jac. 3, 12; **ረከቡ፡ በምሥያጥ፡ በለሰ፡ ሐዲሰ፡ ወተሣየጡ፡ እምኔሁ፡** Sx. Haml. 24; **ረከበ፡ ዝኩ፡ በለሳተ፡** (v. **በለሰ፡**) **ሐዲሳነ፡** Rel. Bar.; παλάθη (*massa ficuum aridarum*) Judith 10, 5; **ዐጽቀ፡ በለስ፡** παλάθη σύκων 4 Reg. 20, 7; Jes. 38, 21; Jer. 24, 1; **በለሰ፡ ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώιμα 24, 2. 2) *sycaminus, sycomorus* a) arbor (aliâs **ሰግላ፡**) Ps. 77, 52; **ዕፀ፡ በለስ፡** 2 Par. 9, 27. b) *sycaminum* fructus Am. 7, 14; **አልቦ፡ በለስ፡ ውስተ፡ ሰግላ፡** Jer. 8, 13 (sed Gr. habet σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς).

በለሳን፡, etiam **በልሳን፡ በለሶን፡** (**በለስን፡** Jsp. p. 310), subst., [بَلَسَان, בֹּשֶׂם] *balsamum* a) arbor balsamifera: **ዝንቱ፡ በለሳን፡ ዘተከልናሁ፡** (nos, sc. Christus infans cum parentibus, in Aegypto) **ይነብር፡ ዝየ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Sx. Genb. 24; **ቈጽለ፡ በለሶን፡ ከደንቶ፡ እሙ፡** Deg. b) aroma et unguentum: μύρα Hez. 27, 17; *chrisma* ἅγιον μύρον, quo baptizati ungebantur: **ቅብአ፡ በለሳን፡** Did. 17; Clem. f. 227; **በለሳን፡** f. 228; **ቅብአተ፡ በለሳን፡** et **በልሳን፡** Const. Ap. 39; **በእንተ፡ በለሳን፡ ወዕጣን፡** Lit. 175, 3; aliâs distinguitur a myro: **ተኀትም፡ ገጸ፡** (**ለበድን፡**) **በቅብአ፡ በለሳን፡ ወእሙ፡ ከህነ፡ በሜሮን፡** Genz. f. 13.

በለቅ፡, ባለቅ፡, ባላቅ፡ subst., Pl. **አብላቅ፡** 1) *marmor* [بَلَق] Apoc. 18, 12; Cant. 5, 15; (unde hausit Paulus hanc sapientiam?) **እምኀበ፡ አብላቅኒ፡ አው፡ እምኀበ፡ አእባን፡ ወእምእስተ፡ አበግዕ፡ አው፡ እምሥያጥኒ፡** ἀπὸ τῆς σμίλης καὶ τῶν δερμάτων ἢ τοῦ ἐργαστηρίου; Chr. ho. 1; **ባላቅ፡** (v. **በለቅ፡**) **ቅድው፡** ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16 (Nescio an hoc loco Aethiopes aroma intelligant; in Voc. Ae. enim **በላቅ፡** inter nomina **ሽቱ፡** recensetur). 2) Πλάκες *tabulae* lapideae Mosis appellantur **፪ አብላቅ፡** 2 Par. 5, 10; **ሰሌዳተ፡ አብላቅ፡** M. M. f. 67.

በልቀም፡ n. prgr. sc. بَلْغَم *phlegma, temperamentum phlegmaticum* Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**, supra col. 327.)

በልበለ፡ rad. inus., quae e **በለየ፡** potius derivanda quam ad ܒܠܒܠ بَلْبَلَ בִּלְבֵּל referenda videtur; *Rad. Abb.*: **በልበለ፡ ዘ፡ አረጀ፡** ።

ብልባሌ፡ vel **በልባሌ፡** subst. *vestis detrita, vilis, pulla* (*saccus*): **ብልባሌ፡** ζῶσις σάκκου Jes. 22, 12; **አቅንተክሙ፡ በልባሌ፡** (v. **ብላ"፡**) **ውስተ፡ ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; **አቅንቶሙ፡ ብልባሌ፡** Teb. Tab. 4; Org. 7; Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ብልባሌ፡ ዘ፡ ጨርቅ፡** ።

ብልቲት፡ subst. ut videtur *pyrites, silex ignarius* vel *adamanteus* (secando aptus). *Voc. Ae.*: **እዝኅ፡ እብን፡ ብልቲትሂ፡** (v. **ብልትሂት፡**) **ዘ፡ ብልጭት፡** [بَلَتَ *secuit* (بِرت) aptum etymon praebet].

በልኀ፡ I, 1 [comparanda videntur מְרַח (מְלַח) *fricuit, trivit*, מָרַק fricuit, *polivit* metallum] *acutum esse*: **ኵናት፡ ብልኂ፡** Hez. 21, 9. 10; **ወበልኀት፡ ኵናት፡** 21, 11; Hebr. 4, 12; (Socrates interrogatus:) **ሚ፡ ይበልኅ፡ እምሰርት፡ ይቤ፡ ውዴት፡** Fal. f. 29; de sonis: Ex. 19, 19.

አብልኀ፡ II, 1 *acuere, exacuere* Deut. 32, 41; **ኀጺን፡ ለኀጺን፡ ያበልኖ፡** Prov. 27, 17; **አብልኆ፡ ጸራቢ፡ ኀጺን፡** Jes. 44, 12; Zach. 1, 21; trsl.: **ያበልኅ፡ መዐቶ፡ ሰይፈ፡ መጥፌ፡** ὀξυνεῖ ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν Sap. 5, 21; **አብልኁ፡ ልሳኖሙ፡** Ps. 63, 3. 139, 3; Deg.

ብሉኅ፡ part. *acutus*: (**ኵናት፡**) **ብልኅት፡** Hez. 21, 14.

ብልኅ፡ subst. *acies, mucro, cuspis*: **ብልኀ፡ ሰይፍ፡ ትነድድ፡** Nah. 3, 3 var.; **ቅትሎሙ፡ በብልኀ፡ ሰይፍ፡** F. N. 46; Org. 1; Sx. Masc. 29; **በብልኀ፡ ሰይፍ፡ እሙንቱ፡ ረከቡ፡ አክሊለ፡** (martyres) Chr. Ta. 11; **ብልኀ፡ ኵናት፡** (**ዘረገዘ፡ ቦቱ፡ ለንጊኖስ፡ ለእግዚእነ፡**) Sx. Hed. 5; **በብልኀ፡ ኵናት፡ በገበሁ፡ ደጕጸ፡** Genb. 25.

በሊኅ፡ adj., Pl. c. **በላኅት፡**, m. **በሊኃን፡**, f. **በሊኃት፡** 1) *acutus*: **መላፂ፡ በሊኅ፡** Ps. 51, 2; Sir. 21, 3; **ኵናት፡** Hez. 5, 1; **ሰይፍ፡** Apoc. 1, 16; **ማዕፅድ፡** 14, 14. 17; **ቀኖት፡** Act. 9, 5 Platt; **በሊኅ፡ መኃብሊሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ማዕበል፡ በሊኅ፡** Jer. 9, 8; **ስብራተ፡ ማህው፡ በላኅት፡** Sir. 43, 19; **አእባን፡ በሊኃት፡** Hen. 10, 5; **አእባን፡ በላኅት፡** M. M. f. 43; **ኵያንው፡ በሊኃን፡** Org.; trsl.: **በበሊኅ፡ ልሳን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; de voce: **ቃሉ፡ በሊኅ፡ ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; **በበሊኅ፡ ዐይን፡ ልብክን፡ ትነጽሩ፡** Cyr. ad Reg. 27; de spiritu sapientiae ὀξύς Sap. 7, 22; **በሊኅ፡ ኀሊና፡ ለኵንኖ፡** ὀξὺς ἐν κρίσει 8, 11; **ብእሲ፡ በሊኅ፡ በምግባሩ፡** ὀξὺς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Prov. 22, 29. 2) *acer, vehemens, velox*: **ለቍጥዕ፡ ወለበሊኅ፡ መዓት፡** Prov. 27, 4; **በሊኅ፡ እገሪሆሙ፡ ለከዒወ፡ ደም፡** Ps. 13, 6; Rom. 3, 15.

ብልኀት፡ n. act. *acies*: **ብልኀተ፡ መብረቅ፡** Lit. Orth.

መብልኅ፡ subst. (sing. nondum repertum) Pl. **መበልኅት፡** *ferramentum* (*acutum* vel *acuminatum*): **ወእምዝ፡ አዘዘ፡ ንጉሥ፡ ለነሃቢ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይግበር፡ መበልኅተ፡ ዘነኒ፡ ግሩመ፡**, sc. **መላፂያተ፡ ዘእመተ፡ መቅዐተ፡ መስብረ፡ ርእስ፡ መጥ**

ወዴ፡ከሣድ፡መኰሥሠ፡ስንን፡መውዕኢ፡ዐይን፡መስረፈ፡አን ፍ፡መቅድሐ፡እዝን፡ፈታሔ፡መለያልይ፡መፍሐቀ፡ገበዋት፡ ወመስብረ፡ብረክ፡ወመዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est መበልዕተ፡ከንፌ፡).

በላኀ፡ *eripere* vid. sub **በልሐ፡**

ብሌን፡ subst. „*specillum* seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur, arab. مِيل, gr. μήλη, Th. P.", Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub **ብሌን፡**)

ብሌን፡, በሊኖን፡, በሊኖ፡ n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum;* **በሊኖን፡** Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); **ብሌን፡ዘፀምር፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.:* **በሊኖ፡ዘ፡ጥቁር፡መንዲል ።**

በለን፡, በላን፡ በላን፡, በላኖ፡, በላኖን፡, በላኖን፡ n. prgr., βάλανος, *quercus:* **ዕፀ፡በለን፡** Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለኔ፡ et **ብለኒ፡** n. prgr., βαλανεῖον, *balneum:* **ዘይትኀፀብ፡ምስለ፡አንስት፡በቤተ፡ብለኔ፡** Can. Laod. 29 (30); **ይበውእ፡ቤተ፡ብለኒ፡** Clem. f. 127; **ኢይበእ፡ቤተ፡ብለኔ፡** F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዐ፡ I, 1 [בָּלַע (ܒܠܥ) بَلْعَمَ بَلِعَ *deglutivit, devoravit;* amh. **በላ፡**] Subj. **ይብላዕ፡** 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol.: Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; **ያደዊ፡ብዙኀ፡በሊዐ፡** Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; **በሊዐ፡ወሰትይ፡** Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; c. **እምነ፡** vel **እምውስተ፡** Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 22; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: edere terram, arborem al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; **በዕለት፡እንተ፡ትበልዕም፡(ለዕፅ፡)** Kuf. p. 19 ann. 10. In specie: **በልዐ፡እክለ፡** vel **ኅብስተ፡** i. e. *cibum sumere, prandere, coenare, epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim **በልዐ፡** abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inanimatis (*absumere, consumere, vorare*), ut de igne: **በልዐቶሙ፡እሳት፡** Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: **በልዐቶሙ፡መጥባሕት፡** Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aerugine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) **በሊዐ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari, accusare* (ut ܐܟܠ ܩܪܨܐ et أَكَلَ لَحْمًا): **በሊዐ፡ሥጋ፡ቢጽ፡በሐሜት፡** Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere* vel *absumere* alqm vel opes ejus: **በልዕዎ፡ለእስራኤል፡** Jer. 10, 25; **ይበልዑ፡ሥጋሆሙ፡ለሕዝብየ፡** Mich. 3, 3; pariter: **በልዐ፡ጥሪት፡** Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare*, ut **መጽሐፈ፡** Apoc. 10, 9. 10. d) *frui:* **ኢይበልዕ፡ሠናየ፡** Job 21, 25; Jes. 3, 10.

አብልዐ፡ II, 1 1) *comedendum dare, cibare;* abs. **ታበልዕኒ፡ወታሰትይኒ፡** Sir. 29, 25; c. Acc. prs.: **እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡አብልዖ፡** Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11. 4; **አብልዐኒ፡ዘብከ፡** Sir. 29, 26; **የኀሥሥ፡ሉሙ፡ዘያበልዖሙ፡** Job 39, 29; **አነ፡አበልዖሙ፡ጸዕረ፡** Jer. 9, 15; *devorandum dare:* **አብልዐኒያ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡** Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: **ከመ፡ኢያብልዖ፡** Dan. 1, 8; vel *depascere sinere* c. dupl. Acc.: **ለእመ፡አብልዐ፡ገራህተ፡ሰብእ፡እንስሳሁ፡** Ex. 22, 4.

ተበልዐ፡ III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi:* **ይትበላዕ፡እክል፡** Job 6, 6; Sir. 36, 23; **ዘኢይትበላዕ፡** *quod non edi potest* Jer. 24, 2. 3; **እስከ፡አመ፡ኢይትበላዕ፡እምእጕለ፡አንስርት፡** Prov. 24, 23; **ለተበልዖ፡** Kuf. 1; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡** Job 13, 28; Nah. 1, 10; **ከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; **ተበልዑ፡እምዓሣት፡** Hen. 61, 5. 89, 57; **በእሳት፡ኢይትበላዕ፡** Enc. Sen. 20.

ተበልዐ፡ III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: **እለ፡ይትቤልዑክሙ፡** (v. **ይትበልዑክሙ፡**) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተባልዐ፡ III, 3 *se invicem comedere* vel *devorare*, Gal. 5, 15; Kuf. 5; **አኀዙ፡ይትባልዑ፡ሥጋሆሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 7, 5.

ብሉዕ፡ part. *comestus, corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ፡ subst., st. c. **ብላዐ፡** et **ብልዐ፡**, *res comesta:* a) **ብላዐ፡** (v. **ብልዐ፡**) **አርዌ፡** θηριάλωτον *a feris discerptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 39; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) **ብላዐ፡** (vel **ብልዐ፡**) **ቍንቍኔ፡** *tineis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; **ብልዐ፡ፃፄ፡** Nah. 1, 10.

ብልዐት፡ n. act. *comestio, devoratio, consumtio* Ps. 52, 5 ann.; **ለብልዐት፡** Kuf. p. 86; **ብልዐተ፡ዕፄ፡ረከበሙ፡** Job 4, 19.

በላዒ፡ n. ag., f. **በላዒት፡**, Pl. c. **በላዕት፡**, m. **በላዕያን፡** 1) *edens, comedens, devorans, vescens,* (*edax, vorax*): **ይወድቁ፡ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡** Nah. 3, 12; **በላዒተ፡ሰብእ፡አንቲ፡** κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; saepius de igne: **እሳት፡ዘይነድድ፡በላዒ፡** Kuf. 36; **ነበልባለ፡እሳት፡በላዒ፡** Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: **በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** Clem. f. 76; **በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ወሰታይያነ፡ደም፡** Macc. f. 10; **በላዕተ፡ሰብእ፡** M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9.

መብልዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባልዕ፡** et **መባልዕት፡**, *edulium, esca, cibus, pabulum,* **ለክሙ፡ውእቱ፡መብልዕ፡** Gen. 1, 29. 30; **ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡** Job 15, 23; **ይከውን፡አብድንቲሆሙ፡መብልዐ፡ለአዕዋፍ፡** Jer. 7, 33. 16, 4. 19, 7. 41, 20; Hez. 34, 5; **ወሀቡ፡ፍትወቶሙ፡ለመብልዕ፡** Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρῶσις Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27; βρωτόν Jud. 14, 14; ἐδέσματα Gen. 27, 9. 17; **ግበር፡መባልዕተ፡** Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; **መባልዕተ፡ቅብእ፡** Clem. f. 239; **መባልዕት፡ጥዑም፡** ἡδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.

መባልዕት፡ i. e. መባልኣት፡ q. v.

በልየ፡ I, 1 [בָּלָה, ܒܠܐ, بَلِيَ] Subj. ይብሊ፡ 1) *usu et vetustate atteri* vel *consumi, veterascere, senio confici, consenescere, (putrescere, marcescere)*, de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; ኵልክሙ፡ ከመ፡ ልብስ፡ ትበልዩ፡ Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; ኵሉ፡ ዘነፍስ፡ ይበሊ፡ ከመ፡ ልብስ፡ Sir. 14, 17; saxo: ኰኵሕ፡ ይበሊ፡ Job 14, 18; plantis: ዝናም፡ ያሠርጽ፡ ዘበልየ፡ Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: ወሀበ፡ ለሥጋሁ፡ ጸጋ፡ ከመ፡ ኢይብሊ፡ ወለአዕጽምቲሁ፡ ከመ፡ ኢይማስን፡ Sx. Haml. 26; በልየ፡ ሥጋየ፡ ወማእስየ፡ Thren. 3, 4; de quavis re: ኵሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኀልቅ፡ σηπόμενον ἐκλείπει Sir. 14, 19; specie hominis: ክብርየ፡ ተወለጠ፡ ወበልየ፡ Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; በልየ፡ (እስራኤል፡) በብሔረ፡ ነኪር፡ Bar. 3, 10; trsl.: በልየ፡ ነገር፡ እምኔክሙ፡ *oratio consenuit (et evanuit) e vobis* Job 32, 15. 2) *inveterascere:* እለ፡ በልያ፡ በላዕሌሁ፡ ኀጣውኢሁ፡ 2 Petr. 1, 9. 3) *antiquari, obsolescere:* Hebr. 8, 13.

አብለየ፡ II, 1 1) *vetustescere sinere* vel *facere*, vetustate, senio, putredine *consumere:* ኢያብልይዎ፡ sc. fructus Kuf. p. 117; አብለይክኒ፡ ከመ፡ ዝቅ፡ Job 13, 28; አብልዮሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 40, 8; (monachus interrogatus) እፎ፡ ትሬእያ፡ ለዓለም፡ ይቤ፡ እንዘ፡ ታበሊ፡ ነፍሳተ፡ ወትሔድስ፡ ሥጋተ፡ ወታኀልፍ፡ መዋዕላተ፡ Fal. f. 67. 2) *antiquare:* ሐዳስ፡ አብለየታ፡ ለቀዳሚት፡ Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part., f. ብሊት፡, 1) *vetus, vetustus*, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. ሐዲስ፡) Kuf. 21; folia arborum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; ብሉይ፡ መጽሐፍ፡ παλαιότης γράμματος Rom. 7, 6; ብሉይ፡ ብእሲ፡ Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de ecclesia: እንዘ፡ ብሊት፡ ይእቲ፡ በንዝኅት፡ ደሙ፡ ሐደሳ፡ Mavâs. n. 70. In specie: *vetus testamentum:* ብሉይ፡ ሕግ፡ 2 Cor. 3, 14; ሕግ፡ ብሊት፡ F. M. 4, 1; ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ ቀኖና፡ Clem. f. 86, et (omisso ሕግ፡ vel ሥርዐት፡) ብሉይ፡ vel ብሊት፡ absol., ut: መጻሕፍት፡ እግዚ"፡ ዘብሉይ፡ ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡ ብሊት፡ ወሐዲስ፡ Sx. Ter 17; Haml. 11; ሰብአ፡ ብሊት፡ *homines Veteris* (testamenti) Chr. Ta. 19; ጻድቃነ፡ ብሊት፡ Sx. Nah. 8. 2) *inveteratus, antiquus:* ብሉያተ፡ ረሰይከኒ፡ ለመዋዕልየ፡ Ps. 38, 7; ብሉይ፡ መዋዕሊክ፡ እኩያት፡ Dan. ap. 1, 52; ብሉየ፡ መዋዕል፡ (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: ብሉየ፡ መዋዕልና፡ *dierum-antiquitas:* ዕሩያን፡ በመለኮት፡ ወበህላዌ፡ ወበብሉየ፡ መዋዕልና፡ Haim. Ab. n. 24. — *Voc. Ae.:* ብሉይ፡ ዘ፡ የአረጀ ።

ብልየት፡ n. act. *vetustas, senium:* ሐደሶ፡ ለቤተ፡ እምብልየቱ፡ F. N. 33, 4; ተሐደሰ፡ እምብልየት፡ (አብያተ፡ ክር"ት፡) Enc. Genb. 1; ርቱዕ፡ ናሰስል፡ እምላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ብልየተ፡ ἀποξύσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዪ፡ n. ag. *veterascens, consenescens:* በላዪ፡ ወዘይማስን፡ Sap. 14, 8; ዓለም፡ በላዪ፡ Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡, በላጊር፡ subst. *ligurius* gemma; *Voc. Ae.:* በልግር፡ በቀለምሲስ፡ ኢያቂቅ፡ በዐረቢ፡; *aliud:* ለጊርዮን፡ ወበላጊር፡ ፮.

በሉጥ፡ subst. i. q. ܒܠܘܛܐ بَلُّوط *quercus (, fraxinus)*, δρῦς Hos. 4, 13; ፲ወ፪ ዕፀው፡ በሉጥ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* ድርስ፡ ወበሉጥ፡ ዘ፡ ዌራ፡; *aliud:* አውልዕ፡ ድርስ፡ በሉጥ፡ ዘ፡ ወይራ ።

በለጸ፡ i. q. ፈለጸ፡ q. v.

ተበለጸ፡ III, 3 *minutatim diffringi* vel *diffindi:* (እስሐትያ፡) ይትበለጽ፡ ከመ፡ ስበረ፡ ማህው፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices ይትፋለጽ፡, ይትፈለጽ፡ et ይትፈለጥ፡ praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum *micare, coruscare* exponendum sit, coll. amh. ብልጭ፡ et በለጨለጨ፡

ብሕ፡, ብሐ፡, በሐ፡ interjectio salutantis: *ave!* χαῖρε [arab. بَخٍ *euge, io, evax!*] a) ብሕ፡ Lit. 158, 2; ኢትበልዎሙ፡ ብሕ፡ Clem. f. 187; ብሕ፡ ኄርማ፡ Herm. 1. 2. b) ብሐ፡ vel በሐ፡, ut: ንበላ፡ በሐ፡ ወትረ፡ Clem. f. 165; በሐ፡ በልዋ፲ተሰለምዎ፡ Deg.; Mavâs. n. 5; በሐ፡ ረቢ፡ Matth. 26, 49. 27, 29; በሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ Marc. 15, 18; Joh. 19, 3; quare በሐ፡ ብሂል፡ i. est q. *ave dicere, salutare:* ወበሐሂ፡ (ወበሐሂ፡) ኢትበልዎ፡ 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; ኢትበሉ፡ በሐ፡ ወእመ፡ ይቤለከ፡ በሐ፡ (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: በሐከ፡ (v. በሕከ፡) ብሮክ፡ Rel. Bar.; በሐኪ፡ አማርያም፡ Kedr f. 24; በሐኪ፡ አዐባይ፡ ሀገር፲ሀገረ፡ ናግራን፡ Deg.; በሐኪ፡ ማርያም፡ Mavâs. n. 65; በሕክን፡ Matth. 28, 9; በሕከ፡ ኄርማ፡ Herm. p. 21; በሕኪ፡ እግዝእትየ፡ p. 2. — *Voc. Ae.:* በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ ።

ብሔሞት፡ vid. sub በሀመ፡

ብሕረ፡ rad. inus., بَحَرَ (vicin. بَقَرَ) *fidit*, X *spatiatus, dilatatus fuit*.

ብሔር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بِحَار Pl. a بَحْر *regio, terra*], Pl. በሓውርት፡ (perraro ብሔራት፡, Lud. e Syn.) *spatium*, ut: ይጸብበነ፡ ብሔር፲ግበሪ፡ ለነ፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ ንነብር፡ Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. *locus* τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; ቦ፡ ብሔር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፡ Job 28, 1; አይቴ፡ ብሔሩ፡ ለጥበብ፡ 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; አሬስዮ፡ ለምድረ፡ በድው፡ ብሔረ፡ አርጋዝ፡ 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: ፈለጠሙ፡ ሥርዐቶሙ፡ ዐበ፡ በሓውርቲሆሙ፡ διέστειλε μερίδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensius, i. e. *regio, terra, provincia, fines*, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; እመ፡ ታአምር፡ ብሔሮ፡ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χώρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; በሓውርተ፡ አሕዛብ፡ Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8, 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num. 32, 1; አይቴ፡ ብሔርከ፡ ἐκ ποίας χώρας εἶ σύ; Jon. 1, 8; ብሔረ፡ ሕያዋን፡ Ps. 55, 13; ብሔረ፡ ኤላም፡ Dan. 8, 2; ብሔረ፡ ፋርስ፡ Jes. 52, 4; ብሔረ፡ ሮሚ፡ Rom. 1, 7; γῆ ብሔረ፡ ዕብራውያን፡ Gen. 40, 15; ብሔረ፡ ብንያም፡ Jer. 1, 1; እምርሑቅ፡ ብሔር፡ Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; ብሔረ፡ አሕዛብ፡ ነኪር፡ 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ὅρια በሓውርተ፡ አሕዛብ፡ Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατοικία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: ለእመ፡ ሖርከ፡ ብሔረ፡ በዕድ፡

ኢትኩን፡ከማከ፤ኩን፡ከማሆሙ፡ Th. P. α) crebro pro *incolis* terrae, *populis*, *gentibus*, *hominibus*: ኢምሕከሙ፡ለብሔር፡ኀበ፡ነበረ፡ሎጥ፡ τῆς παροικίας Λώτ Sir. 16, 8; እንከሩከ፡በሓውርት፡ 47, 17; ኵሉ፡ብሔር፡ኢመስሐ፡ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα 1 Reg. 14, 24; ይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ (αἰῶνος) Sir. 38, 34; መጽኡ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ውስተ፡ግብጽ፡ Gen. 41, 57; አሕዛብ፡ወበሓውርተ፡አሕዛብ፡ 35, 11; ἔθνη Apoc. 5, 9; አሕዛብ፡ወበሓውርት፡ ἔθνη καὶ λαοί Jes. 60, 5; 4 Esr. 1, 10; γλῶσσαι Dan. 3, 4. 29. 5, 19. 6, 25; Apoc. 10, 11. 11, 9. β) *patria* c. pron. suff., *tribus*, *gens*, πατρίς ኢነገረት፡አስቴር፡አዝማዲሃ፡ወኢብሔራ፡ Esth. 2, 10; Jes. 13, 14; ምድረ፡ብሔሩ፡ Jer. 22, 10; πατριά Tob. 5, 12; Judith 8, 18; ኵሉ፡በሓውርት፡ዘቤተ፡እስራኤል፡ Jer. 2, 4; Ps. 48, 2; st. constructo annexum passim: *indigena*, *vernaculus*: ዕፀ፡ብሔር፡ ξύλον ἐγχώριον 1 Esr. 6, 24; Gen. 34, 1. γ) *provincia*, *parochia* clericorum, ut: ከሀን፡ዘኀደገ፡ብሔሮ፡ወሖረ፡ኀበ፡ካልእ፡ብሔር፡ (παροικία) Can. Ant. 2, al. δ) *agri*, *rus* (opp. urbe) 4 Esr. 9, 16; Luc. 12, 16; Joh. 4, 35; ብሔር፡ጥሉል፡ Jes. 5, 1; ብሔር፡ሥዑር፡ Ps. 22, 1; Luc. 21, 21; st. constructo annexum passim: *vicanus*, ut: ቀሲስ፡በሓውርት፡ ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι, Can. Neocaes. 13. ε) quidquid de coeli temperie, lumine, tenebris al. praedicandum est, Aethiopes de regione praedicare amant: ክረምት፡ብሔር፡ καιρὸς χειμερινός *hiems erat* 2 Esr. 10, 13; ቍር፡ብሔሩ፡ *frigus erat* Joh. 18, 18 rom.; ነግሀ፡ (v. ነግሀ፡) ብሔር፡ ἔστι ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας *dies jam illustris est* Act. 2, 15; ጽሕው፡ብሔር፡ εὐδία *serenum est* Matth. 16, 2; ሶበ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ *illucescente die* 4 Reg. 3, 20; 1 Reg. 25, 36; ጽልመት፡ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18; መስየ፡ብሔር፡ *diei vesper est*, *vesperascit* Gad. T. H. ζ) operis e pluribus libris compositi libri singuli ብሔር፡ nominantur: ይቤ፡በእሪት፡ውስተ፡ሣልስ፡ብሔር፡ዘሌዋውያን፡ F. M. 2, 6; በውስተ፡ዳግም፡ብሔረ፡ኦሪት፡ 4, 1; ኦሪት፡በቲ፡ኀምስቱ፡ብሔር፡ Abt. Ap. 81; ፭ብሔር፡ዘነገሥት፡ ibid.; ክፍል፡፭እምዳግም፡ብሔር፡ዘመጽሐፈ፡ነገሥት፡ Abush. 19; d'Abbadie cat. p. 29. 76. 3) raro: *terra continens*, *orbis terrarum*, ብሔር፡ወማይ፡ Judith 2, 7; ውእቱ፡ተረፈ፡ለብሔር፡ Sir. 44, 17. 49, 14.

ባሕር፡ subst., fem. et m., [بَحْرٌ ܝܰܡܳܐ] Pl. አብሕርት፡ 1) *mare*, *lacus magnus* Gen. 1, 10. 26. 28. 32, 13; Ex. 15, 8. 10; Job 11, 9. 14, 11. 28, 14. 38, 8—11; Jes. 23, 4. 50, 2. 51, 10. 15; Jer. 28, 42; Zach. 14, 8; Koh. 1, 7; 4 Esr. 1, 19. 2, 28. 46. 5, 3. 9, 36; Judith 5, 13; Ps. 73, 14. 94, 5. 103, 26; Apoc. 4, 6. 15, 2; እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; ባሕር፡ዘይትሀወክ፡ Jes. 5, 30; እለ፡መንገለ፡ባሕር፡ αἱ παραθαλάσσιοι Jer. 29, 7; አብሕርት፡ Kuf. 2; Hen. 5, 3. 77, 3; Lit. 172, 1; ባሕር፡ዐቢይ፡ Dan. 7, 2; Kuf. 8; Num. 34, 6. 7; ባሕረ፡ኤርትራ፡ Ex. 10, 19. 23, 31; Ps. 135, 13. 15; Hen. 32, 2. 77, 6; ባሕር፡ኬኔሬት፡ Num. 34, 11; ባሕር፡ዘገሊላ፡ Matth. 15, 29. 4, 18. 15; ባሕረ፡ሚአት፡ Kuf. 8; ባሕር፡ምዉት፡ Sx. Nah. 14; ባሕረ፡ጥብርያዶስ፡ Clem. f. 152; ባሕረ፡ጸና፡ in Abyssinia, Lud. hist. Ae. I, 8. n. 112. a) de fluviis magnis: Hez. 32, 2; ባሕረ፡ኒል፡ Abush. 8; Sx. Sen. 4; ተከዜ፡ዮርዳኖስ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 2. b) de labro vel lavacro magno: ባሕር፡ዘብርት፡ *mare aheneum* Jer. 52, 17; 4 Reg. 16, 17; 3 Reg. 7, 10 seq. c) trsl.: ባሕረ፡እሳት፡ Macc. f. 9; Johannes Apostolus cognominatur ባሕረ፡ጥበበት፡ Deg. 2) in Bibliis secundum Hebraeorum loquendi usum: *plaga occidentalis* Gen. 12, 8. 13, 14. 28, 14; Ex. 27, 12. 37, 10; Num. 2, 18; Deut. 3, 27; Ps. 106, 3; Hez. 45, 7; Dan. 8, 4.

ባሕራዊ፡ adj. rel. *maritimus*, *marinus*, Lud.; Hez. 25, 16 ubi ሰብእ፡ጸራልያ፡ exponitur ባሕራዊ፡

ባሕርይ፡ (ባሕሪ፡) proprie adj., deinde subst., m. et f., coll. et sing., Pl. ባሕርያት፡ [i. q. بَحْرِيٌّ] 1) *margarita*, *unio*, collect. Matth. 7, 6; 1 Tim. 2, 9; Apoc. 18, 12. 16; Sing. Matth. 13, 45. 46; Apoc. 21, 21; Pl. Apoc. 17, 4; Jsp. p. 370; (ደናግል፡) እማንቱ፡ዕንቍ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8; ባሕርዮን፡ (v. ባሕርያቲሆን፡) τὸ κάθεμα αὐτῶν Jes. 3, 19; ባሕርይ፡ዘያንጸበርቅ፡ vel እንተ፡ታበርህ፡ Lud. ex Org. 2) *gemma*: እብን፡ባሕርይ፡ Hen. 18, 7; Sap. 7, 9. 18, 24; Jsp. p. 340; trsl. de personis vel rebus pretiosis: ሰላም፡ለደቂቅየ፡ስዑስ፡ባሕርያ፡ወኢዲስቆጶስ፡ዘብሔረ፡ዋልጥያ፡ Enc. Tachs. 22; በባሕርየ፡በድኑ፡ተሰውጠት፡ለባዊት፡ነፍስ፡ Enc. Mag. 12; Sen. 1. 3) *natura*, *essentia*, *substantia*, *hypostasis* (sicut جَوْهَر) a) de hominibus: እስመ፡እሙንቱ፡ኀደጉ፡ፍጥረቶሙ፡ወባሕርየ፡ጠባይዖሙ፡ወነዱ፡በበይናቲሆሙ፡በፍትወት፡ F. M. 7, 1 (e Rom. 1, 23 seq.); qui matrimonium abominatur, መስተሳልቀ፡ከነ፡ላዕለ፡ባሕርየ፡ፍጥረቱ፡ 9, 2. b) de Deo trino: οὐσία Chr. ho. 22; እስመ፡ብሂሎቱስ፡ኀየሰ፡እምላእክት፡አኮ፡ዘያኤምር፡ኀበ፡ባሕርይሁ፡ዘእምአብ፡እስመ፡ባሕርየ፡መለኮቱ፡አኮ፡ዘከነ፡ሥጋ፡አላ፡ተወልደ፡ወባሐቱ፡ይኤምር፡ኀበ፡ባሕርየ፡ሥጋዊሁ፡ τὸ γὰρ Κρείττων γενόμενος οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα. ἐκείνη γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ γεγέννηται. ἀλλὰ τῆς κατὰ σάρκα Chr. ho. 1; ባሕርየ፡ሥላሴ፡፩ውእቱ፡ዘውእቱ፡፩መለኮት፡ Haim. Ab.; አርአያ፡አካለ፡ባሕርይሁ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Chr. ho. 1; tres personae ዕሩያን፡በባሕርይ፡ወበእምላክና፡ወበቀድምና፡ F. M. 17, 8; Org., al. (In disputationibus theologicis de naturis Christi ባሕርይ፡ non tantum pro *hypostasi* vel *persona*, sed etiam pro *natura* ab Abyssinis accipi, demonstrat Lud. lex. c. 229). — Libellus መጽሐፈ፡ባሕርይ፡ exstat in codice Tubing. Kedr f. 39—45; d'Abb. cat. p. 84, qui etiam ጸሎት፡ዘይት፡በዘይሰረይ፡ኀጢአት፡ appellatur; ሰማይናሃ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡ (Kedr f. 42). — *Voc. Ae.*: ግዕዝ፡ወባሕርይ፡ዘ፡ጠባይ፡።

ባሕርያዊ፡ adj. rel. *gemmeus*; ባሕርያውያት፡ ut videtur i. q. ባሕርያት፡ Lud. comm. p. 494 n. 5.

ባሕረረ፡ quadrl., cui comparabis بَحِرَ *attonitus fuit prae terrore* (ܒܚܪ; vid. etiam Ges. thes. p. 182).

አባሕረረ፡ II *pavorem incutere*, *attonare*: እንበለ፡ያደንግፆ፡ሞት፡ወኢያባሕርሮ፡ Enc. Hed. 2; Ter 21.

በሐሩስ፡ (ብሐሩስ፡) subst. [sec. Lud. „forsan sic dictum a ባሕር፡ quod in fluminibus crescat"] *arundo*, *canna*, *calamus* (sec. Lud.; „species quaedam arundinis tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens"): ብርዐ፡በሐሩስ፡ (v. ብሐሩስ፡) Jes. 1, 31 (καλάμη στιππύου); በሐሩስ፡ (v. ብርዐ፡በሐሩስ፡) καλ΄μη Nah. 1, 10; በትረ፡በሐሩስ፡ (v. በርሁስ፡) ῥάβδος καλαμίνη 4 Reg. 18, 21; ለየዐይ፡በሀሩስ፡ (cod. Laur.; al.: ቢሮሽ፡ πίτυς) Zach. 11, 2; tempore Salomonis ኅጺንነ፡ብዙኅ፡ከመ፡ዕፀ፡በሐሩስ፡ወከመ፡ብርዐ፡ገዳም፡ Kebr. Nag. n. 22. — *Voc. Ae.*: በሐሩስ፡ዘ፡መቃዕ፡ (v. መቃ፡).

I. **ብሕብሐ፡** rad. inus. onomatopoëtica, cui comparabis بَحَّ *extulit voce bah bah, raucus fuit* (بُحَّ de tonitru usurpatur) بَخْبَخَ, بَهْبَهَ *rauca fuit et murmurando vociferata fuit* camelus, nec non بَقْبَقَ *bombum edidit* lagena (effusa), ܒܰܩܒܶܩ *murmur;* vid. **ነብሐ፡** q. v.

አንበሕብሐ፡ V *strepere, cum murmure labi,* de aquis fluentibus (vel ex edito desilientibus, Lud.): **እምቅድመ፡ያንበ ሐብሑ፡** (legas **ያንበሕብሑ፡**) **ወሓይዝተ፡አፍላግ፡** Lit. Orth.; **ወሓይዝተ፡እለ፡ያንበሐብሑ፡** M. M. f. 127.

ምንባሕት፡ subst. i. q. **ምንበሕበሕት፡**; hanc formam affert Lud. in lex. c. 300 ex Jes. 17, 13.

ምንበሕበሕት፡ et **መን"፡** subst., Pl. **ምንበሕበሓት፡**, **ምንበሐብሓት፡**, **ምንበሐብሓት፡**, **መ"፡**, **ምንብሐብሓት፡**, *catarrhacta, dejectus aquae:* **ድምፀ፡ምንብሐብሓት፡** (c. varr.) **ማይ፡ዘየሐውር፡በኀይል፡** Sap. 17, 17; **ውሒዝ፡ዐቢይ፡ዘይወርድ፡በኀይል፡እምውስተ፡መንበሕበሕት፡** (c. varr.) Jes. 17, 13; de catarrhactis coeli (Gen. 7, 11 seq.; aliâs **አስራብ፡**) Kuf. 5; Gad. Ad. f. 159; trsl.: **ክርስቶስ፡አምላኪየ፡ወተሰፋየ፤ወዕፀ፡መስቀሉ፡በትረ፡ሃይማኖትየ፤ወርግዘተ፡ገቦሁ፡መንበሐብሓተ፡ጥምቀትየ፡** M. M. f. 66; **ጰራቅሊጦስ፡መንበሐብሓተ፡ጥምቀትነ፡** f. 308.

ይንበሓሕት፡ subst. formae mirae, nomen instrumenti musici, sc. *nablii,* legitur in Cod. Abb. CXLI 2 Par. 9, 11: **ገብረ፡መሰናቍተ፡ወይንበሓሕተ፡ለመሓልይ፡** (in caeteris: **መሰናቍተ፡ናብሊሳተ፡ወድንበዛተ፡ለመሓልይ፡**).

II. **ብሕባሔ፡** subst., ut videtur, *formatio, figulatio, compositio:* **እምጽቡር፡ብሕባሔከ፡ከማየ፡ወእምኔሁ፡ቅሳሚነ፡** ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεϑα Job 33, 6 (scholion marginale codicis cujusdam: **ተፈጥሮትከ፡ተከፍሎትኒ፡**). Etymon dubium est; videas annon referendum sit ad בּוּךְ بَاكَ بكل al., quibus vis *miscendi* inest; in specie بَاكَ inter manuum palmas circumagendo *formavit globulos* ex argilla.

I. **ብሕት፡** I, 1 [denom. a **መብሕት፡** q. v. sub **ቦሐ፡**] *copiam, facultatem, potestatem* rei *nancisci* vel *habere, pollere, posse:* **ሶበ፡ብሕትኩ፡እልእክ፡ዘይጼውዐከ፡** καιρὸν μεταλαβὼν Act. 24, 25 Platt; de Christo: **እንዘ፡ትብሕት፡አንተ፡በኵሉ፡** Org. 2.

አብሐተ፡ II, 1 *facultatem dare, copiam facere,* c. Acc. prs., Lud. Comm. hist. p. 497 n. 16.

ተብሐተ፡ III, 3 *aggrediendi* alcjs *potestatem habere* vel *nancisci,* c. **ምስለ፡** pers., ut: noctu **ይትባሐቱ፡አጋንንት፡ምስለ፡ሰብእ፡ወይወድዩ፡ውስተ፡ልቦሙ፡ኀሊና፡እኩይ፡** II Const. Ap. 5; III Const. Ap. 5.

ብሑት፡ part. *potestate, auctoritate praeditus,* Asc. Jes. 7, 37; **ሳቁኤል፡ብሑት፡ዲበ፡መናፍስት፡** Sx. Haml. 5 Enc.; **ወደቂቀ፡አሮንሰ፡ብሑት፡በበዕብሬቶሙ፡** 1 Par. 24, 1.

መብሕት፡ subst. *facultas, venia, permissio:* **መጽሐፈ፡መብሕት፡** Act. 26, 12 rom. (aliâs **መበሕት፡**).

II. **በሐተ፡** rad. inus., sine dubio cognata cum **ወሐደ፡** et **አሐደ፡**; Arabes habent بَحُتَ *purus, non permixtus fuit.* Hinc

ብሑት፡ part. 1) *unicus,* de Deo: **ብሑተ፡ህላዌ፡** *unicus essentiâ* N. T. rom. in initio; **ብሑት፡ልደት፡** μονογενής *unigenitus* Sap. 7, 22; de Christo, Deg.; Kid. f. 6. 13. 2) *solus, solitarius:* **ብሑት፡ዘእንበለ፡አዝማድ፡** *solus sine cognatis* Lit. Epiph.; **ብሑት፡** vel **መነከስ፡ብሑት፡** Phlx. 3, 37; **ገዳማዊ፡ብሑት፡** Enc. Jac. 7.

ባሕቱ፡ particula restrictiva et adversativa (e **ባሕት፡** et suff. *û,* vid. gramm. § 163, 2. 168, 8) 1) rarius: *solum, tantum,* ut: **በዝንቱ፡ባሕቱ፡** Gen. 34, 15. 2, 6. 2) plerumque: *at, sed, autem, attamen, verum, verumtamen,* a) **ባሕቱ፡** nudum, πλήν, **ባሕቱ፡** (v. **ወባሕቱ፡**) **ዘንተ፡ረከብኩ፡** Koh. 7, 30; δέ Prov. 14, 22; vel postpositum (δέ), ut: **መበለተ፡ባሕቱ፡** Lev. 21, 14; Prov. 14, 22 var.; 15, 1. b) crebro: **ወባሕቱ፡** πλήν Gen. 9, 4; Jer. 3, 20; **ምህረኒ፡እግዚኦ፡ወባሕቱ፡በፍትሕ፡** 10, 24; Matth. 11, 22. 24. 26, 39; Luc. 6, 24. 10, 11. 20. 18, 8; 1 Cor. 11, 11; ἀλλά 1 Reg. 15, 30; Job 1, 11; Tob. 5, 2. 15; Rom. 5, 14. 7, 7; 2 Tim. 3, 9; Gal. 1, 8; 4 Esr. 2, 53. 10, 19. 11, 6; Sir. 14, 20. 19, 24 (ubi in Gr. nihil respondet); οὐ μὴν δὲ ἀλλά Job 5, 8. 21, 17. 27, 7. 34, 36; ἀλλὰ δή Job 27, 11; μέντοι Prov. 16, 26; **እንብር፡ኀቤከ፡ወባሕቱ፡በሌሊት፡ትወፅእ፡አመትከ፡ገዳመ፡** Judith 11, 17; Asc. Jes. 9, 10. 38; **ወባሕቱ፡ — ሰ፡** καίτοι γε Joh. 4, 2. c) **ወ — ባሕቱ፡** δέ Deut. 31, 2; Judith 5, 18. 24; Matth. 17, 12; vel **ወ — ሰ፡ — ባሕቱ፡** δέ Gen. 3, 3. 24, 8; Kuf. 6. 3) **ባሐቱ፡** postpositum: *quin, imo, potius* (vielmehr, ubi contrarium rei negatae ponitur): δέ Matth. 5, 33. 37; μᾶλλον 10, 6; Luc. 10, 20; 1 Joh. 2, 19; **አከ፡ይእዜ፡አላ፡ባሕቱ፡እምድኅረ፡ኀዳጥ፡መዋዕል፡** Clem. f. 14; **ወባሕቱ፡** Matth. 10, 28; Prov. 18, 2.

ባሕቲት፡ subst., proprie *solitudo,* cum affixis pronominibus pers. usurpatur, et circumscribendis adjectivis vel adverbiis aliarum linguarum inservit (sicut לְבַד ܒܠܚܘܕ وَحْدَهُ; gramm. § 157, 2. 163, 2). 1) Subjunctis pronominibus suff. omnium personarum (nota formas quasdam anomalas Ex. 36, 12 annot.) a) *solus* (et unicus, et solitarius); non de personis tantum usurpatur sed etiam de rebus, ut Gen. 34, 22. 47, 26; Ex. 22, 26; (nihil edebat) **ዘእንበለ፡በቀዳሚት፡ሰንበት፡ወበዕለተ፡እሑድ፡ባሕቲቶሙ፡** Sx. Mag. 5; **ወአከ፡ለአዕምዖ፡ባሕቲቱ፡** Jac. 1, 22; explere potest vicem subjecti: **ባሐቲትከኑ፡መልአክ፡አንተ፡** σὺ μόνος εἶ ἄρχων; Jes. 10, 8; praedicati: **ሶበ፡ይኄልዉ፡ባሕቲቶሙ፡** Asc. Jes. 11, 8; appositionis (id quod longe frequentissimum est): **ኖኅ፡ባሕቲቱ፡** Kuf. 5; **እግዚ"፡ባሕቲቱ፡ጻድቅ፡** Sir. 18, 2; Jos. 22, 20; **አነ፡ባሕቲትየ፡** Job 1, 15; Jes. 49, 21; Tob. 6, 15; **ምንተ፡በጻሕከ፡ባሕቲትከ፡** 1 Reg. 21, 1; Judae 4; **እፎ፡ነበረት፡ባሐቲታ፡ሀገር፡** Thren. 1, 1; **ባሕቲትየ፡እነብር፡** καταμόνας Jer. 15, 17; **ባሕቲቶሙ፡ይነብሩ፡** 30, 9; **ወትተርፍ፡ባሕቲታ፡ምድሮሙ፡በድወ፡** Jes. 6, 11, nonnumquam in Acc., ut: **እንዘ፡ናንሶሱ፡ባሕቲተነ፡** (v. **ባሕቲትነ፡**) Dan. ap. 1, 36; **ለከ፡ለባሕቲትከ፡** Ps. 50, 5; **ኪያሁ፡ባሕቲቶ፡** Matth. 4, 10. 10, 42; cuivis st. constructo subjungere licet: **በፈቃደ፡ባሕቲቱ፡** *sua solius voluntate* F. N. 6; **አከ፡በእንተ፡ባሕቲቶሙ፡ዘእብል፡** (Platt: **በእንተ፡እሉ፡ባሕቲቶሙ፡**) Joh. 17, 20 rom.; Rom. 4, 23; **አከ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡** οὐκ ἐμοὶ μόνῳ Sir. 24, 34; Rom. 3, 29. b) praefixis praepositionibus α) **በ፡** *seorsum, solitarie* (secum, sine arbitris): **በባሕቲቶሙ፡** καϑ' ἑαυτούς Zach. 12, 12 seq.; **ሡሐ**

ቀት፡ በበሕቲታ፡ ἐν ἑαυτῇ Gen. 18, 12; በበሕቲቶሙ፡ ተስአልዎ፡ *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) አንተ፡ *seorsum, separatim:* አቀሞን፡ አንተ፡ በሕቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) praemissa negatione አኮ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ኒ፡ *non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. በሕቲቱ፡ (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ. vel አኮ፡ — በሕቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu በሕቲት፡ *unica* i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 ለበሕቲትከ፡ non *tuae* (animae) *carissimae* sed *tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 ግበሩ፡ በዓላ፡ ለበሕቲትየ፡ non „*celebrate festum unicae* (carissimae) *meae*" sed „*festum ejus mihi soli*" (sicut ሊተ፡ n. 11) exponendum videtur).

ብሑታዊ፡ adj. rel. (a ብሑት፡) *solitarius (anachoreta)*, Phlx. 3.

መብሐት፡ subst. vel part. pass., quidquid merum, purum i. e. *integrum, incolume* est: ምሥዋዕ፡ ዘእብን፡ መብሐት፡ ዘኢተወቅረ፡ λίθων ὁλοκλήρων Jos. 8, 33.

በሕተወ፡ quadrl. I *solum esse* a) *separatum, remotum esse:* ኢበሕተወ፡ መለኮቱ፡ እምትስብእቱ፡ ወኢትስብእቱ፡ እመለኮቱ፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse:* Manasse ኅሠሠ፡ ገጸ፡ እግዚ"፡ ወበሕተወ፡ በሕቁ፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ ለአምላከ፡ አበዊሁ፡ ወጸለየ፡ Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἐταπεινώθη; cfr. Ps. 21, 22 sub ብሕተው፡ et በሕታዊ፡).

ተበሕተወ፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse:* አመ፡ ይትበሐቶ፡ ወይትበአስ፡ ምስለ፡ ጎልያድ፡ ὅτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιὰδ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ ነዋኅ፡ መዋዕለ፡ በእርምሞ፡ ወበተበሕትዎ፡ Sx. Sen. 17; በተበሕትዎ፡ ውስተ፡ ቤታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber መዜንወ፡ ትከውነከ፡ አመ፡ ተበሐትዎትከ፡ Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudinem se recipere, vitam solitariam agere*, de anachoretis: እለ፡ ይትበሐተዉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወየዐይሉ፡ ውስተ፡ ገዳማት፡ Chr. Ta. 10; ወሂእ፡ እማኅበር፡ ወተበሕትዎ፡ ውስተ፡ በአት፡ Phlx. 44. 199. 212; ተበሕትዎ፡ *vita solitaria (anachoretae)* Phlx. 36; Gad. T. H.

ብሕትው፡ part., f. ብሕትት፡ *solus* i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምነ፡ *ab* M. M. f. 153 (vid. sub ብሀነን፡). b) *solitarius, solitaneus:* ትኩን፡ ብሕትት፡ በእንተ፡ ጸሎት፡ Kid. f. 21; anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus), de anima: ብሕቱትየ፡ μονογενής Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. በሕታዊ፡); τὴν ταπείνωσίν μου Ps. 21, 22 (vid. በሕተወ፡).

በሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus:* ዖፍ፡ በሕታዊ፡ Ps. 101, 8; ርድአኒ፡ ሊተ፡ ለበሕታዊት፡ τῇ μόνῃ Esth. 4, 17 apcr.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbus, ope destitutus:* μονογενής Ps. 24, 17; ተሣሀልከሙ፡ ለክልኤ፡ በሕታዊያን፡ Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πένης 81, 4; πτωχός 101 in tit.; ἀδύνατοι በሕታውያን፡ Job 24, 7; προσήλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπονόητος Sir. 11, 5. b) *anachoreta* Org. 6; በሕታዊ፡ ዘሞቅሐ፡ ርእሶ፡ በጾማዕቱ፡ F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. በሕታዊት፡ F. M. 6, 10; መነከስ፡ በሕታዊ፡ Sx. Tachs. 23.

ብሕታዌ፡ subst. *solitudo, vita solitaria:* ትምህርት፡ est መዜንው፡ በውስተ፡ ሐዊር፡ ወበብሕታዌ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ ለብሕታዌሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc.; ብሕታዌ፡ ንብረት፡ Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vita anachoretae:* Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; በአተ፡ ብሕትውና፡ (anachoretae) F. M. 3, 7; distinguitur a ምንኵስና፡ (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47; in Phlx. demonstratur በእንተ፡ ዘከመ፡ ይኄይስ፡ ሥርዐተ፡ ብሕትውና፡ እምሥርዐተ፡ ማኅበር፡ (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ፡) *ad vitam solitariam pertinens:* ምንኵስና፡ ብሕትናዊት፡ Gad. T. H.

ተበሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens (anachoreta):* በውስተ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: ገዳማውያን፡ ወፈላሲያን፡ ወዝጉሓውያን፡ ወተበሕታውያን፡ Phlx. f. 62.

ብሕአ፡ I, 1 [amh. በካ፡; arab. نَبَخَ *acida fuit et corrupta* farinae massa (cfr. أَنْبَجَان); in caeteris linguis frequentant חמץ خمر ܚܡܥ] *fermentari, acescere, acorem contrahere*, de massa farinae: ብሕአ፡ ኵሉ፡ Matth. 13, 33 rom.; de lacte: ሐሊብ፡ ዘኢብሕአ፡ Genz. f. 130; de lagenis: ይፈርሆሙ፡ ኢይብሕኡ፡ እስመ፡ ጸኅብ፡ ዘቅቡእ፡ ፍጡነ፡ ይብሕእ፡ Herm. p. 48.

አብሐአ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39; Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕአ፡ III, 1 *fermentari:* እስከ፡ ይትበሐእ፡ Hos. 7, 4; Ex. 12, 34.

ብሑእ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus*, de massa et pane: ምስለ፡ ኅብስት፡ ዘብሑእ፡ Lev. 7, 13; ኢትግበርዎ፡ ብሑአ፡ ζυμωτός 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine: ኢትዝብሕ፡ ብሑአ፡ ደመ፡ Ex. 34, 25 c. ann.; በብሑእ፡ ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum* et *fermentum*, ብሑእ፡ ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ πεφυραμένη 1 Par. 23, 29; τὸ φύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34; ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6. 8; Gal. 5, 9; ብሕእት፡ (fem.) Ex. 13, 7; ብሑኣት፡ (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.:* ብሑእ፡ ብ፡ እርሾ ።

ብሕእ፡ subst. *fermentum*, ζύμη Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 rom.; Marc. 8, 15 rom.

ብሒእ፡ adj. 1) *acidus, acer:* ብሒእ፡ ወይን፡, ብሒእ፡ ሚስ፡ ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሑእ፡); ሐምል፡ ብሒእ፡ πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *acetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.:* ብሒእ፡ ብ፡ ያዘ፡ ከል፤ *aliud:* የጎዘ፡ ከል ።

ብሕአት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum*, ζύμη Matth. 16, 11. 12; ብሕአተ፡ ደም፡ Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

በሐኰ፡ subst., m., Pl. አብሐኰ፡ (plerumque አብሐኰ፡ scriptum) [etymon obscurum est; nescio an componendum sit cum بَاكَ *insilivit* et *coivit*, *subegit*, sicut כָּבַשׁ a *subigendo* et *coëundo* dictus est] *mas gregis*, tam ovium quam caprarum, *aries*, *hircus:* አብሐኰ፡ ዘአባግዕ፡ ወዘአጣሊ፡ οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοί Gen. 31, 10. 12. 30, 35; አብሐኰ፡ አባግዕ፡ κριοὶ τῶν προβάτων Ps. 64, 14; Jer. 32, 20—22; አብሐኰ፡ κριοί Thren. 1, 6; በሐኰ፡ Hez. 34, 22; Dan. 8, 3 seq.; κριοὶ καὶ τράγοι በሐኰ፡ ወዳቤላ፡ Hez. 34, 17, at ዳቤላት፡ ወአብሐኰ፡ 39, 18; τράγος በሐኰ፡ እንዘ፡ ይሜብል፡ ላዕለ፡ መርዒት፡ Prov. 24, 66; praeterea Kuf. 6. 7 seq. 32 al. — *Voc. Ae.:* በሐኰ፡ ዘ፡ የበግ፡ (v. የበግዕ፡) አውራ ።

ብሕውስ፡ subst., ut videtur, *herbae inutilis* species: ከንቶ፡ ሀገር፡ በድው፡ ወበቈለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወከንቶ፡ ብሕውስ፡ ወምንትሕያ፡ ወከንቶ፡ በድው፡ ወፀፀ፡ Macc. f. 13 [an בָּאְשָׁה?]

በርሀ፡ *calvum esse* vid. sub በርሐ፡

በርሀ፡ I, 1 [amh. በራ፡; بَرَهَ, بَهَرَ, בָּהַר] Subj. ይብራህ፡ 1) *lucidum esse, lucere, lucescere, illucescere, relucere, splendere:* ምንተ፡ ይበርህ፡ እምነ፡ ፀሓይ፡ Sir. 17, 31. 23, 19; ኢይበርሁ፡ ከዋክብተ፡ ሰማይ፡ Jes. 13, 10; እንበለ፡ ይብራህ፡ ብርሃነ፡ መብረቅ፡ 4 Esr. 4, 6; ይበርሁ፡ ከመ፡ ብርሃነ፡ ሰማይ፡ Dan. 12, 3; Prov. 4, 18; Matth. 5, 16; ይበርህ፡ ሎሙ፡ ብርሃነ፡ አምላክ፡ Hen. 1, 8. 14, 20; ይበርህ፡ ገጽከ፡ Job 11, 15; 4 Esr. 10, 38; Mavâs. n. 20; ምድር፡ በርሀት፡ እምስብሐቲሁ፡ Hez. 43, 2; Apoc. 18, 1; de metallo (*nitere*) Ep. Jer. 23; de vultu sereno et hilari: Hen. 51, 5; ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡ ወያስተሬሥሕ፡ ልቡ፡ Clem. f. 174; imprs. በርሀ፡ φῶς ἦν Ex. 10, 23. 2) *illuminari* (tamquam pass. ab አብርሀ፡): Hen. 63, 2; በርሀ፡ ልበሙ፡ ወኅሊናሆሙ፡ Clem. f. 234; de gentibus conversis Lit. Epiph.

አብርሀ፡ II, 1 1) trs., c. c. Acc., *lucere facere, lucidum reddere, col-, il-lustrare, illuminare*, alqm Luc. 11, 36; lucernam Ps. 17, 31; lumina (*accendere*): አብርሁ፡ ብርሃናተ፡ (ceremonia funebris) Genz. f. 84; አንደዱ፡ እሳተ፡ ወአብርሁ፡ ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν Judith 13, 13; አብርሃ፡ ለጥበብ፡ ከመ፡ ጎሕ፡ Sir. 24, 32; tenebras Ps. 17, 31; oculos 12, 4. 18, 9; Sir. 31, 20; አብርሀ፡ አዕይንትየ፡ *visum mihi* (caeco) *reddidit* Sx. Nah. 15; faciem Ps. 103, 17; አብርሀ፡ ገጸ፡ እምቅብእ፡ Enc. Ter 23; *hilarem reddere, exhilarare* faciem alcjs Koh. 8, 1; ላሕየ፡ ለብእሲት፡ ያበርሆ፡ ለገጻ፡ Sir. 36, 27; faciem suam (de Deo) Ps. 79, 4; አብርህ፡ ገጸከ፡ ላዕለ፡ መቅደስከ፡ Dan. 9, 17. a) *in lucem proferre, manifestum facere* 2 Tim. 1, 10; 1 Cor. 4, 5. b) *illustrare* i. e. explanare alicui alqd Asc. Jes. 7, 8. c) *illuminare* animos: አብርሀ፡ አልባቢሆሙ፡ ለሰብእ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ በሃይማኖተ፡ ኢየሱስ፡ Sx. Masc. 24; coll. Ps. 118, 130. 2) intrs. *lucem emittere* vel *praebere, lucere*, c. ለ፡ *alicui*, c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super*, c. ውስተ፡ *in, ad:* de astris Gen. 1, 14—17; Kuf. 2; Job 25, 5. 31, 26; ፀሓይ፡ ያበርህ፡ ወያርኢ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Sir. 42, 16; Jes. 60, 19; Jer. 38, 35; Hen. 14, 18; Apoc. 21, 23; lucerna Matth. 5, 15; Sir. 26, 17; fulmine Luc. 17, 24; igne Hen. 71, 2. 72, 4; Ps. 104, 37; facie Matth. 17, 2; አብርሂ፡ አብርሂ፡ ኢየሩሳሌም፡ φωτίζου Jes. 60, 1; de viis Prov. 4, 18; Deus ያበርህ፡ ውስተ፡ ፍናዊከ፡ Job 22, 28; Apoc. 22, 5; እግዚ" ያበርህ፡ ሊተ፡ Ps. 26, 1; c. ለ፡ *lucere alicui* passim i. q. *illuminare alqm* φωτίζειν ut Eph. 3, 9. 5, 13; Joh. 1, 9.

ተበርሀ፡ III, 1 *illuminari*, Lud. sine auct.

ብሩህ፡ part. 1) *lucens:* ከመ፡ ይኩና፡ አዕይንቲከ፡ ብሩሃተ፡ ላዕለ፡ ቤት፡ ἀνεῳγμένοι 2 Par. 6, 20; ገጹ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ ብሩህ፡ φαίνει Apoc. 1, 16. 2) *lucidus, pellucidus, candidus, splendidus, illustris, clarus*, φωτεινός Luc. 11, 34; Matth. 6, 22; ደመና፡ ብሩህ፡ 17, 5; νεφέλη κούφη Jes. 19, 1; φωτισμός, φωτισθείς Ps. 138, 10; ጽዕዱት፡ ወብርህት፡ λελευκανθισμένη Cant. 8, 5; λευκός Apoc. 6, 11. 7, 13. 14, 14; αὐγάζων Lev. 13, 39 (v. በራህርህት፡); λαμπρός Sap. 6, 13; የዐውድዎ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ከህናት፡ ብሩሃን፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ Mavâs. n. 20; de loco illuminato, Kid. f. 6; de verbo Dei τηλαυγής Ps. 18, 9; de voce Lit. Joh.; de oratione: አግሀደ፡ ሃይማኖተ፡ እግዚ" በቃላት፡ ብሩሃት፡ ወልዑላት፡ Sx. Mag. 4. Adv. በብሩህ፡ 4 Esr. 8, 34; et ብሩህ፡ τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 Platt. 3) *hilaris, serenus:* አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡ πρόσωπον ἱλαρόν Sir. 13, 26. 26, 4; ዘወሀበ፡ (eleemosynas) እንዘ፡ ፍቱሕ፡ ልቡ፡ ወብሩህ፡ ኅሊናሁ፡ Clem. f. 174; ልብ፡ ብሩህ፡ Org. 1. — (Did. 29 occurrit locus haud satis clarus: Judaeorum principes consilium inierunt postridie dominicam palmarum ላዕለ፡ እግዚእ፡ በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ ብሩህ፡ ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡).

በርህ፡ subst. 1) *lux, lumen* Ps. 96, 12; በርህ፡ ወጽልመት፡ Dan. ap. 3, 47; Deg. 2) *ignis* collustrandi causa accensus Marc. 14, 54; Luc. 22, 56.

ብርሃን፡ subst., plerumque m. (fem. ex. gr. Jac. 1, 17), Pl. ብርሃናት፡ 1) *lux, lumen* (φῶς, φέγγος) Gen. 1, 3. 4; Jes. 5, 20. 9, 1. 45, 7. 60, 1—3; Jer. 28, 16; Koh. 11, 7; Job 3, 4. 17, 12. 38, 19; Joh. 11, 10; Matth. 10, 27, al. creberrime; ብርሃነ፡ ወርኅ፡, ፀሐይ፡ Jes. 30, 26; Apoc. 22, 5; ብርሃነ፡ ማኅቶት፡ 18, 23; Luc. 8, 16; ብርሃነ፡ እሳት፡ Jes. 4, 5; Hez. 1, 13; ብርሃነ፡ መዓልት፡ μεσημβρία Jes. 58, 10; Dei Ps. 103, 2; Hen. 1, 8; 1 Tim. 6, 16; 1 Joh. 1, 5. 7; መልአከ፡ ብርሃን፡ 2 Cor. 11, 14, al.; trsl. ad lucem vitae Job 3, 16. 20; felicitatis Job 18, 5; Jes. 58, 8. 10; doctrinae, veritatis Jes. 2, 5; Ps. 42, 3; Joh. 3, 19 seq.; Eph. 5, 13; de hominibus, qui aliis luminis instar sunt: Jes. 42, 6. 49, 6; Joh. 1, 4 seq.; 5, 35. 8, 12; Matth. 5, 14. Pl. ብርሃናት፡ Hen. 43, 2. 59, 1; Asc. Jes. 8, 21. 22. 25; በእደዊሆሙ፡ ይጸውሩ፡ ብርሃናተ፡ እሳት፡ Rel. Bar. a) *splendor, fulgor:* ብርሃነ፡ መብረቅ፡ ወልታከ፡ Hab. 3, 11; 4 Esr. 4, 6; λαμπρότης Dan. 12, 3; 4 Esr. 10, 64; *lux refulgens* (repercussa) ἀπαύγασμα Hebr. 1, 3; *candor* ሜላት፡ ብርሃን፡ βύσσινον λευκόν Apoc. 19, 8. 14. b) *lumina* coeli vel *luminaria* i. e. *sidera* Gen. 1, 14—17; Ps. 135, 7; Hen. 2, 1. 20, 4. 72, 1 seq.; Phil. 2, 15. c) *lumina* i. e. *oculi:* ብርሃነ፡ ለዕዉር፡ ቀብአ፡ (*oculos coeci unxit*) Enc. Genb. 8; ጸጎከ፡ ለዕዉር፡ ብርሃነ፡ Enc. Nah. 15. d) *nitor* faciei ብርሃነ፡ ገጽ፡ ob hilaritatem Job 29, 24, ob benignitatem Ps. 4, 9. 43, 5. e) Acc. ብርሃነ፡ adv. τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 rom. 2) in libris ex Arabico versis i. q. بُرْهَان *probatio* vel *demonstratio evidens*, ut Abush. 53.

ብሩሃዊ፡ adj. rel. *ad lucidos, illuminatos pertinens* Phlx. 231.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus*, epitheton angelorum bonorum: **መላእክት፡ብርሃናዊ፡** Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; **ብርሃናውያን፡** *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. **ብርሃናዊት፡** subst. *natura luminosa, lucida*, qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad., crebro.

መብርህ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. **መባርህት፡** *lumen, lucerna*, Cod. Mus. Brit. XXVI; **ሶበ፡በኊ፡በመባርህት፡ያጠፍኡ፡ነፋሳት፡** Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

መብርሂ፡ part. c. term. adj. a) *illuminans, illustrans*: **መብርሄ፡ኵሉ፡** „*illustrator universi*" Lud. e Mss. Colb. b) *lucens*: **ፀሓይ፡መብርሂ፡** III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים versum est **መብርሂያት፡ወማኅተማት፡**

በራህርህት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida*, (*rutila*) Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro **ብርህት፡**).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana*, Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 **ብራና፡** a membrana μεμβράνα propagatum putat).

ቢረሌ፡ብረሌ፡, ብርሌ፡ (**ቤረሌ፡, ቢረሊ፡, ብሬሌ፡, በረሌ፡**) n. prgr., Pl. Pl. **ቤረሌያታት፡ብዙኃት፡** legitur Phlx. 136; 1) βηρύλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. **ብሉር፡**). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster*, ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; **ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡** (v. **በረሌ፡**) Am. 6, 6; **ምስካ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; بَرِحَ *patuit et conspicua evasit* res occulta; بَرَاحٌ *clara, distincta* res; *terra late patens*; vic. sunt **በርሀ፡, በረቀ፡**, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; **ለኤልሳዕ፡ነዊኅ፡ቆሙ፡ወበራሕ፡ርእሱ፡** Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; **ብርሐት፡ትፃእኪ፡** Jes. 3, 24; **ውስተ፡ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** Jes. 15, 2. 22, 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; **ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; **ጴጥሮስ፡ቦቱ፡ብርሐት፡** Clem. f. 243.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), aliâs Phamenoth, cui respondet aeth. **መጋቢት፡**, ut: **በረምሐት፡ይሰመይ፡ፋሜኑት፡** Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, cui respondet aeth. **ሚያዝያ፡**, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt **መርሙዳ፡** Voc. Ae., **በርምዳሕ፡** Abush. 8, et **ፈርሙኂ፡** (**ፈርሙቲ፡**?), ut: **በርሙዳ፡ይሰመይ፡ፈርሙኂ፡** ibid.

I. **በረረ፡** rad. inus.; בָּרַר, ܒܪ *purus, mundus fuit*; arab. بَرَّ, بَرُزَ sensu ethico: *verax, justus fuit*.

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 **ጽላሎታ፡ለብሩር፡**), Pl. **ብሩራት፡** (Lud.) 1) *argentum* (a purgando, si non a puritate i. e. candore dictum): **ብሩር፡ጽሩይ፡** Job 22, 25. 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; **ብሩር፡ምኑን፡** Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; **ብሩር፡ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. **ዘብሩር፡**, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* numus vel siclus: **ሠላሳ፡ብሩር፡** Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. **በረረ፡** I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare*, (*perforare*), abs., vel c. praep. **እንተ፡** vel **ውስተ፡**, ut: **ወፅአ፡ኍጺኑ፡በሪሮ፡** 2 Reg. 2, 23; **ረገዘ፡**(**በኲናቱ፡**)**ለአሐዱ፡ውስተ፡ሰንብኡ፡ወወፅአት፡ኲናት፡በሪራ፡እንተ፡ዘባኑ፡ወወግአቶ፡ለካልኡ፡** (alterum quoque trajecit) Gad. T. H.; **በረረ፡ቀትራተ፡ውስተ፡አገሪሁ፡** Sx. Nah. 14 (vid. **አስተጻልአነ፡**); c. c. Acc.: **መንፈስ፡ኢይበርሮ፡** πνεῦμα οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν Job 41, 7; **በረሮ፡** (sc. **መጥባሕት፡**)**እስከ፡ዘባኑ፡** Jud. 3, 22: **ይበርሮ፡** (v. **ይበረብሮ፡**)**ቀስተ፡ብርት፡** Job 20, 24. [Significatu respondent نَقَلَ et חָלַף; de etymo non بأر ,באר, neque ברה بری, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus *gladio trajecit, transfixit* probari potest; sed contigua sunt (si non עָבַר, tamen) مَرَّ et **በረየ፡** q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُلْسُن *lentes*, بُلْسُنَة *lens*; coll. ⲁⲣϣⲓⲛ, ⲡⲓ] *lens, lentes*: Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; **ይበልዑ፡፫ብርስን፡** Sx. Hed. 13. — *Voc. Ae.*: **ብርስን፡ዘ፡ምስር፡**

ቢሮሽ፡ n. prgr. sc. בְּרוֹשׁ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

ቢሩሲም፡ vel **በርሲም፡** n. prgr., sc. בְּרוֹשִׁים *cupressi* (Pl.); **ዕፀ፡ቢሩሲም፡** *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; **ዕፀወ፡በርሲም፡** *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et **ኬሬሲም፡** pro **ቤሬሲም፡** 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [בָּרַק ,ܒܪܩ ,بَرَقَ] Subj. **ይብርቅ፡** 1) *fulgere*, (*micare, effulgere, splendere, coruscare*): **በዐጥሱ፡ይበርቅ፡ብርሃን፡** ἐπιφαύσκεται Job 41, 9; **እሳት፡ይበርቅ፡እምኔሁ፡** πῦρ ἐξαστράπτον Hez. 1, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** Nah. 3, 3; στίλβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2. 2) *fulgurare*: **ግብተ፡በረቀ፡መብረቅ፡ዲቤሁ፡እምሰማይ፡** Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1. 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1 1) *fulgere* vel *splendere facere*: **ናሁ፡ፀሓየ፡ጽድቅ፡ዘሞአ፡ለሞት፡ያበርቅ፡ጸዳሉ፡በላዕሌነ፡** Chr. ho. 4. 2) *fulminare*; de Deo **እግዚ**" **፡አብረቀ፡መብረቀ፡** 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; trsl. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere*, **አራዊት፡እለ፡እምውስተ፡ዐይኖሙ፡ጸዋገ፡ቀለምጽጸ፡ያበርቁ፡** (v. **ይበርቁ፡**) Sap. 11, 19.

ተባረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare*: **ተባረቁ፡መባርቅት፡** Lud. e Ssal. Req.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባርቅት፡** (sec. Lud. etiam **መበርቅ፡**) 1) *fulgur, fulmen*: **ይረውጽ፡መብረቅ፡ቅድመ፡ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; **ገብረ፡መባርቅት፡ለዝናም፡**

Jer. 10, 13. 28, 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; መብረቅ፡ ወፃዓ፡ ወነጐድጓድ፡ Apoc. 4, 5. 8, 5; ብልኀተ፡ መብረቅ፡ Lit. Epiph. 2) rarius: *fulgor*, (*nimbus* Sanctorum capita circumdans, Lud.): ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ ፤ ለብሔረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20; መብረቅ፡ ለሥጋሁ፡ ከለላ፡ Enc. Mij. 30.

በርቢር፡ subst. *puteus, cisterna, fovea* [cfr. בְּאֵר, בּוֹר; non est quod vocabulum e βόρβορος derives]: ይዌርዋሃ፡ በድኖ፡ ውስተ፡ በርቢር፡ εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς Hez. 32, 18; ይከርዩ፡ ሀየ፡ በርቢረ፡ ለጎግ፡ 39, 12; ውስተ፡ በርቢሩ፡ ለጎግ፡ 39, 15. — *Voc. Ac.:* በርቢር፡ ዘ፡ ዐይነ፡ ምድር፡; *aliud:* በ" ዘ፡ ዐዘቅት፡።

በርበረ፡ quadrl. I [بَرَّ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub בָּרַר] exinanire i. e. *diripere, praedari, spoliare, expilare* (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: እለ፡ በርበሩክሙ፡ προνομευσάντων ὑμᾶς Jes. 17, 14; ይበረብሩ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ 10, 2; ትበርብሮሙ፡ εἰς ἁρπαγήν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπῶνται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; ማኅፈደ፡ በርበረ፡ Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; ይበረብሩ፡ ሰርጐ፡ ምሕከኪ፡ λήψονται 23, 26; ንዋየኪ፡ σκυλεύσει 26, 12. 38, 11; ምድረ፡ κληρονομεύειν Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: እበረብሮሙ፡ ኀይሎሙ፡ Jes. 10, 13; በርበሩኒ፡ ኵሎ፡ ንዋይየ፡ Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur ይበረብር፡ ቀስት፡ τρώσαι αὐτὸν τόξον — pro ይበርር፡ aliorum — non ad aliud quadrl. በርበረ፡, tamquam e በረረ፡ *penetrare* reduplicatum, referendum, sed *diripiat eum arcus* vertendum videtur).

ተበርበረ፡ III, 1 *diripi, spoliari, expilari, praedae esse:* ይትበረበር፡ አብያቲሆሙ፡ Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; እለ፡ በርበሩከ፡ ይትበረበሩ፡ Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; ተፄወዉ፡ ሕዝብ፡ ወተበርበሩ፡ Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; ረሰይከነ፡ ለተበርብሮ፡ Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; ተበርበረት፡ ታቦተ፡ ሕግ፡ 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: ወአብያተክሙ፡ ትትበረበሩ፡ ወንዋየክሙ፡ Dan. 2, 5.

በርበር፡ vel **በርባር፡** subst. 1) *praeda, rapina, spolia,* Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3. 30, 22; 2 Reg. 8, 12. 12, 30; በርበረ፡ (v. በርበረ፡) ነዳይ፡ ውስተ፡ አብያቲክሙ፡ Jes. 3, 14; እለ፡ ይትከፈሉ፡ በርበረ፡ 9, 3; Jer. 15, 13; እሬስየኪ፡ በርበረ፡ ለአሕዛብ፡ Hez. 25, 7; ትከውን፡ በርበረ፡ አሕዛብ፡ 26, 5. 29, 19. 36, 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16, 19. 2) በርበር፡ concr. a) *praedatores, praedones, latrones:* መጽኡ፡ በርበረ፡ አረማውያን፡ ከመ፡ ያመዝብሩ፡ አብያተ፡ መነኮሳት፡ Sx. Teq. 20; Ter 26; በመጥባሕተ፡ በርበር፡ ተቀትሉ፡ Enc. Sen. 24. b) *barbari:* አዘዞ፡ (sc. Bartholomaeum) እግዚእነ፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ በርበር፡ Sx. Masc. 1.

በርበርያ፡ vel **በርባርያ፡** subst. *praeda, rapina:* እሬስዮሙ፡ ሕብልያ፡ ወበርበርያ፡ (v. ወበርበርያ፡) Judith 2, 7.

ብርባሬ፡ subst. *direptio, spoliatio,* Lud. sine auct.

በርባሪ፡ n. ag. *spoliator, praedator,* Lud. sine auct.

በርበሪ፡ adj. *ad Berberos* (*nigros*) *pertinens:* ገብር፡ ጸሊም፡ ይቤ፡ አርአያየ፡ ጸሊም፡ ወጸጕረ፡ ርእስየ፡ በርበሬ፡ (sic! i. e. *crispus*) Fal. f. 80.

አበርበሬ፡ subst. „*urtica major;* sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem *cardui* amharice significari dicit“, Lud. (vid. አብለሊት፡ supra col. 486.)

በርበሬ፡ subst., ut videtur amh., *piper* M. F. [فِلْفِل بَابَارِى, vid. etiam ፐፐሬ፡]

ብርት፡ subst., plerumque m., [meo judicio e rad. بَرَتَ (بَرَى) *secare, caedere* formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut ብሩር፡ a rad. בָּרַר *purgare* derivatum esse censet] 1) *aes* Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; ብርት፡ ርሱን፡ χαλκὸς στίλβων Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. ዘብርት፡, vel st. constructo subjunctum: *aeneus* Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; ፍጽምከ፡ ዘብርት፡ 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi ብርት፡ praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. ብርታት፡ *aeramenta, aenea instrumenta* Lud.; (de ዘብርታት፡ ኀጺን፡ Sir. 22, 15 vid. ዘብርት፡) 2) ብርት፡ ሊባኖስ፡ χαλκολίβανον quod varie interpretantur *aes album, aurichalcum, aes corinthium* Apoc. 1, 15. 2, 18; አእጋረ፡ ክርስቶስ፡ ርሱናን፡ አምሳለ፡ ላህበ፡ ለብርት፡ ሊባኖስ፡ Enc. Jac. 6.

ቡራት፡, v. **ቡራቴን፡** n. prgr., ut videtur βράθυ *brathy* i. e. *herba Sabina* Kuf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub בְּרוֹשׁ vel בְּרוֹת].

በረከ፡ I, 1 [بَرَكَ ܒܪܶܟ בָּרַךְ] *in genua procumbere,* de asina Num. 22, 27; camelo: ሶበ፡ በጽሐ፡ ገመል፡ ኀበ፡ ውእቱ፡ መካን፡ በረከ፡ በብረኪሁ፡ ወኢተንሥአ፡ Sx. Nah. 19.

ባረከ፡ I, 3 1) genibus flexis *laudare, celebrare, venerari* Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. ለ, ut: ባርኩ፡ ለስሙ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: *hymnum celebrare* vel *cantare:* ባረከ፡ ዘ፡ ቡራኬ፡ ᾖσε τὴν ᾠδὴν ταύτην Ex. 15, 1. 2) *fausta precari, benedicere* alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48, 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. በረከተ፡ Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 10; in specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; ከመ፡ ይባርክዎ፡ ለሕዝቡ፡ በስሙ፡ Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. ላዕለ፡, ut: ባረከ፡ ላዕሌሆሙ፡ Sx. Ter 9. b) *benedictione consecrare* alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; ኢይባርኩ፡ ላዕለ፡ በጸል፡ F. N. 17; vel alqm Ex. 19, 14. 23 (ἁγιάζειν). 3) de Deo: *benedicere* alicui i. e. *fortunare, prosperare,* c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12, 2. 3. 17, 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. ላዕለ፡ prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. በ፡ Eph. 1, 3; formula salutandi: ይባርክ፡ እግዚ"፡ Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando *salutare, valedicere* Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) *valedicere* ei, cui quis obsequium et venerationem

debet, i. e. ei *renuntiare* (quare vulgo interpretantur Aethiopes: *maledicere*, *exsecrari*, vid. etiam Ges. thes. p. 241), Job 1, 11. 2, 5; 3 Reg. 21, 10; Sx. Tachs. 1. — *Voc. Ae.*: በረከ፡ ዘ፡ መረቀ ።

አብረከ፡ II, 1 *in genua procumbere facere*, Lud. sine auct.

ተባረከ፡ III, 3 1) *laudari*, *celebrari*: ይትባረክ፡ እግዚ"፡ εὐλογητὸς Κύριος Ruth 4, 14; 1 Reg. 25, 32; 2 Reg. 18, 28; Ps. 27, 8. 30, 27. 71, 19. 20; Hen. 39, 10. 61, 11; Eph. 1, 3; Luc. 1, 68; Jes. 65, 16. 2) *benedicere sibi* vel *sibi invicem* (rflx. et recipr.), *benedictionem petere* vel *accipere* (pass.): ይትባረኩ፡ ቦቱ፡ አሕዛብ፡ ምድር፡ Ps. 71, 18; ተባረኩ፡ በበይናቲሆሙ፡ Sx. Jac. 9; c. እምነ፡ ejus, a quo quis benedictionem petit et accipit: ተባረከ፡ እምኔሆሙ፡ Sx. Masc. 14. 18; Abraham ሰገደ፡ ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወተባረከ፡ እምኔሁ፡ Mavâs. n. 67; ሖረ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወተባረከ፡ እመካናት፡ ቅዱሳት፡ Sx. Haml. 11; vel c. በኀበ፡, ut: ሴም፡ ተባረከ፡ በኀበ፡ ኖኅ፡ Kebr. Nag. n. 9. 3) benedictione *consecrari* Ex. 19, 22 (ἁγιασθήτωσαν). 4) *benedici* i. e. *fortunari*, *prosperari*, Hen. 1, 8. 67, 3; c. በ፡ Gen. 22, 18. 26, 4; Sir. 44, 21; ተባረኩ፡ በውሉዶሙ፡ Tob. 4, 12; c. በእንተ፡ Gen. 12, 3. 18, 18. 28, 14.

አስተብረከ፡ IV, 1 *genua flectere*, *in genua procumbere*: አስተብረከ፡ በብረኪሁ፡ ከመ፡ ይስተይ፡ Jud. 7, 5. 6. a) venerationis et adorationis causa: 2 Esr. 9, 5; 1 Esr. 8, 70; አስተብረከ፡ 8, 88; 2 Par. 29, 29. 30; 3 Reg. 8, 54; Matth. 27, 29; Marc. 1, 40. 15, 19; Abraham ሰገደ፡ ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወአስተብረከ፡ Clem. f. 34. 217. b) de femina parturiente: አስተብረከት፡ ከመ፡ ትለድ፡ Lud. ex Hom.; Ssal. Req.; cfr. Lud. hist. aeth. I, 14 n. 38.

ብርክ፡ subst., m. et fem., Pl. ብረክ፡ et አብራክ፡, *genu*, Gen. 30, 3. 48, 12; Deut. 28, 35; Jud. 7, 5. 16, 19; 3 Reg. 8, 54; Job 3, 12. 4, 4. 16, 10; Thren. 3, 7; Ps. 108, 23; Dan. 5, 6; Hez. 21, 7; እስከ፡ ብርክ፡ 47, 4; Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Phil. 2, 10; በብረክ፡ ልብየ፡ ሰጊድየ፡ አማኅክዎ፡ Org. 2; ሐቂፍ፡ በአብራክ፡ (sinu amplecti) Org. 1. — *Voc. Ae.*: አብራክ፡ ብ፡ ጉልበቶች ።

ቡሩክ፡ part. *benedictus* a) *laudatus*, *celebratus*, *veneratione ornatus*: ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ፡ Sir. 45, 1; ቡሩክ፡ ይኩን፡ ዝክሮሙ፡ 46, 11; Ps. 71, 17; Matth. 21, 9. 23, 39; Rom. 9, 5; ቡሩክ፡ እግዚ"፡ Ex. 18, 10; Marc. 14, 61; 2 Cor. 11, 31; Rom. 1, 25. 9, 5; ቡሩክ፡ አንተ፡ አምላክነ፡ Judith 13, 17; ቡርክት፡ አንቲ፡ ወለትየ፡ 13, 19. b) *benedictus* a Deo i. e. *fortunatus*, *beatus*, *felix*: ቡሩክ፡ ብእሲ፡ ዘ፡ Jer. 17, 7; 1 Reg. 25, 33; Deut. 7, 14. 28, 3—6; ቡርክት፡ አንቲ፡ እምአንስት፡ Luc. 1, 28. 42; ቡሩክ፡ ለእግዚ"፡ *benedictus a Deo* Gen. 14, 19; Jud. 17, 2; Ruth 2, 20. 3, 10; 1 Reg. 23, 21. 26, 25; hinc c) crebro: ἀγαθός, *bonus*, *probus*, *praestans*, *egregius*: ምድር፡ ቡርክት፡ ἡ γῆ ἀγαθή Deut. 1, 35. 3, 25. 4, 22; Tob. 14, 4; Hen. 26, 1. 27, 1; ፍሬ፡ ቡሩክ፡ οἱ ἀγαθοὶ καρποί Sir. 6, 19; ሠናይ፡ ዘመድ፡ ወቡሩክ፡ Tob. 5, 14; በእደ፡ እግዚ"፡ ቡርክት፡ χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθή 2 Esr. 7, 28. 12, 8 al.; መንፈስከ፡ ቡሩክ፡ 19, 20; Judith 8, 29; ቡርክት፡ አንቲ፡ በቃልኪ፡ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου 11, 23. d) benedictione *consecratus*: ቅብእ፡ ቡሩክ፡ ἔλαιον τῆς χρίσεως Ex. 29, 21.

በረከት፡ subst., m. et fem., Pl. በረከታት፡ *benedictio* 1) *laudatio*, *celebratio*: አዕበይዎ፡ (ለእግዚ"፡) በኵሉ፡ በረከት፡ ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Apoc. 5, 12. 13; Hen. 39, 7. 9. 71, 12. 2) *fausta precatio* Gen. 27, 12. 35. 36. 38; Num. 24, 1; Deut. 11, 26. 27; Hen. 1, 1; በረከተ፡ አሮን፡ ፈኑ፡ ላዕለ፡ ሕዝብከ፡ Sir. 36, 22; ከመ፡ የሀበሙ፡ በረከተ፡ እግዚ"፡ በከናፍሪሁ፡ 50, 20. 3) benedictio Dei i. e. *dona* vel *munera Dei bona fausta praestantia*, *prosperitas*: በበረከተ፡ እግዚ"፡ ዕሴቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Sir. 11, 22. 39, 22; Gen. 39, 5. 49, 25; ኵሉ፡ በረከት፡ እለ፡ ባረከኒ፡ እግዚ"፡ Kuf. 19. 22. 27; Ex. 32, 29; Lev. 25, 21; Deut. 28, 2. 33, 23; Ps. 3, 8. 23, 5. 83, 7. 128, 8; Jes. 44, 3; Hez. 34, 26; Eph. 1, 3; inde 4) *bonum*, *optimum*, *bona*, (*opes*, *fortunae*): ሠናይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι Sir. 26, 15; τὰ ἀγαθὰ 34, 11. 35, 13; ትበልዑ፡ በረከተ፡ Jes. 55, 2. 58, 14; Jer. 2, 7. 38, 14; Ps. 83, 13; Job 22, 18; 1 Reg. 8, 16; Gen. 45, 18. 23; Luc. 12, 18. 19; ἀγαθή Rom. 7, 12; ἀγαθωσύνη Koh. 9, 18. 5) *consecratio* benedictione facta: ጽዋዐ፡ በረከት፡ 1 Cor. 10, 16; ኅብስተ፡ በረከት፡ (aliâs አውሎግያ፡) panis (in agapen) oblatus, a clerico consecratus, Const. Ap. 36. 37.

ቡራኬ፡ subst., m. et fem., Pl. ቡራኬያት፡, *benedictio* a) *hymnus* Ex. 15, 1 (ᾠδή). 20 (χοροί). b) *fausta precatio*: ቡራኬ፡ ወመርገም፡ Jac. 3, 10; ቡራኬያት፡ (Jacobi super filios duodecim) M. M. f. 87; ቡራኬሁ፡ ለሴም፡ Lit. 170, 4; in specie de benedictione, qua sacerdos populo benedicit: ወሀበ፡ ቡራኬ፡ ለሕዝብ፡ Sx. Mag. 13; Genz. f. 152; ጸሎተ፡ ቡራኬ፡ Lit. 167, 3. c) *donum Dei bonum* Kuf. p. 37; (secundum praecepta legis Mosaicae) ተፀንስ፡ ከነ፡ መርገመ፡ ወብዕልሰ፡ ከነ፡ ቡራኬ፡ Chr. Ta. 18.

በረዘ፡ i. q. بَرَزَ *exivit* in campum amplum; V *exivit foras ad exonerandum ventrem*.

ተባረዘ፡ III, 3 *alvum exoneratum ire*, Gad. Ad. f. 76.

ብርዕ፡ subst., plerumque m., (fem. Ex. 25, 36), Pl. አብራዕ፡ [dictum a *tremendo* et *nutando* وَرُعَ, يَرِعَ יָרַע, respondet يَرَاعٌ *arundo*, *calamus*] *calamus*, *arundo*, κάλαμος Luc. 7, 24; Matth. 11, 7; Jes. 19, 6. 42, 3; Job 40, 16; በትረ፡ ብርዕ፡ Jes. 36, 6; Hez. 29, 6; ብርዐ፡ ባሕሩስ፡ Jes. 1, 31; አብትር፡ ዕቡሳን፡ ወአብራዕ፡ ቅጥቁጣን፡ M. M. f. 108. a) *calamus scriptorius* Jes. 8, 1 var.; Deg. (vid. ረቅ፡). b) *scapus* candelabri Ex. 25, 31—36; in C Ex. 37, 17 hebr. c) *culmus* frugum: ፯ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረጹ፡ እም፩ብርዕ፡ Jsp. p. 341. d) *stipula*, καλάμη: ብርዐ፡ ይመስሎ፡ መፍጽሕ፡ Job 41, 20; ሣዕር፡ ወብርዕ፡ ዘይየብስ፡ 13, 25; (Jes. 1, 31); እሳት፡ እንተ፡ ትበልዕ፡ ብርዐ፡ Joel 2, 5; Ob. 18; Ex. 5, 12. 15, 7.

በረየ፡ inus., proprie, ut videtur, *in locum alius succedere*, vicinum est II በረረ፡ (de significatione cfr. חָלַף et خَلَفَ); Arabes habent اَلْمُتَبَارِيَانِ *dies et nox* (duo alternantes); بَرَى III *imitatus est*; VI *se invicem imitati sunt*, *certarunt*.

ተባረየ፡ III, 3 1) *sibi alterum alteri succedere*, *vices alternare*, vel *mutare*, *variare*, *alternis vicibus agere* vel *facere*: እስከ፡ አመ፡ የኀልቅ፡ ይትባረይ፡ ብርሃን፡ ምስለ፡ ጽልመት፡ μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους Job 26, 10; ዘእንበለ፡ ይኩን፡ ተባርዮ፡ ሌሊት፡ ወመዓልት፡ (*vicissitudo*) Macc. f. 23; Deus astra creavit, ወእምዝ፡ ተባረዩ፡

ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ ወከዋክብት፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ f. 10; regnaverunt ኅቡረ፡ በኢተባርዮ፡ Sx. Teq. 4; ዘበጥዎ፡ በአብትር፡ እንዘ፡ ይትባረዩ፡ Sx. Haml. 20; ኵሎ፡ አሚረ፡ ይትባረዩ፡ ዘምር፡ 2 Esr. 22, 47. 2) *certamine mutuo certare* (in libris ex Arab. versis), ut: Herodes ገብረ፡ መከነ፡ ርሒበ፡ ወረሰየ፡ ውስቴታ፡ ሰረገላ፡ ይስሐብዎ፡ አፍራስ፡ በተባርዮ፡ Jsp. p. 328. 348.

አስተባረየ፡ IV, 3 1) *vices mutare* vel *alternare, alternis vicibus mutare:* ይዕጥኑ፡ በአስተባርዮ፡ እደው፡ Genz. f. 36; Ps. 76, 10; ወርኅ፡ ዘያስተባሪ፡ መሊአ፡ ወሐጸተ፡ ዐውደ፡ ብርሃኑ፡ Org. 1; ዕፁብ፡ ከመ፡ ታስተባሪ፡ θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει Sir. 43, 8; ኀምስተ፡ ዐራዘ፡ በዘያስተባሪ፡ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς Gen. 45, 22. 2) *facere ut sibi invicem alternis vicibus succedant, vicissitudinem efficere* alternantium: ያስተባርዮሙ፡ 3 Reg. 5, 14; Deus ያስተባሪ፡ አክራመ፡ በሐጋይ፡ ወመጸው፡ በጸዳይ፡ M. M. f. 127; እምቅድመ፡ ብርሃን፡ ትግበር፡ ወታስተባሪ፡ መዓልተ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 7 str. 1. — *Voc. Ae.:* አስተባረየ፡ ዘ፡ አፈራረቀ ።

እብሬት፡ subst. (saepe ዕብሬት፡ scriptum; pro ብሬት፡ c. እ prosthetico) *successio, alternatio, vicissitudo, vices* ἀντάλλαγμα Ps. 88, 50; አመ፡ በጽሐ፡ ዕለተ፡ እብሬታ፡ ለአስቴር፡ ከመ፡ ትባእ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ Esth. 2, 15. In specie a) *vices* vel *tempus functionis* sive *administrationis* cujusvis officii (ut quo variis temporibus varii vel alternis vicibus iidem fungantur), et *functio* ipsa: ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘእብሬቱ፡ ውእቱ፡ ዓመት፡ Joh. 11, 49; ብእሲ፡ ብእሲ፡ በበእብሬቱ፡ 2 Esr. 17, 3; መዋዕለ፡ እብሬትከ፡ እብሬት፡ ርትዕ፡ ወሣህል፡ Enc. Ter 7; crebro ἐφημερία, በበ፡ እብሬቶሙ፡ 2 Esr. 22, 24. 23, 30; 1 Esr. 1, 2; አልቦ፡ ዘያዐርፍ፡ እምእብሬቱ፡ 1, 15; 1 Par. 23, 6; 2 Par. 31, 17; Luc. 1, 8; መዋዕለ፡ እብሬቱ፡ αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ Luc. 1, 23; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ እብሬተ፡ ሰዐታት፡ 1 Par. 23, 32; quare b) በእብሬተ፡ nonnumquam praepositionis instar usurpatur α) *sub* (vel administrante, regnante aliquo), ἐπί: መዋዕል፡ ዘከነ፡ በእብሬተ፡ ንጉሥ፡ ለዳዊት፡ 1 Par. 29, 30; ወአንተኑ፡ ትትወረስ፡ በእብሬትከ፡ ἐπί σοι Jud. 11, 23; በእብሬቱ፡ *eo* (patriarcha) *sedente* Enc. Masc. 17; Teq. 12. β) *per* (auspiciis, cura alcjs): ብዙኀ፡ ሰላመ፡ ከነ፡ በእብሬትከ፡ διὰ σοῦ Act. 24, 3; በእብሬቱ፡ ለኢዮኤል፡ διὰ χειρὸς Ἰειήλ 1 Par. 29, 8; በበእብሬቶሙ፡ ያመጽኡ፡ ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον 2 Par. 1, 17. γ) *per* i. e. *propter, causa* (coll. בִּגְלַל), በእብሬትኪ፡ διὰ σέ Gen. 12, 13; Judith 11, 7. c) a poëtis usurpatur ከመ፡ እብሬት፡ *ut vice* i. e. *pari vice ac* i. e. *tamquam*, ut: ውዕዩ፡ በነደ፡ እሳት፡ ከመ፡ እብሬተ፡ ሐምለ፡ መሎኬ፡ Sx. Jac. 13.

ብርያል፡ n. prgr. Βεριαλ (vid. ቤልሖር፡), nomen Satanae, Asc. Jes. 1, 8. 2, 4. 3, 11. 13. 4, 2. 14. 16. 18. 5, 1. 15.

ብርዮድስ፡, **ብርዩድስ፡**, n. prgr., Pl. ብርዮድሳት፡ περίοδος, *cyclus* annorum, Abush. 25.

በረድ፡ subst., plerumque m. (fem. Sir. 43, 19), coll. et sing., Pl. አብራድ፡ 1) *grando*, χάλαζα Ex. 9, 18 seq.; Jes. 28, 2. 32, 19; በረድ፡ ዐበይት፡ 30, 30; Ps. 17, 14. 77, 52; Sir. 39, 29; ያወርድ፡ አብራደ፡ χάλαζαι Sap. 5, 23, at በረድ፡ 16, 16; Apoc. 8, 7; እብነ፡ በረድ፡ Jos. 10, 11; Kuf. 48; Hez. 38, 22; Sir. 43, 15. 46, 5; κρύσταλλος Ps. 147, 6; Num. 11, 7. a) *nix*, χιών, Job 6, 16. 9, 30; ይኤዝዝ፡ በረደ፡ ይረድ፡ ዲበ፡ ምድር፡ 37, 5. 38, 22 (ubi χάλαζα አስሐትያ፡); Sir. 43, 13. 17; Ps. 147, 5; Jes. 55, 10; በረድ፡ ወአስሐትያ፡ (χιὼν καὶ κρύσταλλος) Sap. 16, 22, albedinis vel splendoris imaginem praebens Num. 12, 10; Jes. 1, 18; Thren. 4, 7; Dan. 7, 9; Matth. 28, 3; Apoc. 1, 14; Hen. 14, 20. 71, 1. b) *pruina, gelu, glacies;* πάχνη Sir. 43, 19; Dan. ap. 3, 49, πάγος, ut: ቍር፡ ወበረድ፡ ψύχη καὶ πάγος Zach. 14, 6; παγετός Sir. 3, 15; κρύσταλλος Job 38, 29; Apoc. 22, 1; ቈረ፡ ከመ፡ በረድ፡ Kuf. 23; Hen. 14, 13. *Grandinat* (*ningit*) ይዘንም፡ በረድ፡ κατέσπευσε χιόνα Sir. 43, 13; Ps. 67, 15. 2) *crystallus:* ዘሕብረ፡ በረድ፡ Hez. 1, 22; Hen. 14, 9. 10; ባሕር፡ ከመ፡ እንተ፡ በረድ፡ θάλασσα ὑαλίνη Apoc. 4, 6.

አብረደ፡ II, 1 [بَرَدَ *frigidus fuit;* I et II *refrigeravit*] *frigefactare, refrigerare: Deus* እንበለ፡ እሳት፡ አንደደ፡ ወዘእንበለ፡ ማይ፡ አብረደ፡ *sine igne accendit et sine aqua refrigeravit*, Lit. Orth.; in Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 proponitur aenigma: በማይ፡ አንደደ፡ ወበእሳት፡ አብረደ፡, quod solvitur: ሶበ፡ ተወልደ፡ መድኅኒነ፡ ውዕየ፡ እዴሃ፡ ለሰሎሜ፡ ወሶበ፡ ገሰሶ፡ ሐይወት ። (Lud. hujus verbi significationem statuit: *grandinare fecit.*)

በርደደ፡ quadrl. I Lud. ex Enc. Genb. 8 affert: ወበእብን፡ ቀይሕ፡ ሥጋሁ፡ በረደዱ፡ et „*lapidibus rubrum* (i. e. crudum) *corpus ejus tamquam grandine obruerunt*" vertit; dubito an recte. In Sx. Tubing. hic versus deest. (Castellus in appendice sua exhibet significatum *fricandi* vel *abradendi.*)

በረጸ፡ inus.; coll. أَبْرَصُ *splendens albicante cute* serpens; *leprosus;* بَرِصَ *lepra laboravit* (at syr. ܐܬܒܪܨ i. q. أبرز).

ተበረጸ III, 3 et **ተበረጸ፡** III, 1 *micare, scintillare, fulgere:* ይትበረጽ፡ (v. ይትበረጽ፡) ገጾሙ፡ ከመ፡ እሳት፡ Jes. 13, 8; እምቅድመ፡ ይትበረጹ፡ ከዋክብት፡ Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* ተበረጸ፡ ብ፡ አሸበረቀ ።

ነበርጸው፡ vid. sub litera ነ፡

ብርፎሪከን፡ n. prgr. προφορικός (opp. ἐνδιάθετος): ቃል፡ ብርፎሪከን፡ λόγος προφορικός, H. A. n. 7. (logos sermonalis, opp. rationali).

በሰለ፡ I, 1 [בָּשַׁל ܒܫܠ] Subj. ይብስል፡, *coqui* 1) igne: ኢበልዖት፡ ምንተኒ፡ በእሳት፡ ዘበሰለ፡ Sx. Teq. 1; ይብስል፡ አዕፅምቲሁኒ፡ በማእከላ፡ Hez. 24, 5; de pane Lit. 171, 1. 2) solis ardore i. e. *maturescere*, de frugibus Jes. 17, 5 var.; pomis: ዘእንበለ፡ ይብስል፡ Jer. 31, 32.

አብሰለ፡ II, 1 *coquere*, Ex. 16, 23; carnem Ex. 34, 26; 1 Reg. 2, 13; Kuf. 49; Thren. 4, 10; Hez. 46, 20; panem Lev. 23, 17. 26, 26; Jes. 44, 15. 19; Sx. Ter 22; ferculum Gen. 25, 29; Kuf. 24; Dan. ap. 13, 33; 4 Reg. 4, 38; placentas, liba Hez. 4, 12; Num. 11, 8; 2 Reg. 13, 6. 8; alia: አብሲሎሙ፡ Asc. Jes. 2, 11; Dan. ap. 13, 27; ያበስሉ፡ ከሙ፡ በጽህርት፡ Am. 4, 2; lateres Gen. 11, 3.

ተበሰለ፡ III, 3 *coqui:* ሰላም፡ ለአርጋን፡ እንላተ፡ ርግብ፡ ዘአስረረ፡ ድኅረ፡ ተበስሉ፡ በእሳት፡ Enc. Genb. 21.

ብሱል፡ part. *coctus* 1) igne, 1 Reg. 2, 15; Lev. 2, 4; Kuf. 49; ረከበ፡ ለውእቱ፡ ጸብኀ፡ ፍሉሐ፡ ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11. Pro subst.: *coctum, ferculum*, ἕψημα Hagg. 2, 12.

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሉ፡ subst. *coctum, res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲል፡ vel **ትብሲል፡** subst. *coctum, ferculum, puls,* Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.:* ተብሲል፡ዘ፡ንፍሮ።

መበስል፡ et **መብስል፡** part., Pl. m. መበስላን፡ vel መብስላን፡, f. መበስላት፡, *coquus, (coqua)*, 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; መበስላት፡ 1 Reg. 8, 13; ሊቀ፡መበስላን፡ vel መብስላን፡ ἀρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፡ part. c. term. adj. i. q. መበስል፡, ut: ሊቀ፡መብሰልያን፡ Dan. 2, 14 var.

መብሰል፡ vel **መብስል፡** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: መብሰለ፡ብርት፡ዘውዑይ፡ፍልሐቱ፡ Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); በመብሰለ፡ብርት፡ርሱን፡ Teb. Tab. 79. 2) Pl. መብስላት፡, *res cocta, ferculum:* ኢይብልዑ፡መብስላተ፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ወማየ፡ Kedr. f. 70.

በሲላዊ፡ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub መለካዊ፡): በሲላውያን፡ Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab አብሲልስ፡).

ቤስም፡ v. **ቢሰም፡** i. q. בֹּשֶׂם vel בֶּשֶׂם *'balsamum* planta, Kuf. 21.

በሰረ፡ inus., i. q. بَشَرَ, בִּשֵּׂר (fere ubique per ሰ scriptum).

አብሰረ፡ II, 1 *laetum nuntium afferre, laeto nuntio exhilarare,* Org. 2; c. Acc. nuntii: ወንጌለ፡መንግሥት፡ያበስር፡ Fal. f. 43; c. Acc. prs.: አብሰራ፡ገብርኤል፡ለማርያም፡ Mavâs. n. 25; አብሰሮ፡ለዘከርያስ፡በእንተ፡ልደቱ፡ለዮሐንስ፡ Sx. Tachs. 22.

ተበስረ፡ III, 1 *annuntiari,* de nuntiis *laetis:* ስምያን፡ዘተበስረ፡ፅንሱ፡በአፈ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡ Sx. Genb. 29; በከመ፡ተበሰረ፡እምአፈ፡ማርቆስ፡ Mij. 22; Mag. 20.

ብስራት፡ subst. 1) *nuntius laetus, annuntiatio laeta,* M. M. f. 85; Org.; ብስራተ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ልሳነ፡ገብርኤል፡ዘአብሰራ፡ለቅድስት፡ማርያም፡ Abush. 38. 2) in specie *evangelium,* ut: ብስራተ፡ማቴዎስ፡ Matth. in tit. (Platt); Cod. Mus. Brit. VIII, 2, al.

ብስራታዊ፡ adj. rel. *evangelista,* ut: አበ፡ብስራታዊ፡ማር፡ማርቆስ፡ Abush. 50.

አብሳሪ፡ n. ag. *annuntiator nuntii laeti:* ገብርኤል፡አብሳሬ፡ትስብእትከ፡በማርያም፡እምከ፡ Kedr f. 5; Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መበስር፡ part. *laeta annuntians:* ገብርኤል፡መበስር፡ Sx. Tachs. 22; Sen. 5.

በሶር፡ n. prgr. sc. בָּשָׂר ܒܣܪܐ *caro:* (Filius Deus) ገብረ፡ለርእሱ፡በሶረ፡ግሩመ፡ወለብሰ፡እምኔሃ፡ለድንግል፡ Clem. f. 152.

በስበሰ፡ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent بَصَّ *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* catulus; بَصْبَصَ *fulsit; aperuit oculos;* caudam *motitavit* canis; بَصْبَاصٌ *vehementia incessus;* vic. بَاصَ et نَبَصَ.

አንበስበሰ፡ V 1) *emicare, cum impetu ferri* vel *moveri:* ያንበሰብስ፡ዲበ፡አውግር፡ διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς Cant. 2, 8. 2) *micare, coruscare,* de fulgure: እምቅድመ፡ያንበስብስ፡ፀዓዕ፡ Lit. Chrys.; Lit. Orth.; ሀየ፡ንጥረ፡መብርቅት፡ያንበሰብሱ፡ M. M. f. 55; ያንበሰብሱ፡መብርቅት፡እምፀአተ፡ቃሉ፡ Org. (sec. Job 38, 35). 3) *oculos motitare, aperire et claudere, nictare;* impudicarum mulierum est አንበስብሶ፡ቀራንብቲሆን፡ወቀጺብ፡በአዕይንቲሆን፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ F. M. 34, 8; superstitionis genus, quod pertinet ad አንበስብሶ፡ዐይን፡ (an *motus tremulus oculi* — hippus pupillae —?) Clem. f. 178. — *Voc. Ae.:* አንበስበሰ፡ብ፡ተረማደደ፡

ንበስባስ፡ subst. *micatus* a) *nictatio, nutus, motus oculi:* አልቦ፡ቀዲመ፡ሀላዌ፡ለአብ፡እምወልድ፡ኢመጠነ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ወኢመጠነ፡ንበስባሰ፡ቀራንብት፡ M. M. f. 20. b) *motatio* aëris, (*susurrus*): አንብቦ፡መጻሕፍት፡ከመ፡ንበስባሰ፡ነፋሳት፡ውስተ፡አፋሁ፡ለአብድ፤ይትሜከሕ፡በአንብቦታ፡ወኢያአምር፡ዘውስጢታ፡ M. M. f. 35.

ንብስባስ፡ subst. i. q. ንበስባስ፡, ut: ሰላም፡ለቀራንብቲከ፡ዘንብስባሶን፡ይዋሂ፡ („quarum motitatio est ipsa mansuetudo") Lud. e Cant. Mich.

ቢሶስ፡ et **ብሶስ፡** (et ቢሶን፡ Luc. 16, 19), n. prgr. βύσσος, plerumque m., [בּוּץ ܒܘܨܐ] *byssus, pannus byssinus,* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; Kuf. 40; Prov. 29, 40; Luc. 16, 19. — Pl. ቢሳት፡ Macc. f. 22 (አልባስ፡ቀጠንት፡ወቢሳት፡ወሥራየት፡ — pro ሢራያት፡ — ወዲባጋት፡), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.:* ቢሶስ፡ዘ፡ሐረንጓዴ፡ግምጃ።

በሰንስ፡ in Voc. Ae., **ብሸንሸ፡** in Abush., nomen mensis Aegyptiorum noni, sc. ⲠⲀϢⲞⲚⲤ (aliâs ⲠⲀⲬⲰⲚ *Pachon*) بشنس, ut: ብሸንሸ፡ይሰመይ፡በሰንጹንስ፡ Abush. 8; ወከዐበ፡ይሰመይ፡ማኹን፡ ibid.

በቀለ፡ inus. [amh. id.], sine dubio i. q. بَقَرَ *fidit; interrogando perscrutatus est;* בִּקֵּר Pi. *diligenter inspexit, animadvertit,* unde בַּקֹּרֶת *animadversio, punitio;* ܒܘܩܪܐ vel ܒܘܚܪܢܐ *inquisitio, exploratio.* (Ges. in thes. p. 816 verbum ተበቀለ፡ a በቍል፡ denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit:* at በቍል፡ nec *virgam* nec *baculum* significat).

አብቀለ፡ II, 1 *poenam solvere:* ሰባዕተ፡በቀለ፡ያበቅል፡ Gen. 4, 15 in uno codice (a በቀል፡ denominatum videtur, si quidem lectio probatur).

ተበቀለ፡ III, 2 1) *animadvertere* vel *vindicare* alqd vel in alqm, *punire, poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικεῖν, ἀνταποδιδόναι, κρίνειν); absol. Jes. 35, 4; አስከ፡እፈዲ፡ወእትቤቀል፡ 65, 6; ለተበቅሎ፡ Sir. 39, 29; c. Acc. prs.: ሶበ፡ተበቀልኩኪ፡በመዐትየ፡ Hez. 5, 15; Nah. 1, 2; Jes. 1, 24; Jer. 9, 9; Job 21, 22; Judith 1, 12; ለተበቅሎ፡ፀር፡ 9, 2. 11, 10; ዮጊ፡ኢትከል፡ተበቅሎቶ፡ለዘአበሰ፡ Sir. 7, 6. 12, 6. 23, 21. 25, 14; ዘይትቤቀሎሙ፡ለጸላእት፡ 30, 6. 46, 1; 2 Thess. 1, 8; 2 Cor. 10, 6; c. Acc. poenae Num. 31, 2; c. dupl.

Acc.: በቀለኒ፡ትትቤቀለኒ፡ Joel 4, 4; እትቤቀሎሙ፡፩በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምኀበ፡እግዚ"፡ይትቤቀልዋ፡በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.: ይትቤቀል፡በቀለ፡እምፀሩ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) *vindicare, ulcisci*, c. ለ፡ prs., cujus causa agitur: Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ሎቱ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis: Num. 31, 2; እትቤቀል፡በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡በቀለ፡ሕዝቡ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis: ይትቤቀል፡ደመ፡ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt: Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) *se vindicare* vel *ulcisci*: ኢትትበቀሉ፡ለሊከሙ፡ Rom. 12, 19; ለእመ፡ተምዐ፡ወተበቀለ፡፩ይትከላእ፡እምቍርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., *poena, vindicta, ultio*: እትበቀለኪ፡በቀለ፡ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብሰ፡ልብሰ፡በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለተ፡በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትበቀል፡በቀለ፡ሀየንተ፡አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከመ፡ያግብኡ፡በቀለ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡እኁሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ደም፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: (እግዚ"፡) ተበቃሊ፡ለእለ፡ይገፍዕዎሙ፡እምእዴ፡ገፋዕያኒሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዮ፡እግዚ"፡ለገፋዒ፡ወይትቤቀሎ፡ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: እግዚ"፡ቀናኢ፡ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَغْل] *mulus, mula* ἡμίονος Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ἡ ἵππος Gen. 14, 16. — *Voc. Ae.*: በቅል፡ብ፡በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et Anh. p. 48).

መስተበቅል፡ part. *mularius* (formatum sicut asinarius, equarius): አዘዘ፡ያምጽኡ፡አልባሰ፡ክህነት፡ምኩሐ፡ወመስተበቅለ፡ወበትረ፡ክህነት፡, paulo infra: አመ፡ሳኒታ፡አምጽአ፡በቅለ፡ወዙሎ፡ዘይትፈቀድ፡ለፍኖት፡ወአስተጸአኖ፡ለአባ፡አትናቴዎስ፡ Sx. Teq. 9.

በቈለ፡ vel በቍለ፡ (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَلَ; amh. በቀለ፡ et በቈለ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est בקר بقر *findere*] Subj. ይብቍል፡ et ይብቈል፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), *provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere*: proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ይበቍል፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቍሎ፡ሣዕሩ፡ Matth. 13, 26 rom.; ይበቍል፡ውስቴቱ፡ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቈለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (*agi, exigi*): ኢበቈለ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሊሁ፡ ይበቍል፡ *quod sponte nascitur* Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቈለ፡ሢበቱ፡ውስተ፡ገጹ፡ Hos. 7, 9; alis: ይበቍል፡ክነፊሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus: ይበቍሉ፡ከመ፡ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; justitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit: ይብቍልከ፡ *proveniat tibi* Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቍለኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, *germinare* vel *producere* alqd, ut: ትበቍል፡ (v. ታበቍል፡) ምድር፡ርትዐ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.: በውስቴታ፡በቈለ፡ጽጌያት፡ *in ea germinabat flores* 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቈለ፡ II, 1 1) *germinare, producere, efferre, agere*: ታብቍል፡ምድር፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቈልኩ፡ሥርውየ፡ Sir. 24, 12; አብቍሉ፡ጽጌክሙ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቈለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. *promittere, alere* capillos: አብቈለ፡ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) *germinare facere* vel *crescere facere*, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አበቍል፡ፆመ፡ Jes. 41, 18; ዘርአ፡ዘያበቍል፡ፈጣሪከ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia: ከመ፡ያብቍል፡ሣዕረ፡በውስተ፡ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) *plantare, serere*: ዕፀ፡ Ex. 10, 5; ዕፅ፡ዘእግዚ"፡አብቈለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl.: populum 2 Reg. 7, 10.

በቍል፡ subst., Pl. በቍላት፡ [بَقْل] proventus terrae i. e. *planta, herba, olus*: ከመ፡በቍላት፡ዘይሠርጹ፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. שִׂיחַ 73, 6 hoc nomine versum est); በቍላት፡ φυτά Chr. ho. 12 et Ta. 23; carnem non edit አላ፡አሕማላተ፡በቍላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ይሴሰይ፡በቍላተ፡ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቍላት፡ቀታልያን፡ *plantae veneniferae* F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቍልት፡ *vimina, virgulta flexibilia*, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur: ፍትሐ፡ለመንፈስየ፡አቡየ፡አብቍልታ፤በማእሰረ፡ጌጋይ፡ዘልፈ፡ኢታንብር፡ሙቅሕታ፤; hoc interpretatus est *ligamenta animae meae*; sed አብቍልታ፡ n. pr. est, nam Acta hujus diei in Sx. exhibent: በዛቲ፡ዕለት፡ስምዐ፡ኮነ፡ብፁዕ፡አብቍልታ፡, ኮነ፡እምዘመደ፡ክቡራን፡ዘሀገረ፡እንጽና፡).

በቊላዊ፡ vel በቍላዊ፡, adj. rel., *ad plantas pertinens, plantarum proprius* vel *similis*: homini inest ኀይል፡በቊላዊ፡ወእንስሳዊ: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡ (በቍልት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 affert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) *palma* (*dactylifera*), arbor [cfr. arab. وَقْل *palma pumila*, cujus fructus مُقْل appellatur; in caeteris linguis frequentantur תָּמָר (ተመርት፡), ܬܶܡܪܳܐ, نَخْل] φοίνιξ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ይእቲ፡በቀልት፡፲ወ፪አስከለ፡ሶቤሃ፡ Sx. Mij. 20; አስከለ፡በቀልት፡ Hen. 20, 4; φοίνικες 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቈጽለ፡በቀልት፡ (v. በቀልታት፡) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ወተምር፡ Sx. Ter 22; በቀላተ፡ወጸበሬተ፡አሥዐለ፡ Org. 4; ልብስ፡ዘጸጕረ፡በቀልት፡ *vestis e fibris palmae*

confecta Sx. Jac. 2; አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡ (sic, pro በቍልት፡) Sx. Genb. 19. 2) *palmae truncus, caudex, surculus*, στέλεχος, στελέχη, በቀልተ፡ ተመርት፡ Job 29, 18; Num. 33, 9; Ex. 15, 27; በቀልት፡ ወተመርት፡ (v. ተመርት፡) Sir. 50, 12; በቀልት፡ Gen. 49, 21; Hez. 19, 11; Joh. 12, 13 rom. — *Voc. Ac.*: በቀልት፡ ዘ፡ ዘበበ፡; *aliud:* በ"፡ ብ፡ ዘምበ በ፤ ጸበርት፡ ብ፡ ቀጸሉ፤ ተመርት፡ ብ፡ ፍሬሁ፡; *aliud:* በ"፡ ዘ፡ ግ ንዱ፤ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕጹቂሁ፤ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ ።

ባቄላ፡ subst. *fabae* species, amh. [بَاقِلَّى ,بَاقِلَا].

በቀወ፡ inus.; cognata sunt بَقَّ, בָּקַע, ܦܩܥ *scissus est, rimas egit*, فَقَّ, al. et ነቀዐ፡

አብቀወ፡ II, 1 *dirumpere* i. e. 1) *distendere, aperire os* (fauces), *hiare*, seq. vel omisso አፈ፡; a) devorandi causa: አብቁ፡ አፉከ፡ Hez. 2, 8; Judaeorum fame enectorum መብዝ ኀቶሙ፡ ኢክህሉ፡ ያብቅዉ፡ አፉሆሙ፡ (sc. ለበሊዕ፡) Jsp. p. 369; አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jes. 9, 12; Ps. 21, 13; de terra et orco: Gen. 4, 11; Num. 16, 30; Ps. 68, 19. 105, 18; Jes. 5, 14. b) irridendi causa: Ps. 34, 24; አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 16; ላዕለ፡ መኑ፡ አብቀውክሙ፡ አፉክሙ፡ Jes. 57, 4. c) ob taedium et languorem, *oscitare:* ሶበ፡ ይስእል፡ ነዳይ፡ ያብቁ፡ (v. ያብቁ፡ አፉሁ፡) እስከ፡ እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5. d) *inhiare, hiando captare:* አብቀዉ፡ ውስተ፡ ነፋስ፡ εἵλκυσαν ἄνεμον Jer. 14, 6. 2) *hiare, hiscere*, de ore: አፈ፡ ኃጥእ፡ አብቀወ፡ ላዕሌየ፡ ἠνοίχθη Ps. 108, 1; አብቀዎ፡ አፉየ፡ ኢተጋብአ፡ እንከ፡ Hez. 33, 22. 3) *dehiscere facere* terram, in ea *rimam facere:* አብቀዋ፡ ለገዳም፡ Hen. 10, 4.

ብቁው፡ part. *hians, hiscens;* os ብቁው፡ ለውኂጥ፡ Org. 1.

በቍዐ፡ I, 1 [vis radicis primaria in *findendo, perrumpendo, aperiendo* est (vicin. በቀወ፡); hinc derivatur *perficere, proficere*, (ut in בָּצַע); proxime ad hoc verbum accedit ܦܩܚ *utilis, conveniens; expedit, melius, consultius est;* amh. በቃ፡ significat *sufficere*] Subj. ይብቋዕ፡ 1) *proficere, utilitatem percipere:* (Pharisaei de Jesu deliberantes sibi invicem dixerunt:) ትሬእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ፡ Sx. Mag. 22; አልቦ፡ ዘበቋዕኩ፡ οὐδὲν ὠφελοῦμαι 1 Cor. 13, 3 ant.; Herm. p. 5 et 88; አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ዘይረቂ፡ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴδοντι Koh. 10, 11; ፈቀደ፡ ይትባረክ፡ ወይብቋዕ፡ እምኔከ፡ Phlx. 56. 2) *prodesse, juvare, utilem esse* a) personaliter, de hominibus et rebus; abs.: ዐርክ፡ ወማኅፈር፡ ይበቍዑ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ Sir. 40, 23; Jer. 15, 10; ኢይበቍዕ፡ ንዋይ፡ Prov. 11, 4; Hen. 52, 8; ዘኢይበቍዕ፡ *inutilis* Job 15, 3; Prov. 28, 3; Sap. 1, 11; c. ለ፡ prs.: ይበቍዕ፡ ለርእሱ፡ *sibi ipsi prodest* Sir. 20, 28. 37, 7; Chr. Ta. 7; ኢይበቍዕ፡ መዛግብት፡ ለኃጥኣን፡ Prov. 10, 2; Sir. 30, 19; c. Acc. prs.: እንስሳ፡ ዘይበቍዐከ፡ Sir. 7, 22; ኢይበቍዕዎሙ፡ Jes. 30, 5. 6; ነቢብክሙ፡ ዘኢይበቍዐክሙ፡ 59, 4; ተለዉ፡ ዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 8. 7, 8; ኢበቋዕኩ፡ ወኢይበቍዑኒ፡ 15, 10. 16, 19; Rom. 2, 25; Tit. 3, 8; Hebr. 4, 2; ኢይከል፡ በቍዖታ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 37, 19; c. ለ፡ rei (*ad*): ለኀዳጥ፡ ትበቍዕ፡ 1 Tim. 4, 8; 2 Tim. 4, 11; Matth. 5, 13; ኢይበቍዕዎሙ፡ ለረድኤት፡ Jes. 30, 6; ነገረ፡ ሐሰት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዐክሙ፡ Jer. 7, 8. 16, 19, vel c. Acc. utilitatis: ምንተ፡ ይበቍዐኒ፡ Sir. 20, 16; ምንተ፡ ይበቍዕ፡ ሠዊዕ፡ ለአማልክት፡ 30, 19; Matth. 15, 5. b) impers.: Marc. 5, 26; አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ Job 9, 27; seq. ለእመ፡ *si* Gen. 37, 26; Matth. 16, 26; Jac. 2, 14; seq. ዘ፡ *quod:* Job 4, 2; 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; seq. ከመ፡, ut: ምንተ፡ ይበቍዐነ፡ ከመ፡ ንሑር፡ ኀቤሁ፡ Job 21, 15. 3) *idoneum, aptum, commodum esse*, c. ለ፡ rei (*ad*, vel Dat.), de rebus et hominibus: Act. 27, 12 rom.; ይስሐቅ፡ ይበቍዕ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ Sx. Hed. 9; ይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ንዋዩ፡ F. N. 32; c. Acc. prs.: *idoneum videri alicui*, ut: አልቦ፡ ዘትበቍዖ፡ ለከዊን፡ እሙ፡ *nulla ei idonea videbatur* Org. 1. 4) *se utilem praebere* alicui, ei *se accommodare* vel *commodare* rem, *gratificari, favere:* c. Acc. prs., እግዚ"፡ በቍዐኒ፡ በዙሉ፡ Jsp. p. 330; ተወከፍ፡ ንስሓየ፡ ወብቋዕ፡ ለፈውሶትየ፡ p. 293; እስእለክሙ፡ ብቍዑኒ፡ 1 Petr. 2, 11; አኀውየ፡ ብቍዑኒ፡ Genz. f. 71. Hinc formula obtestandi: ብቍዐኒ፡, ብቍዑኒ፡ (proprie: *gratificare* vel *-camini mihi;* etiam ብቅዐኒ፡, ብቅዑኒ፡) *obsecro, quaeso, oro te* vel *vos* (δέομαι): Gen. 19, 18; Act. 8, 34; 2 Cor. 10, 2; 4 Esr. 3, 69; seq. Imperativo vel Optativo: Gen. 44, 18; 4 Esr. 10, 52; Luc. 9, 38; Act. 21, 39 rom.; 26, 3. 27, 34 Platt; Num. 12, 11. 22, 16; seq. ከመ፡ c. Subj.: ብቍዐኒ፡ ከመ፡ ትግበር፡ 1 Esr. 4, 46.

ተበቍዐ፡ III, 1 1) *utilitatem percipere, juvari:* ትሩፋት፡ ዘይትበቍዑ፡ ባቲ፡ ዘይትመርሑ፡ ቦቱ፡ *virtutes quibus juvantur ii, qui cum* (episcopum) *ducem sequuntur* Phlx. 15. 2) *utilitatem* vel *commodum afferri:* ዘይትበቋዕ፡ ቦቱ፡ ሎቱ፡ *res, qua ei utilitas affertur* F. N. 39, 2.

አስተብቍዐ፡, rarius አስተበቍዐ፡ (ut Esth. 7, 7. 8, 3 var.) IV, 1 [non est, quod cum Ludolfo radicem ab antecedente diversam statuamus, vel بَغَا ܒܥܐ huc referamus] 1) *sibi gratiam petere, in beneficii loco et gratia petere* alqd, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ vel እምነ፡ prs., ut: አሐተ፡ ስእለተ፡ አስተበቍዕ፡ በኀቤከ፡ Kuf. p. 126; አስተብቍዓ፡ እምኀበ፡ ኤላም፡ Kuf. p. 45. 70. 108; Hen. 63, 1; c. Acc. prs.: ናስተበቍዐከ፡ δεόμεθα *da nobis hanc veniam, bona venia oramus, quaesumus* Gen. 43, 20; Ex. 4, 10; Gen. 17, 18. 2) in genere: *precibus appellare* alqm i. e. a) *rogare, petere, orare, postulare* (plerumque παρακαλεῖν et ἀξιοῦν) Hen 14, 7. 39, 5. 40, 6. 83, 10; c. Acc. prs.: Deut. 13, 17; 1 Reg. 22, 4; Prov. 1, 11. 8, 4; እመ፡ አስተብቍዐከ፡ ጸላኢከ፡ ἐάν σου δέηται 26, 25; ከመ፡ ኢትግባእ፡ ታስተበቍዖሙ፡ Sir. 30, 28; παραιτεῖσθαι Esth. 7, 7; Hen. 62, 9; Matth. 8, 31. 18, 32. 26, 53; Marc. 1, 40. 5, 23; Act. 16, 15; c. ኀበ፡ prs. Sap. 13, 17 seq.; c. በእንተ፡ causae: Hen. 13, 6. 83, 2; Philem. 10; Sap. 13, 17 seq.; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘታስተበቍዕኒ፡ Esth. 5, 3; 1 Esr. 4, 46; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Matth. 14, 36; Marc. 5, 17. 6, 56; Hen. 63, 1. 84, 5; Esth. 8, 3; Jer. 7, 16; Dan. 1, 8; Asc. Jes. 8, 23; Herm. p. 20; vel seq. Subj. verbi: አስተበቍዕ፡ በዕደ፡ ይግበር፡ ሊተ፡ Job 30, 24; Matth. 8, 34; Marc. 5, 18; Luc. 8, 41; አስተብቍዖትየ፡ τὸ ἀξίωμά μου Esth. 7, 3; Lit. 165, 1; ጸሎታት፡ ወስእለታት፡ ወአስተብቍዖታት፡ Genz. f. 23. α) *precibus urgere* παραβιάζεσθαι 4 Reg. 5, 16. β) *deprecari, intercedere pro* aliquo, c. በእንተ፡ (vel ለ፡) Hen. 89, 76; Jer. 7, 16. (11, 14); Lit. Cyr. b) *consolari*, παρακαλεῖν, Gen. 37, 35; 2 Reg. 10, 3; ኢታብዝኁ፡ አስተብቍዖትየ፡ (v. ናዝዞትየ፡) Jes. 22, 4; 1 Thess. 3, 2

Platt. c) *adhortari, admonere* Rom. 12, 1. 16, 17; 1 Tim. 1, 3; 1 Cor. 4, 16. 16, 15; 2 Cor. 6, 1. 8, 6.

በቍዕ፡ part. (passim **በቍዕ፡** exscriptum), f. **በቍዕት፡** (Org.) 1) *utilis, fructuosus, frugi:* **በቍዓኒሃ፡** (v. **በቍዓኒሃ፡**) τῶν χρησίμων αὐτῆς Zach. 6, 10; **በቍዓን፡** εὔχρηστοι Herm. p. 13; c. **ለ፡** prs. Rom. 1, 14 rom.; Philem. 11. Nonnumquam subst. (i. q. **በቍዕ፡**), ut: **ፃማሆሙ፡ዘእንበለ፡በቍዕ፡** *sine utilitate* i. e. *inutilis* (ἄχηστος) Sap. 3, 11; 2 Tim. 2, 16; **አልቦቱ፡በቍዐ፡** Hebr. 7, 18; etiam *irritus*, ἄκυρος, **ዘእንበለ፡በቍዕ፡** II Can. Ap. 72. 2) *idoneus, aptus, dignus:* ἐπιεικής 1 Tim. 3, 3; εὔχρηστος c. **ለ፡** rei 2 Tim. 2, 21; **በቍዐ፡ረሰየኒ፡** ἄξιόν με ἡγήσατο Herm. p. 20. 27.

ብቁዕ፡ part. *utilis, idoneus,* c. **ለ፡** prs. Herm. p. 13 (bis); c. **ለ፡** rei Herm. p. 23.

በቍዕ፡ subst. *usus, utilitas:* **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡** (v. **በቍዖ፡**) Sir. 18, 8; **ዘአልቦ፡በቍዕ፡** *inutilis, vanus:* **ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡እለ፡አልቦሙ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 16, 1; **ይሁብ፡አብድ፡ዘአልቦ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 20, 14; **ለዘአልቦ፡በቍዐ፡ወሀብኩ፡ኀይልየ፡** Jes. 49, 4; Num. 21, 5.

በቋዒ፡ n. ag. 1) *utilis, frugi,* de hominibus **እኁው፡በምንዳቤ፡በቋዕያነ፡ይከውኑ፡** Prov. 17, 17; **በቋዕያኒሃ፡** Zach. 6, 10 var.; **ኮነ፡በቋዒ፡ለኵሉ፡** *omnibus utilis factus est* Org. 1. 2) *idoneus,* de hominibus F. N. 41, 5; homines qui sui judicii sunt, **ኮኑ፡በቋዕያነ፡ከመ፡ይሥርዑ፡ንዋዮሙ፡** F. N. 24, 3. 3) *gratificator, largitor, benefactor,* de Deo, qui nominatur **በቋዒ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 22, et **በቋዒ፡ተድላ፡ዘኢይመውት፡** Prec. Mat.; Enc. Ter 25; de Maria: **በእንተ፡ማርያም፡ወላዲትከ፡(ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡)ምሕላሳ፡ባርከ፤በእንተ፡ማርያም፡ሐፃኒትከ፡ም"፡በ"፤በእንተ፡ማርያም፡በቋዒትከ፡ም"፡በ"፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

በቍዔት፡, etiam **በቍዔት፡** subst., Pl. **በቍዔታት፡** 1) *usus, utilitas, commodum:* **ኢይከውነከ፡ለበቍዔትከ፡** 2 Reg. 18, 22; **ኢይከል፡በቍዔታ፡ለነፍሱ፡** (v. **በቍዖታ፡**) Sir. 37, 19; Chr. ho. 8; Hen. 102, 6. 2) *efficacitas:* **ቃላተ፡በቍዔት፡** (erbauliche Reden; *verba profectura alqd* ad animos excitandos) Sx. Haml. 7. 3) *gratificatio, beneficium:* Deus **አበ፡በቍዔታት፡** Const. Ap. 21. 4) sensu forensi: *ususfructus:* **እመ፡ኢተፈጸመ፡ነሢአ፡በቍዔት፡በቲ፡** F. N. 28. 41 (vid. **ሕስት፡** sub **ወሐሰ፡**); **በቍዔታት፡** F. N. 28.

በቍዓት፡ subst. i. q. **በቍዔት፡** n. 1., ut: **እስመ፡ጾም፡በቍዓት፡ባቲ፤ጾም፡ቅድስት፡ይእቲ፡** Deg.; **ከመ፡ያርኢ፡ዕበየ፡በቍዓታ፡ለሕማማት፡** (*magnitudinem utilitatis passionum* Christi) Chr. ho. 8.

ብቁዓን፡(ብቍዓን፡) subst., id. 2 Reg. 18, 22 var.

አስተብቋዒ፡ n. ag. *rogator, precator* a) *supplex, supplicator:* **ገሞራውያን፡ይነበሩ፡በኵሉ፡ሕይወቶሙ፡ምስለ፡አስተብቋዕያን፡** (qui sunt unus ex ordinibus poenitentium) F. N. 48. b) *intercessor, deprecator,* c. **ለ፡** *pro* et **ኀበ፡** *ad* vel *apud:* Lit. 170, 1; episcopi **አስተብቋዕያን፡ለከሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** F. N. 5.

መስተብቍዕ፡ subst. *intercessio, deprecatio,* **በእንተ፡ንጉሥ፡** *pro rege* Cod. Mus. Brit. XXXIII.

በቍጸ፡ I, 1 *congerere* vel *componere* et *accendere,* prunas: **ነሃቢ፡ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡** χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας Jes. 54, 16; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** (gloss.) 41, 7; **ወበቍጹ፡አፍሓመ፡** ἀνθρακιὰν πεποιηκότες Joh. 18, 18.

ብቁጽ፡ vel **ብቍጽ፡** part. *congestus, compositus, accensus,* de prunis, igne: **ረከቡ፡አፍሓመ፡ብቍጸ፡** Joh. 21, 9; **አፍሓም፡ብቍጽ፡** M. M. f. 29; **አንጸሕከ፡ለኢሳይያስ፡እንዘ፡ታለክፍ፡አፉሁ፡በፍሕመ፡እሳት፡ብቁጽ፡** Tab. Tab. 56; Deus eos liberavit **እምእሳት፡ብቁጽ፡** Enc. Tachs. 27; Sen. 14. — *Voc. Ae.:* **ብቍጽ፡ዘ፡ጨኀር፡**; *aliud:* **ብቁጽ፡ብ፡የገል፡እሳት፡የተጫረረ፡ይ።**

በበ፡ vid. sub **በ፡**

በበሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum secundi: (بابه) ⲡⲁⲟⲡⲓ vel ⲡⲟⲟⲡⲉ vel ⲫⲁⲟⲫⲓ, Abush. 8.

በቢል፡ „nomen avis fictae: **አዕዋፈ፡በቢል፡ዘውእቱ፡አንርጋናት፡፫፻**, Lib. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas ابابيل Sur. 105, 3", Lud.

በቢክ፡ nomen fructus aliusve rei, quam una e ficis horti Eden pondere aequat, ignotum (si quidem lectio sana est), Gad. Ad. f. 42.

በበየ፡ I, 2 (si non **ቤበየ፡**; vicinum est **የበበ፡**): *jubilare, laetum clamorem tollere,* prae libidine: **በበሰርከ፡ትቤቢ፡** (v. **ትየብብ፡**)**በውስተ፡ፍናዊሃ፡** Jer. 2, 23 ὠλόλυξε; at *Voc. Ae.:* **ይቤቢ፡ብ፡ይዘራል፡**; *aliud:* **ትቤቢ፡ዘ፡ትዘር ።**

ቤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici secundae Ps. 118, 9; Thren. 1, 2. 2, 2. 3, 5. 4, 2. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቤት፡** Ps. 118, 9—16 notatur.

ቤት፡ vel **በት፡** n. prgr. sc. βαίϑ, בַּת *mensura fluidorum* Hebr. (vid. Ges. thes. p. 251): **መስፈርተ፡ቤት፡** 3 Reg. 5, 11; **በተ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10. 11 vrs. nov. (vid. **ባዶስ፡**).

በትረ፡ rad. inus., cui potestas *secandi* inest, vid. **መተረ፡**

በትር፡ subst., fem. et m., coll. et sing., Pl. **አብትር፡**, raro **አብታር፡** (Num. 17, 17), 1) *virga* Gen. 30, 37—41; Herm. p. 62 seq.; **ትወጽእ፡በትር፡እምሥርወ፡ኤሰይ፡** Jes. 11, 1; **አብትረ፡ልብኔ፡** κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. 2) *baculus, scipio, pedum, sceptrum,* Gen. 38, 18. 25; Ex. 4, 3 seq.; Num. 17, 17 seq.; Kuf. 41; Mich. 7, 14; Zach. 11, 7 seq.; Hez. 20, 37. 37, 16 seq.; **ዐቀበ፡መርጌቶ፡በበትሩ፡** Enc. Mag. 27; Ps. 22, 5; **ኢትጹሩ፡በትረ፡** Clem. f. 45; Matth. 10, 10; **በትረ፡ብርዕ፡** Hez. 29, 6; Jes. 36, 6; **ይሰብሩ፡ለበትረ፡ኃጥአን፡** Sir. 32, 23; Hen. 48, 3; **በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11. 5, 2. 8, 4; **በትር፡እንተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** Jes. 9, 4; **ይእኀዙ፡በትረ፡** Ep. Jer. 13; Jer. 31, 17; **በትረ፡ኀጺን፡** Ps. 2, 9; Apoc. 2, 27; **በትረ፡ብርሃን፡** Sx. Teq. 18 et Enc.; baculus, quo frumentum excutitur Jes. 28, 27; *fustis* Dan. ap. 13, 26; ῥόπαλον Prov. 25, 18; fullonis **በትረ፡መሃፒል፡** Sx. Teq. 27 Enc.; *bacillum* ferreum **በትረ፡ኀጺን፡** (inter cruciatus instrumenta) Vit. Barb.; Sx. 3) *virga, baculus, scipio* i. e. castigandi instrumenta: **ዘይምሕክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; Job 9, 34; **ቍስለ፡አብትር፡** var. Sir. 28, 17; **በትረ፡**

መዐትየ፡ Jes. 10, 5; Thren. 3, 1; 1 Cor. 4, 21. 4) *tribus*, *stirps* populi: እንተ፡ትንእስ፡በትረ፡ነገዶሙ፡ 1 Reg. 9, 21. 10, 19. 20; 3 Reg. 11, 3; በትረ፡ነገድ፡ Enc. Genb. 10 (Lud.); Org.

በትረ፡ያርክ፡ n. prgr. *patriarcha* (ecclesiae) Sx. Mag. 13; Enc. Tachs. 1.

በታሮን፡ n. prgr. πατέρων, *patrum*: ይብረ፡በታሮን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ይብረ፡አበው፡ Sx. Sen. 18.

በተከ፡ I, 1 [بَتَكَ *dissecuit, amputavit* (مَتَكَ); بَتَّ *secuit, resecuit, abrupit*; فَتَقَ *fidit, rupit*] Subj. ይብትክ፡, 1) *rumpere, abrumpere, divellere* (hebr. נָתַק), vincula, laqueos, funes, al.: Ps. 2, 3; Jud. 16, 9; እበትክ፡ማኅሜኪ፡ Nah. 1, 13; በተከ፡መአስረ፡ Jer. 5, 5; Hez. 24, 23 var.; ብትክ፡ Genz. f. 115 (vid. sub አሥጋሪ፡). 2) *discindere, abscindere*, caput alicujus, Enc. Mij. 15 (Lud.). — Schol. *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡

አብተከ፡ II, 1 *dirimendam curare* litem (cfr. መተረ፡): ታብትክ፡ቃሎሙ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 19.

ተበትከ፡ III, 1 *rumpi, abrumpi, divelli, abscindi*: ይትበተክ፡ፈትል፡ Jud. 16, 9; Koh. 4, 12; Ex. 28, 28 (et 36, 31 in C); ኢይትበተክ፡ቶታነ፡አሣእኒሆሙ፡ Jes. 5, 27; አሕባል፡ዘኢይትበተክ፡ 33, 20. 23; Jer. 10, 20 vrs. alt.; ተበትከ፡ሥርወ፡ልብየ፡ Job 17, 11; ይትበተክ፡መሣግሪሆሙ፡ Luc. 5, 6; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትበተክ፡ Lud. (sine auct.); ተበትከ፡እብን፡እምደብር፡ (v. ተመትረ፡) Dan. 2, 34. 45.

ብቱክ፡ part. *ruptus, abruptus, discissus* Jos. 9, 3; መሥገርት፡ብቱክ፡ Jes. 19, 9.

ብትክ፡ subst. *discerptum, dilaniatum* Lev. 19, 7; Act. 21, 25 rom.; Clem. f. 96. 118. 141; Syn. f. 396; Kbr. Nag. n. 9.

ብትከት፡ n. act. *ruptio, ruptura* Jud. 16, 7. 8.

ብኄ፡ et ቢኀ፡ (vel ቢሒ፡) subst., Pl. ቢኃት፡(ቢሓት፡) *hippopotamus* [ⲡ-ⲉϩⲉ?]: ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሬቂ፡ከመ፡ቈርነነዓት፡ወዐንጓዓት፡ወብሒ፡ M. M. f. 308; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገዳት፡ወዐናጕጕ፡ወቢሓት፡ወቈርነነዓት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4. — De eo vid. Lud. hist. Ae. I, 11 n. 1 et comm. p. 155 seq. (amh. ጎማሪ፡).

በኈበኈ፡ (Ludolfus postulat በኍብኍ፡, at ኈ litera a ratione caeterarum gutturalium aliquantulum recedit) quadrl. I. [respondent ܒܚܩ, בָּקַק; باخ (بُووخ) et بَخْوْ] *putrescere, putrere, putrefieri, cariosum esse vel fieri*: ይበኈብኈ፡እገሪሆሙ፡በመግል፡ Hez. 7, 17; ውስተ፡ኵሉ፡መሌሊት፡ይበኈብኈ፡ (v. ያበ"፡)መግል፡ 21, 7; ይበኈብኈ፡አቍያጺ፡እገሪሁ፡ (βρωθείησαν) Job 18, 13; ኵሎሙ፡እለ፡ይበልዑከ፡ይበኈብኈ፡ (v. ይትበልዑ፡) Jer. 37, 16; በኈበኈ፡ሥጋየ፡በዕፄያት፡ Job 7, 5; de ossibus Ps. 37, 5; በቍስለ፡ኀጢአት፡ሥጋየ፡በኈበኈ፡ወፄአ፡ Enc. Nah. 21; de ligno Gad. T. Zion; radice Jes. 5, 24. — *Voc. Ae.*: በኈበኈ፡ዘ፡በሰበሰ፡

አበኈበኈ፡ II *putredinem efficere* Hez. 21, 7 var.

ብኁቡኍ፡ part. *puter, putridus, cariosus* Job 24, 20 var.; 41, 18 var.

ብኍብኍ፡ et በኍብኍ፡ adj., *puter, putridus, cariosus*; ዕፅ፡ብ"፡ (v. ብኁቡኍ፡) Job 24, 20. 41, 18 (v. ብኁቡኍ፡ et በኍብኍ፡).

ብኈበኄ፡ et ብኀበኄ፡ subst. *putredo, putor, caries, foetor*, Lud. e Mss. Colb.; እሬኢ፡ንስሐተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኅበኄ፡ዐንበሳ፡ ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος Job 6, 7.

ብኀበኄ፡ *compositio* vid. sub ብሕባሔ፡

አንበኀብኀ፡ *strepere* vid. sub ቦሕብሐ፡

ብናሴ፡ n. prgr., unum e nominibus lunae Hen. 78, 2; *Voc. Ae.*

I. በነተ፡ I, 2 [denom. a ብነት፡] *tributum facere* vel *conferre, vectigal pendere*: ወለዘሂ፡ጸብሐተ፡ጸብሑ፡ወለዘሂ፡ብነተ፡በንቱ፡ τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος Rom. 13, 7.

ብነት፡ subst. *tributum, munus, vectigal* Act. 16, 16. 19; Rom. 13, 7. [cfr. מְנָת ܡܢܳܬܳܐ *pars, portio*; مَنّ *donum*, nec non מִנְחָה ܡܰܢܚܬܳܐ]. — *Voc. Ae.*: ብነት፡ዘ፡የበረከት፡; *aliud*: ብነት፡ዘ፡አምኃ፡ወበዘ፡የማያ፡ወበዘ፡ዐስብ፡።

II. ብንት፡ subst., fem. et m. [i. q. בַּת بِنْتٌ ܒܪܰܬ *filia*]; non usitatum nisi conjunctum cum ዐይን፡, sc. ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla* oculi (i. q. بِنْتُ ٱلْعَيْنِ; vid. etiam Ges. thes. p. 86 sub אִישׁוֹן), κόρη Deut. 32, 10; Ps. 16, 9; Prov. 7, 2; Zach. 2, 8; Sir. 17, 22; θυγάτηρ ὀφθαλμῶν ኢታረምም፡ብንተ፡ዐይንኪ፡ Thren. 2, 18; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ Prov. 20, 20 hebr.; Hen. 100, 5; እምነ፡ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ ἀπὸ τῶν κανθῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ Tob. 11, 12; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቀ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ ibid.; Enc. Tachs. 11.

ብእሰ፡ I, 1 [بَوُسَ *strenuus et audax fuit*, بَئِسَ *malis et damnis afflictus, miser fuit*; ܒܺܝܫܳܐ *malus*; ܐܶܬ݂ܒܰܐܶܫ *displicuit*; בָּאַשׁ *male oluit*; amh. ባሰ፡ *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*; arab. etiam بَهْسٌ *audacia*, et بَاسَ *asper fuit*] Subj. ይብእስ፡ 1) *asperum* i. e. *acerbum, vehementem esse*, de dolore: ወእመሂ፡አርመምኩ፡ይብእሰኒ፡ (mihi) ሕማምየ፡ Job 16, 6. 2) *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*: ዘላዕለ፡ኃጥአን፡ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 8; c. c. Acc. prs. *alicui*, sc. a) *male vertere* alicui: ይብእሶ፡ረጊጽ፡ውስተ፡ቀኖት፡ በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; Luc. 11, 26; እስመ፡ደኃሪታ፡(ለሐሰት፡)ትብእሶ፡ οὐχ εἰς ἀγαθόν ἐστι Sir. 7, 13. b) *malum videri* alicui, *displicere*: ብእሶ፡ለንጉሥ፡ፋርስ፡እስመ፡ εὗρεν ἀδικίαν ὅτι 4 Reg. 17, 4; eundem in modum Lud. interpretatur locum Lev. 20, 22. c) *adversum, infestum, noxium, perniciosum esse* alicui, *nocere*: ለእመበ፡ዘብእሰከ፡ ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ Sir. 26, 11; አእምር፡ዘይብእሳ፡ τί πονηρὸν αὐτῇ 37, 27; ለዘላፉ፡ኢይብእሰከ፡ 19, 7; Lev. 20, 22; βλαβερός 1 Tim. 6, 9; ይብእሶሙ፡ βλαβερόν ἐστι Chr. ho. 8; Act. 28, 6 Platt; Herm. p. 30; ኢይብእሶከ፡ለሥጋከ፡ p. 18.

አብእሰ፡ II, 1 *male habere, aspere tractare, vexare*: ያብእሳ፡ለነፍስከ፡ (v. ያአክያ፡ለልብከ፡) Koh. 7, 23 (22).

ተበአሰ፡ (nonnumquam ተባአሰ፡ scriptum) III, 1 *se* asperum vel *violentum praebere, vim adhibere*, a) *vires contendere, acriter agere, contendere et laborare*: ወተበአሱ፡

ይትመየጡ፡መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; **ተበአሰ፡ያድኅኖ፡** Dan. 6, 14. b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc.: **ተበአሳ፡ወአድከማ፡** 2 Reg. 13, 14; **ከመ፡ትትበአሶ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡** Kuf. p. 138.

ተበአሰ፡ (plerumque **ተበአሰ፡** scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; **ደቂቀ፡እምየ፡ተበአሱ፡በእንቲአየ፡** Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. **ምስለ፡** *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Hen. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; **ለዘይትበአሰከ፡ተዐገሥ፡** Hom. Joh.; nisi hoc fecero, **እግዚ"፡ይትበአሰኒ፡** Ssal. Req.; **ይትበአሱ፡ምክረ፡እግዚ"፡** Cyr. ad Th. f. 9; c. **ምስለ፡** vel. **ለ፡** *a partibus* alcjs vel *pro* aliquo: **እሉ፡ተበአሱ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 21; **ሊተ፡** Org.; c. **በእንተ፡** rei (*pro*): **ተበአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡** ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας Sir. 4, 28.

አስተበአሰ፡ (etiam **አስተበአሰ፡** scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere*: **ዘያስተበአስ፡ወዘያስተሳልም፡በምንትኒ፡ግብር፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡ስምዐ፡በውእቱ፡ግብር፡** F. N. 43, 12; c. Acc.: **አስተበአሰሙ፡በጽልእ፡** Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብኡስ፡ part. *malus, reprobus, abjectus*, ἐξεωσμένος 2 Reg. 14, 14.

ብእስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

በእስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio*, μάχαι Prov. 17, 19; **ጋእዝ፡ወበእስ፡** στάσις καὶ μάχη 17, 14. 26, 21; **በበእስ፡ወበዝንጓጤ፡ይፌንዎሙ፡** Jes. 27, 8; **በኑ፡በእሰ፡ተበአሰ፡ምስለ፡እስራኤል፡** Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis" Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: **ጊዜ፡ላዕሌየ፡ያመዐብል፡በእስ፡** *cum me instar fluctuum obruit adversitas*, Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: **በእስ፡ቍር፡** *asperitas* (vel *injuria*) *frigoris*.

ብእሲ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut גֶּבֶר], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **ዕደው፡**) 1) *vir*, ἀνήρ sexcenties, ut Gen. 4, 23. 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4. 7, 14. 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33. 4, 12. 6, 19. 9, 1. 2. 22. 13, 15. 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; **ትወልድ፡ወልደ፡ብእሴ፡** F. N. 24, 6 (aliâs **ተባዕት፡, ሮስ፡, ዕድ፡**). b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis*, 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2, 2; Job 38, 3; **አመ፡ኮንኩ፡ብእሴ፡** ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ Tob. 1, 9; **ተፈሣሕ፡ብእሲ፡በውርዙትከ፡** νεανίσκε ἐν νεότητί σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliâs **ምት፡**): Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; **ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42. 44; vid. **ብእሲተ፡ብእሲ፡** sub **ብእሲት፡** 2) *homo*, ἄνθρωπος, creberrime, ut Gen. 6, 9. 32, 25. 37, 15. 41, 33. 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6. 87, 4; Joh. 16, 21. 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12. 16—18; **ብእሲ፡አብድ፡** Sir. 4, 27. 23, 15; **ብእሲ፡ዘማዊ፡** 23, 17. 25, 7; **ብእሲ፡ጠቢብ፡** 20, 27; **ብሉይ፡ብእሲ፡** ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; **ሐዲስ፡ብእሲ፡** Eph. 4, 24; **ቀዳማዊ፡ብእሲ፡** 1 Cor. 15, 47; **ብእሴ፡እግዚ"፡** 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; **ብእሲ፡ዘይብል፡** Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum **ብእሲ፡ብእሲ፡** vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2. 17, 8. 10. 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter*: **ብእሲ፡ቢጾ፡** Jes. 19, 2. 41, 6; **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; **ብእሲ፡እኁሁ፡** Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; **ብእሲ፡ዲበ፡ብእሲ፡** Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualitatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: **ብእሴ፡ሰላም፡** *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; **ብእሴ፡ሐቅል፡** ἄγροικος Gen. 25, 27; **ብእሴ፡ዕዳከ፡** *debitor tuus* Deut. 24, 11; **ብእሴ፡ደም፡** *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7. 8, vel *mortis reus* ἀνὴρ θανάτου 3 Reg. 2, 26; **ብእሴ፡ዐመፃ፡** 2 Thess. 2, 3.

ብእሲት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **አንስት፡** vel **አንስትያ፡**); in Vocativo **ብእሲቶ፡** (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22. 22, 57; Joh. 4, 21. 20, 13. 15) vel **አብእሲቶ፡** (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive innupta: **ብእሲተ፡ድንግል፡** Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; **በእደ፡ብእሲት፡** ἐν χειρὶ θηλείας Judith 13, 15; **ልህቀ፡አጥባትኪ፡ወኮንኪ፡ብእሲተ፡** Hez. 16, 7; **ብእሲት፡ሐፃኒት፡** Ex. 2, 7; **ብእሲት፡ዕንስት፡** 21, 22; **ብእሲ፡ወብእሲት፡** 21, 28. 29. 35, 25; Lev. 12, 2. 18, 17. 19; **ብእሲት፡ትክት፡** 20, 18; **ብእሲት፡ዘማ፡** 21, 7; Deut. 22, 5; **ብእሲት፡ነቢይት፡** Jud. 4, 4; **አሐቲ፡ብእሲት፡** 9, 53; Ruth 3, 8; **ብእሲት፡መበለት፡** 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; **ብእሲተ፡ኀይል፡** Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22. 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25. 11, 29; Ex. 21, 3; **ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡** Sir. 23, 22; **ብእሲተ፡ሕፃንከ፡** 9, 1. 7, 26; Jer. 3, 1; **ብእሲትከ፡** Ps. 127, 3. 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; **አውሰበ፡ብእሲተ፡** Gen. 25, 1; **ነሥአ፡ብ"፡** 26, 34. 28, 1; Kuf. 25; **ኮነተኒ፡ብእሲተ፡የ፡** Gen. 20, 12; **ነሣእካሃ፡ትኩንከ፡ብእሲተ፡** Deut. 21, 11. 13. 22, 19; **ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ለወልድየ፡** Gen. 24, 3. 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3. 30, 4. 29, 21; **ብእሲተ፡አቡከ፡** *noverca tua* Lev. 18, 8. 11; Deut. 23, 1; crebro *nupta, marita* appellatur **ብእሲተ፡ብእሲ፡** Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel **ብእሲተ፡በዕድ፡** 9, 8. 41, 20. 21.

መብእስ፡ (etiam **መብእስ፡** Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est*, ut locus, regio, via; *salebra*; usurpatur a) subst.: **ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡** τὰ σκολιά Jes. 40, 4. 42, 16; Luc. 3, 5; **ገብሩ፡መብእሰ፡ፍናዋተ፡** ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα Judith 5, 1; **ከነ፡ፍናዊሁ፡መብእሰ፡ወመጽብበ፡** 4 Esr. 5, 11. 14; **ኀጢአት፡መብእስ፡ይእቲ፡** Herm. p. 32; **ኅድጋ፡ለመብእስ፡** ibid.; **ደብር፡መብእስ፡ውእቱ፡** τὸ ὄρος τραχὺ λίαν p. 75; **ፍኖተ፡መብእስ፡** Clem. f. 140; saepe trsl.: **የሐውሩ፡መብእሰ፡** πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; **መብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡** Sir. 6, 20; **መብእስ፡እበኒሃ፡ለፍኖተ፡ኃጥአን፡** 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: **ፍኖት፡መብእስ፡** Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; **ፍኖተ፡ጠዋይ፡ወመብእስ፡** Jer. 18, 15; **ቈላት፡መብእስ፡** Deut. 21, 4.

መስተበእስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳነ፡ሃይማኖት፡ οἱ τῇ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) *contentionem excitans, dissidia disseminans* (ad IV, 3): **ኢይኩኑ፡መስተባእሳነ፡በእከይ፡** II Can. Nic. 28.

መስተባእሲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስተባእስ፡** n. 1; μαχιμώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ *spelunca* vid. sub **በአ፡**

በኡናህ፡, **ብኡናህ፡** nomen mensis Aegyptiorum decimi ⲠⲀⲰⲚⲒ (بؤنة), Abush. 8; aliae nominis formae **በውኒ፡** Abush. 8; **በአውና፡** Voc. Ae.; **ጵዮን፡** q. v.

በእንተ፡ *propter* vid. sub **እንተ፡**

በከ፡, **በከ፡** vide sub II **በከየ፡**

በኰሐ፡ I, 1 [contigua sunt פּוּחַ, נָפַח, נָפַח, **ነፍሐ፡** *flare*] *sufflare* ignem, *sufflando excitare*, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኰሐ፡ II, 1 *sufflare* ignem, *sufflando excitare*: **ዘያበኵሑ፡** (v. **ዘይ"፡**) **ዲቤሁ፡እሳተ፡** Hez. 22, 20; **አበኰሐ፡** (v. **አበኵሐ፡**) **እሳተ፡ መዐትየ፡** 22, 21; *inflare* follem et *sufflare* eo: **ዘያበኵሕ፡ ምብኳሐ፡ እሳት፡** φυσητήρ Jer. 6, 29; *efflare*: (**አጋንንት፡**) **ኵሎሙ፡ ያበኵሑ፡እሳተ፡እምአፉሆሙ፡** Gad. T. H.

ምብኳሕ፡ et **መብኵሕ፡** subst. 1) *follis*: **መብኵሐ፡** (v. **ምብኳሐ፡**) **ነሃቢ፡ ሥጡቅ፡** Job 32, 19; **ምብኳሐ፡እሳት፡** Jer. 6, 29. 2) *sufflatio*: **በብዙኅ፡ ምብኳሕ፡** *multa sufflatione*, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. **ምንሃብ፡**). — *Voc. Ae.*: **ምብኳሕ፡ዘ፡መናፍያ ።**

በኵረ፡ i. q. بكر ܒܟܪ בכר, de quibus vid. Ges. thes. p. 206.

ተበኵረ፡ III, 1 (denom.) 1) *primum partum edere, primiparam esse*: **እጐላት፡እለ፡ተበኵራ፡** 1 Reg. 6, 7; **አበግዕ፡እለ፡ተበኵራ፡** Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: **መክን፡ተበኵረት፡ዮሐንስሃ፡** Mavâs. n. 3 et 68. 2) *primogenitum esse*: **ዮሐንስ፡እምከርሠ፡መክን፡ዘተበኵረ፡** Deg.

በኵር፡ subst. [בְּכוֹר, ܒܘܟܪܐ] m. et fem., sing. et coll., Pl. **አብኵር፡** et **አብኳር፡** et **በኵራት፡** 1) *primogenitura*, τὰ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) *primi partus proles*, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), *primogenitus, -a, -um*, de hominibus et de brutis: **ኵሉ፡በኵር፡** Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; **በኵሩ፡ለላህም፡**, **ለበግዕ፡**, **ለአድግ፡** Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; **ይስማኤል፡በኵሩ፡** Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; **ኤፍሬም፡በኵርየ፡ውእቱ፡** Jer. 38, 9; **አንተ፡ትወልድ፡በኵራ፡** Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, **ዘ፡** praepositum habere solet: **ወልዳ፡ዘበኵራ፡** Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: **በኵረ፡ወልድከ፡** Ex. 22, 28. 34, 20; **በኵረ፡ተባዕት፡** *primogenitus inter masculos* i. e. *masculus* 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. **ደቂቀ፡ዳዊት፡አብኵር፡** (v. **አብኵረ፡**) **ዐቃብያነ፡መንግሥት፡** 1 Par. 18, 17; **አብኳር፡** (hominum) F. N. 14; trsl.: **በኵረ፡አበው፡ቀደምት፡** sc. Adamus, Lit. Jac., *primus* 1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur *juvencus*, ἁπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) *primitiae*: **በኵረ፡በለስ፡** *ficus praecox* Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. **በኵራት፡** F. N. 16. 18; **በኵራት፡ይሰዐሩ፡** *primitiae abrogantur* Sx. Nah. 28.

በኵርና፡ et **ብኵርና፡** subst. 1) *primogenitura, jus primogeniti* Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; **ተሣየጠ፡እምኔሁ፡ብኵርናሁ፡** Sx. Nah. 28; **በኵርና፡** Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. **ብኵርናት፡** *primogenita*: **ብፅዓት፡ወብኵርናት፡** *votiva et primogenita* (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኵርናት፡ subst. i. q. **ብኵርና፡**, ut: Jacobus **አውጽአ፡ለርቤል፡እምትልቁ፡አኀዊሁ፡ወጸገዎ፡ብኵርናቶ፡ለዮሴፍ፡** Genz. f. 148.

I. **በከየ፡** I, 1 [بكى ܒܟܐ בָּכָה] Subj. **ይብኪ፡** *flere, plorare, (vagire) deflere, deplorare, lamentari* Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; **ብከዩ፡** Jes. 15, 2; **ኢትብከዩ፡** Kuf. 27; **ኅደገት፡በኪየ፡** (v. **በከየ፡**) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενάζειν, ἀνα-, κατα-στενάζειν (*gemere, singultire*) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; **ብኪ፡** Hez. 21, 6; **ብከዩ፡** (κόπτεσθε) Jer. 4, 8; c. Acc. prs.: Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (θρηνεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; **አምርር፡በከዮቶ፡** (v. **በኪዮቶ፡**) Sir. 38, 17; **ብከዮ፡ለዘሞተ፡** 22, 11; Hez. 26, 16; **ኢይበክይዎሙ፡** Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. **ዲበ፡** Hen. 95, 1; c. **ላዕለ፡** prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; **ብኪ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡** Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. **በእንተ፡** vel **እምነ፡** *ob, propter*: Matth. 2, 18; **በእንተ፡ኵሉ፡ምንዱብ፡እበኪ፡** Job 30, 25; **እመ፡በከየ፡ትለሚሃ፡እምኔየ፡** 31, 38; c. Acc. **ብካየ፡**, ut: **ብካየ፡በከየት፡በሌሊት፡** Thren. 1, 2; **በከዩ፡ብካየ፡ዐቢየ፡** Kuf. 23; **እብኪ፡መሪረ፡** Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Praeterea nota: **በከየ፡ላዕሌሁ፡** *flevit super eum* i. e. *coram eo, flendo adiit eum* Num. 11, 13; Jud. 14, 16. 17; vel *super eo* i. e. *in amplexu ejus* Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከየ፡ II, 1 *flere* vel *plorare facere, ad flendum movere*: **በከየ፡ብካየ፡መሪረ፡እስከ፡አብከየ፡እለ፡ሀለዉ፡ሀየ፡** Jsp. p. 339; **ለእመ፡ኢያበክይኒ፡በፈቃድኒ፡በዝየ፡ያበክዩኒ፡በሀየ፡ዘእንበለ፡ፈቃድኒ፡** Macc. f. 25; **ምንት፡ያበክየኪ፡** 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (**ምንት፡**); **ምንት፡ዘያበክየከ፡** Hez. 21, 7.

ተበከየ፡ III, 3 *simul, alium cum alio flere* vel *complorare*: **ሰበ፡ተአምኁ፡ወተበከዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወተሳዐሙ፡** Rel. Bar.

ብካይ፡ subst., m., *fletus, ploratus, lamentatio* Gen. 46, 29; **በከየ፡ብካየ፡ዐቢየ፡** Jer. 38, 3, Jud. 21, 2; Koh. 3, 4; Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; **ብካየ፡ኢያዜር፡** Jes. 16, 9; **ብካይ፡ወላሕ፡** 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; **ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡** Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνὴ οἰκτροῦ); **ብካየ፡ገዓርሙ፡** 3, 21; **በዝኅ፡ብካይ፡** 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በካዪ፡ n. ag. *flens, plorator*: **ብፁዓን፡አንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ወለበካይያን፡** (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f. 35. 76.

መብክይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. *solemniter deflens, deplorans, lamentans* pro mortuis) Matth.

9, 28 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (e Matth. 7, 12); forma **መበክያን፡** (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197.

መበክይ፡ part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. **በከየ፡** I, 1 [בָּקַק *evacuavit*, בּוּקָה *vacuitas*, بُوق *vanus*; etiam بَقّ et بَكَّ huc referenda sunt] *vacuum, inanem fieri, evanescere*, de luna: **ኢይሬኢዩ፡ ፀሓየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ ወወርኅኒ፡ ትበኪ፡** σελήνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በከ፡ subst. 1) *vacuitas, inanitas, vanitas*, deinde pro adj.: *vacuus, inanis, vanus*, **ኵሉ፡ ከበበ፡ በከ፡** Hen. 73, 5. 78, 14; **ነገረ፡ በከ፡** 49, 4. 62, 3; **አብድ፡ ያፈደፍድ፡ ነቢበ፡ በከ፡** Koh. 2, 15; **ለከንቱ፡ ወለበከ፡ ሰርሐ፡** Job 20, 18. a) *orbitas, solitudo*, et pro adj.: *orbus, solus*: **ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበከ፡** (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; **ትንበር፡ በከ፡** μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) *merus, nudus, solus*: **አከ፡ በከ፡ በከመ፡ ትሬእዩዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡** Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. **በከ፡** a) *vane, inaniter, frustra* Hen. 55, 1. 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17. 3, 30; Job 21, 34; **በከ፡ ወሐሰተ፡ ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡** Jer. 16, 19; **በከ፡ ጻመውኩ፡** Jes. 49, 4. b) *temere, fortuito*: **ኢትከወው፡ ደመ፡ በከ፡ ዘእንበለ፡ ኵነኔ፡** Kuf. 21; **በከ፡ ለሊነ፡ ተፈጠርነ፡** αὐτοσχεδίως Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) *solum, tantummodo*: **ዐርክ፡ ለስም፡ በከ፡ ዘይትዓረክ፡** φίλος ὀνόματι μόνον φίλος Sir. 37, 1. d) *gratis* Gen. 29, 15; **ነሀብከ፡ በከ፡** Kuf. 19; **ኢነሥእ፡ እምኔሆሙ፡ በከ፡** ibid.

በሐ፡ inus., i. q. بَاحَ *apparuit, manifestus fuit; manifestavit*; IV *permisit*; X *putavit rem licitam*; e **በሐ፡** propagatum est **ብሕተ፡** q. v.

አብሐ፡ II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. **ለ፡** prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: **ኢያብሐ፡ አቡሁ፡** Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; **ንብብ፡ ለእመ፡ አብሐከ፡** Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32. 31, 7. 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; **አባሕክሙ፡ ለሰብእ፡ ይንብብ፡ ዘከመዝ፡ ነገረ፡** Job 32, 14; **ኢያብሐ፡ መንፈሰ፡** (v. **መንፈሲ፡**) **ያእምር፡ ግብር፡** Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; **ለእመ፡ አብዛኅከ፡ (ተግባረከ፡) ትጸድቅ፡ ኢያበውሐከ፡** (sc. **ብዝኅ፡ ተግባርከ፡**) Sir. 11, 10; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Ruth 1, 16; **ኢያብሐ፡ ወኢለመንፈሲ፡ ከመ፡ የአብሱ፡** Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. **ላዕለ፡** rei: **አብሖሙ፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡** ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ፡ III, 1 *potestatem habere* vel *nancisci* a) *auctoritate et potestate pollere, dominari*, c. **ላዕለ፡**, ut: (**አጋንንት፡**) **ኢይትበውሑ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ ጻድቃን፡** Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. **በ፡**, ut: **አሜሃ፡ ተበውሐ፡ (ጢጦስ፡) በኵሉ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 377. b) *facultatem, veniam, licentiam concessam habere*, (permissum est alicui): **እስመ፡ ተበዋሕኩ፡ እትናገር፡** Gen. 18, 31; **ተበውሐት፡ ከመ፡ ታብዝኃ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 5, 20 rom. c) *potestati suae subjectum* vel *commissum habere* alqd: **ሥርዐት፡ ቅድስት፡ ዘተበዋሕክሙ፡** Clem. f. 92. d) *licentia concessa admitti ad* alqd: **ወትትበዋሕ፡ ኀበ፡ ቅዳሴሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ተበዋሐ፡ III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare* vel *facere* 1 Cor. 7, 5.

አስተበውሐ፡ (et **አስተብሐ፡** Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et **አስተባውሐ፡** IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat* vel *permittatur*, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. **ከመ፡** c. Subj. 1 Reg. 20, 6. 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) *veniam nancisci, concessam licentiam habere*, c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs.: **አስተበዊሖ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ መጽአ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere*: Satanas **አስተበውሐ፡** (Evam) **ለበሊዐ፡ ዕፀ፡ ዕልወት፡** M. M. f. 37; **አስተበውሖቶሙ፡ ለበሊዐ፡ ንዋየ፡ ውስጦ፡** Sap. 12, 5.

ብዉሕ፡ vel **ብውሕ፡** part. 1) *potestatem* vel *licentiam habens*: **ብእሲት፡ ኢኮነት፡ ብውሕተ፡ ላዕለ፡ ርእሳ፡** 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; **ኢኮነ፡ ብዉሓነ፡** 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: **ወኢ፩ኢ፡ ብዉሕ፡ ይባእ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእንበለ፡ ካህን፡** Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio* vel *potestati* alcjs *traditus* vel *concessus, permissus, licitus*: **ብዉሕ፡ ለከ፡ (ለጴጥሮስ፡) ሥልጣነ፡ ዚአሃ፡** (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; **ኵሉ፡ ብዉሕ፡ ሎቱ፡** Rom. 13, 1; imprs.: *licet, integrum est, fas est*, seq. Subj. verbi: **ኢኮነሁ፡ ብዉሕ፡ ለልዑል፡ ይግበር፡ ዘፈቀደ፡** Job 22, 12; **ብዉሕ፡ ሎቱ፡ ይንበር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡** 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; **ብዉሕ፡ ለከ፡ ትንብብ፡ ወትግበር፡ ዘፈቀድከ፡** Clem. f. 242; **ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** F. M. 5, 2; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: Marc. 2, 10; **ብዉሕ፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይፍታሕ፡** F. M. 6, 2.

በውሕ፡ subst. *potestas, facultas*: **ኢኮኑ፡ በውሐ፡ ለለብሓዊ፡ ይግበር፡** Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).

መባሕት፡ subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia*: **ተውህበ፡ ሎቱ፡ መባሕት፡** Dan. 7, 6; **በመባሕት፡ መኑ፡** Matth. 21, 23; (exspectavit) **እስከ፡ ይረክብ፡ መባሕተ፡ ቃልየ፡** Clem. f. 124; **ዲያቆን፡ ኢይግበር፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አቡሁ፡** Did. 8; **ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ መምህሩ፡** Reg. Pach.; **ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ለ፩ምንትኒ፡ እምይእዜ፡ መባሕት፡ ከመ፡ ያዝልፍ፡ አንብሮ፡ ዕቅብት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. Hinc **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data* Act. 22, 5. 26, 12 Platt; Abush. 50; *literae formatae, epistola communicatoria* (γράμματα τετυπωμένα, κοινωνικά, εἰρηνικά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); **ይጽሐፍ፡ መባሕተ፡** εἰρηνικὰς ἐπιστολὰς διδόναι Can. Ant. 6 (7); etiam **መባሕተ፡ እንግዳ፡**

ቡቅ፡ vel **በውቅ፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **አብዋቅ፡** [بُوق Pl. أَبْوَاق] *lituus*: **ወይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ወብዕዛት፡ ወአብዋቅ፡** Chr. Ax. f. 90.

በውኒ፡ vid. **በኡናህ፡**

በአ፡ I, 1 [בּוֹא, بَاءَ] Subj. **ይባእ፡** *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: **በአ፡ ቤቶ፡** Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; **በአ፡ ጽርሐ፡** 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; **ባኡ፡ አህጉረ፡** Jer. 4, 5; **ኢይክል፡ በዊአ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** 43, 5; **ባእ፡ ቤተከ፡** Jes. 26, 20. 13, 20; **በአ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡** Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; **ዘይበውኡ፡ አብያተ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ይሰርቁ፡** F. M. 17, 7; c. **ኀበ፡** prs. *ad* alqm Ex. 5, 1. 7, 26. 9, 1; Gen. 34, 27; Hen. 40, 7.

81, 13; vel c. ኀበ፡ loci (*ad*) Hen. 72, 5; c. ውስተ፡ loci (*in*): በአ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ ውስተ፡ ገራህት፡ ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1. 24; ባኢ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10. 12; Hebr. 9, 6; (*inter*) 1 Reg. 26, 7; (*in* vel *per*) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13. 15; c. እንተ፡ *per*: ባኡ፡ እንተ፡ አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ *in mediam rem* vel *inter* Ex. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv., ut: እፎ፡ በአከ፡ ዝየ፡ Matth. 22, 12; በአ፡ ኀበ፡ ሀለወት፡ ሕፃን፡ Marc. 5, 40; ኀበ፡ በአት፡ Sir. 4, 13. a) *inire* feminam, *coire*, c. ኀበ፡ feminae Gen. 16, 2. 19, 31. 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Deut. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Hen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasis de *duce populi*: ይበውእ፡ ወይወፅእ፡ ቅድመ፡ ገጸሙ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui *vivit* vel *versatur* cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. *admitti*, *recipi*, *adsci*sci in societatem, civitatem, ecclesiam al., *participem fieri rei*: Deut. 23, 2. 4; ኢይበኡ፡ በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ ንበእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1; ኢትበውኡ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; እለ፡ በኡ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ Syn.; በእንተ፡ ጥምቀት፡ ወ(በእንተ፡) እለ፡ ይበውኡ፡ ኀበ፡ አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis በአ፡ absolute (pro በአ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡, ut Clem. f. 248) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቀሲስ፡ እመ፡ ነስሐ፡) ይባእ፡ ወይትከነስ፡ ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—164. d) *incidere* in rem: ከመ፡ ኢትባኡ፡ ውስተ፡ መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ ኢትባእ፡ ላዕለ፡ ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in judicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) *frequentare*: ይበውእ፡ ቤተ፡ መያሲ፡, ቤተ፡ ብለኒ፡ Clem. f. 127. g) *inire* foedus በኡ፡ ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) *subire* alqd Hen. 67, 2. i) *se immittere*, *immisceri*: ከመ፡ ኢትባኡ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ ነገረ፡ ባዕድ፡ ኢትባእ፡ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: *introduci*, *immitti*, *ingeri*: በአት፡ ኀጢአት፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውእ፡ ውስተ፡ አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) *offerri* (de collationibus): ወርቅ፡ ዘበአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν 4 Reg. 22, 4 (vid. አብአ፡). m) *penetrare*, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውእ፡ ስርዋጽ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Jes. 36, 6; ገዓርሙ፡ በአ፡ ውስተ፡ እዝኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባእ፡ ኵሉ፡ እከዮሙ፡ ቅድሜከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) *venire* in mentem alicui: በአከሙ፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) *supervenire*, *invadere* alqm (quamquam raro): ሐዘን፡ ኢይባእከ፡ Sir. 38, 17. — *Voc. Ae.*: አተወ፡ በአ፡ ዘ፡ ገባ ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere*, *inducere*, c. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut በአ፡): አብአቶሙ፡ ቤተ፡ Tob. 7, 1; አባእኩክሙ፡ ምድረ፡ እስራኤል፡ Hez. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብእዎ፡ ባሕረ፡ (sc. በሐመር፡) Enc. Masc. 30; አባእናሁ፡ ውስተ፡ ገነት፡ Kuf. 3; ኢታብእ፡ ኵሎ፡ ሰብአ፡ ዘረከብከ፡ ውስተ፡ ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብእዎ፡ ኀቤሆሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18. 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽአሙ፡ ወዘያበውኦሙ፡ Num. 27, 17; ወሎቱኒ፡ አባእከ፡ ቅድሜከ፡ ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere* vel *adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum*, *adsciscendum curare*: አብአሙ፡ (paganos) ውስተ፡ አእምሮ፡ እግዚ"፡ Sx. Genb. 7; ዘአንበለ፡ አብእዎ፡ ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nah. 24; ዘእንበለ፡ ያብእዎን፡ ለአንስቲያሆሙ፡ ውስተ፡ ሃይማኖት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre*, *inferre*, *importare*, *immittere*, *ingerere*, *inserere*, *invehere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16, 15; Hebr. 13, 11; ዓሥራቲየ፡ አባእክሙ፡ ቤተክሙ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1. 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብእ፡ እገሪከ፡ ውስተ፡ አርዑታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invehere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliâs አአተወ፡). b) *accipere* (einnehmen, opp. expendere): ዘአባእከ፡ ወዘአውጻእከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-*, *introducere* morem, παρεισάγειν 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub አንበረ፡). d) *injicere*, *interjicere*, *immittere*: ኢታብእ፡ ሐዘነ፡ ውስተ፡ ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብእ፡ ሐዘነ፡ ማእከለ፡ ትፍሥሕትከ፡ 13, 8; ዮጊ፡ ታበውእ፡ ኀጢአተ፡ ማእከለ፡ ጽድቅከ፡ 7, 6. 3) *afferre*: አብእ፡ ኤፉደ፡ προσάγαγε τὸ Ἐφούδ 1 Reg. 30, 7; አብኡ፡ ለነ፡ ፍትሐ፡ ኀበ፡ ልዑል፡ Hen. 9, 3; አነ፡ አባእኩ፡ ተዝካረ፡ ስእለትክሙ፡ ቅድሜሁ፡ Tob. 12, 12. 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2. 2, 12; Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; እምከመ፡ አባእኩ፡ ለእግዚ"፡ ልዑል፡ ይሥሀለኒ፡ Sir. 7, 9. 14, 11; ዘበንዋየ፡ ዐመፃ፡ ያበውእ፡ መባአ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ካህን፡ ዘያበውእ፡ መሥዋዕተ፡ Lev. 7, 8.

ተበውአ፡ III, 1 *introduci* Rom. 5, 20 Platt; ቢጽ፡ እለ፡ ተበውኡነ፡ (v. ተባውኡነ፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρείσακτοι) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 *se ingerere*, *inferre*, *intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተበውአ፡ vel **አስተብአ፡** IV, 1 *ad se* vel *sibi introducere*, *deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልዎ፡ ለ፩ እምእመናን፡ ከመ፡ ያውስብ፡ ፪ አንስተ፡ ወያስተብአን፡ (aliâs ያስተጋብአን፡) F. M. 5, 4; ኢታስተበውእ፡ አዕርክተ፡ *ne ad te introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

በአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. በአታት፡ 1) *ingressio*, *ingressus*, *introitus*, *aditus*: በበአትከ፡ ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; በአትነ፡ ወፀአትነ፡ በሰላም፡ ዕቀበነ፡ Genz. f. 94; c. Acc.: እምዕፁብ፡ በአቱ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24; c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ ወበአት፡ ውስተ፡ ትሥጉት፡ ἀρχὴ ὥσπερ τις καὶ προσβολή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ ወበዕርገቱ፡ በንብረቱ፡ በየማንከ ፤ ወበበአቱ፡ ውስተ፡ ሀላዌከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introductio*: በዝንቱ፡ ዕለት፡ ኮነ፡ በአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium*: በአተ፡ ሰንበት፡ προσάββατον Marc. 15, 42; በአተ፡ ሌሊት፡ Abush. 12; በአተ፡ ክረምት፡ Enc. Sen. 25; በአተ፡ ጾም፡ in libris de Computo eccl. 2) *specus*, *spelunca*, *caverna*, *antrum* (*stabulum*, *latibulum*, *conditorium*) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19;

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; **በአት፡ፈያት፡** Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; **በአታት፡** Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; **በአታተ፡ኰኵሕ፡** Job 39, 28, **በአታት፡ለመራዕይሁ፡** μάνδραι 2 Par. 32, 28; **በአተ፡መዘግብት፡** Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) **በደብረ፡መቃርዮስ፡ኀበ፡ተሐንጸ፡በአት፡** Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliàs **ጎል፡**) Org. 1.

በዋኢ፡ n. ag. *intrans, ingrediens, is qui introit:* (janua aperta fuit) **በእንተ፡ብዙኃ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡** Phlx. 122; a) *frequentator, commeans:* **ጽፋቅ፡በዋኤ፡ቤታ፡** Prov. 29, 45; Did. 3; vid. **በዋኢት፡** b) Macc. f. 15 legitur: (*puerorum captivorum quosdam constituit*) **በዋእያነ፡ውስተ፡ምስካቡ፡** i. e. *cubicularios.*

በዋኢት፡ subst. (fem. ad **በዋኢ፡**) *multitudo intrantium, frequentantes:* **ኀበ፡ብዙኃ፡በዋኢቱ፡በመዝግሕ፡አንብር፡** Sir. 42, 6.

አባኢ፡ n. ag. (II, 1) *introductor,* Lit. 173, 3.

ምብዋእ፡ et **ሙባእ፡**, subst., Pl. **ምብዋኣት፡** vel **ሙባኣት፡**, *ingressus, introitus, aditus:* **ኢያእምር፡ሙፃእየ፡ወሙባእየ፡** 3 Reg. 3^b, 7; Jes. 37, 28; εἴσοδος Prov. 8, 34; **ምብዋእ፡** Hez. 42, 9; **ሙባኣቲሁ፡** 43, 11; **ሙባአ፡ቤት፡** 44, 5. 46, 19; **ምብዋኣት፡** 2 Par. 23, 4; **እስመ፡እንተ፡ሀየ፡ቦቱ፡ምብዋእ፡** (v. **ምቡእ፡**!) **ላዕለ፡ይሁዳ፡** Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; **ሙባአ፡ግብጽ፡** Kuf. 10; **ሙባአ፡ባቢሎን፡** Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *occasus* astri Hen. 73, 3.

መብዋእት፡ et **ምብዋእት፡** subst. 1) *commissura, junctura,* συμβολή Ex. 26, 4. 2) *vectes immissi* vel *inserti,* ἀναφορεῖς 2 Par. 5, 9.

መባእ፡ subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. **መባኣት፡** *oblatio* cujusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema,* al.): καρπώματα Deut. 18, 1; θυσίαι Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προςφοραί **አብእ፡መባአ፡ለእግዚ፡** 14, 11. 31, 21; ἀναφορά Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; **በብዝኃ፡መባእየ፡ይሰሪ፡ሊተ፡** Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάθεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχαί Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφόρισμα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; **ጸሐፍተ፡መባእ፡** γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; **ወርቀ፡መባእ፡ዘሣጹን፡** F. M, 17, 1; christianorum προςφοραί Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; **መባኣት፡** F. M. 26, 3; **ጸሎተ፡መባእ፡** *oratio illationis* (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

በዐ፡ inus., بَاعَ *manus distendit,* quoad potuit, *orgyia* (بَاعْ) *dimensus fuit.*

በዕ፡ subst. *spithama, palmus major,* σπιθάμη Ex. 36, 16.

ብዕለ፡ I, 1 [Hebraei habent בָּעַל *possedit, dominatus est;* in specie: *uxorem duxit,* sicut بَعَلَ et ܒܥܠ; Arabes frequentant مَالَ *dives fuit;* vid. etiam **መበለ፡**] Subj. **ይብዐል፡** 1) *divitem esse* vel *fieri, locupletari:* **ነዲይኒ፡ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ሠናይ፡ብዒል፡** 13, 24; **ሠያጢ፡ወሰካሪ፡ኢይብዕል፡** 19, 1; **ብዑሉ፡** Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; **ብዕልክሙ፡** 1 Cor. 4, 8; **ይብዕል፡** Job 15, 29; **ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኃ፡ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ከመ፡ትብዐሉ፡** 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; **ይጔጒእ፡ይብዐል፡** Prov. 28, 22; **እንተ፡እምኔሃ፡ብዕሉ፡ኵሎሙ፡** Apoc. 18, 19; c. Acc. **ብዕለ፡** Hen. 97, 8; **ይብዕል፡ብዕለ፡ዐቢየ፡** Dan. 11, 2; c. Acc. prs. i. e. *ditiorem esse aliquo:* **ዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 2. 12. 13, 2; **ምንትኑ፡ይብዕላ፡ለጥበብ፡** τί σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 **ከመ፡ይነብር፡ወሬዛ፡ምስለ፡ድንግል፡** verbo **ይነብር፡** in vers. nov. **ይብዕል፡** vel **ይቤዕል፡** (I, 2) sive substitutum sive appositum est (יִבְעַל).

አብዐለ፡ II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare,* Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; **ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ፡ያብዕሎ፡ለነዳይ፡** Sir. 11, 21; **እደ፡ጽኑዕ፡ብእሲ፡ያብዕል፡** Prov. 10, 4; **በእለ፡ያብዕሉ፡ርእሶሙ፡** 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. **ለ፡** prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere,* (denom. a **በዓል፡**), sive seq. **በዓለ፡**, ut: **ቦቲ፡ያብዕሉ፡ሮም፡በዓሎ፡ለእስጢፋኖስ፡** Sx. Masc. 12; **ዕለት፡ዘያብዕሉ፡ቦቱ፡ትንሣኤ፡ቅድስት፡** Abush. 40; **ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ሶርያ፡ያብዕሉ፡** Enc. Ter 15; sive absol., ut: **ተጋብኡ፡አይሁድ፡ከመ፡ያብዕሉ፡** Jsp. p. 372; **አብዐሉ፡፫ዕለተ፡** p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕለ፡ III, 1 (denom.) *festum celebrari:* **እለ፡ይትበዐላ፡ደርገ፡** *festa quae conjunctim celebrantur,* Enc. Haml. 27 (Lud.).

አስተብዐለ፡ IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare,* Judae 16.

ብዑል፡ part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; **ዕደው፡ብዑላን፡** Sir. 44, 6; **አንስት፡ብዑላት፡** Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; **አልቦ፡ብዑል፡ዘይፈደፍድ፡እምነፍስ፡ብዑልት፡** Fal. f. 59; **ሀገር፡ብዑልት፡** Jes. 33, 20; c. **በ፡** vel **እምነ፡** rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል፡ subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; **ብዙኃ፡ብዕልየ፡** 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; **ብዕል፡ወክብር፡** Kuf. 43; **ብዕል፡ወንዋይ፡** 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; **ብዕለ፡ባሕር፡** 60, 5; Jer. 9, 23; **ዘይገብር፡ብዕሎ፡** 17, 11; Hen. 94, 8; **ብዕል፡ዓለማዊት፡** F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; **ብዕለ፡ስብሐቲሁ፡** Rom. 9, 23; **ብዕለ፡ጥበቢሁ፡** 11, 33.

በዕል፡ adj. et subst., f. **በዕልት፡**, Pl. **አብዕልት፡** (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; **በዕል፡ደንጻዊ፡** 25, 2. 30, 14; **ብእሲት፡ክብርት፡ወበዕልት፡** Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; **አብዕልት፡** Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. **በ፡** rei, ut: **በዕል፡በወርቅ፡ወበብሩር፡** Sx. Ter 1. 2) *possessor, dominus, herus:* **በዕል፡ንዋይ፡** Lev. 5, 24; Num. 5, 7; **በዕለ፡ላህም፡** Ex. 21, 28; **በዕለ፡ቤት፡** Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*paterfamilias*); (**በዕልተ፡ቤት፡** *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Lud., sed vid. **በዓልት፡**); **በዕለ፡ብሔር፡** ὁ κύριος τῆς γῆς Gen. 42, 33 (30). 43, 3; **በዕለ፡ቤተ፡ነግድ፡** *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. **አብዕልት፡** Lev. 25, 33; **አግብእ፡ለአብዕልቲሃ፡** Tob. 2, 13; ἄρχοντες

Job 3, 15. 3) sicut በዓል፡ q. v. usurpatur ad significandum eum, qui aliqua re *praeditus* est, *pollet*, eam *habet*, ut: በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ዕዳ፡ *creditor* Jes. 24, 2; Luc. 7, 41; Ps. 108, 10; በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ጸጋ፡ *donator* (*liberalis*) Enc. Masc. 28; አብዕልተ፡ ነውራት፡ *vitiis* (corporis) *affecti* F. M. 20, 5; አብዕልተ፡ ኀጣውእ፡ ንኡሳት፡ *peccatillis affecti* 1, 5; አበው፡ አብዕልተ፡ ጉባኤ፡ ቅድስት፡ *patres qui S. Synodo interfuerunt* 5, 4.

በዓል፡ subst. m. (Pl. አብዕልት፡ vid. sub በዕል፡); f. በዓልት፡, Pl. f. በዓልታት፡ 1) *possessor, dominus, -a, herus, -a*: በዓለ፡ ምድር፡ Job 31, 39; በዓለ፡ ቤት፡ Luc. 13, 25; Hebr. 3, 3; F. M. 17, 7; በዓለ፡ ሐመር፡ Jsp. p. 351; በዓልተ፡ ቤት፡ 3 Reg. 17, 17; Jud. 19, 22 var.; 1 Tim. 5, 14. 2) usurpatur ad significandum eum, qui alqd *habet, administrat, facit*, re *praeditus est, pollet*, ejus *auctor* est: በዓለ፡ ዕዳ፡ creditor Jes. 24, 2; Ps. 108, 10 ann.; 4 Reg. 4, 1; በዓለ፡ መንበር፡ *qui sedem* (episcopalem) *tenet* F. N. 4; በዓለ፡ መዛግብት፡ *thesaurensis* Jsp. p. 378; በዓለ፡ ሰይፍ፡ *decollator* Sx. Jac. 6; በዓለ፡ ጸብሐ፡ *culinarius* (monasterii) Sx. Jac. 12; በዓለ፡ ርዴ፡ *fenerator* Kedr f. 64; በዓለ፡ ውዴት፡ *calumniator* F. N. 5; vidua በዓልተ፡ ክልኤ፡ ጸሪቅ፡ (Luc. 21, 2) Phlx. 54; ርግብ፡ በዓልተ፡ የውሀት፡ ወሰላም፡ Phlx. 105; በዓለ፡ እቶን፡ *faber fornacarius*, በዓለ፡ ሕብር፡ *infector* F. N. 23; in specie *auctor* libri, dicti: ይቤ፡ በዓለ፡ መጽሐፍ፡ *ait scriptor* Jsp. p. 271 seq.; Chrys. Ta. 8; በከመ፡ በዓለ፡ ምሳሌ። ዘያከብር፡ ሰብአ፡ ያከብር፡ ርእሶ፡ οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν· ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Chr. Ta. 25.

በዕላይ፡ adj. rel., (rhythmi causa a poëta formatum) *dives*: ከንቱ፡ ከመ፡ ነዳይ። ሊበዋስ፡ ክቡር፡ ወልደ፡ በዕላይ፡ Mavâs. n. 30.

መብዕሊ፡, part. c. term. adj., f. መብዕሊት፡ *ditans, locupletans*, Org. 4.

በዓል፡ subst., m. et fem. (ut Kuf. 6), Pl. በዓላት፡ *festum, dies festus* a) *solemnia lacta, convivium, epulum*, in specie *nuptiale* (quidquid feriis, hilaritate, pompa, cibo potuque liberaliori celebratur): πότος 1 Reg. 25, 36; ገብረ፡ በዓለ፡ ለአሕዛብ፡ Esth. 1, 5. 2, 18; Judith 6, 21; δοχή Esth. 1, 3. 5, 4 seq.; χορός ገብሩ፡ ላቲ፡ ዐቢየ፡ በዓለ፡ Judith 15, 12; δεῖπνον Apoc. 19, 17; Luc. 14, 12; γάμος Tob. 6, 13. 8, 19. 9, 6. 11, 18; 4 Esr. 9, 46; Matth. 22, 8; በዓለ፡ መርዓ፡ Apoc. 19, 9; በዓሎሙ፡ ለአእዱግ፡ ገዳም፡ εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων Jes. 32, 14. 35, 7; τελεταὶ ἀνόσιοι በዓላት፡ ዘርኩስ፡ እምጽድቅ፡ Sap. 12, 4. b) *dies festus*, sensu proprio (de *diebus sacris anniversariis* populorum), ἑορτή: Judaeorum Ex. 34, 22; Lev. 23, 1 seq.; Kuf. 1. 6 seq.; Ps. 73, 9; Hez. 23, 34; Tob. 1, 6; ዕለተ፡ በዓል፡ Bar. 1, 14; አልቦ፡ ዘይመጽእ፡ ለበዓል፡ Thren. 1, 4. 2, 6; Sir. 36, 8. 43, 7; Joh. 2, 3. 4, 45. 5, 1; Matth. 26, 5. 27, 15; Luc. 2, 42; ገብረ፡ በዓለ፡ Ps. 41, 5; Jes. 30, 29; Nah. 2, 1; Christianorum Did. 29; በበዓላት፡ እሙራት፡ *festis solemnibus* F. M. 10, 3; በዓለ፡ ፵ *tesseracoste* seu *ascensio*, Stat. Ap. 12; Cod. Mus. Brit. XXX, 53; በዓለ፡ ፶ *pentecoste*, Deg., al. Distinguunt Aethiopes በዓላት፡ ትኩላት፡ *festa fixa* seu *immobilia* et ኢትኩላት፡ vel ዐዋድያት፡ *mobilia*, Lud. — Praeterea notandum, vocem በዓለ፡ ante nomen festi crebro omitti, ut: በቴዎድሮስ፡ ሰማዕት፡ (pro በበዓለ፡ ቴ"፡ ሰ"፡) *in festo Theodori martyris* 2 Cor. 10 tit.

በዐል፡ vel በዓል፡ n. prgr., Βάαλ, Deus populorum Cananaeorum (בַּעַל), Jud. 2, 13. 6, 31; 3 Reg. 16, 31. 32; Zeph. 1, 4; Rom. 11, 4 al.; etiam ብዔል፡ vel ቤዔል፡, ut: ቤዔል፡ ፌጎር፡ Βεελφεγώρ Num. 25, 3; Deut. 4, 3; et ቤል፡ Βῆλ Deus Babyloniorum Jes. 46, 1; Dan. ap. 13, 4; Pl. በዓልም፡ et በዓሊም፡ Βααλίμ Jud. 2, 11 ann.; sed etiam በለዓም፡ ut 3 Reg. 22, 54 al.

መብዐል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

በዐረ፡ inus. i. q. בָּעַר *absumsit, depavit*, unde בְּעִיר *pecus*, ܒܥܝܪܐ id.; بَعِير *camelus* (*jumentum onerarium, asinus*).

ብዕራዊ፡ (Ex. 20, 17. 22, 9) et crebrius ብዕራይ፡, nec non ብዕራ፡, subst., m. et fem., (δάμαλις Jes. 5, 18; Sir. 38, 26), coll. et sing., Pl. አብዕር፡, *bos*, in specie *bos arator, armentum*, Ex. 20, 17. 22, 9; Lev. 19, 19; Jes. 30, 24; Sir. 38, 26; አርዑተ፡ ብዕራ፡ et ብዕራይ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; ዘይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡ (v. ብዕራዪሁ፡) 38, 25; ተያፍን፡ ወብዕራ፡ ibid.; ጽምደ፡ ብዕራ፡ v. ብዕራይ፡ Jes. 5, 10; መጺአ፡ ዐቢይ፡ ብዕራይ፡ በልዮሙ፡ Jsp. p. 341; ከመ፡ ይጸመዱ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ፡ Enc. Sen. 11. 29; አብዕር፡ Jsp. p. 282; M. M. f. 42; አብዕር፡ እለ፡ ይወግዑ፡ F. N. 47; ብዕራይ፡ ዘብርት፡ (candefactus, torturae inserviens) S. Masc. 27. [Amharenses vocabulo ብሬ፡ vel በሬ፡ utuntur; vid. etiam Harris II. Anh. p. 48.]

በዐት፡ *spelunca* vid. sub በአ፡

ብዕዛ፡ subst., secundum Ludolfum animal in septentrionalibus Aethiopiae partibus frequens, magnitudine cervo, figura vaccae simile, colore cinereo; *antilopis* species, *oryx* secundum Harris I p. 160. 191—195. 214.

ብዕዛ፡ et ብዒዛ፡ (etiam per አ, ኢ) subst., Pl. ብዕዛት፡ vel ብኢዛት፡ nomen instrumenti musici, ut videtur *cornu* vel *bucinae* vel *litui* species (secundum Ludolfum „cornu genus tenue et longum, quod inflari solet, sic dictum ab animali ብዕዛ፡"). Saepius cum ቀርን፡ conjunctum reperitur, ut: በአቅርንት፡ ወበብዕዛ፡ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις 2 Par. 15, 14; Gad. Ad. f. 138; በጸናጽል፡ ወበዕንዚራ፡ ወበቃለ፡ ቀርን፡ ወብዕዛ፡ 1 Par. 25, 1; ወምስሌሁ፡ መዘምራን፡ እለ፡ በጸናጽል፡ ወእለ፡ በከበሮ፡ ወእለ፡ በብእዛ፡ ወበአቅርንት፡ 13, 8. Sed ut in locis modo laudatis 1 Par. 13, 8. 25, 1 pro κινύραις vel νάβλαις substitutum videtur, ita in aliis quoque locis variis varia instrumentorum nomina Graeca respondent: በብዕዛ፡ የዐንዚሩ፡ ἐν κινύρᾳ 1 Par. 25, 3; በከበሮ፡ ወበብዕዛ፡ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις 2 Par. 5, 12. 29, 25; በውእቱ፡ አቅርንት፡ ወብኢዛት፡ (v. ወብዕዛት፡) ወበጸናጽል፡ ወበመሐልይ፡ (ἐν ὀργάνοις?) 2 Par. 5, 13; ቃለ፡ ቀርን፡ ወዕንዚራ፡ ወመሰንቆ፡ ወብዕዛ፡ ወማሕሌት፡ (σύριγξ an σαμβύκη?) Dan. 3, 5 seq., unde interpretes nomina instrumentorum musicorum negligentissime vertisse elucet. Aliàs quoque occurrit, ut Org. 3; አርጋኖን፡ ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. Denique *Voc. Ae.* in alium errorem abeunt et *cymbalum* vel *tintinnabulum* interpretantur: ብዕዛ፡ ዘ፡ ጸናጽል፡; *aliud*: ናብሊስ፡ ብእዛ፡ ብ፡ ቃጭል፡ ብዕዛሰ፡ ጸናጽልሂ፡ ይ፡

በዐደ፡ I, 1 [بَعُدَ *distitit, longius abfuit*; IV *removit*], *mutare*: በዐደ፡ ገጾ፡ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Ps. 33 in tit.; አክ፡ መይጥ፡ ርእሶ፡ ወብዒድ፡ እምፍጥረቱ፡ M. M. f. 381.

አብዐደ፡ II, 1 *mutationem facere* alicujus, c. Acc: ሰብአ፡ ከማነ፡ ይሬስዮ፡ (Christum) ወያብዕድዎ፡ እምወልድ፡ κοινὸν

ἄνθρωπον ἀποφαίνειν καὶ εἰς ἑτερότητα ἀποτειχίζειν Cyr. c. Pall. f. 82.

ተበዐደ፡ III, 1 et **ተበዐደ፡** III, 3 1) *se amovere, sedem mutare, migrare, recedere:* **ኢይትበዐድ፡እምሢመቱ፡ውስተ፡ካልእ፡ሢመት፡** (paulo infra **ይትፋለስ፡**) Clem. f. 191; (ego Deus) **ገበርኩ፡ከመ፡አንቲ፡ትኩኒ፡እንቲአየ፡ወአንቲኒ፡ትትበዐዲ፡እምኔየ፡በከመ፡ተበዐዱ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡** Macc. f. 6; (Filius) **ወረደ፡እንዘ፡ኢይትፈለጥ፡እምህላዌሁ፡፤ነገደ፡እንዘ፡ኢይትበዐድ፡እምሥላሴሁ፡** Lit. Chrys.; Deg. 2) *se mutare, mutari, alium fieri,* Ps. 44 in tit.; **ኢተበዐደ፡እመለኮቱ፡እግዚ"፡ቃል፡** οὐχ ἠλλοίωται θεὸς ὢν ὁ λόγος Cyr. c. Pall. f. 81; **እስመ፡ኢይትበዐድ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱ፡ይሄሉ፡** Cyr. ad Th. f. 15; **ዘኢልቦ፡ተበዐዶ፡** *immutabilis* Enc. Ter 8; c. pron. suff.: *mutatum* vel *alium videri* alicui, ut: **ተበዐደተኒ፡ሀገር፡** Rel. Bar.

አስተበዐደ፡ IV, 3 *diversos facere* vel *dicere, in diversos separare,* c. Acc., ut: **ያስተበዕድ፡ሥላሴ፡** (opp. **ያስተዋሕድ፡**) M. M. f. 12; **እፎ፡ታስተበዕዶ፡ለዘ፡ኢይትበዐድ፡** ibid.; c. Acc. et **እምነ፡** (*ab*) M. M. f. 154. 217.

ብዑድ፡ part. 1) *diversus, longe distans, alienus:* **ብዑዳን፡ብዙኃን፡** διάφοροι Cyr. ad Th. f. 7; Lit. 171, 3; **ዘከመ፡ተፈልጠ፡** (differentia) **ማእከለ፡አርን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ብዑድ፡ፈድፋደ፡ከማሁ፡** caet., Chr. Ta. 11; c. **እምነ፡** (*ab*) Org. 3; **ብዑድ፡እምኅሊና፡** *alienum a ratione* hominum i. e. *paradoxum,* Lit. Orth. 2) *colore diversus* vel *varius, versicolor* Ex. 26, 36. 27, 16. 28, 6; **ብዑድ፡ሥነ፡ላሕይ፡** παμποίκιλον κάλλος Cyr. ad Reg. f. 25.

ባዕድ፡ (part.) adj. *alius, alter,* et adj. et substantive: **ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡** Lev. 22, 10; **ባዕድ፡ሰብእ፡** Ex. 30, 32; **ወኢጸውዐ፡ባዕደ፡ሰብአ፡ወኢመነሂ፡** Judith 12, 10; Hen. 89, 35; **አልቦ፡ባዕደ፡እንበሌሁ፡** Deut. 4, 35; Jes. 64, 4; **ገራህተ፡ባዕድ፡** Ruth 2, 8. 22; **ዘዘራእኩ፡ባዕድ፡ይብልዖ፡** Job 31, 8. 30, 24; **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡** Sir. 11, 19; **ይዘግብ፡ለባዕድ፡** 14, 4; **ቤተ፡ባዕድ፡** 21, 23; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** 35, 9; Dan. 5, 17; Prov. 27, 2; Koh. 7, 22; Ps. 104, 42; Jes. 42, 8; **መኑ፡ባዕድ፡ዘይመይጥ፡ምክሮሙ፡** 44, 25; Joh. 4, 38; Marc. 15, 31; 1 Petr. 4, 15; c. **እምነ፡**, ut: **ኢይርአይ፡ባዕደ፡እምነ፡ማእድ፡ወጻሕል፡** (*nihil aliud quam mensam*) Reg. Pach. a) *caeteri:* **ወባዕደኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; Ps. 147, 9; Asc. Jes. 6, 16; Marc. 4, 19; 1 Cor. 11, 34. b) *alienus, peregrinus:* **አሕዛብ፡ባዕድ፡** ἔθνη ἀλλότρια Sir. 29, 18; **በብሔረ፡ባዕድ፡** Jer. 5, 19; Judith 5, 18; **ኮነ፡ለባዕድ፡ርስትነ፡** Thren. 5, 2; **ለባዕድ፡አማልክት፡** Jer. 16, 13. c) **እንተ፡ባዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde, alibi, aliorsum* Esth. 4, 14 (vid. etiam Ruth 2, 8).

ቡዓዴ፡ subst. *diversitas, differentia, discretio, variatio* Clem. f. 47; Lit. Orth.; **ሥላሴ፡ድሙር፡በኢቡዓዴ፡ወኢቱሳሔ፡** Ath. de Trin.; Trinitatis personae **ኢይትከወሱ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52; **ዘማሕሌትየ፡ቡዓዴ፡** *cantici mei variatio* (modulatio) Enc. Tachs. 3.

ብዕድና፡ subst. 1) *mutabilitas;* Deo non convenit **ብዕድና፡** (nec **ሚጠት፡** nec **ውላጤ፡**) Cyr. ad Th. f. 10; τροπή f. 15 (ubi **ውላጤ፡** μετάστασις). 2) *diversitas, differentia, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** τομῆς τινὸς δίχα καὶ διαφορᾶς (citra ullam sectionem et distinctionem) Cyr. ad Th. f. 19; διαφορά f. 21.

በዘተ፡ I, 2 [respondent نَفَشَ *vellendo, digitis carpendo divisit lanam, gossypium carminavit,* فَشَّ II id.; قُمْشَا *carminatio,* פִּשְׁתִּים *linum*] *carminare, digitis carpendo dividere* lanam: **እንተ፡ትቤዝት፡ጸምረ፡** (v. **ትፈትል፡**) μηρυομένη ἔρια Prov. 29, 31; Did. 3 (Platt p. 13).

ብዙት፡ part. *carminatus:* **ጸምር፡ብዙት፡** Jud. 6, 37 ann.; Sx. Tachs. 16.

ብዝት፡ subst., ut videtur *lana,* vel *laneum; Voc. Ae.:* **ብዝት፡ዘ፡ሐር፡መስከኒ፡ይ፡**, at videas scholion ad **ጸምር፡**

በዝኀ፡ I, 1 [amh. **በዛ፡**; Abyssinis usitatissimum, sicut كَثُرَ Arabibus; vis radicis prima in *intumescendo* fuisse videtur (cfr. بَزَغَ, بَذَخَ, بَسَقَ, بَزَخَ); non est quod eam cum وَسِعَ vel فَسَحَ vel פּוּשׁ componamus; neque intelligi potest, quomodo cum E. Schrader de linguae Aethiop. indole 1860 p. 15 **በዝኀ፡** idem quod נָסַךְ dicere liceat.] Subj. **ይብዛኅ፡**, *multum fieri* vel *esse, multiplicari, augeri, crescere, numerosum esse:* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Ex. 1, 7; Jes. 6, 12. 14, 2; Jer. 3, 16. 36, 6; Kuf. 5. 6. 46; Hen. 6, 1; Sir. 16, 2; Joh. 4, 1; **ጸንዐ፡ማይ፡ወበዝኀ፡** Gen. 7, 18. 19; **በዝኀ፡ድምፀ፡ሁከት፡** 1 Reg. 14, 19; Gen. 18, 20; **በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡** Hez. 16, 7; **በዝኁ፡አዕፁቂሁ፡** 31, 5; **ይበዝኅ፡ክብረ፡ቤቱ፡** Ps. 48, 17; Deut. 8, 13; **ሰላም፡ይብዛኅ፡ለክሙ፡** (v. **ይብዛኅክሙ፡**) Dan. 3, 31; 1 Petr. 1, 2; 2 Petr. 1, 2; Hen. 5, 5; Jes. 7, 22; **እኪት፡በዝኀት፡ላዕለ፡ሰብእ፡** Koh. 6, 1; Ps. 3, 1. 15, 3. 24, 20; **ከመ፡ይብዛኅ፡መዋዕሊከ፡** Deut. 22, 7; Hen. 5, 9; c. c. pron. suff. pro Dativo: **ከመ፡ኢይብዝኀኒ፡ጌጋይየ፡** Sir. 23, 3; Dan. 3, 31 var.; Jes. 22, 9 var. Comparative: *plurem* vel *plurimum esse* a) seq. **እምነ፡** 2 Reg. 18, 8; Ps. 39, 8. 68, 5. 138, 17; Matth. 21, 36; Act. 23, 21. b) seq. Acc.: **ሕዝብ፡ዘይበዝኀከ፡** λαὸν πλείονά σου Deut. 20, 1. c) abs.: **ንሕነ፡ንበዝኅ፡** πλείους ἐσμέν, *nos plures sumus* Hez. 33, 24; Num. 26, 54; **ዘይበዝኅ፡ሕዝብ፡** τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ *plurima pars populi* Jes. 9, 3; Matth. 21, 8; Act. 19, 32 rom.; **እለሰ፡ይበዝኁ፡እምኔሆሙ፡** *plurimi eorum* Act. 19, 32 Platt; **ዝኒ፡በዝኀ፡** τὸ πλεῖστον *ut plurimum* 1 Cor. 14, 27 Platt.

አብዝኀ፡ II, 1 *multum facere, multiplicare, augere,* Gen. 3, 16. 17, 2. 26, 22. 24. 34, 12; Ex. 7, 3; Deut. 1, 10. 30, 5; Jud. 16, 24; **አበዝኆሙ፡ወኢይውሕዱ፡** Jer. 37, 19; Ps. 17, 16. 104, 22; 2 Esr. 19, 23; Job 1, 10; Num. 26, 54; **ከመ፡ኖኅ፡አብዝኅ፡መዋዕለ፡** Job 29, 18; **አብዝኀ፡ምሕረቶ፡** Sir. 18, 12; 4 Esr. 7, 40; **አብዝኆ፡ለኀጢአት፡** Sir. 48, 16; Rom. 5, 20. 15, 13; Ps. 70, 23; Hen. 16, 4; 1 Thess. 3, 12; **አብዛኅኪ፡ዝሙተኪ፡** Hez. 16, 25; **አብዝኀ፡ኀሳረ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ኀስርት፡** Thren. 2, 5. a) passim: *multum comparare* vel *habere:* Deut. 17, 16. 17; **ያበዝኁ፡አዋልደ፡ወደቂቀ፡** 1 Par. 8, 40; **በአብዝኆ፡ንዋይ፡** Luc. 12, 15; **አብዝኁ፡ወርቀ፡** Judith 5, 9; **ዘአብዝኀ፡ብዕለ፡** Koh. 5, 11; **ዘአብዝኀ፡ጥበበ፡አብዝኀ፡ሐዘነ፡** 1, 18. b) seq. Inf. vel nom. abstracto in Acc. vocabulis *multum, plus,* exponere licet: **ኢታብዝኅ፡ተናግሮ፡ምስለ፡አብድ፡** *ne multum colloquaris* Sir. 22, 13; **ነቢበ፡** Job 4, 2. 11, 3; **አብዝኆ፡ነገረ፡** 4, 2; **ዘያበዝኅ፡ሰትየ፡ወይን፡** F. N. 6; **አብዝኀ፡ሐይወ፡** *diu vixit* Kuf. 23; **አብዛኅክሙ፡ገቢረ፡እኩይ፡እምአበዊክሙ፡** Jer. 16, 12; Marc. 12, 43; **አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውሕዶ፡** *non multis sed paucis,* Lit. Cyr.

ተበዝኀ፡ III, 1 *multiplicari*, *augeri*: amor **እንዘ፡ ይበዝኅ፡ ወይትበዛኅ፡** Lud. ex Org. 4.

ተበዝኀ፡ III, 3 *se invicem multiplicare* vel *augeri*, *incrementum capere* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; **ይትበዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡** Job 39, 4; **ውሉዶ፡ ኃጥኣን፡ ኢይትበዝኁ፡ አዕጹቂሆሙ፡** Sir. 40, 15; **ከመ፡ ትትበዛኅ፡ በሕይወትከ፡** Sir. 2, 3; **ተበዝኁ፡ በእግዚእነ፡** 2 Petr. 3, 18; **ትትበዛኅ፡ በረከቱ፡ ለጻድቅ፡** Sir. 11, 22.

አስተበዝኀ፡ IV, 3 *facere ut sese invicem multiplicent*, *multiplicare*, *augere* Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13, 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኅ፡ part. et adj. *multus*: Num. 32, 1; Jos. 11, 4; **ብዙኅ፡ ብዕልየ፡** Job 31, 25; **ብዙኅ፡ ማያት፡** Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; **ብዙኅ፡ ሰብእ፡** Job 31, 34; Apoc. 19, 1; **ብዙኅ፡ አሕዛብ፡** Gen. 17, 2; **ብዙኅ፡ ውሉድ፡** Sir. 16, 1; **ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡** Lev. 11, 42; **ዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡** Judith 10, 21; **ዝንቱ፡ ብዙኅ፡ ተኀሥሦ፡** 4 Esr. 10, 43; **ሰላም፡ ብዙኅ፡** Ps. 118, 165; **ብ"፡ ጽልመት፡** Asc. Jes. 8, 24; **ብ"፡ ትዕቢት፡** 4 Esr. 8, 61; **ብ"፡ መከራ፡** Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; **ብ"፡ መዋዕል፡** Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; **ብዙኃት፡ አዋልድ፡** Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; **ብዙኃን፡ አዕርክት፡** Sir. 28, 13. 11, 5; **ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመምሙ፡ ተሐብዮ፡** Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; **ለብዙኃን፡ ቀተሎሙ፡ ሐዘን፡** Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; **ብዙኃን፡ እምውሉዶ፡ ግብጽ፡** Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel., ut **ብዙኃን፡ እለ፡ ጸላእኩ፡** Sir. 27, 24. 9, 8; **ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡** Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: *longus* Marc. 6, 35; **እምዘመን፡ ብዙኅ፡** F. N. 10, 8. b) in st. c. positum: **ብዙኀ፡ ምሕረት፡** *multus misericordiae* i. e. *multae misericordiae* Ex. 34, 6; Joel 2, 13; 4 Esr. 7, 40; **ብዙኀ፡ ጥበብ፡** πολὺς ἐν φρονήσει Prov. 14, 29; **ሀገር፡ ብዝኀት፡ ሰብእ፡** πολυάνδριον Hez. 39, 16. c) crebro neutraliter **ብዙኅ፡** *multum*: **ብዙኀ፡ ሐዘን፡** *multum tristitiae* 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; **ብዙኀ፡ ዘከመዝ፡ ዘርእየት፡ ዐይንየ፡** Sir. 16, 5. 31, 12; **በዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በኀጻጥ፡** 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et **ብዙኅ፡** et **ብዙኃን፡** *multitudo hominum*, *vulgus*: Ex. 19, 21. 23, 2; 1 Reg. 14, 6; **በማእከለ፡ ብዙኃን፡** ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: *plus*, *plures*, *plurimus*: **ማእከለ፡ ብዙኅ፡** ἀνὰ μέσον πλειόνων Sir. 34, 18; **ብዙኃን፡** οἱ πλείονες 1 Cor. 9, 19; τὸ πλεῖον Luc. 7, 43; οἱ πλεῖστοι Matth. 11, 20; *sufficiens* Ex. 36, 5. f) adv. **ብዙኀ፡** α) *multum*, *multo*, *multifariam*, *valde*: Ruth 1, 20; **ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡** Sir. 6, 7; **ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡** 31, 11; **ብዙኀ፡ ሐጹጽ፡ አንተ፡** 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) *saepe*, *pluries* Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστάκις Koh. 7, 22.

ብዝኅ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. **አብዛኅ፡** Jer. 26, 16 var.), 1) *incrementum*, *multiplicatio* Matth. 24, 12. 2) *multitudo*, *copia* Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; **ብዝኀ፡ ብዕሎሙ፡** Ps. 48, 6; **ብዝኀ፡ አሕዛብ፡** Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; **ብዝኀ፡ ዓሣት፡** Joh. 21, 6; **ብዝኀ፡ መዋዕል፡** Zach. 8, 4; **በብዝኀ፡ ዓመታት፡ ወበብዝኀ፡ ንብረት፡** Job 12, 12; **በብዝኀ፡ ነገር፡** ἐκ πολλῆς λαλιᾶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 20, 5. 31, 23; nonnumquam latine *magnitudo* vertitur, ut: **ብዝኀ፡ የውሀቱ፡** Job 21, 23; **ብዝኀ፡ ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ብዝኀ፡ ምሕረቱ፡** 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 68, 20; 1 Petr. 1, 3; **በብዝኀ፡ ስብሐቲሁ፡** Jes. 40, 26. Passim a) *multitudo hominum* Ex. 23, 2; **ብዝኃኒ፡** (v. **አብዛኅኒ፡**) **ደክሙ፡** Jer. 26, 16. b) *plerique*, *pars major* eorum, **ብዝኖሙ፡** Phlx. 4.

ብዝኀት፡ n. act. *multitudo*: **ብዝኀተ፡ ሰብእ፡** Jsp. p. 282.

አብዛኂ፡ n. ag. (II, 1), *multum faciens*: **ኢይኩን፡ አብዛኄ፡ ነገር፡** *multiloquus* F. N. 8, 1; **አብዛኅያነ፡ ሠሐቅ፡** *multum irridentes* F. M. 34, 2.

አብዝኂ፡ id., Lud. sine auct.

መብዝኂ፡ part. c. term. adj., id.: **መብዝኅያነ፡ ነገር፡** *multiloqui*, *garruli* Kid. f. 4; **መብዝኄ፡ ነቢብ፡** F. M. 21, 3; **ወንሕነ፡ በኀቤክሙ፡ ከመ፡ መብዝኄ፡ ነገር፡** καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዝኀት፡ subst. *pars major* vel *maxima*, *plerique*, *plurimi*, Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberrime; **መብዝኀተ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Kuf. 23; **መብዝኀተ፡ ሕዝብ፡** Org. — Adv.: **መብዝኀቶ፡** *plerumque*, *saepe*, *crebro* 4 Esr. 8, 57; πλεονάκις Tob. 1, 6; πολλάκις Matth. 17, 15.

በዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), **ብዝግና፡** (Hez. 16, 11), **በዝግና፡**, **በዝጋና፡** et **ብዝጋና፡** subst., Pl. **—ናት፡**, *collare*, *monile*, *ornamentum colli*, *torques*, animalium: **በዝግናት፡ ዘውስተ፡ ክሳዳተ፡ አግማል፡** Jud. 8, 21. 26; hominum: **በዝግና፡ ወርቅ፡ ዘውስተ፡ ክሳድ፡** Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad זנק, زنق, أرق, צוק recurrendum fuerit]. — *Voc. Ac.*: **በዝግና፡ ዘ፡ ዝርግፍ፡**; *aliud*: **ዘ፡ ሥርግው፡**; *aliud*: **ብ፡ ዘርፍ፡**

ቢሒ፡ *hippopotamus* vid. sub **ብኄ፡**

ቤበየ፡ vid. sub **በበየ፡**

ቤተ፡ I, 1 [arm. בוּת ܒܬ, arab. بَاتَ (بَيْتٌ)] Subj. **ይቢት፡** 1) *pernoctare*, *noctem transigere*, alicubi *noctu manere* vel *deversari* vel *commorari* vel *cubitum ire*: **ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጸብት፡** 2 Cor. 11, 25; **ቤትኩ፡ እንዘ፡ እጼሊ፡** Herm. p. 86; **በይእቲ፡ ሌሊት፡ ቤትኩ፡ ሥኁብየ፡** Tob. 2, 9; **ዘአሕጸጸ፡ ድራር፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡** Fal. f. 56; **ቤተት፡ ወኖመት፡** Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; **ቤቱ፡ ክልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡** Tob. 8, 9; **ትበይት፡ ሌሊተ፡ ውስተ፡ ዖም፡** Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; **አልቦ፡ ንብረተ፡ ዘኀበ፡ መሲዮ፡ ይበይት፡** 36, 31; Job 8, 17. 15, 28 (εἰσελθοι); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de *cohabitatione* conjugum: **ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡** Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: **ይበይታ፡ ህየ፡** Hez. 34, 14; **ይቢት፡ ውስተ፡ ቤትከ፡** Job 39, 9; de avibus (*nidulari*): **ይበይት፡ ውስተ፡ በአታተ፡ ኰኵሕ፡** Job 39, 27. 28. 2) raro: *permanere*, *subsistere* in genere, **በጸጋሁ፡ ተፈጥረ፡ ኵሉ፡ ወበኂሩቱ፡ ይበይት፡** Lith. Orth.

አቤተ፡ II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere, ut per noctem maneat* vel *noctem transigat*, ለአቢቶ፡ 1 Reg. 3, 3; alicubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: ለብዙኃን፡ ዕሩቃን፡ አቤትዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡ Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit ወኢያቤተ፡ ምንተኒ፡ Gad. T. H.; ተሐላተ፡ ዐረብ፡ እለ፡ ኢያበይቱ፡ ሎሙ፡ ለንግሀ፡ Zeph. 3, 3.

ቤት፡ subst., m. et fem., Pl. አብያት፡ 1) *domus, domicilium*, Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; ዐቢይ፡ ቤት፡, ንኡስ፡ ቤት፡ Am. 6, 11; ቤተ፡ ምክራም፡ ወቤተ፡ ሐጋይ፡ Am. 3, 15; ቤት፡ ምሩግ፡ Prov. 21, 9; ቤተ፡ ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom.; aliâs sexcenties. In Acc. loci *in domo* alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tentorium:* አብያት፡ σκηνώματα Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; ቤተ፡ ስምዕ፡ *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx:* ቤተ፡ ንጉሥ፡ Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei deorumve, Jer. 7, 1. 4. 22, 5. 33, 9; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; አብያተ፡ አማልክት፡ 4 Reg. 12, 3. 14, 4. 18, 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; ቤተ፡ መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): ቤተ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 232; ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (vid. ክርስቲያን፡) Gad. Lal.; Kid. f. 6; በእንተ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ወንዋያተ፡ ቅድሳቲሆን፡ F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* α) *conclave, cubiculum:* ቤእ፡ ቤትከ፡ εἰς τὰ ταμεῖά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; ቤተ፡ አንስት፡ *gynaeceum* Esth. 2, 9. 13; አብያተ፡ አንስት፡ Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; ፫፻ አብያተ፡ መነከሳት፡ Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: ቤተ፡ ላሕ፡ *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — ልብስ፡ *sacrarium, ubi vestes* ecclesiae *asservantur*, Th. P. in ann. ad Jonam; — ሐኖት፡ *macellum* (vid. sub ሐኖት፡); — መምሀራን፡ *academia* (Atheniensis) Sx. Genb. 12; — ምሥዋዕ፡ θυσιαστήριον Ex. 27, 1; — ምሥያጥ፡ οἶκος ἐμπορίου Joh. 2, 16; — ምርፋቅ፡ *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — ምሳሕ፡ *coenaculum* Dan. 5, 10; — መንግሥት፡ *sedes regia* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — ሞቅሕ፡ *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — ሙታን፡ *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; ቤትየ፡ ዘለዓለም፡ Kuf. 36); — መዝገብ፡ *thesaurus, aerarium* Dan. 1, 2 (coll. ይትረኀው፡ አብያት፡ ዘውስቴቶሙ፡ ተዘግቡ፡ ንፍሳት፡ Clem. f. 157); — ማይ፡ *latrina*, ut: ኰስትረ፡ አብያተ፡ ማይ፡ Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub መስሐብ፡); — መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — መጻሕፍት፡ *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — ስታይ፡ *conclave potorium* Sir. 35, 6; — ብለኔ፡ *balneum* Clem. f. 127; — ነግድ፡ *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — ወይን፡ οἶκοι τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — ዝሙት፡ πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — ድውያን፡ *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75); — ግዝዕ፡ οἶκος πότου Koh. 7, 2; — ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; — ፍሥሓ፡ οἶκος εὐφροσύνης Koh. 7, 5; — ፍንዱቅ፡ *deversorium*, Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *familia* Ex. 1, 21; አንገብር፡ ሊተ፡ ቤተ፡ Kuf. 28; ሰብአ፡ ቤቱ፡ Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; አብያቲሆሙ፡ 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi:* ኢትትዐወር፡ እምዘርአ፡ ቤትከ፡ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου Jes. 58, 7; ቤተ፡ ዳዊት፡ Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; ቤተ፡ አቡከ፡ 7, 15; Ps. 134, 19. 20; ቤተ፡ እስራኤል፡ Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; ሥራዐ፡ ቤትከ፡ 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca:* አብያተ፡ አፈው፡ φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; ቤተ፡ እድ፡ ἐγχειρίδιον *manubrium* Ex. 20, 25 FH; ቤተ፡ መዋጽሕት፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29; ቤት፡ ለምጽዋሪሃ፡ Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምብያት፡ subst. *locus pernoctandi, mansio:* ከመ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ምብያቲሆ፡ Mich. 2, 12; ምብያቲከ፡ ἡ ἀνάπαυσίς σου Jes. 37, 28; ምብያተ፡ እንስሳ፡ Lud. e Mss. Colb.

አብያታዊ፡ adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤነ፡ inus., i. q. بَانَ *distitit et segregata et distincta fuit* res a re; *facile discernenda, perspicua fuit* (בִּין, ܐܬܒܝܢ̈).

በየነ፡ I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere:* ይቤይንዎሙ፡ ወያነጽሕዎሙ፡ ወያረስንዎሙ፡ ἐκλεγῶσι Dan. 12, 10; ለምንት፡ ኢትቤይን፡ እምውስቴቶን፡ እለ፡ የዐብያሆን፡ Herm. p. 84; (እዋሕዮሙ፡ ወ)እቤይንዎሙ፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ἐπισκέψομαι ἐπί Jer. 9, 25; κατανοεῖν Matth. 7, 3; Deus ይቤይኖ፡ ለኃጥእ፡ እንበለ፡ ይግበር፡ ኀጢአተ፡ Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare:* ይቤይን፡ ሎሙ፡ ክሕደቶሙ፡ Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አበየነ፡ II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare:* ንፈቅድ፡ ከመ፡ ታበይን፡ ለነ፡ ስምዐታተ፡ Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; ከመ፡ ታበይን፡ ዐመፃየ፡ Jsp. p. 338; አበይኖ፡ 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. ከመ፡ c. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; astra Kuf. p. 50; አበይኖት፡ Gad. Ad. f. 20. — *Voc. Ae.:* አበየነ፡ ብ፡ ፈረደ፡ ለየሂ፡ ይ፡

ተበየነ፡ III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere:* በከመ፡ ተበየነ፡ *sicut demonstratum est* Phlx. 3; ተበይኖ፡ ፍድፋዴ፡ ብሑታዊያን፡ እምትምህርተ፡ አበው፡ *demonstratio praestantiae solitariorum e doctrina patrum*, ibid.; ውእቱኬ፡ ይትቤየን፡ እምግበረ፡ ማርታ፡ ወማርያም፡ (*hoc demonstrare licet* vel *elucebit e*) Phlx. 54; ናሁ፡ ተበየነ፡ ለከ፡ ጥያቄ፡ ነገርየ፡ Jsp. p. 300; ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ p. 282.

ብዩን፡ part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens*, ut: ዝንቱ፡ ብዩን፡ እስመ፡ caet., Jsp. p. 284.

በይን፡ praep. (a በይን፡ *distantia, intervallum*; בֵּין, ܒܝܢ, بَيْنَ) 1) *inter* (i. q. በበይናት፡): ወበሕቱ፡ እኁዛን፡ ዘበይኖን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëtice nonnumquam ዘበበይኑ፡ vel ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut — ita, pariter* (coll. مَا بَيْنَ): ጸማዊ፡ ወፈጻሚ፡ መልእክት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ (Cod. Tub. ዘበበይኑ፡) Enc. Hed. 4; ዐናብስት፡ መሠጥ፡ ወመንኰራኵራት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. በበይን፡ et እንበይነ፡): በይነ፡ ምንት፡ Herm.

p. 95; በይነ፡ዝንቱ፡ p. 109; Teb. Tab. 47. — *Voc. Ae.*: እስመ፡እንበይነ፡በይነ፡ሀየንተ፡በእንተ፡ብ፡ስለ ። — Componitur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይነ፡ (seu እምበይነ፡ Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex እምነ፡ et በይነ፡) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) *ob, propter, causa, ergo,* እንበይነ፡ዚአሆሙ፡መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡ Sir. 40, 10; እንበይነ፡ርእሱ፡ያመክረከ፡ 37, 8; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς 29, 9; ብዙኃን፡እለ፡ወድቁ፡እንበይነ፡ንዋይ፡ 34, 6. 38, 18; ተጋንይ፡እንበይነ፡ዘቀድም፡ጌጋይከ፡ 21, 1; እንበይነ፡በዓል፡ Jer. 23, 27; እንበይነ፡ዝሙት፡ Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; እንበይነ ዝ፡ vel እንበይነ፡ዝንቱ፡ *propterea, ideo, ea de causa* 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) *pro:* ላህም፡ዘእንበይነ፡ኀጢአት፡ Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; ተቃተሉ፡እንበይነ፡አኀዊክሙ፡ 14, 14; Rom. 5, 7. 3) *de:* እንበይነ፡መኑ፡ይብል፡ Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; ተማከረ፡እንበይነ፡ Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod, propterea quod* Enc. Sen. 7; sed etiam omisso ዘ፡, ut: እንበይነ፡ኢበልዑ፡ Enc. Mij. 9.

በበይነ፡ praep. (e በ፡ et በይነ፡; gramm. § 166, 22) 1) *inter* (i. q. በበይናተ፡), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) *ob, propter, causa:* በበይነ፡ነፍሱ፡ለዝንቱ፡ብእሲ፡ Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; በበይነ፡ዚአከሙ፡ Mich. 3, 12; በበይነ፡ምንት፡ *qua de causa? ob quid? quare?* 1 Reg. 4, 3; በበይነዝ፡ vel በ"፡ዝንቱ፡ *hanc ob causam, ideo, propterea* Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: አኮ፡በበይነ፡ወርቅ፡ οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim *auctore aliquo* vertere licet: በበይነ፡እግዚ"፡ Jes. 29, 15; በበይነ፡መኑ፡ 1 Reg. 14, 38. 3) *de*, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel *quod attinet ad* Jud. 21, 16; በበይነ፡ምንት፡ ἐν τίνι *qua ratione* Mal. 1, 2.

በበይናተ፡ (i. e. በ፡ et በይናተ፡ Pl. a በይን፡) et በቤናተ፡ (N. T. rom.) praep. *inter*, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12, 25. 16, 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam በበ፡በይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21. 28.

ብያኔ፡ subst. 1) *demonstratio, argumentatio:* ብያኔ፡ልላዊ፡ *dem. rationalis* (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) *expositio, explanatio, exegesis:* ብያኔ፡ሮማዊ፡ *expositio* vel *exegesis* Evangeliorum *Graeca*, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ማእምረ፡ብያኔ፡ Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይን፡ part. (I, 2) *discernens, perspiciens, accurate cognoscens:* episcopus sit ኢነሣኤ፡ገጽ፤መበይን፤ዘኢያደሉ፡ለበዕል፡ወኢለነዳይ፡ Did. 4 (Platt p. 18).

መብየን፡ subst., Pl. መብይንት፡ *demonstrandi modus, argumentum*, Lud. e Mss. Colb.

ቤዝ፡ subst., m., Pl. አብያዝ፡ et ቤዛት፡ [sine dubio a ቤዘ፡ i. e. بَاضَ, collato بَصَّ] *stella lucida*, in specie *lucifer, phosphorus, (hesperus,) Venus*, ἑωσφόρος Job 3, 9; φωσφόρος 2 Petr. 1, 19; አንተ፡ቤዝ፡ከከበ፡ጽባሕ፡ Kedr f. 18; Ssal. Req.; አዕይንቲሃ፡ይመስል፡ሥርቀተ፡ቤዝ፡ Gad. T. H.; በሰዓተ፡ሞታ፡ደመነ፡ቤዝ፡ Sx. Masc. 11; ሰላም፡ለአዕይንቲኪ፡ዘተመሰለ፡አብያዝ፡ III Sal. Mar. 6; Org. 6; በከመ፡ከከበ፡ጽባሕ፡ይፈደፍድ፡ብርሃነ፡እምዘተርፉ፡ቤዛት፡ Phlx. 227. — *Voc. Ae.*: ቤዝ፡ዘ፡ከከብ ።

ቤዘወ፡ quadrl. I [contigua sunt بَازَ i. *effugit, se eripuit*; فَازَ u. *salvus evasit* (nec non فاص i IV); مَنَاص *effugium*; deinde etiam ፈደየ፡ פָּדָה] effugere facere i. e. eripere, *liberare*, in specie data pecunia, pretio al. i. e. *redimere* (λυτροῦν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. በ፡ pretii). 25, 29 seq. 48. 49; በነፍስክሙ፡ተቤዝውዋ፡ለነፍስየ፡ Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. እምነ፡ loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemtione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; ይቤዝወነ፡ያድኅነነ፡ Deg.; መጽአ፡ይቤዝወነ፡እምኵሉ፡አበሳነ፡ Mavâs. n. 28.

አቤዘወ፡ II *redimendum curare, redimere jubere* vel *sinere*, c. Acc. rei redemtae: ታቤዝዉ፡ምድረ፡ Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተቤዘወ፡ III, 1 1) refl. *sibi redimere* Lev. 25, 31. 33 (c. በኀበ፡); 1 Petr. 1, 18; ተቤዘውዎሙ፡ለጊውዋን፡ Did. 21; አልቦ፡ዘይክል፡ተቤዝዎትየ፡ Org.; ኢያድኅን፡ወርቅ፡ወኢይትቤዘው፡ብሩር፡ Enc. Haml. 4. 2) pass. *redimi* Lev. 25, 31 var. 54; በደሙ፡ተትቤዘው፡ነፍስ፡ Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; እስመ፡እምኢተቤዘውነ፡እመ፡ኢኮነ፡ከመዝ፡ Cyr. ad Th. f. 10.

ቤዛ፡ subst. 1) *redemptio* Jes. 63, 4. 2) *redemptionis pretium, (compensatio, piaculum* vel *placamen, pretium)*: λύτρον, λύτρα Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; አኮ፡በቤዛ፡ Jes. 45, 13; ቤዛሃ፡ኢተውህበ፡ላቲ፡ Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ἄλλαγμα, -ματα, Deut. 23, 19; ትንሥኡ፡ቤዛ፡ Am. 5, 12; ቤዛሃ፡ንዋየ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; ἀντάλλαγμα ቤዛ፡ኵሉ፡ኀጢአትከ፡ Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντίλυτρον 1 Tim. 2, 6; περίψημα ቤዛሁ፡ለወልድየ፡ይኩን፡ Tob. 5, 19; ዘእንበለ፡ቤዛ፡ ἄνευ ἀργυρίου *gratis* Ex. 21, 11; ἐξίλασμα Ps. 48, 7; τὰ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. *pro:* ὑπέρ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡ Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ἀντί ቤዛ፡ዚአሁ፡ ἀντ' αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περί 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim ሀየንተ፡ቤዛ፡, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ቤዝዎት፡ n. act. *redemptio* Lev. 25, 26.

ቤዛዊ፡ n. ag. *redemptor, liberator* Enc. Mij. 22 (Lud.); ማርያም፡ቤዛዊተ፡ዓለም፡ I Sal. Mar. 41.

መቤዝው፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus መቤዝወ፡ዓለም፡ Cod. Mus. Brit. XL.

መቤዛዊ፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ቤጸ፡ I, 1 [proprie: *dissecare*, deinde: *separare*; cfr. בָּצַע

בצע بَضَعَ; بَعَّضَ divisit, partitus fuit; اِنْفَاز separatus fuit, تَفَاوَضَ id.] ut videtur *decernere* Prov. 16, 30 var.

በየጸ፡ I, 2 1) *separare, scjungere:* **እቤይጽ፡እምውስቴትክሙ፡ኃጥአነ፡** ἐκλέξω Hez. 20, 38. 2) *decernere:* **ዘይቤይጽ፡** (v. **ዘይበይጽ፡**) **በከናፍሪሁ፡ኵሎ፡እኩየ፡** ὁρίζει Prov. 16, 30.

ተበየጸ፡ III, 3 [vid. **ቢጽ፡**; hic significatus inde repetendus videtur, quod res in duas pluresve partes aequales separatur vel dividitur; coll. بَضِيع *socius* e بَضَعَ (ut بَدِيل *similis, aequalis* e بَدَّ *separavit*); فَاوَضَ *par et aequalis fuit*] *parem, aequalem, socium, sodalem esse* vel *fieri* alicui vel alcjs: **አስናንኪ፡ከመ፡መራዕይ፡እለ፡ወጽአ፡እምኀፃብ፡እንዘ፡ይትበየጸ፡** I Sal. Mar. 13 (e Cant. 4, 2); c. c. Acc.: **ውእቱ፡መነኮስ፡ዘተበየጸከ፡** Sx. Haml. 28; **ይትበየጸሙ፡ለልዑላን፡** τῶν ἄνω συγγενής Chr. ho. 1; **ዘይትበየጸ፡በማእድ፡** (*commensalis ejus*) F. M. 2, 11; **እንተ፡አልቦ፡ዘይትበየጸ፡** (*incomparabilis*) Lud. comm. hist. p. 44 n. 51; patriarchae Bagdadi convenit **ተበይጾት፡** *aequalitas dignitatis* cum patriarcha Antiochiae, sed auctoritate inferior est F. N. 4; **በተበይጾ፡** *conjunctim, sociatim* Lud. e Mss. Colb.

አስተበየጸ፡ IV, 3 *parem* vel *socium, sodalem, consortem sibi assumere* alqm: **ዘያስተበይጽ፡** (var. pro **ዘይሬዒ፡**) **ዘማተ፡** Prov. 29, 3; **እንዘ፡ያስተበይጸሙ፡ምስሌሁ፡** M. M. f. 298.

ቢጽ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **አብያጽ፡** 1) *singulus, singuli, quidam* e multitudine animantium vel rerum aequalium ad idem genus pertinentium vel *unus e sociis* ad eandem societatem pertinentibus; de viris; **፬፻ቢጸ፡እስራኤል፡** (400,000 Mann von Israel) 1 Reg. 15, 4; **ከመ፡ያምጽእ፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡ቢጸ፡ወራዙተ፡** νεανίσκους Dan. 1, 4; **ቢጽ፡እኩያን፡** τινὲς ἄνδρες πονηροί Act. 17, 5. 15, 5. 14, 2; **እምቢጸ፡አጕሥጦስ፡** (von der Mannschaft des) σπείρης Σεβαστῆς Act. 27, 1 rom.; de bestiis: **ቢጸ፡ተባዕት፡** (die männlichen Stücke) Gen. 30, 40; de rebus: **ቢጸን፡ርቡዓት፡ወጸዓድው፡** Herm. p. 11; **ወአቤ፡በለሳት፡ቢጸ፡** (etliche Feigen) καὶ εἶπα· σῦκα Jer. 24, 3; **በበ፡ቢጸሙ፡** (Mann für Mann) Herm. p. 64; **በበ፡ቢጸን፡** (Stück für Stück) p. 65. 2) qui ejusdem generis est cum alio: *par, aequalis, coaequalis, socius, sodalis, consors, collega, amicus, comes:* Gen. 2, 18; Kuf. 3; **ምስለ፡ቢጽከ፡** Job 39, 32; **ኢኮንኩ፡አነ፡እግዚእከ፡አላ፡ቢጽከ፡** Asc. Jes. 8, 5; **ኢትኩኖሙ፡ቢጸሙ፡** (in peccando) Kuf. 22; **ኮንኩ፡ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; συνήλικοι Dan. 1, 10; **ገብኡ፡ወሖሩ፡ኀበ፡ቢጸሙ፡** εἰς τὰς διατάξεις αὐτῶν Judith 8, 36; **እለ፡ምስሌሆሙ፡ቢጸሙ፡** οἱ συνεταῖροι 1 Esr. 6, 3; σύνδουλοι (*conservi*) Matth. 18, 28. 31; **ለቢጹ፡ለአርዳእ፡** συμμαθηταί Joh. 11, 16. 21, 8 rom; **ቢጸን፡** αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc. 24, 10; Act. 2, 37; **አብያጺሁ፡** Dan. 7, 20; ἑταῖροι Matth. 11, 16; οἱ πλησίον Ps. 37, 11. 87, 19. 121. 8; Zach. 3, 8; **ቢጻ፡** αἱ πλησίον αὐτῆς Ps. 44, 16; φίλοι ut: **ንዳይ፡ለእመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; οἱ ἀδελφοί Act. 11, 1. 18, 18; 1 Cor. 15, 6; 2 Thess. 3, 6; **ኢይትፈለጥ፡እምአብያጽየ፡** Chr. ho. 27; **ቢጽክሙ፡ውእቱ፡** ὑπὲρ ὑμῶν (opp. **ፀድው፡** καθ' ὑμῶν) Marc. 9, 40; **አጥረ፡አግዋረ፡እምቅድመ፡ትሕንጽ፡አብያተ፡ወአብያጸ፡እምቅድመ፡ትሑር፡ፍኖተ፡** Fal. f. 27. a) *quivis alius,* quocum vivimus, *proximus, frater* (sensu biblico; der Nächste), ὁ πλησίον Ex. 20, 17; Deut. 19, 14; Job 16, 21; Jer. 5, 8. 7, 5. 9, 8; Hez. 22, 11; Sir. 6, 17. 10, 6. 29, 1. 2; Hen. 99, 15. 100, 1; Matth. 19, 19; Marc. 12, 33; Rom. 13, 9. 10; ἀδελφός Sir. 7, 12; Deut. 22, 1; 1 Joh. 2, 9. 10; 1 Thess. 4, 6; Rom. 12, 10. b) *alter:* **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; Jes. 19, 2; Mal. 2, 10 al.

ተበያጺ፡ n. ag. *socius, consors,* Enc. Nah. 10 (Lud.).

መስተበይጽ፡ part. *socius, consors, particeps:* bestiae **ለሐሱ፡ሰኰናሁ፡(ለቅዱስ፡)ወኮኑ፡ሎቱ፡መስተበይጻነ፡በተጋንዮ፡ብዙኅ፡** Sx. Tachs. 7.

በዳ፡ vid. sub **በድወ፡**

በደረ፡ I, 1 [i. q. بَدَرَ; significatus radicis primus *secare* et *acutum esse* videtur, coll. **መተረ፡** بَتَرَ et بَادِرَة *acies* gladii; nec non بَدَّ] Subj. **ይብድር፡** 1) acutum, acrem, vehementem i. e. *velocem, celerem esse, properare:* **ይበድሩ፡እምተኵላተ፡ዐረብ፡** ὀξύτεροι Hab. 1, 8; **ይበድሩ፡እምነ፡አንስርት፡አፍራሲሆሙ፡** κουφότεροι Jer. 4, 13; **ከመ፡ይብድር፡እምረዊጺ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *praecurrere, praevenire, antevertere, praevertere, antecessisse:* **ዘበደረ፡ወዘሮጸ፡** Rom. 9, 16 Platt; 1 Cor. 9, 24; Hen. 74, 12; c. Acc.: **ብድሮሙ፡ተንሥእ፡** *ante eos surge* Sir. 34, 21; Phlx. 3; **ይበድረኒ፡ኀበ፡ገነት፡** Phlx. 35; **ሖቀ፡ከመ፡በደሩክሙ፡** 2 Reg. 17, 20; **በደሮ፡በጺሖ፡ግያዝ፡** 4 Reg. 4, 31; **በደሮ፡ለጴጥሮስ፡በጺሖ፡** (Platt **በጺሖ፡**) **ኀበ፡መቃብር፡** Joh. 20, 4. 8. 3) *praevertere* i. e. *potiorem esse, praecellere:* **ትበድር፡** (v. **ትትበደር፡**) **ይእቲ፡ወትመውእ፡ለከ፡ጸላኢከ፡** Sir. 29, 13; Hen. 65, 8.

አብደረ፡ II, 1 *praevertere* i. e. *ante-, prae-ponere* vel *-ferre, antehabere, pluris aestimare, praeoptare, malle, diligere,* c. Acc.: **እመ፡አብደሩ፡ዘአነ፡እፈቅድ፡** Jes. 56, 4; **እሙንቱ፡አብደሩ፡ፍኖቶሙ፡** 66, 3; Ps. 83, 12. 108, 16. 131, 14; Mal. 3, 17; Hos. 4, 18; **ኀሠሥኩዋ፡ለጥበብ፡ወአብደርክዋ፡በጸሎት፡** Sir. 51, 13; Apoc. 12, 11; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ምጽዋተ፡አበድር፡እመሥዋዕት፡** Hos. 6, 6; **አብደሩ፡ሞተ፡እምሕይወት፡** Jer. 8, 3; 1 Esr. 4, 19; Ps. 86, 1; **አብደርኪ፡እምኔየ፡መሐዛኒኪ፡** Jes. 57, 8; **አብደሩ፡ነኪረ፡እምኔየ፡** Job 19, 13; Sir. 51, 28; **ዘያበድር፡ርእሶ፡እምነ፡እግዚእ፡** Did. 25; 2 Tim. 3, 4; Joh. 3, 19; seq. Subj. verbi: **እምአብደርኩ፡እስዐም፡እገሪሁ፡** ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ Esth. 4, 17 apocr.; Ps. 83, 11; 1 Thess. 3, 1; **አብደርክዋ፡ሀየንተ፡** (v. **እምነ፡**) **ወርቅ፡ትኩንኒ፡** Sap. 7, 10; **እምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; Phil. 3, 7; Joh. 12, 43; c. Acc. Infin. Deut. 7, 7.

ተበደረ፡ III, 1 *praestare, praeferri, optabiliorem, meliorem, pluris aestimandum esse* vel *videri,* c. **እምነ፡**, ut: **ይትበደር፡ቃል፡ሠናይ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 17; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** 30, 16; Jes. 13, 12; Prov. 16, 16; 1 Petr. 1, 17; **ጥበብ፡ትትበደር፡እምወርቅ፡** Fal. f. 35; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ኢይትበደር፡ዕንቍ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ኄርት፡** Fal. f. 51.

ተባደረ፡ III, 3 1) *alium alium praevenire studere, currendo certare* vel *contendere, certatim tendere* ad alqd: **እለ፡ይትባደሩ፡** οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 1 Cor. 9, 24. 26;

እመ፡ የዱከ፡ ተበደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትበደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተበድሮ፡ *certamen praeveniendi mutuum* Org. a) in genere: studio *contendere* vel *anniti* ad assequendum alqd: ተበደሩ፡ ለሠናይ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንተ፡ ስምዑ፡ ወተበደሩ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡): ተጋደሉ፡ ወተበደሩ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ Mavâs. n. 62; እለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊጸ፡ ወተበድሮ፡ Enc. Tachs. 12. c) *praecurrere* alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) *simul* vel *certatim concurrere, adcurrere, approperare:* ተበደሩ፡ አይሁድ፡ ኀበ፡ መከን፡ እንተ፡ ተንሀለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfecturus esset, ተበደሩ፡ አግብርቲሁ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዙ፡ እዴሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) *certamen, cursus* vel *curriculum vitae* piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድሮ፡ ሠናየ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen *festi Judaeorum*, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem conjecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቅዕ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፤ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወበዓለ፡ ምኵራብ፡ ወጾመ፡ በድሮሙ፡ በእንተ፡ ላሒ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወዝንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናእት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቅዕ፡ በድሮሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Tischri mensis dies intelligendus videtur.

በድሩ፡ n. prgr., scilicet بَدْرَةٌ *numorum quantitas*, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag lex. arab. I. p. 95): ወወሀበሙ፡ ፲፻ በድሩ፡ ወርቀ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος בַּת, Hebraica *mensura fluidorum*, tantum continens quantum Epha in aridis (vid. በት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ አስፈሬዳ፡ ታገምር፡ ፭ ባዶስ፡ Gad. T. H.— *Voc. Ae.:* ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድበደ፡ quadrl. I [vicina sunt אָבַד أَبِدَ *periit, interiit* (coll. آبِدَةٌ) et بَادَ *abiit, a suis separatus fuit; periit*] *interire, perire:* ወርቆሙ፡ በድበደ፡ ወይወርሶ፡ ሦክ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደበደበ፡). — *Rad. Abb.:* በድበደ፡ ዘ፡ ዛገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. *pernicies, pestis, lues, pestilentia,* θραῦσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πτῶσις Ps. 105, 29; ὁ ὀλοθρεύων Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμός Prov. 21, 24; ἴκτερος Am. 4, 9; θάνατος Jer. 14, 12. 18, 21. 24, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — *Voc. Ae.:* ብድብድ፡ ብ፡ ቸነፈር ።

በድነ፡ (si non በደነ፡) I, 1 denom. *mortuo* vel *cadaveri similem esse* vel *fieri:* ሥጋ፡ ተበድን፡ በንዋም፡ ከመ፡ ዘምዉት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበደነ፡) III, 1 *cadaver* vel *exanimem fieri:* ነፍስት፡ እመ፡ ፀአት፡ ነፍስ፡ ይትበደን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን፡) [بَدَنٌ; vid. Ges. in thes. p. 201] *corpus mortuum* vel *exanime, mortuus, cadaver,* a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤተ፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስቴታ፡ Kuf. 49; ረከብዎ፡ እንዘ፡ ይሰክብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በዝኅ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ዝንቱ፡ አብድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘአንሥኦ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; θνησιμαῖον Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματίαι Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; σῶμα 1 Reg. 31, 10; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እጓለ፡ እመሕያው፡ በድን፡ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) rarius brutorum (*morticinum*): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድወ፡ I, 1 [بَدْوٌ *desertum;* بَدَا *in campo et deserto habitavit*; vis radicis prima est in *solitudine*, vic. בָּדָד بَدَّ] *desolatum, vastum, desertum, incultum esse* vel *fieri*, de terris, urbibus, domiciliis: ምድርክሙ፡ በድወ፡ ወአህጉሪክሙ፡ ውዑየ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሕለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመዝበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 *desolare, vastare, devastare:* አበዱ፡ (v. አበዲ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገሮሙ፡ Jsp. p. 324; ለአህጉረ፡ ይሁዳ፡ አሁበን፡ ለአብድዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነብሮን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) *in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari:* እምኀየሰነ፡ ተበድዎ፡ እምነ፡ ተጋብአ፡ በእንግልጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቢነ፡ ወሰበ፡ አድኀነነ፡ እግዚ' እምተባድዎ፡ ወአግብአነ፡ ኀበ፡ ምድርነ፡ ዐመፅናሁ፡ Jsp. p. 362. b) *desolatum esse:* ይበኪ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወተባድዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድው፡ part., f. ብዱት፡ *desolatus, desertus, vastus:* ምድር፡ ብዱት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብዱት፡ Sx. Masc. 3.

በድው፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), *locus vastus, desolatus, incultus, desertus, vastitas, desertum:* Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድው፡ ἔρημος Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድው፡ ጽሙእ፡ 35, 1. 6. 7 (ἡ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ምድረ፡ በድው፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβατος γῆ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መከነ፡ በድው፡ Hen. 18, 12; በድው፡ ፋራን፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ተተርፍ፡ በሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ኵላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰየ፡ በድወ፡ ἐρημοῦν Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በድው፡ Hen. 60, 9 var.; c. c. እምነ፡, ut: በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id.: ኢትሑር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc.

Ter 2; በብሔረ፡በጻ፡ 2 Par. 22, 1; ትከውን፡ምድረ፡ግብጽ፡ በዳ፡ወበድወ፡ Hez. 29, 9; እሬስያ፡ለምድራ፡በዳ፡ 29, 12. 33, 27. 35, 3. 4. 7. 9.

ብድወት፡ n. act. *vastatio, desolatio:* ከመ፡ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ለኢየሩሳሌም፡ Sx. Mij. 12.

በደየ፡ i. q. በድወ፡; አብደየ፡ II, 1 *desolare, vastare* Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. *circinus* Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. በግዕት፡ vid. infra), coll. et sing., Pl. አባግዕ፡ (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2. 30, 38; Hen. 82, 19) et አባግዕት፡ (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. በግ፡; in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoëtice dictum a balatu, cfr. بَغْبَغَ] *ovis* sine discrimine sexus et annorum, *pecus ovillum*, raro collective ut Ex. 12, 38; Sing.: πρόβατον በግዕ፡ዘተኀጥአ፡ Jes. 13, 14. 53, 7; በግዕ፡ጽኑዕ፡ወበግዕ፡ድኩም፡ Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6. 4, 32. 14, 10. 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2. 4. 12, 16. 33, 13. 46, 34; Ex. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21. 53, 6. 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4. 7; 2 Par. 30, 24. 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15. 9, 36. 10, 16; አባግዕ፡አትባዕ፡ κριοὶ προβάτων 2 Par. 17, 11; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17; κριός, κριοί *aries:* Gen. 15, 9. 22, 13; Ex. 26, 14. 29, 15 seq.; Lev. 9, 2. 16, 5; አባግዐ፡ጸምር፡ 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀμνός, ἀμνοί *agnus:* Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11. 5, 17. 11, 6. 65, 25; በግዕ፡የዋህ፡ Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: አባግዐ፡ሰብእ፡ Hez. 36, 38; Joh. 1, 29. 36; Apoc. 5, 6. 12, 11; Matth. 10, 6. 15, 24; Joh. 10, 7. 8. 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. አባግዕ፡ (vid. sub በግዕ፡), *ovis, agna:* በግዕት፡አንስት፡ Lev. 5, 6. 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; አሐቲ፡በግዕት፡ Hez. 45, 15; F. N. 30; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17 seq.

ቤጣ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. ሆሀያት፡).

በጠለ፡ I, [בָּטֵל ܒܛܠ بَطَلَ] Subj. ይብጠል፡ 1) *vanum, inanem, irritum, frustra* vel *incassum esse* vel *evadere, in irritum cadere:* ደም፡ዘይቀይእ፡ኢይበጥል፡ Jsp. p. 302; ትበጥል፡እንተ፡መከርኩ፡ Kbr. Nag. n. 72; በጠለ፡ዐቀበ፡ትእዛዝ፡እምኔየ፡ *observatio praeceptorum frustra mihi incepta est* Org. 5; sensu forensi, ut: *cessio* በጠለት፡ *irrita est* F. N. 39, 3. 2) *aboleri, abrogari, abolitum esse:* ተጸርዐት፡ኦሪት፡በምጽአተ፡ወንጌል፡ወበጠለት፡ትንቢት፡በስብከት፡ሐዋርያት፡ M. M. f. 4; de juribus, pactis, al. F. N. 37. 3) *interrumpi, cessare, finem capere:* (Macedonius compellatur:) አብጠልከ፡ግጻዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፤ብጠልከ፡እምጸታ፡ክርስቲያን፡ M. M. f. 313; ኢበጠለ፡ጸልዐ፡አላ፡ጸንዐ፡ Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) *vanum, irritum reddere, abolere:* ኦሪት፡ንቤጥልኑ፡በሃይማኖትነ፡ Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: አብጠልነ፡ኦሪተ፡), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demonstrare i. e. *refellere, diluere:* ይቤጥሎሙ፡ጠቢብ፡ጸውሎስ፡ ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) *cessare facere, finem facere:* በጠለ፡እግዚእ፡እምኔሆሙ፡መንግሥተ፡ Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius አበጠለ፡ II, 2 (ut Phlx. 4) 1) *vanum, irritum reddere:* አብጠለ፡ተቃትሎቶሙ፡ Jsp. p. 278; afflictio ያቤጥል፡እንከ፡ግብሮ፡ Phlx. 4; ኀይለ፡ Lit. 163, 4; አብጠልከ፡ነገረከ፡ Jsp. p. 350. 2) *cessare facere, restinguere, enervare:* unus e finibus matrimonii est አብጥሎ፡ፍትወት፡ F. N. 24, 1; አብጠለ፡ኵሎ፡ቅንአተ፡ወቂመ፡ Ssal. Req.; ከመ፡ያብጥል፡ጽልአ፡እማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322. 3) *desistere facere, interrumpere, avertere:* ሶበ፡ከኑ፡ሰይጣናት፡የሐውሩ፡ኀበ፡ብሑታን፡ከመ፡ያስሕትዎሙ፡ወያብጥልዎሙ፡እምግብሮሙ፡መንፈሳዊ፡ Phlx. 60. 4) *irritum, vanum declarare; abolere, abrogare, tollere:* እለ፡ያበጥሉ፡ልደቶ፡እምአብ፡እምቅድመ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; አብጠለ፡ነሢአ፡ሕልያን፡በእንተ፡ሢመት፡ክህነት፡ *simoniam abolevit* Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) *inania, vana loqui:* ኵሎ፡ዕለተ፡ያበጥል፡ነገረ፡ዚአሁ፡ F. M. 20, 1; ኢያብጥል፡ምንተኒ፡እምአፉሁ፡ 28, 6.— *Voc. Ae.:* አብጠለ፡ዘ፡አቋረጸ፡አጠፋኒ፡ይ፡

ተበጥለ፡ III, 1 et ተበጠለ፡ III, 2 1) III, 1 *viribus deficí, enervari, languidum fieri:* pedes et manus ejus ተበጥለ፡ Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 *aboleri, abrogari, tolli:* እመ፡ተተቤጠል፡ኦሪት፡በሃይማኖት፡ Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. *vanus, inanis, irritus:* ስብሐት፡ብጡል፡ *gloria vana* Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; ዝንቱ፡ተደምሮ፡ይእቲ፡ብጥልት፡እምሕገ፡ሰብሳብ፡ወእስምያ፡ኀጢአት፡ (*irrita, aliena a lege* vel *illegitima est*) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. *abolitio:* እስመ፡አበው፡ዘዝንቱ፡ዘመን፡ረሰይዎ፡ (sc. ለቃል፡መለኀስ፡ μαλακός) ብጥለተ፡እመልእክተ፡ጸውሎስ፡ሐዋርያ፡ (1 Cor. 6, 9) ከመ፡ኢያእምር፡መኑኒ፡ወኢይደቅ፡መኑሂ፡በገቢሮታ፡ (ለዛቲ፡ኀጢአት፡) *obliteraverunt* vel *exstinxerunt* F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. *vanus, inanis:* መንግሥተ፡ምድር፡በጣሊ፡ Sx. Haml. 8 Enc.; መርዓ፡በጣሊ፡ Enc. Masc. 27.

መብጠሊ፡ part. c. term. adj. *irritum faciens, cessare faciens:* sanguinem postibus illiverunt ከመ፡ይኩን፡ዝንቱ፡መብጠሌ፡ሀኮሎሙ፡ለግብጽ፡ καὶ τοῦτο ἦν ἀποτείχισις τῆς ἀπωλείας τῆς Αἰγυπτιακῆς (*amolitio*) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. አብጥሊስ፡

በጥሐ፡ I, 1 [amh. በጣ፡; בצע ܒܨܥ بَضَعَ (مِبْضَع *scalpellum*) et بَزَغَ, nec non بَطَّ et بَتَّ] *scalpello secare, incidere* corpus, *incisiones facere, scarificare:* sive superstitionis causa: ኢትብጥሑ፡ሥጋክሙ፡ Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: ጠቢባን፡ሶበ፡ይበጥሑ፡በጽኑዕ፡እስከ፡ይረክብዎ፡ለሕማም፡ይጠበቡ፡ሶቤሃ፡በዘያዐርፍዎ፡ለሕሙም፡እምተሀውኮ፡ወእምድንጋጼ፡ነፍስ፡ወኢይበጥሑ፡ዳግመ፡አላ፡ይወድዩ፡ፈውሰ፡ ἐπειδὰν βαθεῖαν δῶσι τομήν — ἑτέραν οὐκέτι προσάγουσι τομήν Chr. ho. 21; በጢሕ፡ τέμνειν Chr. Ta. 30; ለበጢሐቱ፡ ibid.; ሚመጠን፡ይጼአሉ፡እለ፡ይበጥሑ፡እምእለ፡ይበጥሕዎሙ፡ (*quot probris afficiuntur chirurgi*

ab iis, quos secuerunt vel *inciderunt*) ibid.; (**ለበግዕ፡ዝልግስት፡**) **ብጥሓ፡ወሱጥ፡ዲቤሃ፡ ፄው፡ ወወይን፡ ከመ፡ ይሕየው፡** Clem. f. 112; **ይበጥሑ፡እዴሁ፡በመላጺ፡** M. F.

በጣሒ፡ n. ag. *secans, incisuras faciens* in corpus, *scarificans, chirurgus:* **በጣሕያን፡** οἱ τέμνοντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. *sectio, incisio* corporis, *scarificatio,* M. F.; **ብጥሐተ፡ገጽ፡** Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ቡጥም፡ vel **ብጥም፡** subst. i. q. بُطْم, ܒܛܡܐ, *terebinthus* arbor: **ይዘብሑ፡ታሕተ፡ባሉጥ፡ወቡጥም፡ወገውዝ፡ወለውዝ፡** Hos. 4, 13; **ብጥም፡** (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

በጥሪቃ፡ n. prgr. *patricia* (بِطْرِيقَة): **ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡በጥሪቃ፡ ዘሀገረ፡ ቍስጥንጥንያ፡** Lud. e Vit. Dan.

ባጦስ፡ n. prgr. (aliàs **ጳጦስ፡**) i. e. βάτος (باطس) *rubus, sentis,* in quo Deus Mosi apparuit: **ዕፀ፡ባጦስ፡** Deut. 33, 16 (v. **ጳጦስ፡**); Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فَصَلَ *dissecuit, disjunxit, separavit;* פָּצַל *decorticavit;* بَصَّلَ *nudavit detrahendo* corticem, *rasit*] *lacerare, dilacerare, discerpere:* **ከለበት፡ይቤጽልዎሙ፡** εἰς διασπασμόν Jer. 15, 3.

ተበጽለ፡ III, 1 et **ተበጸለ፡** III, 2 1) *lacerari, dilacerari, dilaniari:* **አመ፡ተቀሥፈ፡እስከ፡ሥጋሁ፡ ተበጽለ፡** Sx. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; **ሰሐብዎ፡ውስተ፡አእባን፡በላኅት፡እስከ፡ይትቤጸል፡ሥጋሁ፡** M. M. f. 43. 2) *decorticari, dissolvi:* (**ተቀሥፈ፡**) **እስከ፡ተበጽለ፡ አንዳ፡ማእዱ፡** Enc. Sen. 1; **ይትቤጸል፡ማእስየ፡ምስለ፡ ሥጋየ፡** ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου Job 19, 20. — *Voc. Ae.:* **ተበጽለ፡ብ፡ተላጸ፡**

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. בָּצָל بَصَلٌ ܒܨܠܐ] *cepa, bulbus,* τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; **ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡** F. N. 17. — *Voc. Ae.:* **በጸል፡ዘ፡ቱማ፡**

ብጻል፡ subst., pl. **ብጻላት፡** *pars* (*lacera*) *rei laceratae* (Fetzen): **ረከብኩ፡ብጻላቲሃ፡** (v. **ብጽላቲሃ፡** v. **በጽላቲሃ፡**) **ወአጽርቀቲሃ፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡** Jer. 13, 7.

ብጽላት፡ v. **በጽላት፡** vid. sub **ብጻል፡**

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopibus tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis **መጽአ፡**, מָצָא ortum videtur; an ad פָּגַשׁ נָגַשׁ (הִשִּׂיג?) referendum?] Subj. **ይብጻሕ፡** 1) *pervenire, advenire, pervenisse,* abs.: **ዘበጽሐ፡ እምኤዶም፡** Jes. 63, 1; **በጽሐ፡ብርሃንኪ፡** ἥκει Jes. 60, 1; **በጽሐ፡መልእክትከ፡** *epistola tua pervenit* i. e. *allata est* Jsp. p. 316. 322; **በጽሐ፡ማኅፈርን፡** Sir. 29, 27; c. **ውስተ፡** loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. **እስከ፡** loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci: **በጺሐ፡ሐጌ፡** Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. **ኀበ፡** prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγίζειν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore: *venisse, venire, appetere, adesse:* **በጽሐት፡ዕለተ፡እግዚ**" πάρεστι Joel 2, 1; **ወበጽሐ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡** 2 Esr. 18, 1; **ናሁ፡ይበጽሕ፡መዋዕል፡** Jer. 40, 14 vrs. nov.; **አመ፡ትበጽሕ፡ደኃሪትከ፡** Sir. 30, 32; **ዘእንበለ፡ይብጽሑ፡ጊዜ፡ሞቶሙ፡** 27, 29; **በጽሐ፡ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡** Kuf. 11; **በጽሐ፡ዕድሜ፡** Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desideriis, al.: *evenire, evadere, ad finem* vel *exitum pervenire, impleri, consummari,* Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; **በጽሐ፡** (v. **በጽሐ፡**) **ዝነገር፡ሎቱ፡** Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; **በጽሐ፡በከመ፡ነገረ፡** Kuf. 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27, 9. c) nonnumquam: *provectum esse:* **ዳዊት፡ልሀቀ፡ወበጽሐ፡መዋዕሊሁ፡** 1 Par. 23, 1; **በጽሐ፡**(**ዓለም፡**)**ውስተ፡ዓሥር፡**(**ክፍል፡**) 4 Esr. 14, 9. 3) *pervadere:* **በጽሐ፡ስሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Jos. 6, 27; **ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊኀ፡** Hen. 32, 4. 4) *attingere, pertingere, pertinere,* c. **እስከ፡** Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; **ይበጽሕ፡**(**ማይ፡**)**እስከ፡ክሣድ፡** Jes. 8, 7 vrs. alt.; **ትበጽሕ፡**(**መንግሥትየ፡**)**እስከ፡ አጽናፈ፡ በሐውርት፡** Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. **ውስተ፡** Hen. 17, 2; c. Acc.: **ይበጽሕ፡ደመናተ፡ርእሱ፡** Hez. 31, 3; **ኑኁ፡በጽሐ፡ሰማየ፡** (v. **እስከ፡ሰማይ፡**) Dan. 4, 17; **በጽሐኒ፡ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡** Ps. 68, 1. a) *prope accedere, prope abesse:* **በጽሐ፡እስከ፡ለሞት፡** Jes. 38, 1; **በጽሐ፡ለሞት፡**(**እስከ፡ለሞት፡** Platt) Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) *attingere* i. e. *assequi,* c. Acc., **ዘእንበለ፡ይብጽሑ፡ምድረ፡ግበ፡** Dan. 6, 24; **ለጻድቃን፡ኢትበጽሖሙ፡** Sir. 28, 22; **ኢትበጽሕዎ፡** οὐ μὴ γὰρ ἐφίκησθε Sir. 43, 30; **አመ፡በጽሐ፡ዓመተ፡** 2 Reg. 15, 7; mente: **እፎ፡እበጽሕ፡ፍናዊከ፡** Lud. e V. S.; Org. 3. 5) *supervenire* alicui, *invadere, attingere* alqm, *obvenire, evenire, accidere* alicui, c. Acc. prs.: **መዋዕለ፡ተጽናስ፡በጽሐኒ፡** προέφθασέ με Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσεν αὐτούς Gen. 14, 15; **እስከ፡በጽሖሙ፡ፍዳሆሙ፡** ἔλθῃ ἐπ' αὐτούς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; **ከመ፡ትብጻሕከ፡በረከቱ፡** Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; **በጽሐቶሙ፡ አምሳል፡ዘመሰሉ፡** 2 Petr. 2, 22; Hen. 108, 7; **ምንዳቤ፡በጽሐኪ፡** Lit. Cyr.; **ኀበ፡ሞት፡ኢይበጽሖ፡** Enc. Ter 27; c. **ላዕለ፡** prs. Koh. 8, 14. 6) *obtingere, contingere,* de sorte et de rebus sorte divisis, c. **ላዕለ፡** prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; **ለከ፡ይበጽሐከ፡ርስታ፡** Tob. 6, 12; c. **ለ፡**, ut: **መክፈልተ፡ቡርከት፡በጽሐት፡ለሴም፡** Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica: *evenire,* i. e. *effici, colligi* (cfr. بَلَغَ, مَبْلَغٌ), Hen. 74, 10 seq.; **ዘበጽሐ፡እምትድምርት፡** Abush. 30. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ዘ፡ደረሰ፡**

በጽሐ፡ I, 2 *transferre* vel *conferre* culpam in alqm, *convincere* alqm criminis (vid. II, 1): **አልቦ፡እኩየ፡ዘበጽሑ፡ሎቱ፡** (ἐπιφέρειν) Act. 25, 18 rom.; **ጌጋይ፡በዘ፡ኢይክሉ፡በጺሖቶ፡** ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) *adducere, ducere, deducere,* c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci: Gen. 12, 15; **ፈነወ፡ሰብአ፡ፈረስ፡ያብጽሕዎሙ፡ኢየሩሳሌም፡** 1 Esr. 5, 2; c. praep. **ውስተ፡**, ut: **ብእሲት፡ኄርት፡ሠናይ፡መክፈልታ፡ወታበጽሖ፡ለፈራሄ፡እግዚ**"**፡ውስተ፡መክፈልቱ፡** Sir. 26, 3; c. **ኀበ፡** Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; **ወሰደኒ፡ኢየሩሳሌም፡ወአብጽሐኒ፡ኀበ፡ አንቀጽ፡** Hez. 8, 3. α) *venire jubere:* **ፈነወ፡ወአብጽሖ፡ኀቤሁ፡** Sx. Masc. 13. β) mira est versio ἔκδου θυγατέρα **አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. b) *afferre, perferre,* epistolam 4 Reg. 5, 6; **አብጽሐ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡በርከ፡** Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium: **ትክልኑ፡እላንተ፡ነገረ፡አብጽሐ፡ኀበ፡ኤርምያስ፡ውስተ፡ባቢ**

ሎን ፡ Rel. Bar.; alias res, ut: አዘዘ ፡ በአብጽሖተ ፡ ቃረራ ፡ Jsp. p. 339. c) de viis, causis: *ducere, ferre, inducere, adducere* ad alqd: ስምዐ ፡ ሐሰት ፡ ላዕለ ፡ ነፍስ ፡ ዘያበጽሕ ፡ ለሞት ፡ Sir. 26, 5; ያበጽሕ ፡ ለሞት ፡ ሐዘን ፡ ወትካዝ ፡ 38, 19; ደኃሪታ ፡ (ለፍኖት ፡) ታበጽሕ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ Prov. 14, 12; መዐት ፡ ያበጽሕ ፡ ኀበ ፡ ቀቲል ፡ F. M. 4, 1. d) *adducere* ad finem: ከመ ፡ ለፍጻሜ ፡ ያብጽሕ ፡ ወይግበር ፡ ኵሎ ፡ 1 Par. 29, 19. 2) *appetere* vel *appropinquare facere*: አቅረብኪ ፡ መዋዕሊኪ ፡ ወአብጻሕኪ ፡ ዕድሜ ፡ ዓመትኪ ፡ Hez. 22, 4. 3) a) *attingere facere* (vel *evehere* alqm *ad*): ያበጽሕዎ ፡ እስከ ፡ ደመና ፡ Sir. 13, 23. b) *assequi facere*, c. Acc. et ኀበ ፡ rei, ut: አብጻሕክዎ ፡ ኀበ ፡ ዘተመነየ ፡ Jsp. p. 338. c) omisso objecto (sicut in Latino *ad annum C perduxit* et in Germano es auf 100 Jahre bringen): *perducere* i. e. *pervenire ad, assequi*, c. ኀበ ፡, ut: ኢያብጻሕኩ ፡ ኀበ ፡ ሥርዐቱ ፡ *ad gradum ejus nondum perveni* Sx. Teq. 13; c. Acc., ut: እንተ ፡ ኢያብጽሐት ፡ መጠነ ፡ አካል ፡ (aliis in locis በጽሐት ፡) *maturam aetatem non assecuta* F. N. 24, 3; ሶበ ፡ አብጽሐ ፡ ዝኩ ፡ ሕፃን ፡ ዐቅመ ፡ ውርዙት ፡ Sx. Haml. 26. 4) a) *referre* vel *deferre* alqd ad alqm i. e. *indicare, nuntiare*: ናብጽሕ ፡ ለከ ፡ ὑποδεικνύομέν σοι 1 Esr. 2, 20. b) facere ut alqd redundet ex aliqua re i. e. *argumentis efficere, demonstrare, probare, convincere*: ለእመ ፡ አብጻሕክሙ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ቤል ፡ ይበልዕ ፡ ἐὰν δείξητε ὅτι Dan. ap. 13, 9; ἐπιδεικνύναι Act. 18, 28; παρατίθεσθαι Act. 17, 3; συμβιβάζειν Act. 9, 22 Platt; ኢይክሉ ፡ አብጽሖ ፡ ሊተ ፡ በዘ ፡ ኵሉ ፡ ዘያስተዋድዩኒ ፡ Act. 24, 13 rom.; Act. 25, 18 Platt.

ተበጽሐ ፡ III, 3 1) *supervenire* alicui: እስከ ፡ ይትበጽሖሙ ፡ ወይዳደቆሙ ፡ መዐተ ፡ እግዚ" ፡ F. M. 17, 2. 2) *convenire* i. e. *consociari* cum aliquo: (vita spiritualis est) ተበጽሖታ ፡ ለልብ ፡ ምስለ ፡ እግዚ" ፡ Phlx. 110. 3) *secum ducere* vel *deducere* vel *trahere* (cfr. ተማልዐ ፡) spec. in jus: c. Acc. prs. Act. 19, 37 etc. ኀበ ፡ judicis Marc. 13, 9; Luc. 12, 58; Act. 18, 12.

አስተበጽሐ ፡ (አስተብጽሐ ፡?) IV, I proprie: *sibi afferendum curare, ad se pervenire facere*: የኀሥሠኒ ፡ ወያስተበጽሕ ፡ ተስእሎተ ፡ በእንቲአየ ፡ ζητεῖ με καὶ περιεργάζεται *requirit percontationem de me* (zieht Erkundigung ein) Chr. ho. 26.

አስተበጽሐ ፡ IV, 1 1) *facere, ut conveniat, consocietur*: ይከልእ ፡ አስተበጽሖ ፡ ኀበ ፡ እግዚ" ፡ *impedit consociationem* (mentis) *cum Deo* Phlx. 1. 2) *ad se vocare, citare* alqm: judex አስተበጽሖሙ ፡ (reos) ኀቤሁ ፡ Sx. Mij. 18.

ብጹሕ ፡ part. *qui pervênit*: ብጹሓነ ፡ ፳ ዓመት ፡ ወከሐከ ፡ 1 Par. 23, 3; ብጹሐ ፡ አምጣን ፡ *qui ad justam aetatem pervenit* Eph. 4, 13; Enc. Mij. 6; ብጹሓነ ፡ አምጣን ፡ እም፳ዓመት ፡ ወከሐከ ፡ 1 Par. 23, 24; ብጽሕት ፡ አምጣን ፡ *nubilis*, Syn.; ኢብጹሓነ ፡ አምጣን ፡ *nondum justae aetatis* i. e. *minorennes* F. N. 24, 3. a) *provectus*: ብጹሐ ፡ መዋዕል ፡ πλήρης ἡμερῶν 1 Par. 29, 28. b) *assecutus*: ብጹሐ ፡ ውስተ ፡ ትሩፍ ፡ (perfectionem) Phlx. 3. c) *attingens* i. e. *congruus, conveniens*: በሥነ ፡ ምግባርክን ፡ ሞእክን ፡ ኵሎ ፡ ውዳሴ ፡ ወረሰይክሁ ፡ ቅድሜክን ፡ ኢብጹሐ ፡ Cyr. ad Reg. f. 25.

ብጽሐት ፡ n. act. 1) *perventio, adventus* Sx. Haml. 19; Phlx. 194; Enc. Tachs. 10; ብጽሐትከ ፡ ኀቤየ ፡ Gad. T. H.; ሶበ ፡ አእመረ ፡ ብጽሐቶሙ ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ፡ Jsp. p. 286; ጊዜ ፡ ብጽሐት ፡ ሐጋይ ፡ F. N. 10, 6; መጽሐፍ ፡ (epistola) በጽሐት ፡ ወአስተፍሥሐተኒ ፡ በብጽሐታ ፡ Jsp. p. 315. 2) prolatio rei testimonii causa i. e. *probatio*, c. በ ፡ rei probandae Act. 24, 13 Platt. 3) *id quod efficitur*, in arithmetica, Abush. 9.

በጻሒ ፡ n. ag. *perveniens*: እምድኅረ ፡ ንስቲት ፡ ነሐውር ፡ ከመ ፡ ሑረቶሙ ፡ (ለምውታን ፡) ወበጻሕያን ፡ ኀበ ፡ ብጽሐቶሙ ፡ Genz. f. 84.

ምብጻሕ ፡ subst. 1) *locus quo quis pervenit, perducitur, defertur*, Gad. Kar. 2) in arithmetica: *id quod efficitur*, etiam *residuum* vel *reliquum* (detracto numero minore a majore) Hen. 74, 11.

መብጽሒ ፡ part. c. term. adj. (II, 1) *adducens* vel *perducens ad* alqm vel alqd: ምግባር ፡ ዘመብጽሒት ፡ ኀቤሃ ፡ (sc. ad amorem Dei) Phlx. 29.

በጺቃ ፡ subst., i. q. بُصَاق القَمَر *selenites*, („lapis quidam albus et splendens in Arabia nascens") ut: adspectus throni tui ከመ ፡ ርእየተ ፡ በጺቃ ፡ Lud. e Ssal. Req.

በጽዐ ፡ vel **በፅዐ ፡** I, 1 [vis radicis prima est in *secando, abscidendo* (בָּצַע, بَضَعَ al., vid. sub ቤጸ ፡); hinc derivatur significatus *secernendi, decernendi, definiendi* (cfr. significationes radicum גָּדַד גָּזַר נָזַר); amharice occurrunt quaedam derivata] Subj. ይብጻዕ ፡ 1) *definire, aestimare* pretium rei (τιμήσεται) Lev. 27, 12. 14; nescio an eodem modo exponendus sit locus: ለእመ ፡ ኢበጻዕኩ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ በቀዳሚ ፡ ትፍሥሕትየ ፡ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν I., *si non* locum *constituero Hierosolymis in* vel *ab initio gaudii mei* Ps. 136, 8. 2) in specie: separare alqd in Dei usum (cfr. ዘበፅዐ ፡ ብፅዐት ፡ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα Ex. 35, 24) vel praefinire alqd Deo sacrum i. e. *vovere* Gen. 28, 20; እንበለ ፡ ትብጻዕ ፡ አስተዳሉ ፡ ብጽዓቲከ ፡ Sir. 18, 23; c. ለ ፡ Dei: Ps. 75, 11. 131, 2; 2 Esr. 3, 5; በጻዕከ ፡ ሊተ ፡ ብጽዓተ ፡ Gen. 31, 13; Lev. 27, 2; ዘአዕበየ ፡ በጺዐ ፡ ብጽዓተ ፡ Num. 6, 2. 30, 3 seq.; Deut. 23, 22; Jud. 11, 30; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Jon. 1, 16; c. Acc. rei: Lev. 22, 18. 21. 27, 14 seq.; ዘበጽዐት ፡ ርእሳ ፡ ለእግዚ" ፡ F. M. 6, 12; seq. Subj. verbi: በጻዕነ ፡ ንጹም ፡ 1 Esr. 8, 49; በጻዕከ ፡ ትሕንጽ ፡ 4, 45; vel seq. ከመ ፡ c. Subj.: ብእሲት ፡ ዘበጽዐት ፡ ከመ ፡ ኢትትወሰብ ፡ F. M. 5, 16.

አብጽዐ ፡ II, 1 1) voti compotem facere alqm i. e. *beatum facere, felicem reddere*, Ps. 40, 2; አብጽዖ ፡ በሠናይ ፡ ሰርጉ ፡ Sir. 45, 7. 2) *beatum praedicare*: አብጽዖትክሙ ፡ μακαρισμὸς ὑμῶν Gal. 4, 15. 3) voto potiri i. e. *beatum* vel *felicem fieri* vel *esse*: ለብእሲት ፡ ኄርት ፡ ያበጽዕ ፡ ምታ ፡ Sir. 26, 1; አብጻዕኩ ፡ አነኒ ፡ Gen. 30, 11; Herm. p. 1; 4 Esr. 10, 71; እመ ፡ ብዙኅ ፡ አብጻዕኩ ፡ በኀቤከ ፡ 4 Esr. 12, 12; አብጽዮ ፡ Tit. 2, 3; Rom. 4, 6—9.

ተበጽዐ ፡ III, 1 *beatum praedicari*: ተበጽዐ ፡ ኢዮብ ፡ Chr. Ta. 20; ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘይትዌደስ ፡ ወይትበጻዕ ፡ Fal. f. 14; በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ይትዌደስ ፡ ወይትበፃዕ ፡ Enc. Haml. 25; እምከልኣኒሁ ፡ ዘተበጽዐ ፡ Enc. Ter 5.

አስተበጽዐ ፡ IV, 1 *beatum praedicare*, c. Acc. Gen. 30, 13; Num. 24, 17; Cant. 6, 9; Ps. 71, 18. 143, 18; ያስተበጽዑኒ ፡ Job 29, 10. 11; ተስዐቱ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ አስተብጻዕክዎሙ ፡ Sir. 25, 7. 34, 9. 37, 24; Jes. 3, 12. 9, 16; ያስተበጽዑ ፡ ደኃሪቶሙ ፡ ለጻድቃን ፡ Sap. 2, 16; Mal. 3, 12; Luc. 1, 48; Jac. 5, 11; አስተብጽዖ ፡ (Inf.) Org.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus:* ኵሉ፡ ዘብጹዕ፡ ዘበጽዑ፡ መሃይምናን፡ II Abt. 3. 2) voti compos (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus*, ብጹዕ፡ ወበዐል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዐ፡ ረሰይከኒ፡ 4 Esr. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብፁዕ፡ ብእሲ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብዕዕት፡ ነፍስ፡ እንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ" 31, 17; Koh. 10, 17; ብፁዓን፡ ንሕነ፡ እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትበሎ፡ ብፁዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Esr. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicolarum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብፁዕ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ ወብፁዕ፡ ሐኑልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጽዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio:* ጴጥሮስ፡ ረከበ፡ ብዕዐ፡ እምኀበ፡ መድኅኔ፡ ዓለም፡ ወይቤሎ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡ እግዚእ፡ ለእሉ፡ ክዕበ፡ ብጽዐ፡ በብሂሎቱ፡ ብጹዓን፡ መሓርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዐት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. ብጽዐታት፡ 1) *votum:* Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ ብጽዓቲከ፡ ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ኢታጕንዲ፡ ውሂበ፡ ብዕዓትከ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ ብጽዐቲከ፡ Nah. 2, 1; ብጽዐት፡ ዘበጻዕከ፡ 1 Esr. 4, 43; ብዕዐተ፡ ሕይወትየ፡ Ps. 41, 12; ብዕዐተ፡ በሙ፡ Act. 18, 18; ፈጸሚ፡ ብዕዓት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ ብዕዐታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: ዘብዕዐት፡ Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ ዘዘልፍ፡ ወዘብዕዐት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* ብዕዓት፡ ዘ፡ ማኅታ።

ብጹዓዊ፡ adj. rel. *ad beatos pertinens, beatus*, de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ፩እምብጹዓዊያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio:* ብዕዓን፡ ወፍሥሓ፡ ለከሙ፡ Jsp. p. 290; ቃላተ፡ ብዕዓን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ ይደልዎ፡ ለገብር፡ ምእመን፡ F. M. 2, 11; የኀጥእ፡ ብጽዓን፡ እንተ፡ ተብህለት፡ ለሕዙናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. ብጽዓን፡, ut: ብጹዓን፡ እሙንቱ፡ እለ፡ - - - ወዓዲ፡ ለነኒ፡ ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum*, Pl. ብዕዕናት፡, ut: ብዕዕናት፡ ወብዙኀርናት፡ Clem. f. 122.

በፀወ፡ I, 1 [בָּטָא *effutivit* (בַּדִּים *commenta*); صَبَا *effutivit, deliravit*, at arab. بَطُؤَ *tardus fuit;* بَضَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit* sedens sed non dormivit] *obdormire, dormitare:* ብላዕ፡ ሣዕረ፡ ወልበስ፡ ሣዕረ፡ ወብፀው፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Phlx. 76. — *Voc. Ae.:* በፀወ፡ ነጸፈ፡ ብ፡ አነጸፈ፡ በፀወስ፡ አንቀለፋ፡ ሂ፡ ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብፃው፡ subst. 1) *somnus* vel *sopor levis, dormitio* (Schlummer): ከደኖ፡ ለቀራንብቲከ፡ በብፃወ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡ መጽአኒ፡ ብፃው፡ ለአዕርዮ፡ ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut *somnia* Latinorum): ይብሎ፡ በብፃው፡ ገበርኩ፡ παίζων ἔπραξα Prov. 26, 19.

ምብፃው፡ subst. *dormitorium:* ለእመ፡ ረከብከ፡ ብእሲተ፡ በውስተ፡ ምብፃውከ፡ Phlx. 203.

በዕዐ፡ inus., sine dubio a በፀወ፡ et radicibus sub በፀወ፡ laudatis haud multum differens.

በፃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. በጺዕ፡ vel በጺዐት፡; gramm. § 140, 3, a), rarius በዕውዕ፡ vel በዕዋዕ፡, Pl. በፃውዓት፡, *somnia* vel *commenta hariolorum*, in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum:* ዘይገብር፡ ስብዐ፡ ወመቅሰመ፤ ሐራሰ፡ ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ ያነቅሃ፡ በዕውዐ፡ (v. ያነቅሁ፡ በፃውዕ፡) ἐγγαστρίμυθοι Jes. 44, 25; ዘበፃውዕ፡ ἐγγαστρίμυθος Deut. 18, 11; Pl. እለ፡ በፃውዕ፡ Jes. 8, 19; በፃውዓት፡ v. እለ፡ በፃውዕ፡ 19, 3; ትቀድሑ፡ ለበፃውዕ፡ (v. ለእለ፡ በፃውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) τῇ τύχῃ Jes. 65, 11.

ተ፡ litera alphabeti Aethiopici decima, quae ታው፡ (ታዊ፡ secundum Isenberg) vocatur.

ትልም፡ subst., Pl. ትለም፡ et አትላም፡ (Sx. Hed. 21) et አትልምት፡ [תֶּלֶם ,תְּלָם, تَلَم] *sulcus:* ትልመ፡ ገራውሂከ፡ Job 39, 10; በከየ፡ ትለሚሃ፡ (ለምድር፡) እምኔየ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡ የሐርስ፡ ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡ ፴ አትልምተ፡ Sx. Haml. 2; trsl.: ኢትዝራእ፡ ውስተ፡ ትልመ፡ ኀጢአት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግፅ፡ ወኢናጽንን፡ ትልመነ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. תַּלְמִיד (ܬܠܡܝܕܐ, تِلْمِيذ) *discipulus*, Enc. Haml. 5; ዘነገሮ፡ ጴጥሮስ፡ ለቀሌምንጦስ፡ ተልሚዱ፡ ዝውእቱ፡ ረድእ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሜሁ፡ Clem. f. 152.

ትለቤ፡, ተለቤ፡, ትላቤ፡, ተላቤ፡, ተልቤ፡ (ተልባ፡), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ ዘራእከ፡ ከሚረ፡ ተአርርኑ፡ ተልቤ፡ Macc. f. 5; ትለቤ፡ ዘኢነሥኡ፡ ፍሬሁ፡ (materia ignis) Sx. Haml. 5; forma ተልባ፡ *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad لَوَى referendum?].

ተለወ፡ I, 1 [תָּלָה ܬܠܐ *suspendit;* intr. *adhaesit, affixus est;* تَلَا *secutus est;* proprie: hängen an] Subj. ይትሉ፡ (at ይትለው፡ Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plgl.) 1) *adhaerere, adhaerescere* (*deditum esse*, studio *propensum* vel *defixum esse*) κολλᾶσθαι, προςκολλᾶσθαι, c. c. ኀበ፡ pers.: ተለወ፡ ነፍሱ፡ ኀቤሃ፡ ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትትሉ፡ ነፍሰሙ፡ ኀቤየ፡ Kuf. 1; ተለወት፡ ነፍሰሙ፡ ኀበ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዋ፡ ለዘማ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5: c. መንገለ፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi*, abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Hen. 89, 22. 23; እመ፡ ተለወ፡ ልብየ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሠናየ፡ ተሊዎቱ፡ ለእግዚ" Sir. 46, 10. 2, 3; ኀደግነ፡ ተሊዎቶ፡ ለአምላክነ፡ Jes. 59, 13; ተሊወ፡ እግዚ" Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei: 4 Esr. 7, 23; ትልዉ፡ ፍኖትየ፡ ወስምዑኒ፡ Jes. 55, 3; ተለዉ፡ ኀጢአቶሙ፡ 65, 2; ትሉ፡ አሠረ፡ Sir. 6, 27; ኢትትሉ፡ ፈቃዳ፡ ለኀጢአት፡ 18, 30; እለ፡ ይተልዉ፡ ሕጎ፡ 18, 14; እመ፡ ተለውከ፡ ቃለ፡

(v. በቃለ፡) አመትከ፡ Judith 11, 6, 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. ድኅረ፡ prs.: Matth. 10, 38; ትሉ፡ ድኅሬየ፡ Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; ተለወ፡ ልብየ፡ ድኅረ፡ ዐይንየ፡ Job 31, 7; vel c. Acc. et ድኅረ፡ prs. vel rei: ትተልዎ፡ ድኅረ፡ እገሪሁ፡ Jes. 41, 2; ይትልዉከ፡ ድኅሬከ፡ 45, 14; ትልዋ፡ ድኅሬሃ፡ Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. ውስተ፡ rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: *venire post* alium, *succedere*, 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8. 9; ይሚሙ፡ ሀየንቴሁ፡ ካልእ፡ ዘይትልዎ፡ F. N. 4. 3) *persequi, insequi* hostili modo: ዴገኖሙ፡ ወተለዎሙ፡ Gen. 14, 14; ኢተለውዎሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ 35, 5. 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16. 8, 5; 1 Reg. 23, 25. 24, 15; 2 Reg. 17, 1. 20, 10. 4) *urgere, instare*, Luc. 12, 48. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ ወተለወ፡ ዘ፡ ተከተለ።

አትለወ፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere, ut sectetur* alqm vel alqd: ከመ፡ ኢያትልዉክሙ፡ ኀበ፡ አማልክቲሆሙ፡ 3 Reg. 11, 2. 4; ብጹዕ፡ ዘኢያትለወ፡ ልበ፡ ድኅረ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet*: አትሉ፡ መጥበሕተየ፡ ድኅሬሆሙ፡ Hez. 5, 2. 12; ያትሉ፡ እግዚ" ፡ ሞተ፡ ላዕሌከ፡ προςκολλήσαι εἰς σὲ τὸν θάνατον Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): ድኅረ፡ ኀጢኣ፡ አበዊሆሙ፡ አትለዉ፡ ዐይኖሙ፡ Hez. 20, 24; አትለወ፡ ምስሌሆሙ፡ ኀይሎ፡ Sir. 46, 6; ἐπιχορηγεῖν 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare*, ut: ወእመሰ፡ አትለወ፡ አብሶ፡ Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione nectenda: *subjungere*, ወእምዝ፡ አትለወ፡ ወይቤ፡ (ἐπάγει) Chr. ho. 2; ወእምዝ፡ ያትሉ፡ Cyr. f. 2; ወእምዝ፡ ታትሉ፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡ (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus") Genz. f. 73; ዳንኤል፡ ዘፈከረ፡ በቃሉ፤ ሕልመ፡ ንጉሥ፡ ስዉረ፡ ወተርጕሞቶ፡ ያትሉ፤ Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለወ፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; እንዘ፡ ይታለዉ፡ ፩ድኅረ፡ ፩ Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium* (*ex ordine*) *sequi* alqm: ይታለዎ፡ ኵሉ፡ ዝንቱ፡ መርገም፡ Deut. 29, 19; servavit eos እሞት፡ በማእከለ፡ ግብጽ፡ ወአመከራ፡ ብዙኅ፡ እንተ፡ ተታለወት፡ Chr. ho. 27; በተታልዎ፡ *omnes deinceps* vel *alius post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) coeundi causa Hen. 82, 19 (sich paaren).

አስተታለወ፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant*: እንዘ፡ ያስተታልዎን፡ ለአሕቲ፡ እምድኅረ፡ አሐቲ፡ Sx. Masc. 5; አስተታልዎት፡ *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; በአስተታልዎ፡ *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere*: commilitii causa, እለ፡ ያስተታልዎሙ፡ (v. እለ፡ ያስተቃትሉ፡) εἰς συμμαχίαν Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel **ትሎት፡** n. act. vel subst. 1) *secutio*, በትልወት፡ ወልድ፡ Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum በተለወት፡ ወልድ፡ affert); in Acc. adv.: ትልወተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ (*praeeuntem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) id quod pater filiam nubentem sequi facit vel ei confert i. e. *dos*: እመ፡ ፈቀደ፡ ያስተዋስብ፡ ወለታ፡ ይሁብ፡ ትልወታ፡ በአምጣነ፡ ክሂሎቱ፡ F. N. 24, 3; ይደሉ፡ እንከ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕጼ፡ ibid.; ትሎት፡ ibid.; ትሎት፡ ዘእምጽአቶ፡ ኀቤሁ፡ 24, 7.

ተላዊ፡ n. ag., f. ተላዊት፡, Pl. m. ተላውያን፡, c. ተለውት፡, 1) *sequens, secutor*: ተላዊያን፡ ለኀበ፡ ቃሉ፡ *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; ተለውተ፡ አሠሮሙ፡ ለተንበላት፡ M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus*: እሮሱ፡ ትከውን፡ ተላዊሁ፡ እንዘ፡ ኢትተልዎ፡ Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; ተላውያኒ፡ ቤተ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita ተላዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡ Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica ተላዊተ፡ ሮምያ፡ N. T. rom. in epilogo. 3) *successor*: episcopi ተላውያኒሆሙ፡ (ለሐዋርያት፡) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): ዝንቱ፡ ግብር፡ ኢኮነ፡ ተላዌ፡ ለሕገ፡ ጠባይዕ፡ (νόμῳ φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. መታልው፡ 1) *sequens*: ወመታልወ፡ ዚአሁ፡ 1 Par. 27, 24; ትጐልቍ፡ እምቀዳሚት፡ ዕለት፡ በበ፡ መታልው፡ Abush. 9 (vid. etiam መትልው፡ subst.). 2) *successor*: ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሮሜ፡ መትልወ፡ ጴጥሮስ፡ II Can. Nic. 8. 3) *sectator*: ዝውእቱ፡ ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡ ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et **መትሉ፡** (pro መትለው፡) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera*: ስማዕ፡ መትልወ፡ ዝንቱ፡ ἄκουσον τὰ ἑξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (ዘንተ፡) አናጕንስጢስ፡ ያንብብ፡ ወዘመትልው፡ ቀሲስ፡ (*et sequentia presbyter* sc. legat) Kid. f. 12; ወመትልወ፡ ዝንቱ፡ *et caetera* Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post, ut*: ጽድቀ፡ አቡሃ፡ እዜኑ፡ መትልወ፡ Enc. Tachs. 5; ወመትሉሁ፡ ይበል፡ *et deinceps dicat* Kid. f. 11; ወመትልው፡ ይበሉ፡ አሜን፡ f. 12; ለዝ፡ መዋኢ፡ እንዘ፡ ይኔጽር፡ አክሊሎ፤ በዕለተ፡ ፈለሰ፡ አዕረፈ፡ መትሉ፡ *hujus victoris coronam adspiciens eodem die, quo* (ille) *obiit, requievit deinceps* (Lud.: መትልዎ፡ *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane ዘበመትልወ፡ በዓለ፡ እግዚእከ፡ (i. e. proxime post natalem Christi) ከነ፡ በዓልከ፡ Mavâs. n. 11; Deg.; መትልወ፡ ዝንቱ፡ *post haec*, Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; መትልወ፡ ሐጋይ፡ *post autumnum* Lud. ex Enc. 2) continua sequela vel consecutio, *ordo, tenor*: በበመትልው፡ καθεξῆς Luc. 1, 3; Clem. f. 164; ሥዩማን፡ በበ፡ መትሉሆሙ፡ *constituti unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; በመትልዊሁ፡ *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel በመትሉሁ፡ f. 225; ሰላም፡ ለአብርሃም፡ ወለይስሐቅ፡ በመትሉ፤ ወለሚልሳይ፡ ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis elatior* vel *prominens*, coll. تَلَعَ cum derivatis] στηθύνιον Ex. 29, 26. 27; Lev. 7, 30. 31. 34. 8, 29. 9, 20. 21. 10, 14. 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ae.*: ተላዕ፡ ዘ፡ ጭቅና፡ (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et **ቴሎግና፡**, n. prgr. *theologia*, Lud. (vid. ቴዎሎግና፡)

ቶሎጋዊ፡ vel **ቴዎሎጋዊ፡** *theologus*, Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad טעה תעה ̣ⵏ ጣዖት፡ quam ad طَهْلَبَ طَلَعَ הֲהֵלָה وَهِلَ (an ad ضَلَّ?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et **ተታሐለ፡** III, 3 *vagum oberrare*: ከመ፡ እለ፡ ያንሶስዉ፡ ወይቴሐሉ፡ Chr. Ta. 16; in specie: victus quaerendi causa, እለ፡ በተታሕሉ፡ (var. በተአኀሉ፡) የሐ

ይወ፡ οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; ወአነሂ፡ አዐውድ፡ ወእተሐል፡ ወአሐውር፡ እምብሔር፡ ብሔረ፡ ወእም ቤት፡ ቤተ፡ Job 2, 9. — *Voc. Ae.*: እተሐል፡ (v. እቴሐል፡) ዘ፡ እቀላውጥ፡ እቅበዘበዝሂ፡ ይ፡; *aliud*: ብ፡ እታለልአለሁ፡።

መታሕል፡ part. *vagus, oberrans*: ወይከውኑ፡ መታሕላነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel **ትሕተ፡** I, 1 [cfr. תחת ܬܚܬ تَحْتَ, Ges. thes. p. 1495] Subj. ይትሐት፡, *humilem* vel *humiliorem fieri*: ኵሉ፡ ደብር፡ ወአውግር፡ ይትሐት፡ Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐተ፡ II, 1 *humiliare, deprimere*: አሐውር፡ ቅድሜከ፡ ወአትሕቶሙ፡ ለአድባር፡ ወእሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐተ፡ II, 2 *humilem reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; ትዕቢት፡ ብእሴ፡ ያቴሕት፡ Prov. 29, 23. 10, 4; አቴሕቶሙ፡ ለአድባር፡ Jes. 45, 2; አትሐቱ፡ ክሣዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ ክሣደክሙ፡ (v. በክሣድክሙ፡) ወተሰከምዋ፡ ጸራ፡ Sir. 51, 26; አትሕት፡ መታክፍቲከ፡ 6, 25; Gen. 49, 15; አትሐተ፡ እዴሁ፡ Jud. 15, 15; አትሐቱ፡ ርእሶሙ፡ ወሰገዱ፡ κύψαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; እንዘ፡ ያቴሕት፡ ርእሶ፡ Esth. 6, 12; ያቴሕት፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; አዕይንት፡ Ps. 16, 11; Joh. 8, 6; ገጸ፡ 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. ርእሶ፡ *se ipsum*, ut: ዘያቴሕት፡ ርእሶ፡ Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20, 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; በአትሕቶ፡ ርእሶ፡ Clem. f. 189; ይኄይስ፡ ዐራቂ፡ መዐት፡ ዘበአትሕቶ፡ Prov. 16, 19.

ተትሕተ፡ (vel **ተተሐተ፡**) III, 2 1) refl. *se humiliare, submittere, subjicere, submissum esse* (*obedire*): ተትሕትከ፡ ሎቱ፡ Esth. 6, 13; ተተሐትኩ፡ Ps. 87, 16; ብእሲት፡ ትትአዘዝ፡ ወትተሐት፡ ለምታ፡ Did. 3; በከመ፡ ወልድ፡ ይቴሐት፡ ለአቡሁ፡ ከማሁ፡ ዲያቆንሂ፡ ይተሐት፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti*: ይቴሐት፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; በተትሕቶቱ፡ Jac. 1, 10; አዘዘ፡ ይትሐት፡ ኵሉ፡ አድባር፡ Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; ተትሕተ፡ እስከ፡ ምድር፡ Jes. 25, 12; ተትሕተ፡ እምዕበዩ፡ Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): ኀስሩ፡ ወተትሕቱ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem* vel *infimum, humiliorem, viliorem esse*, seq. እምነ፡ 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; ዘይቴሐት፡ እምኔከ፡ ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. እለ፡ ይቴሐቱ፡ ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐተ፡ III, 3 *inferiorem esse* (comparatum cum alio): *angeli* ተታሐቱ፡ ለሥላሴ፡ *inferiores sunt Trinitate*, Lud. e V. S.

ትሑት፡ part., f. ትሕት፡, *humilis* a) *demissus*, de oculis: ትሑታነ፡ ገጽ፡ Hen. 48, 8. b) *exilis*, de voce feminae, Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus*, ትሑት፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; ራእዩ፡ ምኑን፡ ወትሑት፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; ψιλὸς ἄνθρωπος (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) ትሑት፡ ብእሲ፡ Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acacii Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser*: አህጉር፡ ትሕት፡ Jes. 25, 4; ሕምምት፡ ወትሕት፡ 54, 11; ሕዝብ፡ ትሑታን፡ λαὸς τεθλιμμένος Jes. 18, 7; ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. ዕቡይ፡); ልብ፡ ትሑት፡ Ps. 50, 18; ትሑታነ፡ ልብ፡ Dan. ap. 3, 64; ጻድቃን፡ ወትሑታን፡ Hen. 25, 4; ትሑታን፡ ሕዝብ፡ Jes. 14, 32; የዋሃን፡ ወትሑታን፡ 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens*: ኪያሁ፡ ረሰየ፡ ልዑለ፡ ወኪያከ፡ ትሑተ፡ Kuf. 35; castigate liberos, ከመ፡ ይኩኑ፡ ትሑታነ፡ ወይትአዘዙ፡ Did. 22. g) relative: *inferior, infimus*, ἐλάχιστοι Job 18, 7. 30, 1; ትሑታን፡ አባግዕ፡ Jer. 29, 21.

ታሕት፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtus, deorsum* 1) sive in Acc. loci ታሕተ፡ ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; ትኔጽሩ፡ ታሕተ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo *û* (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: እምኗዓም፡ ወታሕቱ፡ 1 Par. 27, 23; እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; በታሕቱ፡ Jes. 14, 9. 51, 6; በምድር፡ በታሕቱ፡ Joel 3, 3; Act. 2, 19; ይሬኢ፡ ዘበታሕቱ፡ Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; በታሕቱ፡ እምነ፡ ቤቴል፡ Gen. 35, 8; እምታሕቱ፡ Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive ታሕተ፡ nudum, sive praefixis በ vel እምነ፡; pronomina suffixa vocali *ê* interpositâ assumit (gramm. § 167, 3). 1) ታሕተ፡ Gen. 1, 7; ታሕተ፡ ዕፀ፡ 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; ጸውዑ፡ ቢጸክሙ፡ ታሕተ፡ ወይንክሙ፡ Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; ታሕተ፡ እዴዊሁ፡ Kuf. 11; ኮኑ፡ ታሕተ፡ መትከፍቱ፡ ὑψώθη ὑπὲρ τὸν λαὸν ὑπερωμίαν 1 Reg. 10, 23. 2) በታሕተ፡ Ex. 20, 4; Jes. 57, 5; Ps. 35, 8; ዕፀ፡ ቄጽሮስ፡ ነዋኅ፡ በታሕተ፡ ደመና፡ ὑψουμένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) እምታሕተ፡ a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde removentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub*: Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: ሕዝብ፡ እለ፡ እምታሕቴክሙ፡ Clem. f. 92. 113. 116; እለ፡ እምታሕተ፡ ሥልጣኖሙ፡ f. 182; episcopi እምታሕተ፡ እዴዊሆሙ፡ ለሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4; β) ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) tenent; እከውን፡ ዘእምታሕቴከ፡ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; ካህናት፡ እለ፡ እምታሕቴሁ፡ οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; ዘእምታሕተ፡ ንጉሥ፡ ἑταῖρος τοῦ βασιλέως 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; ኵሎሙ፡ እለ፡ እምታሕተ፡ እሉ፡ οἱ τούτοις συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሕታዊ፡ vel **ታሕታይ፡**, raro **ታሕቲ፡**, f. **ታሕቲት፡** et **ታሕታይት፡**, adj. rel., *inferior, infimus*, Hez. 42, 5 (ታሕታዊ፡); ታሕታይ፡ መካን፡ 2 Esr. 14, 13; ታሕታይ፡ ማኅደር፡ (in arca Noae) Clem. f. 19; ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ የዐቢ፡ Kid. f. 5; ወታሕትየኒ፡ ደወሎሙ፡ Jos. 11, 16; ሀገረ፡ ታሕታይት፡ ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሲኦል፡ ታሕቲት፡ Clem. f. 87; Ps. 85, 12; እምግብ፡ ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; ቀላይ፡ ታሕቲት፡ Kuf. 5. a) subst.: ታሕቲት፡ *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv.: ታሕትየ፡ *infra* Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሕትና፡ subst., *humilitas*: በትሕትና፡ ረከበ፡ ልዕልና፡ Mavâs. n. 29. a) *conditio afflicti*: Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium*, ኢትእመን፡ ትሕትናሁ፡ Jsp. p. 338. c) virtus christiana: *modestia, mansuetudo, animus submissus*, Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Phlx., Chr., al. creberrime.

መትሕቲ፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173, 2.

መትሕት፡ subst., (**መትሐት፡** Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars* vel *locus inferior* vel *infimus:* **ውስተ፡ መትሕተ፡ እሳት፡** Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) **ነበረ፡ ውስተ፡ መከን፡ ልዑል፡ እምሀገር፡ ወዮሐናኒ፡ ወእሊአሁ፡ ውስተ፡ መከን፡ መትሕት፡** Jsp. p. 355; **በሐር፡ መትሕት፡** Enc. In specie: pars ima terrae, *inferna:* **በመትሕተ፡ ምድር፡** Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; **ዘመትሕት፡** *infernus* Lit. Chr.; **መትሕተ፡ ታሕቲት፡** *ima inferorum,* Lib. Myst. B) Adv.: *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep.: *sub, infra;* pronomina suffixa sive per vocalem *ê* sive sine ea interposita assumit; a) **መትሕተ፡** Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; **መትሕቴየ፡** 2 Reg. 22, 48; b) **በመትሕተ፡** Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; **በመትሕቴየ፡** Hab. 3, 16. c) **እስከ፡ መትሕተ፡** 1 Reg. 7, 11. d) **እመትሕተ፡** Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior:* **ልዑላዊ፡ ወመትሕታዊ፡** Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis* vel *pratensis* et *pabularis:* ἄγρωστις **ተሐግ፡** (v. **ትሐግ፡**) Jes. 37, 27; **ከመ፡ አበግዕ፡ ውስተ፡ ተሐግ፡** Mich. 5, 6; **በኀጺገ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ተሐግ፡** Enc. Genb. 18. — *Voc. Ae.:* **ተሐግ፡ ዘ፡ ሰርዶ፡**

ትማልም፡ adv. [אֶתְמוֹל תְּמוֹל, ܐܬܡܠܝ ܬܡܠ; de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, Ausg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [تَمْر] *dactylus:* **ቂሐተ፡ ተምር፡ ወጸዕዳዌ፡ ጸምር፡** Chr. Ta. 12; **ፍሬ፡ በለስ፡ ወተምር፡ ወብርስን፡** Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera?* **ወሀየ፡ ማይ፡ ጥዑም፡ ወኀለታት፡ ወበቀልታት፡ ወተምር፡ ብዙኅ፡** Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. **ተመርታት፡** (Lud.), [תָּמָר] 1) *palma dactylifera,* φοίνιξ Joel 1, 12; **በቀልተ፡ ተመርት፡** στελέχη φοινίκων Num. 33, 9; Job 29, 18; **፸ጸበራተ፡ ተመርት፡** Ex. 15, 27; τὰ βαΐα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus:* **እምነ፡ ተመርተ፡ ቈላ፡** Kuf. 29; **እኂለ፡ ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **፻(ዐጽቀ፡)ዘተመርት፡** 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; **ተመርተ፡ በቀልት፡** *dactyli palmarum,* Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **በቀልት፡ ዘ፡ ግንዱ፤ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕጹቂሁ፤ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ፡**

ቶማስ፡ (ቶማስስ፡), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡, subst., m. et fem., Pl. **ተመናት፡** [ܬܢܝܢܐ תַּנִּים תַּנִּין تِنِّين] *serpens ingens, draco,* **ተመን፡ ዐቢይ፡** Sx. Masc. 19; Haml. 23; **ነጌያት፡ ወተመናት፡ ወዐናብስት፡** Genb. 19; **በአምሳለ፡ ተመን፡ ወአራዊት፡** (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina **ተመን፡** et **ከይሲ፡** promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — *Voc. Ae.:* **ተመን፡ ዘ፡ ዘንዶ፡**

ቴማን፡ et **ቴመን፡**, n. prgr. sc. Θαιμάν תֵּימָן *auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — *Voc. Ae.:* **ቴማን፡ ዘ፡ ምሥራቅ፡**

ተሙዝ፡ vel **ታሙዝ፡** n. prgr. [תַּמּוּז ܬܡܘܙ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum* et *Judaeorum quarti:* **በራብዕ፡ ወርኅ፡ ዘውእቱ፡ ወርኀ፡ ተሙዝ፡** Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [θέρμος, تُرْمُس] *lupinus:* Abba **ቅፍሬ፡ ኢይጥዕም፡ ዘእንበለ፡ ተርሙስ፡ መሪር፡** Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus **ከነ፡ ይሴሰይ፡ ሐሠረ፡ ተርሙስ፡ ዘሎ፡ አሚረ፡** Sx. Jac. 24; **ወሰበ፡ ፈቀደ፡ ይትጋደል፡ ምስለ፡ ንዋም፡ ነበረ፡ ፹መዓልተ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ ሐመደ፡ ምስለ፡ ተርሙስ፡** (vel **ምስለ፡ ቀርፍተ፡ ተርሙስ፡** Enc.) ibid. — *Voc. Ae.:* **ተርሙስ፡ ብ፡ አዳንጎሬ፡** (v. **አደንጐሬ፡ ዘባሕር፡**).

ተርሴስ፡ n. prgr. Θαρσίς, Θαρσεῖς תַּרְשִׁישׁ, 1) nomen gemmae, *chrysolithus* vel *topazius,* Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡, ተተርአሰ፡ vid. sub **ርእስ፡**

ታሪክ፡ subst. i. q. تَارِيخ, Pl. **ታሪካት፡**, 1) *aera, epocha:* **ወእሙንቱ፡ ይገብሩ፡ ፪ታሪካተ፡ ታሪከ፡ ሥጋዌ፡ ወታሪከ፡ ዲዮቅልጥያኖስ፡** Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta:* **ዝውእቱ፡ መጽሐፈ፡ ታሪክ፡**, vel **ተፈጸመ፡ ታሪክ፡ ንጉሥን፡ በከፋ፡** Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur **ውስተ፡ ታሪክ፡ ጉባኤ፡ ሣልስ፡** Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. ثُرَيَّا *pleiades* stellae: **ዘገብሮ፡ ለትርያ፡** Job 9, 9; **ኀብረ፡ ትክልት፡ ተአኀዘ፡ ለትርያ፡** 38, 31. — Alia hujus nominis forma **ጠሬው፡** q. v.

ተርጐመ፡ quadrl. I [تَرْجَمَ ܬܰܪܓܶܡ תִּרְגֵּם] *transferre* e lingua in linguam, *transferendo exponere, exponere* dicta et scripta, *interpretari:* διερμηνεύειν 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. c. **እምነ፡** et **ኀበ፡** vel **ለ፡** linguarum: **በእንተ፡ ተርጐሞቱ፡** (sc. libri) **እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ዐረቢ፡** F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari:* **ከነ፡ ዮሴፍ፡ ይተረጕም፡ ሎሙ፡ (ለዕደው፡)ዘይትናገርሙ፡ ጢጦስ፡ በልሳነ፡ ሮም፡ ወያየድዮሙ፡ በልሳነ፡ ዕብራውያን፡** Jsp. p. 373; **ትርጓሜ፡ ዐሠሩ፡ ቃላት፡ ዘተርጐመ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡** (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus **ተርጐመ፡ መጻሕፍተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici **ዘኢያስተርከቡ፡ ተርጐሞተ፡ ቅዱሳተ፡ መጻሕፍት፡** Clem. f. 219; **ተርጕሞ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡** f. 232; **ሕልመ፡** Sx. Mag. 23; Imprt. **ተርጕም፡** Phlx. 30.

አተርጐመ፡ II *transferendum* vel *interpretandum curare:* **ዜናሁ፡ ለብልማይ፡** (de Ptolemaeo) **ንጉሥ፡ ዘከመ፡ አተርጐመ፡ ኦሪተ፡ ፳ወ፪መጽሐፈ፡ እምልሳነ፡ ዕብራይስጥ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዮናናውያን፡** Jsp. p. 286.

ተተርጐመ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari,*

interpretatione explicari: ዛቲ፡መጽሐፍ፡ተተርጐመት፡እምልሳነ፡ዐረቢ፡ለግዕዝ፡በአፈ፡አንበቆም፡ወሚካኤል፡ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቁለ፡ቀርን፡ወጽፍረ፡ (Ps. 68, 36) ይትረጐም፡ዘአልቦ፡ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ይትረጐም፡ *dupliciter exponitur* Org. 2; ይትረጐም፡በ(ዝንቱ፡) *exponitur* (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይትረጐም፡ *inenarrabilis* Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ትርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ትርጓሜ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓምያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius:* 2 Esr. 4, 7; ከመዝ፡ትርጓሜሁ፡እመጽሐፈ፡ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ትርጓሜሁ፡ *quod est interpretatum* vel *quod significat* Matth. 1, 23; ዘበትርጓሜሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሜ፡መልእክት፡ዘብፁዕ፡ጳውሎስ፡ዘጸሐፈ፡ለዕብራውያን፡ዘተርጐማ፡አፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሜ፡መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ትርጓሜ፡ Enc. Teq. 9; ራእይ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሜሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ይቤ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡በትርጓሜሁ፡ዘንተ፡ክፍለ፡ F. N. 44.

ትርጕምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጕሞት፡ in Sx. Tubing.).

ትርጓሚ፡ n. ag. *interpres, exegeta:* ትርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilius, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ትርጕማን፡ subst. [ترجمان ,ܬܪܓܡܢܐ] *interpres* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጕ).

መተርጕም፡ part. *interpres, translator, auctor commentarii*, Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጕመ፡ልሳኖሙ፡ (ihr Dolmetscher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ሰላማ፡መተርጕም፡ Sx. Nah. 20; ይቤ፡መተርጕም፡ Phlx. (creberrime); መተርጕማ፡ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጕመ፡አሕላማት፡ et ፈጠራ፡ F. N. 11, 3; ሄኖክ፡መተርጕም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et ተረፈ፡ I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum ترف in significatum specialem *bonis abundavit* abiit; vicina videntur יתר, ܝܬܪ; vid. etiam ጠረየ፡] Subj. ይትረፍ፡ et ይትርፍ፡ 1) *reliquum esse* vel *fieri, superesse, residuum esse, restare*, Gen. 7, 23. 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5. 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1. 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; እለ፡ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3. 4; ዘተርፈ፡ዓዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18. 29; Jes. 7, 22. 15, 9; ለእለ፡ተርፉ፡ሕዝብየ፡ Jer. 23, 3. 24, 8. 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ *ex* (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32. 26, 36; አልቦ፡ዘይተርፍ፡እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምውስተ፡ Lev. 2, 3. 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Gen. 44, 20. 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠን፡ተረፈኒ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3. 5; እመ፡ሞተት፡ብእሲት፡ወተረፈ፡ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12. 13. 16, 23; አከሎሙ፡ወተርፎሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡እምዝ፡ τὸ περισσὸν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12. 13; Phil. 4, 18. c) in arithmetica: *reliquum* vel *residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ae.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍኩ፡ *reliquum*, Abush. d) nonnumquam: *relictum esse*, ut: ዘተርፈ፡እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስቲተ፡ክመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum abest, quin me lapident* Ex. 17, 4. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5. 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትተርፍ፡ምድርሙ፡በድወ፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ባሕቲትነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡እምሐዊር፡ *remansi nec profectus sum*, Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum* vel *residuum facere, relinquere*, Ex. 10, 5. 12, 10. 16, 19; Deut. 2, 34. 28, 41; Jos. 10, 28. 39; Ruth 2, 14. 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14. 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ለነ፡ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3. 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29. 11, 4. a) *superstitem relinquere:* እመበ፡ዘሞተ፡ወአትረፈ፡ውሉደ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፉ፡ለርእሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስተ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ነገርየ፡በእንተ፡ዘኀጣእኩ፡ክርታሰ፡ወጸሐፈ፡ (*sufflaminavi*) Lud. Comm. hist. p. 507 n. 59. c) in arithmetica, Abush. (vid. ትርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum* i. e. *abunde habere, abundare* re, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus:* ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ወበትሩፋት፡ *in Canonibus et eorum appendice*, Lud. e Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimius:* ትሩፍ፡ περισσόν τι Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior:* ግብር፡ትሩፍ፡ኢወሊድ፡ምስለ፡ኂሩት፡ κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡እምኔሆሙ፡ዘትሩፍ፡ *quis eorum praestantior est?* Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ትሩፍ፡ *ejus conditio potior est* Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus:* ሕገጋት፡ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ኄር፡ወጠቢብ፡ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ቅዱስ፡ወትሩፍ፡መንፈሳዊ፡አባ፡ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረየ፡ንጽሐ፡ድንግልና፡ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ትትኩ፡ትሩፋነ፡ምግባር፡ τῆς ἀρετῆς ὑμᾶς ἔχεσθαι Chr. ho. 10; ምግባራት፡ትሩፋት፡ ἀρεταί Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta* vel *eximia:* ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባረ፡ትሩፋት፡ ἀρετή Chr. (crebro); ገቢረ፡ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዐ፡ዜና፡ትሩፋቲሁ፡ወአእምሮቱ፡ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዕ፡ዜና፡ቅድሳቲሁ፡ወትሩፋቲሁ፡ Sx. Jac. 9; አግዕዞ፡ (manumissio servorum) እምግብረ፡ትሩፋት፡ይእቲ፡ F. N. 31.

ትርፍ፡, crebrius ተረፍ፡ subst., 1) *reliqua pars, reliquum* vel *residuum, reliquiae*, Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትራፍ፡); ወሀበ፡ለያዕቆብ፡ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ትርፈ፡ቤተ፡ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡እለ፡ተረፉ፡ Jes. 11, 11; ዘርአሙ፡ወተረፎሙ፡ 14, 22; ተረፈ፡መሰፍንት፡ Jer. 46, 3. 47, 11; ተረፈ፡መዋዕሊክሙ፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus:* ሰላም፡ለከ፡ተረፈ፡ነቢያት፡ሱቱኤል፡፤እምድኅረ፡ማእረር፡ወቀሥም፡ከመ፡፩አስካል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon*, d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትራፍ፡). 2) *superfluum, abundantia*, Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ፡); πλήρωμα Joh. 1, 16; *res*

superflua i. e. *supervacua*: ዝንቱ፡ኀሠሣ፡ከመ፡ተረፍ፡ውእቱ፡ περισσόν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λῆμμα (qua LXX מַשָּׂא *effatum divinum* interpretati sunt) ተረፍ፡, ut: ተረፈ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λῆμμα cum λεῖμμα confuderint?

ትራፍ፡ subst., Pl. ትራፋት፡, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; ትራፋት፡ነገር፡ነዋ፡ጽሑፋን፡እሙንቱ፡ውስተ፡ Asc. Jes. 2, 6. 4, 19. 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) ትራፋት፡ነገሥት፡ *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliàs ሕጹጻን፡) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. c) ትራፊ፡ከታብ፡ i. q. ዘተርፈ፡ *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata* vel *reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: ወናሁ፡መ፡ተበየነ፡ውስተ፡ቃላተ፡እግዚእነ፡ትራፊ፡ገጻፍያን፡መምለኪያን፡ (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ተራፊ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: ሕዝብ፡ተራፍያን፡በምድር፡ Jer. 47, 6. 48, 10; ኵሎሙ፡ተራፊያን፡ይሁዳ፡ 50, 5.

መትርፍ፡ part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡, ተራፊን፡, ቴርፋን፡, ቴራፊን፡, ቴራፊም፡, ቴራጺን፡, ተራጺን፡, n. prgr., Θεραφίν תְּרָפִים *penates* veterum Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam ሱራፊን፡ Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስሪ፡ et ታስሪን፡ nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (ܬܫܪܝ, תִּשְׁרִי): ወርኀ፡ታስሪ፡ Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere* vel *dicere*, Lud. sine auct.

ተስዑ፡ vel ትስዑ፡, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est ፱; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; ጊዜ፡ተስዑ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel ትስዐቱ፡, etiam ተሰዐቱ፡ scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 2; Jud. 4, 3; ተስዐቱ፡እሙንቱ፡አለ፡ Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዕ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (ትስዕ፡ vel ትስዐ፡), sec. analogiam.

ታስዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ታስዕት፡, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; አመ፡ታስዕ፡ወርኅ፡ 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel ታስዓይ፡, f. ታስዓዊት፡, ታስዒት፡, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተሱዕ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: አመ፡ተሱዑ፡ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1. 2) abusive pro ተስዑ፡ vel ተስዐቱ፡, ut: Enc. Sen. 27 (at ተስዑ፡ in Sx. Tubing.); ሰላም፡እብል፡ዕደወ፡ተሱዐ፤ወአምአተኒ፡ሠላሰ፡ወሰብዓ፡ Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. ተሱዐት፡ vel ተሱዓት፡ *hora nona*, sive adjecto ሰዓት፡, ut: በጊዜ፡ተሱዓት፡ሰዓት፡ Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; ሰዓት፡ (v. ሰዓት፡) ተሱዓት፡ Matth. 27, 46; Marc. 15, 33. 34; sive omisso, ut: ጊዜ፡ተሱዓት፡ Act. 3, 1; ሰርክ፡ወሌሊተ፡ወጊዜ፡ተሱዓት፡ Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel ትስዓ፡ n. num., *nonaginta*; ejus character ፺; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፋ፡ *spes* vide sub ሰፈወ፡

ተቅጻ፡ subst. [ܩܘܣܒܪܐ hebr. גַּד] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: ተቅጻ፡ዘ፡ድምብላል ።

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub ብሂል፡

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabat in ecclesia late propagata, quare 2) (በዓል፡)ዘደብረ፡ታቦር፡ *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, Θαβωρεῖον) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et ተቤስ፡, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vitta*: አሰረ፡ተቤሳ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡ τελαμών 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. ታቦታት፡ [ⲦⲀⲒⲂⲒ, ⲐⲎⲂⲒ, תֵּבָה, תֵּיבוּתָא, تَابُوت] *arca, cista*, κιβωτός 4 Reg. 12, 9. a) navigium Noachi, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; ንኖቀ፡ታቦት፡ Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: ገነዘ፡ሴት፡ (sc. Adamum) ወአንበሮ፡ውስተ፡ታቦት፡በምሥራቀ፡ገነት፡ Clem. f. 11; *Voc. Ae.*: ታቦት፡ብ፡ሳዕን፡ c) *arca foederis* Israëlitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: ታቦት፡ዘመርጡል፡ Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; ታቦተ፡ሕግ፡ Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; ታቦት፡ቅድስት፡ 1 Esr. 1, 3; ታቦተ፡እግዚ"፡ 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communionis sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amh. p. 97 et 31; Rüppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; comm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; ጸሎት፡እምቅድመ፡ያልብስ፡ታቦተ፡ወእምቅድመ፡ያንብር፡ላዕሌሁ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia ይኩን፡ታቦት፡ዘይፈልስ፡ (altare mobile) እመከን፡ውስተ፡መከን፡ F. N. p. 12; Pl. ታቦታት፡ p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo ታቦት፡ *altare* collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): ታቦት፡መንፈሳዊ፡ οἶκος πνευματικός 1 Petr. 2, 5; አንትሙ፡ታቦት፡ለንጉሥ፡ βασίλειον ἱεράτευμα 2, 9; Simeon senex Jesulum አቦዶ፡ውስተ፡ታቦት፡ Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum በውስተ፡ታቦተ፡እግዚ"፡ Lud. e Vit. Mar.

ትብሌ፡, ትብላይ፡, ትብልያ፡ subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumerale*, vestimentum summi sacerdotis Israelitarum, Ex. 28, 6. 8; ትብልያ፡

ዘመቅፈርት፡ 28, 4; **ትብልያ፡ዘልብሰ፡መትከፍት፡** Ex. 36, 12 C. — *Voc. Ae.:* **መከፈ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት** ።

ተብዐ፡ I, 1 [vicinum est **ጠብዐ፡**; تَبِعَ *secutus, insecutus, persecutus fuit;* III *firmiter perfecit*] *constantem, firmum, fortem, virilem esse, audacem se praebere:* **ጽናዕ፡ወተባዕ፡** ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου Jos. 1, 6; 1 Par. 28, 20; 3 Reg. 2, 1; **ትባዕ፡ወጽናዕ፡** ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε Deut. 31, 7. 23; **ትብዑ፡ወጽንዑ፡** Jos. 10, 25; **ከመ፡ኢይትባዕ፡ላዕሌከ፡** ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ Sir. 8, 15. — *Voc. Ae.:* **ተብዐ፡ብ፡ጨከነ፡በረታኂ፡ይ፡**

አትብዐ፡ II, 1 *validum, robustum reddere, virilem animum addere,* Lud. sine auct.

ተተብዐ፡ III, 1 *virilem se praebere:* **ተተባዕ፡** (v. **ትባዕ፡**) **ወጽናዕ፡** Deut. 31, 6.

ተታብዐ፡ III, 3 *virilem* vel *fidentem se praebere* (contra alqm): **ተታቢያሙ፡** ἀσφαλῶς (בֶּטַח) Gen. 34, 25.

አስተታብዐ፡ IV, 3 *virilem* vel *fortem se praestare,* **ለ አስተታብዮ፡በቅድመ፡ፀበኢት፡** M. M. f. 100; Lud. ex Enc. Teq. 24.

ትቡዕ፡ part. *virilis, fortis:* **እመሰ፡ኮንክሙ፡ትቡዓነ፡ወ ጽኑዓነ፡** Jsp. p. 372 (aliâs in eadem phrasi **ጥቡዓን፡**).

ትብዕ፡ subst. *fortitudo, animus virilis* vel *imperterritus:* **ፈርሁ፡ሜዶን፡እምነ፡ትብዓ፡** (v. **ትብዐታ፡**) θράσος Judith 16, 10; Enc. Masc. 10.

ትብዐት፡ n. act. *fortitudo, virtus, audacia* Judith 16, 10 var.; **እመ፡ትፈቅዱ፡ትክሥቱ፡ትብዐተክሙ፡ወጽንዐተክሙ፡ፃኡ፡አፍአ፡ሀገር፡** Jsp. p. 372. 374.

ተባዕት፡ (forma fem. pro neutro: ein männliches, opp. **አንስት፡**), subst. et adj., sing. et coll., Pl. **አትቡዕ፡** (sicut **አእኑስ፡**), *mas, masculus,* de hominibus: Gen. 1, 27. 17, 10. 12. 23. 34, 25; Ex. 1, 16. 23, 17; Kuf. 2. 3; Job 3, 2; Sir. 36, 26; **ወለደት፡ተባዕተ፡** Jes. 66, 7; **ተባዕት፡ተወልደ፡** Jer. 20, 15; 1 Reg. 27, 9; **ወኢተወልደ፡ሎቱ፡ውሉደ፡ተባዕት፡** 1 Par. 23, 22; **ደቂቅ፡ተባዕት፡፲ወ፩** 25, 5; **ወለዳ፡፳ወ፰አትቡዐ፡** 2 Par. 11, 21; **ደቂቅ፡አትቡዕ፡** 31, 16; Marc. 10, 6; Apoc. 12, 5; de bestiis: Gen. 7, 2 seq.; Lev. 1, 3. 10. 3, 1; **ዘቦ፡ተባዕት፡** Mal. 1, 14; **አበግዕ፡አትቡዕ፡** 2 Par. 17, 11. 29, 21; **አፍራስ፡አትቡዕ፡** 9, 25; **ዶርሆ፡ተባዕት፡** Prov. 24, 66.

ተባዕ፡ adj. *fortis, animosus, strenuus:* Jes. 8, 8 var.; **ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተባዕ፡** ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 28; **ጽኑዕ፡ወተባዕ፡** 1 Par. 11, 25; **ከመ፡ዕደው፡ተባዓን፡** (v. **ተባዕያን፡**) ὡς ἄνδρες πολεμισταί Joel 2, 7; **ሐራዊ፡ተባዕ፡** Enc. Haml. 22.

ተባዒ፡ n. ag., Pl. **ተባዕያን፡** et **ተባዕት፡**, *fortis, animosus, strenuus, pugnax,* **ብእሲ፡ተባዕት፡** (v. **ተባዕ፡**) Jes. 8, 8; **ዕደው፡ስሙያን፡ወተባዕት፡** 1 Par. 12, 30; **ተባዕያን፡** οἱ ἁδροί Jes. 34, 7; Joel 2, 7 var.; **ተባዕያን፡ለኀጢአቶሙ፡** (absque auctoritate Graeci) Judae 12. — Mira est versio: **ነደቀ፡** (v. **ነደቃ፡**) **ተባዕተ፡በዐውዳ፡** περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ (דָּיֵק) Jer. 52, 4 (num *firmiter, munite?* an *propugnacula, munitiones?*).

ተብዕና፡ subst. *fortitudo, audacia:* **ብዙኃን፡ወኀያላን፡በጽንዕ፡ወበትብዕና፡ወበአፍራስ፡** 2 Par. 16, 8.

ተባዕታዊ፡ et **ተባዕታይ፡** adj. rel., *masculinus:* **ሕፃን፡ተባዕታዊ፡** (opp. **አንስት፡**) F. M. 27, 5; **ዐንበሪ፡ተባዕታይ፡** Hen. 60, 8; **ማይ፡ተ"፡** 54, 8; Macc. f. 10; **መንፈሰ፡ባሕር፡ተባዕታይ፡ውእቱ፡** Hen. 60, 16; **ተባዕታይ፡ሰማይ፡** Kedr. f. 3.

ታኅሣሥ፡ vid. sub **ኀሠሠ፡**

ተነነ፡ rad. e. q. תָּנַן تنّ *fumavit;* vid. etiam **እቶን፡**

ተን፡ subst., m., *vapor, fumus:* **ተን፡ጢስ፡** ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; **ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተን፡ጢሱ፡** Sir. 22, 24; **ዘእንበለ፡ይደመር፡ለብርሃን፡እሳት፡ተን፡** Phlx. 236; Deus qui **ዲበ፡አርእስተ፡አድባር፡ለተን፡ጊሜ፡ያጠይስ፡** M. M. f. 56.

ተንበለ፡ quadrl. I [fortasse e **ብህለ፡** propagatum; praeter formam Imperfecti quadriliteris convenientem **ይተነብል፡** etiam formae **ይትነበል፡** et **ይትነብል፡** (pro **ይትነብህል፡**?) occurrunt, vid. 2 Cor. 5, 20; Eph. 6, 20] 1) *oratoris* vel *interpretis vice fungi, legatum esse, legationem obire,* πρεσβεύειν Eph. 6, 20; 2 Cor. 5, 20. 2) *intercedere, deprecari, orare pro* aliquo, c. c. **በእንተ፡** prs., ut: (clerici) **ይተነብሉ፡በእንቲአከሙ፡** Did. 8; (Maria) **ተንብሊ፡በእንቲአነ፡** Deg.; vel c. **ለ፡** prs., ut: Hebr. 7, 25 Platt; Chr. crebro; **ተንብሉ፡ሊተ፡** Enc. Masc. 3; c. **ኀበ፡** ejus, quem precibus adeunt: **ሰአሎ፡ለጊዮርጊስ፡ከመ፡ይተንብል፡በእንቲአሁ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Sx. Hed. 7; **ማርያም፡ትተነብል፡ለደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ኀበ፡ወልዳ፡** Sx. Mij. 21; **ተንብሎ፡** *intercessio,* Org. 5. 3) *intercessione* aljcs *uti, adire* alqm *deprecatorem* vel *patronum,* c. **ኀበ፡** vel **በ፡** prs., ut: **ሰይጣን፡አኀዘ፡ወኀነቃ፡ወተንበለት፡ኀበ፡መልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡** Sx. Sen. 12; **ነሥአት፡ሥዕሎ፡ለመልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ወተንበለት፡በቱ፡ወአንበረቶ፡ዲበ፡እንግድዓሃ፡** ibid.

ተንበል፡ vel **ተንባል፡**, nec non **ተንብል፡** subst., m., Pl. **ተናብል፡** (Luc. 19, 14 rom.), **ተናብልት፡**, etiam **ተንበላት፡** et **ተንባላት፡**, nec non **ተንብላን፡** (Deg.) 1) *orator, interpres, legatus,* πρέσβεις **ተናብልት፡** Num. 21, 21. 22, 5; Ps. 67, 34; Hos. 5, 13; Jes. 21, 2. 39, 1. 57, 9; Luc. 19, 14; ἄγγελοι 1 Par. 14, 1. 19, 2; 2 Par. 35, 21; ὅμηρα **ተንበላት፡** Jes. 18, 2 vrs. alt.; **ተንባል፡** Jes. 63, 9 var.; **ሰላም፡ለከ፡** (Thomae Apost.) **ለብሔረ፡ህንደኬ፡መልአከ፤እንዘ፡ትከውን፡ሎቱ፡ተንበለ፡** (**ተንበለ፡** Lud.) **ወከቶሊከ፤ለንጉሠ፡ጎና፡ሐነጽከ፡በሰማይ፡ታዕከ፤** Enc. Teq. 9. 2) *intercessor, deprecator:* **ኄራን፡ወተንብላን፡እለ፡ይሰእሉ፡ምሕረተ፡ለውሉደ፡ሰብእ፡** Deg. 3) **ተንበላት፡** vel **ተንባላት፡** (raro **ትንባላት፡** ut Cat. Mus. Brit. p. 18) „in specie vocantur *Chalifae,* sive *successores Muhammedis,* qui semet رسول الله (**ተንበለ፡አምላክ፡**) dictitavit“ (Lud.), ut: **እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንበላት፡በግብጽ፡** Enc. Ter. 8; **እምሥጋዌ፡እስከ፡ተንበላት፡፯፻፲ወ፩ዓመት፡**, vel **እምሰማዕታት፡እስከ፡ተንበላት፡፫፻፵ወ፰** Lud. e Comp. eccl.; **ዓመተ፡** vel **ሐሰበ፡ተንበላት፡** Abush.; deinde in genere 4) *Muhammedani* vel *Muslimi,* II Abt. 66; Sx. Ter 8; **ዐረብ፡ተንበላት፡** Hed. 4; **ብሔረ፡ተንበላት፡** Enc. Tachs. 13; **ምስለ፡ተንበላት፡ወአይሁድ፡** Kedr f. 77; **ንጉሠ፡ተንበላት፡** Lud. e V. S.; **ነቢየ፡ተንበላት፡** Gad. T. H. Etiam pro Sing. accipitur **ተንበላት፡**, ut: **ኮነ፡አቡሁ፡ተንበላተ፡ወእውሰበ፡ብእሲተ፡ክርስቲያናዊተ፡** Sx. Sen. 19; **ለእመ፡ዘመወ፡ማእምን፡እው፡ማእምንት፡በተንበላት፡እው፡ዘኢኮነ፡ማእምነ፡** Kedr f. 81.

ተንባሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡ *intercessor, deprecator, patronus:* ምጽዋት፡ ተንባሊት፡ ይእቲ፡ ለ(ዘወሀበ፡) Chr. Ta. 32; (o Maria) ተንባሊተ፡ ኵሉሙ፡ ሕዝብ፡ Sx. Mij. 6.

ተንባሌ፡ et **ተንባል፡** (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ትንብልና፡ subst. 1) *legatio:* አኮ፡ በትንብልና፡ (v. በትንባል፡) ወአኮ፡ በመልእክት፡ (v. በመልአክ፡) ለሊሁ፡ ያድኅኖሙ፡ Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium,* Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድኅነከ፡ (Deus) ለነነዌ፡ በትንብልና፡ ዛሀልከ፡ Genz. f. 21.

ተንበላታዊ፡ vel **ተንባላታዊ፡** vel "ታይ፡, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim:* ውእቱ፡ ተንባላታዊ፡ Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት፡ ተንበላታዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; ዘይከውን፡ ተንባላታየ፡ f. 396.

መተንብል፡ part., f. መተንብልት፡, Pl. m. "ብላን፡, f. "ብላት፡, *intercessor, deprecator, advocatus:* Org.; ደናግል፡ ሠናያት፡ ወመተንብላት፡ Mavâs. n. 62; (angeli) መተንብላን፡ ለኵሉ፡ ሰብእ፡ Sx. Hed. 13; Mavâs. n. 14; ልሳን፡ መተንብልት፡ ይእቲ፡ ዘይረክብ፡ (በቲ፡) ሰብእ፡ መፍቅዶ፡ Fal. f. 75.

ተንተነ፡ quadril. I [cfr. تَلْتَلَ et تَرْتَرَ *commovit, agitavit, concussit;* ترتر II *vacillavit;* Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare,* Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis: ትተንተን፡ (ተንተኖ፡) ከመ፡ ስኩር፡ Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquuntur: መጽለወት፡ ወተንተነት፡ Esth. 5 apocr.; trsl.: እለ፡ ኢይትነትኑ፡ *constantes* Kid. f. 6; Eph. 4, 14; በዕል፡ እመ፡ ተንተነ፡ ይሰውቅዎ፡ አዕርክቲሁ፡ Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንተ፡ ኢትተነትን፡ πίστις ὀρθὴ μὴ σεσαλευμένη, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) animo *commoveri, percuti, percelli:* እምቀትለ፡ ወለተ፡ ሕዝብየ፡ ተንተንኩ፡ ወተቀጥቀጥኩ፡ Jer. 8, 21; አሐዝን፡ ለሞትከ፡ ወእተነትን፡ ለድከትምናየ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ተንተነ፡ ዘ፡ ተፍገመገመ ።

አተንተነ፡ II 1) *vacillare* vel *nutare facere, labefactare:* ብእሲ፡ ዘያተነትኖ፡ ስካረ፡ ወይን፡ Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሰበ፡ አተንተኖ፡ ሰይጣን፡ ዝሙት፡ Phlx. 7. 2) *percutere, percellere:* አተከዘኒ፡ ወአተንተነኒ፡ Jsp. p. 344; ናሁ፡ አሕመመኒ፡ ሰበ፡ ሰማዕኩ፡ ነገረ፡ ብእሲት፡ ወአተንተነኒ፡ ውእቱ፡ ወሆከኒ፡ p. 369.

ትንቱን፡ part., *nutans, vacillans, labans:* ከመ፡ ትሱቁኒ፡ ለትንቱን፡ Enc. Mag. 21.

ትንታኔ፡ subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio:* ሱቀኒ፡ ጊዜ፡ ትንታኔ፡ Mag. 1 Enc.; Org. 1; እምትንታኔ፡ ዓለም፡ ሱቀኒ፡ Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘእንበለ፡ ትንታኔ፡ ἀκατάσειστος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) animi *perturbatio, trepidatio:* (filios meos interfeci,) ወበጽሕኩ፡ ድኅሬሆሙ፡ ኀበ፡ ትንታኔ፡ ወሐዘን፡ ወሀጕል፡ (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ፡ *titio* vid. sub ነተገ፡

ቴናከ፡ v. ታናቅ፡, nomen arboris incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ae.:* ተነከ፡ ወዳዓር፡ ወጠርቤንቶ፡ ዘ፡ ወርከ፡; *aliud:* ጠርቤንቶስ፡ ተነከ፡ ዳዕሮ፡ ብ፡ ወርከ ።

ተንከር፡ (sec. Lud.), **ተንከራ፡** (sec. mea exemplaria), subst., *topazius* gemma, ut videtur: ወኢይትዔረይ፡ ተንከራ፡ ዘኢትዮጵያ፡ τοπάζιον Αἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. تنكار *chrysocolla,* pers. تنكار (टङ्कण) *borax* auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ትንከተም፡ *pons* vid. sub ከተመ፡

ትንንያ፡ subst., [cfr. طَنَّ *cum tinnitu susurravit* musca, culex; vicinum videtur ጽንጽንያ፡] *culices, sciniphes,* σκνῖπες Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጸጸት፡); σφῆκες (*vespae*) Sap. 12, 8. Secundum Ludolfi Gregorium ት" est species muscae minimae. — *Voc. Ae.:* ትንንያ፡ ዘ፡ ትንኝ፡ (v. ትንኝ፡).

ትንፋግ፡ subst., *uligo, humor terrae nativus,* Lud.

ታኦሎጎስ፡ n. prgr. *theologus,* ut: ጎርጎርዮስ፡ ታኦጎሎስ፡ (sic) Fid. Jac. Bar.; ዮሐንስ፡ ታኦጎሎስ፡ (sic) ibid. — Vid. etiam ቴዎጎሎስ ።

ታኦማጎሊስ፡ n. prgr. sc. θεομάχος *Deum oppugnans, Dei adversarius:* ታኦማጎሊስ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ፀረ፡ እግዚ" ብሂል፡ Haim. Ab.

ታእካ፡ *palatium, aula regia* vid. sub ዐከወ፡

ተከለ፡ I, 1 [amh. id., syr. ܬܟܠ, arab. وَكَلَ et تَكَلَ nonnisi translate: *commisit* rem suam alteri; *fretus, fisus est;* noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre שָׁתַל.] Subj. ይትክል፡ A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere,* ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; ይተክል፡ መታክሊሁ፡ ውስተ፡ አረፋቲሃ፡ Sir. 14, 24. 27, 2; እተክሎ፡ መትከለ፡ ውስተ፡ ምእመን፡ መከን፡ Jes. 22, 23 vrs. alt. a) In specie, *figere, statuere,* tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተኪሎት፡); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ፡ ዐጸዲኪ፡ 54, 2; Jer. 6, 3; ተከሉ፡ ደባትሪሆሙ፡ Sap. 11, 2; (Deus) ተከሎ፡ ለሰማይ፡ Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire,* ሥርዐተ፡ Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare,* Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 19. 23; Deut. 16, 21; ትተክሉ፡ ወይነ፡ Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተከልኩ፡ ውስቴቱ፡ ወይነ፡ Jes. 5, 2; ትክሉ፡ አቅማሐ፡ Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conserere* locum Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate: populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem: ይተክለከ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተኪሎት፡) 3) *substituere* i. e. *compensare,* c. Acc. et ህየንተ፡ Ex. 21, 37; c. ለ፡ pers., 21, 35 (vid. ተክል፡). B) intransitive (:*infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; እምከመ፡ ተከለ፡ እማንቱ፡ አብትር፡ Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ፡ pro ተከለ፡ Laurentii exhibent).

አትከለ፡ II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur: *de-, pro-,*

extrudere, contundere, prosternere: እመ፡ተዐቅፈ፡ያቴ ከልዎ፡ ἐὰν προςκόψῃ, προςανατρέψουσιν αὐτόν Sir. 13, 23; ታቴክሉ፡ነዳየ፡በውስተ፡ኖኅት፡ πένητας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες Am. 5, 12; ያቴክልዎ፡ለመስቀል፡ Cyr. f. 103; ያቴክሎ፡ መልአክ፡እምቤቱ፡ ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος ἐξ οἰκίας Job 20, 15; አውጽእዎ፡እንዘ፡ያቴክልዎ፡ Rel. Bar.; (ex urbe expulerunt eos) በአተክሎ፡ Gad. Kar.; (Michael archangelus) ያተ ክል፡ (Subjunct., Lud.: ያትክል፡) ዕድወ፡ነፍስየ፡እንዘ፡በእዴ ሁ፡ከመ፡ርእዮሙ፡ከልአን፡ይፍርሁ፡ Enc. Mag. 12; ታተክ ል፡ወታሴስል፡ወትቀጠቅጥ፡ኵሎ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ያቴክልዎ፡ዘ፡ያጸድፍዎ ።

ተተክለ፡ III, 1 1) *figi, infigi:* ይእቲ፡መላዒ፡ተተክለት፡ ዲበ፡ከዋዱ፡ከመ፡ሐጽ፡ወጦት፡ Gad. Kar. (coll. Lit. 172, 1). 2) in specie a) *figi, statui,* de tentorio: ተተክለ፡ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Lit. 173, 3; 172, 1; ቤት፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ ለምስጋድ፡ Deg.; columna: ተተክለ፡ብርሃን፡በአምሳለ፡ዐም ድ፡ Enc. Jac. 4. b) transl.: *statui, constitui,* ut: በዘተተ ክለ፡ዕድሜ፡ *tempore constituto,* Ep. Syn. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113. 3) *plantari* 4 Esr. 8, 62 (ubi legas ወተተክለ፡); Hen. 25, 7; ተተክሊ፡ውስተ፡ባሕር፡ φυτεύθητι Luc. 17, 6; transl. de populis: Jer. 18, 9; Kuf. 7. a) *conseri plantis,* c. c. Acc., Hen. 10, 18. b) *insitum, ingenitum esse:* ተተ ክለት፡ፍትወት፡በጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1.

ትኩል፡ (v. ትኵል፡) part. 1) *fixus, infixus, statutus, stabilitus:* 1 Reg. 26, 7; ትኩል፡ዕፅ፡ውስተ፡ቤት፡ሐማ፡ ὤρθωται ξύλον Esth. 7, 9; መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. a) *fixus* i. e. *immobilis,* de stellis, Org. 2; de festis: በዓላት፡ትኩላት፡ Lud. auct. Greg. b) *constitutus:* ዲያቆናት፡ እለ፡ትኩላን፡ለመልእክት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ II Abt. 5. 2) *plantatus,* Ps. 91, 13; ዕፅ፡እንተ፡ትክልት፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ Syn. f. 317.

ተክል፡ subst., m. et fem. (ut Matth. 15, 13; 4 Esr. 9, 24. 26), Pl. አትክልት፡, rarius ተክላት፡ 1) *paxillus* Hen. 90, 28 (i. q. መትከል፡). 2) *plantatio, plantarium:* ዖመ፡ሐዲስ፡ ተክል፡ Zach. 11, 2; ተክል፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Jes. 61, 3. 3) *planta:* Matth. 15, 13; ትትከሉ፡ኵሉ፡ተክለ፡ወኵሎ፡ ዕፀ፡ Kuf. 7; እኩይ፡ተክል፡ገብረ፡ሥርወ፡ላዕሌሆሙ፡ Sir. 3, 28; ተክሉ፡ ὁ βόλος τῆς φυτείας αὐτῆς Hez. 17, 7; τὰ φυτὰ αὐτοῦ 31, 4; 4 Esr. 8, 46. 9, 24. 26; ተክላት፡ Const. Ap. 47; ኢበልዐ፡ፍሬያተ፡አትክልት፡ Sx. Genb. 18; Vis. Bar.; Genz. 154; ዐጸደ፡አትክልት፡ Act. 28, 7 rom.; ሐዲስ፡ተክል፡ νεόφυτον Job 14, 9; Jes. 5, 7; Ps. 143, 13. Transl.: ተክለ፡ ሰላም፡ Hez. 34, 29; ተክለ፡ርትዕ፡ Kuf. 1; ተክለ፡ጽድቅ፡ Kuf. 16. 36; Hen. 10, 16. 93, 2. 5; ለተክለ፡ዘርእ፡ Hen. 84, 6; አትክልት፡ Did. ed. Platt p. 92; *neophytus* እምሐዲስ፡ተክ ል፡ 1 Tim. 3, 6; (episcopus) ኢይኩን፡ተክለ፡ሐዲሰ፡ F. N. 5. 4) *id quod* compensationis causa *substituitur* (Ersatz); deinde in st. c. et Acc. ተክለ፡ *pro* vel *loco:* Ex. 21, 36; ሢም፡ህየን ቴሆሙ፡ተክሎሙ፡ 3 Reg. 20, 25; Hen. 89, 39. 103, 3.

ትክለት፡ n. act. *plantatio,* Org. 1; ኢትጸኒ፡ሥርወ፡ት ክለትከ፡ M. M. f. 41. 232.

ተካሊ፡ n. ag. *plantator,* Lud. sine auct.

ትኩላዊ፡ adj. rel. *ingenitus, insitus, naturalis:* ሐሩ ር፡ትኩላዊት፡ *fervor naturalis* (juvenum) Phlx. 106.

መትከል፡, raro መትክል፡ subst., Pl. መታክል፡ et መታ ክልት፡, *paxillus, clavus,* πάσσαλος Jud. 4, 21. 16, 13. 14; Sir. 27, 2; Jes. 22, 23. 25 vrs. alt.; መትከል፡ et መትክል፡ Hez. 15, 3; Pl. Ex. 27, 19. 37, 18. 38, 21; መታክል፡ወመታ ግር፡ Num. 3, 37; Jes. 33, 20. 54, 2; Sir. 14, 24.

ተኵላ፡ (male ተክላ፡, ut Sx. Teq. 4), subst., plerumque m., Pl. ተኵላት፡ (male ተኳላት፡ Chr. f. 133) et ተኳሉት፡, *lupus* [Abyssinis שׁוּעָל ثعالة *vulpes* et *canis aureus* in significatum *lupi* abiit, sicut זְאֵב *lupus* in significatum *hyaenae* ዝእብ፡] λύκος Gen. 49, 27; Jes. 11, 6; Jer. 5, 6; Prov. 28, 15; Sir. 13, 17; Kuf. 37; Joh. 10, 12; ተኳሉት፡ (v. ተኵላት፡) Jes. 65, 25; Luc. 10, 3 rom.; Matth. 10, 16; M. M. f. 255; ተኵ ላት፡ Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Hez. 22, 27; 4 Esr. 3, 25; ተኵ ላት፡መሪራን፡ወመጺጻን፡ Cyr. c. Pall. f. 66; Matth. 7, 15. 10, 16 Platt; ተኵላ፡ Ps. 90, 13, ubi Hebr. שַׁחַל, Gr. ἀσπίς habet. (Fallitur Ludolfus, qui docet: „proprie est *crocuta* vel potius *hyaena*"; ὕαινα enim ubique ዝእብ፡, non ተኵላ፡ versa legitur).

ተኬሳ፡ subst. [etymon nondum liquet] Pl. ተከያስው፡, *scapula:* ነደፎ፡ማእከለ፡ተኬሳሁ፡ (v. ተከስስያሁ፡, v. ተከያስ ዊሁ፡, v. ተከያሳዊሁ፡; Lud.: ተከስው፡) ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ 4 Reg. 9, 24; ሰዊሮስ፡አገዳ፡ዕልዋን፡ዘይሰብር፡ ወዘመናፍቃን፡ተኬሳ፡ Enc. Jac. 14.

ተኰሰ፡ *comburere, adurere* (M. F.), est verbum Amharicum.

I. ተከተ፡ I, 1 *menstruis laborare:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡ኢ ትቀረብ፡ኀበ፡ይወልዳ፡ወይትክታ፡ Vis. Mar. in Cod. Mus. Brit. XVIII, 1. [An referendum ad وَقْتٌ, sicut עִדִּים عَلَّ VIII?].

ትክት፡ (pro ትክትት፡, fem. part. ትኩት፡) *menstrua, fluxu mensium laborans,* Gen. 31, 35; Lev. 15, 20. 33. 18, 19. 20, 18 (ἀποκαθημένη); Hez. 18, 6 seq.; ሰከቡ፡ምስለ፡ ትክት፡ (v. ትክት፡) 22, 10; ከመ፡ርኵስ፡ትክት፡ (v. ትክት፡) 36, 17; ኮነት፡ኢየሩሳሌም፡ትክት፡ (v. ትክልት፡) በማእከሎ ሙ፡ ἐγενήθη εἰς ἀποκαθημένην Thren. 1, 17; ኀራሰ፡ወት ክት፡ Clem. f. 141; F. M. 10, 1, al. [Arabes habent ثكّ *menstruis laboravit,* coll. syr. [illegible] *menstruum*].

ትክቶ፡ subst. *menstruum* vel *menstrua, profluvium mulierum:* Gen. 18, 11; መዋዕለ፡ትክቶሃ፡ Lev. 12, 2. 5. 15, 19. 25. 26; 2 Reg. 11, 4; ጸርቀ፡ትክቶ፡ Jes. 64, 6; Esth. 4 apcr. (ῥάκος καταμηνίων); ደመ፡ትክቶን፡ (pro ትክቶሆን፡) M. M. f. 192; al.

II. ተከተ፡ inus., quod nescio an cum وَقْتٌ *tempus* componere liceat.

አትከተ፡ II, 1 vel አተከተ፡ II, 2 *tempus lucrari velle, cunctando moras nectere* (an trs.: *procrastinare?*) ያተክ ት፡ v. ያቴክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) τὸν καιρὸν αἰτιάσεται Sir. 29, 5.

ትክት፡ A) subst. *pristinum* vel *priscum tempus, vetus memoria, tempora antiqua* et *antiquissima, primordia;* usurpatur statui constr. et notae Genitivi ዘ፡ et praepositionibus subjunctum; a) *pristinus, prior:* ዐርክከ፡ዘትክት፡ Sir. 9, 20; ሕማም፡ዘትክት፡ Jes. 65, 16; ምትየ፡ዘትክት፡ Hos. 2, 9; Ps. 78, 8. 88, 48; መዋዕለ፡ትክት፡ Job 29, 2; Koh. 7, 10;

Ex. 5, 7; ዘትካት፡ τὰ πρῶτα Jes. 43, 18. α) ከመ፡ትካት፡ *sicut pridem* vel *olim* Jer. 37, 20. 40, 7; Jes. 1, 26 (ὡς τὸ πρότερον); Hez. 36, 11. β) እምትካት፡ *prius, pridem, antehac, olim* 4 Esr. 9, 42; Koh. 8, 12; Rom. 3, 25. b) *priscus, antiquus, vetus:* ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; በመዋዕለ፡ትካት፡ Thren. 2, 17; 1 Esr. 1, 22; Ps. 43, 2; Mich. 7, 20; Jes. 51, 9; numus ዘተለከፀ፡እምትካት፡መዋዕል፡ (*cusus ab antiquis diebus*) Lud. ex Hist. VII Puerorum; ምጥማቃተ፡ሀገር፡ዘትካት፡ ἡ ἀρχαία κολυμβήθρα Jes. 22, 9; ከመ፡ምዉት፡ትካት፡ Thren. 3, 6. α) እምትካት፡ *ab antiquo, antiquitus, a primordio, olim:* Sir. 39, 24; Jes. 45, 21. 48, 16. 63, 16; ዘእምትካት፡ወዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡ 46, 9; Ps. 92, 3; Act. 15, 7; Matth. 13, 35; 4 Esr. 10, 19; እምትካታ፡ (v. እምትካት፡) 2 Esr. 4, 15. β) ዘትካት፡ τὰ ἐξ ἀρχῆς Jes. 41, 26. 42, 9. 43, 9. B) Adv. a) ትካት፡ *pridem, dudum, prius, antehac, olim,* Ps. 118, 92; Jos. 3, 4; Ruth 2, 11; Job 31, 16; Jes. 37, 26 (πάλαι); Rom. 7, 9 (ποτέ); 1 Ptr. 3, 5; Col. 3, 7; 1 Cor. 12, 2; 4 Esr. 14, 31; 1 Joh. 2, 24 (ἀπ' ἀρχῆς). b) rarius; ትካተ፡ ut 1 Esr. 5, 60. 6, 13 var. c) cum pron. suff. (gramm. § 156. 189): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; ወስሙሰ፡ለውእቱ፡ብሔር፡ትካቲሁ፡ውሉምሐሳ፡ Gen. 28, 19; cfr. እምትካታ፡ 2 Esr. 4, 15. — *Voc. Ae.:* ትካት፡ዘ፡ድሮ ።

ትካታዊ፡ adj. rel. *antiquus, priscus,* Lud. sine auct.

ተከዘ፡ I, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 4 ተተከዘ፡ I, 1 exhibet) [amh. id.; ejusdem familiae videntur ሐዘነ፡ q. v.; حَزَّةٌ *dolor animi, aegritudo;* وَحَشَ IV, nec non כָּעַס] 1) *maerere, contristari, tristem* vel *aegrum animi esse, lugere, tetricum esse,* λυπεῖσθαι Matth. 17, 23. 18, 31. 19, 22; Joh. 16, 21. 22; Rom. 9, 2; 2 Cor. 7, 9; Phil. 2, 28; Jes. 8, 21. 57, 17; Dan. 6, 14; ተከዘ፡ዮናስ፡ዐቢየ፡ትካዘ፡ Jon. 4, 1; 4 Reg. 13, 19; Esth. 1, 12; Tob. 3, 1. 10; περίλυπον εἶναι Ps. 41, 6. 15. 42, 5; κακοπαθεῖν Jac. 5, 13; στενάζειν Jes. 19, 8. 21, 2; Sir. 30, 20; Marc. 8, 12; θραύεσθαι 1 Reg. 20, 34; στυγνάζειν Marc. 10, 22; ῥαθυμεῖν Gen. 42, 1; σκυθρωπάζειν Jer. 27, 13; ለዘይላሑ፡ወዘይቴክዝ፡አስተዮ፡ወይነ፡ Sir. 34, 29; c. c. በእንተ፡ prs. vel rei 1 Reg. 20, 34; 2 Reg. 19, 2; Hez. 9, 4; 4 Esr. 10, 16. 54; Matth. 14, 9; seq. እስመ፡ Gen. 34, 7; c. በላዕለ፡ prs. 1 Thess. 4, 13; c. በ፡, ut: በመኳንንት፡ረሲዓን፡ይቴክዙ፡ዕደው፡ Prov. 29, 2; Sir. 26, 28; c. ለ፡ pers., ut: ተከዙ፡ለርእስክሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; እቴክዝ፡ላቲ፡ *condoleo illi,* Lud. e Vit. Mar.; c. pron. suff. Dat., ut: በእሉ፡ሠለስቱ፡ተከዘኒ፡ (*mihi*) ልብየ፡ Sir. 26, 28. 2) *cura* vel *sollicitudine affectum esse, sollicitum, anxium esse, laborare* de re, *curis* vel *negotiis occupatum esse:* φροντίζειν ተከዝ፡ትካዘሙ፡ Sir. 35, 1; ይቴክዝ፡ χρηματίζει 3 Reg. 18, 27; μεριμνᾶν ተከዘ፡ Matth. 6, 27. 31; c. c. በእንተ፡, ut: ኢይቴክዝ፡በእንተ፡ቤቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3; 1 Reg. 9, 5; አልቦ፡ዘይቴክዝ፡በእንቲአኪ፡ (δειλιάσει) Jer. 15, 5; Kuf. 43; c. ለ፡ Matth. 6, 25. 34; c. Acc. rei: ተከዘ፡እግዚ"፡ስእለቶሙ፡ (kümmerte sich um ihr Gebet) Sx. Mij. 14; በዐርክ፡ዘእንበይነ፡ከርሡ፡ይቴክዝ፡ለከ፡ሕማመከ፡ συμπονεῖ σοι Sir. 37, 5; ዘኢይቴክዝ፡ፍርሀተ፡ οὐ καταπτήξει φόβον Sir. 35, 18.

አተከዘ፡ II, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 5 etiam አትከዘ፡ II, 1 exhibet) *contristare, tristem reddere, maerore* vel *aegritudine afficere, affligere* alqm, 2 Cor. 2, 2. 5. 7, 8; Eph. 4, 30; ኢታተክዝ፡እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ Sir. 34, 31; Jes. 40, 29; Jer. 15, 18; አተከዛ፡ዝንቱ፡ *hoc eam contristavit* Jsp. p. 321. 344; ቀሠፍከሙ፡ወአተከዝከሙ፡ ἐτρύχοντο Sap. 11, 12; ምንተ፡አተከዝኩከ፡ τί ἐλύπησά σε Mich. 6, 3; መሪረ፡ሐዘን፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ Sir. 25, 18.

ተተከዘ፡ III, 2 *maerore* vel *tristitia affligi,* Act. 20, 38.

ትኩዝ፡ part. *moestus, tristis, aeger animi, afflictus, tetricus, morosus,* Marc. 10, 22; 2 Cor. 2, 1; ሕሙም፡ወትኩዝ፡ Rom. 8, 22; 1 Thess. 5, 14 (ὀλιγόψυχος); ሕዙን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20, 43; መንፈስ፡ትኩዝ፡ πνεῦμα ἀκηδίας Jes. 61, 3; Bar. 3, 1; ነበርኩ፡ትኩዝየ፡ ἠρεμάζων 2 Esr. 9, 3; 4 Esr. 3, 27; ትኩዛን፡ οἱ ἐν ὀδύναις Prov. 24, 74; στυγνός Jes. 57, 17; ልብ፡ትኩዝ፡ καρδία παρωργισμένη Sir. 4, 3; τεταραγμένος Gen. 40, 6; σκυθρωπάζων ትኩዝየ፡አንሶሱ፡ Ps. 37, 6. 41, 13; Sir. 13, 25; በእፎ፡ዮም፡ትኩዝ፡ገጽከ፡ 2 Esr. 12, 2.

ትካዝ፡ subst., m. et fem., Pl. ትካዛት፡, 1) *maeror, tristitia, maestitia,* λύπη 2 Cor. 7, 10. 11; Phil. 2, 27; Jes. 35, 10. 51, 11; κατήφεια Jac. 4, 9. 2) *sollicitudo, cura,* μέριμνα Prov. 17, 12; Sir. 30, 24; Matth. 13, 22; ዘእንበለ፡ትካዝ፡ ἀμέριμνος Sap. 6, 16; φροντίς 5, 16; Sir. 35, 1; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ብዙኃት፡እማንቱ፡ትካዛተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 8; c. c. Gen. objecti: Luc. 8, 14; Phil. 2, 20. 21; 1 Reg. 9, 5. 3) res, de qua quis sollicitus est, a) *necessitas, res qua opus est* vel *qua indiget* alqs, χρεία Phil. 4, 16; ዘትፈቅድ፡ለትካዘ፡ቤተ፡እግዚ" 2 Esr. 7, 20; በጊዜ፡ትካዝከ፡ ἐν καιρῷ χρείας Sir. 8, 9; እመበ፡ትካዝ፡ዘይፈቅደከ፡ 13, 6; ቅድም፡አእምር፡ትካዘ፡በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; Deut. 23, 20; Rom. 16, 2; episcopi pecunias sacras ne consumant ለትካዘ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 115. 122. b) *negotium, opus, occupatio, res,* ἔργον Ex. 20, 9; ገቢረ፡ትካዙ፡ 1 Esr. 4, 11; ቀዳሚ፡ኩሉ፡ትካዝ፡ነገር፡ Sir. 37, 16; ኢትግበር፡ቅድመ፡ነኪር፡ትካዘከ፡ 8, 18; πρᾶγμα ዘኢኮነ፡ትካዝከ፡ 11, 9; ትካዛት፡ πράγματα (*negotia*) II Can. Ap. 36; 4 Esr. 13, 58; Clem. f. 175. 176; episcopus ዘኢይኄሊ፡ትካዘ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 3; ትካዝ፡ብየ፡ኀቤከ፡ λόγος μοι πρὸς σέ 3 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 13; ምስለ፡ማእምራን፡ይኩን፡ትካዝከ፡ μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου Sir. 9, 15.

ትኩዜ፡ subst. *contristatio,* Lud. sine auct.

ተከዚ፡ (passim ተከዜ፡), subst., plerumque m., [contiguum videtur ውሒዝ፡ cum derivatis] 1) *flumen, fluvius, amnis,* Ex. 1, 22. 2, 3. 5. 7, 17. 18; Jos. 4, 7. 5, 1; 4 Reg. 5, 10. 6, 4. 7, 15; Ps. 65, 5; 2 Esr. 12, 7; 4 Esr. 13, 42. 46; Judith 2, 8 (ποταμός); ተከዜ፡ et ተከዚ፡ Sir. 24, 30. 31 (ποταμός); 39, 22. 47, 14; ተከዜ፡ኤፍራጥስ፡ 1 Par. 5, 9. 18, 3; ተከዜ፡ግብጽ፡ (χειμάρρους) 2 Par. 7, 8; ተከዜ፡ጤግሪስ፡ Tob. 6, 2; Sir. 24, 25—27. 2) n. pr. fluminis Abyssiniae, quod in Nilum exoneratur, *Tacaze.* — *Voc. Ae.:* ተከዜ፡ዘ፡ፈሳሽ፡

ተከፈ፡ rad. inus., cui in aliis linguis respondet כָּתֵף; de qua vid. Fürst Handwörterbuch p. 642; Dietrich Wortforschung p. 163.

መትከፍት፡, rarius መትከፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መታ

ክፍ፡ et መታክፍት፡ [כָּתֵף, ܟܬܦܐ, كَتِف; vicinum est ሐዳፍ፡ q. v. supra col. 130.] 1) *humerus*, *scapula*, Gen. 21, 14. 24, 15. 27, 16. 49, 15; Ex. 12, 34. 28, 12. 36, 9. 11. 26. 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6. 10, 27. 14, 25. 46, 7; ይጸውርዎን፡በመትከፍት፡ 49, 22. 60, 4; Hez. 12, 6. 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19. 22; አትሕት፡መታክፍቲከ፡ወተ ሰከማ፡ Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum* jumenti: ይጼዐን፡በመታክፉ፡ Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.:* መትከፍት፡ብ፡ጫንቃ ።

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII^ae Ps. 118, 169; Thren. 1, 22. 2, 22. 3, 64. 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo ታው፡ Ps. 118, 169—176 notatur.

ቴዎሎጎስ፡ vid. ቴዎጎሎስ፡; ቴዎሎግና፡ subst. *theologia*, Lud.

ቶማ፡ subst. [i. e. ثُوم; aliâs ሰመት፡] *allium*: ኢይበር ኩ፡ላዕለ፡ሰግላ፡ወኢላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቶማ፡ F. N. 17 (e Syn.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliâs ሰውር፡): እልተውር፡ Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. ቶራት፡ [שׁוֹר, ܬܘܪܐ, ثَوْر, ሶር፡ *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; ወይጠል፡ወቶራ፡ወ ሀየላት፡ Macc. f. 5; Cyriacus eremita ሐሊበ፡ቶራ፡ (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. ቶራት፡ Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a ቶራት፡ distinguuntur እልህምት፡ገዳም፡ (vid. sub ራዛ፡). — Quomodo Gregorius hoc animal descripserit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadrl. I [vicina sunt مَذَق, مَزَج, مَشَج, وَشَع, מָסַךְ ܡܙܓ] *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et ውስተ፡ vel ምስለ፡ vel በ፡ vel ላ ዕለ፡, ut: መያስያንኪ፡ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22; ቶስሐ፡ሐሊበ፡ወንጌል፡ምስለ፡ጸቃውዐ፡አሪት፡ M. M.; ቶሲሖሙ፡ማየ፡በወይን፡ F. N. 13; እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወር ቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕስ፡ F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: እለ፡ይቶስሕዎ፡ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; ሊተ፡ቶስሐ፡እግዚ"፡ጽዋዐ፡ Asc. Jes. 5, 13; ጽዋዐ፡ ወይን፡ቶሲሐከ፡ወሀብከሙ፡ Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: ጽዋዐ፡ ቶስሐ፡ማየ፡ Lit. Chrys.; admiscere: ኅዳጠ፡ወይነ፡ቶስሕ፡ 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: ዘእንበለ፡ቶስሖ፡ወኢትድምር ት፡ *sine commixtione aut confusione*, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; ቶስሐ፡እግዚ"፡ለነፍስትን፡ 1 Cor. 12, 24; ትቶስሕዋ፡ ለፐበብ፡በንጹሕ፡ልብ፡ Herm. p. 17; ቶስሐ፡ውዳሴ፡ውስተ፡ ገሥጸቶሙ፡ Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: ወይን፡ዘኢተቶስሐ፡ከመ፡ንጉሥ፡ዐማፂ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; Org. 1; Impf. ይቶሳሕ፡ Chr. ho. 16; Inf. verb. ተ ቶሲሖ፡ Cyr. f. 77 (vid. sub ተኀውሠ፡); ውሒዛተ፡ሊቃንያ፡ (Lycaoniae) በደም፡ይቶሳሕ፡ Kid. f. 5; ተቶስሐ፡ደሞሙ፡በ ደመ፡መብእ፡ Jsp. p. 311. 367; እንዘ፡ይቶሳሕ፡ማይ፡ምስለ፡ ወይን፡ Lit. 159, 2; ተቶስሐ፡አብድንተ፡ከሀናት፡ምስለ፡አ ብድንተ፡ነኪራን፡ Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተተዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: ከመ፡ ኢይተዋስሑ፡ (sic legas pro ይትዋስሑ፡) Const. Ap. 52.

ቱሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*: ወይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሐ፡ οἶνος ἄκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; ወይን፡ምስለ፡ከርቤ፡ ቱሱሕ፡ Marc. 15, 23; ጸዐዳ፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ጸሊም፡ Voc. Ae.; ወትካትስ፡ሰማያት፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ማይ፡ወምድርኒ፡ሀለወት፡ ምስለ፡ማይ፡ Clem. f. 48; ሠናይ፡ዘይረክብ፡ሰብእ፡በዝ፡ዓለ ም፡ቱሱሕ፡በጻማ፡ወድካም፡ Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: እስመ፡ቱስሕት፡ይእቲ፡(ምድር፡)በቊር፡ወ ምዉቅ፡ Kuf. 8.

ቱስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio*, ሐሊብ፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; ትድምርት፡ዘእንበለ፡ቱስሕት፡ወሚጠ ት፡ ἑνότης (naturarum Christi) συγχύσεως δίχα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; ቱስሕት፡ወኑሠት፡ φυρμὸς καὶ σύγκρασις, f. 78. a) κρᾶμα, *vinum* (aqua) *temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio* (vel *temperamentum*) *corporis* vel *ingenii*: እስመ፡ድኩ ም፡ቱስሕተ፡ነፍስትክሙ፡ (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; በእንተ፡ኂሩተ፡ቱስሕቱ፡ F. N. 24, 1.

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቱሳሔ፡ subst., Pl. ቱሳሔያት፡, *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Haim. Ab.; Ath. de Trin.; Fid. Jac. Bar.; አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አር ባዕቱ፡ (e Galeno) Fal. f. 16; ቊረት፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡ F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ⲐⲰⲞⲨⲦ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. ቶታናት፡ [ut videtur, propagatum a radice תָּנַן *extendere*, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et ቲን፡] *corrigia* calceamenti: ቶታነ፡አሣእን፡ (v. ቶታናት፡) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ቶታን፡ዘ፡መሐዘብያ፡; *aliud:* ቶታን፡ዘ፡የኩፍ፡ቁልፍ ።

ተወነ፡ *pluit* vehementer *aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est أَنَى *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit.* Hinc

ተወን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens;* refertur inter nomina quatuor anni temporum (aliâs ጸዳይ፡) M. M. f. 347 (vid. sub ረብዐ፡); altera quotannium synodorum sit በዘ መነ፡መጸው፡እምድኅረ፡በዓለ፡መስቀል፡እስመ፡ይበዝኅ፡ሕ ማመ፡ብድብድ፡ወሞት፡ግብት፡በዘመነ፡ሐጋይ፡ወተወን፡ F. N. 5; ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet ዝናመ፡ጸዳ ይ፡ወመፀው፡); ዝናመ፡ተወን፡ ὑετὸς χειμερινός Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva:* ተከልአ፡ጠል፡ወተወን፡ Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non יוֹרֶה sed מַלְקוֹשׁ habet). — *Voc. Ae.:* ተወን፡ዘ፡በልግ፡ (v. ዘመነ፡በልግ፡).

ቴዎጎሎስ፡ n. pr. (pro ቴዎሎጎስ፡) *theologus:* ዮሐንስ፡ቴ ዎጎሎስ፡ F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam ታኦሎጎስ፡

ትይ፡ et **ተይ፡** subst., θεῖον, *sulphur*, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (νάφθα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.:* ተይ፡ዘ፡ ደኝ፡ዳኺራሂ፡ይ፡

ቴሀ፡ rad., e. q. (תָּהָה et) تَاهَ vel تَاحَ *per terram vagatus fuit*, *attonitus evasit*. — *Rad. Abb.:* ቴሐ፡ዘ፡ቀላወጠ፡ (vid. scholia ad ተተሐለ፡).

ተያሂ፡ n. ag. *attonitus* (*errans*). — *Voc. Ae.:* ተያሂ፡ ዘ፡ፊሪ።

ቴነ፡ rad. inus., cui *extensionis* significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub תָּנַן, et cfr. ቶታን፡, et ነተነ፡).

ቲን፡, etiam **ቴን፡**, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μῆκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὖρος (v. ርኅብ፡) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, ቲን፡ et ቴን፡, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.:* ቲኑ፡ዘ፡ግድሙ፡

ትያጥሮን፡ et **ተያጥሮን፡** n. prgr. *theatrum*, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; ቤተ፡ተያጥሮን፡ Sx. Mag. 17; ዘትያጥሮን፡ *scenicus*, *histrio*, *actor*, Kid. f. 23.

ተይፈን፡ subst., nondum repertum nisi in Pl. ተያፍን፡ (etiam ትያፍን፡) et ተያፍንት፡, *juvencus* bos [يَفَنْ *quadrimus vitulus*; يَفَعَ *ascendit* montem; *adultus fuit*]: ዙሉ፡ነገሩ፡ተያፍ ን፡ (v. ትያፍን፡)ወብዕራ፡ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων Sir. 38, 25; እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ v. ተያፍንቲሁ፡ 38, 26; ከመ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡ Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.:* ትያፍ ን፡ (v. ቴያፍን፡)ዘ፡ወይፈን።

ቴጻ፡ n. prgr. sc. θῆτα, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. ቴጻት፡, ut: lapidem invenit ዘጽሑፍ፡ውስ ቴቱ፡፫ቴጻት፡ sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ፡ I, 1 [amh. ተጋ፡ id.; differt a ነቅሀ፡ ut *vigilare* ab *expergisci*] Subj. ይትጋሀ፡ (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare*, *insomnem esse:* Ps. 101, 8; ዘይተግሀ፡ውስተ፡ አናቅጽ፡ዚአየ፡ Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; ትግሁ፡እንከ፡ 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; ትጋሀ፡ Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare* vel *invigilare* rei a) *insidiari* c. ላዕለ፡, ut: ነምር፡ተግሀ፡ላዕለ፡ አህጉሪክሙ፡ Jer. 5, 6 (γρηγορεῖν); ይተግሀ፡ላዕሌሁ፡ዘያሐ ምሞ፡ νῆψαι ἐπ᾽ αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere* vel *incumbere* ad rem; *intentum*, *sedulum*, *diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; γρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. በእንተ፡, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 38, 28; አነ፡እተግሀ፡በእንቲአሆሙ፡ከመ፡እሣቅዮሙ፡ 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. ለ፡ rei vel prs.: Deus ይተግሀ፡ለሠ ናይትክሙ፡ Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; ትግሂ፡ለመፍቅድየ፡ በከመ፡ይተግሀ፡እም፡ለውሉዳ፡ Org.; c. በ፡ rei agendae: አብ ራኪከ፡በሰጊድ፡ዘተግሃ፡ (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf.): ይተግሁ፡በሌሊት፡ወበመዓ ልት፡አንብቦ፡መጻሕፍት፡ Sx. Hed. 26, (cfr. Thren. 1, 14); seq. ከመ፡ et Subj. verbi: Hen. 100, 8; እተግሀ፡አነ፡ከመ፡እግበ ር፡ዘነበብኩ፡ Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. ለ፡ et Inf.: ተጋ ሀኩ፡ለአዕርዮ፡ፈቃዱ፡ Jsp. p. 339.

አትግሀ፡ II, 1 1) *vigilare facere*, *insomnia facere:* ክቡድ፡ሕማም፡ያተግሀ፡ወአልቦ፡ንዋም፡ Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam*, *alacrem*, *sedulum reddere:* si passiones propinquorum ያነቅሁነ፡ከመዝ፡ (διανίστησι.) እፎኑመ፡ ፈድፋደ፡ሕማማተ፡እግዚእነ፡ክርስቶስ፡ያተግሀነ፡ (ለተሊዎ ታ፡) Chr. ho. 28; አትግሀነ፡ለስብሐቲከ፡ (ad laudem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉህ፡ part. 1) *vigil*, *pervigil*, epitheton angelorum (עִירִים, ἐγρήγοροι) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; ትጉሃን፡መላእክት፡እለ፡ኢይ ነውሙ፡ Mavâs. n. 14. 19; በዓለ፡ትጉሃን፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus*, *intentus*, *sedulus*, *studiosus*, *diligens:* ትጉሃን፡ለቤተ፡ክርስ ቲያን፡ Clem. f. 103; ውእቱሰ፡ትጉህ፡ለአሕሥሞትየ፡ Jsp. p. 338; ትጉህ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡ Did. 4; ትግሀት፡ቃሕም፡ Enc. Masc. 25. — Adv. ትጉሀ፡ *vigilanter*, *diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ፡ subst. *vigilantia:* ተግሀ፡መላእክት፡አጥረየ፡እን ዘ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ *vigilantiam angelorum possedit*, *cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋህ፡ subst., plerumque m., Pl. ትጋሃት፡ (M. Tom.) 1) *vigilia*, *vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae* vel *insomniae:* ወለት፡ትጋህ፡ኅቡእ፡ይእቲ፡ለአቡሃ፡ Sir. 42, 9. 2) *vigilantia*, *cautio*, *studium*, *sedulitas*, *diligentia:* ንስሓ፡ወትጋህ፡ Clem. f. 275; በጸሐቅ፡ብዙኅ፡ ወበትጋህ፡ፍድፉድ፡ Chr. ho. 34; ኅሠሥዎ፡በትጋህ፡ዐቢይ፡ Abush. 50; ትጋህ፡ዕፄ፡ (erucae identidem in arborem enitentis) Sx. Genb. 11; ትጋሆሙ፡ለንህብ፡ወለቃሕም፡ Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: ትጋሁ፡ለብዕል፡ ἀγρυπνία πλούτου Sir. 34, 1; seq. ለ፡ c. Inf.: ትጋሆሙ፡ለገሥጾትነ፡ Chr. ho. 29; seq. ዘከ መ፡, ut: ትጋሁ፡ዘከመ፡ያቀምሕ፡ብዕራሁ፡ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግሀት፡ n. act., Pl. ትግሀታት፡ *vigilatio*, *vigiliae:* ቅ ዱስ፡ብሶይ፡መዓልተ፡ጸሎታተ፡ወሌሊተ፡ትግሀታተ፡ፈጸ መ፡ Deg.

ተጋሂ፡ n. ag. *vigilax*, *intentus*, *sedulus*, *studiosus:* ጳጳስ፡ይኩን፡ተጋሂ፡ Kid. f. 6; ተጋህያን፡ለኵሉ፡እኩይ፡ወር ኩስ፡ Clem. f. 76.

ተገረ፡ rad. inus., quae e جَرَّ גָּרַר *traxit* propagata videtur.

መትገር፡ subst., nonnisi in Pl. repertum መታግር፡ et መ ታግርት፡ 1) *funis*, *funiculus*, tentorii (κάλος, κάλως) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris ahenei circum circa sustentatur: መታግርት፡ ὑποστηρίγματα (quo vocabulo LXX פְּקָעִים male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium* (*tignum*), *trabs:* (illius arboris ligna sufficiebant) ለኅዋኅዊሃ፡ወለመሰከዊሃ፡መለመታግሪሃ፡ወ ለአዕማድኒ፡ (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* መታግር፡ዘ፡ምስሶ፡

ቴጌሪ፡ v. **ቴግሪ፡** nomen daemonis Θεγρί, Herm. p. 21; Voc. Ae. (inter nomina Satanae).

ቴገን፡ n. prgr. τήγανον *sartago* [aliâs ጤገን፡ q. v.] Lev. 6, 14. — *Voc. Ae.:* ቴገን፡ዘ፡ጕልቻ፡።

ቴጉን፡ part. denom. *in sartagine frixus*, Lev. 2, 5 (cfr. ጤጉን: et ጤጉን፡ 2 Reg. 6, 19).

ትጥላሳት፡ n. prgr., sc. *tituli*, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. አብጥሊስ፡).

ትጳዝዮን፡ subst. *topazius* gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro ንጳዝዮን፡ (codicis F).

ትፋሕ፡, etiam ትፉሕ፡ (ተፉሕ፡ Lud.) subst., coll. et sing., *malum* fructus [תַּפּוּחַ, تُفَّاح; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliâs ከል፡]: አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሎቱ፡ትፋሐ፡ Jsp. p. 340; አን ዳ፡ትፉሕ፡ ibid.; ትፉሕ፡ (si non ትፋሕ፡) Const. Ap. 39; ት ፉሕ፡ (si non ትፋሕ፡) F. N. 17. — *Voc. Ae.:* ትፉሕ፡ዘ፡ሙዝ።

ተፍአ፡ I, 1 [amh. ተፋ፡; תּוּף, تَفَّفَ; vicina תָּפֵל تَفَلَ تَفِهَ] Subj. ይትፋእ፡ *spuere, ex-, in-, adspuere*, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; ይትፋእ፡ Fal.; አዘዘ፡ከመ፡ይትፍኡ፡ምራቀ፡ M. M. f. 28; ተፍአት፡ቅድመ፡ገጹ፡ Clem. f. 221; c. c. ውስተ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ተፍአት፡ምራቀ፡ውስተ፡ገጸ፡ንጉሥ፡ Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; እንዘ፡ይትፍእ፡ሕምዘ፡ላዕሌነ፡ Cyr. ho. f. 110; ትፋእ፡ ምራቀ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡መስቀል፡ Sx. Nah. 14; ተፍአ፡በገጹ፡ለ በዐለ፡ቤት፡ Fal.

ትፋእ፡ subst., *sputum*, (*evomitum*) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum ትፋአ፡ v. ትፍአ፡ praebent).

ትፍአት፡ n. act., *exspuitio*, *sputum* (*evomitum*), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. קַו (tamquam קִו i. e. קִיא) ትፍአት፡ versum est.

ተፋኢ፡ n. ag. *sputator, exspuens:* ተፋእያነ፡ሕምዘ፡ከ ይሲ፡ወአርዌ፡ምድር፡ Kid. f. 24.

ተፈየ፡ I, 1 [propagatum videtur e وَفَى *integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem (vid. አውፈየ፡), unde ተፈየ፡ proprie: *se committere* alicui] *fidere, confidere, fiduciam ponere:* አነ፡እተፊ፡ ከመ፡ seq. Indic. (paulo post: አነ፡እትአመን፡ከመ፡) Phlx. 54; ትተፊ፡ላዕሌሁ፡ πέποιϑας ἐπ᾽ αὐτῷ Job 39, 11; እተፊ፡ላዕ ሌክሙ፡ ϑαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς 2 Cor. 10, 1; ውስተ፡ሃይማኖትከ፡ አሰመ፡ነፍስየ፡ትተፊ፡ Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in *Voc. Ae.* enim እተፊ፡ exponunt alii እትአመን፡, alii እስእል፡, alii እሰድድ፡ (*mitto*); in *Rad. Abb.* ተፈየ፡ explicatur ጻፈ፡ (i. e. ጸሐፈ፡) et አመነ፡. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: *scripsit, subscripsit* (i. e. *assensit*), *literas misit.* Quae omnia (excepta interpretatione vera እትአ መን፡) locis allegatis prorsus refutantur.

ኀ፡ litera alphabeti undecima, quae ኀርም፡ nominatur (vid. etiam Isenberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut خ Arabum, posthac cum ሐ et ሀ confusa est.

ኀለለ፡ inus., i. q. חָלַל, ܚܠ, خَلَّ *perforavit.*

ኀለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ኀለታት፡ Sx. Ter 22), *canna, arundo* [ita dicta, quia perforata, cava est]: Ps. 57, 10; አራዊተ፡ኀለት፡ *bestiae arundineti* Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; ዐቃቤ፡ኀለት፡ φυλάσσειν καλάμην 27, 4; ብሔረ፡ኀለት፡ ἐπαύλεις καλάμου 35, 7; ውስተ፡ኀለት፡ዘውጡሕ፡ (ἐν λινοκαλάμῃ) Jos. 2, 6; κάλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; *arundo* (*pertica*) *mensoria:* Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; ኀለት፡ዘዐቅም፡ κάλαμος μέτρον Hez. 40, 3. 5. — *Voc. Ae.:* ኀለት፡ዘ፡ዘንግ፡; *aliud:* ኀ"፡ዘ፡ዘንግ፡ቀርሐሃ፡ኸልማኚ፡ይ።

ኀልቅ፡ *guttur*, ኀልቀት፡ *annulus*, ኀልቅ፡ *uncia* vid. sub ሐለቀ፡

ኀልቀ፡ I, 1 intr. [amh. አለቀ፡; hanc radicem cum خَلِقَ *usu deteri, consumi* composuerunt Ludolf. lex. c. 647, H. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jonae editione; cum הָלַךְ هَلَكَ i. e. ሀጐለ፡ Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum כלח قحل قهل كهل i. e. ልሀቀ፡ H. Ewald in das Buch Ijob II Ausg. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum כָּלָה] Subj. ይኀለቅ፡ et ይኅልቅ፡ (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Hen. 10, 16), creberrime ἐκλείπειν 1) *confici, consumi, absumi*, ut: ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ወገባሪሁ፡የኀልቅ፡ምስሌ ሁ፡ Sir. 14, 19; እስከ፡ኀልቀ፡ኵሉ፡ክርታስ፡በእሳት፡ Jer. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) *deficere, evanescere, minui, exhaustum esse*, de rebus: ኀልቀ፡ወይኖሙ፡ Joh. 2, 3; በእንተ፡ዘኀልቀ፡ማይ፡ Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; ኅብስትነ፡ኀልቀ፡እምነ፡መሣንቅነ፡ 1 Reg. 9, 7; አኀ ዘ፡ይኅልቅ፡ማይ፡ Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; የኀልቅ፡ክብ ሩ፡ለያዕቆብ፡ Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ Sir. 43, 7; ኢየኀ ልቅ፡ወርኀኪ፡ Jes. 60, 20. b) *consumi, perire, interire, deficere*, de animantibus: ኀልቀ፡እንስሳ፡ወአዕዋፍ፡ ἠφανίσϑησαν Jer. 12, 4; ኀልቀ፡ሰብእ፡ 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; የኀልቁ፡በጽምእ፡ 50, 2; የኀልቁ፡በረኃብ፡ Jer. 11, 22. 51, 27; ኀልቀ፡ኄር፡እምድር፡ Mich. 7, 2; ኀሊቀ፡የኀልቁ፡እምገጸ፡ ምድር፡ Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; የኀልቅ፡ሰብእ፡ τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; ኀልቁ፡ነገሥት፡ይሁዳ፡ Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11, 1. c) *desinere:* እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትበረ ይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ሌሊት፡ Job 26, 10; c. እምነ፡ (i. e. *desistere*): ኢይኀለቅ፡እምላዕሌሆሙ፡እግዚ"፡ *ne ab iis desistat Deus*, Ex. 19, 22. 2) *elabi, abire, praeterire, ad finem perduci, consummari, absolvi*, de tempore: ኀልቃ፡መዋ ዕልየ፡ Job 17, 11; አመ፡የኀልቃ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ Sir. 30, 32; Kuf. 3. 11; ኀሊቆ፡ሯ፻ዓመት፡ Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; ኀሊቆ፡ጽጌ፡ Jes. 18, 5; ኀልቀ፡ማ እረር፡ Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; የኀልቅ፡መዋዕለ፡ላሕኪ፡ Jes. 60, 20; ኀልቀ፡ሕማም፡ወትካዝ፡ 51, 11. 24, 8; ኀልቀ፡መ ዋዕልየ፡በኀሳር፡ Jer. 20, 18; ኢየኀልቅ፡መቅሠፍተ፡ቤቱ፡ Sir. 23, 11. 26; ዘኢየኀልቅ፡ *infinitus* 4 Esr. 8, 24; de rebus

gerendis: እስከ፡የኀልቅ፡ዘአነ፡እገብር፡ Judith 8, 34; እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ሕንጻ፡ 1 Esr. 4, 51. 55; እምድኅረ፡ኀልቀ፡ዝንቱ፡ 2 Esr. 9, 1; ኀልቀ፡ γέγονε *factum est* Apoc. 16, 17. 3) *confici, expediri, transigi* de negotiis, controversiis, al.: ይኀለቅ፡ነገሩ፡ Tob. 7, 9; ይኅልቆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Ex. 22, 8; በአፈ፡፪ሰማዕት፡የኀልቅ፡ኵሉ፡ነገር፡ Deut. 19, 15. Usurpatur etiam de eo, quod in mente, consilio alicujus peractum i. e. *praefinitum* est: ኀልቀት፡እኪት፡በኀቤሁ፡ 1 Reg. 20, 7. 33.

አኅለቀ፡ II, 1 1) *consumere, absumere, conficere*, ut: እሳት፡አኅለቀ፡ሥነ፡ገዳም፡ ἀνήλωσε Joel 1, 19; አኅለቆሙ፡በነደ፡እሳት፡ καταναλῶσαι Sir. 45, 19; Jer. 3, 24; Sir. 34, 2; አኅለቀ፡ዐጸደ፡ወይንየ፡በአበግዒሁ፡ *vineam meam oves suas depascere sivit*, Kebr. Nag. 72; እንበለ፡ያኅልቅዎ፡ Num. 11, 33; in specie a) *insumere, consumere, disperdere, prodigere*, tempus, opes: Marc. 5, 26; Luc. 8, 43. 15, 14; ወአ.ያኅለቀ፡ብዙኀ፡ብርተ፡ 2 Par. 4, 18; እመበ፡ብእሲ፡ሀከይ፡ወአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስከር፡ወበዝሙት፡ Did. 4; ያኅልቅ፡ለከ፡ዘዚአከ፡ Sir. 13, 5; አኅለቀ፡መዋዕሊሁ፡በሀኬት፡ Sx. Tachs. 10 Enc. b) *corrumpere, perdere*, terras: አኅለቁ፡ኵሎ፡በሐውርተ፡አሞን፡ ἔφθειραν 1 Par. 20, 1. c) *absumere, conficere, conterere, delere*, populos, homines: ታኅልቅ፡ነፍሰ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 21, 2; ያኅልቆሙ፡ለጎያላን፡ Jes. 8, 8; Jer. 5, 3 (συνετέλεσας). 15, 16. 10, 24 (ὀλίγους ποιεῖν). 25, 16. 26, 18; Dan. 8, 25; c. እምነ፡, ut: ከመ፡ታኅልቆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Jes. 13, 9; Hen. 10, 20. 2) *finem facere* rei, *ad finem perducere, absolvere, consummare, perficere*: አኅልቅ፡ርኵሰኪ፡በውስቴትኪ፡ Hez. 22, 15; ሶበ፡አኅለቀት፡ነገራ፡ Judith 14, 9; አኅሊቆ፡ኤርምያስ፡ዘነገረ፡ኵሎ፡ Jer. 33, 8; እምዘ፡አኅለቀ፡ንጉሥ፡ኪዳነ፡ 41, 8; seq. Acc. Infin. vel እንዘ፡ c. Indic. latine plerumque vertere licet *desinere*: ሶበ፡አኅለቀ፡ኤርምያስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἐπαύσατο λέγων Jer. 50, 1; Kuf. 22. 26; ሶበ፡አኅለቀ፡ነጊሮቶ፡ Sir. 22, 8; Gen. 18, 33; 1 Reg. 24, 17; ሶበ፡አኅለቁ፡ተደሮ፡ Tob. 8, 1; ሶበ፡አኅለቀ፡ጸልዮ፡ 2 Esr. 10, 1; ሶበ፡አኅለቁ፡ገቢረ፡መሥዋዕት፡ 4 Reg. 10, 25. 3) *conficere, expedire, transigere* negotia, controversias, al.: አኅለቁ፡ግብረ፡ 1 Esr. 9, 17; እስከ፡ታኅልቁ፡ሊተ፡ነገረ፡ Tob. 7, 11; አኅለቁ፡ከመዝ፡ (εὐδόκησαν οὕτως) *ita inter eos convenit* Tob. 5, 17; inde *decernere* (ἔκριναν) Judith 2, 3.

ተኀልቀ፡ III, 1 *consumi, confici*: ሶበ፡ተኀልቀት፡ነፍስየ፡ (Cod. Laur.; in caeteris: ኀልቀት፡) Jon. 2, 8.

ተኃለቀ፡ III, 3 *a se invicem deficere, sibi invicem deesse*: ተኃለቁ፡በበይናቲሆሙ፡ (v. ተኀልቁ፡) ἔλιπον ἀλλήλους Job 4, 11.

አስተኃለቀ፡ IV, 3 *transigere rem* vel *pacisci* cum aliquo: Luc. 22, 6 (vid. ኀልቀ፡ n. 3 et አኅለቀ፡ n. 3).

ኅሉቅ፡ part. *confectus, consummatus, absolutus*, de consilio: *definitus, constitutus*, ኅሉቀ፡ወምቱረ፡ነገረ፡ሰማዕኩ፡ Jes. 28, 22. 10, 22; Rom. 9, 28; Macc. f. 6; ኅሉቀ፡ምዕረ፡እነግር፡ለሕዝብ፡ Jer. 18, 7 vrs. pr.

ኀልቅ፡ subst. 1) *exitium*: ዕለተ፡ኀልቆሙ፡ ἡμέρα ἀπωλείας Deut. 32, 35. 2) *finis* 4 Esr. 11, 43 Laur.

ኀልቀት፡ subst. 1) *consumtio, extenuatio, tabes*: እምብዝኀ፡ኀልቀተ፡ሥጋሁ፡ (በእንተ፡አጽዋም፡) Gad. T. Haim. 2) *exitium, interitus*: Hen. 65, 6; ዘተነበይከ፡በይሁዳ፡ኀልቀተ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Sx. Haml. 4 Enc. 3) *consummatio, finis*: እስከ፡ኀልቀተ፡ዓለም፡ Dan. 12, 4; Matth. 13, 39. 24, 3; Hebr. 9, 26; Clem. f. 108. 266; ኀልቀተ፡መዋዕል፡ 4 Esr. 11, 43. 12, 14. 26; Dan. 8, 19 (var.).

ማኅለቅት፡ subst. 1) *finis, terminus, ultimum, extremum*: ጥንት፡ወማኅለቅት፡ Jes. 19, 15; አልቦ፡ማኅለቅት፡ለሰላሙ፡ 9, 7; ማኅለቅተ፡ዓለም፡ (v. ዘመን፡) 4 Esr. 1, 16. 4, 29. 7, 10. 12. 11, 15. 12, 35; Dan. 8, 19. 12, 6; 1 Petr. 4, 7; ማኅለቅተ፡ፍቅርየ፡ 4 Esr. 3, 51; በቅድሜሁ፡አልቦ፡ማኅለቅት፡ Hen. 39, 11. 58, 3; Hebr. 7, 3; Luc. 1, 33; ዘአልቦ፡ማኅለቅት፡ *infinitus* 4 Esr. 1, 10. 4, 47; Bar. 3, 25; ማኅለቅቱሰ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Rom. 6, 22; πέρας τοῦ λόγου Dan. 7, 28; ማኅለቅቱ፡ለጽድቅ፡ኦሪት፡ τέλος νόμου 10, 4; 1 Tim. 1, 5; de loco: ማኅለቅተ፡ባሕር፡ Ps. 138, 8. 2) *summa, summa summarum*: ወማኅለቅቱ፡ለኵሉ፡ነገር፡ውእቱ፡ Sir. 43, 27; 1 Petr. 3, 8. 3) *exitium, internecio*: ኢይገብር፡ማኅለቅተ፡ለእሉ፡ Jer. 4, 27. 5, 10. 26, 28; Nah. 1, 9; በጽሐቶሙ፡ማኅለቅቶሙ፡ለሕዝብየ፡ Am. 8, 2; Hez. 30, 3.

ኈለቈ፡ I, 2 (raro I, 1) [חָלַק *divisit, partitus est*; خَلَقَ *quantitate sua et mensura definivit* rem; vid. Ges. thes. p. 483] 1) *numerare, enumerare, dinumerare*, ἀριθμεῖν Job 14, 16. 28, 26. 38, 37. 39, 2; Gen. 15, 5; Apoc. 7, 9; Judith 2, 15; Ps. 146, 4; ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον 4 Reg. 12, 10; λαβεῖν ἀριθμόν ኈለቈ፡ኊልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; እመ፡ትክል፡ኈልቆቶሙ፡ Kuf. 14; ኈለቈ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ *inde ab eo numeravit ascendendo* Kuf. 32; ኈልቍ፡መዋዕለ፡ዘዓዲ፡ኢመጽአ፡ 4 Esr. 3, 46; ἐξαριθμεῖν Gen. 13, 16; መኑ፡ኈለቈ፡ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Ps. 21, 18. 138, 17; ἐξηγήσατο Job 28, 27; alicui numerare pecuniam, al.: ኈለቍነ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ (ἐστήσαμεν) 2 Esr. 8, 34. 2) *annumerare, imputare*: ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘኢኈለቈ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ጌጋዮ፡ Rom. 4, 8; Ps. 31, 2. 3) *recensere, lustrare, numerare* populum, exercitum, ἐπισκέπτεσθαι Num. 1. 3, 40; 1 Reg. 11, 8; 13, 15; 2 Reg. 24, 1. 2. 4) *reputare, aestimare*, Lud. sine auct. — (Raro stirps I, 1 occurrit in libris Mss., ut: አቡየሰ፡ይኈልቍ፡መዋዕለ፡ Tob. 9, 4 var.; 10, 1 var.).

ተኈለቈ፡ III, 2 (III, 1 Rom. 5, 13 Platt; እስከ፡ኢይትኈለቍ፡, v. ኢይትኌለቍ፡ Gen. 16, 10) 1) *numerari, enumerari* Job 36, 27; Gen. 16, 10. 21, 12; ዘኢይትኌለቍ፡ ἀναρίθμητος Sir. 37, 25; Hen. 48, 1. 58, 6. 60, 12. 63, 9. 65, 10. 71, 8. 2) *annumerari, in numerum referri* c. ምስለ፡, ut: ተኈለቈ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Jes. 53, 12; 4 Esr. 6, 50; Bar. 3, 11; Ps. 87, 4; Luc. 22, 37; c. ውስተ፡, ut: Lev. 19, 7; Num. 23, 9; Job 3, 6; c. ለ፡ ut Jos. 13, 3. 3) *in rationem induci* alicui, *imputari* alicui; c. pron. suff. (Dat.): ኢይትኈለቆ፡ οὐ λογισθήσεται αὐτῷ Lev. 7, 18; c. ለ፡, ut: መዋዕለ፡ቀዲሙ፡ኢይትኌለቁ፡ሎቱ፡ Num. 6, 12; ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡በኵሩ፡ 1 Par. 5, 1; c. Acc. praedicati: ተኈለቆ፡ጽድቀ፡ Kuf. 14; ይትኌለቆ፡ጽድቀ፡ Rom. 4, 5. 6; ተኈለቈ፡ሎቱ፡ጽድቀ፡ Kuf. 31; Gen. 15, 6; c. ኀበ፡ praedicati, ut: ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡ኑፋቄሁ፡ኀበ፡ጌጋይ፡ M. M. f. 68; abs. ኢትትኌለቍ፡ኀጢአት፡ (οὐκ ἐλλογεῖται) Rom. 5, 13; c. ላዕለ፡ prs.: ተኈለቄት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Rom. 5, 12. 4) *recenseri, lustrari* Num. 2, 4. 11 seq.; ወተፋቀዱ፡ወተኈለቁ፡ሌዋውያን፡ 1 Par. 23, 3. 5) *aestimari, existimari* Hen. 52, 8;

(dubium au Hen. 56, 4); ወተኈለቈ፡ ፀአቶሙ፡ ከመ፡ እከይ፡ በሙ፡ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν Sap. 3, 2.

ኍሉቅ፡ et ኍሉቍ፡ part. 1) *numeratus, numerabilis:* ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኵሉን፡ ኍሉቃት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Luc. 12, 7 (ኍሉቅ፡); Clem. f. 271; Phlx. 172; ዓመታት፡ ኍሉቃት፡ ἔτη ἀριθμητά Job 16, 22; Asc. Jes. 8, 14 (ubi ኍሉቃን፡ scribendum est); እለ፡ ተረፉ፡ ይከውኑ፡ ኍሉቃን፡ (v. በኍልቍ፡) Jes. 10, 19. 2) *annumeratus*, c. ምስለ፡, ut: እንዘ፡ ኍሉቅ፡ (Platt: ኍሉቍ፡) ምስሌነ፡ Act. 1, 17; Clem. f. 248; Lit. 172, 3.

ኍልቍ፡ et ኆልቍ፡ subst., plerumque m., Pl. ኍለቍ፡ (passim ኆለቍ፡ et ኍለቅ፡ script.) *enumeratio, numerus:* Ps. 38, 6; Hen. 5, 9; Dan. 9, 2; Hez. 5, 3. 20, 37; Apoc. 20, 8; 4 Esr. 11, 12; በዝኁ፡ እምኆልቍ፡ Ps. 39, 8; ምንተ፡ ኑ፡ ኆልቈ፡ ለነፍስየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Sir. 16, 17; በአምጣነ፡ ኍልቆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Sir. 45, 11; አልቦ፡ ኆልቈ፡ ጥበቢሁ፡ Ps. 146, 5; አልቦ፡ ኍልቈ፡ ኀጣውኢከ፡ Job 22, 5; ዘአልቦ፡ ኍልቍ፡ vel ኆልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 103, 26; Job 5, 9. 21, 33. 34, 24; *immensus* ἀμέτρητος Jes. 22, 18; ዘእንበለ፡ ኆልቍ፡ *innumerus*, Asc. Jes. 9, 6; saepius በኍልቍ፡ *secundum numerum, pro numero, numero:* በኍልቈ፡ አህጉሪከ፡ አማልክቲከ፡ Jer. 2, 28. 11, 13; በኍልቈ፡ መዋዕል፡ ዘ፡ Hez. 4, 4; በኍልቍ፡ Deut. 25, 3; Hez. 20, 37; ወሀበሙ፡ ዓመተ፡ ወመዋዕለ፡ በኍልቍ፡ Sir. 17, 2; Job 15, 20; በኍልቍ፡ nonnumquam significat *numerabiles* i. e. *paucos*: ይከውኑ፡ በኍልቍ፡ Jes. 10, 19 var.; መዋዕሊሁ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ በኆልቍ፡ Sir. 37, 25; (ውኁዳን፡ በኍልቍ፡ Deut. 4, 27. 28, 62). De numeratione persolvendorum, emendorum, vendendorum: በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡ Lev. 19, 35; ኵሉ፡ ዘገበርከ፡ በኍልቍ፡ ወበመስፈርት፡ ወበመዳልው፡ ግበር፡ Sir. 42, 7. De numeris gentium recensitarum saepius in Num. 1 seq. De plurali cfr. Num. 1, 21 ann.; Deut. 26, 5 ann.; 33, 6. 14; Jos. 4, 5; 1 Par. 27, 23. Titulus libri *Numerorum* est ኦሪት፡ ዘኍልቍ፡

ኍላቌ፡ (male ኆላቌ፡) subst., *numeratio, enumeratio*, et saepius *numerus* vel *numeri*: ወሰብአ፡ ዕደው፡ ኍላቌሆሙ፡ ፲፻ 1 Par. 5, 21; Apoc. 13, 18; vid. Num. 1, 21 ann. (ut ibi ita aliâs quoque forma ኍልቍ፡ (Pl. a ኍልቍ፡) et ኍላቌ፡ in libris Mss. promiscue usurpantur).

ኀለወ፡ I, 2 [خَالَ (خَوْلٌ) *custodivit, animum advertit* suis, *bene rexit curavitque* suos] *vigilare, excubias agere*, et trans. *vigilare pro* aliquo vel *custodire*: ኀልዎ፡ ዘይትሐዘብ፡ ያኀልቅ፡ ንዋመ፡ በድቃስ፡ Sir. 34, 2; ሌሊት፡ ኀልዉ፡ ἔστω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακή 2 Esr. 14, 22; እምተግሀ፡ ወእምኀለወ፡ Luc. 12, 39; ከንቶ፡ ይተግሁ፡ እለ፡ ይኄልዉ፡ Ps. 126, 2; ይተግሁ፡ ወይኄልዉ፡ ἀγραυλοῦντες Luc. 2, 8; (in Sx. Tachs. 28 ይተግሁ፡ ወይኄልዩ፡ ወየዐቅቡ፡ መራዕይሆሙ፡ legitur); እለ፡ ይኄልውዋ፡ ἐγρήγοροι αὐτῆς Thren. 4, 14. („Vox in dialecto Tigrensi, sed aliâs minus frequenter usitata“, Lud. lex. c. 29).

ኀላዊ፡ n. ag. *custos, vigil*: ኀላዌ፡ ብዕራይ፡ *custos boum*, (in lingua Tigrensi), Lud. sine auct.

ኀለየ፡ I, 2 [خَالَ (خيل) *imaginatus* et *opinatus est, putavit*] 1) *cogitare, meditari, considerare, reputare, versare in animo*, absol. ልበ፡ ወሀበሙ፡ በዘይኄልዩ፡ διανοεῖσθαι Sir. 17, 6; አልበሙ፡ ልብ፡ ለኀልዮ፡ Kuf. 22; ኀለየ፡ መጠነ፡ ፩ሰዓት፡ Dan. 4, 16; c. በእንተ፡ de Ps. 118, 59; c. Acc. Ps. 76, 5; ኀለይከ፡ ምንተ፡ ይከውን፡ እምድኅሬከ፡ Dan. 2, 29. 30; ዘኢኀለይኩ፡ በልብየ፡ Jer. 7, 31; ኅልይዎ፡ በልብክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ Hag. 1, 5; Sir. 3, 22; ኅሊ፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚ" Sir. 6, 37; ይኄሊ፡ ፍናዊሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 14, 21; 16, 23; ኅሊ፡ ሠናየ፡ ቅድመ፡ እግዚ" Prov. 3, 4; ኢኀልዮሙ፡ ርቱዐ፡ λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς Sap. 2, 1; ኅልዩ፡ ኀይለ፡ እግዚ"፡ በአእምሮ፡ ሠናይ፡ (φρονεῖν περί) Sap. 1, 1; ኅሊና፡ ዘእኄሊ፡ 4 Esr. 9, 40. 10, 7; Hen. 93, 11; Hebr. 12, 3; ኀልዮ፡ ለዝንቱ፡ Rom. 2, 3; ኢኀለይዎ፡ ለእግዚ"፡ በልቦሙ፡ Rom. 1, 28; ኅሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; በኀልዮትየ፡ *dum cogito*, Org. 1; ኀልዮታት፡ *cogitationes*, Fid. Jac. Bar. In specie a) *excogitare, comminisci, (moliri)*, νοεῖν ልቡ፡ ከንቶ፡ ይኄሊ፡ Jes. 32, 6; ኅሊና፡ ዘኀለየ፡ ላዕለ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ λογισμὸς ὃν ἐλογίσατο Jer. 29, 21; Ps. 51, 2; ምንተ፡ ትኄልዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ" Nah. 1, 9; Hen. 91, 11; ይኄልዩ፡ እኩየ፡ τεκταίνεσθαι Prov. 12, 20. 14, 22; ኀለየ፡ ዮሴፍ፡ ኅሊና፡ *excogitavit consilium*, Kuf. 42; ኀለየ፡ እኩየ፡ ኅሊና፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ እስራኤል፡ Kuf. 46. b) *in animo habere, sibi proponere, animum inducere*, ዘኀለየ፡ ἃ ἐνεθυμήθη Thren. 2, 17; seq. Subj., ut: ዘኀለይኩ፡ እግበር፡ ላዕሌሆሙ፡ Jer. 33, 3. 49, 10; Judith 9, 9; ይኄሊ፡ ይወልጥ፡ Dan. 7, 25; Esth. 9, 25; Kuf. 44; ኀለየ፡ በልቡ፡ ይትመየጥ፡ Job 33, 23, vel c. ከመ፡ seq. Subj., Asc. Jes. 1, 12; Zach. 8, 15. c) *meminisse, respicere*: ኢኀለይከኒ፡ Ps. 21, 2; ኢኀለይከኒ፡ οὐκ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν Jes. 57, 11; συλλογίζεσθαι Jes. 43, 18; νοεῖν 47, 7. 57, 1. 42, 25; ኀለይክዎ፡ ἐφρόντισα αὐτοῦ (θεοῦ) Job 23, 14. 15; Jes. 65, 16 (οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν); ኢይኄልይዎ፡ በልቦሙ፡ Jer. 3, 16. 2) *sollicitum esse, curare, prospicere*, μεριμνᾶν, φροντίζειν: ኀልዮ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 2; ኀልዮ፡ ንብረት፡ Clem. f. 254; ኀልዮታ፡ (ἡ μέριμνα αὐτῆς) ያሰርር፡ ለንዋም፡ Sir. 42, 9; ዘይኄልዮሙ፡ ለሕዝቡ፡ እምነ፡ ድቀት፡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως 50, 4; ኢይኄልየኪ፡ እንከ፡ Hez. 16, 42; ኢትኀልዩ፡ ወኢምንተኒ፡ Phil. 4, 6; 2 Cor. 11, 28; ኢይፈቅድዎ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡ Jer. 13, 17; c. በእንተ፡ Matth. 6, 28; ውእቱ፡ ይኄሊ፡ በእንቲአክሙ፡ αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν 1 Petr. 5, 7; c. ለ፡ Luc. 12, 22; 1 Tim. 5, 8; ከመ፡ የኀሊ፡ ለንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn. 3) a) *intelligere, percipere, cognoscere*: ኢኀለዩኒ፡ οὐκ ἠπίσταντό με Jer. 2, 8; κατασκέψασθαι Koh. 7, 25; ይኄሊ፡ συνήσει Jer. 23, 5; Dan. 8, 5; ከመ፡ ነኅሊ፡ ኵሉ፡ ጽድቀ፡ Dan. 9, 13; φρονῆσαι Jes. 44, 18. b) *sentire* φρονεῖν: ይኄልዩ፡ ዘመንፈስ፡, ዘዝንቱ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 5. 12, 16; Phil. 2, 2. 4) *putare, existimare*: አምጣነ፡ ኀልዮትየ፡ *mea sententia*, F. M. 11, 1; c. dupl. Acc.: አልከቱ፡ እለ፡ ኀለይዎሙ፡ አማልክተ፡ Sap. 12, 27. 15, 12; seq. ከመ፡ Rom. 8, 18; 1 Reg. 3, 8. — *Voc. Ae.*: ኀለየ፡ ዘ፡ ሐሰበ፡

አኅለየ፡ II, 2 (passim Perf. አኀለየ፡ II, 1) *facere, ut* aliquis *cogitet, sentiat*, al., *suggerere, mentem injicere* alicui: ያኄልዮ፡ ዘኀቡእ፡ ያእምር፡ Sir. 39, 7; ሰይጣን፡ አኀለዮ፡ (ለአዳም፡) ከዊነ፡ አምላክና፡ *Satanas cogitationem deificationis ei subjecit* F. M. 3, 2; ነገሩ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ አኀለዮሙ፡ ልቦሙ፡ Gad. Lal.; ሰይጣን፡ አኀለዮ፡ ለዳዊት፡ ከመ፡ ይኈልቍ፡ እስራኤልሃ፡ 1 Par. 21, 1; 2 Esr. 1, 2; ተፋቅሮ፡ ኢያኄሊ፡ እኩየ፡ 1 Cor. 13, 5 rom.; Chr. Ta. 19. (De Hez. 16, 33 et Act. 24, 26 rom. vid. sub አሐለየ፡).

ተኀለየ፡ III, 1 et 2 *cogitari, in mentem venire, excogitari, reputari:* **ዘዐይን፡ኢርእየ፡ወእዝን፡ኢሰምዐ፡ወውስተ፡ልበ፡ሰብእ፡ዘኢተኀለየ፡** Clem. f. 98; Genz. f. 78; Lit. Chrys.; Chr. ho. 13; 1 Cor. 2, 9 Platt; **እስመ፡ተኀለየ፡ወዐርገ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡** 2 Par. 6, 8; **ሶበ፡ተኀለየት፡ኅሊና፡ዝሙት፡ውስቴትከ፡** Phlx. 161; **ተአምራት፡ዘኢይትኀለቍ፡ወዘኢይትኌለይ፡** Ath. de Trin.; **ዘገበርከሙ፡ለ፩እምን፡ንኡሳን፡እሉ፡ይትሐሰብ፡ሊተ፡ወይትኀለይ፡ኵሉ፡** Enc. Ter 26. (De Act. 17, 9 et Hab. 1, 3 vid. sub **ተሐለየ፡**)

ኀላዪ፡ n. ag. *cogitans, moliens:* **ኀላዬ፡እኩይ፡** *qui malum molitur*, Syn.

ኅሊ፡; hanc formam quamquam semel atque iterum legi in codice F. M. Stuttgartiensi, (ut **ጽርየተ፡ኅሊሁ፡** *sinceritas animi ejus* 6, 4), tamen probare dubito; lapsu calami **ኅሊ፡** pro **ኅሊና፡** exscriptum videtur.

ኅልያ፡ subst. id. q. **ኅሊና፡**, poëtis usitatum: **ንጹሐ፡ሥጋ፡ወኅልያ፡** Sx. Genb. 19 Enc.; **ጽዱላን፡ልብ፡ወኅልያ፡** *candidi corde et animo* Sx. Jac. 6 Enc.

ኅሊና፡ subst., m. et fem., coll. et sing., pl. **ኅሊናት፡** 1) *cogitatio, meditatio; cogitatum mentis* (mente conceptum; cogitandi facultas) *mens, intellectus:* **ኅሊና፡ልብየ፡** ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου Ps. 18, 15. 48, 3; **ኵሉ፡ኅሊናሁ፡ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ፡** Sir. 38, 26. 27. 30; **ኀድጎ፡እንከ፡ለኅሊና፡መዋቲ፡** 4 Esr. 14, 11; **የዐርግ፡ኅሊናየ፡ውስተ፡ልብየ፡** 4 Esr. 1, 1. 7, 32. 9, 40. 10, 7; λογισμοί, ut: **ኅሊና፡ዘኀለየ፡(ላዕለ፡)** Jer. 27, 45; Prov. 12, 5; **ልብ፡እንተ፡ትወልድ፡እኩየ፡ኅሊና፡** Prov. 6, 18; **ጠዋይ፡ኅሊና፡** Sap. 1, 3; διαλογισμοί Ps. 39, 7; Dan. 4, 16; διανοήματα θεοῦ Jes. 55, 9; etiam Pl., ut 2 Cor. 10, 5 rom.; **እግዚ"፡ውእቱ፡መልዕልተ፡ኵሉ፡ኅሊናት፡** Clem. f. 48; Phlx. creberrime; **ኅሊና፡** λογισμός Koh. 9, 10; **ኅሊና፡ሰላም፡** Jer. 36, 11; **ኅሊናሁ፡ለጠቢብ፡ብዙኀ፡ከመ፡ማየ፡አይኅ፡** Sir. 21, 13. 24, 29. (male pro συλλογισμός Ex. 30, 10). Nonnumquam: *conscientia, animus sui compos:* συνείδησις Koh. 10, 20; Tit. 1, 15 rom.; **ኅሊናየ፡ወሕብርየ፡ተሠውጠ፡** Dan. 4, 33; Asc. Jes. 6, 11. 2) *sentiendi ratio, sensus, animus, voluntas,* νοῦς **መኑ፡ያአምር፡ኅሊናሁ፡ለእግዚ"፡** Rom. 11, 34; 1 Cor. 2, 16; Jes. 40, 13; διάνοια Prov. 2, 10; Judith 8, 14; Matth. 22, 37; Hebr. 8, 10; Eph. 4, 18; διανόημα **ኅሊናሁ፡ለአብድ፡** Sir. 22, 18. 23, 2; **ኵሉ፡ኅሊናሆሙ፡ለሰብእ፡እኩይ፡** Kuf. 5; **ኵሉ፡ኅሊናሁ፡ወፈቃዱ፡ለሰብእ፡ይኄሊ፡ከንቶ፡** Kuf. 7. 42; νόημα 2 Cor. 10, 5; **ልብ፡ወኅሊና፡** 4 Esr. 8, 9; **በ፩ኅሊና፡** *uno animo* Clem. f. 111; ἐνθύμημα **ኵሉ፡ኅሊና፡ያአምር፡ወይጤይቅ፡** 1 Par. 28, 9; Jer. 3, 17; ἔννοια Hebr. 4, 12; 1 Petr. 4, 1; φρόνησις Luc. 1, 17; φρόνημα Rom. 8, 6. 7; Plur. **ኅሊናት፡ዘሥጋ፡** Judae 10 Platt. 3) *consilium, propositum,* βουλή Job 5, 13; Jes. 32, 7; **ግበር፡ሊተ፡ኅሊናየ፡በዘ፡ይሜሮ፡ፀር፡** (ἐπιτήδευμα) Judith 13, 5; Kuf. 42. 46; **ወፅአ፡በኅሊና፡ቀቲል፡** F. M. 17, 6. 4) *sententia, opinio, judicium,* ἔννοια **ምክርየ፡ወኅሊናየ፡ዕቀብ፡** Prov. 3, 21. 8, 12; **ኅሊና፡ሠናይት፡** Prov. 19, 7; **እምኅሊናነኒ፡** *ex nostra quoque sententia*, F. M. 13. 5) *sollicitudo, cura:* μέριμναι **ኅሊና፡ዝንቱ፡ዓለም፡** Marc. 4, 19; 1 Petr. 5, 7; Prov. 14, 23.

ኅሊናዊ፡ adj. rel. *ad mentem pertinens, sola mente percipiendus:* **ተውህበ፡ላቲ፡አእምሮ፡ግብራት፡ኅሊናዊት፡** Sx. Mij. 11.

ኀለደ፡ rad., cujus significatio plane incerta est. Voc. Ae. habet quidem: **ሐለዱ፡ዘ፡ፈጁ፡** sed hoc scholion ad explanandum locum sequentem nihil efficit. Aliae linguae habent: سلخ *serpsit, repsit, irrepsit*; خلد *tarde senuit* (חָלַד), *perennavit; constitit, mansit* in loco.

ተኀለደ፡ III, 1. Hujus stirpis exemplum affert Lud. c. 5: **እመ፡አበይነ፡ይትሀለድ፡ብነ፡ቃለ፡አረጋዊ፡** e Mss. Colb., et interpretatur: „*si noluerimus, redarguit nos vox senis*"; fortasse: *nobis adhaerescet* vel *in nos applicabitur. Rad. Abb.:* **ተሀለደ፡ዘ፡ተሸመ፡**

ኀለፈ፡ *exsecrari* vid. sub **ሐለፈ፡**

ኀለፈ፡ I, 1 [חָלַף, ܚܠܦ, خَلَفَ; amh. **አለፈ፡**] Subj. **ይኅልፍ፡** 1) *transire* a) *praeterire, praetergredi* παρελθεῖν, παραπορεύεσθαι: **መጽአ፡የኀልፍ፡** Ruth 4, 1; **ኀለፈ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Job 28, 8; Ex. 33, 19. 21; Jes. 28, 15. (de vento); Ps. 17, 14 (de nubibus); c. Acc. **የኀልፍ፡ቈላ፡** Jes. 10, 29; **ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረብሐ፡** Sir. 37, 20; c. **እንተ፡ኀበ፡**, ut: **ዘየኀልፍ፡እንተ፡ኀቤሃ፡** Jer. 19, 8; Hez. 16, 6; c. **እንተ፡**, ut: **ዘየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡** Jer. 29, 18; Jes. 35, 8; Prov. 28, 10; c. **ውስተ፡** termini: **የኀልፍ፡ውስተ፡መጌዶን፡** παρελεύσεται εἰς Jes. 10, 29. b) *pertransire, obire, peragrare* locum, διελθεῖν, c. Acc.: **ኢየኀልፍዋ፡ዐረብ፡** Jes. 13, 20; c. **ማእከለ፡**, ut: **ከመ፡ማእከለ፡መሥገርት፡ተኀልፍ፡** Sir. 9, 13; c. **እንተ፡** Jer. 18, 16. 27, 13; Jes. 21, 1; Joh. 4, 4; c. **እንተ፡ውስተ፡**, ut: **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡** Joel 4, 17; c. **እንተ፡ማእከለ፡** Jer. 41, 18; c. **እንተ፡ኀበ፡** Jes. 52, 1; c. **እምነ፡**, ut: **ኀለፈ፡እምነ፡መስጴጦምያ፡** Judith 2, 24. 10, 10; Num. 20, 17; c. **በ፡** Hen. 36, 3. c) *transgredi, trajicere, migrare,* fluvium 4 Esr. 13, 46. 49; 4 Reg. 2, 8. 9; terminum **ኢየኀልፍ፡እምኔሁ፡** Jer. 5, 22; Job 14, 5; metaph. mandatum Ps. 72, 7. 148, 6; c. Acc. Hen. 18, 15. 21, 6; c. **እምነ፡** Job 23, 11. d) *pervadere, penetrare:* **ላዕሌኪ፡ኀለፈ፡ጽዋዐ፡እግዚ"፡** ἐπὶ σε διελεύσεται Thren. 4, 21; **ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Job 16, 20; **ሐጽ፡የኀልፍ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡** Job 20, 25; **ኀለፈ፡ሰይፍ፡እንተ፡ክሣዱ፡** Judith 16, 9. e) *praetereundo discedere, pergere, abire,* πορεύεσθαι Matth. 11, 6; **እምቅድመ፡ገጹ፡ኀልፍ፡** Koh. 8, 3; ἀπελεύσονται Jer. 44, 9; Matth. 13, 25; **ኀለፈት፡እምኔየ፡** Jes. 38, 12; **ኀሊፈከ፡እምሀየ፡** 1 Reg. 10, 3. 22, 1; **መንግሥትከ፡ኀለፈት፡እምኔከ፡** Dan. 4, 28. f) *discedere e vita, obire,* ἀπελύθη Num. 20, 29; ἔξοδος **ኅሊፍየ፡** 2 Petr. 1, 15 rom. 2) *elabi, praeterire, abire,* de tempore: **በሌሊት፡እንተ፡ኀለፈት፡** 4 Esr. 3, 38. 4, 18; **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡** *quae praeterierunt et quae ventura sunt* Sir. 42, 19; **ኀለፈ፡ቀሥም፡** Jes. 32, 10; Jer. 8, 20; **ክረምት፡ኀለፈ፡** Cant. 2, 11; **ኀሊፎ፡ብዙኀ፡መዋዕል፡** Job 2, 9; Dan. 1, 15; Judith 8, 31; **እስከ፡የኀልፍ፡መዐቱ፡** Jes. 26, 20; 4 Esr. 9, 1; Apoc. 21, 4; **ኀለፈ፡መዋዕሊሆሙ፡** *provectae erant aetatis* Luc. 1, 7. 18. 3) de omnibus rebus fluxis, vanis, cito pereuntibus: *transire, praeterlabi, dilabi, effugere, evanescere, perire,* de unda Job 6, 15; **ሞገድ፡እንተ፡ኀለፈት፡** 11, 16; aquis Kuf. p. 7; umbra **ኀለፈ፡ጽላ**

ሎተ፡መዓልት፡ Jer. 6, 4; የኀልፍ፡ከመ፡ጽላሎት፡ Job 14, 2; Ps. 108, 22; lumine: ኀለፈ፡ብርሃኑ፡ Sir. 22, 11; tenebris: ኀለፈት፡ጽልመት፡ 1 Joh. 2, 8; rebus mundanis: ዓለም፡የኀልፍ፡ወፍትወቱኒ፡ 2, 17; hominibus: ነኀልፍ፡እምዓለም፡ከመ፡አንበጣ፡ 4 Esr. 2, 34.

አኅለፈ፡ II, 1 1) transire facere i. e. *trajicere*, *traducere*, *transmittere*, *transitum dare* alicui, *portare per* locum: አኅለፈቶሙ፡እንተ፡ማእከለ፡ማይ፡ Sap. 10, 18; Jes. 63, 12; *Moses* አኅለፎሙ፡(ለእስራኤል፡)እንተ፡ማእከለ፡ባሕር፡ Did. 33; አኅለፍከሙ፡ባሕረ፡ ib. 38; Hez. 27, 26; አኅለፈ፡ደቂቆ፡እንተ፡ማእከለ፡እሳት፡ 2 Par. 28, 3; አኅልፈኒ፡እንተ፡ምድርከ፡ Num. 20, 17; Deut. 2, 30; ከልአ፡አልቦ፡ዘያኀልፍ፡ንዋየ፡እንተ፡ምኵራብ፡ Marc. 11, 16. 2) *praeterire facere*: አኅልፈኪ፡ታሕተ፡በትርየ፡ Hez. 20, 37; ኀጣእኩ፡እንተ፡ኀበ፡አኅልፍ፡እንስሳየ፡ 2 Esr. 12, 14; (Christus precatur:) አኅልፋ፡እምኔየ፡ለዛቲ፡ሰዓት፡ M. M. f. 100. a) *praeterire sinere*, *praetermittere*, *locum dare*: እለ፡አኅለፉ፡እምጊዜ፡ተቃርቦተ፡ብእሲት፡ *qui praetermiserunt horam cohabitandi cum uxore*, Const. Ap. 13; አኅለፉ፡አዝማነ፡ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; አኅልፉ፡ለመዐት፡ Sir. 19, 17; Rom. 12, 19. b) *transmittere*, *transigere tempus*, አኅለፈ፡ኵሎ፡መዋዕሊሁ፡በሥርዐተ፡ምሥያጥ፡ ὁ ἐπ' ἀγορᾶς τὸν ἅπαντα βίον διαγαγών Chr. Ta. 16; አኅለፉ፡ዘንተ፡መዋዕለ፡በሐዘን፡ ib. 29. c) *negligere*: አኅለፉ፡ነገር፡ለእግዚ" Hen. 106, 13. 3) *discedere facere* a) *abstrahere*: ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26. (Vers. lat. p. 31 habet: *transferre spiritum ejus*). b) *distinguere* (διορίζειν) vel superare facere, *superiorem reddere*: ዘያኅልፈኒ፡እምእንስሳ፡ምድር፡ Job 35, 11. 4) rem alicui *exhibendam tardare*, *protrahere* c. dupl. Acc.: ምጽዋተ፡ኢታኅልፎ፡ ἐπ' ἐλεημοσύνην μὴ παρελκύσῃς αὐτόν Sir. 29, 8 (vid. III, 1 et IV, 1).

ተኀለፈ፡ III, 1 *se subducere* alicui: ውቅ፡አልቦ፡ዘይትኀለፈከ፡ Herm. p. 64; *se subducendo spem* alcjs *trahere*: ኢትትኀለፍ፡ለዘይስእለከ፡ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προςδεομένου Sir. 4, 3.

ተኃለፈ፡ III, 3 *huc illuc transire*, *migrare*: ተኃለፍኩ፡በኵሉ፡እስራኤል፡ διῆλθον 1 Par. 17, 6; እንግዳ፡እለ፡ይትኃለፉ፡እምብሔር፡ለብሔር፡ Kid. f. 17; de limite: ሞጻእቱ፡ትትኃለፍ፡በሐይቀ፡ባሕር፡ et ትትኃለፍ፡በሕረ፡ህንድ፡ Kebr. Nag. n. 92.

አስተኀለፈ፡ IV, 1 1) *praetermittere* et *praetermittendo protrahere*, *retardare* (vid. አኅለፈ፡ n. 4 et ተኀለፈ፡): ያተክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) Sir. 29, 5. 2) *facere ut fugiat* res alqm, *ignorare facere* alqm alqd: ኢያስተኀለፈኒ፡ዘከመ፡እር፡ውእቱ፡ልደቱ፡ Haim. Ab. n. 7.

አስተኃለፈ፡ IV, 3 1) *circummittere* nuntios, praecones; *per praecones discursantes promulgare* alqd, c. Acc. legati: አስተኃለፉ፡መላእክተ፡ውስተ፡ኵሉ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 10, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ያስተኃልፍ፡ነገረ፡በኵሉ፡በሓውርቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 15; c. ለ፡ ejus, cui quid nuntiatur, Jos. 3, 3; 1 Reg. 14, 34. 2) facere ut alius alium transgrediatur i. e. *permutare*, *decussatim ponere*: ኢታስተኃልፍ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ Kuf. 49 (nisi IV, 1 n. 1 intelligere malueris); Gen. 48, 14.

ኀሉፍ፡ part. 1) *transiens*, *praeteriens*, *pergens*, *tendens* de loco in locum: ከህናት፡ኀሉፋን፡ፍኖተ፡ Hos. 6, 9 var.; ኀሉፍ፡ገጸሙ፡ለኢየሩሳሌም፡ Luc. 9, 53; Acc. adv.: *transeundo*, እሴር፡እርአይከሙ፡ኀሊፈ፡ Rom. 15, 24; 1 Cor. 16, 7. 2) *digressus*: de mortuo, እስመ፡ኮነ፡ኀሊፈ፡ህላዌሁ፡እምኔሆሙ፡ Gad. Kar.

ኀላፊ፡ n. ag., Pl. ኀላፍያን፡ et ኀለፍት፡, Pl. Pl. ኀለፍታት፡ 1) *transiens*, *praeteriens*: ኀላፌ፡ፍኖት፡ Ps. 79, 13; ኀላፍያነ፡ፍኖት፡ Job 21, 29; Jes. 51, 23; Prov. 9, 14; Hez. 16, 15. 25; 2 Par. 7, 21; ኵሉ፡ኀላፍያን፡ Thren. 1, 12; ዐውሎ፡ኀላፊ፡ καταιγὶς φερομένη Jes. 28, 18; ኀለፍት፡ፍኖት፡ M. M. f. 164. 2) *viator*, *peregrinus* παρεπίδημος 1 Petr. 2, 11 rom. 3) *transiens*, *periens*, *fluxus*, *fugax*, *caducus*, *temporalis*: Job 13, 12; እስመ፡ዐርከከ፡ኀላፊ፡ወለኀዳጥ፡ውእቱ፡መዋዕል፡ Sir. 6, 8; ለብዕሎሙ፡ኀላፊ፡ 1 Tim. 6, 17; መብልዕ፡ኀላፊ፡ Joh. 6, 27; ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Clem. f. 272; Mavâs. n. 18; al. crebro.

ኀላፊት፡ subst. 1) coll. (gramm. § 120, a): *agmen praetereuntium*, *transeuntes*: በቅድመ፡ኵሉ፡ኀላፊት፡ Hez. 5, 14. 36, 34; ኵሎሙ፡ኀላፊት፡ (v. ኀላፍያነ፡) ፍኖት፡ተፋጸዩ፡ Thren. 2, 15; ኀላፊት፡ንሕነ፡ Jud. 9, 18; ኀላፊት፡ይፀርፋ፡ላዕሌሁ፡ Marc. 15, 29. 2) Etiam de *singulis* ex agmine transeuntium usurpatur: ዐበጡ፡አሐደ፡ኀላፊተ፡ Marc. 15, 21.

ኀልፈት፡ n. act. 1) *transitio*, *transitus*, *transcursus*: በኀልፈተ፡ዐውሎ፡ Prov. 10, 25; የኀልፍ፡ንብረትነ፡ከመ፡አሠረ፡ኀልፈተ፡ደመና፡ Sap. 2, 4; ἐπίβασις 5, 11; δίοδος 5, 12; ኀልፈቶሙ፡ውስተ፡ባሕረ፡ኤርትራ፡ Chr. ho. 6. 2) *abitus*, *discessus*, *excessus*: ኀልፈቶሙ፡ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία Sap. 3, 3; ἔξοδος 2 Petr. 1, 15 Platt. 3) *exitus*, *finis*: ኀልፈተ፡ጊዜያት፡ወዓመታት፡ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων Sap. 8, 8; ኀልፈተ፡መንግሥትከ፡ Jsp. p. 275; እምከመ፡ሰምዐ፡ኀልፈቶ፡ለጊዜ፡ምንዳቤ፡ወፍጻሜሁ፡ለጊዜ፡ትክዝ፡ይትናዘዝ፡ልቡ፡ Chr. ho. 1. 4) *fragilitas*, *instabilitas*: ኀልፈተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Enc.; እንበለ፡ኀልፈት፡ *immutabilis*, Lud. e Mss. Colb.

ትኅላፍ፡ subst. transitus de loco in locum, *commercium* Jud. 18, 7. 9. 29 in codd. C et G.

ማኅለፍ፡ (Num. 20, 21 F. H.) et **ማኅለፍት፡** subst., Pl. ማኅለፍታት፡ 1) *transitio*, *transitus*: ጸሎተ፡ማኅለፍተ፡ነፍስ፡ sc. ex hoc mundo in illum, Genz. f. 12; አዕርፍ፡እግዚአ፡ነፍሶሙ፡ውስተ፡መካነ፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡እንዘ፡ትጼጉ፡ማኅለፍታተ፡ነፍሶሙ፡ዘእንበለ፡ከልአት፡ f. 67. 2) *venia liberi transitus* vel *commeatus* Asc. Jes. 10, 24. 25. 27. 29.

ምኅላፍ፡ subst. 1) *locus transitus*, *transitus*, *transitio pervia*: ተኀጥእ፡ምኅላፊ፡ Hos. 2, 8; ኢወሀቦ፡ምኅላፈ፡ (v. ማኅለፈ፡) እንተ፡ደወሉ፡ Num. 20, 21; አልቦ፡ምኅላፍ፡ οὐ μὴ διαβῶ Job 19, 8; ዳእሙ፡ምኅላፊ፡ከልኤቱ፡ዕደው፡ኵለንታሁ፡ Judith 4, 7; ትገብር፡ለከ፡ምኅላፈ፡እንተ፡ደማስቆ፡ 3 Reg. 20, 34; Org. 4. 2) *transitio*, *transcursus*: ምኅላፊ፡እሠሩ፡አልቦ፡ዘይትረከብ፡ Sap. 5, 10; temporis, Lud. auct. Greg.

ኀመለ፡ *olera colligere* vid. sub ሐመለ፡

አኀመልመለ፡ *virere* vid. sub አሐመልመለ፡

ኀምሥ፡ *uterus* vid. sub ሐመሠ፡

ኈመር፡ *fabae* species vid. sub ሐመር፡

ኀመሰ፡ I, 2 [חמשׁ, ܚܡܫ, خمس] *quinque facere:* Deus ዘይኄምሶን፡ ለኬክሮሳት፡ ሰዓታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ኀሙስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኀምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque;* ejus character ፭, ut: ኀምስ፡ አዋልድ፡ 1 Reg. 25, 42; ኀምስ፡ አህጉረ፡ ግብጽ፡ ይነብባ፡ Jes. 19, 18. 17, 6; ኀምስ፡ ኅብስት፡ Matth. 14, 17. 25, 2.

ኀምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum, ut: ዕሥራ፡ ወኀምስ፡ በእመት፡ Hez. 40, 13; ዕሥር፡ ወኀምስ፡ በእመት፡ Ex. 37, 12. 27, 1. 14. 2) adv. *quinquies*, ኀምስ፡ et Acc. ኀምሰ፡ ut 2 Cor. 11, 24.

ኀምስቱ፡ (i. e. ኀምስት፡ cum suff. *û*) nom. num., masculinis junctum, *quinque:* ውስተ፡ ኀምስቱ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 8, 1; ው"፡ ኀ"፡ ሰማያት፡ 8, 19; ኀ"፡ መሳፍንት፡ 1 Reg. 6, 16; ምስለ፡ እልክቱ፡ ኀምስቱ፡ Gen. 14, 9; Acc. ኀምስተ፡ ዕደው፡ 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. ኀምስቲነ፡ *nos quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinale), f. ኃምስት፡, *quintus* Gen. 1, 23. 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf.; Jer. 1, 3. 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. ኃምሱ፡ *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel ኃምሳይ፡ adj. num., f. ኃምሳዊት፡ vel ኃምሲት፡ *quintus* Jsp. p. 289; ግዘት፡ ኃምሳይ፡ *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; በኃምሲት፡ ዓመት፡ Hez. 1, 2; ዘአውሰበ፡ ራብዒት፡ አው፡ ኃምሲት፡ F. M. 5, 9. — Acc. Adv. ኃምሳየ፡ (sc. ጊዜ፡) *quinta vice, quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, ኃምሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ኀሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: ተዐገሡ፡ ዓዲ፡ ኀሙሰ፡ መዋዕለ፡ Judith 7, 30; እምድኅረ፡ ኀሙስ፡ መዋዕል፡ 8, 9; መዋዕለ፡ ኀሙስ፡ *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): አመ፡ ኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡ Hez. 33, 21; አመ፡ ዕለተ፡ ዐሡሩ፡ ወኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡ Ex. 23, 6; በኀሙሱ፡ ለጽልመት፡ εἰκάδι τοῦ μηνός 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: አመ፡ ኀሙስ፡ 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: በዕለተ፡ ኀሙስ፡ Did. 29; Lit. Epiph.; ዘኀሙስ፡ ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኀምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character ፶; Gen. 7, 24. 18, 24; ኀምሳ፡ ወኀምስተ፡ መዋዕለ፡ Tob. 1, 21. 14, 2; ፶በእመት፡ Hez. 40, 15. 2) በዓለ፡ ኀምሳ፡ vel በዓለ፡ ፶ *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavâs., Lectionar., al.

ኁማሴ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ታኅማስ፡ et ትኅማስ፡ (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas, quinio*, ut: ታኅማሰ፡ ዓመታት፡ ፫ *quindecim anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: ፰ሰዓት፡ ወ፬ ታኅማሰ፡ ሰዓት፡ $8^4/_5$ *horae* Abush. 44.

ትኅምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, ፫ትኅምስተ፡ ብርሃን፡ *partes luminis quindecim* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኅምብ፡ *fovea* vid. sub ኅበበ፡

ኀመዘ፡ inus., i. q. ኀበዘ፡ q. v. [cfr. حمس *coxit in sartagine*, (خمّص) خبط *assavit* (carnem); et amh. አምሳ፡ *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus:* ኢውዕየት፡ ቀዊማ፡ ማእከለ፡ ውዑይ፡ ወርሱን፡ ምኅማዝ፡ Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur ማኅበዝ፡ (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኅምዝ፡ *aestus irae, venenum* vid. sub ሕምዝ፡

ኀመየ፡ *conviciari* vid. sub ሐመየ፡

ኀመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. קמץ, קפץ al. referendum videtur] Subj. ይኅሚ፡, *vinculis constringere* vel *ligare, vincire:* ኀመይዎ፡ ለእግዚእነ፡ Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; ለኀሩያኒሆሙ፡ የኀምይዎሙ፡ (v. ይኄምይዎሙ፡) በሐብል፡ Hez. 27, 24; አዘዘ፡ ይኅምይዎሙ፡ ውስተ፡ ከሣውዲሆሙ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* ኀመየ፡ ዘ፡ አሰረ፡

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro ወአሐመክዎሙ፡ restituendum est: ወአኅመይክዎሙ፡

ተኀምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኅሙይ፡ part. *vinctus, vinculis constrictus* Joh. 18, 24.

ኅማዌ፡ subst. *vinctio, vinculorum injectio:* በኅማዌከ፡ በእደ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡ Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኅሚ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; እበትክ፡ ማኅሚከ፡ Nah. 1, 13; ፈትሕዎ፡ ማኅሚሁ፡ ለአኪዮር፡ Judith 6, 13.

ኀሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam قَسَّ, نَقَشَ, نَجَثَ, تَحَسَّسَ, عَسَّ, II. V. X; قشقش, sine dubio etiam חִפֵּשׂ al.] Subj. ይኅሥሥ፡ 1) *quaerere*, absentem Luc. 2, 44. 45; Hebr. 13, 14; amissum Koh. 3, 6 (ኅሢሥ፡); ኅሡ፡ አእዱጊነ፡ 1 Reg. 9, 3; ተኀሥሥዎሙ፡ ወኢትረክበሙ፡ Jes. 41, 12; Koh. 8, 17. 3, 15; የኀሥሡ፡ ዘይበልዑ፡ σῖτον ζητοῦντες Job 38, 41. 6, 5. 39, 29; ሖረ፡ ይኅሥሥ፡ ሎቱ፡ መክነ፡ Kuf. 7; ኅሥሡ፡ ብእሴ፡ ዘየሐውር፡ ምስሌከ፡ Tob. 5, 3. 4; ኅሥሣ፡ አሠራ፡ Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; መነ፡ ተኀሥሥ፡ Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; ኢየኀሥሥኑ፡ ለኪ፡ ዕረፍተ፡ Ruth 3, 1; ኅሡ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ እመቦ፡ ዘይገብር፡ ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur, *quaerere, sectari, petere, studere:* sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11. 51, 13; 1 Cor. 1, 22; ሐሰተ፡ Ps. 4, 3; የኀሥሥ፡ ጽድቀ፡ Jer. 5, 1; Jes. 1, 17. 16, 5; ኅሥሡ፡ ሰላማ፡ ለምድር፡ Jer. 36, 7; ኅሡ፡ አእምሮ፡ Prov. 9, 6; ሕገ፡ Kuf. 1. b) raro: ኀሠሥኩ፡ idem est quod ፈቀድኩ፡ *mihi opus est* re, ut: አኮ፡ ጥዑያን፡ ዘየኀሥሥዎ፡ ለዐቃቤ፡ ሥራይ፡ F. N. 5. c) *insidiari:* ኀሠሥዎ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3; Jer. 4, 30. 11, 21. 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere, adire implorando* vel *consulendo* Jes. 9, 13. 51, 1. 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; ኀሠሥኩ፡ ገጸከ፡ Ps. 26, 13; al. 2) *percontari, sciscitari:* ኅሥሥዎሙ፡ Jes. 8, 19; እለ፡ የኀሡ፡ በእንተ፡ ሕያዋን፡ እምኀበ፡ ምውታን፡ ib.; ኢትኅሥሥ፡ እፎ፡ ይትኴነኑ፡ 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere, investigare, explorare, scrutari, perscrutari:*

ኀሠሡ፡ ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; **ከመ፡ ትኅሥሣ፡ ለኀጢአትየ፡** (ἀναζητεῖν) Job 10, 6; **ለኀሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በጥበብ፡** Koh. 1, 13. 12, 10; **የኀሥሦ፡ (ለሕግ፡)** Ps. 118, 2; **ከመ፡ ትኅሥሥ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡** 2 Esr. 4, 15; 1 Esr. 6, 22; **ኀሢሥየ፡ ፍኖቶሙ፡ ነበርኩ፡** Job 29, 25; 1 Petr. 1, 10. 11; 4 Esr. 12, 7; **የኀሥሥ፡ ዘከመ፡ ያቀውም፡ ምስሎ፡** Jes. 40, 20; **ይኀሥሡ፡ ነገረ፡** 2 Esr. 10, 16. 4) *poscere, postulare* et *reposcere* vel *requirere* ab aliquo, c. Acc. rei et **በኀበ፡** vel **እምነ፡** prs.: **የኀሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡** Luc. 11, 16. 8, 12. 2 Cor. 13, 3; **መኑ፡ ኀሠሠ፡ ለዝንቱ፡ እምእዴክሙ፡** Jes. 1, 12; Jer. 51, 35; **ኀሢሠ፡ ዕዳ፡** *pecuniam creditam repetere*, F. N. 19; **እምውስተ፡ እደ፡ ኵሉ፡ አኀሥሥ፡ ለደመ፡ ሰብእ፡** Kuf. 6; c. Acc. prs., a qua poscitur: **ኪያየ፡ ኀሥሥ፡** *a me reposce* Gen. 43, 9; c. dupl. Acc.: **ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡** Luc. 12, 48; seq. **ከመ፡**, ut: **መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክሀዶ፡ ለክርስቶስ፡** Sx. Mag. 6. (vid. **ተኀሠ፡**). 5) *contendere, operam dare, studere* seq. **ከመ፡** et Subj., ut: **ሀለውኩ፡ እንዘ፡ አኀሥሥ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃዶተ፡ እግዚ"፡** Kuf. 21; vel seq. Subj. **ኀሠሥኩ፡ አእምር፡** 4 Esr. 13, 8; **ኢትኅሥሥ፡ ታእምር፡** Herm. p. 76; 1 Reg. 19, 2. 23, 10; Marc. 14, 1; **ኅሥሥ፡ ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘያሠምሮ፡ ለእግዚ"፡** Did. 1. — *Voc. Ae.:* **ኀሠሠ፡ ዘ፡ ሻአ ።**

ተኀሠ፡ III, 1 1) pass. a) *quaeri, investigari:* **ጥበብ፡ ተኀሠት፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት፡** Sir. 39, 1; **እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡** Hez. 36, 37; Ps. 9, 39; **ዘኢይትኀሠሥ፡** *impervestigabilis*, Vit. Sanct. b) *postulari, reposci:* **ደሙ፡ ይትኀሠሠክሙ፡** Gen. 42, 22. c) *ad rationem reddendam vocari:* **ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩከ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትከ፡** Jsp. p. 352. 2) refl. a) *sibi quaerere* vel *petere* aliquid: **ኀበ፡ ተኀሠሥኩ፡ መከነ፡ ለነፍስየ፡ አኀሥሥ፡ ወለነፍስከኒ፡** 1 Reg. 22, 23; **ኢትትኀሠሥ፡ ደወለ፡ ቢጽከ፡** Deut. 19, 14. b) *sectari, studere, moliri:* **እትኀሠሦሙ፡ ከመ፡ አእትቶሙ፡** ζητήσω ἐξᾶραι αὐτούς Zach. 12, 9; **ኢይትኀሠሥ፡ ሎቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡** Kuf. 35. c) *sibi investigare, explorare, scrutari, scrupulum animo injectum habere*, abs. Kuf. 12; **ከመ፡ እግበእ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ብዙኀ፡ ተኀሥሦ፡** (*scrupulus*) 4 Esr. 10, 43. 12, 6; **እንዘ፡ እትኀሠሥ፡ ከመ፡ እርከብ፡ ፍኖቶ፡ ለልዑል፡** 4 Esr. 3, 43; c. **በ፡**, ut: (Ptolemaeus, rex Aegypti) **ከነ፡ መፍቀሬ፡ ጥበብ፡ ወትምህርት፡ ወጽኑዐ፡ ተኀሥሦ፡ በቲ፡** Jsp. p. 286; c. **በእንተ፡** 4 Esr. 8, 65; **አለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሄኖክ፡ ወኤልያስ፡** Chr. ho. 22; c. Acc. rei: **ተኀሠሥኩ፡ ቅሥተ፡** δίκην ἐξιχνίασα Job 29, 16; **ይትኀሠሡ፡ ሕገገ፡** Kuf. 23; c. Acc. prs.: **እፎ፡ ለእግዚ"፡ ትትኀሠሥዎ፡** Judith 8, 14 (ἐρευνήσετε). d) *sibi poscere* vel *reposcere, requirere* rationem, poenam, al.: **ኢይትኀሠሣ፡ እግዚ"፡** (ἀναζητεῖν) Job 3, 4; **እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእዴ፡** Hez. 34, 10; **እትኀሠሥ፡ ደሞሙ፡ እምነ፡ ሰብእ፡ ዐይን፡** Hez. 33, 6; Gen. 9, 5; Deut. 23, 22; Hez. 3, 18. 20; c. **በእንተ፡** rei Ps. 141, 6; c. Acc. prs., a qua reposcitur ratio, poena: Ps. 9, 25. 36; Luc. 11, 51; Jos. 22, 23; **እትኀሠሦሙ፡ ዐመፃሆሙ፡** (v. **በዐመፃሆሙ፡**) 4 Esr. 4, 22; creberrime in F. N.; etiam cum Acc. prs. et **በ፡** rei (reposcere aliquid ab aliquo) F. N. 33; al.

ተኃሠሠ፡ III, 3 1) *se invicem quaerere:* **ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ፡** ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν Jes. 34, 16. 2) a se invicem vel exquirere vel reposcere i. e. *disputare, disceptare; controversiam movere* vel *habere, altercari,* **አለ፡ ይትኃሠሡ፡** οἷς ἐστὶν ἡ ἀντιλογία Deut. 19, 17; Inf. **ተኃሥሦ፡** ζητήσεις *quaestio, controversia* 1 Tim. 1, 4; 2 Tim. 2, 23; Joh. 3, 25; Act. 25, 20 rom.; **ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡** ἀλλήλους προκαλούμενοι Gal. 5, 26; c. Acc. prs.: **አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡** ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ Marc. 8, 11. 12, 28; Act. 6, 10; **ዘይትኃሠሠከ፡** οἱ ζηλοῦντές σε Sir. 37, 10.

አስተኀሠሠ፡ III, 1 *invenire artem* vel *rem novam* Lud. sine auct.

ኀሣሢ፡ n. ag. *quaesitor, investigator, perscrutator, studiosus, appetens, postulator, vindex:* **ኀሣሥያተ፡ ኀዋየ፡ በዕድ፡** Did. 14; **ኀሣሥያነ፡ መንግሥት፡ ሰማያት፡** Genz. f. 81; **ኩን፡ መጻሕፍት፡ መንፈስ፡ ኀሣሢ፡** Cod. Abb. LXII; **ኀሣሤ፡ ነቢብ፡** Job 11, 12; ἀγχιστεύων Num. 5, 8; **ሰከዪ፡ ኀሣሤ፡ ዕዳ፡ ውእቱ፡** F. N. 43, 7.

ኀሠሣ፡ subst., Pl. **ኀሠሣት፡** 1) *petitio, desiderium, studium, appetitus:* **ኀሠሣሆሙ፡** *eorum desiderium*, Sx. Masc. 3; **ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኂሩትክሙ፡** Sx. Jac. 28 Enc.; **ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡ ከመ፡ ይትፈጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክቦ፡** (*coitus*) **ዘይከውን፡ እምኔሁ፡ ዘርእ፡** F. N. 24, 1; **ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ (ለመምህር፡) ከመ፡ ይኩኑ፡ (ተመሃርያን፡) ትሑታነ፡** F. N. 10. 2) *percontatio, inquisitio, quaestio:* **ንኄሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ፡** πολλὰ περὶ αὐτοῦ (Θεοῦ) νοοῦμεν Chr. ho. 2; ζήτησις (quaestio, controversia) Chr. ho. 22; Abush.; **ኀሠሣት፡** *quaestiones* (de jure) F. N. proleg.; inquisitio ope tormentorum facta Sx. Hed. 11 Enc.

ኍሣሤ፡ subst. *inquisitio, studia* (disciplina) Kuf. 11.

ተኀሣሢ፡ n. ag. (III, 1) *disquirens, scrutator, cognitionis studiosus, vindex:* **አእኅው፡ ተኀሣሢ፡** F. M. I, 3; **ተኀሣሥያን፡ በድፍረት፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተኀሣሤ፡ ደም፡** (v. **ኀሣሤ፡**) F. N. 47.

መስተኀሥሥ፡ part. (IV, 1) *studiosus, adipiscendi et inveniendi studiosus:* **ለእመ፡ ከነ፡** (I p. pl.) **መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡ በሕቲቱ፡** Phlx. 160; **መስተኀሥሣን፡ ለእከይ፡** ἐφευρεταὶ κακῶν Rom. 1, 31.

ማኅሠሥ፡ subst. 1) *petitum, desiderium:* M. M. f. 62; **ብዙኀ፡ ጸሀቁ፡ ወፍድፋድ፡ ማኅሠሡ፡** Sx. Masc. 8 Enc.; **ረሰየ፡ ማኅሠሦ፡ ጽድቆ፡ ለእግዚ"፡** Enc. Ter 11 (Lud.); **ለኀሊና፡ ልብየ፡ ወትረ፡ እንግርኪ፡ ማኅሠሦ፡** III Sal. Mar. 25; *necessitates* (quae ad victum pertinent): **እንዘ፡ ይትለአክዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ፡** Sx. Genb. 29 Enc. 2) *investigatio, scrutatio:* **ሰበ፡ አናኅከ፡ ማኅሠሠ፡** Enc. Haml. 6. 3) *id quod cadit in disceptationem* vel *investigationem; controversia:* **እመ፡ በዕደ፡ ማኅሠሠ፡ ብክሙ፡** Act. 19, 39; Act. 25, 20 Platt; **ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡** ἔρευναι *mente superiores*, Cyr. ad Th. f. 13; **ዕሙቅ፡ ምሥጢር፡ ወዘከሐከ፡ እምኵሉ፡ ማኅሠሠ፡ ልብነ፡** (νοῦν ὑπερέχον τὸν ἐν ἡμῖν) ib. f. 15.

መኍሥሥ፡ (መኍሠሥ፡ Ex. 27, 3 FH), subst., Pl. **መኃሥሥት፡** (Num. 4, 14) et **መኍሥሣት፡** (Num. 4, 14 var.; C in Ex. 38, 3 sec. Hebr.) *fuscina, harpago, ferrum aduncum, forceps,* κρεάγρα Ex. 27, 3 (**በዘያወፅኡ፡ ሥጋ፡** Ex. 38, 23); Num. 4, 14; 1 Reg. 2, 13. 14 (v. **መኖሥሥ፡** et **መኖሣሥ፡**); Jer. 52, 18; **መኍሥሠ፡ ስነን፡** *forceps dentiduca* Sx. Ter 15. — *Voc. Ae.:* **መ"፡ ብ፡ አምሳለ፡ ጕጠት፡**; al.: **ብ፡ ጕጠት፡**

ታኅሣሥ፡ nomen mensis Abyssinorum quarti, qui XXVII°

Novembris sec. Cal. Jul., IX° Decembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲬⲞⲒⲀⲔ respondet.

ኀሥዐ፡ (et **ኀሥአ፡**) I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*; خَضَعَ *humilis, depressus fuit*; *quievit*; tr. *sedavit*; vid. etiam **ቀጽዐ፡** et הָשָׁה] Subj. **ይኀሣዕ፡**, *sedari, silescere, quiescere*: **ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዓትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ፡** Prov. 26, 20 (ἡσυχάζει μάχη); **መዐት፡ ይኀሣዕ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de malitia diabolorum, Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **የኀሥዕ፡ ዘ፡ ዝግ፡ ይል፡**

አኀሥዐ፡ II, 1 *sedare, tranquillare, restinguere*: **መዐት፡ ብእሲ፡ ያኀሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** πραΰνει Prov. 18, 14; **ሞገደ፡ ባሕር፡ አኀሥአ፡ ክርስቶስ፡** Kid. f. 33; **አኀሥዐ፡ መቅሠፍተ፡** πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ Sap. 18, 21; **ኢይክሉ፡ ያኀሥዑ፡ አፅባአ፡ ዕፁባተ፡** Phlx. 147.

ኀሠፈ፡ I, 1 [خَشِفَ *scabie in toto corpore affectus est* (حَصِفَ *scabie sicca laboravit*); חָכַף, חָשַׂף, اَلْسَافُ *scaber factus est*, vid. Ges. thes. p. 504] *scabiosum fieri* vel *esse*, Herm. p. 80b lin. 16, ubi pro **ይሰፍሐ፡** legendum videtur **ይሐስፉ፡**

ሐሡፍ፡ part. *scaber, scabiosus, scabrosus*: Lev. 22, 22 μυρμηκιῶν *formicatione* (scabiei specie) *laborans*; de lapidibus Herm. p. 9. 12. 99; etiam p. 82, ubi pro **ስፉሐት፡** legendum est **ኀሡፋት፡** — *Voc. Ae.*: **ኀሡፍ፡ ዘ፡ ቍሱል፡**

ኀረመ፡ inus., ut videtur cognatum cum **ኀረወ፡** q. v.

ኀርመት፡ subst. *ductus literae, litera, literae apex, syllaba*: **አሐቲ፡ ኀርመታ፡** ἢ μία κεραία Matth. 5, 18 var. (teste Ludolfo in lex. ae. c. 199); M. M. f. 233; **ኢንኤዝዝ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ አው፡ አሐተ፡ ኀርመተ፡ ይትወለጥ፡ እምዘ፡ ሀሎ፡ ሀየ፡** οὔτε ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν, Epist. Cyr. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 116.

ኀረመ፡ *prohibere* vid. sub **ሐረመ፡**

ኀረሠ፡ (vel **ኀረሰ፡**) I, 1 et 2 [سمّن et خرّس *saginare*] Subj. I, 1 **ይኀርሥ፡**, 1) *bene curare* et *idoneis alimentis nutrire, saginare*: **ለዘዘ፡ ይኀርሥዎሙ፡** (v. **የኀርሥዎሙ፡**) θρέψαι αὐτούς Dan. 1, 5; **እለ፡ የኀርሥዎሙ፡** (v. **ያኀርሥዎሙ፡**) τρεφόμενοι (ὡς μόσχοι σιτευτοί) Jer. 26, 21; **ኀረሥኩኪ፡ በስንዳሌ፡** Hes. 16, 13. 2) I, 2 *nutrimenta sumere* Esth. 2, 12 var. (vid. sub **ተኀረሠ፡**).

አኀረሠ፡ II, 1 *bene nutrire* Jer. 26, 21 var. (vid. sub **ኀረሠ፡**).

ተኀረሠ፡ III, 2 *bene nutriri*: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕል፡ ይነብራ፡ እንዘ፡ ይትኄረሣ፡** (v. **ይኄርሣ፡**) **ወይሜኒያ፡** οὕτως ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας Esth. 2, 12.

ኀረሰ፡ (vel **ኀረሠ፡**) I, 1 [cfr. خَرَسَ, خَرُوسٌ, خُرْسٌ] *parturire, peperisse, in puerperio cubare*, de mulieribus: (Maria non polluta est) **ኢበፀነሰ፡ ወኢበኀረሰ፡** Org.; **አመ፡ ዕለተ፡ ኀረሰ፡ ለእምከ፡** M. M. f. 31; de animalibus: **አበግዕ፡ ወእጐላት፡ የኀርሳ፡** λοχεύονται Gen. 33, 13; c. Acc. infantis: **እማቲሆሙ፡ እለ፡ ኀረስዎሙ፡** τῶν τετοκυιῶν αὐτούς Jer. 16, 3.

አኀረሰ፡ II, 1 *parturientem adjuvare, obstetricis munere fungi*: **እንተ፡ ታኀርሳ፡** Gen. 35, 17.

ኀርስ፡ subst. (etiam **ኀርስ፡** Lud.), *partus, puerperium*; de mulieribus: **በመዋዕለ፡ ትክቶሃ፡ ወኀርሳ፡ ኢትቅረብ፡** F. N. 24, 5; F. M. 10, 1; **እንዘ፡ ውእቶን፡ ኢንጹሓት፡ እምኀርሶን፡** ib.; **ቤተ፡ ኀርስ፡** *domus puerperii*, Ssal. Req.; de animalibus: **ዕጐሳቲሆሙ፡ ኢይድኀያ፡ ወይድኅና፡ በኀርሶን፡** Job 21, 10.

ኀራስ፡ adj. et subst. fem., Pl. **ኀራሳት፡**, *foetum enixa, parturiens, quae peperit, puerpera*, (de hominibus et animalibus): **ድብ፡ ኀራስ፡** 2 Reg. 17, 8; **ኀራሳት፡** Ps. 77, 76; **ብእሲት፡ ኀራስ፡** Kedr f. 64; Clem. f. 246; cavete **እምኀራስ፡ ወትክት፡** f. 141.

ኀረሰ፡ *arare* vid. sub **ሐረሰ፡**

ኀርስ፡ *incantatio* vid. sub **ሐርስ፡**

ኀረወ፡ I, 1 [vicinae sunt rad. חור (خار in quibusdam derivatis), خَرَمَ خَرَبَ, quibus significatio *perforandi* convenit, nec non **ከረየ፡** q. v.; accedit radix خَرَتَ *perforavit*, ܚܪܐ *excavavit; aravit* (חרשׁ), חָרַת *insculpsit* (quae media interest inter verba familiae חור et familiae חרץ חרשׁ חרט al.)] proprie: *perforare* (vid. **ኀርው፡**, **ኀርወት፡**), in specie: *caelare, sculpere*: **እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዉ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων Sir. 38, 27; **ኀረወ፡ ማኅተም፡** ib.; Act. 17, 29 rom. ubi pro (**እብን፡**) **ዘኀረዮ፡** (**ኬንያ፡**) legendum esse **ዘኀረዎ፡** jam Lud. bene conjecit.

አኀረወ፡ II, 1 *caelandum, sculpendum curare*, c. dupl. Acc.: **አኀርዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** (v. **ግልፍ፡**) Ex. 28, 9.

ተኀረወ፡ III, 1 et 2 *caelari, sculpi*: **እብነ፡ ዘይትኀረው፡** (v. **ዘይትኄረው፡**) Ex. 25, 7; **አእባነ፡ ዘይትኄረው፡** Ex. 35, 8 C.

ኀርው፡ part. 1) *perforatus*: **ወኀርው፡ ሰኰናሁ፡ በአምሳለ፡ ጕንድ፡** Sx. Sen. 4 Enc. (in Actis hujus diei refertur: **እዘዘ፡ መኰንን፡ ከመ፡ ይስቅሩ፡ ሰኰናሁ፡** (**ለስኡሊ፡**) **ወይስሐብዎ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ኵለንታሁ፡**); Lud. in suo exemplari legit: **ወእኀርወ፡ ሰኰናሁ፡** et vertit: *cui planta pedis fissa est*, lex. c. 358, minus recte. 2) *caelatus, sculptus*, c. Acc. imaginis insculptae: **ዕንቍ፡ ኀርው፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** λίθοι γλύμματος σφραγῖδος Sir. 45, 11. — *Voc. Ae.*: **ኀርው፡ ዘ፡ ስቁር ።**

ኀራዊ፡ n. ag. *sculptor, caelator*, ut: **ኀራዪ፡ ማኅተም፡** *sculptor sigilli*, Lud. sine auct.

ኀርወት፡ n. act. et subst. 1) *caelatio, sculptura*: **ኀርወተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11. 2) *caelum, cestrum, scalprum*: **ትሰቍር፡ እንፎ፡ በኀርወት፡** (ubi LXX habent: ψελλίῳ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ) Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ኀርወት፡ ዘ፡ ምሕሮ፡**, aliud: **መሮ፡** (vid. **ሞሮ፡** apud Isenbergium). 3) *foramen*: **አሰርዎሙ፡ ውስተ፡ ኀርወተ፡ ጕንድ፡** (cippi) **ክቡደ፡ እስረት፡** Macc. f. 2; Sx. Sen. 19.

ኀራውያ፡ *porcus* vid. sub **ሐረወ፡**

ኀርየ፡ et **ኀረየ፡** I, 1 [cogn. c. **ኄር፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*; vic. בָּחַר *elegit*, تَخَيَّرَ VIII *elegit meliores* et **መከረ፡** q. v.] Subj. **ይኅረይ፡** (raro **ይኅሪ፡**) *eligere, seligere, deligere, praeferre*, (*optare*): **የኀሪ፡ ሠናየ፡**

ወይሜንን፡ እኩየ፡ Jes. 7, 15. 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15. 22; Ruth 4, 4; ይኅረዩ፡ ሎሙ፡ አሐደ፡ 3 Reg. 18, 23; አንተ፡ ተኅረ፡ ወአኮ፡ አነ፡ Job 34, 33; ዘኀርየ፡ እምውስቴቱ፡ Sir. 15, 17; ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ የኀሬ፡ ሎቱ፡ Jes. 40, 20. 44, 13 (ኀረዮ፡); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (ኀረዩ፡ v. ኀርዩ፡ ሊቃውንተ፡); Luc. 10, 42; αἱρετίζειν Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israelem, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8. 16, 7; Deut. 10, 15. 12, 11. 14, 2; Jes. 14, 1. 41, 9. 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; ኀረይክሙ፡ ἡ ἐκλογὴ ὑμῶν 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόϑεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: ኪያሁ፡ የኀሬ፡ እግዚ"፡ ሎቱ፡ ሕዝበ፡ Kuf. 19, vel c. ለ፡, ut: ሕዝብ፡ ዘኀረየ፡ ሎቱ፡ ለርስቱ፡ Ps. 32, 12. 134, 4; cum በ፡ vel እምነ፡ eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: ኀረይኩ፡ ዘርአ፡ ያዕቆብ፡ በኵሉ፡ Kuf. 2; ኪያሁ፡ ኀረየ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ Sir. 45, 4. 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. እምነ፡ ejus, cui praefertur, ut: ለሊሁ፡ ኀረየ፡ ከዊነ፡ ሰይጣን፡ እምይኩን፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ *ipse Satanas esse maluit quam archangelus*, Did. 33; እለ፡ የኀርዩ፡ ዕለታተ፡ እምዕለታት፡ F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet *delectari* vel *approbare*, ut: አኮኬ፡ ዘንተ፡ ጾመ፡ ዘኀረይኩ፡ Jes. 58, 5; quam significationem ubi habet, etiam c. c. በ፡, ut: ኢኀረየ፡ በሙ፡ *iis non delectatus est*, Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: ኀረየ፡ ዘ፡ መረጸ፡

ተኀርየ፡ III, 1 *eligi*: ፍሬየ፡ ይትኀረይ፡ (var. pro ይኄይስ፡ ኪያየ፡ ኅርይ፡) እምወርቅ፡ Prov. 8, 19; episcopus ዘተኀርየ፡ እምኵሉ፡ ሕዝብ፡ Const. Ap. 21. 52; በእንተ፡ ተኀርዮ፡ አበ፡ ምኔት፡ *de electione abbatis* II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ፡ part., fem. ኅሪት፡, 1) *electus, selectus*: Hez. 23, 7; ምድር፡ ኅሪት፡ Jer. 3, 19; እብን፡ ኅሪት፡ Jes. 28, 16; ብሩር፡ ኅሩይ፡ Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; ሀገር፡ ኅሪት፡ ወቅድስት፡ Sir. 49, 6; እስራኤል፡ ኅሩይየ፡ Jes. 42, 1. 45, 4; ኅሩያንየ፡ 43, 20. 65, 9; de viris pugnatoribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; ኅሩያን፡ መስተቃትላን፡ Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1. 8. 5, 7. 8. 38, 2. 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam οἱ κλητοί ኅሩያን፡ nominantur Rom. 1, 7. 8, 28, quamquam aliis in locis οἱ κλητοί ጽዉዓን፡ ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16. 22, 14. 2) *praestans* (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5. 7; Cant. 5, 17; *episcopus* ኢይብላዕ፡ ምንተኒ፡ ኅሩየ፡ *cibis lautioribus ne fruatur*, F. N. 5. 3) *acceptus, gratus, approbatus* (δεκτός): በዕለት፡ ኅሪት፡ καιρῷ δεκτῷ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7. 60, 7; c. በኀበ፡ prs., ut: ኢኮነ፡ ኅሩየ፡ ዝንቱ፡ ጾም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Jes. 58, 5; c. በቅድመ፡ ut ኅሩያን፡ በቅድሜሁ፡ Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. ለ፡ ut ኅሩይ፡ ሎቱ፡ Prov. 11, 1. 4) *arbiter* (a litigantibus electus), *conciliator, mediator*: ኅሩይ፡ ዘይፈትሕ፡ μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሬ፡ subst. *electio* nec non *id, quod electum est*: ἐκλογή Rom. 11, 5. 7. 28; እንበለ፡ ትግበሩ፡ ኅሬ፡ *electione non facta, promiscue*, Enc.; Israel ተፈልጠ፡ ለኅሬ፡ *segregatus est in delectum*, Org. 4; ነገደ፡ ኅሬ፡ *gens electionis* i. e. *electa* Sx. Hed. 3 Enc.

ኀራዪ፡ n. ag. *elector; is qui eligit, praefert*: ኀራዬ፡ ሰዐት፡ ወኀራዬ፡ ዕለታት፡ Const. Ap. 8; monachus ኀራዬ፡ ንድየት፡ *qui paupertatem sibi elegit*, Lud. e Mss. Colb.

ኀርየት፡ n. act. 1) *optio*: ዘበቱ፡ ኀርየት፡ *cujus optio est* F. N. 33, 3. 2) *electio*: Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; በእንተ፡ ኀርየተ፡ ዕለታት፡ ዘኢይደሉ፡ ለሰብእ፡ ሰብሳብ፡ ለሰኪብ፡ በዘቲ፡ F. M. X, 1; ሰብአ፡ ኀርየት፡ *electores* (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኀረደ፡ *jugulare* vid. sub ሐረደ፡

ኀረጸ፡ i. q. ቀረጸ፡ *incidere, insculpere*: ጸሐፈ፡ ወዘየኀርጽ፡ F. N. 23.

ተኀረጸ፡ III, 1 *incidi, insculpi*: ተኀረጸ፡ ወተሠርዐ፡ ውስተ፡ ጽላተ፡ ሰማይ፡ Kuf. p. 28.

ኀረፀ፡ *comminuere* vid. sub ሐረፀ፡

ኀረፈ፡ rad., חָרַף, خَرَفَ *decerpsit collegitque* fructus.

ኀሪፍ፡ subst. [id. q. חֹרֶף tempus, quo poma carpunt, *auctumnus; auctumnus cum hieme*; خَرِيفٌ *auctumnus; annus*] *annus praesens*, vulgo *currens*: ኅድጋ፡ ኀሪፈኒ፡ ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — *Voc. Ae.*: ኀሪፍ፡ ዘ፡ ዘንድሮ፡

ኀረፋ፡ *pituita* vid. sub ሐረፋ፡

ኀሰል፡ *saccus* vid. sub ሐሰለ፡

ኀሰረ፡ I, 1 [id. q. חָסֵר *imminutus est, defecit, indiguit, caruit*, حَسَرَ *id.* et *jacturam fecit*; خَسِرَ et خَسَرَ *jacturam fecit, diminuit; a via aberravit*; خَاسِرٌ *vilis, inutilis*; vid. Ges. thes. p. 505] Subj. ይኅሰር፡ (ይኀስር፡ Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) *deprimi, in conditionem viliorem, deteriorem conjici, vilem esse*: ταπεινοῦσϑαι ኀሰረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 2, 9. 11. 5, 15. 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12; ኀሰረ፡ ክብሮሙ፡ Jes. 3, 8; πίπτειν Job 15, 24; etiam in bonam partem: *demissum, modestum se gerere* Hos. 2, 17 (ተኀስር፡ በሀየ፡); Prov. 25, 7. 2) *imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi*: ζημιοῦσϑαι Prov. 22, 3 (vid. አኅሰረ፡); ταλαιπωρεῖν de agris et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13. 20. 9, 19. 10, 20. 3) *vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi*, ἀτιμάζεσϑαι: ከመ፡ ኢትኅሰር፡ Sir. 1, 30; ኀሰሩ፡ ፈድፋደ፡ 11, 6; ሐሳዊ፡ ሰብእ፡ የኀስር፡ ወይትኄፈር፡ ለዝሉፉ፡ 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; ትትኄፈሪ፡ ወተኀስሪ፡ እምኵሎሙ፡ እለ፡ ያፈቅሩኪ፡ 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσϑαι Ps. 68, 9. 82, 16; Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; የኀስሩ፡ በኀፍረት፡ 4 Esr. 6, 62; ὀνειδίζεσϑαι ተኀፍረት፡ ወኀሰረት፡ Jer. 15, 9; Sir. 41, 7; αἰσχύνεσϑαι Jes. 65, 13. 4) Sensu ethico, *depravatum, perditum esse*: ኀሰሩ፡ ወረኰሱ፡ διέφϑειραν καὶ ἐβδελύχϑησαν Ps. 13, 2. 52, 2.

ኀሰረ፡ I, 2 *indigna injuria afficere* aliquem: እኀዝዎ፡ ሐራ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ ወኀሰርዎ፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

አኅሰረ፡ II, 1 1) *deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriorem conjicere*: ταπεινοῦν Ruth 1, 21;

እግዚ"፡ አኅሰራ፡ Thren. 1, 5; Job 22, 12. 40, 6; Jes. 3, 17. 13, 11. 64, 12; Dan. 4, 34; ያኅስርዎሙ፡ ለዕቡያን፡ (ἀντιτάσσεται) 1 Petr. 5, 5; Job 36, 13. 2) *imminuere, ad paucitatem redigere; mulcta, poena, miseria afficere*: ταλαιπωρεῖν Jes. 33, 1; Ps. 16, 9; καταπίνειν Jes. 9, 16; ζημιοῦν Ex. 21, 22; አኅስሮቱ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ፡ አከ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 26; ለእንተ፡ ከመዝ፡ ያኅስርዋ፡ Sir. 23, 24; ἐξουδενεῖν Judith 13, 17. 3) *ignominia, dedecore, contumelia afficere; exprobrare, pudore suffundere*: ἀτιμάζειν ከመ፡ ኢታኅስር፡ አዝማዲከ፡ Sir. 8, 4. 29, 6; Luc. 20, 11; Marc. 12, 4; ὑβρίζειν Jes. 13, 3; ለያኅስርከ፡ እግዚ"፡ ἐπιτιμήσαι ἐν σοί Zach. 3, 2. 4) In specie *vitiare, corrumpere, stuprare* feminam: ταπεινοῦν Gen. 34, 2; Deut. 22, 24; Jud. 19, 24; hinc μιαίνειν τὴν γῆν Jer. 2, 7; ከመ፡ ያኅስሩ፡ ነፍስቶሙ፡ τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα ἑαυτῶν ἐν ἑαυτοῖς Rom. 1, 24.

አኅሰርሰረ፡ quinquel., intens. vel frequent. caus. *semel iterumque* vel *alium post alium ignominia afficere*: ኵሎ፡ ያኅሰረስር፡ πάντας ἀτιμάζει Prov. 22, 10.

ተኅስረ፡ III, 1 *contumelia affici* Lud. sine auct.

ኅሱር፡ part. 1) *depressus, humilis, inferioris ordinis*: ኅስርት፡ τεταπεινωμένη Jes. 51, 21; Dan. ap. 3, 13; አብዝኅ፡ ኅሳራ፡ ለወለተ፡ ይሁዳ፡ ኅስርት፡ Thren. 2, 5; ἄτιμος (opp. ἔντιμος ክቡር፡) Jes. 3, 5; Job 30, 4; ኅሱረ፡ ነፍስ፡ *humiliatus animo*, F. M. 26, 8. 2) *miser, aerumnosus, infelix*: ταλαίπωρος Ps. 136, 11; Sap. 13, 10. 3) *vilis, contemtus, probrosus, contumelia notatus*: በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኅሱር፡ Sx. Teq. 27; ድቀት፡ ኅሱር፡ πτῶμα ἄτιμον Sap. 4, 19; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ (ἐξουδενωμένους) Mal. 2, 9; ወለት፡ አብድ፡ ኅስርት፡ ትከውን፡ (ἐν ἐλαττώσει) Sir. 22, 3. 4) sensu ethico, *depravatus, perditus*: ምግባሪክሙ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡ (διεφθαρμένος) Hez. 20, 44; eodem modo intelligendum videtur ደብር፡ ኅሱር፡ ὄρος διεφθαρμένον Jer. 28, 25; ἀσύνθετος Jer. 3, 8. 10 (ምርዕት፡ 3, 7).

ኅሳር፡ subst. (nonnumquam ኅሰር፡, ut N. T. Polygl. Rom. 1, 27; Phil. 3, 8; 1 Cor. 15, 43) m. et fem., Pl. ኅሳራት፡ 1) *humilitas, vilis conditio, detrimentum, inopia*: ταπείνωσις መዋዕለ፡ ኅሳራ፡ Thren. 1, 7; Ps. 89, 3; πτῶμα ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኅሳር፡ ዕፁብ፡ Job 18, 12; (cfr. ለኅሳርኪ፡ εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ Jer. 3, 3); ζημία Phil. 3, 8; inopia in Lud. comm. ad hist. Aeth. p. 561, Nr. 18. 2) *miseria, aerumna, infelicitas*, ταλαιπωρία Ps. 68, 24; Job 30, 3; Jes. 47, 11. 59, 7. 60, 18; Jer. 6, 26; Rom. 3, 16. 3) *ignominia, probrum, dedecus*, (raro: *pudor*), *contumelia, convicium*: ἀτιμία ኅሳር፡ ወኅብር፡ Sir. 5, 13; Jes. 10, 16; Prov. 3, 35. 9, 7. 14, 35; Rom. 9, 21; Ps. 82, 15; Job 12, 21; Jer. 13, 26; Dan. 12, 2; 1 Cor. 15, 43; በኅሳር፡ ἐν ἀτιμίᾳ Judith 1, 11; αἰσχύνη Jer. 20, 18; ἀσχημοσύνη Thren. 1, 8; Rom. 1, 27; ἐντροπή Ps. 68, 23; ይከውነከ፡ ለኅሳር፡ Jes. 16, 12; μῶμος Sir. 20, 24; κατάγνωσις እኪት፡ ኅሳሩ፡ Sir. 5, 14; ὄνειδος ኅሳር፡ ለሰብእ፡ አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 11. 41, 6; ὀνειδισμοί Jes. 47, 3; ὕβρις ትረውጽ፡ ኅሳሩ፡ ቅድሜሁ፡ Job 15, 26; Jes. 10, 33. 28, 1; praeterea ኅሳር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 12; 4 Esr. 6, 62; proverbium ትዕቢት፡ አቡሁ፡ ወወልዱ፡ ኅሳር፡ *superbia gignit ignominiam*, Lud.; ኀበ፡ ሀሎ፡ ትዕቢት፡ ሀለወ፡ ኅሳር፡ Lud. ex Enc. Sen. 27; ፍትወት፡ (concupiscentia) ይእቲ፡ እሞን፡ ለኅሳራት፡ ወለድኪማት፡ F. N. 24, 1. 4) *abominandum*: ኅሳሩ፡ ለሙስና፡ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Matth. 24, 15; ኅሳርኪ፡ τὰ προσοχθίσματά σου Hez. 5, 11.

ኅሰረት፡ n. act. *ignominiae* vel *contumeliae illatio*, Lud. sine auct.

ኀሰርሰረ፡ vid. sub ኀሰረ፡

ኀበ፡ praep.; in libris Mss. antiquioribus et impressis nonnumquam ኀቤ፡ (ut: በኀቤ፡ አንቀጽ፡ Am. 5, 15 Cod. Laur.; ኀቤሃ፡ Jos. 10, 4 ann.; Joh. 4, 6 rom.; vid. gramm. § 167, 3); c. suff.: ኀቤየ፡, ኀቤከ፡ ኀቤሁ፡ ኀቤነ፡ al. (gramm. § 167, 3); significat 1) propinquitatem et contiguitatem: *ad, apud, juxta*; conjungitur cum nominibus loci, rei, personae: ኀበ፡ ተከዚ፡ παρὰ τὸν ποταμόν Ex. 2, 3; Ps. 1, 3; Hez. 19, 10; ቆመት፡ ድኅሬሁ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ Luc. 7, 38. 8, 35. 5, 2; ኀበ፡ ዐዘቅት፡ ἐπὶ τῇ πηγῇ Joh. 4, 6; ሀሎ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Matth. 24, 33; ሀለዉ፡ ኀቤሁ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ Luc. 5, 1; ቆመ፡ አፍአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ πρὸς τῇ θύρᾳ Joh. 18, 16; πρὸς τὸ μνημεῖον Joh. 20, 11; እነብር፡ ኀቤክሙ፡ 1 Cor. 16, 6; 2 Cor. 1, 12; ቃል፡ ሀለወ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Joh. 1, 1. 2; እንተ፡ ኀቤየ፡ ἡ πλησίον μου Cant. 1, 9. 15; ነፋኒ፡ ቀርን፡ ኀቤየ፡ ሀሎ፡ ἐχόμενά μου 2 Esr. 14, 18; Dan. 10, 4. a) *apud* alqm i. e. *in domo* ejus: ቦቱ፡ ኀቤነ፡ ማዕረ፡ παρ' ἡμῖν Gen. 24, 25; ንበር፡ ኀቤሁ፡ οἴκησον μετ' αὐτοῦ Gen. 27, 44; አኅድር፡ ኀቤክሙ፡ κατοικιῶ ὑμᾶς Jer. 7, 3. b) in potestate alcjs i. e. *penes*: ኵሎ፡ ዘሀሎ፡ ኀቤሆሙ፡ τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Gen. 35, 4; ብየ፡ ኀቤየ፡ ራብዕተ፡ እዴሃ፡ ለሰቅል፡ 1 Reg. 9, 8. 21, 3; ዝንቱ፡ እምከመ፡ ሀለወ፡ ኀቤክሙ፡ ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 2 Petr. 1, 8; ኀቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁት፡ ἔχω Apoc. 1, 18; ኀቤከ፡ ውእቱ፡ Kuf. p. 136. c) in animo alcjs i. e. *in, penes*: ኢሀለወት፡ ጽድቅ፡ ኀቤነ፡ ἐν ἡμῖν 1 Joh. 1, 8. 10. 2, 4; ትእዛዘ፡ ዚአየ፡ ኅባእ፡ ኀቤከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 7, 1; ፈቂደ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ ሀሎ፡ ኀቤየ፡ παράκειταί μοι Rom. 7, 18. 2) motionem vel directionem ad locum, rem, personam: *ad, versus, in*, ἐπί, πρός al.: አዕይንቲሁ፡ ለእግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይፈርህዎ፡ Sir. 31, 19. 15, 19; Ps. 33, 16. 17; 1 Petr. 3, 12; ወእምድኅሬሁ፡ ኀበ፡ ምውታን፡ Koh. 9, 3; ወዕአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Tob. 11, 9; አሌዕል፡ እዴየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Gen. 14, 22; አቀውም፡ ሥርዐትየ፡ ኀቤሁ፡ Gen. 17, 19; frequentissime usurpatur post verba eundi: መኑ፡ የሐውር፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jes. 6, 8; exeundi: ይወጽእ፡ ኀበ፡ ማይ፡ Ex. 7, 15; Joh. 6, 68; Gen. 29, 1; intrandi Ex. 5, 1, ascendendi Ruth 4, 1; veniendi እመጽእ፡ ኀቤከ፡ 1 Reg. 20, 9; Hez. 20, 1; Marc. 4, 1 5, 21; Luc. 8, 4. 35. 19, 37; mittendi Luc. 11, 49; Gen. 37, 13; currendi Jes. 28, 4; Job 39, 30; appropinquandi Luc. 10, 9. 7, 6; tradendi et vendendi (alicui) Matth. 20, 18; Lev. 25, 14. 39; ferendi Luc. 12, 11; deponendi et jaciendi Matth. 15, 30; Act. 7, 58; 1 Petr. 4, 19; fugiendi, se recipiendi Ps. 142, 11; Kuf. 27 (ጕየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡); revertendi et reducendi 1 Petr. 2, 3; Ex. 24, 14; 4 Esr. 9, 40; attingendi 2 Par. 3, 11; inclinandi Ps. 16, 7. 30, 2; monstrandi (vid. አመረ፡, መርሐ፡); aspiciendi ይኔጽሩ፡ ኀበ፡ Hos. 3, 1; Matth. 14, 19; clamandi, rogandi, precandi: ጽራኅ፡ ኀቤየ፡ Jer. 40, 3; ይስእሉ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 38, 14; ጸሊ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Jer. 49, 2; querendi, accusandi Hen. 89, 15; Ps. 108, 19; transmutandi: ተወለጠ፡ ፍሥሓሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14; ወለጡ፡ ግዕዘሙ፡ ኀበ፡ ሥርዐተ፡ መላእክት፡ Org. — De usu vocis ኀበ፡ post ከፈለ፡ vid. ከፈለ፡ — Pronomini relativo post-

ponere licet praepositionem ኀበ፡, ut: ምድር፡ ዘኀበ፡ ነበርክሙ፡ Lev. 18, 3. 14, 40; Gen. 47, 4; አንቀጽ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዉ፡ እጻ ወ፡ 2 Esr. 12, 13; Sir. 36, 31 (gramm. § 202, 2). Componitur cum aliis praepositionibus: ለኀበ፡, quod accuratius, quam ኀበ፡, directionem in locum, rem, personam notat 1) *ad*, *versus*, *in* Hen. 56, 5; በሕታውያን፡ ተመያጥያን፡ ለኀበ፡ ዓለም፡ *anachoretae in mundum revertentes*, Phlx. 5; መርሐ፡ ለኀበ፡ ክርስቶስ፡ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν Gal. 3, 24; 2 Reg. 24, 11; ዝንቱ፡ ጻታ፡ ይትከፈል፡ ለኀበ፡ ብዙኀ፡ ክፍል፡ F. M. 23, 2. 2) adhibetur designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) *cum*, *inter*, *erga*: ከመ፡ ትሑሩ፡ በኄሩት፡ ለ ኀበ፡ እለ፡ አፍአ፡ εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 1 Thess. 4, 12; 2 Cor. 5, 12. b) *in iis quae pertinent ad*: ለኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς τὸν Θεόν Hebr. 5, 1 (at 2, 17 ለመንገለ፡). c) *in modum*, *tamquam*, *instar*: አንተ፡ ትከውኖ፡ ሎቱ፡ ለኀበ፡ እግዚ"፡ σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν Θεόν Ex. 4, 16 (at 18, 19 በኀበ፡). d) *ad modum, normam*: ተላውያን፡ ለኀበ፡ ቃሉ፡ Phlx. 3.

በኀበ፡ quod accuratius, quam ኀበ፡, propinquitatem vel viciniam loci significat; frequentissime usitatum 1) *ad*, *apud*, *juxta*, *propter*: πρὸς τῇ βαλάνῳ Jud. 9, 6; ἐπὶ τοῦ ὕδατος Ps. 105, 32; Luc. 20, 37; በኀበ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἐπὶ ταῖς Θύραις 1 Reg. 21, 13; በኀበ፡ ፈለግ፡ ἐπὶ τὸν ποταμόν 2 Esr. 8, 21; Hez. 21, 15; ሕዝብ፡ በኀበ፡ አንቀጽ፡ οἱ ἐν τῇ πύλῃ Ruth 4, 11; በኀበ፡ አረፍት፡ παρὰ τὰ τείχη Hez. 33, 30. a) apud i. e. *in domo* alcjs vel *cum* vel *inter*: ሞተ፡ በኀበ፡ ታራ፡ አቡሁ፡ (ἐνώπιον) Gen. 11, 28; ወዕአ፡ በኀቤሁ፡ Kuf. 21; ብዕል፡ ዘይትዐቀብ፡ በኀበ፡ ዘአጥረዮ፡ Koh. 5, 12; በኀቤከ፡ ጥበብ፡ ተዘግበት፡ Job 15, 8; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ μεϑ' ὑμῶν 12, 2; Jesaias በኀበ፡ ነቢያት፡ ዘተንእደ፡ *qui inter prophetas laudatur*, Sx. Ter 3 Enc. b) apud i. e. *a*, *ab* (παρά c. Gen.), conjunctum cum verbis accipiendi, emendi, reportandi, petendi, interrogandi, audiendi, comperiendi: ኢትንሥኡ፡ ቤዛ፡ በኀበ፡ ቀታሊ፡ Num. 35, 31; Zach. 6, 10; ተመጠወ፡ መጽሐፈ፡ በኀበ፡ ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; 2 Tim. 1, 18; Ex. 29, 28; እንተ፡ ተሣየጠ፡ በኀ በ፡ ኤፍሮን፡ Gen. 23, 19; ዕሤትኪ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Ruth 2, 12; Eph. 6, 8; ተንሥሣ፡ ለጥበብ፡ በኀበ፡ እኩያን፡ Prov. 14, 6; እሙንቱ፡ በኀበ፡ አበዊሆሙ፡ ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 2 Tim. 3, 14; ሰአሉ፡ በኀቤሁ፡ ንጉሠ፡ 1 Reg. 8, 10; ዘይሴእል፡ ነገረ፡ ዘከመ ዝ፡ በኀበ፡ ጠቢብ፡ Dan. 2, 10; Act. 9, 14 Platt; ዘሰማዕኩ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Jes. 21, 10; Matth. 14, 8. Plura exempla invenies sub verbis modo laudatis aliisque hujus generis. Multis in locis በኀበ፡ et እምኀበ፡ promiscue usurpatur. 2) Adhibetur, ubi rem in animo vel potestate alicujus esse, ejus consilio et judicio convenire, ei acceptum vel reprobatum esse significatur: a) *penes*, *in animo* alicujus: ዝንቱ፡ ኵሉ፡ በኀቤከ፡ ሀሎ፡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ Job 10, 13; ሣህል፡ ወጽድቅ፡ በኀቤሁ፡ παρ' αὐτοῦ 23, 7; አኮኑ፡ በኀቤሁ፡ ግርማ፡ 25, 2; ጕልቄ፡ አ ውራኂሁ፡ በኀቤከ፡ 14, 5. b) *coram*, *e sententia*, *consilio*, *judicio* alicujus, nec non *a*, vel casus Dativi (עִם, אֵת, عِنْدَ) ἔναντι Sir. 10, 7; ἐν τοῖς ὀφϑαλμοῖς αὐτοῦ በኀቤሁ፡ 8, 16; መብእስ፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ አብዳን፡ τραχεῖα τοῖς ἀπαιδεύτοις 6, 20. 21, 18; πρός με Koh. 9, 13; እፎ፡ ይከውን፡ ጻድቀ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ παρὰ Κυρίῳ Job 9, 2; Sir. 47, 3; Ps. 138, 11. 16; 4 Esr. 10, 72; አሐቲ፡ ዕለት፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ፲፻ዓመት፡ 2 Petr. 3, 8; መሥዋዕት፡ ረሲዓን፡ ርኩስ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወጸሎት፡ ኄራንሰ፡ ሥሙር፡ በኀቤሁ፡ Prov. 15, 8. 9; ርጉም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 3, 16; ተፈቅረ፡ በኀበ፡ ብዙኃን፡ 4, 7; ሠናይ፡ አንተ፡ በኀቤየ፡ 2 Reg. 1, 26; Gen. 28, 8; ፍቁር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Sir. 46, 13; ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ Prov. 12, 8; 2 Cor. 5, 12; ተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Prov. 22, 14; 1 Petr. 2, 4; Matth. 10, 22; ቀሊል፡ በኀበ፡ እ ግዚ"፡ Sir. 11, 21; በኀበ፡ ሰብእ፡ ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26. 3) Sicut ለኀበ፡ etiam በኀበ፡ inservit designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) de ratione societatis vel communionis: *cum*, *inter*, *coram*, (πρός): ሑሩ፡ በልቡና፡ በኀበ፡ በዕዳን፡ Col. 4, 5 Platt; ንርከብ፡ ሰላመ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Rom. 5, 1; በሙ፡ ሞገሰ፡ በኀበ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Act. 2, 47; 2 Cor. 3, 4; 1 Joh. 5, 14 (ኀበ፡ 3, 21). b) de ratione comparationis vel *in modum*, *quasi*, *instar*, ut: ኩኖሙ፡ ለሕ ዝብ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς Θεόν Ex. 18, 19 vel *comparatus cum* (*ad*, *pro*, *prae*): Gen. 47, 9; ምንተ፡ ይከውን፡ ሐ ሠር፡ በኀበ፡ ሥርናይ፡ Jer. 23, 28; በኀበ፡ ዕመቀ፡ ማይ፡ *si compares cum profunditate aquarum*, Org. c) de ratione normae *ad modum*, *secundum*: በኀበ፡ ጽድቅ፡ ተናገርከ፡ 4 Esr. 8, 43.

እምኀበ፡ vel እምነ፡ ኀበ፡ *e vicinia* vel *a parte* alcjs (מֵאֵת, מֵעִם, مِنْ عِنْدِ, ܡܢ ܠܘܬ); dicitur de iis, qui vel quae recedunt vel procedunt ab eo, apud quem vel quod fuerant: *a*, *ab* (*ex*), παρά c. Gen. et ἀπό: ሶበ፡ ሖርከ፡ እምኀቤ የ፡ 1 Reg. 10, 2; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ዐዘቅተ፡ መሐላ፡ Gen. 46, 5. 23, 3; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; ተገ ሐሡ፡ እምነ፡ ኀበ፡ ተዓይኒሆሙ፡ Num. 16, 26; ወዕአ፡ ሰይጣ ን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Job 1, 12; Jer. 3, 1; Ex. 8, 8. 9, 33; Marc. 14, 43; ወረደ፡ እምኀበ፡ አኀዊሁ፡ Gen. 38, 1; Jud. 9, 37; ትፈንዎ፡ እምኀቤከ፡ Deut. 15, 12; al. a) Saepissime conjungitur cum verbis accipiendi: Act. 22, 5 Platt; Ruth 4, 5; 2 Reg. 3, 15; ለእመ፡ ኢተውህበ፡ ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡ Joh. 6, 65; እምኀበ፡ ዘተሴፈዉ፡ ትትፈደዩ፡ Luc. 6, 34; poscendi Matth. 20, 20; Ex. 22, 13; interrogandi et audiendi Matth. 2, 16; Act. 24, 8 Platt; Ob. 1; mittendi Asc. Jes. 11, 1; Joh. 1, 6; al. b) Deinde de eo, a quo tamquam *auctore* vel *causa* aliquis vel aliquid proficiscitur: ቃል፡ ዘኮነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ Jer. 18, 1 al.; ነድይኒ፡ ወብዒልኒ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ውእቱ፡ Sir. 11, 14; Jes. 22, 5. 26, 19; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ መ ንክር፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; Jac. 1, 17; 1 Joh. 4, 1; ረድኤትየ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Ps. 120, 2; Joh. 7, 17. 6, 46; እምኀቤሁ፡ አነ፡ ወውእቱ፡ ፈነወኒ፡ 7, 29. 9, 33; ኀነቆ፡ መን ፈስ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ 1 Reg. 16, 14; itaque conjunctum cum verbis passivis significat *a*, *per* (παρά, ὑπό, διά c. Gen.), ut Matth. 2, 15. 3, 6. 4, 1 seq. c) Denique nota: አነ፡ እፈዲ፡ እ ምኀቤየ፡ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ, *a me* i. e. *ex meis* Gen. 31, 39; ብልዑ፡ ወስተዩ፡ ዘእምኀቤሆሙ፡ *quod ab iis* (sc. datum est) Luc. 10, 7; Phil. 4, 18. — Ut ኀበ፡ ita etiam እም ኀበ፡ pronomini relativo postponere licet, ut እለ፡ እምኀበ፡ pro እምኀበ፡ እለ፡ Hen. 72, 3.

እስከ፡ ኀበ፡ *usque ad* Apoc. 14, 20 Platt; Jud. 18, 13; 2 Reg. 6, 6.

እንተ፡ ኀበ፡ *praeter* et *per* (locum) post verba transeundi, praetereundi, ut: ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς Jer. 19, 8; ያመጽአሙ፡ እንተ፡ ኀበ፡ አንቅዕተ፡ ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10 (plura exempla vid. sub verbo ኀለፈ፡); Christus ait: አልቦ፡ ዘይክል፡ መጺአ፡ ኀበ፡ አብ፡ ዘእንበለ፡ እን ተ፡ ኀቤየ፡ M. M. f. 14.

ኀበ፡ adv. relativum, (etiam ኀቤ፡ in antiquioribus libris, ut

Joh. 1, 40 rom.), *ubi*, *quo* (gramm. § 161, b et § 201). Usurpatur ut in enunciationibus relativis ita in interrogativis aliunde pendentibus, ut: ኢተዐውቀ፡ ኀበ፡ ነበረ፡ Job 6, 17; ርእዩ፡ ኀበ፡ የኀድር፡ Joh. 1, 40; ሰምዐ፡ ሳኦል፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዳዊት፡ 1 Reg. 22, 6. Ubi relative usurpatur, pro correlato demonstrativo habet ህየ፡, ut: ኀበ፡ ሀሎኩ፡ አነ፡ ህየ፡ ይሄሉ፡ ዘይትለአከኒ፡ Joh. 12, 26; 2 Esr. 14, 20; Matth. 24, 28; vel ዝየ፡, ut: 4 Esr. 10, 67. Referri potest ad nomen vel loci vel personae vel rei praemissum, ut እመከን፡ ኀበ፡ *e loco, ubi*, Ruth 1, 7. 2, 9; 1 Reg. 23, 22; Matth. 13, 50; Ps. 62, 3; እምላዕሉ፡ እምኀበ፡ አቡሆሙ፡ ለብርሃን፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡ παρ' ᾧ Jac. 1, 17 rom., et hoc nomen ab adv. relativo ኀበ፡ ita attrahi potest, ut in constructione verbo enuntiationis relativae subjungatur: ወሀገረኒ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε Luc. 10, 8. 10 rom. (Platt: ወሀገርኒ፡); ምድረ፡ ኀበ፡ አመጽእ፡ ኲናተ፡ γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω Hez. 33, 2. Sed etiam ubi nomen, ad quod refertur, non memoratum est, ኀበ፡ locum habet et latine vertitur *ibi, ubi*: እንበር፡ ኀበ፡ ረከብኩ፡ Jud. 17, 9; ሐቅል፡ ውእቱ፡ ኀበ፡ ሀለውነ፡ Luc. 9, 12; ኀበ፡ ኀደርኪ፡ አኀድር፡ Ruth 1, 16, vel *eo, ubi*: ኀበ፡ አልቦ፡ ረድኤተ፡ እወስደከ፡ Sir. 8, 16; Gen. 31, 19; Joh. 6, 62; vel *eo, quo* ኀበ፡ ሖርኪ፡ አንቲ፡ አሐውር፡ Ruth 1, 16; ይወዕእ፡ ከሞስ፡ ኀበ፡ ያፈልስዎ፡ Jer. 31, 7; Matth. 8, 19; nec numquam elliptice (omisso nomine *loci*) ponitur pariter atque in sermone Latino, ut: ኢረከበት፡ ኀበ፡ ታዐርፍ፡ እግራ፡ *non invenit (locum) ubi quiescere sineret pedem* Gen. 8, 9; Matth. 8, 20; Ps. 83, 3. (Nota: መከን፡ ኀበ፡ (pro እምኀበ፡) ወፃእክሙ፡ Kuf. 11; et ዘእንበለ፡ እሑር፡ ኀበ፡ (*eo, unde*) ኢይገብእ፡ Job 10, 21). Praeterea in ipsa enunciatione relativa adverbium ኀበ፡ pronomen demonstrativum ህየ፡ vel praepositionem cum pron. suff. (quamquam aliquot vocabulis ab ipso separata) sibi subjungere amat, ut: መከን፡ ኀበ፡ ኖመ፡ ህየ፡ *locus ubi dormivit* Ruth 3, 4; ቤት፡ ኀበ፡ ተሰምየ፡ ስምየ፡ ውስቴቱ፡ *domus in qua*, Jer. 7, 10. 12. 14; Gen. 13, 4; Jos. 22, 19; in specie, ubi ኀበ፡ *quo* significat: Lev. 18, 3; Koh. 9, 10; Hez. 36, 21; Jer. 8, 3. 16, 15. — Nonnumquam ኀበ፡ *ubicumque, quocumque* vertere licet ut Marc. 9, 18. 14, 9; Luc. 9, 57; Apoc. 14, 4; quamquam aliis in locis, ubi accuratius loquuntur, ኵለሄ፡ vel ኵሉ፡ praemittitur, ut: ተሐውር፡ ኵለሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ፡ Jer. 1, 7; በኵሉ፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ Ex. 10, 23. — Geminare licet ኀበ፡, ut: ኀበ፡ ኀበ፡ *magis magisque eo, ubi* 2 Reg. 3, 1. — De በኀበ፡ *alicubi, uspiam*, et de በኀበ፡ — በኀበ፡ *aliâs — aliâs* vid. በ፡ — Etiam huic adverbio relativo ኀበ፡ variae praepositiones praeponuntur, ut: በኀበ፡ *ubi* Gen. 19, 27. 31, 13; Hen. 12, 1; Matth. 13, 57; Jos. 8, 24; vel ad nomina rerum vel personarum relatum: *in quo*, ut: ሰረገላ፡ በኀበ፡ ይጼእን፡ *currus in quo vehitur* Hen. 73, 2; መላእክት፡ በኀበ፡ ሀለዉ፡ ምጥዋን፡ *angeli quibus traditi sunt* 63, 1. 72, 5; vel *ibi ubi* Ruth 1, 17; Sir. 21, 28. 22, 1; vel *ubicumque* Matth. 26, 13. እምኀበ፡ vel እምነ፡ ኀበ፡ 1) *unde (ibi unde, eo unde)* Matth. 12, 44; Hen. 41, 3; Luc. 20, 7; በብሔር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፡ Job 28, 1. 34, 15; Asc. Jes. 7, 27; Ps. 103, 10; Gen. 13, 3. 2) *inde ubi* Hebr. 7, 1; 1 Reg. 4, 12; ተንሥአት፡ እምኀበ፡ ወድቀት፡ Judith 10, 2; ἐκ τοῦ τόπου οὗ Jer. 13, 7; Esth. 7, 7; Gen. 14, 17. እንተ፡ ኀበ፡ *a qua parte, per quem (locum), ubi*: እንተ፡ ኀበ፡ ኢተሐዘበ፡ ያሠግሮ፡ οὗ Sir. 23, 21; ኢያአምር፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይመጽእ፡ ኀጢአት፡ πόθεν Sir. 27, 27; አናቅጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይበውኡ፡ ἐν αἷς Jer. 17, 19; ክልኤ፡ ፍናው፡ እንተ፡ ኀበ፡ ትበውእ፡ Hez. 21, 20; Ps. 143, 17 (Hen. 16, 1); የሐንጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይነድፉ፡ βελοστάσεις Hez. 21, 22. — Caeterum pro እንተ፡ ኀበ፡ etiam ኀበ፡ እንተ፡ legitur: ኀበ፡ እንተ፡ (v. እንተ፡ ኀበ፡) ኢተሐዘብከ፡ Sir. 19, 27.

Etiam alias praepositiones sibi praepositas fert, ut: መልዕልተ፡ ኀበ፡ *supra ubi*, Matth. 2, 9, እስከ፡ ኀበ፡ ይገብእ፡ (pro እስከ፡ አመ፡) *usque ubi* Kuf. p. 99 ann. 9.

ኀበለ፡ *ligare* vid. sub ሐበለ፡

ኀበለ፡ rad. inus., cujus potestas prima in *perversitate, pravitate, excedendo modum* fuisse videtur (vid. ሐበለ፡ n. 3; ሐቡል፡ n. 2; ሕብል፡ n. 2; חָבַל et ܚܒܠ; خَبِلَ *mente alienatus est* (verrückt sein); vicina sunt עָוַל عال et אֱוִל).

ተኀበለ፡ III, 1 1) *audere, sibi sumere, sibi arrogare*, c. absol., ut እፎ፡ እንከ፡ ተኀበለ፡ ልብከ፡ τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου Job 15, 12; አእመርክሙ፡ ከመ፡ ተኀቢለክሙ፡ ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι 21, 27; ተኀበሉ፡ አግብርት፡ ወወረዱ፡ ላዕሌነ፡ ἐτόλμησαν καταβαίνειν Judith 14, 13; Esth. 1, 18; ደንገፁ፡ ፋርስ፡ እምነ፡ ተኀበሎታ፡ τὴν τόλμαν αὐτῆς Judith 16, 10; ተኀበሎቶሙ፡ τὸ θράσος αὐτῶν Sap. 12, 17; Rom. 10, 20. 15, 15; c. seq. Subj. Marc. 12, 34; Act. 5, 13; Rom. 15, 18. 5, 7; Judae 9; Phil. 1, 14; 2 Reg. 3, 8; 4 Esr. 13, 10; Esth. 7, 5; Jes. 22, 16; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተኀበለ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡ F. M. 3, 5; ዘተኀበለ፡ ከመ፡ ያውስብ፡ ራብዐየ፡ 5, 10; vel c. ላዕለ፡ rei, ut: ቀሲስ፡ ዘተስዕረ፡ በርትዕ፡ በእንተ፡ ኀጢአቱ፡ ወእምዝ፡ ተኀበለ፡ ላዕለ፡ ግብረ፡ መልእክት፡ (*officia muneris sibi arrogat*) F. N. 6. 7, 5; nec non c. Acc.: እፎ፡ ተኀበልከ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ *quomodo ausus es hunc sermonem* sc. (proferre) V. S. 2) *discrimini committere, in aleam dare*: ተኀቢሎሙ፡ ርእሶሙ፡ አምጽእዎ፡ ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν 1 Par. 11, 19.

ኀቡል፡ part. *audax*: ኀቡላን፡ ወዝሉፋን፡ τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10.

ኀባሊ፡ n. ag. i. q. ተኀባሊ፡, modo lectio proba sit: ደፋሪ፡ ወኀባሊ፡ Kedr f. 71.

ተኀባሊ፡ n. ag. (III, 1) *audax, arrogans*: θρασύς in loquendo Chr. Ta. 4; Lud. e Ms. Colb.

መስተኀብል፡ a Ludolfo e Rom. 1, 30 allegatum; sed eo in loco መስተሀብብ፡ legendum est, q. v. sub ሀበበ፡

ኀብር፡ *color* vid. sub ሐበረ፡

ኀበረ፡ et ኀብረ፡ I, 1 [חָבַר *conjunctus, consociatus fuit*; ܚܰܒܰܪ *consociavit*; coll. جَبَرَ *religavit*; vicinum est ሐበለ፡ q. v.] Subj. ይኅበር፡ 1) *connexum esse, concurrere*, የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡ ወይትረከብ፡ ዘርእ፡ ምስለ፡ ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ሶበ፡ ኀብረ፡ በዓለ፡ ሰማዕታት፡ ምስለ፡ ጾም፡ F. N. 15 (cum die jejunii). 2) *consociari, se applicare, adjungere ad* alqm, *uniri*: አሶርኒ፡ ኀበረ፡ ምስሌሆሙ፡ Ps. 82, 7; የኀብር፡ ምስሌከ፡ συμβιώσεταί σοι Sir. 13, 5; ኢትኀበር፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ ለአመ፡ በዝኁ፡ μὴ προςλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν 7, 16; ኀበር፡ ምስሌነ፡ τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν Prov. 1, 14; Hen. 11, 11. 91, 4; Phil. 4, 15; ኀብሩ፡ ይትቃተልዎ፡

ἅμα πολιορκήσουσι Jes. 9, 21; ኅብሩ፡ ያስተዋፅኡ፡ Rom. 15, 26; ኀቢሮሙ፡ Ps. 73, 9; in spec. ad eum adjuvandum: ከመ፡ ይኅበር፡ ምስሌሁ፡ εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ 4 Reg. 15, 19; አልቦ፡ ዘኀበረ፡ ምስሌየ፡ συμπαρεγένετό μοι 2 Tim. 4, 16. *Uniri*, ut: ሀበነ፡ ንኅበር፡ በዘዚአከ፡ መንፈስ፡ *praebe, ut uniamur in tuo spiritu*, Kid. f. 10. 3) a) *idem sentire cum* aliquo, *consentire*: ኀበረ፡ ኵሉ፡ ተዓይን፡ ወጸርሑ፡ Num. 14, 1; Hen. 47, 2; συμφωνεῖν c. በእንተ፡ rei Matth. 18, 19; መላእክት፡ ኀብሩ፡ ምስሌሆሙ፡ በዛቲ፡ ኀጢአት፡ 2 Esr. 9, 2; Lev. 20, 5; Act. 15, 22; in disputationibus et colloquiis respondens ait: ኀበርኩ፡ ምስሌከ፡ σύμφημι, *assentior*, Cyr. c. Pall. f. 68. 72. b) in specie *conspirare, conjurare*, c. ላዕለ፡ *contra* Gen. 14, 3; Num. 14, 35; ከመ፡ ትኀበሩ፡ ላዕሌየ፡ ኵልክሙ፡ 1 Reg. 22, 8; 2 Reg. 15, 31; Jes. 7, 2 (ኀብሩ፡ አራም፡ ምስለ፡ ኤፍሬም፡). c) de dictis, factis, rebus: *consonare, consentire, congruere*: የኀብሩ፡ ቃለ፡ ነቢያት፡ በዝንቱ፡ Act. 15, 15; ኢኀብሩ፡ Marc. 14, 56; ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡ 59; Did. 29; ኢየኀብር፡ እምነቶሙ፡ ምስለ፡ አሚን፡ ዚአነ፡ Cyr. ad Th. f. 13; እንዘ፡ ኢየኀብር፡ ንባቦሙ፡ ἀσύμφωνος Sap. 18, 10; etiam c. በ ejus, quocum consentiunt: እለ፡ የኀብሩ፡ በሕጋ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 164. 4) Denique saepissime c. c. Acc. rei: aliquid *commune habere, communicare* cum aliquo, *participem esse* rei, consilii, facti; *conjunctim, simul, unâ, ex communi consensu* agere: ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ ምስለ፡ Joh. 4, 9; ኢትኀበሩ፡ ገቢረ፡ በዓል፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ Did. 30; ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኀበር፡ (v. ኢታኀብር፡) መንገደ፡ Sir. 8, 15; ኀብረት፡ ዐውያት፡ ምስለ፡ Jes. 15, 8; ኀበርከ፡ ሥርወ፡ ምስሌሆሙ፡ συγκοινωνός τῆς ῥίζης ἐγένου Rom. 11, 17; እኀው፡ ዘየኀብሩ፡ ልበ፡ ὁμόνοια ἀδελφῶν Sir. 25, 1; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኀብሩ፡ ግዕዘ፡ ibid.; ዘንኀብር፡ ግብረ፡ ምስሌሁ፡ ὁ συνεργός μου Rom. 16, 21; Phil. 2, 25; Philem. 24; እመ፡ ንኀበር፡ መዊተ፡ εἰ συναπεθάνομεν 2 Tim. 2, 11; ኀበርክሙ፡ ሐሚመ፡ ምስሌየ፡ συνεπαθήσατε Hebr. 10, 34; ኀበርክሙ፡ አሚነ፡ ምስሌነ፡ Rom. 1, 12; ኀብሩ፡ ተስፋ፡ Eph. 3, 6; ኀበርከ፡ ማዕሌተ፡ ላዕሌየ፡ ምስለ፡ 1 Reg. 22, 13; እለ፡ ነኀበር፡ ክብረ፡ በሃይማኖት፡ 2 Petr. 1, 1.

አኀበረ፡ II, 1 1) *conjungere, connectere*: ታኀብር፡ ወቃተ፡ Ex. 26, 11; et in C Ex. 36, 16. 17. 18 hebr.; ከመ፡ ያኀብር፡ መሬተ፡ በመሬት፡ Hez. 21, 22 (βαλεῖν χῶμα); Org. 5; M. M. f. 312; *in unum colligere* ex. gr. canones, Syn. Proleg. 2) *consociare*: መኑ፡ ዘያኀብር፡ (sic emendaverim pro ዘየኀብር፡) ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡ 2 Cor. 6, 15; ኵሎ፡ አኀዊሆሙ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ 1 Esr. 5, 3. 3) *conspirationem facere* 3 Reg. 14, 24. 15, 13. 4) *concentum facere, concinere*: አኀብር፡ በቃሎሙ፡ 3 Reg. 22, 13; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወያኀብሩ፡ (v. የኀ") ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; vel *consentire facere*: በዙሉ፡ ያኀብሩ፡ ግዕዘ፡ Herm. p. 11 (vid. I, 1 Nr. 3). 5) *societatem* vel *communionem inire* cum aliquo, *conjunctim* vel *unâ* cum aliquo *agere* aliquid: ብዙኃን፡ እለ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ πολὺς ὁ ἐπίμικτος Judith 2, 20; c. c. Acc. rei, quam conjunctim agunt: ዘአኀበረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሐዊረ፡ Num. 1, 51; በአኀብሮ፡ *conjunctim*, Enc. Patrrch.

ተኀብረ፡ III, 1 pass. et refl. *conjungi, consociari*, c. c. ምስለ፡ Hen. 67, 6. 60, 19. 21; ምስለ፡ ጻድቃን፡ ኢይትኀበር፡ Prov. 3, 32; Ps. 140, 5; ይከልአሙ፡ እምዐቂበ፡ ልብ፡ ተኀብሮቶሙ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወተናግሮቶሙ፡ ምስሌሆሙ፡ Phlx. 91; c. ውስተ፡ Ps. 15, 4.

ተኃበረ፡ III, 3 equidem nusquam inveni; in loco Ps 15, 4, quo Ludolfus nititur, non est, quod stirpem III, 3 interpretemur.

ኅቡር፡ part. *conjunctus, consociatus*: ኅቡር፡ ምስሌነ፡ በዛቲ፡ ጸጋ፡ 2 Cor. 8, 19; Judas Ischariotes እንዘ፡ ኅቡር፡ ምስሌነ፡ (ለሐዋርያት፡) ውስተ፡ ፲ቅኁ፡ ተሆኰለ፡ Did. 4; ኅቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος Cyr. c. Pall. f. 66; Lit. 172, 1; ኅቡረ፡ መንበር፡ σύνθρονος Cyr. c. Pall. f. 74; ኅቡረ፡ ክህነየ፡ συλλειτουργός μου Ep. Joh. Ant. in Cyr. f. 113; ኅቡራነ፡ ግዕዝ፡ *ejusdem ingenii et indolis*, Enc. Mij. 28. — Creberrime usitatur ኅቡረ፡ Acc. adv. *una, simul* (eodem loco, tempore), *conjunctim, pariter, unanimiter*: ἅμα Jes. 9, 21. 11, 7. 13, 3; Jer. 6, 11; Ps. 30, 17; Gen. 22, 6. 36, 7; ምስሌሆሙ፡ ኅቡረ፡ 1 Thess. 4, 17; ὁμοῦ Joh. 4, 36. 20, 4. 21, 2; ἀμφότερα Matth. 13, 30; ἐπὶ τὸ αὐτό Jer. 27, 4; Ps. 47, 4. 54, 15; ሶበ፡ ይሄልዉ፡ አኀው፡ ኅቡረ፡ 132, 1. 2, 2; Deut. 22, 10; 1 Reg. 11, 11; ὁμοθυμαδόν Job 19, 12. 21, 26; Jer. 5, 5; Judith 8, 29. 13, 17; 1 Esr. 5, 56 (v. ኅብረተ፡) Rom. 15, 6; እንዘ፡ ሀለዉ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ አሐተኔ፡ Act. 2, 1; ኵሉ፡ ኅቡረ፡ σύμπας Koh. 3, 11. 4, 4. 7, 15; Hen. 13, 3; κοινῇ Sir. 18, 1; ὁμοίως Job 1, 16; ፀመረ፡ vel አድረገ፡ ኅቡረ፡ Sir. 7, 8.

ኀብር፡ subst., plerumque m., Pl. ኀብራት፡ 1) *funis, funiculus* σχοινίον Koh. 12, 6. 2) *tractus* terrae, agri, urbis, castrorum al. (Strecke; Hebraei hanc notionem habent sub חֶבֶל): ውስተ፡ አሐዱ፡ ሕብር፡ እምነ፡ ገራሁቱ፡ Ruth 2, 3; ኀብረ፡ ገራህት፡ 2 Reg. 23, 11; Jos. 24, 32; ውስተ፡ ፩ኀብረ፡ ሀገር፡ 1 Reg. 9, 27; castrorum Num. 11, 1. 22, 41. 23, 13; Jud. 7, 11; ኀብረ፡ በድው፡ Num. 33, 6; ኀብር፡ ዘባሕር፡ Jos. 13, 27; ኀብር፡ ዘደብረ፡ ኤፍሬም፡ Jud. 19, 1; Jos. 19, 47. 12, 2; ቁም፡ መንገለ፡ የማን፡ አሐደ፡ ኀብረ፡ *sta versus dextram unum tractum* (sc. spatii, a me remotus) 4 Esr. 2, 54. Deinde significat 3) *latus* (κλίτος) corporis cubici Ex. 38, 3. 10. 4) *caterva* Hen. 89, 10. 69, 22. 5) *fascinatio* (חֶבֶר) Hen. 65, 6.

ኅብረት፡ n. act. 1) *consociatio, unitio, unio, communio*: ኅብረተ፡ ህላዌ፡ ἑνουσίας ταυτότης Cyr. c. Pall. f. 77 (*consubstantialitas*); ኅብረተ፡ ሥላሴ፡ f. 96; ከመ፡ ይጸግወነ፡ ኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ *ut nobis largiatur unionem Spiritus sancti* (in Spiritu sancto) Kid. f. 10; ይዕቀበነ፡ በኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ f. 18; Lit. 165, 4. 2) *consensus, consonantia, concordia; assensus*: ኅብረተ፡ እከይ፡ ወጹግ፡ 'μόνοια πονηρίας Sap. 10, 5; በአሐዱ፡ ኅብረት፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 3, 16 Platt; ὁμόνοια II Can. Ap. 32; ኅብረተ፡ ወሰላም፡ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη Ep. Cyr. f. 115; ኅብረት፡ ὁμοθυμαδόν 1 Esr. 5, 56 var.; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia*, Org. 4; ኅብረተ፡ ቃል፡ *concordantiae*, Prolg. N. T.; ኢይፈቅዱ፡ ኅብረተ፡ አበዊሆሙ፡ *non opus est assensu parentum*, F. N. 24, 3.

ኁባሬ፡ subst. *conjunctio, consociatio, unitio*, Lit. 171, 3; M. M. f. 15; በኁባሬ፡ *conjunctim*, Cant. Patr.

ተኀባሪ፡ n. ag. *se adjungens* alicui, *consociatus*: ተኀባሪ፡ ውስተ፡ ግዕዙ፡ ለቅዱስ፡ *qui in moribus suis sancto se applicat*, Gad. Kar.

ማኅበርት፡ subst. *junctura, commissura*, συμβολή Ex. 36, 25. 28; hebr. Ex. 28, 27 C; muri, structurae ἁρμογή Herm. p. 85; መኑ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ማኅበርተ፡ እንግድዓሁ፡ (πτύξις θώρακος) Job 41, 4.

ማኅበር፡ subst. m. et fem. 1) *congregatio, conventus, coetus, concio*. a) Usurpatur de *quavis multitudine* (congregata):

ማኅበርሙ፡ πάντες Sap. 17, 17; ማኅበርሙ፡ ለኃጥኣን፡ Sir. 16, 6. 21, 9; Ps. 25, 5. 85, 13; Hen. 69, 28; ማኅበረ፡ ወራዙት፡ Jer. 6, 11; ማኅበር፡ ዐቢይ፡ Jer. 51, 15; ማኅበርሙ፡ ለነቢያት፡ 1 Reg. 19, 20; ማኅበረ፡ ያዕቆብ፡ συναγωγαὶ Ἰακώβ Sir. 24, 23; etiam de *agmine, turba, cohorte* militum; σπεῖρα Matth. 27, 27; ሰራዊት፡ ገብርኤል፡ በበማኅበርሙ፡ Lit. Jac. b) de *conventu* vel *consessu* consultantium, συνέδριον, τὸ κοινόν Prov. 15, 22. 23. 27, 22; etiam de *conciliis* vel *conciliabulis* patrum ecclesiae christianae, ut: ማኅበረ፡ ከልቄዶን፡ አብዳን፡ Sx. Hed. 30 Enc.; Sx. Jac. 1; al. c) de *concione* populi Ex. 12, 3. 35, 1; Jud. 20, 1. 2; ማኅበረ፡ ሕዝብ፡ Jer. 33, 17; Sir. 41, 18; 1 Par. 13, 2; in specie de *congregatione*, quae sacrorum causa convenit, Israelitica Joel 2, 16; Sir. 24, 2. 50, 13, et Christiana Jac. 2, 2; Lit. 163, 2. 3; Genz. f. 92. d) de *ecclesia, universitate fidelium* et Judaica et Christiana, Sir. 39, 10. 44, 15; Ps. 73, 2; Hen. 62, 8; Hebr. 12, 23; 2 Thess. 2, 1; ማኅበረ፡ ፫ አስማት፡ *ecclesia Trinitatis*, Org. e) in specie de *conventu religiosorum, coenobitarum* Reg. Pach.; Phlx. (vid. ብሕትውና፡); ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ *regula conventus* Sx. Masc. 24 Enc. 2) *socii, collegae, sodales*, eidem sectae, factioni, muneri, negotio addicti: αἵρεσις Act. 26, 5 rom.; ማኅበሩ፡ ለድዮግልጥያኖስ፡ *sodales Diocletiani* (in persequendis Christianis) Sx. Haml. 1 Enc.; etiam Pl.: ማኅበራን፡ *socii, collegae* usitatur: ደታን፡ ወአቤሮን፡ ወማኅበራኒሆሙ፡ F. M. 3, 3 (at 3, 5 አብያጺሆሙ፡); Sx. Teq. 15; sacerdos, qui in balneum ire vult, ይሑር፡ ምስለ፡ ማኅበራኒሁ፡ F. M. 32, 3.

ማኅበራዊ፡ adj. rel. *conventualis*, de monachis in conventu viventibus: አኀው፡ ማኅበራውያን፡, መነኮሳት፡ ማኅበራውያን፡ (opp. *eremitis*) Reg. Pach.

አማኅበረ፡ quadrl. II, denomin. 1) *concionem instituere, ad concilium convenire*: M. M. f. 48; ዘአፍጠንክሙ፡ ለተጋብኦ፡ ወለአማኅብሮ፡ *qui cito ad concilium convenistis*, Sx. Hed. 10 Enc. 2) *consociare* alqm cum aliis: ኢያማኅበረታ፡ (ለማርያም፡) አላ፡ ረሰየታ፡ ለባሕቲታ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኀብስት፡ *panis* vid. sub ኀበዘ፡

ኀበበ፡ rad. inus.; vicina sunt (praeter خَابَ, جَبَّ vid. sub ግብ፡) وَقْبَ (יֶקֶב *cupa torcularis, torcular*; وَقْبٌ *scrobs, puteus* in petra) et قَابَ *fodit, effodit*.

ማኅበብት፡ vel ማኅብብት፡ (et ማኅብብ፡ M. M. f. 61), subst., *lacus torcularis, torcular*: ከመ፡ ወይን፡ ማኅበብቲከ፡ αἱ ληνοί Prov. 3, 10; in titulis *psalmorum* 8. 80. 83 በእንተ፡ ማኅበብት፡ (v. ማኅብብት፡) ὑπὲρ τῶν ληνῶν (עַל־הַגִּתִּית); in Ps. 8 var. መክብብት፡ q. v. — *Voc. Ae.*: ምክያድ፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኅብብሂ፡ ውእቱ ።

ኀምበ፡ subst. *fovea* in qua aqua restagnat, *palus*: ዐዘቅተ፡ ናጥራን፡ ዘውእቱ፡ ኀምበ፡ (paulo antea: ዐዘቅተ፡ ናጥራን፡ ዘዐምዐም፡) *fons nitri in illa palude* Sx. Teq. 13. (Caeterum junctura sonorum ምበ፡ amharicae magis quam aethiopicae linguae propria est).

ኀበበ፡ *amare* vid. sub ሐበበ፡

ኀበበ፡ *diffamare* vid. sub ሀበበ፡

ኀበነ፡ rad., quae convenit cum arab. خَبَنَ (et كَبَنَ) *complicata parte vestem consuit*, ut brevior fieret; IV. *occultavit in sinu* vestium; at in dialecto Tigrensi hoc verbum *fimbriata et ornata veste usus est* significare asserit Ludolfus.

ኀብን፡ et ኀብኔ፡, subst. (gramm. § 120, a, β) 1) *limbus, ora* vestis (*fimbria*, Lud.): ኀብኔ፡ መልበሱ፡ ἡ ὤα τοῦ ἐνδύματος Ps. 132, 2; ኀብኔ፡ (v. ሐብለ፡) ፀፈረ፡ ውስተ፡ ክሣዴየ፡ Job 30, 18 (var.); ይኩን፡ መልበሱ፡ ለካህን፡ ርሒብ፡ ዘእንበለ፡ ኀብኔ፡ Syn. f. 293; ጽሒሙ፡ ከነ፡ ነዊኀ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኀብኔሁ፡ Sx. Genb. 13. 2) Voc. Aeth. vocem ፊቃር፡ voce ኀብኔ፡ explanant; vid. ፊቃር፡ In lingua amharica እበኔ፡ *fasciam capiti circumvolutam* significat (vid. Isenb. lex. amh. p. 124) et Ludolfus in lex. aeth. c. 281 asserit, ኀብኔ፡ esse *cucullum* monachorum.

ኀብአ፡ I, 1 [חָבָא, חָבָה, خَبَأَ, خَبَعَ *abscondit, occultavit*; vic. חָפָה خَفِيَ صَقَّ; vid. etiam ከበተ፡] Subj. ይኅባእ፡, κρύπτειν 1) *abscondere, occultare, abdere*, c. Acc. Jos. 6, 25; Ex. 2, 3; Hebr. 11, 23; Kuf. 47; የኀብኡ፡ ሎሙ፡ መሥገርተ፡ Ps. 63, 5. 9, 16; c. Acc. et ውስተ፡ loci Matth. 25, 25; Gen. 35, 4; Jer. 13, 4. 5; ኀብአሙ፡ ኀቡረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Job 40, 8; ኀብአ፡ እዴሁ፡ ሀከይ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ Prov. 26, 15; 1 Cor. 14, 25; abscondere libros (apocryphos) 4 Esr. 14, 29; μετατιθέναι እግዚ"፡ ኀብአ፡ ለሄኖክ፡ Sir. 44, 16. Christus ኀብአ፡ ለመለኮቱ፡ *occultavit divinam suam naturam*, Deg. — *Praecludere* alicui alqd: ኀብእዎ፡ ለልበሙ፡ እምሠናይ፡ Job 17, 4. 2) *celare*: ኀባእ፡ ነገረከ፡ Sir. 1, 24; ይኄይስ፡ ብእሲ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31; Jes. 32, 2; 4 Esr. 14, 5; c. c. Acc. rei et እምነ፡ prs.: ኢትኅብኢ፡ እምኔየ፡ ቃለ፡ 2 Reg. 14, 18; Gen. 18, 17; 1 Reg. 3, 17; c. dupl. Acc.; መኑ፡ ዘየኀብአከ፡ ምክረ፡ Job 42, 3; Gen. 31, 20; Act. 20, 27; c. Acc. et ለ፡ pers.: Kuf. p. 105 (modo lectio ኀብአ፡ sana, nec ኀብአ፡ legendum sit). 3) intr. *latere* c. Acc. prs., Asc. Jes. 11, 16. 26. — *Voc. Ae.*: ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ፤ ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፤; *aliud*: ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፤ ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ ።

ተኀብአ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *occultari, abscondi, se abscondere, occultare* (se subtrahere): ተኀብኡ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 32, 2; ተኀቢአሙ፡ ታሕተ፡ ዖም፡ Kuf. 34; Jer. 4, 29. 43, 19; Gen. 3, 8; 1 Reg. 20, 24; Jos. 10, 16; Matth. 5, 14; Job 29, 8. 30, 7; Ps. 9, 31; 4 Esr. 8, 64 (ubi ተኀብአት፡ legendum est); c. c. እምነ፡ pers., ut: እትኀባእ፡ እምገጽከ፡ Job 13, 20; Sir. 17, 15; ተኀብአት፡ እምዐይኑ፡ Sx. Ter 21 Enc.; et c. Acc. prs.: አልቦ፡ ብሔር፡ ኀበ፡ ይትኀብእዎ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 22; ይትኀብአከ፡ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται Sir. 6, 12. 12, 8; Ps. 54, 13. 55, 6; Joh. 8, 59. 12, 36. 2) *occultum esse, latere*, ተኀብአት፡ እምአዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Job 28, 21; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ዘይትኀባእ፡ እምኔሁ፡ 34, 21; ተኀብአት፡ ፍኖትየ፡ እምእግዚ"፡ Jes. 40, 27.

ኅቡእ፡ part. *occultus, absconditus, secretus, clandestinus, arcanus*: መዛግብተ፡ ኅቡኣ፡ ወከቡት፡ Jes. 45, 3; መሳክው፡ ኅቡእ፡ Hez. 40, 16; በእድ፡ ኅብእት፡ Ex. 17, 16; በዐውሎ፡ ኅቡእ፡ Ps. 80, 7; ኅቡእ፡ ፍቅር፡ Prov. 27, 5; ምግባረ፡ ኀፍረት፡ ዘኅቡእ፡ 2 Cor. 4, 2; Marc. 4, 22; ኅቡእ፡ እምእንጋለ፡ እመሕያው፡ Sir. 11, 4; Christus ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg. Creberrime: በኅቡእ፡ *occulte, in occulto*,

clam, ut Matth. 6, 4; Joh. 19, 38; Ps. 138, 14; Jer. 13, 17. 44, 17. 47, 15; Kuf. 33; Clem. f. 27. *Res absconditae, arcana, mysteria:* ዘኅቡእ፡ Dan. 2, 22. 4, 6; Matth. 13, 35; 1 Cor. 13, 2; ዘበኅቡእ፡ Jes. 29, 10; Matth. 6, 18, vel Pl. fem. ኅቡኣት፡ Ps. 43, 23; Jer. 29, 11; Sir. 1, 30. 6, 9. 14, 21; 1 Cor. 4, 5; Hen. 16, 3. 71, 3. 4 al.; ትምህርተ፡ ኅቡኣት፡ *doctrina mysteriorum*, Kid. f. 13.

ኅብአት፡ n. act. *occultatio:* ከመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ኅብአተ፡ አበሳ፡ Sap. 10, 8; ሰአሎ፡ ኅብአተ፡ ነገር፡ *rogavit eum, ut rem celaret* Jsp. p. 320.

ኅባኢ፡ n. ag. *occultans*, ut: (መንጦላዕት፡) ኅባኢተ፡ መለኮት፡ Lit. Greg.

ኅቡኣዊ፡ adj. rel. (a ኅቡእ፡) *clandestinus, arcanus:* ኅሊናት፡ ኅቡኣዊት፡ (opp. ግሁድ፡) Phlx. 122.

ምኅባእ፡ subst., Pl. ምኅባኣት፡ *locus absconditus, latibulum, latebra, receptaculum* Luc. 11, 33; Ps. 26, 9; Jes. 4, 6 (var.); 2 Reg. 22, 12; Hen. 100, 4. In loco 4 Reg. 15, 5 pro ቤተ፡ አፍኣት፡ vrs. nov. ቤተ፡ ምኅባእ፡ exhibet.

I. ኅበዘ፡ I, 1 [ar. خَبَزَ *paravit panem* (خُبْز *panis*); vis verbi prima non in *pinsendo*, sed in *coquendo* fuisse videtur, vid. supra ኀመዘ፡, et hebr. מַחֲבַת] Subj. ይኅብዝ፡, *coquere panem:* ኅበዙ፡ ሐሪዖሙ፡ ἔπεψαν τὸ σταῖς Ex. 12, 39; እቶን፡ ዘአንደዱ፡ ለኅቢዘ፡ ኅብስት፡ εἰς πέψιν Hos. 7, 4; ኅባውዝ፡ እለ፡ የኀብዙ፡ Jer. 44, 21 (var.); ረሰየ፡ (*constituit*) ሄሮድስ፡ ሰብአ፡ ብዙኃነ፡ ለኅቢዘ፡ ኅብስት፡ ወአዘዞሙ፡ ከመ፡ ይኅብዙ፡ ወትረ፡ Jsp. p. 329; እመቦ፡ ሥርናይ፡ (*si quis frumentum habebat*) ይፈርህ፡ ይሕርፆ፡ አው፡ ይኅብዞ፡ p. 367. — *Voc. Ae.:* ኅበዘ፡ ዘ፡ ጋገረ፡

ተኅብዘ፡ III, 1 *coqui*, de pane: ኅብስት፡ ዘተኀብዘት፡ በዕለቱ፡ *panis* (recens) *eodem die coctus*, F. M. 26, 1.

ኅቡዝ፡ part. *coctus*, de pane, Lud. sine auct.

ኅብስት፡ subst. (fem. part., pro ኅብዝት፡, gramm. § 57), plerumque m., Pl. ኅባውዝ፡, 1) *panis* (nomen generale) et *panes*, Jos. 9, 3. 10 (ኅ" ይቡስ፡, ሥሑብ፡, ንቁዝ፡, ምጢቅ፡); Koh. 9, 7. 11, 1; ሰአሉ፡ ኅብስተ፡ Thren. 4, 4; ኅብስት፡ ሐዲስ፡ Lev. 23, 14; ኅብስተ፡ ስገም፡ Jud. 7, 13; ἄρτοι Gen. 21, 14. 24, 33; Jes. 44, 15. 19; ኅብስተ፡ ስንዳሌ፡ Judith 10, 5; ኅብስት፡ ርኩስ፡ Mal. 1, 7; ትገብር፡ ለከ፡ ኅብስተ፡ Hez. 4, 9; ቅዱስ፡ ኅብስት፡ 1 Reg. 21, 4; ኅብስት፡ ናእት፡ Ex. 29, 2; ኅብስተ፡ ቍርባን፡ 1 Reg. 21, 6; 1 Par. 9, 32; ኅብስተ፡ ምሥያም፡ 1 Par. 23, 29; ኅብስተ፡ በረከት፡ *panis benedictionis* seu *eucharisticus*, Syn. (cfr. 1 Cor. 10, 16); ኅብስት፡ ዘተርፈ፡ እምትማልም፡ F. M. 26, 1; ሀለዎ፡ ንስሓ፡ ፫ንመት፡ በኅብስት፡ ወማይ፡ Clem. f. 226; መብልዖ፡ ለንሱሕ፡ አልቦ፡ ዘእንበለ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡ f. 237. 2) *placenta panis*, Pl. ኅባውዝ፡, ut: ኅብስተ፡ ናእት፡ አሐቲ፡ Lev. 8, 26; Ex. 29, 23; Jer. 44, 21; ፲ኅብስት፡ Ex. 29, 2; ፪፻ኅ" 2 Reg. 16, 1; ኅባውዘ፡ ቍርባን፡ Matth. 12, 4; Kuf. p. 66. 153 (ubi ኅባውዝ፡ pro cibo et hominum et brutorum usurpatum est). — *Voc. Ae.:* ኅብስት፡ ብ፡ እንጀራ፡

ኅባዚ፡ n. ag., Pl. ኅበዝት፡ et ኅባዝያን፡, fem. ኅባዝያት፡, *pistor* Gen. 40, 1. 41, 10; Kuf. 39; 1 Reg. 8, 13; Gad. T. Haim.; F. N. 23.

ማኅበዝ፡ subst. *furnus, clibanus*, Sx. Genb. 20 Enc. (vid. locum sub ምኅማዝ፡); ጢስ፡ ማኅበዝ፡ Lud. e Mss. Colb.

ምኅባዝ፡ subst. *pistrina:* (monachorum) በዘይትቀነይ፡ ምድረ፡ ወየሐርስ፡ ወበ፡ ዘገነት፡ ወበ፡ ዘዐጸደ፡ ሐምል፡ ወበ፡ ዘይጸርብ፡ ወበ፡ ዘምኅባዝ፡ ወበ፡ ዘይገልፍ፡ Reg. Pach.; አልቦ፡ ዘይትናገር፡ ውስተ፡ (*nihil loquatur in*) ምኅባዝ፡ እንዘ፡ ይገብሩ፡ ኅብስተ፡ ib.

II. ኅበዘ፡ (vel ሐበዘ፡) inus., fortasse i. q. ضَغَطَ *compressit, expressit.*

ኅንባዝ፡ subst., m., *tormenti* vel *equulei* genus, *instrumentum quo corpus torquetur:* አዘዘ፡ ከመ፡ ያዕርግዎሙ፡ መልዕልተ፡ ኅንባዝ፡ እስከ፡ ይውሕዝ፡ ደሞሙ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sx. Mij. 18; አዘዘ፡ ያዕርግዎ፡ መልዕልተ፡ ሕንባዝ፡ ወየዐጽርዎ፡ ሥጋሁ፡ እስከ፡ ውሒዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡ Sx. Genb. 19; አዘዘ፡ ይስቅልዎ፡ ዲበ፡ ኅንባዝ፡ ወየዐጽርዎ፡ በመንኰራኵረ፡ እሳት፡ ዘኅጺን፡ Sx. Sen. 4; angelus ሰበሮ፡ ለኅንባዝ፡ Sx. Sen. 5.

ኅበይ፡ subst., nomen vasis cujusdam: *amphora* vel aliud hujus generis [coll. مُخْفُة *amphora, lagena, diota,* خَابِيَة *seria,* خِبَاء *vas olei*] legitur in Chron. Ax. in catalogo vasorum ecclesiae metropolitanae Axumiticae: ርእሰ፡ ሕበይ፡ ፴፻ወ፰፻፲፩ (sic) ወመሥረበ፡ ማይ፡ ፺ወ፩.

ኅተመ፡ I, 1 [id. q. חָתַם, ܚܬܡ, خَتَمَ; amh. አተመ፡; de prima potestate hujus verbi vid. Ges. thes. p. 537; vic. videtur ዐተበ፡ q. v.] Subj. ይኅትም፡, Imprt. ኅትም፡ (at 4 Reg. 22, 4 in cod. S ኅተም፡) 1) *claudere, obserare, sub claustro custodire, clausum tenere*, ut: os amphorae membrana obligata claudere Gad. T. Haim.; እመ፡ ኅተምከ፡ ወርቀከ፡ Sir. 28, 24; Lev. 22, 23; Apoc. 10, 4; Jes. 8, 16. 2) *sigillo claudere, signare, obsignare*, libellum, epistolam, crumenam, al.: abs.: 2 Esr. 19, 38. 20, 1; Esth. 3, 10; c. Acc. ኅተምኮዋ፡ (ለመጽሐፍ፡) Jer. 39, 10; 3 Reg. 21, 8; Tob. 7, 13; Dan. 12, 4; Apoc. 22, 10; ኅተማ፡ (ለእብን፡) በሕልቀቱ፡ Dan. 6, 17; Matth. 27, 26; ኅተምከኑ፡ ውስተ፡ ቍናማቲከ፡ ጌጋይየ፡ Job 14, 17; የኅትም፡ ገጸ፡ ከዋክብት፡ 9, 7; Rom. 15, 28; c. ለ፡, ut: ኅትም፡ ለዝ፡ ራእይ፡ Dan. 8, 26; c. ላዕለ፡, ut: ሠናይ፡ ኅቲም፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ እኪት፡ Sir. 42, 6. Deinde etiam *signare* in genere, ut: ኢትኅትሙ፡ አባለክሙ፡ በመርፍእ፡ *ne subula signetis* (scarificando) *membra vestra*, F. N. 45. Hinc a) *chrismate, unctione* (in signum crucis inungendo) *obsignare* vel *consecrare* hominem, vasa, al. (hoc sensu crebro ዐተበ፡): sacerdos የኅትም፡ አንፈ፡ ወፍጽመ፡ ፤ ልበ፡ ወእገሪ፡ (sc. baptizati) Kid. f. 26; እመቦ፡ ቀሲስ፡ ዘኅተማ፡ (ለብእሲት፡) በቅብአ፡ ቅዱስ፡ በዕለተ፡ ሞታ፡ F. M. 5, 12; ኅተመ፡ vasa ecclesiae በማኅተመ፡ እግዚ" ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ፡ 28, 1. b) (sigillo impresso) *confirmare, sancire, approbare*, aliquem Joh. 6, 27; verba, ut: እኅትም፡ በጽድቅ፡ ቃላትየ፡ κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους (testimoniis allatis) εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28. 3) *imprimere, typis exscribere* libros, N. T. rom. 4) *concludere, finire, complere*, in spec. sacra, res divinas rite perpetratas: ኢይፃኡ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘእንበለ፡ ይኅትም፡ ካህን፡ Clem. f. 175; ይኅትሙ፡ ጸሎቶሙ፡ በጸሎተ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ F. N. 14.

አኅተመ፡ II, 1 1) *sub claustro custodiendum curare* Lev. 22, 23 FH. 2) *libros imprimendos curare*, Lud. sine auct.

ተኀተመ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *claudi*, *coire*, de hiatu: ተሠጥቀት፡ ምድር፡ በአምሳለ፡ ኆኅት፡ ወመሠጠ፡ ለውእቱ፡ ሥጋ፡ (cadaver Adami) ወተኀተመት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ Clem. f. 28; M. M. f. 297. 2) *sub signo et claustro poni*, *operiri* (*abscondi*, Lud.) 4 Esr. 8, 63. 10, 36; መስቀለ፡ ክርስቶስ፡ (ረከበት፡ እሌኒ፡) እምኀበ፡ ተኀተመ፡ Sx. Masc. 28 Enc.; Org. 5. 3) *sigillo claudi*, *signari*, *obsignari*, Deut. 32, 34; ይትኀተሙ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡ Apoc. 7, 3 seq.; 4 Esr. 4, 13. 22; ይትኀተሙ፡ አግብርት፡ በመላኪሆሙ፡ *servi ab heris signo notantur* F. N. 51; *chrismate obsignari* vel *consecrari*, ut: ምሥዋዕ፡ ዘተኀተመ፡ በሜሮን፡ F. M. 19, 1; ተኀትመ፡ በቅብአ፡ ክህነት፡ Sx. Teq. 19 Enc. 4) *imprimi*, *typis exscribi*, de libris, N. T. rom. 5) *ad finem perduci*, *compleri*: ከመ፡ ትትኀተም፡ ጌጋይ፡ Dan. 9, 24 (nisi hunc locum e n. 3 interpretari malueris).

ኅቱም፡ part. *clausus*, *signatus*, *obsignatus*, Cant. 4, 12; Apoc. 5, 1; Hen. 90, 20; መጽሐፍ፡ ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 39, 11; መጽሐፍ፡ እንተ፡ ኢኮነት፡ ኅትምት፡ 2 Esr. 16, 5; እስመ፡ ዕፁው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡ Dan. 12, 8; *assignatus*: ሰበ፡ በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ ያውፊ፡ ዕዳ፡ ዘኅቱም፡ ላዕለ፡ ዘመደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ (i. e. ut moriatur) Sx. Mag. 17.

ኀትመት፡ n. act. *obsignatio* Sx. Jac. 7.

ኀታሚ፡ n. ag. *signator*, *obsignator*, *sigillifer*, Lud. sine auct.

ማኅተም፡ subst., plerumque m., Pl. መኃትምት፡ (መኃትም፡) et ማኅተማት፡ 1) *claustrum*: እንዘ፡ ኢያርኍ፡ ማኅተመ፡ ድንግልና፡ Lit.; ይወድዮሙ፡ (ለኃጥኣን፡) ውስተ፡ ማኅተመ፡ ረሲዓን፡ (i. e. in infernum) Ssal. Req. 2) *sigillum* et (is, quo imprimitur sigillum) *annulus signatorius*, Apoc. 5, 1. 2. 6, 1 seq.; ዘኀተምኪ፡ በ፯መኃትምት፡ Rel. Bar.; መሣንቀ፡ በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; Dan. ap. 13, 14; ዳኅንኑ፡ ማኅተም፡ 13, 17; ማኅተመ፡ ጽድቅ፡ 4 Esr. 6, 78; መኑ፡ ይሠይም፡ ማኅተመ፡ ጥበብ፡ ዲበ፡ ከናፍርየ፡ Sir. 22, 27; δακτύλιος Esth. 8, 8. 10; Tob. 1, 22; ምጽዋቱ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ማኅተም፡ ምስሌሁ፡ σφραγίς Sir. 17, 22; Ex. 35, 22; γλύμμα vel ἐκτύπωμα σφραγῖδος ዐይነ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 11; Sir. 38, 27. 45, 12; አርአያ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 32; γλύφειν γλύμματα σφραγίδων ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27. a) *imago impressa*: መብርሂያት፡ ወማኅተማት፡ Ex. 28, 26 C (אוּרִים וְתֻמִּים). b) *character*, *signum*, χάραγμα Apoc. 19, 20 (aliâs ትእምርት፡); Org. 1. c) *signaculum* (σφραγίς) i. e. chrisma inunctum, quo confirmantur baptizati: ማኅተመ፡ እግዚ"፡ ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ፡ F. M. 28, 1; et quodvis aliud *signaculum*, quo aliquis obsignatus est, ut: ኢያፍርሁኒ፡ ቀታልያኒሃ፡ ለነፍስ፤ እስመ፡ ማኅተምየ፡ ደምከ፡ ቅዱስ፤ Sx. Mag. 27 Enc. 3) *opus typis expressum*, ut: ንሕነ፡ ገበርነ፡ ዘንተ፡ ማኅተመ፡ ወኀትምነ፡ መጻሕፍተ፡ N. T. rom. f. 76. 157.

ኀቴር፡ nomen mensis ⲁⲑⲱⲣ, (vid. ኅዳር፡) Abush. 8, etiam አቴር፡ q. v.

ኀተወ፡ I, 1 [comparanda videntur יָקַד, قَمِرَ vel قَفَلَ; *arsit accensus* ignis] *accendi*, *accensum ardere* et *lucere*, de lucerna Ps. 17, 10; ተኀቱ፡ መድኀኒት፡ ከመ፡ ማኅቶት፡ ὡς λαμπὰς καυθήσεται Jes. 62, 1; ቅድሜሁ፡ የኀትዉ፡ ሰብዑ፡ መኃትው፡ Apoc. 4, 5 Platt; ዕንቍ፡ ዘየኀቱ፡ (v. ያኀቱ፡) ἄνθραξ Gen. 2, 12 (aliter Ex. 28, 18); Jes. 54, 11; ርእየት፡ ገጽከ፡ አምሳለ፡ መብረቅ፡ ኀተወ፡ Sx. Nah. 13 Enc. — *Voc. Ae.*: ኀተወ፡ ዘ፡ አብርሀ፡ (v. አበራ፡).

አኅተወ፡ II, 1 1) *accendere* lucernam Matth. 5, 15; Luc. 15, 8; Lev. 24, 2. 3; መኃትወ፡ ያኅትዉ፡ Ep. Jer. 18; አኅኒ፡ አኅቱ፡ ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 4 Esr. 14, 28. 2) *lumen emittere*, *collustrare*, *lucere*: መናረት፡ እንተ፡ ታኅቱ፡ λυχνία ἣ φωτίζει Ex. 38, 13; Joh. 5, 35; ዕንቍ፡ ዘያኅቱ፡ (var. pro ዘየኀቱ፡) Gen. 2, 12; Jes. 54, 11.

ኅትው፡ part. 1) *accensus*: ይኩን፡ ኅትወ፡ መኃትዊክሙ፡ Luc. 12, 35; Genz. f. 72; Mavâs. n. 69. 2) *fulgens*, *lucens*, Abba Petros, Sx. Masc. 15 Enc.; አዕናቍ፡ ኅትዋን፡ Enc. Sen. 26.

ማኅቶት፡ subst., etiam ማኅትው፡ et ማኅተው፡ (Deg.; Lud.), fem. et m., Pl. መኃትው፡, Pl. Plur. መኃትዋት፡ (Sx. Teq. 5. 20.) 1) *lucerna*, *lampas*, λύχνος Ex. 30, 8; Matth. 5, 15. 6, 22; Luc. 11, 36; Job 18, 6. 29, 3; ብርሃነ፡ ማኅቶት፡ φῶς λύχνου Jer. 25, 10; Ep. Jer. 18; Prov. 6, 23. 29, 36; Ps. 118, 105; λαμπάς Dan. 5, 5; Matth. 25, 1 seq.; ወማኅቶት፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 2; ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ 14, 28. 2) in specie: *lychnuchus*, *candelabrum*: መኃትወ፡ ብሩር፡ Judith 10, 2; Apoc. 1, 12. 13. 11, 4; quamquam ubi diligentius verba eligunt, candelabrum ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡, ejus λύχνους autem et λαμπάδια ማኅቶት፡ vocant, ut Ex. 25, 31. 37. 38, 16; Sir. 26, 17; Zach. 4, 2. 3) *fax*, *taeda* (λαμπάς): መኃትወ፡ ጽጕ፡ Joh. 18, 3; Jud. 15, 4; Job 41, 10; Dan. 10, 6. 4) Ubi de festis ecclesiae Christianae agitur, መኃትው፡ (etiam ማኅትው፡ Deg.) est *vigilia*: ሰንበተ፡ መኃትወ፡ ፋሲካ፡ *vigilia Paschatis* Did. 30; Lud. comm. in hist. Ae. p. 303 (illa enim nocte λαμπάδες ἦσαν πυρὸς πάντα φωτίζουσαι τόπον, ὡς λαμπρᾶς ἡμέρας τηλαυγεστέραν τὴν μυστικὴν διανυκτέρευσιν ἀποτελεῖσθαι Euseb. Vit. Const. IV, 22; inde) de omnibus aliis vigiliis dierum festorum Deg., Mavâs. (creberrime). Praeterea በዓለ፡ ስምዖን፡ *festum Symeonis* (seu purificationis Mariae) etiam በዓለ፡ ማኅቶት፡ *festum candelarum* sive *luminum* (Lichtmeß) vocatur II Const. Ap. 4. — *Voc. Ae.*: ማኅቶት፡ ዘ፡ መብርሃት፡; *aliud*: ማኅቶት፡ ዘ፡ ፋና፡ መብርሃት፡

ኀነቀ፡ I, 1 [amh. አነቀ፡; خَنَقَ, ܚܢܩ, חָנַק; vicinum est ዐነቀ፡] Subj. ይኅንቅ፡ 1) *angere*, *suffocare*, *fauces comprimere*: ኀነቀኒ፡ አፈ፡ መልበስየ፡ Job 30, 18; የኀንቀኒ፡ 7, 19; ኀነቆ፡ መንፈስ፡ እኩይ፡ 1 Reg. 16, 14. 15; Matth. 18, 28; ወሰዶ፡ (ለሰይጣን፡) እንዘ፡ የኀንቆ፡ ክሣዶ፡ ወያረውጽ፡ ጕጕአ፡ Gad. T. Haim.; de anima: nos poenitentes ንኅንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጕማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ Chr. Ta. 31; de plantis (*suffocare* ἀποπνίγειν) Matth. 13, 7; Marc. 4, 19; Phlx. 4. 2) *strangulare*, *suffocando necare*, *laqueo interimere*, 1 Reg. 17, 35; Nah. 2, 12 (var. ዐነቀ፡); Sx. Teq. 5. 18.

ተኀንቀ፡ III, 1 refl. et pass.: *suffocari*, *strangulari*, *laqueo interimi* vel *interimere se ipsum*: ተኀንቀ፡ ወሞተ፡ Matth. 27, 5; 2 Reg. 17, 23; Did. 4; እስከ፡ ትፈቱ፡ ትትኀነቅ፡ Tob. 3, 10; እንዘ፡ ይትኀነቁ፡ እምታትኪ፡ 3, 8; ተሰጥሙ፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወተኀንቁ፡ ወሞቱ፡ Clem. f. 24; ፈቀደ፡ ይትኀንቅ፡ በእዴሁ፡ Gad. T. Haim.

ኅኑቅ፡ part. *strangulatus*, *suffocatus*, Sx. Teq. 5 Enc.; ምቱረ፡ ልሳን፡ በመጥባሕት፡ ወኅኑቀ፡ ጕርዔ፡ በእድ፡

Enc. Teq. 18; ኅኑቅ፡ τὸ πνικτόν Const. Ap. 51; F. N. 23; ዘ ርኢ፡ትሩፋቲሆሙ፡ኅኑቅ፡በሦከዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3.

ኅንቀት፡ n. act. *strangulatio*, *suffocatio* Sx. Haml. 2; M. M. f. 44; translate: ኅንቀተ፡ፍትወት፡ Genz. f. 55.

ኅንባዝ፡ vid. sub II ኅበዘ፡

ኀንገረ፡ in Rad. Abb. recensetur et አሽከከ፡አለ፡ explicatur: አሽከከ፡: est *hyrax abyssinicus* (de quo vid. Bruce Reise V p. 145 seq.; Harris Reise II Anh. S. 50; Ludolf. lex. amh. c. 103; Isenb. lex. amh. p. 122 sub አሽቆቆ፡), idem animal, quod Hebraei שָׁפָן, Arabes وَبْر vocant. Verbum ኀንገረ፡ autem (cfr. syr. ܢܓܪ et ܣܚܦ, nec non ሐንከሰ፡) *subsultim incedere* significare videtur. Caeterum cum አሽከከ፡ *hyrace* a multis confundi solet يَرْبُوع *mus jaculus* (*Dipus jaculus*, Linn.), vid. Bruce Reise V p. 128—135.

ኀንጸጸ፡ quadrl. I *decorticare* in specie: grana, zeam *folliculis extrahere* (dentibus) Luc. 22, 31 rom. (sed vid. ሐን ፊጸ፡); Org. 5.

ተኀንጸጸ፡ III, 1 pass.: ይትኀንጸጹ፡ከመ፡ዐለሰ፡ Sx. Pag. 5.

ኆናፊ፡ et ኆኖፊ፡ et ሐናፊ፡ n. prgr., sc. חָנֵף, ܚܢܦܐ, ܚܢܦܐ *profanus, ethnicus* (a Syris ad Arabes quoque et Persas propagatum): ኆኖፊ፡ Ἕλληνες i. e. *ethnici*, Chr. ho. 2; Chr. Ta. 4; እምውሉደ፡ሐናፊ፡ አረማዊያን፡ Sx. Genb. 7; *haereticus* primitivae Ecclesiae, veluti Cerinthus, Arius, Lud. e Ssal. Req.

ኀነፋዊ፡ *ethnicus*: ንጉሠ፡ምስር፡ኀነፋዊ፡ Sx. Teq. 21.

ኀኒፋዊ፡ id. Ssal. Req.

ኀንፈጠ፡ *scalpere unguibus* vid. sub ሐንፈጠ፡

ኀንፈጠ፡ *cudere* vid. sub ኀፈጠ፡

ኀንፈጸ፡ *ventilabro purgare* vid. sub ሐንፈጸ፡

ኆሠ፡(ኀወሠ፡ Lud.) *miscere* [comparanda sunt خبش, خشب, هاش, وخش IV, قشب, al.]. Stirpem I, 1 equidem nusquam inveni, nisi Judith 10, 5, ubi pro ወሐሰወቶ፡ καὶ περιεδίπλωσε varia lectio ወሐሰቶ፡ *commiscuit* i. e. *hinc inde collegit* occurrit (vid. sub ሐሰወ፡).

ተኀውሠ፡ III, 1 (Perfectum mihi nondum occurrit) *commisceri, confundi*: ሰበ፡ይትፌማሕ፡ኢይትኀወሦ፡ጸልዕ፡ (legas: ጽእለት፡) οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει Prov. 14, 10; Gad. Ad. f. 119. 125 de progenie Sethi et Caini inter se commixta; ተኀዊሦት፡ እንጋ፡ወተቶሲሐ፡፪ሆሙ፡ከኑ፡፩ሀላዌ፡ ἄρ' οὖν συγκέχυται καὶ μία γεγόνασιν ἄμφω φύσις; Cyr. c. Pall. f. 77.

ኀዉሥ፡ vel ኀውሥ፡ part., *mixtus, commixtus, confusus*: ኀዉሥ፡ኀጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ ἀναμεμιγμένος Dan. 2, 43 (at 2, 41 ድሙር፡); ከማሁ፡ኀዉሣን፡እሙንቱ፡በዘር እ፡እጓለ፡እመሕያው፡ ibid.; አምጽአ፡ኀዉሠ፡ከርቤ፡ወዓል ወ፡ Joh. 19, 39; Lit. f. 171, 4.

ኀውሥ፡ subst. *commixtio, confusio*: ዘእንበለ፡ኀውሥ፡ ἀσυγχύτως *citra confusionem*, Cyr. ad Th. f. 20.

ኁሠት፡ n. act., id. q. ኀውሥ፡, ut: (ቃል፡)ከነ፡ሰብአ፡ዘ እንበለ፡ኁሠት፡ φυρμὸν οὐχ ὑπομείνας Cyr. c. Pall. f. 67; ቱ ስሕት፡ወኁሠት፡ φυρμὸς καὶ κρᾶσις f. 78.

ኆሠ፡ *movere* vid. sub ሐሰ፡

ኀዉር፡ part. *debilis, infirmus, tenuis* [خَوَّار]: ወአነ፡ ኀዉር፡እምሕል፡ለከሙ፡ M. Tom.

ኆኅት፡ subst., m. et fem., Pl. ኆኃት፡ et ኀዋኅው፡ [proprie: *fissura, apertura*, cfr. خَوْخَة *fenestella in muro, foramen in pariete*, etiam חֲוָחִים 1 Sam. 13, 6 et خَقّ *fissura terrae*] *ostium, janua, foris, porta* (quamvis primitus ab አንቀጽ፡ ita distinctum esse videatur, ut פֶּתַח a שַׁעַר, tamen multis in locis ኆኅት፡ et አንቀጽ፡ promiscue usurpantur): ኆኅት፡ዐጸድ፡ πρόθυρα τῆς αὐλῆς Hez. 8, 7; ኆኅት፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης 11, 1; Gen. 19, 6; በኆኅት፡ቤት፡ ἐν τῷ πυλῶνι Gen. 43, 19; saepissime θύρα, θύραι cubiculi, coenaculi Jud. 3, 23; Matth. 6, 6; tentorii Gen. 18, 1. 2. 10; Ex. 39, 8; sepulchri Matth. 27, 60; domus Matth. 24, 33. 25, 10; Joh. 18, 16 20, 19; Marc. 2, 2; Ex. 12, 22; ለኵሉ፡ዘመጽአ፡ርኅው፡ኆኅትየ፡ Job 31, 32. 34; Sir. 21, 23. 6, 36; sed etiam templi, palatii, urbis, (πύλη, πύλαι), ut 2 Reg. 18, 24; 3 Reg. 7, 42; Ps. 23, 7. 106, 16. 147, 2; Sir. 49, 13; Jer. 17, 24; ኆኅት፡አሐቲ፡ Hez. 8, 8; ኀዋኅው፡ 2 Par. 3, 7 (θυρώματα, አናቅጽ፡ πυλῶνες); coeli Gen. 28, 17. a) passim ኆኅት፡ non tantum ostium, sed etiam *valvas* vel *januas*, quibus ostium clauditur, significat: 2 Esr. 13, ubi τῇ πύλῃ (አን ቀጽ፡) attribuuntur θύραι ኆኃት፡; item ኢያቀምነ፡ኆኅት፡ዘ አናቅጽ፡ 2 Esr. 16, 1; Judith 16, 3; ኆኅት፡ዴዴ፡ ἡ θύρα τοῦ πυλῶνος Act. 12, 13 rom. b) ኀዋኅወ፡ሰማይ፡, ኆኅት፡ሰማይ፡ *portae coeli*, e quibus sidera, venti et alii coelorum exercitus exeunt et in quas intrant, memorantur Hen. 33—36. 72 seq. Sed etiam in Abush. 3 seq. duodecim zodiaci signa (ٱلْبُرُوج) ኀዋኅወ፡ፈለክ፡ *portae orbis coelestis* vel ኀዋኅው፡, eorumque singula ኆኅት፡ nominari solent. — *Voc. Ae.*: አንቀጽ፡ኀዋኅ ው፡ዴዴ፡ዘ፡ደጅ፡ ።

ኆኅ፡ nomen arboris, sine dubio *prunus* [collatis חוח *dumus, vepres*, خَوْخ et ܚܘܚܐ *prunus Persica*, nec non ከከ፡ (amh. ኸኸ q. v.] ቈጽለ፡ኆኃት፡, (Plur., an Sing. pro ኆኅ ት፡?) Clem. f. 271; ከመ፡ቈጽለ፡ሐኆት፡ (sic) ጠፋእኩ፡ Genz. f. 12.

ኆኄ፡ *litera alphabeti* vid. sub ሀ፡ c. 1.

ኀወጸ፡ rad. inus., ar. حَصَى et حَصَبَ.

ኆጻ፡ subst. [nescio an rectius scribendum sit ሐጻ፡, quamquam in libris Mss. plerumque ኆጻ፡ reperitur; respondent حَصَى *glarea, calculus*; حَصَب *glarea; lapides*; ܚܨܝܐ et חָצָץ id., de quibus vid. Ges. thes. p. 511] m. (et fem), nom. gener. (coll.) 1) *glarea, arena* (ἄμμος, raro ψῆφος, χοῦς): ከመ፡ አሐቲ፡ኀጠት፡ኆጻ፡እምውስተ፡ኵሉ፡ኆጻ፡ Sir. 18, 10; ይ ኄይስ፡ትጾር፡ኆጻ፡ወጼው፡ 22, 15; መርገ፡ኆጻ፡ውስተ፡አ ረፍት፡ 22, 17; ዐቀበ፡ኆጻ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης 25, 20; Ex. 2, 12; Matth. 7, 26; Jer. 5, 22. 26, 22; Thren. 3, 16; 4 Esr. 2, 27; ዘኆጻ፡ Hen. 60, 15; saepius ኆጻ፡ባሕር፡ Gen. 28, 14; Kuf. 13; Job 6, 3; Jes. 10, 22. 48, 19; Ps. 77, 31 al.; ኆጻ፡ ምድር፡ Sir. 44, 21. 2) *locus glareosus, syrtis* Act. 27,

17 rom. 3) nonnumquam *lapillus glareae:* Agathon monachus, quando cum aliis congrediebatur, ከነ፡ ይወጺ፡ ኆጻ፡ ንስቲት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ (paulo supra ኆጻ፡ እብን፡) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ኀወጸ፡ *spectare* vid. sub ሐወጸ፡

ኀዘዘ፡ rad. inus., quam ex arab. كَزَّ *arctavit, angustum reddidit; afflixit morbo* كُزَاز *(morbus ex frigore)* illustrare licet.

አኅዘዘ፡ II, 1, ut videtur: *animam intercludere* alicui (suffocare): Deus ዐቀቦ፡ ለዮናስ፡ በከርሠ፡ ዐንበሪ፡ ከመ፡ ኢያኅዝዞ፡ ሞገደ፡ ባሕር፡ M. M. f. 145. — *Rad. Abb.:* አኅዘዘ፡ ብ፡ ስርግርግ፡ አደረገ፡ quod d'Abbadie exposuit: fit perdre l'haleine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ኀዘዘ፡ *asperum esse* vid. sub ሐዘዘ፡

ኀለ፡ I, 1 [חַיִל *vis, robur;* aram. ܚܝܠ חֵיל *roboravit;* حَوْل *potentia, potestas,* حَيْل *robur, potentia*] *fortem, potentem esse, invalescere, praepollere:* ወኀለ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወተለውዎሙ፡ ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιῶξαι Jos. 8, 16; ወያወርድ፡ ማየ፡ እስከ፡ ባሕር፡ ወአፍላገ፡ ወኀለ፡ ምድር፡ Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ኀየለ፡ I, 2 1) *fortem, potentem esse* vel *fieri; roborari; valere* et *invalescere;* Hebr. 11, 34; ጽንዑ፡ ወኅየሉ፡ 2 Reg. 10, 12; ውሒጠ፡ ሞት፡ ወኀየለ፡ Jes. 25, 8; auxilium በዘ፡ ይኄይል፡ ድካምየ፡ *quo roboretur imbecillitas mea,* Org.; ወኀየለ፡ ቃሎሙ፡ Luc. 23, 23; ኀየለ፡ ጥቀ፡ ዐበር፡ Kuf. 42; ድምፀ፡ መጥቅዕ፡ ይበልኅ፡ ወይኄይል፡ ጥቀ፡ Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: እስከ፡ ኀየሎሙ፡ ደም፡ *donec iis* (i. e. eorum) *sanguis* (i. e. sanguinis profluvium) *vehemens esset* 3 Reg. 18, 28; *gravem esse* Hen. 83, 7 (parall. ጽኑዕ፡). 2) creberrime comparative: *fortiorem, valentiorem, superiorem esse* vel *fieri, praevalere, praepollere,* et in malam partem: *vim inferre* alicui, *opprimere, violare,* c. absolute: ኀየለ፡ ቃለ፡ ንጉሥ፡ ὑπερίσχυεν Dan. 3, 22; vel c. እምነ፡, ut: ኀየለት፡ እምልሂቃት፡ *fortior erat adultis,* Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: ዘይኄይለከ፡ τῷ ἰσχυροτέρῳ σου Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; እስመ፡ ኀየሎሙ፡ ረኃብ፡ Gen. 47, 20; ኀየሉ፡ ጾሩ፡ Ex. 23, 5; ኢይኄልይዋ፡ Matth. 16, 18; ዘይኄይሉኒ፡ (v. ዘይትኄየለኒ፡) δυνάσται Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; ወሬዛ፡ ዘይኄይላ፡ ለድንግል፡ Clem. f. 246. 3) *vires contendere, robur exserere* Kuf. p. 46.

አኅየለ፡ II, 2 1) *confortare, corroborare, confirmare:* ያኄይለከ፡ እግዚ" Ex. 18, 23; Subj. ያኅይልከ፡ ለኀቢረ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 22; ናዘዞ፡ ወአኅየሎ፡ በውስተ፡ መከራሁ፡ Phlx. 58; ኀይል፡ ታኄይል፡ δύναμις δυναμώσει Koh. 10, 10. 2) in malam partem: *obfirmare* (pervicacem reddere) animum alicujus Kuf. 48 (aliâs: አጽንዐ፡).

ተኀየለ፡ III, 2 A) refl. 1) *fortem, firmum, valentem se praestare* vel *sibi videri, vires colligere* vel *contendere:* ጽንዑ፡ ወተኀየሉ፡ ἀνδρίζεσθε 2 Par. 32, 7; ተኀየለ፡ ወነበረ፡ ἐνισχύσας ἐκάθισε Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: ተኀየሉ፡ ትባኡ፡ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν Luc. 13, 24; ተኀየሉ፡ በመዝራዕቶሙ፡ ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι Judith 9, 7; Ps. 51, 7; እለ፡ ይትኄየሉ፡ ἐξάρχοντες κατ' ἰσχύν Ex. 32, 18. 2) comparative: *fortiorem, superiorem se praestare, praevalere, praepollere, dominari,* ከመ፡ የአዝዝ፡ ወይትኀየል፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc. ተኀየልኩ፡ ውእተ፡ ሀገረ፡ Rel. Bar.; እለ፡ ተኀየልዎ፡ τυραννοῦντες αὐτοῦ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; ለጥበብ፡ ኢይትኄየላ፡ እከይ፡ Sap. 7, 30; መኑ፡ ይክል፡ ምስሌሁ፡ ተኀይሎ፡ τίς ἐστι κατ' αὐτὸν δυνάστης Job 36, 22. 3) *vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere,* ኢይትኀየሉ፡ ዐሪገ፡ μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; ተኀይሎሙ፡ διαβιασάμενοι Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui obluctantur: ኢትትኀየል፡ ውሒዘ፡ ፈለግ፡ Sir. 4, 26; c. Acc. prs. et Subj. verbi: ይትኄየልዎሙ፡ ያውጽኡ፡ አዕፅምቲሆሙ፡ Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: ይትኄየል፡ ለርእሱ፡ ሀጕለ፡ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; ተኀየሉ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκθαμβεῖν Sir. 30, 9; τυραννεῖν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάζεσθαι); c. ላዕለ፡ pers. Sap. 17, 2; *violare* virginem Deut. 22, 25. Hinc በተኀይሎ፡ *vi:* እክ፡ በተኀይሎ፡ ዘያከይድዎ፡ ለመለንስ፡ Jes. 28, 27. B) pass. 1) *confirmari, corroborari* Asc. Jes. 8, 8. 2) *superari, expugnari* de urbe: ሀገረ፡ ጸወን፡ ዘኢይትኄየል፡ Org. 3. 3) *obfirmari* (pervicacem reddi): ተኀየለ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Kuf. 48. 4) *vi cogi, adigi:* qui peccavit በፈቃዱ፡ አው፡ በተኀይሎ፡ Kedr f. 30.

ኀያል፡ part. *fortis, potens, validus, violentus, vehemens:* δυνατός, Deus Sap. 13, 4; ማይ፡ ኀያል፡ βίαιον ὕδωρ 13, 2; ማዕበል፡ ኀያል፡ 19, 7. Adv. ኀያለ፡ κραταιῶς *vehementer* Prov. 22, 3.

ኀይል፡ subst., m. et fem., Pl. ኀይላት፡ 1) *vis, vires, robur, potentia* (ἰσχύς, δύναμις, κράτος), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5, 13. 7, 12; ጽንዑ፡ ኀይሉ፡ Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5, 5. 6, 12; Koh. 9, 10; ኀይልየ፡ ኀልቀ፡ Jer. 15, 10; አልቦሙ፡ ኀይል፡ እንከ፡ Judith 7, 22; ኢይክመት፡ እምኀይላ፡ Kuf. 35; አልቦ፡ ኀይለ፡ ለዝኩ፡ ከመ፡ ይቁም፡ Dan. 8, 7; አልቦሙ፡ ኀይለ፡ ለበኪይ፡ 1 Reg. 30, 4; ይሁብ፡ ኀይለ፡ ለርኁባን፡ Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; ሖረ፡ በኀይለ፡ ውእቱ፡ እክል፡ ዘበልዐ፡ 3 Reg. 19. 8; በኀይላ፡ Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); እመ፡ ደክመ፡ ኀይሉ፡ ወስእነ፡ Sir. 19, 28; በኵሉ፡ ኀይልየ፡ Gen. 31, 6; በኵሉ፡ ኀይልከ፡ አክብሮ፡ ለፈጣሪከ፡ Sir. 7, 30; በአምጣነ፡ ኀይልከ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20. 30, 38; ኀይላቲሁ፡ ዘውስጥ፡ *vires animi internae* F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (*vehementia*) ማይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ Jes. 17, 13; ኀይለ፡ ነፋሳት፡ Org.; በኀይል፡ ይነፍኍ፡ (ነፋሳት፡) Hen. 34, 3; ኀይለ፡ እሳት፡ Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; ኀይለ፡ መዓት፡, ኀይለ፡ ፍትወት፡ F. N. 45. In specie a) *causa roboris* vel *firmitatis* ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) *violentia* Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88, 10; በኀይል፡ Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) *virium contentio:* በኀይል፡ ዐቢይ፡ እመ፡ ክህሉ፡ አድኀኖ፡ ኀጻጠ፡ Kuf. 11. 2) *virtus* (*bonitas, fortitudo*): ብእሲተ፡ ኀይል፡ Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ἀνδρεία Koh. 4, 4; መንፈሰ፡ ኀይል፡ Jes. 11, 2; ኀይለ፡ ቃል፡ 1 Cor. 14, 11; δύναμις opp. λόγος 1 Cor. 4, 19; ዘቲ፡ ኀይል፡ Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; ኀይለ፡ እምአርያም፡ (Spiritus S.)

Luc. 24, 49; Act. 10, 38; 1 Cor. 1, 24. 3) *potentia, potestas*, Dei Ps. 20, 14. 53, 1. 65, 2. 70, 21; hominis Koh. 9, 16; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ዘላዕሌነ፡ Eph. 1, 19; ዘኀይል፡ Rom. 8, 38; 1 Petr. 3, 22; 1 Cor. 15, 24. 4) *facultates, opes*, quibus aliquis pollet: ዘቲ፡ኀይል፡ Jes. 29, 2; ኀይለ፡ደማስቆ፡ Jes. 8, 4; Apoc. 18, 3; በጽንዐየ፡ገበርኩ፡ሊተ፡ዘንተ፡ኀይለ፡ዐቢየ፡ Deut. 8, 17. 18; Ruth 4, 11. 5) *facinus robore, virtute, potentia factum:* ገብረ፡ኀይለ፡በመዝራዕቱ፡ Luc. 1, 51; Eph. 1, 19; Ps. 107, 14. 117, 16; (Ruth 4, 11); hinc de *miraculis*, quae aliquis virtute divina perpetrat: Hebr. 2, 4; ኀይላተ፡ብዙኀ፡ገበርነ፡ Matth. 7, 22; ገብረ፡ኀይለ፡ብዙኀ፡ 11, 20. 21; Luc. 19, 37; Act. 2, 22. 8, 13; 2 Cor. 12, 12; 4 Esr. 9, 6; እንግረከ፡ዐቢያተ፡ወኀይላተ፡ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 6) (vis bellica), *copiae, exercitus*, Jer. 41, 7. 42, 11. 44, 5; Judith 2, 7; Num. 1, 3 seq.; Ex. 14, 28; ኵሉ፡ኀይላተ፡ዘዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 4, 4; ኀይለ፡ሰማያት፡ Matth. 24, 29; እግዚአ፡ኀይል፡ κύριος τῶν δυνάμεων 2 Reg. 6, 18; እግዚ"፡አምላከ፡ኀይል፡ (vel ኀያላን፡) saepius in libro Jer. ut 11, 17. 16, 9. 23, 15; ኀይላት፡ unus ex ordinibus *angelorum* (δυνάμεις) Eph. 1, 21; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61. 102; sed etiam de copiis Satanae: Kuf. 49; Asc. Jes. 2, 2. 7, 9.

ኀያል፡ adj. (cujus formam fem. equidem nusquam legi, vid. gramm. § 129, b, δ), Pl. ኀያላን፡ nec non ኀየልት፡ (1 Par. 11, 11 etiam formam ኀየላት፡ pro ኀያላት፡ inveni) 1) de personis: *fortis, potens, validus, strenuus*, (ἰσχυρός, δυνατός, δυνάστης), de Deo Job 36, 22; Sir. 46, 16; Ps. 7, 12; 4 Esr. 10, 37; 1 Tim. 6, 15; de hominibus: ኢይዘሀር፡ኀያል፡በኀይሉ፡ Jer. 9, 23; ሰብአ፡ኀየልት፡ (v. ኀያላን፡) Koh. 12, 3; ዕደው፡ኀያላን፡ (ἄνθρωπος ἰσχύων) Jer. 31, 14; opp. ድኩም፡ Job 5, 15; Dan. 3, 20; ኵሉ፡ዕደው፡ኀያላን፡ Judith 14, 2; ኩን፡ኀያለ፡በቅድመ፡ሰብእ፡ Kuf. 22; Ex. 18, 21; ኀያል፡ወእቱ፡በኵሉ፡ኀበ፡እተ፡ጽድቅ፡ Hen. 49, 2; ነገሥት፡ኀያላን፡ Lit. 164, 4; ጥቀ፡ኀያል፡ titulus Regis Aethiopiae, Lud.; de brutis Dan. 7, 7. Crebro ኀያል፡, vice substantivi usurpatum, significat vel *heroem* fortitudine et robore valentem vel *potentem* auctoritate et potestate pollentem: Matth. 12, 29; Luc. 11, 21; ኀያላኒከ፡ Jes. 22, 3; Ps. 44, 4. 7. 51, 1; Thren. 1, 15; ፫ ኀየልት፡ 1 Par. 11, 19; 2 Par. 23, 20; ኀያላነ፡ፈርዖን፡ Gen. 50, 4; ኀያላን፡ዘንጉሥ፡ Dan. 3, 27; Prov. 1, 21; Jes. 5, 22; Judith 2, 14; Luc. 1, 52; Hen. 46, 4; hinc እግዚአ፡ኀያላን፡ ὁ κύριος τῶν δυνάμεων Ps. 47, 7. 58, 5. 79, 5; Jer. 36, 4. 8. 49, 18. In malam partem ኀያል፡ *heros* est *gloriosus* vel *tyrannus* Syn. (in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 317 n. 55). 2) de rebus: *validus, firmus, violentus, vehemens*, ነፋስ፡ኀያል፡ Jes. 11, 15; Matth. 14, 30; ዐበር፡ኀያል፡ጥቀ፡ Kuf. 40; ማየ፡ፈለግ፡ኀያለ፡ (Acc.) Jes. 8, 7; ውኂዝ፡ኀያል፡ ποταμὸς βίαιος Jes. 59, 19; ኀያል፡ሥርዐትከ፡ 4 Esr. 8, 26; de lapide: *firmus, durus:* እብነ፡አድማስ፡ኀያል፡ Lit. Cyr. (Lud.). — Adv. ኀያለ፡ *vehementer*, ut: ፈድፋደ፡ወኀያለ፡ Hen. 90, 7. — *Voc. Ae.:* ኀያል፡ዘ፡ብርቱ፡

ተኀያሊ፡ n. ag. *qui vi adigit, opprimit*, F. N. 35.

ትኀይልት፡ subst. *oppressio, violentia* F. N. 43, 12; c. c. ላዕለ፡ prs., Genz. f. 89.

መስተኀይል፡ part. (IV, 2; gramm. § 114, e) *violentus, oppressor*, τολμηρός Sir. 8, 15.

ኀየል፡ *cervus* vid. sub ሀየል፡

ኄላ፡ *botrus* vid. sub ሄላ፡ col. 14.

ኀይመት፡ subst., Pl. ኀይመታት፡ *tentorium, tabernaculum, (pelles)*. [Arabice خَيْمٌ est *domus e luto constructa*, خَيْمَةٌ *habitaculum rotundum* (tribus vel quatuor fulciminibus nitens, junco obtectum); *casa*] σκηνή Gen. 18, 1. 6; Hebr. 11, 9; δέῤῥεις Cant. 1, 5; ጳውሎስ፡ክነ፡መስተገብረ፡ኀይመት፡ Chr. Ta. 26 (cfr. Act. 18, 3); ዐረብ፡እለ፡ይነብሩ፡በኀይመታት፡ Syn. f. 92. — *Voc. Ae.:* ኀይመት፡ዘ፡ድንኳን፡ትርሽማ ይሂ፡ይ፡

ኄረ፡ rad. inus., cogn. cum ኀረየ፡ et ኀየሰ፡ q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*.

ኄር፡ adj. [id. q. خَيْرٌ] f. ኄርት፡, pl. m. ኄራን፡ f. ኄራት፡ *bonus, praestans, egregius* (plerumque ἀγαθός vel χρηστός). 1) Creberrime usurpatur de personis et fere ubique qualitates animi denotat a) *bonus, probus, honestus*, de Deo: Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Sap. 15, 1; de homine Job 12, 6; Koh. 2, 26. 7, 27. 9, 2; ብእሲት፡ኄርት፡ Sir. 7, 19. 26, 1. 16; ብእሲ፡ኄር፡ Prov. 13, 2; Tob. 7, 7; Sap. 8, 19; Matth. 5, 45. 22, 10; Luc. 23, 50; Joh. 7, 12. b) *benignus, comis, liberalis:* de Deo et de homine Ps. 106, 1. 117, 1—4; Jer. 40, 11; Dan. ap. 3, 66; c. c. ለ፡ *erga* ut: ጻድቅ፡ወኄር፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Jes. 63, 7; Thren. 3, 25; Nah. 1, 7; 2 Par. 10, 7; Sir. 10, 29; Ps. 72, 1, et c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 15; Luc. 6, 35. c) *pius, sanctus*, εὐσεβής Mich. 7, 2; εὐλαβής Act. 2, 5; ὅσιος Ps. 11, 1; ንጹሕ፡ወኄር፡አንተ፡እምዝ፡ሒስ፡ Hen. 65, 11; σεβόμενος Act. 13, 43. (50). 17, 4 (Platt) quamquam dubium est, num interpres σεβόμενοι *pii* an passive *venerandi, nobiles* intellexerit). d) *strenuus* ἀνδρεῖος Prov. 13, 4; ከመ፡ኄር፡ረዋጺ፡ *cursor strenuus* (velocitate *praestans*) Prov. 6, 11. 24, 49; καλός 2 Tim. 2, 3; 1 Tim. 4, 6; 1 Petr. 4, 10; Joh. 10, 11. 14; *nobilis* εὐγενής Job 1, 3; εὐσχήμων Marc. 15, 43; Act. 13, 50; 17, 12. (quamquam his in locis dubium est, num interpres *nobiles* an *honestos* (cfr. Act. 13, 43. 17, 4) intellexerit); et ኄር፡በዘመድ፡ 1 Cor. 1, 26; *gratiosus* εὐχάριστος Prov. 11, 16 (ብእሲት፡ኄርት፡); *laetus, hilaris:* በልብ፡ኄር፡ Koh. 9, 7. 2) rarius usurpatur de rebus: የሐውር፡ፍናወ፡ዘኢኮና፡ኄራተ፡ Prov. 6, 12; Hen. 91, 4; ምድር፡ኄርት፡ (var. ኀሪት፡) Kuf. 13. 3) Cum ኄር፡ et ኄርት፡ tum ኄራት፡ pro Substantivo usurpantur: τὸ ἀγαθόν, τὰ ἀγαθά, *bonum, bona:* ኄርት፡ Koh. 5, 17; ይረክብ፡ኄረ፡ εὑρήσει ἀγαθά Prov. 19, 8; ኄራት፡ καλά Prov. 15, 30; ἀγαθά 16, 20. Praeterea notandus est locus Am. 7, 9 ubi αἱ τελεταὶ αὐτῶν ኄራቶሙ፡ (var. ኄረቶሙ፡) *praestantissima* (perfectissima) *eorum* versa sunt (quia interpres vocem τελετή perperam intellexit). — Denique notare juvat Act. 13, 43 (50). 17, 4 (Platt), ubi οἱ σεβόμενοι προσήλυτοι ፈላስያን፡ወኄራቶሙ፡ et οἱ σεβόμενοι Ἕλληνες ኄራቶሙ፡ለአረማውያን፡ vertit interpres, i. e. *praestantissima* (*sanctissima*) *eorum*. — *Voc. Ae.:* ኄር፡ብ፡ቸር፡

ኂረት፡ subst. *bonitas, praestantia:* si marito placere volueris ይኩን፡ኂረትኪ፡ (scriptum est ኁ"፡) በሥነ፡ግዕዝ፡ወይዋሂ፡ Chr. Ta. 28.

ኄረወ፡ quadril. I, Impf. et Subj. **ይኄርው፡** vel **ይኄሩ፡** (denominatum a **ኄር፡**) *bonum, praestantem, egregium, benignum fieri* vel *esse:* **ኄርዎተ፡ነፍስ፡ይትሌዐል፡ላዕለ፡ ኵሉን፡ኂሩታት፡** Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. ፭ **በኂሩ ቱ፡ለኖላዊ፡ይኄርው፡መርዔት፡** Prov. Th. Petr.; **ሶበ፡ኄረወ፡ እግዚ"፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** M. M. f. 126. Comparative: *meliorem esse*, c. **እምነ፡**, ut: **ደቂቀ፡አቡከ፡እለ፡ይኄርዉ፡እም ኔከ፡** 2 Par. 21, 13; **ዕረፍተ፡ሞት፡ይኄሩ፡ሊተ፡እምግብሩ፡ ለዛቲ፡ሕይወት፡** Phlx. 172.

ኂሩት፡ subst., Pl. **ኂሩታት፡**, *bonitas, praestantia, virtus.* Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus: a) *Praestantia formae* vel *suavitas morum* intelligenda videtur Sir. 42, 14 (**ይኄይስ፡እከዩ፡ለብእሲ፡እምነ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡**); **ኂሩ ት፡ትዝምድ፡** εὐγένεια *nobilitas generis* Sap. 8, 3; *honestas* εὐσχημοσύνη **በኂሩት፡** εὐσχημόνως 1 Thess. 4, 12; *pietas, sanctitas* ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; *liberalitas, benevolentia, beneficentia* Gal. 5, 22 (ἀγαθωσύνη). b) at plerumque: *probitas, honestas, virtus:* de Deo ἀγαθότης Sap. 7, 26; χρηστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine: **በኂሩ ት፡ጻድቃን፡** Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); **አልቦ፡እኩይ፡ ዘእንበለ፡ኂሩት፡** Kuf. 35; **አልቦ፡ላዕሌሁ፡ኂሩት፡** ibid.; **መ ንፈሰ፡ኂሩት፡** Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ἀρετή Sap. 4, 1; **ርእሰ፡ኂሩታት፡** *virtutum summa* vel *nobilissima*, Phlx. 3; Vespasiani **ኂሩታት፡** *virtutes* vel *laudes*, Jsp. p. 363.

ኂርውና፡ vel **ኂሩና፡** (male **ኅርውና፡** et **ኄርውና፡**, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. **ኂሩት፡**, ut: **በኂሩና፡ነፍሱ፡** ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; **ምሕረት፡ወኂርውና፡** Chr. Ta. 11; **ኢበቍዖ፡ኂርውናሁ፡** F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄሰ፡ *vituperare* vid. sub **ሔሰ፡**

ኀየሰ፡ I, 2 [sine dubio i. q. **ኀየረ፡**, permutatis literis *r* et *s*] 1) *meliorem, praestantiorem esse* vel *fieri:* **ዘይኄይስ፡ ይከውን፡ኀቤከ፡** βέλτιον ἔσται σοι Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. **እምነ፡** prs. vel rei, quae superatur: Ps. 36, 17; **ፈሪሀ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ትኄይስ፡** Sir. 25, 11; **ኀየሰ፡ነፍስቶሙ፡ወሠነየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; **ኀየ ሰት፡ምሕረት፡ደኃሪት፡እምነ፡ቀዳሚትኪ፡** Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. **ለ፡** pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur: **ኢኀየስክምዎሙ፡አንትሙ፡** 1 Reg. 30, 24. 16, 12; **እንተ፡ትኄይሳ፡** κρείττων αὐτῆς Esth. 1, 19; **እንስሳ፡ ይኄይሶሙ፡** Ep. Jer. 67; d) *melius se habere* Ruth 4, 9. 2) *meliorem, praestantiorem esse in tractanda* vel *efficienda re* vel *magis idoneum esse* rei, c. c. Acc. Inf. et c. **እምነ፡** vel **ለ፡** vel Acc. pers., ut: **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ምጽ ዋት፡ትኄይስ፡አድኅኖ፡** ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται Sir. 40, 24; **ይእቲ፡ትኄይስ፡አድኅኖተከ፡** 29, 12; Hebr. 12, 24; **ትኄይስ፡አእምሮ፡** κάλλιον ἐπιγιγνώσκεις Act. 25, 10 rom.; 4 Esr. 5, 20; **በኑ፡ይኄይሱነ፡ገቢረ፡(ጽድቀ፡)** 4 Esr. 1, 27; **በኑ፡ትኄይስ፡በቢሉን፡ለጽዮን፡ገቢረ፡** 1, 31. 3) *melius, potius, satius est* alicui, *praestat*, (*magis*) *expedit*, c. **ለ፡** pers. Phil. 1, 23, et c. Acc. pers., ut: **ዘይኄይሰከ፡** τὰ συμφέροντά σοι Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. **እምነ፡** rei, quae superatur: **እንተ፡ትኄይሰኪ፡ እምነ፡ፂደቂቅ፡** ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς Ruth 4, 15; saepius c. Nom. Infin., ut: **ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምነ፡ሐይው፡** *mori mihi praestat quam vivere*, Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; **ይኄ ይስ፡ኪያየ፡ኀርይ፡እምወርቅ፡** Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.: **ይኄይሰኒ፡እምይእዜ፡** *melius mihi erat* (melius me habebam) *quam nunc*, Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut: **ይኄ ይሰነ፡ንግባእ፡** *melius est nobis reverti* Num. 14, 3. 20, 3; **ይ ኄይሰክሙ፡እሑር፡** συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. **እምነ፡**, ponitur: **ይኄይሰኒ፡እደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምእደቅ፡ው ስተ፡እደ፡ሰብእ፡** 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; **ይኄይስ፡ትጼር፡ኖጻ፡እምትንበር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 18. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali: **እምኀየሰኒ፡ሶበ፡ውስተ፡መቃብር፡ፀ ቀብከኒ፡** Job 14, 13; Matth. 26, 24; 2 Petr. 2, 21; **ይኄይሶ ሙ፡ለእመ፡ነበሩ፡ከማየ፡** 1 Cor. 7, 8.

አኄሰ፡ et **አኅየሰ፡** II, 1 *praestantius reddere, melius facere* aliquid: **ሶበ፡ብየ፡ኀይል፡ውስተ፡አፉየ፡እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡ወእምኢስትኩ፡ዘእነብብ፡** Job 16, 5; **አኅየስኩከ፡ወ ገበርኩከ፡ከመ፡ጽቡር፡** ποῖον βέλτιον κατεσκεύασά σε ὡς πηλόν; Jes. 45, 9; **ከመ፡ያኂስ፡ህላዌነ፡እሞት፡ወሙስና፡** τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφαίνειν θανάτου καὶ φθορᾶς Cyr. c. Pall. f. 97.

አኅየሰ፡ II, 2 *melius putare, praestantius declarare* aliquid: (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) **ወኩኑ፡መንፈቀ፡ሰብእ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡፩ወመንፈቆሙ፡ ያኄይሱ፡ግብረ፡ካልኡ፡** Phlx. 1; **ሰይጣን፡ያኄይስ፡መልእክ ተ፡ኀቤሆሙ፡(እምንዙስና፡)** *Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur* (quam vita monastica) Phlx. 50.

ተኀየሰ፡ III, 2 *praeponi, principatum obtinere:* **ኢት ፈቅድ፡ተኀይሶ፡እምኔሆሙ፡አላ፡ዕሩየ፡ምስሌሆሙ፡ኩን፡** Syn. f. 285^b.

አስተኀየሰ፡ IV, 2 1) *praeferendum censere, praeoptare* aliquid: **አስተኀየስክዎሙ፡አነ፡ለእለ፡ሞቱ፡ኀቡረ፡እ ምሕያዋን፡** Koh. 4, 2; **ለአማልክት፡ኢሦዐ፲መሥዋዕተ፡ልዑ ል፡አስተኀይሶ፡** (Infin.) Enc. Sen. 9. 2) se ipsum praeferendum censere i. e. *de dignitate* vel *principatu contendere:* **ንበ ል፡በአሐቲ፡ቃል፡ናስተኀይስ፡** 1 Esr. 3, 5; **ተቃንኦ፡በእን ተ፡አስተኀይሶ፡ወበእንተ፡ክብር፡** ζῆλος περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης Herm. p. 70.

ኂሳን፡ subst. *praestantia, excellentia, principatus:* **ኂሳነ፡ህላዌሁ፡** (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; **ብዙኅ፡ኂሳ ኑ፡ለእግዚ"፡እምሰብእ፡** ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. **ይኂጥ፡** *persuadere, pellicere* et plerumque in malam partem *seducere, decipere, lactare* verbis [comparanda sunt حَاصَ (حَيْصٌ) *deflexit, declinavit*, III *dolo usus est* contra alqm; حَاكَ *declinavit, deflexit*, كَادَ خَدَعَ (كَيْدٌ) *decepit* (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. הֵסִית, أَسْلَبَ, quae et ipsa notione *declinandi* nituntur).]: (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terras peragrans,) **ኄጦሙ፡ለሰብእ፡በነገረ፡የ ውሀት፡** G. T. Haim.; Titus **ፈቀደ፡ይኂጦሙ፡ወይጸውዖሙ፡ ለሰላም፡** (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; **በመብልዑ፡የኀ ይጠከ፡ወካዕበ፡ወሥልሰ፡ያሰፍጠከ፡** Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; **ዑቁ፡ኢይኂጡክሙ፡በተጥበበ፡ነገር፡** Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

ተኀይጠ፡ III, 1 refl. et pass. *sibi persuaderi pati, pellici, seduci, decipi*, Jsp. p. 288; **ኢተሀውከ፡ ወኢደንገፀ፡ ወኢተኀይጠ፡** οὐχ ἐϑορυβήϑη οὐδὲ ἰλιγγίασεν οὐδὲ ἠπατῆσϑαι ἐνόμισε Chr. ho. 25; **አጸም፡ ተኀይጦ፡** (Inf. verb.) **እምሰይጣን፡** F. M. 3, 2; Dan. ap. 13, 28 (**ተኀይጠ፡ ንጉሥ፡**, var. pro **ተይህደ፡**); Enc. Ter 11.

ኅዩጥ፡ part. *seductus, deceptus* Hez. 45, 20 (glossa marginalis, qua explicatur **ፈቲ፡** i. e. פְּתִי).

ኀያጢ፡ n. ag. *pelliciens, seductor, deceptor* Lud. sine auct.

ኂጠት፡ n. act. *seductio, deceptio*: **እምኂጠተ፡ ጸላኢ፡ ንትዐቀብ፡** Prec. mat.; **አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ኂጠት፡ እምሰይጣን፡** Sx. Masc. 21.

ኂጣን፡ subst., *oratio ad persuadendum composita, captio, illecebra, fraus, fallacia*: **በኂጣን፡ ነገር፡ ወበተየውሆ፡** διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας Rom. 16, 18; **ኂጣን፡ ነገር፡** πιϑανολογία Col. 2, 4; **አኮ፡ በኂጣን፡ ተጥበበ፡ ነገር፡** 1 Cor. 2, 1 rom.; **በትምይንት፡ ወኂጣን፡** ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ ἀπάταις Chr. ho. 26; **በኂጣን፡ እኩይ፡ ኂጦ፡** Kedr f. 61; F. M. 5, 11. — *Voc. Ae.*: **ኂጣን፡ ጕሕሉት፡ ዘ፡ ሽንገላ ።**

ኀደመ፡ *somnolentum esse* vid. sub **ሀደመ፡**

ኀደረ፡ I, 1 [amh. **አደረ፡**; חֶדֶר *conclave, penetrale*; خِدْر *interior domi pars, latibulum*; خَدَرَ *commoratus fuit, substitit*; de potestate radicis primaria vid. Ges. thes. p. 448] Subj. **ይኅድር፡** 1) *considere, domicilium* vel *tabernaculum collocare* loco; *devertere* ad alqm, a) de singulis hominibus: **ኀደረ፡ ኀበ፡ አዶላማዊ፡** Gen. 38, 1; Sir. 24, 7; c. **ውስተ፡** loci Kuf. C. 3; **ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡** (Acc. loci) κατέλυον Jer. 5, 7; κατασκηνοῦν Zach. 2, 10; Sir. 24, 8; αὐλίζεσϑαι Ruth 1, 16; **በአፍአ፡ ኢኀደረ፡ ነግድ፡** Job 31, 32; in specie *devertere pernoctandi causa* Gen. 19, 2. 42, 27; Jud. 19, 13. 15. b) de agmine, exercitu: στρατοπεδεύειν Gen. 12, 9; Ex. 14, 2; παρεμβάλλειν 2 Esr. 8, 15; Judith 7, 3. 13. 18; 1 Reg. 26, 3; Num. 2, 3. 10. 21, 10 seq. 33, 5 seq.; et c. **ላዕለ፡** *obsidere* Jud. 20, 19. 2) *commorari, habitare, incolere, sedem et domicilium habere* (οἰκεῖν, κατοικεῖν, κατασκηνοῦν, αὐλίζεσϑαι, μένειν); **የኀድሩ፡ ሀየ፡** Jes. 13, 22; Luc. 9, 4; Gen. 12, 10; Hen. 10, 5; Matth. 12, 45; c. Acc. loci Matth. 4, 13; Ps. 26, 7. 104, 21; Hen. 37, 5; c. **ውስተ፡** Ps. 14, 1; **ዘኀደረ፡ ውስተ፡ ዛ፡ ሀገር፡** Jer. 45, 2; Matth. 2, 23; Hen. 55, 4; Jud. 5, 17; cum **በ፡** domicilii: **በደብተራ፡ ተኀድሩ፡** Jer. 42, 7. 10; Ps. 15, 9; Act. 2, 26; Hen. 60, 7; Gen. 4, 20; c. **ዲበ፡** terrae Hen. 37, 2. 38, 2. 54, 6; c. **ውስተ፡** pers. *inter* Ps. 21, 3; Hen. 42, 2; c. **ምስለ፡** pers. συναυλίζεσϑαι Prov. 22, 24 (cfr. Gen. 13, 6). a) *nidulari, nidificare*, de avibus Matth. 13, 32. b) *habitare, manere, esse*, c. **ላዕለ፡** pers. *super* vel *in* alquo, de spiritu, geniis, virtutibus et vitiis, al., Ex. 20, 20; Asc. Jes. 2, 1; Hen. 55, 3; Rom. 7, 17. 18. 20; Col. 2, 9; Herm. 3) Transfertur ad partes vel membra corporis, aedificii, al., quae alia aliis concinne sese jungunt et singula quaeque in suo loco considentia congruunt: *inter sese committi, contineri*, vel *contineri re, versari in re*, **ኢየኀድራ፡ አእባን፡ ውስተ፡ ንድቅ፡** Herm. p. 9. 81 seq.; **ዘበቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሕንጻ፡** Eph. 2, 21; **ርእስ፡ ዘበቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሥጋ፡** Col. 2, 19; Eph. 4, 16.

አኅደረ፡ II, 1 1) *considere facere* a) c. Acc. pers. *in domum recipere, hospitio excipere*, Jud. 19, 15; Act. 10, 23 Platt; **ለእመ፡ አኅደርከ፡ ነኪረ፡ ምስሌከ፡** Sir. 11, 34; **ያኅስረከ፡ ዘአኅደርከ፡** 29, 28; **አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡** Jes. 58, 7; **አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡** Prov. 8, 12; Lit. Jac. b) c. Acc. jumenti: *collocare in stabulo* Gen. 24, 32. c) c. Acc. tentorii *tendere, statuere, figere*, Jos. 8, 13. 2) *habitare facere, domicilium* vel *sedem constituere* alicui; *colonum deducere in coloniam*: Gen. 3, 24; Ps. 4, 10. 64, 4; Gen. 47, 4; Salomo **አኅደሮሙ፡ ሀየ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡** 2 Par. 8, 2; translate: **ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ አርጋኢሁ፡ ኢያኅድሩ፡ ቂመ፡ ወመዐተ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡** Did. 10. 3) *committere* res inter se (vid. **ኀደረ፡** n. 3) Herm. p. 83 (bis).

ተኀድረ፡ III, 1 *habitari, incoli*: **አጽናፍ፡ ዘይትኀደር፡** ἄκρα οἰκούμενα Prov. 8, 26.

ተኃደረ፡ III, 3 1) *cohabitare*: **ኢትትኃደሮሙ፡** *ne cohabites cum illis* Ex. 23, 32. 2) *committi, apte concinnari inter sese*: **በእለ፡ ኢተኃደሩ፡ ምስለ፡ ከልኣቲሆን፡** Herm. p. 80 (vid. **ተሐጸረ፡**).

አስተኀደረ፡ IV, 1 1) *considere facere*; usurpatur de fundamento: *jacere* fundamentum: **መኑ፡ አስተኀደረ፡ ማእዘኒሃ፡** Job 38, 6. 2) *sistere* i. e. *integrum* vel *in suspenso relinquere*: **እመ፡ ኢተጠየቀ፡ ፈቲሐ፡ ፍትሕ፡ ያስተኀድር፡ (ፈታሒ፡) ኪያሁ፡ እስከ፡ ይጤየቅ፡** F. N. 43, 6 (an **ያስተድኅር፡** *procrastinabit, ampliabit* legendum fuerit?).

ኀዳር፡ part. *is qui consedit* 1) de tentorio: *fixus, collocatus* Num. 1, 51; Gen. 32, 2. 2) de hominibus: *habitans, incolens, commorans*, c. **ውስተ፡** Gen. 13, 7; Num. 13, 29; **እሉ፡ ኀዳራን፡ ሀየ፡** 1 Par. 4, 40; c. **ዲበ፡**, ut: **እለ፡ ኀዳራን፡ ዲበ፡ ምድር፡** Ps. 32, 14; c. **ምስለ፡** 2 Petr. 2, 8; **ኩን፡ ምስሌሆሙ፡ ኀዳረ፡** Phlx. 181; etiam de (rebus) invisibilibus: **ኀዳር፡ ውስተ፡ ሥጋየ፡ ጻዕር፡** Job 21, 6; Rom. 8, 11; **መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኀዳር፡ ላዕሌሆሙ፡** F. M. 29, 3.

ኀድረት፡ n. act., *habitatio, cohabitatio, commoratio, inquilinatus* Ex. 12, 40; Ps. 92 in tit.; **ኀድረትከ፡ (አክርስቶስ፡) በማኅበነ፡ ማርያም፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Org.; **በአንተ፡ ኀድረተ፡ አኀው፡ ብዙኃ፡** (in uno monasterio) Phlx. 181.

ኀዳሪ፡ n. ag., Pl. **ኀደርት፡** *inquilinus, advena, hospes*, πάροικος Ex. 12, 45; Lev. 22, 10; Sir. 29, 26. 27; **ኀፍረት፡ ለኀዳሪ፡ ሰሪቀ፡ ማኅደር፡** 41, 19; καταλύτης **ኀዳሪ፡ ዘ፡ ፩ዕለት፡ ኀደረ፡** Sap. 5, 15; σύσκηνος Pl. **ኀደርት፡** (v. **ኀዳሪት፡** fem. sing. in cod. H) Ex. 3, 22; Nestoriani censent τὸν Λόγον **ኀዳሬ፡ ሰብእ፡** ἀνϑρωποπολίτην (hominis inquilinum vel incolam) Cyr. c. Pall. f. 84.

አኅዳሪ፡ n. ag. II, 1 *hospitio excipiens, hospitalis*: **ሎጥ፡ አኅዳሬ፡ እንግዳ፡** F. N. 11.

ማኅደር፡ subst., m., rarius fem., Pl. **መኃድር፡**, nec non **ማኅደራት፡** (ut Hen. 59, 2), *habitatio* vel *sedes* cujusvis generis a) *hospitium, diversorium* advenae, peregrinantis (κατάλυμα) Luc. 2, 7; Ex. 4, 24; Jer. 14, 8; **በማኅደረ፡ እንግዳ፡** Kid. f. 17; vel *mansio nocturna* τόπος τοῦ καταλῦσαι Gen. 24, 23; Jer. 40, 12; κοίτη *cubiculum*: **አተዉ፡ ማኅደሪሆሙ፡** Judith 13, 1. b) *tentorium, tabernaculum* (σκηνή, σκήνωμα)

Prov. 14, 11; Thren. 2, 6; Hez. 25, 4; 2 Par. 10, 16; Ps. 25, 8. 73, 8; Marc. 9, 5; ተከለ፡ ማኅደረ፡ Gen. 35, 16; ደብተራ፡ ማኅደር፡ σκηνὴ κατοικεῖν Jes. 40, 22; በማኅደር፡ *quum tentorium collocarent* (considerent) Num. 10, 35. c) *domicilium, domus, habitaculum:* ማኅደሩ፡ ለኵሉ፡ ዘሞተ፡ ምድር፡ Job 30, 23; 2 Par. 27, 4; Ps. 131, 14. 75, 2; Ex. 15, 17; Hen. 1, 3. 38, 2. 39, 4; እንታክቲ፡ ማኅደር፡ Chr. Ta. 28; ሲሳይ፡ ወዐራዝ፡ ወማኅደር፡ F. N. 32; poëtice: ተሐንጸ፡ ማኅደሩ፡ ለክርስቶስ፡ i. e. *ecclesia*, Lud. d) *sedes, locus* vel *terra habitationis* Ex. 12, 20. 35, 3; 4 Reg. 6, 1; Job 38, 19; ማኅደረ፡ ምዕራፍየ፡ Jes. 66, 1; Kuf. 7. 9. 10; Hen. 59, 2. e) *locus castrorum, statio itineris* Num. 33. f) *nidus* avium Prov. 27, 8 (νοσσιά). g) *aedicula* monachi, Lud. e Vit. Sanct. h) *stationes lunae* (اَلْمَنَازِل), quarum sunt XXVIII; Abush. 4. i) amharice ማኅደር፡ *theca, involucrum* libri vid. Isenb. p. 19 et d'Abbadie Cat. p. XIII.

ኅጸር፡ 1) nomen *mensis* Abyssinorum *tertii*, qui XXVIII° Octobris sec. Cal. Julian., IX° Novembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲁⲑⲱⲣ respondet. 2) In locis Esth. 2, 16. 3, 7. 13. 8, 13 apocr.; 9, 1. 15. 16. 21. 10, 3 apocr.; 1 Esr. 7, 5 hoc eodem nomine mensis Ἀδάρ (אֲדָר, آذَار, أَذَار vel أَذَار) anni Hebraeorum duodecimus denotatur, quamquam libri Mss. passim etiam ኣዳር፡ praebent.

ኅደገ፡ I, 1 [radix in Geez tritissima, sed a caeteris linguis semiticis aliena (de Amh. vid. Isenb. p. 134); nam arab. خدج significatum specialem *abortivit* (elabi sivit foetum) habet. Significatione quidem vicinum est חָדַל sed alius originis (vid. Ges. thes. p. 407). De etymo si conjecturam proponere licet, ኅደገ፡ mihi ad עָתַק *dimoveri*, arab. عَتَقَ *manumitti* (sicut غَرَبَ *remotus fuit, procul abfuit*, hebr. עָזַב *dimittere, relinquere*) referendum videtur.] Subj. ይኅድግ፡; A) transitive 1) *relinquere* (verlassen, zurücklassen, hinterlassen) a) *discedere* ab aliquo, c. Acc. pers. vel loci: መካነከ፡ ኢትኅድግ፡ Koh. 10, 4; Ruth 2, 11; Num. 10, 31; Jud. 19, 2; Jer. 9, 2; Matth. 4, 13. 16, 4. 19, 5. 21, 17; ኅደጎ፡ ለከረ፡ ወይኑ፡ 1 Reg. 25, 37. b) in discedendo *relinquere alqd*, c. Acc. rei: Marc. 14, 52; Luc. 5, 28. 15, 4; Gen. 39, 12. 50, 8; 4 Reg. 7, 7; Kuf. 38; Tit. 1, 5; ኀደግዋ፡ ለሀገር፡ ርኅወተ፡ Jos. 8, 17; addito loco: ነኅድገከ፡ በኀበ፡ ውሉድከ፡ Hen. 81, 6; ሥርዎ፡ ኅድጉ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 4, 12; et c. ለ፡ pers. *alicui*: Lev. 19, 10. 23, 22; Gen. 14, 21. 38, 23; in specie de moriente: Marc. 12, 19; Luc. 20, 31; Ps. 48, 10; Sir. 11, 19. 14, 15. 30, 4. 44, 8; Judith 8, 7; Koh. 2, 18; Genz. f. 134. 156. c) *deserere, destituere:* ኢትኅድግ፡ ዐርከከ፡ ዘትካት፡ Sir. 9, 10. 6, 10; ብእሲት፡ እንተ፡ ተኅድግ፡ ምታ፡ 23, 22; Gen. 28, 15; Deut. 12, 19; Jos. 1, 5; Ps. 22, 1; in specie: α) Deum i. e. *ab eo deficere* Deut. 31, 16; Jud. 2, 13; Jer. 2, 16; Jes. 65, 11; Rom. 3, 23. β) mandata Dei, legem, consilium 1 Reg. 15, 24; Ps. 118, 87; Kuf. 1. 15. 23; የኀድጉ፡ ጽዋዔሆሙ፡ *monachi, qui a vocatione sua recedunt*, Phlx. 5; ኅደገ፡ ምክሮሙ፡ 3 Reg. 12, 8. 2) *committere* alicui alqd (überlassen) Gen. 39, 23; ኅደገ፡ ኵሎ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. 39; ተኀድግ፡ ዲቤሁ፡ ተግባረከ፡ Job 39, 11; c. በእደ፡ Sir. 15, 14; Ps. 36, 35 (15, 10). 3) *dimittere* (loslassen, entlassen) a) rem vel personam, quam alqs tenebat: አኀዝ፡ ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; Job 10, 20; Joh. 18, 8; Matth. 4, 11; etiam ኅደገት፡ እዴሃ፡ እምላዕሌሁ፡ Kuf. 33. b) liberum dimittere, missum facere Luc. 23, 16; Act. 16, 35. 36. c) dimittere uxorem i. e. *repudiare, divortium facere* Deut. 22, 19. 29; Mal. 2, 14; Asc. Jes. 11, 3. 4; Matth. 5, 32; 1 Cor. 7, 11—13. 4) *remittere, condonare* (erlassen, nachlassen) a) debitum: የኀድጉ፡ ሎሙ፡ ጸባሕቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; Luc. 7, 42. 43; Matth. 18, 27 seq.; Kuf. p. 33; ኅድግ፡ ወኢሥራት፡ እምክበደ፡ ቅኔ፡ 2 Par. 10, 4. b) peccatum: Gen. 50, 17; Jes. 55, 7; Job 42, 10; Ps. 24, 19. 84, 2; Sir. 28, 1. 2; Matth. 6, 12. 14; 1 Joh. 1, 9; raro *expiare*, ut Lev. 10, 17; Hebr. 10, 4 (vid. ኣኅደገ፡). 5) *omittere, praetermittere, intermittere* (lassen, ablassen, weglassen, unterlassen), a) omittere, praetermittere: ኢትኅድግ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ እምዘነበብከ፡ Esth. 6, 10; ዐጸደ፡ ጸናፌ፡ ኅድግ፡ ወኢትመጥን፡ Apoc. 11, 2; Matth. 23, 23; Hebr. 6, 1. Memorabilis est Imperativi usus, qui in eo conspicuus est, ut in argumentationibus a majori ad minus vel a minori ad majus Imprt. pers. II sing. vel plur., addito adverbio ሰ፡, ut: ኅድግሰ፡ vel ኅድጉሰ፡ *omitte* vel *omittite autem!* adverbii instar in enunciationem insertus idem valeat, quod Latinorum *nedum, multo magis* vel *multo minus.* Neque necesse est, ut nomen, quod hoc Imperativo praemisso insignitur, in Accusativo ponatur, ut: ጥቀ፡ ሰማይኒ፡ ኢኮነ፡ ንጹሐ፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብአ፡ ርኩሰ፡ Job 15, 16; sed eum quoque nominis casum, qui reliqua enuntiationis constructione postulatur, retinere licet, ut: ከዋክብት፡ ኢኮኑ፡ ንጹሓን፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብእ፡ መዋቲ፡ (v. ሰብእ፡ መዋቲ፡) Job 25, 6. Alia exempla invenies 1 Cor. 6, 3; Herm. p. 3; Gad. Lal.; Chr. (saepius, ut ho. 34); እስመ፡ ለእንስሳኒ፡ ያሐዝኖሙ፡ ሞተ፡ እሞሙ፡ ኅድግሰ፡ ለሰብእ፡ ለባውያን፡ Jsp. p. 331. — Praeterea Ludolfus in Org. 2 (ubi locus 1 Cor. 6, 3 allegatur) pro ኅድጉሰ፡ legit ኅድጎሰ፡ quod equidem nusquam reperi. b) *negligere, curam* rei vel pers. *abjicere*, c. Acc. Deut. 31, 6; አኀድጎ፡ ἀνήσω αὐτόν Jes. 5, 6; Job 12, 15; Tit. 3, 10; etiam c. እምነ፡, ut: ኢትኅድግ፡ እምእለ፡ ይበክዩ፡ Sir. 7, 34. c) *intermissionem facere* operis: ኅደጉ፡ ተግባሮሙ፡ Job 24, 5; absol. Luc. 23, 56. d) *missum facere, desistere* vel *abstinere* a re, *cessare facere* alqd, *finem facere* rei, *desinere* α) c. Acc. rei: ኅደገ፡ ጥበ፡ *uberibus ablatus est* Kuf. 17; deponere vestem Gen. 38, 14; ኅድጎ፡ ለጋእዝ፡ ἀπόσχου ἀπὸ μάχης Sir. 28, 8; ኅድጋ፡ ለኀጢአት፡ 38, 10. 48, 15; ኅድጎ፡ ለኀሊና፡ መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; ኅደገ፡ ዓለመ፡ *renuntiavit mundo* (et monachus factus est) Phlx.; እከየ፡ malam consuetudinem missam facere, Chr. (crebro); ἀφιέναι ኅደገ፡ ተፋቅሮተከ፡ ዘቀዲሙ፡ Apoc. 2, 4; ኢየኀድጋ፡ ለየውሐት፡ Job 27, 5; Sir. 26, 28; κοπάζειν, ut: ኅደገ፡ ንጉሥ፡ መዐቶ፡ Esth. 7, 10; ከመ፡ ይኅድገነ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 11. 12; ἀπολείπειν, καταλείπειν: ይኅድግ፡ ኃጥእ፡ ፍኖቶ፡ Jes. 55, 7; እግዚ" ኢኀደገ፡ ምሕረቶ፡ Sir. 47, 22; ἐξαιρεῖν: ኢትኅድግ፡ ምሕረተከ፡ እምነ፡ ቤትየ፡ 1 Reg. 20, 15; creberrime παύεσθαι: ኅድጉ፡ እከየከሙ፡ Jes. 1, 16; Jer. 33, 13; Ps. 84, 3; Sir. 28, 6; ኅደገ፡ ነገረ፡ Job 32, 1. 38, 1; የኅድጉ፡ አዕባኢሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; ኢትኅድጉ፡ ተስፋክሙ፡ Hen. 104, 4. β) c. Acc. Inf., *desinere* vel *omittere:* Gen. 11, 6. 16, 4; Jos. 22, 18; Ruth 1, 18; Sir. 32, 10; 1 Reg. 15, 11; Jes. 59, 13; Jer. 9, 5. 6. 15, 6. 51, 18; Dan. ap. 3, 22; 4 Esr. 10, 5; Num. 9, 13. γ) c. እምነ፡, ut: ኢኀደጉ፡ እምትምህርቶሙ፡

non desierunt eos docere, Sx. Hed. 4. δ) abs., omisso objecto: ቅድም፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ኅዲግ፡ ከመ፡ ጠቢብ፡ παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας Sir. 34, 17; እሐርኑ፡ አው፡ እኅድግኑ፡ 3 Reg. 22, 6; 4 Reg. 13, 18; ኅድግ፡ ምዕረ፡ 1 Reg. 14, 19; Koh. 11, 6; Jes. 55, 10. 62, 1; Jer. 8, 5. 30, 2. 6) *sinere, permittere* (lassen), c. Acc. pers., ut: ኢኅደገኒ፡ Asc. Jes. 7, 21; Matth. 3, 15; seq. Subj. verbi: Gen. 20, 6; Ex. 12, 23. 14, 12; ኢየኅድጎ፡ ይኑም፡ Koh. 5, 11; Jes. 22, 4; Job 9, 18; ኢትኅድገኒ፡ እደቅ፡ Sir. 23, 1; Kuf. 14; 4 Esr. 9, 41; Hen. 40, 7; Matth. 7, 4. 8, 22. 13, 30; vel ከመ፡ c. Subj. Num. 22, 13; Kuf. 29. 41; vel ወ፡ c. Subj. ኅድገኒ፡ ወእጥፍአሙ፡ Deut. 9, 14. B) intransitive: 1) *remittere, cessare* (nachlassen, ablassen): ኅደገ፡ እሳት፡ Num. 11, 2; ብድብድ፡ 17, 13; መቅሠፍት፡ 25, 8; ሀበ፡ Ex. 16, 13; ነፋስ፡ Matth. 14, 32; Marc. 6, 51; ለምጽ፡ Lev. 13, 5. 51; የኅድግ፡ እዴሁ፡ እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 3. 2) *deficere:* ትጸውም፡ ወትጼሊ፡ እስከ፡ ኅደገ፡ ሥጋሃ፡ Sx. Mag. 20. 3) *cedere* alicui in re, eo *inferiorem esse*, c. እምነ፡ comparativo: ዘይበርከ፡ ዐርከ፡ በጽባሕ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ እምዘይረግም፡ አልቦ፡ ዘኅደገ፡ (οὐδὲν διαφέρει) Prov. 27, 14.

ኅድግሰ፡ *nedum* vid. sub ኅደገ፡ n. 5.

አኅደገ፡ II, 1 1) causative c. dupl. Acc., *facere ut aliquis relinquat, dimittat, remittat, omittat, desinat* i. e. a) *abstrahere, avertere, avocare, deducere* alqm a re, ut a consilio: ከመ፡ ያኅድግዎሙ፡ ምክሮሙ፡ 2 Esr. 4, 5; a consuetudine: አኅድገኪ፡ ዝሙትኪ፡ Hez. 16, 41; Sir. 46, 7; F. M. 2, 11; a via: አኅድጉነ፡ ዘንተ፡ አሠረ፡ Jes. 30, 11; a fiducia Mich. 2, 8; ab amore: መኑ፡ ያኅድገነ፡ ፍቅሮ፡ ለኢየሱስ፡ Rom. 8, 35. 38; ab ira Num. 25, 11; vel rem ab aliquo: አኅደጎሙ፡ ጽእለቶሙ፡ ለሕዝቡ፡ Sir. 47, 4; Jes. 4, 1 var. In specie: *infantem depellere ab uberibus*: አኅደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; Gen. 21, 8; 1 Reg. 1, 23, vel አኅደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ Jes. 28, 9. b) *removere* a munere: አኅደግዎ፡ ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39. c) *eripere* alqm alicui: ከመ፡ ታኅድጎ፡ ለምታ፡ እምእደ፡ ዘበጠ፡ Deut. 25, 11; Org. 1. d) *divortium concedere* alicui: soror Herodis ሰአለቶ፡ ለእኁሃ፡ ከመ፡ ያኅድጋ፡ እምኔሁ፡ (ለምታ፡) ወአኅደጋ፡ Jsp. p. 328. e) *expiare:* ምጽዋት፡ ታኅድግ፡ ኅጢአተ፡ Sir. 3, 30; Hez. 16, 63. f) *ad defectionem* vel *desertionem sollicitare:* ያኅድጋሆሙ፡ ቃለ፡ እግዚ" Num. 31, 16; ለአኅድጎ፡ ሥርዐት፡ Kuf. p. 2; Act. 21, 21. g) *prohibere*, seq. ኢ፡ c. Subj., ut: አኅደግዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ኢይሡዑ፡ ሎሙ፡ Act. 14, 18 Platt. h) *intermittere* vel *desinere facere*, seq. Inf.: አኅደግዎሙ፡ ሐኒጸ፡ 1 Esr. 5, 70; Jes. 28, 9. 2) trans. *cessare* vel *remittere facere, sedare, cohibere:* Jos. 7, 26; Koh. 10, 4; ጥበብ፡ መገሥጽት፡ እንተ፡ ታኅድግ፡ ሐዘነ፡ ወትካዘ፡ Sap. 8, 9; ጋእዘ፡ ያኅድግ፡ ዕፃ፡ Prov. 18, 18; አኅድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡ Jes. 58, 6.

ተኅድገ፡ III, 1 1) *relinqui, derelinqui, deseri:* Lev. 26, 43; Jes. 1, 8; Thren. 3, 53; ተኅድገ፡ ይሁዳ፡ Mal. 2, 11; አህጉር፡ እለ፡ ተኅድጋ፡ Hez. 36, 4; ኢይትኅደግ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ Matth. 24, 2; ተኅድገ፡ ሎቱ፡ ርስተ፡ Herm. p. 19; *restare* Jos. 23, 14. 2) *dimitti* a) *repudiari*, de uxoribus: ብእሲት፡ ዘተኅድገት፡ በዝሙት፡ F. M. 5, 16; 1 Cor. 7, 11. b) *immitti* in alqm, c. ላዕለ፡, ut: ተኅድጉ፡ ሰይጣናት፡ ላዕሌሆሙ፡ Phlx. 222. 3) *remitti, condonari*, de peccato Gen. 4, 13; Lev. 4, 20. 26. 31; Jes. 33, 24; Ps. 31, 1; Sir. 3, 3. 23, 11; Joh. 19, 23; Hebr. 10, 18; de debito: Lev. 25, 10. 11. 13. 28 seq.; Deut. 15, 2. 4) *sini, permitti* (alicui): ይትኅደግ፡ ይዕረግ፡ ዝየ፡ Asc. Jes. 9, 2; በእንተ፡ ድካምነ፡ ኢይትኅደጉ፡ ሰይጣናት፡ በእንተ፡ ተቃትሎትነ፡ *ob infirmitatem nostram daemonibus non permittitur nos impugnare*, Phlx. 217. 5) *omitti, intermitti, cessare* Gen. 8, 22; Lev. 2, 13; Deut. 1, 8. 6) *effici, ut desinat* res ab aliquo i. e. *adimi, abstrahi* alicui rem, c. nom. rei et እምነ፡ pers. Apoc. 18, 14; ጾሮሙ፡ ይትኅደግ፡ እመታክፍቲሆሙ፡ Jes. 14, 25. 7) *relictum* vel *neglectum* (ab aliis) *deesse* rei: ኢንትኅደግ፡ እምአብኦ፡ ቍርባን፡ μὴ ὑστερήσωμεν προςενέγκαι Num. 9, 7.

ተኃደገ፡ III, 3 *divortium facere* cum aliquo (-a), *se invicem repudiare*, de conjugibus: ብእሲት፡ ኢይትኃደግ፡ ምስለ፡ ምታ፡ 1 Cor. 7, 10. 27 Platt; ኢያብዝኁ፡ ተኃድጎ፡ ምስለ፡ አንስቲያሆሙ፡ Clem. f. 219.

አስተኃደገ፡ IV, 3 *facere ut alius ab alio desistat, dirimere* pugnantes: ተባአሱ፡ ክልኤሆሙ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተኃድጎሙ፡ በማእከሎሙ፡ 2 Reg. 14, 6.

ኅዱግ፡ part. *relictus, desertus, dimissus, omissus, remissus:* Jes. 60, 15. 62, 4; ብእሲት፡ ኅድግት፡ *repudiata* Jes. 54, 6; Matth. 5, 32; Kedr f. 62; ኅጣይኢሃ፡ ኅድግት፡ ላቲ፡ Phlx. 35.

ኅጻግ፡ 1) adj. (gramm. § 108, a) remissus i. e. *deficiens* animo; *quem animus liquit;* in locutione ኅጻገ፡ ወይን፡ (κραιπαλῶν, κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου) *vinolentus* Jes. 24, 20; Ps. 77, 71; Clem. f. 26. Haec vocis interpretatio, quam modo proposui, magis congruit, quam alia a Ludolfo et a me ipso (in gramm. l. c.) accepta: *qui relinquit vinum, desistit a vino* (sc. quia vini plenus est). 2) subst., *relictum* vel *praetermissum*, ex. gr. orationis interruptae pars reliqua, ut: ንግባእኬ፡ እንከ፡ ኅበ፡ ኅጻገ፡ ነገር፡ M. M. f. 59 et 97; vel *lacuna* vel spatium inter duas res relictum i. e. *ora* vel *margo* libri, Lud. auct. Greg.

ኅድገት፡ n. act. *relictio, dimissio*, ኅድገተ፡ ብዕል፡ Sx. Genb. 20 Enc.; in specie a) *relictio haereditatis* F. N. 42. b) *repudium*, ut: በእንተ፡ ክሊአ፡ ኅድገተ፡ ብእሲት፡ F. N. 24, 5. c) *manumissio:* ከመ፡ ትጸውዕ፡ ኅድገተ፡ Jer. 41, 8. 15. 17 et in quibusdam locis sub d) laudatis. d) *remissio* debiti, *immunitas* Lev. 27, 17. 24; Deut. 15, 1. 9; Hez. 46, 17; Kuf. 7; 2 Esr. 20, 31 (Esth. 2, 18 libri ኅድጋት፡ praebere solent). e) *venia* legis (dispensatio) Judith 11, 14. f) *remissio* peccati Luc. 24, 47; Kuf. 15. 30; Hen. 12, 5. 13, 4; Cyr. ad Th. f. 22.

ኅድጋት፡ et ኅጻጋት፡ (Jes. 50, 1 var.; Deut. 24, 1 var.; Marc. 10, 4 rom.) subst. (gramm. § 121, d) conditio ejus, qui dimissus est vel cui remissum est i. e. a) *repudium, divortium:* መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡ Deut. 24, 1; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Matth. 5, 31; Marc. 10, 4, (Matth. 19, 7 ፍልጣን፡). b) *immunitas:* ገብረ፡ ኅጻጋቲሃ፡ (v. ኅድጋቲሃ፡) ኵሎ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ Esth. 2, 18.

ኅጻጊ፡ n. ag. 1) *remittens, remissor*, ክርስቶስ፡ ኅጻጌ፡ ኅጢአት፡ Cyr. f. 3; F. N. 10. 2) omissor i. e. *abstemius:* ከነ፡ ተሐራሚ፡ ወከነ፡ ኅጻጌ፡ Enc. Jac. 25.

ኅጻጥ፡ *paucus* vid. sub ኅጠጠ፡

ኅጻፍ፡ *cervix* vid. sub ሐጻፍ፡

ኀደፈ፡ I, 1 (Prov. 23, 34, at plerumque) I, 2 [nec non **ቀደፈ፡** q. v.; جَدَفَ vel جَذَفَ 1) *secuit* 2) *propulit navem remis;* مِجْذَاف *remus;* خُذْفٌ *gubernaculum* navis; sec. al. *anchora;* قَذَفَ *remigavit;* مِقْذَف vel مِقْذَاف *remus;* in dialecto Jamanensium غَادِفٌ *remex, nauta,* مِغْدَفٌ *remus;* amh. **ቀዘፈ፡** *propulit navem remis*] proprie: remis propellere, deinde *gubernare* navem: **ወኀደፉ፡ ኀዳፌ፡ ርቱዐ፡** Act. 27, 40 rom.; **ዘኀደፈ፡** κυβερνήτης Jac. 3, 4 rom.; Apoc. 18, 17 rom.; **ዘየኀድፍ፡** Prov. 23, 34; Clem. f. 128 (**ይኄድፍ፡**). Deinde transfertur et jungitur c. Acc. rei: **ይኄድፉ፡** (v. **የኀድፉ፡**) **ረሲዓን፡ ሕብለ፡** κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους Prov. 12, 5; et c. Acc. pers.: **ኀደፈቶ፡ ለጻድቅ፡ በንዋየ፡ ዕፅ፡ ምኑን፡** Sap. 10, 4. Similiter translatum ad gubernationem animarum hoc verbum saepe occurrit in liturgiis aliisque hujus generis libris, ut in Lud. comm. ad hist. p. 328; Lit. 171, 3; in precibus: **ኀድፍ፡ ልበሙ፡ በፈሪሀትከ፡ ሠናይ፡** Kedr f. 11; **ለኀድፎ፡ ነፍስ፡** f. 53; **ኀድፈኒ፡ እማእበለ፡ ኀጢአት፡** *gubernando salvum me praesta e fluctibus peccati,* Org.; Jesus **ዘይኄድፎ፡ ለዓለም፡ እማዕበለ፡ ኀጣውእ፡ ዘበራግናት፡ ወንጌሉ፡ ቅዱስ፡** ib.

ተኀደፈ፡ III, 1 an 2? *gubernari:* **ተኀዲፎ፡ በእደ፡ ዚአከ፡** Sap. 14, 6.

ኀድፍ፡ subst. *remus, gubernaculum:* **ዘኀድፍ፡** ὁ πρωρεύς Jon. 1, 6 (v. **ዘኀደፈ፡**); Pl. **አኅዳፍ፡** *remi* pro *remigibus* Hez. 27, 26 (in uno cod.). At frequentius occurrit

ኀዳፍ፡ subst. (gramm. § 107, δ) m. et fem. 1) *remus,* in specie *gubernaculum:* **ኀዳፍ፡** κῶπαι Hez. 27, 6; πηδάλιον Jac. 3, 4 Platt; **እለ፡ ኀዳፍ፡** οἱ πρωρεῖς Hez. 27, 29; **ዘኀዳፍ፡** κυβερνήτης Apoc. 18, 17 Platt; Hez. 27, 27 var. 2) sicut lat. *gubernacula* i. q. *gubernatio:* **እንቲአከ፡ ኀዳፍ፡ አአብ፡ ትሠርዕ፡ ኵሎ፡** ἡ σὴ πρόνοια διακυβερνᾷ Sap. 14, 3; κυβέρνησις Prov. 1, 5; **እለ፡ አልቦሙ፡ ኀዳፍ፡** Prov. 11, 14.

ኀዳፍ፡ et magis usitatum **ኀዳፊ፡** n. ag., Pl. **ኀዳፍያን፡** 1) *remex* Hez. 27, 8 (κωπηλάτης). 2) *gubernator* Act. 27, 11; **አመ፡ ያሰጥምዎ፡ በባሕር፡ እንበለ፡ ሐዳፍ፡** Enc. Nah. 29; crebro translate: Christus **ኀዳፌ፡ ነፍሳት፡** *gubernator* vel *rector animarum* Lit. 167, 2; Kid. f. 13; doctores ecclesiae **ኀዳፍያን፡ ክርስቲያን፡** ib. f. 53. — *Voc. Ac.:* **ኖትያ፡ ኀዳፍ፡ ብ፡ መቅዘፍያ፡**

ኀዳፌ፡ subst. *gubernatio* Prov. 24, 6.

ማኅደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum; (antenna?* de vera enim notione e paucis, ubi occurrit, locis non constat): **መከነ፡ መሐደፍ፡** (legas: **ማኅደፍ፡**) ἡ πρύμνα Act. 27, 41 rom.; at Act. 27, 40 ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα verterunt: **አልዐልዎ፡ ለማኅደፍ፡ ዐቢይ፡**

ምኅዳፍ፡ subst. *locus remorum, transtrum* (ut videtur) Act. 27, 40 rom. (sed vix recte explicari poterit hic locus perobscurus, priusquam antiquiores Act. Apost. codices Mss. consuli potuerint).

ኀጠት፡ *granum* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀጥአ፡ I, 1 [חָטָא 1) *aberravit a scopo* 2) *peccavit;* خَطِئَ id.; ܚܛܐ *peccavit;* amh. **አጣ፡** id.] Subj. **ይኅጣእ፡** 1) id, quod quaeritur, *non reperire, non invenire, (desiderare),* c. Acc. Kuf. 41; Matth. 12, 43; **አርመሙ፡ ወኀጥኡ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ያወሥኡ፡** 2 Esr. 15, 8; Luc. 9, 7; **እለ፡ ኀጥኡ፡ ዘይትረወዩ፡** Thren. 1, 6. 19; **ይግዕሩ፡ ወየኀጥኡ፡ እክለ፡** καταστενάζουσι ζητοῦντες ἄρτον Thren. 1, 11; **ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ወኀጥእዎ፡** Luc. 24, 31. 2) *destitui* re (quam aliquis habebat), *amittere,* c. Acc. **ነዳይ፡ ኪያሁኒ፡ ዘቦ፡ የኀጥእ፡** Prov. 19, 4; **እመ፡ ልህቀ፡ ወኀጥአ፡ ልበ፡** Sir. 3, 13. 3) creberrime: *non habere, carere, egere, destitui re, inopia* rei *laborare,* c. Acc.: **ኀጣእኩ፡ ኀይለ፡** οὐκ ἔσχον ἰσχύν Dan. 10, 16; **ኀጣእኪ፡ ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18. 60, 15; Thren. 1, 2; **ኀጣእነ፡ ፈውሰ፡** Jer. 14, 19; Ps. 37, 7; Sir. 51, 7; **የኀጥኡ፡ ዘያጠፍእ፡ ሎሙ፡ እሳቶሙ፡** Jes. 1, 31; **ኀጣእነ፡ ሠናያተ፡** Jer. 8, 15. 14, 6. Jac. 1, 4. 5; **ኀልቀ፡ ኀጢአ፡ ዘይበልዕ፡** Job 4, 11; **ዘይትአመን፡ በእግዚ" አልቦ፡ ዘየኀጥእ፡** Sir. 35, 24. 40, 26; absol. (sine Accus.): **ሰብ፡ የኀጥእ፡ ወይጼነስ፡** Sir. 26, 28. Infinitivus passim latine verti potest *inopia,* ut: **በኀጢአ፡ ዕፀው፡ ይጠፍእ፡ እሳት፡** Prov. 26, 20; **ይመውቱ፡ በኀጢአ፡ ማይ፡** Jes. 50, 2; **በኀጢአ፡ ኖሎት፡** Hez. 34, 5; **ማሰነ፡ ብሔር፡ በኀጢአ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ፡** Jer. 40, 12; Ps. 108, 23; Sir. 34, 4; **ኀጢአ፡ ንጻሬ፡** ἀορασία Sap. 19, 16. At in omnibus hujus generis locutionibus **ኀጥአ፡** verbum transitivum et personale est, quare equidem haud dubito, quin Ps. 22, 1 **አልቦ፡ ዘያኀጥአኒ፡** pro **አ"፡ ዘየኀ"፡** legendum sit. 4) *peccare:* **ኢትኅጣእ፡** Koh. 7, 17. 9, 2. 18; 2 Par. 22, 3; **ከመ፡ ኢይኅጥኡ፡ ለከ፡** Kuf. p. 4. (Sed haec verbi significatio rarius occurrit; magis frequentantur **ስሕተ፡**, **አበሰ፡**, **ጌገየ፡**).

አኅጥአ፡ II, 1 1) *pauperare, privare, orbare* alqm re, c. dupl. Acc. Gen. 42, 36; Ps. 34, 14; **ከመ፡ ያኅጥአሙ፡ ረበሐ፡** Phlx. 50. 2) aliqm rei *expertem esse velle, egere* vel *carere facere, negare* alcui petitum, c. dupl. Acc. Deut. 2, 7 (ubi **እምነ፡** partitivum est); **ምንተ፡ አኅጣእኩከ፡** 3 Reg. 11, 22; Ruth 4, 14; **ኢያኅጣእከሙ፡ መና፡ እምአፉሆሙ፡** 2 Esr. 19, 20. 21; **ብዙኀ፡ ሰተይ፡ ኢያረክብ፡ ኀይለ፡ ወኢያኀጥእ፡ ቍስለ፡** Sir. 34, 30; **ኢያኅጥአሙ፡ እምዘ፡** (quidquam eorum, quae) **ፈቀዱ፡** Ps. 77, 33. 3) *peccare facere, reum facere* alqm: Hen. 20, 6; Kuf. 21.

ተኀጥአ፡ III, 1 refl. 1) *se subducere* a) *evanescere, sensim discedere:* **ተኀጥአ፡ ሲሳይ፡** *annonae penuria exstitit,* Jsp. p. 364; in sepulchro post triennium **ይትኀጣእ፡ ሥጋ፡ ወአምትንት፡ እምነ፡ ምውት፡** Phlx. 121. b) *aufugere, fugitivum fieri:* **ተኀጥአ፡ ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 12. 18; 2 Reg. 13, 34; Hez. 34, 4; 2 Esr. 4, 19; Act. 7, 29; c. **እምነ፡**, ut: **አግብርት፡ እለ፡ ተኀጥኡ፡ እምአጋእዝቲሆሙ፡** 1 Reg. 25, 10. 20, 1; Gen. 16, 6. 8; 2 Par. 10, 2; **ተኀጥአት፡ ጽድቅ፡ እምፍኖትነ፡** Jes. 59, 14; **ተኀጥአት፡ ምክር፡ እምጠቢባን፡** Jer. 29, 8; Judith 10, 12. 11, 3; Apoc. 9, 6; c. **ውስተ፡** vel Acc. loci 2 Esr. 23, 10; Jon. 1, 3; Asc. Jes. 3, 3. 5; de brutis: **በግዕ፡ ዘተኀጥአ፡** πρόβατον πλανώμενον Jer. 13, 14; etiam c. Acc. prs., cui alqs se subducit: **ተኀጥአከ፡** Sir. 30, 40. 2) *abesse, deesse, deficere, non reperiri:* **ኢትትኀጣእ፡ እመ፡ ዕለተ፡ ትፍሥሕት፡** Sir. 14, 14; **ናሁ፡ ተኀጥአ፡ ዘይጌሥጽ፡ ለኢዮብ፡ እምኔከሙ፡** Job 32, 12; **በተኀጥአተ፡ መምህር፡** Prov. 29, 18; (**ሰማይ፡ ውእተ፡**) **መከነ፡ ኀበ፡ ተኀጥአ፡ ሐዘን፡ ወናእክ፡ ወፀገር፡** Genz. f. 65; **በተኀጥአቶሙ፡ ዝናም፡** Enc. Mij. 24; absens **ዘተኀጥአ፡ ዜናሁ፡** (ein Verschollener) F. N. 42, 13. 3) *amissum esse:* **በእንተ፡ ዘይትረከብ፡ እምዘተኀጥአ፡** F. N. 40.

ኀጡእ፡ part. 1) *carens, expers, indigus, inops,* Deut.

24, 14; ዲያቆን፡ የሐውጽ፡ ድዉየ፡ ወኀጡአነ፡ F. M. 31, 2; c. c. Acc. rei, ኀጡአኬ፡ አንተ፡ አሐተ፡ ነገረ፡ Phlx. 3; c. ለ፡ rei Jac. 2, 15; Clem. f. 94; Lev. 27, 8; c. እምነ፡ rei: ዘሎ፡ ኀጡአ፡ እምሀብተ፡ እግዚ"፡ ነዳይ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 20; ኀጡአ፡ እም ጸጋ፡ እግዚ"፡ ὑστερῶν τῆς χάριτος Chr ho. 30; per st. constr.: ኀጡአ፡ ንዋይ፡ Chr. Ta. 20; ኀጡአ፡ ልቡና፡ *mentis expers* F. N. 41, 2; ኀጡአ፡ ቅንአት፡ *expers invidiae*, Lud. e Mss. Colb.; ፍቅር፡ ኀጥአተ፡ ሚን፡ *amor expers doli*, Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 497, n. 16. 2) *fugitivus, profugus*, 1 Reg. 22, 17; እንዘ፡ ኀጡአ፡ እምገጸ፡ ሳኦል፡ ውእቱ፡ 1 Par. 12, 1.

ኃጥእ፡ part. act., f. ኃጥእት፡ 1) *peccator* (*impius, improbus, iniquus*), creberrime occurrit et tam pro Adj. quam pro Subst. usurpatur: ἁμαρτωλός Matth. 9, 10. 11; Marc. 8, 38; Luc. 5, 8. 7, 37. 19, 7; Rom. 3, 7. 5, 8. 19; Sir. 3, 27; Jes. 14, 5; Prov. 23, 17; Ps. 1, 5. 49, 17. 72, 12. 74, 8; ἄνομος Act. 2, 23; 1 Tim. 1, 9; Jes. 13, 11. 66, 3; 2 Par. 24, 7; παράνομος Prov. 1, 18. 25, 19; ἄδικος Jes. 57, 20; ἀσεβής Jes. 5, 23. 11, 4. 13, 11. 57, 21; Zeph. 1, 3; Rom. 4, 5. 5, 6; λοιμός 1 Reg. 10, 27; Hez. 7, 21; al. 2) *reus* 3 Reg. 1, 21; Hen. 90, 25. 26.

ኀጥአት፡ n. act. *defectus, inopia*: ኀጥአተ፡ ንጽሕ፡ ኀሊና፡ Phlx. 213.

ኅጣእ፡ (ኅጣእ፡ Lud.) subst., *defectus, penuria, inopia* Deut. 28, 22. 48; ኅጣእ፡ እክል፡ Lev. 26, 26 (ubi sec. annot. ad locum pro ኅጣእ፡ emendandum est ኀጣእ፡); በኅጣአ፡ ማይ፡ Jes. 50, 2.

ኀጢአት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), m. et fem., coll. et sing., Pl. ኀጣውእ፡ et ኀጣይእ፡ (vid. ann. ad Lev. 26, 18 et Num. 5, 6; gramm. § 140, 3, a) 1) rarissime *defectus, penuria*: ኀጣይእከ፡ ἡ πτωχεία σου Apoc. 2, 9; cfr. Phil. 4, 11 rom. 2) plerumque: *peccatum* a) in Sing. quatenus vel animi habitus vel summa peccatorum est, *peccandi consuetudo, impietas, peccata* Joh. 8, 21. 9, 34; Rom. 5, 12 seq.; 6, 10 seq.; 1 Cor. 15, 17; quare Sing. ኀጢአት፡ crebro usurpatur, ubi Graecus pluralem habet: ἁμαρτίαι Jes. 5, 18. 14, 21. 43, 24. 58, 1; Jer. 14, 7; Dan. 9, 20; Ps. 102, 10; ἀνομίαι Jes. 6, 7; ἀσέβειαι Thren. 1, 5; παραπτώματα Rom. 4, 25; ኀጢአትነ፡ ወጌጋይነ፡ αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀνομίαι Hez. 33, 10; በእንተ፡ ኀጢአተ፡ ከናፍር፡ διὰ φαυλισμὸν χειλέων Jes. 28, 11; πονηρία Jes. 59, 7; ἀσέβεια Prov. 1, 19. 28, 4. b) in Sing. et Pl.: quatenus significat singulas peccandi actiones, *peccatum* (*delictum, crimen*), 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Jac. 1, 15; Ps. 68, 7; Pl. Koh. 10, 4; Job 13, 23. 34, 37; Sir. 3, 27. 28, 8; Judith 7, 28; Ex. 34, 7; Prov. 1, 19; Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 4. 5; 1 Petr. 2, 24. 3, 18; Judae 18; ከልኤቲ፡ ኀጣይእ፡ Sir. 7, 8; አብዕልተ፡ ኀጣውእ፡ ንኡሳት፡ *possessores* (i. e. rei) *peccatillorum*, F. M. 1, 5; ገብረ፡ ኀጢአተ፡ Jes. 53, 9; Sir. 15, 20. 19, 4. 27, 1 al.; ኀጢአት፡ እንተ፡ አበሰ፡ ባቲ፡ Lev. 4, 23. 5, 5; ኀ"፡ እንተ፡ አበሰ፡ Lev. 4, 35. 5, 6; ኀጢአተ፡ ይከውኖ፡ Lev. 19, 8; ይነሥእ፡ ኀጢአቶ፡ Lev. 7, 18; ይድኀን፡ እምኀጢአት፡ ἀθῷος ἔσται Ex. 21, 28. 3) *sacrificium pro peccato* (vel *pro delicto*) *oblatum* interpretes verterunt (sc. መሥዋዕት፡) ዘበእንተ፡ ኀጢአት፡ vel ዘኀጢአት፡ (ἁμαρτία) Lev. 4, 8. 24. 5, 7. 8. 14, 19; Hez. 44, 29; Hebr. 10, 6. 18; (πλημμέλεια) Sir. 7, 31 (quamquam plurimis in locis πλημμέλεια ንስሓ፡ versum et ab ἁμαρτία ኀጢአት፡ distinctum est); ἱλασμός Hez. 44, 27. Etiam ኀጢአት፡ nudum (neque ዘ፡ neque ዘበእንተ፡ praemisso) hoc sensu usurpatur, ut Lev. 4, 21.

ኃጥአዊ፡ adj. rel. (a ኃጥእ፡) *peccatorius*: ለእመ፡ ርኢከ፡ ዘማዊ፡ ወኃጥአዌ፡ Phlx. 35.

ኀጥእና፡ subst. (a ኀጡእ፡) *conditio indigi, indigentia*, Fal. f. 82.

ማኅጣእ፡ subst. *copia profugorum*, (an *perfugium?*): ወማኅጣእ፡ አግብርት፡ ማእከላ፡ እምትካት፡ 2 Esr. 4, 15.

ኀጠጠ፡ rad. inus., cui potestas *parvitatis* et *tenuitatis* inest, cfr. خَطِيطٌ *parvus, tenuis* et خَصٌّ *deminutus, mancus*, خَصَاصَةٌ *exigua quantitas*; vicina sunt ሐጸጸ፡ et ቀጠነ፡ q. v.

ኀጠት፡ subst., fem. et m., Pl. ኀጠታት፡ (Macc. f. 5; F. N. 46.) *granum* [Lud. hanc vocem a ውኅጠ፡ repetiit, at amharice sonat ቅንጣት፡]: ከመ፡ አሐቲ፡ ኀጠተ፡ ኖጺ፡ (ψῆφος) Sir. 18, 10; ኀጠተ፡ ጼው፡ Sx. Haml. 7; ኀጠተ፡ ስናፔ፡ Matth. 13, 31. 17, 20 (κόκκος); ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ Joh. 12, 24; ከኑ፡ ይበልዑ፡ ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬሆ፡ Jsp. p. 367; ኀጠት፡ ወዕቱ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ዘስሐ፡ አፍራስ፡ Jsp. p. 368; ኀጠተ፡ ዘርእ፡ እኩይ፡ ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 38—40; Clem. f. 256. (Etiam 4 Esr. 9, 24 unus meorum codicum ኀጠት፡ pro ኅዳጥ፡ praebet).

ኅዳጥ፡ adj., pl. ኅዳጣን፡ [ut videtur pro ኅጣጥ፡, emollita et deformata secunda radicali] *exiguus, paucus, modicus.* Ubi nominibus animantium pluralibus adjicitur, formam Pl. ኅዳጣን፡ admittit; ubi ad nomina inanimorum Pl. refertur, formam Pl. plerumque respuit; nonnumquam substantivi instar ope status constructi adjecta sibi subjungit, ut: ኅዳጠ፡ ሰብእ፡ Apoc. 3, 4 Platt. 1) exiguus numero et quantitate: *paucus, pauci; paulum, paululum, aliquantulum*, ኅዳጣን፡ ὀλίγοι Hez. 5, 3; ተረፍነ፡ ኅዳጣን፡ እምብዙኃን፡ Jer. 49, 2; Sir. 48, 15; Job 14, 21; Koh. 9, 14; Kuf. 46; Matth. 20, 16; ዕደው፡ ኅዳጣን፡ 2 Esr. 12, 12; ኅዳጣን፡ አብግዕ፡ 1 Reg. 17, 28; ይተርፉ፡ ኅዳጥ፡ (v. ኅዳጠ፡, v. ኅዳጣን፡) ሰብእ፡ Jes. 24, 6; ይተርፍ፡ ኅዳጥ፡ ὀλιγοστός Jes. 16, 14; 4 Esr. 7, 43; ማየ፡ ኅዳጠ፡ (Acc.) Jes. 30, 14; Gen. 44, 25; ኅዳጥ፡ ቀብእ፡ 3 Reg. 17, 12; ኅዳጠ፡ መዋዕለ፡ Job 2, 9; Sir. 6, 8; Jes. 54, 7; 4 Esr. 13, 62; Apoc. 6, 11; ዘኅዳጥ፡ መዋዕሊሁ፡ Job 11, 3. 14, 1; Sir. 18, 10. 40, 6; Ps. 108, 7; ይኩን፡ ነገርከ፡ ኅዳጠ፡ Koh. 5, 1. Crebro absol., substantivi instar: ኅዳጠ፡ ወሀበ፡ Sir. 20, 14; በዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በኅዳጥ፡ 20, 12; በልዐ፡ ኅዳጠ፡ Koh. 5, 11; ኅዳጠ፡ ትጻሙ፡ Sir. 6, 19; ኅዳጥ፡ እምፍሬ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ይኄይስ፡ ኅዳጥ፡ ዘበጽድቅ፡ Tob. 12, 8; Prov. 16, 8; Hagg. 1, 6. 2) Ubi de tempore et de iis, quae temporis mensuram patiuntur, agitur: *brevis*; et ubi substantivi vel adverbii instar usurpatur: *paululum temporis, paulisper, brevi, breviter, paucis*: ኅዳጥ፡ ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 8. 9, 24; እስመ፡ ዓዲ፡ ኅዳጥ፡ ወይቄርር፡ Jes. 10, 25; ተኀብእ፡ ኅዳጠ፡ ምዕረ፡ Jes. 26, 20; አልቦ፡ እንከ፡ ኅዳጠ፡ Jes. 29, 17; ዓዲ፡ ኅዳጠ፡ ἔτι μικρὸν Hos. 1, 4; Job 36, 2; Ps. 36, 10; በኅዳጥ፡ ንነግር፡ *paucis exponemus*, Cyr. ad Th. f. 8; ad Reg. f. 26; በከመ፡ ጸሐፍኩ፡ ለከሙ፡ ኅዳጠ፡ Eph. 3, 3. 3) De modo, mole, gravitate, vehementia *exiguus, parvus, modicus*: ኅዳጥ፡ መለንስ፡ μικρὸν μελάνθιον Jes. 28, 25; ኅዳጠ፡ ረሰይኩኪ፡ μικρὸν ἔδωκά σε Jer. 29, 16; በእንተ፡ ኅዳጥ፡ ኀጢአት፡ Jes. 57, 17; በኅዳጥ፡ መዐት፡ 54, 8; በኅዳጥ፡ ሕማም፡ 26, 16.

ኆጺ፡ *glarea, arena* vid. sub ኀወጸ፡

ኀጸረ፡ *circumsepire* vid. sub ሐጸረ፡

ኀጸረ፡ I, 1 [קָצַר *abscīdit*, קָצֵר *decurtatus, brevis fuit;* قَصُرَ et قَصَرَ id.] Subj. ይኅጽር፡; quamquam formas verbi transitivi habet, tamen significatione intransitivum est: *decurtari, decrescere* (longitudine), *contrahi, breviorem fieri, brevem esse*, de tempore: Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; Clem. f. 155; Hen. 72, 9. 15. 80, 2; de mensura: (አእባን፡)እለ፡የኅጽሩ፡ Herm. p. 80; *deficere, imminui*, Lud. ex Enc. Mag. 27.

አኅጸረ፡ II, 1 *decurtare, contrahere, breviorem reddere, epitomare:* አነ፡ዘአኅጽር፡ዕፀ፡ነዋኀ፡ Hez. 17, 24. 21, 26; Marc. 13, 20; በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡ *orationes breves optimae sunt* Cyr. de Melch. f. 128; librum in compendium redigere Phlx. s. fin.; Kedr f. 87.

አስተኀጸረ፡ IV, 1 *contrahere, imminuere*, Eph. 6, 9 Polygl.

ኅጹር፡ part. 1) *contractus, brevis*: 4 Esr. 12, 24; ዘመን፡ኅጹር፡ F. N. 20; ነገር፡ኅጹር፡ 2 Cor. 10, 10; ኅጹር፡ዕለትየ፡ከመ፡እዜኑ፡ Hebr. 11, 32 Platt; በኅጹር፡አዘዝኩክሙ፡ διὰ βραχέων Hebr. 13, 22; ኅጹረ፡እነግረከ፡ συντόμως Act. 24, 4. 2) *in compendium redactus*, de libro: Phlx. sub fin.; F. N. (Cod. Francof.) p. 6.

ኅጸር፡ subst. *brevitas*, Hen. 72, 23; F. N. 37.

ኀጺር፡ adj., f. ኀጻር፡, Pl. m. ኀጺራን፡, f. ኀጺራት፡, c. ኀጸርት፡, *brevis, curtus*, (*parvus* de statura); de tempore 4 Esr. 12, 24 var.; በዝንቱ፡ዘመን፡ኀጺር፡ Chr. Ta. 17; ኀጸር፡ወእኩያት፡እማንቱ፡መዋዕልየ፡ ib. 29; de statura et mensura: ኀጺር፡ውእቱ፡በቆሙ፡ Luc. 19, 3; አበ፡ዮሐንስ፡ኀጺር፡ Phlx. 67; Sx. Teq. 20; አነውኀ፡ዕፀ፡ኀጺር፡ Hez. 17, 24. 21, 26; ዘበሐቁ፡ኀጺር፡ Lev. 21, 18; (አእባን፡) ኀጺራት፡ Herm. p. 83; ኀጸርት፡ ib. p. 9; ኀጺራት፡አጻብዒሁ፡ Sib.

ኅጽረት፡ n. act. *contractio, brevitas:* በእንተ፡ኅጽረተ፡እደዊሆሙ፡ወበእንተ፡ዘአልበሙ፡ከሂል፡ Jsp. p. 330; ይትዓረይ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኀት፡ወኅጽረት፡ Abush. 14.

ኀጸነ፡ *nutrire, educare* vid. sub ሐፀነ፡

ኀጸነ፡ rad. inus., quae potestatem *secandi* (خَصِينٌ سُيِّنٌ *securis*, قَصَلَ, al.) nec non *firmitatis* (حَصُنَ سَيِّ חָסַן) habet.

ኀጺን፡ (etiam ሐጺን፡, ሐፂን፡, ኀፂን፡) subst. plerumque m., Pl. ኀጸውንት፡ (et ኀጺናት፡ Sx. Sen. 29) 1) *ferrum:* ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ Job 28, 2; Jes. 60, 17; Deut. 8, 9; Jer. 6, 28; Dan. 2, 33; Prov. 27, 17; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 2. 67, 4; Apoc. 18, 12. a) Ubi statui constructo subjunctum est, vel ዘ፡ praemissum habet, significat *ferreus:* አርውተ፡ኀጺን፡ Sir. 28, 20; መናስግተ፡ኀጺን፡ Jes. 45, 2; Apoc. 2, 27. 9, 9; ዘኀጺን፡ስብክ፡ Job 40, 13; ዘኀጺን፡ሥርወ፡ክሳድከ፡ Jer. 48, 4; Dan. 7, 7. b) *chalybs:* ኀጺን፡ጽኑዕ፡ στόμωμα (acies ferri indurata) Sir. 34, 26. c) ልብሰ፡ኀጺን፡ *lorica, thorax*, θώραξ Eph. 6, 14; Sir. 43, 20; Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 5; μανδύας 1 Reg. 17, 38. 2) *ferrum* i. e. *gladius, ensis*, σίδηρος ወድቁ፡በኀጺን፡ Sir. 28, 18; Judith 6, 6; Job 15, 22; ξίφος Jos. 10, 28; μάχαιρα Lev. 26, 8; Num. 21, 24; ῥομφαία 1 Reg. 15, 8. 3) *ferramentum, instrumentum ferreum* cujusvis generis: አብልኀ፡ጸራቢ፡ኀጺን፡ Jes. 44, 12; ያረስን፡ኀጺን፡ወያነብሮ፡ዲበ፡አበሉ፡ Phlx. 7; Gad. Lal.; ኀጸውንት፡ Org. 1; *securis, ascia* (τὸ σιδήριον), Deut. 19, 5; Koh. 10, 10; *novacula* 1 Reg. 1, 11; *clavus:* እደዊከ፡ (Christe) ልኩአት፡በኀጸውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡ Phlx. sub fin.; ኀጸውንተ፡መስቀል፡ Org. 2; *claustrum:* ትፈትሐ፡ኵሉ፡ኀጸውንት፡ Kedr f. 15; *vincula*, al. ክቡድ፡ኀጸውንት፡ Macc. f. 2. In Voc. Ae. ei parti libri, in qua arma, tela et instrumenta describuntur, praemisit auctor እጽሕፍ፡ነገረ፡ኀጸውንት፡።

ኀጸወ፡ I, 1 [id. q. خَصَى *castravit;* سَوَّأ *excīdit;* vicina sunt ሐፀየ፡, ሐጸየ፡] Subj. ይኅጺ፡ (vel ይኅጽው፡): *castrare* Matth. 19, 12; ብእሲ፡ዘኀጸወ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡በፈቃደ፡ርእሱ፡ F. M. 33, 2; ጸላዕቱ፡ኀጸውዎ፡ ib.; ዘየኀጹ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡ Clem. f. 162; Can. Nic. 1.

ተኀጽወ፡ III, 1 *castrari:* ለእመ፡ተኀጽወ፡እምሰብእ፡በትዕግልት፡ Can. Ap. 15 (14); in F. M. 33, 1 pro ተኀጽወ፡ lectionem ተኀጽበ፡ inveni.

ኅጽው፡ part. *castratus, eunuchus* Matth. 19, 12; Gen. 39, 1; Kuf. 34. 39; ኅጽዋን፡ 1 Reg. 8, 15; 2 Par. 18, 8; ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግል፡ Sir. 20, 4. 30, 20; Jes. 56, 3. 4; Jer. 36, 2; 2 Esr. 11, 11; Esth. 1, 10. 4, 5; Judith 12, 11; Asc. Jes. 6, 3; Act. 8, 27; ሊቀ፡ኅጽዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33. — *Voc. Ae.:* ኅጽው፡ዘ፡መዋቲ፡

ኅጽወት፡ n. act. *castratio:* ዘፈቀደ፡ኅጽወት፡ Phlx. 230.

ኀጸደ፡ rad. inus., arab. حَصَدَ et عَصَدَ *contorsit funem*, حَصِدَ *firmiter contortus fuit* funis; أَخْضَدُ *inflexus;* عَصَدَ *inflexit, torsit* collum.

ኁጻድ፡ vel ኍጻድ፡ subst., pl. ኁጻዳት፡ vel ኍጻዳት፡ 1) *inflexus, curvamen, sinuamen* (στρεπτόν) Ex. 25, 11. 25. 2) *circulus, annulus, uncinus recurvus, fibula:* κρίκος Ex. 26, 6. (vid. ann. ad hunc locum) 11. 27, 10. 11. 38, 19; διατόνιον Ex. 35, 10 in C (ubi alii codices እፋኪያ፡ habent); praeterea occurrit in C Ex. 37, 2 sec. Hebr. (vid. ann. ad Exodum, p. 92). — *Voc. Ae.:* ኁጻዳት፡ወሰንኰኵ፡ዘ፡ጸገግ፡ (v. ጸገግ፡)ዘመንጠላዕት፡

ኀፀበ፡ I, 1 [amh. አፀበ፡; id. q. خَضَبَ *tinxit* (unde مِخْضَبٌ *labrum*) coll. شَيْئًا *lagena, urceus;* at notioni *lavandi* denotandae in caeteris linguis aliae radices frequentantur, ut רָחַץ, حَضَّ غَسَلَ, أَمْسَ سَمَّ (vid. ርሕፀ፡)] Subj. ይኅፅብ፡, *lavare, abluere* (λούειν, νίπτειν, πλύνειν, ἀποπλύνειν, ἐκπλύνειν), c. c. Acc. ejus, qui (quod) purgatur: Gen. 18, 4; Ps. 6, 6. 25, 6; Kuf. 21; Dan. ap. 1, 17; Apoc. 7, 14; Jos. 13, 5; 2 Par. 4, 6; c. በ፡ rei, qua purgatur: Lev. 1, 9; Hez. 16, 4; Gen. 49, 11; c. እምነ፡ sordium: Ps. 50, 3; Apoc. 1, 5; Deus ኀፀበ፡ለምድር፡እምኀጢኡ፡ርስሐት፡(በማየ፡አይኅ፡) Macc. f. 7; sed etiam c. Acc. sordium, ut: ኅፅቢ፡እከየ፡ልብኪ፡ Jer. 4, 14; የኀፅቦሙ፡እግዚ"፡ርስሐቶሙ፡ለደቂቀ፡ጽዮን፡ Jes. 4, 4; nec non absol., ut: እለ፡የኀፅቡ፡ οἱ πλύνοντες Mal. 3, 2; Lev. 13, 54.

አኅፀበ፡ II, 1 *lavandum adjuvare, lavando aquam superinfundere:* ዘአኅፀበ፡እደዊሁ፡ (var. pro ኀፃቤ፡እደዊሁ፡) ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἠλιού 4 Reg. 3, 11.

ተኀፅበ፡ III, 1 (nonnisi semel 3 Reg. 22, 38 in uno codice Perf. ተኀፀበ፡ inveni) 1) reflex. *se* vel *sibi* corpus, membra al. *lavare, abluere* Ruth 3, 3; Job 11, 15. 9, 30; Kuf. 33; 2 Reg. 11, 4; ዘይትኀፀብ፡እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡ βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ Sir. 31, 30; ተኀፀቡ፡ወንጹሓነ፡ኩኑ፡ Jes. 1, 16; Tob. 2, 5; ፈተወት፡ትትኀፀብ፡ Dan. ap. 1, 15; 2 Par. 4, 6; Ex. 30, 18; ምንተ፡ይበቍዖ፡ተኀፅቦ፡ Sir. 31, 30; በውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 2, 5; Kuf. 47; Tob. 6, 3; Joh. 5, 4. 9, 7; c. c. Acc. corporis vel membri: Gen. 43, 31; Kuf. 22; ተኀፀበት፡ሥጋሃ፡በማይ፡ Judith 10, 3; Cant. 5, 3; Ex. 30, 20; Lev. 16, 4. 17, 16. 22, 6; Matth. 6, 17. 27, 24; Marc. 7, 3; Joh. 13, 10. 2) pass. *lavari, ablui, lotum esse:* ተኀፂበ፡ውእቱ፡ልብስ፡ Lev. 13, 58; Joh. 13, 10; ትትኀፀብ፡ምድር፡እምኵሉ፡ሙስና፡ Hen. 106, 17; Sx. Jac. 6 Enc.

አስተኀፀበ፡ IV, 1 *lavationem* alicui *praebere* vel *parari jubere* (c. Acc.): ኢታአንግዱ፡በአስተኀፅቦ፡አላ፡በፍቅር፡ Chr. ho. 33 (ubi Graecus habet: μὴ ἁπλῶς ξενοδοχεῖτε ἀλλὰ μετὰ τοῦ φιλεῖν τοὺς ξένους).

ኀፁብ፡ part. *lautus, lotus,* Hebr. 10, 22; አልባስ፡ኀፁብ፡ Enc. Mag. 3.

ኀፃብ፡ subst. *lotura, aqua lavationis:* በኀፃበ፡እግሩ፡ *faciem coeci conspersit,* Enc. Genb. 8.

ኀፅበት፡ n. act. *lotio, ablutio, lavacrum:* ኀፅበተ፡ሥጋ፡ 1 Petr. 3, 21 Pltt; ኀፅበተ፡እግር፡ Phlx. 114; ኀፅበተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 18; ኀፅበት፡ዘዳግም፡ልደት፡ Lit. Epiph.; Clem. f. 227.

ኀፃቢ፡ n. ag. *is qui lavat* (lavator, fullo, balneator): ኤልሳዕ፡ኀፃቤ፡እደዊሁ፡ለኤልያስ፡ 4 Reg. 3, 11; ኀፃቤ፡ልብስ፡ *fullo* F. N. 36.

ኀፀብ፡ subst. *lotio, ablutio, lotura:* ኢታስትት፡ኀፀበ፡እገሪሆሙ፡ለአኀው፡ Exp. Fid. Nic. (in Syn. f. 284).

ማኅፀብ፡ subst., Pl. ማኅፀባት፡ (Koh. 2, 6 var.) et መኅፀብት፡ (hanc quidem formam codices a me inspecti in Par. locis modo allegandis praebent, pro forma መኅፅብት፡, quam expectaveris) 1) *pelvis, labrum* Joh. 13, 5 rom.; Sx. Masc. 28; λουτῆρες መኅፀብት፡ (v. ምኅፃባት፡) 2 Par. 4, 3. 6; Jacobus ነሥአ፡ማኅፀበ፡ወአስተዮን፡ለእሉ፡አባግዕ፡ Clem. f. 39. 2) *balneum:* ማኅፃባተ፡ (sic) ማያት፡ Koh. 2, 6 (cod. Francof.); ቤተ፡ማኅፀብ፡ *domus lavacri* i. e. *balneum,* Lud. e V. S.; ሖረ፡ውስተ፡ማኅፀብ፡ *abiit in balneum,* Lud. sine auct.

ምኅፃብ፡ subst., Pl. ምኅፃባት፡ 1) *locus lotionis, balneum, lavacrum, piscina* (pecorum): Cant. 4, 2. 6, 6; I Sal. Mar. 13 (መራዕይ፡እለ፡ወፅአ፡እምኅፃብ፡); ቤተ፡ምኅፃብ፡ F. N. 11; ሖረ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡ Lud. e V. S.; ዮርዳኖስ፡ምኅፃብ፡ Enc. Ter 11. 2) *labrum, pelvis,* λουτῆρες 2 Par. 4, 14. 16 (ምኅፃባተ፡እግር፡ወምኅፃባተ፡እደው፡); Christus ነሥአ፡ለንጸ፡ወወደየ፡ማየ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡ Did. 17.

ማኅፀቢ፡ (part. c. term. adj. et) subst. *fullo, lotor;* ዕፀ፡ማኅፀቤ፡አልባስ፡ *lignum fullonis* Sx. Haml. 18.

ኀጺ፡ vid. sub ሐጺ፡

I. **ኀፈረ፡** I, 1; raro ኀፍረ፡ [id. q. חָפֵר ܚܦܰܪ خَفِرَ, amh. አፈረ፡; vic. חמר خمر (vid. ሐመረ፡)] Subj. ይኅፈር፡ 1) *erubescere, rubore suffundi, pudere,* abs., ut Gen. 2, 25; ዘኢየኀፍር፡ ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην Sir. 29, 14; ዘየኀፍር፡ αἰσχυντηρός *pudibundus* Sir. 35, 10; Kuf. 3; ተኀፍሩ፡ወኀፈረ፡ኢኀፈሩ፡ (var. ኢኀፍሩ፡) Jer. 6, 15; ወኀፍረተ፡ኢኀፈሩ፡ Jer. 8, 11 (vrs. alt.); ኀፈሩኬ፡ Chr. Ta. 4; c. c. Acc. pers. Marc. 8, 38; 1 Cor. 4, 14 rom.; ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ጻድቃን፡ Prov. 28, 21; ኢየኀፍር፡ገጸ፡ ἀναιδὴς προςώπῳ Dan. 8, 23; c. እምነ፡ pers.: እመ፡ኀፈርኩ፡እምብዙኃ፡ሰብእ፡ተናሀየ፡በኀቤሆሙ፡ Job 31, 34; ኢየኀፍር፡እምእጓለ፡እመሕያው፡ 32, 21; 1 Reg. 27, 12; c. Acc. Inf.: ኀፍሩ፡ነጊረ፡ Dan. ap. 1, 11; Rom. 1, 16; Hebr. 2, 11; Herm. p. 86; ስኢለ፡አኀፍር፡ Luc. 16, 3; Sir. 4, 26. 22, 25, vel nominis verbalis, ut: ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ 2 Esr. 8, 22; vel seq. Subj. verbi: አኀፍር፡አንሥእ፡ገጽየ፡ 2 Esr. 9, 6; Job 19, 3, vel seq. እስመ፡, ut: ኢትፍርሂ፡እስመ፡ተኀፈርኪ፡ወኢትኀፈሪ፡እስመ፡ጸአሉኪ፡ Jes. 54, 4, vel እንዘ፡, ut: ኢየኀፍር፡ምስለ፡ዘአልቦቱ፡ነፍስ፡እንዘ፡ይትናገር፡ Sap. 13, 17; nec non c. በእንተ፡, vel እንበይነ፡ rei: 2 Tim. 1, 8. 16; እንበይነ፡ዝንቱ፡ባሕቲ፡ኢትኀፈር፡ Sir. 42, 1 seq. 2) *revereri, vereri* (ἐπαισχύνεσθαι, ἐντρέπεσθαι, εὐλαβεῖσθαι, nonnumquam φοβεῖσθαι), abs., ut: ኢኀፈረት፡ οὐκ ἐφοβήθη Jer. 3, 8; Sir. 4, 22; c. Acc. prs. vel rei: Matth. 21, 37; Marc. 12, 6; Hebr. 12, 9; ተአቢ፡ኀፈሮትየ፡ Ex. 10, 3; ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡ Sir. 41, 16; Job 13, 25 (var.); ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ክቡር፡ Job 34, 19; vel c. እምነ፡, ut: ኢንኀፈር፡እምሢበተ፡ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; F. N. 43, 8. 3) *pudefieri, pudore affici* (quamquam hic significatus in stirpe III, 1 frequentius occurrit): Jer. 2, 26; ኢኀፈረ፡በኵሉ፡ተአምር፡ Kuf. 48; Sir. 30, 13; (1 Reg. 27, 12).

አኅፈረ፡ II, 1 *pudore suffundere* (*confundere*) Act. 9, 22 rom.; Const. Ap. 48.

ተኀፍረ፡ et **ተኀፈረ፡** III, 1 1) *pudore affici* vel *confundi, pudefieri, probro* vel *ignominia affici:* መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡ (v. ወተኀፍረ፡) Sir. 2, 10; የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡ 20, 26; Jer. 27, 2. 30, 12; Koh. 10, 17; Job 6, 20; ይሑሩ፡ተኀፊሮሙ፡ Jes. 45, 16; Ps. 6, 10. 69, 2. 4. 70, 1; Prov. 1, 22; Rom. 9, 33; Luc. 13, 17; 2 Reg. 10, 6; peccator ይትኄሠጽ፡ወይትኀፈር፡በቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 120; c. c. በ፡ vel እምነ፡ vel በእንተ፡ causae, ut: ይትኀፈሩ፡በአማልክቲሆሙ፡ Jes. 1, 29; Jer. 2, 36; ይእተ፡አሚረ፡ተትኀፈር፡እምኵሉ፡ጌጋይከ፡ Zeph. 3, 11; ተኀፍሩ፡ኵሉ፡ነሀብት፡በእንተ፡ግልፎሆሙ፡ Jer. 10, 14; c. በኀበ፡ pers: ኢንትኀፈር፡በኀቤሁ፡ *coram eo* 1 Joh. 2, 28. 2) *pudere, erubescere:* ዘኢይትኀፈር፡ (v. ዘኢየኀፍር፡) ἀναιδής Sir. 40, 30; ተኀፈረ፡ Jes. 23, 4. 24, 9. 33, 9; Joel 1, 11. 12; c. በ፡ rei Rom. 6, 21; c. እምነ፡ pers.: ተኀፍረት፡እምኔሃ፡ Kuf. 33.

አስተኀፈረ፡ IV, 1 1) *pudore afficere* vel *suffundere* vel *confundere, pudefacere* aliquem (haec stirps multo magis frequentatur quam II, 1) Ps. 43, 9. 11; 1 Cor. 1, 27. 28; Ruth 2, 15; ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; Jes. 3, 15; 1 Cor. 11, 22; አስተኀፈረቶሙ፡ወላዲቶሙ፡ Hos. 2, 7; Dan. 3 or. Az. 18; Sir. 22, 4; ታስተኀፍር፡አበሃ፡ 22, 5. 42, 11; Rom. 5, 5; 1 Cor. 13, 5; c. c. እምነ፡ causae Ps. 118, 116. a) *ignominiae dare, probro afficere* 2 Reg. 16, 21; Deut. 25, 3; absol., ut: ግብር፡ዘያስተኀፍር፡ *facinus quod probrum affert* F. N. 42, 13. b) *ludibrio habere* alqm: ታስተኀፍሩኒ፡ καιρὸν ἐξαγοράζετε

Dan. 2, 8. c) *irritum facere* conatum Ps. 13, 10. 2) *ad pudendum inducere:* ገሥጽዎሙ፡ወአስተኀፍርዎሙ፡ Clem. f. 203. 3) pudorem i. e. *taedium afferre* vel *movere* (in rebus venereis): ለምጽ፡ዘያስተኀፍር፡ (ut ne concubitum appetat) F. M. 12, 12.

ኀፉር፡ part. *pudefactus, pudibundus, pudicus:* 2 Reg. 10, 5 var.; ሖሩ፡ኀፉራኒሆሙ፡ Chr. Ta. 13; ዘኀፉር፡ገጹ፡ Lud. e V. S.; *pudicus* Kid. f. 20; ኀፉረ፡ adv. in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 499 n. 23.

ኀፋር፡ et ኀፋሪ፡ n. ag. *pudibundus, pudicus, verecundus:* ብእሲት፡ኀፋሪት፡ Sir. 26, 15; አማን፡ኀፋሪ፡ (v. ኀፋሪ፡)ትከውን፡ Sir. 41, 24; c. negatione: *impudens:* ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47.

ኀፍረት፡ subst., m. et fem., Pl. ኀፍረታት፡ 1) *pudor, rubor:* ኀፍረተ፡ገጽየ፡ Ps. 43, 17. 68, 10; ይልበሱ፡ኀፍረተ፡ 34, 30. 108, 28; በ፡ዘበኀፍረት፡ያሀጉል፡ነፍሶ፡ δι' αἰσχύνην Sir. 20, 22. 23; ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኀዝዎ፡ከማሁ፡የኀፍሩ፡ Jer. 2, 26; Bar. 1, 15; በ፡ዘበኀፍረት፡ይገብር፡ኀጢአተ፡ Sir. 4, 20. 21; በኀፍረት፡እንተ፡ታመጽእ፡ኀጢአተ፡ወበ፡ኀፍረት፡ለክብር፡ Prov. 26, 11; ዘአልቦ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής *impudens* Koh. 8, 1; ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής Prov. 7, 13. 2) *turpitudo, dedecus, ignominia:* ኢሚጥኩ፡ገጽየ፡እም ኀፍረተ፡ምራቅ፡ Jes. 50, 6. 54, 4; Sir. 22, 3. 41, 17—22; ተዐገሠ፡ኀፍረተ፡መስቀል፡ Hebr. 12, 2; Dan. 12, 2; ኀፍረት፡ለነ፡እንተ፡ከመ፡ዘተ፡ብእሲት፡ረኪበነ፡እመ፡ኢተናገርናሃ፡ Judith 12, 12; Lev. 19, 19; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; Eph. 5, 4; ይገብሩ፡ኀፍረተ፡ለነጊር፡ Eph. 5, 12; saepius ገብረ፡ኀፍረተ፡ *dedecus admittere, flagitium facere* Gen. 34, 7; Kuf. 30. 3) *obscoena* i. e. a) *pudenda* (utriusque sexus) et hominum et brutorum (etiam ኀፍረተ፡ሥጋ፡) Hos. 2, 11; Nah. 3, 5; ከደንኩ፡ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 8; ቀልጽኪ፡ኀፍረተኪ፡በዝሙትኪ፡ Hez. 16, 36; Jes. 47, 3; Sir. 26, 8; Kuf. 3; Lev. 18, 6 seq.; Apoc. 16, 15; Hen. 88, 3. 90, 21; plur. Hen. 86, 4. b) *excrementa* Deut. 23, 14.

ምኅፋር፡ subst. *pudenda; loca genitalia* et *obscoena*, Ex. 20, 26. 28, 38.

ማኅፈሪ፡ part. c. term. adj., *is qui pudore suffundit* Genz. f. 55.

II. ኀፈረ፡ rad. inus., e. q. خَفَرَ *protexit, patrocinio tutatus est, defendit.* Propria hujus radicis vis est in *tegendo*, et vic. sunt غَفَرَ, ܚܦܰܪ, כָּפַר, كفر.

ማኅፈር፡ subst., coll. et sing.; proprie ii, qui ad mutuam fidem praestandam foedus inter se inierunt vel qui patrocinii et clientelae vinculis juncti sunt (Schutzgenossenschaft); deinde: *propinqui* (cognati, agnati, affines) *fratres, amici, familiares*, denique etiam eorum singulis significandis usurpatur: γνωστοί 4 Reg. 10, 11; οἱ ὁμοροῦντες αὐτοῖς (ማኅፈሮሙ፡) 1 Par. 12, 40; (Luc. 14, 12 rom.); ለማኅፈርከ፡ወለማኅፈረ፡ሕዝብከ፡ ἐν πόλει — λαοῦ Sir. 42, 11; አመ፡ከነ፡ዐንበሳ፡ማኅፈሮ፡ለላህም፡ Kuf. 37; φίλος Sir. 20, 23; Luc. 11, 6; Herm. p. 31; ዐርክ፡ወማኅፈር፡ φίλος καὶ ἑταῖρος Sir. 40, 23; ἀδελφός Sir. 29, 27; γνώριμος 30, 2; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሐ፡ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25. — *Voc. Ae.:* ማኅፈር፡ዘ፡ሐማምቻ፡ወበ፡ዘ፡ወዳጅ።

ማኅፈረት፡ subst. (modo lectio sana sit) idem esse videtur, quod ማዕፈርት፡ *cidaris*, quod vid. sub ዐፈረ፡ In Deg. (cod. Londin. Societ. ad Bibl. evulg.) legitur: በከይዎ፡ሕዝብ፡ለጴጥሮስ፡ተቀጺሎሙ፡ማኅፈረተ፡ልብሶ፡ጋላት፡ሶበ፡መተሩ፡ከብርተ፡ርእሶ።

ኀፈደ፡ rad. inus., incertae potestatis.

ማኅፈድ፡ subst., m. et fem., Pl. መኃፍድ፡ et ማኅፈዳት፡ (Lud. e Mss. Colb.) [אַפֶּדֶן, de quo vid. Ges. thes. p. 1092; فَدَن pl. أَفْدَان *palatium in altum exstructum*] *turris* a) de palatio alto; በማኅፈደ፡ሀገር፡ (var. pro ሱስናብሩ፡) 2 Esr. 11, 1; ወገብረ፡ሎቱ፡ዳዊት፡ማኅፈደ፡ οἰκίας 1 Par. 15, 1; Lud. e Vit. Barb. b) de turri Babylonica Gen. 11, 4; Kuf. 10; etiam de aliis templis, Lud. e V. S. c) de turribus castellorum et urbium munitarum: Kuf. 11; πύργος ኵሉ፡ማኅፈድ፡ነዋኅ፡ Jes. 2, 15. 9, 10; Hez. 6, 6. 26, 9 seq.; 27, 11; Ps. 47, 11. 121, 7; Jud. 8, 17; Judith 1, 3. 14. 7, 5; Jer. 38, 38; 2 Esr. 13; de turribus obsidentium Jes. 29, 3; Jsp. p. 358 (vid. ሰረገላ፡). d) de turribus speculatoriis Jes. 5, 2; Matth. 21, 33; ማኅፈደ፡ኖሎት፡ Mich. 4, 8; Kuf. 29. 31. e) de *columna* (fumi): ማኅፈደ፡ጢስ፡ Jud. 20, 40. 38. f) de corpore humano ማኅፈደ፡ሥጋ፡ quatenus est animae receptaculum M. M. f. 149. 165; Sx. Mij. 23 Enc. — *Voc. Ae.:* ማኅፈድ፡ዘ፡ግምብ፡

አኅፋድ፡ var. pro ኀዳፍ፡ κῶπαι Hez. 27, 6 non potest non sonorum transpositione ex አኃዳፍ፡ depravatum esse; vid. ኀደፍ፡

ኀፈጠ፡ I, 1 [id. q. خَبَطَ *vehementer percussit;* חָבַט *decussit, excussit;* ܚܒܰܛ id. et *concussit, quassavit;* vic. sunt כָּבַר et ዘበጠ፡] *percutere*, in spec. *plangere:* ኀፍጣ፡አጥባቲክን፡ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε Jes. 32, 12.

ኀንፈጠ፡ quadril., inserta nasali e ኀፈጠ፡ formatum, *cudere.* Occurrit

ተኀንፈጠ፡ III, 1 *cudi, percuti, signari*, de monetis, sigillis (cfr. خَبَطَ *signavit nota* in femore camelum): ፪ማኅተም፡ ፩እምኔሆሙ፡ዘወርቅ፡ወካልኡ፡ዘኀጺን፡ዘተኀንፈጠ፡ውስቴቶሙ፡አርአያ፡፩ንጉሥ፡ F. N. 9.

ኀፍጠት፡ n. act. *cusio, signatura:* duo illa sigilla (ማኅተም፡) si cerae imprimuntur, አልቦ፡ፍልጠት፡ውስተ፡ኀፍጠት፡ዘአርአያ፡ንጉሣዊት፡ዘተኀተመ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡ወማእከለ፡ዘተኀተመ፡በማኅተመ፡ኀጺን፡ F. N. 9 (ubi huic voci ኀፍጠት፡ paulo infra vox ግልፈት፡ substituitur).

ነ፡ litera alphabeti Aethiopici duodecima, quae ነሃስ፡(ነኃስ፡) appellatur.

ነ፡ pron. suff. I p. Pl., vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ pron. suff. I p. S., verbis suffixum, vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 168, 4); ad rem dictam adjungit aliam eamque ita distinguit, ut eam illi respondere significet: 1) *etiam quoque, et — ipse,* (*vicissim,* seinerseits, hinwiederum): እመ፡ኀደግሙ፡ለሰብእ፡አበሳሆሙ፡የኀድግ፡ለክሙኒ፡አቡክሙ፡ Matth. 6, 14. 15. 5, 47. 7, 12; Luc. 19, 19. 42. 44; 2 Tim. 2, 12; Jac. 3, 5. 6

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15. 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ተዓረኩ፡አነኒ፡ 37, 1; እስመ፡እሙንቱኒ፡ይስእሉ፡ 38, 14, al. creberrime. a) passim ወ praemissum habet: በከመ፡በሰማይ፡ወበምድርኒ፡ Matth. 6, 10; ወዝኒ፡ኢይመጽእ፡ Am. 7, 3. 6. b) nonnumquam: *etiam* i. e. *adeo*: ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርኢ፡ Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post አኮ፡ባሕቲቱ፡ vel ዳእሙ፡ *non solum* crebro sequitur ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) እመኒ፡ vel ወእመኒ፡ *etsi*, *quamvis*, *licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub እመ፡). 2) ወ — ኒ፡ *et*, *autem* (καί, δέ); res novas adjungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (und — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 28, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; ወአንትኒ፡ Koh. 10, 20; ወይእዜኒ፡ (וְעַתָּה) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo jungendae vel junctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis ወኢ — ኒ፡ *nec*, *neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (ወአልቦ፡ — ኒ፡). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et*, *tam — quam*, *ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec*: ኒ፡ — ወ — ኒ፡ Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; በቃልክኒ፡ወበምግባርክኒ፡አክብሮ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ኀሳርከኒ፡ወክብርከኒ፡ 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam ሂ፡ — ወ — ኒ፡ Gen. 42, 35; ኒ — ወ — ሰ፡ 1 Cor. 7, 38. De እመኒ፡ — ወእመኒ፡ *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et ወእመኒ፡ *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. እመ፡ 4) Interrogativis pronominibus vel adverbiis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዜ፡, አይቴ።

ኑ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut ሁ፡ q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: ዳኅንኑ፡አቡክሙ፡ወይቤልዎ፡ዳኅን፡ Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; ግበ፡ዝእብኑ፡ርስትየ፡ Jer. 12, 9; ንደፈንኑ፡ Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; ወይክሉኑ፡ጸዊመ፡ Marc. 2, 19; አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወበኑ፡ካልአ፡ዘንሴፎ፡ Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; ኢ — ኑ፡ Marc. 4, 13. 38; ዘወድቀ፡ኢይትነሣእኑ፡ Jer. 8, 4. 22; frequentissime ቦኑ፡ Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. ቦ፡); አኮኑ፡, አልቦኑ፡ Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. አኮ፡, አልቦ፡); et aliis pronominibus et adverbiis interrogativis annectitur, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዜ፡, አይቴ፡, እፎ፡, እመ፡ (ut: እመ፡አማንኑ፡ Tob. 5, 9), ሚመ፡, አው፡; post singulas notiones ejusdem sententiae particula ወ copulatas repetere licet, ut: ሕዝብየኑ፡ወብሔርየኑ፡ተኀሥሥ፡ Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta ኑ፡ (sicut ሁ፡ q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitationis (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: እመ፡ይጸውዑከኑ፡መጽኡ፡እሉ፡ሰብእ፡ተንሥእ፡ Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ኔ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), quae motionem vel directionem in seu ad alqm (alqd) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) እስከኔ፡ (i. q. እስከነ፡) praep. et conj. *usque ad*, *usque dum*, Phlx. crebro, ut: እስከኔ፡ጉየ፡እምኔሁ፡ Phlx. 30; et c. suff. ሁ፡, sc. እስከኔሁ፡ *hucusque*, *adhuc*, *usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; እስመ፡እስከኔሁ፡ኢለአኩ፡ ኀቤሁ፡ Chr.; ኀይሉ፡እስከኔሁ፡ኢይደክም፡ ib. (hom. 4). b) Accusativo አሐተ፡ (ab አሐቲ፡) crebro annectitur, sc. አሐተኔ፡ α) *quopiam*, *aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum*, *unâ*, εἰς ἕν Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἅμα; ተጋቢኦን፡አሐተኔ፡ Did. 1; Clem. f. 210; ነበርነ፡አሐተኔ፡ f. 103; ዘአስተጋብአ፡አሐተኔ፡ *qui collegit in unum*, Enc. Teq. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: ውስተ፡አሐተኔ፡ተአለዱ፡ Sx. Genb. 18; ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡አሐተኔ፡ጉቡኣን፡ Sx. Mag. 4 Enc.; በአሐተኔ፡ 1 Cor. 11, 20 vrs. ant.

ነ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e ኔ፡ (q. v.): *versus*; nonnisi voci እስከ፡, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. እስከነ፡ (i. q. እስከኔ፡), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; እስከነ፡ምክያድ፡ 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum*, *donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; እስከነ፡አሠነየ፡ Chr.; Phlx.

ና፡, ነው፡, ነይ፡, singulae cum pronominibus suffixis, sunt tres formae adverbii cujusdam demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce*, *en* significat [הֵן, הִנֵּה, إِنَّ]. Forma A) ና nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. ሁ፡ occurrit, sc. ናሁ፡ (proprie: *ecce eum* vel *id*, deinde) *ecce*, *en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): ናሁ፡ውእቱ፡በእደ፡ክሙ፡ Jer. 45, 5; ናሁ፡ዝ፡አሠር፡ Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 13, 27; ናሁ፡አመትከ፡ 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 13, 9; ናሁ፡ጽዮን፡ Jes. 33, 20; ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡አዳም፡ Ps. 132, 1; ናሁ፡መሰግላን፡በጽሑ፡ Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 43, 12; ናሁ፡ዕንስት፡አንቲ፡ Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; ናሁ፡ወሀብኩክሁ፡ Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; ናሁ፡ርእዩ፡ 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27; ናሁ፡አነ፡አበልያሙ፡ Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliâs sexcenties; ናሁኬ፡ Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ናሁ፡ዓሥር፡ዝንቱ፡ *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) ነው፡ nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. ሃ፡ locum tenet, sc. ነዋ፡ (proprie: *en eam* vel *id*, deinde in genere) *ecce*, *en*, (quare ናሁ፡ et ነዋ፡ fere promiscue usurpantur): ነዋ፡ንጉሥኪ፡በጽሐ፡ Jes. 62, 11; ነዋ፡አምላክክሙ፡ 40, 9; ነዋ፡ዕሤቱ፡ምስሌሁ፡ 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.
C) ነይ፡ usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) ነየ፡ *ecce me*, ut: ነየ፡ሀለውኩ፡ ἰδοὺ πάρειμι Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; ነየ፡አነ፡ Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; ነየ፡ለልየ፡ 1 Reg. 12, 3. b) ነየነ፡ *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., sed primo scriptum erat ነይነ፡; ነዩነ፡ (sic) Clem. f. 136. c) ነዮ፡ *en eum* Sx. Sen. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), sed rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma ናሁ፡ d) ነያ፡ *ecce eam* Gen. 12, 19. 18, 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; ነያ፡ዕለታ፡ Hez. 7, 12; ነያ፡ጽሕፍት፡ 2 Par. 35, 25; Luc. 19, 20;

Joh. 19, 27. e) ነዮሙ፡ *en eos* 1 Reg. 14, 11; Marc. 3, 32. 34; Act. 5, 25. f) ነዮን፡ *en eas* Gen. 19, 8; ነዮን፡ ጽሑፋት፡ 2 Par. 9, 29. 13, 22. 35, 27. — *Voc. Ae.:* ነዋ፡ናሁ፡ብ፡ እነሆ።

ናሁ፡ vid. sub ና፡ supra.

ነሀበ፡ I, 1 [ab *anhelando* (نَهَمَ, נָהַם, ...) ob durum et molestum laborem sicut نَهَّام *faber ferrarius* et *lignarius* (an a *flando*, هَبَّ נָשַׁב נָשַׁף נָשַׁם, i. e. sufflando igne vel conflando metallo, sicut talm. נַפָּח *faber?*) repetendum videtur] Subj. ይንሀብ፡, aes, ferrum aliave *metalla exercere*, arte aeraria *fabricari*, malleo *cudere:* ይንሀቡ፡ሎሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ 1 Reg. 13, 20; ነሃቢ፡ዘይንሀብ፡ግብር፡ Herm. p. 3; ሰአለቶ፡ከመ፡ይንሀብ፡ላቲ፡አዕኑገ፡ለአእዛኒሃ፡ Sx. Haml. 10; ነሃቢ፡ነሀበ፡ለእከዮሙ፡ወኢተመስወ፡ Jer. 6, 29.

አንሀበ፡ II, 1 arte aeraria *fabricandum* vel *cudendum curare*, 1 Reg. 13, 20 var.; ማሕረሰከሙ፡ አንሀቡ፡ ለመጥባሕት፡ ወማዕጸድክሙ፡ አግብሩ፡ ረምሐ፡ M. M. f. 16 (e Joel 4, 10).

ንህበት፡ n. act. *fabricatio* vel *cusio* metallorum, *ars aeraria:* ንዋየ፡ንህበት፡ F. N. 40.

ነሃቢ፡ n. ag. et subst., Pl. ነሀብት፡, *faber aerarius* et *ferrarius, aurifex, argentifex, fusor metallorum,* χαλκεύς Job 32, 19; Jes. 41, 7. 54, 16; Sir. 38, 28; ነሀብት፡ 2 Esr. 13, 32; 2 Tim. 4, 14; τέκτων σιδήρου ነሃቤ፡ኀጺን፡ 1 Reg. 13, 19; χαλκοῦ ነሃቤ፡ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; χρυσοχόος Jes. 40, 19. 46, 6; ነሀብት፡ Jer. 10, 14. 28, 17; ἀργυροκόπος Jer. 6, 29; ነሃቤ፡ብሩር፡ Act. 19, 24; ነሀብት፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Sap. 15, 9; Sx. Haml. 10; ነሃቤ፡ምስል፡ F. N. 23.

ምንሃብ፡(ምንሀብ፡) subst. 1) *officina* vel *fabrica aeraria, fornax, caminus:* ነሃቢ፡ዘይነብር፡ኀበ፡ምንሃብ፡ (ἐγγὺς ἄκμονος) Sir. 38, 28; ጢሰ፡ምንሃብ፡ ἀτμὶς πυρός, ibid.; ዘይበቍጽ፡ አፍሓመ፡በምንሃብ፡ Jer. 41, 7 gloss.; χωνευτήριον Mal. 3, 2; Sap. 3, 6; κάμινος Sir. 34, 26; Hez. 22, 20 (v. ከውር፡); Prov. 17, 3 (v. ከውር፡); ከመ፡እሳት፡ምንሃብ፡ዘአርሰንዎ፡በብዙኅ፡ምብኳሕ፡ Org. 3, በምንሃበ፡እሳት፡ርሱን፡ Enc. Nah. 15; trsl.: በምንሃበ፡ጻማ፡ (v. ኀጺን፡)ፍቱን፡ Enc. Tachs. 2. 2) *opus fabri aerarii:* ዘከመ፡ያስተሣኒ፡ግዕበሉ፡ወምንሀበ፡ Sir. 38, 28. — *Voc. Ae.:* ምብኳሕ፡ምንሃብ፡ብ፡መናፍ፡

ንህብ፡ subst., fem. et m., sing. et coll., Pl. አንህብት፡ et አንሃብ፡, *apis* [cfr. نُوب *apes;* Ewald Jahrbücher der bibl. Wiss. XI p. 205 ንህብ፡ cum نَحْل componit; amh. ንብ፡]: እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ Sir. 11, 3; ሑር፡ኀበ፡ንህብ፡ወአእምር፡ከመ፡መስተገብርት፡ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; m. Jes. 7, 18; coll. Deut. 1, 44; Jud. 14, 8; Ps. 117, 12; አንህብት፡ Gad. Lalib.; አንብህት፡ (sic) Enc. Haml. 25; አንሃብ፡ Reg. Pach.; አንሃብሰ፡ይፀንሱ፡በምዕር፡ሶበ፡ዐንዘረት፡ንግሥቶን፡ Lud. e L. Myst.

ነሀገ፡ i. q. נָהַג *egit* gregem; نَهَجَ *incessit* (vid. etiam ንህከ፡).

አንሀገ፡ II, 1 *agere, agitare, minare* gregem, *ad cursum impellere*, c. Acc. gregis et Acc. loci, Herm. p. 57.

ንህከ፡(ነሀከ፡) I, 1 [vicinum est ንእከ፡ אָנַק נָאַק אָנַח *gemuit;* etiam نَهَجَ נָהַג *anhelavit, gemuit*] Subj. ይንህከ፡, 1) *gemere,* Hebr. 13, 17 Platt. 2) *ingemere, suspirare, angi,* de re, c. c. በእንተ፡, ut: ዘኢይደክም፡ኢይርኅብ፡ወኢይንህክ፡በእንተ፡ሲሳየ፡ከርሡ፡ወኢይጸምእ፡ወኢየኀሥሥ፡ማየ፡ለጕርዔሁ፡ M. M. f. 97; c. እምኔ፡, ut: አልብክሙ፡ንሂክ፡እምኔነ፡ 2 Cor. 6, 12 Platt; c. ለ፡, ut: ኢትንህኩ፡ለነ፤ንህኩ፡ (Imprt.) ለአማዑትክሙ፡ 2 Cor. 6, 12; ከርሥየ፡ንህከት፡ለትካዝ፡ዝዓለም፡ M. M. f. 84.

ነህክ፡ et ናህክ፡ subst., *gemitus*, στεναγμός, ነህክ፡ (Cod. Laur., caeteri ናህክ፡ et ናእክ፡) Jes. 51, 11; ብዙኅ፡ናህክየ፡ (v. ነህክየ፡) Thren. 1, 22.

ንህየ፡ I, 1 [radicis potestas prima in *recedendo* fuisse videtur (نَأَى, نَاءَ, נָוָה; نَهَى trans. *avertit, vetuit,* VIII *abstinuit*; *ad* rem distantem i. e. *finem pervenit*; IV *missam fecit rem,* quam quaesierat, c. عَن), inde propagatur *se recipere* e laboribus, curis, turbis, sollicitudinibus; vicina ለሀየ፡ لَهِيَ; cum de quiete corporis non usurpetur, equidem eam ad ኖኀ፡ נוּחַ haud retulerim, quamquam significationes verbi نَفَسَ ad ንህየ፡ prope accedunt] Subj. ይንሀይ፡ *recreari, se levatum sentire, respirare, consolationem invenire, requiescere:* ከመ፡ይንሀዩ፡ትኩዛን፡ Lit. Joh.; ከመ፡ትንሀይ፡ነፍስ፡እምአበሳሃ፡ Lit. Orth.

አንሀየ፡ II, 1 *levamen, solamen praebere* alicui, *refocillare, consolari,* c. Dat. prs.: አንሂ፡ሎሙ፡ Lit. 164, 4; አንሂ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ጽብስት፡ ibid.; c. Acc. prs.: አልቦ፡ዘያንህየኒ፡ (v. ዘያልህየኒ፡) ὁ παρακαλῶν με Thren. 1, 21; Inf. nom. አንህዮ፡ Org. 1.

ተናሀየ፡ III, 3 (etiam ተነሀየ፡ scriptum), consolationem accipere confitendo i. e. *confiteri* peccata [cfr. ተናዘዘ፡ to confess sins, Isenb. p. 106], ἐξαγορεύειν ኀፊርኩ፡ተናሀዮ፡በኀቤሆሙ፡ Job 31, 34; እንዘ፡እትናሀይ፡ (v. እትነሀይ፡)ኀጢአትየ፡ (v. በእንተ፡ኀጢአትየ፡) Dan. 9, 20; ወይትናሀይ፡በላዕሌሁ፡ኵሉ፡ኀጣውኢሆሙ፡ Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.:* እትነሀይ፡ዘ፡እከሥት፡

ንሁይ፡ part. *refocillatus, recreatus,* Lud. sine auct.; ንሁየ፡ legitur Lit. 170, 2 (absque sensu bono).

ናህይ፡ subst. *requies, tranquillitas, levatio,* in specie animae peccatorum absolutae, i. e. *pax, solamen,* Org. 2; defunctorum beatorum Jsp. p. 380; ሀባ፡ናህየ፡ወዕረፍት፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ Genz. f. 25; አልብየ፡ናህይ፡ (ait anima peccatoris defuncti) Clem. f. 256. 262; Enc. Genb. 1. — *Voc. Ae.:* ናህይ፡ወናሕዕ፡ዘ፡ዕረፍት፡

መንሂይ፡ part. (II, 1), f. መንሂት፡ *is qui levationem* vel *tranquillitatem praebet:* መንሂት፡ለስራሒየ፡ Org. 4.

መናህይ፡ part. (I, 3 vel II, 3) *is qui levationem, solatium praebet:* መናህየ፡ወመናግዝ፡ለሰብእሙ፡ (sc. consanguineis mortuorum) ከዊነክ፡ Genz. f. 67; መንፈሰ፡ናዛዚ፡ወመናህየ፡ለሰብእሙ፡ፈኑ፡ f. 113.

ናላ፡ subst., plerumque m., 1) *cerebrum:* **ሄጸ፡ውስተ፡ ፍጽሙ፡ወረከበ፡ናላሁ፡** Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; **በእንተ ዝ፡ሐነጸ፡ፈጣሪሁ፡ከበበ፡ዐጽም፡ከመ፡እንተ፡እብን፡በዲበ፡ ናላ፡ዘይከውን፡ጸወነ፡ወምጽላለ፡ወእስተጻንዖ፡ከመ፡ኢይሰ ቴር፡ወኢያንቀልቅል፡** Chr. Ta. 5; **ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በ ግዕዘ፡ጠባይዕ፡** (φύσει ἁπαλός) ibid.; **እስከ፡ይውሕዝ፡ናላሁ፡ እምአንፉ፡** Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; **ይቤልዎ፡ለሰሎሞን፡ አይቴ፡መክነ፡ልቡና፡ይቤ፡በናላ፡** Fal. f. 62; factus est **ዝን ጉዕ፡በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኔሎቂ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. **መሎኪ፡** *malva:* **ዕፀ፡ሐዲስ፡ኔሎቂ፡** Enc. Hed. 29.

I. **ናሕስ፡** subst. [נְחֹשֶׁת, ܢܚܫܐ, نُحَاس] *aes, cuprum:* **መ ወልጣን፡እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡** F. M. 19, 2.

II. **ናሕስ፡** subst., plerumque m., Pl. **አንሕስት፡** [non ad نَعَش *elevavit* (ut proprie sit *fastigium*), sed ad نَكَس *deorsum inclinavit* referendum videtur] *tectum,* δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5, 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25; 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; **ናሕስ፡ንሱት፡** Prov. 25, 24; **ናሕስ፡ማኅፈድ፡** Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; **አንሕስት፡** Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. **አናሕስት፡**) 22, 1; Jer. 19, 13. 31, 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; **ኅዕረ፡አንሕስት፡** Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. **ኅዕር፡**); **እንዘ፡ያንስሱ፡ውስተ፡ ናሕስ፡** (v. **አረፍት፡**) ἐπὶ τοῦ τείχους 4 Reg. 6, 28. 30; **ተሐ ውር፡ዕራቀከ፡ከመ፡ናሕስ፡** περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερῴου (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; **ተሥላስ፡(ተሥላሰ፡?)ናሕስ፡** τρίστεγον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus* vestis: **በናሕሰ፡መልበ ስቱ፡** ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου Ex. 28, 30 (an legit interpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est); **ጸናጽላት፡ወርቅ፡የዐውዱ፡ለናሕሰ፡መልበስት፡** Org. 4 (ex Ex. 28, 30). b) *res tecti similis* vel *declivis,* ut videtur: eremita **ይደቅስ፡እንዘ፡ቅዉም፡ውእቱ፡ወታሕተ፡እዴሁ፡ናሕስ፡ዘያ ሰምክ፡ቦቱ፡** Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.:* **ናሕስ፡ዘ፡ገደል፡**; *aliud:* **ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ዘ፡ገደል፡**

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ respondet.

ናሕሰየ፡ quadrl., cui נָשָׁה ܢܫܐ نَسِيَ *oblitus est, neglexit* respondet.

አናሕሰየ፡ II (formam **አናሕሰወ፡** Platt in suo Didascaliae codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. **ያነ ሐሲ፡** et passim **ያንሐሲ፡**, 1) *ignoscere, condonare, indulgere, remittere, veniam dare,* Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8; Lit. 166, 2; c. c. **ለ፡** prs. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae: **ያነሐስዩ፡ሎቱ፡** Sap. 6, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አናሕስዮ፡ሎ ሙ፡** Am. 7, 8. 8, 2; **ለዘ፡ትፈቅዱ፡አናሕስዮ፡አናሕስዩ፡ሎ ሙ፡** Clem. f. 147; **ከመ፡ያናሕሲ፡ሎቱ፡** Jsp. p. 286. 323. 333. 341; **ስረይ፡ሎቱ፡ወአናሕሲ፡** Genz. f. 50; **አናሕሲዮ፡ኀጢአ ቶሙ፡** μὴ λογιζόμενος 2 Cor. 5, 19; **አናሕሲ፡አበሳሆሙ፡** Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr f. 39; **ያነሐስዩ፡ላቲ፡ ጾመ፡** *jejunium* (poenitentiale) *ei remittent* Clem. f. 246; c. **ዲበ፡** rei: **አናሕሰየ፡ዲበ፡እኪት፡** μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par. 21, 15; c. **በ፡** *in* re: **ያንሐስዩ፡ሎቱ፡በንስሐ፡** (in poenitentia sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare, spernere,* Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; **በተናሕስዮ፡ርእስ፡** (*negligentia* vel *contemtio ne sui*) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.:* **አ ናሕሰየ፡ዘ፡አሳለፈ፡(አስኀለፈ፡)**.

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa,* **እምናሕበ፡ ፈለግ፡** ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ *nos* vid. sub **አነ፡**

ናሕንሐ፡ quadrl. i. q. **ነክነከ፡** (rütteln, schütteln), نَجْنَجَ *commovit,* خَنْخَنَ *movit, removit,* نَخَّى *agitavit* lac butyri eliciendi causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri,* de mari: **ይትነሐናሕ፡** (v. **ይትና"፡**) ταραχθήσεται Jer. 5, 22.

ንሕኑሕ፡ part. *concussus:* **መስፈርት፡ንሕኑሕ፡** Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. **አናምርት፡** [נָמֵר ܢܡܪܐ نَمِر] *pardus* (, *tigris*), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23; Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.; Apoc. 13, 2. Pl. **አንምርት፡** Ludolfus ex Org. 1 affert. — *Voc. Ae.:* **ነምር፡ብ፡ነብር፡** — Nonnumquam in libris Mss. (permutatis literis **ብ፡** et **ም**) **አናምርት፡** pro **አናብርት፡** (q. v. sub **ዐንበር፡**) scriptum invenitur, ut: **በሕር፡ወዝሉ፡ዘይትሐ ወስ፡ውስቴታ፡ዓሣ፡ወአናምርት፡** Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt נָתַץ נָתַשׁ] Subj. **ይንሥ ት፡**, 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, subvertere, excidere:* **ነሢት፡** (opp. **ሐኒጽ፡**) Koh. 3, 3; **እመ፡ ነሠተ፡መኑ፡የሐንጽ፡** Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal. 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8, 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; **እነሥት፡ጸቄና፡** Jes. 5, 5; **ነሠተ፡አህጉረ፡** Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tentorium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζειν) Marc. 2, 4; altaria, statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; **ነሠቱ፡በኀጺን፡ አቅርንተ፡ምሥዋዒከ፡** Judith 9, 8; currus 2 Reg. 8, 4; thronos: **ነሠተ፡መናብርቲሆሙ፡ለመላእክት፡** Sir. 10, 14; trsl.: homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10. 2) *disjicere, discindere, dirumpere,* a) *violare, rumpere, disturbare* fidem, foedus, leges: **ነሠተ፡ኪዳነ፡** Kuf. 15; **ቍርባነ፡እግዚ"፡ነሠተ፡ኢአብአ፡** Kuf. 49; **ነሠተ፡መሐላ፡** Clem. f. 17; **ኢትንሥት፡ሥርዐተከ፡** Jer. 14, 21; **ኢትንሥ ት፡ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡** Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare,* legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimittere,* concionem Act. 19, 39. 40.

ተነሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti:* **ተነሥተ፡መ ቅደስ፡** 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; **ወኢይትነሠት፡እንከ፡** Jer. 38, 40; **ለተነሥቶ፡** 49, 18 var.; **ከመ፡ሀለዋ፡ትትነሠት፡** Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor. 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri:* **መሥዋዕት፡**

እንተ፡ ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; ኢይትነሠት፡ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሡት፡ part. 1) *destructus, eversus*, Jud. 6, 28; ናሕስ፡ንሡት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: ኢተርፈ፡ንሡት፡ላዕሌሃ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus: ትከውኑ፡ንሡታነ፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatus:* ንሡት፡ዘንጌከ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium:* እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡ዳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio:* ንሥተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26.

ነሣቲ፡ n. ag. *destructor, subversor:* Arius ነሣቲሃ፡ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊሮስ፡ዕልዋነ፡በሰይፈ፡ሃይማኖት፡ነሣቲ፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ፡) lapsu calami exscriptum est pro መነሰንስቲሁ፡

ነሥነሠ፡ *spargere* vid. sub ነስነሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [נָשָׂא, etiam نَاشَ نَشَأَ; amh. ነሣ፡] Subj. ይንሣእ፡ 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአኒ፡መንፈስ፡ ἀνέλαβέ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥእዎ፡እምነ፡ብሔር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥኡ፡ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ ἐξάρατε Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥኡ፡). 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum,* Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ነሥአ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; ዘኢነሥአ፡ላዕሌሁ፡ስመ፡ወልዱ፡ Herm. p. 87; ኀጢአተ፡ይነሥእ፡ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere* vel *capessere* munus, officium: ነሥአ፡ሢመተ፡ F. M. 6, 4; እምቅድመ፡ይንሥኡ፡ሢመተ፡ዲቁና፡ 6, 5. c) assumere vel tollere verbum in os vel labia, *efferendi* vel *proferendi* causa: ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡ Ps. 49, 17; ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre,* a) *e medio tollere, abripere:* ይነሥእዎ፡እማእከል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥኦሙ፡); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥእ፡እግዚ"፡ነፍሰ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥእ፡ለነፍስየ፡እምኔየ፡ Jon. 4, 3; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) alicui alqd, *adimere, rapere,* Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et እምነ፡, እምኀበ፡, እምላዕለ፡, ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιοῦν). 3) *capere* a) *prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥእሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥእሙ፡ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኀዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) praedam, captivos: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ወወይን፡ይነሥኡ፡ልበ፡ Hos. 4, 11. d) terras, urbes i. e. *occupare:* Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere,* Gen. 2, 15. 21. 9, 23. 11, 31. 12, 5. 19. 18, 7. 27, 3; Ex. 7, 9. 16, 33; Num. 19, 6; ፍሕመ፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡ እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡በእደዊሁ፡እሳተ፡ወመጥበሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ጸበርተ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Judith 15, 12; ዕጐረ፡ወርቅ፡ነሢአ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Prov. 7, 20; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ partitivo: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. እምነ፡, እምላዕለ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡, እምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥኡ፡ሎሙ፡ሰረገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዐጣት፡ 1 Reg. 8, 13. a) c. ምስለ፡, *secum sumere* i. e. *ducere:* ኢይነሥእ፡ምስሌሁ፡ዙሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) c. ኀበ፡, *ad se sumere, assumere:* Gen. 8, 9; ነሣእከሁ፡ኀቤከ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢከነ፡ሥጋ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ሰብአ፡ነሥአ፡ οὐ σάρξ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνειληφώς (*hominem assumsit*), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere* cibum, potum vel *capere:* Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣእ፡መክሊተ፡ብሩር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣእ፡እምሀየ፡ዝኩ፡ምርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere* alqm aliquo, c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1; c. እስከ፡ 17, 4. f) sumere vel capere mulierem α) sibi, i. e. *eam uxorem ducere:* Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣእ፡ለከ፡ብእሲተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ሊተ፡ትኩነኒ፡ብእሲተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) alii, ut filio, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere,* a) rem oblatam vel datam (annehmen): ይኄይስ፡ውሂብ፡እምነሢእ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣእ፡እምኃየ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያነ፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. እምነ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; እምገጸ፡ዚአሁ፡እነሥእ፡ (v. እትዌከፍ፡) Job 42, 8. α) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci:* Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; ኢይነሥኡ፡ገጸ፡ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጽ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) rem quaesitam, optatam, al. *capere, adipisci, nancisci,* (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ vel እምኀበ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) pecunias persolvendas, reditus vel *accipere* vel *exigere:* Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) sacramentum, communicatione: ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ይናሥኦሙ፡ዐውሎ፡ለኵሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥኦሙ፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare,* ut: onus de terra, ሶበ፡ያነሥእዎ፡(ለእብን፡)ይገድፍዎ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥእዎ፡); ኢታንሥእ፡ክቡደ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአኒ፡መንፈስ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; በዕል፡እመ፡ድኀፀ፡ብዙኃን፡ያነሥእዎ፡ Sir. 13, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 10; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie *tollere* a) **እደ፡**, **እደወ፡**, *manum*, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nutu) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** *contra* Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps. 73, 4; Sir. 46, 2. b) **አዕይንተ፡** *oculos*, Matth. 17, 8; Kuf. 13. 18; Ps. 120, 1; **አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: **ገጸ፡** *faciem*, ut: **አንሥአት፡ ገጸ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Kuf. 25; **አቅርንተ፡** Hen. 62, 1. c) **እገረ፡** *pedes*: **አንሥአ፡ እገሪሁ፡ ወሖረ፡** Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) **ቃለ፡** *vocem*: **አንሥኡ፡ ቃለከሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso **ቃለ፡**, ut: **አንሣእኩ፡ እጽራኅ፡** Hen. 83, 5. 37, 2. e) *voce proferre* vel *efferre* Hen. 60, 6; **አነሥእ፡ መዝሙረ፡** *psalmum resonare faciam*, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) *surgere facere*, *excitare*, *suscitare*, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; **እለ፡ አንሥእዎሙ፡ እመናብርቲሆሙ፡ ለኵሎሙ፡ ነገሥተ፡ ምድር፡** Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: **ንጉሦሙ፡ ዘአነሥእ፡ ሎሙ፡** Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; **አንሥእ፡ ዘርአ፡ ለእኁከ፡** Kuf. 41; **ያነሥእ፡ እምኔከ፡ ተክለ፡ ጽድቅ፡** Kuf. 21; adversarium: **አነሥአሙ፡ ላዕሌከሙ፡ ለፋርስ፡** Jes. 13, 17; res inanimatas: **መኑ፡ አንሥአ፡ ለጽድቅ፡ እምጽባሕ፡** Jes. 41, 2; **ያነሥእ፡ ቅንአተ፡** 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): **አንሥአ፡ መንፈሶሙ፡** Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) *resuscitare* mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; **ዘአንሥአ፡ በድኑ፡ እምኑ፡ ሙታን፡** Sir. 48, 5. b) *castra movere*, *proficisci*, sive adjecto **ትዕይንተ፡** Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; **አንሥአ፡ እምህየ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ቤቴል፡** Kuf. 13. 24; item *currum suscitare* i. e. *jumentis jungere*, seq. **ሰረገላ፡**, ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) *erigere*: **አንሥኡ፡ ትእምርተ፡** Jes. 13, 2; Jer. 28, 12. a) trsl.: **ንጉሥ፡ ጻድቅ፡ ያነሥእ፡ ብሔሮ፡** Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) *restituere*, *instaurare*, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተነሥአ፡ III, 1 (Pass. a **ነሥአ፡**; differt a **ተንሥአ፡**, sed in libris Mss. crebro cum **ተንሥአ፡** confunditur) 1) *tolli*, *auferri*: **ነፍስ፡ እንተ፡ ተነሥአት፡** Sap. 16, 14; **አመ፡ ይትነሣእ፡ እምኔሆሙ፡** Matth. 9, 15; at **ተንሥአ፡** *auferri* Kuf. p. 18 et p. 81; et *tolli*, *suscipi* Hen. 106, 3. 11. 2) *capi*, *comprehendi*, *sumi*, *assumi*: **ይትነሣእ፡** Jes. 8, 4 var.; **ተንሥአ፡** (sic) **ትትነሣእ፡** συλλήψει συλληφθήσῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Threu. 4, 20 (**ተንሥአ፡**); Kuf. p. 12 (**እምብእሲሃ፡ ወዕአት፡ ወተንሥአት፡**) et p. 14 (**ምድር፡ እንተ፡ እምኔሃ፡ ተንሣእከ፡**); **ዘተነሥአ፡ እምኔሁ፡ ብእሲ፡** ὁ παρ' αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφθεὶς ἄνθρωπος (assumtus) Cyr. c. Pall. f. 85; at **ዘተንሥአ፡ ሰብእ፡** ὃν δὲ ἀνέλαβε ἄνθρωπον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) *accipi*, *excipi*: **ኢተነሥአ፡** (v. **ኢተንሥአ፡**) **ገጾሙ፡** Kuf. p. 22. — Raro pro **ተንሥአ፡** ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥአ፡ III, 1 (proprie Refl. ab **አንሥአ፡**, sed in libris Mss. crebro cum **ተነሥአ፡** confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. **ይትነሣእ፡**, Imprt. **ተንሥእ፡**, Inf. **ተንሢኦ፡**, **ተንሥኦ፡**, **ተንሥአት፡**; *surgere*, *assurgere*, *exsurgere*, de eo qui sederat, cubuerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 5; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; **ኢይክል፡ ተንሥአ፡ ቅድሜከ፡** Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; **በተንሥኦታ፡** Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; **እምድር፡** 1 Reg. 28, 23; **እምስካብ፡** 2 Reg. 11, 2; **እመንበር፡** Jud. 3, 20; **እምኅበ፡ ማእድ፡** 1 Reg. 20, 34; **እምንዋም፡** Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficiendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7, 7. 9, 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπηδᾶν *exsilire*: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) *castra movere*, *se movere ad iter faciendum*, *in viam se dare*, Gen. 12, 9. 18, 16; **ወተንሥአ፡ እምህየ፡** 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) *surgere*, *assurgere*, *insurgere* contra alqm (vid. **ተናሥአ፡**), c. c. **ላዕለ፡** et **ዲበ፡**, ut: **እለ፡ ይትነሥኡ፡ ላዕሌየ፡** Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: **እመሰ፡ ይከሕዱ፡ ምስጢረ፡ ትሥጉት፡ ይትነሥእዎሙ፡ ሐዋርያት፡ እንዘ፡ ይብልዎሙ፡** Cyr. c. Pall. f. 81. c) *erigi*: **ምስለ፡ ጥበብ፡ ይትሐነጽ፡ ቤት፡ ወምስለ፡ አእምሮ፡ ይትነሣእ፡** Prov. 24, 4; **በተንሥአተ፡ ቤት፡** ἐπὶ τῇ ἐγέρσει οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ex. 7, 23. d) *surgere* i. e. *prodire*, *exsistere* (auftreten): **ይትነሣእ፡ ህየንቴሁ፡** Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) *excitari*: **በኀጢአተ፡ ረሲዓን፡ ቅሥፈት፡ ይትነሣእ፡** Prov. 28, 2. f) *resurgere*, *resuscitari* de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22, 28. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De **ተንሥአ፡** *tolli*, *auferri*, *capi*, *sumi*, *accipi* vid. sub **ተነሥአ፡**

ተናሥአ፡ III, 3 1) *insurgere*, c. Acc. prs., alicui: Ps. 93, 16 (vid. **ተንሥአ፡** sub litera b); contra alqm: Deus **ጽኑዕ፡ ውእቱ፡ ዘኢይትናሥእዎ፡ ነገሥት፡** Lit. Epiph. 2) *se extollere* contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: **ከመ፡ ይትናሣእ፡ ርእሶ፡** (at Acc. **ርእሶ፡** parum congruit).

አስተናሥአ፡ IV, 3 1) a) *attollere*, *extollere* alqm supra alium: **ያሌዕሎ፡ እግዚ**" **ለፀሩ፡ ላዕሌሁ፡ ወጸላእቶ፡ ያስተናሥእ፡** Jes. 9, 11 vrs alt. b) *sublevare* alqm: **ረድኤቱ፡ ወአስተናሥአቱ፡ ለእግዚ**" F. M. 3, 6. c) *facere ut* alqs *se extollat* supra alios vel *superbiat*: **ተውኔትከ፡ አስተናሥአከ፡** (תִּפְלַצְתְּךָ השׁיא אֹתָךְ) Jer. 29, 17. d) *restituere*, *stabilire*, Ps. 79, 16. 2) a) *se extollere* super alios, *superbire*: **አስተናሣእከ፡** Jer. 29, 17 var. b) *supra eminere*: **ክልኤቱ፡ አጥባት፡ ዘይሰውጥ፡ ወዘያስተናሥእ፡ በመሳውር፡ ዘወርቅ፡** τῶν δύο μυξωτήρων — χρυσᾶς Zach. 4, 12. 3) *ex-*, *in-*, *suscitare*, *instigare*, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo **ይስሐቦሙ፡ ለአርድእቲሁ፡ ወያስተናሥእሙ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ ተመሳልያነ፡ በምግባራቲሁ፡** F. N. 5; **ዝንቱ፡ ግብር፡ አስተናሥአ፡ ለይእቲ፡ ብእሲት፡** Chr. ho. 26. b) in malam: c. Acc. prs., ut: **አስተናሥአ፡ ላዕሌሁ፡ መኳንንተ፡** Sx. Hed. 8; **አስተናሥእዎ፡ ልቦ፡** τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ Jer. 20, 10; **ለንዋይ፡ ጸሩ፡ ከቡድ፡ ወትከዘ፡ ፈድፋደ፡ ያስተናሥእ፡ ኀሊና፡ ወየሀውክ፡** Fal. f. 56; c. Acc. rei: **ያስተናሥእ፡ ጽልአ፡ ለተፈልጠ፡ እምኔሃ፡** F. M. 12, 2; **ዘያስተናሥእ፡ ሀከከ፡ ወጽልአ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡** 23, 7.

ንሥአት፡ n. act. *sumtio*, *assumptio*, *receptio*, *susceptio*, *acceptio*, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); **በእለ፡ ይቤሉ፡ ከመ፡ ይከውን፡ ንሥአተ፡ መንፈስ፡ ሕይወት፡ ውስተ፡ ሥጋሆሙ፡ ለሕፃናት፡ እምንፍሐተ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚ**"፡

M. M. f. 3; ንሥአተ፡ ቅዱስ፡ ምስጢር፡ *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator:* mors ነሣኤ፡ ኵሉ፡ Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor,* doni F. N. 24, 3; ነሣኤ፡ ዋሕስ፡ (paulo infra ተለቃሒ፡) F. N. 27; c. Acc.: ነሣኢ፡ አክሊለ፡ Enc. Jac. 25; mors est ነሣኢ፡ ዘኢያገብእ፡ (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; ነሣኤ፡ ገጽ፡ *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; ትኩንኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ ወማሕፀና፡ ነሣኢትየ፡ ለዓለም፡ Jer. 20, 17. — At ነሣኤ፡ ነፍስ፡ Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro ተነሣኤ፡ (ንሡአ፡) ነፋስ፡? Graecus exhibet ἀνεμόφθορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus* vel *ortus* siderum: ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሐይ፡ (በጽባሕ፡) Kuf. 3. b) *exaestuatio* undarum: ትንሣኤ፡ መዋግድ፡ M. M. f. 96. c) *elatio, superbia,* ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra* alqm, *insultatio:* ትንሣኤ፡ ፀር፡ Lit. 159, 4; ትንሣኤ፡ ወቅሥት፡ *turbae et rixae*, Lud. e L. Myst. e) *exsistere, emergere:* (ይከውን፡) ትንሣኤ፡ ፈያት፡ ወሀይድ፡ ወክዕወተ፡ ደም፡ Kid. f. 3; በትንሣኤ፡ ሕማም፡ ወፃዕር፡ Enc. Mag. 26. f) *resurrectio* mortuorum vel e mortuis: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; ሰንበተ፡ ትንሣኤ፡ d'Abbadie cat. p. 11.

መንሥኢ፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, sublevat:* Deus መንሥኤ፡ ነዳያን፡ እምድር፡ Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitat, excitat:* Deus መንሥኤ፡ ውዱቃን፡ Macc. f. 17; መንሥኤ፡ ስቡር፡ እምዲበ፡ ዐራቱ፡ Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator:* መንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናሥኢ፡ part. (IV, 3) *restitutor:* ሡርዑ፡ መስተናሥኢነ፡ ለግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Abush. 20.

ምንሣእ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): አሌ፡ ሎሙ፡ ለመደልዋን፡ እለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለኃጥእ፡ በእንተ፡ ምንሣእ፡ Kid. f. 41.

ነሠገ፡ (rarius ነሰገ፡) I, 1 [praefixo ነ e simpliciore radice, ut سَكَّ *obstruxit, obduxit* (سَكَرَ סָכַר סְגַר ዘጋሐ፡) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt نَسَجَ (נָסַךְ) et وَشَجَ, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte* vel *obice obstruere, repagulo occludere:* የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲር፡ ወነሢጎ፡ (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; አንቀጸ፡ ዝናም፡ ኤልያስ፡ ነሠገ፡ Deg.

ተነሥገ፡ III, 1 *repagulo occludi*, Lud. sine auct.

ንሡግ፡ part. *obice obstructus, repagulo clausus:* ረከብነ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሡገ፡ ወዝጉሐ፡ ወቅቱረ፡ Act. 5, 23.

መንሠግ፡ et **መንሥግ፡**, subst., Pl. መናሥግት፡, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum,* μοχλός Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; እለ፡ አልበሙ፡ ማዕጾ፡ ወኢመንሥግ፡ ወኢመዝግሐ፡ 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; እመ፡ ወደይከ፡ ማዕጾ፡ ወመንሥገ፡ ላዕለ፡ አፉከ፡ Sir. 28, 25. 49, 13; መንሠገ፡ ሲኦል፡ πέταυρον ᾅδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; ይሞቅሖከ፡ ወይወስደከ፡ ውስተ፡ መንሥገ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 269; κλεῖθρον እዴ፡ መንሥግ፡ Cant. 5, 5; መዓጹተ፡ ወመናሥግተ፡ Job 38, 10; trsl.: Christus natus est መናሥግተ፡ ዘድንግል፡ ኢያርኀዎ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* መናሥግት፡ ብ፡ መቆለፎች፡ (*aliud:* መመከከት፡; *aliud:* በ፪ መቀረቅርት፡).

ናርዶስ፡ et **ናርዱ፡**, n. prgr., sc. νάρδος *nardus, nardinum,* Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; ከመ፡ ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዲድ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* ናርዶስ፡ ዘ፡ ናርድ፡; aliud scholion vid. sub ረዳ።

ኒስ፡ vid. ኒሳን፡

I. **ነስሐ፡** I, 1 *probro afficere, conviciari* [cfr. نَزَغَ, نَزَكَ, نَسَغَ]: እስመ፡ አሙ፡ ነስሑ፡ (v. ንስሑ፡) ወተዐበዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud አሙ፡ et ንስሑ፡ dubium movet, annon አመንስሑ፡ legendum sit, idem fere quod አመንዘዙ፡).

II. **ነስሐ፡** I, 2 [convenire videtur cum نَزَهَ (ነዝሀ፡) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; نَزُهَ *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum نَزَغَ); in caeteris linguis aliae radices frequentantur נִחַם, ܬܘܐ, نَدِمَ, תָּהָה] 1) *poenitere:* Ex. 13, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matth. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. እምነ፡ rei: እግዚ"፡ ነስሐ፡ እምዘነበበ፡ Jon. 3, 10; et c. በእንተ፡, ut: ይኔስሕ፡ በእንተ፡ እኪት፡ Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. እስመ፡ vel ዘ፡ 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere,* (*resipiscere*): Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (ἐπιστραφῇς); Jes. 30, 15 (ἀποστραφείς). 46, 8; Prov. 24, 24; ነስሕ፡ ወተጋነይ፡ Sir. 18, 24. 48, 15; ነስሑ፡ ወተመየጡ፡ Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. እምነ፡ peccati: ተመየጡ፡ ወነስሑ፡ እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; ነስሑ፡ እምፍኖቶሙ፡ እኩይ፡ Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: እስከ፡ ይኔስሕ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡ F. M. 6, 2, et peccati: ነስሐ፡ አበሳከ፡ σμίκρυνον πρόσκομμα Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare,* ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam πλημμελεῖν crebro exponitur, sive significet *poenitentia culpae poenas dare,* sive *delinquere, culpam contrahere,* cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — *Voc. Ae.:* ተመይጠ፡ ተሠውጠ፡ ነስሐ፡ ገብአ፡ ብ፡ ተመለሰ፤ ነስሐሰ፡ አዘነ፡ ይ፡

አነስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. ተነስሖ፡ f. 248; Inf. verb. ተነሲሖ፡ Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere,* Phlx. 4 pluries; monachi quidam ገብኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአውሰቡ፡ ወእምድኅረ፡ ውእቱ፡ ተናስሑ፡ ወነስሑ፡ Phlx. 164.

ንሱሕ፡ part. 1) *poenitentia affectus:* ኢትኩን፡ ንሱሐ፡ ላዕለ፡ ዘኀለፈ፡ ግብር፡ Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens*

delictis, poenitentiam (impositam) agens, sensu biblico et ecclesiastico: Clem. f. 83; Kedr f. 8; ውእቱ፡ ንሱሕ፡ በእንተ፡ ኀጣይኢሁ፡ Phlx. f. 171; መባልዑ፡ ለንሱሕ፡ አልቦ፡ ዘእንበለ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡ Clem. f. 237.

ንስሓ፡ (etiam ንስሐ፡ scriptum) subst., m. et fem., *poenitentia:* ንስሓ፡ ይከውኖ፡ μετανοεῖν γίνεται Prov. 20, 25; አልቦ፡ ንስሓ፡ በጸጋ፡ (v. ጸጋ፡) እግዚ" Rom. 11, 29. a) sensu biblico: *poenitentia peccati, resipiscentia:* Prov. 14, 15; Sap. 12, 10; (ἐξομολόγησις) Sir. 17, 28; Luc. 15, 7 rom.; Matth. 3, 8. 11. 9, 13; 2 Cor. 7, 10; Hebr. 6, 6; seq. እምነ፡ Apoc. 2, 21 Platt; እምድኅረ፡ ሞት፡ አልቦ፡ ንስሓ፡ Did. 4; መፍትው፡ ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ Did. 6; Herm.; Clem. creberrime; ንስሓ፡ ፍጽምት፡ F. M. 6, 13. b) sensu ecclesiastico: *poenitentia* a sacerdote secundum Canones *imposita* (vid. etiam Platt in praefatione ad suam Didascaliae editionem p. XI), Did., Clem., F. M., al.; eam imponere አዘዘ፡ vel ወሀበ፡, ut: ሀብዎ፡ ንስሓ፡ ፱ ሱባዔ፡ በኅብስት፡ ወማይ፡ እስከ፡ ፱ ሰዓት፡ Clem. f. 239; eam praestare ፈጸመ፡; eam abjicere vel violare ክሕደ፡ Clem. f. 177. c) *culpa contracta, delictum*, πλημμέλεια 1 Reg. 24, 14 (vid. ነስሐ፡ n. 3); Lev. 5, 15 seq.; 19, 21; 4 Reg. 12, 16, et *sacrificium pro delicto* (Bußopfer) Lev. 7, 1 seq.; ዘንስሓ፡ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας Hez. 44, 29.

ነሳሒ፡ n. ag. *poenitens, poenitentiam agens*, ὁ μετανοῶν Chr. Ta. 31; ይቁም፡ ምስለ፡ ነሳሕያን፡ F. M. 4, 2. 6, 13; Did. ed. Platt p. 74.

ንሳሔ፡ subst. *poenitentia* M. M. f. 197.

ተነሳሒ፡ n. ag. (III, 2) *poenitentiam agens*, Pl. ተነሳሕያን፡ Phlx. 236.

ንስሐት፡ *foetor* vid. sub ነስኀ፡

ንስር፡ subst., m., Pl. አንስርት፡ [נֶשֶׁר, ܢܶܫܪܳܐ, نَسْرٌ] *aquila, vultur*, ἀετός Lev. 11, 13; Deut. 14, 12; Job 9, 26. 39, 27; Jes. 40, 31; Jer. 4, 13. 29, 17. 23; Thren. 4, 19; Hez. 17, 3; Dan. 7, 4; Mich. 1, 16; Ob. 4; Ps. 102, 5; Matth. 24, 28; Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14; Hen. 90, 2 seq., 4 Esr. 11, 1 seq., γύψ Job 15, 23. 28, 7; praeterea Hez. 39, 4 et Dan. 4, 30 ubi textus quidem LXX vulg. ὀρνέων habet; ዮሐንስ፡ ሰራሬ፡ ንጉሠ፡ አዕዋፍ፡ ንስር፡ Enc. Jac. 30. — *Voc. Ae.*: ንስር፡ ወእውስት፡ ወፊንክስ፡ ዘ፡ አሞራ።

ተአንስረ፡ quadrl. III, 1 (denom. ab አንስርት፡) *aquilarum naturam induere, aquilis similem fieri:* ተአንስሮትየ፡ Lud. Comm. hist. p. 506 n. 54.

ነሰቀ፡ i. q. نَسَقَ *ordine disposuit* vel *seruit.*

ንሱቅ፡ part. *ordine dispositus, apte sertus:* ወነደቁ፡ በእብን፡ ንሱቅ፡ (v. ምሱቅ፡ q. v.) 1 Esr. 6, 24.

ንስቲት፡ *pusillum, paulum*, vid. sub ንእሰ፡

ነስኀ፡ ut videtur i. q. زَنِخَ سَنِخَ זָנַח *corruptus odore fuit, foetuit.*

ንስኀት፡ subst. *foetor*, βρῶμος (βρόμος): ወየዐርግ፡ ንስኀቱ፡ Joel 2, 20; እሬኢ፡ ንስኀተ፡ ሥጋየ፡ ከመ፡ ብኅባኄ፡ ዐንበሳ፡ Job 6, 7.

ኒሳን፡ et **ኔሳን፡**, nomen mensis primi Hebraeorum et Syrorum (نِيسَان ניסן), Ex. 13, 4; Deut. 16, 1; 3 Reg. 6, 4; 2 Esr. 12, 1; 1 Esr. 5, 6; Esth. ap. 1; Esth. 8, 9; ኒሳን፡ ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡ Rel. Bar.; Clem. f. 56; in quibusdam codicibus libri Esther etiam ኒስ፡ pro ኒሳን፡ occurrit.

ነስነሰ፡ (etiam ነሥነሠ፡) quadrl. I [vicina sunt نَشْنَشَ نَثَّ, نَثَا, نَضَحَ, نَزَّ, ነዝሐ፡, נָצַח נָזָה; amh. ነሰነሰ፡ *to strew, scatter, disperse*] *spargere, adspergere, conspergere*, c. Acc. aquae vel rei sparsae: ነስንሳ፡ ማየ፡ Herm. p. 85; በእንተ፡ ማያት፡ አፍላግ፡ ከመ፡ ያዕርግ፡ ማያተ፡ ወይነስንሶን፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ለጽሙአን፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ ejus, *in* vel *ad* quem spargitur: Ex. 29, 16. 21; ነስንሱ፡ ላዕሌሁ፡ ዕፍረታተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Nah. 29; trsl.: ዘነስነስከ፡ ምሕረተከ፡ በመዋዕለ፡ ሙሴ፡ ከማሁ፡ ነስንስ፡ ምሕረተከ፡ ላዕሌነ፡ Kedr f. 39; Lit. 175, 3; ይነሰንሱ፡ ጽድቀ፡ ደመናት፡ Jes. 45, 8; c. dupl. Acc.: ነስነስኩ፡ ምስክብየ፡ መጽርየ፡ Prov. 7, 17; Did. 2. 2) *dispergere:* ይነሰንስ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ኍያንዊሁ፡ Jes. 41, 2 vrs. alt.

ንስኑስ፡ part. *sparsus, adspersus:* መዐዛ፡ ጽጌ፡ ውስቴታ፡ ንስኑስ፡ Deg.

መነሳንስት፡ et **መነሰንሳት፡**, subst. Pl. (Sing. forma nondum reperta) *aspergilla, flabella:* በዛቲ፡ ዕለት፡ አዕረፈ፡ አባ፡ ኖብ፡ በዓለ፡ መነሳንስት፡ ዘወርቅ፡ Sx. Jac. 5; ሰላም፡ ለኖብ፡ መነሳንስቲሁ፡ ዘወርቅ ፲ ሰጸደ፡ አራዊት፡ ደቃቅ፡ ibid. in Enc.; ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ነጋሢ፡ ወመነሰንሳትኒ፡ ዘሐሪር፡ ገብሩ፡ ሎቱ፡ Gad. Kar.

ነሰከ፡ I, 1 [vid. etiam ነከሰ፡; נָשַׁךְ, ܢܟܬ] Subj. ይንስክ፡, *mordere*, c. c. Acc., de serpente: Gen. 49, 17; Num. 21, 6. 8; Am. 5, 19; Koh. 10, 8. 11; Jer. 8, 17; Act. 28, 3 Platt; Apoc. 9, 19; ከመ፡ ይንስክዎ፡ Jsp. p. 277; አሐቲ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ነሰከታ፡ ውስተ፡ ልባ፡ ወአሐቲ፡ ውስተ፡ ገቦሃ፡ Sx. Nah. 15; ከመ፡ ኢይንስክ፡ ሰኰና፡ እግርየ፡ Enc. Hed. 20; de cane Did. 6; de oestro (*pungere?*) ነሰከቶ፡ አሐቲ፡ ፃዕት፡ Sx. Genb. 6; trsl. (*vexare*) Hab. 2, 7.

ተነስከ፡ III, 1 *morderi* Num. 21, 8; ዘእምአርዌ፡ ምድር፡ ዘተነስከ፡ Sx. Masc. 8.

ተናሰከ፡ III, 3 *se invicem mordere:* እኑዙ፡ ይትናሰኩ፡ በበይናቲሆሙ፡ Hen. 89, 11; trsl.: Gal. 5, 15.

አስተናሰከ፡ IV, 3 *facere ut alii alios mordeant:* Origenes ecclesiam rixis et turbis implevit, ከመ፡ ያስተናስክ፡ ለጸቂቃ፡ (sc. ecclesiae) M. M. f. 198.

ንስከት፡ n. act. *morsus:* ኀልቁ፡ በንስከተ፡ አራዊተ፡ ምድር፡ Sap. 16, 5; Prov. 23, 32; Hen. 69, 12; Enc. Genb. 11; ንስከተ፡ አንበጣ፡ ወጽንጽንያ፡ Sap. 16, 9; መከነ፡ ንስከት፡ M. F.

ነሰወ፡ rad. inus., e. q. نَسَا נָסָה *exploravit, tentavit.*

መንሱት፡ subst., m. et fem., Pl. መናስው፡ 1) *tentatio* (qua homines tentantur), etiam *scandalum:* πειρασμός Matth. 6, 13. 26, 41; Act. 20, 19; 1 Tim. 6, 9; Jac. 1, 2; 2 Petr. 2, 9; Apoc. 3, 10; 1 Cor. 10, 13; Ex. 17, 7; መናስው፡ Chr.; M. M. f. 186; ተዐገሡ፡ መናስወ፡ ሰይጣናዊት፡ Phlx. 3; መናስወ፡ ዓለም፡ Org.; መንሱት፡ πειρατήρια Job 10, 17; σκάνδαλα Matth. 18, 7; Luc. 17, 1. 2) *periculum*, κίνδυνος, ዘይ

ፈትዋ፡ለመንሱት፡በቲ፡ይመውት፡ Sir. 3, 26; መንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Jsp. p. 339; ዘመነ፡መንሱት፡ *tempus periculosum* (navigantibus) Enc. Mij. 22. 3) *calamitas, afflictio, angustiae* (quibus homines tentantur, in specie a Deo iracundo missae, quare crebro respondent) *ira Dei, poena a Deo immissa:* Jes. 65, 14; ἀνάγκαι Job 5, 19; ὁρμή Num. 11, 11; plerumque ὀργή et θυμός Lev. 10, 6; Num. 25, 4; Jos. 7, 26; Jes. 10, 5; እምነ፡ወይነ፡መንሱታ፡ Jer. 28, 7; ዕለተ፡መንሱት፡ Hez. 22, 24; Zeph. 1, 15; Job 3, 26. 20, 28. 21, 30; Ps. 7, 12. 77, 54; 2 Esr. 7, 23; መንሱት፡መዐቱ፡ 10, 14; Sir. 10, 18; ዐቢይ፡መንሱት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰክሪት፡ 26, 8. 25, 22. 28, 19. 33, 8. 44, 17; Rom. 2, 8. 5, 9; 1 Thess. 1, 10. 5, 9; Apoc. 14, 8; κρίσεις Sir. 29, 19; እመቦ፡ዘአንሥአ፡ላዕሌሁ፡መንሱት፡ከመ፡ያመንስዎ፡ (ἀρά) 2 Par. 6, 22. 4) *animi perturbatio,* (*passio*) hominis, πάθος Col. 3, 5 (vid. ተመንሰወ፡ et ምንስው፡).

አመንሰወ፡ quadrl. II (denom.) *in tentationem, periculum, calamitatem, afflictionem inducere* alqm, Ps. 34, 23. 37, 13. 54, 3; 2 Par. 6, 22.

ተመንሰወ፡ III, 1 1) *in tentationem, periculum, calamitatem incidere; in periculo versari, afflictionibus vexari:* ኃጥእ፡ይትመነሶ፡በሐቢቱ፡ Sir. 29, 29; Act. 19, 27. 40; 1 Cor. 10, 13; Ps. 138, 20; Did. 33. 2) *animo perturbatum* vel *passione affectum esse:* ኢትትመንሰዉ፡በፍትወት፡ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας 1 Thess. 4, 5 Platt (vid. መንሱት፡ n. 4). — *Voc. Ae.:* ተመንሰዉ፡ዘ፡ተጠፋፉ።

ምንስው፡ (etiam ምምስው፡) part., fem. ምንሱት፡, 1) *tentationi, periculo, calamitati, irae* vel *poenae Dei obnoxius:* potatio ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ (sc. monachum) ምንስወ፡ Phlx. 79. 192; ምንስዋን፡ παιδευόμενοι 2 Cor. 6, 9; ምምስዋን፡ Phlx. 181, al.; ነፍስ፡ምንሱት፡ Deut. 28, 65; hoc praeceptum observate, ከመ፡ኢትኩኑ፡ምንስዋነ፡እለ፡ይወርዱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Clem. f. 96. 2) *animo perturbatus, iracundus,* ὀργίλος Ps. 17, 51.

ምንሳዌ፡ subst. *tentatio, periculum:* አሰረ፡ከመ፡በግዕ፡ዘአልቦ፡ምንሳዌ፤መራዕየ፡ደብር፡ዘይቀትል፡አርዌ፡ (*vinxit*— sc. Abba ቀፍሬ፡ — *bestiam gregibus montis perniciosam tamquam ovem innoxiam*; sec. Lud. *irae expertem*) Enc. Hed. 8.

ነሰየ፡ fortasse i. q. نَسِيَ *oblitus fuit, neglexit,* ናሕሰየ፡

ተናሰየ፡ III, 3 *se rei oblitum esse,* rem *non curare simulare,* c. Acc., ከመ፡ይትናሰይ፡ርእሶ፡ Col. 2, 18 rom. (ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων), si quidem lectio bona est.— *Voc. Ae.:* ይትናሰይ፡ዘ፡ይትቀጠቀጥ፡ (!).

ነቅሀ፡ I, 1 [amh. ነቃ፡; نَقَهَ *convaluit* a morbo, *intellexit;* at *evigilare* caeteri habent sub יָקַץ يَقِظَ] Subj. ይንቃህ፡ 1) *evigilare, expergisci,* somno: ነቅሀ፡እምንዋሙ፡ Gen. 28, 16; Kuf. 7; Prov. 6, 9; Zach. 4, 1; Rom. 13, 11; ንቃህኬ፡ Jer. 38, 26; 1 Esr. 3, 13; ንቃህ፡ Ps. 43, 25; ነቂሆ፡ተንሥአ፡ Kuf. 3; Hen. 13, 9; 1 Reg. 3, 15; Jud. 19, 5. 8 (ὀρθρίζειν); Ruth 3, 8 (ἐξέστη); Job 7, 4; ሶበ፡ይነቅሁ፡ Jes. 29, 8 (ἐξαναστάντες). 37, 36 (ἀναστάντες). 43, 17; ኖመ፡በዕል፡ወአልቦ፡ነቂሀ፡ Job 27, 19; Sir. 34, 20; e morte Job 7, 21; 4 Esr. 6, 2. 2) *convalescere* a morbo: አመ፡ነቅሀ፡እምደዌሁ፡ዘቀብጸ፡እምኔሃ፡ተስፋ፡ፈውስ፡ Fal. f. 20. 3) de animo: *exsuscitari, sobrium et alacrem, cautum, attentum esse, vigilare:* ሶበ፡ሰምዐት፡ቃሎ፡(ለሐዋርያ፡)ነቅሀት፡በልባ፡ Sx. Haml. 5; ንንቃህ፡ γρηγορῶμεν 1 Thess. 5, 6; ንቃህ፡ወጥበብ፡በኵሉ፡ νῆφε ἐν πᾶσιν 2 Tim. 4, 5; Chr. Ta. 34, al. (νήφειν); ይንቅሁ፡እመሥገርት፡ሰይጣን፡ ἀνανήψωμεν ἐκ τῆς παγίδος 2 Tim. 2, 26; ለእመ፡ነበርከ፡ምስለ፡ማእምራን፡ትጋህኬ፡ወንቃህ፡ከመ፡ትስማዕ፡ቃሎሙ፡ Fal. F. 25.

አንቅሀ፡ II, 1 *expergefacere, excitare, suscitare,* dormientem: Matth. 8, 25; Joh. 11, 11; አንቅሆ፡ለእግዚእነ፡ Judith 14, 13; Jes. 50, 4 var.; አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘይነውም፡ Sir. 22, 7; Kuf. 3; አንቃህክነ፡እምነ፡ንዋም፡ Deg. (in hymno matutino); feram cubantem Gen. 49, 9; Num. 24, 9. a) trsl. de animo: Ps. 76, 6; 2 Petr. 1, 13; ከመ፡ያንቅሆሙ፡ vel ከመ፡ያንቅህ፡ልቦሙ፡ Chr. (crebro). b) *resuscitare* mortuos: Clem. f. 252; Rel. Bar.; አንቅሀ፡በድነ፡ Enc. c) de necromantia: *evocare* vel *suscitare* mortuum vel pythonem 1 Reg. 28, 3. 7. 11; Deut. 18, 11; እለ፡ያነቅሁ፡(ያነቅሃ፡)በየውዐ፡ Jes. 44, 25.

ንቁህ፡ part. 1) *experrectus, expergefactus:* ውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ Kedr f. 70; ይትመሠጠሙ፡ንቁሓን፡ Const. Ap. 51; አነ፡ንዉም፡ወልብየ፡ንቁህት፡ Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10 Platt; de oculis (*apertus*): ይኩን፡አዕይንቲከ፡ንቁሓት፡ 2 Par. 6, 40. 7, 15 (alias ብሩሃት፡). 2) de animo: *suscitatus, alacer, sobrius, cautus, vigilans, attentus,* ለእመ፡ኮነ፡ኅሊናሁ፡ንቁህተ፡ Phlx. 100; ይኩኑ፡ንቁሃነ፡በጸሎት፡ Clem. f. 103; ዘኢንቁህ፡ለግብረ፡መልእክታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ f. 129; ንቁሃነ፡ኩኑ፡ወኢትትሀከዩ፡ለንስሓ፡ f. 255; Org. 5; νηφάλιος 1 Tim. 3, 2 et Tit. 2, 2 Platt; Chr. ho. 33 al.; ልቡ፡ንቁህ፡ለርእየ፡ኅባይእ፡ Phlx. f. 135; ከመ፡ይኩኑ፡ለባውያነ፡ወነቃህያነ፡ Jsp. p. 356; discipulus ይኩን፡ንቁህ፡ወፅሙደ፡ወልብወ፡ወአጽናዔ፡ Fal. f. 21. — Adv. ንቁህ፡ 1 Petr. 1, 13.

ነቅህ፡ subst., spatium temporis inter evigilationem et surrectionem, Lud. auct. Greg.

ንቃህ፡ adj., *evigilans:* ዘንቃህ፡እምንዋም፡ *qui e somno evigilat* Ps. 72, 20. 77, 21; Clem. f. 26. 73.

ንቅሀት፡ n. act. et subst. 1) *evigilatio, vigilatio, vigilia:* ኑኀ፡ንቅሀትከ፡ወኢሰኪቦትከ፡ Fal. in proëm.; ወተንሥአት፡በሰዓት፡እምድኅረ፡ንቅሀት፡ሌሊት፡ πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν Judith 12, 5. 2) *alacritas, cautio, attentio,* Lit. Joh.; ሀሉ፡ወትረ፡በንቅሀት፡ወተዐቀብ፡እንዘ፡ትጸንሕ፡ምጽአተ፡ቀትል፡ (belli) Chr. Ta. 5; Christiani ይቁሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡በሀድአት፡ወበንጽሕ፡ወበንቅሀት፡ዐቢይ፡ለሰሚዐ፡ነገረ፡እግዚ" F. N. 12.

መንቅሂ፡ part. c. term. adj. 1) *suscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ወመሰግላን፡በአዕዋፍ፡ Did. 13; መንቅህያነ፡ምዉት፡ F. N. 46 (νεκρομάντεις). 2) *resuscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ Lit. Jac.

አንቅሂ፡ n. ag., id. q. መንቅሂ፡; አንቅሄ፡ምዉት፡ *necromantis,* Lud. ex 1 Reg. 28, 9.

ንቁሃዊ፡ adj. rel., *ad vigilantes, alacres, attentos pertinens.* Phlx. 231.

ነቀለ፡ I, 1 [amh. id.; arab. نَقَلَ *transplantavit, transportavit*] Subj. ይንቅል፡, *evellere, eradicare;* ትሥሩ፡ወትንቅል፤ትንሥት፡ወትሐንጽ፡ (e Jer. 1, 10) hom. Theod. Anc.

in Cyr. f. 102; Deus Evam creaturus ነቀለ፡ እምዐጽመ፡ ገቦሁ፡ አሐደ፡ ወነደቀ፡ ሥጋ፡ መከና፡ Syn. f. 385; አውረድዎ፡ (ለሥጋሁ፡) እመስቀል፡ ነቂሎሙ፡ ቅንዋተ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Sx. Nah. 1; ille fide sua ነቀለ፡ ደብረ፡ ወተከለ፡ ደብረ፡ Sx. Tachs. 6; ንቅል፡ ሊተ፡ ሦከ፡ ኀጢአት፡ Enc. Hed. 10.

ተንቅለ፡ III, 1 *evelli, eradicari:* Adam dolorem non sensit, እንዘ፡ ይትነቀል፡ ዐጽመ፡ ገቦሁ፡ M. M. f. 37; ለአዳም፡ ኀበ፡ ተነቅለ፡ ዐጽመ፡ ገቦሁ፡ ኢገብረ፡ ሎቱ፡ ከልአ፡ ዐጽመ፡ f. 188; በመጥበሕት፡ አጽፋረ፡ እደዊሁ፡ ተነቅለ፡ Enc. Genb. 6.

አንቃል፡ vid. sub ቍማል፡

ነቀልቃል፡ vid. sub ቀልቀለ፡

ነቀረ፡ rad. inus., e. q. נָקַר نَقَرَ نطُر *fodit, excidit, excavavit;* de vicinis vid. Ges. thes. p. 913, et ሰቈረ፡ et ወቀረ፡

ነቈረ፡ I, 1 1) *effossum, erutum esse,* de oculo: ዐይኑ፡ ዘየማን፡ ነቍረ፡ ይነቍር፡ Zach. 11, 17; ዐይንከ፡ እንተ፡ ነቈረት፡ (sic Lud. e) Vit. S. 2) ut videtur, *eluscatum esse:* ነቈረ፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν ἐστι, Abt. Ap. 73 (si quidem lectio sana est).

አንቈረ፡ II, 1 1) *excaecare:* አንቈረቶሙ፡ እከዮሙ፡ ἀπετύφλωσεν αὐτούς Sap. 2, 21. 2) *effossum* vel *excaecatum habere,* oculum: si quis fregit crus vel brachium አው፡ አንቈረ፡ ዐይኖ፡ Gad. T. H.

ንቁር፡ part. *effossus, excaecatus,* ዘንቁር፡ ዐይኑ፡ Can. Ap. 52.

ነቋር፡ adj. 1) *luscus, cocles,* Matth. 18, 9; Marc. 9, 47. 2) *caecus,* ታመጽኡ፡ ነቋረ፡ ለመሥዋዕትየ፡ Mal. 1, 8.

እንቀር፡ et **እንቃር፡** subst. *interior pars oris et narium, fauces:* መቃጥን፡ ዘይሰቍር፡ እንቀሮ፡ M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Kid. f. 33 (vid. sub መቃጥን፡) [vid. etiam ሕንቅርት፡; amh. እንቀር፡ *epiglottis;* tam ad ነቀረ፡ quam ad ንኅረ፡ referre licet vocabulum].

እንቍራ፡ (etiam ዕንቍራ፡) subst. *cellae favorum,* Org. 5. — *Voc. Ae.:* ዕንቍራ፡ ዘ፡ ዘይትወለድ፡ ቦቱ፡ ንህብ፡ ወጸቃውዕኒ፡ ድጎረ፡ ይወዕእ፡ ቦቱ፡ [cfr. نَخْرُوب].

እንቃስ፡ v. **እንቃስ፡** subst. *coenum* vel *lutum,* in quo sues se volutant: ይገብእ፡ ከልብ፡ ዲበ፡ ቂያኡ፡ ወሐራውያኒ፡ ተኅጺቦ፡ ዲበ፡ እንቃሱ፡ (v. እንቃስ፡) εἰς κύλισμα βορβόρου, Cyr. c. Pall. f. 66. [Num ad نَجَسَ an ad نَكَشَ referendum?]. At in Vocab. ad Cyr. እንቃላ፡ ዘ፡ ጭቃ፡ [نَكَلَةٌ?].

ነቀቀ፡ i. q. נָקַק et ነቅዐ፡

ንቃቅ፡ subst., Pl. ንቃቃት፡ (נְקִיק), *rima, fissura, caverna:* ንቃቃተ፡ ኰኵሕ፡ (ad Hebr. 11, 38) Chr. Ta. 34.

ነቀበ፡ I, 1 [יָקַע, נָקַע, nec non نَكَبَ *extraxit, evulsit*] *se disjungere, se avellere, abalienari* ab aliquo, c. c. እምነ፡ nec non c. Acc. prs.: ነቀበተኒ፡ (*se disjunxit mihi*) ነፍስየ፡ እምኔሃ፡ በከመ፡ ነቀበታ፡ ነፍስየ፡ ለእኅታ፡ ἀπέστη Hez. 23, 18 (in glossa adscripta exponitur ተግሕሠት፡; Hebr. habet יָקַע et נָקַע.) — *Voc. Ae.:* መቈስ፡ ወነቀበ፡ ዘ፡ አስገለለ፡ (v. አስገለ፡).

ተንቀበ፡ III, 1 *disjungi, se exsolvere:* ሰላም፡ ለዐእተ፡ ነፍስኪ፡ በመዐዛ፡ ክርስቶስ፡ ዘተንቅበ ፤ መሰንቆ፡ ማሕሌት፡ ሐዋዝ፡ ከመ፡ ያሰርር፡ አልባበ ፤ ሐራ፡ ሰማይ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ አልበሙ፡ ሐሳበ ፤ እንዘ፡ ይዜምሩ፡ Enc. Ter 21. — *Rad. Abb.:* ተነቅበ፡ ዘ፡ ተለየ፡

ንቍበት፡ (ንቅበት፡, እንቍበት፡) subst., Pl. ˝ታት፡, [i. q. نُقْبَة *succinctorii species,* vid. Freytag IV p. 319; coll. وَقْف *armilla,* הַקִּף] *succinctorium, cingulum, zona:* ሰንዶናተ፡ ገብረት፡ ወጸገወቶ፡ ወንቍበታተ፡ (v. ወንቅ˝; v. ወእንቍበታተ፡) ለከነናውያን፡ Prov. 29, 42; Did. 3 (ወንቁበታተ፡, at in ed. Platt p. 13 ወንቍበታተ፡). — In glossa ad Prov. 29. exponitur ቅናት ። — *Voc. Ae.:* ንቁባት፡ (v. ዕንቆባታት፡) ብ፡ አራትያ፡ ወርድ ።

ናቀት፡ subst., fem., *camela* [نَاقَةٌ, Pl. نَاق نُوق] Vit. Sam.; Gen. 32, 16. — *Voc. Ae.:* ናቃት፡ (sic) ዘ፡ የገመል፡ ጌደር ።

ነቆታ፡, ኒቆታ፡, ኔከታ፡ n. prgr. sc. νεχωθὰ i. e. נְכֹתֹה a נְכֹת; ቤተ፡ ኒቆታሁ፡ i. e. בֵּית נְכֹתֹה *domus aromatum ejus,* sec. alios: *gazophylacium ejus* 4 Reg. 20, 13; Jes. 39, 2. — *Voc. Ae.:* ኒቆታ፡ ወቤዲቅ፡ ዘ፡ የሥዕል፡ ቤት፡ ቤተ፡ መዛግብትኒ፡ ይ ።

ነቍኅ፡ i. q. ነቅዐ፡

አንቍኅ፡ II, 1 *findere* ova i. e. *pullos* ex ovis *excludere* c. Acc. ovi: ያነቍኁ፡ እንቁቀሁ፡ አርዌ፡ ምድር፡ (v. ታነቅዑ፡) Jes. 59, 5.

ነቀወ፡ I, 1 et 2 [نَقَّ *coaxavit, glocitavit, sonuit;* نَقَعَ *vocem, clamorem edidit;* نَعَقَ نَهَقَ נָהַק; cfr. ሰንቀወ፡] 1) *sonare, sonum* vel *vocem edere, clangere, strepere, fremere,* de rebus inanimatis: ደወል፡ ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 rom.; ዘአልቦ፡ ነፍሰ፡ ይነቁ፡ τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα 1 Cor. 14, 7 rom.; ትነቁ፡ (v. ትኔቁ፡) ከርሥየ፡ ከመ፡ መሰንቆ፡ Jes. 16, 11; ልብየ፡ ይኔቁ፡ (v. ይነቁ፡) ከመ፡ ዕንዚራ፡ Jer. 31, 36; እብን፡ ትኔቁ፡ v. ትነቁ፡ 4 Esr. 3, 8; እመሂ፡ ንበቡ፡ ነቀወ፡ ከመ፡ አርጋኖን፡ ኢይሠምር፡ እግዚ˝፡ Clem. f. 209. 2) *vocem edere,* de animatis: 2 Petr. 2, 16; *rudere,* de asino Job 6, 5; *mugire,* de bove Job 6, 5; *grunnire,* de porco: ነቀወ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ ገዳም፡ በመዐት፡ Macc. f. 2; Enc. Tachs. 14; *ululare,* de lupo: ይነቁ፡ ተኵላ፡ ወይጼውዕ፡ አብያጺሁ፡ ለቀቲል፡ እንስሳ፡ Reg. Pach.; *rugire, hinnire, fremere, clamare, vociferari* de bestiis (sua quamque voce), ut: ይነቅዉ፡ አራዊተ፡ ገዳም፡ Zeph. 2, 14; *crocire,* de corvo Zeph. 2, 14; *clangere* de perdice Jer. 17, 11; *cantare, cucurrire, gracillare* de gallo et gallina Matth. 26, 34. 74; Clem. f. 13; Did. 30; ነቅዎተ፡ ዶርሆ፡ Ssal. Req.; *gemere,* de columba et turture: ይነቅዋ፡ ከመ፡ ርግብ፡ Nah. 2, 7 var.; ከመ፡ ማዕነቅ፡ እነቁ፡ Jes. 38, 14; *pipire, canere, queri,* de avibus Ps. 103, 13.

ንቃው፡ subst. 1) *sonus, sonitus,* ut citharae Org. 3. 2) *vox* omnium animalium: ንቃወ፡ አራዊት፡ Clem. f. 82. 178; ንቃወ፡ አዕዋፍ፡ ወአራዊት፡ Macc. f. 22; Clem. f. 179; ex. gr. *rugitus* leonum Job 4, 10; Org. 2; *hinnitus* equorum, ንቃወ፡ አፍራስ፡ Clem. f. 17; *latratus* canum Org. 1; *bombus* vel *murmur*

apium, ንቃወ፡ ዜማ፡ ንህብ፡ Lud. sine auct.; *cantus* avium Enc. Mij. 17; *clangor* aquilae, anseris, Lud. auct. Greg.

ንቅወት፡ n. act. *sonitus* vel *vociferatio* cujusvis generis, ex. gr. cantus galli: ጊዜ፡ ንቅወተ፡ ዶርሆ፡ F. N. 3; Did. 36.

ንቃዊ፡ n. ag. *sonans, vocem edens* cujusvis generis, ut: ንቃዊ፡ ዶርሆ፡ *cantans gallus* Enc. Hed. 27; ሰላም፡ ለከ፡ ንቃዌ፡ መጽሐፍ፡ ማዕነቅ ፤ ፊቅጠረ፡ (*Victor, cantor Bibliorum, turtur*) Enc. Hed. 15.

ንቅዐ፡ I, 1 [نَقَعَ *diffidit, laceravit,* نُقْعَة *fissura* terrae, ንቍኅ፡, בָּקַע et በቀወ፡ q. v.] Subj. ይንቃዕ፡ 1) *findi, diffindi, rumpi, dirumpi, scindi, discindi, dehiscere, rimas agere*, de terra, montibus, saxis: ቀላያት፡ ንቅዑ፡ Prov. 3, 20; ይነቅዕ፡ አድባር፡ Hez. 38, 20; Zach. 14, 4; ትነቅዕ፡ ኰኵሕ፡ Jes. 48, 21; de altari: ምሥዋዕ፡ ለይንቃዕ፡ 3 Reg. 13, 3; utribus Matth. 9, 17; dracone: ውኂጠ፡ ነቅዐ፡ (ከይሲ፡) Dan. ap. 13, 27; hominibus de praecipitio dejectis 2 Par. 25, 12; pedibus: እገሪሆሙ፡ ኢነቅዐ፡ 2 Esr. 19, 21; membris corporis: አዘዘ፡ ንጉሥ፡ ይደይዎ፡ ውስተ፡ መቅዐን፡ እስከ፡ ይነቅዕ፡ መለያልዩሁ፡ ወይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; pane: ኅብስት፡ ዘተርፈ፡ እምትማልም፡ አው፡ ዘነቅዐ፡ F.M. 26, 1. 2) *erumpere, prorumpere, scatere, scaturire*, de aqua, fonte Jac. 3, 11; አንቅዕተ፡ ማያት፡ ዘይነቅዕ፡ እምነ፡ ጉንደ፡ ደብር፡ Judith 7, 12; ምክሩ፡ ይነቅዕ፡ ከመ፡ ማየ፡ ሕይወት፡ Sir. 21, 13; ነቅዐ፡ ማይ፡ በውስተ፡ በድው፡ Jes. 35, 6; ነቅዐ፡ ሎሙ፡ ፈለግ፡ እምእብን፡ Jsp. p. 367; de vermiculis: ይነቅዑ፡ እምሥጋሁ፡ ዕፄያት፡ Job 18, 14. 3) c. Acc. *scaturiendo superfundi* rei: ይነቅዕ፡ ማይ፡ ኵሉ፡ (v. በኵሉ፡) በሐውርተ፡ ይሁዳ፡ Joel 4, 18.

አንቅዐ፡ II, 1 1) *findere, diffindere, discindere, facere ut* alqd *rimas agat* vel *dirumpatur*, saxa Ps. 77, 18. 104, 39; (Jer. 29, 17 var.); homines: እስመ፡ ይመትሮሙ፡ ወያነቅዖሙ፡ ῥήξει αὐτούς Sap. 4, 19; ተአዘዘ፡ ያንቅዕከ፡ እማእከሌከ፡ σχίσει σε μέσον Dan. ap. 1, 55; ventrem gravidarum: አንቅዕዎን፡ ለዕኑሳት፡ Am. 1, 13; Hos. 13, 16; 4 Reg. 8, 12; murum: ዐውሎ፡ ኀያል፡ ያነቅዖ፡ Hez. 13, 11; አንቃዕክምዎ፡ ለዘኢይትሌለይ ፤ ከፈልክምዎ፡ ለዘኢይትከፈል፡ M. M. f. 49. a) *excludere pullos* ovis, c. Acc. ovi: አንቀቀሆ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ያነቅዖ፡ (v. አንቍኍ፡ q. v.) Jes. 59, 5. b) *aperire, recludere* (corda ad audiendum): አንቅዑ፡ ልበክሙ፡ Lit. Jac. 2) a) *facere ut prorumpat, scaturiat, profluat*: አነቅዕ፡ አፍላገ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Jes. 41, 18; ውእቱ፡ ያነቅዕ፡ ቃለ፡ ጥበቢሁ፡ ላዕሌሁ፡ (ἀνομβρεῖν) Sir. 39, 6; (ኢያሱ፡) ዘአንቅዓ፡ ለጥበብ፡ እምልቡ፡ 50, 28. b) *emittere, profundere* e se, de fonte: ዐዘቅተ፡ ምድር፡ አንቅዑ፡ ማያተ፡ ብዙኀ፡ Abush. 47; ዐይን፡ ዘታነቅዕ፡ ነፍጠ፡ Jsp. p. 273.

ንቁዕ፡ part. *scissus, ruptus, rimosus*, de lapide Herm. p. 9. 12; ligno Kuf. p. 77; monte, Herm. p. 75; ጸድፍ፡ ብሑሩ፡ ወንቁዕ፡ ምድሩ፡ እምነ፡ ማያት፡ p. 1.

ነቅዕ፡ subst., m. et fem., Pl. አንቅዕት፡, Pl. Pl. አንቅዕታት፡ (Hen. 89, 3) 1) *fons, scaturigo*, Gen. 2, 6. 8, 2; Lev. 11, 36; Jes. 49, 10; Ps. 103, 11; Prov. 8, 24; Joel 1, 20; 4 Esr. 4, 28; Judith 6, 11; Hen. 22, 9; እንታክቲ፡ ንስቲት፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ እንተ፡ ኮነት፡ ፈለገ፡ Esth. ap. 10; Apoc. 8, 10; ሠጠቀ፡ አንቅዕተ፡ አፍላግ፡ (δίνας, θῖνας) Job 28, 10; trsl.: Prov. 5, 15. 10, 11; ነቅዐ፡ ማየ፡ ሕይወት፡ Jer. 2, 13. 17, 13; 4 Esr. 14, 52; Hen. 48, 1; Joh. 4, 14; Apoc. 7, 17; fons sanguinis mulierum Lev. 12, 7. 20, 18; Marc. 5, 29. 2) *puteus*: ሐነጸ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡ Sir. 50, 3. — *Voc. Ae.*: ነቅዕ፡ ዘ፡ ምንጭ፡

ንቅዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ንቅዐታት፡ *fissura, scissura, rima, apertura, hiatus, caverna*; maxillae Jud. 15, 19; ligni Herm. p. 62; lapidis p. 12; panis: ለእመቦ፡ ንቅዐት፡ ውስተ፡ ኅብስት፡ Kedr f. 89; saxorum, montium, terrae: ንቅዐታተ፡ ኰኵሕ፡ σχισμαὶ τῶν πετρῶν Jes. 2, 19. 21. 7, 19; Jer. 13, 4 var.; Hen. 96, 2; ንቅዐታተ፡ አድባር፡ Jon. 2, 6; Herm. p. 75; ንቅዐተ፡ ምድር፡ ዕሙቅ፡ Hen. 18, 11. 12. 88, 3; ንቅዐተ፡ ማዕምቅት፡ ዘቈላ፡ 56, 3; ዝንቱ፡ ንቅዐት፡ (caverna) Sx. Genb. 28; trsl. (scissura) Herm. p. 103.

መንቅዒ፡ part. c. term. adj. *scaturiens* vel *scaturire faciens*, f. መንቅዒት፡, Lud. e Lit.

መንቅዕት፡ subst., Pl. መናቅዕ፡ et መናቅዕት፡, 1) *fissura*: በመንቅዕተ፡ ደብር፡ Macc. f. 25. 2) *femur, femen* (quia inde a femore corpus bifariam fissum est), μηρός ዲበ፡ መንቅዕቱ፡ Cant. 3, 8; እምሐቌ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡ Ex. 28, 38; 1 Reg. 4, 18 var.; መናቅዕትኪ፡ Cant. 7, 2; Kuf. 21. 3) መናቅዕት፡ transl.: *res* (*compar alteri*) *ex alterâ parte opposita* (Gegenstück): መናቅዕቲሁ፡ ለእኪት፡ ሠናይት፡ ወመናቅዕቲሁ፡ ለሞት፡ ሕይወት፡ ከማሁ፡ መናቅዕቲሁ፡ ለጽድቅ፡ ኀጢአት፡ ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαθόν Sir. 36, 14. — *Voc. Ae.*: ሐቅን፡ አንቅዕት፡ (sic) እንገዝ፡ መንቅዕት፡ ብ፡ ብብት፡; *aliud*: መንቅዕት፡ ዘ፡ ብብት፡; *aliud*: መንቅዕት፡ ዘ፡ መለያየት ።

ነቀዘ፡ I, 1 [amh. ነቀዘ፡; vicina sunt verba *perforandi* et *pungendi* ut נָקַר (נְקֻדִּים), نَخَرَ, نَقَبَ *excavavit, fodit*, نَقِبَ *erosus fuit* dens, cfr. etiam (نَقِرَ) نَخِرَ *foraminibus pertusus, cariosus fuit*] *cariosum esse, cariem contrahere, vermiculari*, de ligno: ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ ξύλον ἄσηπτον Jes. 40, 20; Ex. 25, 5. 10. 26, 15. 26. 32. 27, 1 seq. 30, 1. 35, 7. 24. 37, 4; Deut. 10, 3; Hez. 17, 9; pane Jos. 9, 10 (hebr. נְקֻדִּים); ብዕልክሙ፡ ነቀዘ፡ Jac. 5, 2 Platt. — *Voc. Ae.*: ነቀዘ፡ ዘ፡ ጸነጸነ ።

ንቁዝ፡ part. *cariosus, vermiculosus* Jos. 9, 3.

ነቀዝ፡ et ነቅዝ፡ subst., *caries, teredo, vermiculatio*: Matth. 6, 20; ኀበ፡ ኢይከርዮ፡ ሰራቂ፡ ወኢያማስኖ፡ ነቀዝ፡ Phlx. 222; ከመ፡ ነቀዝ፡ ወከመ፡ ቍንቍኔ፡ Hos. 5, 12; ነቀዝ፡ et ነቅዝ፡ var. pro ዕፄ፡ Prov. 12, 4; ከመ፡ ነቀዝ፡ ለአዕጽምት፡ 14, 30. 25, 21.

ነቍጥ፡ subst. *punctum*; „sic vocantur bina illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Aethiopes", Lud. [نُقْطَةٌ נְקוּד ܢܘܩܙܐ].

ኔቁጥር፡ v. ኔቀጥር፡ v. ኔቈጥሩ፡ n. prgr. incertae significationis: an *nectar?* Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.*: ኒቈጥራ፡ ዘ፡ አደይ ።

ነቀጥቃጥ፡ vid. sub ቀጥቀጠ፡

ነቅጸ፡ I, 1 [نَخَصَ *extenuavit, emaciavit* alqm senectus, نَقَصَ *imminutus fuit*] 1) *exarescere, torrefieri*, de plantis et

corpore: ነቅጸ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ አዕጽምትየ፡ συνεφρύγησαν Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere:* ነቅጸ፡ አቡነ፡ በሐዘን፡ ለመዊት፡ Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ ጠግዐ፡ ዘ፡ ደረቀ፡

አንቀጸ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.

ንቁጽ፡ part. *torridus, aridus, durus:* folia ንቁጸ፡ ወሕፉፀ፡ ይለውሱ፡ በመዓር፡ M. F.; trsl.: ዘይምህክ፡ አውሥኦ፡ ቃለ፡ ንቁጸ፡ ማእምር፡ ῥῆμα σκληρόν Prov. 17, 27.

ነቀፀ፡ vel **ነቀጸ፡** inus., cujus vis propria in *findendo* est, coll. نقض et قَضَّ VII; vic. est ነቅዐ፡, ነቅኀ።

አንቀፅ፡ et **አንቀጽ፡** subst., m. et fem., Pl. አናቅጽ፡, 1) *porta* (*janua*) πύλη, θύρα, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; አናቅጸ፡ አህጉር፡ Jes. 14, 31. 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; አንቀጸ፡ ብንያም፡ Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; ዛቲ፡ አንቀጽ፡ ዕጹታ፡ ትነብር፡ 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλῶνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: ዝአንቀጽ፡ Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (θυρώματα); domus Kuf. 49; Marc. 1, 33; አንቀጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; አናቅጸ፡ ሞት፡ Ps. 106, 18; Job 38, 17; አናቅጸ፡ ሲኦል፡ Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; አንቀጸ፡ ከርሣ፡ ለእምየ፡ Job 3, 10; ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡ 38, 8; ዛቲ፡ አንቀጸ፡ ሰማይ፡ Kuf. 27; ጸባብ፡ አንቀጽ፡, ረሐብ፡ አንቀጽ፡ Matth. 7, 13. 14; ርኅው፡ ሊተ፡ ዐቢይ፡ አንቀጽ፡ 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae:* አናቅጸ፡ ብሔርከ፡ Nah. 3, 13. — Vid. ኆኅት፡ — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum,* ነበረ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἀπέναντι τῆς πόλεως Jon. 4, 5; በአንቀጽ፡ ውስተ፡ ደደ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; አንቀጸ፡ ደደ፡ Hez. 10, 19; አንቀጸ፡ ደይን፡ *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput* libri, orationis, Abush. (cujus liber in LIX አንቀጽ፡ divisus est); F. M. (divis. in አንቀጽ፡, subdivis. in ክፍል፡); F. N. (liber divisus est in አንቀጽ፡, አ"፡ in ምዕራፍ፡, ም"፡ in ክፍል)፡; al.; እምአናኅኩ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡ *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. נָקַף נָקַף نَقَفَ vim *percutiendi* habent: aufſchlagen, abſchlagen, anſchlagen, zerſchlagen; vid. etiam ነገፈ፡;] Subj. ይንቅፍ፡ 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare:* ወነቀፈ፡ ቅርፍተ፡ ዕፅ፡ ἀπέκνισε ξύλον 4 Reg. 6, 6 [Arabes habent نجب]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. ነቀፈ፡ *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; ኢትንቅፉ፡ ግድፈቶ፡ N. T. rom. in proleg.

ተነቅፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus,* ንቁፍ፡ ንጡፍ፡ *maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.

ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labes,* Kuf. p. 121 (v. ንኩበት፡ et ንከፋት፡); ምእመን፡ ወጠቢብ፡ ዘርሑቅ፡ እምነ፡ ንቅፈት፡ ወድኑን፡ (an ወድኍን፡?) እምነውር፡ F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub ብህለ፡

አንበልበለ፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e ለብለበ፡, ductum e ለሀበ፡ q. v. (coll. sam. ࠏࠓࠏࠓ *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): እሳት፡ ሰበ፡ ያንበለብል፡ Ex. 14, 17; Hen. 21, 7. 24, 1; ዘያንበለብል፡ ነዱ፡ Hos. 7, 4; አፍሓም፡ ዘያንበለብል፡ Dan. 7, 9; trsl.: (ማርያም፡) አንተ፡ ሠረቀ፡ ዲቤከ፡ ወአንበልበለ፡ ዋዕዩ፡ (ለፀሓየ፡ ጽድቅ፡) Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare:* አንበልብል፡ ልሳኖ፡ ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

ንብልቡል፡ part. *flammans, inflammatus:* እሳት፡ ንብልብልት፡ Phlx. 153.

ነበልባል፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ነበልባላዊ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ነበል፡ subst. *flamma:* ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris ነበልባል፡) Jes. 50, 11; ነበላ፡ ለእሳት፡ Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sx. Tubing.: ነበልባላ፡).

ኔባል፡ et **ኔቤል፡** n. prgr., sc. νέβελ i. e. נֶבֶל *uter;* Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et መስፈርት፡ praemittere solent, sc. መስፈርተ፡ ኔባል፡ Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ኔባል፡ ዘ፡ ሐብሻት፡ v. አፍሻት።

ናብሊስ፡ vel **ናብሌስ፡** (ንብሌስ፡ Lud. e Dan. 3, 5 allegat), Pl. ናብሊሳት፡, n. prgr., sc. νάβλαις a νάβλα, 1) *nablium*, citharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. ናብሊሳት፡ 2 Par. 9, 11; ሰላም፡ ለቃልኪ፡ እምድምፀ፡ ናብሊስ፡ አዳም፡ III Sal. Mar. 15. 2) ንብሌስ፡ male pro *gemma* ponitur, ut: እብነ፡ ንብሌስ፡ Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ናብሊስ፡ ዘ፡ ቃጭል፡; *aliud:* ዘ፡ አንድር፡ ፌንታሂ፡ ይትበሀል፡

ነብሐ፡ I, 1 [נָבַח, ܢܒܚ, نَبَحَ] *latrare:* daemon ejectus est, እንዘ፡ ይነብሕ፡ ከመ፡ ከልብ፡ Gad. T. H. — *Rad. Abb.:* ነብሐ፡ ዘ፡ ጮሐ፡

መንበሕት፡, ***አንበሕብሐ፡** vid. sub I በሕብሐ፡

ነበረ፡ I, 1 [radix, cujus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejus vestigiis in lingua Arab. sub rad. نَبَرَ), Amh. ኖረ፡ et ነበረ፡] Subj. ይንበር፡ 1) *sidere, considere, sedere;* ſich ſetzen Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; ኢትንበር፡ ማእከለ፡ ዐበይት፡ Sir. 35, 9; ነበረ፡ ዲበ፡ መንበር፡ 1 Reg. 28, 23; ንበሪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 47, 1; Kuf. 11; ſitzen Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; ነበርኩ፡ ሕዙነ፡ 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; ይነብር፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 1. 25, 4; ነበሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Thren. 2, 10; እምከመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ ዐቢይ፡ Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel በ፡ vel ውስተ፡ sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9; 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20. 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de judicibus (sc. in tribunali, judicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; **ነበረ፡ሎሙ፡ዐውደ፡** (*sedit iis ad judicium* vel *in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere*: **ይነበር፡ቅድሜሆሙ፡** (in consilio) F. N. 5. c) *obsidere* urbem, c. **ላዕለ፡** Deut. 20, 12; Jos. 10, 31. 34; 4 Reg. 6, 25. d) *consedisse cum* aliquo, c. **ምስለ፡** Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) **ነበረ፡ዲፓ፡** *in insidiis subsidere* 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κεῖμαι), Matth. 3, 2. 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; **አርዑት፡ዘነበረ፡** (v. **ዘንቡር፡**) **ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: **ነበረ፡ውስተ፡ቀኖናተ፡ነገሥት፡** *in Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse*, Gen. 2, 18. 22, 5. 24, 55. 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ἦν). 22, 3. 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3. 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12. 4, 40; 1 Joh. 2, 10. 19. 3, 14; c. Acc. praed.: **ነበረት፡መበለተ፡፫ዓመተ፡** Judith 8, 4; Hen. 67, 2. 69, 11; **ዘቲ፡አንቀጽ፡ዕፁታ፡ትነበር፡** Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** Sir. 30, 16; **ዘነበርክሙ፡ክቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡** Enc. Ter 13; vel seq. Imprf. (sicut post **ሀለወ፡** et **ኮነ፡**), ut: **ነበሩ፡የዐቅቡ፡ኵላ፡ሌሊተ፡** Judith 7, 5; **ነበረ፡ሀየ፡አሐደ፡ወርኀ፡ያስተጋብእ፡** 3, 10, vel seq. **እንዘ፡**, ut: **እስመ፡መጠነዝ፡መዋዕል፡ይነብራ፡እንዘ፡ይትኄረሳ፡** Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. **በ፡** Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; **ኢነበሩ፡በኪዳን፡** Jer. 38, 32; **አንስት፡ትንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡** Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. **በ፡**, ut: **ንበሩ፡በሲሳይክሙ፡** ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidum manere* alicui, c. **በ፡**, ut: **ኵሉ፡ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡** τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; **ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ወብእሲትኒ፡ትንበር፡በምታ፡** Clem. f. 188. c) *manere* i. e. *durare, perdurare*: **ቃለ፡እግዚ"፡ይነብር፡ለዓለም፡** Jes. 40, 8; **በከመ፡መከርኩ፡ከማሁ፡ይነብር፡** 14, 24. 32, 8; Ps. 101, 13. 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; **ይነብር፡ስሙ፡ለዝላፉ፡** Sir. 37, 26; **እምአመ፡ነበረ፡ዝዓለም፡** Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari*: Jer. 23, 6; **ዑቁ፡ዮጊ፡ቅሩባነ፡ትነብሩ፡** Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18. 19; Deut. 2, 10. 20. 19, 1; 1 Reg. 7, 2. 27, 7. 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1. 2. 4; Jes. 5, 9. 6, 11. 65, 9; Jer. 42, 9. 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** terrae Apoc. 8, 13. 11, 10; Lev. 18, 25; c. **ምስለ፡** *cum* vel **ኀበ፡** *apud* pers. Sir. 22, 15; Gen. 34, 16; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; **እለ፡ትነብሩ፡ኢየሩሳሌም፡** Jes. 5, 3. 21, 14. 22, 21. 23, 2. 51, 6. 54, 3; Jer. 4, 3. 11, 2. 25, 2; **ንበሩ፡ገዳመ፡** 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. **ምስለ፡**, Deut. 22, 13; Sir. 25, 16. 26, 7; 1 Cor. 7, 12. 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbibus et terris: **ይሁዳ፡ለዓለም፡ትነብር፡** κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; **አህጉር፡እለ፡ይነብራ፡** Jes. 10, 14. 13, 20. 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32. — *Voc. Ae.*: **ነበረ፡ዘ፡ተቀመጠ፡**

አንበረ፡ II, 1 1) *sedere facere*: **ውስተ፡ዐውድ፡ኢያነብርዎሙ፡ምስለ፡መኳንንት፡** Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2, 8; Prov. 18, 16; **ያነብሮሙ፡ለነገሥት፡ዲበ፡መናብርት፡** Job 12, 18. 36, 7 (c. **ውስተ፡**); **ኢታንብር፡ምስለ፡የማንከ፡** Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; **ምንት፡ያነብረክሙ፡** Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; **ኢታንብር፡ዕሩዐ፡** Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere*: Luc. 19, 21. 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; ahenum Hez. 24, 3; statuam Jes. 46, 7; signum Kuf. 2; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; **አንበሩ፡ልብሶ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡** Kuf. 7; Gen. 21, 14; **አጻብዐ፡ዲበ፡አዕይንት፡** Kuf. 23; **አንበርዋ፡ውስተ፡ሰረገላ፡** 1 Reg. 6, 8; **ታነብር፡ዲበ፡ገሐፍት፡** Ex. 29, 3; **ታነብር፡ርእሶ፡ውስተ፡ዘሌሌክ፡** 29, 17; **ውስተ፡ደይን፡ሸንበሮሙ፡** Judae 6; **አንበሩ፡ስፍንገ፡ዲበ፡ሕለት፡** Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, **እደ፡** c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** Ex. 29, 10. 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; **አንብሮ፡እድ፡** χειροθεσία *impositio manuum* Lit. Joh.; **ጸሎት፡አንብሮ፡እድ፡** Genz. f. 22. c) *apponere*: **አንበረ፡ለከ፡እሳተ፡ወማየ፡** Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere*: Ex. 2, 2; **ይትጌበር፡ዘያነብር፡** Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21. 22. e) *deponere*: Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere* vel *exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; **አንበረት፡አልባሰ፡መበልናሃ፡** Kuf. 41. f) *admovere, advertere*: **አንበሩ፡በከሳዱ፡መጥበሕተ፡** Enc. Nah. 28; **ላዕሌሆን፡አንበርኩ፡ልብየ፡** Kuf. 25; etiam (omisso **እደ፡**) *manum admovere* i. e. *aggredi* alqm (ἐπιτίθεσθαι) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere*: **ዘከብረ፡ያነብር፡ሎቱ፡** (*sibi*) Prov. 12, 9. h) *facere* (שׂוּם): **ወአንበረ፡ወርቀ፡ከመ፡እብን፡** 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: **ያነብር፡ነገሥተ፡ወይሰዕር፡** Dan. 2, 21; vel alqd: **እመበ፡ዘነሥአ፡እመጻሕፍት፡ሐሰት፡እንተ፡አንበርዋ፡ከሓድያን፡ወአብአ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4. 45, 5; **አነብረክሙ፡ውስተ፡ብሔርክሙ፡** Jer. 7, 7. 12, 15. 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti*: **እመበ፡ብእሲ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡በመዓርገ፡ክህነት፡**, vel **እመበ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡አው፡እምድኅሬሃ፡**, vel **እመበ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ውስተ፡ቤቱ፡** F. M. 8, 1. b) habitare facere affectum in animo i. e. *habere*: **አንበርከ፡ጽልሑተ፡ውስተ፡ልብከ፡** Job 11, 14; **ኢያንብሩ፡ቂመ፡ውስተ፡ልቦሙ፡** Did. 11. c) *habere* vel *tractare* alqm: **አንበርናከ፡ሠናየ፡** ἐχρησάμεθά σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro **አስተነበረ፡** IV, 1) 1) *suo* quidque *loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituere, in ordinem cogere*: **አስተናበረ፡ዕፀወ፡** 3 Reg. 18, 33; **ቀዳሒ፡ወይኖ፡ወአስተናብር፡** Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: **በጽምው፡ወበየውሀት፡ለዝሉፉ፡አስተናብር፡ኵሎ፡** Esth. 3 apcr.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. **አስተራትዐ፡**); **አስተጋብአ፡** (sc. librum) **ወአስተናበረ፡ምዕራፋተ፡** (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere*: **አስተናበረ፡አድባረ፡ወአውግረ፡** Lit. 176, 1; id., sed **አስተነበረ፡** Macc. f. 10; **አበው፡አስተናበሩ፡ቀኖናሆሙ፡** F. M. 13.

ንቡር፡ part. 1) *sedens*: **ትዜሀር፡ንቡረከ፡ውስተ፡ቤትከ፡** 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; **ይሰክቡ፡ንቡረ፡** *dormiunt sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6. 20, 6;

Ex. 29, 23; Jer. 24, 1; መልዕልተ፡ኵሉ፡ሰማያት፡መንበርከ፡ንቡር፡ Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; ሀለዉ፡ንቡራን፡መልዕልተ፡አርእስቲሆሙ፡ 2 Par. 4, 12. a) *impositus:* አርዑት፡ዘንቡር፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡ Jes. 9, 4. b) *repositus,* Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus* vel *usu receptus* F. N. 12 (vid. sub ቀዳሴ፡). d) ንቡረ፡እድ፡ *cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus* vel *ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea ንቡረ፡እድ፡ appellatur *antistes ecclesiae laicus,* Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *manens, durans:* ንቡር፡ጌጋይክሙ፡ μένει Joh. 9, 41. a) *is qui est:* እስመ፡ንቡር፡ውስተ፡አፉሆሙ፡መጥባሕት፡ Prov. 12, 18; ዘንቡር፡ውስተ፡ዝንቱ፡አንቀጽ፡ *id quod est* (i. e. *scriptum legitur*) *in hoc capite,* F. N. 37. b) *perseverans:* Maria ከነት፡ንብርተ፡ትሰምዕ፡ቃለ፡እግዚእነ፡ Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens:* ንቡራን፡ውስተ፡ምድር፡ Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus:* Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንብረት፡ n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; ንብረቶሙ፡ወተንሥአቶሙ፡ Thren. 3, 62; ንብረቱ፡በየማንከ፡ Genz. f. 115; Mavâs. nr. 53. In specie: *sessio episcopi* vel *patriarchae* i. e. administratio: ኑኀ፡ንብረቱ፡ Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; ፲፭ዕለት፡እምንብረቱ፡ዲበ፡መንበሩ፡ Phlx. 15. 2) *positio:* ንብረተ፡ከዋክብት፡ ἀστέρων θέσεις Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs:* ናሁ፡ንብረታ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ሠናይት፡ 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus:* ንብረተ፡መናቅዕትኪ፡ ῥυθμοὶ μηρῶν Cant. 7, 2. c) *impositio manus:* ንብረተ፡እድ፡ Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: ወእምድኅሬሁ፡ትብል፡ንብረተ፡እድ፡ Genz. f. 62 (aliâs: ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡). d) *institutio, constitutio:* አዝማድ፡ዘበንብረት፡ (opp. et consanguineis et affinibus et propinquis spiritualibus) ex. gr. collactanei vel pupilli F. N. 24, 2; አብ፡በንብረት፡ዘውእቱ፡ሐፃኒ፡ F. N. 32. 3) a) *stabilitas:* ሰአሉ፡በንብረተ፡ንግሡ፡ወኑኃ፡መዋዕሊሁ፡ (ſie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res:* ኀላፊ፡ውእቱ፡ንብረተዝ፡ዓለም፡ 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio:* ሠናየ፡ኮነ፡ንብረቶሙ፡ለሕዝብ፡ Act. 24, 3; ንብረተ፡ነፍስየ፡ወሥጋየ፡በእዴሁ፡እትኀዝ፡ Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita:* ንብረትየ፡ዘበንእስየ፡ βίωσις Act. 26, 4; በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡ Sir. 11, 28; βίος ንብረቱ፡ከመ፡ዘኢኮነ፡ሕያወ፡ Sir. 40, 29; ኅዳጥ፡ውእቱ፡ወማሕዘን፡ንብረትነ፡ Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; በብዝኀ፡ንብረት፡ Job 12, 12; ከመ፡በዕሩፍ፡ወበጽምው፡ይኩን፡ንብረትነ፡ 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; ንብረተ፡ዓለም፡ αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι 2 Tim. 2, 4; ζωή Job 7, 1. e) *victus,* (*facultates*): ይኩን፡እምጠለ፡ምድር፡ንብረትከ፡ Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαιτα Job 5, 3. 24; βίος Cant. 8, 7; ኀልዮ፡ንብረት፡ Clem. f. 254 (Sorgen für den Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio:* በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25; ንብረቶሙ፡ውስተ፡ገዳም፡ Chr. ho. 6; ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαιτα ረሰይኩ፡ሎቱ፡ገዳመ፡ንብረቶ፡ Job 39, 6; ዘአልቦ፡ንብረተ፡ዘኀበ፡መሲዮ፡ይበይት፡ Sir. 36, 31; κατάσχεσις 1 Par. 4, 33; ቤተ፡ንብረቶሙ፡ Judith 9, 13.

ነባር፡ n. ag. i. q. ነባሪ፡ *verna,* Job 19, 16.

ነባሪ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ነበርት፡ 1) *milites praesidiarii, praesidium,* 2 Reg. 8, 6. 2) *manens, stabilis:* ማኅደር፡ነባሪ፡ (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitator incola:* ነበርተ፡ኢየሩሳሌም፡ (pro እለ፡ይነብሩ፡ኢ"፡) var. Jer. 42, 13; vel *inquilinus* Kuf. p. 165; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia:* sing. οἰκέτης Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; ነባሪከ፡ዘይትቀነይ፡ለከ፡ Sir. 4, 4; δοῦλος Gal. 3, 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; θεράποντες ነባሪከ፡ Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), θεράπαιναι Job 31, 31; δοῦλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; σώματα Gen. 34, 29. 36, 6.

ኑባሬ፡ subst. 1) *dispositio:* ኀድግ፡ኀሊና፡ዘበምድር፡ወዕድዎሙ፡ለከዋክብት፤ሥነ፡ሥርዐቶሙ፡ወኑባሬሆሙ፤እምዝንቱ፡ኵሉ፡ተልዒልዐከ፡ (sic pro ተልዒለከ፡) በልቡናከ፡ Deg. 2) *institutio, constitutio:* ተዘምዶ፡ዘኑባሬ፡ (opp. ተዘምዶት፡ጠባይዓዊ፡; vid. ንብረት፡) F. N. 52. 3) *sedis collocatio:* ሰላም፡እብል፡አንተ፡ኮንከ፡ነጸሬ፤ገቢር፡አምላክ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ኑባሬ፤ዕንባቆም፡ነቢይ፡ (*quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia*; coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንባሪ፡ n. ag. (II, 1) *ponens:* አንበርያነ፡ቃል፡ *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel *dicunt*), F. N. p. 6.

መንበር፡ subst., m. et fem., Pl. መናብርት፡ 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal,* δίφρος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καθέδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; መንበረ፡ምስማክ፡ Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψέλλιον Herm. p. 7; መንበሩ፡(ለመጸር፡) Cant. 3, 10; θρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; ዘይነብር፡ላዕለ፡መንበረ፡መንግሥት፡ 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; መንበረ፡ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; judicum Ps. 121, 5. 93, 20; መንበረ፡ፍትሕ፡ *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci θρόνον vocant" Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices* regni Abyssinici, quorum singuli መንበር፡ (vel amh. ወምበር፡, ወንበር፡) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium:* መንበረ፡ቀሳውስት፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum,* βάσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; መናብርት፡ כַּפִּים (*paterae,* at Aeth. intellexit *limina*) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio,* (aliâs ምንባር፡): Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምንባራት፡ 1) *locus,* a) in quo quid positum est, τόπος: ኰኵሕ፡ይበሊ፡በውስተ፡ምንባሩ፡ Job 14, 18. 27, 21; እምከመ፡አንበርዎ፡ኢይትሐወስ፡እንከ፡እምንባሩ፡ Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: *status?*). b) *ubi quid reponitur, apotheca:* ምንባራተ፡ንዋያተ፡ሐቅል፡ ὁπλοθῆκαι *armamentaria* 2 Par. 32, 27. c) ubi quis habitat: *sedes, mansio, habitatio, domicilium,* Gen. 10, 30. 14, 12. 18, 33; Ex. 16, 29; ገበርኪ፡ምንባራቲኪ፡ውስተ፡ኵሉ፡መርሕብ፡ Hez. 16, 31; Nah. 3, 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes,* Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; ምንባረ፡መቅጹት፡ χυτρόπους Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliâs መንበር፡); 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; ሄሮድስ፡በንእሱ፡የሐውር፡ኀበ፡ምንባረ፡ማእምራን፡ከመ፡

ይትመሀር፡እምኔሆሙ፡ Jsp. p. 328 (nisi malueris secundum n. 1, c interpretari).

መንበርት፡ subst., m. et fem. 1) *status*, *conditio* (vid. ንብረት፡): እምንግሀ፡እስከ፡ሰርከ፡ትትዐለው፡መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 2) *vita*: እመኒ፡ኖኅ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται Sap. 3, 17. 3) *victus*, Luc. 8, 14; 1 Joh. 2, 16. 3, 17; Marc. 12, 44 Platt; Did. 14; ተሀየያ፡ለመንበርትከ፡ሥጋዊት፡ወአስተሓምም፡ለመንበርትከ፡መንፈሳዊት፡ Phlx. 76.

አናብርት፡ vid. sub ዐንበር፡

ነበርጻው፡ subst. morbi species, *inflammatio? febris?* Kuf. p. 84 (v. ነበጽራው፡); Vers. lat. p. 27 exhibet *febris* [cfr. نُفْضة; an በረጸ፡?].

ነበስባስ፡ *micatus* vid. sub በስበሰ፡

ነበበ፡ I, 1 [نَبَّ et نَبْنَبَ *mutivit, fremuit* caper; vicina sunt נבא (ነቢይ፡) et ነብሐ፡] Subj. ይንብብ፡ 1) raro: *murmurare, fremere, strepere* (sicut הָגָה; amh. ነበበ፡ *sonare*, Isenb. p. 105): መሰንቆ፡ይነብብ፡ 1 Cor. 14, 7 rom.; ከመ፡ርግብ፡እነብብ፡ Jes. 38, 14. 2) plerumque: *loqui*, (sprechen; differt a ነገረ፡ sicut sprechen a reden), abs. Job 2, 13. 6, 4. 7, 11 (opp. tacere); 13, 13; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε Sir. 18, 19; ንብብ፡ለእመ፡አብሑከ፡ 35, 7; Jes. 1, 2; እንዘ፡ይነቡ፡ 65, 24; እግዚ"፡ነበበ፡በአፉሁ፡ 25, 8; 4 Esr. 3, 29; ቃል፡ዘይነብብ፡ 4, 21; c. Acc. rei: Ex. 4, 12; Deut. 18, 20—22; ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ይነቡ፡ሐሰተ፡እምከርሦሙ፡ Jes. 8, 19. 21; አፉሁ፡ለእግዚ"፡ነበበ፡ከመዝ፡ 24, 3. 59, 4. 13; Ps. 5, 6. 57, 1; ሰበ፡አኅለቁ፡ነቢበ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 4 Esr. 5, 1; Matth. 5, 11; Job 2, 9; ብዙኀ፡ትነብብ፡ 11, 2; ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ 34, 37; c. Acc. prs. (*alloqui*): Lev. 16, 1. 17, 1. 18, 1; Num. 26, 1; 1 Reg. 26, 6; Ps. 2, 5; Hez. 3, 16. 21, 1; Jes. 28, 11; Dan. 8, 18; ይንብቡኒ፡ 4 Esr. 10, 3; c. dupl. Acc.: ይንብቡኒ፡ቃለ፡ 2 Esr. 9, 4; ዘይነብበኒ፡ τί λαλήσει ἐν ἐμοί Hab. 2, 1. a) *loquendi facultate praeditum esse* Ps. 113, 15; Matth. 9, 33 Platt; ሕፃናት፡ዘዓመት፡ይነቡ፡ወይትናገሩ፡ 4 Esr. 4, 23. b) *sermone* i. e. *ratione praeditum esse*: በርእስ፡የኀድር፡ነቢብ፡ወአእምሮ፡ τὸ λογιστικόν (*ratiocinandi facultas*) Chr. Ta. 5; ማይ፡ዘኢይነብብ፡ (ἄλογον) 4 Esr. 4, 55. c) *loqui lingua*, c. በ፡, ut: ይነብቡ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18; ይንብብ፡በልሳን፡እንተ፡ታስተርኢ፡ Kuf. p. 51; Act. 2, 4; Asc. Jes. 8, 20. d) *diserte loqui, orare, eloquentem esse*, Ex. 4, 14; ዘይክል፡ነቢበ፡ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ Sir. 21, 7; ዐቃቤ፡ነቢብ፡ ῥήτωρ *orator* Act. 24, 1. e) *multa loqui, fabulari, loquacem esse*: መንፈሰ፡ነቢብ፡ πνεῦμα πολύρρῆμον Job 8, 2; at plerumque adjecto ብዙኀ፡ vel አብዝኀ፡, ut: ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ Job 34, 37; ዘይጸልእ፡ብዙኀ፡ነቢበ፡ Sir. 19, 6; ለዘያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡ 20, 8; Job 4, 2. f) አዕበየ፡ነቢበ፡ *fastuose loqui* 2 Reg. 19, 29. g) *blande compellare, benigne alloqui*: ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; Matth. 25, 36. 39. h) ነቢብ፡ nonnumquam i. q. *sermo, verba, dicta*: 4 Esr. 8, 26. 29; Ps. 18, 2—4. 118, 9. 17. 25. 28; ነቢቦቱ፡ Org. 3) i. q. አንበበ፡, sc. a) *meditari*: ነበቡ፡ከንቶ፡ ἐμελέτησαν κενά Ps. 2, 1. b) *legere* Hen. 13, 7. c) *cantare* Dan. 3, 24 var. (vid. አንበበ፡).

አንበበ፡ II, 1 1) *sonare* vel *strepere facere* i. e. a) vocem edere ad canendum i. e. *canere, cantare, recitare, hymnum celebrare*: ከመ፡ይዘምሩ፡ወያንብቡ፡ ᾄδοντες 1 Par. 6, 31; እለ፡ያነብቡ፡በጸናጽል፡ ἀποφθεγγόμενοι 25, 1; ይሴብሑ፡ወያነብቡ፡ ὑμνῳδοῦντες 25, 6; ὑψῶσαι ᾠδήν 2 Esr. 3, 12. 22, 46; ὑμνεῖν Dan. 3, 24; አነብብ፡ወእሴብሕ፡ Judith 16, 13; እንኒ፡ወአነብብ፡ Sir. 51, 11; Matth. 26, 30; Marc. 14, 26; c. ለ፡ alicui: አነብብ፡ለስምከ፡ Jes. 25, 1. α) *praecinere, cantum praeire*: አንበበ፡ዮዲት፡በዛቲ፡ስብሓት፡በኀበ፡ኵሎሙ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ወአውሥኡ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በይእቲ፡ስብሓት፡ Judith 15, 14. β) *alta voce clamare, jubilare*: ያነብቡ፡ደቂቀ፡አሮን፡ወይነፍሑ፡በቀርነ፡ዝብጦ፡ ἀνέκραγον Sir. 50, 16. b) *legere* scripta, libros, c. Acc. Kuf. 2. 32; ስእኑ፡አንብቦታ፡ለመጽሐፍ፡ Dan. 5, 8; Jes. 29, 11. 12; 4 Reg. 5, 7. 19, 14; Hen. 81, 1; Matth. 12, 3; 2 Cor. 3, 15; Apoc. 1, 3; c. ውስተ፡ vel በ፡ libri Matth. 12, 5. 21, 42; Deut. 17, 19. α) *legere aliquo audiente, recitare, praelegere*: አንብብ፡ዘነገረ፡ Jer. 3, 12. 11, 6; አንበቢከ፡ይእተ፡መጽሐፈ፡ 28, 63; Bar. 1, 14; Luc. 4, 16; Act. 15, 21; c. በኀበ፡ prs.: አነብብ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ Job 31, 36; Bar. 1, 3; c. ለ፡, ut: ያንብቡ፡ሎቱ፡ Esth. 6, 1; c. በቅድመ፡ prs.: Hen. 89, 63; 2 Esr. 4, 23; c. ውስተ፡እዝነ፡ Jer. 43, 6. 10. β) *studere literis*, μελετᾶν: አንብብ፡መጽሐፎ፡ Sir. 6, 37; Ps. 1, 2; c. በ፡ Ps. 118, 70. c) *meditari* (הָגָה), μελετᾶν, በአንብቦትየ፡ Ps. 38, 4. 76, 5. 118, 16; አነብብ፡ለከ፡ ἐμελέτων εἰς σέ Ps. 62, 7. 2) *loqui facere* a) *loquendi facultatem restituere* vel *praebere*: ለበሃማን፡ያነብቦሙ፡ Marc. 7, 37. b) *verba suggerere* alicui, *inspirare, dictare*, c. Acc. prs. et rei Marc. 13, 11; Asc. Jes. 4, 21. c) *proclamare, praedicare* publice, alqm vel alqd, c. Acc. Matth. 26, 13; Did. ed. Platt p. 106 lin. 5.

ተነበ፡ III, 1 1) *recitari* a) *cantando; hymno celebrari*: እምንግሀ፡ይትነበብ፡ቅድሳቲ፡ ἀπὸ πρωΐ ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα Sir. 47, 10. b) *legi, praelegi*: በእንተ፡ጸሎት፡ዘይትነበብ፡ዲበ፡ማይ፡ (super aquam baptismatis) Did. 40; ኵሉ፡መክናት፡ዘተነበት፡ውስቴታ፡ዛቲ፡ጸሎት፡ Kedr f. 16. 17; Lit. 161, 3. 162, 2; c. በቅድመ፡ Hen. 89, 71. 97, 6; Sx. Teq. 9; ዘተነበ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 34, 24. 2) *enuntiari, dici*: ዘኢይትነበብ፡ τὰ ἄδηλα, *ineffabilia* Ps. 50, 7.

ተናበበ፡ III, 3 *colloqui, sermonem conferre*; 4 Esr. 4, 23 var.; c. Acc. prs.: ተናገሮ፡ወተናበበ፡ Enc. Haml. 3; c. ምስለ፡ prs.: እስመ፡መላእክት፡ተናበቡ፡ምስለ፡አይሁድ፡ οἱ ἄγγελοι ὡμίλησαν τοῖς Ἰουδαίοις Chr. ho. 1; c. Acc. vel በ፡ vel በእንተ፡ rei et c. በበይናት፡ pers.: ተናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡ብዙኀ፡ተስእሎታተ፡ወአውሥኦታተ፡ Cyr. f. 3; ኢይትናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡በነገረ፡ስላቅ፡ወኀፍረት፡ F. N. 10, 6; Org. 4. a) *dicere contra* alqm i. e. *accusare* eum: መንፈሰ፡እግዚ"፡ይትናበብ፡በላዕሌከ፡ Macc. f. 25. b) *dicere pro* aliquo i. e. *causam defendere* alcjs, *patrocinari*, παρακαλεῖσθαι, c. በእንተ፡ clientis Deut. 32, 36; Ps. 89, 15. 134, 14; Org. 6; poetice c. dupl. Acc. *patrocinando impetrare* alicui alqd: ተናበብዮ፡ዳኅና፡ (incolumitatem ei impetra) Lud. ex Enc. Mij. 3. c) in genere: *loqui, dicere* (sc. ad alios; sicut ተናገረ፡), ut: ኢይደሉ፡ለበሕታዊ፡ተናብበ፡ቃለ፡ስርግው፡ Phlx. in epilogo.

ንቡብ፡ part. *recitatus, lectus*, Lud. sine auct.

ንባብ፡ (raro ንበብ፡ ut Matth. 10, 14 rom.; Lud.), subst.,

plerumque m., 1) *loquela, sermo:* **ነገበ፡ አፉሆሙ፡** Kuf. 23; Prov. 4, 4. 20 (ῥῆσις); **ተወከፍ፡ ነገበ፡ ዚአየ፡** (λόγους) 4, 10; **ደምፀ፡ ነገበሙ፡** Sap. 1, 9; Koh. 5, 6. 10, 12. 20; 4 Reg. 19, 4; **ነቢብ፡ ዕሩቅ፡** ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; **በአብዝኆ፡ ነገበሙ፡** πολυλογίᾳ (*multiloquio*) 6, 7; **ነገበ፡ እግዚ"፡** Kuf. 8. a) sermo i. e. *rumor* Kuf. p. 70. b) i. e. *eloquium*, λαλιά **ነገ ቢኪ፡ አዳም፡** Cant. 4, 3. c) id quod dicitur in oratione, *summa, argumentum:* **ነገበ፡ ኵሉ፡ ነገር፡** Koh. 12, 13; **ዘንተ፡ ነገበ፡ ኀ ለዩ፡** (ταῦτα ἐλογίσαντο) Sap. 2, 21. d) *causa:* **ዘይቀውም፡ ለ ነገበ፡** (v. **ለነቢብ፡**) **በዕድ፡** ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως Prov. 26, 17. e) **ቀዳሚ፡ ነቢብ፡** *praefatio*, Lud. auct. Greg. 2) *loquendi facultas* et *ratio* (λόγος, Vernunft): Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; **ሕፃናት፡ እለ፡ አልበሙ፡ ነገበ፡** παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25.

ንበት፡ n. act. *lectio, oratio:* **በተሊወ፡ ንበቱ፡** ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; **በመት ልወ፡ ንበቱ፡** *secundum tenorem lectionis* (vel *orationis*) *ejus*, Herm. p. 110.

ነባቢ፡ n. ag., fem. **ነባቢት፡**, Pl. m. **ነባብያን፡** 1) *loquens*, ut: **ነባብያን፡ ሐሰት፡** 1 Tim. 4, 2 Platt; **ልሳን፡** est **ነባቢት፡ ዘታወጽእ፡ ቃለ፡** (die Sprecherin) Fal. f. 9. a) *orator, praedicator* (,ubi de scriptis agitur: *auctor*): Enc. Genb. 17 (Lud.); **ሰላም፡ ለአዋጽ፡ ነባቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሉሂ፡** (qui verbum Dei praedicavit) Enc. Pag. 5; **ነባቤ፡ ድርሳን፡** (*praedicator* vel *auctor homiliarum*) Enc. Jac. 29; crebro **ነባቤ፡ መለኮት፡** *theologus*, epitheton Joannis Apostoli, Sx. Masc. 29; Marci, Lit. 160, 4; Gregorii Nazianzeni, Haim. Ab. b) *locutor*, α) *loquax, garrulus, multiloquus*, πολύλαλος Herm. p. 43. β) *linguatus* idemque vel *rixosus* vel *obtrectator*, γλωσσώδης Prov. 21, 19; Ps. 139, 12; Sir. 8, 3. 9, 18; **ብእሲት፡ ነባቢት፡** 25, 20; **ልሳን፡ ነባቢት፡** γλῶσσα τρίτη 28, 15; Kid. f. 17. 20. γ) *gloriosus, jactabundus, magniloquus, vaniloquus:* **ብእሲ፡ ነባቢ፡ ወመስተሐቅር፡** κατοιόμενος καὶ καταφρονητής Hab. 2, 5; ἀλαζών Prov. 21, 24; 2 Tim. 3, 2. 2) loquendi facultate et ratione praeditus i. e. *intelligens, rationalis, rationabilis:* **ነባብያን፡** φρόνιμοι 2 Cor. 11, 19; **ቅኔ፡ ነባቢ፡** λατρεία λογική Rom. 12, 1 Platt; 1 Petr. 2, 2 Platt; F. M. 29, 3; Lit. 161, 2. 4; Christi **ሥጋ፡ ማሕየዊ፡** et **ደም፡ ነባቢ፡** Lit. Epiph.; **ነፍስ፡ ነባቢት፡** Lit.; **ገነት፡ ነባቢት፡** hortus λογικός, Org.

አንባቢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *lector:* **አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** N. T. rom. f. 28, 4; Catal. Bibl. Bodl. p. 74; Phlx. in subscr.; Ssal. Req. 2) *anagnostes:* **አናጕንስጢስ፡** exponitur **አንባቢ፡** F. N. 8.; Cyr. f. 1.

ምንባብ፡ subst., Pl. **ምንባባት፡** *locus lectionis* a) *pulpitum anagnostae:* **ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ እቱተ፡ ሕ ቀ፡ እምሥዋዕ፡** Kid. f. 6. b) *lectio, pericope*, crebro in titulis N. T. rom., ut: **በሕፃናት፡ ምንባብ፡** *lectio in festum infantium* Matth. 2, 13. 6, 1 al., et in aliis libris, ut: **ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኀ፡ ሰኔ፡** Sx. Sen. 30; **መጻሕፍት፡ ምንባብ፡** *libri qui publice leguntur* Lit. 164, 4; **አርእስተ፡ ምንባባት፡** περικοπαί Epist. Eus. ad Carp. (in N. T. rom.); **አርእስተ፡ ምንባ ብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ምውታን፡** Genz. f. 56.

ንብቲራ፡ n. prgr. sc. νιπτήρ in Acc. i. e. *pelvis, (pelluvium, malluvium)*, Joh. 13, 5; **ንብቲራ፡ ወውስቴታ፡ ማይ፡** Phlx. 129; F. N. 14; M. M. f. 93; Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ንብቲራ፡ ብ፡ ብርት፡**

ነብዐ፡ I, 1 [נבע ‏نَبَعَ ‏ܢܒܰܥ *scaturivit*] i. q. **አንብዐ፡**; in Cod. Abb. LV Jer. 26, 5 occurrit **ይነብዑ፡** pro **ይነትዑ፡**

አንብዐ፡ II, 1 1) *lacrymari, illacrymari:* **አንባዕ፡ እ መ፡ርኢኩ፡ሰብአ፡ሕሙመ፡** Job 30, 25; **ታንብዕ፡ ዐይን፡** Sir. 34, 13; **ያንብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡** Jer. 9, 18; **አንብዐ፡ ታንብዕ፡ ዐይንየ፡** 13, 17 var.; Jsp. p. 334; **ኢታንብዕ፡** Hez. 24, 16; Joh. 11, 35; **አንብዐ፡ በመንፈሱ፡** (ἐνεβριμήσατο) 11, 33. 38 rom. 2) *lacrymari facere:* **ዐይኖ፡ ያነብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡** Sir. 12, 16.

አንብዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **አናብዕ፡** (quamquam raro occurrit, ut Enc. Jac. 6), *lacryma* et *lacrymae*, Ps. 6, 6. 41, 3. 125, 6; Jes. 25, 8. 38, 5; **ፈልፈለ፡ አንብዕ፡** Jer. 9, 1; **ይውሕዝ፡ አንብዕ፡** 13, 17. 14, 17; Thren. 1, 2. 2, 18; Mal. 2, 13; Koh. 4, 1; Job 7, 11 (v.). 17, 7; **ዘጸጕጸ፡ ዐይኖ፡ ያወ ርድ፡ አንብዐ፡** Sir. 22, 19. 32, 18; Hen. 95, 1; Act. 20, 19. 31; 2 Tim. 1, 4; **በአንብዕ፡ ውዑይ፡** (mit heißen Thränen) Chr. Ta. 31.

አንበዘ፡ *deficere animo* vid. sub **ዐንበዘ፡**

ነቢይ፡ subst., m., Pl. **ነቢያት፡**, passim **ኑብያት፡** [נָבִיא ‏ܢܒܺܝܳܐ ‏نَبِيّ] 1) *propheta*, Num. 12, 6; Deut. 13, 2. 18, 15; Jud. 6, 8; 1 Reg. 9, 9; Matth. 11, 9. 14, 5. 21, 26; Luc. 7, 39; Ps. 104, 14; Jes. 29, 10; Jer. 2, 30. 4, 9. 14, 13 (v. **ነብያ ት፡**). 23, 13 seq.; Thren. 2, 14 (v. **ነብያት፡**); 4 Reg. 10, 19; Hez. 13, 4 seq.; Sir. 36, 20; 4 Esr. 7, 34; Hebr. 11, 32; al.; **ሐሳዊ፡** vel **ሐሳዌ፡ ነቢይ፡** *pseudopropheta* Jer. 6, 13; **ሐሳው ያን፡ ነቢያት፡** 2 Petr. 2, 1; 1 Joh. 4, 1; **ውሉደ፡** vel **ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *prophetarum filii* i. e. *discipuli* Asc. Jes. 6, 3; 3 Reg. 20, 35; 4 Reg. 2, 3. 5, 7; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነቢያት፡** οἱ δώδεκα προφῆται Sir. 49, 10; **፲ወ፪ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *duodecim prophetae minores* Sx. Nah. 30; Haml. 13; **፲ወ፪ደ"፡ ነቢያት፡ ንኡሳን፡** Haml. 4. 2) Pl. **ነቢያት፡** in antiquioribus, **ኖብያት፡** et **ኖብያት፡** in recentioribus codicibus (quae nominis pronuntiatio novata videtur, ut a **ነቢያት፡** *prophetae* melius distinguatur): *nuntii* i. e. *res nuntiatae* vel *res gestae, quae memoriae proditae sunt, historia:* **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡** (v. **መ"፡ ኖብያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡**) 3 Reg. 14, 29, vel **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ መዋዕሊሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡** 15, 7. 23. 31. 16, 5. 14. 20. 27; 4 Reg. 1, 18. 8, 23 (**ው"፡ መ"፡ ነ ቢያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡**); 10, 34. 13, 8. 12. 14, 15. 18. 28. 15, 6. 11. 15. 21. 31. 36. 16, 19. 20, 20. 21, 17. 25. 23, 28; 1 Esr. 1, 35. 40. 2, 18. 6, 20; **ውስተ፡ መጻሕፍት፡** (**ነቢያት፡** vel) **ኖብያት፡ ዘአበዊከ፡** 2 Esr. 4, 15. 19. 6, 1. 22, 23; **አሐዱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ዐፀዉ፡ ኖብያት፡** (v. **ነቢያት፡**) τόπος εἷς ἐν ᾧ ὑπεμνηματίστο 1 Esr. 6, 22; Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; **መጻሕፍት፡ ተዝካር፡ ዘኖብያት፡ ዘመዋዕለ፡ ትክት፡** 6, 1.

ነቢይት፡, nonnumquam **ነቢት፡** (Luc. 2, 36 Platt; 4 Reg. 22, 14 var.) et **ነቢየት፡** (Jud. 4, 4 F) et **ነቢእት፡** (Luc. 2, 36 rom.), subst., fem., *prophetissa* Jud. 4, 4; 4 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 14; 2 Par. 34, 22; Jes. 8, 3 var.; Luc. 2, 36; Apoc. 2, 20; **ዜብላ፡ ነቢይት፡ ዚአሆሙ፡ ለዕልዋን፡** *Sibylla prophetissa infidelium*, Did. 25.

ኖብያት፡ vid. sub **ነቢይ፡**

ነቢያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. **ነቢያዊት፡** *prophetica, prophetissa:* **ብእሲት፡ነቢያዊት፡** (v. **ነቢይት፡**) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; **ሴቴንዋ፡ነቢያዊት፡** Sx. Hed. 2.

አነበየ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: **ለሐጌ፡ነቢይ፡ዘአነበይከ፤ትርሲተ፡ቤት፡ዘአርአይከ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare:* **ሆሴዕ፡ተነበየ፡በእንተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ወአነበየ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 26.

ተነበየ፡ III, 2 1) *prophetam agere, se talem simulare*, Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri, prophetare, vaticinari:* Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; **ፈጸሞ፡ተነብዮ፡** 1 Reg. 10, 13. 19, 20 seq.; **ተነበይ፡** Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21. 14, 13. 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20. 47, 1; 2 Esr. 5, 1; **ቃለ፡ትንቢት፡እንተ፡ተነበየት፡** ἡ ἄνωθεν ψῆφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: **ይትኔበዩ፡ዐመፃ፡** Jer. 5, 31. 32, 16. 34, 8. 11; **ይትኔበዩ፡ሕሰወ፡** Sap. 14, 28; c. **በ፡** rei, ut: **ይትኔበዩ፡ለክሙ፡በሐሰት፡** Jer. 34, 12; **ተነበየ፡በትንቢት፡መለኮታዊት፡** Sx. Jac. 15; c. **ለ፡** prs. *alicui:* **ተነበይ፡ሎሙ፡ዘ፡ነገረ፡** Jer. 32, 16. 34, 8; Hez. 11, 4. 13, 17; c. **ላዕለ፡** prs. *contra:* Hez. 4, 7. 29, 2. — Inf. **ተነብዮ፡** vel **ተነብዮት፡** a) *charisma* vel *munus prophetiae:* **ተለዎ፡እምነ፡ሙሴ፡ተነብዮት፡** Sir. 46, 1. b) *prophetia, vaticinium* et *vaticinia:* **ነቢያት፡እለ፡ያወፅኡ፡ተነብዮ፡ልሳኖሙ፡** Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; **ትሜህር፡ተነብዮት፡** 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተነባዪ፡ n. ag. *prophetiae operam dans, prophetans:* **ብእሲ፡ተነባዪ፡** Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. **ትንቢታት፡**, etiam **ትንብያት፡** *prophetia, vaticinium, prophetae liber:* **ነበበ፡በትንቢት፡** Kuf. 8; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **ወይነግሩ፡በትንቢቶሙ፡** Sir. 44, 3; **ሰበ፡ሰምዐ፡ዘንተ፡ትንቢተ፡** 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6. 6, 5; Matth. 13, 14; **በእንተ፡እላ፡ራእያት፡ወትንቢታት፡** Asc. Jes. 11, 41; **እንዘ፡ታነቡ፡ወትጼልዩ፡እምነ፡መዝሙራት፡ወትንቢታት፡ወእሪት፡** F. N. 19; Deus **ፈጻሚ፡ትንብያት፡** Lud. e Ssal. Req.

ነበጠ፡ inus., arab. نَبَطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit **አንበጣ፡**, „quia locustae e terra quasi emanant" vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አናብጥ፡** [amh. id.] *locusta, locustae* (sec. Lud.: locusta aethiopica maxima; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Anh. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχος); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4. 40, 22; Jer. 26, 23. 28, 14; Joel 1, 4. 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51. 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3. 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt **ደጎብያ፡**, **አናዙዕ፡**.

ነበጽራው፡ vid. sub **ነበርጻው፡**

ነት፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum*, nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.). 26, 1, 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est **ለይ፡** q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. ϢⲀⲦ —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conjicere liceat, etiam nomen illud obscurum **ለይ፡**, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo texendi (**ለወየ፡**) genere petitum esse nec primitus quidquam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነተነ፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. נָתַן יָתַן مَتَنَ (**መትን፡**) **ቶታን፡ ቴን፡**].

አስተንተነ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in* ea (an: *se dedere* rei?), c. c. **በ፡** rei: **በርከ፡ዲበ፡እለ፡ያስተነትኑ፡በዕጣን፡ወቍርባን፡** Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a נָתַן repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. **ለ፡** et Infin.: **ለተልእኮ፡ምሥዋዕ፡ዘጽሁቀ፡ወዘአስተንተነ፡** Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes **እንዘ፡ያስተነትኑ፡ኵነቶሙ፡ዘኀለፈ፡ወለዘሂ፡ይመጽእ፡** (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zustand sich beschäftigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: **እለ፡ይገብሩ፡ትርፍተ፡በሥጋቲሆሙ፡በሕቲቱ፡ወኢያስተነትኑ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ተጋድሎተ፡ኀሊናት፡ኢይበጽሑ፡ኀበ፡ንጽሐ፡ልብ፡** Phlx. 186.

ናታኒም፡, **ናቴኒም፡**, **ናታናውያን፡**, **ናቴናዊያን፡**, **ናትና"፡** n. prgr. ναθινίμ i. e. נְתִינִים (Deo *data* vel *subdita*) *mancipia templi*, 2 Esr. 2, 70. 7, 7. 8, 20. 17, 72.

ነተዐ፡ I, 1 [נָטָה et *tetendit, expandit*, et *inclinavit, deflexit*; نَطَّ et *extendit* et *abiit, fugit*; نَطَا *inclinavit* lanx librae] Subj. **ይንታዕ፡**, *nutare, inclinari in fugam* (weichen), *fugere:* **ከሙ፡ይስተዩ፡ወይንትዑ፡ወይመምዑ፡እምገጸ፡ኲናት፡** (ἐξεμοῦνται) Jer. 32, 2; **ወይነትዕ፡ሰብእ፡ይእቲ፡ብሔር፡** καὶ ἄνδρ. — διώξεται Jes. 13, 14; **ነትዑ፡** ἔκλινεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγειν Lev. 26, 17. 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6. 15. 10, 11; Jud. 20, 42; **ነትዑ፡ወጐዩ፡** 20, 45; 1 Reg. 14, 22. 23, 5; Jer. 26, 5; **ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 40, 6. — *Voc. Ae.:* **ጐየ፡ነፈጸ፡** (sic) **ተድኅለ፡ነተዐ፡ብ፡ሸሸ ።**

አንተዐ፡ II, 1 *in fugam conjicere, fugare*, Lev. 26, 8. 17; Deut. 1, 44. 9, 3; Jos. 7, 4; **አንተዐ፡አዕራረ፡** Chr. Ta. 27; **አንተዕዎሙ፡ወተለውዎሙ፡** Jsp. p. 275. 292. 355.

አንታዒ፡ n. ag. *in fugam conjiciens*, d'Abb. e suo Cod. CXLV. [illegible]

ነትዕ፡ subst., Pl. **አንትዕት፡**, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نِطْع, نِطَاع]: **አንትዕተ፡ዘማእስ፡** (διφθέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — *Voc. Ae.:* **አንትዕት፡ዘ፡ነቶች፡** (v. **ነትአች፡**).

ኖትያዊ፡ *nauta* vid. sub literis **ነወተ**.

ነተገ፡ et **ነትገ፡** I, 1 [נָתַק *avellit*; نَتَكَ نَتَقَ نَتَخَ quibus extrahendi et detrahendi vis inest; نقص *detrimento affecit*] Subj. **ይንትግ፡** 1) **ነተገ፡** *detrahere, demere*, c. **እምነ፡**, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; **እምውስቴቶሙ፡ኢይትከሀል፡ነቲግ፡** Koh. 3, 14. 2) **ነተገ፡** et **ነትገ፡** a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere:* **ነትገ፡ማይ፡** (v. **ነተገ፡**) κεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8. 7 var.; **ኢነተገ፡አንብዕየ፡** οὐκ

ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων Act. 20, 31; ለዘንትግ፡ ትክቶሃ፡ M. F.; መዋዕል፡ አኀዙ፡ ይንትጉ፡ እም፲ወ፱ኢዮ፡ Kuf. p. 84; አልቦ፡ ዘይዌስክ፡ ዘእንበለ፡ ዘይነትግ፡ *nihil accrescit quod non decrescat*, Chr. Ax. b) *deficere, desistere, desinere, cessare*, absol.: እንበለ፡ ትንትጊ፡ Sx. Genb. 6 Enc.; ዘርእ፡ ወማእረር፡ ኢይንትግ፡ Kuf. p. 24; c. Acc. Inf. ኢይነትግ፡ (v. ያነትግ፡) ፈሪየ፡ Jer. 17, 8; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2; ኢነትጉ፡ እምአርዑት፡ ቅኔ፡ Kuf. p. 137. c) *absumi* Gal. 5, 12 Platt.

አንተገ፡ II, 1 1) a) *imminuere, deminuere*, c. Acc. ejus, quod minuitur, ዘኢያነትግ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ" Clem. f. 86. b) *demere, detrahere, omittere*: አልቦ፡ ከመ፡ ያንትጉ፡ οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι (opp. προςθεῖναι) Sir. 18, 6; ይሜህሩ፡ ከልእ፡ ወያነትጉ፡ ወይዌስኩ፡ Kid. f. 37; c. እምነ፡ ejus, quod minuitur: ኢታንትግ፡ እምኔሁ፡ ቃለ፡ Jer. 33, 2; Deut. 4, 2 var.; Ex. 30, 15; ዘወሰኩ፡ ወዘአንተጉ፡ N. T. rom. f. 157, 2. 2) *intermittere, cessare, desinere*, Kuf. p. 24; ወታንትግ፡ ዛቲ፡ መቅሠፍት፡ እምሕዝብየ፡ παύσεται 1 Par. 21, 22; c. c. Acc. rei vel Inf.: ኢታንትግ፡ እከየ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ (sic diabolus homini suadet) Clem. f. 226; አንተጉ፡ እንክ፡ ሐኒጸ፡ ሀገር፡ Kuf. 10; Jer. 17, 8 var.; Luc. 7, 45; Eph. 1, 16; c. እንዘ፡, ut: እለ፡ ኢያነትጉ፡ እንዘ፡ ይሴብሑ፡ Kid. f. 4; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2 var.

ተነትገ፡ III, 1 *deminui, decrescere*, de aqua Gen. 8, 1. 5. 7. 11; de febri, Lud. sine auct.

ንቱግ፡ part. 1) *demtus, exemtus*: Filius ኢንቱግ፡ ወኢብዑድ፡ እምሀላዌ፡ አቡሁ፡ M. M. f. 2; ከመ፡ ኢይኩኑ፡ ንቱጋነ፡ እማኅበር፡ Enc. Masc. 11. 2) is de quo quid demtum est, *mancus, imperfectus*: ንቱጋነ፡ (v. ንትጋ፡) ይከውኑ፡ ἀτέλεστα Sap. 3, 16; Hen. 77, 2; እግዚ" ደለወከ፡ ወረከበከ፡ ሕጹጸ፡ ወንቱገ፡ (sec. Dan. 5, 27) Jsp. p. 275; አከ፡ መፍትው፡ ከመ፡ ንኅድግ፡ ቤተ፡ እግዚ" ሕጹጸ፡ ወንቱገ፡ p. 330; ኩሉ፡ ምሉኣነ፡ ወአኮ፡ ንቱጋነ፤ ኩሉ፡ ፍጹማነ፡ ወአኮ፡ ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154.

ንትግ፡ subst. i. q. ንትጋ፡, ut: Deus Adamum creavit, ከመ፡ ይምላእ፡ ሰብሓቲሁ፡ ውስተ፡ ንትገ፡ ዚአሆ፡ (sc. Satanae, archangeli lapsi) Macc. f. 23.

ንትጋ፡ subst., Pl. ንትጋት፡ 1) *defectus. lacuna*, sensu physico et ethico, ὑστέρημα 2 Cor. 8, 13; Deus Sarae liberis carenti dedit ወልደ፡ መላኤ፡ ንትጋ፡ Teb. Tab. 20; ዙሉ፡ ነገርነ፡ ረትዐ፡ (alle unsere Angelegenheiten sind in Ordnung) ዘእንበለ፡ ሕጸት፡ ወዘእንበለ፡ ንትጋ፡ Jsp. p. 330; ዘእንበለ፡ ሕጸጽ፡ ወንትጋ፡ Enc. Masc. 3; Ter 22; ethice Phlx. 135 et Pl. ንትጋት፡ Phlx. 152. 2) *intermissio, cessatio*: እንበለ፡ ንትጋ፡ *indesinenter* Enc. Genb. 1; Lud. ex Enc. Ter 29; አፍቅርኒ፡ እንበለ፡ ንትጋ፡ III Sal. Mar. 13; *intermissum* i. e. *intervallum*: ሰላም፡ ለበዓለ፡ ጌና ፡ ለዘኢኮነ፡ ንትጋ ፤ እምልደተ ፡ ክርስቶስ፡ caet., Enc. Tachs. 28.

ንትገት፡ n. act. i. q. ኑታጌ፡ Lud. e Syn.

ኑታጌ፡ subst. 1) *defectus*: Trinitatis personae ኢይትሌዐሉ፡ በፍድፋዴ፡ ወኢየሐጽጹ፡ በኑታጌ፡ M. M. f. 52; ኢሀሉ፡ ኑታጌ፡ ስብሐት፡ ላዕለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ (si cum Patre et Filio comparatur) f. 20; c. c. እምነ፡, ut: Apollinaris animam Christi negans ይሜህር ፡ ኑታጌ ፡ እምጠባይዕ፡ f. 113. 2) *intermissio*: ሰላም፡ ለቁመቱ፡ ዘአልቦ፡ ኑታጌ፤ እስከ፡ ተመሰለ፡ እግሩ፡ ከመ፡ እግረ፡ ነጌ፡ Enc. Jac. 25. (Lud.: 26).

ትንታግ፡, etiam ተንታግ፡, (m.), Pl. ትንታጋት፡ *titio, toris*, δαλός, Zach. 3, 2; ትንታገ፡ (v. ተንታገ፡) እሳት፡ 12, 6; Am. 4, 11; ተንታጋት፡ (v. ትንታጋት፡ ዕፀው፡) Jes. 7, 4; አዕቢ፡ ዕፀወ፡ ትንታጋቲሃ፡ Hez. 24, 9; በብዝኀ፡ ትንታጉ፡ ለእሳት፡ ይበዝኅ፡ ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32.

ነተፈ፡ I, 1 et 2 [ܢܬܦ *traxit, attraxit*, نَتَفَ *traxit, evulsit*; (cfr. נֵתַח *frustum*, נָתַח *in frusta dissecare*, cum נָתַק نَتَخَ *avulsit, evulsit*)] 1) divellere i. e. *discerpere, dilacerare*: calumniatores, እለ፡ ይነትፉ፡ በመጥባሕተ፡ ልሳኖሙ፡ ሥጋ፡ ቢጾሙ፡ Reg. Pach.; Christus ዘማእሰረ፡ ኀጢአት፡ ይኔትፍ፡ ተአስረ፡ በአጽርቅት፡ (sc. infans) M. M. f. 369. 2) *in frusta dissecare* (נִתַּח), Kuf. 14.

ተነትፈ፡ III, 1 et **ተነተፈ፡** III, 2 *divelli, discerpi, dilacerari, dilaniari*: አብድ፡ ኢይሜየጥ፡ አሣእኒ፡ እስከ፡ ይትነተፍ፡ እገሪሁ፡ Fal. f. 44; ይስሐብዎ፡ በአሕባል፡ እስከ፡ ይትነተፍ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Ter 15; Sen. 4; እስከ፡ ይትነተፍ፡ መለያልዪሁ፡ Sx. Hed. 18; ወተነትፈ፡ ሥጋሆሙ፡ Sx. Haml. 5; እስከ፡ ይትኔተፍ፡ ሥጋሆሙ፡ M. M. f. 186; በእኩይ፡ እንዘ፡ ይትነዘንዝ፡ ወእንዘ፡ ይትኔተፍ፡ ወይትኔዘር፡ Kid. f. 41.

ንቱፍ፡ part. *discerptus, laceratus*, Lud. sine auct.

ንትፈት፡ n. act. *discerptio, laceratio*: ንትፈተ፡ ሥጋሁ፡ በኀጺን፡ Enc. Mag. 6 (in Actis hujus diei: ቀሠፍዎ፡ መቅሠፍተ፡ ዐቢየ፡ ወሠጠቁ፡ ሥጋሁ፡ በመጥባሕት፡).

ንታፌ፡ subst. *distractio, vellicatio* animi, qui variis sollicitudinibus distentus quasi divellitur, περισπασμός Koh. 2, 23. 5, 13.

ንኅለ፡, rarius ነኅለ፡ (etiam per ሀ et ሐ) I, 1 [significatione respondet هار; etymo ad radices חָלַל حَلَّ سَلَّ, quibus significatus *perforandi* et *solvendi* inest, referendum videtur] Subj. ይንኅል፡, 1) *corruere, collabi, dirui*, de monte: ደብር፡ ዘንኅለ፡ ወወድቀ፡ ὄρος πίπτον διαπεσεῖται Job 14, 18; de aedificiis, muris, al.: ከመ፡ ሀገር፡ ዘንኅለ፡ ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; ንኅለ፡ ላዕሌሁ፡ አረፍት፡ ጸወንከ፡ Jes. 25, 12; ንኅለ፡ (v. ነኅለ፡) አረፋቲሃ፡ Jer. 27, 15. 40, 4; ንኅለ፡ ጠፈር፡ ላዕሌሁ፡ Phlx. 81; እምቅድመ፡ ይንኅል፡ ዝቅጽር፡ ሣልሳይ፡ Jsp. p. 360. 333. 2) *ruinis stratum, devastatatum esse*, de urbe: አህጉሪሃ፡ ይንኅል፡ Hez. 29, 12 (ἠρημωμένων); ንኅለ፡ ሀገረ፡ መቅደስከ፡ (aliàs መዝበረ፡) Jes. 64, 10.

አንኀለ፡ II, 1 1) *destruere, diruere, subvertere, demoliri*, muros, aedificia al.: Hez. 26, 4; Jer. 28, 58 var.; ያንኅልዋ፡ ለጥቅመ፡ ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 9, 11; አብያተ፡ ጸአልያን፡ ያንኅል፡ እግዚ" Prov. 15, 25; Job 20, 19; አጽዋነ፡ Thren. 2, 2; ፈቀደ፡ ጢጦስ፡ ይሖር፡ ኀበ፡ ቅጽር፡ ከመ፡ ያንኅሎ፡ Jsp. p. 358; Mich. 5, 10; መሠረታተ፡ 1, 6; Clem. f. 77; አህጉረ፡ Jer. 4, 7; Inf. verb.: አንኂሎ፡ አብያተ፡ ጣዖታት፡ Sx. Genb. 22 Enc.; trsl.: አንኅሎሙ፡ በመዐቱ፡ ለጽኑሳን፡ κατέστρεψεν Job 24, 22; አንኅለ፡ ሥጋሁ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡ Sx. Mag. 19. 2) *dejicere*: እምሀየ፡ አንኀለከ፡ Jer. 29, 17.

ተንኅለ፡ III, 1 *destrui, dirui, subverti*: ariete ተንኅለ፡ ምታር፡ ዐቢይ፡ (sc. muri) Jsp. p. 358; ቅጽር፡ ዘተንኅለ፡ p. 370; ወእምዝ፡ ተንኅለት፡ ወበድወት፡ (sc. ecclesia S. Petri) Sx. Jac. 1.— *Voc. Ae.*: ተነሥተ፡ ተንኅለ፡ ዘ፡ ፈረሰ፡

ንኁል፡ part. *dirutus, destructus, collapsus*: አረፍት፡ ንኁል፡ Ps. 61, 3; አረፋት፡ ንኁላት፡ 2 Par. 32, 5; peccatorum

meorum montem ከመ፡ ጥቅመ፡ በቢል፡ ረሰዩ፡ ንጉሉ፡ III Sal. Mar. 24.

ንኅል፡ subst. *destructio, ruina*, Lud. e Cant. Mar.

ንኅለት፡ n. act. et subst. *destructio, ruina*: ንኅለተ፡ ቅጽር፡ Jsp. p. 298. 357. 359; ከመ፡ ያርሕቡ፡ ውእተ፡ ንኅለተ፡ p. 358.

ንኅረ፡ I, 1 [נָחַר ,نَشَّ ,نَخَرَ ,نَعَرَ ,خَرَّ ,خَرْخَرَ, vid. etiam ሕንቅርት፡] *sonum emittere per nares, rhonchissare, stertere*: ኖመ፡ ወንኅረ፡ Jon. 1, 5.

ምንኅር፡ vel መንኅር፡ (Lud. መንኅር፡ emendare voluit) subst. 1) *antlia, haustrum* [cfr. ناعُورَة, ܢܥܘܪܐ] ከመ፡ መንኅር፡ v. ምንኅር፡ በእኩ፡ ውስተ፡ ገነት፡ (ὑδραγωγός) Sir. 24, 30. 2) *follis*, Th. Petr. ad Jon. 1, 5. — *Voc. Ae.* (ad Sir.): ምንኅር፡ ዘ፡ ፋፋታ፡ (v. ፌፍሐት፡) ምንጭይሂ፡ ይ፡; *aliud*: ውሒዝ፡ ምንኅር፡ ፈለግ፡ ተከዚ፡ ዘ፡ ፈሳሽ ።

ንንዶራት፡ n., ut videtur, peregrinum et corruptum, sive *pedicae, compedes* sive *pondera* a pedibus suspensa: አዘዘ፡ ይደዩ፡ ውስተ፡ ክሣዶሙ፡ ጋጋተ፡ ወንንዶራተ፡ ውስተ፡ እገሪሆሙ፡ ወይሰድዎሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Sx. Tachs. 12.

ነነዌ፡ 1) n. pr. urbis *Ninive*. 2) In Computo ecclesiastico *Ninive* significat Dominicam proximam ante Septuagesimam ecclesiae Romanae (vid. Scaliger p. 699); Abush. 27; Lud. comm. hist. p. 386; al.

ንእሰ፡ I, 1 [amh. አነሰ፡; نَزُرَ *parvum effecit*; hebr. נַעַר *puer*, Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855 p. 66; distinguenda ab hac radice videntur نعس ܢܥܣ אֱנוֹשׁ נוש, quae potestatem *imbecillitatis* habent] (*parvum*) *minorem* vel *minimum esse* vel *fieri, minui*: ዘይንእስ፡ ὁ μικρότερος Matth. 11, 11 Platt; ዘይንእስ፡ ብርሃን፡ ὁ φωστὴρ ὁ ἐλάσσων Gen. 1, 16; 1 Reg. 9, 21; ንእሰት፡ መንፈስነ፡ Hen. 103, 9; c. c. እምነ፡, ut Marc. 4, 31; እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ትንእስ፡ ንህብ፡ Sir. 11, 3; ኵሉ፡ እኪት፡ ትንእስ፡ እምእኪት፡ ብእሲት፡ 25, 19; vel c. Acc.: ዘይንእሶ፡ *qui eo minor est* Matth. 11, 11 rom. a) natu, annis: እኅትክን፡ እንተ፡ ትንእስ፡ νεωτέρα Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; Matth. 2, 16; Luc. 15, 12; ውእቱ፡ ይንእስ፡ እምነ፡ እኁሁ፡ Gen. 48, 14; እለ፡ ይንእሳኪ፡ Hez. 16, 61; Gen. 19, 38. 25, 23. b) numero: Hen. 90, 4; ወኢፈጸመ፡ በሣመቱ፡ ዓመተ፡ አላ፡ ሐይወ፡ ዘይንእስ፡ እምኔሃ፡ Sx. Mij. 3. c) dignitate (inferior) Hebr. 7, 7; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

አንእሰ፡ II, 1 1) *parvum* vel *minorem reddere*, a) (si quid donare vis, da cito,) ወለእመኒ፡ አንእስከ፡ ዐቢይ፡ ውእቱ፡ *etiamsi id* (sc. donum) *parvum fecisti* (i. e. paulum dedisti), *magnum* (multum) *erit*, Fal. f. 57. b) verbis *minuere, extenuare, detrectare*: ኢያዐረፈ፡ ያንእስ፡ ኀቤሁ፡ ነገረ፡ አስተርብሎስ፡ *non desiit res Aristobuli apud eum detrectare*, Jsp. p. 307; አኮ፡ ከመ፡ ዘንክሕድ፡ ወዘናንእስ፡ *non tamquam* (id) *negaturi vel detrectaturi* Kid. f. 36. 2) *inferiorem* vel *minorem aestimare* vel *dicere*: እመበ፡ ዘያንእስ፡ አካለ፡ ወልድ፡ (sc. Filii nati) እምነ፡ ወልድ፡ ክቡር፡ (sc. Filii glorificati) በእንተ፡ ተሠግዎቱ፡ ውጉዝ፡ ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. comm. hist. p. 505. n. 51.

ተነአሰ፡ (an ተንእሰ፡?) III, 1 *minorem, minimum aestimari*: እምውስተ፡ እለ፡ ይትነአሱ፡ 4 Reg. 18, 24.

አስተንአሰ፡ IV, 1 etiam አስተናአሰ፡ IV, 3 1) *parvum, exiguum, parum aestimare* alqd, Num. 16, 9. 13; Jos. 22, 17; ታስተንእሲኑ፡ (v. ታስተና"፡) ዘዘሞኪ፡ Hez. 16, 20. 2) *minorem* vel *inferiorem habere* alqm aliquo: በኑ፡ እምኔነ፡ ዘያስተንእሶ፡ ለወልድ፡ እምኂሩተ፡ አብ፡ τῆς τοῦ πατρὸς ἡμερότητος κατόπιν ἰέναι τὸν υἱόν, Cyr. c. Pall. f. 95. 3) *humilem reddere*, እንዘ፡ ታስተንእስ፡ ርእሰከ፡ *te submittens*, Chr. Ta. 30; እስመ፡ ታስተንእስ፡ ቃለ፡ *quia humilem sermonem profers*, Lud. e Mss. Colb. 4) *exiguam dignitatem attribuere* alicui, *humiliter sentire* de alqo: እሉሰኬ፡ አስተናአሱ፡ (v. አስተንአሱ፡) ላዕለ፡ ክርስቶስ፡ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιόληπτα φαῖεν ἂν εἶναι Χριστῷ Cyr. c. Pall. f. 85.

ንኡስ፡ part. *parvus, minor*: ደብር፡ ንኡስ፡ Ps. 41, 8; ቀርን፡ ንኡስ፡ Dan. 7, 8 seq.; ንእስት፡ ሐመር፡ Act. 27, 17 rom.; ኅዋኅው፡ ንኡሳን፡ Hen. 36, 2; ላህም፡ ንኡስ፡ Gen. 18, 7; ቈናጽል፡ ንኡሳን፡ Cant. 2, 15; ሕፃን፡ ንኡስ፡ Jes. 11, 8. 6 var.; Asc. Jes. 11, 8; 3 Reg. 11, 17; ፲ወ፪ንኡሳን፡ ነቢያት፡ Can. Ap. 55 (76). a) aetate, annis: (*puer, adolescens*) νέος Ex. 33, 11; Num. 14, 23; Gen. 19, 4; νεώτερος Gen. 44, 20; 2 Par. 22, 1; Tob. 1, 4; Jer. 1, 6; ንኡስ፡ አነ፡ በመዋዕልየ፡ አንትሙሰ፡ ልሂቃን፡ Job 32, 7; Sir. 51, 13; ንኡሳት፡ *adolescentulae, juvenculae* Tit. 2, 4; 1 Tim. 5, 2. 14; ለንኡሳት፡ መበለታት፡ ኢይደልዎን፡ ሢመት፡ Did. 14. In specie ንኡስ፡ ክርስቲያን፡ vel ንኡሰ፡ ክ" sunt *catechumeni, audientes, novitioli*: Gal. 6, 6; Const. Ap. 52 al. (vid. etiam Lud. comm. hist. p. 307 n. 24. 25); Chr. Ta. 13; Did. 4. 33; በእንተ፡ ንኡሰ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡ Did. 39; ከመ፡ ናለብዎሙ፡ ለሐዲሳን፡ እለ፡ ነሥኡ፡ ጥምቀተ፡ ወናጽንዖ፡ አልባቢሆሙ፡ ለንኡሰ፡ ክርስቲያን፡ Did. 25; quamquam in aliis locis haud satis liquet, annon *neophyti, novitii* (vid. ሐዲስ፡) interpretandi sint, ut Lit. 174, 4; Kid. f. 18. 24; F. M. 4, 2. b) numero: ንኡስ፡ መርዔት፡ Luc. 12, 32 Platt. c) ordine, auctoritate, potentia: Matth. 10, 42. 18, 6; ንኡሳን፡ Job 3, 19; ለንኡስኒ፡ ወለዐቢይኒ፡ Sir. 29, 23; Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34. 49, 1. d) vi, momento: ነገር፡ ንኡስ፡ 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ኀጢአት፡ ንእስት፡ F. M. 2, 11.

ነአስ፡ adj. fem. (a ንኢስ፡ deperdito) *parva, minor*: ንህብ፡ እንዘ፡ በአካል፡ ነአስ፡ Deg.; ነአስ፡ መርዔት፡ Luc. 12, 32 rom.; in specie: *minor aetate*, i. e. *puella, adolescentula* ወለት፡ ነአስ፡ 4 Reg. 5, 2; 4 Esr. 3, 64; ነአስ፡ ድንግል፡ Org.; Enc. Tachs. 29.

ንእስ፡ subst. 1) *infantia, pueritia, adolescentia, juventus*: νηπιότης Hez. 16, 43; እምንእሱ፡ Sir. 30, 12; Hos. 2, 5; እምንእሶሙ፡ ἐκ παιδίου Jes. 46, 3; νεότης: ኀጢአተ፡ ንእስየ፡ Job 13, 26; ብእሲተ፡ ንእስከ፡ Prov. 5, 18; እምንእስየ፡ Gen. 48, 15; Matth. 19, 20; Ps. 70, 18; Job 31, 18; Sir. 6, 18. 25, 3. 42, 9; Jes. 47, 12. 54, 6; Jer. 2, 2. 3, 24. 25. 22, 21; በንእሶሙ፡ Job 24, 5. 36, 14; παρθενία Jer. 3, 4; ዘበኀይለ፡ ንእስ፡ ተወልደ፡ 4 Esr. 3, 66. 2) i. q. ናእስ፡ *parvitas*, Cyr. c. Pall. f. 87 var.

ናእስ፡ (ነአስ፡ Lit. 160, 3) subst. 1) *parvitas, pusillitas*: ut: doni Chr. Ta. 30; gubernaculi Jac. 3, 4; ne episcopus aliam sedem appetat በእንተ፡ ራሐበ፡ ብሔር፡ (provinciae vel dioeceseos) ወናእሰ፡ ዚአሃ፡ F. N. 5; ናእሰ፡ (v. ንእሰ፡) ነፍሱ፡ μικροψυχία *pusillanimitas*, Cyr. c. Pall. f. 87; ነአስ፡ ልብ፡ Lit. 160, 3; ናእስ፡ ልብ፡ Ssal. Req. 2) *aetas natu minoris* Gen. 43, 33 var.

ነእሳት፡ subst. *ordo* vel *conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia,* infantis triennis Enc. Ter 15.

መንእስ፡ part., Pl. መንእሳን፡, *minor, inferior:* አነ፡ ጴጥሮስ፡ መንእስ፡ በሥጋ፡ ወዐቢዝ፡ በመንፈስ፡ Clem. f. 150; ደቂቅከሙ፡ መንእሳን፡ *natu minores* (opp. መላህቅት፡) Kebr. Nag. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro ንእስቲት፡, terminatione *it* e ንእስት፡ formatum) 1) parvitas i. e. *adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum,* Christus አሥረቀ፡ ንስቲተ፡ መለኮቶ፡ *divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: ንስቲተ፡ ኀሊፍየ፡ እምኔሆሙ፡ Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: ነበረት፡ ንስቲተ፡ Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; እምድኅረ፡ ንስቲት፡ Genz. f. 84. c) ንስቲት፡ ከመ፡ ተረፎሙ፡ ወይዌግሩኒ፡ *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; ኅደግዎ፡ እንዘ፡ ንስቲት፡ ኢይመውት፡ Sx. Nah. 5. α) ንስቲተ፡ *paene,* παρὰ μικρόν Hez. 16, 47. β) በበንስቲት፡ *paulatim, sensim:* Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; ኢወሀብኩ፡ በአሐዱ፡ ጊዜ፡ አላ፡ በበ፡ ንስቲት፡ Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum:* ንስቲት፡ ጥበብ፡ Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci:* አምጽኡ፡ ንስቲተ፡ በለሰ፡ Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus,* de rebus: ሀገር፡ ንስቲት፡ Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; ን"፡ መክፈልት፡ μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; ንስቲት፡ መሶብ፡ Enc. Genb. 6; de animalibus: በግዕት፡ ንስቲት፡ 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): ሕፃን፡ ንስቲት፡ Jes. 11, 6 (v. ንኡስ፡); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis,* ከመ፡ የሀበሙ፡ ዕረፍተ፡ ንስቲተ፡ Hen. 63, 1. 6.

ናእት፡ vid. sub ኔእ፡

ንእከ፡ (ነአከ፡) I, 1 [i. q. ንህከ፡] *gemere:* ይንእኩ፡ ዲቤከሙ፡ Hen. 96, 2.

I. ናእክ፡ subst. *gemitus,* Hen. 102, 5; ኀደገኒ፡ ውስተ፡ ናእክ፡ ἔταξάς με ἐν ὀδύναις Job 30, 22; (libera me a fletu) ወእምብዙኅ፡ ናእክ፡ Ssal. Req.

II. ናእክ፡ subst. [אֲנָךְ, أُنُكٌ, آنُكٌ, vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum* sive *nigrum* sive *album, stannum,* μόλιβδος et κασσίτερος, Sir. 47, 18; ዐረር፡ ወናእክ፡ Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; እብነ፡ ናእክ፡ λίθος κασσιτέρινος Zach. 4, 10; ወአሴስል፡ ኵሎ፡ ናእክኪ፡ (כָּל־בְּדִילָיִךְ) Jes. 1, 25 vrs. nov. 2) in specie: *perpendiculum plumbeum* (βολίς): ወገሩ፡ ናእክ፡ ዐረር፡ ኀበ፡ ባሕር፡ Act. 27, 28 rom.

III. ናእክ፡ subst., secundum Lud. *macula* vel *pollutio:* ንጽሕ፡ ዘእንበለ፡ ናእክ፡ ወደነስ፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ናእክ፡ ብ፡ ቀልቀል፡

ንእደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere,* coll. نَهَدَ, نَتَأَ, נָאָה, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. ይንእድ፡ (etiam ይንእድ፡ 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare,* (*praedicare, celebrare*), ἐπαινεῖν, δοξάζειν, c. c. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; ይንእድዎኑ፡ ለጕድብ፡ Jes. 10, 15; ይንእድዎ፡ ሎቱ፡ ምግባር፡ Sir. 13, 23. 21, 15; እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንእዶ፡ 27, 7; Tit. 2, 10 (κοσμεῖν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; ርቱዕሰ፡ ንንእዶሙ፡ ለአልክቱ፡ Chr. Ta. 2; ትንእድ፡ ርእሰከ፡ Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; ይንእዱ፡ ርእሶሙ፡ ከመ፡ ዘጠቢባን፡ እሙንቱ፡ Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (ለኵሉ፡ ዕለቱ፡) ይነድእ፡ legitur ይንእዶ፡; c. በ፡ rei: Sir. 9, 17; ለነዳይ፡ ይንእድዎ፡ በጥበቢሁ፡ 10, 30. 27, 23; ይንእድዎ፡ በቱ፡ 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.; vel c. እንበይነ፡ Sir. 10, 30 seq.; እስመ፡ Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: እንዘ፡ ኢይንእድ፡ συγκεχυφὼς μελανίᾳ Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: ይንእድዎ፡ ἐμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንአደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: አኮ፡ በአንእዶ፡ (v. በንእዶ፡) አቡከ፡ ዘፈነወ፡ ዳዊት፡ ኀቤከ፡ 1 Par. 19, 3.

ተንእደ፡ III, 1 *laudari* (,*praedicari, celebrari*): ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘተንእደ፡ ጽፍሮሁ፤ ለአቡኪ፡ በከናፍሪሁ፡ III Sal. Mar. 2; ዘተንእዱ፡ በበአስማቲሆሙ፡ Sx. Hed. 22; ኢይኩን፡ አሐዱሂ፡ ቀሲስ፡ ዘኢተንእደ፡ በስምዐ፡ ፫ዕደው፡ F. N. 6.

ንኡድ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae,* Lud. auct. Greg.

ንእደት፡ n. act. *laus:* ኅሢሦ፡ ክብረ፡ ወንእደተ፡ በእንተ፡ ንጽሑ፡ Can. Sard. 11.

ንኩል፡ part. *titubans* (*vertigine correptus,* vid. አንከለለ፡): ስኩር፡ ወንኩል፡ Lud. e Mss. Colb.

ነከላል፡ vid. sub ከለለ፡

ነከረ፡ rad. inus., cui potestas *peregrini* et *ignoti* infuit, coll. derivatis radicum נכר, ܢܘܟܪ, نكر.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare* vel *invenire* alqd vel alqm: ኢታንክርዎ፡ ለመከራ፡ μὴ ξενίζεσθε τῇ πυρώσει 1 Petr. 4, 12; አልቦ፡ ዘአንከርክዎ፡ ወኢምንተኒ፡ ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari;* abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; ወዝኒ፡ አኮ፡ ለአንክሮ፡ 2 Cor. 11, 14; c. c. Acc.: 2 Reg. 16, 11; አንከርዎ፡ ዐበይት፡ Job 18, 20; ወያነክርዎ፡ ብዙኃን፡ Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; አንከርኩ፡ ዘንተ፡ ራእየ፡ Dan. 8, 27; አንከሩ፡ ሥነ፡ Judith 10, 19. 11, 20; አንክሩ፡ መንክረ፡ Hab. 1, 5; ያነክሩ፡ ዕበዮ፡ Chr. ho. 22; c. እምነ፡, ut: ኢታንክር፡ እምዝንቱ፡ Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; አንከሩ፡ እምድኅነት፡ Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; አንከሩከ፡ በሐውርት፡ እምነ፡ ፍካሬ፡ ቃልከ፡ Sir. 47, 17; vel c. በእንተ፡ Hen. 26, 6; አንከሩ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ Job 42, 11; ያነክሩ፡ በእንቲአሁ፡ ብዙኃን፡ Jes. 52, 14 (ἐκστήσονται); vel c. በ፡, ut: አንከረ፡ በሕይወቱ፡ Sx. Mag. 14; ኢታንክር፡ በምግባር፡ Koh. 5, 7; vel seq. እፎ፡, ut: Gal. 1, 6; አንከሩ፡ እፎ፡ ገብአት፡ Judith 13, 13; vel seq. እመ፡ 1 Joh. 3, 13; vel seq. ከመ፡, ut: አንከሩ፡ ከመ፡ ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; vel እስመ፡ Joh. 3, 7; Luc. 11 38. In specie nota phrasin: አንከረ፡ ገጾ፡ ἐθαύμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. eum *nimis suspexit* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

አንከሮ፡ ገጽ፡ Prov. 18, 5. 3) *respicere, rationem habere, curare:* ወዓዲ፡ ኢያንከረከ፡ Sir. 13, 5; ኢያንከሩኒ፡ οὐ προσεποιήσαντό με Job 19, 14. 4) *sensu percipere, sentire* sc. si quid novi vel insoliti alicui accidit; ኢያንከር፡ οὐ μὴ αἰσθηθῇ Job 40, 18; ይእዜ፡ ትሬእዩኒ፡ ወይእዜ፡ ታንከሩኒ፡ αἰσθήσεσθε Jes. 33, 11; ወአንከረት፡ ርእሳ፡ ከመ፡ ሐይወት፡ እምደዌሃ፡ ἔγνω Marc. 5, 29. — *Rad. Abb.:* አንከረ፡ ዘ፡ አደነቀ ።

ተነከረ፡ III, 1 1) *alienum se praebere* vel *esse, alienari,* Ps. 57, 3. 2) *admirationi esse, mirandum* vel *admirabilem esse* vel *se praebere,* Ex. 15, 21; Ps. 138, 5; ተነከርኩ፡ በአዕይንተ፡ ኃያላን፡ Sap. 8, 11; ይትነከር፡ እምኀበ፡ መላእክት፡ *cum admiratione suspicitur ab angelis,* Org. 3; ይትነከር፡ ዝንቱ፡ እምነ፡ ዝኩ፡ *hoc magis mirandum est quam illud,* Chr. Ta. 11. 3) *improbari, reprobari:* ዘያስተፌግዕ፡ ነፍሶ፡ ይትነከር፡ καταγνωσθήσεται Sir. 19, 5.

ተናከረ፡ III, 3 *alienum fieri* vel *esse, alium ab alio* vel *alicui,* c. c. Acc. Ps. 37, 12; ተናከራ፡ ለሕይወቱ፡ ክርስቶስ፡ *alienus fuit a vita Christi,* Enc. Sen. 7. a) *aversum esse* alicui, *aversari, repudiare:* ተናከርዎ፡ ለዝ፡ ቤት፡ Jer. 19, 4; ተናከሮ፡ አትናከሮሙ፡ ἀντιτάξομαι αὐτοῖς Hos. 1, 6; ኢይኩነኒ፡ ለተናከሮ፡ Jer. 17, 17; ተናከሮቶሙ፡ ለእለ፡ ይገብሩ፡ ኀጢአተ፡ Job 31, 3. b) *deficere* ab aliquo, *deserere:* አኀውየ፡ ተናከሩኒ፡ ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέστησαν Job 19, 13; ኀደግዎ፡ ለእግዚ"፡ ወተናከርዎ፡ Hos. 5, 7; Kuf. p. 3; Hez. 14, 7. c) *abnegare, renuntiare:* ከመ፡ ንትናከራ፡ ለኀጢአት፡ Tit. 2, 12; ተናከራ፡ ለዛቲ፡ ዓለም፡ Enc. Ter 11.

አስተናከረ፡ IV, 3 *mirum* sive *admirandum* sive *alienum censere* alqd: philosophi ያስተናክሩ፡ ሥነ፡ ባሀሎሙ፡ τεθαυμάκασι τὸ καλλιεπές Cyr. c. Pall. f. 65; Photinos ዘአስተናከራ፡ ለመለኮት፡ ወልድ፡ M. M. f. 56.

ንኩር፡ part. *mirus, mirabilis, admirabilis:* ወንኩር፡ ሥነ፡ ላሕያ፡ Jsp. p. 272. 346; ብርሃን፡ ንኩር፡ p. 275; ንክርት፡ ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78; Sx. Haml. 11; ንኩረ፡ አርአያ፡ *mirabilis figurâ,* Lud. e Mss. Colb.

ነኪር፡ adj., fem. ነክር፡ et ነኪርት፡, Pl. m. ነኪራን፡, fem. ነኪራት፡, c. ነከርት፡ (2 Par. 18, 29) 1) *peregrinus, extraneus, alienigena, alienus:* ብእሲ፡ ነኪር፡ Deut. 17, 15; ምድር፡ ነኪር፡ Ex. 2, 22; ሕዝብ፡ ነኪር፡ Sir. 33, 3; ነኪራን፡ አሕዛብ፡ Hez. 28, 7; ሕዝብ፡ ነኪራን፡ Jes. 18, 2; አንስት፡ ነኪራት፡ 2 Esr. 10, 10; Jsp. p. 281; ከልእ፡ ነኪር፡ ትምህርት፡ Hebr. 13, 9. Usurpatur a) substantive: ነኪር፡ Deut. 15, 3. 23, 21; 3 Reg. 8, 41; 2 Par. 6, 32; Ps. 68, 11; Prov. 27, 2; Job 19, 13; Sir. 11, 34. 21, 25; Jes. 43, 12; Kuf. 16; ፀሩ፡ ወነኪሩ፡ Col. 1, 21; ነኪርት፡ ἀλλοτρία Prov. 5, 10. 7, 5. 23, 33; F. N. 45; ነኪራን፡ Job 17, 3; Jer. 6, 12; Thren. 5, 2; 3 Joh. 6; *alienae religioni addicti* Lit. 174, 4. b) substantive et collective: Gen. 31, 15, et neutraliter (*peregrinum*), quare statui constructo subjungi solet, ut: በብሔረ፡ ነኪር፡ *in terra peregrini* i. e. *peregrina,* Bar. 3, 10; ውሉደ፡ ነኪር፡ Ps. 17, 49; Kuf. 15; አማልክተ፡ ነኪር፡ Jer. 1, 16; Kuf. 1; Gen. 35, 2; Jos. 24, 23; አሕዛበ፡ ነኪር፡ Sir. 39, 4; ሀገረ፡ ነኪር፡ Jud. 19, 12; ንዋየ፡ ነኪር፡ Sir. 29, 22; ወይነ፡ ነኪር፡ Jer. 2, 21; አንስተ፡ ነኪር፡ 2 Esr. 10, 10. 23, 27; እለ፡ ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ነኪር፡ Zeph. 1, 8. 2) *alienus a* i. e. *qui non pertinet ad,* ነኪር፡ ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; c. c. እምነ፡, ut: Eph. 2, 12. 4, 18; ነኪራን፡ ኩኑ፡ እምይእቲ፡ ፍኖት፡ 1 Petr. 4, 4; Prov. 3, 16; ነኪር፡ እመንግሥተ፡ እግዚ"፡ Lud. e Vit. Sam. 3) *alius, mutatus, diversus:* አልባሲሁ፡ አልባሰ፡ ነኪርት፡ (v. ነከርት፡) 2 Par. 18, 29; ርእይዎ፡ ከመ፡ ነኪር፡ ተወለጠ፡ ገጹ፡ Judith 10, 7; seq. እምነ፡, ut: ከመ፡ ዘነኪር፡ ራእዩ፡ እምሰብእ፡ Jes. 52, 14; ነኪር፡ ውእቱ፡ እምኵሉ፡ (διαφέρον) Dan. 7, 19. 4) *inauditus, mirus, mirabilis, admirandus:* Jes. 28, 21 (ἀλλότριος); ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ"፡ Sir. 11, 4. 39, 20. 43, 2; ነኪር፡ ለልብ፡ ዝናሙ፡ 43, 18. 25; ነኪር፡ ይእቲ፡ ለአዕይንቲነ፡ Ps. 117, 22; Marc. 12, 11; Matth. 21, 42 rom.; ውእቱ፡ ነኪር፡ ለእመ፡ ድኅነ፡ Sir. 16, 11; ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ 43, 8; subst.: በሕይወቱ፡ ገብረ፡ ነኪረ፡ τέρατα Sir. 48, 14.

ነኪራዊ፡ adj. rel., *alienus, extraneus,* Asc. Jes. 11, 19; clerici non habeant ብእሲተ፡ ነኪራዊተ፡ Can. Nic. 4.

ነክራ፡ subst., *miratio,* nec non: *res mira, miraculum:* ቅቡእ፡ በቅብአተ፡ ነክራ፡ ἐξαιρέτῳ τινὶ χρίσει, Cyr. c. Pall. f. 73; በነክራ፡ ተወልደ፡ παραδόξως τεχθείς f. 67. 68; በቃለ፡ ማሕሌት፡ ዘነክራ፡ Enc. Ter 14; ሚጠተ፡ ብርሃናት፡ ነክራ፡ Enc. Haml. 21.

መንክር፡ part. et subst., f. መንክርት፡, Pl. መንክራት፡ 1) *mirus, mirabilis, admirabilis,* Ex. 15, 11; Ps. 92, 6; Kuf. 36; ገበርከ፡ መንክረ፡ ግብረ፡ Jes. 25, 1; Asc. Jes. 8, 26. 9, 6; በእንተ፡ መንክር፡ ዳኅናሁ፡ Sap. 5, 2. 19, 5; መንክርት፡ Cyr. ad Th. f. 1; መንክርት፡ ልደት፡ M. M. f. 369; Ssal. Req.; አኮ፡ መንክር፡ እመ፡ *haud mirandum est, si* Prov. 6, 30; አመንክር፡ አእምሮ፡ ልቡናሁ፡ ለጳውሎስ፡ *o miram Pauli intelligentiam* Chr. ho. 10. 2) *res mirabilis, miraculum:* ናሁ፡ እግዚ"፡ ይገብር፡ መንክረ፡ Jes. 62, 11; Ps. 97, 1; Matth. 21, 42; Joh. 9, 30; 4 Esr. 9, 7; θαυμάσια መንክር፡ Ps. 25, 7; 39, 7. 104, 2; ተአምር፡ ወመንክር፡ Kuf. 48; Jes. 8, 18; Dan. 6, 27; Asc. Jes. 3, 20; Matth. 24, 24; Joh. 4, 48; Act. 2, 22. 43. 4, 30. 5, 12 al.; መንክራት፡ Job 5, 9; Asc. Jes. 4, 10; ከቡራት፡ ወመንክራት፡ Job 34, 24. 42, 3; ገብረ፡ ተአምራተ፡ ወመንክራተ፡ ዐበይተ፡ Sx. Teq. 1; ጎርጎርዮስ፡ ገባሬ፡ መንክራት፡ *Gregorius thaumaturgus* Sx. Hed. 21. — Formam nominis መንክር፡ *miraculum* Lud. affert ex Org.; formam መነክር፡ θαυμαστός equidem inveni Jes. 3, 3 in Cod. Laur.

መንክራዊ፡ adj. rel. *miraculosus, mirificus:* ጎርጎርዮስ፡ መንክራዊ፡ (*thaumaturgus*) Phlx. 234; ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ (templi) ክነት፡ መንክራዊት፡ Chr. ho. 32; ዕንቍ፡ መንክራዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

ነከሰ፡ sine dubio i. q. ነሰከ፡, نهش et amh. ነከሰ፡ *mordere.*

መንከስ፡ subst. *maxilla, mandibula:* ዐጽመ፡ መንከስ፡ σιαγών Jud. 15, 14—17; ተዐቀቡ፡ እምልሳናቲክሙ፡ እስመ፡ ተቃትሎቱ፡ ለብእሲ፡ ማእከለ፡ መንከሱ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 31. — *Voc. Ae.:* መንከስ፡ ዘ፡ መንጋጋ ።

ነከበ፡ ut videtur i. q. ነቀፈ፡, Kuf. p. 121 var. (vid. sub ንቅፈት፡).

ነከበ፡ rad. inus., e. q. نَكَبَ *deflexit.*

መንከቢያት፡ vel መንክብያት፡ subst. Pl., *alae* seu *axillae* corporis humani [coll. مَنْكِب *locus, ubi brachium cum scapula conjunctum est*]: አሰረቶ፡ መንከቢያቲሁ፡ ἐσπαργάνωσεν

αὐτόν Luc. 2, 7. 12; ዘኢክን፡ሥጋ፡ (ἀσώματος) በእደ፡ሰብእ፡ይጠበለል፤ዘይበትክ፡ማእሰሮ፡ለኀጢአት፡ተአስረ፡መንከብያቲሁ፡ σπαργάνοις ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; መዝሬዕቱ፡ (sc. Antichristi) የማናይ፡ቀጢን፤እገሪሁ፡ጸፋሕት፤ (sic) መንከብያቲሁ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5; ut videtur etiam *plica inguinalis*: መንኩብያት፡ዘእግሩ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 31 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: መንኩብያቲሁ፡ዘ፡እውራየቱ፡

ኔከታ፡ vid. sub ኔቆታ፡

ነክነከ፡ quadrl. I [i. q. ናሕነሐ፡] *quatere, ex-, suc-, concutere*: ረከቡ፡ርእሰ፡ምዉት፡ወነክነኩ፡አባ፡ሲኖዳ፡በበትሩ፡እንዘ፡ይብል፡ተንሥእ፡እምዉት፡ Sx. Tachs. 11; ነሥቱ፡አናቅጺሃ፡ወነክነኩ፡አዕማዲሃ፡ M. M. f. 185; አጋንንት፡እኩያን፡እለ፡ይሰርሩ፡በነፋሳት፡ወይነክንኩ፡ነፍሳተ፡እምሥጋ፡ግብት፡ Genz. f. 33.

ተነክነከ፡ III, 1 *quati, concuti*: ዐምደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትነክነክ፡እምኀይለ፡ነፋሳት፡ M. M. f. 96. 221; Org. 1.

ንክኑክ፡ part. *concussus*, Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio*: አዕማድ፡እለ፡ኢይጸኑ፡በንክናኬ፡ M. M. f. 312.

ነክዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor*; hucusque nonnisi in Pl. አናኩዕ፡ vel አናኪዕ፡ repertum; ei respondent 1) ἐρυσίβη *rubigo*: ይእዜ፡ይበልዮ፡አናኩዕ፡ለርስቶሙ፡ Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4; Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon interpretes Ae. τὴν ἐρυσίβην *locustae speciem* interpretati sint. 2) *locustae species*, vel locustae (seu *grylli gregarii*) forma sc. *bruchus* vel *attelabus*, κάμπη Am. 4, 9; Joel 2, 25; ἀκρὶς καὶ βροῦχος አናኩዕ፡ወአንበጣ፡ 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub ቃህም፡); Hen. 76, 9—11. — [Arabice أَنْكَعُ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.*: አናኩዕ፡ዘ፡አንበጣ፡ገልገል፡; *aliud*: ዘ፡ፌንጣ፡; *aliud*: ዘ፡ፈረፌንጣ ።

ነከየ፡ I, 1 [نَكَعَ نَكَى, נָכָה, נכא] *laedere, nocere*, c. c. Acc.: ወኢለቡ፡ዘይነክዮ፡ οὐ μὴ κακοποιήσουσι Jes. 11, 9. 65, 25; ዐናብስት፡ኢነከይዎሙ፡ Abush. 50; አልቦ፡ዘይነክየኒ፡ለእመ፡ወሀብክዎ፡መንፈቀ፡ οὐ βλάπτομαι Tob. 12, 2; Marc. 16, 18; Luc. 4, 35. 10, 19.

አንከየ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum inferre*, c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *detrahere, deminuere, demere*, c. እምነ፡, ut: እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍእምከ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; Deut. 13, 1.

ተነከየ፡ III, 1 (etiam ተነክየ፡ Dan. 6, 23 var.) *laedi, violari, detrimentum capere, damnum* vel *jacturam facere*: ወኢተነከየ፡ወኢምንትኒ፡ Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52; Herm. p. 62; አልቦ፡ዘትትነከይ፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; አልቦ፡ዘይትነከይ፡ Job 5, 24; ወኢይትነከይ፡መለክቱ፡ (sc. hac doctrinâ) Cyr. c. Pall. f. 86; ፈርሀ፡ከመ፡ኢትፀሪዕ፡አው፡ከመ፡ኢትትነከይ፡ተጸምዶ፡ክርስቲያናዊት፡ Phlx. 15.

ንኩይ፡ part. *laesus, damno affectus*, Phlx. 115. 129.

ንከይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, jactura*, opp. በቍዔት፡ Phlx. 172.

ንከየት፡ et **ንኬት፡** n. act. *laesio, noxa, damnum, detrimentum*: ዘእንበለ፡ንከየት፡እመንገሌሁ፡ (ohne Beschädigung von seiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beschädigt wurde) F. N. 35; ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡አው፡በሐቅል፡እንዘ፡የኀሥሥ፡ንከየተ፡ሰብእ፡ዚአሃ፡ 50, 6; ዘእንበለ፡ንኬት፡ M. M. f. 288; ዘያመጽእ፡ንከየተ፡ከልኡ፡ F. N. 37.

ነካዪ፡ n. ag. *nocens, noxius, damnosus*: ረኃብ፡ወጽምእ፡ነካይያን፡ F. N. 43, 4; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ነካዪት፡ Gad. Kar.

ንክፋት፡ vid. sub ንቅፈት፡

ነዋ፡ *ecce* vid. supra col. 630 sub ና፡

ኖለወ፡ quadrl. inus., cui comparandum est נהל Pi. *ducere*, spec. aquatum, pastum; נַהֲלֹל *pascuum*.

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque ኖሎት፡ (pro ኖለውት፡), rarius ኖላውያን፡ (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et ነዋልው፡ (Gad. T. H.); *pastor*: ኖላዌ፡አባግዕ፡ Gen. 4, 2. 13, 7. 8; ሰብእ፡ኖሎት፡ 43, 32; ኖሎት፡እንስሳ፡ 46, 32; Num. 32, 4; Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13; Jer. 28, 23; ንዋየ፡ኖሎት፡ዘኖላዊ፡አብድ፡ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31; Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3. 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen. 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20; Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix*: ኖላዊተ፡አጣሊ፡ Lud. e Vit. Sam.

ተኖለወ፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere et custodire gregem*, c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: ተኖለዎሙ፡ Lit. Jac. Sar.; ምሕረትከ፡ይትኖለወኒ፡በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ Kedr f. 2; Fal. in proleg.; ተኖለወኒ፡ (Cod. Tubing.: ተኖልወኒ፡) በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡ Enc. Ter 25; በተኖልዎ፡ወአስተሐምሞ፡ (κηδόμενος ἡμῶν) Chr. Ta. 33; c. እምነ፡ (i. e. *custodire a*), ut: አንሰ፡ከንኩ፡አዕቀበከ፡ወእትኖለወከ፡እምዘ፡የኀሥሥ፡ሥሬዊከ፡ Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos*, et trsl. *rector, patronus*: ምጽዋት፡ተኖላዊት፡ይእቲ፡ለገባሪሃ፡ ἡ ἐλεημοσύνη προστάτις ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτήν Chr. Ta. 32; ተኖላዊሆሙ፡ለጸላእት፡ክርስቶስ፡ Abt. Ap. 49 (48).

ኖመ፡ I, 1 [نَامَ نوم נום] Subj. ይኑም፡, 1) *dormire, dormitare* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν, ὑπνεῖν): Ps. 40, 9. 120, 4; Koh. 4, 11. 5, 11; ኖምኩ፡ Job 7, 4; ኢይነውሙ፡ Jes. 5, 27. 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; ኖመ፡ያዕቆብ፡ንዋመ፡ Kuf. 27; ያፈቅሩ፡ነዊመ፡ φιλοῦντες νυστάξαι Jes. 56, 10; Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; ኢንኑም፡አላ፡ንንቃህ፡ 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel *defunctum esse*: Gen. 47, 30; ከመ፡ይኑሙ፡ንዋመ፡ዘለዓለም፡ Jer. 28, 39; Kuf. 10. 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12. 21, 13. 26; እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ Dan. 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; እለ፡ኖሙ፡ክርስቲያን፡ጻድቃን፡ Did. 34; Lit. 164, 4. — *Voc. Ae.*: ደቀሰ፡ኖመ፡ብ፡ተኘ ።

ነወመ፡ I, 2 *graviter dormire*: **እንዘ፡ይኔውም፡ሳእል፡ውስተ፡ለንጺኔ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አነመ፡ et **አኖመ፡** II, 1 1) *dormire facere, somnum afferre, sopire, soporare*: **ምንት፡ያነውመከ፡** Jon. 1, 6; Luc. 22, 46; **አነመቶ፡** (v. **አኖመቶ፡**) Jud. 16, 14. 19; Kuf. 31. 2) *obdormire facere*, de moribundis: **አነሞሙ፡** (v. **አኖሞሙ፡**) **ለኵሎሙ፡ነገሥት፡** Jes. 14, 18; Nah. 3, 18; **አኑመኒ፡** (Impert.) **በሰላም፡** Deg.

ተነወመ፡ III, 2 *somnis se dedere, dormiendo operam dare* (de somniatoribus): (**ነቢያት፡**) **እለ፡ይትኔወሙ፡ሐላሚያን፡** νυστάζοντες νυσταγμὸν αὐτῶν Jer. 23, 31; **ይትኔወሙ፡** (v. **ይነውሙ፡**) **ውስተ፡በአታት፡ሐላምያን፡** Jes. 65, 4.

ንዉም፡ vel **ንውም፡** part. *dormiens, sopitus* (somno), Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10; Phlx. 98; **እስመ፡ሰብእ፡አይሁድ፡ኵሉ፡ንዉማን፡በእንተ፡ድካሞሙ፡ወረኃበሙ፡** Jsp. p. 371.

ንዋም፡ subst., plerumque m., *somnus*, Koh. 5, 11. 8, 16; **አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘ፡ይነውም፡** (ὕπνου βαθέως) Sir. 22, 7; **ጥዑይ፡ንዋም፡** ὕπνος ὑγιείας 34, 20; **ያሰርር፡ንዋመ፡** 34, 1; **ያኀልቅ፡ንዋመ፡** 34, 2; **ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡** Jer. 38, 26; **ኢጥዒኮ፡ንዋመ፡** Rel. Bar.; Prov. 6, 4. 24, 48; Ps. 131, 4; Matth. 1, 24; Luc. 9, 32 rom.; Act. 20, 9; de somno mortis Job 14, 12; Hen. 91, 10. 92, 3; **ንዋመ፡ሞት፡** Joh. 11, 13; M. M. f. 92; **ይቤ፡ጠቢብ፡ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኅዳጥ፡** Genz. f. 83; de somno peccati Rom. 13, 11; **ሕማመ፡ንዋም፡** *morbus somnolentiae* sive *lethargus*, Lud. e Ssal. Req.

ነዋሚ፡ n. ag. 1) *somnolentus, dormitator*: **ኵሉ፡ነዋሚ፡** ὑπνώδης Prov. 23, 21. 2) *dormiens* (i. q. **ንዉም፡**): **ሰመዮሙ፡ለምውታን፡ነዋምያን፡እስመ፡ውእቶሙ፡ይትነሥኡ፡ከመ፡ንዉማን፡ሰበ፡ነቅሁ፡** Genz. f. 83; **ነዋምያን፡** Chr. Ta. 14.

ምንዋም፡ subst. *dormitorium*, Lud. auct. Greg.

ነወረ፡ rad., cui Lud. נָבַל et בְּרָכָה, nec non نَقَدَ (*reprehendit*) comparavit, sed quaeritur, annon ad نَارَ referendum sit, sc. نَارٌ *ignis*, نَارَ *cauterio notavit* (نُورَةٌ *cauterium*); II id.; III *conviciatus est*, amharice: **ነወረ፡** *to be shameful, infamous* (Isenb. p. 105). Improbabilis est sententia Gesenii in thes. p. 408. — Stirpis I, 1 *macula aspersum esse* exemplum legitur Phlx. 31, sc.: **ኖኁ፡ፍሩ፡ወየኀስሩ፡ወይነውሩ፡**, sed emendator quidam, ut qui hanc formam reprobaret, rasurâ mutavit: **ወይነወሩ፡** quod sine dubio **ወይትነወሩ፡** legendum voluit.

አንወረ፡ II, 1 1) *notam inurere, macula aspergere, labem imponere, maculare, notare*, c. c. Acc.: **መተረ፡እዝኖ፡** (sc. sacerdotis) **እስከ፡አንወሮ፡** Jsp. p. 322; **አንወርከ፡ክብረከ፡** ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου Sir. 47, 20; 2 Cor. 6, 3 et 8, 20 Platt; **ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ለዘ፡ይኄይል፡እምኔሁ፡** (obedientia labem non imponit homini) Jsp. p. 360. 2) *vitium irrogare* alicui, *vitio vertere, vituperare, exprobrare, conviciari*, c. c. Acc. pers.: **እለ፡አንወርዎ፡ወመነንዎ፡** οἱ μωμησάμενοι αὐτόν Sap. 10, 14; **ክህን፡ኢይሣለቅ፡ሰብእ፡ወኢያንውር፡መነኒ፡ዘበ፡ላዕሌሁ፡ነውረ፡ሥጋ፡እንዘ፡ይብል፡አንተ፡ዕዉር፡አው፡ጽሙም፡** F. M. 32, 6, vel c. **ለ፡** prs.: **ለምንት፡ያነውር፡አረጋዊ፡ለብሑታን፡እለ፡ያነውኑ፡ሥርዐተ፡** Phlx. 40; abs.: **ኢትሕሚ፡ወኢታንውር፡** μὴ κατηγόρει, μὴ συκοφάντει Chr. Ta. 13.

ተነውረ፡ III, 1 *macula aspergi, vituperari* alqm, *vitio verti* alicui: milites **ይትነወሩ፡እምከመ፡ነትዑ፡** Phlx. 4.

ንዉር፡ vel **ንውር፡** part. *maculatus, vituperabilis, vitiosus*: **ማእደ፡እግዚ"፡ንዉር፡ውእቱ፡** ἠλισγημένος Mal. 1, 7. 12.

ነውር፡ subst., plerumque m., Pl. **ነውራት፡**, *macula, nota,* (*naevus*), *labes, vitium*: a) sensu physico: σπῖλοι lapidum Herm. p. 80; ligni, ut: **ዕፀው፡ዘአልቦ፡ነውረ፡** Kuf. 21; corporis Lev. 21, 20. 21. 22, 20; Deut. 15, 21; **ወሬዛት፡እለ፡አልቦሙ፡ነውረ፡** Dan. 1, 4; Cant. 4, 7; **ነውረ፡ሥጋ፡** F. M. 32, 6; **ነውራት፡** Fal. f. 30; F. N. 33, 3; **አብዕልት፡ነውራት፡** *vitio corporis laborantes* F. M. 20, 5; **ዘበ፡ነውረ፡** διεφθαρμένος Mal. 1, 14; πάθος Prov. 25, 20. b) sensu ethico: **ይገብር፡ለከ፡ነውረ፡በዘአልብከ፡** ἐπιθήσει μῶμον Sir. 11, 31; **ርሕቀ፡እምኵሉ፡ነውራት፡** *abstinuit omnibus rebus vituperandis* F. M. 6, 3; **የኀብእ፡ነውረ፡** Prov. 25, 2; **ነውር፡ቦቱ፡ዘከመ፡ሰራቂ፡ወጕያዪ፡ወዘይሠይጥ፡ላዕለ፡መንጸፉ፡** F. N. 33, 3; **ዘአልቦ፡ነውረ፡** *immaculatus* Hez. 28, 15; Ps. 65, 14; Tit. 2, 8; Hebr. 9, 14.

ኖራ፡ subst. ut videtur amh., i. q. نُورَةٌ *calx*, Lud. sine auct.

መኖረት፡ et **መራኖት፡** *candelabrum* vid. sub **መ"፡**, c. 188.

ኖቀት፡ *camela* vid. supra c. 646.

ኖብያት፡ *nuntii, historia* vid. sub **ነቢይ፡**

ኖትያዊ፡ n. prgr. sc. ναύτης [sicut نُوتِيّ], Pl. **ኖትያት፡** (vel **ኖቲያት፡**) et **ነዋትያት፡** (Did. ed. Platt p. 93) 1) *nauta, homo nauticus*: **ኖትያዊ፡** κυβερνήτης Chr. Ta. 16 et 24; Org. 3; **ወፈርሁ፡ኖትያት፡** Jon. 1, 5; 3 Reg. 9, 27; Apoc. 18, 17; Act. 27, 27. 28, 11; Chr. Ta. 34; Clem. f. 129. 192. 2) *nauticus, navalis*: **መልሕቅ፡ኖትያዊ፡**, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ኖትያት፡ዘ፡ኀዳፍያት ።**

ኖኀ፡ I, 1 [potestas radicis prima fuisse videtur *protendi, extendi*, sive sich strecken, unde נוּחַ: sich hinstrecken quiescendi causa i. e. *quiescere*, نَائِحَةٌ *terra longinqua*; vicina: نَحَا *tetendit* alqm versus, نَحْوٌ et نَاحِيَةٌ *tractus*, nec non نَاهَ *eminuit, elata fuit res*] Subj. **ይኑኅ፡** 1) *extendi, protendi*: **ኖኃ፡አዕጹቅየ፡** ἐξέτεινα κλάδους μου Sir. 24, 16. 2) *longum* vel *longiorem esse* vel *fieri, diuturnum esse, in longum se producere* vel *protrahi, prolixum fieri*; de tempore: **ይነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** Koh. 8, 13; Deut. 4, 40. 5, 30; **እመኒ፡ኖኀ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡** Sap. 3, 17; **ኖኀ፡ደዌሁ፡** Jsp. p. 272; **ሶበ፡ኖኀ፡ፀብእ፡** p. 349; **ሶበ፡ኖኀ፡ነገር፡ማእከሌሆሙ፡** (*colloquium eorum*) p. 291; si omnia enumeraremus, **ኖሁ፡ይነውኅ፡ነገር፡** F. M. 27, 7; **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** Sir. 36, 7; Hen. 72, 9. 3) *procerum, altum* vel *altiorem esse* vel *fieri, eminere*: **ኖኅኩ፡ከመ፡በቀልት፡** Sir. 24, 14; **ወኖኀ፡ቆሙ፡** Hez. 19, 11. 31, 14; **ኖኀ፡ሠርፁ፡** 31, 5 Hen. 26, 3; c. **እምነ፡** compar.: 1 Reg. 10, 23; **፩ይነውኅ፡እምካልኡ፡** Dan. 8, 3; **ኖኀ፡እምሥዕርትየ፡ጌጋይየ፡** Ps. 37, 4; Genz. f. 6; Ps. 71, 16; c. Acc. et rei comparatae et mensurae: **ዘይነውኖ፡ከዕበቶ፡** Sir. 50, 2. 4) *residere, requiescere* (sicut נוּחַ): **ይንበር፡ይኅድር፡ወይኑኅ፡** Lit. Joh.; M. M. f. 308; **ኢያረምም፡ወኢይነውሕ፡** 4 Esr. 2, 46 var.

አንኀ፡ (pro አንኀ፡), rarius አኖኀ፡) II, 1; Impf. ያነውኅ፡, Subj. ያኑኅ፡ et ያንኅ፡, 1) *tendere, ex-, protendere:* (si frater tuus in undas delapsus est,) አንኅ፡ እዴከ፡ ወአውፅኦ፡ ሎቱ፡ et አንኅ፡ ኀቤሁ፡ ምርጕዘከ፡ Phlx. 113; አንኅ፡ አዕጹቂሁ፡ Hez. 17, 6. 2) *longum facere, prolongare,* አንኂ፡ አሕባሊኪ፡ Jes. 54, 2; ላዕለ፡ መኑ፡ አኖኀክሙ፡ ልሳነክሙ፡ Jes. 57, 4 (vrs. alt.). a) de tempore: *producere, prorogare:* ኢታኑኅ፡ መዐተከ፡ Ps. 84, 5; ያነውኅ፡ ለከ፡ ዕድሜከ፡ Sir. 29, 5; seq. መዋዕለ፡ sive *vitam alcjs longius producere:* አዕጹቂሃ፡ ያነውኅ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡ Sir. 1, 20. 30, 22; አንኅ፡ መዋዕሊሆሙ፡ Lit. Greg., sive *vitam suam producere* i. e. *longaevum esse, diu vivere* Deut. 17, 20; Jos. 24, 29; Sir. 3, 6. b) de sermone: *producere eum, longum* vel *prolixum esse in eo,* እለ፡ ያነውኁ፡ ጸሎተ፡ Luc. 20, 47; አንኅ፡ ነገረ፡ Act. 20, 7 Platt; ኢይትከሀለኒ፡ አንኆ፡ ነገር፡ Chr. ho. 9. c) de animo, α) longum facere animum i. e. *patientem esse, iram differre:* ትዕግሥት፡ ወአንኆ፡ መንፈስ፡ Chr. Ta. 30; አነውኀ፡ መንፈስየ፡ ላዕሌሆሙ፡ Sx. Pag. 3; ይትዐገሥ፡ ወያንኅ፡ መንፈሰ፡ ላዕሌሃ፡ F. M. 12, 2; መንፈሰ፡ አኒኆ፡ ወተዐግሦተ፡ ገድሉ፡ አዝሊፎ፡ Enc. Jac. 12. β) *longius* vel *altius spiritum ducere:* ነፍስየ፡ አናኅኩ፡ εἵλκυσα πνεῦμα Ps. 118, 131. d) de capillis: *promittere,* Num. 6, 5; 1 Cor. 11, 15; ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ ኣላ፡ ቅርጽ፡ Did. 1; Kid. f. 23; አንኆቱ፡ ለሥዕርት፡ F. N. 51; Phlx. 40. e) *longe amovere, longinquum facere:* ያነውኅ፡ (v. ያነውኆ፡) እግዚ"፡ ለሰብእ፡ μακρυνεῖ Jes. 6, 12. f) ad significanda adverbia *longe* et *diu:* ከናፍረ፡ ዐመፃ፡ አንኅ፡ አርሕቆ፡ እምኔከ፡ μακρὰν ἄπωσαι Prov. 4, 24; አንኅ፡ ነበረ፡ *diu mansit,* Enc. Nah. 4. 3) *procerum* vel *altum facere, exaltare, in altum tollere:* አነውኆ፡ ለዕፅ፡ ኀጺር፡ Hez. 17, 24. 21, 26; አኖኀዎ፡ ጥቀ፡ (ሐረጾሙ፡ ለማኅፈድ፡) Jsp. p. 375; Num. 32, 36; አንኅ፡ ቤቶ፡ Ob. 3; Prov. 17, 16; Job 19, 6; ከመ፡ ያንኅ፡ (v. ያኑኅ፡) ቀርኖሙ፡ ለሕዝቡ፡ Sir. 47, 5. 11; ሞገድ፡ እንተ፡ ይዘብጣ፡ ነፋስ፡ ወያነውኃ፡ Jac. 1, 6; ያነውኅ፡ መዋዕሊነ፡ እምከርሠ፡ እምነ፡ Sir. 50, 22.

ተነውኀ፡ III, 2 *se in altius tollere* vel *efferre:* ገሥጾ፡ ለዐርከከ፡ እንበለ፡ ይትነዋኅ፡ መዐተ፡ πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι Sir. 19, 17; (annum jejunet,) ከመ፡ ፍጹመ፡ ይኩን፡ ኀሊናሁ፡ እንዘ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ ኢይትኔዋኅ፡ Kid. f. 15.

ኑኅ፡ subst., plerumque m., 1) *longitudo,* μῆκος a) spatii: Gen. 6, 15. 13, 17; Ex. 25, 10. 23. 27, 9; Deut. 3, 11; Kuf. 13; Zach. 2, 2. 5, 2; ኑኅ፡ ምድር፡ Job 11, 9 (var.); Judith 7, 3; Hez. 40, 18. 20. 41, 2 seq.; 45, 1; 2 Par. 3, 3; Apoc. 21, 16; Eph. 3, 18; ኢይትዐወቅ፡ ኑኃ፡ ወግድማ፡ ወኢቆማ፡ Clem. f. 50. b) temporis: ወይከውን፡ ኑኃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ ከመ፡ ፺ዓመት፡ 4 Esr. 6, 16; አልቦ፡ ኑኅ፡ ሕይወቶሙ፡ Kuf. 29; ኑኅ፡ መዋዕል፡ μῆκος βίου i. e. *longaevitas* Prov. 3, 2. 16, 17; Hen. 10, 9; መጠነ፡ ኑኅ፡ አዝማን፡ እስከ፡ ንሥተተ፡ መቅደስ፡ *per totum temporum spatium* Jsp. p. 294; በኑኅ፡ vel ኑኅ፡ i. e. *per* vel *per totum* (sc. spatium), ut: በኑኅ፡ ዕለት፡ Ps. 55, 2; በኑኅ፡ ሌሊት፡ Jsp. p. 382, al.; ኑኅ፡ ፫ዕለት፡ *per triduum* Enc. Teq. 5; Enc. Tachs. 10; cfr. Hen. 71, 17. c) orationis: ኀዲገ፡ ኑኅ፡ ነገር፡ *orationis longitudine praetermissa* Cyr. ad Th. f. 8. d) patientiae: ሚመጠን፡ ኑኅ፡ ትዕግሥቱ፡ ለእግዚ"፡ M. M. f. 38. 2) *proceritas, altitudo,* ut: corporis humani Kuf. 29; Am. 2, 9; 1 Reg. 9, 2; statuae Dan. 3, 1; columnae 2 Par. 3, 15; arboris Dan. 4, 17; ስማዕ፡ ጸሎቶሙ፡ ውስተ፡ ኑኅ፡ ሰማይ፡ Genz. f. 21; 4 Esr. 4, 10; ወትትሐነጽ፡ ሀገር፡ በኑኃ፡ Jer. 37, 18; በኑኅከ፡ Hez. 31, 2; በኑኅ፡ መዋዕልየ፡ ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Jes. 38, 10. 3) Kuf. p. 15 sensus nominis ኑኅ፡ dubius est.

ነዋኅ፡ et ነዊኅ፡ adj., fem. ነዋኅ፡, Pl. m. ነዊኃን፡ et ነዋኃን፡ (Hen. 1, 6), fem. ነዋኃት፡, c. ነዋኅት፡ 1) *longus:* ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; አሕባል፡ ነዊኃን፡ Hen. 61, 1. a) de tempore: ነዋኅ፡ ሕይወት፡ Dan. 7, 12; ለነዋኅ፡ መዋዕል፡ Ps. 20, 4. 92, 7; Jes. 34, 10; Thren. 5, 20; Bar. 3, 14; ለኍንዱይ፡ መዋዕል፡ ወለነዋኅ፡ ዓመታት፡ Hez. 12, 27; ንዋም፡ ነዊኅ፡ Genz. f. 83. b) de animo i. e. *patiens:* ነዊኅ፡ መንፈስ፡ Chr. Ta. 32. c) de oratione: Marc. 12, 40; Luc. 20, 47. d) adv. ነዋኅ፡ *diu,* ut: ዘርእ፡ ዘነዋኅ፡ የሐዩ፡ Jes. 53, 10; ዘእንበለ፡ ይነስሑ፡ ነዋኅ፡ Clem. f. 236; ጸለየ፡ ነዊኅ፡ Sx. Masc. 1; Kuf. p. 82. 2) *longinquus:* እስከ፡ ነዋኅ፡ ብሔር፡ Mich. 4, 3; እስመ፡ ነዋኅ፡ ኀበ፡ አምሰጠከ፡ Sir. 27, 20; እስከ፡ ነዋኅ፡ εἰς μακρὰν 24, 32. Hinc ነዋኅ፡ vel ነዊኅ፡ adv. *longe, procul:* Job 18, 17. 18; ነዋኅ፡ ጕዩ፡ Jes. 22, 3; ነዋኅ፡ ይርሕቅ፡ እምኔየ፡ 29, 13; Matth. 15, 8; Jer. 2, 5; Gen. 44, 4; Marc. 7, 6 (ነዊኅ፡ et ነዋኅ፡); ርሑቃን፡ ነዋኅ፡ Joel 4, 8; ይበጽሕ፡ ነዊኅ፡ Hen. 32, 4. 3) *procerus, altus, elatus, excelsus:* አሕዛብ፡ ነዋኃት፡ v. ነዊኃን፡ Jes. 18, 2; ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ ወነዋኅት፡ Deut. 9, 2; ከነ፡ ነዊኅ፡ በቆሙ፡ (staturâ) Sx. Genb. 13; ይሬኢ፡ ኵሎ፡ ነዋኀ፡ πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ Job 41, 25; ኵሉ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡ Jes. 2, 12; Hez. 21, 26; Ps. 137, 7; መንበሩ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡ Jes. 6, 1; ውስተ፡ ርእስ፡ ነዋኅ፡ 17, 6; ዕፅ፡ ነዋኅ፡ Gen. 12, 6; Sir. 50, 10; ነዋኅት፡ አዕዋም፡ Jes. 37, 24; ነዋኅ፡ ጥቅም፡ Apoc. 21, 12; ደብር፡ ነዊኅ፡ Hen. 25, 3; Jes. 14, 13. 28, 4. 40, 9. 57, 7; Jer. 2, 20. 3, 6; Job 40, 15; Matth. 4, 8; አርእስተ፡ አድባር፡ ነዋኃት፡ v. ነዋኅት፡ Judith 5, 1; Ps. 94, 4; Gen. 7, 19; Hen. 1, 6; Kuf. 5. a) de voce: ትጼውዕ፡ በነዋኅ፡ ስብከት፡ Prov. 9, 3. b) de animo: ነዋኅ፡ መንፈስ፡ Chr. Ta. 19 (vid. sub ርሒብ፡). c) *altus* i. e. *profundus:* ግብ፡ ነዋኅ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. — *Voc. Ac.:* ነዋኅ፡ ዘ፡ ረጋዎም ።

ኑኀት፡ n. act. 1) *longitudo:* ይትዓረይ፡ ቦቱ፡ ሌሊት፡ ምስለ፡ መዓልት፡ በኑኀት፡ ወኀጽረት፡ Abush. 14. 2) dilatio poenae i. e. *patientia,* Hen. 13, 6 (ubi in margine codicum quorumdam annotatum legitur ትዕግሥት፡).

ኖን፡ nomen literae alphabeti Hebraici XIV^ae, Ps. 118, 105; Thren. 1, 14. 2, 14. 3, 39. 4, 14; ubi de psalmis agitur, siglo ኖን፡ Ps. 118, 105—112 notatur.

ነዋ፡ vid. sub ኖ፡ c. 630.

ኔዎን፡ n. prgr. sc. νέων i. e. *novarum* sc. frugum, ut: በወርኀ፡ ኔዎን፡ ἐν ἡμέραις νέων Sir. 50, 8; በአውራኅ፡ ኔዎን፡ 24, 25.

ንዋይ፡ subst., plerumque m. [vicina sunt אֳנִי *navis*, إِنَاءٌ et ܡܐܢܐ *vas*] coll. et sing., Pl. ንዋያት፡ 1) *vas* et *vasa:* Ps. 30, 16; Rom. 9, 21; Luc. 8, 16; 4 Esr. 9, 37; Kuf. 7; Ruth 2, 9; ንዋየ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 34, 13; Dan. 1, 2; Jes. 52, 11; ንዋየ፡ ልሕኵት፡ Lev. 14, 5. 15, 12; Jer. 39, 14; ንዋየ፡ ለብሐ፡ Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; ንዋየ፡ ጽቡር፡ Enc. Jac. 30; ን"፡ ወርቅ፡ Ex. 12, 35; Sir. 50, 9; Kuf. 48; 2 Tim. 2, 20; ን"፡ ብሩር፡ Judith 12, 1. 15, 11; ንዋየ፡ ማእድ፡ Sx. Genb. 17; Sen. 13; ንዋያት፡ Jer. 34, 15 seq. vrs. nov. a) ንዋየ፡ ውስጥ፡ vasa interioris i. e. *intestina, viscera,* Ex. 29, 17; Lev. 1, 9;

Kuf. 21. 49; etiam ንዋያተ፡ከርሥ፡ Enc. Tachs. 23. b) ንዋየ፡ ኅሜዕ፡ i. e. כְּלֵי גֹמֶא Jes. 18, 2 vrs. nov., *navigia papyracea.* 2) *instrumentum* vel *instrumenta:* በንዋይ፡ዘቀተለ፡ብእሲ፡በቱ፡ቢጸ፡ይትቀተል፡ Kuf. 4; Jes. 54, 16; ንዋየ፡መዐቱ፡ Jer. 27, 25. a) de hominibus, quibus Deus quasi instrumentis utitur Act. 9, 15; ዝንቱ፡እኑ፡ይከውን፡ንዋየ፡ኅሩየ፡ Sx. Teq. 20; Hed. 9. b) *instrumenta musica*, ut: ንዋየ፡መዝሙር፡ Ps. 70, 24; ንዋየ፡ተውኔት፡ Dan. 3, 7; ንዋያተ፡ማሕሌት፡ F. M. 32, 7. 3) *supellex, utensilia, apparatus:* Ex. 25, 9; Lev. 15, 4. 6; ንዋየ፡ዕፅ፡ 15, 12; ንዋየ፡ማእስ፡ 13, 49; Jer. 30, 7. 31, 12; Marc. 3, 27. 11, 16; Luc. 17, 31. a) ንዋየ፡ሐቅል፡ (Feldgeräthe) *arma* Koh. 9, 18; Jer. 26, 3. 28, 12; Judith 6, 12; Hez. 26, 11; Gen. 27, 3; 1 Reg. 21, 8; Rom. 6, 13; Luc. 11, 21; etiam ንዋየ፡ፀብእ፡ F. M. 17, 6; in specie ን"፡ሐቅል፡ θυρεός (*scutum*) et θυρεοί Cant. 4, 4; Ps. 45, 9; Eph. 6, 16; Hez. 27, 11 (ubi Gr. φαρέτραι habet). b) ንዋየ፡ ናዐዌ፡ *apparatus venationis* Kuf. 26; ንዋየ፡ኖሎት፡ Zach. 11, 15. c) *armamenta* varia, ut: navis Act. 27, 19 rom.; plaustrorum 1 Reg. 8, 12; jumentorum Kuf. 11. 4) *sarcinae, impedimenta* exercitus: Jes. 10, 29; 1 Reg. 10, 22; Judith 7, 2; Ex. 10, 10. 24; Num. 32, 16—26. 5) *res*, ut: ንዋይ፡ዘኢያስተርኢ፡ πράγματα οὐ βλεπόμενα Hebr. 11, 1; in specie: *res quas quis possidet, bona, opes, fortunae, facultates, copiae, divitiae, pecunia:* τὰ αὐτοῦ ንዋዩሁ፡ Gen. 32, 24. 31, 1. 46, 1; τὰ ἴδια ንዋይከ፡ Sir. 11, 34; τὰ ὑπάρχοντα Gen. 25, 5; Ruth 4, 9; Job 2, 3. 15, 29. 17, 3; Esth. 8, 7; Tob. 1, 20; Judith 8, 10. 16, 24; Prov. 11, 4; Ps. 108, 10; Luc. 8, 3; ጽፉቅ፡ንዋይየ፡ ὑλώδης λίαν Job 29, 5; ἀποσκευή Gen. 43, 8; Num. 32, 16. 17. 24. 26; ንዋያቲሁ፡ Gen. 14, 12; χρήματα Job 6, 20; Sir. 10, 8. 14, 3. 5. 29, 5. 40, 13; Marc. 10, 23; ንዋያት፡ *opes* F. N. 16; χρυσίον Sir. 34, 5. 6; ንዋየ፡ዝዓለም፡ *mammona* Matth. 6, 24 rom.; ንዋየ፡ልቃሕ፡ χρήματα ἀλλότρια Sir. 21, 8; δάνος 29, 4; ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡ *res tibi creditae* 41, 19. — *Voc. Ae.:* ንዋይ፡ዘ፡ከብት፡, *aliud:* ንዋየ፡ውስጥ፡ብ፡የሆድ፡እቃ ።

ኑግ፡ subst. (amh.), *melanthion, nigella; Voc. Ae.:* መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡; *aliud:* መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጸሂ ።

ነዓ፡ particula excitandi *veni, age*, quae Imperativi instar flexionem personalem admittit, sc. Sing. m. ነዓ፡ (et ንዓ፡ Marc. 10, 21 rom.), f. ንዒ፡ (Ruth 2, 14; Gen. 19, 32; Cant. 2, 10. 4, 8; Joh. 4, 16), Pl. m. ንዑ፡, f. ነዓ፡ (Matth. 28, 6; Jes. 27, 11, var. ናዓ፡) [vid. gramm. § 160, a; Ges. thes. p. 833; Ewald hebr. Sprachl. p. 225; amharice sonat ና፡, ኒ፡, ኑ፡] 1) *veni, venite*, ከርታስ፡ንሣእ፡በእዴከ፡ወነዓ፡ καὶ ἧκε Jer. 43, 14; ነዓ፡ወረሲ፡ ἐλθὼν ἀπάντησον Judith 3, 4; Matth. 9, 18; ነዓ፡እግዚኦ፡ ἔρχου Κύριε Apoc. 22, 20; Luc. 7, 8; Cant. 2, 10; ተጋብኡ፡ወንዑ፡ συνάχθητε καὶ ἥκατε Jes. 45, 20; Matth. 14, 28; 4 Esr. 13, 62; c. c. adv. vel Acc. vel praep. loci: ንዒ፡ ዝየ፡ወብልዒ፡ Ruth 2, 14; Joh. 4, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ δεῦρο πρός μέ 1 Reg. 17, 44; 4 Esr. 3, 26; Sir. 24, 19; Jes. 48, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ሀገረ፡ኒቆጵልዮን፡ Tit. 3, 12; ንዑ፡ውስተ፡ Num. 12, 4; Matth. 22, 4; ነዓ፡አንተ፡እምድርከ፡ውስተ፡ምድር፡እንተ፡አርእየከ፡ Kuf. 12. 2) *age, agite* (δεῦρο, δεῦτε, ἄγε, לְךָ, נָא) seq. Imperativo et Jussivo vel Voluntativo: ንዑ፡ ትልዉኒ፡ Matth. 4, 19. 19, 21; ነዓ፡አዕርፍ፡ Dan. 12, 13; ንዑ፡ብልዑ፡ Jes. 56, 9; Prov. 9, 5; Jud. 16, 18; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ Jes. 1, 18. 2, 3; Jer. 11, 19. 18, 18; 2 Esr. 12, 17; Gen. 11, 3. 4. 7. 19, 32.

ንዑልት፡, v. ነዓውልት፡ (Pl.), v. ኖዕልወት፡ subst. fem., *fratria quam levir uxorem ducit, leviri uxor:* ረሰያ፡ንዑልቶ፡ (יַבֵּם אֹתָהּ, ἐπιγάμβρευσαι αὐτήν) Kuf. p. 142. [Nescio an nomen a נַעַל *calceus* derivare et ad perantiquum illum ritum, quo quis si rem tamquam propriam vindicabat calceum suum in eam projiciebat (Ps. 60, 10; Ruth 4, 7. 8; Deut. 25, 9), provocare liceat: explicaveris *conjugem calceo projecto tamquam propriam vindicatam.* Sed obsoletum videtur nomen, et ut de forma nominis ita de significatione Aethiopes ipsi haesitant]. — *Voc. Ae.:* ነዓውልት፡ዘ፡ዋርሻ፡ v. ዋርሳ ።

ነዐወ፡ I, 1 [נוּעַ *vagatus est;* نَاعَ *commotus est, petiit, quaesivit*] Subj. ይንዑ፡ 1) *venari, feras captare:* ነዐው፡ሊተ፡ Gen. 27, 3; Kuf. 26. 37; c. c. Acc.: Gen. 25, 28; Lev. 17, 13; ነዐውኩ፡ዐናብስተ፡መስዕ፡ Job 38, 39; ወይንዕውዎሙ፡ Jer. 16, 16; Ps. 58, 3. 93, 21; ከመ፡ይንዐው፡አራዊተ፡ Sx. Hed. 18; ኢይንዑ፡አራዊተ፡ Phlx. 53; ከመ፡ይንዐው፡ሀየላተ፡ Gad. T. H.; ከመ፡ይንዐወነ፡መንገሌሁ፡ *ut nos captet ad se* Chr. ho. 5; etiam de feris venantibus feras: Num. 23, 24; Nah. 2, 12; ዐንበሳ፡ይንዑ፡ዘይበልዕ፡ከማሁ፡ኀጢአትኒ፡ትንዕዎሙ፡ለእለ፡ገብርዋ፡ Sir. 27, 10; Org. 1; trsl.: Ps. 139, 12; Sir. 27, 10. 2) *aucupari, insidiari, avide inhiare:* ንዒወ፡ነዐዉኒ፡ፀርየ፡ከመ፡ዖፍ፡ Thren. 3, 51; ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡ ἄρκος ἐνεδρεύουσα 3, 10; ዘይንዕወከ፡ ὁ ἐνεδρεύων Sir. 28, 26; ብእሲ፡ኃጥእ፡ይንዕዋ፡ለነፍስ፡ εἰς αἷμα ἐνεδρεύει 11, 32; ይጸንሕ፡ወይንዑ፡ Ps. 9, 30; Luc. 11, 54; ይንዕወከ፡ ἀπειλεῖ σοι Gen. 27, 42; ኢይንዐወኒ፡ፀርየ፡ከመ፡ ይንዑ፡ገደላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ነዐወ፡ብ፡አደነ ።

ተንዕወ፡ III, 1 *venatione capi, insidiis captari:* መዋኢ፡ተዋእ፡ወነዓዌ፡ተንዕወ፡ M. M. f. 134.

ንዕወት፡ n. act. *venatio:* ለእመ፡ዘይሜህር፡ንዕወተ፡አው፡ቀትለ፡አው፡ፀብእ፡ Const. Ap. 27; F. N. 33, 4; መከነ፡ንዕወት፡ F. N. 47; 1 Reg. 20, 20 E (ubi interpres pro צֵדָה legit צִדָּה).

ነዓዊ፡ n. ag., Pl. ነዓዊያን፡ (ነዓውያን፡) et ነዐውት፡ 1) subst. *venator, auceps:* Gen. 10, 9. 25, 27; 1 Par. 1, 10; ነዓዌ፡ አራዊት፡ Phlx. 53; ለምንት፡ከንከ፡ነዓዌ፡አራዊት፡ Gad. T. H.; እፈኑ፡ብዙኃነ፡ነዓዊያነ፡ Jer. 16, 16; እለ፡ይንዕዉ፡ነዐውት፡ Hos. 5, 2; Enc. Mij. 28. 2) adj. *venatorius:* መሥገርት፡ነዓዊት፡ Ps. 90, 3 (c. Lud. annot.); 123, 6; Genz. f. 86. — *Voc. Ae.:* ነዓዊ፡ዘ፡ሐዳኝ ።

ናዕዌ፡ (sec. Lud. pro ነዓዌ፡) et ናዐዌ፡ subst., *venatio, captura:* Gen. 27, 30; Lev. 17, 13; እምናዓዌሁ፡ (pro እምናዐዌሁ፡) Kuf. p. 97 ann. 2; ንዋየ፡ናዐዌ፡ p. 94.

ምንዓው፡ subst. *locus venationis* 1 Reg. 24, 3.

ነዘሀ፡ I, 1 sine dubio i. q. نَزُهَ *avertere* vel *cohibere semet* ipsum ab inhonesto: ንዝሁ፡ (v. ነስሑ፡ et ንቅሁ፡) ἐκνήψατε Joel 1, 5 in Cod. Laur.

ንዝህላል፡ vid. sub ዘህለለ፡

ነዝሐ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: pulverem, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ነዝሐ፡ *spargere* et ነዝሐ፡ *evellere* vid. sub ነዝኀ፡

ነዘረ፡ I, 1 [coll. نَزَرَ *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ነዘረ፡ I, 2 *mordere, discerpere* dentibus: እለ፡ ይኔዝርዎሙ፡ (v. ይነዝርዎሙ፡) በስነኒሆሙ፡ Mich. 3, 5; እንዘ፡ ይኔዝሩ፡ በስነኒሆሙ፡ Hen. 86, 5. — *Voc. Ae.*: ይኔዝርዎ፡ ዘ፡ ይቴነጽልዎ ።

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub ነዝነዘ፡).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub መ''፡ c. 191.

ንዚራ፡ vid. sub ዕንዚራ፡, ዐንዘረ፡

ነዝራዊ፡ n. prgr. 1) *Naziraeus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5. 7; Sx. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus*: Marc. 10, 47; ሕዝበ፡ ናዝራዊያን፡ Act. 24, 5; ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ አምላከሙ፡ ለናዝራዊያን፡ M. M. f. 50.

I. ነዝኀ፡ I, 1 [נָזָה (نزا) *saliit*, Hiph. *sparsit*; نضح et نضخ *conspersit*; vid. ነስነሰ፡] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidi quod spargitur, (vel c. እምነ፡, እምውስተ፡ partitivo): ነዝኀ፡ ወይነ፡, ነዝኀ፡ ደመ፡ Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; ወነዝኆ፡ (ለማይ፡) ለእግዚ''፡ 1 Par. 11, 18 (ἔσπεισε); et c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel ቅድመ፡ rei vel loci, quae asperguntur: ነዝኀ፡ ወይነ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Kuf. 7; Lev. 4, 6. 17. 5, 9. 8, 11. 30. 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae aspergitur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; እነዝኀከሙ፡ በማይ፡ ንጹሕ፡ Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንዝኀ፡ II, 1 *spargere* vel *aspergere facere*: ኢያንዝኀ፡ ላዕሌሁ፡ ማየ፡ መንዝኀ፡ Num. 19, 13; ጸጋ፡ እንተ፡ ታነዝኆሙ፡ ለቅዱሳን፡ Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተነዝኀ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: ተነዝኀ፡ ደማ፡ ኀበ፡ አረፍት፡ 4 Reg. 9, 33; ተነዝኀ፡ ደሞሙ፡ ውስተ፡ አልባስየ፡ Jes. 63, 3 vrs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi*: Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.). 22; Chr. ho. 16; ደም፡ እንተ፡ ተነዝኀት፡ በቲ፡ ነፍሳቲነ፡ Chr. ho. 27.

ንዙኅ፡ part. *conspersus, aspersus*: ንዙኅ፡ በደም፡ Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13.

ንዝኀት፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersio*: ንዝኀት፡ ደም፡ Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Mavâs. n. 70.

መንዝኅ፡ et መንዛኅ፡ (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium* vel *aspergillum*, Lud. 2) *aspersio*: ማየ፡ መንዝኅ፡ ὕδωρ ῥαντισμοῦ Num. 19, 9. 13. 20. 21.

ምንዛኅ፡ (pro መንዛኅ፡) subst. i. q. መንዝኅ፡ 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inservit*: ፐፒራላይ፡ ምንዛኅ፡ ደም፡ Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio*: ማየ፡ ምንዛኅ፡ Org.; ማየ፡ ምንዛኅ፡ ጽሉይ፡ (sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; ማየ፡ ምንዛኅ፡ ዘርግዘት፡ ገበሁ፡ M. M. f. 132.

II. ነዝኀ፡ I, 1 *evellere* i. q. ነዝዐ፡ Jud. 16, 14 var.

ምንዙኅ፡ *delicatus* vid. sub መዝኀ፡ c. 211.

ነዝነዘ፡ quadrl., ut videtur *vexare*, coll. amh. ነዘነዘ፡ *to urge, constrain, to vex* (Isenb. p. 106); an نخز, نخس?

ተነዝነዘ፡ III, 1 *vexari*: በእኩይ፡ እንዘ፡ ይትነዘነዝ፡ ወእንዘ፡ ይትኔተፍ፡ ወይትኔዘር፡ በነዋኅ፡ ሾነኒ፡ Kid. f. 41.

ነዝዐ፡ I, 1 [نزع נָזַע; vicinum ነጸየ፡] *evellere*: ነዝዐ፡ መታክለ፡ እምነ፡ ዐረፍት፡ Jud. 16, 14.

ነዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *saliendi, insiliendi* infuisse videtur, cfr. praeter ነዝኀ፡ etiam نزّ, نزق I et III et نزك.

አመንዘዘ፡ quadrl. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacessere*: ይእኀዝ፡ ያመነዝዝ፡ ደቀ፡ ወአዋልደ፡ τύπτειν Luc. 12, 45 rom.; ገብር፡ እኩይ፡ ያስተቄጥዕ፡ ፈቃደ፡ እግዚኡ፡ ወያመነዝዝ፡ ኵሎ፡ ንዋየ፡ ቤት፡ ወይዘብጥ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡ Clem. f. 205; አመንዘዝክዎሙ፡ ἐπόρθουν Gal. 1, 13; ይኩርዕዎሙ፡ በውስተ፡ አናቅጽ፡ ወያመነዝዝዎሙ፡ κολαβρισθείησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζειν)?; ወመሪረ፡ ሐዘነ፡ ያቴክዝዎ፡ ወያመነዝዝዎ፡ (καὶ ἀκούσας ἀνεστέναξε πικρά) Sir. 25, 18; ὀνειδίζειν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዙዝ፡ part. *probris, contumeliis laesus*, Lit. Joh.; ኀሩያን፡ ምንዙዛን፡ በቅድሜሆሙ፡ ወከመ፡ ሥኡባን፡ ይሰመዩ፡ በማእከሌሆሙ፡ Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadrl. I; forma ትነዝዝ፡ 4 Esr. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus ዐዘዘ፡, አዘዘ፡ عزّ (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr. عزّى II *consolatus est*, proprie: firmavit] παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11. 4, 3; Koh. 4, 1; ናዝዝዎን፡ Jes. 35, 4; ኀጣእኪ፡ ዘይናዝዝኪ፡ Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; ናዘዝተኒ፡ Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11. 5, 14; Phil. 2, 1; ናዘዝከሁ፡ ለልበ፡ አመትከ፡ (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; ከመ፡ ይናዝዎ፡ (pro ይናዝዝዎ፡) Kuf. 34; c. በእንተ፡ *de*, ut: ኢይናዝዎሙ፡ (pro ኢይናዝዝዎሙ፡) በእንተ፡ ዘሞተ፡ Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. እምነ፡ rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admittere*: እትናዘዝ፡ Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. በእንተ፡ *de* Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esr. 10, 27; c. በ፡ *ab*: ut: ሶበ፡ ይላሕዉ፡ ይትናዘዙ፡ ብየ፡ *consolationem a me* (vel *meam*) *admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admittere*: ወይትናዘዙ፡ ከልኤሆን፡ እምቃለ፡ መጻሕፍት፡ Lud. (e Relatione de Maria); (leones eum non laedebant,) አላ፡ ይትናዘዙ፡ ምስሌሁ፡ ከመ፡ አባግዕ፡ ምስለ፡ ኖላዊ

ሆሙ፡ Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopice ተናሐየ፡

ናዛዚ፡ n. ag. *solator, consolator, paracletus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጰራቅሊጦስ፡ብሂል፡ናዛዚ፡ብሂል፡ M. M. f. 328; fem. ናዛዚት፡ Lit. 170, 4.

ኑዛዜ፡ subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዝዝክ፡ኑዛዜ፡መንፈሳዊት፡ Genz. f. 29; ሠናየ፡ኑዛዜ፡ (v. ኑዛዝየ፡) ትናዝዘኒ፡ Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolutione, መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *formula confessionis* (Beichtbuch), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ፡ part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዛን፡ለእኪት፡ παρακλήτορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f 67 (vid. መናሕይ፡).

መናዝዚ፡ (sec. Lud. መናዝዚ፡) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ፡, Phlx. 142; f. መናዝዚት፡, de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት፡ Lud. ex Org.

ነዘረ፡ i. q. نَزَفَ *exhausit* puteum, vid. etiam ነፀረ፡

ተነዝረ፡ III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነግፈ፡ወተነዝረ፡ (v. ወተገድፈ፡) ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμὸς Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነየ፡, ነዮ፡ caet. *en me, cum* caet. vid. sub ና፡ c. 6 0.

ኒል፡ subst. sc. नील n., نِيل *indigofera tinctoria, color indicus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ፡). — *Voc. Ae.*: ኒል፡ (v. ኔል፡) ብ፡ቀለም ።

ነይሩዝ፡ n. prgr. sc. نوروز et نيروز *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ፡ነይሩዘሙ፡ዘውእቱ፡ቀዳሚ፡ዓመቶሙ፡በሠርቀ፡ተውት፡ Abush. 8.

ኔአ፡ rad. inus., e. q. نَاءَ *non bene coctus, crudus fuit*, de carne. Hinc

ናእት፡ subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ኅብስት፡ናእት፡ (per apposit.) Ex. 29, 2; ዳፍንት፡ናእት፡ Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ኅብስተ፡ናእት፡ (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናእት፡ *azyma*: ናእተ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ደፈንት፡ናእት፡ 1 Reg. 28, 24; ለውእቱ፡ናእት፡ Jud. 6, 21; በዓለ፡ናእት፡ *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናእት፡አንትሙ፡ *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5, 7.

ነደለ፡ rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት፡ subst., Pl. ንድለታት፡, *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2.

መንዲል፡ *mantile* vid. sub መ" c. 194.

ነድሐ፡ I, 1 [דָּחָה דּוּחַ נָדַח; vicinum ነድአ፡ q. v.] *trudere, ferire, impellere*: ወነድሖ፡ላህም፡ (v. ወግየ፡) *bos eum feriit* 2 Reg. 6, 6; lectiones aliae sunt: ወነድሖ፡ለላህም፡ *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሓ፡ላህም፡ *bos eam* (arcam) *impulit* sc. ad lapsum (apud Lud.). — *Voc. Ae.*: ነድሐ፡ዘ፡ወጋው ።

ነደቀ፡ I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ፡, *struere, con-, exstruere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቆታ፡); Ex. 1, 11; ἐπαύλεις Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይንድቁ፡ላዕሌሁ፡ትእምርተ፡ Hez. 39, 15; ነደቁ፡ተበዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ Jer. 52, 4; c. በ፡ materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነደቀ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ፡ III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሶበ፡ተነድቃ፡እልክቱ፡እብን፡ Herm. p. 78. 79. 80; ኬብሮን፡ተነድቀት፡ Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምን፡ materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ፡ part. *exstructus*, Num. 21, 20 (λελαξευμένος); እንበለ፡ንዱቅ፡ቤት፡ወእንበለ፡ሐኑጽ፡ማኅደር፡ Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ፡ንድቀ፡አእባን፡ ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐነጽ፡ቤተ፡እግዚ" በንድቅ፡ክቡር፡ Tob. 14, 5; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሀገረ፡ንድቅ፡ πόλεις ἐπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽረ፡ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቅ፡ οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቅ፡ጽኑዕ፡ዘበቱ፡ቅጽረ፡ Macc. f. 24; ንድቀ፡ማኅፈድ፡ *latericium turris* (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲበ፡ንድቀ፡ምንባር፡ p. 275; አጸብዒሁ፡ (sc. scribentis) ወዕአ፡እምንድቅ፡ ibid.

ንድቀት፡ n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concessorum genera recensetur ንድቀት፡ F. N. 23.

ነዳቂ፡ n. ag., Pl. ነደቅት፡ *structor, aedificator, architectus*: ነደቅተ፡እብን፡ οἰκοδόμοι λίθων 1 Par. 22, 15; ነደቅተ፡አረፍት፡ 14, 1; ነደቅት፡ 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma coelestia, አንተ፡አንተ፡ለሊከ፡ኬንያሃ፡ወገበሪሃ፡ወነዳቂሃ፡ Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ፡ et መንድቅ፡ subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት፡). 2) *materia* structurae, Hen. 99, 13.

ነደበ፡ rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (נָדַב, نَدَبَ) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bedrängen; cfr. نَدْب *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ፡ *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pr. باب المندب).

አመንደበ፡ quadrl. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደበሙ፡ Dan. 3, 26 apocr. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢያመንደበሙ፡) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem* vel *periculum adducere* (plerumque θλίβειν et ἐκθλίβειν), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ያመንድብ፡ነፍሳተ፡ Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሶበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ፡ Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመንድበሙ፡ Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κίνδυνοι); Kid. f. 3.

ተመንደበ፡ III, 1 *in angustias redigi, vexari, affligi; calamitatibus premi; difficultatibus, gravibus malis circumventum esse; in periculo versari, periclitari:* **ተመንደብኩ፡ በኵሉ፡** στενά μοι πάντοθεν 2 Reg. 24, 14; Dan. ap. 1, 22; στενοχωρεῖσθαι 2 Cor. 4, 8; στενάζειν **ይትመነደቡ፡ ከመ፡ ዘይመውት፡** Jes. 59, 10; Threm. 1, 8; Hez. 5, 15; θλίβεσθαι 1 Reg. 28, 15; Ps. 17, 7. 21, 11; Job 20, 22; Sir. 37, 4; Jes. 8, 22. 57, 13; **እመ፡ ተመንደብከ፡** κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι Sir. 12, 17; **ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜኀይ፡** (legas **ይትሜየን፡**) Sir. 31, 11. 12; **ይትመነደቡ፡** ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν Jes. 5, 30; **ለእመ፡ ተመንደብከ፡** ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2; **ተመንድቦ፡** Enc. Genb. 6; κινδυνεύειν Sir. 31, 13; Jes. 28, 13; Luc. 8, 23; 2 Cor. 11, 26; **ተመንደበ፡ ሐመርሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡** Jon. 1, 4; Hen. 101, 4; **ዘተመንደቡ፡ እምዑጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡** Enc. Masc. 12; c. **በ፡** Koh. 10, 9.

ምንዱብ፡ part. *afflictus, in angustias redactus, calamitatibus* vel *difficultatibus pressus, periculis circumventus:* **ኵሉ፡ ምንዱብ፡** πᾶς ἐν ἀνάγκῃ 1 Reg. 22, 2; ἀδύνατος Job 30, 25; ἐν θλίψει 1 Reg. 24, 20; **ምንዱበ፡ ይነብር፡** στενάζει πλανώμενος Sir. 36, 30; **ምንዱባን፡** στενοχωρούμενοι Jes. 28, 20; τεθραυσμένος 58, 6; **ምንድብት፡** ἐκπεπιεσμένη Zeph. 3, 19.

ምንዳቤ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምንዳቤያት፡** et **ምንዳብያት፡**, *angustia, afflictio, vexatio, difficultates, calamitas, res adversae, mala gravia, periculum:* **በምንዳቤ፡** ἐν ἀνάγκαις Prov. 17, 17; **መጽአ፡ ምንዳቤ፡** Job 27, 9. 36, 19; **ዕለተ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Zeph. 1, 15; Hen. 1, 1; **መዋዕለ፡ ምንዳቤ፡** χρόνος στενός Jer. 37, 7; στενοχωρία Esth. 1 apocr.; Jes. 30, 6; Rom. 2, 9. 8, 35; στεναγμός Ps. 6, 6; θλῖψις Ps. 76, 2. 85, 6. 90, 15. 101, 2; 1 Reg. 26, 24; Jer. 6, 24; Jon. 2, 3; Jes. 26, 16; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Job 15, 24; **ምንዳቤ፡ ወመቅሠፍት፡** 21, 17; Sir. 2, 11; Kuf. 17. 23. 47; Matth. 13, 21. 24, 9; **እመ፡ ምንዳቤከ፡** ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 29, 4; Jer. 2, 27. 28. 11, 12. 15, 11. 16, 19; **መዋዕለ፡ ምንዳቤኪ፡** τῆς ταπεινώσεως Esth. 4, 8; **እመ፡ ዕለተ፡ ምንዳቤሆሙ፡** τῆς ἐπισκοπῆς Jes. 10, 3; **ምንዳቤ፡ ፍኖት፡** *pericula itineris* Syn.; **ምንዳቤያት፡** Macc. f. 24; **ምንዳብያት፡** Chr.; Ssal. Req.; de *persecutione* ecclesiae Sx. Mag. 13 al.

ነድአ፡ I, 1 [نَدَّ *egit, propulit, compulit* camelos; ثَلَّة *multitudo pecorum*; vid. etiam **ነድሐ፡**; amh. **ነዳ፡**] *agere*, c. Acc., ut: gregem, jumenta, Gen. 32, 20; 1 Reg. 10, 3; Jes. 11, 6 (var. pro **የሐስሎሙ፡**); Herm. p. 57. a) *agitare* vel *impellere* ad proficiscendum: **ይንድኡ፡ እንስሳሆሙ፡** ἀναζευξάτωσαν Ex. 14, 15; **ነድአት፡ ሰረገላቲሃ፡** ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐτῆς Judith 15, 11. b) *abigere* jumenta per vim rapta, *deducere* captivos: Jud. 18, 21; **ማህረኩ፡ ወነድኡ፡ ምህርከሆሙ፡ ገመለ፡** caet. 1 Par. 5, 21; **ወይነድእ፡ እንስሳሆሙ፡** Dan. 11, 24; **እለ፡ ይነድኡ፡ መርዔተ፡ ዘኢኮነ፡ ሎሙ፡** F. N. 49; **ወነድእዋ፡ ምስለ፡ ወለታ፡** Judith 10, 17; **ነድእዎን፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ ባቢሎን፡** Rel. Bar. c) *exigere:* **ዘይነድእሙ፡** ἐξελαύνων Zach. 9, 8. d) trsl.: *agere*, ut: **ይነድእ፡ ቃለ፡ ኀበ፡ ሥርዉ፡** ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἄγει τὸν λόγον (*ad exemplar primitivum deducit orationem*) Chr. ho. 33. — At pro **ለኵሉ፡ ዕለቱ፡ ይነድአ፡** πάντα ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται Sir. 39, 34 **ይንአዱ፡** legendum videtur.

ተነድአ፡ III, 1 *agi, agitari, im-, propelli, abigi:* **ኵሉ፡ ዘይትነዳእ፡ በበትር፡** Lev. 27, 32; Hen. 60, 15. 16; **እሕማር፡ በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትነዳእ፡** Jac. 3, 4; **እንዘ፡ ትትነዳእ፡ (ታቦት፡ ኖኅ፡) በሞገደ፡ ማያት፡** M. M. f. 123; trsl.: **በእለ፡ በፍትወተ፡ ዝሙት፡ ይትነድኡ፡** hom. Sever. in Cyr. f. 122.

አስተንድአ፡ IV, 1 (Did. ed. Platt p. 32) et **አስተናድአ፡** IV, 3 *sibi ab aliis exigere* vel *abigere facere* alqd i. e. *aliena ad se rapere:* **ዘአስተናድአ፡ ወነሥአ፡ ዘስርቅ፡** πλεονασμὸν ἔλαβε Hez. 18, 13; **ኢያስተናድአ፡ ወኢሄደ፡** ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε 18, 16; **ያስተናድኡ፡ ወይነሥኡ፡ ዘስርቅ፡** τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν 22, 12; Did. 5 (ed. Platt p. 32).

ነዳኢ፡ n. ag., Pl. **ነዳእት፡** *is qui agit, adigit, exigit, exactor:* **ነዳእተ፡ ገባር፡** Ex. 3, 7; Macc. f. 11; **ዝኩ፡ ነዳእቶሙ፡** Ex. 5, 13.

መስተናድእ፡ part. (IV, 3) *aliena ad se rapiens, iniqui lucri studiosus*, **መስተናድአን፡** Jes. 1, 23.

ነድየ፡ et **ነደየ፡** (Lev. 25, 25. 35) I, 1 [proprie: *vagum, profugum esse* (נוד, נָדַד), deinde: *inopem, bonis expulsum*] Subj. **ይንዲ፡**, *inopem, egenum, pauperem esse* vel *fieri, ad inopiam redigi*, Lev. 25, 25. 35; Jud. 6, 6; Ps. 33, 11; **ይነዲ፡** Prov. 32, 21; **ከመ፡ ኢትንዲ፡** 20, 13 var.; **ከመ፡ ነዲይየ፡ ኢይስርቅ፡** Prov. 24, 32; **ነዲይኒ፡ ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **በኑ፡ ኵሎሙ፡ ይነድዩ፡ በሀኬቶሙ፡** Chr. Ta. 11; c. **እመ፡** privativo (vid. **ነዳይ፡**): **እምብዕል፡ ይነድዩ፡** πλούτου ἐνδεεῖς γίνονται Prov. 11, 16.

አንደየ፡ II, 1 1) *pauperare, inopem reddere, ad egestatem redigere*, c. Acc.: Jud. 14, 15; **አንደየ፡ ርእሶ፡** 2 Cor. 8, 9; **ብሶይ፡** (Sanctus) **አንደየ፡ ርእሶ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Deg.; Ssal. Req.; **እግዚ'፡ ያነዲ፡ ወያብዕል፡** 1 Reg. 2, 7; Ep. Jer. 34; Clem. f. 170. 2) dicendo *detrectare, extenuare* alqm, ut: **ዘርከዮሙ፡ ወአንደዮሙ፡ ወአንወሮሙ፡ ወአሕጸጾሙ፡** Phlx. 141, al.

ተንድየ፡ (Lud. **ተነደየ፡**) *ad inopiam redigi*, Lud. sine auct.

ንዱይ፡ part. *ad inopiam redactus, pauper, pauperculus:* Lud. e Mss. Colb.; (**ክርስቶስ፡**) **ኮነ፡ ንዱየ፡ በእንቲአነ፡ ብዑልኒ፡** Cyr. de r. fid. f. 56; **ንዱይ፡ ወድኩም፡ ሥርዐት፡** τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου f. 55.

ነዳይ፡ adj., fem. **ነዳይት፡** (Marc. 12, 43; Jsp. p. 279; Did. 17. 18), Pl. m. **ነዳያን፡** (rarius **ነዳይያን፡** tamquam a **ነዳዪ፡**), f. **ነዳያት፡** (Ruth 3, 10), *pauper, egenus, inops:* Koh. 4, 13. 9, 15; Job 29, 12. 36, 6; Ps. 68, 34. 69, 6; Tob. 2, 2. a) crebro subst.: Ex. 22, 24; Deut. 15, 4; Ps. 9, 19. 67, 11. 71, 12. 13; Jes. 3, 15. 10, 2. 14, 30. 58, 7; Sir. 4, 1. 4; **ነዳይ፡ ዕቡይ፡** πτωχὸς ὑπερήφανος 25, 2; **ነዳይ፡ ጠቢብ፡** 10, 23. 13, 18. 19; **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** 30, 14. 31, 25; Matth. 11, 5. 26, 9; Jac. 2, 3. 5. b) c. c. **በ፡** rei: **ነዳያን፡ በንዋይ፤ ብዑላን፡ በሃይማኖት፡** Sx. Jac. 30; vel c. **እምነ፡** vel per st. c. (vid. infra sub litera c.). c) trsl.: **ነዳያን፡ በመንፈስ፡** Matth. 5, 3; **ነዳየ፡ አእምሮ፡** ἐνδεὴς φρενῶν Prov. 7, 7. 15, 21; F. N. 43, 12; **አሕዛብ፡ በመዋዕለ፡ ትካት፡ ነዳይያን፡ እምቃለ፡ እግዚ'፤ ገዩራን፡ በሕገ፡ ኦሪት፡** M. M. f. 13. d) Jud. 11, 3 ἄνδρες κενοί (*egeni et nequam*) **ሰብእ፡ ነዳያን፡**; Matth. 12, 7 ἀναίτιοι **ነዳያን፡**

ንድየት፡ et **ንዴት፡** (etiam **ንዴት፡** Deut. 28, 20 FH), n. act. et subst., m. et fem., *paupertas, egestas, inopia:* Prov. 6, 11. 24, 31; Job 36, 8. 21; Sir. 13, 24; Ps. 106, 10;

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: **ንዴተ፡ አእምሮ፡** ἔνδεια φρενῶν Prov. 6, 32. 10, 21.

አንዳዪ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens:* **አፍቅሮ፡ ንዋይ፡ አንዳዪሁ፡ ለብእሲ፡ ውእቱ፡** Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendum videtur ad יָצַת; an, mutatis literis *n* et *l*, ad لَظِيَ לַהַב ܠܗܒ?] Subj. **ይንድድ፡** et **ይንደድ፡** *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse:* **ነደደ፡ እሳት፡ ላዕሌሆሙ፡** Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10. 38, 4. 77, 25; **ነበልባል፡ ዘነደ፡** vel **ዘነደደ፡** φλὸξ ἐξαφθεῖσα Hez. 20, 47; **እንዘ፡ ትነድድ፡ እሳተ፡ ምሥዋዕ፡** Lev. 6, 2; **እሳት፡ ዘይነድድ፡** Job 31, 12; Hen. 14, 17. 19; Hebr. 12, 18; **እሳት፡ ትነድድ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡** Sir. 40, 30; **እመ፡ ነፋሕከ፡ ለፍሕም፡ ትነድድ፡** 28, 12; **አቶን፡ ዘይነድድ፡** Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; **ነፍስ፡ መዐትም፡ ዘይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 23, 16; **ይነድድ፡ መዐቱ፡** Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; **ይንደድ፡** v. **ይንድድ፡** 21, 12; Ps. 2, 13; **ትነድድ፡ አዕጽምትየ፡** Job 30, 17; **በእንተዝ፡ ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 9, 8; **ነዱ፡** v. **ነደዱ፡ በፍትወቶሙ፡** Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): **ይነድደነ፡ ልብነ፡** (*nobis*) Luc. 24, 32. 2) *comburi* igne: **መሥዋዕት፡ ይነድድ፡ ኵሉ፡** ὁλόκαυτος ἔσται Lev. 6, 16; **ይነድድ፡ ሐሠር፡ በአፍሐመ፡ እሳት፡** Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1 1) *accendere, incendere, inflammare,* ignem Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18. 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; **ነበልባ፡ ዘአንደድክሙ፡** Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: **ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ለአንድዶ፡** εἰς καῦσιν Jes. 40, 16; **አንድድ፡ ታሕቴሁ፡** Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: **ያነድዶሙ፡ ወይን፡** Jes. 5, 11. 2) *torrere* i. e. *coquere* panem: **ወያነድዱ፡** (v. **ወያበስሉ፡**) **ቦቱ፡ ኅብስቶ፡** καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους Jes. 44, 15. 3) *comburere, cremare,* Lev. 6, 23; **ዳእሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ያነዱ፡ በእሳት፡** Hez. 39, 10; **ዘመንፈቆ፡ አንደደ፡ በእሳት፡** Jes. 44, 16. 30, 30; **ለአንድዶቶሙ፡** Matth. 13, 30.

ተናደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere:* **ትትናደድ፡ ሐፋረ፡ አፍቅሮ፡ ውስተ፡ ነፍሱ፡** Phlx. 106; **ወትቄርር፡ ተናድዶቶሙ፡** (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዱድ፡ part. 1) *accensus, ardens,* Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, **አላ፡ ኵነ፡ ንዱደ፡ በእሳተ፡ መንፈስ፡** (**ቅዱስ፡**) **ከመ፡ ታውዕያ፡ ለፍትወት፡ አኪት፡** Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus:* **ንዱዳነ፡ ልብ፡** κεκαυτηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma:* Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vrs. nov.; **በአምጣነ፡ ዕፁ፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ፡** Sir. 28, 10; **ቃሉ፡ ከመ፡ ነድ፡ ያውዒ፡** (ὡς λαμπάς) 48, 1; **ከመ፡ ኢተዐይ፡ በነዶሙ፡** 8, 10; crebro: **ነደ፡ እሳት፡** Sir. 21, 9. 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris* (*maligna*), Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደት፡ n. act., *ardor, flamma:* **ከመ፡ ንደተ፡ እሳት፡** Ex. 24, 17; **ይቄርር፡ ዘውስተ፡ ልቡ፡ ንደት፡** (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዲ፡ n. ag. *ardens:* **አፍሓመ፡ እሳት፡ ነዳዲ፡** Enc. Masc. 6; **ማኅቶት፡ ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 28; **ፍትወት፡ ነዳዲት፡** F. N. 24, 5; **ሰሚያ፡ ንባበ፡ ግዘት፡ እምልሳንከ፡ ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 6.

አንዳዲ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius:* **አንዳዴ፡ እሳት፡** F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: **አንዳዴ፡ ሐሳውያን፡ ሐሳዌ፡ ስምዕ፡** Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur,* ut *focus, culina, caminus, fornax:* Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἱστία (**መንጠላዕት፡** in C) tamquam ἑστία vertit; Reg. Pach.; **ምንዳደ፡ እሳት፡ ዘቤት፡ ብለኔ፡** Sx. Tachs. 5; **ምንዳደ፡ ብለኔ፡** Sx. Jac. 13; Sen. 7; **ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ምንዳደ፡ እሳት፡ ወአውዐይዎሙ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡** Sx. Hed. 22; si quibus est **ሐጹር፡** communis, **ኢይደልዎ፡ ለ፩ከመ፡ ይግበር፡ አቶነ፡ አው፡ ምንዳደ፡ ብለኔ፡ ኀበ፡ ገቦ፡ ሐጹር፡ በዘይነክያ፡ እሳት፡** F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. **መናድድ፡**, ut videtur *materia, qua accenditur* vel *inflammatur:* **አዘዘ፡ ያንድዱ፡ አቶነ፡ ወይደዩ፡ ውስቴቱ፡ መናግንተ፡ ጽህርት፡ ወመፈልሕተ፡** (sic) **እሳት፡ ፒሳ፡ ወፓፒሬ፡ ወሥብሐ፡ ወመኀረ፡ ግሬ፡ ወአፍለጢስ፡ ወከበሪት፡ ወዡሎ፡ መናደደ፡** (sic pro **መናድደ፡**) **ጽህርት፡** Macc. f. 2.

ነደፈ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (نَدَفَ *propulit* jumentum; נָדַף *dispulit, fugavit*); vicina דָּפָה, دَفَعَ; cfr. etiam نَدْبٌ *jaculatio teli*] Subj. **ይንድፍ፡** 1) *jaculari, emittere* tela: **ኢይነድፍ፡ ውስቴታ፡ ሐጸ፡** Jes. 37, 33; plerumque omisso Accusativo teli: **ይነድፉ፡** Jer. 6, 23. 26, 9; Ps. 77, 12; **ንድፍ፡** 4 Reg. 13, 17; **ነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2; **የሐንጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22; **ተምሀረ፡ ተጽዕኖ፡ ወነዲፈ፡ ቀስት፡** Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethopico-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire* vel *icere* vel *transfigere* alqm, c. Acc. prs.: **ንድፍ፡ ጸላኤ፡** Kuf. 38; **ስቁ፡ ቀስተክሙ፡ ወንድፍዋ፡** τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν Jer. 27, 14; **ኢትትሀከዩ፡ ነዲፎታ፡** ibid.; 27, 29; **ነደፈኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡ በአሕጻሁ፡** Thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere,* de insectis: **ነደፉክሙ፡ ከመ፡ ንህብ፡** Deut. 1, 44; **ነደፉ፡ አፍራስ፡** Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5. 10; **ብእሲት፡ ትትሜሰል፡ ዐቅራበ፡ ዘይነድፍ፡ ሰብአ፡** Fal. f. 17.

አንደፈ፡ II, 1 *telo feriri* vel *transfigi jubere* alqm, **በሐጽ፡** Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነድፈ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari:* **ከመ፡ ይጌጉእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላኅ፡ ሐጸ፡** Sir. 19, 12; **ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይደ፡ ከብዶ፡** Prov. 7, 23. 26, 18 var.; **ተነደፍኩ፡** τέτρωμαι 3 Reg. 22, 34; trsl.: **ተነዲፎሙ፡ በፍቅሬ፡** Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደፈ፡ III, 3, *jaculando petere:* **ተመየጥኩ፡ ምንጻረ፡ ትትናደፈነ፡ ለእመ፡ ሞእነ፡** ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενικηκότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደፈ፡ IV, 3 *fundamenta jacere,* c. Acc. fundamenti: 1 Cor. 3, 10; Org. 1; **አንገለ፡ ሄሮድስ፡ መቅደስ፡ አስከ፡ መሠረቱ፡ ወአስተናደፈ፡ መሠረታቲሁ፡ በምጣኔ፡ ቀዳሚ፡** Jsp. p. 330; **ማኅፊድ፡ ዘአስተናደፉ፡ ጠቢባን፡ መሠረታ፡** 1 Sal. Mar. 18. — *Voc. Ae.:* **አስተናደፈ፡ ዘ፡ አስተካከለ።**

ንዱፍ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu:* **ንዱፍ፡ በሐጽ፡** Enc. Ter 25; **ንድፍት፡ አነ፡ በፍቅሩ፡** Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንድፈት፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflictum,* τόξευμα Prov. 25, 18; **ሐመ፡ ፈድፋደ፡ እም**

ንድፈት፡ 1 Reg. 31, 3 E; ቀስለ፡ንድፈት፡ 3 Reg. 22, 35 var.; ሀለወ፡ይትፌወስ፡ንድፈቶ፡ኀበ፡ነደፍዎ፡ሶርያ፡ 4 Reg. 9, 16.

ነዳፊ፡ n. ag., Pl. ነዳፍያን፡ et ነደፍት፡, *jaculator, sagittarius*, Gen. 21, 20; Kuf. 17; ሐጸ፡መስተቃትል፡ነዳፊ፡ Jer. 27, 9; Am. 2, 15; ነዳፍያን፡ Jes. 21, 17; Jer. 28, 27; ረከብዎ፡ነዳፍያን፡በነዲፍ፡ 1 Par. 10, 3; ነደፍት፡ 1 Reg. 31, 3; 1 Par. 12, 2; 2 Par. 14, 8.

ምንዳፍ፡ subst. *spatium jactus, teli jactus*, Gen. 21, 16; መጠነ፡አሐቲ፡ምንዳፊ፡ሐጽ፡ Kuf. 17; στάδιον Herm. p. 20.

ነጊ፡ subst., Pl. ነጊያት፡ [נגג m.] *elephas, elephantus:* ወዕአ፡ኀቤሁ፡ንጉሠ፡ህንድ፡ምስለ፡ብዙኃን፡ነጊያት፡ Jsp. p. 283; ነጊያተ፡ብርት፡ p. 232; Hen. 86, 4. 87, 4; Hos. 10, 4 (in loco corrupto); ቀርነ፡ነጊ፡ *cornu* (i. e. *dens*) *elephanti* sive *ebur* Hez. 27, 6. 15; 2 Par. 9, 21; Apoc. 18, 12; ዘቀርነ፡ነጊ፡ *eburneus* Am. 3, 15. 6, 4; 2 Par. 9, 17; 3 Reg. 10, 18. 22, 39; Cant. 5, 14. 7, 5; Herm. p. 7 (ubi ኖጊ፡ pro ነጊ፡ scriptum est). — *Voc. Ae.:* ነጊ፡ዘ፡ዘኽን፡ v. ዘከን፡ v. ዘኖን፡ v. ዘሆን፡

ነግሀ፡ I, 1 [נָגַהּ, نجه, amh. ነጋ፡] *illucescere, lucere:* ነግሀ፡ብሔር፡ *dies jam illustris est* Act. 2, 15 rom. (vid. ብሔር፡).

አንግሀ፡ II, 1 *mane facere* alqd, *mane proficisci* vel *venire, prima luce* vel *ante lucem facere* alqd, ሖራ፡ወአንግሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ Marc. 16, 2; ምንተ፡አንጋህከ፡ገቢአ፡ዝየ፡ τί ὀρθρινὸς ὧδε ἐλήλυθας; Herm. p. 52; ሖሩ፡በጉኑ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ኀበ፡ቂሳርያ፡ (*et mane ad Caesaream venerunt*) Jsp. p. 347; totam noctem inde a vespero docens አንግሀ፡ Gal. T. H.; ያንግሁ፡ልሊተ፡ Kid. f. 26 (vid etiam አሌለየ፡).

ነግህ፡ subst. *prima lux, diluculum, multum mane, tempus matutinum:* ማእዜ፡ነግህ፡ይከውን፡ (ὄρθρος) Prov. 23, 35; ነግህ፡ብሔር፡ Act. 2, 15 Platt. a) እምነግህ፡ *a mane:* እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ Ex. 18, 13; Ruth 2, 7; Sir. 18, 26; Jes. 38, 13. b) ለነግህ፡ *ad mane* Ex. 12, 10. c) በነግህ፡ *mane, bene mane:* Matth. 20, 1; Marc. 11, 20; Koh. 10, 16. 11, 6; Kuf. 31. d) ነግህ፡ id.: Ex. 16, 7; Ps. 54, 19; Kuf. crebro; ነግህ፡በጽባሕ፡ Kuf. 42. e) distributive: *singulis matutinis* (*quovis die, in dies*): በበ፡ነግህ፡ Ex. 16, 21; 2 Par. 13, 11, vel ነግህ፡ነግህ፡ Ex. 36, 3; 2 Reg. 13, 4; ይኩንኒ፡ለነግህ፡ነግህ፡ (v. ለነግህ፡ነግህ፡) 4 Reg. 16, 15.

ንግሀት፡ n. act. *profectio matutina; quaevis actio, quae antelucanis horis fit,* Lud. auct. Greg.

ነገለ፡ rad. inus. quae, permutatis literis *l* et *d*, cum نَجَلَ נָגַד *conspicua, manifesta fuit res* convenire videtur, collato نَجَّلَ *conspicuam, manifestam fecit rem* (sicut ነገደ፡ et נָגַד arabice نجل pronuntiatur).

መንገል፡ subst. *pars rei conspicua* vel *adversa;* non usitatur nisi in Acc. et st. c., sc. መንገለ፡, et praepositionis conjunctionisve vim habet; pronomina suff. per *ê* sibi subjungit (gramm. § 166. 167): A) መንገለ፡ praep. 1) *versus, ad, in:* መንገለ፡ጽባሕ፡ Gen. 2, 8. 12, 8; ይኔጽር፡መንገለ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 4, 13; መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; Jer. 37, 21; Hez. 21, 2; Jes. 10, 26. 49, 22; Hen. 24, 2; መንገሌነ፡ 1 Par. 13, 3; ይመይጥ፡እግዚ"፡ምሕረቶ፡መንገሌነ፡ Judith 8, 30; Matth. 4, 13; Marc. 1, 16; Rom. 15, 24; aliâs creberrime; ፄወወኒ፡መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; feritatem leonum vertit መንገለ፡የውሀት፡ (in mansuetudinem), Lud.; በቅድሜከ፡ወመንገለ፡ድኅሬከ፡ Enc. 2) *juxta:* ኢታቅም፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Matth. 13, 1; መንገለ፡ገበሆሙ፡ Ruth 2, 14. 3) *ad* i. e. *quod attinet ad* (hinsichtlich, rücksichtlich): መድሎተ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ዘመንገለ፡ወርቅኒ፡ወዘመንገለ፡ብሩር፡ 1 Par. 28, 14. 17; ያዕቆብ፡ጸድቅ፡መንገለ፡ሥጋ፡እኁከ፡ (dein Bruder dem Fleische nach) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ዝኒ፡አከ፡ዘመንገለ፡እግዚ"፡ዘእነግር፡ κατὰ θεόν 2 Cor. 11, 17; ዘመንገለ፡ትስብእቱ፡, ዘመንገለ፡መለኮቱ፡ τὸ ἀνθρώπινον, τὸ θεϊκόν Cyr. ad Th. f. 24. B) Componitur cum aliis praepositionibus 1) በመንገለ፡ (in parte directa ad i. e.) *versus, juxta, praeter, ad, in:* በመንገለ፡ገጽኪ፡ Jer. 13, 26; በመንገለ፡የማን፡ወበመንገለ፡ፀጋም፡ Hez. 21, 16; በመንገለ፡ደወል፡ Num. 20, 23; በመንገለ፡ማእከሉ፡ Ex. 36, 31; Hen. 34, 2; Marc. 4, 1. 2) ለመንገለ፡ a) *versus, ad:* ለመንገለ፡መስዕ፡ Gen. 13, 14; Deut. 2, 3; Jer. 3, 12; Dan. 8, 4. 9; Zach. 14, 8; Hez. 40, 44; 1 Esr. 4, 58. b) *ad* i. e. *quod attinet ad,* (*erga, apud, de*): Hebr. 2, 17; Rom. 4, 2; ንለቡ፡ለመንገለ፡ክርስቶስ፡ (wir wollen einsehen in Bezug auf Christus), Cyr. ad Th. f. 16.

3) እምነ፡መንገለ፡ vel እመንገለ፡ *a parte,* ut: Augustus mandavit, ከመ፡ይጹሩ፡ሎቱ፡ (Herodi) እክለ፡እመንገለ፡የብስ፡በእግማል፡ወእመንገለ፡ባሕር፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. a) *versus, ad* vel *a:* እመንገለ፡አዜብ፡ κατὰ νότου 1 Reg. 13, 5; Jud. 2, 9; Num. 8, 2; Gen. 13, 11; 4 Esr. 9, 38. b) *ratione habita, quod attinet ad,* (*a, de*): እኅትየ፡ይእቲ፡እመንገለ፡አቡየ፡ Gen. 20, 12; ቅሩባኒሁ፡ለክርስቶስ፡እመንገለ፡ሥጋሁ፡ Chr. ho. 5; እመንገለ፡ወንጌልሰ፡ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον Rom. 11, 28; ኢየሐጽጽ፡እምኔነ፡እመንገለ፡ሃይማኖት፡ F. M. 27, 8. 4) እንተ፡መንገለ፡ a) *juxta, praeter,* παρά Num. 20, 19. b) *versus* Jos. 8, 2. 4. 11. 13. c) per regionem i. e. *per* Num. 25, 8; Matth. 12, 1. d) circa regionem i. e. *circa* Apoc. 15, 6. 5) ኀበ፡መንገለ፡ *versus,* Luc. 22, 56 rom. C) Conj. a) መንገለ፡ (pro መንገለ፡ዘ፡) *quo versus, quorsum:* መንገለ፡ፈለሱ፡ *quo transmigraverunt* Enc. Hed. 8; መንገለ፡ተግሕሠ፡ Lud. ex Enc. Genb. 19; መንገለ፡ትፈቅድ፡ፍና፡ Enc. Genb. 20; etiam: *quocumque in loco,* ut: መንገለ፡ተከዕወ፡ (ubicumque effusus est), Lud. b) እመንገለ፡ዘ፡ ex adverso ejus quod i. e. *secus ac,* ut: አአምር፡ከመ፡አንተ፡አሠነይከ፡ለነ፡እመንገለ፡ዘተኄሊ፡ከመ፡አንተ፡አሕሠምከ፡ለነ፡ Jsp. p. 291.

ንግመጥስጤ፡ n. prgr. sc. αἰνιγματισταί *aenigmatum poëtae* Num. 21, 27.

ነግሠ፡ I, 1 [נָגַשׂ *adegit, exegit;* نجش *agitavit, compulit;* נֹגֵשׂ *tyrannus*] Subj. ይንግሥ፡ nec non ይንገሥ፡, 1) *regnare, regem* vel *reginam esse, imperium tenere:* እመ፡ገብር፡ነግሠ፡ Prov. 24, 57; ብየ፡ (*per me*) ነገሥት፡ይነግሡ፡ 8, 15; ኢይነግሥ፡እንከ፡ንጉሥ፡በደማስቆ፡ Jes. 17, 3; ይነግሥ፡ንጉሥ፡ Jer. 23, 5; አመ፡ነግሠ፡በሱሳ፡ (ἐθρονίσθη) Esth. 1, 2; ይእቲ፡ትንግሥ፡ 2, 4; ነጊሥ፡ Koh. 4, 14; ንግሥ፡ Ps. 44, 5; 1 Cor. 4, 8; እግዚ"፡ነግሠ፡ Ps. 92, 1. 96, 1; ወይነግሥ፡ብሔር፡ዘተሬኢ፡ይእዜ፡ሙሱነ፡ 4 Esr. 3, 4; እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንባላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter 8; c. c. ለ፡ Kuf. 38; 1 Reg. 8, 9. 11; Jud. 9, 8 seq.; Matth. 2, 22; ይነግሥ፡ለኪ፡

እግዚ”፡ Jes. 52, 7; ዘይነግሥ፡ ለኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ *omnipotens* Jer. 39, 14. 19. 40, 11; Bar. 3, 1; vel c. ላዕለ፡ 1 Reg. 10, 1. 23, 17; Ps. 46, 8; Kuf. 35; Esth. 1, 1; Luc. 1, 33; vel c. ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; raro c. Acc., ut: ዘነግሠ፡ መንግሥተ፡ ከላዴዎን፡ Dan. 9, 1. 2) *regem fieri, regnum adipisci* Gen. 36, 33 seq.; 2 Reg. 2, 10. 15, 10. 16, 8; 3 Reg. 15, 1; Jer. 44, 1; 1 Par. 29, 28.

አንገሠ፡ II, 1 *regem* vel *reginam constituere*, c. Acc. regis et c. ለ፡ vel ላዕለ፡ populi: ንጉሥ፡ ዘአንገሡ፡ Hez. 17, 16; ናንግሥ፡ ሎሙ፡ ወልደ፡ ጣብሔል፡ Jes. 7, 6; Jer. 44, 1; Job 34, 30; ከመ፡ ያንግሥዎ፡ 1 Par. 11, 10. 29, 22; ከመ፡ ያንግሡከ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 16, 6; ዘአንገሥኩከ፡ ላዕሌሆሙ፡ 2 Par. 1, 11; Joh. 6, 15; nonnumquam addito Acc. ንጉሠ፡, ut: አንገሥዎ፡ ሎሙ፡ ንጉሠ፡ Jud. 9, 6; 1 Reg. 8, 22. 12, 1; passim omisso Acc. ናንግሥ፡ ለነ፡ Num. 14, 4; 1 Reg. 8, 19; ኢያነግሡ፡ ወኢይስዕሩ፡ Ep. Jer. 33. a) *reginam creavit* rex uxorem, vid. Lud. lex. amh. c. 53. b) *proregem constituere, praeficere regis vice* Act. 7, 10 rom. c) trsl.: *regnare* vel *dominari facere:* ኀጢአቱ፡ ለ፩አንገሠቶ፡ ለሞት፡ Rom. 5, 17. 21. 6, 12; ናንግሥ፡ ለፍቅር፡ ላዕሌነ፡ Chr. Ta. 19.

ንጉሥ፡ subst. (formâ part.); Pl. ነገሥት፡ (forma mutuata a ነጋሢ፡ q. v.), Pl. Pl. ነገሥታት፡ 1) *rex:* Gen. 14, 1 seq.; 17, 6. 26, 8. 36, 31. 40, 1 seq.; Ex. 1, 8 seq.; Jos. 12, 1 seq.; Jud. 4, 2; Reg.; aliis in locis innumeris; ንጉሥ፡ ጻድቅ፡ ይነግሥ፡ Jes. 32, 1; ነገሥተ፡ አሕዛብ፡ 14, 32. 60, 10; አዋልደ፡ ንጉሥ፡ Jer. 48, 10; ገብረ፡ ንጉሥ፡ Joh. 4, 46. 49; ቤተ፡ ንጉሥ፡ Luc. 7, 25; በእንተ፡ ነገሥት፡ F. N. 44; ንጉሥ፡ ዐቢይ፡ ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Jes. 36, 13; Judith 2, 5; ንጉሠ፡ ነገሥት፡ Dan. 2, 47; Hez. 26, 7, quo eodem titulo etiam Reges Aethiopiae insigniuntur; de Deo: Ps. 5, 2. 43, 6. 46, 7. 73, 13. 109, 6; Sir. 51, 1; ንጉሠ፡ ኵሉ፡ ነገሥት፡ παμβασιλεὺς 50, 15; ንጉሠ፡ ሰማይ፡ 1 Esr. 4, 58; c. ለ፡, ut: ንጉሥ፡ ለተግባር፡ βασιλεῦ πάσης κτίσεως Judith 9, 12; ነገሥታት፡ Lit. 160, 3; ዓመታተ፡ ነገሥታት፡ አክሱም፡ Chr. Ax.; *Imperator* (*Augustus*) Romanorum: ቄሳር፡ ንጉሥ፡ Luc. 2, 1; ንጉሥ፡ Act. 25, 21 Platt; Sx. crebro, ut Mag. 13; Enc. Ter 7, al. 2) Sed etiam duces inferioris ordinis hoc nomine appellantur: *rector, princeps, dux, praefectus, tyrannus, satrapa*, al.: ነገሥት፡ ἡγούμενοι Sir. 17, 17; ἄρχων እሜር፡ ንጉሠ፡ ብሔር፡ 2 Par. 18, 25; τετράρχης Matth. 14, 1; Luc. 9, 7; ነገሥት፡ στρατηγοί Jer. 28, 57; τύραννοι Dan. 3, 2; τακτικοί 6, 2; ነገሥተ፡ ሠራዊት፡ χιλίαρχοι Num. 31, 48. 52; ነገሥተ፡ ሕዝብ፡ Deut. 1, 15; de praefectis provinciarum, Sx., ut Mag. 2; ነገሥተ፡ አሕማር፡ *navarchi* (*rectores navium*) Hen. 101, 4. 9.

ንግሥት፡ subst., fem. (a ንጉሥ፡), Pl. ንግሥታት፡ *regina*, Ps. 44, 11; Dan. 5, 10; Esth. 1, 9; 2 Esr. 12, 6 var.; ንግሥተ፡ ሳባእ፡ 3 Reg. 10, 1; 2 Par. 9, 1; Matth. 12, 42; ንግሥታተ፡ ፋርስ፡ Macc. f. 11; Cant. 6, 8; de regina apium: አንሃብ፡ ይፀንሱ፡ በምዕር፡ ሶበ፡ ዐንዘረት፡ ንግሥቶን፡ Lud. e Libr. Myst.; de *Imperatrice* Romanorum: እሌኒ፡ ንግሥት፡ Mavâs. n. 7; Sx. Genb. 9; Enc. Teq. 5.

ንግሥ፡ subst., plerumque m., *regimen* vel *imperium regium, dignitas regia:* ከነ፡ መክብበ፡ ንግሡ፡ ለዳዊት፡ ፵ዓመተ፡ 1 Par. 29, 27; በእንተ፡ ኵሉ፡ ንግሡ፡ ለዳዊት፡ 29, 30; ወከነ፡ ንግሡ፡ ለኢዮሳፋት፡ በሰላም፡ 2 Par. 20, 30. 29, 21; በመዋዕለ፡ ንግሡ፡ vel ዜና፡ ንግሡ፡ ላዕለ፡ ዮናናውያን፡ Jsp. p. 287; ሶበ፡ ጸንዐ፡ ንግሡ፡ p. 276; Org.; መኑ፡ ያአምር፡ በዝንቱ፡ መዋዕል፡ ንግሠኪ፡ Esth. 4, 14.

ነጋሢ፡ n. ag., (f. ነጋሢት፡), Pl. c. ነገሥት፡ (vid. sub ንጉሥ፡), f. ነጋሥያት፡ 1) *rex* (f. *regina*), i. q. ንጉሥ፡, sed rarius usitatum et sublimiori potius graviorive orationi reservatum: ሕየው፡ (v. ሕያው፡) አበ፡ ነጋሢ፡ *vivas* (*vivat*) *rex* 1 Reg. 10, 24; 2 Reg. 16, 16; 3 Reg. 1, 25. 34. 39; 4 Reg. 11, 12; 2 Par. 23, 11; ወልደ፡ ነጋሢ፡ 2 Reg. 13, 4; ቤተ፡ ነጋሢ፡ Hos. 5, 1; እግዚ”፡ ነጋሢ፡ Enc. Teq. 23; ነጋሥያት፡ (v. ነገሥት፡) ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; ነጋሢያት፡ Jer. 36, 2. a) Regem Aethiopiae olim ነጋሢ፡ compellatum esse, ex illa formula ሕየው፡ አበ፡ ነጋሢ፡ elucet, quae non potest non ex Abyssinorum usu loquendi in Bibliorum versionem esse translata, cfr. nomen اَلنَّجَاشِي, quo Arabes regem Aethiopum appellare solent. b) *Imperator, Caesar, Augustus* Romanorum: Matth. 22, 21; Marc. 12, 14; Luc. 20, 24; Joh. 19, 12 rom.; Act. 25, 8. 21. 2) *rector, dominator, dynasta:* ነጋሢ፡ አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; ኢይትዐበይ፡ ረድእ፡ ላዕለ፡ መምህሩ፡ ወኢወዓሊ፡ ላዕለ፡ ነጋሢ፡ Did. 5; cfr. amh. ነጋሽ፡, Lud. Hist. Ae. II. 17, 3.

ንጉሣዊ፡ adj. rel. 1) *regius, regalis:* ግብር፡ ንጉሣዊ፡ *res regiae* Chr. ho. 26; አርአያ፡ ንጉሣዊ፡ F. N. 9; ሥርዐተ፡ ሢመት፡ ሥጋዊት፡ ንጉሣዊት፡ Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29 (e F. N.); ሕግ፡ ንጉሣዊ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *Melchita:* ንጉሣዊያን፡ M. M. f. 50 (i. q. መለካዊያን፡ q. v. supra c. 151).

መንግሥት፡ subst., m. et fem., Pl. መንግሥታት፡ *regnum* a) terra regi subjecta cum incolis: Num. 32, 33; 1 Reg. 24, 21; Dan. 2, 37. 7, 23; Jes. 7, 8. 19, 2 (νομός) vrs. nov.; Judith 2, 12; Esth. 9, 20; Koh. 4, 14; 4 Esr. 12, 16. 21—59; እለ፡ መንግሥት፡ Ex. 19, 6; Jer. 10, 25 (γενεαί); ለኵሉ፡ መንግሥቱ፡ πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν 1 Esr. 3, 1; ἔθνος 6, 32; ለኵሉ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ Deut. 28, 25; Jer. 24, 9; መንግሥታተ፡ ዐበይት፡ 35, 8; 2 Par. 17, 10; Matth. 4, 8; Apoc. 17, 18; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 5, 3 seq.; መንግሥተ፡ እግዚ”፡ Marc. 4, 11. 30; Matth. 6, 10 (nonnumquam መንግሥት፡ pro መንግሥተ፡ ሰማያት፡, Lud. e Mss. Colb.). b) *potestas* vel *dignitas regia, imperium regium*, Jes. 9, 7; Dan. 4, 28. 5, 26—28; መንግሥት፡ ትትፋለስ፡ እምሕዝብ፡ ለሕዝብ፡ Sir. 10, 8; Ps. 144, 12. 13; መንግሥታ፡ የሀብ፡ ንጉሥ፡ ለካልእተ፡ ብእሲት፡ Esth. 1, 19; ፀረፍክሙ፡ ላዕለ፡ መንግሥትየ፡ (i. e. *majestati meae*) Lud. ex Hist. VII Puer.; አመ፡ ፲ወ፬ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ለሕዝቅያስ፡ Jes. 36, 1; Dan. 1, 1. 6, 28; Gen. 14, 1; ዘእንበለ፡ መንግሥት፡ ἀβασίλευτος Prov. 24, 62; ዐቃቤ፡ መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως 2 Par. 26, 11. c) *familia regis, progenies regia, rex* (vulgo: *majestas*): እምዘመደ፡ መንግሥት፡ Jer. 48, 1; Dan. 1, 3; እምውሉደ፡ መንግሥት፡ Hez. 17, 13; ኵሉ፡ ዘርአ፡ መንግሥት፡ 2 Par. 22, 10; ውስተ፡ ጸድቃት፡ ምስማዓት፡ መንግሥት፡ ኢይሰማዕ፡ ሥሕጻታት፡ Cyr. ad Th. f. 7. d) crebro statui constructo subjungitur ad exprimendum adjectivum *regius:* በዓል፡ ከመ፡ በዓለ፡ መንግሥት፡ 1 Reg. 25, 36; መንበረ፡ መ”፡ 2 Par. 9, 17; ምስጢረ፡ መ”፡ Tob. 12, 7. 11; ቤተ፡ መ”፡ *sedes regia* Am. 7, 13; አብያተ፡ መንግሥት፡ *regia* Nah. 2, 6; ቤተ፡ መንግሥታ፡ Esth. 1, 9; Dan. 4, 27.

ነገረ፡ I, 1 [amh. id.; vicina videntur קָרָא ,קַרְקַר ,كَرَّ (كَرِيرٌ), غَرْغَرَ ,جَرْجَرَ, አንጐርጐረ፡], Subj. ይንግር፡, 1) *loqui*

vel *dicere* (reden; differt a ነበበ፡ sicut reden a sprechen), Ps. 39, 8; Hen. 84, 1; Lud. ex Hom. Joh.; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *qui subito dicunt* (aus dem Stegreife reden) hom. Sever. in Cyr. f. 122; c. Acc. prs.: ንግሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ሱርስተ፡ወኢትንግረነ፡ዕብራይስጥ፡ Jes. 36, 11; ኢትንግሩነ፡ μὴ λαλεῖτε ἡμῖν Jes. 30, 10; ወነገሮ፡ፈርዖን፡ለዮሴፍ፡ወይቤሎ፡ Gen. 41, 17; Lev. 4, 2. 7, 23. 11, 2. 12, 2. 15, 2; Deut. 1, 6; ንግሮሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Hez. 33, 2; Jer. 11, 2; Matth. 12, 46; Luc. 24, 32; Act. 4, 1. 2; al. sexcenties; etiam *alloqui*, ut Act. 13, 43. 22, 2. 28, 20; c. ለ፡ prs. Hen. 27, 5; c. Acc. rei: ዘታአምር፡ንግር፡ λάλησον Job 34, 33; ዘርእያ፡አዕይንቲከ፡ንግር፡ λέγε Prov. 25, 7; Hen. 14, 2; Joh. 7, 17. 12, 50. 16, 13; Rom. 15, 18; ለምንት፡ትነግር፡ሕግየ፡ (warum redest du von meinem Gesetz) Ps. 49, 17; Deut. 6, 7; c. dupl. Acc. Ex. 4, 30; Deut. 1, 1. 6, 6; Jer. 45, 1; Dan. 10, 15; Joh. 14, 10. 15, 3; Marc. 2, 2; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei vel pers.: Act. 4, 2; 3 Reg. 2, 19; ንግርዮ፡ለንጉሥ፡በእንቲአየ፡ Esth. 4, 8; 4 Esr. 3, 49; Dan. ap. 1, 5 (seq. ከመ፡); Act. 1, 3. 2) *indicare, nuntiare, (referre, narrare, enarrare)*, c. Acc. rei et c. ለ፡ vel Acc. pers.: Gen. 24, 28. 37, 9; 1 Reg. 10, 15; ፈሪሀየ፡ከመ፡እንግርክሙ፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7. 12, 7. 27, 11; Jes. 5, 5; Dan. 3, 32. 10, 14. 11, 2; Esth. 4, 7; Ps. 2, 6. 18, 1; Sir. 22, 8. 43, 24; Hen. 13, 8. 65, 3; 4 Esr. 8, 70. 9, 42; Act. 13, 41. 15, 3; Matth. 12, 48; Joh. 4, 25. 5, 15. 16, 13. 14; መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቱ፡ጥንቁቀ፡ ἐκδιηγεῖσθαι *enarrare* Sir. 18, 5; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei: ነገርዎ፡ለኖኅ፡በእንተ፡አጋንንት፡ Kuf. 10. 40. a) *enuntiare, sermone vulgare:* ዘንተ፡ነገረ፡ንግር፡ወዘንተ፡ነገረ፡ኅብእ፡ 4 Esr. 14, 5; Jud. 14, 15; እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ Sir. 19, 11; Act. 23, 22. b) *fateri, confiteri:* ኢትኀፈር፡ነጊረ፡ጌጋይከ፡ Sir. 4, 26; ንግር፡ኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 26; Dan. ap. 1, 11; 1 Joh. 1, 9; Ps. 31, 5. 37, 19; መቅድመ፡ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡ጥንቃቄ፡ Kedr f. 39. c) *deferre, prodere* (anzeigen, angeben): ዘርእየ፡ወኢነገረ፡ Kuf. 4; ነጊረ፡ንነግር፡ኵሎ፡ዘነገረ፡ለንጉሥ፡ Jer. 43, 16. d) *testari* contra alqm: ንግሩ፡ብየ፡ vel ላዕሌየ፡ 1 Reg. 12, 3. e) *pronuntiare, praedicare*, Ps. 9, 11. 70, 18. 144, 11; Act. 18, 25. f) *annuntiare* (revelando), *praenuntiare, praedicere*, Jes. 43, 12; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ Sir. 17, 12. 48, 25; ወአንተሂ፡እምከመ፡ነገርኮ፡ለኃጥእ፡ከመ፡ይኅድግ፡ፍኖቶ፡ (προαπαγγείλῃς) Hez. 33, 9; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; 2 Cor. 13, 2; አቀድምኩ፡ነጊሮተክሙ፡ Gal. 5, 21; 1 Thess. 3, 4. 4, 6. g) raro: *dicere* i. e. *jubere*: ዘእንበለ፡እንግርከ፡ Asc. Jes. 7, 21.

አንገረ፡ II, 1 *loqui* vel *nuntiare facere*, Lud.; in specie: *proclamare jubere* Chr. L. Atk. f. 23.

ተነግረ፡ III, 1 1) *dici*: በቀኖና፡ዘተነግረ፡ቀዳሚ፡ *in canone qui dicitur primus* Clem. f. 128; Hen. 17, 4; በከመ፡ተነግረ፡ *sicut* (supra) *dictum est* Kid. f. 21. 2) *nuntiari, narrari, an-, e-, pronuntiari:* እገብር፡ግብረ፡ዘይትነገር፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ Judith 8, 32; እንተ፡ቀደመት፡ተነግሮ፡በኀበ፡እግዚእ፡ Hebr. 2, 3; ዝንቱ፡በሀለ፡ቀደመ፡ተነግሮ፡ (*praenuntiatum est*) Chr. ho. 5; seq. Subj.: ተነግረ፡ይእስርክሙ፡ (*pronuntiatum est, ut vos vinciat*) Hen. 14, 5; ዘኢይትነገር፡ *ineffabilis* Kid. f. 15; ዘኢይትነገር፡ኂሩቱ፡ Mavâs. n. 17.

ተናገረ፡ III, 3 1) *colloqui, confabulari, sermocinari:* Ruth 4, 1; ኢይኩን፡ተናግሮ፡እንዘ፡ይበልዑ፡ Reg. Pach.; c. ምስለ፡ Gen. 18, 27; Joh. 4, 27; Prov. 23, 31 (ὁμιλεῖν τινί). a) *sermonem conferre*, vel *communicare* de re cum alqo, c. Acc. rei: ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; 4 Esr. 1, 3; ምስለ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ዘልፈ፡ተናገር፡ምክረከ፡ Sir. 37, 12; Luc. 24, 17 (c. በበይናት፡). b) *sermone celebrare* alqd., c. በ፡ rei: ከመ፡ይትናገሩ፡በዕበየ፡ግብሩ፡ Sir. 17, 9. 44, 8. 15; c. Acc. rei: Luc. 1, 65. c) *sibi invicem indicare* vel *confiteri* alqd: ኢተናገሩ፡በበይናቲሆሙ፡ዘውስተ፡ልበሙ፡ Dan. ap. 1, 10. 14. 2) *loqui cum* aliquo vel alicui, c. ምስለ፡ prs.: Ex. 20, 19; Kuf. 3. 12. 43; Dan. 9, 22; Apoc. 10, 8. 4, 1; c. ኀበ፡ prs., ut: ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ"፡ F. N. 14; Ex. 4, 16; c. Acc. prs.: Gen. 45, 12; Ex. 6, 29. 40, 1; Dan. 1, 19; Asc. Jes. 7, 6. 7; ኀፍረት፡ተናግሮ፡ብእሲተ፡በዕድ፡ Sir. 41, 21; Matth. 12, 46. 47; Marc. 5, 36; Luc. 1, 22; ደገምኩ፡ተናግሮታ፡ 4 Esr. 10, 26; c. Acc. rei: ሠናየ፡ይትናገረከ፡ λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; Hen. 91, 3; 1 Reg. 18, 23; Deut. 23, 7; Gen. 50, 21. 37, 4; Joh. 8, 20; c. በ፡, ut: ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንእ፡ Sir. 37, 11; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; Gen. 34, 3. a) *alloqui*, ut: ተናገራ፡ለምድር፡ Job 12, 8. b) *addicere, promittere* Marc. 14, 11; Luc. 22, 5. c) *sententiam dicere* de aliquo: ተናገሮ፡ቀስተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. d) *loqui* cum aliquo de femina vel *alloqui* eam i. e. *uxorem petere* eam: c. በ፡ feminae Cant. 8, 8; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; c. Acc. 1 Reg. 25, 39. 3) in genere: *loqui:* እለ፡ይትናገሩ፡በታሕተ፡ምድር፡ Jes. 19, 3; ተናገር፡ Koh. 3, 7 (opp. tacere); Ps. 37, 15; Hen. 10, 1. 13, 5. 14, 2. 84, 1; Joh. 7, 46; c. Acc. rei: ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ Job 42, 7; Jer. 9, 5; ኀጢአተ፡ተናገረት፡ልሳንክሙ፡ (μελετᾷ) Jes. 59, 3; Hen. 13, 10. 14, 7. 27, 2; Matth. 10, 19. 20; c. በ፡ rei Deut. 11, 19 vel verbi Hen. 67, 9; c. በ፡ linguae: እትናገር፡በዕብራይስጥ፡ Kuf. 12. 43; vel c. Acc. linguae: ይትናገሩ፡ከነፈረ፡አሐደ፡ወልሳነ፡፩ Kuf. 3; 2 Esr. 23, 24; de inanimatis usurpatur: Hebr. 12, 24; Apoc. 1, 12. a) *diserte loqui, disserere, orare:* ኢይክል፡ተናግሮ፡ Jer. 1, 6. Act. 18, 25; c. ኀበ፡ Ex. 4, 16. b) ተናገረ፡ውስተ፡ልበን፡ *benigne eas allocutus est* (consolandi causa) Kuf. 29.

አስተናገረ፡ IV, 3 1) *loqui facere, loquendi facultatem praebere:* መንፈሰ፡እግዚ"፡ዘያስተናግረኒ፡ Job 27, 3; Christus አስተናገረ፡በሃማነ፡ Syn. f. 311, vel አፈ፡በሃማን፡ Lud. e Ssal. Req.; Sancti አስተናገሩ፡ምዉተ፡ M. M. f. 48; እለ፡ያስተናግሩ፡በመቃብር፡ (omisso Acc.) 2 Par. 35, 19 var. a) *disertum reddere:* አኮ፡ዓመታት፡ዘያስተናግራ፡ Job 32, 8. b) *loquacem, lingua promtum facere:* ለኵሉ፡በከብድ፡ያስተናግሮሙ፡(ወይን፡) 1 Esr. 3, 20. 2) „*loqui pro* aliquo, ut videtur", Lud. e Ssal. Req.

ነገር፡ subst., m., rarius fem., Pl. ነገራት፡ (verba, dicta, res) et አንጋር፡ (linguae), *sermo*, 1) ratio loquendi i. e. *lingua, dialectus, locutio* (Sprache): ይነብቡ፡በነገረ፡ከናን፡ Jes. 19, 18. 36, 13; Gen. 10, 5. 11, 1. 7. 9; ነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Esth. 3, 12; እለ፡ከልእ፡ነገሮሙ፡ ἀλλόφωνοι Hez. 3, 6; ደቂቆሙ፡ነገረ፡አዛጦን፡ይትናገሩ፡ወኢያአምሩ፡ነገረ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 23, 24; 1 Cor. 13, 1. 14, 39; Clem. f. 86; ዘይሜህር፡ለዖፍ፡ነገረ፡ሰብእ፡ f. 6; διάλεκτος Esth. 9, 26; λαλιά Matth. 26, 73; አንጋር፡ Org.; በአንጋረ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ M. M. f. 329. 2) id quod quis loquitur (Rede), a) *oratio, verba*, etiam *verbum* (ῥῆμα, quatenus est *effatum, sententia*): Gen. 29, 12. 34, 18; Deut. 1, 1; 1 Reg. 17, 29; ሰበ፡ሰማዕኩ፡

ዘንተ፡ነገረ፡ 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; አንብቦ፡ዘነገረ፡ 3, 12; ነገረ፡ኪዳን፡ 11, 1. 3; ነገረ፡መጽሐፍ፡ λόγοι βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 48, 4; φθόγγος 18, 4; በኵሉ፡ነገረ፡ጥበብ፡ Dan. 1, 20; ነገረ፡ማሕሌት፡ Ps. 136, 3; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ Sir. 23, 13; ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 10. 21, 17; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ ኢትባእ፡ 11, 8; ማኅለቅቱ፡ለነገር፡ συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1 Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; ነገረ፡ሕይወት፡ 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; ነገረ፡መንግሥት፡ሰማያት፡ Matth. 13, 19; በነገር፡ (opp. በኀይል፡ወበመንፈስ፡) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; ነገር፡ሠናይት፡ λόγοι καλοί Prov. 16, 24; እስከ፡እስእሉ፡ለእግዚ᎐፡አሐተ፡ነገረ፡ Rel. Bar.; ነገራት፡ 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; ነገራት፡እኩያት፡ 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) *mandatum* Gen. 24, 9; ከነ፡ነገር፡በቤተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ይትበቀል፡ Judith 2, 1. β) *effata, mandata, promissa, vaticinia divina:* ነገር፡ዘበእንተ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; ነገራት፡ሕይወት፡ λόγια ζῶντα Act. 7, 38 rom.; ነገራት፡እግዚ᎐፡ Chr. ho. 10; ከሀናት፡ይዕቀቡ፡ነገራተ፡እግዚ᎐፡ Clem. f. 210. b) *relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:* ጸሐፍ፡ኵሉ፡ነገረ፡ፍጥረት፡ Kuf. 2; መጽሐፈ፡ነገሩ፡ለጦቢት፡ Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ἐξήγησις Sir. 21, 16; ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡ πᾶσαν διήγησιν θείαν 6, 35; ኢታስትት፡ነገረ፡ጠቢባን፡ 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; በቀዳሚ፡ነገርየ፡ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ 2 Tim. 4, 16. c) *meditatio* (sicut *secum loqui* i. e. *meditari*): ነገረ፡ሌሊት፡ μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) *loquela, garritus:* ነገሩ፡ለዘብዙኅ፡ይምሕል፡ λαλιὰ πολυόρκου Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; ነገረ፡ከንቱ፡ ματαιολογία *vaniloquentia* 1 Tim. 1, 6; ብዝኀ፡ነገር፡ πολυλογία *multiloquium* Prov. 10, 19; ነገር፡ብዙኅ፡ Koh. 6, 11 (vid. አብዝኀ፡ et መብዝኂ፡); ብዙኅ፡ነገር፡ *loquax* Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) *confabulatio, colloquium,* nec non *id de quo confabulantur:* በብዙኅ፡ነገር፡ πολλῇ ὁμιλίᾳ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡ Sir. 38, 25. f) *fabula, dicterium, proverbium, id quod in ore vulgi est:* Sir. 47, 17 (παραβολαί); ረሰይከኒ፡ነገረ፡ለአሕዛብ፡ ἔθου με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι Job 17, 6; διήγημα 2 Par. 7, 20; ከንክሙ፡ነገረ፡ለልሳን፡ ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ Hez. 36, 3. 23, 10; παραβολή Ps. 68, 14; ነገረ፡እገብራ፡ለመድኀኒትከ፡ ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) *rumor, fama* Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; እኩየ፡ነገረ፡ሰምዓ፡ Jer. 30, 12. 3) id de quo sermo est, a) *res,* Gen. 24, 50. 30, 31. 34, 14; ለእመሰ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ነገር፡ εἰ οὕτως ἐστί Gen. 43, 11. 44, 7; Jud. 19, 24; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ከልኤተ፡ነገረ፡ Prov. 24, 30; በእንተ፡ሠላስ፡ነገር፡ 24, 56; Matth. 26, 58; ኀጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ *unum tibi deest* Phlx. 3; ትእምርተ፡ነገር፡ Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem mortem attinet* 4 Esr. 6, 51; በእንተ፡ነገረ፡ጣዖት፡እኤዝዘክሙ፡ (*de rebus ad idola pertinentibus*) Kuf. 36; በእንተ፡ነገረ፡ዐበር፡ Kuf. 40; creberrime in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; ከመዝ፡ነገራቲሁ፡ *ita res ejus se habebant* Lud. e Libr. Myst. b) *res gesta, factum:* ምንትኑ፡ነገሩ፡ዘኮነ፡ τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) *causa* (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) *aliquid:* Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ፡ n. ag. *narrator, commemorator, praedicator,* Lud. sine auct. (amh. ነጋሪት፡ *tympanum*).

መንግር፡, መነግር፡, መናግር፡ part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ፡ n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* ተናጋርያን፡ዕሩዐ፡ Kid. f. 23 (vid. sub መስተሀብብ፡); diaconi ne sint ተናጋርያን፡በ፪ልሳን፡ F. N. 7, 1; ጎርጎርዮስ፡ተናጋሬ፡መለኮት፡ (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; ልሳን፡ተናጋሪት፡ይእቲ፡ዘይትአመር፡ባቲ፡ኵሉ፡ግብር፡ Fal. f. 9. 2) *rationalis,* λογικός: ነፍስ፡ተናጋሪት፡ Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; ኵሉ፡ክርስቲያናዊ፡ነባቢ፡ወተናጋሪ፡ Kedr f. 29.

መስተናግር፡ part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (ከሀን፡)ይኩን፡መስተናግሪ፡ምስሌከ፡ (sc. cum Deo) ከመ፡ይርዐይ፡ሕዝበከ፡ Kid. f. 15; Deus est ዐርከ፡መሃይምናን፤መስተናግር፡ለጻድቃን፤ወማኅደር፡ለንጹሓን፡ f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር፡ *volutatio, jectigatio* vid. sub ገርገረ፡

ነጐርጓር፡ *murmuratio* vid. sub ጐርጐረ፡

ነጌብ፡ n. prgr. sc. Ναγέβ i. e. נֶגֶב *plaga australis,* in specie: *pars Palaestinae australis,* Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ፡ n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *aqua congregata* habet, Aethiops exhibet ማየ፡ናጌብ፡ (an pro ምግባእ፡?); inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ማየ፡ናጌብ፡ M. M. f. 27; Deus አውጽአሙ፡ለዘመዱ፡እዕዋፍ፡እማየ፡ናጌብ፡ f. 67.

ነኀጋው፡ vid. sub ኀገወ፡

ነግዐ፡ rad. inus., quae cum נקה نَقِيَ *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt نِقْيٌ (pars rei purior meliorque i. e.) *medulla,* نَقَا *medullam exemit* (de مخ et مك autem vid. መቅኀዐ፡ c. 182.).

እንጕዕ፡ (passim እንጕዕ፡) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* እንጕዑ፡ (v. እንጕዑ፡)ይትከዐው፡ Job 21, 24; እዕጽምቲሁ፡ይመልእ፡እንጕዐ፡ (v. እንጕዐ፡) 33, 24; ውስተ፡እንጕዕክሙ፡ ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν Jac. 4, 1. a) *optimum* vel *praestantissimum* cujusvis generis: ትበልዑ፡እንጕዓ፡ለምድር፡ Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* πιότης Ps. 62, 6; στέαρ 72, 7. — *Voc. Ac.:* እንጕዕ፡ዘ፡ቀልጽም፡; *aliud:* እንጕዕ፡ዘ፡በ፪ማእከል፡አገዳ።

እንጐዐ፡ II, 1 *emedullare,* medullae exsugendae causa *confringere ossa:* ያንጕዕ፡ (v. ያስተንጕዕ፡)አገዳሆን፡ Zach. 11, 16; የሐርፅ፡ወያንጕዕ፡ወዘተርፈ፡ይከይድ፡በእግሩ፡ Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናጐዐ፡ IV, 3 i. q. II, 1, ut: ያስተናጕዕ፡ሥብሐሙ፡ Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare*): መሪር፡ማኅቶተ፡ብርሃን፡ለሰራቂ፡እስመ፡ያስተርኢ፡ዐመፃሁ፤መሪር፡ንጽሒ፡ሥጋ፡ለዘማዊ፡እስመ፡ያስተናጕዖ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡ M. M. f. 187.

ነጌ፡ *elephas* vid. supra c. 685.

I. **ነገደ፡** I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* (نجد) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. נגד] Subj. **ይንግድ፡**, *peregre abire* vel *proficisci*, *peregre esse*, *peregrinari*, *iter facere*, ἀποδημεῖν Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; **ኢይክል፡ነጊደ፡** *non possum iter facere* Kuf. 31; **እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡** Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; **ብእሲ፡ዘነገደ፡ርሑቀ፡ፍኖተ፡** Fal. f. 38; c. **እምነ፡** loci, unde disceditur: **ሰብ፡ይነግድ፡እምብሔሩ፡** Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrare*, c. Acc. terrae: **ነገድነ፡ገዳመ፡በድው፡** Sap. 5, 7; **እንሶሰው፡ወነገዱ፡ብሔረ፡በድው፡** 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: **ነገዱ፡እምኔየ፡** ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi* vel *mercandi* causa, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; **እለ፡ይነግዱ፡** ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων **ዘይነግድ፡** Sir. 37, 11; c. **በ፡** mercis, ut: **ነገደ፡በመክሊት፡** Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi*, *navigare*, c. **በ፡** vel **ውስተ፡** aquae, ut: **ነገደ፡ውስተ፡ባሕር፡** Jsp. p. 318; **እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡** Kid. f. 18; **እንዘ፡ይፈቅድ፡ይንግድ፡ውስተ፡ሞገዳት፡** Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: **እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡** Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; **ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡** Kuf. 50; abs.: **ዐርገ፡ውስተ፡ሐመር፡ይንግድ፡ምስሌሆሙ፡** Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt; c. Acc. loci, quo tenditur: **ነገደ፡ቆጵሮስ፡** Act. 15, 39; **ነገደ፡ሶርያ፡** Act. 18, 18 rom.; **ነገደ፡መርሶ፡** Enc. Genb. 26; **መርሶ፡አሕግር፡በጽንፈ፡ባሕር፡ለነጊድ፡** Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: **ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡ብሔረ፡ተርሴስ፡** Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wallfahrten), ut: **ነገደ፡ኢየሩሳሌም፡ዪጊዜ፡** Sx. Masc. 18.

ናገደ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገደ፡ II, 1 *protrahere*, *in longinquum differre*: **ኢታንግዲ፡ዕለተ፡ፍዳ፡** Sx. Ter 2 Enc.

ተነግደ፡ III, 1 *peregre advenire*, *hospitem advenire*: **ሥራዊ፡ረሲዓን፡ይትነገድ፡እምርሑቅ፡** ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται Prov. 21, 7.

ተናገደ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci*, *peregrinari*, *hospitari*: **ተናግዶቱ፡ለአብርሃም፡** Lit. 170, 4; **እለ፡ይትናገዱ፡አኀው፡** οἱ ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari*, *mercaturam facere*: **ዕደው፡ጽሑፋን፡ወሠየጥ፡እለ፡ይትናገዱ፡ወያመጽኡ፡ሎቱ፡** 2 Par. 9, 14; **ሥርዐተ፡ተናግዶ፡ወረባሕ፡** F. N. in proleg. (p. 4); **ምጽዋተ፡ተናግዶ፡አምላካዊት፡ረባሒት፡ይእቲ፡** F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *peregrinatio*, *profectio*, *iter*, *discessus*: **ለእመ፡ሖረ፡ውስተ፡ንግድ፡አው፡ውስተ፡ብሔር፡ርሑቅ፡** F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ነግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. **ነግዳን፡** (de Plur. **አናግድ፡** vid. sub **እንግዳ፡**) *peregrinus*, *advena*, *hospes*, coll.: **ፈላስያን፡ንሕነ፡በቅድሜከ፡ወነግድ፡** 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; **ብእሲ፡ነግድ፡** Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. **ፍቅረ፡ነግዳን፡** Sx. Teq. 21; **ነግዳን፡እምነ፡** Eph. 2, 12; **አፍቀረ፡ነግደ፡** *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; **መፍቀሬ፡ነግድ፡** *hospitalis* Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; **መፍቀሪተ፡ነግድ፡** Clem. f. 108; **አፍቅሮ፡ነግድ፡** *hospitalitas* Rom. 12, 13; **ተቀብሎ፡ነግድ፡** id. Hebr. 13, 2; **ከመ፡ይትወከፉ፡ነግደ፡** Clem. f. 181; **ቤተ፡ነግድ፡** Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; **ዐቃቤ፡ነግድ፡** *caupo* vel *stabularius* Luc. 10, 34. 35; **በዓለ፡ቤተ፡ነግድ፡** Sx. Nah. 15.

ነገድ፡ subst. i. q. **ነግድ፡**, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግደት፡ n. act. *peregrinatio*, a) *profectio*, *iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: **ንግደተ፡ኢየሩሳሌም፡** Gad. T. H., et de profectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; **ይኩን፡ንግደቱ፡ኀበ፡ከ፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡** f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ነጋዲ፡ n. ag. 1) *peregrinator*, *viator*: Jud. 19, 17 var.; **ነጋድያን፡** (opp. **ሀልዋን፡**) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ὁδοιπόροι); **ነጋድያነ፡ኢየሩሳሌም፡** *qui Hierosolyma peregrinantur*, Lud. 2) *mercator*, *institor*: **ነጋዲ፡ለተሣይጦ፡** Org. 4; **ብእሲ፡ነጋዲ፡** Phlx. 1; **ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡** Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ነጋዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: **ርእዮ፡ለዝክቱ፡ብእሲ፡ነጋዲት፡** Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio*, *commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro **መንግድ፡**), m. et fem., 1) *via publica*, Num. 21, 22; **ኢትሑሩ፡መንገደ፡** Jer. 6, 25; **ኢጼሐ፡መንገደ፡** 10, 23; **ጥቃ፡መንገድ፡** παρὰ τὴν ὁδόν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; **ይመርሖሙ፡ፍኖተ፡መንገድ፡ዘኢይትአመር፡** Sap. 18, 3; **መንገደ፡ዘሐሠር፡** via straminis i. e. *via lactea* in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter*, *profectio*, *peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἔξοδος Prov. 24, 42; ὁδοιπορίαι 2 Cor. 11, 26; **ዘየሐውር፡መንገደ፡** Kuf. p. 166; **ምስለ፡መስተኀይል፡ኢትግበር፡መንግደ፡** (v. **መንገደ፡**) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; **ምርዋጸ፡ብእሲ፡እንተ፡ይእቲ፡መንገደ፡ቀዳሚት፡ሰንበት፡** *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; **ጸሎተ፡መንገደ፡ሰማይ፡** (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: **ብእሲ፡ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡እመሂ፡በመንገድ፡ወእመሂ፡በግብር፡ዘይገብሩ፡ሰብእ፡ዓለም፡** Clem. f. 219.

እንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. **አናግድ፡**, *peregrini*, *hospites*, *advenae*; a) coll.: ξένοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; **ዘይከውን፡እንግዳ፡በውስቴትክሙ፡** Rel. Bar.; **ማኀደረ፡እንግዳ፡** *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. **እስመ፡እንግዳ፡አነ፡** εἰμὶ ξένη Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: **አናግድ፡** F. N. 16; **ጸሊአ፡አናግድ፡** μισοξενία (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; **አክብሮ፡አናግድ፡** Fal.

እንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አእንገደ፡ quadrl. II (denom.) *hospitem excipere*, *hospitio accipere* alqm: **ወበእንቲአሁ፡አእንገዱ፡ሰብእ፡መላእክተ፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡እሙንቱ፡** Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub **አስተኀፀበ፡**

ተአንገደ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse*, *peregrinari*, *iter facere*: **ውስተ፡ ተአንግዶ፡** *in peregrinatione* (ξενιτεία) Sap. 18, 3; **እለ፡ ሖሩ፡ ወተአንገዱ፡** Lit. 164, 3; **ጥበብ፡ ዐርከ፡ ይእቲ፡ በውስተ፡ ተአንግዶ፡ ወሞገስ፡ ይእቲ፡ በውስተ፡ ጉባኤ፡** Fal.; **በዕልሰ፡ በዓለ፡ ቤት፡ ውስተ፡ ተአንግዶ፡ ወነዳይ፡ እንግዳ፡ በቤቱ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Λόγος **ተአንገደ፡ ምስለ፡ ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) H. A. n. 2; M. M. f. 141. 2) *hospitio excipi, hospitem esse, deversari* apud alqm: **ሰበ፡ ተአንገደ፡ እግዚ" ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ አብርሃም፡** (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **እለ፡ ተአንገዱ፡ ኀቤሆሙ፡** ξένοι Sap. 19, 13; Org. 1.

II. **ነገድ፡** subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [נֶגֶד, نَجْل] *gens, stirps*, ut: **ሐጹጻን፡ አናግድ፡** *stemmata* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles*: **ነገዳ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa*, φυλή 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus*, φυλή Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq., 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዲከሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; γένος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; λαός Mich. 7, 14. e) genus i. e. *sectatores, asseclae, haeresis*: **አናግደ፡ ሲሞን፡ መሠርይ፡**, **አናግደ፡ መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነጐድጓድ፡ *tonitrus*. vid. sub **ጐድጐደ፡**

ነገፈ፡ I, 1 [נָפַץ decussit נֵפֶץ decussio, נָגַף نَقَفَ *percussit*; in lingua Amh. usitatur **አረገፈ፡** *to beat out, to shake off*, Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere*, pulverem Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነገፍኩ፡ ጽንፈ፡ ልብስየ፡** et **ከመዝ፡ ለይንግፎ፡ እግዚ" ፡ ለኵሉ፡ ብእሲ፡** 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡ አልባሲሁ፡ ወጸበለ፡ እሣእን፡ እገሪሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; **ኵሉ፡ ዘቀተሎ፡ ነገፈ፡ እዴሁ፡** Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praeterit) **ይነግፍ፡ ቈጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገፎሙ፡ ለግብጽ፡ ማእከለ፡ ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡** *deponere luctum, se consolari, consolationem admittere*, παρακαλεῖσθαι, Gen. 37, 35; **ነጊፎ፡ ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ ላሐከ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejicere*, de arbore cujus folia decidunt: **ዕፀ፡ ጠርቤንቶስ፡ እንተ፡ ነገፈት፡ ቈጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገፈ፡ II, 1 1) *facere ut* alqd *excutiatur* vel *decutiatur* vel *decidat* e manu alcjs, vel ut *abjiciat* alqd, c. dupl. Acc.: **አነግፎ፡ መጥባሕቶ፡ እምእዴሁ፡** Hez. 30, 22; **ያነግፎሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ኵያንዊሆሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡ አነ፡ አነግፈክሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut* alqs *dimittat* vel *reddat* rem vi raptam i. e. *eripere* vel *excutere* alicui alqd, *liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክዎሙ፡ እማእከለ፡ ጥረሲሆሙ፡ ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **እምእደ፡ ኵናት፡ ያነግፈከ፡** (λύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥύσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከመ፡ ያነግፍ፡ ኖላዊ፡ እምአፈ፡ ዐንበሳ፡ እግረ፡** (ἐκσπάσῃ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡ እምእደ፡ ፀርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36, 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፉ፡ እምእደ፡ ዘመሠጠ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut* alqs *deponat luctum* i. e. *consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡**, ut: **አንገፍዎ፡ ላሐ፡** Gen. 24, 67. 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere*, Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti*, Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቈጽል፡ ዘይትነገፍ፡ እምነፋስ፡** (κινούμενον) Job 13, 25; **ከመ፡ ሐሠር፡ ይትነገፍ፡ አቅሥቲሆሙ፡** Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere*, de foliis, floribus, fructibus: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (sich entlauben): **ዕፀው፡ ዘኢይትነገፉ፡** Hen. 3. — *Voc. Ae.*: **ተነግፈ፡ ዘ፡ ረገፈ፡** ።

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi* vel *a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፊ፡ ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፉ፡ ለመዋቲት፡ ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ ዓለም፡ በተናግፎ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus*, Hen. 3; **ጽጌ፡ ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13.

ነግፍ፡ subst. *excussum, deciduum*: **ነግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘያመጽእ፡ ነፋስ፡** χνοῦς φερόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ነግፍ፡**, q. v.

ንግፈት፡ n. act. *excussio*, Lud. sine auct.

ነጋፊ፡ n. ag. *excussor*, Lud. sine auct.

አንጋፊ፡ n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302.

መንገፊ፡ part. c. term. adj. *is qui deponere facit* luctum, ut: **መንገፊ፡ ለላሕየ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጠረ፡ (sec. Lud. **ነጠረ፡**) I, 1 [نَضَرَ] *coruscare, scintillare, fulgere*, **ነጥረ፡ እሳት፡ ነፍጥ፡ እምነኒያት፡ ብርት፡** Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam **ነጥር፡**) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum*: **ወረደ፡ እምሰማይ፡ ዝናም፡ ዐቢይ፡ ከመ፡ ንጥረ፡ እሳት፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡ በንጥረ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa“) Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ ዘእመብረቀ፡ ስብሐት፡ አይሕአ፡** Org.; Christus **ዳግመ፡ ይመጽእ፡ በግርማ፡ መለኮቱ፡ በንጥረ፡ መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡ መባርቅት፡ ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡ መባርቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. نَضْر *aurum* et *argentum*: **ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቅ፡ እምንጥረ፡ አበዊሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥራን፡ subst. *nitrum* [نَطْرُون i. q. נֶתֶר]: **ፀዘቅት፡ ናጥራን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥበ፡ (sec. Lud. **ነጠበ፡**) I, 1 [נטף نطف نبط; vic. **ነጠፈ፡**, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡**, *stillare, destillare*: **ተከዕወ፡ ወነጥበ፡** (Lud.: **ወነጠበ፡**) **ደሙ፡** Enc. Teq. 19; **መጽለወ፡ ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወኮነ፡ ከመ፡ ምድር፡ ይቡስ፡ ወአሐተ፡ ዕለተ፡ ከዐዉ፡ ላዕሌሁ፡ ምልአ፡ ከረ፡ ማየ፡**

ኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኀ፡ ይብሰት፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub አቍረረ፡).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) *gutta, stilla:* ከመ፡ ነጥብ፡ (v. ነጠብጣብ፡) ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; ከመ፡ ነጥብ፡ (v. ነጠብጣብ፡) ጠል፡ Sap. 11, 23; ነጥበ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Lud. e Mss. Colb.; ዘኢሰጠ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንተኒ፡ ነጥበ፡ ማይ፡ F. M. 14, 10. 2) *punctum:* ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘበ፡ ነጥብ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽሩይ፡ Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፈለስ፡ *punctum fixum immobile* Abush. 37; ይእቲ፡ ነጥብ፡ ibid.; ነጥበ፡ ዕሪና፡ *punctum aequinoctiale* ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (።) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur", Lud.

ነጥበት፡ n. act. et subst. *stillicidium, stilla, gutta:* ነጥበተ፡ ደሙ፡ M. M. f. 26; ኢትትኄረይ፡ ነጥበተ፡ ተድላሃ፡ (sc. voluptatis coelestis) አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልኡ፡ Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. *stillicidium*, Lud. sine auct.

አንጠብጠበ፡ quinql. II [si non quadrl. V a ጠብጠበ፡, coll. ጸፍጸፈ፡; amh. id.] 1) intrs.: *destillare, stillare, stillatim* vel *guttatim defluere*, de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቍሩ፡ ለእብን፡ Herm. p. 44; trsl.: ወኢያንጠበጥብ፡ መዐተየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ 2 Par. 12, 7. 2) trs.: *stillare, guttatim demittere*, ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ፡ Jud. 5, 4; ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡ Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; ትሬእየነ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፌ፡ ዘእም በእስ፡ ὁρᾷς ἡμᾶς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἱδρῶτα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: *stillatim infundere*, M. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) *stillicidium:* ነጠብጣበ፡ ዝናም፡ σταγόνες ὑετοῦ Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; ሕንባበተ፡ ነጠብጣብ፡ βῶλοι δρόσου Job 38, 28. 2) *stilla, gutta* (plerumque f.); ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; ነጠብጣበ፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Sir. 18, 10; አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ፡ Clem. f. 244; ዘንተ፡ (hominem) ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቈር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡ Did. 38; Jsp. p. 290. 3) *metallum quod facile liquefit* i. e. *plumbum* sive *nigrum*, sive *album*, sive *stannum* (σταγών) Hen. 52, 2. 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur *metallum liquefactum* Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ rad. spuria, ut videtur: ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡ Lit. 161, 3; nescio an legendum sit ዘይትነበብ፡ *quae leguntur*.

ነጥዐ፡ rad. quae, cum radd. ነዝኀ፡, ነዝዐ፡, ነጸየ፡, in specie cum نزع נָסַע componenda, *evellere* vel *avellere* significasse videtur.

አንጥዐ፡ II, 1 *avellere facere* vel *abrumpere* Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لطى *affixus fuit*, لطى *gravavit*, لظّ *adhaesit non recedens, institit, ursit;* نصّ II *instando ursit* (ejusdem familiae sunt لثّ, لصّ al., לָחַץ אָלַץ נָחַץ نحص al.).

አንጠየ፡ II, 1 *moleste* vel *importune urgere, defatigare, molestum* vel *oneri esse, negotium facessere*, c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχειν τινί Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; አልቦ፡ ዘያንጥዮ፡ ὁ παρενοχλῶν αὐτόν Jer. 26, 27; ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ፡ (ὀχλαγωγήσῃς) Am. 7, 16; አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ያብልዎ፡ Jsp. p. 308. 315; herba mala ያንጥዮ፡ ለሐረሳዊ፡ Clem. f. 212; ዘያንጥዮሙ፡ በኵሉ፡ (ለአቡሁ፡ ወለ እሙ፡) f. 160; Macc. f. 2; ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፡ እስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ፡ Clem. f. 220. — *Voc. Ae.:* አንጠየኒ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከመኒ፡; *aliud:* አጽሐበ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስቸገረ።

አንጣዪ፡ n. ag. *molestus, importunus:* በእንተ፡ ፍርፋራት፡ ኅብስት፡ ትሰምዮሙ፡ አንጣዬ፡ ለእኁከ፡ (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιϑέτης exhibet Graecus).

መንጠዪ፡ part. c. term. adj., id. q. አንጣዪ፡, ut: መንጠዪ፡ አንተ፡ αὐϑάδης εἶ Herm. p. 55.

መንጥያዊ፡ part. c. term. adj. *molestus:* Phlx. 100; Lud. e Mss. Colb.

መንጢጥ፡ *turtur* vid. sub መ፡, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum ነጥበ፡] 1) *colare* (stillando), *ex-, percolare*, Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) *defaecare, a scoriis purgare, liquare:* ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; ይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ፡ Mal. 3, 3. — *Voc. Ae.:* ይነጥፉ፡ ብ፡ ያርግሉ።

ተነጥፈ፡ III, 1 *percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari:* ኢዮብ፡ ተፈትነ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጡፍ፡ part. *colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus:* de vino ወይን፡ ንጡፍ፡ II Abt. 2; de metallis: ወርቅ፡ ንጡፍ፡ 2 Esr. 2, 69; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; ብሩር፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ፡ Deg.; ኀሊና፡ ንጡፍ፡ Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam ንቁፍ፡).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مِنْطَب) *colum, cribrum:* ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡ ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4.

ኒጺሉቦናስ፡ vel "ቦናስ፡ n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκόλουϑος *acoluthus* (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus), Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Gesch. des Kirch. R. I. 163.

እንጳንጺ፡ vid. sub እ"፡

ነጸለ፡ [نصل נָצַל], ut videtur *avellere, evellere, eximere*.

ተነጽለ፡ III, 1 *evulsum* vel *abruptum excidere* e suo loco (i. q. نَصَلَ): እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማኅጼሁ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 4 Reg. 6, 5. — *Voc. Ae.:* ተነጽለ፡ ዘ፡ ተነቀለ።

ነጽሐ፡ I, 1 [amh. ነጻ፡; נָצַח (Ges. thes. p. 904); نَصَحَ *purus, sincerus fuit;* vic. نَصَعَ, وَضَحَ, وَضَأ, nec non זָכָה זָכַךְ] Subj. ይንጻሕ፡ *purum, mundum esse* vel *fieri, se pur-*

gare, a) sensu physico et levitico: ንጽሑ፡ ወወልጡ፡ አልባሲ ከሙ፡ Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (ለንጺሒታ፡). 8. 14, 2. 8. 20. 53; እንበለ፡ ትንጻሕ፡ 18, 19; Num. 19, 19; ከመ፡ ትንጻሕ፡ ምድር፡ Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (ንጺሕ፡); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insontem esse* vel *fieri:* ነጻሕኩ፡ Job 9, 30; መኑ፡ ይነጽሕ፡ እምርስሐት፡ 14, 4; እምኀጢአት፡ 15, 14; ኢትክል፡ ምድር፡ ነጺሐ፡ እም ደም፡ Kuf. 21; Hez. 24, 13; ወትነጽሑ፡ እምርኵስክሙ፡ 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50, 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: ይነጽሕ፡ ጌጋይየ፡ Job 7, 21. β) *impunem esse* vel *fieri:* ኢትነጽሕ፡ οὐ μὴ ἀθωωθῇς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; ነጺሐ፡ ኢ ትነጽሑ፡ καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: በምንት፡ ንነጽሕ፡ τί δικαιωθῶμεν Gen. 44, 16.

አንጽሐ፡ II, 1 1) *purum* vel *mundum facere, purgare, emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; አን ጻሕኩ፡ እደውየ፡ Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; ት ክል፡ አንጽሖትየ፡ 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; ማየ፡ አንጽሖ፡ ὕδωρ ἁγνισμοῦ Num. 8, 7; ለአንጽሖቱ፡ Lev. 15, 13. α) *purgando auferre, exterminare:* ያነጽሕ፡ ደ መ፡ እማእከሎሙ፡ Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus* vel *nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, ኢታንጽሑ፡ ዐፂደ፡ ገራህትክሙ፡ Lev. 19, 9; ዐጺደ፡ ወይንከ፡ ኢታንጽሕ፡ ቀሢመ፡ 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: ያንጽሕ፡ ርእሶ፡ እምነ፡ ወይን፡ Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare* vel *lustrare:* Ex. 29, 36. 37; ሶበ፡ አንጽሑ፡ ርእሶሙ፡ ሕዝብ፡ Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. ለ፡ Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; አንጽሑ፡ መሥዋዕተክሙ፡ 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: አነጽሖሙ፡ እምኵሉ፡ ኀጢአቶሙ፡ Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; ለእመ፡ አንጻሕከ፡ ምግባሪከ፡ Job 22, 3; ምጽዋት፡ ያነጽሕ፡ እ ምነ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡ Tob. 12, 9; ከመ፡ ያንጽሑ፡ ርእሶሙ፡ Kuf. 34; መኑ፡ ዘያነጽሖ፡ ርእሶ፡ Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere:* አበሳክኒ፡ ያነጽሐከ፡ (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. ርእስ፡ *se purum* vel *castum* et *sanctum servare:* 2 Cor. 7, 1; በአንጽሖ፡ ርእሶን፡ እ ምዝሙት፡ (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9. 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; አንጽሖ፡ ἁγνεία (*castitas, sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum, mundum, insontem declarare* vel *habere*, sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; እምአንጻሕከኒ፡ እምኀጢአትየ፡ Job 10, 14; ከመ፡ ኢታንጽሖ፡ ለጊጉይ፡ (δικαιοῦν) Sir. 42, 2; አ ንጽሐ፡ ርስቶ፡ ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apocr.; አንጽሖ፡ ኢያነጽሐኪ፡ ἀθῶον οὐκ ἀθωώσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ፡ III, 1 1) *se purgare:* ተነጻሕ፡ እምኀጣይኢከ፡ Herm. p. 8. 2) *purgari, purgando amoveri:* ደመና፡ ዘተ ነጽሐ፡ እምሰማይ፡ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad ተነፅሐ፡ referendum videtur).

አስተናጽሐ፡ IV, 3 1) *inter-, ex-, de-, repurgare*, c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) agrum vel vineam: ለዐጺደ፡ ወይን፡ ኢይከርይዋ፡ ወ ኢይገምድዋ፡ ወኢያስተናጽሕዋ፡ ጻእሙ፡ ይበቍል፡ ውስቴታ፡ ሦከ፡ Did. 31; *eruncando* herbam malam: ከመ፡ ብእሲ፡ ጠቢ ብ፡ ዘያስተናጽሕ፡ ሦከ፡ እምገራህቱ፡ Did. 39. β) *interputando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13. δ) *detergendo* sordes: Christus ኀፀበሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ወመዝ መዘ፡ እገሪሆሙ፡ በለንጽ፡ ወአስተናጽሐ፡ ርስሐተ፡ ሰኳንዊሆ ሙ፡ በእደዊሁ፡ M. M. f. 142. ε) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte* vel *nihilo relicto* facere alqd: ከመ፡ ታስተናጽሕ፡ ቀ ሢመ፡ Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: ያሜ ከርዎ፡ ወያስተናጽሕዎ፡ እምአበሳሁ፡ Kebr. Nag. n. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare, declarare, explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጹሕ፡ part. et adj. A) 1) *purus, mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (λευκός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; ይለብሱ፡ ንጹሐ፡ Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore loto Joh. 13, 10; በኵሉ፡ ጊዜ፡ ኩን፡ ንጹሐ፡ በሥጋከ፡ Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: ሰማይኒ፡ ኢኮነ፡ ንጹሐ፡ በቅድሜሁ፡ Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; ዕጣን፡ ንጹሕ፡ Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus:* ኰኵሕ፡ ንጹሕ፡ λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 10. 11, 36. 37. 13, 13 seq.; ንጹሓት፡ 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; ንጹሓን፡ እምአንስት፡ 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; ነበረት፡ ንጽሕታ፡ ው ስተ፡ ትዕይንት፡ Judith 12, 9. c) sensu ethico: ንጹሕ፡ አነ፡ በ ምግባርየ፡ Job 11, 2; ንጹሕ፡ እምኀጢአት፡ Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; እምውስተ፡ ርኩስ፡ ምንተ፡ ይወጽእ፡ ንጹ ሕ፡ Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; ልብ፡ ንጹሕ፡ 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; ንጹሓነ፡ ልብ፡ Matth. 5, 8; ንጹሐ፡ እደዊሁ፡ Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus, integer, incorruptus, immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμεμπτος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15. 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4. 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus, sanctus*, ἁγνός, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; σεμνός 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); ይኩኑ፡ ንጹሓነ፡ እም ዝሙት፡ 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons, innocens:* Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; ነፍስ፡ ንጹሕ፡ Jer. 2, 34; ደም፡ ንጹሕ፡ 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; ንጹሕ፡ እምደም፡ Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20, 26; Dan. ap. 1, 46; ንጹሕ፡ አንተ፡ እምነ፡ መሐላ፡ Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris, serenus:* በንጹሕ፡ ገጽ፡ Job 33, 26.— B) 1) ኮነ፡ ንጹሐ፡ creberrime usitatur pro ነጽሐ፡, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et ንጹሕ፡ et ንጽሕት፡ crebro pro subst. adhibetur, ut: ዘየሐውር፡ በንጹሕ፡ πορευόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2; (cfr. Gen. 20, 6 et 5); በንጹሕ፡ ἐν σεμνότητι 1 Tim. 2, 2. 3, 4 rom.; ይዕቀቡ፡ ሥጋሆሙ፡ በንጹሕ፡ Clem. f. 118; ንጽሕ ት፡ σεμνότης Herm. p. 15; ἁγνεία p. 91. 3) ንጹሕ፡ adverbialiter usurpatur: ዘየሐውር፡ ንጹሐ፡ Prov. 20, 7; ነባሪ፡ ጠ ቢብ፡ ንጹሐ፡ (v. በንጹሕ፡) ይትለአክ፡ Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሕ፡ subst., 1) *purificatio, purgatio*, መዋዕለ፡ ንጽ ሐ፡, ደመ፡ ንጽሐ፡ Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas:* ንጽሐ፡ ነፍስ፡ ወአኮ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡ Lit. 173, 3; ንጽ ሐ፡ እደዊከ፡ Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; ያገብእ፡ ለከ፡ ንጽ ሐከ፡ Job 22, 25; ሃይማኖት፡ ንጽሕ፡ Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas, continentia, temperantia*, opp. ዝሙ ት፡ Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; በንጽሕ፡ σωφρόνως

Tit. 2, 12; ንጽሕ፡ወጥበብ፤ጽድቅ፡ወጽንዕ፡ σωφροσύνη φρόνησις δικαιοσύνη ἀνδρεία Sap. 8, 7. b) *integritas, innocentia* 1 Thess. 2, 10. 3, 13. 5, 23. c) *sanctimonia:* Phil. 1, 17; 1 Petr. 3, 2; 2 Cor. 6, 6. 7, 11; 1 Tim. 4, 12. 5, 2; Phil. 4, 8. 3) raro: *nitor* a) *serenitas* coeli, καθαριότης Sir. 43, 1. b) *majestas, splendor* regis Ps. 88, 43.

ንጽሐት፡ n. act. *puritas, purgatio:* አልቦ፡ክቡር፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡ንጽሐተ፡ልብ፡ Phlx. 15.

ንጽሕና፡ subst. *puritas, integritas, innocentia, sanctimonia, castitas:* ንጽሕና፡መንፈስ፡ Lit. 173, 3. 171, 1; Phlx. 102. 163; Kedr f. 12; Macc. f. 25; ይኄይስ፡ንጽሕና፡ምስለ፡ንዴት፡እምብዕል፡ምስለ፡ዝሙት፡ Fal. f. 70.

መንጽሒ፡ part. c. term. adj., f. መንጽሒት፡ *purgator, purgatorius, purgativus:* ማይ፡መንጽሔ፡ዘእሳ፡ (sc. aqua baptismalis) Kid. f. 13; ከመ፡ይኩን፡መንጽሔ፡ርስሐት፡ Kedr f. 9; Christi ሥጋ፡ወደም፡መንጽሔ፡ኀጢአት፡ Enc. Mag. 14; Christus ዘኮነ፡ለዘለዓለም፡መንጽሔ፡ Kid. f. 12; መንጽሔ፡ኃጥአን፡ Org.; መንጽሒት፡ Org.; etiam *purgando exterminans:* ንስሓ፡አንተ፡ይእቲ፡መንጽሒቶሙ፡ለኃጥአን፡እምነ፡መሃይምናን፡ Phlx. 167.

ነጽሐ፡ *discutere, prosternere* vid. sub ነፅኀ፡

ነጸረ፡ I, 2 [amh. id.; نَظَرَ id.; ܢܛܰܪ נָצַר (نطر) *custodivit, observavit*] 1) *spectare, intueri* a) absol.: በከመ፡አዕይንቲከ፡ይኔጽሩ፡ βλέπουσι Jer. 49, 2; ከመ፡መዋቲኑ፡ትኔጽር፡ወትሬኢ፡ Job 10, 4; ነጽር፡ወርኢ፡ኀሳረነ፡ Thren. 5, 1; Hen. 14, 25; Rom. 11, 8. α) *spectatorem esse* (zusehen): አበዊሆሙ፡ይኔጽሩ፡ Kuf. 5. β) *speculari:* ዘይኔጽር፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 13, 34. b) c. Acc. vel c. variis praepositionibus α) *aspicere, inspicere,* c. Acc.: Marc. 14, 67; ኢነጸርክዋ፡ለድንግል፡ Job 31, 1; ንጽረነ፡ Jes. 64, 9; Ps. 12, 3. 103, 33; ዘይኔጽር፡ደመና፡ Koh. 11, 4; ነጺርየ፡ገጸክሙ፡ Job 6, 28; ኢይኔጽር፡ምግባሮሙ፡ለኃጥአን፡ 21, 16; Hen. 22, 2. 81, 1; ነጽሮቶ፡ 89, 31; 4 Esr. 8, 31. 34; c. ውስተ፡ Jes. 5, 30. β) *conspicere* Hen. 21, 7. γ) *circumspicere:* ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Clem. f. 104; Jes. 60, 4. δ) *oculos convertere in* alqm vel alqd: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Ex. 2, 11; Hen. 39, 14; c. ኀበ፡, ut: ይኔጽሩ፡አዕይንቲሁ፡ኀበ፡ቅዱሰ፡እስራኤል፡ Jes. 17, 7. 66, 2; Hos. 3, 1; Ex. 33, 8; Act. 3, 4; Chr. ho. 7; ኢንኔጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16; c. ውስተ፡, ut: ነጽር፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 14; Ruth 2, 9; Gen. 15, 5; Ps. 39, 6. ε) *suspicere:* ነጸረ፡ሰማየ፡ (ἀναβλέψας εἰς) Luc. 9, 16; Dan. ap. 1, 35; Jes. 8, 21. 22; ለአንኩ፡ነጽሮ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሰማየ፡ 38, 14. 51, 6. ζ) *despicere:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ወታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 21. 22; እምሰማይ፡ Lit. 170, 3; Deut. 26, 15. η) *oculis prosequi, retro respicere:* ነጸረ፡ይኅሬሁ፡ 1 Reg. 24, 9; Gen. 19, 17. 26. ϑ) *spectatorem adesse* rei: ከሀናት፡ኢይኔጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7. ι) *cum voluptate intueri* alqd: c. Acc. Job 10, 4. κ) *prospicere super* alqd, *perlustrare,* c. መልዕልት፡ Hen. 32, 1; c. ዲበ፡ Koh. 2, 11. λ) *contemplari, observare:* እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι οὐρανοῦ Jes. 47, 13. μ) de rebus inanimatis: *spectare* regionem, ut: ልሳን፡አንተ፡ትኔጽር፡መንገለ፡ሰሜን፡ Kuf. 8; Hez. 11, 1; አንቀጽ፡ዘይኔጽር፡ደቡበ፡ Hez. 8, 3. 9, 2; Prov. 16, 25. ν) *ex adverso esse* alicui, c. ለ፡ Hen. 41, 7 (vid. ተናጸረ፡). 2) a) *respicere, curare, rationem habere,* c. Acc. 1 Reg. 16, 7; Ps. 12, 3; c. ውስተ፡ Ps. 73, 21; c. በ፡, ut: ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልሀቅናሁ፡ *respectu habito sive adolescentiae sive senectutis ejus* F. M. 10, 3. b) *animum attendere* vel *advertere ad* alqd, προσέχειν, ንባበ፡ዚአየ፡ነጽር፡ Prov. 4, 20. 5, 1. 3. 17, 4; c. ውስተ፡ Ps. 69, 1. c) *considerare, deliberare* (نظر c. فى): ሰአልዎ፡ከመ፡ያስተጋብእ፡ማኅበረ፡ከመ፡ይነጽሩ፡በእንተ፡ክሕደቶሙ፡ለእሉ፡፫ከሓድያን፡ Sx. Jac. 1. — *Voc. Ae.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ፡; *aliud:* ነጸረ፡ርእየ፡አስተሐየጸ፡ብ፡ተመለከተ።

አንጸረ፡ II, 1 *oculos* vel *faciem convertere:* አንጸሩ፡መንገለ፡ሰዶም፡ Gen. 18, 16; እስመ፡ኀበ፡አንጸረ፡ይወጽእ፡ ἀλλ' ἢ κατ' εὐθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, i. e. *in adversum* vel *via recta* Hez. 46, 9; sursum (*suspicere*) Lit. 172, 3.

ተናጸረ፡ III, 3 1) *sese invicem intueri* vel *aspicere,* c. በበይናት፡ vel ምስለ፡, ut: ወእምዝ፡ተናጸሩ፡ንጉሥ፡ወመገብቱ፡በበይናቲሆሙ፡ ἔβλεπον εἰς τὸν ἕτερον 1 Esr. 4, 33; Joh. 13, 22. a) explorandi causa: ተናጸሩ፡ክልኤሆሙ፡ ἀνετάζοντες ἀλλήλους Dan. ap. 1, 14. b) obnitendi vel inquirendi causa, *adversis oculis intueri* alqm: ኢንጉሥ፡ወኢመስፍን፡ተናጽሮ፡ኢይክል፡ምስሌከ፡እንዘ፡የሐምየከ፡በእንተ፡እለ፡ኰንንኮሙ፡ ἀντοφθαλμῆσαι Sap. 12, 14. c) *e regione* alcjs vel *exadverso esse* (situm, positum): ገጾን፡ይትናጸራ፡በበይናቲን፡ Ex. 25, 20; ትትናጸሩ፡በበይናቲክሙ፡ κατέναντι ἀλλήλων Am. 4, 3; ወይትናጸሩ፡ገጾሙ፡ Hez. 1, 8; አንቀጸ፡ዐጸድ፡ውሣጢ፡ይትናጸር፡ምስለ፡አንቀጸ፡ሰሜናዊ፡ 40, 23; συστοιχεῖν (*parallelum esse*) Gal. 4, 25. d) *coram* aliquo *esse* vel *stare,* c. Acc.: tres viri, ዘኢይትናጸርዎሙ፡ተቃነዎ፡ወቅንአት፡ Lud. comm. hist. p. 504 n. 48; ቃሎሙ፡ጽዱቅ፡ዘኢይትናጸር፡ሕሳዌ፡ወጽልሑት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *cavere,* seq. እምነ፡ Kuf. p. 121 (Vrs. Lat.: *attendant ab ipsis*).

ነጻሪ፡ n. ag. *spectator, conspector, videns:* actor ይገብር፡ብዙኀ፡ግብረ፡በዘ፡ይትፌሣሑ፡ነጻርያን፡ Chr. Ta. 16; ነጻሬ፡ነገር፡ *contemplator rerum* Lud. e Lit. Mss.; አዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; *is qui videt visiones* (vates) Enc. Hed. 3.

ንጻሬ፡ subst., m. et fem., 1) *intuitus, aspectus:* ዘእንበለ፡ፈቲው፡በንጻሬ፡ (sc. mulieris) F. M. 14, 8; Org. 1; ሠናየ፡ንጻሬ፡ *pulcher aspectu* Lud. e Mss. Colb. 2) *prospectus:* ዘይፈቅድ፡ከመ፡ይንሣእ፡ንጻሬ፡እምነ፡ጎሩ፡ (sc. obstruendo luminibus ejus) F. N. 37. 3) *obtutus, visus, oculus* (Blick): Christus ተወልደ፡እምድንግል፡ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልከዕ፡እመጽሔት፡ Fid. Jac. Bar.; ንጻሬ፡አዕይንት፡ I Sal. Mar. 6; ንጻሬ፡ዘይሬኢ፡እምርሑቅ፡ተኀተመ፡ (sc. morte) Genz. f. 146; ኀጢአ፡ንጻሬ፡ ἀορασία Sap. 19, 16; ከሡተ፡ንጻሬየ፡ Chr. ho. 2; ፈታሒ፡ይኩን፡ድኍነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1; አልዕል፡ንጻሬከ፡ወልበከ፡ኀበ፡ሰማይ፡ Phlx. 110.

መንጸር፡ subst. *id quod aspicitur, regio ex adverso sita, facies rei spectantibus objecta;* a) alii nomini subjunctum significat *ex adverso situs, in adversum,* ut: ዴዴ፡ዘመንጸር፡ πύλη ἡ ἀπέναντι Hez. 10, 19; ንሑር፡እንተ፡መንጸር፡ ἐπ' εὐθεῖαν (*recta via*) Gen. 33, 12. b) adv. መንጸረ፡ α) *ex adverso, in adversum, recta via:* ዘይቀውም፡መንጸረ፡ Marc. 15, 39; ኢሖረ፡መንጸረ፡ቅድሜሁ፡ Num. 24, 1.

β) *coram, in conspectu:* አስተርአየ፡ መንጸረ፡ ὤφθη ἐναργῶς Cyr. ad Th. f. 24; አውሥአሙ፡ መንጸረ፡ αὐτήκουσαν ἐναργῶς f. 11. γ) *manifesto, evidenter:* መንጸረኬ፡ አበሳ፡ ውእቱ፡ ክሒል፡ ለ፪ Cyr. ad Th. f. 23. c) መንጸረ፡ praepos., *ex adverso, e regione* Ex. 19, 2; Jos. 8, 14; ዝንቱ፡ መንጸረ፡ ዝንቱ፡ Kuf. 8; Marc. 12, 41; እመንጸረ፡ (v. እምአንጻረ፡) ይእቲ፡ ዕፅ፡ 4 Esr. 14, 1.

አንጻር፡ subst. (ut videtur Pl. a Sing. deperdito), Pl. አንጻራት፡ (Kuf. p. 56), proprie: *conspectus;* usurpatur pro 1) adv.: አንጻረ፡ *ex adverso,* ነበረት፡ አንጻረ፡ Kuf. p. 66, ann. 15. 2) praep. a) *ex adverso, in regione,* ἀπέναντι Gen. 25, 9; Judith 7, 18; አንጻርየ፡ Hez. 40, 2; κατέναντι Marc. 13, 3; 2 Par. 6, 12; Ex. 32, 5; ἐξεναντίας Ex. 14, 2; አንበሮሙ፡ አንጻራቲሆሙ፡ በበገጾሙ፡ Kuf. p. 56; ኀደረ፡ አንጻረ፡ ኬብሮን፡ Kuf. 19; κατὰ πρόσωπον Gen. 33, 18. b) *versus:* አንጻረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Dan. 6, 10; Gen. 12. 8. c) *adversum, obviam:* አብርሃም፡ ይረውጽ፡ አንጻሪሆሙ፡ Kuf. 11. 3) aliis praepositionibus subjungitur: መንገለ፡ አንጻረ፡ ቤቱ፡ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ 2 Esr. 13, 10; ውስተ፡ አንጻረ፡ ሀገር፡ Gen. 34, 20; በአንጻሪሆሙ፡ *in conspectu eorum,* ἐναντίον αὐτῶν 2 Par. 7, 6; Ps. 22, 6 (ἐξεναντίας); እምአንጻርየ፡ *e conspectu meo* Cant. 6, 5; እምአንጻረ፡ ይእቲ፡ ዕፅ፡ (*e regione arboris*) 4 Esr. 14, 1 var.; ኀበ፡ አንጻረ፡ ፀሩ፡ *adversus hostes suos* Lit. 174, 2.

ምንጽርና፡ subst. *contrarium, ratio contraria:* ወንሕነኒ፡ ንትመየጠሙ፡ በተስእሎ፡ ውስተ፡ ምንጽርና፡ እንዘ፡ ንብል፡ μεταστήσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς ἐρωτήσεως δύναμιν εἰς τὸ ἔχον ἐναντίως Cyr. c. Pall. f. 83.

ነጸረ፡ *dirumpere, discutere* vid. sub ነፀረ፡

ነጸሩር፡ *dolores* vid. sub ፆረረ፡

ነጸየ፡ I, 1 [נָצָה, نصا et نصا; amh. ነጨ፡] Subj. ይንጸ፡ *vellere, evellere:* ነጸይኩ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ወሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ ἔτιλλον 2 Esr. 9, 3; 1 Esr. 8, 68; ለምንትኬ፡ ይነጽዩ፡ ሥዕርተ፡ ርእሰሙ፡ Chr. Ta. 4; ኢይንጺ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ F. N. 22. 45.

ተነጽየ፡ III, 1 *velli, evelli:* ዘተነጽየ፡ እምጽሕሙ፡ Enc. Masc. 7 (vid. Lud. hist. III, 8 n. 21).

ተናጸየ፡ III, 3 *se invicem vellicare;* sed M. M. f. 17 passive usurpatur *vellicari,* sc. ዲዮስቆሮስ፡ (sc. Alexandrinus, de quo vid. Sx. Masc. 7) ቀናኢ፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ ዘተመልኀ፡ ጥረሲሁ፡ ወተናጸየ፡ በመብዝኀተ፡ ጽሕሙ፡; legendum videtur ተነጽየ፡

ንጹይ፡ part. *evulsus:* ንጹይ፡ ጽሕሙ፡ Sx. Masc. 8.

ነጸፈ፡ I, 1 [amh. id., sed intrans.; vic. videntur ጸፍጸፈ፡, صفّ, صفف (Hebraei frequentant רָצַף)], *sternere, substernere,* c. Acc. rei substratae, ut: ነጸፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Matth. 21, 8; 4 Reg. 9, 13; ቈጽለ፡ Marc. 11, 8; ሠቀ፡ ወሐመደ፡ ነጸፉ፡ ሎሙ፡ Esth. 4, 3; Hez. 27, 30; ዘርቤታተ፡ ነጸፍኩ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Judith 12, 15; ንነጽፍ፡ ሎቱ፡ ዐራተ፡ 4 Reg. 4, 10; in specie: *lectum sternere,* ut: ነጸፈ፡ ሎቱ፡ 1 Reg. 9, 25.

አንጸፈ፡ II, 1, ut videtur i. q. I, 1 *sternere* (si non *sternere* *jubere*): ተጠይር፡ ወአንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወሐመር፡, et paulo infra: ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኅጠታተ፡ ዝጐል፡ F. N. 46 (superstitionis genus).

ተነጽፈ፡ III, 1 1) *sibi sternere* vel *substernere:* ተነጸፍከ፡ ምስሐገ፡ በታሕቲከ፡ Jes. 14, 11. (Lud. in lex. interpretatur *stratum tibi factum est*). 2) *sterni, substerni:* ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈ፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13; ምስካብ፡ ተነጽፈ፡ በደም፡ Judith 9, 3; 4 Esr. 8, 63; ገነት፡ ትፍሥሕት፡ ኀበ፡ ተነጽፈ፡ ዕረፍት፡ ኀበ፡ ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጌያት፡ Clem. f. 171; Enc. Teq. 24.

ንጹፍ፡ part. *stratus:* ፍኖተ፡ ሀከያን፡ ንጹፍ፡ በአሥዋክ፡ Prov. 15, 19; ጽርሕ፡ ንጹፍ፡ ወርሱይ፡ Marc. 14, 15; ምስካብ፡ ንጹፍ፡ Enc. Mag. 8; ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ (ለታዕካ፡ መንግሥት፡) በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ Macc. f. 3; ውስጡ፡ ንጹፍ፡ በእብነ፡ ሰንፔር፡ λιθόστρωτος (*pavitus*) Cant. 3, 10.

ነጽፍ፡ subst. *stratum, stratura:* ወወደዩ፡ ሎቱ፡ ነጽፈ፡ ዘደረከኖ፡ (λῶμα) Ex. 36, 40.

መንጸፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መናጽፍ፡ et መንጸፋት፡ 1) *stratum, lectus, stragulum:* στρωμνή Hez. 27, 7; ሰረገላተ፡ ወመናጽፍ፡ ሠናያተ፡ (στρωμνὴ ἁπαλή) Chr. Ta. 2; ነጸፈ፡ ሠናየ፡ መንጸፈ፡ Chr. Ta. 25; monachus ይሰከብ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ መንጸፍ፡ Sx. Masc. 14; F. N. 15; Kedr f. 63; ዐራታት፡ ወመንጸፋት፡ F. N. 17; እሞሙ፡ (sc. mortuorum) ይእቲ፡ ምድር፡ እምትካት፡ ወይእዜሰ፡ ኮነት፡ መንጸፈ፡ ለእብድንቲሆሙ፡ Genz. f. 74; መንጸፈ፡ ድንግልና፡ τὰ παρθένια Deut. 22, 15. 17; Hez. 21, 26 ubi Graecus κίδαριν exhibet, alii libri መንጸፍ፡, alii መጽንፍት፡ i. e. מִצְנֶפֶת habent. 2) *saccus, vestis cilicina:* አእትት፡ መንጸፈ፡ እምሐቌከ፡ Jes. 20, 2; መንጸፍ፡ ወብልባሌ፡ 22, 12; ለብሰ፡ መንጸፈ፡ 37, 1. 3) *subiculum, stratum infimum:* ሳጥናኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ (e coelo dejectus) ኮነ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 205; ወድቀ፡ ዲያብሎስ፡ እምኑኀ፡ አርያም፡ ውስተ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ ibid.; diabolus በእንተ፡ ትዕቢቱ፡ ኮነ፡ መንጸፈ፡ ለዘሎ፡ ወተመነነ፡ እምቅዱሳን፡ መላእክት፡ Clem. f. 264.

ምንጻፍ፡ subst. *locus ubi sternitur:* ደቂቀ፡ ገሃነም፡ ኮኑ፡ ምጥዋነ፡ ለምንጻፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 15.

ነጽፈ፡ *deficere, exarescere* vid. sub ነፅፈ፡

ነፀረ፡ (etiam per ጸ) I, 1 et 2 [vid. ሠጸረ፡ et طرّ] *dirumpere, abrumpere, discutere:* ለጽኑሳት፡ ነፀርን፡ (v. ሠጸርን፡) ἀνέρρηξεν 4 Reg. 15, 16; ነፂረ፡ እኤዕሩ፡ ለመንግሥትከ፡ እምነ፡ እዴከ፡ διαῤῥήξω 3 Reg. 11, 11. 31; ትነጽር፡ (v. ትኄጽር፡, v. ትሜጽር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις 4 Reg. 8, 12. — *Rad. Abb.:* ነጸረ፡ ዘ፡ ለየ።

ነፀረ፡ *aspicere, intueri* vid. sub ነጸረ፡

ነፅኀ፡ (etiam ነጽኀ፡) I, 1 [significatu, fortasse etiam etymo convenit cum נתש et נטש; vic. نكس; vic. لطس لطم (נדח), نطح al.] Subj. ይንፃኅ፡ (Ps. 105, 27) 1) *contundere, discutere, diffringere:* ወይነፅኑ፡ ውሉዶሙ፡ በቅድሜሆሙ፡ ῥάξουσι Jes. 13, 16; እነፅኀክሙ፡ ῥάξω ὑμᾶς Jer. 23, 33. 39; ይነፅኑ፡ አንቀቀሆሙ፡ Jes. 28, 6; እነፅኀ፡ ኀይለ፡ ነገሥት፡ διαῤῥήξω Jes. 45, 1; Judith 9, 8; ይነፅኑከሙ፡ Matth. 7, 6;

Clem. f. 115; συντρίβειν Jud. 14, 6; ነፅጉ፡ ዝክተ፡ መሳብክተ፡ ἐξετίναξαν Jud. 7, 19. 20; ነፃኀከኒ፡ ἔπαισας Job 10, 8. 2) *disjicere, prosternere, terrae allidere* vel *impingere, dejicere, destruere*: እነፅኖሙ፡ Jud. 16, 20; ἐκτινάσσειν Ps. 135, 15; እስመ፡ ነፂጎ፡ ነፅጎዎሙ፡ Nah. 2, 3; ከመ፡ ይንፅኖሙ፡ ለኃጥኣን፡ እምኔሃ፡ Job 18, 13; ἐδαφίζειν ወይነፅጉኪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 3, 26; Judith 16, 4; Ps. 136, 12; Hos. 10, 14; ነፅጎ፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ድንግል፡ Thren. 1, 15; ῥήσσειν Marc. 9, 18; Luc. 9, 42; κατέῤῥαξας Ps. 88, 43. 101, 11; ከመ፡ ኢይንፅጎዎሙ፡ አሕዛብ፡ Joel 2, 17; ῥίπτειν ነፅኖ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 7; Luc. 4, 35; καταῤῥίπτω Thren. 2, 1; ἀποῤῥίπτειν Hos. 11, 1; ነፃኀክዎሙ፡ ለዕቡያን፡ በሞት፡ κατέσπασα Zeph. 3, 6; ይነፅጎዋ፡ ለሥንክ፡ ውስተ፡ ሞት፡ στρώσουσι Hez. 28, 7; ወነፅኖ፡ ለዐንበሪ፡ በተግሣጹ፡ Job 26, 12; καταβάλλειν Job 16, 9. 14; Hez. 6, 4; ትነፅኖሙ፡ ለአህጉር፡ ጽኑዓት፡ Jes. 26, 5; እነፅኖሙ፡ በሠናት፡ Jer. 19, 7; እነፅኖሙ፡ በዐውሎ፡ Hez. 13, 13; ሶበ፡ ነፅሕዋ፡ (ለላህም፡) ለጠቢሕ፡ ወለደት፡ በግዐ፡ Jsp. p. 377.

አንፅገ፡ II, 1 *dejicere, destruere*, murum Jer. 28, 58 (si quidem lectio sana est).

ተነፅገ፡ III, 1 1) pass. a) *dejici, projici, sterni, prosterni*: ብዙኅ፡ አብድንቲሆሙ፡ ዘይትነፃኀ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሓውርት፡ Am. 8, 3; ይትነፅጉ፡ በውስተ፡ ፍናወ፡ አህጉሪሆሙ፡ Judith 7, 14; 1 Cor. 10, 5; Lit. 169, 1; Pisidia ዲበ፡ ምድር፡ ትትነፃኀ፡ Kid. f. 5. b) *corruere, concidere*: ፍጡነ፡ ትትነፃኀ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ገዳም፡ Hez. 29, 5; Act. 5, 5. 26, 14 rom.; ሰማይ፡ ይትነፃኀ፡ Hen. 83, 3. c) *prostratum jacere*: እለ፡ ይትነፅጉ፡ (v. ተነፅጉ፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ ፍናዋት፡ ከመ፡ ሐምለ፡ ቀብእ፡ ፅቡር፡ (καθεύδοντες) Jes. 51, 20; ረከበ፡ ለአቡሁ፡ ተነፂኖ፡ Jsp. p. 280. 2) refl. a) *se projicere* vel *praecipitare*: ተነፅገት፡ ለሊሃ፡ እመካን፡ ልዑል፡ ዲበ፡ ምድር፡ ከመ፡ ትሙት፡ ወኢሞተት፡ Jsp. p. 336. b) *se prosternere*: አሜሃ፡ ተነፅገ፡ አበ፡ ሕፃን፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እግረ፡ አበ፡ ዘይኑን፡ Sx. Jac. 3.

ንፅገት፡ n. act. *strages, ruina*: ይቀሥፎ፡ ለዐቢይ፡ ቤት፡ በድቀት፡ ወለንኡስ፡ ቤት፡ በንፅገት፡ Am. 6, 11.

ነፅገ፡ *purum esse* vid. sub **ነጽሐ፡**

አንፀወ፡ *arescere* vid. sub **ዐንፀወ፡**

ነፅፈ፡ et **ነፀፈ፡** I, 1 [Arabes frequentant نَزَفَ *exhaustus fuit, defecit* (vid. **ነዘፈ፡**); نَشِفَ *absorptus est, evanuit* (coll. نَشَّ) et نَضَبَ *descendit in terram* aqua *et disparuit*] Subj. **ይንፀፍ፡** et **ይንፅፍ፡**, *deficere, exarescere, exsiccari, fluere desinere, disparere* (versiegen), de fluidis, ut de aqua, fluviis, fontibus: ይነፅፍ፡ ማየ፡ ዮርዳንስ፡ Jos. 3, 13; ነፅፈ፡ 3, 16; ይነፅፍ፡ ማይ፡ Jes. 15, 6; ነፀፈ፡ Jer. 31, 34 var.; ወነፅፈ፡ (v. ወነፍጸ፡) ማያት፡ እመልዕልተ፡ ምድር፡ Kuf. p. 23; ይነፅፍ፡ አፍላግ፡ Jes. 19, 5. 6; ይንፀፍ፡ v. ይንፅፍ፡ 44, 27; ፈለግ፡ ይነፅፍ፡ ወይየብስ፡ Job 14, 11; ከመ፡ ኢይንፅፋ፡ ዐዘቃቲከ፡ Prov. 4, 21; Jes. 58, 11; Jer. 18, 14; Marc. 5, 29; ፈልፈል፡ ዘኢይነፅፍ፡ Org. 1; de lacrymis Jer. 14, 17.

አንፀፈ፡ II, 1 1) *exarescere* vel *deficere facere, exsiccare*: ያነፅፍ፡ እግዚ"፡ በሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15. 50, 2. 51, 10; Jer. 28, 36; አንፀፍኩ፡ ማየ፡ Jes. 37, 25; ያነፅፍ፡ ዐዘቃቲሁ፡ Hos. 13, 15; ያነፅፎሙ፡ ለኵሎ፡ አፍላግ፡ Nah. 1, 4. 2) *destillare facere, guttatim effundere*: ያነፅፎ፡ ደሞ፡ ኀበ፡ ምሥዋዕ፡ (v. ያንፀፈፅፍ፡, vid. Lev. 5, 9) Lev. 1, 15, vid. ፀፍፀፈ፡

ንፁፍ፡ part. *exsiccatus, aqua carens*: ከረዩ፡ ሎሙ፡ ዐዘቅተ፡ ንፁፈ፡ λάκκους συντετριμμένους Jer. 2, 13; ዐዘቅት፡ ንፁፍት፡ πηγαὶ ἄνυδροι 2 Petr. 2, 17.

ነፀፃፍ፡ *stillicidium* vid. sub **ፀፍፀፈ፡**

ናፊል፡ n. prgr. sc. Ναφηλείμ נְפִיל, נְפִילִים i. e. *gigantes* Kuf. p. 31, etiam **ናፊዴም፡** p. 31 (graecis literis Λ et Δ permutatis).

ነፈረ፡ I, 1 [נָפַר *ebullivit*; نَفَرَ *inflammatus fuit* oculus *et intumuit*; vic. فَارَ *aestuare, bullare, effervescere*: አነብሬ፡ ዲበ፡ አፍሓም፡ እስከ፡ ይነፍር፡ ወእስከ፡ ይሰቴር፡ ጽህርቱ፡ Hez. 24, 11.

አንፈረ፡ II, 1 *fervefacere*, M. F. (saepius).

ተነፍረ፡ III, 1 *fervefieri*, M. F.

ነፈርዓጽ፡ *saltatio, exsultatio* vid. sub **ፈርዐጸ፡**

ነፍሰ፡ I, 1 [נָפַשׁ نفس نفح] *spirare, flare*, de vento: ፬ ነፋሳት፡ ነፍሱ፡ (v. pro ይነፍሱ፡) Dan. 7, 2; ነፋሳት፡ ይነፍሱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 76, 1.

አንፈሰ፡ II, 1 1) *exhalare, exspirare*: አራዊት፡ ዘያነፍሱ፡ እሳተ፡ ዘይነፍኅ፡ ወይልህብ፡ θῆρες πυρπνόον φυσῶντες ἆσθμα Sap. 11, 19. 2) *respirare, recipere animam, recreari, requiescere*: ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ ወአንፈስከ፡ Sir. 7, 25; ኢያንፈስኪ፡ οὐκ ἐνεπίπλω (v. ኢጸገብኪ፡) Hez. 16, 28; በእብሬትኪ፡ አንፈሱ፡ ሕዝብ፡ ኢትዮጵያ፡ Enc. Hed. 12; c. እምነ፡ rei, ut: አንፈሳ፡ እምኔከ፡ 4 Esr. 11, 55; ፈጸመ፡ ስምዖ፡ (martyrium) ወተከለለ፡ ወአንፈሰ፡ እምገዝ፡ ዓለም፡ M. M. f. 19; አንፈሰት፡ እምዝ፡ ዓለም፡ (post obitum) f. 70; አንፍሶ፡ *recreatio* Lit. Joh. 3) *respirare facere*, a) *explere animum* alcjs: አንፈስክምዎ፡ በእደዊክሙ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 32, 29; አነፍስ፡ ቀንአትየ፡ እምኔኪ፡ ወአዐርፍ፡ Hez. 16, 42. b) *recreare, reficere, refocillare, requiescere facere*: ሐዘነ፡ ልብነ፡ አንፍስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; et: ምሕልላነ፡ አንፍስ፡ እምሐዘን፡ ibid.; Simeon አስተብቍዖ፡ ለሕፃን፡ (sc. Jesulum) ከመ፡ ያንፍሶ፡ እምዝ፡ ዓለም፡ ወበይእቲ፡ ዕለት፡ ኖመ፡ በሰላመ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 70. — *Voc. Ae.*: አንፈሰ፡ ብ፡ ደስ፡ አሰኘ ።

አስተንፈሰ፡ IV, 1 1) *respirare* a) *spiritum ducere, anhelare*: ዘያስተነፍስ፡ *animatus* (i. e. *vivus*) Genz. f. 152; ሶበ፡ ያስተነፍስ፡ εὔψυχος (*animatus* i. e. *animosus*) Prov. 24, 66. b) ut videtur *odorari* Lit. 170, 3. c) *animam recipere, recreari*: ከመ፡ ያስተንፍስ፡ ወልደ፡ አመትከ፡ ἀναψύξῃ Ex. 23, 12. d) *spirare* i. e. *aestum remittere*: እስከ፡ ሶበ፡ ታስተነፍስ፡ ዕለት፡ Cant. 2, 17. 4, 6. 2) *inspirare, inflare*: እግዚ"፡ ዘአስተንፈሰ፡ በቱ፡ ነፍሰ፡ Sap. 15, 11; መጻሕፍት፡ ሐሰት፡ ዘአስተንፈሰ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ M. M. f. 50; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘአስተንፈሰ፡ በሙ፡ (ለነቢያት፡) በእስትንፋሱ፡ አፉሁ፡ f. 268. 3) *recreare, reficere*: አስተንፈስከ፡ ለልብየ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተናፈሰ፡ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: **ከመ፡ይክህል፡አጼንዎ፡ዘያስተናፍስ፡** Clem. f. 4. 2) *respirare facere* i. e. *recreare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub **ሰንበዐ፡**).

ነፍስ፡ subst., f. et m., Pl. **ነፍሳት፡** *anima, animus* 1) *halitus, spiritus*: **አምጣነ፡ሕያው፡አንተ፡ወሀለወት፡ነፍስከ፡** πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; **ነፍሱሂ፡ፍሕም፡ይእቲ፡** Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; **እስከ፡ነፍስ፡ደኃሪት፡** *usque ad extremum spiritum* Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita*: **ነፍሰ፡ኵሉ፡ሕያው፡** Job 12, 10; **ሀለወት፡ነፍሱ፡ላዕሌሁ፡** Act. 20, 10; **አልጸቀት፡ትፃእ፡ነፍሳ፡** Gen. 35, 18; **ትግባእ፡ነፍሱ፡ላዕሌሁ፡** 3 Reg. 17, 21; **ትሕዮ፡ነፍስየ፡** Gen. 12, 13; **ሐይወት፡ነፍስከ፡** 1 Reg. 1, 26. 17, 55; **ለትሙት፡ነፍስየ፡** Jud. 16, 30; **ነፍሶሙ፡መጠዉ፡** *reddiderunt animam* i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; **መጠወ፡ነፍሶ፡በእንተ፡** Sir. 7, 20 vel **ሀየንተ፡** 29, 15; **የኀሥሥዋ፡ለነፍሱ፡** Matth. 2, 20; **ቀታሌ፡ነፍስ፡** Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; **ይቀትሎ፡ነፍሶ፡** Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; **ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡** Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; 20, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; **ነፍስ፡ነባቢት፡** *anima rationalis* Lit. Chr.; **እስመ፡፪ነፍሳት፡ሀለዋ፡ኀበ፡ሰብእ፤አሐቲ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ዘወዕአት፡እምአፉሁ፡ለእግዚ"፡ወኢትትኀለቍ፡ምስለ፡ጠባይዕ፡ወኢትመውትኒ፤ወአሐቲ፡ደመ፡ነፍስት፡ይእቲ፡እምጠባይዕ፡ወይእቲ፡መዋቲት፡** Org. (vid. sub **ዐብረ፡**). a) **ዘነፍስ፡** *anima praeditum, animatum, animans* opp. **ዘአልቦ፡ነፍስ፡** *inanimatum* 4 Esr. 4, 55; **ኵሉ፡ዘነፍስ፡** πᾶσα σάρξ *omnes mortales* Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) **ዘነፍስ፡** ψυχικός *animalis* (opp. rationalis et spiritualis) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes*: **ከመ፡ታዕርፍ፡ነፍሱ፡** Sir. 38, 23; Job 14, 22; **ትረክቡ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ወክፍለ፡ምስለ፡ነፍሳተ፡ጻድቃን፡በመንግሥተ፡ሰማያት፡** Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδία et θυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; **ኵሉ፡ነፍስ፡ይደነግፅ፡** Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); **በፍትወተ፡ነፍሶሙ፡** Judae 19; **አፍቅሮ፡እምነፍስከ፡** Sir. 7, 21; **በኵሉ፡ነፍስከ፡** 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδία Sir. 37, 13. 38, 20; **ነፍስ፡ጠባብ፡** ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; **ነፍስ፡መስተዓግሥት፡** ψ. ἐγκρατής 26, 15; **ነፍስ፡እንተ፡ትፈርሆ፡ለእግዚ"፡** πνεῦμα φοβουμένων 31, 14; **ነፍሳተ፡አራዊት፡** θυμοὶ θηρίων Sap. 7, 20. 4) *animans*: **ኵሉ፡ነፍሰ፡ሕይወት፡** Gen. 1, 21. 9, 12. 15; **ነፍሰ፡ሕያው፡** 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona*: Lev. 4, 27. 5, 1. 2; Act. 3, 23; **ነፍስ፡ሕዝንት፡** Sir. 4, 2; **ነፍስ፡መዐትም፡** 23, 16; **ነፍስ፡እንተ፡ተኀሥሥ፡** Thren. 3, 26; **ነፍሳቲነ፡** (v. **ነፍስትነ፡**) αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13; in censu populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 44; Act. 2, 41. 7, 14; **ኵሉ፡ነፍሳት፡ዘአትረፈ፡** Jer. 50, 6; **ወኢአሐቲ፡ነፍስ፡** Judith 10, 13; **፸፻ነፍስ፡** ὀνόματα Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis*: **በነፍሰ፡ሰብእ፡** Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere*: **ነፍስ፡እንተ፡ሞተት፡** Lev. 21, 11; Num. 6, 6; **ነፍስ፡** Lev. 21, 1; **ምስለ፡ነፍሰ፡ሕፃን፡** Enc. Jac. 11. d) *spiritus* coelestes vel *daemones*: Hen. 69, 22; **ነፍሳት፡ርኩሳት፡ወአጋንንት፡** Hen. 99, 7. 15, 12. 69, 12; coll. **እምነፍሰ፡አጋንንት፡** Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: **ከመ፡ኢታውድቅ፡ነፍሰከ፡** εἰς πτῶσιν σου Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; **መጠወ፡ነፍሶ፡ለሞት፡** Lit. Chrys.

ነፋስ፡ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. **ነፋሳት፡** (Matth. 8, 26 ed. Platt. perperam praebet **ነፋስት፡**) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25, 27. 14, 24; Eph. 4, 14; **ነፋስ፡ዐቢይ፡** Job 1, 19; 4 Esr. 13, 1; **ነፋስ፡ኀያል፡** Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; **ቈሪር፡ነፋስ፡ይነፍኅ፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ነፋሰ፡መርቄ፡** Jer. 28, 1; **ነፋሰ፡ዐውሎ፡** Job 21, 18; **ነፋሰ፡ደዌ፡** ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28; **ነ"፡ጽባሓዊ፡** Sir. 43, 16; **ዐረባዊ፡** 43, 17; Hen. 18, 1—5; Hen. 76. 77; **እምከመ፡መጽአ፡ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **ዘይዴግን፡ነፋሰ፡** Sir. 31, 2; **አይኑ፡ዘነፋስ፡** Clem. f. 32; **አውፅአ፡ነፋሳተ፡እመዛግብቲሆሙ፡** Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Esr. 11, 2; **፬ነፋሳት፡** Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae*, ἀήρ Sap. 5, 11. 12; **ነፋስ፡ዘፍጡነ፡ይነፍኅ፡** ταχινὸς ἀήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; **ምስለ፡ነፋስ፡ነበበ፡** εἰς ἀέρα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; **መኰንነ፡ርእየተ፡ነፋስ፡** Eph. 2, 2; **ዘይሰርር፡ውስተ፡ነፋሳት፡** Clem. f. 3. 19; homo creatus est e **መሬት፡ቱሱሕ፡በእሳት፡ወነፋስ፡ወማይ፡** f. 60; vid. **ጠባይዕ፡**

ነፍስት፡ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; **ሥጋ፡ነፍስቱ፡** σάρκες τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; **አዕፅምት፡ወነፍስት፡** 34, 1; **ነፍስትነ፡** αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13. 15; σῶμα 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; **ከመ፡ነፍስተ፡በድን፡ሥጋሁ፡** Rom. 4, 19. 6, 6. 12; **እምዝንቱ፡ነፍስትየ፡መዋቲ፡** 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; μέλη Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; **እንዘ፡ከመ፡በድን፡ነፍስቶሙ፡** Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; **ደመ፡ነፍስት፡** Org. 1; *venter*: **ኢይከብድከ፡ነፍስትከ፡** Sir. 34, 19. 2) verecunde: *pudenda*, a) *anus, podex*: Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. b) *genitalia*, in specie viri: **ከተማ፡ነፍስት፡** Gen. 17, 11. 14. 24; **ከተማ፡ሥጋ፡ነፍስት፡** 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; **ቈላፋን፡ነፍስቶሙ፡** Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; **ዘይዜሙ፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡** Sir. 23, 16; **እለ፡ዐቢይ፡ነፍስቶሙ፡** μεγαλόσαρκοι Hez. 16, 26; **እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡** 23, 20.

ነፍሳዊ፡ adj. rel. *ad animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis*: **ሕማማት፡ነፍሳዊት፡** Phlx. 192; opp. **ሥጋዊ፡** Phlx. 3 (vid. sub **ከቡታዊ፡**); **ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) **ይደልዎ፡ኵነኔ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** 4, 1.

ነፋሳዊ፡ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius*: **ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **እንሳሕስሐ፡**), et f. 82 (ubi pro **ነፍሳዊ፡** legendum videtur **ነፋሳዊ፡**).

መንፈስ፡ subst., m. et f., Pl. **መንፈሳት፡** et **መናፍስት፡**, *spiritus*, τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus*, Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; **ይሁቦሙ፡መንፈሰ፡ለሕዝብ፡** Jes. 42, 5; **መንፈሰ፡ገጽነ፡** πνεῦμα προςώπου ἡμῶν Thren. 4, 20; **በመንፈሰ፡ከናፍሪሁ፡** Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Ex. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; **መንፈስ፡ዘይትፋጸይ፡** Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita*: **አልቦ፡**

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; **መንፈሰ፡ኵሉ፡ዘሕያው፡** ψυχή Sir. 16, 30; **ትፃእ፡እምላዕሌሁ፡መንፈሱ፡** 4 Esr. 6, 51; **ወፅአት፡መንፈሱ፡** Matth. 27, 50; **ሥጋ፡ዘአልቦ፡መንፈስ፡** Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; **መንፈሰ፡ሕይወት፡** Hez. 37, 5. 9 (fem.); **ይፈዲ፡መንፈሰ፡ፍዳ፡መንፈስ፡** Ex. 21, 23; **ዘቀተለ፡መንፈሰ፡** Num. 35, 15. 30; **ገብአት፡መንፈሱ፡** Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (**ነፍስ፡** πνεῦμα); **ኵሉ፡ዘመንፈስ፡** πᾶν τὸ ἐμπνέον Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. *animans*, *homo*, in censu populi, ut: **ኵሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦአ፡ውስተ፡ግብጽ፡፸መንፈስ፡** Kuf. 44. 4) *animus*, *spiritus* hominis, quatenus eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: **መንፈሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; **ሐመት፡መንፈስየ፡ጥቀ፡** 4 Esr. 12, 8; **የሐዝኖ፡መንፈሱ፡** Kuf. 34; **መንፈስ፡ትክዝት፡** Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; **አንጎ፡መንፈስ፡** vid. sub **አንጎ፡(ኖጎ፡)**; **ሐይወት፡መንፈሱ፡** Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; **እሁቦሙ፡መንፈሰ፡ሐዲሰ፡** Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; **መንፈሰ፡ቀንእ፡** Num. 5, 14; **መንፈሰ፡ዝሙት፡** Hos. 4, 12; **መንፈሰ፡ሐሰት፡** Zach. 13, 2; **መንፈሰ፡የውሀት፡** Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; **በአሐዱ፡መንፈስ፡ወበአሐዱ፡ነፍስ፡** Phil. 1, 27; **መንፈስ፡ነቢብ፡** Job 8, 2; **ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡** Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; **ወአርአያ፡በመንፈሱ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; **ሥጋ፡ዘመንፈስ፡** σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; **ለሴስዮ፡ነፍሳት፡ወሥጋት፡ወመናፍስቲሆሙ፡** Lit. Joh. 5) *spiritus* a) *divinus* (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; **ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጼልል፡** 4 Esr. 4, 41 var.): **መንፈሰ፡እግዚ᎓** Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; **መንፈስ፡ቅዱስ፡** (non **ቅድስት፡**) Ps. 50, 12. 142, 12; Jes. 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; **መልአከ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Asc. Jes. 3, 15; **እግዚ᎓፡መንፈስ፡ውእቱ፡** Joh. 4, 24; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **መንፈሰ፡ጥበብ፡** Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); **መንፈሰ፡ኀይል፡** 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporalis, angeli, daemones, genii:* **መናፍስት፡ንጹሓት፡ለባውያት፡ወቀጢናት፡** Sap. 7, 23; **መንፈሳት፡** Hen. 39, 12; **እግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2 seq.; **ኵሉ፡መንፈስ፡ወኵሉ፡መልአክ፡** Kuf. 1; **ኵሉ፡መንፈስ፡ዘይትለአክ፡** Kuf. 2; **ሰብዐቱ፡መንፈስ፡** Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praepositi Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; **መንፈስ፡እኩይ፡** Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; **መንፈስ፡እኩያን፡** Kuf. 10; **መናፍስት፡ርኩሳን፡** Matth. 10, 1. c) *spiritus* vel *animae mortuorum* (postquam e corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103, 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.:* **መንፈስ፡ብ፡ረቂቅ፡ሥልጣን፡ሽሽግዚ፡ይ፡**

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis:* Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; **ኀጢአት፡መንፈሳዊያት፡** (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; **ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡** (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; **ዘንኔ፡መንፈሳዊ፡** (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; **ማሕሌት፡መንፈሳዊት፡** (opp. profanum) 32, 7; **አዋልድ፡መንፈሳውያት፡** (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; **ተዋስቦ፡መንፈሳዊ፡** (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio*, *respiratio*, *spiritus*, *halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2; **እነግረክሙ፡እስትንፋሰ፡ቃልየ፡** Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; **እስትንፋሱ፡ሀለወት፡ላዕሌሁ፡** Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; **ሰላም፡ለእስትንፋስከ፡** I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; **እስከ፡ደኃሪት፡እስትንፋስ፡** *ad extremum usque spiritum* Lit. 164, 3; Sx. Genb. 11; **መንፈሰ፡እስትንፋስ፡** Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt فَقَّ et فَكَّ ܦܨܐ בָּקַע **በቀወ፡** al.; in specie cfr. ܢܦܨ *exiit;* نَفِقَ *exiit* e latibulo, *defecit;* نَفَقَ *vendibilis fuit* (de merce veno exposita); III *hypocritam egit*] Subj. **ይንፍቅ፡** 1) *diffindere, dissecare:* Ps. 135, 13; **ነፈቀ፡በሕረ፡በቅድሜሆሙ፡** ἔρρηξας 2 Esr. 19, 11; **ኀለየ፡ከመ፡ይንፍቆሙ፡** (בקע) 2 Par. 32, 1; **ንንፍቆሙ፡** Jes. 7, 6 vrs. nov.; **ነፈቆን፡** (sc. hostias) **እማእከል፡** Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri:* Ps. 16, 14; **ነፈቀ፡** (v. **ናፈቀ፡**) **ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንት፡** Gen. 32, 8. 33, 1; **ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ለ፪ነፈቀ፡** Enc. Masc. 7.

ናፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan **ዘይናፍቅ፡መንግሥተ፡እምደቂቀ፡ሴም፡** (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie *in duas partes, dimidiare,* Gen. 32, 8 F; **ኢይናፍቁ፡መዋዕሊሆሙ፡** *ad dimidium perducent dies suos* Ps. 54, 27. 2) *ambiguum esse* animo, *inconstantem esse, haesitare, dubitare,* in specie: *hypocritam agere, simulatorem* vel *incredulum esse;* **ኢንናፍቅ፡** *ne dubitemus* Jsp. p. 381; **ኢናፈቀ፡በእንተ፡መልእክተ፡ንጉሥ፡** p. 302; **እንዘ፡ንናፍቅ፡እመ፡ውእቱኒ፡** (*dubitans, an sit*) Kid. f. 34; **ተአመኑ፡ወኢናፈቀ፡** Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; **ሰአሉ፡እንዘ፡ኢትናፍቅ፡** Herm. p. 37; Sir. 1, 28; **ኢትትወለወል፡ወኢትናፍቅ፡** 2, 2; **ልብ፡ዘይናፍቅ፡** καρδίαι δειλαί 2, 12; ὁ ἀσθενῶν (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; **ዘይናፍቅ፡** *hypocrita* (ὁ ὑποκρινόμενος) Sir. 35, 15. 36, 2; δίψυχος Jac. 4, 8; Herm. p. 38. 72; **ናፍቆ፡** ὑποκρίσεις 1 Petr. 2, 1; διψυχία Herm. p. 5; **ናፍቆት፡** διχοστασίαι p. 17; **እመቦ፡ዘይናፍቁ፡ወይከሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡** Kedr f. 77.

አናፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, *ad incredulitatem* vel *hypocrisiam inducere* alqm, c. Acc.: **አናፈቆ፡እንከ፡ወአህጉለከሁ፡** Phlx. 56.

ተነፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi, dissecari, dividi,* (vid. Jer. 46, 2 sub **ተናፈቀ፡**); **ይትነፈቅ፡** διαιρεθήσεται Jes. 30, 28; **ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ለክልኤ፡** 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl.: *sibi dividere* vel *discernere,* crinem: **ተነፍቀት፡ሥዕርታ፡** διέταξε τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *se dividere in partes:* **ተናፈቆሙ፡ውስተ፡መርበዕተ፡ማኅፈድ፡** Kuf. p. 136; **ቦኑ፡ተናፈቀ፡ክርስቶስ፡** μεμέρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; **ተናፈቀ፡ልቦሙ፡** ἐμέρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; **ተናፈቀት፡** (v. **ተናፈቁ፡**) **ሀገር፡** Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἐῤῥάγη et lectio primaria **ተነፍቀት፡** fuisse videtur; in specie a) *in duas partes:* **ኢይትናፈቁ፡እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡** Hez. 37, 22; **ተናፈቀ፡ምኵናኒከ፡** γενέσθαι δίχα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere, dissidere:* **መንግሥት፡እንተ፡ትትናፈቅ፡በቤናቲሃ፡** Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel

inter se dubitare: ተናፈቁ፡ሰብእ፡ Lud. ex Enc. Mag. 12 (sed in exemplari Tub.: ናፈቁ፡).

ንፉቅ፡ part. 1) *scissus, fissus, divisus, bifidus:* እንስሳ፡ዘንፉቅ፡ሰኰናሁ፡ወሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; መንግሥቱ፡ንፉቅ፡ውእቱ፡ Dan. 2, 41; in specie ንፉቅ፡ appellatur is, qui superius labrum fissum habet, Lud. auct. Greg. 2) i. q. ኑፉቅ፡ 1 Cor. 8, 10 Platt; 2 Cor. 4, 4. 6, 14. 15 Platt; ንፉቃን፡ሃይማኖት፡ 2 Tim. 3, 8; ውሂበክ፡ኢትናፍቅ፡እስመ፡ንፉቅ፡እምእግዚአብሔር፡ይርሕቅ፡ Gad. T. H.; አርዮስ፡ (Arius) ንፉቅ፡ M. M. f. 56.

ኑፉቅ፡ part. (I, 3) *ambiguus* animo, *dubitans, incredulus, simulator, hypocrita:* ኑፉቀ፡ልብ፡ ἀσθενής 1 Cor. 8, 10 rom.; Phlx. 233; Hebr. 3, 12; 2 Cor. 3, 9. 6, 14 ant.; ኑፉቃን፡ δίψυχοι Herm. p. 94; Arius ኑፉቀ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 20.

ነፍቅ፡ et **ንፍቅ፡** subst., m. et f., Pl. ነፍቃት፡ (Lud. e Vit. Greg.), *arca, cista, scrinium, loculus,* θίβις Ex. 2, 3—6. Kuf. 47; arca Noae ንፍቀ፡ታቦት፡ Hebr. 11, 7; Matth. 24, 38 rom.; Luc. 17, 27; in specie: *loculus sepulchralis* (σορός, σωρός) Gen. 50, 26; Jos. 8, 29; Luc. 7, 14; ውእቱ፡ውስተ፡ንፍቁ፡ (ነፍቁ፡) ይትኀሠሥ፡ Job 21, 32. — *Voc. Ae.:* አስከሬን፡መግነዝ፡መዝገብ፡ታቦት፡ንፍቅ፡ፈሎን፡ብ፡ሳፅን፡

ንፍቅ፡ subst. 1) *dimidium, dimidia* vel *media pars:* እመት፡ወንፍቃ፡ Ex. 25, 17 (vid. ann.). 26, 16; እስከ፡ንፍቀ፡ሌሊት፡ Act. 20, 7 Platt; Kid. f. 7. 2) „Gradum inferiorem denotat in officio ecclesiastico", sc. ንፍቀ፡ዲያቆን፡ *subdiaconus* Lit. 162, 1. 166. 1; ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንፍቀ፡ዲያቆናት፡ወአናጕስጢስ፡ላዕለ፡ዲያቆናት፡ Clem. f. 173. 182. 188 (vid. ዲያቆን፡); scripturae compendio ንፍቅ፡ Lit. 172, 2; ንፍቀ፡ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 vel ንፍቀ፡ካህን፡ Lit. 161, 3 (*subsacerdos* vel *subpresbyter* sec. Lud., i. e.) *presbyter* vel *sacerdos assistens* (coadjutor) cfr. Lit. 172, 4.

ንፍቃ፡ subst. *dimidium, dimidia pars:* እምንፍቃሃ፡ለዲድረክም፡ Ex. 30, 15; ንፍቃ፡ሌሊት፡ Lud. e Mss.

ንፍቀት፡ subst. *schisma, haeresis, secta,* Act. 28, 22 rom.

ናፋቂ፡ n. ag. (I, 3) 1) divisor i. e. *dissolutor unitatis* seu *auctor dissidii:* Cain appellatur ናፋቄ፡መንግሥት፡ Kebr. Nag. n. 7. 2) *dubitator, incredulus:* ኢትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን፡ Joh. 20, 27; ኢኮንኩ፡ናፋቄ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ራእይ፡ Act. 26, 19 rom.

ኑፋቄ፡ subst. 1) *divisio, dissectio, discretio:* ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡ Cyr. ad Th. f. 19; እለ፡እንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀδιάκριτοι *indiscreti* Prov. 25, 1. 2) *dubitatio, simulatio, hypocrisis, incredulitas, haeresis:* διαλογισμοί 1 Tim. 2, 8; Phil. 2, 14; διψυχία Herm. p. 38; πρόςκομμα Rom. 14, 20 Platt; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ልብ፡አመንክሙ፡ብየ፡ Kid. f. 3; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀνυπόκριτος Rom. 12, 9; 1 Tim. 1, 5; Jac. 3, 17; Enc. Mag. 22.

መንፈቅ፡ subst. *dimidium, dimidia* vel *media pars:* መንፈቀ፡ንዋዩ፡ Tob. 8, 21. 12, 2; እምዕፁብ፡ለእመ፡መንፈቀ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትኪ፡ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; መንፈቀ፡ነገደ፡ማናሴ፡ Num. 32, 33; Jos. 14, 2; Marc. 6, 23; Luc. 19, 8; ይሠዐርከ፡እመንፈቅከ፡ πρίσαι σε μέσον Dan. ap. 1, 59; መንፈቀ፡እመት፡ Ex. 25, 10. 17; በመንፈቀ፡መዋዕሊሁ፡ Jer. 17, 11; Ps. 101, 25; መንፈቀ፡ዓመት፡ *semestre* Dan. 7, 25; 4 Esr. 13, 46; መንፈቀ፡ ወርኅ፡ Kuf. 14. 15; መንፈቀ፡ሰንበት፡ Dan. 9, 27; መንፈቀ፡ሌሊት፡ Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Matth. 25, 6 rom.; መንፈቀ፡ሰዓት፡ Apoc. 8, 1; ሠሉስ፡መዋዕል፡ወመንፈቅ፡ 11, 9. 11; de hominibus: ወይወፅእ፡መንፈቀ፡ሀገር፡ Zach. 14, 2. — Bis ponitur መንፈቅ፡ — መንፈቅ፡ i. e. *pars altera — altera* Kuf. p. 6; Jes. 44, 16. 19; Dan. 2, 33. 41. 42; Rom. 9, 21; ከነ፡መንፈቅነ፡ንትቀነይ፡ወመንፈቅነ፡በንዋየ፡ሐቅል፡ 2 Esr. 14, 16. 2) *pars:* እለ፡ይኄንኑ፡መንፈቀ፡ፈለገ፡ግብጽ፡ μέρος Jes. 7, 18; Act. 14, 4; Matth. 16, 14.

መናፍቅ፡ part. *schismaticus, haereticus:* ዕልዋን፡ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; F. M. 26, 3; αἱρετικοί Can. Laod. 8; በእንተ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ሕግነ፡እመናፍቃን፡ስምዒጢ፡ Lud. e Syn.; Org. 2.

ነፍኀ፡ vel **ነፍሐ፡** I, 1 [נָפַח, نفخ et نفح; amh. ነፋ፡] Subj. ይንፋኅ፡ *flare, spirare,* de vento: ይነፍኅ፡ነፋስ፡ጽባሓዊ፡ Sir. 43, 16. 20; 4 Esr. 4, 4; Apoc. 7, 1 (c. ውስተ፡); Matth. 7, 25; Joh. 3, 8; Hen. 34, 2. 3; de igne: እሳት፡ዘይነፍኅ፡ወይልህብ፡ Sap. 11, 19; ላህበ፡እሳት፡ይነፍኅ፡እምኔሁ፡ Sir. 43, 4. a) *spirando* vel *flando emittere:* ይነፍኅ፡መንፈሶ፡ Ps. 147, 7 ann. (non est quod cum Ludolfo ያነፍኅ፡ emendemus). b) *flando excitare, sufflare:* እመ፡ነፋኅከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; እደዊሁ፡እሳተ፡ይነፍኃ፡ Job 20, 10. c) *flando dispergere* vel *disjicere:* ነፋኅክዎ፡ Hagg. 1, 9; Mal. 1, 13. d) *flando movere* vel *agere* Hen. 72, 5. e) *afflare, insufflare,* c. Acc.: 3 Reg. 17, 21; እምከመ፡ነፍኖሙ፡ነፋስ፡ Jes. 40, 24; Job 4, 21; ተሀውኩ፡ከመ፡ዕፀ፡ገዳም፡ሶበ፡ይነፍኖ፡ነፋስ፡ Jes. 7. 2; c. ላዕለ፡ 4 Esr. 11, 2; እነፍኅ፡ላዕሌከ፡ Hez. 21, 31. 37, 9. f) *inflare, afflare, inspirare:* c. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ Gen. 2, 7; Hen. 82, 7; 4 Esr. 1, 5; Christus ነፍኀ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 234; ነፍኀ፡ላዕሌነ፡ወይቤ፡ንሥኡ፡ሀብተ፡መንፈስ፡ f. 45; Joh. 20, 22. g) *inhalare:* ለእመ፡ኢረከቡ፡ማየ፡ (sc. ad manus lavandas) ይንፍኁ፡እደዊሆሙ፡ F. N. 14. h) *perflare, perspirare:* ንፋሕ፡ገነትየ፡ διάπνευσον Cant. 4, 16. i) *inflare* vel *sufflare* i. e. *tumefacere:* ዝንቱ፡ማይ፡ (Num. 5) ይነፍኅ፡ኵሎ፡ሥጋሃ፡ F. N. 24, 6. k) *inflare* buccinam, tuba *canere* vel *clangere, buccinare,* c. Acc. instrumenti: Jos. 6, 9; Jud. 3, 27; ንፍኁ፡ቀርነ፡ Hos. 5, 8; Joel 2, 1; Jes. 44, 23; Jer. 4, 5. 6, 1; Ps. 80, 3; c. በ፡ instrumenti: Jos. 6, 4 seq.; 2 Par. 5, 13; Zach. 9, 14; ይነፍኅ፡በቀርን፡ዐቢይ፡ Jes. 27, 13; Sir. 50, 16; c. Acc.: *signum canere,* ነፍኀ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3.

አንፍኀ፡ II, 1 *flare facere,* Ps. 147, 7 ex emendatione Ludolfi; in specie *buccinam inflari* seu *tuba cani jubere* 2 Reg. 18, 16. 20, 1. 22.

ተነፍኀ፡ III, 1 *flari, spirari,* in specie a) *afflari:* ተነፍኀ፡ላዕሌሁ፡ (sc. ለአዳም፡) መንፈሰ፡እግዚ" Macc. f. 20. b) *inflari* buccinam, *cani* tuba: እስከ፡ይትነፋኅ፡ቀርን፡ Job 39, 24. 25; Jes. 44, 23; ይትነፋኅ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡በእፈ፡ሚካኤል፡ Clem. f. 156. c) *inflari* vel *sufflari* i. e. *intumescere, turgescere,* sensu physico, ut: ዘተነፍኀ፡ከርሡ፡ M. F.; superbiâ: ትትነፋኅ፡ላዕሌነ፡ ἐξογκούμενος Cyr. hom. f. 110; ተነፍኖ፡ልብ፡ Jsp. p. 301. 303; Chr. Ta. 29; Form. Conf.; etiam ተነፍኖ፡ Jsp. p. 293.

ንፋኅ፡ part. *flatus,* in specie: a) *conflatus:* ሥዕለ፡

ነጊያት፡ዘብርት፡ንፉኅ፡ Jsp. p. 283; Jer. 52, 23 var. b) *inflatus, tumens:* ዕቡየ፡ዐይን፡ወንፉኅ፡ልብ፡ M. M. f. 56; ንፉኃን፡ 1 Cor. 5, 2; Col. 2, 18 rom.

ንፍኀት፡ n. act. *flatus*, venti Act. 27, 40 rom.; Jer. 52, 23 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኀተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. a) *afflatus, inspiratio:* ተውህበ፡ንፍኀተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 243; ንፍኀተ፡እስትንፋሱ፡አፉሁ፡ Org. 2; ነሥአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ንፍኀተ፡ Enc. Haml. 7; M. M. f. 3 (vid. ንሥአት፡). b) *inflatus, inflatio*, tubae, buccinae: 1 Thess. 4, 16; 1 Cor. 15, 52; Clem. f. 157; Macc. f. 19; Lit. Jac. Sar.

ነፋኂ፡ n. ag. *inflans* instrumenta: ነፋኄ፡ቀርን፡ *cornicen* vel *tubicen* 2 Esr. 14, 18; Clem. f. 96; Lud. comm. hist. p. 502. n. 39; ነፋኄ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ነፍነፈ፡ quadrl. I [נוּף, הֵנִיף *conspergere*, נֹפֶת *sparsio, destillatio;* نَفَّ *effudit* nubes aquam] *rorare, roris instar stillare*, de pluvia tenui: ዝናም፡ኢነፍነፈ፡እንከ፡ዲበ፡ምድር፡ Ex. 9, 33; ኢለከፎ፡ዝናም፡ዘነፍነፈ፡ Enc. Hed. 29.

ንፍንፍ፡, ነፍኒፍ፡, ንፍኒፍ፡ subst. *tenuis pluvia, guttae, roratio:* ወረደ፡ጠል፡ከመ፡ነፍኒፈ፡ዝናም፡ Gad. T. H.; ኀሊፎ፡ዝናም፡ተረፈ፡ነፍኒፍ፡ (v. ንፍንፍ፡) 4 Esr. 2, 58. 59; ነፍኒፈ፡ሌሊት፡ ψεκάδες νυκτός Cant. 5, 2; Org.; ያርሕሱሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; ወይኩን፡በን(v. ነ)ፍኒፎሙ፡ለዝንቱ፡ሕዝብ፡ Mich. 2, 11.

ነፈየ፡ I, 1 [נוּף Hiph.; נָפָה *cribrum, ventilabrum;* نَفَا] Subj. ይንፊ፡, *cribare, cribro subcernere*, M. F.

ተነፍየ፡ III, 1 *cribrari*, Lud. sine auct.

ንፉይ፡ part. *cribratus*, Lud. sine auct.

መንፌ፡ subst., Pl. Pl. መንፌያታት፡, *cribrum, colum:* ይጸውር፡ማየ፡በመንፌ፡ (miraculum Sancti cujusdam) Gad. T. H.; ዐቂሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተክዕወ፡ማይ፡ M. M. f. 48; Gad. Za Mich.; monachorum pars conficit መንፌያታት፡ Phlx. 189. — *Voc. Ae.:* መንፌ፡ብ፡ወንፊት፡

መንፊት፡ subst. (amh.) *flabellum* Chr. Ax. f. 90 (vid. መንፊያ፡ apud Isenb. p. 34).

ናፈዶም፡ vid. sub ናፈል፡

ነፈገ፡ amh. *avarum, nimis tenacem esse.*

ንፍገት፡ subst. *avaritia, tenacitas:* ንፍገት፡ለነዳይ፤ውሂብ፡ለባዕል፡ Form. Conf.

ትንፉግ፡ vid. sub ት፡ c. 564.

ነፍጥ፡ subst. 1) *naphtha:* ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273; ወነፍጥኒ፡ይወዕእ፡ላዕለ፡ገጸ፡ማይ፡ ibid.; p. 283. 375. 2) *bombarda, sclopetum* (cfr. نَفَّاطٌ), crebro in libris hist. Amh. Aeth., ut: Lusitani ነደፍዎ፡ለግራኝ፡በነፍጥ፡ Chr. Ax. — Vid. etiam ሞግእ፡

ነፍጸ፡ I, 1 [vid. נָפַץ in Ges. thes. p. 899] Subj. ይንፍጽ፡, *dissipari, diffugere*, 1) *dilabi*, de aqua Kuf. p. 23 ann. 12; *dispergi*, de palea ventilata Lud. sine auct. 2) *aufugere, fugere:* ነፍጸ፡ንዋም፡እምአዕይንትየ፡ Gen. 31, 40; ነፍጸ፡ሕዝብ፡ πέφυγεν ὁ λαός Ex. 14, 5. 25; Hen. 86, 6. 89, 16. 49 (c. እምነ፡). 90, 19; አይቴ፡ትነፍጹ፡ 102, 1; Org. 3; ነፍጸ፡እምገጸ፡ሰብእ፡ Enc. Mij. 10. 3) *evadere, effugere*, Hen. 10, 3. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ነትዐ፡

አንፈጸ፡ II, 1 1) *abigere, fugare:* ወአንፈጸ፡እግዚ"፡ንዋመ፡እምኔሁ፡ Esth. 6, 1; etiam: አንፈጸ፡ቀራንብቲሁ፡እምንዋም፡ወኢይደቅስ፡ *abegit cilia sua a somno* M. M. f. 71; ሰደዶሙ፡ወአንፈጾሙ፡ Sap. 17, 9; ዕልዋኒ፡መሐጽ፡ወአንፍጽ፡ Cod. Mus. Brit. 54, 7; ብርሃኑ፡ያነፍጾሙ፡ለአጋንንት፡ Gad. Kar.; Org. 2; signo manu dato abigere alqm, ut: ሚጠት፡ገጸ፡ወአንፈጾት፡በአጻብዒሃ፡ Sx. Hed. 17. 2) *eventilare* frumentum ita ut palea dispergatur, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አንፈጸ፡ዘ፡ጸረጸረ፡

ነፋጺ፡ n. ag. *profugus, fuga elapsus, fugitivus:* ገብአ፡እምኀበ፡ከነ፡ነፋጺ፡ *eo rediit unde aufugerat* Enc. Genb. 11; ኢያትረፈ፡ነፋጼ፡ለዝክር፡ Enc. Haml. 20. — Hinc fem.

ነፋጺት፡, coll. (gramm. § 120, a), *quidquid e clade superstes est, fuga elapsi, fugitivi*, nec non *fugitivus* (ut Jos. 10, 30), ζωγρεία Num. 21, 35; Deut. 2, 34. 3, 6; διαπεφευγότα Jos. 8, 22. 10, 28. 30. 33; ነፋጺተ፡ኢያትረፈ፡እምውስቴቶሙ፡ Macc. f. 7.

አ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et tertia, quae አልፍ፡ appellatur.

አ፡ particula quae, ubicumque verba alicujus sive per legatum sive per literas ad aliquem missa referuntur, vel singulis vel praecipuis orationis vocabulis annecti solet (gramm. § 162); certe librarios Abyssinos post singula quamquam longioris orationis verba ad nauseam usque eam repetere non taedet; impressorum autem librorum editores eam vel parcius adscribere vel omnino omittere maluerunt. Exempla invenies Gen. 32, 5 seq.; 38, 25. 45, 9—11. 50, 4. 5; Num. 20, 14—20. 21, 21 seq.; 22, 5 seq.; Deut. 2, 27—29; Jos. 22, 16 seq.; Jud. 2, 1—3. 9, 7—20. 11, 12 seq.; 1 Reg. 15, 17 seq.; 2 Reg. 2, 5—7; 3 Reg. 21, 9; Jes. 36, 4 seq.; Esth. 4, 8—17; 2 Esr. 5, 7 seq.; 7, 11 seq.; 16, 6 seq.; Judith 3, 2 seq.; 4, 7; Am. 7, 10; 4 Esr. 11, 43 seq.; Joh. 1, 19; Apoc. 2 et 3 rom. (vid. etiam 4 Esr. 2, 24). Ubi hoc አ vocabulo in ă desinenti annectitur, hanc vocalem ă supprimere licet, ut ምሕረትአ፡ pro ምሕረተአ፡ 2 Reg. 2, 5; ሥጋይአ፡ pro ሥጋየአ፡ 19, 13 (in cod. S). 12, 27. 28; Luc. 14, 17 rom.; ዘወድቅአ፡, ዘስሕትአ፡ Did. ed. Platt p. 28 lin. 2; rarius illa ă prolongatur, ut መንገላአ፡ Num. 20, 19 ann.; praepositiones autem, quae primitus in ê desinebant, nonnumquam hanc ê ante አ፡ resumunt, ut ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; መንገሌአ፡ Num. 20, 19 ann. — De pronunciatione hujus አ፡ Antoine d'Abbadie haec mihi communicavit: „les lecteurs soigneux ne le prononcent pas et se contentent de faire sentir cet አ par l'intonation générale seulement."

አ፡ interjectio a) *dolentis: heu*, e. q. አሀ፡, plerumque annexa interjectioni አ (sc. አአ፡), q. v. b) *acclamantis: heus* (ἰ, הוֹי) Zach. 2, 6 ubi Cod. Laur. አአተዩ፡, recentiores ጐዩ፡ praebent, sed legendum est አአ፡ጐዩ፡ ὢ ὢ φεύγετε.

ኢ፡ particula negandi [hebr. אִי; utrum **አይ፡** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አከ፡, አልቦ፡**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nominive, cui vim negativam tribuit, praefigi solet, ut: **ኢይገብሩ፡**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢኒ፡ ትትዌሰክ፡ ወኢኒ፡ ተሐጽጽ፡** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ፡ ትዘሀሩ፡** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non*, *haud*, et praedicato praefigitur, ut: **ኢያውሥእ፡** (pro **ኢአውሥእ፡** gramm. § 48, 5) **ኢየሱስ፡ ቃለ፡** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢያድኅነከ፡ አምላክከ፡** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታአምሩ፡** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ፡ አንትሙኒ፡ ኢለበውያን፡ አንትሙ፡** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphaseos causa praedicato praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማየ፡ የዐርጉ፡ ወኢምድረ፡ ይበጽሑ፡** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. rel. **ዘ፡** interponere amant, ut: **አመ፡ ኢበዝንቱ፡ ደብር፡ ወኢበኢየሩሳሌም፡ ዘይሰግዱ፡** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ፡** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊተ፡ ኢይኩን፡ ወኢላቲ፡** 3 Reg. 3^b, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ፡ ንዋይ፡ ኢይበቍዕ፡** vel **ኢኬ፡ አብ፡ ኢይቤዙ፡ ወልዶ፡** Genz. f. 88; etiam **ወኢኒ፡ ኢይክሎ፡** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati omissa sunt, exempla sunt: **ገብረ፡ እኩየ፡ ወበሕቱ፡ ኢከመ፡ ነገሥተ፡ እስራኤል፡** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽንዐ፡ ሰማይ፡ ላዕሌሆ፡** Hen. 18, 12. b) prohibitivae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subjunctivo, **ኢይኩንክ፡ ዕፁበ፡** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከመ፡ ኢ፡** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነጺቅ፡ አብያተ፡ ወኢለነቢር፡ ሀየ፡** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በእንተ፡ ኢዐቀቦቱ፡ ላቲ፡** F. N. 29. b) cuivis nomini et abstracto et concreto (lat.: *in*-): **ኢሕዝብየ፡** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ፡** *incredulus* F. N. 24, 5; **ኢምሒክ፡ ሥጋ፡** ἀφειδίᾳ σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአሚኖቶሙ፡** ἀπιστίαν αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ፡** 22, 29; **በኢድልወትነ፡** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ፡** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ፡** repetere amant (*nec—nec*): **በሐውርት፡ ኀበ፡ ኢያአምሩ፡ ኢእሙንቱ፡ ወኢአበዊሆሙ፡** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይከውኑ፡ ዐዚዛነ፡ ወኢልዑላነ፡** 38, 4; **ኢይነሥእ፡ ኢፈትለ፡ ወኢቶታነ፡** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢተግሕሡ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3^b, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negationes (atque **ኢ፡**) positae sunt, ut: **እለ፡ አልቦሙ፡ አብ፡ ወኢእም፡ ወኢአዝዚ፡** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** *sine*, plura nomina subjuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ፡** sed per **ወኢ፡** annectere solent: **ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ወኢነሰሳው፡** Sap. 15, 5; **ዘእንበለ፡ ምክንያት፡ ወኢአበሳ፡** *absque causa et culpa* F. M. 12, 2; **ዘእንበለ፡ ነጽሮ፡ መልክዐ፡ ብእሲት፡ ወኢሁከት፡ ዘኀሊና፡** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ፡** vel **ወኢኒ፡, ወኢ—ኒ፡, ወኢ—ኒ፡** *nec, neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth. 10, 24; **ኢ፡—ወኢ፡, ወኢ፡—ወኢ፡, ኢኒ፡—ወኢኒ፡, ኢ—ኒ፡—ወኢ—ኒ፡** *nec—nec* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg. 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢመኑ፡** vel **ወኢመኑሂ፡** *nemo*, **ኢምንት፡, ወኢምንት፡, ወኢምንትሂ፡** *nihil* vid. **መኑ፡** et **ምንት፡**; **ወኢአሐዱ፡** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ፡**; **ኢ፡—ኵሉ፡** vel **ኵሉ፡ ኢ፡** *nullus, nihil* vid. **ኵሉ፡**; **ኢ፡—ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡—ኢ፡** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ፡**; **ኢ፡—እንከ፡** *non amplius* vid. sub **እንከ፡**; **ዓዲ፡ ኢ፡** *nondum* vid. sub **ዓዲ፡**; **ግሙራ፡ ኢ፡** et **ኢ፡—ግሙራ፡** *numquam* vid. sub **ግሙራ፡**

ኦ፡ n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ፡ ውእቱ፡ አልፋ፡ ወኦ፡** Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13.

ኦ፡ interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o, ah, eheu, proh*, **ኦሞት፡** Sir. 41, 1. 2; **ኦምድር፡** 4 Esr. 6, 38; **ኦከናፍር፡ ዘከሀናት፡ ናሁ፡ አርመሞን፡ ሞት፡** Genz. f. 75; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኔከ፡ ሞት፡ ዘነግእከ፡ ነፍሳቲሆሙ፡** Macc. f. 20; **ኦእምዝንቱ፡ መልአክ፡** Genz. f. 47; **ኦእምዝንቱ፡ ሞት፡ ዘሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** f. 75; etiam seq. interjectione **ኦ፡**, ut: **ኦኦ፡** ὦ ὦ Num. 24, 23; **ኦኦ፡ ዕለት፡** v. **ኦኦ፡ ለዕለት፡** ὦ ὦ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) minantis: *vae*, **ኦኖሎት፡** ὦ ποιμένες Jer. 23, 1; **ኦሀገረ፡ ደም፡** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o, proh, hem, papae*, Rom. 11, 33; **ኦዘክርስቶስ፡ ኦፍቅሮተ፡ ሰብእ፡** Deg.; **ኦትሕትና፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** ibid.; seq. **ለ፡**, ut: **ኦለዛቲ፡ ጥበብ፡ ሐዋርያዊት፡** βαβαὶ τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኅሊና፡** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativi) Act. 1, 1. 13, 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **እግዚኦ፡, ብእሲቶ፡** q. v.; **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **ኦ፡** praefixum ferunt, ut: **ኦብእሲቶ፡** Matth. 15, 28; Joh. 2, 4; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae.*: **ኦኦ፡ ብ፡ ዎዎ፡ ሆይሂ፡ ይ፡**

ኦሆ፡ interj. dolentis et gementis: *ah, heu, eheu, proh*, **ኦሆ፡ ኦሆ፡ ኦሆ፡** (אֲהָהּ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ፡**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ለ፡**, ut: **ኦሆ፡ ኦሆ፡ ለድምፀ፡ ቀኔሆሙ፡** Genz. f. 46 (vid. sub **ቀኔ፡** c. 447); seq. **እምነ፡**, ut: **ኦሆ፡ ኦሆ፡ እምዛቲ፡ ኀፍረት፡** Chr. Ta. 11; **ኦሆ፡ እምዛቲ፡ ሕሡም፡** (ὦ τῆς) Chr. Ta. 15.

አሆ፡ (**እሆ፡** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo, utique, esto*, **አሆ፡ እንከ፡ አበስኩ፡ አነ፡ አማን፡** καὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐπλανήθην Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praesto sum, ita faciam, bene*, al. (opp. **እንብየ፡**), ut: Gen. 17, 19 (ναί). 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (οὕτως); **ወይቤሉ፡ አሆ፡ ናገብእ፡ ሎሙ፡** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἐμοί Jud. 6, 13. 15; ἆ ἆ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **ኦሆ፡** fuerit).— Hinc orta est phrasis usitatissima a) **አሆ፡ ብህለ፡** *obtemperare, obsequi, annuere, morem gerere, obsecundare, indulgere, veniam dare*: **ኢትበልዎ፡ አሆ፡ ለፍትወቱ፡** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **አሆ፡ ይቤሎ፡** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወአሆ፡ ኢይቤ፡** ἠπείθησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (πείθεσθαι, de equis praedicatur); **አሆ፡ ብሂለየ፡ ለመማክርትየ፡** πυθομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apocr.; **አሆ፡ በልነ፡** συγκατάθου

ημῖν Dan. ap. 1, 20; አሆ፡ ቢሎ፡ συγγνώμην ἔχε Sir. 3, 13; Eph. 4, 2; አሆ፡ ብሂሎት፡ *obsequium*, ut: በእንተ፡ አሆ፡ ብሂሎቱ፡ ወትሕትናሁ፡ Phlx. 129; *indulgentia*, μακροθυμία vel ἀνοχή Rom. 2, 4. 3, 26; አሆ፡ በሃሊ፡ *obsequens, tractabilis* Jac. 3, 17; Phlx. 99; Deg. b) አሆ፡ አበለ፡ *persuadere*: Matth. 27, 20; 4 Esr. 3, 59; Jsp. p. 290; Sx. Tachs. 5. — *Voc. Ae.*: አሆ፡ ብ፡ በጀ።

አህቡይ፡ *simiae* vid. sub ሆባይ፡ c. 9.

አል፡ adv. negandi [אַל] obsoletum, nonnisi cum praep. በ፡ seq. pron. suff. compositum reperitur, sc. 1) Sing. III p. አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ m., አልባ፡ vel አልባቲ፡ f., II p. አልብከ፡ m., አልብኪ፡ f., I p. አልብየ፡; Pl. III p. አልቦሙ፡ m., አልቦን፡ vel አልቦንቱ፡ f., II p. አልብክሙ፡ m., አልብክን፡ f., I p. አልብነ፡ *non est penes eum, te, me* vel *ei, tibi, mihi* i. e. *non habere*; c. c. Acc. vel Nom. rei, qua quis caret (gramm. § 176 h): አልብየ፡ ምት፡ Joh. 4, 7. 8, 49; ኀይል፡ አልብየ፡ Ps. 68, 2; 1 Reg. 21, 4; አልብነ፡ ክፍል፡ 2 Reg. 20, 1; Matth. 14, 17; 1 Joh. 1, 8; Act. 8, 21; Matth. 6, 1. 16, 8; 1 Cor. 11, 22; 2 Cor. 6, 10; Jos. 22, 25; ዘአልቦ፡ ክንፈ፡ Lev. 11, 10; Matth. 9, 36. 13, 6. 22, 24. 25; አልቦቱ፡ ውሉደ፡ Num. 27, 4. 9. 10. 11; ሀገር፡ ዘአልባ፡ ጥቅመ፡ Prov. 25, 28; Jac. 3, 8; እንተ፡ አልባቲ፡ ኍልቊ፡ Ps. 39, 16; እለ፡ አልቦሙ፡ ልበ፡ 48, 10. 12; Judith 5, 23; ለእመ፡ ቦንቱ፡ ቅጽረ፡ ወለእመ፡ አልቦንቱ፡ Num. 13, 19; c. ለ፡ vel sine ለ፡ ejus, qui habet, ut: ለዐርክ፡ ምእመን፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ወሐናስ፡ አልባቲ፡ ውሉዳ፡ 1 Reg. 1, 2; Matth. 8, 20; አልቦሙ፡ ኍልቈ፡ ዘመዶሙ፡ Judith 5, 10; Hen. 25, 4. a) abs.: አልቦ፡ *nihil habet* Matth. 13, 12; ይኄይሰከ፡ ተሀሉ፡ እንዘ፡ አልብከ፡ እምተሀሉ፡ እንዘ፡ ብከ፡ Lud. e Vit. Dan. b) አልቦ፡ seq. subst. crebro vicem adjectivorum negativorum explet (*in*-): ዘአልቦ፡ አሰር፡ ἀνεξιχνίαστος Job 34, 24; እንተ፡ አልባቲ፡ ኍልቊ፡ *innumerabilis* Ps. 39, 16; ዘአልቦ፡ ኀጢአት፡ ἀναμάρτητος Joh. 8, 7; ወአልቦሙ፡ ምሕረት፡ ἀνελεήμονες Rom. 1, 31; ዘአልቦ፡ ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; Gen. 37, 24; Jud. 16, 7; Hen. 26, 3. 4. 5. 39, 6. 40, 1. 2) አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ *non est, non datur* vel *reperitur, deest*, c. c. Nom. vel Acc. rei vel pers., quae non est: አልቦ፡ በዕደ፡ 1 Reg. 21, 9; አልቦቱ፡ ዝየ፡ ዘማ፡ Gen. 38, 21. 22. 47, 4. 13; Ex. 10, 14. 12, 30; Num. 20, 5; Ps. 5, 10. 13, 1. 35, 1. 37, 3; Rom. 3, 10. 11. 18; Hen. 18. 12; c. ለ፡ ejus, cui non est: Num. 20, 2; Matth. 13, 5. a) አልቦ፡ ዘ፡ α) *nullus, nemo*: አልቦ፡ ዘይቀብሮሙ፡ Jer. 7, 33; Ps. 6, 5. 13, 2. 21, 11. 70, 12; አልቦ፡ ዘይሬእየኒ፡ Sir. 23, 18; አልቦ፡ ለዘ፡ አዘዘ፡ ይግበሩ፡ ኀጢአተ፡ Sir. 15, 20; Apoc. 3, 8; አልቦ፡ ገብር፡ ዘይክል፡ Luc. 16, 13. 23, 53; neque hac constructione Subjunctivus prohibetur, ut: አዘዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይልክፍኪ፡ Ruth 2, 9; 3 Joh. 7; Gal. 6, 17; Col. 2, 16. β) *nihil*: ያአምር፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይኄይስ፡ እምፈሪሀ፡ እግዚ" Sir. 23, 27; Matth. 5, 13. 10, 26. 17, 20; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ዘይትኀባእ፡ እምኔሁ፡ Job 34, 21; ከመ፡ አልቦ፡ ዘይፆንቁ፡ ለፍኖት፡ Marc. 6, 8; Luc. 3, 13. γ) *non est ut* i. e. simpliciter *non* vel *ne*: አልቦ፡ ዘይነብር፡ ውስቴቶሙ፡ ሰብእ፡ Jer. 4, 29; አልቦኑ፡ አበ፡ ዘአትረፍከ፡ በረከተ፡ ሊተኒ፡ Gen. 27, 36; አልቦ፡ ሰብእ፡ ዘይርአይኪ፡ *vir ne te videat* Ruth 3, 3; Gen. 45, 24. b) አልቦ፡ አመ፡ *numquam* Jud. 19, 30; Matth. 9, 33 rom.; 21, 16. 42; አልቦ፡ ግሙራ፡ አመ፡ Hen. 24, 4; አልቦ፡ አመ፡ ኢ፡ *numquam non* Lit. Orth. c) አልቦ፡ ኀበ፡ *nusquam*: አልቦሙ፡ ኀበ፡ ይትኀብኡ፡ (non habent ubi se abdant i. e.) *nusquam se abdere poterunt* Sir. 17, 15. 3) Absolute ponitur: *non, minime, nequaquam* a) ubi respondetur ad quaestionem: Num. 22, 30; Zach. 4, 13; Joh. 1, 21; Matth. 13, 29. b) ubi aliquid recusatur vel abnuitur: Gen. 18, 15. 19, 2. 23, 5. 42, 10. 12; Ex. 10, 25; 1 Reg. 8, 19; Ruth 1, 13; Tob. 10, 9; Matth. 5, 37 (opp. እወ፡); 2 Cor. 1, 17; Jac. 5, 12. c) in enunciationibus (interrogationibus) disjunctivis: ከመ፡ ይርአይ፡ እመ፡ ይሤርሖ፡ ፍኖቶ፡ ወለእመኒ፡ አልቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; Marc. 12, 14.

አል፡ articulus arabicus, اَلْ, quem in quibusdam nominibus e sermone arab. haustis servarunt Aethiopes, ut: አልሑት፡ (vid. supra c. 117), አልቆጥስ፡ (c. 419), al.

አላ፡ (i. e. *allá*) particula adversativa [simili modo composita atque إِلَّا, gramm. § 168, 6] a) plerumque praevia negatione: *sed*, Gen. 3, 5. 17, 15. 40, 23; Num. 10, 30. 11, 20; Deut. 7, 5. 9, 4. 5; Prov. 23, 31. 24, 8; Jer. 50, 3; Sir. 24, 34; Judith 2, 13. 12, 2. 13, 20; Hen. 5, 2. 4; 4 Esr. 6, 23. 25; Asc. Jes. 7, 15. 8, 5. 7; Matth. 5, 15. 17. 6, 13. 9, 13. 24. 10, 20. 34. 15, 11. 16, 12. 17. 22, 30; Joh. 1, 13. 3, 16 al.; post *non tantum* አላ፡—ሂ፡ vel አላ፡—ኒ፡ *sed etiam* Deut. 29, 14; 1 Petr. 2, 18 Platt, vel አላ፡—ዓዲ፡ Act. 26, 29, vel አላ፡ Joh. 11, 52; Act. 19, 26. b) sine praevia negatione: *sed, at, verum enim vero* (crebrius ወባሕቱ፡) Gen. 48, 19. Num. 14, 21; Asc. Jes. 7, 21; አላ፡ ባሕቱ፡ Cyr. c. Pall. f. 72; Lud. ex Hist. VII Puer.

እለ፡ pron. rel. Pl. vid. sub ዘ፡
እላ፡ pron. dem. Pl. f. vid. sub ዝ፡
እሉ፡ pron. dem. Pl. m. vid. sub ዝ፡

አሌ፡ interj. dolentis vel minantis: *vae* [אַלְלַי; אֲלַלְ أَلَّ יְלֵל; vid. etiam ወይሌ፡] seq. praep. ለ፡, sc. I p. S. አሌ፡ ሊተ፡ Mich. 7, 1; Jes. 6, 5 var.; Jer. 1, 6. 4, 31 (አሌ፡ ሊተ፡ አነ፡). 15, 10; Job 10, 15. 19, 5; 1 Cor. 9, 16 et አሌልየ፡ Lud. e Vit. Dan.; Pl. አሌለነ፡ vel አሌ፡ ለነ፡ Jer. 4, 13. 6, 4; II p. S. m. አሌ፡ ለከ፡ Num. 21, 29 FH; f. አሌ፡ ለኪ፡ Koh. 10, 16; Jer. 13, 27; Matth. 11, 21; Pl. m. አሌ፡ ለክሙ፡ vel አሌለክሙ፡ Sir. 41, 8; Matth. 23, 13—29; III p. S. m. አሌ፡ ሎቱ፡ Koh. 4, 10; Jer. 22, 18 var., plerumque አሌሎ፡ Hab. 2, 6. 9; Hos. 9, 12; Jes. 1, 4. 3, 11. 28, 1; Jer. 22, 18; Sir. 2, 12. 13; Matth. 18, 7; etiam አሌ፡ ሎ፡ ለሞተ፡ ዐማፅያን፡ Job 31, 3; f. አሌላ፡ Jes. 3, 9. 18, 1. 29, 1; Jer. 28, 2; Mich. 7, 1; Nah. 3, 1; Hez. 24, 9; Apoc. 12, 12; Pl. m. አሌ፡ ሎሙ፡ Jes. 1, 24. 5, 8. 11. 18—22; Sir. 2, 14; Judith 16, 17; Apoc. 8, 13; Judae 11; f. አሌሎቶን፡ Hez. 13, 18, vel አሌሎን፡ Ps. 30, 21; Marc. 13, 17; vel አሌ፡ ሎን፡ Matth. 24, 19. — *Voc. Ae.*: አሌሎ፡ ዘ፡ ወይ፡ ለሕንሱ።

ኤሎሂ፡ n. prgr. i. e. vel אֱלֹהַי *Deus* seq. Gen., 1 Reg. 1, 11 vel אֱלֹהַי *Deus meus* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34; poëtice: *Deus* in genere, ut: ሰላም፡ ለአጥጽ፡ ነበቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሎሂ፡ Enc. Pag. 5.

አለሌ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. **አለሌ፡** *male ass* Isenb. lex. amh. p. 112): **ምልአተ፡ከርሥ፡ ዘእንበለ፡ዐቅም፡ከመ፡አለሌ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳም፡** Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub **አይሉል፡**

ኤላም፡ n. prgr. αἰλάμ (אֵילָם) *vestibulum* in specie templi, *porticus:* Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — *Voc. Ae.:* **ኤላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ።**

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλση *luci, nemora,* Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae., ubi inter nomina idolorum enumeratur **ኤልሳ፡**

አልሶድስ፡ n. prgr. ἀλσώδεις, ab ἀλσώδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

አለስትዮ፡ vid. sub **ሐለስትዮ፡** c. 67.

ኤሉቄ፡ n. prgr. sc. ἕλιξ (Dat. ἕλικι) *palmes vitis,* quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: **ዕፀ፡ኤሉቄ፡** Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, አሌቄ፡, ኤሌቄን፡, ኤሌቅ፡ n. prgr., ἀλυκή sc. θάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

አለ፡ቄጥሩ፡ vel **ኤሌቄጥሩ፡** n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **አለ፡ቄጥሩ፡ዘ፡ዖፍ፡ዘራብዕ፡ርእሱ፡** (!!).

አልቦ፡ *non est, non habet* vid. sub **አል፡** c. 717.

አልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: **ጸለየ፡በቅድሜሆሙ፡አልባልተሪቦን፡ዘውእቱ፡አቡነ፡ዘበሰማያት፡** Sx. Mag. 27.

አልባስጥሮስ፡ et **አልበ"፡** n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster,* Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

አልታኅ፡ vid. sub **ለትኅ፡** c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληθινός *verus,* Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (θάλασσα τῶν) ἁλῶν, mare *salsum* i. e. mortuum: **በሐረ፡አሎን፡** Jos. 3, 16. 12, 3; **ቄላተ፡አሎን፡** 2 Reg. 8, 13 E; etiam **ኤሎን፡** Gen. 14, 3.

እሉንቱ፡ m., **እላንቱ፡** f. Pl. pron. dem. vid. sub **ዝንቱ፡**
እሊአሁ፡, እሊአከ፡, እሊአየ፡ pron. possess. vid. sub **ዘ፡**
እልኩ፡, እልክቱ፡, እልክቱ፡ pron. dem. Pl. vid. sub **ዝኩ፡**

ኤሌዎን፡ vid. sub **ኤልያስ፡**

ኤልዮ፡ n. prgr. sc. Ἐλιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. ἐλαία (Gen. ἐλαίας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *olivarum* (*oliveti*) sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel **ኤሊዬጦን፡** n. prgr. sc. ἁλιαίετος (in Acc.), *aquila marina,* Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡**; sec. Lud.: **ሀባብ፡ውኅጥ፡** (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለደ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كلز كلد كلت לקט لقط خلط; vid. **ከለሰ፡**] *legere, colligere,* lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; **ጸውሎስ፡አሊዶ፡ብዙኀ፡ዕፀ፡** Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) **አለደቶን፡ውስተ፡ፍኖት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽእላሃ፡ለማርያም፡** (quae contumeliis vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ዘ፡ከመረ።**

ተአለደ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari,* **ይትኤለድ፡** M. M. f. 24; **ውስተ፡አሐቲ፡ኅቡ፡ተአለዱ፡** Enc. Genb. 18; **እንዘ፡ትትኤለዱ፡** Enc. Mij. 1; **ይትአለዱ፡ወይትጋብኡ፡ኵሎሙ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 17, 11; **ወአንትሙሰ፡ናሁ፡ተአለደ፡ውስቴትክሙ፡ኵሉ፡ነውር፡** Jsp. p. 372.

እሉድ፡ part. *collectus:* **ዕፀው፡እሉዳን፡** Gad. T. H.

አላድ፡ subst. *moneta, numisma,* **አላድ፡ዲናር፡** Matth. 22, 19; „Aethiopibus in specie est dimidium unciae", Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver".

አላዲ፡ n. ag. *compilator:* **አላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** F. N. 15.

አላዶ፡ n. act. *lectio, collectio,* **አላዶ፡ብርዕ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምእላድ፡ subst., Pl. **ምእላዳት፡** locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum,* aquae Gen. 1, 9; **ምእላዲሆሙ፡ለማያት፡** Kedr f. 12; **ምእላዳት፡** aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); **ወምእላደ፡ገበርክሙ፡ማእከለ፡፪አረፍት፡** Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (πηγή); *congeries, acervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel **አላዳስ፡** vel **አለዶስ፡** n. prgr., ut videtur, proprie Ἑλλάδος (ab Ἑλλάς, quam terram aliâs nominant **ኤላድ፡** Jes. 66, 19; **ኤልዳ፡** Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel **ኤለዳ፡** Act. 20, 2 Platt), ut: **ለአህጉር፡ወለአሕዛብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለፀር፡ወለኵሉ፡ዓለም፡** N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulas* interpretantur (*Voc. Ae.:* **አላደስ፡ዘ፡ደሴት፡**), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: **ገብሩ፡ሕገ፡ለኀኑያን፡መንግሥት፡ወለእለ፡ውስጥ፡ወለእለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለበሐውርት፡** Kbr. Nag. n. 92; **በባሕር፡ወየብስ፡በአሕቁል፡ወአለዳስ፡** M. M. f. 60.

ኢላጢ፡ v. **ኤሌጢ፡** n. prgr. sc. ἐλάτη, *abies* Hez. 31, 8.
ኢላጢኑስ፡ v. **ኤላጢኑስ፡** ἐλάτινος *abiegnus* Hez. 27, 5.

እልፍ፡ subst. et n. numer., plerumque m., Pl. **አእላፍ፡**, Pl. Pl. **አእላፋት፡** [אֶלֶף أَلْف]; rem numeratam plerumque appositione sibi conjungit. 1) *mille, numerus millenarius*, χίλιοι, χιλιάς, sed hoc sensu vocabulum non usurpatur, nisi ubi indefinite loquuntur: **እስከ፡ እልፍ፡ ትውልድ፡** Deut. 5, 10. 7, 9; **አሐዱ፡ እምእልፍ፡** Sir. 6, 6; Job 9, 3; **እልፍ፡ መዛግብተ፡ ወርቅ፡ ዐበይት፡** Sir. 41, 12; **እለ፡ ይውሕዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡** Jes. 60, 22; **አእላፍ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡** Ps. 118, 72; χιλιάδες **አእላፍ፡** Ex. 34, 7; Num. 31, 5; Deut. 33, 17; 1 Reg. 23, 23; Jer. 3, 21 (ubi interpres χιλίων pro χειλέων legit). 39, 18; Mich. 5, 1; Ps. 83, 10; **አእላፈ፡ አእላፋት፡** Dan. 7, 10; **ርእሳነ፡ አእላፋት፡** χιλίαρχοι 1 Par. 13, 1; 2 Par. 1, 2; **እርእስተ፡ እልፍ፡** 1 Par. 15, 25. 27, 1. 29, 6; **መላእክተ፡ አእላፍ፡ ወአምእት፡** 28, 1. 2) ubi numeros accuratius definiunt: *decem millia, myrias;* ejus character est ፼፡; 1 Reg. 18, 7. 8; **ክልኤቱ፡ እልፍ፡ ወኀምሳ፡ ምእት፡** Hez. 45, 1; **ሠለስቱ፡ እልፍ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 4, 10; **ቀተለ፡ እልፈ፡ ብእሴ፡** Jud. 1, 4; Luc. 14, 31; Matth. 18, 24; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡** Jon. 4, 11; **ስሳ፡ እልፍ፡ አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡ እልፍ፡** (v. **አእላፍ፡**) **አጋሬን፡** 46, 8; **ሠላስ፡ እልፍ፡** Enc. Genb. 25; **ይቀትል፡ ብዙኀ፡ አእላፈ፡** Dan. 11, 12; Mich. 5, 7; Deut. 33, 17; Ps. 90, 7; **መጽአ፡ በአእላፍ፡ ኀይሎሙ፡** Judith 16, 3; Ps. 3, 6; Hebr. 12, 22; **አእላፍ፡** (v. **አእላፈ፡**) **አበግዕ፡** Dan. ap. 3, 16; **ይበርህ፡ እምአእላፈ፡ አእላፍ፡ ፀሓይ፡** Sir. 23, 19; Apoc. 5, 11; Gen. 24, 60; Hen. 40, 1. 71, 8; Lit. 163, 4.

ትእልፊት፡ subst. *decem millium multitudo:* **መጽአ፡ በትእልፊት፡ ቅዱሳን፡** Hen. 1, 9. 21, 6; **ትእልፊተ፡ ትእልፊት፡** *decies millies dena millena* Hen. 14, 22. 40, 1. 60, 1; **ትእልፊተ፡ አእላፋት፡** μύριαι μυριάδες Dan. 7, 10; Hen. 71, 8. 13; Lit. 163, 4.

ትእልፍት፡ i. q. **ትእልፊት፡**, ut: Judaei **አሪተ፡ ተወክፉ፡ ወትእልፍተ፡ ሠናያት፡ ረከቡ፡** μυρίων ἀγαθῶν ἀπήλαυσαν, hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ምእልፊት፡ subst. i. q. **ትእልፊት፡**, ut: **ምእልፊተ፡ አእላፍ፡** Ps. 67, 18; Org. 7; Acc. adv.: **ምእልፊተ፡** χιλιοπλασίως Deut. 1, 11; ἐν μυριότητι *decem millibus modis* Sap. 12, 22.

አሌፍ፡ nomen literae alphabeti Hebraici primae, Ps. 118, 1; Thren. 1, 1. 2, 1. 3, 1. 4, 1; ubi de psalmis agitur, siglo **አሌፍ፡** Ps. 118, 1—8 notatur, ut: **ወእምዝ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ እስከ፡ ላሜድ፡** Genz. f. 63; **አሌፍ፡ እስከ፡ ታው፡** (i. e. Ps. 118), Kedr f. 4.

አልፋ፡ nomen literae alphabeti Graeci primae: Chr. ho. 9; Reg. Pach.; Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13; inde passim Christo ceu cognomentum tribuitur I Sal. Mar. 5; **ክርስቶስ፡ አልፋ፡** Enc. Ter 24; **በሥምረተ፡ አልፋ፡** Enc. Mag. 12; et Spiritui S.: **ሰላም፡ ለርደትከ፡ ጰራቅሊጦስ፡ አልፋ፡** Enc. Genb. 18.

አሎፍሊ፡ et **ኢሎፍሊ፡** n. prgr. sc. ἀλλόφυλοι (*alienigenae*) i. e. *Philistaei*, Jud. 3, 3 seq. (c. annot.); Ps. 59, 9. 82, 6. 107, 10; 1 Reg. 4, 1. 5, 1; etiam **አሎፊል፡** Jud. 3, 31; **አሎፍል፡** Jud. 13, 1. 14, 1 seq.

ኢሎፍላዊ፡ adj. *Philistaeus* 1 Reg. 10, 5. 17, 8. 10.

አሐ፡ subst. *boves, vaccae* Luc. 14, 19 rom. (**እልህምት፡** Platt); „vox Tigrensis est" Lud. [cfr. ⲉϩⲉ *bos, vacca*].

አሐር፡ subst. dubium, *aries:* **አሐረ፡ በግዕ፡** κριὸς ἐκ προβάτων (in pluribus codicibus; in alio codice a me inspecto: **አሐጕረ፡**, sine dubio pro **አሕጕረ፡** pro **አሕሩግ፡** a **ሐርጌ፡**) 2 Esr. 10, 19. [Si lectio sana est, nescio an comparare liceat כַּר].

አሐቲ፡ *una* vid. sub **አሐዱ፡**

አሐዝ፡ አሕዝ፡ vid. sub **አኀዘ፡**

አሐደ፡ rad. inus. (quamquam Rad. Abb. exhibent: **አሐደ፡ ዘ፡ ፩አደረገ፡**), vid. **ወሐደ፡**

አሐድ፡ subst., Pl. **አሐዳት፡** *unio;* **አሐዳት፡** *uniones* seu numeri ab uno usque ad decem, Abush. 11. — Hinc

አሐዱ፡ n. numer., f. **አሐቲ፡** (pro **አሐድቲ፡**), Acc. m. **አሐደ፡**, f. **አሐተ፡** (gramm. § 158); raro c. pron. suff., ut: **አሐድነ፡** Macc. 10, 37 Platt (**አሐደነ፡** rom.), *unus, -a, -um;* ejus character est ፩; [אֶחָד أَحَد; amh. inserta nasali **አንድ፡**]: **እግዚ"፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡** Deut. 6, 4; Rom. 3, 30; **ውእቱ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ በሕቲቱ፡** 1 Esr. 4, 7; Jes. 51, 2; **አሐዱ፡ ውእቱ፡ ኄር፡** Matth. 19, 17; **ኖላዌ፡ አሐደ፡** Hez. 34, 23; Gen. 1, 9. 2, 24. 11, 6; **አሐተ፡ ቃለ፡** Job 9, 3; **አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡** Sir. 18, 10; **በአሐቲ፡ ዕለት፡** Gen. 27, 45. 33, 13. 34, 16. 40, 5, al.; **ዕሥራ፡ ወአሐተ፡ ዕለተ፡** Dan. 10, 13; 3 Reg. 15, 10; Gen. 32, 23; **ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡** *monoceros* Ps. 21, 22; seq. **እምነ፡**, ut: **ኩኑ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡** Sir. 35, 1; Lev. 13, 2; Ps. 81, 7; Luc. 15, 15; Marc. 8, 28; vel **እምውስተ፡** Marc. 9, 17; 1 Reg. 9, 3; (an etiam per st. c.? **አሐተ፡ ጸራይቀ፡ ናእት፡** Num. 6, 19). a) passim: *primus*, in numerandis annis, ut: **እስከ፡ አሐቲ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 1, 21; 3 Reg. 16, 23; cfr. Apoc. 9, 12. b) *singuli, unusquisque* vel *quisque*, ፩፩ Gen. 40, 5; Ex. 32, 27. 35, 21; Num. 13, 2. 16, 17; Jes. 6, 3; Jer. 19, 9. 22, 8. 27, 16. 38, 30; Jos. 3, 12; Asc. Jes. 3, 27; Jac. 1, 14; vel **ለለ፩፩** vel **ለለ፩** Ex. 12, 4. 18, 16; Luc. 4, 40; vel **በበ፩** vel **በበ፩፩** 4 Esr. 11, 20; Num. 34, 18; Joh. 8, 9. 21, 25. c) *aliquis, quidam*, τίς Job 1, 1; **አሐተ፡ ጽድቀ፡** ῥῆμά τι ἀληθινόν Job 4, 12; Tob. 2, 4; Gen. 38, 1. 39, 11; Ex. 2, 1; Num. 22, 41; Luc. 1, 5. 10, 38. 13, 23; Joh. 11, 1; εἷς **አሐተ፡ ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; Gen. 21, 15. 22, 2; εἷς τις Marc. 14, 47; Luc. 22, 50; ὁ Ruth 2, 3; 2 Reg. 17, 17; etiam ubi Graecus nec articulum nec τίς habet Gen. 38, 2; Ex. 2, 15; 2 Reg. 23, 11; 4 Reg. 6, 26. d) in enunciationibus negativis: *ullus, quisquam*, **እንበለ፡ ምክንያት፡ አሐዱ፡** Enc. Mag. 3; vel cum negatione: *nullus, nemo* Matth. 10, 29; Luc. 12, 6; plerumque **ወኢ፡ አሐዱ፡** (οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*) Matth. 10, 29. 27, 14; 1 Joh. 1, 5; Ex. 10, 15; Num. 16, 15; 1 Reg. 14, 36; **ወኢ፡ አሐተኒ፡** Sir. 42, 20. e) *idem:* **እምአሐዱ፡ አፍ፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος Jac. 3, 10; Gen. 40, 5; vel *unus idemque*, ut: **እለ፡ አሐዱ፡ ቃሎሙ፡** μὴ διλόγους 1 Tim. 3, 8. f) *unus-alter, alter-alter, alius-alius* α) ፩-፩ Ex. 17, 12. 28, 10; Lev. 5, 7; Deut. 21, 15; Jud. 16, 29; 1 Reg. 10, 3; Matth. 20, 21. 24, 41; **ይትቄለዩ፡ ፩እም፩** Hen. 24, 2; Asc. Jes. 10, 29. 31; **አሐቲ፡ እምአሐቲ፡** Koh. 7, 27. β) ፩-**ካልኡ፡** Ps. 11, 2; Matth. 24, 40. 41; Ex. 1, 15. 18, 3. 4; Ruth 1, 4; **አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡** Sir. 16, 28; **ሶበ፡ አሐዱ፡ የሐንጽ፡ ወካልኡ፡ ይነሥት፡** Sir. 31, 28. 29. g) *unicus* (alias **ዋሕድ፡**): **አሐቲ፡ አነ፡ ለአቡየ፡** (μία, μονογενής) Tob. 3, 10. 15. h) **ኩሉ፡ አሐደ፡** *unus*

sunt vel *facti sunt* Joh. 17, 21. 22; ወ፩ይከውን፡ ዘርአሙ፡ ምስለ፡ ውሉዶ፡ ሰብእ፡ Hen. 39, 1. i) f. አሐቲ፡ pro neutro usurpatur: *unum*, ከመ፡ ይግበር፡ አሐተ፡ እምእላንቱ፡ ኵሉን፡ Hez. 16, 5; አሐተ፡ ሰአልኩ፡ Ps. 26, 7. k) አሐተ፡ α) *semel*, ut: አሐተ፡ ለዓመት፡ Kuf. 6; Jud. 6, 39. 16, 18. 28. β) *unâ*, *simul:* SS. Trinitas, ዘአሐተ፡ ይሰገድ፡ (quae simul adoratur), Org. 1. l) affixo ኔ፡, sc. አሐተኔ፡ *in unum, unâ*, vid. sub ኔ፡ c. 630.

እሑድ፡ n. temporale, Pl. እሑዳት፡, *primus hebdomadis dies, feria prima, dominica:* በዕለተ፡ እሑድ፡ Act. 20, 7; Apoc. 1, 10; በበእሑድ፡ 1 Cor. 16, 2; ለጸቢሐ፡ እሑድ፡ Matth. 28, 1; በእሑድ፡ ሰንበት፡ Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; ናከብር፡ እሑደ፡ ሰንበተ፡ Did. 38; ሰንበተ፡ እሑድ፡ Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; በእሑዳት፡ F. M. 1, 4; F. N. 19; ኵሎ፡ ለያልየ፡ እሑዳት፡ F. M. 10, 3; በለያልየ፡ እሑዳት፡ Phlx. 83.

አመ፡ vel አሜ፡ particula temporis; forma አሜ፡ antiquitus usitatior erat (ut in N. T. rom. Matth. 11, 22. 17, 22. 19, 28; Luc. 11, 31; Herm. p. 52), posthac አመ፡ communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. forma አሜ፡ semper conservata est. [De etymo vid. gramm. § 64, b; Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. II p. 139; Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884.]. A) Adv. rel. temporis: *quo, qua, quibus, quum*, ut: ውእቲ፡ አሚረ፡ አመ፡ ኀልቁ፡ ብዙኃን፡ Jes. 30, 25. 26; ከመ፡ ትካት፡ አመ፡ (*ut olim quum*) Job 29, 3 seq.; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ አመ፡ ይነብሩ፡ ሕዝብየ፡ በሰላም፡ ትትነሣእ፡ Hez. 38, 14. 18; ዕለት፡ አመ፡ ወለደተኒ፡ እምየ፡ Jer. 20, 14; Joh. 4, 21; Marc. 6, 21. 14, 12. a) አመ፡ ዕለተ፡ (pro ዕለተ፡ አመ፡ per attractionem, nisi hanc phrasin e lit. C, 1 interpretari malueris) *quo die* Gen. 3, 5; Koh. 12, 3; Jer. 7, 22. 11, 4; 4 Esr. 10, 62; Kuf. 3; አመ፡ ዕለተ፡ ይድኅፅ፡ Sir. 3, 31; Ex. 32, 34; አመ፡ መዋዕለ፡ *quibus diebus* 2 Reg. 7, 11. 11, 1; አመ፡ መዋዕለ፡ ትዴለው፡ Sir. 18, 25; እምአመ፡ ዕለተ፡ *ex quo die* Lev. 6, 13; 2 Reg. 13, 32. b) አልቦ፡ አመ፡ *numquam, nondum*, ut: Job 4, 7; ይነቅህ፡ ዓለም፡ ዘአልቦ፡ አመ፡ ነቅሀ፡ 4 Esr. 5, 32 (deest in ed. Laur.); plura exempla vid. sub አልቦ፡; ኢአመ፡ *numquam*, Lud. e V. S. c) በአመ — በአመ፡ *modo — modo* 2 Reg. 11, 25. B) Conj. 1) አመ፡ (አሜ፡) *quo tempore, tum quando, quum, ubi*, c. Perf.: Gen. 16, 16. 20, 13; ከመ፡ አመ፡ ወፅኡ፡ እምነ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 16; አመ፡ ልህቀ፡ Jer. 2, 2. 21, 1; Bar. 1, 2 (ἐν τῷ καιρῷ ᾧ); Ps. 50 tit.; 67, 8. 125, 1; Matth. 12, 3; Luc. 2, 21. 22. 42. 4, 25. 6, 3 al.; c. Perf. i. e. Fut. exacto: Gen. 40, 14. 50, 24; Num. 15, 2; አመ፡ ኀልቀ፡ ፫ዓመት፡ Jer. 36, 10; አመ፡ ሞትኩ፡ ቅብረኒ፡ Tob. 4, 3; Joh. 8, 28; Rom. 11, 27; c. Imprf. i. e. Fut.: Gen. 50, 25; Hez. 33, 12 (ᾗ ἂν ἡμέρᾳ); Sir. 2, 14; Matth. 19, 28. 25, 31; Luc. 9, 26; 1 Petr. 1, 7; c. Imprf. i. e. Latinorum Imprf. vel Praes.: Gen. 11, 10. 35, 1; Ex. 5, 13; Ps. 113, 1; Prov. 8, 27; Tob. 12, 12. 14, 2; አመ፡ ይፈጥር፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ ይእተ፡ አሚረ፡ ይኤዝዞ፡ Sir. 18, 7; in sententiis nominalibus Gen. 40, 13; አመ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ 2 Par. 10, 6; passim: *dum*, 1 Reg. 25, 16; Luc. 1, 8. 2, 2; አመ፡ ትዴሎ፡ ይከውን፡ ከማከ፡ Sir. 6, 11; ዘአመ፡ ይጼንስ፡ ኢየሐዝን፡ አመ፡ ይዴለው፡ እፎ፡ ያስተፌሥሕ፡ 10, 31; 1 Tim. 1, 3. 2) Composita a) እምአመ፡ (vel እምነ፡ አመ፡) *ex quo*, c. Perf. Job 31, 18; Jes. 44, 7; Jer. 7, 25; Bar. 1, 19; Hez. 28, 14; 2 Esr. 15, 14; Asc. Jes. 7, 12; 1 Reg. 8, 8; Gen. 11, 10; Ex. 5, 23; Jud. 19, 30; 2 Petr. 3, 4; c. Impf.: እምአመ፡ ይወፅኡ፡ እምከርሙ፡ እሞሙ፡ እስከ፡ አመ፡ ይትቀበሩ፡ Sir. 40, 1. b) እስከ፡ አመ፡ *dum, usque dum, donec*, c. Perf.: እስከ፡ አመ፡ ከነ፡ 2 Esr. 15, 14; c. Imprf. Gen. 39, 16; Kuf. 11; 1 Reg. 22, 3; Ruth 1, 13; Matth. 16, 28. 18, 34 (እስከ፡ አሜ፡). c) ለአመ፡ *in id tempus quo:* ታስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአመ፡ የዐግትዋ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Hez. 4, 7; ተዐገሡኒ፡ ለአሜ፡ እትነሣእ፡ Zeph. 3, 8. d) እንተ፡ አመ፡ *si quando, quandocumque* seq. Impf. Sir. 19, 28. e) ዘአመ፡ *quod* (erat) *tum quum* Ps. 3 lit.; ዘአመ፡ ንእስ፡ አጥባትኪ፡ Hez. 23, 21; Marc. 8, 19. C) Praep. 1) አመ፡ (v. አሜ፡) *tempore, in*, Abl. temporis: አመ፡ ምንዳቤሆሙ፡ Jer. 2, 27; Ps. 32, 19; አመ፡ ትፍሥሕቱ፡ Sir. 22, 23. 6, 12. 12, 8. 29, 2; አመ፡ ማእረረ፡ ሥርናይ፡ Judith 2, 27; አሜ፡ ፍዳ፡ Luc. 11, 31 rom.; 1 Cor. 11, 24 rom.; ante nomina temporis: አሜ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ Matth. 11, 22. 17, 23; አመ፡ ዐሡር፡ ወኀሙስ፡ ዕለት፡ Ex. 16, 1; አመ፡ ዕለተ፡ እኪት፡ Sir. 11, 25; አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ 18, 25; Jes. 9, 4; Ps. 77, 12; አመ፡ ዕለተ፡ እጼውዐከ፡ *eo die quo* i. e. *quo die* Ps. 55, 10 (vid. supra sub A, a); አመ፡ ፲ወ፫ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Jer. 1, 2; 4 Esr. 1, 1; Dan. 1, 1. 3, 1. 8, 1; Hez. 8, 1; ante nomina personarum, ut Luc. 4, 27. 2) composita a) እመአመ፡ *ex tempore, abhinc, inde a:* Lev. 25, 27; እምአመ፡ መዋዕለ፡ ኢዮስያስ፡ Jer. 43, 2; እምአሜ፡ ቀዳሚት፡ ዕለት፡ Hagg. 2, 15. 18; ጻድቃን፡ ዘእምአመ፡ አዳም፡ Asc. Jes. 9, 7; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; pronomini rel. postpositum ዘእምአመ፡ *inde ab eo quo* Lev. 25, 17; Judith 12, 18. b) እስከ፡ አመ፡ *usque ad tempus, usque ad:* እስከ፡ አሜ፡ ሞቱ፡ ለሄሮድስ፡ Matth. 2, 15; Lev. 25, 28; Kuf. 4; እስከ፡ አመ፡ ሙሴ፡ Org. c) ለአመ፡ *in tempus, in:* ለአመ፡ ረኃብ፡ Gen. 41, 36; Ex. 19, 11; መድኀኒትነሰ፡ ለአመ፡ ምንዳቤነ፡ ውእቱ፡ Jes. 33, 2. 3) Pron. suffixa assumit, ut a) እምአሜከ፡ *ex quo tu es* Job 20, 4; እስከ፡ አሜሁ፡ *usque in ejus tempus* Kuf. p. 62. b) in specie pron. suff. III p. S. m. et f., sc. አሜሁ፡ vel አሜሃ፡ *tunc, tum*, τότε, አሜሁ፡ Job 19, 29. 28, 27. 38, 21; ወአሜሁሰ፡ Dan. ap. 13, 32; Gen. 42, 21; Marc. 15, 42 rom.; Herm. p. 5; ዘአሜሁ፡ ὁ τότε Rom. 6, 21; አሜሃ፡ Gen. 7, 6; Ps. 50, 20. 125, 2. 3; Koh. 2, 15. 8, 10; Job 3, 13. 20, 7; Jes. 44, 8; Asc. Jes. 4, 18. 8, 14. 9, 17. 18. 11, 35; Tob. 12, 12; Prov. 2, 5; Matth. 2, 17. 9, 15; Luc. 13, 1; እምአሜሃ፡ *inde ab eo tempore* Matth. 4, 17. 16, 21. 26, 16; Clem. f. 224; እስከ፡ አሜሃ፡ *usque in illud tempus* Kuf. 33; እስከ፡ ዝየ፡ ወአሜሁ፡ Dan. 7, 28. — [Ordo significationum quem proposuimus, invertendus erit ei, qui አመ፡ (ab አም፡ i. e. ዓም፡) primitus substantivum, significans *tempus*, fuisse censuerit].

እመ፡ (raro እም፡, vid. infra annot.), conj. [אִם, إِنْ] et cum praep. ለ፡ composita ለእመ፡ (gramm. § 170, 1 et § 205) A) conditionalis, 1) in conditione simplice, ubi utrum aliquid fiat factumve sit an non, in medio relinquitur (quare differt a ሶበ፡ c. 355) *si, quodsi:* c. c. Perf., sive actio praeterita significatur: Sir. 22, 21; Job 8, 4. 31, 9; Dan. ap. 1, 54; Col. 2, 20; 1 Tim. 5, 10; sive praesens vel futura Gen. 28, 20. 21. 44, 22; Ex. 10, 4. 21, 2 seq.; Jud. 16, 6; 1 Reg. 16, 2; 1 Esr. 4, 31; Ps. 49, 13; Job 9, 3. 11, 12; Sir. 4, 6. 11, 10; Jes. 57, 8; Jer. 4, 1. 33, 15. 45, 17. 18; Hez. 33, 13; Dan. ap. 1, 22; Matth. 16, 26; Rom. 7, 3; 1 Joh. 1, 6; c. Imprf.: Gen. 15, 5; Ex. 30, 33; እመ፡ ታፈቅሩ፡ ለጥበብ፡ ዕቀብ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 1, 26. 4, 16. 6, 32. 12, 1; Jer. 45, 21; Matth. 27, 43; Act. 18, 15;

1 Cor. 7, 9; 2 Cor. 2, 2; 1 Petr. 2, 20; in enunciatione nominali: 1 Reg. 21, 4; **እመሰ፡ንቡያት፡እሙንቱ፡ወበሙ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jer. 34, 15; Sir. 22, 23; Matth. 19, 10. 27, 42. 2) Rarius **እመ፡** usurpatur in ea conditione, in qua alqd sumitur quod nec factum est nec facile fiet: **ውእቱ፡ንኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡** Sir. 16, 11; c. **እም፡** in apodosi: 1 Cor. 12, 17; **እፎ፡እምጸንዐ፡በቅድሜከ፡እመ፡ለሊከ፡ኢፈቀድከ፡** Sap. 11, 26; **እመ፡ነበርኩ፡ድኅሬክሙ፡እምዐበየ፡ሐዘንየ፡** (si vobis superstes essem, magna esset aegritudo mea) Jsp. p. 366; **እመ፡ንጉሥ፡ተቀትለ፡ምስሌሆሙ፡እምአዕረፈ፡** (*si interfectus fuisset*) ibid.; **ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይንግሥ፡መኑ፡እምከልኦ፡ለንጉሥ፡** Gad. Lal. 3) a) c. negatione: *si non*, *nisi*, Ex. 4, 1; Gen. 29, 8; Prov. 4, 16; Sir. 31, 6; Matth. 18, 3. 34. 26, 42; Marc. 11, 26; Joh. 5, 47. 10, 37. b) **እመሰ፡** *si* (*re vera*), *si* (*quidem*): Ps. 7, 3. 4; Job 8, 4; Jer. 34, 15; Matth. 4, 3. 6. 26, 39. 27, 40; Marc. 10, 21; Joh. 18, 23; Rom. 6, 5; Col. 3, 1; etiam **እመሰ፡—ሁ፡** Matth. 14, 28. c) **ወእመሰ፡** *si autem*, *sin* Jer. 49, 13; Ps. 27, 1; Joh. 18, 23; Matth. 12, 28. d) **ለእመቦ፡ዘ፡** *si forte*, ut: **ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡** Sir. 21, 1; deinde *forsan* (*ne forte*, *si forte*, *si quo modo* seq. Subj.; vielleicht daß), ut: **ለእመቦ፡ዘይኄልዩ፡ደቂቅየ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** μή ποτε Job 1, 5; crebrius **እመቦ፡** (vel **ለእመቦ፡**) **ከመ፡**, c. Imprf., Jer. 43, 7 (ἴσως); 28, 8 var.; Luc. 13, 9; c. Subj. Kuf. p. 57. 150; Jer. 28, 8; Rom. 1, 13. 11, 14 (εἴ πως); Phil. 3, 11. e) Insertis particulis interrog. **ሁ፡** et **ኑ፡** dubii aliquid in sententiam conditionalem infertur, ut Num. 22, 20; Matth. 14, 28; Act. 16, 15. f) *etsi*, *etiamsi*, *quamvis*, *licet*; raro **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, ut Luc. 18, 4; Col. 2, 5; Ps. 45, 2; Koh. 6, 3; plerumque **እመሂ፡** vel **እመኒ፡**, **ለእመሂ፡** vel **ለእመኒ፡**, Jer. 4, 30. 14, 12; Job 8, 15; Matth. 26, 33. 35; Luc. 11, 8; 2 Esr. 11, 9; Jes. 1, 18. 5, 9. 32, 19; Esth. 4, 16; Sir. 30, 4. 41, 9; Ps. 22, 4. 49, 13; Hen. 100, 5; Joh. 11, 25. g) pronominibus interrogativis praepositum **እመ፡** pronomina rel. indefinita efficit, ut *-vis*, *-libet*, *-cumque*: **ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡** *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17; **ወለእመኒ፡መኑ፡ከነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 ant. 4) in locutionibus disjunctivis, a) in quibus duae pluresve res vel actiones sumuntur, α) **እመ፡—ወእመ፡** *sive—sive* Koh. 5, 11; **ለእመ፡—ወለእመ፡** Ex. 19, 13. β) plerumque **እመሂ፡—ወእመሂ፡**, **እመኒ፡—ወእመኒ፡**, vel **ለእ"፡** caet., cum ubi singulae enunciationes disjunguntur, ut: Luc. 20, 5. 6; Rom. 6, 16; Phil. 1, 21; Am. 9, 2. 3; Ps. 138, 7. 8; tum ubi singula vocabula, ut: Gen. 31, 39; Ex. 21, 18. 22, 5. 6. 8; Lev. 1, 10. 3, 1. 13, 52. 57; Num. 5, 6. 15, 3; Koh. 12, 14; Jes. 30, 21; Jer. 49, 6; 4 Esr. 9, 37; Sir. 37, 18. 42, 4; Matth. 5, 37; Rom. 2, 9; Phil. 1, 18. 20; 1 Cor. 3, 22; Jac. 5, 12. γ) rarius **እመሂ፡—እው፡** Clem. f. 91; Sx. Mag. 4. δ) quare ut in sententiis conditionalibus **እመሂ፡** Ex. 22, 9 vel **ወእመሂ፡** 22, 5. 6. 23, 4, vel **ወእመኒ፡** Tob. 6, 8; Lev. 17, 3 ita in aliis quoque, ut Matth. 12, 25; Num. 15, 3. 19, 18 graeco ἤ *sive*, *vel* respondet; item **ወለእመ፡** Hen. 59, 2. b) in quibus duo contraria sumuntur, α) **ወእመ፡አከሰ፡** vel **ወእመ፡አከ፡**, crebro contractum in **ወእማእከ፡**, *si vero non* i. e. *sin minus*: Gen. 24, 49. 30, 1; Ex. 32, 32; Jos. 22, 22; Jud. 9, 20; 1 Reg. 2, 16; 3 Reg. 20, 6; 4 Reg. 5, 17; Jer. 11, 21; Ps. 49, 23; Dan. ap. 13, 12; Matth. 6, 1; Marc. 2, 21; Luc. 14, 32; Hebr. 10, 2; quare β) **ወእመ፡አከ፡** vel **ወእመ፡አከሰ፡** respondet graeco ἤ *aut*, *vel*: Gen. 24, 40. 33, 13; Job 7, 2. 30, 24; Jes. 17, 6; 2 Par. 6, 28; Luc. 2, 24; Jac. 3, 12; et γ) **እማእከ፡** vel **ወእመአከ፡—ወእማእከ፡** *aut — aut* Gen. 13, 9. 24, 49; Lev. 1, 14; Jos. 24, 15; Jes. 7, 11; Matth. 6, 24. 12, 33; Luc. 16, 13. 5) Rarius **እመ፡** usurpatur a) in formulis jurandi ellipticis, ut: **እመ፡አከ፡** (i. e. אִם־לֹא) Num. 14, 28. b) tamquam particula temporis *quando*: **ወሶበ፡የሐውሩ፡የሐውር፡ወእመ፡ቆሙ፡ይቀውም፡** Hez. 1, 21. c) post varia verba, ubi ad significationem *quod* vel *ut* inclinat, ut: **አከ፡መንክር፡እመ፡ተእኅዘ፡** Prov. 6, 30; **ምንተ፡እፈቅድ፡ለእመ፡ወድአት፡ነደት፡** Luc. 12, 49.

B) **እምከመ፡** vel **ለእምከመ፡** vid. sub **ከመ፡**

C) Particula interrogativa: *an*, *num*, *utrum*, 1) rarius in interrogatione directa: 3 Reg. 19, 2; Jer. 47, 14; **ለእመ፡ይድኅን፡** (v. **ይድኅንሁ፡**) Hez. 17, 15. 2) creberrime in obliqua, et post verba explorandi et dubitandi, a) sive **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, sive adjecto **ሁ፡** vel **ኑ፡**, ut: **ርኢ፡እመ፡ትረክብ፡** Ps. 138, 23. 13, 3; Cant. 6, 11. 7, 13; Jon. 3, 9; Thren. 1, 12; Jer. 2, 10 seq.; 5, 1. 20, 10; Luc. 6, 7; 1 Cor. 7, 16; 1 Joh. 4, 1; Act. 10, 18; **ከመ፡ኣእምር፡ለእመሁ፡** 2 Cor. 2, 9; Matth. 26, 63; Mal. 1, 8; **ለእመ፡ኑ፡** Gen. 37, 14; **እመ፡ኑ፡** Tob. 5, 9. 8, 12. b) *utrum-an*: **እመ፡**(**ለእመ፡**)—**ወለእመሂ፡አልቦ፡** Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; **ለእመ፡ኑ፡—ወለእመ፡ኢ፡** Gen. 27, 21; **እመ፡—ወለእመሂ፡ኢ፡** 37, 32; Ex. 17, 7; **ለእመ፡—እው፡** Act. 23, 9. c) **እመቦ፡ከመ፡** *an forte* Jer. 21, 2; 1 Thess. 3, 5. d) rarius *an*, ubi interrogatio nulla praemissa est: **ወእመቦ፡** ἤ Job 9, 26.

D) **እመ፡** vel **እም፡** ἄν vid. mox sub **እም፡** — Pro **እመ፡** nonnumquam occurrit **እም፡**, cum verbo proxime sequenti conjunctum: **ዘእምገበርኩ፡** *quod si fecero* Matth. 19, 16; Sir. 28, 12 (in uno libro, a me inspecto).

እም፡ inseparabilis et **እመ፡** particula conditionalis et optativa; forma **እም፡** in communi usu recepta est, forma **እመ፡** passim, maxime in libris vel editionibus antiquioribus occurrit, ut in ed. Rom. N. T. Marc. 13, 20; Joh. 11, 21; Hebr. 4, 8; Rom. 4, 14; Jud. 9, 29; 2 Reg. 18, 12; 4 Esr. 3, 54. 7, 20; Job 3, 13; Jes. 48, 19; Ob. 5, al. 1) part. conditionalis, sc. ἄν, usitata in apodosi enuntiationis conditionalis ejus, in qua id, quod non factum est nec facile fiet, sumitur, sive protasis a scriptore addita sit sive omissa. a) protasi addita: **እምኀየሰነ፡ሶበ፡ኢተፈጠርነ፡** *melius esset nobis*, *si non creati essemus* 4 Esr. 2, 23; Job 14, 13; **ሶበ፡ፈቀድከ፡እምወሀብኩ፡** εἰ ἠθέλησας, ἔδωκα ἄν Ps. 50, 17; ita fere semper in apodosi ea, cujus protasis conjunctione **ሶበ፡** notata est, vid. exempla sub **ሶበ፡** c. 355 allata (gramm. § 205, 2); rarius in ea apodosi, cujus protasis conjunctione **እመ፡** vel **ለእመ፡** regitur, vid. sub **እመ፡** A, 2 (col. 725). b) protasi omissa: **እምአስተገበርከዎ፡** Matth. 25, 27. 26, 9. 16, 26; Gen. 21, 7. 31, 29; **ወእምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; 4 Esr. 3, 54; **እመኢሰረቁኑ፡ዘየአክሎሙ፡** Ob. 5. c) Nota locutionem: **ሕቀ፡ከመ፡ዘእም..፡** seq. Perf., *haud multum abfuit quin*, vid. sub **ሕቀ፡** c. 98. 2) Nota optativi: a) raro **እም፡** nudum, ut: **እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡** εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (*optarem*) Job 30, 24. b) crebrius post **መኑ፡** *quis?* ut: **መኑ፡እምወሀበኒ፡** τίς δῴη Num. 11, 29; Jud. 9, 29; **መኑ፡እምጸሐፈ፡ለዝ፡ነገርየ፡** Job 19, 23. 29, 2. 31, 35; **መኑ፡እምከፈለኒ፡** Org. 2; (plura exempla vid. sub **መኑ፡** c. 187). c) nonnumquam **እም፡** seq. Perf. *si! o si!* idem valet quod

debebat, ut: እምንሣእከ፡ *si sumsisses* i. e. *sumere debebas* Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: ዘእም . . ፡ seq. Perf. *qui debebat . . . .*, seu *tantum abest ut — ut*, vel *loco ejus quod:* ዘእምአፍቀሩኒ፡ አስተዋደዩኒ፡ ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν (*qui me diligere debebant, me accusarunt*) Ps. 108, 3; ዘእምትቤሉ፡ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς Jac. 4, 15; ያኀስረከ፡ ዘእምአክበረከ፡ ἀντὶ δόξης ἀποδώσει ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3. 4.

እም፡ praep. insepar. vid. sub እምነ፡ col. 191.

እም፡ *mater* vid. sub አመመ፡

እምሐው፡ (etiam per ኄ et ኈ) subst. m., f. እምሐውት፡ (et እምሐት፡?), Pl. c. እምሐዋት፡ et እምሐዋን፡ et እማሑት፡ (nonnumquam እምሐውት፡ pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: እምሐው፡ πάππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mij. 7 (ubi ኢያቄም፡ avus salvatoris nominatur); እምሐውት፡ μάμμα 2 Tim. 1, 5; ሐና፡ እምሐውት፡ እምላከ፡ በሥጋ፡ Sx. Hed. 11; እምሐውቱ፡ ዘአቡሁ፡ *avia ejus paterna* F. N. 42, 2; እምሐዋን፡ ዘአብ፡ et ዘእም፡ *avi paternus* et *maternus* F. N. 42, 6; ወላድያን፡ ወእምሐዋን፡ F. N. 24, 2. 42, 4; እምሐዋት፡ *avus et avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; እማት፡ ወእምሐውት፡ *matres et aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (*abavus, atavus,* al.), *progenitor,-trix, propator:* Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar እምሐው፡ Belsazaris nominatur); አሮን፡ እምሐው፡ ቀደምቶሙ፡ 2 Esr. 7, 5; προπάτωρ Chr. ho. 12; እምሐውየ፡ Hen. 60, 8. 65, 2; እግዚ" ይቤሎሙ፡ ለእምሐው፡ ወለእምሐውት፡ ቀዳማውያን፡ ብዝኁ፡ ወተባዝኁ፡ F. N. 24, 1; እማሑቶሙ፡ Ex. 10, 6. 2) *altor,-trix, nutritor, nutrix, tutor,-trix:* ἐπίτροπος Gal. 4, 2; ወነገሥት፡ እማሑትኪ፡ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ae.:* ሐው፡ (sic) እማሁት፡ (sic) ብ፡ አያት።

አመመ፡ rad. inus., a quo እም፡ derivatur.

እም፡ subst. f., Pl. እማት፡ [אֵם ܐܶܡܳܐ أُمٌّ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12. 43, 29. 44, 20; Ex. 2, 8. 20, 12. 21, 15. 17; Lev. 20, 9. 17; Jud. 8, 19. 9, 1. 3. 14, 9. 16; Matth. 2, 11. 13. 10, 35. 12, 48. 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro ለእማቲሆን፡ emendandum videtur እማቲሆን፡); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. እሞ፡ Org.; Kuf. p. 92 (v. እሙ፡), et እም፡ 3 Reg. 2, 20 (v. እሙ፡); ዘአልቦ፡ እመ፡ ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; እኁሁ፡ ወልደ፡ እሙ፡ ὁμομήτριος *uterinus* Gen. 43, 29. a) እመሕያው፡ (v. እመ፡ ሕያው፡) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione እጓለ፡ እመሕያው፡ usitatum, vid. sub እጓል፡ b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est እመ፡ ኵሉ፡ Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: ለጥበብ፡ እመከ፡ ረሰይከ፡ 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: ፍትወት፡ ሥሥዕት፡ ዘብዕል፡ እመ፡ ኵሎን፡ ኀጣውእ፡ እኩያት፡ ይእቲ፡ F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub ኀሰር፡); in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et tuentur: እምነ፡ ጽዮን፡ Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4; 5; እመ፡ አህጉር፡ *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea እመ፡ አህጉር፡ ዘቢታንያ፡). c) mater spiritualis est α) *susceptrix* vel *testis* baptismi: እሙ፡ መንፈሳዊት፡ እንተ፡ ተወክፈቶ፡ በጥምቀት፡ (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa:* እመ፡ ምኔት፡ Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) ecclesia, ut Clem. f. 203, al.

እመት፡ subst., f. et m. [אַמָּה ܐܰܡܘܬܳܐ, ܐܡܘܬܐ; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. እመታት፡ *cubitus, ulna*, 1) pars brachii anterior: እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡ ወእመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Did. 3; ሰላም፡ ለእመታቲኪ፡ I Sal. Mar. 23; መላጺያት፡ ዘእመት፡ (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) mensura: Matth. 6, 27; ኑኀ፡ በእምጣነ፡ እመት፡ ኬንያ፡ 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10. 17; numeralibus jungi solet intercedente በ፡, ut: ዕፅ፡ ዘ፶በእመት፡ Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2. 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; ዝንቱ፡ አምጣኑ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ 43, 13; ኑኁ፡ ዕሥራ፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21 vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur እመት፡ ሰብእ፡ ወእመት፡ መልአክ፡ Apoc. 21, 17; de እመት፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ae.:* እመት፡ ብ፡ ክንድ።

አመረ፡ rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. אָמִיר et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuus, clarus fuit* (vid. አሚር፡); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire*, hebr. et syr. *dicere, jubere*, arab. *jubere, imperare.*

አመረ፡ I, 2 1) *monstrare, ostendere, significare, indicare*, ይኤምር፡ በእግር፡ ወይኤምር፡ በቅጽበት፡ አጻብዕ፡ σημαίνει, διδάσκει Prov. 6, 13; impudicarum est አምሮ፡ በአጻብዒሆን፡ በሥሒቅ፡ F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: ይኤምሮሙ፡ በእደዊሁ፡ ἦν διανεύων αὐτοῖς Luc. 1, 22; ወአመሮ፡ በእደዊሁ፡ ከመ፡ ይነጽር፡ ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 284; አመረኒ፡ በ፪ትእምርት፡ *significavit mihi duobus signis* Did. 29; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ rei (hinweisen auf etwas): እስመ፡ ዝ፡ (*nam hoc*) ይኤምር፡ ላዕለ፡ ሞት፡ እንተ፡ ያክስ፡ Jsp. p. 287; አዕይንት፡ እለ፡ አመሩ፡ ኀበ፡ ዮሐንስ፡ Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (aliàs ተአመረ፡): ተአምሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Jer. 4, 5; (v. ተአመሩ፡). b) *significare* vel *indicare* alqua re alqd, c. dupl. Acc.: ይኤምር፡ ርእሰ፡ ለከይሲ፡ ኀሊና፡ ቀዳሚት፡ እንተ፡ ያከውስዋ፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 37, vel c. Acc. et ለኀበ፡, ut: አመረ፡ በሕረ፡ ለኀበ፡ ሥርዐት፡ ብሕትውና፡ ወዐውሎታት፡ ለኀበ፡ መከራት፡ (*mari significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28. 2) indicare vel significare alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., γνωρίζειν Ps. 24, 4; ይኤምረከ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt አእመርን፡ habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: አምሮ፡ ለጻድቅ፡ Prov. 9, 9; ሰበ፡ ታአምሩ፡ ስሕተተ፡ ወደኀፀ፡ እምኔየ፡ አምሩኒ፡ Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7. 3) *demonstrare*, ut: ይኤምር፡ ከመ፡ seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ae.:* አመረ፡ ዘ፡ አመለከተ፡

አእመረ፡ II, 1 *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire*, seq. ከመ፡ c. Ind.: አእመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ መጽአ፡ ሳኦል፡ εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46. 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15. 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire:* ከመ፡ ያእምር፡ ሰላሞሙ፡ Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. በኀበ፡ prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; አእመሩ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ወይቤልዎ፡ ምንት፡ ትፈቅድ፡ Sx. Sen. 30; seq. ከመ፡ Act. 23, 27. a) experiendo cognoscere alqd i. e. *experiri:* ኢያእምር፡ ነገረ፡ እኩየ፡ Koh. 8, 5;

Job 21, 19; Rom. 7, 7; 2 Cor. 5, 21. b) *animadvertere* vel *curare* alqd Gen. 39, 6; Hebr. 3, 10; አእምሮ፡ አእምር፡ መንፈሰ፡ መራዕይከ፡ Prov. 27, 23; martyres ኢያእመርዎ፡ ለሕማመ፡ ስምዕ፡ Org. 3) *cognoscere, intelligere, agnoscere:* አእምሪ፡ ወርእዪ፡ ዘከመ፡ 1 Reg. 25, 17; seq. ከመ፡, ut: አእመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ ሞተ፡ ሕፃን፡ 2 Reg. 12, 19; 1 Reg. 3, 20; Jes. 45, 6; Jer. 16, 21; Hez. 2, 5; 4 Esr. 9, 1; Matth. 21, 45. 24, 32; Joh. 4, 1. 6, 69. 7, 17; አእመርነ፡ ከመ፡ ንሰብሖ፡ *cognovimus cum nobis laudandum esse* Hen. 63, 4; c. Acc. rei vel pers.: አእሚሮ፡ ምግባሮሙ፡ መጠዎሙ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ Job 24, 14; Matth. 22, 18; አእመርነ፡ ኀጢአተነ፡ Jer. 14, 20; አእምሪ፡ ዐመፃኪ፡ Jer. 3, 13; Num. 22, 23; Joh. 8, 32; ንዴግን፡ ከመ፡ ናእምሮ፡ ለእግዚ"፡ Hos. 6, 3; Joh. 13, 35. 17, 3; አእምር፡ ርእስየ፡ ከመ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡ አነ፡ Job 42, 6; c. በ፡ notae (*ex*, vel Abl.): በዝንቱ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ Ep. Jer. 22; Num. 16, 28; 1 Esr. 4, 22; 1 Joh. 3, 16. 4, 2; Joh. 13, 35; vel c. በእንተ፡ 1 Joh. 2, 3; vel c. እምነ፡ fontis Dan. 9, 2; Rom. 1, 20 ant. In specie: a) *agnoscere:* Gen. 42, 7. 8; 1 Reg. 26, 17; Job 2, 12. 6, 15; Joh. 1, 10; Marc. 7, 24. b) *dignoscere*, Gen. 3, 5; Deut. 1, 39; 1 Cor. 11, 29; c. Acc. et እምነ፡ 3 Reg. 3[b], 9. c) *discere*, c. እምነ፡ *ab* aliquo Ps. 118, 152; Matth. 11, 29. 24, 32. d) *cognoscere* mulierem vel virum, euphemistice de consuetudine et familiaritate sexuum (*concumbere*): አእመራ፡ ለብእሲቱ፡ Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 19; Matth. 1, 25; ኢታአምር፡ ብእሴ፡ Gen. 24, 16. 19, 8; Num. 31, 17; Jud. 11, 39. 4) *mente capere, comprehendere, intelligere, perspicere:* ታአምርኑ፡ ዘታነብብ፡ Act. 8, 30; Marc. 4, 13; Joh. 12, 16. 13, 12; Prov. 2, 5. 9. 8, 5; ኢክሀሉ፡ አእምሮቶ፡ (ለሕልም፡) Kuf. 40. 5) *cognovisse, nosse*, c. Acc. rei: ዘያአምር፡ ልበ፡ Job 7, 20; ታአምር፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 20, 12; አልቦ፡ ዘያአምር፡ መኑሂ፡ መቃብሮ፡ Deut. 34, 6; Ps. 43, 23. 68, 7. 23. 103, 20; በኢያእምሮ፡ መጻሕፍት፡ Matth. 22, 29; Marc. 10, 19; ታአምሩ፡ ፍኖተ፡ Joh. 14, 4; c. Acc. prs.: Gen. 29, 5; Ex. 1, 8; Jes. 1, 3. 45, 5. 63, 16; እለ፡ ያአምሩ፡ ርእሶሙ፡ Prov. 13, 10; ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ትካት፡ Ruth 2, 11; Jer. 1, 5; Matth. 25, 12; Marc. 14, 71; Joh. 1, 49. 10, 15. 16, 3; ናአምረከ፡ መኑ፡ አንተ፡ Marc. 1, 24; c. Acc. pers. seq. ከመ፡, ut: አነ፡ አእመርኩከ፡ ከመ፡ እኩይ፡ አንተ፡ Jes. 48, 4; Joh. 5, 42; Act. 26, 5. In specie a) de *amicis* et *familiaribus*, qui sese invicem norunt: እለ፡ ያአምሩኒ፡ οἱ γνωστοί μου (*noti*) Ps. 87, 8; ዘያአምሮ፡ ለምታ፡ γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ruth 2, 1; Job 20, 7. 42, 11. b) ቀደመ፡ vel አቅደመ፡ አእምሮ፡ *praenovisse, ante cognovisse*, προγιγνώσκειν Rom. 11, 2. 8, 29. 6) *scire*, cum negatione *nescire, ignorare*, c. Acc. rei, 1 Reg. 22, 15; ምንተ፡ ታአምር፡ ዘኢናእምር፡ ንሕነ፡ Job 15, 9; እለ፡ ታአምሩ፡ ፍትሐ፡ Jes. 51, 7; Ps. 34, 13. 138, 1. 4; Koh. 9, 5; Matth. 13, 11. 20, 22; Luc. 22, 60; Joh. 18, 4; Rom. 10, 3; c. በ፡ 2 Reg. 17, 19; c. ለ፡, ut: ያአምር፡ ሊተ፡ ዘውስተ፡ አርያም፡ ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις Job 16, 19; (Matth. 6, 32); seq. pron. interrg., ut Gen. 21, 26; Ex. 32, 1; Jos. 2, 4. 5; 1 Reg. 25, 11; Matth. 12, 7; Joh. 7, 27; Apoc. 3, 3; seq. ከመ፡ Jos. 8, 14. 16, 20; Tob. 3, 14; 1 Par. 29, 17; 1 Reg. 14, 3. 20, 3; Joh. 21, 24; Rom. 2, 2. 3, 19. 7, 14; 1 Joh. 3, 14. 15; seq. እስመ፡ ut Hen. 98, 8; c. Acc. prs. et seq. ከመ፡, ut: ምስለ፡ ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡ (quem scis habere fidem) Sir. 37, 12; Luc. 4, 41; omisso objecto Ex. 16, 15; Gen. 4, 9. 48, 19; Ps. 72, 11; seq. Inf. (in Acc.): ታአምሩ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡ ውሂበ፡ Luc. 11, 13; Jac. 4, 17; Koh. 10, 15; Jes. 8, 4; ኢያአምሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ Jer. 4, 22; ኢያአምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡ Job 34, 19. Nonnumquam a) *scire* i. q. *didicisse, peritum, scitum, gnarum esse*, c. Acc., ut: አእመረ፡ ብሔረ፡, ፍኖተ፡ Tob. 5, 5. 6; እለ፡ ያአምሩ፡ ሰቆቃወ፡ Am. 5, 16; ዘያአምር፡ መጽሐፈ፡ ἐπιστάμενος γράμματα Jes. 29, 11; ታአምርኑ፡ ጽርዐ፡ Act. 21, 37; c. Inf. (in Acc.) Matth. 16, 3; አልብነ፡ ዘያአምር፡ ገዚመ፡ ዕፀው፡ 3 Reg. 5, 6. b) አቅደመ፡ አእምሮ፡ *praescire* Ps. 36, 13; ያቀድም፡ አእምሮ፡ ተአምራተ፡ Sap. 8, 8; Gal. 3, 8. c) nonnumquam significat *scientia imbutum esse, sapere* (vid. ማእምር፡, አእምሮ፡); ኢያእመረ፡ *inscium, imprudentem esse*, ut: ኢያአምሩ፡ Jes. 45, 20; Ps. 72, 11. 81, 5; በኢያእምሮ፡ *imprudenter, ignorantia, errore, involuntarie:* Koh. 5, 5. 10, 5; Gen. 43, 12; Lev. 4, 2. 5, 17. 22, 14; Num. 35, 11; Rom. 8, 20. — Inf. አእምሮ፡ et አእምሮት፡ vid. infra. — *Voc. Ae.:* አእመረ፡ ዘ፡ አወቀ፡

አእመረ፡ II, 2 i. q. አመረ፡, *significare, indicare, edocere, enarrare, demonstrare*, c. ኀበ፡, ut: አኮ፡ ዘያኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርይሁ፡ ዘእምአብ፡ οὐχ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα Chr. ho. 1; ያኤምር፡ በዝንቱ፡ ኀበ፡ በአትነ፡ ውስተ፡ ሰማያት፡ Chr. Ta. 19; seq. ከመ፡, Chr. ho. 14; F. N. in proleg.; Perf. አኤመረ፡ quod exspectaveris nusquam legi, sed አእመረ፡ passim, ut 2 Petr. 1, 16 Platt, et Inf. አእምሮ፡ 4 Esr. 10, 47; fortasse etiam Luc. 2, 17.

ተአምረ፡ III, 1 1) *se cognoscendum praebere, nosci, cognosci, agnosci, dignosci, notum esse, innotescere:* ተአመርኩ፡ ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; Ex. 2, 25. 25, 22; ተአምረ፡ ἐγνώσθη Koh. 6, 10; አልቦ፡ ዘተአምረ፡ ዘገብአ፡ እምሲኦል፡ Sap. 2, 1; 4 Esr. 4, 12; ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡ Prov. 25, 3; Rom. 7, 13; 1 Petr. 1, 20; ከመ፡ ኢይትአመር፡ (*ut ne cognosceretur*) Asc. Jes. 10, 24. 11, 17; Rom. 1, 20; Asc. Jes. 7, 27; ውስተ፡ ልበ፡ አብድ፡ ኢትትአመር፡ ጽድቅ፡ διαγινώσκεται Prov. 14, 33; c. በ፡ notae 4 Esr. 8, 42, vel c. እምነ፡, ut: ልበ፡ ጠቢብ፡ ይትአመር፡ እምአፉሁ፡ Prov. 16, 23; Sir. 26, 9; ዘኢይትአመር፡ *ignotus* vel *qui cognosci non potest*, ut: አራዊት፡ እለ፡ ኢይትአመሩ፡ θῆρες ἄγνωστοι Sap. 11, 19; ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡ ἀνεξέλεγκτος Prov. 25, 3; Act. 17, 23; Deus ኢኮነ፡ ስዉረ፡ ዘኢይትአመር፡ ዳእሙ፡ ጥዩቀ፡ አእመርናሁ፡ Did. 33; ኀይላት፡ ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 2) *sese invicem agnoscere* Gen. 45, 1 (nisi III, 3 legere malueris). 3) sibi invicem indicare vel designare alqd i. e. *convenire* de signo: በከመ፡ ተአምረ፡ (v. ተአመረ፡) ምስለ፡ ዳዊት፡ ለስምዕ፡ 1 Reg. 20, 35. 4) *signum dare* (aliàs III, 2), ut: እመ፡ ኢተአምረ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Hez. 33, 6.

ተአመረ፡ III, 2 1) i. q. ተአምረ፡ n. 1: *se cognoscendum praebere, apparere*, Ex. 29, 42. 30, 6. 36. 2) *promulgari, indici:* እንበለ፡ ይትአመር፡ ለኵሉ፡ ሥጋ፡ ለአሰንብቶ፡ Kuf. p. 10. 3) denom. a ትእምርት፡ a) *signum dare:* ትትኤመሩ፡ በመጥቅዕ፡ Num. 10, 9; ተአመሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Jer. 4, 5; c. pron. suff. (sensu Dativi): እትኤመሮሙ፡ σημανῶ αὐτοῖς Zach. 10, 8; አንብሮ፡ ኀበ፡ ይትኤመሩ፡ θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου (נֵס) Num. 21, 8. 9. b) *signum, omen captare:* ዘይትኤመር፡ በአጽባዕ፡ አው፡ በአሕጻ፡ Kedr f. 65; Did. ed. Platt f. 48. 4) i. q. ተአምረ፡ n. 3, q. v.

ተአመረ፡ III, 3 *sese invicem agnoscere*, si quidem Gen. 45, 1 pro ይትአመር፡ legendum est ይትአመር፡

እሙር፡ part. 1) *clarus, illustris, pellucidus* (cfr. **አሚር፡**): **ከመ፡ደመናት፡ወነፋሳት፡ወዝናማት፡እሙራት፡በመዋዕለ፡ማእረር፡ኢይበቍዑ፡** ἐπιφανέστατα Prov. 25, 14 vrs. ant. 2) *notus, cognitus:* **እሙረ፡ይከውን፡ለክሙ፡እስመ፡** Hen. 97, 2; **ከመ፡እሙረ፡ይኩን፡በልብየ፡ፈቃድከ፡** Rel. Bar.; **ወይእቲ፡(ሀገር፡)እምርት፡እስከ፡ይእዜ፡** Jsp. p. 273; **መቃብረ፡ጴጥሮስ፡ወጳውሎስ፡ወዮሐንስ፡ወቶማስ፡እሙራን፡ወከሡታን፡** Chr. ho. 26; c. **ለ፡** pers.: **ወትከውን፡ግብጽ፡እምርት፡ለእግዚ"፡** Jes. 19, 21, vel c. **በኀበ፡**, ut: **እምርት፡ይእቲ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Sap. 4, 1; Zach. 14, 7; Prov. 16, 2; **ቀትል፡በመጥበሕት፡** (i. e. sica) **ኢኮነ፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡** Jsp. p. 347; c. **በ፡** nominis (i. e. مَعْرُوف بِ): **ዮሐንስ፡በመጽሐፈ፡ራእዩ፡ዘእሙር፡በአቡቀለምሲስ፡** Abush. 20; F. N. prolg. (et in aliis libris ex Arabico versis). a) *agnoscibilis, noscibilis*, c. **በ፡** notae 1 Joh. 3, 10; c. **እምነ፡**, ut: **እምብርሃነ፡አዕይንቲከ፡እሙር፡አንተ፡** Rel. Bar. b) *bene notus, insignis:* **ሀገር፡እምርት፡** οὐκ ἄσημος πόλις Act. 21, 39; **ብእሲ፡ዘእሙር፡በኀይል፡ወጽንዕ፡** Jsp. p. 347. 3) significatus vel notatus i. e. *certus, constitutus, status:* **በእምርት፡ዕለት፡** ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ Ps. 80, 3; **እስከ፡ዕድሜ፡እሙር፡** Jsp. p. 281; Hen. 78, 9; **በበዓላት፡እሙራት፡** F. M. 10, 3; **በዓላት፡** vel **መዋዕል፡እሙራት፡** *festa solemnia*, Lud. e Syn.; **በእምርት፡ዕለት፡በዓልነ፡ንዑ፡ንትፈሣሕ፡** Mavâs. n. 47; **በበሰዓቱ፡እሙራን፡** Clem. f. 250; etiam *certus* i. e. *quidam*, ut Hen. 74, 4; **እሙራን፡ሰብእ፡** τινές Cyr. d. r. f. f. 58 (*Voc. ad Cyr.* male: **እሙር፡ዘ፡ረሲዕ፡**); sine dubio etiam 2 Petr. 3, 16 ant.

አሚር፡ subst., m. et f., 1) [proprie: perspicuus, clarus, vid. **እሙር፡** n. 1; non est, quod hoc nomen cum Ludolfo ex ἡμέρα vel ex ⲉⲙⲉⲣⲓ repetamus] *sol:* **በእግረ፡አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4. (Etiam in Voc. Ae. **አሚር፡** inter nomina solis enumeratur). 2) *dies*, sed nonnisi in quibusdam locutionibus usitatum, ut a) **ኵሎ፡አሚረ፡** α) *toto die, totum diem* Jes. 28, 24. 65, 2; Thren. 3, 14; Ps. 34, 32. 55, 1. 72, 14. β) *singulis diebus, quotidie* Jer. 20, 8; Esth. 2, 11. 3, 4; Tob. 10, 7; Dan. ap. 1, 8; Hez. 46, 13; 4 Esr. 9, 42; 4 Reg. 25, 30; Job 1, 4; **ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ክዕበ፡ለለዕለት፡** καθ' ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς Sir. 45, 14; Luc. 19, 47; Hebr. 3, 13. γ) **ዘኵሉ፡አሚር፡** *quotidianus* Lev. 23, 37; Num. 4, 16. b) **ይእተ፡አሚረ፡** vel **ውእተ፡አሚረ፡** *illo* vel *eo die, tum, tunc*, de tempore futuro: **ይእተ፡አሚረ፡** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Jes. 2, 11. 20. 3, 7; Jer. 5, 18. 37, 8. 38, 1 (ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ); Joel 4, 1; Hez. 38, 18; Matth. 24, 30; **ውእተ፡አ"፡** Jes. 7, 20. 17, 4. 19, 18. 31, 7. 52, 6; Jer. 3, 16. 4, 9; Zach. 14, 4; Ps. 145, 3; Dan. 12, 1 (ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ); τότε Ps. 95, 12; Jes. 65, 25; Judith 6, 6; **ይ"፡አ"፡** Sir. 18, 7 (in apodosi enunciationis temporalis); de praeterito: **ው"፡አ"፡** Eph. 2, 12; Hez. 40, 1; Sir. 48, 19; **ይ"፡አ"፡** 1 Reg. 6, 15. 27, 6. 28, 20; τότε Gen. 13, 7; Sir. 50, 17. c) **እምይእቲ፡አሚር፡** *inde ab illo die* 2 Esr. 5, 16, vel **እምይእተ፡አሚረ፡** 1 Esr. 6, 19; 1 Reg. 16, 13 annot.; 30, 25; 4 Reg. 2, 22. d) **እስከ፡ውእተ፡አሚረ፡** *usque in illum diem* Dan. 12, 1. 3) *primus dies:* **አመ፡ዐሡሩ፡ወአሚሩ፡** *undecimo die* (mensis) Kuf. 29; secundum Ludolfum etiam *primus dies* seu *calendae mensis*, ut: **አመ፡አሚሩ፡** (i. q. **አመ፡፩**) **ለሐምሌ፡** (in literis ad Ludolfum datis).

እማሬ፡ subst., pl. **እማርያት፡**, *monstratio, significatio, demonstratio, indicium, ostentum:* personae S. Trinitatis **ኢያስተርእዩ፡ለንጻሬ፤ወኢይትሌበዉ፡ለእማሬ፡** M. M. f. 52; **ዕንባቆም፡ነቢይ፡ወልደ፡ዳከር፡ነገደ፡ጎሬ፤ሥራዌ፡ዘሕዝበ፡አይሁድ፡እንዘ፡ይሌምር፡እማሬ፤** Enc. Hed. 3; (retributiones terrenae non sunt retributio ipsa) **አላ፡እማሬ፡በሕቲቱ፡ወምሳሌ፡ዘኮነኔ፡** Chr. Ta. 5; **እማርያት፡** *demonstrationes* F. N. 43, 6; testator **ይጽሐፍ፡ውስቴታ፡** (in testamento) **እማሬ፡ዕሌታ፡** F. N. 41, 1; **ዜና፡እማሬ፡** (ostentorum vel prodigiorum) **ዘአስተርአየ፡በእንተ፡ንስተተ፡መቅደስ፡** Jsp. p. 377.

አእምሮ፡ vel **አእምሮት፡** m. et f., Inf. (II, 1), crebro Substantivi instar usurpatur: 1) *cognitio, scientia:* **አእምሮ፡እግዚ"፡** Jes. 11, 9; **አእምሮ፡ጥበብ፡** ἐπιστήμη συνέσεως Sir. 17, 7; Rom. 1, 19; 2 Petr. 2, 20; 1 Cor. 8, 1. 12, 8; **እምኢያእምሮ፡ውስተ፡አእምሮ፡አማን፡አግብአሙ፡** Lud. e Syn.; **ኢያእምሮ፡** *inscitia, ignorantia* Rom. 1, 21; vid. etiam supra sub **አእመረ፡** n. 6, c. 2) *intelligentia, intellectus, sapientia, disciplina:* γνῶσις Koh. 1, 16. 17. 9, 10; σύνεσις Job 12, 13; Sir. 15, 3; Jes. 11, 2; Prov. 1, 7. 2, 2. 3; αἴσθησις Prov. 15, 14. 22, 12; **ተዐውቆ፡ወአእምሮ፡** αἴσθησις καὶ ἔννοια 1, 4; **ጥበብ፡ወአእምሮኒ፡** σοφία καὶ παιδεία Sir. 1, 27; Jer. 3, 15 var.; Dan. 1, 17; **አእምሮቱ፡ለእግዚ"፡** Rom. 11, 33; **ኵላ፡አእምሮቶሙ፡** Kuf. p. 84.

አእምሮታዊ፡ adj. rel. *intellectualis:* **ጠባይዕ፡አእምሮታዊ፡** Lud. comm. hist. p. 484, n. 3.

ማእምር፡ part. 1) *sciens, scitus, gnarus, peritus*, 1 Reg. 2, 3; **ማእምረ፡ልብ፡** καρδιογνώστης Act. 1, 24; **ማእምረ፡ኅቡአት፡** Org.; **ማእምራን፡ለገቢረ፡ሠናይ፡** Koh. 4, 17; **ማእምራነ፡ቃል፡** συνετοὶ ἐν λόγοις Sir. 18, 29. a) *eruditus, doctus* Jsp. p. 328, al. b) in malam partem: *divinator, hariolus, vates, magus, fatidicus*, οἱ γνῶσται **ማእምራን፡** 1 Reg. 28, 3. 9; 4 Reg. 21, 6; γνωρισταί 23, 24; στοχαστής Jes. 3, 2, Χαλδαῖοι Dan. 2, 2; γαζαρηνοί 4, 3. 5, 15; **ኢትኩን፡ማእምረ፡ትእምርታት፡** Lud. comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *intelligens, sapiens, prudens*, Deut. 1, 13. 15; 1 Reg. 18, 14; Job 34, 2 (ἐπιστάμενοι); Koh. 9, 11 (συνετοί); Sir. 3, 29. 9, 15; Prov. 10, 19 (νοήμων). 17, 12. 12, 16 (πανοῦργος). 13, 1. 14, 15. 24. 22, 3; 12, 23 (συνετός); Matth. 11, 25. 3) qui novit alqm, *familiaris, amicus, notus:* **ማእምርነ፡** ὁ γνώριμος ἡμῶν Ruth 3, 2; Ps. 54, 14; Sir. 6, 5 (φίλος).

ትእምርት፡ subst., m. et f., Pl. **ተአምር፡** (crebro **ተአምር፡** scriptum), rarius **ትእምርታት፡**, Pl. Pl. **ተአምራት፡**; Pl. **ተአምር፡** crebro pro Singulari usurpatur (gramm. § 141); 1) *signum* a) *nota, indicium:* Matth. 16, 3. 26, 48; Rom. 4, 11; 1 Cor. 14, 22; **ርእዮ፡ትእምርቶ፡ለዓለም፡** Sir. 42, 18; **ምንት፡ትእምርቱ፡ለዕድሜሁ፡** 4 Esr. 4, 14. 3, 1; Marc. 13, 4; Lev. 13, 2 seq.; 14, 36 seq.; Gen. 1, 14; Sir. 43, 6. 7; **ትእምርታት፡** *notae* (rei inventae) F. N. 40. b) *insigne:* **ትእምርተ፡ኪዳንየ፡** Gen. 9, 12 seq.; Kuf. 15; Ex. 31, 13. 17. c) *monumentum:* Ex. 13, 9. 16; Jos. 4, 6; Hez. 39, 15; Jes. 19, 20. 55, 13; **ትእምርቱ፡ለበዓል፡** στήλη τοῦ Βάαλ Num. 22, 41; **ትእምርተ፡መዊእ፡** τὸ τρόπαιον *tropaeum* Chr. Ta. 5. d) *monitorium* Num. 17, 3. 25. 26, 10; Deut. 6, 8. 28, 46. e) (*signum militare* i. e.) *vexillum:* Num. 2, 2; **ይገብር፡** (v. **ያነሥእ፡**) **ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ርሑቃን፡** Jes. 5, 26. 11, 12; **ንሥኡ፡ትእምርተ፡** Jer. 6, 1. f) *bellicum, classicum,*

signum tuba datum: ንፍኁ፡ በቀርን፡ ትእምርተ፡ ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio:* ፀሐይ፡ ወትእምር፡ Hen. 48, 3. 8, 3; Kuf. 4. 8; ሰገደ፡ ለኵሉ፡ ትእምረ፡ ሰማይ፡ 2 Par. 33, 3. 5; Jer. 10, 2; μαζουρώθ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum,* Ex. 4, 8. 9. 7, 3. 9. 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34. 6, 22. 7, 19. 26, 8. 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16. 95, 3; Dan. 6, 27; እገብር፡ ተእምረ፡ በሰማይ፡ Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71. 9, 1. 6; ይትወለድ፡ ትእምርት፡ እምአንስት፡ (*monstrum*) 3, 12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3. 24. 30; Marc. 16, 17. 20; Act. 2, 22. 43. 4, 30; Apoc. 12, 1. 13, 13. i) *imago* vel *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; ትከውን፡ ሎሙ፡ ትእምርተ፡ Hez. 24, 27; ትእምርተ፡ ልደቱ፡ (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum,* α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; ወትእምርት፡ ዝንቱ፡ እስመ፡ (hoc demonstratur eo quod) Chr. (crebrius); seq. ከመ፡ Ex. 3, 12. β) in specie: quo divina alcjs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2. 3; 1 Reg. 2, 34. 10, 1; Jes. 7, 11. 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18. 6, 30. l) *vestigium:* ሶበ፡ ዘበጦ፡ (ለጎጺ፡ን፡) ነሃቢ፡ በሰፈልያ፡ ይትረከብ፡ ትእምርተ፡ ዝብጠት፡ በጎጺ፡ን፡ Fid. Jac. Bar. m) *siglum,* F. N. in prolg. n) *figura, nota, characteres:* ትእምርተ፡ መስቀል፡ Enc. Mij. 9; ትእምርተ፡ መጸሕፍት፡ (characteres superstitiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) በትእምርት፡ *significanter, distincte,* ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7. 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio,* δήλωσις Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.:* ትእምርት፡ ብ፡ ምልክት፡

ተአማሪ፡ n. ag. *ominum captator* vel *interpres,* ተአማርያን፡ F. N. 45.

አምሴር፡ et አምሺር፡, etiam ማሺር፡ n. mensis Aegyptiorum VI, ⲘⲈⲬⲒⲢ, ⲀⲘϢⲒⲢ, cui የካቲት፡ Abyssinorum respondet, Abush. 8; Voc. Ae.

አመት፡ subst. f., Pl. አእማት፡ [in caeteris quidem linguis אָמָה أَمَة ܐܡܬܐ, unde ት primitus notam feminini fuisse constat; sed in lingua Ae. ት pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla,* ለሠይጦ፡ ገብር፡ ወአመት፡ Kuf. 11; አግብርት፡ ወአእማት፡ Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; አእማት፡ 14, 2. 56, 6; Gen. 12, 16. 16, 1 seq. 21, 10. 29, 24; Ex. 21, 7. 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; አመት፡ እንተ፡ ትነብር፡ ዲበ፡ ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit አመትከ፡ Ruth 2, 13. 3, 9; 1 Reg. 1, 11. 18. 25, 27. 28, 21. 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.:* አመት፡ ዘ፡ ገረድ፡; *aliud:* አመት፡ ዘ፡ ሴት፡ ባርያ።

እመት፡ *cubitus* vid. sub አመመ፡

አሜቴስጢኖስ፡, አሜቲሶጦስ፡, አሜቴስጦን፡, አሜተስጦን፡ n. gemmae prgr., sc. ἀμέθυστος, *amethystus,* Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19. 36, 19 (in C pro ክርክዴን፡) Hez. 28, 13. Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 209 n. 7.

አምኀ፡ I, 2 [componendum videtur cum وَمِقَ *amavit, dilexit*] 1) *osculari* (sicut φιλεῖν), ut: epistola perveniens ad eum ተአምኆ፡ ሊተ፡ እእዳዊሁ፡ ህየንተ፡ አፈ፡ ዚአየ፡ (osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. Comm. hist. p. 43 n. 49; cfr. ተአምኀ፡ et አምኃ፡ 2) *dilectionis et venerationis significationem dare* alicui, *salutare* alqm (non tantum ሰላም፡ dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneris alicujus oblatione vel cum osculo," et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσεκύνησεν); ἀσπάζεσθαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3—16. 21—23; Phil. 4, 21. 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes አምኆ፡ ለአውግስጦስ፡ ወይቤሎ፡ Jsp. p. 325; ፈነወሙ፡ ኀበ፡ ሰሎሞን፡ የአምኅዎ፡ 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutant, Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes አዘዘሙ፡ ለኵሎሙ፡ ዐበይቱ፡ ከመ፡ የአምኅዎ፡ (sc. Herodis filium) ንዋየ፡ በከመ፡ ክሂሎቶሙ፡ Jsp. p. 334; ይኤምኅዎ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡ Sx. Mij. 6; እለ፡ ይኤምኁከ፡ ወርቀ፡ Enc. Mag. 29.

ተአምኀ፡ III, 3 (plerumque ተአምኀ፡ scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare:* ተአምኁ፡ ወተሐቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; ተአምኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese excipiunt Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφιλεῖν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; ተቀበሎሙ፡ ወተአምኆሙ፡ 1 Par. 12, 17; ἀσπάζεσθαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; ተአምኆሙ፡ በአምኃ፡ መንፈሳዊት፡ Gad. T. H.; ተአምኆ፡ *salutatio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutatur Hebr. 11, 13. 3) salutare i. e. *valedicere* alicui: ዘይፈቱ፡ ድንግልና፡ ይትአማኅ፡ ኵሎ፡ ጥሪቶ፡ ውኂዘ፡ ለምስኪናን፡ Kid. f. 28.

አስተአምኀ፡ IV, 3 *facere ut* alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere* alqm: አስተአሚኀከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ትብል፡ ጸዋተ፡ በእንተ፡ ድውያን፡ caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

እሙኅ፡ part. *salutatus,* Lud. sine auct.

አምኃ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum,* φίλημα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; ከመ፡ ንትአማኅ፡ በበይናቲነ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡ Lit. 164, 1. 2) *salutatio,* ἀσπασμός, እፎኑ፡ ዘከመዝ፡ አምኃ፡ Luc. 1, 29; አምኃ፡ ዘአምኀ፡ ባቲ፡ አብ፡ ለወልድ፡ Kedr f. 16. 3) *munera, dona, munus,* quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14. 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; አምኃ፡ ወሀብት፡ Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Mavâs. n. 27; in specie quae offeruntur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; አምጽኡ፡ ሎቱ፡ አምኃ፡ 2 Par. 17, 5. 26, 8; Ps. 44, 14. 71, 10. 75, 11; Jes. 18, 7. 39, 1. 66, 20; ያመጽኡ፡ አምኃ፡ ለንጉሠ፡ ሰማይ፡ Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) judici (corruptionis causa):

አምኃ፡ ወሕልያን፡ Sir. 20, 29; ኢትንሣእ፡ ሕልያነ፡ ወአምኃ፡ ሰብእ፡ Kuf. 21. — Scholion Voc. Ae. vide supra sub መሀና፡ c. 145.

እማኄ፡ subst. *salutatio*, in literis a Gregorio ad Ludolfum datis, ut in Lud. Comm. hist. p. 35 n. 28.

አምነ፡ I, 1 [אָמַן; أَمِنَ, ܗܝܡܢ; de potestate radicis prima vid. Ges. thes. p. 113. 114.] Subj. ይእመን፡ (ይእምን፡ Joh. 1, 7 rom.?) 1) *verum esse* vel *inveniri, compleri, confirmari*, Luc. 1, 1. 2) *fidem habere* alicui, *confidere*: ዘፍጡነ፡ የአምን፡ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων Sir. 19, 4; c. በ፡ prs. Ps. 41, 7. 16; Jes. 28, 16; c. በላዕለ፡ Ex. 19, 9; c. Acc. prs.: Joh. 2, 24; 2 Tim. 2, 13; ኢትእመንዎሙ፡ ለአኀዊክሙ፡ Jer. 9, 4 (vid. III, 1); ለእመ፡ ኢክንክሙ፡ ምእመናነ፡ በዲበ፡ ውኁድ፡ መኑ፡ የአምነክሙ፡ በላዕለ፡ ብዙኅ፡ Chr. Ta. 3; seq. ከመ፡, ut: አምንዎሙ፡ ከመ፡ እሙንቱ፡ caet. 2 Esr. 23, 13. 3) *credere* a) sensu communi, c. Acc. rei: ብእሲት፡ ተአምን፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ ዘትሰምዕ፡ Clem. f. 6; 2 Par. 9, 6; የዋህ፡ የአምን፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ Prov. 14, 15; Job 4, 12; omisso Acc. Kuf. 37. 43; Ex. 4, 9; Joh. 20, 25. 29; c. ለ፡ prs.: 1 Joh. 4, 1; c. Acc. prs.: ኢአምኖሙ፡ Jer. 47, 14; Tob. 2, 14; Dan. ap. 1, 41; Ex. 4, 1; Gen. 45, 26; 1 Cor. 11, 18; c. dupl. Acc.: መኑ፡ አምነነ፡ ቃለነ፡ Jes. 53, 1; Gen. 42, 20; Luc. 1, 20; Rom. 10, 16; seq. ከመ፡ Thren. 4, 12; Ex. 4, 5; Jes. 43, 10; Job 9, 16; Jac. 2, 19; 1 Joh. 5, 1; Rom. 10, 9; ልቃሕ፡ ዘይቀውም፡ ላዕለ፡ አሚኖቱ፡ በሕቲቱ፡ *fide sola* (non pignore) *interposita* F. N. 27. b) sensu theologico: absol. Jes. 7, 9; Rom. 3, 3; Matth. 21, 22; Marc. 16, 16; c. በ፡ prs. vel rei Joh. 2, 11. 5, 24. 12, 36. 44. 1, 12; Act. 9, 42; Rom. 1, 5. 10, 10. 11; 1 Joh. 3, 23; Marc. 1, 15; Joh. 4, 50; c. Acc. prs. Gen. 15, 6; Kuf. 14; ከመ፡ ይእመንዎሙ፡ ለነቢያቲከ፡ Sir. 36, 21; Asc. Jes. 4, 7; በአሚነ፡ እግዚ"፡ Act. 16, 34; Rom. 3, 22 rom.; አሚን፡ vel አሚኖት፡ *fides*: ጻድቅ፡ በአሚን፡ የሐዩ፡ Hab. 2, 4; Rom. 1, 17. 4, 11. 8, 24. 9, 32; Matth. 9, 29 rom.; Hebr. 6, 12; Gal. 3, 23; ዛቲ፡ አሚን፡ *haec fides* Did. 1; ኢአሚን፡ *incredulitas* Rom. 3, 3; Lit. 169, 1; ኢአሚኖቶሙ፡ Matth. 13, 58; ርትዕት፡ አሚን፡ Enc. Hed. 13; *ad fidem converti* 1 Cor. 3, 5 Platt; Act. 18, 8. 4) *verum dicere* i. e. *confiteri, profiteri, fateri*, a) sensu communi: Jos. 7, 19; አምነ፡ ወኢክሕደ፡ Joh. 1, 20; አምኑ፡ ወተኰነኑ፡ ὁμολογήσαντες ἀνήχθησαν Esth. 1 apocr.; seq. እስመ፡, ut Jsp. p. 335, vel ከመ፡, ut: አአምነከ፡ ከመ፡ ኵሎ፡ ትክል፡ Job 40, 9; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: እንዘ፡ የአምኑ፡ አበሳሆሙ፡ ፍጹመ፡ ለመምህራኒሆሙ፡ Clem. f. 230; 1 Joh. 1, 9. b) sensu theologico, sc. Deum, Christum, fidem veram confiteri: c. Acc. prs.: Apoc. 3, 5; ዘአምነኒ፡ በገጸ፡ ሰብእ፡ አአምኖ፡ አነኒ፡ በገጸ፡ አቡየ፡ Did. 25; vel c. በ፡, ut: Matth. 10, 32; Luc. 12, 8; Apoc. 3, 5; seq. ከመ፡ Rom. 10, 9; absol.: አመንከ፡ ሠናየ፡ አሚነ፡ 1 Tim. 6, 12, 13; እለ፡ አምኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 24. c) *praedicare, celebrare* Deum, ἐξομολογεῖν, c. Acc., ut: መኑ፡ የአምነከ፡ Ps. 6, 5. 29, 12; c. በ፡, ut: እመኑ፡ በእግዚ"፡ Jer. 40, 11; አምነ፡ ቦቱ፡ Tob. 14, 2; absol. Job 8, 21 var.; አሚን፡ ወቃለ፡ ስብሐት፡ Jes. 51, 3; Ps. 41, 5. 94, 2; sacrificia, quae ὁμολογίαι (נְדָבָה) dicuntur, ዘበአሚንክሙ፡ Deut. 12, 6; ዘበአሚኖትክሙ፡ 12, 17. 5) *securitatem promittere, fidem dare* alicui (آمن), c. Acc. prs., Jsp. p. 378; Titus captivos Judaeorum Romam deduxit ዘእንበለ፡ ዘአምኖሙ፡ (*exceptis iis, quibus securitatem promiserat*) p. 379.

አእመነ፡ II, 1 1) *credere facere* i. e. a) *persuadere*, c. Acc.: ንሕነ፡ ናአምኖ፡ ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν Matth. 28, 14; Act. 14, 19 rom. 18, 4. b) *ad fidem* (Christianam) *convertere*: c. Acc. prs.: ዘብዙኀ፡ አሕዛበ፡ አእመነ፡ Deg.; Clem. f. 108. 234; Enc. Masc. 17; Haml. 30; c. በ፡ numinis: አእመኖ፡ በስመ፡ ኢየሱስ፡ Sx. Hed. 14; c. እምነ፡, ut: እለ፡ አእመነ፡ እምክሕደት፡ *quos ab incredulitate ad fidem convertit* Clem. f. 114. 2) *confiteri facere*, a) *adigere* alqm *ad confessionem*: Herodes አእመኖሙ፡ ለዕደው፡ እለ፡ ፈነዎሙ፡ Jsp. p. 321. b) *praedicare* vel *celebrare facere*: ወያአምን፡ ከናፍሪሆሙ፡ Job 8, 21 var.; ለዘረከበ፡ (ለጥበብ፡) ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν Sir. 18, 28. — De loco Asc. Jes. 3, 5 dubito.

ተአምነ፡ et **ተአመነ፡** III, 1; A) refl. 1) *fidum* vel *verum se praebere*: ተአመነ፡ ምስሌነ፡ ምሕረቱ፡ Sir. 50, 24. 2) *fidere, confidere, fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fidem habere* alicui, *fretum esse, sperare*, c. c. በ፡, ut: ተአመንኩ፡ በዕንቍ፡ Job 31, 24; መኑ፡ ተአመነ፡ በእግዚ"፡ ወተኀፍረ፡ Sir. 2, 10. 11, 21. 35, 24; Jes. 30, 12; Jer. 17, 5 (ἐλπίδα ἔχει ἐπί). 31, 11; ተአመነ፡ በጽድቁ፡ Hez. 33, 13; Ruth 2, 12; Ps. 43, 8. 59, 12. 118, 66; Gal. 5, 10; Phil. 2, 24; Philem. 21; c. Acc.: 2 Thess. 3, 4; Ps. 77, 26; ኢይትአመና፡ ለሕይወቱ፡ Job 24, 22. 4, 18. 15, 15; ተአመንዎ፡ πιστεύσατε αὐτῷ Sir. 2, 8. 4, 16; እንተ፡ ትትአመን፡ መዛግብቲሃ፡ Jer. 30, 4; ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; እለ፡ ኪያሆሙ፡ ተአመኑ፡ Jes. 30, 32; c. Acc. et በ፡, ut: ኢትትአመንዎሙ፡ በሕይወቶሙ፡ μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν Sir. 16, 3; Ps. 77, 36; seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., ut: ተአመኒ፡ ከመ፡ እገብር፡ ፈቃደኪ፡ Kuf. 25; Job 11, 18; ተአሚንየ፡ ከመ፡ ብዙኅ፡ ረድኤት፡ ብየ፡ 31, 21; ትትአመኖ፡ ከመ፡ ያእቱ፡ ተግባረ፡ ግእረርከ፡ 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 2, 19; Phil. 2, 19 (ἐλπίζω). 24; absol.: Sir. 2, 6; ነአምን፡ ወንትአመን፡ Lit. 165, 3; ተአምኖትየ፡ Ps. 83, 9. 3) *credere*, ሃይማኖት፡ እንተ፡ በቲ፡ ተአመነ፡ (v. ተአምነ፡) 4 Esr. 9, 8; c. Acc. rei: ኢትትአመን፡ ኵሎ፡ ቃለ፡ ዘነገሩከ፡ Sir. 19, 15; ዘይትአመን፡ ሕልመ፡ (v. በሕልም፡) 31, 2; c. በ፡, ut: ተአመኑ፡ በመስቀል፡ Asc. Jes. 3, 18. 19; Jon. 3, 5; Rom. 4, 5; Enc. Jac. 13; seq. ከመ፡ Rom. 4, 18; absol. Rom. 4, 19; ተአምኖ፡ *fides* Hebr. 11, 4 seq. 4) *sibi persuadere, persuasum habere*, seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., Rom. 8, 38. 14, 14; እትአመነክሙ፡ ከመ፡ ትፈጽሙ፡ Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9. 5) *bono* et *confidenti animo esse, nihil sibi timere, securum esse*: ኢይትአመኑ፡ Job 29, 24; ተአመኒ፡ θάρσει Tob. 7, 17; Judith 11, 1; Matth. 9, 2. 22. 14, 27; Ex. 14, 13; Kuf. 50; 4 Esr. 6, 72; ይነብር፡ ተአሚኖ፡ Sir. 4, 15; Jes. 14, 6. 32, 18. 47, 8; Jer. 23, 6; seq. Acc. (*ab* alqua re *securum esse*): ነፍስ፡ አከ፡ ትትአመን፡ ወዲቀ፡ ለእብስ፡ Jsp. p. 382. 6) *fateri, pro-, confiteri*, c. Acc.: Hebr. 3, 1; እንዘ፡ ይትአመኑ፡ ኀጣውኢሆሙ፡ Matth. 3, 6; Marc. 1, 5; Jac. 5, 16; ተአመነ፡ ኀጢአቶ፡ F. M. 6, 3; እመ፡ ተአመነ፡ ጌጋዮ፡ Clem. f. 123; c. በ፡, ut: ተአመነ፡ በጌጋዩ፡ f. 124; F. N. 39 (vox forensis). a) ዘይትአመኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 54. b) *praedicare, celebrare*: እትአመን፡ በስምከ፡ ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου Sir. 51, 1; በኵሉ፡ ዘገብረ፡ እትአመን፡ ቦቱ፡ 47, 8. c) *professione facta tradere* vel *donare* alicui alqd (vox forensis),

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei* alicujus *concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በእንተዝ፡ ይትአመኑ፡ ሰብእ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ ዕፅ፡ ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐνδυναμώσαντί με).

B) Pass. 1) *credi*: Christus ዘተሰብከ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወተአምነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኀበ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concreditum accipere, fidei* vel *arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate* vel *plena potestate* rei *ornatum esse*: ወንጌል፡ ዘአነ፡ ተአመንኩ፡ በቱ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በእንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲበ፡, ut: ተአመነ፡ ዲቤሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በእለስክንድርያ፡ ዘተአመነ፤ (v. ዘተአምነ፤) መርዔተ፡ ክርስቶስ፡ ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere*: ኢይትኤመንዎሙ፡ (v. pro ኢይትአ"፡) ለእለ፡ አስሐትዎሙ፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare*: 1 Cor. 13, 7; እንዘ፡ ያስተአምኖ፡ ዮሐንስ፡ ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብሩ፡ ያስተአምን፡ ዝንቱ፡ ከመ፡ አማን፡ („*opere ipso verbis suis fidem faciens*") f. 24; ሰይጣን፡ ያስተአምን፡ሎሙ፡ በግብሩ፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ይብል፡ *et credibile hoc facit* vel *confirmat dicens* Cyr. c. Pall. f. 88.

እሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus*, de rebus, πιστός Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡ እሙነ፡ ስመ፡ ዚአከ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστωθήτω); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus*, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; እሙን፡ ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3,) 3; እሙን፡ ቃል፡ ዘሰማዕኩ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; እሙነ፡ ኮነ፡ *verum fuit* vel *inventum fuit*: እሙነ፡ ኮነ፡ ምክረ፡ ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus*: የሐውር፡ እሙነ፡ πεποιθὼς Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens*: እሙን፡ ዲበ፡ ንዋየ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. እሙነ፡ a) *vere, reverâ* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ ተወልደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፤ እሙነ፡ ልህቀ፡ ወእሙነ፡ በልዐ፡ ወእሙነ፡ ሐመ፡ H. A. n. 6; etiam እሙን፡, ut: ከልኡ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘዚአክሙ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.

አማን፡ adj. 1) *fidus*: እመ፡ አማንኑ፡ ውእቱ፡ ለሐዊር፡ ምስሌከ፡ εἰ πιστὸς τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ Tob. 5, 9. 2) *verus*: እመ፡ አማነ፡ ኮነ፡ ወጥዩቀ፡ ነገሩ፡ Deut. 13, 15; እመሰ፡ አማንኬ፡ 4 Reg. 10, 15; አማነ፡ ረሰይክሙ፡ ለነ፡ ዘነገርናሁ፡ 2 Cor. 7, 14. a) subst. *verum, veritas*: ይውኅድ፡ ዝምሳሌ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙኑ፡ ኢታመልኩ፡ (*veritasne vestra est? non adorabitis?* i. e.) *an vere non adorabitis?* Dan. 3, 14; አማንየ፡ እብለከ፡ Sx. Haml. 8. 3) adv. *vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማነ፡, ut: እስመ፡ አማነ፡ ለአከኒ፡ እግዚ"፡ Jer. 33, 15. b) plerumque አማን፡, ἀληθῶς Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27; 2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ἀληθινῶς Sir. 41, 24; ἐπ' ἀληθείας Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ὄντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; እስመ፡ አማን፡ ከማሁ፡ ውእቱ፡ Judith 11, 10; ναί Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἀμήν Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24, 2 Platt; አማን፡ ትቤ፡ *verum* (v. *recte*) *dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsu calami በአምን፡ scriptum est). d) ዘበአማን፡ *qui vere est, verus*, ἀληθής Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ἀληθινός 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — *Voc. Ae.*: አማን፡ አማን፡ ዘ፡ እውን፡ እውን፡ (v. ኡን፡ ኡን፡).

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ፡. 2) passim pro አሜን፡ exscriptum (آمِين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሜን፡); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሜን፡ adv. prgr., sc. ἀμήν, אָמֵן, *certo, profecto, ita sit, fiat!* γένοιτο γένοιτο አሜን፡ ወአሜን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἀμήν 2 Esr. 15, 13. 18, 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃለ፡ አሜን፡ (v. አሚን፡) አድመፁ፡ ወገብሩ፡ በዓለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሜን፡ Abyssini.

እምነት፡ n. act., Pl. እምነታት፡ *fides* a) quae creditur, *religio*: ዘወለጠ፡ እምነተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; እምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; እምነታት፡ *fidei* vel *religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio*: Christus ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘእምነትነ፡ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) qua quis credit, *fiducia*: Lit. Jac.; ማሕፀንት፡ ንዋይ፡ ይእቲ፡ ዘይሁብ፡ አማሕፃኒ፡ ለዘያመሐፅኖ፡ ከመ፡ ይዕቀብ፡ ሎቱ፡ ወይእቲኬ፡ እምነት፡ ዘአማሕፃኒሃ፡ ዘያነብሩ፡ ኀበ፡ ዘያመሐፅኖ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus*: አማኒት፡ ἀνυπόκριτος Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡ አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእሲ፡ አማኒ፡ ዘዘመወ፡ በብእሲት፡ ኢአማኒት፡ F. M. 6, 15; ኢአማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ ኢአማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliâs ተአማኒ፡): አበ፡ ኖብ፡ አማኒ፡ Sx. Sen. 23.

አማናዊ፡ adj. rel. (ab አማን፡), *verus, qui vere est* (opp. ficticius, adulterinus): አምላክ፡ አ" F. M. 6, 1; በቃሉ፡ አማናዊት፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግልና፡ አማናዊ፡ ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et ማእመን፡ (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. "ናን፡, f. "ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕደው፡ ምእመናን፡ በኀይሎሙ፡ ἄνδρες πεποιθότες ἐν ἰσχύι αὐτῶν Judith 2, 5; አዋልድ፡ ምእመናት፡ (ἐν ἐλπίδι) Jes. 32, 9; baptizandus ይትአመን፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ምእመን፡ በአብ፡ ወበወልድ፡ ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ F. N. 3; ዘምእመን፡ በስምከ፡ Genz. f. 81. b) sensu theolog.: *fidelis* vel *pius Christianus*: Syn.; ብእሲት፡ ማእምንት፡ F. N. 24, 5; ማእምን፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናን፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*,

fide dignus, *fidelis* (cui significationi proprie forma passiva ምእመን፡, ማእመን፡ convenit) πιστός, maxime de personis: Num. 12, 7; Deut. 7, 9; 2 Reg. 23, 1; Kuf. 17. 21; Sir. 44, 20. 48, 22; Jes. 55, 3; Dan. 6, 4; Prov. 17, 6. 20, 6; Matth. 24, 45. 25, 21. 23; Luc. 19, 17; 2 Thess. 3, 3; 1 Tim. 1, 12; 1 Petr. 4, 19; 1 Joh. 1, 9; de nuntio Prov. 25, 13; teste Jes. 8, 2; Jer. 49, 5; amico Sir. 6, 14 seq.; urbe (i. e. ejus incolis) Jes. 1, 21. 26; rarius de rebus: 1 Thess. 1, 5; Ps. 88, 36; Jes. 22, 23. 25; F. N. 16 (vid. sub ረብሐ፡); c. c. ለ፡ (alicui, erga alqm) Hebr. 3, 2; c. pron. suff.: ወእግዚአብሔርኒ፡ ይከውኖ፡ ምእመኖ፡ ወያስተፌሥሖ፡ Sir. 36, 3; እስመ፡ ይእቲ፡ (ነፍስከ፡) እምኵሉ፡ ምእመንከ፡ οὐ γάρ ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς Sir. 37, 13. a) passim subst.: *firmum praesidium*, *protector*, *defensor*: ውእቱ፡ ምእመኑ፡ ἀντιστήριγμα Sir. 31, 18; ምእመን፡ ኀይል፡ ὑπερασπισμός 31, 19; ὑπερασπιστής Ps. 17, 3. 33. 26, 2. 27, 9. 11. 113, 17. b) *fide dignus* i. e. *credibilis*, Herm. p. 103.

ተአማኒ፡ n. ag. (III, 1) 1) *fidelis*, *credens*: qui sacramento communicat, sit ተአማኒ፡ F. M. 26, 8; ኢይትከሀሉ፡ ለሰብእ፡ ይኩን፡ ተአማኔ፡ ለእመ፡ ኢያገሐሠ፡ ርእሶ፡ እምገዕዘ፡ ልማድ፡ πιστός Chr. ho. 22. 2) *confitens*, *profitens*, a) *confessor* (distinguendus a martyre): ተአማንያን፡ F. N. 20; Enc. Sen. 23. b) *professione facta tradens* vel *donans*, F. N. 39, 3 (vid. ተአምነ፡ n. 6, c).

ሃይማኖት፡ *fides*, **መሃይምን፡** *fidelis* vid. supra c. 14.

እምነ፡ praep. *ex*, *a* vid. supra c. 191.

እሙንቱ፡ *ii*, **እማንቱ፡** *eae* vid. sub ውእቱ፡

አማኑኤል፡ n. prgr. Ἐμμανουήλ, *Emmanuel*, Matth. 1, 23; Cyr. ad Th. f. 16; Lit. (crebro); Sx. Ter 6.

አምአ፡ *victorem reddere* vid. sub ሞአ፡ c. 205.

እማእከ፡ *aut* vid. sub እመ፡ c. 726.

አሜከላ፡ subst. „*rubi* vel *sentis* genus, in Dembea fruticans" Lud.; in Bibliis aliisque libris haud raro obvium: *tribuli*, *sentes*, *herba mala*, τρίβολοι, አሥዋክ፡ ወአሜከላ፡ Gen. 3, 18; Kuf. 3; ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Hos. 10, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; Hez. 28, 24; Hebr. 6, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; አሜከላ፡ Prov. 22, 5; Matth. 7, 16; Chr. ho. 10 (masc.); χόρτος Jes. 32, 13; βάτος Luc. 6, 44; βολίδες አሜከላ፡ ለገበዋቲክሙ፡ Num. 33, 55. — *Voc. Ae.*: አሜከላ፡ ዘ፡ ሦክ፡ ዘዋስማ ።

አምዐ፡ pro **አምዕዐ፡** *ad iram concitare* vid. sub መዐዐ፡ c. 208.

እምዝ፡ *deinde* vid. sub እምነ፡ c. 193 et sub ዝ፡

አሠረ፡ *ligare*, *vincire* vid. sub አሰረ፡

አሠር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. አሠራት፡ [أَثَر et أَثَر *vestigium*; אֲשֶׁר *locus*, nec non אַשּׁוּר *gressus*] *vestigium* cujusvis generis et *vestigia*: አሬኢ፡ አሠረ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡ Dan. ap. 13, 20; አሠረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ 13, 19; አሠረ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡ Prov. 24, 54; አሠረ፡ እግዚ" Job 11, 7; ለከይደ፡ አሠሮሙ፡ Kuf. 21; ትሉ፡ አሠሪ፡ Sir. 6, 27; 1 Petr. 2, 21; Rom. 4, 12; ኀሠሠ፡ አሠሪ፡ Sir. 14, 22; አሠረ፡ ፍኖት፡ Job 9, 26; Rom. 11, 33; አሠረ፡ ቀላይ፡ Job 38, 16; ታስተሐይጹ፡ አሠረ፡ ምድር፡ Kuf. 42; አሠረ፡ ዕበዩ፡ መኑ፡ ያእምር፡ ἐξιχνιάσει (*investigare*, *pervestigare*) Sir. 18, 4; ረከበ፡ አሠረ፡ ስብሐቲሁ፡ 18, 6. 42, 18: ኢረከበ፡ አሠሪ፡ 24, 28; *investigabilis*: ዘአልቦ፡ አሠር፡ vel አሠረ፡ Job 5, 9. 34, 24; 4 Esr. 9, 21; Eph. 3, 8; ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ *delevit vestigium* (viae) *meum* Job 30, 13; Jes. 3, 12. a) *planta* pedis: እደ፡ (*ubi*) ኬደ፡ አሠረ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 32; Deut. 11, 24. b) *gressus*: አሠሩ፡ ለብእሲ፡ τὰ διαβήματα Prov. 20, 24. c) *semita*, *callis*, *via trita*, τρίβος, Jes. 30, 11; Prov. 1, 15; 3, 17; አሠር፡ ጽኑዕ፡ Sap. 14, 3; ንሖር፡ በአሠሩ፡ Mich. 4, 2; ናሁ፡ ዝ፡ አሠር፡ ዘአቅጸዕነ፡ Job 5, 27; አሠር፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ አሥዋክ፡ Lit. Epiph.; Hen. 56, 6. 61, 9. d) *signum*, *nota*: አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩሀ፡ Sir. 13, 26; Org. 2; አሠረ፡ ደም፡ Enc. Masc. 3; አርአየኒ፡ አሠረ፡ ቅንዋት፡ ወአሠረ፡ ርግዘት፡ ዘገቦሁ፡ F. N. 19. e) *reliquiae*, *rudera*: rex ርእየ፡ አሠረ፡ ደዌ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ (sc. Patriarchae) Sx. Haml. 24; አሠራት፡ *rudera* (c. fem. adj.) F. N. 19. — *Voc. Ae.*: አሠር፡ ብ፡ ፍለጋ፡

እራኅ፡ subst. (etiam per ሓ፡), f. et m., Pl. እራሓት፡ [ad رَاح, رَاحَة, quibus potestas *lati*, *ampli* et *aequalis* (flach) inest, referendum videtur] *palma* manus cum *carpo*, καρπός, እራሓ፡ ሰፍሐት፡ ለነዳይ፡ Prov. 29, 38; Did. 3; እራሓተ፡ እደዊሁ፡ 1 Reg. 5, 4; τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν 4 Reg. 9, 35; ሰላም፡ ለእራሓትኪ፡ I Sal. Mar. 24; precantium est እንሥእተ፡ እደዊነ፡ እንዘ፡ ስፉሓት፡ እራሓቲሆን፡ F. N. 14; አንስት፡ ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራሓ፡ ለውሂብ፡ Clem. f. 190; እራኅ፡ ዘይምን፡ Enc. Masc. 14; እራሐ፡ መዝራዕት፡ Lud. e Mss. Colb. a) *manus*: ዘሉ፡ ውስተ፡ እራሕነ፡ (dicit Deus) Clem. f. 49. 51; በእራሑ፡ ፈጠረ፡ ዘሉ፡ f. 218. b) *planta* pedis: ኢገብረ፡ (Pachomius) አሣእነ፡ ለእራሓ፡ እግሩ፡ Sx. Genb. 14 Enc. — *Voc. Ae.*: እራሕ፡ ዘ፡ መበላ፡ እጅ፡ (v. መብያእጅ፡).

አረሚ፡ (etiam አረሚይ፡ Zach. 9, 13 var.) subst., plerumque coll., rarius Pl. አረሚያን፡ vel አረምያን፡; primitus *Aramaei*, deinde postquam nomina pr. Ἕλληνες et ܐܪ̈ܡܝܐ in significatum *gentilium* abierunt, et *Hellenes* et *gentiles* significat: a) *gentiles*, *ethnici*, *pagani*, τὰ ἔθνη አረሚ፡ Rom. 9, 24. 30; Matth. 10, 5 rom.; 18, 17 Platt; 1 Thess. 4, 5 Platt; ἐθνικοί Herm. p. 39; አእምንዎ፡ ለአረሚ፡ Clem. f. 108. 196; አረሚያን፡ Jer. 10, 2 var. b) *Hellenes*: Joh. 7, 35. 12, 20; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 22—24; መጥባሕተ፡ አረሚ፡ Jer. 26, 16. 27, 16; Zach. 9, 13; Ἑλληνισταί እለ፡ እምአረሚ፡ Act. 6, 1, et አረሚ፡ 9, 29. — *Voc. Ae.*: አረሚ፡ ዘሉሙ፡ ዮናናውያን ።

አርማያ፡ subst. coll. *gentiles*, *Hellenes* (gramm. § 140, 4), Rom. 10, 12 rom.

አረማዊ፡ vel **አረማይ፡** adj. rel. *gentilis*, *Hellen* Matth. 18, 17 rom.; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9. 10, 12; አረማይ፡ 1 Thess. 4, 5 et 1 Cor. 5, 1 rom.; Clem. f. 136; fem. አረማዊት፡ Marc. 7, 26; F. M. 5, 12; ብእሲት፡ ተንበላዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; አረማውያን፡ Jer. 10, 2; Dan. 10, 20. 11, 2; Jes. 9, 12; Clem. f. 226.

አርማስቆስ፡ n. prgr., sc. ὁρμίσκος, *monile parvum*, *torques*, Cant. 1, 10. 7, 2. — *Voc. Ae.:* አርማስቆስ፡ብ፡ዘሬት፡የብር፡ዘንግጊ፡ይ፡

አረረ፡ I, 1 [vicinum **አረየ፡**, אָרָה] Subj. **ይእረር፡** et **ይእርር፡**, *decerpere, metere, demetere, colligere;* τρυγᾶν **አረርኩ፡ከርቤ፡** Cant. 5, 1; plerumque fruges, θερίζειν, ἀμᾶν, abs. Matth. 6, 26. 25, 24. 26; Joh. 4, 36. 38 (**ትእረሩ፡** v. **ትእርሩ፡**); Ps. 125, 6; **ዝራዕ፡ወእረር፡** 4 Reg. 19, 29; **ትዘርኡ፡ወትእርሩ፡** Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5. 10 var.; **እርሩ፡ፍሬ፡ሕይወት፡** Hos. 10, 12; Deg.; **ትዘርዑ፡ሥርናየ፡ወትእርሩ፡አስዋከ፡** Jer. 12, 13; Luc. 19, 21. 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; crebro trsl.: **ከመ፡ትእረሪ፡** (v. **ትእርሪ፡**) **ለከ፡ምስባሒተ፡** Sir. 7, 3; **የእርር፡እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): **ገራህተ፡ዘኢኮነ፡ዚኢሆሙ፡አረሩ፡** Job 24, 6; **አረሩ፡ብሔረ፡ፊንቆን፡** ἐκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: **ለወርቅ፡በ፡ብሔር፡እምኀበ፡የአርርዎ፡** Job 28, 1. — *Voc. Ae.:* **አረረ፡ዘ፡አጨደ፡**

አእረረ፡ II, 1 *metere* vel *demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተአረ፡ vel **ተአረረ፡** III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti:* **ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡በሠሉስ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg.

ትእረር፡ subst. *fruges demessae, messis* Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር፡ subst., m. et f., 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22. 2, 21. 23; Jes. 9, 3. 18, 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (τρυγητός); 9, 13; Prov. 25, 13. 26, 1; **ተገብረ፡ማእረርከ፡** Job 39, 12; **መዋዕለ፡ማእረር፡** Sir. 24, 26. 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae* vel *demessae:* Jer. 5, 16; **ማእረር፡ወቀሥም፡** Jes. 16, 9. 17, 5; γεννήματα, **ምድር፡ትሁብ፡ማእረራ፡** Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; καρποί Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: **ማእረረ፡ምግባር፡ሙ፡** Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. α) *aestas:* **ክረምት፡መፀው፡ማእረር፡ሐጋይ፡** Kuf. 2; **ክረምት፡ወማእረር፡ወሐጋይ፡** Sir. 36, 9; **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; θέρος Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver:* ἔαρ Num. 13, 20; **በለሰ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα Jer. 24, 2. 2) *vindemia, messis pomorum:* **ማእረረ፡ወይን፡** Sir. 30, 25; **በመዋዕለ፡ማእረረ፡ቀሥም፡** 24, 27; τρυγητός Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አራራይ፡ vid. sub **አርአረ፡**

አርሲ፡መትሪዳ፡, **አርሲመትሪዳስ፡**, **አርሳይ፡መትርያድስ፡** n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita*, Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; **አባ፡ሲኖዳ፡አርሲ፡መትሪዳ፡** (v. **አርሲመትሪዳስ፡**) **ዝብሂል፡ርእሰ፡ባሕታውያን፡ውእቱ፡** Sx. Haml. 7.

አርሲስ፡ vel **አርሲስ፡** n. prgr. sc. αἵρεσις *haeresis*, deinde *haeretici:* **ዕልዋን፡ዘይሰመዩ፡አርሲስ፡በነገረ፡ጽርእ፡** II Abt. 43; II Can. Nic. 34; **አርሲስ፡** M. M. f. 164. 277; Pl. **አርሲሳን፡**, ut: **ሰብአ፡ዕልዋን፡አርሲሳን፡** Sx. Sen. 18.

አርሰን፡ vel **አርሶስ፡** n. prgr. sc. ἄρσις (ἄρσιν Acc.) *onus:* **ጾዋሬ፡ዕፀ፡አርሰን፡** 3 Reg. 3ª, 3. 20; **ጸዋሪ፡አርሰን፡** 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — *Voc. Ae.:* **አርሰን፡ዘ፡ፀርብ፡**

አርሳይ፡መትርያድስ፡ vid. sub **አርሲ፡መትሪዳ፡**

አርሳይስርስ፡ n. prgr. ἀρχιερεύς, M. M. f. 201.

አርስጣላብ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቄውቲኖን፡ vel **"ኖስ፡** n. prgr. ἀρκευθίνων, ab ἀρκεύθινος *juniperinus* 3 Reg. 6. 29. — *Voc. Ae.:* **አርቴውቄኖን፡** (sic) **ዘ፡ዋንዛ፡**

አርቦተ፡ (v. **አረበተ፡**) n. prgr. arboris cujusdam: **ቄጽር፡ዘስሙ፡አርቦተ፡** Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἄρκευθος).

አረቦን፡ (etiam **አረቦ፡**, **አራቦን፡**) n. prgr. sc. ἀῤῥαβών (עֵרָבוֹן) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22. 5, 5; Eph. 1, 14; **ሀበሙ፡አረቦ፡ክርስቶስ፡ዘውእቱ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; **አረቦን፡ዘፍኅረት፡** *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.:* **አረቦን፡ዘ፡ርጅት፡** (v. **እርጅት፡**); *aliud:* **አ"፡ብ፡መያዣ፡**

ኦሪት፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. אוֹרָיְתָא, ܐܘܪܝܬܐ (i. e. תּוֹרָה) 1) *lex Mosaica* universa, νόμος Jes. 8, 16; **ትትገደፍ፡ኦሪት፡እምካህን፡** Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34. 14, 23; Rom. 2, 23. 3, 19. 4, 15. 7, 7. 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; **ዳግም፡ኦሪት፡** δευτερονόμιον Deut. 17, 18; **ኦሪተ፡ሙሴ፡** 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; **ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ኦሪተ፡ሙሴ፡** Bar. 2, 2; **መጽሐፈ፡ኦሪተ፡ሙሴ፡** 2 Esr. 18, 1 seq.; **መጽሐፈ፡ሕገ፡ኦሪት፡** 2 Esr. 18, 3; **ሕገገ፡ኦሪት፡** Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; **ሕገ፡ኦሪት፡** Rom. 2, 27; **ሊቃነ፡ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; **መምህረ፡ኦሪት፡** Act. 5, 34. 2) Nomine **ኦሪት፡** appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopici libri sc. Pentateuchus et libri Josuae, Judicum, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub **ብሔር፡** n. 2, ζ (c. 493).

ኦሪታዊ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaicam* sive *ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens:* **ኦሪታዊት፡ጠረጴዛ፡** Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaicae addictus*, M. M. f. 27; **ኦሪታውያን፡ቀድመ፤ወወንጌላውያን፡ድኅረ፡** Enc. Nah. 10.

ኤርትራ፡ vel **ኤ"፡** n. prgr. sc. ἐρυθρά sc. θάλασσα i. e. *erythraeum* seu *rubrum* sc. mare: **ባሕረ፡ኤርትራ፡** Ex. 10, 19. 13, 18. 15, 4. 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8. 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2. 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8. 9.

አርቶዶክሳዊ፡ vel **አርቶዶክስያዊ፡** n. prgr., sc. *orthodoxus*, Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; **ሃይማኖት፡አርቶዶክሳዊት፡** Fid. Jac. Bar.; **አርቶዶክሳውያን፡** Sx. Mag. 13.

አርቶዶክስያ፡ n. prgr., sc. *orthodoxia* M. M. f. 209.

አርአረ፡ rad. inus., cui (comparato أَرَّ *vocem edidit*) nescio an significatus *alta voce clamare, jubilare* tribuendus sit.

አራራይ፡ subst. (ut videtur, pro **አርአራይ፡**) est unus e *tribus canendi modis*, quibus Abyssini in cantandis suis hymnis liturgicis utuntur (vid. **ዕዝል፡** et **ግዕዝ፡**), Deg. (crebro); ፫ ዜማ፡ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡ ወዕዝል፡ ወአራራይ፡ Sx. Genb. 11; Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 annot. d; d'Abbadie Cat. p. 99. 119; Villoteau in description de l'Egypte t. XIV p. 271 seq. — Accuratior ut horum modorum ita omnium musices sacrae vocum technicarum definitio adhuc desideratur.

አርኩብት፡ *cameli* feminae vid. sub **ረከበ፡** c. 305.

አረወ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum **አረየ፡** et **አረረ፡**, *carpere, decerpere.*

አርዌ፡ subst., m. et f., coll. et sing., Pl. **አራዊት፡** 1) *bestia, fera, animal:* **ልበ፡ አርዌ፡ ተውህበ፡፡** Dan. 5, 21; **በኵ፡ አራዊት፡** Job 37, 7; Marc. 1, 13. a) bestiae terrestres (distinguuntur a volatilibus) Sir. 17, 4; **አራዊተ፡ ምድር፡** 1 Reg. 17, 44; **አራዊተ፡ገዳም፡** Jes. 18, 6; Jer. 15, 3. 16, 4. 19, 7. 34, 5; Judith 11, 7; Gen. 2, 19. 9, 2; **አርዌ፡ገዳም፡** θηρία τῆς γῆς Jer. 7, 33. b) ferae (agrestes, silvestres, rapaces, noxiae): **አርዌ፡ፀዋግ፡** Kuf. 34; **አርዌ፡ እኩይ፡** Gen. 37, 33; Jes. 35, 9 (πονηρά θηρία); Hez. 5, 15. 34, 25; **አራዊተ፡ምድር፡** Ex. 23, 29; Job 39, 15; Sir. 39, 30; **አራዊተ፡ሐቅል፡** et **ገዳም፡** Job 5, 22. 23; vel **ሐለት፡** Ps. 67, 33; **አርዌ፡ገዳም፡** Jes. 13, 21; **አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 22; Hez. 34, 28; Ps. 103, 12. 21; distinguuntur ab **እንስሳ፡** (pecore, jumentis quadrupedibus) Gen. 1, 24. 26. 6, 19; Kuf. 2—4; Job 41, 16; Jes. 46, 1; Judith 11, 7; Act. 10, 12. 11, 6. c) *belluae* majores: Jes. 5, 29; Dan. 7, 4—7; **እሉ፡ ፬ አራዊት፡ ዐበይት፡** 7, 17; Job 40, 10; Apoc. 11, 7. 13, 1; **አርዌ፡ ሐሬስ፡** *monoceros* Job 39, 9. d) *reptilia:* ἑρπετά **አርዌ፡** Hab. 1, 14; **አራዊት፡** Jes. 16, 1; **አራዊተ፡ገዳም፡ ወአራዊተ፡ምድር፡** τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς Hos. 4, 3. e) *insecta:* **አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሰርር፡** Const. Ap. 52; Enc. Jac. 5; **አራዊት፡ ደቃውቅ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) in specie **አርዌ፡** et plerumque **አርዌ፡ምድር፡** est *serpens, anguis, aspis, draco* [coll. حَيَّة, חִוְיָא, ܚܘܝܐ]: **አርዌ፡ እኩይ፡** ὄφις Sir. 21, 2; **አርዌ፡ ዐቢይ፡** δράκων μέγας Apoc. 12, 3. 13, 11; **ግበበ፡ አራዊት፡** Jer. 9, 11; ὄφις **አርዌ፡ምድር፡** Gen. 3, 1; Kuf. 3; Ps. 57, 4. 139, 3; Prov. 24, 54; Am. 5, 19; Jes. 27, 1; Koh. 10, 8. 11; Sir. 12, 13. 25, 15; Matth. 7, 10; ὄφεις Num. 21, 6 seq.; **አራዊተ፡ምድር፡ ዘይሰርር፡** Jes. 14, 29; Jer. 8, 17; ἀσπίς Job 20, 14; Jes. 11, 8. 30, 6. 59, 5; Ps. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; δράκων Ex. 7, 9. 10; Job 20, 16; Sir. 25, 16. a) Primi Aethiopiae regis nomen **አርዌ፡** fuisse traditur vid. Lud. hist. aeth. II, 2, 14. III, 3, 5—7; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. 7, p. 341. b) Duobus in locis V. Testamenti interpretes vocem Graecam ἀσπίς, ἀσπιδίσκη *scutum, scutulum* interpretati sunt **አርዌ፡** *serpens*, ut: **አራዊት፡ ዘብርት፡** Job 41, 6; Ex. 28, 13. 14 (ubi serpentum imagines intelligunt). c) At quid **አርዌ፡** Ex. 28, 33 (ubi Graecus μίτρα habet) significet, haud liquet. — *Voc. Ae.:* **ከይሲ፡ አርዌ፡ ብ፡ እበብ።**

አአርወየ፡ quadrl. denom. II *ferum reddere, efferare:* **ያአረውዮ፡ ለየዋህ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ ወይሬስዮ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ ሐቅል፡** M. M. f. 71.

ተአርወየ፡ III, 1 *efferari, furere, saevire, immanem esse* vel *fieri:* Deus **ረሰዮ፡** (Nebucadnezarem) **አርዌ፡ገዳም፤ ገሠጾ፡ በተአርውዮ፡ ወአንበሮ፡ በተአንስሶ፡** M. M. f. 60; **ይትአረወዩ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡** Jer. 28, 38; ἀγριανθήσεται Dan. 11, 11; **ለንሳሒ፡ ኢይደልዎ፡ ይትመዓዕ፡ ወኢይትአርወይ፡** οὐκ ὀργίζεσθαι οὐδὲ ἀγριαίνειν Chr. Ta. 31; **ኖላዊ፡ ዘይትአረወይ፡** ἄγριος τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 57; Jsp. p. 307; c. c. **ላዕለ፡** *contra* alqm: Dan. 8, 7 var.; **እመኒ፡ ተአርወየ፡ ላዕሌከ፡ ከመ፡ ነምር፡ አክሞስስ፡ አንተ፡** ὅταν ἀγριαίνῃ, σὺ γέλα Chr. Ta. 22; vel c. Acc. prs.: Herodes **ቀንየ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ኮኑ፡ ይትአረወይዎሙ፡ ለአይሁድ፡** Jsp. p. 319.

አስተአረወ፡ (ut Ludolfo emendandum videbatur **አስተአርወየ፡**) IV, 1 *efferare:* **ያስተአርዎ፡ ለልበዌ፡** Lud. e Mss. Colb.

አርዋይ፡ part. *efferatus, immanis, saevus;* praedicatur de Herode qui infantes interemit, M. M. f. 159.

ኤራዕ፡ n. prgr., nomen *lunae* (sine dubio יָרֵחַ), Hen. 78, 2; Voc. Ae.

አርዑት፡ *jugum* vid. sub **ረዐመ፡** c. 309.

እራዝ፡ vid. sub **ራዝ፡** c. 312.

አርዝ፡ subst., m. et fem., sing. et coll. [amh. id.; אֶרֶז أَرْز أُرْز] *cedrus* arbor, Num. 24, 6; 2 Par. 1, 15; Ps. 28, 5. 36, 37. 71, 16. 103, 18. 148, 9; **ላዕለ፡ ኵሉ፡ አርዝ፡ ሊባኖስ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡** Jes. 2, 13. 14, 8; **ነዋኅት፡** (v. **ነዋኃት፡**) **አርዝ፡** 37, 24. 41, 19; Jer. 22, 7. 23; Zeph. 2, 14; Am. 2, 9; Zach. 11, 1; Hez. 17, 22; **አርዝ፡ ዐቢይ፡** 17, 23. 27, 5; Pl. **ዕፀው፡ አርዝ፡** 3 Reg. 4, 29; **ዘአርዝ፡** *cedrinus* Cant. 1, 17; Jer. 22, 14; **ዕፀ፡ አርዝ፡** ξύλον κέδρινον Num. 19, 6; 2 Reg. 5, 11; **ዕፀው፡ አርዝ፡** 1 Par. 14, 1. — (Secundum Ludolfum etiam: *quaevis arbor procera;* at vid. Bruce III p. 312).

አረየ፡ I, 1 [אָרָה *carpsit, decerpsit;* vicinum **አረረ፡**; vid etiam **አረወ፡**] Subj. **ይእሪ፡**, *legere, colligere, conquirere,* spicas Ruth 2, 2. 3. 7. 15. 17—19; Lev. 19, 9. 23, 22; **ከመ፡ ዘየአሪ፡ ድኅረ፡ ዘይቀሥም፡** Sir. 30, 25; herbas (carpendo) 4 Reg. 4, 39; Matth. 13, 28, 29; pisces Matth. 13, 48; homines Jud. 20, 45; de avibus, quae grana legunt, Kuf. p. 47; *legendo purgare* 2 Reg. 4, 6.

አርያም፡ *coelum summum* vid. sub **ረየመ፡** c. 313.

አርያሬስ፡ et **አ"፡** n. prgr. conflatum ex אוּר et חֶרֶס; est nomen *solis* Hen. 78, 1; maluistis mori **እምታስገዱ፡ ብርክ፡ ለአርያሬስ፡** Enc. Hed. 4; **ሰላም፡ ለአንጣዎስ፡ በሃይማኖቱ፡ ዘአጽደለ፤ እምነ፡ አርያሬስ፡ ወእብላ፡** Enc. Nah. 17; Voc. Ae.

አርዮብ፡ subst., nomen sideris, sc. 1) ut videtur, *Orion:* **ከዋክብተ፡ ሰማይ፡ ወእለ፡ አርአዮ፡** in Cod. Laur.; **ወእለ፡ አርዮብ፡** in Cod. recentioribus, καὶ ὁ 'Ωρίων Jes. 13, 10 (e qua lectionis variantia conjicere licet, nomen ipsum Aethiopicum e

Gr. ὠρίων ortum esse). 2) Deinde in genere: *sidus splendidum et lucidum*, ut: እስመ፡ ይቤ፡ አነብር፡ መንበርየ፡ መልዕልተ፡ አርዮብ፡ ወእዐርግ፡ ውስተ፡ ምጽንዓት፡ (Jes. 14, 13) M. M. f. 7. 27; ትጸድል፡ እምሥነ፡ አርዮብ፡ Org. 4; ጸዳሎሙ፡ ለእብያዝ፡ እለ፡ አርዮብ፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: አርዮብ፡ ዘ፡ ኮከብ፡ ጽባሕ፡ (Lud.: „Mercurius vel Jupiter planeta vel alia quaedam stella coruscans.").

አርደብ፡ n. prgr. إِرْدَبّ *mensura magna aridorum* apud Aegyptios (i. e. ερτοβ ἀρτάβη) *artaba*, Abush. 50. (vid. አርጣቦስ፡).

አርድዮን፡ n. prgr. sc. ἐρωδιός *ardea*, Lev. 11, 19; Deut. 14, 16 (vid. etiam ሄርድያኖስ፡ col. 8). — *Voc. Ae.*: አርድዮን፡ ዘ፡ ሐዶር፡ v. ሐዳር፡

አረገ፡ I, 1 [amh. አረጀ፡; etymon obscurum est; dubito an cum rad. ארך *longus fuit*, vel cum أَرْجَأَ *distulit* componi possit] *senescere, consenescere*, Lud. e V. S. (et አረገት፡ ሰሬ፡ ex Enc. Nah. 26, sed exemplar Tub. meliorem lectionem አረጊት፡ ሰሬ፡ praebet).

አረጋዊ፡ et **አረጋይ፡** adj. rel. et subst., f. አረጋዊት፡, አረጋይት፡, አረጊት፡ Pl. m. አረጋውያን፡ et plerumque c. አእሩግ፡ *grandaevus, senex, vetulus, vetula, anus*; m. Gen. 43, 27. 28; Hen. 32, 6; Lev. 9, 1; አረጋዊ፡ ዘበርሥአቱ፡ ይትሉ፡ ዝሙት፡ Sir. 42, 8; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ 25, 2; ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡ Jer. 6, 11; Asc. 2, 9; አረጋይ፡ Gen. 19, 31; Asc. Jes. 6, 7; Rel. Bar.; Enc. Tachs. 8; f. አረጋዊት፡ Phlx. 54; Sx. Mij. 8; አረጋይት፡ መበለት፡ Sx. Hed. 22; አረጊት፡ Sx. Tachs. 15; Haml. 19; Mij. 8 Enc.; Chr. ho. 23; አረጊት፡ ዘድክምት፡ ፈድፋደ፡ Fal. f. 19; Pl. መነኮሳት፡ አረጋውያን፡ Sx. Tachs. 8; Ter 25; Hed. 3.; አእሩግ፡ Kuf. 23; Prov. 17, 6; Sir. 6, 34. 25, 20 (πρεσβύτεροι); 8, 9. 25, 4 (γέροντες); Jes. 20, 4 (πρεσβῦται). 47, 6; Thren. 2, 21; ሊቃኒ፡ ወአእሩግኒ፡ Job 15, 10; አእሩግ፡ ወሊቃውንት፡ Zach. 8, 4; Ps. 118, 100. a) *seniores, senatus*, አእሩግ፡ Ex. 3, 18. 4, 29; Lev. 9, 1; 1 Par. 15, 25; Judith 15, 8. b) *senior* vel *prior* monachorum Phlx. 146; ይቤ፡ አቡ፡ ለአረጋዊ፡ 147. 155. c) *patriarcha*, አረጋዊ፡ ዐቢይ፡ Gad. Ad. f. 200.

እርግና፡ subst. *senectus, grandaevitas*: ለእመ፡ ሞተ፡ በእርግናሁ፡ Phlx. 4 (opp. ውርዝውና፡). 83; F. N. 16; Lud. e Ssal. Req.

ኦሬጋ፡ n. prgr. sc. ὄρυξ (in Acc.) *oryx* Deut. 14, 5. — *Voc. Ae.*: ኦሬጋ፡ ዘ፡ ጋሮሬት፡ (v. ጅሬት፡) ቀጭን፡

አርጋኖን፡ (non አርጋኖን፡) n. prgr., sc. ὄργανον (أُرْغُنُون), *organum* i. e. *instrumentum musicum*, ὄργανον 1 Par. 6, 32, in specie *fides* Gen. 4, 21; Org. 1; ለጽንዐ፡ ለውታረ፡ አርጋኖን፡ Vit. Jac. Serug.; አርጋኖን፡ ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: አርጋኖን፡ ወዕንዚራ፡ ዘ፡ በገና፡ — Nomine አርጋኖን፡ ማርያም፡ ድንግል፡ inscriptus est liber Aethiopum satis notus, in laudem Mariae virginis compilatus, de quo videre licet Lud. hist. III, 4, 47 et comm. hist. p. 346; Bruce I p. 542; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 51. 52; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 35; d'Abbadie Catal. p. 3. 96. 138. 139. 199; Zeitschrift der deutschen morgenl. Gesellschaft I p. 39; XVI p. 554 et 555; in aliis quoque Europae bibliothecis exstat.

አርጣቦስ፡ vel **አርጤባስ፡** n. prgr. sc. ἀρτάβη *artaba*, mensurae genus, medimnum Atticum et choenicas tres capiens, Dan. ap. 13, 3 (vid. etiam አርደብ፡). — *Voc. Ae.*: አርጣቦስ፡ (v. አርጤባስ፡) ኢፍ፡ (v. ኢን፡) ዘ፡ ቴለምሸሽ፡

አረፈ፡ rad. inus.; arab. أَرَفَ *terminum posuit*.

አረፍት፡ subst., m. et f., Pl. አረፋት፡, 1) *paries*, τοῖχος, አረፍት፡ ጽንንት፡ Ps. 61, 3; ምራገ፡ አረፍት፡ Job 33, 24; Sir. 14, 24. 22, 17; አረፍት፡ ይሴውሪኒ፡ 23, 18; አረፍት፡ አንተ፡ ገየሩ፡ Jes. 16, 11. 38, 2. 59, 10; Act. 23, 3; አረፋት፡ (templi) 2 Par. 3, 7; altaris Ex. 30, 3; Lev. 5, 9; አረፍት፡ ማእከል፡ μεσότοιχον Eph. 2, 14; *intergerinus*: ይነሥት፡ አረፍት፡ እንተ፡ ጽልእ፡ እማእከለ፡ ሰብእ፡ እንተ፡ ነበረት፡ በዕልወት፡ አዳም፡ Clem. f. 215. 2) *murus, moenia*, τεῖχος, አንሥአነ፡ ለነ፡ አረፍተ፡ ውድቅተ፡ Sir. 49, 13; Kuf. 46; ኵሉ፡ አረፍት፡ ቀዋም፡ Jes. 2, 15. 8, 7. 24, 23; አረፍት፡ ወጥቅም፡ 26, 1. 36, 11. 56, 5; የሐንጹ፡ ለሕዝብ፡ አረፋቲኪ፡ 60, 10; Jer. 15, 20. 28, 12; Hez. 26, 9 seq.; 1 Reg. 31, 10; አረፋቲሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ተነሥተ፡ 2 Esr. 11, 3; Ex. 14, 22; Job 6, 10; Ps. 50, 19; 2 Cor. 11, 33; Hebr. 11, 30; አረፍት፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; Jer. 1, 15; 4 Reg. 25, 10; አረፋት፡ ἐπάλξεις Jes. 54, 12. — *Voc. Ae.*: አረፍት፡ ዘ፡ ግድግዳ።

እስላም፡ vid. sub ሰለመ፡ c. 323.

እስሐትያ፡ *nix, pruina, grando* vid. c. 331.

እስመ፡ conj. relativa et causalis, quam Abyssini certe inferioris aetatis tamquam ስመ፡ pronuntiant (Lud. gramm. aeth. p. 13), perraro ስመ፡ scribunt (ut Dan. 2, 20 in Cod. Curz.), ut videtur e quibusdam pronominibus conflata (sc. ስ፡ vel እስ፡ — ut שׁ אֵ in אֲשֶׁר et in amhar. ስለ፡ — et መ፡; accurate respondet ὅτι, vid. gramm. § 64, b). 1) relative a) ad objectum vel subjectum, de quo agitur, indicandum: ὅτι, כִּי, *quod* vel Acc. c. Inf., daß (quamquam ከመ፡ vel ዘ፡ multo crebrius usitata sunt): እኩየ፡ ኮነ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ገብረ፡ Gen. 38, 10; 4 Reg. 17, 4; post verba dicendi et sentiendi: Dan. ap. 1, 21; Hen. 98, 6; ይትአመር፡ እስመ፡ Sap. 16, 28; አእምር፡ እስመ፡ Sx. Pag. 5; Hen. 98, 8; crebro in Phlx., Jsp., ut: ጽሑፍ፡ እስመ፡ Phlx. 59; አምነት፡ (*confessa est*) እስመ፡ Jsp. p. 335; ተብህለ፡ እስመ፡ p. 328; ርእዩ፡ እስመ፡ p. 330; 1 Par. 10, 7; ኢትርስዑ፡ እስመ፡ 2 Petr. 3, 8. b) post verba affectuum intransitiva, ad causam affectuum significandam, *quod* (daß), ut: ያደምመኒ፡ እስመ፡ Chr. Ta. 15; vel post አንከረ፡ Luc. 11, 38; Joh. 3, 7; መንክር፡ Joh. 9, 30; ነስሐ፡ 1 Reg. 15, 11; ሐዘነ፡ Hen. 89, 67. 102, 5; አእኰተ፡ Joh. 11, 41; ተፈሥሐ፡ Hen. 89, 58; Kuf. 17. 22; ፈርሀ፡ Gen. 45, 5; ተምዕዐ፡ Luc. 13, 14. c) ad explicandum pron. demonstr. praemissum, ut: ምንትኑ፡ ዝነገር፡ እስመ፡ ይኤዝዞሙ፡ Luc. 4, 36; Joh. 3, 19; 1 Joh. 3, 16. 4, 9; Luc. 10, 20. 2) indicandae causae et rationi: *quod, quia, quoniam, cum, nam, enim, etenim*, ὅτι (innumeris in locis, ut) Gen. 5, 24. 6, 7. 13. 8, 9. 9, 6. 12, 10. 13, 8. 21, 12; Jes. 8, 10. 9, 6; Matth. 5, 3—12.

34—36. 7, 13; አኅዘ፡ ይሕሥሥ፡ እስመ፡ ኢነስሑ፡ Matth. 11, 20; ንእዶ፡ እስመ፡ ከመ፡ ጠቢብ፡ ገብረ፡ Luc. 16, 8; በእንተ፡ ዝን ቱ፡ እስመ፡ Joh. 10, 17. 16, 19; በእንተ፡ ምንት፤ እስመ፡ Rom. 9, 32; διότι Jes. 8, 4. 9, 4; Hez. 20, 38; Luc. 1, 13. 2, 7. 21, 28; Rom. 1, 19. 21. 3, 20; ἀφ' οὗ Jes. 43, 4; ἀνθ' ὧν vel οὗ Job 36, 15; Hez. 20, 24. 28, 2; Luc. 19, 44; 2 Thess. 2, 10; ἐπεί Matth. 18, 32. 27, 6; ἐπειδή Matth. 21, 46; Luc. 11, 6; ἐπείπερ Rom. 3, 30; εἴπερ Rom. 8, 9; γάρ (innumeris in locis, ut) Gen. 2, 5. 7, 4. 18, 15. 19, 30. 21, 20; Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 5. 6. 13. 20 al.; καὶ γάρ Gen. 16, 13; 2 Cor. 13, 4. a) Ei sententiae, cujus causam vel rationem indicat, praemittere licet እስመ፡ cum sua sententia, ut: Ex. 1, 21. 2, 3; Deut. 7, 7; Jud. 15, 2; Job 4, 5; Matth. 1, 19. 13, 6. 22, 25; Luc. 1, 1. b) ubi ejusdem sententiae plures rationes afferuntur, እስመ፡ repetere licet Sir. 19, 20; Ps. 21, 11; Koh. 7, 22. c) explicative: *enim*, *nempe*, *scilicet* (nämlich): Matth. 4, 18. 19, 12; Marc. 7, 3; Rom. 9, 8 (τοῦτ' ἔστιν).

አሰር፡ *vestigium* vid. sub **አሠር፡**

አሰረ፡ (etiam **አሠረ፡**) I, 1 [amh. id.; אָסַר أَسَرَ; vicin. אָזַר]. Subj. **ይእስር፡** 1) *ligare*, *al-*, *de-*, *col-*, *religare*, *nectere*, *annectere*, *jungere*, *adstringere*, *constringere*: Ex. 14, 25; ተአስሮን፡ Hez. 37, 17. ኢትፀምር፡ አሲረ፡ ክል ኤተ፡ ኀጣይአ፡ Sir. 7, 8; c. Acc. et ውስተ፡ Gen. 38, 28. 49, 11; ተአስር፡ እብነ፡ ውስቴታ፡ Jer. 28, 63; Rel. Bar.; Jos. 2, 21; Jud. 15, 4; vel በ፡ Lev. 8, 7 (συνέσφιγξεν); Matth. 18, 6, vel c. ምስለ፡, ut: አሰረ፡ ኀሊናሁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Phlx. 24. a) manipulos, sarcinas: እስርዎሙ፡ ከላስስተ፡ Matth. 13, 30; እለ፡ የአስሩ፡ ከላስስተ፡ Judith 8, 3; የአስሩ፡ ጾረ፡ ዐቢየ፡ Matth. 23, 4. b) currui jumenta: 1 Reg. 6, 10; Jes. 5, 18. c) *contexere*: አሰርከኒ፡ አዕጽምትየ፡ በአሥራው፡ Job 10, 11. d) *cingere*: እስራ፡ ሐቌክን፡ Jes. 32, 11. e) *obligare* i. e. *obturare* 1 Petr. 2, 15; አአስር፡ ልሳነከ፡ Hez. 3, 26. f) *contignare*, *contabulare* 3 Reg. 6, 14. g) *ligare*, sensu spirituali vel ecclesiastico: Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. h) *obligare* vel *fascinare* incantatione: አምሕለክሙ፡ ወአአስረክሙ፡ Ssal. Req. 2) *vincire*, *devincire*, *vinculis adstringere*: Gen. 42, 24; Jud. 15, 12 seq.; Jes. 3, 10; አሰሮ፡ በመዋቅሕት፡ ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vers. nov.; 52, 11; Ps. 149, 8; ሞቃሕኩከ፡ ወአሰርኩከ፡ Hez. 3, 25. 4, 8; Kuf. 5; እስሮ፡ በእዴሁ፡ ወእገሪሁ፡ Hen. 10, 4. 12. 13, 1. 14, 5. 22, 11; አሰሮ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Hen. 88, 1; Dan. 3, 21; ቀደመ፡ አሲሮቶ፡ ለኀያል፡ Matth. 12, 29; አሲሮሙ፡ Matth. 27, 2; Apoc. 20, 2.

አአሰረ፡ II, 1 *ligare* vel *vincire jubere*, Lud. sine auct.

ተአስረ፡ III, 1 1) *ligari*, *alligari*, *colligari*: Lit. 172, 1; ተአስረት፡ ከርሥየ፡ ከመ፡ ዝቅ፡ Job 32, 19; c. በ፡, ut: ተእ ስረት፡ ነፍስ፡ በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ነፍሰ፡ ዮናታን፡ ትአስረት፡ በነፍሰ፡ ዳዊት፡ (*affixa erat*) 1 Reg. 18, 1. a) *coërceri* 2 Tim. 2, 9. b) *obligari*, *obstringi*, ተአሲርኩ፡ በመንፈስየ፡ Act. 20, 22. 2) *vinciri*, *vinculis adstringi*, *captivum fieri*: Hen. 10, 14. 21, 4; Kuf. p. 21; Sap. 17, 2; ከመ፡ ከልብ፡ ዘየሐው ር፡ ለተአስሮ፡ Prov. 7, 22; Judae 6; 2 Reg. 3, 34; c. በ፡ vinculi Hen. 69, 28; Job 18, 8 var.; ይትአሰሩ፡ በመዋቅሕት፡ Jes. 43, 14; ይጼወዉ፡ ወይትአሰሩ፡ 24, 22. 3) *se ipsum ligare* vel *vincire*, vel *se vinciri sinere*: ተአሰረ፡ ለሊሁ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Act. 21, 11; ተአሰሩ፡ (Imprt.) Jsp. p. 378.

አስተአሰረ፡ (vel **አስተአሰረ፡**) IV, 3 *contignare*, *contabulare*, 3 Reg. 6, 14.

እሱር፡ part. 1) *ligatus*, *alligatus*, *colligatus*, Matth. 21, 2; Marc. 11, 2; ንዋይ፡ ዘኢኮነ፡ እሱረ፡ ማእሰር፡ ላዕሌሁ፡ Num. 19, 15; እሱራን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡ ጾረ፡ ዘትስሕ፡ Jes. 46, 1; እሱረ፡ መንኮብያቲሁ፡ Luc. 2, 12; c. c. በ፡ rei ut: ነፍስ፡ እ ስርት፡ በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ከናፍር፡ ጠቢባት፡ እሱራን፡ በአእ ምሮ፡ Prov. 15, 7; fuit እሱረ፡ አእዳው፡ ወእእጋር፡ በእግረ፡ ፈረስ፡ Sx. Sen. 6 Enc.; እመ፡ ኮንከ፡ ኣብእሲ፡ እሱረ፡ በብእሲ ትከ፡ ኢትኅሥሥ፡ ተፈልጦታ፡ F. N. 24, 1; vel c. ምስለ፡, ut: እመ፡ ኮንከ፡ እሱረ፡ ምስለ፡ ብእሲትከ፡ 24, 5. a) *alligatus* i. e. *affixus*, *suspensus*: ነፍሱ፡ እስርት፡ እመንፈሰዝ፡ (tamquam: *suspensa ab anima ejus*) Kuf. 43 (vid. ተአስረ፡ n. 1; aliâs ስቁል፡). b) *obligatus*, *obstrictus*: እስርት፡ ይእቲ፡ በሕግ፡ Rom. 7, 2; 1 Cor. 7, 39; ብእሲት፡ ዘእስርት፡ በሕግ፡ (opponitur concubinae) F. N. 25. c) *ligatus*, sensu spirituali vel ecclesiastico, Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. d) *intextus*, *inclusus*: ልቡጥ፡ በወ ርቅ፡ ወእሱር፡ በወርቅ፡ Ex. 28, 20. 36, 20. e) *illigatus*, ἐνδεδεμένος, seq. በ፡ 1 Reg. 25, 29; seq. ውስተ፡ Sir. 22, 16. 2) *vinctus*, *vinculis adstrictus*, Hen. 21, 3; Dan. 3, 23. 24; ይፈትሕ፡ ዘእሱር፡ 5, 12; Apoc. 9, 14; ኵሉ፡ እሱራነ፡ ም ድር፡ δέσμιοι Thren. 3, 33 var.; ዘእሱር፡ እዴሁ፡ ዘየማን፡ Sir. 21, 19.

አስር፡ subst. *ligamen* Sir. 7, 8 var. (vid. sub **አድረገ፡**).

እስረት፡ n. act. et subst. 1) *ligatio*, *vinctio*, *constrictio*: አስርዎሙ፡ ክቡደ፡ እስረተ፡ Macc. f. 2; በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐ ብል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ውሂብ፡ እምድኅረ፡ ስኢል፡ እ ስረተ፡ እድ፡ ውእቱ፡ ወውሂብሰ፡ ዘእንበለ፡ ይስአል፡ ፈቲሐ፡ እድ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 13; sensu spirituali: ተውህበ፡ መበሐት፡ ይፍታሕ፡ ለዘይደልዎ፡ ፍትሐተ፡ ወይእስር፡ ለዘይደልዎ፡ እስረ ተ፡ F. M. 2, 11. 2) *fascis*, *fasciculus*, Ex. 12, 22.

አሳሪ፡ n. ag. *is qui ligat* vel *vincit*, *vinctor*, Lud. e Syn.; አግዐዘነ፡ ለኵልነ፡ እማእሰረ፡ ኀጢአት፡ ዘአሰረነ፡ አሳሪ፡ Genz. f. 115.

ማእሰር፡ et **ማእሰር፡** et **ማእሰርት፡** (Ex. 14, 25) subst., m. et f., Pl. **መአስር፡**, rarius **መአስርት፡** (Sir. 6, 30) et **ማ እስራት፡** (Hen. 54, 4); Pl. Pl. **መአስራት፡** Hen. 54, 4 annot.) 1) *vinculum*, *ligamen*, δεσμός, δεσμοί, ማእስር፡ Jud. 15, 13; Koh. 7, 26; ታውጽኦሙ፡ ለሙቁሓን፡ እማእሰር፡ Jes. 42, 7; ፍታሕ፡ ኵሎ፡ ማእሰረ፡ ዐመፃ፡ (συνδέσμους) Jes. 58, 6. 9; Job 38, 31. 39, 5; Sir. 28, 19; መአስርቲሃኒ፡ ሰርጐ፡ ያክን ተ፡ 6, 30; መአስር፡ Ps. 2, 3. a) *vincula*, *lora*, *frena* jugi, currus, jumenti: በተኩ፡ ማእሰረ፡ Jer. 5, 5; ማእሰረ፡ ሰረገላቲ ሆሙ፡ ἡνίαι Nah. 2, 4; Hos. 11, 4; Ex. 14, 25. b) *catena* Hen. 54, 3 (ubi መአስርት፡ vel ማእሰርት፡ ኀጺን፡ emendandum videtur). 4. c) *funis*, *funiculus* Hen. 61, 3. d) *ligatura* vasis Num. 19, 15. e) varie transfertur: ተፈትሐ፡ ማእሰረ፡ ል ሳኑ፡ Marc. 7, 35; ማእሰረ፡ ሰላም፡ Eph. 4, 3; ማ"፡ ፍቅር፡ Hos. 11, 4; ማ"፡ ተፍጻሜት፡ Col. 3, 14; matrimonii: ማእሰ ረ፡ ተዋስቦ፡ ይትፈታሕ፡ F. M. 12, 5; ማእሰረ፡ ተዋስቦ፡ ኢይ ትፈጸም፡ ዘእንበለ፡ በሀልዎተ፡ ከሀናት፡ F. N. 24, 4. f) *vincula spiritualia* vel *ecclesiastica* (e Matth. 16, 19) Chr. Ta. 4; ማእሰረ፡ ግዘት፡ (excommunicationis) ibid.; ውእቱ፡ ታሕተ፡ ማእ ሰር፡ M. Tom. 2) vox architectonica: *compages*, *contignatio*, *contabulatio* (vid. mox sub **መስእርት፡**): መሠንየ፡ ማእሰር፡ (v. መስእር፡) ዘእሱር፡ ውስተ፡ ቅጽረ፡ ንድቅ፡ ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν Sir. 22, 16; መአስርት፡ ἔνδεσμοι

3 Reg. 6, 14; ወማእሰሩ፡ በዕፀ፡ ብሔር፡ 1 Esr. 6, 24 (δόμου ξυλίνου). 3) *obligatio, votum abstinentiae* (אִסָּר): ኵሉ፡ ማእሰረ፡ መሐላ፡ Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) *fasciculus* 1 Reg. 25, 29.

መስእርት፡ et **መስእር፡** (transpositis literis pro ማእሰርት፡ et ማእሰር፡) subst., *compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar* (vid. ማእሰር፡ n. 2): አወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ ውስተ፡ መስእርቲሆሙ፡ εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν Hez. 13, 11; መስእር፡ Sir. 22, 16 (vid. sub ማእሰር፡ n. 2); Cant. 1, 17. — *Voc. Ae.*: መስእርት፡ ዘ፡ አልጋ፡

አሶርዮን፡ et **አሳርዮን፡** et **አሰርዮን፡** n. prgr., sc. ἀσσάριον, quasi *as minutus*, (*teruncius*), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — *Voc. Ae.*: አሰርዮን፡ ዘ፡ ገብያ፡ (!).

አስቶሎብ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro አስቱሎብ፡ i. e. *astrolabium*: ገብረ፡ በጥበብ፡ መጽሐፈ፡ አስቶሎብ፡ ወሬእየ፡ ከዋክብት፡ ወመዳልወ፡ ፀሓይ፡ Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቀጤን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, Abush. (vid. sub ሐነጠ፡ c. 110).

እስቁፍ፡ (ዕስቁፍ፡ Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أُسْقُف) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: እስቁፍ፡ ዘ፡ ቄስ፡ ገበዝ፡

አስበንያ፡ vid. አሰንያ፡

እሳት፡ subst., m. et f. [אֵשׁ, אֶשָּׁא אֶשָּׁתָא, [illegible]] *ignis*: Gen. 22, 6. 7; Num. 21, 28. 31, 23; Ps. 20, 9. 38, 4. 57, 8. 77, 25. 69; Jes. 26, 11. 33, 14; Sir. 16, 6. 27, 5; እሳት፡ በላዒ፡ 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; በልዐቶ፡ እሳት፡ 22, 20; እሳት፡ ዘይነድድ፡ 31, 12; Kuf. 1; እሳት፡ እንተ፡ ትነድድ፡ Sir. 3, 30; ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጢሱ፡ 22, 24; በእምጣነ፡ ዕፁ፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ፡ 28, 10; ያነድዳ፡ ለእሳት፡ 28, 11; ዘኢይጠፍእ፡ እሳት፡ 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10. 12. 7, 19; Luc. 12, 49. 22, 55; ነደ፡ እሳት፡ Hebr. 1, 7; እሳት፡ ንስቲት፡ ጥቀ፡ Jac. 3, 5; እሳተ፡ እሳት፡ Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24. 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; ገሃነም፡ እሳት፡ Matth. 5, 22. 18, 9; Marc. 9, 47; ዐዘቅተ፡ እሳት፡ Apoc. 20, 10; እሳት፡ ዘለዓለም፡ Matth. 18, 8. 25, 41; እሳተ፡ መለኮት፡ Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: ሰረገላ፡ ዘእሳት፡ 4 Reg. 2, 11; ሰይፈ፡ እሳት፡ Gen. 3, 24; አእባነ፡ እሳት፡ ቀይሕ፡ Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: ፈቀዱ፡ ያድኅኑ፡ አማልክቲሆሙ፡ እምእከለ፡ እሳት፡ Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; እምውእቱ፡ ጊዜ፡ ሰገዱ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡ ለእሳት፡ f. 33.

እሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; ሰውዳ፡ ዘውእቱ፡ ጠበይዐ፡ እሳታዊ፡ Fal. f. 82; እሳታውያን፡ *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

አስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (aliâs ሰጥጢራ፡ q. v.), arab. أَسْتَار *Voc. Ae.*: አስታር፡ ዘ፡ ፲ወ፪ወቄት፡ ወበ፡ አለ፡ ይ፡ መጠነ፡ መክሊት። — At lectio እስመ፡ ኢይሁብ፡ አስታረ፡ (v. አስታር፡, v. ዐሥራት፡) ሞገሰ፡ οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro እግዚ"፡ ሞገሰ፡?).

ኢስታኦስ፡ et **ኢስታዎስ፡** n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*, Sx. Hed. 19; Mij. 30.

አስትግ፡ *munus, donum* vid. sub ሰትዐ፡ c. 364.

አሰንያ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma አሰበንያ፡ et አሶንያ፡ inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex እስ፡ i. e. עַד et ከ፡; gramm. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est እስኬ፡ (ut Am. 6, 14. 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 rom.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) እስከ፡ a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; እስከ፡ ተፈጸመ፡ ፲ወ፩ዓመት፡ ንጉሥ፡ Jer. 1, 3. 43, 23; c. Imprf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41. 109, 2. 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11. 26, 20. 55, 11. 62, 1. 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; እስከ፡ እሬኢ፡ Jon. 4, 5; እስከ፡ ትረሥእ፡ Sir. 6, 18; እስከ፡ ትበጽሕ፡ ለሞት፡ 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44. 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Imprf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; እስከ፡ ይለክፉ፡ 2 Par. 3, 11; ይሰርሕ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡ Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post ጥቀ፡, ut: ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለኵሉ፡ ዕደው፡ Judith 10, 4; ተከዘት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ትፈቱ፡ ትትኀነቅ፡ Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. '16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post ሐሰ፡ ሊተ፡ *absit!* sequitur እስከ፡, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub ሐሰ፡). 2) componitur cum aliis conjunctionibus: a) እስከ፡ አመ፡ *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21. 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Imprf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; እስከ፡ አመ፡ ይመውት፡ Sir. 23, 17. 9, 12. 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub አመ፡ c. 724.). b) እስከ፡ ሶበ፡ α) id. q. እስከ፡ አመ፡; c. Perf.: እስከ፡ ሶበ፡ ቀርበ፡ Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Imprf. Matth. 5, 18. 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24. 28. 13, 2. 54. 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) እስከ፡ a) de termino: *usque ad, usque in, tenus*: α) spatii: እስከ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡ Ps. 2, 8. 45, 8; እስከ፡ ምድር፡ 146, 6; Am. 6, 14. 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7. 19. 20; ይበጽሕ፡ እስከ፡ ክሳድ፡ Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23. 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8. 17, 15; እምላዕል፡ እስከ፡ ታሕቱ፡ Matth. 27, 51; ante adverbia: እስከ፡ ቅሩብ፡ Kuf. p. 39; እስከ፡ ዝየ፡ Luc. 23, 5. β) temporis: እስከ፡ ዛዕለት፡ Jer. 51, 6. 22; እስከ፡ መንፈቀ፡ ሌሊት፡ Judith 12, 5; እስከ፡ ዮም፡ Gen. 26, 33. 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17. 13, 30. 26, 29. 27, 45; እስከ፡ ይእዜ፡ Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; እስከ፡ ማእዜኑ፡ Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; እስከ፡ ዝንቱ፡ Lev. 26, 18. 23; እስከ፡ ውእቱ፡ አሚረ፡ Dan. 12, 1 (vid. sub አሚር፡). γ) ordinis: Matth. 11, 13. 20, 8. 22, 26; Joh. 8, 9; እምክህን፡ እስከ፡ ሐሳዊ፡ ነቢይ፡ Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; ከማሁ፡ ገብረ፡ እስከ፡ ስብዕ፡ 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus: 2 Reg. 23, 19;

Marc. 6, 23 (vid. እስከ፡ለ፡ et እስከ፡ Adv.); እመበ፡ዘአጥረየ፡ እስከ፡መርፍእ፡ (i. e. nihil possideat, ne acum quidem) Reg. Pach. b) de tenore temporis: α) *per*, ut: እስከ፡፫ዓመት፡ ἔτη τρία Dan. 1, 5; እስከ፡፵ዓመት፡ Hez. 29, 11; Gen. 42, 17; Hen. 72, 9; Num. 11, 20. β) *intra* vel *post*: እስከ፡ክልኤ፡ዓመት፡አነ፡አገብእ፡ ἔτι δύο ἔτη καὶ ἐγὼ Jer. 35, 3; Gen. 40, 13; Jon. 3, 4; Matth. 26, 2; Joh. 4, 35; እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ εἰς τρεῖς ἡμέρας 2 Esr. 10, 8. 2) componitur cum aliis praepositionibus: a) እስከ፡ለ፡ *usque ad* vel *in*: እስከ፡ለሞት፡ Jon. 4, 9; እስከ፡ለመዊት፡(ሐመ፡) 2 Par. 32, 24; Jes. 38, 1; Matth. 26, 38; Asc. Jes. 10, 8; Tob. 14, 3; እስከ፡ለዓለም፡ Jes. 44, 7. b) እስከ፡ኀበ፡ *usque ad* Asc. Jes. 10, 8; 2 Reg. 6, 6; Jud. 18, 13; Apoc. 14, 20 Platt (vid. sub ኀበ፡ c. 594.). c) እስከ፡ውስተ፡ *usque intro in* Marc. 14, 54; እስከ፡ቅድመ፡ *usque ante* Jud. 19, 10; እስከ፡አመ፡ *usque in tempus* Matth. 2, 15 (vid. sub አመ፡ c. 724.); እስከ፡እምድኅረ፡ *usque post* Gen. 17, 19. C) raro Adv.: *adeo* Jos. 6, 21; omnia persolvere debebis እስከ፡ጥቀ፡ግማሰ፡ኀብስት፡ዘሄድከ፡ Clem. f. 269.

እስከኔ፡ vel **እስከነ፡** i. q. እስከ፡ (vid. sub ኔ፡ et ነ፡ c. 630). 1) conj.: Hen. 89, 5; Chr.; እስከኔ፡ጐየ፡ Phlx. 30. 2) praep.: Mal. 1, 11; 1 Par. 13, 9; Ps. 49, 2. 112, 3; Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; 2 Reg. 10, 4. 3) c. pron. suff.: እስከኔሁ፡ *usque in dum* Kuf. p. 9 ann. 10; *usque eo* Chr. ho. 4; Sx. Jac. 16.

እስኩ፡ particula [quam etiam nunc, sicut in gramm. § 64, b, cum Hupfeldio (in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes II. p. 142) e radicibus pronominalibus conflatam censeo, collata part. hebr. אֵפוֹ, cui significatu respondet እስኩ፡, nec non ሰ፡ et ሶ፡ c. 321] δή 1) *profecto igitur*: እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . እስኩ፡እመ፡ኢትገንዩ፡ወኢትሰግዱ፡ለምስል፡በጊዜሃ፡ይወድዩክሙ፡ውስተ፡እቶን፡እሳት፡ Dan. 3, 15; Hen. 65, 7. 2) *tandem quaeso*, in interrogatione: እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . ወእስኩ፡ለምንት፡ኢትሰግዱ፡ Dan. 3, 15 var. 3) plerumque in sententiis exhortativis: δή, *tandem*, *-dum*, *quaeso*, *sane*; sive praemissum sive postpositum verbo: a) c. Subj. prs. tert.: እስኩኬ፡ለይምጻእ፡ ἐλθέτω (יָבוֹא נָא) Jer. 17, 15; እስኩኬ፡ያድኅኑኪ፡ Jes. 57, 13; ይዜንዉኪ፡እስኩ፡ወይንግሩኪ፡ 19, 12; እስኩ፡ይቁሙ፡ στήτωσαν δή 47, 13. b) c. Imperat.: እስኩ፡ኩን፡እኩየ፡ γενοῦ δὴ σκληρός Job 22, 21; እስኩ፡በሉሙ፡ Hez. 28, 9; እስኩ፡ፍታሕ፡ለሊከ፡ Clem. f. 208. 266; እስኩ፡ኀሊ፡ወጠይቅ፡ከመ፡መሐሪ፡ውእቱ፡ f. 268; ንግርኒ፡እስኩ፡ Gen. 24, 23; Job 5, 1. 13, 8. 35, 14; ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡ 38, 20. 40, 5; ቁሚ፡እስኩ፡በሥራያቲኪ፡ Jes. 47, 9; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 8; 4 Esr. 2, 39; Act. 4, 19; Rom. 2, 3; Hebr. 12, 3; Jac. 1, 22; Chr., al. — *Voc. Ae.*: እስኩ፡ብ፡እስኪ።

እሰከ፡ rad. incertae significationis, fortasse componenda cum عَسِكَ عَسِقَ חָשַׁק *adhaesit*, חִשֵּׁק *ligavit*, *alligavit*; secundum Fürstium in Hebr. und Chald. Handwörterbuch p. 148 אָשַׁךְ *ligare, complicare, contexere* (coll. شَكَلَ وَشَّجَ أَشَاجَ, et אֶשְׁכֹּל حِسْكِلَةٌ); Ludolfus, assentiente Gesenio in thes. p. 158, nomen אֶשֶׁךְ et እስኪት፡ a ሰከየ፡ (quasi *testis*, *testiculus*) derivandum censuit, at ut significatione verbi ሰከየ፡, ita Pluralis forma አሰከት፡ refutatur haec conjectura.

እስኪት፡ subst., f. et m., Pl. አሰክት፡ (sec. Lud. አሳክት፡?), fortasse proprie: *pensile* [אֶשֶׁךְ أُفْتَى *testiculi*] i. e. *pudenda viri*, *scrotum*, *testiculi*, *testiculus*, *penis*: ደቂቀ፡ፋርስ፡እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ወከመ፡እስኪተ፡ፈረስ፡እስኪቶሙ፡ αἰδοῖα Hez. 23, 20; ዘአሐቲ፡እስኪቱ፡ μονόρχις Lev. 21, 20; ክልኤሆን፡አሰክቲሁ፡ Deut. 25, 11; ዘዋተ፡እስኪቱ፡በሥራይ፡ M. F.; ሠጠቀ፡መላእክት፡እስኪቶ፡ለማር፡ኤልያስ፡ሊቀ፡ምኔት፡መነከሳይያት፡ሶበ፡ኮነ፡ምስሌሁ፡በሀየ፡ፍትወት፡ Phlx. 25; ለእለ፡ይዜምዉ፡በእንስሳ፡ይትመተሩ፡እስኪቶሙ፡ F. M. 7, 5; F. N. 48; መተሩ፡እስኪቶ፡ Enc. Tachs. 1; Sen. 7; Fal. f. 12 (vid. sub ሕንብርት፡ c. 108); ብእሲ፡ዘይፈኑ፡እስኪቶ፡ውስተ፡መንደቅ፡አው፡ውስተ፡ምድር፡አው፡ኀበ፡ስቍረት፡አው፡ውስተ፡እደዊሁ፡ወይወጽእ፡እምኔሁ፡ፍትወት፡ Syn. f. 395 (de onania). — *Voc. Ae.*: ምትፋይ፡ v. ንትፋይ፡ዘ፡እስኪት፡

እስከል፡ *uva* vid. sub ሰከል፡ c. 378.

እስኬማ፡ n. prgr. sc. σχῆμα 1) *habitus*, *species*: Christus ነሥአ፡አርአያ፡ገብር፡ወኮነ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡በእስኬማሁ፡ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι Cyr. c. Pall. f. 67. 68 (e Phil. 2, 7. 8). 2) *stola* vel *vestis monastica* [ܐܣܟܡܐ], in specie ea quam ab angelis Antonio monachorum principi allatam (quare saepius *angelica* nominatur), ab eoque successoribus, monachorum praesulibus, traditam esse ferunt tamquam insigne praesulum (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 18 — 24): አልበሶ፡ምንኵስና፡ወእስኬማ፡ vel አልበስዎ፡እስኬማ፡ Sx. Masc. 18, al. crebro; etiam እስኬማ፡ዘመላእክት፡ ibid.; ዳንኤል፡እስኬማ፡መላእክት፡ዘለብሰ፡ Enc. Hed. 16; Genb. 17; Ter 22 (vid. ፊቃር፡); angelus ei (sc. አበ፡ሲኖዳ፡) attulit እስኬማ፡ዘኤልያስ፡ነቢይ፡ወቅናተ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡ Sx. Haml. 7.

እስኩርኒ፡ vid. sub ሰከረ፡ c. 380.

እስክሬን፡ et **እስከሬን፡** et **እስክሬን፡** (etiam per ሥ), Pl. "ናት፡, n. prgr. sc. *scrinium* vel *arca*, *loculus*, *fiscus*: ይላሕዉ፡አስክሬናተ፡ (v. እስኬሬናተ፡)ሰርጐኪ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; γλωσσόκομον Joh. 12, 6. 13, 29; መባእ፡እስክሬን፡ይሁዳ፡የዐቅብ፡ Did. 29; መጋቤ፡እስክሬን፡ (*scriniarius regis*, Lud. e) Syn. — *Voc. Ae.*: እስክሬን፡ብ፡ሳፅን፡

እስኪት፡ vid. sub እሰከ፡

እሰወ፡ rad. inus. e. q. אָסָא, أَسَا, آسَى *mederi*, *sanare*.

አሶት፡ subst. (Lud. substituit አሶት፡), 1) *medela*, *sanatio*, etiam *ars medendi*: እስመ፡ቦ፡ጊዜ፡ይከውን፡አሶት፡በእደዊሆሙ፡ (sc. medicorum) εὐοδία Sir. 38, 13; 1 Cor. 12, 9. 28. 30 (et አሶት፡ et ጸጋ፡አሶት፡ χάρισμα ἰαμάτων); ኀለይኩ፡ቅድስና፡ዘነቢያት፡ወአሶተ፡ዘሐዋርያት፡ Org. 7; መንፈስ፡አሶት፡ዘበሐዋርያት፡ M. M. f. 322. 2) In libris amharico-aethiopicis (i. q. ሕይወት፡ σωτηρία): *salus*, *salvatio*, ut Chr. L. Atk. f. 9. (Ludolfi Gregorius „ajebat respondere amh. አቴት፡ *fortuna*"). — *Voc. Ae.*: አሶት፡ዘ፡ሥልጣን፡

እሰየ፡ nonnumquam i. q. ሐሰየ፡ c. 95.

አሰየ፡ rad. inus., referenda ad radices אָשָׁה אשׁשׁ, أَسَى أَسَّ, quarum nomina derivata *imum* rei (sive fundamentum, columen, sive vestigium, reliquias, excrementa, res sequiores utensilium, ut إِسٌّ, أُسٌّ, أَسِيٌّ, etiam آسٌ) significant.

ትእሲት፡ subst., ut videtur, proprie *sedimentum*, deinde *recedanea* metalli i. e. *scoriae*: **እስመ፡ ከንከሙ፡ ኵልክሙ፡ አሐደ፡ ትእሲተ፡** εἰς σύγκρασιν μίαν Hez. 22, 19 (in scholio marginali adscriptum est **ዘሐል፡**).

አሰድ፡ i. e. الأَسَدُ *leo*, nomen sideris, Abush. 3; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

አስጳዳቶስ፡ et "**ዳጦስ፡** n. prgr. sc. ἀσπάλαθος, *aspalathus*, nomen spinae candidae, cujus radix in unguentis adhiberi solet, Sir. 24, 15; Org. 6.

አስፋሊጦ፡ vel "**ሊጦስ፡** vel "**ሊጣ፡** vel **አስፈሊጥ፡** n. prgr. sc. ἄσφαλτος *asphaltus* i. e. *bitumen* Ex. 2, 3; Kuf. 10. 47; Macc. f. 2 (**አፍለጢስ፡** sic); **አስፈሊጥ፡** Sx. Tachs. 2. — *Voc. Ae.*: **አስፈሉጡ፡ ዘ፡ ሰሊጥ፡** (inter plantarum nomina!).

አስፈር፡ nomen morbi vid. sub **ሰፈረ፡** c. 405. — Ibidem addendum est

አስፉር፡ n. prgr. sc. أَصْفَرُ *flavus*: **ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወያክንት፡ ወአክደር፡ አስፉር፡ ወበሕብረ፡ ያክንት፡ ወሜላት፡** Macc. f. 3.

አስፈሬዳ፡, etiam **አስፋሬዳ፡**, **አስፈሪዳ፡**, **አስፋሪዳ፡**, **አስፈሪድ፡**, **አስፈሬድ፡**, n. prgr., m. et f., Pl. "**ዳት፡**, σπυρίς (Gen. -ίδος), *canistrum*, *fiscina*, *sporta*, Matth. 15, 37; Marc. 8, 8; Act. 9, 25; Gad. T. H.; Clem. f. 105; Phlx. 30. 189; σκάφη Dan. ap. 13, 33; **አስፈሬዳት፡** 1 Par. 12, 40, ubi interpres pro παλάθας legisse videtur καλάθους. — Pro *loculo* vel *sarcophago* usurpatum esse **አስፈሪዳ፡** in Vit. Dan., ait Lud. — *Voc. Ae.*: **አስፈሬዳት፡ ዘ፡ ቻል**; *aliud*: **ከፈር፡ ወአስፈሬዳት፡ ዘ፡ እንቅብ ።**

እስፍንቱ፡ *quot?* vid. sub **ሰፈነ፡** c. 406.

አቅላሚዶን፡ n. prgr. i. e. κληματίδων a κληματίς *sarmenta*, M. M. f. 53 (vid. **ቀለምጢዳ፡** c. 412).

አቅሌስያ፡ n. prgr. sc. ἐκκλησία *ecclesia*, Deg.

አቅሞንስ፡ n. prgr., ut videtur *hegumenos* ecclesiae: **ከሮ፡ ሌጺስ፡ ቆጵስ፡ ዘውእቱ፡ አቅሞንስ፡** M. M. f. 326.

አቃን፡, **አቃን፡**, **አቃኒ፡** n. prgr. ὁ ἄκαν, *spina*, *dumus*, *vepres*, 4 Reg. 14, 9; 2 Par. 25, 18 (ubi textus LXX vulg. ἀκχούχ exhibet), v. **አከዝ፡**

አቃኒም፡ *hypostasis* vid. sub **ቀኑም፡** c. 443.

አቃጥስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 28, 19 (v. **አከጥስ፡** q. v.).

አቃጣን፡, **አቃጦን፡** n. prgr. locustae cujusdam speciei, sc. ὁ ἀττάκης *attacus* (סָלְעָם) Lev. 11, 22 (v. **አጠቀን፡** in cod. G).

አብ፡ subst., [אָב, אַבָּא, أُبُّ, أَبٌ] m., st. c. et Acc. **አበ፡** (ut: Gen. 44, 19. 20; **አልብነ፡ አበ፡** Thren. 5, 3; **ዘአልበ፡ አበ፡** ἀπάτωρ Hebr. 7, 3; Matth. 3, 9; Sir. 3, 2; quamquam Matth. 19, 29 Platt exhibet **አበ፡**), ante pron. suff. **አቡ፡** in Nom. (Gen. 24, 23. 31, 5—7. 38, 11. 44, 25. 31. 32. 45, 18. 19. 47, 5. 6; Ex. 2, 16. 18; Deut. 22, 15. 16), **አበ፡** in Acc. (ut: **አበሁ፡** Gen. 2, 24; Lev. 19, 3; Sir. 3, 3 seq.; Mal. 1, 6; Mich. 7, 6; Prov. 10, 1. 15, 20; Matth. 19, 5; **አበ፡** pro **አበሁ፡** praebent duo libri a me inspecti Prov. 24, 52; **አበሃ፡** Sir. 22, 5; **አበሆሙ፡** Marc. 1, 20; Rom. 4, 17; **አበከ፡** Ex. 20, 12; Deut. 5, 16; Eph. 6, 2; **አበኪ፡** Jos. 2, 18; Ruth 2, 11; **አበኪ፡** Tob. 11, 16 in uno libro a me inspecto; **አበየ፡** Joh. 8, 49), sed etiam **አቡ፡** (vid. gramm. § 154, d; ut: **አቡሃ፡** Deut. 21, 13; Jud. 15, 6; **አቡሆሙ፡** Gen. 4, 21; **አቡኪ፡** Jos. 2, 18 ann.; **አቡየ፡** Joh. 8, 19. 15, 24; **አቡነ፡** Jud. 18, 19), in Vocat. **አበ፡** (ut: Kuf. 11; Gen. 22, 7. 27, 18. 44, 32; 4 Reg. 2, 12. 13, 14; Tob. 5, 1. 11, 10. 12, 2; Matth. 11, 25; vel **አቡየ፡** Sir. 23, 1. 4; **አበ፡ ወአቡየ፡** ἀββᾶ ὁ πατήρ Marc. 14, 36; Gal. 4, 6; Rom. 8, 15); Pl. **አበው፡**, *pater* a) *parens*, *genitor*, ut 1 Reg. 9, 3; Ps. 103, 13; Jer. 6, 21; Matth. 2, 22. 4, 21; Luc. 1, 17; Eph. 6, 4, aliis in locis innumeris; **አበወ፡ ሥጋ፡** et **አበው፡ ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29. b) Pl. **አበው፡** (non tantum *patres* sed etiam) *parentes* i. e. *pater et mater*: Hebr. 11, 23; Reg. Pach.; Sx. Mag. 27; Nah. 15; Const. Ap. 34. c) *progenitor*, *auctor generis*, *majores*, ut: **አበ፡ ብዙኅ፡ አሕዛብ፡** Gen. 17, 4. 19, 37. 22, 21; Matth. 3, 9; **አበ፡ ኵልነ፡** Rom. 4, 16; **አበዊነ፡** Sir. 44, 1; **አበዊክሙ፡** Zach. 1, 5; Ps. 38, 16. 44, 18; Matth. 23, 30. 32; **ርእሰ፡ አበው፡** Act. 2, 29; **አበ፡ አበው፡** *patriarcha* Chr. ho. 25; **አበው፡ ቀደምት፡** Act. 7, 8. d) *altor* vel *tutor*, qui patris instar beneficiis de aliis bene meretur: Ps. 67, 5; Jes. 9, 6 vrs. alt.; 22, 21; **አነ፡ ውእቱ፡ አበ፡ ምስኪናን፡** Job 29, 16. e) de Deo, patre hominum, in specie Christi et Christianorum: Jes. 63, 16. 64, 8; Tob. 13, 4; Deut. 32, 6; 2 Reg. 7, 14; Matth. 6, 9. 11, 27. 24, 36; Hebr. 12, 9; Eph. 4, 6; Rom. 1, 7; 1 Cor. 1, 3, al.; **አቡነ፡ ዘበሰማያት፡** „*pater noster*“, ut: **ወትብል፡ ኪርያላይሶን፡ ወአቡነ፡ ዘበሰማያት፡** Genz. f. 52. f) *patris* nomine honorifice compellantur α) magistri, prophetae, sacerdotes Jud. 17, 10. 18, 19; 4 Reg. 2, 12. 6, 21. 13, 14; Matth. 23, 9; et in libris Christianis sacerdotes episcopi al. patres spirituales appellantur, ut: **አበ፡ መንፈስ፡ የዐቢ፡ እምአበ፡ ሥጋ፡** Genz. f. 148; Did. 8. β) *abbas* monachorum, sive **አብ፡** ut Phlx., sive **አበ፡ ምኔት፡** Kedr f. 79, al. γ) annis provectiores, seniores, ut 1 Joh. 2, 13. 14; magistratus, senatores, ut Act. 7, 2. 22, 1; seniores gentium vel familiarum, ut: **አሉ፡ መላእክተ፡ ቤተ፡ አበዊሆሙ፡** 1 Par. 7, 2; **መላእክተ፡ አበዊሆሙ፡** 2 Esr. 18, 13, et rex ipse, in formula **ሕያው፡** vel **ሕየው፡ አበ፡ ነጋሢ፡** (vid. supra sub **ነጋሢ፡** c. 688.; sec. Lud. in lex. c. 350: **ሕ"፡ አበ፡ ነ"፡**). g) **አበ፡ ደም፡** consanguineorum maximus, cujus vindicta sanguinis est i. e. *sanguinis ultor* vel *vindex*, Num. 35, 12. 19. 21. 25. 27; Deut. 19, 6. 12; Jos. 20, 5; 2 Reg. 14, 11. h) *possessor*, *dominus*: **አበ፡ ላህም፡** Ex. 21, 35; (coll. **አበጉንባሕ፡** sub **ጉንባሕ፡**). i) *auctor*, ut: **አቡሃ፡ ለሐሰት፡** Joh. 8, 44; ubi de libris agitur: *prototypum*, *ar-*

chetypum (exemplar) libri: N. T. rom. f. 157 (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut אַבָּא) 1) Vocat. vocis **አብ፡**, vid. sub **አብ፡** 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberrime in Sx., ut **አባ፡ ሆር፡** Sen. 29; **አባ፡ ኪሮስ፡** Haml. 8; **አባ፡ ዮሴፍ፡** Genb. 19, al.; monachus salutatur: **ዳኅንኑ፡ አባ፡**, respondet: **እወ፡ ዳኅን፡** Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. *ad patrem pertinens, paternus:* **ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ተራኅርኖተ፡ ማህል፡ አባዊት፡ ላዕለ፡ ልሕኩት፡ አዳማዊት፡** Fid. Jac. Bar.; f. **አባዊት፡** *una e proavis* vel *majoribus*, Gad. Ad. f. 187.

አብና፡ subst. *dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas* (Vaterschaft): **እስመ፡ አብ፡ ይሰመይ፡ አበ፡ በእንተ፡ አብናሁ፡** Chr. ho. 2; Deo patri convenit **ከዊነ፡ ወላዲ፡ ወአብና፡** Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; **ዝምዶተ፡ አብና፡ ወወልድና፡** F. N. 42, 6.

አበውና፡ subst. (ab **አበው፡**) *dignitas parentum, necessitudo paterna*, F. N. 10, 6.

አብ፡ vel **ኤብ፡** nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. אָב *Ab:* **አብ፡ ዘውእቱ፡ ወርኀ፡ ኃምስ፡** Jsp. p. 342; **ኤብ፡** *Voc. Ae.*

አቤ፡ *dixi* vid. sub **ብህለ፡**

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem *compacti, firmi, carnosi, robusti* infuisse e vicinis אֵבֶר (unde rabbinica אֵבָרָא אֵבְרָא אֵבֶר *membrum, os ossis* derivantur) et هَبْر *caro*, هَبِرَ *carnosus fuit* (nec non هَبِلَ et هَبَّلَ, أَبِلَ et ipsum إِبْلٌ) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አበል፡ subst., m. et f., Pl. **አባላት፡**, nec non **አእባል፡** (in Phlx.) 1) *caro, frustum carnis:* **መጥባሕት፡ ወአክ፡ እንተ፡ አበል፡** μάχαιρα καὶ οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; **ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት፡ ወከመ፡ አበል፡ ውስተ፡ መቅፀት፡** (κρέα) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) *membrum* corporis (sive vivum sive desectum), 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum **አበል፡** caetera sanaturus Cyr. f. 102; **መተሮ፡ ለበግዕ፡ በበ፡ አበላቲሁ፡** Lev. 8, 20; **በበ፡ አበሉ፡** κατὰ μέλος Hez. 24, 6; **አባላት፡ እንተ፡ በቲ፡ ትከውን፡ ኀጢአት፡** Phlx. 7; **አእባለ፡ ሥጋቲሆሙ፡** Phlx. 3; nonnumquam **አበል፡** collective, ut: **ውስተ፡ አበልየ፡** ἐν τοῖς μέλεσί μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus **ዘፈወሰ፡ አበለ፡ ሙሱን፡** Did. 25. a) transl.: 1 Cor. 6, 15; **እንትሙሰ፡ ፍጹም፡ አበሉ፡ ለክርስቶስ፡ ወውሉዳ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Did. 10; **ብእሲት፡ አበሉ፡ ለብእሲ፡** Did. 15. b) in specie: *membrum genitale*, viri: **አበለ፡ ዘርእ፡** Phlx. 7. 230; (sacerdos) **ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አበል፡ ቅድመ፡ ገጹ፡ መኑሂ፡** F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηροί); feminae Deut. 28, 57 (μηροί). 3) passim: *corpus:* **እንዘ፡ ንስቲት፡ አበል፡ አንተ፡** Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus **ለብሰ፡ አበለ፡** Enc. Tachs. 15; deinde poetice: *persona* vel (c. pron. suff.) *ipse*, ut: **ሰላም፡ ለክሙ፡ ለዮልዮስ፡ አበሉ፡ ፤ ዩንያስ፡ እኁሁ፡ ወቴዎድሮስ፡ እጓሉ፡ ፤** (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Masc. 22; **ሰላም፡ ለገብረ፡ ክርስቶስ፡ ዘእንደየ፡ አበሉ፡ ፤ በደዌ፡ አቡሁ፡ አክልብት፡ እስከነ፡ ለሐሱ፡ ቍስሉ፡ ፤** Enc. Teq. 14.

አበለ፡ *dicere facere* vid. sub **ብህለ፡**

አብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen *lunae* Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. **አርያሬስ፡**); Voc. Ae.

አቦሊ፡ (**አበሊ፡**, **አቦሊ፡**) n. prgr. sc. ὀβολός, *obolus* (sexta pars drachmae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; **ዕሥራ፡ አቦሊ፡ ለአሐቲ፡ ዲድረክም፡** Lev. 27, 25; Num. 3, 47; **በሰቅሎ፡ ዘቅዱስ፡ ፳ አቦሊ፡ ውእቱ፡** 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, **አቦሊ፡** substitui, sed Abyssini **አበሊ፡** scribere solent). — *Voc. Ae.:* **አቦሊ፡ ዘ፡ ድሪም፡ ቀመትሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **አቦሊ፡ ዘ፡ ዘከፈልዎ፡ ለድሪም፡ ኀበ፡ ፳**; *aliud:* **አዋሊ።**

አብለሊት፡ *cardui species* vid. sub **በለለ፡** c. 486.

አብሐ፡ *veniam dare* vid. sub **በሐ፡** c. 523.

አበሞ፡, **አብሞ፡**, **አበሜ፡**, **አበሚ፡** n. prgr. sc. ἄμωμον, *amomum*, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; קִדָּה *casiae* species (ἶρις *herba aromatica*) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (**አበሜ፡**). — *Voc. Ae.:* **አበሜ፡ ዘ፡ አምሳሉ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ አደይ፡ ሀሉ፡ በግብጽ፡ ቀበርቶሂ፡ ይ፡**

አብረ፡ rad. inus., quae neque cum **ዐብረ፡** neque cum אָבַל, sed cum كَبِرَ *grandaevus fuit* (vicinae sunt אָבַר et גָּבַר) componenda videtur.

አቤር፡ (passim per **ዐ**; sec. Lud. etiam **አቤር፡**) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. **አቤራት፡**, 1) *grandaeva, anus*, de Elisabetha, Lud.; **አቤረ፡ መበለት፡** (χήρα) *anus vidua* Luc. 21, 2; **መበለት፡ አቤር፡** F. M. 5, 7. At plerumque 2) *vidua*, χήρα Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; **አቤር፡ ብእሲት፡** Sir. 32, 17; *vidua ecclesiastica* 1 Tim. 5, 9; pro *monacha* vel *moniali*, quae modo dicta erat **ድንግል፡**, Lud. e Vit. Dan.

አቤራዊ፡ vel **"ራይ፡**, adj. rel., f. **አቤራዊት፡** vel **"ራይት፡** *grandaeva, anus, vidua:* **እምከ፡ አቤራዊት፡** Hen. 32, 6; **መዐንዝርት፡ አቤራይት፡** Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; **ብእሲት፡ አቤራዊት፡** Lud. e Vit. Dan.

አብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς Aethiops habet **ብእሲት፡ ዕብራዊት፡ ያስተፌሥሖ፡ ምታ፡**; jam vero cum *Hebraea* vix sensum aptum praebeat, quaeritur, annon **አብራዊት፡** legendum et e rad. אבר derivandum sit: *fortis*.

አበር፡ (an **አባሪ፡**?) subst., *aculei, spinae* [إِبْرَةٌ Pl. إِبَرٌ]: **ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቄጽሉ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡** M. M. f. 48.

አበርበሬ፡ *urtica* vid. sub **በርበረ፡** c. 504.

አብረክሲስ፡ vel **አብርክሲስ፡** n. prgr. sc. πράξεις i. e. *Actus*

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Mss. Colb. (aliâs ግብረ፡ ሐዋርያት፡).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum خَبُثَ, significatu cum אָשַׁם, أَثِمَ, sicut ሐሠመ፡ etymo cum أَثِمَ, significatu cum خَبُثَ; quamquam Arabes etiam sub أَبَسَ similes quasdam significationes habent] *crimen committere, peccare*, ἀσεβεῖν, ἀνομεῖν, ἀδικεῖν, plerumque ἁμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; እብሶ፡ አበሰት፡ Thren. 1, 8; ኢይደግሙ፡ እብሶ፡ Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; አቢሶሙ፡ 2 Petr. 2, 4; ኢአበሰ፡ ወኢጌገየ፡ ግሙራ፡ Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελίαν ἐπλημμέλησαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ Job 31, 33; ሰማርያ፡ መንፈቀ፡ ኀጢአትኪ፡ ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; c. በ፡ instrumenti: ኢተአብስ፡ በቃልከ፡ Sir. 35, 12; እመ፡ አበስነ፡ እመሂ፡ በቃል፡ አው፡ በምግባር፡ ወእመሂ፡ በኀሊና፡ ኀድግ፡ Genz. f. 95; c. ለ፡ ejus, in quem peccatur: ኢተአብስ፡ ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; ዘአበሰ፡ ሊተ፡ አበሰ፡ Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. ላዕለ፡ ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; አበሱ፡ ላዕለ፡ ሕግየ፡ Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; ዘይገብር፡ ኀጢአተ፡ ይኤብስ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ Sir. 19, 4 (πλημμελήσει). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. ዲበ፡ Act. 25, 8 Platt; vel c. በ፡, ut: Hen. 7, 5; ዳዊት፡ እመ፡ ይኤብስ፡ በብእሲተ፡ ኦርዮ፡ Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. ምስለ፡ *cum* aliquo: መላእክት፡ አበሱ፡ ምስለ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 4; c. እምነ፡, ut: አበስከ፡ እመሐላ፡ (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 *peccati reum facere*, እንተ፡ ታኤብስ፡ ምድረ፡ Kuf. p. 85.

እቡስ፡ part. *criminis* vel *peccati reus, improbus, maleficus*, φαῦλος Prov. 13, 6; እቡሳን፡ ልብ፡ M. M. f. 5; alapis percussus est ከመ፡ እቡስ፡ Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

እብሰት፡ n. act. *peccatio, improbitas*: ተእኅዞ፡ ልማደ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡ τὸ ἀσεβὲς ἔθος Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag., Pl. **አባስያን፡**, *peccator, criminis* vel *peccati reus*, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; ኃጥእ፡ ወአባሲ፡ Org.; አባስያን፡ Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: አባሲ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ አበሳ፡ ዐቢየ፡ Ex. 32, 31.

አበሳ፡ subst., m. et f., Pl. **አበሳት፡**, *crimen, peccatum* et *peccata, improbitas, culpa peccando contracta*: ኢይደግሙ፡ አበሳ፡ Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ἁμαρτία Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; አበሳ፡ ሞት፡ Kuf. 33; አበሳ፡ ዘበኢያእምሮ፡ ጌገይከ፡ Kuf. 22; ἁμαρτίαι Jes. 6, 7; ይዌርዎን፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ለአበሳነ፡ Mich. 7, 19; ἀδικία 1 Joh. 1, 9; አልብየ፡ አበሳ፡ Job 34, 6; ἀνομία Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Matth. 13, 41; παράπτωμα Rom. 5, 17; ἀνομίαι Job 13, 23; Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ἀδικίαι Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ὀφειλήματα Matth. 6, 12. Pl. አበሳት፡ nonnisi in libris inferioris aevi, ut: ወዘይመስሎ፡ ለዝንቱ፡ እምአበሳት፡ F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; ገባርያነ፡ አበሳት፡ F. N. in proleg.; አበሳት፡ F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. *criminis reus, peccator, improbus, maleficus*: ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. በ፡, ut: መአብስ፡ በኵሉ፡ ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; መአብስ፡ በኵሉ፡ ጌጋይ፡ Org.; c. ላዕለ፡, ut: መአብስ፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ እግዚእነ፡ F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἁμαρτωλός Deut. 29, 18; መአብሳን፡ Hen. 108, 2; κατάκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አበስ፡ n. prgr. sc. *abbas* monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ፡ vel "ጢስ፡ n. prgr., ut videtur, *absolutio, absolutionis formula*, ut: አብስልዋጥስ፡ ይትበሀል፡ በዜማ፡ ግንዘት፡ Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. **አቡሊድሳውያን፡** (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψάλτης, *psaltes* (aliâs መዘምር).

አብስልጢስ፡ et **አብስስለጢስ፡**, sec. Lud. i. q. **አብጥሊስ፡** q. v.

አቡ፡ቀለምሲስ፡ vel **አቡቀለምሲስ፡** n. prgr. corruptum sc. ἀποκάλυψις i. e. *Apocalypsis* Joannis, liber N. T., ut: ራእየ፡ ዮሐንስ፡ አቡቀለምሲስ፡ Sx. Tachs. 1; ዮሐንስ፡ ጸሐፊ፡ ወንጌል፡ ወአቡቀለምሲስ፡ ዘርእየ፡ ውስተ፡ ደሴተ፡ ፍጥሞ፡ Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomentum Joannis interpretati esse videntur.

አበቅቴ፡, Pl. **አበቅቴያት፡**, prgr. sc. ἐπακτή *epacte* (*adjecta*), vox technica, cujus in computo paschali usus est (vide Ideler Handbuch II, p. 239 seq.); አበቅቴ፡ ፀሐይ፡ Abush. 23; አበቅቴ፡ ወርኅ፡ Abush. 25; አበቅቴያት፡ Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. ሠርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ (vel ሐሳበ፡ አዝማን፡ ዘስሙ፡ አበቅቴ፡) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ *fluctus, unda* sec. Castellum (أَبَابٌ).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أَبِيب i. e. ЄПНП vel ЄПІФ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

እብን፡ [אֶבֶן, أُبْنَة], m. et f., sing. et coll., Pl. **እበን፡** et **አእባን፡**, Pl. Pl. **አእባናት፡**, 1) *lapis*, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; እብነ፡ ዐበይት፡ Deut. 27, 2; ዐበይተ፡ እብነ፡ ወሡናያተ፡ 3 Reg. 6, 2; እብነ፡ ዐቢይ፡ 1 Reg. 6, 14; እብነ፡ አሐተ፡ 7, 12; ንሕንጽ፡ በእብን፡ Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; እበን፡ Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; አእባን፡ Koh. 10, 9; አእባን፡ ዐበይት፡ Jer. 50, 9; ዝንቱ፡ አእባን፡ 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; ዘያሰግሉ፡ በአእባን፡ Clem. f. 178; አእባናት፡ Sx. Jac. 9; እብነ፡ መከራ፡ Sir. 6, 21; እብነ፡ ሞጸፍ፡ Zach. 9, 15; አእባነ፡ ወርቅ፡ *lapides auriferi* Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: *lapideus*, ut: ልበ፡ እብን፡ Hez. 11, 19; ጽላት፡ ዘእብን፡ Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) *lapis pretiosus, gemma*: እብን፡ ክቡራት፡ በበሕበረሆሙ፡ 1 Par. 29, 2; እብነ፡ ስርድዮን፡ Ex. 25, 7. 28, 9; እብነ፡ ሰንፔር፡ Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12; አእባነ፡ ህንደኬ፡ *gemmae Indicae* Macc. f. 25; እብነ፡ አድማስ፡

adamas Lit. 172, 2; Macc. f. 25; **እብነ፡ ፌውስ፡** *lapis collyrii* (cfr. Apoc. 3, 18) i. e. *stibium*, ut: **በእብነ፡ ፌውስ፡ ኵሐሉ፡ ዐይነ፡** Enc. Tachs. 24; Hen. 18, 7. b) **እብነ፡ በረድ፡** *lapis grandinis* vel *grando* Jos. 10, 11; Sir. 43, 15. 46, 5; Hez. 38, 22; Kuf. 48; Hen. 14, 9. 10; **እብነ፡ አስሐትያ፡** 71, 5; etiam *crystallus* (**እብነ፡ በረድ፡**) Org., id. fortasse in locis Henochi modo commemoratis. c) *lapides ponderis, pondus:* **እብን፡** Lev. 19, 36 in CG; **እብነ፡ መዳልው፡** Hez. 5, 1; **አእባነ፡ ቀኖማት፡** Prov. 16, 11. d) **እብነ፡ ኰኵሕ፡** σμυρίτης λίϑος *smyrites* Job 41, 6. 2) *saxum, rupes*, πέτρα Job 22, 24; **እብን፡ ጽኑዕ፡** Jes. 5, 28; Ps. 60, 2; **እብን፡ ኰኵሕ፡** Deut. 8, 15; Rom. 9, 33; πετροβόλος Job 41, 19. — *Voc. Ae.:* **እብን፡ ብ፡ ደንጊያ፡**

አበነ፡ (denom.) *in lapidem converti, lapidem fieri*, Lud. sine auct.

አእበነ፡ II, 1 *in lapidem convertere:* **እግዚ"፡ አእበና፡ ወሜጠ፡ ሀላዌሃ፡ለከዊነ፡ ሐውልት፡** (sc. Lothi uxorem) M. M. f. 60.

እብን፡ n. prgr. sc. إِبْن *filius*, passim obvium, ut in **እብነ፡ እልሐኪም፡** (filius sapientis i. e. Salomonis, rex Aethiopiae), Kbr. Nag.

ኢብን፡ n. prgr. sc. ἶβις (in Acc.), *ibis*, avis Aegyptiaca, Lev. 11, 17; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* **ኢብን፡ ዘ፡ የመስቀል፡ ዖፍ፡** (vid. Isenb. lex. p. 25).

እብኑስ፡ (أبنوس) subst. ἔβενος *ebenus*, Gad. Ad. f. 149.

አብአ፡ *introducere* vid. sub **በአ፡** c. 525.

አበው፡ *patres*, **አበዊ፡** *paternus* vid. sub **አብ፡** c. 754.

አባዊ፡ subst. [amh. **አባይ፡** „the Abyssinian Nile, the Blue river" Isenb. p. 124; أَبَاب *fluxus ingens, fluctus, unda*] proprie: fluvius, amnis, deinde *Nilus* Abyssinicus (*Astapus*), de quo vid. Lud. hist. I, 8, 8 seq.; comm. hist. p. 118, et itineraria varia.

አበየ፡ I, 1 [primitus *animi impetum* vel *voluntatis intentionem* (coll. أَبَّ) significat, sive propensae: אָבָה *voluit*, sive aversae: أَبَى **አበየ፡** *noluit*] Subj. **ይእበይ፡** 1) *nolle, recusare, denegare, negare* alicui alqd, *abnuere, aspernari, detrectare:* **አበይነ፡** Act. 16, 37. 21, 14; c. Acc. rei: **ኢየአቢ፡ ስእለተኪ፡** Kuf. 35; περιΐστασο 2 Tim. 2, 16; παραιτοῦ 2, 23; 1 Tim. 4, 7; οὐκ ἀνέχεσϑαι 2 Tim. 4, 3; Herm. p. 45, b; c. Acc. Inf.: Ex. 8, 17. 10, 3. 4; **ተአብዩ፡ ትእዛዝየ፡ ሰሚዐ፡ ወሕግየ፡** 16, 28; Num. 22, 14; 1 Reg. 28, 23; 2 Reg. 2, 23. 13, 9; Ps. 77, 13; **አበየት፡ ሰሚያቶ፡** Esth. 1, 12. 3, 4; Jes. 30, 9. 42, 24; Jer. 3, 7; **አበዩ፡ ተምህሮ፡** 5, 3; Zach. 7, 13; Marc. 15, 23; Matth. 2, 18; **አበየ፡ ዝናም፡ ተውህበ፡ ለምድር፡** Kuf. 42; **አበዩ፡ አይድዮ፡** οὐκ ἐδυνάσϑησαν ἀναγγεῖλαι 2 Esr. 2, 59; seq. **ለ፡** c. Inf. 2 Reg. 23, 17; seq. **ከመ፡ ኢ፡**, ut: **ኢይእበይ፡ በዕል፡ ከመ፡ ኢይጠመቅ፡ ምስለ፡ ነዳይ፡** F. N. 3; seq. Acc. prs. (*alicui* negare alqd): Gen. 39, 8; **እመ፡ጸውዐከ፡ ኢትእበዮ፡** Sir. 13, 9; **ዘአበዮ፡** 31, 25; Matth. 18, 30; Marc. 6, 26; Luc. 18, 4; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: Gen. 24, 41; **አበዮሙ፡ ነጊፈ፡ ላሐ፡** Gen. 37, 35; **አልቦ፡ ዘየአብዮ፡ ተኰንኖ፡** Jes. 22, 22. 2) *nolle obtemperare, non obedire, repugnare, resistere, reniti, contumacem esse*, **ዘየአቢ፡ ይእበይ፡** ὁ ἀπειϑῶν ἀπειϑείτω Hez. 3, 27; c. Acc. mandati: **ከመ፡ የአቢ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡** Esth. 3, 4; **አበዩ፡ ኵሎሙ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡** Judith 1, 11. 2, 6; Dan. 3, 12; Rom. 13, 2; **ከመ፡ ኢይእበዩ፡ ሥርዐተ፡** Dan. 6, 8; c. Acc. prs. vel rei Hebr. 12, 25 (παραιτεῖσϑαι); Herm. p. 34. 35. 45; c. **ለ፡** prs.: **ለ፩እምኔሆሙ፡ ኢትእበይ፡** μηδετέρῳ ἀπειϑήσῃς Prov. 24, 21; Luc. 16, 13; c. **እምነ፡** mandati: **እመሰበ፡ ዘአበየ፡ እምቃልከ፡ ይኩን፡ ሕሩመ፡** Clem. f. 85; **እመሰ፡ አበየ፡ እምዝንቱ፡** (wenn er sich aber dessen weigert) F. M. 12, 2.

ተአብየ፡ (Lud.: **ተአበየ፡**) III, 1 *recusari, rejici*, ut: **ፍቅሩ፡ ለእግዚእነ፡ ኢይትአበይ፡** *amor domini nostri non est recusabilis*, Lud. ex Hom. Gabr.

ተአበየ፡ III, 3 *sibi invicem repugnare, se invicem aspernari:* **ይትአበዩ፡ በበይናቲሆሙ፡** ἀλλήλοις ἀντίκειται Gal. 5, 17.

አብደ፡ I, 1 [potestas radicis prima est in *decrrando* et *vagando*; inde oriuntur 1) *ferum et a consuetudine alienum evasit* animal أَبَدَ; *mente alienari, insanire* **አብደ፡**; *efferari, rabere* أَبِدَ عَبْدٌ أَبِدَ **አብደ፡ ሀርበደ፡**; 2) *desertum esse* أَبَدَ (vic. **በድወ፡**, بَدَا); 3) *oberrare, amitti* אבד أَبَدَ; 4) *perire* אבד أَبَدَ **በድበደ፡** بَادَ] Subj. **ይእበድ፡** 1) *oberrare, profugere, vagari* 1 Reg. 25, 10. 2) mente errare vel capi i. e. a) *insanire, amentem esse* vel *fieri:* **አብደ፡** ἐξέστη Marc. 3, 21; **ተአብዲ፡** μαίνῃ Act. 12, 15. 26, 24. b) *stultum esse* vel *fieri, imprudenter agere, errorem committere:* **የአብዱ፡ መላእክተ፡ ጣኔዎስ፡** μωροὶ ἔσονται Jes. 19, 11; Rom. 1, 22; 1 Cor. 1, 23; Clem. f. 189; **እምኔክሙ፡ ኢየአብድ፡** (ἀσυνετώτερος) Job 13, 2; **እስመ፡ አብዱ፡ ኖሎት፡** ἠφρονεύσαντο Jer. 10, 21; Tit. 3, 3 (ἦμεν ἀνόητοι); Luc. 6, 11; χορήσουσι Deut. 31, 20; **ኢትእበድ፡** μὴ ἀγνόει Hos. 4, 15; **አብደ፡ ዐቢየ፡ እበደ፡** 1 Reg. 14, 24. 3) *efferari, furere, furore corripi* vel *exsultare, saevire, rabiosum esse* vel *fieri:* **አበድኩ፡** 2 Esr. 9, 3 var.; **አብደ፡ መራዕይ፡** Marc. 5, 13; **የአብዱ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ነሰኮሙ፡ (ከልብ፡ እቡድ፡) ኀቡረ፡ ምስሌሁ፡** Did. 6; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *contra* vel *in* alqm: Act. 26, 11 Platt; 19, 16; **አብዱ፡ ላዕሌሁ፡** M. M. f. 53; ἐξηγριάνϑη πρὸς αὐτόν Dan. 8, 7.

አእበደ፡ II, 1 1) *amentem* vel *stultum reddere, infatuare, decipere:* **አኮኑ፡ አእበዳ፡ እግዚ"፡ ለጥበበ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡** 1 Cor. 1, 20; **ያእብድዎሙ፡ (አጋንንት፡ ለሰብእ፡)** Kuf. 10; Act. 8, 11; **ኢታእብደኒ፡** (v. **ታስተአብደኒ፡**) μὴ πλάνα με Tob. 10, 7; **አእብዶት፡** Ssal. Req. 2) *ad insaniam adigere, in furorem* vel *rabiem agere, furiosum reddere:* Luc. 8, 29; **ለምንት፡ ታእብድ፡ (ሰይጣን፡) ሰብአ፡** Gad. T. H.

አስተአበደ፡ et **አስታእበደ፡** IV, 1 *pro stulto habere* i. e. *contemnere, illudere, ludibrio habere, decipere* alqm, *imponere* alicui, καταφρονεῖν **እስመ፡ አስተአበድኪ፡ ጥቀ፡** Jer. 2, 26; **ለአስተአብዶ፡** ἐμπαιγμονῇ 2 Petr. 3, 3; ἐξαπατῆσαι **አስተአብዶ፡** v. **አስታእብዶ፡** Ex. 8, 25; c. Acc. prs. vel rei: 1 Tim. 4, 12; Rom. 2, 4 (c. Acc. prs. et **በ፡** rei); **ኢያስተአብዱ፡ ወኢያስተአክዩ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡** Clem. f. 124; μυκτηρίζειν Gal. 6, 7; καταβραβεύειν Col. 2, 18; πλανᾶν Tob. 10, 7.

እቡድ፡ part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus*, de bestiis, ut: **ከልብ፡እቡድ፡** Did. 6; **ከነ፡እቡዳ፡ከመ፡ሐራ ውያ፡** Gad. T. H.; de rebus: **ሞገዳት፡ባሕር፡እቡዳት፡** κύματα ἄγρια Judae 13. 2) *insanus, vesanus, vecors*: **እ ቡዳት፡** ἄγριαι Herm. p. 84; **እቡድ፡(እሱር፡በሰናስል፡)** Gad. T. H.; ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 et 15 var.; **እቡድ፡ሐማ፡** ὁ ὑπερήφανος 'Αμάν Esth. 4 apcr. 3) raro: *amens, stultus*: **ብእሲት፡እብድት፡** Prov. 9, 13 (ἄφρων); **እምንጉሥ፡እቡድ፡ ይኄይስ፡ገብር፡ጠቢብ፡** Lud. e Mss. Colb.

እበድ፡ (sec. Lud. etiam **እብድ፡** e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia, vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptiae*, ἀπόνοια Sir. 22, 13; ἄνοια 2 Tim. 3, 9; ἀφροσύνη Job 1, 22. 4, 6; Prov. 9, 6. 18, 13 var.; Koh. 2, 12; **እበዲከ፡** et **እበድከ፡** Sir. 23, 14; Ps. 37, 5. 68, 7; Marc. 7, 22; **ኢትግበሩ፡ዘተ፡እበደ፡** Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; μωρία **እበዲሁ፡** Sir. 20, 31. 41, 15; **አብ ድሰ፡እበደ፡ይነብብ፡** Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18. 21; **ነገረ፡እበ ድ፡** Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; πλάνος Job 19, 4; **በእበደ፡ር ዝሰሙ፡** Jer. 16, 18 vrs. nov.; λῆρος Cyr. ad Th. f. 10; **እበ ደ፡ደቂቅ፡** μειρακιώδης ἀβελτερία, ibid.; Arabes **በመዋዕለ፡ እበድ፡** (جاهلية) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies*, μανία Act. 26, 24 rom.; **ዝንቱ፡አሚን፡እበድ፡ውእቱ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; ἀγριότης Herm. p. 45.

አብድ፡ adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro **አብድት፡**), Pl. m. **አብዳን፡**, f. **አብዳት፡** 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers*, de personis: ἄφρων Koh. 4, 13. 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12. 24, 9; Sir. 22, 13. 27, 11. 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; **አብዳን፡** Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; **ወለት፡አብድ፡** Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; **አብዳት፡** Job 2, 10; μωρός Sir. 20, 31. 21, 14 seq.; 22, 11. 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26. 23, 17; **አብዳት፡** 25, 2. 3; ἀσύνετος Sir. 22, 15. 27, 12; **አብዳነ፡ ልብ፡** Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἡττώμενος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἀνόητος Prov. 15, 21. 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαίδευτος Sir. 6, 20. 8, 4. 10, 3. 51, 23; Prov. 5, 23. 15, 12. 24, 8; **ሕዝብ፡አብዳን፡** Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄνους Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: **ዘይኄሊ፡አብድ፡ ውእቱ፡** ἃ λογιεῖται ἀφροσύνη ἐστί Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. **እቡድ፡**) *insanus, vesanus, furiosus, rabidus*, μωρός Matth. 5, 22; ἄγριος Herm. p. 44; **እመኒ፡በምክንያተ፡ጋኔን፡ ዘያገብር፡ዝንቱ፡አብድ፡ውእቱ፡ . . . . እው፡በተማስኖ፡ናላ ሁ፡በደዌ፡ወዝንቱ፡ዝንጉዕ፡ውእቱ፡** F. N. 32; de bestiis: **አ ብድ፡ከልብ፡ዘነሰከ፡** M. F.; tyrannus saevus comparatur cum **አብድ፡ሐራውያ፡** Enc. Nah. 23. — *Voc. Ae.*: **አብድ፡ዘ፡ሰነ ፍ፡የዋህ፡**።

አብዲ፡ *stultus*, (poëtice): **ማርያም፡መጥበቢተ፡ዓለም፡አ ብዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, 9; **ልቡ፡አብዲ፡** Enc. Tachs. 6.

ማእበዲ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. *contemtor, illusor, irrisor*: **ዕደው፡ መስተአብዳን፡** καταφρονηταί Zeph. 3, 4; ἐμπαῖκται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አበድቢድ፡ adj. *stultulus, ineptus*: **በአበድቢዳት፡ቃላት፡ ይትቃሐዉ፡** ψιλαῖς ῥημάτων ἐπαυχοῦσι κομψείαις, Cyr. c. Pall. f. 65. — *Voc. Ae.*: **አበድቢዳት፡ዘ፡ሰነፍነት፡**

አበዶን፡ n. prgr. ἀβαδδών i. e. אֲבַדּוֹן *perditio, locus perditionis, orcus*, Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አበጕንበሕ፡ vid. sub **ጕንበሕ፡**

አብጥሊስ፡, etiam **አብጠሊስ፡**, **አብስልጢስ፡** vel **"ጥስ፡**, Pl. **አብጥሊሳት፡**, etiam **በጥልሳት፡** n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. التطلسات corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329. 330; vid. **ተጥላሳት፡** c. 573) vel *canon*: **አብጥሊስ፡ብ፡ቀኖና፡በልሳነ፡ጽርእ፡**, et **ፍካሬ፡አብጥሊስ፡ እው፡በጥልሳት፡ቀኖና፡ውእቱ፡በልሳነ፡ጽርእ፡** Lud. e Syn. — In specie a) vocatur **አብጥሊሳት፡** una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli **ግጽው፡ወ ሥርዐት፡ - - አብስልጢስ፡** (v. **አብጥሊስ፡**) **ቀኖና፡** inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et **ተጥላሳት፡** (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel **አብጥሊስ፡** (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አታሚን፡, etiam **"ሚን፡** et **"ሞን፡** n. prgr. sc. 'Αθανίν (i. e. יֶרַח הָאֵיתָנִים) *mensis Hebraeorum septimi* (aliâs **ታስሪ፡**) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቴር፡, **አቴር፡** i. q. **ጎቴር፡** q. v.; Abush. 8; Voc. Ae.

አትሮንስ፡, rarius **አትሮኖስ፡** et **አትራኖስ፡** n. prgr. sc. θρόνος *thronus, sedes, cathedra*, a) regis 3 Reg. 10, 9. 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13; F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina*, **መንበረ፡አትሮንስ፡** Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. **ደበርቢር፡**).

አትራክስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνθραξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum شَتَّ *separavit, dispersit; separatus fuit*, شَطَّ *distitit* componi possit?] Subj. **ይእትት፡** 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi*: **ከመ፡ይእ ትት፡እምኔከሙ፡** ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν 1 Cor. 5, 2; **የአ ትት፡ኵሉ፡ግላ፡እምኔከሙ፡** περιαιρεῖται 2 Cor. 3, 16; ἀνῃρέθη Dan. 7, 11; ἀρθήσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; **አተቱ፡** (v. **አተዉ፡**) **ዕደው፡ጻድቃን፡** αἴρονται Jes. 57, 1; **ከመ፡ኢትእ ትት፡** ἐξαρθῇς Prov. 20, 13; **ከመ፡ይእትት፡** (v. **ይእትት፡**) **ነፍስ፡** Hez. 17, 17; **የአትቱ፡ኵሎሙ፡በሞት፡** Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere*: **አ ተቱ፡እምርትዕ፡** (v. **ተአተቱ፡**) ἡ ἀλήθεια ἦρται Jes. 59, 15; **ወይእትት፡ሥልጣኖሙ፡እምኵሉ፡መከናት፡** Kedr f. 16; **አ እምሮ፡ዘኢየአትት፡** Lit. 161, 3. 168, 2; **ተአትት፡ኵላ፡አእ ምሮቶሙ፡** Kuf. 23.

አእተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri*,

auferre, tollere, c. Acc. rei vel pers.: ታአትቶ፡ለዝሉፉ፡ ὤσας αὐτὸν Job 14, 20; አእትት፡ርስሐተ፡ ἐκδύσῃ ῥυπὸν 11, 15; ታአትትኑ፡ሕማሞሙ፡ 39, 3; ያአትቱ፡ኵሎ፡ጽሕሞሙ፡ Jer. 31, 37; አአትት፡ጥቅሞ፡ Jes. 5, 5; አእተትከኑ፡ብርሃኖሙ፡ለኃጥኣን፡ Job 38; 15; አእተተ፡ኵሎ፡ኀጢአተ፡ርኩሰ፡ Sir. 49, 2; Jes. 6, 7; Zeph. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አነ፡ አአትተከ፡እምገጸ፡ምድር፡ Jer. 35, 16; ርኵሰ፡እምነ፡አፉሁ፡ 4, 1; አእትቱ፡እምፍኖት፡እብነ፡ Jes. 62, 10. 1, 25. 3, 1; ኢያአትት፡አዕይንቲሁ፡እምጻድቅ፡ Job 36, 7; አክሊለ፡እምርእስ፡ 19, 9; አእትት፡እምኔየ፡እደከ፡ 13, 21. 3, 10; ሰላመ፡ እምሕዝብ፡ Jer. 16, 5; Ps. 118, 22. 39; ኀጢአተ፡እምነ፡ Rom. 11, 26. 27; መንጸፈ፡እምሐቌ፡ Jes. 20, 2; ልብሰ፡እምኔሁ፡ Clem. f. 5; vel c. እምላዕለ፡, ut: አእትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; vel እምቅድመ፡ Jes. 1, 16; vel እማእከለ፡ Thren. 1, 15; Hez. 14, 8. a) omisso Accusativo, ἀπαλλάσσειν Job 9, 12. b) vitam, animam, hominem *de medio tollere* i. e. *interimere*: Luc. 23, 18; ከመ፡ያእትቶሙ፡ወከመ፡ይሠርዎሙ፡ Kuf. 16; ኢያእትት፡ዘርአሙ፡ Sir. 47, 22; Jes. 48, 14; ሕይወተ፡ረሲዓን፡ያአትት፡ Prov. 10, 3; Ps. 39, 19. c) omisso Accusativo vehiculi: *solvere, provehi* Luc. 5, 4. d) in arithmetica: *deducere, detrahere*, ut: እምዘተረፈከ፡፩አእትት፡ Comp. eccl.

ተአተተ፡ III, 1 et 2 1) refl. *se amovere* (sich entfernen) i. e. *procul ire, discedere, abscedere, recedere*, ኢትትኤተቱ፡ወርሑቀ፡ኢተሐውሩ፡ Ex. 8, 24; ተአተተ፡ሕቀ፡እምሆየ፡ Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; ኢይትአተቱ፡እምኔሁ፡ Hen. 14, 23; Stephanus ኢተአተተ፡ወኢተዐደወ፡እምነ፡ዚአሁ፡ዐቅም፡(አላ፡ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡) Mavâs. n. 12; etiam *desistere* vel *absistere* incepto, seq. እምነ፡ Jsp. p. 272. 2) pass.: *a-, re-, submoveri, auferri, tolli:* ተአተተ፡እምኔየ፡በትር፡ Job 9, 34; Jer. 4, 1 var.; ሰበ፡ጥቀ፡ይትሌዐል፡ሰማይ፡ወይትአተት፡ 38, 37. 39, 40 var.; ይትአተት፡በትረ፡ግብጽ፡ Zach. 10, 11; Act. 8, 33. — *Voc. Ae.:* ተአተተ፡ዘ፡ረሐቀ።

እቱት፡ part., f. እትት፡, *remotus, amotus, sejunctus, distans*, ረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡ ἠρμένος Joh. 20, 1; ወእቱት፡አረፍት፡ቤቱ፡ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ Hez. 41, 6; f. እትት፡ Enc. Ter 21; ምንባበ፡መጻሕፍት፡ይኩን፡እቱተ፡ሕቀ፡እምነ፡ምሥዋዕ፡ Kid. f. 6; c. እምነ፡ et c. Acc. spatii: Act. 1, 12; Herm. p. 20. — Adv. እቱተ፡ *separatim, seorsum:* ይኑም፡እቱተ፡እምነ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Clem. f. 176 (vid. sub ቀሠፈ፡ c. 422); ትንበር፡ምስሌየ፡እቱተ፡ ἐχόμενός μου καθήσῃ 1 Esr. 4, 42; እለ፡ይነብሩ፡እቱተ፡ምስለ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14.

እታቴ፡ subst. *amolitio*, Lud. sine auct.

አእታቲ፡ n. ag. *qui aufert* vel *removet* alqd, Ssal. Req.

እቶን፡ subst., plerumque m., Pl. እቶናት፡ [ܐܬܘܢ, אַתּוּן, أَتُون, a rad. أتن *fumavit* (ተነነ፡), vid. Ges. thes. p. 1512] *clibanus, furnus, fornax, caminus*, κλίβανος Gen. 15, 17; Kuf. 14; 4 Esr. 2, 55; እቶናት፡ Ex. 7, 28; ብሱል፡በእቶን፡ Lev. 2, 4; 11, 35. 26, 26; ከመ፡እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡ Hos. 7, 4. 6. 7; Ps. 20, 9; κάμινος Gen. 19, 28; Ex. 9, 8; Num. 25, 8; እቶን፡ኀጺን፡ Deut. 4, 20; Jer. 11, 4; Jes. 48, 10; Dan. 3, 6; Job 41, 11; Sir. 43, 4; Hen. 54, 6; Matth. 13, 50; እቶን፡ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; እቶን፡እከይ፡ Prov. 16, 30; ለእመ፡ገብረ፡እሐዱ፡እቶነ፡ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ጢስ፡ F. N. 37; በዓለ፡እቶን፡ *faber fornacarius* F. N. 23. 36 (ubi varia opificum genera enumerantur).

እተወ፡ I, 1 [אָתָה, ܐܬܳܐ, أتا et أتى] Subj. ይእቱ፡ (raro ይእተው፡ ut 4 Reg. 6, 22 var.), Imprt. እቱ፡ (raro እተው፡, ut 2 Reg. 14, 8), *domum* (vel *in patriam*) *venire* vel *ire* vel *abire* vel *reverti, revenire*, abs. Ruth 1, 11; Jes. 37, 37; እቱ፡ 2 Reg. 15, 19. 19, 14; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡ Tob. 5, 16; እቲዎሙ፡ ἡνίκα ἀπέτρεχεν Dan. ap. 1, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ወማእዜ፡ተአቱ፡ 2 Esr. 12, 6; Luc. 19, 13. 23, 48; ይጐነዲ፡አቲወ፡ Matth. 24, 48; እትዊ፡ Ruth 1, 15; c. Acc. domi vel patriae: እቱ፡ቤተከ፡ Num. 24, 11; Kuf. 43; Ruth 1, 8; 1 Reg. 2, 20; ይእቱ፡ብሔሮ፡ Jes. 13, 14; የአትዉ፡ጽዮንሃ፡ Jes. 35, 10. 51, 11; Act. 8, 39; etiam c. Acc. viae: አተወ፡ፍኖቶ፡ ᾤχετο εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ Jer. 35, 11; c. ውስተ፡ domi vel patriae: 1 Reg. 8, 22; 2 Reg. 14, 8; ን እቱ፡ኵልነ፡ውስተ፡ብሔርነ፡ Jer. 28, 9; Ruth 1, 7; 1 Par. 16, 43; c. ኀበ፡ prs.: Ruth 1, 15. 3, 16. 17; 4 Reg. 6, 22; c. እምነ፡ loci: Gen. 30, 16; Num. 31, 14; Ruth 4, 3; vel c. እምኀበ፡, ut: ወአተወ፡እምኀበ፡መዝብር፡ Jer. 19, 14. a) *redire* in possessionem suam i. e. *recuperare* eam, Lev. 25, 10. 13. b) transl. de morientibus: ተአቱ፡መቃብሪከ፡ Job 5, 26; እቱ፡ኀበ፡ሕዝብከ፡ Deut. 32, 50; item de pie defunctis, qui in patriam coelestem abeunt: አተዉ፡በሠናይ፡ሰም፡ Lit. Joh. (sind heimgegangen). c) de animalibus, qui *se recipiunt* in lustra, cavernas, nidos Ps. 103, 23. d) raro: *venire, ingredi* in genere, ut: ንፈቅድ፡ወንፈቱ፤ከመ፡ ... ውስተ፡ማኅበርነ፡እምሰማይ፡ትእቱ፤ Enc. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* አተወ፡በአ፡ዘ፡ገባ።

አእተወ፡ II, 1 1) de personis: a) *domum* (vel *in patriam*) *reducere* vel *deducere* alqm; ut exercitum Judith 1, 13; uxorem: አእትዋ፡ኀበ፡አቡከ፡ Tob. 7, 12; exsules: ያአትዎሙ፡ብሔሮሙ፡ Jes. 14, 2; አእትዎሙ፡ውስተ፡ብሔሮሙ፡ Jer. 16, 15; እንዘ፡ይትፌሥሑ፡አእትዎሙ፡ 38, 9. b) *sinere* vel *jubere* alqm *domum redire:* አእተውኒ፡ነኑ፡ (v. ውስተ፡ነኑ፡) Tob. 1, 22. 2) de rebus: a) *importare, invehere:* ኵሎ፡ጾረ፡ያአትዉ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 15. 20, 31 var. b) *domum introducere* alqd, Deut. 22, 2. c) *domum referre* vel *reportare* alqd, Num. 31, 53; Ruth 2, 18; ኵሎ፡ ታአትዉ፡ለአንስት፡ወትሁብዎን፡ 1 Esr. 4, 22. 24; lucrum e mercatura 2 Par. 8, 18. α) responsum referre: እስከ፡ያአትዉ፡ሎሙ፡መጽሐፈ፡ 1 Esr. 6, 6. β) *invehere* frumenta, messem in horrea, Deut. 14, 22; 2 Reg. 9, 10; Hagg. 1, 6; ዘዘርአ፡ስድስ፡ያአቱ፡ሥልሰ፡ Jes. 5, 10; ከመ፡ያእቱ፡ለከ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ Job 39, 12. γ) *redire facere* vel *reddere*, ut vectigal: ያአትዉ፡ጸባሕተ፡ለንጉሥ፡ ἀναφέρουσι τοὺς φόρους 1 Esr. 4, 6.

እተወት፡ et **እቶት፡** n. act. et subst. 1) *reditus, reversio* (domum): በንግደትከ፡ወበእተወትከ፡ Ps. 120, 8; Kedr f. 29; በሩሩከ፡ይኩን፡ውፅረትክሙ፡ወእተወትክሙ፡ Genz. f. 154; in Acc. temporis: እተወቶ፡እምሐቅል፡ Marc. 15, 21; Luc. 23, 26. 2) *reditus* agri i. e. *proventus, fructus:* በአምጣነ፡እተወት፡እክለ፡ገራሁት፡ Lev. 27, 16; እተወቱ፡ τὰ γεννήματα αὐτῆς Hez. 48, 18; በእቶት፡አክማሪሁ፡ Macc. f. 9.

ምእታው፡ subst. 1) *locus quo quis redire solet* vel *redit* a) *sedes, domicilium:* ወምእታዊሰ፡አርማቴም፡ 1 Reg. 7, 17. b) *solum natale, origo:* ምእታው፡አፍራሲሁ፡እምነ፡ግብጽ፡

ἔξοδος 3 Reg. 10, 28. 2) *reditus*, Ps. 18, 7; ከመ፡ ይኩን፡ ምእታውኪሙ፡ ኀበ፡ መላእክት፡ Herm. p. 5; ምእታዊሆሙ፡ (impiorum) ውስተ፡ ፈለገ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 242.

አኅ፡ *ah, heu* vid. sub **አሀ፡**

እኁ፡ *frater* vid. sub **እኅው፡**

አኅለ፡; **ተአኅለ፡** dubiae significationis, var. pro **ተተሐለ፡** q. v.

እኂል፡, **እኄል፡**, **እኄላ፡**, etiam **ሐሊ፡**, **ኄላ፡**, subst. *massa ficuum* vel *palmularum* (dactylorum) *aridarum compressa*, παλάϑη, ፪፻እኂለ፡በለስ፡ 1 Reg. 25, 18 (c. varr.); እኂለ፡ተመርት፡ 30, 12 c. varr. [An primitus *massa rotunda* vel *conglobata*, sicut חֵלֶה, עִגּוּל? A ኄላ፡ c. 14 distinguendum videtur].

አኅረ፡ I, 2 vel **አእኅረ፡** II, 1 [i. q. أَخَّرَ, אֵחַר, أَمْهَلَ, vid. ድኅረ፡] *differre, retardare:* ከተማ፡ ዐውድከ፡ ኢታእኅር፡ var. ትእኅር፡ Ex. 22, 28.

አኃሪ፡ adj. *posterior*, ὀπίσϑιος Ex. 26, 27.

እኅርው፡ *perforatus* vid. sub **ኀርው፡**, **ኀረወ፡** c. 588.

እኅት፡ *soror* vid. post **እኅው፡**

አኅቴር፡ n. mensis Aegyptiorum, i. q. **ኅቴር፡** q. v.; Voc. Ae.

እኅው፡ vel **እኁ፡** (passim **እኊ፡** pro **እኁ፡**) subst., m., [אָח, أَخٌ], st. c. et Acc. **እኅወ፡** vel **እኁ፡** (ut እኅወ፡ አቡሁ፡ Kuf. p. 35; Gen. 24, 29. 43, 6. 44, 19), quamquam pro st. c. **እኁ፡** cum pron. suff. seq. **ለ፡** usurpare amant, ut Joh. 1, 41; ante pron. suff. **እኁ፡** in Nom. (**እኁየ፡** Matth. 12, 50. 18, 21; Luc. 6, 42; **እኁነ፡** 2 Cor. 12, 18; Phil. 2, 25; **እኁከ፡** Matth. 5, 23. 7, 3; **እኁኪ፡** Esth. 5, 1; **እኁክሙ፡** Gen. 42, 15. 34; Jud. 9, 18; et **እኁኽሙ፡** Apoc. 1, 9 Platt; **እኁሁ፡** Gen. 22, 23. 24, 15; Jud. 1, 13. 3, 9; **እኁሃ፡** Gen. 28, 5. 29, 10; **እኁሆሙ፡** Jud. 9, 24), **እኋ፡** vel **እኅዋ፡** in Acc. (ut: **እኅዋሁ፡** vel **እኋሁ፡** Kuf. 11; Jer. 38, 34; Ps. 48, 7; Matth. 10, 21; Marc. 13, 12; Hebr. 8, 11; **እኋከ፡** Ex. 28, 1; **እኅዋክሙ፡** Gen. 42, 20 c. ann.; **እኋሆሙ፡** Ps. 37, 21), sed etiam **እኁ፡** (ut **እኁሁ፡** Jes. 9, 19; **እኁሆሙ፡** 2 Reg. 3, 30; **እኁከ፡** Deut. 25, 3; **እኁየ፡** Philem. 16; **እኁነ፡** 2 Cor. 8, 22), Pl. **አኅው፡** (ut Gen. 42, 8; Sir. 25, 1; 2 Par. 21, 2; Matth. 4, 18. 5, 47. 12, 47. 48. 13, 55. 19, 29. 20, 24. 22, 25. 23, 8; Luc. 18, 29; Act. 3, 22) *frater*, ut Marc. 1, 16. 19. 3, 31. 6, 18. 10, 29. 12, 19. 13, 12; Gen. 43, 3. 29. 44, 20, al. creberrime. a) *agnatus, cognatus, consanguineus, affinis*, ut Gen. 13, 8. 14, 16. 29, 15; Ex. 32, 27; Lev. 10, 4; Jes. 9, 19; Tob. 7, 11. 10, 12. 11, 1; Org. 2, ubi Salomo rex frater Mariae virginis vocatur (Lud.). b) *contribulis, popularis*, ut Num. 16, 10; Deut. 15, 2. 18, 15. 25, 3; Act. 2, 29. 37. 7, 2. 23; Rom. 9, 3; Hebr. 7, 5; de populis cognatis Num. 20, 14; Am. 1, 11. c) *socius, amicus*, 2 Esr. 15, 10. 14; Gen. 19, 7; 2 Reg. 1, 26. 20, 9; etiam de maritis et sponsis Esth. 5, 1; Cant. 1, 13. 15. d) eidem religioni vel religiosorum ordini addicti et fraterno amore conjuncti, α) Christiani Matth. 23, 8; Act. 9, 17. 11, 12; Rom. 1, 13. 7, 1. 4, al.; አኅው፡ ፍቁራን፡ Chr. ho. (crebro). β) monachi, Phlx. creberrime, F. N. 10, al. e) *quivis alius homo, alius, alter* (*proximus*), Gen. 9, 5; ይቀትል፡ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 19, 2; Matth. 5, 22. 7, 3. 18, 15. 21.

እኅት፡ subst., f., Pl. **አኃት፡**, raro **እኅታት፡** (Phlx. 11), *soror*, Gen. 20, 5. 12. 25, 20. 29, 12. 30, 1; Lev. 18, 9. 12. 13; 2 Reg. 13, 2 seq.; **እኅት፡ አኃትኪ፡** Hez. 16, 45; Job 1, 4 (**አኃት፡**); Matth. 19, 29; Marc. 10, 29. 30; Joh. 11, 1. 3. 5. a) *cognata, consanguinea:* Gen. 24, 60; Job 42, 11; Tob. 7, 11; Matth. 13, 56; ሰሎሜ፡እኅታ፡ለማርያም፡ Sx. Genb. 25 (rectius: consobrina Mariae, ibid.). b) *socia, amica*, in compellanda sponsa Cant. 4, 9 seq.; uxore Kuf. 27; Tob. 5, 21. 8, 4; trsl.: በላ፡ለጥበብ፡እኅት፡ዚአየ፡ Prov. 7, 4. c) eidem religioni vel religiosarum ordini addicta, α) Christiana Matth. 12, 50; Rom. 16, 1; 1 Cor. 7, 15; 1 Tim. 5, 2; Jac. 2, 15. β) monacha: Phlx.; **አኃት፡** Sx. Mag. 26, al.

እኅውና፡ subst. *necessitudo fraterna, fraternitas:* inter monachos non intercedit መዓርገ፡ አበውና፡ ዳእሙ፡ መዓርገ፡እኅውና፡ F. N. 10, 6.

ተአኅወ፡ III, 1 (si non **ተአኀወ፡** III, 3) 1) *fraterno* vel *sororio vinculo inter sese junctos esse, fratrem esse* vel *fieri* alcjs: እትናቴዎስ፡ ወኢራኒ፡ ዘተአኅዉ፡ Enc. Hed. 3; Christus ኢፈቀደ፡ይትአኀዎሙ፡ለኪሩቤል፡ Org. 6; **ተአኅዎት፡ መንፈሳዊት፡** (inter monachos intercedens) F. N. 10, 6. 2) *fraterno affectu sese amplecti, amorem fraternum colere* a) de consanguineis: አልቦ፡ገቢር፡ምስሌከ፡ተአኅዎ፡ Kuf. 37. b) de Christianis: **ተአኅዎ፡** φιλαδελφία 2 Petr. 1, 7. c) de hominibus: ተአኅዎ፡ምስለ፡ኵሉ፡ (allgemeine Bruderliebe) Syn. f. 315. 3) *foedus amicitiae jungere, amicitiam* vel *pacem colere* c. alquo: በከመ፡ ተአኀውከ፡ ምስለ፡ ἐφιλίασας 2 Par. 20, 37; ምስለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ተአኅዉ፡ εἰρηνεύοντες Rom. 12, 18; c. Acc. pers. 1 Thess. 5, 13 ant.; **ተአኅዎ፡** *amicitia* Fal. f. 16, al. — *Voc. Ae.:* **ተአኅወ፡ዘ፡ተፋቀረ።**

አስተአኅወ፡ IV, 1 (si non **አስተአኀወ፡** IV, 3), *fraterna necessitudine jungere:* (auctor libri M. M. haereticum ፍልብያኖስ፡ ita compellat:) እፎ፡ ከፈልከሁ፡ (ለክርስቶስ፡) ወእፎ፡ አመንተውከሁ፡ ለዋሕድ፡ ወአስተአኀውከሁ፡ ለአሐዱ፡ አካል፡ (i. e. unam personam in duas, fraterno foedere junctas, dissecuisti) M. M. f. 297.

ታእኃ፡ (**ተእኃ፡**) et **ተአኃ፡** et **ታአኃ፡** subst., 1) a) *consanguinitas* vel *necessitudo fratrum*, Kuf. p. 135 ann. 6; b) pro concreto: *fratres, cognati*, Gen. 19, 12. 2) *foedus fratrum* i. e. a) *amicitia*, φιλία, ሰዐረ፡ ታእኃሁ፡ Sir. 22, 20; ታእኃሆሙ፡ ለአዕርክት፡ 25, 1. 27, 18; ያረትዕ፡ ተአኃሁ፡ 6, 17; **ታእኃ፡** et **ተአኃ፡** Prov. 19, 7. 25, 10. b) pro concreto: *amici*, ታበዝኅ፡ ታእኃሁ፡ πληϑυνεῖ φίλους αὐτοῦ Sir. 6, 5; ለምስኪኖሙ፡ ወለተአኃሆሙ፡ (v. ወለተአኃዎሙ፡, nam **ተአኃ፡** e **ተአኃው፡** ortum est) Esth. 9, 22.

አኅዘ፡ I, 1 [אָחַז, أَخَذَ; amh. ያዘ፡] Impf. **ይእኅዝ፡** (I pers. Sing. passim **እኅዝ፡** pro **እእኅዝ፡** ut Ps. 17, 41; Cant. 7, 9; 1 Reg. 22, 15 in uno libro), Subj. **ይእኅዝ፡** (Matth. 21, 46. 26, 55; Marc. 12, 12. 14, 1; Joh. 7, 30 in ed. rom.; Gen. 18, 19 FH.), plerumque **የአኅዝ፡** (vid. eosdem locos in ed. Platt.; Am. 3, 5; Hez. 21, 11; Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11, al.; at forma **የአኅዝ፡** Ps. 15, 6. 34, 9 intempestiva Ludolfi emen-

datione nititur), Imprt. አኅዝ፡ (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. እኂዝ፡, እኂዞት፡. 1) *prehendere, com-, apprehendere*, abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc.: Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; አኀዘቶ፡ ወሰዐሞቶ፡ Prov. 7, 13; አኀዘት፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Judith 13, 7; አኀዝ፡ ለውእቱ፡ ዓሣ፡ ἐπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; ትእኀዞሙ፡ ከመ፡ ነምር፡ Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: አኀዝከኒ፡ እዴየ፡ Ps. 72, 23; አኀዛ፡ እዴሃ፡ Tob. 7, 12, vel c. በ፡ membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 25, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. በ፡ rei vel pers.: አመ፡ አኀዝኩ፡ በእደዊሆሙ፡ Jer. 38, 32; ከመ፡ የአኀዝ፡ በእዴሁ፡ Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14. 15; ምምዓ፡ ይእኀዝ፡ Prov. 19, 15; Ps. 17, 5. 47, 6; አኀዝ፡ ሕማም፡ Jer. 27, 43; ይእኅዞሙ፡ ማሕምም፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Jes. 13, 8. 21, 3. 33, 14; አኀዘኒ፡ ምንዳቤ፡ Jer. 6, 24; Judith 15, 2; አኀዞ፡ ለኢዮብ፡ ዝልጋሴ፡ Job 2, 7; ግርማ፡ እግዚ" አኀዘኒ፡ 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum:* Deut. 22, 18; አኀዝዎ፡ ሕያዎ፡ 1 Reg. 15, 8. 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26. 27, 9. 33, 8. 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39. 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16. 12, 3. 4. c) *capere*, Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94. 95; piscando Luc. 5, 5; ኢያመስጥ፡ እምእኂዞቱ፡ (v. እምእኅዞቱ፡) Job 31, 23. d) *capere* radices: ዘእንበለ፡ የአኀዝ፡ ሥርወ፡ ወኀይለ፡ Kuf. 37; አኀዘ፡ ሥርወ፡ Herm. p. 64. 65. 2) *prehensum tenere, tenere:* Gen. 25, 26; አኀዝዮ፡ ለሕየን፡ በእደዊሁ፡ Kuf. 17; አኀዝኩከ፡ በእዴየ፡ Jes. 42, 6. 41, 10; ይእኅዝ፡ ሐቌሁ፡ Jer. 37, 6; አኀዝ፡ ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; እኂዝ፡ Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; ከመ፡ ኵሉ፡ የአኀዝ፡ እዘኒሁ፡ Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coërcere:* ኢይእኅዙ፡ ልሳኖሙ፡ ἀκρατεῖς γλώσσῃ Prov. 27, 20; ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረተ፡ τὸ συνέχον τὰ πάντα Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, potiri, possidere, dominari, obtinere*, raro c. በ፡ rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8. 25; ይእኅዙ፡ ምድረ፡ Prov. 8, 16; እለ፡ ይእኅዝዋ፡ ለምድር፡ Hen. 38, 4. 48, 8. 62, 3; እግዚእ፡ ዘኵሎ፡ ይእኅዝ፡ ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; መኑ፡ አኀዘ፡ ኵሎ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡ Prov. 24, 27; ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ *daemoniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; እኂዝ፡ *potentia, dominatio* Lit. 159, 4. 160, 1; Genz. f. 67. d) *detinere, retinere, inhibere:* ኢተአኀዙኒ፡ Gen. 24, 56; Job 34, 14; ትክልኑ፡ ተአኀዝ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19. 3) *incipere, coepisse*, በዝንቱ፡ ዓመት፡ አኀዘ፡ ዐቢር፡ ውስተ፡ ምድር፡ (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. እምነ፡ ab aliqua re Num. 1, 2. 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd.), ut: አኀዙ፡ ፀብአ፡ Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: አኀዝ፡ ጐልቆ፡ Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: አኀዘ፡ ይግበር፡ Gen. 2, 3. 6, 1. 11, 6; 1 Reg. 3, 2. 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4. 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14. 10, 4; 4 Esr. 1, 14. 15. 3, 29. 9, 29. 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22. 37 rom.; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: አኀዘ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3. 34, 3; vel seq. እንዘ፡ c. Indic., Hen. 86, 5. 88, 2; vel seq. ለ፡ c. Inf. ይእኅዙ፡ ለአቅሞ፡ ቃል፡ Hez. 13, 6; አኀዙ፡ ይጼውዉ፡ ወለሠይጥ፡ Kuf. p. 45. 4) *recipere, accipere*, Hen. 17, 4; በእኂዝ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ኢ፡ ወየአኅዝ፡ ንዋየ፡ F. N. 27. — *Voc. Ae.:* አኀዘ፡ ወጠነ፡ ዘ፡ ዠመረ፡

አእኀዘ፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) tenere i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare*, c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተእኀዘ፡ III, 1 1) *comprehendi, capi*, de hominibus Matth. 4, 12; እመ፡ ተእኀዘ፡ ተእኀዘ፡ ዘይሰርቅ፡ Prov. 6, 30; ተእኀዝከ፡ Prov. 6, 2 var.; ይትአኀዙ፡ በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ተእኅዝ፡ በመሥገርት፡ Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urbibus: ሶበ፡ ተእኅዘት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri a) prehensum:* ዘገሰሰ፡ ፒሳ፡ ይትአኀዝ፡ በቱ፡ Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi:* በልጓም፡ ይትአኀዙ፡ Hen. 60, 15; ተእኅዘ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢ፡ Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi:* አስራብ፡ ሰማይ፡ ተእኅዘ፡ Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs.): ተእኅዘ፡ ልማደ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡ Sap. 14, 16; ወትትአኀዝ፡ ኵሉ፡ ግብረ፡ ዐመፃ፡ Hen. 91, 6 (in mea editione verbum ወትትአኀዝ፡ errore omissum, ante ኵሉ፡ inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari:* ተእኅዘት፡ ጾም፡ እስከ፡ ምሴት፡ Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: ኢትትአኀዝ፡ ማሕረፀ፡ Deut. 24, 6. 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): አብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በዕዳ፡ ልቃሑ፡ ወልዱ፡ ለእመ፡ ኢኮነ፡ ዘተለቅሐ፡ በትእዛዘ፡ ዚአሁ፡ F. N. 27.

ተአኀዘ፡ III, 3 sese invicem prehendere i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere*, συνάπτειν, c. ምስለ፡ Jos. 19, 11; c. ላዕለ፡ 19, 22; c. በ፡ 19, 26. b) *coagmentatum, commissum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congredi, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere*, συνάπτειν, παρατάσσεσθαι, ተአኀዙ፡ ይትቃተሉ፡ 2 Reg. 10, 8; ምስለ፡ Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2. 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam* vel *bellum capessere* contra alqm: ኢትትአኀዙ፡ ቀትለ፡ ምስሌሆሙ፡ Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተእኀዘ፡ IV, 1 1) *capessere* vel *aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: ወአስተአኀዞ፡ ኢዮአዳ፡ ኵሎ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ" በእደ፡ ካህናት፡ ἐνεχείρισεν 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut contineatur* i. e. a) *adhaerescere facere:* ዕፀ፡ ሳቤቅ፡ ዘያስተአኀዝ፡ በግዐ፡ ምስለ፡ አቅርንቲሁ፡ M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: አሌ፡ ሎሙ፡ እለ፡ ያስተአኀዙ፡ (v. ያስተአኃዙ፡) ቤተ፡ ምስለ፡ ቤት፡ συνάπτοντες Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: ለእመ፡ አስተአኀዘ፡ ብእሲ፡ ንዋየ፡ ብእሲቱ፡ ዘእንበለ፡ ምክራ፡ ኢይደሉ፡ እኂዝ፡ F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere* vel *cautionem dare* judicii causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኀዘ፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignis alqd i. e. *inferre* vel *subjicere* ignem rei: ለእመ፡ ዐርጉ፡ ሮም፡ መልዕልተ፡ ማኅፈድ፡ አስተአኀዘ፡ እሳተ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 375 (exspe-

ctaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem contineant*, a) *contingere facere*, Jes. 5, 8 var.; ከመዝ፡አስተአኀዘ፡ኀምስተ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡እምአሐቲ፡ኰኵሕ፡ Gad. Lal. b) *connectere, conserere*, Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub አሰንሰለ፡ c. 368). c) *coagmentare, contabulare*, 3 Reg. 7, 14. 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam*: መኑ፡ያስተአኀዝ፡ (v. ያስተአኀዝ፡) ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere*, Gen. 31, 37.

እኁዝ፡ part. 1) a) *comprehensus, captus*, δεδεμένος Act. 10, 11 Platt; ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ኀበ፡ሀሉ፡ዮሴፍ፡እኁዝ፡ሀየ፡ Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens*, Gen. 22, 13. c) *contentus*: እስመ፡ዓለም፡ወኵሉ፡ዘውስቴታ፡እኁዝ፡ውስተ፡እዴሁ፡ለእግዚ"፡ Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus*, Ex. 36, 29; Trinitas እኁዝ፡በሐብለ፡አምልኮት፡ Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus*, Ps. 15, 6; እኁዛን፡አጋንንት፡ Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut אֲחֻזֵי et [illegible]): ኵሎሙ፡እኁዛን፡አስይፍት፡ Cant. 3, 8; ሱራፌ፡እኁዝ፡ሰይፍ፡ Org. 5; ሊቃናት፡እኁዛን፡መዓጥን፡ Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 56, 1. 3) *contingens, contiguus, continens, continuus*: ወእኁዝ፡ክነፊሆሙ፡ለለ፩፩ Hez. 1, 8. 23; እንዘ፡እኁዛን፡ምስሌሆሙ፡ 10, 16; ከመ፡ኢይኩኑ፡እኁዛን፡ 41, 6; 3 Reg. 7, 17. 35.

እኂዝ፡ Inf. *potentia, dominatio* vid. sub አኀዘ፡

አኅዝ፡ et አኀዝ፡ subst., plerumque m., 1) *pignus*, Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; አልብየ፡አኀዝ፡ Job 34, 31; አግብአ፡አኅዝ፡ (v. አኅዝ፡) ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 364. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per ሐ scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; ዮዳ፡ዘ፡የውጣ፡ዝውእቱ፡አምሳለ፡ዐሥርቱ፡(፲)አኀዝ፤ርቱዕ፡ውእቱ፡እንበለ፡ጸጊን፡ Voc. Ae.

አኅዝት፡ n. act. 1) *apprehensio, comprehensio*: ወኮነት፡ስምዐ፡አኅዝትየ፡ Job 16, 7. 8; 31, 23 var.; አኅዝትከ፡ (sc. Christi) በመጣብሕ፡ወበአብትር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio*, κατάσχεσις Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio*: Deus Filius Patri par est በአኅዝት፡ወሥልጣን፡ (posthac በምልክና፡ወሥልጣን፡) Chr. ho. 2.

አኃዚ፡ n. ag., Pl. አኃዝያን፡, 1) *apprehensor, comprehendens, capiens*: እደ፡ሞት፡አኃዚ፡ Enc. Mag. 12; አኃዚ፡አኅዝ፡ (etiam አኃዚ፡) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens*: አኃዚ፡ነፍሱ፡እምነ፡ፍትወታት፡ F. N. 6. 3) *potitus*: ለእመ፡በወርቅ፡ለዝቲ፡ሢመት፡አኃዚ፡ኮነ፡ εἰ διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus*: ነጋሢ፡አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; እንዘ፡ነገሥት፡ወመኳንንት፡ወእንዘ፡አኃዝያን፡እሙንቱ፡በዲበ፡ምድር፡ Macc. f. 4; Deus አኃዚ፡ኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9. 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአኅዝ፡ vel መአኅዝት፡ (Hez. 48, 21; sine dubio pro ማእኅዝ፡ collato Subjunctivo stirpis I, 1 ይእኅዝ፡ et የአኅዝ፡), subst., Pl. መአኅዛት፡ et መአኅዝ፡, nec non መአኅዛት፡ (et መአኅዝት፡) 1) *ansa* vel *uncus*, quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὐρεῖς መአኅዛት፡ Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo* duae pluresve res *continentur* sive *coagmentantur*, 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξεχόμενα). 16 (τὰ προςέχοντα); ecclesiae Lalibelae exstructae sunt sine ጽሑር፡ (maltha) ለመአኅዛቲሆን፡, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri sacri quasi inclusa sunt (Einfassungen): መአኅዝ፡ κρατῆρες Ex. 25, 31. 33. 34 (v. መአኅዝ፡); መአኅዛት፡ (v. መአኅዛት፡) ἐνθέμια 38, 16; גְּבִעִים Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *funda* seu *pala* gemmarum (Einfassung) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio*: መአኅዝ፡ሀገር፡ κατάσχεσις πόλεως Hez. 45, 6. 7; መአኅዛት፡ሀገር፡ 48, 21. 5) i. q. ምእኃዝ፡ q. v.

ምእኃዝ፡ (etiam ማእኀዝ፡ et መአኀዝ፡) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum*; inde in Acc. et st. c. ምእኃዘ፡ praep. *juxta, proxime*, ἐχόμενον, ut: ምእኃዘ፡ጎልጎል፡ (v. መአኅዘ፡) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9. 9, 26; እስከ፡ማእኅዘ፡ኤዶም፡ Num. 34, 3; πλησίον Jos. 12, 9.

አነ፡ pron. pers. I Sing. *ego*, Pl. ንሕነ፡ *nos* (gramm. § 148, c); አነ፡ cum particula ሰ፡ in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171): አነ፡አጸንዐከ፡ Gen. 15, 1; እትገፋዕ፡አንሰ፡እምኔከ፡ Gen. 16, 5. 8; Koh. 2, 1. 12; ብየ፡አንሰ፡ብዙኅ፡ Gen. 33, 9; ወአንሰ፡ 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; አንሰኬ፡ Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; አነ፡ጥበብ፡አኅደርኩ፡ምክረ፡ Prov. 8, 12; ከማሁ፡ንገብር፡ንሕነ፡ Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: አነ፡ውእቱ፡እግዚ"፡ Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; ወለተ፡በቱኤል፡አነ፡ 24, 24. 50, 19; እስመ፡አኀው፡ንሕነ፡ 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; እስመ፡አነ፡ኄር፡አነ፡ Matth. 20, 15; ወንሕነ፡ምንት፡ንሕነ፡ Ex. 16, 7. 8.

I. አን፡ particula demonstrativa (cognata cum ና, ነው፡, ነዬ፡ c. 630.) obsoleta, cujus propria vis *en, ecce* (hie, da) fuisse videtur; occurrit 1) እንከሙ፡ *en vobis* i. e. *accipite* λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis እንከ፡, እንጋ፡ quas videre licet suo quamque loco.

II. እን፡ negatio *non est* (אֵין) non occurrit nisi in vocabulis compositis እንብየ፡, q. v. suo loco, et እንዳዒ፡ q. v. sub የድዐ፡

ኢን፡ n. prgr. sc. εἶν i. e. הִין, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; ሳድስተ፡እዴሃ፡ለኢን፡ Hez. 4, 11.

አነመ፡ I, 1 [אָרַב أَرَبَ (أَرَمَ *constrinxit*), vid. Ewald, Erklärung der großen phönikischen Inschrift von Sidon 1856 p. 29] Subj. ይእንም፡ (raro ይእነም፡), *texere* (*intertexere, intexere*), ὑφαίνειν, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (ይእነም፡; v. ይእንም፡ C sub 38, 23 sec. Hebr.); ይክል፡አኒመ፡ሜላተ፡ 2 Par. 2, 14; ፈትለ፡ሣሬት፡ተአነሙ፡ Jes. 59, 5; አነምዎ፡(ለገርዜን፡) III Sal. Mar. 17; c. በ፡ Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; አኒም፡ወሰፍየ፡አልባስ፡ F. N. 23; *contexere* tabernaculum; Lud. sine auct. — *Voc. Ae.*: አነመ፡ብ፡ፈተለ፡ሰራሂ፡ይ፡

አአነመ፡ II, 1 *texere jubere, texendum curare*: አአነሙ፡ላዕሌሁ፡አምሳለ፡ኪሩቤል፡ 2 Par. 3, 14; ያአንሙ፡ሣሬት፡ Jes. 59, 5 (in cod. Laur.).

ተአንመ፡ III, 1 *texi, intertexi, intexi*, Ex. 28, 17. 35, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. ውስተ፡ Ex. 36, 17; *concinnatum* vel *contextum fuit* ደብተራ፡ (tentorium), Lud. ex Org.

እኑም፡ part. *textus, intertextus, intextus*, Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; ሜላት፡ዘእኑም፡በወርቅ፡ Gad. T. H.; መንጦላዕት፡ዘሜላት፡እኑም፡በፈትለ፡ወርቅ፡ Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.:* እኑም፡ዘ፡ስሩሕ፡

እንመት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina*, Ex. 28, 8; ὕφασμα Ex. 36, 17. 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; ልብስ፡ግሩም፡ ዘቀጢን፡ፍትለቱ፡ወሠናይ፡እንመቱ፡ Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; እንመተ፡ሣሬት፡ Chr. Ta. 34; συνυφή Ex. 36, 28; F. N. 23.

አናሚ፡ n. ag., Pl. አነምት፡ et አናምያን፡, *textor*, 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23. 20, 5; ግብረ፡አናሚ፡ I Sal. Mar. 23; ከነ፡አናሜ፡ አልባሳት፡ ቀጠንት፡ ወሰንዶናት፡ ክቡራት፡ Sx. Genb. 14; Lit. 170, 3; አናምያነ፡አልባስ፡ Lud.

እንሞ፡ subst. *textile*, Ex. 28, 28.

ማእነም፡ subst. *opus textorium*, etiam *textrina:* ይትአነም፡በማእነም፡ Ex. 28, 17; ሊቀ፡ኬነት፡ዘማእነም፡ 37, 21; ግብረ፡ማእነም፡ 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናም፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; ግብረ፡ምእናም፡ Chr. ho. 2; ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡ ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

አነመ፡ *dormire facere* vid. sub ኖመ፡

አነሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. አእኑስ፡, *quidquid feminei est sexus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: ተባዕት፡ወአንስት፡ Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; ብእሲት፡ኀራስ፡ለእመ፡ኮነት፡እመ፡ (mater) ተባዕት፡ aut እመ፡ አንስት፡ Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; አፍራስ፡አንስት፡ 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; ዶርሆ፡ተባዕት፡ ዘየሐውር፡ውስተ፡አንስት፡ Prov. 24, 66; አእዱግ፡አእኑስ፡ Job 1, 3. 14. 42, 12; አፍራስ፡አእኑስ፡ 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cujusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis ብእሲት፡ frequentatur): ዘይትወለድ፡እምነ፡አንስት፡ Ṣir. 10, 18; ስታይ፡ወአንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡ 19, 2; ዕድ፡ወአንስት፡ Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; ቤተ፡አንስት፡ *gynaeceum* vid. sub ቤት፡; c. fem. Pl., ut: ጠባባት፡አንስት፡ሐነጻ፡አብያተ፡ Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; ይበልዓኑ፡አንስት፡ፍሬ፡ከርሦን፡ Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subjunctum vel in Genit.: *muliebris*, ut: ሰርጐ፡አንስት፡ Judith 12, 15; Pl. (a poëta usurpatur): ሰላም፡እብል፡ለአእላፍ፡ሠላስ፤ ፩፻ወ፴ምስለ፡፪አእኑስ፤ Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico አንስ፡ *homo*, Pl. አእኑስ፡ statuit; አንስ፡ enim non occurrit, አእኑስ፡ autem nonnisi *feminas* significat].

አንስቲያ፡ vel **አንስትያ፡** subst. coll. (gramm. § 140, IV), 1) *mulieres, feminae*; usurpari solet pro አንስት፡, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges*, (etiam *concubinae*); vicem Pluralis vocis ብእሲት፡ obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; ፯፻አንስቲያሁ፡ 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; ምስለ፡አንስትያ፡ቢጸሙ፡ይሰክቡ፡ Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel **አንስትያዊ፡** vel "ታይ፡ vel **አንስታዊ፡** (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus*, Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

እንስሳ፡, **ተአንሰሰ፡** vid. sub ሶሰወ፡ c. 386.

አንቂ፡ (sec. Lud. etiam አንቂት፡) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter*, [cfr. أَنُوق; an dictus a sonis, quos edit? אָנַק أَنَّ enim significat *gemere*], Sx. Ter. 30; Arius appellatur አንቂ፡ወተዠላ፡ርኁብ፡ Sal. Nic. 9; Arius est አንቂ፡ columbis orthodoxis Sx. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.:* አንቂ፡ዘ፡ሾተላይ፡; *aliud:* አንቂ፡ብ፡ጸረ፡ጆግራ፡ዕብራ ።)

አንቃል፡ *pediculus* (*pediculi?*) Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ቍማል፡).

እንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub ነቈረ፡ c. 645.

አንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub ነቀሰ፡ c. 645.

አንቆቅሆ፡ *ovum* vid. sub ቀውቅሀ፡ c. 455.

እንቍበት፡ vid. ንቍበት፡ c. 646.

እንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *eia, evax, aha, euge*, εὖγε, እንቋዕ፡እንቋዕ፡ላዕለ፡ዡሉ፡አማልክት፡ Hez. 6, 11; I Sal. Mar. 15; equo tribuitur Job 39, 25; in specie interj. ejus, qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39, 21. 69, 4. — *Voc. Ae.:* እንቋዕ፡ዘ፡እንኳ; *aliud:* እ"፡ብ፡እሰ፡እንኳዕ፡እውጪ ።

አንቀጽ፡ vel **አንቀፅ፡** *porta, janua* vid. sub ነቀፀ፡ c. 649.

እንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II እን፡ et praep. በ፡ c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): እንቢ፡ et plerumque እንብየ፡ *non* (*est*) *in me* i. e. *nolo, recuso;* እንብየ፡ብሂል፡ (opp. እሆ፡ ብሂል፡) *nolle, abnuere, recusare*, ut: ወትቤሊ፡እንብየ፡ኢይሰምዕ፡ Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; እንቢ፡በል፡ Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: ለእመ፡ይቤሉ፡እንብየ፡ዘንተ፡ነገረ፡ Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: እንብከ፡ vel እንቢከ፡, እንቢክሙ፡ *ne* (*sit*) *in te, vobis!* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!*, ut: ይቤሉ፡እንብከ፤ኢትበሉ፡እሆ፡ μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς 3 Reg. 20, 8; እንብከ፡ (v. እንቢከ፡)እግዚኦ፡ κόπασον δή Am. 7, 5; እንቢክሙ፡ 1 Reg. 2, 24. [Amh. እምቢ፡].

እንበል፡ *clitellae, ephippium* vid. sub **ሕንበል፡** c. 107.

እንበለ፡ [compositum ex **እም፡** *si* et **በል፡** (i. e. בַּל *non*) in st. c., gramm. § 57, ut proprie significet *nisi*] et **ዘእንበለ፡** [proprie: *quod si non* vel *nisi*] conj. et praep. A) Conj. 1) *nisi, praeterquam*, post sententias negativas. a) sequente nomine: **ኢታገምር፡ ፍኖተ፡ ዘእንበለ፡ አሐተ፡** (v. **አሐቲ፡**) **ኪደተ፡ እግረ፡ ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7. 9, 27; **አልቦ፡ ዘአትረፉ፡ ሊተ፡ እንበለ፡ ሐናየ፡** Tob. 1, 20; **ኀበ፡ መኑ፡ እንከ፡ እኔጽር፡ ዘእንበለ፡ ኀበ፡ የዋህ፡** Jes. 66, 2; **ምንተ፡ ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ ዘእንበለ፡ ዘርአ፡** (v. **ዘርእ፡**) Mal. 2, 15; Kuf. 27; Dan. 6, 7. 12; Jos. 22, 29; Ex. 3, 19; Matth. 5, 13. 12, 4; Marc. 6, 8; Luc. 4, 26; **ዘእንበለ፡ አመ፡** Marc. 9, 9; **እንበለ፡ ሶበ፡** Ex. 33, 16. b) sequente verbo: **ዘእንበለ፡ እግዚ"፡ ወሀበ፡ ኢይከል፡ ፈክሮ፡** Gen. 41, 16; **ይልህቅኑ፡ ሐመልማል፡ ዘእንበለ፡ ይሰቀይ፡** (v. **ይሰቀይ፡**) Job 8, 11; **የሐውሩኑ፡ ፪ኅቡረ፡ ዘእንበለ፡** (v. **እንዘ፡ ኢ፡**) **ይትራአዩ፡** Am. 3, 3; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ ይዝልፍዎ፡** 1 Tim. 5, 19; Matth. 5, 32. Nota etiam **ዘእንበለ፡ እመ፡ ኢቀደመ፡ አሲሮቶ፡** Matth. 12, 29, ubi aut **ዘእንበለ፡**, aut **እመ፡ ኢ፡** superfluum videtur. c) seq. **ዘ፡** *nisi quod* Num. 23, 13; Koh. 3, 12. 22. d) **እንበለ፡ ዳእሙ፡** *excipe tamen, non autem* (negatione non praemissa) Sir. 22, 22; 2 Reg. 2, 10; vel *sed nonnisi* (negatione praemissa) Act. 27, 22. 2) *nisi* nonnumquam idem est quod (ohne daß) *ita ut non, quin*, vel Part. cum negatione, vel *quamvis non*; seq. Imprf., **አሐቲ፡ እምኔሆን፡ ኢትወድቅ፡ ዘእንበለ፡ ያእምር፡ አቡክሙ፡** Matth. 10, 29; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ ይድረር፡** ἄδειπνος Dan. 6, 18; Matth. 22, 12; Lud. Comm. hist. p. 335; **ዘረወ፡ ምጽዋተ፡ እንበለ፡ ያትርፍ፡ ጥሪተ፡ ብዕሉ፡** Enc. Ter 26; Mag. 29; **እንበለ፡ ትግበር፡ ጌጋየ፡** (**ተቀትለት፡**) Enc. Genb. 30. 3) seq. Subj. *ne forte*, μήποτε, **እንበለ፡ ትፍትወ፡** (paulo infra **ከመ፡ ኢትምክን፡**) Sir. 42, 9. 4) seq. Subj. *priusquam, antequam*, ut: **ንግበር፡ ለነ፡ ስመ፡ እንበለ፡ ንዘረው፡** (proprie: *si non volumus* dissipari i. e. *ut ne posthac* dissipemur i. e. *priusquam* caet.) Gen. 11, 4. 48, 5; Ex. 1, 19; Jos. 2, 8. 3, 1; Ps. 118, 67; Job 10, 21; Prov. 8, 24. 18, 13; Koh. 12, 1 seq.; Jes. 44, 7. 66, 7; Jer. 1, 5; Tob. 14, 15; 4 Esr. 4, 2—13. 8, 24. 9, 19; **እንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡** Sir. 11, 8. 14, 13. 18, 19 seq.; Hen. 83, 2; Matth. 1, 18. 26, 34; Rom. 9, 11, al. Passim *nondum — quum*, ut: **እንበለ፡ ይስክቡ፡ ሰብእ፡ ዐገቱ፡** Gen. 19, 4. 24, 15. 5) *sed*, post sententias negativas: Mal. 2, 6; Hez. 3, 5; ἀλλά Zach. 4, 6; Ps. 43, 5; Matth. 7, 21. 9, 12. 16, 23. 19, 6. 11. 20, 28, al.; ἀλλ' ἤ Deut. 4, 12; Matth. 20, 23; Luc. 12, 51. a) seq. **ዳእሙ፡** *quin potius* Rom. 9, 32; Hez. 15, 4; Jer. 9, 24; Dan. ap. 13, 5. b) seq. **ዘ፡** *nisi quod* i. e. *quin potius*, Ps. 117, 17. 130, 3; Num. 16, 30. B) Praep.; ante pron. suff. formam (**ዘ**)**እንበሌ፡** assumit, ut: **እንበሌየ፡** al.; aliàs forma **እንበሌ፡** obsoleta est nec nisi raro occurrit (ut Matth. 15, 38). 1) *praeter, extra, excepto:* Gen. 14, 24. 39, 9. 41, 40; Num. 26, 65; 1 Reg. 27, 1. 30, 17; 2 Reg. 12, 3; Jes. 26, 13; Koh. 2, 24; Judith 8, 6; Matth. 14, 17; Marc. 5, 37. 8, 14. 11, 13. 12, 32; 1 Cor. 2, 2. 8, 4; Act. 8, 1; 2 Esr. 17, 67; Gen. 46, 26; Matth. 14, 21. 15, 38; **በበአርብዓ፡ ዘእንበለ፡ አሐቲ፡** (*minus una*) 2 Cor. 11, 24. 2) *sine, absque:* **እንስ፡ አሐውር፡ እንበለ፡ ወልድ፡** Kuf. 14; **ኢይክሉ፡ ዕደው፡ እንበለ፡ አንስት፡** 1 Esr. 4, 17; **ዘእንበሌሆሙ፡ ኢይትከሀል፡ ነቢረ፡ ሀገር፡** Sir. 38, 32; **ዘእንበለ፡ ንጉሥ፡** οὐκ ὄντος βασιλέως Hos. 3, 4; Jes. 28, 1; **ዘእንበለ፡ ወርቅ፡** 55, 1; **እንበለ፡ ሤጥ፡** Sir. 51, 25; Job 6, 6. 24, 7. 31, 39; οὐ μετά Jer. 17, 11; Dan. 2, 34; Matth. 13, 34; Luc. 6, 49; Joh. 15, 5; Phil. 2, 14; Hebr. 4, 15; **ዘእንበለ፡ መበሕት፡** F. N. 4; inscio et invito aliquo Gen. 41, 44; Jes. 36, 10; Jer. 51, 19; Joh. 1, 3. a) crebro adhibetur exponendis Graecorum adjectivis vel adverbiis negativis et privativis, ut: ἄτεκνος **ዘእንበለ፡ ውሉድ፡** Sir. 16, 3; ἀνέγκλητος **ዘእንበለ፡ ነውር፡** 1 Cor. 1, 8; **ዘእንበለ፡ ዐስብ፡**, **ዘ"፡ ሲሳይ፡** ἀμισθί, ἀσιτί Job 24, 6; ἀνελεημόνως 6, 21, al. b) seq. Inf. Matth. 15, 20. 3) *prius quam, ante:* **ዘእንበለ፡ ጊዜከ፡** Koh. 7, 17; **ዘእንበለ፡ ቅጥቃጤ፡** πρὸ συντριβῆς Prov. 18, 12. — Ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** plura nomina subjunguntur, posteriori negatio **ኢ፡** praemitti solet, ut: **ዘእንበለ፡ ክልኤት፡ ወኢጽርዐት፡** Lit. 163, 4 (alia exempla vid. sub **ኢ፡**).

እንበሳ፡ *leo* vid. sub **ዐንበሳ፡**

እንበይነ፡ *ob, propter, de* vid. sub **በይነ፡** c. 537.

እንበጣ፡ *locusta* vid. sub **ነበጠ፡** c. 659.

አንተ፡ (passim **አንታ፡** scriptum, Herm. p. 7 seq.) pron. p. II Sing. m., f. **አንቲ፡**, Pl. m. **አንትሙ፡**, f. **አንትን፡** *tu, vos:* **አንተ፡ ትቤ፡** Matth. 26, 25. 3, 14; Gen. 4, 12. 17, 9. 23, 6; Deut. 5, 24; **አንቲኒ፡ ዓዲ፡ እምሰአልኪዮ፡** Joh. 4, 10; Ruth 1, 15; Jes. 52, 1; **ኩኑ፡ አንትሙ፡ ፍጹማነ፡** Matth. 5, 48. 6, 9. 26; **ኢትፍርሃ፡ አንትንሰ፡** 28, 5; ante Vocativum: **አንተ፡ ወልድ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** Hez. 2, 3; Gen. 33, 9; **ወአንቲኒ፡** Matth. 2, 6; **አንትሙ፡ ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Act. 27, 31 rom.; **አንትን፡ አንስት፡** Did. 3; 1 Petr. 3, 1; in sententiis nominalibus: **ዕራቅከ፡ አንተ፡** Gen. 3, 11. 9; **መኑ፡ አንተ፡** 27, 32. 24, 23; Ps. 24, 5; Matth. 5, 11. 7, 11. 27, 11; **አንተ፡ ውእቱ፡ ዔሳው፡** Gen. 27, 21; Matth. 5, 14. 16, 16; Luc. 3, 22; **አንትሙ፡ ኢለባውያን፡ አንትሙ፡** Matth. 15, 16; Jud. 12, 5.

እንተ፡ pron. rel. f. Sing. *quae*, et nota Genitivi vid. sub **ዘ፡** **እንተ፡** (i. e. **እንተ፡** in Acc. et st. c.) vice praepositionis fungitur, sed pronomina suffixa non admittit (gramm. § 166, 19; § 167, 2). 1) de loco et spatio a) *in, ad, versus, a* (vel variis nominum casibus latine vertendum), ut: **እንተ፡ አይ፡ ፍኖት፡ ሖረ፡** (qua via, welchen Weg) 3 Reg. 13, 12; Jac. 2, 25; Matth. 2, 12; **ኢይክል፡ መኑሂ፡ ኀሊፈ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ፍኖት፡** Matth. 8, 28; **እንተ፡ የብስ፡** Ex. 15, 19; **እንተ፡ መንጸር፡** Gen. 33, 12; **ሀለዉ፡ እንተ፡ ክልኤ፡ ገቦሁ፡** (in vel ab altero ejus latere) 1 Reg. 23, 26; Ex. 32, 15; **እንተ፡ ዐውዱ፡** (in circuitu ejus i. e. *circum undique*) Sir. 45, 9; **እንተ፡ ውስጡ፡** *intrinsecus* Hez. 1, 27; 2 Par. 3, 4; Matth. 7, 15. 23, 27. 28; **እንተ፡ አፍኣ፡** *extrinsecus* Judith 13, 1; Jer. 21, 4; Kuf. 5; Gen. 6, 14; Matth. 23, 25; **እንተ፡ ኵሉሄ፡** *undique* et *ubique* Job 19, 10; Jer. 27, 29; **እንተ፡ ባዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde* Esth. 4, 14; **እንተ፡ ክልኤቲ፡** *bifariam* Lev. 11, 3; **እንተ፡ ገጸ፡ ደቡብ፡** *a parte septentrionis* Kuf. 38; **እንተ፡ ምዕራበ፡ ግብጽ፡** *ad occidentem Aegypti*, Lud. e Vit. Baam.; **እንተ፡ የማንየ፡** *ad dextram meam*, Org.; **እንተ፡ ኀበ፡** (v. **ኀበ፡ እንተ፡**) **ኢተሐዘብከ፡** ὅπου (*ubi* vel *unde*) Sir. 19, 27; Jud. 1, 25 (vid. **ኀበ፡**). b) *per:* **ይበውኡ፡ እንተ፡ መስኮት፡** Joel 2, 9; Cant. 5, 4; Jer. 9, 21; **ይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክዊሃ፡** Sir. 14, 23; Cant. 2, 9; Gen. 26, 8;

1 Reg. 19, 12; **ሮጸ፡እንተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 4, 1; **ኀለፈ፡እንተ፡ገጻም፡** Jes. 21, 1; Jud. 11, 17; **ሖሩ፡በኡ፡እንተ፡አና ቅጽየ፡** Jes. 62, 10; Jer. 17, 20—27; **ሖረት፡እንተ፡አውሎ ና፡ርቱዐ፡** Judith 10, 11; Joh. 10, 1; Marc. 2, 23. 10, 1; Matth. 7, 13. 12, 43; **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ህየ፡ርኩስ፡** Jes. 35, 8; Judith 4, 7; Dan. ap. 13, 13. 2) Transfertur a) ad tempus, α) *per* vel Acc., ut: **እንተ፡ምዕር፡** ὥραν Sir. 12, 15; **እንተ፡ቀዲሙ፡** *antea, prius* Kuf. 13; **ለእንተ፡ምዕር፡** (auf einmal) Sir. 18, 26. β) adverbiis vel conjunctionibus temporalibus praemittitur: **እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡** ἔτι νῦν (auch diesesmal noch) Ex. 10, 17; **እንተ፡አመሰ፡** (v. **ከመሰ፡**) καὶ ἐάν (so oft als aut so bald als) Sir. 19, 28; **እንተ፡ሶበ፡** (id.) Ps. 17, 4 (at in exemplis **እንተ፡ጊዜ፡** et **እንተ፡ጸብሐት፡** a Ludolfo allatis **እንተ፡** pron. rel. f. est). b) ad rationem et modum: *more, sicut*, vel Abl., ut: **ሖሩ፡እንተ፡እግር፡** πεζῇ *pedibus* Marc. 6, 33; **ዘእንበለ፡ይቅረብዎ፡እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ብእሲ፡ወብእሲት፡** Tob. 3, 8. α) in specie post **ከመ፡**, ut: **ሠርዐኒ፡እግዚ"፡ከመ፡እንተ፡አቡሁ፡ለፈርዖን፡** (*constituit me quasi patrem*) Kuf. 43; Joh. 1, 32. β) **እንተ፡በሕቲቱ፡** *seorsum, separatim*, κατ' ἰδίαν Matth. 14, 13. 23 (vid. sub **በሕቲት፡** c. 497.). 3) Variis praepositionibus praemittitur, ut subtiliora significationum discrimina iis injiciat: a) **እንተ፡ኀበ፡** α) *praeter:* (**ኀለፈ፡**)**እንተ፡ኀቤሃ፡** Jer. 19, 8. β) *per:* **ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡** διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10; **ኢየኀልፍ፡እንከ፡እንተ፡ኀቤኪ፡ቈላፍ፡** διελθεῖν διὰ σοῦ 52, 1; etiam ubi causa efficiens vel instrumentum significatur: **እንተ፡ኀቤየ፡** δι' ἐμοῦ Jes. 54, 15; Joh. 14, 6. b) **እንተ፡ማእከለ፡** *per medium* rem, Kuf. p. 35. 159; **እንተ፡ማእከለ፡ቀላይ፡**(**አኅለፎሙ፡**) Jes. 63, 13; Judith 11, 19; Sap. 10, 18. c) **እንተ፡ዲበ፡** *super, trans, desuper, per:* **እምጻእ፡ኀቤከ፡እንተ፡ዲበ፡ማይ፡** ἐπὶ τὰ ὕδατα Matth. 14, 28; Hen. 32, 2; **ርእሶ፡ይወግሩ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡** διὰ τοῦ τείχους 2 Reg. 20, 21; **ተሐውር፡እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡** χωρεῖ διὰ πάντων Sap. 7, 24. d) **እንተ፡ላዕለ፡** *super, per* Num. 20, 17. 20; Ps. 41, 10. e) **እንተ፡መንገለ፡** *juxta, praeter, per, versus, circa* vid. sub **መንገለ፡** c. 686. f) **እንተ፡ድኅረ፡** *a tergo, pone* Matth. 9, 20; Cant. 2, 9. g) **እንተ፡ውስተ፡** *per mediam* rem: **ወወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡** 4 Reg. 9, 24. 30; Joel 4, 17. h) **እንተ፡ቅድመ፡** *a parte antica* Ex. 34, 6; Jos. 8, 14.

በእንተ፡ (compositum e **በ፡** et **እንተ፡**) praep., quae ante pron. suff. formam **በእንቲአ፡** (de qua vid. gramm. § 167, 2. 150, b) assumit, ut: **በእንቲአየ፡**, **በእንቲአሁ፡**(**በእንቱ፡** Jes. 29, 22 in Cod. Laur. nonnisi errore calami pro **በእንተ፡ዝንቱ፡** scriptum videtur); 1) *quod attinet, de* (in specie post verba animadvertendi et dicendi): **ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡አልቦ፡ዘያአምራ፡** Marc. 13, 32; 1 Cor. 7, 1. 16, 1. 12; **ኵሉ፡ዘበእንቲአየ፡** Luc. 22, 37. 24, 27; **ዘበእንቲአሁ፡** *quod ad eum attinet* Enc. Masc. 7; **ምንተ፡እሬሲ፡በእንተ፡ወልድየ፡** 1 Reg. 10, 2; Act. 15, 6; Jud. 21, 7; Gen. 17, 20. 24, 9; Hen. 25, 2; **ሰማዕኩ፡በእንቲአከ፡** Gen. 41, 15; **ሐሰወ፡በእንቲአሁ፡** Lev. 5, 22; **እትናገር፡ኀበ፡አቡየ፡በእንቲአከ፡** 1 Reg. 19, 3; Jer. 21, 2; Ps. 90, 11; **ነገር፡በእንተ፡** Jes. 15, 1; Matth. 17, 13; Hebr. 1, 7. 8. 11, 22; 1 Thess. 5, 1; Hen. 1, 3; **ጸርሑ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ኀበ፡ፈርዖን፡በእንተ፡እክል፡** Gen. 41, 55. In titulis vel inscriptionibus capitum crebro **በእንተ፡ከመ፡** *de eo quod* vel **በእንተ፡ዘከመ፡**, ut Matth. 14, 22 tit.; 17, 1 tit.; 26, 17 tit.; **በእንተ፡ከመ፡መፍትው፡አንስት፡ይትአዘዛ፡ለአምታቲሆን፡** Did. 3; **ተግሣጽ፡በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይቅበጹ፡ተስፋ፡** Chr. Ta. 9. 2) *ob, propter, causa, gratia:* Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 18, 13; Marc. 3, 5. 4, 17. 6, 17. 26. 7, 29; Joh. 3, 29. 4, 39. 7, 13. 11, 15. 12, 9; Act. 28, 20; Rom. 4, 25; Gen. 12, 3. 13. 20, 11. 18. 30, 27. 39, 5. 43, 18; Ex. 18, 8; Deut. 4, 21; 2 Reg. 9, 1. 13, 2; Job 42, 8; **በእንቲአሃ፡**(**ለኀጢአት፡**)**ኵልነ፡ንመውት፡** Sir. 25, 24; **በእንቲአሁ፡የኀስሩ፡** 41, 7; **በእንቲአክሙ፡** Jes. 43, 14. 52, 5; Jer. 15, 4; **በእንቲአየ፡** Jon. 1, 12; **በእንተ፡ምንት፡** *cur, quare, quam ob rem?* Jer. 9, 12; Matth. 17, 19, al.; **በእንተዝ፡** vel **በእንተ፡ምንት፡** *ideo, propterea* Matth. 19, 5; Prov. 17, 17; Ps. 1, 6; Jes. 65, 13; Jer. 8, 10. 9, 15 al.; **በእንተ፡ዘ፡** *propterea quod, quia, quoniam* Lev. 16, 1; Judith 8, 9; Hen. 13, 2 al. a) de pretio: *pro* Gen. 29, 18. 20; **ኢትህጕል፡ዐርከ፡በእንተ፡ወርቅ፡ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; **ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡** Sir. 4, 28. b) *in gratiam* alcjs vel *pro* alqo (ὑπέρ), Rom. 8, 32. 9, 3; Tit. 2, 14; 1 Joh. 3, 16; Job 1, 5; 1 Reg. 7, 5; Esth. 4. 8; Hen. 15, 2. c) in formulis obtestandi et adjurandi: *per* (um — willen), ut Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **በእንተ፡ማርያም፡ገበሩ፡በርከተ፡** *per Mariam* (sc. obtestor vos, vel: *in gratiam Mariae*) *agite benedicite nobis*, Enc. Masc. 21. 3) etiam de causa efficiente (vid. **እንተ፡ኀበ፡**): *per*, διά c. Gen., **ተዘከር፡ከመ፡በእንቲአሆሙ፡ተወለድከ፡** Sir. 7, 28; **ብዙኃን፡ተሀጕሉ፡በእንተ፡ወርቅ፡** 8, 2; Rom. 5, 2. 11, 36; 1 Cor. 8, 6; Gal. 1, 1; Hebr. 1, 2 rom.; **በእንተ፡ወልዱ፡ይቀውም፡** διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται Herm. p. 90; **እለ፡ተጸውዑ፡በእንቲአሁ፡** οἱ κεκλημένοι ὑπ' αὐτοῦ ibid.

ከመ፡እንተ፡ vid. sub **እንተ፡** n. 2, b, α.

እንተለ፡ rad. quadrl., componenda cum עָצַל ܥܛܠ عطل V, عصل II, vid. Hupfeld exerc. Ae. p. 27.

ተእንተለ፡ III, 1 (*taedet*), *taedio fessum, pertaesum, impatientem esse* vel *fieri, indignari, fastidire:* **ኢተእንተለት፡ሎቱ፡ነፍሱ፡** Kuf. p. 68; **ኢይትእኅተል፡በቃለ፡አፉሁ፡** p. 70; **ከመ፡ኢይትእንተሉ፡ወኢይበሉ፡ክብደነ፡** Clem. f. 180. 220; **ጸምአ፡ወኢተእንተለ፡** Org.; Enc. Genb. 6; **ኢይኩን፡ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡እንዘ፡ይትእኅተል፡በእንተ፡ኀጣውእየ፡** Org. 4; **እንጕርጕሩ፡ወተእንተሉ፡** ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. Acc. rei vel pers.: **ኢትትእንተል፡ተግሣጸ፡እግዚ"፡** μὴ ὀλιγώρει παιδείας Prov. 3, 11; Deus **ተእንተለ፡ጸሎቶ፡** (sc. Pharisaei, Luc. 18, 11) Clem. f. 94; **ያፈጥን፡ለረድኤትየ፡ወኢይትእንተለኒ፡** Jsp. p. 326; **ተእንትሎ፡** *taedium, fastidium* F. N. 43, 4; *impatientia* Enc. Mij. 28; Nah. 6 (cod. Tub.). — *Voc. Ae.:* **ተእንተለ፡ብ፡ተታተለ።**

ተእንተልተለ፡ id.; **እንዘ፡ይትኤዘዝ፡በኢተሀይዮ፡ወኢተእንተልትሎ፡** Lud. ex Enc. Nah. 6 (at in Sx. Tub. **ተእንትሎ፡**).

መተእንተል፡ዘ፡መንጕርጕር፡, Voc. Ae. (i. e. *impatiens, fastidiosus*).

እንተለም፡ *mensurae genus*, Lud. e Libr. Myst.

እንቲአየ፡, **"ከ፡**, al. vid. sub **ዘ፡**

እንትኩ፡ f. *illa* vid. sub **ዝኩ፡**

እንታክቲ፡ f. *illa* vid. sub **ዝክቱ፡** sub **ዝኩ፡**

እንግ፡ *longum* et *altum facere* vid. sub **ኖኀ፡**

እንከ፡ particula consecutiva [composita ex I **እን፡** et **ከ፡**, gramm. § 62, c et 64; **ከ፡** autem e forma pleniore extenuatum videtur, coll. **ኬ፡**; frustra Schrader de linguae Ae. indole p. 29 **እንከ፡** ex **እንተ፡ከ፡** contractum esse conjecit], postpositiva, nec nisi emphaseos causa (ut Matth. 12, 26 rom.) vel ubi vocibus encliticis **ሰ፡** et **ኬ፡** aucta est (sc. **እንከሰ፡** Jes. 57, 12; 2 Tim. 4, 8 vel **እንከሰኬ፡** Prov. 1, 31; Matth. 19, 6) primum orationis locum obtinet. 1) de consecutione causali: *igitur*, *itaque*, *ergo*, (nun, alſo), οὖν Matth. 7, 11. 10, 32. 21, 40. 22, 28. 45; Rom. 11, 1. 11. 22 al. ἄρα, **ታእምር፡እንከሰ፡** Job 38, 21; Matth. 7, 20. 22, 25 (*nimirum*; thesi propositae firmandae exemplum infert, sicut Graeci nonnumquam voce ἄρα utuntur); in sententiis interrogativis: Job 17, 15; **በቀለኑ፡እንከ፡ትትቤቀላኒ፡** Joel 4, 4; **ወአይቴኑ፡እንከ፡አምላከ፡ጽድቅ፡** Mal. 2, 17; **መኑ፡እንከ፡** Jes. 36, 20. 46, 5. 57, 6; **በውስተ፡ርስተ፡መኑ፡እንከ፡አኀድር፡** Sir. 24, 7; Matth. 12, 26. 13, 27. 56. 19, 7. 27, 22; Rom. 2, 21. 3, 1. 27. 4, 1; et cohortativis: **ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** τοιγαροῦν Sir. 41, 16; Ep. Jer. 14; Hebr. 4, 1; Matth. 6, 31. 9, 38. 10, 16. 24, 42; Rom. 5, 1. a) **እንከሰ፡** (ſo — denn) *igitur*, *jam*, *jam vero*; οὖν, δή, **ግበሩ፡እንከሰ፡ሕገ፡** Esth. 1, 13; 1 Reg. 22, 23; Gen. 16, 2. 17, 18. 18, 21. 29, 19. 21; **ፈንወኒ፡እንከሰ፡** Tob. 10, 7; Ruth 1, 12; 4 Esr. 3, 25; Hen. 16, 4; **ንኅድጋ፡እንከሰ፡** Jer. 28, 9; Jes. 57, 10; **እንከሰ፡እወቅስ፡** 57, 12; et **እንከሰኬ፡** τοιγαροῦν Prov. 1, 31. b) in apodosi sententiarum conditionalium, sive **እንከ፡**, ut **ለእመርከ፡እንከ፡ከመ፡** Dan. 2, 9; Jud. 16, 11; sive **ወ — እንከ፡** Jud. 16, 7. c) **ወ — እንከ፡** (und nun, und ſo) duas enuntiationes ita conjungit, ut posteriorem e priori consequi significet (sicut ו consec. et ف); **ወያእምር፡እንከ፡ኵሉ፡** Sir. 23, 27; 1 Reg. 17, 46; Ex. 6, 7. 7, 5; **ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ወተአመን፡እንከ፡ከመ፡ሕሡም፡ልበ፡ዘይረክበከ፡** Sir. 19, 10; **ወወድቀ፡እንከ፡** Matth. 18, 26; 4 Reg. 11, 20; Hen. 86, 6. 93, 3. 2) de consecutione temporali: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*; passim, ubi temporis praesentis ratio habetur: *nunc*, *jam*, vel ubi temporis futuri: *in reliquum* sive *posterum*; ἔτι Gen. 31, 14; **ኀደገት፡እንከ፡ብሂሎታ፡** ἐκόπασε τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι Ruth 1, 18; **አሐተ፡እንከ፡** ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο Jud. 16, 18; **በኑ፡ለግሙራ፡አረምም፡እንከ፡** Jes. 42, 14; **እምይእዜ፡እንከ፡** Ex. 5, 7; 1 Reg. 27, 1; 4 Reg. 12, 7; **ወተከልአ፡ሕዝብ፡እንከ፡አብአ፡** Ex. 36, 6; Jer. 3, 1; **ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡** Hez. 8, 6; **እንከ፡ዓዲ፡** Jes. 5, 4; **ወእምዝ፡እንከ፡** καὶ τότε Esth. 2, 13; τὸ λοιπόν Hebr. 10, 13; 2 Tim. 4, 8; **ወይጸርኅ፡እንከ፡** Kuf. p. 15; **ለእመርከ፡እንከሰ፡** 1 Reg. 26, 21; **ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡** καὶ νῦν Sir. 11, 19; 4 Esr. 10, 48. Crebro componuntur a) **ኬ፡ — እንከ፡** *igitur — jam*, *ergo — nunc* vel *in posterum* (alſo — nun), potissimum in exhortationibus, ut Ep. Jer. 22; Jes. 50, 11; Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26. 22, 9. 17; sed etiam aliâs ut Matth. 5, 13; Rom. 3, 31 ant. b) **ኢ፡ — እንከ፡** *non amplius*, *non diutius*, οὐκέτι, μηκέτι, Job 7, 8; Koh. 9, 5; Sir. 11, 23. 24. 13, 4. 27, 16; Ps. 9, 42. 82, 4; Jes. 2, 4. 14, 8. 54, 9. 62, 8; Jer. 3, 16. 22, 10; Hez. 16, 42. 36, 15; Mal. 2, 2; Ex. 5, 10; Jud. 13, 21; 4 Reg. 12, 8; **እንከሰኬ፡ኢከኑ፡** Matth. 19, 6. 21, 19; Joh. 14, 30; **አልቦ፡ — እንከ፡** Marc. 11, 14; Apoc. 22, 5; **አከ፡ — እንከ፡ዘ፡** Jes. 60, 19; **ስእኑ፡እንከ፡ኀቢአቶ፡** Ex. 2, 3. — *Voc. Ae.*: **እንከ፡ዘ፡እንግድያ፡**

እንከሰ፡, **እንከሶ፡**, **እንክስ፡**, **እንኩስ፡** n. prgr. 1) sc. ὄνυξ i. e. *onyx marinus*, *unguis odoratus* (שְׁחֵלֶת) Sir. 24, 15 (**እንከስ፡** v. **እንከሰ፡** v. **እንከሶ፡**). 2) Hoc vocabulum Aethiopes in usu receperunt, at aliud odoramenti genus idque vernaculum intelligendum esse interpretantur, sc. *zibetum* (زَبَاد) i. e. *odoratum felis zibetae excrementum*, Org. 3) *felis Aethiopica*, *viverra zibeta*, Lud.; Harris II p. 143 et Anh. p. 50. 51. — *Voc. Ae.*: **እንከሶ፡** (v. **እንክስ፡**)**ዘ፡ጽርኝ፡** v. **ጥርኝ፡**።

አኒክዮን፡, **አኔክዮን፡**, **እንክዮን፡** n. prgr. sc. ὀνύχιον, *onychites*, *onyx* gemma Ex. 36, 20; Hez. 28, 13.

እንዘ፡ conj. [compositum ex **እን፡** et **ዘ፡**; (non ex **እንተ፡ዘ፡** Schrader de linguae Ae. indole p. 29), vid. gramm. § 170, 5; in caeteris linguis maxime respondet حِينَ] a) *cum*, *dum*, vel pron. rel. vel Part. vel Gerund. (Latinorum), indem: **ወድቀ፡እንዘ፡ይቀውም፡** ἔπεσεν ἑστηκώς 1 Reg. 28, 20; Gen. 3, 8; Zach. 6, 1; **እንዘ፡አልቦ፡ዘያድኅን፡** μὴ ὄντος λυτρουμένου Ps. 7, 2; Matth. 1, 18. 20; **አውሥአኒ፡እንዘ፡ይብል፡** *dicens* vel *dicendo* Hen. 25, 3; **እንዘ፡ይብሉ፡** λέγοντες 2, 2. 13. 17, 20; **እንዘ፡ይትአመኑ፡** ἐξομολογούμενος 3, 6. 6, 7; Jac. 1, 6; 1 Petr. 3, 6, al. sexcenties; **ብፁዕ፡ብእሲ፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ዘሞተ፡** ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει Sir. 14, 20; **አብድ፡እንዘ፡ይፈርህ፡** ἔμφοβος 19, 24; **ሰብ፡አንተ፡እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ትትቀየም፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** 28, 3; Gen. 4, 8; Ps. 21, 9. 48, 12; ita creberrime ad subjungendas eas enunciationes, in quibus status vel conditio alcjs describitur: **እንዘ፡አንተ፡ውእቱ፡ሳኦል፡** καὶ σύ al. 1 Reg. 28, 12; **እንዘ፡እግዚ"፡ኀደገከ፡** καὶ Κύριος 28, 16; Gen. 18, 1; Ex. 12, 11; Jud. 8, 11; **እንዘ፡ሀሎኩ፡እነብር፡** Hez. 8, 1; Zach. 2, 3; post verba sentiendi, ut: **ርእዮ፡ለይስሐቅ፡እንዘ፡ይትዌነይ፡** εἶδε τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα Gen. 26, 8; **ረከቦሙ፡እንዘ፡ይነውሙ፡** εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας Matth. 26, 40; Hen. 41, 2; Marc. 14, 58 al., et post verba incipiendi et desinendi Hen. 85, 10. 86, 5. 87, 1; **አኀለቀ፡እንዘ፡ይነግር፡** Jer. 50, 1. (Singularis est constructio **ለእመ፡አድኀፀት፡እንዘ፡ምሉእ፡** Ex. 21, 23). b) *cum*, *dum* i. e. *quamdiu*, *dum adhuc*, während: Gen. 29, 26. 34, 25; 1 Reg. 2, 27. 3, 2. 14, 19; 2 Reg. 3, 35; 3 Reg. 1, 22; Zach. 14, 12; **እንዘ፡ትነብብ፡** ἔτι λαλοῦντός σου Jes. 58, 9. 65, 24; Jer. 40, 1; **እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡** Thren. 4, 17; **እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡** Sir. 30, 5. 28; **እንዘ፡ዓዲ፡እትናገር፡** Asc. Jes. 9, 33; 4 Esr. 9, 12, 42. 10, 44; Rom. 5, 6. c) *quum* i. e. in oratione adversativa *licet*, *quamvis* (da doch, während): Jos. 17, 14; **እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚ"፡** Hez. 28, 2; Ruth 1, 21; **አለ፡እንዘ፡ቦሙ፡አዕይንተ፡ኢይሬእዩ፡** Jes. 43, 8; Jer. 2, 11; 2 Esr. 15, 18; Kuf. p. 121; 4 Esr. 8, 67; Matth. 7, 11; Joh. 21, 11; 1 Petr. 1, 8. 2, 10; Hebr. 11, 11. 12. d) cum negatione: *cum non*, *quamvis non*, *nec tamen* (ohne daß); **በ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡እምልቡ፡** Sir. 19, 16; **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** 28, 4; Prov. 6, 7; 4 Esr. 1, 34; Deus **ኀደረ፡ላዕሌሃ፡** (sc. Maria) **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡ሀላዌሁ፡** Org.

አነዳ፡ subst., plerumque m. [significatione convenit cum جِلْد, fortasse etiam etymo, quatenus جَلُدَ *durus fuit*, *robustus*, *alacer fuit*, جَلِدَ *concrevit* (**ሐመደ፡**); (بصبر) جَلَدَ *duro animo ac*

immiti fuit, جَنْثٌ *terra salebrosa*, عَلِدَ *durus fuit*, كَلَدٌ *terra dura*, كَنُودٌ *sterilis*, *avarus*, ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et አ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis*, *pellis*, *tunica*; corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.; M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተዝሕቀ፡); አነዳ፡ ገጹ፡ Enc. Genb. 3; አነዳ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘበሒ፡ ይዝሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አነዳ፡ ላህም፡ ርጡብ፡ Gad. T. H.; መዝሬዕት፡ በአነዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφθόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi አንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አነዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis*, *corium*: አል በሰሙ፡ (Adamum et Evam) እግዚ"፡ አነዳ፡ ማእስ፤ ዝውእቱ፡ (hoc significat allegorice) አነዳ፡ ዘመልዕልተ፡ ሥጋነ፡ ልብሰ፡ ሐዘን፡ ወሕማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ ልብሰቱ፡ እምአነዳ፡ ማእስ፡ ዘአንስሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ ዘአነዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii*, *lorum*: በሐብለ፡ አነዳ፡ ተአሰሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጠ፡ በአነዳ፡ ላህም፡ F. N. 47; ዘቀሠፈ፡ አሐደ፡ እምአግብርቲሁ፡ በአነዳ፡ አው፡ በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ ይቀሥፍዎ፡ በይቡስ፡ አነዳ፡ Enc. Mag. 7. — *Voc. Ae.*: ጠብደን፡ አነዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደበ።

እንድቅትዮን፡ vel **እንዲቅትዮን፡** n. prgr. sc. *indictio*, vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler Handbuch II p. 354 seq.), Comp. eccl.

እንደባሬ፡ vid. sub ደበረ፡

እንዳዒ፡ *nescio* vid. sub የድዐ፡

እንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum sc. Mich. 6, 6 in uno codice, እንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I እን፡ et ጋ፡, quod (sicut ጓ፡ q. v.) e כֹּה vel כָּה emollitum videtur; significatione maxime convenit cum ضَ]. Proprie consecutionem significat, sicut እንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ἄρα ab οὖν; usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur* (*inde vix dubium est quin*, nun doch wohl): እንጋ፡ በጽሐት፡ ላዕሌክሙ፡ መንግሥት፡ እግዚ"፡ Matth. 12, 28. b) *puto*, *opinor*: እስመ፡ እሙንቱሂ፡ እንጋ፡ ሰበ፡ ስሕቱ፡ τάχα Sap. 13, 6. c) *nimirum*, *utique*, እንጋ፡ ኵሉ፡ የኀሥሡከ፡ *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poteras) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur* (*nonne sequitur?* so denn also? nun wohl(?), ἄρα (ἆρα), ut: ይፈልጠኒኑ፡ እንጋ፡ እግዚ"፡ እምሕዝቡ፡ Jes. 56, 3; በከኑ፡ እንጋ፡ ትዬውሆሙ፡ ለሕዝብ፡ Jer. 4, 10; እደግሞኑ፡ እንጋ፡ ርእየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11. 72, 13. 138, 10; Matth. 17, 26. 18, 1. 19, 25. 27. 24, 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ ዝንቱኑ፡ እንጋ፡ ትውኅጠሙ፡ ምድር፡) et 28, 8 ubi Aethiops ἄρα pro ἀρά legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ἄρα non habet, ut: በምንትኑ፡ እንጋ፡ (v. እንገ፡) እረክቦ፡ ለእግዚ"፡, እረክቦኑ፡ እንጋ፡ በመሥዋዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet?* (wohl? voraussichtlich?): ወእፎ፡ እንጋ፡ በአድያም፡ ገብሩ፡ πῶς οἴει ἐχρήσαντο; Esth. 9, 12; እሐዩኑ፡ እንጋ፡ እስከ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ (ubi Vulg. habet: *putas vivo usque . .*) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13. 27, 10; በሁ፡ እንጋ፡ ዘይትኀበእ፡ እምኔየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8. 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeso*, — *nam?* (wohl, etwa?): እንዳዒ፡ እንጋ፡ ለእመ፡ ቦኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡ እንጋ፡ እግዚኦ፡ μήτι Matth. 26, 22; እስመሁ፡ እንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; እፎኑ፡ እንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡ እንጋ፡ Sir. 34, 9. 10; ማእዜ፡ ይጸብሕ፡ ሊተ፡ እንጋ፡ Job 7, 4. — *Voc. Ae.*: እንጋ፡ ዘ፡ እስኪ፡ ወይ፡ ይሆንሂ፡ እንኪያሂ፡ ቦኑሂ፡ ይ፡; *aliud*: እንጋ፡ ዘ፡ በ፪ ወይ፡ ይኑን።

አናጕንስጢስ፡ (etiam **አናጕስጢስ፡** Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta*, *lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. **አናጕንስጢሳዊ፡** usurpatur.

አናጕንስጢሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: አናጕንስጢሳውያን፡ *anagnostae* F. N. 8, 5; et **አናጕንስጢሳዊት፡** *lectrix* Const. Ap. 53.

እንጕዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

እንግድአ፡ *pectus* vid. sub ጕድአ፡

አንጢዲቆማርጦስ፡ et **"ማርያጦስ፡** n. prgr. sc. *Antidicomarianitae*, nomen sectae: አንጢ"፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ፀረ፡ ማርያም፡ M. M. f. 81.

እንጻንጼ፡ (v. **እንጻጼ፡** Job 7, 5) et **እንጻዓንጼ፡** (Kuf. p. 158) vel **እንጻእንጼ፡** (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae*, *ulcera*, qualia in cute hominis *elephantiasi* morbo correpti exoriuntur: ኀለቀ፡ እንዘ፡ አሐክክ፡ ጸውበ፡ ወእንጻንጼ፡ Job 7, 5; እኩይ፡ ቍስል፡ ዘውእቱ፡ ይፈልሐ፡ እንጻዓንጼ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 9. 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum בּוּעַ, أَنْضَخَ, (unde אֲבַעְבּוּעֹת et talm. בּוּעָה) et نَفَعَ *pustulas contraxit* potius quam ad عَفِنَ *computruit*, نَفِضَ *mucuit* referendum videtur]. — *Voc. Ae.*: ዝልጋሴ፡ እንጻጼ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡; *aliud*: እንጻንጼ፡ ዘ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡ ዝልጋሴሂ፡ ይ፡

አንጸዋ፡ et **አንጼዋ፡** (**አንጸዋ፡** Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. **አናጼት፡** [fortasse rectius **ዐንጸዋ፡** scribendum, si quidem cum عَضَلٌ et عِظْيَوْطَةٌ componendum est] *mus*, Lev. 11, 29; **አንጸዋ፡** Reg. Pach.; ለእመ፡ አማሰነ፡ አንጼዋ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከመ፡ ኢይርከቦሙ፡ አንጸዋ፡ አው፡ ጥንቁር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6. 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — *Voc. Ae.*: ሐንጸዋ፡ ዘ፡ ሐይጽ፡; *aliud*: አንጸዋ፡ ብ፡ አይጥ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

አንፍ፡ subst. [أَنْفٌ, אַף], Pl. **አእናፍ፡**, Pl. Pl. **አእናፋት፡**, *nasus*, *nares*, a) **አንፍ፡** hominis Cant. 7, 5. 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለእመ፡ ዐጸርከ፡ አንፈከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. አእናፍ፡ *nares* sive unius hominis, ut: ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: ይትመተሩ፡ አእናፊሆሙ፡ F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. አእናፋት፡ Num. 11, 20. — *Voc. Ae.*: አንፍ፡ ብ፡ አፍ፡ ንጫ፡. (Isenb.: አፍንጫ፡).

ማእነፍ፡ subst., nonnisi in Pl. መአንፍት፡ repertum, *tryblium*, *patella*, *scutella*, መአንፍት፡ τρυβλία Ex. 25, 29 (መጻብኅ፡ C). — *Voc. Ae.*: መአንፍት፡ ዘ፡ ዐውድ፡ [Quae scholiastae interpretatio me inducit, ut መአንፍት፡ pro መአፍንት፡ ad אָפַף *circumdedit*, אוֹפָן *rota* referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

አአ፡ *oh*, *ah*, *proh* vid. sub አ፡ c. 716.

አኮ፡ partic. neg. [sine dubio composita e ኮ፡ (i. e. כֹּה, כָּה *sic*, *ita*) et አ፡ (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut አን vel አል) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam ኢ፡, et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non*, *nequaquam*, *neutiquam*, praemisso ወ፡ *nec*, *neque*: a) in sententiis imperfectis: አንተ፡ ወአኮ፡ አነ፡ Job 34, 33; ሶበ፡ አኮ፡ በእንቲአሁ፡ 42, 8, ወአኮ፡ ረኃበ፡ እክል፡ Am. 8, 11; Zach. 4, 6; አኮ፡ በቤዛ፡ Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: ሶበ፡ አኮ፡ እግዚ"፡ ማስሌነ፡ Ps. 123, 1. 2; አኮ፡ ሠናይ፡ ይደቅ፡ ጻድቅ፡ በቅድመ፡ ረሲዓን፡ Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur አኮ፡ — ዘ፡, *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: አኮ፡ እምድር፡ ዘይወፅእ፡ ጻማ፡ *non* (est *quod*) *e humo nascitur molestia* Job 5, 6; አኮ፡ ሰብእ፡ ዘይዘልፈኒ፡ *non* (est) *homo* (*qui*) *me convincit* 21, 4; ርእዩ፡ ከመ፡ አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34; አኮ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ያአምርዋ፡ 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; አኮ፡ ሊተ፡ ዘሦዕከ፡ አባግዒከ፡ 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) አኮ፡ — በሕቲቱ፡ vel አኮ፡ ከመ፡ seq. ኒ፡, vel አላ፡ vel ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ *non tantum — sed etiam*, ut: አኮ፡ ሰብእ፡ ባሕቲቱ፡ ዘይትቀነይ፡ ሎቱ፡ አራዊት፡ ገዳምኒ፡ ወእንስሳ፡ caet. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub በሕቲቱ፡ c. 497). e) ወእመ፡ አኮ፡ vel ወእመ፡ አኮሰ፡ vel ወእማእኮ(ሰ)፡ α) *si vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. β) *aut*, et repetitum *aut — aut* vid. sub እመ፡ c. 724. f) አኮኑ፡ vel አኮሁ፡ *nonne*, *annon?* አኮኑ፡ በቱ፡ ተወከልኩ፡ Job 6, 13; አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርህክሙ፡ 13, 11. 1, 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; አኮኑ፡ በዕፅ፡ ጥዕመ፡ ማይ፡ 38, 5. 47, 4; አኮኑ፡ ዛቲ፡ ባቢሎን፡ Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; አኮኑ፡ ሰማርያ፡ Mich. 1, 5; አኮሁ፡ አነ፡ ዘአወልድ፡ Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; አኮኑ፡ ነዳያን፡ እሙንቱ፡ ἴσως πτωχοί εἰσι Jer. 5, 4. α) In interrogatione iterata, cujus pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur አኮኑ፡ *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo*, *immo vero*, *quin etiam*: Jes. 28, 25. 36 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; ኪያየኑ፡ ያም ዕዑኒ፡ አኮኑ፡ ለርእሶሙ፡ 7, 19; Luc. 17, 8; አኮኑ፡ ፍናትክሙ፡ ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἀλλά ponitur, ut: አኮኑ፡ ኀጢአትክሙ፡ ይቀውም፡ Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. β) i. q. καὶ γάρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. g) rarius (praedicato praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: ዘአኮ፡ ነፈርሆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; ግዕዞሙ፡ ለረሲዓን፡ አኮ፡ አዳም፡ Prov. 12, 26. 18, 5. h) emphaseos causa iteratur: አኮ፡ አኮ፡ በቅብእ፡ ደነስ፡ III Sal. Mar. 2. i) አኮ፡ ኢ፡ affirmat: 2 Thess. 3, 9; አኮ፡ ኢያእሚሮከ፡ οὐκ ἀγνοῶν Sap. 12, 10.

I. አከለ፡ inus. i. q. אָכַל أَكَلَ *edere*.

እክል፡ subst., plerumque m., Pl. እክላት፡ (quamquam raro), [אֹכֶל, أُكْلٌ] 1) *cibus*, *esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; σῖτα ጐርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡ Job 12, 11; Act. 7, 12; ἄρτος, ἄρτοι (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; ብልዒ፡ እክለኪ፡ 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; እክል፡ ወማይ፡ Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. b) bestiarum, *pabulum*: χορτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum*, *fruges*, *far*, *proventus* agrorum, σῖτος, አይቴ፡ እክል፡ ወወይን፡ Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; γεννήματα Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; እክለ፡ ማእረር፡ Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἐκφόρια Deut. 28, 33; ኅጣአ፡ እክል፡ *inopia frugum* vel *caritas annonae* Lev. 26, 26; ኀጢአ፡ እክል፡ Org. 1; እእሪ፡ እክለ፡ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι Ruth 2, 2; እክላት፡ *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut κριθή (*hordeum*) Apoc. 6, 6 rom.; እክለ፡ ስገም፡ Ruth 3, 15; ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων τῶν κριθῶν Ruth 3, 2; πυροί (*triticum*): ሀሎ፡ ውስተ፡ ዐውደ፡ እክል፡ 1 Par. 21, 20. a) ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. ዐውድ፡). b) ቀዳሚ፡ እክል፡ πρωτογεννήματα, *primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. አከለ፡ I, 1 [proprie: *capacem esse*, *capere*, *continere*, *complecti*, vid. እክል፡ et ማእከል፡; vicina sunt כִּלְכֵּל הֵכִיל *cepit*, *continuit* (de vase), كال أَشْكَلَ *mensus est*, هَيْكَلَ, ክለየ፡ መክሊት፡, nec non ክሀለ፡; amh. አከለ፡ significat: *to amount to*, *to be equal*, *alike*] Subj. ይእክል፡ v. ይእክል፡ (Num. 11, 22), 1) complecti i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; betragen, sich belaufen auf): እለ፡ ይውኅዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡ ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; ወየአክሉ፡ ገነውቱ፡ ለቤል፡ ፸ καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βὴλ ἑβδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): እንዘ፡ አክለት፡ ፫አውራኀ፡ Kuf. 41. a) crebro: *esse circiter*, *fere*, *plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, ወኵሉ፡ ሕዝብ፡ የአክሉ፡ ፲ብእሲ፡ v. ብእሴ፡ πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10; Act. 1, 15. b) etiam impersonaliter አክለ፡ vel የአክል፡ (es beträgt) i. q. *circiter*, *fere*, *ferme*, *circa*, ut: ወነበሩ፡ ህየ፡ የአክል፡ ዐሠርተ፡ ዓመተ፡

Ruth 1, 4; 1 Reg. 7, 2; Jud. 3, 29. 2) capacem esse i. e. (hinreichen) *sufficere, satis esse*, c. c. ለ፡ rei (*ad*), ut: ኢየአክል፡ ኵሉ፡ መሥዋዕት፡ ለመዐዛ፡ ሠናይ፡ Judith 16, 16; ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ለአንድዶ፡ Jes. 40, 16; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 12, 50; ኢአከሎሙ፡ ስሕተት፡ Sap. 14, 22; ዘየአክሎሙ፡ τὰ ἱκανὰ αὐτοῖς Obad. 5; ዘየአክለኒ፡ τὰ αὐτάρκη Prov. 24, 31; Deut. 3, 26; Hebr. 13, 5; 2 Cor. 12, 9; Matth. 6, 34; 1 Petr. 4, 3; seq. ዘ፡ *quod* (daß): Gen. 30, 15. 33, 15; Hez. 34, 18; Jsp. p. 334. a) አከለኒ፡ *satis habeo, contentus sum:* Sir. 11, 23. 24; ዘኅዳጥ፡ የአክሎ፡ *qui paucis contentus est* Sir. 34, 19; አከሎሙ፡ ወተርፎሙ፡ Ex. 36, 7; Phil. 4, 18; 1 Tim. 6, 8; ከመ፡ ይአክሎሙ፡ Num. 11, 22. b) ubi de spatio dicitur, *sufficere* i. e. *capere:* ዘሰማይ፡ ኢየአክሎ፡ (ἀρκέσουσι, יְכַלְכְּלוּךָ) 3 Reg. 8, 27; Gen. 13, 6. c) *suppeditare*, c. Acc. prs.: እለ፡ የአክሎሙ፡ ኀይሎሙ፡ Sir. 44, 6 (κεχορηγημένοι ἰσχύϊ). d) *parem, idoneum esse, suppetere:* እስመ፡ ውእቱ፡ (sc. regis imperium) ይበቍዕ፡ ወየአክል፡ ለኵሉ፡ F. M. 19, 2; እምኢአከልኩ፡ እጹር፡ *indignus essem qui portarem*, Lud. comm. hist. p. 497, n. 16. 3) *satis habere* vel *valere* opibus, pecunia: እመ፡ ኢየአክል፡ ለሤጠ፡ በግዕ፡ Lev. 5, 7; እመ፡ ኢተአክል፡ ለበግዕ፡ 12, 8; ዘየአክል፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Sir. 29, 1 (nisi in his tribus locis II, 1 legere malueris). — *Voc. Ae.:* የአክል፡ ዘ፡ የበቃ ።

አአከለ፡ II, 1 *satis habere:* አአከልኩ፡ Sir. 11, 19; ከመ፡ አአኪልየ፡ (v. ጸጊብየ፡) ኢይኩን፡ ሐሳዌ፡ Prov. 24, 32; 2 Cor. 11, 9; c. ለ፡ prs. (für einen): ያአክል፡ ለኵሉ፡ ዘጸውዖ፡ Rom. 10, 12; c. ለ፡ rei: አአክለ፡ ለቤዝወቱ፡ Lev. 25, 26; seq. Inf. (Acc.) inservit significando adverbio *satis*, ut: ሶበ፡ አአከለ፡ ተምህሮ፡ መዝሙረ፡ ዳዊት፡ *postquam satis didicit*, Gad. Kar., vel በ፡ c. Inf., ut: ወአአከሉ፡ በርእዮ፡ *satis viderunt* Sap. 13, 7.

ተአከለ፡ (si non ተአከለ፡) III, 1 *contentum esse* re, *satis habere* (sich genügen lassen, sich begnügen): ኅደግነ፡ ብዕለ፡ ቃላቲሆሙ፡ ለአበው፡ ተአኪለነ፡ hom. Sev. in Cyr. f. 105; c. በ፡ rei: መፍትው፡ ሰ፡ ተአኪለነ፡ በእለ፡ ቀደሙነ፡ መምህራኒ፡ ትምህርት፡ ወዘቅዱሳን፡ ማየ፡ ተረዊየነ፡ ናክብር፡ በአርምሞ፡ ἔδει μὲν ἀρκεῖσθαι ταῖς τῶν προλαβόντων διδασκάλων μυσταγωγίαις τιμῆσαι al., hom. Cyr. f. 107.

ተአከለ፡ III, 3 *se idoneum* vel *parem praebere alicui* i. e. *aemulari* alicui, *certare* inter sese: ኢትትአከል፡ እንዘ፡ ነዳይ፡ አንተ፡ ምስለ፡ ባዕል፡ μὴ παρεκτείνου πλουσίῳ Prov. 23, 4.

አስተአከለ፡ IV, 1 *suppeditare, sufficere:* በአስተአክሎ፡ *in* vel *cum sufficientia* Deut. 8, 9.

እኩል፡ part. *sufficiens:* እንዘ፡ ጥቀ፡ እኩል፡ ዕድሜ፡ መዋዕል፡ ለበጺሕ፡ Epist. Synod. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113.

አካሊ፡ n. ag. *sufficiens, idoneus:* ለእመ፡ ኮኑ፡ ሰማዕታቲሁ፡ ኢአካልያን፡ ይትኀሠሥዎ፡ ከመ፡ ይወስክ፡ ለአጠይቆ፡ F. N. 43, 7.

አካል፡ subst., m. et f., Pl. አካላት፡ 1) id cui ambitus et capacitas vel concretio convenit i. e. *corpus, statura:* አሕማር፡ ዘመጠንዝ፡ አካሎን፡ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα Jac. 3, 4; ንህብ፡ እንዘ፡ በአካል፡ ነአስ፡ Deg.; Christus infans ልህቀ፡ በአምጣን፡ ወበአካል፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; ሶበ፡ ርእየ፡ መኰንን፡ ናእሰ፡ አካሉ፡ Sx. Teq. 25; in specie *justa statura* vel *magnitudo* hominis adulti: Act. 27, 28 rom.; እስከ፡ ይበጽሕ፡ ወሬዛ፡ ለመጠነ፡ አካል፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ ኢበጽሐ፡ አካለ፡ ፍጻሜሃ፡ et ፍጻሜ፡ መጠነ፡ አካል፡ ibid. 2) *substantia, hypostasis, persona*, de rebus etiam: *natura;* ὑπόστασις Ps. 38, 7. 138, 14; de personis Trinitatis earumve hypostasi: በከመ፡ አብ፡ ህልው፡ በአካሉ፡ ይወልድኒ፡ ከማሁ፡ ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐνυπόστατος οὕτω καὶ ὁ υἱός Chr. ho. 2; ፪ ገጽ፡ በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ዘኢየአምን፡ ከመ፡ ውእቱ፡ (ዘተሰቅለ፡) ፩ አካል፡ እም ፫ አካላት፡ H. A.; አካላቲሁ፡ (ለእግዚ'') ዘውእቶሙ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ F. M. 22, 5. 27, 7; እግዚ'' ዘይሤለስ፡ በአካላት፡ Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 16; de hominibus: ሶበ፡ ርእየ፡ አካሎሙ፡ (als er sie persönlich kennen lernte) Jsp. p. 310; de arboribus: ዕፀው፡ ዘይፈሪ፡ ዕሩየ፡ ፍሬሁ፡ ይሁብ፤ አከሁ፡ በበአካሉ፡ ይፈሪ፡ Kid. f. 38.

ማእከል፡ subst. (id quod continetur re i. e.) *medium, media pars, medius locus:* እስመ፡ ይነሥእዎ፡ እማእከል፡ *nam tollunt eum de medio* Jes. 57, 2; 2 Thess. 2, 7 Platt; እሙንቱ፡ ከመ፡ ሠርዌ፡ ይውዕዩ፡ በማእከል፡ Ep. Jer. 54; Lev. 11, 3. 7; Gen. 15, 10; ያንቅዕክ፡ እማእከልከ፡ Dan. ap. 1, 55; Hez. 28, 18; መተርተ፡ ማእከሉ፡ ኀበ፡ ለምለሙ፡ Hez. 17, 4; ውስተ፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ἐν μεσουρανήματι Apoc. 19, 17; በማእከል፡ Rom. 5, 20. a) In Genitivo: *medius*, ut: አዕማደ፡ እለ፡ ማእከል፡ *columnae* (medii i. e.) *mediae* Jud. 16, 29; መክፈልት፡ ሀገር፡ ዘማእከል፡ Hez. 48, 22; አረፍተ፡ ማእከል፡ Eph. 2, 14; idem est ዘበማእከል፡ *qui in medio* i. e. *medius* Hen. 74, 5. b) In Acc. ማእከለ፡ *in medio* vel *medium*, Asc. Jes. 7, 14. 19. 24. 29; Marc. 3, 3; Apoc. 3, 16 rom. c) In specie α) de tempore: ማእከለ፡ መዋዕል፡ μεσότης χρόνων Sap. 7, 18; β) *centrum:* ዝንቱ፡ መካን፡ ማእከለ፡ ምድር፡ ውእቱ፡ Clem. f. 28; ያንብርዎ፡ ለሥጋየ፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ ምድር፡ f. 10. 27. γ) *truncus* corporis (abscisis capite manibus pedibus) 1 Reg. 5, 4. δ) ማእከለ፡ አፍላግ፡ *regio media* inter fluvios i. e. *Mesopotamia* Gen. 24, 10. 27, 43. 28, 2. 5. — Acc. ማእከለ፡ frequentatur pro praepositione.

ማእከለ፡ praep. cui pron. I et II pers. crebrius per *ê*, pron. III p. crebro sine *ê* affigi solet, (gramm. § 167. 3): 1) ማእከለ፡ a) *in media (re)*, vel post verba motus *in mediam (rem)*: ሐነጽኩ፡ ማኅፈደ፡ ማእከሉ፡ Jes. 5, 2; ሶቤሃ፡ ይሠርቅ፡ ማእከለ፡ ጽልመት፡ ብርሃንከ፡ 58, 10; Gen. 2, 9. 3, 3. 37, 7; ማእከላ፡ Hez. 14, 14. 16. 21, 20; ማእከሌኪ፡ Zach. 2, 11. 8, 3; Matth. 14, 24; Luc. 17, 11. 22, 55; ማእከለ፡ ሌሊት፡ Matth. 25, 6; post verba motus Ex. 14, 23; 1 Reg. 9, 14; ወወረውዋ፡ ማእከለ፡ መስፈርት፡ Zach. 5, 8. b) ubi refertur ad plures: *inter*, Gen. 23, 10; Ps. 54, 17; እንዘ፡ የሐውሩ፡ ማእከለ፡ ፪ አድባር፡ Zach. 6, 1; ይሰርር፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Apoc. 8, 13; መሐላ፡ እግዚ'' ተርፈ፡ ማእከሎሙ፡ Ex. 22, 10; አዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; Hen. 39, 5; Matth. 10, 16. 13, 25. 18, 2. 20; Joh. 1, 26. 20, 19; 1 Thess. 2, 7; ኢይትናገር፡ ነገረ፡ ኀፍረት፡ ኢማእከለ፡ ሥዩማን፡ ወኢማእከለ፡ ሕዝባውያን፡ F. N. 9. α) iteratur, ut: ፈለጠ፡ እግዚ'' ማእከለ፡ ብርሃን፡ ወማእከለ፡ ጽልመት፡ Gen. 1, 4. 16, 14. 26, 28. 30, 36; Ex. 14, 20; Lev. 10, 10. 26, 46; Num. 30, 17; Deut. 17, 8; Jes. 59, 2; Hen. 41, 8. β) ማእከለ፡ — ለ፡ id., ut: ማእከለ፡ ሐሪስ፡ ወለዐጺድ፡ Kuf. p. 107. 2) Componitur cum aliis praepositionibus: a) በማእከለ፡ α) *in media (re)*: በማእከሌኪ፡ ἐν σεαυτῇ Job 38, 11; Jes. 12, 6; Zach. 2, 5; Hez. 2, 10; Sir. 24, 1; በማእከለ፡ ሌሊት፡ Lev. 23, 5. β) *inter:* 1 Reg. 10, 10. 16, 13; Ps. 21, 15. 23. 103, 13; Matth. 14, 6.

b) ውስተ፡ማእከለ፡ *in media (re)* vel *in mediam (rem)*, Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam (rem)*: Gen. 15, 17; Ps. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) እምነ፡ማእከለ፡ vel እማእከለ፡ *e media (re), e medio*: ፃኡ፡እምነ፡ማእከላ፡ Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; እማእከሎሆሙ፡ Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et ማእከላይ፡ adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; ማእከላይት፡ 76, 6; ማእከላይ፡ማኅደር፡ (arcae Noae) Clem. f. 23; ፍኖት፡ማእከላይ፡ *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2. b) de tempore et aetate: ወልዱ፡ማእከላዊ፡ (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituant, ኢይኩን፡ልሂቀ፡ዘማእከላይ፡ዓመቲ፡ Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላውያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡ Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; እግዚ"፡ ይቤለከ፡ከመ፡ትጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድክም፡ሥጋከ፡ Sx. Genb. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: Christus ማእከላይሁ፡ለእግዚ"፡ወለሰብእ፡ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከልና፡ subst. *medietas* (gradus): ለእመ፡ሞተ፡ፍጹም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ ወወጣኒ፡ በውርዛውናሁ፡ Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadrl. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes amplae, capaces*) vid. sub ሀ፡ c. 15.

አክሊሮስ፡ n. prgr. κλῆρος, κληρικός, *clericus*, ut videtur: ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይስ፡ገበዝ፡ ንዋያተ፡ ምሥዋዕ፡ F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አክርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et አርከርሴምቶን፡ (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιθος, *chrysolithus*, aliâs ከርሴሞቶን፡ (Hez. 28, 13) q. v.

አከሪግልዮን፡ n. prgr. sc. χοιρογρύλλιος *chocrogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliâs ኪሮግርሊዮስ፡ vel "ዮን፡ q. v.): ግሔያት፡ ወቅራዲናት፤አግሪግልዮን፡ወባዕዳን፡አራዊት፡እለ፡ያፈቅሩ፡በሊዐ፡አሕማላት፡ G. T. H.

አከራጦን፡ n. prgr. sc. ἄκρατον i. e. *merum* (sc. vinum): አከራጦን፡ ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; Org. — *Voc. Ae.*: አከራጦን፡ዘ፡ዘቢብ፡ (!).

አከሲማሮስ፡ n. prgr. sc. ἑξαήμερον, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኰተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 proposui etymon, reprobandum est.

አእኰተ፡ II, 1 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui, c. Acc. pers.; homines, ut: አእኰትዎ፡ጥቀ፡ ἐπῄνεσαν Judith 6, 20; ብእሲተ፡እንተ፡ኢታእኵቶ፡ለምታ፡ μακαριεῖ Sir. 25, 23. 10, 29 (δοξάζειν); 1 Petr. 2, 14; Deum: አእኵቶ፡ለእግዚ"፡ δόξασον Sir. 32, 10; ሚመጠነ፡ንከል፡አእኵቶቶ፡ 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc. 2, 12; አእኵተከ፡ εὐλογῶ σε Jes. 12, 1; αἰνέσατε αὐτῷ Jer. 20, 13; ᾔνεσαν Dan. ap. 1, 63; ὑμνεῖν Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; ὑψοῦν Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere (benedicere)*, 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: አእኵቶ፡ለፈጣሪከ፡ εὐλόγησον Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; εὐχαριστεῖν Judith 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; ጸሊዮ፡ወአእኰቶ፡እግዚአብሔርሃ፡ Sx. Nah. 14; አእኰቶ፡ Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; አእኵቶ፡ለዘጸገወከ፡ Fal. f. 57; ፈቀደ፡ፌስጦስ፡ያእኵትዎ፡ አይሁድ፡ Act. 25, 9; c. በእንተ፡ rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. ዘ፡ *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — *Voc. Ae.*: አእኰተ፡ዘ፡አመሰገነ፡ (a ገነ፡).

ተአኵተ፡ III, 1 *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse* vel *haberi, benedici, gratiam capere* vel *consequi*, Ps. 112, 3; ይትአኰት፡በአናቅጽ፡ምታ፡ Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. በኀበ፡ prs.: ትትአኰቲ፡ በኀቤሁ፡ Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 58; ይትአኰት፡በኀበ፡መኳንንት፡ θαυμασθήσεται Sir. 38, 3; vel c. እምኀበ፡ Matth. 6, 2; እምኀበ፡መላእክት፡ተአኵተ፤እምኀበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡ Lit. Chr.; vel c. እምነ፡, ut: Christus እመላእክት፡ተአኵተ፡ Kid. f. 13; ብእሲ፡ኄር፡ብዙኀ፡ይትአኰት፡ εὐλογηθήσεται Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel እኵት፡) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus*: እኩት፡እግዚ"፡ χάρις τῷ θεῷ Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (πιστός?); αἰνετὸς Or. Az. (Dan. 3 ap.) 2; ክቡር፡ወእኩት፡ Kuf. 35; እኩትኒ፡ አንተ፤ ቡሩክኒ፡ አንተ፤ልዑልኒ፡ አንተ፡ በመልዕልተ፡ ሰማያት፡ Mavâs. n. 24.

አእኳቲ፡ (etiam አኳቲ፡) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem* vel *laudem reddere solet*: Tab. Tab. 90. 93; Daniel ኮነ፡ብእሴ፡ትሑተ፡ወአእኳቴ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኰቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria*: ያመጽኡ፡አኰቴተ፡ለቤተ፡እግዚ"፡ αἴνεσιν Jer. 17, 26; ከመ፡ ተሀቡ፡አኰቴተ፡ለስምየ፡ δόξαν Mal. 2, 2; ወሀቡ፡ለእግዚ"፡ አኰቴተ፡ወስበሐ፡ Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; δόξα Sap. 8, 10; ኢይደመሰስ፡አኰቴትኪ፡እምልበ፡ እጓለ፡እመሕያው፡እንዘ፡ይዜከሩ፡ Judith 13, 19; κλέος 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia*: Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; ወአኰቴተ፡አልብከ፡ *neque gratiam reportabis* (und du hast keinen Dank) Sir. 29, 25; በእንተ፡አኰቴቱ፡ለመርዶክዮስ፡ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας M., Esth. 2, 23. 6, 4; አኮ፡ሊተ፡አኰቴት፡ οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 18; እንበለ፡አኰቴት፡ይከውን፡ቅኔነ፡ Judith 8, 23; መበለታት፡ይንሥኣ፡ዘተጸገዋ፡በአኰቴት፡ Did. 20; እለ፡አልቦሙ፡አኰቴት፡ ἀχάριστοι *ingrati* 2 Tim. 3, 2; ሕጸተ፡አኰቴት፡ *animus ingratus* (at in LXX: ἀπιστία) Sap. 14, 25; አብእ፡ለእግዚ"፡ በከመ፡አኰቴቱ፡ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ Sir. 32, 12; ይብል፡ ካህን፡ጸሎተ፡አኰቴት፡ *dicet orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) መሥዋዕተ፡አኰቴት፡ vel (መሥዋዕት፡)በእንተ፡አኰቴት፡ *sacrificium eucharisticum* (זֶבַח הַתּוֹדָה) Lev. 7, 12. b) *eucharistia*: እምድኅረ፡ተመጠዉ፡አኰቴት፡ Kid. f. 10. c) አኰቴተ፡ቍርባን፡ *oratio eucharistica* vel *liturgica*, (*anaphora*), ut: አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡ Lit. Chr., al.

እኰቴ፡ (Lud. Comm. hist. p. 45 n. 52) et አኰቴ፡ (ut: አኰቴ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 11) subst. *gratiarum actio.*

ማእኰት፡ et ማእከት፡ subst. 1) *donum gloriae* vel *glorificationis:* ሀበ፡ (sc. da mortuo) እግዚኦ፡ማእኰተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በዕበየ፡ሣህልከ፡ወምሕረትከ፡ Genz. f. 26 (paulo infra: ክድኖ፡-ለነፍሱ፡-በልብሰ፡ምሕረትከ፡ከመ፡ትትአኰት፡ወትሰበሕ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወመላእክት፡). 2) *potestas beneficii loco et gratiae oblata* (Vergünstigung): ወብየ፡ማእኰት፡እምኀበ፡ዘፈጠረኒ፡ከመ፡እለ፡አስሐትክዎሙ፡ይትወደዩ፡ምስሌየ፡ውስተ፡እሳት፡ ait Satanas, Macc. f. 22. — *Voc. Ae.* ad Macc.: ማእኰት፡ዘ፡ማጉታ፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 15). 3) *praestantissimum* (id. fere quod מֶגֶד): ነገሥት፡ወመኳንንት፡እለ፡ይበልዑ፡ማእከተ፡ Clem. f. 160; Vis. Bar.; መኳንንቲሆሙ፡በላዕያነ፡ማእኰት፡ Macc. f. 9.

አኮት፡ vel ዐኮት፡ subst. *muscae* vel *tabani* species, *sciniphes, muscae caninae,* σκνίψ Sap. 19, 10; κυνόμυια Ps. 77, 50. 104, 29. — Secundum Lud. significat *locustae parvae* genus, quod vulgo ደቋቋ፡አንበጣ፡ vocatur. — *Voc. Ae.:* አኮት፡ዘ፡ቴንጣጭ፡ዘምብ፡; *aliud:* አኮት፡ጽንጽንያ፡ብ፡የውሻ፡ንብ፡; *aliud:* አኮት፡አናኰዕ፡ዘ፡ፌንጣ ።

አከወ፡, unde ታእካ፡ vel ታዕካ፡ vid. sub ዐከወ፡

አከየ፡, rarius አከየ፡ (Lev. 13, 8 C; 4 Esr. 8, 35) I, 1 [praeter كَيْكَا et مُكَوْكَى *in quo nihil boni, nequam* conferendum videtur كَاىَ *verbis dolore affecit* ܟܳܐ *increpavit, reprehendit*] Subj. ይእከይ፡ (Kuf. p. 86), *malum* vel *pravum esse,* et comparative *pejorem* vel *deteriorem esse* vel *fieri,* c. c. እምነ፡ vel Acc. ejus quo quis pejor est, etiam c. Acc. ejus, cui quid malum est; a) physice (*noxium* vel *perniciosum esse* vel *fieri,* übel, schlimm sein): አከየት፡ይእቲ፡ሕብር፡ *in pejus mutata est* Lev. 13, 8; አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡ Sir. 25, 15; እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡ 25, 13; ምንተ፡የአኪ፡እምነ፡ዐይን፡እንለ፡እመሕያው፡ 34, 13; 4 Esr. 8, 35; Matth. 27, 64; Joh. 5, 14; ሐይወ፡የአክዮ፡እምነ፡ሞት፡ Sir. 22, 11; *vilem, viliorem esse:* ዘየአክዮ፡ ἀνάξιος αὐτοῦ Sir. 25, 8. b) ethice: ፈድፋደ፡አከዩ፡ *pejores facti sunt* Herm. p. 93; 1 Tim. 5, 8; 2 Petr. 2, 20; Kuf. p. 86; እምኵሉ፡እኪት፡ተአኪ፡እኪት፡ብእሲት፡ Sir. 25, 13; Matth. 12, 45; እለ፡የአክይዎ፡ Luc. 11, 26.

አእከየ፡ II, 1 1) *male agere, improbe agere:* ያአኪ፡ κακοποιεῖ Prov. 11, 15; Jer. 10, 5; Kuf. p. 20. 2) *malum reddere, depravare,* ut animum alius: Satanas አእከየ፡ልበ፡አይሁድ፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ Org. 2; vel animum sive mores suos, ut: አእከዩ፡ልበሙ፡ Sir. 16, 10; Kuf. p. 54 annot. 2; Dan. 11, 27; አእከዩ፡ግዕዘ፡ (ob rhythmum finalem pro ግዕዘሙ፡) Enc. Haml. 24; vel actionem sive facinora sua: ኢያአኪ፡ገቢረ፡ Kuf. p. 93; አብዝኀ፡አእከዮ፡ምግባሪሁ፡ p. 127. In specie: a) *affligere:* ያአክያ፡ለልብከ፡ κακώσει καρδίαν σου Koh. 7, 22. b) *aegrum reddere:* ያአኪ፡ዐይኖ፡ላዕሌከ፡እኁከ፡ Deut. 15, 9. 3) *male facere* alicui, *male habere* alqm, c. ላዕለ፡ prs., Herm. p. 97; c. ዲበ፡ prs.: ለአእከዮ፡ዲቤከ፡ Kuf. p. 52; c. Acc. prs.: ለአእከዮቱ፡ Koh. 8, 9.

አስተአከየ፡ IV, 1 1) *male habere* alqm: vae illis, qui ያሐምሙ፡ወያስተአክዩ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ Lud. e Vit. Theoph. 2) *male agere,* Kuf. p. 95. 3) *sibi malum censere* i. e. *ut malum reprobare* alqd, Lud. e Syn. (vide sub አሠነየ፡ n. 2, d), nisi hoc exemplum ad IV, 3 referre malueris.

አስተአከየ፡ IV, 3 (quamquam fere ubique አስተአከየ፡ scriptum est; at Subj. non ያስታእኪ፡ sed ያስተአኪ፡ formatur), pro malo i. e. vili habere, sive *vilipendere, contemnere, dehonestare, dedecorare,* c. Acc., μυκτηρίζειν vel φαυλίζειν Jes. 37, 22; ያስተአኪ፡ተግሣጸ፡አቡ፡ Prov. 15, 5; ἀτιμάζειν Deut. 27, 16; Sir. 3, 13; ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡በርሥእቱ፡ 8, 6. 10, 13; ἐξουθενεῖν Luc. 23, 11; καταφρονεῖν Hab. 1, 13; Prov. 23, 22; Herm. p. 35; ከመ፡ያስተአክዩኪ፡ሰብእ፡ Jer. 29, 16; Inf. verb. አስተአክዮሙ፡ καταφρονήσαντες Sap. 14, 30; βδελύσσειν ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ሕሠሚሁ፡ Sir. 11, 2.

እኩይ፡ (etiam እኵይ፡) part. et adj., f. እኪት፡ (rarius እኪይት፡ ut in Herm.; 4 Esr. 14, 16 L), A) Adj. *malus* 1) *vilis, futilis, foedus* aspectu: Matth. 7, 17. 18; Jer. 24, 3; Lev. 27, 10; Num. 13, 19; Deut. 15, 21; Gen. 41, 3. 2) *noxius, perniciosus, malignus,* de morbis, vulneribus, ulceribus: Lev. 13, 3. 4. 7; እኩይ፡ደዌ፡ Koh. 5, 15; Deut. 28, 35. 59; Apoc. 16, 2; bestiis rapacibus: Gen. 37, 33; Sir. 12, 13. 21, 2 (ὄφις); Tit. 1, 12; aliis rebus 4 Reg. 4, 41; Rom. 14, 20; ተዘከር፡ከመ፡እኩይ፡ዐይነ፡ሰብእ፡ Sir. 34, 13; Jac. 3, 8. 3) *adversus, molestus, gravis, sinister, miser:* ነገር፡እኩይ፡ Ex. 33, 4; ጽልመት፡እኪት፡ σκότος δεινόν 2 Reg. 1, 9; ቅኑእ፡ et ዥንኑእ፡እኩይ፡ σκληρός Jes. 19, 4; እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡ Sir. 28, 21; እኪት፡ኀሳር፡ 5, 14; ድቀቶሙ፡ለሰብእ፡ኃጥኣን፡እኩይ፡ Prov. 1, 18; ዕለት፡እኪት፡ Koh. 7, 14; Job 21, 30; Ps. 48, 5; መዋዕል፡እኩይ፡ Koh. 12, 1; Eph. 5, 16. 6, 13; 2 Tim. 4, 18; Gen. 47, 9; እኪት፡መዋዕል፡ σκληρὰ ἡμέρᾳ 1 Reg. 1, 15. 4) ethice: *pravus, nequam, malignus, improbus;* de personis: ብእሲ፡እኩይ፡ πονηρός Ps. 139, 1; 2 Reg. 4, 11; እኩያን፡ Ps. 5, 5; Jes. 53, 9; Matth. 5, 45. 12, 34; ትውልድ፡እኪት፡ 12, 45; κακός Koh. 9, 2; Prov. 3, 31; Matth. 21, 41. 24, 28; φαῦλος Prov. 29, 9; ብእሲት፡እኪት፡ 5, 3; Joh. 3, 20; σκληρός Jes. 48, 4; λοιμός 2 Par. 13, 7; 1 Reg. 25, 17; ἀσεβής Sir. 12, 6. 16, 1; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; መንፈስ፡እኩይ፡ 1 Reg. 16, 15; ጋኔን፡እኩይ፡ Jud. 9, 23; Luc. 7, 21; de Satana Matth. 13, 19. 38; Eph. 6, 16; de rebus, ut: ልብ፡እኩይ፡ (σκληρά) Sir. 3, 26. 27; Gen. 6, 5; በእኪት፡ዐይን፡ (ἀναιδεῖ) 1 Reg. 2, 29; እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; Prov. 2, 12; ዘእኩይ፡ምግባሩ፡ Joh. 3, 20; ነገር፡እኩይ፡ Gen. 39, 9; ኀሊና፡እኩይ፡ Marc. 7, 21; ፍትወት፡እኪት፡ Col. 3, 5; ትምክሕት፡እኪት፡ Jac. 4, 16; ስም፡እኩይ፡ *nomen malum* i. e. *mali* Sir. 6, 1; Deut. 22, 19; Luc. 6, 22. — እኩይ፡በኀበ፡ Gen. 28, 8 vel በቅድመ፡ 1 Reg. 29, 7; Gen. 35, 22. 38, 7 vel ላዕለ፡ Koh. 2, 17 idem est quod *displicens* alicui.

B) Subst. sive እኩይ፡ sive እኪት፡ *malum,* Pl. እኩያት፡; 1) ethice a) *pravum, malitia,* እኩይ፡ Jer. 13, 23; Jes. 5, 20. 7, 16; Ps. 33, 14. 15; Rom. 12, 9; እኪት፡ 1 Petr. 3, 11; Luc. 6, 45; Gen. 8, 21; Jud. 20, 13; Sir. 17, 7; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ πᾶσα κακία 25, 19; ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አጽርዖት፡ 30, 37. 39, 4; Ps. 35, 4. 96, 11; 4 Esr. 2, 36. b) malum quod quis facit, loquitur, sentit: ገብሩ፡እኩየ፡በቅድሜየ፡ Jes. 66, 4; Ps. 33, 17; Joh. 5, 29; Matth. 27, 23; Rom. 3, 8; ይነቡ፡ኵሉ፡እኩየ፡ Matth. 5, 11; Joh. 18, 23; ትኄልዩ፡እኩየ፡ Matth. 9, 4; ይፈድዩኒ፡

እኩየ፡ Ps. 7, 4; ገቢረ፡እኪት፡ Lev. 5, 4; ገበርተ፡እኪት፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከብክ፡እኩይ፡ Sir. 7, 1; እስመ፡፪እኩያተ፡ገብሩ፡ሕዝብየ፡ Jer. 2, 13. 2) malum quod cui accidit: *res adversae, calamitas, miseria, infortunium,* እኩይ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; እኪት፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jes. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; ለእኪትክሙ፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; በመዋዕለ፡እኩያት፡ Ps. 36, 20. C) Adv. እኩየ፡ *male* Lit. Jac.; በእኩይ፡ *male,* ut: እስከ፡ይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; *dolose* Kuf. 29; ተናገሩ፡ምስሌሆሙ፡በእኩይ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ae.:* እኩይ፡ሕሡም፡ብ፡ቢስ።

እከይ፡ subst., m. et f., Pl. እከያት፡ 1) *mala indoles* rei, *futilitas:* ዘኢይትበላዕ፡በእከዩ፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum:* እከየ፡ልብ፡ 1 Reg. 17, 28; እከየ፡ልቡ፡ ὁ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; እከይየ፡ Job 13, 26; እኩት፡ብዙኅ፡እከይክ፡ 22, 5; እከይሆሙ፡ Jud. 20, 34; እከዪሃ፡ (v. እከይሃ፡) የዐልዎ፡ለራእይ፡ Sir. 25, 17; እከይሁ፡ v. እከዩሁ፡ 14, 7; ይኄይስ፡እከዩሁ፡ (v. እከይሁ፡) ለብእሲ፡እምኒ፡ሠናይታ፡ለብእሲት፡ 42, 14; እከዮሙ፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; κακίαι Jer. 3, 2. 18, 8; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ኵሎ፡እከዮሙ፡ Kuf. 4; ምግባረ፡እከይ፡ Hebr. 10, 22; እከየ፡ምግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; እከያት፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; ኵሉ፡እከያቲሁ፡ዘቀድም፡ Enc. Sen. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; እከየ፡ልብ፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

እከዮስ፡ n. prgr. sc. ἄξιος, *dignus* post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi ይበሉ፡እከዮስ፡ይደልዎ፡ይደልዎ፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አከጥስ፡, አኪጢን፡ (አኪጤን፡), አስከጢን፡, አከጤ፡, አከዲን፡, አከጥስ፡ al. (vid. አቃጥስ፡) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates,* Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* አከጥስ፡በእሬት፤አከዲን፡በሕዝቅኤል፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከፈ፡ var. pro አውከፈ፡, q. v. sub ወከፈ፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [אוֹ أَوْ], 1) *aut, vel, -ve:* Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13, 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; ፳፭አው፡፴ Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡, sc. ወአው፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: አው፡ — አው፡ *vel — vel, aut — aut:* 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; አው፡ሠምዐ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6; ንግሩኒ፤አው፡ትሠውዑ፡አው፡አነሥእ፡ላዕሌክሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል፡ Macc. f. 2; ter *vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; quater 1 Petr. 4, 15; quinquies Deut. 14, 26. b) ወእው፡ *sin minus* (oder aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) አው፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos. 5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) ወአው፡ 2 Reg. 19, 35. c) አው፡ — ኑ፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) አው፡ቦኑ፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) አው፡አልቦ፡ *necne? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ae.:* አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ።

እወ፡ particula affirmantis [إِيْ] *sane, profecto, utique, etiam,* ναί, ኢትቤ፡እወ፡አእመርክዎን፡ Jer. 48, 7; Matth. 11, 9. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime,* Gen. 43, 29; Kuf. 42; ቦኑ፡ቃል፡እምእግዚ"፡ወይቤሎ፡እወ፡ቦ፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; እወ፡ዳኅን፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja doch), እወ፡እግዚእ፡ ναί Judith 9, 12; እወ፡እግዚእ፡ፍትሖሙ፡ Genz. f. 69; እስእለከ፡እወ፡ማሕሌታይ፡ሚካኤል፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [آل], exhalatio terrae humida, *vapor, nebula,* ጠል፡ወአውል፡ δρόσος καὶ νιφετός Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, ወትተርፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡እንበለ፡ጠል፡ወአውል፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum ከነ፡ አውለ፡ („exhalatio suavis" sec. Lud.) ወምሕረት፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ae.:* አውል፡ህቡ፡ዘ፡ጤዛ።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster,* arbor Abyssiniae vernacula, altissima, robustissima (vid. Harris I. 285. 364; II Anh. p. 31 de ወይራ፡); አውልዐ፡ገዳም፡ ἀγριέλαιος Rom. 11, 17. 24; ጽንዑ፡ከመ፡ጽንዐ፡አውልዕ፡ δρῦς Am. 2, 9; ዕፀ፡አውልዕ፡ M. M. f. 48; ተከሉ፡ወይነ፡ወዕፀ፡አውልዕ፡ Gad. Za Mich.; አውልዕ፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ae.:* አውልዕ፡ዘ፡ይረቅ፡ዌራ፡ v. ወይራ፡ [Nomen አውልዕ፡, quamquam አውልዕ፡ (i. e. ወይራ፡) Abyssinis pariter atque Hebraeis אֵלּוֹן אֵלָה tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea* ἐλαία potius quam e radice אול derivandum videtur].

አውሎግያ፡ et አውለጊያ፡ n. prgr. εὐλογία, *eulogia,* sive *oblationes* Christianorum ab episcopo vel sacerdote *benedictione consecratae,* Const. Ap. 35; ኅብስተ፡አውሎግያ፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam ዐውስት፡) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur,* γύψ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ae.:* ንስር፡ወአውስት፡ወፈንከስ፡ዘ፡አሞራ፡; *aliud:* አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አሞራ።

አዊት፡ vel አዌት፡ nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Senê die XXX° celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquent]: በዓል፡ዘስሙይ፡ውእቱ፡ዮሐንስ፡አዊት፡ Abtel. Ap. 3; ዘአዌት፡ዮሐንስ፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 55.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Αὐνάν אוֹנָן (vid. Gen. 38, 9): inde አውስበ፡አውናን፡ *onania,* Form. Conf.

አከ፡ i. q. ሀከ፡ q. v.

አውከከ፡ forma amharizans, *agitare, perturbare:* **ወየአወክክዎሙ፡** (pro **ወየሀውኩዎሙ፡**) **ለአሕዛብ፡** Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አውክሳርያ፡ n. prgr. sc. αὐξάρια, ut: **አውክሳርያ፡ ዘአፍሬቂያ፡** (Africae), e Syn., communius **ስንክሳር፡** Lud.

አውኪያኖስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανὸς *oceanus* Sx. Haml. 8.

አውየወ፡ vid. sub **ዐውየወ፡**

አዒ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet **አዒ፡** (v. **ነዓ፡**) **ወሑር፡** βάδιζε ἄπελϑε Ex. 4, 19. — *Voc. Ae.:* **ዐዒ፡ ብ፡ ስማዕ፡**; eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit. [Interjectio sicut أَيْ, أَيَا, هَيَا, هَيَّا, عَايْ, al., esse et *heus, age!* significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur **ጐለመሰ፡** *ad robur juventae pervenire,* coll. أَزَلَ *robustus evasit, firmitatem acquisivit.*

አዛል፡ subst. *vir fortis, strenuus:* **በሕ፡ አዛል፡ ዘኢይፈርህ፡ ሞተ፡ በቅድመ፡ ቀታልያን፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ ዐዚዝ፡ አዛል፡ ዘ፡ ኀያል፡**; *aliud:* **አዛል፡ ብ፡ ታላቅ፡**

እዝል፡ *quidam contandi modus* vid. sub **ዕዝል፡**

አዘረ፡ vid. sub I et II **ዐዘረ፡**

አዚራን፡ i. q. **ሐዚራን፡** (vid. supra c. 120), mensis Syrorum tertius, cui respondet Abyssinorum **ሰኔ፡**, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; أَزَبَ *fluxit aqua,* coll. زاب זוב أَزِبَ.

አስተአዘበ፡ IV, I *mingere:* **ዘያስተአዝብ፡ ኀበ፡ አረፍት፡** 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዛብ፡, **አዛብ፡**, **አዙብ፡** subst. [אֵזוֹב, Ges. thes. p. 57] *hyssopus,* ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύοσμον, *mentha* Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro **አዝየብ፡**, أَزْيَبُ *vulturnus, auster*) subst., plerumque m., 1) *auster* ventus, (*Africus, Vulturnus*), νότος, **ነፋስ፡ አዜብ፡** Ex. 10, 13; **አዜብ፡** Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; λίψ Jes. 43, 6. 2) *auster* i. e. *regio australis, meridies:* νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; λίψ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. *australis,* Lud. e Lib. Myst.

እዝን፡ subst. [referendum videtur ad rad. أَذَّ, هَذَّ *secuit* (i. e. חדד, חזז), unde هُذَاذٌ أَذُوذٌ *acutus*] *silex, pyrites,* πέτρα, ἀκρότομος, **እብነ፡ እዝን፡** Jos. 5, 2; **መጣብሕ፡ ዘእዝን፡** 21, 40; Ps. 113, 8; **አንሥአ፡ እዴሁ፡ በእዝን፡** Job 28, 9; **ኰኵሐ፡ እዝን፡** Sap. 11, 4. — *Voc. Ae.:* **እዝን፡ እብን፡ ብልጭትጊ፡ ዘ፡ ብልጭት፡**

እዝን፡ subst., m. et f., Pl. **እዛን፡** et **አእዛን፡** [אֹזֶן, أُذُنٌ et أُذْنٌ] *auris,* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18; Koh. 1, 8. 12, 9; **እዝን፡ ነገረ፡ ይፈልጥ፡** Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; **እንበበ፡ ውስተ፡ እዝነ፡ ሕዝብ፡** (i. e. *audiente populo*) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; **ይብሉኪ፡ ውስተ፡ እዝንኪ፡** Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; **ቀዲሙ፡ ሰማዕኩከ፡ በእዝንየ፡** Job 42, 5; **ሰምዓ፡ እዘኒሆሙ፡** Sir. 17, 13; **አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡** Jes. 6, 10; **አእዛን፡** Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — *Voc. Ae.:* **እእዛን፡ ብ፡ ዡሮች፡**

ማእዝን፡, **ማእዘን፡**, **ማእዝንት፡**, **ማእዘንት፡** subst., m. et f., Pl. **መአዝን፡**, rarius **መአዝንት፡** (Did. 31), *extrema pars* vel *extremitas* rei, i. e. a) *lacinia, ora* vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) *vertex, prominens* (montis): **ውስተ፡ ማእዘንት፡** ἐν κέρατι Jes. 5, 1. c) *angulus,* γωνία, **ውስተ፡ ማእዘንት፡ ገነት፡** Dan. ap. 1, 38; **እምነ፡ ማእዘንት፡ እስከ፡ ማእዘንት፡** Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; **መአዝነ፡ መራሕብት፡** Matth. 6, 5; **አርባዕቱ፡ መአዝነ፡ ዓለም፡** Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (**ማእዝን፡** et **ማእዘን፡**); Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; **ይቁሙ፡ ውስተ፡ አሕቲ፡ ማእዝን፡ እመአዝኒሃ፡ ለቤት፡ ክርስቲያን፡** F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; **በማእዝነ፡ ቤት፡** (i. q. *in occulto* **በኅቡእ፡**) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; **አንቀጸ፡ ማእዝንት፡** (v. **ማእዘንት፡**) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; **እስከ፡ ማእዘንት፡ ዴዴ፡ አፍራስ፡** 38, 40. α) **እብነ፡ ማእዘንት፡** *lapis angularis* 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; **ርእሰ፡ ማእዘንት፡** (*lapis*) *extremus angularis* Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; **ኢይነሥኡ፡ እምኔከ፡ እብነ፡ ለማእዘንት፡** Jer. 28, 26; etiam omisso **እብን፡**, ut: **መኑ፡ አስተኃደረ፡ መአዝኒሃ፡** (v. **ማእዝኒሃ፡**) ὁ βαλὼν λίϑον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6. β) **ርእሰ፡ ማእዘንት፡** *angulus supremus* i. e. *pinna,* templi Luc. 4, 9. γ) trsl.: *principes* populi (פִּנּוֹת, Eckmänner): **መአዝኒሆሙ፡ ለእስራኤል፡** 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ *validum, fortem esse* vid. sub **ዐዘዘ፡**

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab **ዐዘዘ፡** עזז عَزَّ وعز; at fere ubique per **አ** scriptum invenitur, litera **ዐ** frequentissimo usu detrita et in **አ** extenuata] 1) *potentem esse, dominari:* **ከመ፡ የአዝዝ፡ ወይትኀየል፡ ዲበ፡ ምድር፡** Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύειν Matth. 20, 25. 2) *imperare, jubere, mandare, praecipere, edicere,* abs. ut: **አነ፡ እኤዝዝ፡ ወአነ፡ አመጽእሙ፡** Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; **በአሐዱ፡ ቃል፡ አዚዝከ፡** Sap. 12, 9; c. c. **ለ፡** prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7, 9. 21, 4. 44, 1; **አኀለቀ፡ አዝዞቶሙ፡** 49, 33; Ex. 7, 10. 20; 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παραγγέλλειν) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Jer. 1, 7. 7, 31; **ነገር፡ ዘአዘዘ፡ እግዚ"፡ ይንግር፡** 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. **በእንተ፡** rei (*de*): Kuf. 19; Ps. 90, 11; **በእንተ፡ ዝሙት፡ አብዝኀ፡ አቡየ፡ አዝዞትየ፡** Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. **በ፡** rei (in libris ex Arabico translatis): **ፈታሒ፡ የአዝዞሙ፡ ለላእከኒሁ፡ በፈሪሀ፡ እግዚ"፡** F. N. 43, 3; **አዘዘ፡ በአብጽሖተ፡ ቃሉ፡** Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: **መኑ፡ አዘዘከሙ፡ ትሕንጹ፡** 2 Esr. 5, 3; **አዘዘ፡ ያብእዎ፡** Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. **ለ፡** et Inf., ut: **አንተ፡ ውእቱ፡ ዘትኤዝዝ፡ ለበዊእ፡**

ወለወጸ.እ፡ 1 Par. 11, 2. a) አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡ seq. Subj. *vetare* Gen. 3, 17. 28, 6; Jes. 5, 6; vel ኢ.አዘዘ፡ከመ፡ seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub ኀርመት፡ c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare* alicui, *cum mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; አዘዝከ፡ዐቃቤ፡ላዕሌየ፡ Job 7, 12; እኤዝዝ፡እኪተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ *mitte nobis ea* Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere*, *testamento legare*, Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; አዘዘ፡በእንተ፡ቤቱ፡ 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus የአዝዝ፡እምቅድመ፡ምንኵስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: አዝዞ፡ይኩን፡ (*testamentum fiat*) በጽሒፍ፡ወዘእንበለ፡ጽሒፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡ 41, 4; c. ለ፡ ejus, cui quis quid legat: 24, 5. 41, 3; c. በ፡ opum, de quibus quis testatur vel disponit: ዘይኤዝዝ፡በንዋይ፡ F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere*, c. Acc. et ለ፡, Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juberi*, ወተአዘዘ፡ውእቱ፡ዐንበሪ፡ Jon. 2, 11; c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ *ab* aliquo: ኀሊ፡ዘተአዘዝከ፡ Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; ተአዘዝክሙ፡በኀቤነ፡ 1 Thess. 4, 1; ወድአ፡ተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ" Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alcjs *legari* ad alqd vel *praefici* rei: ዕደው፡እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. β) *jussu mitti*, c. በ፡ *contra* alqm: ሰበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi*, c. ውስተ፡ *in*: ተአዘዘ፡ወድአ፡ውስተ፡እደ፡ኀጺን፡ ἐντέταλται ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου Job 15, 22. b) *praecipi*, *statui*: በአዝማነ፡ዚአሆሙ፡እለ፡ተአዘዙ፡ሎሙ፡ Hen. 80, 6; ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ" Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri*, *testamento legari*: ኢይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere*, *obedire*, *obtemperare*, c. ለ፡ alicui: Koh. 10, 19; ዘረከበ፡ዘይትኤዘዝ፡ሎቱ፡ Sir. 25, 9; አልቦ፡ዘኢይትኤዘዝ፡ለቃልከ፡ Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; አንትን፡አንስት፡ተአዘዛ፡ለአምታቲክን፡ Did. 3; abs. Phil. 2, 8; ተአዝዞት፡ *obedientia* Rom. 5, 19; Philem. 21; እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ *inobedientes* Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: ተአዘዘ፡ይሖር፡ Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus*: እዙዝ፡ውእቱ፡ከመ፡ያጥፍእ፡ *jussus erat delere* Judith 3, 8; (አንተ፡) እዙዝ፡ለከሢተ፡ትምህርት፡ Enc. Tachs. 18. b) *praeceptus*, *mandatus*, *statutus*: ሀበ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡ Sir. 7, 31; በከመ፡እዙዝ፡በኀበ፡እግዚእነ፡ Did. 7; ወዓዲ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 10; በከመ፡እዙዝ፡በእንቲአሆሙ፡ Kuf. 5; ዕለት፡እዝዝት፡ይእቲ፡ Kuf. p. 162. α) ኢእዙዝ፡ *vetitus*: ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 15; Macc. f. 17; (መብልዕ፡) ዘኢእዙዝ፡በውስተ፡ሕግ፡ Clem. f. 249. β) *testamento legatus*: ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui testamento legatum est* (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens*, *obtemperans*: ሳአል፡ሰበ፡ኮነ፡እዙዘ፡ለእግዚ"፡ኮነ፡እግዚ"፡ያመውእ፡ Jsp. p. 361.

አዛዚ፡ n. ag. 1) *potens*, *potestate praeditus*: ረሰየከ፡እግዚ"፡አዛዜ፡ለዙንጌየ፡ Jsp. p. 366. 2) *curator*: orbi, እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዛዚ፡ F. N. 24, 3. 3) *testator*, (*testatus*): F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst., f. et m., Pl. ትእዛዛት፡, 1) *potestas*, *imperium*: እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡ ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 32. 36; አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; ሚጠሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; ይወጽኡ፡እምትእዛዝነ፡ p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum*, *mandatum*, *edictum*, *statutum*, *jussus*: ዛቲ፡ትእዛዝ፡ ἐντολή Mal. 2, 1; ዘንተ፡ትእዛዘ፡ 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; ተውህበ፡ትእዛዝ፡ Kuf. 3; ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ δόγμα Dan. 2, 13; ከመዝ፡ውእቱ፡ትእዛዝ፡መጽሐፍ፡ዘወሀበ፡ διάταγμα 2 Esr. 7, 11; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ διὰ προςτάγματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; διὰ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ' ἐπιταγὴν 1 Tim. 1, 1; θέλημα 1 Tim. 4, 3; παραγγελία 1 Tim. 1, 5. 18; crebro ትእዛዝ፡ collective: ወሀበ፡ትእዛዘ፡ቅድሜሁ፡ ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; ኵላ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሎን፡እላንተ፡ትእዛዝ፡ Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάλματα Jes. 55, 11; προςτάγματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጻሕፍተ፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. ትእዛዛት፡ Koh. 12, 13; ዐቀበ፡ትእዛዛቲሁ፡ለእግዚ"፡ Sir. 23, 27; Kuf. 22; ትእዛዛተ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; ትእዛዛተ፡ሐዋርያት፡ *constitutiones Apostolorum*, Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est*, (*promissio*), ἐπαγγελία Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum*, α) sensu biblico: ታቦት፡እንተ፡ትእዛዝ፡ Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሒፈቱ፡ F. N. 41, 1; በእንተ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ዘንዋይ፡ ibid. 3) passim i. q. ተአዝዞ፡ i. e. *obedientia*: 1 Reg. 15, 22 S; በትእዛዙ፡ለጽድቅ፡ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας 1 Petr. 1, 22; ἀκοαί 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus*, *mandato instructus*, *praefectus*: ተአዛዚ፡ዲበ፡ሕዝብ፡ Hen. 20, 5; Michael archangelus ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዛዜ፡ Enc. Jac. 12. 2) ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (ex Arabismo) i. q. ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens*, *obsequens*, *obtemperans*, *se subjiciens* imperio alcjs: Deg.; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; ረድኡ፡ወተአዛዚሁ፡ Enc. Teq. 19; ወትኩኑ፡ተአዛዚተ፡ለከ፡ Fal. f. 14; ተአዛዝያን፡ F. N. 7, 1; ኢተአዛዚ፡ *inobediens*, Lud.; filius Herodis ዘኮነ፡ተአዛዜ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 341; አይድዖ፡ከመ፡ውእቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (*se se ei subjecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [أَيّ, אֵי], m. et f., Pl. አያት፡ 1) interrg. in quaestionibus directis et indirectis, a) adj.: *qui? qualis? (uter?)*: አይ፡ብሔር፡ማኅደሩ፡ለብርሃን፡ (ποῖος) Job 38, 19; አእምሩ፡አይ፡ፍኖት፡ሠናይ፡ Jer. 6, 16; adv. interrg. ኑ፡ annexo auctum: አይኑ፡ዘርእ፡ክቡር፡ Sir. 10, 19; አይኑ፡መጽሐፈ፡ኀድጋቲሃ፡ Jes. 50, 1; አይኑ፡ሕዝብ፡ 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: ወያአምሩ፡መናብርት፡አይ፡ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 9, 12; praedicati loco positum: አይኑ፡ውእቱ፡መዋቲ፡ዘይነጽሕ፡ Job 4, 17; አይ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ወርኅ፡ Rel. Bar..; አይ፡ይእቲ፡ፍኖተ፡ሲኦል፡ 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: አየ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖት፡) ኀለፈ፡ 2 Par. 18, 23; አየኑ፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊተ፡ Jes. 66, 1; አየ፡ኀጢአተ፡ገብሩ፡ Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: ዘአይ፡አምላክ፡ *qualis Dei?* Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: በአይ፡እደው፡ Cyr. ad Th. f. 9; በአይ፡እምእላንቱ፡እሣህሎሙ፡ Jer. 5, 7; በአይ፡ፍኖት፡ Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

24, 42; Rom. 3, 27; በአይ፡ልሳን፡ንከል፡ነጊረ፡ግብረቶን፡ Gad. Lal.; Clem. f. 46. 56; በአይ፡ፍኖ፡ τίνα τρόπον Cyr. c. Pall. f. 97; ለአይ፡ወለ፡ማእዜ፡መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እምአይ፡ሕዝብ፡ Tob. 5, 9. 11; በእንተ፡አይ፡ኀጢአት፡ Hen. 21, 4; በታሕተ፡አይ፡ዕፅ፡ Dan. ap. 1, 54; Pl. Matth. 19, 18; አያተ፡ሥሕጸታተ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; c. pron. suff.: አያቶሙ፡ይኄይሱ፡ *qui eorum sunt meliores?* Phlx. 1. b) *quid? qualis res?* አይ፡ይከውን፡እምዝ፡ወእምዝ፡ Koh. 11, 6; በአይ፡ *quare?* ዘይብሉ፡ለአቡሁ፡ምንተ፡ወለድከኒ፡ወለእሙ፡ኒ፡በአይ፡ማሕምምኪ፡ Jes. 45, 10. c) adv. አይ፡ *quomodo?* Ex. 4, 10 (si non: *qualis* ego?). 2) indef. *quicumque, qualiscumque, quilibet, quisquis,* (*utercumque*); a) አይ፡, ut: ውስተ፡አይ፡መከን፡ሀሎ፡ *in quocumque loco fuerit* Genz. f. 155; ኵሉ፡አሕላም፡በአይ፡ገጽ፡ኮኑ፡ *omnia somnia qualiacumque sint* Kedr f. 73. b) አይሂ፡ — vel አይኒ፡, ut: አይሂ፡ዘተምዐ፡ *quicumque irascitur* Phlx. 54; በእንተ፡አይኒ፡ኀጢአት፡ዘኮነት፡ Phlx. 37. 171 (vid. sub ታሕጽጽ፡). c) *ullus* in sententiis negativis: ወኢበአይ፡መንግሥት፡ 3 Reg. 10, 20. — Vid. አይቴ፡, እፎ፡, እስፍንቱ።

አይሉል፡ n. mensis Hebraeorum sexti (Septembris), sc. אֱלוּל 'Ελούλ, 2 Esr. 16, 15 (v. ኢሉሊ፡ et ኢሉሊ፡); Voc. Ae.

ኤመ፡(**ዔመ፡**) rad. inus. incertae potestatis; in Rad. Abb. ኤመ፡ exponitur መሠገ፡

ምእያም፡ (v. **ምዕያም፡**) subst. *caula,* Hen. 86, 2. — *Voc. Ae.:* ምዕያም፡ዘ፡የላምብረት፡; *aliud:* አፍአ፡ምዕያም፡መርሕብ፡ብ፡ሜዳ፡

አየር፡ n. prgr., m. et f., Pl. **አየራት፡**, ἀήρ *aer, aura, aether,* 1 Thess. 4, 7 Platt; Asc. Jes. 8, 1. 12. 9, 1. 10, 30; Clem. f. 101; equites ignei apparuerunt በአየረ፡ሰማይ፡ Jsp. p. 287. 377; አዕዋፍ፡ዘውስተ፡አየር፡ይሰርሩ፡ Fal. f. 66; መልዕልተ፡አየር፡ Prov. 9, 12 gl.; ተመልአት፡አየር፡እምኒ፡መላእክት፡ Sx. Genb. 19; Hed. 27; አየር፡ጽሕው፡ኮነ፡ ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23; Pl. አየራት፡ Lit. 172, 1; Lit. Chr.; Lit. Orthd.; ሐውዘ፡አየራት፡ Genz. f. 138; Simon Magus ዐርገ፡ውስተ፡አየራት፡ M. M. f. 1; Org. 2; Joannes Evangelista ይኬጽር፡አየራተ፡ Deg.

ኢዮር፡ n. prgr. sc. ἀήρ إِيَار, *aether:* Org. 1 („ubi intelligitur unum e septem coelis, altissimo (i. e. ጽርሃም፡) proximum" Lud.); Rel. Bar.; Deus ዘዲበ፡ኢዮር፡መንበሩ፡ Mavâs. n. 17; ከመ፡ከዋክብት፡ዘኢዮር፡ይበዝኀ፡ኀጢአትየ፡ Form. Conf.

አየራዊ፡ adj. rel. *aërius, aetherius:* መብረቅ፡አየራዊ፡ Tab. Tab. 60.

አየር፡ nomen mensis Hebraeorum secundi (Maji), אִיָּר, Voc. Ae.

ኤሰ፡ I, 1 [i. q. أَيِسَ *mollis, lenis fuit; desperavit;* يَئِسَ (יָאַשׁ) *desperavit;* يَأْسٌ *phthisis* morbus] *tabescere, liquescere:* አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ ἐν ὀδύναις πέφυρμαι Job 30, 14; ነፍስየ፡ተዐነብዘ፡ወተአይስ፡ልብየ፡ σπαράσσεται ἡ καρδία Jer. 4, 19. — *Voc. Ae.* ad Jobum: የአይሰከ፡ዘ፡ይብአሰከ፡; *Rad. Abb.:* ዐየሰ፡ዘ፡ዘበረ።

ኢያስጲስ፡, **ኢያስጲድ፡** (**"ጲድ፡**), **ኢያስጲን፡** n. prgr. scil. ἴασπις (c. suis casibus), *iaspis* gemma, Ex. 28, 18. 36, 18 C; Apoc. 21, 18. 19; ዕንቍ፡ኢያስጲድ፡ 4, 3; ኢያስጲን፡ Hez. 28, 13.

አይቁና፡ vel **አይቆና፡** n. prgr. sc. εἰκών (Acc. εἰκόνα), *icon, imago* (picta): apparuit ipsi እምአይቆናሃ፡ (v. "ቆናሃ፡) ወጺአ፡ (de icone Mariae egrediens) Enc. Tachs. 21.

ኢዮቤል፡ (**ኢዩቤል፡**) n. prgr. sc. 'Ιωβήλ יוֹבֵל 1) *jubilum:* አቅርንተ፡ዘኢዮቤል፡ Jos. 6, 4 (κερατίναι τοῦ 'Ιωβήλ); መጣቅዐት፡ዘኢዮቤል፡ σάλπιγγες τοῦ 'Ιωβήλ, 6, 6. 2) *annus jubili* vel *jubilaeus,* Kuf. creberrime, ubi occurrunt formae ኢዮቤል፡, ኢዮቤላት፡, ኢዮቤላታት፡, ኢዮቤልዮን፡, ኢዮቤልዩ፡, ኢዮቤልዮታት፡, "ዩታት፡, ኢዮቤልው፡, ኢዮቤልዉ፡, ኢዮቤልውሳት፡ al.

አይቴ፡ adv. interrg. [compositum ex **አይ፡** q. v., et **ቴ፡** gramm. § 62, a. 63, b. 161, a., sicut אֵין أَيْنَ ex *ai* et *na*], quod semel **አይተ፡** scriptum inveni in Cod. Laur. Jes. 16, 8. A) interrg., crebro **ኑ፡** et **መ፡** annexo auctum, usitatum in interrogationibus directis et indirectis, 1) a) *ubi?* አይቴ፡አንተ፡ Gen. 3, 9; አይቴ፡ሀሎከ፡ Job 38, 4. 28, 12; Jes. 10, 3. 33, 18. 36, 19. 37, 13. 51, 13; Jer. 2, 6. 28; አይቴኑ፡መርዔት፡ 13, 20; ሰብእ፡ኢይርአዩክሙ፡አይቴ፡አንትሙ፡ 43, 19. 44, 19; Thren. 2, 12; ተመሀር፡አይቴ፡ውእቱ፡ጥበብ፡ወአይቴ፡ውእቱ፡ኀይል፡ Bar. 3, 14; Zach. 1, 5; Ps. 41, 3. 78, 10; Matth. 2, 2; Joh. 1, 39. 7, 11. 8, 19 al.; አይቴመ፡ *ubinam?* Hez. 13, 12; አይቴኑመ፡ Jer. 17, 15. α) በአይቴ፡ *ubi?* Jud. 20, 3; Ruth 2, 19; Jer. 43, 17; Matth. 2, 4. 26, 17; Marc. 14, 12. β) ኀበ፡አይቴ፡ *ubi?* ut: nemo novit, ኀበ፡አይቴ፡ይከውን፡ Sx. Teq. 6. b) *quo?* አይቴ፡ተሐውር፡ Zach. 2, 2; አይቴ፡ይወስዱ፡ 5, 10; Hen. 41, 5. 46, 5; Ps. 138, 6; Judith 10, 12; Asc. Jes. 7, 3; Gen. 37, 30. α) ኀበ፡አይቴ፡ *quorsum? quo?* ኀበ፡አይቴ፡ (v. እንተ፡አይቴ፡) ናንብር፡ለዋሕድ፡ ὅποι ποτὲ θήσομεν τὸν μονογενῆ; Cyr. c. Pall. f. 84. β) እንተ፡አይቴ፡ id., ibid. c) እምአይቴ፡ *unde?* Job 1, 7. 28, 12; እምአይቴኑ፡ Sir. 37, 3; Jes. 41, 24. 49, 21; Tob. 7, 3; Judith 12, 3; Asc. Jes. 11, 14; Ps. 120, 1; 4 Esr. 3, 24; Jon. 1, 8; 1 Reg. 25, 11; Num. 11, 13; Gen. 16, 8; እምኒ፡አይቴ፡ 29, 4; Matth. 15, 33. 21, 25; etiam: እምአይቴ፡ሀገር፡አንተ፡ *unde* (urbis) *gentium es?* Sx. Nah. 20. d) እስከ፡አይቴ፡ *usque quo?* (bis wohin?) Asc. Jes. 9, 1. 2) በአይቴ፡ *qui? quomodo?* ποῦ Prov. 11, 31; 1 Petr. 4, 18; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ τί Sir. 13, 2. 17. 31, 4; በአይቴ፡ታአምረኒ፡ πόθεν Joh. 1, 49; Matth. 9, 15 Platt. B) indef., sive adjecto sive omisso **ሂ፡** vel **ኒ፡**, *uspiam, quopiam, usquam,* in sententiis negativis: ኢትባእ፡እምሀየ፡ወኢአይቴ፡ 3 Reg. 3, 36; ወኢበአይቴሂ፡ 10, 12; ወኢበአይቴኒ፡ 4 Reg. 5, 25. — *Voc. Ae.:* አይቴ፡ዘ፡ወዴት።

አይኅ፡ subst. [vicinum est **ይኅአ፡**, **አይኅአ፡** *de coelo delabi;* vid. etiam quae Ewald Jahrbuch der bibl. Wissenschaft VII.

p. 3 de nominibus diluvii Semiticis observavit] *diluvium* a) magnum illud Noae tempore factum: Gen. 7, 6. 10, 1; 2 Petr. 2, 5; Matth. 24, 38; Clem. f. 69; Did. 12; Hen. 10, 22; 4 Esr. 1, 12; እምነ፡ማይ፡ዘአመ፡አይኅ፡ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε Jes. 54, 9; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; Sir. 40, 10. 44, 18; Luc. 17, 27. b) in genere: በአይኅ፡ ἐν κατακλυσμῷ Dan. 9, 26; በፍኖተ፡አይኅ፡ Nah. 1, 8; ይመጽእ፡ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡ ὑετὸς κατακλύζων Hez. 13, 11; ማየ፡አይኅ፡ Sir. 21, 13. 39, 22; Ps. 28, 9. c) de አይኅ፡ዘነፋስ፡ vel አይኅ፡ነፋስ፡ *diluvio ventorum* (Windfluth) fabulantur in suis libris ut Arabes ita Abyssini, Clem. f. 32; Gad. Ad.

ኤኀ፡ I, 1 denom., *diluvio obrui:* ከማሁ፡ከዐበ፡ሰበ፡ተአይኀ፡ (v. ተአይኀ፡) ምድር፡አድኅነቶ፡ጥበብ፡ caet., κατακλυζομένην γῆν Sap. 10, 4; አመ፡ተአይኀ፡ዓለም፡ Machb. Meem. 17. — *Voc. Ae.:* ተአይኀ፡ዘ፡ተተኰሰ፡ (v. ተትኩሰው፡)!

ተአይኀ፡ III, 1 *diluvio obrui* Sap. 10, 4 var.

አየነ፡ ut videtur i. q. أَنَّ *commode, placide, tranquille se habuit.*

ተአየነ፡ III (1 an 2?) *commode* vel *bene vivere:* ወአመ፡ትቤለኒ፡ምንት፡ውእቱ፡ተድላ፡እብለከ፡ተአይኖ፡ሥጋ፡ፈድፋደ፡ወሴስዮቱ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡ወአዕርፎቱ፡እምጻማ፡ πολλὴ ζωή, φησί, τῇ σαρκί, γάλα καὶ μέλι τῇ σαρκί, εἰρήνη τῇ σαρκί, Chr. ho. 13.

አየነ፡ *dispicere* vid. sub ዐየነ፡

አየየ፡ *segregari, alienari* vid. sub ዐየየ፡

አየየ፡ rad., quae non cum አይ፡ *qualis?* sed cum أَسَا *aequavit, concordavit* (et שָׁוָה سَوَى ܫܘܐ III, *aequalis, par, similis fuit*) componenda videtur.

ተአየየ፡ III, 1 *aequalem, aequabilem, comparabilem esse, comparari, aequiparare:* Christus unitus est እም፪ አለ፡ኢይትአየያ፡ዘውእቱ፡መለኮት፡ወትስብእት፡ Cyr. ad Th. f. 16; አማንኑ፡ከመ፡ለብሂል፡መርገመ፡ከነ፡ወኅጢአተ፡ከማሁ፡ይትአየይ፡ነገር፡ዘይብል፡ከነ፡ሥጋ፡ (συνεισκρίνεται) Cyr. c. Pall. f. 68; ኵሉ፡ክብር፡ኢይትአየይ፡ምስሌሃ፡ Cyr. ad Th. f. 7; ዘመንግለ፡ሰብእ፡ክቡር፡ወልዑል፡ወኢይትአየይ፡ (*et incomparabilis est*) ምስለ፡ካልእ፡በልዕልናሁ፡ f. 1.

አያዊ፡ adj. *aequalis:* ዘአያዊ፡ዘዕሩይ፡ምስሌከ፡ Lud. e Ssal. Req.

አያይ፡ adj. et subst. 1) *aequalis, par, socius:* ሰላም፡ለጎርጎርዮስ፡ወለአብድራጦስ፡አያዪ፡ Enc. Masc. 24; Ter 1. 2) *similitudo, species, imago:* Athanasius ከነ፡ሐዋርያዊ፡በኵሉ፡አያዩ፡ Enc. Genb. 7; ወበ፡ላዕሌሁ፡ዘሕብረ፡በረድ፡አያየ፡ Enc. Haml. 27; ተወለጠ፡አያዩ፡ Enc. Haml. 16. — *Voc. Ae.:* አያይ፡ዘ፡አምሳል፡

አያት፡ (i. e. አይያት፡ tamquam ab አይይ፡) et አያያት፡ (ab አያይ፡) subst., *aequalitas, similitudo:* አልበ፡አያተ፡ግብረት፡ውስቴቱ፡ *nulla ei inest aequalitas cum creaturis* Cyr. ad Th. f. 10; ሢመትከሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡ዘአምላከ፡እግዚ" ፤ ይመስል፡አያተ፡ዚአሁ፡ዘበምድር፡ክብርከሙ፡ f. 6. a) *ratio similis* vel *eadem:* በዝኬ፡አያት፡ንለቡ፡ κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *simili* vel *eadem ratione intelligamus,* Cyr. ad Th. f. 16; non ita, አላ፡በካልእ፡አያት፡ይነግር፡ ἀλλὰ ἕτερόν τι παρὰ τοῦτο δηλοῖ, Cyr. c. Pall. f. 68. b) passim አያተ፡ in st. c. exponendum est adverbiis *pariter ac, instar:* ዘንተ፡ኵሉ፡ተዐገሠ፡ (Christus) አያያተ፡ (Lud.: በአያያተ፡) ገብር፡ (*servi instar*) Syn. f. 312; በአያተ፡እላንቱ፡ (ad similitudinem horum — verborum i. e.) *pariter, simili modo* Cyr. c. Pall. f. 68. c) *simile quid, res similis* vel *similes:* ወአያቶሙሰ፡ንነግር፤ኢኮነ፡በአስተጠናቅቆ፡ (*simile quid* i. e.) *idem fere dicimus, non exacte idem,* Cyr. c. Pall. f. 97; ጣዕሙ፡ከመ፡አያተ፡ (v. ኢያተ፡, ኢያያተ፡) መዓር፡ (ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι) *sicut res* (*melli similes* i. e.) *mellitae* Ex. 16, 31; aqua ወጣዕሙ፡ከመ፡አያያተ፡መዐር፡ Gad. T. H.; ይፈደፍድ፡ጣዕሙ፡እምኵሉ፡አያያተ፡መዐር፡ዘበምድር፡ Clem. f. 171. — *Voc. Ae.:* አያት፡ዘ፡አምሳል፡አብነትጊ፡ይ፡; *aliud:* አያይ፡ዘ፡ልፍዕ፡ (?ልፍስ፡?), inter plantarum nomina (sine dubio ad Ex. 16, 31).

እድ፡ subst., m. et f., Pl. እደው፡ et አእዳው፡ [יָד, ܐܝܕܐ, يَدٌ (etiam أَدٌ), amh. እጅ፡; vid. etiam ውእደ፡] Sing. እድ፡ pronomina suff. per *ê* sibi annectit, ut እዴየ፡, እዴሆሙ፡, caet. (gramm. § 154, d), 1) *manus* (cum brachio), Gen. 3, 22. 5, 29. 8, 9. 22, 10. 37, 27. 38, 28. 40, 21. 41, 42. 48, 17; Ex. 4, 4. 29, 9. 10; Lev. 1, 4. 21, 19; Deut. 4, 28. 9, 15. 11, 18. 19, 21; Jud. 3, 15. 21; Koh. 2, 11. 9, 10. 11, 6; Job 30, 21; Hez. 2, 9; Ps. 90, 12; ውስተ፡እዴሁ፡ፍሕም፡ Jes. 6, 6; ደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡እዴየ፡ Gen. 24, 2; ዘእሡር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19; Matth. 3, 12. 5, 30. 8, 3, alias sexcenties; ጸሐፍኩ፡በእዴየ፡ *manu propria* Philem. 19; ጸሐፈ፡ክታበ፡በእዴሁ፡ Sx. Jac. 9; ሰፍሖ፡እዴ፡ለነዳይ፡ Sir. 7, 32. 14, 13; Pl. አእዳው፡ maxime in libris inferioris aetatis, ut I Sal. Mar. 21; F. M. 26, 8; Org. 1, quamquam passim etiam in Bibliis, ut Jer. 31, 37. In specie significatur manu a) fides: ወሀቡ፡እደ፡ይስድዱ፡አንስቲያሆሙ፡ 2 Esr. 10, 19; መጥወኒ፡እዴከ፡ወመጠዎ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 10, 15. b) dexteritas: በከመ፡እዴሁ፡ከማሁ፡ክብሩ፡ Sir. 38, 1. c) auxilium et instrumentum: 2 Reg. 3, 12; እደ፡እግዚ" ፡ሀለወት፡ምስሌሁ፡ 2 Esr. 7, 6; ኢይጸምዋ፡እደው፡ባቲ፡ Thren. 4, 6; ዘእንበለ፡እድ፡ Dan. 2, 34; Act. 11, 21; inde በእደ፡ vel በእደው፡ *per, ope, opera* alcjs: ተፈነወ፡ቃል፡በእዴየ፡ Kuf. 12; Deut. 33, 3; ዘነገረ፡እግዚ" ፡በእደ፡ኤርምያስ፡ Jer. 44, 2; Hagg. 1, 1; 1 Reg. 28, 17; Act. 5, 12; 1 Petr. 2, 5; አምኑ፡በእደዊሃ፡ (*ad fidem perducti sunt per eam*) Sx. Masc. 27; Hed. 26; Genb. 3 Enc. d) ductus, unde ላዕለ፡እደ፡ vel ዲበ፡እደ፡ (على يد) *sub auspiciis, ductu* alcjs: 1 Petr. 1, 21 Platt; ወአምነ፡ጢሞቴዎስ፡ዲበ፡እደዊሁ፡ለጳውሎስ፡ Sx. Ter 23. 27. e) possessio: አልብየ፡ውስተ፡እዴየ፡ Kuf. 41; Lev. 5, 7. 11. 12, 8. f) *vis* et *potestas:* ውስተ፡እዴሁ፡ኵሉ፡ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡በእደ፡እግዚ" ፡ Kuf. 12; Sap. 3, 1; Ps. 118, 109; ወሀብኩክሙ፡ውስተ፡እዴክሙ፡ Gen. 9, 2. 14, 20; Ex. 4, 21; እወድቅ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Jud. 15, 18; Sir. 2, 18; አትሕቲ፡ርእሰኪ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ Gen. 16, 9; አድኅነኒ፡እምነ፡እዴሁ፡ 32, 12; Matth. 17, 22; Joh. 3, 35. 10, 28; 2 Cor. 11, 33; etiam ante nomina bestiarum rerumque inanimatarum: ውስተ፡እደ፡ኵናት፡ Jer. 18, 21; Ps. 21, 21. 48, 16. 62, 9. 88, 47; 1 Reg. 17, 37. g) robur, potentia: በእድ፡ጽንዕት፡ Ex. 6, 1; Deut. 4, 34; እድ፡ጽኑዕ፡ Sir. 25, 23; ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡ Jes. 13, 7. 2) a) *brachium* hominis, βραχίων Job 31, 22 (ubi

ὠμός መዝራዕት፡); ከመ፡ ድኵልማ፡ ውስተ፡ እደ፡ የማን፡ Sir. 21, 21; አውቃፍ፡ ለእደዊሃ፡ Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum, manus* quarumdam bestiarum: βραχίων Ex. 29, 22 (at 29, 27 መዝራዕት፡); χείρ ዘየሐውር፡ በእደዊሁ፡ Lev. 11, 27; ላጽቄት፡ ዘበእደዊሁ፡ የሐውር፡ Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta: a) *manubrium*: እደ፡ መንሥግ፡ Cant. 5, 5. b) *manica*, α) vinculum manus: በእደ፡ ሰናስለ፡ ኀጺን፡ ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca*, vel tegumentum digitorum: ገብሩ፡ አምሳለ፡ እድ፡ ወአጻብዕ፡ ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 5; በእደወ፡ ኀጺን፡ እንዘ፡ ይጸፍዕ፡ ገጾ፡ Enc. Genb. 25. c) *axis* rotae, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum*: እድ፡ ዘኀጺን፡ ዘየሐትት፡ ዘውስተ፡ ከርሥ፡ (cruciatus instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut יָד): ፲እድ፡, ፱እድ፡ δέκα μέρη, ἐννέα μέρη 2 Esr. 21, 1; የኀልቅ፡ ክልኤ፡ እድ፡ ወይትርፍ፡ ሣልስት፡ እዴሃ፡ Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; ብርሃኑ፡ ዚአሁ፡ ፯እደ፡ ያበርህ፡ እምዘወርኅ፡ (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci እድ፡ praeponi solent, ut: ሣልስተ፡ እዴሃ፡ ለምድር፡ *tertia* (*partis* i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; ውስተ፡ ሣልስተ፡ እደ፡ መንግሥትየ፡ Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; ለዝኩ፡ ሳብዕት፡ እድ፡ 4, 54. 58, quamquam etiam occurrit: ራብዕት፡ እዴሃ፡ ለምድር፡ Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.: ትሰቲ፡ ሳድስተ፡ እዴሃ፡ ለኢን፡ Hez. 4, 11. 5, 2. — 5) *latus*: መንገለ፡ እደ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Kuf. 8; በእደ፡ ባሕር፡ Kuf. 10; በእደ፡ አበሁ፡ Kuf. 7. (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). 6) *locus*, deinde in st. c. relative usurpatur, (quamquam ወእደ፡ vel ውእደ፡ magis frequentatur), a) እደ፡ *quo loco, ubi*, ut: እደ፡ እውዕል፡ ወእበይት፡ Lud. ex Org. b) በእደ፡ id., ut: በዙሉ፡ መከናት፡ በእደ፡ ገብሩ፡ Kuf. p. 62. c) እምእደ፡ *e loco ubi*, ut: መጽአ፡ ኀቤሃ፡ ፩ወሬዛ፡ እምእደ፡ (v. እምውእደ፡) ይትኀባእ፡ Dan. ap. 1, 37 (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius እድ፡ *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor .... latus?)

እድ፡ *viri* vid. sub I ዐደወ፡

እዳ፡ *debitum, aes alienum* vid. sub II ዐደወ፡

አድል፡ vel አደል፡ (etiam per ዐ፡), subst., nonnisi in Pl. አእዳል፡ repertum, *indumentum, tunica*: አእዳለ፡ ማእስ፡ Kuf. 3; Gen. 3, 21 (χιτῶνας δερματίνους). — *Voc. Ac.*: አእዳል፡ ወማእስ፡ ዘ፡ ቍርበት ።

I. አደመ፡ inus., i. q. אָדַם *rubuit*, أَدِمَ *fuscus evasit*.

አዲም፡ (adj. et) subst. [أَدِيم], *pellis rubro colore infecta, corium*: ማእስ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ አዲም፡ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα Ex. 39, 21 (vid. መሐን፡); ቅናት፡ ዘአዲም፡ ζώνη δερματίνη 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; ቅናታቲሆሙ፡ አዲም፡ Reg. Pach.

አዳሚ፡ adj. rel. *rufus*: አርዌ፡ ፀዓዊ፡ አዳሚ፡ (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (אָדָם), *Adam*, Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳሚዊ፡ adj. rel. *humanus*: ልሕኵት፡ አዳሚዊት፡ Fid. Jac. Bar.

II. አደመ፡ rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum עֵדֶן composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad אָדַם *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum*, sive quia rubor faciei vitalis *gaudentis, amantis, arridentis, voluptate affecti* est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amh. ደምግቡ፡

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare, voluptate afficere*, c. Acc. pers.: ሥን፡ ወላሕይ፡ ይኤድማ፡ ለዐይን፡ (ἐπιθυμεῖν) Sir. 40, 22; ቍርባንክሙ፡ ኢይኤድመኒ፡ οὐχ ἥδυνάν με Jer. 6, 20; ብእሲትየ፡ ተአድሞ፡ ለካልእ፡ ብእሲ፡ ἀρέσαι Job 31, 10. b) *gratum esse* vel *probari* alicui, ἀρέσκειν, እንተ፡ አደመቶ፡ እምኔሆን፡ ብእሲት፡ Esth. 2, 4; ሰበ፡ ተፈሥሑ፡ በእድሞ፡ ሥነ፡ ላሕዮሙ፡ (τερπόμενοι) Sap. 13, 3; ይሬኢ፡ እግዚ" ወኢይኤድሞ፡ Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; አደሞ፡ ለንጉሥ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2; 1 Cor. 2, 14 (δέχεσθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. ቅድመ፡ pers., ut: አደመ፡ ቃሎሙ፡ ቅድሜሁ፡ Judith 7, 16; crebro c. Acc. et ቅድመ፡ ejusdem pers.: ምድር፡ አደመቶ፡ ቅድሜሁ፡ (*terra ei placuit coram ipso*) Kuf. 10; አደሞ፡ ቃላ፡ በቅድሜሁ፡ Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ηὐθύνθη); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet, videtur, libet*: በከመ፡ ይኤድመከ፡ ግበር፡ ምስሌየ፡ Tob. 3, 6; ዘከመ፡ አደሞ፡ Jer. 18, 4; አደሞ፡ ቅድሜሁ፡ ወሜመ፡ Dan. 6, 1; seq. Subj.: አደመኒ፡ ቅድሜየ፡ እንግር፡ Dan. 3, 32, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኵሉ፡ ዘኀለየ፡ ወአደሞ፡ ለሰሎሞን፡ በነፍሱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ 2 Par. 7, 11 (ἠθέλησεν). — At Cant. 7, 7 አደምኪ፡ a Ludolfo emendatum est pro አዳምኪ፡

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad ተዓደመ፡ referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et 1 1) *jucundum* vel *gratum censere* alqd, *delectari* re, *laudare* et *probare*, c. Acc.: እግዚ" ኢያስተኤድሞ፡ (v. "አድሞ፡) ለሀጉሎሙ፡ ለሕያዋን፡ τέρπεται Sap. 1, 13; እስ፡ ኵሉ፡ ዘታስተአድም፡ ኵሉ፡ ነፍስ፡ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; ኀፍረት፡ አስተአድሞ፡ ብእሲት፡ ባዕድ፡ 41, 20; Kuf. p. 67. 148; ኵሉ፡ ያስተኤድማ፡ ወያበድርዋ፡ 1 Esr. 4, 19; ኢያስተአደምኩ፡ ስቴሁ፡ ለንጉሥ፡ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr.; እየ፡ እም ፪ ግብራት፡ ትዌድስ፡ ወታስተኤድም፡ Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter velle* alqd, *complacere*: ወበዕድኒ፡ ዘአስተአደሙ፡ በፈቃዶሙ፡ πάρεξ τῶν ἑκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem reddere*, Lud. ex Org. 4.

እዱም፡ part. *placens, gratus*: ሰበ፡ ሖረ፡ በፍኖት፡ ርእየ፡ እዱመ፡ ብእሴ፡ ለቢሶ፡ አልባሰ፡ ጸዐዳ፡ Jsp. p. 280; እዱመ፡ ዜና፡ Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus, amoenus, suavis, placens, venustus*: ከመ፡ ማይ፡ ቈሪር፡ አዳም፡ ለነፍስ፡ ጽምእት፡ Prov. 25, 25; አዳም፡ አጥባትኪ፡ እምወይን፡ Cant. 1, 2. 10. 4, 10; ዕፅ፡ አዳም፡ Kuf. 3; Hen. 24, 5; ምድር፡ አዳም፡ Kuf. 13; ወራዙት፡ ዘአዳም፡ አርአያሆሙ፡ Jsp. p. 310; በሥነ፡ መልክዓ፡ አዳም፡ Enc. Ter 11; ቃልከ፡ አዳም፡ Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; አዳም፡ መዝሙረ፡ እስራኤል፡ 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቀ፡ አዳምኪ፡ *admodum est jucundum tuum* i. e. *suavitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus:* ነገር፡ አዳም፡ σεμνός Prov. 15, 26; አከ፡ አዳም፡ ἀνεπιεικής 12, 26; ወአኮ፡ አዳም፡ οὐδὲ ὅσιον 18, 5; ሞገስ፡ አዳም፡ χάρις ἀγαθή 22, 1; በልብ፡ ፍሡሕ፡ ወአዳም፡ 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳመ፡ ዝክር፡ ወዜና፡ Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወከነ፡ አዳመ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳመ፡ *grate, bene, eleganter:* ዘአዳመ፡ የሐውሩ፡ εὐόδως Prov. 24, 64; አቀፈለት፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ ኪያሁ፡ (ለመስቀል፡) አዳመ፡ Enc. Masc. 18; ቤትከ፡ ዘተሐንጸት፡ አዳመ፡ Enc. Haml. 14.

መአድም፡ part. (I, 2), f. መአድምት፡, *placens, delectans* (reizend, einnehmend), *voluptate afficiens:* እለ፡ ሠናይ፡ ራእዮሙ፡ ወመአድም፡ ሥናሙ፡ Chr. Ta. 17; ሥንክሙ፡ መአድም፡ Enc. Hed. 26; ብእሲ፡ ቀይሕ፡ መአድም፡ ገጹ፡ Gad. T. H.; መአድምት፡ ብእሲት፡ Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ፡ መአድመ፡ ዜና፡ Enc. Nah. 16; መዐርጊር፡ ነገር፡ ወመአድም፡ ንባብ፡ Sx. Hed. 27.

አደመ፡ *definire* vid. sub ዐደመ፡

አድማስ፡ n. prgr. sc. ἀδάμας, *adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ፡ ቀጽረ፡ አድማስ፡ Rel. Bar.; እብነ፡ አድማስ፡ Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላዕ፡ ኅጻውንት፡ አድማስ፡ Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.:* አድማስ፡ ዘ፡ የደንገያ፡ ንጉሥ፡

አዶናይ፡ n. prgr. sc. אֲדֹנָי *Dominus*, nomen Dei, አዶናይ፡ እግዚ" Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አዶናዊ፡ adj. rel. dominicus i. e. *divinus:* ንትቀበል፡ መርዓዌ፡ አዶናዊ፡ Deg.

አዳር፡ (etiam አዴር፡) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), Ἀδάρ אֲדָר, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ኅዳር፡ q. v.); አዴር፡ Voc. Ae.

አደው፡ Pl. ab እድ፡ *manus* vid. sub እድ፡ c. 798.

አደወ፡ I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare:* ወነሥአ፡ ደናግል፡ ማእድወ፡ ወአደዋ፡ ወአውፅአ፡ ኵሎ፡ መሬት፡ እምዐውደ፡ ማኅፈድ፡ Herm. p. 85. [Vicinum videtur አደፍ፡ q. v.; significatione quidem convenit טֵאטֵא; quaeritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. הדף דפה دأب al. (vid. etiam נָדַד et נָדָה ad illustrandam significationum derivationem)].

እድው፡ part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

እዳው፡, rarius እደው፡, subst., Pl. እዳዋት፡ [vid. አደፍ፡], *purgamenta, quisquiliae, sordes, stercus;* σκύβαλα Phil. 3, 8; κόπρος እዳው፡ v. እደው፡ v. እዳዋት፡ Jes. 30, 22; አንቀጸ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዉ፡ እደወ፡ v. እዳወ፡ 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ በኀቤሁ፡ ከመ፡ እዳዋት፡ ወኵስሕ፡ Chr. Ta. 18; ኢይውግሩ፡ እዳዋተ፡ caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.:* እዳው፡ ወጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ።

ማእድው፡ subst. *scopae*, Herm. p. 85.

አደወ፡ *transire* vid. sub ዐደወ፡

አድግ፡ subst. m., f. አድግት፡ et እድግት፡, Pl. አእዱግ፡ [حَدَجَ *onere clitellisve impositis constrinxit et oneravit;* حِدْجٌ i. q. حِدْجٌ] proprie: *jumentum* onerarium vel clitellarium, i. e. *asinus, -a*, ὑποζύγιον Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ὁ et ἡ ὄνος Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; πῶλοι Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት፡ et እድግት፡ Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አእዱግ፡ አእኑስ፡ Job 1, 3. 42, 12. a) አድገ፡ ገዳም፡ *onager, asinus agrestis* vel *sylvestris* (vid. ሐለስትዮ፡): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድገ፡ መረብ፡ *pelecanus onocrotalus* vid. sub መረብ፡ c. 166. c) ማሕረፀ፡ አድግ፡ μύλος ὀνικός vid. sub ማሕረፅ፡ c. 90. [Alia asini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut אָתוֹן חֲמוֹר, Aethiopibus deperdita sunt.] — *Voc. Ae.:* አድግ፡ ብ፡ አሕያ፡ (coll. ⲉⲓⲁ, ⲉⲉⲓⲱ).

አደፍ፡ subst. [amh. እድፍ፡; vic. እዳው፡] *purgamenta, sordes:* ግብ፡ ዘምሉእ፡ አደፈ፡ ወዕጼ፡ Sx. Haml. 1.

አገለ፡, ተአገለ፡ *defraudare, vim inferre,* vid. sub ዐገለ፡

አገለ፡ rad. e. q. עגל, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst Handwörterbuch II p. 110.

እጐል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጐል፡, Pl. Pl. እጐላት፡ [עֵגֶל عِجْلٌ *vitulus;* amh. ገልገል፡ *pullus*] *foetus, suboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro እጓል፡), ut: እጐለ፡ ማውታ፡ Joh. 14, 18 rom.; እጐሊሆን፡ τὰ παιδία αὐτῶν Thren. 4, 10; rex mortuus est ወኀደገ፡ እጐሊሁ፡ ውሉዶ፡ ንኡሳነ፡ Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: እጐለ፡ አልህምት፡ *vituli* Deut. 32, 14; እጐለ፡ መራዕይ፡ 28, 51; Job 20, 17; እ" ሐራጊት፡ *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; እ" ዐናብስት፡ *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: እጐለ፡ ጠሊ፡ Kuf. p. 124; Plur.: τέκνα τῶν τραγελάφων እጐሊሆሙ፡ Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; vituli boum 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. እጐላቲሆሙ፡ (v. እጓላቲሆሙ፡) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: እጐሊሆሙ፡ Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: avium; collct.: እጐለ፡ አዕዋፍ፡ Job 5, 7; Jes. 43, 20; እጐለ፡ ቋዓት፡ Ps. 146, 10; እጐለ፡ ርግብ፡ Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; እ" አንስርት፡ Prov. 24, 23. 52; Plur.: እጐሊሆሙ፡ (ለቋዓት፡) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ፡ ርግብ፡ ምስለ፡ እጐሊሃ፡ 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐፅነ፡ ውስተ፡ መሬት፡ እጐሊሃ፡ ᾠά Job 39, 14; νοσσιά 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ፡ ዖፍ፡ ትክድን፡ እጐሊሃ፡ Deg.

እጐልት፡, rarius እጐልት፡, subst., f., sing. et coll., Pl. እጐላት፡ et እጐላት፡, etiam እጓላት፡ [עֶגְלָה] *vitula, juvenca,* Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; እጐልት፡ እምውስተ፡ አልህምት፡ Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (እጐልት፡ rom.);

cum nominibus numeralibus: Gen. 32, 16; Num. 7, 17; collective: Hen. 85, 8; Joel 1, 17; እጐልተ፡ ባሳን፡ Am. 4, 1; Gen. 33, 13 var.; Pl. እጐላት፡ 1 Reg. 6, 7; Gen. 33, 13 var.; Hen. 86, 4; እጐላት፡ Gen. 33, 13; እጓላት፡ Ps. 67, 13; 1 Reg. 6, 7 var. — *Voc. Ae.:* እጐልት፡ ዘ፡ ጌደር።

እጓል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጓላት፡ (quamquam rarius occurrit), *foetus, proles, suboles, progenies, pulli* et *pullus, natus,* 1) bestiarum, a) quadrupedum, ut: armentorum et pecoris (*vitulus, agnus*) Lev. 22, 27. 28; እጓለ፡ ላህም፡ ሥቡሕ፡ δάμαλις νομάς (*juvencus*) 1 Reg. 28, 24; እጓለ፡ ዐናብስት፡ σκύμνοι λέοντος Jer. 28, 38; Jes. 5, 29; σκύμνος *catulus* 30, 6. 31, 4; Am. 3, 4; Ps. 16, 12; Prov. 24, 65; ዕዋል፡ እጓለ፡ እድግት፡ Matth. 21, 5; Pl. እጓላት፡ Jes. 11, 7 var. b) serpentum vel viperarum: እጓለ፡ አራዊት፡ ምድር፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 30, 6. c) avium: እጓለ፡ ዖፍ፡ Deut. 22, 6; Prov. 24, 52 var.; abs.: እጓል፡ νοσσιά Jes. 10, 14; Pl. እጓላት፡ *pulli* (columbarum) Reg. Pach. 2) hominum: a) እጓል፡ *foetus, proles, natus:* βρέφος, de foetu uteri Luc. 1, 41; παιδίον ትረስዕኑ፡ ብእሲት፡ እጓላ፡ Jes. 49, 15; υἱός ጎቶልያ፡ ርእየት፡ ከመ፡ ሞተ፡ እጓላ፡ 2 Par. 22, 10; እጓልከ፡ ሐይወ፡ ὁ υἱός σου ζῇ Cyr. d. r. fid. f. 64; poëtice, ut: ሱሲ፡ እጓለ፡ ጴጥሮስ፡ Enc. Haml. 21; Jac. 28. b) እጓለ፡ ማውታ፡ *pupillus, -a, pupilli, -ae,* vid. sub ማውታ፡ c. 204. c) Tritissima est phrasis እጓለ፡ እመሕያው፡ (i. e. እመ፡ ሕያው፡ ut Num. 23, 19; Luc. 21, 26 rom.) *proles matris vivi* i. e. *viventium* (sive Evae Gen. 3, 20) i. e. α) *homo, mortalis* (בֶּן־אָדָם, ܒܪܢܫܐ), ἄνθρωπος Gen. 1, 27; Job 7, 1; Jer. 10, 14. 17, 5; Ps. 48, 21; Rom. 2, 1. 9, 20, al.; υἱὸς ἀνθρώπου Num. 23, 19; Ps. 8, 5; Job 16, 21; Jer. 30, 11, al.; ἀνήρ Jes. 2, 9. 5, 15; Jer. 14, 9, al. β) *homines, mortales, genus humanum,* ἄνθρωποι Job 7, 20. 28, 13; Sir. 2, 18. 15, 14. 17, 30. 32. 23, 19. 25, 1. 36, 10; 1 Petr. 4, 2. 6, al.; υἱοὶ ἀνθρώπων 1 Reg. 26, 19; 2 Par. 6, 30; Jes. 52, 14; Ps. 10, 4. 11, 2. 9. 32, 13. 52, 3. 144, 12. 145, 2, al.; inde ደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων Ps. 4, 3. 11, 9; Eph. 3, 5, al.; et ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Ps. 79, 18; Hez. 2, 1 seq. (per totum librum); Dan. 7, 13; in N. T. de Christo, ut Matth. 8, 20. 9, 6. 10, 23. 12, 8 al.

እጓለ፡ እመሕያዊ፡ adj. rel. *ad genus humanum pertinens, humanus:* ፍጥረት፡ (natura) እጓለ፡ እመሕያዊ፡ Phlx. 1; በከመ፡ ምግባረ፡ መላእክት፡ መንፈሳውያን፡ ይትሌዐል፡ እምግባረ፡ እጓለ፡ እመሕያውያን፡ Phlx. 3; ዘርእ፡ እጓለ፡ እመሕያዊት፡ (sperma genitale hum.) F. M. 11, 1.

እገሌ፡ (pro እገላይ፡ vel እገሊ፡), adj. et subst., f. እገሊት፡ [amh. id.; terminatione adjectivorum *âi* vel *î* formatum est nomen ex እጓል፡, quod equidem cum أَجْلٌ *agmen boum, populi,* جَوْلٌ *grex, agmen,* جِيلٌ *hominum agmen, gens* componere haud dubito (de vicinitate radicum אגל et גלל cfr. etiam إِجْلٌ et גְּלָל *causa,* אֶגְלֵי־טָל *guttae roris*), ita ut እገሌ፡ proprie significet *unus e circulo* vel *agmine, caterva* al.] *quidam, certus quidam,* cujus nomen ignoratur vel reticetur, ὁ δεῖνα (פְּלֹנִי, فُلَانٌ صَحْ et فُلَانِيٌّ) a) de personis: ኀበ፡ እገሌ፡ Matth. 26, 18; እገሌ፡ እምቤተ፡ እገሌ፡ ውእቱ፡ ὁ δεῖνα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς τοῦ δεῖνός ἐστιν Chr. ho. 5; እገሌ፡ ጉብርከ፡ Chr. Ta. 24; in Acc. እገሌሃ፡ 4 Esr. 6, 51 L; Sx. Genb. 21; እገሌ፡ ወእገሊት፡ Chr. ho. 11 (at Macc. f. 22 ወእገሌት፡); ፈለጥከኒ፡ እምእመትየ፡ እገሊት፡ Jsp. p. 333; in Vocativo: ሰማዕከኑ፡ እእገሌ፡ Jsp. p. 337; ኢትትአመን፡ አእገሌ፡ ትሕትናሁ፡ p. 338. 841; in Liturgiis aliisque libris, in quibus formulae dicendi praescribuntur, pro nominibus propriis inter legendum addendis እገሌ፡ vel እገሊት፡ inscriptum esse solet, ut: በእንተ፡ ንጉሥነ፡ እገሌ፡ *pro rege nostro N. N.,* Lit.; አንተ፡ እገሌ፡ *tu N. N.,* Kid. f. 22; አይቴ፡ ሀለዉ፡ እገሌ፡ ወእገሊት፡ Genz. f. 4. 50 al. b) de rebus; ita quidem usurpatur, ut m. እገሌ፡ nomini in st. c. posito subjungatur, ex. gr.: ሤጥኑ፡ በሤጠ፡ እገሌ፡ (um den und den Preis) F. N. 33, 3; ረሳዕነ፡ ግብረ፡ እገሌ፡ (wir haben das und das vergessen) Gad. Ad. f. 133; f. እገሊት፡ autem adjectivi instar suo nomini apponatur: ሖር፡ ኀበ፡ እገሊት፡ ሀገር፡ Phlx. 3.

እገሌያዊ፡ adj. rel. *certus quidam,* de rebus usitatur (sicut فُلَانِيٌّ): አዘዘ፡ ከመ፡ ኢያንብሩ፡ ውስተ፡ መካን፡ እገሌያዊ፡ (aliâs: እሙር፡) F. N. 29.

እግሥጦስ፡ n. mensis Romanorum, *Augustus:* እግሥጦስ፡ ወርኀ፡ ለሮማውያን፡ Gad. T. H.

እግር፡ subst., f. et m. [רֶגֶל, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْلٌ; in dialecto Mandaeorum ܐܓܪܐ; in dialecto Arabum vulgari إِجْر; quamquam etiam radicis ረገለ: vestigium superest in ሰረገላ፡ q. v.], Pl. እገር፡ rarius እእጋር፡, 1) *pes:* ኢየኀልፍ፡ እንተ፡ ህየ፡ እግረ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Hez. 29, 11; bestiarum Matth. 7, 6; ከልኤ፡ እግር፡ Am. 3, 12; ርቱዕ፡ እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; ዘአርባዕቱ፡ እግሩ፡ vel እገሪሁ፡ *quadrupes* Ex. 9, 9; Lev. 11, 23; ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡ *multipes* Lev. 11, 42; hominum: ኪደተ፡ እግረ፡ ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7; ከመ፡ እግር፡ ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; እ" ዕዉስ፡ 25, 23; Job 13, 27. 18, 8. 31, 7; Matth. 4, 6. 10, 14; ወይቀውም፡ እገሪሁ፡ Zach. 14, 4; እገሪሆሙ፡ ይረውጹ፡ Prov. 1, 16; ወድቀ፡ ውስተ፡ እገሪሃ፡ ለዮዲት፡ Judith 14, 7; Job 33, 11; Jer. 12, 5; Ps. 17, 36. 72, 2; Cant. 5, 3; ኀበ፡ እገሪሁ፡ *ad pedes ejus* Ruth 3, 4. 7. 8; አእጋር፡ Job 13, 27; Sap. 14, 11; Prov. 6, 18; 2 Reg. 19, 24; በእግር፡ *pede* Matth. 14, 13; Act. 20, 13 Platt; Ps. 65, 5; በእግሩ፡ Jud. 4, 15. 17; በእገሪሆሙ፡ 2 Reg. 15, 16; እንተ፡ እግር፡ id. Marc. 6, 33; Act. 20, 13 rom.; በእግረ፡ ዚአየ፡ *in pedibus* i. e. *vestigiis meis* Gen. 30, 30; በእግረ፡ ደቂቅ፡ *pedibus* i. e. *gressibus puerorum* Gen. 33, 14; ዘበእግር፡ *pedes* Judith 7, 2. 2) Varie transfertur: a) *pes* sellae Herm. p. 19; literae M. M. f. 246 (vid. sub ሰሑብ፡). b) *imum* rei: ታሰክቦ፡ ለግንዝ፡ ኀበ፡ እግረ፡ ታቦት፡ Genz. f. 69. c) *pes,* nomen mensurae, ut: ለጽላሎት፡ በግንበት፡ ፳ወ፩እግር፡ ወመንፈቀ፡ እግር፡, in Appendice Codicis Cyrilli (Ethiopic Ms. Nr. 3 in the library of the Eastindia House), creberrime. d) „*pes* clavis: እግረ፡ መራኁት፡, Mss. Colb., incertum quid sibi velit" Lud. e) *radius* solis: በእግረ፡ አሚር፡ ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4; እገሪሃ፡ ለፀሐይ፡ Hen. 75, 4. 106, 5. 10; በረቀ፡ ሥጋሆሙ፡ ከመ፡ እግረ፡ ፀሐይ፡ Macc. f. 2; Lud. e Mss. Colb. [cfr. पाद; alii Semitae frequentant קֶרֶן]. f) እግረ፡ ሐመር፡ *prora* Act. 27, 30 rom. (ርእሰ፡ ሐመር፡ *puppis* 27, 29) si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.:* አእጋር፡ ብ፡ እግሮች ።

እጋር፡ et እጋሪ፡ n. ag., Pl. እጋሪን፡ et እጋርያን፡, *pedes,*

copiae pedestres: Ex. 12, 37; Num. 11, 21; Jud. 5, 15. 20, 2; 2 Reg. 8, 4; ፲፻ አጋር፡ብእሲ፡ 4 Reg. 13, 7; አጋሬን፡ Judith 2, 5; አጋርሙ፡ 7, 20; አጋርያን፡ 2, 19. 22. 7, 2; ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡ Sir. 16, 10; ስሳ፡እልፍ፡አጋሬን፡ 46, 8.

አጋሬዊ፡ adj. rel. *pedester*, 2 Reg. 8, 4 var.

አጋዘን፡, አጋዜን፡ subst., (ut videtur n. amh.) *antilopum species* (*strepsiceros capensis*), Chr. Ax. f. 89; M. F.; vid. Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. lex. amh. p. 135; Bruce III p. 103; Harris I p. 295. II, 44; Anh. p. 49.

እግዚእ፡ *dominus* vid. sub **ገዝአ፡**

አግዮስ፡ n. prgr. sc. ἅγιος, *sanctus*, Lit. 158, 4; Genz. f. 134, al.

አግያ፡ n. prgr. sc. ἁγία, *sancta*, Haim. Ab. (vid. sub **መስጠ፡**); **አግያ፡ሶፍያ፡** nomen ecclesiae Constantinopolitanae celeberrimae, Sal. ad 318 Nic. 8.

አገደ፡ rad. inus., quae primitus *ligandi* potestatem habuit (אֲגַד גִּיד, إِجَادٌ, أَكَّدَ, עָקַד, **ዐቀደ፡**), deinde in significatum *firmi* et *robusti* abiit (عُكْدَةٌ عَكِدَ أَكَّدَ مُؤْجَدٌ).

አገዳ፡ subst., m. et f., sing. et coll., 1) in corpore brutorum *crus* et *armus*: σκέλος Hez. 24, 4; **ዘቦ፡አገዳ፡መልዕልተ፡እገሪሁ፡** (de pedibus saltatoriis locustae) Lev. 11, 21; βραχίων, ut: **አገዳሁ፡ዘየማን፡** Lev. 7, 32. 33. 34. 8, 25. 9, 21. 10, 14. 15; **ያንጉዕ፡አገዳሆን፡** ἀστραγάλους (*talos*) Zach. 11, 16. 2) in corpore humano *crus* (aliâs **ቍይጽ፡**), *tibia*: **ተሰብረት፡እሐቲ፡አገዳ፡እግሩ፡** Gad. T. H.; **ተሰብረ፡አገዳ፡እግሩ፡** Sx. Nah. 24; Enc. Jac. 14 (vid. sub **ተኬሳ፡**). — *Voc. Ae.*: **አገዳ፡ዘ፡ታለቅ፡እግር፡ዛል፡** (vid. Lud. lex. amh. c. 64 sub **እግር፡**).

አጥሮብሎን፡ in Voc. Ae. obvium e **ስጥሮቢሎን፡** corruptum est, q. v.

አጥርስክ፡ n. prgr., sine dubio corruptum ex ἐνθρονιστική, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19, annot. a.

አጠቀ፡ *arcte accingere* vid. sub **ዐጠቀ፡**

አጠቃን፡ n. prgr. *attacus*, vid. sub **አቃጠን፡**

አጥቁ፡ n. prgr. *paries ligneus*, Lud. auct. Greg.

ኢጥያ፡ n. prgr. ἰτέα, *salix* arbor: **ዕፅ፡ዘስሙ፡ኢጥያ፡** Herm. p. 61. 64.

አጵልዮን፡ (Platt), **አጶሎን፡** (rom.) n. prgr. ἀπολλύων, *exterminans* Apoc. 9, 11.

አጶሎን፡ et **አጵሎን፡** n. prgr. *Apollo* deus, Sx. Hed. 18; Jac. 23; Enc. Nah. 10, al.

አጲልዮጤን፡ n. prgr. sc. ἀπηλιώτης (in Acc.), *subsolanus* (ventus), *plaga orientalis*, Judith 7, 18.

ኤጶሙስ፡ vel **ኤጶሞስ፡** Ex. 28, 7; **ኤጶሚዳ፡** (Acc.) Ex. 25, 7; **ኤጶሞሳት፡** (Pl.) Ex. 36, 11. 14 in C, n. prgr. sc. ἐπωμίς *superhumerale*. — *Voc. Ae.*: **ሎማያ፡ወኤጶሞስ፡ቀሚስ፡እምእግር፡እስከ፡ርእስ፡ዘእትገዝ፡በቍልፍ፡**

ኤጶሚድስ፡, ኤጶሚዴስ፡, ኤጶማዳስ፡ al., n. prgr. sc. ἐπωμίδες (τῆς θύρας vel τοῦ πυλῶνος) i. e. *latera* (portae vel vestibuli, כְּתֵפוֹת) Hez. 40, 48. 41, 2 seq.

ኤጶሚዳ፡ጶዴሬ፡ (i. e. ἐπωμίδα, ποδήρη) „auctor Organi lect. 2 gemmam quandam candescentem esse putavit", Lud.; *Voc. Ae.*: **ኤጶሚድር፡** (v. **ኤጶሞዳ፡**)**ዘ፡እብን፡በረድ፡** ።

አጳርኂ፡ et **አጳርኪ፡**, n. prgr. sc. ἀπαρχή, ἀπαρχαί i. e. *primitiae* oblatae, ut: **አጳርኂ፡** i. e. **ቀዳምያት፡ፍሬ፡** Kid. f. 28; **አጳርኂ፡ባሕቲቱ፡ይበልዕ፡** Apoc. Mar. Joh.; Vis. Bar. (**አጳርኪ፡**); Sx. Jac. 25.

አጳርግዮን፡ et **አጳርማዮን፡** n. prgr. gemmae cujusdam, ut: **በዕንቈ፡አጳርግዮን፡** Deg.; Org. 6.

ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (rarius **ኤጲስቆጶስ፡**), Pl. **ኤጲስ፡ቆጶሳት፡**, n. prgr. sc. ἐπίσκοπος, *episcopus*, (ecclesiae) Did. 4 seq.; Syn., al. creberrime; **ሊቀ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *archiepiscopus*, Phlx., al., **ንኡሳን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *episcopi minores* i. e. *chorepiscopi*, Can. Ant. 8 (10).

ኤጲስ፡ቆጶስና፡ subst. *munus episcopale*, *episcopatus*, ut: Can. Ap. 52; II Can. Ap. 73; Phlx. 15; F. N. 5; **እምድኅረ፡ኤጲስ፡ቆጶስናሁ፡** *postquam episcopus factus est* F. N. 42, 11.

አጳይዶን፡ et **ኤጳይዶን፡** n. prgr. sc. ἐπαοιδοί (in Gen.), *incantatores*, Dan. 4, 6 (aliâs **ሰብአ፡ሥራይ፡**); in *Voc. Ae.* inter Satanae nomina recensetur.

ኤጳጳ፡ n. prgr. sc. ἔποψ (in Acc.), *upupa* Lev. 11, 19 (in Deut. 14, 17 **ሂጳጳ፡** q. v.). — *Voc. Ae.*: **ኤጳጴ፡** (v. **ሂጳጳ፡**) **ብ፡ታለቅ፡አዋሬ፡ዘኢይሰርር፡በክንፍ፡አላ፡ይረውጽ፡በእግር፡**

አጲፍ፡ i. q. **አቢብ፡** (ⲉⲡⲏⲫ) q. v.; Voc. Ae.

ኤጲፋንያ፡ n. prgr. *epiphania*, *festum epiphaniorum*, Syn. crebro, ut III Const. Ap. 4; **በዓለ፡ኤጲፋንያ፡በዘ፡በቱ፡እርአየ፡እግዚ"፡ስብሐተ፡መለኮቱ፡በውስተ፡ጥምቀት፡በቅድመ፡ዮሐንስ፡በፈለገ፡ዮርዳኖስ፡** Did. 29; Sx. Ter 11; **ኤጲፋንያ፡ሣልሲት፡ዘተጠምቀ፡ባቲ፡ዘኢተጠምቀ፡ትከት፡** Enc. Ter 13. — In N. T. rom. etiam **ኤፒፋንያ፡** scriptum legitur, ut Luc. 2, 40; 2 Cor. 2, 16.

እፍ፡ *os* vid. sub **አፈወ፡**

ኢፍ፡ et **ኤፍ፡** n. prgr., sc. οἰφί (אֵיפָה) *Epha*, nomen mensurae Hebraeorum, tria sata continentis; decem Epha conficiunt Corum: **መስፈርተ፡ኢፍ፡** vel **ኤፍ፡** Lev. 5, 11; Num. 5, 15. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24. 25, 18; Ruth 2, 17; **ኢፊ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10 vrs. nov.; Acc. **ኤፊ፡** Jes. 5, 10 vrs. nov. — Scholion vid. sub **አርጣቦስ፡**

እፎ፡ adv. interrog., [compositum ex **እ፡** (i. e. אֵי **አይ፡**) et **ፎ፡** (i. e. פֹּה), sicut كَيْفَ, אֵיכָה al.; gramm. § 64, 6; § 161, a]; tam interrogantis quam exclamantis (sive admirantis sive deplo-

rantis) est; ubi interrogantis est, nonnumquam suffixo adv. ኑ፡ et መ፡ intenditur; etiam praepositionem በ፡ sibi praepositam patitur. 1) *quomodo?* እፎ፡ትጠብብ፡ Sir. 25, 3; እፎ፡ትስእሎ፡ 28, 4; Koh. 4, 11; Ps. 10, 1; እፎ፡ትብል፡ Job 33, 13; Jes. 19, 11; Jer. 2, 21. 23; Matth. 23, 33; Luc. 10, 26; Joh. 9, 10. 26; Herm. p. 50; እፎ፡ኮነት፡ዘማ፡ሀገረ፡ጽዮን፡ Jes. 1, 21. 14, 4. 12; Koh. 2, 16; Jer. 9, 19. 27, 23; Thren. 1, 1; 2, 1; Hez. 26, 17; ኢታአምርኑ፡እፎ፡ኀደጋሁ፡ለአቡከ፡ Tob. 11, 1; 4 Esr. 1, 30; Prov. 4, 19; 1 Reg. 24, 11; Ruth 2, 11; Hen. 5, 1; Asc. Jes. 11, 32; ወእፎ፡ይክል፡ Matth. 12, 29; 1 Reg. 16, 2; እፎኑ፡እንጋ፡ናዐብዮ፡ Sir. 49, 11; እፎኑመ፡ ἀλλὰ πῶς ἂν Job 11, 5; እፎኑመ፡እንከ፡ Rom. 3, 6; እፎ፡እንከ፡ Matth. 12, 26. 22, 43; Joh. 6, 42; Jer. 8, 8; Ep. Jer. 49; Jes. 36, 9; እፎ፡ምንተ፡ πῶς ἢ τί Matth. 10, 19; ዝኬ፡እፎ፡ οὗτος δὲ τί Joh. 21, 21. 2) *quam, quantopere, quantum, quanto!* አሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; እፎ፡ዐቢይ፡ቤተ፡እግዚ" Bar. 3, 24; Hen. 21, 8; Num. 24, 5; Marc. 10, 23. 24; እፎ፡ተሰባሕከ፡ኤልያስ፡ Sir. 48, 4; (in Enc. ob rhythmum finalem: በስብሐቲከ፡ኤልያስ፡ተሰባሕከ፡እፎ፤); እፎ፡ብዙኀ፡እምገብረት፡ፍሬ፡ 4 Esr. 2, 40; πόσῳ Sap. 13, 3. 4; ጽልመትከ፡እፎ፡ πόσον Matth. 6, 23. 3) *qui? quo pacto? quid quod? qui fit ut? cur?* a) sive እፎ፡ nudum, ut: 4 Esr. 1, 29; Asc. Jes. 11, 24. 26; ወእፎ፡ኢታአምሩ፡ Luc. 12, 56; 1 Reg. 20, 27; Jer. 30, 14; διὰ τί Judith 5, 4; እፎመ፡ Ex. 2, 18; ter repetitum Enc. Teq. 15 (vid. sub ከዋው፡). b) sive በእፎ፡, ut: በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኁ፡ διὰ τί Sir. 36, 7. 51, 24; በእፎ፡ጾምነ፡ወኢርኢከነ፡ τί ὅτι Jes. 58, 3; Hez. 18, 19; 2 Esr. 12, 2. 3; በእፎ፡ኢዐቀብከ፡ 3 Reg. 3, 43; Marc. 2, 18. c) sive እፎ፡ዘ፡ vel በእፎ፡ዘ፡, ut: ወእፎኑመ፡ዘይብል፡መጽሐፍ፡ Rom. 4, 3; እፎ፡ዘኢይትመዓዕ፡ (διὰ τί) Job 21, 4; Matth. 16, 11; Marc. 8, 21; Asc. Jes. 9, 11; በእፎኬ፡ዘ፡ Matth. 21, 25. d) sive እፎ፡ከመ፡ vel በእፎ፡ከመ፡ seq. Indic., ut Gen. 44, 4; Ex. 1, 18. 3, 3; 2 Reg. 16, 17; እፎ፡ከመ፡ነግሠ፡አዶንያስ፡ 3 Reg. 1, 13; በእፎ፡ከመ፡ 4 Reg. 1, 16; seq. Subj. 1 Reg. 20, 2. 4) in syllogismis, a) *quanto magis?* α) እፎ፡ nudum: ποσαχῶς; Sir. 10, 31. β) እፎ፡እንከ፡ Prov. 15, 11; Esth. 9, 12 (v. እፎ፡እንጋ፡). γ) እፎ፡ፈድፋደ፡ Matth. 7, 11; Asc. Jes. 8, 25; Rom. 11, 15 Platt. δ) እፎኬ፡ፈድፋደ፡ Deut. 31, 27; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ Matth. 6, 30; Rom. 5, 9. 10. 15. 11, 24; Hebr. 9, 14. 10, 29. 12, 9. b) *quanto minus?* α) እፎ፡ 4 Esr. 2, 21; Ex. 6, 12. β) እፎኬ፡ Job 4, 19. 9, 14; Gen. 44, 8; Did. 12. γ) እፎ፡እንከ፡ Kuf. 43; Jes. 20, 6; Hebr. 2, 3. 5) Componitur ዘከመ፡እፎ፡ a) *qualis?* Matth. 8, 27 rom.; ሕቱ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግብሩ፡ወልማዱ፡ Did. 10; Num. 13, 18—20; Jac. 1, 24 (ὁποῖος); Haim. Ab. (vid. sub አስተኀለፈ፡). b) *quantus?* 1 Joh. 3, 1. c) *quomodo se habens?* ከመ፡ያርእዮ፡በአይ፡መከን፡ሀሎ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ Genz. f. 155. d) *quomodo?* ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡ Chr. Ta. 1; vid. etiam ከመ፡-እፎ፡ Hen. 3. — In loco 4 Reg. 2, 14 ወእፎ፡ e Graeco ἀφφώ (=אַף־הוּא) transformatum est.

እፎፎ፡, አፋፎ፡, አፈፎ፡, አፈእፎ፡ adv. [cfr. אֵיכָכָה] saepe usurpatur in Cyr., rarius in aliis libris, pro simplice እፎ፡, *quomodo?* ut: አፈእፎ፡ Cyr. c. Pall. f. 75 (in Cod. Tub.; in Cod. Lond. አፋፎ፡); በል፡እፎፎ፡ (v. አፋፎ፡) φράσαις ἂν ὅπως, *dic, quomodo?* f. 78; አፈፎ፡ f. 79. 81. 88, al.; እፎፎኬ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis?* Const. Ap. 52.

እፎያዊት፡ subst. (proprie f. adjectivi እፎያዊ፡ *qualis*, cujus exemplum nondum reperi) *qualitas* [cfr. ܐܝܟܢܝܘܬܐ, איכות, كَيْفِيَّة], ut: exponas nobis እፎያዊተ፡ተቃትሎ፡ወመዊአት፡ Phlx. 110.

አፍለጢስ፡ vid. sub አስፋሊጠ፡

አፈር፡ subst., ut videtur amh., [i. q. עָפָר], *pulvis, humus sicca*, M. F.

አፌር፡, አፍር፡, አፊር፡ n. prgr. pr. regionis, *Ophir*, unde aurum petebant: ወርቀ፡አፌር፡ c. varr. Job 28, 16; Ps. 44, 11; አፉር፡ in Ep. Greg. (Lud.). — Sine dubio aliud ejusdem regionis nomen est አፌዝ፡ 'Ωφάζ, ut: ወርቀ፡አፌዝ፡ Dan. 10, 5.

አፍኒን፡ vel አፍንን፡ n. prgr. sc. אוֹפַנִּים *rotae* (Hez. 1. 10), nomen ordinis archangelorum, *Ophanim:* Hen. 61, 10 et 71, 7 (ubi equidem in mea editione absque auctoritate librorum Mss. አፍኒን፡ scripsi); etiam pro Sing. usurpatur, ut: አፍኒን፡ሊቀ፡መላእክት፡፩እም፱ሊቃናት፡ Sx. Hed. 8.

አፍአ፡ et አፍኣ፡ *foris* vid. sub አፈወ፡

አፈከ፡ rad. inus., e. q. أَفَكَ *invertit*, הָפַךְ *vertit, evertit, convertit.*

አፉኪያ፡ (v. አፍኪያ፡) subst. coll., *circuli, annuli*, διατόνια Ex. 35, 10.

አፈወ፡ rad. inus., e. q. פָּאָה (פֵּאָה, vid. ፈአወ፡) فَاهَ, al. (vid. Ges. thes. p. 1085), cui potestas *flandi* et *efflandi* inest.

አፍ፡ subst., m., rarius f., Pl. አፈው፡, Pl. Pl. አፈዋት፡ [פֶּה, ܦܘܡܐ, فَم فُم فِيه فَاهٌ فُوهٌ], in st. c. et in Acc. አፈ፡; c. pron. suff. አፉየ፡, አፉከ፡, አፉሁ፡ caet. (ut Ps. 5, 10. 9, 29. 16, 5; Jer. 51, 17; Apoc. 10, 9), in Acc. አፉሁ፡ (Matth. 5, 2; Apoc. 13, 6; Act. 10, 34 Platt; 1 Tim. 5, 18), አፉሃ፡ (Apoc. 12, 16 Platt), etiam አፈከሙ፡ (Prov. 8, 33 var.), at plerumque per *û*, ut: አፉየ፡ (Job 33, 2; 4 Esr. 9, 29; Jud. 11, 35), አፉከ፡ (Jud. 11, 36; Sir. 22, 22), አፉከሙ፡ (Job 19, 5), አፉሁ፡, አፉሃ፡ (Hen. 56, 8. 106, 3; Gen. 4, 11 ann.), አፉሆሙ፡ (Job 29, 9; Sir. 20, 16, al.), 1) *os* (oris), tam brutorum (*rictus, rostrum*): ተፈጽመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡ Kuf. 3; Dan. 6, 18. 20; Ps. 21, 22; Job 41, 12; Num. 22, 28; Gen. 8, 11; Matth. 17, 27; quam hominum: ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡ Nah. 3, 12; Marc. 7, 15; አብቀወ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 21, 13; Hez. 2, 8; Jes. 9, 12; በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2; አፈ፡ራትዓን፡ይመልእ፡ሠሐቀ፡ Job 8, 21; አልቦሙ፡መንፈሰ፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ Ps. 134, 17; ያበቁ፡አፉሁ፡እስከ፡እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5; instrumentum loquendi (στόμα, etiam γλῶσσα) Ex. 4, 11. 15; ቃለ፡አፉከ፡ Job 15, 6; Sir. 21, 26; Job 32, 5; Jes. 49, 2. 59, 21; Sir. 40, 30; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘወጽአ፡እምአፉነ፡ Jer. 51, 17; አፈ፡ረሲዓን፡ Prov. 10, 6. 11. 31; አፈ፡ነኪር፡ወእከ፡አፈ፡ዚአከ፡ 27, 2; Dan. 4, 28; ይነብብ፡አፍ፡ Matth. 12, 34; Jes. 9, 17; ከሠትኩ፡አፉየ፡ Job 33, 2; Sir. 15, 5; Matth. 5, 2; ፈታሕኩ፡አፉየ፡ Jud. 11, 35; ይፈጽም፡አፉሆሙ፡ Sir. 20, 29; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3; ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡

Ps. 49, 17; ታዐብዩ፡ አፉኪሙ፡ Job 19, 5; Sir. 20, 15. 22, 22; ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ 20, 16; አፍ፡ ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5; በአፍ፡ ርኩስት፡ Hen. 5, 4; አፍ፡ እኩይ፡ Prov. 4, 24; በአሐዱ፡ አፍ፡ Rom. 15, 6. Nota etiam አፈ፡ ወርቅ፡ χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) አፈ፡ በአፍ፡ *os* (*ore*) *ad os* (i. e. coram, nemine intercessore), ut: ይትናገር፡ አፈ፡ በአፍ፡ Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) በአፈ፡ vel እምአፈ፡ *ex ore* alicujus (eo dictante): ጸሐፈ፡ ባሮክ፡ በአፈ፡ (v. እምአፈ፡) ኤርምያስ፡ ኵሎ፡ ቃለ፡ Jer. 43, 4. 51, 31; እምአፉሁ፡ አይድዐኒ፡ ኤርምያስ፡ ዘኵሎ፡ ነገረ፡ 43, 18. c) እምአፉሁ፡ *ex ore suo* i. e. oratione extemporali: እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንቀተ፡ ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: ይጌሥጸሙ፡ ኵሎ፡ እሚረ፡ ፩ጊዜ፡ እመጻሕፍት፡ (e Bibliis) ወ ፩ጊዜ፡ እምአፉሁ፡ Sx. Genb. 30. d) አፍ፡ nonnumquam idem est quod ቃለ፡ አፍ፡ i. e. *verbum, sermo, jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; ኵሉ፡ ይቁም፡ በአፈ፡ ዚአሆሙ፡ (sc. episcoporum) Clem. f. 227; አልቦሙ፡ ስርየት፡ ዘእንበለ፡ በአፉሆሙ፡ ለእለ፡ ሐመዩ፡ (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) *os* alcjs i. e. *orator* vel *interpres* alcjs: Ex. 4, 16; ትከውን፡ ከመ፡ አፉየ፡ Jer. 15, 19. — Cfr. አፈ፡ ንጉሥ፡ in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de *ore* plurium agitur, non Pl. አፈው፡, sed Sing. አፍ፡ frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) Varie transfertur: a) *os, ostium, orificium*, ut: maris መንገለ፡ አፉሃ፡ ለባሕር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 8; abyssi አፈው፡ አንቅዕት፡ ቀላይ፡ Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Jos. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: ከመ፡ ጢስ፡ ይወፅእ፡ እምአፈ፡ እቶን፡ Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, አፈዋት፡ Gad. T. H; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, περιστόμιον Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; አፈ፡ መልበስየ፡ Job 30, 18. b) *acies* gladii (cum bestia rapace comparati): በአፈ፡ ሰይፍ፡ Kuf. 34; በአፈ፡ ኀጺን፡ Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; አፈ፡ ኵናት፡ Hebr. 11, 34; አፈ፡ መጥባሕት፡ Enc. Masc. 11; መላጺ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; ዘክልኤቱ፡ አፈዊሃ፡ Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: ድንቡስ፡ ክቡድ፡ እንተ፡ አፉሁ፡ ኀጺን፡ Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: aurorae, አፈ፡ ጽባሕ፡ i. e. *primum diluculum*, ὄρθρος Gen. 19, 15; በአፈ፡ ጽባሕ፡ τὸ πρωΐ 3 Reg. 17, 6; ዕቀበተ፡ ሌሊት፡ እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ Ex. 14, 24; እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ *primo diluculo* M. M. f. 105; vel: mortis, ut: በአፈ፡ ሞት፡ *in extremis, in agone*, Lud. sine auct.

አፍአ፡ et **አፍኣ፡** adv. (ut videtur, ab አፍ፡ propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *forâs, foris, extra;* foras Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; እለ፡ አስተዋሰቡ፡ አፍአ፡ Jud. 12, 9; foris, ut: አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait:) አልብነ፡ ይምን፡ ወኢፅጋም፡ ወአልብነ፡ ውሣጤ፡ ወኢአፍአ፡ Clem. f. 47. a) Praepositiones assumit, sc. α) በአፍአ፡ vel በአፍኣ፡ *foris* Jer. 6, 11. 9, 21; እንተ፡ በአፍአ፡ ትወልደት፡ Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) እምአፍአ፡ *foris, extrinsecus:* Sir. 21, 24; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; እንስት፡ ነሥአ፡ ለደቂቁ፡ እምነ፡ አፍአ፡ Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) እስከ፡ አፍአ፡ *forâs, extra*, 1 Reg. 9, 26. δ) እንተ፡ አፍአ፡ *a parte exteriori, foris, extrinsecus:* ዐጸወ፡ ደብተራ፡ እንተ፡ አፍአ፡ Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) Usurpatur pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione እምነ፡, ut: አፍአ፡ እምነ፡ ኆኅት፡ Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; ይገድፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጽ፡ Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; በአፍአ፡ እምነ፡ Hebr. 13, 11. 12; እንተ፡ አፍአ፡ እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4. β) sive ea omissa, ut: ይቁም፡ አፍአ፡ አናቅጽ፡ F. M. 5, 8; በአፍአ፡ ሀገር፡ Enc. Ter 14. γ) sive pronomine suffixo: በአፍኣሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 11, 6. 28, 4; እምአፍአሁ፡ Job 1, 10; Ex. 25, 11; በአፍአኒ፡ Thren. 1, 20; እምአፍአሃ፡ Hez. 7, 15; እንተ፡ አፍአሃ፡ Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; ዝንቱሰ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ ወአፍአሁ፡ ብርት፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra, absque:* በአፍአ፡ ነቀልቃል፡ ወተሀውኮ፡ Lud. e Mss. Colb. c) Statui constructo vel notae Genitivi subjunctum vel praemisso pron. rel. significat *extraneus*, ut: ሰብአ፡ አፍአ፡ *extranei* Jsp. p. 377; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; ኀበ፡ እለ፡ አፍአ፡ 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.:* አፍአ፡ ዘ፡ ሜዳ።

አፍአዊ፡ adj. rel. 1) *exterior, extimus:* ቅጽር፡ አፍአዊ፡ 2 Par. 32, 5; ጽልመት፡ አፍአዊ፡ Phlx. 88 (aliâs ጸናፌ፡). 2) *externus:* በአርአያ፡ አፍአዊ፡ F. M. 16, 3; ኢይሰርገዋ፡ አንስት፡ ሰርጐ፡ አፍአዌ፡ (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; ኢትጽንኑ፡ መንገለ፡ ፍኖተ፡ ሕገጋት፡ አፍአዊት፡ F. M. 18, 1. 3) *extraneus, is qui foris est*, ut: አፍአዊያን፡ (aliâs ዓለማውያን፡, opp. ascetis) Phlx. 5; clerici ne potent ምስለ፡ ሰብእ፡ አፍአውያን፡ (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; እመቦ፡ ዘከነ፡ ውጉዘ፡ ምስለ፡ አፍአውያን፡ (sc. haereticis, Judaeis, ethnicis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. አፈዋት፡ [cfr. فُوه, فَوْعَة, فَوْغَة, أَفْعَاء] *aroma, odor suavis, odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; አግማል፡ ይጸውሩ፡ አፈዋተ፡ 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Esth. 2, 12; ቅድው፡ አፈዋት፡ Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3, 6. 4, 16. 5, 1; አፈወ፡ ቅብእ፡ ጥዑመ፡ (Acc.) Koh. 10, 1; ኵሉ፡ አፈው፡ Hen. 31, 3; እሉ፡ አፈው፡ 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; አፈወ፡ ሃይማኖት፡ ነአልድ፡ ምስለ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡ Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *viperae* vid. sub ፈዐወ፡

አፈየ፡ i. q. אָפָה أَفَا *coquere* panem, ut videtur.

አፉይ፡ part. *coctus*, de pane: Christus est እምላክ፡ ዘእንበለ፡ ዐመፃ ፤ ሰብእ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት ፤ በግዕ፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ ርስሐት ፤ ላህም፡ መግዝዕ፡ ዘእንበለ፡ ነውር ፤ ኅብስት፡ አፉይ፡ ዘእንበለ፡ ግሜ ፤ ሞጻሕት፡ ወይን፡ ዘእንበለ፡ ጣሕል ፤ M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.:* ዕፉይ፡ ዘ፡ ስቡሕ፡ (an ab ዐፈየ፡ i. e. عَفَا, عَفْوَة?).

አፍዮማኪን፡ (vel አፍ"፡) n. prgr. sc. ὀφιομάχης (חַרְגֹּל),

ophiomachus, locustarum species, Lev. 11, 22. — *Voc. Ae.*: **አፍዮማክን፡ብ፡አሽን፡** (v. **ሐሽን፡**, q. v. in Lud. lex. amh.)

ኤፉድ፡ n. prgr. sc. ἐφούδ (אֵפוֹד), *superhumerale* (aliâs ἐπωμίς), vestimentum sacerdotum Hebraeorum, 1 Reg. 2, 18. 28. 14, 3. 30, 7; Ex. 28, 4. 6 in C; 35, 8 in C; **ኤፉድ፡ጸሎት፡ወዕጣን፡** Sap. 18, 21; Lud. comm. hist. p. 494 n. 4. — *Voc. Ae.*: **ኤፉድ፡ወሱራፊን፡** (i. e. תרפים) **ዘ፡ሐር፡ወገረት፨**

ኤፒፋንያ፡ vid. sub **ኤጲፋንያ፡**

ከ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et quarta, quae **ክፍ፡** vel **ካፍ፡** nominatur.

ከ፡ pron. Sing. II prs. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኪ፡ pron. Sing. II prs. f., et nominibus et verbis suffixum.

ኬ፡ particula (inseparabilis) suffixa [sine dubio e forma pleniore, ut כֵּן, extenuata, vid. gramm. § 64, b. § 169, 1]; antecedenti literae **ግ**, vocali destitutae, assimilare licet literam **ከ**, ut **እኅድጊ፡** pro **እኅድግኬ፡** Gen. 33, 15; at **ዑቅኬ፡** Job 1, 8. Proprie: *sic, ita* i. e. 1) *igitur*, a) conclusive vel consecutive: *ergo, itaque*, οὖν Matth. 5, 19. 23. 48. 6, 2. 8. 9. 34. 7, 12. 24. 10, 31 al.; **በዝኬ፡አእምሩ፡** Ep. Jer. 28; ἄρα Sap. 5, 6; Luc. 11, 20; 1 Cor. 15, 14. 18; Gal. 2, 21; **ናሁኬ፡** ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ὥστε Matth. 12, 12. 19, 6. 23, 31; Marc. 10, 8 al.; τοίνυν 1 Cor. 9, 26; Sap. 1, 11; etiam ubi Graecus particulam respondentem non exhibet, ut: **እመኬ፡አቡክሙ፡አነ፡** Mal. 1, 6; **እመሰኬ፡** Job 8, 4; **እመኬ፡** 9, 29; **ዮምኬ፡** Tob. 6, 11; **ሰማዕኩኬ፡** Jer. 23, 25; nec non cum **እን ከ፡** componitur, ut: **ኬ፡እንከ፡** Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26; Rom. 3, 31; Gal. 3, 29; **እፎኬ፡** *quanto minus* vel *quanto magis!* vid. sub **እፎ፡** b) adhibetur recipiendae orationi (in epanalepsi), *igitur, inquam*, ut: **ከመዝኬ፡ውእቱ፡ቤቶሙ፡ለዐማፅያን፡ወዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዞሙ፡** Job 18, 21; **ከማሁኬ፡** Sir. 18, 16; 4 Esr. 6, 35; **አኮኬ፡ዘንተ፡ጾመ፡** Jes. 58, 6; Matth. 1, 17; Rom. 11, 5. c) inservit nectendis sententiis, (ubi ad novi quid proceditur, quod cum iis quae antea dicta sunt quodam consequentiae vel successionis vinculo junctum est), *jam, jam vero, porro* (quare ad vim particulae **ኒ፡** et Graecae δέ prope accedit), ut: **ወእመኬ፡** ἐὰν δέ Gen. 18, 28. 30; **ወእቤሎ፡ዝኬ፡ማኅፈድ፡ምንት፡ውእቱ፡** ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστιν (postquam quid sit ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη explicitum est p. 87) Herm. p. 88[b]; **ወእቤሎ፡እሉኬ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** ibid. 2) *sane, quidem, utique, vero*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ይዌልጡ፡አሕዛብ፡አማልክቲሆሙ፡እንዘኬ፡** (v. **እንዘ፡ኬ፡**) **ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Jer. 2, 11. Crebro usurpatur a) ad distinguenda vocabula ea, in quae vis orationis cadit: **አንቲኒኬ፡ዘመውኪ፡** καὶ σύ *tu vero* Jer. 3, 1; Jac. 4, 12; **አነኬ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Jes. 43, 25. 48, 17; **ሶቤሃኬ፡** τότε 58, 9. 10; **ዝኬ፡** 1 Tim. 2, 3 rom.; **ወይንኬ፡አልቦሙ፡** Joh. 2, 3; **ሠናይኬ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jes. 39, 8; advenientes salutantur: **ሠናይኬ፡ምጽአትክሙ፡** Sx. Nah. 14; **ውእቱኬ፡** Herm. p. 88[a]; quare cum particula **ሰ፡** (ejusdem fere potestatis) componi solet: **አንሰኬ፡ወ—ሰ፡** ἐγὼ μέν — ὁ δέ Matth. 3, 11; Asc. Jes. 8, 11; **አንትሙሰኬ፡** ὑμεῖς δέ Matth. 23, 8; **ይእዜሰኬ፡** Jes. 14, 15; Rom. 3, 21. 7, 17; **አሪትሰኬ፡** Rom. 5, 20. b) ad intendendam orationem, vim praecedentis vocis augendam: *vero, quaeso*, ut: **ናሁኬ፡** 1 Reg. 23, 3; Job 1, 12; Jes. 7, 14; **ነዋኬ፡** 1 Par. 11, 1. 17, 1; in specie in adhortationibus, δή, ut: Ps. 93, 8; Asc. Jes. 3, 10; **ዑቅኬ፡** Job 1, 8; **እስኩኬ፡** Jes. 57, 13; Jer. 17, 15; **ስማዕኬ፡** Job 37, 1; Jes. 39, 5; **ኅልይዎኬ፡** Mal. 1, 1; **አርምምኬ፡** Am. 6, 10.

ከሃ፡ከሀከ፡ *ibi* vid. sub **ከሐ፡**

ክህለ፡, raro **ክሀለ፡** (ut Herm. p. 32; 1 Esr. 5, 37 var.) I, 1 [יָכֹל, בָּהַל; vicinum est **አከለ፡** q. v.], Imprf. raro **ይክህል፡** (ut 1 Reg. 26, 25), plerumque **ይክል፡** (gramm. § 92), Subj. **ይክህል፡**, *posse, valere* (*pollere*), c. c. Acc. rei: **ትክል፡ኵሎ፡** Job 10, 13. 42, 2; **ምንተ፡ይክል፡** 21, 15; **ዘዘንተ፡ገብረ፡ኵሎ፡ይክል፡** Sir. 50, 29; Gen. 13, 16; Luc. 12, 26; **ኢይክል፡ዘሚመታተ፡መንታ፡** *non possum officium duplex* (sc. sustinere) Enc. Mij. 21; c. Acc. Inf.: **ኢይክል፡ቀዊመ፡** Thren. 1, 14; **መኑ፡አነ፡ከመ፡እክህል፡ሐኒጸ፡ሎቱ፡ቤተ፡** 2 Par. 2, 6; Ps. 139, 11; Gen. 15, 5. 19, 19. 31, 35. 44, 1. 45, 3; Num. 22, 37; Tob. 1, 15; Hen. 4; 4 Esr. 6, 77. 7, 14. 15; **ይክህሉ፡ሐይወ፡** 8, 9. 10, 70. 13, 49; Matth. 22, 46; Jac. 1, 21. 2, 14. 3, 12; 2 Cor. 13, 8; Eph. 3, 18; Hebr. 11, 19; nonnumquam c. pron. suff., ad objectum verbi subjuncti relato, ut: **ኢይክልዎሙ፡ለሕዝብ፡ተበቅሎቶሙ፡** *non possunt eos* sc. *populum punire* Judith 11, 10; 4 Esr. 3, 50; rarius c. **ለ፡** seq. Inf., ut: **ኵሎ፡ዘትክል፡እዴከ፡ለገቢር፡** Koh. 9, 10, vel c. Subj. verbi: Dan. 2, 26; Asc. Jes. 9, 37; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Hen. 93, 11; abs.: **በአምጣነ፡ትክል፡** *quantum potes* (*pro virium ratione*) Sir. 9, 14. 10, 28. 14, 11: 43, 30; **በከመ፡ከሂሎትነ፡** Sx. Sen. 12; **በዐድ፡ዘይክል፡** δυνάμενος ἄλλος Ex. 4, 13; **ክሂል፡** vel **ክሂሎት፡** *potentia*, ut: **ሥልጣን፡ወክሂል፡** Ssal. Req.; **ሰብሕዎ፡በክሂሎቱ፡** Ps. 150, 2. a) *efficere posse* (vermögen, durchsetzen): **ገበርኪ፡ዘንተ፡እኩየ፡ወክህልኪ፡** Jer. 3, 5; **ወክሂለኒ፡ትክህል፡** 1 Reg. 26, 25; Herm. p. 32. b) *posse* per legem i. e. (dürfen), *licet* alicui: **ኢይክሉ፡ገቢረ፡ጸሎት፡በአህጉሪሆሙ፡** Kuf. 49; Gen. 43, 32. 44, 34; Deut. 12, 17. 16, 5. 17, 15; Rom. 9, 20. c) *a se impetrare posse ut*, **ኢክህሉ፡ተናግሮቶ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Gen. 37, 4; 1 Joh. 3, 9; Joh. 8, 43. d) *ferre, sustinere*: **ኢይክል፡በሕቲትየ፡ከሂሎተክሙ፡** φέρειν Deut. 1, 9; ὑποφέρειν Prov. 18, 14. e) *praevalere, superare*: c. Acc. prs., Gen. 32, 26; **ኢይክሉከ፡** Jer. 1, 19. 15, 20; Ps. 128, 2; Jud. 16, 5; 1 Reg. 17, 9; Rom. 8, 31; c. **ምስለ፡** pers. i. e. *praevalere pugnando cum* aliquo Gen. 32, 29; Hos. 12, 3. 4. f) *potestatem habere* alcjs, c. **ላዕለ፡**, ut: Satanas a Deo petiit, **ከመ፡የሀበ፡ክሂለ፡ላዕሌሁ፡**(**ለኢዮብ፡**)**ወላዕለ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Sx. Genb. 2.

አክሀለ፡ II, 1 *potentem* vel *valentem facere* alqm, i. e. a) *vires, potentiam, facultatem praebere* alicui, c. Acc. prs.: **ከመ፡ያክህሉ፡** Herm. p. 47; **እግዚ"፡አክህሎሙ፡** Phlx. 172; seq. **በ፡** rei, ut: **ኵሎ፡እክል፡በዘውእቱ፡አክሀለኒ፡** (ἐνδυναμοῦν) Phil. 4, 13; **እግዚ"፡አክሀለነ፡በኵሉ፡ዘንፈቅድ፡** Jsp. p. 330; seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ያክህልክሙ፡እግዚ"፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡** Genz. f. 154; seq. Subj. verbi: **ኢታክህሎሙ፡ለፀርነ፡ይቅትሉነ፡** Jsp. p. 278. b) *praevalere facere, superiorem reddere* alqm aliquo, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኅጢአትነ፡አክሀለት፡ፀረ፡ብነ፡** Jsp. p. 352; c. dupl. Acc.: **አነ፡አክህልኩከ፡ኪያሃ፡**(**ለሀገር፡**) p. 366.

ተክህለ፡ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: ኢይትከሀልዎ፡, ኵሉ፡ይትከሀል፡ Matth. 19, 26; c. c. Nom. vel Acc. Inf.: እምእይ፡ዚአከ፡ጕይይ፡ኢይትከሀል፡ወኢይደሉ፡ Sap. 16, 15; ኢይትከሀል፡ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. ለ፡ c. Inf.: ኢይትከሀል፡ለኆልቆ፡ (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: ኢይትከሀል፡ከመዝ፡ይኩን፡ Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. በኀበ፡ pers. Matth. 19, 26; c. ለ፡ pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est* alicui i. e. *potest* aliquis): ኵሉ፡ይትከሀለከ፡ Job 42, 2; በከመ፡ይትከሀለከ፡ Sir. 38, 11; ኢተክህሎሙ፡በዊአ፡ውስተ፡ሀገር፡ 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentiâ superare* alqm: ኢትሕትት፡ዘይትከሀለከ፡ μὴ ἐξέταζε τὰ ἰσχυρότερά σου Sir. 3, 21. b) impersonaliter: ኢተክህሎ፡ላዕሌሃ፡ *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam* (resistentem) *superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተካሀለ፡ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum* aliquo *de* re: Ex. 21, 30; c. ምስለ፡ prs. et በ፡ rei: Matth. 20, 2. 13.

ክሃሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡, Pl. m. ክሃልያን፡, *potens, validus:* ጽኑዕ፡ወክሃሊ፡ δυνατὸς ἰσχύι Ruth 2, 1; ዘኮነ፡ክሃሌ፡በቃሉ፡ወበምግባሩ፡ Luc. 24, 19; ክሃሌ፡ኵሉ፡ *omnipotens* Sap. 7, 23; Org. 3; c. ላዕለ፡, ut: ክሃሊ፡አንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Sap. 11, 24; c. ለ፡, ut: ንሕነ፡ክሃልያን፡ለውላጤሁ፡ (i. e. *possumus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: ክሃሊ፡እነ፡ተጽናስሂ፡ወተደልዎሂ፡ Phil. 4, 12; seq. ከመ፡ et Subj., ut: መሥዋዕት፡ክሃሊት፡ከመ፡ያስተስሪ፡ θυσία δυναμένη ἐξιλεώσασθαι τὸν πατέρα Chr. ho. 17.

ተክሃሊ፡ n. ag. (III, 1) *possibilis:* እስመ፡ቅኑ፡መዝሙርሰ፡ተክሃሊት፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Phlx. 238.

ኊሄላ፡ et **ኊሂላ፡** subst., Pl. ኊሄላት፡ vel ኊሂላት፡ [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil statuerim, quamquam a قَهَلَ facile derivari posse videtur] *quisquiliae, purgamenta, sordes, scoriae*, περικαθάρματα Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; ወይከውን፡ከመ፡ኊሄላ፡በውስተ፡ገዳም፡ (LXX: ὡς ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ; Hebr. כְּעַרְעָר) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hilum, res nauci et nihili.* 2) *bulla.* 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*". — *Voc. Ae.:* ኊሄላ፡ብ፡የጽፍር፡ አደፍ፡ ዕሩርሂ፡ይ፡ፋደት፡ኳስ፡አላማሂ፡ይ፡; *aliud:* ኊሄላ፡ዘ፡ጕመይ፡እምሰለ፡ቀበር፡ወበ፡ዘ፡ጕድፍ፡; *aliud:* ኊሄላ፡ዘ፡መስከ ።

ካህን፡ subst. m. [כֹּהֵן ܟܘܡܪܐ كاهن], Pl. ካህናት፡ (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcenties; Matth. 8, 4. 12, 4 al.; ጋይራስ፡ካህን፡ለዳዊት፡ 2 Reg. 20, 25; ይከውኑኒ፡ካህነ፡ Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; ካህን፡ዐቢይ፡ *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; ካህን፡ዘየዐቢ፡እምአኀዊሁ፡ Lev. 21, 10; ሊቀ፡ካህናት፡ id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; ሊቃነ፡ካህናት፡ Matth. 2, 4. 16, 21; ፳ወ፬ካህናት፡ሰማይ፡ (πρεσβύτεροι Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel *presbyter* Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; ርእሰ፡ካህናት፡ *archipresbyter* F. N. 4; ንፍቀ፡ካህን፡ Lit. 161, 3 i. q. ንፍቀ፡ቀሲስ፡ q. v. — Pl. ካህናት፡ etiam pro abstracto usurpatur *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አክሀነ፡ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: ያክህኖሙ፡ II Can. Nic. 66.

ተክህነ፡ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: ለተክህኖ፡ሊተ፡ Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; ይርዐይ፡መርዔተ፡ወይትክህን፡ Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; ተክህኖ፡ Clem. f. 210; Lit. 172, 4; እፎ፡ተኀረይከ፡ለተክህኖ፡ M. M. f. 31.

ክህነት፡ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale:* Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; ተኀርየ፡ዘርአ፡ሌዊ፡ለክህነት፡ Kuf. 30; ሳዶቅ፡ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡ (v. ክህናት፡) 1 Par. 29, 22; ሰዐርዎሙ፡እምክህነቶሙ፡ 2 Esr. 2, 62; አኀደግዎ፡ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39; ግብረ፡ክህነት፡ Luc. 1, 8; ዐቢይ፡ክህነት፡ *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: ኢይግበር፡ሕዝባዊ፡ግብረ፡ክህነት፡ Did. 16; ኢይሠየም፡ለክህነት፡ Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: አልባስ፡ዘክህነት፡ Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; ሕዝበ፡ክህነት፡ Kuf. 33. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis:* ይኩን፡መንግሥተ፡ወክህነተ፡ወሕዝበ፡ቅዱሰ፡ Kuf. p. 64 (at legendum videtur ዘክህነት፡, cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro σαββατισμός usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ክህነታዊ፡ et **ክህናታዊ፡** (a ክህናት፡) adj. rel. *sacerdotalis:* መልእክት፡ክህነታዊት፡ F. N. 10, 6; ሀብት፡ክህናታዊት፡ Phlx. 15.

ኮል፡ *mâlum* vid. sub ከወለ፡

I. **ከለለ፡** rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኵል፡ subst. [כֹּל ܟܠ كُلّ], proprie: *universitas* (Gesammtheit): ወለኵልሂ፡ *et universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo ስርጉት፡በኵል፡ሥን፡ወላሕይ፡, a Lud. ex Org. allato, ኵል፡ manifesto errore pro ኵሉ፡ scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff., vid. ኵሉ፡ 2) annexa particula ሂ፡, vid. ኵልሂ፡ vel ኵለሂ፡

ኵሉ፡ i. e. ኵል፡ c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. ኵሎ፡ (i. e. ኵለ፡ et ሁ፡). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis*. Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variare licet, ut f. S. ኵላ፡, Pl. m. ኵሎሙ፡, f. ኵሎን፡, quamquam plerumque ኵሉ፡ sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci ኵል፡ suffigantur necesse est, ut: ኵልነ፡, Acc. ኵለነ፡ *nos omnes*, ኵልክሙ፡ m., ኵልክን፡ f., Acc. ኵለክሙ፡, ኵለክን፡ *vos omnes*. 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): ከመ፡ትቅትል፡ኵለነ፡ Ex. 16, 3; አበ፡ኵልነ፡ Rom. 4, 16; ብዙኀ፡ንስሕት፡ኵልነ፡ Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; ኵልነ፡ኃጥአን፡ንሕነ፡ Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; ኵልክሙ፡ Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; እመሂ፡ኵሎሙ፡ዐለዉከ፡ Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam ኵሉ፡ *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1, 7. 2, 15 al., et *omnia* Matth. 8, 33. 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: ኵሉ፡ ሰብእ፡ Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; እነግር፡ ኵሉ፡ ስብሓቲከ፡ Ps. 9, 1; ኅድግዋ፡ ለኵሉ፡ ርስሐት፡ Jac. 1, 21; ኵላ፡ እከይ፡ 1 Petr. 2, 1; ኵሉ፡ ንዋዮሙ፡ Gen. 12, 5; ኵሉ፡ እኪት፡ እንተ፡ 50, 15; አይድዖሙ፡ ዘኵሉ፡ ቃለ፡ Ex. 19, 7; ኵላ፡ ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Matth. 24, 9; ኵሉ፡ አምሳለ፡ Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: ኵሎሙ፡ ኃጥአን፡ Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; ለኵሎን፡ ኀጢአት፡ 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive ኵሉ፡ solum in Pl.: ኵሎን፡ በረከት፡ Kuf. p. 96; ኵሎሙ፡ ይእቲ፡ ትውልድ፡ Num. 32, 13; Matth. 1, 17. 10, 30. δ) sive ኵሉ፡ solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ Gen. 5, 5; ኵሉ፡ ቀላያት፡ Gen. 7, 11. 9, 10; ኵሉ፡ ዕፀው፡ Luc. 21, 29. 24, 27; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ 24, 47; Marc. 4, 31. 6, 33. 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominibus: ኵሉ፡ ነዋኅ፡ πᾶν ὑψηλόν Job 41, 25; ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; ነገርዎ፡ ኵሉ፡ እንተ፡ ረከቦሙ፡ Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis, unusquisque*, (jeder): ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Gen. 9, 10. 17, 12; ኵሉ፡ ዐራት፡ Lev. 15, 4; ኵሉ፡ ለበዊ፡ Sir. 18, 28; አተወ፡ ኵሉ፡ ውስተ፡ ርስቱ፡ Judith 16, 21; ያስተርኢ፡ ለዐይነ፡ ኵሉ፡ ወያአምር፡ ኵሉ፡ Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5. 9; ኵሉ፡ ዘሰአለከ፡ 6, 30. 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3. 6, 44; etiam ኵሉ፡ ኵሉ፡ *omnes et singuli* Enc. Haml. 27. a) *ullus, quicumque* Deut. 4, 25. 17, 1. 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus, nihil* Ex. 12, 16. 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis, quilibet, varius*, Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23. 9, 35. 3) ኵሉ፡ *universum, universitas rerum:* እግዚአ፡ ኵሉ፡ Kuf. 22; እግዚአ፡ ኵሉ፡ Lit.; እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ *catholica*, ut: ቅድስት፡ እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus*. Quam ubi significationem habet, nonnisi formas ኵሉ፡ et ኵላ፡ adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III Pl. relata, vox *totus* nomine ኵለንታ፡ c. pron. suff. exprimitur). Exempla: ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ Gen. 9, 19. 11, 1; ኵሉ፡ ሕዝቦሙ፡ 19, 4; ኵሉ፡ በግዕ፡ Ex. 29, 18; Ps. 32, 8. 65, 3; 1 Reg. 14, 23; ኵሉ፡ ሥጋሁ፡ Jac. 3, 2; ኵሉ፡ ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ኵላ፡ ኢየሩሳሌም፡ Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; በኵሉ፡ ልብክሙ፡ Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; ኵላ፡ ሌሊተ፡ 1 Reg. 15, 11. 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur a) ኵሉ፡ *prorsus:* ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡ διὰ τάχους ἐξάπινα Sir. 11, 21; cfr. ኵሉ፡ ዘክሙ፡ 4 Reg. 16, 11. b) በኵሉ፡ α) *omnino, prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua, ubique, omnifariam:* πάντῃ Act. 24, 3; Kuf. 4; በኵሉ፡ ኀበ፡ *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item ውስተ፡ ኵሉ፡ ዘ፡ Jos. 1, 9.

ኵልሄ፡ et ኵለሄ፡ (i. e. ኵል፡ et ሄ፡, q. v. col. 3) adv. 1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo versus, ex omnibus partibus, ubivis, ubique;* a) ኵልሄ፡ Marc. 16, 20 rom.; ላዕለ፡ ምድር፡ ኵልሄ፡ Ex. 10, 13; tamquam Subjectum usurpatum est: ምሉእ፡ እምኔሁ፡ ኵልሄ፡ *plenum est eo* (quoquoversus i. e.) *universum*, Hom. Jac. Sar. b) ኵለሄ፡ Job 2, 2; ወኵለሄ፡ ተሐረትም፡ Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; ተሐውር፡ ኵለሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ፡ *quocumque* Jer. 1, 7; ኀበ፡ ታንሶሱ፡ ኵለሄ፡ *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) በኵልሄ፡ vel በኵለሄ፡ *ubique:* Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; አዐቅበከ፡ በኵለሄ፡ Kuf. 27. 32; Sir. 22, 6. 50, 22; በኵልሄ፡ v. በኵለሄ፡ Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; በኵልሄ፡ ኀበ፡ *ubicumque:* Ex. 40, 32; Lev. 3, 17. 7, 26. b) እንተ፡ ኵለሄ፡ vel ኵልሄ፡ *ab omni parte, circumcirca:* Job 19, 10; እንተ፡ ኵልሄ፡ (v. ኵለሄ፡) ይነድፍዋ፡ Jer. 27, 29. 31, 31; Org. c) እምኵልሄ፡ vel "ለሄ፡ *undique*, Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) ውስተ፡ ኵለሄ፡ *quoquoversus:* አንሶሰወ፡ ውስተ፡ ኵለሄ፡ Enc. Genb. 26.

ኵላዊ፡ adj. rel. *universalis, communis*, Phlx. 134.

ኵለንታ፡ subst. *totum, universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus;* quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: ኵለንታየ፡ ተመስወ፡ (non: ተመሰኩ፡) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; ኵለንታከ፡ ኢየሀሉ፡ (non: ተሀሉ፡) ኀበ፡ ነኪርት፡ Prov. 5, 20; ኵለንታሃ፡ ለዛቲ፡ ምድር፡ Gen. 13, 15; እንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ ምሉኣን፡ Apoc. 4, 8; ወኵለንታሁ፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ Esth. 5 apocr.; ተቀዋመ፡ ማኅቶት፡ ዘኵለንታሃ፡ ዘወርቅ፡ Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: ኵለንታሃ፡ ሌሊተ፡ Ex. 14, 20. 19, 5. 18; 4 Reg. 10, 21; ክቡብ፡ ኵለንታሃ፡ 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et personam et genus pronominis ei suffixi sequitur: ወትከውን፡ ኵለንታከ፡ ብሩሀ፡ Luc. 11, 36; ኵለንታኪ፡ ሠናይት፡ Cant. 4, 7; ትጠፍእ፡ ኵለንታሃ፡ Jer. 27, 13; Judith 4, 7; እንተ፡ ማሰነት፡ ኵለንታሃ፡ Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus, cunctus:* እስመ፡ መልአ፡ መቅሠፍታ፡ ላዕለ፡ ኵለንታሃ፡ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኵለንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc ኵለንታዊት፡ subst. (*totalitas*) *tota persona:* Maria ኀደገ፡ ግብረቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወመጽአት፡ ምስለ፡ ኵለንታዊታ፡ ኀበ፡ ዓለም፡ ክልኡ፡ Phlx. 3.

II. ከለለ፡ I, 2 [كَلَّ II, ܟܠܠ; כָּלַל; vic. גלל et חול] 1) *coronare*, c. Acc. prs.: ከለላሃ፡, et እንዘ፡ ይኬልልዋ፡ Judith 15, 13; c. በ፡ rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc.: Ps. 8, 6; እምዕበየ፡ ግርማሁ፡ ዘከለሎ፡ (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; ምድረ፡ ጽጌ፡ ወፍሬ፡ ከለልከ፡ Deg.; *coronam victoriae tribuere* alicui, Org. 2. 2) *coronae instar cingere, circumdari, circumstare:* ወይኬልልዎ፡ ወየዐውድዎ፡ κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν Sir. 50, 12; angeli ሶበ፡ ርእይዎ፡ (Christum) ተወሊዶ፡ ከለልዎ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ስብሐት፡ በአርያም፡ καταγεραίρειν, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; ግሩማን፡ የዐውድዎ፡ (Deum) ወሱራፌል፡ ይኬልልዎ፡ Mavâs. n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari*, c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; ኢየሱስ፡ በእንተ፡ ሕማመ፡ ሞት፡ ስብሐት፡ ወክብረ፡ ተከለለ፡ Cyr. ad Th. f. 17; ተከለለ፡ ገጹ፡ ብርሃነ፡ Sx. Jac. 21; in specie de marty-

ribus (corona victoriae coelesti coronatis), M. M. f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae **ተከለሉ፡በፍኖቶሙ፡ደመና፡** Jsp. p. 367.

ክሉል፡ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumdatus*: **በስብሐት፡ልዕልት፡ክሉል፡ውእቱ፡** (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; **ክሉል፡በትርሲተ፡ብርሃን፡** (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; **ክሉል፡በጊሬ፡መዊእ፡** Enc. Ter 23; **ቤት፡ክሉል፡በአክዋል፡ዘእርሞን፡ወዐውደ፡ቤቱ፡ትኩል፡እምፍሬያተ፡ገነት፡** Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: **አክሊሉኒ፡ይኩን፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡** F. M. 31, 5.

ክላሌ፡ subst. (n. act.) *coronatio*: **ክላሌ፡ክብር፡ወስብሐት፡ይደሉ፡ለቤተ፡** Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: **ኀይለ፡ክላሌሆሙ፡** Enc. Hed. 7.

አክሊል፡ subst., m. et f., Pl. **አክሊላት፡** [ܟܠܝܠܐ, إكليل] *corona, diadema*, **አክሊላት፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Kuf. 16; **አእተተ፡አክሊልየ፡እምርእስየ፡** Job 19, 9; Judith 3, 7; **አክሊለ፡ትፍሥሕት፡ታስተቄጽሎ፡** Sir. 6, 31; **ወድቀት፡አክሊለ፡ርእስነ፡** Thren. 5, 16; **አክሊለ፡ዘሦክ፡** Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασίλειον); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διάδημα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); **አክሊሎሙ፡ለአእሩግ፡ብዙኅ፡ትምህርት፡** Sir. 25, 6; **አክሊለ፡ጥበብ፡ወትፍሥሕት፡** 15, 6; **አክሊለ፡ክብር፡** 35, 2; **አክሊለ፡ስብሐት፡** 47, 6 (διάδημα); Prov. 1, 9. 12, 4; Jes. 22, 17. 28, 1. 3 (fem.). 5. 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; **አክሊላት፡** Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22. 8, 26. 9, 10; martyrum: **አክሊለ፡ስምዕ፡** Chr. Ta. 11; Deg.; **ነሥአ፡አክሊለ፡** (i. q. **ተከለለ፡**) Sx. Masc. 7; Org.; **አክሊለ፡መዊእ፡ጽጉይ፡** Org. a) *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, κίδαρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35. 36, 36 et Lev. 16, 4; μίτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Kedr. f. 1 (vid. sub **ቆሚጽ፡**) b) *corona* i. e. *taenia*, στεφάνη Jer. 52, 18. c) *sertum* vel *catenula*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክሊል፡ subst. (i. e. تكليل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virgg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.) i. e. *nuptiae* et *consecratio nuptialis*: **ሰበ፡ተዋሰቡ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡** F. M. 5, 17; **ለእመ፡ሀለወቶ፡ለ፩እምእመናን፡ዕቅብት፡ያውስባ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ወእመ፡አኮ፡ይሰደድ፡** 8, 1; **እምቅድመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ተክሊለ፡**, et **እምድኅረ፡ተክሊል፡** 12, 5; **በጊዜ፡ተክሊል፡** F. N. 24, 4; **ዕለተ፡ተክሊል፡** *dies nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent **በረከተ፡ተክሊል፡አላ፡ጸሎተ፡አስተስርዮ፡** F. N. 24, 1; **መጽሐፈ፡ተክሊል፡**, (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ከልሐ፡ I, 1 et 2 [non tam ad **ጸርኀ፡ጠርሐ፡** quam ad כרז (mand. ܟܠܚ), (قلح أصاح?) referendum videtur] Subj. I, 1 **ይክላሕ፡**, *clamare, exclamare, proclamare, vociferari*, (βοᾶν, κράζειν), **ከልሐ፡** et **ከላሕ፡** Jes. 40, 6. 9; **ከልሐ፡በኀይልከ፡** 58, 1; **ኵሉ፡ምድር፡ትኬልሕ፡** 14, 7. 31, 4; **ከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡** 36, 13; **ኢይኬልሕ፡ወኢይጨርሕ፡** 42, 2. 11; **ይክልሑ፡** et **ይኬልሑ፡** 44, 5. 52, 5 (ὀλολύζετε); **ዘእንበለ፡ይክልሑ፡** 65, 24; **ከልሑ፡** Jer. 22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14. 17. 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46. 3, 4; Ps. 65, 16; **ሰራሕኩ፡በከልሖ፡** 68, 4. 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησε). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: **ይኬልሑ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡** Jes. 6, 3; **ይኬልሑ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: **ከመ፡ይርአይ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወይከላሕ፡በውስቴታ፡በቃለ፡መዝሙር፡** Gad. Za Mich.; **ከላሐ፡በኀይል፡ሃሌሉያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4; de daemonibus 34, 14; de tonitru: **ይኬልሕ፡ቃለ፡ነጐድጓድ፡** M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli **ከልሑ፡ከመ፡ቀርን፡** Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዑ፡ዘ፡ጫኸ፡**

ተከልሐ፡ III, 2 (an 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተከልሐ፡ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared **ይኬልሕ፡በቃለ፡መዝሙር፡ዘኢሰምዑ፡ቀዲሙ፡ - - ወአስተከልሐ፡ደቂቃ፡በዜማ፡ሐዲስ፡ለሀገረ፡አዜብ፡** Gad. Za Mich.

ከልሕ፡ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ከላሕ፡ subst. *clamor, vociferatio*: **ከላሕ፡ዐቢይ፡ተለዐለ፡** Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; **ሰምዐ፡ከላሐ፡ሰብእ፡** Jsp. p. 280. 356; **ከላሕ፡ወጽራሕ፡** Ssal. Req.; **ከላሖሙ፡ለሰይጣናት፡** Sx. Masc. 13; clamor lugubris: **ያፈደፍዱ፡ከላሐ፡ዘእንበለ፡ኅፍረት፡** Chr. Ta. 4.

ከላሒ፡ n. ag. *clamator, clamosus*, (*latrator*): **ብእሲት፡ከላሒት፡ወነባቢት፡ታነሥእ፡መዋግደ፡ዘፀብእ፡** Fal. f. 52; **ኢትቅረብ፡ኀበ፡ብእሲት፡መስተጋእዝት፡ወከላሒት፡** f. 64.

ክለሚስ፡, **ክላሚስ፡** n. prgr., Pl. **ክለሚሳት፡**, χλαμύς *chlamys*, Matth. 27, 28. 31; χλαῖνα (*laena*): **ከዉብ፡ክለሚስ፡ኅብረ፡ለምታ፡** Prov. 29, 40; Did. 3; **ያለብስዎ፡ክለሚሳት፡ወደርክኖ፡** (ὑάκινθον καὶ πορφύραν) Jer. 10, 9.

ከለሰ፡ rad. inus., e. q. كلّس كلز *congessit, collegit* (vid. **አለደ፡**).

ከልስስት፡ subst., m. et fem., Pl. **ከልስስታት፡** et **ከላስስት፡**, *manipulus* frugum, *merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; **ከልስስት፡** et **ከላስስት፡** Jer. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; **ከላስስት፡** Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; **እለ፡የአስሩ፡ከላስስተ፡** Judith 8, 3; Matth. 13, 30; **ከልስስታት፡** Ruth 2, 7. 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam **ከላስስታት፡** i. e. Pl. Pl. affert). — *Voc. Ae.*: **ከላስስት፡ዘ፡ነዶ፡**

ኬልቄዶን፡ n. prgr. sc. χαλκηδών 1) *chalcedonius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ከልብ፡ subst., m., Pl. **ከለባት፡**, **አክልብት፡**, **አክላብ፡**, Pl. Pl. **አክልብት፡** [ܟܠܒܐ كلب כֶּלֶב] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22. 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43. 24, 15; **ርእሰ፡ከልብ፡** 2 Reg. 3, 8. 9, 8; **ከልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡** 2 Petr. 2, 22; **ከልብ፡እቡድ፡** Did. 6; **ከለባተ፡መራዕይየ፡** Job 30, 1; Jes. 56, 10; **ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡** Jer. 15, 3; **ከለባት፡ብዙኃን፡** Ps. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27. 28 (ubi ed. rom. **ከልባት፡** habet); Luc. 16, 21; **አክልብት፡** Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18; Sx.; **አክላብ፡** Apoc.

22, 15; Hen. 89, 42. 90, 4; **አክልብት፡** Hen. 89, 10; trsl. de *scorto virili* Deut. 23, 9; Apoc. 22, 15.

ተከለበ፡ (denom.) *canis naturam induere*, Lud.

ተከልቦትና፡ subst. (ex Inf. **ተከልቦት፡**) *indoles canina, natura canina*, Lud. comm. hist. p. 506, n. 54.

ከልበኔ፡ et **ከልበኔን፡** n. prgr., sc. χαλβάνη *galbanum*, Sir. 24, 15; Hen. 31, 1 (c. varr.); Org. 6.

ከልአ፡ I, 1 [كلأ id.; כָּלָא *inclusit, retinuit, denegavit;* كلأ II *retinuit;* I *custodivit;* vid. etiam **ከልከለ፡**] Subj. **ይክላእ፡**, 1) *arcere:* **አብሬም፡ይከልአሙ፡** (sc. aves) Kuf. 14. 2) *cohibere, retinere*, c. Acc.: **ከሊአ፡መንፈስ፡** Koh. 8, 8; **ከልአ፡ዝናመ፡እምሰማይ፡** Job 12, 15; **በቃለ፡እግዚ"፡ከልአ፡ለሰማይ፡** Sir. 48, 3; Hez. 31, 15; **ኢትከልአሙ፡** Jes. 43, 6; Ps. 39, 12; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **እምፍኖተ፡ዐመፃ፡ከላእኩ፡እገርየ፡** Ps. 118, 101; Hen. 100, 2. 3) *prohibere*, a) *impedire, avertere* Hen. 41, 9; c. Acc.: **ከልአሙ፡** Num. 11, 28; 1 Reg. 25, 7; 4 Esr. 1, 11; Asc. Jes. 9, 3. 4; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, ut: **ከላእ፡ልሳንከ፡እምእኩይ፡** Ps. 33, 14; c. dupl. Acc.: **ከልእዎሙ፡ለሕዝብ፡ጌጋየ፡** κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 46, 7; 2 Petr. 2, 16; **ይከልእዎ፡ትድምርተ፡** Can. Sard. 15; c. Acc. seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: 1 Reg. 25, 33; Rom. 3, 3; **ይከልአ፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡** Chr. ho. 11; seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 16; Thren. 4, 18; Jes. 28, 9; **አኀዘ፡ለንጉሥ፡ወከልአ፡ኢይበእ፡** (v. **ይባእ፡**) Dan. ap. 13, 19; c. Acc. Inf.: Hen. 63, 10; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: **እመ፡ከላእክዎ፡(ለሰማይ፡)አውርዶ፡ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; **ኢትከልአ፡ነቢበ፡ቃለ፡ለዘይትናገር፡** Sir. 4, 23; 2 Esr. 6, 8; **ከመ፡ይከልእዎሙ፡ኀሊፈ፡** Judith 4, 7; Jud. 15, 1; Matth. 19, 14. b) *recusare, denegare* alicui alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: Ps. 88, 33; **አነኑ፡ከላእኩ፡እምኔኪ፡ፍሬ፡ከርሥኪ፡** Kuf. 28; **ኢይከልእ፡ምሕረቶ፡እምገብሩ፡** Kuf. 45; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei: Koh. 2, 10. 6, 2; c. dupl. Acc.: Ps. 20, 2; Gen. 30, 2; Prov. 24, 30; **ኢትከልአ፡ለነዳይ፡ሕይወቶ፡** Sir. 4, 1. 4) *vetare*, c. Acc. prs.: Am. 2, 12; c. Acc. rei: 1 Tim. 4, 3; c. dupl. Acc.: **ዘከልአሙ፡** Judith 11, 12; Gen. 3, 11; c. Acc. prs. seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: Luc. 5, 14. 8, 51; Marc. 11, 16; **ዘከላእከ፡ኢይበኡ፡** Thren. 1, 10; vel seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: Act. 5, 28; **እግዚ"፡ከልአ፡ከመ፡ኢይእበይ፡** F. N. 27.

ተከልአ፡ III, 1 A) Pass. 1) *arceri* i. e. *coërceri, includi:* **ይትከላእ፡ውስተ፡ብክይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡** Clem. f. 183. 2) *cohiberi, retineri:* **እመ፡ተከልአ፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 3 Reg. 8, 35; Hen. 80, 3. 100, 11; *intermitti:* **ተከልአ፡ፀበእ፡፭ዕለተ፡** Jsp. p. 359. 3) *prohiberi:* Lit. 173, 2; c. **እምነ፡** rei: **ይትከላእ፡እምቍርባን፡** (sc. a communione sacramenti) F. M. 12, 2; **ይትከላእ፡እምቍርባን፡፪ዓመተ፡** 6, 13; Kedr f. 65; seq. Inf. verbi: Ex. 36, 6; Hen. 100, 12; **ይትከላእ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡** II Abt. 10; **ኢይትከላእ፡ተደምሮ፡ምስለ፡ማኅበር፡ወኢእምነሢአ፡ቍርባን፡** F. M. 6, 6; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj., Hen. 100, 11. a) *vetari:* **ተከልአኒ፡ገቢር፡** (vetitus sum facere) Kid. f. 14. b) *prohiberi ad tempus* a munere: **ይትከላእ፡እምተልእኮ፡፫ዓመተ፡** F. M. 6, 6; distinguitur a **ተመትረ፡** *removeri*, ut: (clericus) **ይትከላእ፡ወእመ፡አበየ፡ይትመተር፡** F. M. 12, 1. B) Refl., *se avertere* i. e. *aversari, repudiare, abstinere*, c. **እምነ፡** rei: **ዘይትከላእ፡እምተግሣጽ፡** ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν Prov. 15, 32; **ወልድ፡ዘይትከላእ፡እምዐቂበ፡ትምህርተ፡አብ፡** 19, 27; **ተከልአ፡እምጽእለት፡** ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας 20, 3; **በእንተ፡ዘይትከላእ፡እምተዋስቦ፡ኀልዮ፡ከመ፡ይእቲ፡ሕርምት፡** F. M. 9; **ትእዛዝ፡ላዕለ፡ምእመናን፡በምልአሙ፡ውእቱ፡ተከልኦ፡እምእንስቲያሆሙ፡ኵሎ፡ለያልየ፡አሑዳት፡ወበአሙራት፡በዓላት፡** F. M. 10, 3.

ክሉእ፡ part. *prohibitus*, a) *impeditus* Kedr f. 64. b) *vetitus:* **ቀቲልሰ፡እምኁልቈ፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡እለ፡ክሉኣት፡ወውጉዛት፡በልብ፡ወበሕግ፡** F. N. 47.

ክልአት፡ n. act., Pl. **ክልአታት፡**, *prohibitio, impedimentum:* **ዘእንበለ፡ክልአት፡** Genz. f. 67 (vid. sub **ማኀለፍት፡**); Lit. 163, 4; Deus **ወሃቢ፡ዘእንበለ፡ክልአት፡፤ጸጋዊ፡ዘእንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.; **አልቦ፡ክልአት፡ለሞትነ፡** ἀναποδισμός Sap. 2, 5; **ዘእንበለ፡ምሕረት፡ወኢክልአት፡** ἀπαραίτητος 16, 16; **ክልአታት፡** *impedimenta* (Abhaltungen) Phlx. 55. (At Prov. 19, 13 **ክልአት፡** est lectio corrupta pro **ክልኤት፡**).

ከላኢ፡ n. ag. *arcens, prohibens*, Lud. sine auct.

መከልእ፡ part. *arcens, prohibitor, impeditor:* **ይቀውሙ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡መከልኣን፡እለ፡ኢያበውሑ፡ከመ፡ኢይቅረቡ፡መኑሂ፡** M. M. f. 169; **ወበሕቱ፡ብዙኃን፡መከልኣን፡** 1 Cor. 16, 9.

መከልኢ፡ part. c. term. adj., id., ut: **ፍና፡መከልኢት፡** Phlx. 169.

መክላእ፡ subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg.

ክልኤ፡ subst. [c. terminatione Dualis (gramm. § 131) formatum e **ከልአ፡** i. e. כָּלָא, proprie: *seclusio, sejunctio, separatio*, deinde *res separata*, unde כִּלְאַיִם *duae res diversae*, Ges. thes. p. 684; كلتا كلا *ambo*] 1) n. num., femininis, rarius masculinis junctum (gramm. § 158): *duo, duae;* ejus character est ፪; usurpatur absolute: **ክልኤ፡ይሄልዉ፡** Matth. 24, 40. 18, 16. 19, 6; et aliis nominibus appositum: **ክልኤ፡አንስት፡** Hez. 23, 2; 1 Reg. 1, 2 var.; **ክልኤ፡እኑላት፡** 6, 7; Gen. 29, 16; **ክልኤ፡ደቂቅ፡** Gen. 10, 25; **ክልኤ፡ብሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ክልኤ፡አብትር፡** 11, 7; Asc. Jes. 11, 6. 7; Hez. 35, 10; Matth. 2, 16. 14, 17. 19. 18, 8. 9. 22, 40. a) *par* (*jugum*): **ክልኤ፡አእዱግ፡** 2 Reg. 16, 1. b) **ለክልኤ፡** *bifariam, dis-*, ut: **ተወሥጠ፡ለክልኤ፡** Asc. Jes. 5, 14; Marc. 15, 38. c) passim respondet: *duplex*, δισσός, ut: **በክልኤ፡ልብ፡** ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; **መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (cujus ora duo i. e.) δίστομος 21, 3; **ዘክልኤ፡ልቡ፡** δίψυχος Jac. 1, 8; episcopus **ኢይኩን፡ዘክልኤ፡ልቡ፡ወዘክልኤ፡ልሳኑ፡** Did. 4; **ድንግልናኪ፡ክልኤ፡ዘውሣጤ፡ወ(ዘ)አፍአ፡** Enc. Mij. 21. 2) *ambo, uterque*, a) **ክልኤ፡አጥባትኪ፡** Cant. 7, 4; Ex. 29, 13; **ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ፡** Dan. ap. 1, 15; **ክልኤ፡ደቂቁ፡** Gen. 48, 1. b) c. pron. suff. α) abs.: **ክልኤሆሙ፡** ἀμφότεροι Tob. 5, 17; **ወፅአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ፡** Judith 13, 10; 2 Esr. 17, 2; Hebr. 11, 12; Matth. 9, 17; **ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42; 3 Reg. 3, 18; de rebus; **ክልኤሆሙ፡እምውስተ፡አፍ፡ይወጽኡ፡** Sir. 28, 12. 20, 25. 30. 41, 14; **ይእዜ፡ይመጽኡ፡እሉ፡ክልኤሆሙ፡ላዕሌኪ፡** Jes. 47, 9. β) aliis nominibus appositum: **ክልኤሆሙ፡ደቂቁ፡** Tob. 1, 21; **ክልኤሆን፡እራሐተ፡እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; Lev. 3, 4; Gen. 19, 15; Luc. 5, 7; Matth. 20, 21. — Pro **ክልኤሆሙ፡** passim reperitur **ክልኤዎሙ፡**, ut Zach. 6, 13 Cod. Laur.

ክልኤቱ፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), **ክልኤቲ፡** f., n. num., Acc. **ክልኤተ፡** (gramm. § 158), *duo, duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24, 41. 5, 41; Gen. 44, 27; **ክልኤቱ፡ እምኔክሙ፡** Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; **ክልኤተ፡ አውራኅ፡** Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: **ደቂቁ፡ ክልኤቱ፡** 1 Reg. 1, 3; **ወክልኤን፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡** 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; **ክልኤቲ፡ አንስት፡** Zach. 5, 9; **ክልኤቲ፡ ኅጣውእ፡** Sir. 7, 8; **ክልኤተ፡ አባግዐ፡** Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; **ክልኤተ፡ ዕደወ፡** 1 Reg. 10, 2; **ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ አሕዛበ፡** Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; **ክልኤቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ያመጽእዋ፡ ለኀጢአት፡** δύο εἴδη Sir. 23, 16; **እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ፡** δύο ταῦτα Jes. 51, 19; **ውስተ፡ መዝሙር፡ ዘክልኤቱ፡** *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo **በበ፡**, **ለለ፡**, *bini*: **ክልኤተ፡ ክልኤተ፡** Gen. 7, 2. 3; **በበክልኤቱ፡** Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex, anceps, bipartitus*: **ኵሉ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ አሐዱ፡ አሐዱ፡ በበዚአሁ፡** Sir. 36, 15; **ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡** δίγλωσσος Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; **ኃጥእ፡ ዘክልኤቱ፡ ግዕዙ፡** Sir. 2, 12; **በክልኤቱ፡ ልቡ፡** 1, 28 var.; **ወእንተ፡ ክልኤቲ፡ ውእቱ፡** Lev. 11, 3; **ተሠጠ፡ ወክልኤተ፡ ኮነ፡** Matth. 27, 51. — [Amh. **ሁለት፡**].

ካልእ፡ adj. (forma part.), f. **ካልእት፡**, Pl. **ካልኣን፡** m., **ካልኣት፡** f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; c. **እምነ፡**, ut: **ሕገ ሙ፡ ካልእ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡** (ἔξαλλος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: **ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ ወካልእ፡ ይፈግዕ፡ በንዋዩ፡** Sir. 14, 4; **አልቦ፡ ካልእት፡ እንተ፡ ከማየ፡** Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; **ካልኣን፡** Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: **ቦ፡ ዘያደሉ፡ ለገጽ፡ እንዘ፡ ካልእ፡ ውስተ፡ ልቡ፡** Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: **ወትከውን፡ ካልእ፡ ብእሴ፡** 1 Reg. 10, 6; **ለካልእ፡ ብእሲ፡** Gen. 29, 19; **ካልእ፡ ሕልመ፡** 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; **ካልኣን፡ ዐቀብት፡** Matth. 21, 41. 22, 4; **ይልብሱ፡ አልባሰ፡ ካልእተ፡** Hez. 44, 19; **ካልእ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡** Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. **ዘእንበለ፡** (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut **ካልእ፡** definiatur (ὁ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: **ወካልእታ፡ ማርያ፡** καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; **ካልኣኒሁ፡ አርዳእ፡** Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: **ዝኩ፡ ካልእ፡ ረድእ፡** Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus*: Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronomine suff. definitur: **ወወዕአ፡ ካልኡ፡** 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: **ካልእታ፡ ዐለወቶ፡ ለምታ፡** (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεύτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: **ካልኡ፡**, ut Matth. 21, 30. 22, 39; **ካልእ፡ ኢዮርብዓም፡** Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: **አሐዱ፡ — ወካልኡ፡** *alter—alter*: **ሶበ፡ አሐዱ፡ ይድኅር፡ ወካልኡ፡ ይረግም፡** Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius, amicus, collega, quivis alius* quocum vivimus, *proximus, frater*, (sensu biblico, vid. **ቢጽ፡**): **ካልእየ፡** ἑταῖρε Matth. 20, 13. 22, 12. 26, 50; **ኵሲ፡ ካልኡ፡ ለዳዊት፡** Χουσὶ ὁ ἑταῖρος Δαυίδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus **ካልኡ፡ ለጴጥሮስ፡** vocatur); **ወለኵሎሙ፡ ካልኣኒሁ፡** Kuf. 37; **ካልእትየ፡** αἱ συνεταιρίδες μου Jud. 11, 37. 38; **ካልእትኪ፡** ἡ σύννυμφός σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου **ካልእከ፡** 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; **ካልኣታ፡** Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἀδελφός Lev. 25, 25; πολίτης Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ካልኣዊ፡ (et **ካልአዊ፡**), adj. rel., f. **ካልኣዊት፡** *secundus*, Phlx. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ካልኢት፡** (etiam **ካልእት፡**) est $\frac{1}{60 \times 60}$ pars diei (vid. **ኪክርስ፡**) Abush. 11 seq.

ከልአ፡ *exuere* vid. sub **ከልዐ፡**

ከለከለ፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e **ከልአ፡**] *retinere, remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi **ከለከ፡**, Lud.

ተከልከለ፡ III, 1 *impediri, detineri*: **ጺሕ፡ ፍኖቶ፡ ዘእንበለ፡ ከልአት፡ ወኢተከልክሎ፡** (absque impedimento et remoratione) Genz. f. 105; **ኢይትከለከል፡** Gad. Kar.

ከልዐ፡ (**ከልአ፡**) I, 1 [vic. **ቀልዐ፡** et alia verba sub **ቀልዐ፡** memorata] Subj. **ይክላዕ፡**, *exuere, detrahere, deponere* vestes, calceos: **ኢትክልዑ፡ አልባሲየ፡** Lud. e Vit. Dan.; **ከላዕኩ፡ ክዳንየ፡ ዘእትዐጸፍ፡ ወወገርኩ፡** Vit. Dan.; **ከልዐ፡ አልባሲሁ፡ ወለብሰ፡ ሠቀ፡** ibid.; **ከላዕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡** Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definivit: *mutavit, alteravit; mutavit vestes* i. e. *exuit;* at *mutandi* significatus nullo exemplo probatur].

ከልዐ፡ *prohibere* vid. sub **ከልአ፡**

ከለየ፡ rad. inus., e. q. كال *mensuravit* frumentum; *ponderavit* numos (כִּיל, كِيلٌ; vid. **ከለ፡**).

መክሊት፡ subst., m. et f., Pl. **መካልይ፡** (etiam **መክሊ፡**, Lud. e Vit. Pach.), raro **መክሊት፡** (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; **ኅምሳ፡ ፲ወ፪መክሊተ፡ ብሩረ፡** 4 Reg. 5, 5. 15, 19; **መካልየ፡ ወርቅ፡ ፲፻፡** 1 Par. 22, 14. 29, 7; **መጠነ፡ ፪መክሊተ፡ ብሩር፡** 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; **መክሊተ፡ ዐረር፡** Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; **በረድ፡ ዘመጠነ፡ መካልይ፡** χάλαζα ταλαντιαία Apoc. 16, 21; **መክሊተ፡ ጥቀ፡**, **መክሊተ፡ ኅጺን፡** F. N. 36. — *Voc. Ae.*: **መክሊት፡ ዘ፡ ፲ወ፪፪ወቄት፡**; *aliud*: **ዘ፡ ፲ወ፪** (v. **፲፪**) **ወቄት፡ ፳ወ፪ዘንትርሂ፡ ይ፡** (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse **፪፻መካልየ፡ ወርቅ፡**; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censeri).

ኵሊት፡ subst., m. et f., Pl. **ኵልያት፡** et **ኵሊያት፡**, [כִּלְיָה, كُلْيَةٌ], *ren* Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. 8, 16. 25; Kuf. 21; **ረገዘኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡** Job 16 13; Thren. 3, 13; *renibus* attribuuntur varii *animi motus et affectus*: **ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡** Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; **ርሑቅ፡ አንተ፡ እምነ፡ ኵልያቲሆሙ፡** Jer. 12, 2; **አንተ፡ ፈጠርከ፡ ኵልያትየ፡** Ps. 138, 12; **ገሠጻኒ፡ ኵልያትየ፡** 15, 7; 4 Esr. 3, 42; **ይትሀወክ፡ ኵልያቲሁ፡ እምዘቲ፡ ቃል፡** Hen. 68, 3. — *Voc. Ae.*: **ኵልያት፡ ዘ፡ ኵሊት፡**

ከሐ፡ et **ከሒ፡**, **ከሐከ፡** et **ከሐከ፡**, **ከሐከ፡**, (nec non **ከሕከ፡** 2 Reg. 2, 13 var.; 3 Reg. 20, 40 var.; et **ከሕከ፡** Matth. 24, 23 rom.), etiam per **ሀ፡**, adv. pronominale (gramm. § 62, b; 160, b) 1) *illuc, illic;* **ዝርዎ፡ከሐ፡** ἐκεῖ Num. 17, 2; **ሑር፡ከሐከ፡** Gen. 19, 9; **ረሐቁ፡ከሐከ፡** (v. **ከሐ፡**) 1 Reg. 14, 9; Matth. 26, 36; Jac. 2, 3; **ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሐከ፡** Luc. 17, 23; Marc. 13, 21; Matth. 24, 23; **እስከ፡እትመየጥ፡ለፌ፡ወከሐከ፡** (v. **ወከሕከ፡**) 3 Reg. 20, 40; subjungere licet praepositionibus: a) **በከሐ፡** vel **በከሐከ፡** *illic,* Hebr. 7, 8; **በዝ፡ዓለም፡ወበከሐከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **በከሃከ፡** (in illo mundo) Genz. f. 1. 3 seq. b) **ኀበ፡ከሐ፡** *illuc:* Matth. 17, 20. c) **እምከሐ፡**, **እምከሐከ፡**, **እምከሐከ፡** *illinc, ab illa parte:* Jos. 8, 22; 2 Reg. 2, 13; Apoc. 22, 2. 2) *ultra, ulterius, supra, amplius* (i. q. הָלְאָה, ܠܗܠ, et מַעְלָה): **ብጹሐነ፡፴ዓም፡ወከሐከ፡** ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω 1 Par. 23, 3. 24. 27; id ultra vel supra quod quid est, additur α) interjecta praepos. **እምኔ፡**, ut: **ወከሐከ፡እምኔሁ፡** καὶ ἐπέκεινα Num. 32, 19; **መለኮት፡ዘእምኵሉ፡ልብ፡ከሐከ፡** ὁ θεὸς ὁ παντὸς ἐπέκεινα νοός Cyr. ad Th. f. 10; **በመንክር፡ወከሐ፡እምልብ፡ውእቱ፡** ξένως τε καὶ ὑπὲρ νοῦν Cyr. c. Pall. f. 77; **ከመ፡እሞት፡ከሐከ፡ውእቱ፡** ὅτι θανάτου κρείττων Cyr. ad Th. f. 24; **ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡** *disquirere* ὑπερμέτροις ἀκριβείαις, f. 13; **ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሐከ፡** εἰ χρὴ τούτων τὰ ἐπέκεινα λέγειν (*et ut his amplius quiddam addam*) f. 9. β) nulla praep. interposita (voce **ከሐ፡** ipsa praepositionis vices explente): *ultra, trans:* **ሐውር፡ከሐ፡ዝየ፡** Matth. 26, 36 rom.; **፩እም ለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡** (v. **እምከሐከ፡በድንጋገ፡**) Dan. 12, 5. — *Voc. Ae.:* **ከሀ፡ብ፡እዝየ፤ ከሐከ፡ብ፡ወድየ፨**

ኵሐ፡ et **ኰሐ፡** subst., Pl. **ኵሐት፡** *salix* arbor, ἰτέα, Lev. 23, 40; **ከመ፡ኵሐ፡** (v. **ኴሐ፡**) **ዘኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡** Jes. 44, 4; Kuf. p. 65; Pl. Ps. 136, 2. — *Voc. Ae.:* **ኵሐ፡ዘ፡ኸያ፨**

ኰሐለ፡ I, 1 [כָּחַל, ܟܚܠ, كَحَلَ] Subj. **ይኵሕል፡**, *illinere, oblinere* oculos, in specie *tingere* vel *fucare* stibio, c. Acc. prs. vel oculorum, et c. **በ፡** rei: **ኰሐሎ፡ለአቡሁ፡በሐሞት፡** Sx. Masc. 16; **በእብነ፡ፈውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡** (*stibio tingite mihi oculos*) Enc. Tachs. 24; **እመበ፡ብእሲ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡መዓልተ፡አው፡ሌሊተ፡ወይነሥእ፡** (*aufert*) **እምውስቴታ፡ምንተኒ፡ይኵሐልዎ፡በጎጺን፡ርሱን፡** F. N. 49; c. dupl. Acc.: **ለዘተወልደ፡ዕዉር፡አሐየዎ፡ክርስቶስ፡ኰሐሎ፡አዕይንቲሁ፡ጽቡረ፡** Syn. f. 311; **ወሐሞቶሰ፡ይኵሕልዎ፡ለብእሲ፡** Tob. 6, 9; **ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡(ለአቡሁ፡ውስተ፡) አዕይንቲሁ፡** 11, 10; c. **ውስተ፡** oculorum et Acc. rei: **አንተሰ፡ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 7.

ተኰሕለ፡ et **ተኰሐለ፡** III, 1 1) Refl.: *sibi illinere* vel *oblinere* oculos, *sibi tingere* vel *fucare* stibio, c. dupl. Acc.: **እመሂ፡ተኰሐልኪ፡ኵሕለ፡አዕይንትኪ፡** Jer. 4, 30; c. Acc. oculorum: **ይትኀፀቡ፡ወይትኰሐላ፡አዕይንቲሆን፡** Hez. 23, 40; **ተኰሕለት፡አዕይንቲሃ፡** 4 Reg. 9, 30; Apoc. 3, 18; **በተኰሕሎቶን፡** F. M. 34, 8; Hen. 8, 1; **ተኰሕሎ፡** (Inf.) Did. 3. 2) Pass.: *oblini, illini:* **ሶበ፡ተኰሕለ፡** Tob. 11, 7; **አዕይንቲኪ፡ሥን፡ዘኢተኰሕለ፡** *oculi tui pulchritudo non fucata,* Lud.

ኵሕል፡ subst. *collyrium, stibium,* στίβι Jer. 4, 30 (vid. **ተኰሕለ፡**); **አዕይንት፡እለ፡ስርግዋን፡በኵሕል፡** Genz. f. 27; **ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ወጸሊም፡ጽሕሙ፡** Sx. Haml. 8; **አድበሩተ፡ኵሕል፡የኀልቁ፡በብሌን፡ወከማሁ፡ዕድሜሁ፡ለብእሲ፡በዕለታት፡** Prov. Th. Petr. n. 19; Pl. **ኵሕላት፡** Th. Petr. (De collyrio vid. Lud. comm. hist. p. 107; Isenberg sub **ኵል፡** p. 139; Ges. thes. p. 676. 1094).

ኰሕሠ፡(**ኰሕሰ፡**) I, 1 *inflammari, exulcerari,* (*saniosum fieri* Lud.): **ኰሕሠ፡ጸልዕኪ፡** ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου Nah. 3, 19 [Neque significatus neque etymon ex hoc uno loco satis elucent. F. Tuch de Aeth. linguae sonorum propr. quibusdam p. 17 comparandum censet כָּחַשׁ *macies*].

ከሐከ፡ *illic* vid. sub **ከሐ፡**

ከሐከሐት፡ vel **ከሐከሐት፡** Hen. 32, 3 vox obscura et dubia est. *Rad. Abb.* praebent **አንከሐከሐ፡ዘ፡ፈተፈተ፡** (cfr. كَعْكَعَ *commiscuit agitando*), quare nescio an illi nomini significatum *mixtura versicolor, varietas* tribuere liceat.

ክሕደ፡ I, 1 [amh. **ካደ፡**; جَحَدَ, כָּחַשׁ, vic. כִּחֵד vid. Ges. thes. p. 675] Subj. **ይክሐድ፡**, 1) *negare* id quod verum est, *infitiari;* abs.: Gen. 18, 15; Matth. 26, 70. 72; Luc. 8, 45; Joh. 1, 20; c. Acc. rei, ut: rem inventam F. N. 45. a) *recusare, ne,* seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi Hebr. 11, 24. b) *abnegare, denegare* alqm (i. e. negavit quis, se novisse alqm.), c. Acc.: **ይክሕዱከ፡** Sap. 16, 16; Matth. 10, 33. 26, 34; Marc. 14, 27. 2) in specie: negare eum vel id, cui quis obedientiam vel fidem debet, i. e. a) *infidelem esse, non credere* Act. 19, 9. b) *inobedientem* vel *contumacem esse, rebellare:* **ኢይክሕድ፡** οὐκ ἀπειθῶ Jes. 50, 5; c. Acc.: **ዝንቱ፡ወልድ፡ይክሕደነ፡** Deut. 21, 20; **እለ፡ኢይክሕድዎ፡** Sap. 1, 2; Jes. 59, 13 (ἀπειθεῖν); c. **በ፡** rei: **እስመ፡ክሕድክሙ፡በዝንቱ፡ነገር፡** Jes. 30, 12. c) *fidem* alicui datam *fallere, perfide agere, perfide violare* vel *deserere, deficere, desciscere,* abs.: **ክሕድነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 9; c. Acc. prs. vel rei: **ክሕዱኒ፡** κατεφρόνησέ μου Hos. 6, 7; **ክሕዱኒ፡ቤተ፡እስራኤል፡** ἠθέτησεν Jer. 3, 20; **ክሒደ፡ትክሕደኒ፡** Jes. 48, 8; **እምተዋበበ፡ወትክሐድ፡ሕገ፡ለእግዚ"፡** παραβαίνειν Sir. 19, 24; **ክሕዱ፡ኪዳነ፡** ἤλλαξαν Jes. 24, 5; 4 Esr. 5, 11; ἀρνεῖσθαι Tit. 1, 16; **ኢይክል፡ክሒደ፡ርእሶ፡** *non potest* (se ipsum negare i. e.) *a se ipso desciscere* 2 Tim. 2, 13; **ክሕደ፡መሐላ፡** F. M. 22, 9; **እምጽኡ፡ላዕሌነ፡መሐላ፡ዘኢንክል፡ክሒደ፡** Judith 8, 30; c. **ለ፡** 1 Thess. 4, 8; c. **በ፡** prs. vel rei: **ክሕደት፡በእግዚ"፡** Sir. 23, 23; Jos. 7, 11; 1 Joh. 2, 22. 23; c. **እምኔ፡** Tob. 1, 4 (ἀπέστη); c. **እምውስተ፡** Deut. 9, 12 (παρέβησαν). d) in specie: *abnegare* Deum Christum, *abjurare* fidem Christianam, *apostatam fieri:* **ክሕደ፡ሃይማኖቶ፡** 1 Tim. 5, 8. 12; **ክሒድ፡ስመ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡** F. M. 16; Sx. ut Masc. 13; Syn., crebro.

አክሐደ፡ II, 1 1) *falsi* vel *mendacii arguere* alqm, *negare alqm verum dicere, contradicere,* c. Acc. prs.: **ኢአምንዎን፡ወአክሐድዎን፡** Luc. 24, 11; **ይቤ፡መኑ፡አክሐደከ፡** ναί. πῶς γὰρ οὔ; Cyr. c. Pall. f. 93; mulier narravit nobis rem eandem, **ወአክሐድናሃ፡** Kid. f. 34; **ዘፈቀደ፡ለያክሕድ፡** *qui vult, contradicat* (φιλόνεικος) 1 Cor. 11, 16. 2) *ad defectionem sollicitare, a fide avertere, ad apostasiam*

inducere, c. Acc.: Deut. 1, 28. 13, 14; Herm. p. 31. 33; c. Acc.: et እምነ፡ Deut. 7, 4; ትዕቢት፡ ታክሕዶ፡ እምነ፡ ፈጣሪሁ፡ Sir. 10, 12.

ተክሕደ፡ III, 1 *negari, abnegari:* እለ፡ ኵሎሙ፡ ይትክሐዱ፡ ወይትሀጐሉ፡ Hen. 52, 8 (si non i. q. נִכְחַד).

ተካሐደ፡ III, 3 (quamquam fere ubique ተከሐደ፡ scriptum), *alterum alterius dicta negare* i. e. a) *contradicere, opponere, impugnare, in controversiam vocare, in dubium revocare:* ኢትትካሐድ፡ በእንተ፡ ጽድቅ፡ μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ Sir. 4, 25; c. Acc.: 1 Esr. 6, 31 var.; ቦኑ፡ እንከ፡ ዘትትካሐደኒ፡ በዝ፡ ነገርየ፡ *anne quid habes quod huic meo dicto objicias?* Cyr. c. Pall. f. 70; ትፈቅድኑ፡ ንትካሐዶሙ፡ ለቃላተ፡ ዚአከ፡ በነገራቶሙ፡ ለዕልዋን፡ (ut infidelium objectiones tuis dictis opponamus) f. 68; ተካሕዶ፡ ἀντίστασις i. e. *sententiae contrariae oppositio* (in disputatione) f. 68; እፎ፡ እንከ፡ ይትካሐዱ፡ πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις Cyr. de r. fid. f. 63; Gal. 3, 15; Act. 13, 46 rom. b) *disceptare, disputare, altercari:* ትትካሐዱ፡ (ἔριδες ἐν ὑμῖν) 1 Cor. 1, 11; 2 Petr. 2, 3; c. በእንተ፡ causae Act. 18, 15; ተካሕዶ፡ *altercatio* Ssal. Req.

አስተክሐደ፡ vel **አስተካሐደ፡** IV, 1 1) *inducere* alqm *ut neget* vel *abneget*, c. dupl. Acc.: ከመ፡ ያስተክሕዶ፡ (Satanas Adamum) ጸጋ፡ እግዚ" ፡ እንተ፡ ነበረት፡ ላዕሌሁ፡ Clem. f. 5. 2) (an IV, 3?) *falsi* vel *mendacii arguere, fide non dignum censere:* ቶማስ፡ አስተካሐዶሙ፡ ለአኃዊሁ፡ M. M. f. 68.

ክሕድ፡ subst. *negatio, infitiatio*, a) *id quod fidei vel verae religioni contrarium est* (Unglaube), *haeresis, impietas:* αἵρεσις ክሕድ፡ ዘሕርትምና፡ 2 Petr. 2, 1; Act. 24, 5; Enc. Masc. 17; ut ethnicos converteret እምፍኖተ፡ ክሕድ፡ Enc. Ter. 6; ትምህርተ፡ ክሕድ፡ Enc. Mij. 14; እለ፡ ይገብሩ፡ ክሕደ፡ (Lud.: ክሐደ፡) በላዕለ፡ ክርስቶስ፡ አምላክ፡ Enc. Jac. 8. b) fides et inobedientia denegata (Untreue), *perfidia, inobedientia, rebellio*, ἀπείθεια Herm. p. 91; እስመ፡ ኵሉ፡ ክሕድ፡ ምግባሪሆሙ፡ Kuf. p. 85. c) *contradictio*, α) *altercatio, contentio, contentionis studium:* ἀντιλογίαι ክሕድ፡ (v. ጋእዝ፡) Prov. 18, 18; Judae 11; ἐριθεία Jac. 3, 14; እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡ νοσοῦντες απαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. β) *disceptatio, controversia, dubitatio* vel *dubium* (Widerrede): ዘእንበለ፡ ክሕድ፡ χωρὶς πάσης ἀντιλογίας Hebr. 7, 7; ἄνευ λόγου 1 Petr. 3, 1; προηγουμένως (unläugbar, *sine controversia*) Cyr. ad Th. f. 8; ἀναμφιλόγως Cyr. c. Pall. f. 78; አልቦ፡ ክሕድ፡ በዝንቱ፡ οὐκ ἔστι ἀμφίλογον Cyr. de r. fid. f. 53. γ) *offensio, scandalum:* ያመጽኡ፡ ክሕደ፡ ላዕለ፡ ትምህርትክሙ፡ Rom. 16, 17; እብነ፡ ክሕድ፡ 1 Petr. 2, 8.

ክሐድ፡ i. q. ክሕድ፡, Lud. ex Enc. Jac. 8 (ubi Cod. Tub. ክሕድ፡ exhibet).

ክሕደት፡ n. act. *abnegatio* a) *infidelitas* (sensu theologico, Unglaube), *impietas*, status ejus qui ad Christum non conversus est, Clem. f. 114; F. M. 5, 12; al. b) *perfidia, rebellio:* ክሕደቶሙ፡ ዘክሕዱ፡ ἀθετήματα 3 Reg. 8, 50; Lit. 166, 3. c) *abjuratio fidei, apostasia*, Kedr f. 78; መጽሐፈ፡ ክሕደት፡ *libellus abjurationis* (Christi, quem quis jussu Satanae scripsit eique tradidit) Enc. Masc. 13 (Lud. perperam: liber magiae).

ከሓዲ፡ n. ag., Pl. m. ከሓድያን፡, *abnegator* i. e. a) *infidelis* (ungläubig), *impius, inobediens, legis violator, rebellis, contumax, perfidus:* መላእክቲኪ፡ ከሓድያን፡ ἀπειθοῦσι Jes. 1, 23; Num. 20, 10; Tit. 1, 16; ኢትኩኑ፡ ከሓድያነ፡ በእግዚ" ፡ ἀποστάται Num. 14, 9; 4 Esr. 1, 28. 6, 74; παραβάτης Jac. 2, 9; ወልድ፡ ከሓዲ፡ Deut. 21, 28; ἀντιλέγων ሕዝብ፡ ዐላውያን፡ ወከሓድያን፡ Jes. 65, 2; Rom. 10, 21; οἱ ἐξ ἐριθείας Rom. 2, 8; ὑπεναντίοι Hebr. 10, 27; in specie: omnes qui ad Christi veram fidem non conversi sunt (ut pagani, Judaei, Muhammedani, haeretici) F. M. 5, 11; Clem. f. 114; Sx. Masc. 13. 18, al. crebro. b) qui a Christiana fide defecit, *apostata, abnegator Christi*, F. N. 20; F. M. 16, al.

መስተካሕድ፡ part. (ad III, 3) *contentiosus, disputator, altercator*, Herm. p. 109; in specie de rebus ad veram fidem pertinentibus, a) *haereticus*, Tit. 3, 10; M. M. f. 51. b) *infidelis*, ἄπιστοι Chr. ho. 13.

ከመ፡ adv. rel., praep., conj. [כְּמָא, כְּמוֹ, ܐܟܡܐ, كَمَا; gramm. § 63, a. 64, b], A) Adv. rel. I) integrae sententiae praemissum: 1) ከመ፡ a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum*, α) sive addito correlato (*sic, ita*): Sir. 3, 15; 10, 2; ከመ፡ ይፈትኑ፡ ገጾሙ፡ — ከማሁ፡ 20, 4; Jes. 62, 5; Jer. 3, 20; Hen. 28, 2; Eph. 5, 24; Col. 3, 13; 1 Thess. 5, 2; β) sive omisso: Jes. 64, 2; Jer. 50, 12; Deut. 28, 29; Gen. 41, 2; Jud. 7, 5; Am. 2, 13; ከመ፡ ምስለ፡ አንስት፡ Lev. 18, 22; ከመ፡ አመ፡ ንስቲታ፡ 22, 13; Matth. 6, 12; 2 Cor. 11, 3. γ) in specie: ከመ፡ — ከመዝ፡ *quo* (*magis*) — *eo* (major) Hen. 67, 9. b) raro in oratione obliqua: *quomodo* vel *quam*, Hen. 41, 1. 2, 1; ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፤ ዕፁብ፡ ከመ፡ ታስተበርሪ፡ Sir. 43, 8. c) rarissime in exclamatione: *quam!* Hen. 32, 5. 2) በከመ፡ i. e. በ፡ et ከመ፡ (καθώς, fere crebrius usitatum, quam ከመ፡ ὡς), a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum* α) addito correlato: Gen. 6, 22. 18, 5; በከመ፡ ብዙኀ፡ ትንብቡ፡ ከማሁ፡ ትሰምዑ፡ Job 11, 2. 31, 15; Prov. 17, 3; Jes. 10, 11. 14, 24; 4 Esr. 10, 18. 19; Hen. 5, 2; Matth. 24, 38. 39; Luc. 11, 30. 17, 26. 24, 24; Joh. 3, 14. 5, 21. 15, 4; 2 Cor. 10, 7; Gal. 6, 22. β) omisso correlato: Gen. 7, 9. 33, 14. 41, 13. 54. 44, 2; Ex. 8, 9. 27; Jos. 8, 8. 27; Ps. 102, 11. 12; Matth. 6, 10. 8, 13; Marc. 10, 1; Rom. 9, 25; Hebr. 3, 11; 2 Cor. 8, 6. γ) in specie: በከመ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Hos. 10, 1. 11, 2. b) raro: *quomodo*, ut Hen. 5, 1. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡ እንተ፡ et እንተ፡ ከመ፡ (i. e. pron. rel. et ከመ፡) a) *sicut, quemadmodum:* ኵሎ፡ ዘከመ፡ ትቤልኒ፡ እገብር፡ Ruth 3, 5; 1 Reg. 16, 4; ኵሉ፡ ዘከመ፡ κατὰ πάντα ὅσα 4 Reg. 16, 11; Gen. 27, 4; Jos. 9, 23; 4 Esr. 10, 61; Hen. 1, 1. 12, 4. 27, 4, 5; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ከማሁ፡ ተዓቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; ከመ፡ እንተ፡ ታስተጋብእ፡ ዶርሆ፡ Matth. 23, 37. 24, 27. — Nonnumquam ከመዘ፡, vid. infra sub B. I. 2. — b) *quomodo:* ታእምር፡ ዘከመ፡ ገብሩ፡ Kuf. 10; Ruth 3, 4; ነገርክዎሙ፡ ዘከመ፡ ረድአኒ፡ 2 Esr. 12, 18; Jes. 38, 3; Ps. 9, 13; 2 Reg. 14, 3; Hen. 9, 6; Joh. 12, 49; 1 Thess. 1, 9; ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠነቅቅ፡ ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27 seq.; epexegetice: Ex. 18, 8; Zeph. 2, 8; 2 Esr. 12, 17; Hen. 9, 6. c) De ዘከመ፡ እፎ፡ (et እንተ፡ ከመ፡ እፎ፡ Num. 13, 18) vid. sub እፎ፡ II) Singulis nominibus praemissum Praepositionis vice fungitur (nam rarissimae sunt tales constructiones qualis est እንገርከ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ 4 Esr. 10, 48 var.). Ubi pronomina suffiguntur, forma primaria ከማ፡ recipitur (gramm. § 167, 2), ut: ከማየ፡ Jes. 45, 21. 47, 10; ከማነ፡ 14, 10;

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማክን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማከ፡ Ps. 44, 9. 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሆሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5. 9, 3. 13, 16. 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18. 9, 36; Ps. 1, 3. 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16. 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8. 9; 1 Petr. 1, 14. 19. 24. 2, 2. 5. 16; Apoc. 1, 10 al.; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብእ፡ ዘከማከ፡ Sir. 28, 3. 4. 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτῷ Job 41, 3; ዐበይ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ ወአልቦ፡ ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliâs መጠነ፡, የአክል፡). 2) በከመ፡ *secundum* (de norma et convenientia), *juxta, pro*, κατά, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ ስሙ፡ ከማሁ፡ እበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25); 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9. 17, 23. 27. 27, 5. 6. 50, 1. 2. 102, 10; Prov. 26, 4. 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡ በከመ፡ ስማ፡ ይእቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ ክብሩ፡ ያገብኡ፡ ሎቱ፡ ፍትሐ፡ 8, 14. 11, 26; Hebr. 5, 6. 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡ እንተ፡ *secundum, juxta, ad modum:* እመ፡ ብከ፡ ብእሲተ፡ ዘከመ፡ ነፍስከ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡ እንተ፡ ወይጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡ እንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si:* Gen. 19, 14; ወከነ፡ ከመ፡ ዘአልቦ፡ ዘቦአ፡ *et erat quasi nihil intrasset* 41, 21. 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ ዘይረድአከ፡ ያቴሕት፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ ዘይሥሕቅ፡ ምስሌከ፡ የሐትተከ፡ 13, 11. 20, 15 (c. Perf.); እመኒ፡ ሞተ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ዘኢሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአየ፡ ለነ፡ (Deus) ከመ፡ እንተ፡ ንስር፡ ዐቢይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡ (ለእብን፡) ከመ፡ እንተ፡ ማዕጾ፡ ibid.; ነሣእኩክሙ፡ ከመዘ፡ ክንፈ፡ ጕዘ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ ዘሰራቂ፡ (non "ቄ፡") ትዴግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. *tamquam latronem persecuturi*) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum:* ከመ፡ ዘ፡ -- ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ይጼልዩ፡ ኀቤሁ፡ ከመዘ፡ ኀበ፡ አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ፡) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ, al.). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simplice ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13. 19; በእንተ፡ ከማሁ፡ διὰ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አከ፡ ከመዝ፡ ነገሩ፡ ዘከመ፡ ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2. 18; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. b) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis:* መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8. 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: እንተ፡ ከመ፡ ዛቲ፡ ብእሲት፡ γυναῖκα τοιαύτην Judith 12., 12; እንተ፡ ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእለ፡ ከመዝ፡ τοιούτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡ እሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιούτους Joh. 4, 23; τοιαῦτα Job 16, 2; እንዘበ፡ ውስቴቶሙ፡ ዘከመዝ፡ አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ ትአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝሙት፡ ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; οὕτως Matth. 6, 30. β) at ዘከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3. 13, 19; Act. 16, 18.

2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc* vel *eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Gen. 6, 22. 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40. 13, 40. 24, 27. 37; Rom. 5, 18. 19. 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omisso correlato relativo: Sir. 18, 16. 22, 24; Luc. 17, 10. 21, 31; Jac. 2, 17. 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ ወከመዝ፡ ረሰየኒ፡ Jud. 18, 4; ኢከነ፡ ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ ከመዝ፡ ውእቱ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ ይቤ፡ እግዚ"፡ Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15. 5, 12. 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32. 2, 2. 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከማሁ፡ ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ወከማሁ፡ ὁμοίως 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6. 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15. 17, 10. 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1. 36, 1. 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18. 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (daß) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ — እስከ፡) Joh. 3, 16. δ) de እምጣነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* vid. እምጣነ፡ col. 224; adde በእምጣነ፡ — ከማሁ፡ Sir. 3, 18. 16, 12; de በከመ፡ — ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. ε) ምስለ፡ ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere:* ከመዝ፡ ፍጡነ፡ οὕτω ταχέως Gal. 1, 6; ከመዝኑ፡ አብዳን፡ አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (soloecismus videtur). d) in interrogatione: ከመዝኑ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ὅτι, daß), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርእየት፡ ከመ፡ ሠናይ፡ ዕፅ፡ Gen. 3, 6; ርእየ፡ ከመ፡ በዝኀ፡ 6, 2. 16, 4. 5; አእመረ፡ ከመ፡ ተነትገ፡ ማይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዐ፡ ከመ፡ ተፄወወ፡ Gen. 14, 14. 29, 33; መኑ፡ አይድዐከ፡ ከመ፡ ዕራቅከ፡ አንተ፡ Gen. 3, 11. 12, 18. 31, 20; ይእመኑከ፡ ከመ፡ አስተርአየከ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19—22; መሐለ፡ ከመ፡ ኢያአምር፡ Matth. 26, 72; ተዘከረ፡ ከመ፡ መሬት፡ ንሕነ፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ ከመ፡ Hen. 106, 6; ኀለየ፡ ከመ፡ ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢትሰፈዉ፡ ከመ፡ ተሐይዉ፡ Hen. 9, 8. 10; ሐሰወት፡ ከመ፡ ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ከኑ፡ ሰማዕተ፡ ከመ፡ ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ ትእምርቱ፡ ከመ፡ ይገብር፡ እግዚ"፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ ያስተርእዩ፡ ከመ፡ ጾሙ፡ Matth. 6, 16. 18; ተዐውቀት፡ ከመ፡ ፀንሰት፡ Kuf. 41; ተብህለ፡ ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕዎ፡ ከመ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24. 26; Gen. 1, 4. 6, 2. 12, 14. 49; 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c illustrandum est. γ) Sicut ὅτι (כִּי ? أَنَّ), ከመ፡ recitationi verborum alterius ininservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23. 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatum quam እስመ፡) post verba affectuum: ይትፌሣሕ፡ ከመ፡ ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንከሩ፡ ከመ፡ ረድኦ፡ 2 Par. 26, 15; et alia, ut: አስተዋደየኒ፡ ከመ፡ ቀበርክዎሙ፡ Tob. 1, 19. β) crebro post እፎ፡, sc. እፎ፡ ከመ፡ *quî (est,) quod* i. e. *quomodo evenit ut* vid. sub እፎ፡ 2) conj. consecutiva, ὥστε *ut, ita ut*, a) seq. Indic.: ያንጐሉን፡ ለአህጉረ

ከ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶን፡ Jer. 4, 7; Jac. 2, 5; Phil. 3, 10 Platt; Hebr. 10, 36; Gen. 32, 21. b) plerumque seq. Subj. verbi: Gen. 22, 14; መኑ፡አነ፡ከመ፡እሑር፡ Ex. 3, 11; Lev. 18, 18; Num. 22, 28; Jos. 10, 14. 22, 16; Jud. 14, 3; 1 Reg. 3, 11. 15, 29. 17, 43. 20, 1. 22, 8; 4 Reg. 5, 7; Ps. 8, 5; Job 10, 6; Judith 5, 23; ውኅድ፡ አንቲ፡ከመ፡ትኩኒ፡ Mich. 5, 1; ከመ፡ያድኅና፡እግዚ"፡ለኢየሩሳሌም፡ Jes. 36, 20; Jer. 45, 18; 4 Esr. 2, 10; Hebr. 6, 10; post verba efficiendi, ut: እሬስየከ፡ከመ፡ይፃእ፡ Gen. 17, 6; Jes. 42, 24. 3) conj. finalis, ἵνα, ὅπως, *ut*, et ከመ፡ኢ፡ *ne, ut ne*: Gen. 1, 15. 2, 10. 19. 4, 11. 42, 2. 46, 34; Ex. 8, 6. 18. 9, 29; Lev. 17, 5; Ps. 9, 14; Jon. 1, 6; 2 Esr. 3, 10; 1 Petr. 3, 3; 1 Joh. 1, 4; Rom. 3, 19; Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 15; ከመ፡ኢ፡ Ex. 7, 14; Lev. 10, 6; Deut. 19, 6. 20, 18; 1 Reg. 31, 4; Ps. 16, 6; Jes. 48, 5. 9; Hez. 31, 14; Apoc. 18, 4. 20, 3. a) in specie post verba volendi, jubendi, rogandi, promittendi, sperandi, permittendi, cogendi, al., ut: አዘዘነ፡ከመ፡ንግበር፡ Deut. 6, 4; ይቤ፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ 1 Reg. 19, 1; ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡ Kuf. 32; አደሞ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11; በኑ፡አፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ Hez. 18, 23; አኅሥሥ፡ከመ፡እግበር፡ Kuf. 21; ኀለየ፡ከመ፡ይቅትል፡ Asc. Jes. 1, 12; አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይልክፉ፡ Matth. 14, 36; ይስእሉ፡ከመ፡ይኩኖሙ፡ Hen. 13, 6; መሐለ፡ከመ፡የሀብ፡ Matth. 14, 7; አሰፈወ፡ከመ፡ Sap. 17, 8; Jud. 2, 3; vid. ተከየደ፡; ይሴፈዉ፡ከመ፡ይሕየዉ፡ Hen. 10, 10; ትትአመን፡ከመ፡ያእቱ፡ Job 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9; ኢያብሖ፡ከመ፡የአብሱ፡ Sir. 15, 20; Num. 22, 13; አጌብር፡ከመ፡ይስግድ፡ Asc. Jes. 5, 8; ይደሉ፡ከመ፡ትስረዩ፡ 2 Cor. 2, 7; ኢይከውኖ፡ከመ፡ይግባእ፡ Deut. 24, 4; ይኄይሰከ፡ከመ፡ይትሀጐል፡ Matth. 5, 29. b) post verba potentiae et impotentiae Hen. 93, 11; Apoc. 11, 6; ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡ Clem. f. 219; pavendi: አርመምኩ፡ፈሪሀየ፡ከመ፡እንግር፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7; ኢይደነግፁ፡ከመ፡ይዕርፉ፡ 2 Petr. 2, 10; audendi: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡ F. M. 3, 5; incipiendi, repetendi: አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3; ኢይደግም፡ከመ፡እፈኑ፡ Hen. 10, 22. c) etiam post ea verba, quae alias ከመ፡ cum Indic. postulant, ከመ፡ c. Subj. sequitur, si quidem significatur non quid sit vel fiat, sed quid fieri oporteat: ይእዜ፡አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ (*nobis cum celebrandum esse*) Hen. 63, 4. 58, 5; ተፈሥሐ፡ከመ፡ይግበር፡ (er freute sich zu thun) Deut. 28, 63; ተኀለየ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8. d) ከመ፡ኢ፡ *ne* post verba timendi, prohibendi: እፈርሆ፡ከመ፡ኢይምጻእ፡ Gen. 32, 12. 24, 9; Sir. 29, 7. 42, 9; 2 Esr. 16, 3; Gen. 47, 18; Ex. 32, 12; Kuf. p. 95 (seq. Indic.); መነንክዎ፡ከመ፡ኢይንግሥ፡ 1 Reg. 16, 1; ከላእከኒ፡ከመ፡ኢይባእ፡ 25, 33. 34; Act. 5, 28; Matth. 12, 16; ኢያበውሖ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ M. M. f. 169. e) ከመ፡ et ከመ፡ኢ፡ est nota jussivi vel optativi: 1 Cor. 9, 7; እንትከሙ፡ከመ፡ይኩን፡ቀኑየ፡ Kuf. 43; ከመ፡ኢታሕዝና፡ Tob. 10, 12; Jud. 21, 1. — Annotandum est, quod Lud. in lex. c. 392 affert: „particula haec repetita certitudinem aliquam significare videtur: ከመ፡ከመ፡ቀርበ፡ et mox ከመ፡ከመ፡በጽሐ፡ *quod certo venisset*" Org. 4. — II) እምከመ፡, rarius ለእምከመ፡ et ለእመ፡ከመ፡ [e qua forma illud እም፡ non praepositionem እምነ፡ sed conjunctionem conditionalem እመ፡ censendam esse satis elucet] conj. conditionalis et temporalis, frequentatissima, 1) *si* (sed fere ubique inclinans ad significationes *quum*, *quando*, *quoties*, *simulac*), rarius εἰ, ut Rom. 6, 8. 8, 17. 25, saepius ἐάν, (seq. Imprf.) ut: እምከመ፡ታበውእ፡ *si* (i. e. *quotiescumque*) *offers* Matth. 5, 23; Rom. 10, 9; ἐὰν μή Dan. 2, 5. 6; seq. sententia nominali Matth. 6, 22; Joh. 11, 57; seq. Perf.: እምከመ፡ገሰስኩ፡ *si tetigero* Matth. 9, 21. 21, 24; Joh. 8, 36. 12, 32. 13, 35; Rom. 7, 2; 1 Thess. 3, 8; 1 Reg. 20, 9; Job 7, 9; እምከመ፡አንበርዎ፡ ἐὰν θῶσιν Jes. 46, 7. 58, 9; ለእምከመ፡ Rom. 4, 5 ant. 2) *cum, quum, quando, quotiescumque*, plerumque c. Perf. Ex. 33, 9 (ὡς δ' ἄν); ἡνίκα δ' ἄν 2 Cor. 3, 16; ἐκάθισας-μὴ ἀνοίξῃς Sir. 34, 12; Num. 21, 8. 9 (ὅταν); እምከመ፡እቤሎ፡ ἐν τῷ εἰπεῖν με Hez. 33, 8. 14; 1 Reg. 16, 16; እምከመ፡ርእዩከ፡ ἰδόντες σε Job 38, 17; ὁπότε ἐάν Tob. 7, 11; ὅταν Jes. 30, 15. 57, 13; Tit. 3, 12; ለእምከመ፡ንዋየ፡ረከብከ፡ ἐν χρήμασιν Sir. 37, 6; ለእመ፡ከመ፡ (v. ለእምከመ፡) ተጸነሰ፡ ἀπὸ ἐνδείας 20, 21; 4 Esr. 6, 51. 3) *quamdiu, donec*, c. Perf., ἡνίκα ἄν Gen. 30, 42; Jes. 55, 6. 4) *simul ac, ubi* vel *ut primum*: Gen. 12, 12 (ὡς ἄν); Lev. 14, 34; 2 Esr. 16, 3; እምከመ፡ሰምዑ፡ ἀκούσαντες Deut. 2, 25; Job 14, 10; ለእምከመ፡በቱ፡ዘገረሞ፡ Sir. 22, 18; ἐν τῷ ἀποθανεῖν 10, 11; Jes. 51, 14; 4 Esr. 9, 35—37; Matth. 21, 40; saepius ubi Graecus καὶ consecutivum habet, ut: እምከመ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡ያየብሶ፡ለሣዕር፡ ἀνέτειλε καὶ ἐξήρανε Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; Nah. 3, 17; Ps. 103, 23; Sir. 30, 9.

ከመ፡ adv. [gramm. § 64, 6; 150, c; 162]; ejus vis non in ከ፡ sed in መ፡ niti videtur (ከ፡ tenuius pronuntiato ከ፡), et potestate fere cum vocula መ፡ (q. v. col. 141) convenit, sed fortius et gravius est. 1) *fere, propemodum*: ከመ፡እንተ፡ጸብሐት፡ *fere quotidie* Gen. 39, 10; ሎቱ፡ያስዖዝዝ፡ከመ፡እግሩ፡ (propemodum vel paululum) ἐπέσκαζε Gen. 32, 32 (at ὃ ἐνάρκησεν 32, 33 simplice ዘአስዖዘዘ፡ versum est). 2) Pronominibus vel adverbiis pronominalibus postpositum vim quamdam distinguendi et restringendi („vim identitatis" Lud.) habet: *-dem, -met, idem, ipse* (eben, gerade): እመሂ፡ትልህቁ፡አነ፡ከመ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι (*ego idem sum*, nec mutatus) Jes. 46, 4; ወአንተሰ፡አንተ፡ከመ፡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ Hebr. 1, 12; አንተ፡ከመ፡ዘታወፅኦሙ፡ *tu* (neque alius quidam) *eras educens eos* 2 Reg. 5, 2; አነ፡ከመ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡ *ego* (sola) *nec ulla mihi similis* Zeph. 2, 15; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡አንተ፡ከመ፡ *ante saeculum et usque in saeculum tu idem* (es) Ps. 89, 2. 92, 3. 101, 28; ዝኩ፡ዘእጸልእ፡ኪያሁ፡ከመ፡እገብር፡ gerade das *id ipsum* (nec aliud quidquam) Rom. 7, 15; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ለግሙራ፡ *eadem semper sacrificia* Hebr. 10, 11; Phil. 2, 2; Matth. 26, 44; ከማሁ፡ከመ፡ *itidem*, (*et ipsi*) Gen. 46, 34; ὡσαύτως *eodem modo* Deut. 15, 17; Matth. 20, 5. 21, 36; Asc. Jes. 11, 28; Phil. 1, 30; ዘንተ፡ከመ፡ *hoc ipsum* 1 Thess. 3, 4; Ps. 61, 11; አመ፡ኮነ፡ሀየ፡ከመ፡ሀለውኩ፡ ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην (*ibi, in ipso loco, aderam*) Jes. 48, 16. 3) *nonnisi, modo, tantummodo, solum* (אַךְ): ከማሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *non est nisi illis similis* (nequaquam iis superior) 1 Reg. 17, 36; 2 Cor. 10, 18; ሕያዋን፡ከመ፡ይበርኩከ፡ (non mortui) Clem. f. 259; Gen. 27, 38; Lev. 21, 14; Marc. 7, 19; Matth. 5, 47; እሙንቱሰ፡እምከንቱ፡ውስተ፡ከንቱ፡ከመ፡ *ii autem nonnisi a vanitate in vanitatem* (ἐπὶ τὸ αὐτό, יַחַד) Ps. 61, 9; ለጊዜሃ፡ከመ፡ውእቱ፡ *temporalis tantum est* Matth. 13, 21 rom. a) ንስቲት፡ከመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum tantum abest quin* (me lapident) Ex. 17, 4. b) አኮ፡ከመ፡ seq. ዓዲ፡ vel አላ፡ *non modo* —

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel አኮ፡ባሕቲቶ፡ከመ፡ — ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18. 13, 9. — *Voc. Ae.*: ከመ፡ብ፡እንዴሁ፡; *aliud:* ጽሙ፡ወከመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡እንዴኸ፡ዝምብሉ።

ከሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኬማ፡ n. prgr., sc. כִּימָה i. e. *plejades, vergiliarum sidus,* Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum: ቀነውዎ፡ ውስተ፡ሥጋሁ፡፻ወ፶ወ፫ቅንዋተ፡ዲበ፡ዕፀ፡ከሞል፡ Sx. Masc. 11; Ter 12; ሀለዉ፡ሀየ፡ (in Aegypto circa urbem እስሙናይ፡) ዕፀወ፡ከሞል፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ (sc. Jesulo infanti) ወከኑ፡ድኑናነ፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Sx. Genb. 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet: ታሕተ፡ዕፀ፡ከሞል፡ (σχῖνος Dan. ap. 1, 54), alter: ታሕተ፡ዕፀ፡ጽርዮን፡ (πρῖνος 1, 58) Sx. Masc. 28. — *Voc. Ae.*: ከሞል፡ዘ፡እሻ፡(እሾ፡?)

ከሚሌዎን፡ n. prgr. χαμαιλέων *chamaeleon* Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.*: ገላሜዎስ፡ (v. ገለሜዎስ፡) ብ፡እስስት፡

አከማማት፡ vid. sub ከከማት፡

ከመረ፡ (i. q. جمر II. IV; עָמַר) *coacervare, cumulare,* Ex. 8, 10 FH (at lectio ከመሮ፡ sensum bonum non praebet et corrupta videtur).

ከምር፡, rarius ከምር፡ subst., m. et f., Pl. አከማር፡ [חֹמֶר] *acervus, cumulus,* ut frumenti, mergitum: Job 5, 26 (m.); ያዐብያ፡ለከምረ፡እክሉ፡ Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5; ከመ፡ከምረ፡እክል፡ Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; በእቶት፡ (i. e. በእትወት፡) አከማሪሁ፡ Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48; stramenti, foeni: ከመ፡ከምረ፡ሐሠር፡ከማሁ፡ማኅበሮሙ፡ለኃጥኣን፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; ranarum mortuarum Ex. 8, 10; occisorum: ወከኑ፡ከምረ፡አብድንቲሆሙ፡ Gad. T. H.

ከሚር፡ nomen dubiae auctoritatis: እመ፡ዘራእከ፡ሥርናየ፡ ተአርርኑ፡ስገመ፤ወእመ፡ዘራእከ፡ከሚረ፡ ተአርርኑ፡ተልቤ፡ Macc. f. 5. Legendum videtur ከሚን፡ (q. v. infra).

ከምር፡ i. e. خمر *vinum; Voc. Ae.:* ከምር፡ዘ፡የወይን፡ጸጅ።

ከመሰ፡ i. q. كمس *austerus fuit* (כָּמַשׁ *flaccidum esse, marcere,* sine dubio proprie de *contrahendo* et *corrugando*). Hinc propagatum est

አክሞሰሰ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. ያክሞስስ፡ [potestatem deminutivi habet: *subausterum esse;* etiam in كلح *austerum vultum habuit,* V *subrisit* utraque significatio copulata est] 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e. *leviter objurgare* alqm, c. Acc. prs.: ወያክሞሰስሙ፡ (Salomo) በየውሀት፡ለአብዳን፡ Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo *subridere, leniter ridere* et *arridere:* ጠቢብሰ፡እምዕጹብ፡ያክሞስስ፡ከናፍሪሁ፡ μόλις ἥσυχῇ μειδιάσει Sir. 21, 20; አክሞሰሰ፡ Sx. Tachs. 5. 7; እንዘ፡ያክሞስስ፡ Sx. Jaç. 2; Asc. Jes. 5, 3; አክሞስስ፡በኅቡእ፡ γέλα, μὴ φανερῶς Chr. ho. 22 (vid. ተአርወየ፡); Gad. T. H.; ወአክሞሰሰ፡ወልድየ፡ውስተ፡ገጸ፡ዮሴፍ፡ Lud. e Vit. Theoph.; c. በእንተ፡ rei: አክሞሰሰ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡ (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ከሙሰስ፡ (an ከሞሳስ፡?) subst. *severitas mitior* (milder Ernst), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ከሚን፡, ከሚን፡, ከሚን፡, ከሙን፡, ከሜን፡ n. prgr. κύμινον [كمّون ܟܡܘܢܐ כַּמּוֹן] *cuminum,* Matth. 23, 23; Jes. 28, 25. 27; ወከኑ፡ኢይበልዕ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወጼው፡ምስለ፡ከሙን፡ወሐምል፡ዘኢያበስልዎ፡በእሳት፡ Sx. Haml. 24; Macc. f. 5 (vid. sub ከሚር፡); inter suffimenta enumeratur: ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሉዛን፡ወስንድሪስ፡ወከሚን፡ወጥፉሕ፡ወሚዓር፡ (sic) Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* ከሚን፡ዘ፡ፊያ፡; *aliud:* መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፈጸሂ።

ከሠተ፡ I, 1 [i. e. كشط (قشط) *dimovit, sustulit* rem *alteram tegentem;* vicin. كشف (ቀፈጸ፡) *detexit, revelavit*] Subj. ይክሥት፡ 1) *retegere, detegere, nudare,* omisso Acc.: Ruth 3, 4. 7; seq. Acc. tegumenti: ክነፊሃ፡, ክዳነ፡አቡሁ፡ Kuf. 33; ግልበበ፡ Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *volvendo amoliri* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs. vel rei obvelatae: Dan. ap. 1, 32; ከሠተ፡ኀፍረተ፡አቡሁ፡ Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; ገጸ፡ 2 Cor. 3, 18; ትክሥት፡ምድር፡ደማ፡ Jes. 26, 21. 2) *aperire, patefacere:* fiscellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; መዛግብተ፡ Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth. 5, 2; Ps. 38, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1; 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32, 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen. 48, 10 (ከሠቶተ፡); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; ትክሥት፡ አዕይንተ፡ዕዉራን፡ Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν νοῦν እግዚ" ይክሥት፡ልበ፡ለሰብእ፡ Job 33, 16; Luc. 2, 35. b) librum, literas: Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5; Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; ወከሠቶ፡መጽሐፈ፡ Luc. 4, 17. 3) trsl.: a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione divina), c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Dan. 2, 22. 28; Ps. 97, 3; 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor. 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere, expromere,* c. Acc. rei: ቃሉ፡ለሰብእ፡ይክሥት፡ፍትወተ፡ልቡ፡ Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; እክሥት፡ምረረ፡ነፍስየ፡ Job 7, 11; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Ps. 36, 5; ለከ፡ከሠትኩ፡ቅሥትየ፡ Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd: Prov. 11, 13; ለእመ፡ከሠትከ፡ምክር፡ Sir. 22, 22. 27, 16. 21; ኀፍረተ፡ከሢተ፡ምክረ፡ዐርከከ፡ 41, 23; Jos. 2, 20; alqm Matth. 1, 19. — *Voc. Ae:* ከሠተ፡ዘ፡ገለጸ።

ተከሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare,* Kuf. p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *retegi, detegi:* ግላ፡ 2 Cor. 3, 14; ተከሥተ፡ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; አልቦ፡ክዱን፡ዘኢይትከሠት፡ Marc. 4, 22; ይትከሠት፡መሠረታቲሃ፡ Hez. 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri:* መቃብራት፡ተከሥቱ፡ Clem. f. 218; Matth. 27, 52; አፉ፡ Luc. 1, 64; እዘኑ፡ Marc. 7, 35; አዕይንት፡ 1 Reg. 14, 27. 29; ተከሥቶ፡ Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; ልብ፡ Act.

2, 37; መጻሕፍት፡ 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): ኢተከሥተ፡ ሕግ፡ እስከ፡ አሚን፡ Kuf. 33; ተከሥተ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19. 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere:* ተከሥተተ፡ ምሕረትየ፡ Jes. 56, 1; ኀቡአት፡ ኢተከሥቱ፡ ለከሙ፡ Hen. 16, 3. 38, 3; ምድር፡ ተከሥተተ፡ Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3. 8.

ከሡት፡ part., f. ከሥት፡ 1) *retectus, detectus, nudatus:* ወከሡት፡ ገጽየ፡ Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; ርእሱ፡ ከሡት፡ ይኩን፡ Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; ሲኦል፡ ከሡት፡ ቅድሜከ፡ γυμνός Job 26, 6. 2) *apertus, patefactus:* ንዋይ፡ ከሡት፡ Num. 19, 15; መቃብር፡ Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; አፍ፡ Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; እዘን፡ Jes. 42, 20; ይኩና፡ ከሡታት፡ እዘኒከ፡ ወአዕይንቲከ፡ 2 Esr. 11, 6; አዕይንት፡ Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; መጽሐፍ፡ Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus:* Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 5; ተወልደ፡ እምኀቡእ፡ ውስተ፡ ከሡት፡ Deg.; ከሡተ፡ ኮነ፡ ስሙ፡ Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; ዘለፋ፡ ከሡት፡ Prov. 27, 5. — Adv. ከሡተ፡ *aperte, palam, manifesto, ingenue:* ἐν τῷ φανερῷ Matth. 6, 4. 18; φανερῶς Marc. 1, 45; παῤῥησίᾳ, ከሡተ፡ ተናገረ፡ Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ከሥተት፡ n. act., Pl. ከሥተታት፡ 1) *detectio*, i. e. *nudatio:* ከሥተታት፡ ኀፍረቶን፡ (vid. Lev. 18) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio:* ከሥተታት፡ ሴኖዶስ፡ ዘሐዋርያት፡ *revelationes Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena?*), Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus ለኢዩኤል፡ ከብረ፡ ሞትከ፡ ከሣቲ፡ (qui Joëli gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: ክርስቶስ፡ ከሣቴ፡ ብርሃን፡ Deg.; ከሣቴ፡ ጽድቅ፡ (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus ከሣቴ፡ መስቀል፡ Sx. Ter 7.

መከሥት፡ subst. *apertura, apertio:* መከሥተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ (Das Aufthun seines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est መምህር፤ መከሥተ፡ አፉሁ፡ መዐዛ፡ ዕጣን፡ M. M. f. 305; Org. 2.

ኰሠኰሥ፡, ኰሥኰሥ፡, (ኰሥኵሥ፡), ኰሣኵሥ፡, (ኩሣኵሥ፡) (etiam per ሰ) adj., Pl. "ሣን፡ [fortasse referendum ad نقش vel رقش] *varius, variegatus, versicolor, punctis* vel *maculis interstinctus:* Gen. 30, 32—39. 31, 10. 12 (c. varr.); Kuf. 28; አፍራስ፡ ኰሥኰሣን፡ (v. ኰሣኵሳን፡) Zach. 1, 8; አፍራስ፡ ኰሠኰሥ፡ (v. ኰሣኵሳን፡) 6, 3; ኰሠኰሣን፡ 6, 7; አምሳለ፡ ወርቅ፡ ይገብሩ፡ ለኪ፡ ኰሳኵሰ፡ ዘብሩር፡ μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου Cant. 1, 11; ዖፍ፡ ኰሣኵሥ፡ (v. ኩሳኵስ፡) Clem. f. 223. 225. — *Voc. Ae.:* ኰሳኵስ፡ ዘ፡ ዝንጕርጕር፡ (vid. ዝንጕርጕር፡ apud Isenb.).

ኵሥኵሥ፡ *urceus* vid. sub ኩስኩስ፡

ኰሣድ፡ *collum* vid. sub ከሳድ፡

ኩሬ፡ *poculum, scyphus* vid. sub ከወረ፡

ከርሀ፡ i. q. كَرِهَ *aversatus fuit, abhorruit;* IV *invitum adegit* (ܐܟܪܗ ,ܟܪܗ); הִכְרִיחַ *coëgit.*

ኩርሀ፡ subst. *aversatio, animus invitus*, በኩርሀ፡ *invitus, invite, per vim*, 1 Petr. 5, 2; በፈቃድ፡ ወኢበኩርሀ፡ F. M. 1, 3; Christus ሐመ፡ በፈቃዱ፡ ወአኮ፡ በኩርሀ፡ Chr. ho. 33.

ኪራለይሶን፡ vid. ኪርያላይሶን፡

ከሬሎሶቶቤ፡ vid. sub ክርስቲሎቤ፡

ከርም፡, etiam ክርም፡, subst. (i. q. كَرْم *uva, vitis*, coll. כֶּרֶם) *vitis:* እስተጋብኡ፡ ዕፀወ፡ ከርም፡ ወእንደዱ፡ እሳተ፡ Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur ሐረገ፡ ወይን፡ tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Haml. 5); locum ዐይነ፡ ከርም፡, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Ssal. Req.

ከረመ፡ et ከርመ፡ I, 1 [كَرُمَ *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit;* ክረምት፡ *tempus pluvium* i. e. *hiems;* hinc denominatur ከረመ፡] Subj. ይክርም፡ et ይክረም፡ 1) *hibernare, hiemare,* እጥበዕኩ፡ እክረም፡ ህየ፡ Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; ከረመ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ Act. 28, 11 Platt; መርሶ፡ ኢይደሉ፡ ይክርሙ፡ ውስቴቱ፡ ክረምተ፡ Act. 27, 12 Platt; ንጉሥ፡ ከረመ፡ በደምብያ፡ et ንክርም፡ Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse*, de vino: እመ፡ ከረመ፡ ስትዮ፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare:* Deus ያክርም፡ በበዓመት፡ Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare:* ለአክርሞ፡ Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. ክራማት፡, et ክረማት፡ et አክራም፡, 1) *pluvia* Ps. 146, 8; አመ፡ ክረምት፡ ἐν ἡμέραις ὑετοῦ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems:* χειμών ዝናመ፡ ክረምት፡ Job 37, 5 (vid. ዝናም፡); Cant. 2, 11; አስሐትያ፡ ክረምት፡ Sap. 16, 29; መዋዕለ፡ ክረምት፡ Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; ክረምት፡ ብሑር፡ 10, 13; 1 Esr. 9, 11; በክረምት፡ Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; ወክረምት፡ ውእቱ፡ Joh. 10, 22; እግዚ"፡ ያስተጼሉ፡ ክረምተ፡ ለምድር፡ ዘያበቍል፡ ሣዕረ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Deg.; መዋዕለ፡ ክረምት፡ ἡμέραι θερισμοῦ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. ሐጋይ፡, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Gen. 8, 22; Kuf. 6. 29; በክረምት፡ ወበሐጋይ፡ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ክረምት፡ ወመጸው፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Kuf. 2; በኵረ፡ በለስ፡ ዘክረምት፡ πρώϊμος Hos. 9, 10; μαζουρὼθ Job 38, 32; አክራም፡ *hiemes* (vid. sub ክንትሮሳት፡) M. M. f. 127. 3) *annus*, Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2. 23, 10; ሐይወ፡ ኢዮብ፡ ፻ወ፸ ክረምተ፡ Job 42, 16; ኍልቈ፡ መዋዕሊሁ፡ ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; እጕልት፡ እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριετής Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17. 11, 21. 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; ሰብዓ፡ ክራማት፡ Ps. 89, 10. ዘአብዝኀ፡ ክራማተ፡ Job 32, 8. 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; ክራማት፡ et ክረማት፡ 4 Reg. 8, 26. 10, 36. 20, 6; Hen. 10, 10. 80, 2; አክራም፡ Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክራሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus*, de frugibus: እክል፡ ክራሚ፡ Lev. 25, 22; ትበልዑ፡ ክራሚ፡ ወክራሚ፡ ክራሚ፡ (*annotinum et bimum*) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2. 2) *vetustus*

in genere, de vino, παλαιός Luc. 5, 39; **ወይን፡ ዘከራሚ፡ ዐርክ፡ ዘቀዳሚ፡** *vinum vetus est amicus primus*, Prov. Th. Petr. IX (Lud. Comm. hist. p. 560).

ከረምታዊ፡ adj. rel. *hiemalis, hibernus*, Lud. e Mss. Colb.

ምክራም፡ subst. *hibernaculum, domicilium hibernum, (castra) hiberna*: **ንጉሥ፡ ይነብር፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ምክራም፡** Jer. 43, 22; **ቤተ፡ ምክራም፡ ወቤተ፡ ሐጋይ፡** Am. 3, 15; de copiis militaribus: **ገብሩ፡ ምክራመ፡ ውስተ፡** - - Chr. Ax.

መስከረም፡ subst. nomen mensis Abyssinorum primi (mensis pluvius, annive initium), cui respondet Aegyptiorum ΘΩΟΥΤ; incipit XXIX° Augusti sec. Cal. Jul., X° Septembris sec. Cal. Greg.: **ውእቱ፡ ርእሰ፡ ዓመታት፡ ዘግብጽ፡ ወዘኢትዮጵያ፡** Sx. Masc. 1; **ዮዲት፡ ሞተት፡ አመ፡ ፳መስከረም፡** Judith 16, 23 (absque auctoritate Graeci, vid. Sx. Masc. 10.)

ከረረ፡ rad. inus., cui potestas *in orbem eundi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 715).

ከሪር፡, ኵሪር፡ (ከራር፡, ከሬር፡, ኬራር፡) subst., *collis (rotundus)*, **ለአድባር፡ ወለአውግር፡ ወለከሪር፡** (v. **ኰ**") **ወለቈላት፡** νάπαις Hez. 6, 3; **ከሪር፡** (v. **አውግር፡**) βουνοί Hez. 36, 4. 6 (v. **ከሬር፡, ኬራር፡**). — *Voc. Ae.*: **ከሪር፡** (v. **ከራር፡**) **ዘ፡ ደረቅ፡ ምድር፡** (vid. scholion ad **ኰኵሕ፡**).

ከርሥ፡ subst., plerumque f., Pl. **ከርሣት፡** [ܟܪܣܐ כְּרֵשׂ *venter*; كَرِش *ventriculus animalis* ruminantis; de etymo vid. Ges. thes. p. 717] 1) *venter*, κοιλία, γαστήρ, a) animalium et hominum, **ሕንብርት፡ ከርሡ፡** Job 40, 11; Cant. 7, 3; Ps. 43, 27; Joh. 7, 38. α) *venter cum intestinis* Lev. 3, 3. 9 seq.; Job 16, 16. 30, 27; Jer. 4, 19. β) venter quatenus cibo repletur, *stomachus, abdomen*, Job 15, 2. 35; Ps. 16, 14; **ዙሉ፡ እክል፡ ይትበላዕ፡ ወይወርድ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡** Sir. 36, 23; **እንበይነ፡ ከርሦ፡** 37, 5; Matth. 12, 40. 15, 17; 1 Cor. 6, 13; Apoc. 10, 9. 10; Rom. 16, 18; Phil. 3, 19; **ርኅብት፡ ከርሥየ፡ ወነደት፡ ከመ፡ እሳት፡** Clem. f. 222; **ዶርሆ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ በበ፡ አሐዱ፡** (grana singula) **ይመልእ፡ ከርሣ፡** Prov. (Lud.); trsl.: **እምከርሠ፡ ሞት፡** ἐκ κοιλίας ᾅδου Sir. 50, 5. b) inanimorum, α) *alveus, uterus, cavum* rei concavae, ut navis: **ከርሠ፡ ሐመር፡** Jon. 1, 5; arcae: **አንብርዎ፡ ውስተ፡ ከርሣ፡ ለታቦት፡** Deut. 31, 26; vasis Lev. 11, 33. β) *media pars* rei: episcopus **ይቁም፡ ውስተ፡ ከርሠ፡ ምሥዋዕ፡** *stet ad medium altaris*, II Can. Nic. 63; **ከርሠ፡ ባሕር፡** Enc. Mag. 30; **በውሳጤ፡ ከርሣ፡ ለማየ፡ ዮርዳኖስ፡** Enc. Masc. 11. γ) ut videtur: *pars rei crassior*, **ወከርሠ፡ ንድቁ፡ ፲በእመት፡** Chr. Ax. 2) In specie a) *uterus* feminae: sive **ከርሠ፡ እም፡** Koh. 5, 14. 11, 5; Job 38, 8; Sir. 40, 1; Jes. 46, 3. 49, 1; Matth. 19, 12; Luc. 1, 15, sive **ከርሥ፡** Gen. 25, 22. 23; Ruth 1, 11; Ps. 21, 9; Job 3, 11. 31, 15. 38, 29; Jes. 44, 2; Luc. 1, 41. 42. 2, 21. 11, 27. 23, 29; **ፍሬ፡ ከርሥ፡** Kuf. 28; **ብፁዓት፡ ከርሣት፡ እለ፡ ጾራሆሙ፡** Sx. Ter 3. b) *interiora* hominis, *imum pectus*, ut quibus affectus animae tribuantur: Job 32, 18; Thren. 1, 20; Jes. 16, 11; Ps. 50, 11; Cant. 5, 4; Jer. 4, 19. **ከርሥየኒ፡ ተሀውከት፡ ላቲ፡ ወኀሠሠታ፡** Sir. 51, 21. — *Voc. Ae.*: **ከርሥ፡ ብ፡ ሆድ።**

ከረሶ፡ ቶሎቤ፡ (Apoc. 21, 20 rom.), **ክርስቲሎቤ፡** (Apoc. 21, 20 Platt; Enc. Genb. 8), **ክሬሎሶቶቤ፡** (Org. 2) n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma

ክርሲሞቶን፡ vel **ክርሴሞቶን፡** n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma, Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: **እብን፡ ዘሕብረ፡ ወርቅ፡ አርከርሴሞቶን፡ ክርስቲሎቤ፡ ፩እብን፡** (vid. **አክርስምንቶን፡**).

ክርስቶስ፡ n. prgr. sc. Χριστός, *Christus*, Dan. 9, 25; Matth. 26, 68. 27, 22; Marc. 1, 34. 9, 41. 14, 61; Luc. 3, 15, al. sexcenties.

ክርስቶሳዊ፡ adj. rel., *Christianus*: **ስብከት፡ ክርስቶሳዊት፡** Phlx. 41; **አኀው፡ መፍቀርያን፡ ወፍቁራን፡ ቅዱሳን፡ ወክርስቶሳውያን፡** Kedr f. 47; Lit. 164, 3; Pl. *Christiani*, (substantive), ut: **ንጉሣዊያን፡ ወአኮ፡ ክርስቶሳዊያን፡** (aliās **ሰብአ፡ ክርስቶስ፡**) M. M. f. 50; **ተስፋ፡ ክርስቶሳዊያን፡** Haim. Ab.; Sx. Hed. 19; al.

ክርስቲያን፡ subst. Pl. (Sing. non usitatur) *Christiani* Act. 11, 26; **ኮኑ፡ አበዊሁ፡ ክርስቲያነ፡** Sx. Nah. 5. — De **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡** vid. **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡** — Tritissima est vox composita **ቤተ፡ ክርስቲያን፡** (*domus Christianorum*), Pl. **ቤተ፡ ክርስቲያናት፡** (ut Act. 8, 1. 16, 5 rom.), at plerumque **አብያተ፡ ክርስቲያናት፡**, m. et fem., *ecclesia* a) aedes, ut: **ትኩን፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ኑኃ፡ መንገለ፡ ምሥራቅ፡ ወክልኤ፡ ሕዋራት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሃ፡ በአምሳለ፡ ሐመር፡** Did. 12. b) coetus fidelium: Asc. Jes. 3, 16; Apoc. 1, 4. 11. 2, 1 seq.; Act. 8, 3; Matth. 16, 18. 18, 17; Did. 3. 4; **አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ በመዋዕሊሁ፡ ርቱዓን፡** Sx. Mag. 24; **ከመ፡ ይዕቀብ፡ ቤተ፡ ክርስቲያኖ፡** (sic) Sx. Mag. 2; al.

ክርስቲያናዊ፡ adj. rel., *Christianus*; usurpatur adjective et substantive: 1 Petr. 4, 16; Phlx. creberrime; Org. 2; **ኮነ፡ ክርስቲያናዌ፡** *Christianus factus est* Sx. Hed. 7, al.; **ረሰዮ፡ ክርስቲያናዌ፡** Sx. Masc. 7, al.; **ብእሲት፡ "ዊት፡** Sx. Sen. 19; **"ዊት፡** (subst.) Kid. f. 22; Kedr f. 81.

ክርስትና፡ subst. 1) *Christianismus, religio Christiana*, F. M. 2, 10; **ክሕደ፡ ክርስትናሁ፡** Sx. Ter 6; **ጥምቀተ፡ ክርስትና፡** Cyr. f. 108; F. M. 22, 5; Chr. ho. 20; **አጥመቅዎ፡ ጥምቀተ፡ ክርስትና፡** Sx. Teq. 15. 2) *baptismus* (ut quo homines in coetum Christianorum et communionem Christi recipiantur): **ዘተሐበየ፡ ውሉዶን፡ በክርስትና፡** F. N. 5; **በዕለተ፡ አብእዎ፡ ክርስትና፡ ሰመይዎ፡ ስሞ፡ ፍሥሐ፡ ጽዮን፡** Sx. Nah. 24; **ስመ፡ ክርስትናሃ፡** (nomen ejus Christianum seu baptismale) erat Eupraxia, Chr. L. Atk. f. 36. 3) *Christianitas* i. e. *populus Christianus*, Lud. ex Enc. Ter 6 (ubi Cod. Tub. exhibet: **ክርስቲያን፡** *Christiani*).

ክርስቱን፡ forma part., *in religionem Christianam receptus, Christianus factus*: **ዘይሚህር፡ ፩ገጸ፡** (i. e. unam personam Dei) **ኢጥሙቅ፡ ወኢቅቡእ፡ ወኢክርስቱን፡ ውእቱ፡** M. M. f. 4. 71.

ክሬስ፡ ጲራስስ፡ vel **ክርስጵራስስ፡** n. prgr. sc. χρυσόπρασος, *chrysoprasus* gemma, Apoc. 21, 20; **ክርጵራስስ፡** *Voc. Ae.*

I. **ከረበ፡** rad. inus., e. q. حَرَبَ in مِحْرَابٌ, vic. حَرَمَ, **ሐረመ፡**

ምኵራብ፡ subst., m. et f., Pl. **ምኵራባት፡** (ut F. M. 34, 7; Phlx. 243; Clem. f. 270.) et **መኳርብት፡** (ut Did. 25), *templum, delubrum, fanum* a) ethnicorum: **ውስተ፡ ምኵራብ፡ አይሁድ፡ ወአረሚ፡** Clem. f. 128; **ሐነጸ፡ ምኵራበ፡ ዐቢየ፡ ለዘሐለ፡** Jsp. p. 273; **ምኵራበ፡ አማልክት፡** Enc. Mag. 28. b) Ju-

daeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1. 26, 55. 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: በመኳር ብቲሆሙ፡ (v. በምኵራብቲሆሙ፡) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23. 6, 2. 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15. 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; በዓለ፡ ምኵራብ፡ *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaei, coetus Judaeorum*: ሕዝባ፡ ለመርዓትከ፡ (i. e. ecclesiae Christianae) ወኅደጋቲሃ፡ ለአንተ፡ ኅደጋ፡ ምኵራብ፡ (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.; ዘአቅተለቶ፡ ምኵራብ፡ Enc. Masc. 8.

ኵርበት፡ subst., Pl. ኵርበታት፡, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium*) *amuletum*, a) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (תְּפִלִּין, טוֹטָפוֹת), Matth. 23, 5. b) *pittacia, schedae, membranae, ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: ዘየአስር፡ ላዕሌሁ፡ (sibi) ኵርበታተ፡ F. N. 11, 3; ኵርበታተ፡ ኢታንብር፡ ውስተ፡ ሥጋከ፡ Syn. f. 283; በእምኔሆሙ፡ ገበርያነ፡ ኵርበት፡ Gad. T. H.; ገበርያነ፡ ኵርበታት፡ F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — *Voc. Ae.*: ኵርበታት፡ ዘ፡ ብርኳኔ፡ ከታብጊ፡ ይ፡; *aliud*: ኰራቢታ፡ ብ፡ ብሬና፡ ረቅጊ፡ ይ፡; *aliud*: ኵርበት፡ (sic! an pro ምኵራብ፡?) ዘ፡ ሀይከል፡ [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. حِرْفَة huic voci comparandam censuit].

II. **ክረበ፡** rad. inus., e. q. כָּבַר *constrinxit, plexit, texuit* et كَبَلَ כָּבַל (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis كَرَبَ *torsit* funem, *adstrinxit*; أُكْرُوبٌ *textus est*, כְּלוּב *corbis, cavea*; vid. etiam ከፈር፡

ክረብ፡ subst., *corbis, sporta (viminea), qualus*, κάρταλλος, ሚጥ፡ እዴከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ክረብ፡ Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: ሳዕር፡ አምሳለ፡ ቀርጫ፡); Rel. Bar.; dedit ei ክረበ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይምላእ፡ ቦቱ፡ ማየ፡, neque exstillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — *Voc. Ae.*: ክረብ፡ ዘ፡ መሶብ፡

III. **ከርቤ፡** subst. [vicinum videtur غَرْبٌ *lacrymarum fluxus*, غُرُوبٌ *lacrymae*, cfr. ערף, רעף quibus significatio stillandi inest] *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6. 5, 1. 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ኪሩብ፡ vel **ኬሩብ፡**, n. prgr., m. et f., Χερούβ, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1. 28, 14. 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. ኬሩቤን፡ vel ኪሩቤን፡ Χερουβίμ, *Cherubim* Ex. 25, 18. 20. 22. 26, 1. 31. 37, 3. 5. 38, 6, et ኪሩቤል፡ (gramm. § 32) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12. 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11. 61, 10; Hebr. 9, 5.

ኪሩባዊ፡ adj. rel. *Cherubicus, Cherubinus*: መንበር፡ ኪሩባዊ፡ Kedr f. 16; Lit. 172, 1; መልአክ፡ ኪሩባዊ፡ Sx. Mag. 13; ሰላም፡ ለከሙ፡ (፬ እንስሳ፡) ኪሩባውያን፡ አፍራሱ፡ (ለእግዚ"፡) Enc. Hed. 8.

ክርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. ክርታሳት፡ χάρτης *charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inserviens: ንሣእ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፍ፡ ኵሎ፡ Clem. f. 46; ንሣእ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍ፡ Jer. 43, 2 seq.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; አምጽአ፡ ክርታሰ፡ ወማየ፡ ሕመት፡ Rel. Bar. b) *literae, liber, volumen*, Jer. 43, 6. 14. 20—32; ተጠውመ፡ ከመ፡ ክርታስ፡ (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda, schedula*: አብጽሐ፡ ለነ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡ τὴν χάρτην (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; ኢታር እዮሙ፡ ዘንተ፡ ክርታሰ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለከ፡ Clem. f. 151; ጸሐፉ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፫ ክርታስ፡ ንኡሳት፡ (schedulae in sortitione adhibitae, Loosʒettel) Sx. Mij. 3; ይእቲ፡ ክርታስ፡, እሉ፡ ክርታሳት፡ Sx. Ter 16; schedula magica Sx. Masc. 7. 13. — *Voc. Ae.*: ክርታስ፡ ጠግር፡ ዘ፡ ክታብ፡

ክርተሰ፡ quadrl. I (denom.) *chartae mandare* vel *inscribere*: ለከእከ፡ (ለቃል፡) በመልክአ፡ ጽሒፌት፡ ወከርተስከ፡ በክርታስ፡ Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77ª.

ኵርናዕ፡ subst., Pl. ኵርናዓት፡, etiam ኰር"፡, [a radice כָּרַע, cui vicina est כָּנַע, unde כְּרָעַיִם ܟܪܥܐ *crus, tibia*, كُرَاعٌ *pars cruris tenuior; pes locustae*, vid. Dietrich semitische Wortforsch. p. 175. 310] 1) *ulna, cubitus, brachium*, ἀγκών Job 31, 22; ኵርናዐ፡ እድ፡ Hez. 13, 18; በታሕተ፡ ኵርናዓቲከሙ፡ βραχιόνων Hez. 13, 20; ሰላም፡ ለመዝርዒኪ፡ ወለኵርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; ሰላም፡ ለኵርናዕከሙ፡ ወለእመትከሙ፡ Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat ውስተ፡ ኵርናዓቲሃ፡ Sx. Mag. 20. 2) *pes* locustae et leonis, ut videtur: ወኵርናዕቲሆሙ፡ (v. ወኰርናዓቲሆሙ፡ v. ወኵርናዓቲሆሙ፡) ዘአንበሳ፡ ዐናብስት፡ (ubi Graecus habet: αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. ከርከረ፡). — *Voc. Ae*: ኵርናዕ፡ ዘ፡ ኽርንዕ፡ v. ክርን።

ኮሬ፡ ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. χωρεπίσκοπος, *chorepiscopus*, F. N. 4; etiam ኮሮ፡ ኤጲስ"፡ M. M. f. 326; et ኮሬ፡ አቤስ፡ ቆቦስ፡ F. N. 7, 3. 9, 2.

ኰሬኪ፡ subst. [ܟܘܪܟܝܐ, כּוּרְכְּיָא, كُرْكِيّ] *grus* avis, F. N. 44, 2 (vid. sub ሬዛ፡ c. 312).

ከርከረ፡ i. q. كَرْكَرَ *convertit molam, contudit in grossiores partes* grana (quamquam in Voc. Ae. ወሠረ፡ voce ክረከረ፡ explicatur).

መከርክር፡ part. *molens, molaris*: ጥረስ፡ መከርክር፡ (v. መቀሥርት፡) μύλας τομίδας Prov. 24, 37.

ኰርኰረ፡ rad., cui conferas كَرْكَرَ II *rotatus, volutatus fuit*, et כָּרַר (ከረረ፡), כִּרְכֵּר, ܟܪܟܪ, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኰርኰረ፡ V 1) intr. *volvi, volutari, rotari, in-, ad-, pro-, devolvi, volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; ልሙጽ፡ ዘያንኰረኵር፡ Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; ያንኰረኵር፡ መንኰራኵር፡ ውስተ፡ ዐዘቅት፡ Koh. 12, 6; Inf. አንኰርኵሮ፡ ibid. (var.); እኪት፡ ፍትወት፡ እምአይቴ፡ አንኰርኰርኪ፡ ἐνεκυλίσθης Sir. 37, 3; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ἀποκεκύλισται Marc. 16, 4; Luc. 24, 2. 2) trs. *volvere, volutare, ad-, pro-, devolvere*, ዘያንኰረኵር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ ያንኰረኵር፡ Prov. 26, 27; Jos. 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo* vel *rotando deprimere* alqd: አነ፡ አንኰረኵረከሙ፡ በታሕቴከሙ፡ ከመ፡ ያንኰረኵር፡ ሰረገላ፡ ብርዐ፡ Am. 2, 13.

ተንኰርኰረ፡ *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.

ንኰርኰር፡ et **ንኰርኳር፡** subst. *rotatio, circumversio, turbo*, **በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; **ዘአዕረጎ፡ለኤልያስ፡በንኰርኰረ፡ነፋሳት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **እፎኬ፡አርመሙ፡ንኰርኳረ፡መበርቅት፡ወኢያውዐዩከ፡** M. M. f. 32.

መንኰራኵር፡ (raro **መንኵራኵር፡**) subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መንኰራኵራት፡** 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6; Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; **መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡** Jes. 28, 27. 41, 15; Sir. 36, 5; figulus **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29; τροχοί 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7, 17—19; **መንኰራኵረ፡ሰረገላቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; Nah. 3, 1; Hez. 23, 24. 26, 10; **ከመ፡ድምፀ፡መንኰራኵር፡ዐበይት፡** Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: **በመንኰራኵር፡** ἐν ἁμάξαις Jes. 25, 10; **አስይፍተ፡መንገን፡በሊኃት፡ዘመንኰራኵር፡** *falces curruum falcatorum* Enc. Masc. 5; inter ecclesiae cathedralis Axumiticae vasa recensentur **፮፻፸ መንኰራኵራት፡**, Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e. genus tormentorum: **እምዝ፡አምጽኡ፡መኰንን፡መንኰራኵራተ፡ዘብርት፡ወአኬድዎ፡(ለቅዱስ፡)** Sx. Jac. 13; **ወደይዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵራት፡ዘርቡብ፡ታሕቴሁ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Sx. Tachs. 12; Hed. 22; **አዘዘ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵር፡ወይኰንንዎ፡** Ter 1. 2) trsl.: *orbita*, (*semita*, *via*), τροχιαί Prov. 2, 15. 4, 11. 26. 5, 6. 21; Hebr. 12, 13; ἄξονες Prov. 2, 9. 9, 12.

ኵርኵር፡ vid. **ቍርቍር፡**

ከርከንድ፡ subst. [كَرْكَدَّن et كَرْكَدَن et كَرْكَنْد] *rhinoceros, unicornis*, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico III p. 319.

ከረከንድ፡ subst. [كَرْكَنْد] *gemma rubino* seu *carbunculo similis*, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. כַּדְכֹּד). — Vid. **ከርከዴን፡**

ከርካዕ፡ subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate dicta, vid. **ከረረ፡**; **ኰርኰረ፡**] a) fructus: *nux juglans*, sine dubio etiam *amygdala*, *amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11; Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) arbor, *nux*, *amygdalus*: **ገነት፡ከርካዕ፡** κῆπος καρύας Cant. 6, 11; **ዘከርካዕ፡** καρύϊνος *nuceus* Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; **ይጸጊ፡ከርካዕ፡** ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον Koh. 12, 5; **ዕፀ፡ከርካዕ፡** Org. 2. c) Obscurus est locus Jer. 52, 21 vrs. nov., ubi legitur **ወግዘፋ፡፬አጻብዕ፡ዘከርካዕ፡** (hebr. נָבוּב *cavus*); an *nucalis*, *nuci similis* ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.*: **ከርካዕ፡ዘ፡ሎሚ፡** (sic!).

ከርከዴን፡ n. prgr. 1) καρχηδόνιος, *carchedonius* gemma, *rubini* vel *carbunculi* species, Jes. 54, 12 (כַּדְכֹּד, LXX ἴασπις, Symm.: καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἀμέθυστος (אַחְלָמָה; in C **አሜቴስጢኖስ፡**); Deg. — Vid. **ከረከንድ፡** 2) At in Sx. Ter 6: **ገብረ፡ኖኅ፡መጥቅዐ፡እምዕፀ፡ከርከዴን፡በዘ፡በቱ፡ይጠቅዕ፡** tamquam nomen *ligni* cujusdam *pretiosi*, sine dubio *rubri*, fortasse *ligni Santalini* usurpatur. (Vid. etiam quae de אַלְמֻגִּים disputaverunt Buxtorf in lex. talm. c. 102, et Ges. in thes. p. 93).

ኰርዐ፡ I, 1, rarius I, 2 [قَرَعَ *percussit, contudit* caput fuste] 1) *percutere caput* alcjs pugnis, fustibus; *colaphum infringere* alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαιοῦν Marc. 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor 12, 7; τύπτειν **ይኰርዕዎ፡በሕለት፡ርእሶ፡** Matth. 27, 30; Marc. 15, 19; κολαβρίζειν Job 5, 4; κονδυλίζειν, **ይኰርዑ፡አርእስተ፡ነዳያን፡** Am. 2, 7. 5, 11; σφακελίζειν Deut. 28, 32. 2) trsl.: *contundere, vi opprimere*, **እለ፡ይኰርዕዎሙ፡** (v. **ይኳርዕዎሙ፡**) **ለእቤራት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** (καταδυναστεύειν) Mal. 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኰርዐ፡ III, 1 pugnis vel fustibus *percuti in capite, colaphizari, pugnis contundi*: 1 Cor. 4, 11; **ተኰርዐ፡ርእሶ፡በበትረ፡ሕለት፡** M. M. f. 129; Christe, **በበትረ፡ሕለት፡ተኰራዕከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በእንተ፡ርእስከ፡በበትረ፡ሕለት፡ዘተኰርዐ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኵርዐት፡ n. act. *percussio capitis, plaga pugno inflicta*: **ኵርዐቶሙ፡ለደቂቀ፡ዐሞን፡** κονδυλισμός Zeph. 2, 8; **ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐት፡ወዘርእስከ፡ኵርዐት፡** Sx. Tachs. 27.

ከረዘ፡ i. e. كَرَزَ כְּרַז proclamare.

ተከሬዝ፡ i. e. تَكْرِيز (Inf. verbi كرز II) *proclamatio* vel *promulgatio* clerici (muneri praeficiendi): **አንበረ፡እደዊሁ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** (Alexandriae) **ዲበ፡ርእሰ፡ፍሬ፡ምናጦስ፡** (Frumentii) **ወጸለየ፡ላዕሌሁ፡ጸሎተ፡ተከሬዝ፡ዘሢመተ፡መጥረብሊጥ፡** M. M. f. 48; **ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይስፉሕ፡እደዊሁ፡ለተከሬዝ፡ቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡** M. M. f. 326.

ከሩዝ፡ vel **ከሩዝ፡** n. prgr. sc. *crux*; **ከሩዝ፡ዘ፡መስቀል፡**, Voc. Ae. (vid. etiam **ሰሊብ፡**). — *Rad. Abb.*: **ከረዘ፡ዘ፡ሰቀለ፡** (sed caveas, ne **ተከሬዝ፡** ex hoc scholio explanare velis).

ከረየ፡ I, 1 [كَرَا ,كَارَ, כָּרָא כָּרָה, al.; vid. Ges. thes. p. 671] Subj. **ይክሪ፡** (raro **ይክረይ፡** Lud. ex Hist. VII Puer.; Imperat. **ክረይ፡** Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben): a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quaerendae causa: abs. ut: **በሀየ፡ከረየ፡** Clem. f. 225; **ከረይኩ፡ወነሣእኩ፡** Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fodiendo invenire*: **ከረዩ፡ነዋየ፡ልሕኵት፡** Sx. Jac. 30, sive *fodiendo elicere*: **ይከሪ፡ለርእሱ፡እከየ፡** Prov. 16, 27; **ብእሲ፡መዐትም፡ይከሪ፡ጋእዘ፡** Prov. 29, 22. β) foveam, puteum, sepulcrum al.; **ከረየ፡ምድረ፡** Matth. 25, 18; **ዘይከሪ፡ግበ፡** Prov. 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; **አዕመቀ፡ከረየ፡ግበ፡** Jer. 30, 8 var.; **ከረየ፡ዐዘቅተ፡** Kuf. 24; Gen. 21, 30. 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso Accus.); **ከረየ፡መቃብረ፡** Tob. 8, 9; **ከረይኩ፡** (omisso Acc.) **ወቀበርክዎ፡** 2, 7; **መቃብር፡ዘከረየ፡ለርእሱ፡** Kuf. 45; Jsp. p. 368; **ከረየ፡ምክያደ፡** Marc. 12, 1. b) *perfodere* parietes, muros al.: **ይቤለኒ፡ክሪ፡ውስተ፡አረፍት፡ወከረይኩ፡** Hez. 8, 8; c. Acc.: **ክሪ፡አረፍተ፡** 12, 5; **ይከሪ፡አብያተ፡በጽልመት፡** Job 24, 16; Luc. 12, 39; **እለ፡ይከርዩ፡አብያተ፡** (fures) F. M. 17, 7; omisso Acc. (einbrechen): **ከረየ፡ወሰረቀ፡ቤተ፡ነዳይ፡** Clem. f. 226; Matth. 6, 19; **ከረዮ፡** Ex. 22, 1. c) *pastinare, repastinare*: **ኢይከርዮ፡** Jes. 5, 6; **ከረየ፡ታሕቴሁ፡** Herm. p. 53. d) *suffodere*, diruendi causa Hen. 89, 66. e) *incisiones facere*: **ኢይላሕውዎሙ፡ወኢይከርዩ፡ሎሙ፡** (für sie) Jer. 16, 6. 2) *fodicare* (stechen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam*, *ferociam*: ፈሐል፡ ኢይከርየኒ፡ Sir. 23, 6; በእኪት፡ ዕለት፡ ይከሪ፡ ጽጋብ 11, 27; ከረያ፡ ጽጋብ፡ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — *Voc. Ae.*: ከረየ፡ ወደጎየ፡ ዘ፡ መሐሰ፡; *aliud*: ከረየ፡ ዘ፡ መሐሰ፤ ደጎየ፡ ዘ፡ አጉደጉደ ።

አከረየ፡ II, 1 *fodiendum curare*: አከረይኩ፡ ሎቱ፡ ምክያደ፡ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፡ Ex. 21, 33; ወደዩ፡ ሥጋሁ፡ ውስተ፡ ገራውሀ፡ ዘአበው፡ አከረዩ፡ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርየ፡ III, 1 a) *fodi*: እስከ፡ ይትከረይ፡ ግብ፡ ለኃጥአን፡ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፡ ኢይትከረይ፡ ለከሙ፡ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Platt. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፡ ዘመዝበረ፡ ወማሰነ፡ ወተከርየ፡ Hez. 36, 35.

ክሩይ፡ part. *fossus*, Lud., (ክሬት፡ Jer. 44, 16 non fem. participii — tamquam ዐዘቅት፡ ክሬት፡ — sed χερέϑ est).

ክርየት፡ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ክርየተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፡ ተረከበ፡ ሰራቂ፡ ውስተ፡ ክርየተ፡ ቤት፡ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ክርየተ፡ አው፡ ግበ፡ F. N. 37.

ከራዪ፡ n. ag., Pl. ከረይት፡ et ከራይያን፡, *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulcrorum (*vespillo*): ከረይተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15; ከራይያን፡ F. N. 41, 1.

መክርይ፡ subst., Pl. መክርያት፡ *pala*, *bipalium*, *spatha*: አኀዘ፡ መክርየ፡ በእደዊሁ፡ Sx. Genb. 28; jussit rex ይክረዩ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ በአት፡ በመክርይ፡ ዘወርቅ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሰበ፡ ተኀጥአ፡ መጥበሕት፡ ለከሳደሙ፡ ይምትራ፤ መክርያቲሆሙ፡ ወሀቡ፡ ለሐራ፡ Enc. Masc. 11.

መክሬት፡ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፡ vel ኪርያ፡ ላይሶን፡ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miscrere*), Genz. f. 52; Kedr f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፡ Lit. 159, 4.

ኰርያቈ፡ vel ኪርያቅ፡ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak ⲬⲞⲒⲀⲔ, Voc. Ae.

ከራድርዮን፡ Lev. 11, 19 et ከራድዮን፡ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. χαραδριός (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus amnium et ad ripas degens. — *Voc. Ae.*: ከራድዮን፡ ዘ፡ ዖፍ፡ ጸዐዳ፡ ዘይነብር፡ በግብጽ ።

ክርዳድ፡ subst., plerumque m., *zizania*, *herba inutilis* ut *lolium*, *cardui*, *urticae*, ζιζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፡ 28, እስርዎሙ፡ 30); ክርዳድ፡ ዘያውዕይዎ፡ በእሳት፡ Clem. f. 112; ዲበ፡ ሠናይ፡ ሥርናይ፡ ኢትኅድጎ፡ ለክርዳድ፡ ይበቍል፡ Kid. f. 16; በኰረ፡ መላኪ፡ ይምላኅ፡ ክርዳደ፤ እምሰማይ፡ ወረደ፤ Deg.; κνίδη ህየንተ፡ ሥርናይ፡ ክርዳድ፡ ይብቍለኒ፡ Job 31, 40; ክርዳድ፡ ወሦክ፡ Phlx. 236; ሰቴ፡ ክርዳድ፡ M. M. f. 333 (vid. አንከለለ፡); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — *Voc. Ae.*: ክርዳድ፡ ብ፡ እንግርዳድ፡ (*lolium temulentum*, vid. Harris II Anh. p. 23).

ክርዱድ፡ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርዱዳን፡ ልብ፡ ወክርዱዳን፡ ኀሊና፡ ወክርዱዳን፡ ንብብ፡ ወክርዱዳን፡ ትምህርት፡ እለ፡ ይትከሐዱ፡ ትንሣኤ፡ ሙታን፡ M. M. f. 333.

ኪሮግርሊዮስ፡ vel ክሮግርሊዮን፡ vel ኪሮግልዮን፡ n. prgr. χοιρογρύλλιος, *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (שָׁפָן), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — *Voc. Ae.*: ኪሮግልዮን፡ (v. ከራግልዮን፡) ዘ፡ ሐሳማ፡ (v. አሳማ፡; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰማ፡).

ኰርጓኔ፡ subst. [cfr. ضَرَّ cum derivatis] *circulus* a) *circuitus*, ut: በኰርጓኔ፡ ትዕይንት፡ κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς Ex. 16, 13. b) *cohors*, *aula*: አዘዝዎ፡ ይንበር፡ በዴዴ፡ ቅጽር፡ ወበኰርጓኔ፡ ንጉሥ፡ παρὰ τὰ πρόϑυρα τῶν βασιλείων Chr. Ta. 13; ሶበ፡ ትበውእ፡ ውስተ፡ ኰርጓኔ፡ ንጉሥ፡ εἰς βασίλεια εἰσιών Chr. Ta. 15. c) *cohors*, *comitatus principis*: ፩እምውስተ፡ ኰርጓኔሁ፡ (τάξις, cohors satellitum) Chr. Ta. 4. d) *corona*, *coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — *Voc. Ae.*: ኰርጓኔ፡ ዘ፡ መከማቻ፡; *aliud*: ዘ፡ የዱለት፡ ሻያ፡; *aliud*: ኰርጓኔ፡ መድበል፡ እንግልጋብ፡ ዱለት ።

ኽረጺት፡ subst. (amh. ከረጢት፡; خُرْص) *marsupium*, *crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ኩራፒታ፡ (v. ኰረፒታት፡) n. prgr. γραφίς (in Dat.: γραφίδι) *stylus*, *penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፡).

ከሴል፡ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, Χασελεῦ כִּסְלֵו, Zach. 7, 1; (vid. ሴከሉ፡ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ከሲላ፡ n. prgr. sc. כְּסִיל *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኩስሐ፡ I, 1 (denom. a ኰስሕ፡), Subj. ይኰሳሕ፡, *excrementa egerere*, *cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲከ፡ ዘበቱ፡ በሊዐየ፡ እኩስሕ፡ ወሰቲይየ፡ እሠይን፤ ዳእሙ፡ እውዕል፡ ፋሲከ፡ ሰማያዌ፡ ዘአልቦቱ፡ ኰስሕ፡ ወኢሥንት፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውከ፡ ከርሡ፡ ለአርዮስ፡ (Arii) ወሖረ፡ ኀበ፡ ሙጻእ፡ ኰስሕ፡ ከመ፡ ይኰሳሕ፡ ወወጽአ፡ አማዑቱ፡ Sx. Nah. 18.

አኰስሐ፡ II, 1 *stercus edere*, *excrementa egerere*, *cacare*: አኰስሑ፡ እልኩ፡ አዕዋፍ፡ ውዑየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውከ፡ ከርሡ፡ (Arii) ወወጽአ፡ ጽምሚት፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ምኰሳሕ፡ ወነበረ፡ ከመ፡ ያኰስሕ፡ M. M. f. 20; ከመ፡ መዝብር፡ ዘኰሉ፡ ያኩስሕ፡ (v. "ስሐ፡) ውስቴቱ፡ Jer. 19, 13.

ኰስሕ፡ subst. [كَسَحَ *verrit* domum, كُسَاحَةٌ *purgamentum*; vic. סְחִי סַחָה كَسَح] (*purgamenta*) *stercus*, *excrementa*: ይበልዑ፡ ኰስሐ፡ ἀκάϑαρτα φάγονται Hos. 8, 13. 9, 3; እሉራን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡ ጾረ፡ ኰስሕ፡ (φορτίον κοπρίας?) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከመ፡ ይብልዑ፡ ኰስሐሙ፡ Jes. 36, 12; ኰስሐ፡ ሰብእ፡ Hez. 4, 12. 13; avium: ኰስሐ፡ ርግብ፡ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኰስሐ፡ አፍራስ፡ Sx. Teq. 9; በልዑ፡ ኀጠተ፡ ወዕጼ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኰስሐ፡ አፍራስ፡ ወእንስሳ፡ Jsp. p. 368; ሙጻእ፡ ኰስሕ፡ vel መካነ፡ ኰስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18. — *Voc. Ae.*: ኰስሕ፡ (v. ኰስ፡) ዘ፡ ሐር፡ (v. ኀርእ፡).

ምኵሳሕ፡ subst. *sterquilinium, latrina:* ዐጽደ፡ ምኵሳሕ፡ M. M. f. 20.

ኰሰረ፡ I, 1 i. q. ኰስተረ፡ q. v.

ከሰበ፡ I, 1 [e familia radicum a קץ et קז incipientium late propagata, cfr. כסח, כסם, כסס, كسف] Subj. ይክስብ፡ *circumcidere* ትከስቡ፡ ቍልፈተክሙ፡, ከሰበ፡ ሥጋሁ፡ Kuf. 15. 16; ከመ፡ ይክስቡ፡ ውሉዶሙ፡ Kuf. 20.

አክሰበ፡ II, 1 *circumcidendum curare:* ለአክስቦ፡ M. M. f. 128.

ተከሰበ፡ III, 1 1) *sibi circumcidere:* ተከሰብዎ፡ ኵሉ፡ ሮሰ፡ Kuf. 15. 2) *circumcidi:* ዘኢተከሰበ፡ Kuf. 15. 16; M. M. f. 141; Abraham ኢኀፈረ፡ ከሢተ፡ ዕርቃኑ፡ ለተከስቦ፡ M. M. f. 24.

ክሱብ፡ part. *circumcisus*, Kuf. 15; M. M. f. 127.

ክስበት፡ n. act. *circumcisio*, Kuf. 15. 17 (etiam ወአልቦ፡ ክስበተ፡ መዋዕል፡ p. 60 ita explicare licet *nec est circumcisio temporalis;* in Vers. Lat. deest).

ኰስተረ፡ quadrl. I, rarius ኰሰረ፡ I, 1 [nescio an حَسَرَ *retexit, decorticavit, scopis purgavit,* قَشَرَ *decorticavit,* خَشَرَ *mundavit* a quisquiliis, comparare liceat] a) *depurgare, repurgare,* amoliendo rudera, pulverem, purgamenta, al.: ኰስተሩ፡ መከነ፡ ኀልጐታ፡ Sx. Mag. 10; ኰስተረ፡ ወግረ፡ Sx. Teq. 18; Titus priusquam milites ad oppugnanda moenia admoveret, አዘዘ፡ ከመ፡ ይኰስትሩ፡ ዐውደ፡ ሀገር፡ ወያልምጹ፡ ጕጻጕጸ፡ እምፍኖት፡ ወይድፍኑ፡ ግበበተ፡ ወያስተዓርዩ፡ ወይጺሑ፡ ፍኖተ፡ ወኢይትዐቀፉ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 358; ቀዲሐ፡ ማይ፡ ወኰስትሮ፡ ኵስሐ፡ አፍራስ፡ Sx. Teq. 9. b) *emundare, scopis purgare* domum: Judas Maccabaeus አዘዘ፡ ይኰስትሩ፡ መቅደሰ፡ Jsp. p. 294. 311; ኰስተረ፡ አብያተ፡ ማይ፡ Enc. Jac. 21; jusserunt, ኵሉ፡ ዘይኰስር፡ ቤቶ፡ ይግድፍ፡ ጕድፎ፡ ውስተ፡ ኀልጐታ፡ Sx. Mag. 10 (sed mox ኰስተረ፡). c) *verrere:* ይኰስሩ፡ አፍሓመ፡ በእደዊሆሙ፡ Vis. Bar. d) *circum-, interpurgare, putare* arbores: ኵሉ፡ ዕፅ፡ ዘያስተሓምሙ፡ በቱ፡ ወይዋሕይዎ፡ እንዘ፡ ይኰሰትሩ፡ ዐውዶ፡ τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν χειρῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20. — *Voc. Ae.:* ጼሐ፡ ኰስተረ፡ ቀጽዐ፡ ዘ፡ ጸረገ፡; *aliud:* ኰስተረ፡ ዘ፡ ቀጽዐ፤ ጼሐ፡ ዘ፡ ጸረገ።

ተኰስተረ፡ III, 1 *emundari, putari:* ቤት፡ ዘኢተኰስተረ፡ M. M. f. 203; እስመ፡ በቀኁላት፡ ይትኰሰተሩ፡ በእደ፡ መስተገብራን፡ Chr. ho. 12.

ኵስቱር፡ part. *emundatus, scopis purgatus,* Luc. 11, 25.

ኵስትር፡ subst. *purgatio,* quae fit scopis, Lud. e Libr. Myst.

ኰስታሪ፡ n. ag. *purgator;* f. ኰስታሪተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡, N. T. rom. in Epilogo, f. 225, b.

ምኵስታር፡ subst. *purgamentum, quisquiliae, sordes:* vorant cinerem ወይልሕሱ፡ ምኵስታረ፡ ቤት፡ Lud. e Mss. Colb.

መኵስትር፡ subst. 1) *scopae* Lud. 2) *emunctorium* candelae, Lud. ex auct. Greg. (vid. Lud. lexicon in Addendis).

ኵስኵስ፡ vel ኵስኵስት፡ (Lud.) subst., (nonnisi in Pl. repertum) Pl. Pl. ኰሳኵሳት፡, *urceus, guttus aquarius,* (sec. Ludolfi Gregorium: vasis genus, quo aqua manibus superfundi-tur), ξέσται Marc. 7, 4. 8; Judaei እለ፡ ኢይጥዕሙ፡ እከለ፡ ዘእንበለ፡ ያጥምቁ፡ ኵሉ፡ አሚረ፡ ዓረታተ፡ ወኰሳኵሳተ፡ ወአጽሕልተ፡ ወጽዋዓተ፡ ወመንበራተ፡ የኀዕቡ፡ ወያነጽሑ፡ በማይ፡ Did. 31. [Etymo cognatum videtur cum ቀሡት፡ et vocibus sub ቀሡት፡ allatis; adde قَازُوزَة; Lud. comparavit כּוּס].

ኵሰኵስ፡ *versicolor* vid. sub ኰሠኰሠ፡

I. ኰሰየ፡ I, 1, rarius I, 2, Subj. I, 1 ይኵሲ፡ [referendum videtur ad familiam radicum חָצָה, קָצָה, כָּסַח al., late propagatam] I) intrs. *saucium esse:* ሉቃስ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ወንጌላዊ፡ ፈውስ፡ ለቍስለ፡ ልብየ፡ እስመ፡ ትኰሲ፡ (sc. ልብየ፡) በእንተ፡ ብሂለ፡ ቃል፡ ወመጽአ፡ መልአክ፡ ዘይጼኑዖ፡ (quia de hoc verbo — Luc. 22, 43 — comprehendendo anxius est animus), M. M. f. 99. II) trs.: 1) *dividere, discindere:* ንከፍሎ፡ ወንኰስዮ፡ ለአማኑኤል፡ እምህላዌሁ፡ ዘውእቱ፡ ሕይወት፡ ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι ζωὴν ἐκπέμψομεν τὸν Ἐμμανουήλ, Cyr. ad Th. f. 16. 2) trsl.: a) *rescindere, dissolvere, diluere, tollere* sententiam: እለሰ፡ ይብሉ፡ አከ፡ ቃል፡ ዘኮነ፡ ሥጋ፡ ወኢተወልደ፡ በሥጋ፡ እምብእሲት፡ ይኰስይዋ፡ ለአሚን፡ ἀναιροῦσι τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 69; እለ፡ ይመክሩ፡ ኰስዮ፡ ልደቶ፡ τὸ ἀναιρεῖν πειρᾶσθαι τὴν τοῦ λόγου γέννησιν f. 70; እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይኰስይዋ፡ (I, 2) ለትንሣኤ፡ τοῖς ἀναιρεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀνάστασιν f. 71. 98; ኰሰይኩ፡ ለሃይማኖት፡ ἀνατρέψαι τὴν πίστιν hom. Rhegini in Cyr. f. 109; እኀቱ፡ በኀይለ፡ ሥራይ፡ እንተ፡ ፍጥረታት፡ ትኰሲ፡ (i. e. *vi incantationis vim naturarum irritam facit*) Enc. Mij. 26 (vid. Acta hujus diei). b) *refellere, refutare, vitii arguere* alqm, c. Acc. prs.: በብዙኅ፡ ይኰስዮሙ፡ ቃላተ፡ ዘቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 11; c. ለ፡ prs.: ዝሰ፡ ነገር፡ ብሂሎቱ፡ (talia verba dicere) ኢኮነ፡ ሠናየ፡ አላ፡ ባሕቱ፡ ይኰሲ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡ ከመዝ፡ (sed tantum diluit iis, qui ita credunt, sc. fidem eorum, i. e. eos refellit) f. 13; እስመ፡ ይኰሲ፡ ሎቱ፡ ልደቶ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. — *Voc. Ae.:* ይኰሲ፡ ዘ፡ ይከፍል፡ ወበ፡ ዘ፡ ያቀልል፡; Voc. ad Cyr.: ይኰሲ፡ ዘ፡ ይከፍል፡ ይጠፍእኒ፡ ይትበሀል፤ ኰሰይኑ፡ ዘ፡ ዘለፍኑ፤ ይኰስይዎ፡ ዘ፡ ያቀልልዎ።

ተኰሰየ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi* (si non: *imminui*): Spiritus S. ቅድው፡ ዘኢይማስን፤ ጥበብ፡ ዘኢይረስሕ፤ ባላሒ፡ ዘኢይትከላእ፤ በቍዕ፡ ወመፍቀሬ፡ ሰብእ፡ ዘኢይትኰሰይ ፤ ከሃሊ፡ ኵሉ፡ ወዋሂ፡ ኵሉ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 125. 2) *refelli:* እስመ፡ ኢንትወከፍ፡ ዘይክል፡ ተኰስዮ፡ *non admittamus* (τὸ κατασίνεσθαι πεφυκός, proprie: nihil quod detrimentum afferre solet) *quod refelli potest,* Cyr. ad Th. f. 15.

ኵሰየት፡ v. ኵሲት፡ subst. *rescissio, dissolutio:* hoc est fidei negatio ወኵሰየት፡ (v. ወኵሲት፡) ዘቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ἀνατροπὴ τῶν θείων κηρυγμάτων, Cyr. c. Pall. f. 73.

II. ኰሰየ፡ (an ኰሰየ፡?) I, 1 [Arabes habent قَرْبٌ, قَرِيٌّ *cognomen;* an cum יחש componendum?] *ejusdem familiae esse* cum aliquo, *idem nomen habere* cum aliquo, c. Acc.: ቀሩብ፡ ዘይኰስዮ፡ ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ Lev. 25, 25. 26.

መኵሲ፡ (e መኵስይ፡), subst., st. c. መኵሴ፡, 1) *nominis aequalitas:* (alter est በአማን፡ φύσει καὶ ἀληθῶς filius Dei,) ወከልእሰ፡ በመኵሴ፡ ወልድ፡ ተሰምየ፡ ወልደ፡ ὁμονύμως τῷ θεῷ υἱός, Cyr. ad Th. f. 8. 2) concr., m. et f., *cognominis:* ዳንኤል፡ ብፁዕ፡ መኵሴ፡ ዳንኤል፡ ነቢይ፡ Enc. Tachs. 7;

Enc. Jac. 20; ሰፍያ፡አንጌቤናይት፡እስመ፡አነ፡መካሲሃ፡ Sx. Masc. 5.

ተመካሰየ፡ quadrl. III, 1 (denom.), *cognominem esse* alicui, *eodem nomine nominari* cum alqo, Satanas ይትመኰሰይ፡ዐንበሳ፡ Lib. Myst. (ex 1 Petr. 5, 8); c. c. ምስለ፡, ut: ተመካሰዩ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ወኢያሱ፡ (Josua) ምስለ፡ክርስቶስ፡በጸዊረ፡ስም፡ወአከ፡በአማን፡ M. M. f. 228; c. Acc.: ሰላም፡ለሱስንዮስ፡በምግባር፡ወተሰምዮ። ለእጓለ፡ጴጥሮስ፡ሱሲ፡ ዘተመካሰዮ፡ (qui Susio, filio Petri, cognominis est) Enc. Haml. 21.

ከሳድ፡ et **ክሣድ፡** subst., m. et f. [قِسْوَدّ *crasso collo praeditus;* Aramaei frequentant קְדַל ܩܕܠ *cervix* (قَذَال *occiput*); quae omnia nescio an e rad. קָדַד *se incurvavit* (coll. قُذَّ *postica pars capitis*) propagata sint] Pl. ከሳዳት፡ et ከሳውድ፡ (passim ክሳውድ፡ scriptum), *collum*, *cervix*; animalium, ut equi Job 39, 19, cameli Jud. 8, 21, crocodili Job 41, 13; avis Lev. 1, 15; Rel. Bar.; hominum Kuf. 43; Gen. 41, 42. 45, 14; ሐቀፎ፡ክሳዶ፡ 46, 29; Sir. 6, 24; Prov. 3, 3; Cant. 1, 10. 4, 4; Dan. 5, 16; Matth. 18, 6; Luc. 15, 20; እስከ፡ክሳድ፡ Jes. 30, 28; አዘዘ፡ይምትሩ፡ክሳዶ፡ Jsp. p. 321; መጠወ፡ክሳዶ፡ለሰይፍ፡ Enc. Masc. 28; Rom. 16, 4; አንተ፡ታበውእ፡ክሳደከ፡ታሕተ፡አርዑቱ፡ Kuf. 37; Jes. 10, 27; Jer. 34, 1. 9; ገምጽ፡ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; አትሐቱ፡ክሳዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ክሳደክሙ፡ወተሰከምዋ፡ጾራ፡ Sir. 51, 26; ያደንና፡ለክሳድ፡ 30, 35; ዘአግዘፈ፡ክሣዶ፡ 16, 11; Job 15, 25; Jes. 48, 4; ጽኑዐ፡ክሳድ፡ σκληροτράχηλος Prov. 29, 1; ክሳድከ፡ጽኑዕ፡ Deut. 31, 27; ክሳድ፡ይቡስ፡ Kuf. 1; ክሳዳት፡ Deut. 33, 29; Jos. 10, 24; Jud. 8, 21; ክሳውድ፡ Thren. 5, 4; Hen. 98, 12; Kuf. 31; Org. — *Voc. Ae.*: ክሳድ፡ዘ፡ሐንገት፡ (v. አንገት፡).

ከበሎ፡ subst. [كَبَلَ כָּבַל *compedibus constrinxit*; vic. كَلَبَ; vid. etiam ክንበሎ፡] *ansula, circulus*: ወትገብር፡ውስተ፡፬ መሳብክቲሃ፡ (legas: መሳምክቲሃ፡, sc. ለታቦት፡) ፬ ከበሎ፡ Kebr. Nag. 17. (vid. Ex. 25, 11).

ክብረ፡ (ከበረ፡, Lud. e Vit. Sam.) I, 1 [كَبُرَ c. deriv.; vid. Ges. thes. p. 657] Subj. ይክበር፡ *magni aestimari*, 1) *honorari, celebrari, gloriosum, illustrem, honoratum esse*, μεγαλύνεσθαι Prov. 8, 16; ወክብረ፡ወተለዐለ፡ሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 22; ὑψοῦσθαι Job 36, 7; ይክብር፡ነዳይ፡በጥበቢሁ፡ Sir. 11, 1; ቦዘይክብር፡በአትሕቶ፡ርእሱ፡ Sir. 20, 11; ἐπαινεῖσθαι Ps. 43, 10. 104, 2; δοξάζεσθαι, Ps. 36, 21; በክብረ፡አቡሁ፡ይክብር፡ሰብእ፡ Sir. 3, 11; እለ፡ክብሩ፡በመዋዕሊሆሙ፡ 44, 7; ከበርከ፡ Jes. 43, 4; ይክብሩ፡ዐበይትኒ፡ወመላእክትኒ፡ Sir. 10, 24; ይትሌዐል፡ወይክብር፡ Jes. 52, 13; 4 Esr. 9, 31; ብከሙ፡ይክበር፡ዘርአ፡አብርሃም፡ Kuf. 31; ዘበኀቤሁ፡ሀለዎሙ፡ይክበሩ፡ 4 Esr. 6, 72; ከመ፡ይክበሩ፡ Sir. 38, 6. 46, 12; Deut. 33, 16. Comparative: *honoratiorem, gloriosiorem esse* aliquo, c. c. እምነ፡ Num. 22, 15; 2 Reg. 23, 19; ውእቱ፡ይክብር፡እምኔሆሙ፡ Dan. ap. 1, 4; Gen. 34, 19; Hen. 41, 5; vel c. Acc.: Luc. 14, 8. 2) *pretiosum, pretiosiorem esse*: ክብረት፡ነፍስየ፡በአዕይንቲከ፡ 1 Reg. 26, 21; 4 Reg. 1, 13; ዘይውኅድ፡ይክብር፡ወይቴሐት፡ዘይበዝኅ፡ 4 Esr. 6, 33; seq. እምነ፡ Koh. 10, 1.

አክበረ፡ II, 1 1) *magni aestimare, honorare, honore prosequi* vel *afficere, suspicere* alqm: አክብር፡አበከ፡ወእመከ፡ Ex. 20, 12; Tob. 4, 3. 10, 12; Kuf. 7. 35; Sir. 3, 3 seq.; 7, 27; Mal. 1, 6; ኀደገት፡አክብሮታ፡ለእግዝእታ፡ Gen. 16, 4; 1 Tim. 6, 1; maritum Kuf. 36; medicum Sir. 38, 1. 3; regem 1 Petr. 2, 17; ዘኢያአምር፡አክብሮ፡ዐቢይ፡ Job 34, 19; አክብሮሙ፡ለከሀናቲከ፡ θαύμαζε Sir. 7, 29; Aegyptii ያከብርዎሙ፡ለውሉደ፡እስራኤል፡ Kuf. 46; ገጸ፡ሊቃናት፡ኢያከበሩ፡ Thren. 5, 12; Matth. 27, 9; Deum Prov. 7, 1; 1 Reg. 2, 30; Marc. 7, 6; c. ለ፡ prs. 1 Petr. 2, 17 rom.; c. በ፡ rei ut Sir. 3, 8; 1 Tim. 6, 1 al.; festum: አክበረ፡በዓለ፡ Syn. (Lud.). 2) *honoratum reddere, glorificare, ad gloriam et dignitatem evehere*: እግዚ"፡አክበረከ፡ ἐδόξασε Jes. 55, 5; Rom. 8, 30; ὕψωσε Jes. 63, 9; ἐμεγάλυνε 2 Par. 1, 1; χάριν διδόναι 1 Petr. 5, 5; አክበረ፡እግዚ"፡አበ፡ላዕለ፡ውሉዱ፡ Sir. 3, 2; Dan. 2, 6; Joh. 12, 26.

ተክብረ፡ III, 1 *honorari, honore affici, magni aestimari*, Cyr. d. r. fid. f. 63, al.; አንስት፡ይትከበሩ፡(በእንተ፡ማርያም፡) δοξάζονται, hom. Procli in Cyr. f. 119.

ተካበረ፡ III, 3 *mutuo honore sese prosequi, se invicem honorare*, Rom. 12, 10.

ክቡር፡ part. *magni aestimatus* 1) a) *honoratus*: ዘርእ፡ክቡር፡ ἔντιμον (opp. ኅሱር፡) Sir. 10, 19; Ps. 48, 12. 21. 71, 14. 138, 16; Act. 5, 34; Luc. 7, 2; Judith 16, 21. b) *gloriosus, magnificus*: ዐቢይ፡ውእቱ፡ወክቡር፡ፈድፋደ፡ Judith 16, 13; Ps. 98, 3; Jes. 13, 19; ስሙ፡ክቡር፡ 59, 19; ሕዝብ፡ክቡር፡ Sir. 24, 12; ὑψηλός 2 Par. 7, 21; de veste Sir. 27, 8; ክቡራት፡ *res gloriosae*, Ex. 34, 10; Job 5, 9; ክቡራት፡ወመንክራት፡ Job 34, 24. c) *spectatus et honestus, nobilis, amplus, illustris, procer* (vornehm): ἔνδοξος Sir. 10, 22. 11, 6. 48, 6; Jes. 5, 14. 10, 33; ἔντιμος Jes. 3, 5; Job 34, 19; εὐγενής Luc. 19, 12. d) *conspicuus, celebratus, inclytus* (berühmt): ስሙ፡ክቡር፡ Sir. 44, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; 1 Reg. 9, 6; ሀገር፡ክብርት፡ Hez. 26, 17; ክቡረ፡ስም፡ Enc. e) *venerandus* Hebr. 13, 4; ክቡር፡ጳጳስነ፡ Lit. 164, 2; Lit. Jac. 2) *pretiosus, carus*: ክቡር፡ውእቱ፡ቃል፡ዘእግዚ"፡ 1 Reg. 3, 1; ክቡር፡ደሙ፡ 1 Petr. 1, 19; ክብርት፡ይእቲ፡እምዕንቍ፡ Prov. 3, 15. 29, 28; ፍሬሃ፡ለምድር፡ክብርት፡ Jac. 5, 7; በኀቤየ፡ክቡራን፡አዕርክቲከ፡ Ps. 138, 16; Jes. 43, 4; ደቂቀ፡ጽዮን፡ክቡራን፡ Thren. 4, 2; ዕንቍ፡ክቡር፡ Ps. 18, 11; Sir. 35, 5; 1 Cor. 3, 12; Hen. 24, 2; ኵሉ፡ክቡራት፡ πᾶν ἔντιμον Job 28, 10; አልባስ፡ክቡራት፡ Org. 2.

ክብር፡ subst., plerumque m. (f., ut: ንክርት፡ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78), 1) *gloria, honor*: δόξα, rarius Dei, ut: ክብርየ፡ Jes. 42, 8; Jer. 13, 11; (aliâs ስብሐት፡), plerumque hominum: Gen. 45, 13; Num. 23, 21. 22; Ps. 3, 3. 111, 3; Koh. 6, 2. 10, 1; Sir. 4, 13; ኀሳር፡ወክብር፡ 5, 13; Jes. 17, 4. 60, 19; Thren. 2, 11; Zach. 2, 5; 4 Esr. 10, 36; ትትቀበር፡በክብር፡ Kuf. 32; Luc. 14, 10; Joh. 5, 44; virgo violata ወድቀት፡እምክብራ፡, ትላሑ፡እምክብራ፡ Clem. f. 246. a) *nobilitas*: በእንተ፡ክብረ፡ዘመዱ፡ Sx. Pag. 1. b) *dignitas, praestantia*: ሰበ፡ኢሰገደ፡ለክብሩ፡ Enc. Mij. 18; ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡ (praestantia sacerdotis super alios) Can. Nic. 18. 2) *magnificentia, splendor*, Gen. 31, 1; ክብር፡ዘዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 3, 25. 7, 19 seq.; ኵሉ፡ክብሩ፡ለሰብእ፡ከመ፡ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6; ክብሮሙ፡ለከዋክብት፡ Sir. 43, 9;

ልብሰ፡ክብር፡ Sir. 6, 29. 31; Jes. 3, 18; Chr. Ta. 28; መንግሥታት፡ወክብሮሙ፡ Matth. 4, 8. 6, 29.

አክባሪ፡ n. ag. (II, 1) *honorem, dignitatem, gloriam afferens:* እስመ፡እሙንቱ፡መልክአ፡እግዚ"፡አክባሪት፡ለኵሉሙ፡ሰብእ፡ Phlx. 87.

ተክባሪ፡ n. ag. (III, 1) *qui magni aestimatur* vel *honoratur*, Lud. e Syn.

ከበሮ፡ subst. [كَبَر] *tympanum* et Pl. *tympana*, Gen. 31, 27; Ex. 15, 20; Jud. 11, 34; 1 Reg. 10, 5; ዘበጠ፡ከበሮ፡ 21, 13; 1 Par. 13, 8; 1 Esr. 5, 2; Judith 3, 7. 16, 1; Jes. 5, 12. 24, 8. 30, 32; ንሥኢ፡ከበሮኪ፡ Jer. 38, 4; Dan. 3, 10; Ps. 80, 2. 149, 3; ዘበጥያት፡ከበሮ፡ 67, 27; አንሥኡ፡ከበሮ፡ ἠχήσατε Hos. 5, 8; νάβλαι 2 Par. 5, 12. 29, 25. — Vid. Description de l'Egypte, II. éd., t. XIII p. 543.

ከበሪት፡ subst. [גָּפְרִית ܟܶܒܪܺܝܬܳܐ كِبْرِيت] *sulphur*, Macc. f. 2.

ክብርታዊ፡ adj. rel. *sulphureus, sulphuratus:* ይንሣእ፡ሙዳየ፡ልሕኵት፡ወይደይ፡ውስቴቱ፡ማየ፡መሪረ፡ክብርታዊተ፡ወይንሣእ፡መሬት፡ F. N. 24, 6 (cfr. Num. 5, 17).

ከበሰ፡ rad., cui potestas *contorquendi* et *convolvendi* inesse videtur (coll. كفس VII *contortus fuit;* قَفْلَ *convolutio cidaris*).

ተከብሰ፡ III, 1 refl. *sibi crines redimire vitta, substringere* vel *religare reticulo*, ጸፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ Judith 16, 8 (glossa marginalis: የራስ፡ሽልመት፡).

ክብሰ፡ subst. *redimiculum, reticulum crinale, vitta* (an *crines torti?*): ወውስተ፡መከነ፡ሥርጓ፡ዘክብሰ፡ (v. ዘከብሰ፡) ሥዕርታ፡ወደየት፡ሐመደ፡ στρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς Esth. 4, 17 apcr. (lin. 22 in ed. Tischendorfiana II); Jes. 3, 20 var. — *Voc. Ae.:* ክብሰ፡ብ፡ሰርመዴ፡ጭራ፡ሽሽሂ፡ይ፡; *aliud:* ክብሰ፡ልብሰ፡አንስት፡ጋዝሂ፡ውእቱ፡ (inter nomina vestium).

ከበሳ፡ subst. id.: ከበሳሆን፡ (v. ክብሶሆን፡, v. ክብሳቲሆን፡) Jes. 3, 20. (Secundum Lud.: *dextralia, armillarum genus*, cum τὰ περιδέξια hac voce exposita esse censeret).

ኩብስ፡ subst. [vid. ኩብሽ፡ Lud. lex. amh. c. 67; vicina videntur ቀበወ፡, حَبِنَ, كبا ut in كَابٍ *inflatus, tumidus*] *tumor pedum, aqua intercus:* አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ወኩብሰ፡ወሞት፡ግብት፡ወፈጸንት፡ F. N. 50.

ከበበ፡ I, 1 [كَبَّ *convolvit, in glomos collegit* fila, [illegible] *glomus*, كُبَّة id., *agmen, turba, caterva;* praeterea videas ከውከበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡] Subj. ይክብብ፡, 1) *in orbem circumsistere, orbis instar cingere, circuire*, c. Acc.: jussit duodecim sacerdotes, ከመ፡ይቁሙ፡ከቢቦሙ፡እሳተ፡ከመ፡አረፍት፡ Gad. T. H.; ርእዩቶ፡ (Maria) ለዳዊት፡ምስለ፡ኵሉሙ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወነፍሳተ፡ጻድቃን፡ከቢቦሙ፡ከመ፡አረፍት፡ Sx. Jac. 16; Christus ሐዋርያቲሁ፡ከበበ፲እግረ፡አርዳኢሁ፡ኀፀበ፲ከናሙ፡እመ፡ወአበ፲ወመሀሮሙ፡ጥበበ፡ Mavâs. n. 52. 2) i. q. II, 1 2 Par. 11, 1 var.

አክበበ፡ II, 1, *integrum* vel *totum colligere* (vid. ከቢብ፡, መክብብ፡; si non *convertere* i. e. *retro vertere:* coll. סבב c. deriv.): ከመ፡ያግብእ፡ወያግርር፡ወያክብብ፡ (v. ወይክብብ፡) መንግሥቶ፡ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν 2 Par. 11, 1.

ተከበበ፡ III, 1 *in orbem circumagi, rotari*, Hen. 108, 4.

ክቡብ፡ part. *rotundus:* 2 Par. 4, 2 var.; አእባን፡ክቡባት፡ወልሙጻት፡ Cyr. f. 110; (እብን፡)ክብብት፡ Herm. p. 9. 81; ከመ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ክቡብ፡ Lud. ex Enc. Patr. 15.

ከቢብ፡ adj., Pl. ከበብት፡, id., (አእባን፡)ከበብት፡ Herm. p. 13. 81.

ክበብ፡ subst. 1) *rotunditas, circulus, orbis, gyrus:* ወክበብ፡ (v. ወክቡብ፡)ኵለንታሃ፡ στρογγύλη κυκλόθεν 2 Par. 4, 2; ክበቡ፡ከመ፡ፀሐይ፡ Hen. 14, 18. 18, 4. 72, 4. 78, 3. 4; Lit. 171, 2; ይቁሙ፡ከህናት፡ክበቡ፡ለምዉት፡ Genz. f. 36. 2) *globus* vid. ክብብ፡ 3) *glomus:* ክበበ፡አፍትልት፡ Chron. Ax. 4) *summa*, ex numeris redacta (vid. መክብብ፡): ክበበ፡ሤጡ፡ Lev. 27, 23.

ክበብ፡ et **ክቡብ፡** subst., Pl. ክባባት፡ (v. ክበባት፡ 1) *orbis, circulus:* ወክበብ፡ዐውዱ፡ 3 Reg. 7, 10; ቀጸላ፡ክበብ፡ዐውዱ፡ 7, 21; ክባበ፡ (v. ክበበ፡ et ክበበ፡)ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκαι (quam vocem male intellexit interpres: *fibula serpentis formam referens; Voc. Ae.:* ክበበ፡ጥውዩ፡ዘ፡የቀሚስ፡ቍልፍ፡) Ex. 36, 23. 26. 2) *globus, sphaera, sphaerula:* ክበበ፡ (v. ክበበ፡)ርእስ፡ σφαιρωτῆρες Ex. 25, 31—36; ክበበቲሁ፡ (v. ክበበቲሁ፡) καρυωτά Ex. 38, 16 (cfr. Jer. 52, 21 sub ከርከዕ፡ c. 839).

አክቡብ፡ subst. Pl. (a ክቡብ፡?) vid. sub አስባብ፡ c. 359.

መክብብ፡ subst. 1) *circulus, circumferentia*, Lud. e Libr. Myst. 2) *globus, corona, circulus* i. e. *concio, coetus, caterva:* Asc. Jes. 6, 14; ኵን፡መክብበ፡አሕዛብ፡ Kuf. 27; በመክብበ፡ማኅበሮሙ፡ለቅዱሳን፡ Org. 4. 3) *summa:* ፳፱ወ፫፻ኮነ፡መክብበ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 7, 5; ወኮነ፡ኍልቆሙ፡በመክብበሙ፡፳፪ 26, 8; ወኮነ፡መክብበ፡አጻብዒሁ፡፳ወ፬ 20, 6; ወኮነ፡መክብበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመት፡ 29, 27; 2 Par. 1, 14. 2, 17. 9, 13. 11, 1; ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመክብቡ፡ 2 Esr. 17, 66. a) *universitas, totum:* መክብበ፡ሥጋ፡ (mox ኵሉ፡ሥጋ፡) *totum corpus*, Phlx. 12. b) *corpus:* መክብበ፡መጻሕፍት፡ዘብሉይ፡ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡ M. M. f. 49.

መክብብ፡ part. (II, 1) 1) a) *id quod alqd circumdat, quo quid includitur:* እብነ፡ሶም፡በበመክብቡ፡ λίθον σόαμ καὶ πληρώσεως 1 Par. 29, 2. b) trsl.: *is qui chorum concludit, in quo absolvuntur* omnia: Joannes Baptista መክብበ፡ነቢያት፡ Lud. e Libr. Myst.; Petrus መክብበ፡ለስምዐ፡ሃይማኖት፡ Enc. Jac. 1 (sc. Patriarcha Alexandrinus ዘእውገዘ፡ለአርዮስ፡; in Actis vocatur ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡). — Caeterum haec tria exempla etiam ad መክብብ፡ subst. referre licet. — 2) *is qui coronam* i. e. *coetum* vel *ecclesiam congregat, concionator, ecclesiastes*, Koh. 1, 1. 12. 7, 27. 12. 8. 9; hoc nomine inscriptus est liber biblicus Koheleth, ἐκκλησιαστής, ecclesiastes. — *Voc. Ae.:* መክብብ፡ዘ፡ሹም ።

መክብብት፡ subst., var. pro ማኅብብት፡ (q. v. col. 599), Ps. 8 tit.

ከብተ፡ I, 1 [vic. ኀብአ፡] Subj. ይክብት፡ 1) *abdere, occultare (a conspectu abstrahere)* alqm: እስመ፡እግዚ"፡ከብቶ፡ μετέθηκεν αὐτόν Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; Hen. 71, 5; ከበተት፡

ርእሳ፡ περιέκρυβεν ἑαυτήν Luc. 1, 24. 2) *celare*: እመ፡ አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ ወከበትኩ፡ Job 31, 33; ይከብት፡ ነገረ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 38, 2; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እም ጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትክብቱ፡ Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘየኀብኡ፡ ወይከብቱ፡ Rom. 2, 16; ኢንክል፡ ከቢቶቶ፡ ἀρνήσασθαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.*: ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ፤ ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፡; *aliud*: ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡ ሸሸግሂ፡ ይ፤ ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ።

ተከብተ፡ III, 1 1) *abdi, occultari*: ተከብተ፡ ሄኖክ፡ Hen. 12, 1; ከመ፡ ትትከበት፡ መንፈስየ፡ 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere*: አልቦ፡ ኅቡእ፡ ዘይትከበት፡ Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትከበት፡ እከዮሙ፡ Job 18, 5; ስእነ፡ ተከብቶ፡ λαθεῖν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ክቡት፡ part. *occultus, abditus, celatus, arcanus, clandestinus*: መድፍን፡ ክቡት፡ Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥበብሰ፡ ክቡት፡ ወመዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡ Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ኅቡእ፡ ወክቡት፡ (*abstrusus*, Lud.) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ፡ ክቡት፡ (geheime Thüre) Jsp. p. 375. — Adv. ክቡተ፡ *occulte, clam*, Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Hed. 15.

ክብተት፡ n. act. *occultatio*, Lud. ex auct. Greg.

ከባቲ፡ n. ag. *occultator, celator, operiens*: ከባቲሁ፡ ለከሡት፡ Lit. 173, 3; አምላክ፡ ከባቴ፡ አበሳ፡ (i. e. condonans) Genz. f. 71; Mavâs. n. 69.

ከበታ፡ subst. *indoles latens, res occulta*: በመንክራቲሁ፡ ያርኢ፡ ከበታሁ፡ τοῖς θαύμασιν ἐδείκνυ τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ክቡታዊ፡ adj. rel. *arcanus, occultus*: በከመ፡ በውስተ፡ ፍጥረት፡ ትኄይስ፡ ነፍስ፡ እምሥጋ፡ ከማሁ፡ ሥርዐት፡ ክቡታዊ መ፡ ነፍሳዊ፡ ይኄይስ፡ እምነ፡ ሥርዐት፡ ግሁድ፡ ሥጋዊ፡ Phlx. 3.

ከብከብ፡ subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum*, γάμος, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ፡ ከብከበ፡ Gen. 29, 22; መዋዕለ፡ ከብከብ፡ Esth. 9, 22; አመ፡ ከብከብ፡ ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ፡ መርዓ፡ ወከብከብ፡ F. M. 32, 7; ከብከበ፡ መርዓ፡ Org.; Clem. f. 105; በከመ፡ መርዓዊ፡ ይትፌ ሣሕ፡ በውስተ፡ ከብከቡ፡ f. 256; Mavâs. n. 49. — *Voc. Ae.*: ከብከብ፡ ዘ፡ ሰርግ፡. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ከብደ፡ I, 1 [כָּבֵד id.] Subj. ይክበድ፡, rarius ይከብድ፡ (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse*, et comparative *graviorem esse*, seq. እምነ፡ compar.: ምንት፡ ይከብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይከብድ፡ እምኆጻ፡ ባሕር፡ Job 6, 3; c. pron. suff.: *gravare* alqm vel *nimis gravem esse alicui*, ut: ጾር፡ ከብደኒ፡ Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ከብዳ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum* vel *oneratum esse*: ይከብዱኒ፡ ርእስየ፡ ወኢጥዒኩ፡ ንዋመ፡ Rel. Bar.; ወኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡ ውስተ፡ ምስክብከ፡ Sir. 34, 19. b) *graviter incumbere* alicui, c. ላዕለ፡ Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementem fieri*, ከብደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; c. ዲበ፡ prs.: ከብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሰኦል፡ 1 Par. 10, 3 (aliâs ጸንዐ፡). d) *molestum esse, oneri esse*, c. pron. suff. (*alicui*): ከበድኩከ፡ εἰμὶ ἐπὶ σοὶ φορτίον Job 7, 20; c. ላዕለ፡ prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *crescere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem esse* vel *fieri, hebescere*, de oculis Gen. 48, 10; Kuf. 27; 1 Reg. 3, 2; Marc. 14, 40. g) *obdurescere, indurari*, de animo: ትክብድ፡ ነፍስየ፡ ላዕሌሆሙ፡ Zach. 11, 8; ከብደ፡ ልቡ፡ Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክበደ፡ II, 1 1) *gravem facere*: አክበድኪ፡ አርዑቶሙ፡ ፈድፋደ፡ Jes. 47, 6; አክብዶ፡ (*ei*) ገንዶራቲሁ፡ Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ prs.: *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui: እዴየ፡ ኢያክብድ፡ ላዕሌከ፡ Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ፡ ላዕሌሁ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ Clem. f. 180; ይደሉ፡ ከመ፡ ያክብዱ፡ ቀኖና፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 16, 4; እለ፡ ያክብዱ፡ ዲበ፡ አግብርቲሆሙ፡ ቀኔ፡ እኩየ፡ Did. 21. b) *molestum facere*: አክበድክሙ፡ ላዕሌየ፡ ነገረክሙ፡ Mal. 3, 13. c) *cumulare* (*in molem*): በኢያእምሮ፡ ያክብድ፡ ነገሮ፡ Job 35, 16. d) *vehementem facere*: አክበደ፡ ተከዘ፡ ሙሴ፡ ጥቀ፡ Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare*, cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1; አክብዶ፡ ኅሊና፡ *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gravare, onerare* alqm: አክበደ፡ ብረኪየ፡ Thren. 3, 7; (ሥጋ፡) ያክብዳ፡ ለነፍስ፡ Sap. 9, 15; ኢታክብዱ፡ ልበክሙ፡ በስታይ፡ Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ፡ ንክል፡ አክብዶ፡ ከመ፡ ሐዋርያተ፡ ክርስቶስ፡ ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ፡ prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክበደ፡ IV, 1 et **አስተከበደ፡** IV, 3 1) *nimis grave* vel *intolerabile censere* alqd sibi: ለእመ፡ አስተዐጸበ፡ ወአስተክበደ፡ ንስሐሁ፡ ዘወሀብዎ፡ ከህናት፡ Clem. f. 259; ይቴክዝ፡ ወያስተክብድ፡ ፍኖተ፡ መንሱት፡ δυςφόρητον ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἔφοδον Cyr. c. Pall. f. 87; አስተክበደ፡ ሐሚመ፡ ibid. 2) *grave onus imponere, onere imposito gravare*: episcopus poenitentibus cedat ወኢያስተክብድ፡ ላዕሌሆሙ፡ Did. 6; አስተክብዶ፡ (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብድ፡ ዲቤሆሙ፡ p. 41 (quibus in locis Platt significatum *graviter incumbere, asperum et immitem se praebere* statuit).

ክቡድ፡ part. et adj. f. ክብድ፡ (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድተ፡ ibid.) 1) *gravis*: ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክቡድ፡ እብን፡ Prov. 27, 3; ኢታንሥእ፡ ክቡደ፡ *grave quid* Sir. 13, 2; ጾረት፡ ክቡደ፡ Thren. 1, 9; አንቀጽ፡ ዐቢይ፡ ወክቡድ፡ Jsp. p. 376; ብእሲ፡ ክቡድ፡ 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt: ቀኖና፡ ክቡድ፡ F. M. 23, 9; ክቡድ፡ ቅኔሆሙ፡ 2 Esr 15, 18; ጌጋይ፡ ክቡድ፡ Act. 25, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens*: ክቡድ፡ ሕማም፡ Sir. 34, 2; ክቡድ፡ ድቀት፡ Nah. 3, 3; ብካው፡ ክቡድ፡ *somnus gravis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti*: ሰላም፡ እብል፡ ለተአምራሁ፡ ክቡድ፡ Enc. Nah. 14. d) *molestus, oneri*: ክቡድ፡ ወዕጹብ፡ δύςχρηστος Jes. 3, 10; ክቡድ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus*, Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate iners, impeditus*, እደዊሁ፡ ለሙሴ፡ ክቡድ፡ Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ፡ ክቡዳት፡ (somno graves) Matth. 26, 43; ዘክቡድ፡ ልሳኑ፡ Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus*: ክቡዳነ፡ ጾር፡ Clem. f. 201. 233.

ክበድ፡ subst., Pl. ክበዳት፡ 1) *gravitas, pondus*: እምክበደ፡ ቅኔ፡ አቡከ፡ 2 Par. 10, 4; ክበደ፡ ጾርነ፡ አቅልል፡ Mavâs. n. 70; ግድፍ፡ እምላዕሌከ፡ ክበደ፡ እንለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 14, 12; ክበደ፡ ንዋም፡ Lit. Jac.; ክበዱ፡ ለጸባሕት፡ *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo*: ክበዳ፡ ለስብሐቲክሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) *onus*, Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄγκος Hebr. 12, 1; **ለምንት፡ ይከውን፡ ከበደ፡ ገብርከ፡ ላዕለ፡ እግዚእየ፡** 2 Reg. 19, 35. Pl. **ከበዳት፡** *onera* i. e. *servitutes* (praediorum) F. N. 37. 3) *moles*: **ከበዶሙ፡** τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεις (*turres, palatia*) perperam **ከበድ፡** *molem* interpretatus est.

ከብደት፡ n. act., Pl. **ከብደታት፡**, *gravitas, molestia, difficultas*: **ከመ፡ ያቀልል፡ እምኔሁ፡ ከብደታተ፡** Phlx. 165.

መከበድ፡ subst. *moles*, Thren. 2, 5 var. (pro **ከበድ፡** βάρεις).

ከብድ፡ subst., m. et f., [כָּבֵד ܟܒܕܐ كَبِدٌ *jecur*, كَبِدٌ *venter* cum ejus partibus, *jecur*; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) *viscus* ventris, in specie a) *jecur*, ἧπαρ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) **ከብድ፡ እንተ፡ ትንእስ፡** *jecusculum* i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit **ለኵሉ፡ በከብድ፡ ያስተናግሮሙ፡** 1 Esr. 3, 20 (ubi **በከብድ፡** *jecore* i. e. *ex intimo*, *sensu* *menti* (**ልብ፡**) oppositum esse videtur: von der Leber weg). b) *ventriculus* vel *stomachus*: 1 Tim. 5, 23. 2) *venter*: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; **አስከቡኪ፡ ውስተ፡ መሬት፡ በከብድኪ፡** (v. **ከርሥ፡**) Jes. 51, 23; **አስከብዎ፡ ውስተ፡ ከብዱ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡** Sx. Masc. 11; **ገዚፍ፡ ዐምድ፡ ዘአንበሩ፡ ዲበ፡ ከብዱ፡** Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei: **ውስተ፡ ከርሡ፡**). — *Voc. Ae.*: **ከብድ፡ ብ፡ ጉበት፡** (v. **ግበት፡**). 3) **ሕብረ፡ ከብድ፡** *color viscerum* vel *jecoris*, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. *purpureum*, *purpura*, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro **ሜላት፡** Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro **ፐፔራ፡** 35, 6 (vid. annot.); pro **ደረከና፡** Num. 4, 6. — *Voc. Ae.*: **ሕብረ፡ ከብድ፡ ብ፡ ሌታቀን፡** (v. **ሊታ፡ ቀን፡**) ግምጃ ።

ከቶሊክ፡ (Lud.: **ከቶሊክ፡**) n. prgr. *catholicus*, *catholica* (καθολικός): **ሃይማኖት፡ ከቶሊክ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት፡** Athan. de Trin.; episcopum Ephesi **ያከብርዎ፡ በስም፡ ዐቢይ፡ ዘከቶሊክ፡ ዘውእቱ፡ ስመ፡ ሊቃናት፡** F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub **ተንበል፡**).

ከተመ፡ rad., cui vicina est **ኀተመ፡** (חָתַם خَتَمَ) *claudere*, *clausum tenere*, *signare*, *concludere* et كَتَمَ *continere*, *celare*.

ተከተመ፡ III, 1 *aliena veste induta latere velle*: testimonio ne admittatur **ዘይትሜሰል፡ በአርአያ፡ ዘኢኮነ፡ አርአያሁ፡ ከመ፡ ከሀን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባሰ፡ ሐራ፡** F. N. 43, 12.

ከትመት፡ n. act., ut videtur i. q. **ኀትመት፡** *obsignatio*: (Abba Macarius ait:) **ትሕትና፡ (ውእቱ፡) ከትመተ፡ ሐራዊ፡ ከርስቶስ፡** Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. **ከተማት፡** 1) *extremum*, *summum*, *extremitas*, *summitas* rei, a) *extremum*, *finis*: **ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡** ἐπ' ἄκρα γῆς Prov. 17, 24; **ከተማ፡ በትሩ፡** Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; **ከተማተ፡ አብትር፡** Lud. e Mss. Colb.; **ከተማ፡ ነፍስት፡** *glans* membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; **ከተማ፡ እድ፡**, **እግር፡** Lev. 14, 14; **ከተማ፡ አጽባዕተ፡ እድ፡**, **እግር፡** Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡ እዝን፡** *auricula* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡ ዕርፍ፡** Kuf. p. 48. b) *summum*, *apex*, *vertex*, *fastigium*: **ከተማ፡ ሥዕርቶሙ፡** κορυφὴ τριχός Ps. 67, 23; **ከተማሁ፡ ለደብር፡** Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; **ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቍጽል፡** (arboris) Macc. f. 20. c) *cuspis*: **ጕጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡** Phlx. 5. d) trsl.: *primitiae*: **ከተማ፡ ዐውድከ፡** ἀπαρχαὶ ἅλωνος Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica **ከተማ፡** „vulgo vocantur *castra regia* scil. *summa*" (Lud.), crebro in Annalibus Regum Abyssiniae, ut: **ገብሩ፡ ከተማ፡ በ**... Chr. L. Atk. f. 14; **ሰብአ፡ ከተማ፡** homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንከተም, subst., m. et f., *pons* (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërcentur): 2 Reg. 23, 21 (διαβάθρα); **ገብረ፡ ተንከተመ፡ ዲበ፡ ባሕር፡** Sx. Mag. 28; **ተበትከተ፡ ተንከተም፡ ዘውስተ፡ ባሕር፡** Sx. Nah. 12; trsl.: **ማርያ፡ ተንከተመ፡ እግዚ"፡ ኮንት፡ ኀበ፡ ሰብእ፡** Θεῷ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, hom. Procli in Cyr. f. 119; **ማርያም፡ ተንከተመ፡ ኵሉ፡ ስእለታት፡** Genz. f. 157; (**እግርየም፡**) **ከመ፡ ትኩኒ፡ ተንከተመ፡ ለውሉደ፡ ሰብእ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡** Laud. Mar. — *Voc. Ae.*: **ተንከተም፡ ዘ፡ ድልድይ፡ ሐመርኒ፡ ይትበሀል፡**; *aliud*: **ተ"፡ ብ፡ ድልድይ፡ ወመሰላል፡**; *aliud*: **ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ** ።

ከተረ፡ *suffire* vid. sub III **ቀተረ፡**

ከተረ፡ ዘ፡ ዐቀመ፡ Voc. Ae.; **ከተረ፡ ዘ፡ ከለከለ፡** Rad. Abb., sine dubio i. q. I **ቀተረ፡**

ከታር፡, **ከትር፡**, **ኰታሬት፡**, **ከታሬት፡**, **ኵቴራት፡** n. prgr. sc. χωθάρ, χωθαρέθ i. e. כֹּתֶרֶת, Pl. כֹּתָרוֹת *capitulum* columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: **ኰታሬት፡ ዘ፡ መደብ** ።

ከተበ፡ inus., i. q. כָּתַב ܟܬܰܒ كَتَبَ *scribere*.

ከታብ፡ subst., Pl. **ከታባት፡** 1) *liber*, *exemplar libri*: **ተብህለ፡ በከታብ፡ ዐረቢ፡** Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque: *libellus*: a) *syngraphus*, *diploma*, *literae*: clericus **ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ የአዝዘ፡ ዘይሠይሞ፡** (sc. episcopus) **በቃሉ፡ ወበከታቡ፡** F. N. 5. 9; **ጸሐፈ፡ ሎቱ፡ ከታበ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ፡ መኳንንት፡** Sx. Jac. 9; **ከታበ፡ መልእክት፡** *libellus epistolaris* Enc. Masc. 7. (Lud.: Jac. 7); **ጸዋሬ፡ ከታብ፡** *tabellarius*, Lud. b) *scheda magica*, *pittacium* superstitiosis literis signatum: **እለ፡ ይጽሕፉ፡ ከታባተ፡ በምክንያተ፡ ፈውስ፡** F. M. 15.

ከታቢ፡ n. ag. i. q. كَاتِبٌ *scriba*, Pl. **ከታብያን፡** Sx. Jac. 8.

ከታን፡ subst. 1) i. q. **ከዳን፡** *tunica* 2 Reg. 13, 18 E. 2) *linum*, *linteum* [כִּתָּן ܟܬܢܐ كَتَّانٌ كَتَنٌ id. (at **ቍጥን፡** قُطْنٌ *bombyx*); dictum a *tegendo* vel *vestiendo* vid. **ከደነ፡**], **ልብሰ፡ ከታን፡** opp. **ሜላት፡** Chr. Ta. 28 (ἱμάτιον λιτόν opp. σηρικά); **ለቢሰ፡ ከታን፡** Fal. f. 67 (vid. sub **አግዘፈ፡**); **ግንዘተ፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ከታን፡** I Enc. Mar. 38. — *Voc. Ae.*: **ከታን፡ ዘ፡ ልብሰ፡ መንግሥት፡ ዘግብጽ፡ በፍታሂ፡ ሰንዱንሂ፡ ውእቱ** ።

ከተፈ፡ *constringere*, *arcte ligare*, Lud. cfr. كَتَفَ (כָּפַת).

ከቱፍ፡ part. *stricte ligatus*, *constrictus*, Lud.

ኵትፌት፡ vel ኩትፌት፡ n. act. et subst., Pl. ኵትፌታት፡, *constrictio, vinculum:* ኩትፌተ፡እደዊሁ፡፪ቱ፡ sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ut videam Christum ውስተ፡ ኀሰር፡ዘኵትፌታት፡መስቀል፡ Phlx. sub fin.

ከን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ከነሰ፡ *congregare*, i. q. כָּנַס كنس (كنس).

አከነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavâs. n. 13 (vid. sub ሆበይ፡).

ተከንሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse:* poenitentes ይበኡ፡ወይትከነሱ፡ Clem. f. 160; ይበእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ f. 161; Kid. f. 10; venefica እልበ፡ተከንሰ፡ወተደምሮ፡ ምስለ፡ሕዝብ፡ Clem. f. 120; ተከንሶ፡ κοινωνία (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; ይትከነስ፡ κοινωνείτω ibid. 13; ይትከነሱ፡ምስሌሁ፡ αὐτῷ κοινωνοῦντες, ibid. 28. — *Voc. Ae.:* ይትከነስ፡ዘ፡የጉብር፡; *aliud:* ተሳተፈ፡ተሐወለ፡ተቶስሐ፡ተከንሰ፡ዘ፡ተቀላቀለ ።

ከንሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica:* ምስለ፡እለ፡ከመ፡ዝ፡የእምኑ፡አኀብር፡ከንሰተ፡ M. M. f. 350.

ከናሴ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica:* አመ፡ገበርከ፡ (Christe) በታቦር፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ከናሴ፡ Sx. Nah. 13; የሀብዎ፡ንስሐሁ፡፱ሱባዔ፡ ይጹም፡ወእምድኅሬሁ፡ይረከብ፡ከናሴ፡ምስለ፡ሕዝብ፡መሃይምናን፡ Clem. f. 239.

ከኒሳ፡ subst., f., (כְּנִיסָה כְּנִישְׁתָּא كَنِيسَة) *congregatio, coetus congregatus:* ሰላም፡ለጉባኤክሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ከኒሳ፡ *synodo vestrae in una congregatione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ከንበሎ፡ subst. (Lud.: ከንበል፡ calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. ከበሎ፡], S. Tecla መሀበቶ፡ለዐጻፄ፡ቤታ፡ከንበሎሃ፡ዘወርቅ፡ Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* ከንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጊባል፡; *aliud:* ዘ፡ወለበ ።

ከንቱ፡ nom., ubique munitum (sicut ኵሉ፡, gramm. § 157, 2) suffixo *ū*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad خَوْنَ خان]; in Acc. ከንቶ፡; in st. c. c. pron. suff. ከንቶ፡ 1) Substantive: *inane, vanum, vanitas, inanitas,* ፈጠረት፡ዓለመ፡እምነ፡ከንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጽ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; ከንቱ፡ይረክቡ፡ κενά Job 34, 19. 7, 16; ከመ፡ይኅሥሡ፡ከንቶ፡ μάταια Jes. 45, 19; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅሰም፡ ከንቱ፡ኵሉሙ፡ Sir. 31, 5; εἶδος Sir. 25, 2; ματαιότης Koh. 1, 1. 2, 11. 4, 7. 6, 11; ከንቱ፡ከንቱ፡ 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; እለ፡ይትዌከሉ፡በከንቱ፡ወበሐሰት፡ Jes. 28, 17. 59, 4; ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα κενά Job 6, 6; አውሬኀ፡ከንቱ፡ 7, 3; Eph. 5, 6; ልበሙ፡ከንቱ፡ Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; ነቢያት፡ርእዩ፡ከንቶ፡ Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; እለ፡ይትናገሩ፡ከንቶ፡ κενολόγοι Jes. 8, 19; ንግድኒ፡ዘንተ፡ ኵሎ፡ከንቶ፡ Clem. f. 260; ይከውን፡ከንቶ፡ኀይለ፡መንፈስክሙ፡ Jes. 33, 11; ከንቶ፡ከነ፡ ματαιωθήσεται Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) α) *inutile, nequam:* ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα ἃ οὐ δεῖ Job 15, 3; *nocens:* ከመ፡ቆዕ፡ከንቱ፡ለስነን፡ βλαβερός Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum:* ከንቱ፡ላሕይኪ፡ Jer. 4, 30. γ) de *idolis* utpote vanis et nihil valentibus Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) Quamquam ከንቱ፡ in st. c. alias non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam ከንቶ፡ (sive Nom. sit sive Acc.), ut: ከንቶሙኬ፡ግብጽ፡ (v. ከንቶኬ፡) Jes. 30, 7 cod. Laur.; ግብጽ፡ እለ፡ከንቶሙ፡ (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., በከንቶሙ፡ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν 3 Reg. 16, 26; አስሐቶሙ፡ከንቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡ Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis,* ከንቶ፡ነገረ፡ μάταιον λόγον Prov. 24, 31; ከንቶ፡ምግባሪሁ፡ይሴልጥ፡ 22, 8; ሰገለ፡ ከንቶ፡ነገርክሙ፡ Hez. 13, 7; እለ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ከንቶ፡ 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive ከንቱ፡ et ከንቶ፡ sive በከንቱ፡ et ለከንቱ፡ a) *incassum, frustra;* ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ ያመልኩኒ፡ μάτην Jes. 29, 13; ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ተሰፈወ፡ 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (ματαίως); Matth. 15, 9; በከንቱ፡ Mal. 1, 10; ለከንቱ፡ ut: ጻመውኩ፡ለከንቱ፡ Job 2, 9. 39, 16; Jes. 22, 1. 45, 18; Jer. 18, 15. 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2. 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere,* በከንቱ፡ Ps. 3, 7. 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; ለከንቱ፡, ut: ጸላኢ፡ይከውኖ፡ለከንቱ፡ Sir. 20, 23. c) *gratis* (חִנָּם), δωρεάν, በከንቱ፡ Job 1, 9; Jes. 52, 3. 5; Jer. 22, 13 vrs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6. 22, 17. — *Voc. Ae.:* ከንቱ፡ብ፡ ቢላሽ ።

ኵናት፡ vel ኲናት፡ *telum, hasta* vid. sub ከየነ፡

ከንትሮሳት፡ et ከ" n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub ረብዐ፡); Deus ዘያስተብሪ፡አክሬሙ፡በሐጋይ፡ወመጸው፡በጸዳይ፤ከንትሮሳቲሆሙ፡ዘገብረ፡በዘ፡ይትዔረይ፡ M. M. f. 127.

ከነነ፡ inus. sc. كَنَّ *tegere.*

መከኑን፡ i. e. مَكْنُون *occultus, ignotus:* እልመከኑን፡ ዝብሂል፡ኀቡእ፡ Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ከኑን፡ vel ካኑን፡ n. mensis Syrorum IX et X (كَانُون ܟܢܘܢ) i. e. Decembris et Januarii: ካኑን፡ዳግማይ፡ Sx. Ter 10; Voc. Ae.

ኰነነ፡ I, 2 [propagatum e radice כון ከነ፡, sicut כּוֹנֵן ܟܰܘܶܢ al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare:* ይትኰነኑ፡እግዚ" ለኰንኖ፡ Jes. 3, 13; በመዋዕለ፡ይኴንኑ፡መሳፍንት፡ Ruth 1, 1; ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሚስት፡ Sir. 25, 4; Matth. 7, 1. 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25. 19, 9; Ex. 18, 13. 22. 26; 1 Reg. 7, 16. 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8. 71, 2. 4. 95, 10; Matth. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6. 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel judicii: Ex. 18, 22; ኰንንከ፡ እግዚኦ፡ኵነኔ፡ነፍስየ፡ Thren. 3, 57; ዘይኴንን፡ጽድቀ፡ 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1; c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. በ፡ normae: በኍ፡እግዚ"፡ይኴንን፡በዐመፃ፡ (v. ዐመፃ፡) Job 8, 3; በጽድቅ፡ Ps. 9, 8. 66, 4. 71, 4; በሕግ፡ Act. 23, 3. a) (*jus alcjs tueri* et) *vindicare* alqm ab aliquo: 1 Reg. 24, 13. 16; ኰንንኒ፡እምዕድውየ፡ Luc. 18, 3; ኰነነኒ፡ትዕይርትየ፡ እምእዴሁ፡ለናባል፡ 1 Reg. 25, 39. b) *condemnare, damnare:*

ኰነና፡ ለኀጢአት፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10. 11; c. ለ፡ poenae, ut: ኰነንዎ፡ ዘኒ፡ ለሞት፡ ወዘኒ፡ ለመቅሠፍት፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ኰነንዎ፡ ትሙት፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punire:* 1 Petr. 2, 14; c. በ፡ poenae: ይኴንንዎ፡ በሞት፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ኰነኖ፡ ለዘከርያስ፡ በአርምሞ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ፡ ይኰንንዎሙ፡ በዐጸ፡ረ፡ ምክያዳት፡ Sx. Masc. 18. d) in specie: *tormentis* vel *supplicio afficere, torquere, excruciare,* martyres, ut: ኰነንዎ፡ ኵነኔ፡ ዐቢየ፡ Sx. Masc. 11; በብዙኅ፡ ኵነኔ፡ እምድኅረ፡ ኰነንዎ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere,* Job 3, 14; ኰነኑ፡ በመንግሥቶሙ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ፡ እኴንኖሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንተ፡ ትኴንን፡ በሐውርት፡ ἄρχουσα ἐν χώραις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙኀ፡ አሕዛበ፡ ኰነንየ፡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; እለ፡ እኩየ፡ ኵነኔ፡ ይኴንንዎሙ፡ Jes. 19, 4. a) *regere:* Gen. 1, 18; ለኰንኖ፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5. 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere* rei: ዘነፍሰ፡ ይኴንን፡ ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεῦσαι Sir. 9, 13; ኢትኴንን፡ ርእሳ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere* rei, *occupare, tenere:* ኰነናሆሙ፡ εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አኰነነ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm.: ኢያኴንንዎሙ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare* alicui, *dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምኵናንየ፡ ኀበ፡ አኰነንኒ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: እስ፡ ለከንቱ፡ አኰነንዎ፡ መጥበሕተ፡ Rom. 13, 4; አኴንኖ፡ ምኵናኒከ፡ Jes. 22, 21; ለወልድከ፡ ወለብእሲትከ፡ ኢታኰንኖሙ፡ ንዋየከ፡ Sir. 30, 28. 17, 2; አኰነኖሙ፡ ለኵሎሙ፡ አይሁድ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8. 9; c. Acc. et ላዕለ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ፡ Kuf. 40; seq. ለ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተኰነነ፡ III, 2 1) *judicari,* Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1. 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire,* 2 Reg. 15, 2. 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari,* Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተኰነኖ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *puniri:* እመኒ፡ ተኰነኑ፡ κολασθῶσι Sap. 3, 4. 14, 10; ኀዳጠ፡ ተኰኒኖሙ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ፡ ይትኴነን፡ τιμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ፡ ይትኰነን፡ ሞተ፡ Deut. 21, 22; መዊተ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትኰነን፡ በሰይፍ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ፡ መጥበሕት፡ Enc. 2) *potestati* alcjs *subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parêre,* c. ለ፡, ut: ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ οἱ ὑποτεταγμένοι Esth. 3 apcr., ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትኰነን፡ ሎሙ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18. 3, 22; c. ቅድመ፡, ut: ከመ፡ ይትኰነኑ፡ ቅድመ፡ ሰይጣን፡ Kuf. 10. — *Voc. Ae.:* ተኰነነ፡ ዘ፡ ተገዘ ።

ተኳነነ፡ III, 3 1) se invicem judicare i. e. *controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari,* de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ፡ ክልኤሆሙ፡ ወተኳነኑ፡ ወገብሩ፡ ሰላመ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምስለ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (*cum* aliquo, vel *alicui*) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare:* die dominica ኢይግበሩ፡ ቅስተ፡ ወተኳንኖ፡ F. N. 19; ይብጽሑ፡ ለተኳንኖ፡ F. N. 43, 4. — *Voc. Ae.:* ተኳነኑ፡ ዘ፡ ተዋቀሱ፡; *aliud:* ተኳነነ፡ ዘ፡ ፪ ተፈራረደ፡ ተዓረቀ ።

ኵኑን፡ part. *judicatus* a) *condemnatus:* ዝንቱ፡ ኢከነ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖቱ፡ አላ፡ ኵኑን፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus:* በእንተ፡ ኵኑናን፡ ሰማዕታቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኵኑን፡ በፍልሐት፡ ቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ኵኑን፡ በርስኑ፡ ለላህበ፡ ብርት፡ Sx. Masc. 23.

ኵነት፡ n. act. (pro ኵንነት፡) *judicatio, damnatio:* ኀድግ፡ ኵነቶሙ፡ ለጸላእትከ፡ ወሰቤሃ፡ ትመውኦሙ፡ Chr. Ta. 25.

ኵነኔ፡ subst., m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ኵነኔያት፡ 1) *judicium,* Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22. 27; Rom. 2, 2. 13, 2; Judae 15; ከመ፡ ትግበሩ፡ ላዕሌሆሙ፡ ኵነኔ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; እመ፡ ኵነኔ፡ ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ኵነኔ፡ ትትገበር፡ እምትጉሃን፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር፡ ኵነኔ፡ ለነዳያን፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16. 8, 1; ኵነኔ፡ ሞት፡ Sir. 41, 2. 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium,* Jer. 31, 21; ዐሥሩ፡ ኵነኔ፡ ዐበይት፡ ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ተመጠዋ፡ ኵነኔሆን፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ኵነኔሆሙ፡ ለረዐይት፡ Kuf. 20; ሞት፡ ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ኵነኔሆሙ፡ ሥጋዊ፡ F. M. 7, 5; ወበዕድ፡ ኵነኔያት፡ ibid. 7, 3; ኵነኔ፡ ገሃነም፡ Matth. 23, 33; ኵነኔ፡ ነደ፡ እሳት፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ኵነኔያት፡ ዘለዓለም፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa* (*forensis*), ቀሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa:* ኵነኔ፡ ሞት፡ ዝንቱ፡ Kuf. 33; አልቦ፡ ኵነኔ፡ ሞት፡ ላዕለ፡ ዝብእሲ፡ Jer. 33, 16; ኵነኔሃ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod justum* vel *legitimum est, jus:* δικαίωμα Num. 31, 21; Deut. 4, 1. 6; 1 Reg. 8, 9. 10, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ፡ ኵነኔየ፡ ወፍትሕየ፡ Lev. 25, 18. 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገሮሙ፡ ኵነኔሁ፡ κρίματα Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ኵነኔሃ፡ ለዛቲ፡ ዕለት፡ Kuf. 2; ተዘከር፡ ኵነኔሁ፡ ለልዑል፡ διαθήκην Sir. 28, 7; κρίσις Matth. 12, 18. 3) *potestas,* ἐξουσία Matth. 28, 18; ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡ ኵነኔሃ፡ ለምድር፡ Sir. 10, 4.

ኵናኔ፡ subst. (instrumentum) *judiciale,* vulgo *rationale,* τὸ λογεῖον (τῆς κρίσεως) Ex. 28, 24 (vid. ምኵናን፡).

ኰናኒ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex:* መኑ፡ ረሰየከ፡ ኰናኔ፡ ሎቱ፡ Phlx. 118; ፈታሒ፡ ወኰናኒ፡ Chr. ho. 2; lex Mosaica est ሕግ፡ ኰናኒ፡ F. M. 4, 1.

ኵነናዊ፡ adj. rel. *judicialis:* ኵነናዊ፡ መኰንን፡ Lud. e Ssal. Req.

መኰንን፡ (መኵንን፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መኰንንት፡ (Sap. 7, 12), Pl. መኳንንት፡ (errore calami መኰንንት፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መኳንንት፡), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9. 12; መኰንነ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6. 8, 14. 9, 13. 32, 15. 41, 18; Sap. 6, 1; 2 Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መኰንነ፡ ዐመፃ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12. 5, 9; de judicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliâs መሳፍንት፡) Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus,* al.: መኰንነ፡ ምድር፡ Kuf. 30;

Asc. Jes. 10, 29; ἄρχων መኰንና፡ ለይሁዳ፡ Jer. 22, 30; መኳንንት፡ Judith 8, 11; Dan. 3, 2; Koh. 10, 7; Matth. 9, 18; Luc. 23, 13; ἡγούμενος Sir. 10, 20; መኰንና፡ ለሀገር፡ 10, 3; 1 Reg. 25, 30; Jer. 20, 1; Hez. 46, 2 seq.; Hebr. 13, 7; መኰንንቶሙ፡ ይእቲ፡ Sap. 7, 12; ἡγεμόνες Jer. 28, 57; δυνάστης Prov. 14, 28; μεγιστᾶνες Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 28; Jer. 14, 3; 1 Esr. 3, 1; τύραννοι Prov. 8, 16; Sir. 11, 5; σατράπαι Dan. 6, 4. 6; ἔπαρχοι 1 Esr. 8, 64; τοπάρχαι Dan. 3, 27; ἐπίσκοποι Jes. 60, 17; ἐξουσιάζοντες Koh. 7, 19; Rom. 13, 1 seq.; መኰንን፡ ለ፲፻ χιλίαρχος Ex. 18, 21; ἑκατόνταρχος 2 Reg. 18, 1; Hen. 69, 3; ወእሙንቱ፡ ይከውኑ፡ መኳንንቲከሙ፡ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν Hez. 36, 12.

ምኵናን፡ subst. 1) *locus* a) *judicii* i. e. *tribunal*, *forum*, *praetorium*, βῆμα Rom. 14, 10; κριτήριον Ex. 21, 6; 1 Cor. 6, 2; ውስተ፡ ግሩም፡ ዐውደ፡ ምኵናንከ፡ (Dei) Clem. f. 273; ሀለዎሙ፡ ይቁሙ፡ ቅድመ፡ ምኵናን፡ እግዚ"፡ Macc. f. 20; በእንተ፡ ሰማዕታት፡ እለ፡ ይወስድዎሙ፡ ኀበ፡ ምኵናን፡ Did. 25; πραιτώριον Phil. 1, 13; Matth. 27, 27; Marc. 15, 16; Joh. 18, 28; vid. etiam Kuf. p. 147. b) *locus poenae*, ubi condemnati coërcentur, Asc. Jes. 1, 3; Hen. 27, 2. 2) *territorium jurisdictioni* vel *potestati* alcjs *subjectum*, *ditio*, *provincia*, *dominium*, *praefectura*, *imperium*, ደወለ፡ ምኵናኑ፡ 2 Reg. 4, 2; ἐξουσία በኢየሩሳሌም፡ ምኵናንየ፡ Sir. 24, 11; Jes. 39, 2; አልቦ፡ ዐቢይ፡ ንጉሥ፡ በምኵናኒሁ፡ 1 Esr. 4, 28; Dan. 3, 33. 4, 31; Ps. 113, 2; Luc. 4, 6; κυρεία Dan. 6, 26. 11, 3. 4; τυραννίς ተናፈቀ፡ ምኵናኒከ፡ Sir. 47, 21; δεσποτεία Ps. 144, 13; κατάσχεσις Gen. 47, 11; Lev. 25, 24; Ps. 2, 8; Zach. 11, 14; ἀρχή Dan. 7, 14; መንበረ፡ ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ στάσις, οἰκονομία Jes. 22, 19. 21; 4 Esr. 12, 22. a) *thronus principis*, Deut. 17, 18. b) *sedes principis*, Jos. 11, 10; አህጉረ፡ ምኵናን፡ Hez. 25, 9. c) *principes*, *magistratus* Thren. 2, 2 (v. መኳንንት፡ ἄρχοντες). d) *subjecti*, ምኵናኒከ፡ ይኩኑከ፡ ὑπήκοοι Deut. 20, 11. 3) *instrumentum judiciale*, *rationale*: ምኵናን፡ ዘፍትሕ፡ λογεῖον τῆς κρίσεως Ex. 28, 26 (vid. ኵናኔ፡).

ከነየ፡ rad. inus., cui potestas *tegendi* (كَنَا, جَنَّ גנן, كَنَّ כנן *significavit* alqd *nomine improprio*) inerat; in specie comparandum est جَنَى *falso accusavit*, V *praetextum falsamque quaesivit causam*.

ምክንያት፡ subst., m. et f. 1) *causa falsa*, *praetextus*, *species*, *simulatio*, *tergiversatio*, *ambages*: 1 Thess. 2, 5; Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47; Deut. 22, 14. 17; ምክንያተ፡ ሐሰት፡ προφάσεις ψευδεῖς Hos. 10, 4; ምክንያተ፡ የኀሥሥ፡ Prov. 18, 1; Dan. 6, 4 seq.; Ps. 140, 4; Sap. 14, 14; ኢንሀበሙ፡ ምክንያተ፡ ለሕዝብ፡ Clem. f. 199; mendicanti ሀበ፡ ዘመፍትው፡ ወኢታብዝኅ፡ ምክንያተ፡ Chr. ho. 11. 2) *excusatio*: inquisitus ኢረከበ፡ ምክንያተ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 321. 339. 3) *occasio*, *causa* vel *materia data*, *locus*, ἀφορμή, ምክንያተ፡ ከንከሙ፡ ለሕዝብ፡ Hez. 5, 7; ሀብ፡ ለጠቢብ፡ ምክንያተ፡ Prov. 9, 9; Rom. 7, 8; 1 Tim. 5, 14; 2 Cor. 11, 12; ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ ላዕሌሁ፡ Joh. 8, 6; τόπος ኢተሀብ፡ ምክንያተ፡ ለዘይረግመከ፡ Sir. 4, 5; ወምክንያተ፡ ነገሩ፡ እስመ፡ . . Jsp. p. 277; ዝከነ፡ ምክንያተ፡ ተርኅዎታ፡ ለሀገር፡ p. 365; F. M. 7, 1. 4) *causa*, *ratio*, (*auctor*), αἰτία Sap. 14, 27; ከሠተ፡ ሎሙ፡ ምክንያተ፡ እንተ፡ በእንቲአሃ፡ ይመውቱ፡ 18, 18; አኩብር፡ አበከ፡ ወእመከ፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ምክንያተ፡ ልደትከ፡ F. N. 11; እንበለ፡ ምክንያት፡ F. M. 12, 2; በእንተ፡ ዝንቱ፡ ምክንያት፡ ibid. 5, 1; ሐተቶሙ፡ ምክንያተ፡ ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; በምክንያተ፡ ትዕግሥት፡ Clem. f. 118; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 11.

አመክነየ፡ quadrl. II (denom.) 1) *causari*, *praetendere*, *praetexere*, *tergiversari*, *speciem prae se ferre*, *praetextum quaerere*: ያመከኒ፡ ሀከይ፡ ወይብል፡ προφασίζεται Prov. 22, 13; Ps. 140, 4; Matth. 23, 13; ኢያመከኒ፡ ለበሊዕ፡ Did. 4; ያመከኒ፡ በአንብቦ፡ መጽሐፍ፡ *lectionem scripturae praetendit* Sx. Tachs. 9; አመክንዮ፡ *causa ficta*, *species falsa* Lit. Orth.; Enc. 2) *excusatione uti*, *excusare* alqd, *excusationem quaerere*: interroga eum, ለእመ፡ ዘተርፈ፡ ቦቱ፡ ምክንያት፡ ዘያመከኒ፡ በእንተ፡ ርእሱ፡ Jsp. p. 339; ተወከፈ፡ እግዚ"፡ አመክንዮቶ፡ F. M. 4, 1; ምንት፡ ታመክንዩ፡ ወታወሥእዎ፡ ለእግዚ"፡ Did. 12. 3) *occasionem captare*, *ansam quaerere* vel *invenire*: Clem. f. 6; ይምትሩ፡ አመክንዮታቲሃ፡ (sc. ለኀጢአት፡) F. M. 2, 11.

ተመክነየ፡ III, 1 *praetextu*, *excusatione uti*: እስመ፡ ዕልዋን፡ ይትመክንዩ፡ በዝንቱ፡ ስም፡ (sc. nomen Christianum) ከመ፡ ይኂጥዎሙ፡ ለየዋሃን፡ Chr. Ta. 8; አየ፡ ምክንያተ፡ ንትመከነይ፡ እስመ፡ አልብነ፡ ፍርሀት፡ (quam excusationem securitatis nostrae afferemus?) Chr. ho. 10; እመበ፡ ዘተጸውዐ፡ ኀበ፡ ጉባኤ፡ ኢያስተቃልል፡ ለበጺሕ፡ ወኢይደኀር፡ ዘእንበለ፡ ለእመ፡ ተጸደቀ፡ ተመክንዮተ፡ ዕዉቀ፡ (manifesta excusationis causa) ወይጽሐፍ፡ መልእክተ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ ተመክንዮቶ፡ F. N. 5.

ተመከነየ፡ III, 3 *prava machinari* contra alqm: ተመከነየ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ (Lud.: ተመክነየ፡) Sx. Jac. 3.

ክንፍ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ክነፍ፡ et አክናፍ፡ [כָּנָף ܟܶܢܦܳܐ كَنَفٌ] 1) *ala*, ሰፍሐ፡ ክነፊሁ፡ Job 39, 26; Koh. 10, 20; ይበቍል፡ ክነፊሆን፡ Jes. 40, 31; Dan. 7, 4; Ps. 54, 6. 138, 8; 4 Esr. 11, 1; Matth. 23, 37; ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ፡ Hez. 17, 3; angelorum Jes. 6, 2; Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 8; ነሥኡ፡ ሎሙ፡ ክነፈ፡ Hen. 61, 1; naves እለ፡ ቦን፡ ክነፈ፡ Jes. 18, 1; venti Ps. 17, 12. 103, 4; trsl.: ለምጽዋት፡ ቦቱ፡ አክናፍ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 32; alae Dei (quibus homines tegit et tuetur) Ruth 2, 12; Ps. 16, 9. 35, 8. 56, 2; አክናፈ፡ እግዚእ፡ Hen. 39, 7. 2) *pinna* piscis Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9. 10. 3) *ora* a) vestis, *lacinia*, ከሠተት፡ ክነፊሃ፡ Kuf. 33. b) terrae, *extremum*: ክንፈ፡ ምድር፡ Job 37, 2. 38, 13; እምአርባዕቱ፡ ክነፊሃ፡ ለምድር፡ Jes. 11, 12; vallium Hen. 30, 3.

ክንፌፍ፡ vel **ክንፈፍ፡** subst. *ora*, *limes*, *margo*, Hen. 30, 3 in Cod. Abb. LV (pro ክንፍ፡ meae editionis). — *Voc. Ae.*: ድንጋግ፡ ወጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ወክንፌፍ፡ ዘ፡ ፬ዳር፡; *aliud*: ክንፌፍ፡ ዘ፡ ወሰን፡

ከንፈር፡ subst., f. et m., Pl. ከናፍር፡ (etiam ከናፍርት፡ sec. Lud.) [a *tegendo* (כפר) dictum] 1) *labium*, *labrum*: ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ Kid. f. 5; ከናፍር፡ Cant. 4, 3. 11. 5, 13; Prov. 5, 2. 6, 2; ከናፍር፡ ልሙጻት፡ 10, 18; ከናፍረ፡ ሐሰት፡ 8, 7; Koh. 10, 12; Job 8, 21; ይከሥት፡ ከናፍሪሁ፡ 11, 5. 15, 6. 27, 4; Ps. 21, 7; Sir. 12, 16; ሠናይ፡ ሞገሰን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡ 21, 16. 20; 4 Reg. 19, 28; Jes. 6, 5. 59, 3; ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 17, 16; Mal. 2, 6. 7; Hebr. 13, 15; 1 Petr. 3, 10; trsl. (pro *lingua*): ይትናገሩ፡

፩ክንፈረ፡ወ፩ልሳኑ፡ Kuf. 3; 1 Cor. 14, 21. 2) *ora, limbus, margo*, aulaei Ex. 26, 4. 10; mensae Ex. 25, 24. 25 C; poculi: ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ክንፈራ፡ F. N. 13; 2 Par. 4, 5; maris aenei 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; fluvii 4 Reg. 10, 33; maris Jud. 7, 12; Kuf. 8.

ክንፌፍ፡ vid. post **ክንፍ፡**

ከኢሶ፡, ከኢሳ፡, ከኢስ፡, ኰኢስ፡, ኰኢሲ፡ al., n. prgr. sc. χοεῖς (a χοεύς *congius*) *congii* (mensura liquidorum, sex continens sextarios), 3 Reg. 7, 24. — *Voc. Ae.:* ኰኢስ፡ (v. ኰሂስ፡)ዘ፡ሕንስራ፡ (v. እንስራ፡, v. ሐንከላ፡).

ኳኳ፡ v. **ኳኰ፡** (v. **ኴኴ፡**) n. prgr. sc. κόκκος, *coccum, coccinum*, (*puniceum*): እመኒ፡ከነ፡ኀጢአትክሙ፡ከመ፡ኳኳ፡ (v. ኳኰ፡) ὡς φοινικοῦν Jes. 1, 18; Chr. Ta. 12 (ubi idem locus repetitus est). (Perperam Lud. significatum *corvus* conjecit). — *Voc. Ae.:* ኳኳ፡ዘ፡በርናስ፡

ኮክ፡, ኮክሕ፡ *malum persicum* vid. sub **ከወክ፡**

ኰኵሕ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **ከዋክሕ፡** (Lud. e Ssal. Req.) [pro **ኰሕኵሕ፡** a rad. כוח vel כחח *durum, firmum esse*, unde כֹּחַ *vis, robur*; vicinum أَوْكَح *terra lapidosa*] *rupes, petra, saxum*, Hen. 22, 1. 26, 5; πέτρα Num. 20, 8 seq.; Job 14, 18. 22, 24; ግበበ፡ኰኵሕ፡ 30, 6; Jes. 31, 9; ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡ 33, 16. 48, 21. 50, 7; ኰኵሕ፡ጽንዕት፡ 51, 1; Hez. 3, 9; Ps. 26, 10. 113, 8; ኰኵሕ፡ልሙጽ፡ Sir. 40, 15; Hez. 26, 4; ኰ"፡ንጹሕ፡ 26, 14; Matth. 7, 24. 16, 18; Luc. 8, 6. 13; 1 Cor. 10, 4; πέτραι Jes. 2, 10; Am. 6, 12; Judith 16, 15; ἀκρότομος Sir. 48, 17; እብነ፡ኰኵሕ፡ Job 38, 38; እብነ፡ኰኵሕ፡ λίθος σμυρίτης Job 41, 6; ላዕለ፡ኰኵሕ፡ ἐπὶ τῶν λίθων Jer. 18, 3. a) in Genit.: *lapidosus, saxosus*, ut: ገራህት፡ኰኵሕ፡ Clem. f. 212 (vid. Luc. 8, 6). b) እብን፡ኰኵሕ፡ πέτρα ἀκρότομος Deut. 8, 15. — *Voc. Ae.:* ኰኵሕ፡ብ፡ደረቅ፡ምድር፡ደንጊያሂ፡; *aliud:* ኰ"፡ዘ፡ደረቅ፡ብልትሒት፡ይትበሀል፡ (vid. እዝኅ፡).

ከከማት፡, ክከማት፡, ኮከማት፡, ኮከማት፡ subst. Pl. (a **ከከም፡, ከከም፡**), *caldaria*, (*in quibus calefit aqua*), 3 Reg. 7, 26. 31 θερμάστρεις vel θερμαστρεῖς (sec. Theodoretum i. q. οἱ θερμαντῆρες ἐν οἷς ὕδωρ θερμαίνειν εἰώθαμεν), hebr. יָעִים; Jer. 52, 18 vrs. nov. (יָעִים, *palae* cineri removendo). — At in Kebr. Nag. n. 17 **እክሊላት፤እከማማት፡** (e Jer. 52, 18) exscriptum est. — *Voc. Ae.:* ከከማት፡ዘ፡ሐንከላ፡መቅጻሂ፡ይ፡; *aliud:* ከከም፡ብ፡እንከላ፡ (sec. Isenb. p. 126 a hollowed gourd used for liquids). — De etymo videas, quae ad **ሐምሐም፡** (c. 75) annotavimus.

ኪክሮስ፡ et **ኬክሮስ፡** n. prgr. (apud Isenb. p. 75 **ቄቅሮስ፡**), Pl. **ኪክሮሳት፡**, sine dubio κίρκος *circus* i. e. *sexagesima diei pars* (quae dividitur in 60 **ከልኢት፡**, 60 × 60 **ሣልሲት፡** 60 × 60 × 60 **ራብዒት፡**, 60×60×60×60 **ኃምሲት፡**; vid. etiam Ideler Handbuch I. p. 82), Abush. (creberrime); Deus ዘይኄምሶን፡ለኬክሮሳተ፡ሰዐታት፡ከመ፡ይኩና፡መዓርገ፡ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ከወለ፡ I, 2 [تَكَيَّلَ et تَكَلَّى *constitit in postrema acie* in proelio; كَيُول *postrema aciei pars*] *agmen claudere:* እለ፡ይኬውሉ፡ οἱ οὐραγοῦντες Jos. 6, 9.

ተከወለ፡ III, 2 *agmen claudere, posteriorem esse, a tergo sequi* vel *stare:* Jos. 6, 9 var.; ይትኬወል፡እምኔነ፡ (in membro parallelo ይዴኀር፡እምኔነ፡, sc. post nos natus) M. M. f. 64. 263; እለ፡ይትኬወሉ፡እምድኅረ፡መስቀል፡ (qui pone crucem stabant) M. M. f. 103.

ከወላ፡ et **ከዋላ፡** (et **ከዋል፡** et **ከወል፡**) 1) subst. *pars posterior* vel *postica* rei, Jos. 8, 2. 14; Joel 2, 3; ተኖለወኒ፡ (Lud.; ተኖልወኒ፡ Cod. Tubing.) በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡ Enc. Ter 25. a) ከወላ፡ሐመር፡ *puppis* Marc. 4, 38. b) *extremum agmen:* በከዋላሁ፡ (opp. በፍጽም፡) Joel 2, 20; ነዐቅብ፡ፍጽመ፡ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16. 2) Acc.: *pone, a parte postica, post*, a) adv. የሐውሩ፡ከወላ፡ (v. ከዋላ፡) 1 Reg. 29, 2; ወከወለ፡ (sic) ብዙኃን፡አሕዛብ፡ከመ፡ማይ፡ይደምፁ፡ Jes. 17, 12 in Cod. Laur.; ዘከነ፡እምድሜጥሮስ፡ከዋላ፡ (*qui Demetrio fuit posterior*, sc. tempore) Enc. Tachs. 8; ከዋላ፡ *postea, posthac* Enc. Teq. 1. b) praep.: ከወላ፡ (v. ከዋላ፡)ደብተራ፡ Ex. 26, 12. — *Voc. Ae.:* ድኅረ፡ከዋላ፡ብ፡ኋላ፡

ከል፡ (rarius **ኰል፡**) subst., Pl. **አክዋል፡** [dictum a rotunditate (גלל גיל جال al.); cfr. etiam **ሰፈር፡ከል፡** et **ሰፈርጎል፡** c. 405] 1) *malum* (pomum), *fructus malo similis*, ከል፡ μῆλα Cant. 7, 9; ይሰወጥ፡በአንፍየ፡ጼናክሙ፡ከል፡ (odor vester malorum instar fragrans) Enc. Masc. 25; ከለ፡ወርቅ፡ μῆλον χρυσοῦν Prov. 25, 11; አክዋል፡ Cant. 2, 5; አክዋል፡ዘአርሞን፡ Macc. f. 3; Deg. (vid. sub ሰዱቅ፡); ቅርፍት፡ከል፡ M. F.; ቀብአ፡ጽጌ፤ለአንፈ፡ኵሉ፡ዘይጼኑ፡ከል፡ Enc. Mag. 17; ከለ፡ሐቅል፡ μῆλα μανδραγορῶν Gen. 30, 14—18. 2) *malus* arbor, ከል፡ et ኰል፡ Joel 1, 12; Cant. 2, 3. 8, 5; ዕፀ፡ከል፡, Org. — *Voc. Ae.:* ከል፡ዘ፡እንከይ ።

ከለለ፡ quadrl. inus., cui vicinum est sive חול حال sive גלל גיל.

አንከለለ፡(አንኰለለ፡) V 1) intrs. *vertigine circumagi*, ሐመር፡እንተ፡ታንከልል፡ማእከለ፡ዐውሎ፡ Sir. 36, 2; de ebrio: ከመ፡ዘአንከለሎ፡ (v. ዘአንኰ"፡)ደም፡ Jes. 19, 14. 2) trs. *vertigine circumagere, vertiginem facere:* ብፃው፡ከቡድ፡ዘያንከልሎ፡ለድማሕ፡ከመ፡ስቴ፡ከርዳድ፡ዘውስተ፡እደ፡መያሲ፡ M. M. f. 333; ወአንከለላ፡ (v. ወአንኰለላ፡) Jer. 31, 26. — *Voc. Ae.:* ያንከልሎ፡ዘ፡ያዞረው ።

ነከላል፡ subst. 1) *vertigo:* አኀዘኒ፡ነከላል፡ወአሐምም፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡ Jer. 8, 21; እምትንታኔ፡ዘነከላለ፡ጌጋይ፡ Org. 4; እስመ፡በነከላለ፡ጌጋይ፡ልብየ፡ዐንበዘ፡ከመ፡ዘሰተየ፡ወይነ፡መስያዝዘ፡ ibid. 2) ut videtur *cirrus:* ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትሕዕኖ፡ወኢትቅብአ፡ዕፍረተ፡ወኢትኅድግ፡ስፉሐ፡ወኢፍቱለ፡ወኢጽፉረ፡ወኢትረሲ፡ለከ፡ድንጉዘተ፡ወነከላለ፡እላ፡ላጽዮ፡ F. N. 51.

ንኩል፡ part. *vertigine laborans*, vid. sub **ነከለ፡**

ከሠ፡ inus. i. q. **ኖሠ፡** (vid. etiam **ከሰ፡**).

አከሠ፡ (v. **አከሰ፡**) II, 1 *commiscere:* ወአከሠቶ፡ወሰጠት፡ዲበ፡ርእሱ፡ Marc. 14, 3. — *Voc. Ae.:* አከሰት፡ዘ፡ያሸነው፡

ተከውሠ፡ III, 1 *commisceri:* personae Trinitatis ኢይትከወሡ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡ M. M. f. 52.

ከረ፡ rad. inus., vicina radicibus **ከረረ፡**, **ከርከረ፡**, **ኵርኵረ፡**, كَارَ *spirali forma cidarim obvolvit* capiti, حار II (حَوْر).

ተከወረ፡ III, 2, ut videtur, *gubernaculum* (quo navis circumvertitur) *regere, clavum tenere, gubernare navem:* **ኖትያት፡ እለ፡ ይትኬወሩ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ዓለም፡ ፲ወ፪ ሐዋርያት፡** M. M. f. 21; **መዋግድ፡ እለ፡ ያሰጥሙ፡ ሐመረ፡ ልቡ፡ ለዘኢይክል፡ ጸቢተ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ መጻሕፍት፡ ወለዘ፡ ኢይትኬወር፡ በመቃድፈ፡ አሪት፡ ወነቢያት፡ ወበመቃድፈ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት፡** M. M. f. 108.

ክራ፡ subst., f. et m., Pl. **ክራት፡** [dictum a *rotunditate* et *cavitate*, quos significatus etiam in كَارَ copulatos habes] 1) *poculum, calix, scyphus*, κόνδυ Gen. 44, 2. 9; Kuf. 42; **ተመልአ፡ ማየ፡ በክራ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1; ei superfuderunt **ምልአ፡ ክራ፡ ማየ፡** Sx. Masc. 27; **ክራት፡** Sx. Hed. 7; **ይመልአሙ፡ በክራቲሆሙ፡ ማየ፡** Sx. Sen. 24 [cfr. etiam قُوْر; in caeteris linguis frequentant כּוֹס כּוּז]. 2) *phiala, cantharus:* **ወይከውን፡ ጻህራት፡ ዘቤተ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ክራት፡** φιάλαι Zach. 14, 20; cinerem thuribulorum indant in **ክራ፡ ወለለምልአቱ፡** eum in fluvium effundant Kedr f. 88. — *Voc. Ae.:* **ዐይግ፡ ክራ፡ ብ፡ የተከማቹ፡ ወሀ ።** (Secundum Ludolfi Gregorium **ክራ፡** est *cantharus*, ex quo in **ገይብ፡** *scyphos* infunditur, minor quam **ጋን፡**).

ከውር፡ subst. [כּוּר כּוּר תַּנּוּר كُور, a כּוּר vel גּיר *aestuare*] *fornax* (in qua metalla excoquuntur et liquantur): **እፈትን፡ ዘሕለኪ፡ በከውር፡** Jes. 1, 25 var.; **በከመ፡ ይትፈተን፡ በከውር፡** (v. **በምንሃብ፡**) **ወርቅ፡ ወብሩር፡** Prov. 17, 3; Hez. 22, 20. 22; **ይትዌለጥ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከውር፡ ኀበ፡ ብሩር፡** Fid. Jac. Barad.; Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.:* **ከውር፡ ወሕንቅርት፡ ዘ፡ መፍልሐ፡ ወርቅ ።**

ከሰ፡ inus. i. q. **ሖሰ፡**

አከሰ፡ II, 1 1) *commovere, agitare, concitare:* **አነ፡ እግዚ"፡ ዘአከውሳ፡ ለባሕር፡** ταράσσων Jes. 51, 15; **አኮስኪ፡** (v. **አኲስኪ**) **ለባሕር፡** 4 Esr. 1, 19; **ሰይጣናት፡ ያከውሱ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ብዙኀ፡ እከያተ፡** Phlx. 30. 37. 2) *commiscere* vid. sub **አከሠ፡**

ተከውሰ፡ III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, perturbari:* **ትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልኣ፡** βομβήσει 1 Par. 16, 32; **በማእከሌኪ፡ ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡** συντριβήσεται Job 38, 11; **ይትከወስ፡ ማየ፡ ባሕር፡** ταραχθήσεται Jes. 24, 14. 17, 12; σαλεύεσθαι Ps. 95, 11. 97, 8; **አድባር፡ ተከውሱ፡** Jud. 5, 5; Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; **ይትከወስ፡ ኀይለ፡ ሰማያት፡** Marc. 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; **እስከ፡ ነፍስየ፡ ትትከወስ፡** 4 Esr. 4, 40; **እምብዝኀ፡ ፍርሀት፡ ይትከወስ፡ ወይትሀወክ፡ ነፍሳት፡** Clem. f. 70; **ተከውሰት፡ ከርሥየ፡** Thren. 1, 20; Mich. 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub **ተከውሠ፡** — *Rad. Abb.:* **ተከውሰ፡ ዘ፡ ተናወጸ፡**

ተከወሰ፡ III, 3 *huc illuc commoveri* vel *agitari*, Ps. 95, 11 var.; Jes. 17, 12. 24, 14 var.; **ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡** (o mare) **በማእከሌኪ፡** Lit. Epiph.; animus laetitia **ተከወሰ፡** Lud. e Libr. Myst.; **እምዘመነ፡ መንሱት፡ ወሁከት፡ ወወርኀ፡ ተከውሶ፡** (**ተከውሶ፡** in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ኮነ፡ I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; كَانَ *exstitit, accidit, fuit*] Prf. 1 pers. Pl. **ኮነ፡** (Jes. 1, 9. 63, 19. 64, 6 al.), Subj. **ይኩን፡** (**ይኩን፡** passim), Imprt. **ኩን፡** (**ኩን፡**) 1) *accidere, evenire, fieri* (geschehen): **ዘከመ፡ ኮነ፡** τὸ γεγονός Esth. 4, 4. 7; **ደንገፀ፡ በበይነ፡ ዘኮነ፡** Judith 15, 1. 4; 4 Esr. 14, 24; **ለእመ፡ ከዊነ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ በመዋዕሊክሙ፡** Joel 1, 2; Jer. 2, 10; **ኀጢአት፡ ዘይከውን፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; **በከመ፡ ነበብኩ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡** Jes. 14, 24; **ዘእንበለ፡ ይኩን፡** 48, 5; Sir. 48, 25; **ዘእምይእዜ፡ ይከውን፡** Jes. 48, 6; **ዘሀሎ፡ ይኩን፡** ἃ δεῖ γενέσθαι Dan. 2, 28; **እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡** Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; **ዘኮነ፡** τὴν αἰτίαν Matth. 27, 37; c. pron. suff. (pro Dat.): **ኮነነ፡ በከመ፡ ፈከረ፡** Gen. 41, 13; **በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡** Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: **ወኮነ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ አብራም፡** Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes. 2, 1. 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. וַיְהִי vel וְהָיָה, sive seq. **ወ፡** sive omisso, ut: Gen. 12, 11. 22, 1. 26, 32; 1 Reg. 18, 1; 1 Par. 18, 1. 19, 1. 20, 6; **ወይከውን፡ ይእተ፡ አሚረ፡** Jer. 5, 18 al.; **ለይኩን፡ ለይኩን፡** *fiat! fiat!* Kuf. 33; Jer. 11, 5; Ps. 88, 51. 105, 47; **ለይኩን፡ በከመ፡ ትቤ፡** Dan. ap. 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis, vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; **ዝኩሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡** Jes. 14, 1; **በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡** Tob. 14, 8; 1 Reg. 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; **እምዝ፡ አብእዎሙ፡ ውስተ፡ መቃብሪሆሙ፡ ወትብል፡ ፫ ጸዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፱ ጊዜ፡ እስከ፡ ይከውን፡** (bis es vorüber ist, sc. sepultura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* alicui (e voto), Dat. vel pron. suff.: **ወኢኮኖ፡ ሎቱዝ፡** Jsp. p. 322; **ወኢኮኖሙ፡** p. 328. 363. 2) *fieri* (werden) a) *exsistere, oriri, gigni* Gen. 1, 3. 6. 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; **ወኮነ፡ ጋእዝ፡** Gen. 13, 7. 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24; **ኢይኩን፡ እንከ፡ ፍሬ፡ እምውስቴትኪ፡** 21, 19; Hen. 65, 7; **ኵሉ፡ ኮነ፡ እመሬት፡** Koh. 3, 20; **ኢየሱስ፡ ዘኮንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡** Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel pron. suff.: **ወኮኑ፡ ሊተ፡ እምኔሃ፡ ፫ ውሉድ፡** Phlx. 3; **ኢትከውነክሙ፡ ሰላም፡** Hen. 5, 4. 5. 10, 10. 12, 6. 13, 1. 2; Koh. 2, 22. 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd* (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.): **ብርሃንከ፡ ጽልመተ፡ ኮነከ፡** Job 22, 11; **እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ከፍለ፡ ዕፄ፡** Sir. 10, 11; **እግዚ"፡ ረዳኢየ፡ ኮነኒ፡** Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; **ኮነ፡ ነዳፌ፡** Gen. 21, 20. 26, 12; Joel 3, 4; **ኮንኪ፡ ብእሲተ፡** Hez. 16, 7. 19, 3. 37, 19; Jes. 10, 17; 34, 9. 63, 10 (ἐστράφη); Sir. 6, 28; **በዐርከ፡ ዘጸላኢ፡ ይከውንከ፡** (μετατιθέμενος) 6, 9. 37, 2 (τρεπόμενος); **ዘሌሊት፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡** 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20; Apoc. 16, 19; crebro in locutione: **ወኮነቶ፡ ብእሲቶ፡** Gen. 24, 67. 28, 9 al.; **መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡** Ruth 3, 8; Matth. 8, 16; **አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊኖ፡ እስጢፋኖስ፡** Mavâs. n. 4; **ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡** Sir. 7, 6; c. **ለ፡** praed.: Gen. 2, 7; **ናሁ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኮኖሙ፡ ለጽእለት፡** Jer. 6, 10; vel c. **ውስተ፡**, ut: **ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡** 1 Petr. 2, 7; c. **ከመ፡** (*fieri instar* alcjs i. e. ei *similem*), **ኮኑ፡ ከመ፡ አእዱገ፡ገዳም፡** Job 24, 5; Jer. 15, 18; **ኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡** Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus est alqd i. e. *accidit ei* alqd, *expertus est* alqd: **ኢያእመረት፡ ዘኮነ፡ ምታ፡** Act. 5, 7; Ex. 32, 1; **እለ፡ ከመዝ፡ ኮኑ፡** Hebr. 10, 33; Marc. 5, 16; **ምንተ፡ ኮንኪ፡** Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8; Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42. 10, 45; **ምንተ፡**

ከንከሙ፡ ይእዜ፡ Jes. 22, 1; ከንኩ፡ ከመ፡ Mich. 7, 1; Num. 17, 5. β) *vertitur* alicui alqd in rem, vel ei *imputatur tamquam:* ይከውንከ፡ ጌጋየ፡ ነቢበ፡ ብዙኀ፡ ነገር፡ λογισθήσεται Job 34, 37; ጥበበ፡ ይከውኖ፡ (v. ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡) Prov. 17, 28; Lev. 17, 4; Rom. 2, 26. 4, 3; Jac. 4, 17. 3) *esse*, raro i. q. *exsistere* (dasein, vorhanden sein), ut: Gen. 6, 4; እስመ፡ ኢኮኑ፡ (ይቂቃ፡) ὅτι οὐκ εἰσίν Jer. 38, 15 (v. ኢሀለዉ፡); Matth. 2, 18; plerumque ad copulandum subjectum et praedicatum, quod ubi nomen (subst. vel adj.) est, in Acc. poni solet (quamquam passim Nominativus occurrit, ut in locutione Gen. 2, 18; ኢኮነ፡ ሠናየ፡ ወኢኮነ፡ አዳም፡ ትኩን፡ ታቦተ፡ እግዚ" ኀበ፡ በዕድ፡ 1 Par. 15, 2). Crebro usurpatur, ubi enunciationis copula pronominalis variis de causis non sufficit, ut: ኩን፡ መሐሬ፡ Tob. 14, 9; ትከውኖ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; ይከውኑ፡ ዘ አምላከ፡ Hen. 1, 8. 10, 21; እመ፡ ጠቢበ፡ ኮንከ፡ ለርእስከ፡ ጠ ቢበ፡ ትከውን፡ ለቢጽከ፡ Prov. 9, 12; Jes. 1, 18; ምድር፡ ከ መ፡ ገነተ፡ ትፍሥሕት፡ ኮነት፡ Hez. 36, 35; ኢይክል፡ ኵሉ፡ ከዊነ፡ እንበለ፡ እመሕያው፡ Sir. 17, 30; በከዊነ፡ ሕዝቡ፡ ቅዱስ፡ Kuf. 22; Gen. 25, 32; (ubi ignominia te afficiunt, Deum invoca) ወሶቤሃ፡ ይትዌለጥ፡ ኀሳርከ፡ እምከዊነ፡ ኀሳር፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ክብ ር፡ Chr. Ta. 21; ከመ፡ ኢኮነ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስሃ፡ Joh. 1, 20; Hebr. 12, 8; Gen. 42, 31. 34; Deut. 8, 3; Hez. 18, 29. 28, 2; አኮኑ፡ ጽልመት፡ ይእቲ፡ (ዕለት፡) ወኢኮነት፡ ብርሃነ፡ Am. 5, 18; ተቀብረ፡ በሀገረ፡ ዳዊት፡ ወኢኮነሰ፡ ውስተ፡ መቃብረ፡ ነገሥት፡ 2 Par. 21, 20; 4 Esr. 10, 40; ኢኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 5, 12; 1 Par. 21, 24; ወኮነ፡ አይኅ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ አርብዓ፡ ዕለተ፡ Gen. 7, 11; 1 Reg. 11, 8; Gen. 5, 5. 8. 11. 17, 1. 7, 6; ዘይከውን፡ *is qui futurus est* Sir. 48, 25; ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡ በደኃሪ ት፡ Jes. 41, 23; Hen. 71, 15. 16. a) Aliis verbis praemittitur α) ኮነ፡ Imperfecto verbi, ad significandum Imperfectum Latinorum: ኮነ፡ ይገብር፡ *fuit conficiens* i. e. *conficiebat* Gen. 4, 22; Hen. 12, 3; ኮነ፡ ይጐይይ፡ ወትረ፡ Chr. ho. 28; ኮነ፡ ያወትር፡ Phlx. 1; ኮነ፡ ያመልክ፡ Kuf. p. 46. β) ኮነ፡ Perfecto, ad significandum Perfectum vel Plusquamperfectum Latinorum: ኮንኩ፡ ኢነበብኩ፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ Herm. p. 26; አስቴር፡ ዘኮነ፡ አክሰ ይሮስ፡ አውሰባ፡ Jsp. p. 277; እስከ፡ ፍጻሜሁ፡ ለዘ፡ ኮኑ፡ ወጠኑ፡ p. 311, al. (maxime in libris ex Arabico translatis). γ) ይከው ን፡ vel ይኩን፡ Imperfecto vel Subjunctivo, ut: ይኩኑ፡ ያምል ኩ፡ *adoraturi sint* Hen. 10, 21. b) *est alicui* res i. e. *habet* rem (einem gehören), c. ለ፡ prs., ut 1 Reg. 27, 6; Lev. 25, 28. 30; ማእዱ፡ ለከ፡ ትኩን፡ Kuf. p. 113; ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምድኅ ረ፡ ምንዝስናሁ፡ ይከውን፡ ለምኔት፡ F. N. 10. c) *esse in rem* vel *rei* (zu etwas dienen, gereichen), c. ለ፡ rei: Gen. 1, 14. 15; ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቈጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Job 27, 14; c. pron. suff. (pro Dat.) i. e. *alicui*, ut: ወይኩን ከ፡ ለዐጸደ፡ ወይን፡ 4 Reg. 5, 26; vel c. Acc. rei et pron. suff. (pro Dat.): ወትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; አርን፡ ይኩ ንከ፡ ነቢየ፡ Ex. 7, 1; Gen. 17, 8; 1 Reg. 2, 28; ኢይከውን ከ፡ ምክሐ፡ (v. ለምክሕ፡) Sir. 3, 10; etiam c. ከመ፡ rei (*pro, loco*): ኩኖ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ Sir. 4, 10. d) *versari in* aliqua re, c. በ፡, ut: በሣልሲት፡ ዓመት፡ ይኩን፡ (poenitens) በጾም፡ ወበጸሎት፡ F. M. 5, 8; ዘኮነ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ F. M. 32, 1; cfr. ከመ፡ እኩን፡ ቦቱ፡ ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ Phil. 3, 9. e) *constare* α) manere, firmum esse: በቃሉ፡ ይከውን፡ ኵሉ፡ σύγκειται Sir. 43, 26; ነገር፡ ዘተናገርክሙ፡ ኢይከውን፡ (v. ኢይቀውም፡) ἐμμείνῃ Jes. 8, 10. β) de pretio, c. Acc.: ኮነ፡ ርእሰ፡ አድግ፡ ፶ሰቅለ፡ ብሩር፡ *caput asini erat quinquaginta siclis* 4 Reg. 6, 25; c. በ፡, ut: መስፈርተ፡ ስንዳሌ፡ በሰ ቅል፡ ትከውን፡ 7, 1. f) ዘኮነ፡ vel ዘኮነ፡ ከዊኖ፡ (v. ከዊነ፡) *quicumque fuerit, quicumque* vel *ullus* (irgendwelcher): ዘኮነ፡ Lev. 21, 17; ዘኮነ፡ ንዋይ፡ πᾶν σκεῦος Num. 35, 20; Deut. 24, 10; ጠዐም፡ እክለ፡ ዘኮነ፡ 4 Esr. 3, 25; በዘ፡ ኮነ፡ ከዊኖ፡ ὅ τι οὖν ἂν ᾖ Ex. 22, 8; ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ" ፡ ዘኮነ፡ ከዊነ፡ Clem. f. 161. 170; ወእመሂ፡ በዘኮነ፡ ከዊኖ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ (sive quocumque facinore malo) f. 112. 115. 133. 239. 255; እመኒ፡ ገብር፡ አው፡ ሐራዊ፡ አው፡ ነጋዊ፡ ወዘኮነ፡ ከዊኖ፡ Chr. Ta. 15. 4) Significatui *esse* significationes quaedam secundariae et speciales admiscentur: a) est i. e. (factum est quod fieret necesse erat) *satis est, sufficit*, Gen. 38, 23; c. pron. suff. (pro Dat.: *alicui*): ኮንከ፡ እከለከ፡ ἱκανούσθω σοι Deut. 3, 26; Luc. 22, 38 rom.; ይኩንክሙ፡ ለክሙ፡ Num. 16, 3; ይከውንክሙ፡ (እምይእዜ፡) 3 Reg. 18, 29; seq. Inf. in Nom. vel Acc.: ኮንከ ሙ፡ ዐሪግ፡ 3 Reg. 12, 28; ኮንክሙ፡ ዐዊዶቶ፡ Deut. 2, 2; seq. Subj. verbi 4 Esr. 10, 10 (quae loci interpretatio magis placet, quam *est quod*); vid. ኮንየ፡ (sub ኮን፡). b) *fieri potest:* እ ፎ፡ ይከውን፡ ነቢብ፡ እምኀበ፡ ዘአልቦ፡ ልሳን፡ Clem. f. 56. c) *est alicujus, meum, tuum, decet* alqm, seq. pron. suff. vel ለ፡ pers.: ኢኮነ፡ ለክሙ፡ አእምሮ፡ ፍትሕ፡ Mich. 3, 1; ኢኮነ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ መዋዕለ፡ ወአዝማነ፡ Act. 1, 7; ኢኮ ነ፡ ለነ፡ ወለክሙ፡ ዘነሐንጽ፡ ቤተ፡ አምላክነ፡ 2 Esr. 4, 3; ኢ ይከውንከ፡ ከመ፡ ትዕጥን፡ 2 Par. 26, 18. d) *permissum est, licet* (ἔξεστι, ἔστι): ገቢረ፡ ዘኢይከውን፡ Hez. 18, 18. 22, 9; c. pron. suff. (pro Dat.) vel ለ፡, ut: ኵሉ፡ ይከውነኒ፡ 1 Cor. 6, 12; እስመ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ኢኮነ፡ ለክርስቲያን፡ Clem. f. 188; seq. Inf. sive in Acc., ut: ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ Matth. 12, 2. 10. 12. 22, 17; Deut. 22, 19; Kuf. 33. 49, sive praemisso ለ፡, ut: ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ Luc. 6, 4; Matth. 12, 4; Esth. 4, 2; Judith 11, 13; Lev. 4, 2. 13. 22. 27. 11, 39. 17, 13. 25, 29, sive praemisso እምነ፡ (negativo): 1 Reg. 25, 17; seq. Subj. verbi: ኢይከውን፡ ንደዮ፡ Matth. 27, 6; Hebr. 13, 10; 2 Esr. 4, 14; Deut. 22, 29; Kuf. 49; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Deut. 24, 4; Rel. Bar. e) *expedit, conducit:* ለከ፡ ይከውነከ፡ ትሕምም፡ ወለቤትከኒ፡ σοὶ συμφέρον ἐστὶ θλιβῆναι, Herm. p. 61.

ኮን፡ subst. *sufficientia*, (vid. ኮነ፡ *n.* 4, a) non usitatur nisi cum pron. suff., ut: ኮንየ፡ (i. q. ኮነኒ፡) *sufficit mihi, satis habeo:* ስእንተ፡ ብሂለ፡ ኮንየ፡ Prov. 24, 50; ኢይብሉ፡ ኮንየ፡ 24, 51; ኮንየ፡ 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.:* ኮንየ፡ ዘ፡ በቃኝ።

ኩነት፡ (ኵነት፡ passim) n. act. et subst., Pl. ኩነታት፡ (ኵ"፡) 1) *ortus*, እግዚ" ፡ ያአምር፡ ኀሊና፡ ሰብእ፡ እምቅድመ፡ ኩነታ፡ Chr. ho. 3; astrorum Hen. 43, 2. 2) *status, conditio*, ut: ኩነተ፡ ብሔር፡ Gad. Kar. 3) *ens* (Wesen): Deus ገባሬ፡ ኵሉ፡ ኩነታት፡ Fid. Jac. Bar.; Deus ዘይሜለስ፡ በኩነታት፡ ዘውእቱ፡ ፫ አካላቲሁ፡ ibid.

ከዋኔ፡ subst. (Pl. ከዋንያት፡ vid. sub ከዋኒ፡) 1) *ortus, generatio:* እምጥንተ፡ ከዋኔሃ፡ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως Sap. 6, 24; ገባሬ፡ ከዋኔሆሙ፡ ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν 13, 5; (Photinus docet:) ለፈ፡ እግርያም፡ ከዋኔሁ፡ ለወልድ፡ M. M. f. 41. 2) *essentia, natura:* ኀሊና፡ ፍጡር፡ ይኄሊ፡ አእምሮ፡ ከዋኔሁ፡ (ለ እግዚ" ፡) ወበሕቱ፡ ይስእን፡ Phlx. sub fin.; Deus አልቦ፡ ማኀለ ቅተ፡ ከዋኔሁ፡ Lit. Epiph.; personae S. Trinitatis ዘኢይትአመ ር፡ ከዋኔሆሙ፡ Org.; ከዋኔ፡ ፀሐይ፡ Fid. Jac. Bar. 3) *status, conditio, qualitas:* F. M. 5, 7; በእንተ፡ ከዋኔ፡ ተመጣዌ፡ ቍርባን፡ 26, 8; ከዋኔ፡ ንዋይ፡ ዘይሠየጥ፡ (qualitas mercis quae venditur) F. N. 33.

ከዋኒ፡ n. ag., f. ከዋኒት፡ 1) *fiens, eveniens, oriens,* Genz. f. 89; ዘአዘዝከ፡ከዋኒተ፤ወአእመንከ፡ሐዋርያተ፤በመስቀልከ፡ረከብነ፡ሕይወተ፡ Mavâs. n. 7. 2) ከዋኒት፡ et ከዋኒት፡, Pl. ከዋንያት፡ *ens* (Wesen): ርእየ፡፪ከዋንያተ፤አሐቲ፡በየማን፡ቤት፡ወአሐቲ፡በፀጋመ፡ቤት፤ ወይቤ፡እግዚእ፡ትሬእዩ፡አርአያ፡ -- ወተመይጠ፡ኀበ፡ከዋኒት፡ወይቤላ፡ -- በጊዜሃ፡ቀነጸት፡ከዋኒት፡ወነበበት፡ከመ፡ሰብእ፡ (caet., posthac ter ከዋኒት፡ scriptum est) Sx. Nah. 30.

ከዋኒት፡ i. q. ሐዋኒት፡ Act. 28, 15 Platt, vid. sub ሐኖት፡ c. 109.

መካን፡ subst., m. et f. (ut Ex. 3, 5; 1 Esr. 8, 75; Jsp. p. 328), Pl. መካናት፡ [مَكَان] *locus*, τόπος Gen. 1, 9. 2, 21. 13, 3. 14. 22, 3. 28, 11; Ex. 3, 5; Lev. 4, 12. 6, 4. 18. 13, 28. 33. 14, 40; Num. 18, 31. 22, 26; በዛቲ፡መካን፡ቅድስት፡ 1 Esr. 8, 75; Ps. 25, 8. 36, 38. 102, 15; መካነ፡እንተ፡ኀበ፡ግዕዙ፡ኢትሑር፡ሀየ፡ Prov. 4, 15; ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡ Sir. 12, 12; እሁቦሙ፡በቤትየ፡መካነ፡ዘይሰመይ፡ Jes. 56, 5; Dan. 2, 35; መካን፡ዘለዓለም፡ Tob. 3, 6; መካነ፡ደይን፡ Kuf. 10; መካን፡ኀበ፡እቀውም፡ 4 Esr. 4, 33; መካን፡ኀቡእ፡ 12, 43; Hen. 17, 1. 2; መካናት፡ብሩሃን፡ 17, 3; መካናት፡ሠናያት፡ 22, 1; Act. 7, 49; ክልኤ፡መካናት፡አሐቲ፡ለሕይወት፡ወአሐቲ፡ለሞት፡ (pro *viis*) Lud. comm. hist. p. 315 n. 48. a) *spatium* Jud. 20, 36; እስመ፡አልቦሙ፡መካነ፡ Jer. 7, 32; Luc. 2, 7; ራሒበ፡መካናቲሆሙ፡ Hen. 43, 2. b) *locus* i. e. *occasio:* እንዘ፡ትሁብ፡ኪያሆሙ፡መካነ፡ለንስሓ፡ ἐδίδους τόπον μετανοίας Sap. 12, 10. c) *locus habitationis, regio, terra, sedes:* Gen. 19, 12; Ex. 3, 8; በዝንቱ፡መካን፡ Jer. 47, 2; ለዛቲ፡መካን፡ 49, 18. 22; Joh. 14, 2. 3; መካናት፡ Asc. Jes, 3, 27; Lit. 176, 3. d) *plaga:* እምአርባዕቱ፡መካን፡ Matth. 24, 31. e) *locus* vel *caput* libri, Luc. 4, 17. f) in arithmetica: *locus* i. e. *numerus*, Abush. 11 (vid. sub ደመረ፡). g) Acc. et st. c. መካነ፡ *in loco* Num. 9, 17; *loco* i. e. *pro* Deut. 2, 12; Rom. 11, 17. — *Voc. Ae.:* መካን፡ዘ፡ቦታ ።

ከከ፡ subst. (i. q. ኮክ፡ q. v.) 1) *prunum, malum Persicum*; varie scribitur: ኩዅ፡ (sec. Lud. ዅኩ፡) Const. Ap. 39; ኩዅሕ፡ F. N. 17. 2) *prunus* arbor: ፍሬሁ፡ለከክሁ፡ M. F.

ከውከበ፡ rad. inus., vid. ከበበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡

ከከብ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ከዋክብት፡ [كَوْكَب ܟܘܟܒܐ כוכב], *stella (sidus, astrum)*: Matth. 2, 2. 9; Apoc. 8, 10. 11; ሰብዐቱ፡ከከብ፡ 1, 16; ትሬእዩ፡በከከበ፡ሰማይ፡ Jes. 47, 13; ከመ፡ከከበ፡ሰማይ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 17; Sir. 44, 21; Hebr. 11, 12; ከዋክብት፡ Gen. 1, 16. 15, 5; Job 3, 9. 9, 7; Jes. 13, 10. 45, 12; ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓን፡ Job 25, 5; ከዋክብተ፡ሰማይ፡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ Jer. 19, 13; Ps. 135, 9. a) ከከበ፡ጽባሕ፡ *phosphorus* Job 11, 17. 41, 9; Sir. 50, 6; Jes. 14, 12; 1 Reg. 30, 17; Ps. 109, 4; Apoc. 2, 28; Clem. f. 4; ከዋክብተ፡ጽባሕ፡ Job 9, 9; ከከበ፡ምዕራብ፡ *hesperus* Sx. Jac. 2; ከከበ፡ምሴት፡ id., Lud. e Ssal. Req.; ከዋክብት፡እለ፡ጽኑዓን፡ *stellae fixae* Abush. 37; ከከብ፡ዘቦቱ፡ዘነብ፡ *stella crinita, cometes*, Chr. L. Atk. f. 23; ዐምደ፡ብርሃን፡ vel ዐምድ፡ዘከከብ፡ id., Lud.; ከከብ፡መስሕት፡ ἀστέρες πλανῆται Judae 13 rom. (Platt: ከዋክብት፡ጽልሙታን፡). b) ረአይያነ፡ከከብ፡ *astronomi et astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; vel ረአይተ፡ከከብ፡ Kid. f. 24; Abush. 44. c) trsl.: Num. 24, 17; Antonius ከከበ፡ገዳም፡ Sx. Ter 22; martyres Nagranenses ከዋክብተ፡ናግራን፡ Enc. Hed. 26; አቡቂር፡ወዮሐንስ፡ከዋክብት፡ዘለእስክንድርያ፡ Enc. Jac. 6.

ከወወ፡ inus., cui conferas ከበበ፡ et ከውከወ፡

ከዋው፡ adj., ut videtur 1) *volubilis, (teres)*: እብን፡ከዋዋት፡ (λίθοι ἕτοιμοι) Jos. 4, 3. Hinc derivaveris a) *velox, agilis* (Lud.): እእጋሪሁ፡ከዋዋት፡ (in Sx. Tubing. ከዕዋት፡ minus bene) Enc. Teq. 15. b) *glaber* (, *fallax*): Satanas seduxit Evam በጠዋይ፡ቃል፡ወበከዋው፡ነገር፡ Macc. f. 23. — *Voc. Ae.:* ከዋው፡ብ፡ቀሊል፡ (v. ቀሊለ፡እግር፡); *Rad. Abb.:* ከወወ፡ዘ፡ቀለለ፡ — At 2) nescio an in his duobus locis significatio *curvus* melius quadret: etenim Macc. f. 23 copulatum est ከዋው፡ cum ጠዋይ፡, et Enc. Teq. habet: መጠነ፡ዓመታት፡፶እስከ፡ተፈጸመ፤እእጋሪሁ፡ከዋዋት፡አመ፡በጸሎት፡ቆሙ፤እፎ፡እፎ፡እፎኑ፡ኢደክሙ፡ (pedes stando per quinquaginta annos incurvati, cfr. ܩܦܝܦܐ ܩܦ).

ከውከወ፡ rad. inus., cui potestas *circumvolvendi* vel *rotandi* infuisse videtur (vid. ከበበ፡, ከውከበ፡, ከወወ፡).

አንከከወ፡ V i. q. አንኰርኰረ፡, Voc. ad Cyr.

መንከኮት፡ subst. *axis*, ከመ፡መንከኮት፡እንተ፡ተዐውድ፡ ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5.

ከፈ፡ inus., cui potestas *curvi* inerat, vid. כָּפַף כַּף, ܟܦܦ et كاف cum derivatis.

አከፈ፡ (an አከወፈ፡?) II, 1 re aliqua incurvata vel cava, ut *vola, spatha* al. *excipere* alqd (vel *haurire*): ገልዕ፡በዘ፡ያከውፉ፡ማየ፡ኅዳጠ፡ (v. ያወከፉ፡ et ያዌክፉ፡) ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (ἀποσυρεῖς) ὕδωρ μικρόν Jes. 30, 14.

ከዕሴ፡ subst. *fimus, merda* [جعس *merda, stercus*, قعس *lutum foetidum*], κόπρος (τοῦ μόσχου) Lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27; Num. 19, 5; ከዕሴ፡ዕጐልት፡ (σποδός) Hebr. 9, 13. — *Voc. Ae.:* ከዕሴ፡ዘ፡ስምበር፡ v. ሰንበር፡; *aliud:* ከዕሴ፡ዘ፡ፈርስ፡

ከዐበ፡ rad. inus., cui *duplicandi* vis infuisse videtur, proprie *inflectendi* vel *retorquendi*, cognata cum ከበበ፡, كَبْكَبَ كَبَّ (collato כְּפָלַיִם כָּפַל cum كفّ כַּף, vid. sub ከፈለ፡), ΚωΒ.

ከዑብ፡ part. *duplex*, (*ex duobus filis contortus*): ልብሰት፡እንተ፡ከዑብ፡ፈትሉ፡ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ከዑብ፡ከለሜዳ፡ገብረት፡ለምታ፡ Prov. 29, 40; Did. 3; ነት፡ከዑብ፡, ቢሶስ፡ከዑብ፡ κόκκινον διπλοῦν, βύσσον κεκλωσμένην Ex. 25, 4. 26, 31. 36. 28, 15. 29. 35, 6; ሜላት፡ከዑብ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37, 3. 5; ለይ፡ከዑብ፡ Lev. 14, 4; በዓሎ፡ከመ፡ይገብሩ፡ከዑብ፡ Enc. Ter 1. — *Voc. Ae:* ከዑብ፡ዘ፡ጸግመ፡ዘተፈትለ ።

ከዕብ፡ adj. 1) *alter, secundus,* ወከዕቡ፡ ὁ δεύτερος 1 Par. 3, 1. 15. 8, 1. 23, 19; እመቃብሪሁ፡ቀዳሚ፡ውስተ፡መቃብር፡ከዕብ፤ . . . . እንዘ፡አፍለስዎ፡ሕዝብ፡ Enc. Teq. 6; in specie nominatur ከዕብ፡ ordo secundus alphabeti Aeth. qui desinit in *û*. 2) *socius, amicus* (cfr. ከልእ፡): ሰላም፡ለአውጋንዮስ፡ወለአውጋንድሮስ፡ከዕቡ፡ Enc. Mag. 14. 3) *duplum* i. e. *duo:* ያስተዋጽኡ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡ዕሥራ፡ወከዕበ፡በመ

ስፈርት፡ አርጣበስ፡ Dan. ap. 13, 3; ክዕበ፡ እመት፡ Ex. 25, 10. 17; ክዕበ፡ እመት፡ δίπηχυ Num. 11, 31.

ክዕበ፡ adv. 1) *duplum* i. e. a) *duo*, praemissum nominibus mensurarum: ወእሌሊሂ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ τὸ αἰλεῦ πηχῶν δύο Hez. 40, 9; ኑኁ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ 41, 22; 4 Reg. 7. 16; ክዕበ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ ሰገም፡ በአሐቲ፡ ሰቅል፡ 7, 18. b) *dupliciter* Job 42, 10 var. 2) *bis*: ክዕበ፡ ወሠለሰ፡ δὶς καὶ τρὶς Sir. 13, 7; Judith 13, 8; Judae 12; Luc. 18, 12; ክዕበ፡ ለለ፡ ዕለት፡ Sir. 45, 14; ክዕበ፡ ለዓመት፡ II Can. Ap. 35; ምስለ፡ ክዕበ፡ ስሱ፡ አንስት፡ (i. e. duodecim) Sx. Nah. 15. 3) *iterum, rursus, secundo*: ምዕረ፡ ወክዕበ፡ *semel atque iterum* 2 Esr. 23, 30; Phil. 4, 16; 1 Thess. 2, 18; Deut. 9, 13; πάλιν Jes. 23, 16. 25, 8; Jer. 43, 15; Dan. 2, 10; Rom. 15, 11; Hebr. 1, 6; Marc. 2, 1; ἔτι Jes. 14, 1; *vicissim, etiam*: ከማሁ፡ ክዕበ፡ οὕτω καὶ Rom. 5, 18.

ክዕበት፡ subst. i. q. ክዕበት፡, Sir. 20, 10 var.; 50, 2 var.; Zach. 9, 12 var.

ክዕበት፡ subst. 1) *duplum*: ወሀበ፡ እግዚ" ለኢዮብ፡ ክዕበተ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምቀዲሙ፡ (v. ክዕበ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡) Job 42, 10; በ፡ ዘይሁበከ፡ ወክዕበቶ፡ (v. ወክዕበቶ፡) ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 10; ዘይነውኅ፡ ክዕበቶ፡ (v. ክዕበቶ፡) *duplo* Sir. 50, 2; ክዕበተ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; እፈድዮሙ፡ ክዕበተ፡ ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Zach. 9, 12; Ex. 16, 5. 22. 22, 3; Gen. 43, 12; በአት፡ ክዕበት፡ τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν Gen. 23, 9 seq.; 25, 9; Kuf. 19; ትከውን፡ ዕለት፡ ክዕበተ፡ ሌሊት፡ Hen. 72, 14. 2) *duae partes* Hen. 72, 10. 3) praemittitur aliis nominibus numeralibus, ut latinum *-plum, -plex* significetur: ይፍዲ፡ ሀየንተ፡ ዘሰረቀ፡ ፭ክዕበተ፡ *quincuplex* F. M. 17, 6; ፬ክዕበተ፡ (Acc.) *quadruplum*, ibid. 17, 7. 3) Adv. ክዕበተ፡ a) *duplum, duplo magis, dupliciter*: ለይኩን፡ ክዕበተ፡ ላዕሌየ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘዲቤከ፡ 4 Reg. 2, 9; ክዕበተክሙ፡ *duplo magis quam vos* Matth. 23, 15. b) *bis*: ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ (v. ምክዕቢት፡) Apoc. 18, 6; ክዕበተ፡ ሱባዔ፡ ሰየፍት፡ (i. e. XIV) Enc. Genb. 14; ክዕበተ፡ ዐሥሩ፡ Enc. Nah. 1; ክዕበተ፡ ፳ Enc. Tachs. 14.

ክዕባዊ፡ adj. rel., f. ክዕቢት፡, *alter, secundus*, ክዕባዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; Phlx. 88; ክዕቢት፡ Phlx. 48. 65.

ምክዕቢት፡, rarius መክዕቢት፡ vel መክዕብት፡ (Jer. 17, 18 var.; Sap. 11, 13 var.), ምክዒቢት፡ (Sir. 2, 12, var.), መክዐቢት፡ (Did. ed. Platt p. 117), subst., Pl. ምክዕቢታት፡ (Hen. 93, 10), 1) *duplum*: በምክዕቢት፡ ቅጥቃጤ፡ ቀጥቅጦሙ፡ Jer. 17, 18; 1 Tim. 5, 17; Did. ed. Platt p. 117; Deut. 21, 17. a) pro adjectivo: *duplus*, ምክዕቢት፡ ውእቱ፡ ኀይሉን፡ Herm. p. 32. 35. 94. b) adv. ምክዕቢተ፡ α) *dupliciter, bifariam*: Sir. 22, 5; ኵሉ፡ መክዕቢተ፡ ፩፩ቅድመ፡ ከልኡ፡ 42, 24; Sap. 11, 13; Clem. f. 203; ትሠርዕዎ፡ ምክዕቢተ፡ Lev. 24, 6; 4 Reg. 10, 8; ኃጥእ፡ ዘከልኤቱ፡ ግዕዙ፡ ወምክዕቢተ፡ የሐውር፡ Sir. 2, 12; 2 Reg. 10, 9. β) *secundo, iterum*, Jes. 61, 7 var. γ) *bis*, Hez. 45, 13; Apoc. 9, 16. 2) Aliis nominibus numeralibus additum, significat *-plum, -plex, -pliciter*: ወኮኖ፡ ምእተ፡ ምክዕቢተ፡ *et factum est ei centuplum* Gen. 26, 12; ፯ምክዕቢታተ፡ ትምህርት፡ *septuplus* Hen. 93, 10; Matth. 19, 29; Marc. 10, 30; Luc. 8, 8; 2 Reg. 24, 3; Hen. 91, 16; ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ Apoc. 18, 6; ብዙኀ፡ ምክዕቢተ፡ *multipliciter* Luc. 18, 30.

አክዕበተ፡ quadrl. II (denom. a ክዕበት፡) *duplicare*: ወአክዕበተ፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

አመክዐበ፡ quadrl. II (denom.) *duplicare, iterare*: አመክዕብ፡ ለኵናት፡ διπλασίασον ῥομφαίαν Hez. 21, 14; አኀዙ፡ ያመክዕቡ፡ ላዕሌሁ፡ ጸመ፡ ወጸሎተ፡ F. M. 3, 7; አመክዐብኪ፡ ፍናዊኪ፡ δευτερῶσαι Jer. 2, 36.

ተመክዐበ፡ quadrl. III, 1 1) *duplicari, duplo augeri*: ወይትመክዐብ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡ Sir. 26, 1; ከመ፡ ኢይትመክዐብ፡ ሀጕልክሙ፡ Chr. Ta. 24; F. M. 6, 6; በህየ፡ ይትመክዐብ፡ ሎቱ፡ (duplex praemium dabitur) Chr. Ta. 5; Lit. 161, 4; Mavâs. n. 61; Org. 5. 2) *multiplicari*: ወተመክዐበ፡ ለከ፡ (semen tuum) በዘምእት፡ ወዘስሳ፡ ወዘሠላሳ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. — *Voc. Ae.*: ተመክዐበ፡ ዘ፡ ተረፈ፡ ።

አማዕከበተ፡ quinquel. II, *duplicare*: ወአማዕከበተ፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

I. **ኵዕንት፡** subst. „*molestia, afflictio*": „nihil germinabit in terra vestra ዘእንበለ፡ ጻማ፡ ወኵዕንት፡ nisi labor et molestia", sic quidem Lud. e Vit. Theoph.

II. **ኵዕንት፡** subst., species *radicum tuberosarum*, quae comedi possunt (vid. Isenb. lex. amh. p. 143 sub ኵእንቲ፡): በጽሑ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ዘአልቦ፡ ዘይነብር፡ ውስቴታ፡ ዘእንበለ፡ ኵዕንት፡ ወቆቅሕ፡ ወማይ፡ ብዙኀ፡ ወሶቤሃ፡ ኀለየ፡ ወይቤ፡ ሰበ፡ እወፍር፡ ኀበ፡ ኵዕንት፡ ይጸርዕ፡ ግብርየ፡ ወአልብየ፡ ረድእ፡ ዘያአቱ፡ ሊተ፡ (quare avibus ቆቅሕ፡ vivere praeoptat, quamquam monachus) Sx. Tachs. 13.

ከዐወ፡ I, 1 [Ges. in thes. p. 1177 comparavit צָעָה *inclinavit* vas effundendum, at potestas radicis non in *evacuando* sed in *fundendo* est, sicut in سَكَبَ et صَبَّ] Imprf. ይክዑ፡, Subj. ይክዐው፡ Imprt. ክዐው፡ *fundere, effundere, profundere, superfundere*, c. Acc. liquidi: ደመና፡ ዝናመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ይክዑ፡ Koh. 11, 3; ፈለግ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ይክዑ፡ ማዮ፡ Hen. 77, 5. 6; Kuf. 8; aquam Ex. 4, 9; 1 Reg. 7, 6; oleum (c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super*) Ex. 29, 7; Lev. 2, 1. 6; Gen. 35, 14; jusculum Jud. 6, 20; lacrymas Hen. 95, 1; sanguinem Deut. 12, 16. 24; Ex. 29, 12; Lev. 1. 5. 11. 4, 7. 18; crebro: sanguinem hominum (i. e. *caedem committere*) Gen. 9, 6; Kuf. 6. 7; ለከዒወ፡ ደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 11; Sir. 8, 16; Jes. 59, 7; Jer. 22, 17; Rom. 3, 15; እመ፡ ኢከዐውክሙ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ Jer. 7, 6; ኢትክዐዉ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ 22, 3; ደም፡ ዘከዐዉ፡ Hez. 36, 18; Ps. 78, 3; semen (sperma): ከዐወ፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; Gen. 38, 9; Arius አማዑተ፡ ከርሡ፡ ከዐወ፡ ከመ፡ ፀፍዕ፡ ዘላህም፡ Enc. Nah. 18; trsl.: ንክዐው፡ ነገሮሙ፡ Gen. 11, 7; ንክዐው፡ ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; እክዑ፡ እምነ፡ መንፈስየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Joel 3, 1; ከዐወ፡ ላዕሌሁ፡ ምሕረቶ፡ Gen. 39, 21; ከዐው፡ መዐተከ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jer. 10, 25; Thren. 2, 4; Hez. 20, 13. 22, 31; ክዐዉ፡ ልበክሙ፡ ቅድሜሁ፡ Ps. 61, 8; 1 Reg. 1, 15; ምስለ፡ ገቦር፡ ወከዒወ፡ ልብ፡ Chr. Ta. 31; እክዑ፡ ቅድሜሁ፡ ስእለትየ፡ Ps. 141, 2. 101 tit.; ክዐዉ፡ ኀይለ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 6, 6; c. Acc. vasis Apoc. 16, 1 seq.; etiam intrs.: aqua *superfundit* (se) i. e. *inundat* Hen. 89, 4. — *Voc. Ae.*: ከዐወ፡ ዘ፡ አፈሰሰ፡

አክዐወ፡ II, 1 *fundere* vel *effundere facere*: ያክዑ፡ ደመ፡ Sir. 27, 15.

ተክዕወ፡ III, 1 *fundi, se effundere, effundi, profundi, superfundi*, ይትክዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡

Job 36, 27; ተክዕወ፡ላዕለ፡ምድር፡ 38, 38; ተክዕወ፡ማይ፡ላዕለ፡ርእስየ፡ Thren. 3, 58; ፈለግ፡ይትከዐው፡ውስተ፡ባሕር፡ Hen. 17, 5; Deut. 8, 7; ጽሙ፡ይትከዐው፡ Macc. 7, 19; ወወይኑኒ፡ይትከዐው፡ Matth. 9, 17; ይትከዐው፡ደም፡ Kuf. 6; Gen. 9, 6; Ps. 78, 11; Hen. 9, 1; ይትከዐው፡ደሙ፡እምውስተ፡ቍስሉ፡ 3 Reg. 22, 35; trsl.: መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡ተክዕወ፡ላዕለ፡ዝብሔር፡ Jer. 7, 20; Hen. 49, 1. 62, 2; ተክዐወ፡ሞገስ፡እምከናፍሪከ፡ Ps. 44, 3; ተክዕወ፡ለምእመናን፡ሰላም፡ብዙኅ፡ Enc. Haml. 26; ተክዕወ፡ውስተ፡ምድር፡ከብድየ፡ Thren. 2, 11; ተክዕወት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ Job 30, 16; Ps. 41, 4. a) *confundi:* ተክዕዉ፡ συγχυθέντων Sap. 10, 5. b) *diffundi* Lev. 13, 22. 23. 27 seq. c) *circumfundi* (überlaufen), de liquidis vel aridis in vase superabundantibus, Gad. T. Haim. d) *evacuari, exinaniri:* ይትከዐው፡መዋዕል፡ ἐκκενωθήσονται καιροί Dan. 9, 25. e) *profluvio* vel *effusione* seminis, sanguinis *laborare:* ዘይትከዐዎ፡ (sc. ዘርኡ፡እምነፍስቱ፡) Lev. 15, 2 seq.; 22, 4; ዘይትከዐው፡ዘርኡ፡ Clem. f. 177; ብእሲት፡እንተ፡ይትከዐዋ፡ደም፡ Lev. 15, 19. f) poëtice: *exstingui:* ዮም፡ተክዕወ፡ጸዳሉ፡ለዋከ፡ Enc. Genb. 10.

ክዑው፡ part. *effusus, profusus:* ማይ፡ክዑው፡ M. M. f. 104; እንዘ፡ክዑው፡አማውቲ፡ (Arii) f. 20; በመዐት፡ክዑው፡ Hez. 20, 33. 34.

ክዐወት፡ n. act. *effusio, profusio, profluvium,* Org. 1; ክዕወተ፡ደም፡ Hen. 94, 9; ክዕወተ፡ደማ፡ ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς Lev. 20, 18.

ከዓዊ፡ n. ag., Pl. ከዓውያን፡ *effusor, profusor:* ከዓዊ፡ደም፡ውእቱ፡ Lev. 17, 4; Jsp. p. 354; ከዓውያነ፡ደም፡ Chr. ho. 24.

ምክዓው፡ subst., Pl. ምክዓዋት፡ 1) *locus effusionis* a) quo quid effunditur: ምክዓወ፡ማይ፡ዘዘሎ፡ቀላይ፡ Hen. 17, 7; ምክዓወ፡ሐመድ፡ Lev. 4, 12; 2 Esr. 13, 13 var. b) unde quid effunditur, *effluvium* seminis Kedr f. 72. 2) *guttus,* ምክዓዋት፡ Num. 4, 14 C.

ኪያ፡ pron., non nisi cum pronominibus suffixis usitatum [gramm. § 65. 150, a.]; plerumque verbo (in Acc.), rarius praepositioni subjunctum vel subjecti loco positum. 1) a) *ipse,* in Nominativo: መኑ፡ውእቱ፡ዘመሐለ፤ንብሎ፡ወልድ፡ውእቱ፤ወእመ፡ትቤለኒ፡አልቦ፡እብለከ፡እወ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ μάλιστα μὲν γὰρ αὐτός Chr. ho. 11; Hen. 67, 11; in Acc.: ጸውዖ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; ኪያሁ፡ αὐτοῦ (ihn selbst) Job 1, 12. b) *idem,* plerumque addito መ፡ vel ከመ፡ vel ሰ፡, ut: ኪያሃመ፡ፍኖተ፡የሐውሩ፡ τὴν αὐτὴν ἐρχόμενοι τρίβον Cyr. c. Pall. f. 66; ከመ፡ኪያሁ፡ከመ፡ትኄልዩ፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 2, 2; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ Hebr. 10, 11 Platt; ኪያሆሙሰ፡ Matth. 5, 47; eo omisso: ኪያሁ፡መንፈሰ፡ነሢኦሙ፡ Enc. Genb. 18. 2) Ei pronomini, cui praefixum est, vim quandam addit, eique distinguendo vel restringendo inservit: ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወተ፡ Sir. 4, 12. 14. 25, 11. 31, 15; ኪያሁ፡ኀረየ፡ *eum* (non alium quendam) 45, 4; ኪያየኑ፡የኀሥሡ፡ Jes. 58, 2; በኑ፡ኪያየ፡ኢትፈርሁ፡ Jer. 5, 22; ኪያከ፡ Ps. 21, 5; ኪያከሙ፡ Hen. 5, 6; Prov. 8, 4; ኪያሆሙ፡ ἐκείνους Hez. 32, 31; ኪያሃ፡ፈቀድኩ፡ Ps. 118, 35; ኪያሁ፡ ταῦτα Phil. 4, 9; Matth. 10, 40; (Joannes interrogatus, an Christus esset, ait) ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ *is (hic) non sum* Deg.; በኀይል፡ኢኮንት፡ኪያሃ፡ (der Kraft nach ist es nicht sie — sondern eine andere) Chr. ho. 17; ኪያሆኒ፡ (*eos quoque*) ይወስዱ፡በቢሎን፡ Jer. 34, 18; Ruth 4, 5; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; ኪያሁኒ፡ወኪያሆን፡ *et eum et eas* Lev. 20, 14; ወኪያሃሰ፡ *eam autem* Dan. ap. 1, 40; ኪያሁ፡ባሕቲቶ፡ *eum solum* Matth. 4, 10; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ኪያከሙ፡ 6, 30. Crebro idem pronomen et voci ኪያ፡ et verbo suffixum occurrit: በርከኒ፡ኪያየኒ፡ Gen. 27, 34; ኪያየ፡ያጽምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21; እፎ፡እንከ፡ኪያነ፡ያድኅኑነ፡ Jes. 20, 6; Jer. 2, 13. 7, 19; Asc. Jes. 10, 28; Rom. 11, 21. 3) Sine emphasi usurpatur a) ubi pronomen (Objectum verbi) verbo vel praedicato suffigere non possunt vel nolunt, ad circumscribendum Accusativum pronominis pers. (sicut אֵת et إِيَّا): እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *qui eam habent* Ps. 93, 15; በእንተ፡ፈጠርኩየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; ወወሀቦ፡ (sc. ለወለቱ፡) ኪያሃ፡ (pro ወወሀባ፡) Jos. 16, 10. b) pro pronomine ውእቱ፡, ubi substantivis apponitur: *is, ille,* ut: ዘሀለወ፡በኪያሆን፡መዋዕል፡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Judith 4, 6. 6, 15. 8, 1 (v. በውእቶን፡); ኪያሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 12, 42; Jos. 12, 6; Hen. 89, 70. 77. c) ad pron. relativum pronomine personali complendum: ነዋ፡አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ ἐφ᾽ ᾧ Jes. 25, 9; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ 30, 32.

ኪያህክ፡ n. mensis Aegyptiorum quarti, sc. ⲭⲟⲓⲁϩⲕ vel ⲕⲟⲓⲁϩⲕ Choiak: Abush. 8; ወኪያህክ፡ይሰመይ፡ማኅተ፡ወዓዲ፡ይሰመይ፡ሰዋዊ፡ (?) ibid.

ኪስ፡ i. q. كِيسٌ (כִּיס ܟܝܣܐ) *crumena, loculus numorum:* ፈትሐ፡ኪሰ፡ወአውጽአ፡በሕርያተ፡ Jsp. p. 370.

ከይሲ፡ subst. (proprie adj. a ከይስ፡), m., Pl. አከይስት፡ (contracte አኪስት፡ Hen. 20, 7; nec non አክይስት፡ Lit. 176, 4), *draco, serpens,* δράκων Ps. 73, 14. 15. 90, 13. 103, 28; Am. 9, 3; Hez. 29, 3. 32, 2; Jes. 27, 1. 28, 34; Job 26, 13. 40, 20 seq.; Dan. ap. 13, 23 seq.; አከይስት፡ Job 4, 10. 38, 39; ፪ አከይስት፡ዐበይት፡ Esth. 1 apcr.; Jer. 27, 8; Thren. 4, 3; Sap. 16, 10; Mich. 1, 8; Ps. 148, 7; βασιλίσκος Ps. 90, 13; ከይሲ፡ተጠብለለ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24. a) *diabolus:* በምክረ፡ከይሲ፡ርጉም፡ Lit. Chrys.; Enc. Nah. 5. b) litera graeca ξῖ paronomasiâ quâdam ከይሲ፡ vocatur, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ከይሲ፡ዘ፡ሕብብ፡ (v. እብብ፡). [Etymon idoneum praebent كَاسَ (كُوسٌ) et تَحَيَّزَ *se convolvit serpens,* حَاسَ i *contorsit* funem; minus congruum mihi nunc videtur, nomen a كَاسَ *astutum esse* repetere].

I. **ከየነ፡** rad. inus., cui nescio an potestas *transfigendi* et *perfodiendi* infuerit, collato ቀነወ፡; voci ኲናት፡ respondent חֲנִית قَنَاةٌ קַיִן; (si quidem verbi Arabici قَانَ i. e. II ከየነ፡ significatus specialis *cudit ferrum* non primarius sed derivatus est).

ኲናት፡ (crebro ኵናት፡; in Codice Musei Britannici 1 Sam. 2, 33. 34. 13, 19. 15, 33 ኵይናት፡ scriptum), subst., m. et f., Pl. ኵያንው፡ et ኲያንው፡, nec non ኲናታት፡ *telum* in genere (quatenus opponitur *armis*) a) *hasta, lancea* (secundum Ludolfum *hasta* brevior quam ረምሕ፡) λόγχη Joh. 19, 34; 1 Reg. 17, 7; በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8. 39, 9; 2 Esr. 14, 16; Job 16, 13. 41, 17; δόρυ 1 Reg. 13, 19. 17, 45.

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; ኵያንዊከሙ፡ Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; ኲናታት፡ 14, 26; σειρομάσται 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζιβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; ብእሴ፡ኲናት፡ δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; ἐγχειρίδιον Jer. 27, 42. c) *mucro*, *gladius*, *ensis*, *ferrum*, ῥομφαία Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; ኲናት፡በሊኅ፡ Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19. 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; μάχαιρα Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; ኲናት፡ዐቢይ፡ 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; σίδηρος Job 5, 20. 20, 24. d) *arma*, ὅπλα ኵያንው፡ 2 Par. 23, 9; θυρεός Ps. 34, 2; ኲናታት፡ 2 Par. 11, 12; ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡ (θυρεοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — *Voc. Ae.:* ኲናት፡ብ፡ጸር።

II. **ከየን፡** rad. inus., cui vis *formandi* et *fabricandi* inerat; vicina sunt كون قين קנה קין قَانَ.

ኪን፡ subst., m., 1) *ars*, *ars operosa*, *opificium*, *artificium:* τέχνη Apoc. 18, 22; ዘእንበለ፡ኪን፡ Sap. 14, 4; በሥን፡ኪኑ፡ εὐμαθῶς 13, 11; opificis Act. 18, 3 rom.; ኪን፡ዕንቍ፡ Ex. 35, 33; ዘቦቱ፡ኪን፡በወርቅ፡ 1 Par. 22, 15. 16; ኢትትሜከር፡ምስለ፡አብድ፡እንበይነ፡ኪን፡ Sir. 37, 11; ከመ፡ይጥበቡ፡በኪኖሙ፡ 38, 34. 39, 1; ኪን፡ዘሕንጻት፡ *architectura* Jsp. p. 330; monachorum alii ያአምሩ፡ኪነ፡ወተግባረ፡ Gad. Za Mich.; ተምህረ፡ኪነ፡እደ፡ለሲሳየ፡ዕለቱ፡ Phlx. 1; ኪነ፡ሥራይ፡ *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars* i. e. *techna*, *dolus*, *fraus:* ርእዩ፡ኪኖ፡ወምግባሮ፡ለሰይጣን፡ Did. 32, al. 3) *artificium*, *opus arte factum*, *machina:* ይብሎኑ፡ኪን፡ለኬንያሁ፡ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Jes. 29, 16; Judaei አውዐዩ፡ሞግዐ፡ኀጺን፡ወኵሎ፡ኪነ፡ዘንዋየ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358. 359.

ኪነት፡ subst., Pl. ኪናታት፡ 1) *ars*, *opificium*, ኪናታት፡ (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum*, *machina:* ኪነተ፡ንዋየ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis ኪን፡ usurpatum videtur); ይሜርር፡ኪነቶ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኬንያ፡ subst., m. (et f.?, quamquam τεχνῖτις ኬንያ፡ Sap. 7, 21 tamquam masc. construitur), coll. et sing., Pl. ኬንያት፡, ኪነት፡, ኬነት፡, ኬናት፡ (de ኬነውት፡ vid. ኬናዊ፡) *artifex*, *opifex* cujusvis generis, τεχνίτης, τεχνῖται Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; ኬንያ፡ኀርወት፡ Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis ኬንያ፡ጠቢብ፡ Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; ኬንያ፡ሥዕል፡ (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . .; Pl. ኪነት፡ (v. ኬነት፡ et ኬናት፡) Jer. 24, 1. 36, 2 (c. iisdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; ኪነት፡ዕፅ፡ Kuf. 11; ኵሎ፡ኪነተ፡ (v. ኬነተ፡) ሐሜር፡ Apoc. 18, 17; ኬነት፡ዘማእነም፡ (v. ኪነት፡) Ex. 37, 21; Ex. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; ኬንያት፡ Lud. ex Enc. Hed. 16. — *Voc. Ae.:* ፈማ፡ኬንያ፡ዘ፡ጠቢብ; *aliud:* ኬንያ፡ፈማ፡ጠቢብ፡ሐኪም፡ብ፡ብልሒ፡

ኬናዊ፡ adj. rel., Pl. ኬነውት፡, *artificiosus*, *opifex*, ኬነውት፡, Sx. Masc. 5.

ተኬነወ፡ III, 1 (denom.) 1) *arte conficere*, *artificiose fabricari:* ተኬነዉ፡ኵልከሙ፡እለ፡ትስሕቱ፡ τεχνάσασθε Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; ተኬንዎ፡ሠናየ፡ወገብሮ፡ 13, 11; በተኬንዎ፡ምግባር፡ 13, 10; Deus ዘዐቢይ፡በተኬንዎቱ፡ወኀያል፡በምግባሩ፡ Lit. 161, 1; አልባስ፡ብሩህ፡ዘኢተኬነወ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 173, 3; ተኬንዎ፡ *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere*, *machinari*, Ex. 22, 7. 10; ዘይትኬነውዋ፡ (paulo antea: ዘይገብር፡ፈውሰ፡) ለመቲረ፡ዘርእ፡ (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. **ኬደ፡** I, 1 [amh. ሔደ፡; كَدِيسٌ *terra calcata;* كَدَّ *durum fuit* solum (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. ይኪድ፡ *calcare*, a) viam, locum *eundo*, *incedendo; terere:* abs.: ኀበ፡ኬደ፡ ἐν βήμασιν αὐτοῦ Sir. 45, 9; ብሔር፡ኀበ፡ኢኬደ፡ (እግረ፡) ሰብእ፡ Jer. 2, 6; c. Acc.: ኬዱ፡ፍኖተ፡ Job 22, 15. 28, 8; ፍኖተ፡ረሲዓን፡ኢትኪድ፡ Prov. 4, 14; ለከይደ፡አሠርሙ፡ Kuf. 21; ኢትድግሙ፡እንከ፡ከይደ፡ዐጸድየ፡ Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. ዲበ፡ Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. ውስተ፡ Hen. 45, 5; c. ላዕለ፡ Apoc. 10, 2. b) argillam: ኬዱኒ፡ከመ፡ጽቡር፡ Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) in torculari, Apoc. 14, 20 rom.; torcular 19, 15. d) *terere*, *triturare* frumentum: ይከይድዋ፡ለሞአብ፡ከመ፡ዘይ(v. ያ)ከይድዎ፡ለእክል፡በመንኰራኵር፡ Jes. 25, 10; ይከይድዎን፡ለአህጉር፡በኲናት፡ ἀλοήσουσι Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) calcando *conterere*, *conculcare*, *proterere*, *proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; ዘተርፈ፡ሣዕረ፡ትከይዱ፡ Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; ከመ፡ትኪዶሙ፡ Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኬደ፡ II, 1 *calcare* vel *conculcare facere* a) *eundo*, *incedendo*, c. dupl. Acc.: መጽያሕተ፡ዘኢይሬእዩ፡አከይዶሙ፡ Jes. 42, 16; ያከይድ፡አፍራሲሁ፡መርሕበኪ፡ Hez. 26, 11; c. Acc. et ውስተ፡, ut: አኬድከ፡ውስተ፡ባሕር፡አፍራሲከ፡ Hab. 3, 15 var.; c. Acc. καταπατεῖν Jes. 16, 8. 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) uvas, olivas, vinum (*torculare*), Jud. 9, 27; ኢያከይዱ፡ወይነ፡ውስተ፡ምክያድ፡ Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) frumentum, *triturare*, *terere;* praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumve ope utitur, ut: ያከይድ፡ዘርአ፡ሰዊት፡ Jes. 17, 5. 28, 27; ያከይዱ፡እክለ፡ወወይነ፡ (v. ይከይዱ፡) 2 Esr. 23, 15; ለእመ፡አኬድከ፡እክለ፡ገራህትከ፡ Deut. 24, 19; አኪድዎሙ፡(ወለተ፡ጽዮን፡) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: ላህም፡ዘያከይድ፡ Deut. 25, 4.

ተከይደ፡ III, 1 *calcari*, *teri*, *conculcari*, *proteri:* ውስተ፡መከን፡እንተ፡ኢተከይደት፡ ἐν ἀβάτοις Sap. 11, 2; ይትከየድ፡(ሕዝብ፡) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; መቅደስ፡ወኀይል፡ተከይደ፡ Dan. 8, 13; አርዌ፡ተከይደ፡ወከይሲ፡ተቀትለ፡ Kid. f. 25.

ተካየደ፡ III, 3 1) *sese invicem calcare* vel *conculcare:* እስከ፡ይትካየዱ፡በበይናቲሆሙ፡ Luc. 12, 1. 2) *simul* vel *per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd, c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክዩድ፡ part. *calcatus*, *conculcatus*, *protritus*, ሕዝብ፡ክዩዳን፡ (v. ክያዳን፡) καταπεπατημένος Jes. 18, 2; ከይድት፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡ (var. pro ጽንቅቅት፡) πεφυρμένη Hez. 16, 22.

ክያድ፡ adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

ኪደት፡ n. act. *calcatio*, Lud. ex Enc. Mag. 11; a) *conculcatio* Jes. 22, 5. b) *vestigium* pedis: **ፍኖታ፡ ኢታገምር፡ ዘእንበለ፡ አሐቲ፡ ኪደት፡ ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7.

ከያዲ፡ n. ag. *conculcans*, *proterens*, Herm. p. 109.

መከየድ፡ et **መከየድ፡** subst., m. et f., Pl. **መካይድ፡** 1) res in quam quis pedem ponit, a) *scabellum*, ὑποπόδιον, **መከየደ፡ እገርየ፡** Jes. 66, 1; Thren. 2, 1; Ps. 98, 5. 109, 2; Jac. 2, 3; Matth. 5, 35. 22, 44; Act. 7, 49; Hebr. 1, 13. 10, 13; Hen. 84, 2; ἐπίβασις Ps. 103, 4. b) *suggestus* (Tritt): **ወቆመ፡ ዕዝራ፡ ላዕለ፡ መከየድ፡** (v. **መከየድ፡**) **ዘዕፅ፡** ἐπὶ βήματος ξυλίνου 2 Esr. 18, 4; 1 Esr. 9, 42. 2) a) *planta* pedis, *vestigium* (sec. Lud.: *calx*, *calcaneus*): **ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ ወለመከየድኪ፡** (v. **ወለመከ**"፡) **እለ፡ ሖራ፡ ውስተ፡** . . . I Sal. Mar. 32; **በማእከለ፡ መካይደ፡ እገሪሁ፡ ወፅአ፡ ቍስል፡** (sc. quia justo diutius steterat) Gad. T. Zion; **ፍቅርከ፡ ሠረጸ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ወከነ፡ ሥረዊሁ፡ እስከ፡ መካይድየ፡** Org. 5; **መካነ፡ መከየደ፡ እገርየ፡** ὁ τόπος τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου Hez. 43, 7; passim διαβήματα (vid. **ሰኰና፡**) Ps. 16, 6. 17, 40. 39, 3. 139, 5; **ዲበ፡ ኢዶምያስ፡ እሰፍሕ፡ መካይድየ፡** ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου Ps. 59, 9. 107, 10. b) *pes*, quatenus est mensura: F. N. 37 (vid. **ምክያድ፡**). c) *basis* columnae: **ዲበ፡ መከየደ፡** (v. **ምክያደ፡**) **ብሩር፡** Sir. 26, 18; Ex. 37, 4. 7. 9 seq.; 37, 15; Num. 3, 36. 37; altaris Ex. 38, 23. — *Voc. Ae.*: **መከየድ፡ ብ፡ ሚግ፡**

ምክያድ፡ (raro **መክያድ፡**) subst., Pl. **ምክያዳት፡** 1) *locus* pedibus *calcatus*, *res conculcata* (מִרְמָס): **ወይከውን፡ ምክያደ፡** ἔσται εἰς καταπάτημα Jes. 5, 5 var.; Thren. 2, 8; Hen. 56, 6. 2) locus in quo calcatur alqd i. e. a) trituratur frumentum, *area*, ἅλων 1 Par. 13, 9; Kuf. 40; **ምክያደ፡ እክል፡** 3 Reg. 21, 1; **ዐውደ፡ ምክያድ፡** Deut. 16, 13. b) ubi calcantur uvae, olivae al., *torcular*, *lacus torcularis*: ληνός Sir. 30, 25; Jes. 63, 2; Jer. 31, 33; Matth. 21, 33; Apoc. 14, 19. 20. 19, 15; **ምክያደ፡ ወይን፡** Num. 18, 27. 30; Deut. 16, 13; **ምክያዳት፡** Jer. 46, 10 vrs. nov.; Joel 1, 17; F. N. 18; ὑπολήνιον Hagg. 2, 16; Jes. 16, 10; προλήνιον Jes. 5, 2. 3) a) *pes* vel *basis* rei: **ያዐርጉ፡ ደመ፡ ውስተ፡ ምክያዱ፡ ለምሥዋዕ፡** Kuf. 49; **አዕማደ፡ ወርቅ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ ዲበ፡ ምክያደ፡** (v. **መክያደ፡**) **ብሩር፡** Sir. 26, 18. b) *vestigium*, *planta*: **አሠረ፡ መክያደ፡ ብእሲ፡** Sx. Tachs. 10. c) *pes*, quatenus est mensura, **፲ወ፪ምክያደ፡ እግር፡** F. N. 37 (ubi **ምሥጋረ፡ እግር፡** *passus* est). — *Voc. Ae.*: **ምክያድ፡ ዘ፡ ዐውድማ፡**; *aliud*: **ም**"**፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኅበብሂ፡ ውእቱ፡**

II. **ኬደ፡** rad. inus., quae vicina est radicibus عَهِدَ *stipulatus est*, *spospondit*, *foedus pepigit*, *addixit*, עוד et (יָעַד) הֵעִיד, vid. Ewald, die Alterthümer des Volkes Israel, II Ausg. 1854. p. 142.

አኬደ፡ II, 1 *contestari*: **አኬድኩ፡ ሰማዕተ፡** (v. **አየድኩ፡**) διεμαρτυράμην μάρτυρας Jer. 39, 10. 25 (**አስምዕ፡ ሰማዕተ፡** 39, 44).

ተካየደ፡ III, 3 1) *obtestari* alqm, *stipulari* ab aliquo, c. Acc. prs.: **ተካየዶሙ፡ በእደ፡ ነቢያት፡** διεμαρτύρατο ἐν τῷ Ἰσραήλ 4 Reg. 17, 13; **ኵሉ፡ ኪዳነ፡ ዘተካየዶሙ፡ ኢዐቀቡ፡** 17, 15. 2) *foedus ferire* vel *pangere*, *pacisci*, *pactionem facere*, c. **ምስለ፡** vel Acc. prs., et c. Acc. foederis: **ተካየድነ፡ ምስለ፡ ሞት፡** ἐποιήσαμεν συνθήκας Jes. 28, 15; **ተካየዱ፡ ዮናታን፡ ወዳዊት፡ ኪዳነ፡** 1 Reg. 18, 3; Deut. 7, 2; **ይትካየደከ፡ ምስሌከ፡ ኪዳነ፡** Job 40, 23; **ተካየዶሙ፡ ኪዳነ፡ እግዚ**"**፡** 4 Reg. 11, 4; Kuf. 6; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; 1 Par. 11, 3; crebro de foedere a Deo cum hominibus facto: **ኪዳነ፡ ዘለዓለም፡ ተካየዶሙ፡** Sir. 17, 12; Hos. 2, 20; Jer. 41, 18; 2 Esr. 10, 3; Ps. 88, 4; Kuf. 14. 48; sc. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ተካየደ፡ ምስሌሁ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ኢያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡** Sir. 44, 18; Kuf. 6. 3) *spondere*, *polliceri*, *promittere*, *promissa facere*, c. Acc. prs. et Acc. rei vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ተካየደ፡ ኪዳናተ፡ ብዙኃተ፡** Sx. Mij. 23; Masc. 8; **ተካየዳ፡ ከመ፡ የሀበ፡** Sx. Masc. 2; **ተካየዶ፡ ከመ፡ ያውስቦ፡ ወለቶ፡** Sx. Mij. 23; vel c. **በ፡** rei ut: **እንዘ፡ ሀሎ፡ በሐመር፡ አስተርአዮ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ወናዘዞ፡ ወተካየዶ፡ በትፍሥሕት፡ ዘለዓለም፡** Sx. Masc. 8; (**በውስተ፡ ሐመር፡ ክርስቶስ፡ አመ፡ ተካየዶ፡** in nave ubi Chr. ei promissa fecit, Enc. Masc. 8); **ተካየዶሙ፡ በመንግሥተ፡ ሰማያት፡** Sx. Sen. 29; Haml. 1; vel c. **ለ፡** prs., ut: **ተካየደ፡ ለከ፡ እግዚ**"**፡** Enc. Nah. 16.

አስተካየደ፡ IV, 3 1) *foedus jungere inter* alqs: **አስተካየደ፡ ዮዳሄ፡ ኪዳነ፡ ማእከለ፡ ቤተ፡ እግዚ**"**፡ ወማእከለ፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡** 4 Reg. 11, 17. 2) *pactione facta promittere* alicui, c. Acc. prs.: **አስተካየድክዎ፡ ለእግዚ**"**፡ ከመ፡ ኢይትላጸቅ፡ ለከልእ፡ ብእሲ፡** Sx. Sen. 12.

ኪዳን፡ subst., m. et f., Pl. **ኪዳናት፡** 1) *stipulatio*, *testamentum*, μαρτύρια 4 Reg. 17, 15 (vid. **ተካየደ፡** n. 1); **ኪዳን፡ ዘጽኑዕ፡** διαθήκη Gal. 3, 15; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡** (sc. Herodis moribundi) Jsp. p. 340; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡** inscriptus est libellus Aethiopicus (exstat in Bibliotheca Stuttgartiensi et in Abbadiana Cod. LI. XC. CIC); Maria ornatur epitheto **ኪዳነ፡ ምሕረት፡** (*testamentum gratiae* vel *misericordiae*), ut: **ሰላም፡ ለኪ፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡** II Sal. Mar.; d'Abbadie Catal. p. 87; etiam de libris V. et N. Testamenti: **ኪዳን፡ ብሉይ፡ ወሐዲስ፡** Org. 5. 2) *foedus*, *pactum*, διαθήκη, et hominum et Dei: **ኪዳንክሙ፡ ዘምስለ፡ ሲኦል፡** Jes. 28, 18; Job 40, 23; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; **ዛቲ፡ ይእቲ፡ ኪዳኖሙ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡** Jes. 59, 21; **ነገረ፡ ኪዳን፡** Jer. 11, 2 seq.; **ሕገ፡ ኪዳኑ፡ ለእግዚ**"**፡** Sir. 39, 8; Sap. 12, 21; Deut. 4, 31; **ትእምርተ፡ ኪዳን፡** Gen. 9, 12 seq.; **ኪዳነ፡ ጼው፡** Kuf. 21; **እሠይም፡ ለከ፡ ኪዳነ፡** Ex. 34, 10; Gen. 17, 2; 2 Par. 16, 3; **አነ፡ ሤምኩ፡ ኪዳነ፡ ኀበ፡ አበዊከ፡** Jer. 41, 13; **እሁብ፡ ኪዳነ፡ ምስሌክሙ፡** Gen. 9, 9; Kuf. 15; **አቀውም፡ ኪዳነ፡ ምስሌከ፡** Gen. 6, 18. 9, 11. 17; Kuf. 15; **አቀመ፡ ሎቱ፡ ኪዳነ፡ ሰላም፡** Sir. 45, 24. 44, 21; **ኪዳነ፡ ተካየድኩ፡ ምስለ፡** Ps. 88, 4; **ኪዳን፡ እንተ፡ ተሠርዐት፡ ሎሙ፡** Kuf. 30; **እለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ኪዳን፡** Jer. 41, 10; **ዐቀበ፡ ኪዳነ፡** Dan. 9, 4; **ከሐዱ፡ ኪዳነ፡** Jes. 24, 5; vel **ነሠተ፡** Kuf. 15, vel **ኀደገ፡** ibid., vel **መነነ፡** Kuf. 21; **አይሁድ፡ እለ፡ መነኑ፡ ኪዳናተ፡** Did. 33. 3) *promissum*, *pollicitatio*: **ግበሩ፡ በከመ፡ ኪዳንክሙ፡** Sx. Teq. 19; **ኪዳናቲከ፡** Teq. 8; **ተካየዶሙ፡ ኪዳናተ፡ ከመ፡ ይክሐድዎ፡ ለኢየሱስ፡** Sx. Hed. 26; Mij. 23; Masc. 8; Haml. 1, al. creberrime.

ከደረ፡ inus. i. q. كَدِرَ *impurus*, *turbidus fuit*.

አክደር፡ adj. i. q. أَكْدَر *fuscus*: **ወንጼፍ፡ ጸፍጸፉ፡ በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወያክንት፡ ወአክደር፡ (ወ)አስፋር፡** Macc. f. 3.

ከደነ፡ I, 1 [amh. id., hujus verbi vestigia quaedam in caeteris linguis relicta sunt sub כתן (vid. **ከታን፡**) et كتّن]

Subj. ይክድን፡ 1) *tegere*, *obtegere*, *operire*, *cooperire*, a) alqm vel alqd, c. Acc.: አንበጣ፡ ይክድን፡ ገጸ፡ ለምድር፡ Ex. 10, 5; ከደኖሙ፡ በሕር፡ 14, 27. 21, 33; Ps. 103, 10; Num. 9, 15. 16, 33. 22, 5; Sir. 24, 3; ፍርሀት፡ ከደነኒ፡ Hen. 14, 13; Ps. 43, 17; ከደኖሙ፡ ንዋም፡ Enc. Mag. 8 (Lud.); c. ውስተ፡ ut: ከደኑ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ገጸ፡ ምድር፡ Judith 7, 18; c. ዲበ፡; ut: አምጽኡ፡ እብነ፡ ወከደኑ፡ ዲበ፡ አፈ፡ ግብ፡ Dan. 6, 17. b) alqm vel alqd aliqua re, in specie veste, c. Acc. et በ፡, ut: ከደነት፡ ጎፍረታ፡ በቈጽል፡ Kuf. 3; በክልኤ፡ ይከድኑ፡ ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; Hez. 1, 11; ይከድንዎሙ፡ በሜላት፡ Ep. Jer. 11; Ex. 40, 3; እከድን፡ ኵሉ፡ ገጸ፡ ምድር፡ በእግረ፡ ኀይልየ፡ Judith 2, 7; c. dupl. Acc. Luc. 8, 16; Hen. 10, 5. 54, 5; ከደኑኒ፡ እብነ፡ Thren. 3, 52; 2 Reg. 20, 12; 3 Reg. 1, 1; ትከድኖሙ፡ ከዳነከ፡ Hez. 5, 3; Jes. 61, 10; Ruth 3, 9; Jud. 4, 18; omissa re, qua tegitur: Gen. 9, 23 (v. ከዱኑ፡); እንተ፡ ኢትከል፡ ጎፍረታ፡ ከዲኖታ፡ (v. ከዲኑ፡) Sir. 26, 8; ፈጺሞሙ፡ ከዲኖ፡ ዘቅድሳት፡ Num. 4, 15; Ex. 26, 13. 14. c) *velare* faciem, *obtegere*, *claudere* oculos, aures: ወይከድንዎ፡ ገጸ፡ መደልዋን፡ Job 9, 24; ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ἐκάμμυσαν Jes. 6, 10. 29, 10. 33, 15; Matth. 13, 15; ከደኑ፡ እዘኒሆሙ፡ συνέσχον Act. 7, 57. d) *complicare* vel *convolvere* librum, Luc. 4, 20. e) *operire* peccatum Jac. 5, 20; i. e. *condonare* Ps. 84, 2. 2) *occultare*, *celare*: ከናፍር፡ ልሙጻት፡ ይከድና፡ ጽልአ፡ Prov. 10, 18; ዘይከድን፡ አበሳሁ፡ 28, 13. 3) *protegere*, Ps. 120, 5; ከደነኒ፡ ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ እዴሁ፡ Jes. 49, 2. 58, 8; Ps. 16, 9.

አክደነ፡ II, 1 *tegendum* vel *operiendum curare*, Lud. e 2 Reg. 20, 12.

ተከድነ፡ (ተከደነ፡ Gen. 24, 65 H) III, 1 1) Refl. a) *sibi tegere*, *operire*, *velare*, c. Acc. rei: ተከድነት፡ ገጸ፡ Gen. 24, 65; 2 Reg. 19, 4; 3 Reg. 21, 4; ተከድኖ፡ ይትከደኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ Hez. 44, 20; Apoc. 3, 18. b) *se tegere*, *se vestire*, *indui*, c. Acc. tegumenti: እስመ፡ አልቦሙ፡ ከዳነ፡ ጸላዐ፡ ተከድኑ፡ πέτραν περιεβάλοντο Job 24, 8; ምንተ፡ ንትከደን፡ Matth. 6, 31; absol.: ትትከደኑ፡ ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; c. በ፡ rei: Hen. 5, 1. 2) Pass. a) *tegi*, *operiri*: ይትከደን፡ በጽልመት፡ Koh. 6, 4; Hen. 89, 3 et 89, 1; ተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ Lith. Orth.; c. Acc. rei: ወቤተ፡ እግዚ"፡ መልአ፡ ወተከድነ፡ ደመናተ፡ 2 Par. 5, 13. b) *protegi*, *occultari*: ተከደነ፡ በሐሰት፡ σκεπασθησόμεθα Jes. 28, 15; Ps. 60, 4; ከመ፡ ትትከደኑ፡ እምዕለተ፡ መዐት፡ Zeph. 2, 3. c) *operiri* i. e. *obcaecari*, de oculis, Gen. 48, 10.

ክዱን፡ part. 1) *tectus*, *obtectus*, *protectus*, *opertus*, *velatus*: ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; ክዱን፡ እምዝናም፡ ወፀሐይ፡ Hez. 40, 43; ምስዋር፡ ዘክዱን፡ ዲበ፡ መርጡል፡ Kedr f. 16; Lit. Joh. 2) *occultus*, *celatus*, *arcanus*: Matth. 6, 4 rom.; 10, 26; Marc. 4, 22; 2 Cor. 4, 3; Hen. 98, 6; በክዱን፡ ἐν τῷ κρυπτῷ Rom. 2, 29; ዘክዱን፡ μυστήριον Dan. 2, 47; ባህለ፡ መጻሕፍት፡ ክዱን፡ (non ክዳን፡, quod Lud. habet) Enc. Ter 9.

ክዳን፡ subst., plerumque m., Pl. ክዳናት፡ 1) *tegumentum*, *operimentum*, σκέπη Job 24, 8; ክዳን፡ በዘ፡ ይትገለበቡ፡ እምጠል፡ Jes. 4, 6; ክዳነ፡ ዐዘቅት፡ 2 Reg. 17, 19; ከሠተ፡ ክዳነ፡ አበሁ፡ Kuf. 33; ከሠተ፡ ክዳናተ፡ ወልዱ፡ Kuf. 41. a) *velum*, *aulaeum*, καταπέτασμα Ex. 37, 16; δέρρεις ክዳናት፡ Jer. 10, 20. b) *stragulum*: ክዳንከ፡ ዘታሕተ፡ ገቦከ፡ στρῶμα, Prov. 22, 27; μαχβάρ 4 Reg. 8, 15. 2) *indumentum* Jes. 63, 2; ክዳናት፡ Chr. Ta. 18. a) *amiculum* ἀναβολή Hez. 5, 3. b) in specie: *tunica*, χιτών, Gen. 37, 3. 31. 32; ከደነኒ፡ ክዳነ፡ ሐሜት፡ Jes. 61, 10; 2 Reg. 13, 18; Matth. 10, 10 Platt; Luc. 3, 11. 6, 29; ክዳናት፡ Act. 9, 39.

ክድነት፡ n. act. et subst. *tegumentum*, ኢይክሥት፡ ክድነተ፡ አቡሁ፡ Kuf. 33.

ከዳኒ፡ n. ag., Pl. ከደንት፡ 1) *tegens*, *tector*, ልብሰ፡ ጽድቅከ፡ ይኩነኒ፡ ከዳኔ፡ Enc. Mag. 1; ከዳኔ፡ ልብስ፡ (qui vestibus tegit) Lud. e Greg. Carm.; ከደንተ፡ ሰቀላ፡ σκηνοποιοί (vela tabernaculis conficientes) Act. 18, 3 rom. 2) *protector*: Deus ለመበለት፡ ከዳኒ፡ Kid. f. 17.

መክደን፡, etiam መክድን፡ et መክድንት፡ subst., Pl. መክድንት፡ et መክድን፡ et መክደንታት፡, *tegumentum*, *operimentum*: መክደን፡ ለአዕይንት፡ Phlx. 222; አልቦ፡ ሣዕር፡ ለመክደኖን፡ (sc. ecclesiarum) Gad. Lal.; κάλυμμα vel κατακάλυμμα tentorii: Ex. 39, 21. 40, 17; Num. 3, 25. 31. 4, 10; Ex. 35, 10 C; መክደንታት፡ Ex. 39, 34 hebr. in C. a) መክድን፡ (v. መክደን፡ et መክድን፡) አርእስት፡ ዘኀጺን፡ περικεφαλαῖαι *galeae* 2 Par. 26, 14. b) *amiculum*: indutus erat አምሳለ፡ መክደን፡ re መ"፡ simili, Phlx. 136.

ምክዳን፡ et መክዳን፡ subst., *tegumentum*, Num. 4, 8. 14; Ex. 35, 17 C; Ex. 39, 34 hebr. in C.

ከደዋ፡ subst., nomen metalli seu lapidis pretiosi, accuratius nondum definiendum: ፫ዕንቍ፡ diversorum colorum, sc. ዘወርቅ፡ ወብሩር፡ ወከደዋ፡ Chr. Ax. f. 95; ወርቅ፡ ወከደዋ፡ ወብሩር፡ ወከልአን፡ አዕናቍ፡ ሀለዉ፡ ይትረከቡ፡ (Axumae) እስከ፡ ዮም፡ ibid.

ኸጥሚ፡ subst. i. e. خطمى *althaea* herba Job 6, 6 (vid. ሐረፋ፡ c. 90). — *Voc. Ae.*: ከጥሚ፡ ብ፡ የጕመንዘር፡ ቅጤ፡

ኪጥሮገውሎስ፡, ኬጥሮ፡ ጋውሎስ፡ n. prgr., Pl. "ሎሳት፡, χυτρόγαυλος *cymbium*, *lavacrum*, 3 Reg. 7, 24. 29. — *Voc. Ae.*: ኬጥሮጋውሎስ፡ ብ፡ ታላቅ፡ ጋን፡; *aliud*: ዘ፡ መስፈርት፡ ዘያገምር፡ ማዠኢስ ።

ኬፋ፡ (ኪፋ፡, ኬፋስ፡) n. prgr. sc. κηφᾶς i. e. كيفا *petra*, deinde n. pr. Petri apostoli, Joh. 1, 43; 1 Cor. 1, 12. 15, 5; Clem. f. 86; Enc. Masc. 25; Maria እብነ፡ ኬፋስ፡ አንቲ፡ Org. 2.

ከፍ፡ vid. sub ከፈፈ፡

ከፈለ፡ I, 1 [amh. id.; כָּפַל *duplicare*, *bis complicare*: كفل *duplum*, vid. ቀፈለ፡] Subj. ይክፍል፡ 1) *dividere*, *partiri*, c. Acc. rei et Acc. partium, ትክፍል፡ ደወለ፡ መሥልስተ፡ τριμερεῖς Deut. 19, 3; ክፍልዋ፡ ለምድር፡ ሰብዐተ፡ ክፍለ፡ Jos. 18, 6; ከፈልዋ፡ ለምድር፡ ፫መክፈልተ፡ Kuf. 8; ከፈለ፡ ሰራዊቶ፡ ፬ክፍለ፡ Jsp. p. 364; c. ለ፡ partium Jud. 7, 16. 9, 43; vel c. ኀበ፡, ut: ይክፍልዎ፡ ለመዓልት፡ ኀበ፡ ፫መክፈልት፡ F. N. 10, 6; ትክፍሎ፡ ለዝንቱ፡ ኀበ፡ ፰፡ Abush., vel c. በበ፡, Abush. (crebro). a) *separare*, *arcere*: ትክፍል፡ ሕዝበ፡ ይዑድዋ፡ ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ Ex. 19, 12. b) *distinguere*: ከመ፡ ይክፍል፡ ማእከለ፡ ቅዱስ፡ ወዘኢኮነ፡ ቅዱስ፡ διαστέλλειν Hez. 42, 20. c) *dissecare*: አበሳኬ፡ ውእቱ፡ ከፈል፡ ለ፪እስመ፡ ፩ውእቱ፡ ኢየሱስ፡ διατέμνειν Cyr. ad Th. f. 23; እንዘ፡ መጥባሕት፡ ለዕድው፡ እንዘ፡

ይከፍሎ፡ (adversarium dissecans) Enc. Ter 19. 2) *distribuere, dispertiri*, διαμερίζειν Deut. 32, 8; Hez. 45, 1; Hen. 41, 8; ይከፍል፡ምድረ፡በሤጥ፡ Dan. 11, 39; ይከፍሎ፡ለማይ፡ዘክመ፡ፈቀደ፡ Job 37, 9; c. ውስተ፡ loci: አንበሮሙ፡ወከፈሎሙ፡ውስተ፡አህጉር፡ 2 Par. 9, 25; Gen. 49, 7; c. ማእከለ፡ pers.: ይከፍሉ፡ማእከለ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ F. N. 41, 3; Hen. 60, 15; Kuf. 9; Num. 31, 27; c. ለ፡ pers.: ከፈለ፡ኵሎ፡ዘቦ፡ጥሪቶ፡ለክልኤሆሙ፡ Kuf. 36; Judith 16, 24; Prov. 19, 14; c. Acc. prs.: Jos. 1, 6; Luc. 12, 13; Marc. 6, 41; vel c. ላዕለ፡ pers.: ፈቀድኩ፡ከመ፡እክፍላ፡(ለመንግሥትየ፡)ላዕለ፡፫ውሉድየ፡ዕሩየ፡ Jsp. p. 364; Genz. f. 156. a) *tribuere, attribuere, assignare* alicui alqd, c. Acc. pers.: በከመ፡ከፈሎ፡ Rom. 12, 3; 1 Cor. 7, 17; Hen. 27, 4; መኑ፡እምከፈለኒ፡ከመ፡እኩን፡ Org. 1; c. dupl. Acc.: ርስትየ፡ዘከፈልክዎ፡ለሕዝብየ፡ Jer. 12, 14; Hebr. 7, 2; 2 Petr. 1, 1. b) *donare, largiri*, c. Acc. rei: Act. 2, 45; c. dupl. Acc.: ከመ፡እክፍሎሙ፡ጥሪተ፡ለእለ፡ያአምሩኒ፡ Prov. 8, 21; ክፍሎ፡መንፈሰ፡ጸጋ፡ Const. Ap. 22. c) *participem facere* alqm alcjs, c. Acc. pers. et ምስለ፡ 2 Cor. 6, 15. 3) ut videtur, intrs.: *competere, contingere* alicui, c. Acc. pers.: Matth. 22, 8; ትረስዮሙ፡ከመ፡ይከፍሎሙ፡አክሊሎሙ፡ Lud. ex Lit. Joh.; fortasse etiam Hen. 27, 4.

አከፈለ፡ II, 1 pro **አቅፈለ፡** Ex. 38, 18 F. H.

ተከፍለ፡ III, 1 1) Pass. a) *dividi*: ወተከፍሉ፡ማያት፡በይእቲ፡ዕለት፡ Kuf. p. 6; መንጦላዕተ፡ምሥራብ፡ተከፍለ፡ለ፪ Clem. f. 218; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; ዝንቱ፡ጸታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኀ፡ክፍል፡ F. M. 22, 2. 25, 1; በጽሑ፡ውስተ፡ፈለገ፡ጤግሮስ፡ወተከፍለ፡ሎሙ፡ማይ፡ወዐደዉ፡ Sx. Jac. 11; ልብ፡ይትከፈል፡ Lith. Chr.; ዘኢይትከፈል፡ *individuus* Org. 3. b) *distribui*, Gen. 10, 25; Hen. 41; 1. 3. 4. 60, 12. 13. c) *tribui, donari*: መንፈስ፡ዘተከፍለ፡ለሐኪሙ፡ Sap. 15, 16 (quamquam hunc locum etiam e nr. d explicare licet). d) *distributione accipere*: ከመ፡እትከፈል፡ክበዳ፡ለስብሓቲክሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) Refl. vel Recpr. *inter se dividere* vel *distribuere*, c. Acc. rei: ተከፈልዋ፡በበ፡ነገድክሙ፡ Num. 33, 54; Sir. 14, 15 var.; 46, 9 var.: ይትከፈልዎ፡ Job 40, 25 var.; *distribuere* alicui alqd Lev. 25, 46 var.

ተከፈለ፡ III, 3 1) *inter se dividere* vel *distribuere, cum aliis* vel *inter plures dividere*, c. Acc. rei: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትከፈሉ፡ (v. ይትከፈሉ፡)መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15. 46, 9; ተከፈሉ፡ምድርየ፡ Joel 4, 2; Mich. 2, 4; Ex. 21, 35; Num. 32, 18; Jos. 14, 5; 2 Reg. 19, 29; Matth. 27, 35; Marc. 15, 24; እለ፡ይትከፈሉ፡በርበረ፡ vel ምህርከ፡ Jes. 9, 3; Judith 9, 4; Prov. 16, 19; Ex. 15, 9; Ps. 59, 6. 67, 13; ከመ፡ይትከፈሉክሙ፡ Hez. 25, 4; Jes. 14, 2; trsl.: ይትከፈሉ፡አብዳን፡እከየ፡ Prov. 14, 18; omisso objecto: ከመዝ፡ትትከፈሉ፡ Hez. 48, 29; c. ለ፡ pers.: አኅዙ፡ይትከፈሉ፡ሎሙ፡ (sibi, inter se) ምድረ፡ Kuf. 8; Ps. 21, 19; c. Acc. pers. (i. e. *cum* vel *inter*) Num. 32, 19; c. ምስለ፡ pers.: ዘይትከፈል፡ምስለ፡ሰራቂ፡ Prov. 29, 24. 2) *participare* alqd i. e. *participem fieri* rei, c. dupl. Acc., Apoc. 18, 4.

አስተካፈለ፡ IV, 3 et **አስተከፈለ፡** IV, 1 *distribuendum dare* alqd, *dividere* vel *distribuere* alqd inter plures, c. dupl. Acc., ምድር፡ዘአስተከፈለከ፡እግዚ" Deut. 19, 3; ዛቲ፡ምድር፡እንተ፡ታስተከፍልዎሙ፡ለሕዝበ፡እስራኤል፡ Hez. 48, 29; Num. 34, 17; ኖኅ፡አስተከፈሎሙ፡ኵሎ፡ምድረ፡ለደቂቁ፡ Sx. Ter 6; c. Acc. pers.: ከመ፡እሙንቱ፡ያስተካፍልዎሙ፡ለአኀዊሆሙ፡ 2 Esr. 23, 13.

ክፉል፡ part. *divisus*: እንዘ፡፩ክፍሉ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ክፉል፡ πολυμερής Sap. 7, 22; ዘክፉል፡ጽፈሪሁ፡ Deut. 14, 7; ልሳናት፡ክፉላት፡ Act. 2, 3 Platt; Haim. Ab. n. 14.

ክፍል፡ subst., plerumque m., Pl. **ክፍላት፡** et **አክፋል፡** 1) *divisio*, vox technica arithmeticae, Abush. 11 seq.; ዘመጽእ፡ vel ዘወጽአ፡እምክፍል፡ quod efficitur divisione (vel: quotus), ibid. 2) *pars*: Joh. 19, 23; Jos. 18, 6; ክፍል፡ et ክፍላት፡ Hen. 60, 12; ኵሉ፡በበክፍሉ፡ምግባረ፡ሰብእ፡ Hen. 90, 41; ሠጠጠ፡(ለመጽሐፍ፡)በበክፍል፡ Sx. Teq. 9; ፬ክፍለ፡ዓመት፡ Hen. 82, 4. 11; pars diei Hen. 72, 10; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ክፍላት፡ (in quas regnum divisum est) Jsp. p. 347; de partibus i. e. sectis populi Judaeorum (Pharis., Sadd., Ess.) Jsp. p. 300. 3) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit), μερίς, Gen. 14, 24. 43, 34. 47, 27; Lev. 7, 33. 35; Num. 18, 20; Deut. 12, 12; 1 Reg. 1, 4. 5. 9, 23. 24; Sir. 7, 31. 14, 9; እስራኤል፡ኮነ፡ክፍለ፡እግዚ" 17, 17; ክፍልየ፡እግዚ" Thren. 3, 24; Ps. 118, 57; ክፍለ፡ቈናጽል፡ይኩኑ፡ Ps. 62, 9; ክፍለ፡ዕፄ፡ Sir. 10, 11; እንዘ፡ይፌንዉ፡ክፍለ፡ለቢጾሙ፡ Esth. 9, 19; 2 Esr. 18, 10; ዘረከበ፡ክፍለ፡በትንሣኤ፡ ὁ ἔχων μέρος ἐν (*qui habet partem in*) Apoc. 20, 6; አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡ Joh. 13, 8; Lud. Comm. hist. p. 328 n. 79; መፍቀሬ፡አፈድፍዶ፡ክፍል፡ *qui portionem praeter alios praecipuam habere amat*, p. 319 n. 60; ዝንቱ፡ውእቱ፡አክፋሊሆሙ፡ Jos. 19, 51; passim *sors*: Hen. 103, 3. 67, 1; Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8. 4) *sectio, classis, ordo*, διαιρέσεις, ክፍል፡ et ክፍላት፡ 1 Par. 26, 1. 12. 27, 1 seq.; sunt ፫ክፍለ፡መሐላ፡ (tria genera juramenti) F. M. 22, 5. 5, 2 (vid. ተከፍለ፡); መዓርገ፡ክህነት፡ትትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኃን፡ክፍላት፡ F. M. 25, 1; in specie a) *sectio libri, caput, capitulum, lectio*: አስተጋብአ፡ሎሙ፡ክፍላተ፡በዘዚአሁ፡ጸታሁ፡እምኵሉ፡ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; ክፍል፡ቀዳማዊ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፫፡አክፋል፡ F. N. 24, 1; አክፋል፡እንተ፡ትትነበብ፡ላዕለ፡መቃብራት፡ Genz. f. 135; ክፍላት፡ F. N. 12. b) *pars* vel *caput* materiae tractandae: እግዚእነ፡አስተጋብአ፡ሥርዐተ፡ፍድፋዴ፡ዓለማውያን፡ላዕለ፡፫ክፍል፡ (hat den Vorzug der Weltlichen in 3 Punkten zusammengefaßt) Phlx. 4, al.

ክፍለት፡ n. act. *divisio, sectio*: ውእቱመ፡እግዚ"፡ወሰብእ፡ዘእንበለ፡ክፍለት፡ ὁ αὐτὸς Θεός γε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος Cyr. c. Pall. f. 68; ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ውላጤ፡ወኢክፍለት፡ Haim. Ab. n. 16; በበክፍለቶሙ፡ለካህናት፡ διαιρέσεις 2 Par. 8, 14.

ከፋሊ፡ n. ag. *divisor, distributor*: Luc. 12, 14; Josua ኮነ፡ከፋሌ፡ለሕዝብ፡ Gad. Kar.; ከፋሌ፡ንዋይ፡ (inter haeredes) Sx. Mij. 28.

ኩፋሌ፡(**ኵፋሌ፡**) subst. 1) *divisio, partitio*: ኩፋሌ፡መዋዕል፡ Kuf. 6; ኩፋሌ፡መዋዕላት፡ vel መጽሐፈ፡ኩፋሌ፡ inscriptus liber Jubilaeorum, a me editus, citatur Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. 2) *distributio*: ኩፋሌ፡ኅብስት፡ (sc. panis eucharistici) Kedr f. 28. 3) *disjunctio*: ለይኩን፡ዝንቱ፡ኩፋሌ፡ማእከሌክሙ፡ Abush. 47.

ክፍላዊ፡ adj. rel., ut videtur *ex parte* (theilweise), Phlx. 44.

መክፈልት፡(**መክፈል፡** 1 Par. 11, 14 in Cod. Abb. CXLI), subst., m. et f., Pl. **መክፈልታት፡** 1) *pars*, Kuf. 8; ናሁዝ፡መክፈልተ፡ፍኖቱ፡ Job 26, 14; Apoc. 16, 19; በብዙኅ፡

መክፈልት፡ πολυμερῶς Hebr. 1, 1; **ረከቡሙ፡ መክፈልቶሙ፡** ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; **ዝንቱ፡ ገጽ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፯ መክፈልታት፡** F. N. 5; M. M. f. 15; **፬ መክፈልት፡ ዓመታት፡** Hen. 82, 11, et **መክፈልት፡** simplex καιροί Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit): μερίς **መክፈልትየ፡ እምኵሉ፡ ስራሕየ፡** Koh. 2, 10. 21; **ትኄይስ፡ ንስቲት፡ መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; **ምስለ፡ አራዊት፡ መክፈልቱ፡** Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; **ከመ፡ ንርከብ፡ ኅዳጠ፡ መክፈልተ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡** Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; **መክፈልተ፡ ገራህት፡** Ruth 4, 3; κλῆρος Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; **መክፈልታት፡** Hez. 45, 7. a) c. c. **በ፡** rei: Koh. 9, 6, vel c. **ውስተ፡** Act. 8, 21; vel per st. c.: **መክፈልተ፡ ሠናይ፡ ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14. b) *sors:* **ዝውእቱ፡ መክፈልቱ፡ ለኃጥእ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** Job 20, 29. 27, 13; κλῆρος Sir. 25, 19. c) *munus:* **ሀብት፡ ወመክፈልት፡** Const. Ap. 48. — *Voc. Ae.:* **መክፈልት፡ ዘ፡ ክፍያ።**

ከፈር፡ subst., plerumque m., Pl. **አክፋር፡** [non cum כְּפוֹר *crater* componendum, sed ad rad. כָּבַר et vic. (vid. sub **ከረበ፡**), quibus *plectendi* et *texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum,* κανοῦν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius,* μόδιος, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ii qui mortui sunt **ወተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡** Lit. Orth. — *Voc. Ae.:* **ከፈር፡ ወአስፋሬዳት፡ ዘ፡ እንቅብ፡** (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub **ከፈር፡**).

ኵፋር፡ et **ኩፋር፡** subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a כָּפַר غفر كفر (ܟܦܰܪ) *tegere*, coll. ܡܰܟܦܪܳܐ et **ማዕፈርት፡**]: Demetrius patriarcha **ሰፍሐ፡ ኩፋሮ፡ ወነሥአ፡ በእዴሁ፡ እምእሳት፡ ወረሰዮ፡ ውስቴቱ፡** Sx. Teq. 12; **አንበረ፡ ለእሳት፡ ውስተ፡ ኵፋሩ፡** Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit **ለጳጳስ፡ ወለእጨጌ፡ ወአሰርገዎሙ፡ ኩፋረ፡ ወዝናረ፡ ወልብሰ፡ ቀጠንተ፡** Chr. L. Atk. f. 34.

ከፋር፡ subst. i. q. كَافُور (कपूर m. n.) *camphora*, Jsp. p. 340.

ከፍአ፡ vel **ከፍዐ፡** I, 1 [كَفَّ *detritos aetate dentes habuit* camela; كُفَّ بَصَرُهُ *occaecatus fuit visus* ejus; كَمِهَ *caecus fuit, caligavit* oculus; كَهُمَ *hebes fuit;* amh. **ከፋ፡** *deformem, foedum, malum esse*] Subj. **ይክፋእ፡**, *hebetem* vel *obtusum esse* vel *fieri, obtundi,* de oculis: **አዕይንትየ፡ ከፍዓ፡ ለርእይ፡** Kuf. 26; **ዘከፍአ፡ ርእየቱ፡** Chr. Ta. 14; dentibus: **ይክፋዕ፡ ስነነ፡ አክይስት፡** Genz. f. 105; cornibus: **እስመ፡ ከፍኡ፡ እሉ፡ አቅርንት፡** (κατέαξαν) Zach. 1, 21.

አክፍአ፡ II, 1 *hebetare, obtundere, retundere:* **ነጽር፡ ብርሃኑ፡ ያከፍእ፡ ዐይነ፡** ἀμαυροῖ Sir. 43, 4; **መብረቅ፡ ዘበአንበልብሎቱ፡ ያከፍዕ፡ ዐይኖ፡ ለዘይኔጽር፡** M. M. 146; **ያከፍእ፡ ነገሮ፡** *aciem verborum ejus retundit,* Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተከፍአ፡ III, 1 *hebetari, obtundi, retundi:* **ወይትከፋእ፡ ሦኩ፡ ለዲያብሎስ፡** ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; **እመሰ፡ ግንጽሊት፡ ይደረስዎ፡ ለምስጢር፡ ይትከፋእ፡ ጸጋሁ፡ ለምስጢር፡** hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት፡ n. act. *hebetudo,* deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors **ኢይምሕክ፡ ላሕየ፡ በእንተ፡ ርእየቱ፡ ወኢሕሡሙ፡ ኢይሜንን፡ በእንተ፡ ክፍአቱ፡ አላ፡ ያስተጋብእ፡ ኵሎ፡** Genz. f. 149.

ከፈየ፡ inus., cui comparaveris كَفَّ *panniculo obvolvit, praetextum* serici *addidit;* كِفَّةٌ *ora, fimbria* vestis.

መክፌ፡ subst. *fascia* praecingendis linteis: **ነሥአ፡ መክፌ፡ ለንጽ፡** (rom., **ለንጽ፡** Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — *Voc. Ae.:* **መክፌ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ከፈፈ፡ rad. inus., cui potestas *incurvandi* et *concavandi* inerat, vid. Ges. thes. p. 705.

ከፍ፡ n. prgr. sc. כַּף 1) vola manus et *planta pedis:* **ወበሙ፡ ከፍ፡ ከመ፡ ከፈ፡ ላህም፡** Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ከፍ፡** Ps. 118; 81—88 signatur.

ኩፍ፡ n. prgr. sc. خُفّ, Pl. **አክፋፍ፡** *ocrea:* **እስመ፡ እሉ፡ ኅጽዋን፡ ኮኑ፡ ያስተሣእንዎ፡ ለንጉሥ፡ ኩፈ፡ ወወደዩ፡ ውስቴቱ፡ አክይስተ፡ ከመ፡ ይንስክዎ፡ ለንጉሥ፡**, et mox: **ወነሥአ፡ ንጉሥ፡ አክፋፋተ፡ ወረከበ፡ ውስቴቶሙ፡ አክይስተ፡** Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 **ኩፍ፡** est species *calcei* (**ጫማ፡**) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ፡ litera alphabeti Aethiopici decima quinta, quae **ወዌ**, **ዋዌ፡** nominatur, ut: **ሆህያት፡ ቤት፡ ወዋዌ፡** Chr. ho. 1.

ወ፡ conj. inseparabilis praefixa [וְ, ܘ, وَ, فَ] 1) copulativa: *et, -que, atque;* copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καί, τε tantum sed etiam δέ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem,* Gen. 35, 7. b) *cum:* **ከመ፡ ይሑር፡ ውእቱ፡ ወዕቅብቱ፡** ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio alcjs describitur, subjunguntur, usurpatur vel **ወ፡** simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel **ወ — ሰ፡** 1 Reg. 16, 1. 24, 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque,* potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; **ወኢአሐዱ፡** Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; **ወኢመኑ፡** Lev. 16, 17; **ዲበ፡ ወኢምንት፡** Job 26, 7. e) **ወ — ወ፡** *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; **ወኢ፡ — ወኢ፡** *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; **አላ፡ ወ — ኒ፡** *sed etiam* Chr. Ta. 28 (vid. **ተደንገለ፡**). f) *vel,* ἤ Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31. 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; **ሠለስተ፡ ሰሌዳ፡ ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur,* **ዓዲ፡ ሰቡዕ፡ መዋዕል፡ ወአመጽእ፡** Gen. 7, 4;

ከመ፡ ሰማዕከ፡ ሕልመ፡ ወፈከርከ፡ 41, 15; ሶበ፡ ይኔጽር፡ ወይሬኢ፡ *cum suspiceret* (*statim*) *videbat* 29, 2. 28, 20. 21; Hen. 52, 5; ወአእሚሮሙ፡ ወመጽኡ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረበኒ፡ ወእገስስከ፡ *ut te tangam* Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut. 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጠነ፡ ትሁቡኒ፡ ወአነ፡ ለክሙ፡ አገብኦ፡ Matth. 26, 15; ኢትግበራ፡ ለእኪት፡ ወኢይርከብከ፡ እኩይ፡ *ne* Sir. 7, 1; ወአይድዐኒ፡ *dic mihi igitur* Jud. 16, 13; Hen. 95, 2. 3) adversativa: *autem*, *sed*, Gen. 2, 16. 17. 27, 22. 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6. 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ ነፋቄ፡ ወእመን፡ (Platt: አላ፡ እመን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡, ሚመ፡, ኑ፡

ወሀበ፡ I, 1 [יָהַב, وَهَبَ, ܝܗܒ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀብ፡, Imprt. ሀብ፡ (gramm. § 93), *dare*, abs.: ውሂብ፡ Koh. 5, 4; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25; Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18; ኢታጕንዲ፡ ውሂቦታ፡ Koh. 5, 3; ይኄይስ፡ ውሂብ፡ ምጽዋት፡ እምነ፡ .. Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers.: ሀብ፡ ለጻድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers.: ውሂቦ፡ ሀብ፡ Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28. 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez. 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀበ፡ ዐስበ፡ Tob. 5, 3; ኢትሀብ፡ ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሀብዎ፡ ደብተራሁ፡ Judith 15, 11; ሀብ፡ ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14 seq.; 6, 37. 17, 2 al. sexcenties; እሁበከ፡ ስእለተከ፡ Clem. f. 53; seq. Subj.: ለአዳም፡ ብሕቲቱ፡ ወሀበ፡ ይክድን፡ ኀፍረቶ፡ Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37; c. Acc. praedicati: ምድር፡ እንተ፡ ይሁበከ፡ ርስተ፡ Deut. 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁበከ፡ አሕዛበ፡ ለርስትከ፡ Ps. 2, 8. a) *largiri*, *munificum esse*: ዘይምሕር፡ ወይሁብ፡ Prov. 11, 26; Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico *donare* F. N. 26 (ubi agitur በእንተ፡ ሀብት፡ ወወሃቢ፡ ወዘይሁብዎ፡ ሎቱ፡ ወንዋይ፡ ዘይሁቡ፡ ኪያሁ፡). b) *exhibere*, *tribuere*, *praestare*: ሀቡ፡ አኰቴተ፡ ለእግዚ" Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) *tradere*, Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሀብክዋ፡ መጽሐፈ፡ ውስተ፡ እዴሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢትሁብ፡ አፉከ፡ ለአበሳ፡ Koh. 5, 5; የሀብ፡ ነፍሶ፡ ቤዛ፡ ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh. 10, 29. d) c. በ፡ pretii, *commutare* Hen. 5, 6. e) fructum *dare* i. e. *ferre*, *reddere*, Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3; Matth. 13, 8; vel odorem *emittere* Cant. 2, 13. 7, 14. f) *edere*, ut vocem: ወሀበ፡ ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነጐድጓድ፡ ወሀበ፡ ቃለ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19. g) dare ore alqd i. e. *precari* benedictionem, salutem: ከመ፡ የሀብሙ፡ በረከተ፡ እግዚ" በከናፍሪሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀብሙ፡ ቡራኬ፡ vel ወሀብሙ፡ ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel *docere* Act. 7, 38; Joh. 17, 8. h) *concedere*, *permittere*, *potestatem dare*: ኢወሀበ፡ ከመ፡ ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡ የሀብ፡ ምኅላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብዎ፡ ንስሓ፡ Clem. f. 160. i) *facere*, *constituere*: እሁብ፡ ኪዳነ፡ ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: *ponere*, *indere*, ut: ቀስቶ፡ ወሀበ፡ ውስተ፡ ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክሙ፡ እሁብ፡ ኀበ፡ ኵሉ፡ ዘውስተ፡ ምድር፡ ibid.; ዘሐያው፡ የሀብ፡ ሠናየ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ ልብየ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፡ (animum advertere) 8, 9. l) መኑ፡ ይሁበኒ፡ *quis mihi dabit! utinam! utinam haberem!* መኑ፡ ይሁበኒ፡ አእምሮ፡ Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ ይሁበኒ፡ አዕይንትየ፡ ከመ፡ ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡ እምወሀበኒ፡ ከመ፡ ይትነበዩ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡ የሀበኒ፡ ዕረፍተ፡ Hen. 63, 5. m) ሀብ፡, ሀቡ፡, ሀባ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.) *age*, *agite! quaeso*, ሀቡ፡ ንበል፡ εἴπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀቡነ፡ ንረድ፡ (καὶ νῦν ἐπί) 4 Reg. 3, 23; ሀቡኬ፡ ንግበእ፡ Kbr. Nag. n. 2; ሁቡኬ፡ ንትኃሠሥ፡ በአይ፡ ፍኖት፡ ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr. c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቱ፡ ሕቀ፡ ሀባ፡ ናመክሮን፡ Herm. p. 64; ሁብ፡ ንፍትኖን፡ et ሀበ፡ ንፍትኖን፡ p. 82.

አውሀበ፡ II, 1 *dandum curare*, c. dupl. Acc., Num. 24, 11.

ተውህበ፡ III, 1 1) *dari*, c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ ተውህበ፡ ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ ተውህበት፡ ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወሀብ፡ ለነፍስየ፡ ስእለታ፡ Esth. 7, 3; ሕግ፡ ዘተውህበ፡ ለሙሴ፡ 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth. 28, 18; እበየ፡ ዝናም፡ ተውህቦ፡ ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc. pers.: Matth. 7, 7. 11, 27 (c. በኀበ፡ *a*); Hen. 5, 8; ለመልአክ፡ ተውህበ፡ ኀይል፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕል፡ እለ፡ ተውህባከ፡ Koh. 9, 9; ተውህቦ፡ ሎጊሴ፡ ዐቢይ፡ 10, 6; c. Acc. praed.: ተውህበ፡ መብልዐ፡ ለአንስርት፡ Job 15, 23; Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ ትትወሀብ፡ ብእሲተ፡ ሎቱ፡ Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur: ሥጋኪ፡ (o Maria) እማንቱ፡ (sc. አህጉራተ፡ ዓለም፡) ተውህበ፡ (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) *tradi*: ተውህበ፡ ትትወሀብ፡ ዛሀገር፡ ውስተ፡ እደ፡ .... Jer. 41, 2; ተውህበ፡ ለሞት፡ ነፍሱ፡ Jes. 53, 12; *subdi*: ተውህቡ፡ ታሕተ፡ እደዊሁ፡ Kuf. 11. b) *concedi*, *permitti*: ተውህበኒ፡ ወሰበሕኩ፡ አነሂ፡ Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj.: Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Apoc. 13, 7. 2) a) *se dare* vel *tradere*: በፈቃዱ፡ ዘተውህበ፡ ለሕማም፡ ወገድል፡ Enc. Ter 14. b) recipr.: *sibi invicem dare*, ut: ante communionem sacramenti ሕዝብ፡ ይትወሀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡ ሰላመ፤ ብእሲ፡ ለብእሲ፡ ወአንስት፡ ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋሀበ፡ IV, 3 *pensare* vel *persolvere*, damni alicui restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሁብ፡ part. *datus*, Num. 3, 9.

ሀብት፡ subst., f. et m., Pl. ሀብታት፡ *donum*, Gen. 25, 6; Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሀብትከ፡ ለከ፡ ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ፡) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11; Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሀብተ፡ ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2; በሠናይ፡ ሀብቱ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሀብታተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam *donatio* F. N. 26.

ወሃቢ፡ n. ag. 1) *dator*, *qui dat* vel *dare solet*: Jac. 1, 5; Herm. p. 25; ወሃቢሃ፡ ለሕግ፡ νομοθέτης Jac. 4, 12; Deus ወሃቤ፡ ሕይወት፡ Kid. f. 16; Kedr f. 14; ወሃቤ፡ ብርሃን፡ I Sal. Mar. 5; እግዚ" ወሃቤ፡ ዕሤት፡ ወመክፈልት፡ ለዘ፡ ገብረ፡ ፈቃዶ፡ Jsp. p. 381. 2) *largitor*, *munificus*, *liberalis*, *donator*: ብእሲ፡ ፍሡሕ፡ ወወሃቢ፡ Prov. 22, 8; ከነ፡ ብእሲ፡ ልሑየ፡ ወጽኑዐ፡ ወወሃቤ፡ Jsp. p. 314; *donator* (sensu juridico) F. N. 26.

ሀብሀብ፡ subst. *donum*, *merces*: ብእሲት፡ ዘማዊት፡ እንተ፡ ትነሥእ፡ ሀብሀበ፡ በኀበ፡ ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μισθώματα versum est ደነስ፡). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐበበ፡ حبّ (אָהַב) *amare* referendum sit, sed analogia ut vocis אֶתְנַן ita

nominis interpretibus vexatissimi הַבְהָבִים etymon a nobis propositum commendatur. — *Voc. Ae.*: ሀብሀብ፡ዘ፡መሐሊ፡; *aliud:* ሀ"፡ዘ፡መሐበያ፡

ዋሀውሀ፡ rad. quadrl. inus. (etiam per ኀ et ሐ), cui vicina sunt بهى et بَهِيَ *venustate* et *decore nituit*, بَهْبَهَ II *honoratus est, superbivit* (cfr. etiam ወከየ፡).

ተዋሀውሀ፡ III, 1 *nitere, nitore conspicuum esse, hilarem esse*, Hen. 108, 13. 14; in coelis ጸድቃን፡ትፍሥሕት፡ይትፌሥሑ፡ወይትወሀውሁ፡ (in alio codice ይትበሀውሁ፡) በአዝማን፡ዘአልቦ፡ኍልቍ፡ Deg.; ደቂቃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ይዕቀቡ፡ሥርዐታ፡ወይትወሀውሁ፡ውስቴታ፡ወያሠንዩ፡ግበሪሃ፡ Clem. f. 203; in coelis ይትወሀውሁ፡በኵሉ፡ክብር፡ወፍሥሓ፡ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሕማም፡ f. 260. — *Voc. Ae.*: ተወሀውሀ፡ (sic) ብ፡ተከፉፈተ፡; *Voc. Ae.* ad Hen.: ይትወሀውሁ፡ዘ፡ይትፌሥሑ፡

ውሀዋዌ፡ subst. *nitor*, (faciei i. e.) *hilaritas*, ἱλαρότης Prov. 18, 22; τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ 19, 22.

ተዋሀውሀ፡ *obambulare* vid. sub ዋሕውሐ፡

ዋላ፡ subst. amh. (vid. ውዕላ፡) *ibex, rupicaper* [יָעֵל, وَعْل; vid. etiam Lud. et Isenb. lexx. amh.]: ዋላ፡ዘውእቱ፡ሀየል፡ Chr. Ax. f. 89.

ዋልስጢ፡ n. prgr., ni fallor ψάλται (pro ውስልጢ፡) *psaltae* vel *cantores* ecclesiae, Kid. f. 12, ubi de cantu psalmorum agitur et ex ordine memorantur ደናግል፤ደቂቅ፤ዋልስጢ፤አናጕንስጢስ፤ንፍቀ፡ዲያቆናት፤ቀሳውስት፡

ወልብ፡ subst. *fetus* avium, *ova*, ከመ፡ተረፈ፡ወልብ፡ καταλελειμμένα ᾠὰ Jes. 10, 14 (in uno codicum a me inspectorum; in caeteris እንቍቅሆ፡). [Cfr. وَلِيَّة].

ውልበት፡ብ፡ምንጭር፡ጕንጭና፡ጕንጭኒ፡ይ፡ in Voc. Ae. (lapsu calami?) pro ሕልበት፡ scriptum est, q. v.

ወልተወ፡ quadrl. I *scuto protegere*, Lud. sine auct. [Etymon incertum; an a πέλτη? sicut ዲብተረ፡ a διφθέρα].

አወልተወ፡ II *armare* alqm, *arma induere* alicui: ይደልወነ፡ከመ፡ናወልቱ፡ነፍሳቲነ፡ χρὴ καθοπλίσωμεν ἑαυτοὺς Chr. Ta. 5.

ተወልተወ፡ III, 1 *se armare, armis indui, armari*, c. በ፡ armorum: በንዋየ፡ሐቅል፡ተወልቲዎሙ፡ καθωπλισμένοι ὅπλοις Jer. 26, 9; ተወልተው፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡ καθοπλισάμενος τὸν φόβον Herm. p. 45; 1 Petr. 4, 1; ንትወለተው፡በንዋየ፡ሐቅል፡ዘሃይማኖት፡ Chr. Ta. 22; c. Acc. armorum: ከመ፡ንትወልተው፡ወልታ፡ጽድቅ፡እምየማን፡ወእምፀጋም፡ Chr. Ta. 5 (e 2 Cor. 6, 7); ንትወለተው፡ሃይማኖቶሙ፡(ለሰማዕታት፡) Mavâs. n. 70.

ወልታ፡ subst. (m.), Pl. ወላትው፡(ወልታት፡ Jsp. p. 309), *scutum, clypeus* (,*pelta*), *arma* in genere, *armatura*, θυρεός, θυρεοί 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 12, 8; ወላትው፡ 2 Par. 9, 15. 23, 9; ἀσπίς Sap. 5, 20; πέλται Hez. 27, 10 var.; ὅπλον, ὅπλα Ps. 5, 14. 45, 9. 75, 3; Hab. 3, 11; Hez. 39, 9; ወልታ፡አእምሮ፡ Prov. 14, 7; ወልታ፡ብርሃን፡ Rom. 13, 12; ወልታ፡ጽድቅ፡ 2 Cor. 6, 7; Herm. p. 45; ወላትዊሁ፡ Jer. 50, 10; Nah. 2, 4; ወላትው፡ይበርቁ፡ 3, 3; Mich. 4, 13 (τὰς ὁπλὰς perperam intellecto et verso); ይጸውሩ፡ወላትወ፡ Kuf. 37; πανοπλία Eph. 6, 11; σκέπη ወልታ፡ጽኑዕ፡ Sir. 6, 14. 29; ወልታ፡ኀሳር፡ Jes. 30, 3. — *Voc. Ae.*: ወልታ፡ብ፡ጋሻ፡አግሬ፡; *aliud:* ዘ፡አግሬ፡; *aliud:* ወላትው፡ብ፡ወግሮች፡; *aliud:* ወልታ፡ዘ፡ገረገሬ፡ (v. ገረንገሬ፡).

ውልትው፡ part. *scuto obtectus, armatus*, Lud. sine auct.

ውልታዌ፡ subst. *armatus, armatura*, ὅπλα Chr. Ta. 5.

ምውልታው፡ subst. *locus tutus*, Lud. ex Org. 5.

ወልወለ፡ rad. inus., cui comparanda sunt بَلْبَلَ, ܒܠܒܠ, בָּלַל *commiscere, confundere*, II *commoveri*, נִבְהַל *perturbatum, terrore perculsum esse, trepidare*, בָּהַל, ܒܗܠ al.

አወልወለ፡ (et አወላወለ፡) II *perturbare, consternare*, ወያወልውላ፡ (v. ያወላውላ፡ et ያስተወላውላ፡) ለምክረ፡ልቡ፡ ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡ τεθορυβημένος Sir. 40, 6.

ተወልወለ፡ III, 1 *agitari*, a) *trepidare, trepide festinare*, Jud. 20, 41 var. (ἔσπευσαν). b) *ambiguum esse* animo, *titubare* mente (Lud.): ኅሊና፡ዘይትወለወል፡ Org.; ዘይትወለወል፡በኅሊና፡ ibid.; beatus ዘኢይትወለወል፡ኅሊናሁ፡እምኀልዮትከ፡ ibid.

ተወላወለ፡ III, 3 1) alium cum alio commoveri vel perturbari i. e. *tumultuarie festinare*: እንስሳ፡እንዘ፡ይትወላወል፡ወያንሶሱ፡ውስቴቱ፡ ζώων ἐμπεριπατούντων (sc. in flammas vel flammis) Sap. 19, 20; አእጋር፡እለ፡ይትወላወላ፡ለገቢረ፡እኩይ፡ ἐπισπεύδοντες Prov. 6, 18; ኢትትወላወል፡ (አመ፡ተመንደብከ፡) μὴ σπεύσῃς Sir. 2, 2; Jud. 20, 41; ከመ፡ኢትትወላወል፡በድኃሪ፡መዋዕል፡ (Laur.: ትትወለድ፡ male) 4 Esr. 4, 37 (ubi Vulg. *properare* exhibet). 2) *huc illuc agitari* i. e. a) *turbari* mente: ዝንጉዓን፡እለ፡ይትወላወሉ፡ τοῖς μαινομένοις τοῖς περιφερομένοις Chr. Ta. 23. b) *fluctuare, titubare, haesitare* animo, *dubium esse*, Ps. 76, 2 vrs. nov. (ubi emendator תָּפוּג pro תִּפּוּג interpretatus esse videtur); እንበለ፡ተወላውሎ፡ *sine haesitatione* Lud. ex Epist. Greg.; ይትወላወሉ፡በእንቲአሆሙ፡ *in dubio sunt de iis* (sc. sintne mortui an vivi) F. N. 42, 13.

አስተወላወለ፡ IV, 3 1) *celeriter motitare*: ወውእቱ፡ገጸ፡አስተወላወለ፡ (v. ገጸ፡ያስተላውል፡) ἐτάραξε (קִלְקַל) Koh. 10, 10. 2) *consternare, perturbare*, Sir. 40, 6 var (vid. sub አወልወለ፡).

ውልዉል፡ part. *agitatus, perturbatus*, „*inconstans, ambiguus*", Lud. sine auct.

ውልውል፡ subst. *agitatio* quaevis, ut: ውልውለ፡ነፋስ፡ *agitatio venti*, Lud. e Libr. Myst.

ውልዋሌ፡ subst. *commotio* vel *perturbatio* animi, *trepidatio, festinatio*: ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡ Phlx. 54; በውልዋሌ፡ (v. በውልውሌ፡) Kuf. p. 164; በደመ፡በግዕ፡ዘበልዕዎ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በውልዋሌ፡አመ፡ሌሊተ፡ፀአቶሙ፡እምግብጽ፡ M. M. f. 93 (cfr. בְּחִפָּזוֹן Ex. 12, 11). — At *Voc. Ae.* ad Kuf. perperam: ውልዋሌ፡ዘ፡ጽባሕ፡የቀረበ፡አፈ፡ጽባሕ፡ውእቱ; *aliud:* ውልዋሌ፡ዘ፡ኅብረት ፨

መትወላወላት፡ subst. Pl. (a መትወላወል፡, si quidem lectio sana est) *res perturbantes, turbulentae*: monachus ኢይ

ሖር፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢይበአ፡ ውስተ፡ አብያተ፡ ከመ፡ ኢይምላእ፡ ራእዩ፡ ወእዘኒሁ፡ እምኒ፡ መትወላወላት፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Phlx. 113. (Vocabulum et significatu et sonis simile vid. c. 52 sub ለወለ፡).

ወለደ፡ I, 1 [יָלַד, وَلَدَ] Subj. ይለድ፡, Imprt. ለድ፡, 1) *parĕre* a) de feminis (hominibus), abs.: ወለደት፡ Koh. 3, 2; Gen. 3, 16. 17, 17. 18, 13. 20, 17. 30, 3; Jud. 13, 2; እንተ፡ ትወልድ፡ *parturiens, puerpera* Lev. 12, 7; Kuf. 3; Jes. 21, 3; Jer. 6, 24. 8, 21; Sir. 48, 19; ዕለተ፡ ወሊዶታ፡ Luc. 2, 6; ሶበ፡ ታለድቅ፡ ትለድ፡ Joh. 16, 21; Luc. 1, 57; plerumque seq. Acc.: Gen. 4, 1. 2. 16, 11; ዘወለደት፡ እምከርሣ፡ Jes. 49, 15; Matth. 1, 21. 23. 25; Luc. 1, 31. 57. 2, 7 al. crebro; c. ለ፡ patris (*cui* filius natus est): ወለደት፡ ሎቱ፡ ወልደ፡ Hos. 1, 3; Kuf. 4; Gen. 6, 4. 17, 21. 21, 3. 29, 34; ኢወለደት፡ ሎቱ፡ Gen. 16, 1; በዲበ፡ auctoris (patris): ብእሲት፡ እንተ፡ ትወልድ፡ ወራሴ፡ በዲበ፡ መሐዛ፡ Sir. 23, 22 vel c. በላዕለ፡ 23, 23. b) de bestiis: Gen. 30, 39. 31, 8; Jer. 14, 5. c) de avibus: አስተጋብአት፡ ዘኢወለደት፡ Jer. 17, 11. d) trsl. ወለድክሙ፡ ዐመፃ፡ Jes. 59, 4; Ps. 7, 15; ኢታእምር፡ ዘትወልድ፡ ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; Jac. 1, 15. 2) *gignere, procreare, generare, progignere:* a) de viris (hominibus): ኢወሊድ፡ ἀτεκνία Sap. 4, 1; ኢይወልዱ፡ ለመርገም፡ οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν Jes. 65, 23; ለዱ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡ Jer. 36, 6; Gen. 4, 18. 5, 4 seq.; 3 Reg. 1, 6; Jes. 1, 2; Jer. 16, 2; Sir. 41, 9; Hen. 6, 2; Matth. 1, 2 seq.; c. በኀበ፡ mulieris: ይወልድ፡ በኀበ፡ ዘማት፡ Clem. f. 133. b) de Deo: Prov. 8, 25; Ps. 2, 7; Deut. 32, 18. c) spiritualiter: *regenerare*, sive de Deo (qui homines regenerat) 1 Petr. 1, 3; sive de hominibus (qui alios regenerant): Philem. 10; 1 Cor. 4, 15; addito ዳግመ፡, ut: sacerdotes ዳግመ፡ ወለዱክሙ፡ እማይ፡ ወእመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 228. d) de terra, plantis: ምድር፡ ትወልድ፡ ሣዕረ፡ Hebr. 6, 7; ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 4 Esr. 6, 28; Hen. 65, 8; 4 Esr. 2, 39 var. e) trsl.: ቍጥዓ፡ ወመዐት፡ ይወልዱ፡ ከሒደ፡ Chr. ho. 6; Chr. Ta. 29 (vid. sub ዕሩቅ፡).

አውለደ፡ II, 1 1) *parere facere:* seq. Acc. feminae, a) *prolem dare* sterili, አከሁ፡ አነ፡ ዘአወልዳ፡ Jes. 66, 9. b) *parturientem adjuvare*, Ex. 1, 16. 2) *facere ut pariatur* i. e. a) *facere ut nascatur:* Ex. 1, 16. b) *nativitatem attribuere* alicui, *nativum censere* alqm: (dicunt:) ኢመፍትው፡ ውስተ፡ ጸዕረ፡ ወላዲት፡ ናውልዶ፡ ለእግዚ፡ ቃል፡ Cyr. ad Th. f. 9. c) *gignere*, de patre: Hen. 15, 4; አዳም፡ አውለደ፡ ሴትሃ፡ Jsp. p. 271 (crebro).

ተወልደ፡ III, 1 1) *nasci:* ተወሊዶ፡ Matth. 2, 1. 4. 26, 24; Joh. 9, 2. 19; Hebr. 11, 23; Jer. 16, 3; Job 39, 1; Hez. 28, 13; ወልድ፡ ጻድቅ፡ ይትወለድ፡ ለሕይወት፡ Prov. 11, 19; መዋዕልየ፡ ዘእምአመ፡ ተወለድኩ፡ Judith 12, 18; ዕለተ፡ ተወለድከ፡ (*dies natalis tuus*) Sir. 23, 14; Jer. 20, 14; ቀዳሚ፡ ተወልዶ፡ vel ቀዲመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitura* Kuf. 24; ዘቀደመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitus* Kuf. 26; c. c. ለ፡ patris, Gen. 21, 5. 24, 24; 1 Par. 2, 3; Hen. 6, 1; etiam: እስመ፡ ሕፃን፡ ተወልደ፡ ለነ፡ Jes. 9, 6; c. እምነ፡ matris: 1 Par. 2, 3; 4 Esr. 3, 12; Luc. 1, 35; መዋቲ፡ ዘይትወለድ፡ እምአንስት፡ Job 14, 1. 15, 14; ተወልዱ፡ እምከርሠ፡ እሞሙ፡ Matth. 19, 12; ዘተወልደ፡ እምሥጋ፡ Joh. 3, 6; et viri: ወእምኒሁ፡ ኵሉ፡ ጻድቃን፡ ተወልዱ፡ 4 Esr. 1, 13 var.; 4, 64; et causae; ኢተወለድን፡ እምዝሙት፡ Joh. 8, 41; c. እምላዕለ፡ matris: Matth. 1, 16. 20; vel viri Rom. 9, 5; 4 Esr. 4, 15; vel c. በላዕለ፡ mulieris, Hen. 15, 5. a) *natum esse e Deo:* እምእግዚ፡ ተወልዱ፡ Joh. 1, 13. 3, 6; 1 Joh. 3, 9. b) *regenerari:* 1 Petr. 1, 23; ዘኢተወልደ፡ ዳግመ፡ Joh. 3, 3. 7; እለ፡ ተወልዱ፡ ዳግመ፡ በቅድስት፡ ጥምቀት፡ Clem. f. 95. c) *gigni*, de Filio Dei: ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ ተወልደ፡ ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119. 2) de rebus: *nasci, gigni, oriri*, 4 Esr. 2, 38; ይትወለድ፡ ብሩር፡ እምጸበለ፡ ምድር፡ Hen. 65, 7; በተከሕዶ፡ ይትወለድ፡ ለነ፡ በቍዕ፡ Cyr. c. Pall. f. 68; እምስከር፡ ይትወለድ፡ ምርዐት፡ ወዝሙት፡ Clem. f. 139; እምልብ፡ ይትወለድ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡ F. M. 2, 11; እምዝቲ፡ ግብር፡ ይትወለድ፡ ቀትል፡ F. M. 24, 1; Enc. Masc. 11; ሰዐል፡ ይትወለድ፡ እምነ፡ ቍር፡ Lud. ex auct. Gregorii. 3) *prolem nancisci, liberos suscipere*, Gen. 30, 3.

ተዋለደ፡ III, 3 *mutua procreatione sese augere, liberos procreare, progenie numerosum fieri:* እመኒ፡ ተዋለድክሙ፡ ለመርገም፡ ትወልዱ፡ Sir. 41, 9 var.; Luc. 20, 34; τεκνογονεῖν 1 Tim. 5, 14; Gen. 30, 3 var.; in coelis ኢይትዋለዱ፡ Gad. T. H. a) de bestiis et avibus: *pullos procreare, fetum fundere, nidulari:* ይትበዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; Ps. 143, 16; ውስተ፡ አዕጹቂሁ፡ ተዋለዳ፡ ኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ወበታሕቴሁ፡ ተዋለደ፡ ኵሉ፡ አርዌ፡ ገዳም፡ Hez. 31, 6; νοσσοποιεῖν Jer. 13, 22; ἐννοσσεύειν Ps. 103, 18. b) *procreatione gigni, liberos gigni:* ወተዋለዱ፡ (v. ወተወልዱ፡) እምኔሆሙ፡ አሕዛብ፡ 4 Esr. 1, 14; Gen. 19, 31.

አስተዋለደ፡ IV, 3 *facere ut fetum fundant* vel *progenie augeantur*, Deut. 28, 11. 30, 9.

ውሉድ፡ part. *natus, filius:* Gen. 17, 16. 18, 10. 14. 49, 22 var.; ወትከውን፡ ከመ፡ ውሉደ፡ ልዑል፡ Sir. 4, 10; ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ (v. ወልዶ፡) 30, 1; Cant. 5, 10; Ps. 88, 22; Luc. 15, 21 rom.; Hebr. 12, 6; Did. ed. Platt p. 89 l. 14; p. 90 l. 6; p. 122 l. 1 (vid. annot.); Pl. ውሉዳን፡ ልሂቃን፡ ሰብእ፡ *filii patriciorum* Sx. Sen. 3.

ወልድ፡ subst. m., Pl. ውሉድ፡ 1) *filius, natus*, Matth. 1, 20—25. 7, 9. 10, 37. 13, 55. 17, 55; Jes. 9, 6; Ex. 22, 28; Sir. 30, 1 seq., al. sexcenties; ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Matth. 11, 19. 25, 31; ወልደ፡ እግዚ፡ Matth. 4, 3. 6. 8, 29; ወልድ፡ Filius (Dei) Matth. 11, 27. 28, 19 al.; Pl. ውሉድ፡ *filii* (opp. አዋልድ፡) Jes. 60, 4; Jer. 5, 17; Matth. 21, 28 (quamquam pro *filiis* ደቂቅ፡ (vel ደቂ፡) magis frequentatur). 2) *proles* utriusque generis, Apoc. 12, 5; ከመዝ፡ ውእቱ፡ ፍትሑ፡ ለወልድ፡ እመ፡ ከነ፡ ተባዕተ፡ አው፡ አንስተ፡ F. N. 24, 3; maxime in Pl. ውሉድ፡ *liberi* Gen. 30, 1. 32, 12; Jes. 57, 5; Sir. 3, 2. 7, 23; ብዙኀ፡ ውሉድ፡ 16, 1; ይኄይስ፡ መዊት፡ ዘእንበለ፡ ውሉድ፡ 16, 3; ኀፍረት፡ ለአበሆሙ፡ ውሉድ፡ አብድ፡ (v. አብዳን፡) 22, 3. 30, 30; Matth. 2, 18. 7, 11; ውሉድ፡ ተባዕት፡ 1 Par. 23, 22; ውሉደ፡ እግዚ፡ Rom. 8, 14; Joh. 11, 52; ውሉደ፡ ሰብእ፡ Koh. 2, 3. 3) a) *nepos:* ወልደ፡ ወልድ፡ Pl. ውሉደ፡ ውሉድ፡ Prov. 13, 22; Ps. 127, 7; Ex. 34, 7; ደቂቀ፡ ወልድከ፡ Deut. 6, 2; vel ወልድ፡ 2 Reg. 19, 24; Gen. 29, 5. b) ወልደ፡ እኁሁ፡ *fratruelis* Gen. 14, 14; Cant. 5, 9; ወልደ፡ እኅቱ፡ *filius sororis* Gen. 29, 12. 13; Act. 23, 16. c) in genere: *progenies, posteri:* ውሉደ፡ አዳም፡ Sir. 40, 1; ለውሉደ፡ ውሉድ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡ 24, 33; ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ Matth. 1, 20. 3, 9; Luc. 3, 8; Act. 13, 33; ውሉደ፡

እስራኤል፡ Ex. 20, 22. 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: ከዊኖ፡ ወልደ፡ ፴ወ፪ዓመት፡ *triginta duos annos natus* 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; ወልደ፡ ቤት፡ *verna* οἰκογενής Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) ወልደ፡ ሞት፡ *mortis* vel *capitis reus* 1 Reg. 20, 31; *subjectus*, *obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps*, *praeditus*, *imbutus*: ውሉደ፡ መንግሥት፡ Matth. 8, 12. 13, 38; ወልደ፡ ሰላም፡ Luc. 10, 6; ውሉደ፡ ብርሃን፡ Luc. 16, 8; ውሉደ፡ ሕይወት፡ 20, 36; ውሉደ፡ ጥበብ፡ 7, 35; ወልደ፡ ኀይል፡ 1 Reg. 18, 17; ውሉደ፡ ጥምቀት፡ Org. e) *alumnus*, *discipulus*, *addictus*, Ex. 2, 10; ወልድየ፡ Sir. 4, 1. 11, 10. 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; ውሉደ፡ ነቢያት፡ Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 38; ወልደ፡ አቡነ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ Enc. Haml. 19; monachi *filii* abbatis, Phlx.; ውሉደ፡ አርጤምስ፡ *Dianam colentes*, Enc. 5) *adolescens*, *juvenis*, *puer*, 1 Reg. 2, 21. 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17. 18, al.; ወልድ፡ እኁየ፡ Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus*, *servus*: Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልድ፡ subst. i. q. ወልድ፡; non nisi seq. ቤት፡ usitatum, sc. ልደ፡ ቤት፡ οἰκογενής *verna* Jer. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት፡ (pro ወለድት፡) subst. f., Pl. አዋልድ፡ 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23. 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; በከመ፡ እም፡ ከማሁ፡ ወለታ፡ Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis*: ወለተ፡ ወልድከ፡ አው፡ ወለተ፡ ወለትከ፡ Lev. 18, 10; አዋልደ፡ አዋልዲሁ፡ Gen. 46, 7; ሰሎሚ፡ ወለተ፡ ማጣት፡ Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie* alcjs, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; አዋልደ፡ ሕዝብየ፡ Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: ይእቲ፡ ወለተ፡ ፲ወ፪ዓመት፡ *duodecim annos nata* Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola*, *oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna*: ቦቱ፡ ወለት፡ እንተ፡ ሐፀና፡ Esth. 2, 7. d) *discipula*, vel *filia*, in compellatione: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis* i. e. *vici* minores in ejus ditione siti ex eaque pendentes: ቁናት፡ ወአዋልዲሃ፡ 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella*, *adolescentula*, *mulier*: ወለት፡ ድንግል፡ Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praedicatur de urbibus vel gentibus: ወለተ፡ ጽዮን፡ Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; ድንግል፡ ወለተ፡ ግብጽ፡ Jer. 26, 11; ወለተ፡ ሕዝብየ፡ 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula*, *ancilla*, *serva*: Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልደት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ልደታት፡ 1) *partus*, *nativitas*, *generatio*, ዕለተ፡ ልደቱ፡ *dies ejus natalis* Matth. 14, 6; ልደተ፡ ረሲዓን፡ ለሞት፡ Prov. 11, 19; በልደቱ፡ እምብእሲት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ከመ፡ ዕለተ፡ ልደታ፡ እምከርሠ፡ እማ፡ Hos. 2, 17; ሰላም፡ ለልደትከ፡ እማርያም፡ Enc. Mij. 29; ዘኢይትዐወቅ፡ ልደቱ፡ ἀγενεαλόγητος Hebr. 7, 3; ኢያእምርዎ፡ ለልደቱ፡ Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt ፫ልደታት፡ F. N. 42, 10; ቀዳሚ፡ ልደት፡ *primogenitura* Kuf. 24. 26. 37; እምልደተ፡ ክርስቶስ፡ በ፲፻ወ፭፻ዓመት፡ *anno MD post Christum natum*, Chr. f. 150; ሐሳበ፡ ልደት፡ *genethliologia*, Stat. ap. 16. a) በዓለ፡ (ዕለተ፡) ልደቱ፡ ለክርስቶስ፡ Did. 29, vel በዓለ፡ ልደት፡ Sx. Tachs. 29, vel ዘልደት፡ nudum Mavâs. n. 27, *festum nativitatis Christi*. b) ዳግም፡ ልደት፡ *regeneratio* Tit. 3, 5; Clem. f. 227; παλιγγενεσία Matth. 19, 28. c) *generatio*, *progenies*, *gens*, *stemma*, *stirps*: ከመዝ፡ ውእቱ፡ ልደቶሙ፡ ለደቂቀ፡ ኖኅ፡ Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; መጽሐፈ፡ ልደት፡ βίβλος γενέσεως Matth. 1, 1; በከመ፡ ልደቶሙ፡ κατὰ πατριὰς αὐτῶν 1 Par. 6, 62 seq.; በልደቶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 7, 4; ወከነ፡ ኍልቈ፡ ልደቶሙ፡ 7, 9; ሂመ፡ ዲበ፡ ልደቱ፡ ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ 11, 25; ልደተ፡ ዓለም፡ αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; Herm. p. 91[b]. d) ኦሪት፡ ዘልደት፡ *Genesis liber* (Pentateuchi). 2) in genere: *ortus*, *origo*: ከመ፡ ልደተ፡ ንጻሬ፡ እምዐይን፡ ወከመ፡ ልደተ፡ እምሰሉ፡ መልክእ፡ እመጽሂት፡ Fid. Jac. Bar.; ልደተ፡ ወርኅ፡ *novilunium*, Comp. Eccl.

ወላድ፡ adj. fem., *multos partus edens*, *fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ፡ n. ag., f. ወላዲት፡, Pl. m. ወላድያን፡ vel "ዲያን፡, *parens*, *genitor*, *-trix* 1) m. a) *pater*, ወላዲሃ፡ Sir. 22, 4; ትፈዲ፡ ኀጢአተ፡ ወላዲ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ ውሉዶሙ፡ Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor*: Deus ወላዴ፡ ሕይወት፡ Prec. Mat.; ወላዴ፡ ሥን፡ ὁ τοῦ κάλλους γενεσιάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater*: ወላዲትከሙ፡ Jer. 27, 12; ወላዲተ፡ አምላክ፡ *Deipara* (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. ወላድያን፡ a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam ተወላዲ፡).

ወልድና፡ subst. *ratio* vel *dignitas filii* (Sohnschaft): ዝምዶተ፡ አብና፡ ወወልድና፡ F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ፡ (pro መወልድት፡; መውልድ፡ Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. መወልዳት፡, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; መወልዳት፡ F. M. 23, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት፡ Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et መውለዲት፡ Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. መወልድ፡

ሙላድ፡ subst., Pl. ሙላዳት፡ 1) *locus natalis*, *patria*: ብሔረ፡ ሙላድከ፡ Ruth 2, 11; ምድረ፡ ሙላዱ፡ Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus* vel *tempus ortus* sideris, ሙላዳት፡ Hen. 72, 1. 2) *generatio*, *genitura*: ግሕፀነ፡ ሙላድ፡ M. M. f. 28; ዘርእ፡ ሙላድ፡ *semen genitale* f. 36. 3) *progenies*, *gens*, *cognati*, γένεσις Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ፡ n. prgr. sc. ميلاد *tempus natale*, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ፡ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur*, *natus*: እይቴኬ፡ ሀሎ፡ ዝየ፡ ፍቁር፡ ወላዲ፡ ፤ ወእይቴ፡ ሀሎ፡ ዘመድ፡ ወላዲያን፡ ወተወላዲ፡ Genz. f. 88; አብ፡ ወላዲ፡ ወኢተወላዲ፡ ፤ ወልድ፡ ተወላዲ፡ ወኢወላዲ፡ Ath. de Trin.

ትውልድ፡ (pro ትውልድት፡; in libris antiquioribus etiam ተውልድ፡, vid. Octat. Ae., P. II p. 5; passim ቱልድ፡ ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. ትውልዳት፡ 1) *progenies*, et bestiarum, ut: ትውልደ፡ ቃግስት፡ Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; ትውልደ፡ ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; ትውልድ፡ እኩይ፡ ἔκγονον κακόν Prov. 24, 34; ትውልደ፡ ዘመድየ፡ ὁ οἰκογενής μου Gen. 15, 2. 3; ትውልደ፡

ምድር፡ αὐτόχθονες *indigenae* Ex. 12, 48; **ኵሉ፡ ትውልድ፡ ዘሥጋ፡ ወደም፡** Sir. 14, 18; **ትውልደ፡ ከርሥከ፡** Jes. 48, 19. 2) *gens, stirps, familia, stemma, cognati:* **ትውልዶሙ፡** αἱ πατριαὶ αὐτῶν 1 Par. 4, 27; **በኵሉ፡ ትውልዶሙ፡** κατὰ γενέσεις αὐτῶν 1 Par. 7, 2; Ruth 4, 18; συγγένεια Ex. 6, 14, 15. 3) *homines eadem aetate degentes, genus hominum, aetas* hominum (Generation, Menschenalter): **ራብዕ፡ ትውልድ፡** Gen. 15, 16. 50, 23; **ሣልስት፡ ወራብዕት፡ ትውልድ፡** Ex. 20, 5; Job 42, 16; Epist. Jer. 2; Koh. 1, 4; **እምይእቲ፡ ትውልድ፡** Jer. 8, 3; Gen. 7, 1; Kuf. 46; Ex. 1, 6; Ps. 11, 8; Marc. 8, 12. 13; Hen. 1, 2; **ትውልድ፡ እንተ፡ ትመጽእ፡** Ps. 21, 34. 77, 4. 7. 10; **ለብዙኃ፡ ትውልድ፡** Jes. 24, 22. 13, 20 var.; **በትውልዶሙ፡** Kuf. 2; **ለትውልደ፡ ትውልድ፡** Sir. 39, 9; Jes. 13, 20. 34, 10. 17. 51, 8. 59, 12. 60, 15. 61, 4; Dan. 3, 33; Joel 4, 20; Ex. 3, 15; Ps. 44, 19; **ለትውልዳት፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Hen. 82, 2; **ትውልዳት፡** F. N. 24, 2; Enc. Jac. 6.

ወለገ፡ inus., i. q. وَلَجَ *intravit* domum, latebram, *se recepit.*

ልገት፡ subst., m. et f., Pl. **ልገታት፡**, *tugurium, tuguriolum, umbraculum, casa:* **ልገት፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡** Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1; Mich. 1, 6. 3, 12; **ልገታት፡ ቈላት፡** Hagg. 1, 4; **ገብረ፡ ሎቱ፡ ልገተ፡** Jon. 4, 5; pastorum F. N. 37. — *Voc. Ae.:* **ልገት፡ ብ፡ ጎጕ፡**

ወለጠ፡ I, 2 [بَدَلَ; amh. **ለወጠ፡**] *mutare, com-, per-, immutare,* c. Acc., ut: vestes suas: **ወልጡ፡ አልባሲክሙ፡** Kuf. 31; Gen. 35, 2, vestes alcjs Gen. 41, 14; Jer. 52, 33; Ps. 101, 28 (ἑλίξεις); Enc. Genb. 11; nomen alcjs 4 Reg. 24, 17; **ወለጥዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** Dan. 1, 7; mercedem alcjs Gen. 31, 7; amicum: **ኢትወልጥ፡ ዐርከ፡** Sir. 7, 18; deos Jer. 2, 11; **ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ፡** μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν Sir. 30, 29; **ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡** Dan. 2, 21. 7, 25; **እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ማእሰ፡ ወጸጕርኒ፡ ከመ፡ ጸምር፡** Kuf. 37; **ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጾ፡** Sir. 13, 25; **ይዌልጥ፡ ኀሊናሁ፡ ንዋመ፡ ሌሊት፡** Sir. 40, 5; Rom. 1, 23; **ወለጥከ፡ ለማይ፡ መሪር፡ ወረሰይኮ፡ ጥዑመ፡** Kedr f. 12; Hen. 45, 4. 5. 74, 4; nox et dies **ኢይወልጡ፡ ሥርዐቶሙ፡** Kuf. 6; **ዘእንበለ፡ ሚጠት፡ ወወልጦት፡** Org.; c. c. **በ፡** alius rei: **ኢትዌልጦ፡ በበግዕ፡** Ex. 13, 13; Lev. 27, 10; Prov. 6, 35; Ps. 105, 21; **ሕዝብየ፡ ወለጡ፡ ክብሮሙ፡ በዘኢይበቍዖሙ፡** Jer. 2, 11. a) *mutare* i. e. *violare:* **ኢትወልጥ፡ ቃለከ፡** Sir. 7, 14; **ወልጦ፡ ቃል፡** 41, 18; **ወለጡ፡ ሥርዐተ፡** ἤλλαξαν τὰ προστάγματα Jes. 24, 5; **ይዌልጥ፡ ፍትሐ፡** ταράξει κρίσιν Job 34, 12; **አርኰስክምዎ፡ ወወለጥክምዎ፡ ወኢያክበርክምዎ፡ (ለመቅደስ፡)** Jsp. p. 372. b) *describere* vel *transscribere* librum, Lud. sine auct.

ተወለጠ፡ III, 2 *mutari, com-, per-, immutari, transformari:* **እፎ፡ ተወለጠት፡** Jer. 31, 39; **ኢይትዌለጥ፡** Mal. 3, 6; Ps. 101, 28; Hebr. 1, 12; **እመ፡ ይትዌለጥ፡ ሥርዐተ፡ መዓልት፡ ወሥርዐተ፡ ሌሊት፡** Jer. 40, 20 vrs. alt.; **ይትዌለጥ፡ ኀይሎሙ፡ ለመላእክት፡** Jes. 41, 1; **ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡** Dan. 3, 19; Judith 10, 7; Jes. 29, 22; Hen. 39, 14; **ተወለጠ፡ ገጾሙ፡ ወጸልመ፡** Jer. 37, 6; Lev. 13, 3. 17 seq.; Hen. 67, 11; **መንፈስየ፡ ተወለጠ፡** Hen. 71, 11; **ተወለጠ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ መልአክ፡** Asc. Jes. 9, 30; **ተወልጦቱ፡** 3, 13; **ይትዌለጥ፡ ልበሙ፡** 4 Esr. 4, 31; c. **እምነ፡** formae prioris: **ይትወለጥ፡ ልቡ፡ እምሰብእ፡** Dan. 4, 13; Job 37, 4; c. **ኀበ፡** *in* alqd: **ተወለጠ፡ ፍሥሐሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡** Sx. Teq. 14. a) *transfigurari:* Marc. 9, 2; Matth. 17, 2; 1 Cor. 15, 51. 52. b) *transferri ad* alium, c. **ለ፡**, ut: **ይትዌለጥ፡ አብያቲሆሙ፡ ለካልኣን፡** Jer. 6, 12. c) *habitum* vel *vestitum* suum *mutare:* Herodes **ያንሶሱ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ተወሊጦ፡** (explorandi causa) Jsp. p. 328. d) *diversum esse,* c. **እምነ፡**, Hen. 24, 2. 33, 1.

ተዋለጠ፡ III, 3 1) *permutatione cum* aliquo *uti, permutatione acquirere* alqd: **በእንተ፡ ተዋልጦ፡** Ruth 4, 7; in specie καταλλάσσειν *reconciliare* alqm sibi per alqm (permutatione innocentis cum reo admissa): **እግዚ"፡ ተዋለጠ፡ ዓለመ፡ በክርስቶስ፡** 2 Cor. 5, 19; **ቦቱ፡ ተዋለጠነ፡** δι' αὐτοῦ κατηλλάγμεθα τῷ πατρί Cyr. c. Pall. f. 97; **ይእዜ፡ ተዋለጠክሙ፡ በሥጋሁ፡ ወሞቱ፡** ibid. (at Col. 2, 15 rom. absque sensu bono). 2) *vario modo a se invicem diversum esse:* **በእንተ፡ ምክንያተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዕ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** propter varietatem naturae vel indolis humanae, F. M. 1, 3.

ውሉጥ፡ part. *mutatus, immutatus, varius, diversus:* **ወልድ፡ ውሉጥ፡** Hen. 106, 5; **በቀኖናት፡ ውሉጣት፡** F. M. 1, 3; Christus **ኢውሉጥ፡ እምኔነ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት፡** hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ወላጢ፡ n. ag. *mutator,* Lud. sine auct.

ውላጤ፡ n. act. et subst. *mutatio, immutatio, commutatio:* **ንሕነ፡ ከሃልያን፡ ለውላጤሁ፡** (sc. **ለመቅደስ፡**, templum mutare sc. in melius) Jsp. p. 330; Clem. f. 49; Deus est **ውጹእ፡ እሚጠት፡ ወእምውላጤ፡** ἀμείνων τροπῆς Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις (**ሚጠት፡** τροπή) ibid.; μετάστασις (**ብዕድና፡** τροπή) f. 15; **ሚጠት፡ ወውላጤ፡** τροπὴ καὶ ἀλλοίωσις, Cyr. c. Pall. f. 67; Litt. 166, 4; Haim. Ab.

መወልጥ፡ part., Pl. **መወልጣን፡**, is qui permutationem numorum vel mercium facere solet, i. e. *numularius, argentarius,* Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; Joh. 2, 14; F. M. 19.

ተውላጥ፡ subst., Pl. **ተውላጣት፡** 1) *mutatio, immutatio* (Veränderung), Hen. 67, 2. 9; si hieme coelum nubibus tegitur, putamus **ከመ፡ ተውላጥ፡ ዘረከበ፡ (ለሰማይ፡)** Chr. Ta. 16. a) *vicissitudo,* παραλλαγή Jac. 1, 17; **ተውላጣት፡** Chr. Ta. 32. b) *diversum, contrarium:* exspectabamus rixas cessaturas esse **ወኮነ፡ ነገሩ፡ በተውላጠ፡ ዝንቱ፡** sed res evenit e contrario Jsp. p. 306. 2) *res quae permutatur* cum alia vel *qua compensatur* alia, *pretium:* τὸ ἄλλαγμα Lev. 27, 10. 33; ἀντάλλαγμα: **ኢይደልዎ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡** Job 28, 15; **ለዐርክ፡ ምእመን፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡** Sir. 6, 15; **ረሰይኩ፡ ለከ፡ ተውላጠከ፡ ግብጸ፡** Jes. 43, 3; σταθμός **አልቦቱ፡ ተውላጠ፡ ነፍስ፡ መስተዐግሥት፡** Sir. 26, 15; Jos. 7, 21; Ps. 48, 8; **ባሕርይ፡ ዘኢይትረከብ፡ ተውላጡ፡** Enc. Ter 21; **በተውላጥ፡** ἐν ἀλλάγματι *permutando* (merces) 3 Reg. 10, 28; **በተውላጥ፡** *cum compensatione* Jes. 9, 5. a) **በተውላጠ፡** vel **ተውላጠ፡** i. q. *pro:* **ፈደየነ፡ በተውላጡ፡ እኪተ፡** *pro eo* (sc. bono) Jsp. p. 324; **ተውላጠዝ፡** *pro hoc* p. 333; **ተለዐለ፡ ሞገሰ፡ ስሙ፡ ተውላጠ፡ ጻማሁ፡** *pro labore ejus* Enc. Nah. 16; Ter 25; **ተውላጠ፡ ሴሰይዎ፡** *pro eo quod eum cibaverant,* Enc. Mag. 8. b) **ተውላጠ፡ ዓለም፡** *metallum* vel *metalla* Hen. 8, 1.

ወለጥ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis: arcum tetendit, sagittam imposuit, paravit **ወለጠ፡ ወመቅልዐ፡** Gad. Ad. f. 127 (an *missile,* βολίς?).

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat آسَ *donavit, mutuum rependit*, X *petiit mutuum* (vic. وَسَّ); amh. **ዋሰ፡** *proxeneta uti*, **ተዋሰ፡** *sponsorem, vadem, proxenetam esse* vel *fieri*.

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est **ይደልዎ፡ ከመ፡ ያውሕስ፡ ንዋዮ፡** F. N. 28.

ተውሕሰ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 1) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** vel **እምኀበ፡** pers.: **ለእመ፡ ተውሕሰከ፡ እምኀበ፡ ቢጽከ፡** Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; **ተወሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** (v. **ተዋሐሲ፡**) 4 Reg. 4, 3; **ለእመቦ፡ ዘተወሐሰ፡ እንስሳ፡** F. N. 28; **ለእመ፡ ተውሕሰ፡ብእሲ፡ እምቢጹ፡ እንስሳ፡** F. N. 45; **ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ሂ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡** F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; **ንዋይ፡ ዘይትወሐስ፡ ለእመ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፩፴ዓመት፡** F. N. 37; c. Acc. prs.: **እስመ፡ አልቦ፡ ዘይትወሐሰክሙ፡** Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere* vel *accipere, mutuari* ab alqo: **ተዋሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** 4 Reg. 4, 3; **ተዋሕሶት፡** F. N. 27 (vid. sub **አስተቃለለ፡**).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur:* **አስተውሐሱ፡** (v. **አስተዋሐሱ፡**) **እምግብጽ፡ ንዋየ፡ ብሩር፡** Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum:* F. N. 28; **ሕስትሰ፡ ነሢአ፡ በቍዔት፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ቤዛ፡ በገጽ፡ እሙር፡** ibid.; **ዘኢትትዐቀብ፡ ዐይኑ፡ ምስለ፡ በቍዔታት፡ ዘበቲ፡** (quod inter usum non idem ipsum conservatur) **ዘከመ፡ዲናራት፡ ወጠፉልሐ፡ ብሩር፡ ወዘይሰፈር፡ ወይትሜዘን፡ ልቃሕ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕስት፡** ibid.; **በከመ፡ ልብሰ፡ ሕስት፡ ከማሁ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥአን፡ በቅድመ፡ እግዚ"፡** Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum:* **ነሢኤ፡ ዋሕስ፡** (opp. **በዓለ፡ንዋይ፡**) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); **በዋሕስ፡** *ratione commodi* vel *mutui* F. N. 32.

ውሕሰት፡ n. act. et subst. *commodatio* et *commodum:* **እንብሮ፡ ማሕፀንት፡ አው፡ ውሕሰት፡ አው፡ አኀዝ፡** F. N. 39.

ወሐሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሐሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans*, Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሐሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum*, F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. **ትውሕስታት፡** *commodum, commodatum:* **በእንተ፡ ትውሕስታት፡ ወሚጥ፡ ወተዓስቦ፡** F. N. 43, 7.

ወሐከ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad הוֹכִיחַ, sed ad **ሐከከ፡** حَكَّ *scabit, fricuit*, V *lacessivit* c. ب, referendum videtur] *lacessere, irritare, ad iram incitare*, c. Acc. prs.: **ውሒኮ፡ ወሐክሙ፡ ለፀረ፡ እግዚ"፡** παροργίζειν 2 Reg. 12, 14; ἐζήλωσε 4 Reg. 10, 18; παροξύνειν **ይዌሕክ፡ ለፈጣሪሁ፡** Prov. 14, 31. 17, 5; **ወሐክ፡** (Imprt.) **ለዐርክከ፡** Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; **እስመ፡ ወሐክዎ፡ ለአፉሁ፡** παρεπίκραναν Thren. 1, 18; **አነ፡ አአምር፡ ወሕኮተከ፡** v. **ውሒኮተከ፡** v. **ውሕኮተከ፡** ἐρεθισμός Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.*: **ወሐከ፡ ዘ፡ አነሳሰ፡**

ተወሐከ፡ vel **ተውሕከ፡** III, 2 *lacessi, irritari:* **ወይትዌሐኩ፡** (v. **ወይትኀፈሩ፡**) **በኵሉ፡ ኀይሎሙ፡** Mich. 7, 16, ubi Graecus καταισχυνθήσονται habet.

ወሐኪ፡ n. ag. *irritator*, Lud. sine auct.

ውሕኮት፡ n. act. *lacessitio, irritatio*, Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub **ዋህውሀ፡**

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. **ወሐየ፡**

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire:* **እለ፡ ቀዲሙ፡ የዐይሉ፡ ገዳመ፡ ወአድባረ፡ ወድኀረ፡ ይትወሐውሑ፡ በአዕጻደ፡ ነገሥት፡** M. M. f. 185; **ወይመጽኡ፡ ካዕበ፡ ማኅበረ፡ ነቢያት፡ ወጻድቃን፡ ይሰግዱ፡ ላቲ፡ ወይትወሐውሑ፡ በቅድሜሃ፡** Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ዘ፡ ተመላለሰ፡**

ውሕዘ፡ I, 1 [غَدَّ *fluxit* aqua (זוּב **ወሰ፡**), نَزَّ id.; vid. etiam **ተከዚ፡**] Impf. **ይውሕዝ፡**, Subj. **የሐዝ፡** (raro **ይውሐዝ፡** 4 Esr. 8, 14 Laur.), *fluere, manare:* **ይውሕዝ፡ ማይ፡** Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; **የሐዝ፡** Am. 5, 24; **ፈለግ፡ ዘይውሕዝ፡** Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; **ሀፉ፡ ይውሕዝ፡ ውስተ፡ ጽሕሙ፡** 1 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ዘይውሕዝ፡** Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; **የሐዝ፡ ማየ፡ ቀራንብቲክሙ፡** 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; **አመ፡ ይውሕዝ፡ ቅብዕ፡ ውስተ፡ ፍናውየ፡** Job 29, 6. a) *profluere*, de profluvio mulierum, **ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡** (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare:* c. Acc. rei, **እደውየ፡ ይውሕዛ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 5; **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡** Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; **ዐይንየ፡ ውሕዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16 var.

አውሐዘ፡ II, 1 *fluere* vel *manare facere, effundere;* **አውሕዝ፡ ማየ፡ በብሔረ፡ ጽምእ፡** Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 39; **ዐይንየ፡ አውሐዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16; **አውሐዘ፡ አንብዐ፡** Enc. Hed. 21; **ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡** Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; **ለእመ፡ አውሐዘ፡ እግዚ"፡ አስራበ፡ እክለ፡ እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2; **ለውእቱ፡ ውሒዝ፡ ዘአውሐዘ፡ አርዌ፡ እምነ፡ አፉሁ፡** Apoc. 12, 16; **ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዙ፡ ምህሮ፡ ወንጌል፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **አውሐዘ፡ ዘ፡ አምኀረ።**

ውሒዝ፡ part. *fluens, manans:* **አንብዕ፡ ውሒዝት፡** Phlx. 110.

ውሒዝ፡ (Infin. et) subst., plerumque m., Pl. **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** (in Voc. Ae. etiam **ሐይዝት፡**), *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen*, χειμάῤῥους Job 6, 15; Jer. 29, 2; **ውሒዝ፡ በድው፡** Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** Koh. 1, 7; καταράκτης Jer. 36, 26; διῶρυξ **ከመ፡ ውሒዝ፡ ማይ፡** (v. **ሙሐዘ፡ ማይ፡**) **ዘይወጽእ፡ እምነ፡ ተከዚ፡** Sir. 24, 30; ποταμός Jes. 48, 18; **ውሒዝ፡ ኀያል፡** 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; **ወሓይዝት፡** Matth. 7, 25. 27; **ውሒዝ፡ ዐቢይ፡** ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; **ውሒዝ፡ ማይ፡** Jer. 18, 14; **ከመ፡ ውሒዛተ፡ ማይ፡** ὁρμὴ ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; **ወሓይዝተ፡ አፍላግ፡** Lit. Chr.; **ውሒዝ፡ ለፈለገ፡ ዮርዳኖስ፡** Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.*: **ውሒዝ፡ ዘ፡ ፈሳሽ፡**; *aliud*: **ሐይዝት፡ ዘ፡ ምንጭ፡**

ውሕዘት፡ n. act. *fluxus, fluxio:* **ውሕዘቱ፡ መንገለ፡ ሰሜን፡** Hen. 26, 2; **በውሕዘተ፡ አንብዕ፡** Reg. Pach.; **ወቆመ፡ ሰቤሃ፡ ውሕዘተ፡ ደማ፡** Luc. 8, 44.

ሙሓዝ፡ (plerumque ሙሐዝ፡ scriptum) subst., (m.), Pl. ሙሓዛት፡, *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus*, διέξοδος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; ኢትግበር፡ሎቱ፡ ሙሓዘ፡ለማይ፡ Sir. 25, 25. 50, 8; χειμάῤῥους Cant. 6, 11; ሙሓዘ፡ማይ፡ Job 38, 31; ሙሓዘ፡ማየ፡ግብጽ፡ (נַחַל מִצְרַיִם) Kuf. 10; διῶρυξ ወከነኒ፡ዝከቱ፡ሙሓዝየ፡ከመ፡ተከዚ፡ወረ ለግየኒ፡ከነኒ፡መጠነ፡በሕር፡ Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; የኀድ ሩ፡ውስተ፡ሙሓዛተ፡ማይ፡ Jer. 38, 9; ሙሓዘ፡ማይ፡ παραῤῥέον ὕδωρ Jes. 44, 4; ὑδραγωγός Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; ሙሓዘ፡ማይ፡እምበሕረ፡ምስር፡እስከ፡ቀልዝም፡ (i. e. مصر et قلزم) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐየ፡ I, 1 (etiam per ሀ et ኀ) [vid. ዋሕውሐ፡; وَحَى *tetendit, profectus fuit;* cum وَحَى *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire:* እመ፡ወሐይኩ፡ (v. ዋሐኩ፡) ኖኀተ፡ቤታ፡ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς Job 31, 9.

ዋሐየ፡ I, 3 1) *obambulare, circumvagari,* ይስሐቅ፡ ይዋሒ፡ውስተ፡ገዳም፡ διεπορεύετο Gen. 24, 62; እለ፡ይዋሕ ዩ፡ οἱ περικυκλοῦντες Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere:* የሐውር፡ይስሐቅ፡ወይዋሒ፡ዋሪቶ፡ Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub ኰስተረ፡); እ ለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ (Inf.) ወምርዳየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24; ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸራር፡ Job 30, 15; ዋ ሕዮሙ፡ (episcope) ለኀጥአን፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut פָּקַד): *punire, animadvertere in* alqm, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, ἐπισκέπτεσθαι, እስመ፡ይዋሒ፡ ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται Jes. 29, 6; በዝንቱ፡ኢይዋሒኑ፡ Jer. 9, 9. 25. 11, 22. 13, 21. 23, 12. 37, 20. 51, 13; Thren. 4, 22; ዋሕይ፡ወሐ ተታ፡ ἐπισκοπή Sap. 19, 14; እዋሕያ፡በበትር፡ለኀጢአቶሙ፡ Ps. 88, 32; እዋሕዮሙ፡ Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ae.:* ይዋሒ፡ (v. ይውሒ፡) ዘ፡ይጠብቅ፡; *aliud:* ይዋሕ ዮ፡ዘ፡ይንበኝሙ፡; *aliud:* እዋሕያ፡ብ፡አሳዝናታለሁ ።

አስተዋሐየ፡ IV, 3 *visendi* vel *inspiciendi causa frequentare* alqd: ዘያስተዋሕያ፡ለእከይ፡ይትሀጉል፡በቲ፡ (var. pro ያስተዋዕያ፡) Prov. 19, 9.

ዋሒ፡ part. *perlustrans, inspiciens:* ከሃሌ፡ኵሉ፡ወዋ ሒ፡ (pro ወዋሕየ፡) ኵሉ፡ Cyr. f. 125 (vid. sub ተኰስየ፡), si quidem lectio sana est.

ወሐደ፡ rad. eadem, quae יָחַד *unitus est* (vicinae sunt አሐ ደ፡, በሐተ፡).

አዋሐደ፡ II, 3 *unire* numeros, ut: በበ፩ታዋሕድ፡ *singulis unum adde,* Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec ታ ውሕድ፡ ab አውሐደ፡ legendum est).

ተውሕደ፡ vel ተወሐደ፡ III, 1 *uniri, unum esse vel fieri:* matrimonio ይትወሐዱ፡ ክልኤሆሙ፡ ይኩኑ፡ ፩ሥጋ፡ F. N. 24, 4; ናሁ፡ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; እግዚ'' ዘይትወሐድ፡በመለኮት፡ወይሜለስ፡በአካላት፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐደ፡ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi:* qui baptizatus est ናሁ፡ተዋሐደ፡ምስለ፡ክርስቶስ፡ F. M. 5, 1; Christi ተዋሕዶቱ፡ውስተ፡ሥጋ፡ σαρκὸς ἀνάληψις Chr. ho. 3; እግዚ''፡ዘይሜለስ፡ወይትዋሐድ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 81; እግዚ''፡ዘይሜለስ፡በአካሉ፡እንዘ፡ተዋሕዶ፡ያጸንዕ፡በ መለኮቱ፡ወኀይሉ፡ I Sal. Mar. 1; ተዋሕዶ፡እምላክ፡ወሰብእ፡ እመ፡ለ፪ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7; አሚን፡ተዋሕዶት፡እምላካዊ ት፡ (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; ተዋሕዶት፡ ὁμιλία (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; ተዋሕዶ ትከ፡ (tibi unitum esse sc. amicitiâ) Jsp. p. 294; Serveus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit በእንተ፡ተዋ ሕዶ፡ de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

አስተዋሐደ፡ IV, 3 (አስተወሐደ፡ IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum* vel *unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans ፩ውእቱ፡እግዚ''፡ዘንተ፡ኢ ይቤ፡ያጽርዕ፡ትሥልስተ፡መለኮት፡አላ፡ከመ፡ያስተዋሕድ፡ ዕምረተ፡ሥላሴ፡ M. M. f. 12.

ዋሕድ፡ part. et adj. [יָחִיד, وَاحِد], f. ዋሕድ፡ (pro ዋሕድ ት፡) 1) *unicus, unigenitus,* 4 Esr. 3, 36. 4, 65; ትቀትል፡ ወልዳ፡ዋሕደ፡ Jsp. p. 368; ቦቱ፡ወለተ፡ዋሕደ፡ (Platt: ዋሕ ድተ፡) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Th. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; ክርስቶስ፡ዋሕድ፡ Enc. Jac. 4. 2) *paucus,* vid. sub ዋኅድ፡

ዋሕድና፡ subst. *unitas, singularitas,* Lud. sine auct.

ውሕደ፡ *paucum esse* vid. sub ውኅደ፡

ወሠረ፡ I, 1 et 2 [نَشَرَ وَشَرَ أَشَرَ נָסַר נָשַׁר سَرَ *serravit, incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 ይውሥር፡ et ይሥር፡ et ይሠር፡, *serrare, serra secare* vel *dissecare,* ይትሌዐል፡ሞሠር ት፡ዘእልበ፡ዘይወሥሩ፡ (v. ዘይዌ''፡) ቦቱ፡ Jes. 10, 15; ረሰይ ኩከ፡ከመ፡መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐርስ፡ወይወሥር፡ (v. ወ ይዌ''፡) 41, 15; c. Acc.: ወሠረ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; ወሠርዎ ን፡በሞሠርት፡ኀጺን፡ለዕኑሳት፡ Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; ወ ሠሮ፡ለኢሳይያስ፡በሞሠርት፡ዕፅ፡ Asc. Jes. 5, 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; ይውሥርዎ፡በሞሠርት፡ Sx. Mij. 23; ይውሥሩ፡ Tab. Tab. 56; ይሥሩ፡ (v. ይሠሩ፡) ለከርሥ ኪ፡ Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres πεπρησμένος et πρησθήσεται tamquam πεπρισμένος et πρισθήσεται vertit). — *Voc. Ae.:* ወሠረ፡ዘ፡ከረከረ፡

ተወሥረ፡ III, 1 et ተወሠረ፡ III, 2 *serrari, serra secari* vel *dissecari,* Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; እስከ፡ተወ ሠረ፡ለክልኤ, 5, 14; እለ፡በሞሠርት፡ተወሥሩ፡ Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ፡ III, 3 *serram cum aliquo trahere,* Lud. sine auct.

ውሡር፡ part. *serra dissectus,* Lud sine auct.

ወሣሪ፡ n. ag. *serrator, serram ducens,* Lud. sine auct.

ሞሠርት፡ et ሞሠር፡ (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst., m. et f., Pl. መዋሥር፡ et መዋሥርት፡ *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; መ ዋሥርት፡ Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; መዋሥርተ፡ዕፅ፡ Syn. f. 336; ሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመዋሥረ፡ኀጺን፡በእሳት፡ዘአርሰን ዎ፡ Sx. Haml. 25; ዋረሲሁ፡መዋሥርት፡ τομίδες (var. pro መከርከር፡) Prov. 24, 37. — *Voc. Ae.:* ሞሠርት፡ዘ፡መጋዝ እ፡ v. መጋዝ፡

ምሣር፡ subst., Pl. ምሣራት፡ *ascia, scalprum, securis, securis bipennis,* ዘገብሮ፡ጸራቢ፡በምሣር፡ Jer. 10, 3 var.;

ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማሕረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣረ፡ ጸራቢ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; σκέπαρνον Jes. 44, 12; ጸረቦሙ፡ በምሣራት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይሜጽር፡ Did. 10. (De ምሰር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምራቅ፡ a ወረቀ፡).

ወሠቀ፡ *tendere* vid. sub **ወሰቀ፡**

ወሥአ፡ rad. inus., quae cum وَسْوَسَ, وَشْوَشَ *mussitare et susurronem egit, detulit* componenda videtur. وَشَى

አውሥአ፡ III, 1 1) *loqui, verba facere*, ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ λαλήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚ"፡ ይሠጠዎ፡ (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere*, sexcenties, ut Matth. 25, 37; Joh. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሥአ፡ ይቤሎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሥአከ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ ሰቤሃ፡ Sir. 35, 8; ዘእንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡ 11, 8; እለ፡ ሰምዕዎ፡ ጥበበ፡ ወአውሥኦቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; ኢያውሥእዎ፡ እንከ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወኢያውሣእክሙኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አወሥአከ፡ ለከ፡ ወለ፫ እዕርክቲከ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘአወሥእ፡ አነ፡ Job 39, 34; ኢያአምር፡ ዘያወሥእ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥኦ፡ ሠናየ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ዘክህለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ *ad* alqd, ut: ዘአውሥአ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: *loqui coepisse, exordiri sermonem:* Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; እግዚ"፡ ያወሥእ፡ ስእለቶ፡ ለትኩዝ፡ Fal. c) *respondere* judici et inquisitori i. e. *rationem reddere*: ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ ... 1 Petr. 3, 15; ይሁብ፡ አውሥኦ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad judicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረት፡ በዲበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare:* ወአውሥኡ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በይእቲ፡ ስብሐት፡ ὑπεφώνει Judith 15, 14; Deg. (vid. ምሥአ፡). e) de montibus *voce resonantibus:* Sap. 17, 18 (vid. sub ድምፅ፡).

ተዋሥአ፡ III, 3, raro **ተወሥአ፡** III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem:* ተዋሥኦቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትዋሣእ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ θυμὸν ἔρρηξας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንት፡ አነ፡ ከመ፡ እትዋሣእ፡ ለእግዚእየ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትዋሥአኒ፡ ἀντιστήσας μοι Job 41, 2; ተዋሥኦቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσθαι Rom. 9, 20; እንዘ፡ ኢትትዋሥእዎሙ፡ ἀναμφισβήτως 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; ኢተዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare:* እመሂ፡ ፈቀደ፡ ይትዋሣእ፡ κριθῆναι αὐτῷ Job 9, 3; ኢትትዋሣእ፡ በኀበ፡ ጸአሊ፡ μὴ ἐξαναστῇς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ ὁ κρινόμενός μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትዋሣእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ἐλέγχων κύριον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere*, ኢይትዋሣእ፡ በነገር፡ οὐ κατα τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተዋሥኦትከ፡ ተሞአ፡ ዐላዊ፡ Enc. Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare*, c. Acc. prs. (alicui): ለእመ፡ ኢተዋሣእከኒ፡ ኢየአምነከ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare:* ከመ፡ ኢ.ንርከቡ፡ በዘ፡ ንትዋሣእ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትዋሥኦ፡ ለመኰንን፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኢ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens:* አንትሙ፡ አውሣእያን፡ በእንቲአሆሙ፡ (müßt euch über sie verantworten) F. N. 5.

ተዋሣኢ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens:* ሶበ፡ ይትዋሣእ፡ ተዋሣኢ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, objurgator*, ተዋሣኤ፡ ነገር፡ (ἀπηνὴς καὶ αὐθάδης) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ምሥአ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit), Pl. መዋሥእት፡ *responsoria, antiphonae*, cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri exstant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣእሣእ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facundia, eloquentia:* ሣእሣእ፡ ቃልክሙ፡ φθέγμα ῥήματος Job 6, 26; ያነክሩ፡ ቃሎ፡ ወሣእሣእ፡ አፉሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣእሣእ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፡ እዳም፡ ለሰሚዕ፤ ጥዑም፡ ለአፍ፤ ሣእሣእ፡ ለከናፍር፤ ላሕይ፡ ለእዕይንት፡ Clem. f. 175; ሣእሣእ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.:* ሣእሣእ፡ ዘ፡ ስብቅል፡

ሥእሡእ፡ part. *facundus:* ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣእሥአ፡ verb. quadrl. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀልጥፍጥፍ፡ ያለ፡; *Rad. Abb.:* ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀለፈጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e ረውሐ፡; መዋርሕት፡ pro መራውሕት፡ q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur መስተናፈሻ፡

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., יָרַשׁ, ܝܺܪܶܬ, وَرِثَ] Subj. ይረስ፡ 1) a) *heredem esse*, F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alcjs hereditate consequi:* Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብዙኅ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere* vel *nancisci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርስ፡ ክብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alcjs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ ኢ.ይረስዋ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሱ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርስዎሙ፡ አብያቲሆሙ፡ Hez. 7, 24; እወርሶሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 7; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብእ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem* vel *possessionem rei*

dare vel *assignare* alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; ያወርሶ፡ እግዚ"፡ ለይሁዳ፡ መክፈልቶ፡ Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; ሕገ፡ ዘያሐይዎሙ፡ አውረሶሙ፡ Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ prs.: ታወርስ፡ መርገመ፡ ለቤታ፡ Sir. 23, 26; ከመ፡ ትረሱ፡ ምድረ፡ ወእምድኅሬክሙ፡ ታወርሱ፡ ለደቂቅክሙ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ 1 Par. 28, 8.

ተወርሰ፡ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: ወተወርሱ፡ ምድሮሙ፡ Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 1ľ, 21. 22; ተወርሰ፡ Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: ከመ፡ ኢትትወረስ፡ ለካልአን፡ *ne aliis obtingat*, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ፡ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ተዋርሶ፡ *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: ተዋረሰሙ፡ (v. ተዋረሰ፡) ኵሎ፡ ንዋዮሙ፡ Tob. 14, 13; ኢይትዋረሱ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስና፡ Lud. comm. hist. p. 313; ለተዋርሶ፡ ዘኢይበሊ፡ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: Gen. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; ተዋረሱ፡ ኵሎ፡ ደወሎሙ፡ Judith 5, 15.

አስተዋረሰ፡ IV, 3 *hereditatem distribuere* vel *assignare, heredem instituere* alqm rei, c. c. Acc. pers. vel rei, etiam c. ለ፡ pers.: አመ፡ ያስተዋርሶሙ፡ ንዋዮ፡ ለደቂቁ፡ Deut. 21, 16; እምርስቱ፡ ያስተዋርስ፡ ለውሉዱ፡ Hez. 46, 18; አስተዋርስ፡ ንዋየከ፡ Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, መበሕት፡ ለአቡሁ፡ ከመ፡ ኢያስተዋርሶ፡ ርስተ፡ ዚአሁ፡ F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem* (sorte) *distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; እጼሁ፡ አስተዋረሰቶሙ፡ Jes. 34, 17.

ዋርስ፡ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፡ subst., m. et f., Pl. ርስታት፡, *hereditas, heredium, patrimonium*, በእንተ፡ ርስት፡ F. N. 42; ርስታት፡ F. N. 27; ወሀቦን፡ አቡሆን፡ ርስቶን፡ Job 42, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio*: Ps. 2, 8. 15, 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; እስራኤል፡ ርስትየ፡ Jes. 19, 25. 57, 6 (κλῆρος). 63, 17; Joel 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; እሁበክምዋ፡ በርስት፡ Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.

ወራሲ፡ n. ag., Pl. ወራስያን፡, *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; ብእሲት፡ ዘትወልድ፡ ወራሴ፡ Sir. 23, 22; F. N. 41; ወራስያኒሁ፡ F. N. 46; Rom. 8, 17; ወራስያኒሃ፡ ለምድረ፡ ሕያዋን፡ Clem. f. 196; ወራስያን፡ ክብር፡ Jsp. p. 290; ወራሲ፡ ጠባይዓዊ፡ *heres naturalis* F. N. 42, 3.

አውራሲ፡ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (Erblasser), F. N. 41, 4. 42, 13.

ዋረስ፡ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. መዋርስት፡ 1) *heres institutus*, a) *heres*: ኵሎሙ፡ ተገብረከ፡ ይትከፈሉ፡ መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres*: Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; ሰብአ፡ መዋርስቲከ፡ Hez. 11, 15; (אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus መዋርስተ፡ ሰይጣን፡ Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, κλῆροι Gen. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፡ n. ag. (III, 3), *heres*: ተዋራሴ፡ ስሙ፡ Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ፡** I, 1, rarius I, 2 [רקק, יָרַק, تُف, רוק, رِيق], Subj. I, 1 ይውርቅ፡, *spuere, exspuere, in-, ad-, conspuere*: ለምንት፡ ዘኢወረቀ፡ አበ፡ መቃረ፡ (per sexaginta annos) Phlx. 10; ኵሉ፡ ዘርእየኪ፡ ይወርቅ፡ (v. ይዌርቅ፡) እምኔኪ፡ (v. ላዕሌኪ፡) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; ወረቀ፡ ምድረ፡ (v. ውስተ፡ ምድር፡) χαμαί Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: ኢይውርቅ፡ ምራቆ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ ላዕለ፡ ልብሱ፡ Kedr f. 87; ኢይውርቅ፡ ምራቆ፡ F. N. 12; c. ውስተ፡ alcjs, ut: እንዘ፡ ይወርቁ፡ ውስተ፡ ገጹ፡ Did. 29; ኢይትሀከዩ፡ ወሪቀ፡ ውስተ፡ ገጽየ፡ Job 30, 10; vel ላዕለ፡, ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; ወረቀ፡ ላዕለ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: ይወርቅዎ፡ (v. ይዌርቅዎ፡) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; አመ፡ ወረቃ፡ (ለፍሕም፡ እንተ፡ ትነድድ፡) ትጠፍእ፡ Sir. 28, 12. — *Voc. Ae.*: ቀአ፡ ወወረቀ፡ ዘ፡ ተፋ።

ረቅ፡ subst. *sputum*: በረቅ፡ አፉሆሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ርቀት፡ n. act. *spuitio*, Org. 1.

ምራቅ፡ subst. (m.), *sputum, saliva*, τὰ σίελα 1 Reg. 21, 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύσμα Joh. 9, 6; ኢሚጥኩ፡ ገጽየ፡ እምኀፍረተ፡ ምራቅ፡ ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων Jes. 50, 6; 4 Esr. 4, 64; ለእመ፡ መጽአ፡ ምራቅ፡ (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua ወለእመ፡ ኢረከብነ፡ ማየ፡ ንገብር፡ ውስተ፡ እደዊነ፡ ምራቀነ፡ ወንኅትም፡ በቱ፡ ገጸነ፡ F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ፡** inus., sc. יָרַק *viruit*, وَرَقَ *fronduit* arbor (יֵרָקוֹן *flavedo*, أَوْرَقُ *fuscus*, وَرِقٌ *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፡ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): ወርቅ፡ ንጹሕ፡ Ex. 25, 31; Job 28, 1; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ 28, 19; ወርቅ፡ ፍቱን፡ Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al., ወርቅ፡ ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ወርቀ፡ በሕር፡ Job 41, 21; ወርቀ፡ ኦፊር፡ 28, 16; ወርቀ፡ ዐረብ፡ Ps. 71, 15. a) in Genit.: *aureus*, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; ንዋየ፡ ወርቅ፡ Job 28, 17; አዕማደ፡ ወርቅ፡ Sir. 26, 18; በዘወርቅ፡ ይስተይ፡ ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: እእባን፡ ወርቅ፡ Sx. Genb. 8. b) እብነ፡ (ዕንቍ፡) ዘሕብረ፡ ወርቅ፡ *chrysolithus* Ex. 28, 20. 36, 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11; Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; ወርቀ፡ ሤጥ፡ Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 18. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፡ adj. rel. *aureus*, ኍልቍ፡ ወርቃዊ፡ *numerus aureus*, (alias መጥቅዕ፡ q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፡ subst., m. et f., Pl. አውራኅ፡, Pl. Pl. አውራኅት፡ (Lud. e Mss. Colb.), [יֶרַח et יָרֵחַ, وَرِيخٌ تَوْرِيخٌ تَارِيخٌ, ታሪክ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; **ወርኅሰ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡** Sir. 43, 8; **የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡** 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; **ወርኅ፡ምልእት፡** *luna plena* vel *plenilunium* Sir. 50, 6; **ሠርቀ፡ወርኅ፡** *novilunium* 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub **ሠርቀ፡**). 2) plerumque m., *mensis*, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; **በኃምስ፡ወርኅ፡** Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; **ለለወርኅ፡በወርኁ፡** Jes. 66, 23 var.; **፲ወ፪ ወርኅ፡** δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; **አውራኅ፡** Job 39, 2; **አውራኅ፡ክልኤ፡** Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 38, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; **አመ፡ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡አውራኅ፡** Deut. 1, 3; **በአውራኅ፡አውራት፡** Hen. 78, 9; **ሠለስተ፡አውርኅ፡** (pro **አውራኅ፡**) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; **ዡሎን፡አውራኅ፡** F. N. 36. a) *novilunia* **አውራኅ፡** (v. **አሥሀርት፡**) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) **ወርኅ፡ሀላል፡** vel **ወርኅ፡ወርኃዊ፡** vel **ሠርቃዊ፡** *mensis lunaris* opponitur **ወርኅ፡ፀሓይ፡** vel **ወርኅ፡ፀሓያዊ፡** *mensi solari*, Abush. 3) *tempus* in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poëtas: **በወርኅ፡ቀላውዴዎስ፡** Enc. Mij. 15; **ዘመነ፡መንሱት፡ወወርኅ፡ተከውሶ፡** Enc. Mij. 22; Haml. 26; **በወርኅ፡ምግቡ፡ለያሬድ፡** Tab. Tab. 11. — *Voc. Ae.:* **ወርኅ፡ዘ፡ጨረቃ፡**

ወርኃዊ፡ adj. rel. 1) *lunaris:* **ዓመት፡ወርኃዊ፡** Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; **ወርኅ፡ወርኃዊ፡** Abush. 2) *lunaticus*, Matth. 4, 24; **ወርኃውያን፡** ("ዊያን፡) Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. وَرَأَ *repulit, impedivit* (وَرَاءَ *quod pone est*), وَرَى II *occultavit.*

ሞራእ፡ et **ሞርአ፡** subst., m. et f., st. c. **ሞራአ፡** et **ሞርአ፡**, Pl. **መዋርእት፡** *subligaculum, succinctorium;* Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [יָרָה] Subj. I, 1 **ይውሩ፡** *jacere, conjicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare,* **ወርዎ፡እብነ፡** Koh. 3, 5; **አሕባለ፡ወረዉ፡ሊተ፡** Ps. 15, 6; **ይዌርዉ፡አልባሲሆሙ፡** Act. 22, 23; **ወርዉኒ፡** (v. **ውርዉኒ፡**) **ውስተ፡ባሕር፡** Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; **ትዌርዎ፡ውስተ፡ፈለግ፡** Jer. 28, 63. 48, 5; **ይዌርዎን፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡** Mich. 7, 19; **መሬተኪ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ይዌሩ፡** Hez. 26, 12; Kuf. 48; **እስመ፡ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ውስተ፡ብሔር፡** ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς τὴν γῆν Jer. 22, 28. 26; **ወረዎ፡(በድዋ፡)ውስተ፡መቃብረ፡ደቂቀ፡ሕዝብ፡** Jer. 33, 23; **ይውርውዎሙ፡** Dan. 3, 20 var.; **ከመ፡ይውርዎሙ፡** (v. **ይወርዎሙ፡**)**ማእከለ፡ባሕር፡** Kuf. p. 160; **ትዌርዎሙ፡ማእከለ፡እሳት፡** Hez. 5, 4; **ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡** Zach. 5, 8; **እዌሩ፡ላዕሌሆሙ፡መሥገርትየ፡** Hos. 7, 12; **አኮ፡በጽድቅነ፡ዘንዌሩ፡ሣህለነ፡ቅድሜከ፡** Dan. 9, 18; se ipsum: **ወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ወሞተ፡** Jsp. p. 375; projicere leoni alqm Enc. Tachs. 12 (Lud.); *jaculari:* **ይዌሩ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Job 41, 10. — *Voc. Ae.:* **ወረወ፡ደርበየ፡ብ፡ወረወረ፡**

ተወርወ፡ III, 1 et **ተወረወ፡** III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *conjicere* vel *praecipitare,* **ተወረው፡ታሕተ፡** Matth. 4, 6. 21, 21; **ተወርዉ፡ላዕሌሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡** Jsp. p. 376; tral.: **ፈቃዱ፡ተወርወት፡ኀበ፡ዐጸደ፡ወይን፡** (voluntas ejus conjecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. 1. 2) Pass. *conjici, projici,* Lud. ex Enc. Hed. 18; **ተኃብኡ፡ውስተ፡አህጉር፡ጽኑዓት፡ወንተወር፡ህየ፡** ἀποῤῥιφῶμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus:* **ቀብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡** Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator:* **ወራዌ፡ረምሕ፡** Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a **ወረው፡**) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውሬ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) πάριος *parius, marmoris* species, **ዕንቈ፡ወራውሬ፡** 1 Par. 29, 2. b) *topazius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma **ወራውር፡** occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro **ወዕር፡** i. e. وَعْرٌ *difficilis, salebrosus et asper* locus, mons (יַעַר *silva*): **ወእምዝ፡ወጽኡ፡በሌሊት፡እምይእቲ፡ደብር፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡ፍኖተ፡ወበጽሑ፡ውስተ፡ወርዕ፡ወእንዘ፡የኀሥሡ፡ፍኖተ፡ኀጥኡ፡** Gad. Kar. (quamquam etiam radicem **ወዐረ፡** Aethiopes habent).

ወርዘወ፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem* vel *juvenem esse* vel *se praebere:* Christus **ልህቀ፡በበሕቅ፡ወወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡** M. M. f. 63; **እስከ፡ወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡** Org.; **ወርዘውኩ፡ወረሣእኩ፡** Ps. 36, 26; **አመ፡ወርዘወ፡** Gad. Lal., **ጽናዕ፡ወወርዙ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዚአነ፡** 1 Par. 19, 13.

አወርዘወ፡ II *adolescentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: **ኢያወርዘውኩ፡** οὐχ ἐξέθρεψα νεανίσκους (v. **ኢያልሀቁ፡ወራዙተ፡**) Jes. 23, 4.

ተወርዘወ፡ III, 1 *ad adolescentiam perduci, juvenilem vigorem recipere:* a Michaële archangelo sanatus abiit, **እንዘ፡ይትወረዘው፡በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Gad. T. Haim.

ውርዝው፡ part., f. **ውርዝውት፡** vel **ውርዝት፡** *adultus, juvenilis:* **ውርዝውት፡** *adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; **ውርዝዋት፡** *adultae*, II Can. Ap. 4; **ብእሲት፡ውርዝት፡** Sx. Genb. 20; **ውርዝዋት፡አንስት፡** Did. 14; **ደናግል፡ሩዕያት፡ወስርግዋት፡ወውርዝዋት፡በሃይማኖት፡** Mavâs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) **ከመ፡ኢይቅብአሙ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ውርዝውት፡** Did. 22.

ወሬዛ፡ subst. m., Pl. **ወራዙት፡** (**ወረዙት፡** 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; **ልሂቅ፡ወወሬዛ፡** Hez. 9, 6; **ወሬዛ፡ወሕፃን፡** 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; **ወራዙት፡** Gen. 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tit. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: **ወልድ፡ወሬዛ፡** Dan. ap. 1, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: **ወሬዛ፡ሀየል፡** νεβρὸς ἐλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — *Voc. Ae.:* **ወሬዛ፡ዘ፡ጕልማሳ፡**

ወሬዛዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus:* **ወሬዛዊት፡ድንግል፡** F. N. 5 et 10, 8.

ውርዙት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibet Platt **ወርዙት፡**, sed p. 130 lin. 11 **ው**"**፡**) *adolescentia, juventus,*

Koh. 11, 9. 10. 12, 1; Prov. 2, 17. 24, 54; Ps. 42, 4. 102, 5; 1 Tim. 4, 12; እምውርዙትከ፡ Kuf. 37; እምነ፡ውርዙትየ፡ Sap. 8, 2; በውርዙት፡ Sir. 30, 11 (opp. ንእስ፡); ኀለፈ፡ውርዙት፡ 4 Esr. 14, 8. 3, 68; እንዘ፡ሀለዉ፡በኀይለ፡ውርዙቶን፡ Did. 14; ፍትወተ፡ውርዙት፡ 2 Tim. 2, 22; መዋዕለ፡ውርዙቶሙ፡ Hen. 10, 17.

ውርዛዌ፡ subst. *juventus, adolescentia:* መዋዕለ፡ውርዛዌ፡ Sap. 2, 6; Chr. Ta. 7; F. N. 43, 2; Deus አልቦ፡ርሥአነ፡ለውርዛዌሁ፡ Lit. Epiph.; Enc. Nah. 26.

ውርዘውና፡ subst., id., Chr. Ta. 7; Phlx. 4; F. N. 5; Enc. Mij. 3.

ወረደ፡ I, 1 [amh. et יָרַד id.; وَرَدَ plerumque significatus speciales habet] Subj. ይረድ፡; Imprt. ረድ፡, *descendere*, Ex. 19, 24; Jes. 47, 1; Ps. 17, 11; Matth. 24, 17; Marc. 1, 10; ወሪዶት፡ Hen. 63, 10; Joh. 4, 49; c. እምነ፡ loci: ጐንደየ፡ወሪደ፡እምደብር፡ Ex. 32, 1; Judith 10, 10; እምነ፡ሰረገላ፡ Jud. 4, 15; እምሰማይ፡ Matth. 28, 2; Joh. 1, 32; እመስቀል፡ Marc. 15, 30; ረዲ፡እምነ፡ክብርኪ፡ Jer. 31, 18; c. እምዲበ፡ Ex. 19, 14; Matth. 14, 29; c. እምውስተ፡ Gen. 24, 64; c. እምላዕለ፡ 1 Reg. 25, 23; c. በ፡ scalae Gen. 28, 12; c. ውስተ፡ loci: ሑር፡ረድ፡ውስተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 22, 1; Cant. 6, 2; Gen. 12, 10. 46, 3. 4; Ex. 19, 18; 2 Reg. 11, 10; Marc. 13, 15; Joh. 6, 16; c. Acc. loci: ወወረደ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 43, 12; እለ፡ተሐውሩ፡ትወርዱ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Jes. 30, 2. 31, 1. 52, 4; ወረዱ፡ሲኦል፡ (v. ሲኦለ፡) Bar. 3, 19; Jon. 1, 3; Joh. 2, 12; Act. 7, 15; raro c. ለ፡ (*versus*) loci, Luc. 10, 30 (cfr. Act. 8, 26); c. ኀበ፡ pers. (*ad*): Joh. 1, 52; Act. 10, 21. 14, 11; c. Acc. viae qua quis descendit, Luc. 10, 31, vel loci *per* quem descendit, Asc. Jes. 10, 8; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super* alqm, Luc. 3, 32; Joh. 1, 33; *irruere* super alqm Jos. 11, 7. De rebus inanimatis a) *defluere, decidere, delabi, deferri, demitti:* ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር፡ Luc. 22, 44; pluvia de coelo Jes. 55, 10; Matth. 7, 25; አኀዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ፡ Kuf. 5; ይወርድ፡ጠል፡ Num. 11, 9; ነቅዕ፡ዘይወርድ፡እምድብር፡ Deut. 9, 21; Ps. 71, 6. 132, 3; እሳት፡እምሰማይ፡ Luc. 9, 54; በረድ፡እምሰማይ፡ Apoc. 16, 21; Hen. 18, 11. 101, 2; በከመ፡ወረደ፡መዐትየ፡ላዕለ፡ ... ἔσταξε Jer. 49, 18; ወረደ፡ዕፃ፡ላዕለ፡ዮናስ፡ (*cadere*) Jon. 1, 7; Esth. 3, 7; ልብሰ፡መትከፍት፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ከልኤሆን፡መታክፊሁ፡ Ex. 36; 11; ፍርሀት፡ወረዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡ ἐπέπεσεν Luc. 1, 12. b) *desidere* Ps. 103, 9. c) *deorsum tendere*, de terminis, Num. 34, 11. 12; Jos. 17, 9. 18, 13.

አውረደ፡ II, 1 *descendere facere*, i. e. 1) ubi refertur ad homines, a) *deducere*, አውርዶሙ፡ኀበ፡ማይ፡ Jud. 7, 4; አወርዶሙ፡ቈላተ፡ዮሳፍጥ፡ Joel 4, 2; Hen. 69, 4; Act. 9, 30; in specie de viis, quae deorsum ducunt, 2 Esr. 13, 15; ኀበ፡ Prov. 5, 5 vel ውስተ፡ 7, 27, vel ለ፡ Act. 8, 26. b) *demittere:* አውረዶሙ፡በሐብል፡እንተ፡መስኮት፡ Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; Jer. 45, 6; Marc. 2, 4; mortuum a cruce Marc. 15, 46. c) *deorsum mittere, detrudere, dejicere:* 1 Reg. 2, 6; አውረዶሙ፡ለነገሥት፡ውስተ፡ሞት፡ወለክቡራን፡እምነ፡ዐራታቲሆሙ፡ Sir. 48, 6; አውረድዎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ለመሳፍንት፡ Thren. 2, 10; Dan. 8, 20. 2) ubi refertur ad res: a) *deorsum ferre, deportare*, Gen. 37, 25. b) *deducere*, Gen. 42, 38. 44, 29. 31. c) *demittere*, Gen. 24, 18. 46; Num. 4, 5; አውረደ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ Sir. 48, 3; Apoc. 13, 13; እግዚ"፡ያወርድ፡ጠለ፡ወዝናመ፡ላዕለ፡ምድር፡ Kuf. 12; አውረደት፡አንብዐ፡ Sir. 32, 18; ነበብኩ፡ወኢይኔስሕ፡አውረድኩዋ፡ወኢይትመየጥ፡እምኔሃ፡ Jer. 4, 28. d) in specie: demittere manum i. e. *extendere, immittere, inferre, admovere manum*, አውረደ፡እዴሁ፡ወነሥአ፡ 4 Reg. 6, 7; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ Sir. 34, 18; c. ላዕለ፡ pers. (cui vis inferatur): Gen. 37, 22; Kuf. 18; 1 Reg. 26, 9; 2 Reg. 1, 14, al. e) *dejicere, deorsum jacere*, ancoram Act. 27, 28; እለ፡ያወርዱ፡መሣግሪሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jes. 19, 8; ἔβαλεν Apoc. 8, 5; ታወርዳን፡እስከ፡ምድር፡ Jes. 26, 5. f) *deponere* vestem 1 Reg. 18, 4; Hez. 44, 19. g) *exponere* sarcinas e nave Act. 21, 3 Platt.

ተወርደ፡ III, 1 (si non ተወረደ፡ 1) Pass.: a) *deponi, dignitate moveri*, Lud. e Syn. b) *superveniri, opprimi:* ኀለየ፡ከመ፡ብሔር፡ትትወረድ፡ τὴν πόλιν ἁλῶναι Cyr. ad Th. f. 7 (siquidem lectio sana est). 2) Refl. *se demittere* (sich herablassen): ተወርዶቱ፡ለእግዚ"፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ፡ M. M. f. 155; በተወርዶ፡ f. 95; ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ክህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡ f. 95.

ተወረደ፡ III, 2 a) *super se demissum habere* daemonem i. e. *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare*, de prophetis falsis: ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይትዌረድ፡ (v. ዘይትዋረድ፡) παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ Jer. 36, 26; ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡ (v. ይትዋ"፡) ለበዓል፡ ἐπροφήτευον τῇ βαάλ Jer. 2, 8; de homine cupiditatis insania agitato: በፍትወት፡ነፍሳ፡ትትዌረድ፡ ἐπνευματοφορεῖτο 2, 24.

ተዋረደ፡ III, 3 1) *se demittere* vel *submittere* (sich herablassen) ad alqm: ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡(ጳውሎስ፡)ውስተ፡ንባብ፡በበንስቲት፡ (sc. ad intellectum lectorum descendens) Chr. ho. 2; seq. ምስሌሆሙ፡ *ad eos* Chr. ho. 8; ርኢከኑ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሕገ፡ተዋርዶ፡ ὁρᾷς ὅτι συγκατάβασις ἦν (sui ad nostrum captum demissio) ibid.; ኢትረሲኬ፡ጽእለት፡ተዋሪዶቶ፡ μὴ οὖν τὸ εἶδος τῆς ἐντελείας ὕβριν νομίσῃς, ho. Theodoti in Cyr. f. 102; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጸእል፡ ibid.; ተዋረዶ፡ (ubi se submisit) በትሰብእቱ፡ f. 104; ይደሉ፡ከመ፡ይትዋረድ፡ሎቱ፡እምቀኖና፡በአቅልሎ፡ (ut se ad eum demittat levatione poenitentiae impositae) Kedr f. 55. 68. 2) *se demittere super* alqm i. e. *obsidere*, de daemone: ወለት፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡ Act. 16, 16. 3) *obsessum esse* daemone, *insanire, furere, divinare* (i. q. ተወረደ፡) Jer. 2, 8. 36, 26 (vid. sub ተወረደ፡). — *Voc. Ae.:* ይትዋረዳ፡ዘ፡ያስተአብዳ፡; *aliud:* ይትዋረዱ፡ዘ፡ይሸበሸቡ፡

አስተዋረደ፡ IV, 3 e superiore ordine *in inferiorem detrudere* alqm: qui Melchisedecum Spiritum S. fuisse censent, ያስተዋርድዎ፡ውስተ፡አምጣነ፡ገብር፡ (in gradum servi) ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ውሩድ፡ part. *delapsus, demissus:* ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡ Herm. p. 21.

ርደት፡ n. act. a) *descensio, descensus*, Asc. Jes. 3, 13. 9, 15; ርደቱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ 4, 21; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ርደቱ፡ለወልድ፡እምሰማይ፡ Clem. f. 7; ተዘከር፡እግዚኦ፡ርደትከ፡ዲበ፡ምድር፡በእንተ፡ፍቅረ፡ሰብእ፡ Genz. f. 26; Org. 1. b) *delapsus:* ከመ፡ርደተ፡ንስር፡ ὅρμημα ἀετοῦ Deut. 28, 49; ከመ፡ርደተ፡አንበጣ፡ርደቱ፡ (sc. ለበረድ፡) Sir. 43, 17; ርደተ፡ዝናማት፡ Sx. Hed. 12.

ሙራድ፡ (raro **ምውራድ፡**, ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus:* τὸ καταφερές Jos. 7, 5; κατάβασις 10, 11; **ሙራደ፡ ደብር፡** 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; **ሙራደ፡ ዐቀብ፡ ዘደብረ፡ ዘይት፡** Luc. 19, 37; **ይውሕዝ፡ ከመ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ሙራድ፡** Jes. 30, 28; **ሙራደ፡ ፍኖተ፡ ኤማት፡** Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abstufung): **እምድኅረ፡ መዓርግ፡ ውሉድ፡ ይረሱ፡ መዓርገሙ፡ ለውሉደ፡ ውሉድ፡ በበ ሙራዶሙ፡** (descendendo gradatim) **መዓርግ፡ እምድኅረ፡ መዓርግ፡** F. N. 52. 3) *opus pensile*, 3 Reg. 7, 15.

ወርድ፡ et **ወረድ፡**, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْض] εὖρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቀ፡ (etiam per **ሠ**) I, 1 et 2 [vid. **መሰከ፡**, nec non נָשַׁק; crebrius usitatur quam **መሰከ፡**] Imprt. I, 1 **ስቅ፡**, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: **ወሰቀ፡ ቀስቶ፡** Kuf. 38; **እለ፡ ወሰቁ፡ አቅስስቲሆሙ፡** Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3, 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; **ወሰቁ፡ ልሳኖሙ፡ ከመ፡ ቀስት፡ ሐሰት፡** Jer. 9, 3; **ስቁ፡ ቀስተክሙ፡ ወንድፍዋ፡** 27, 14; **ወይወስቁ፡** (v. **ወይዌስቁ፡**) **ቀስተ፡** 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; **ወይዌስቅ፡ ቀስቶ፡** Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; **ወሰቀ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24; **ወተረ፡ ቀስቶ፡ ወወሰቀ፡ ቀስቶ፡** ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου Hab. 3, 9; **ምስክ፡ ቀስተከ፡ ወወስቅ፡ ሐጸከ፡ ወወሰቀ፡ ዮአስ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad **መሰከ፡** annotata sunt).

ተወስቀ፡ III, 1 *imponi in arcu* intenso sagittam, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus*, de arcu: **ውሱቅ፡ አቅስስቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ውሱቃን፡ አቅስስቲሆሙ፡** 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. **ዕሱቅ፡** vid. sub **ዕሱቅ፡**

ወሰበ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum יָשַׁב ,ثَوَى (وثب ex dialecto Himjaritarum).

አውሰበ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere*, sive adjecto **ብእሲተ፡** sive omisso: **አውሰበ፡ ብእሲተ፡** Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; **ኢታውስብ፡ ብእሲተ፡** Jer. 16, 1; **ዘአውሰበ፡ ብእሲተ፡ ኄርተ፡** Sir. 36, 29. 25, 8; **አውሰብክዎን፡** Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; **እለ፡ ያወስቡ፡ ዳግመ፡ ይከውኑ፡ ውፁኣነ፡ እምሕግ፡** Did. 14; **እለ፡ ያወስቡ፡ ራብዐ፡** ibid. 2) *nubere*, sive adjecto **ብእሴ፡** sive omisso: **አውሰበት፡ ካልአ፡ ብእሴ፡** Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1 Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; **አውስቦ፡** Ruth 1, 12; **እምድኅረ፡ አውሰበት፡** Sir. 42, 9; **እንተ፡ አውሰበት፡** *nupta*, **እንተ፡ ኢያውሰበት፡** *innupta* 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonio jungi*, 1 Cor. 7, 29; **እለ፡ ኢያውስቡ፡** Kuf. 44; **አውስቦ፡** *matrimonium* Hebr. 13, 4; **አውስቦ፡ ክልኤተ፡** *bigamia*, Syn.; **በእንተ፡ ፍኅረት፡ ወሕጼ፡ ወአውስቦ፡** F. N. 24. 4) *concumbere, concubare*, **አውስቦ፡ በ፩ ሌሊት፡ ፫ጊዜ፡**, **አውስቦ፡ እንስሳ፡**, **አውስቦ፡ አውናን፡** (*onania*), Form. Conf.

ተወሰበ፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere:* **ለእመ፡ ተወሰበት፡** F. M. 5, 7; c. **ለ፡** viri: **ለእመ፡ ተወሰበት፡ ለብእሲ፡** F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰበ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi:* **ትትዋሰቡ፡ ምስሌሆሙ፡** Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Ruth 1, 13 var.; F. M. 5, 17; **ተዋስቦ፡ ሕርምት፡** *connubium* vel *matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; **እሎን፡ ተዋስቦታት፡** 5, 17.

አስተዋሰበ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare* sive filium sive filiam, *connubio* vel *matrimonio jungere*, filiam *nuptum dare* vel *collocare* alicui, *maritare*, Ex. 21, 7 (omisso **ወለተ፡**); Jud. 12, 9; **አውሰቡ፡ እምውስተ፡ አዋልዲሆሙ፡ ወአስተዋሰቡ፡ ደቂቆሙ፡** 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et **ምስለ፡** 2 Esr. 20, 30; **ለብእሲ፡ ጠቢብ፡ አስተዋስቦ፡** Sir. 7, 25; **አስተዋሰብዋ፡ ለ፯ ዕደው፡** Tob. 3, 8. 6, 14; **አነ፡ ፈቀድኩ፡ ከመ፡ አስተዋስብ፡ ወለተከ፡ ለወልደ፡ እስክንድር፡** Jsp. p. 335; filium sive filiam F. M. 5, 2; **በግብር፡** (per vim) **ያስተዋስብዎ፡** F. M. 6, 8; **ፈቀዱ፡ አበዊሁ፡ ከመ፡ ያስተዋስብዎ፡ ሎቱ፡ ብእሲተ፡** Sx. Mag. 27; **አስተዋሰብዎ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** ibid. 2) matrimonium jungere benedictione i. e. *benedicere matrimonio*, de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus*, a) de femina: *nupta, marita*, **ትከውን፡ እምኍልቈ፡ መበለታት፡ ውሱባት፡** F. M. 5, 12; **አንስት፡ ውሱባት፡** 6, 13; **ውሱባት፡** Did. ed. Platt p. 95; **ውስብት፡** Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *mariti, maritus et marita, conjuges*, **ማእከለ፡ ውሱባን፡ ወደናግል፡ ሀሎ፡ ፍልጠት፡ ከሡት፡** F. N. 10; **ውሱባን፡** F. N. 24, 1; **እንዘ፡ ውእቶሙ፡ ውሱባን፡** (*conjuges*) F. M. 9, 4.

አውሳቢ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit* vel *duxit, maritus*, F. N. 48 (opp. **ውስብት፡**).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus* vel *matrimonio jungendus:* **እመ፡ ኮነ፡ ኢሐዱ፡ እምተዋሳብያን፡ ድንግለ፡** F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium:* Sap. 14, 24; Org. 4; **ሰ" ብጹሕ፡** F. M. 5, 3; **ዝሙት፡ ኢኮነ፡ ሰብሳበ፡ ወኢይትኌለቍ፡ በሰብሳብ፡** F. M. 5, 8; **ቀዳሚ፡ ሰብሳብ፡ ንጹሕ፡ በኀበ፡ እግዚ"** Did. 14; **ሰብሳብ፡ ዘሕግ፡** (legitimum) Kedr f. 78; **ቀኖና፡ ሰብሳብ፡** Clem. f. 89. 106; **ዘተደመረ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በሥርዐተ፡ ሰብሳብ፡ አው፡ በካልእ፡** (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; **ሰብእ፡ ሰብሳብ፡** *mariti* vel *conjuges* F. M. 10; **እለ፡ ውስተ፡ ሰብሳብ፡** (id.) Macc. f. 17.

ውስተ፡ *in* vid. sub **ወሰጠ፡**

ወሰነ፡ I, 2 [non tam ad אזן وَزَنَ **መዘነ፡**, quam ad وَسَمَ *signo notavit*, סמן (an سَنَّ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere:* **አኮ፡ ጸሀቅከ፡ ወትጋህከ፡ በዓለም፡ ዘይዌስነከ፡ እምዘወሰኖ፡ ለከ፡ ፈጣሪከ፡ ወኢተሀከዮትከ፡ ዘያሐጽጸከ፡ እምዘወቀመ፡ ለከ፡** Fal. f. 27; Deus **ይዌስን፡ በኖጻ፡ ባሕረ፡** Lit. Orth.; Apostoli **ሠርዑ፡ ወወሰኑ፡ በቀኖናሆሙ፡** (**ከመ፡** seq. Subj.) Abush. 39; tempus, locum, rationem, al., F. N. crebro; **ወስን፡ ሊተ፡ መካነ፡ ዘአኀድር፡ ውስቴቱ፡** Sx. Mag. 27.

ተወሰነ፡ III, 2, rarius **ተወስነ፡** III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari:* **ዕድሜ፡ እንተ፡ ተወሰነ፡ ሎቱ፡** Enc. Ter 23; **መካን፡ ዘተወሰነ፡**, **ዕድሜ፡ ዘተወሰነ፡** F. N. 28; **መጠን፡ ዘተወሰነ፡** F. N. 36; **ባሕረ፡ ጸጋኪ፡** (o Maria) **ኢይትዌሰን፡ በኖጻ፡** Enc. Sen. 21; **ባሕረ፡ ቍልዝም፡ ዕሙቅ፡**

ዘኢይትዌሰን፡ መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas ዘኢይትወሰን፡ Lud. ex Org. 2; ተወሰነ፡ ወተፈትሐ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡ (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰነ፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc.: ኤማት፡ እንተ፡ ትትዋሰና፡ Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus:* ኵሉ፡ ሥሩዐ፡ ወዕቁመ፡ ወውሱነ፡ ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt; ተዐደወ፡ ጊዜ፡ ዘውሱን፡ ሎቱ፡ F. M. 10, 1. 27, 4; እግዚ" ረሰየ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ መዋዕለ፡ ውሱነ፡ (sc. vitae) Jsp. p. 290; መከን፡ ውሱን፡ F. N. 28; Abush. crebro; መዓርጋት፡ ዘውሱን፡ ሎቱ፡ F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines,* loci, terrae, ditionis: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8. 22, 25; Ps. 103, 10; አመ፡ ያነብር፡ ወሰነ፡ (v. ዐቅመ፡) ለባሕር፡ Prov. 8, 29. 15, 25; ገበርኩ፡ ላቲ፡ (ለባሕር፡) ወሰነ፡ Job 38, 10; Jer. 5, 22; እስከ፡ ወሰንከ፡ ሰደዱከ፡ Obad. 7; ወሰን፡ ሰሜናዊ፡ Hez. 48, 1 seq.; ዘይትዐደዉ፡ ወሰነ፡ μετατιθέντες ὅρια Hos. 5, 10; ተዐደዉ፡ ኃጥኣን፡ እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; temporis: አልቦ፡ ለዝ፡ ሕግ፡ ወሰነ፡ መዋዕል፡ Kuf. 13. 16. 49; ጊዜ፡ ወሰነ፡ ምስያታት፡ Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. ውሳኔ፡).

ወሳኒ፡ n. ag. *definitor, determinator:* Deus ፈጣሬ፡ አዝማን፡ ወወሳኔ፡ ዓመታት፡ M. M. f. 36; Deus est ወሳኔ፡ ሀልዎታት፡ ከመ፡ ኢትትዐደው፡ እምዘአዘዘ፡ συνέχων τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ውሳንያት፡ vel ውሳኔያት፡, 1) *definitio,* a) *praescriptum:* ዝንቱ፡ ውሳኔ፡ ሕግ፡ ይደሉ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ F. M. 5, 5; ውሳኔያተ፡ ሕግ፡ Gad. Kar.; እመቦ፡ ዘተዐደወ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡ እምውሳንያት፡ ዘወሰኑ፡ ሎቱ፡ F. M. 5, 3; ውሳንያት፡ እንተ፡ ወሰንዋ፡ አበው፡ ቀደምት፡ Fid. Jac. Bar.; ውሳኔ፡ ሥጋዊ፡ (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) pretii (in emtione et venditione) F. N. 33. c) *finitio* notionis, verbi (Definition): በእንተ፡ ውሳኔ፡ ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; በእንተ፡ ውሳኔ፡ አውስቦ፡ 24, 4. 2) *determinatio, terminatio, circumscriptio, finis:* ውሳንያተ፡ አምጻር፡ vel ምድር፡ (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; ለሕገ፡ ኦሪት፡ ቦቱ፡ ወሰን፡ ወለዛቲሰ፡ (ሕግ፡) አልቦቱ፡ ውሳኔ፡ Chr. ho. 19; በጽሐት፡ በምዕር፡ ኀበ፡ ውሳኔ፡ (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰከ፡ I, 2 [وَسَقَ *congessit*] *addere, adjicere, accumulare,* c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. ላዕለ፡ ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. በላዕለ፡, ut: ኃጥእ፡ ይዌስክ፡ ኀጢአተ፡ በላዕለ፡ ኀጣውኢሁ፡ Sir. 3, 27; vel c. ዲበ፡ Apoc. 22, 18; ይዌስክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; ከመ፡ ኢተወስከ፡ እንከ፡ ዲበ፡ (v. በዲበ፡) ኀጣውኢከ፡ Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. በዲበ፡ Ps. 68, 32; Jes. 38, 5; እንዘ፡ ትዌስኩ፡ ኀጢአተ፡ በዲበ፡ ኀጢአት፡ Jes. 1, 5. 30, 1; vel c. ውስተ፡, ut: ወውስቴቶሙ፡ (v. እምውስቴቶሙ፡) ኢይትከሀል፡ ወሰክ፡ Koh. 3, 14; vel c. እምነ፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰነ፡)); Ps. 60, 6; vel c. እምውስተ፡ Koh. 3, 14 var., vel c. እምዲበ፡ Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui:* Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; ወስከሙ፡ እግዚኦ፡ እኪተ፡ πρόσθες αὐτοῖς κακά Jes. 26, 15; ወሰኩኒ፡ በዲበ፡ ዓመታቲከ፡ ዐሠርተ፡ ወኀምስተ፡ ዓመተ፡ 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere,* c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; ብዕል፡ ይዌስክ፡ አዕርክተ፡ Prov. 19, 4; እሙንቱ፡ ወሰኩ፡ እኪተ፡ Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): ወሰኮ፡ ክብረ፡ ለአሮን፡ Sir. 45, 20; ወሰኮ፡ ዓመቲሁ፡ ለንጉሥ፡ 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re:* ጠቢብ፡ ይዌስክ፡ ጥበበ፡ σοφὸς σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie ይዌስክ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡ (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) seq. verbo *addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere:* ኢትዌስክ፡ ከመ፡ ተሀብከ፡ ኀይላ፡ Gen. 4, 12. β) *magis* vel *vehementius facere* alqd, seq. Inf.: ይዌስክ፡ ተወክፎ፡ προςθήσει τοῦ δέχεσθαι Prov. 9, 9; ወወሰከ፡ ዓዲ፡ ፈሪሆቶ፡ ለእግዚ"፡ Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: ወሰከ፡ ተቀየዎ፡ Luc. 3, 20. — *Voc. Ae.:* ወሰከ፡ ዘ፡ ጨመረ፡

ተወሰከ፡ III, 2 1) a) refl. *se adjicere* i. e. *adjungere,* ይትዌሰኩ፡ ዲበ፡ ፀርነ፡ Ex. 1, 10; ኢትትወሰክ፡ ውስተ፡ እለ፡ ብዝኃ፡ 23, 2; ምስለ፡ ጳውሎስ፡ ተወሲኮ፡ *Paulo adjunctus* (in itinere) Enc. Genb. 30. b) pass.: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici:* Kuf. p. 118; seq. ውስተ፡, ut: ወይትዌሰኩ፡ ውስቴቶሙ፡ ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; ወዓዲ፡ ተወሰከ፡ ውስቴቱ፡ ነገር፡ ብዙኅ፡ Jer. 43, 32; ወተወሰከ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ Judith 14, 10; seq. ኀበ፡ Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; እለ፡ ተወሰኩ፡ ኀቤሁ፡ Hez. 37, 16; c. ምስለ፡ Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: ይትዌሰክ፡ ኀሳሩ፡ Sir. 21, 12; ይትዌሰከከ፡ ዓመታተ፡ ሕይወት፡ Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) imperson. c. በ፡ rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: ተወሰኩ፡ ዕበየ፡ ፈድፋደ፡ προςετέθη μοι μεγαλωσύνη Dan. 4, 33; ኢኂ፡ ትትዌሰክ፡ Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, increscere,* Asc. Jes. 11, 31; ለለዕለቱ፡ ይትዌሰክ፡ ሕማሙ፡ Jsp. p. 340; ወኮኑ፡ ሰራዊተ፡ ሮም፡ ይትዌሰክ፡ ለለዘኵሉ፡ ዕለት፡ p. 349; ወርኀ፡ ታኅሣሥ፡ መዓልቱ፡ ፲ ሰዓት፡ ወእምዝ፡ ይትዌሰክ፡ (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) refl. *sibi adjicere* vel *addere:* ኢይትዌሰኩ፡ Jes. 10, 20; ተወሰከ፡ ሠናየ፡ እምነ፡ ዜና፡ ዘዜነዉኒ፡ 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus,* Abush. crebro; ተብህለ፡ ከመ፡ ሀሎ፡ በአሐቲ፡ እምዘመደ፡ አንስት፡ ዐጽም፡ ውሱክ፡ ውስተ፡ ኀፍረተ፡ ሥጋሃ፡ ለብእሲት፡ ዘይከልእ፡ ተራክቦ፡ ምስሌሃ፡ ለአቅዋ፡ ዘርእ፡ F. M. 12, 11. 2) *auctus:* በጸሎት፡ ዘተግሁ፡ ወበአስተብቍዖት፡ ውሱክ፡ Enc. Haml. 1.

ውሳኬ፡ subst. *additio, adjectio,* ውሳኬ፡ ዲበ፡ . . . F. N. 40. a) *incrementum:* ውሳኬ፡ መልእክቱ፡ Sx. Teq. 9. b) *nimium:* ወነዋ፡ ውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ውሳኬ፡ ἰδοὺ τὸ πλέον (Dieß ist der Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) Pl. ውሳካት፡ (a ውሳክ፡?) *adjectiones:* ጠፈሮንሂ፡ ቀመሮንሂ፡ ውሳካቲሆንሂ፡ (ecclesiarum) እብን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡, subst., Pl. ተውሳካት፡ *id quod additur* vel *adjicitur, additamentum, adjectamentum:* ዘእንበለ፡ ተውሳክ፡ ወኢሕጸት፡ Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); ተውሳካት፡ F. N. 34; vos decem ወተውሳክክሙ፡ ፰ et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; ወሰከ፡ ብዙኀ፡ ተውሳካተ፡ (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) nomen festi, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retentatio,* עֲצֶרֶת). b) ἐπίθεμα (*operculum*) Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae *sequens* vel *addita* (Fortsetzung): F. M. 2.

d) *augmentum*, *incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus*, *supra*, ut: ait እንግሥኑ፡ ፲ዓመታተ፡ ወይቤሉ፡ አወ፡ ፳ዓመተ፡ ወ፴ዓመተ፡ ወተውሳከ፡ (*et plus*, *et supra*) ወይቤሉ፡ ሚመጠን፡ ተውሳኩ፡ Jsp. p. 329. f) *nimium*, *cumulus*, *abundantia:* በእንተ፡ ተውሳከ፡ መብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 14, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ፈጽሞ፡ ጽድቀ፡ አው፡ ተውሳከ፡ ትሩፋት፡ (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix:* እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ተውሳከ፡ Voc. Ae.

ወስይድ፡ pro ወሳይድ፡ i. e. وَسَائِد (a وِسَادٌ) *cervicalia:* በወስይድ፡ ዘሜላት፡ Jsp. p. 340 (vid. sub አስተሟገዐ፡).

ወሰደ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, שִׁית, יָבַר] Subj. ይውስድ፡ (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et ይስድ፡ (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8. 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque ይሰድ፡, Imprt. ስድ፡ (Gen. 42, 19. 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et ሰድ፡ (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere* et *ferre* cum compositis (bringen), 1) *ducere:* ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; c. Acc. pers. et ኀበ፡ pers.: ወሰድዋ፡ ኀበ፡ ፈርዖን፡ Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. ውስተ፡ loci: ወሰድናሁ፡ ውስተ፡ ገነተ፡ ኤዶም፡ Kuf. 4; ስደኒ፡ እስኩ፡ ውስተ፡ ደወሎሙ፡ Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: ይስዳኒ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Ps. 42, 3; ወሰዱከ፡ ቤተ፡ ፈርዖን፡ Kuf. 47; Hez. 32, 9; ወሰደኒ፡ ኢየሩሳሌም፡ 8, 3; Judith 6, 10. 14; Jer. 24, 1. a) *abducere*, *deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; ይወስዶሙ፡ ለመኳንንተ፡ ምድር፡ Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et ኀበ፡ pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: ወሰድዎሙ፡ ብሔረ፡ ፋርስ፡ በግብር፡ Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; ኀበ፡ አልቦ፡ ረድኤተ፡ ይወስደከ፡ Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere*, *adducere:* ከመ፡ እስዶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይት፡ Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; ይስዶ፡ እግዚኡ፡ ቤተ፡ ምኵናን፡ Ex. 21, 6; etiam de rebus, ut: non sponte hoc facimus አላ፡ ግብር፡ (necessitas) ይወስደነ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 4; praemissa syllogismi ይወስድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ Abush. 2) *ferre:* ገልዕ፡ በዘ፡ ይወስዱ፡ እሳተ፡ Jes. 30, 14; c. Acc. et ለ፡ (alqd alicui): Dan. ap. 13, 33. 34; Marc. 16, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. ኀበ፡ *ad* Jes. 30, 6, vel c. ውስተ፡ 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: ወሰዶ፡ ብሔረ፡ ከነዓን፡ Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre:* Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre:* c. Acc. et ለ፡, Mal. 1, 8; አፍቀረ፡ ወሲደ፡ ለጣዖት፡ Hos. 8, 9 var.; ያፈቅሩ፡ ወሲደ፡ ሐፍሠ፡ ዘቢብ፡ Hos. 3, 1 var. c) *efferre:* ይወስድዎ፡ ውስተ፡ መቃብሩ፡ Job 21, 32; Act. 5, 9. 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; ከመ፡ ይውስዱ፡ አዕጽምቲሆሙ፡ Kuf. p. 155. e) *tollere:* ወሰደኒ፡ ውስተ፡ አየር፡ ዘሳብዕ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre*, *tollere*, Ps. 101, 25; ἐξῶσαν εἰς Jer. 27, 6; አይቴ፡ ይወስዳ፡ መስፈርተ፡ ἀποφέρουσι Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; ወሰደኒ፡ መንፈስ፡ ገዳመ፡ Apoc. 17, 3; 3 Reg. 18, 12; ወሰድዎ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ አብርሃም፡ Luc. 16, 22. g) *immittere:* ኢትሰድ፡ ልበከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ Koh. 7, 21.

ተወስደ፡ III, 1 *abduci*, *deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, وَسَطَ *in medio fuit.*

ውስጥ፡ subst. 1) *medium*, *intimum*, *internum*, *interius*, *interiora*, hominis: በውስጥየ፡ Ps. 108, 21. 142, 4; ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ በውስጥየ፡ Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; በውስጡ፡ Job 21, 24; rei, ut: ውስተ፡ ውስጡ፡ ለመንጦላዕት፡ Lev. 16, 2. — Nota በውስጤየ፡ Ps. 38, 4. — a) *penetrale:* ትበውእ፡ እምውስጥ፡ ለውስጥ፡ ταμιεῖον 2 Par. 18, 24. b) ንዋየ፡ ውስጥ፡ *intestina* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) internum orationis i. e. *sensus*, *sententia* ejus, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) ውስጠ፡, raro ውስጥ፡ (ut Jes. 22, 11), *intus*, *intrinsecus*, *intra*, Gen. 39, 11; ወደዮን፡ ውስጠ፡ Ex. 40, 18; ይኄጽር፡ ውስጠ፡ 2 Par. 4, 4; ወቦኡ፡ ውስጠ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ 29, 18; Joh. 8, 3. 20, 26; Matth. 26, 58; seq. እምነ፡ *intra*, *introrsum:* ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; እለ፡ ውስጥ፡ እምነ፡ ἐσώτερον Jes. 22, 11; ውስጠ፡ (v. ውስጥ፡) እምኔከሙ፡ 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: ውስጡ፡, ውስጣ፡ *intrinsecus*, *introrsum:* ዝንቱሰ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሒፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. c) በውስጥ፡ *intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) እምውስጥ፡ *intrinsecus* Marc. 7, 23, vel እምውስጡ፡ Job 1, 10, vel እምውስጣ፡ Hez. 7, 15. e) እንተ፡ ውስጥ፡ Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus*, *intrinsecus*, *introrsum*, *intra:* Gen. 6, 14; እንተ፡ ውስጡ፡ 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; እ″፡ ውስጣ፡ Apoc. 5, 1; እንተ፡ ውስጦሙ፡ Matth. 7, 15. 23, 27; እንተ፡ ውስጥክሙ፡ 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronominibus ውስቴት፡, ut: ውስቴቱ፡, ውስቴታ፡ al. (gramm. § 167, 4). I) ውስተ፡ simplex, *in medio* vel *in medium* alcjs i. e. 1) ad significandum a) commorationem in loco: *in* (ἐν), Matth. 2, 16; መሥኤ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ 3, 12; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ 4, 16; ውስተ፡ ሐመር፡ 4, 21; እለ፡ ውስተ፡ ቤት፡ 5, 15; ውስተ፡ ሰማያት፡ 6, 20; ሰርዌ፡ ዘውስተ፡ ዐይንከ፡ 7, 3. 8, 6; ሞቱ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 8, 32; ውስተ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡ 9, 31. 11, 8. 12, 40. 13, 19. 27. 44; ውስተ፡ አፉሁ፡ Mal. 2, 6; ውስተ፡ እደ፡ እግዚ″፡ Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: *in*, *super*, (an, auf), ኢሀለወ፡ ውስተ፡ መከኑ፡ 1 Reg. 20, 25. 27; ይኩኑ፡ ውስተ፡ ጠፈረ፡ ሰማይ፡ Gen. 1, 14; ይብዝኁ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 1, 22; Ps. 72, 9; ዘበቈለ፡ ውስቴቱ፡ Hez. 17, 9; ቅናተ፡ ሰንፔር፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ 9, 2; ይሰክቡ፡ ውስተ፡ ዓራታት፡ Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) propinquitatem et viciniam: *in*, *ad*, እንዘ፡ ሀለውኩ፡ ውስተ፡ አጥባተ፡ እምየ፡ Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; እመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ Sir. 34, 12; ነበረት፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; ውስተ፡ አፍላግ፡ ነበርነ፡ Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) ubi ad multitudinem refertur: *inter*, ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ እንስሳ፡ Mich. 5, 7; ሳኦልሂ፡ ውስተ፡ ነቢያትኑ፡ 1 Reg. 10, 11. 12; ኢይትኌለቍ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Num. 23, 9. 2) ad significandam motionem a) *in* (εἰς אֶל): ሖረ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ Matth. 2, 14. 20. 22; ውስተ፡ እሳት፡ ይትወደይ፡ 3, 10. 12; ነሥአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 4, 5. 18. 5, 20. 25. 6, 13. 7, 13. 8, 23. 9, 1. 17. 10, 5. 12, 9. 11 al. sexcenties; አግብአሙ፡ ውስተ፡ እደ፡ 1 Reg. 12, 9; ጸሐፎ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ 1 Reg. 10, 25; ሐወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Joh. 20, 11; ጸውዐክሙ፡ እምጽልመት፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) *in*, *super*, *ad:* ይወርድ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡ Deut. 32, 2; ኢይዕረጉ፡ ውስተ፡ ደብር፡ Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; እመ፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Am. 9, 2; ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3, 5; ይዘብጡ፡ ከሙ፡ ውስተ፡ መላትሒከሙ፡ Mich. 4, 14; ወረድከ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ሲና፡ 2 Esr. 19, 13; ሜሞሙ፡ ውስተ፡ ጠፈር፡ Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus:* አልዐለ፡ በትሮ፡ ውስተ፡

ሰማይ፡ Ex. 10, 13; ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ነፋሳት፡ Hez. 5, 10 d) *inter:* ኢትዝርኡ፡ውስተ፡ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32. 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) addendi et conjungendi: *ad, cum,* ይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢይደመርን፡ውስተ፡አባግዐ፡ላባ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: አኰነኖ፡ውስተ፡ኵሉ፡ግብጽ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ብዙኅ፡እሠይመከ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, *in:* ሥሓቅክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; እሬስየከ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Ex. 32, 10; Deut. 9, 14; ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ፡ in medio alcjs i. e. a) *in, intus in:* በውስተ፡ባሕር፡ Matth. 8, 24; በውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ 10, 23. 28. 11, 20. 21. 23; በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ 26, 13; በውስተ፡እስራኤል፡ 9, 33; በውስተ፡ገራውሁ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ፡ቤቱ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትትኀፀብ፡በውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ፡ሞት፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super,* በውስተ፡ምስካብየ፡ Dan. 4, 2. 10; በውስተ፡ርእሰ፡ደብር፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ፡ምሥዋዕ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter:* Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ፡ምሳሓት፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex,* (cfr. በኀበ፡), እብላዕ፡በውስተ፡እዴሃ፡ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς 2 Reg. 13, 6; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ፡ *e medio* i. e. a) *ex:* ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወፅእ፡እምውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስቴታ፡ይትገበር፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a:* ወረደት፡እምውስተ፡ገመላ፡ Gen. 24, 64; ያሰስል፡ሐመደ፡እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አማእኒክሙ፡ኢበልየ፡እምውስተ፡እገሪክሙ፡ Deut. 29, 4; ወድቀ፡እምውስተ፡መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስመ፡እምውስቴትኒ፡ቦ፡ዘይረሥእ፡ Sir. 8, 6; አልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘየዐብዮ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስቴቱ፡ κατὰ μέρος Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18, 12. 20, 26. 23, 34; Act. 4, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ፡ውስተ፡ *per medium, per:* ወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት፡እንተ፡ውስተ፡መስኮት፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ፡ et ወሳጢ፡ adj. *interior, intimus:* ወሳጢ፡ዐጸድ፡ Marc. 15, 16 rom.; አንቀጽ፡ውሳጢ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጸድ፡ውሳጢ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት፡ውሳጥያን፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንተ፡ልብነ፡ውሳጥያት፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ፡ወሳጢ፡ወቀሠፋየ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት፡ et ወሳጢት፡ (fem. a ውሳጢ፡) subst. *penetrale, conclave interius, cubiculum,* penetrale tabernaculi s. vel templi Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμιεῖον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢተ፡ውሳጢት፡ 3 Reg. 22, 25; ቦአ፡ወሳጢተ፡ (v. ውሳ"፡) Gen. 43, 30; ውስተ፡ውሳጢተ፡ጽርሕ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት፡ vid. sub ውሳጢ፡

ውስጣይ፡ adj. i. q. ውሳጢ፡, Gad. Lal.

ውሳጣዊ፡ et ውሳጣይ፡ adj. rel. *interior, intimus, internus:* ውሳጣይ፡ገጻም፡ Phlx. 136; እንተ፡ውሳጣይ፡ኖኅት፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት፡ውሳጣውያት፡ Fal. f. 53; አእምሮት፡መጻሕፍት፡ duplex est, sc. ውሳጣዊት፡ዘትሰመይ፡መንፈሳዊት፡ወአፍአዊት፡እንተ፡ትሰመይ፡ሰብአዊት፡ Phlx. 234.

ውሳጤ፡ subst., Pl. ውሳጥያት፡ 1) *pars interior* rei: በውሳጤ፡ሀገር፡ወአፍኣሃ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጤሁ፡ወእምአፍኣሁ፡ Ex. 25, 11; ኵሉ፡ውሳጥያቲሁ፡ለደቡብ፡ *terrae septentrionis interiores* Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጤ፡ወዘአፍኣ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrale, conclave interius, cubiculum,* 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦአ፡ውስተ፡ውሳጥያተ፡ጽርሑ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ፡አብያት፡ወውስተ፡ውሳጥያት፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ὑπερῷα Ps. 103, 14.

ወቅሐ፡ rad. inus., cui vicinae sunt وكى *religavit et constrinxit* utrem, وكح et وكخ *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ፡ subst., Pl. መዋቅሕት፡ 1) *vinculum, compes, catena,* δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ፡መዋቅሕቲክሙ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መዋቅሕቲሃ፡ዘብርት፡ 28, 20; አሕመምዎሙ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδαι Sir. 6, 29; እምነ፡መዋቅሕቲከ፡ዘእዴከ፡ Jer. 47, 4; κλοιοί በመዋቅሕት፡ይትአሰሩ፡ Jes. 43, 14; κημός Hez. 19, 9; ἅλυσις 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መዋቅሕተ፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula,* φυλακή Ps. 141, 10; አንበርዎሙ፡ vel ወደይዎሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Gen. 40, 3. 42, 17; Matth. 5, 25; በውስተ፡ሞቅሕ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20, 7; ሀለወ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ፡ሞቅሕ፡ domus custodiae vel vinculorum i. e. carcer: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሐ፡ quadrl. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere,* መኑ፡ውእቱ፡ዘይሞቅሐ፡ለእዴየ፡ Job 17, 3; ወሰድዎ፡ሞቂሖሙ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕዎ፡በመዋቅሕት፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕዎ፡በኀጺን፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ፡ይደዩ፡ጋጋ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ወይሞቅሕዎ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcerem includere, in vincula* vel *custodiam conjicere:* Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሐ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare:* Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሐ፡ III, 1 1) *vinciri, vinculis* vel *catenis constringi:* እገሪከ፡ኢተሞቅሐ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሐ፡በማእሰሩ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari:* 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቂሖከ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቂሖ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሐ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሐዝኖ፡ተሞቅሖ፡ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ፡ልብሰ፡ተሞቅሖቱ፡ Jer. 52, 33.

ሙቁሕ፡ part. 1) *vinctus, vinculis constrictus:* እግር፡ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡ Jes. 45, 14 እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt.

2) *in vincula conjectus, carcere inclusus, in custodia habitus, captivus:* Jer. 36, 2; ሙቁሓን፡ (v. ሙቃሓን፡) Jes. 14, 17. 42, 7. 49, 9; Jer. 24, 1; Ps. 68, 38. 101, 21; 4 Esr. 13, 19; Philem. 1; 2 Tim. 1, 8; Hebr. 13, 3; Eph. 3, 1; Matth. 25, 39. 27, 15. 16; እለ፡ ሙቅሕታት፡ ትነብር፡ ነፍሶሙ፡ (Platt minus bene: ሙቁሕት፡) 1 Petr. 3, 19.

ሞቃሒ፡ n. ag. *vinctor; qui in vincula conjicit:* ሰገደ፡ ሞቃሒ፡ ለሙቁሓን፡ Chr. Ta. 26.

ሙቃሔ፡ n. act. et subst., 1) *vinctura, constrictio,* Org. 1; ሙቃሔ፡ ጽኑዕ፡ (c. firma) Enc. Masc. 6; Tachs. 27; ዘፈታሕከ፡ እሙቃሔ፡ እግሩ፡ ወእዴሁ፡ Tab. Tab. 55. 2) *vincula captivitatis* (Gefangenschaft): እመ፡ ሙቃሔሆሙ፡ Sx. Genb. 19; ውስተ፡ ሙቃሔሁ፡ ኢኀደገቶ፡ Sap. 10, 14.

ወቀሠ፡ vel ወቀሰ፡ I, 1, Subj. ይውቅሥ፡ et ይውቀሥ፡, *contradicere litigando,* a) *verba opponere, litigare, redarguere, causam suam defendere, pro defensione loqui:* እወቅሥ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ (v. እትዋቀሥ፡) ἐλέγξω Job 13, 3; ኢያረምም፡ እፉየ፡ እንዘ፡ እወቅሥ፡ 23, 4; c. Acc. pers.: አኀዘ፡ ይውቅሣ፡ (v. ይውቀሣ፡) *coepit litigare cum ea* Jsp. p. 326; c. Acc. verborum, quae pro defensione opponuntur: ምንተ፡ ንብል፡ ወምንተ፡ ንወቅሥ፡ Kuf. 43; Rom. 2, 15; ትወቅሥ፡ ነገረ፡ ከንቱ፡ Job 15, 3; c. በ፡ verborum: አልብነ፡ በዘ፡ ንወቅሥ፡ (Platt: ንትዋቀሥ፡) በእንተዝ፡ ሀከክ፡ Act. 19, 40; c. ለ፡ eorum, quos quis alloquitur: ፈቀደ፡ ይውቀሥ፡ (Platt: ይውቅሥ፡) ለዐውድ፡ ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ Act. 19, 33. 25, 8. 22, 1. b) *litigando probare* alqd: እወቅሥ፡ ዘዚአየ፡ ጽድቅየ፡ ወዘዚአከ፡ ጌጋየከ፡ Jes. 57, 12. c) *in jus vocare, ad rationem reddendam compellare* alqm, c. Acc., Did. ed. Platt p. 58 [significatione convenit cum הוֹכִיחַ; fortasse etiam etymo; at ܚܣܣ cum ሐሰ፡ componendum videtur].

ተወቀሠ፡ (an ተወቅሠ፡?) III, 1 *redargui, reprehendi:* si clericus munus suum deseruit, ይትወቀሥ፡ እምሰብአ፡ ሀገር፡ (quo fugit) እስከ፡ አሆ፡ ይቤ፡ ወይትመየጥ፡ ኀበ፡ መንበሩ፡ F. N. 5.

ተዋቀሠ፡ III, 3 *litigare, disputare, altercari, contradicere litigando:* ምንተ፡ ትብል፡ ተዋቀሡከ፡ Job 35, 2; ἀνταπεκρίθη 16, 8; κρίθητι ተዋቀሥ፡ 35, 14; ንዑ፡ ንትዋቀሥ፡ διελεγχθῶμεν Jes. 1, 18; κριθῶμεν 43, 26; Ps. 36, 35; Num. 29, 13; c. ምስለ፡ pers. Job 39, 32; c. Acc. pers.: Act. 9, 29 Platt; 13, 8. 15, 2. 17, 2. 18, 4. 6; አልቦ፡ ዘይትዋቀሰከ፡ Job 11, 3; Jer. 2, 9. 35; ኢክህለት፡ ተዋቅሦተከሙ፡ Dan. ap. 1, 57; ተዋቀሥዋ፡ ለእምክሙ፡ Hos. 2, 4; Mich. 6, 2; Hez. 22, 2; Luc. 21, 15; Rom. 8, 33; c. በ፡ rei Luc. 2, 34; c. በእንተ፡ causae: Joel 4, 2; Hen. 1, 9. a) *causam suam defendere, rationem reddere:* እትዋቀሥ፡ (v. እወቅሥ፡) ቅድመ፡ እግዚ"፡ Job 13, 3; አበእከ፡ ቅድሜከ፡ ይትዋቀሥ፡ Job 14, 3. b) c. ለ፡ pers.: *causam* alcjs *tueri, defendere* alqm, *patrocinari* alicui: ኵሉ፡ ይትዋቀሥ፡ ለእኁሁ፡ Jes. 41, 6; Rom. 8, 26. 27. 8, 34; Hebr. 7, 25. c) *in jus ire, causam suam judicandam proponere* alicui, c. በኀበ፡ judicis: 1 Cor. 6, 1; F. N. 43, 9; እለ፡ ይትዋቀሡ፡ በኀበ፡ አናቅጽ፡ Jes. 29, 21; vel *jus suum petere* ab alqo: ሶበ፡ ይትዋቀሡ፡ በኀቤየ፡ Job 31, 13. d) c. dupl. Acc.: *litigando exprobrare* alicui alqd: Deus ተዋቀሣ፡ ሞተ፡ ነቢያት፡ Enc. Masc. 8.

አስተዋቀሠ፡ IV, 3 *litigare facere* vel *sinere* i. e. a) *ad litem agendam admittere* alqm, *judicium dare* vel *reddere* alicui, c. Acc. pers.: Act. 18, 14; ሶበሁ፡ ያስተዋቅሦ፡ ለሰብእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Job 16, 21. b) *judicium exercere, jus dicere, dijudicare,* አስተዋቅሥ፡ ማእከለ፡ በግዕ፡ ወበግዕ፡ Hez. 34, 17. 20. 22. c) *in judicium vocare,* c. Acc. pers.: Act. 25, 20 rom.; አስተዋቅሦሙ፡ ለኵሉ፡ አሕዛብ፡ Joel 4, 12; መኑ፡ መኰንን፡ ዘይበጽሕ፡ ኀቤከ፡ ለአስተዋቅሶ፡ (v. ለተዋቅሶ፡) በእንተ፡ ሰብእ፡ ዐማፅያን፡ Sap. 12, 12.

ቅሥት፡ rarius ቀሥት፡, subst., m. et fem., 1) *contradictio, litigatio, controversia, altercatio:* ἀντιλογία Prov. 17, 11; Hebr. 6, 16; ቀሥት፡ ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; የዐሥየከ፡ ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) ወእስናን፡ 29, 5; በቈላት፡ ቀሥት፡ Joel 4, 14; ማይ፡ ዘቅሥት፡ Num. 20, 13; Ps. 105, 32. 2) *vindicatio juris sui, defensio:* ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) እፉየ፡ ἔλεγχος Job 13, 6; ἀπολογία Phil. 1, 7 Platt; 1 Cor. 9, 3; 2 Cor. 7, 11; ንግር፡ ቅሥተከ፡ ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν Act. 26, 1. 24, 10. 3) *lis, causa, dica:* ይእዜ፡ እነግር፡ ቅሥትየ፡ ሎሙ፡ Jer. 4, 12; ቅሥት፡ ይትዋቀሥዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ 32, 17; δίκη Job 29, 16; Ps. 34, 26; δικαίωμα እስመ፡ ለከ፡ ነገርኩ፡ ቅሥትየ፡ Jer. 11, 20; κρίσις Mich. 6, 2; ዘቦ፡ ቅሥት፡ ወተስናን፡ 2 Reg. 15, 4; ኢመፍትው፡ ትግበሩ፡ ቅሥተ፡ በሰንበት፡ ክርስቲያን፡ እላ፡ ዳእሙ፡ ሰላመ፡ ወፍትሐ፡ ይኩን፡ በባዕዳን፡ መዋዕል፡ Did. 10. 4) *judicium,* ἀντίῤῥησις Koh. 8, 11; et *sententia judicis:* ተናገር፡ (ei) ቅሥተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. (hebr. 39, 5).

ወቃሢ፡ n. ag. *litigans, litigiosus:* ወቃሥያን፡ ዘእንበለ፡ ፍትሕ፡ Macc. f. 9; ላዕለ፡ ወቃሢ፡ ይደሉ፡ ለአቅሞተ፡ ሰማዕት፡ *litigantis* (si non: *causidici, defensoris*) *est testes producere,* F. N. 39.

ወቀሣ፡ subst. *causae defensio, apologia,* Lud. sine auct. (vid. Isenb. sub ወቀሰ፡).

ሙቃሥ፡ subst., m. et f., 1) *locus* litigationis i. e. *judicii, forum:* ይመጽእ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ ከመ፡ ይኰንን፡ ሕያዋነ፡ ወሙታነ፡ በ፩ዐውድ፡ ወበአሐቲ፡ ሙቃሥ፡ M. M. f. 2; ዐውደ፡ ሙቃሥ፡ f. 286. 2) *provincia jurisdictionis:* in Deo አሐዱ፡ ክብር፡ ወመንግሥት፡ ወምኵናን፡ ወሙቃሥ፡ Ssal. Req. (Lud.: *patrocinium*).

መስተዋቅሥ፡ part. (IV, 3) *judicium exercens, in judicium vocans:* nomen *Josaphat* in Voc. Ae. explicatur መስተዋቅሥ።

ወቀረ፡ I, 1 et 2 [وَقَرَ *fidit,* وَقِيرٌ *scrobs magna,* قَارَ *excidit orbiculatim,* קוּר *fodere,* نَقَرَ *excavavit, excavando insculpsit;* vic. ነቈረ፡ et ሰቈረ፡] Subj. I, 1 ይውቅር፡ et ይቅር፡, Imprt. ውቅር፡ et ውቀር፡ et ቀር፡ et ቅር፡, *excavare, excidere, caedere, edolare,* ወቀረ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ግበበ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 26, 10; Num. 21, 18; Deut. 6, 11; ወቂር፡ Gad. Lal.: ዘይወቅርዎ፡ ወዘይጸርብዎ፡ ibid.; in lapicidina እንዘ፡ ይወቅር፡ (እእባን፡) ረከበ፡ እእባነ፡ ወርቅ፡ Sx. Genb. 8; ርእይዎ፡ ለኰኵሕ፡ ጽንዕት፡ እንተ፡ ወቀርክሙ፡ Jes. 51, 1; መክን፡ ዘወቀረ፡ ሎቱ፡ Sap. 13, 15; lapides 3 Reg. 6, 3; ይውቅርዎን፡ Herm. p. 81; ውቅርን፡ p. 84; ንቀር፡ እብነ፡ Jes. 9, 10 var.; ወቅር፡ ለከ፡ ክልኤ፡ ጽላተ፡ (v. ውቀር፡ et ቀር፡) Ex. 34, 1. 4; ቅር፡ ለከ፡ ክልኤ፡ ጽላተ፡ Deut. 10, 1. 3.

አውቀረ፡ II, 1 *excavandum* vel *excidendum curare:* አውቀረ፡ ኰኵሐ፡ በኀጺን፡ ὤρυξε Sir. 48, 17; አውቀርከ፡ ለከ፡ ዝንጉረ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; Matth. 27, 60; Luc. 23, 53; Gad. Za Mich.

ተወቅረ፡ III, 1 *excavari, excidi, caedi:* ተወቅረ፡ዴዴሁ፡ Herm. p. 76; እብን፡ዘኢተወቅረ፡ Jos. 8, 33; 3 Reg. 6, 11; ዘእንበለ፡ይትወቀሩ፡ Herm. p. 11. 13; ጽጕዓን፡እማንቱ፡ለተወቅሮ፡ p. 81; ተስእኖ፡ተወቅሮቶን፡ p. 83.

ውቁር፡ part. *excisus, edolatus, caesus,* እብን፡ውቁር፡ 4 Reg. 12, 12; 3 Reg. 6, 2. 7, 48; Jes. 27, 9; 1 Par. 22, 5 (absque auct. Gr.); Lev. 14, 42; Num. 23, 14; እበን፡እለ፡ኢኮና፡ውቁራት፡ Deut. 27, 6.

ወቃሪ፡ n. ag., Pl. ወቀርት፡ *lapicida,* Herm. p. 84; ወቀርተ፡እብን፡ 2 Reg. 5, 11; 2 Par. 2, 2; ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐቅት፡ 1 Par. 22, 2; ወቀርት፡ λατόμοι 2 Reg. 3, 3. 5, 15; 2 Esr. 3, 7.

ውቅር፡ subst. 1) *opus excisum* vel *excavatum, opus lapicidae:* ዐዘቅተ፡ውቅር፡ 2 Esr. 19, 25; Deut. 6, 11; ቤት፡ዘውቅር፡ Sap. 13, 15; ርእስ፡ዘውቅር፡ Deut. 3, 27; እብን፡ውቅር፡ 4 Reg. 22, 6; Jer. 38, 39; Judith 1, 2. 2) in specie *lapides caesi,* ንሕንጽ፡ውቅር፡ Jes. 9, 10 var.; አረፍት፡ዘኢኮነ፡በውቅር፡ 3 Reg. 6, 33; ወዐውዱ፡፫ጸታ፡ዘኢኮነ፡ውቅር፡ወ፩ጸታ፡በውቅር፡ 7, 49; ማእዳት፡ዘእብን፡ውቅር፡ (sic) Hez. 40, 42. 43.

ሞቀርት፡ (ሞቀር፡ sec. Lud.) subst., Pl. መዋቅር፡ *instrumentum lapicidarum* (caedendis lapidibus), መዋቅረ፡እብን፡ Lud. e Vit. Dan.

ወቃት፡ pro አውቃት፡ i. e. أَوْقَات Pl. a وَقْت *temporis partes, tempora:* ዓመታት፡ወወቃት፡ Sx. Genb. 23.

I. ወቅዐ፡ I, 1 [وَقَعَ *percussit, cudit,* مِيقَعَة *malleus,* al.; وَكَعَ *percussit, tutudit*] 1) *tundere, con-, pertundere:* እንዘ፡ይወቅዕዎ፡ናላ፡ (ei cerebrum vel cranium) Enc. Sen. 19. 2) in specie: *excutere, tundere fustibus* spicas (vid. Isenb. lex. p. 148 sub ወቃ፡): በሙቃዕ፡ይወቅዕዎ፡ var. (pro በበትር፡ይዘብጥዎ፡) Jes. 28, 27.

ሙቃዕ፡ subst. *fustis tundendis spicis* (Dreschflegel), Jes. 28, 27 var.

መቅዓት፡ subst. (insolitae formae, sine dubio pro ሞቃዕት፡) *clavae* vel *pistilli* genus, Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡), si quidem lectio sana est.

II. ወቅዐ፡ I, 1 *excoriavit* [vid. יָקַע et ወቀየ፡; cfr. ነቀበ፡], ይወቅዕዎ፡ ἐκδείραντες Lev. 1, 6.

I. ወቀየ፡ rad. inus., cui conferas II ወቅዐ፡ (sine dubio etiam لَحَا *amputavit* arborem; *excoriando separavit* pellem a corpore).

አውቀየ፡ II, 1 *amputare, desecare, abscidere, (abscindere):* ኢያወቅዮ፡ርእሶ፡ οὐ διελεῖ Lev. 5, 8; አወቂ፡ቍልፈተ፡ልበሙ፡ Kuf. 1; gladio አውቀዮ፡ክሳዶ፡በአሐቲ፡ዝብጠት፡ Macc. f. 7; አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; trsl.: Rom. 11, 22. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡; *aliud:* አውቀየ፡ዘ፡ቈረጸ፡

ተወቅየ፡ III, 1 *amputari, abscidi, desecari:* በሰይፍ፡ተወቅየ፡ (detruncatus est) Enc. Mij. 27; Abraham ኢፈርሀ፡ሕማመ፡ተወቅዮ፡ቍልፈት፡ነፍስቱ፡ M. M. f. 24; ጕንደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትወቀይ፡ f. 1.

ውቁይ፡ part. *amputatus, abscisus:* አርዮስ፡ (Arius) ውቁይ፡በሰይፈ፡መርገም፡ Enc. Nah. 18.

ሞቀይ፡ vel ሞቀይት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋቅይ፡ *repertum, cisorium, cultellus:* መዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter. 15 (vid. sub መብልኅ፡).

II. ወቀየ፡ I, 2 ut videtur i. q. وَقَى I et II *servavit, custodivit:* morituro Deus misit Sanctos, ከመ፡ይናዝዝዎ፡ወይወቅይዎ፡ፍልሰቶ፡ Sx. Teq. 20.

ውቅየት፡ subst., Pl. ውቅየታት፡ et ውቅያት፡, vestimenti genus, ut videtur *feminalia:* rex iis dedit ክቡራተ፡አልባሳተ፤ ክቡራተ፡ቀማይሳተ፡ወውቅየታተ፡ሠናያተ፡ Chr. L. Atk. f. 22; martyrum membra singula involucris ferreis induxerunt, iisque fecerunt አሣእነ፡ብርት፡ usque ad አቍያጺሆሙ፡ወገብሩ፡ውቅያተ፡ኀጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡ Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae:* ውቅየት፡ዘ፡ሰናፊል።

ወቄት፡ subst. i. q. وَقِيَّة *uncia:* ፱ወቄት፡ወርቅ፡ N. T. rom. in Praef.; ከነ፡ሜጠ፡ሕልቅ፡ (auri) ፴አሞሌ፡, ወወቄት፡ለ፩ብዕራይ፡ Chr. Ax. „Secundum hoc pondus — sc. ወቄት፡ወርቅ፡ vel ወቄት፡ — omnes summae numerantur et pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur. Continet autem uncia hodie ፲ድሪም፡ decem drachmas, per quas procul dubio intelligitur certa quaedam moneta. Dimidium unciae vocatur አላድ፡ et continet quinque ድሪም“፡ Lud.

ውቅያኖስ፡ n. prgr., sc. ὠκεανός (vid. አውኪያኖስ፡) *oceanus,* ባሕረ፡ውቅያኖስ፡ Jsp. p. 316; Org. 1.

ወቅፍ፡ (et ውቅፍ፡) subst., Pl. አውቃፍ፡, Pl. Pl. አውቃፋት፡ [وَقْف *armilla,* coll. קוף הִקִּיף; vid. etiam ንቍብት፡] 1) *armilla, brachiale,* ψέλλιον ወቅፍ፡ (v. ውቅፍ፡) Num. 31, 50; አውቃፍ፡ Gen. 24, 22; Hez. 23, 42; ወደይኩ፡አውቃፋተ፡ውስተ፡እደዊኪ፡ 16, 11; περιδέξια Ex. 35, 22; χλιδῶνες Jes. 3, 20, አውቃፋት፡ Judith 10, 4; manus Mariae ኢኀሠሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን III Sal. Mar. 33. 2) *annulus:* ፩አውቃፋት፡ in C Ex. 37, 13. 27 al., sec. text. Hebr. — *Voc. Ae.:* አውቃፍ፡ዘ፡አምባር።

ወባ፡ n. prgr. sc. وَبَاء vel وَبَا *pestilentia:* ሕማመ፡ወባ፡ Jsp. p. 308. 371.

ወበሉ፡ (ወቦሉ፡ sec. Lud.) n. prgr. *obolus* Ex. 30, 13 F. (v. አቦሊ፡).

ወተረ፡ I, 1 [יֶתֶר וֶתֶר وَتَر *chorda, nervus;* vicina sunt יָתַן, وَتَنَ] *nervum adducere* vel *intendere,* in specie arcus: ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ Hab. 3, 9; Ps. 7, 13.

አውተረ፡ II, 1 1) *intendere, attendere,* oculos: አወትር፡አዕይንትየ፡ላዕሌሆሙ፡ στηριῶ Am. 9, 4; ኢታውትር፡ዐይንከ፡ኀቤሃ፡ μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν Prov. 9, 18; ዘያወትር፡ (v. ያስተዋትር፡) አዕይንቲሁ፡ይኄሊ፡ጠዋየ፡ 16, 30; እመ፡አውተርከ፡ዐይንከ፡ኀቤሁ፡ 23, 5; manum: ኢታውትር፡እዴከ፡ለእንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡ Prov. 5, 20 var. a) *intentius facere* alqd: አውተረ፡ጸልዮ፡ Luc. 22, 44.

b) *contendere, tendere ad* alqd, *vires intendere in re*, c. **ለ፡** rei: **ያወትር ፡ ለመንግሥት ፡ ወይፈርህ ፡ እምገሃነም ፡** Phlx. 4; c. Acc. rei: **ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡** Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse*, (anhalten), seq. Acc.: **ኤልያስ፡ከነ፡ያወትር፡ሀድአተ፡ወብሕታዌ፡** Phlx. 1; **አውትሮ፡ጸሎት፡** (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; **ያወትሩ፡ብሕትውና፡** Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: **ጳውሎስ፡ኢያውተረ፡ነጊረ፡ትሕትናሁ፡** (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: **እንዘ፡ያወትሩ፡ይሕየዋ፡በንጽሕ፡** Phlx. 11. — *Voc. Ae.*: **አውተረ፡አዝለፈ፡አንጎ፡ዘ፡አረዘመ ።**

አስተዋተረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos *rigide defigere*, **ዘያስተዋትር፡** (v. **ዘያወትር፡**) **አዕይንቲሁ፡** Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum **ውቱረ፡** adv. *continenter, continue* a) de tempore: **አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸራር፡** Job 30, 14. 15. b) de spatio: **ይከድንዋ፡በወርቅ፡ውቱረ፡** πάντοθεν Hebr. 9, 4.

ወትር፡ subst. (m.), Pl. **አውታር፡**, 1) *nervus, chorda*: **አውታር፡ሐዲስት፡** νευραί Jud. 16, 7 seq.; χορδή Nah. 3, 8; **ቃለ፡አውታረ፡መሰንቆ፡** Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; **መዝሙር፡ዘዐሠርቱ፡አውታሪሁ፡** Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum*: Ex. 35, 17 in C (מֵיתָרִים); **አውታረ፡ሣሬት፡** ἱστὸς ἀράχνης Jes. 59, 5 var. — *Voc. Ae.*: **አውታሪሁ፡** (sc. **ለመሰንቆ፡**) **ዘ፡ጋርማቶች ።**

ወትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum* vel *perpetuum*, a) in Genitivo **ዘወትር፡** *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis*: **ፍርየታ፡ዘወትር፡** κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ Ex. 29, 38; **ሀበነ፡ዘወትር፡ጸሎተነ፡** Kid. f. 12; **በከመ፡ልማድ፡ዘወትር፡** vel **ልማደ፡ወትር፡** Chr. ho. 16; **ዋዜማ፡ዘዘወትር፡** (quotidianus) Deg. (crebro). b) **ለወትር፡** *in perpetuum* vel *quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) **በወትር፡** *perpetuo*, διὰ παντός, Cyr. ad Theod. f. 9. d) **ወትረ፡** α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper*: διὰ παντός Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; **ወትረ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; εἰς τέλος Ps. 102, 9; ἀδιαλείπτως 1 Thess. 1, 2. 5, 17; ἐπιμελῶς **ወትረ፡ይጌሥጽ፡** Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie*: **ሰንበተ፡ወትረ፡** *sabbathi die quovis* vel *vulgari* (*communi*) Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe*, πυκνότερον Act. 24, 26; πλεονάκις Jes. 42, 20. e) **ወትረ፡ጾም፡** vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውተሪ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduus*: **እስመ፡ከነ፡ውእቱ፡ጻድቀ፡ወመውተሬ፡ለሀድአት፡** Phlx. 15.

ወተን፡, **አውታን፡** i. e. أَوْثَانٌ (e وَثَنٌ) *idola*, Abush. 6 (vid. sub **ቀይጡን፡**).

ወተገ፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere*: **እለ፡ወተጉ፡እምነ፡ሞአብ፡** οἱ φυγάδες Μοάβ (scholion: **የሸሹ፡አታደብቁ፡**) Jes. 16, 4; **ወተገ፡ኵሉ፡በሓውርት፡** ἀνεχώρησε Jer. 4, 29.

ወኀየ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis **እስመ፡ይዋሒ፡** 29, 6 respondet ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται, quare vid. sub **ዋሐየ፡**

ውኅደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad **ወሐደ፡** (collato وَحِدَ *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad מָעַט et **ኀጠጠ፡**, **ኀጸጸ፡** (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. **ይውኅድ፡**, *deminui, imminui, minorem esse* vel *fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri* vel *esse*, **ውኅዱ፡** ὠλιγώθησαν Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ἠλαττώθημεν **ውኅድነ፡** Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; **ብዝኁ፡ወኢትውኅዱ፡** μὴ σμικρυνθῆτε Jer. 36, 6; **ኢይውኅዱ፡** 37, 19; **ትውኅድ፡ምድር፡** Hos. 4, 3; **ዓመተ፡ረሲዓን፡ይውኅድ፡** Prov. 10, 27; **እለ፡ይውኅዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡** Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; **እመ፡ውኅዱ፡ኀምስተ፡** (um 5) Gen. 18, 28; c. **እምነ፡** comparativo: **ይውኅድ፡ኵሉ፡ሥብሐ፡እምነ፡ቍርባንከ፡** Judith 16, 16; **ሢመተ፡ክህነቱ፡ይውኅድ፡እምዓመት፡** Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: **ዘውኅደ፡አፍቀረኒ፡** (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem* vel *inferiorem esse*, seq. **እምነ፡**, **ዝውዳሴ፡ይውኅድ፡እምክብርከን፡** κατόπιν ἔρχεται Cyr. ad Reg. f. 25; **ይውኅድ፡ዝምሳሌ፡እምአማን፡** Cyr. c. Pall. f. 97; **እምክብረ፡ቅዱሳን፡ይውኅድ፡ኵሉ፡ነገር፡** ἐλάσσων ἐστί, hom. Cyr. f. 103.

አውኀደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos reddere, ad paucitatem redigere*, c. Acc.: Ps. 88, 44; **ታውኅዶን፡ለኀጣውኢከ፡** ἐλαττώσεις ἁμαρτίας Sir. 28, 8; **ቅንአት፡ወመዐት፡ያውኅዱ፡መዋዕለ፡ሕይወት፡** 30, 24; **በቅንአቱ፡አውኀዶሙ፡** ὠλιγοποίησεν αὐτούς Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et **ለ፡** alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *pauca habere*: **አውኅዶ፡ጥሪት፡** Phlx. 29; **ታውኅዱ፡ኀይለ፡እምቀደምትክሙ፡** vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca*: **አዘዘ፡ያውኅዱ፡አንድዶ፡እምታሕተ፡መቅጹት፡** (ne multum succendant) Jsp. p. 289; **ዘአውኅዱ፡አልዶ፡** qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. c) **በአውኅዶ፡** *paucis*, ut: **አከ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውኅዶ፡** Lit. 170, 1. d) *remittere de* re, seq. **እምነ፡**, ut: **ሰአልዎ፡ያውኅድ፡እምነ፡ብዙኅ፡ሥቃዩ፡** Enc. Haml. 16.

ውኁድ፡ part., f. **ውኅድ፡**, *paucus, exiguus, minimus*: **አንሰ፡ውኁድ፡አነ፡በኍልቍየ፡** Gen. 34, 30; **ውኁድ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡** Job 10, 20. 8, 7; **ጥሪትከ፡እመኒ፡ውኁድ፡ወእመኒ፡ብዙኅ፡** Sir. 42, 4; **ውኁድ፡ዳእሙ፡ዘርኢነ፡ግብሩ፡** 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ὀλιγοστός **ውኁድ፡አንተ፡እስራኤል፡** Jes. 41, 14; Am. 7, 2; **ውኅድ፡** Mich. 5, 1; **ውኁደ፡ረሰይኩከ፡** Obadj. 2; **እሬስዮሙ፡ውኁዳነ።** Hez. 29, 15; **ውኁዳን፡** 4 Esr. 6, 20. 8, 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; **ዘእንበለ፡ውኁዳት፡መካን፡** (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: **ውኁደ፡ሃይማኖት፡** ὀλιγόπιστος Matth. 14, 31; **ውኁዳነ፡ምሕረት፡** (exigui misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum*, **ውኁደ፡ጻመውኩ፡** Sir. 51, 27; **አከአብ፡ውኁደ፡ተቀንየ፡ለበዓል፡ወኢዩሰ፡ብዙኀ፡ይትቀነይ፡ሎቱ፡** 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋኅድ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74ª bis; p. 80ª, siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub **ዋሕድ፡**

ውኅድ፡ subst. *paucitas*: **ውኅዶን፡ለመዋዕልየ፡** Ps. 101, 24.

ውኅደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas*: **ውኅደተ፡ሕዝብ፡** ἐν ἐκλείψει λαοῦ Prov. 14, 28; **በውኅደተ፡አጥርዮ፡** Phlx. 29; Abush. 39; **ውኅደት፡** F. N. 39.

ወኅደ፡ *unitum esse* vid. sub **ወሐደ፡**

ውኅጠ፡ et **ወኅጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent خَطَّ (خُطَّ) *descendit*, II *comedit*; غَطَّ *demersus fuit*, II *deglutivit*] Subj. **የኅጥ፡**, *vorare*, *devorare*, *deglutire*, de hominibus, cibos: **ይፈቅድ፡ የኅጦ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውኅጥ፡ ምራቅየ፡** Job 7, 19; pilum: **ዘይውኅጥ፡ ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia: Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs.: os **ብቅው፡ ለውኂጥ፡** Org. 1; **እመበ፡** (si quis) **ዘጥዕመ፡ ወኢውኅጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውኂጦ፡ ነቀዕ፡** Dan. ap. 13, 27; **አዘዘ፡ ዐንበሪ፡ የኅጦ፡ ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውኅጥዎሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውኅጠ፡ ሞት፡ ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውኅጦ፡ ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: *absorbere*, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ንኅጦ፡ ሕያዎ፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel *absumentibus* Ps. 34, 28. 13, 8; **እለ፡ ይውኅጥዎሙ፡ ለሕዝብየ፡** Jes. 16, 8; **እለ፡ ወኅጥዎሙ፡** (v. **ይውኅጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 28, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum *consumentibus* Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውኅጠ፡ III, 1 *deglutiri*, *devorari*, *absorberi*: **ዘኢይትወኅጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5.

ኀጠት፡ *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub **ኀጠጠ፡**

ወነየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum הָנָה הֲנָא *commodum*, *utilitatem*, *voluptatem percipere* e re, هَنْءٌ *utilitas*, *oblectatio*, هَنِئَ *lactatus fuit* re, *utilitatem cepit* e cibo; هَنٌ *ludicrum* et *lusus* (collato أَنَّ *commode se habuit*; **አየነ፡**).

ተወነየ፡ III, 2 (*oblectari*) *ludere*: **ደቂቅ፡ ወአዋልድ፡ ዘይትዌነዩ፡** (v. **ዘይትዋነዩ፡**) παίζοντες Zach. 8, 5; **እለ፡ ይትዌነዩ፡ በእሳት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando*: Gen. 26, 8. b) *saltando* et *canendo*: Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘ፡ ይትዌነያ፡ በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. Acc. pers.: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋነየ፡ III, 3 *ludere*: **ደቂቆሙ፡ ይትዋነዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var.; Gen. 21, 9 var.; Jes. 33, 4; **እንዘ፡ ይትዋነይ፡ ወይዘፍን፡** Kuf. 17; c. Acc. ludi: **ቍርቍሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ ቍርቍስ፡** Const. Ap. 62; c. Acc. rei: **ተዋነዮ፡ ከመ፡ ዖፍ፡** Job 40, 24. a) *jocando*: **እምከመ፡ ተዋነይከ፡ ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) armis: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando* et *canendo*: **ማኅበር፡ እለ፡ ይትዋነዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere*, *ludibrio habere*, c. Acc. pers.: **ተዋነዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **በ፡** (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋነዩ፡ በአዕዋፈ፡ ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio*, *voluptas*, *lido*, Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum*: **ከመ፡ ኢይረስይዎ፡ ተውኔተ፡ ለአሕዛብ፡** ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσιν Judith 4, 12. 3) *ludus* vel *lusus* cujusvis generis: **ተውኔተ፡ ወማሕሌት፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ ውስተ፡ ተውኔት፡ ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **ኢይነጽሩ፡ ተውኔተ፡ ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet κύβοις σχολάζων) II Can. Ap. 40; in specie: a) *musica*, *saltatio*, *chorus*: **ቃለ፡ ተውኔት፡** φωνὴ παιζόντων Jer. 37, 19; μουσικὰ **ተውኔት፡** Dan. 3, 10. 15; Ͽωδαϑᾶ 2 Esr. 22, 27; χοροί Ex. 32, 19; **ንዋየ፡ ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋያት፡ ማሕሌት፡ ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum*, *scena*: **መካነ፡ ተውኔት፡** τὸ θέατρον Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ ተውኔት፡** *scenici* Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ኀበ፡ ቤተ፡ ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio*, *ludibrium*, *ludicrum*, παιγνία Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** ἐμπαιγμός Sap. 12, 25; παίγνιον Sap. 15, 12; **ኀያላን፡ ተውኔቱ፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዪ፡ n. ag. *lusor*, *scenicus*, f. **ተዋናዪት፡** *scenica*, Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio*, *scenicus*, **መስተዋንያን፡** Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡**, εὐαγγέλιον *evangelium*, Matth. 9, 35; **ዛቲ፡ ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ይሰበክ፡ ዝወንጌለ፡ መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብስራተ፡ ወንጌል፡ ዘቅዱስ፡ ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ ይቤ፡ ወንጌል፡ ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ ዘማቴዎስ፡**, **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ ወንጌል፡ ወአቡን፡ ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ ወንጌል፡ እግዚ"፡ እግዚእ፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolis Pauli caeterorumque Apostolorum); **፬ ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** pericopam vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista*, 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፬ ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ ትምህርት፡** εὐαγγελικὴ παράδοσις Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus*: **ሃይማኖት፡ ወንጌላዊት፡** ἡ πίστις ἡ εὐαγγελικὴ Chr. ho. 31; **ጸሎት፡ ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus*, *Christianus*, opp. **አይሁዳዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Enc. Nah. 10; **ሕዝበ፡ ወንጌላውያን፡** Lud.

ውእቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይእቲ፡** (passim **ይኢቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro), Pl. m. **ውእቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡**, f. **ውእቶን፡** vel **እማንቱ፡** [הוּא هُوَ; gramm. § 65. § 148.], Acc. sing. **ውእተ፡**, **ይእተ፡** (quamquam passim etiam **ውእቱ፡ ይእቲ፡** pro Acc. ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውእቱ፡**, **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንቲ፡ ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሉ፡ ደናግል፡ መኑ፡ እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡ ቢጸን፡ እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is*, *ea*, *id*, Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውእቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምራከ፡ እሙንቱኒ፡ ከመ፡ አእመርናከ፡ ንሕነ፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውእቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውእቱ፡ ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለዝላፉ፡ ነበረ፡ ዘውእቱ፡** ἀεὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν Cyr. ad Th. 18; al. sexcenties. b) α) *ipse*: **የኀድግ፡ ኵሎ፡ ለበዕድ፡ ወይመውት፡ ውእቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሠርዐ፡ መሥገርተ፡ ውእቱ፡ ይሠገር፡ ቦቱ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መኑ፡ ዝንቱ፡ ዘምድረ፡ ለብሰ፡ ውእቱሰ፡ ሰማያዊ፡ ውእቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡** *et ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. β) *idem*, adjecto **መ፡**, ut: **ከመ፡ እሐዱ፡ ይትለበ፡ ወውእቱመ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; ወውእቱሙ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ Cyr. ad Th. f. 23; ወውእቱሙ፡ ውእቱ፡ f. 15; post pron. rel.: ዘውእቱ፡ *qui idem* vel *idem qui* Matth. 10, 4; Hen. 40, 8. 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Subjecto: *is est*, ut: ውእቱ፡ ኤልያስ፡ αὐτός ἐστιν Ἠλίας Matth. 11, 14. 16, 20; እመ፡ ተባዕት፡ ውእቱ፡ Ex. 1, 16; እስመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ Gen. 20, 7. 25, 21. 26, 7. 9. b) pro Praedicato: አነ፡ ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι Matth. 14, 27. 26, 46; አነ፡ ይእቲ፡ ወአልቦ፡ እንተ፡ ከማየ፡ Jes. 47, 8. 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: ተዓይኒ፡ እግዚ"፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ Gen. 32, 3. 9, 18. 19. 17, 10. 40, 12. 41, 26; Ex. 2, 6; እሉ፡ እሙንቱ፡ አማልክቲከ፡ 32, 5; እሉ፡ ውእቶሙ፡ ኅሩያን፡ Num. 1, 16. 31, 16; እሙንቱ፡ ውእቶሙ፡ ለአማስኖ፡ Kuf. p. 41. 42; እንተ፡ ይእቲ፡ ኬብሮን፡ Gen. 35, 27; ዘውእቶሙ፡ ሴም፡ ወካም፡ ወያፌት፡ Gen. 5, 32; አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡ Jes. 63, 15; ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ Jer. 2, 14; ዝውእቱ፡ ነገር፡ ዘነበበ፡ 37, 4; መኑ፡ ውእቱ፡ እግዚእነ፡ Ps. 11, 4. 108, 26; Hen. 40, 8. 52, 3; ውእቱ፡ እኁየ፡ ውእቱ፡ Matth. 12, 50. 20, 16. 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡ Ps. 80, 9; Hez. 11, 12. 14, 8; Jes. 41, 10. 49, 23; Gen. 45, 3; አንተ፡ ውእቱ፡ ዔሳው፡ Gen. 27, 21; አንተ፡ ውእቱ፡ ዘተኤዝዝ፡ 1 Par. 11, 2; አኮኑ፡ አንትሙ፡ እሙንቱ፡ ትውልደ፡ ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; አንትሙ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡ Matth. 5, 14. 3) adj. a) *is, ille, hic*; relatum ad ea, quae modo memorata erant: ውስተ፡ እሙንቱ፡ ሰብእ፡ Gen. 6, 3; እምይእቲ፡ ዐዘቅት፡ 29, 2; ውእተ፡ አምኃሁ፡ 43, 15; ውእተ፡ አልባሰ፡ Ex. 40, 12; ነሥኡ፡ ኵሎን፡ ውእቶን፡ አህጉረ፡ Num. 21, 25; በውእቶን፡ መዋዕል፡ 22, 4; Deut. 1, 16; ለውእቶሙ፡ አሕዛብ፡ 9, 5; ይእቲ፡ ብእሲት፡ Jer. 3, 1; በይእቲ፡ ሰዓት፡ Apoc. 11, 13; ይእቲ፡ ዕለት፡ Jer. 26, 10; ይእተ፡ መጽሐፈ፡ Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; ውእተ፡ ላህመ፡ ዘገብረ፡ 18, 8. 19, 5. 28, 11. 29, 2. 3. 32, 7. 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; ነሣእኩ፡ ውእተ፡ ጽዋዐ፡ Jer. 32, 3. 39, 12; Tob. 6, 14. 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: ነበርነ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ከርሥ፡ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ Job 31, 15; እምውእቱ፡ ጽቡር፡ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; በይእቲ፡ ዕለት፡ Deut. 21, 23.

ወእደ፡ et **ውእደ፡** [ወእደ፡ etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam ውእደ፡; cum እድ፡ *manus, pars, latus, locus* componendum videtur; amh. ወደ፡ significat *versus* et ወዴት፡ est interrog. *ubi?*] st. c. a ወእድ፡ vel ውእድ፡, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) praefixis praepositionibus, sc. a) በወእደ፡ vel በውእደ፡ *ad latus, juxta*: Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) ኀበ፡ ውእደ፡ *ad*, ut: ሶበ፡ መጽአ፡ ማር፡ እልሉኒስ፡ እምሶርያ፡ ኀበ፡ ውእደ፡ እንጦንዮስ፡ Phlx. 227. c) መንገለ፡ ወእደ፡ *ad latus rei versus*: መንገለ፡ ወእደ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. መንገለ፡ እደ፡). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; οὗ Koh. 1, 7. 11, 13; Prov. 14, 4; ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ትበዝኀ፡ ጽድቅ፡ ኀይል፡ ብዙኀ፡ 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ተናገረ፡ በልዳዶስ፡ Job 8, 1; ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ተናገረ፡ ኢዮብ፡ 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq.; ምኔት፡ ውእደ፡ ለሊሁ፡ ይነብር፡ Reg. Pach. a) c. praep. እምነ፡ sc. እምውእደ፡ *unde, inde ubi*: መጽአ፡ ኀቤየ፡ ፩ ወሬዛ፡ እምውእደ፡ ይትኀበእ፡ Dan. ap. 1, 37. b) ቦ፡ ውእደ፡ indef.: *alicubi, uspiam*, ut: እመቦ፡ ወእደ፡ ጐንደየ፡ ὅταν που χρονίζῃ Prov. 29, 39; ቦ፡ ውእደ፡ ይቤ፡ (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወከለ፡ rad. inus., quae sicut ተከለ፡ proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut وَكَلَ et تَكَلَ rem suam *committere* alteri, ܬܟܠ *fiduciam posuit*.

ተወከለ፡ III, 2 *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. በ፡ pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20. 28, 25; ሀሉ፡ ተወኪለከ፡ በእግዚ"፡ 3, 5; Dan. 3, 28; ተወከልኪ፡ በሐሰት፡ Jer. 13, 25. 17, 7; Jes. 8, 14. 11, 10. 17, 7. 30, 12. 36, 4 seq.; Job 6, 13. 20. 27, 8; ተወከል፡ ቦቱ፡ Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. ዲበ፡ Hen. 94, 8; c. Acc.: ተወከልናሆሙ፡ Jes. 20, 6; ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡ 25, 9. 26, 4. 32, 2; Ps. 5, 13. 15, 1. 54, 27; በተወክሎ፡ መጻሕፍት፡ Rom. 15, 4.

አስተወከለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ውኩል፡ part. 1) *confisus, fretus*: ጻድቅ፡ ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውኩል፡ Prov. 28, 1. 11, 15 var.; ውኩላን፡ ኢይረሲከሙ፡ በእላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. በ፡, ut: ሰይጣን፡ ውኩል፡ በዝንቱ፡ ግብር፡ Can. Nic. 4; c. ዲበ፡, ut: ውእቱ፡ ኮነ፡ ውኩለ፡ ዲበ፡ ምግባሩ፡ Phlx. 154. 2) *sibi commissum* vel *creditum habens* alqd: መላእክት፡ እለ፡ ውኩላን፡ ብነ፡ οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትውክልት፡ et **ቱክልት፡** subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἐλπίς, Jes. 28, 4. 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; ሃይማኖት፡ ወትውክልት፡ ወተፋቅሮ፡ 1 Cor. 13, 13; ትውክልተ፡ ተስፋ፡ ἐλπὶς ἐπαγγελίας Act. 26, 6; አኅደግዎ፡ ትውክልቶ፡ Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. በ፡ Phil. 3, 4 Platt (πεποίθησις); c. ላዕለ፡ Ps. 72, 27. 145, 4; Mavâs. n. 43; በእንተ፡ ሕጸተ፡ ትውክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Jsp. p. 303; nonnumquam *is in quo fiducia ponitur*: ቱክልታ፡ እግዚ"፡ 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወከሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere*: ወይዌክሑ፡ ወይዌውዑ፡ ኵሉ፡ ሰራዊት፡ መንግሥት፡ (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.*: ዐውየወ፡ ከልሐ፡ ወውዐ፡ ነቀወ፡ ጥሕረ፡ ጸርኀ፡ ጠርዐ፡ ወከሀ፡ ብ፡ ጮኸ፡ [Vicinum videtur ወከተ፡].

ተዋከሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri እለ፡ ይትዋከሑ፡ Const. Ap. 52; ተዋከሑ፡ በበይናቲሆሙ፡ ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; ማኅበረ፡ አጋንንት፡ እለ፡ ይትዋከሑ፡ Gad. T. H.; c. Acc. pers.: ማኅቶት፡ ይትዋከሖን፡ ለፀሓይ፡ λύχνος ἡλίῳ φιλονεικεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. ምስለ፡ pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum יָכַח composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus*: φιλονεικία Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; ወክሕ፡ ብዙኅ፡ Asc. Jes. 3, 22; ዮሐንስ፡ አህድአ፡ ወክሐ፡ N. T. rom. in Proleg.;

episcopus ne sero in ecclesiam veniat ከመ፡ ኢይኩን፡ ሀከከ፡ ወወከሕ፡ በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175.

ወከሕ፡ subst. *contentio*, *rixa*, Tit. 3, 9 Platt.

ተዋከሒ፡ n. ag. *in controversiam vocans, pertinaciter negans*: መኑ፡ እንከ፡ ተረፈ፡ ተዋከሒ፡ እስመ፡ አምላክ፡ ውእቱ፡ መንፈስ፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126.

ወከበ፡ ut videtur i. q. وكب *assidue incubuit* negotio: በኢወኪቦቶሙ፡ Asc. Jes. 3, 24. — At in *Voc. Ae.* ad Jes. explicatur ወኪብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ (*similem esse*).

ወከተ፡ I, 1 *clamare*, *vociferari*: ከመ፡ ኢይወኩቱ፡ Jos. 6, 10 var. [vid. ወከሐ፡].

አውከተ፡ II, 1 *clamorem edere*, *vociferari*: ከመ፡ ኢያውኩቱ Jos. 6, 10.

ተዋከተ፡ III, 3 *inter se vociferari*, *tumultuari*: ኢትትዋከቱ፡ እስከ፡ ንሠውጥ፡ ኀቤከሙ፡ ἡσυχάζετε Ex. 24, 14; ሰብአ፡ ተዋክቶ፡ („viri vociferationis") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ኢትትዋከቱ፡ ዘ፡ ኢታስተላክሱ።

አውከከ፡ *aberrare*, *evagari* vid. sub ዐውከከ፡

አውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ወከዐ፡ vel **ወከአ፡** rad. dubiae significationis, sec. Voc. Ae. *fessum esse* [coll. יָגַע].

አውከዐ፡ vel **አውከአ፡** II, 1 *defatigare*: አውከኡኒ፡ አሉ፡ መስሕታን፡ Macc. f. 2. *Voc. Ae.*: አውከዐኒ፡ ዘ፡ አደከሙኒ፡

ዋከየ፡ I, 3, si non quadrl. I, *refulgere*, *splendere* [cui nescio an باج V *splenduit*, *emicuit* fulmen, بَوْج *coruscatio fulminis* (بهج, وهج, ܨܡܚ) componere liceat (coll. ዋጋ፡ pro ዋካ፡; vid. etiam ዋህውህ፡)]: እምብዝኀ፡ ብርሃኑ፡ (ለዝ፡ ፀሓይ፡) ዋከየት፡ ሀገር፡ Gad. T. Haim. — *Voc Ae.*: በረቀ፡ ተሰብሐ፡ ዋከየ፡ ብ፡ አበረ፡

አዋከየ፡ II, 3 1) *resplendere facere*, *collustrare*, *splendorem affundere*, c. Acc.: ከዋክብት፡ ዘአዋከዩ፡ ኵሎ፡ አድያማተ፡ Gad. T. H.; c. Dat.: ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ (cujus fulgor) ለብሔረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20. 2) *splendere*, *fulgere*, instar gemmae vel fulguris, Lud. ex Org. 4; ፀሓይ፡ ዘያዋኪ፡ (lectio falsa pro ዘኢያአኪ፡) Sap. 18, 3.

ውኩይ፡ part. *splendens*, *splendidus*, *fulgens*: Enc. Ter 29 (20 sec. Lud.); ልብሰ፡ ብርሃን፡ ውኩይ፡ Gad. T. Haim.; ትንቢቱ፡ ለምልክያስ፡ ውኩይ፡ ከመ፡ ፀሓይ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዋከ፡ (v. ዋጋ፡) subst. 1) *splendor*, *fulgor*: እስመ፡ ፈድፋደ፡ ዋከሁ፡ (v. ዋጋሁ፡) σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ Sir. 43, 11; ኢጸዳል፡ ወኢዋከ፡ 4 Esr. 6, 14; ብርሃን፡ ዘያንጸበርቅ፡ ዋከሁ፡ Fal. f. 68; ርእየ፡ ዋከ፡ ወኢርእየ፡ ማኅቶተ፡ Org. 4; ecclesia ዋከ፡ ይእቲ፡ ወብርሃን፡ Deg. 2) *splendor repercussus*: እስመ፡ ዋከ፡ ብርሃን፡ ይእቲ፡ ዘቀዳሚ፡ ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου Sap. 7, 26.

ወከፈ፡ inus., denominatum videtur a כַּף كَفّ *vola manus*, vid. etiam ከፈ፡

አውከፈ፡ II, 1 1) *excipere* (manu) alqd: አውከፈት፡ አንብዖ፡ ወለታ፡ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς Θ. Tob. 7, 16 (v. አከፈት፡ cum glossa marginali ማሰሰት፡ *abstersit?*); ገልዐ፡ በዘ፡ ያወክፉ፡ (v. ያዌክፉ፡, v. ያከውፉ፡) ማየ፡ ኅዳጠ፡ Jes. 30, 14 (vid. አከወፈ፡). 2) *in se recipere* alqd, ut mandatum exsequendum (auf sich nehmen, sich anheischig machen), seq. ከመ፡ c. Subj., ut: አውከፉ፡ አይሁድ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወለዘርኦሙ፡ ከመ፡ ኢይፍልሱ፡ Esth. 9, 27.

አወከፈ፡ II, 2 *excipere* Jes. 30, 14 var. (vid. II, 1).

ተወከፈ፡ III, 1 et **ተወከፈ፡** III, 2 I) Refl. *suscipere*, *accipere*, al. 1) homines: a) *excipere* alqm hospitem: Hebr. 11, 31; Matth. 10, 40. 41. 25, 35; 1 Tim. 5, 10. b) *suscipere* alqm Luc. 2, 58; benigne Matth. 18, 5. α) sustentandi et opitulandi causa: ἀναλήψομαι Jes. 46, 4. 63, 9; ἀντιλαμβάνεσϑαι Jes. 49, 26. 63, 5; ተወከፍ፡ ቢጸከ፡ Sir. 29, 20; ἐπιλαμβάνεσϑαι 4, 11; προςλαμβάνεσϑαι Rom. 15, 7. β) in specie: *suscipere in baptismo* alqm, (quod sponsoris est): ዕድ፡ ኢይትወከፍ፡ ወለተ፡ በጥምቀት፡ II Can. Nic. 24; F. M. 5, 2 al. c) *accipere* i. e. *gratum habere*, *adsentire*, c. Acc.: ተወከፈቶ፡ ነፍስየ፡ προςεδέξατο αὐτὸν Jes. 42, 1; እትዌከፈከ፡ (v. እትወከፈከ፡) 45, 4; Matth. 11, 14; እለ፡ ይትዌከፍዎ፡ ለአርጌንስ፡ οἱ φρονοῦντες τὰ ᾿Ωριγένους, Cyr. ad Reg. f. 28. 2) res, a) *accipere*, α) praecepta, consilia, i. e. *aurem praebere*, *obtemperare*, *assentire*, c. Acc.: ኢተወከፍክሙ፡ ተግሣጽየ፡ Jer. 2, 30. 39, 33; ይትወከፍ፡ እዝንክሙ፡ ቃለ፡ አፉሁ፡ Jer. 9, 20; ተወከፉ፡ ቃልየ፡ ወሕግየ፡ Zach. 1, 6; ለተወክፎ፡ Prov. 1, 3. 2, 1; ዘይትዌከፍ፡ ትምህርተ፡ 16, 17. Luc. 8, 13; Act. 8, 14. 11, 1; 1 Cor. 2, 14; 1 Tim. 4, 9; ተወከፍ፡ ቃለ፡ አመትከ፡ Judith 11, 5; ኢተወከፈ፡ ነገርሙ፡ Jsp. p. 325. 382; omisso Acc., c. እምነ፡ pers.: *obtemperare alicui*, ut: አይሁድ፡ ይትኤዘዝዎ፡ ወይትዌከፉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 309; ኢተወከፈ፡ እምኔሆሙ፡ p. 313. β) *admittere*, *acceptare*: episcopi ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 12; ጳጳስ፡ ኢይትወከፍ፡ ውዴተ፡ ላዕለ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4. γ) *benigne excipere* preces, dona, sacrificia alcjs: ዘጸለየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ይትዌከፎ፡ Job 33, 26; Ps. 6, 9; ተወከፍኒ፡ እምእደዊሁ፡ ቍርባኒ፡ Kuf. 4; c. Acc. pers. et rei: ኢይትዌከፎሙ፡ መባኦሙ፡ ለረሲዓን፡ Sir. 31, 23; Ps. 140, 2. b) *suscipere* i. e. *subire*, *tolerare*: Jes. 28, 10; እኪተ፡ ኢንትዌከፍ፡ ὑποίσομεν Job 2, 10; ተወከፍ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአከ፡ Sir. 2, 4; ዘይትዌከፍ፡ ርትዐ፡ Jes. 26, 3; Hebr. 10, 34; cruciatus, Enc. Haml. 2; convicia, Haml. 12. c) *recipere*: በእንተ፡ ጉልቈ፡ መጻሕፍት፡ አምላካውያት፡ ዘእዙዝ፡ ተወክፎቶን፡ ኀበ፡ (v. ውስተ፡) ቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 2; ይትዌከፎሙ፡ εἰςδέξεται πρὸς αὐτὸν (recipit in se) Hab. 2, 5. II) Pass. *excipi*, *accipi*, *suscipi*, *recipi*: ከመ፡ ኢይትወከፍ፡ ከሀን፡ ነኪር፡ ዘእንበለ፡ መጽሐፈ፡ መባሕት፡ Lud. comm. hist. p. 311; መዐዝ፡ ሠናይ፡ ዘይትዌከፍ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. p. 9; c. Acc. vel Dat. ejus, a quo quid benevole accipitur: ኢይትወከፎ፡ ለዘ፡ አብአ፡ Lev. 7, 18; ኢታብእ፡ ሎቱ፡ ሕልያነ፡ እስመ፡ ኢይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ለከ፡ Sir. 32, 14; ለዘይጸመዶ፡ በጽድቅ፡ ይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ሎቱ፡ 32, 20.

ተዋከፈ፡ III, 3 *benigne excipere alqm eique praebere* quod voluit: ይትዋከፈከ፡ (v. ይሁበከ፡) ተምኔትከ፡ Job 22, 27 (si quidem lectio bona est).

ውኩፍ፡ part. 1) *acceptus*, *gratus*: አእመርነ፡ ከመ፡ ውኩፍ፡ ስእለትከ፡ Jsp. p. 308; መባእ፡ ውኩፍ፡ p. 372; ኢይኩን፡ ውኩፈ፡ ቍርባኖሙ፡ F. M. 21, 4; Chr. Ta. 11; Org. 1.

2) *receptus:* በእንተ፡ ጉሉቆ፡ መጻሕፍት፡ ውኩፋት፡ F. N. 2; ጉባኤያት፡ (concilia) ውኩፋት፡ F. N. 51.

ውክፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio:* ያአምሩ፡ ውክፌ፡ ነገሩ፡ በብዙኅ፡ ጊዜያት፡ sciunt verbum ejus saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ሙክፍ፡ subst. *receptaculum*, locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፌ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens:* Deus ለድውያን፡ ተወካፌ፡ Kid. f. 22. 13; ተወካፌ፡ ነግድ፡ Did. 10; ተወካፌ፡ ንስሓ፡ qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; ተወካፌ፡ ጥበብ፡ Lud. e Mss. Colb.

መስተወክፍ፡ vel መስተዋክፍ፡ part. *se invicem excipiens*, "ዋክፋን፡ vel "ወክፋን፡ διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ዋው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo ዋው፡ Ps. 118, 41—48 notatur.

ወውዐ፡ I, 2 [e ወዕውዐ፡, coll. وَعَى وَعًى *clamores*, وَغًى *tumultus*, وَعْوَاءٌ *strepitus, tumultus, latratus*] *alta voce clamare, vociferari, magnum clamorem edere* vel *tollere:* ወውዑ፡ κηρύξατε Hos. 5, 8; ወውዐ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Dan. ap. 13, 18; de leonibus: ወውዑ፡ ላዕሌሁ፡ Jer. 2, 15; de multitudine hominum *tumultuantium:* Ps. 82, 2; ቃለ፡ እለ፡ ይዌውዑ፡ እምውስተ፡ አድባር፡ Jer. 31, 3; በውውዓ፡ ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ወውዑ፡ Jes. 13, 4; in specie a) de clamore *bellico:* ይዌውዕ፡ ዲበ፡ ፀሩ፡ Jes. 42, 13; Joel 4, 14; Jos. 6, 5 seq.; Jud. 6, 34; 1 Reg. 17, 52; ወውዐ፡ ሎቱ፡ 2 Reg. 21, 17. b) de clamore *jubilantium:* 1 Reg. 4, 5; ወውዑ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Judith 14, 9. 16, 11; ይወውዑ፡ አድባር፡ በፍሥሓ፡ Jes. 44, 23. c) *ululantium:* Jes. 15, 8. 16, 7; ወውዑ፡ ወዐውዩ፡ Hez. 21, 12. d) *clangorem edere:* angeli ወውዑ፡ በዕንዚራቲሆሙ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sarug.

ውውዓ፡, rarius ወውዓ፡, subst., plerumque m. (praefixo ወ፡ et libri Mss. crebro ወውዓ፡ pro ወውውዓ፡ exhibent) *clamor magnus*, a) *tumultus, vociferatio tumultuantium*, Jes. 13, 4; ውውዓሆሙ፡ ለብዙኃን፡ (ψόγος) Jer. 20, 10. 27, 46; ውውዓ፡ ኮነ፡ Matth. 25, 6. b) *clamor bellicus:* Job 39, 25; Jos. 6, 20; Am. 1, 14; Zeph. 1, 16; Jer. 6, 23; ውውዓሆሙ፡ ለሰብአ፡ አፍራስ፡ Jer. 4, 29; ውውዓ፡ ቀትል፡ Jer. 4, 19. 27, 22. c) *jubilum* 1 Reg. 4, 6; Lud. e Vit. Dan. d) *ululatus*, Zeph. 1, 10; Jer. 31, 5.

ውዋዔ፡ subst. *vociferatio*, jubilantis ut: ሰላም፡ እብል፡ በቃል፡ ስብሓት፡ ወውዋዔ፡ Enc. Tachs. 6; Enc. Haml. 5.

ውዕላ፡ (v. ወዓላ፡) subst. [יָעֵל ܝܥܠܐ وَعِلٌ *ibex*; vid. ዋላ፡ c. 883] πύγαργος, *pygargus, damae* vel *dorcadis species*, (דִּישׁוֹן) Deut. 14, 5; sec. Lud. *mas capreae*, (ተባዕት፡ ወይጠል፡). — *Voc. Ae.:* ውዕላ፡ ብ፡ በኸር ።

ወዐለ፡ et ውዕለ፡ I, 1 [amh. ዋለ፡; vicinum est nomen עֵילָם (ዓለም፡), de quo vid. H. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. p. 91; etiam חול יחל et גיל] Subj. የዐል፡, Imprt. ዐል፡ 1) *morari, manere, commorari:* ንዋዕል፡ v. ንውዕል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ እንዘ፡ ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ነበረ፡ ትዕይንት፡ ወውዕለ፡ (v. ወዐለ፡, var. pro ውዑል፡) እስከ፡ አመ፡ ሐይዉ፡ ἡσυχίαν εἶχον αὐτόθι καθήμενοι Jos. 5, 8; በአ፡ የዐል፡ καταλῦσαι Luc. 19, 7; ውኂረ፡ ዐል፡ (v. ከመ፡ ትንበር፡ ኂረ፡) καὶ σῴζου Prov. 6, 3; ኅቡረ፡ ወዐሉ፡ *cohabitaverunt* Enc. Masc. 29; ወዐለ፡ ቅድሜሁ፡ ጥቶ፡ (lictoris vel stipatoris instar, vid. ወዓሊ፡) τρέχει Job 41, 13. 2) in specie: *diem agere* vel *transigere, per diem facere* alqd, *interdiu commorari, opus diurnum facere* (vid. ዕለት፡), ከመ፡ የዐል፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII; እለ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ፡ (v. ውስተ፡ ስታይ፡) Jes. 5, 11; ዘኀቤሁ፡ ወዐልኩ፡ ዮም፡ Ruth 2, 19; ወይውዕል፡ በይምን፡ Koh. 1, 6 var.; ወዐሉ፡ ኀቤሁ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ Joh. 1, 40; ወዐለ፡ በሐሩረ፡ ፀሓይ፡ Fal. f. 50; ይውዕሉ፡ ውስተ፡ ግበሪሆሙ፡ Ps. 103, 23; c. Acc. loci: እስመ፡ ወዐለ፡ ገዳመ፡ ኀበ፡ እለ፡ .. Judith 8, 3; Luc. 19, 5; seq. እንዘ፡, ut: ወወዐሉ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትናገሩ፡ Gad. T. H.; vel seq. Imprf., ut: ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; homo ይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Ps. 103, 24; ይወፍር፡ ሰብእ፡ ውስተ፡ ተግባሩ፡ ወይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Macc. f. 3. 3) *agere* diem festum (in lingua Amharico-Aethiopica): እውዕል፡ ፋሲካ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (vid. sub ኩስሐ፡).

አውዐለ፡ II, 1 1) *diem transigere facere*, ስብሐት፡ ለከ፡ (እግዚ"፡) ዘአውዐልከነ፡ ኵሉ፡ ጉኀ፡ ዕለት፡ Deg. 2) unum et alterum diem detinere i. e. *in custodiam dare, in custodia attinere*, (in Haft oder Verwahrung nehmen): አውዐልዎሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Act. 5, 18; Macc. f. 2; አውዐልዎ፡ ውስተ፡ ሙዓል፡ Num. 15, 34, vel አውዐልዎሙ፡ ሙዓለ፡ Act. 4, 3; vel *custodiendum dare*, ut: አውዐሉ፡ አፍራሲሆሙ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ አድያም፡ Act. 23, 32 rom. 3) *stationem agere* (proprie de militibus, deinde de militia Christiana): እስመ፡ አውዕል፡ እፈቅድ፡, ምንት፡ ውእቱ፡ አውዕሉ፡ Herm. p. 52. 53.

ውዑል፡ part. *commorans, diem transigens*, Jos. 5, 8.

ዕለት፡ subst., plerumque f., Pl. ዕለታት፡ 1) *temporis spatium* (Zeitdauer), *tempus:* በዕለተ፡ ምንዳቤ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 2, 11; Jer. 14, 8; በዕለተ፡ ኅሪት፡ Jes. 49, 8; 1 Thess. 5, 1; ኀጸርኒ፡ ዕለትየ፡ ከመ፡ .. ἐκλείψει με ὁ χρόνος Hebr. 11, 32 Platt; ዕለተ፡ ነግህ፡ ወሰርክ፡ Kuf. 6. 2) *dies*, opp. nocte: Hen. 72, 22. 24; Apoc. 8, 12; Gen. 1, 5. 14. 18. 7, 4. 17; Ex. 24, 18; ዕለታት፡ ወለያልይ፡ Lit. 167, 1; (crebrius መዓልት፡); quatenus est pars temporis (mensis, anni, al.): ዕለተ፡ ሞት፡, ዕለተ፡ ልደት፡ Koh. 7, 1. 8, 8; Gen. 27, 2; 1 Reg. 26, 10; Job 3, 1. 2; ዮም፡ በዛቲ፡ ዕለት፡ Jer. 1, 18; እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ Jer. 11, 7; በይእቲ፡ ዕለት፡ Gen. 7, 13; አሐተ፡ ዕለተ፡ 1 Reg. 27, 1; በአሐቲ፡ ዕለት፡ Jes. 9, 14; ኵሉ፡ ዕለተ፡ ὅλην τὴν ἡμέραν Thren. 1, 13. 3, 3; በእፎ፡ ዕለት፡ እምዕለት፡ ትትነውኅ፡ Sir. 36, 7; ዕለት፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 4 Esr. 2, 9; ዕለተ፡ ቀትል፡ Koh. 8, 8; ዕለተ፡ በዓል፡ Thren. 2, 22; ዕለተ፡ መንሱት፡ Job 21, 30; ዕለተ፡ ሠናይት፡ et እኪት፡ Sir. 11, 25; ቀርበት፡ ዕለተ፡ እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ዕለት፡ እኪት፡ Jer. 17, 17; ዕለተ፡ ኢየሩሳሌም፡ Ps. 136, 9; ዕለተ፡ በረድ፡ 2 Reg. 23, 20; ዕለት፡ ዐባይ፡ Judae 6; Apoc. 6, 17; ሰቡዐ፡ ዕለታተ፡ 1 Reg. 11, 3; አመ፡ ዕለተ፡ ዐሡሩ፡ ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; በዕለተ፡ ሰንበት፡ Kuf. p. 59. a) crebro in st. c. integrae enunciationi praeponitur: ኢትርግም፡ ዕለተ፡ ተወለድከ፡ Sir. 23, 14; Gen. 40, 20; በዕለተ፡ እጼውዐከ፡ (eo die quo) Ps. 19, 10; Lev. 7, 15. 16; Judith 2, 10; Jer. 11, 7. 41, 13; Thren. 3, 56; እምዕለተ፡ ትበልዑ፡ (inde ab eo die quo) Kuf. 3; እምዕለተ፡ ከደኑ፡ ኅፍረቶ፡ ibid.; አመ፡ ዕለተ፡ (quo die) ይድኅኑ፡ Sir. 3, 31; Ps. 137, 4 (vid.

አመ፡). b) *de die in diem:* እምዕለት፡ዕለት፡ v. ዕለተ፡ Jes. 58, 2; 1 Par. 16, 23; ዕለት፡ v. ዕለተ፡እምዕለት፡ 2 Petr. 2, 8; Kuf. 49; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; በኵሉ፡መዋዕሊሆሙ፡ዘዘለለዕልት፡ዕለተ፡ 1 Par. 16, 37. c) *quotidianus:* ሲሳይ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; Ex. 5, 13. d) በዕለቱ፡ πρὸς ἡμέραν Ex. 14, 27; ዛቲ፡ዕለት፡ *hodie* 1 Par. 29, 5; እምይእተ፡ዕለተ፡ *inde ab eo die* Dan. ap. 1, 64 (vid. እምነ፡ c. 194).

ወዓሊ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ወዐልት፡ et ወዓልያን፡ *stator, apparitor, stipator, satelles, viator, lictor, miles:* πράκτωρ Luc. 12, 58; ὑπηρέται ወዓሊ፡ Matth. 26, 58; Joh. 7, 32; ወዓልያን፡ Marc. 14, 54; ῥαβδοῦχοι Act. 16, 35. 38; ὑπηρέται τοῦ βασιλέως Dan. ap. 3, 22 (ወዓሊ፡ et ወዓልያን፡); λειτουργοί ከመ፡መልአከ፡አሕዛብ፡ከማሁ፡ወዓሊሁ፡ Sir. 10, 2; ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡ Did. 5; οἱ παρατρέχοντες ወዐልት፡ 4 Reg. 11, 6; ἄγγελοι (regis) 1 Reg. 19, 11; Num. 24, 12; 3 Reg. 22, 13; ἄρσις 2 Reg. 11, 8; ἑκατόνταρχοι vel χιλίαρχοι 1 Reg. 8, 12; τριστάτης 4 Reg. 9, 25. 15, 25; στρατιῶται ወዐልት፡ Act. 21, 35; συστρατιώτης ዘምስሌየ፡ወዓሊ፡ Phil. 2, 25; Macc. f. 1; Clem. f. 220. 269; crebro in Sx.; *minister* (Aufwärter) prophetae: ወዓልየ፡ረሰይኩከ፡ 3 Reg. 19, 20. 21. — *Voc. Ae.:* ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡

ሞዐልት፡ (in libris Mss. vel impressis antiquioribus, ut Marc. 4, 27 rom.; Jes. 34, 10 cod. Laur.; Am. 8, 9 cod. Laur.) et plerumque መዓልት፡ subst., m. et f., Pl. መዋዕል፡, Pl. Pl. መዋዕላት፡ 1) In Sing. a) *dies*, opp. nocte: Ps. 73, 17; Job 17, 12; ዘሌሊተ፡መዓልተ፡ይከውኖ፡ Sir. 38, 27; Zach. 14, 7; Acc. መዓልተ፡ *interdiu, die, per diem:* Ex. 13, 21. 22; Ps. 1, 2; Jes. 21, 12. 34, 10. 60, 11; 4 Esr. 9, 42; Job 5, 14; Luc. 18, 7; Marc. 4, 27; መዋዕለ፡አርብዓ፡ወአርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 2. b) *tempus diurnum*, in specie *meridianum, meridies*, sive ቀትረ፡መዓልት፡ Sir. 35, 16, vel መዓልተ፡ቀትር፡ Am. 8, 9, vel ብርሃነ፡መዓልት፡ Jes. 58, 10; sive መዓልት፡ absolute: ይወድቁ፡መዓልተ፡ከመ፡ዘመንፈቀ፡ሌሊት፡ Jes. 59, 10; በጊዜ፡መዓልት፡ Jer. 15, 8; Ps. 36, 6. 54, 19; Gen. 43, 16. 2) In Plur. a) *tempus* (χρόνος, καιρός): ተዘከር፡መዋዕለ፡ረኃብ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ Sir. 18, 25; ለነዋኅ፡መዋዕል፡ εἰς πολὺν χρόνον Jes. 34, 10; መዋዕል፡ወአዝማን፡ Act. 1, 7; Marc. 13, 33; Matth. 2, 7; Thren. 1, 15; Dan. 2, 21; በእማንቱ፡መዋዕል፡ Gen. 38, 1; ይእተ፡አሚረ፡ወበውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 17; በመዋዕለ፡ምንዳቤሆሙ፡ 15, 11. 37, 7; በዝ፡መዋዕል፡ 16, 21; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Ep. Jer. 2; መዋዕለ፡ኀዳጠ፡ Prov. 7, 12; በኍንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 49, 1; ኍንዱየ፡መዋዕለ፡ 27, 10; ነበረ፡መዋዕለ፡ Asc. Jes. 11, 21. b) *dies* (multo magis frequentatum quam ዕለታት፡): አሐተ፡ዕለተ፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡ Sir. 38, 17; አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ከነት፡ 46, 4; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ኵሉ፡መዋዕል፡ይትፈለጥ፡ 36, 8; በእማንቱ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ 2 Esr. 10, 9; 1 Reg. 28, 1. 2; Gen. 21, 34. 22, 1. 27, 44; ውኁድ፡መዋዕል፡ Apoc. 12, 12; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Jer. 44, 16; መዋዕል፡እኩያት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 3, 10; መዋዕለ፡ማእረር፡ Sir. 24, 16; መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ 30, 32; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ 50, 23; Jes. 63, 11; በኵሉ፡መዋዕል፡ 65, 5; Jer. 20, 7; በውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 18; መዋዕለ፡ግብር፡ (opp. sabbathis) Hez. 46, 1; ርእሰ፡መዋዕል፡ Hen. 46, 1. 71, 10; መዋዕላት፡ 74, 10; በከልእት፡መዋዕላት፡ F. M. 1, 4; ለለመዋዕል፡ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας 1 Reg. 1, 3; መሥዋዕቶሙ፡ዘበበመዋዕል፡ 1 Reg. 20, 6; in st. c. integrae enunciationi praepositum (sicut ዕለተ፡), ut: በመዋዕለ፡ተወልደ፡ዮሴፍ፡ diebus quibus (vel: tempore quo) natus est Kuf. 28; በመዋዕለ፡ትኤብስ፡ትነስሕ፡ Sir. 18, 27. — Abyssini quadriennii singulos annos nomine quaternorum Evangelistarum insignire solent, ut መዋዕለ፡ማርቆስ፡ caet., vid. Scaliger p. 688; Lud. hist. III, 6, 98; comm. p. 439; Rüppell II. p. 34.

ምውዓል፡ et ሙዓል፡ subst. *custodia*, locus ubi comprehensi custodiuntur: Gen. 39, 20 (c. var.); Num. 15, 34; 2 Reg. 20, 3; Act. 4, 3. (In loco Jos. 13, 6 de quo Lud. haesitat, ሙዓለ፡ሴሬት፡ e መአስሴሬት፡ Μασερέϑ corruptum videtur).

መዓልታዊ፡ adj. rel. *diurnus* vel *meridianus:* ፀሐይ፡መዓልታዊ፡ Tab. Tab. 82.

መዋዕልና፡ subst., nonnisi praemisso ብሉየ፡ repertum, sc. ብሉየ፡መዋዕልና፡ *aeternitas* Dei (n. abstr. a ብሉየ፡መዋዕል፡ antiquus dierum i. e. aeternus, e Dan. 7, 9), Haim. Ab. n. 24 (cfr. እጓለ፡ማውትና፡ c. 204).

ወዐረ፡ i. q. وَعَرَ *asper, salebrosus fuit* locus (vid. ወርዕ፡); *difficilis fuit* alicui quaestio, II *perturbavit* alqm in oratione, V *perturbatus* vel *attonitus fuit* in oratione (cfr. وَعَرَ V).

ተወዐረ፡ vel ተውዕረ፡ III, 3 *obstupescere* ob alqd, *mente comprehendere non posse* alqd, c. Acc. rei: እትዌዐር፡ጥበበ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

ዋዕር፡ part., m. et f., *difficilis intellectu, paradoxus:* ወአማን፡ነኪር፡ወዋዕር፡ውእቱ፡ዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ καὶ παράδοξον ἀληϑῶς ἐστὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Cyr. c. Pall. f. 70; ውስተ፡ቅድስት፡ወመንክርት፡ወዋዕር፡በአማን፡ልደት፡ ἁγία καὶ τεϑαυμασμένη καὶ παράδοξος ἀληϑῶς ἀπότεξις f. 71; ከነ፡ዋዕረ፡ወነከሩ፡ ξένον παράδοξον f. 86; ነከሩ፡ዋዕር፡ πρᾶγμα παράδοξον hom. Cyr. f. 108. — *Voc. Ae.:* ዋዕር፡ዘ፡ዕፁብ፡ልውጥኒ፡ይ፡

ትውዕርት፡ subst. *paradoxia, ratio incomprehensa* vel *incredibilis:* በትዕውርቱ፡ (legas: በትውዕርቱ፡) ወበመንክሩ፡ለዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ κατὰ τὴν τοῦ ϑαύματος ὑπερβολήν, Cyr. c. Pall. f. 70.

ውዕየ፡ I, 1 [in caeteris linguis deest, ni forte وَهَجَ *arsit* eadem stirpe oriundum est] Imprf. ይውዒ፡, Subj. የዐይ፡ (pro ይዐይ፡ quod passim occurrit ut F. N. 24, 1; semel inveni ይውዐይ፡ Sir. 8, 10 in cod. Abb. XXXV) 1) *uri, comburi, concremari, conflagrare, igne consumi*, Ex. 3, 2; Num. 17, 2; Jos. 6, 24; 4 Esr. 10, 32. 14, 23; ኢይውዕያ፡አልባሲሁ፡ Prov. 6, 27. 28; Jes. 1, 31. 5, 24. 9, 18. 47, 14; Job 3, 17; ከመ፡ኢተዐይ፡በነዶሙ፡ Sir. 8, 10; ውዒኩ፡ (v. ውዔኩ፡ in Cod. Laur.) Jes. 27, 4; 2 Petr. 3, 10; Apoc. 8, 7; ሦከ፡ኀጢአት፡የዐይ፡ Lit. Orth.; ውዕየ፡ (Inf.) ሥጋሆሙ፡ Hen. 67, 9; crebro addito በእሳት፡, ut: አናቅጺሃ፡ውዕያ፡በእሳት፡ 2 Esr. 11, 3; Jer. 4, 26. 45, 17; Jes. 1, 7. 50, 11; ውዕየ፡በእሳት፡ክብርነ፡ 64, 11; በእሳት፡የዐይ፡ Kuf. 32; ወውዕየ፡በማእከለ፡እሳት፡ Kuf. 12. 2) Rarius a) *ardere, fervere:* ምድር፡ትውዒ፡እሙቀተ፡ፀሐይ፡ Hen. 4; ኆኅቱ፡ይውዒ፡በእሳት፡ 14, 12. 78, 11; ውዕየ፡ልብየ፡ Ps. 72, 21; ልበ፡አበዊሆሙ፡ውዕየ፡ (sc. misericordia) Enc. Ter 3; ሰላም፡

ለመላትሒኪ፡ በእንተ፡ እንብዕ፡ እለ፡ ውዕያ፡ III Sal. Mar. 9. b) *incendi, succendi:* እመ፡ ውዕየ፡ ቤተ፡ አማልክት፡ ὅταν ἐμπέσῃ πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; እስከ፡ በሕቁ፡ ይውዒ፡ Dan. 3, 19. c) *inflammari:* ይጸንሑ፡ ለእመሁ፡ ይውዒ፡ እምሕምዘ፡ አርዌ፡ Act. 28, 6 rom.

አውዐየ፡ II, 1 1) *comburere, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዐይናሃ፡ በእሳት፡ 1 Reg. 30, 14; አውዐይዎሙ፡ በሀየ፡ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12. 21; Jud. 9, 49. 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፡ በዘኢይጠፍእ፡ እሳት፡ Sir. 28, 23. 49, 6; Jer. 7, 31. 21, 10. 41, 2. 43, 32. 52, 13; Ps. 73, 8; ከልእሙ፡ አውዕዮተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 376; እሳት፡ ያውዒ፡ ቤተ፡ Job 15, 34. 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍተ፡ መዐቱ፡ ታውዒ፡ ኵላ፡ ምድረ፡ Jes. 9, 19. 2) *urere, adurere, inurere:* ፀሓይ፡ ኢያውዒከ፡ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኀጠተ፡ ስናፔ፡ ሶበ፡ ዋዕየ፡ ብእሲ፡ ታውዕዮ፡ Did. 14; ዐቃብያነ፡ ሥራይ፡ (medici) ሶበ፡ ይፈቅዱ፡ በጢሐ፡ ወአውዕዮ፡ በእሳት፡ ὅταν τέμνωσιν, ὅταν καίωσιν Chr. Ta. 30. — *Voc. Ae.:* አውዐዩ፡ ዘ፡ ተኰሱ።

አስተዋዐየ፡ IV, 3 *inflammare, incendere:* ዘያስተዋዕያ፡ ለእከይ፡ (v. ዘያስተዋሕያ፡) ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዑይ፡ part., f. ውዒት፡ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus:* ከርሥየ፡ ትፈልሕ፡ ውዑየ፡ Job 32, 19; አዙስሑ፡ አዕዋፍ፡ ውዑየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; ነፋስ፡ ውዑይ፡ καύσων Hez. 17, 10. 19, 12; በእንብዕ፡ ውዑይ፡ Chr. Ta. 31; ውዑይ፡ ፍቅር፡ Org. 1; ውዑይ፡ ፍልሐቱ፡ Lud. ex Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus:* ውዑየ፡ ነድ፡ Enc. Nah. 24; ውዑየ፡ ኀሊና፡ κεκαυστηριασμένος τὴν συνείδησιν II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus:* ይከውኑ፡ ውዑያነ፡ Jes. 33, 12; ውዒት፡ በእሳት፡ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፡ subst. 1) *incendium:* ይከውኑ፡ ሕዝብ፡ ከመ፡ ዋዕየ፡ እሳት፡ Jes. 9, 19; ኢትበጽሖሙ፡ ወኢዋዕዩ፡ ለእሳት፡ Sir. 28, 22; ከመ፡ ዋዕየ፡ ሦክ፡ ዘገዳም፡ Jes. 33, 12; ጢሰ፡ ዋዕዮሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ከመ፡ ይትፈነው፡ ውስተ፡ ዋዕይ፡ Hen. 10, 6. 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus:* Act. 28, 3 rom.; ዋዕየ፡ ፀሓይ፡, ዋዕየ፡ ኰዛሕ፡ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; እንበልበለ፡ ዋዕዩ፡ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕየ፡ መዓልት፡ Bar. 2, 25; እስከ፡ የኀልፍ፡ ዋዕይ፡ (sc. diei vel meridiei) F. N. 10, 6; ይትዌለጥ፡ ዋዕዮሙ፡ ለእልክቱ፡ አንቅዕት፡ Hen. 67, 11; ዋዕይ፡ በፍትወት፡ πυροῦσθαι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕየ፡ ፍትወት፡ (concupiscentiae) F. M. 6, 8.

ዕየት፡ subst. *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ውዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ውዕየት፡); Lev. 13, 28.

ውዕየት፡ n. act. et subst. 1) *ustio, combustio, incendium:* ውዕየተ፡ ሀገር፡ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕየተ፡ ቤተ፡ እግዚ" Abush. 20; ይከውን፡ ለውዕየት፡ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕየተ፡ እሳት፡ 2 Petr. 3, 10; ἐμπυρισμός Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ዕየት፡); Lev. 13, 24. 25. 28. 3) *ardor, fervor, aestus* animi, cupiditatum: ውዕየተ፡ ዘፍትወት፡ F. N. 24, 1; በውዕየተ፡ ልብ፡ (mit Inbrunst) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዌ፡ ወበውዕየተ፡ ነፍስ፡ Phlx. 163; etiam ውዕየት፡ absol. (Inbrunst) Kedr f. 75.

መውዕይ፡ vel መውዒ፡ part. (II, 1), et መውዕዪ፡ c. term. adj., *comburens:* እሳት፡ መውዕይት፡ Phlx. 65; እሳት፡ መውዕዩት፡ Phlx. 173.

ዋዜማ፡ subst. [cfr. ዜማ፡], *modus quidam cantandi hymnos* ecclesiasticos, nec non *hymnus hoc modo cantatus*, (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); እምድኅረ፡ ፍጻሜ፡ ዋዜማ፡ Gad. T. H.; semel inveni ወይዜማ፡ in Deg.

I. **ወዘረ፡** verb. prgr. sc. وَزَرَ *opplevit* rimam: ወወዘሩ፡ ኵሎ፡ ንድቀ፡ ማኅፈድ፡ በዕፅ፡ *obduxerunt* murum ligno, Jsp. p. 375.

II. **ወዘረ፡** i. q. وَزَرَ *portavit, sustinuit* onus; *Vezirus fuit.*

አስተወዘረ፡ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: እስመ፡ አክስይርስ፡ አስተወዘረ፡ ብእሴ፡ ዘይብልዎ፡ ሀማን፡ Jsp. p. 277.

ወዚር፡ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፡ ተሠይመ፡ ሀማን፡ ወዚረ፡ ለአክስይርስ፡ Jsp. p. 277.

ወዘነ፡, unde ሚዛን፡, vid. sub መዘነ፡

ወዘፈ፡ rad., quam Lud. e وظّف *mutuatus est*, وَزَفَ III *aequales* cum aliquo *impensas fecit* illustravit.

ተወዘፈ፡, ut: እምተወዝፎቱ፡ „*de acceptione mutui* dedit eis aurum", sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትውዝፍት፡ passim pro ትዝውፍት፡ scriptum occurrit, q. v. sub ዘወፈ፡

ወይ፡ interj. [وَيْ, وَا, وَيْهٌ] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይብልዎ፡ ወይ፡ እግዚእ፡ ወወይ፡ እኁየ፡ ὦ ἀδελφέ, οἴμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፡ እግዚእየ፡ οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12[b], 19; seq. ላዕለ፡, ut: ወይ፡ (v. ወይሌ፡) ላዕለ፡ ናባው፡ Jer. 31, 1; ወይ፡ ላዕሌከ፡ አኅኑ፡ Genz. f. 90; seq. ለ፡, ut: ወይ፡ ሎሙ፡ ὦ οἱ Prov. 2, 13; ወይኬ፡ ለነ፡ Thren. 5, 16; ወይ፡ ሊተ፡ አሌ፡ ሊተ፡ Chr. Ta. 23; ወይለኪ፡ Matth. 11, 21; ወይልየ፡ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፡ subst. et interj. [وَيْلٌ et وَيْل, vid. ወይ፡ et አሌ፡] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፡ በዲበ፡ ወይሌ፡ Hez. 7, 26; ወይብል፡ መጽሐፉ፡ ላሕ፡ ወብከይ፡ ወወይሌ፡ 2, 10; መጽሐፈ፡ ሐዜት፡ ዘኢክንከ፡ መጽሐፈ፡ ወይሌ፡ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡ ይሁብሙ፡ ወይሌ፡ ለሰከርያን፡ ወይቤ፡ አሌሎሙ፡ F. N. 50; ለመኑ፡ ወይሌ፡ ወለመኑ፡ ሀከክ፡ Prov. 23, 29; ወይሌ፡ ለ፡ οὐαὶ ἐπί Jer. 10, 19. 29, 6 var.; ወይሌ፡ ላዕለ፡ ናባው፡ 31, 1 var. — *Voc. Ae.:* ብከይ፡ ሰቆቃው፡ ላሕ፡ ወይሌ፡ ዘ፡ ሐዘን፡; *Rad. Abb.:* ወይለወ፡ ዘ፡ አለቀሰ፡

ወይን፡ subst., plerumque m., Pl. አውያን፡ [יַיִן وَيْن; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea:* ተከሉ፡ ወይነ፡ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተከልክሙ፡ ወይነ፡ መፍትወ፡ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፡ ዘርአ፡ ወይን፡ Kuf. p. 85; ያዐርፉ፡ ኵሎሙ፡ ታሕተ፡ ወይኖሙ፡ Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμπελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12. 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4. 5. 16, 10; Jer. 5, 17. 42, 9; ከመ፡ ያሠኒ፡ ወይኖ፡ Abush. 50; አልቦ፡ አስከል፡ ውስተ፡ ወይን፡ Jer. 8, 10; ዕፀ፡ ወይን፡ Hez. 15, 2; Org. 1; ጸገየ፡ ወይን፡ Cant. 6, 11; ቈጽለ፡ ወይን፡ Jes. 34, 4; ወይን፡ ይሁብ፡ ፍሬሁ፡ Zach. 8, 12; ዐሠርተ፡ ምእተ፡ ወይን፡ Asc. Jes. 7, 23; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea* vel *vinctum* aliâs dicitur ዐጸደ፡ ወይን፡, ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1. 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6. 14; Luc. 20, 15. 16; አዕጻደ፡ ወይን፡ 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3. 4; Gen. 14, 18. 19, 32. 49, 11; Ex. 29, 40; ገብረ፡ ወይነ፡ እምፍሬ፡ Kuf. 7; Koh. 9, 7. 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; ከመ፡ ይትረከብ፡ ወይን፡ ውስተ፡ አስከል፡ Jes. 65, 8; ወይን፡ ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; ማእረረ፡ ወይን፡ Sir. 30, 25; ወይን፡ (sacramentale) ይኩን፡ ቀይሐ፡ ወኅሩየ፡ Kedr f. 89; ጻዕፈ፡ ወይን፡ Gad. T. H.; ስክረ፡ ወይን፡ 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); አውያን፡ ጽሩያት፡ Lud. e Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum*: (ማኒ፡) ወይን፡ ዘግቡር፡ በእሳት፡ Abtel. Ap. 3.

አውየነ፡ II, 1 (denom.) *vinum efficere, in vinum convertere*: ከመ፡ ታውይን፡ ማየ፡ Sx. Ter 13 (Lud.: 12); አውይኖተ፡ ወይን፡ Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. ወይጠላት፡ *caprea*, δορκάς Deut. 12, 15. 14, 5. 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9. 17 (fem.). 4, 5. 7, 4. 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορκάδες 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3ª, 16; ወይጠል፡ ወቶራ፡ ወሀየላት፡ Macc. f. 5; Pl. ወይጠላት፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.*: ወይጠል፡ ብ፡ ፌቆ፡; *aliud*: ዘ፡ ፌቆ፡ በኽርሂ።

ወደሰ፡ I, 2 [הוֹדָה, وَدَّى?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; ምታ፡ ወደሳ፡ Prov. 29, 46; ጥበብ፡ ትዌድስ፡ ነፍሳ፡ Sir. 24, 1; ብዙኃን፡ ይዌድስዎ፡ እንበይነ፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 39, 9. 10; ንወድሶሙ፡ ለዕደው፡ ክቡራን፡ 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; እለ፡ ይዌድስዋ፡ οἱ δοξάζοντες αὐτήν Thren. 1, 8; ἐγκωμιάζειν ይወድስከ፡ አፈ፡ ነኪር፡ Prov. 27, 2. 21; συνιστάναι ንወድስ፡ ርእሰነ፡ 2 Cor. 3, 1. 5, 12; ወድሶት፡ Org.; Deum Hen. 61, 9. 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct.

ተወደሰ፡ III, 2 *laudari, collaudari*: Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; በተወድሶቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Prov. 29, 2; c. በኀበ፡ ab alqo, ut: ተወድሶ፡ በኀቤከሙ፡ 1 Cor. 4, 3; አፈ፡ ጠቢብ፡ ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ Prov. 12, 8; አብደሩ፡ ተወድሶ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ ወአኮ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 25; ተወድሶ፡ በከንቱ፡ *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዱስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus*: ንበር፡ ምስለ፡ ኄራን፡ ከመ፡ ትኩን፡ ውዱሰ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Fal. f. 48; እግዚ"፡ ውዱስ፡ በውዳሴ፡ ወስቡሕ፡ በስቡሐ፡ M. M. f. 197; ዛቲ፡ ይእቲ፡ መሥዋዕት፡ ውድስት፡ Chr. Ta. 11; ወውእቱ፡ ውዱሰ፡ ግዕዝ፡ Jsp. p. 309; Saulus rex ኢኮነ፡ ሥሙረ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወኢውዱሰ፡ ግብር፡ p. 351; ወዝ፡ እምግበሩ፡ ውድስት፡ ዘዘከርናሃ፡ (e facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; በእንተ፡ ትንቢቱ፡ ውዱስ፡ ለሰፎንያስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኮነ፡ ነሃቤ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወውዱስ፡ ውእቱ፡ በግብረ፡ እደዊሁ፡ Sx. Haml. 10.

ወዳሲ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct.

ውዳሴ፡ n. act. et subst., Pl. ውዳሴያት፡ *laudatio, laus, laudes, praeconium, (encomium)*: Sir. 44, 1 in tit.: ውዳሴ፡ እግዚ"፡ Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; ኵሉ፡ ዘነገርናከ፡ ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርከን፡ Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320. 352; ዝከረ፡ ጻድቃን፡ ምስለ፡ ውዳሴ፡ μετ᾽ ἐγκωμίων Prov. 10, 7; ለከ፡ ስብሐት፡ ወውዳሴ፡ ምስለ፡ አቡከ፡ ኄር፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ Mavâs. n. 21; ፍቅረ፡ ውዳሴ፡ ከንቱ፡ κενοδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; ውዳሴያት፡ ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius*, de orationibus, ut: ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria* vel *laudatio* mortui, ut: ሰበ፡ ይመውት፡ በንጹሕ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ (i. e. Ps. 118, 1—8) ወመወድሱ፡ ዕዝል፡ በ፫ሃሌሉያ፡ Genz. f. 13. 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወድቀ፡ I, 1, raro ወደቀ፡ (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam ደደቀ፡; arab. وَدَقَ significatum specialem *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo وَقَعَ respondet Aeth. አይኀአ፡] Subj. ይደቅ፡, 1) *cadere, labi*, de animatis: ንዳይ፡ እመ፡ ወድቀ፡ ይከይድዎ፡ ቢጹ፡ Sir. 13, 21; ከመ፡ ኢይደቅ፡ በቱ፡ 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; ወድቀ፡ ዐቢየ፡ ድቀተ፡ ቅድመ፡ ፀርሙ፡ Judith 8, 19; ወድቀ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; ወደቁ፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡ Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; ወድቁ፡ በገጾሙ፡ Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; ዘወድቀ፡ ዲበ፡ እብን፡ Matth. 21, 44; ይወድቅ፡ ድኅሬሁ፡ Gen. 49, 17; ወድቀ፡ እምውስተ፡ መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. ውስተ፡ et ዲበ፡ Matth. 13, 4—8. 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; ወድቀ፡ ላዕሌሆሙ፡ ማኅፈድ፡ Luc. 13, 4; ደቁ፡ ላዕሌነ፡ 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; ፍሬ፡ ይወድቅ፡ 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ኮከብ፡ Jes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; ዘወድቀ፡ እምነ፡ ከልስስታት፡ Ruth 2, 7; Act. 12, 7; ፍርፋራት፡ ዘይወድቅ፡ እማእድ፡ Matth. 15, 27; (ዖፍ፡) ትወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 10, 29; ወዲቀ፡ እመከናት፡ ልዑላት፡ Phlx. 172. b) *incidere*: ውስተ፡ ግብ፡ Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; ከመ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ መሥገርታ፡ Sir. 9, 3. 13; 1 Tim. 3, 6; ውስተ፡ እሳት፡ Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: ይወድቅ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; ለእመ፡ በኵሉ፡ ወደቀ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጸላእትከ፡ 25, 14; Dan. ap. 1, 23; ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Job 33, 24; ውስተ፡ መንሱት፡ 1 Tim. 6, 8; ውስተ፡ ኀጢአት፡ Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi*: ወድቀ፡ እምእዴሁ፡ ጸሕብ፡ Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. eam *amittere*, ut: ወድቅሙ፡ እምጸጋሁ፡ Gal. 5, 4; virgo vitiata ወድቀት፡ እምክብራ፡ Clem. f. 246. d) *incidere* in alqm i. e. eum *invadere*, ei *supervenire*, c. ዲበ፡ prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. ላዕለ፡, ut: ወድቀ፡ ላዕሌሁ፡ ድንጋጼ፡ Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev. 16, 9. 10. e) *intercidere, irritum cadere*: አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምኔሆሙ፡ Herm. p. 103; አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምነ፡

ቃልየ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corruere:* ይወድቅ፡ገቦሃ፡ Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; ደብር፡ዘንሕለ፡ወወድቀ፡ Job 14, 18; ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወድቀ፡ Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere* vel *concidere* vel *occidere* interfectum in bello vel absumtum morbo, calamitate: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; ይወድቁ፡በኲናት፡ Jes. 13, 15; Kuf. 5. 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi* peccato vel in peccatum: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; ለእመ፡ወድቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝሙት፡ Kedr f. 80; እመበ፡ወድቀ፡ዐርከ፡ምስለ፡ዐርከቱ፡ f. 82; በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወድቀ፡ Enc. Mag. 9. i) *concumbere, concubare* c. ምስለ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ዘይወድቅ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Syn. f. 393; ብእሲ፡ዘቦቱ፡ብእሲተ፡ወወድቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት፡ f. 394; ዘወድቀ፡በእንስሳ፡ ibid. 2) Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est: a) *se prosternere, procidere,* ut Gen. 17, 3. 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti,* de facie Gen. 4, 6; de animo 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere,* de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri,* (*deponi*): ትደቅ፡እምኵሉ፡መዛግብተ፡ንዋያቲሃ፡ F. M. 8, 2; ይደቅ፡እምሢመቱ፡ II Abtel. 5; clericus ይደቅ፡እመዓርጊሁ፡ F. M. 6, 1; ይደቅ፡እመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 204.

አውደቀ፡ II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere,* Num. 35, 17. 18. c) decidere sinere i. e. *demittere* faciem 1 Reg. 1, 19; animum: ኢታውድቁ፡ልበክሙ፡ 2 Esr. 18, 10. 2) *cadere facere* vel *jubere:* ያወድቅ፡ርእሶ፡ Prov. 13, 3; ለብዙኃን፡አውደቆሙ፡ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ኢታውድቀ፡ (ne te cadere faciat) 28, 26; ጽዋዐ፡መዐቱ፡ዘያወድቀኪ፡ Jes. 51, 17; አውደቀነ፡ ἔπαισας Jer. 14, 19. a) *jacĕre, dejiccre, projicere,* Num. 35, 20; አውደቀት፡በድኖ፡እምነ፡ምስካቡ፡ Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; muros, ut: አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት፡ 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; አብያቲሆሙ፡ለዐበይት፡አውደቀት፡ Sir. 28, 14; አውደቀ፡አህጉረ፡ጽኑዓተ፡ Jes. 25, 2. b) *caedere* arbores: ከመ፡ታውድቂ፡ኵሎ፡ዕፀ፡ Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere* gladio, *in fugam convertere:* Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; አውደቅዎ፡በሰይፍ፡ 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; ቀተሎሙ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆሙ፡ 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere:* ይፈቅድ፡ያውድቀ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Kuf. 48; ይመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውድቀ፡ Sir. 12, 16. e) *concidere facere,* Num. 5, 21. f) *deprimere:* አውደቆ፡ልቦ፡ 1 Reg. 24, 6; ፈቀደ፡ከመ፡ያውድቅ፡ተመክሐቶሙ፡ወትዕቢቶሙ፡ Chr. ho. 12. g) *cadere* vel *labi facere* in peccatum vel peccato: ሰይጣን፡አውደቃ፡ (eam) በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 221; ያወድቅዎ፡በዝሙት፡ Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere* vel *jubere* alqm a munere (*amovere*): በእንተ፡ምክንያት፡እንተ፡ታወድቆ፡ለቀሲስ፡እመዓርጊሁ፡ F. N. 6, 5; ሕገ፡ክርስቶስ፡ታወድቆ፡እመዓርገ፡ክህናት፡ F. M. 20, 4.

ተወድቀ፡ III, 1 *dejici:* ቈጽለ፡ኖኅት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Clem. f. 271.

ተዋደቀ፡ III, 3 *dilabi, dissolvi:* ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

ውዱቅ፡ part. *qui cecĭdit, lapsus, jacens, collapsus:* Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; ናሁ፡ሆሎፈርኔስ፡ውዱቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ፡ Judith 14, 18; ረከብዎ፡ውዱቀ፡ወምዉተ፡ Rel. Bar.; አንሥአ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቅተ፡ Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus:* አረፍት፡ውድቅት፡ τεῖχος πίπτον Jes. 30, 13. b) *lapsus* peccato vel in peccatum: ሀበሙ፡ንስሓ፡ለውዱቃን፡ Clem. f. 108; episcopus ያንሥኦሙ፡ለውዱቃን፡ Did. 6; Deus est መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17. c) *qui excĭdit* munere, *expulsus, amotus:* ውዱቅ፡እማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 143. 192.

ድቀት፡ subst., f. et m., Pl. ድቀታት፡ *casus, lapsus, ruina,* (*exitium*), hominis: Luc. 2, 34; ድቀት፡ትጸንሖ፡ Job 15, 23; ነፅኀኒ፡ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; ድቀተ፡ጸላኢየ፡ 31, 29; Sir. 25, 7; ያድኅን፡ሥጋሁ፡እምድቀት፡ Job 33, 17; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vrs. alt.; 29, 22 (v. ድንቀት፡); ይከውኑ፡ለድቀት፡ኅሱር፡ Sap. 4, 19; καταστροφή Prov. 1, 18; Job 27, 7; muri, aedium, urbis: Ps. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Esr. 10, 62; Jes. 30, 14; διάπτωσις Jer. 19, 6. a) *clades, caedes:* Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) nomen morbi, παραπληξία (an *apoplexia?*) Deut. 28, 28. c) *lapsus* peccantis: ታንሥኦ፡እምድቀቱ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Did. 6. d) *casus* i. e. *res fortuita, subita,* (Zufall vid. ድንቀት፡): እስመ፡መተረ፡ግብረተ፡ድቀታት፡እለ፡ያርሕቃ፡እምእግዚ"፡ Phlx. 1. e) *casus,* i. e. *eventum:* ወናሁ፡ይከውን፡በብሊት፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ፡ es gibt im A. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegensaz gegen geistliche) Phlx. 54.

ውድቀት፡ n. act. *casus, lapsus:* በእንተ፡ውድቀተ፡ሳዶቅ፡ካህን፡ (wie S. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

ሙዳቅ፡ subst., Pl. ሙዳቃት፡ 1) *locus casus* vel *lapsus* (Fallort) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት፡ subst. (inserta nasali formatum e ድቀት፡) *casus* Jer. 29, 22 var.; deinde *res fortuita* vel *subita* (Zufall), et in Acc. ድንቀተ፡ *casu, forte, improviso, subito,* N. T. rom. in Prol. (ubi pro ድንተተ፡ legendum est ድንቀተ፡); ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታአምር፡ improviso repente, ea nesciente, Clem. f. 177; በጽሑ፡ኀበ፡ሰራዊተ፡ዳራ፡እምቅድመ፡ጽባሕ፡ድንቀተ፡ Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ (*ex tempore*) ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.:* ድንቀት፡ዘ፡ድንገት፡

ወድአ፡, etiam ወድዐ፡ I, 2 [arab. وَدَعَ (وَدَا) *posuit; sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere:* ወዲአ፡መዋዕል፡ *consummatio* (*finis*) *dierum* Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sive Perfecto nudo, sive adverbiis *jam, modo, dudum* notant; c. c. Inf.: ዘወድአ፡ተኀፅቦ፡ ὁ λελουμένος Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: ወድአት፡ርሥኣታ፡ 4 Esr. 3, 64 Laur.; plerumque c. verbo finito, a) eoque asyndeto, sc. α) Perf.: እለ፡ወድኡ፡ሞቱ፡ οἱ ἤδη ἀποθανόντες Koh. 4, 2; ወዳእኩ፡ጸናዕኩ፡ Job 20, 7; ወድአ፡አእመረ፡ οἶδε ἤδη 23, 10; ወድአ፡ተአዘዘ፡ Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; ወዳእነ፡ግእዝናሆሙ፡ προῃτιασάμεθα Rom. 3, 9; πάλαι Matth. 11, 21; ወዳእነ፡ሞትነ፡ ἀπεθάνομεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: ተአዘዘ፡ወድአ፡ ἐντέταλται ἤδη Job

15, 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; እቤ፡ወዳእኩ፡ 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula ወ፡, ut: ወድአ፡ወገብረ፡ προέϑετο Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; ወዳእኩ፡ወብዐልኩ፡ Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere:* እሳት፡ዘይዌድኦ፡ውእቱ፡ Deut. 9, 3; ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ኢትዌድእ፡አመትከ፡ዘሀለወ፡ምስሌየ፡ Judith 12, 4; Ex. 12, 4. 9; ነጸረ፡ንጉሥ፡ዘወድኡ፡ማእደ፡ Dan. ap. 13, 18. — *Voc. Ae.:* ወድአ፡ዘ፡ፈጸመ፡ቀርበ፡ይ፡; *aliud:* ወድአ፡ዘ፡ፈጸ።

ተወድአ፡ III, 2 1) *perfici, absolvi, consummari, ad finem perduci:* እስከ፡ይትዌዳእ፡ኵሉ፡እከይ፡ Hen. 100, 5; ይትዌዳእ፡ዕለተ፡ሕይወቶሙ፡ 56, 4. 38, 6; ይትዌዳእ፡ዓለም፡ Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἐξανηλώμεϑα Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; መዛግብት፡እከል፡ወሥርናይ፡ይትወዳእ፡ (III, 1?) በየዓ፡ወበንቀዝ፡ Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere,* de aqua Hen. 30, 1; ተወድአ፡ወርቅነ፡ ἐκλέλοιπεν Gen. 47, 18; ፍሥሓ፡ዘኢይትዌዳእ፡ Kid. f. 13.

ውዳኤ፡ n. act. *consummatio, perfectio,* Phlx. 221.

ወደየ፡ I, 1 [יָדָה et יָדַד *jecit;* vicinum est ወደደ፡; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. ይደይ፡ (raro ይውዲ፡ ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. ደይ፡ (quamquam etiam formae ውዲ፡ Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et ውደይ፡ Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere:* ኢትደዩ፡ባሕርየክሙ፡ቅድመ፡አሕርው፡ Matth. 7, 6; ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡ Lev. 19, 17. 2) *injicere,* ἐμβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; ወደይዎ፡ውስተ፡ግበ፡ዐናብስት፡ Dan. ap. 13, 31; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 89; Luc. 12, 5; ወደዩ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39; ንደይ፡ዕፀ፡ውስተ፡ኅብስቱ፡ Jer. 11, 19; ልጓመ፡ seq. ለ፡ vel ውስተ፡ Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: ኢትደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡ወልድ፡ Gen. 22, 12; oculos (*conjicere* in alqm): ወደየት፡አዕይንቲሃ፡ላዕለ፡ዮሴፍ፡ Gen. 39, 7; ignem: ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡ F. N. 50, 6; somnum alicui c. ላዕለ፡ Kuf. 3; መርበብተ፡ውስተ፡ባሕር፡ Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere:* ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ሕፅንከ፡ Ex. 4, 6. 7; ወደዮን፡ውስጠ፡ 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; ውስተ፡ሙዳይ፡ኢትወዲ፡ Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; ወደዩ፡እብነ፡ውስተ፡ንድቅ፡ Herm. p. 9; ይወዲ፡እዴሁ፡ውስተ፡ግበ፡አርዌ፡ምድር፡ Jes. 11, 8; እወዲ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፍከ፡ Jes. 37, 29; ዘይወዲ፡ርእሶ፡ታሕተ፡አርዑት፡ Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. ወደደ፡). a) de liquidis: *infundere, inspergere,* ut: ውዲ፡ማየ፡ጸሎት፡ዲበ፡መቃብሩ፡ Genz. f. 157; ወደዩ፡(ለወይን፡)ውስተ፡ንዋይ፡ Kuf. 7; Matth. 9, 17; ወይነ፡ሐዲሰ፡ውዲ፡ወቶስሕ፡ውስቴቱ፡ Sx. Ter 27; ወዲየ፡ወይን፡ውስተ፡ጽዋዐ፡ማህው፡ Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alcjs, ut: Ps. 4, 8; ወደየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ፍርሀተ፡ Sir. 17, 8; እወዲ፡ቃልየ፡ውስተ፡አፉከ፡ Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; እወዲ፡ሕግየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: ወደየ፡እግዚ"፡ውስተ፡ልብየ፡ 2 Esr. 17, 5; ወደየ፡ሰይጣን፡ውስተ፡ልቡ፡ወይቤ፡ Sx. Jac. 5; ወደየ፡ውስተ፡አፉሁ፡ንባበ፡ Kuf. 8. γ) immittere alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti:* ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 22, 22; ኢትደዮ፡ውስተ፡ልብከ፡ Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) radices i. e. *agere,* ወደየ፡ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel ውስተ፡ rei, ut: ወይወዲ፡ዲቤሁ፡ስኂነ፡ Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; ወይወድዩ፡እሳተ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; እወዲ፡እዴየ፡ዲበ፡አፉየ፡ Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; እመ፡ወደይከ፡ማዕጾ፡ወመንሥግ፡ውስተ፡ (v. ላዕለ፡)አፉከ፡ Sir. 28, 25; vel c. ለ፡, ut: ወደየ፡ለከናፍሪሆሙ፡ማዕፆ፡እብን፡ Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in* vel *super* alqd, *allinere:* ወደየት፡ሐመደ፡ውስተ፡ርእሳ፡ Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel ዲበ፡ርእሱ፡ Esth. 4, 1; Job 2, 12; ትወዲ፡ደመ፡ውስተ፡አቅርንት፡ Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (auffeʒen, anlegen): ሕልቀተ፡ውስተ፡እዱ፡ Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; ወደየ፡ጌራ፡መድኀኒት፡ውስተ፡ርእሱ፡ Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — *Voc. Ae.:* ወደየ፡ዘ፡ዶለ፡

አውደየ፡ II, 1 *immittendum* vel *indendum curare,* Ex. 30, 4.

ተወድየ፡ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi:* ተወድየ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; ገሪፍ፡እንተ፡ተወድየት፡ውስተ፡ባሕር፡ Matth. 13, 47; ዘይትወደይ፡ውስቴቱ፡ለአስከሬን፡ Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; ኢተወድየ፡ላዕሌሃ፡አርዑት፡ Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደየ፡ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare,* διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, ዮጊ፡በጽልእ፡አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; ኢ.ንዱጉ፡አስተዋድዮቶሙ፡ Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν ሐሰተ፡አስተዋደዩኒ፡ Dan. ap. 1, 43; ሐሰዉ፡አስተዋድዮታ፡ 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεῖν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. ኀበ፡ *apud* alqm: አስተዋደየኒ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel ቅድመ፡ Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. በ፡ causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. ከመ፡ c. Perf., Tob. 1, 19 vel እስመ፡, ut: ናስተዋድየኪ፡እስመ፡ረከብነ፡ Dan. ap. 1, 21. — *Rad. Abb.:* አስተዋደየ፡ዘ፡አጸላ።

ወዳዪ፡ n. ag. *is qui injicit:* diabolus ወዳዪ፡እከይ፡ወጽልእ፡ማእከለ፡ሰብእ፡ Lud. e Syn.

ውድየት፡ n. act. *immissio, infusio:* ከመ፡ውድየተ፡ወይን፡ሐዲስ፡በሐዲስ፡ዝቅ፡ Sx. Hed. 17.

ውዴት፡, rarius ውድየት፡, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio:* διαβολή Prov. 6, 24; διαβουλίαι Ps. 5, 12; διαβούλια Ps. 9, 23; ውዴት፡እኪት፡ Gen. 37, 2; ውዴት፡ዘሐሰት፡ Ex. 23, 1; መጽሐፈ፡ውዴት፡ 2 Esr. 4, 8; episcopus ኢይስማዕ፡ውዴት፡ሐሰት፡ላዕለ፡ካልእ፡ Did. 4; ኢይስማዕ፡ነገረ፡ውዴት፡በኀበ፡ብእሲ፡እኩይ፡ዘይነብብ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ካልኡ፡ Did. 5; በዓለ፡ውዴት፡ *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit መልአከ፡ውዴት፡ (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; ውድየት፡ F. N. 6, 5; በእንተ፡ውዴት፡ (sive vero sive falso) F. N. 50, 4.

ሙዳይ፡ subst., (m.), Pl. ሙዳያት፡ (Gad. Lal.) et መዋዲት፡ (Kuf. p. 146), *vas* quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, *receptaculum:* ἄγγος Deut. 23, 26; ἀγγεῖα Matth. 13, 48; ሙዳየ፡ቀርጠሉን፡ Deut. 26, 4; ሙዳየ፡ኄረግ፡, Am. 8, 1; ሙዳየ፡በለስ፡ (quod antea ከረቢ፡ dictum erat) Rel. Bar.; ሙዳየ፡ዘቢብ፡ 1 Reg. 25, 18; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡እሙዳይ፡

ውስተ፡ሙዳይ፡ Clem. f. 153; ኵሉ፡ሙዳየ፡ማዮሙ፡ Judith 7, 20; Noah in arca sua fecit ሙዳየ፡ማይ፡ወመዛግብተ፡ለሲሳይ፡ Clem. f. 19; in specie ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynarum* 2 Esr. 10, 6. 13, 30; 2 Par. 24, 8 seq.; Marc. 12, 41 seq.; Joh. 13, 29.

ዋደይ፡ subst. *compositio, concinnatio:* ዋደዮ፡ለዕጣን፡ σύνθεσις Ex. 35, 28.

መስተዋድይ፡ part. (IV, 3) nonnumquam መስተዋዲይ፡ scriptum, *calumniator, criminator, accusator:* διάβολος Esth. 7, 4. 8, 1; κατήγορος Apoc. 12, 10; Asc. Jes. 5, 2; ጻድቅ፡መስተዋድየ፡ርእሱ፡ Prov. 18, 17; መስተዋድያን፡ Act. 23, 30; Sx. Hed. 8; Jsp. p. 332.

ወደደ፡ I, 1 [vic. ወደየ፡, quamquam وَدَّ et وَطَدَ similes quosdam significatus habet] *indere, inserere:* ወደዱ፡መዓፁቲሃ፡ 2 Esr. 13, 3 var. pro ወደዩ፡ (quod 13, 6 omnes mei codices praebent).

አውደደ፡ II, 1 1) *immittere, inserere, indere,* (*includere*), አግበረ፡፲፪ጸናጽለ፡ወአውደዶ፡ዲበ፡መሣግር፡ 2 Par. 4, 13; አውደድዎ፡ (gemmam) ውስተ፡ወርቅ፡ Ex. 36, 13; trsl.: አውድድ፡ውስተ፡ሥጋየ፡ፈሪሆተከ፡ Ps. 118, 120. 2) *inducere, obducere:* ወለቤተ፡ዐቢይ፡አውደዶ፡ወአጽንዖ፡በዕፀወ፡ዘግባት፡ 2 Par. 3, 5.

ተወደ፡ (an ተወደደ፡?) III, 1 *immitti, inseri, indi,* Ex. 25, 15.

ተዋደደ፡ III, 3 *committi, concinne conjungi, coaptari* vel *apte coagmentari:* በኀበ፡እግዚ"፡ትትዋደዶ፡ብእሲት፡ለብእሲ፡ ἁρμόζεται Prov. 19, 14; ወተዋደደ፡ኵሉ፡አረፍት፡ 2 Esr. 14, 6 (hebr. Neh. 3, 28); Eph. 4, 16 Platt. a) *congruere:* ኢትትዋደዶ፡ለአብድ፡ከናፍር፡መሃይምንት፡ Prov. 17, 7; Col. 2, 19 ant.; አላ፡ተዋደደ፡ወተደለወ፡ዝንቱ፡ስም፡ለዘበሥጋ፡ተወልደ፡ ἥρμοσε δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μόνῳ τῷ al., Cyr. c. Pall. f. 67. b) *bene compositum esse:* ductu et auspiciis Simeonis Hasmonaei ሠናየ፡ንብረቶሙ፡(ለአይሁድ፡) ወተዋደደ፡ Jsp. p. 298; ሶበ፡ተዋደደ፡ትእዛዙ፡ (imperium ejus) p. 298; hostibus devictis ተዋደደ፡ነገርነ፡ወረትዐ፡መንግሥትነ፡ p. 309.

አስተዋደደ፡ IV, 3 1) *immittere, apte inserere* alqd in alqd, Num. 4, 6. 8. 10. 11. 2) *bene committere* vel *componere, concinnare* vel *aptare* res inter se: ሀሎኩ፡እንዘ፡አስተዋድድ፡ ἁρμόζουσα Prov. 8, 30; ዘእንበለ፡ያስተዋደድ፡እግዚ"፡ምቅዋመ፡አድባር፡ወአውግር፡ Macc. f. 23; Lit. 171, 3; Deus አሠነየ፡ለነ፡ወአስተፍሥሐ፡መንግሥተነ፡ወአስተዋደደ፡አህጉሪነ፡ወሥልጣንነ፡ላዕለ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 329. 3) in specie: *harmonice concinnare, temperando* voces *harmoniam efficere:* Ps. 151, 2; አስተዋድዶ፡መዝሙረ፡ማሕሌት፡ Enc. Jac. 8; አስተዋደደ፡መዝሙራተ፡ Clem f. 232.

ውዱድ፡ part. *immissus, inditus,* 3 Reg. 6, 32. a) *inclusus:* ውስተ፡ውጽበ፡ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ውዱድ፡ Prov. 25, 12. b) *infixus, stabilis:* አድባር፡እለ፡ውዱዳን፡ ὄρη μόνιμα Gen. 49, 26.

ድድ፡ subst., m. et f., Pl. ድዳት፡, 1) *commissura, compages,* σύμβλησις Ex. 26, 24; ἁρμογή lapidum Herm. p. 9. 11. 13. 14. 77. 78. 2) id cui quid a) immittitur, vel superstruitur, i. e. *cubile, basis, fundamen:* ድደ፡መሠረት፡ Col. 1, 23; ዐምድ፡ወድድ፡ ἑδραίωμα 1 Tim. 3, 15; βάσεις columnarum Jer. 52, 17 (v. ዳድ፡ et ዶድ፡ sic!); Clem. f. 90; ጽኑዕ፡መሠረተ፡ድዳ፡ (sc. ecclesiae) f. 109; Deus omnipraesens ይጸውር፡ድደ፡ወይነብር፡ጠፈረ፡ Lith. Orth.; ድድ፡አንተ፡ተመሥረትተ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Org. 7; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ወድደ፡አሚን፡ Org. 4; ድደ፡ንጽሕ፡ወመሠረተ፡ቅድስና፡ Org. 3; መስቀል፡ est ዐምዳ፡ወድዳ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Deg.; አንስሁ፡ዘሐቂ፡ወሌለዩ፡እምነ፡ድዱ፡ (quatenus corpus tamquam subiculum cutis est) Enc. Genb. 8; ድዳት፡ለምሥዋዕ፡ παράθεμα Ex. 38, 24 (nisi hoc exemplum ad n. 1 referre malueris). b) includitur vel imponitur, ut *funda, pala,* vel *calathus:* ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου Prov. 25, 11. — *Voc. Ae.:* ድድ፡ብ፡የግድግዳ፡ራስ፡ ።

መዋድድ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta), *uncini, fibulae,* ἀγκύλαι Ex. 37, 17. 38, 18. 20. 39, 6.

ወደፈ፡ rad. inus., cui nescio an primitus potestas *dependendi* infuerit, collatis verbis עָדַף هَدَبَ وَطَفَ.

ወዲፈት፡ subst., Pl. ወዲፋት፡ *lacinia:* ይጠበልልዎ፡ውስተ፡ (v. በ፡)ወዲፈት፡ (v. "ፋት፡)በድኖ፡ወይገድፍዎ፡ Jer. 22, 19; habitabat veste nulla induta ወዘእንበለ፡ወዲፎት፡ (sic) ወእነዳ፡ላህም፡ Gad. T. Haim. — *Voc. Ae.:* ወዲፋት፡ዘ፡ጨርቅ ።

ወግ፡ subst., in Libris Historiae Abyssin. crebro obvium, est amh. i. q. aeth. ሕግ፡

ዋግ፡ subst. *rubigo* frumenti, Lud. auct. Greg.

ወገረ፡ I, 1 et 2 [amh. ወገረ፡ *lapidare;* vestigium hujus verbi habent Aramaei in יְגַר مُحِيَّو *acervus* lapidum] Subj. I, 1 ይውግር፡ et ይገር፡, Imprt. ውግር፡ et ግር፡ et ገር፡ 1) *jacere, conjicere, projicere,* c. Acc. rei jactae: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ትወርድ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 27, 25; ንሣእ፡እብነ፡ወገር፡ላዕለ፡ Herm. p. 44; ወገሩ፡ናእከ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28; ወገሩ፡አብትሮሙ፡ Ex. 7, 12; ግርዎ፡ውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 1, 22; Apoc. 18, 21; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ Jer. 43, 23; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21; ወወገረ፡(አሕባለ፡, v. በአሕባል፡)ኀበ፡ኤርምያስ፡ Jer. 45, 11. a) *objicere* alqm bestiis: ወወገርዎ፡ለዐናብስት፡ Sx. Pag. 1. b) *dejicere* Hen. 88, 3. c) trsl.: *conjicere* vel *adjicere* oculos ad alqm: ዘያስተሐይጽ፡ለድንግል፡ወይወግር፡ዐይኖ፡ከመ፡ያርኵሳ፡ Clem. f. 163. 2) a) *lapidibus petere* alqm, lapides *conjicere* in alqm, c. Acc. pers., ወገረቶ፡በስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ወገሮሙ፡እግዚ"፡በእብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; ዘወገርን፡ለአዕዋፍ፡ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά Sir. 22, 20; ለእመ፡ርኢከ፡ከልበ፡ኀደገ፡እግዚአ፡ወተለወከ፡ገሮ፡በአእባን፡ Fal. f. 17. b) *lapidibus obrutis necare, lapidare* alqm, sive adjecto በእብን፡ Ex. 17, 4. 21, 28; Lev. 20, 2; Num. 14, 10; Deut. 17, 5. 22, 24; Hez. 16, 40; ለይገሩ፡በእብን፡ Joh. 8, 7; sive omisso Ex. 8, 22; 3 Reg. 21, 10; Joh. 8, 59; Matth. 21, 35. 23, 37; Luc. 13, 34. 3) in specie: *thura jacere* i. e. *suffire* Deo vel diis: ut Lit. 161, 1; መኳንንት፡ኀሠሡ፡ከመ፡ይክሐዱ፡ለክርስቶስ፡ወይውግር፡ዕጣነ፡ለጣዖታት፡ Sx. Mag. 6; Mij. 15; ከመ፡ውእቱ፡ይወግር፡ዕጣነ፡ለአማልክት፡ Mij. 23; Genb. 25; Hed. 25. — *Voc. Ae.:* ወገረ፡ዘ፡ጠሐለ፡; *Rad. Abb.:* ወገረ፡ዘ፡አሳረገ፡ (ab አረገ፡).

ተወግረ፡ III, 1 et 2 *lapidibus obrutis necari, lapidari*, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; **ለተወግሮቱ፡ በእብን፡** Kuf. 33.

ተዋገረ፡ III, 3 *sese invicem lapidibus petere* vel *lapidare*, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. *jactus, dejectus:* **ረከበሙ፡ ለጣዖታት፡ ውጉራነ፡ ወስቡራነ፡** Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. **አውግር፡**, Pl. Pl. **አውግራት፡** [יגר ...], *tumulus, collis, clivus*, **ዘቲ፡ ወግር፡** Gen. 31, 52; Kuf. 38; βουνός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; νάπη Deut. 3, 29; **ወግረ፡ ኃጥኣን፡** ὄρος ἀσεβῶν Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; *acervus* ruderum: **ወከነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጉድፍ፡** Sx. Mag. 10; Pl. **አውግር፡** Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; **አውግር፡ ልዑላት፡** Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: *delubra in collibus exstructa* (בָּמוֹת) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3b, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) *scopuli* maris: **ባሕር፡ ዐቢይ፡ ወርሒብ፡ ወባቲ፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡** Chr. Ta. 34. — *Voc. in Jes.:* **ወግር፡ ዘ፡ ደፈር፡**

ውግረት፡ n. act. *jactus, conjectus:* Org. 1; **ተኰነኑ፡ ምዕረ፡ በውግረት፡ ወምዕረ፡ በንድፈት፡ አሕጻ፡** Sx. Haml. 5; **ከነ፡ ፀብእ፡ ማእከሌሆሙ፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ወበውግረተ፡ አእባን፡ ወበሞጸፍ፡ ወበእሳት፡** Jsp. p. 356; **ውግረተ፡ እብን፡** Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; **ቀተለ፡ በውግረተ፡ እብን፡ ወእመሂ፡ በኀጺን፡** Clem. f. 239; **ውግረተ፡ ዕጣን፡** *suffitus*, ut: **ኢተደመረ፡ በውግረተ፡ ዕጣን፡ ለአማልክት፡** Sx. Hed. 25. — **ወገረተ፡ ዘወርቅ፡** ornamenti genus, affert Lud.

ወጋሪ፡ n. ag., Pl. **ወገርት፡**, *is qui jacit* vel *conjicit:* **ወገርተ፡ አእባን፡** Gad. Kar.

ምውጋር፡ et **ሙጋር፡** subst. *spatium jactus* i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: **መጠነ፡ ሙጋረ፡** (v. **ምውጋረ፡**) **እብን፡** Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ሞገር፡ subst. conjectus thuris i. e. *suffitus*; hinc **ዕጣነ፡ ሞገር፡** quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ሞገርት፡ subst. *funda, ballista*, 1 Reg. 14, 14.

ወገሰ፡ rad. inus., de cujus significatu primario non constat (an e. q. גוס ?).

ሞገስ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), *gratia*, χάρις, a) *favor, benevolentia*, Act. 2, 47. 4, 33; **ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ሞገስ፡** Sir. 20, 13. 24, 17; **ከመ፡ ሞገስ፡ ይኩን፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡** Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; **ረከበ፡ ሞገሰ፡** *consecutus est favorem* alcjs seq. **ቅድመ፡** vel **በቅድመ፡** Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. **ኀበ፡** et **በኀበ፡** pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; **ወሀቦ፡ ሞገሰ፡** *conciliavit ei favorem apud* seq. **በኀበ፡** pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel **ቅድመ፡** et **በቅድመ፡** Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παῤῥησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) *suavitas, venustas, elegantia, decor:* **ገጽከ፡ ምሉእ፡ ሞገስ፡** χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; **ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡** 5, 19; **ምገሳ፡ ለብእሲት፡ ያስተፌሥሖ፡ ለምታ፡** χάρις Sir. 26, 13. 35, 10; **ሠናይ፡ ሞገሶን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡** 21, 16; **አልቦ፡ ሞገሰ፡ ቃሉ፡** 20, 19; Ps. 44, 3; Luc. 4, 22; Herm. p. 109. α) *suave* quid vel *jucundum:* **ፍሬሁ፡ ሞገስ፡ ጥቀ፡ ለርእየ፡ ገጽ፡** Hen. 24, 5. β) *decus:* Agathon **አክሊላ፡ ወሞገሳ፡ ለሀገረ፡ ትንሣ፡** (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ሞገሳዊ፡ adj. rel. *gratiosus, plenus gratia:* **ሐዋርያት፡ ንጹሓን፡ ሞገሳውያን፡** Lit. 162, 2.

ሞገሰ፡ quadrl. I (denom.), ut videtur, *favere, propitium esse:* **ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞግሶ፡ አክሊለ፡ ነሥአ፡** Deg.; **በኀይለ፡ ትዕግሥቱ፡ ሕፃን፡** (sc. **ቂርቆስ፡**) **ለሰይጣን፡ አርአዮ፡ ዕበሶ፤ ብፁዕ፡ ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞግሶ፤** Mavâs. n. 61.

አሞገሰ፡ II 1) *gratia* vel *favore afficere*, **አሞግሳ፡** Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) *gratum* vel *suave facere* alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠነ፡** c. 222).

ተሞገሰ፡ III, 1 *gratia affici, favorem consequi, gratiam inire* apud alqm: **ብፁዕ፡ አባ፡ ዮሐኒ፡ ፈድፋደ፡ ኀየሰ፡ ተሞገሰ፤ ዘበላዕሉ፡ ሕይወት፡ ወረሰ፡** Mavâs. n. 13; **ርእሰ፡ እግዚአ፡ ገሰሰ፡ ውእቱ፡ ዮሐንስ፡** (Christum baptizans) **ተፈሥሐ፡ ወተሞገሰ፡** n. 68; **እመ፡ በመንፈሱ፡ ለኢየሱስ፡ ንትሞገስ፡ ወንጼውዖ፡ ለእግዚ" አቡነ፡** εἰ ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παῤῥησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν θεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. **እምነ፡** pers., ut: **ተሞገሰ፡ እምእለ፡ ቅድሜሁ፡** Kebr. Nag. n. 14.

መሞግስ፡ part. *benevolus, benignus*, f. **መሞግስት፡** Org.

ወገበ፡ rad. inus., وَجَبَ *cecidit* res, (وَجْبَةٌ *casus, res accidens*) وَقَبَ *subivit, ingruit, supervenit*.

አውገበ፡ II, 1 *improviso invadere, irruere, incidere* in alqm, *subito supervenire* (überrumpeln, überraschen), c. Acc. pers.: **እስመ፡ ታወግቦሙ፡ ዕለት፡ እኪት፡** Mich. 2, 3; **አውገበተኒ፡** 4 Esr. 10, 39 var.; **አውገብዎሙ፡ ወወረዱ፡ ላዕሌሆሙ፡** ἐξάπινα Jos. 11, 7; ἐξαίφνης Luc. 9, 39; absol.: **እለ፡ ይፈቅዱ፡ ያውግቡ፡ ወይትሜሰሉ፡ ከመ፡ ኄራን፡** (welche — mit Neuerungen — überraschen wollen und sich dabei den Schein der Frömmigkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — *Voc. Ae.:* **አውገበ፡ ዘ፡ አስኰረፈ፡**

ግብት፡ subst. *accidens improvisum, casus subitus* vel *repentinus:* **እመሰ፡ ግብት፡ ውእቱ፡** Num. 35, 22. a) *temeritas:* **ኀጢአት፡ ዘግብት፡** (opp. **ዘልማድ፡**) F. M. 2, 11; et in Genitivo: *temere* vel *recens inventus, fortuitus, adventicius*, ut: **ዐርከ፡ ግብት፡** (opp. **ዐርከ፡ ዘትከት፡**) φίλος πρόσφατος Sir. 9, 10; **አምላከ፡ ግብት፡** θεὸς πρόσφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. **በግብት፡** (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque **ግብተ፡** α) *subito, repente, improviso*, 4 Esr. 3, 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; **ኢይኩንኒ፡ ግብተ፡ ሞት፡** Clem. f. 223; ἄφνω Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ἐξαίφνης Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ἐξάπινα Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ἐξαπίνης Jes. 47, 11; ἀφνίδιος 1 Thess. 5, 3; παραχρῆμα Jes. 30, 13; ἄωρος Prov. 11, 30. β) *nuper, recenter*, προσφάτως Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — *Voc. Ae.:* **ግብተ፡ ድድቀ፡ ብ፡ ድንቀተ።**

ግብታዊ፡ adj. rel. *subitus, repentinus, improvisus:* **ሞተት፡ በሞት፡ ግብታዊ፡** Chr. L. Atk. f. 23.

ሞገት፡ vid. sub **ሞገድ፡** sub **ወገደ፡**

ወግአ፡ (etiam ወግዐ፡) I, 1 [amh. ወጋ፡; נָגַח, وَجَأَ] Subj. ይውጋእ፡ (Hen. 89, 43) 1) *ferire* cornu, *arietare*: ወጋእክሙ፡ ከመ፡ አስዋር፡ Jer. 27, 11; በሐሡ፡ ይወግእ፡ በአቅርንቲሁ፡ Dan. 8, 4; Hez. 34, 21; Hen. 86, 5; ለእመ፡ ወግአ፡ ላህም፡ ብእሴ፡ Ex. 21, 28; 3 Reg. 22, 11; 2 Par. 18, 10; *petulcum esse* Ex. 21, 29. 2) *pungere, icere, transfigere*: በኲያንው፡ ወግአኒ፡ ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ወግአኒ፡ ሦክ፡ Ps. 31, 4; ἐκκεντεῖν Apoc. 1, 7; Zach. 12, 10 var.; Jud. 9, 54. 3) *contundere, pulsare, confodere, percutere, percellere*: ተወግአሙ፡ ለአፍላግከ፡ ἐκεράτιζες Hez. 32, 2; hostes Ps. 43, 7; κατακεντεῖν Judith 16, 12; ἐκκεντεῖν Jos. 16, 10; κατακόπτειν Jos. 10, 10; τιτρώσκειν Deut. 1, 44.

ተወግአ፡ III, 1 *feriri, ici, pungi, perfodi*: በአሥዋክ፡ Ssal. Req.; ተወግአ፡ በ፩ሙጋእ፡ Chr. Ax.

ተዋግአ፡ III, 3 *sese invicem ferire* vel *perfodere*: ይትዋግኡ፡ በኲናት፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 10.

ውጉእ፡ part. 1) *ictus, perfossus*: አለ፡ ውጉኣን፡ በኲናት፡ Jes. 14, 19. 2) *tusus, contusus*: ቅብአ፡ ዘዘይት፡ ውጉእ፡ (Acc.) Ex. 27, 20; Lev. 24, 2; Macc. f. 15; Kuf. 16.

ወግእ፡ videtur n. pr. esse 4 Reg. 23, 8.

ውግአት፡ n. act. *ictus, punctio*: ውግአተ፡ ሦክ፡ Enc. Ter 3; nomen morbi (vid. Isenberg sub ውጋት፡), Chr. L. Atk. f. 29.

ወጋኢ፡ n. ag. *petulcus*, Ex. 21, 36; F. N. 45.

ሙጋእ፡ subst. *ictus*: ተወግአ፡ በ፩ሙጋእ፡ Chr. Ax.

ሞግእ፡ et ሞጋእ፡, subst. m. et f., Pl. መዋግእ፡, 1) *mortarium, pila*: ይጕድእዎ፡ ውስተ፡ ሞግእ፡ Lud. e Libr. Myst. 2) *aries* (machina bellica, Sturmbock, Mauerbrecher): Pompejus jussit ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽር፡ Jsp. p. 311. 349; አብጽሑ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ p. 358. 370; etiam ሞግእ፡ p. 358 et ሞግአ፡ ነፍጥ፡ p. 349, et ሞጋአ፡ ኀጺን፡ ዘነፍጥ፡ p. 370; ተከለ፡ መዋግአ፡ ዘነፍጥ፡ p. 365.

ወግዐ፡ I, 1 [cum وجع potius componendum videtur quam cum نجع *bene profecit* edenti cibus; *potandam praebuit* aquam salubrem camelo; IV *lactavit* pullum; نَجُوعُ الصَّبِيِّ *alimentum infantis*; vid. ገዐት፡] Subj. ይውጋዕ፡, *lacte alere, lac bibendum praebere*, c. dupl. Acc.: ትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይወግዑክሙ፡ Hebr. 5, 12; 1 Cor. 3, 2. — *Voc. Ae.*: ወግዖ፡ ብ፡ ጋተው፡

ተወግዐ፡ III, 1 *lac bibendum* vel *sugendum accipere, lacte ali*: ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡ Hebr. 5, 13; እለ፡ ከልእዎሙ፡ ኢይትወግዑ፡ ሐሊበ፡ Jes. 28, 9.

ውግዐት፡ n. act. legitur in Voc. Ae., sc.: ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡

ወገዘ፡ rad. inus., quae sicut وجز ad familiam radicum גזז, גזה, גזם, גזע, גזר al. referenda primitus significatum *secandi, amputandi* habuisse videtur.

አውገዘ፡ II, 1 1) *excommunicare, interdicere, anathematizare*: ወኪያሁኒ፡ ያወግዝዎ፡ እምነ፡ ማኅበሩ፡ 2 Esr. 10, 8 vrs. alt.; አውገዝዎሙ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ 1 Par. 4, 41; ብእሲ፡ ዘአውገዘ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ Can. Nic. 7. 2) *exsecrari, diris devovere*, Hen. 6, 5; እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ ከመ፡ ኢይፍትሑ፡ 95, 4; in specie: diabolum, ut: ዘይፈቅድ፡ ይጠመቅ፡ ይምህርዎ፡ ያውግዝ፡ ሰይጣነ፡ ወይእመን፡ በክርስቶስ፡ Did. 39; አወገዝከ፡ ሰይጣነ፡ ወኵሎ፡ ምግባራቲከ፡ ibid.; አውገዝ፡ ለከይሲ፡ Enc. Jac. 2.

ተወገዘ፡ III, 1 *excommunicare*: ካህን፡ ዘተወገዘ፡ Abt. Ap. 10; II Abt. 10; Lud. comm. hist. p. 331 n. 91; M. M. f. 216.

ተዋገዘ፡ III, 3 1) *sese invicem diris devovere* vel *excommunicare*, Hen. 6, 4. 2) *se amovere desperando* vel *abalienare animum* ab aliquo: እስመ፡ ግዘተ፡ እትዋገዝ፡ (v. እትዋገዝ፡) በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ 3 Reg. 11, 34; ከመ፡ እትዋገዝ፡ ለልብየ፡ τοῦ ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν μου Koh. 2, 20.

ውጉዝ፡ part. 1) *excommunicatus, diris devotus*: ርጉም፡ ወቅዉም፡ ወውጉዝ፡ Clem. f. 145. 150. 159. 160 al.; Kedr f. 8; ውጉዘ፡ ለይኩን፡ ἔστω ἀνάθεμα Cyr. ad Reg. f. 29; 1 Cor. 12, 3. 16, 22; Gal. 1, 8; Asc. Jes. 5, 9; ኢትከውን፡ ውግዘተ፡ Zach. 14, 11. 2) *interdictus, poena cautus* vel *sancitus*, F. N. 47 (vid. sub ከለአ፡). — *Voc. Ae.*: ውጉዝ፡ ዘ፡ ልዩ።

ወግዝ፡ vel ግዝ፡ subst. *res diris devota* vel *interdicta, anathema*: ዘዐለወ፡ በወግዝ፡ (v. በግዝ፡) ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα 1 Par. 2, 7.

ውግዘት፡ n. act. *excommunicatio, interdictio*: ዘከልአዎ፡ ቍርባነ፡ በእንተ፡ ውግዘት፡ II Abt. 9 et 27; ኢይፍታሕ፡ እምኔሁ፡ ውግዘቶ፡ (ne exsolvat eum ab excommunicatione) II Can. Nic. 6; M. M. f. 382.

ግዘት፡ subst., Pl. ግዘታት፡, *excommunicatio, anathematismus, exsecratio, dirae*: II Can. Nic. 30; Kedr f. 8; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 19; M. M. f. 51. 216; Enc. Genb. 12; ንበበ፡ ግዘት፡ Enc. Tachs. 6; እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ Hen. 95, 4; in loco 3 Reg. 11, 34 est n. act. ad ተዋገዘ፡, q. v.

ወገደ፡ rad. inus. e. q. נגד *fluxit* (نجد *fluxit* corpus sudore).

ሞገድ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. መዋግድ፡ et ሞገዳት፡, Pl. Pl. መዋግዳት፡ [significatu respondet مَوْج] *unda, fluctus*: ሞገድ፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ Job 11, 16; 4 Esr. 9, 15; Ps. 41, 10; Hen. 101, 4; Matth. 8, 24; Marc. 4, 37; Act. 27, 41; Org. 4; ተሀውኩ፡ ኵሉ፡ መዋግዲሁ፡ (ለባሕር፡) 4 Esr. 13, 1; Sap. 14, 3; Act. 27, 15 rom.; ውስተ፡ ብዙኅ፡ ሞገዳት፡ Prov. 23, 34; ውስተ፡ ሞገዳት፡ ፀዋጋት፡ Sap. 14, 1; Jac. 1, 6; Judae 13; Matth. 14, 24; መዋግዳት፡ Clem. f. 11; ዝናም፡ ሞገድ፡ ὑετὸς λάβρος Prov. 28, 3; trsl.: እምነ፡ አፉሁ፡ መዋግደ፡ እሳት፡ ወፅአ፡ 4 Esr. 13, 11. 14; ሞገደ፡ ሥቃያት፡ ኀለፉ፡ ላዕሌሁ፡ Lud. ex Enc.; ሞገደ፡ ጽልመት፡ Lud. e V. S.; አዝማነ፡ ዓለም፡ መዋግደ፡ ክነ፡ „tempora saeculi vicissitudinibus obnoxia sunt" Lud. ex Org. 3. — *Voc. Ae.*: ሞገድ፡ ዘ፡ አዝዋሪ። — Huc eodem referendum videtur ሞገት፡ (quasi esset مَوْجَة), quod legitur Esth. ap. 3; አስተናብር፡ ኵሎ፡ ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ከመ፡ ዘሞገት፡ ሠሪዐየ፡ ኵሎ፡ (ἀκυμάντους).

አሞገደ፡ quadrl. II (denom.) *fluctuum aestum excitare, undare facere*: በባሕር፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡ እለ፡ ያሞግዱ፡ ወየሀውኩ፡ χαλεπωτάτην ζάλην ἐπεγείρουσι, Chr. Ta. 34.

ወጥሐ፡ rad., cui primitus potestas *expandendi, aequaliter disponendi* infuisse videtur, coll. طحى طمح et ሰጥሐ፡

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere* vel *cumulare, struere, struendo coacervare*, (עָרַךְ), στοιβάζειν, ἐπιστοιβάζειν, **ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡** Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; **ይዌጥሑ፡ዝከተ፡ዘገመዱ፡ወርእሰኒ፡ወሥብሐኒ፡ላዕለ፡ዕፀው፡** 1, 8. 12. 6, 5; 3 Reg. 18, 33; **ወጥሕዎሙ፡ምክዕቢተ፡** θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο 4 Reg. 10, 8; trsl.: **ይዌጥሕ፡ሎሙ፡ፍዳሆሙ፡ቅድሜሆሙ፡** (Laur.: **ይወጥሕ፡** I, 1 et **ፈታይሙ፡**) 4 Esr. 12, 38. 13, 41. 2) *superstruere, imponere*, **ትዌጥሕ፡ተድባበ፡ዲበ፡ታቦት፡** Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.*: **አለዱ፡ጐነኵ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፤ወጥሐ፡ሰጥሐኒ፡**።

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari, coacervari*: **ረድ፡ተወጣሕ፡ምስለ፡ዕፀወ፡ትፍግዕት፡** Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui* vel *accumulari*: **አሐቲ፡ውስተ፡ክልኤታ፡ይትዋጣሕ፡** M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus* vel *cumulatus, accumulatus, coacervatus*: Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; **ዕፀው፡ውጡሕ፡** Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20). 2) *complicatus* (zusammengelegt), διπλοῦς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መዋጥሕ፡**, raro **ሞጣሕታት፡** (F. N. 8, 3), ein Tuch 1) *linteamen, linteum, linteolum*, ὀθόνη, ὀθόνιον, **መዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40. 20, 5; Act. 10, 11. 11, 5. 2) *velamen, indumentum* (exterius), *amictus*, περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17. 18; Hez. 16, 13. 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre*, θέριστρον Gen. 24, 65. 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum*, Lud. e V. S. c) vestimentum clericorum (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce **ሂጶዲጤን፡** — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium, stola*, Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *pallium* episcopi, patriarchae: **ሰላም፡ለአክርጼኑ፡** (Patriarchae Alex.) **ድኅረ፡ከላድያኖስ፡ዘቆመ፤ሞጣሕተ፡ጳጳሳት፤ይትዐጸፍ፡በፈትለ፡ሃይማኖት፡እኑመ፤** Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.*: **መዋጥሕ፡ዘ፡ነጭ፡ሐር፡**።

አሞጥሐ፡ quadrl. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)“, Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicire* vel *amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al., c. Acc. amictus: **ተሞጥሐ፡ሞጣሕተ፡ፍዳ፡** περιεβάλετο Jes. 59, 17. 18; (anima mortui ait:) **በጸሕኩ፡ኀበ፡ዘይለብስ፡ልብሰ፡ፍዳ፡ወይትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡በቀል፡** Genz. f. 13; **ንትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡ብርሃን፡** Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሔ፡ n. act. *actio velandi* vel *amiciendi*, Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cfr. وَطِيس *fornax*] *exardescere*, Gad. Ad. f. 138.

ወጠሰ፡ I, 2 *accendere, incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [بَدَأَ | بَدَا], Subj. I, 1 **ይውጥን፡** (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro **ይጠን፡** (M. M. f. 211), *initium facere, coepisse, incipere, inchoare, exordiri, aggredi*, Ps. 76, 10; seq. Subj.: **ዘይዌጥን፡ይርዳእ፡** Prov. 13, 12; **ትዌጥን፡ትቅትሎሙ፡** Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ወጥነ፡ከመ፡ይቀድስ፡** Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. **እንዘ፡** Hen. 85, 10. 89, 15; seq. **ወ፡** c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: **ወጠነ፡ጸውዖ፡ስመ፡እግዚ"፡** Kuf. 4; **ንዌጥን፡ጽሒፈ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX; **እምቅድመ፡ትውጥኑ፡ዐሊወ፡** Jsp. p. 363, vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ይዌጥኑ፡ለገቢር፡** Kuf. 1; **ይዌጥን፡ለገቢረ፡ሠናይ፡** Phlx. 4; seq. **በ፡** c. Inf.: **ንዌጥን፡በጽሒፈ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 3; **ወጠንዋ፡** (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; **ኢብዉሕ፡ሎቱ፡** (sc. diacono) **ከመ፡ይውጥን፡ጸሎተ፡ቤተ፡ክ"ን፡** F. M. 31, 2; **ሰይጣን፡ወጠነ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡** F. M. 3, 2; **ንጠንኬ፡ዘለፋ፡** M. M. f. 211; **ከመዝ፡አኀዘ፡ይውጥን፡ሕንጻሆን፡** Gad. Lal.; **ወጠነ፡ለክሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡** Phil. 1, 6; **ጢሞስ፡ፈቀደ፡ይውጥን፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Jsp. p. 356; c. **በ፡** vel Acc. rei, a qua incipiunt: **ይውጥን፡በቀዳሚ፡** F. N. 43, 4; **ወውጥን፡ሕዋረ፡ማእከላዌ፡** Sx. Mag. 13; omisso objecto: **እምዘ፡ወጠነ፡ንጉሠ፡ባቢሎን፡ዲበ፡ኢየሩሳሌም፡** (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere, initium dare*: **ተአምኖ፡ያዌጥን፡ወተወክሎ፡ይፌጽም፡** Org. 3.

ተወጥነ፡ III, 1 et **ተወጠነ፡** III, 2 *initium fieri, incipi, inchoari, coeptum esse*: **ተወጥነ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡** Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; **ግብአተ፡ሀገር፡በእደ፡ፀር፡ተወጥነ፡** (terra in manus hostium tradi coepta est) **በመንግሥተ፡ልብነ፡ድንግል፡** Chr. L. Atk. f. 7; **ሃይማኖት፡እንተ፡እምአብ፡ተወጥነት፡** (v. **ትዌጥን፡**) **ወኀበ፡ወልድ፡ተበጽሐ፡ወበመንፈስ፡ቅ"፡ትትፌጸም፡** Cyr. f. 122; **ተግሣጽ፡ትትዌጠን፡እምአስተሐምሞ፤ደኃሪታሰ፡ውዳሴ፡ወፍሥሓ፡ውእቱ፡** Chr. ho. 30; **ሐሳብ፡ይትዌጠን፡እምጥንተ፡ተውት፡** Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus, inceptus*, Lud. sine auct. 2) *novitius, tiro* (Anfänger): **ውጡናን፡** (opp. **ፍጹማን፡**) Phlx. 90. 100 (aliâs **ወጣንያን፡**).

ጥንት፡ subst. *initium, principium, primordium, exordium*, de tempore, spatio et quavis re: **ዘአልቦ፡ጥንተ፡መዋዕሊሁ፡** Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; **ጥንት፡ወማኅለቅት፡** Jes. 19, 15; **እምጥንቱ፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡** Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; **አኀዙ፡እምጥንት፡** Num. 1, 2. 26, 2; **አልብነ፡ጥንተ፡ወኢተፍጻሜተ፡** (Deus loquitur) Clem. f. 47; **ጥንተ፡ኵሉ፡** Sap. 14, 27; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡ማዕምቀ፡ጽልመት፡ዘአልቦ፡ጥንተ፡ወኢተፍጻሜተ፡** Clem. f. 53; **በጥንተ፡ነገር፡ወበደኃሪታ፡** Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥነት፡ n. act. *inceptio, initium*, ut: Sir. 39, 4 var.; **ውጥነቱ፡ለሐሳበ፡የዝዶዠርድ፡በቀዳሚ፡መንግሥቱ፡** Abush.; **ለእመ፡ኢፈጸሙ፡ውጥነቶሙ፡በሠናይ፡** Chr. Ta. 24; **ውጥነተ፡አዕበአ፡** Phlx. 44; in specie *tirocinium, initia vitae institutae*: **እመ፡ከነ፡ሞቱ፡** (sc. novitii) **በውጥነቱ፡** Phlx. 4; **በውጥነቱ፡** Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. **ወጠንት፡** 1) *inceptor, inchoator*, Deus **ወጣኒ፡ወፈጻሚ፡** Mavâs. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; **ወጠንት፡** Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro, novitius*: **መምለኪ፡ፍጹም፡**, **መ"፡ማእከላዊ፡**, **መ"፡ወጣኒ፡** Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኔ፡ subst. *inceptio, exorsus, initium*, Phlx. 65; **ውጣኔሁ፡ለጾም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., cui vicina sunt יָצַק *fudit*, נָסַךְ *fudit, libavit* (vid. etiam I **ሰበከ፡**).

አውጽሐ፡ II, 1 1) *infundere*, ut vinum in poculum: **አውጻሕከ፡ሎቱ፡ወይነ፡** Mich. 2, 11. 2) *libare, libationem effundere* numini: **አውጽሐ፡በደመ፡አስካል፡** Sir. 50, 15; Ex. 25, 29; plerumque c. Acc. libationis et **ለ፡** numinis: Num. 28, 7; 2 Reg. 23, 16; **ሞጻሕተ፡ናወጽሕ፡ላቲ፡** Jer. 51, 17. 19. 7, 18. 19, 13; Jes. 57, 6; **ሶበ፡ጎደግነ፡አውጽሖ፡ሞጻሕተ፡** Jer. 51, 18; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** rei: Gen. 35, 14; Ex. 30, 9. 3) *stillas* per rimas *intromittere* vel *transmittere, stillare*: **ያወጽሕ፡ቤት፡** στάξει οἰκία Koh. 10, 18.

ተሞጽሐ፡ III, 3 *infundi* rei i. e. *se immiscere*: **እስመ፡ተሞጻሕከ፡በምግባር፡እኩይ፡** συνανεφύρης ταῖς πραγματείαις πονηραῖς, Herm. p. 6.

I. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕ፡** et **መዋጽሕት፡** 1) *libamentum, libatio*, **ሞጻሕት፡** Gen. 35, 14; Ex. 29, 40. 41. 30, 9; Lev. 23, 18; Num. 28, 7 seq.; Kuf. 14; Jes. 57, 6; Jer. 51, 17 seq.; Joel 1, 13; Hez. 45, 17. 2) *patera* vel *phiala libatoria, vas spondeum*, σπονδεῖον, **አንሥአ፡እዴሁ፡በሞጻሕት፡** (v. **በሞጽሕት፡**) Sir. 50, 15; **መዋጽሕት፡** 1 Esr. 2, 12; Num. 4, 7; **መዋጽሕ፡** Ex. 38, 12; **ቤተ፡መዋጽሕት፡** Ex. 25, 29; ψυκτῆρες **መዋጽሕት፡** 2 Esr. 1, 9; **መዋጽሕ፡** κύαθοι Ex. 25, 29 C.

ጸሕጻሕ፡ subst. *stillicidium, stillae* per rimas *transmissae*: **ጻሕጻሕ፡ያወጽአ፡ለብእሲ፡እምቤቱ፡በመዋዕለ፡ክረምት፡** σταγόνες Prov. 27, 15; **ጻሕጻሕ፡ይሰድዶ፡ለብእሲ፡እምቤት፡** 19, 13 (deest in LXX). — *Voc. Ae.*: **ጻሕጻሕ፡ዘ፡የተገን፡ወሐ፡**

II. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕት፡**, ut videtur, *trabs, lignum*: **ሞጻሕት፡** (v. **መዋጽሕት፡**, v. **መዋጽፍት፡**) **ቤትነ፡ዘአርዝ፡** δοκοί Cant. 1, 17. [Qui vocabuli significatus si primarius et genuinus est, ad aliam quandam radicem **ወጽሐ፡** referendum videtur, sive eam cum יצע *sternere* (יָצוּעַ *contignatio*) sive cum נצב *statuere, sistere* composueris]. — *Voc. Ae.*: **መዋጽሕት፡ብ፡አውያት፡**; *aliud*: **አውያተ፡ቤት፡**

ወጸበ፡ rad., fortasse eadem quae عَصَبَ; *Rad. Abb.*: **ወጸበ፡ዘ፡ሰሬ፡**

ውጽብ፡, sec. Lud. **ወጽብ፡**, subst., Pl. **አውጻብ፡**, Pl. Pl. **አውጻብት፡**, *inauris*: **ውጽበ፡** (v. **ውጽብ፡**) **ወርቅ፡** ἐνώτιον Prov. 25, 12; **አውጻብ፡** Ex. 35, 22; **አውጻብት፡** (στραγγαλίδες, ut videtur) Jud. 8, 26.

ውጽበ፡ subst. *ornamentum narium* et *aurium, inauris* (sicut נֶזֶם): **ከመ፡ውጽበ፡ወርቅ፡ውስተ፡አንፈ፡ሐራውያ፡** Prov. 11, 22; **ውስተ፡ውጽበ፡** (v. **ውጽበ፡**) **ወርቅ፡ዕንቊ፡ሰርድዮን፡** Prov. 25, 12. — *Voc. Ae.*: **ውጽበ፡ዘ፡ሻሽል፡**; *aliud*: **ውጽበ፡ዘ፡ስንጥ፡**

ወጽአ፡ *exire* vid. sub **ወፅአ፡**

ወጽአ፡ vel **ወጽዐ፡** I, 1 et 2 [an componendum cum وَضَأَ, coll. وَضُعَ?] *praevalere, vincere, superiorem* esse in proelio, Ex. 17, 11 (c. var.). — *Voc. Ae.*: **ይዌጽእ፡ዘ፡ያሸንፍ፡**

ተወጽአ፡ III, 1 et 2 *superari, inferiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11. — *Voc. Ae.*: **ተወጽአ፡ዘ፡ተሸበረ፡ተሸነፈ፡**

ወጸፈ፡ *funditare* vid. sub **ወፀፈ፡**

ወፅገ፡ rad. inus., cui conferas **መጐፀ፡**

ተወፅገ፡ III, 2 *dolores parturientis pati* vel *sentire*: **ወይትዌፃገ፡ከመ፡ማሕምም፡እንተ፡ትወልድ፡ሕፃነ፡** Sir. 19, 11; Chr. Ta. 21; Org. 1.

ትውፅግት፡ subst., *dolores* (parturientis) *vehementissimi* (?), Kedr f. 59, sed locus corruptus videtur.

ወፅአ፡ et **ወጽአ፡** I, 1 [amh. **ወጣ፡** et **ወጸ፡**; יצא, وَضَأَ; vid. etiam **ጼአ፡**] Subj. **ይፃእ፡**, Imprt. **ፃእ፡**, *exire, egredi*, Gen. 14, 17. 24, 11. 25, 25; Jud. 3, 24; **ወፅአት፡ነፍሱ፡** 4 Reg. 9, 27; **ፃእ፡** Cant. 3, 11; **ፃኡ፡** Dan. 3, 26; **ወፂአን፡** Dan. ap. 1, 19; c. **እምነ፡** loci, Matth. 8, 28. 13, 1. 15, 22; Act. 13, 43; Apoc. 18, 4; Gen. 8, 19; Ex. 9, 29; Jos. 8, 22; Jud. 11, 31; **ወፃእኩ፡እምከርሠ፡እምየ፡** Job 1, 21; **ወፂእየ፡እምከርሣ፡** 3, 11; **እምቤተ፡ሞቅሕ፡ዘይወፅእ፡** Koh. 4, 14; vel **እምውስተ፡** Gen. 9, 10; Matth. 15, 11. 18, vel **እማእከለ፡**, ut: **ፃኡ፡እማእከለ፡ባቢሎን፡** Jer. 27, 8; Jes. 52, 11; vel **እንተ፡ውስተ፡** *per*, ut: **ወፅኡ፡እንተ፡ውስተ፡አናቅጽ፡** Mich. 2, 13; 4 Reg. 9, 24; c. **እምኀበ፡** pers.: Kuf. 21 (v. **በኀበ፡**); Gen. 47, 10; Ex. 8, 26. 9, 33. 10, 6; 2 Reg. 13, 9; vel **እምቅድመ፡** Gen. 4, 16. 41, 46; vel **እምነ፡** et **እምላዕለ፡** (si quis antea fuit in aliquo vel super alqm) Marc. 1, 25; Matth. 12, 43. 17, 18; seq. **አፍአ፡** *foras*: Matth. 10, 14; Apoc. 3, 12; **ትፃእ፡አፍአ፡** Judith 13, 3. 14, 2; seq. Acc. loci: **ንፃእ፡ሐቅለ፡** Cant. 7, 12; Gen. 27, 3; Sir. 8, 16; Jer. 6, 25; **እመሂ፡ወፃእኩ፡ገዳመ፡** Jer. 14, 18; vel seq. praepositionibus, ut **ውስተ፡** Jos. 16, 2; **ላዕለ፡** 15, 3; **ኀበ፡** Lev. 16, 18; Gen. 19, 6; Ex. 2, 11; Matth. 3, 5; **ይጽብቱ፡ወይፃኡ፡ለሐይቅ፡** Act. 27, 43. a) *egredi* vel *proficisci* in bellum: **ዘይወፅእ፡ፀብአ፡** Num. 26, 2; 1 Reg. 28, 1; Deut. 28, 7; 1 Reg. 8, 20. 26, 20; Ps. 67, 8; etiam: *egredi* portis contra hostem obsidentem (Ausfall machen) Jsp. p. 358. b) *emigrare*, Gen. 10, 11. 12, 1. 4. 24, 5; Ex. 34, 18; Ruth 1, 7. c) *procedere*: **እምኀበ፡እግዚ"፡ወፃእኩ፡** Joh. 16, 27. 28. 17, 8; Spiritus S. **ዘይወፅእ፡እምኀበ፡አብ፡** 15, 26 (vid. **ሠረጸ፡**). d) *prodire*: **እምውእቱ፡ጢስ፡ወፅአ፡አንበጣ፡** Apoc. 9, 3. 13, 1; Act. 28, 3. e) *exoriri, progigni*: **እምኔኪ፡ይወፅእ፡ንጉሠ፡ይሁዳ፡** Mich. 5, 1; Matth. 2, 6; Gen. 15, 4. 35, 11; 2 Reg. 7, 12. 16, 11; Num. 12, 12. f) *evadere, liberum exire*: **ይወፅእ፡እምኵሉ፡** Koh. 7, 18; 1 Cor. 10, 13; Lev. 25, 41. 54; Ex. 21, 3; 1 Reg. 14, 41; **ወፃእክሙ፡እምኦሪት፡** Gal. 5, 18; Rom. 6, 14; etiam *evadere* i. e. *fieri*, ut: **ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ይወፅእ፡እኩየ፤ወልድ፡ዘኢተገሠጸ፡ይወፅእ፡ዝሉፈ፡** Sir. 30, 8. g) *discedere, decedere, excedere, recedere*: **ይወፅኡ፡እምኔኪ፡እለ፡አማሰኑኪ፡** Jer. 49, 17; **እመ፡ወፅአ፡ቀታሊ፡አፍአ፡ውእተ፡አድዋለ፡** Num. 35, 26. α) ab aliquo i. e. *desciscere*: **እምእግዚ"፡ኢወፅኡ፡** ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν Herm. p. 72. β) i. e. *dissentire*: sermo noster **ኢይወፅእ፡እመንፈሳዊ፡መጽሐፍ፡** Cyr. c. Pall. f. 68. γ) a vel e consuetudine, statu, lege, officio: **ኢትፃእ፡እምልማድከ፡** Phlx. 78; **ዘይወፅእ፡እምንዙስና፡** (austreten) F. M. 5, 2; **ዘይወፅእ፡እምዓለም፡** Phlx. creberrime (de monachis); **ይወፅኡ፡እምሕገ፡ክርስቲያን፡** Did. 6; **እምሕግ፡** Did. 4; **ወፂአ፡እምሃይማኖት፡** F. M. 6, 14. δ) *cedere* possessione: Luc. 14, 33. h) *excludi, privari* re: **ወፅአ፡እምኵሉ፡ጥበብ፡** πάσης σοφίας ἐστερήθη

Sir. 37, 21; virgines stultae quinque እለ፡ወፅአ፡እምከብካብ፡ ዘበሰማያት፡ Did. 4. i) *emanare, profluere, scaturire:* Hen. 14, 19. 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri*, de sole, astris: ወፅአት፡ፀሐይ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 2; እስከ፡ይወፅኡ፡ከዋክብት፡ 2 Esr. 14, 21. l) *exire*, de sorte: ዛቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡ለሴም፡በዕፁ፡ Kuf. 8. m) *effici, colligi*, in arithmetica, Abush.; de reditibus et proventibus annuis: ዘይወፅእ፡ግብር፡ Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi ዘያወፅእ፡ scripsit). n) *provenire, progerminare:* Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci:* ኵሉ፡ዘይወፅእ፡እምነ፡ወይን፡ Jud. 13, 14; እምነ፡በላዒ፡ወፅአ፡መብልዕ፡ 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere:* ለእመ፡ወፅአ፡እሳት፡ Ex. 22, 5; ወኢትፃእ፡ከመ፡እሳት፡መዐትየ፡ Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere:* ኢትርሳዕ፡ዘንተ፡ነገረ፡ወኢይፃእ፡እምነ፡ልብከ፡ Deut. 4, 9. r) *evanescere:* ወፅአ፡መዐዛሁ፡ Kuf. 21. s) *emitti:* ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferri, pronuntiari:* ዘወፅአ፡እምአፉኪ፡ 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3. 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transscripta ajunt በከመ፡ወፅአ፡ቀዳሚ፡ sicut e calamo effluxit", Lud.

አውፅአ፡ II, 1 *exire facere* vel *jubere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere:* አውፅአ፡አፍአ፡ Gen. 15, 5; አውፅእሙ፡ኀቤነ፡ 19, 5. 38, 24; አውፅአነ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Ex. 13, 14. 16, 6. 18, 1; Deut. 17, 5; አውፅእዎሙ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ 22, 24; Ps. 67, 7; አውፅአኒ፡ውስተ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 22; Marc. 1, 12. 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere:* አውፅእዎሙ፡አፍአ፡እምገጹ፡ ἐξέβαλον Ex. 10, 11. 11, 1. 33, 2; Gen. 3, 23. 21, 10; አውፅኦሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡ Sir. 47, 24; Prov. 22, 10. 27, 15; አውፅኦ፡ (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; አንተ፡አውፅእዋ፡ ἐκβεβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: ተፋቅሮ፡ታወፅእ፡ለፍርሀት፡ 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere:* አውፃእከን፡ዕራቃን፡ለእቤራት፡ ἐξαπέστειλας Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλυσαν); እመ፡አድምዐተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወፅኦከ፡ Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; *liberare* 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: ታወፅአኒ፡እምከርሠ፡እምየ፡ Job 10, 18; muscas e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12. 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6. 7; አውፅኡ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕለ፡አዕፅምቲሆሙ፡ (ἐξέδειραν) Mich. 3, 3; አወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀብ፡ Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. α) *expromere:* አውፅአት፡ርእሶ፡እምነ፡ጽፍንታ፡ προελοῦσα Judith 13, 15; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruere* oculos: አውፅአ፡አዕይንቲሁ፡ Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29. 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui:* አውፅአ፡ቃለ፡ Koh. 5, 1; Job 15, 13 (እምአፍ፡); ነገረ፡እምልብ፡ Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare:* ያወፅአ፡ቃለ፡ Koh. 10, 20; አውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; ዘያወፅእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; ኢታውፅእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 7. 10. 12; ኀፍረት፡አውፅአ፡ነገር፡ዘሰማዕከ፡ 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exserere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere* sanguinem venis: ኢያወፅእ፡ደመ፡ M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubera puellae አውፅኡ፡ሐሊበ፡ Hom. Chrys. n) *absistere facere, removere:* ዘኢያውፅአ፡ለጽድቁ፡እምነ፡እግዚእየ፡ Gen. 24, 27; c. Acc. et እምላዕለ፡ Sir. 30, 23 (ἀπόστησον). o) *expendere, erogare:* ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ Sir. 42, 7; እለ፡ታወፅኡ፡ወርቀ፡ወብሩረ፡እምቍናማቲክሙ፡ Jes. 46, 6 (vid. አስተዋፅአ፡) p) *excipere, excerpere:* ከመ፡ያቀልል፡አውፅአ፡ትእዛዝ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተውፅአ፡ vel **አስተወፅአ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋፅአ፡** IV, 3 1) *expendere, erogare:* 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; ወአሐውር፡አስተዋፅእ፡ምጽዋተ፡ ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; አስተውፅአ፡ (v. አስተዋፅአ፡) ለመድፍንከ፡በእንተ፡ትእዛዙ፡ለልዑል፡ Sir. 29, 11; እለ፡ኢያስተዋፅኡ፡ብዕሎሙ፡በሠናይ፡ ὁ κακῶς τῷ πλούτῳ κεχρημένος Chr. Ta. 2; ለእመቦ፡ምንትኒ፡ዘአጥረይነ፡ናስተዋፅእ፡በዘይደሉ፡ ibid. a) *impendere, insumere*, c. ላዕለ፡ pers.: ዘአስተዋፃእከ፡ (v. "ዋ"፡) ላዕሌሁ፡ Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ፡ pers. vel rei: ወያስተዋፅኡ፡ሎቱ፡ኵሎ፡አሚረ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡፳ Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere:* Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ፡ pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui alqd i. e. *exsolvere:* procurator ያስተዋፅእ፡ለ፡ pupillo, quidquid opus est F. N. 32. e) *expendere fructum* vel *usuram* pecuniae: pecunia ይኩን፡ለውሉዱ፡ (feminae) መዝገበ፡ዕቁበ፡ሎሙ፡፤ ባሕቱ፡አስተዋፅአቱ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ F. M. 8, 2. f) አስተዋፅአ፡ Syn.; አስተዋፅአታት፡ F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus.* 2) *exigere* tributum: ያስተዋፅእ፡ሎቱ፡ጸባሕተ፡ Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercium: ወአስተዋፅኡ፡ወገደፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere:* Deus Pater አኮ፡ለመርድአ፡ግብር፡ዘወለዶ፡ለወልድ፡ወአኮ፡ለአስተዋፅአ፡ኪን፡ወተግባር፡ዘደመረ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅ"፡ውስተ፡ህላዌሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere:* ከመ፡ያስተዋፅኡ፡መጽሐፈ፡ፍትሕ፡እምብሉይ፡ወሐዲስ፡ F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 25). 6) sortem exire facere ex hydria i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: አስተወፅአ፡ሐሳበ፡እምነ፡ ... Abush. 54. 8) *ad exitum perducere:* ዕለት፡እንተ፡አስተውፅአ፡ (v. "ዋ"፡) ይእቲ፡ ἐξόδιον Deut. 16, 8.

ውፁእ፡ part. *egressus* i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus:* ልብ፡ውፁእ፡ νοῦς ἐξεστηκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens:* ውፁእ፡እምኍልቍ፡ Ps. 151 in tit. d) *destitutus* re, *expers* rei: ውፁኣን፡እምሃይማኖት፡ ἀπὸ πίστεως κενοί Herm. p. 95; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ ἀπεστερημένοι τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; ኢውፁኣኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; ἀνόσιοι 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; ንከውን፡ውፁኣነ፡እምሕይወት፡ዘለዓለም፡ Did. 25; ከነ፡ውፁእ፡እምጸጋሁ፡ Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit ab* aliquo (abtrünnig), vel *qui excessit, transgressor:* ሕዝብ፡ውፁኣን፡እምእግዚ"፡ Jes. 8, 19; Herm. p. 26; ረሲዓን፡ወውፁኣን፡እምሕግ፡ Kid. f. 6; ውፁኣን፡እምሕገ፡ቀኖና፡ Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a* re, *contrarius:* (ሕዝብ፡) ነኪር፡ወውሉጥ፡ወውፁእ፡እምነ፡ሕገ፡ዚኣነ፡ διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον Esth. 3. apcr.; ውፁእ፡እምጽድቅ፡ ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος Esth. 8 apcr.; ዝንቱ፡ዘተኀሥሠ፡ውፁእ፡

እምሕግ፡ ወኢመፍትው፡ Clem. f. 8; ዘውፁእ፡ እምፍጥረት፡ *naturae contrarius* Kedr f. 62.

ውፃእ፡ adj. fem. *expulsa* i. e. divortio dimissa, Lev. 21, 14.

ፀአት፡ n. act. et subst., f. et m., *exitus, egressus:* በፀአትከ፡ እምነ፡ሴይር፡ Jud. 5, 4; Ps. 28 tit.; ፀአቶሙ፡ (i. q. ወፂአሙ፡) Ex. 5, 20; ፀአተ፡ ያወፅአክሙ፡ Ex. 11, 1; በበአትከ፡ ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 2 Par. 1, 10; 1 Reg. 29, 6; ከመ፡ ፀአተ፡ አስሐትያ፡ በማእረር፡ Prov. 25, 13; ተፈሥሑ፡ ግብጽ፡ በፀአቶሙ፡ (*emigratio*) Ps. 104, 36; እምድኅረ፡ ፀአቶሙ፡ ለአዳም፡ ወለሔዋን፡ እምውስተ፡ ገነት፡ Clem. f. 8. a) *discessus, decessus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ፀአቱ፡ እምዝንቱ፡ ዓለም፡ Clem. f. 16; ትትፌሣሕ፡ ነፍስ፡ ኄርት፡ በፀአታ፡ እምሥጋ፡ Jsp. p. 381. b) *prolatio, pronuntiatio:* እምፀአተ፡ ቃሉ፡ Dan. 9, 25; ወኢአሐተ፡ ፀአተ፡ ቃል፡ እምአፉየ፡ Org. c) *ortus, origo:* እምሀገረ፡ መንፍ፡ ፀአቱ፡ Enc. Nah. 11. d) *exitus* i. e. *exodium, finis*, Lev. 23, 36. e) *elatio funeris*, ἐκφορά, ወኢገብረ፡ ሕዝብ፡ ፀአተ፡ ቀበረ፡ ዘአሁ፡ በላዕሌሁ፡ 2 Par. 21, 19. f) *ejectio, expulsio*, ἀποβολή Rom. 11, 15. g) *emanatio, effusio* sanguinis Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡).

ወፃኢ፡ n. ag. *egrediens:* በእንተ፡ ብዝኃ፡ በዋእያን፡ ወወፃእያን፡ Phlx. 122.

አውፃኢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *is qui educit* vel *eduxit:* Deus አውፃኢሁ፡ ለአብርሃም፡ እምከለዴዎን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; *is qui producit* vel *produxit* (in lucem): አውፃኢሁ፡ ለዝ፡ እንተ፡ ውስጥ፡ Lit. 173, 3. 2) *editor* libri: አውፃኢሁ፡ ለዛቲ፡ መጽሐፍ፡ Fal. f. 54.

መውፅኢ፡ part. c. term. adj. (instrumentum) *idoneum ad eruendum:* መውፅኤ፡ ዐይን፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መበልኀት፡).

ሞፃ፡ subst. *munus* vel *donum quod abeunti datur* (*expiationis* causa, vid. ሞፃእት፡ n. d), 1 Reg. 6, 3. 4. 8. 17.

ሞፃእት፡ (minus bene ሙፃእት፡) subst. *exitus* a) termini Num. 34, 4; Jos. 15 seq.; Kbr. Nag. n. 92; viae: ሙፃእታ፡ (v. ሙፃኣታ፡) ለፍኖት፡ Sir. 21, 10. b) *finis:* ሞፃእቱ፡ ለቅሥቶሙ፡ Hebr. 6, 16. c) *discessus* Hebr. 13, 7. d) *amolitio* i. e. *expiatio:* ቤተ፡ ሞፃእት፡ (v. ሙፃእት፡) οἶκος ἐξιλασμοῦ 1 Par. 28, 11 (at ቤተ፡ ስርየት፡ 28, 20).

ሙፃእ፡ subst., Pl. ሙፃአት፡ 1) *locus unde quid exit, exitus, egressus*, Jes. 37, 28; አልቦ፡ ሙፃእ፡ እምነ፡ ማእከሎሙ፡ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν Judith 7, 19; inferna እንተ፡ አልባቲ፡ ሙፃእ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ Clem. f. 91. 95. 180. a) *ortus* siderum Ps. 18, 6; Hen. 33, 5. 73, 3; ሙጻእት፡ Hen. 35. b) *fontes* aquarum: ከመ፡ ዘይደፍን፡ ዐዘቅተ፡ ወያማስን፡ ሙፃእ፡ ማይ፡ Prov. 25, 26; አስተርአየ፡ ሙፃአተ፡ ማያት፡ 2 Reg. 22, 16. c) *os, ostium* fluvii, Kuf. 8. d) *porta:* ሙፃአቲሁ፡ Hez. 43, 11. e) *finis:* ሙፃእታ፡ ለፍኖት፡ Sir. 21, 10 var.; ἐξόδιον ገብረ፡ ሙፃእ፡ 2 Par. 7, 9. f) ሙፃእ፡ ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18 (vid. sub ኰስሐ፡). 2) *pompa elationis* funeris (vid. ፀአት፡): ገብሩ፡ ሎቱ፡ ሙፃእ፡ ቀበር፡ ዐቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14.

ፃእፃእ፡ subst. (m.), sing. et coll., 1) *abortus, embryo, fetus* [cfr. צֶאֱצָאִים, ضِئْضِئٌ *proles*] ἔκτρωμα Num. 12, 12; Job 3, 16; 1 Cor. 15, 8 Platt; ዝብጠታተ፡ ፃእፃእ፡ በማሕፀን፡ Hen. 69, 12; ብእሲት፡ ዘትለቲ፡ ፈውስ፡ ከመ፡ ታድኅፅ፡ ፃእፃአ፡ እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ፃእፃእ፡ ንኡስ፡ በውስተ፡ ከርሥ፡ Lud. Comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *sumtus, expensa, impensae, impendium:* Luc. 14, 28; Herm. p. 54; 4 Reg. 12, 11. 12; አብኡ፡ እመዝገብ፡ ለፃእፃአ፡ ግብር፡ .... 2 Esr. 2, 69; የሀብዎሙ፡ እምቤተ፡ ንጉሥ፡ ለፃእፃአሙ፡ 6, 4. 8; እንዘ፡ መጠነ፡ ዝ፡ ፃእፃኡ፡ 15, 18; 1 Esr. 5, 44. 6, 24. 29; ዘላዕሌሁ፡ ፃእፃአ፡ ቤቱ፡ ἦν διοικητὴς καὶ ἐκλογιστής Tob. 1, 22. — *Voc. Ae.:* ፃእፃእ፡ ብ፡ ኸል፡ ጭንጋፍ፤

ፃእፅአ፡ quadrl. I et **አፃእፅአ፡** II (denom.) *sumtus suppeditare, mercedem dare* pro opera praestita: ወእምኔሁ፡ ይፀእፅኡ፡ (v. ያፀእፅኡ፡) ለንደቅት፡ ወለጸረብት፡ ἐμισθοῦντο 2 Par. 24, 12.

ወፅአ፡ *vincere* vid. sub ወጽዐ፡

ወፀፈ፡ I, 1 et 2, etiam per ጸ, [وَقَفَ] *funditare, a) funda projicere* lapides 1 Reg. 17, 49; ትዌፅፍ፡ አእባነ፡ Gad. T. H. b) *funda* (i. e. lapide funda misso) *petere* alqm: ወፀፎ፡ በእብን፡ ወኀጾ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; Ps. 151, 7.

ተወፅፈ፡ III, 1, sine dubio etiam **ተወፀፈ፡** III, 2 *funditari*, a) *funda projici*, 1 Reg. 25, 29. b) *funda peti* vel *prosterni*, Ex. 19, 13.

ወፃፊ፡ n. ag., Pl. ወፃፍያን፡ et ወፀፍት፡ *funditor:* ወፃፍያን፡ በሞፀፍተ፡ እብን፡ 1 Par. 12, 2; Jud. 20, 16; ወፀፍት፡ ወነደፍት፡ πελτασταὶ καὶ τοξόται 2 Par. 14, 8. 17, 17.

ሞፀፍ፡ (minus bene ሞፃፍ፡), rarius ሞፀፍት፡, subst., Pl. መዋፅፍት፡ 1) *funda:* ሞፀፍተ፡ እብን፡ Jud. 20, 16; ሞፀፍ፡ Jud. 9, 7; Ex. 19, 13; 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞፀፍ፡ Prov. 26, 8; እብነ፡ ሞፀፍ፡ Zach. 9, 15; ሞፃፍ፡ var. in 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; መዋፅፍተ፡ እብን፡ 2 Par. 26, 14; Cant. 4, 4; ሰብአ፡ ሞፀፍ፡ *funditor* vel *funditores* Judith 6, 12; 4 Reg. 3, 25. 2) Praeterea መዋጽፍት፡ vel መዋፅፍት፡ est vox architectonica, ut videtur, *tigna, trabes*, δοκοὶ Cant. 1, 17 (var. pro መዋጽሕት፡); Lalibela ecclesias suas aedificavit አኮ፡ በአሕባል፡ ዘይጠፍሮን፡ ወአኮ፡ በመዋጽፍት፡ ወበሣዕር፡ ዘይከድኖን፡ Gad. Lal.; vel ዘእንበለ፡ ዕፅ፡ ወመሬት፡ ወዘእንበለ፡ አሕባል፡ ጠፈር፡ ወመዋጽፍት፡ ibid.; መዋጽፍት፡ ዘዕፅ፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ሞጸፍ፡ ዘ፡ ወንጭፍ፡; *aliud:* ሞጸፍ፡ ብ፡ በድል፡ ነጕድ፡ ።

ወፈለ፡ vid. sub ፈወለ፡

ወፈረ፡ I, 1 [referendum videtur ad בַּר, بَرّ *campus, rus*, أبر; etiam بَرَزَ *exivit in campum*] Subj. ይውፍር፡ etiam ዩፈር፡, Imprt. ውፍር፡ et ፈር፡, *rus ire, in agros exire* vel *excurrere, per agros* vel *campos deambulare, ruri esse:* ወፈሩ፡ ሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 16; ጸግወነ፡ ሰላመ፡ ንፈር፡ ወንእቱ፡ Deg.; seq. Acc. loci: ወፈረ፡ ሐቅለ፡ Dan. ap. 13, 33; ገዳመ፡ 4 Reg. 4, 39; c. ውስተ፡ loci, ut: ሑሩ፡ ውፍሩ፡ (v. ወፈሩ፡) ውስተ፡ ደብር፡ 2 Esr. 18, 15; ውስተ፡ አህጉር፡ Herm. p. 4; c. እንተ፡ *per* Marc. 2, 23; Luc. 6, 1; in specie: operis rustici causa, Luc. 8, 5; Ps. 125, 7; ይወፍር፡ ውስተ፡ ተግባሩ፡ 103, 24; ወፈረ፡ ኀበ፡ አብሁ፡ ውስተ፡ ማእረር፡ 4 Reg. 4, 18; ሶበ፡ እወፍር፡ ኀበ፡ ኵዕንት፡ Sx. Tachs. 13 (vid. ኵዕንት፡); ወዓዲ፡ ይወፍር፡ አባግዐ፡ በእደ፡ ዘይኌልቆን፡ Jer. 40, 13; trsl.: a) *frequentare* alqm agricolae instar agros frequentantis, c. ኀበ፡ pers.: ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤየ፡ (ለጥበብ፡) ከመ፡ ዘየሐርስ፡ ὡς

ὁ ἀροτριῶν πρόςελθε αὐτῇ Sir. 6, 19; በኵሉ፡ ነፍስከ፡ ውፍር፡ (v. ፌር፡) ኀቤሃ፡ 6, 26. b) *serpere* vel *diffundi per agros:* ይወፍር፡ አዕጹቂሁ፡ πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ Hos. 14, 6 (ubi caveas, ne ex وَفَرَ explices locum). — *Voc. Ae.:* ወፈረ፡ ዘ፡ ተሰመረ ።

አውፈረ፡ II, 1 a) *facere ut rus eat* vel *opus rusticum aggrediatur:* Deus ይገብር፡ ነግሀ፡ ወያወፍር፡ ለሰብእ፡ ውስተ፡ ተግበሩ፡ Clem. f. 170. b) *rus educere, pastum agere* gregem, Ps. 77, 57; Joh. 10, 3. c) *in agros* vel *rus efferre* alqd: ወአውፈረ፡ ሐቅለ፡ ይሰድ፡ ለእለ፡ የዐጽዱ፡ Dan. ap. 13, 33 var.; ዘያወፍር፡ እከለ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Sir. 30, 18. — *Voc. Ae.:* አውፈረ፡ ዘ፡ አስግረ፡ (v. አሠመረ፡).

ተዋፈረ፡ III, 3 [i. q. تَبَارَزَ ተበረዘ፡] *foras exire* ad exonerandum ventrem, παρασκευάσασθαι 1 Reg. 24, 4.

ወፍር፡ subst., m. et f., 1) *rus, ager, agri, arvum, praedium, fundus:* ዘይትቀነይ፡ ወፍረ፡ Kuf. 50; ሐረሳዊ፡ ወወፍር፡ Jer. 28, 23; ወፍረ፡ ሐረስት፡ Koh. 5, 8; γεώργιον Prov. 6, 7. 9, 12; ወፍር፡ ዐበይ፡ 16, 32; ወፍር፡ ዐቢይ፡ 24, 5. 29, 34; ἀγρός 24, 42; Luc. 17, 7; ዐጸደ፡ ወፍር፡ ἄρουρα 1 Reg. 22, 6; አዕጻደ፡ ወፍር፡ ἀγροί 22, 7; Jud. 1, 14. 2) *ager pascuus, pascua:* ዑብረ፡ ኵሉ፡ ወፍር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου Jer. 23, 10; አዕጻዳት፡ ወፍርነ፡ βουκόλια ἡμῶν Judith 3, 3; Am. 6, 4; Jes. 65, 10 (v. ወፍረ፡ ላህም፡); Luc. 15, 15. 3) res rustica, *oeconomia:* episcopus ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤት፡ ከር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡ Clem. f. 86.

ወፈር፡ subst. res rustica et domestica, *oeconomia* (i. q. ወፍር፡ n. 3, si quidem lectio sana est): materfamiliâs ትኤገዘ ገዘ፡ ወፈሩ፡ Clem. f. 190.

ውፍረት፡ n. act. *actio rus eundi, exitus:* ቡሩክ፡ ይኩን፡ ውፍረትክሙ፡ ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154.

ወፋሪ፡ n. ag., Pl. ወፋርያን፡, *qui in campum* vel *rus it,* ex. gr. ወፋርያነ፡ ዕፀው፡ *lignatores* Jos. 9, 25.

ምፈርት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋፍር፡ vel መዋፍርት፡ repertum, *instrumentum rusticum, supellex rustica:* አነ፡ ጸራቢ፡ ወነዳቂ፡ ወእገብር፡ መዋፍርተ፡ ወአርዑተ፡ ወመዳልወ፡ ወመንኰራኵረ፡ ወአሕማረ፡ ወመቃድፈ፡ ወታዕካ፡ ነገሥት፡ Sx. Teq. 9; አነ፡ ጸራቢ፡ ወእጸርብ፡ መዋፍረ፡ ወመናብርተ፡ ወከልአነ፡ Sx. Genb. 26; መዋፍርት፡ ዘ(በቱ፡) የሐርሱ፡ ወይመልኑ፡ ሦከ፡ ibid.

ሙፋር፡ subst., Pl. ሙፋራት፡ 1) *agri, praedium rusticum, villa* vel *viculus cum agris:* በምድሮሙ፡ ወበሙፋሮሙ፡ Hen. 80, 2; ሙፋራት፡ in CG (pro አዕጻዳት፡ κῶμαι) Jos. 16, 9. 17, 11. 16. 18, 24. 28. 19, 6. 7. 16. 31. 47. 21, 12. 2) *ager pascuus, pascua:* ሚጥ፡ ልበከ፡ ለመርዔትከ፡ ወለሙፋረ፡ ዚአከ፡ Prov. 27, 23; Ps. 143, 16; ሙፋራት፡ in CG (pro ጺአት፡ περισπόρια) Jos. 21, 2 seq. (vid. ann. ad hunc locum). 3) *exitus* (in rus vel campum), opp. ምእታው፡, Ssal. Req.

ወፈየ፡ rad. inus., وَفَى *integer, completus fuit,* IV *totam dedit* vel *persolvit* rem.

አወፈየ፡ II, 2 in Perf., ያወፊ፡ II, 2 et ያውፊ፡ II, 1 in Subj., 1) *tradere, dedere, committere, in potestatem* alcjs *permittere,* c. Acc. rei: እመ፡ ይፈቅድ፡ ያወፊ፡ ነፍሶ፡ (sc. Deo) Clem. f. 256; c. ለ፡ pers.: ያወፍዮዎን፡ ለኅዕው፡ ንጉሥ፡ Esth. 2, 3; 1 Esr. 2, 10; Luc. 7, 15; አወፈይዋ፡ (Mariam) ለዮሴፍ፡ Vit. Mar.; c. Acc. pers., cui traditur: 4 Reg. 22, 5; c. dupl. Acc.: Asc. Jes. 1, 2; ያወፍይዎሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ ኪያሁ፡ Judith 6, 10; Gen. 39, 4. 42, 37; አወፈዮ፡ ምሕዕና፡ Enc. Masc. 5; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ እዴ፡, ut: አብ፡ ኵሎ፡ አወፈዮ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Joh. 3, 36; Gen. 42, 37; አወፈይናሆሙ፡ ላዕለ፡ እዴ፡ . . . 2 Esr. 8, 33. 2) *reddere, persolvere:* ትጌጕእ፡ ምድር፡ ታውፊ፡ (v. ታወፊ፡) ግሕፀንታ፡ 4 Esr. 2, 51; ታወፍዩ፡ ሐሳበክሙ፡ 2 Petr. 1, 10; አወፈየት፡ ዕዳ፡ ዘላዕለ፡ ምታ፡ Sx. Sen. 20; Sx. Mag. 17 (vid. sub ኅቱም፡). 3) *committere* i. e. *mandare* alicui alqd, c. Acc. prs.: ወአወፈዮ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ ቤተ፡ ἐνετείλατο 1 Par. 22, 6. 17.

ተወፈየ፡ III, 2 et 1 1) *tradi:* ሃይማኖት፡ እንተ፡ እምትከት፡ ተወፈየት፡ ἀρχαιοτάτης πίστεως παράδοσις Cyr. ad Th. f. 12. 2) passiva significatione ad eum cui traditur relata: *traditum* vel *commissum accipere* alqd: ተወፈያ፡ ለርብቃ፡ Gen. 24, 61; አመ፡ ተወፈየ፡ መንግሥቶ፡ እግዚ"፡ አብ፡ 1 Cor. 15, 24; Herm. p. 58; ይትዌፈይ፡ (v. ይትወፈይ፡) መጽሐፈ፡ Esth. 10 apcr.; Phil. 4, 18 ant.; ምድረ፡ ጽጌ፡ ተወፈየ፡ ዐስበ፡ Enc. Teq. 4.

ውፍየት፡ n. act., ut videtur, *acceptio* vel *susceptio,* F. N. 34.

ውፋዩ፡ n. act. *traditio,* Lud. sine auct.

ተውፌት፡ vel ትውፌት፡ subst. 1) *traditio* (et actio tradendi et id quod traditur): ዘርትዕት፡ ወእንተ፡ ሐዋርያት፡ ሃይማኖት፡ ትውፌት፡ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἡ παράδοσις, Cyr. ad Th. f. 7; ተውፌት፡ (v. ትውፌት፡) ቅዱሳን፡ መምህራን፡ παράδοσις Cyr. c. Pall. f. 66; ትውፌቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡ f. 86. 2) *traditio* passive vel *acceptio:* ትውፌተ፡ መጻሕፍቲሆሙ፡ ከነ፡ አመ፡ . . . . (scripta sua tradita acceperunt quum . . . .) M. M. f. 49.

ወፈጠ፡ *igne torrere* vel *coquere* [אָפָה; مِيفًى *fornax lateraria*; an etiam نَفَتَ et نَفَطَ?], ut lateres, Kuf. p. 43 ann. 5. — *Voc. Ae.:* ወፈጠ፡ ዘ፡ ተኰሰ፡

ምፍጥ፡, መፍጥ, መፈጥ፡ subst., *caminus, fornax:* ዘከመ፡ የዐውድ፡ ምፍጠ፡ (c. varr.) καθαρίσαι κάμινον Sir. 38, 30.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici decima sexta, quae ዐይን፡ nominatur.

ዔ፡ nomen literae alphabeti Aramaici decimae sextae, Ps. 118, 121; Thren. 1, 16. 2, 16. 3, 44. 4, 16; ubi de psalmis agitur, siglo ዔ፡ Ps. 118, 121—128 signatur (ut Genz. f. 53. 65).

ዐለለ፡ I, 2 separare i. e. *distinguere:* Chalifa jussit ከመ፡ ኢይልበሱ፡ ክርስቲያን፡ ወአይሁዳውያን፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ግሙራ፡ አላ፡ የዐልሉ፡ ልብሶሙ፡ በኂል፡ Sx. Hed. 21 (si quidem lectio sana nec ያዕልሉ፡ legendum est). — Cfr. አለለ፡ apud Isenb. p. 112 (ታለለ፡ to be sprinkled).

አዕለለ፡ II, 1 separare i. e. a) a communi usu et commercio *segregare,* ἀφορίζειν Lev. 14, 46. b) *excommunicare, anathematizare,* (*diris devovere*), ἀναθεματίζειν Num. 21, 2. 3.

ተዐለለ፡ (an ተዐለ፡?) III, 1 *anathematizari:* እጼሊ፡ ከመ፡ እኒ፡ እትዐለል፡ Rom. 9, 3.

ዕሉል፡ part. 1) *separatus, segregatus:* κεχωρισμένος Lev. 13, 46; **፩ክፍል፡** (Judaeorum) **ይሰመዩ፡ ፈሪሳዊያን፡ ወትርጓሜሁ፡ ለዝ፡ ስም፡ ዕሉላን፡** Jsp. p. 300. 2) *coloribus distinctus, versicolor:* **አልባሰ፡ ምሥዋዕ፡ ይኩኑ፡ ጽዕድዋን፡ ወአኮ፡ ዕሉላን፡ በዘዘዚአሁ፡ ሕብራት፡** F. M. 31, 5; **ኢትሠአን፡ አሣእነ፡ ዕሉለ፡ በማዕለል፡ ወኢሕልቀተ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አጻብዒክ፡** F. N. 11.

ማዕለል፡ subst. *varietas colorum:* F. N. 11 (vid. **ዕሉል፡**).

ማዕለልት፡ subst. *anathema*, ἀνάθεμα Num. 21, 3. — *Voc. Ae.:* **ማዕለልት፡ ዘ፡ ጉልት፡**

ዐለመ፡ I, 1 [عَلَمَ] *signare, consignare* literis: **በቅድመ፡ እለ፡ ቆሙ፡ ወዐለሙ፡** (v. **ተዓለሙ፡**) **ውስተ፡ ይእቲ፡ መጽሐፍ፡** γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ Jer. 39, 12; sumserunt tabulas plumbeas **ወዐለሙ፡ ውስቴቶን፡ ዜናሆሙ፡** Lud. ex Hist. VII Puer.; **አበው፡ ናሁ፡ ዐለሙ፡ ወሰመዩ፡ ትሕትና፡** (die Demuth) **በአስማት፡ ሠናያት፡ ወትእምርት፡ ትርናት፡** Phlx. 152. — *Voc. Ae.:* **ሠዐለ፡ ዐለመ፡ ብ፡ ጻፈ፡**

ተዓለመ፡ III, 3 ut videtur *subscribere* tabulae, de testibus, Jer. 39, 12 var.

መዓልም፡ n. prgr. i. e. مُعَلِّم *magister*, Chr. L. Atk. f. 17.

ዓለም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 14, 17. 34, 1; 4 Esr. 1, 19 var.; Ps. 9, 8. 92, 2), Pl. **ዓለማት፡** [עוֹלָם, ܥܠܡܐ, عَالَم; de hujus nominis perantiqui etymo vid. Ewald, Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855. p. 91] 1) a) *aevum, saeculum, tempus antiquum:* **ዓለምነ፡** Ps. 89, 8; Henoch **ክነ፡ አርአያ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይኔስሑ፡** γενεαῖς Sir. 44, 16; **ቀደምት፡ ዓለም፡** Sir. 2, 10; Job 8, 8; **በከመ፡ መዋዕለ፡ ዓለም፡** Mich. 7, 14; **እምዓለም፡** Jer. 2, 20. b) *tempus remotissimum* sive praeteritum sive futurum, *tempus perpetuum, saecula, aeternitas*, αἰών, αἰῶνες, Deus **ንጉሠ፡ ዓለም፡** Tob. 13, 6; Kuf. 12. 25; **እግዚአ፡ ዓለማት፡** Hen. 81, 10; **በኵሉ፡ ዓለማት፡ ዘይመጽእ፡** Judae 25; **እስከ፡ ኵሎን፡ ዓለማት፡** Kuf. 22; **አበ፡ ዓለም፡** Jes. 9, 6 vrs. alt.; **እስከ፡ መዋዕለ፡ ዓለም፡** Jes. 18, 7. α) **እምዓለም፡** *ab aeterno* Jer. 7, 7; Hen. 14, 1; Ps. 102, 16, al. β) **ለዓለም፡** *in aeternum* vel *perpetuum* Job 7, 16; Jer. 3, 5; Jes. 28, 28 al., vel **ለዓለመ፡ ዓለም፡** Ps. 9, 5. 40; Sir. 24, 9, vel **እስከ፡ ለዓለም፡** *usque in aeternum* Kuf. 22; Jes. 32, 14. 44, 7. 45, 17; Jer. 7, 7; Ps. 89, 2. γ) **ዘለዓለም፡** *aeternus* vel *perpetuus*, Gen. 21, 33; Job 33, 12. 34, 17; Jes. 51, 11. 54, 8. 61, 7; Hez. 35, 9; Tit. 3, 7 al.; **ቍርባኖሙ፡ ዘለዓለም፡** (*perpetuum* vel *juge*) Lit. Joh. c) *homines* singulorum *aevorum* vel *saeculorum*, γενεά Ps. 48, 20; **ዓለም፡ ቀደምት፡** 2 Petr. 2, 5. d) *aeon* vel *saeculum*, quatenus hic aeon aeoni venturo opponitur a Judaeis et Christianis (Weltlauf): 4 Esr. 5, 31—33. 14, 8 seq.; **ዝንቱ፡ ዓለም፡** Rom. 8, 5. 18. 12, 2; **ዝዓለም፡** et **ዘይመጽእ፡ ዓለም፡** Org. 2) *mundus*, a) *rerum universitas, res creatae*, Gen. 2, 2; **እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡** Sir. 24, 9; **ውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡** ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει Sir. 16, 17; **እምፍጥረተ፡ ዓለም፡** Job 3, 18; 4 Esr. 2, 35; Joh. 17, 24; 1 Petr. 1, 20; Hebr. 4, 3; Rom. 1, 20. 8, 20 (κτίσις); laudant eum coeli et terrae **ምስለ፡ ኵሉ፡ ዓለሞሙ፡** (σὺν τῷ κόσμῳ αὐτῶν) Lit. Orth.; **እምቅድመ፡ ዓለም፡** ἀπ' ἀρχῆς κόσμου Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; **እምቅድመ፡ ዓለም፡ ወእስከ፡ ለዓለም፡** ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος 1 Par. 29, 10; Ps. 89, 2. b) *orbis terrarum:* **መልእ፡ ኵሉ፡ ዓለመ፡ ማየ፡** Kuf. 5; οἰκουμένη Ps. 9, 8. 18, 4. 92, 2. 95, 10; Jes. 10, 14. 22. 13, 5. 9. 14, 17. 24, 1. 34, 1. 37, 18; Jer. 10, 12; Thren. 4, 12; Luc. 2, 1. 4, 5. 21, 26. 23, 44; **ኵሉ፡ ዓለም፡** πάσης τῆς γῆς Judith 11, 1; κόσμος Rom. 1, 8. 3, 6; Matth. 4, 8. 26, 13; Clem. f. 153. 168 al. c) passim *incolae terrae, homines:* **ኵሉ፡ ዓለም፡** Gen. 11, 1; Apoc. 12, 9; Act. 19, 27; Joh. 7, 4. 12, 19. d) *mundus* vel *saeculum* sensu biblico et ecclesiastico, quatenus opponitur α) Deo, rebus divinis, ecclesiae: Joh. 8, 23. 9, 39. 14, 17. 27. 16, 11; 1 Joh. 2, 15. 16; Matth. 18, 7; **ፍትወተ፡ ዝ፡ ዓለም፡** Tit. 2, 12; **ፍትወታት፡ ወጣዕመ፡ ዝዓለም፡** Clem. f. 153. β) vitae monachorum et eremitarum, ut: **ነበረ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ እምቅድመ፡ ይመንኵስ፡ ፳ዓመተ፡** Sx. Haml. 8; Masc. 14; **ፈለሱ፡ ገዳመ፡ ወመነኑ፡ ዓለመ፡** Clem. f. 153.

ዓለማዊ፡ adj. rel. *saecularis, mundanus,* (*terrenus*); F. N.; **ብዕል፡ ዓለማዊት፡** F. M. 18, 1; **ግብራት፡ ዓለማዊያት፡** Phlx. 3 seq.; **ደብተራ፡ ዓለማዊ፡** ἅγιον κοσμικόν (opp. coelesti) Chr. ho. 15. a) *laicus*, opp. clericis: **እመሂ፡ ካህን፡ ወእመሂ፡ ዓለማዊ፡** Clem. f. 248; Syn. f. 391. b) opp. monachis: **ዓለማውያን፡** (aliâs **ውሉደ፡ ዓለም፡**) Phlx. 3. 5 seq.

ዘለዓለማዊ፡ adj. rel. (a **ዘለዓለም፡**, vid. sub **ዓለም፡** 1, b, γ) *aeternus:* **ከመ፡ ይትወከፉክሙ፡ ውስተ፡ ምጽላላቲሆሙ፡ ዘለዓለማዊት፡** Phlx. 3.

ዘለዓለምና፡ subst. *aeternitas*, Lud. auct. Greg.

ዐለስ፡ (ዓለስ፡) subst. [عَلَس *tritici species duo grana in una vagina habens*] *zea* (*triticum spelta*), σῖτος Luc. 22, 31; Did. 31. — *Voc. Ae.:* **ዐለስ፡ ዘ፡ እጃ፡**

ዐለቅት፡ subst. f. [עֲלוּקָה, ܥܠܘܩܐ, عَلَقَة] *hirudo, sanguisuga*, Prov. 24, 50.

ዐለወ፡ I, 1 [vid. **ዐለየ፡** et **ለወወ፡**; עול, ܥܘܠ, عال] Subj. **ይዕሉ፡** (Perf. **ዐልወ፡** semel inveni 2 Par. 10, 19 in codice Abbad. CXLI), 1) reflectere, retorquere, *repercutere* sonum: **ድምፀ፡ ቃል፡ ዘእድባር፡ መፍርሃን፡ እለ፡ ያወሥኡ፡ ወየዐልዉ፡ ድምፀ፡ በበይናቲሆሙ፡** Sap. 17, 18. 2) *pervertere, mutare, transformare, depravare*, **ዐለዉ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ኢየኀልዩ፡** μετέστησαν τὴν διάνοιαν Jes. 59, 15; **ይፈቅዱ፡ ይዕልዉ፡ ትምህርቶ፡** μεταστρέψαι Gal. 1, 7; **ዕልዎ፡ እግዚኦ፡ ለምክሩ፡** διασκέδασον 2 Reg. 15, 31; **የዐሉ፡ ለክሙ፡** (v. **የዐልወክሙ፡**) **ማሕላክሙ፡ ዘምስለ፡ ሞት፡** (ἀφέλῃ) Jes. 28, 18; **ድኅረ፡ የዐልወከ፡ ቃለከ፡** (v. **ቃሎ፡**) διαστρέψει Sir. 27, 23; **እከዩ፡ የዐልዎ፡ ለራእዩ፡** ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν 25, 17; **የሀውከከ፡ ወየዐልወከ፡** διαστρέψει σε (sc. statum tuum) 11, 34; **በእለ፡ ረገሙ፡ ወአኅሰርዎሙ፡ ወዐለዎሙ፡** ἀνέστρεψεν ἀπὸ στάσεως αὐτῶν 36, 12. 3) *praevaricari, migrare, transgredi, violare* legem, praecepta, foedus, rarius c. **እምነ፡**, ut: **ዐለዉ፡ ፍጡነ፡ እምነ፡ ፍኖት፡** Ex. 32, 8, vel c. **በ፡**, ut: **ዘዐለወ፡ በመግዘ፡** 1 Par. 2, 7; plerumque c. Acc.: **ዐለዉ፡ ሕገከ፡** παρέβησαν Dan. 9, 11; Rom. 2, 27; παρήλθοσαν Jes. 24, 5. 16; ἀπώσαντο Hez. 20, 13; διεσκέδασται Hab. 1, 4; Ex. 32, 25; **ዐለዉ፡ ኪዳንየ፡** Hos. 8, 1; **ዐሉኪ፡ ሥርዐትየ፡** Hez. 16, 59; διεφθείρατε Mal. 2, 8; **እለ፡ ዐለዉ፡ ቃለከ፡** ἀθετοῦντες Jer. 15, 16; Marc. 7, 9; Clem. f. 7. 18. 4) *fidem fallere, perfide agere,*

rebellem vel *refractarium esse, desciscere, deficere, perfide deserere*, abs.: Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; ዐለውነ፡ ἀπέστημεν Dan. 9, 5; ἀπώσαντο Act. 7, 39 Platt; σκανδαλίζεσθαι Matth. 13, 21. 24, 10; c. Acc. pers.: ዐሊወ፡ ዐለዊኒ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ ἀθετεῖν Jer. 5, 11; Jes. 1, 2; ከመ፡ ተዐልዎ፡ ብእሲት፡ ለምታ፡ Jer. 3, 20; ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ በቢሎን፡ 52, 3 vrs. nov.; Judith 14, 18; 2 Par. 10, 19; 3 Reg. 12, 19. 22, 54; Jsp. p. 363; ἀπειθεῖν ከመ፡ ኢይዕሉከ፡ Sir. 30, 12; Rom. 11, 30. 31; Jes. 36, 5; ዐለዉኒ፡ ἐφαύλισάν με Judith 11, 2. 14, 5; ἀσεβεῖν ዐሉከኒ፡ Jer. 3, 13. 2, 8. 29; ἀνομεῖν Jes. 43, 27; ዐለወቶ፡ ለምታ፡ εἰς ἄνδρα ἑαυτῆς ἐπλημμέλησε Sir. 23, 23; ዐለዉኒ፡ ἀπέστησαν Jes. 33, 14; ተዐልዉኒ፡ σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί Matth. 26, 31; የዐልዉ፡ ሰብእ፡ እማልክቲሆሙ፡ ἀπαρνήσονται Jes. 31, 7; προδιδόναι Luc. 6, 16; c. Acc. religionis, a qua quis deficit: 1 Tim. 4, 1; የዐልዉ፡ ሃይማኖቶሙ፡ Clem. f. 154; c. Acc. peccati: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; c. dupl. Acc.: ዐለውዎ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 14, 19; ጌጋዮሙ፡ ዘዐለዉኒ፡ Jer. 40, 8 var.

አዕለወ፡ II, 1 1) *pervertere, depravare, corrumpere*, a) alqd, ut: verba Asc. Jes. 11, 39 (nisi hunc locum e n. 3, b interpretari malueris); religionem: ሶበ፡ አዕለውዎ፡ ለሃይማኖት፡ Kbr. Nag. n. 113. b) alqm i. e. *ad defectionem seducere*: ዘአዕለዎሙ፡ ለሕዝብ፡ በምክሩ፡ ἀπέστησε Sir. 47, 23; διασκεδάζειν Ex. 32, 25; διαστρέφειν Luc. 23, 2; ἐκστρέφειν Herm. p. 69. 2) mutare locum i. e. *decedere* (sicut خَالَفَ) vel *defungi* munere, *abire* officio, c. Acc.: እለ፡ አዕለዉ፡ ምግበሙ፡ በንጽሕ፡ Lit. Joh.; Lit. Orth.; አዕሉ፡ እንከሰ፡ ወንትሐሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 3) librum a) *transferre, vertere* e lingua in linguam: M. M. f. 49; F. N. proleg.; እስተሐመመ፡ አዕልዎቶ፡ (librum Philexii) ለግዕዝ፡ አቡነ፡ ሊቀ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ዘአዜብ፡ አባ፡ ሰላማ፡ Phlx. in subscr.; አዕለዎ፡ (sc. librum Chrysostomi:) እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዐረቢ፡ Chrys. in proleg. b) *transscribere, describere*, Kuf. 8. (nisi hunc locum ad n. 3, a referre malueris); ሀብኒ፡ መጽሐፈ፡ ከመ፡ አዕልዎ፡ Herm. p. 5; ፈነውነ፡ ለከ፡ (sc. literas) አዕሊወነ፡ Cyr. f. 116; (ከመ፡) ያዕልዉ፡ እመጽሐፍ፡ መጻሕፍተ፡ (libros vel exemplaria transscribant e libro) F. N. 51. — (Deut. 25, 1 si pro አዕሉ፡ (var. pro ሰአሉ፡) legitur አዕለዉ፡, statuendus erit significatus *transgressorem* vel *reum declarare* alqm.).

ተዐለወ፡ III, 1 1) *perverti*: ከመ፡ ይትዐለዉ፡ ሰብእ፡ ኀየልተ፡ διαστραφῶσι Koh. 12, 3. 2) *mutari*: እምነ፡ ነግህ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ ትትዐለው፡ መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 3) translatum i. e. *traditum accipere* alqd ab aliquo: ትምህርተ፡ ዘመሀርኩክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐሉክሙ፡ ὃ καὶ παρελάβετε 1 Cor. 15, 1; ወተዐለዉ፡ ነቢያተ፡ እምኔሁ፡ καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν Sir. 48, 8. 4) *transferri* vel *verti* e lingua in linguam: መክብበ፡ መጻሕፍት፡ ዘብሉይ፡ ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡ M. M. f. 49; እምነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐልዋ፡ Enc. Nah. 20 (Lud.: 29), cfr. etiam Lud. Comm. hist. p. 295.

ዕልው፡ part., f. ዕልውት፡, 1) *perversus, pravus*, de via: ለዕልዋን፡ ዕልወ፡ ፍኖተ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚ"፡ σκολιὰς ὁδούς Prov. 21, 8; de corde: ዕሉት፡ ልብ፡ διεστραμμένη Prov. 6, 14; de hominibus: σκολιός, διεστραμμένος Deut. 32, 5; Prov. 21, 8; Ps. 77, 10; Matth. 17, 17; Phil. 2, 15 rom.; στρεβλός 2 Reg. 22, 27; Diocletianus ንጉሥ፡ ዕልው፡ Enc. Mag. 8. 2) *rebellis, refractarius*: ዕሉት፡ (מְשֻׁבָה) Jer. 3, 6. 11 vrs. nov.; in specie *haereticus, apostata*: ዕልዋን፡ αἱρετικοί Can. Ap. 33. 52; II Can. Ap. 60 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 313 n. 43); II Abt. 43 (vid. እርስስ፡); Did.; ዕልዋነ፡ ሃይማኖት፡ Did. 33; ዕልዋን፡ ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; ዕልዋን፡ ወከሓድያን፡ አይሁድ፡ Clem. f. 1.

ዕልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ዕልወታት፡, 1) *conversio* (rerum divinitus immissa), *catastropha*: እስመ፡ ኮነ፡ ዕልወት፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ μεταστροφὴ παρὰ τοῦ θεοῦ 3 Reg. 12, 15; 2 Par. 10, 15; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዕልወት፡ አከዝያስ፡ καταστροφὴ 2 Par. 22, 7; ትበጽሖሙ፡ ዕልወቶሙ፡ Job 21, 17. 2) *perversitas, pravitas, rebellio, defectio, transgressio, haeresis, apostasia*: ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν Jer. 18, 12; Hen. 91, 7; እስመ፡ ዕልወት፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ዝግብር፡ Did. 15; Lit. 158, 3; ዕልወታት፡ αἱρέσεις, Chr. Ta. 8; Lit. 166, 3; አዝማነ፡ ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ዕልወት፡ Enc. Sen. 22. 3) *descriptum* vel *transscriptum* (*exemplar*), *apographum*: ሀሉ፡ ኀቤነ፡ ዕልወት፡ ለውእቱ፡ መጽሐፍ፡ ἐξ ἀντιγράφων τῶν παρ' ἡμῖν, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 116.

ዐላዊ፡ n. ag. 1) *perversus, pravus*, Tit. 3, 11; Phil. 2, 15 Platt. 2) *rebellis, refractarius, perfidus, transgressor, defector, proditor*: ዐላውያነ፡ አዝማዲሆሙ፡ γονεῦσιν ἀπειθεῖς 2 Tim. 3, 2; ዐላዌ፡ ንጉሥ፡ Joh. 19, 12 rom.; ሀገር፡ ዐላዊት፡ ወእኪት፡ ἀποστάτις 2 Esr. 4, 12; 1 Esr. 2, 17; ዐላዊት፡ ነገሥት፡ 2, 19; in rebus divinis: ἀπειθής ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡ Sir. 16, 6; መንግሥት፡ ዐላዊት፡ 47, 21; Jes. 30, 9. 65, 2; Rom. 1, 30; ዐላውያነ፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 8. 15, 31; Hebr. 3, 18; ዐላውያን፡ እለ፡ ዐለዉ፡ ሕገ፡ ἀθετοῦντες Jes. 24, 16. 33, 1; ἀποστάται 30, 1; Jer. 3, 14; ከይሲ፡ ዐላዊ፡ (δράκων ἀποστάτης) Job 26, 13; προδόται 2 Tim. 3, 4; ἀνελεήμων (?) Sir. 37, 11; ὁ ἀντικείμενος 2 Thess. 2, 4 (vid. መምዕላይ፡). In specie: *haereticus, apostata*, αἱρετικοί Chr. Ta. 4; ዐላውያነ፡ ሃይማኖት፡ Clem. f. 212; vel ዐላውያን፡ Clem. crebro. 3) *ad defectionem* vel *rebellionem seducens* (pro አዕላዊ፡), Luc. 23, 14.

አዕላዊ፡ n. ag. (II, 1) 1) *rebellionis concitator*, vid. ዐላዊ፡ n. 3. 2) *translator, interpres* libri, F. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29).

ዐልዋ፡, ዓልው፡, ዓልወ፡ n. prgr., sc. ἀλόη (ܐܠܘܝ, אֲהָלוֹת) *aloe*, ዓልወ፡ (Nomin.) Cant. 4, 14; Ssal. Req.; (Acc.) Joh. 19, 39; ዕፀው፡ ዘዓልዋ፡ Hen. 31, 2; ዓልው፡ Clem. f. 7. 10. 15; ዓልዋ፡ Lud. ex Enc. Nah. 29. — *Voc. Ae.*: ዓልው፡ ዘ፡ ላዳን፡; *aliud*: ዓለው፡ ዘ፡ ፍስጥቅ፡

ዐለየ፡ I, 1 [vid. ዐለወ፡, عَلَا] *rebellare, refragari* Act. 7, 39 rom. (at አበዩ፡ legendum videtur). — *Rad. Abb.*: ዐለየ፡ ዘ፡ ቀለሰ።

ዕሉይ፡ part. *perversus, pravus*: አእብድ፡ ወዕሉየ፡ ኀሊና፡ Macc. f. 5.

ማዕሌት፡ subst., f. et m., 1) *defectio* a Deo vel lege ejus: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; ἀθέτημα 12, 1; በማዕሌቶሙ፡ ዘዐለዉከ፡ ἀθεσία Dan. 9, 7. 2) *rei publicae conversio, rebellio, seditio, conspiratio*: ማዕሌተ፡ ሀገር፡ διαβολὴ πόλεως Sir. 26, 5; ሀገረ፡ ማዕሌት፡ πόλις ἀποστάτις

2 Esr. 4, 15; መልአከ፡ ማዕሌት፡ συστρέμματος 3 Reg. 11, 14; Num. 32, 14; συστροφή Ps. 63, 2; 4 Reg. 15, 15; Act. 23, 12 rom.; σύνδεσμος 4 Reg. 11, 14; Jer. 11, 9 vrs. alt.; ከመ፡ ይኅብር፡ ማዕሌቶሙ፡ Hos. 7, 2; 1 Reg. 22, 13; ማዕሌት፡ ይገብር፡ ላዕሌከ፡ አሞጽ፡ Am. 7, 11; Hez. 17, 15; 2 Esr. 16, 6; 2 Par. 25, 27. — *Voc. Ae.*: ማዕሌት፡ ዘ፡ መንጂያ ፨

ተማዕለየ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *rebellionem facere*, c. ለ፡ vel Acc. pers. (*contra*), ut: ተማዕለዩ፡ሎቱ፡ Macc. f. 2; ሖሩ፡ ከመ፡ ይትማዕለይዎሙ፡ f. 7.

መምዕሊ፡, መምዐሊ፡, መምዕላይ፡, መማዕልይ፡(መምዐ ልይ፡) part. (verbi denom.), *subversor reipublicae perfidus, tyrannus, dominus iniquus:* መምዕላይ፡ τύραννος II Can. Ap. 30; de Antichristo Clem. f. 156; ሰበርከ፡ ስነኒሁ፡ ለመምዕላይ፡ ንጉሠ፡ ገሃነም፡ Genz. f. 104; ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ ሕግ፡ ኢንጉሥ፡ ውእቱ፡ አላ፡ መምዕላይ፡ Const. Ap. 50 (sec. Ludolfi codicem መማዕልይ፡); መምዐሊ፡ Sx. Tachs. 12; Nah. 25; መምዐልይ፡ Lud. e V. S.; Pl. መምዕልያን፡ነገሥት፡ Clem. f. 129. 212; አይቴ፡ ሀለዉ፡ ነገሥት፡ መምዕልያን፡ መዋእያን፡ Genz. f. 119; መማዕልያን፡ Lud. e Syn. — *Voc. Ae*: መም ዕላይ፡ ዘ፡ የሚያስወነጅል፡; *Rad. Abb.*: መምዐለ፡ (sic!) ዘ፡ ወነጀለ ፨

ፀለገ፡ inus. i. q. عَلَجَ *vicit, superavit in tractandis negotiis*, VIII *certarunt inter sese luctando* (potestas radicis prima in *crassitudine* et *robore* fuisse videtur).

ዕልገት፡ n. act. et subst. *victoria*, et *victoriae* vel *fortitudinis signum* (ut *palma, tropaeum, spolium* Latinorum; e more Abyssinorum barbaro, de quo vid. Lud. hist. I, 16, 21; Harris I p. 399) *membrum virile* caesi hostis *abscisum:* በመጥባሕትከ፡ ዕልገትከ፡ καύχημα Deut. 33, 29; ያነብሮሙ፡ በዕልገቶሙ፡ መልዕልት፡ καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος Job 36, 7; ዘብዙኅ፡ ዕልገቱ፡ πολλοστὸς ἔργοις 2 Reg. 23, 20; ወሎቱሰ፡ አግብአ፡ ሎቱ፡ ዕልገቶ፡ በእልፍ፡ Sir. 47, 6; ወእመ፡ ሞኡ፡ ለ ንጉሥ፡ ዕልገቶ፡ ያገብኡ፡ 1 Esr. 4, 5; ዕልገተ፡ ቈላፋን፡ ἀκροβυστίαι 1 Reg. 18, 25 vrs. nov.; Org. 4; sine me እቅትል፡ ለ ዝንሱር፡ ዘአልቦቱ፡ ዕልገተ፡ (sc. „Satanam qui nihil habet quod ei abscindi possit“ Lud. ex) Org. 3. — *Voc. Ae.*: ዕልገት፡ ዘ፡ ሰለበ፡; *Rad. Abb.*: ፀለገ፡ ዘ፡ ሰለበ፡

ዓም፡ subst. m., [عَامٌ] *annus:* በውእቱ፡ ሳብዕ፡ ዓም፡ Lev. 25, 20. 21. 19, 23; Gen. 11, 10; 1 Reg. 4, 15; Ps. 89, 11; በሣልስ፡ ዓም፡ እምዘ፡ ነግሠ፡ Esth. 1, 3. 2, 16; በኵሉ፡ ዓም፡ ወዓመት፡ Kuf. 6; ዓም፡ እምዓም፡ (de anno in annum) Kuf. 32; ዓመ፡ ከመ፡ ዮም፡ Gen. 18, 10; 4 Reg. 4, 16; ለዓሙ፡ Luc. 13, 9.

ዓመት፡ subst., f. et m., Pl. ዓመታት፡ (multo magis frequentatur quam ዓም፡), *annus:* በካልእት፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Hagg. 1, 1; በቀዳሚ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Dan. 7, 1; በ ውእቱ፡ ዓመት፡ Dan. ap. 1, 5; ትመውት፡ በዝንቱ፡ ዓመት፡ Jer. 35, 16; በአሉ፡ ዓመት፡ 3 Reg. 17, 1; እምቅድመ፡ ፪ዓ መት፡ ዘድልቅልቅ፡ Am. 1, 1; ምእት፡ ወኃምሳ፡ ዓመት፡ ሎ ቱ፡ Tob. 14, 11; ዓመታተ፡ ብዙኀ፡ ሐይወ፡ Koh. 6, 3; Prov. 13, 23; ኍልቈ፡ ዓመታቲከ፡ Job 38, 21; Hen. 5, 5; Prov. 4, 10; Gen. 1, 14; Ps. 89, 5; ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡ καιροὺς καὶ χρόνους Dan. 2, 21; ዓመት፡ (v. ዓመተ፡) እምዓመት፡ (Jahr für Jahr) Kuf. 32; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* Job 38, 32; 1 Reg. 7, 16; ለለዓመት፡ id., Jes. 32, 10; Hen. 5, 2; 1 Reg. 1, 7; Ex. 30, 10; ማእረር፡ ዘዘዓመት፡ (*annuus*) Jes. 29, 1; ዘዓመት፡ *anniculus* Lev. 9, 3; Ex. 12, 5; 4 Esr. 4, 23. a) in st. c. integrae enuntiationi praemittitur: በዓመተ፡ ኢሐውጾሙ፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν Jer. 11, 23. 23, 12. 26, 21. 31, 44. b) in chronologia: *aera, epocha*, ut: ዓመተ፡ ዓለም፡ *aera mundi conditi*, ዓመተ፡ ሰማዕታት፡, ዓመተ፡ ሥ ጋዌ፡, al., vid. de variis aeris Lud. comm. hist. p. 385—388; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. in Indice sub voce *Aera;* Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29.

ዐመቀ፡ I, 1 (quamquam Perf. nusquam inveni) [עָמֹק عَمُقَ ܥܡܩ] Subj. ይዕምቅ፡ et ይዕመቅ፡, 1) *profundum* (*depressum* et *cavum*) *esse* vel *fieri:* እምቅድመ፡ ይዕምቅ፡ ቀላያት፡ Lit. Chrys.; እምቅድመ፡ ይዕመቅ፡ ባሕር፡ M. M. f. 27; toties se prostravit, እስከ፡ የዐምቅ፡ ምድሩ፡ (ኅበ፡ ቆመ፡) ከመ፡ ግብ፡ Gad. T. H.; trsl. (*inexploratum esse*): የዐምቅ፡ እምነ፡ ማየ፡ ቀላይ፡ ምክሩ፡ Sir. 24, 29. 2) *effodere, excavare* (austiefen): የዐምቅ፡ ምድረ፡ በእግሩ፡ ἀνορύσσων Job 39, 21 (sic quidem libri Mss.; at praestat II, 1 ያዐምቅ፡ vel I, 2 ይ ዒምቅ፡ legere).

ዐመቀ፡ I, 2 vid. sub ዐመቀ፡ n. 2.

አዕመቀ፡ II, 1 *profundum facere:* አዕምቁ፡ ለከሙ፡ ኀ በ፡ ትነብሩ፡ Jer. 29, 9; Luc. 6, 48; Org. 1; seq. Acc. Inf.: ጥ ቀ፡ አዕመቀ፡ ከሪየ፡ ግበ፡ Jer. 30, 8; trsl.: a) አዕምቅ፡ ላሕዎ ቶ፡ (betraure ihn tief) Sir. 38, 17 (sed cum LXX θέρμανον κοπετὸν habeant, አምቅ፡ vel አሙቅ፡ restituendum videtur). b) *altius penetrare:* mens ኢይክል፡ አዕሚቀ፡ ኀልዮ፡ non potest altius penetrando cogitare, Lit. Chrys., Lit. Joh.; Lit. Orth.

ተዐማመቀ፡ quadrl. III, 3 *se altius demittere in res alcjs:* ይቤሎ፡ ለአበ፡ ሙሴ፡ ኢትትዐማመቅ፡ ለሰይጣናት፡ (laß dich nicht zu tief mit den S. ein) Phlx. 20.

ዕሙቅ፡ part. et adj. *profundus* (*altus*): ሰማይ፡ ልዑል፡ ወምድር፡ ዕሙቅ፡ Prov. 25, 3; ግብ፡ ዕሙቅ፡ 22, 14; ማይ፡ ዕሙቅ፡ 18, 4; ዕሙቅ፡ ቀላይ፡ Ps. 68, 2; Sir. 24, 5; Hen. 88, 1; ቈላ፡ ዕሙቅ፡ Hen. 26, 3—5; Jes. 30, 33; mare Ex. 15, 22; puteus Joh. 4, 11; poculum Hez. 23, 32; ዕሙቃት፡ *profunda*, ut: ይከሥት፡ ዕሙቃተ፡ እምጽልመት፡ Job 12, 22. a) de nocte *alta* vel *multa:* ሌሊተ፡ ዕሙቀ፡ Kid. f. 21. b) trsl.: *absconditus, inexploratus, qui investigari non potest*, ዘዕሙ ቅ፡ Dan. 2, 22; Ps. 35, 6. 91, 5; ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ፡ Jes. 29, 15. 31, 6; de corde humano Jer. 17, 9; mysterio Cyr. ad Th. f. 15; ዘዕሙቅ፡ ከናፍሪሁ፡ βαθύχειλος Hez. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሙቅ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡

ዕመቅ፡ subst. (m.), Pl. ዕመቃት፡ *profunditas, profundum*, (*altitudo, altum*): Eph. 3, 18; Matth. 13, 5; ዕመቀ፡ ቀላይ፡ Job 11, 8; Hen. 17, 3. 18, 11. 61, 5. 90, 26; ዕመቂ ሆሙ፡ (Mss.: ዕመቃቲሆሙ፡) ለአብሕርት፡ Lit. 172, 1; ዕመ ቀ፡ ዕመቅ፡ βαθὺ βάθος Koh. 7, 24; trsl.: ዘዕመቀ፡ ልቡ፡ ኢ ታአምሩ፡ Judith 8, 14; ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌኪ፡ ወኢ ታአምሪ፡ ዕመቂሁ፡ Jes. 47, 11; ዕመቀ፡ እከያት፡ Prov. 18, 3; ዕመቀ፡ ንዴቶሙ፡ 2 Cor. 8, 2; አዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡ Rom. 11, 33; ዕመቀ፡ ምስጢር፡ Cyr. ad Reg. f. 26.

ማዕምቅ፡ (etiam ማዕመቅ፡ Lud. ex Org. Edz.) et ማዕም ቅት፡, subst., (m.), Pl. መዓምቅ፡ et መዓምቅት፡, Pl. Pl. መ ዓምቃት፡ (Hen. 89, 7), *profundum, locus profundus:* ማ ዕምቀ፡ ባሕር፡ Ps. 68, 3. 129, 1; ማዕምቅቲሃ፡ ለምድር፡

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; ማዕምቀተ፡ ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዓምቀተ፡ ሲኦል፡ 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: ዘይኤስሕ፡ እማዕምቀ፡ ልቡ፡ Clem. f. 83; ፍ ቅር፡ እማዕምቀ፡ ልብ፡ Jsp. p. 326; እማዕምቀ፡ ኅሊና፡ Org. 2; ማዕምቀ፡ ጽባሕ፡ (multum mane) ዘእንበለ፡ ይጸአ፡ ከከበ፡ ጽባሕ፡ Kid. f. 7 (vid. ዕሙቅ፡ n. a). b) *abyssus*, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) *locus depressus, vallis:* ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡ φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; ይምላእ፡ ኵሉ፡ መዓምቅ፡ Bar. 5, 7.

ዐምበር፡ subst. i. q. عَنْبَر *ambarum*, species odoramenti, Jsp. p. 340. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሚጌ፡ c. 214.

ዐምዐም፡ (ዓምዓም፡), etiam per አ፡, subst., [an *colluvies, collectio aquae* ab عَمَّ sicut جَمَّ قُمْقُم?] *palus, stagnum, limus:* ጽቡረ፡ ዐምዐም፡ (v. ጽንጉን፡) πηλοῦ βάραθρον Jes. 14, 23; ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος Ps. 39, 2. 68, 18; Gad. Ad. f. 196; ውእቱ፡ አውጽእኒ፡ (sc. Jeremiam) እምውስተ፡ ዐዘቅተ፡ ዐም ዐም፡ Rel. Bar.; ለኤርምያስ፡ እምግበ፡ ዐምዐም፡ መድኅኒሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ዐምዐመ፡ ኀጢአት፡ Genz. f. 140 (vid. sub ስጡም፡). — *Voc. Ae.:* ሐዝሐዝ፡ ረግረግ፡ ዐምዐም፡ ዘ፡ የቁጠማ፡ ወኸ ።

ዐመደ፡ rad. inus., eadem quae עָמַד *stetit.*

ዐምድ፡ subst., m. et f., Pl. አዕማድ፡, Pl. Pl. አዕማዳት፡ (2 Reg. 8, 8 var.) [عَمُودٌ عِمَادٌ ܥܰܡܽܘܕܳܐ עַמּוּד al.] *columna*, domus, templi: አቀመት፡ ፯ አዕማደ፡ Prov. 9, 1; Hez. 42, 6; Jud. 16, 26; 3 Reg. 7, 3—7. 39. 40; Jer. 52, 17; Apoc. 3, 12; tabernaculi Ex. 26, 15 seq. 32. 27, 10 seq.; 35, 10; ዐምደ፡ ኀጺን፡ Jer. 1, 18; ከመ፡ አዕማደ፡ ወርቅ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ (ይ ቀውማ፡) ... Sir. 26, 18; ዐምደ፡ ምስማኪ፡ ይእቲ፡ 36, 29; አዕማደ፡ መጸር፡ Cant. 3, 10; κίονες 3 Reg. 15, 15; ገዚፍ፡ ዐ ምድ፡ Enc. Pag. 1; አቀምዎሙ፡ በዐምደ፡ ሰኖባር፡ ገዚፍ፡ Sx. Haml. 5; አዕማድ፡ ዘንድቅ፡ ወአዕማድ፡ ዘእብን፡ Chr. Ax. f. 89; ዐምደ፡ ደመና፡ et ዐምደ፡ እሳት፡ Ex. 13, 20. 21. 33, 9. 10; Sir. 24, 4; 2 Esr. 19, 12; Apoc. 10, 1; Hen. 18, 11; columnae coeli et terrae Job 9, 6. 26, 11; Ps. 74, 3; Hen. 18, 3. a) trsl.: Gal. 2, 9; 1 Tim. 3, 15; ጳጳሳት፡ ኄራን፡ ዘይብልዎሙ፡ አዕማ ድ፡ Enc. Ter 6; ዐምደ፡ ሃይማኖት፡ Lud. ex Enc. Pag. 1; detrahas epactem ab ዐምደ፡ ጾም፡ ዘውእቱ፡ ማዕለት፡ Abush. 27; b) ዘዐምድ፡ *stylites*, ut: አጋቶን፡ ዘዐምድ፡ Sx. Masc. 14. c) *obeliscus:* ዐምደ፡ ሀገረ፡ ፀሐይ፡ Jer. 50, 13. d) *statua, stele*, Ex. 23, 24. e) *malus* navis: ዐምድኪ፡ ὁ ἱστός σου Jes. 33, 23; ሰቀልዎ፡ ዲበ፡ ዐምደ፡ ሐመር፡ Sx. Sen. 19; Haml. 24. f) *scapus* candelabri, Ex. 25, 31. g) *crus* pedis: አዕማደ፡ እገር፡ σκέλη 1 Reg. 17, 6; Deut. 28, 35.

ዐመደ፡ I, 2 (denom.) *columna fulcire* vel *stabilire* alqd [i. q. عَمَدَ I et II]: Deus ረበበ፡ (ለሰማይ፡) ከመ፡ ሠቅ፡ ወበን ፋስ፡ ዐመደ፡ Macc. f. 10; Deus በኪሉ፡ ዐመደ፡ ለሰማይ፡ በነፋ ስ፡ f. 25; ይዔምድ፡ በነፋስ፡ (sc. coelum) Lit. Orth.

ዐምዳዊ፡ adj. rel. *stylites:* ስምዖን፡ ዐምዳዊ፡ Phlx. 46.

ምዕማድ፡ subst., (m.), Pl. መዓምድ፡ 1) *basis, stylobates*, Ex. 26, 25. 32. 37. 27, 10—18; in C Ex. 26, 19 (pro ስክ ትት፡) et sec. Hebr. Ex. 36, 36 (Octat. Comm. p. 91); Gad. Lal. 2) trsl.: *fundamentum* vel *firmamentum* orationis, እስመ፡ ሐዋርያ፡ ሶበ፡ ወጠነ፡ ነገረ፡ ልዑለ፡ ወበእንተዝ፡ ፈቀደ፡ ያስተጸንዕ፡ ምዕማዲሁ፡ ከመ፡ ይትወከፍዎ፡ ቃሎ፡ ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν λόγον μέλλῃ λέγειν, προκατασκευάζει αὐτὸ καὶ ποιεῖ εὐπαράδεκτον Chr. ho. 3.

ዐመፀ፡ I, 2 [חָמַס et חָמֵץ] 1) *inique agere, injustum, iniquum esse, injustitiam facere:* ለዐምፆ፡ Ex. 23, 2; እንዘ፡ ይዔምፅ፡ Sir. 19, 25; ኢተዐምፁ፡ Job 6, 29. 36, 18; ዐምፆ፡ ἀδικία Sir. 10, 7; ኢይጸድቅ፡ መያሲ፡ እምዐምፆት፡ 26, 29; ዐመፁ፡ በፍናዊሆሙ፡ Jer. 3, 21. 9, 5; Jes. 31, 6; Hez. 18, 18; ኢተዐምፁ፡ μὴ ἀσεβεῖτε Jer. 22, 3; ዐመፅነ፡ ἠνομήσαμεν Dan. ap. 3, 5; Rom. 3, 5. 9, 14; Hebr. 6, 10; አ ፉየ፡ ዐመፀ፡ እምጽድቅ፡ τὸ στόμα μου ἀσεβήσει Job 9, 20. 2) c. Acc. a) pers.: *injuria afficere*, Gen. 21, 23; Lev. 5, 21; ይዔምዕዎ፡ ለጻድቅ፡ Jes. 5, 23; በእንተ፡ ጌጋዩ፡ ዘዐመፀኒ፡ Hez. 17, 20. b) rei: *injuria violare, injuste agere in* re: ዘይ ፈቱ፡ የዐምፅ፡ (var.: ያዕምፅ፡ II, 1) ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; እመ፡ ዐመፅኩ፡ ፍትሐ፡ ገብርየ፡ Job 31, 13; ኢዐመፅነ፡ ኪዳነከ፡ Ps. 43, 19; እለ፡ ይዔምፁ፡ መዳልወ፡ Did. 21; Ps. 61, 9; ሄድክ ሙ፡ ወዐመፅክሙ፡ ዐስበሙ፡ Jac. 5, 4. 3) passim: *rebellare*, ut 4 Reg. 9, 14 var., maxime in libris amharico-aethiopicis ut Chr. L. Atk. f. 44.

አዕመፀ፡ II, 1 *injuria violare* Sir. 20, 4 (vid. sub ዐመ ፀ፡ n. 2, b).

ተዐመፀ፡ III, 2 *injuria affici:* ይትዔመዕ፡ ከመ፡ ሐሳዊ፡ ὡς πλάνος συκοφαντεῖται ho. Procli in Cyr. f. 122.

ተዓመፀ, III, 3 *sibi invicem injuriam inferre:* ለምን ት፡ ትትዓመፁ፡ በበይናቲክሙ፡ Act. 7, 26; ኀፍረት፡ ተዓም ፆ፡ ምስለ፡ ዐርክከ፡ Sir. 41, 18.

አስተዐመፀ፡ IV, 2 *injuriam inferre:* አስተዐምፆ፡ (Inf.), Form. Conf.

ዕሙፅ፡ part. *injuria affectus:* ዘከዐወ፡ ደመ፡ ዐማፂ፡ ላ ዕለ፡ ደመ፡ ዕሙፅ፡ Jsp. p. 302; ዕሙፃን፡ Phlx. 3.

ዐማፂ፡ n. ag., Pl. ዐማፅያን፡, *injustus, iniquus, improbus*, de personis, ἄδικος Job 5, 16. 22. 24, 20; Ps. 9, 24; Sir. 1, 22; 1 Esr. 4, 37; Matth. 5, 45; Luc. 16, 10; Rom. 1, 18; παράνομος Job 27, 7; Dan. ap. 1, 32; Prov. 2, 22. 12, 2; Ps. 70, 5; ἄνομος Jes. 48, 8; Zeph. 1, 3; Prov. 28, 11; Ps. 72, 3; ἀσεβής Jer. 5, 26; ὑβριστής Sir. 32, 23; δόλιος Ps. 108, 1.

ዐመፃ፡ subst., plerumque f., *injustitia, iniquitas, improbitas*, ἀδικία, ἄδικον Job 6, 30. 8, 3. 16, 17; Jes. 60, 18; Jer. 3, 13; Ps. 7, 17. 61, 9; 1 Esr. 4, 37—40; Sir. 7, 2. 10, 8. 17, 14; Hen. 42, 3. 91, 5. 6; 4 Esr. 3, 15; Rom. 1, 18; Act. 1, 18; Luc. 16, 11; ልህቀት፡ ዐመፃ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 5; ዐ መፃ፡ ወግፍዕ፡ Kuf. 35; ἀνομία, ἄνομον Job 11, 14; Jes. 5, 7. 18; Dan. ap. 1, 28; Ps. 118, 3 seq.; ኢንሥእ፡ ዘዐመፃ፡ πλεονασμόν Hez. 18, 8; ኢይገብር፡ ዐመፃ፡ Jes. 56, 2; Matth. 7, 23; Lev. 19, 35; ገብርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8. 22; Marc. 15, 28; Luc. 13, 27. a) in Gen.: *injustus, iniquus* (de personis et rebus): Luc. 18, 6; መዳልወ፡ ዐመፃ፡ Prov. 11, 1; አ ኀድግ፡ ኵሉ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡ Jes. 58, 6. b) በዐመፃ፡ *injuste, inique:* Prov. 1, 11; Lev. 5, 24; Lit. Cyr.

መዐምፅ፡ part., f. መዐምፅት፡, *inique agens, injustus, improbus*, Matth. 12, 35; Clem. f. 225; መዐምፃን፡ Asc. Jes.

3, 24; መዐምዕት፡ Jes. 23, 12 var.; ኢትኩን፡ መዐምፀ፡ ስምዐ፡ (*falsus*) Ex. 23, 1; Prov. 14, 25.

ዓሣ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. ዓሣት፡ [de etymo vid. Dietrich semit. Wortforschung p. 271, at pro עָשׁ et عُثَّة (i. e. ዕፄ፡) quae ille comparavit, substituas خَشَاش *reptilia* et *volatilia*] *piscis*, Tob. 6, 3 seq.; 8, 2; Matth. 7, 10. 17, 27; በከመ፡ ዓሣ፡ ሰበ፡ ወፅአ፡ እማይ፡ ይመውት፡ Phlx. 61; coll.: Matth. 14, 17. 15, 34—36; Pl. Gen. 1, 26; Ex. 7, 18; Num. 11, 5; Kuf. 23; Koh. 9, 12; Job 12, 8; Jes. 50, 2; Dan. 2, 38; Hab. 1, 14; Hez. 29, 4. 5; 4 Esr. 4, 54; Hen. 61, 5; Marc. 6, 41.

I. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ III *societatem inivit*; مَعْشَر *coetus*, *agmen*] *coetum convocare*, in specie a) *invitare*, ad epulas, Matth. 22, 4. 8; Luc. 14, 16. 17. 24 (Lud.: „fortassis ideo, quod hora diei decima epulae instituerentur apud Aethiopes, sicut nona apud Romanos"). b) ritu sacro *inaugurare* vel *consecrare* bellum: ዐሥሩ፡ ፀብአ፡ ἁγιάσατε πόλεμον Joel 4, 9. — *Voc. Ae.*: ዐሠረ፡ ብ፡ ዐዶመ፡ አቀጸረሂ፡ ይ፡ (vid. scholion ad ዓሥራት፡).

ተዐሥረ፡ et **ተዐሠረ፡** III, 1 et 2 *invitari*: እለ፡ ተዐሠሩ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡ Matth. 22, 3; እለ፡ ተዐሥሩ፡ ለመርዓ፡ Sx. Teq. 14.

ዕሡር፡ part. *invitatus*, Enc. Jac. 20.

ዐሡር፡ subst. *convivium* vel *tempus convivii* Luc. 14, 17.

ዕሣሬ፡ subst. *invitatio* ad epulas, Lud. sine auct.

II. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ ܥܣܰܪ עֶשֶׂר; significatus *decem* quomodo cum I ዐሠረ፡ componendus sit, vid. Ges. thes. p. 1078] 1) *decimam* rei *partem dare*: ዐሠረ፡ እምኵሉ፡ Kuf. 32; ከመ፡ የዐሥር፡ et ለዐሥር፡ ibid.; Hebr. 7, 9; c. Acc. decimae: ፈጸምከ፡ ዐሥሮተ፡ ኵሉ፡ ዐሥራት፡ Deut. 26, 12; Gen. 28, 22; ዐሥራተ፡ ይዔሥር፡ Macc. f. 15. 2) *decimare* i. e. a) *decimam partem dare* rei, c. Acc. rei: ዐሠረ፡ ኵሎ፡ እንስሳ፡ ንዲሖ፡ Kuf. 32; Deut. 14, 22. b) *decimam partem sumere* vel *accipere* rei, c. Acc. rei 1 Reg. 8, 17 annot.; et c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab aliquo*) 1 Reg. 8, 17. 3) *per decem multiplicare*, Lud. Comm. hist. p. 386.

አዐሠረ፡ II, 2 *decimam partem* rei *dare jubere*, c. dupl. Acc.: ወአዕጻደ፡ ወፍርክሙ፡ ያዔሥረክሙ፡ 1 Reg. 8, 17 in Cod. D (quam lectionem in annot. a. l. notare omisimus).

ተዐሠረ፡ III, 2 *decimari* Hebr. 7, 9 nonnisi in textu Plgl.

ዐሥሩ፡ n. num. (i. e. ዐሥር፡ cum suff. *ū*; etiam ዓሥሩ፡ scriptum), nominibus fem. junctum; ejus character est ፲; *decem*: Lev. 26, 26; Gen. 31, 7; ዐሥሩ፡ መክልየ፡ ብሩር፡ Tob. 4, 20; Deut. 4, 13; 2 Reg. 17, 28; Matth. 25, 1; ዐሥሩ፡ ወክልኤ፡ Ex. 36, 21; Apoc. 21, 21; Joh. 1, 40; ዐሥሩ፡ ወአሐቲ፡ Matth. 20, 6. a) Pro suff. *ū* etiam alia pron. suff. admittit: ዐሥሮን፡ ቃላት፡ *decalogus* M. M. f. 246; ዐሥሮን፡ ደናግል፡ Deg. b) Forma ዐሥር፡ nuda raro occurrit, ut: ሰበ፡ ተፈጸመ፡ ዓመታት፡ ዓሥር፡ Enc. Mag. 8 (ob rhythmum finalem); Enc. Mij. 26.

ዐሠርቱ፡ n. num. (i. e. ዐሠርት፡ cum suff. *ū*), plerumque nominibus m. junctum, Acc. ዐሠርተ፡, *decem*: Gen. 14, 4. 32, 23. 37, 2. 9; Ex. 16, 36; Ruth 4, 2; 1 Reg. 1, 8. 25, 5; Jes. 38, 5. 8; ዐሠርቱ፡ ወአሐዱ፡ ወርኀ፡ Zach. 1, 7; Hez. 26, 1; አመ፡ ተርፉ፡ ዐሠርቱ፡ Am. 6, 9; 4 Esr. 14, 19; Judith 1, 1; Ps. 91, 3; Matth. 9, 20. 10, 1. 20, 24; ዐሠርቱ፡ ምእት፡ *mille* Ps. 104, 7; 2 Petr. 3, 8; Apoc. 11, 3; etiam alia suff. admittit, ut: ዐሠርቲሆሙ፡ 4 Esr. 3, 60.

ዕሥር፡ n. num., ante nomina mensurarum usitatum, *decem*: Ex. 26, 16. 27, 14; Hez. 40, 11. 41, 2; Hagg. 2, 16; 3 Reg. 7, 3; ዕሥር፡ ወኅምስ፡ Org.

ዓሥር፡ adj. num. *decimus*, Num. 14, 22; በዓሥር፡ ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Jer. 39, 1; ዓሥር፡ ወአሐዱ፡ 1 Par. 12, 13. 24, 12—16. 25, 18—26; በዓሥር፡ ወኃምስ፡ ዓመት፡ 2 Par. 15, 10; በዓሥር፡ ወክልኤ፡ ዓመት፡ 34, 3. 8; pron. suffixa admittit, ut: ወዓሥሮሙ፡ እነግር፡ Sir. 25, 7.

ዐሡር፡ n. temporale, *decem* vel *decimus* (*dies*): Kuf. 29; Ex. 12, 3; እምድኅረ፡ ዐሡር፡ ዕለት፡ Jer. 49, 7; በዐሡር፡ ሠርቅ፡ 52, 4; ዐሡረ፡ ወረቡዐ፡ መዋዕለ፡ Tob. 8, 19. 20; ዐሡረ፡ ዕለተ፡ Dan. 1, 12; ጾመ፡ ዐሡር፡ Zach. 8, 19; Apoc. 2, 10. Act. 27, 27.

ዕሥራ፡ n. num. *viginti* (*vicesimus*); ejus character est ፳; Gen. 31, 38; Hagg. 2, 16; ዕሥራ፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; ዕሥራ፡ ሰቅል፡ Hez. 4, 10; 1 Par. 24, 17. 25, 29—31; 2 Par. 8, 1; Act. 1, 15; Apoc. 4, 4.

ዓሥራይ፡ (ዓሥራዊ፡) adj. num., f. ዓሥሪት፡ (Lud. e Mss. Colb.) *decimus*: በዓሥራይ፡ ወርኅ፡ Hez. 33, 21 var.

ዓሥራት፡ vel **ዐሥራት፡** subst., f. et m., *decima pars* cujuscumque rei, Kuf. p. 42; ዓሥራተ፡ እደ፡ ዘርእክሙ፡ 1 Reg. 8, 15; ወሀበ፡ ዓሥራተ፡ እዴ፡ Gen. 14, 20. 28, 22; ዓሥራት፡ እደ፡ ሃ፡ ለመስፈርት፡ ኢፍ፡ Num. 15, 4; ዓሥራታ፡ ለኢን፡ Ex. 29, 40; Hez. 45, 11; ዓሥራቲሁ፡ ለበት፡ 45, 14; Matth. 23, 23. a) *nomen mensurae* (δέκατον עִשָּׂרוֹן), quae decimam Ephae partem continet: Lev. 23, 17. 24, 5; Num. 15, 9; Num. 28 et 29. b) *decimae* (frugum pecorisve), deinde *tributum*, *munus*, *oblatio* in genere: τὰ ἐπιδέκατα Deut. 14, 23; Lev. 27, 30 seq.; Num. 18, 21 seq.; ዐሥራተ፡ ለዐሥራት፡ 18, 26; Kuf. 13; ደገመ፡ ዓሥራተ፡ ለእግዚ" Kuf. 32; Mal. 3, 8; Am. 4, 4; 1 Reg. 1, 21; 2 Esr. 20, 37. 38; 2 Par. 31, 5. 6; Sir. 32, 11; ቀዳሚ፡ ዓሥራት፡ et ዳግም፡ ዓ" Tob. 1, 7; ሣልስ፡ ዓ" 1, 8; ዓሥራተ፡ እክል፡ 5, 14; Hebr. 7, 2 seq.; Lit. 160, 1; ἀπαρχή Ex. 36, 6. 39, 1; Lev. 2, 12. 22, 12; μερίς 2 Par. 31, 4; τὰ ἐπίλεκτα Joel 4, 5. — *Voc. Ae.*: ዓሥራት፡ ዘ፡ ቀረጽ፡

ትዕሥርት፡ subst. 1) *numerus denarius*; distinguuntur አእላፍ፡ ወአምአት፡ ወትዕሥርት፡ ወአሐዳት፡ Abush. 11. 2) *decemplex*, *decuplum*, ትዕሥርተ፡ Dan. 1, 20. 3) *decima pars*: ወይከውኑ፡ ትዕሥርተ፡ Jes. 6, 13.

ዐሠቀ፡ *texere* vid. sub ዐሰቀ፡

ዐሠየ፡ *retribuere* vid. sub ዐሰየ፡

ዐሪሥ፡ subst. [i. q. عَرِيش] *tabernaculum*, *umbraculum*: ገብረት፡ ላቲ፡ ዐሪሠ፡ ውስተ፡ ናሕሰ፡ ቤት፡ σκηνήν Judith 8, 5 (sec. glossam marginalem ኀዛ፡). — *Voc. Ae.*: ዐሪሥ፡ ዘ፡ ጸመ፡ በእት፡

ዐሪር፡ subst. [referendum videtur ad غَرَّ *candicavit* (vic. سمة, حار, ሐረረ፡)] *plumbum album* et *nigrum*, (*stannum*),

κασσίτερος et μόλιβος Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Sir. 47, 18; Ex. 15, 10; Num. 31, 22; Jer. 6, 29; Zach. 5, 7. 8; Job 19, 24; ምንት፡ ይከብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; 4 Esr. 6, 26—31; Hen. 52, 2. 8.

I. ዐርቀ፡ et ዐረቀ፡ I, 1 [vicina sunt עָרָה עוּר עָרַר, quibus significatus *nuditatis* inest; عَرِيَ *nudus et vacuus fuit*] Subj. ይዕረቅ፡ et ይዕርቅ፡ 1) *nudum esse, se nudare*, Matth. 25, 36; Did. 25; 1 Cor. 4, 11 rom.; ዕረቃ፡ (v. ዕርቃ፡) γυμναὶ ἔσεσθε Jes. 32, 11; ዐረቁ፡ (Perf. III p. Pl. m.) Feq. Jas.; seq. እምነ፡ vestis, ut: Asc. Jes. 9, 9; ዐረቀ፡ (II p. Sing. m.) እምነ፡ ልብሰ፡ ኀጢአት፡ Chr. ho. 2. 2) *vacuum esse* vel *fieri*: *evacuari* [ריק]: ዐርቀ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ ἐγκατελείφθη Jer. 4, 29; ዐረቀ፡ አናቅጺሃ፡ ἐκενώθησαν 14, 2; ዐርቁ፡ Mich. 1, 14; የዐርቃ፡ (አብያት፡) Jes. 24, 12 var.; ዝቃት፡ ወይንነ፡ ዐርቀ፡ ወበልየ፡ Jos. 9, 11; seq. እምነ፡ Cant. 7, 3; trsl.: ዐረቀት፡ ሃይማኖት፡ κεκένωται ἡ πίστις Cyr. ad Th. f. 9. 3) *orbari, orbum esse, privari*: ዐርቀት፡ እንተ፡ ሰብዐተ፡ ወለደት፡ Jer. 15, 9 (ἐκενώθη); Filius homo factus est እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ እመንበረ፡ መለኮቱ፡ Lud. comm. hist. p. 238 n. 3. 4) *deficere, cessare*: ኢየዐርቅ፡ ሀላዌሁ፡ (sc. Christi) በጽርሐ፡ አርያም፡ M. M. f. 3; Org. 1.

ዐረቀ፡ I, 2 *nudare, exuere veste* alqm: ኢዐረቅዎን፡ Sx. Hed. 18.

አዕረቀ፡ II, 1 1) *nudare, denudare, exuere veste*, c. Acc. prs.: Apoc. 17, 16; ያዕርቅዎሙ፡ (sc. baptizandos) F. N. 3; መልክእከ፡ (o Christe) አይሁድ፡ ዘአዕረቅዎ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. እምነ፡ vestis: ኢታዕርቀ፡ እግዚኦ፡ ለእጉትነ፡ እገሌ፡ እምልብሰ፡ ጥምቀት፡ Genz. f. 77; c. dupl. Acc.: ከዘዘ፡ ከመ፡ ያዕርቅዎ፡ አልባሲሁ፡ Sx. Jac. 9; Enc. Hed. 11; trsl. a) *privare*: አዕርቀተ፡ ሰብእ፡ Hen. 102, 9; አዕረቅሙ፡ እምነ፡ ፍሰ፡ ሰብእ፡ ወልቡና፡ ለሥጋ፡ ψυχῆς λογικῆς τὴν σάρκα γυμνώσαντες Cyr. ad Th. f. 13. b) *orbare, nudare* terram incolis: Hen. 84, 5. 2) *detegere, retegere* vestem: አዕረቁ፡ ከዳነ፡ (sc. altaris) Sx. Teq. 2. 3) *vacuefacere, evacuare, exinanire*: እቤሎሙ፡ ያዕርቁ፡ ኵሉ፡ መዛግብተ፡ 2 Esr. 23, 9; ከመ፡ ያዕርቅ፡ ነፍሰ፡ ጽምእት፡ Jes. 32, 6.

ተዐርቀ፡ et ተዐረቀ፡ (Gen. 9, 21 FH) III, 1 1) *se nudare, vestes exuere*, Gen. 9, 21; ትሰክሪ፡ ወትትዐረቂ፡ Thren. 4, 21; ለእመ፡ ቀሲስ፡ ሰከረ፡ ወተዐርቀ፡ እባሉ፡ በቅድመ፡ ሰብእ፡ F. M. 32, 5; c. እምነ፡ vestis: ተዐርቀ፡ እምአልባሲሁ፡ Sx. Teq. 13; c. Acc. vestis: ተዐርቀ፡ አልባሲሁ፡ Phlx. 30. 2) a) *nudari, denudari, privari*: ክርስቶስ፡ አኮ፡ ተዐሪቆ፡ እምሥጋሁ፡ ዘእግዚ"፡ ቃል፡ ይትአመን፡ ὁ Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν νοεῖται ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος Cyr. ad Th. f. 20; ተዐርቁ፡ እምሠናያት፡ ዘተውህበሙ፡ Chr. ho. 22; ተዐርቀተ፡ ሀገር፡ እምነ፡ ዕደው፡ Jsp. p. 271; ከዋክብት፡ እምዕበየ፡ ብርሃኖሙ፡ ተዐርቁ፡ Lit. Greg. b) *orbari, orbum esse*: መንበር፡ (patriarchae) ተዐርቀ፡ Abush. 50 (pluries). 3) *evacuari*: ይትዐረቅ፡ አግዐውቲሆሙ፡ Kebr. Nag. n. 113.

ዕሩቅ፡ part. 1) *nudus*, Matth. 25, 38. 44 rom.; Apoc. 3, 17; Jac. 2, 15; ልብሰ፡ ዕሩቅ፡ Job 22, 6; ዕሩቃን፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡ 24, 7. 31, 19; Jes. 58, 7; ዕሩቃን፡ Tob. 1, 17; ክንኪ፡ ዕርቀት፡ Hez. 16, 7; ዕሩቀ፡ ርእስ፡ *capite inoperto* F. M. 26, 8; sacerdos ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ እባል፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ መሥዊ፡ F. M. 32, 3. a) trsl. (*denudatus, carens, destitutus, privatus*): ዐጽም፡ ዕሩቀ፡ ሥጋ፡ Enc. Ter 29; c. Acc. rei, ut: እንዘ፡ ዕሩቃን፡ ጥበበ፡ Asc. Jes. 3, 23 (cfr. 26); c. እምነ፡ rei: Adam et Eva ኮኑ፡ ዕሩቃን፡ እምጸጋ፡ ዘላዕሌሆሙ፡ Clem. f. 6; ምድር፡ ዕርቅት፡ እምሰብእ፡ ቀትል፡ (i. e. militibus) Jsp. p. 295; Paulus Samos. statuit Christi naturam humanam ዕሩቀ፡ እመለኮት፡ Enc. Teq. 19. b) *nudus* i. e. *solus* vel *inanis*: በእንተ፡ ስብሐት፡ ዕሩቅ፡ Phlx. 40. 136. 2) *vacuus*: መሳብክት፡ ዕሩቃት፡ Jud. 7, 16 var.; ከርሥ፡ ዕርቅት፡ ኢትወልድ፡ ፍትወተ፡ እኪተ፡ Chr. Ta. 29.

ዕራቅ፡ adj. (subst.) non usurpatur nisi suffixis pronominibus pers.; quae si pronomina Pl. sunt, aut Singulari ዕራቅ፡ aut Plurali ዕራቃን፡ vel ዕራቃት፡ suffiguntur. 1) *nudus*: ዕራቅየ፡ Gen. 3, 10; Job 1, 21; Ruth 1, 21; ሖረ፡ ዕራቀከ፡ ዘእንበለ፡ አሣእን፡ Jes. 20, 2; Prov. 23, 31; Gen. 3, 11; የኀድጉኪ፡ ዕራቀኪ፡ Hez. 23, 29; ዕራቁ፡ Koh. 5, 14; Gen. 9, 22; Marc. 14, 51; ዕራቃኒሆሙ፡ Jes. 20, 4; Gen. 2, 25. 3, 7; ዕራቃቲሆሙ፡ vel ዕራቃኒሆሙ፡ Am. 4, 3; Hen. 32, 6; ዕራቃቲነ፡ 2 Cor. 5, 3; κενός Ps. 7, 4; ያስተርኢ፡ አዕጽምቲሁ፡ ዕራቁ፡ Job 33, 21. a) i. e. *merus, solus*, vel *inanis*: ኢትስተይ፡ ማየ፡ ዕራቆ፡ 1 Tim. 5, 23; ተጠምቀ፡ በማይ፡ ዕራቁ፡ M. M. f. 308. 307; ዘዕራቃ፡ ክብር፡ *gloriae inanis* Asc. Jes. 3, 28; ψιλός, ut: ጳውሎስ፡ ሳሚሳጢ፡ ይቤ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ሰብእ፡ ዕራቁ፡ F. N. p. 7; Sx. Jac. 1. b) *orbus, destitutus* incolis, Hen. 9, 1. 67, 2. 2) *vacuus, inanis*, κενός: ንዋይ፡ ዘዕራቁ፡ Herm. p. 43; አሣጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕራቆ፡ Jer. 14, 3; 4 Esr. 4, 26; ዘዕራቁ፡ ለእለ፡ ዕራቆሙ፡ (vacuum vacuis) 5, 25; ነፍስ፡ ዕራቃ፡ Ps. 106, 9. a) *manibus vacuis*: ዕራቀኪ፡ Ruth 3, 17; ዕራቃኒክሙ፡ Ex. 3, 21; ኢትፌንዎ፡ ዕራቆ፡ Deut. 15, 13; እንዘ፡ ዕራቁ፡ ውእቱ፡ κόλπῳ κενῷ Job 31, 34. 22, 9; Sir. 29, 9. 32, 6; Luc. 1, 53. 20, 11. 12. b) *re infecta*: ሐጽ፡ ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡ Jer. 27, 9; ገብኡ፡ ዕራቃቲሆሙ፡ (v. "ቃኒሆሙ፡) Judith 1, 11. c) *vacuum*: ሰቀላ፡ ለምድር፡ ዲበ፡ ዕራቃ፡ κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός Job 26, 7.

ዕርቀት፡ n. act. *nuditas*, Lud. ex Enc. Haml. 21 (at in Sx. Tub. ዕርቅት፡ Part. f.).

ዕርቃን፡ subst. (m.) 1) *nuditas* Rom. 8, 35; Deut. 28, 48 var.; ዕርቃነ፡ ከሳዱ፡ Kuf. 26; ኢያጽሕበኒ፡ ዕርቃን፡ III Sal. Mar. 17; እመ፡ አልብሶ፡ ልብሰ፡ ለዕርቃንነ፡ Macc. f. 21. 2) *verenda, pudenda*: Gen. 9, 23; Apoc. 3, 18; Org. 1; ኢይደሉ፡ ከመ፡ ይንጽር፡ ብእሲ፡ ዕርቃነ፡ ብእሲት፡ F. N. 3. 3) *vacuitas, otium*: ዕርቃኖሙ፡ ለሕፃናት፡ እምኅሊናት፡ ሕሥምት፡ Phlx. 235; in solitudinem se recipiat ከመ፡ ይኩን፡ ሎቱ፡ ዕርቃን፡ ለገቢረ፡ ኵሉ፡ ትእዛዛት፡ ልዑላት፡ Phlx. 44.

ዕርቅና፡ subst. *nuditas* Deut. 28, 48.

ዕራቃዊ፡ adj. rel. *nudus*, (*solus, inanis*): Apollinaris ይቤ፡ እስመ፡ ወልድ፡ ኢነሥአ፡ ሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ሥጋ፡ እንስሳዊት፡ ዕራቃዊት፡ ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ነባቢት፡ Sx. Jac. 1 (paulo supra ዕራቁ፡).

II. ዐረቀ፡ et ዐርቀ፡ I, 1 [vicina videntur ዐረከ፡ et ዐረየ፡] 1) intr. ዐርቀ፡ et ዐረቀ፡ a) *aequalem, congruum esse*: ወዐርቀ፡ (v. ወዐረቀ፡) ቆሙ፡ በሕለት፡ καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλάμῳ Hez. 40, 5. b) *reconciliari*: ይመይጥ፡ ሕዝበ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ ከመ፡ የዐርቁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 131 (si quidem lectio sana neque ይትዓረቁ፡ legendum est). 2) trs. ዐረቀ, Subj. ይዕርቅ፡ a) *coaequare, complanare*: ፍታ

ሑ፡ ኵሎ፡ ማእሰረ፡ ዐመፃ፡ ወዕርቅ፡ ወአርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratiam componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; ዐቀ፡ ፍጡነ፡ ዕርቅዎሙ፡ ወግበሩ፡ ሰላመ፡ ማእከሎሙ፡ Did. 10; c. Acc. et ምስለ፡, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus ዐረቀ፡ ትዝምደ፡ ሰብእ፡ ምስለ፡ እግዚ" ፡ Did. 33; omisso Obj., c. ማእከለ፡, ut: ዐራቂ፡ ዘይፈቅድ፡ ይዕርቅ፡ ማእከሎሙ፡ ወማእከሌሁ፡ Chr. ho. 3; ዐረቀ፡ ማእከሌነ፡ ወማእከለ፡ ንጉሥ፡ ibid.; abs.: ይመጽእ፡ ዘየዐርቅ፡ (v. ዘያዐርቅ፡) Hez. 7, 25; ዐረቅ፡ (v. ዕርቅ፡) φιλία Prov. 17, 9.

አዕረቀ፡ II, 1 *gratiam restituere*: ይመጽእ፡ ዘያዐርቅ፡ (v. ዘየዐርቅ፡) Hez. 7, 25.

ተዐረቀ፡ III, 1 et **ተዓረቀ፡** III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; ኢይትዓረቅ፡ በብዙኀ፡ ሀብት፡ Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. ምስለ፡ pers.: 1 Cor. 7, 11; ይትዓረቅ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ Did. 11; ለእመ፡ አበየ ት፡ ተዓርቆ፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. M. 12, 2; ተዐረቅነ፡ ምስለ፡ እግዚ" ፡ Chr. ho. 2; revocat peccatores ከመ፡ ይትዓረቁ፡ ምስለ፡ እግዚ" ፡ Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere*, c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቀ፡ IV, 3 (etiam **አስተዐረቀ፡** IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: እለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ለ፡ pers.: አስተዐርቅ፡ ለእለ፡ ተባአሱ፡ Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡, etiam **ዐርቅ፡** (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratiae restitutio, gratia*: እመ፡ ዐርቀ፡ (v. ዕርቀ፡) ተዓረቀ፡ Ex. 21, 22; φιλία ዕርቅ፡ (v. ዐረቅ፡) Prov. 17, 9; dissidentes ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ ወሰላመ፡ F. N. 9; እስከ፡ ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; ይገበር፡ ዕርቀ፡ ማእከሌሆሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ F. M. 12, 2; ገብረ፡ ዕርቀ፡ ምስለ፡ (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich): judicis est ገቢረ፡ ዕርቅ፡ F. N. 43, 8; ለእመ፡ ገብረ፡ ዕርቀ፡ ነጋኤ፡ ዋሕስ፡ ምስለ፡ በዓለ፡ ንዋይ፡ F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis*: ዐራቂ፡ ብእሲ፡ πραΰθυμος ἀνήρ Prov. 14, 30; ዐራቂ፡ መዐት፡ 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator*: sacerdos est ዐራቂ፡ (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; ዐራቂ፡ ይኩነኒ፡ ወመስተሳልመ፡ Enc. Hed. 26; Christus ዐራቂ፡ ኪዳን፡ ሐዲስ፡ διαθήκης νέας μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub ሐፀየ፡).

ዕርቃና፡ subst. *gratia restituta, concordia*: ሰላም፡ ወዕርቃና፡ ወተሰናእዎ፡ Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅይና፡ subst. *conciliatoris* vel *mediatoris munus*: በዐራቅይናሁ፡ ለሊቀ፡ ክህናት፡ Chr. ho. 33 (bis).

ዐርበ፡ et **ዐረበ፡** I, 1 [ערב غَرَبَ ܥܪܰܒ] Subj. ይዕረብ፡ et ይዕርብ፡, *occidere, obire*, de sideribus: ዐርበት፡ ፀሐይ፡ Jos. 8, 29; ሶበ፡ ዐረበ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; እስከ፡ የዐርብ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; ለከዋክብት፡ የዐርብ፡ ብርሃኖሙ፡ Joel 4, 15; ይዕረብ፡ Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; ይዕርብ፡ Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; ዐረበ፡ ፀሐይ፡ 2 Par. 18, 34; Deut. 23, 12. 24, 13; በዐረቦቶሙ፡ Org. 1; c. pron. suff. (*alicui*): ዐረበ፡ ፀሐይ፡ (v. ዐረበ፡ ፀሐያ፡) ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ Jer. 15, 9.

አዕረበ፡ II, 1 1) *occidere sinere*, Deut. 24, 15; ኢታዕርብ፡ ፀሐየ፡ በሰንበት፡ እንዘ፡ ትጸውም፡ Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. ለ፡, Hen. 18, 4.

ዐረብ፡ (etiam **ዐራብ፡** Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis*, Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hez. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; λίψ Ex. 27, 9; መንገለ፡ ዐረበ፡ ለሞአብ፡ Num. 22, 1; መንገለ፡ ዐረቢሁ፡ Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; ዐረቢሆሙ፡ Judith 1, 7. 2) *Arabia*, Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [proprie *vespera*, deinde *vespera ante sabbathum* i. e. *feria sexta*, sicut עֲרוּבְתָּא ܥܪܘܒܬܐ] *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta*: እመ፡ ዕለተ፡ ዐርብ፡ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ Ex. 16, 5. 22; παρασκευή Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; በዐርብ፡ ዕለት፡ Did. 29; መዋሥእት፡ ዘዐርብ፡ ፋሲካ፡ Mavâs. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርበት፡ n. act. *occasus*, solis, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; ዕርበተ፡ ፀሐይ፡ (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐረቢ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus*, ut: ልሳነ፡ ቅብጢ፡ ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Enc. Nah. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Apoc. 21, 13; ነፋስ፡ ዐረባዊ፡ Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus*, ut: መጽሐፈ፡ ዐረባውያን፡ Enc. Mij. 9 (Lud.: Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. **ምዕራባት፡**, *occidens, occasus, plaga occidentalis*, Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; እምዕራብ፡ ፀሐይ፡ Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. ምዕራባት፡ Hen. 74, 4; ኮከበ፡ ምዕራብ፡ *hesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረቦት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώθ, Ἄραβα (הָעֲרָבָה), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protenditur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ *arrha* vid. sub **አረቦን፡** c. 742.

ማዕረብት፡ et **ማዕረብ፡** subst. i. q. מַעֲרָב (ab ܥܪܰܒ ערב *miscuit; permutavit* merces) *emporium, locus mercatus*, ἐμπόριον, ማዕረብቶሙ፡ ለአሕዛብ፡ Hez. 27, 3; ተርሴስ፡ እሙንቱ፡ ማዕረብኪ፡ (v. ማዕረብትኪ፡) 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: ነጋድያንኪ፡); አራም፡ ማዕረብትኪ፡ 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam **አራት፡**) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Deut. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. **ዐራታት፡** [sine dubio i. q. עֶרֶשׂ ܥܰܪܣܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile*, κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; ዐራተ፡ ሕማም፡ Ps. 40, 3; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; ዐራታት፡ 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) κράββατος *grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum*: 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem በዐራት፡ ዘወርቅ፡ ስርግው፡ በበሕርይ፡ Jsp. p. 340. c) *lectus*

ferreus, torquendo inserviens: ዐራት፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; ዐራት፡ ኀጺን፡ ልሁብ፡ Enc. Tachs. 9.

ዐረከ፡ inus.; vicina II ዐረቀ፡ et ዐረየ፡; עָרַךְ *struere, componere, comparare.*

ተዓረከ፡ III, 3 1) *amicitiam jungere* vel *contrahere*, *amicitiam colere*, *amicitia* vel *familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: ኵሉ፡ዘተዓረከ፡ (II p. S.) ይብል፡ተዓረኩ፡አንኒ፡በሕቱ፡በዐርክ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረከ፡ Sir. 37, 1; እመ፡ትትዓረክ፡ዐርክ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ተዓረክ፡ Sir. 6, 7. 10; ዘተዓረከ፡ለዕቡይ፡ይከውን፡ከማሁ፡ 13, 1; ኢትቅበጾ፡በከመ፡ይትዓረከከ፡ 22, 22; ከመ፡ይትዓረከሃ፡ Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; ተዓርከቶሙ፡ Chr. Ta. 1; c. ኀበ፡ pers., ut: ተዓረኩ፡ኀበ፡እግዚ" Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem* vel *commercium habere*, κοινωνεῖν, በአይቴ፡ይትዓረከ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ Sir. 13, 2; በአይቴ፡ይትዓረክ፡ተኵላ፡ምስለ፡በግዕ፡ 13, 17.

አስተዓረከ፡ IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: መኑ፡ያስተዓርክ፡ለነጻይ፡ምስለ፡በዕል፡ Sir. 13, 18.

ዕሩክ፡ part. ዕርክት፡, Pl. f. ዕሩካት፡ *amicae*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro ዓሩካት፡; at praestat ዐርክት፡ legere.

ዐርክ፡ (vel ዓርክ፡) subst. m., f. ዐርክት፡ (v. ዓርክት፡), Pl. m. ዐርክን፡, f. ዐርክት፡, c. አዕርክት፡, *amicus, amica, familiaris*: Sir. 6; 7 seq.; 7, 12. 19, 13. 14. 22, 20 seq.; 27, 16—18. 37, 1—6; ዐርክከ፡ Prov. 3, 29. 6, 1. 3. 25, 8—10. 17. 27, 10; ዐርክክሙ፡ Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34. 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; ዐርክ፡እግዚ" Kuf. 19; ዐርክ፡ምእመን፡ Sir. 6, 14; ዐርክከ፡ዘትከት፡ 9, 10; ዐርክ፡ግብት፡ ibid.; ዐርክ፡ሐዲስ፡ ibid.; ኢትወልጥ፡ዐርክ፡ 7, 18; ዐርክ፡ወማኅፈር፡ 40, 23; fem. ዐርክት፡, Esth. 5 apcr.; እመቦ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡ Kedr f. 83; Pl. ዐርክን፡ Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. ዐርክት፡ F. N. 42, 13; ዐርክት፡ዘየምቀተ፡ከርስትና፡ F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. ዐርክት፡ legendum videtur); አዕርክት፡ m. Job 2, 11. 19, 13. 32, 1; ብዙኃን፡ይኩኑከ፡አዕርክት፡ Sir. 6, 6. 28, 9. 13. 30, 3; ጸላእትኒ፡አዕርክት፡ይከውኑ፡ Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6. 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19. 138, 16; Joh. 15, 13. 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub አስተበውአ፡). — *Voc. Ae.*: ማኅፈር፡ዐርክ፡ዘ፡ወዳጅ ።

ዐረዘ፡ I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus ይሌስያ፡ወይዔርዛ፡ sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: ይዔርዘኒ፡አልባስየ፡ወመዋጥሕየ፡ Hos. 2, 7; አውጽኡ፡ሎሙ፡ዘይዔርዞሙ፡ 4 Reg. 10, 22; አልባስ፡ወከዳናት፡ዘዐረዘቶን፡ዶርቃስ፡ Act. 9, 39 Platt. [At amh. ታረዘ፡ *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ፡ III, 2 *vestiri, vestibus se amicire, vestitu uti*, c. Acc. vestium: ልብሰ፡ዚአነ፡ንትዔረዝ፡ Jer. 4, 1; ሀበኒ፡ዘእበልዕ፡ወእሌስይ፡ወእትዔረዝ፡ Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: ተዐሪዘ፡ሃይማኖተ፡ክርስቶስ፡ Enc. Sen. 11.

ዕሩዝ፡ part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus*: ኵሎሙ፡እሊአሃ፡ዕሩዛን፡እሙንቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ፡ subst., m. et f., Pl. ዐራዛት፡ *vestimentum, vestitus* (sec. Lud.: „proprie de indumento interiore"), *indumentum*: ሊሳይ፡ወዐራዝ፡ Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; στολή Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; ዐራዛን፡ (alia earum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίασις Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἔνδυμα Matth. 6, 28; ἐνδύματα 2 Reg. 1, 24; χιτών Judae 23; ዐራዝ፡አልባስ፡ et አልባሰ፡ዐራዝ፡ ἀλλασσόμεναι στολαί 4 Reg. 5, 5. 22; አባ፡ሙሴ፡ረሰየ፡ቈጽለ፡ሆሳዕና፡ዐራዘ፡ Enc. Masc. 3; አልባስ፡ወዐራዛት፡ F. N. 10, 6. — *Voc. Ae.*: ዐራዝ፡ብ፡ልብስ፡

ዐራዚ፡ n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub ዐራዝ፡).

ትዕርዝት፡ subst. *indumentum, vestimentum*: ትዕርዝቱ፡ Phlx. 56; ከነ፡ትዕርዝቶሙ፡አምዕስተ፡አበግዕ፡ Phlx. 89.

ዐረየ፡ I, 2, rarius I, 1 [vic. ዐረቀ፡ et ዐረከ፡] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 ይዕሪ፡ a) *aequum, planum esse* vel *fieri*: ወይዕሪ፡ምድር፡ εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς Bar. 5, 7; የዐሪ፡ፍኖት፡መብእስ፡ Luc. 3, 5; አድባር፡ወአውግር፡ይቴሐቱ፡ወአፍላግ፡ወመዓምቅት፡ይዔርዩ፡ወይከውኑ፡መጽያሕተ፡ Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse* vel *fieri, aequari, exaequari*, passim adverbiis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: እስከ፡ይልህቅ፡ወይዔሪ፡ጽሕምከሙ፡ 1 Par. 19, 5; ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡ አመ፡፳ወ፭ ለወርኀ፡ መጋቢት፡ Did. 30; Hen. 73, 3; ኵሉ፡ዐረየ፡ወኀብረ፡ዐለወ፡ Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; እስመ፡መልክእ፡ለመልክኡ፡ይዔሪ፡ወአርአያ፡ለአርአያሁ፡ Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire*: ምስለ፡ብሉይ፡ኢየዐሪ፡ Luc. 5, 36; ዕሩያን፡ምክር፡ለከሒድ፡ወኢይዔርዩ፡ለምክር፡ሠናይ፡ Kid. f. 3; ሶበ፡ዘመሩ፡ወሶበ፡ዐረዩ፡ኵሎሙ፡በ፩ቃል፡ 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare*: ዐርዩ፡መጽያሕቶ፡ Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; አዔርያ፡ (v. አዔርያ፡) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare*: ከመ፡ተዐርዩ፡ልበ፡ ὁμόφρονες 1 Petr. 3, 8; ዐርዮ፡ግዕዝ፡ ὁμόνοια Herm. p. 36; ዐርዮ፡ ὁμόνοια Herm. p. 91; እስመ፡ከነ፡ዐርዮ፡በማእከሎሙ፡ Kuf. 36. c) *idem facere* vel *pati cum* aliquo; passim adverbiis *simul, unâ cum* vertendum: እምከመ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዔሪ፡ክብረ፡ Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11. 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *aequiparare*, ut videtur: ከመ፡መቅሠፍት፡ልሳን፡ንዔሪ፡በኵሉ፡እኩይ፡ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα Sir. 26, 6 var.— *Voc. Ae.*: ይዔሪ፡ዘ፡ይትአከል፡; ዐረዩ፡ዘ፡አስተካከሉ ።

አዐረየ፡ II, 2, in Perf. crebro አዔረየ፡ scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; ያዔሪ፡ርእሶ፡ምስለ፡እግዚ" Joh. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in* re); Deut. 29, 18; ጳውሎስ፡አዔረየ፡ርእሶ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ ἐξισοῖ τοῖς μαθηταῖς ἑαυτόν Chr. ho. 1; አዔረዮ፡ምስለ፡አቡሁ፡ Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub አሜረየ፡ c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non ያዔሪ፡ sed ይዔሪ፡ scriptum exhibet).

ተዐረየ፡ III, 2 *aequalem* vel *parem fieri* vel *haberi, exaequari, aequiparari*: በይእቲ፡ዕለት፡ይትዔረይ፡መዓልት፡ምስለ፡ሌሊት፡ Hen. 72, 20; እምይእዜ፡ተዐረይነ፡ 102, 7; ተዐርዮ፡ Kuf. p. 64; c. c. ምስለ፡ Sap. 18, 11; c. በ፡, ut: ሊተ፡ (i. e. *meum est*) ተዐርዮ፡በእመ፡እሉ፡ውሉድ፡ Jsp. p. 366; c. ለ፡ Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. ከመ፡ Chr. Ta. 28 (vid. sub ንጥበት፡); c. Acc.: Ps. 88, 7; ኢይትዔ

ረዮ፡ ቈጽርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልቦ፡ ዘይትዔረ ዮ፡ ለቅንአት፡ Prov. 27, 4; ኢይድልዎ፡ ይትዐረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequiparetur) Jsp. 332.

አስተዐረየ፡ IV, 2 et **አስተዓረየ፡** IV, 3 *aequalem* vel *parem facere*, *aequiparare*, c. Acc.: ያዕቆብ፡ ያስተዔሪ፡ ንግሥ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡, ut: ታስተዔርዮ፡ ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡, ut: ያስተዔርዮ፡ ለአብ፡ በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡ አስተ ማስለኪ፡ ወበምንት፡ አስተዔርየኪ፡ Thren. 2, 13; በአምሳለ፡ መኑ፡ ታስተዓርይዎ፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — *Voc. Ae.*: አስተ ዐረየ፡ ዘ፡ አስተካከለ ።

ዕሩይ፡ part., f. **ዕሪት፡** 1) *aequalis*, *par*, *idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12. 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩ የ፡ ግበሩ፡ ሎሙ፡ τὰ αὐτά Eph. 6, 9; c. c. ለ፡, ut: ዕሩየ፡ ት ከውን፡ ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ ዙሎሙ፡ አር ድእት፡ F. M. 3, 6; Filius ዘዕሩይ፡ ምስለ፡ አብ፡ በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩየ፡ መለኮት፡ *coaequalis divinitate*, Lud. 2) በዕ ሩይ፡ vel ዕሩየ፡ adv. *aequaliter*, *pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ከፈለ፡); መፍትው፡ ለነ፡ ንመጽውት፡ ላዕለ፡ ዙሉ፡ በዕሩይ፡ እንዘ፡ ኢንሌሊ፡ ጽኑሳነ፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ረሲዕ፡ ወርስዓኑ፡ ἐν ἴσῳ Sap. 14, 9. 18, 11; ἑξῆς Ex. 10, 1. 2) *conciliatus*, *concors*: ልበ፡ ዙሉ፡ ዕሩይ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Kuf. 43; ኮኑ፡ ዕሩያነ፡ በልቦሙ፡ ከመ፡ ያፈቅር፡ እኁ፡ እኁሁ፡ Kuf. 46.

ዕራይ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ ዕራይሁ፡ ለቀዳማይ፡ ነ ገር፡ ንሌብዎ፡ ለዝንቱኒ፡ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርየት፡ n. act. *aequalitas*, *aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ ድልወ፡ ዕርየት፡ ምስለ፡ ባሕታውያን፡ (indignus qui aequiparetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርይና፡ et plerumque **ዕሪና፡** subst., *aequalitas*: Abush. 37; τοῦ Λόγου ዕሪና፡ ዘእግዚ"፡ አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. c. Pall. f. 66; ዘኢየአምን፡ በአካላት፡ ሥሉስ፡ አው፡ ዘኢ የአምን፡ ዕሪናሆሙ፡ በበሕርይ፡ ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡ መለኮት፡ *coaequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. c. ለ፡, ut: ሀሎ፡ ወልድ፡ በአርአያ፡ እግዚ"፡ ወበዕሪና፡ ወበ መልክእ፡ ለዘወለዶ፡ Cyr. ad Th. f. 12; እንዘ፡ ሀሎ፡ በአርአያ፡ ወበዕሪና፡ ለአቡሁ፡ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρός Cyr. c. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩየ፡) *aequaliter*, *aequabiliter*: Deus አዘዘ፡ አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; እፎ፡ ትከውን፡ ክብር፡ በዕርይና፡ ποῦ ἴση ἡ τιμή Chr. ho. 33; ለይረሱ፡ በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ትዕሪና፡ subst. *exaequatio*, *aequalitas*, ut: ትዕሪና፡ ዕለ ታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኀሊናሰ፡ ኮኑ፡ መዐርያነ፡ (animo sese aequabant, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ ውእቱ፡ ምስለ፡ ... Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መ ሲሑ፡ ወመዐርዩ፡ ለእግዚ"፡ Sx. Tachs. 29.

አማዕረየ፡ quadrl. II (denom.), *coaequare*, *aequales* (si non: *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እወ፡ እግዚአ፡ ፍታሕ፡ ወአግዕዝ፤ ቀድስ፡ ወአምዕዝ፤ አንጽሕ፡ ወአጽሪ፤ አሠ ኒ፡ ወአማዕሪ፤ አሉ"ንት፡ አግብርቲከ፡ ወአእማቲከ፡ Genz. f. 117.

ዐረየ፡ *colligere* fruges vid. sub **አረየ፡**

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub **አረገ፡**

ዐርገ፡ I, 1 [عَرَجَ; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ይ ዕረግ፡ et ይዕርግ፡, *ascendere*, (*escendere*, *conscendere*). a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11. 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1. 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱ ዐ፡ የዐርግ፡ እምነ፡ ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሶበ፡ የዐርግ፡ ውስ ተ፡ መዓርገ፡ ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐ ርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲበ፡ ምርከብ፡ Gen. 49, 4; አብሓኵ፡ የዐርጉ፡ ዲበ፡ አጣሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ ኀቤነ፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ዝየ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐረ ግሙ፡ አንሕስት፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ ሰግላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 24; ዐርገ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኍለቈ፡ እምኔሁ፡ ወዐርገ፡ Kuf. 32. b) pergere e regione depressiore in editiorem: Gen. 13, 17. 50, 5. 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3. 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere* vel *assumi* in coelos: Deus ዐርገ፡ እምኀቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡ በሰረገላት፡ ἀναληφθείς Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavâs. n. 54. d) de rebus: ዐርገ፡ ጢሱ፡ Apoc. 8, 4. 14, 11; Ps. 17, 10; የዐርግ፡ ንስኑቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15. 16, 1. 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ ፍሬ፡ እምጉንዱ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) de cogitationibus, quae *ascendunt* in corde i. e. *veniunt* in mentem, *subeunt* animum: ዐርገ፡ ዲበ፡ ኀሊናሁ፡ ከመ፡ ይግበር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ ዝን ቱ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 1, 11; ዐርገኒ፡ (mihi) ኀሊናየ፡ ውስተ፡ ል ብየ፡ ወኀለይኩ፡ ከመ፡ ... 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) de rebus, quae *ascendunt* i. e. *inscribuntur* in libros coelestes: ኢየዐርግ፡ ውስ ተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Kuf. 36; ኀጢአት፡ ተዐርገ፡ በእንቲ አሁ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ Kuf. 39. — *Voc. Ae.*: ዐርገ፡ ዘ፡ ኼ ደ፡ ሰረረኒ፡ ይ፡; *aliud*: ዐርገ፡ ብ፡ ወጸ ።

አዕረገ፡ II, 1 1) *ascendere* (*conscendere*, *escendere*) *facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ይፈቅዱ፡ ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግዎ፡ ለቅዱስ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዘ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኅ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ ታዐርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3. 4. 8, 8; ያዐርጎሙ፡ እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገከ፡ ዲበ፡ ምድርየ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31. 21, 19. b) *sursum portare* vel *ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14. 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ ደመ ና፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕተ፡ ቀላያት፡ ያዐርጉ፡ ማያተ፡ Kuf. 5; vel *s. pellere*: ያ ዐርጋ፡ ማየ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቀጽል፡ Macc. f. 20; vel *s. efferre* ከመ፡ ታዐርግ፡ ባሕር፡ ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre* in coelum et *inscribere* in libros coelestes Kuf. p. 110. 115. 3) ascendere facere i. e. altari impositum *offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (הֶעֱלָה): Gen. 8, 20; Num. 23, 2. 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29. 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

እለ፡ ያዐርጉ፡ ጸሎቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; ኪያከ፡ ይሴብሑ፡ ወለከ፡ ያዐርጉ፡ ስብሓተ፡ Mavâs. n. 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: ከህን፡ ያዐርግ፡ ዕጣነ፡ Lit. 162, 2. 172, 2. b) de *oblatione* (ἀναφορᾷ), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዐሩግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio:* die creationis secundo ከነ፡ ዕርገቱ፡ ለማይ፡ Clem. f. 3. a) *emersus:* ሰላም፡ ለዕርገተ፡ ሥጋሁ፡ እምባሕር፤ እንዘ፡ እብን፡ ክቡድ፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡ እሱር፡ Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumtio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; ዕርገተ፡ ሰማይ፡ 2, 9; ዕርገቱ፡ ለኢየሱስ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: ዕለተ፡ ዕርገት፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; ዋዜማ፡ ዘዕርገት፡ Deg.; ዕርገተ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡ inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesia exeat ዘእንበለ፡ ይትፈጸም፡ ዕርገተ፡ ቍርባን፡ F. N. 12 (vid. አዕረገ፡ n. 3, b). d) *suffitio* thuris: ዕርገተ፡ ዕጣን፡ Lit. Epiph. 2) *ascensus, locus acclivis:* የዐርጉ፡ ውስተ፡ ዕርገተ፡ አሲሴ፡ κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀσσεὶς 2 Par. 20, 16 (v. ምዕራግ፡).

ዐራጊ፡ n. ag. *ascensor:* ኤልያስ፡ ዐራጌ፡ ሰማያት፡ Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. መዓርግ፡, Pl. Pl. መዓርጋት፡ 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; መዓርግ፡ Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; መዓርገ፡ ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (κλιμακτῆρες); Act. 21, 35; መዓርግ፡ ለበዊአ፡ ሀገር፡ 1 Reg. 9, 11; መዓርጋት፡ 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; ማሕሌት፡ ዘበመዓርጊሁ፡ Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: መዓርግ፡ ራብዕ፡ F. N. 24, 2; መዓርጋት፡ ዘወራስያን፡ F. N. 42, 2. β) astronomicus: ፻፷ወ፰ መዓርጋት፤ ለለአሐቲ፡ ኖኅት፡ (i. e. singulis zodiaci signis) ፴ መዓርግ፡ ዕሩያን፡ Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: አቡሊዲርዮስ፡ ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ የሐጽጽ፡ እምአብ፡ ወወልድ፡ በመዓርገ፡ አምላክና፡ F. M. 25, 1; በበመዓርጊሆሙ፡ Jsp. p. 323; ወተጋብኡ፡ ለሀርቃኖስ፡ መዓርገ፡ መንግሥት፡ ወመዓርገ፡ ክህነት፡ p. 300; in specie: clericorum, አዘዝነ፡ መዓርገ፡ ሢመታት፡ ለቤተ፡ ክ"ን፡ Did. 1; F. N. et F. M. crebro; መዓርገ፡ ክህነት፡ F. M. 6, 1; clericus ይትመተር፡ እማዕርጊሁ፡ ለቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. ε) aliarum rerum: ናሁ፡ ሠርዑ፡ አበው፡ ለክሓድያን፡ ብዙኀ፡ መዓርጋተ፡ ንስሓ፡ F. M. 16, 2; ወከዐበ፡ ሠርዐ፡ ፍድፋዴ፡ በሕታውያን፡ ውስተ፡ ፫ መዓርጋት፡ Phlx. 4. ζ) *ordo, series:* ስፉይ፡ በሠላስ፡ መዓርግ፡ ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). 2) *scala, scalae* a) Treppe: መዓርግ፡ ዘያወርድ፡ እምሀገረ፡ ዳዊት፡ κλίμακες 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) Leiter: መዓርግ፡ ትክልት፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 27. 3) *suggestus:* ቆሙ፡ ኀበ፡ መዓርጎሙ፡ 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. ምዕራጋት፡ 1) *ascensus, locus clivus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; ምዕራገ፡ ሀገር፡ τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως 2 Par. 32, 5; ምዕራጋት፡ ἀνάβασις 1 Par. 26, 16; እስመ፡ አልቦ፡ ምዕራግ፡ ለአድባሪሆሙ፡ Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) gradus 1 Reg. 5, 5; ዐቀመ፡ ምዕራጉ፡ I Sal. Mar. 27.

ጌረግ፡ (sec. Lud.: ጌርግ፡), subst., *decipula, tendicula, cavea* aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub ሀረከ፡ et ሐረገ፡ laudatae (addito حِرْجٌ *laquei ad capiendas feras*) etymon aptum praebere videntur] ከመ፡ ጌረግ፡ ዘምሉእ፡ አዕዋፈ፡ ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν (כְּלוּב) Jer. 5, 27; ሙዳየ፡ ጌረግ፡ ἄγγος ἰξευτοῦ Am. 8, 1; እስመ፡ ፍቅረ፡ ወይን፡ ተብህለ፡ ለሰይጣን፡ ጌረጉ፡ I Sal. Mar. 27. — *Voc. Ae.:* ጌራግ፡ ዘ፡ ጭግታ።

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum רָפָה *remissus, laxus fuit*, رَفَّ *quietavit*, رَوْفٌ *quies* componere haud dubito. — Forma ይዕርፍ፡ Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro ያዕርፍ፡

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere, requiescere*, Job 3, 13; ከመ፡ አዕርፍ፡ ሕቀ፡ 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; ዘሞተ፡ አዕረፈ፡ Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; ከመ፡ ያዕርፉ፡ እምጻማሆሙ፡ Apoc. 14, 13; ዕረፍት፡ አንተ፡ እምይእዜ፡ ያዐርፉ፡ 4 Esr. 6, 68; a vexatione: ያዐርፍ፡ እምዘሉ፡ እኩይ፡ Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; አዕረፈት፡ ምድር፡ እምነ፡ ቀትል፡ Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci:* እንብብ፡ ከመ፡ አዕርፍ፡ Job 32, 20; በእማንቱ፡ መዋዕል፡ አዕረፉ፡ አይሁድ፡ እምነ፡ ጸላኢሆሙ፡ Esth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere:* Job 11, 19; ኢይክል፡ እንከ፡ አዕርፎ፡ Jer. 30, 12; አዕርፈ፡ 29, 6; በቤታ፡ ኢያዐርፍ፡ እገሪሃ፡ Prov. 7, 11. c) *otiari, feriari:* Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: ኅድጋ፡ ታዕርፍ፡ (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere, commorari:* Gen. 8, 9; ታቦት፡ አዕረፈት፡ ዲበ፡ ርእሰ፡ ሉባር፡ Kuf. 5; Koh. 7, 9; ያዐርፍ፡ ዲቤሁ፡ መንፈስ፡ ጥበብ፡ Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere* mensam Apoc. 3, 20. e) *acquiescere:* ታዐርፍ፡ በኦሪትከ፡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti, sustineri* Hen. 33, 2. g) *obdormire, obire:* ወአዕረፈ፡ ምስለ፡ አበዊሁ፡ Sir. 47, 23; አዕረፈ፡ በሠናይ፡ ርሥእ፡ 1 Par. 29, 28; ዕድሜ፡ ለአዕርፎ፡ 2 Tim. 4, 6; እኀዊከሙ፡ እለ፡ አዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡ Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; አዕረፈ፡ እምዓለም፡ Enc. Pag. 3. 2) *remittere, cessare, desinere:* ኢያዐርፍ፡ እስከ፡ ይመውት፡ οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; አዕረፍኩ፡ እምእኩይ፡ Jer. 49, 10; ታዐርፍ፡ ዘርአ፡ ወታዐርፍ፡ ዐፂደ፡ Ex. 34, 21; ኢያዕረፈ፡ ያንእስ፡ Jsp. p. 307; ሶበ፡ አዕረፈ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere sinere* vel *facere, quietem dare* vel *concedere, ad requiem perducere, refocillare, recreare*, Ex. 5, 5; ያረውጽን፡ ወኢያዐርፈን፡ Herm. p. 58; ኢናዐርፎሙ፡ μὴ ἀνῶμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἀναπαύειν, ያዕርፍኪ፡ እግዚ" ዕረፍተ፡ ስራሕኪ፡ 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et እምነ፡, ut: ያዐርፈኒ፡ እምዘኮንኩ፡ Job 23, 7; እምሕማምከ፡ Jes. 14, 3; እምነ፡ ፀር፡ Deut. 25, 19. 12, 10; እምዘሉ፡ ጸላእቱ፡ 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; አዕረፎ፡ እግዚ" እምዘሉ፡ ዐውዱ፡ Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; populum: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; singulos (de quiete et corporis et animi): ዘይፈትሖ፡ ለእሱር፡ ወያዐርፎ፡ ለምንዱብ፡ ወያሰትዮ፡ ለጽሙእ፡ Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; ያዐርፋ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; አዕርፋ፡ ለነፍስየ፡ Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; ጸለየ፡ እምደዌ፡ እግሩ፡ ያዕርፎ፡ (sc. morte)

Enc. Teq. 3; አዕርፍ፡ነፍሶሙ፡ (sc. mortuorum) ወተሣሀሎሙ፡ Lit. 165, 2; እግዚኦ፡አዕርፍ፡አበዊነ፡ወአኀዊነ፡እለ፡ኖሙ፡ Lit. 164, 4. 2) *remittere* vel *cessare facere*: ወያዐርፍዋ፡ለመዐት፡ Zach. 6, 8. 3) *demittere* vel *deponere* ut quiescat: አዕረፈ፡ሊተ፡ፈጣሪየ፡መንበርየ፡ Sir. 24, 8.

ዕሩፍ፡ part. 1) *quietus, tranquillus*: ዕሩፋን፡እለ፡ያረምሙ፡ Hez. 38, 11; Jud. 18, 7. 27; ዕሩፈ፡ይነብር፡ Jes. 30, 9; ወዝንቱ፡ይከውን፡ብእሴ፡ዕሩፈ፡ 1 Par. 22, 9; Ps. 91, 14; ከመ፡ይኩን፡ልብየ፡ዕሩፈ፡በላዕሌክሙ፡ 1 Par. 12, 17; ዕሩፈ፡ vel በዕሩፍ፡ *quiete, tranquille*: Asc. Jes. 7, 7; 1 Tim. 2, 2. 2) *otiosus* Ex. 5, 17. 3) *quietem aeternam nactus, pie defunctus*, Enc. Ter 21.

ዕረፍት፡ subst., f. et m., Pl. ዕረፍታት፡, *quies, requies*, Gen. 49, 15; Koh. 6, 5. 9, 17; Ps. 22, 2; በኀቤክሙ፡አልብየ፡ዕረፍት፡ Job 21, 34; አልበ፡ዕረፍተ፡ Thren. 1, 3; መካነ፡ዕረፍት፡ 4 Esr. 6, 1; በዕረፍት፡ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ዕረፍተ፡ኀሠሥኩ፡ Sir. 24, 7; Ruth 3, 1; Matth. 12, 43; ረከበ፡ዕረፍተ፡ Ruth 1, 9; Sir. 6, 28. 30, 34; Jes. 57, 20; Matth. 11, 29; ውእቱ፡ይሁበሙ፡ዕረፍተ፡ Job 34, 29; Jes. 25, 10; ዕረፍት፡ስራሒ፡ 4 Esr. 10, 37; ዕረፍት፡እምዘሉ፡ሐዘን፡ Genz. f. 33; ንበእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1. 3; ፫ዕረፍታት፡ (tria requiei genera) Chr. ho. 6. a) *respiratio*, ἀνάψυξις Ex. 8, 11. b) *intermissio*: Apoc. 4, 8. 14, 11; እምዝ፡ከነ፡ዕረፍተ፡ዘሕንጻ፡ Herm. p. 79; ገብሩ፡ዕረፍተ፡ለሕንጻ፡ p. 90. c) *decessus in requiem aeternam, obitus*: ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ዕረፍቱ፡ለአዳም፡ Clem. f. 9; Sx. Ter 11; በዕረፍቱ፡ (tempore obitus ejus) Enc. Sen. 13; በዕለተ፡ዕረፍትከ፡ውስተ፡ብሔረ፡ተድላ፡ወፍግዕ፡ Enc. Masc. 21.

ምዕራፍ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራፋት፡ 1) *locus quietis, locus quo quis residet, mansio*, κατάπαυσις Deut. 12, 9; Ps. 131, 15; ወይከውን፡ክቡረ፡ምዕራፊሁ፡ Jes. 11, 10; ይእኀዝ፡ጽድቀ፡ምዕራፈ፡ 32, 17. 34, 14; ማኅደረ፡ምዕራፍየ፡ 66, 1; ኢየሩሳሌም፡ሀገረ፡ማኅደረ፡ምዕራፊከ፡ Sir. 36, 18; ይብተሩ፡ምዕራፈ፡ስብሐተ፡ስምከ፡ Judith 9, 8; ሀገረ፡ምዕራፍከ፡ κατασκηνώσεως Sap. 9, 8; Hen. 38, 2; μονή Joh. 14, 23; Chr. Ta. 27; ሰላም፡ለሕዕንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፡ III Sal. Mar. 22; ከመ፡ንኩን፡ምዕራፈ፡ስሙ፡ለሥሉስ፡ Clem. f. 201. a) *statio* Num. 10, 33; ምዕራፋት፡ Hen. 60, 14; ወትብል፡ሶበ፡ታወጽእ፡ግኑዘ፡እግኀደሩ፡ሚም፡እስከ፡ሳምኬት፡ወታዐርፍ፡፩ምዕራፈ፡ወእምዝ፡ትብል፡ ... Genz. f. 63. b) *deversorium*: ዘእንበለ፡በምዕራፍ፡ወበፍኖት፡በግብር፡አዕረፎ፡ παρὲξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύειν II Can. Ap. 49. c) ምዕራፈ፡መዛርዕ፡ *fulcra brachiorum* sellae, ἀγκῶνες 2 Par. 9, 18. d) *conditorium* pie defuncti, Lud. ex Enc. Ter 3. 2) nomen mensurae viae vel longitudinis, ut *stadium, millarium, lapis*: στάδιον Luc. 24, 13; Joh. 6, 19. 11, 18; Apoc. 14, 20; Herm. p. 20; μίλιον Matth. 5, 41; Kuf. 10; መጠነ፡፪ምዕራፍ፡ Gad. T. H.; ወመጠነ፡ውእቱ፡ቅጽር፡፵ወ፩ምዕራፍ፡ Jsp. p. 274; ወከነት፡በአቱ፡ርሕቀተ፡፲ምዕራፈ፡ Phlx. 55. 3) *sectio* vel *caput* vel *locus* libri, ex. gr. capita librorum biblicorum a nobis recepta ab Aethiopibus appellantur ምዕራፋት፡, vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 1—9; Octat. P. II p. 163. 173; ኢትሌቡ፡እሎንተ፡ምዕራፋተ፡ (τούτους τοὺς ψαλμούς) i. e. *haec capita* vel *hos locos* (postquam antea quidam Psalterii loci allegati sunt) Chr. Ta. 4; ወከመዝ፡ገብረ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ምዕራፋት፡እምነ፡መልእክቱ፡ (in multis locis epistolae) Chr. ho. 8. — Hoc titulo inscriptus est liber quidam, quo hymni et lectiones in dies festos continentur, vid. Cod. Bibl. Mus. Brit. XXXIII et d'Abbad. Cat. p. 99. 4) *pausa, signum* vel *nota pausae*, ut ፤, ፡፡·፨·, ፡፡=፡፡, al., F. M. 2, 11; Kedr f. 52 (vid. sub ሆሄ፡ c. 1).

ምዕራፌት፡ subst., ut videtur, *pallium* prophetae: ኤልሳዕ፡ሶበ፡ወረወ፡ላዕሌሁ፡ምዕራፌቶ፡ኤልያስ፡ኀደገ፡ዓለመ፡ወተለዎ፡ Phlx. 5. (Si quidem lectio bona est, equidem ምዕራፌት፡ e ምዕፋሬት፡ transpositum existimaverim).

ዕርፍ፡ subst., f. et m. 1) *cochlear* [غرف *hausit* aquam manu aliave re]: ግበር፡እዴከ፡ላዕለ፡ዛቲ፡ዕርፈ፡መስቀል፡ (*cochlear crucis*) ለሠረዐ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ Lit. 159, 1. 158, 4; ዲያቆን፡ኢያጥምቅ፡ወኢያቅርብ፡በእዴሁ፡ዘእንበለ፡እምጽዋዕ፡በዕርፈ፡መስቀል፡ F. M. 31, 2; Graecis appellatur λαβὶς ἁγία, vid. Lud. hist. III, 6, 79; Renaudot lit. orient. I p. 195 seq. 2) *vomer, aratrum*, Kuf. p. 48; ዘያጸንዕ፡ዕርፈ፡ ὁ κρατῶν ἀρότρου Sir. 38, 25; Luc. 9, 62; ወዕርፈ፡ወመንኰራኵረ፡ καὶ τὸ ἄροτρον 1 Par. 21, 23; Apostoli እለ፡ሐረስዋ፡ለምድር፡በዕርፈ፡መስቀል፡ወዘርኡ፡መዝገበ፡ቃልከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Mavâs. n. 60; Lit. Joh.; Org. 5. 3) Dubium quid significet ዕርፍ፡ in loco F. N. 33, 4, sc.: latroni ne vendant arma ወኢዕርፈ፡ለጕሕላዊ ።

ዐረፍት፡ *paries* vid. sub አረፈ፡

ዐሰቀ፡ (etiam ዐሠቀ፡) *texere*, in specie *artificiose* vel e liciis varii coloris *texere* (wirken); referendum videtur ad radd. נָסַךְ סָכַךְ نَسَجَ.

ዕሱቅ፡ part. *intertextus, intextus* coloribus, auro, al., *versicolor* (de vestibus): ልብሰ፡ሜላት፡ዘወርቅ፡ወመረግድ፡ወዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሜጦ፡ዕሱቅ፡ውስቴቱ፡ Judith 10, 21; ዕሱቅ፡ (v. ውሱቅ፡) ደርከኖ፡ Hez. 27, 24; Ex. 36, 15. 37. 37, 16.

ዐስቅ፡ subst. *textura artificiosa, vestis varia* vel *versicolor, pretiosa*: አልባሰ፡ወርቅ፡ወአልባሰ፡ዐስቅ፡ τὴν βύσσον σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα Jes. 3, 23; አልባሰ፡ዐስቅ፡ ἱματισμὸν τὸν ποικίλον Hez. 16, 18. 26, 16; Jos. 7, 21; ክዳን፡ዘሕብረ፡ዐስቅ፡ χιτὼν ποικίλος Gen. 37, 3; ክዳኑ፡ዘዐስቅ፡ 37, 23; ዘበዐስቅ፡ ποικιλτικά Ex. 37, 21; አልባስ፡ዘተገብረ፡በዐስቀ፡ሜላት፡ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ Sir. 45, 10; ቅንታን፡ዐስቅ፡ ποικίλματα Hez. 23, 15; ዐስቅ፡ወሜላት፡ወሚሪይ፡ Hez. 16, 10. 13; ዐስቅ፡ወሜላት፡ 27, 7. 16.

መዐስቅ፡ (መዓስቅ፡) part. *textor* (*artificiosus*): መዐስቃን፡ (መዓስቃን፡) ὑφαίνοντες 2 Reg. 21, 19; Sx. Tachs. 23.

ዐስቀ፡ vid. ዐጽቀ፡

ዕስቁፍ፡ *episcopus* vid. sub እስቁፍ፡ c. 749.

I. **ዐሰበ፡** I, 1 [عسف *pretio conductus* pro aliquo *opus fecit*; عَسْب *pretium locati* admissarii] Subj. ይዕስብ፡, *mercede conducere*, μισθοῦσθαι, c. Acc. pers.: Jud. 18, 4; 2 Reg. 10, 6; 4 Reg. 7, 6; 1 Par. 19, 7; ከመ፡ይዕስብ፡ሎቱ፡እምብሔረ፡ሶርያ፡ 19, 6; ተዐስብዎ፡ለነሃቢ፡ Jes. 46, 6; ዐሰቡ፡ሰብአ፡ላዕሌየ፡ 2 Esr. 16, 12. 4, 5; Herm. p. 43.

ዐሰበ፡ I, 2 ut videtur *locare*: ለእመ፡አገበርዎ፡ለብ

እሲ፡ ከመ፡ የዐስብ፡ ዘይመልክ፡ (proprietatem suam) አው፡ ይትዐሰብ፡ ምልኮተ፡ ከልኡ፡ F. N. 35.

አዕሰበ፡ II, 1 *conduci jubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLI).

ተዐስበ፡ et **ተዐሰበ፡** III, 1 (crebro ተዓ"፡ scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conduci, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Matth. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: ተዐሰብኩ፡ ሊተ፡ በ፲ወ፭ጠፋልሖ፡ ብሩር፡ Hos. 3, 2; alqd: ቤተ፡ ዐስብ፡ ዘተዐስበ፡ (Platt: ዘተዐሰበ፡) Act. 28, 30 rom.; ዘተዐሰበ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; ዘተዐስበ፡ ዐጸደ፡ ለለዘሎ፡ አውራኅ፡ በዲናር፡ ወኢአመረ፡ ጉልቄ፡ ዘሎን፡ አውራኅ፡ ይከውኖ፡ ለተዐሳቢ፡ እምድኅረ፡ ፩ ወርኅ፡ ከመ፡ ያብጥል፡ ሥርዐተ፡ ተዐስቦ፡ ibid.; omisso Acc.: ረከበ፡ ሐመረ፡ ወተዐሰበ፡ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; በእንተ፡ ተዐስቦ፡ ቤት፡ *de conductione domicilii* F. N. 36; ሥርዐተ፡ ተዐስቦ፡ (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: በእንተ፡ ተዐስቦታት፡ ወዐሳብ፡ F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓሰበ፡ IV, 3 *locare:* ለእመ፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይሚጥ፡ ከፍለ፡ ዚአሁ፡ አው፡ ያስተዓስብ፡ F. N. 37.

ዐስብ፡ subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub ተዐደመ፡) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3. 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; ዘእንበለ፡ ዐስብ፡ ἀμισθί Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium, honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium:* ዐስበ፡ ሐመር፡ Sx. Nah. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; ዐስበ፡ ኀድረት፡ ibid.; እሁበከ፡ ዐስበከ፡ (pro domicilio) Sx. Sen. 12; ቤተ፡ ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (סְחַרְתֵּךְ). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 9, 5; Gen. 15. 1; Matth. 5, 12. 46. 6, 1. — *Voc. Ae.:* ዐስብ፡ ዘ፡ ሜያ፤ዐሴት፡ ዘ፡ ዋጋ።

ዐሳብ፡ n. ag. *mercenarius, mercede conductus*, μισθωτός, μίσθιος, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14. 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27. 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; ዐሳብ፡ ዘለለ፡ ዕለት፡ Job 7, 1; collective Marc. 1, 20; ተዐሳቢ፡ ወዐሳብ፡ F. N. 36.

ዐሳቢ፡ n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕሳቤ፡ subst. *remuneratio* (Belohnung), Lud. e Mss. Colb.

ዐሳበዊ፡ adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; ዐሳበውያን፡ Chr. Ta. 12.

ተዐሳቢ፡ n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. **ዐሰበ፡** inus., i. q. עָזַב *dimisit, reliquit,* عَزَبَ *abfuit, procul fuit* (عَزَبٌ عَزِيبٌ *is qui familia caret, innuptus, caelebs*).

ማዕሰብ፡, ማዕስብ፡, ማዕስብት፡ subst., Pl. መዓስብ፡, Pl. Pl. መዓስባት፡ nec non m. መዓስበን፡, 1) status hominis conjuge carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus:* ኢትዜክርዮ፡ ለጽእለትኪ፡ ዘእመ፡ ማዕሰብኪ፡ (v. ምዕስብናኪ፡) ὄνειδος τῆς χηρείας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): ብእሲት፡ ማዕስብት፡ ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; ማዕስብ፡ ἔρημος (opp. እንተ፡ ብእሲ፡ ምተ፡) Gal. 4, 27; መዓስብ፡ ἄγαμοι 1 Cor. 7, 8 rom.; መዓስብ፡ ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለታት፡ ወመዓስባት፡ Kid. f. 18; መዓስብ፡ ወእቤራት፡ Clem. f. 110. b) *viduus, vidua:* ንበሪ፡ ማዕሰብኪ፡ κάθου χήρα Gen. 38, 11; ማዕስብት፡ Luc. 2, 37 rom. (Platt: ማዕስብ፡); ዘአውሰበ፡ ማዕስብተ፡ (scriptum est መዓስብተ፡) F. N. 9, 1; Lud. Comm. hist. p. 311; መዓስበ፡ ናዝዝ፡ Prec. Mat.; መዓስበ፡ ሐውጽ፡ Lit. 169, 1; አበ፡ ድክቱማን፡ ይኩን፡ ወለመዓስባት፡ (in Sx. Tubing.: ወለመዓስበን፡) ታውመ፡ Enc. Tachs. 14; ረድኤት፡ ለመዓስበን፡ ወኅይለ፡ ትዕግሥት፡ ለደናግል፡ Org. 7. In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. መበለት፡) Did. ed. Platt p. 126 (c. annot.); መነከሳት፡ መዓስባት፡ Kid. f. 8; መዓስብ፡ Kid. f. 20—22.

ምዕስብና፡ subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*): ኢይክሉ፡ ምዕስብና፡ Can. Ancyr. 8; ጳጳስ፡ sit caelebs vel unius tantum uxoris vir ከመ፡ ሕግሙ፡ ዘምዕስብና፡ ይጠይቅ፡ Kid. f. 6; χηρεία Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕሰበ፡ quadrl. I (denom.) *viduum* vel *viduam esse, vitam viduitatis agere:* ሐና፡ ወለተ፡ ፋኑኤል፡ ማዕሰበት፡ ፹ወ፬ክረምተ፡ Enc. Jac. 8.

ተማዕሰበ፡ III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዐስብ፡ i. q. መዐንስብ፡ vid. sub ዐንሰበ፡

ዐሰየ፡ (etiam ዐሠየ፡) I, 1 [quod nescio an cum עָשָׂה *fecit* componi possit] Subj. ይዕሲ፡, (pro meritis) *rependere, retribuere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*, c. Acc. pers.: የዐስዮሙ፡ ለአዕርክቲሁ፡ ἀποδιδόντα χάριν τοῖς φίλοις Sir. 30, 6; ἀποτίσαι Ruth 2, 12; ἀνταποδώσει Ps. 17, 23. 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc. rei: ትዕሲ፡ ዕሴተ፡ ሠናየ፡ Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: የዐስየከ፡ ፍዳ፡ ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3; እግዚ"፡ የዐስየከ፡ ሠናይተ፡ Prov. 25, 22; የዐስየከ፡ ሙስብዒተ፡ Sir. 32, 13; ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ህየንተ፡ ዘገብሩ፡ ለከ፡ 7, 28; ምንተ፡ ትክል፡ ዐስዮቶ፡ ለእግዚ"፡ 1 Thess. 3, 9; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: ዘየዐሲ፡ እኩየ፡ ህየንተ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 13; የዐስየከ፡ ቅሥተ፡ ወተስናነ፡ በንዋይከ፡ Sir. 29, 5; መርገመ፡ ወጽእለተ፡ የዐስየከ፡ 29, 6. 11, 31; Deut. 32, 6.

ዐሰየ፡ I, 2 *retribuere*, c. ለ፡ pers. et Acc. rei: መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ላቲ፡ ይዔሲ፡ እግዚ"፡ Enc. Haml. 25; *gratiose tribuere, donare:* ለንዳያን፡ ምጽዋተ፡ ወለምስኪናን፡ ዘይዔሲ፡ Enc. Masc. 27.

ተዐስየ፡ III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium accipere, praemio* vel *remuneratione affici:* Luc. 14, 14; Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; ትትዐሰዩ፡ በከመ፡ ገበርክሙ፡ Macc. f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Luc. 18, 30; Ps. 18, 12; ተዐስየ፡ ምሕረተ፡ በዝንቱ፡ (pro hac re) Cyr. ad Th. f. 7; ተዐስየ፡ ዕሴተ፡ ሠዋዒ፡ Chr. Ta. 34; c. በኀበ፡ pers. (*ab* alqo) Eph. 6, 8; በኀበ፡ እግዚኡ፡ ተዐስየ፡ Deg.

ዕሱይ፡ part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit. Theoph.

ዕሴት፡, rarius **ዕስየት፡**, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12), Pl. ዕሴያት፡ (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, praemium, gratia* (*relata* vel *referenda*): ይመጽእ፡ (Christus) ለፍዳ፡ ኃጥአን፡ ወለዕሴተ፡ ጻድቃን፡ M. M. f. 71; እግዚ"፡ ያገብእ፡ ዕስየተ፡ (ἀνταποδιδούς) Sir. 32, 13; ትረክብ፡ ዕሴተከ፡

12, 2; μισθός Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; እለ፡ያሀጕሉ፡ዕሴቶሙ፡ Sir. 2, 14; ይረክብ፡ዕሴቶ፡ 37, 26; καρπός Rom. 1, 13; χάρις ትረክብ፡ዕሴተከ፡በኀበ፡እግዚ" Sir. 3, 18; ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡ 3, 31; ዕስየቱ፡ለዕብእ፡ 17, 22; ዕሴቶ፡ለዘተሐበየከ፡ኢትርሳዕ፡ 29, 15; ዕሴተ፡ዘሞእ፡ ἐπινίκιον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።

ዐሳዪ፡ n. ag. *remunerator*: ከነ፡ዐሳዪ፡ሕይወት፡ለኵሎሙ፡ Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. عَقْلٌ *ingenium, prudentia*: እንዲፌር፡አበ፡ሄሮድስ፡በ፡ውስቴቱ፡ምክር፡ወዐቅል፡ Jsp. p. 306.

ዐቀለ፡ inus. i. q. أَجَلَ *conclusit, continuit, collegit* (مَأْجَلٌ *stagnum, piscina*; مَأْجَلَةٌ *fovea* in qua aqua pluviae coërcetur).— *Rad. Abb.*: ዐቀለ፡ዘ፡ደነገገ።

አዕቀለ፡ II, 1 *aquas colligere* in piscina: ሐነጸ፡ወአዕቀለ፡ማየ፡ (v. pro ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡) Sir. 48, 17. — *Voc. Ae.*: አዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. ምዕቃላት፡ *piscina*, (*lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμναι); ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; ምዕቃል፡ et ምዕቃላት፡ κολυμβήθρα Koh. 2, 6; Kuf. 2; ኢንደይ፡ማየ፡ውስተ፡ምዕቃላት፡ Rel. Bar.; ለእመ፡አብሐከ፡፩ከመ፡ታስቲ፡ (sc. እንስሳከ፡) እምዕቃለ፡ዚአሁ፡ F. N. 37; ምዕቃላት፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ምዕቃል፡ዘ፡መከማቻ፡ (*Rad. Abb.*: አማዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡).

ዐቀመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt ሐከመ፡, حَكَمَ *coërcuit, cohibuit, retinuit*, حَقَنَ *retinuit*, عَقَمَ *sterilem reddidit*, عَكَمَ *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare*: ወዐቀመ፡ስምዖንሃ፡በሕቲቶ፡ Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coërcere, continere, moderari*: ሞውይ፡ንዋም፡ለዘይዔቅማ፡ (v. ለዘየዐቅማ፡)ለከርሡ፡ (v. ለንፍሱ፡) ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20; ይዔቅም፡ቃሎ፡ οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ Ps. 111, 5; ተዐቀም፡አፉከ፡ Lud. e Syn. 3) *modum* rei *facere* vel *statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire*; በመስፈርት፡ዘዐቀመ፡ለነ፡እግዚ" 2 Cor. 10, 13; Deo ባሕረ፡ዐቀመ፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡ Kid. f. 33; ዐቀመ፡ዕድሜ፡ Eph. 1, 10; Act. 28, 23; ዘዐቀመ፡ለከ፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰነ፡). — Job 39, 21 pro ወየዐቅም፡ legendum est ወየዐምቅ፡ q. v.

ተዐቀመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi*: ኢይትዔቀም፡በሕረ፡ጸጋኪ፡ (o Maria) ወኢይትዌሰን፡በኖጻ፡ Enc. Sen. 21.

ዕቁም፡(ዕቍም፡) part. 1) fortasse: *seclusus*, ኪያሁ፡የኀሪ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ዘዕቁም፡ Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus*: ኵሎ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus*: ሀሎ፡ዕረፍት፡ኀበ፡ይበውኡ፡ሕዝበ፡እግዚ" ሥሩዕ፡ወዕቍም፡ Chr. ho. 6; ዕቁም፡በኵሉ፡ምግባር፡ከመ፡የኀሊ፡ Ex. 31, 3 (abit a Graeco).

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitorium*: ማዕጾ፡ዘዐቅም፡ θύρα περιοχῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium, proportio*: አከ፡በአምጣነ፡ዐቅሙ፡ (v. ኀይሉ፡)ዘገብረ፡ከማሁ፡ Jer. 31, 30. b) *mensura*, μέτρον Hez. 40, 10; ኀለት፡ዘዐቅም፡ 40, 3. c) modus quem quis habet in agendo (*moderatio, temperantia, continentia*), α) በዐቅም፡ vel በዐቅሙ፡ *moderate, modeste, temperanter*: ብላዕ፡በዐቅም፡ Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; በዐቅሙ፡ (v. በዐቅም፡)ብላዕ፡ Sir. 34, 19. 37, 31; ዘይሰትዮ፡በዐቅሙ፡ 34, 27; ሰትየ፡ወይን፡በዐቅሙ፡ወበጊዜሁ፡ 34, 28; ኵሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡ 35, 11; ዐራዙ፡ወሲሳዩ፡ (sc. episcopi) ይኩን፡በዐቅም፡መጠነ፡የአክሎ፡ Did. 7. β) ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immoderate, intemperanter*, ut: ሰቲየ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Clem. f. 118. γ) ዘአልቦ፡ዐቅም፡ *immoderatus, effrenatus*, ἄσωτος 1 Petr. 4, 4; ἀκατάσχετος Jac. 3, 8. d) *definita* vel *justa ratio*: ዐቅመ፡ሥርዐት፡ለልሳና፡ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; በዐቅም፡ κατὰ τάξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; ትንብቡ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas*: አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡ Sir. 7, 25. f) modus i. e. *finis* et *terminus*: ባሕር፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡ Kid. f. 33; አከ፡ለዝ፡ሕግ፡ዐቅመ፡መዋዕል፡ Kuf. 6. 30; አልቦ፡ዐቅመ፡ለመለኮትከ፡ Org. 2; divinitas non habet ዐቅመ፡ከመ፡ሰብእ፡ Lit. Cyr.; ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immodicus, infinitus*: እትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Deg.; እንበለ፡መስፈርት፡ወዐቅም፡ Enc. Sen. 13. g) *statio assignata*: sidera ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡ ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቅመት፡ n. act. *justa temperatio*, corporis Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor*, F. N. 18.

ዕቃሜ፡ subst. 1) *statio assignata, munus*: ዕቃሜ፡እለ፡ይትለአኩዎ፡ τὴν στάσιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum*: discat ሥርዐት፡አኀው፡ወዕቃሜ፡ Reg. Pach.

ዐቄረ፡ I, 1 [vicina sunt عَجَرَ et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab קר incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub עָקַר] Subj. ይዕቍር፡, *involvere, constringere, colligare*: መኑ፡የዐቍር፡እሳተ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ ἀποδήσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; ወአሰርዎ፡ዐቍርሙ፡ኵሎ፡ወርቀ፡ ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; የዐቍር፡ለማይ፡ዲበ፡ደመና፡ δεσμεύων Job 26, 8; መኑ፡ዐቄረ፡ማየ፡በልብሱ፡ συνέστρεψε Prov. 24, 27; ለዛቲ፡ገነት፡ (horto comparatur collectio sententiarum) ትጸውራ፡በእንግዳእከ፡ወበልብከ፡ተዐቍራ፡ Fal. (in proleg.); ሕንበበተ፡ሮማን፡በልብሱ፡ዐቍሮ፡ Enc. Ter 13; Deus ይኤዝዝ፡ደመናተ፡ከመ፡ይዕቈሩ፡ወይደሩ፡ወይሰዱ፡ (sc. ማየ፡)ኀበ፡ዘፈቀዱ፡ያውርዱ፡ Clem. f. 171; የዐቍር፡ማየ፡ (sc. seminis) በማሕፀን፡ Lit. Orth.; passim *retinere, cohibere*: ወሚመ፡ደመናት፡ይክሉኑ፡ዐቍረ፡ዝናም፡ Macc. f. 4; ደመናት፡ይዕቈሩ፡ማያተ፡ Lit.

ተዐቍረ፡ III, 1 *involvi, constringi*, deinde *comprehendi, concipi* a) crebro de conceptione seminis in utero: ዘርእ፡ይትዐቄር፡ውስተ፡ማሕፀን፡ብእሲት፡ M. M. f. 3; hominem ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ዘይትዐቄር፡ውስተ፡ማሕፀን፡ Did. 38; በእንተ፡ተዐቍሮ፡ዘርእ፡በማሕፀና፡ Chr. ho. 23; ὁ Λόγος በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተዐቍረ፡በማሕፀና፡ለድንግል፡ Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; ተፀንሰ፡በከርሥ፡እንዘ፡ኢይትዐቄር፡ Lit. Joh. b) trsl.: ዘኢይትዐቄር፡ *incomprehensibilis* Org. 1.

ዕቁር፡ part. *involutus, colligatus:* **ዕቁር፡በአልባሲሆሙ፡** ἐνδεδεμένα Ex. 12, 34.

ዕቍር፡ (passim **ዕቁር፡** scriptum) subst. (m.), Pl. **ዕቈር፡**, 1) *fasciculus* florum, al.: **ዕቍረ፡ማየ፡ልብን፡** ἀπόδεσμος Cant. 1, 13 et Deg. 2) *sacculus, marsupium, crumena*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 35; **ዕቍረ፡ወርቅ፡ነሥአ፡ውስተ፡እዴሁ፡** ἔνδεσμος Prov. 7, 20; Did. 2; **ዕቍር፡ስቁር፡** δεσμός Hagg. 1, 6; **በዕቈሪሆሙ፡** Kuf. p. 145.

ዐቃር፡ subst., nonnisi in Pl. **ዐቃቂር፡** [i. e. عَقَّار Pl. عَقَاقِير *planta aromatica* vel *medica*, proprie *radix* ܥܶܩܳܪܳܐ] *medicamentum, pharmacum,* (e radicibus vel plantis decoctis factum), quaevis *materia chemica:* **ዐቃቂረ፡ፈውስ፡** F. M. 1, 4; **በከመ፡ይትረከብ፡በውስተ፡ፈውስ፡ብዙኅ፡ዐቃቂር፡ሠናያት፡ወ፩እምኔሆን፡ይኄይል፡ለገቢረ፡ፈውስ፡** Chr. Ta. 9; **አዘዘ፡ይግበሩ፡፪ጌራተ፡ዘኅጺን፡ዘዐቱ፡ቅትራተ፡ወይምልእዎሙ፡ዐቃቂረ፡** (i. e. materia inflammabili) **ወያርስንዎሙ፡በእሳት፡ወይደይዎሙ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Sx. Haml. 15; **ገባርያነ፡ዐቃቂር፡** *chemici, pharmacopolae, medicamentarii* al., Sx. Haml. 5, sc. **ወመጽኡ፡ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ወአምጽኡ፡መክሊተ፡ዐረር፡ወገንዐ፡ዐቢየ፡ዘብርት፡ወ፯ልጥረ፡ቅብእ፡ዘሰሊጥ፡ወደመሩ፡ውስቴቱ፡ሥብሐ፡ወመዓረ፡ግራ፡ወቅብአ፡ላህም፡ወዐቃቂረ፡ብዙኀ፡ዘያነድዱ፡ለላህበ፡እሳት፡ዘምስለ፡ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወ፯ልጥረ፡እምነ፡ቀልፎንያ፡ወልክ፡ወቀለምጢዳ፡ወሰጣጽዮን፡ወዕፀው፡ብዙኅ፡ወአምጽኡ፡ዐቃቂረ፡ዘአብሰልዎ፡ወአምሀውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡** caet. — *Voc. Ae.:* **አቃቂር፡ዘ፡ቍልቋል፡**; *aliud:* **አልበስጥርስ፡ጽስጥቂስ፡አቃቂር፡ዘ፡ጽፍጥ፡ሽቱ፡**

ዐቅረብ፡ et **ዐቅራብ፡** subst., m., Pl. **ዐቃርብት፡** [עַקְרָב عَقْرَب ܥܶܩܰܪܒܳܐ] *scorpio* a) animal: **ዘይጸብጥ፡ዐቅረበ፡** Sir. 26, 7; **ዐቅራብ፡ሶበ፡ይነድፍ፡ሰብአ፡** Apoc. 9, 5; **ዘነበ፡ዐቅራብ፡** 9, 10; Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub **ነደፈ፡**); **ዐቃርብት፡** Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; Luc. 10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι). b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum: 3 Reg. 12, 11. 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: **ዐቅረብ፡** et **አልዐቅረብ፡**, Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — *Voc. Ae.:* **ዐቅራብ፡ዘ፡ጊንጥ፡**

'**ዐቃቂር፡** *pharmaca* vid. sub **ዐቃር፡**

ዐቀበ፡ I, 1 [رَقَبَ] Subj. **ይዕቀብ፡**, Imprt. **ዕቀብ፡** (forma **ዕቀብ፡** 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta videtur), 1) *custodire*, c. Acc., 4 Reg. 9, 14; Jes. 21, 12; 1 Reg. 25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc. 2, 8; Gen. 30, 31; **ከነ፡የዐቅብ፡አባግዐ፡አቡሁ፡** Sx. Sen. 4; urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; Asc. Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. **እምነ፡** *ab* aliquo: **የዐቅብ፡ገነተ፡እምአዕዋፍ፡** Kuf. p. 13; **ከመ፡ይዕቀቡ፡ዘርአሙ፡እምገጸ፡ቋዓት፡** p. 47. 157; homines: **እለ፡የዐቅቡኪ፡** Jes. 52, 8; **እመ፡ብከ፡አዋልደ፡ዕቀበን፡** Sir. 7, 24; **ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡** 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: *vigilare, excubias agere,* Judith 7, 5; Jes. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7; Matth. 28, 4; **ሠገራት፡የዐቅቡ፡እንተ፡ሌሊተ፡** Org. b) *tueri, incolumem servare, defendere*: Ps. 11, 8. 120, 5. 8; Prov. 2, 11; Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; **ዐቀበ፡መንፈስየ፡** Job 10, 12; Gen. 28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Joh. 17, 12; c. **እምነ፡** *ab:* 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19. c) custodire alqd i. e. *caute uti, cautionem adhibere* (in Acht nehmen): **ዕቀብ፡እገሪከ፡** Koh. 4, 17; **ዐቂበ፡ልሳን፡** Fal.; **ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡** Prov. 13, 3. 21, 23; seq. **ርእስ፡** vel **ነፍስ፡** i. q. *cavere:* **ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡** Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15; **ዐቀብኩ፡ነፍስየ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡** Tob. 1, 11; **ዕቀቡ፡ርእሰክሙ፡እምነ፡አማልክት፡** 1 Joh. 5, 21; **ከመ፡ይዕቀቡ፡ነፍሶሙ፡እምዝሙት፡** Kuf. 7. d) *rationem* vel *curam habere* alcjs, *respicere, colere:* **ዕቀብ፡እመከ፡** μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου Tob. 4, 3; **ዐቂቢ፡ያዕቆብያ፡** Kuf. 19; ἐπισκέπτεσθαι Jac. 1, 27; ἐπιμελεῖσθαι Gen. 44, 21; **ዕቀብ፡ዐርከከ፡** στέρξον Sir. 27, 17. 2) *observare, attendere*, abs. Jes. 42, 20; c. Acc. rei: **ዘየዐቅብ፡ነፋሰ፡** Koh. 11, 4; **ዕቀብ፡ፍናዊየ፡** ἐνεδρεύειν Sir. 14, 22; **ዕቀብ፡አፈ፡ንጉሥ፡** Koh. 8, 2; **ዘየዐቅብ፡ተግሣጸ፡** Prov. 13, 18; **ዐቀበ፡ኵሎ፡ፍናውየ፡** Job 33, 11; Ps. 106, 43; in malam partem: *callide attendere, insidiari*, c. Acc. Gen. 3, 15; **ሶበ፡አበስኩ፡እምዐቀብከኒ፡** Job 10, 14. 3) *servare, observare* praecepta, legem al.: Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev. 19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11; **ዕቀቡ፡ጽድቀ፡** Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11. 44, 20; **አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዝ፡** 23, 27. 28, 6; Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17; sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30; Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) *servare, reservare, asservare:* **ዐቂብ፡** (opp. **አውጽኦ፡**) Koh. 3, 6; c. Acc.: Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37. 13, 33. 14, 51; **ማሕፀንተ፡** F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10. 12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria *tenere:* **ዐቀብኩ፡ነገረ፡በልብየ፡** Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; **ዐቀበ፡** (**ለሕልም፡**) **ውስተ፡ልቡ፡** Esth. 1 apocr.; Gen. 37, 11; 1 Reg. 21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. α) peccata (opp. remissione): **ዐቀብከ፡ሊተ፡ኀጢአተ፡ንእስየ፡** Job 13, 26; M. M. f. 96. β) *reticere:* **አብድ፡ኢይክል፡ዐቂበ፡ነገር፡ዘሰምዐ፡** Sir. 8, 17. b) *conservare:* **ዐቀብከ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ምሕረተ፡** 3 Reg. 3, 6; **ዐቀበ፡መዐቶ፡** Am. 1, 11; **ዘዐቀበ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** (κρατῶν) Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc., Eph. 4, 3. — *Voc. Ae.:* **ዐቀበ፡ዘ፡ጠበቀ፡**

አዕቀበ፡ II, 1 1) *custodire facere* vel *jubere*, a) *praesidio munire:* **ወአዕቀበ፡አህጉሪሆሙ፡** ἐφρούρησε τὰς πόλεις Judith 3, 6. b) *excubiis custodiendum curare* alqd: **እምወራዙት፡አዕቀብኩ፡ኖኀተ፡** ἐκ τῶν παιδαρίων ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας 2 Esr. 23, 19. c) *observare* vel *servare facere*, c. dupl. Acc.: Gen. 18, 19; **የዐቅቡ፡ሕገ፡እስመ፡ሀርቃኖስ፡አዕቀቦሙ፡ዘንተ፡** Jsp. p. 327. 2) *custodiendum tradere*, a) *in custodiam tradere* alqm: **ዘአዕቀቦ፡ንጉሥ፡** ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) *asservandum tradere* vel *committere, custodiae causa deponere*, c. Acc. pers. vel rei vel c. dupl. Acc.: Ex. 22, 6. 11; **አዕቀብክዎ፡ለጋብኤል፡ዐሠርተ፡መክልየ፡ብሩር፡** Tob. 1, 14; **አዋልደ፡ንጉሥ፡ዘአዕቀበ፡ለጎዶልያን፡** Jer. 48, 10; **ለዘአዕቀብዎ፡ብዙኀ፡ይትኀሠሥዎ፡ብዙኀ፡** Did. 6; vel c. **ኀበ፡** pers.: **ብሩር፡ዘአዕቀብኩ፡ኀበ፡ጋብኤል፡** Tob. 4, 20; vel c. **ውስተ፡** loci: **መጽሐፈ፡አዕቀቡ፡** (v. **ይዕቀቡ፡ወሀቡ፡**) **ውስተ፡ቤት፡** .. Jer. 43, 20.

ተዐቀበ፡ vel **ተዐቅበ፡** III, 1 I) Pass. a) *custodiri:* **አኮ፡እትዐቀብ፡** Jer. 43, 5; **ይትዐቀብ፡ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡**

ሞት፡ Job 33, 24; ከመ፡ ትትዐቀብ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Kuf. 21. b) *servari, asservari, reservari*, Gen. 41, 35; Ex. 16, 34; Num. 17, 25; ይከውን፡ ለተዐቅቦ፡ 19, 9; Kuf. 3; ይትዐቀብ፡ ረሲዕ፡ ለዕለት፡ እኪት፡ Prov. 16, 4; (c. በኀበ፡ *ab* alqo) Koh. 5, 12; Hen. 45, 2. 69, 23. c) *conservari*, Hen. 69, 25; Matth. 9, 17. II) Refl. 1) *se custodire, se abstinere, sibi cavere, cavere*, seq. እምነ፡ rei: Ps. 17, 26; ይትዐቀቡ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ዝሙት፡ ወርኵስ፡ Kuf. 20; Deut. 23, 10; Jud. 13, 13; Sap. 1, 11; Luc. 12, 1. 15; Clem. f. 188; vel pers.: ተዐቀብ፡ እምነ፡ እኩይ፡ Sir. 11, 33; Matth. 7, 15; c. Acc. pers. (*ab* alqo): ተዐቀቦሙ፡ ለአዕርክቲከ፡ Sir. 6, 13; ተዐቀቦ፡ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ 12, 11; ተዐቀብዎሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Jer. 9, 4; 2 Tim. 4, 15; Luc. 20, 46; Rom. 16, 17; seq. ከመ፡ ኢ፡ c. Subj.: ተዐቀብኩ፡ በመንፈስየ፡ ከመ፡ ኢየአብስ፡ Kuf. 25; Sir. 22, 13; vel seq. ኢ፡ c. Subj., ut: Ex. 19, 12; ተዐቀብ፡ ኢያስሕትከ፡ Sir. 13, 8. 29, 20; Gal. 6, 1; sed post ኢተዐቀበ፡ seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ኢተዐቀበ፡ ከመ፡ ይሑር፡ 4 Reg. 10, 31; abs.: ተዐቀብ፡ Jes. 7, 4; በተዐቅቦ፡ ዐቢይ፡ *cautissime* F. M. 29, 4; ተዐቅቦ፡ (sive *cautio* sive *abstinentia*) Lud. comm. hist. p. 319. a) nonnumquam additur ርእሰከ፡ vel ርእስከ፡, ut: ተዐቀብ፡ ርእሰከ፡ (v. ርእስከ፡) ኢያስሕትከ፡ Sir. 29, 20; vel ለርእሱ፡, ut Gal. 6, 1. b) *cautionem adhibere* c. በ፡ in re: ተዐቀብ፡ በዕፀ፡ መሥዋዕት፡ Kuf. 21; ተዐቀብ፡ በደም፡ ibid.; c. እምነ፡, ut: መፍትው፡ ይትዐቀቡ፡ በአስተሓምሞ፡ እምስጢር፡ (decet caute tractare mysterium) Lud. comm. hist. p. 308; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 24, 8. 2) *se servare*, c. በ፡ in re; Judae 21; እመ፡ ኢያፍጠነ፡ ተዐቅቦ፡ በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Sir. 27, 3. 3) sibi custodire i. e. a) *observare, attendere* ad alqd vel alqm, c. Acc.: Ps. 129, 3; 1 Reg. 1, 12; 2 Reg. 18, 12; Phil. 3, 17; Hebr. 2, 1; sidera Abush. 3; በተዐቅቦ፡ μετὰ παρατηρήσεως Luc. 17, 20 (nisi hunc Inf. passive sumere malueris); huc nescio an referendus sit etiam locus ከመ፡ ይትዐቀብ፡ ለሕይወቱ፡ ከመ፡ ዐሳብ፡ ἵνα εὐδοκήσῃ τὸν βίον ὥσπερ μισθωτός Job 14, 6; *providere* 1 Cor. 3, 10. b) *callide observare, insidiari*, παρατηρεῖν, c. Acc. prs.: Marc. 3, 2; Luc. 6, 7. 14, 1; ዘይትዐቀበከ፡ ὁ ὑποβλεπόμενός σε Sir. 37, 10. c) *sibi observandum* vel *servandum sumere* praeceptum vel ceremoniam: Marc. 7, 4; Gal. 4, 10; ተዐቀብ፡ ዑቃቤ፡ ዘአምላክ፡ Kuf. 21.

ተዓቀበ፡ III, 3 *se invicem custodire* vel *tueri*: Romani cum Judaeis foedus fecerunt, ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወይትዓቀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 296.

አስተዐቀበ፡ IV, 1 *facere* vel *monere ut* alqs *caveat* alqd vel alqm: ወታስተዐቅቦሙ፡ እምኔየ፡ (וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי) Hez. 33, 7 vrs. nov.; F. N. 27. (seq. እምነ፡).

ዕቁብ፡ part. 1) *custoditus, in custodiam traditus*, 2 Esr. 13, 25; Act. 27, 1 rom.; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ ለብእሲ፡ Lev. 19, 20; vid. ዕቅብት፡; ዕቁባን፤ ዕጨራን፤ እለ፡ ለምጽ፤ ዝልጉሳን፡ ne intrent in sanctuarium, Clem. f. 176 (num *morbis contagiosis affecti?* coll. סְגִיר, an lapsu calami scriptum pro ዕቡታን፡?). 2) *servatus, reservatus, asservatus*: 1 Petr. 1, 5; 2 Reg. 23, 5; Ex. 12, 6; 1 Petr. 1, 4; 2 Petr. 3, 7 Platt; መዝገብ፡ ዕቁብ፡ ለውሉዳ፡ F. M. 8, 2. 3) *observatus*, Org. 3. 4) *attentus, cautus:* ዕቁበ፡ ይትናገር፡ φυλασσόμενος λαλεῖ Prov. 21, 28; ዘዕቁብ፡ በቃሉ፡ Clem. f. 86; ዕቁበ፡ ለይኩን፡ Lit. 164, 1.

ዕቅብት፡ adj. et subst. f. (proprie; part. f.), Pl. ዕቁባት፡ et ዕቅብታት፡, *concubina, pellex*, Gen. 22, 24; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ Jud. 19, 1. 2; 2 Reg. 3, 7; Kuf. 33; 1 Esr. 4, 29; 2 Esr. 12, 6; Gal. 4, 22; አንበረ፡ ዕቅብተ፡ F. M. 8, 1; ዕቁባት፡ Gen. 31, 33. 32, 23; አንስት፡ ዕቁባት፡ 2 Reg. 5, 13. 20, 3; 1 Par. 3, 9; Cant. 6, 8; ዕቅብታት፡ Jsp. p. 304; F. N. 25 (in quo capite በእንተ፡ ዕቁባት፡ agitur).

ዕቅበት፡ n. act. et subst. 1) *custodia* i. e. custodiendi actus: እንዘ፡ የዐቅቡ፡ ዕቅበተ፡ ማኅደር፡ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς 1 Par. 9, 19; terrae (ne hostis eam invadat) Jsp. p. 347. 2) *conservatio* (Bewahrung) Lit. 167, 1; Deus መሀረክሙ፡ ትእዛዛቲሁ፡ ወዕቅበተ፡ ሃይማኖቱ፡ Jsp. p. 290. 3) *observatio* astrorum Abush. 37. 4) *attentio, cautio*, Gad. Ad. f. 41. 5) *vigilia* (pars noctis) Ex. 12, 42. 14, 24. — *Voc. Ae.:* ዕቅበት፡ ዘ፡ ውሽግ፡; *aliud:* ዕቅበት፡ ዘ፡ እንግዶች፡ (quae scholia quid sibi velint dubium est).

ዐቃቢ፡ n. ag., f. ዐቃቢት፡, Pl. m. ዐቃብያን፡, c. ዐቀብት፡ *custos:* Gen. 4, 9; ዐቃብያነ፡ (v. ዐቀብተ፡) ቤት፡ Koh. 12, 3; ዐቃቤ፡ ኀለት፡ Jes. 27, 4; መኑ፡ ይሠይም፡ ዐቃቤ፡ ላዕለ፡ አፉየ፡ Sir. 22, 27; Ps. 38, 2. 140, 3; አንትሙ፡ ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 205; ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ"፡ f. 207; Petrus ዐቃቤ፡ መራኁተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ f. 266; ዐቀብት፡ Asc. Jes. 3, 14; Act. 12, 6; ሊቀ፡ ዐቀብተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39. a) In specie α) ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ *medicus, pharmacus*, vid. sub ሥራይ፡ (c. 245); Tob. 2, 10; Clem. f. 248. 255. β) ዐቃቤ፡ ሥጋ፡ 1 Reg. 28, 2 et ዐቃቤ፡ ርእስ፡, ut: ሊቃነ፡ ዐቀብተ፡ ርእሱ፡ Esth. 2, 21; 1 Esr. 3, 4 *custos corporis, satelles.* γ) ዐቃቤ፡ መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως *vicarius regis, procurator regni* 2 Par. 26, 11. δ) ዐቃቤ፡ ሙዳየ፡ ምጽዋት፡ *custos arcae eleemosynarum* 2 Esr. 23, 4 et ዐቃቢ፡ γαζοφύλαξ *thesaurarius* 1 Esr. 2, 10. ε) ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ *c. pomorum* vid. sub ቀምሕ፡; adde Sir. 27, 6. ζ) ዐቃቤ፡ ነቢብ፡ *orator* Act. 24, 1. η) ዐቃቤ፡ ነግድ፡ *caupo* Luc. 10, 34. ϑ) ዐቃቤ፡ አልባስ፡ *custos vestiarii* 4 Reg. 22, 14. ι) ዐቃቤ፡ አንስት፡ *c. gynaecei* Esth. 2, 8. 14. κ) ዐቃቤ፡ አንቀጽ፡ *janitor* 1 Par. 9, 17. 23, 5; ዐቀብት፡ (simplex) F. N. 8, 3. λ) ዐቃቤ፡ ወይን፡ vel ዐጻዴ፡ ወይን፡ *vinitor* Marc. 12, 1; Luc. 13, 7; Jes. 1, 8. 24, 20. 61, 5 var.; ዐቀብተ፡ ወይን፡ Jer. 52, 16; Joel 1, 11; ዐቃቢተ፡ ዐ"፡ ወ"፡ Cant. 1, 6; ዐቀብት፡ ዐ"፡ ወ"፡ 2 Par. 26, 10. μ) ዐቃቤ፡ ገነት፡ *hortulanus* Joh. 20, 15; Sx. Haml. 25 (vid. ዐውድ፡). b) ἐπίσκοπος, *praefectus, episcopus* Jud. 9, 28; 1 Petr. 2, 25. c) *custos* i. e. *tutor:* Deus ዐቃቢሁ፡ ለያዕቆብ፡ Kuf. 35; Deus ይከውን፡ ዐቃቢሁ፡ ለሠናይ፡ Kuf. 21; መልአክ፡ ዐቃቢሁ፡ *angelus ejus tutelaris* Gad. Lal.; item de angelo Enc. Mag. 25; Pag. 1. d) *custodiens:* ብእሲት፡ አርማሚት፡ ወዐቃቢተ፡ ልሳን፡ (linguam compescens) Fal. f. 50.

ዑቃቤ፡ subst., f. et m. 1) *custodia*, φυλακή Job 7, 12. a) *tutela, tuitio:* Behütung M. M. f. 145; ቀራንብቲኪ፡ ንጹሬ፡ አዕይንት፡ ለዑቃቤ፡ (zum Schuze des Blickes der Augen) I Sal. Mar. 6. b) *cautio, attentio:* ያንብርዎ፡ ለሥጋየ፡ በዐቢይ፡ ዑቃቤ፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ ምድር፡ Clem. f. 10; huc nescio an referendus sit locus: ይጸልእ፡ ድምፀ፡ ዑቃቤ፡ μισεῖ ἦχον ἀσφαλείας Prov. 11, 15. 2) *observantia:* ዑቃቤ፡ ሕግ፡ Org. 3; ዑቃቤ፡ ሰንበት፡ M. M. f. 266. 3) *observatio* astrorum: እስተናበሩ፡ ዓመታቲሆሙ፡ ወአውራኂሆሙ፡ ዲበ፡ ዑቃቤ፡ ጥንቁቅ፡ ፀሐያዊ፡ Abush. 3; ሰብአ፡ ዑቃቤ፡ *observatores* (siderum), ibid. 4) *vigilia* (pars noctis), Kuf. p. 91. 5) *id quod observandum* vel *servandum est*, ut *lex*, *ritus:* ተዐቀብ፡ ዑቃቤ፡

ዘአምላክ፡ ልዑል፡ (מִשְׁמֶרֶת) Kuf. 21; fortasse *bona servanda* Koh. 7, 11 (ubi Ae. pro κληρονομία Graeci **ዑቃቤ፡** exhibet).

ዑቃብያዊ፡ adj. rel. *ad observationem* (siderum) *pertinens*, Abush. 3.

ተዐቃቢ፡ n. ag. (III, 1) 1) *attentus, cautus* Phlx. 106. 2) *observans:* **ከነ፡ተዐቃቤ፡ለሕገ፡እግዚ"፡** Sx. Mag. 19.

ማዕቀብ፡, rarius **ማዕቅብ፡**, subst., Pl. **መዓቅብ፡** et **መዓቅብት፡** (semel reperi **መዓቀብት፡**), Pl. Pl. **መዓቅብን፡**, 1) *custodia* i. e. a) *excubiae, statio excubiarum, vigiliae:* **ረከብዋ፡ማዕቀብ፡** (v. **መዓቅብ፡ዘ**) **ፋርስ፡** προφυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων Judith 10, 11. 14, 2. 3; **ያነብሩ፡መዓቅቢሆሙ፡** Nah. 2, 6; **መዓቅብ፡** (v. **መዓቅብን፡**) 3, 12; **ያነብሩ፡መዓቅበ፡ዲቤኪ፡** Hez. 23, 34. 26, 8. 38, 7; **አንበርኩ፡መዓቅበ፡ሎሙ፡** 2 Esr. 14, 9; Jes. 62, 6; **መዓቅብት፡** οἱ φυλάσσοντες 2 Esr. 12, 16; **መዓቅብት፡ሌሊት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡** 17, 3; **ሰብአ፡መዓቅብ፡** *excubitores* 2 Esr. 14, 23; Jud. 1, 24. 7, 19. b) *custodes:* **ከመ፡ማዕቀበ፡** (v. **መዓቅበ፡**) **ሐቅል፡** φυλάσσοντες ἀγρόν Jer. 4, 17. c) *vigiles* Cant. 3, 3. 5, 7. d) *insidiae:* **መዓቅበ፡አጋንንት፡** Lud. e Ssal. Req. 2) locus quo excubias agunt, *statio:* **እቀውም፡ውስተ፡መዓቅብየ፡** Hab. 2, 1. 3) *id quod custodiendum* vel *observandum est:* **የዐቅቡ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡መዓቅቢሆሙ፡ለእግዚ"፡** Num. 9, 19.

ማዕቀቢ፡ part. (II, 1) c. term. adj. *depositor* (qui alqd custodiendum tradit) Ex. 22, 8.

አማዕቀበ፡ quadrl. II (denom.) *custodiae causa deponere, custodiendum tradere* vel *committere*, c. dupl. Acc.: **ብእሲት፡ዘአማዕቀብዎ፡** (quam ei c. t.) F. M. 5, 14. 5, 17; **ብእሲ፡ዘአማዕቀቡ፡ኪያሁ፡** (quem ei c. t.) 12, 5; c. Acc. pers. vel rei et **በኀበ፡** ejus, cui traditur Sx. Ter 9, vel **በ፡** ejusdem, ut: **አማዕቀበሙ፡በክርስቶስ** Sx. Masc. 9.

ምዕቅብና፡ subst. *custodia depositi* vel *commissi, tutela*, nec non *depositum, commissum*, Lud. e Cant. Mich.; Genz. f. 44; **በእንተ፡ምዕቅብና፡ንዋይ፡** F. N. 29; **ይእቲ፡እኅት፡አቡየ፡በምዕቅብና፡** (Pflegeschwester des Vaters) F. N. 24, 2; Clem. f. 111.

ዐቀብ፡ subst. [עָקֹב عَقَبَةٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1060; amh. **ዐቀበት፡**] *locus acclivis, clivus:* **ዐቀበ፡ኖዋ፡** ἀνάβασις ἀμμώδης Sir. 25, 20; Jes. 15, 5; Judith 6, 7. 13, 10; 2 Esr. 13, 31; 2 Reg. 6, 2; Num. 34, 4.

ዐቀብ፡ vel **ዐቃብ፡**, subst., Pl. **ዐቀበት፡** [ܥܘܩܒܐ?] *spinae, vepres*, Jud. 8, 7. 16; 2 Reg. 23, 6.

ዕቋን፡ subst. *lac spissum, flos lactis, butyrum* [vid. **ሐቁን፡** nec non عَكِيس], βούτυρον Gen. 18, 8; Jud. 5, 25; **አዘዘ፡ከመ፡ያስትዮሙ፡** (sc. fame enecatos) **ሐሊበ፡ወመዓረ፡ወዕቋነ፡እስከ፡ለምለመ፡ጕርዔሆሙ፡ወአማዑቶሙ፡** Jsp. p. 369.— Sec. Lud. i. q. amh. **ሐይብ፡**. — *Voc. Ae.:* **ግብንት፡ብ፡ሬግማ፤ዕቋን፡ብ፡አንቋሊት፡**; *aliud:* **ዕቋን፡ዘ፡ሬግማ።**

ዐቀደ፡ i. q. עקד عَقَدَ (vic. אגד **አገደ፡** اكد et **ዐቀጸ፡**) *ligare, vincire, constringere, nodare.* — *Voc. Ae.:* **ፀቀደ፡ዐቀጸ፡ዐሰነ፡ሞቀሐ፡ከልተፈ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ።**

ዕቁድ፡ part. *ligatus, constrictus:* sedit in carcere **ዕቁደ፡እግር፡** Enc. Mij. 17.

ዐቀድ፡ vel **ዕቀድ፡** subst. dubiae significationis: **፬ አጻብዕ፡ዘይትራከብ፡ላዕሌሁ፡ዐቀዱ፡** (v. **ዕቀዱ፡**) τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα 3 Reg. 7, 3; utrum *taenia?* an *stria?* (Significatio *capitulum columnae* quam Ludolfus statuit, ab hoc loco plane aliena est, vid. commata 4 seq.).

ዐቀድ፡ subst., vox architectonica, an *fornix, concameratio* (coll. אֲגֻדָּה إِجَادٌ)? **ዐቀዶን፡** sc. ecclesiarum, Gad. Lal.

ማዕቀድ፡ subst., Pl. **መዓቅድ፡**, vox architectonica, an *camera, fornix?* **አልበ፡ጠፈረ፡ለመዓቅዶን፡** (sc. ecclesiarum Lalibelae saxis excavatarum) **ወአልበ፡ሣዕር፡ለመከደኖን፡** (sic) Gad. Lal.; **ኢይፈቅድ፡አሕባለ፡ለመዓቅዶን፡** ibid.

ዐቀጸ፡ I, 2 [proprie: verschränken, verwickeln; vid. عقش عقص عقف al., nec non **ዐቀደ፡**] *illaqueare, impedire, intricare* Jud. 11, 35; **ሰይጣን፡ይዒቅጽ፡በስዉር፡** Phlx. 100.

አዕቀጸ፡ II, 1 1) *laqueis implicare, illaqueare* pedes alcjs, *suplantare*, pede supposito vel laqueo *improvidum prosternere:* συμποδίζειν Gen. 22, 9 (nisi **ዐቀደ፡** emendare malueris); Ps. 17, 43. 77, 35; πτερνίζειν Gen. 27, 36; **በውስተ፡ከርሥ፡አዕቀጸ፡ለእኁሁ፡** Hos. 12, 3; **ኵሉ፡እኍ፡አዕቅጾ፡ያዐቅጽ፡** Jer. 9, 4; σκελίζειν **አነ፡አዐቅጾሙ፡** Jer. 10, 18; ὑποσκελίζειν Ps. 16, 13. 139, 5; Enc. Teq. 24; Genz. 12. 2) trsl. a) *insidiari, defraudare:* **ያዐቅጽኑ፡ሰብእ፡ለእግዚ"፡** πτερνιεῖ Mal. 3, 8. b) *dolo* vel *fraude detorquere:* **አዕቀጽቶሙ፡እምፍኖተ፡ጽድቅ፡** Kuf. 1. — *Voc. Ae.:* **አዕቀጸ፡ዘ፡አሰረ።**

ተዐቅጸ፡ III, 1 *illaqueari, supplantari, de improviso prosterni*, συνεποδίσθησαν Ps. 19, 9; **በኀፈረ፡ሰብእ፡ይትዐቀጽ፡** ὑπεσκελίσθησαν Prov. 29, 25; **ኢይትዐቀጹ፡በኀጢአቶሙ፡** Kuf. 1; **ኵኑ፡ንቁሃነ፡ወኢትትዐቀጹ፡በምንትኒ፡** Jsp. p. 356. — *Voc. Ae.:* **ተዐቅጸ፡ዘ፡ተተዓተቡ፡** (?); *aliud:* **ተዐቅጸ፡ዘ፡አኀነበሰ።**

ዕቅጽት፡ n. act. *supplantatio*, ὑποσκελισμός Prov. 11, 3.

አዕቃጺ፡ n. ag. *supplantator;* hoc vocabulo nomen **ያዕቆብ፡** exponitur in Voc. Ae.

ዐቀፈ፡ inus., عقف *inflexit* (vic. **ዐቀደ፡** et **ዐቀጸ፡**).

አዕቀፈ፡ II, 1 *impedire, offendiculo* vel *impedimento esse, impedimentum inferre, scandalum praebere*, c. Acc. pers.: **ኢያዐቅፈከ፡ከመ፡እብነ፡ዕቅፍት፡** Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; **አፍላግ፡ኢያዐቅፈከ፡** Jes. 43, 2 (Cod. Laur.); **ከመ፡ያዕቅፎ፡** τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ Zach. 3, 1; Num. 22, 32 var.; **አዕቀፈኒ፡ሰይጣን፡** 1 Thess. 2, 18; Joh. 6, 61; **አዕቅጸ፡ቢጽ፡** Rom. 14, 21; Gal. 5, 7; c. Acc. rei: **ከመ፡ኢያዕቅፍ፡ትምህርተ፡ለክርስቶስ፡** 1 Cor. 9, 12.

ተዐቅፈ፡ III, 1 1) *implicari, impediri:* **ኢይትዐቀፍ፡በኀጢአት፡** ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται Sir. 23, 12; **ከመ፡ኢትትዐቀፍ፡ጸሎትክሙ፡** 1 Petr. 3, 7. 2) *offendere, (impingere)*, **እመ፡ተዐቅፈ፡** Sir. 13, 23; Tob. 11, 9; Hebr. 12, 13; **ዘእንበለ፡ይትዐቀፉ፡** (v. **ትትዐቀፉ፡**) **እገሪክሙ፡** Jer. 13, 16; **እገሪከ፡ከመ፡ኢይትዐቀፉ፡** Prov. 3, 23; **ከመ፡ኢትትዐቀፍ፡በእብን፡እግሪከ፡** Ps. 90, 12; Matth. 4, 6; **ኵሉ፡እብድ፡ይትዐቀፍ፡ቦቱ፡** (sc. **በዕፀ፡ዕቅፍት፡**) Sir. 34, 7; **ከመ፡ኢትትዐቀፍ፡በእብነ፡መንሱት፡** 35, 20. 3) *offendi, (indignari), offensionis causam habere* in re, *scandalizari*, c. **በ፡** scandali: **ይትዐቀፉ፡በሙ፡** Sir. 23, 8; **ይትዐቀፉ፡**

ደቂቀ፡ በልሂቅ፡ Jes. 3, 5; Asc. Jes. 3, 34; Matth. 11, 6; Luc. 7, 23; Joh. 16, 1; vel c. በእንተ፡ Marc. 6, 3. — *Voc. Ae.*: ተዓቀፈ፡ ዘ፡ ተሰናከለ፡

ተዓቀፈ፡ III, 3 1) *offendiculum objicere* alicui, *obstare*, c. Acc. pers., Num. 22, 22. 32 (διαβαλεῖν, שׂטן). 2) *alterum alteri scandalum praebere*: ኢትትዓቀፉ፡ በትሕዝብት፡ (durch Mißtrauen) Lud. e Vit. Joann. Cam.

ዕቁፍ፡ part. *offensione affectus* (i. e. is quem alii offendunt): ወንከውን፡ ዕቁፋነ፡ ወዕዩራነ፡ በቅድመ፡ እለ፡ ያጠርዩነ፡ εἰς πρόσκομμα Judith 8, 22.

ዕቅፍት፡ subst., Pl. ዕቅፍታት፡ 1) *offensio* pedis: (ዘያስተሰግል፡) በዕቅፍተ፡ እግር፡ (inter alia divinationis genera) Clem. f. 178; *lapsus* offensione pedis effectus: ዕቅፍቱ፡ ὑποσκέλισμα αὐτοῦ Prov. 24, 17. 2) *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, πρόσκομμα vel σκάνδαλον, ኢትደይ፡ ዕቅፍተ፡ ቅድመ፡ ዕዉር፡ Lev. 19, 14; Ps. 68, 27. 139, 6; የዐቅበከ፡ እምዕቅፍት፡ Sir. 31, 19. 39, 24; Judith 5, 20; Hos. 4, 17; ዕፀ፡ ዕቅፍት፡ Sir. 34, 7; እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; ትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; Ex. 23, 33; Jud. 2, 3; ዕቅፍታት፡ F. N. 5. 3) *remora*, Lud. ex Org. 3.

ማዕቀፍ፡, ማዕቅፍ፡, ማዕቅፍት፡ subst. *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, Kuf. 1; Ps. 140, 10; በማዕቅፍ፡ ይወድቅ፡ Prov. 10, 8; στραγγαλιῶδες (*perversi* alqd et *tortuosi*) ማዕቅፍ፡ Prov. 8, 8; ያመጽኡ፡ ማዕቅፍተ፡ Jes. 29, 21; Hen. 56, 7; Matth. 16, 23; Lit. Epiph.; ማዕቀፍ፡ Enc. Haml. 5.

ማዕቅፋዊ፡ adj. rel. *scandalosus*, Lud. ex Mss. Colb.

ተዐቃፊ፡ n. ag. (III, 1) *qui offenditur* alqa re, Phlx. 243.

I. **ዐበለ፡** rad. incertae potestatis, quamquam e significationibus vocis ማዕበል፡ radici vim *laborandi* et *fabricandi* infuisse nescio an conjiciendum fuerit.

ማዕበል፡ (crebro መብዐል፡ nec non መብዕል፡ scriptum) et ማዕበልት፡, subst., plerumque m., Pl. መዓብል፡, መዓብልት፡ et ማዕበላት፡ (Hen. 54, 3 var.), crebro መበዕልት፡ et መበዕላት፡ scriptum, 1) *instrumentum*, *utensile*: (ማሕረፅ፡) መብዐል፡ (v. መብዕል፡) ነፍስ፡ ውእቱ፡ instrumentum animae i. e. ad vitam necessarium Deut. 24, 6; መብዐለ፡ (v. መብዕለ፡) ሜከኖት፡ τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνώθ 4 Reg. 16, 17. 2) in specie *instrumentum ferreum* (a fabro ferrario confectum): አዕይንቲሁ፡ ይጤይቅ፡ ኵሎ፡ አምሳለ፡ መብዐል፡ ὁμοίωμα σκεύους Sir. 38, 28; ዘከመ፡ ያስተሜኒ፡ መብዐሎ፡ ወምንሀበ፡ ibid.; ut a) ὀδούς *dens* 1 Reg. 13, 21. b) σκεῦος σιδηροῦν ማዕበለ፡ ኀጺን፡ 3 Reg. 6, 11. c) *telum*, *jaculum*, *sagitta*, መዓብሊሆሙ፡ በሊኀ፡ τὰ βέλη ὀξέα Jes. 5, 28; ማዕበል፡ በሊኅ፡ ለሳኖሙ፡ βολὶς τιτρώσκουσα Jer. 9, 8; cfr. etiam Ps. 54, 24 ubi Gr. βολίδες habet, Aethiopes autem voci ማዕበል፡ (quasi *fluctus* significaret) ያሰጥሙ፡ addiderunt; ትወጽእ፡ ማዕበልት፡ (v. መዓብልት፡) ከመ፡ መብረቅ፡ βολίς Zach. 9, 14. [Cfr. مِعْوَل *instrumentum ferreum acuminatum*, quo saxa finduntur; مِعْبَلَة *cuspis lata et longa, sagitta lata cuspide praedita*; مِغْوَل *instrumentum quo perditur; cuspis longa, ensis tenuis*.]. d) *catenae*, *tormenta*, Hen. 53, 3 seq.; 54, 3; (vid. etiam መብልኣኒ፡). — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ብ፡ በለው፡ ሰይፍ፡ የበሂ፡ ይ።

II. **ዐበለ፡** inus., componendum cum יָבַל (بَالَ بَلَّ وَبَلَ) *fluere*, *fluctuare*, *undare*.

ማዕበል፡ (et ማዐብል፡), subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ማዕበላት፡ (Lud. ex Enc.) et መዓብልት፡ 1) *fluctus*, *unda*, *undae*, (*inundatio*, *diluvium*), κῦμα Job 6, 15; Sir. 29, 18; Jes. 48, 18; κύματα Ps. 41, 10. 64, 7. 106, 25; Job 38, 11; Sir. 24, 6; Jes. 17, 12. 51, 15 (fem.); Jer. 5, 22. 6, 23; Hez. 26, 3; 4 Esr. 2, 25. 27; ማዕበለ፡ ባሕር፡ ῥιζώματα θαλάσσης Job 36, 30; ደፈኖሙ፡ ማዕበል፡ πόντος Ex. 15, 5; ማዕበል፡ ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ማዕበለ፡ ማይ፡ χειμάῤῥους ἐπικλύζων Jes. 66, 12; Act. 27, 15. 18 rom.; κλύδων Jon. 1, 4; Luc. 8, 24; Enc. Hed. 5; trsl.: ማዕበላ፡ ለቍረ፡ ኀጢአትየ፡ Enc. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ዘ፡ ፈረሰኛ፡ 2) *cymatium*, κυμάτιον, Ex. 25, 11. 24. 25; መዓብልት፡ arcae foederis, Kbr. Nag. 17. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ዘ፡ ሙአብያ፡

አማዕበለ፡ quadrl. II (denom.) *inundare*, *fluctibus obruere*: ወያመዐብሎ፡ መዋግድ፡ Lit. 172, 1; ጊዜ፡ ያመዐብል፡ ላዕሌየ፡ በአስ፡ Enc. Hed. 16; Jsp. p. 292.

ዐብረ፡ I, 1 [חָרֵב, עָרֵב, vid. Ges. thes. p. 1066] Subj. ይዕበር፡ *aridum*, *sterilem esse* vel *fieri*, *exarescere*, *sterilescere*, de terra, ዐብረ፡ ኵሉ፡ ወፍር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ Jer. 23, 10; de plantis: ኵሉ፡ ይየብስ፡ ወየዐብር፡ Jes. 19, 7; ኢየዐብር፡ ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11; Apoc. 6, 6; Herm. p. 99; የዐብር፡ ሣዕሩ፡ ፍጹመ፡ Prov. 24, 46; ጽጌሃ፡ ኢይትነገፍ፡ ወፍሬሃ፡ ኢየዐብር፡ ወቈጽላ፡ ኢይጸምሂ፡ M. M. f. 124; Org. 5; de aquis: እመበ፡ ዘዐብረት፡ ዝናመ፡ ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26; de sanguine: duae sunt animae sc. ነፍስ፡ መዋቲት፡ ወነፍስ፡ ዘኢይመውት፡ ፤ ዘሰ፡ ይመውት፡ ደም፡ ውእቱ። ለእመ፡ በተረገዘ፡ ፤ ይትከዐው፡ ዲበ፡ ምድር። ወለእመ፡ በደዌ፡ ሥጋ ፤ የዐብር፡ ወበዐብረ፡ ዚአሁ፡ ይትፈለጥ፡ ነፍስ፡ (sc. ዘኢይመውት፡) እምሥጋ፡ M. M. f. 109; de annis: ዓመታት፡ እንዘ፡ ይዕብሩ፡ Kuf. 11.

አዕበረ፡ II, 1 *aridum*, *sterilem reddere*, ኢያዐብር፡ ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11 var.

ዕቡር፡ part. *aridus*, *exsiccatus*, *sterilis*: (ሰዊት፡) ቀጠናን፡ ወዕቡራን፡ ἀνεμόφθοροι Gen. 41, 6. 7. 27 (cfr. ይቡሳን፡ 23. 24); ሐምለ፡ ቅብእ፡ ዕቡር፡ σευτλίον ἡμίεφθον Jes. 51, 20; ዐጸደ፡ ወይን፡ ዕቡር፡ Hez. 17, 6. — *Voc. Ae.*: ዕቡር፡ ዘ፡ ደረቅ፡

ዐባር፡ subst. (m.) *siccitas*, *sterilitas*, *penuria* vel *caritas annonae*: በዓመተ፡ ዐባር፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας Jer. 17, 8; ዐባረ፡ ዝናም፡ (v. ዐባር) 14, 1; Hen. 80, 5; Kuf. 13. 23. 40; Deut. 28, 22; ἀπορία Hagg. 2, 17; Org. 1.

ዕብሬት፡, በዕብሬት፡ *per*, *propter* vid. sub በረየ፡ c. 507.

ዕብራዊ፡ et **ዕብራይ፡** (Ex. 1, 15) n. prgr., *Hebraeus*, ut: ዕብራዊት፡, ዕብራውያን፡, ዕብራውያት፡ Jer. 41, 9; Gen. 39, 14. 17. 40, 15; Phil. 3, 5 al.; Hebr. 1, 1 in tit. Lectione vel interpretatione falsa nituntur hi loci: ብእሲት፡ ዕብራዊት፡ (v. ብዕራዊት፡) Sir. 26, 2 ubi Gr. γυνὴ ἀνδρεία habet; ዕብራውያት፡ Kuf. p. 157 pro ἅβραι (Vrs. Lat. praebet *puellae*). — Secundum Lud. hist. aeth. III, 4, 18 libri Regum duo, qui aliás ዘነገሥት፡ ፫ ወ ፬ inscribuntur, titulo ዘዕብራውያን፡ insigniuntur (quem equidem nusquam legi).

ዕብራይስጥ፡ et **ዕብራይስጢ፡** adv. ἑβραϊστί *hebraice*, ut: ኢትነግረነ፡ ዕብራይስጥ፡ (v. "ስጢ፡) ἰουδαϊστί Jes. 36, 11;

4 Reg. 18, 26; ጽሑፋት፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. p. 51; plerumque praemissa a) praepositione በ፡, sc. በዕብራይስጥ፡ vel "ጢ፡ ut Kuf. 12; Apoc. 9, 11. 16, 16; Joh. 5, 2. 19, 13. 20; Act. 22, 2; Luc. 23, 38, vel b) voce ነገር፡ vel ልሳን፡, ut: በነገረ፡ ዕብራይስጢ፡ 2 Par. 32, 18; Joh. 20, 16; Act. 21, 40. 26, 14; በልሳነ፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. 43.

ዕብራይስጣዊ፡ adj. rel. *hebraicus*, Cod. Mus. Brit. VIII, n. 2.

ዐበቅ፡ subst. (m.) *scabiei* vel *leprae* species, ψώρα Lev. 26, 16; ዐበቅ፡ እኩይ፡ (ἕλκος?) Deut. 28, 27; ደዌ፡ ሲሕ፡ ወዐበቅ፡ Macc. f. 14; ኢዮብ፡ አመ፡ አኀዞ፡ ዐበቅ፡ Sx. Masc. 1; Deus ፈታኔ፡ ኢዮብ፡ በደዌ፡ ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23, [خَوَق *scabies?* an (sicut በክ፡ in quibusdam codicibus Job 4, 5) componendum cum בהק بَهَق?] — *Voc. Ae.*: ዐበቅ፡ ዘ፡ ሕከክ፡ (v. ሐከከ፡).

ዕቡቅ፡ part. *scabiosus*, ψώρᾳ affectus Lev. 21, 20. 22, 22; Clem. f. 131.

ዐበየ፡ I, 1 [עָבָה *crassus (densus) fuit*, ܥܒܐ *crassus, densus*, عَبَّ *magnus* et *crassus fuit*; vid. Ges. thes. p. 981] Subj. ይዕበይ፡ 1) *crescere, magnum* vel *majorem fieri*: ዐበይኩ፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ Sir. 24, 14. a) de luna: ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ Sir. 43, 8. b) *adolescere*: ልህቁ፡ ወዐበይኪ፡ Hez. 16, 7. c) *proficere, provehi*: ዐብየ፡ በጸጋ፡ Luc. 2, 52; dignitate: ዐብየ፡ መርዶኬዎስ፡ προήχϑη Esth. 2, 21; Gen. 48, 19; opibus: Gen. 26, 13; በበይነዝ፡ ዐብዩ፡ ወብዕሉ፡ Jer. 5, 27. d) de rebus: ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ፡ 2 Thess. 1, 3; ዐብየ፡ ስሙ፡ በኵሉ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ይዕበይ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 42, 21; ወዐብየ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 4; ዐብየ፡ ረኃብ፡ ጥቀ፡ (*ingravescere*) Gen. 47, 13. 2) *magnum esse*: ዐበይከ፡ ፈድፋደ፡ Ps. 103, 1; ዐብየ፡ ገዓሮሙ፡ Gen. 19, 13; ኀጣውኢሆሙ፡ ዐብየት፡ ጥቀ፡ Gen. 18, 20; ምሕረት፡ Ps. 107, 4; ዐብየ፡ ቍስልየ፡ Jer. 15, 18; Thren. 2, 13. a) *magni aestimari*: 1 Reg. 2, 21. 26, 24; Judith 12, 18. b) *magnificari*: 2 Reg. 7, 26; Ps. 19, 5. 3) *majorem* vel *maximum esse* vel *fieri*, seq. እምነ፡, ut Gen. 43, 34; ዐብየት፡ ኀጢአታ፡ ለወለተ፡ ሕዝብየ፡ እምኀጢአተ፡ ሰዶም፡ Thren. 4, 6; ውእቱ፡ የዐቢ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ግብሩ፡ Sir. 43, 28; 2 Reg. 13, 15; Hen. 14, 15; Hebr. 1, 4; Matth. 11, 11. 12, 6. 13, 32; Joh. 1, 51. 4, 12. 5, 20. 13, 16; al.; vel Acc.: የዐብዮ፡ *eo major erit* Gen. 48, 19; አልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘየዐብዮ፡ ለፈራሄ፡ እግዚ"፡ Sir. 10, 24; Hen. 75, 9; absol.: ትሬኢ፡ እንከ፡ ዘየዐቢ፡ ኀጢአተ፡ ἀνομίας μείζονας Hez. 8, 6 seq.; Gen. 1, 16; Hebr. 7, 7; Jac. 3, 1; Matth. 18, 1. 4. 23, 17. 19; Luc. 12, 18; Joh. 19, 11; ዘየዐቢ፡ *majora* 4 Esr. 3, 21. a) potentia, i. e. *praevalere* seq. ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 123. b) *potiorem, majoris* vel *maximi momenti esse*: ነፍስ፡ ተዐቢ፡ እምሲሲት፡ Matth. 6, 25. 12, 41; ወእምኵሉ፡ ዘየዐቢ፡ 4 Esr. 10, 36. c) *natu majorem esse*, Rom. 9, 12; Gen. 10, 21; 1 Reg. 17, 13; መቃርስ፡ ዘየዐቢ፡ (si non *magnus*) Sx. Mag. 27.

አዕበየ፡ II, 1 1) *magnum facere, augere*, Matth. 23, 5; Luc. 1, 58; Gen. 12, 2. 19, 19; አዕበይኩ፡ ጥበበ፡ Koh. 1, 16; ረሲዓን፡ ያዐብዩ፡ ኀሳረ፡ Prov. 3, 35; ያዐብያ፡ ለመዐት፡ Sir. 28, 10; Ps. 17, 54; 2 Tim. 2, 16. a) seq. ገቢረ፡ *magna facinora facere* Ps. 125, 3. 4; vel አዕበየ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Joel 2, 21; vel absol.: 1 Reg. 12, 24 vel አዕበየ፡ ምግባረ፡ *magna opera facere* Koh. 2, 4; etiam omisso ምግባረ፡ Koh. 2, 9. b) magnum i. e. *opulentum, potentem reddere*: Gen. 24, 35. 28, 3; ያዐብዮ፡ ወያከብሮ፡ Sir. 11, 13. c) *magnificare, amplificare*: Jos. 3, 7. 4, 14; Ps. 36, 36; ወአዕበዮ፡ እግዚ"፡ ለሰሎሞን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ 1 Par. 29, 25; Jer. 38, 14 (vid. n. 2, a). d) *magnifacere*: Job 7, 17; Act. 5, 13. e) vocem, clamorem *vehementem facere*: አዕበዩ፡ ጸሪኆ፡ Matth. 20, 31. f) *natu majorem facere* vel *declarare*: ኢይክል፡ አዕብዮቶ፡ Deut. 21, 16. g) አፈ፡ *os* i. e. *magna loqui* (*insolenter jactare*), μεγαλοῤῥημονεῖν: Ps. 37, 17. 54, 13; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉሁ፡ Judith 6, 17; እመ፡ አዕቤከ፡ አፉከ፡ ላዕሌሁ፡ Sir. 22, 22. 20, 15, vel seq. ነቢበ፡ Ps. 11, 3. 4. h) *crescere facere* plantam, Lud. e Ssal. Req. 2) *tollere, extollere, exaltare*: ያዐብያ፡ ለክምረ፡ እክሉ፡ Sir. 20, 28; ታዐቢ፡ እደዊከ፡ ኀቤሁ፡ Job 11, 13. a) laudibus (*magnificare*): አዕብይዎ፡ ለስሙ፡ Sir. 39, 15. 43, 30; Ps. 33, 4. 68, 35; Luc. 1, 46; Act. 19, 17. b) ad dignitatem, potentiam, felicitatem *evehere*: አዕበዮ፡ ንጉሥ፡ ለሐማ፡ Esth. 3, 1; ጥበብ፡ አዕበየቶሙ፡ ለደቂቃ፡ Sir. 4, 11; ታዐብዮ፡ እምነ፡ ቢጹ፡ 15, 5; ያዐብያ፡ ለነፍስከ፡ 31, 20; Phil. 2, 9; እምውስተ፡ መዋዕል፡ ቡ፡ ዘቀደሰ፡ ወአዕበየ፡ 36, 9. c) ርእሶ፡ *se efferre*: ኢታዕቢ፡ ርእሰከ፡ Sir. 1, 30. 4, 7. 6, 2. 11, 4; Luc. 18, 14; Matth. 23, 12. d) ልበ፡ *magnos sibi sumere spiritus, superbire*: ዘያዐቢ፡ ልበ፡ Jes. 10, 12; Jer. 31, 29; አዕብዮ፡ ልብ፡ *fastus* Kuf. 40. e) ምግባሮ፡ *fastuose agere* Joel 2, 20. f) *vocem tollere* seu clamorem: ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ከመ፡ ያዕቢ፡ ቃለ፡ በውውዓ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov.

ተዐበየ፡ III, 2 (raro III, 1) *se efferre, se jactare, insolescere, superbire, inflatum esse*, ኢትትዐበዩ፡ μὴ ἐπαίρεσϑε Jer. 13, 15; μεγαλύνεσϑαι Dan. 8, 25; እስመ፡ ተዐበየ፡ ልብከ፡ ὑψώϑη Hez. 28, 2; Ps. 130, 1; ለምንት፡ ይትዔበይ፡ (v. ይትዐበይ፡) መሬት፡ ወሐመድ፡ ὑπερηφανεύεται Sir. 10, 9; Rom. 12, 3; ἐφυσιώϑησαν 1 Cor. 4, 18; ኢትትዐበይ፡ በመዋዕለ፡ ተጽናስከ፡ μὴ δοξάζου Sir. 10, 26; Phil. 2, 3; ኢትትዐበይ፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ μὴ ἀλαζονεύου Prov. 25, 6; c. c. በ፡ rei, qua quis superbit: እለ፡ ይትዔበዩ፡ በወርቅ፡ Zeph. 1, 11; በጥበብከ፡ ኢትትዐበይ፡ Prov. 3, 5; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Ps. 12, 3; ተዐበየ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Jer. 21, 26; 4 Esr. 9, 12; ከመ፡ ኢይትዐበይ፡ ንኡስ፡ ላዕለ፡ ዐቢይ፡ Clem. f. 173; *fastidire* alqd, seq. ለ፡ c. Inf., ut: ዲያቆናት፡ ኢይትዐበዩ፡ ለተልእኮ፡ ጽኑሳን፡ Did. 17; ኢተዐብዮ፡ *modestia*, Lud. ex Enc. Masc. 23.

አስተዐበየ፡ IV, 2 vel 1 1) *provehere* alqm, *facere ut incrementum capiat* vel *progressus faciat* in re: Nestorie, ዘአስተዐበይኮሙ፡ (ለአይሁድ፡) በኀጢአቶሙ፡ ወዘአንሣእኮሙ፡ በነገር፡ Hom. Rhegini in Cyr. f. 109. 2) *superbum, tumidum, arrogantem reddere, inflare*: አእምሮ፡ ያስተዐቢ፡ (v. ያስተዔቢ፡) 1 Cor. 8, 1; Gad. Kar. ("ዔቢ፡); 1 Cor. 13, 4 Platt.

ዕቡይ፡ part. *superbus, arrogans, insolens, fastuosus, inflatus*, (*superbia tumens*), ὑπερήφανος Ps. 17, 30. 88, 11; Job 38, 15. 40, 7; Sir. 3, 28. 11, 30. 23, 8. 27, 15; Sap. 14, 6; Prov. 3, 34; Jes. 13, 11; Jac. 4, 6; συκοφάντης Ps. 71, 4; ὑβρισταί Rom. 1, 30 Platt; አዕይንት፡ ዕቡይ፡ Prov. 24, 36; Jes. 5, 15; ዕቡየ፡ ልብ፡ Prov. 14, 14; ዕቡየ፡ መንፈስ፡ Koh. 7, 8; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7.

ዕበይ፡ subst., Pl. ዕበያት፡ *magnitudo*, domus Hen. 14, 16; corporis humani F. N. 10; ዕበየ፡ ሣህልከ፡ Ps. 50, 1; Num. 14, 19;

ዕበየ፡ኀይሉ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; ዕበየ፡ስብሐት፡ Ps. 8, 2. 95, 6. 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major* vel *potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, *amplitudo:* በአምጣነ፡ዕበይከ፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas,* Dei, በከመ፡ዕበይሁ፡ (v. ዕበዩሁ፡) ከማሁ፡ ዕበየ፡ምሕረቱ፡ Sir. 2, 18. 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6. 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Dianae Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕበይ፡ወበክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia,* ዕበያቲሁ፡ለእግዚ" Herm. p. 94. 107; ዕበየ፡ግብሩ፡ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ Sir. 17, 9; ገበሬ፡ዕበይ፡ Enc. Tachs. 29. e) *elatio* et *causa elationis* vel *gloriationis:* ወይከውን፡ፍሥሓ፡ወክብረ፡ወዕበየ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕበይ፡ወለክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ይእቲ፡ዕበዮሙ፡ለእስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐቢይ፡ adj., f. ዐባይ፡, Pl. m. ዐቢያን፡, f. ዐቢያት፡, c. ዐበይት፡ 1) *magnus,* bestia Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; እብን፡ዐበይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; ሀገር፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; ብርሃናት፡ዐበይት፡ Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ዐበይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; ዐበይት፡መዋቅሕት፡ 20, 1; መጥበሕት፡ዐቢይ፡ 6, 4; ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Gen. 12, 2. 18, 18; ዕሴት፡ዐቢይ፡ Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; በዓል፡ዐቢይ፡ Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; ተአምራት፡ዐቢያን፡ወስቡሓን፡ Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; ዐውያት፡ዐበይት፡ Hen. 85, 6; ግብር፡ዐበይት፡ Kuf. 2; እኪት፡ዐበይት፡ Kuf. 23; ዝንጐ፡ዐበይት፡ Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; መቅሠፍት፡ዐቢይ፡ Job 2, 13; ኀጢአት፡ዐባይ፡ F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: ዐቢየ፡ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens,* ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; ዝናም፡ዐቢይ፡ 3 Reg. 18, 45; ድልቅልቅ፡ዐቢይ፡ Jer. 10, 22; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ድቀት፡ዐቢይ፡ Matth. 7, 27; ድንጋፄ፡ Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus,* de voce በዐቢይ፡ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: ናዋም፡ዐቢይ፡ ὕπνος βαθύς Sir. 22, 7; ዛሕን፡ዐቢይ፡ Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti:* ዐቢይ፡ዝንገር፡ለነ፡ 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; አኮ፡ዐቢይ፡ዝንቱ፡ሊተ፡እመ፡አፍቀርክዎ፡ Kuf. 35; ዐቢይ፡ውእቱ፡ሊተ፡እስመ፡ዮሴፍ፡ሕያው፡ Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) magnum vel magna i. e. *magna facinora, magnalia:* ይገብር፡ዐቢየ፡በዘለኒ፡ Sir. 50, 22; ገብረ፡ዐቢያተ፡ Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus,* de verbis insolentis vel superbi: አፉሁ፡ይነብብ፡ዐቢያተ፡ Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; ዐቢይ፡ነገር፡ Enc. Teq. 17. f) Adv. ዐቢየ፡ α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta* vel *clara voce:* ሰብኩ፡ዐቢየ፡ Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: ንጉሥ፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; Esth. apcr. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo:* ካህን፡ዐቢይ፡ Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps:* ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; ዐቢይ፡ወንኡስ፡ Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; δυνάστης Sir. 7, 6; ዐበይት፡ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ዐበይት፡ 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; ዐበይተ፡ተዓይን፡ Num. 16, 2; ዐበይተ፡ነገድክሙ፡ Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; ዐቢያን፡ Prov. 8, 16. b) annis i. e. *natu major* vel *maximus:* አንተ፡ዐቢይ፡ πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius ዘየዐቢ፡). Huc referenda videtur phrasis ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ *Christiani* (*adulti* vel *maturi,* opp. ንኡስ፡ክ"ን፡ *catechumenis* vel *neophytis*) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕቢት፡ subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus,* ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; ኀበ፡ሀለወት፡ትዕቢት፡ሀየ፡ሀሎ፡ኀሳር፡ Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; አልቦ፡ትዕቢት፡ወአዕበዮ፡ልብ፡ Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; ትዕቢት፡ብእሲ፡ያቴሕቶ፡ Prov. 29, 23; ትዕቢተ፡ኀይሎሙ፡ φρύαγμα Hez. 7, 24; ገብረ፡ትዕቢተ፡ Num. 15, 30; ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝህርት፡ያማስኖ፡ለብዕል፡ 21, 4; ዑቅ፡ኢትንብብ፡ነገረ፡ትዕቢት፡ 35, 12; ትዕቢትሰ፡ጥንተ፡ኀጢአት፡ይእቲ፡ዘበአት፡ውስተ፡ፍጥረት፡ እስመ፡በቲ፡ወድቀ፡ሰይጣን፡ F. M. 3, 1; በትዕቢት፡ Lit. Orth.

ተዐባዪ፡ n. ag. *sese efferens:* ተዐባዪ፡ላዕለ፡ነዳያን፡ F.N. 16.

ዐበየ፡ *nolle* vid. sub አበየ፡

ዐብደ፡ *furere* vid. sub አብደ፡

ዐበጠ፡ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias* vel *opus praestandum cogere* [עָבַד], ἀγγαρεύειν Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. ከመ፡ c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.:* ዐበጠ፡ዘ፡መለሰ፡; *aliud:* ዘ፡አኀዘ።

ዐተመ፡ inus. i. q. عَتَبَ *iratus fuit, succensuit* (cfr. غَتْمٌ *aestus* et עָתַם in Ges. thes. p. 1084).

መዐትም፡ (etiam መዓትም፡) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus:* ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡እሳት፡ ψυχὴ θερμή Sir. 23, 16; θυμώδης 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ὀξύθυμος Prov. 14, 17; ὀργίλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπνέων ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. መዐትምት፡ Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam መዐትም፡ exhibet); Pl. መዐትማን፡ Prov. 24, 72; መዐትማን፡ዐናብስት፡ θρασεῖς λέοντες Sap. 11, 18; ኢይኩን፡አሐዱ፡እምዘመዱ፡ካህናት፡መዐትመ፡ወመፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. ለ፡ (*contra*) Clem. f. 119.

ዐተር፡ subst. (m.), coll., [עֲדָשׁ عَدَسٌ?] *faba,* (*pisum*) κύαμος 2 Reg. 17, 28; ትንሥእ፡ለከ፡ሥርናየ፡ወብርስነ፡ወሰገመ፡ወዐተረ፡ Hez. 4, 9; at ὄλυρα respondet Ex. 9, 32; ዐተር፡ይቡስ፡ Sx. Teq. 30; monachi severunt ዐተረ፡ወሰጕርደ፡ወሰመተ፡ለሲሳየ፡ዕለቶሙ፡ Gad. T. H. — Amh. አተር፡ significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum,* sec. J. R. Roth in Harris II Anhänge p. 36. — *Voc. Ae.:* ዐተር፡ዘ፡ሽምብራ፡ (*cicer arietinum,* Harris II Anh. p. 36).

ዐተበ፡ I, 1 [vicinum videtur ኀተመ፡, Ges. thes. p. 537]

Subj. ይዕትብ፡ (F. N. 3) et ይዕተብ፡ (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare*, σφραγίζειν, alqm Joh. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; ቤተ፡ክ"ን፡እንተ፡አጥረያ፡ (Christus) በደሙ፡ወዐተበ፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere:* ዐተበኒ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Clem. f. 46; ዐተበት፡ርእሳ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ f. 221; አርስን፡ዐቲበ፡ገጸ፡ f. 221; ዘልፈ፡ጸሀቅ፡ከመ፡ትዕትብ፡ፍጽመከ፡ Const. Ap. 47; ይዕትብ፡አበሉሙ፡ F. N. 3; ዐተብኩ፡በአጽባዕትየ፡ላዕለ፡ (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; እንዘ፡የዐትብ፡ላዕሌሆሙ፡ (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዐትበ፡ III, 1 1) *signari, obsignari:* ከመ፡ይትዐተብ፡ራእየ፡ነቢያት፡ Dan. 9, 24; ሀበ፡ናሁየ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ዘተዐትበት፡በጥምቀትከ፡ወተቀደሰት፡በደምከ፡ Genz. f. 25; ecclesia ተቀደሰት፡በደሙ፤ተዐትበት፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ Deg. 2) *signari signo crucis:* በእንተ፡ ተዐትቦ፡ ፍጽም፡ በመስቀል፡ Const. Ap. 47; ዘይትዐተብ፡ይብል፡አሜን፡ Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis*, Lud. e Vit. Dan.

ዕቱብ፡ part. *signatus, obsignatus:* እስመ፡ውእቱ፡ዕቱብ፡ነገር፡ Sap. 2, 5; ዕቱባን፡አንትሙ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 187. 226; ምሕልላን፡ረሲ፡ዕቱብ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዕትበት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis*, Const. Ap. 39; ዕትበት፡ይከውን፡ውስተ፡ሥዩም፡በእንተ፡መልእክት፡ F. N. 10, 8.

ዑታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio:* በስመ፡ዚአሁ፡(ለሥሉስ፡)ይደሉ፡ኵሉ፡ዑታቤ፡ M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. መዓትብ፡, 1) *sigillum, annulus signatorius:* ሕልቀተ፡ማዕተብ፡ σφραγίς Sir. 49, 11; ማዕተብ፡ Hagg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; ማዕተበ፡ለመጽሐፍየ፡ σφραγίς τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς 1 Cor. 9, 2; ማዕተበ፡ጽድቅ፡ Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; መጽሐፈ፡ማዕተብ፡ *litera sigillo notatae*, συστατικὰ γράμματα II Can. Ap. 31. 2) *signaculum, signum, nota*, ὑπογραμμός, 1 Petr. 2, 21; ማዕተበ፡ረስን፡ Reg. Pach.; in specie: *signum crucis:* ዐጽፍ፡ጸሊም፡ ዘምሉእ፡ ማዕተበ፡ Lud. e Vit. Dan.: ረሰየ፡ዐውደ፡ በእት፡ ማዕተበ፡ መስቀል፡ዐውደ፡ Phlx. 26; ምስለ፡መዓትበ፡መስቀል፡ Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus* ille *coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: ማዕተበ፡ሐሪር፡ዘሀሉ፡በክሳዱ፡ Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub ማተብ፡ b) „*ligamen brachii*, quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale*, quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet", Lud. — *Voc. Ae.:* ማዕተብ፡ብ፡እብነት፡; *aliud:* ማዕተበ፡ዘ፡ወገሮውን፡

አማዕተበ፡ quadrl. II (denom.) 1) *signo crucis signare:* manum infantis ei imposuit አማዕቲቦ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Gad. T. H. 2) *in formam crucis* i. e. *decussatim ponere* vel *decussare* manus, c. Acc. manuum: በጊዜ፡ቅዳሴ፡ሰቦ፡ያመዐትብ፡እደ፡ Enc. Tachs. 19 (cfr. Lit. Jac.); አቅረበ፡ሎቱ፡ዮሴፍ፡፪ደቂቆ፡ኤፍሬም፡ወምናሴ፡ከመ፡ይባርኮሙ፡ወአማዕተበ፡እደዊሁ፡ዲበ፡አርእስቲሆሙ፡ Sx. Nah. 28.

ተማዕተበ፡ III, 1 *signari* vel *notari signo*, Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari:* (Constantinus M. vidit signum crucis) በአምሳለ፡ከዋክብት፡በተማዕተቦ፡ Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: ማዕተቦ፡ *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. עצרה (Ἀσαρθα عَنْصَرَة) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6): በዓለ፡ዕንሠራ፡ Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel ዐናሶር፡ n. prgr., sc. عَنَاصِر Pl. vocis عُنْصُر *substantia, elementum:* ደንገፀ፡ኵሉ፡ዐናስረ፡ፍጥረት፡ወአንከሩ፡ኵሎሙ፡ፍጡራን፡ Haim. Ab. n. 8; ዐናሶር፡ (quatuor) elementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis.

መዐንስብ፡ (መዐስብ፡ Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolum* seu *divinatorem:* መዐንስባን፡ Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (ረሐቁ፡እምነ፡)ተውኔት፡ወአምልኮ፡ጣዖት፡ወማርያን፡ወመዓንስባን፡ (in ed. Platt.: መዓንስባን፡) Did. 13; in aliis *incantatorem:* ut: መዐንስበ፡አራዊት፡ወእመ፡እኩ፡ዐቃቢሆሙ፡ ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* መዐንስብ፡ዘ፡መምለኬ፡ጣዖት፡ [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad ሐሰበ፡ חָשַׁב haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [עָנַק, عَنَقَ IV; عُنُق *collum;* vicinum est ኀነቀ፡ et ዐነገ፡ q. v.] Subj. ይዕነቅ፡ et ይዕንቅ፡, 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: ብዝጋና፡ይዕነቅ፡ v. ይዕንቅ፡ 1 Esr. 3, 6; c. በ፡ vel ውስተ፡ colli: ዕንቆ፡ውስተ፡ (v. በ)ክሳድከ፡ Prov. 3, 3; ዕንቅ፡ (v. ዕነቅ፡)ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ብፁዕ፡ውእቱ፡ዘጸሮ፡ወዘዐነቆ፡በክሳዱ፡ለዝንቱ፡ጸሎት፡ (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari:* ሰላም፡ለክሳድኪ፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18. 3) i. q. ኀነቀ፡ Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo* alius *circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi jubere* rem, c. dupl. Acc. et c. ውስተ፡ colli, ut: አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ፡ 3 Reg. 12, 11; አዕነቅዎ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ Gad. T. H.; አዐንቆ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዕንቍ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. አዕናቍ፡ (proprie: lapis monilium, Geschmeibestein, ab ዐነቀ፡ eodem modo derivatum, quo عِلْق *res pretiosa* ab عَلِقَ *adhaesit*), *gemma*, Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; ዕንቍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ Sir. 45, 11; ዕንቍ፡ሠናይ፡ Hez. 27, 22; ዕንቍ፡ክቡር፡ Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; ዕንቍ፡ቅዱስ፡ Thren. 4, 1; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ Apoc. 4, 3; ዕንቈ፡ባሕርይ፡ Lud. e Ssal. Req.; ሰሐባ፡ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡ Job 28, 18; Org. 3; ዕንቆሙ፡ et አዕናቆሙ፡ Cyr. f. 129; ዕንቍ፡ዘያኀቱ፡ ἄνθραξ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜላት፡ Org.; epitheton hominum illustrium: ቴዎድሮስ፡ዕንቍ፡ Enc. Ter 12; martyres Nagranenses አዕናቍ፡ Enc. Hed. 26; እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8.

ማዕነቅ፡ et **ማዕንቅ፡**, subst., f. et m., Pl. **መዓንቅ፡**, *palumbes torquata, turtur,* τρυγών Gen. 15, 9; Lev. 12, 6. 8; Num. 6, 10; Ps. 83, 3; Cant. 1, 10. 2, 12; Jer. 8, 7; Luc. 2, 24; **መዓንቅ፡** Lev. 5, 7. 11. 14, 22. 30. 15, 14. 29; **ከመ፡ማዕንቅ፡እነቁ፡** Jes. 38, 14 (ubi Gr. χελιδών exhibet); Hos. 12, 11 (ubi Gr. χελῶναι habet); **ማርያም፡ዘተመሰልኪ፡ማዕነቀ፡** III Sal. Mar. 18; **ሲላስ፡ረድእ፡ጳውሎስ፡ማዕነቅ፡** Enc. Teq. 15; **ፊቅጦር፡ነቃዊ፡መጽሐፍ፡ማዕነቅ፡** Enc. Hed. 15. — *Voc. Ae.:* **ማዕነቅ፡ዘ፡ቡይት፡**; *aliud:* **ማ"፡ዘ፡ዋነስ፡**

ዕንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቍረ፡**

ዐንበር፡ et **ዐንበሪ፡** subst., m. (et f.), Pl. **ዐናብርት፡** [عَنْبَر], *bellua marina, cetus, balaena,* κῆτος Job 3, 8. 26, 12; Jon. 2, 1 seq.; Ps. 64, 7; Dan. ap. 3, 56; Matth. 12, 40; Herm. p. 20; Sx. Haml. 25; **ዐንበሪ፡አንስቲያዊት፡** et **ተበዕታይ፡** Hen. 60, 7. 8; **ዐናብርት፡** Gen. 1, 21; Kuf. 2; Job 9, 13; Hen. 60, 7. 9. 24 (In libris Mss. passim **አናምርት፡** pro **ዐናብርት፡** occurrit, vid. sub **ነምር፡**).

ዐንበሳ፡ (crebro **አንበሳ፡** scriptum) subst. m., Pl. **ዐናብስት፡** (formam **አንብስት፡** Lud. ex Enc. Mag. 23 affert, sed vereor ut lectio sana sit) [عَنْبَس ab عَبَس *austerus fuit*] *leo,* Job 4, 10. 28, 8; Sir. 21, 2. 27, 10; Koh. 9, 4; Prov. 28, 15; Jes. 11, 6. 7; 4 Esr. 11, 41; Apoc. 4, 7. 5, 5; **ዐናብስት፡** 4 Reg. 17, 25. 26; Job 4, 11. 38, 39; Jer. 2, 15. 27, 17; Dan. 6, 7 seq.; Hez. 19, 2 seq.; Zach. 11, 3; Hen. 89, 55. 56; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** Jes. 30, 6. 31, 4; Gen. 49, 9; **እጓለ፡ዐናብስት፡** Nah. 2, 11. 12; Jes. 5, 29; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** est epitheton regum Ela Assbehae et Abrehae Kebr. Nag. f. 90. — Ubi fem. est, **አንስቲያዊት፡** additur, ut: **ዐንበሳ፡አንስቲያዊት፡** *leaena* Sx. Sen. 27.

ዐንበሳዊ፡ adj. rel. *leoninus:* **ሰላም፡እብል፡ለዐንበሳዊ፡አውሎግ፡** (Eulogio, quippe cui leones cibum attulerint) Enc. Jac. 11. — Fem. **ዐንበሳዊት፡** usurpatur pro subst. fem. *leaena* Job 4, 10; Dan. 7, 4; Hez. 19, 2 vrs. alt.; Org. 2.

ተዐንበሰ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *leonis naturam induere, leonis instar invadere* alqm, c. **ላዕለ፡**, Lud. Comm. hist. p. 506. n. 54.

ዐንበዘ፡ quadrl. I [ei Dorn de psalt. p. 69 frustra comparavit أَبَسَ, melius W. Wright the book of Jonah 1857 غَبَس et غَبَش, quibus significatio *obscuri* inest; adde عَبِس] *deliquium animi pati* a) *animo linqui* vel *deficere, despondere,* vel de animo: *deficere,* ὀλιγοψυχεῖν **ዐንበዙ፡ሰበ፡ርኅቡ፡** Jud. 8, 4; **ዐንበዙ፡እምሥቃይ፡** 10, 16; **ዐንበዘት፡ነፍሶሙ፡** Judith 7, 19. 8, 9; Jon. 4, 8; Ps. 76, 3; **ኢ.ተዐንብዝ፡ነፍሳቲነ፡** μὴ μικροψυχῶμεν Chr. ho. 26; **ዐንበዘት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡** καταδολεσχήσει Thren. 3, 20; μαιμάσσει Jer. 4, 19; **የዐንብዝ፡አብድ፡እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ወይትዌየን፡** ὠδινήσει Sir. 19, 11; **ተዐንብዝ፡ገበእከ፡** Job 4, 5. b) *mente capi,* vel de mente: *insanam fieri,* **ዐንበዘ፡ልቡ፡** Gad. T. H.

ዕንቡዝ፡ part. a) *deliquium animi passus, demissus animo, pusillanimis:* ὀλιγόψυχος **ሰብእ፡ዕንቡዛን፡** Jes. 25, 5. 35, 4. 57, 15; **ብእሲት፡ዕንብዝት፡** 54, 6. b) *captus mente:* Gad. T. H.; **ዕንቡዛን፡ልብ፡ወድንቅዋን፡እዝን፡** M. M. f. 162; **ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡ኢይከልዎ፡** Job 28, 18 absque auctoritate Graeci; *insanus* de mente: **ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡** Gad. T. H.

ዕንባዜ፡ subst. 1) animi *deliquium, defectus, desponsio,* **ዕንባዜ፡ነፍስ፡** ὀλιγοψυχία Ps. 54, 8; μικροψυχία Chr. ho. 26; **ወይእቲ፡በዕንባዜ፡ልብ፡** Jsp. p. 369; **በሕማመ፡ዕንባዜየ፡** Kid. f. 4. 2) *defectio mentis, amentia, insania:* **ዕንባዜ፡ስካር፡** M. M. f. 229; **ዕንባዜ፡ልብ፡** F. N. 43, 10; **ጠበ፡እምዕንባዜሁ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ዕንባዜ፡ልብ፡ማጣት፡**

ዕንብዝና፡ subst. *animi deliquium* vel *defectus, desponsio:* **እምዕንብዝና፡ነፍሶሙ፡** ὀλιγοψυχία Ex. 6, 9.

ዐኒን፡ n. prgr. *impotentia ad Venerem* (ab عُنّ): defectus membri quidam **ዘይትበሀል፡እልዐኒን፡ዘውእቱ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡ንኡስ፡** F. M. 12, 5.

ዐንዘረ፡ quadrl. I (etiam **አንዘረ፡**) [زَنَّ *sonare, resonare, strepere*]; passim tamquam stirps II, 1 radicis **ነዘረ፡** flectitur; *concentum musicum edere, organum* vel *fides pulsare, tibia cantare,* 2 Reg. 6, 5; **የዐንዝሩ፡ወይሰነቅዉ፡** Job 21, 12; **ዳዊት፡የዐንዝር፡በዕንዚራ፡** 2 Reg. 6, 14; **በብዕዛ፡የዐንዝሩ፡** (v. **ያንዝሩ፡**) **ወይገንዩ፡** 1 Par. 25, 3. 5; **ዐንዘርነ፡** ηὐλήσαμεν Matth. 11, 17. a) *canere* vel *strepere,* de regina apium, Lud. e Libr. Myst. (vid. **ንህብ፡**). b) *concentu laudare* alqm, c. Acc. pers., Enc. Ter 28 (si quidem lectio bona est). — *Rad. Abb.:* **ዐንዘረ፡ዘ፡መታ፡**

ዕንዚራ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕንዚራት፡** *instrumentum musicum* et *tibia, fistula* al. et *cithara, lyra, nablium, organon* al.: **ይሰዐር፡ኵሉ፡ዕንዚራተኪ፡** τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου Hez. 26, 13; συμφωνία Luc. 15, 25; **በዕንዚራ፡** μετὰ αὐλοῦ Jes. 30, 29; 1 Esr. 5, 2; 1 Reg. 10, 5; **ይኔቁ፡ከመ፡ዕንዚራ፡** ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει Jer. 31, 36; σύριγξ (ut videtur) Dan. 3, 5; ὄργανον vel ὄργανα Am. 6, 5; 1 Par. 16, 42. 23, 5; 2 Par. 7, 6. 29, 26. 30, 21; Ps. 136, 2. 150, 4; 2 Reg. 6, 5. 14; κιθάρα κινύρα νάβλη 1 Cor. 14, 7; 1 Par. 15, 20. 25, 1; accedunt Jes. 5, 12; 1 Par. 15, 16, al., ubi quid apud LXX respondeat dubium est; **ዕንዚራ፡ስብሐት፡** titulus opusculi cujusdam, Abbadie Cat. p. 139. — Forma **ንዚራ፡** occurrit in F. N., sc.: **እለ፡ይነፍኑ፡ንዚራተ፡** F. N. 23 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡**; vid. etiam schol. ad **መሰንቆ፡** (Vid. Description de l'Egypte, II éd., tom. XIII, p. 538.)

ዐንዛሪ፡ n. ag. *harmonice sonans, concentum edens, psallens:* **ከሀናቲከ፡እለ፡ይሴብሑከ፡በዜማ፡ጥዑም፡ከመ፡ቃለ፡አርጋኖን፡ዐንዛሪ፡** Genz. f. 115; **አይቴ፡ሀሉ፡ልሳንከ፡ዐንዛሪ፡** f. 90. — *Voc. Ae.:* **ዐንዛሪ፡ዘ፡አዝማሪ፡**

መዐንዝር፡ part., f. **መዐንዝርት፡** *musicus, fidicen, citharoedus, tibicen,* Org. 4; **ፊያታዊ፡መዐንዝር፡** Phlx. 42; **ፊልጶን፡መዐንዝር፡ወዝንቱ፡መዐንዝር፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡** Sx. Jac. 20; **መዐንዝራን፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተዋናዩት፡አው፡መዐንዝርት፡አው፡ዘፋኒት፡** Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 17; Sx. Masc. 18 (vid. sub **አቤራዊ፡**).

ዐነገ፡ inus., cui comparaverim حَنَجَ *torquere* (vic. **ኀነቀ፡**, **ዐነቀ፡**, عنج). — *Voc. Ae.:* **ዐነገ፡ዘ፡አሰረ፡**

አዕኑግ ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta; sec. Lud. **ዕኑግ ፡** vel **ዕንግ ፡**) *annuli* sive auribus sive naribus suspensi, *inaures:* ἐνώτια Gen. 24, 22. 35, 4; Jud. 8, 24—26; Hos. 2, 15; Judith 10, 4; Jes. 3, 20; **አዕኑግ ፡ ውስተ ፡ አንፍኪ ፡** v. **እዘንኪ ፡** Hez. 16, 12. — *Voc. Ae.:* **አዕኑግ ፡ ዘ ፡ መንጾልት ፡**; *aliud:* **አዕኑግ ፡ ወድጕልግ ፡ ዘ ፡ የገርር ፡ ንሮ ፡**, v. **ዘ ፡ ንሮ ።**

ዕንጕት ፡ subst., Pl. **ዕንጕታት ፡**, ut videtur, *mandragora*, μανδραγόραι Cant. 7, 14; **በገነቶሙ ፡ ዕንጕታት ፡ ተረከበ ፡** Sx. Teq. 28. — (At Gen. 30, 14 seq. μανδραγόραι **ከለ ፡ ሐቅል ፡** versum est). — *Voc. Ae.:* **ዕንጎታት ፡ ብ ፡ ትርንጎ ።** (Nescio an vicinum sit amh. **እንክይ ፡**).

ዕንጉግ ፡, ዕንጕጕ ፡ subst., Pl. **ዕንጓጓት ፡** vel **ዕንጕጓት ፡** et **ዕናጕጕ ፡** [عُنْجُوج *longo collo praeditus*] *lacerta aquatica* (de qua vid. Lud. hist. Ae. I, 11, 9; comm. p. 160; Rüppell II p. 13), σαύρα Lev. 11, 30; **ዕንጕጓት ፡** Lit. 176, 4; **ዕናጕጕ ፡** Macc. f. 12; **ተጠምቀ ፡ በማይ ፡ ዕሬቁ ፡ ከመ ፡ ቈርነነዓት ፡ ወዕንጓጓት ፡ ወብሔ ፡** M. M. f. 308. — *Voc. Ae.:* **ዕንጉግ ፡** (v. **ዕንጉግ ፡**) **ብ ፡ ትንክ ፡** — Sec. Lud. **ዕንጕጕ ፡** amharice exponitur **አርጃኖ ፡** (vid. ejus lex. amh. c. 57).

ዐንፀወ ፡ quadrl. I [sec. Lud. **አንፀወ ፡** II, 1 a **ነፀወ ፡**; sed in quibusdam libris Mss. **ዐንፀወ ፡** scriptum occurrit, et etymo ad rad. **ዐፀወ ፡ ዐፀዐ ፡** referendum videtur] *durescere, arescere* (sec. Lud.: *marcescere*): **ዐንፂዎ ፡** Ps. 89, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐንፂዎ ፡ ዘ ፡ ክሐ ፡** (v. **ኳሐ ፡**) **ብሎ ፡**; *aliud:* **ዐንፀወ ፡ ዘ ፡ ክረረ ፡**

ዐንጸዋ ፡ *mus* vid. sub **አንጸዋ ፡** c. 780.

መዓንፍት ፡ *tryblia* vid. sub **አነፈ ፡** c. 781.

ዕንፎራ ፡ n. prgr. sc. ἀναφορά 1) *oblatio*, *anaphora:* **ጸሎት ፡ ዕንፎራ ፡ ዘዮስጢ ፡** Lit. 160, 1 (vid. commentarium Renaudotii ad locum). 2) „Sic etiam vocant *vasculum* quoddam, cujus in consecratione tantum usus est, videtur idem esse ac ἀμφορεύς *amphora*, a duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata", Lud.

ዐኮት ፡ *sciniphes* vid. sub **አኮት ፡** c. 787.

ዐከከ ፡ rad. incertae potestatis inus.

ማዕከክ ፡ subst. (m.), Pl. **መዓክክት ፡** (etiam **መዓክክት ፡** Pl. Pl.), *pelvis, labrum, crater*, λουτήρ Ex. 31, 9. 38, 26. 27; Lev. 8, 11; Num. 4, 14; 4 Reg. 16, 17; Pl. 2 Reg. 8, 8; 3 Reg. 3, 4; **ማዕከክ ፡ ፍሑቅ ፡** κρατὴρ τορευτός Cant. 7, 3; I Sal. Mar. 29. — *Voc. Ae.:* **ማዕከክ ፡ ዘ ፡ ባሬታ ፡ ቢ ፡ ዘ ፡ ክበብ ፡**

ዐከወ ፡ rad., quae componenda videtur cum עָקָה عقا عاق عكّ *retinuit*, *detinuit*, *impedivit* (coll. مَعْقِلٌ ab عَقَلَ).

ታዕካ ፡ subst. *castra regia*, *arx*, *palatium*, *sedes regia*, Lit. 174, 4; Kedr f. 38; **ቈስጠንጢኖስ ፡ ታዕካ ፡ ኅበ ፡ ዘ ሐነጸ ፡ ሎቱ ፡** (sedem regiam ubi Constantinus aedificavit sibi) Enc. Ter 27; Org. 6; **በከናፍሪሁ ፡ ይሬዒ ፡ ንጉሥ ፡** (glossator addidit: **ታዕካሁ ፡**) Prov. 22, 11; **ታዕካ ፡ ንጉሥ ፡** Abush. 50; **ታዕካ ፡ መንግሥት ፡ ሰማያት ፡** Deg.; Macc. f. 3; **ዘአርያም ፡ ታዕ ካ ፡** (palatium coeleste) Cod. Mus. Brit. LIV, 7. Sec. Lud. etiam *sedes proregis*. — *Voc. Ae.:* **ታዕካ ፡ ብ ፡ ቤተ ፡ ንጉሥ ፡**

ዓው ፡ subst. [ab عَوَى *flexit, torsit*] *flexus*, *curvatura* (i. e. *acetabulum*) femoris **ዓወ ፡ እግር ፡** Gen. 32, 33.

ዐውሎ ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዐውሎታት ፡** [ܥܠܥܠܐ vel ܥܠܥܠܐ, עַלְעוֹלָא *turbo, procella*] *turbo*, *procella*, *tempestas turbulenta*, λαῖλαψ Job 21, 18. 38, 1; καταιγίς Ps. 49, 4; Prov. 10, 25; Jes. 5, 28. 17, 13. 21, 1. 28, 15. 17. 18. 57, 13. 66, 15; Sir. 16, 21. 36, 2; etiam **ነፋስ ፡ ዐውሎ ፡** Luc. 8, 23; Ps. 10, 7; **ዐውሎ ፡ ዐቢይ ፡ ነፋስ ፡** Marc. 4, 37; **ዐውሎ ሁ ፡ ለነፋስ ፡ ዐረባዊ ፡** Sir. 43, 17; ἄνεμος Sir. 22, 18; **ዐውሎ ፡ መርቄ ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 18, 17; **ዐውሎ ፡ ኀያል ፡ ያነቅዓ ፡** πνεῦμα ἐξαῖρον Hez. 13, 11; ϑύελλα Deut. 4, 11; Hebr. 12, 18; 4 Esr. 13, 13. 15; Hen. 17, 2. 39, 3; γνόφος Job 9, 17. 27, 20; Joel 2, 2; 2 Par. 6, 1; **ዐውሎ ፡ ማይ ፡** καταιγὶς ὕδατος Ps. 68, 18; **ተንሥኡ ፡ ላዕሌየ ፡ ዐውሎታት ፡ ወመዋግድ ፡ ተለዐሉ ፡ ላዕሌየ ፡** Phlx. 28. — *Voc. Ae.:* **ዐውሎ ፡ ዘ ፡ ሐምበላይ ፡ ነፋስ ፡**; *aliud:* **ዘ ፡ እምብሉይት ።**

ዕዋል ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕዋላት ፡** [a rad. עול غال *lactavit*; عُولٌ עוּל et עַיִל *pullus* asini, equi, cameli] *pullus*, πῶλος Prov. 5, 19 (v. **ዕዋላት ፡**); cameli, Lud. e Libr. Myst.; in specie *pullus asini*, *asellus* (quem Hebraei dicunt עַיִר): **ዕዋለ ፡** (v. **እ ጓለ ፡**) **አድግ ፡** Zach. 9, 9; 2 Par. 28, 15 (ὑποζύγια); Gen. 32, 16. 49, 11; Matth. 21, 2 seq.; Marc. 11, 2 seq.; Luc. 19, 30 seq.; Joh. 12, 14 (fem.).

ዓም ፡, ዓመት ፡ vid. supra c. 955.

ዖመ ፡ rad., cui comparanda sunt عَمَّ et غَمَّ *texit* (عَمِيمٌ *plantae longae et perplexae*, غَمَّ I et VIII *longa, luxurians fuit* planta) et עוב caligine *texit*, غاب (unde غَابٌ غُضْنٌ עָבִים Dickicht, *densa* arborum).

ዖም ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ዖማት ፡** et plerumque **አዕዋም ፡** *densa arborum* vel *virgultorum*, *saltus*, *silva*, *nemus:* ἕλος vel ἕλη Jes. 19, 6 (*carectum*); **ይበቍል ፡ ዖም ፡ ውስተ ፡ በድው ፡** 35, 7. 41, 18. 42, 15; δρυμός, δρυμοί Jos. 17, 15; Koh. 2, 6; Ps. 131, 6; Hez. 20, 46. 47; Jes. 9, 18 var.; 10, 18. 21, 13. 27, 9. 29, 17. 32, 15. 19. 65, 10; Jer. 5, 6. 26, 23. 33, 18; **ዖም ፡ ብዙኅ ፡** 4 Esr. 2, 24. 9, 24. 9, 29; **ተኀብኡ ፡ ውስተ ፡ ዖም ፡** εἰς τὰ ἄλση Jer. 4, 29; **ዖመ ፡ ገዳም ፡** ἄλσος δρυμοῦ Jer. 33, 18; **ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ዖም ፡** ἐν ὕλαις Job 38, 40; ὕλη Jes. 10, 17; Jac. 3, 5; **አዕዋም ፡** Ps. 28, 8; **ነዋኀት ፡ አዕዋም ፡** ὕψος δρυμοῦ Jes. 37, 24; **ውስተ ፡ አዕዋሚሃ ፡** Jer. 21, 14; **ዕፀ ፡ አዕዋም ፡** τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ Joel 1, 19; Num. 24, 6; **ዖማት ፡** Kuf. p. 7. a) *lucus*, deorum: Deut. 16, 21; Ex. 34, 13; 2 Par. 14, 3; Kuf. 1. b) *arbores* et *arbor* (densa, opaca, procera): **ዖመ ፡ ባሳን ፡** δρύες Zach. 11, 2; **ውስተ ፡ ዖም ፡** ἐν πάσῃ δρυΐ Jer. 2, 34; Kuf. p. 122; **ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ዖመ ፡ ባሳን ፡** Jes. 2, 13 var.; **ታሕተ ፡ ኵሉ ፡ ዖም ፡ ዘበ ፡ ጽ ላሎት ፡** ξύλου κατασκίου Jer. 2, 20; **ኵሉ ፡ ዖም ፡ ጽፉቅ ፡** 4 Reg. 16, 4; **ታሕተ ፡ ኵሉ ፡ ዕፀወ ፡ ዖም ፡** ξύλου ἀλσώδους Jer. 3, 6; **ዖመ ፡ ዘይት ፡** Lud. ex Org.; in provincia **ከተታ ፡** homines **ዖመ ፡**

ዐበዩ፡ divinis honoribus afficiebant, Gad. T. H.; አዕዋም፡ (fructiferae) Kuf. p. 47; እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡አዕዋም፡ወእእባን፡ Clem. f. 178.

ዖረ፡ I, 1 [עִוֵּר; ܥܘܰܪ caecavit, عَارَ et عَوِرَ *luscus fuit*, de etymo vid. Ges. thes. p. 1006]; Perf. in libris antiquioribus etiam ዐወረ፡ scribitur (ut Jes. 56, 10 in cod. Laur.; scriptio mixta est ዖወረ፡ Matth. 13, 15 rom. et Joh. 12, 40 rom.); Subj. ይዑር፡, *caecum esse* vel *fieri*, *caecutire*, de hominibus: ዖሩ፡አግብርት፡እግዚ"፡ Jes. 42, 19. 56, 10; Rom. 11, 7; ተዐውር፡ Act. 13, 11; ይዑሩ፡ Joh. 9, 39 Platt; de oculis: ዖራ፡አዕይንትየ፡እምአንብዕ፡ Job 17, 7; Matth. 13, 15 rom.; Joh. 12, 40 rom.; Macc. f. 5; አዕይንት፡ነጸረት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; ዐዊር፡ ἀποτύφλωσις Zach. 12, 4.

አዖረ፡, rarius አዕወረ፡ (Gen. 19, 11; 4 Reg. 25, 7 var.), rarissime አዐረ፡ (4 Reg. 25, 7 var.) II, 1 Subj. ያዑር፡; in Imprf. etiam II, 2 ያዔውር፡; 1) *effodere, eruere* oculos alcjs: ወአዕይንቲሁ፡ለጼዴቅያስ፡አዖረ፡ Jer. 46, 7 vrs. nov.; አዕወሮ፡ (v. አዖሮ፡) et አዐሮ፡ 4 Reg. 25, 7; Clem. f. 77. 2) *caecum reddere, ex-, occaecare*, c. Acc. hominum vel c. Acc. oculorum et pron. suff. pers. (*alicui* vel *alicujus*): Gen. 19, 11; 1 Joh. 2, 11; አዑሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ወአዖሮሙ፡ 4 Reg. 6, 18; ሕልያን፡ያዐውር፡አዕይንተ፡ Ex. 23, 8; Deut. 16, 19; አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡ Sir. 20, 29; Did. 10; አዖረ፡አዕይንተ፡ልብ፡ F. M. 25, 1; ጸላኢ፡አዖረ፡ልበሙ፡ Clem. f. 263. 267; ለልቡ፡አዖረ፡ሰይጣን፡ Macc. f. 1; ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡ Did. 4. (Asc. Jes. 7, 17 est locus corruptus).

ተዐወረ፡ III, 2 (rarissime III, 1 ut 4 Esr. 9, 10 Laur.) *se caecum simulare*, Ps. 9, 22. a) *connivere*, c. እምነ፡ pers.: እመ፡ተዐወረ፡አዕይንቲሁ፡እምእሉ፡እለ፡ይገብሩ፡ርኩሰ፡ Kuf. 30; c. Acc. pers., Lev. 20, 4. b) *oculos avertere* ab alqo, *negligere*, seq. እምነ፡, ut: ኢተዐወርከ፡እምኔነ፡ ὑπερεῖδες Sap. 19, 21; ኢትትዐወር፡እምዘርአ፡ቤትከ፡ Jes. 58, 7; c. Acc. rei vel pers.: Gen. 42, 21; Lev. 26, 37; Jos. 1, 5; Judith 8, 20; Esth. 4, 17 apcr. (ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου); ይትዔወር፡ነፍሶ፡ Sir. 14, 8; ይትዔወር፡ቢጾ፡ 29, 14; ኀፍረት፡ተዐውሮቱ፡ለቢጽከ፡ 41, 21. c) *despicere, contemnere, spernere, despicatui habere*, c. Acc. pers., Ps. 21, 18; Num. 5, 19; omisso Acc.: ተዐውር፡ተዐወርከሙ፡ Mal. 3, 9; ተዐውሮቶሙ፡ Job 6, 19; in specie: praecepta, foedus, al.: ተዐወሩ፡ኪዳኖ፡ 4 Esr. 5, 24. 9, 10; Num. 22, 18 (παραβῆναι); Luc. 11, 42; ትእዛዘ፡ Clem. (creberrime); etiam omisso ትእዛዝ፡, ut: ኢይበአ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡ወእመሰ፡ተዐወረ፡ከመ፡ይበአ፡ al., Clem. f. 177. — *Rad. Abb.*: ተዐወረ፡ዘ፡ቸል፡አለ።

ዕዉር፡ vel **ዕውር፡** part. *caecus* (sensu proprio et translate), Lev. 19, 14. 21, 18; Deut. 28, 29; Job 5, 14; ዕዉራን፡ Job 29, 15; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 16. 18; ሕዝብ፡ዕዉር፡ 43, 8; 59, 10. 61, 1; Ps. 145, 7; Matth. 9, 27. 21, 14; Marc. 8, 22; Joh. 9, 1 seq.; 2 Petr. 1, 9; ብእሲ፡ዘዕውርት፡አሐቲ፡ዐይኑ፡ Sx. Haml. 11; ዕዉረ፡አዕይንት፡ Syn. p. 347; ዕዉረ፡ልብ፡ M. M. f. 22; ዘያጠብቦ፡ለዕዉር፡ Clem. f. 172; ዝቀትል፡ (sc. caedes በመጥባሕት፡ i. e. sicâ perpetrata) ተሰምየ፡ሞተ፡ዕዉር፡ (sic) Jsp. p. 343.

ዕወር፡ subst. *caecitas*, Deut. 28, 28.

ዑረት፡ n. act. vel subst., *caecitas*, Deut. 28, 28 var.; Enc. Genb. 6: ዑረተ፡ልብ፡ Marc. 3, 5; Rom. 11, 25; Macc. f. 1; በእኪት፡ዑረተ፡ልቡ፡ Did. 2; ዑረተ፡ልብ፡የአኪ፡እምዑረት፡ዐይን፡ Lud. e Syn.

ዐዋር፡ n. ag. vel adj., nonnisi in Pl. ዐዋውርት፡ *caeci*, Matth. 15, 14 rom.; መርሐ፡ዐዋውርት፡ Gad. Za Mich.

ተዐዋሪ፡ n. ag. *neglector, contemtor*: አይቴ፡ለተናስሐት፡ተዐዋርያን፡ (poenitentiae neglectores) Genz. f. 89.

ትዕውርት፡ *paradoxia* pro ትውዕርት፡ vid. sub ወዐረ፡

ዐውስት፡ *vultur* vid. sub አውስት፡ c. 790.

ዖቀ፡ I, 1 [contiguum videtur ዐቀበ፡, an وَقَى?] Subj. ይዑቅ፡ 1) *servare, observare*: ነፍሶ፡ዑቅ፡ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον Job 2, 6; ዑቅ፡ትእዛዘ፡ወግበር፡ Kuf. p. 77. a) *respicere, attendere, videre, prospicere*, c. Acc. pers. vel rei: ዑቅኒ፡ ἐπιγνῶναί με Ruth 2, 10; εἰδέναι 1 Thess. 5, 12; ዘኢየዐውቅ፡ቤቶ፡ይወርስ፡ነፋሰ፡ Prov. 11, 29; βλέπειν Col. 4, 17; diaconi ይዑቅዎሙ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ (prospiciant iis qui nihil habent) Lud. comm. hist. p. 321; etiam c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers.: ዑቅኬ፡ላዕለ፡ (v. ለ)ኢዮብ፡ προσέχειν Job 2, 3. b) *cavere* α) alqm vel alqd i. e. *vitare*, c. Acc.: ዑቅዎሙ፡ለከለባት፡ βλέπετε τοὺς κύνας Phil. 3, 2; ዘንተ፡ዑቅ፡ከመ፡ኢታግብእ፡ለወልድየ፡ Gen. 24, 8; seq. እምነ፡ rei, ut: ዑቅ፡ርእሰከ፡ (v. ዑቅ፡)እምእኩይ፡ Sir. 4, 20. β) *providere, videre, cautionem adhibere*, sive addito ርእሶ፡ (proprie: *semet custodire*) sive omisso; absol.: ዑቅ፡ርእሰከ፡ 1 Reg. 19, 2; Deut. 4, 9. 8, 11; Marc. 13, 9; Luc. 17, 3; ዑቅ፡ወተዐቀብ፡ Sir. 13, 13; ዑቁ፡ወለብዉ፡ Did. 3; ዑቁ፡ወኢታዕርዎ፡ 2 Esr. 7, 23; c. በእንተ፡ rei 1 Tim. 4, 16; seq. ኢ፡ cum Subj. verbi (*ne*): Deut. 4, 23. 6, 12. 11, 16. 12, 13. 19. 30; Gen. 24, 6; ዑቁ፡ኢታርኅዉ፡ 2 Esr. 17, 3; Ep. Jer. 4; ዑቅ፡ኢያስሕትከ፡ Jes. 41, 10; Sir. 21, 1. 29, 24; Luc. 21, 34; Hebr. 12, 25; raro seq. Imprf., ut: ዑቅ፡አልቦ፡ዘተኄሊ፡ Job 1, 8; Matth. 9, 30; seq. ከመ፡ c. Subj. (*ut*): ዑቁ፡ከመ፡ትግበሩ፡ Deut. 27, 1; Hebr. 8, 5; seq. ዮጊ፡ኢ፡ *ne forte* c. Subj., Apoc. 19, 10 Platt. 2) *animadvertere, cognoscere*: ዑቅ፡ከመ፡ „scito, quod" Lud. e Vit. Pach. [quae verbi አወቀ፡ significatio in lingua Amh. tritissima est; cfr. נָצַר *custodire*, at نظر ነጸረ፡ *intueri, aspicere*]. 3) intrs.: *notum, manifestum esse* vel *fieri, apparere*: ድኅረ፡የዐውቅ፡እከይሁ፡ (nisi ያዐውቅ፡ ἐκφαίνει τὴν κακίαν legere malueris) Sir. 14, 7; አዕረፈ፡(ያሬድ፡ማሕሌታዊ፡)በሰላም፡ወመቃብሪሁሰ፡ኢተዐውቀ፡ (ni ተዐውቀ፡ legendum est) Sx. Genb. 11; ናሁኬ፡የዐውቅ፡ከመ፡ . . . („elucet", ni ያዐውቅ፡ „indicat" interpretandum est) M. M. f. 109.

አዖቀ፡ II, 1 (sec. Lud.: አዕወቀ፡) Subj. ያዕውቅ፡ et ያዕቅ፡; in Imprf. etiam II, 2 (ያዔውቅ፡), 1) *facere ut animadvertat, cognoscat, sciat* alqs.: አዐውቀከ፡ከመ፡ . . . Hež. 35, 12. a) *certiorem facere* alqm, ut: ናሁ፡አዖቅከሙ፡ (I pers. Sing.) ከመ፡ኢይፈቅድ፡ንስተተ፡ Jsp. p. 372. b) *indicare* vel *declarare* alicui alqd, c. Acc. pers.: 1 Cor. 11, 14; ያዔውቀነ፡ከመ፡ . . . Cyr. de r. fid. f. 52. 2) *notum* vel *manifestum facere, indicare, ostendere, demonstrare*: ነገርከ፡ያዐውቀከ፡ Marc. 14, 70; Matth. 26, 73; Deus in Christo አዖቀ፡ብርሃነ፡ሐዲሰ፡ለሕዝብ፡ወአግሀደ፡ብርሃነ፡ወሕገ፡ለክርስቲያን፡ III Const. Ap. 4; አዖቁ፡ዕልወቶሙ፡ Jsp. p. 363;

ኢያየቀ፡ፍድፋዴ፡ክብሮሙ፡ (non ostendit excellentiam eorum) Chr. ho. 1; ያዕውቅ፡ትንግኤሁ፡ Lit. 165, 3; seq. ከመ፡ ὅτι, Hebr. 7, 15; Chr. crebro; ከመ፡ናዕቅ፡ከመ፡ . . . M. M. f. 33.

ተዐውቀ፡ (raro ተዐወቀ፡ ut Jes. 3, 9) III, 1 1) *animadverti, percipi, cognosci, agnosci,* γνωσθήσεται Ps. 87, 13; ከመ፡ይትዐወቅ፡ጽድቁ፡ Mich. 6, 5; Jes. 61, 9; Hez. 39, 7, ተዐውቀ፡ ἐπεγνώσθη Job 6, 17; Thren. 4, 8; ይትዐወቅ፡እምርሑቅ፡ዘይክል፡ነቢብ፡ Sir. 21, 7; Hen. 15, 11; ኢተዐውቀ፡መካኑ፡ εὑρέθη Dan. 2, 35; ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡ (non animadversus) Job 22, 16; ሕልመ፡ሌሊት፡ዘኢይትዐወቅ፡ Job 20, 8; Lit. 162, 1; እኩ፡ዘይትዐወቅ፡ οὐκ εὔγνωστοι Prov. 5, 6; c. በኀበ፡ *ab* aliquo: Prov. 15, 10; ይትዐወቅ፡ስምከ፡በኀቤሆሙ፡ Jes. 64, 2; vel c. pron. suff. (*alicui*): እኩ፡ለዙሉ፡ዘይትዐወቆ፡ብርሃን፡ ὁρατόν Job 37, 20; c. እምነ፡ rei (*qua* vel *e qua* quis agnoscitur vel cognoscitur): እምራእዩ፡ይትዐወቅ፡ሰብእ፡ Sir. 19, 29. 30. 4, 24. 10, 5. 26, 9; Prov. 14, 4; Rom. 1, 20. 3, 20; seq. ከመ፡ Ex. 33, 16. 2) *notum, manifestum, cognitum esse, innotescere, revelari:* እስመ፡ተዐውቀ፡ሥምረቱ፡ለእምላክነ፡ γνωστά ἐστι Bar. 4, 4; ተዐውቀ፡ኵሉ፡ γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14; Ps. 75, 1; φανερός ἐστι Gal. 5, 19; Jes. 3, 9. 33, 9; πρόδηλός ἐστι 1 Tim. 5, 24. 25; φανεροὺς γενέσθαι Phil. 1, 13; Gen. 42, 16; ἐσημειώθη Ps. 4, 7; ኢይትዐወቁ፡ጻድቃን፡ወኢኃጥኣን፡ φαίνονται Herm. p. 51; ከመ፡ይትዐወቅ፡ኄሩትከ፡ ἀποφανῆς δίκαιος Job 40, 3; ኢተዐውቀ፡ኀይሉ፡ οὐκ ἐγνώσθη Jud. 16, 9; ἐπεφάνη Tit. 2, 11; φανεροῦσθαι Hebr. 9, 8; 1 Joh. 1, 2. 3, 2; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ (ἀποκάλυψις) Sir. 11, 27; c. በ፡ rei, qua quid notum vel manifestum fit: Gen. 42, 15. a) *manifestum, evidens, apertum, certum est, constat, apparet* seq. Acc. c. Inf. α) constr. impersonaliter, seq. ከመ፡, ut: Hebr. 7, 7; ተዐውቀኬ፡ገሃደ፡ከመ፡ . . . Cyr. ad Th. f. 24; በዝንቱ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ኢኮኑ፡አማልክተ፡ Ep. Jer. 14; ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ገብረት፡ዝሙተ፡ F. M. 12, 2; Lud. comm. hist. p. 505 n. 49; c. እምነ፡ pers. (*de* aliquo): ተዐውቀ፡እምኔሆሙ፡ከመ፡ነስሑ፡ F. M. 15, 3. β) personaliter: ትትዐወቅ፡ከመ፡ፈያት፡አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; ተዐውቀት፡ከመ፡ፀንሰት፡ Kuf. 41. b) indiciis et testimoniis *probatum esse:* እመሰበ፡ዘተዐውቀ፡አበሳሁ፡በውስተ፡ፍትሕ፡ Did. 10; c. በ፡ pers. (*contra* alqm vel *de* aliquo): ብእሲ፡ለእመ፡ተዐውቀ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ይዔምፃ፡ለብእሲቱ፡ F. M. 12, 2. 3) Suffixo pron. pers.: *mente percipere, sentire, sibi conscium esse* rei, *persuasum habere* alqd: አብድ፡ተቀሢፎ፡ኢይትዐወቆ፡ οὐκ αἰσθάνεται (proprie: ei non percipitur) Prov. 17, 10; ኢተዐውቆ፡ሕማም፡ non sensit dolores, Enc. Mag. 7; ተዐውቀቶሙ፡ኀጢአቶሙ፡ γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία Lev. 4, 14; Hez. 36, 32; ኢይትዐወቀኒ፡ዘገበርኩ፡እኩየ፡ οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας Job 27, 6; 1 Cor. 4, 4; እስመ፡ተዐውቆ፡ቅትለቶሙ፡በሐሰት፡ (ei persuasum erat, causam supplicii eorum esse mendacia) Jsp. p. 334; Infin.: *cognitio, scientia, perspicientia:* αἴσθησις ተዐውቆ፡ Prov. 1, 4. 7. 11, 9; ἐπιγνωμοσύνη Prov. 16, 23; በተዐውቆቱ፡ ἐν αἰσθήσει 3, 20.

ዕዉቅ፡ vel ዕውቅ፡ part. 1) *notus, certus:* ሢሞሙ፡ኤጲስ፡ቆጶሳተ፡አኮ፡ዲበ፡ሢመታት፡ዕዉቃት፡አላ፡ፈነዎሙ፡ይሰብኩ፡ውስተ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ Sx. Mag. 14; Ssal. Req.; al. 2) *familiaris:* ወአንተሰ፡ብእሲ፡ዘከመ፡ነፍስየ፡ማእምርየ፡ወዕዉቅየ፡ Mavâs. n. 44 (coll. Ps. 54, 14).

ዐውቅ፡ subst. (*familiaritas* i. e. pro concreto) *familiaris* m. Ps. 54, 14; fem. Catal. Mus. Brit. p. 54[b].

ዑቀት፡ n. act. *evidentia, manifesta* vel *certa* rei *ratio,* F. N. 33.

የነ፡ inus., sine dubio componendum cum עָנָן غَيْمٌ et غان (غَيْمٌ et غَيْنٌ).

ምዕዋን፡ subst. *septentrio, plaga septentrionalis* (coeli regio obscura, nubilosa): Ex. 26, 18, 35. 27, 11. — At ለዕውኒ፡ Asc. Jes. 4, 18 lectio corrupta est.

ዐውከከ፡ quadrl. I [cfr. عَاكَ عَاجَ et عَرَجَ] *aberrare, evagari, recedere, declinare,* እለ፡ዐውከኩ፡ ἀστοχήσαντες 1 Tim. 1, 6; ዐውከኩ፡እምሃይማኖት፡ περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 1, 19; ዐውከኩ፡እምጽድቅ፡ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν 2 Tim. 2, 18; Lud. e Mss. Colb.; Enc. Genb. 30. — Ludolfus quidem አውከከ፡ scripsit et stirpem II, 1 radicis ወከከ፡ exposuit, at ut etymon ita subst. ዕውከከና፡ radicem primariam የከ፡ indicant, quamquam Abyssinos ipsos hoc verbum stirpem II, 1 exposuisse ex Enc. Genb. 30 elucet, ubi ርቱዐ፡በኢያውከክ፡ (recte sine aberratione) pro በኢዐውከክ፡ exhibent libri Mss. — *Voc. Ae.:* ዐውከኩ፡ዘ፡አፈገፈጉ፡ወጽኡ፡ሂ፡

ዕውከከና፡ subst. *aberratio, declinatio:* (Paulus in epistola ad Tim. data ait:) እስመ፡በደኃሪ፡አዝማን፡ይርሕቁ፡ፅፅ እምሃይማኖት፡ወየሐውር፡ድኅረ፡መንፈስ፡ዕውከከና፡ወድኅረ፡ትምህርተ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 243.

ዐውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ዐዌት፡ vid. sub አዌት፡

ዐውየወ፡ quadrl. I [pro አውየወ፡, a ወይ፡ propagatum, coll. عَوَى ܥܘܐ; semel sc. Jes. 10, 10 in uno codice formam አውየ፡ inveni] *ejulare, ululare, flebilem clamorem tollere, lamentari, plorare, clamare, vociferari:* ἀλαλάζειν, ὀλολύζειν Am. 8, 3; ዐውይዉ፡ Jes. 13, 6. 15, 2. 3. 65, 14; Jer. 4, 8. 30, 3. 31, 20; ወውዕ፡ወዐውይው፡ (v. ወዐውዩ፡) Hez. 21, 12; Marc. 5, 38; κράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν: ዐውየወ፡በሕቁ፡ Judith 14, 16. 19; Ex. 2, 23; 2 Reg. 13, 19; Job 2, 12; ኢይረክቡ፡ብሔረ፡ኀበ፡አዐውዩ፡ 16, 18. 30, 28; የዐወይዉ፡እምብዝኀ፡መስተዐግላን፡ 35, 9; Jes. 15, 4; ዐውየወት፡በሕማማ፡ 26, 17; Jer. 29, 2; Thren. 3, 8; Marc. 1, 24. 26; Jac. 5, 4; አኀዝኩ፡እብኪ፡ወአዐውዩ፡ Hen. 89, 69; auxilio vocantis, implorantis: Jes. 57, 13; Dan. ap. 1, 24; Job 19, 7. 36, 13; Luc. 18, 38. 39; c. ኀበ፡ pers.: Ex. 8, 8. 14, 10; ነዐውዩ፡ኀቤከ፡ Hab. 1, 2; Ps. 106, 6. 28; Job 38, 41 (de corvis); Jes. 19, 20. 46, 7; ዐውየወ፡ልበሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Thren. 2, 18; clamorem tollere Jes. 5, 30. — *Voc. Ae.:* ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጮኸ፡ (cfr. scholion ad ወከሐ፡).

አዐውየወ፡ II, *ululare* vel *lamentari facere:* እንዘ፡ታገዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.

ዐውያት፡ subst. (semel inveni ዐውያ፡, sc. ጊዜ፡ዐውያከ፡ Jes. 58, 9 in cod. Laur.; caeteri habent: በጊዜ፡ዐውየውከ፡) *ejulatio, ululatio, lamentum, flebilis clamor, ploratus, vociferatio,* Gen. 21, 17; Ex. 2, 23; አንሥኡ፡ዐውያት፡

εἶπον ὤ 4 Reg. 3, 21; οὐαί οὐαί Am. 5, 16; **ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡** Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; **ቃለ፡ዐውያቲሃ፡** Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; **ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡** Sir. 32, 16; **ዐውያቶሙ፡** Ps. 9, 12; **ዐውያተ፡ነዳያን፡** Job 34, 28; Jes. 15, 8. 22, 2; Jer. 18, 22. 20, 16. 32, 22; Ps. 143, 17; **ዐውየወት፡ዐውያተ፡ዐበይት፡** Hen. 85, 6.

ዖደ፡ I, 1 [עוּד circumdedit; عَادَ vertit, mutavit; reversus est, II assuefecit (عَوَّدَ); vic. آدَ incurvavit, inflexit; significationis *continuandi* et *durandi*, quae et ipsa huic radici inerat, vestigium relictum est in **ዓዲ፡** q. v.] Subj. **ይዑድ፡** 1) *se vertere, circumverti:* **ከመ፡መንከከት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub **ማዕጸ፡**). 2) *circumire, ambire, obire,* **ዖድኩ፡** ἐκύκλωσα Koh. 7, 25; **የዐውድ፡ዐውደ፡** κυκλοῖ κυκλῶν 1, 6; **ዖድኩ፡እንዘ፡አኀሥሣ፡** περιῄειν Sap. 8, 18; **ዖደ፡ዐዋዲ፡** Gen. 41, 43; **የዐውድ፡ይንግር፡ለከ፡ዘወሀበከ፡** Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; c. **ለ፡** loci: Hen. 75, 9; **ንዑድ፡ለዝ፡መኀፈድ፡** Herm. p. 84; c. **ውስተ፡** loci: Gen. 2, 11; **ዖደ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደወሎሙ፡** Judith 3, 8; **መዓቅብት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡** 2 Esr. 17, 3; c. **እንተ፡ውስተ፡**, ut: **ዖዱ፡እንተ፡ውስተ፡ቈላት፡** ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα Judith 13, 10; c. Acc. loci: Koh. 12, 5; Cant. 3, 2; Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; **ዑዲ፡ሀገረ፡** Jes. 23, 16 vrs. nov.; **የዐውድ፡ምሥዋዐ፡** Kuf. 16; **ዖድኩ፡ባሕቲትየ፡አጽናፈ፡ምድር፡** (γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum, ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 2, 1. 3 (**ዐዊዶት፡**). b) *obire* i. e. *peragrare:* Job 1, 7; Gen. 12, 6; **እለ፡ፈነወ፡እግዚ"፡ይዑድዋ፡ለምድር፡** Zach. 1, 10; c. **እንተ፡** Matth. 12, 43. c) *circumvagari:* **ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡** ταῖς πολυοδίαις Jes. 57, 10; c. Acc. (*per*) 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere:* (**አምጣኒሃ፡**)**የዐውድ፡ጥቅማ፡** Jes. 38, 39; **አምጣን፡ዘየዐውዶ፡** (*circuitus, circumferentia, linea circumcurrens*) 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire*, i. e. *quaerere*, 1 Petr. 1, 10. 3) *cingere, circumdari* (*circumstare, circumvenire, circumsedere*), c. Acc.: **ዖድዋ፡** περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; **ዑዳ፡** περιχαράκωσον αὐτήν Prov. 4, 8; **ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡** Job 41, 5; Hen. 71, 6. 14, 9. 24, 3; **በሐውርት፡ዘየዐውድዎሙ፡** Sx. Mag. 20. 4) Componitur cum aliis verbis ad significandum *circum-*, ut: **ይዑዱ፡ይትቀፈሉ፡** κύκλῳ κατηργυρωμέναι Ex. 27, 17.

አዖደ፡ II, 1 1) *circumvertere, circumagere:* **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29. 2) a) *circumire jubere, circummittere* praeconem: **ከመ፡ያዑድ፡ዐዋዴ፡ቅድሜሁ፡** Jsp. p. 318; omisso **ዐዋዴ፡** (i. e. *proclamari jubere*) Ex. 32, 5. b) *circumducere*, 4 Esr. 6, 61; c. **ውስተ፡** loci: Num. 23, 14; **አዖዶ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 11; **አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡** Hez. 37, 2; c. Acc. pers. et Acc. viae vel loci: **አዖደኒ፡ፍኖተ፡** Hez. 47, 2; **ኖትያዊ፡ለእመ፡አዖደ፡ሐመሮ፡ኵሎ፡ባሕረ፡** Chr. Ta. 24. c) *circumferre* i. e. *circum circa projicere* funem mensorium: **ዘያዐውድ፡ለኪ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡** Mich. 2, 5; **መኑ፡አዖደ፡አሕባለ፡ዲቤሃ፡** Job 38, 5. 3) *circumdare:* **በከተማ፡ርእስየ፡አክሊለ፡ሕይወት፡ያዑዱ፡** (verticem capitis mei corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. **ዝናር፡**).

ተዐውደ፡ III, 1 *circumagi, circumvolvi:* **አከኑ፡ፍጡነ፡ይረውጽ፡ፀሐይ፡ተዐዊዶ፡ሰማየ፡** 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus:* **ዕዉድ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡** Ex. 36, 20; **ዕዉድ፡በሜላት፡ውስተ፡እሕባለ፡ቢሰንስ፡** Esth. 1, 6. a) *cingens:* **ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡ወዕዉደ፡** et **መዛርዐ፡ቀሚስ፡ይኩኑ፡ዕውዳኒ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195). b) *stipatus:* **ፈቃድ፡ዕውድ፡በምግባር፡** (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. **አዕዋድ፡**, Pl. Pl. **አዕዋዳት፡**, 1) *circuitus, ambitus, circulus* a) usitatur ad significanda Adv. et Praep. *circa*, vid. infra. b) *linea circumcurrens:* **ወዐውዳ፡፴በእመት፡** 2 Par. 4, 2; **አምጣነ፡ዐውዳ፡** 3 Reg. 7, 10. b) *orbis:* **ዐውደ፡ሰማይ፡** γῦρος Job 22, 14; lunae Org. 1. c) *periodus* anni: **በርከ፡ዐውደ፡ዓመት፡** Mavâs. n. 68; Enc. Pag. 5; **ተፍጻሜተ፡ዐውደ፡ዓመት፡** Sx. Pag. 6. d) *circulus:* **ዐውደ፡ፀሐይ፡** *circulus solaris* (i. e. spatium duodetriginta annorum, vid. Ideler Handbuch II p. 185) Abush. 23; **ዐውደ፡ወርኅ፡** ibid. (vid. **ቀመር፡**). e) *locus circumjacens:* **ምኔታት፡ዘአዕዋደ፡እለስክንድርያ፡** Phlx. 18. f) *res circumdans* vel *circumdata:* **ዐውደ፡ዐጸድ፡** ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 35, 12 (cfr. 40, 6); **ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡** 37, 7. 16; **ዐውደ፡ዶብተሬ፡** παραρύματα 35, 10. g) μῆκος Ex. 36, 16. h) **ዐውደ፡ልቡብ፡** *praecordia* (pro corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27. 2) *area*, a) **ዐውደ፡እክል፡** *area frumentaria* („erat enim rotunda" Lud.), ἅλων Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12; Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35, vel **ዐውደ፡ምክያድ፡** Deut. 16, 13; vel **ዐውድ፡** Matth. 3, 12; Ex. 22, 28. b) *area torcularia* Ex. 22, 28. c) *area* circumsepta, *fundus:* **ይስሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋድ፡ዘከነ፡** Enc. Haml. 25 (in Actis hujus diei nominatur **ዐቃቤ፡ገነት፡**); Chrysostomus Eudoxiae, quum mulierculae pauperi **አዕዋዲሃ፡** vi abstulisset, sacris interdixit Sx. Genb. 12; **ዐውደ፡ወይን፡** *vinea* Enc. Mag. 29. d) **ዐውደ፡መብልዕ፡** *coenaculum* vel *refectorium* in monasterio, Lud. e Cant. Chr. 3) *circulus* vel *corona* i. e. a) *consessus:* **ኢነበርኩ፡ውስተ፡ዐውዶሙ፡ለመስተሳልቃን፡** συνεδρίῳ Jer. 15, 17; Ps. 25, 4. b) *concio*, in specie *consessus judicum*, *conventus*, nec non locus ubi habentur i. e. *forum*, (*comitium, curia, aula, praetorium*): **አምንዎሙ፡ዐውድ፡** ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; **አዕዋዳት፡** συναγωγαί Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc. 14, 55; **አዕዋድ፡** Matth. 10, 17; κριτήριον Dan. ap. 1, 49; **አዕዋዳት፡** Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; **ሖረ፡ውስተ፡ዐውድ፡** εἰς κρίσιν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; **ነበረ፡ዐውደ፡** *sedit in judicio* vel *judex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6; **ነቢሮ፡ዐውደ፡** Macc. f. 2; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ዐውድ፡** (v. **ዐውደ፡**) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; **አምጽእዎ፡ኀበ፡ዐውድ፡** ἐπὶ τὸ βῆμα Act. 18, 12; **ንንሥእ፡ዐውደ፡** Act. 19, 39; Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ፍትሕ፡** Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ምኵናን፡ዘፍትሕ፡** ibid.; **ዐውደ፡ምኵናን፡** Did. ed. Platt p. 102; **ዐውደ፡ቅስት፡** Clem. f. 204; **ዐውደ፡አፒዮ፡** forum Appium Act. 28, 15 rom. c) *concilium, conciliabulum*, ut: conciliabulum Pauli Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — *Voc. Ae.:* **ዐውድ፡ዘ፡በ፪ዙርያ፡ሸነ፡**(?ሸለ፡?).

ዐውድ፡ usurpatur significandis adverbio et praepositioni *circa*. 1) Vim substantivi integram tenet. a) **ዐውዱ፡** (non **ዐውዶ፡**) **ለውእቱ፡መንበር፡፳ወ፬መናብርት፡** et (circuitus throni i. e.) circa thronum erant . . . Apoc. 4, 4 rom.; **የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውድኪ፡** (v. **ዐውደኪ፡**) Hez. 26, 8. b) post pron. rel. vel

notam Genitivi: ነጽሪ፡ ዘዐውድኪ፡ vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; እለ፡ ዐውድክሙ፡ οἱ κύκλῳ ὑμῶν Hez. 36, 3. 7; አሕዛብ፡ እለ፡ ዐውድን፡ 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; ኵሉ፡ ዘዐውዱ፡ (v. ዐውዱ፡) Job 1, 10; ፀሩ፡ እለ፡ ዐውዱ፡ Sir. 47, 7; Num. 22, 4. c) post praepositiones: ውስተ፡ ኵሉ፡ ዐውዱ፡ Ex. 29, 16; ውስተ፡ ዐውድኪ፡ Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; በዐውዱ፡ Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; እንተ፡ ዐውዱ፡ Sir. 45, 9; ዲቤኪ፡ እንተ፡ ዐውድኪ፡ Hez. 23, 24; እምነ፡ ዐውዶሙ፡ Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; ከኑ፡ ላዕሌሃ፡ እምዐውዳ፡ Jer. 4, 17. 2) In Acc. ዐውደ፡ a) adv. *circa*, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronominibus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2. 11, 24; Ps. 17, 13. 77, 32. 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16. 33, 8; Lev. 1, 5; ነጽሪ፡ ዐውደኪ፡ Jes. 60, 4; ይቀውሙ፡ ዐውዱ፡ 6, 2; ዐውድየ፡ Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

ዑደት፡ n. act., Pl. ዑደታት፡, *circuitio, circuitus, circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis, ambitus, circulatio*, siderum: ዑደተ፡ ከዋክብት፡ Sap. 13, 2; ዘእንበለ፡ ይግበር፡ ዑደታተ፡ ከዋክብት፡ ለአዝማን፡ Macc. f. 23; Ssal. Req.; ዑደተ፡ ፀሐይ፡ Abush. 37; annorum: ዑደተ፡ ዓመታት፡ Sap. 7, 19; ዑደታተ፡ ኢዮቤል፡ M. M. f. 242. b) *processio, pompa* in orbem facta (Umzug): ዑደተ፡ የማን፡ (מַהֲלָכֹת לַיָּמִין) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; ዑደተ፡ ሆሳዕና፡ Lud. e Lit. c) *peragratio* (in orbem facta, Rundreise) በዑደተ፡ ገዳማት፡ ትጉሬ፡ Gad. T. H.

ዐዋዲ፡ n. ag. *circuitor*, a) *praeco*, κήρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; βοῶν Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2; Jsp. p. 318. b) *planus, circumcursans:* ዐዋድያተ፡ አብያት፡ περιερχόμεναι τὰς οἰκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; ብእሲት፡ ዐዋዲት፡ ዘኢትከድን፡ ኀፍረታ፡ Fal. f. 52. c) በዓላት፡ ዐዋድያት፡ *festa mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).

ዕዋዲ፡ subst., Pl. ዕዋድያት፡ *circuitus*, a) *orbis, anfractus, circulatio:* luna ሰበ፡ ይፈጽም፡ ዕዋዲሁ፡ Abush. 13; ዕዋድያተ፡ ፀሐይ፡ Abush. 37. b) *circulus* vel *cyclus* (i. e. *periodus*), annorum: ፺ወ፰ዓመት፡ sunt ፰ዕዋድያት፡ ወለለ፡ ፩ዐውድ፡ ፲ወ፪ዓመት፡ Abush. 42.

ምዕዋድ፡ subst., Pl. ምዕዋዳት፡ *ambitus, circuitus, circulus, orbis:* ምዕዋደ፡ ቅጽሩ፡ እምአንቀጽ፡ ለአንቀጽ፡ (Umfang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; እንተ፡ ምዕዋደ፡ ቀጸላሁ፡ ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ Ex. 30, 4; ሠናይ፡ ምዕዋደ፡ ቀስት፡ εὔκυκλον τόξον Sap. 5, 22; Deus ዘይሴብሮን፡ ለምዕዋደ፡ ሰንበታት፡ M. M. f. 347 (vid. sub ሰብዐ፡); አየደኒ፡ ውስቴቶሙ፡ ምዕዋዳተ፡ κυκλόθεν κύκλῳ Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): መዝሙር፡ ዘምዕዋድ፡ (festi palmarum), Deg.

ዑድ፡ subst. i. q. عُود (*lignum*, in specie:) *lignum aloës:* ቀናንሞስ፡ ወሰሊሖት፡ ወዑድ፡ Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβάλσαμον).

ዖገ፡ inus., sine dubio i. q. عَوِجَ *curvus, distortus fuit.*

ተዐውገ፡ III, 1 (si non ተዐወገ፡ III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distorquere, μυκτηρίζειν, deinde *subsannare, irridere:* ወተዐዊጎሙ፡ አይሁድ፡ በክርስቶስ፡ καταχερτομούντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; አይሁድ፡ ተዐዊጎሙ፡ ይብሉ፡ καταχερτομοῦντες ἔφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; አይሁድ፡ ተዐዊጎሙ፡ ለክርስቶስ፡ (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: ተዐዊጎሙ፡ ዘ፡ ተዐዊሮሙ፡ [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci מָעוֹג Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni בְּלָשׁוֹן עֲגָה, de quibus vid. H. Hupfeld die Psalmen II. p. 224 seq.].

ዖፍ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. አዕዋፍ፡, Pl. Pl. አዕዋፋት፡ [עוֹף (ܥܘܦܐ); de etymo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus:* እጉለ፡ አዕዋፍ፡ ያሌዕሉ፡ ዖፈ፡ νεοσσοὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites, animalia volucria* cujusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales, animal volucre, avis*, coll.: Gen. 1, 21; ዖፍ፡ ዘይሰርር፡ ὄρνεα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: ከመ፡ ዖፍ፡ እንተ፡ ታመሥጠከ፡ እምእዴከ፡ Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); እጼውዖ፡ ለዖፍ፡ እምጽባሕ፡ 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρουθίον (*passer*) Thren. 3, 51. 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub ሐቀፈ፡); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3. 15, 10. 11; Lev. 1, 14; ዘወገርን፡ ለአዕዋፍ፡ Sir. 22, 20; እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ትንእስ፡ ንህብ፡ 11, 3; አዕዋፍ፡ ምስለ፡ ዘመዱ፡ የኀድር፡ 27, 9. 43, 17; አዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Jer. 7, 33; Matth. 6, 26. 8, 20. 13, 32; στρουθία Tob. 2, 10; Jer. 8, 7. 10, 22; Matth. 10, 29; στρουθοί Jer. 30, 11; ቢጸን፡ ለአዕዋፍ፡ Job 30, 29; እጉለ፡ አዕዋፍ፡ Jes. 43, 20; Pl. Pl. Sir. 17, 4; Gen. 8, 19; Apoc. 19, 17 rom. — ዖፍ፡ በሕታዊ፡ στρουθίον μονάζον Ps. 101, 8 in Voc. Ae. exponitur ጉጉት፡ — ዖፈ፡ መስቀል፡ sec. Lud. „avis, quae circa festum Crucis mense Septembri Aethiopiam frequentat“, sec. Isenberg p. 25 „a certain red and beautiful bird“, vid. scholion ad ኢብን፡ — ዖፈ፡ ያሬድ፡ *upupa*, Lud. auct. Greg. (vid. Lud. lex. c. 381 sub ኤጳጳ፡). — Quatenus ዖፍ፡ significat *ales, alatus*, etiam angelis attribuitur, ut: ሚካኤል፡ ዖፍ፡ Enc. Genb. 25; አዕዋፈ፡ ገነት፡ ሰማይ፡ dicuntur Patres beati, Lud. ex Enc. Patr.

ዐዛል፡ *vir fortis* vid. sub አዛል፡

ዕዝል፡ (etiam እዝል፡) subst., *unus e tribus cantandi modis*, qui in decantandis hymnis sacris vel ecclesiasticis usitati sunt (distinguuntur enim ፫ዜማ፡ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡ ወዕዝል፡ ወአራራይ፡ Sx. Genb. 11); accuratior ejus descriptio desideratur; Villoteau in Description de l'Égypte tom. XIV ait: ግዕዝ፡ pour les jours de férie; ዕዝል፡ pour les jours de jeûne et de carême, pour les veilles de fêtes et pour les cérémonies funèbres; አራራይ፡ aux principales fêtes de l'année. (E qua descriptione, comparatis nominum ግዕዝ፡ et አራራይ፡ significationibus, si quid conjicere licet, ዕዝል፡ ad *vocem* cantantium *demissam* et *compressam* [عَزَلَ? عُزْلٌ?] spectare videtur). Deinde etiam *hymnus hoc modo cantandus* ዕዝል፡ nominatur. Crebro occurrit in Hymnologiis et libris liturgicis, ut: ዕዝል፡ ዘነግህ፡ Deg.; ዕዝል፡ ዘእግዝእትን፡ ማርያም፡ ibid.; ሀየንተ፡ ዕዝል፡ ዘነግህ፡ ግዕዝ፡ ibid.; ዕዝል፡ ዘሙታን፡ ibid.; Genz. f. 13 (vid. sub መወድስ፡); ትብል፡ በዜማ፡ ዕዝል፡ ሃሌ፡ ሉያ፡ ሃሌ፡ ሉያ፡ ሃሌ፡ ሉያ፡ f. 101; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; al.

ምዕዝል፡ subst., ut videtur *cantus secundum modum* ዕዝል፡, Deg.

አስተዐዘለ፡ IV, 1 *vocem secundum modum* ዕዝል፡ *modulari:* ይበል፡ በአስተዐዝሎ፡, Deg.

ምዕተዝላ፡ (etiam ምተዕዝላ፡) n. prgr. sc. اَلْمُعْتَزِلَة (ab اعتزل *se separavit*) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ዐዠም፡ n. prgr. sc. عَجَم *barbari, Persae*, Abush. (crebro); Voc. Ae.

I. **ዐዘረ፡** rad., dubiae significationis.

ተዐዝረ፡ III, 1 sec. Lud. *irruere, impetum facere, vi adoriri*, fortasse rectius: *spargi, se diffundere* vel *superfundere* ተዐዘሩ፡ ላዕለ፡ ሌሒ፡ ἐξεῤῥίφησαν ἐν Λεχί (וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי) Jud. 15, 9. (an i. q. غَزُرَ *copiosus, multus fuit?*) — *Voc. Ae.:* ተአዝሩ፡ ዘ፡ ተወረዩ።

II. **ዐዘረ፡** inus., sine dubio componendum cum زَرَّ ذَرَّ ذَرَا ذَرَى quibus significatus *radios spargere* inest (amh. ተዘረዘረ፡ i. q. aeth. ተበረጸ፡ Voc. Ae.).

ማዕዘር፡, **ማዕዝር፡** et **ምዕዛር፡** subst., Pl. መዓዝር፡, *splendor radians, radii splendentes, nimbus splendens*, ማዕዘርየ፡ (v. ምዕዘርየ፡) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπίσω μου); columba Spiritus S. ወክነፊሁ፡ ዘማዕዝረ፡ ፀሐይ፡ M. M. f. 50; እንተ፡ ሠረቀ፡ ማዕዘሩ፡ (Lud.: ምዕዘሩ፡; cujus splendor ortus est) Enc. Mag. 5; መዓዝረ፡ ስብሐት፡ superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; መዓዝረ፡ ፀሐይ፡ M. M. f. 28. — *Voc. Ae.:* ምዕዛር፡ ለንጸስ፡ ብ፡ ብርሃን፡

ተማዕዘረ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari:* baptizatorum ora splendebant, እስመ፡ በሠራዒ፡ ገጹ፡ ለጸራቅሊጦስ፡ ተማዕዘሩ፡ Gad. T. H.

ዐዘቀ፡ i. q. عَزَقَ *fidit* terram, עָזַק *terram rastro fodit.*

ዐዘቅት፡ subst., f. et m., Pl. ዐዘቃት፡ et ዐዘቅታት፡ 1) *puteus, cisterna*, Kuf. 16. 24; φρέαρ Gen. 16, 14. 21, 19. 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11. 12; λάκκος Gen. 37, 24; Ps. 87, 4. 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18. 19. 23, 15. 16; ዐዘቅት፡ ዘውቅር፡ Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; ቤተ፡ ዐዘቅት፡ οἰκία τοῦ λάκκου Jer. 44, 16; πηγή Cant. 4, 12; Prov. 5, 16. 18; ከመ፡ ዐዘቅት፡ ዘኢይነጽፍ፡ ማዩ፡ Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; ዐዘቅት፡ ንፁፍት፡ 2 Petr. 2, 17; καταράκτης Jer. 20, 2 seq.; ዐዘቃት፡ Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; ዐዘቅታት፡ 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea* vel *lacus*, ዐዘቅተ፡ (v. ግበ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq.; ዐዘቅተ፡ እሳት፡ λίμνη πυρός Apoc. 19, 20. 20, 10. 3) *lacuna* lacunaris: ዐዘቅታተ፡ ጠፈር፡ χῶραι 3 Reg. 7, 41. 42; Spiritus S. descendit sicut columba ወእሳት፡ ተደብተረ፡ ውስተ፡ ዐዘቃተ፡ ጠፈረ፡ ለቤተ፡ ክ"ን፡ M. M. f. 66. — *Voc. Ae.:* ዐዘቅት፡ ዘ፡ የተመሐስ፡ ወኸ፡; *aliud:* ዘ፡ የወሀ፡ ጉድጓድ።

ዐዘበ፡ I, 2 et **ተዐዘበ፡** III, 2 (etiam per አ), ut videtur *opitulari:* ነጸርኩ፡ እመበ፡ ዘይዔዝበኒ፡ (v. ዘይትዔዘበኒ፡) ሰብእ፡ ወአልቦ፡ ἐμβλέπων εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — עָזַר enim huc non referre licet; etiam עָזַב Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare, defendere*, coll. ذَبْذَبَ?]

ዐዘበ፡ IV, 1 *mingere* vid. sub ሐዘበ፡

ማዕዘንት፡ *angulus* vid. sub ሐዘነ፡

ዐዘዘ፡ I, 2 [עזז, عَزَّ; vid. ሐዘዘ፡] *validum, fortem, robustum esse* vel *fieri*, a) *invalescere:* ዐዘዘኒ፡ (mihi) ማይ፡ እስከ፡ ነፍስየ፡ Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 ሐዘዘ፡ συνέταξε (non ዐዘዘ፡ *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari, vires recolligere*, Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare, confirmare*, at ut አዝዝ፡ ለነ፡ በመ፡ Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita ዘይኤዝዝ፡ ተፍሥሕተ፡ ለኵሉ፡ ምድር፡ Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad ሐዘዘ፡ *jubere* referendum est.

አስተዐዘዘ፡ IV, 2 *vires suas confirmare, fortem se praestare:* ወምንትኑ፡ መዋዕልየ፡ ከመ፡ ታስተዐዝዝ፡ (v. ታስዖዝዝ፡) ነፍስየ፡ ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή Job 6, 11.

አስዖዘዘ፡ *torpidum facere* et *torpere* vid. c. 891.

ዕዙዝ፡ part. *validus* a) *potens:* ዕዙዝ፡ መንግሥት፡ Lit. Orth. b) *ingens, grandis, vehemens, copiosus:* ጐዩ፡ ውስተ፡ ዕዙዝ፡ ደብር፡ Macc. f. 1; ወበረድሰ፡ ብዙኅ፡ ጥቀ፡ ወዕዙዝ፡ Ex. 9, 24; አንበጣ፡ ብዙኅ፡ ጥቀ፡ ወዕዙዝ፡ 10, 14. c) adv. ዕዙዝ፡ *valde, vehementer* Ex. 1, 7.

ዐዚዝ፡ adj., f. ዐዛዝ፡ 1) *validus, fortis, potens, strenuus:* κραταιός de Deo Prov. 23, 11; ዐዚዛን፡ Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; ነገሥት፡ ዐዚዛን፡ Hen. 38, 5. 62, 1; Lit. 164, 4; ብእሲት፡ ዐዛዝ፡ γυνὴ ἀνδρεία Prov. 12, 4; መንፈስ፡ ዐዚዝ፡ πνεῦμα ἡγεμονικόν (*principalis*) Ps. 50, 13; Did. 10; በዐዚዝ፡ ረድኤቱ፡ Enc. Mag. 11; አምላክ፡ ዐዚዝ፡ ወክቡር፡ Abush. 20. 2) *carus, summe venerandus, eximius:* ዐዚዝ፡ ቴዎፊሎ፡ κράτιστε Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; ከመ፡ ትኩን፡ ክቡረ፡ ወዐዚዘ፡ ስም፡ Jsp. p. 350.

ዕዘዝ፡ subst., plerumque m., 1) *robur, potentia, fortitudo, virtus:* ለኀይል፡ ዕዘዝ፡ መዝራዕትከ፡ Sap. 11, 22; κράτησις Sap. 6, 3 (v. ትእዛዝ፡); ἀσφάλεια Prov. 8, 14; ἀνδρεία 21, 30; Chrys. crebro; Org. 1; ቶማስ፡ ዘአርአየ፡ ዕዘዘ፡ (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis, vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor, gloria, dignitas*, maxime in libris ex Arabico translatis: ሞተ፡ በዕዘዝ፡ ይኄይስ፡ እምሐይው፡ በኀሳር፡ Jsp. p. 380. 382; ዕዘዝክሙ፡ ወስርጉ፡ ክብርክሙ፡ p. 364; ኀሰሩ፡ እምድኅረ፡ ዕዘዝ፡ p. 367; እመ፡ አውዐይከ፡ ለመቅደስ፡ ይትአተት፡ ዕዘዝሙ፡ p. 376.

ዔለ፡ I, 1 et **ዐየለ፡** I, 2 (quamquam equidem Perf. nonnisi ዔለ፡ inveni), Subj. I, 1 ይዒል፡ [عال (عَيْل) *peragravit* regionem; *pauper* (proprie: vagus, bonis expulsus) *fuit*] *circumerrare, per-, oberrare, palari, vagari, pervagari, vagum et profugum esse*, de bestiis Job 38, 41. 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): በውስተ፡ በድው፡ ኀበ፡

ጌልክሙ፡ በበ፡ መራዕይክሙ፡ Hos. 13, 5. 6; Hebr. 11, 37; 4 Esr. 6, 54. 66; c. ኢያኒ፡ viae (*aberrare*): ወኢየዐይሉ፡ እም ኔሃ፡ (ለፍኖት፡) Jer. 38, 9; vel c. ውስተ፡ viae: ኢትኀድጊ፡ እጊል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Sx. Sen. 4; c. Acc. loci: ጌልኩ፡ ገዳመ፡ Herm. p. 20; እንዘ፡ ይጌይል፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡ Sx. Tachs. 10 et Mij. 6; c. ውስተ፡ loci: የዐይል፡ (v. ይጌይል፡) ውስተ፡ ገዳም፡ ይትረዐይ፡ Job 39, 8; Ps. 10, 1; ጌሉ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Jes. 16, 8; የዐይሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ 22, 5; Gen. 34, 15; Hebr. 11, 34; de anachoretis: አበው፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ጌሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ Genz. f. 69; Org.; Enc. Masc. 2; ን ጊል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ ወገበበ፡ ምድር፡ Deg.; de animo: የዐይል፡ እንተ፡ ኮለኄ፡ Lit. 172, 1; de inanimatis: ከ መ፡ ኢይርከብ፡ ቂም፡ መካነ፡ በውስቴትን፡ አላ፡ ይጊል፡ ውስተ፡ መካነ፡ በድው፡ Chr. Ta. 19; trsl.: ውስተ፡ ኀልዮ፡ ኀጢአት፡ ከመ፡ ኢይጊል፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ጌለ፡ ዘ፡ ዘረ።

አጌለ፡ II, 1, in Imperf. etiam II, 2 *oberrare* vel *vagari facere:* አጌሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Num. 32, 13; አጌልዎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ (per illam terram) Sx. Mag. 11; c. Acc. loci vel viae: አጌሎሙ፡ (v. ያጌይሎሙ፡) ፍኖተ፡ እንተ፡ ኢያ እምሩ፡ Job 12, 24.

ተዐየለ፡ III, 2 *circumvagari, huc illuc errare:* አሐ ተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትጌየል፡ ውስተ፡ በድው፡ Sx. Ter 29.

ጊለት፡ n. act. *vagatio, erratio,* (*secessio* in desertum), Lud. sine auct.

ዐያል፡ et **ዐያሊ፡** n. ag. *vagus, palans, errabundus:* እንዘ፡ ዐያለ፡ የሐውሩ፡ περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις Herm. p. 14; ከመ፡ ንህብ፡ ዐያሊት፡ ከማሁ፡ አበ፡ ዮሐንስ፡ ዘጌለ፡ (ው ስተ፡ ገዳም፡) Deg.; ዐያሊ፡ *errabundus* Gad. Ad. f. 73.

ምዕያም፡ *caula* vid. sub ምእያም፡ c. 795.

ዐየረ፡ I, 2 [عَرِىَ עָרָה *nudus fuit* (vid. ዐርቀ፡); *nuditas* (Blöße) autem facile transfertur in *vitium* et *imbecillitatem;* quare عَارٌ *opprobrium,* عَيَّرَ *opprobrio affecit*] sive *exponere* i. e. objicere, in discrimen offerre (sicut הֶעֱרָה), sive *probro afficere* i. e. contemnere, vilem habere animam vel vitam (sicut חֵרֵף, Ges. thes. p. 523): ዘዐየረ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡ ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον Jud. 5, 18.

ተዐየረ፡ III, 2 (etiam III, 3 si quidem Jac. 1, 5 rom. lectio sana est) *probro afficere, exprobrare, conviciari,* ὀνειδίζειν, c. Acc. pers.: Jes. 37, 4. 23; እንዘ፡ ይትዔየር፡ ለእግዚ"፡ 2 Par. 32, 17; Tob. 3, 7; Ps. 68, 12. 73, 19. 78, 13; Rom. 15, 3; c. በ፡ vel በእንተ፡ causae: Jud. 8, 15; 1 Petr. 4, 14; abs.: clericus ኢይትዐየር፡ እንዘ፡ ይብል፡ አዕዉር፡ አጽሙም፡ አሐንኳጽ፡ አገብር፡ አፀጋማዊ፡ አሀከይ፡ ወዘተርፈ፡ ትዕይርታት፡ F. N. 9. a) *improperare, exprobrare* alicui beneficia, Jac. 1, 5. b) ዘይትዔየር፡ በክብረ፡ ርእሱ፡ „qui superbit gloria sui ipsius cum aliorum injuria et contemtu" Lud. ex Org. 3.

ዕዩር፡ part. *probro affectus:* ንከውን፡ ዕዩራነ፡ εἰς ὄνειδος Judith 8, 22.

ትዕይርት፡ subst., Pl. ትዕይርታት፡ *probrum, convicium, opprobrium, exprobratio,* ὄνειδος, ὀνειδισμός 4 Esr. 10, 43; Tob. 3, 4; ትዕይርተ፡ ይከውኖ፡ 3, 10. 13; Judith 9, 2; 2 Par. 32, 20; Ps. 68, 12. 78, 13; Rom. 15, 3; Hebr. 11, 26. 13, 13; ትዕይርታት፡ F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡); ἀπειλαί (*insultationes, minae*) Act. 4, 29 rom.

መዐይር፡ part. *murarius, caementarius,* 4 Reg. 12, 12 sec. Lud. (at mei libri exhibent መገይር፡ q. v.).

ዒር፡ n. prgr. sc. εἴρ עִיר *vigil, custos,* epitheton angelorum Dan. 4, 10.

ዐይን፡ subst., f. et m., Pl. አዕይንት፡ [عَيْنٌ ܥܰܝܢܳܐ עַיִן] 1) *oculus,* Ex. 21, 24; fem. Job 7, 7. 13, 1. 16, 20. 29, 11; Sir. 16, 5; Matth. 5, 29; m. Koh. 1, 8. 4, 8; Matth. 6, 22. 23. 20, 15; Luc. 11, 34; (ad sensum) Job 24, 15; Sir. 14, 9. 10. 23, 19 al.; በፍሡሕ፡ ዐይን፡ Sir. 32, 10; በሠናይ፡ ዐይን፡ 32, 12; ከመ፡ እኩይ፡ ዐይኑ፡ ሰብእ፡ 34, 13; አዕይንቲሃ፡ ድ ኩም፡ Kuf. 28; 1 Reg. 16, 12; ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17; ሚጥ፡ ዐይነከ፡ እምኒ፡ ብእሲት፡ ሠናይት፡ Sir. 9, 8. 4, 1; ይኔጽሩ፡ አዕይንቲሁ፡ Jes. 17, 7; ተሀይዳ፡ አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 13, 15; ከሠተት፡ አዕይ ንቲሃ፡ Kuf. 17; ፈትሐ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 21, 19; አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 17, 8; አልዐለ፡ አዕይንቲሁ፡ Gen. 13, 10; ከብዱ፡ አዕይንቲሁ፡ 1 Reg. 3, 2; ታነብዕ፡ ዐይንየ፡ Jer. 13, 17; ተሀውከት፡ ዐይንየ፡ Ps. 30, 11; ይቀጽብ፡ በዐይን፡ Prov. 6, 13; ቅድመ፡ አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25. a) ዐይነ፡ በ ዐይን፡ *oculo ad oculum:* ይትራአዩ፡ ዐይነ፡ በዐይን፡ Jer. 39, 4; Jes. 52, 8; Num. 14, 14. b) ለዐይነ፡ *sub oculo* alcjs i. e. *coram* alqo: ለዐይንከ፡ Sir. 27, 23; Matth. 6, 1 Platt; 22, 5; Luc. 16, 15 (coll. አዕይንቲከ፡ ለአዕይንቲሁ፡ ይሬእያ፡ Jer. 41, 3); Enc. Haml. 7. c) ዐይን፡ ሕሙም፡ vel ሐማሚ፡ *oculus aeger* vel *invidus* Luc. 11, 34 rom.; Matth. 20, 15; eundem sensum habet ያሐኪ፡ ላዕሌከ፡ ዐይኖ፡ *invidebit tibi* Deut. 15, 9; በዐይ ን፡ እኪት፡ ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ 1 Reg. 2, 29; ዐይን፡ ዕቡይ፡ *oculus superbus* Prov. 24, 36; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7; ዘይ ሬእዮሙ፡ ለሕዝብ፡ በዐይን፡ ሕጽጽት፡ *qui homines* (oculo vel obtutu exiguo intuetur i. e.) *ut multum infra despectat* F. N. 5. d) ሰብአ፡ ዐይን፡ vel (omisso ሰብእ፡) ዘዐይን፡ (2 Reg. 13, 34) homo vel homines oculorum i. e. α) *explorator, -es, speculator, -es,* σκοπός, σκοποί, κατάσκοπος, -οι, Gen. 42, 9; Num. 13, 2 seq.; Kuf. 42; Jos. 2, 1 seq.; 1 Reg. 26, 4 var.; Kuf. 42; Jer. 6, 17; Hez. 33, 6; Judith 7, 7; Sir. 11, 30. 37, 14; Phil. 3, 14; Jac. 2, 25; τερατοσκόποι Zach. 3, 8. β) *custos* vel *inspector* (ἐπίσκοπος), ex. gr. beneficii testamento legati, F. N. 18. e) Etiam ዐይን፡ *oculus* vel አዕይንት፡ *oculi* (sicut عَيْن) dicitur α) *speculator, explorator* 1 Reg. 26, 4; 2 Reg. 10, 3. β) *insidiator,* ἐπίβουλος, 1 Reg. 29, 4. f) ብንተ፡ ዐይን፡ *pupilla oculi* vid. sub ብንት፡ c. 518. g) ቅጽበተ፡ ዐይን፡ *nutus oculi* i. e. *momentum* temporis vid. sub ቅጽበት፡ c. 475. 2) Varie transfertur oculus: a) *examen* bilancis (cfr. عَيْن): ከመ፡ እንተ፡ ታገብእ፡ ዐይነ፡ መዳልው፡ እሙንቱ፡ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. b) *species* vel *imago insculpta, sculptura* sigilli: ዐይነ፡ ማኅተም፡ γλύμμα σφραγῖδος Ex. 28, 11. 21; Sir. 38, 27. 45, 11. c) dubius est sensus vocis ዐይን፡ Ex. 36, 31, ubi Gr. ὤα habet (an *circulus* oculo similis?). d) in libris ex Arabico translatis ዐይን፡ seq. Gen. significat *ipse ille* (sicut عَيْن), ut: እመ፡ ኢተረከበ፡ ዐይኑ፡ (sc. rei furto ablatae) ያገብእ፡ አምሳሊሁ፡ F. N. 35 aliud exemplum vid. sub

ሐስት፡ c. 891. e) ዐይነ፡ ወርቅ፡ oculus vel species auri i. e. *icterus* (*morbus regius* q. d.), Lud. 3) *fons*, Ex. 15, 27; Jac. 3, 11; Deus አቀመ፡ አዕይንቲሁ፡ ለተከዚ፡ 4 Esr. 13, 46 et Deg.; fortasse Hen. 21, 7; trsl.: ተመክሮ፡ ዐይነ፡ ተመርሖ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 55. — Eodem referendum est ዐይነ፡ ምድር፡ oculus terrae i. e. *cavum* ut talpae, mustelae, Lud. auct. Greg. (cfr. etiam Isenberg lex. amh. sub ዐይን፡).

ዐየነ፡ I, 2 (denom.) 1) *oculos intendere, intente contemplari*: በዕጹብ፡ እመ፡ ዐየነ፡ ንረክብ፡ ምግባረ፡ ዘውስተ፡ ምድር፡ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Sap. 9, 16; እለ፡ ዐየኑ፡ ምጽአተ፡ እግዚእ፡ („praeviderunt" Lud. e) Libr. Myst. 2) *dispicere, circumspicere* (mente): ይኄይኑ፡ ሎሙ፡ ዘይሁብዎሙ፡ Lev. 19, 20; Ex. 21, 31; 2 Cor. 10, 12 Platt. — At *Rad. Abb.*: ዐየነ፡ ዘ፡ ፈየነ፡ („se hâta" d'Abb.) et ቀዘነ፡ (cfr. ዐይነ፡ ምድር፡ Isenb. lex. p. 154).

ተዐየነ፡ III, 2 *intente intueri, speculari*, c. Acc.: ወእምዝ፡ ከነ፡ ላዕሌሁ፡ ፈተና፡ ሰይጣን፡ እንዘ፡ ይትዔየኖ፡ ዘል ፈ፡ እመ፡ ይፈርህ፡ ወይጸንዕ፡ Gad. Kar.; በጽኑዕ፡ ይትዔየንኒ፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ ዘ፡ ጠበቀ፡

ተዐየነ፡ III, 1 proprie: fontem sibi quaerere vel circa fontem considere i. e. 1) *tentoria ponere, castra locare*, Num. 2, 2 seq.; 1 Reg. 4, 1. 13, 5. 17, 1. 2. 28, 4; 1 Par. 11, 15; Judith 7, 18; Ps. 33, 8; እለ፡ ይቀድሙ፡ ተዐይኖ፡ Num. 2, 3. 2) *obsidere, circumsedere* urbem, c. ላዕለ፡ urbis 2 Par. 32, 1; 4 Reg. 25, 1; ሶበ፡ ኖኀ፡ ተዐይኖ፡ ላዕለ፡ ሀገር፡ Jsp. p. 367; vel c. Acc.: Luc. 19, 43; ወተዐየና፡ ለሀገር፡ ወበገታ፡ Jsp. p. 304. 3) *turmatim convenire, congregari*, (vid. ትዕይንት፡ n. 3), Enc. Hed. 19. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ ዘ፡ ከተመ፡

ዕዩን፡ part. *dispectus* i. e. *selectus*, Lev. 16, 12.

ትዕይንት፡ subst., m. et f., Pl. ትዕይንታት፡ et plerumque ተዓይን፡ (semel inveni ተዓይንት፡ Jes. 22, 6 in cod. Laur.) 1) *castra, tentoria*, ut nomadum ita militum, παρεμβολή Gen. 32, 22; Ex. 32, 19. 26. 33, 7. 11; Lev. 14, 8; Num. 4, 5. 15; 1 Reg. 4, 3 seq.; 4 Reg. 7, 4 seq.; Judith 12, 7. 14, 19; Ps. 105, 17; Apoc. 20, 9; Pl. Gen. 32, 3; 1 Reg. 17, 1. 28, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 9, 18; σκηναί ትዕይንት፡ Num. 24, 6. 2) *tentorium, tabernaculum*, Judith 5, 22. 12, 9; 1 Par. 15, 1; Ex. 25, 9; 4 Reg. 7, 8; Pl. a) *tentoria*: ተዓይን፡ Num. 24, 5; Ps. 86, 1; Jer. 30, 7; Judith 15, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 5, 10. b) *castra* 1 Reg. 28, 5; Judith 13, 10; Sir. 48, 21; Jes. 8, 8; Ps. 26, 5. c) *vici* vel *pagi* nomadum, ἐπαύλεις 1 Par. 4, 33. 3) a) *exercitus, copiae*: Ex. 14, 19. 20; Jud. 8, 10; 1 Reg. 17, 46. 28, 19; 4 Reg. 7, 6; ትዕይንታቲሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ ተዐየኑ፡ 1 Par. 11, 15; ተዓይንት፡ (v. ትዕይንት፡) ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; Hen. 1, 4. b) *multitudo congregata, agmen, turba*: ትዕይንቶሙ፡ ለእለ፡ ቆሬ፡ συναγωγή Sir. 45, 18; Ps. 105, 18; Num. 16, 5; ተዓይን፡ አሕዛብ፡ ብዙኅ፡ Hez. 26, 7; Gen. 33, 8. 50, 9. c) *coetus, conventus*, συναγωγή, populi Israelitarum Lev. 16, 5. 19, 2. 22, 18; Num. 14, 1. 10. 20, 2. 4; ተዓይነ፡ ክርስቶስ፡ *coetus Christianorum*, Enc.; ትዕይንቲ፡ ለሆር፡ i. e. socii Hori, Enc. Haml. 12; በውስተ፡ ትዕይንትከ፡ ἐν τῇ συνεδρείᾳ σου (*consessus, concilium*) Judith 11, 9. d) *chorus*, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡ c. 447). — *Voc. Ae.*: ትዕይንት፡ ዘ፡ ከተማ፡ v. መከማቻ፡

ዐየነ፡ *commode se habere* vid. sub አየነ፡

ዐየየ፡ *aequare* vid. sub አየየ፡

ዐየየ፡ I, 1 [عَيَّ *haesitavit* in re, ei *perficiendae impar fuit*, عَيِيَ *ignoravit*, غَوِيَ *erravit*; vic. עָוָה عَوَى *flexit, torsit*] Subj. ይዕየይ፡ 1) *errare, aberrare*: ወየዐይይ፡ እንተ፡ በኀጢአት፡ Lit. Mar. Mss. (N. T. rom. f. 172, 1 exhibet የዐይል፡ እንተ፡ ኀጢአት፡); anima mea ad cogitandum peccata ከመ፡ ኢትዕየይ፡ Lud. e Ssal. Req. (vid. ዔለ፡). 2) *mente errare, ignorare, non intelligere*: በአይ፡ ፍኖ፤ እስመ፡ ዐየይኩ፡ τίνα τρόπον; συνίημι γὰρ ἥκιστά γε, Cyr. c. Pall. f. 97; Syn. f. 355. — (Lud. addit: 3) *diversus, distinctus fuit*, at vid. sub ዕዩይ፡).

ተዐየየ፡ „*abduci, seduci* a recta via", Lud. e Syn. (at vid. sub ዕዩይ፡).

ዕዩይ፡ part. *mente alienatus, amens, insipiens, delirans*: አዘእንበለ፡ ልብ፡ ዕዩይ፡ ኢለበከ፡ ምስጢረ፡ ὦ ἀνόητε καὶ βδελυρώτατε οὐ συνῆκας τὸ μυστήριον Cyr. ho. f. 108; ዘ እምባሕር፡ ወእሞት፡ ዕዩይ፡ ὦ θαλάσσης καὶ θανάτου ἀνοητότερε, ho. Rhegini in Cyr. f. 109; እሬእየክሙ፡ ከመ፡ ዕንቡዛን፡ አንትሙ፡ ወዕዩያን፡ ኀሊና፡ ὅτι κεχήνατε καὶ ἐξεπλάγητε Chr. Ta. 3; አእምኀሊና፡ ዘእቤር፡ ልቡና፡ ዕዩይ፡ ὦ φρενός γραοπρεποῦς Cyr. c. Pall. f. 85; አብድ፡ ወዝንጉዕ፡ ልብ፡ ወዕዩየ፡ ኀሊና፡ Syn. f. 347 (ter); አዕዩይ፡ ወዕልው፡ f. 346; አዕዩይ፡ ወከሓዲ፡ ibid. — [Lud. exhibet 1) *schismaticus*, Syn.; (at Syn. p. 346 quamvis ዕዩይ፡ cum ዕልው፡ et ከሓዲ፡ junctum sit tamen ዕዩይ፡ aliter exponendum videtur, nec non de significatione verbi ተዐየየ፡ a Lud. statuta dubito). 2) *distinctus, diversus* (at in exemplo ex Org. 3 ab eo allato: ዕዩየ፡ ግጻዌ፡ ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወዕሩየ፡ መለኮት፡ vox ዕዩየ፡ scribenda est እዩየ፡ et exponenda *aequalis*)].

ዐይግ፡ (etiam አይግ፡) subst., m. et f., Pl. አዕያግ፡, Pl. Pl. አዕያጋት፡ (formam አዕይጋት፡ a Pl. አዕይግት፡ inveni Jsp. p. 318, si quidem lectio sana est), *palus, stagnum*: በእሑቲ፡ ዐይግ፡ ማይ፡ Hen. 89, 23; ውእቱ፡ ዐይግ፡ ማይ፡ 89, 24—26; I Sal. Mar. 27; አዕያግ፡ ἕλη Ex. 7, 19. 8, 1; አዕያጋት፡ ማይ፡ συναγωγὴ ὑδάτων Lev. 11, 36; ዝናም፡ መልአ፡ ኵሎ፡ አዕይጋት፡ ዘሀሎ፡ ኀቤሆሙ፡ Jsp. p. 318. — *Voc. Ae.*: ዐይግ፡ ከራ፡ ብ፡ የተከማቸ፡ ወሀ።

ዐይገን፡ et ዐይጋን፡ (etiam per አ፡) subst. [i. q. אַגָּן إِجَّانَةٌ et إِجَّانَةٌ] *pelvis, labrum, urceus*, λεκάνη, ዐይገን፡ ዐቢይ፡ Jud. 5, 25. 6, 38; quotidie bibebant ፩፻ ዐይጋን፡ ወይን፡ Gad. Ad. f. 190. — (Sec. Lud.: *vas junceum* ita contextum, ut lac in eo servari possit, *mulctrum junceum*; huic Ludolfi definitioni Dietrich femit. Wurzelf. p. 21 suam de etym. conjecturam superaedificat). — *Voc. Ae.*: ዐይገን፡ ዘ፡ ቀጀ።

ዕድ፡ *vir, mas* vid. sub I ዐደወ፡

ዕዳ፡ *debitum* vid. sub II ዐደወ፡

ዓዲ፡ adv. [ut videtur, primitus Adj. (gramm. § 163, 2), terminatione ī formatum ex ዓድ፡ i. e. עוֹד, quod proprie *continuationem* et *iterationem* significans in Adv. abiit; de radice ejusque significationibus vid. supra ዐደ፡] 1) ratione habita temporis praeteriti: *adhuc, etiamnum* (*etiamtum*), Gen. 43, 27; Ps. 77, 34. 138, 17; ዓዲ፡ ብየ፡ ነገር፡ ኀቤየ፡ Job 36, 2;

plerumque cum pronominibus suffixis ad Subjectum enunciationis relatis: ዓዲሆሙ፡ሕዝብ፡ይሠረዉ፡ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο 2 Par. 27, 2; እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡ንሕነ፡ Thren. 4, 17; እደ፡እግዚ"፡ዓዲሃ፡ልዕልት፡ Jes. 5, 28; ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5; ዓዲየ፡ጽኑዕ፡አነ፡ Jos. 14, 11; Gen. 18, 12. 43, 28. 44, 14. 45, 3; Ex. 4, 18; Lev. 18, 18. 19; Jud. 6, 24. 19, 11; 1 Reg. 13, 7; Jes. 29, 8; Act. 9, 1. a) cum particula negativa: *adhuc non*, *nondum*, መዋዕል፡እለ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡ Jes. 7, 17; ዓዲ፡ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 8, 17; 4 Esr. 4, 42; 1 Reg. 3, 3. 7; Koh. 4, 13; Joh. 7, 8; Matth. 16, 9; vel c. pron. suff.: ዓዲየ፡ኢነሣእኩ፡ Phil. 3, 13; Rom. 5, 13; Hebr. 9, 8; Hen. 89, 25. b) nonnumquam ዓዲ፡ pronomine (neutr.) suff. ሁ፡ augetur: ዓዲሁ፡ኢትሌብዉኑ፡ adhuc non intelligitisne? Matth. 16, 9 (aliter 15, 16 ubi ሁ፡ nota interrog. est); እስከ፡ዓዲሁ፡ኢ፡ *usque adhuc non* i. e. *nondum* Chr. ho. 4. 2) ratione habita temporis futuri: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*: ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ Judith 8, 30; ተዐገሠኒ፡ዓዲ፡ኅዳጠ፡ Job 36, 2; Gen. 7, 4; ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቄርር፡ Jes. 10, 25; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ 28, 10; Ps. 36, 10; ዓዲ፡እስከ፡፯ወ፭ዓመት፡ትጠፍእ፡መንግሥት፡ Jes. 7, 8; እፎ፡ዓዲ፡ (v. እንከ፡) ትቴስሉ፡ Jes. 1, 5; ዓዲ፡እረድእከ፡ 44, 2. 54, 3; Jer. 2, 9. 39, 15. 43; 2 Reg. 6, 22; እንከ፡ዓዲ፡ Jes. 5, 4. a) cum negatione pro ዓዲ፡ኢ፡ frequentant ኢ፡እንከ፡ b) nonnumquam *iterum*, *rursus* (noch einmal), Gen. 29, 35. 30, 7. 37, 9. 38, 4. 5. 3) de accessione rei alcjs ad alqd: *adhuc*, *praeterea*, *insuper*, *etiam*: ወወለደት፡ዓዲ፡፱ደቂቀ፡ Kuf. 4; ይቄስከ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Gen. 2, 19; 1 Reg. 2, 21; Ex. 5, 8. 11, 1; 2 Cor. 8, 22 Platt; εἶτα Sap. 14, 22; οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καί 2 Cor. 8, 19; ፶ዕደው፡ወዓዲ፡አንስት፡ Enc. Genb. 14; crebro ወዓዲ፡ Sir. 39, 12; Koh. 4, 17; Ps. 8, 7; Asc. Jes. 8, 1; Gen. 30, 15; Hebr. 7, 15; 1 Tim. 5, 13; F. N. 15. a) seq. ሂ፡ vel ኒ፡, *etiam*, *adeo* (sogar): ወዓዲ፡ኪያሁኒ፡ይመስለከ፡ከመ፡ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡ Sir. 29, 6; Phil. 4, 16; Ps. 15, 7; Act. 21, 28. b) *tamen* (noch immer): Luc. 14, 22; ወዓዲ፡ኢ፡ Jes. 57, 10. c) *imo*, *imo vero*, *potius* (vielmehr): ኢታጠነቅቁ፡ፈጽሞ፤ዓዲ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡ዝንቱ፡ Sir. 43, 30; Eph. 5, 11 rom.; Herm. p. 104b; አላ፡ዓዲ፡ Matth. 18, 22; ዘእንበለ፡ዓዲ፡ 27, 24. d) in specie post *non tantum* usitatur ዓዲ፡ *sed etiam*, sive ዓዲ፡ simplex, ut Matth. 21, 21; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 8; 2 Cor. 7, 7. 9, 12, sive ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5. 2, 8; Joh. 13, 9; Rom. 4, 12 sive አላ፡ዓዲ፡ Act. 26, 29; Phil. 1, 29; vel ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18 (vid. በሕቲት፡ et ዳእሙ፡ et ከመ፡). — *Voc. Ae.*: ዓዲ፡ዘ፡አሁን፨

ዐዴል፡ *tunica* vid. sub አዴል፡ c. 799.

ዐደመ፡ *rubere* et ዐደመ፡ *placere* vid. sub አደመ፡ c. 799. 800.

ዐደመ፡ I, 2 [vicina sunt عَدَّ عِدَّانٌ ثَمَّ עִדָּן et יָעַד מוֹעֵד] *diem* vel *tempus* (*certum*) *constituere* vel *praefinire*, *definire*: አኮኑ፡ዐደምከ፡ዕድሜ፡ seq. Subj. Dan. 6, 12. 6, 7 var.; c. Acc. prs. (*alicui*): Ex. 8, 5; እምዐደምከኒ፡ τάξῃ μοι χρόνον Job 14, 13; 1 Esr. 9, 12; ዐደሞሙ፡ዕድሜ፡ Dan. 6, 7 var.; እስከ፡፸ሰንበታት፡ዐደሞሙ፡ለሕዝብከ፡ Dan. 9, 24 (Imperat.); ዐደሞሙ፡ይእዜኒ፡ከመ፡ይስድዱ፡ 2 Esr. 10, 3. a) *tempus dare*, (*comperendinationem largiri*): ከመ፡የዐድሞ፡ ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ Dan. 2, 16; እኄድመከሙ፡ኅዳጠ፡መዋዕለ፡ Lud. ex Hist. VII Puer. b) *certo tempore venire jubere*, *convocare*, *invitare*: ወዐደመ፡ሮብዓም፡ኵሎ፡መላሁቀተ፡ συνήγαγε 2 Par. 10, 6. 12. 18, 5. c) *constituere* i. e. *destinare* alqd rei vel ad rem: ወመደልዋን፡ይኄድምዎ፡ለልበሙ፡ለመዐት፡ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν Job 36, 13. — *Voc. Ae.*: ዐሠረ፡ዐደመ፡ዘ፡አቀጸረ፡ (v. አቃጸረ፡).

አዕደመ፡ II, 1 id.; in specie i. q. ዐደመ፡ n. *c*: መድልዋን፡ያዐድምዎ፡ለልበሙ፡በመዐት፡ Job 36, 13 var.

ተዐደመ፡ III, 2 *constitui*, *definiri*, *praefiniri*, de tempore: በመዋዕል፡ዘተዐደመ፡ F. N. 24, 2; de aliis rebus, ut: ዐስብ፡ዘተዐደመት፡ F. N. 36.

ተዓደመ፡ III, 3 *sibi invicem condicere*, *constituere inter se* alqd, *convenire inter se* de re: ሶቤሃ፡ተዓደሙ፡ጊዜ፡ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρόν Dan. ap. 1, 14; ተዓደሙ፡እስከ፡ሠርቀ፡ዓሥር፡ወርኅ፡ይግበሩ፡ከመዝ፡ 1 Esr. 9, 16; በከመ፡ተደመርከ፡ወተዓደምከ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 37.

ዕድሜ፡ subst., plerumque m., Pl. ዕድሜያት፡, *tempus constitutum* vel *condictum*, *praefinitum*, 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 4, 14. 8, 71. 9, 1. 5; ሄሮድያኖስ፡ያእምር፡ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7; 1 Thess. 5, 1; በዕድሜሁ፡ Sir. 39, 16; Rom. 5, 6; Luc. 1, 20; እስከ፡ዕድሜሆሙ፡ Dan. 7, 12; በመዋዕለ፡ዕድሜሁ፡ Jes. 30, 8; Tob. 10, 1; በዕድሜ፡መዋዕሊሁ፡ εἰς χρόνον τακτόν Job 12, 5; አከ፡ለዕድሜ፡መዋዕል፡ Org.; በበ፡ዕድሜሁ፡ Jer. 5, 24; Jes. 60, 22; በጽሐ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 7, 22; Jer. 27, 26; Ps. 101, 14; Jes. 8, 22; ወሀብከዎ፡ዕድሜ፡ 2 Esr. 12, 6; Ex. 9, 5; Job 14, 5; ለጽልመት፡አዘዘ፡ዕድሜሁ፡ Job 28, 3; አዝዝ፡ዕድሜከ፡ στῆσον τὸν ὁρισμὸν Dan. 6, 8; ዐቀሙ፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ Act. 28, 23 rom.; ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ለራእይ፡ Dan. 8, 19; ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡ et ያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ Sir. 29, 5; ወርኀ፡ዕድሜሁ፡ውእቱ፡ለኵሉ፡ Sir. 43, 6; ዕድሜ፡ሐዘን፡ (tempus luctus constitutum) F. N. 24, 2. a) *finis*, πέρας Hez. 7, 2. 6. b) ዕድሜያት፡ *dies festi* (מוֹעֲדִים) Hez. 46, 11 vrs. nov.

ዑድር፡ n. prgr. sc. عُذْر *excusatio*, Jsp. p. 288; ነገሮ፡ዑድር፡ወተወከፎ፡ፍምፍምዮስ፡ (Pompejus) p. 310. 333; አልብከሙ፡ዑድር፡ p. 371; ኢሌተ፡ዑድር፡ለአሕይዎትከሙ፡ p. 377.

I. ዐደወ፡ rad. inus., quae significasse videtur *validum*, *robustum*, *fortem esse*, coll. آدَ (أَيْدٌ), أَدٌّ vel أَدٌ *robur*, nec non إِدًا et أَدَى.

ዕድ፡ subst. m., coll., Pl. ዕደው፡, (*vir*), *viri* (pro Singulari frequentant ብእሲ፡ q. v.): ቅድመ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡ 1 Esr. 9, 40; 2 Esr. 18, 3; 1 Reg. 27, 11; Ex. 36, 6; Deut. 31, 12; Lit. 167, 3; Pl. ዕደው፡ Jos. 7, 5. 10, 18; Ruth 4, 2; Zach. 8, 23; Hez. 14, 1. 3; Jer. 4, 3. 4. 48, 15. 51, 15; Prov. 29, 2; Judith 10, 4; 2 Esr. 8, 13. 14; ማኅበረ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡ 2 Esr. 18, 2; አንትሙ፡ዕደው፡ 1 Esr. 3, 17; Rom. 1, 27; Marc. 6, 44; Act. 8, 3; Luc. 22, 63; ዕደው፡ጠቢባን፡ Sir. 26, 28; ዕደው፡ኃጥአን፡ 41, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; ዕደው፡ብዑላን፡ 44, 6; ዕደው፡ኀያላን፡ወመስተቃት

ላን፡ Jer. 48, 16; ዕደወ፡ሞት፡ 2 Reg. 19, 28; ዕደወ፡ደም፡ Ps. 25, 9 (at Ps. 54, 27. 138, 18 exhibent ዕድወ፡ደም፡ *hostes sanguinolenti*, quamquam primitus sine dubio ዕደወ፡ደም፡ legebatur; cfr. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 72, 5); ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4. a) *mares, masculi:* ጃዕደው፡ ἀρσενικά 2 Esr. 8, 13. 14; ምስለ፡ዕደው፡ εἰκόνες ἀρσενικαί Hez. 16, 17. b) *mariti:* ዕደዊን፡ Jer. 51, 19; Col. 3, 19. c) *viri fortes, strenui:* ኩኑ፡ዕደወ፡ 1 Reg. 4, 9.

II. ዐደወ፡ rad. inus., quam equidem cum أَدَّى II *persolvit* componere haud dubito.

ዕዳ፡ subst. [ዐዳ̄; de formatione nominis vid. gramm. §107, β] 1) *res persolvenda, debitum, aes alienum:* Matth. 18, 27; ለመኑ፡አፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 24, 10; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ Jes. 58, 3; 2 Esr. 20, 31; አግብአ፡አኀዘ፡ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; እመኒ፡መጽአኒ፡ዕዳ፡ si venerit mihi debitum (i. e. exigatur a me) Lud. ex Org. a) passim cum Genitivo ejus, cui quid debetur: ንቅንዮ፡ለነዳይ፡በዕዳን፡ Am. 8, 6; Deut. 24, 11; ዕዳሁ፡ውእቱ፡ Rom. 4, 4 (Platt: ይደልዎ፡). b) በዓለ፡ vel በዐለ፡ዕዳ፡ *creditor*, δανειστής 4 Reg. 4, 1; Jes. 24, 2; Ps. 108, 10; Luc. 7, 41; አብዕልተ፡ዕዳ፡ F. 24, 3. c) ብእሲ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus*, Deut. 24, 11; vel እለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ Luc. 16, 5 seq. d) ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2. e) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ *libellus debiti, chirographum:* መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ συγγραφή Job 31, 35; χειρόγραφον Col. 2, 14; Clem. f. 101; Christus ይደመስስ፡መጽሐፈ፡ዕዳነ፡ Deg. 2) in libris inferioris aetatis: *culpa, reatus*, ut: si quis coactus jurat አልቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. M. 22, 4; manustupratio onaniae similis est ዳእሙ፡ይጸንዕ፡ (gravior est) ዕዳሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 13; ሶበ፡ኢሰተይክሙ፡ዝናመ፡ትምህርት፡እምኢከነክሙ፡ዕዳ፡ Chr. ho. 10; etiam *poena solvenda:* ይቤሎሙ፡ናሁ፡ረሰይኩ፡ዕዳሃ፡ (mulieris) ላዕሌክሙ፡፲ግበሩ፡በቲ፡በከመ፡ትፈቅዱ፡ Jsp. p. 327; መጽሐፈ፡ዕዳ፡ „*epigraphe reatus*, quae condemnatis affigitur quo causa poenae innotescat", Lud. auct. Greg. 3) *solutio, compensatio:* si quis amiserit rem commodatam, ይደልዎ፡ዕዳ፡ F. N. 28. 36.

ዕዳዊ፡ adj. rel. *ad rem debitam pertinens:* ዕዳውያን፡ ut videtur *debitores* F. N. 27.

III. ዐደወ፡ I, 1 [عَدَا ܥܕܳܐ עָדָה] Subj. ይዕዱ፡ (nonnumquam ይዕደው፡ in libris antiquioribus, ut 4 Esr. 14, 14 Laur.; Jes. 47, 2 Cod. Laur.), *transire, transgredi, transscendere, (se) trajicere, (transfretare, superare)*, c. Acc. fluminis, maris: Kuf. 29; Gen. 32, 11; Num. 32, 29. 30; Deut. 4, 21; Jos. 3, 14 seq.; 2 Reg. 17, 22; Jes. 16, 8. 23, 2; እመኒ፡ዐዱከ፡ማየ፡ 43, 2; ዕደዊ፡ v. ዕድዊ፡አፍላገ፡ 47, 2; Jer. 31, 22; Bar. 3, 30; Judith 2, 24; Hebr. 11, 29; regionis Deut. 2, 7; c. ውስተ፡ fluminis 2 Reg. 17, 24; c. እንተ፡ 1 Reg. 14, 4 (6); c. ማዕዶተ፡ Gen. 32, 23; c. እምነ፡ loci (quem vel trans quem quis transit): ዐዲዎን፡እምተዓይን፡ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν Judith 13, 10; እስከ፡ዐደዉ፡እምነ፡ደማስቆ፡ ἕως οὗ παρῆλθον Δαμασκόν 15, 5; absol.: Matth. 9, 1. 14, 34; ዐደወ፡ማዕዶተ፡ Marc. 5, 21; c. ውስተ፡ loci, quem quis transeundo petit: ዕድዉ፡ውስተ፡ደሴት፡ Jer. 2, 10; ዐደወ፡እሞት፡ውስተ፡ሕይወት፡ Joh. 5, 24; 1 Joh. 3, 14; Clem. f. 205. 255. 267; c. ኀበ፡ pers. (*ad alqm*), Luc. 16, 26. a) de rebus, quae transmittuntur vel transeunt per alqd: Ex. 26, 28. b) *transmigrare* ex hoc mundo in illum, 4 Esr. 14, 14. c) *transgredi* terminum praescriptum (crebrius III, 1), ut: እምወሰን፡ Lit. Epiph. d) *transire* i. e. *excedere* modum, *superare* (antecellere): ዘብዙኀ፡እመስፈርት፡የዐዱ፡ (quod multum mensuram excedit) Enc. Masc. 28; እምሕብረ፡ብረሌ፡የዐዱ፡ (antecellit) Lud. e Carm. Greg. (Comm. hist. p. 38 § 37).

አዕደወ፡ II, 1 *trajicere, traducere, transmittere*, c. Acc. prs. vel rei, et c. Acc. vel ውስተ፡ loci: Gen. 32, 24; Num. 32, 5; Jos. 7, 7; 2 Reg. 19, 15. 18; አዕደወኒ፡ውስተ፡ማይ፡ Hez. 47, 3 var.; አዕደዎሙ፡በሕረ፡መፍርህ፡ Sap. 10, 18.

ተዐደወ፡ (ተዐድወ፡ Jer. 41, 18 var.) III, 1 1) *transire, transgredi, transscendere, transilire:* እትዐደዋ፡ለአረፍት፡ Ps. 17, 32; gradum 1 Reg. 5, 5; fluvium Kuf. p. 106; ዘይትዐዶ፡ወሰነ፡ Hos. 5, 10; alqm: ድኅኒ፡ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; Kuf. p. 106. a) *pertransire:* ጸሎተ፡ነዳይ፡ትትዐዶ፡እምደመና፡ νεφέλας διῆλθε Sir. 32, 21. b) *litora transire, redundare*, de mari: ኢትትዐደዊ፡እምወሰንኪ፡ Job 38, 11; ኢይትዐደውዎ፡ Jer. 5, 22. c) *superare* (übertreffen): ተዐደውኪ፡ኵሎን፡ ὑπερῆρας πάσας Prov. 29, 47; ንጹሕ፡ዘንጽሕ፡ሐሊብ፡ይትዐዶ፡ Enc. Ter 15 (Lud.: 16); ዘስብሐቲሁ፡ይትዐደው፡እምኵሉ፡ Asc. Jes. 9, 27. d) *transgredi* vel *superare* vivendo annum (überleben, überschreiten): ኢይትዐደው፡ዘንተ፡ዓመተ፡በሕይወት፡ Kuf. 35; ዘተዐደወ፡፼ዓመተ፡ F. N. 5. e) *transgredi, migrare* terminum statutum, leges, praecepta al.; c. c. እምነ፡, ut: ተዐደዉ፡ኀጕአን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; ተዐደዉ፡እምፍኖት፡ Kuf. 5. 20; Hen. 2, 1; ዘተዐደወ፡እምሥርዐትነ፡ Clem. f. 204; c. Acc.: Matth. 15, 2; Num. 14, 41. 24, 13; እለ፡ተዐደዉ፡ኪዳንየ፡ Jer. 41, 18; abs.: Hen. 5, 4. f) *inique tractare, injuriam facere, offendere* (sich vergehen an einem), c. Acc. pers.: καταδικάζειν Jac. 5, 6; c. ላዕለ፡ pers., ut: እመበ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ንጉሥ፡እመኒ፡በቃል፡ወእመኒ፡በምግባር፡ Clem. f. 251. 2) *praeterire, praetergredi*, Ex. 23, 5; Kuf. 49; c. Acc.: Ex. 12, 23; Deut. 2, 8; Job 9, 11. a) *impune transmittere, remittere* peccatum, παραβιβάζειν 2 Reg. 12, 13; ይትዐዶ፡አበሳሆሙ፡ ὑπερβαίνειν Mich. 7, 18; Lit. Epiph.; Lud. ex Enc. Nah. 22. b) *currendo praetergredi* i. e. *antevenire* alqm, 2 Reg. 18, 23.

ዕድው፡ (part. et) subst., Pl. ዕድዋን፡ (qui e regione ulteriore i. e. ex adverso est alicui, *adversus*, Gegner) *adversarius* [عَدُوّ]: ይከውነክ፡ዕድወ፡ κατὰ σοῦ Sir. 6, 12; ἐξ ἐναντίας μου Ps. 37, 11; Col. 2, 14; ዘኢኮነ፡ምስሌየ፡ዕድውየ፡ውእቱ፡ κατ' ἐμοῦ Matth. 12, 30; Luc. 9, 50; Did. 12; ἀντίδικος Prov. 18, 17; Matth. 5, 25; Luc. 12, 58. 18, 3; ἐχθρός Prov. 6, 1; ዕድወ፡ነፍስየ፡ Enc. Mag. 12; ዕድዋን፡ ἀντίδικοι Jer. 27, 34; 4 Esr. 3, 36; ዕድዋኒነ፡ (in disputatione) Cyr. c. Pall. f. 72; Enc. Masc. 21. — In libris Mss. passim ዕድው፡ cum ዕደው፡ *viri* perperam permutatur. — *Voc. Ae.:* ዕድው፡ዘ፡በዓለ፡ጋራ፡።

ዕደው፡ vel ዕዱ፡ subst., ut videtur *transitus*; nonnisi in Pl. ዕደዋት፡ τὸ ἄμφοδον *bivium* (sec. Lud.) Marc. 11, 4 repertum.

ዕድወት፡ n. act. *transgressio, praevaricatio:* ዕድወቱ፡ለአዳም፡ Cyr. c. Pall. f. 88; ዕድወተ፡ቀዳሚ፡ብእሲ፡ f. 70.

ዐዳዊ፡ n. ag., Pl. ዐደውት፡, *transgressor, praevaricator:* ዐደውተ፡ሕግ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተዐዳዊ፡ n. ag. (III, 1) *transgressor, praevaricator*, ተዐዳዌ፡ሕግ፡ παράνομος Sap. 3, 16; ተዐዳዌ፡ትእዛዝ፡ Macc. f. 23; fem. ተዐዳዊተ፡ሕግ፡ F. N. 24, 5.

ማዕዶት፡ (rarissime **ማዕዶ፡**) subst., m. et f., Pl. **መዓድው፡** 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕዶተ፡ ዮርዳኖስ፡** Jes. 8, 23; Num. 21, 13 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት፡ እለ፡ ማዕዶተ፡ ባሕር፡** Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕዶተ፡ ደብረ፡ አሱር፡** Kuf. 8; **ውስተ፡ ማዕዶተ፡ ደቂቀ፡ ዐሞን፡** Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጺሖ፡ ማዕዶተ፡** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trsl.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄχει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕዶተ፡** ἐκ τοῦ πέραν *e regione* Num. 21, 11. b) praep. **ማዕዶተ፡** *trans, ultra:* Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መዓድው፡** M. M. f. 362. b) *fauces montium* 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio:* **ዋዜማ፡ ዘማዕዶ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 22 (Catal. p. 35 ann. *d*).

ምዕዳው፡ subst. *locus transitus, trajectus, vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አልብየ፡ ምዕዳወ፡ ዘእንበለ፡ በተንከተመ፡ ሃይማኖት፡** M. M. f. 391.

ዐደወ፡ *evertere* vid. sub **አደወ፡**

ዐደደ፡ inus.

አዕደደ፡ II, 1 „*removit, dispulit*" (Lud., qui הֵעֵדָה comparavit): **ብርሃን፡ ዘአዕደዶ፡ ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Joh. (exemplar meum exhibet **ዘሰደዶ፡**).

ዕደድ፡ subst. „*depulsio, abjectio, reprobatio*" (Lud.): Judas Ischariotes **አፍቀረ፡ ዕደደ፡** Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ፡ subst., Pl. **ዐጌያት፡** et **ዐግያት፡** [يَقَقٌ *gossypium?*] *linum, linteum:* **ልብሰ፡ ዘተአንመ፡ በፀምር፡ ወበዐጌ፡** Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ፡** *lineus, linteus:* **ሐብለ፡ ዐጌ፡** Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ሞርአ፡ ዐጌ፡** Jer. 13, 1; **ልብሰ፡ ዐጌ፡** Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ፡** 44, 18; Ex. 28, 38; **ለብሰት፡ አልባሰ፡ ዐግያት፡** Judith 16, 8; **ዐጌያት፡** vestes linteae Macc. f. 22. b) *carbasus:* **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡ በሚላት፡ ወበዐጌ፡ ንጹሕ፡** Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐጌ፡ ዘ፡ ጥጥ።**

ዕጓል፡ *proles* vid. sub **እጓል፡**

ዕገሌ፡ *quidam* vid. sub **እገሌ፡**

I. **ዐገለ፡** I, 1 ut videtur *exstruere* (an *muro* vel *pariete cingere?*): **(አዘዘ፡)ይዕግልዎ፡(ለቤተ፡መቅደስ፡)እንተ፡ሠለስቱ፡ዐግለ፡** (v. **ዐግሉ፡**)**እብን፡ወእንተ፡አሐቲ፡ዐግለ፡ዕፅ፡** καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἷς 1 Esr. 6, 4.

ዐግል፡ (v. **ዐግሉ፡**) subst. *strues* lapidum lignorumve in pariete exstruendo, (an *paries, maceria?*), 2 Esr. 6, 4. [Referendum videtur ad جال ,גְּיל, جُولٌ v. جَالٌ *paries* sepulcri, putei, al.; sicut טוּר (a rad. *circumire*) et *parietem* et *struem*, *ordinem* significat].

II. **ዐገለ፡** inus., arab. عَجِلَ *festinavit*, III et V *cito et properanter in antecessum cepit.*

ተዐገለ፡ III, 2 [amh. **ታገለ፡**] antevertendo eripere alicui alqd i. e. 1) *fraudare, defraudare, fraude et injuria subtrahere* alicui alqd (beeinträchtigen, übervortheilen), c. Acc. prs.: συκοφαντεῖν **ዘይትዔገል፡ ነዳየ፡** Prov. 14, 31. 22, 16; **ናሁ፡ አንብዕ፡ ለእለ፡ ይትዔገልዎሙ፡ ወአልቦ፡ ዘይናዝዞሙ፡ እምእደ፡ እለ፡ ይትዔገልዎሙ፡** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; πλεονεκτεῖν 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይትዔገሎ፡ በዕል፡ ለነዳይ፡** νομαὶ πλουσίων πτωχοί Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ፡ ኃዋአን፡** Job 24, 6; κριθῆναι Matth. 5, 40; c. **ለ፡** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violenter opprimere, vim inferre*, c. Acc. prs.: καταδυναστεύειν: **አልቦ፡ ዘተዐገሎ፡ ወኢመኑሂ፡** Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; στερεωτέρων αὐτοῦ Ps. 34, 12; ἐπηρεάζειν Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim afferre* feminae, *per vim violare, vi comprimere, stuprare:* **ብእሲትየኒ፡ ትትዔገለኒ፡ በቤትየ፡** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi adigere:* **ይትዔገልዎ፡ ከመ፡ ይሑር፡** Kuf. p. 134. c) *vim adhibere:* **ተዐገለ፡ ለነሢአ፡ መንግሥት፡ እምእኁሁ፡** Jsp. p. 309. d) *exprimere* vel *extorquere* (vi vel fraude) alicui alqd, c. Acc. rei, ut: **ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሶ፡** F. N. 35.

ዕጉል፡ (**ዕጕል፡**) part. *vi* vel *fraude raptus* vel *exactus:* **ተዐጋሊ፡** si poenae luendae impar est **ያግብእ፡ ንዋየ፡ ዕጉለ፡ እምተዐጋሊ፡ ዘለንታሁ፡** F. N. 35; **ለእመ፡ ተወለጠ፡ ዐይነ፡ ዕጉል፡** si (*species rapti mutata* i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት፡ subst., f. et m., 1) *fraudatio, defraudatio, lucrum iniquum, lucri iniqui cupiditas, avaritia*, συκοφαντία Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይነ፡ ትዕግልት፡** Am. 2, 8; πλεονεξία Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይትዔገል፡ ትዕግልተ፡ እኩየ፡** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት፡** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio, violentia, injuria, exactio violenta*, καταδυναστεία: **ኵሉ፡ ትዕግልት፡ ውስቴታ፡** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; ἀδικία Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ፡ n. ag. (III, 2) *defraudator, oppressor, exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ፡ ነዳየ፡ አእምሮ፡ ጸባሒተ፡ ዐቢየ፡ ተዐጋሊ፡ ይከውን፡** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልያን፡ አበዊክሙ፡** 1 Petr. 1, 18 rom. locus corruptus est.

መስተዐግል፡ part. (IV, 2) *defraudator, oppressor, avarus, sycophanta:* **እምብዝኀሙ፡ ለመስተዐግላን፡ የዐወይዉ፡ ወይገዕሩ፡ እመዝራዕተ፡ ብዙኃን፡** Job 35, 9; πλεονέκτης Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን፡** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; diabolus **መስተዐግል፡** Org. 2.

ዐገሠ፡ (etiam **ዐገሰ፡**) rad. inus., عَجَسَ *retinuit, remoratus est*; V *continenter petiit et prosecutus est* rem, *continenter decidit* pluvia (anhalten).

ተዐገሠ፡ III, 2 1) *se continere, abstinere*, abs.: **ለእመ፡ ኢይክሉ፡ ተዐግሦ፡** εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται 1 Cor. 7, 9. 9, 25; **ዘይኤሊ፡ ከመ፡ ይትዐገሥ፡** Clem. f. 118; **ደናግል፡ ወመዓስብ፡ ይትዔገሡ፡ ወእመሰ፡ ኢክሀሉ፡ ተዐግሦ፡ ለያውስቡ፡** f. 136; **ተዐግሦ፡** *continentia, abstinentia* Did. 14; c. **እምነ፡** rei: **ተዐገሥ፡ እምፍትወተ፡ እኩይ፡** ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου Sir. 18, 30; ἐγκρατεύεσθαι ἐπί τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere* vel *continere* (vim sibi facere): **ተዐገሠ፡** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **እትዔገሥ፡** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

በ፡ affectus, membri: *continere, cohibere*, ut: ተዐገሣ፡ለመዐት፡ Sir. 1, 23; ዘኢይትዔገሥ፡በከናፍሪሁ፡ ἄστεγος χείλεσιν Prov. 10, 8. 2) *perdurare, perseverare, constantem esse:* ተዐገሥ፡ καρτέρησον Sir. 2, 2; Job 2, 9; ተዐገሥ፡ምስሌሁ፡ διάμενε αὐτῷ 22, 23. 6, 8. 12, 15; Hen. 5, 4; ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ διακαρτερήσωμεν Judith 7, 30; አልቦ፡ዘይትዔገሥ፡ወይነብር፡ለዝሉፉ፡ οὐκ ἔστιν ὑπομονή 1 Par. 29, 15; c. በ፡ *in* re: እመ፡ተዐገሡ፡በሥርዐትየ፡ Jes. 56, 4. 6; Rom. 2, 7; c. Acc. pers. (*alicui* vel *cum* alqo): እለ፡ይትዔገሡኒ፡ οἱ ἀντεχόμενοί μου Jes. 57, 13. 3) *manere, (patienter) exspectare:* ተዐጊሦ፡ ἐπισχὼν Gen. 8, 10. 12; ተዐገሥ፡እንከ፡እንግርከ፡ ἐπίσχες Job 18, 2; Act. 12, 15; c. Acc.: ተዐገሠኒ፡ στῆθι κατ' ἐμέ Job 33, 5; μεῖνόν με 36, 2; እለ፡ይትዔገሥዎ፡ οἱ ἐμμένοντες αὐτῷ Jes. 30, 18; ὑπομένοντες αὐτόν Thren. 3, 25; Ps. 36, 9. 36. 144, 9; ዘይትዔገሦ፡ለእግዚ"፡ Sir. 28, 1; c. በ፡ Ps. 129, 5. a) *cunctari* Hen. 93, 3. b) *morari, differre:* ቀናና፡ይቤ፡ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡ F. M. 27, 3; ይትዐገሥዎ፡ለወልድ፡ (baptizandum) እስከ፡፵ወለወለት፡እስከ፡፹መዋዕል፡ 27, 2. 4) *patientem (longanimem) esse, patienter ferre, tolerare:* ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡ Kuf. 19; ὑπομένειν Job 6, 11. 7, 3. 14, 14; μακροθυμεῖν Job 7, 16; Sir. 2, 4; Hebr. 6, 15; Jac. 5, 8; Lit. Orth.; c. ለ፡ rei: ለሕማምክሙ፡ተዐገሡ፡ Rom. 12, 12; Hebr. 12, 7; c. ለ፡ pers.: Col. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ይትዔገሦሙ፡እግዚ"፡ ἐμακροθύμησεν ἐπ' αὐτοῖς Sir. 18, 11; ለነዳይ፡ተዐገሦ፡ 29, 8; 1 Thess. 5, 14; Matth. 18, 26; ἀνέχεσθαί τινος Matth. 17, 17; Jes. 46, 4; 4 Esr. 7, 38; ተዐገሥክሙ፡ዓመታተ፡ብዙኀ፡ εἵλκυσας ἐπ' αὐτούς 2 Esr. 19, 30. a) *sustinere* rem molestam: 1 Thess. 3, 1; Hen. 60, 4; c. Acc. rei: መኑ፡ይትዔገሣ፡ለዕለተ፡ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ተዐግሦት፡ Hen. 68, 2. 90, 41; c. በ፡ rei: ኢይክል፡ተዐግሦ፡በፍናት፡ Kuf. 31. b) *perferre, sufferre, pati, perpeti* dolores, mala, al.: 4 Esr. 5, 18. 6, 63. 70; Ps. 68, 10. 119, 6; Prov. 14, 17; Hebr. 12, 2. 3; 1 Petr. 2, 19; 1 Cor. 10, 13; 2 Tim. 3, 11; Jac. 1, 12.

አስተዐገሠ፡ IV, 2 1) caus.: *impellere* vel *hortari ad* a) *continentiam, abstinentiam:* አቡሃ፡ከነ፡ያስተዔግሣ፡ወኢክህለት፡ተተዐገሥ፡(እምፍቅር፡ ob amorem) Sx. Masc. 13. b) *constantiam, patientiam* vel *constantem et patientem facere:* 1 Cor. 13, 4. 7; ተስፋ፡ያጸንዕ፡ወያስተዔግሥ፡ Chr. ho. 10; እሞን፡ያስተዔግሦን፡ወትብሎን፡ጽንዓ፡ Sx. Masc. 7; ያስተዔግሦሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Sen. 27. 2) refl.: *constanter* vel *patienter sustinere* vel *perferre:* በጽንዕ፡ያስተዐግሥ፡መንሱታተ፡ κατανδρίζεσθαι πειρασμῶν Cyr. c. Pall. f. 87.

ዕጉሥ፡ part. 1) *constans:* ዕጉሥ፡ወጽኑዕ፡ Jsp. p. 288. 366. 2) *patiens, tolerans, (longanimis), perpessus,* Kuf. 19; ዕጉሠ፡መንፈስ፡ ibid.; μακρόθυμος Sap. 15, 1; Prov. 16, 32; መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡ Did. 6; ጕንደዩ፡ዕጉሣኒ፡ሆሙ፡ (sie warteten geduldig) Sx. Mag. 13; ዕጉሥ፡ዘእንበለ፡መዐት፡ Lit. Epiph.; ዕጉሣ፡ኵሉ፡ሥቃይ፡ Enc. Ter 20; ዕጉሣነ፡ሕማም፡ Enc. Masc. 11; ጊዮርጊስ፡ዕጉሠ፡መከራት፡ኵላ፡ Enc. Sen. 19.

ትዕግሥት፡ subst., f. et m., Pl. ትዕግሥታት፡ 1) *abstinentia, continentia, temperantia,* ἐγκράτεια Herm. p. 6. 15; እመበን፡ትዕግሥት፡ Did. 14; Clem. f. 118; ዘይገብር፡ትዕግሥት፡ f. 238. 2) *exspectatio, mora,* F. M. 27, 2; ዕድሜ፡ዘትዕግሥት፡ F. N. 40; (vid. Rom. 2, 4. 3, 26 ἀνοχή). 3) *constantia, patientia, (longanimitas), tolerantia* ὑπομονή Job 14, 19; Sir. 16, 13; Ps. 38, 11; Jac. 1, 3. 4; Apoc. 14, 12; Rom. 5, 3; Hebr. 6, 12; Matth. 10, 22; Luc. 21, 19; 4 Esr. 5, 37. 7, 30. 9, 12; ትዕግሥተ፡መንፈስ፡ καρδία εὐγενείας αὐτοῦ Koh. 7, 7; μακροθυμία Jes. 57, 15; Prov. 25, 15; Hebr. 6, 12; Rom. 9, 22; Gal. 5, 22; 1 Tim. 1, 16; ἀνοχή (Dei) Rom. 2, 4. 3, 26; በእንተ፡ትዕግሥታት፡ነፍሳት፡ናስተበቍዕ፡ከመ፡ . . . Kid. f. 18; constantia martyris Sx. Hed. 4. (Job 34, 7 ዘይሰትያ፡ለትዕግሥት፡ከመ፡ማይ፡ πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ est locus corruptus, sive errore interpretis sive lectione mala).

ተዐጋሢ፡ n. ag. (III, 2) 1) *continens, abstinens:* ተዐጋሢ፡እምዕርፈት፡ F. N. 10. 2) *constans, patiens:* Titus milites admonet ኩኑ፡ጽኑዓነ፡ወኅያላነ፡ወተዐጋሥያነ፡ወማእምራነ፡ Jsp. p. 356; ተዐጋሥያን፡ patientes Chr. Ta. 30; Lud. ex Enc. Mij. 26.

መስተዐግሥ፡ part. (IV, 2) 1) *continens, abstinens, sibi temperans:* ἐγκρατής Tit. 1, 8; ነፍስ፡መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Herm. p. 3; መስተዐግሣን፡መሃይምናን፡ (distinguuntur a ሕዝባውያን፡ et ደናግል፡ ecclesiae) Kid. f. 18. 2) *patiens, (longanimis),* μακρόθυμος Koh. 7, 8; Prov. 14, 29. 15, 18. 17, 27; fem. መስተዐግሥት፡ 4 Esr. 10, 23; seq. ለ፡ rei 10, 21; Kid. f. 4; de Deo Nah. 1, 3; 4 Esr. 7, 38; Ps. 7, 12.

ዕጕሥታር፡ et **ዕጕሥታር፡** (etiam per ስ) subst., (m.), nomen *herbae* vel *plantae amarissimae, aloë, absinthium* vel simile quid [fortasse pro ዕጕትማር፡ ex ዕጕት፡ *amaritudo* (coll. أَجاجٌ et عُقّاقٌ) et ማዕር፡ *herba;* simile plantae veneniferae nomen ምርቂትማር፡ affert Rüppell II p. 17]: እፎ፡ከንኪ፡ዕጕሥታረ፡ εἰς πικρίαν Jer. 2, 21; ጸገብክዎ፡ለዕጕሥታር፡ 15, 17; አስተዮሙ፡ማየ፡ዕጕሥታር፡ ὕδωρ πικρόν 23, 15; ἄψινθος Apoc. 8, 11; Herm. p. 30; Clem. f. 198. 199; በከመ፡ያማስና፡ዕጕሥታር፡ለጣዕመ፡መዓር፡ከማሁ፡ያማስና፡ግዕዝ፡እኩይ፡ለምግባረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 40; ብከይ፡መሪር፡እምዕጕሥታር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ደመ፡ዕጕሥታር፡ M. M. f. 29. 108. — Lud. ait: „planta est, quam Aethiops meus ita ac *aloen* descripsit". — *Voc. Ae.:* ዕጕሥታር፡ዘ፡እሬት፡

ዐገተ፡ I, 1 [vicinum videtur عَوَّجَ *curvus fuit,* II *curvavit, flexit;* vid. ዖገ፡] Subj. ይዕግት፡, *circumvenire, circumsedere, circumstare, cingere,* c. Acc.: ዕግትዎ፡ለንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 8; Ex. 14, 27; Ps. 3, 6. 16, 11. 17, 6. 34, 3. 47, 11. 117, 10—12; Hez. 5, 17. 19, 8; ናሁ፡ማይ፡ዐገተኪ፡ Nah. 3, 14; Jes. 30, 32; ዐገቱክሙ፡ኲናት፡ፀርክሙ፡ Jer. 6, 25. 20, 10. 27, 14; Judith 7, 19; Job 1, 17. 19, 12; ዐገተከ፡መግር፡ 22, 10; Sir. 46, 16. 51, 7; Kuf. 34; Joh. 10, 24; in specie: a) *castris, obsidione:* Koh. 9, 14; Jes. 29, 3; የዐግቱ፡አፍራስ፡አናቅጸኪ፡ 22, 7; Jer. 39, 2; ዐገቱ፡ሀገረ፡ 52, 7; Mich. 4, 14; Jos. 10, 5; 3 Reg. 20, 1; Luc. 21, 20; Apoc. 20, 9. b) *insidiis,* ἐνεδρεύειν Jud. 9, 32. 16, 2; Jos. 8, 2. 4. 11. 12; 2 Par. 13, 13. c) Ex. 13, 18 κυκλοῦν *circumducere* interpres male interpretatus est ዐገተ፡ *circumvenire.* — *Voc. Ae.:* ዐገተ፡ብ፡ከበበ፡

አዕገተ፡ II, 1 *circumvenire facere,* Jer. 26, 5 var.

ተዐግተ፡ III, 1 *cingi, circumveniri, circumsederi:*

ተዐግተተ፡ ሀገር፡ 3 Reg. 16, 18; ዝንቱ፡ መዓገር፡ ተዐግተ፡ በንሀብ፡ Enc. Sen. 12.

ተዓገተ፡ III, 3 *catervatim circumvenire* alqm, ut videtur: ወወፅኡ፡ ወተዓገትዎሙ፡ እንተ፡ መንገለ፡ ዐቀበ፡ ደብር፡ (κατὰ σπείρας male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. ወዐገትዎሙ፡).

ዕጉት፡ part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; እስመ፡ አነ፡ ዕጉት፡ በዝንቱ፡ ሞቅሕ፡ Act. 28, 20 rom.

ዕገተት፡ n. act. *circumsessio* a) *circummunitio:* ወሰበ፡ ጸንዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዕገተት፡ ወፅኡ፡ በሌሊት፡ Jsp. p. 297; ሰበ፡ ኖኀ፡ ዕገተት፡ p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: ለእመ፡ አእመረ፡ ገብር፡ ዕገተተ፡ በእንተ፡ ሀይዶተ፡ እገዚእቱ፡ ወኢ.ረድአ፡ ያውዕዮ፡ F. N. 48.

ማዕገት፡ subst., m. et f., 1) *circumscriptio:* እማዕገት፡ ከሐከ፡ ውእቱ፡ መለኮት፡ ἀνώτερον περιορισμοῦ τὸ θεῖον (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid:* ውስተ፡ ማዕገቶሙ፡ ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν Mich. 7, 17; ከመ፡ ማዕገት፡ συγκλειστὸν 3 Reg. 7, 14. 3) circumsessio i. e. vel *obsessores* vel *circumvenientes:* ወፈነወ፡ (v. ፈንዉ፡) ማዕገተ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ (v. ኤዶምያስ፡) περιοχήν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumveniunt: Jud. 9, 25. 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur* capiendus, ut *indago, cassis, plagae:* ይሠገር፡ በማዕገትየ፡ ἐν τῇ περιοχῇ μου Hez. 12, 13; አጠፍአ፡ እምድር፡ ለማዕገትከ፡ θήρα Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; ከመ፡ አምሠጠ፡ ምዳቍ፡ እምነ፡ ማዕገት፡ ἐκ παγίδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; ማዕገተ፡ ዕቅፍት፡ Ps. 68, 27; መሥገርተ፡ ማዕገቶሙ፡ Ps. 123, 5.

ዐጣርድ፡ n. prgr. sc. عُطَارِد *Mercurius* deus: ወሰመይዎ፡ ለ፩እምኔሆሙ፡ መሽተሪ፡ ወለካልኡ፡ ዐጣርድ፡ (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ፡ i. q. عَطَسَ עָטַשׁ (amh. አነጠሰ፡ Isenberg p. 108) *sternutare.*

ዕጠስ፡ et ዕጣስ፡ subst. *sternutatio, sternutamentum* πταρμός Job 41, 9; ዕጠስ፡ (v. ዕጣስ፡) ወሀኬት፡ (ubi Gr. habet χασμώμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.:* ዕጠስ፡ ዘ፡ ቅንድብ፡ (pessime).

ዐጠቀ፡ I, 1 [pro አጠቀ፡, vid. ጠቀ፡; طَوْق *torques, res alteram cingens*] Subj. ይዕጥቅ፡, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et ውስተ፡ corporis: ዕጥቆ፡ ውስተ፡ ሐቌከ፡ Jer. 13, 1. 2; እለ፡ የዐጥቁ፡ ቅናተ፡ መንግሥት፡ οἱ τὴν ἁλουργίδα περικείμενοι Chr. Ta. 20; ገብሩ፡ ሎሙ፡ ሞራሕ፡ ዘየዐጥቁ፡ Clem. f. 7; ዐጠቃ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ቅናት፡ ዘይቀንት፡ M. M. f. 29; ዐጢቀን፡ ሰናፊለ፡ Chr. L. Atk. f. 23; omisso Acc.: የዐጥቁ፡ (sic legas pro ያዐጥቁ፡) ለረዊጽ፡ እምከመ፡ ተንሥኡ፡ እምስከበሙ፡ Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub ጠቀ፡ II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.:* ዐጠቀ፡ ቀነተ፡ ገለደ፡ ብ፡ ታጠቀ።

አዕጠቀ፡ II, 1 *accingere* vel *adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: አዕጥቀኒ፡ ኀይላቲከሙ፡ (Lud.: በኀይ"፡) ወአቅንቱኒ፡ ለፀብእ፡ Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: አዕጠቀ፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ፡ I, 1 [עָתַר عَطِرَ; vicinum قطر קָטַר, II ቀተረ፡] Subj. ይዕጥን፡ (raro ይዕጠን፡ ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7. 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. ለ፡ numinis: ሦዑ፡ ወዐጠኑ፡ ለአጋንንት፡ Jes. 65, 3. 7; Jer. 7, 9. 11, 12. 13. 51, 3; ሰበ፡ ኀደግነ፡ ዐጢነ፡ ለንግሥተ፡ ሰማይ፡ 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; ዐጢነ፡ ዕጣን፡ Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; ከመ፡ ይዕጥን፡ ዕጣነ፡ 2 Par. 2, 4. 26, 16. 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (beräuchern): ተዐጥነ፡ መቃብረ፡ በትእምርተ፡ መስቀል፡ Genz. f. 40; መንበረ፡ ልዑል፡ የዐጥኑ፤ ወቃለ፡ ፈጣሪ፡ ይሰምዑ፤ ብዑዓን፡ ክህናት፡ ጽርሐ፡ አርያም፡ የኀድሩ፡ Mavâs. n. 20; Lit. 161, 1; ክህነ፡ ይዕጥን፡ ወንጌለ፡ ፫ጊዜ፡ 162, 4.

ተዐጥነ፡ III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጡን፡ part. *suffitus, suffumigatus:* ዕጥንታ፡ ከርቤ፡ τεθυμιαμένη σμύρναν Cant. 3, 6.

ዕጣን፡ subst., plerumque m., Pl. ዕጣናት፡ 1) *suffimentum, odoramentum*, in specie (*incensum*), *thus:* θυμίαμα Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1. 16, 12; Num. 16, 7; Ps. 140, 2; Jes. 1, 13. 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; ዕጣን፡ ዘቅታሬ፡ Ex. 30, 7; ዕጣን፡ ቅድው፡ 30, 35; ዕጣናት፡ Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; አፈው፡ ወዕጣን፡ λιβανωτὸς καὶ ἀρώματα 1 Par. 9, 29; ገበርተ፡ ዕጣን፡ ወአፈው፡ 9, 30; Lit. 164, 3; vid. ወገረ፡ ዕጣን፡ sub ወገረ፡; ጸሎተ፡ ዕጣን፡ (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59. 85; ዕጣነ፡ ሞገር፡ vid. sub ሞገር፡ (c. 937). 2) *suffitio, suffitus:* በጊዜ፡ ሰዓተ፡ ዕጣን፡ Luc. 1, 10; መሥዋዕት፡ ዘዕጣን፡ Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.

ዕጥነት፡ n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን፡ subst. *locus suffitus* (suffitionis): ምሥዋዕ፡ ዘምዕጣን፡ Lev. 4, 7.

ማዕጠንት፡ (raro ማዕጠን፡), subst., m. et f., Pl. መዓጥን፡, መዓጥንት፡ et ማዕጠንታት፡ 1) *thuribulum*, πυρεῖον Lev. 10, 1. 16, 12; መዓጥንት፡ Num. 4, 14. 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; θυμιατήριον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; መዓጥን፡ 4 Reg. 25, 15; ማዕጠንተ፡ ወርቅ፡ Apoc. 8, 3; መዓጥን፡ Org. 3; M. M. f. 1; ማዕጠንታት፡ Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5. 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ፡ rad., cui vis *texendi* inerat: عَطَفَ *complicuit*, עָטַף *texit, vestivit*, تَعَطَّفَ *indutus est* (عِطَاف *pallium*); cfr. ዐጸፈ፡

ዕጡፍ፡ part. *textus*, deinde subst. *textum, textura:* ሠርጉ፡ ዕጡፍ፡ (v. ዐጡፍ፡ et ዕጡፉ፡) ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19 var.; ከመ፡ ዕጡፈ፡ ፀምር፡ ዘአልጸቀ፡ ይምትርዎ፡ Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.:* ዕጡፈ፡ ፀምር፡ ብ፡ የከረረ፡ ብዝት፡; *aliud:* ዕጡፈ፡ ፀምር፡ ዘ፡ ሽፍን፡ ጸጕር፡; *aliud:* ዕ" ፀ" ዘ፡ ጸጕር፡

ዐጥፍ፡ subst. *textus, textura*, ሠርጉ፡ ዐጥፍ፡ ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19.

ዐጽም፡ *os* vid. sub ዐዕም፡

ዐጸረ፡ I, 1 [عَصَرَ עָצַר id.] *premere, exprimere:* እስከለ፡

Gen. 40, 11; ዐጸሮ ፡ ለውእቱ ፡ ፀምር ፡ Jud. 6, 38; ሶበ ፡ የዐጽርዋ ፡ ትገብር ፡ ደመ ፡ እስከል ፡ Macc. f. 20. a) nasum *vi emungere:* ለእመ ፡ ዐጸርከ ፡ አንፈከ ፡ ይወጽእ ፡ ደም ፡ ἐὰν ἐκπιέζῃς μυκτῆρας Prov. 24, 68. b) *apprimere* alqd alicui (exprimendi causa): አስተርከቡ ፡ ወዐጸሩ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ Joh. 19, 29. (Lud.: 2) *coëgit*, *adegit*, at exempla ab eo allata ad አጸረ ፡ i. e. ጸረ ፡ II, 1 referenda sunt).

ዐጸረ ፡ I, 2 *prelo* vel *torculari comprimere*, *torquere:* አዘዘ ፡ ይኰንንዎሙ ፡ በዐጺረ ፡ ምክያዳት ፡ Sx. Masc. 18; አብእዎ ፡ ውስተ ፡ ምስከበ ፡ ኀጺን ፡ ወዐጸርዎ ፡ Sx. Genb. 19; et Subj. የዐጽር ፡ ibid. Sen. 4. (vid. sub ኀንበዘ ፡ c. 602). — *Voc. Ae.:* ዐጸረ ፡ ዘ ፡ ፀመቀ ፡

ተዐጽረ ፡ III, 1 *premi*, *exprimi:* uva ተዐጽረ ፡ Macc. f. 5; ዘተዐጽረ ፡ እምእስከለ ፡ ወይን ፡ F. M. 26, 1.

ዐጺር ፡ subst. *succus expressus:* ኢይሰቲ ፡ እንከ ፡ እምዝንቱ ፡ ዐጺረ ፡ ፍሬ ፡ ወይን ፡ እስከ ፡ አመ ፡ እሰትዮ ፡ ሐዲሰ ፡ (e Matth. 26, 29) M. M. f. 7.

ዐጻሪ ፡ n. ag. *tortor:* ንጉሥ ፡ ከሓዲ ፡ ዐጻሬ ፡ ሰማዕታት ፡ በምክያድ ፡ Enc. Masc. 18.

I. **ዐጽቅ ፡** subst., m. et f., Pl. አዕጹቅ ፡, Pl. Pl. አዕጹቃት ፡ [عِذْقٌ ,عِثْقٌ; semel scriptum inveni ዐስቅ ፡ Jer. 24, 2 var.] 1) *ramus*, *ramulus*, *sarmentum*, *palmes*, ኢሥርዎሙ ፡ ወኢዐጽቆሙ ፡ κλῆμα Mal. 3, 19; ዐጽቀ ፡ ቈጽል ፡ Kuf. 16; κλάδος Matth. 24, 32; κλῆμα Joh. 15, 2 seq.; አዕጹቅ ፡ στέλεχος Job 14, 8; Dan. 4, 8. 9; Hez. 17, 6; Kuf. 16; Gen. 40, 10; Sir. 1, 20; አዕጹቂሃ ፡ ኢይፈርዩ ፡ 23, 25; ኖኃ ፡ አዕጹቂየ ፡ 24, 16. 14, 26. 40, 15; ውስተ ፡ አዕጹቂሃ ፡ Jes. 17, 6. 55, 12; Jer. 11, 16; Matth. 21, 8; Sx. Masc. 14; አዕጹቃት ፡ Sx. Genb. 19; Masc. 14; አዕጹቃተ ፡ ወይን ፡ Sx. Masc. 1. 2) *rami arte facti*, i. e. *brachia* candelabri Ex. 38, 14. 15, vel *scapus cum brachiis*, Num. 8, 4. 3) *racemus*, uvarum: ቈላተ ፡ ዐጽቅ ፡ φάραγξ βότρυος Num. 13, 23; Deut. 1, 24. a) *racemus uvarum passarum:* ፻ ዐጽቀ ፡ ዘቢብ ፡ σταφίδες 2 Reg. 16, 1. b) *fasciculus* (aliàs: *massa*) *ficuum* (aridarum): ንሣእ ፡ ዐጽቀ ፡ በለስ ፡ παλάθην ἐκ συκῶν Jes. 38, 21; 4 Reg. 20, 7; ክልኤ ፡ አዕጹቀ ፡ በለስ ፡ δύο καλάθους συκῶν Jer. 24, 1. (Legitne interpres παλάθας an κλάδους?).

አዕጸቀ ፡ II, 1 (denom.) *palmites agere* vel *germinare*, Herm. p. 50 (at nescio an ተዐጽቀ ፡ *se applicare*, *adhaerescere* legendum sit, Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. XV, p. 118).

II. **ዐጽቅ ፡** subst., ut videtur *murus cingens*, *sepimentum* [coll. ܥܙܩܬܐ *annulus* (nequaquam ab *insculpendo* dictus, Ges. thes. p. 1013) עִזְקָא *annulus* cujusvis generis; vicina videntur سُوقٌ חָזַק]: ዐጽቀ ፡ ዐጸድ ፡ τὰ τείχη τὰ πρῶτα Herm. p. 70 bis; p. 71.

ዐጸበ ፡, rarius ዐጽበ ፡ (Gen. 35, 16) I, 1, etiam per ፀ, [עָצַב; עֶצֶב *labor gravis et molestus*, *dolor*; عصب VII; origo est in *duritia* et *firmitate*, cfr. radices permultas ab עץ عص غص ع incipientes ዐጽ et ዐዕ ፡ incipientes; at صَعُبَ vid. sub ጽሕበ ፡] Subj. ይዕጽብ ፡ et ይዐጽብ ፡ 1) *durum*, *difficilem*, *arduum*, *molestum esse* vel *difficiliorem* al. *esse:* ዘየዐጽብ ፡ (opp. ዘይቀልል ፡) Luc. 12, 26; c. pron. suff. (pro Dat.): Ex. 18, 22; ኢይዕጽበከ ፡ (v. ኢይዕጽብከ ፡) ዝንቱ ፡ ነገር ፡ ቅድመ ፡ አዕይንቲከ ፡ 2 Reg. 11, 25; የዐጽቦ ፡ ወሊድ ፡ Hen. 62, 4; ወዐጸበ ፡ ለሐማን ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ (Amano molestum vel ingratum erat) Jsp. p. 277; ዐጸቦሙ ፡ ጽምአ ፡ ማይ ፡ p. 349. 2) *molestiis* vel *doloribus laborare:* ሶበ ፡ የዐጽብ ፡ ሙሴ ፡ ያወርድ ፡ እደዊሁ ፡ Ex. 17, 11; ዐጸበት ፡ ሶበ ፡ ትወልድ ፡ Kuf. p. 119; Gen. 35, 16; Hen. 62, 4. 3) *gravem* vel *graviorem* i. e. *majoris momenti esse* Luc. 12, 23. 4) *durum* i. e. *mirum esse* vel *videre* alicui, c. Acc. prs., Act. 25, 27 rom. 5) *opus*, *necesse*, *necessarium esse*, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Act. 28, 10 rom.; ሶበ ፡ ዐጸቦሙ ፡ ለሰትየ ፡ ማይ ፡ Sx. Nah. 3; Gad. Ad. f. 43. 44. 77.

አዕጸበ ፡ II, 1 1) *indurare*, *obfirmare*, animum alcjs Rom. 9, 18. 2) *difficiliorem*, *molestiorem facere:* tempore foederis novi daemones አዕጸቡ ፡ ተቃትሎ ፡ (bellum sc. hominum contra peccatum) Phlx. 217.

ተዐጸበ ፡ et **ተዐጽበ ፡** III, 1 1) *durum*, *molestum*, *difficilem videri* alicui, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Deut. 1, 17. 15, 18. 2) *aspere se gerere*, *difficilem esse:* diaconus in ecclesia et viros et feminas custodiat ከመ ፡ ኢይኩን ፡ በኀቤሆሙ ፡ ሁከት ፡ ወኢይትዐጸብ ፡ ወኢይትቀጸብ ፡ ፩ እምውስቴቶሙ ፡ ወኢይኑም ፡ Const. Ap. 52; ተዐጽቡ ፡ ምስሌነ ፡ (Vrs. Lat.: *difficiles fuerunt nobiscum*, ܐܬܩܫܘ) Kuf. p. 89 (e Gen. 26, 20).

አስተዐጸበ ፡ IV, 1 (ut videtur, quamquam passim አስተዓጸበ ፡ scriptum) 1) *durum*, *difficile*, *arduum*, *molestum putare* alqd (sibi vel aliis), Clem. f. 259 (vid. sub አስተክበደ ፡); አስተዐጸቡ ፡ (ሰብአ ፡ ሮም ፡) ዘገብሩ ፡ አይሁድ ፡ Jsp. p. 370; ዘያስተዐጸቡ ፡ ይቀልለከ ፡ (sc. Deo) Deg. 2) *graviter ferre*, *gravari*, *tergiversari*, *asperum se praebere:* ዘያስተዐጽብ ፡ ለተምህሮ ፡ ὁ σχολιάζων τοῦ μαθεῖν Prov. 17, 16; c. Acc. rei: Hebr. 12, 5 rom. (ὀλιγώρει); Job 5, 17 var. (ἀπαναίνου); ኢያስተዐጽብ ፡ ንትፈተ ፡ ሥጋሁ ፡ Enc. Mag. 6; እንዘ ፡ ኢታስተዐጽቡ ፡ ἄνευ γογγυσμῶν 1 Petr. 4, 9. 3) *mirum* vel *incredibile putare* alqd, *demirari*, c. Acc.: Act. 26, 8 rom.; ከመ ፡ ይትናጸሩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወያስተዐጽቡ ፡ ፍጥረቶሙ ፡ Clem. f. 61; ነበሩ ፡ እንዘ ፡ ያስተዐጽቡ ፡ ግብረ ፡ እግዚ" ፡ Gad. T. H. c. እምን ፡ pers.: አንከር ፡ ወአስተዐጽብ ፡ እምኔከሙ ፡ እስመ ፡ … Abush. 20. 4) *gravibus difficultatibus circumventum esse*, Lud. e Ssal. Req.

ዕጹብ ፡ part. et adj. 1) *durus*, *asper:* ግብር ፡ ዕጹብ ፡ ἔργα σκληρά Ex. 1, 14; Deut. 26, 6; ጽኑዕ ፡ ወዕጹብ ፡ መዐቱ ፡ ለእግዚ" ፡ ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν Jes. 28, 2; ትእዛዝ ፡ ዕጹብ ፡ γνώμη ἀναιδής Dan. 2, 15; de verbis: Jes. 8, 12; ዕጹብ ፡ ዜና ፡ Jes. 21, 2; አውሥአሙ ፡ ቃላተ ፡ ዕጹባተ ፡ 2 Par. 10, 13; ይትናገሩ ፡ ዕጹባተ ፡ Hen. 27, 2; de factis: ዕጹበተ ፡ ገብረ ፡ Gen. 49, 3; consiliis: እለ ፡ መከሩ ፡ ዕጹባተ ፡ Judith 9, 13. a) de homine: *immitis*, *austerus* Luc. 19, 21. b) de sorte *adversa:* ዕጹብ ፡ ይረክበኒ ፡ Job 9, 20; Ps. 59, 3. c) de bestiis: *ferus*, *ferox*, አዘዘ ፡ ይእስርዎ ፡ ውስተ ፡ አገረሆሙ ፡ ለአናብስ ፡ ዕጹባን ፡ ዘአንበለ ፡ ይትለገም ፡ Sx. Sen. 6. 2) *gravis*, a) *molestus*, *oneri:* Gen. 21, 11. 12; ክቡድ ፡ ወዕጹብ ፡ δύσχρηστος Jes. 3, 10; በኀበ ፡ ጠቢብ ፡ ዕጹብ ፡ አስተሐቅሮ ፡ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ Sir. 21, 24. 25. 29, 28; ዛቲ ፡ ዕጹብት ፡ σκῶλον τοῦτο Ex. 10, 7; በግብር ፡ ዕጹብ ፡ *ex necessitate* vel *coactus* F. 26, 5. b) *vehemens:* ለእመ ፡ ዕጹብ ፡ ከነ ፡ ሕማሙ ፡ Clem. f. 256. c) gravitate *impeditus:* ዘዕጹብ ፡ ልሳኑ ፡ Hez. 3, 6. d) de pretio: ዘዕጹብ ፡ ሤጡ ፡ πολυτελής *pretiosus* Sir. 45, 11; 1 Par. 15, 27; Marc. 14, 3. al. 3) *difficilis*, *arduus:* Dan. 2, 11; ዕጹብ ፡ ሰአልከ ፡ 4 Reg. 2, 10; Marc. 10, 24; Hebr. 5, 11; Joh. 6, 60;

ዕጹብ፡ ለተናግሮ፡ Sap. 17, 1; ግብር፡ ዕጹብት፡ ለገቢር፡ Phlx. 3; ዕጹብ፡ ቀሊል፡ ለከ፡ Deg.; አእምሮታ፡ ለዛቲ፡ ዕጹብት፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ Phlx. 170. 4) *difficilis intellectu, mirandus, mirus, stupendus:* ዕጹብ፡ ኀይሉ፡ θαυμαστή Sir. 43, 29. 48, 14; ሀየ፡ ዕጹብ፡ ግብሩ፡ ወነኪር፡ 43, 25; ግብረ፡ ዕጹበ፡ ላዕሌሆሙ፡ τέρατα 45, 19; ዕጹብ፡ ለዐይን፡ ሥነ፡ ጽዕዳቱ፡ ἐκθαυμάσει 43, 18; Lit. 170, 3; ዕጹብ፡ ከመ፡ ያስተብሪ፡ Sir. 43, 8; ዕጹብ፤ ይመስሎ፡ ዝንቱ፡ ለጦብያ፡ (*mirum!*) Tob. 7, 2; ያማስን፡ ዕጹበተ፡ θαυμαστὰ διαφθερεῖ Dan. 8, 24. 5) *difficultatibus circumventus:* ዕጹባን፡ Org. 1. 6) a) እምዕጹብ፡ vel በዕጹብ፡ *difficulter, aegre, vix:* እምዕጹብ፡ μόλις Sir. 21, 20. 26, 29. 29, 6 (seq. እመ፡). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; μόγις Luc. 9, 39; δυσκόλως Matth. 19, 23; በዕጹብ፡ Sap. 9, 16; Act. 14, 18. 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) ዕጹበ፡ *duriter, moleste:* ጸመወ፡ ወተጋደለ፡ ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4.

ዕጸብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas:* ዕጸበ፡ ግብሮሙ፡ Ex. 6, 9; ዕጸቢሁ፡ ለሞት፡ σκληρότης 2 Reg. 22, 6; ዕጸቡ፡ ለዛንኔ፡ Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas:* እግዚ" ረስዮ፡ ለዕጸብየ፡ ቀሊለ፡ Tab. Tab. 35; ዕጸብ፡ ንዴቱ፡ F. M. 17, 6; Org. 4; እመበ፡ ዘከሕዶ፡ በእንተ፡ ንዴት፡ ወዕጸብ፡ F. M. 16, 3; ዘይምሕል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ዕጸብ፡ 22, 4.

ዕጽበት፡ n. act., Pl. ዕጽበታት፡ *difficultas:* በእንተ፡ ዕጽበተ፡ ሀድአት፡ Phlx. 2; ዕጽበተ፡ ተቃትሎ፡ 106; ዕጽበታት፡ 115.

ዐጸብ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas,* Org. 2; ዐጸበ፡ ምንዳቤሆሙ፡ Genz. f. 88. 2) *necessitas:* ንግደት፡ ርሕቀት፡ እንተ፡ ከነት፡ በእንተ፡ ዐጸብ፡ F. N. 24, 3; ለእመ፡ ከነ፡ ህየ፡ ዐጸብ፡ (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia:* ሶበ፡ ረከቦሙ፡ ዐጸብ፡ ἐνδεεῖς γενόμενοι Sap. 16, 3; ለእለ፡ ቦሙ፡ ዐጸብ፡ N. T. rom. f. 157, 2; ዐጸብ፡ አብ፡ *inopia archetypi,* ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitas:* በእንተ፡ ዐጸብ፡ መዋዕል፡ Kedr f. 80; ፍቁር፡ አማናዊ፡ ይትአመር፡ በጊዜ፡ ዐጸብ፡ Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. ዕጽብናት፡, *molestia, vita molesta:* ዕጽብና፡ ዐቢይ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ገዳም፡ Sx. Teq. 20; ዕጽብናተ፡ ገዳም፡ Sx. Ter 17.

ዐጸብጸብ፡ adj. *durior; satis durus:* ተናገረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዐጸብጸበ፡ Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — *Voc. Ae.:* ዐጸብጸብ፡ ዘ፡ ቀጠና ።

I. **ዐጸወ፡** I, 1 [צָצַר Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab צע incipientes, quae e significatu *firmitatis* ductae vel *ligare, constringere* (ut عَصَبَ, عَصَمَ, צָמַם) vel *claudere* (ut צָצַר, צָמַם) significant] Subj. ይዕጹ፡, rarius ይዕጸው፡ 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; ዕጸዊ፡ ኆኅተ፡ ላዕሌኪ፡ 4 Reg. 4, 4. 33; ዕጽዉ፡ (v. ዕጸዉ፡) ወቀትሩ፡ ኆኅቲሃ፡ 2 Esr. 17, 3; ይዕጽዋ፡ ኆኅተ፡ ገነት፡ Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; ዕጹ፡ ኆኅተከ፡ Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; አልቦ፡ ዘይከል፡ ዐጺዎታ፡ Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: እመ፡ ዐጸወ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ መኑ፡ ያርኁ፡ Job 12, 14; ለእመ፡ ዐጸወ፡ ውእቱ፡ አልቦ፡ ዘያርኁ፡ Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: እምቅድመ፡ ይዕጽወኒ፡ ሞት፡ አፉየ፡ Genz. f. 139; Dan. 6, 18; uterum: ዐጸዋ፡ እግዚ" ማሕፀና፡ 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso ማሕፀነ፡ Gen. 16, 2 (ዐጸወኒ፡); መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 23, 14; c. ላዕለ፡ *post* alqm Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: ዐጸወ፡ ላዕሌሁ፡ በማኅተም፡ (rom.: ማኅተመ፡) Apoc. 20, 3; c. እምነ፡ *ante* alqm vel *praecludere* alicui: Job 3, 23; የዐጹ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡ 1 Joh. 3, 17. a) *praecludere, obstruere:* ዐጸዉ፡ አፍላገ፡ በብዝኆሙ፡ ἐνέφραξε Judith 16, 3; ሐነጸ፡ ወዐጸወ፡ ፍናትየ፡ Thren. 3, 9. b) *includere* vel *concludere:* ዕጽዎ፡ ለዝ፡ ነገር፡ Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem* vel *in custodiam tradere:* Kuf. 10. 42; ከመ፡ ትዕጽዎ፡ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα Jer. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alcjs includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere:* virgines stultae fores pulsabant እስመ፡ ዐጸዎን፡ (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom. ዐጽወ፡ ሰማይ፡ lapsu calami pro ተዐጽወ፡ scriptum videtur).

አዕጸወ፡ II, 1 *claudere* vel *praecludere* vel *obstruere* vel *excludere jubere:* Luc. 13, 25 rom.; ወአዕጸወ፡ አንቅዕተ፡ ἐνέφραξε 2 Par. 32, 4; ወያዐጽወከሙ፡ አፍአ፡ እምነ፡ ... Herm. p. 16.

ተዐጽወ፡ III, 1 (raro ተዐጸወ፡ ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) refl. *se includere:* ተዐጸው፡ ማእከለ፡ ቤትከ፡ Hez. 3, 24. 2) pass. *claudi, occludi,* ይትዐጸው፡ ኆኅት፡ Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; ተዐጽወ፡ አናቅጸ፡ ግብጽ፡ Kuf. 46; ተዐጽወ፡ አብያት፡ Jes. 24, 10; ተዐጽዉ፡ አህጉር፡ Jer. 13, 19. a) *concludi, includi:* 1 Reg. 23, 7; ሶበ፡ ተዐጽዉ፡ ክልኤሆሙ፡ Tob. 8, 4; ኢይትዐጸው፡ አሠርከ፡ Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13. 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi:* virgines stultae flebant እስመ፡ ተዐጽዋ፡ Kid. f. 41. c) *praecludi,* c. pron. suff. (pro Dat.): ኢተዐጽወተኒ፡ ዛቲ፡ ፍሥሓ፡ 2 Cor. 11, 10; c. ላዕለ፡ prs.: Hen. 80, 7. — *Voc. Ae.:* ተዐጽወ፡ ዘ፡ ተዘጋ ።

ዕጽው፡ part., f. ዕጽት፡ (et ዕጽውት፡ Cant. 4, 12), a) *clausus, occlusus:* ናሁ፡ ዕጽው፡ ኆኅት፡ ገነት፡ Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; አብያት፡ ዘዕጽዋን፡ 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; መዛግብት፡ ዕጽዋን፡ Hen. 41, 4; ገነት፡ ዕጹት፡ Cant. 4, 12; ምድር፡ እንተ፡ ዕጽው፡ መናስግቲሃ፡ Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus:* ነፍሳት፡ ዘዕጽዋት፡ ውስቴቶን፡ 4 Esr. 3, 49; መስቴማ፡ እሱር፡ ወዕጽው፡ Kuf. 48; ዕጽው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡ Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio:* እስከ፡ የኀልቅ፡ መዋዕለ፡ ዕጽወትከ፡ Hez. 4, 8. 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. ዐጻዊት፡ (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. ዐጸውያን፡; plerumque ዐጸውት፡ *janitor, ostiarius,* sive addito ኆኅት፡, ut: ዐጸውያነ፡ ኆኅትው፡ Lit. Greg.; sive omisso, ut: Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. H.; ዐጸውት፡ 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; ዐጸውተ፡ ሲኦል፡ Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma ዐጸውንት፡ (tamquam ab ዐጸውያን፡) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጾ፡, rarius ማዕጹት፡, et ማዕጸት፡ (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. መዓጹት፡; rarius መዓጽው፡ (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. መዓጽዋት፡ (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae:* ማዕጾ፡ θύρα Ep. Jer. 58; ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ተዐውድ፡ ውስተ፡ ድርኳኊታ፡ Prov. 26, 14; ድርኳኊተ፡ ማዕጾ፡ Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; ድኅረ፡ ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; በአ፡እንዘ፡ዕጽው፡ማዕጸ፡ Cyr. f. 120; ማዕጸ፡ ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡ Chr. Ax. f. 89; መዓጹት፡ 1 Reg. 23, 7; 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.; መዓጹት፡ (v. ማዕጹት፡) ወመናስግት፡ Job 38, 10; መዓጹት፡ ዘቅድመ፡ገጹ፡ 41, 5. 2) *sera, claustrum:* ሰበረ፡ማዕጸ፡ Kuf. 39; σανίς Cant. 8, 9; በከናፍሪሁ፡ማዕጸ፡እብን፡ወደየ፡ Enc. Masc. 16; መዓጹት፡ κλεῖθρα 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clausura* cordis i. e. *pericardia:* እሠጥቅ፡ማዕጸ፡ልበሙ፡ Hos. 13, 8 (vrs. nov., סְגוֹר); oculorum i. e. *nictus:* ማዕጸተ፡ዐይን፡ („dum oculi vicissim clauduntur et aperiuntur") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ማዕጸ፡ዘ፡መዝጊያ፡መቆለፍያ፤; *aliud:* ዘ፡ሳንቃ።

II. **ዐጸወ፡** [קצב, חצב] *abscidere, concīdere,* ut videtur, συνέκοψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጸወ፡, **ተዓጸወ፡** *sortiri* vid. sub ዐፀወ፡

ዐጸደ፡ *metere* vid. sub ዐፀደ፡

ዐጸድ፡ subst. m. et f. [وَصِيدٌ et أَصِيدٌ *area anteliminaris,* وَصِيدَةٌ et أَصِيدَةٌ et أَسِدَةٌ *caula, septum,* مُوَصَّدٌ *cortina, velamen;* potestas radicis prima *in cingendo* fuisse videtur, coll. ኀጸደ፡, عَضَدَ عَسَدَ *inflexit, torsit,*] Pl. አዕጻድ፡, Pl. Pl. አዕጻዳት፡ 1) *area* quaevis *circumsepta* a) *area, impluvium, chors,* αὐλή 2 Reg. 17, 18; ኀበ፡አረፍተ፡ዐጸድ፡ Tob. 2, 9; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ Jer. 39, 2. 40, 1; ውስተ፡አዕጻዳቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg. 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps. 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; αἴθριον Hez. 40, 14. 15. β) regiae vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; ውስተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡መንግሥት፡ Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula* regum vel principum: እብእከ፡ውስተ፡ዐጸደ፡መንግሥት፡ Kuf. 47; በውስተ፡ዐጸዱ፡ Esth. 2, 19; እለ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ንጉሥ፡ 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5; አዕጻደ፡ነገሥት፡ M. M. f. 185 (vid. sub ተዋሕውሐ፡). c) *villa, vicus, pagus, tentoria* nomadum, quaevis *habitatio* circumsepta (cum possessione): κώμη Jer. 30, 14; ትስሙ፡አህጉር፡ወአዕጻዳቲሆን፡ κῶμαι Jos. 15, 32 seq.; 21, 12; Num. 32, 42; 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19. 28, 18; Matth. 10, 11; ἐπαύλεις Num. 31, 10. 32, 16; Judith 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; σκηνή Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25; σκηνώματα Ps. 119, 5; በበ፡አዕጻዲሆሙ፡ πανοικί Ex. 1, 1. d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ ἐπαύλεις ποιμνίων Jes. 65, 10; አዕጻደ፡አባግዕ፡ Jer. 40, 12; አዕጻደ፡ላህም፡ βουκόλια βοῶν Joel 1, 18; Deut. 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub ዳቤላ፡); አዕጻዳተ፡ወፍር፡ βουκόλια Am. 6, 4; Joh. 10, 1; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ αὐλὴ στρουθῶν Jes. 34, 13. e) *ager, praedium, rus, fundus:* አዕጻዳት፡ ἀφορίσματα Num. 35, 3 seq.; ἀγροί 4 Reg. 8, 3; 2 Esr. 23, 10; Marc. 5, 14; ἀγρός ዐጸድ፡ Judith 8, 3; 4 Esr. 9, 17; crebro ዐጸደ፡ወፍር፡, ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. ወፍር፡); in specie α) ዐጸደ፡ወይን፡ *vinea* Koh. 2, 4; Prov. 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth. 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. ወይን፡); quod passim pro ἄμπελος (*vitis*) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) ዐጸደ፡ሐምል፡ *hortus, viridarium:* 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Joh. 18, 1; πρασιά Sir. 24, 31 (plura vid. sub ሐምል፡). γ) ዐጸደ፡ቅብእ፡ *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel ዐጸደ፡ዘይት፡ Deut. 6, 11. f) ዐጸደ፡እክል፡ *area* frumentaria, ἅλων 4 Reg. 6, 27 (aliâs ዐውደ፡እክል፡). g) *area* i. e. *circus, arena, campus,* ubi alqd agitur: ዝዓለም፡ውእቱ፡ዐጸደ፡ገቢር፡ወዘይመጽእ፡ዐጸደ፡ዕሤት፤ዓለምኒ፡ዐጸደ፡ጻማ፡ወድካም፡ወዘይመጽእኒ፡ዐጸደ፡ፍግዓ፡ወዕረፍት፡ Jsp. p. 380; ዐጸደ፡ስምዕ፡ Enc. Mij. 30 (vid. sub ዳቤላ፡). 2) *velum, aulaeum, cortina;* de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἱστίον Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliâs አልባሰ፡ዐጸድ፡ Num. 3, 26. 4, 26); de velis tabernaculi sacri, αὐλαία Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17; in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c ዐጸድ፡ *tentorium*); Judith 14, 14.— *Voc. Ae.:* ዐጸድ፡ዘበ፪ቤታ፡ (an በታ፡?)ዙርያ፡; *aliud:* አዕጻዳት፡ብ፡ፈርጅ፡

ዐጸፈ፡ I, 1 (etiam per ፀ), [vid. ዐጠፈ፡; arabice respondet etiam ضَعَفَ] 1) Subj. ይዕጽፍ፡ *complicare, duplicare,* ἐπιδιπλώσεις Ex. 26, 9. 2) Subj. ይዕጸፍ፡ (sine dubio a Perf. ዐጽፈ፡) *se amicire* veste: ዐጸፈ፡ (var. pro ተዐጸፈ፡) ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2.

ተዐጽፈ፡ et **ተዐጸፈ፡** (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicire, amiciri,* plerumque περιβάλλεσθαι, ፈትሎ፡ሣሬት፡ዘኢይበቍዕ፡ለተዐጽፎ፡ Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: ተዐጸፈ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2; ትትዐጸፍ፡አልባሲሃ፡ Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18; Ps. 108, 18; ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ክህን፡ Sir. 50, 2; Asc. Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; ይትዐጸፍ፡ደመና፡ Apoc. 10, 1; trsl.: ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገበሁ፡ Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. በ፡, ut: ንትዐጸፍኬ፡አእኰትየ፡በዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; ስምዖን፡በመንፈስ፡ትንቢት፡ዘተዐጽፈ፡ Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvolvere* vel *obvolvere,* tiaram: ይትዐጸፍ፡ሚላተ፡ κίδαριν βυσσίνην 1 Esr. 3, 6.

ዕጹፍ፡ et **ዑጹፍ፡** part. 1) *plicatus, complicatus, duplicatus, -plex* ብሶስ፡ዕጹፍ፡ βύσσος κεκλωσμένη Ex. 26, 1; ንት፡ዕጹፍ፡ ibid. 27, 9; እስመ፡ዕጹፍ፡ውእቱ፡ ὅτι διπλοῦν ἔσται Job 11, 6; etiam Ex. 28, 16 pro ዐጽፍ፡ legendum videtur ዕጹፍ፡ διπλοῦν; ዕጹፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. nov.; ክልኤ፡ዕጽፍት፡ *duplex* Kuf. p. 26 [cfr. እጽፍ፡ apud Isenb. p. 136]. 2) *amictus:* ዑጽፍት፡ περιβεβλημένη Ps. 44, 11. 15; ዑጹፍ፡ወስርገው፡በ . . .: Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* ዑጽፍት፡ዘ፡የተጐናጸፈች፡

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. አዕጽፍት፡ et ዐጽፋት፡, *amictus:* et *amiculum, pallium, stola,* et *tunica* (in specie *longior et amplior*), ἐπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; περιβόλαιον Ps. 103, 8; ልብስየ፡ወዐጽፍየ፡ (מְעִיל) 2 Esr. 9, 3 vrs. nov.; Hen. 14, 20; στολή, ወዳዊትኒ፡ቅኑት፡በዐጽፍ፡ዘዕጹብ፡ሜጡ፡ 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; ልቡሳን፡አዕጽፍተ፡ (v. ዐጽፋተ፡) 18, 9; διπλοΐς Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28; 1 Reg. 2, 19. 28, 14; χιτῶνες Ex. 35, 19. 36, 35; ἐπωμίς (*humerale*) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; ዲበ፡ዐጽፈ፡ልብሱ፡ ἐπὶ ποδήρους ἐνδύματος (*talaris*) Sap. 18, 24; ዘዐጽፈ፡ትጉሃን፡ ዐጽፉ፡ Enc. Ter 17; አዕጽፍተ፡ብርሃናት፡ Lit. 168, 3; ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡ („de tunica monachali", Lud. e) Vit. Dan.; de veste in genere: በርሰማ፡ትርሲተ፡ዓለም፡ዘገ

ይፈ፤እስከ፡ኢያጥረየ፡ዐጽፈ፡ Enc. Pag. 5. (De ዐጽፍ፡ Ex. 28, 16 vid. ዕጹፍ፡).

ዑጺፈ፡ subst. *amictus*, Enc. Haml. 21 (vid. sub ተረሰዩ፡).

ማዕጸፍ፡ vel ማዕጸፍት፡ subst., non repertum nisi in Pl. መዓጽፍት፡, *amictus, vestimentum*, M. M. f. 326 (de vestimentis clericorum sacris).

ዐዕም፡ subst. (etiam ዐጽም፡), m. et f., Pl. አዕዕምት፡ [עֶצֶם; عَظْم; amh. አጽንት፡ et አጥንት፡] *os* (ossis): Gen. 2, 23; Ex. 12, 46; Num. 9, 12; Luc. 24, 39; Joh. 19, 36; ዐዕመ፡ሰብእ፡ Num. 19, 16; Hez. 39, 15; አዕዕምት፡ vivi Job 2, 5. 19, 11. 30, 17. 33, 19. 21; Ps. 6, 2. 31, 3. 21, 14. 18; አንቀልቀለ፡ኵሉ፡አዕዕምትየ፡ Jer. 23, 9; Sir. 28, 17; Hen. 25, 6; mortui Ex. 13, 19; Jos. 24, 32; Kuf. 35. 46; Jer. 8, 1; Hez. 37, 1 seq.; Sir. 49, 10. 15. a) ዐዕመ፡ርእስ፡ *cranium, calvaria*, ut: ዐዕመ፡ርእሰ፡ምዉት፡ Enc. Ter 29. b) ዐዕመ፡ገቦ፡ *costa* Gen. 2, 21; Kuf. 3; አዕዕምተ፡ገበዋቲሁ፡ Job 40, 13; Sir. 30, 12; Org. c) ዐዕመ፡ዘባን፡ *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18 var.; Ps. 128, 3 var.; vel አዕዕምተ፡ዘባን፡ Job 40, 13. d) ዐዕመ፡መንከስ፡ *os maxillae* vel *mandibulae* Jud. 15, 15; sec. Lud. etiam ዐዕመ፡አፍ፡ e) ዐዕመ፡እግር፡ *tibia*, Lud. ex Enc. f) ዐዕመ፡እንግድዓ፡ *sternum, os pectorale*, Lud. ex Enc. g) ዐዕመ፡ሥጋ፡ *sceletum* Enc. Teq. 6.

ዐፀወ፡ (etiam ዐጸወ፡) rad. inus., cui potestas *duritiei* et *firmitatis* inerat, vid. Ges. thes. p. 1056.

ዕፅ፡ subst., m. et f., Pl. ዕፀው፡ (raro አዕፀው፡ Lud.), Pl. Pl. ዕፀዋት፡ (de ዕፃት፡ vid. ዕፀት፡) [עֵץ, אָע, عِضٌ عِضَاةٌ عَضًا, عِيصٌ عَضَاضٌ, probabiliter etiam عُودٌ] 1) *arbor*, Gen. 18, 4. 8; Kuf. 3; Koh. 11, 3; Job 14, 7. 24, 20; Ps. 1, 3. 4; Jer. 17, 8; Dan. 4, 7. 11; Hen. 24, 4; Matth. 3, 10. 7, 17. 12, 33; ἐλάτη Gen. 21, 15; δρῦς 2 Reg. 18, 9; 3 Reg. 13, 14; ዕፅ፡ይቡስ፡ Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; ዕፀ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Jes. 65, 22; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 22, 2; ዕፀ፡ዘይት፡ Sir. 24, 14. 50, 10; Ps. 51, 8; ዕፀ፡ጤርበንጦስ፡ Sir. 24, 16; ዕፀ፡ቄድሮስ፡ et ቄጵሮስ፡ 24, 13. 50, 10; ዕፀ፡ቄጵርስስ፡ Job 40, 12; ዕፀው፡ Hen. 3; Gen. 1, 12. 29; Jud. 9, 8 seq.; Ps. 103, 18; ዕፀወ፡መዐዛ፡ Hen. 24, 3; ዕፀወ፡ገዳም፡ Kuf. 13; ዕፀው፡ዘይፈርዩ፡ Koh. 2, 5; ዕፀወ፡ያም፡ Jer. 3, 6. 13; ዕፀዋተ፡ዘይት፡ Deut. 28, 40. 42; Judae 12. 2) *frutex, arbuscula*, Job 30, 4; Deut. 33, 16; Marc. 12, 26; Luc. 20, 37; ኀበ፡አልቦ፡ዕፅ፡ ἄβατος Job 38, 27; Jer. 2, 6; ዕፀው፡ φυτά Sap. 7, 20. 3) *patibulum, crux*, Deut. 21, 22. 23; Gen. 40, 19; Jos. 10, 26; Esth. 7, 9. 10; Gal. 3, 13; Act. 5, 30. 10, 39; ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. (crebro); ዕፅ፡ Lit. 4) *fustis, pertica, contus*: 1 Reg. 14, 14; Matth. 26, 47; Luc. 22, 52; ዘይትከል፡ዕፀ፡ዲበ፡ፍጽሙ፡ወያነብር፡ሕፃነ፡መልዕልቴሃ፡ (κοντός) Chr. Ta. 16; *hastile*: ዕፀ፡ኵናት፡ 1 Reg. 17, 7; 2 Reg. 21, 19; ዕፀ፡ረምሑ፡ 1 Par. 20, 5. 5) *lignum*, Jes. 60, 17; Jer. 3, 9; 1 Cor. 3, 12; ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡ Ex. 25, 10. 13 seq.; ዕፀ፡ጽኑዕ፡ Lev. 14, 4; ዕፀ፡መሥዋዕት፡ Kuf. 21; በእምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ Sir. 28, 10; Gen. 22, 9; Deut. 19, 5; ዕፀ፡ወይን፡ φρύγανα Act. 28, 3 rom.; ዕፀ፡ዕቅፍት፡ ξύλον προςκόμματος Sir. 34, 7; ዕፀው፡ Deut. 4, 28. a) statui constr. subjunctum vel ዘዕፅ፡ *ligneus*: ንዋየ፡ዕፅ፡ Lev. 11, 32; ጋጋ፡ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. b) in specie ዕፀው፡ *ligna* ad comburendum caesa: ዕፀው፡ውዑሕ፡ Jes. 30, 33; Koh. 10, 9; ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡ Sir. 8, 3; Jer. 5, 14; ዕፀው፡ጽኑዓን፡ Kuf. 21; Gen. 22, 3; Lev. 1, 7; vel ad aedificandum Hen. 67, 2. c) *instrumentum ligneum*: πάσσαλος Deut. 23, 14; ዕፀዊሆሙ፡ለአልህምት፡ τὰ σκεύη τῶν βοῶν 2 Reg. 24, 22; ዕፀ፡ጕጺን፡ *manubrium* securis Deut. 19, 5; in specie d) i. q. أَلْعُود *cithara, lyra*, F. M. 32, 7 (vid. sub ተላሀየ፡). 6) *sors* („quia lignis vel surculis per notas quasdam discretis certoque modo dispositis sortem legere solebant" Lud.): ዘቲ፡መክፈልት፡ወዕአት፡በዕፁ፡ለሴም፡ Kuf. 8. 10; ወረደ፡ዕፁ፡ላዕለ፡፲ወ፬ለሠርቀ፡ወርኅ፡አዳር፡ Esth. 3, 7; Jon. 1, 7 var.; እስመ፡ሎሙ፡ረከበሙ፡ዕፅ፡ 1 Par. 6, 54. 24, 5. 7. 25, 9; Lev. 16, 8—10. Num. 26, 55. — *Voc. Ae.*: ዕፅ፡ብ፡ዱር፡

ዐፅ፡ *sterilitas* vid. sub ዐፀየ፡

ዕፀት፡ subst., f. et m., Pl. ዕፀታት፡ et ዕፃት፡ 1) *frutex* Ex. 3, 2—4; Jer. 17, 8 var.; ዕፀት፡ልምልምት፡ Enc. Tachs. 29. 2) *arbor*: ዕፀት፡ነዋኅ፡ Deut. 11, 30; ዕፀታት፡ Apoc. 7, 1. 3; ዕፃት፡ Herm. p. 50.

ተዐፀወ፡ዘ፡እንጨት፡ሆነ፡ i. e. *arborem fieri*, Rad. Abb.

ተዓፀወ፡ III, 3 *inter se sortes conjicere* vel *sortiri inter se*: Matth. 27, 35; ንዑ፡ንትዓፀው፡ወተዓፀዉ፡ Jon. 1, 7; 2 Esr. 20, 34; 1 Par. 24, 31; መፍትው፡ከመ፡ንትዓፀው፡በበ፪እምኔነ፡ወዘወዕአ፡ቦቱ፡ዕፃ፡ለቀቲል፡ይቅትል፡ካልአ፡ Jsp. p. 352; ንትዓፀው፡ዕፃ፡ Sx. Nah. 14; 1 Par. 24, 6; ተዓፀዉ፡ዕፃ፡ዘሰዓት፡በበእብሬቶሙ፡ 25, 8; c. ዲበ፡ rei (quae in sortem conjicitur): Ps. 21, 19; Joel 4, 3; Luc. 23, 34; ተዓፀዉ፡ዲበ፡ዐራዝየ፡ Did. 29; c. Acc. rei: ትትዓፀውዋ፡ርስተ፡ለከሙ፡ Hez. 47, 22.

አስተዓፀወ፡ IV, 3 *sorti committere* duos pluresve inter se, *sortes conjicere* vel *sortiri* inter duos pluresve; abs.: ዕፀው፡ዘቦቱ፡ያስተዓፁ፡ Lev. 16, 8; አስተዓፀወ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ወወርኀ፡እምወርኅ፡ Esth. 3, 7; c. Acc. eorum, de quibus sors consulitur: 1 Reg. 14, 42; Act. 1, 26.

ዕፃ፡ subst. *sors*: መክፈልት፡ዘኢወዕአ፡በዕፃሁ፡ Kuf. 9; 1 Par. 24, 6. 31. 25, 8; 1 Reg. 14, 42. 40 ann.; Prov. 18, 18 var.; ወወረደ፡ዕፃ፡ (v. ዕፅ፡) ላዕለ፡ዮናስ፡ Jon. 1, 7; ወበጽሐ፡ዕፃ፡ዲበ፡ማትያስ፡ Act. 1, 26. 8, 21 rom.

ዑፃዌ፡ et ዕፃዌ፡ subst. (n. act.) *sortitio*, Kuf. 8. 9. 10; መጽሐፈ፡ዑፃዌ፡ Kuf. 9; በጽሖ፡በዑፃዌ፡ M. M. f. 102; አመ፡አንበሩ፡ዑፃዌ፡ (als sie eine Verlosung anstellten) Sx. Mij. 3; Org. 1.

ዐፀየ፡ et ዐፅየ፡ I, 1 (etiam per ጸ፡; denominatum videtur) *verminare, vermiculari, vermes producere, putrescere* ዐፅየ፡ (v. ዐፀየ፡) ወጸአ፡ Ex. 16, 20; ይጸይኡ፡ወየዐፅዩ፡ Jer. 15, 3; ዐፀየት፡ዕየትከ፡ Jes. 14, 11 var.; ዐፂዮ፡ሞተ፡ Act. 12, 23; ዐፅየ፡ልሳኑ፡ (Perf.) M. M. f. 19; ዘበጠ፡መልአከ፡እግዚ"፡ለአግሪጳስ፡ወዐፀየ፡ወሞተ፡ Jsp. p. 343; ulcus tuum si celaveris የዐፂ፡እስከ፡ይጼኢ፡ Phlx. 208. — *Voc. Ae.*: ዐፀየ፡ዘ፡ተላ።

ዕፄ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. ዕፄያት፡ et ዕፀያት፡ [עָשׁ, عُثٌّ *tinea*] *vermis, vermiculus* cujusvis generis a) qualis in putredine crescit: Ex. 16, 24; Sir. 10, 11; ፍጻሜሆሙ፡ለኃጥኣን፡ዕፄ፡ 7, 17; ይፈኑ፡እሳተ፡ወዕፄ፡ውስተ፡ሥጋ

ሆሙ፡ Judith 16, 17; ዕፄሆሙ፡ ዘኢይነውም፡ Jes. 66, 24; Marc. 9, 44 seq.; ዕፄያት፡ vel ዕፀያት፡ Job 2, 9. 7, 5. 17, 14. 21, 26; Jes. 14, 11; Hen. 46, 6. b) in stercore et fimo: በልዑ፡ ኀጠተ፡ ወዕፄ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኵስሐ፡ አፍራስ፡ Jsp. p. 368. c) qualis plantas arrodit: Jon. 4, 7; Deut. 28, 39. d) *teredo:* Prov. 12, 4. e) *tinea*, σής, ብልዐተ፡ ዕፄ፡ Job 4, 19; ዕፄ፡ ወመስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3. f) *eruca:* ዘአትረፈ፡ ዕፄ፡ በልዖ፡ አንበጣ፡ κάμπη Joel 1, 4. 2, 25; Enc. Genb. 11. g) de „fetu apium, dum favis adhuc continetur", Lud. ex Org. 5. h) vermis auricularius: ዕፄ፡ ሶበ፡ ይበውእ፡ በእዝን፡ M. F. i) trsl., de homine contemto et infirmo: Job 25, 6; Ps. 21, 6. — *Voc. Ae.:* ዕፄ፡ ዘ፡ ትል፡; *aliud:* ዕፄ፡ ብ፡ ትል፤ ዕፄ፡ ብ፡ ብል።

ዐፀደ፡ et **ዐጸደ፡** I, 1 [עָצַד عَضَدَ *secuit, cecidit;* حَصَدَ *messuit*] Subj. **ይዕፅድ፡** *metere, demetere*, c. Acc., gramen: ዕፅድ፡ ሣዕረ፡ Prov. 27, 24; Ps. 128, 6; frumentum, messem: የዐፅዱ፡ ሥርናየ፡ 1 Reg. 6, 13; ማእረር፡ በጽሐ፡ ለዐፂድ፡ 13, 21; Ex. 23, 16. 34, 22; Lev. 23, 10. 25, 5; c. Acc. agri Lev. 19, 9; absol.: Ruth 2, 9; Deut. 16, 9; Ex. 34, 21; Koh. 11, 4; Apoc. 14, 15; ማእከለ፡ ሐረስ፡ ወለዐፂድ፡ Kuf. 29; ዘየዐፅድ፡ *messor* Joh. 4, 36; Ruth 2, 3 seq.; Jer. 9, 22; Dan. ap. 13, 33; ዐፂድ፡ 4 Esr. 9, 17 var. — *Voc. Ae.:* አረረ፡ ዐፀደ፡ ብ፡ አጨደ።

ተዐፅደ፡ et **ተዐፀደ፡** (Apoc. 14, 16 rom.) III, 1 *meti, demeti:* እመ፡ ኢተዐፅደ፡ ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 37; Apoc. 14, 16; Jac. 5, 7; Kid. f. 5.

ዐፃዲ፡ n. ag., Pl. **ዐፀድ፡** (pro **ዐፀድት፡**) et **ዐፃድያን፡** (Org.), *messor*, Matth. 13, 30. 39; Jac. 5, 4; Cyr. d. r. fid. f. 43.

ማዕፀድ፡ et **ማዕዕድ፡** subst., plerumque m., Pl. **መዓዕድ፡**, *falx*, δρέπανον a) messoria: Deut. 23, 25; Jer. 27, 16; Zach. 5, 1; 1 Reg. 13, 20. 21; Marc. 4, 29; Apoc. 14, 14 seq. b) vinitoria Joel 4, 10; Mich. 4, 3; Jes. 18, 5; Herm. p. 61; መዓዕድ፡ Jes. 2, 4. — *Voc. Ae.:* ማዕፀድ፡ ዘ፡ ማጭድ።

ዐፀድ፡ *area* vid. sub **ዐጸድ፡**

ዐፀፀ፡ vel **ዐፀ፡** [غَضَّ *oppressit, deminuit* de quantitate, غُضّ *oppressio*, coll. أصّ عَصَّ أصّ] *injuriam inferre*, c. Acc. pers., Ex. 21, 10 (dubium utrum I, 1 an 2?).

ዐፅ፡ (etiam **ዓፅ፡** scriptum) subst. (proprie: *duritas*, coll. عَصَّ, عَوِيصٌ عَاصٌ. Dubitari possit, annon **ዐፅ፡** a radice **ዐፀወ፡** derivandum sit, sed nullum inveni locum, quo haec conjectura firmetur; nam in loco ወአብያትኒ፡ ዕፅዋተ፡ ዕራቁ፡ ይትኀደጋ፡ ወይትሀጐሉ፡ Jes. 24, 12 cod. Laur., sufficit interpretatio vocis ዕፅዋት፡ *clausae* vid. 24, 10.) *sterilitas, ariditas*, deinde *terra inculta* et *desolata, regio vasta, difficilis* et *salebrosa:* በብሔረ፡ ዐፅ፡ ἐν γῇ ἀπείρῳ Jer. 2, 6; ምድረ፡ በድው፡ ወዐፅ፡ γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος 28, 43; ከመ፡ ኢይኩን፡ ምድር፡ ዐፀ፡ ἔρημος Ex. 23, 29; ረሰይዋ፡ በድወ፡ ወዐፀ፡ Jer. 12, 10; ከመ፡ ትኩን፡ ዐፀ፡ 29, 14. 18. 21; ይኩን፡ ዐፀ፡ ዘለዓለም፡ 30, 11. 32, 4. 24. 33, 18; ዐፅ፡ ይእቲ፡ እምሰብእ፡ ወእምእንስሳ፡ 39, 43. 51, 6. 22; Did. ed. Platt p. 36; ከነት፡ በድወ፡ ወዐፀ፡ Macc. f. 13.

ዐፈረ፡ inus., כָּפַר *texit, operuit, oblevit*, ܟܦܪ (ܟܘܦܪܐ *tegumentum* ܡܟܦܪܐ *cidaris*); غَفَرَ *texit, obtexit; imbuit tinctura*, كَفَرَ (vid. etiam ቀፈረ፡, ኀፈረ፡, ከፈረ፡).

ዕፍረት፡ subst., m. et f., Pl. **ዕፍረታት፡**, *unguentum pretiosum*, ut *myrrhinum, balsaminum* al., (ab *oblinendo* dictum), μύρον Matth. 26, 7. 12; Marc. 14, 3; Luc. 7, 37; Cant. 1, 3. 2, 5; Ps. 132, 2; Prov. 27, 9; Jes. 25, 7; Judith 10, 3; ዕፍረት፡ ቅድው፡ Am. 6, 6; ዕፍረት፡ ምዑዝ Sap. 2, 7; መዐዛ፡ ዕፍረት፡ Jer. 25, 10; Jes. 3, 24 var.; ዕፍረት፡ ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; μυρισμός Judith 16, 7; ዕፍረተ፡ ትፍሥሕት፡ ἄλειμμα εὐφροσύνης Jes. 61, 3; ἀλάβαστρος 4 Reg. 21, 13; ዕፍረት፡ ቅድው፡ σμύρνα ἐκλεκτή Sir. 24, 15; ቅብአ፡ ዕፍረት፡ ἐλαίῳ σμυρνίνῳ Esth. 2, 12; ዕፍረታት፡ Cant. 4, 14; ማርያም፡ እንተ፡ ዕፍረት፡ (Matth. 26) quo epitheto distinguatur ab aliis Mariis, Deg.; ልሳነ፡ ዕፍረት፡ epitheton Pauli apostoli Enc. Teq. 13; Herm. p. 109.

ማዕፈርት፡ subst., Pl. **ማዕፈርታት፡** *tegimen capitis*, ut *cidaris, mitra, tiara:* κίδαρις Ex. 28, 35. 36. 29, 5. 9 (cfr. ܡܟܦܪܐ, nec non ኵፋር፡ c. 879 et ማኀፈደት፡ c. 627.) — *Voc. Ae.:* ማዕፈርት፡ ዘ፡ መሸፈኛ፡ ዘአራስ፡

ዘ፡ litera alphabeti Aethiopici decima septima, quae **ዘይ፡** nominatur, cuique respondet ز et ذ.

ዝ፡ pron. demonstr. m. (gramm. § 62 et 146, 1, a), f. **ዛ፡**, Acc. m. **ዘ፡**, f. **ዛ፡**, Pl. m. **እሉ፡**, f. **እላ፡** et **እሎን፡** (ut Did. 17; Phlx. 126; al. vid. infra), *hic, haec, hoc.* Formae Sing. rarius seorsum scribuntur, ut Gen. 42, 28; ዘ፡ ነገረ፡ Jer. 7, 23; እስከ፡ ዛ፡ ዕለት፡ 3, 25; Kuf. p. 100; plerumque verbo aut antecedenti aut sequenti annectuntur, ut: ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26; ለዝ፡ 8, 9; ምስለዝ፡ 12, 41; ዝሕዝብ፡ 15, 8; ዘትውልድ፡ 24, 34; ወዝከነ፡ 21, 4; ዝሰ፡ 27, 47; ዛኒ፡ 26, 13; ዝኑ፡ Gen. 43, 29. Et absolute (substantivi instar) usurpatur, ut: ዝውእቱ፡ ወልድየ፡ Matth. 3, 17; Ex. 3, 15; ዘገብረት፡ ዛቲ፡ Matth. 26, 13; እምአይቴ፡ መጽኡ፡ እሉ፡ Jes. 49, 21; Prov. 26, 22; እምእላ፡ Ps. 89, 11; እሎን፡ በእማን፡ ዐበይት፡ ኀጣውእ፡ F. M. 7, 1; አትትዎ፡ ለዝ፡ Luc. 23, 18; Joh. 6, 27 al.; et aliis nominibus junctum (adjectivi instar), plerumque praemissum: እመ፡ ገብረ፡ ዘቃለ፡ Kuf. 30; Ex. 2, 9; በዛ፡ በትር፡ 7, 17. 10, 6; እሉሰ፡ ዕደው፡ Sir. 44, 10; Gen. 43, 16; Jes. 36, 11; እላ፡ ራእያት፡ Asc. Jes. 11, 41; Gen. 21, 29; Hen. 22, 3; እሎን፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.; በእሎን፡ መዋዕላት፡ F. M. 4, 2; እሎን፡ ተዋስቦታት፡ F. M. 5, 17. 10, 1; ግበር፡ ዘኵሉ፡ πάντα ταῦτα Sir. 32, 7; እሉ፡ ኵሎሙ፡ 38, 31; እሉ፡ ክልኤሆሙ፡ τὰ δύο ταῦτα Jes. 47, 9; እሉ፡ ክልኤቱ፡ 51, 19; እሉ፡ ሠለስቱ፡ Sir. 26, 5; በእላ፡ ሠለስቱ፡ 25, 1; ante pron. rel.: ምንትኑዝ፡ ዘገበርከ፡ Gen. 12, 18; Matth. 13, 20; እሉ፡ እለ፡ ተርፉ፡ Zach. 8, 6. 11; Kuf. 30; Jes. 37, 4; Judae 10; እሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ Sir. 44, 7. a) Pro neutro usurpatur **ዝ፡**, ut Koh. 1, 10. 2, 10. 3, 13. 9, 3; Sir. 40, 8; Gen. 12, 18; ዘየዐቢ፡ እምዝ፡ ἰσχυρότερα τούτων Sir. 16, 5; Rom. 6, 10; በዝ፡ በሕቲታ፡ Gen. 34, 22; ወምስለ፡ ዝኒ፡ ἐν πᾶσι τούτοις Ps. 77, 36; et f. **ዛ፡** (quamquam rarius), ut: ጸሐፍዛ፡ Ex. 17, 14, vel Pl. **እሉ፡**, ut: በእንተ፡ ዝንቱ፡ ወበእንቱ፡ እሉ፡ Thren. 5, 17. b) **ዝ፡ — ዝ፡** *hic — ille, unus — alter:* Koh. 3, 19. 6, 5; ዝኒ፡ ወዝኒ፡ 1 Esr. 8, 24; ወተዶመ

ሩ፡ እሉ፡ ምስለ፡ እሉ፡ Kuf. 20; etiam ዝኒ፡ — ዝክቱኒ፡ Jes. 44, 5; ዝኩ፡ — ዝ፡ Jos. 8, 22. c) α) እምዝ፡ *post hoc* vel *haec* i. e. *deinde, tum, tunc, deinceps*, crebro, ut Gen. 35, 21; 1 Reg. 7, 2. 8, 1. 24, 6. 30, 1; 2 Esr. 16, 1; Judith 5, 20 (καὶ ἐγένετο). 12, 10; Job 2, 1; Jes. 10, 12 (καὶ ἔσται); Jer. 3, 16. 5, 19. 12, 16. 21, 7. Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11; Joh. 8, 11. β) ከመዝ፡ *talis, tale* et *ita, sic* vid. sub ከመ፡ c. 827. γ) እንበይነዝ፡ vel በበይነዝ፡ vel በእንተዝ፡ *ob hoc, propterea, ideo* vid. sub በይነ፡ c. 537 et በእንተ፡ c. 775. δ) በዝ፡ *hoc loco, hic*, Lit. d) ዝ፡ adverbialiter sumendum videtur: *nunc, jam*, ኀድግዝ፡ Luc. 22, 51. — Vid. ዝንቱ፡, ዝኩ፡, ዝክቱ፡, ዝየ፡

ዘ፡ pron. rel. et conj. rel. (gramm. § 147. 169, 5). A) Pron. rel.: Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡ *qui, quae, quod.* 1) De constructione hujus pronominis (vid. gramm. § 201. 202). a) Formae pronominis secundum numeros et genera variantur, ut: ኢየሱስ፡ ዘተብህለ፡ ክርስቶስ፡ Matth. 1, 16; ምድር፡ እንተ፡ ኢክንት፡ እንቲአከ፡ Kuf. 10; Gen. 12, 1; 1 Joh. 1, 5; አጥባት፡ እለ፡ ኢሐፀና፡ Luc. 23, 29; ቢጸሙ፡ እለ፡ ውስተ፡ ከልእ፡ ሐመር፡ 5, 7; sed ubicumque nomen, ad quod pron. rel. referatur, praemissum est, ዘ፡ simplex (tamquam nota relationis generalis) sufficere potest, ut: አንስትያ፡ ዘኀረዩ፡ (quas) Gen. 6, 2; አባግዕ፡ ዘአልቦ፡ ኖላዌ፡ Num. 27, 17; Hen. 18, 6. (De እንተ፡ *qui* pro ዘ፡ vid. infra sub B, 2). b) Pronomen relativum in Accusativo positum esse, aut e contextu subintelligitur, ut: ቃለ፡ ዘይቤሎሙ፡ Joh. 2, 22; ዐጸደ፡ ወይን፡ ዘወሀበ፡ ለዮሴፍ፡ Joh. 4, 5; Act. 2, 22; aut pronomine sive verbo sive notae Accusativi suffixo notatur: እብን፡ እንተ፡ መነንዋ፡ Matth. 21, 42; አሕዛብ፡ እለ፡ አውፅኦሙ፡ Act. 7, 45; አምላክነ፡ ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡ Jes. 25, 9. Genitivus pronomine ei nomini, a quo Gen. pendet, suffixo notatur, ut: አመት፡ እንተ፡ ስማ፡ አጋር፡ *ancilla* (quae nomen ejus i. e.) *cujus nomen Agar* Gen. 16, 2; ሕዝብ፡ እለ፡ ኢተሰምዐ፡ ነገሮሙ፡ Deut. 28, 49. Praepositiones pronomini relativo α) vel (sicut in aliis linguis Semiticis) postponuntur eaeque pronomine suffixo (ad idem nomen ad quod pr. rel. refertur relato) munitae: ምድር፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ነበረ፡ *terra* (quae in ea i. e.) *in qua habitaverat* Gen. 37, 1. 30, 26; Ex. 4, 17; ዘመጻእኪ፡ ኀቤሁ፡ *ad quem venisti* Ruth 2, 12. β) vel (quamquam rarius) praemittuntur: ወኵሉ፡ ውስተ፡ ዘወድቀ፡ በድኖሙ፡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ Lev. 11, 32; በኵሉ፡ በዘአመከር፡ Kuf. p. 67; ሰይፍ፡ በዘይቀትለነ፡ Ex. 5, 21. 23, 27. 28, 4. 34, 33. 35; Gen. 31, 32. 43, 22; ጽንዕ፡ በዘ፡ ይትዌከሉ፡ ረሲዓን፡ Prov. 21, 22; Jes. 50, 5; Jer. 51, 14; Hez. 12, 2; Matth. 2, 7; Joh. 1, 33. γ) denique et praemittuntur et pron. suffixo munitae postponuntur: በዘቦቱ፡ Num. 4, 26; Ex. 30, 36. 17, 5; Ps. 31, 1; Apoc. 15, 1; 2 Petr. 1, 4. — Pronomini relativo, ubi ratione modo dicta complementum pronominis suffixi adjectum est, passim ለ፡ praefigitur, quo illud pronomen suff. ad pron. rel. referendum esse significetur: ለእለ፡ ውስቴቶሙ፡ ሀሎከ፡ ἐν οἷς σὺ εἶ Ex. 34, 10; ወቦ፡ ለዘወሀበ፡ *et erat cui dedit* Matth. 25, 15; አልቦ፡ ለዘየኀፍር፡ *nemo est quem vereatur* (ne interpreteris: *nemo est qui eum vereatur*) Clem. f. 204. c) Praepositiones longiores quae secundum legem sub b, β dictam praeponendae erant, pronomini relativo postponere licet: ዘእምነ፡ (pro እምነ፡ ዘ፡) Hen. 33, 3; Gen. 4, 13; እለ፡ እምኀበ፡ Hen. 72, 3; እንተ፡ ኀበ፡ Gen. 47, 4; ዘኀበ፡ Lev. 14, 40. 18, 3; ዘእምኔሆሙ፡ 25, 27. d) Pron. rel. nonnumquam in Accusativo loci et temporis, ponitur: መካን፡ እንተ፡ ὁ τόπος ἐν ᾧ Ex. 3, 5; ፳ዓመት፡ ዘ፡ ἐν οἷς Gen. 45, 6; Ex. 6, 28; Num. 1, 1. 7, 1. Lev. 25, 50; Ps. 89, 17. e) Enunciationem relativam ei nomini, cui apposita est, postponere non necesse est sed etiam praemittere licet, ut: ኢትእርዩ፡ ዘወድቀ፡ እክለ፡ Lev. 19, 9. 18, 5; Num. 21, 13; Deut. 1, 18. Nec raro illud nomen attractione in enunciationem relativam transmittitur: ዛቲ፡ ይእቲ፡ ዳግሚትየ፡ ዘጸሐፍኩ፡ መጽሐፈ፡ (pro መጽሐፍ፡) 2 Petr. 3, 1; Herm. p. 99; Matth. 8, 10. 10, 11; Jud. 17, 2; Ex. 17, 1; Ps. 36, 26 (plura vid. gramm. § 201). 2) De significatione pronominis. a) Pron. rel., ubi nomen ad quod referatur non memoratum est exponitur α) *is qui, ejus qui, ei qui* al.: ብፁዓን፡ እለ፡ ይላሕዉ፡ *beati ii qui lugent* Matth. 5, 4; ምንተ፡ እረግም፡ ዘእግዚ'፡ ኢረገሞ፡ (eum quem) Num. 23, 8; ደሞ፡ ዘቀተለ፡ (ejus qui) Num. 23, 24; ዕሤተ፡ እንተ፡ ገበርኩ፡ ሠናይተ፡ praemium ejus quod feci boni Sir. 20, 16; ዘእለ፡ *eorum qui* Asc. Jes. 3, 1; ለእለ፡ ይፈቅዱ፡ ይትፈወሱ፡ አሕየዎሙ፡ (eos qui) Luc. 9, 11; ምስለ፡ እለ፡ ሞቱ፡ (cum iis qui mortui sunt) Ruth 1, 8; እእሪ፡ እክለ፡ ኀበ፡ እለ፡ ረከብኩ፡ ሞገሰ፡ (apud eos apud quos) 2, 2. β) *quicumque, quisquis*, Matth. 5, 39. 41. 10, 33. 18, 4. 18. 23, 12; Jac. 1, 25; Ex. 30, 29, al.; (vid. ዘከነ፡ c. 864); በዘፈቀድከ፡ ኩነን፡ ኪያየ፡ (quocumque modo volueris) Enc. Haml. 6; et duplicatum ዘዘ፡ Ex. 35, 5. At plerumque ኵሉ፡ ዘ፡, ut: ኵሉ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡ Job 41, 2; ኵልክሙ፡ እለ፡ πάντες ὅσοι Jes. 66, 10; Matth. 14, 36; al. crebro. γ) *si quis*: ዘርኢከ፡ እምውስቴቶሙ፡ ጠቢበ፡ ትልዎ፡ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι Sir. 6, 34; ዘኪያሃ፡ አፍቀረ፡ አፍቀረ፡ ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 15. δ) *qualis*: እመ፡ ትገብር፡ ሠናየ፡ አእምር፡ ለዘ፡ ትገብር፡ τίνι Sir. 12, 1; ምንዳቤ፡ ዘኢኮነ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡ οἵα Matth. 24, 21; mos ዘኢኮነ፡ እምቅድመዝ፡ Org. ε) de ለእለ፡ *quot, quotcumque* vid. sub ለለ፡ col. 25. b) ዘ፡ crebro pronomine Latinorum neutro exponendum est: አልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡ non habebant quod ederent Marc. 8, 1; Matth. 10, 27. 11, 4. 12, 2. 13, 17 al.; rarius እንተ፡ pro neutro usurpatur, ut: አድኅነኒ፡ እምእንተ፡ እፈርህ፡ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου Esth. 4 apcr.' c) ዘኒ፡ — ዘኒ፡ *alius — alius* Rom. 12, 6—8; ናሁ፡ እለኒ፡ — ወእለኒ፡ Jes. 49, 12. d) de ቦ፡ ዘ፡ vel ቦ፡ እለ፡ *quidam, et* ቦዘ፡ — ቦዘ፡ *alius — alius* vid. ቦ፡ c. 481. e) de አልቦ፡ ዘ፡ *nullus, nihil* vid. sub አልቦ፡ c. 717. f) de ከመ ዘ፡ *quasi, tamquam* et ዘከመ፡ *sicut* vid. sub ከመ፡ c. 827. g) ወዝኒ፡ ዘ፡ 4 Reg. 18, 22; Dan. 4, 20; et plerumque ወዘ፡ *quod autem ad id attinet quod* Gen. 41, 32; ወዘኒ፡ ይቤ፡ Dan. 4, 23; Hebr. 12, 27; ወዘሰ፡ ነገረ፡ ሞት፡ *quod autem ad mortem attinet* 4 Esr. 6, 51. B) Conj. rel. 1) ዘ፡ a) *quod* (daß) α) ad complendam et exponendam notionem antea brevius significatam: ምንትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘአፍጠንከ፡ ረኪበ፡ Gen. 27, 20. 12, 18; Num. 16, 9. 13. 20, 5; Jud. 13, 18; Ruth 3, 10; Marc. 1, 27. 4, 41; Luc. 8, 25. β) post interrogationem, ubi causa interrogationis exponitur: ምንት፡ ኮንከ፡ ዘተማሕፀንከ፡ በምሥዋዕ፡ τί γέγονέ σοι ὅτι πέφευγας 3 Reg. 2, 29; Gen. 31, 26. 36; Ps. 113, 5. 6; Jes. 22, 1. γ) *eo quod*: አሕየውኪ፡ ነፍሰኪ፡ ዘአፍጠንኪ፡ ወሪደ፡ σπεύσασα Judith 10, 15. δ) post verba impersonalia: ኢአከለክሙኑ፡ ዘረዐይክሙ፡ Hez. 34, 18; Gen. 33, 15; ምንተ፡ ይበቍዐኒ፡ ዘነሐዩ፡ 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; ደለወኒ፡ ዘአሕመምከኒ፡ Ps. 118, 71; ይመስለክሙኑ፡ ዘሐሰተ፡ ይብል፡ Jac. 4, 5; Dan. ap. 13, 6; Joh. 11, 31; Matth.

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia:* ነስሐ፡ እግዚ''፡ ዘአንገሠ፡ 1 Reg. 15, 35; አአኵተከ፡ ዘኢረሰይከኒ፡ Luc. 18, 11; ሴልየ፡ ዘርሕቀ፡ Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphatice praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis ዘ፡ adjicere amant: *non est quod*, ut: ኢኮነ፡ እንበይነ፡ ዝሙት፡ ዘእነሥኣ፡ Tob. 8, 7; አኮ፡ በኅብስት፡ ክመ፡ ዘየሐዩ፡ ሰብእ፡ Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: አኮ፡ ዘሞተት፡ (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et አልቦ፡ ዘተተጋአዙ፡ በፍኖት፡ Gen. 45, 24. η) በ፡ ዘ፡ vel በኑ፡ ዘ፡ *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. በ፡ c. 482) et አልቦኑ፡ ዘ፡ *nonne est quod?* Gen. 27, 36. θ) እፎ፡ ዘ፡ *quomodo est quod* vid. sub እፎ፡ c. 807. ι) ሕቀ፡ ክመ፡ ዘእም፡ *haud multum abfuit quin* vid. sub ሕቀ፡ c. 98. b) *cum, si,* Matth. 6, 30. 7, 11.

2) እንተ፡ a poëtis pro ዘ፡ usurpatur: *quod*, ut: ሰላም፡ ለከ፡ እንተ፡ ነበርከ፡ ዕቁደ፡ Enc. Mij. 17; ሰላም፡ ለበርኪስስ፡ ክመ፡ ያርኁ፡ ወይዕጹ፤ እንተ፡ አድምዐ፡ ሢመተ፡ ለእግዚ''፡ ውስተ፡ አንቀጹ፡ Enc. Mag. 1; ሰላም፡ ለዮሐንስ፡ ወአቡቂር፤ እንተ፡ ነበሩ፡ ኅቡአ፡ በእለ፡ እስክንድርያ፡ ሀገር፤ Enc. Haml. 4; ሰላም፡ ለአቃርዮስ፡ እንተ፡ ደለዎ፡ ርእይ፤ Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. ዘ፡ usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363), ut: ሰላም፡ እብል፡ ለብእሲ፡ ምእመን፤ እንተ፡ ይሰመይ፡ ጎልያን፡ Enc. Haml. 10; (ሰላም፡) ለረድኡ፡ ጳውሎስ፡ ቲቶ፡ እንተ፡ አፍቀሮ፡ (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (እንተ፡ duarum syllabarum poëta maluit quam ዘ፡ monosyllabum. Si quis እንተ፡ idem quod እንዘ፡ esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspicua est, cur poëta እንዘ፡ uti noluerit). 3) ዘ፡ cum praepositionibus compositum, sc. a) በዘ፡ α) *cum, dum:* ወለደት፡ ሎቱ፡ ወልደ፡ በዘረሥአ፡ Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (*quo* c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ὥστε); ለምንት፡ ትትናገር፡ በዘ፡ ይሰምዑ፡ ሕዝብ፡ 4 Reg. 18, 26; በዘ፡ ይረክበክሙ፡ እኩይ፡ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν Jer. 7, 10; ገብሩ፡ በዘ፡ ያምዕዑኒ፡ 11, 17; በዘ፡ ይትናዘዙ፡ εἰς παράκλησιν 16, 7. 20, 8; አሁበሙ፡ ልበ፡ በዘ፡ ያአምሩኒ፡ τοῦ εἰδέναι 24, 7. 26, 10. 39, 39. 42, 8; Thren. 1, 15; Judith 12, 8; Hez. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod,* Hez. 16, 52. b) እምዘ፡ α) *ex quo* (tempore): እምዘ፡ ተወልደ፡ Kuf. 35; እምዘ፡ ተጼወውነ፡ Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam,* (*ubi, quum*): እምዘ፡ ጌሠ፡ Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) በእንተ፡ ዘ፡ *pro eo quod* vel *propterea quod* Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) ህየንተ፡ ዘ፡ *loco ejus quod* (*cum*) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) እንበይነ፡ ዘ፡ *ideo quod* Enc. Sen. 7.

ዘ፡ nota Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. ዘ፡, ita notam Genitivi ዘ፡ secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nominum variare licet, sc. Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡, ut: ዕፀ፡ በለን፡ እንተ፡ ላሕ፡ Gen. 35, 8. 2, 4; መኃትው፡ እለ፡ ወርቅ፡ Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque ዘ፡ post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: ማርያ፡ እንተ፡ ያዕቆብ፡ Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; ዘመኑ፡ አንተ፡ cujus es tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota ዘ፡ significatur), ut: ብእሲትከ፡ እንተ፡ ንእስከ፡ uxor tua juventutis tuae Mal. 2, 14; አጥልዲኪ፡ እለ፡ ሐቅል፡ Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44, 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; አዘክርስቶስ፡ አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡ Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: በዕለት፡ ዐበይ፡ እንተ፡ ኵነኔ፡ Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: መራኁተ፡ ሞት፡ ወዘሲኦል፡ Apoc. 1, 18. 17, 5; አብያቲከ፡ ወዘዐበይትከ፡ Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: ይከውኑ፡ ኵሎሙ፡ ዘአምላክ፡ omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Ps. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; ላህመ፡ ለእመ፡ ወግዐ፡ ዘካልኡ፡ (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; ቃል፡ ቃለ፡ ያዕቆብ፡ ወእደው፡ እለ፡ ዔሳው፡ Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae ዘ፡ notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex:* ምሕራማቲኪ፡ ገብሩ፡ ዘቀርን፡ ነጌ፡ ἐξ Hez. 27, 6; ግበር፡ ለከ፡ ታቦተ፡ እንተ፡ ዕፅ፡ ἐκ ξύλων Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivis materiae praepositum adjectiva materiae efficit: ጽላት፡ እለ፡ እብን፡ Ex. 34, 4; ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; ዘብሩር፡ Num. 7, 13; ዘጸጕረ፡ ገመል፡ Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ذو) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui est* alcjs i. e. *pertinens ad* alqm vel alqd, *praeditus, possidens.* α) ለከሙ፡ ለእለ፡ ብሔረ፡ ሮሜ፡ Rom. 1, 15; በእንተ፡ እለ፡ ጌዴዎን፡ Hebr. 11, 32; እምነ፡ እለ፡ ሳኦል፡ *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; እለ፡ ኢዩ፡ 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; ኵሎሙ፡ እለ፡ ቤቱ፡ Kuf. 16; ምስለ፡ እለ፡ አዛርያ፡ Dan. ap. 3, 25; ዕደው፡ እለ፡ ዳታን፡ ወአቤሮን፡ Sir. 45, 18; አኮ፡ ክመ፡ ዘበለስ፡ ዘተገብሩ፡ τὸ τῆς συκῆς Matth. 21, 21. 16, 23. 22, 21. β) ዘለምጽ፡ *lepra praeditus* vel *affectus* i. e. leprosus Matth. 8, 2. 10, 8; ዘጋኔን፡ 4, 24. 9, 32; ዘሢበት፡ Lev. 19, 32; ዘሕብር፡ Gen. 31, 8; ዘጽድቅ፡ Lev. 19, 36; እለ፡ ዐመፃ፡ Hen. 95, 7; ዘሥጋ፡ Gen. 6, 17. 7, 15; ዘነፍስ፡ Jes. 40, 5. 49, 26; ዘመንፈስ፡ Jos. 10, 28. 30; Gen. 7, 22; al. 4) Nota Genitivi ዘ፡ ubi duplicatur, sc. ዘዘ፡, vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub ዚአሁ፡

ዚአየ፡, ዚአከ፡, ዚአሁ፡ al., እንቲአየ፡, እንቲአከ፡ al., እሊአየ፡ al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum ዚአየ፡, ad f. እንቲአየ፡, ad Pl. እሊአየ፡), *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum,* nonnumquam *proprius,* et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Joh. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: ኵሉ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡ ዚአየ፡ ውእቱ፡ Job 41, 2; እንተ፡ ኢኮነት፡ እንቲአከ፡ quae non tua est Kuf. 10; ዚአየ፡ ውእቱ፡ አፍላግ፡ Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; ክመ፡ እሊአከ፡ ንሕነ፡ Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Ps. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: ኀዲገ፡ ዚአየ፡ τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ Prov. 2, 16. 19; በእበደ፡ ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; ለሊሁ፡ ይረግም፡ ነፍሰ፡ እንቲአሁ፡ 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5, 1. 10; አዐቅብ፡ ነፍሰ፡ እንቲአሁ፡ 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; ዐውደ፡ ዚአሁ፡ Hen. 47, 3;

ወከነ፡ ስብሓቲነ፡ ከመ፡ ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 8, 17; እምዚአየ፡ ἐκ τοῦ ἐμοῦ Joh. 16, 14; ውስተ፡ ዚአሁ፡ εἰς τὰ ἴδια 1, 11; ዐቢይ፡ እምነ፡ ዚአሆሙ፡ μείζων τῆς αὐτῶν Jos. 19, 9; ለእሊአሁ፡ Gen. 14, 14; Num. 16, 5; Joh. 13, 1. c) nec non α) ubi suo nomini ad quod pertinet praemissum est: እንቲአየ፡ ልብ፡ ἐμὴ καρδία Prov. 23, 14; እንቲአሆሙ፡ ሕይወቶሙ፡ Hen. 38, 6. β) vel post nomen pronomine suff. praeditum, ubi hoc pronomen emphaseos causa repetendum est: ወነፍሶ፡ ነፍሶሂ፡ እንቲአሁ፡ vitam suam sui ipsius Luc. 14, 26. 5, 23. γ) aliâs quoque, ut: በአተ፡ ከዐበት፡ እንቲአሁ፡ (pro በ"፡ ከ"፡ በአተ፡ እ"፡) Gen. 23, 9. 2) Rarius formae ዚአየ፡, ዚአከ፡ al. pron. rel. ዘ፡ praemittitur: *qui mei*, *tui* al. *est* i. e. *meus*, *tuus*, ut: ዘዚአየ፡ ምክር፡ ἐμαὶ βουλαί Prov. 1, 30; እወቅስ፡ ዘዚአየኒ፡ ጽድቅየ፡ ወዘዚአኪኒ፡ ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12; ዝስ፡ ኵሉ፡ ዘዚአየ፡ Jes. 66, 2, 4 Esr. 9, 34; Gen. 31, 43; maxime ubi neutro *meum*, *tuum* al. exponendum est, ut: እለ፡ ዘዚአሆሙ፡ ይዘርዑ፡ τὰ ἴδια σπείροντες Prov. 11, 24; ዘዚአከ፡ τὰ σά Gen. 33, 9; Sir. 13, 5. 3) ዚአሁ፡, ዚአሃ፡ al. a) praemisso ለለ፡ vel ዘዘ፡ vim distributivam nanciscitur: *suus cujusque* vel *cuique*, *varius*, *multimodus*, *varii generis*, ዘለለ፡ ዚአሁ፡ ሕማሞሙ፡ *quorum morbi sui cujusvis* i. e. *varii erant* Matth. 4, 24; አልበሶሙ፡ ኀይለ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ καθ' ἑαυτοὺς Sir. 17, 3; በበአምሳለ፡ ገጹ፡ ያርእየከ፡ ዘዘ፡ ዚአሁ፡ 31, 3; ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ Jes. 53, 6; Act. 2, 4; ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; ቃሎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ 1 Esr. 3, 8; 4 Esr. 4, 48—51; Gen. 34, 25; ዘዘ፡ ዚአነ፡ 43, 21; ዘዘዚአከሙ፡ 37, 7; Rom. 12, 4; διάφορος Lev. 19, 19; Rom. 12, 6; Hebr. 9, 10; ποικίλος Tit. 3, 3; Hebr. 2, 4; Jac. 1, 2; 1 Petr. 1, 6; Ex. 35, 35; ዘዘዚአሁ፡ ትምህርት፡ ποικιλτικὴ ἐπιστήμη Job 38, 36. b) praemisso ዘዘ፡ (sc. nota Genitivi duplicata) vim reciprocationis nanciscitur, et cum verbis *dirimendi* junctum significat: *ab invicem*, *alius ab alio*, ይፈልጦሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32; ተፋለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; አስተራሕቅዎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Dan. ap. 1, 51.

ዘህለለ፡ quadrl. inus., referendum ad familiam late propagatam radicum דָּלַל دَلْدَلَ ذَلَّ زَلْزَلَ ذَالَ, quae primitus *pendulum esse*, *laxum dependere* significabant; in specie cfr. ܙܠ *lascive egit*, *luxuriatus est*, זָלַל liederlich, ذَاهِلٌ *obliviosus*, *socors*; Amharenses habent ዘለለ፡ *salire* et *jocari*.

አንዘህለለ፡ V 1) intrs. a) *languescere*, *emolliri*, *dissolvi*: ኢታንዘህልል፡ ሶበ፡ ገሠጸከ፡ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (Hebr. 12, 5) Chr. ho. 29; አልባስ፡ ቀጠንት፡ ይመስዋ፡ ለነፍስ፡ ወይሬስያ፡ ታንዘህልል፡ ἐκλύει ψυχὴν καὶ διακλᾷ καὶ διαχεῖ Chr. Ta. 29. b) *dissolutum esse*, α) *socordem esse*: አንዘህለለታ፡ ለነፍስ፡ ῥᾳθυμοῦσαν καὶ ὑπτίαν γενομένην Chr. ho. 29. β) *lascivire*, *luxuriari*: አንዘህለሉ፡ በአብዝኖ፡ መብልዕ፡ ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσπατάλων Chr. Ta. 29. γ) *luxuriae et desidiae deditum vagari*: ዘያንዘህልል፡ ምስለ፡ አብዳን፡ ὁ συῤῥεμβόμενος ἄφροσιν Prov. 13, 20. 2) trs. *emollire*, *dissolvere*: መፍትው፡ ለነ፡ ኢንረስዮ፡ ለሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ረብሕ፡ ወኢናንዘህልሎ፡ በተፈግዖ፡ ἄχρηστον ποιεῖν μηδὲ ἐκλῦσαι αὐτὸ τῇ τρυφῇ Chr. Ta. 29. [Lud. statuit: አንዘህለለ፡ *ineptivit*, *nugatus est*, *vanitatibus deditus fuit*, exemplo nullo allato].

ንዝህሉል፡ et **እንዝህሉል፡** part. *dissolutus* (liederlich, et *negligens*, *socors*, et *libidinosus*, *prodigus*, *nequam*): inobediens erat et ተደመረ፡ ምስለ፡ አኀው፡ (monachis) ንዝህሉላን፡ Phlx. 104; opp. ተዐቃቢ፡ Phlx. 106; de sacerdotibus malis, Apoc. Mar. Joh.; filius እመ፡ ከነ፡ ንዝህሉለ፡ (unordentlich) በግብሩ፡ F. N. 24, 3; qui rem suam familiarem dissipat ዝንቱ፡ እንዝህሉል፡ ውእቱ፡ በሥርዐቱ፡ ወንዋዩ፡ et in custodiam committendus est ከመ፡ ከዐበ፡ ንዝህሉለ፡ ኢይኩን፡ በንዋዩ፡ F. N. 32.

ንዝህላል፡, rarius **ነዝህላል፡**, subst. *vita dissoluta*, *animus dissolutus* a) *languor*, *desidia*, *ignavia*: ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ (ὄκνος) Chr. Ta. 27; ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ νωθής Chr. ho. 32; ንዝህላል፡ ወትዝኅርት፡ non decent anachoretam Phlx. 5. b) *lascivia*, *heluatio*, *nequitia*, *animus cupiditatibus agitatus*: viduae ecclesiasticae ኢይሑራ፡ ውስተ፡ ሐውዝ፡ መብልዕት፡ ወንዝህላል፡ Did. 14; ነዝህላለ፡ (v. ንዝህላለ፡) ፍትወት፡ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας Sap. 4, 12. c) *animi levitas*, *temeritas*, *vanitas* (Leichtsinn, Leichtfertigkeit), spec. in loquendo: እለ፡ ወድቁ፡ ውስተ፡ ንዝህላል፡ εἰς τὸ ῥᾴθυμον (verfallen in leichtsinnige Reden) Cyr. c. Pall. f. 76; si pugnam detrectaveris ናሁ፡ ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ Jsp. p. 282; ነዝህላል፡ („nugae scurriles") Lud. ex Org. 5.

ነዝህሊል፡ v. **ንዝህሊል፡** adj. *dissolutus*, *ganeo*, *heluo*: ነዝህሊል፡ (v. ንዝ"፡) ብእሲ፡ ὃς κατασπαλᾷ Prov. 29, 21.

መንዝህልል፡ et **መንዝህልል፡** part. *dissolutus* a) *ignavus*, *socors*, *languidus*: በእንተ፡ ሀከያን፡ ወመንዝህልላን፡ νωθρότεροι Chr. ho. 3; ሀካይ፡ ወመንዝህልል፡ ῥᾴθυμος Chr. ho. 32; ሀዩይ፡ ወመንዝህልል፡ Phlx. 135. b) *libidinosus*, *nequam*, *ganeo*, *heluo*, *nebulo*: መንዝህልል፡ ne sacerdos constituatur Clem. f. 85, nec diaconus Kid. f. 17; መንዝህልል፡ ወሰካሪ፡ ወተላሃዪ፡ F. M. 34, 1; ውስተ፡ ቤት፡ ሐኖት፡ ዘውእቱ፡ ቤት፡ ዘማውያን፡ ወመንዝህልላን፡ F. M. 32, 1; ኢይሑር፡ ኀበ፡ መከናት፡ ዘይትጋብኡ፡ ውስቴቶን፡ መንዝህልላን፡ ወእለ፡ ይሰክሩ፡ ተባዕት፡ ወአብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡ 34, 2; ወልድ፡ መንዝህልል፡ ዘይዘብጥ፡ ወላድያኒሁ፡ ወይፀርፎሙ፡ F. N. 42, 13.

ዘሀረ፡, **ተዘሀረ፡** *gloriari* vid. sub ዘኀረ፡

ዝሁራ፡ et **ዝሆራ፡** subst. i. q. زُهَرَة nomen *Veneris stellae*, ዝሁራ፡ Jsp. p. 273; ዝሆራ፡ ኮከብ፡ Sx. Jac. 25; ሐንጹ፡ ምኵራብ፡ በህየ፡ በስመ፡ ኮከብ፡ ዝሁራ፡ Sx. Mij. 3.

ዘለለ፡ inus., cui vis *vacillandi* et *nutandi* infuisse videtur, coll. זלל (זָלַל, זוֹל, زَلْزَلَ ܙܠ תַּלְתַּלִּים זַלְזַלִּים) an *tollendi?* (coll. סָלַל et תָּלַל, vid. Ges. thes. p. 957. 1504).

መዝለል፡ et **ምዝላል፡** subst *vimen*, *pertica*, *vectis tenuior*: ጾርዎ፡ በመዝለል፡ (v. በምዝላል፡) ἐπ' ἀναφορεῦσι Num. 13, 23. — *Voc. Ae.*: ምዝላል፡ ዘ፡ የወይን፡ ሰንሰ፡

ዘልሐ፡ I, 1 [i. q. ܕܠܚ; دلح דְּלַח vel זְלַח (in Targ. Jes. 30, 14)] vicina דָּלָה ܕܠܐ دَلَا] *haurire*, *exhaurire*: ማይ፡ ዕሙቅ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ብእሲ፡ መምክር፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዘልሖ፡ ἐξαντλήσει αὐτήν Prov. 20, 5. (At Rad. Abb.: ዘልሐ፡ ዘ፡ ጠመቀ፡).

ዘልገሰ፡ quadrl. I *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi corripi* vel *laborare*: Diocletianus ዘልገሰ፡ ኵለንታሁ፡ ወወፅአ፡ ልሳኑ፡ M. M. f. 19.

ዝልጋሴ፡ subst. [fortasse propagatum e زلع vel سلع *fissuris laboravit*, سَلَعٌ *lepra*] *scabies* vel *leprae species maligna, elephantiasis*: **ዝልጋሴ፡ እኩይ፡** ἕλκος πονηρόν Job 2, 8; **ዝልጋሴ፡ ወለምጽ፡** F. N. 4. 24, 2. 5. 7; ut convalescam **እምቍስለ፡ ዝልጋሴ፡ ኀጣውእ፡** Org. 6; **ደወየት፡ በዝልጋሴ፡** Lud. e Vit. Sam. (Lud. exponit: morbi foedi genus, fortassis species luis venereae). — *Voc. Ae.*: **ዝልጋሴ፡ እንጓንጸ፡ በከ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ።**

ዝልጉስ፡ part. *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi, affectus*, a) de ovibus (*scabiosus*): Did. 6 (ed. Platt p. 38); **እመርዔት፡ አባግዕ፡ በ፡ ዘይከውን፡ ጥዑየ፡ ወቦ፡ ዝልጉስ፡** ψώρας ἀναπέπλησται Chr. Ta. 17; **ኖላዊ፡ አባግዕ፡ ሶበ፡ ይሬኢ፡ አሐቲ፡ ዝልግስት፡ አፉሃ፡ ወለእመ፡ ኢከልአ፡ ፍጡነ፡ ይከውና፡ ዙሎሙ፡ ዝልጉሳነ፡** (sic) Clem. f. 100. 112. b) de hominibus: **ዝልጉሳነ፡ (ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡)** Clem. f. 176; **ዝልጉስ፡ ወዘለምጽ፡** (at Gr. habet γονοῤῥυὴς καὶ λεπρός) 2 Reg. 3, 29.

I. **ዘለፈ፡** inus. i. q. דָּלַף ,זָלַף ?ذلف (ذرف) *stillavit.*

ዝሉፍ፡ part. *stillans* (liquor) i. e. στακτή *stacte*, Hez. 27, 16.

II. **ዘለፈ፡** rad., cui potestas *procedendi* et *praecedendi* nec non *properandi* inest, coll. زَلَفَ, سَلَفَ, سُلْفَةٌ. (Vis radicis prima in *fluendo* et *labendo* — vid. I **ዘለፈ፡** — fuisse videtur, cfr. دَلَفَ, إِزْدَعَفَّ cum ذرف et زرف).

አዝለፈ፡ II, 1, rarius **አዘለፈ፡** II, 2 *continuare, pergere, perseverare, perpetuare*, c. c. Acc. rei vel Inf.: **ዘአዝለፈ፡ ትዕግሥቶ፡** ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος Matth. 10, 22. 24, 13; Marc. 13, 13 (ubi ed. rom. **አዘለፈ፡** habet); **ዘያዘልፍ፡ ሐሰተ፡** (pertinax mendacii) F. M. 23, 1; **ሶበ፡ አዝለፈ፡ ጸሎተ፡** Phlx. 51; **ዘአዝለፈ፡ ዘንተ፡ ኀጢአተ፡** F. M. 10, 3; **ለእመ፡ አዝለፍነ፡ ዐቂበ፡** Hebr. 3, 14; **ከመ፡ ያዝልፉ፡ ገቢረ፡ ትሩፋት፡** F. M. 2, 2; **ኢያዝልፍ፡ ምሂረ፡ በቃል፡ በሕቲቱ፡ አላ፡ ይኩኖሙ፡ አርአያ፡** 2, 11; **አዘለፍነ፡ ነጽሮታ፡** Chr. Ta. 8; c. **ላዕለ፡** seq. Inf., ut: **አዝለፈ፡ ላዕለ፡ ገቢረ፡ እኩይ፡** Chr. Ta. 7; seq. **እንዘ፡**, Phlx. 63 (vid. sub **ደፍዐ፡**). (Job 39, 13: **ሰገኖ፡ ዘታዘልፍ፡ ወትነብር፡** absque auctoritate Graeci et sine sensu bono). — *Voc. Ae.*: **አውተረ፡ ወአዝለፈ፡ ዘ፡ አረዘመ።**

ተዘለፈ፡ III, 1 (an 2?) ut videtur *temeritate rapi* vel *perturbari* (vid. **ዝሉፍ፡** n. 2, b): **እመ፡ ተዘከርኩ፡ ተዘለፍኩ፡** ἐσπούδακα Job 21, 6.

ዝሉፍ፡ part. 1) *continuus, perpetuus*, sed non nisi adverbialiter: *perpetuo, in perpetuum* (*aeternum*), *ad finem usque, prorsus, plane*, **ዝሉፈ፡** Ex. 21, 6, et plerumque **ለዝሉፉ፡** (gramm. § 163, 2) Ex. 27, 21; διὰ παντός Lev. 11, 42; εἰς τέλος 1 Par. 28, 9; Ps. 9, 6. 19. 73, 1; Hez. 22, 30; Dan. 2, 34; Judith 7, 30; Job 20, 7; Sir. 10, 13; καθόλου Hez. 17, 14; εἰς τὸ λοιπόν Judith 11, 3; ἐνδελεχῶς Sir. 20, 26; εἰς τὸν αἰῶνα vel ἕως αἰῶνος Sir. 11, 33. 24, 9; 4 Esr. 7, 10. 8, 35. 9, 21; et **እስከ፡ ለዝሉፉ፡** Job 23, 3. 2) de hominibus a) *pertinax, pervicax, obstinatus*: ἄτακτος 1 Thess. 5, 14; ἀνυπότακτοι **ዝሉፋን፡ እለ፡ ኢይትኤዘዙ፡** Tit. 1, 6; 1 Tim. 1, 9; **ኢትኩን፡ ዝሉፈ፡ በልሳንከ፡** μὴ ἐνέδρευε τῇ γλώσσῃ σου Sir. 5, 14; castiga filium, **ከመ፡ ኢይኩን፡ ዝሉፈ፡** Did. 22; **ዝሉፍ፡ ለይትገሠጽ፡** Kid. f. 9. b) celeriter procedens i. e. α) *praeceps, temerarius*: προπετής 2 Tim. 3, 4; προαλής Sir. 30, 8. β) *audax, insolens*, **ዝልፍት፡** θρασεῖα Sir. 22, 5; **ነፍስ፡ ዝልፍት፡** ψυχὴ τολμηρά 19, 3; ὑπερήφανος Rom. 1, 30; **ኀቡላን፡ ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10; λαπιστής Sir. 20, 7. — (Job 28, 18 **ዝሉፍ፡ ወዕንቡዝ፡** pro μετέωρα καὶ γαβίς).

ዘልፍ፡ subst. *perpetuitas, tempus perpetuum* vel *sempiternum*. Usitatum est 1) ad formanda adverbia: a) **ዘልፈ፡** α) *continenter, perpetuo, indesinenter, semper*, εἰς τέλος Gen. 46, 4; διὰ παντός Ex. 25, 30; Ps. 15, 8; Sir. 23, 10. 27, 11; Jes. 30, 29. 49, 16. 52, 5. 57, 16; ἐνδελεχεῖς Sir. 17, 19; ἀδιαλείπτως Rom. 1, 9; 1 Thess. 2, 13; πάντοτε Matth. 26, 11; Marc. 14, 7; Luc. 15, 31. 18, 1; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 2; εἰς τὸν αἰῶνα Ps. 102, 9; Judae 25; **ዘልፈ፡ ለለዕለቱ፡** Ex. 16, 5; **ኢ፡ — ዘልፈ፡** *numquam*, **ዘኢይጸመኒ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. β) *antea semper* vel *solito more* (gewöhnlich): **እለ፡ ይሬእይዎ፡ ዘልፈ፡** οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον Joh. 9, 8 rom.; Asc. Jes. 7, 2; **በከመ፡ ይገብር፡ ዘልፈ፡** καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν Dan. 6, 10; διόλου Dan. ap. 13, 13; **ከመ፡ ዘልፈ፡** καθάπερ καθ' ἡμέραν Judith 13, 3; καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας Dan. ap. 1, 15; 1 Reg. 19, 7 var. γ) *pluries, multoties, saepe, crebro*: πολλαχῶς Hez. 16, 26; πλεονάκις Ps. 128, 1. 2; πολλοῖς χρόνοις Luc. 8, 29; πολλάκις Phil. 3, 18; Marc. 5, 4. 9, 22; Joh. 18, 2. b) **ለዘልፍ፡** *in perpetuum, perpetuo* Num. 9, 16; Lev. 24, 3; **መሥዋዕት፡ ለዘልፍ፡** Hez. 46, 15; **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **ኢያዐርፍ፡ ለዘልፍ፡** (*numquam*) Enc. Mij. 23. c) **ከመ፡ ዘልፍ፡** *ut semper, ut solitus erat* (wie gewöhnlich) Jud. 16, 20; 1 Reg. 19, 7. 20, 25. 2) ad formanda adjectiva: *perpetuus, jugis, sempiternus, creber*, sc. statui constr. vel notae Genitivi subjunctum, ut: **ሕግ፡ ዘዘልፍ፡** Hez. 46, 14; **መሥዋዕተ፡ ዘልፍ፡** 2 Esr. 3, 5. 20, 33; **መሥዋዕት፡ ዘዘልፍ፡** Judith 4, 14; **ሠናያት፡ ዘዘልፍ፡** *bona aeterna* Lud. ex Enc. Patr.; vel **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **በእንተ፡ ደዌከ፡ ዘዘልፍ፡** διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας 1 Tim. 5, 23.

ዘላፍ፡ et **ዝላፍ፡** (**ዘለፍ፡** 4 Esr. 9, 21 Laur., lapsu calami scriptum?) subst. i. q. **ዘልፍ፡**; usurpatur **ለዘላፉ፡** vel **ለዝላፉ፡** (gramm. § 163, 2) a) *in perpetuum*, (*aeternum*), *sempiternum, perpetuo*, **ለዘላፉ፡** Num. 18, 19; Jos. 4, 6. 8, 28; Sir. 24, 9 var.; Did. ed. Platt p. 59; **ለዝላፉ፡** 2 Reg. 3, 1; Job 20, 28; Sir. 23, 26. 28, 16; Hebr. 7, 3 rom.; Marc. 3, 29 rom.; Org. 2. 3. b) *prorsus, plane*: Job 6, 9; Hez. 20, 15. 17, 14 var. c) *deinde semper*: καὶ ἐπάνω 1 Reg. 16, 13; **እምይእቲ፡ ዕለት፡ ወለዝላፉ፡** καὶ ἐπέκεινα Dan. ap. 1, 64.

ዝልፈት፡ n. act. *continuatio, perpetuitas, pertinacia*: **በእንተ፡ ዝልፈተ፡ ትዝኅርቶሙ፡** Phlx. 199; Lud. e Mss. Colb.

ዘልፋዊ፡ adj. rel. *perpetuus, sempiternus*, Th. P.

አዝላፊ፡ n. ag. *perseverans, assiduus, constans*: **ይኩኑ፡ አዝላፍያነ፡ ጾም፡ ወጸሎት፡** F. N. 10, 6; **ለእመ፡ ከንከ፡ አዝላፌ፡ ለገቢር፡** . . . Phlx. 226.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *perseverans, assiduus, pertinax*: mulier **መዝለፊተ፡ ተፀምዶ፡** F. N. 10, 8; **ኩኑ፡ ለጸሎት፡ መዝለፍያነ፡** F. N. 14; **መዝለፌ፡ ስክር፡ ወእከይ፡** F. N. 5.

ትዝልፍት፡ subst. *pertinacia, obstinatio, temeritas, nimia festinatio*: ἀπαιδευσία hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **አኮ፡ በሀከክ፡ ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν Act. 19, 36; **በእንተ፡ ትዝልፍቱ፡** διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ II Can. Ap. 61.

III. ዘለፈ፡ I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. ይዝልፍ፤ [amh. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum قَرَبَ et قَلَبَ] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. ለ፡ pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; ኢትዝልፎሙ፡ለእኩያን፡, ዝልፎ፡ለጠቢብ፡ Prov. 9, 8; ዘይዜልፍ፡ፍኖተ፡ 28, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; ፊያታዊ፡ዘየማን፡ዘለፈ፡ርእሶ፡በጊዜ፡ሞቱ፡ Phlx. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere*, ይዘልፈከ፡ቃለ፡አፉከ፡ወአከ፡አነ፡ Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 28; Rom. 14, 22; c. ማእከለ፡ *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘለፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsum reprehendere* vel *arguere*: ተዘለፍኩ፡ ἐφαύλισα ἐμαυτόν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: በእለ፡ይዜለፉ፡ወይትመውኡ፡ Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II ዘለፈ፡ III, 1). 3) i. q. ተዛለፈ፡ n. 2. q. v.

ተዛለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: ኢትዛለፍ፡በማእከለ፡ሊቃውንት፡ μὴ ἀδολέσχει Sir. 7, 14; ለማርያም፡እኅተ፡ሙሴ፡ሶበ፡ተዛለፈት፡አውዕአዋ፡እምትዕይንት፡ Did. 31 (ni ተዘለፈት፡ legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere*, እምድኅረ፡ተዛለፉ፡በስምዕ፡ከመ፡ቀታሌ፡ነፍስ፡ውእቱ፡ Clem. f. 248; c. Acc. pers.: አነ፡እዛለፎሙ፡ ἐγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; ይዛለፍኪ፡እከይኪ፡ 2, 19; Jes. 11, 4; እመ፡ተዛለፍዎ፡በስምዕ፡ Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. ከመ፡ Jac. 2, 9; c. በ፡ rei 2 Petr. 2, 16; c. በእንተ፡ rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem ተዘለፈ፡ III, 1 praebet, sed mei codices ተዛለፈ፡ exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: ይዛለፎሙ፡ለብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jes. 2, 4; በተዛልፎቱ፡ ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παραδειγματίζειν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; በእንተ፡ተዛልፎተ፡ዘይነብብ፡ዘኢመፍትው፡ Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: እለ፡ይጸልኡ፡ዝልፈተ፡ Prov. 15, 10; ለዝልፈተ፡አበሳሆሙ፡ Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፊ፡ et ዘላፊ፡ n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: ኤልያስ፡ዘላፊ፡ሐጋ፡ለቤተ፡አክዓብ፡ Enc. Jac. 28; ዘላፊ፡ Jer. 6, 10 var.

ዘለፋ፡ subst. (sec. Lud. passim ዘላፋ፡ scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; ዘለፋ፡ክሡት፡ 27, 5; ἔλεγξις Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; አነብብ፡ዘለፋ፡ርእስየ፡ Org.; ዘለፋ፡ኅጣውእ፡ ibid. 2) *redargutio, refutatio*, γαυρίαμα (*argutiae*?) Job 13, 12; ንጽሕፍ፡እንከ፡ዘለፋሁ፡ለንስጥሮስ፡ M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: ትዝልፍተ፡ኅሊና፡ስኡን፡ ἀδρανοῦς διανοίας ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: ኮነ፡መዝለፌ፡ (v. መዝላፊ፡) ኅሊናነ፡ Sap. 2, 14; formam መዝላፊ፡ Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et ዘሐለ፡ I, 1 Subj. ይዝሐል፡ et ይዝሕል፡, *rubiginem trahere, rubigine* vel *aerugine obduci*, Jac. 5, 3; ዘሐሉ፡ Jer. 6, 28 var.; ህጉል፡ወርቀከ፡እምትህጉል፡ዐርክከ፡ወእምይዝሐል፡ (v. ይዝሕል፡) ውስተ፡መድፍን፡ Sir. 29, 10. — *Voc. Ae.*: ዝሕለ፡ዘ፡ዘወገ፡ v. ዘገ ።

ዝሑል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): ጽህርት፡ዝሕልት፡ Hez. 24, 6; መጽሔት፡ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; Fal. f. 29; ኵሎሙ፡ዝሑላን፡ διεφθαρμένοι Jer. 6, 28; Judaei ዝሑላን፡አእምሮ፡ ἀναίσθητοι Chr. ho. 33.

ዛሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: ከመ፡ዛሕለ፡ብርት፡እከየ፡ልቡ፡ Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; እንተ፡ኢሐብረ ትዋ፡ዛሕላ፡ Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae?* አፈትን፡ዛሕለኪ፡በከውር፡ወአሴስል፡ኵሎ፡ናእክኪ፡ Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2; መቃርስ፡ዕንቍ፤ዛሕለ፡ኀጢአት፡ዘኢያደመና፡ Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (ሰሐለ፡) سحل vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. ዙሐል፡) i. q. زُحَل *Saturnus* planeta, Jsp. p. 273; ከከብ፡ዙሐል፡ Sx. Sen. 12.

ዝሕነ፡ (etiam ዝኅነ፡; sec. Lud. ዘሐነ፡) I, 1 [an سكن שׁכן?] 1) *tranquillum esse* vel *fieri, sedari*, de fluctibus: ዝሕነ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; ዝሕነ፡ማዕበል፡ M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus ሶበ፡ረከበ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ይትፌወስ፡እምሕማሙ፡ወይዝሕን፡እምደዌሁ፡ Gad. Kar.

አዝሐነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus አዝሐና፡ለባሕር፡በተግሣጸ፡ነፋሳት፡ M. M. f. 25; Christe ዘአዝሐንከ፡እምኔነ፡ማዕበላተ፡ውኂዛተ፡መናፍስት፡ርኩሳን፡ Kid. f. 11.

አስተዝሐነ፡ IV, 1 vel አስተዛሐነ፡ IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡እንዘ፡ታስተዝሕኑ፡ (v. ታስተዛሕኑ፡ Cod. Tub.) ንግደ፡ለሐመርየ፡ Enc. Pag. 1.

ዝሑን፡ part. *tranquillus, lenis, securus*: ዝሑን፡መርሶ፡ εὔδιος λιμήν hom. Cyr. f. 104; ነፋስ፡ዝሑን፡ Chr. Ta. 34; እንዘ፡ዝሑናን፡ንሕነ፡እምትንግሌ፡መዋግድ፡ M. M. f. 262; trsl.: በትእዛዝ፡ዝሑናት፡ ἡμερωτάτοις νομίμασιν Cyr. ad Th. f. 1.

ዛሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: ዛሕን፡ዐቢይ፡ γαλήνη μεγάλη Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. ዘሐን፡ exhibet); በሕር፡አርመመት፡ሶቤሃ፡ዐቢየ፡ዛሕነ፡ Deg.; በዛሕን፡ *in tranquillo* γαληνῶς, ho. Procli in Cyr. f. 119; ነቢር፡ምስለ፡ጠቢባን፡ሰላም፡ወዛሕን፡ወሀዲእ፡ውእቱ፡ Fal.; Clem. f. 192; መርስ፡ወዛሕን፡ጥዑይ፡ Chr. Ta. 18; መርሶ፡ዛሕን፡ Chr. Ta. 19; ኀድፊኒ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡ Enc. Hed. 10. — *Voc. Ae.*: መርስ፡ዛሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡

ዝሕነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: በዝሕነተ፡መንግሥትክሙ፡ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος Cyr. ad Th. f. 1.

መዝሕን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سحق ضحق ضحج] Subj. ይዝሐቅ፡ *decorticare, decoriare, glubere, deglubere, detrahere* cutem: ሀበኒ፡መጥባሕተ፡እዝሐቅ፡ባቲ፡አነዳ፡ትፋሕ፡ Jsp. p. 340; ዘበሐ፡ይዝሕቅ፡አነዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡ Chr. ho. 7; ሰብአ፡

ሀንደኬ፡ ዘሐቀ፡ አንዳሁ፡ ለቶማስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡ መኰንን፡ ይሥትሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይዝሐቁ፡ አምእስቲሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — *Rad. Abb.*: ዘሐቀ፡ ዘ፡ አቄማዳ፡ አወፃ ።

ተዝሕቀ፡ III, 1 *deglubi*, *decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub ተልሕጸ፡); ተዝሕቀ፡ አንዳሆሙ፡ Sx. Haml. 5.

ዝሑቅ፡ part. *decoriatus*, *degluptus*: ማእስ፡ ዝሕቅት፡ Sx. Genb. 26; homo ዝሑቀ፡ ማእስ፡ Enc. Jac. 13.

ምዝሓቅ፡ (scriptum ምዝሐቅ፡) subst. (locus ubi decoriant) *carnificina*, (si non *scalprum* quo decoriant): alii martyrium subeunt ውስተ፡ እስኪተ፡ ሀገር፡ ወበ፡ እለ፡ በምዝሐቅ፡ ወበ፡ እለ፡ በመንኰራኵር፡ M. M. f. 186.

I. **ዛሕዝሐ፡** quadrl., ut videtur *superfundi* (coll. سَحَّ *effudit*, *profudit*, *defluxit e loco superiore*; تَسَحْسَحَ id.). — *Rad. Abb.*: ዛሕዝሐ፡ ዘ፡ ጠብጠብ፡ አለ ።

ዝሕዙሕ፡ part. *superabundans*, *exundans*: መስፈርት፡ ምሉእ፡ ወዝሕዙሕ፡ ወንሑጉሕ፡ Luc. 6, 38; ትስረይ፡ ሎቱ፡ ኀጢአቱ፡ ዝሕዝሕት፡ ወምልእት፡ Kedr f. 2.

ዝሕዛሔ፡ subst. *exundatio*, *exuberantia*, Lud. sine auct.

II. **ዛሕዝሐ፡** dubiae significationis; occurrit አዛሕዝሐ፡ II, sc. ወያዘኀዝኀኒ፡ በሕቁ፡ ማእስየ፡ (in uno libro, var. pro የሐዝዝኒ፡ et ያሐዝንኒ፡ q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et **ዞም፡** n. prgr. sc. ζωμός, *jus*, *jusculum*, Hez. 24, 10 et 8 (var. pro ደም፡); Jud. 6, 19. 20.

ዜማ፡ *sonus*, *melos* vid. sub **ዘይመ፡**

ዘመመ፡ i. q. زَمَّ أَصَمَّ *constringere*, *capistrare* (vic. כָּמַם et ፀመመ፡).

ዝማም፡ subst. [زِمَام مِصْمَا] Pl. ዝማማት፡ *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus*, *funiculus annexus annulo per nares trajecto*, *capistrum*: ተሣሣጽ፡ sit tibi ልጓም፡ et ዝማም፡ Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: ትወዲ፡ ሎቱ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፋ፡ φορβαίαν Job 40, 20; እወዲ፡ ለከ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡ φιμόν Jes. 37, 29; Org. 1. — *Voc. Ae.*: ዝማም፡ ዘ፡ መሸንገ፡; *aliud*: ዝማማት፡ ብ፡ ስናጋ ።

ዘመመ፡ *percelli*, *perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. הָמַם?).

I. **ዘመረ፡** rad. cognata cum **ዜመ፡** زَمَرَ al. (vid. Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. זמר וְמַנ زَمَرَ, etiam ذبر et زبر.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. **አዝመረ፡** n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare*, *ad modos instrumenti musici* vel *instrumento canere*, fere non nisi de cantu sacro: ይዜምሩ፡ በአቅርንት፡ σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι 1 Par. 15, 24; ቀደሙ፡ ዘምሮ፡ ለእግዚ"፡ በአቅርንት፡ 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere*, *psalmos cantare*: እዜምር፡ ለከ፡ εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου Jes. 38, 20; ψάλλειν Ps. 9, 2. 12, 6. 67, 4. 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13; Rom. 15, 9; ሶበ፡ ዘመሩ፡ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν 2 Par. 5, 13; ይዜምሩ፡ በመሰንቆ፡ 1 Reg. 16, 16; c. በ፡ psalmi: Apoc. 5, 9; ውእቱ፡ ዝማሬ፡ ዘከኑ፡ ይዜምሩ፡ ቦቱ፡ Sx. Hed. 7; (ከመ፡)ይዘምሩ፡ በጊዜ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡ F. N. 13; በ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወበ፡ ዘይቄድስ፡ Clem. f. 61; ስብሐት፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: ኀለያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ"፡ Sir. 47, 6.

አዝመረ፡ II, 1 1) *solemniter pronuntiare*, *sancte profiteri*, *publice praedicare*: ሃይማኖተ፡ መስቀል፡ በዐውድ፡ አዝመረ፡ Enc. Teq. 5; እንዘ፡ ታዘምር፡ (var. ትዘምር፡ Cod. Tub.) ሃይማኖተከ፡ በዐውድ፡ Enc. Ter 18. 2) *provocare* vel *appellare* (ab aliquo) *ad* alqm, c. በ፡, ut: አዝመረ፡ ወልደ፡ እግዚ"፡ በአቡሁ፡ ሰማያዊ፡ ወይቤ፡ ኢያእመርክሙኑ፡ ከመ፡ ዘውስተ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ ሀሎኩ፡ M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. ኀበ፡, ut: ሶበ፡ ለሊሁ፡ አዝመረ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 25 rom.; c. ለ፡ Act. 28 19 rom.; ለሊሁ፡ አዝመረ፡ ይሖር፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) solemniter pronuntiare vel invocare alqm sive testem sive judicem, *provocare ad* alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcjs *uti*: ያቀውሙ፡ ቃላቲሆሙ፡ ተዘሚሮሙ፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ τὸν οἰκεῖον ἐμπεδοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἑλόντες τῆς θεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: እላ፡ ፪ ቃላተ፡ ተዘመርነ፡ እንዘ፡ ትእልፈት፡ ዘከመዝ፡ ወፈድፋደ፡ ውስተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. f. 116. b) *appellare* vel *provocare ad* judicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. ኀበ፡ pers. et Acc. rei cujus causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): ተዘመረ፡ መድኀኒቶ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 21; c. በ፡ nominis, ut: ተዘመር፡ በስመ፡ ዚአሁ፡ Lud. e Syn.

ዝሙር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis*, *auctor*: ዝሙረ፡ ቃላትየ፡ ነቢይ፡ ኤርምያስ፡ Cyr. f. 106; ለዝንቱ፡ ዝሙር፡ ጳውሎስ፡ (hujus rei testis est P.) f. 118; ወዝሙር፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ Π., Cyr. c. Pall. f. 69; ዝሙረ፡ ህላዌ፡ ዘዚአሁ፡ ከነ፡ ከመ፡ propria ejus natura προςμεμαρτύρηκεν ὅτι f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes*, *psalmorum cantator*: ዘማሪ፡ ዳዊት፡ ψάλλων, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ዝማሬ፡ subst., m. et f., Pl. ዝማሬያት፡ *psalmodia*, *hymnus sacer*, *psalmus*: ዝማሬ፡ መላእክት፡ ቅዱሳን፡ Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub ዘመረ፡); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስብሔያተ፡ F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. m. መዘምራን፡, f. መዘምራት፡, *psaltes*, *psalmicen*, *cantor ecclesiasticus*, *psalmista*: መዘምራን፡ ψαλτῳδοί 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9. 50, 18; ψάλλοντες Ps. 67, 27; መዘምራን፡ ወመዘምራት፡ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι 2 Esr. 2, 65. 17, 1. 68; በከመ፡ ይቤ፡ መዘምር፡ (auctor psalmi) M. M. f. 196; ψάλται ecclesiae christianae: II Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared መዘምር፡ Deg.

መዝሙር፡ (ምዝሙር፡ Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [מִזְמוֹר مَزْمُور ܡܙܡܘܪܐ], coll. et Sing., Pl. መዝሙራት፡, sed etiam መዘሙር፡ (Phlx. 237 al.; et መዘምርት፡ Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus*, *psalmi*, *hymnus* vel *oda sacra*, ψαλμός in titulis singulorum Psalmorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; መዝሙረ፡ መሰንቆክሙ፡ Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ῳδή Apoc. 5, 9; ψαλμοί በመዝሙር፡ Jes. 66, 20; Ps. 94, 2; 1 Cor. 14, 26; Eph. 5, 19; ῳδαί Sir. 47, 17; 2 Esr. 22, 36; መዝሙረ፡ ጽብሕ፡ Genz. f. 72. 73; መጽሐፈ፡ መዝሙር፡ *liber psalmorum* vel *psalterium* Luc. 20, 42; Act. 1, 20 vel መዝሙር፡ Luc. 24, 44; vel መጽሐፈ፡ መዝሙራት፡ ዘዳዊት፡ vid. editionem Psalm. Lud. 2) *psalterium, instrumentum quo psallitur:* Sir. 40, 21; Ps. 32, 2. 48, 4. 80, 2. 91, 3. 149, 3. 150, 3. 151, 2; Hez. 33, 32; Sap. 19, 17 (ubi var. መዝመር፡ invenitur); መዝሙር፡ νάβλαι 3 Reg. 10, 12; 4 Esr. 10, 28. 3) *chorus psallentium,* οἱ ἱεροψάλται መዝሙር፡ 1 Esr. 5, 27. 45 (at ከህናት፡ መዝሙር፡ 8, 5. 22); መዝሙረ፡ ነቢያት፡ χορός 1 Reg. 10, 5. 10.

መዝመር፡ *psalterium* vid. sub መዝሙር፡

ምዝማር፡ subst. locus ad quem testimonii causa provocatur, *testimonium, auctoritas:* ዘእምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ምዝማር፡ αἱ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀποδείξεις Cyr. ad Reg. f. 26; f. 28 (vid. sub አስተማጽአ፡); Cyr. f. 106; ብዙኅ፡ ምዝማረ፡ ብየ፡ M. M. f. 65.

መዝምር፡ subst. (vid. መሥመር፡) *versus* in libro, Lud. ex Syn.

II. ዘመረ፡ i. e. سَمِرَ *colorem fuscum habuit.*

አዝመር፡ subst. (i. e. أَسْمَر *fuscus*) *purpura,* Apoc. 18, 12. 16. — *Voc. Ae.:* አዝመር፡ ዘ፡ ማኅበስ ።

ዘመረግድ፡ *smaragdus* vid. sub መረግድ፡ c. 170.

ዘመን፡ subst. (m.), Pl. አዝማን፡, rarius ዘመናት፡ (*tempora anni*), Pl. Pl. አዝማናት፡ [זְמַן ,زَمَن et زَمَان] *tempus, tempus statutum,* χρόνος Koh. 3, 1; Act. 27, 9; καιρός Gen. 1, 14; Hen. 72, 1; Apoc. 11, 18. 22, 10; ዘመን፡ ወአዝማን፡ ወመንፈቀ፡ ዘመን፡ 12, 14; መዋዕል፡ ወአዝማን፡ Act. 1, 7; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወኵሉ፡ አዝማን፡ Clem. f. 48; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወአዝማናት፡ Lit. Chrys.; ደኃሪ፡ ዘመን፡ 4 Esr. 14, 4; በአዝማን፡ እለ፡ እሙራን፡ Hen. 75, 4. 5; በውእቱ፡ አዝማን፡ Hen. 80, 3. 6; ዘመነ፡ ኦሪት፡, ዘመነ፡ ወንጌል፡ Lud.; እስከ፡ ዘመኑ፡ *ad tempus quoddam, aliquamdiu* Tob. 14, 4, vel እስከ፡ ዘመን፡ Hen. 90, 1. 5; በዘመኑ፡ *tempore suo* Ex. 34, 18; Lev. 26, 4; ኵሉ፡ በበ፡ ዘመኑ፡ Hen. 2, 1; እጸንሕ፡ እነ፡ እምዘመን፡ ዘመነ፡ *de die in diem* Enc. Sen. 11. a) *vices:* ሠለስተ፡ ዘመነ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 23, 17. 34, 23; Deut. 16, 16. b) *aetas* hominis (Lebenszeit) Enc. Nah. 4. c) *aevum, saeculum:* ሰብአ፡ ዘመኑ፡ homines temporis illius Jsp. p. 308; ሰብአ፡ አዝማና፡ p. 273; ሊቃውንት፡ ዘመን፡ seniores qui posthac suo quisque tempore erunt F. M. 13. d) *tempora anni:* ዘመናት፡ Abush. 4. 6 al. (vid. sub ሐጋይ፡). e) *tempestas:* ለእመ፡ ዘመን፡ አንሥአት፡ ሞገደ፡ Enc. Pag. 1. — (2 Reg. 22, 3 interpres καιρός pro κέρας legisse videtur).

ዘመናዊ፡ adj. rel. *temporalis:* መብልዕ፡ ማሰኒ፡ ወዘመናዊ፡ F. N. 9; ትፍግዕት፡ ዘመናዊት፡ ወኀላፊት፡ Chr. ho. 26; ሕይወት፡ ዘመናዊት፡ (opp. ዘለዓለም፡) Abush. 38.

ዘመወ፡ I, 2 (ይዘምዉ፡ I, 1 Sx. Mij. 25 lapsu calami scriptum videtur); semel inveni ዘነወ፡ (Kuf. p. 121 ann. 18) [vid. ዘነየ፡, זָנָה زَنَى; amh. ዘማ፡] *scortari, fornicari, stuprum facere, moechari, adulterare,* πορνεύειν, ἐκπορνεύειν Gen. 38, 24; Jer. 3, 6; 1 Cor. 6, 18. 10, 8; μοιχεύειν, μοιχᾶσθαι Ex. 20, 13; Jer. 5, 7. 7, 9; Hez. 23, 43; Matth. 5, 28. 19, 9; Luc. 16, 18; Rom. 2, 22; c. ምስለ፡ pers.: Jer. 3, 8; Hez. 16, 26. 30; F. M. 5, 3; c. በ፡ pers.: Lev. 20, 10; Num. 25, 1; Kuf. 39; Jer. 36, 23; Hez. 16, 16; c. በድኅረ፡ Kuf. 7; ዝሙት፡ ዘዘመዊ፡ ትጉሃን፡ Kuf. 7; ኢዘምዎ፡ ἐγκράτεια *castitas* 2 Petr. 1, 6; ኢዘምዎት፡ Gal. 5, 23. a) usurpatur de omnibus libidinibus naturae repugnantibus: ዘምዎት፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ F. M. 7, 1; እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ ምስለ፡ አንስት፡ 7, 4; ዘዘመወ፡ በእንስሳ፡ 7, 1. 2; ብእሲ፡ ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; c. Acc.: ዘዘመወ፡ ተባዕት፡ F. M. 7, 1. 3. b) transfertur (ex usu loquendi biblico) α) ad idololatriam: c. በ፡ numinis: ዘመወት፡ በዕፀው፡ ወበእብን፡ Jer. 3, 9 vel gentilium: አንቲኒኬ፡ ዘመውኪ፡ በብዙኃን፡ ኖሎት፡ Jer. 3, 1; c. ድኅረ፡ numinis quod sectantur: Ex. 34, 16; Lev. 17, 7; c. እምነ፡ Dei a quo deficiunt: Ps. 72, 26; Hos. 4, 12. 9, 1; Hez. 23, 5; vel እምድኅረ፡ Hos. 1, 2; abs.: ኵሎሙ፡ እለ፡ ኢዘመወ፡ ልቦሙ፡ Sir. 46, 11; Apoc. 2, 14. β) ad commercia populorum gentilium inter se: Apoc. 17, 2.

አዘመወ፡ II, 2 *ad stuprum seducere, ad scortandum pellicere, scortari facere* vel *sinere:* Lev. 19, 29; Ex. 34, 16; 2 Par. 21, 13; Apoc. 2, 20; አዘመውኩ፡ ለብእሲተ፡ ከልእከ፡ Did. 1; meretrix ait: ignis in me ardet ወያዜምወኒ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ፡ Gad. T. H.; *impudicitiae maculam aspergere* alicui Deut. 22, 21. 23, 3.

ዝሙት፡ subst., f. et m., *scortatio, fornicatio, stupra, adulterium, impudicitia, libidines:* πορνεία Gen. 38, 24; Kuf. 7; Sir. 26, 9; Matth. 15, 19; 1 Thess. 4, 3; Act. 15, 20; ዝሙት፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ F. M. 7, 1; ዝሙት፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ወበእንስሳ፡ ibid.; ቤት፡ ዝሙት፡ πορνεῖον (*domus meretricia, lupanar*) Hez. 16, 39; ትርሲተ፡ ዝሙት፡ εἶδος πορνικόν (ornatus *meretricius*) Prov. 7, 10; *incestus* 1 Cor. 5, 1; adulterium Matth. 19, 9; Joh. 8, 3; Rom. 7, 3; ἀσέλγειαι 1 Petr. 4, 3; 2 Petr. 2, 2; Judae 4; trsl. de idololatria: Jes. 47, 10. 57, 9; Jer. 2, 20. 3, 2. 9; Hez. 16. 23, 8; Apoc. 2, 21; de commercio cum populis gentilibus: Nah. 3, 3. 4; Apoc. 17, 2.

ዘማ፡ subst. f., Pl. ዘማት፡ *scortum, meretrix, adultera, moecha,* πόρνη Gen. 34, 31. 38, 15; Lev. 21, 14; Deut. 23, 18; Jer. 3, 3; Hez. 23, 43; Sir. 9, 6. 19, 2; ብእሲት፡ ዘማ፡ Prov. 5, 3; Hos. 1, 2; Hebr. 11, 31; ፪ አንስት፡ ዘማት፡ 3 Reg. 3b, 16. 22, 38; Prov. 29, 3; Joel 4, 3; ከመ፡ ማሕሌት፡ ዘዘማት፡ Jes. 23, 15; ዘርአ፡ ዘማውያን፡ ወዘማት፡ Jes. 57, 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ Jer. 5, 7; Luc. 15, 30; በከመ፡ ይገብራ፡ አንስት፡ ዘማት፡ Did. 3; Clem. f. 163; μοιχαλίς በቀለ፡ ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; trsl.: Jes. 1, 21; ዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥእት፡ Marc. 8, 38; ዘማ፡ ሠናይት፡ ወፍሥሕት፡ Nah. 3, 4; ዘማ፡ ዐባይ፡ Apoc. 17, 1. 5. 15.

ዘማዊ፡ n. ag., f. ዘማዊት፡, Pl. m. ዘማውያን፡, f. ዘማውያት፡ 1) m. *scortator, fornicator, adulter, moechus:* ብእሲ፡ ዘማዊ፡ πόρνος Sir. 23, 17; κύων Deut. 23, 18; F. M. 5, 1; ዘማውያን፡ 1 Cor. 5, 9; 1 Tim. 1, 10; Apoc. 22, 15; F. M. 5, 8—10; μοιχός Job 24, 15; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ Sir. 25, 2; ዘማውያን፡ Jer. 57, 3; Sap. 3, 16; Jac. 4, 4; etiam *libidine percitus* vel *insaniens,* θηλυμανής, de equis: አፍራስ፡ ዘማው

ያን፡ Jer. 5, 7. 2) f. *meretrix, fornicatrix, moecha, adultera, impudica* Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘማውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; μοιχαλίς Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ ዘማዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝሙና፡ subst. *scortatus, scortatio*, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመደ፡ rad., cui significatus *jungendi* et *copulandi* inerat, coll. צמד صِمْدٌ ضَمَدَ ፀመደ፡ (صمد).

ተዘምደ፡ III, 1 *propinquitatis vinculis conjunctum* vel *cognatum esse*: እሉ፡ እለ፡ ይዘመዱ፡ ወይሰናሰሉ፡ እስመ፡ ተወልዱ፡ እምአበው፡ ወእምሐውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ ዘመወ፡ ምስለ፡ ካልእት፡ ዘተዘመደ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ *cognatio* F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡, ut: ከነ፡ ተዘምዶ፡ መንፈሳዊ፡ ማእከሌሆሙ፡ F. N. 24, 2.

አስተዘመደ፡ IV, 3 *inter se copulare* Abush. 37; in specie *propinquitatis vinculis*, ተሰምዮት፡ በመንፈስ፡ ዘያስተዘምድ፡ ምስለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ተዘምዶት፡ ሥጋዊ፡ ያስተሳትፍ፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመድ፡ subst. (m.), Pl. አዝማድ፡ *cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi*, συγγένεια ዘመድ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16. 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማድ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; τὸ γένος ዘመድ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማድ፡ Jer. 36, 32. 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; γενεά አዝማድ፡ Gen. 31, 3; συγγενής ዘመደ፡ ዚአየ፡ ትከውን፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመድኪ፡ ይእቲ፡ Lev. 18, 14. 20, 20; አዝማዲከ፡ ውእቱ፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዱ፡ ለክርስቶስ፡ በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; συγγενεῖς አዝማድ፡ Rom. 9, 3. 16, 7. 11; Dan. ap. 1, 63; οἱ ἐγγύτατοί μου አዝማድየ፡ Job 6, 15. 19, 14; Ps. 14, 4. 37, 12; οἰκεῖοι 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ ዘመድ፡ ἀλλογενής *alienigena* Lev. 22, 12. 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማድ፡ ዘበሥጋ፡ vel እምከዊን፡ ትውልድ፡ (*consanguinei*); አዝማድ፡ እመንገለ፡ ተዋስቦ፡ (*affines*); አዝማድ፡ እመንገለ፡ ሕግ፡ (spirituales); አዝማድ፡ ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) οἱ γονεῖς *parentes* አዝማድ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዱ፡ ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; socer et socrus እምይእዜሰ፡ ዘመድኪ፡ Tob. 10, 12. b) *majores, patres*: γονεῖς አዝማድ፡ Judith 5, 8; πρόγονοι Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) *progenies* Sir. 45, 13. d) *genus ejusdem aetatis* (Geschlecht, Generation), γενεά Ex. 17, 16. e) *gens*, ἔθνη Gen. 10, 32; ኵሉ፡ ዘመደ፡ እስራኤል γένος Jos. 4, 14. f) *genus humanum*: ዘመደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመደ፡ መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 11, 6. g) *genus* vel *species* (Gattung, Art), animatorum et inanimatorum: γένος በበዘመዱ፡ Gen. 1, 11. 12. 21. 24. 25. 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ ዘመደ፡ ፳ገብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡ በበዘመዱ፡ Sir. 43, 25; እምኵሉ፡ ዘመደ፡ ዓሣ፡ Matth. 13, 47; ኵሉ፡ ዘመደ፡ መብልዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ ዘመድ፡ ዘቲ፡ በዓል፡ (duplicis generis) Kuf. 6; *quod ejusdem generis* vel *speciei est*: አዕዋፍ፡ ምስለ፡ ዘመዱ፡ የኀድር፡ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς Sir. 27, 9; ኵሉ፡ እንስሳ፡ ያፈቅር፡ ዘመዶ፡ τὸ ὅμοιον αὐτῷ 13, 15. h) *genus* vel *familia* i. e. *ordo*: Act. 4, 6; ሊቃኑ፡ ፩እምዘመደ፡ ክህናት፡ መዐትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምድት፡ n. act. *cognatio* (i. q. ተዘምዶ፡): ዝምደት፡ ዘኢትትፌጸም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምደት፡ እምሔዋን፡ ኀበ፡ (cum) ወልደ፡ ምዉት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምደት፡ አብና፡ ወወልድና፡ ibid.

ትዝምድ፡ (pro ትዝምድት፡) subst. *cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies*: exi እምነ፡ ምድርከ፡ ወእምነ፡ ትዝምድከ፡ Kuf. 12. 25; እሉ፡ ትዝምደ፡ ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ኂሩት፡ ትዝምድ፡ εὐγένεια Sap. 8, 3; ἔκγονα Prov. 23, 18; in specie *genus* vel *genera ejusdem aetatis* (i. q. ትውልድ፡) ኵሉ፡ በበ፡ ትዝምዱ፡ ኵሉ፡ መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ ትዝምዶሙ፡ vel በኵሉ፡ ትዝምዶሙ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምድና፡ subst. *cognationis gradus* vel *ratio*, F. N. 52; ትዝምድና፡ ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. ዘርቅ፡ subst. [سَرَجَ *mentitus fuit*, aliâs שקר] *fucus, verba fucata et vana, lenocinium*: ወእመሂ፡ ነገረ፡ ዘርቅ፡ (v. ትምይንት፡) እምጽአት፡ ለከ፡ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ ዘርቅ፡ Org. 5 et 7; ኀሊና፡ ነገረ፡ ዘርቅ፡ ዘኢይደሉ፡ ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ዘርቅ፡ ዘ፡ ግዕዚ፡

II. ዘርቀ፡ i. e. زَرِقَ *caeruleus fuit* (oculus).

አዝረቅ፡ adj. i. e. أَزْرَقُ *caeruleus*: ብንተ፡ አዕይንቲሁ፡ አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ፡) ከመ፡ ኒል፡ Sx. Haml. 8; አልባስ፡ ዘሕብረ፡ አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. ዘረቀ፡ i. e. زَرَقَ *petivit hasta* مِزْرَاق *appellata*.

ምዝራቅ፡ subst. i. e. مِزْرَاق *hasta brevis, jaculum*: ደርበዮ፡ በምዝራቅ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ ወቀተሎ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. *piper*, Lud. auct. Gregorii.

ዘረበ፡ inus., vic. ጸረበ፡ ضَرَبَ.

ዘርብ፡ ድኀንፃ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡ cfr. مِضْرَابٌ *plectrum*.

መዝረብ፡ subst. *malleus*: Jael sumsit መትከለ፡ ወመዝረበ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: ሰፌልያ፡ መዝረብ፡ ብ፡ መዶሻ ።

ዘርበናት፡ subst. Pl., sine dubio a ዘርበን፡ i. q. زَرْبُول *calcei partibus posterioribus elatis instructi*: እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ቀዲሙ፡ የሐርምዎ፡ ለአሣእን፡ ወድኅረሰ፡ የሐውሩ፡ በዘርበናት፡ ወበቆጽናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቤት፡ subst. i. q. زِرْبِيَّة, Pl. ዘርቤታት፡, *tapes, tapetum* (utrimque villosum): ዘርቤታተ፡ ነጸፍኩ፡ ዘእምግብጽ፡ ἀμφιτάποις Prov. 7, 16; Did. 2; ነጸፈት፡ ዘርቤታተ፡ ወአልባሳተ፡ ደርከኖ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ Sx. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ዘርቤት፡ ዘ፡ ብሳጥ፡ v. ብስጥ፡

ዘራት፡ v. ዘሬት፡ subst. *camelopardalis* [زَرَافَة] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ዝራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዐ፡; זרע ذرأ زرع; vid. ዘረወ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. ይዝራእ፡ 1) *semen spargere, seminare, serere, conserere*, abs.: Koh. 11, 4; ዘራኢ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11. 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6; 26. 13, 3. 4; **ዘይዘርእ፡** *sator* Matth. 13, 3; Joh. 4, 36. 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; **ዘርእ፡ ኢትዝርኡ፡** Jer. 42, 7; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24. 25; c. **ዲበ፡** vel **ውስተ፡** terrae: **በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Kuf. 11; **ኢትዝርኡ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ሦክ፡** Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agri: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33. 47, 23; Ps. 106, 37; Hez. 36, 9; a) trsl.: **እዘርኦሙ፡ ለእስራኤል፡** Jer. 38, 27; **ዘርኡ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡** Hos. 8, 7; **ዘይዘርእ፡ ሕብለ፡ የአርር፡ እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) *semen immittere* feminis, *seminare*, *fecundare*: **ከመ፡ ኢትዝራእ፡ ዘርአከ፡ ላዕሌሃ፡** Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) *semen spargere* dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere*, *dispergere*, *disseminare*: **ዘርእ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡** Jud. 9, 45; διασπείρειν Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri*, *seminari*, *conseri*, de semine: **ዘርእ፡ ዘይዘራእ፡** (v. **ዘይዘርእ፡**) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11. 12. 29 (**ተዘሪአ፡**); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: **ምድር፡ ዘኢይዘራእ፡** Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; **ቃል፡ ዘተዘርአ፡** Jac. 1, 21. b) de animatis: **ኅቡረ፡ ተዘራእነ፡ ማእከለ፡ ክርሥኪ፡** Kuf. 35. 2) *spargi*, *dispergi*, de fluidis Hen. 60, 16. 21; **ተዘርኡ፡** διεσπάρησαν Gen. 9, 19.

ዝሩእ፡ part. *satus*, *seminatus*, *consitus*, Org. 5; **ለእሙ፡ ዐቀብነ፡ አበሳሁ፡ ለዘይትገነይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርእት፡ ውስተ፡ ኲሉሂ፡** M. M. f. 96; **ገራህት፡ ዝሩእ፡** Sx. Genb. 19.

ዘርእ፡ subst. (m.), Pl. **አዝርእት፡** 1) *satio*, *sementis*: Ex. 34, 21; **በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡** Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; **ዘርእ፡ ወማእረር፡** Kuf. 6. 2) *semen* cujusvis generis: Gen. 1, 11. 12. 29. 47, 19. 23; Lev. 11, 37. 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) quae ex semine oriuntur, *satum*, *seges*, *olus*, *viride*, *herba sativa*: **ዘርእ፡ ምድር፡** σπέρματα Dan. 1, 16; γεννήματα Cant. 6, 11; **ሐመልማለ፡ ዘርእ፡** χλοὴ σπόρου Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; **አዝርእት፡** σπέρματα Matth. 13, 32; **ፍሬያተ፡ አዝርእት፡** καρποὶ Sap. 16, 22; **ርኢ፡ ከመ፡ ሠርዐ፡ አዝርእቲሃ፡ (ለገራውሂ፡)** Rel. Bar. 4) a) *semen virile*, *sperma*, Dan. 2, 43; Lev. 15, 3. 18, 20. 23; **ከዐወ፡ ዘርእ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf 41; F. M. 13. b) *proles*, *soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15. 4, 25. 17, 7. 8. 38, 8. 9; Jes. 43, 5. 61, 9; Ps. 36, 30. 111, 2; **አንሥእ፡ ዘርአ፡ ለእኁከ፡** Kuf. 41; **ዘርእ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 1, 11; Pl. **አዝርእት፡** *posteri* Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. α) *stirps*, *gens*, *genus*: Ps. 68, 42; **እምዘርአ፡ ሜዶን፡** Dan. 9, 1; **ዘርእ፡ ቅዱስ፡** 2 Esr. 9, 2. β) proles singularum aetatum sese excipientium, *aetas*: **፲ወ፬ አዝርእት፡** (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator*, *seminator*, Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; **ሰይጣን፡ ዘራኤ፡ እኪት፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡** Clem. f. 97; trsl.: **ዘራኤ፡ ነቢብ፡** σπερμολόγος (disseminator loquelae) *locutulejus*, *garrulus* Act. 17, 18.

መዝርእ፡ subst., Pl. *cophini*, *corbes* Matth. 14, 20. 16, 9 („fortasse ferendis seminibus" Lud.). — *Voc. Ae.*: **መዘርእ፡ ዘ፡ ላዳን፡**

መዝራእት፡ *brachium* vid. sub **መዝራዕት፡**

መዝርእ፡ *velum* vid. sub **መዝርዕ፡**

ዘርከየ፡ quadrl. 1 [an a زرى?] *probro afficere*, *exprobrare*, *conviciari*, *calumniari*, *improperare*, fere ubique ὀνειδίζειν, **ይዘረክየከ፡** Sir. 6, 9. 29, 28; Ps. 43, 18; **ትትቄናደዩ፡ ብየ፡ ወትዘረክዩኒ፡** Job 19, 5; **ዘይዘረክዮ፡ ለዐርኩ፡** Sir. 22, 20. 22. 20, 15; **አብድ፡ ይዘረኪ፡ ወኢያአኩት፡** 18, 18; **ኅፍረት፡ ዘርክዮቱ፡ ለዐርክከ፡** 41, 22; Herm. p. 98; **ወሀበ፡ በዕል፡ ለነዳይ፡ አፍእምቶ፡ እንዘ፡ ይዘረክዮ፡** Clem. f. 174; **ዘርክዮ፡ ጸላኢ፡** Lit. 168, 4; **ከመ፡ ይጽዕላሃ፡ ወይዘርክያሃ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡** Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ይዘረኪ፡ ዘ፡ ይሰደብ።**

ተዘርከየ፡ III, 1 id.: **ወትዘረክዩኒ፡** Job 19, 5 var.; **ተዘርክዮ፡** *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርካዪ፡ n. ag. *conviciator*, *exprobrator*, Lud. sine auct.

ዝርክይና፡ subst. *convicium*, *exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [זָרָה ?זוּ ذرا; vicinum **ዘርአ፡** et **ዘርዘረ፡**] Subj. I, 1 **ይዝሩ፡** 1) *spargere*, *dispergere*, *dissipare*, Matth. 25, 24. 26; **ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡** Ex. 9, 10; **እዘሩ፡ ኅፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽክሙ፡** Mal. 2, 3; **እዘሩ፡** (v. **እዜሩ፡**) **አብድንቲክሙ፡ ላዕለ፡ ምስለ፡ አማልክት፡** Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; **ይዘርዎ፡ ለበረድ፡** πάσσει Sir. 43, 17; διασπείρειν, διασκορπίζειν, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1. 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; **ዝርዉ፡** Dan. 4, 11; Jer. 13, 14. 23, 1. 2. 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; **እዘሩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍናው፡** Jer. 14, 16; **ከመ፡ እዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; **እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 1; **እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡** Hez. 5, 10; **ራብዕቶ፡ ትዘሩ፡ በነፋስ፡** 5, 2. a) **ዘርኪ፡ ፍናዊኪ፡** διέχεας *dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) **ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ወውስተ፡ ማኅፈዶሙ፡** al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere*, *disperdere*, **ዘርኪ፡ ወርቅየ፡** Hez. 16, 36; Luc. 15, 13. 16, 1; Did. 10; **ዘረዎቱ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቴ፡** F. M. 17, 4; **ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡** Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere*, *liberaliter erogare*, *dilargiri*, **ዝሩ፡ እክለክ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡** Tob. 4, 17; **ዘረወ፡ መክፈልተ፡ ንዋዩ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክ"ት፡** Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; **ለነዳያን፡ ዘረወ፡ (ንዋዮ፡)** Enc. Ter 11. 26. 3) *ventilare*, *ventilando segregare*: **ዘረወ፡ ኢምእመናን፡ እምነ፡ ጉባኤ፡** Enc. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ዘረወ፡ ዘ፡ በተነ።**

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere*, *dispergi*, *dissipari*, *diffundi*, Jes. 11, 12. 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14. 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; **ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡** 4 Esr. 3, 47; **እምሀየ፡ ተዘርዉ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡** Kuf. 10. 3; Sir. 48, 15; Esth. 9, 19; **ተዘርዉ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡** Joel 4, 2; Hez. 34, 6 seq.; **ወርቆሙ፡ ይዘሮ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡** 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55. 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርው፡ part., f. **ዝርውት፡** *sparsus*, *dispersus*, *dissipatus*: **ሐመደ፡ እቶን፡ ዝርው፡ ፲ማየ፡ ሙስና፡ ከዕው፡** M. M. f. 104; **እስመ፡ ተሰመይኪ፡ ዝሩት፡** Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; episcopus **ያስተጋብእሙ፡ ለዝርዋን፡** Did. 6; **ረሰይኩክሙ፡ ዝርዋነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; **ዝርወ፡ ዐፅም፡** *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

ዝሩት፡ subst. (proprie part. f.), *dispersio* linguarum Gen. 11, 9 (ubi Gr. σύγχυσις habet).

ዝርወት፡ n. act., Pl. ዝርወታት፡ *dispersio*, *dissipatio*: ኀልቀ፡ ዝርወቶሙ፡ Dan. 12, 7; ዝርወተ፡ ልሳን፡ (Gen. 11, 9) M. M. f. 329. a) pro concreto: *dispersi* (sicut διασπορά) Ps. 146, 2; ወዝርወተ፡ እስራኤል፡ ከመ፡ ትሚጠሙ፡ Jes. 49, 6; ከመ፡ ዝርወታቲነ፡ ንትጋባእ፡ (ut nos dispersi colligamur) Const. Ap. 39. b) trsl. de *animo* alienis rebus *distracto*: እስትጋብእ፡ ኀሊናነ፡ እምዝርወት፡ Phlx. sub finem.

ዘራዊ፡ n. ag., f. ዘራዊት፡ 1) *dispersor*, *dissipator*: ዘራዊ፡ መርዔቱ፡ ለእግዚ" Clem. f. 172; c. Acc.: ዘራዊት፡ አንቲ፡ ሊተ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ Jer. 28, 20 var. 2) *prodigus*, *profusus*: ዘራዊ፡ ንዋይ፡ F. N. 34; ዘራዊ፡ በአስተዋጽኦታት፡ F. N. 32.

ዘርዐ፡ *serere* vid. sub ዘርአ፡

I. ዘርዐ፡ i. e. שָׂרַע شَرَعَ *extendit*, *protendit* (vid. ሠርዐ፡).

መዝርዕ፡ subst. f. et m., Pl. መዘርዕ፡ [i. q. ሥራዕ፡, شِرَاعٌ, amh. ሸራ፡] *velum navis*: ወናሁ፡ መዝርዐ፡ ሐመር፡ ሠናይት፡ ወጽሪት፡ τὰ ἱστία ἔχουσα καθαρά Chr. Ta. 34; ንስፋሕ፡ መዝርዐ፡ ሐመርነ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ኀሊናነ፡ δεῖ τείνειν τὰ ἱστία τοῦτ' ἔστιν τὴν προαίρεσιν ib.; vid. ላኅልኅ፡ c. 46; ለትኩን፡ እንከ፡ ለነኒ፡ መዘርዒነ፡ ንጽሕተ፡ ወጽሪተ፡ Chr. Ta. 34.

II. ዘርዐ፡ i. e. זרע ذرع *expandere*.

መዝራዕት፡ subst., m. et f., nonnumquam coll., Pl. መዘርዕ፡, [זְרוֹעַ אֶזְרוֹעַ ذِرَاعٌ] *brachium*, (*lacertus*, *brachium cum humero*): βραχίων Jes. 9, 22. 15, 2. 40, 11; Dan. 2, 32; ተመጠውክዎ፡ ዲበ፡ መዝራዕትየ፡ Hos. 11, 3; ታጸንዕ፡ መዝራዕተከ፡ Hez. 4, 7; Ps. 17, 37. 88, 11. 21; መዝራዕተ፡ እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; Cant. 8, 6; ሰላም፡ ለመዘርዒኪ፡ ወለዝርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; መዘርዕ፡ እለ፡ ሥጋ፡ 2 Par. 32, 8; ὦμος Job 31, 22 (ubi βραχίων እድ፡ versum est); imago roboris et potentiae satis frequens: Ex. 6, 1. 6; Ps. 97, 2; Hez. 30, 20—25; በመዝራዕት፡ ልዑል፡ v. ልዕልት፡ Jer. 21, 5; ልዑል፡ መዝራዕትከ፡ Jes. 26, 11. 51, 5. 52, 10. 63, 5; ዘወቢይ፡ መዝራዕቱ፡ Job 26, 2. 35, 9. 38, 15. 40, 4; Luc. 1, 51. a) *armus* bestiarum: βραχίων Ex. 29, 27; Num. 6, 19; Deut. 18, 3; ὦμος Hez. 24, 4. b) *manica* (Aermel) vestis: መዝርዐ፡ ቀሚሱ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ col. 195). c) ምዕራፈ፡ መዘርዕ፡ *fulcra brachiorum*, ἀγκῶνες sellae 2 Par. 9, 18. d) *brachium* i. e. *sinus* maris, Act. 27, 39 rom. — *Voc. Ae.*: መዝራዕት፡ ብ፡ ማኸል፡ አገዳ፡; *aliud*: ብ፡ ወርች ።

ዘርዘረ፡ quadrl. I [زرزر; vicinum ዘረወ፡ et ዘርአ፡ et ዘርዐ፡] 1) *dispergere*, *dissipare*, Hen. 103, 15. 2) trsl.: *discutere*, *dissolvere*, ut consilium: ዘርዝር፡ ምክሮሙ፡ Jsp. p. 278; ሰአለ፡ ከመ፡ ይዘርዝር፡ እግዚ" ምክሮሙ፡ ለዐላውያን፡ Sx. Tachs. 9.

ተዘርዘረ፡ III, 1 1) *dispergi*, *dissipari*: Hen. 89, 75. 90, 33; discipuli de resurrectione colloquentes aiunt: ይትከሀልኑ፡ ዘማሰነ፡ ወዘተዘርዘረ፡ ሐይወ፡ Kid. f. 36. 2) *discuti*, *dispelli*, *disjici*: ይዘርዝር፡ ኵሉ፡ ፍጥረታት፡ (genera) ሕምዝ፡ Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de morbis, Lud. e Ssal. Req.; ሰበ፡ ጸለየ፡ ቅዱስ፡ ማእከለ፡ እሳት፡ ተዘርዘረ፡ ውእቱ፡ እሳት፡ ወወፅአ፡ ቅዱስ፡ እምኔሁ፡ Sx. Hed. 19. 3) *discerpi* (coll. شَرْشَرَ): አዘዘ፡ ይሥትርዎሙ፡ በአጽፋረ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይዘርዝር፡ ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. (Quas Lud. statuit significationes *enervari*, *hebescere*, *irritum esse*, impropriae sunt).

ዝርዙር፡ part. *sparsus*, *dispersus*, *disjectus*, *discerptus*: ኢትግበር፡ ሥዕርተከ፡ ፍቱሐ፡ ወዝርዙረ፡ (*passus* vel *sparsus*) ወኢፅፉረ፡ F. N. 11; ዝርዙር፡ *discerptus* a leone Sx. Masc. 18.

ዝርዚቅ፡ et ዘርዚቅ፡ subst. [comparandum videtur *annulus*, quamquam etiam זְרִיז *constringendi* significationem habet] *opus concatenatum* (*hamis refertum* Lud.): ከመ፡ ዝርዚቅ፡ (v. ዘርዚቅ፡) ዘወርቅ፡ ἔργον ἁλυσιδωτὸν χρυσίου Ex. 28, 22. — *Voc. Ae.*: ዘርዚቅ፡ ዘ፡ ቀማጥር፡ ዘይመስል፡ መንፈ ።

ዘረየ፡ i. q. ዘረወ፡ *dispergere*, *dissipare*: ለሰብልዮስ፡ ይዘርዮ፡ ወለአርዮስ፡ ይሰድዶ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 24, et exemplar Tub. exhibet ይዝርዎ፡ et ይሰድዶ፡

ዝቅ subst., plerumque m., Pl. ዝቃት፡ [زِقٌّ] *uter* (*scorteus*), *culeus*: Job 13, 28; Ps. 32, 7. 77, 16. 118, 83; ዝቀ፡ ማይ፡ Kuf. 17; ዝቀ፡ ወይን፡ 1 Reg. 10, 3. 16, 20; Jos. 9, 2; Job 32, 18; Jer. 13, 12; ዝቃት፡ Jos. 9, 11; Matth. 9, 17; ይመልኡ፡ ኖፃ፡ ውስተ፡ ዝቃት፡ θυλάκους ἄμμου πληρώσαντες Chr. Ta. 19. — *Voc. Ae.*: ዝቅ፡ ዘ፡ ሰን፡ ረወታት፡; *aliud*: ዝቅ፡ ብ፡ የማስ፡ ጋን፡; *aliud*: ዝቅ፡ ዘ፡ የወሀ፡ አቆማዳ ።

ዝብል፡ subst. [زِبْلٌ זֶבֶל] *fimus*, *stercus*: contaminabant urbem እንዘ፡ ይገብሩ፡ ውስቴታ፡ ኵስሐ፡ ወዝብለ፡ ወኵሎ፡ ምግባረ፡ ፀዋ፡ Macc. f. 14. (Secundum Ludolfi Gregorium significat ዝብል፡ 1) omne *instrumentum* sive *ferreum* sive *aeneum*. 2) *squama ferri*.) — *Voc. Ae.*: ዝብል፡ ዘ፡ ፊስ ።

ዘብሐ፡ I, 1 [זבח ذبح; vid. ጠብሐ፡] Subj. ይዝብሕ፡ 1) *mactare*: ዘብሑ፡ ጻቤላ፡ ጠሊ፡ Kuf. 34. 2) in specie *mactare ad sacrificandum*, *immolare*, *sacrificare*, rarius in bonam partem (de hostiis Deo oblatis, vid. ሦዐ፡): Ex. 29, 28. 34, 25; ዘብሐት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሐ፡ Prov. 9, 2; Lit. Epiph.; ዘቢሐ፡ መሥዋዕት፡ Prov. 16, 5; crebrius in malam partem: Hos. 4, 13; ይዘብሑ፡ ውሉዶሙ፡ ለአጋንንት፡ Kuf. 1; Ps. 105, 35; Jes. 57, 5; Hez. 23, 39; Clem. f. 246; መሥዋዕቶሙ፡ ለአብዳን፡ ይዘብሑ፡ Kuf. 22; 1 Cor. 8, 1; Clem. f. 249; ዘብሑ፡ በሀየ፡ ለአማልክት፡ Hez. 20, 28; F. M. 16, 5.

ዝቡሕ፡ part. *immolatus*, in specie *quod Diis idolisve immolatum est*, *idolothytum*, sive adjecto ለአማልክት፡ vel ለጣዖት፡, ut Act. 15, 29; 1 Cor. 8, 10. 10, 28; Apoc. 2, 14; Did. 33, sive omisso: Macc. f. 8; qui fidem suam abnegaverit ወበልዐ፡ ዝቡሓቲሆሙ፡ (sc. gentilium) ወዘብሐ፡ ምስሌሆሙ፡ F. M. 16, 5; Ananias Azarias Misael ኢፈቀዱ፡ ከመ፡ ይብልዑ፡ እምዝቡሓት፡ በዕዳን፡ ዘእንበለ፡ ዝቡሓተ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ Sx. Genb. 10.

ዝብሕ፡ subst. (Pl. ዝብሓት፡, si quidem Ex. 29, 28 emendatur) *sacrificium* vel *victima*, in specie diis oblata: ዝንቱ፡

ዝብሐ፡ ለአማልክት፡ F. N. 23; **ይዝብሑ፡ ሎቱ፡ ዝብሐ፡** Jsp. p. 273; **ዝብሕ፡ ለአምልክ፡** εἰδωλόϑυτον Syn. f. 102.

ዝብሐት፡ n. act., Pl. **ዝብሐታት፡** *immolatio, mactatio, sacrificium:* Ex. 29, 28 (nisi **ዝብሐት፡** emendare malueris); **ይስሐቅ፡ ተቤዘወ፡ በዝብሐተ፡ በግዕ፡** M. M. f. 59; **ዝብሐተ፡ በግዕ፡ ለእግዚ"፡** Org. 1; **ዝብሐታት፡** ϑυσίαι Chr. ho. 13. 17.

ዘባሒ፡ n. ag. *mactator, immolator*, Chr. ho. 7 (vid. **መዝብሕ፡**).

መዝብሕ፡ (seu similis quaedam forma) subst., nonnisi in Pl. **መዛብሕ፡** repertum, *hostia, victima* (ut videtur): **ወብሂሎ፡ ቱሰ፡ ስጡሕ፡** (τετραχηλισμένα) **አምጽአ፡ ዘንተ፡ እምሥርዐተ፡ መዛብሕ፡ ዘመሥዋዕት፡ እስመ፡ ዘባሒ፡ ይዝሕቅ፡ አንዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡** .... Chr. ho. 7.

ዘበረ፡ rad., cognata radici **ሰበረ፡** *frangere* q. v.

ዘብርት፡ subst., Pl. **ዘብርታት፡** [زُبْرَةٌ] *fragmentum, segmentum:* **ዘብርታተ፡ ኀጺን፡** βῶλοι σιδήρου Sir. 12, 15.

መዝበር፡ et **መዝብር፡** subst., Pl. **መዛብርት፡** [Ges. in thes. p. 318 hoc nomen cum derivatis ad מִדְבָּר retulit, sed obstat usus loquendi; **መዝብር፡** enim ejusque derivata non de regionibus aridis et sterilibus sed de aedificiis et urbibus destructis usurpantur] *ruina, rudera, quidquid est destructum, dirutum,* deinde etiam *vastatum, desolatum:* **ከመ፡ ቤት፡ መዝብር፡** ὡς οἶκος ἠφανισμένος Sir. 21, 18; **ይትሐነጽ፡ መዛብርኪ፡** αἱ ἔρημοι Jes. 58, 12; Lud. ex Enc. Masc. 16; **ንሕንጽ፡ መዝበሩ፡** Mal. 1, 4; Hez. 35, 15. 36, 2; **እገብሮን፡ ለአህጉሪክሙ፡ መዝብረ፡** Lev. 26, 31; **ትነብሪ፡ አህጉረ፡ መዝብር፡** (v. **መዝበረ፡**) Jes. 54, 3; 4 Esr. 3, 4; **ይከውን፡ መዝብረ፡** (v. **መዝበረ፡**) Jes. 5, 9. 17, 9 (ἐγκαταλελειμμέναι); Jer. 2, 31. 22, 6; Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; **መዛብርተ፡** (v. **መዝበረ፡**) **ይከውን፡ መንፍዲክሙ፡** (v. **ማኅፌድክሙ፡**) Hez. 6, 6.

መዝበረ፡ quadrl. I (denom.) *destructum, dirutum, eversum, vastatum, desolatum esse:* **መዝበረ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡** Jes. 24, 10. 61, 4; **መዝበርኪ፡ ወወድቂ፡ ወማሰንኪ፡** 49, 19; Jer. 29, 14; Dan. 9, 17; **ቤትየ፡ ይመዘብር፡** Hagg. 1, 4; Hez. 35, 14; Judith 5, 18; 3 Reg. 18, 32; in locis Jes. 6, 11. 17, 1. 2. 32, 13 libri Mss. alii **መዝበረ፡** alii **ተመዝበረ፡** exhibent.

አመዝበረ፡ II *destruere, diruere, evertere, desolare:* **አህጉረ፡ ጽኑዓተ፡ አመዝበረት፡** Sir. 28, 14; **ያማስኖ፡ ወያመዘብር፡ ነኪር፡** Jes. 1, 7. 24, 1; Jer. 19, 12; **ግፍዕ፡ ያመዘብር፡ አብያተ፡ ወያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡** Fal. f. 39.

ተመዝበረ፡ III, 1 i. q. **መዝበረ፡**, ut: Jes. 6, 11 var.; 17, 1. 2 var.; 32, 13 var.; **ወተሐንጸ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘተመዝበሩ፡** Sx. Mag. 27.

ምዝቡር፡ part. *destructus, dirutus, ruinosus:* **ይትኀደግ፡ አህጉር፡ ምዝቡረ፡** Jes. 24, 12; 4 Esr. 3, 4 var.; Job 8, 14 var.; **አንኀለ፡ ኵሎ፡ አብያተ፡ ጣዖታት፡ ወረሰዮሙ፡ ምዝቡራነ፡** Sx. Sen. 4; nonnumquam **መዝቡር፡** Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; f. **መዝብርት፡** *locus ruinosus* Lud. affert e V. S.

መዝቡር፡, **መዝብርት፡** vid. sub **ምዝቡር፡**

መዝበሪ፡ n. ag. *destructor* (?) Lud. sine auct.

ምዝባሬ፡ subst. *destructio, eversio, ruina:* **ምዝባሬ፡ ዳግም፡ ዘቤተ፡ መቅደስ፡** Abush. 19; **ምዝባሬ፡ ሀገሮሙ፡** Machb. Me'em. 11; ante pron. suff. etiam **ምዝባር፡**, ut: **ኢየሩሳሌም፡ ዘተሐንጸ፡ ምዝባሩ፡** Enc. Masc. 16 (posthac **ምዝባሬሃ፡**).

ተመዝባሪ፡ n. ag. (III, 1) *destructus, ruinosus,* Tab. Tab. 102.

ዘቢብ፡ subst. [زَبِيبٌ] *uvae passae* Num. 6, 3. 4; 1 Reg. 25, 18; 2 Reg. 26, 1; Hos. 3, 1.

ዘባን፡ subst. (m.) Pl. **ዘባናት፡** [dictum ab *eminendo:* زَابِنَةٌ *collis* in valle; زُبُونَةٌ *collum*, coll. **ዲበ፡**, **ደብር፡**, زَبْيَةٌ *locus terrae altior;* زَبَنَ *portandum suscepit;* زُبْرَةٌ *dorsi pars inter scapulas,* ظَهْرٌ دُبْرٌ *tergum, postica pars*] 1) *dorsum, tergum,* νῶτος, νῶτον, **ተሰብረ፡ ዘባኑ፡** (v. **ዐፅመ፡ ዘባኑ፡**) 1 Reg. 4, 18; **አፅዕምተ፡ ዘባኑ፡** Job 40, 13; **መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡** Jes. 50, 6; Hez. 1, 18; Job 15, 26; Gen. 49, 8; **ሰላም፡ ለዘባንኪ፡** I Sal. Mar. 20; **ያገብእ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡** Sir. 21, 15; **ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡** Zach. 7, 11; Jer. 31, 39; Ps. 80, 6; **ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ፡** Jer. 2, 27. 39, 33; **አመይጠክሙ፡ ዘባንክሙ፡** Mal. 2, 3; **ዘባኖሙ፡ መንገለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** τὰ ὀπίσϑια Hez. 8, 16; **ዘባናት፡** Gen. 9, 23; Ps. 68, 28; Hez. 10, 12; Rom. 11, 10; Lit. 171, 2. a) de inanimatis: **በዘባነ፡ ባሕር፡ እንዘ፡ ይሰፍሕ፡ ልብሱ፡** Enc. Masc. 18. b) *latus:* **በዘባነ፡ ባሕር፡** ἐπὶ νώτου ϑαλάσσης Num. 34, 11. 15; Jos. 18, 16. 18. 2) *cauda*, οὐρά Job 40, 12; **ማእሰ፡ ዘባኑ፡** 40, 26. 3) *limbus* vestis [coll. زِبْرٌ زَوْبَرٌ زِئْبِرٌ]: **ዘባኑ፡ ለልብስ፡** λῶμα ὑποδύτου Ex. 36, 32. — *Voc. Ae.:* **ዘባን፡ ዘ፡ ጀርባ ።**

ዘባናዊ፡ adj. rel. *dorsualis*, Lud. e Mss. Colb.

ዘብዘበ፡ quadrl. I [ذَبْذَبَ ;دَبَّ amh. **ዘበዘበ፡** *vexavit*] *repellere, prohibere* (ut videtur): **ሰበከ፡ በሀየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ ወዘብዘብዎ፡ ወወሰድዎ፡ እምኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡** Sx. Mag. 11.

ዘበየ፡ I, 2 ut videtur *emere* [اِبْتَاعَ] **ይፈንዎ፡ እለ፡ እስከ ንድርያ፡ ይሚጥ፡ ሎሙ፡ ግብረ፡ ወይዘቢ፡ ሎሙ፡ መፍቅዶሙ፡** Reg. Pach.

ዘብድ፡, **ዘብዳ፡**, **ዘብድው፡** subst., Pl. **ዘባድው፡** [سَبَدٌ *cilicium*] *pellis hispida, vestis pellicea, cilicium:* **ዘብዳ፡ ጠሊ፡** Lud. affert ex 1 Reg. 19, 13 (at libri a me inspecti **ክብደ፡ ጠሊ፡** exhibent); **ይለብስ፡ ዘብድወ፡ ጠሊ፡** δέρα αἴγειον Herm. p. 23. 57; **ዘብድወ፡ ጠሊ፡** Chr. ho. 28 (ad Hebr. 11, 33) crebro; **በዘብድወ፡ ጠሊ፡ ወበሐሜላት፡** Deg.; **አልባሲሁ፡ ዘዘብድወ፡ ጠሊ፡** Sx. Ter 22; Enc. Haml. 21 (Lud. 20); **ዘለብሰ፡ ዘብድወ፡** Can. Gangr. 12; **ለኤልያስ፡ ኢሀለዎ፡ ዘእንበለ፡ ፩ ዘብድ፡** Chr. Ta. 18; **ዘባድወ፡ ጠሊ፡** Hebr. 11, 37; **ዘባድው፡** monachorum, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡**; *aliud:* **ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡ ወሐሜላትኒ፡ ውእቱ ።**

ዘበጠ፡ I, 1 [cfr. **ኀፈጠ፡** et radices sub **ኀፈጠ፡** comparatas; dubium an etiam שׁבט ضَبَطَ huc referendum sit] Subj. **ይዝብጥ፡** *verberare, percutere, plagas infligere, ferire, pulsare,* c. Acc.: **ለአድግ፡ ዝብጦ፡** ῥάβδος ὄνῳ Sir. 30, 33; Num. 22, 23 seq.; **በበትር፡ ይዘብጠከ፡** Jes. 10, 24; Prov. 23, 13. 14; **ዝብጦ፡ ለወልድከ፡** παίδευε 19, 18; **ዘይዘብጥ፡ አባሁ፡ ወእሞ፡** Ex. 21, 15. 2, 11; Kuf. 4. 47; Jes. 58, 4; Jer. 44, 15; Matth.

21, 35. 24, 49; Act. 18, 17; avis illa ይዘብጥ፡ ገበዋቲሁ፡ በክነፊሁ፡ Clem. f. 225; c. Acc. et ላዕለ፡ vel ውስተ፡ vel ዲበ፡ membri: ዘበጠ፡ ላዕለ፡ ቍየጸ፡ Jsp. p. 328; ይዘብጡክሙ፡ ውስተ፡ መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ነሥአ፡ እብነ፡ ወዘበጠ፡ ዲበ፡ ድማሑ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 9; omisso Accusativo c. ዲበ፡ vel ውስተ፡, ut: Ps. 128, 3; ዝብጥ፡ ዲበ፡ .. Am. 9, 1; Judith 13, 8; absol.: ዘአፍጠነ፡ እዴሁ፡ ለዘቢጥ፡ Kedr f. 79; 1 Tim. 3, 3 Platt; ዘኢይዘብጥ፡ μὴ πλήκτης Tit. 1, 7; ክህነ፡ ዘይዘብጥ፡ Syn. vid. Lud. Comm. hist. p. 311. a) *caedere*, *ferire* gladio Matth. 26, 51; Luc. 22, 50; ዘበጠት፡ ውስተ፡ ክሣዱ፡ ክዕበ፡ በኀይላ፡ ወመተረት፡ ርእሶ፡ Judith 13, 8. b) baculo *excutere* (*triturare*) frumentum vel legumina: ῥαβδίζειν Ruth 2, 17; Jud. 6, 11; τινάσσειν Jes. 28, 27. c) *pulsare* vel *tundere*, malleo: ዘይዘብጥ፡ በሰፌልያሁ፡ Jes. 41, 7; ariete: ተከሉ፡ መዋግዐ፡ ዘነፍጥ፡ ከመ፡ ይዝብጡ፡ ቦቶን፡ ቅጽረ፡ Jsp. p. 365. d) malleo percutere et *ducere* metallum, ἐλαύνειν Ex. 25, 12; Jes. 41, 7. e) trsl.: *verberare* i. e. *agitare*, *concutere*, ut: ሐመር፡ ዘይዘብጥዋ፡ መዋግድ፡ ወነፋሳት፡ Clem. f. 128; Apoc. 6, 13; Jac. 1, 6. f) *excutere* ignem, ἐκτινάσσειν Dan. ap. 3, 25. g) *decutere* fructus arboris: ወፍሬ፡ ዘይጠን፡ ዘበጠ፡ Lud. ex Enc. Masc. 3. h) *pulsare* tympanum 1 Reg. 21, 13; chordas plectro: ትነሥእ፡ መሰንቆ፡ ወትዘብጥ፡ Jes. 23, 16; Gen. 4, 21; ይቤ፡ ለመሰንቃዊ፡ ዝብጥ፡ መሰንቆከ፡ Fal. f. 54.

ተዘብጠ፡ III, 1 *verberari*, *percuti*, *pulsari*, *percelli*: ሥልሰ፡ ተዘበጥኩ፡ በአብትር፡ (ait Paulus) ho. Severiani in Cyr. f. 123; ስገም፡ ተዘብጠ፡ (sc. grandine) Ex. 9, 31. 32; ከበሮ፡ ዘይዘበጥ፡ 1 Cor. 13, 1 Platt; ኅሊና፡ ይዘበጥ፡ mens percellitur, Lit. Chr.

ተዛበጠ፡ III, 3 *se invicem verberare* vel *pulsare*, *pugnis certare*: እለ፡ ይትላሀዩ፡ ወይዛበጡ፡ ወይትጋደሉ፡ i. e. ἀθληταί Chr. Ta. 19.

አስተዛበጠ፡ IV, 3 *ad mutuam verberationem* vel *pulsationem*, *ad pugilatum* vel *certamen incitare*, ut bestias: እመቦ፡ ብእሲ፡ ዘይመይጦ፡ ፍትወቱ፡ ውስተ፡ ነጽሮ፡ ማሕሌት፡ አው፡ ይትመሀር፡ ቀትለ፡ አው፡ ይትጋደሉ፡ አው፡ ያስተዛብጡ፡ አባግዐ፡ ወዶርሆ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ II Const. Ap. 24; III Const. Ap. 13.

ዝቡጥ፡ part. *verberatus*, *percussus*, Sap. 5, 11; ዝቡጥ፡ በአርእስተ፡ ኀጺን፡ Enc. Ter 1.

ዝብጠት፡ n. ag. et subst., f. et m., Pl. ዝብጠታት፡ 1) *verberatio*, *percussio*, *verber*, *plaga*, *ictus*, F. N. 47; ዝብጠት፡ ወቅጥቃጤ፡ διακοπὴ καὶ συντριβή Prov. 6, 15; πληγαί Prov. 20, 30. 29, 15; ሞተ፡ ፈልጾስ፡ በውእቱ፡ ዝብጠት፡ Jsp. p. 280; ዘበጦ፡ በሰይፍ፡ አሐተ፡ ዝብጠተ፡ p. 292; ይደልዎ፡ ፵ ዝብጠት፡ p. 301; ተዘከር፡ ዘንተ፡ ዝብጠተ፡ ዘዘበጥኩከ፡ p. 328; አንብር፡ አፋየ፡ ላዕለ፡ ዝብጠታቲሆሙ፡ (sc. vulneratorum) p. 367; Hen. 69, 6. 12; Org. 4; Phlx. 191. 2) *ictus* vel *pulsus mallei*, Fid. Jac. Bar. 3) *pulsatio* instrumenti musici: ከመ፡ ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20; Org. 3.

ዝብጦ፡ subst. *opus malleo ductum* vel *extensum* (*ductile*): ቀርነ፡ ዝብጦ፡ σάλπιγγες ἐλαταί Sir. 50, 16; Ps. 97, 7; Num. 10, 2; ሰሊዳተ፡ ዘዝብጦ፡ Num. 17, 3; ወላትው፡ ዘወርቅ፡ ዝብጦ፡ 2 Par. 9, 15; 3 Reg. 10, 16. 17; ንዋየ፡ ወርቅ፡ ዝብጦ፡ ὁλοσφύρητον Sir. 50, 9.

ዘባጢ፡ n. ag., f. ዘባጢት፡ 1) *verberans*, *percussor*, *verberator*: Num. 35, 21; Deut. 25, 11; ዘኢዘባጢ፡ μὴ πλήκτης 1 Tim. 3, 3 rom. 2) *pulsator* instrumenti musici: ደናግል፡ ዘባጥያት፡ ከበሮ፡ *tympanistriae* Ps. 67, 27; Mavâs. n. 62.

መዝበጥ፡ subst. 1) *verberatio*, *verbera*: መዝበጥ፡ (v. ዝብጠት፡) ወተግሣጽ፡ πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι Prov. 29, 15. 2) (pulsabulum), *epistomion* tubae, ut videtur, Gad. Ad. f. 149.

ዛቲ፡, **ዛተ፡** *haec*, *hanc* f. s. pronominis ዝንቱ፡, q. v.

ዘትር፡ subst. [referendum videtur ad שָׁתַר شَتَرَ ሠተረ፡ quibus primitus vis *findendi* inest; inde propagatur *erumpere*, *scaturire* vid. ነቅዐ፡] 1) *scaturigo*: Deus ዘአንቅዐ፡ ዘትረ፡ ማይ፡ እመንከሰ፡ አድግ፡ ለሶምሶን፡ M. M. f. 114 (e Jud. 15, 19). 2) *favus* (si non: *id quod redundat e favo*): ዘትረ፡ መዓር፡ κηρίον τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14, 27. 3) *cremor* lactis: ዘትረ፡ ሐሊብ፡ Lud. ex Org. 2.

I. **ዘኀረ፡** I, 1 [زَخَرَ *elatus fuit et multum se extendit*, *exundavit*, *bullivit*; *gloriatus est*; Lud. scripsit ዘሀረ፡, quare Ges. in thes. p. 408 זהר زهر comparandum censet, at scriptio ዘኀረ፡ et in libris Mss. frequentior et rectior est] *gloriari*: ኢይዝኀር፡ ኃያል፡ በኀይሉ፡ Jer. 9, 23 var.; Rom. 11, 18 var.; Sir. 11, 4 var.

ተዘኀረ፡ et **ተዝኀረ፡** III, 2 1) *gloriari*, *se jactare*, *superbire*: ተዘኀረት፡ ልብከ፡ ὑπερηφανία Ob. 3; ἐγκαυχᾶσθαι Ps. 73, 5; καυχᾶσθαι Ps. 93, 3; ተዝኀረ፡ ἐμεγαλαύχησε Sir. 48, 18; ተዘኀሩ፡ ፀርየ፡ ἐμεγαλύνθη Thren. 1, 9; ትዜኀር፡ ἐνδοξάζεσθαι 4 Reg. 14, 10; ተዝኀራ፡ አዋልደ፡ ጽዮን፡ ὑψώθησαν Jes. 3, 16; እምከመ፡ ሰተይከ፡ ኢትዘኀር፡ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25; c. በ፡ rei: ኢትዘኀር፡ (v. ኢትዝኀር፡) በሥነ፡ አልባሲከ፡ Sir. 11, 4. 38, 25; እለ፡ በሙ፡ ይዜኀሩ፡ Jes. 20, 5; Jer. 9, 23; Hez. 28, 17; Gal. 6, 14; c. ላዕለ፡ (*contra* alqm): ተዘኀሩ፡ ላዕለ፡ ብሔርየ፡ Zeph. 2, 8; Rom. 11, 18 Platt; *fastidire*, seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ተዝኀሩ፡ ከመ፡ ኢይግበርዎ፡ Exp. Fid. Nic. 2) *aemulatione effervescere*, *rixari* (ambitiose): ተዝኀርኪ፡ (v. ተዘኀርኪ፡) ዲበ፡ (v. ላዕለ፡) ሕዝብየ፡ παροξύνθης Jes. 47, 6; እስመ፡ ይዜኀሩ፡ በኅሊናሆሙ፡ ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμόν Ps. 138, 19; እምከመ፡ ትትቃንኡ፡ ወትዜኀሩ፡ ζῆλος καὶ ἔρις 1 Cor. 3, 3 rom.

ዝኁር፡ part. 1) *gloriosus*, *jactabundus*, *arrogans*, *insolens*: κενόδοξος Gal. 5, 26; ὑπερήφανος Jes. 2, 12; 2 Tim. 3, 2; ደቂቀ፡ ዝኁራን፡ υἱοὶ ἀλαζόνων Job 28, 8; ኢትኩኑ፡ ዝኁራነ፡ Did. 7. 2) *rixosus*, *protervus*, Rom. 1, 29; ἐρεθιστής Deut. 21, 18.

ዝኁራዊ፡ adj. rel. *vanae gloriationis studiosus*, Phlx. 223.

ትዝኅርት፡ subst., f. et m., 1) *gloriatio*, *jactantia*, *fastus*, *insolentia*, *ambitio*, *nimia sui admiratio*: ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝኅርት፡ ያማስና፡ ለብዕል፡ Sir. 21, 4; καύχημα Zach. 12, 7; 1 Cor. 5, 6; ὕβρις Jes. 9, 9. 13, 11; ὑπερηφανία 1 Reg. 17, 28; Ps. 73, 24; Hez. 7, 20; Am. 8, 7; Rom. 12, 3; ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝኅርቶሙ፡ ἡ ὑπόληψις αὐτῶν Sir. 3, 24; αὐθαδία Jes. 24, 8. 2) *rixa*, *contentio*, *certandi libido*, Sir. 28, 11; ἔρις 40, 9; ἐριθεία Phil. 1, 17.

II. **ዝኅር፡** et **ዝኁር፡** subst., m. et f., Pl. ዝኅራት፡ [ad ዘከረ፡ (vid. Ex. 14, 11), non ad دخر i. e. ደኀረ፡ referendum] *monumentum sepulchrale*, *sepulchrum*, μνημεῖον, ሐውቀ

ርከ፡ ለከ፡ ዝጎረ፡ (v. ዝጐረ፡) ውስተ፡ ኵቱሕ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3. 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር፡); Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ ዝጎርክሙ፡ (v. ዝጐ"፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝጐር፡ (pro ዝጐር፡) M. M. f. 25; ዝጎር፡ ሐዲስ፡ ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝጎራት፡ ይትረጎዋ፡ ho. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ ዝጎር፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ዝጎር፡ ዘ፡ መቃብር ።

III. **መዝጎርት፡** subst. *ebenum* lignum, Lud. auct. Greg. [referendum ad שחר *nigrum esse*].

ዘነመ፡ I, 1 (semel inveni ዘነመ፡ Macc. f. 5ª) Subj. ይዝንም፡ [referendum videtur ad זָרַם, זֶרֶם, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam ወረመ፡] *pluit*: ሶበ፡ ይዘንም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ ኢዘነመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr f. 41; ዘነመ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ዐቢይ፡ ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ በውእቱ፡ ዓመት፡ p. 330; ኢዘነመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዝናም፡ Macc. 5ᵇ. a) de rore: ለእመ፡ ኢዘነመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጠለ፡ አርሞንኤም፡ Macc. f. 5ª, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt: ዘነመ፡ እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንም፡ መሣግር፡ ላዕለ፡ ኃጥኣን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine: በረድ፡ ይዘንም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive: ይዘንም፡ በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam*: ወትዘንም፡ (ደመና፡) ዐቢየ፡ ዝናመ፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare*: ከመ፡ ይዝንም፡ (ዝናም፡) ብሔረ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1 1) *pluere facere* vel *jubere*, de Deo: ኢያዝነመ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘንም፡ ከመ፡ ዝናም፡ ኀያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንም፡ ውስተ፡ ገጸ፡ አሐቲ፡ ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናመ፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere*: አዘንም፡ በረደ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere*: እሳተ፡ ወትየ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere* vel *fundere*, de nube: እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ (v. ኢይዝንም፡) ላዕሌሁ፡ Jes. 5, 6.

ተዘንመ፡ III, 1 *pluvia rigari*: አንቲ፡ ምድር፡ እንተ፡ ኢትዘነሚ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. ዝናማት፡ *pluvia*: Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17. 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናመ፡ ክረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከወው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሶበ፡ ይወርድ፡ ዝናም፡ እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናመ፡ ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናመ፡ ተወን፡ ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24; ዝናመ፡ ክረምት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Hos. 6, 3; ዝናመ፡ ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ ብዙኅ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዱ፡ ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡ እሙራት፡ Prov. 25, 14; በርከ፡ ነፋሳት፡ ሰማይ፡ ወዝናማት፡ Lit. 164, 4; Kedr f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber*: ኀያል፡ ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናመ፡ ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ ከመ፡ አይኅ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25. 27; ዝናመ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter 6. b) *tempus pluvium* (*hiems*): ስድስተ፡ ወርኀ፡ ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከለ፡ ጸዳይ፡ ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis*, *ningor*: ነኪር፡ ለሐብ፡ ዝናሙ፡ Sir. 43, 18. d) *ros*, δρόσος, አከኑ፡ ዝናም፡ ያቈርር፡ ለመርቄ፡ Sir. 18, 16; ዝናም፡ እምከመ፡ ወረደ፡ 43, 22.

ዝናር፡ n. prgr. sc. ζωνάριον (زُنَّار ܙܘܢܪܐ), Pl. ዝናራት፡ *cingulum*, ut: precanti praeceptum est ቅኒተ፡ ሐቌ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእነ፡ ለይኩን፡ ሐቌክሙ፡ ቅኑተ፡ F. N. 14; in specie cingulum clericorum, ut: ኢይቅንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸሎት፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ከሳዱ፡ ወኢይግበር፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ፩መትከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. አዝናብ፡ [ذَنَبٌ ܕܘܢܒܐ זָנָב] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነበ፡ ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10. 12, 4; ዘነበ፡ አፍራስ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱረ፡ ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl.: ርእስ፡ ወዘነብ፡ Jes. 9, 14. 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ae.*: ዘነብ፡ ዘ፡ ጅራት፡ (v. ጅራት፡).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. زَنَابِير a زُنْبُور vel زُنْبَار) *crabrones, vespae*: እመ፡ መጽአ፡ ንጉሥ፡ ፋርስ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ንጽቢን፡ ወዐገታ፡ አምጽአ፡ ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ ሰራዊቱ፡ ደመና፡ ዘናቢር፡ ወትንንያ፡ ወነደፍዎሙ፡ ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. ዝ፡), f. ዛቲ፡, Acc. m. ዘንተ፡, f. ዛተ፡, Pl. m. እሉንቱ፡ f. እላንቱ፡, Acc. m. እሎንተ፡ f. እላንተ፡ (gramm. § 146, 1, a), rariores sunt formae Pl. m. እሉንቱ፡ (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69ª), Acc. እሉንተ፡ (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. እላንቲ፡ (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc*: ዝንቱ፡ ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይፀርፍ፡ ዝንቱሰ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ አሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ ትውልድ፡ Marc. 8, 12. 12, 43; አኮ፡ ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሎንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5. 13, 53; እላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ ኮሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando: *hicce*, *iste*, ut: ዝንቱ፡ ይስማኤል፡ Gen. 17, 18. 24, 65. 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44. 22, 59. b) contemtim: *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) crebro usurpatur pro neutro Latinorum: ምንት፡ ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7. 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23. 13, 33—36. 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet: ናሁ፡ ዝንቱ፡ ፪ዓመት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ ዓሥር፡ ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22. 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ ሣልስ፡ ዝንቱ፡ Num. 22, 28. 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille, unus — alter, alius — alius*: ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7. 8; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ ቡሩክ፡ ወውእቱኒ፡ ቡሩክ፡ ወዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኮነ፡ ለቅዳሴ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ ዝንቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኩ፡ sive ዝክቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16. 21. 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኩ).

f) cum praepositionibus: α) በእንተ፡ዝንቱ፡ *ideo, hanc ob causam, propterea* Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. በእንተ፡), vel እንበይነ፡ዝንቱ፡, vel በበይነ፡ዝንቱ፡ (vid. c. 537). β) በዝንቱ፡ *hoc in loco, hic* Enc. Teq. 1. γ) እስከ፡ዝንቱ፡ *hucusque* Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) *lapis* „boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur" Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad መልሕቅ፡

ዘነወ፡ *scortari* vid. sub ዘመወ፡

ዘነየ፡ inus., vic. ዘነወ፡ et ዘመወ፡, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንየት፡ et **ዝኔት፡** subst. *effusio seminis virilis, semen effusum* a) concubitu (legitimo), κοίτη σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: ከዐዉ፡ዝንየቶሙ፡ (v. ዝኔቶሙ፡) ዲቤሃ፡ πορνείαν Hez. 23, 8. c) *pollutione nocturna* sive *diurna*: እመበ፡ዘወድቀ፡በዝንየት፡ወበሕልም፡ይትከላእ፡እምቍርባን፡ኪያሃ፡ዕለተ፡ Kedr f. 70; እመበ፡ዘወጽአ፡ዝንየት፡ወውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ይትገሐሥ፡እምቍርባን፡፯ዕለተ፡ ibid.; ዝኔት፡በኅሊና፡ርኩስ፡(በ፡ *ob*) f. 72; እመበ፡ዘይትከዐው፡ዝኔት፡ለዝሉፉ፡ ibid.

ዘንገወ፡ quadrl. I [amh. ዘነጋ፡; inserta nasali formatum e ዘገወ፡ (vid. ዝጋዌ፡ pro ዝንጋዌ፡) i. e. שגע Pu. *furore agi, vesanum esse* (شجع in quibusdam derivatis); vic. שָׁגָה שָׁגַג ሰኰየ፡ *errare* et שָׁכַח *oblivisci*] 1) *mente alienari, delirare*: ዘንገወኒ፡ልብየ፡ 4 Esr. 10, 51; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ወይዘነግወኒ፡ልብየ፡ Rel. Bar.; ሐዘንኩ፡ጥቀ፡እስከ፡ይዘነግዕ፡ኅሊናየ፡ Epist. Gregorii ad Lud. 2) *aliena loqui, delirare* vel *ineptire* in loquendo: ሶበ፡አክ፡ከመዝ፡እምእቤ፡ዘንጋዕከ፡ Rel. Bar.; ከመ፡አብድ፡እዘነግዕ፡ 2 Cor. 11, 17. 23 (παραφρονῶν). a) *blaterare*, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) *barbare loqui*, 1 Cor. 14, 11.

አዘንገወ፡ II 1) *alienare mentem* alcjs, *delirare facere*: አብዝኆ፡መጻሕፍት፡ያዘነግዕ፡ልበ፡ εἰς μανίαν περιτρέπει Act. 26 24 Platt. 2) *pellicere* vel *decipere* alqm (bethören): አዘነግዓ፡ልባ፡ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (ዝንጕዕ፡ passim) part. *delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus* mente: ዝንጉዓን፡ μαινόμενοι Chr. Ta. 23 (vid. sub ተወላወለ፡); ዝንጉዕ፡አይሁዳዊ፡ παραφρονῶν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; ዝንጉዓን፡ ἀσύνετοι Rom. 1, 31; አአብድ፡ወዝንጉዕ፡ Clem. f. 271; አብዳን፡ወዝንጉዓን፡ f. 186; ዝንጉዐ፡ልቡና፡ Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; ዝንጉዓን፡እለ፡አልቦሙ፡ልብ፡ F. N. 24, 3; episcopus constituendus ኢይኩን፡ዐዉረ፡ወኢጽሙመ፡ወኢዝንጉዐ፡ F. N. 5; cujus cerebrum morbo laesum est nominatur ዝንጉዕ፡ F. N. 32 (vid. sub አብድ፡ c. 761).

ዝንጋዌ፡ (et ዝጋዌ፡) subst. 1) *vesania, vecordia, delirium*: παραφρόνησις ዝንጋዌ፡ (in Cod. Laur.: ዝጋዌ፡) Zach. 12, 4; መንፈሰ፡ዝንጋዌ፡ Hos. 9, 7 gloss.; μανία Chrys. passim. 2) *stoliditas*: ዝንጋዌ፡ትዕቢት፡ Lud. e Mss. Colb. 3) *ineptiae, deliramentum, hallucinatio*: λῆρος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam *causa* α) *abalienationis* vel *aberrationis mentis*: ወብዙኅ፡ምዝግረ፡ብየ፡በእንተ፡ህላዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እምቅድመ፡ጥምቀት፡ወልድ፡ወበሕቱ፡ኅድጉ፡ከመ፡ኢይኩን፡ነገር፡ወኢይኩን፡ዝንጋዌ፡ለሰማዕያን፡ M. M. f. 65. 101. β) *ineptiarum*: hunc librum ne patefacias malis ከመ፡ኢይኩን፡ነገርየ፡ዝንጋዌ፡በቅድሜሆሙ፡ Clem. f. 151.

ዘንጐጐ፡ quadrl. I [i. q. عَزَعَ *debilem reddidit* sermonem ut sensus percipi non possit; *ludibrio habuit*; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 شجع, Tuch de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 זנג] 1) *susurrare, mussitare*: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffiens incensum ወትዘነጕጕ፡ወታነብዕ፡አንብዐ፡በመስፈርት፡በለሐሳስ፡ Genz. f. 14. 2) *subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere*, c. Acc.: ይዘነጕጉኒ፡ εἰς χλευασμόν Jer. 20, 8; ἐκμυκτηρίζειν Luc. 23, 35; ὀνειδίζειν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; ማርያም፡ትዘነጕጓ፡ለእመ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 323; ከመ፡ኢይዘንጕጐ፡ p. 324; Kid. f. 40; c. በ፡ vel በእንተ፡ *ob*: ይዘነጕጐ፡በኀጢአ፡ሕግ፡ Sap. 2, 12; ይዘነጕጕዎሙ፡በእንተ፡ዘጐዩ፡ Jsp. p. 357.

አዘንጐጐ፡ II *cavillationi* vel *ludibrio* aliorum *dare* vel *subjicere, deridendum exponere*: አዘንጐጕክሙ፡ነፍሳቲክሙ፡ (vos ipsos) Jsp. p. 371; በእለ፡ይክሕዱ፡ወያዘነጕጉ፡ህሉተ፡ሥርዐተ፡ (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice); Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንጐጐ፡ III, 1 *cavillationi* vel *ludibrio esse, derideri*, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. *cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus*: ከመ፡ዝንጉግ፡ኢትኩን፡ ἐπονείδιστος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጓጌ፡, passim ዘንጓጌ፡ (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. *subsannatio, cavillatio*; *irrisio, ludibrium, ignominia*, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; ቃለ፡ዝንጓጌ፡ 27, 11; በበእስ፡ወበዝንጓጌ፡ይፈንዎሙ፡ μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων Jes. 27, 8; ነገረ፡ዝንጓጌ፡ παραβολὴ ὀνειδισμοῦ Sap. 5, 3; ὀνείδη Prov. 3, 31; ኢይረከቦ፡ዝንጓጌ፡ 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: ዘይከውን፡ዝንጓጌ፡ ἐπονείδιστος Prov. 18, 1. — *Voc. Ae.*: ዝንጓጌ፡ዘ፡መሽሞጠጥ፡

ዝንፍ፡ vid. ጽንፍ፡

ዝእብ፡ subst., m. et f., Pl. አዝእብት፡ [זְאֵב ذِئْب ذِيب *lupus*; vid. quae ad ተኵላ፡ annotavimus c. 566] *hyaena* (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II Anh. p. 51): ግበ፡ዝእብ፡ σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; ὗς Deut. 14, 8; ὕες አዝእብት፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; አዝእብት፡ ὑαίνη Sir. 13, 18; ዝእብ፡ fem., Sx. Genb. 6; እሙ፡ዝእብ፡ Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter አዝእብት፡ etiam አጽዕብት፡ memorantur et ተኵላት፡ desiderantur, nescio an ዝእብ፡ significet *lupus?* — *Voc. Ae.*: ዝእብ፡ዘ፡ጋብ፡ v. ጅብ፡

ዘእንበለ፡ vid. sub እንበለ፡ c. 773.

ዚአሁ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአየ፡** al. vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝኩ፡ et **ዝክቱ፡** pron. demonstr. *ille, iste* (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex ዝ፡ et ኩ፡, quare nonnumquam particula brevissima ሰ፡ inter ዝ፡ et ኩ፡ inseritur, ut: ዳኅንኑ፡

ዝሰኩ፡ አቡከሙ፡ Gad. Za Mich.; ዝሰኩ፡ ዘምስሌከ፡ Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ዝኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ዝኩ፡ እንስት፡ Herm. p. 84[b]); Acc. ዝኮ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ዝኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. እንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; እንትኩ፡ ራእይ፡ እንተ፡ ርኢየ፡ Gad. Kar.); Acc. እንትኩ፡ vel እንትኮ፡ vel እንተኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. እልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ዝኵቱ፡ et plerumque ዝክቱ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebro), Acc. ዝኵተ፡ vel ዝክተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ዝኵተ፡ Org.); f. እንታክቲ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Esr. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. እንታክተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. እልኵቱ፡ vel እልክቱ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; እለኵቱ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. እልክተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam እላክቱ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora: *ille*, *iste*, ἐκεῖνος, ut: እንታክቲ፡ ምድር፡ Hez. 36, 35; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; አብትረ፡ እልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ዝኩ፡ ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ዝ፡ vel ዝንቱ፡ *hic*, *alter* et ዝኩ፡ vel ዝክቱ፡ *ille*, *alter*, ut: ለእሉ፡ መንገለ፡ እልክቱ፡ 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 3[b], 25; Jes. 44, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Esr. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel እልክቱ፡ — እሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ዝክቱ፡ — ዝክቱ፡ ἡ μέν — ἑτέρα δέ Sir. 14, 18; ዝኵቱ፡ — ውእቱ፡ *iste* — *ille* Org. 2. β) *ille* i. e. *futurus*, *venturus*: እንትኩ፡ τὴν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Esr. 8, 55. γ) contemtim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: *is*, ut: ህየንተ፡ ደሙ፡ ዝክቱ፡ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; ኵሎሙ፡ እልክቱስ፡ Sir. 49, 4; ዝኩ፡ ዘ፡ *is qui* Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; ዝኩ፡ ዘይለብስ፡ Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; እልክቱ፡ እለ፡ Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definito ὁ ἡ τό respondet: Gen. 18, 28. 19, 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5, 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17, 3. 23, 32. 30, 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7. 8; Zach. 1, 13. 14. 4, 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; ለዝኩ፡ ዘመጽአ፡ τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6, 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; እላ፡ ባሕቱ፡ ጠይቅ፡ ዝክተ፡ ዘይብሉ፡ Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ዘከመ፡ vid. sub ከመ፡ c. 826.

ዘከረ፡ I, 1 [זָכַר ذَكَرَ; vid. etiam ዝኅር፡] Subj. ይዝክር፡ (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi ይዘክር፡) 1) *meminisse*, *recordari*, *reminisci*, *memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; ኢይዝክሩ፡ እንከ፡ ስሞ፡ Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11. 19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et ለ፡ pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Ps. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare*, *mentionem facere*: ስሞ፡ ለቅዱስ፡ ኢትዝክር፡ ሶበ፡ ትምሕል፡ Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; አልቦ፡ ዘይዘክሮሙ፡ (v. ዘይዜ"፡) እንከ፡ Zach. 13, 2; ኵሎ፡ ዘዘከርነ፡ M. M. f. 33 al.; ዘአቅደምነ፡ ዘከርናሁ፡ በጥንተ፡ ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ዘከረ፡ I, 2 1) *memorem facere* alqm, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. et በእንተ፡ Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: አዜክረከ፡ ኵሎ፡ Kuf. p. 118; seq. ከመ፡, ut: ዘክሮሙ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare*, *mentionem facere*: Zach. 13, 2 var.

አዘከረ፡ II, 2 1) *memorem facere*, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. pers.: አዘክሩ፡ ሕዝበ፡ Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: በቃለ፡ ዚአሁ፡ በዘአዘከረ፡ ሎቱ፡ መሐላ፡ አበዊሁ፡ Sap. 18, 22; አዘክሪ፡ (o Maria!) ሊተ፡ ተዝካረ፡ ኪዳንኪ፡ I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; አዘክሩ፡ እሳተ፡ ገሃነም፡ Sx. Jac. 3; c. ኀበ፡ pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare*, a) *memoriae prodere*: ወነዋ፡ አዘከረ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ከርዩን፡ ከመ፡ . . . Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘከረ፡ III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ፡ III, 2 1) *reminisci*, *recordari*, *meminisse*, *memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 18, 24. 23, 10; እለ፡ ይዜክሩ፡ እኩየ፡ μνησίκακοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: ተዘክሮ፡ እከይ፡ Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. ለ፡ pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. በእንተ፡ *de* re: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; ተዘከረ፡ በእንተ፡ ብሩር፡ Tob. 4, 1; seq. ከመ፡ Deut. 5, 15. 15, 15. 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: ኢተዘከረ፡ ይግበር፡ (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari* vel *memorari*: Ps. 108, 13.

ዝኩር፡ part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cujus mentio facta est: ቀኖና፡ ዘዝክርት፡ F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cujus recordamur: መምህር፡ ዝኩር፡ ዲበ፡ መሥዋዕት፡ (in diptychis) Sx. Sen. 24; Org. 2. 3) memoriâ et famâ *celebratus*: አብ፡ ዝኩር፡ (aliâs ስሙዕ፡) Phlx. 242.

ዝክር፡ subst. (m.), *memoria*, *recordatio*, *mentio*, μνήμη Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; ንስዐሮ፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ Prov. 1, 12; μνημόσυνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; ርኅሙ፡ ይኩን፡ ዝክሩ፡ Sir. 23, 26; ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ፡ 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20; Ps. 33, 17; μνεία ይትፌሣሑ፡ በዝክረ፡ እግዚ"፡ Bar. 5, 5; ከመ፡ ኢይርከቡ፡ ዝክረ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale:* ዝክረ፡ቅድሳቱ፡ Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale*, sive ቍርባነ፡ ዝክር፡ Lev. 6, 8, sive ዝክር፡ Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ὕμνησις Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. ዝጉር፡) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub ዜና፡).

ዝክረት፡ n. act., Pl. ዝክረታት፡ *monitio, suggestio:* malae cogitationes ascendunt in corde እምዝክረታተ፡ሰይጣናት፡ እኩያት፡ Phlx. 137.

መዝክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis*, ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμιμνήσκων 20, 24; 4 Reg. 18, 18. 37. (Amharice መዝክር፡ „orator causae apud Regem" Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝካር፡ subst. 1) *memoria, recordatio:* Ps. 144, 7; ተዝካረ፡ገብረ፡ለስብሓቲሁ፡ 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; ግበሩ፡ተዝካርየ፡ 32, 10; ወበሕቱ፡ግበር፡ሎቱ፡ተዝካር፡ Sir. 38, 23; ዘይሁብ፡ስኂነ፡ለተዝካርየ፡ Jes. 66, 3; ጸሐፍዎ፡ለተዝካር፡ Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale:* Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale:* Lev. 5, 12; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ለቅዱስ፡ Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita:* ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ተዝካር፡ Mal. 3, 16; ወጽሑፍ፡ ውስቴታ፡ተዝካር፡ ὑπόμνημα 2 Esr. 6, 2. a) *liber memoriarum, commentarius:* ተዝካረ፡ኖብያት፡ (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) μνημόσυνον Esth. ap. 1; ጸሐፌ፡ተዝካር፡ ὑπομνηματογράφος Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae:* ተዝካረ፡ስእለት፡ከመ፡እጽሐፍ፡ሎሙ፡ Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, ይጽሐፉ፡ተዝካረ፡ነገር፡ (Protokoll) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam* alcjs *celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; ንገበር፡ ተዝካሮ፡ለእስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 12; ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ያብዕሉ፡ Enc. Ter 15; ዕለተ፡ተዝካር፡ Lud. e Can. Laod. 51; ዝንቱ፡ዘይትነበብ፡በዝሉ፡ተዝካረ፡ምውታን፡ለለዓመቱ፡ Genz. f. 144; መፍትው፡ንግበር፡ተዝካሮሙ፡ለምውታን፡በዕጣን፡ ወበመሥዋዕት፡ f. 147. b) *commemoratio*, creberrime in Sx., ut: ተዝካረ፡በዓሉ፡ለመልአክ፡ሚካኤል፡ Hed. 12; ተዝካሮሙ፡ለ፳ወ፬ከህናት፡ሰማይ፡ Hed. 24; al.

ተዘካሪ፡ n. ag. *bene memor*, Kid. f. 22.

ተኪዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e ተዝኪር፡ vel تذكير, Enc. Jac. 9, vid. sub ዴር፡

ዝኩቱ፡ et **ዝከቱ፡** vid. sub ዝኩ፡

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. جَوْهَر (quare rectius ዠውሀር፡ scripseris), Pl. ዘዋሀር፡ *gemma:* ጥሌማ፡ወከይ፡ (sic) ወወራውሬ፡ወዘውሀር፡ወብሉር፡ (ubi *gemmae species* quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: ዘዋርሕ፡ (pro ዘዋሀር፡) ዘእምአዕናቍ፡ሀንጻኬ፡ዘያበርህ።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. דּוּר دَارَ *circumivit, gyrum egit, conversus fuit*] *vertigine laborare:* ርእስየ፡ይዘውር፡ Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. דּוּר دَوَّرَ دَامَ]: ይዜውሩ፡ (v. ይዜወሩ፡) ከመ፡አባግዕ፡ዘለዓለም፡ μένουσι Job 21, 11; ነፍስ፡ዝልፍት፡ኢትዜውር፡ (v. ኢትዜወር፡) ἐξαρθήσεται Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (*alicui* vel *apud alqm*): ጸጋሁ፡ለእግዚ"፡ትዜውሮሙ፡ለጻድቃን፡ δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: ያዘውርሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡ (v. ያዐውርሙ፡) i e. *caliginem offundit* Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse*, Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.:* ይዜወሩ፡ዘ፡ይመላለሱ፡; *Rad. Abb.:* ተዘወረ፡ዘ፡ተጠበቀ፡

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus:* ስዱኒ፡ሀገረከሙ፡ሀገረ፡ሣሌት፡ራማ፡ዘዐጸደ፡ዘውራ፡ምጡቀ፡ Sal. 318 Nic. 12; ሰረገላሁ፡ (Dei) ብሩድ፡ወራሕበ፡ዘውሩ፡በእሳት፡ሕጹር፡ Lit. Greg. 2) *limbus* (ut videtur): ይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስሩሐ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋተ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘዋርሕ፡ vid. sub ዘውሀር፡

ዘዐ፡ rad. inus., cui Lud. comparavit شاع, שׂעה vel ثَغَا, שׂיח, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ذاع *palam evasit, divulgatus est* a *dissipando* propagatum est (coll. ذاح زاح II et ذَوَّع), unde *diffundere animum* duxeris; ثُغَا autem, cujus derivata significatu cum ዘዐ፡ haud male concordant, ab *oblinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significatu propius ad nostram radicem accedit שִׂיחַ vel שׂוּחַ (talmudice סוּח).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (sich unterhalten): ምስለ፡መሰንቆዊት፡ኢትዛዋዕ፡ μὴ ἐνδελέχιζε μετὰ ψαλλούσης Sir. 9, 4; ኢትንበሩ፡ምስሌሆሙ፡በመስቴ፡ወኢታብዝኁ፡ምስሌሆሙ፡ተዛውዖ፡ Jsp. p. 332; ዘፈቀድኩ፡እምእሉ፡ኵሎሙ፡ (*quemcumque horum librorum voluerim, is*) ይዛዋዕ፡ምስሌየ፡ወእዛዋዕ፡ምስሌሁ፡ Fal.; c. በ፡ rei (*de*): ተዛውዖ፡ምስለ፡አኀው፡በቃለ፡መጻሕፍት፡ትጥዕሞሙ፡ለለባውያን፡እምኵሉ፡ጣዕማት፡ Fal. f. 35; c. ላዕለ፡ *contra:* Ps. 68, 15 (ἀδολεσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari*, ἀδολεσχεῖν Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; ተዛዋዕኩ፡ምስለ፡ልብየ፡ 76, 6; c. በ፡ rei (*de*) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrire, nugari:* ኢታእምርዎኑ፡ግብአሲ፡ከመ፡በከ፡ይዛዋዕ፡ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ 4 Reg. 9, 11; ተዛውዖ፡ደቂቅ፡ παίδων μικρῶν μῦθοι Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse:* ኢይዛዋዕ፡አዕይንትየ፡ οὐκ ἐμετεωρίσθησαν Ps. 130; 1; sponsa ዘታንገረግር፡በተዛውዖ፡ *quae jactitat se lascive* vel *petulanter*, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተዛዋዕኩ፡ዘ፡ተጫወትሁ።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm.: ፊልጶን፡መዐንዝር፡ከነ፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡ Sx. Jac. 20.

ዝዉዕ፡ vel **ዝውዕ፡** part. *lascivus, petulans:* አዕዩንየ፡ጎሊና፡ወዝውዐ፡ልብ፡ Syn. f. 347; paulo post: አዕዩይ፡ወዝውዕ፡ ibid.

ዘውዕ፡ (passim ዘውዕ፡ scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri*; *nugae, fabulae; lascivia, petulantia*, ἀδολεσχίαι Ps. 118, 85; ዘውዐ፡ነገር፡ዘይፈዋሩ፡ γενεαλογίαις ἀπεράντοις 1 Tim. 1, 4 Platt; ነገረ፡ዘውዕ፡ Lud. e Ssal. Req.; አውግረ፡ዘውዕ፡ (v. ዛውዕ፡) βωμοὶ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; አመበ፡ዘይትረከብ፡ በሠሐቅ፡ወበዘውዕ፡ይገሥጽ፡ጺያፍን፡ወይ

ረስዮሙ፡ ያርምሙ፡ (sc. inter sacra celebranda) Did. 12; poenitens se removeat a rebus mundanis እንዘ፡ ኢያበዝኅ፡ ሠሐቀ፡ ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; ዘውዐ፡ inter notas impiorum enumeratur Kid. f. 16; baptizandus dicat: እክሕደከ፡ሰይጣን፡ ወኵሉ፡ ሥልጣንከ፡ ወኵሉ፡ ዘውዐከ፡ ወኵሉ፡ ፍትወተከ፡ ወኵሉ፡ ምግባሪከ፡ f. 26; Asc. Jes. 2, 7.

መስተዛውዕ፡ part. (IV, 3), f. "ውዕት፡ *oblectans, lascivus, scurrilis:* vidua ecclesiastica ኢትኩኢ፡ ኅሊና፡ መስተዛውዕት፡ Kid. f. 21; homo መስተዛውዕ፡ ne sit in ecclesia f. 18.

ዝውዘ፡ n. prgr. sc. الجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum* (aliâs ገውስ፡ q. v.), sc. አልዝውዘ፡ Abush. 4.

ዘውግ፡ subst. [ζεῦγος זוּג زَوْج] Pl. አዝዋግ፡ (Lud.) 1) *par, (jugum)* i. e. *duo* vel *bini:* ዘውገ፡ መዓንቅ፡ ζεῦγος τρυγόνων Lev. 5, 11; Luc. 2, 24; ዘውገ፡ አልባስ፡ Jud. 17, 10; ዐዘውግ፡ እሙንቱ፡ ἐζυγωμένα 3 Reg. 7, 43; vid. Jos. 8, 29 annot. 2) *par* i. e. a) *aequalis,* sive ዘዘውግ፡ Lev. 27, 10; sive ዘውግ፡ *aequales* Hen. 72, 37; ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘፈትለ፡ ሜላት፡ ዘውጋ፡ I Sal. Mar. 3; ወእመኒ፡ ዘውጉ፡ (Acc.) ἤ τι τοιοῦτο II Can. Ap. 65; ዘውገ፡ ጠሊ፡ N. T. rom. f. 100, b. b) *socius, collega:* ዘውገ፡ ነቢያት፡ Lud. e Cant. Sam.

ዘገ፡ I, 1 et ዘወገ፡ I, 3 *parem* vel *aequalem* vel *socium esse* alicui, c. Acc.: ሰብእ፡ ምስለ፡ ዘይዘውጎ፡ (v. ዘይዘውጎ፡)ይተሉ፡ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προςκολληθήσεται ἀνήρ Sir. 13, 16.

ተዛወገ፡ III, 3 1) *se adjungere* vel *consociare* vel *consociari* alicui, c. Acc.: ዘይሬዕያ፡ ወይዛወጋ፡ ለሙስና፡ ይጼዕል፡ አቡሁ፡ Prov. 28, 7; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ታስተፌሥሕ፡ ለዘተዛወጋ፡ ወለዘነበረ፡ ምስሌሃ፡ Fal.; ተዛውጎ፡ *consociatio* Lud. ex Enc. Nah. 17. 2) consociatum vel consociandum esse alicui i. e. a) *parem, aequalem, similem esse,* vel *sequi:* c. ምስለ፡, ut: ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ትዛወግ፡ ምስለ፡ ዘይከው፡ ... F. M. 13; c. Acc.: በከየ፡ መሪረ፡ ወእምድኅረ፡ ብከይ፡ ገብረ፡ በዘይዛወጎ፡ ለግብር፡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἑξῆς τοῦ κλαυθμοῦ ποιεῖ Chr. Ta. 13; ሰላም፡ ለአስናንኪ፡ ሐሊብ፡ እጉልተ፡ ዘተዛወጋ፡ (sc. albedine) III Sal. Mar. 13. b) *copulari, attribuendum esse, attribui:* ኵሉ፡ ዘንገብር፡ ይዛወግ፡ ኀቤከሙ፡ ወትምክሕት፡ ይትመየጥ፡ ላዕሌከሙ፡ Jsp. p. 330; ዜና፡ አይሁድ፡ ዘይዛወግ፡ ለዮሴፍ፡ ወልደ፡ ኮርዮን፡ Jsp. in tit.

አስተዛወገ፡ IV, 3 *copulare, adjungere, adjicere, sequi facere,* c. Acc. et ምስለ፡ M. M. f. 85; vel Acc. et በ፡, ut: abrumpit ተግሣጸ፡ ወያስተዛውጎ፡ በቃለ፡ ተስፋ፡ (promissionem) Chr. ho. 8, al. passim.

ዘወፈ፡ rad., incertae significationis; arabice زَفَّ, دَفَّ, زَافَ (زَيْف) de *incessu fastuoso* dicuntur.

ተዘወፈ፡ III, 2 (etiam ተዛወፈ፡ III, 3) *sui ipsius amore et admiratione tumere, superbia elatum esse, gloriari:* φυσιώσεις 2 Cor. 12, 20 rom.; ኢይዘወፍ፡ (Subj.; v. ኢይዘወፍ፡) ብዑል፡ በብዑሉ፡ Jer. 9, 23.

ትዝውፍት፡ (etiam ትውዝፍት፡ passim scriptum) subst. *admiratio sui, fastus, arrogantia, superbia,* Gal. 5, 20; ὑψηλοφροσύνη Herm. p. 36; ትውዝፍት፡ Clem. f. 141. 218.

ዝዕላ፡ subst., nomen ornamenti vestis, *limbus* vel *clavus* vestis? an *fimbria?* [زِيق, זִיז?]: ሥሬዕ፡ ሉሙ፡ ቀዋብዕተ፡ ዘእልበ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.

ዝዕሚ፡ subst., nonnisi repertum in Pl. ዘዓምይ፡, dubiae significationis, fortasse *fimbria, cirrus,* nam respondere videntur κόσυμβοι Jes. 3, 18. [Ludolfus hoc verbum sub አመየ፡ posuit et vocabulo μηνίσκους respondere censuit; at ዘ፡ praepositum quid sibi velit? Mihi ዘዓምይ፡ eodem modo formatum videtur quo ገማዕይ፡ a ግምዒ፡; fortasse transpositum est e ዘማዕይ፡].

ዘዘ፡ vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝየ፡ adv. (gramm. § 160, b) 1) ዝየ፡ nudum a) *hic, hoc loco:* Gen. 22, 5; Deut. 29, 14; Jud. 4, 20. 19, 9; Ps. 131, 15; Matth. 12, 6. 41. 42. 14, 17. 17, 4. 26, 36; Hebr. 13, 14; ምንት፡ አቀመከሙ፡ ዝየ፡ Jes. 52, 5. b) *huc:* ምንት፡ መጻእከ፡ ዝየ፡ Jes. 22, 16; 57, 3; Gen. 15, 14; Ex. 3, 5; Jos. 18, 6. 8; Jud. 18, 3; 4 Esr. 10, 5. 67; Asc. Jes. 8, 12. 13; Matth. 8, 29. 14, 18. 2) Praepositiones sibi praemissas fert: a) በዝየ፡ *hic, hoc loco:* Gen. 19, 12. 40, 15; Jud. 18, 3; Hez. 8, 9; 4 Esr. 10, 25; Matth. 17, 4; ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr. b) እምዝየ፡ vel እምነ፡ ዝየ፡ *hinc:* Gen. 37, 17; Deut. 9, 12; Ruth 2, 8; Jer. 2, 36; Jac. 4, 1. c) እስከ፡ ዝየ፡ *usque huc:* Job 38, 11; 1 Reg. 7, 12; እስከ፡ ዝየ፡ ኵነኔ፡ ሞአብ፡ Jer. 31, 47 vrs. nov. (hebr. 48, 47); እስከ፡ ዝየ፡ ነገረ፡ ኤርምያስ፡ 51, 64 (sec. text. hebr.). d) ኀበ፡ ዝየ፡ *ad haec, in hunc* (mundum): ኢንኔጽር፡ ኀበ፡ ዝየ፡ Chr. Ta. 16. 3) Opponuntur: ዝየ፡ et ከሐከ፡ *hic — illic, huc — illuc:* Matth. 24, 23; Marc. 13, 21; Hebr. 7, 8; Jac. 2, 3; በህየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac* (*vita*) Clem. f. 238. 266; እምዝየ፡ ወእምዝየ፡ *hinc illinc* Hen. 89, 24. 43. — (Vid. ለፌ፡).

ዛይ፡ litera alphabeti Hebraeorum VII^a^, (זַיִן, talmudice זי), Ps. 118, 49; Thren. 1, 7. 2, 7. 3, 19. 4, 7. Ubi de psalmis agitur, siglo ዛይ፡ Ps. 118, 49—56 notatur.

ዜመ፡ inus. i. q. صَفَّ *strepuit, resonavit, tinnivit,* زَمْزَمَ, vic. הָמָה הוּם, زَمْهَمَ.

ዜማ፡ subst., plerumque m., Pl. ዜማት፡ [vid. ዋዜማ፡] 1) *sonitus,* ut *bombus* vel *susurrus* apium, Org. 5. 2) in specie: *sonus canorus et suavis, cantus modulatus, modulatio, modus canendi, melos,* (vid. etiam Isenb. p. 155 sub ዜማ፡): አዕዋፍ፡ ዘሠናይ፡ ዜማሆሙ፡ ὀρνέων ἦχος εὐμελής Sap. 17, 17; እስመ፡ በከመ፡ ስመ፡ መዝሙር፡ ይትዌለጥ፡ በአእምሮ፡ ቃለ፡ ዜማሁ፡ ወይኄሉ፡ ዘልፈ፡ ርቱዐ፡ ውስተ፡ ዜማሁ፡ 19, 17; ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡ እለ፡ በሙ፡ ሠናየ፡ ዜማ፡ Macc. f. 20; angeli laudant Deum ዘዘዚአሁ፡ በጥዑም፡ ዜማ፡ ማሕሌት፡ Clem. f. 61; ይሴብሕዎ፡ በሠናይ፡ ዜማ፡ ወማሕሌት፡ f. 2. 5; ድምፀ፡ ዝንቱ፡ ተውኔት፡ ወጥዑም፡ ዜማሁ፡ (sc. musicae Cainitarum) Clem. f. 16; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia* Org. 4; ዜማ፡ ግንዘት፡ *melos funebre* Genz. f. 44. 51; ዜማ፡ ሐዘንዚን፡ *modi lugubres* f. 36; በዜማ፡ ሐዘን፡ id., f. 99; distinguuntur ዜማ፡ ግዕዝ፡, ዕዝል፡, አራራይ፡ (vid. c. 1002 sub ዕዝል፡); Pl. ዜማት፡ Genz. f. 44.

ዝያቈነ፡ (pro **ድያቈነ፡**) quadrl. I *diaconi munere fungi* II, Can. Nic. 79 (72), vid. sub **ቀሰሰ፡** c. 433.

ዘይት፡ subst., m. et f., [זַיִת ܙܰܝܬܐ زَيْتٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 407] 1) *olea, oliva* arbor, sive **ዘይት፡** Jes. 24, 13; Hab. 3, 17 (fem.); **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; **ትተክሊ፡ዘይተ፡** Mich. 6, 15; Rom. 11, 17 seq.; sive **ዕፀ፡ዘይት፡** Gen. 49, 11; Jud. 9, 8; Jer. 11, 16; Ps. 51, 8; Kuf. 13; Apoc. 11, 4; **ዖመ፡ዘይት፡** Org.; **ዕፀወ፡ዘይት፡** 1 Par. 27, 28; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40; nonnumquam coll. *oleae, olivetum*, ἐλαιών, **ዘይት፡** Ex. 23, 11; Deut. 24, 21; 1 Reg. 8, 14; Jer. 5, 17; **አዕጻደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11; Jos. 24, 13; **ደብረ፡ዘይት፡** mons oliveti, Act. 1, 12; Matth. 21, 1. 2) *oliva* fructus Jac. 3, 12; **ሕንባበተ፡ዘይት፡** Jes. 17, 6; **ቅብአ፡ዘዘይት፡** Ex. 27, 20. 3) *oleum*, olivarum Lit. 164, 4 (ubi **ዘይት፡** a **ቅብእ፡** distinguitur), in genere: **ዘይት፡ዘቀንዲል፡** Sx. Tachs. 7; **ዘይተ፡ማኅቶት፡** Enc. Haml. 30; **ይውሕዝ፡እምኔሁ፡ነቅዐ፡ዘይት፡ወዕፍረት፡** Sx. Teq. 29; **በከመ፡ይትረአይ፡ዘይት፡በውስተ፡ማህው፡** Sx. Teq. 27. 4) „Sic quoque vocatur *medium temporis quadragesimalis*, μεσονηστεία, Mitfasten" Lud. e Scal. de Emend. temp. p. 696.

ዘይቶን፡ subst. i. q. زَيْتُون (olivetum) *oleae*: **ዘይቶን፡ወሆሳዕና፡** oleae et palmae Sx. Masc. 3; **ፍሬ፡ዘይቶን፡** Enc. Masc. 3.

ዜነ፡ i. e. زَانَ II *ornavit, compsit.*

መዘይን፡ i. e. مُزَيِّن (*ornans* i. e.) *tonsor* barbae et capillorum: **መዘይነ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 334.

ዜነወ፡ quadrl. [denominatum videtur ab **እዝን፡**, sicut أَذَّنَ I et IV *certiorem fecit*] 1) *certiorem facere, nuntiare, annuntiare, denuntiare, nuntium perferre*: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, c. Acc. pers.: 1 Reg. 19, 19. 23, 1; Kuf. 34; Jes. 7, 2; **ኢትዜንዉነ፡** Jes. 30, 10; **መጻእኩ፡እዜኑከ፡** Job 1, 15 seq.; **ዜንውዎሙ፡ለበሓውርት፡** Am. 3, 9; **ዘይዜንዎ፡** Job 1, 14. 16; Jer. 4, 15; Koh. 10, 14; Matth. 2, 8; c. **ለ፡** pers.: Marc. 5, 14; Jes. 28, 9; c. Acc. rei: **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ውእቱ፡ይዜኑ፡** Sir. 42, 19; **ዘሰማዕከ፡ዜኑ፡** Jes. 21, 6; **ለመኑ፡ዜነውነ፡ዜና፡** 28, 9; **መኑ፡ይዜኑ፡ዘትከት፡** 41, 26. 43, 9; Ps. 21, 34. 144, 4; Matth. 8, 33; c. dupl. Acc.: Ruth 2, 11; **ዜንውዮ፡ዘንተ፡ነገረኪ፡** Judith 10, 16; Ps. 43, 1. 2; 1 Reg. 19, 18; 2 Reg. 18, 21; Act. 15, 4; c. Acc. pers. et **በእንተ፡** rei vel pers.: **እለ፡ኢዜነውዎሙ፡በእንቲአሁ፡** Jes. 52, 15; Esth. 6, 2; (Hebr. 11, 32 Platt); seq. pron. interrog.: **ይዜንዉከ፡ወይንግሩከ፡ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡** Jes. 19, 12; vel seq. **ዘከመ፡** Act. 15, 4; (Marc. 5, 16); seq. **ከመ፡** ὅτι 2 Reg. 18, 19; omisso objecto: **ዜንዉ፡በይሁዳ፡** Jer. 4, 5. 16; **ዜንዉ፡ውስተ፡** ... Jer. 31, 20; **ትዜንዉ፡በመጥቅዕ፡** διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ Lev. 25, 9. a) *laeta nuntiare*, εὐαγγελίζεσθαι, **ዘይዜንዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 40, 9; **ዘይዜኑ፡ሠናየ፡ዜና፡ሰላም፡** 52, 7; **ይዜንዉ፡መድኀኒተ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** 60, 6; Jer. 20, 15; **ይዜንዉ፡ሰላመ፡** Nah. 2, 1; Luc. 2, 10; 1 Thess. 3, 6. b) *narrare, enarrare*, διηγεῖσθαι, Gen. 24, 66; Marc. 5, 16; Hebr. 11, 32; **ኢይክል፡ዜንዎተክሙ፡በእንተ፡ስብሐቲሁ፡** Hen. 14, 16. c) *enuntiare, indicare*: Koh. 10, 20; **ዘከመ፡ዜነዎ፡ለንጉሥ፡በእንተ፡፪ኀዕዋኒሁ፡** Esth. 6, 2. d) *praenuntiare*: Jes. 46, 10; **ዜነዉነ፡ዜና፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ወልድ፡** Deg. 2) *interrogare, percontari, sciscitari* de valetudine vel salute alcjs (denom. a **ዜና፡**, Erkundigung einziehen), c. Acc. pers. et **በበይነ፡** vel **በእንተ፡** rei, ut: **ዜነውዎ፡በበይነ፡ሰላም፡** 1 Reg. 30, 21; 2 Reg. 8, 10; vel c. dupl. Acc.: 1 Reg. 10, 4; **ወረድነ፡ንዜንዎሙ፡ዳኅናሆሙ፡** 4 Reg. 10, 13. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተዜነወ፡ III, 1 1) *nuntium accipere, laeto nuntio exhilarari*: **ነዳያን፡ይዜነዉ፡** Matth. 11, 5 Platt. 2) *nuntiari, narrari*: **ተዜንዎት፡** *annunciatio* facta, Lud. e Ssal. Req.; **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሰበ፡ተዜነወ፡** Enc. Mij. 7.

ተዜያነወ፡, rarius **ተዘያነወ፡** (quam formam equidem nusquam nisi in Ludolfi operibus inveni, plerumque ab ipso emendatam) III, 3 1) *sibi invicem* vel *inter se annuntiare*, c. Acc. rei: Ps. 95, 2; 1 Par. 16, 23. 2) *sibi invicem narrare* vel *enarrare* alqd, *sermones conferre, sermocinari, colloqui*: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡፫ዕለተ፡** Chron. Ax. f. 95; **ተዘያናኩ፡ምስለ፡ልብየ፡** Lud. e Cant. Mich. 5; c. Acc. rei: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡** Sx. Jac. 3; c. **በእንተ፡**, ut: **ሶበ፡ንዜያነው፡በእንተ፡፩፡ብእሲ፡** ἡμῖν περὶ ἀνθρώπου διαλεγομένοις Chr. ho. 1; c. **በ፡** rei, ut: **ዜናነ፡ይነብር፡ለዓለም፡ወይዜያነው፡በቱ፡ትውልድ፡እምድኅረ፡ትውልድ፡** Jsp. p. 369. 3) *se invicem interrogare de* valetudine, salute, c. Acc. rei: **ተዘያነዉ፡ዳኅናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Ps. 121, 6; vel *interrogare alqm de* ..., et *sibi invicem narrare*, c. Acc. et **በበይነ፡** 1 Reg. 30, 21 var. 4) Sec. Lud. etiam passive, *mutuis sermonibus celebrari*, **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሰበ፡ተዘያነወ፡** Enc. Mij. 7 (at Cod. Tub. exhibet **ተዜነወ፡**).

ዜና፡ subst., m. et f., Pl. **ዜናት፡** 1) *nuntius* i. e. res nuntiata: **ዛቲ፡ይእቲ፡ዜና፡** 1 Joh. 1, 5; **ዜና፡ሠናይ፡** Prov. 12, 25. 25, 25; **በእንተ፡ዜና፡ዘይመጽእ፡** Hez. 21, 7; Ruth 2, 11; Jes. 28, 9. 52, 7; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ዜና፡ቅትለቱ፡** Sx. Teq. 9. a) *nuntius laetus*: Luc. 2, 10; 2 Reg. 18, 22; **ወጻእነ፡ከመ፡ንስብክ፡ዜና፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** Clem. f. 103. 166; **ብእሲ፡ዜና፡** *laeta annuntians* 2 Reg. 18, 20; **ሰብአ፡ዜና፡** Nah. 2, 1; (**በዓል፡**) **ዘዜና፡ዘገብርኤል፡** (*festum*) *annuntiationis Gabrielis*, Cod. Mus. Brit. XXIX, n. 38. b) pro concreto: *nuntius*, **መጽአ፡ዜና፡ኀበ፡ሳኦል፡** ἄγγελος 1 Reg. 23, 27; **ወዝንቱ፡ዜና፡መጽአ፡** εὐαγγελιζόμενος 2 Reg. 18, 26. c) **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** *de quo nuntius desideratur* vel *deest* (Verschollener) F. N. 42, 13; divortium permittitur **በእንተ፡ተኀጥአ፡ዜና፡** F. M. 12, 7. d) *praenuntiatio*: **ፈጻሜ፡አምሳል፡ወዜና፡** impletor typorum et praedictionum, Enc. Jac. 8. 2) *fama* a) *rumor*, ἀκοή 2 Reg. 13, 30; **ዜና፡ኄራት፡** φήμη ἀγαθή Prov. 15, 30; **ይሰምዕ፡ዜና፡** ἀγγελία Jes. 37, 7; **ወተሰምዐ፡ዜናሆሙ፡እስከ፡ርሑቅ፡ብሔር፡** 2 Par. 26, 15. b) *existimatio, nomen*: **ንግሥተ፡ሳባእ፡ሰምዐት፡ዜናሁ፡ለሰሎሞን፡** ὄνομα 2 Par. 9, 1; **ሕሡም፡ዜና፡** II Abt. 39; **ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ወዝክሩ፡ሠናይ፡** Sx. Jac. 14; **ሠናይ፡ዜና፡በኂሩት፡ወበንጽሕ፡** („bona fama probitatis et castitatis" Lud. e) Vit. Sam. 3) in specie *nuntius de valetudine* vel *salute* alcjs, quare passim vertere licet *res* alcjs vel *quomodo alqs se habeat*: **ተስእሎሙ፡ዜናሆሙ፡** πῶς ἔχετε Gen. 43, 27; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ለአስቴር፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; **አነ፡እልአክ፡ኀበ፡አቡከ፡ከመ፡ይንግርዎ፡ዜናከ፡** Tob. 10, 8; **ዜናሆሙ፡ንሣእ፡** 1 Reg. 17, 18; **ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡** Phil. 1, 12. 2, 19; Eph. 6, 22. 4) *narratio, res novae, res gestae, historia, res*: Deus

nos edocuit በእንተ፡ እላንቱ፡ ፱ ዜናት፡ F. M. 3, 3; በከመ፡ ተጽሕፈ፡ በዜናቲሆሙ፡ ለቅዱሳን፡ Phlx. 194; ንጽሕፍ፡ ዜናሁ፡ ለአፈ፡ ወርቅ፡ Chr. f. 1; ዜናሆሙ፡ ለአለ፡ ነግሡ፡ እምድኅረ፡ ሖርሸ፡ Jsp. p. 276; ዜናሁ፡ ለእስክንድር፡ p. 279; ዜና፡ አይሁድ፡ Jsp. in tit. (vid. sub ተዘወገ፡); *enarratio*, *expositio*, ut: ዜና፡ ሃይማኖት፡ Cat. Mus. Brit. p. 23ª.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius*, *annuntiator:* 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus ዜናዊ፡ ዘነገረነ፡ ጥበበ፡ Kid. f. 11; Gabriel archangelus ዜናዊ፡ Kedr f. 22 vel ዜናዌ፡ ትፍሥሕት፡ Genz. f. 63; Christus ዜናዌ፡ ትፍሥሕት፡ Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor*, *historiarum auctor:* ዜናውያን፡ ወጽሑፋውያን፡ Phlx. 16.

መዜንው፡ part. *nuntius*, *annuntiator:* ከመ፡ ንኩን፡ መዜንዋነ፡ ኄራነ፡ Kid. f. 36; (ዛቲ፡ መጽሐፍ፡) መዜንው፡ ዘያስተፌሥሕ፡ ትከውን፡ ለከ፡ Fal. in proleg.

ዚጋር፡ i. e. زيج *tabula astronomica*, Pl. አዝያጋር፡, ut: ሰብአ፡ አዝያጋር፡ auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11. 47.

ዜጋ፡ subst. (amh.) *pauper*, *egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): ንበበ፡ ለነዳይ፡ ወግፉር፡ ወዜጋ፡ አስተቃለልኩ፡ ወንበበ፡ በዐል፡ አልዐልኩ፡ Form. Conf.

ዝድይ፡ i. e. جَدْي *capricornus*, signum coeleste: እልገድይ፡ Abush. 4; etiam ሸዲ፡ scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዘጐል፡ subst. [amh. ዘጐል፡ seashell, Isenb. p. 158; שַׁחֵלֶת חֶבְלָה?] *concha*, *conchula:* እለ፡ ይትዋፈሉ፡ በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘጐል፡ F. N. 11, 1; ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኅጠታት፡ ዘጐል፡ F. N. 46.

ዘጐለ፡ inus.

ተመዝጐለ፡ quadrl. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse, dissidiis et factionibus perturbare* [ﺑﻄﻞ?]: Christus ለአርድዕት፡ እንዘ፡ ይምዕድ፡ ሰላመ፡ እንቲአየ፡ አኀድግ፡ ለክሙ፡ (Joh. 14, 27) ከመ፡ ወኢመኑ፡ ኀበ፡ ካልኡ፡ ኢይትመዘጐል፡ በሥርዐት፡ ሠናየ፡ አምልክ፡ እለ፡ ዕሩየ፡ ዘበአሚን፡ ያርአዩ፡ ስብሐተ፡ M. M. f. 382; አንትሙ፡ ለእመ፡ ወሃቤ፡ ሰላም፡ ክሕድክሙ፡ ሰላመ፡ እምቤተ፡ ክርˮን፡ ሰደድክሙ፡ ፤ እምአመ፡ እንከ፡ አንትሙ፡ ገበእክሙ፡ ሰላምሰ፡ ርሑቀ፡ ቆመ፡ ወዘኮ፡ (sic) ይትመዘጐል፡ ቃለ፡ (sic) በበይናቲሆሙ፡ በሃይማኖት፡ (in rebus ad fidem pertinentibus) ወመልአት፡ ኵሉ፡ ምድር፡ ውግዘተ፡ ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per ሀ፡) I, 1 [amh. ዘጋ፡ *claudere* et *texere*; pertinet ad familiam radicum סָכַךְ *sepsit*, سَكّ *obstruxit* portam, صَكّ *clausit* ostium, زجر ﺍﻭ ܣܟܪ ܣܘܚ סגר סְגַר (ሠገረ፡) al.; vid. ዘገዐ፡] Subj. ይዝጋሕ፡ 1) *claudere*, *occludere:* ዝጋሕ፡ (v. ዕጹ፡) ሞኀቶ፡ Dan. ap. 13, 11; ዘግሐ፡ ኆኅዋተ፡ ቤተ፡ እግዚˮ፡ 2 Par. 28, 24; ዘጊሖሙ፡ Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠረ፡); ይዘግሑ፡ መዛግሐ፡ ወአብያቲሆሙ፡ Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere* vel *concludere*, *concludendum tradere:* ዘግሖሙ፡ ወሞቅሖሙ፡ Sx. Mag. 13; ኢዘጋሕከኒ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፀርየ፡ Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi*, *includi*, በመዋቅሕት፡ Lud. ex Enc. Mag. 13; ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ F. N. 20; ሰበ፡ ወዕኡ፡ እምነ፡ ተዘግሖቶሙ፡ Phlx. 164. 2) *secludi*, *se secludere:* የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ Phlx. 241; distinguuntur ፍኖተ፡ ምንኵስና፡, ፍኖተ፡ ስምዕ፡ በዐውደ፡ ነገሥት፡, ፍኖተ፡ ተዘግሖ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Gad. Kar.

ዝጉሕ፡ part. 1) *clausus*, *occlusus:* ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሱግ፡ ወቅቱር፡ ወዝጉሕ፡ Act. 5, 23; አንቀጸ፡ መቃብር፡ ዝጉሕ፡ I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus* vel *seclusus* in monasterio: ዝጉሕ፡ ውስተ፡ ምኔት፡ Phlx. 133; ውእቱ፡ ዝጉሕ፡ Phlx. 191.

ዝጉሓዊ፡ adj. rel. (in claustro degens i. e.) monachus *coenobita* (Klostermönch): ወውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ትሩፋን፡ ዘዝጉሓውያን፡ ወፈላስያን፡ ወገዳማውያን፡ Phlx. 1; in deserto Scetico degunt ገዳማውያን፡ ወፈላሲያን፡ ወዝጉሓውያን፡ ወተባሕታዊያን፡ Phlx. 62.

ዝግሐት፡ n. act., Pl. ዝግሐታት፡ *inclusio*, *conclusio:* ኢታግብእ፡ አኀዊከ፡ ዘበሥጋ፡ ኀበ፡ ማእሰርት፡ ወዝብጠት፡ ወዝግሐት፡ ወሥቃይ፡ Phlx. 191; በዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ አመንደብዎ፡ (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; ዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ Lit. Orth.

መዝግሕ፡ subst., Pl. መዛግሕ፡ et መዛግሕት፡ 1) *claustrum*, *repagulum:* ኀበ፡ ብዙኅ፡ በዋኢቱ፡ በመዝግሕ፡ አንብር፡ Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μόχλος መንስግ፡); መዛግሕተ፡ ድንግልና፡ ኢበተከ፡ παρθενίας κλεῖθρα οὐ διέρρηξεν ho. Procli in Cyr. f. 122; ይዘግሑ፡ መዛግሐ፡ Kid. f. 4. 2) *fibula* (*brachialis*, *armilla*): χλιδών 2 Reg. 1, 10. 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: አምባር፡ ቢ፡ ወገረት፡).

ዝግሬ፡ subst. perdix *meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገበ፡ I, 1 [contiguum videtur radici ዘግሐ፡ ut proprie significet *includere*; an a ገብአ፡ propagatum?] Subj. ይዝግብ፡, *colligere*, *coacervare*, *recondere*, *reponere*, *condere*, c. Acc., ut fruges in horrea: συνάγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; ከመ፡ ጽቡር፡ ወርቀ፡ ዘገበ፡ ἑτοιμάζειν Job 27, 16; የዐውድ፡ ብዕል፡ ከመ፡ ይዝግብ፡ ንዋየ፡ Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; περιπεποίημαι 1 Par. 29, 3; ዘይዘግብ፡ መዝገበ፡ ἀποθησαυρίζων Sir. 3, 4; θησαυρίζειν Matth. 6, 19 seq.; ሠናየ፡ መዝገበ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡ Tob. 4, 9; ይኄይስ፡ ውሂበ፡ ምጽዋት፡ እምዘጊበ፡ ለወርቅ፡ Tob. 12, 8; alia: ይዘግቡ፡ ለርእሶሙ፡ እኩየ፡ Prov. 1, 18. 2, 7; ዝግብ፡ ለምጽዋት፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡ σύγκλεισον Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; 1 Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc.: ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግበ፡ III, 1 *recondi*, *coacervari:* ብዕል፡ ዘይዘግብ፡ በዐመፃ፡ Job 20, 15; ይዘገብ፡ ለጻድቃን፡ ብዕለ፡ ረሲዓን፡ Prov. 13, 22; በኀቤከ፡ ተዘግበት፡ ጥበብ፡ Job 15, 8; Hen. 50, 2; Org. 3.

ዝጉብ፡ part. *repositus*, *reconditus*, *coacervatus:* ኀጢአቱ፡ ለኤፍሬም፡ ዝጉብ፡ Hos. 13, 12 var.; ዝጉብት፡ ለእሳት፡ 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዝገብ፡, raro መዝግብ፡ (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. መዛግብት፡, *thesaurus* a) *opes reconditae* vel *collectae* Tob. 4, 9; ብከ፡ መዝገብ፡ ዘሥዩም፡ ለከ፡ ኀበ፡ ልዑል፡ 4 Esr. 6, 50; ረከበ፡ መዝገበ፡ Sir. 6, 14; መዛግብተ፡ ወርቅ፡ 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; መዛግብት፡

ኀቡእ፡ ወኅቡት፡ 45, 3; መዛግብት፡ ዐበይት፡ Prov. 15, 16; Matth. 6, 19 seq.; Marc. 10, 21. b) *promptuarium, apotheca, horreum, armarium, receptaculum, cella, cista, arca*, Gen. 41, 34. 56; Am. 8, 5; Joel 1, 17; Mal. 3, 10; ἀποϑῆκαι Deut. 28, 5. 17; Jer. 27, 26; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17. 12, 18. 24; ϑησαυρός 3 Reg. 15, 18; Jes. 39, 2; አር ኀወ፡ እግዚ" ፡ መዝገቦ፡ Jer. 27, 25; ይከሥት፡ መዛግብቲሁ፡ Sir. 43, 14; Matth. 2, 11. 12, 35. 13, 52; ταμιεῖα Prov. 3, 10; ያርኅዉ፡ መዛግብቲሆሙ፡ ለአብያት፡ τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων Jes. 22, 9; መዝገበ፡ ንጉሥ፡ γαζοφυλάκιον Esth. 3, 9; ቤት፡ መዝገብ፡ Dan. 1, 2; ቤት፡ መዛግብት፡ (ecclesiae) Chr. Ax. f. 89; መዝገበ፡ በረድ፡ Job 38, 22; ventorum Jer. 10, 13; Ps. 134, 8; Hen. 41, 4. 69, 23; መዝገበ፡ ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 64; ውስተ፡ መዛግብቲሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 1, 25; etiam de *amphora*: ፻ መዛግ ብት፡ ወይን፡ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν 2 Esr. 7, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ነፍቅ፡

ዘግበ፡ subst. (m.), Pl. ዘግባት፡ (etiam ዘገበት፡; at ዘግበት፡ et ዘግብት፡ quod passim reperitur suspicionem lectionis malae movent), nomen variarum arborum coniferarum, *cedrus, cupressus, taxus, (juniperus, pinus)*, κέδρος, እመ፡ ወድቀ፡ ዘ ግበ፡ Zach. 11, 2 (at አርዝ፡ 11, 1); Ps. 91, 12; ከመ፡ ዘግበ፡ ዘሊባኖስ፡ Mavâs. n. 3; 2 Par. 25, 18; ዕፀወ፡ ዘግበት፡ (v. ዘ ግብት፡ et ዘግበት፡) 1 Par. 22, 4. 14; 2 Par. 2, 3; ፈለገ፡ ዘ ግበት፡ χειμάῤῥους Κέδρων 2 Par. 29, 16; ውስተ፡ ቤት፡ ዘግ በት፡ (v. ዘገበት፡) ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ 1 Par. 17, 1. 6 (ubi quidam codices መዛግብት፡ et ዘግብት፡ exhibent); ዕፀወ፡ ዘግበት፡ ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύϑινα καὶ πεύκινα 2 Par. 2, 8; δρῦς 1 Par. 10, 12; ዕፅ፡ ዘግበ፡ ξύλον δίδυμον Jos. 8, 29 (legendum videtur ዕፀ፡ ዘውግ፡); ዘግበ፡ ይትመላኅ፡ እምሥርዉ፡ Macc. f. 5; Lud. ex Enc. Mag. 30. — Sec. Lud. ዘግበ፡ „Aethiopibus arbor est *cupresso* similis, ramis et foliis adeo densis, ut solem pariter et pluviam arceant, non tamen erecta est aeque ut cupressus"; vid. etiam Harris II p. 86 et ሕክ. p. 26, ubi *taxus elongata* explicatur.

I. ዘገነ፡ I, 1 [denominatum videtur a ዝግን፡, cfr. ዝግኝ፡ one handful, as much as one can hold in the hollow of one hand, Isenb. p. 159; *pugillus* Lud. lex. amh. c. 79; nomen ዝግን፡ autem nescio an a ዘነነ፡ i. e. سكن *claudere* (vid. ዘግሐ፡) repetendum sit] *pugillo comprehendere*: ይዘ ግን፡ እምኔሁ፡ ምልአ፡ ሕፍኑ፡ δραξάμενος Lev. 2, 2. 5, 12; Num. 5, 26.

II. ዘገነ፡ inus., quod cum ገነየ፡ potius quam cum شكم *remuneratus fuit donum pro dono* (שכר شكر) composuerim (vid. etiam መሰገነ፡ et አመሰገነ፡, quod Isenb. p. 26 a ገነነ፡ derivat).

አመዝገነ፡ quadrl. II (denom.) *retribuere beneficium, gratiam referre, remunerari* alqm *praemio* vel *dono* vel *beneficium gratiis* seu *dono*, c. Acc. pers.: ንጉሥ፡ ዐማፂ፡ እመ፡ ገበርከ፡ ሠናየ፡ ኢያመዝግነከ፡ ወለእመ፡ አበስከ፡ ይቀትለ ከ፡ Fal. f. 80; ሑር፡ ኅበ፡ ከህን፡ ወአመዝግኖ፡ Jsp. p. 286; c. Acc. beneficii pro quo gratiae referendae sunt: ኢያመዝገነ፡ ጻጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; abs.: ሠናይ፡ ሀልዎቶሙ፡ ለሰ ብእ፡ ዘያመዝግኑ፡ Fal. f. 37; አመዝግኖ፡ *remuneratio*, Fal.

ተመዝገነ፡ III, 1 *praemio, gratia, beneficio affici, palmam accipere*, 2 Cor. 8, 12; 1 Cor. 13, 3 rom. (καυχήσωμαι); አልቦ፡ ዘይትመዘገን፡ ከመ፡ ምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 10; ሰላም፡ ለሑር፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ዘተመዝገነ፡ Enc. Haml. 12.

ምዝጉን፡ part. *gratia* vel *beneficio affectus*, Lud. sine auct.

ምዝጋና፡ subst. *praemium, gratia, beneficium* pro re bene gesta vel beneficio vel officio praestito: χάρις Luc. 17, 9; Clem. f. 92; ኢታዕርዕ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ እስመ፡ ገባሬሁ፡ ኢየኀጥ እ፡ ምዝጋና፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Fal. f. 57; in specie *praemium certaminis* vel *victoriae, palma*: βραβεῖον 1 Cor. 9, 24; ኢይከውኖ፡ ምዝጋና፡ οὐ στεφανοῦται 2 Tim. 2, 5; ὄνομα 2 Reg. 23, 18. 22; καύχημα 1 Cor. 9, 15. 16; Rom. 4, 2; ከ መ፡ ይርከቡ፡ (martyres) ምዝጋና፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በእንተ፡ ዘአምንዎ፡ Macc. f. 19; በመንግሥት፡ሰማያት፡ አድምዐ፡ ወን ሥአ፡ ምዝጋና፡ Enc. Mag. 14; አክሊለ፡ ምዝጋና፡ Lud. ex Enc.

አመዝጋኒ፡ n. ag. *gratus, gratiam referens*: ሰብእ፡ አ መዝጋንያን፡ Fal. f. 24.

ዘግዐ፡ nescio an idem sit quod ዘግሐ፡

ዝጉዕ፡ part., f. ዝግዕት፡ *seclusa* femina, ut videtur, ob menstrua: ብእሲት፡ ዝግዕት፡ Syn. f. 393; ቀንኑ፡ ላዕለ፡ ብእሲ ት፡ ዝግዕት፡ ዘቦአት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ቅድመ፡ ትትኀፀብ፡ ፶ዕለ ት፡ ትጹም፡ f. 395.

ዘጋደየ፡ rad., amh. ዘጋጀ፡ to prepare, make ready, arrange, Isenb. p. 159.

ተዘጋደየ፡ III, 3 sec. Lud. *decernere* vel *statuere cum aliis* (fortasse rectius: *sese parare* vel *expedire*): ተሰከተዩ፡ ወተዘጋ ደዩ፡ ለመዊት፡ Lud. e Ssal. Req.

ዘጺ፡ subst. „arboris nomen: *ebenum* esse videtur" Lud.; ዕፅ፡ ጸሊም፡ ዘይብልዎ፡ ዘጺ፡ በግዕዝ፡ Lud. e Libr. Myst. (Vid. Isenb. p. 159 sub ዘጺ፡). At in lex. Amh. exhibet Lud. ዘጺ፡ per aphaeresin pro አዘጺ፡ *ebenum, lignum thyinum*.

ዝፋል፡ vid. sub ፋል፡ in scholio.

I. ዘፈር፡ subst. (m.), Pl. አዝፋር፡ [شَفْرٌ شُفْرٌ شَفِيرٌ *extremitas, ora* cujuslibet rei, ܣܦܪܐ *ripa, litus*] 1) *ora, extremitas* vestimenti: ዘፈረ፡ ልብሱ፡ (aliâs: ጽንፈ፡ ልብሱ፡) Hagg. 2, 12. 2) *fimbria*, κράσπεδον Matth. 9, 20 rom.; 14, 36; ዘፈረ፡ ልብሱ፡ አንቀዕት፡ ደም፡ አይበሰ፡ Clem. f. 233. a) *fimbria comata, peniculamenta*: Num. 15, 38. 39; Deut. 22, 12; አዝፋር፡ Matth. 23, 5; አዝፋሪሁ፡ ለልብሱ፡ Gad. T. H.; በአ ዝፋረ፡ ወርቅ፡ ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς Ps. 44, 15; κρωσσοί Ex. 28, 24. 36, 22. b) *syrma*: ይስሕቡ፡ አስፋረ፡ አልባሲሆን፡ Org. 2 (ex Jes. 3, 16). — *Voc. Ae.*: አዝፋር፡ ዘ፡ ዘርፍ፡

II. ዘፍራ፡ i. e. صُفْرَا 1) „*cholera* (vid. sub ሰፍራ፡ c. 405). 2) accipitur etiam pro *flavo* seu *croceo* colore", Lud. auct. Greg.

ዝፍት፡ subst. (i. e. זֶפֶת ܙܦܬܐ زِفْتٌ) *pix, resina arboris pinus*: አዘዘ፡ ይቅብኡ፡ ሥጋሁ፡ ተየ፡ ወዝፍት፡ ወይደይዎ፡ ውስተ፡ እቶን፡ እሳት፡ Sx. Hed. 27; ነሥአ፡ ዳንኤል፡ ዝፍት፡ ወጸጉረ፡ Sx. Mag. 23 (Dan. ap. 13, 27); Jsp. p. 375; ተይ፡

ወዝፍት፡ M. M. f. 348. — *Voc. Ae.:* ዝፍት፡ ዘ፡ ያልተ ጸመቀ፡

ዘፈነ፡ I, 1 [زَفَنَ *saltavit*, coll. صفن (de equo), صفر ضفر طفر] Subj. ይዝፍን፡, *saltare:* ዘፈነ፡ Koh. 3, 4; እንዘ፡ ይት ዋነይ፡ ወይዘፍን፡ Kuf. 17; 2 Reg. 6, 16; ይዘፍኑ፡ በሀየ፡ አጋ ንንት፡ Jes. 13, 21; Matth. 11, 17. 14, 6; ተንሥኡ፡ ይዝፍ ኑ፡ 1 Cor. 10, 7; ይዝፍን፡ F. M. 32, 7; ይዘፍና፡ παίζουσαι τοῖς ποσίν Jes. 3, 16: ይዘፍኑ፡ አድባር፡ ከመ፡ ሐራጊት፡ Hen. 51, 4; አኀዙ፡ ይዝፍኑ፡ በማሕሌት፡ እግዚአሙ፡ Gad. T. H.

አዝፈነ፡ II, 1 *saltare facere:* ያዘፍን፡ አፍራሰ፡ (እንዘ፡) ዘዐንዝር፡ ሎሙ፡ በፅንዚራ፡ Sx. Teq. 9.

ዘፈን፡ subst. *saltatio, saltatus, chorus:* Koh. 3, 4 var.; የሐውር፡ ውስተ፡ (er geht zu) ተውኔት፡ ወዘፈን፡ Clem. f. 127. 146. 167; ስከር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘሙ፡ ርእስ፡ f. 199; እለ፡ ይ ቀብእሙ፡ ሰይጣን፡ በንገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡ f. 232; Did. 27; ከሀናት፡ ኢይንጽሩ፡ ተውኔተ፡ ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7.

ዘፍን፡ subst., id. q. ዘፈን፡; Macc. f. 8; Pl. ዘፍናት፡ ተውኔት፡ ibid.

ዘፋኒ፡ n. ag., f. "ኒት፡, Pl. ዘፋንያን፡ m., "ያት፡ f., *saltator, saltatrix, saltationis amans:* Can. Laod. 53; Org. 3; ዘፋንያን፡ F. M. 2, 11. 32, 7; ኢትኩኑ፡ ዘፋንያነ፡ Did. 7; ዘ ፋኒት፡ Fal. f. 51; ዘፋኒት፡ አቅረበት፡ ሏሕለ፤ ሄሮድስ፡ ለዮሐ ንስ፡ ርእሰ፡ አምተረ፡ Mavâs. n. 68.

ምዝፋን፡ subst., Pl. ምዝፋናት፡ *locus saltandi,* ምዝፋ ናት፡ Abt. 50; II Abt. 50; Can. Laod. 25; ዘበልዐ፡ በቤተ፡ ም ዝፋናት፡ F. N. 9.

I. ዘፍዘፈ፡ quadrl. I, videtur amharicum esse, *fermentare,* M. F.

II. ዘፍዘፈ፡ i. e. زَفْزَفَ *expandit alas* se demittens avis; صَفَّ *alas extendit* in volatu avis, vid. etiam ሰፈፈ፡ (amh. ዘፈፈ፡ et ዘፈዘፈ፡ *latum et crassum esse*).

እንዘፍዘፈ፡ V *expandere* alas: ኪሩቤል፡ እንዘ፡ ያንዘፈዝ ፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ዲበ፡ ምሥጓል፡ M. M. f. 214; መላእክት፡ እግ ዚ" ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ወለለ፡ ፩፩ እምኔሆሙ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ጎድጉዲ፡ ኢሑር፡ ወአንብር፡ ክንፍየ፡ ላዕሌሁ፡ Sx. Teq. 20.

የ፡ litera alphabeti Aethiopici XVIII, quae የመን፡ (የማን፡) appellatur.

የ፡ pron. I pers. Sing. nominibus suffixum.

ዬ፡, etiam ዮ፡ sec. Lud., interjectio a) mirantis: *heu, eia!* ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; አንፈርዐጹ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ መድኀኒነ፡ ዘተወልደ፡ ለነ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ መንክ ር፡ Deg. b) dolentis et miserantis: *heu, ah, au, proh!* Deg. (crebro); ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ አማኑኤል፡ አምላክነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ኢየሱስ፡ መድኀኒነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥነ፤ ዮ፡ ዮ፡ ዮ፡ (in meo exemplari: ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡) እውረድዎ፡ እምዕፅ፤ Lit. Chrys.

ይሁዳ፡ n. pr. 1) viri: *Juda* Gen. 29, 35, al. 2) tribus Israeliticae: Num. 1, 24 al. 3) regni Israelitarum australis regno Ephraimitarum septemtrionali oppositi: 3 Reg. 15, 7 al. 4) terrae et gentis Israeliticae inde ab exilio Babylonico: *Judaea* et *Judaei,* Matth. 2, 22. 3, 5. 4, 25; Marc. 1, 5 al. Hinc denominantur

አይሁድ፡ subst. 1) *Judaei* Jer. 33, 2. 39, 12. 45, 19. 47, 11 seq.; Dan. ap. 1, 4; Dan. 3, 30; Esth. 3, 6; Joh. 4, 9; Rom. 9, 24; Gal. 2, 14; Apoc. 2, 9. 2) *Judaeus,* poëtice: Enc. Haml. 5.

አይሁዳዊ፡ et አይሁዳይ፡, adj. rel. et subst., *Judaeus* et *Judaicus:* Ex. 21, 2; Zach. 8, 23; Esth. 3, 4. 5, 9; Joh. 18, 35; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9; Sx. Nah. 14; Org. 1; አይሁ ዳይ፡ Syn. f. 350 seq.; fem. አይሁዳዊት፡ Act. 16, 1. 24, 24; Kedr f. 62; Pl. አይሁዳውያን፡ *Judaei* Sx. Hed. 21.

ይሁድና፡, ይሁዳና፡, አይሁድና፡ (Lud.), subst. *Judaismus,* ut: ይሁድና፡ (v. ይሁዳና፡) ዘአይሁድ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; ho. Severiani in Cyr. f. 123.

ተይሀደ፡ vel ተየሀደ፡ III, 2 et 1 *Judaeum esse* vel *fieri, ad Judaismum se convertere, Judaeorum more vivere, judaizare:* ተይሀደ፡ ንጉሥ፡ Dan. ap. 13, 28; Rom. 2, 28. 29; ተይሀዱ፡ 3, 1; Gal. 2, 14; እለ፡ ዘክርስትና፡ ገጸ፡ ይሬስዩ፡ (ለ) ርእሰሙ፡ ወበኅሊናሆሙ፡ ይትዬሀዱ፡ ἰουδαΐζουσαν διάνοιαν ἔχοντες Cyr. f. 108.

ተይሀድና፡ subst. *Judaismus, Judaicae religionis sectatio,* M. M. f. 183; Enc. Genb. 17.

የማን፡ subst. (videtur f. a የሚን፡), [يَمْنٌ يَمِينٌ ܝܰܡܺܝܢܳܐ יָמִין] 1) plerumque fem., manus *dextra* Jes. 9, 20 var.; 41, 10. 13. 48, 13. 63, 12; Thren. 2, 3; 4 Esr. 1, 6; Dan. 12, 7; Cant. 2, 6; Ps. 88, 14. 117, 16; ጥብሊ፡ ዘክልኤሆሙ፡ እደዊሁ፡ የ ማን፡ Jud. 3, 15; Matth. 6, 3. 27, 29. 2) pars *dextra, latus dextrum:* ልቡ፡ ለጠቢብ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ Koh. 10, 2; Gen. 48, 13; Jud. 3, 16; መንገለ፡ የማነ፡ ምሥዋዕ፡ Luc. 1, 11. a) ለየማን፡ *dextrorsum* Deut. 28, 14; Jes. 54, 3; Num. 20, 17; 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19. 21; vel የማነ፡ Gen. 13, 9. 24, 49. b) በየማን፡ *a dextra,* Ex. 14, 22; Ps. 15, 8. 109, 1; 2 Esr. 18, 4; Asc. Jes. 7, 14. 24. 27. 29; Matth. 20, 21. 25, 33. 27, 38 Platt; Rom. 8, 34; vel እምየማን፡ Deut. 33, 2. c) Nomini alii in Genitivo subjunctum significat *dexter,* ut: ዐይንከ ሙ፡ እንተ፡ የማን፡ 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29; እዝኑ፡ እንተ፡ የማን፡ Lev. 14, 14; ገቦሁ፡ ዘየማን፡ Jud. 3, 21; አገዳሁ፡ ዘየ ማን፡ Lev. 8, 25; Matth. 5, 39; እደ፡ የማን፡ Sir. 21, 21. 49, 11; እደሁ፡ ዘየማን፡ Sir. 21, 19; Jer. 22, 24; Hez. 39, 3; Apoc. 1, 16; እደው፡ እንተ፡ የማን፡ Gen. 48, 14. 17. 18; Matth. 5, 30; idem est ዘእምየማን፡ 2 Cor. 6, 7.

ይምን፡ subst. 1) *pars dextra, latus dextrum:* ኀበ፡ ይ ምነ፡ ሐመር፡ Joh. 21, 6; ዘይምኖሙ፡ Zach. 12, 6; እምይ ምን፡ Ex. 14, 29; በይምንኪ፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; Lit. 171, 2. a) ይምነ፡ *dextrorsum:* Asc. Jes. 7, 9; እንዘ፡ ይ ሰርር፡ ይምነ፡ ወፅገመ፡ Clem. f. 225; ይምና፡ ለበድኑ፡ ሥጋሁ፡ *ad dextram* cadaveris ejus, Lud. ex Enc. Teq. 6. b) *dextra manus:* በንዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅገም፡ 1 Par. 12, 2. 2) *plaga australis:* Koh. 1, 6.

ይሙኑ፡ part., nonnisi in Acc. ይሙነ፡ adv. (tüchtig i. e.) *probe, valde, perquam:* ብዙኀ፡ ይሙነ፡ εἰς πλῆθος πολύ 2 Par. 9, 9; እስመ፡ አኅሰርዎሙ፡ ይሙነ፡ σφόδρα 1 Par. 19, 5; ይሙነ፡ (v. እሙነ፡) አበስኩ፡ 21, 8; ይሙነ፡ (v. የማነ፡, v. እሙነ፡) ይክብደኒ፡ 21, 13. — *Voc. Ae.:* ይሙን፡ ብ፡ እጅግ፡ ብዙኂ፡ (i. e. ብዙኅኂ፡) ይ።

የማኒ፡ et **የማናዊ፡** et **የማናይ፡** adj. rel. 1) *dexter:* **እለ፡ ክልኤሆን፡ እደዊሆሙ፡ የማንያን፡** (v. **የማናውያን፡**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዌ፡ ፍኖት፡** Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ፡ የማናይ፡** Kid. f. 5; **ነደር፡ የማናየ፡ ገበሁ፡** Sx. Nah. 17; **የማኒት፡** (**ዐይን፡**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra* (manu) *uti potest:* **የማናይ፡** et **ፀጋማይ፡** ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፡, **ይርብሕ፡** *gigas* vid. sub **ረብሐ፡** c. 286.

ያስጲስ፡ i. q. **ኢያስጲስ፡** *iaspis*, vid. c. 796.

ይቤ፡ *dixit* vid. sub **ብህለ፡**

የብሰ፡ I, 1 [يَبِسَ ܝܒܫ יָבֵשׁ] Subj. **ይይበስ፡**, Imprt. **ይበስ፡**, *siccum* vel *aridum esse* vel *fieri, siccescere, exarescere, arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21. 8, 12; **ማዕር፡ ወብርዕ፡ ዘይየብስ፡** 13, 25; **ይየብስ፡ ተክሎሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡** 24, 19; Jes. 15, 6. 19, 7. 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሰ፡** 89, 6. 101, 5. 12. 128, 5; **ከመ፡ ኢይይበስ፡ ሥረዊሆሙ፡** Rel. Bar.; Matth. 13, 6. 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሰ፡ ማእረረ፡ ምድር፡** Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ፡ ይነዕፍ፡ ወይየብስ፡** Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይበሲ፡** Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕፅምቲነ፡ የብሱ፡** Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥአ፡ ወየብሰ፡** Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere, torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሰ፡ እዴሁ፡ በመጥባሕት፡** προςεκολλήθη πρὸς τὴν μ. 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውእቱ፡ የብሰ፡ ከመ፡ እብን፡** 1 Reg. 25, 37.

አይበሰ፡ II, 1 *siccare, exsiccare, arefacere*, fluida: Jos. 2, 10. 4, 23. 5, 1; **አየብሶሙ፡ ለአፍላግ፡** Jes. 50, 2; **አይበስኪ፡ ማየ፡ ቀላይ፡** 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢሰክ፡ ነቅዐ፡ ማዮሙ፡** Enc. Hed. 21; terram: **ያየብሳ፡ ለምድር፡** Job 12, 15; **በቀትሩ፡ ያየብስ፡ ብሔረ፡** Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርዊሂ፡ ያየብሶ፡ ነፋስ፡** Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብስ፡ ዕፀ፡ ርጡበ፡** Hez. 17, 24. 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ፡ ፍሬሃ፡** Jer. 27, 27; carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: **ያየብስዎ፡ በፀሐይ፡** M. F.; *vim* vel *humorem vitalem consumere* hominis Marc. 9, 18.

ይቡስ፡ part. *siccus, aridus, exsiccatus:* **ይብስት፡ ባሕር፡** Ex. 14, 29; **ምድር፡ ይቡስ፡** (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕፅ፡ ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24. 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር፡ ይቡስ፡** Jes. 9, 18; **ጽጌ፡ ይቡስ፡** Zeph. 2, 2; de spicis: ἀνεμόφθορος Gen. 41, 23. 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኅብስት፡ ይቡስ፡ ወጼው፡** Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይቡስ፡** *aridum* vel *siccum* i. e. *terra sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens, torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tabe confectus* Joh. 5, 3. d) *durus, rigidus:* **ክሳድ፡ ይቡስ፡** Kuf. 1; **ይቡሳን፡ ልብ፡** Hen. 5, 4. — (Pro **በዝብጠት፡ ይቡስ፡** quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticae* vertit, legendum est **በዝ" ፡ ድቡስ፡** Enc. Sen. 27).

የብስ፡ subst., m. et f., 1) *aridum* vel *siccum* i. e. *terra* vel *continens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9. 10. 7, 22; Ex. 4, 9. 14, 16. 21. 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5. 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **እለ፡ የኀድሩ፡ የብሰ፡** Hen. 37, 5. 38, 1. 40, 6; Matth. 23, 15; **በየብስ፡ ወበባሕር፡** Jsp. p. 296; **አድለቅለቀት፡ የብስ፡** (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **እንተ፡ የብስ፡** *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas, ariditas*, Hen. 76, 5. 6. 82, 19.

ይበስ፡ subst. *siccitas, ariditas:* **ይበሰ፡ ኅብስት፡** Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይቡሰ፡ ኅብስት፡**).

ይብሰት፡ n. act. 1) *exarescendi actus:* **ሐዘንከኑ፡ በእንተ፡ ይብሰት፡ ሐምሐም፡** Sx. Masc. 25. 2) *ariditas, siccitas:* **ይብሰት፡ ኅብስት፡** Phlx. 74; **በይብሰት፡ ጌጋይ፡ እግዚእ፡ አበላትየ፡ ሐሙ፤ ይትከዐው፡ በላዕሌየ፡ ለምሕረትከ፡ ዝናሙ፡** Enc. Nah. 29.

የበበ፡ I, 2 et 1 [יָבַב ܝܒܒ أَبَّ]; vicinum **በበየ፡**, nec non בכה] *jubilare, laetum clamorem edere, ovare:* **የበቡ፡** (v. **ቃለ፡ ወሀቡ፡**) φωνὴν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ፡** (v. **ትቤቢ፡**) prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበበት፡ እሌኒ፡** Deg.; **በ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወበ፡ ዘይቀድስ፡ ወበ፡ ዘይዌድስ፡ ወበ፡ ዘያአኵት፡ ወበ፡ ዘይሴብሕ፡ ወበ፡ ዘይባርክ፡ ወበ፡ ዘይየብብ፡** Clem. f. 61; **የብቦ፡** ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ፡** pers. (alicui): Ps. 26, 11. 32, 3. 46, 1. 65, 1. 94, 1. 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm): **ለየብቦትኪ፡** Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ፡ ዚአኪ፡ አሀጉራተ፡ ዓለም፡ የበባ፡** Enc. Ter 21. — *Voc. Ae.:* **የበበ፡ ዘ፡ እልል፡ አለ።**

ይበቤ፡ subst. *jubilatio, jubilum, laetus clamor*, ἀλαλαγμός Ps. 43, 14; σημασία 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ፡ እግዚ" ፡ በይበቤ፡ ወእግዚእን፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Mavâs. n. 54; **ማርያም፡** (Mosis soror) **በይበቤ፡ ትዘብጥ፡ ከበሮ፡** n. 64.

ይኅአ፡ rad., sine dubio cognata cum وَقَعَ *cecidit* (vid. etiam **ኤኀ፡**).

አይኅአ፡ II, 1 (pluviae instar) *decidere, descendere* de coelo: **ጸለየ፡ ጸሎተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወአውረደ፡ እምሰማይ፤ አይኅአ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብአ፡ ነገሥት፡** Mavâs. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **እምሰማያት፡ እምሕፅነ፡ አብ፡ አይኅአ፡** H. A. n. 1; Genz. f. 72; Mavâs. n. 8; **አይኅአ፡ ቃል፡ እምሰማያት፤ ወረደ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Deg.; **እምኀበ፡ አብ፡ እምሰማያት፡ አይኅአ፡** Org. 5. — *Voc. Ae.:* **አይኅአ፡ ዘ፡ ወረደ፡ መጽሂ፡ ይ፡**

ይእቲ፡ *ea, illa* vid. sub **ውእቱ፡**

ይእዜ፡ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore, nunc, jam*, Gen. 22, 12. 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4. 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2. 11, 7. 17, 13; Jes. 33, 10. 11. 36, 8. 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5. 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40. 52. 11, 22. 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡** Judae 25; **ወይእዜሰ፡** νυνὶ δέ Job 7, 21. 30, 1; Rom. 3, 21. 6, 22. 7, 6. 17. a) α) *modo* (so eben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **እለ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡** ἀρτιγέννητα 1 Petr. 2, 2. β) *statim, illico:* **ኢይክል፡ ይእዜ፡ ኀቢክሙ፡ ወሪደ፡** 2 Esr. 16, 3; **ይእዜ፡ ፍጡነ፡** Jer. 34, 13 (gloss.). γ) jam i. e. *mox, brevi:* Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut: Mich. 5, 3; Hen. 38, 4. 50, 5; 4 Esr. 6, 49. ε) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

29, 22. b) ዘይእዜ፡ *qui nunc est* sive *praesens:* Judith 9, 5; 4 Esr. 6, 65. 69. 7, 10; Gal. 4, 25; 2 Tim. 4, 10. c) cum praep. α) እስከ፡ ይእዜ፡ *usque ad hoc tempus, hucusque, adhuc:* Gen. 46, 34; Koh. 4, 2; Ps. 70, 18; Rom. 1, 13; Phil. 1, 5. β) እምይእዜ፡ *inde ab hoc tempore, amodo* Gen. 29, 32. 48, 6; Ex. 18, 11; 1 Reg. 27, 1; Jes. 48, 6. 59, 21; Ps. 112, 2; Sir. 11, 23; Luc. 5, 10. 19, 42; Joh. 12, 31; *in posterum* Gal. 6, 17 (τοῦ λοιποῦ); vel *ab illo tempore* 4 Esr. 6, 49. 61; Hen. 38, 4. 50, 5. γ) እንተ፡ ይእዜኒ፡ ግዱ፡ *etiam hac vice* Ex. 10, 17. d) creberrime ወይእዜኒ፡ (וְעַתָּה, und nun), de quovis consecutionis genere: *nunc autem, jam vero, ergo, igitur:* νῦν οὖν, καὶ νῦν Gen. 31, 13. 29; Num. 22, 11; Jud. 16, 10; Ruth 3, 11; 1 Reg. 8, 5. 9, 6. 15, 3; 2 Par. 1, 9; Judith 8, 12. 13; 2 Esr. 9, 12. 10, 11; Ps. 2, 10; Jes. 2, 5. 10. 40, 25. 28. 43, 1. 64, 8; τοίνυν Jes. 27, 4; ἄρα οὖν Rom. 8, 12; τοιγαροῦν 1 Thess. 4, 8; ὥστε Rom. 7, 4. 12; Phil. 4, 1; τὸ λοιπόν Phil. 3, 1. 4, 8; 1 Thess. 4, 1. — *Voc. Ae.:* ይእዜ፡ ዘ፡ በ፫ አሁን፡ ዘሬም፡ እንግዴኽ።

የከቲት፡ subst., nomen *mensis* Abyssinorum *sexti*, qui XXVI° Januarii sec. Cal. Jul., VII° Februarii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲭⲓⲣ respondet.

ያክንት፡ n. prgr. 1) gemma sc. a) ὑάκινθος *hyacinthus* Apoc. 21, 20; Hen. 71, 2. b) ያክንት፡ ቀይሕ፡ *hy. ruber* i. e. *carbunculus*, ἄνθραξ Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. c) ያክንት፡ ጸሊም፡ *hy. niger* i. e. *sapphirus*, σάπφειρος Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. — *Voc. Ae.:* ሰርድዮን፡ በኦሪት፡ ወበቀለምሲስ፤ ያክንት፡ በሕዝቅኤል፤ ሕብሩ፡ በሚቲ፡; *aliud:* ከመ፡ ፍሕም፡ ያክንት፡ ቀይሕ፡; vid. scholion ad ሰንፔር። 2) vestis genus sc. ὑάκινθος, *purpura caerulea*, (panni, vestes, fila hac purpura tincta): Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 28, 5. 27. 29. 31, 4. 35, 6; Sir. 6, 30. 45, 10; Hez. 16, 10 vrs. alt.; 2 Par. 2, 7. 3, 14; ሕብረ፡ ያክንት፡ Ex. 25, 5. — *Voc. Ae.:* ያክንት፡ ዘ፡ ተሰውሬ፡ (!).

የውሀ፡ I, 2 et 1 [vicina videtur יָאָה *decet*, يَايَا *benigne et humaniter tractavit*] Imprf. ይየውሀ፡ I, 1 et ይዬውሁ፡ I, 2; Subj. et Imper. nonnisi ይየውሀ፡ et የውሀ፡ I, 2; 1) *placidum, mitem, lenem, comem, clementem esse* vel *se praebere* erga alqm, *leniter habere, placide loqui, blandiri, blandimentis uti:* ሀሎ፡ ዘይጠብብ፡ ለነፍሱ፡ ወይዬውሀ፡ (v. ወየዋሀ፡) በቃሉ፡ Sir. 37, 22; መኳንንት፡ ይየውሀ፡ εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε Mich. 7, 3; c. Acc. pers.: እንዘ፡ ይትጋነይ፡ ለከ፡ ወይየውሀከ፡ Job 40, 22; ይዬውሀከ፡ (v. ይየ") λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; ያደክም፡ ቃለ፡ ወይየውሀከ፡ (v. ወይዬ") 29, 5; የውሃ፡ ለነፍስከ፡ ἀγάπα τὴν ψυχήν σου 30, 23; አትጋነያ፡ ላቲ፡ ወአየውሃ፡ ἱκέτευον αὐτήν Job 19, 17; ትየውሆሙ፡ (Deus) ለኃጥአን፡ ወትመይጦሙ፡ በብዝኀ፡ ምሕረትከ፡ Did. 36. 2) a) *permulcere, lenire, solari, placare:* አኀዘ፡ ይየውሃ፡ በቃል፡ ሠናይ፡ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς Esth. 5 apcr.; አኀዙ፡ ይየውህዋ፡ παρεκάλει αὐτὴν Esth. 5, 2; የውሀ፡ παρακάλεσον 2 Tim. 4, 2; የውሆ፡ παράκλησις Jes. 28, 29; መዐተ፡ ንጉሥ፡ መልአከ፡ ሞት፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይየውሆ፡ ἐξιλάσεται Prov. 16, 14. b) *persuadere*, πείθειν Act. 14, 19 Platt; በየውሆ፡ ἐν πειθοῖς 1 Cor. 2, 4; አምጽእዎሙ፡ እንዘ፡ ይዬውህዎሙ፡ ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας Act. 5, 26. c) *pellicere, decipere, fallere:* በከንቱ፡ አንጋ፡ ትዬውሆሙ፡ (v. ትየ") ለአሕዛብ፡ ἀπατᾶν Jer. 4, 10; ይዬውሁ፡ (v. ይየ") ነፍሶሙ፡ Hez. 13, 18; ኢትየውህዋ፡ ለነፍስክሙ፡ Jer. 44, 9 var.; ኢይየውሀከ፡ Sir. 13, 8; Sap. 14, 24; ዘይዬውሀ፡ ለከንቱ፡ κενὴ ἀπάτη Col. 2, 8. d) *blandiri, adulari:* ይዬውሃ፡ 1 Esr. 4, 31; ኢየዋህናክሙ፡ 1 Thess. 2, 5.

አየውሀ፡ II, 2, in Imperf. etiam II, 1 *blandimentis permulcere* vel *pellicere:* አየውህዎ፡ (sc. ut ad defectionem eum seducerent) Sx. Mij. 28; አየውሃ፡ Job 19, 17 var.

ተየውሀ፡ III, 1 et 2 1) *lenem, mitem, comem se praebere* erga alqm, *blandiri,* ኢትሥሐቅ፡ ሎን፡ ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24; እትየውሃ፡ Job 19, 17 var.; በተየውሆ፡ Rom. 16, 18 Platt; Col. 2, 18 Platt. 2) *sibi persuaderi pati, blandimentis falli:* አከ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ ዘይትዬዋሀ፡ (v. ዘይትየ") እግዚ" Num. 23, 19; በተየውሆ፡ 1 Cor. 2, 4 Platt. — *Rad. Abb.:* ተየውሀ፡ ዘ፡ ተሞኘ፡

ተያውሀ፡ III, 3 *inter se lenitate, comitate, blanditiis uti:* ተያውሆ፡ Rom. 16, 18 rom.; Col. 2, 18 rom.

ይዉሀ፡ (ይውሁ፡) part. *mitis, lenis:* ይዉሃን፡ Lud. e Matth. 5, 5 Mss.; Acc. ይዉሀ፡ adv. *leniter, comiter* Asc. Jes. 7, 7.

የውሁ፡ adj., i. q. የዋህ፡, ut: የውሃን፡ (v. የዋሃን፡) ἄκακοι Prov. 8, 5; πραεῖς Ps. 36, 11 var.; Sir. 10, 14 var.; ταπεινοί Sir. 10, 15 var.

የዋህ፡ adj., m. et f. (vid. የዋሂ፡), 1) *comis, mitis, lenis, mansuetus, placidus, pacatus* (sanft, sanftmüthig), de hominibus, πραΰς, Num. 12, 3; Matth. 11, 29. 21, 5; fem. አመሰ፡ የዋህ፡ ይእቲ፡ ወሠናይ፡ ቃላ፡ Sir. 36, 28; Pl. የዋሃን፡ Ps. 36, 11; Sir. 10, 14; Job 24, 4; Jes. 26, 6; Joel 4, 11; Tit. 3, 2; de actione: በየዋህ፡ ኰንኔ፡ ይኴንን፡ Jes. 11, 4; ἥσυχος ብእሲ፡ የዋህ፡ Sir. 25, 20; የዋህ፡ adv. *comiter* Asc. Jes. 7, 7. 2) *modestus, humilis, submissus* (sensu Christiano, demüthig), de hominibus, ταπεινός Jes. 66, 2; የዋሃን፡ Sir. 10, 15; de corde Ps. 50, 18; fem. ብእሲት፡ የዋህ፡ γυνὴ σιγηρά Sir. 26, 14. 3) *simplex, sincerus, candidus, integer, probus, innocens, pius:* ἄκακος Job 2, 3. 8, 20. 36, 5; Prov. 1, 4. 8, 5 var. 14, 15; Rom. 16, 18; Hebr. 7, 26; በግዕ፡ የዋህ፡ Jer. 11, 19; Enc. Jac. 25; ἀκέραιος Matth. 10, 16; Phil. 2, 15; ἁπλοῦς በየዋህ፡ ልብ፡ 1 Par. 29, 17; ἰδιώτης Act. 4, 13; ὅσιος Ps. 85, 2; የዋህ፡ ልብ፡ Prov. 22, 11; εὐλαβής Luc. 2, 25. Substantive sumitur: የዋህ፡ ርግብ፡ ወጥበበ፡ አርዌ፡ *simplicitas columbae*, Lud. ex Enc. — *Voc. Ae.:* የዋህ፡ ብ፡ ገር።

የዋሂ፡ adj., nonnisi in f. የዋሂት፡ repertum: *mansueta, placida, proba, innocens:* በግዕ፡ የዋሂት፡ Enc. Genb. 20; ርግብ፡ የዋሂት፡ ἥμερος Chr. Ta. 32; ብእሲት፡ የዋሂት፡ እምእከይ፡ F. N. 10, 8.

የውሀት፡ (የውሃት፡) subst. (vid. etiam የዋሃት፡) 1) *comitas, lenitas, humanitas, mansuetudo,* ἐπιείκεια Sap. 2, 19. 12, 18; በየውሀት፡ ተናገረኒ፡ Asc. Jes. 7, 6; πραότης, πραΰτης Sir. 1, 27. 4, 8. 10, 28. 45, 4; Col. 3, 12; 1 Cor. 4, 21; 2 Cor. 10, 1; Gal. 5, 23. 6, 1; Eph. 4, 2; 1 Tim. 6, 11 rom.; 2 Tim. 2, 25; Jac. 1, 21. 3, 13; 1 Petr. 3, 16; opponitur ፀንት፡ leonis, Lud. ex Enc. Tachs. 12. 2) *simplicitas, integritas, sinceritas, probitas, pietas,* ἁπλότης 2 Cor. 11, 3; Herm. p. 8; በየውሀት፡ ἁπλῶς Prov. 10, 9; ትትኄገሥ፡ በየ

ውህት፡ Job 2, 9; ἁπλοσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ὁσιότης Eph. 4, 24.

የዋህት፡ (የዋሃት፡) subst. (a **የዋህ፡** derivatum, sicut **የውህት፡** a **የውህ፡**) id. q. **የውህት፡**, ut πραΰτης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἠπιότης Herm. p. 98; ἁπλότης Herm. p. 6; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus **የውህት፡** magis usitatum est quam **የዋሃት፡**; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

ይዋሂ፡ subst. *lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas:* **ይዋሂ፡ ወህድአት፡ ወአርምሞ፡** Jsp. p. 284; πραότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; **በፍርሀት፡ ወበይዋሂ፡** μετ᾽ εὐλαβείας Chr. ho. 2.

የውህና፡ subst. (virtus ejus qui **የውህ፡** est, ut) *lenitas, humanitas,* **ከመ፡ በየውህና፡ ንሕዮ፡** ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice inveni formam **የውህንት፡**, scil.: **ያፈቅር፡ እግዚ" የውህንተ፡ ልብ፡** ὁσίας καρδίας (v. **የዋህ፡ ልብ፡**); mihi **ን፡** lapsu calami scriptum videtur, nec est, quod hujus unius exempli causa terminationem **ንት፡** pro **ና፡** sumamus.

ዮም፡ proprie subst. *dies* [יוֹם ܝܘܡܐ يَوْم], frequentatur pro Adv. *hodie, hoc die,* σήμερον Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; **ዛቲ፡ ዕለት፡ ዮም፡** ἡ σήμερον ἡμέρα Jes. 37, 3; **ዮምሰ፡ ዕለት፡ ቅድስት፡ ይእቲ፡** 2 Esr. 18, 9; **ዮም፡ በዛቲ፡ ዕለት፡** 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; **በዕለተ፡ ዮም፡** Enc. Haml. 15; **ሠላሳ፡ መዋዕል፡ ዮም፡** (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; **ዮም፡ ስሳ፡ ወስድስቱ፡ ዓመት፡ ከነ፡ እምአመ፡** ... Rel. Bar.; **ደወይኩ፡ ሠሉስየ፡ ዮም፡** 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) *hac nocte* Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) *hoc tempore, nunc* 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; νῦν Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ἐν τῷ νῦν καιρῷ Rom. 3, 26; **ዮምኒ፡ በዝ፡ መዋዕል፡** 11, 5. b) cum praep. α) **ለዮም፡** *huic* vel *hujus diei:* **ንጉሥ፡ ለዮም፡ ወጌሠመ፡ ይመውት፡** Sir. 10, 10; *in hunc diem* 1 Cor. 10, 11 rom., *in hoc tempus* Hebr. 9, 9 rom. β) **እምዮም፡** *ex hoc die* Judith 8, 29. γ) **እስከ፡ ዮም፡** *usque ad hodiernum diem* vel *ad hoc tempus* Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) **ቅድመ፡ ዮም፡** *ante hoc tempus,* Hom. Jac. Sarug. — *Voc. Ae.:* **ዮም፡ ዘ፡ ዛሬ**።

ዮጊ፡ particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) *forsitan, forsan, num forte, an forte,* ἆρα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; **ዮጊ፡ ኢኮነ፡ ሠናየ፡** μὴ ἀρεστὸν ἔσται; Lev. 10, 19; **ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡ ዮጊ፡ ኢገብረ፡** μή ποτε οὐκ ἐποίησεν Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; **በኢያእምሮ፡ ከነ፡ ዮጊ፡** Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τάχα Philem. 15; **ዮጊ፡ ኢትክል፡** et **ዮጊ፡ ታደሉ፡ ለገጸ፡ ዐቢይ፡** μὴ οὐχ et μή ποτε Sir. 7, 6; **መኑ፡ ያአምር፡ ዮጊ፡ በዝንቱ፡ መዋዕል፡ ንግሥኪ፡** τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni **ነገሥኪ፡** legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) *ne forte* (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (μή ποτε seq. Subj.): Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut **ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡ ዮጊ፡ ኢይግበር፡** Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Platt. 3) *utique, sane,* poetice: **እምትሡዒ፡ ለአማልክት፡ ወእምዕጣን፡ ታዕርጊ፤ ተመትሮ፡ ክሳድ፡ አብደርኪ፡ ወኅረይኪ፡ ዮጊ፤** Enc. Genb. 6. — *Voc. Ae.:* **ዮጊ፡ ዘ፡ በ፫ እንደሆነ፡ እነሆ፡ አሁን**።

የውጣ፡ n. prgr. sc. ἰῶτα 1) nomen literae Graecae ι, fem., Matth. 5, 18; **ቀዳሚ፡ ስሙ፡ ለኢየሱስ፡ የውጣ፡ በኍልቈ፲** Did. 8 (ed. Platt p. 60); **የውጣ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚተ፡ ስሙ፡ ለኢየሱስ፡** Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatur pro *nomine Jesu* ipsius, ut: **መርቆሬዎስ፡ ሰማዕተ፡ የውጣ፡** Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum ι i. e. ፲ signum numeri *denarii* sit, **የውጣ፡** pro *decem* usurpant poëtae, rhythmi finalis causa: **ፈጸሚ፡ ለትእዛዘ፡ አብ፡ ቀዲሙ፡ ዘዜነወነ፡ በየውጣ፡** i. e. in decalogo, Enc. Ter 25; Maria **ፈጸሚተ፡ ቃላት፡ የውጣ፡** Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit" Lud.

ዮድ፡ litera alphabeti Hebraeorum X^{a}, Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo **ዮድ፡** Ps. 118, 73—80 notatur, ut: **በመዝሙር፡ ዮድ፡** M. M. f. 9. — Deinde **ዮዳ፡** i. q. **የውጣ፡** *Voc. Ae.* (vid. sub **አኀዘ፡** c. 769).

የድዐ፡ rad., sc. ידע ܝܕܥ *scivit, novit.*

አይድዐ፡ II, 1 *indicare, nuntiare, narrare, exponere, dicere,* c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγεῖσθαι Ps. 144, 5. 6; **ኢያይድዖት፡ ብሔራ፡** ὑπέδειξε Esth. 2, 20; Hen. 10, 7, **መፍትወ፡ አየድዕ፡** ἐρῶ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 8; c. **ለ፡** pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἶπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1. 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; γνωρίζειν Dan. 2, 5. 6. 4, 4; δηλοῦν Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ἐρεῖς Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; **ዘንተ፡ አየድዐክሙ፡** λέγω Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. **ከመ፡** Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et **በ፡** rei (ex Arabismo): **አይድዖ፡ በምጽአቱ፡** Sx. Hed. 9. a) *eloqui, expromere:* **ኢታይድዕ፡ ቃለከ፡ በዘሉ፡ ዘሐተትከ፡** Sir. 35, 4; **እንዘ፡ ባዕድ፡ ይነግር፡ ኢታይድዕ፡ ቃለከ፡** μὴ ἀδολέσχει 35, 9. b) *notum facere, manifestum reddere:* **ኢታይድዕ፡ አበሳከ፡ ዘስሕትከ፡** μὴ ἀποκάλυπτε Sir. 19, 8. α) *indicare* solutionem aenigmatis Jud. 14, 12—14. β) *fateri, confiteri,* ἐξαγορεύειν Lev. 26, 40. γ) *prodere, deferre,* c. dupl. Acc.: **ይእቲ፡ አይድዐቶ፡ ለንጉሥ፡ ምክሮሙ፡** ἐνεφάνισε Esth. 2, 22; c. **በእንተ፡** rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — *Voc. Ae.:* **ዜነወ፡ አይድዐ፡ ዘ፡ ነገረ፡**

ተየድዐ፡ III, 1 *notum* vel *manifestum fieri, indicari, nuntiari, dici, exponi:* **ከመ፡ ይትየዳዕ፡ ስምየ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡** Ex. 9, 16; **ተየድዐ፡ ነገሩ፡ ውስተ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 286; **ቃለ፡ ዘኢየ፡ ተየድዐ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ

Prov. 24, 69; indicari Org. 1; በከመ፡ ተየድዐ፡ ወተነግረ፡ በ፲ወ፪ እንቀጽ፡ Abush. 39.

እንጃ፡ i. e. **እን፡** (אַיִן) *non est* et **ጃ፡** *scientia* vel *cognitio mea* (cfr. יְדַע et דַּעַת); est phrasis ex antiquissimis temporibus conservata (gramm. § 163, 3). 1) *nescio:* οὐκ οἶδα 2 Cor. 12, 2. 3; Job 9, 21; እንጃ፡ ፤ እግዚ" ፡ ያእምር፡ F. N. 9; quis captivos dimisit? respondent **እንጃ፡** (nescimus) Gad. T. H. 2) *nescio an, fortasse, quis novit annon, num forte? ne forte:* እንጃ፡ ኢያእመርነ፡ ከመ፡ . . μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεϑα Jer. 13, 12; plerumque seq. **እመ፡**, **ለእመ፡**, **እመኑ፡**, ut: μή τι Joh. 4, 29; τάχα Rom. 5, 7; ἄραγε Act. 11, 18; εἰ Act. 23, 9; እንጃ፡ እመቦ፡ ዘኀለይከ፡ Herm. p. 3; post verba metuendi: Gal. 4, 11; 2 Cor. 11, 3; **እንጃ፡** *ni fallor* Lud. ex Enc. Jac. 25. — *Voc. Ae.:* እንጃ፡ ዘ፡ እንጃእ ።

የጊ፡ vid. supra c. 1075.

የፈነ፡ rad. inus., vid. **ተይፈነ፡** c. 571.

ደ፡ litera alphabeti Aethiopici XIX^a, quae **ድንት፡** vel **ደንት፡** appellatur.

ደሀለ፡ vid. sub **ደሐለ፡**

ደለለ፡ rad. inus., cui primitus (vid. **ደለወ፡**) potestas *penduli* inerat, vid. Ges. thes. sub דָּלַל p. 340 et תָּלַל p. 1504. — *Rad. Abb.:* ደለለ፡ ዘ፡ ከፈከፈ፡

ድሉል፡ part. *pampinatus* (cfr. دَالِيَة, זַלְזַלִּים; nec non דַּלַּת רֹאשֵׁךְ Cant. 7, 6, ubi LXX πλόκιον κεφαλῆς habent), de capillis: *crispatus*, ድምድማሁ፡ ድሉል፡ βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται Cant. 5, 11; ሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ድሉላት፡ Org. 6; ላሕይት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፤ ድምድማሃ፡ ድሉል፡ ወቈናጺሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.— Ludolfi Gregorius illos locos de caesarie more Abyssinorum *in orbem quasi crispata* accipiebat. — At in loco Enc. Tachs. 8, quem Lud. affert, pro በርሥእን፡ ድሉል፡ አዕረፈ፡ legendum est ፕሉል፡ — *Voc. Ae.:* ድሉል፡ ዘ፡ ጉትና፡; *aliud:* ድሉል፡ ዘ፡ ፕቅል፡

ድላሌ፡ subst. *caesaries crispata*, ርእሱ፡ ወርቀ፡ ቄፋዝ፡ ወድላሌሁ፡ ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡ M. M. f. 8 (e Cant. 5, 11).

ዲሎሰን፡ vel **ዴሎሰን፡** n. prgr., sc. δήλωσις *manifestatio* (אוּרִים); usurpatur de illo sacerdotis summi ornatu, cujus ope vaticinabatur: ልብሰ፡ ዴሎሰን፡ 1 Esr. 5, 40; ከሀን፡ ዘይለብስ፡ ዲሎሰን፡ 2 Esr. 17, 65. — *Voc. Ae:* ዲሎሰን፡ ዘ፡ ኩፋር፡; *aliud:* ዘ፡ ቀሚስ ።

ደለቅለቀ፡ quinquel., e **ደለቀ፡** formatum, cui conferenda sunt دَلِقَ *commota est* res, *vacillavit*, nec non دلق (V) et دَلَسَ *exagitavit* (deinde *turbavit* aquam, דָּלַח).

ድልቅልቅ፡ subst. m. et f. (ut Jsp. p. 325), Pl. **ድልቅልቃት፡** 1) *commotio, concussio, agitatio vehemens*, σεισμός Jes. 15, 5; Jer. 10, 22; ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; ድልቅልቀ፡ ሰረገላሁ፡ Jer. 29, 3; συσσεισμός Nah. 1, 3. 2) in specie: *terrae motus* vel *tremor:* Am. 1, 1; Zach. 14, 5; Hez. 3, 12. 37, 7; Jes. 29, 6; 4 Esr. 1, 20. 9, 2; Matth. 28, 2; Act. 16, 26; Clem. f. 31; Jsp. p. 324. 325; ዐቢይት፡ ድልቅልቃት፡ Apoc. 6, 12 rom.; motus vel tremor *coelorum* Hen. 60, 1. (Pro **ድልቀ፡** 4 Esr. 4, 19, quod Laur. exhibet, omnes mei libri praebent **ድልቅልቅ፡**).

አድለቅለቀ፡ II 1) *commoveri, concuti, tremere, contremiscere, vacillare*, de coelo, terra, montibus, fundamentis, locis: ያድለቀልቅ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Joel 4, 16; Jes. 24, 18; Jer. 8, 16. 27, 46; Ps. 17, 9. 45, 2. 3. 81, 5; Sir. 16, 18. 19. 22, 16. 43, 16; Act. 4, 31; አድለቅለቁ፡ አድባር፡ እምኔሁ፡ Nah. 1, 5; 4 Esr. 10, 39; ታድለቀልቅ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ድልቀልቀ፡ ዐቢየ፡ Hen. 60, 1; de aliis rebus: Jes. 17, 4. 19, 1; de hominibus, angelis: እኅዞ፡ ይርዐዱ፡ ወያድለቅልቁ፡ እምኔሆሙ፡ Hen. 86, 6. 1, 5; etiam de **ድልቅልቅ፡** ipso praedicatur: አድለቅለቀ፡ ዐቢይ፡ ድልቅልቅ፡ Act. 16, 26. 2) *commovere, concutere, contremiscere facere:* Ps. 28, 7. 59, 2. 98, 1; Job 9, 5. 6; Jes. 10, 14; Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26; 4 Esr. 1, 19; ለእመ፡ አድለቅለቀ፡ ድልቅልቅ፡ መካነ፡ 4 Esr. 4, 19 var.; *movere* alqd loco, c. Acc. et **እምነ፡** Apoc. 2, 5.

ደለወ፡ rad.; e prima significatione *pendendi* (**ደለለ፡**) propagantur *pendēre facere* i. e. *pendĕre, librare* (**ደለወ፡**); demittere urnam in puteum i. e. *haurire* (دَلَا دَلْوٌ).

ደለወ፡ I, 1, Subj. **ይድሉ፡**, I) Trans.: *librare, pendĕre, ponderare*, c. Acc.: እለ፡ ትደልውዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 46, 6; ትደልዎ፡ Hez. 5, 1; Job 6, 2; Dan. 5, 27; ደሊውየ፡ 1 Esr. 8, 56; Sir. 16, 25; እመ፡ ደለውከ፡ በመዳልው፡ ቃለከ፡ 28, 25; ድሉ፡ በመዳልው፡ ኀጣውኢኒ፡ 4 Esr. 1, 35. 2, 7. a) *appendĕre:* ወደለዉ፡ ዐስብየ፡ Zach. 11, 12; ደለውኩ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡ Jer. 39, 10; ደለውኩ፡ ሎሙ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Esr. 8, 25 seq.; 1 Esr. 8, 55; 2 Reg. 18, 12; 3 Reg. 20, 39 var. b) *perpendere* 4 Esr. 6, 34. c) *aggravare*, Lud. ex Hom. Chrys. II) Intrs.: libratum, statera quasi comparatum (vid. etiam Sap. 7, 29 sub **ተደለወ፡**) i. e. 1) *aequum esse, aequare*, c. Acc.: አይደልዎ፡ ብሩር፡ ተውላጦ፡ οὐ σταϑήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς Job 28, 15. 2) *congruum, commodum, aptum, idoneum esse*, c. **ለ፡** vel Acc.: ይገብር፡ ዘዘዚአሁ፡ ዘይደሉ፡ ለመልእክተ፡ ኵሉ፡ Sap. 15, 7. a) *utilem, fructuosum esse, conducere, expedire*, συμφέρειν, ኢይደልዎ፡ ለአብድ፡ ተድላ፡ Prov. 19, 10; አኮ፡ ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ Sir. 37, 28; Deut. 23, 7; ἀγαϑόν μοι Ps. 118, 71; ሰምር፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ ወደልዎ፡ ብሔር፡ Luc. 12, 16; c. neg.: ἀσύμφορον, ἄχρηστον εἶναι, ut: ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Herm. p. 34. 50; ፍሬሆሙ፡ ኢይደሉ፡ ለበሊዕ፡ Sap. 4, 5. b) *bonum* vel *jucundum esse* sensibus: እንዘ፡ ይደሉ፡ ለከናፍርየ፡ ἱκανούμενος χείλεσι (mundend) Cant. 7, 10; ትደልዎሙ፡ አመበልዕት፡ ሠናያት፡ Hen. 82, 3. 3) *decet, convenit, par, aequum est, debetur, dignus sum*, c. c. Nomin. rei et c. **ለ፡** pers. vel c. pron. suff.: ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት፡ πρέπει Ps. 64, 1. 32, 1; Eph. 5, 3; Tit. 2, 1; 1 Tim. 2, 10; Hebr. 7, 26; ኵሉ፡ ዘይደሉ፡ ሊተ፡ καϑήκει Hos. 2, 7; Rom. 1, 28; ὡραῖον, ይደልዎን፡ ኩንኖ፡ ለሚበት፡ Sir. 25, 4. 5; καλόν, ኢይደልዎ፡ ብጺል፡ Sir. 14, 3; ἄξιος crebro: Matth. 10, 11—13. 37; 1 Tim. 5, 17. 18; 1 Cor. 11, 27. 29; ዘሎቱ፡ ይደሉ፡ ቤት፡ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα Sap. 13, 15; Job 11, 6; አብእ፡

መባእ፡ ለእግዚ" ፡ በዘይደልወከ፡ Sir. 14, 11; Col. 1, 10; Luc. 3, 8; ἱκανός Matth. 3, 11; praeterea: 4 Esr. 7, 39. 8, 58; ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ ወዘኢይደልዎ፡ *dignus et indignus* 14, 50; ዘይደልዎ፡ ጵጵስና፡ qui episcopatu dignus est Did. 4; Lud. Comm. Hist. p. 309; ለእሉ፡ ኵሎሙ፡ ይደሉ፡ ፍትሐ፡ ሞት፡ F. M. 4, 2; etiam seq. Acc. Infinitivi: ይደልዎሙ፡ መክፈልተ፡ ዚአሁ፡ ከዊን፡ (v. ከዊን፡) Sap. 1, 16; ሰላም፡ ለከ፡ በርተሎሜዎስ፡ አቡነ ። ዘደለወከ፡ በርትዕ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከዊን ። Enc. Tachs. 11; vel c. ለ፡ et Inf.: ደለዎ፡ ለርእይ፡ (v. ርእይ፡) dignus fuit qui videret Enc. Tachs. 29; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: ይደልዎ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ ἄξιόν ἐστι λαβεῖν Apoc. 5, 12; Matth. 8, 8 Platt; 4 Esr. 2, 34 var.; ይደሉ፡ ከመ፡ ኢይቅረብ፡ ዘእንበለ፡ ይነስሐ፡ F. M. 4, 3; crebrius seq. Subj.: Matth. 3, 11. 15; Act. 22, 22; Apoc. 5, 2; 1 Cor. 6, 2; ዓዲ፡ ይደልወከሙ፡ እነጽር፡ እንከሰ፡ መሥዋዕት፡ Mal. 2, 13; Esth. 7, 4; 4 Esr. 2, 34. 10, 13. 4) *oportet, debeo, meum tuum ejus est, mereor, reus sum,* seq. ለ፡ pers. vel pron. suff. et c. Nomin. rei: ከመ፡ ይቅትሉ፡ ነፍሰ፡ ዘኢይደሉ፡ መዊተ፡ ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν Hez. 13, 19; vel c. ለ፡ et Inf., ut: Luc. 17, 10; ብእሲ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ዘይደሉ፡ ለሞት፡ (qui mortis reus est) F. M. 4, 2; seq. Subj. verbi: ይደልወነ፡ ንመጡ፡ ὀφείλομεν τιθέναι 1 Joh. 3, 16; Act. 27, 21 rom.; Chrys. crebro; vel seq. ላዕለ፡ pers. et Nomin. rei: ደለወት፡ ላዕሌሁ፡ ደይን፡ (reus est judicio) Phlx. 54; ዘይደሉ፡ ላዕሌሁ፡ ቀትል፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); ዝንቱ፡ ውሳኔ፡ ሕግ፡ ይደሉ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ (diese Bestimmung liegt allen ob, sc. zu erfüllen) F. M. 5, 5; ይደሉ፡ ላዕሌሆሙ፡ ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2; vel seq. Subj.: F. M. 10, 4 vel seq. ከመ፡ c. Subj.: F. M. 26, 7. — *Voc. Ae.*: ደለወ፡ ዘ፡ ተገበው ።

ደለወ፡ I, 2 *pendĕre, librare:* ይዴልዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 41, 7 var.

አድለወ፡ II, 1 I) *ponderari* vel *appendi jubere:* ታድሉ፡ ሊተ፡ መክሊተ፡ 3 Reg. 20, 39. II) 1) *aptum, idoneum, dignum facere, praeparare:* ዘንተ፡ ሕዝበ፡ አድሉ፡ ለነሢአ፡ ምስጢርከ፡ Lit. 172, 4. 2) facere id quod conducit, probatur, placet alicui (es einem recht machen) plerumque seq. ለ፡ pers., a) in bonam partem α) *placere, probari,* ἀρέσκειν, ለእግዚ" ፡ አድልዎ፡ ኢይክሉ፡ Rom. 8, 8. 15, 1. 2. 3; 2 Tim. 2, 4; δόξαν λαμβάνειν παρά τινος Joh. 5, 41. β) *satisfacere, obsequi, favere,* πειθαρχεῖν τινί Act. 5, 29; c. ለ፡ vel Acc. rei: አድልዉ፡ ለጽድቅ፡ Rom. 12, 9; ዘያደሉ፡ ለእኩይ፡ πονηρευόμενος Sir. 19, 26; አድለውኩ፡ ለገጽኪ፡ 1 Reg. 25, 35; Mal. 1, 8; እንዘ፡ ያደሉ፡ ሥምረተ፡ አምላክ፡ (obtemperans voluntati Dei) Org. γ) *vereri, revereri, honorem habere* alicui: ዘአድለወ፡ ለእግዚኡ፡ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ Job 3, 19. 7, 2. 26, 13; ዘይፈቅድ፡ ያድሉ፡ ለዘፈነዎ፡ ὁ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν Joh. 7, 18. 12, 43 (ni sec. α interpretari malueris); absol.: ኢታድሉ፡ በኀፍረተ፡ በእንተ፡ ነፍስከ፡ περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς Sir. 4, 20. δ) *commodum esse, gratificari* alicui: ከመ፡ ያድሉ፡ ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) in malam partem, α) *favorem, gratiam, laudem captare* alcjs, *adulari, nimis admirari, contra jus et fas respicere* alqm, *temere favere* alicui, *partium studio duci:* በአድልዎ፡ ይገብርዋ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 27, 1; Rom. 2, 28; 1 Tim. 5, 21; ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡ Sir. 11, 2. 42, 12; ለአድልዎ፡ ከንቱ፡ εἰς ἀρετὰς ματαίων Esth. 4 apcr.; ዘበልሳኑ፡ ያደሉ፡ γλωσσοχαριτῶν Prov. 28, 23; in specie *in judicando,* ኢያደሉ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡ Jes. 11, 3; creberrime seq. ለገጽ፡, ut: ኢያደሉ፡ ለገጽ፡ οὐ προσωποληψία Rom. 2, 11; Eph. 6, 9; Matth. 22, 16; Joh. 7, 24; Gal. 2, 6; Mal. 2, 9; Sir. 4, 22. 7, 6; Job 13, 10; ኢያአምር፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ 32, 22; Ps. 81, 2; Kuf. 23. 30; Lev. 19, 15; raro seq. ላዕለ፡ ገጽ፡, ut: እለ፡ ያደልዉ፡ ላዕለ፡ (v. ለ)ገጽ፡ Jes. 9, 14. β) *hypocritam esse* vel *agere, hypocrisin exercere:* 1 Tim. 5, 7; Rom. 14, 1; Jac. 2, 4; Gal. 2, 13; አድልዎ፡ *hypocrisis* Matth. 23, 28; Luc. 12, 1; Herm. p. 36.

ተደልወ፡ et ተደለወ፡ III, 1 1) *ponderari, librari, pendi:* በመዳልው፡ ተደልወ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 2, 46; Hen. 41, 1. 43, 2. 2) librando comparari et *comparari* in genere: ሰበ፡ ተደልወት፡ (v. ተደለወት፡)ምስለ፡ ብርሃን፡ συγκρινομένη Sap. 7, 29.

ተደለወ፡ III, 2 1) a) *se parare* vel *praeparare* vel *expedire:* ተደሉ፡ Hez. 38, 7; Ex. 19, 15; Jer. 26, 14; seq. ለ፡ rei: ተደለዉ፡ አሕዛብ፡ ለፀብእ፡ ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον Esth. 1 apcr.; ተደለዉ፡ ለተሀጕሎ፡ ibid.; Judith 5, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: ተደለው፡ ከመ፡ ትሖር፡ Tob. 5, 17; Apoc. 8, 6. b) *parari, praeparari:* ይደሉው፡ Prov. 8, 35; ተደለወ፡ ሎቱ፡ ከንፈ፡ ንስር፡ 23, 5; ወተደለወ፡ ወተፈጸመ፡ ኵሉ፡ ቅኔ፡ 2 Par. 8, 16; Hen. 54, 4. 5; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 16, 12; ተደሊዎ፡ 1 Reg. 26, 4. c) *destinari, constitui, dignum haberi* (Lud.): Aaron ለደብተራ፡ መርጡር፡ ተደለወ፡ Org. 4. 2) sibi parare vel paratas habere res ad vivendum vel fruendum i. e. a) *commode, jucunde, bene beateque vivere, omnibus rebus abundare, fortunatum* vel *locupletem esse, prospere agere:* ባዕድ፡ ይደሉ፡ በንዋየ፡ ዚአሁ፡ ἕτεροι ζήσονται ἐν τοῖς αὐτοῦ Job 18, 19; እመ፡ ትደሉ፡ ἐν ἀγαθοῖς σου Sir. 6, 11; እመ፡ ይደለው፡ ἐν πλούτῳ (opp. ይጼነስ፡) 10, 31. 18, 25; ከመ፡ ትደለው፡ እመ፡ ተድላሁ፡ 29, 2; ሕይወቱ፡ ለዘይደለው፡ ζωὴ αὐτάρκους 40, 18; እለ፡ ከብሩ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ ወተደለዉ፡ በሕይወቶሙ፡ 44, 7; περισσεύειν Phil. 4, 12; ዐቢየ፡ ይደለዉ፡ μεγάλα εὐεργετηθήσονται Sap. 3, 5; Hen. 94, 4; እንዘ፡ በኵሉ፡ ይትፌሣሕ፡ ወይደሉ፡ εὐθηνῶν Job 21, 23; እንዘ፡ ይደለው፡ በኵሉ፡ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν Sir. 41, 1; Ps. 36, 7; እንዘ፡ እትፌሣሕ፡ ወእደሉ፡ εὐθαλῶν Dan. 4, 1. b) *in deliciis vivere, vitam mollem et delicatam* vel *voluptariam agere, voluptatibus frui, luxuriari:* እምተደለው፡ ወተትፈጋዕ፡ (Subj.) በንዋየ፡ ነኪር፡ ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις Sir. 29, 22; τρυφᾶν, σπαταλᾶν Jac. 5, 5; 2 Petr. 2, 13; ἡδοναί Luc. 8, 14 rom.; ἀπόλαυσιν ἔχειν Hebr. 11, 25; 1 Cor. 7, 30 rom. (ubi pro ይደልዉ፡ legendum est ይደለዉ፡); ተደልዎ፡ ወተሐውዞ፡ Enc. Hed. 10.

አስተደለወ፡ IV, 2 (rarissime IV, 1 ut Ps. 20, 12) et አስተዳለወ፡ IV, 3 (formae IV, 2 et 3 in libris Mss. promiscue usurpantur) 1) *parare, praeparare, instruere, apparare, comparare,* plerumque ἑτοιμάζειν, ἑτοιμάζεσθαι, c. Acc. rei, c. ለ፡ pers. (alicui), c. ለ፡ finis et temporis: materiam aedificando 1 Par. 29, 2. 16 al.; ዕፀ፡ Esth. 5, 14; አሕጻ፡ Ps. 10, 2; Jer. 28, 11; gladium Hez. 21, 11; laqueum Ps. 56, 8; arcum, venenum Ps. 7, 13. 14; sacrificium Zeph. 1, 7; hostias Num. 23, 1. 29; viam Matth. 3, 3; cibum Kuf. 2. 50; Judith 12, 19; Ps. 64, 10; Job 38, 41; Gen. 27, 14; ሥንቀ፡ ለፍኖት፡ Tob. 5, 17; ያስተደሉ፡ ለዓለም፡ መፍቅዶ፡ Sir. 39, 31; ቃሀም፡ በሐጋይ፡ ያስተደሉ፡ ሲሳዮ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; ናስተ

ጻሉ፡ ለከ፡ ትብላዕ፡ ፍሥሐ፡ Matth. 26, 17; ብዙኀ፡ Luc. 10, 40. 41; ዘውእቱ፡ አስተዳለወ፡ በዕድ፡ ይበልዖ፡ Job 15, 28; ማእደ፡ Prov. 9, 2; dona Gen. 43, 25; domum, conclave Gen. 24, 31; Tob. 7, 15. 11, 2; መንበሮ፡ Ps. 102, 19; ሎሙ፡ ሀገረ፡ Hebr. 11, 16; አስተዳሉ፡ ደቂቀከ፡ ይቅትልዎሙ፡ Jes. 14, 21; አስተዳሉ፡ ነፍስከ፡ ለሕማም፡ Sir. 2, 1; ያስተዴልዉ፡ ልበሙ፡ 2, 17; አድኀኖተ፡ Luc. 2, 31; sibi laudem Ps. 8, 3; መንግሥቶ፡ 2 Reg. 7, 12; ዘያስተዴሉ፡ (v. "ዳሉ፡) ሐሰተ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ዘያስተዴሉ፡ ነፋሳተ፡ Prov. 9, 12; ያስተዴሉ፡ ኃእዘ፡ παρασκευάζει μάχας 15, 18; አስተዳሊወከ፡ ዘትነብብ፡ Sir. 36, 4; ያስተዳሉ፡ ሊተ፡ (sc. verba certando) Jes. 44, 7; uxorem alicui Gen. 24, 14. 44; ለዓለም፡ አስተዴሉ፡ ዘርአከ፡ Ps. 88, 4; ገጸሙ፡ ለጊዜ፡ መዐተ፡ Ps. 20, 12; ታስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአመ፡ .. Hez. 4, 7; omisso Acc.: Luc. 9, 52; አስተዳሉነ፡ ንዕረግ፡ Act. 21, 15. a) Nonnumquam *parare* i. q. *creare, facere*: 4 Esr. 8, 69. 9, 19; Kuf. 2; Prov. 3, 19. 8, 27; Ps. 146, 8; vel *constituere* Job 28, 27. b) „Passive accipi *videtur* in Hom. Chrys.:“ ተወልደ፡ ወአስተዳለወ፡ (Christus) ዘኢይትዐወቅ፡, Lud. (?). 2) a) *pro dignitate tractare, in honore habere* alqm: አስተዳልዎ፡ δὸς αὐτῇ τιμήν Sir. 10, 28; ዘኢያስተዴልዎ፡ (v. "ዳ"፡) ለነፍሱ፡ τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ 10, 29. b) *benigne facere* alicui, *commodam et bonam vitam praebere* alicui, c. Acc.: አስተዳልዎ፡ ለነፍስከ፡ εὖ ποίει σεαυτόν Sir. 14, 11.

ድልው፡ part., f. ድሉት፡ (ድልውት፡) 1) *ponderatus, libratus*: Esth. 1, 7; ቃለ፡ ጠቢባን፡ ድሉት፡ (v. ድልውት፡) በመዳልው፡ Sir. 21, 15. 2) a) *dignus*, c. ለ፡ rei vel pers.: ድልዋነ፡ ሎቱ፡ ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5; ዘኢኮነ፡ ድልወ፡ ላቲ፡ F. N. 24, 3; in st. c.: ድልወ፡ ዕርየት፡ Phlx. 3 (vid. sub ዕርየት፡); seq. Subj. verbi: በእንተ፡ ዘረሰዮ፡ ድልወ፡ ይበእ፡ Jsp. p. 281; abs.: F. M. 25, 3; fortasse etiam Hen. 21, 2. Adv. ድልወ፡ Lud. Comm. hist. p. 324 n. 71, vel በድልው፡ *digne, pro dignitate*: ዘተኀርየ፡ በድልው፡ Enc. Ter 30. b) *decens, conveniens*: እፎ፡ ኮነ፡ ድልወ፡ (wie sollte es sich ziemen?) Hom. Jac. Sarug.; ድልዋተ፡ (v. ድልወተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71. 3) *paratus, praeparatus, instructus, promtus*: ድልው፡ መንበርከ፡ Ps. 92, 3. 32, 14; 3 Reg. 8, 43. 49; 4 Esr. 9, 21. 13, 40; Gen. 1, 2; ድልው፡ ኅብስት፡ ἕτοιμος ἄρτος Sap. 16, 20; ድልው፡ ኵሉ፡ ፍናዊከ፡ Judith 9, 6; ኵሉ፡ ድልው፡ Matth. 22, 4; በዓልየ፡ ድልው፡ 22, 8; እለ፡ ኮኑ፡ ድልዋተ፡ 25, 10; ድሉት፡ Apoc. 22, 1; ጊዜ፡ ዚአክሙ፡ ድልው፡ Joh. 7, 6; ubi de personis praedicatur, suff. pers. admittit: ድልዋኒክሙ፡ ሀልዉ፡ Matth. 24, 44; 1 Petr. 3, 15; ይጸንሑ፡ ድልዋኒሆሙ፡ Ex. 19, 11; c. ለ፡ pers. (alicui): Matth. 25, 41; Clem. f. 194; c. ለ፡ rei: ኵሉ፡ ድልው፡ ለመሥዋዕት፡ ለገቢር፡ Kuf. p. 114; Apoc. 9, 7; ዘድልው፡ ለከብር፡ ዘለዓለም፡ Sir. 49, 12; c. ለ፡ temporis: Ex. 34, 2; c. ለ፡ seq. Inf.: Kuf. p. 161; Abba Johanni erat ወትረ፡ ድልው፡ ለመዊት፡ Mavâs. n. 13; Rom. 9, 22; seq. Subj. verbi: 1 Petr. 4, 5; c. ከመ፡ seq. Subj.: Hen. 66, 1; 1 Petr. 1, 5. 3, 15. 4) *bene paratus, prospero successu praeditus*: ለምንት፡ ፍኖተ፡ ኃጥኣን፡ ድሉት፡ ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται Jer. 12, 1 (vid. ተደለወ፡ nr. 2, a).

ድልው፡ subst. exhibet Lud. e Ssal. Req.: Maria ዘከንክዎ፡ ድልወ፡ ለማኅደር፡ በምጽአቱ፡ et *dignitas* pro adj. *digna* interpretatur, at probabilius est, auctorem vel scribam adj. m. pro adj. f. posuisse.

ደልው፡ n. prgr. sc. الدَّلْو *aquarius*, signum coeleste: አደልው፡ Abush. 4 (vid. ደላዊ፡).

ድልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ድልወታት፡ 1) *pondus* (gravitas) Gen. 24, 22; Ex. 30, 34; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5; 2 Reg. 14, 26; 2 Esr. 8, 34; 1 Esr. 8, 62. 2) *dignitas*: F. N. 5; በጽድቅ፡ ተኰነኑ፡ ዘከመ፡ ድልወተ፡ እከዮሙ፡ Sap. 19, 12; c. neg.: *indignitas*: በኢድልወትነ፡ *quamquam indigni sumus* Chr. ho. 16; እስመ፡ ለነ፡ ኢኮነ፡ ድልወተ፡ ልደትነ፡ Rel. Bar.; አንተ፡ እንዘ፡ አከ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አድኀንከኒ፡ Did. 7; አከ፡ ድልወትየ፡ ከመ፡ ትበእ፡ Matth. 8, 8 rom.; አከ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አንቃዕዶ፡ Did. 7; Pl. ድልወታት፡ dignitates i. e. gradus dignitatis vel honoris, F. N. 9, 2. 3) *decentia, convenientia*: ድልወተ፡ (v. ድልዋተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71.

ደላዊ፡ n. ag. 1) *librator, ponderator, libripens*, ደላውያን፡ φυλάσσοντες σταθμόν 4 Reg. 25, 18. 2) *aquarius*, signum coeleste (Lud.: *libra*, perperam): ደላዊ፡ vel ደለዊ፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ደልው፡).

ተድላ፡ subst. 1) *paratio, praeparatio*, ἑτοιμασία Ps. 88, 14; κατόρθωσις Ps. 96, 2. 2) *convenientia, congruentia, decorum*: እስመ፡ ከመዝ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ እፈጽም፡ πρέπον ἐστὶ πληρῶσαι Matth. 3, 15 rom. a) *decus, honor*: 4 Esr. 10, 64; ተድላ፡ ዚአሁ፡ የኀሥሥ፡ δόξαν Joh. 7, 18. 8, 50; በተድላ፡ ἐν εὐπρεπείαις Job 36, 11. b) *dignitas* Hen. 89, 44; ረሰይክነ፡ ተድላነ፡ Lud. Comm. hist. p. 325 n. 73; Lit. 165, 4. 3) *commodum*: ተድላ፡ ርእስየ፡ συμφέρον 1 Cor. 10, 33. 4) *affluentia rerum bonarum, fortunae, prosperitas, felicitas*: መዛግብቲሆሙ፡ እምላእ፡ ተድላ፡ ἀγαθῶν Prov. 8, 21; ከመ፡ ትደለው፡ አመ፡ ተድላሁ፡ (opp. ተጽናሱ፡) Sir. 29, 2; εὐθηνία Ps. 29, 7. 5) *vita commoda* vel *laeta* vel *jucunda, amoenitas, laetitia, jucunditas, voluptas, deliciae*: τρυφή Prov. 19, 10; እክሊል፡ ተድላ፡ 4, 9; ገነት፡ ተድላ፡ Gen. 3, 23; Kuf. p. 7; ኢያፍቅሩከ፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ εὐδοκία Sir. 9, 12; ረሲ፡ ፍግዐ፡ ወተድላ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ Lit. 164, 4; ፍሥሐ፡ et ተድላ፡ Org. 1; መንግሥት፡ ሰማያት፡ ፈለሰ፡ ወሖረ፡ በተድላ፡ Enc. Tachs. 8; ሐናጺ፡ ለነጋድያን፡ ማኅደረ፡ ተድላ፡ Enc. Masc. 7.

መድሎት፡ subst. (m.), Pl. መዳልው፡ 1) *pondus* a) quo ponderatur (*pondo, libra*): በመድሎተ፡ ሰቅል፡ Ex. 39, 2; Jes. 40, 12; በመድሎት፡ ἐν σταθμῷ Lev. 26, 26; 3 Reg. 7, 32; ፴በመድሎተ፡ ልጥር፡ *triginta pondo* (sc. auri) Enc. Mij. 3. b) quod res ponderata habet: 3 Reg. 10, 16. 17; ወተረክበ፡ መድሎቱ፡ ውእቱ፡ አክሊል፡ መክሊተ፡ 1 Par. 20, 2; በመድሎት፡ ዘዲድርከሚ፡ ፩ Job 42, 11. c) *pretium, aestimatio*: ለሥኑ፡ አልቦ፡ መድሎተ፡ σταθμὸς Sir. 6, 15; አልቦቱ፡ መድሎት፡ ለነፍስ፡ ጠባብ፡ ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) Pl. መዳልው፡ *libra, bilanx, trutina, statera*, Lev. 19, 35. 36; Deut. 25, 13. 15; Job 6, 2; ገብረ፡ ነፋሳተ፡ በመዳልው፡ 28, 25; ቀምኑ፡ በመዳልወ፡ ጽድቅ፡ 31, 6; Ps. 61, 9; Hen. 41, 1. 43, 2; Sir. 16, 25. 21, 25. 28, 25. 42, 4; በመዳልው፡ ἐν σταθμῷ; 42, 7; እለ፡ ይትጌበሩ፡ መዳልወ፡ Jes. 19, 10 (ζυγόν pro ζύθον); 28, 17. 40, 12; መዳልወ፡ ዐመፃ፡ et መዳልወ፡ ተምያን፡ Mich. 6, 11; Prov. 11, 1; መዳልው፡ ዐቢይ፡ ወንኡስ፡ 20, 10; በ፩መዳልው፡ 4 Esr. 2, 7; Apoc. 6, 5; እብነ፡ መዳልው፡ Hez. 5, 1; ዐይነ፡ መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35 (vid. ዐይን፡). a) ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ (desertum Sceticum) ዘበ

ትርጓሜሁ፡ መዳልወ፡ አልባብ፡ (sc. ሠነ - ደዘፐ bilanx cordium) Sx. Teq. 20; መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልወ፡ ፀሓይ፡, an *horologia solaria?* Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎብ፡ c. 749).

መድሎት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አልባቲ፡ መድሎት፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሎት፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሎት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድልው፡ et **መደልው፡** part. 1) *judex iniquus*, κριταί መደልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መደልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpres pro Κρῆτες ἀεί legisse videtur κριταί). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita*: መደልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex.; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνθρωπάρεσκοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብእሲ፡ መደልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2. 5. 16. 7, 5. 15, 7. 22, 18. 23, 13; Jac. 2, 4. — *Voc. Ae.*: መደልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድለዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድለወ፡ II, denom. *hypocritam agere*; sic quidem *Rad. Abb.*: አመድለወ፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ደለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum esse* [videas annon ad دلق? דָּלַק *arsit, flagravit* (quod ab Hebrais ad *ardorem hostis persequentis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. דלג significat *saliit*]: ሰብእ፡ እለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — *Voc. Ae.*: ደለገ፡ ወተኀበለ፡ ዘ፡ ተደፋፈረ፡ v. ደፋፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *pessum ivit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent *Rad. Abb.*: ደለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an دجل?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ዕደው፡ ኀያላን፡ ወእለሂ፡ ይደለጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመከከተ፡).

ድልጕማ፡ vid. sub ድጕልማ፡

ዳሌጥ፡, etiam **ዳሌት፡** litera alphabeti Hebraeorum IV^a, Ps. 118, 25; Thren. 1, 4. 2, 4. 3, 9. 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጥ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ደሐለ፡ (etiam per ኀ፡) inus., i. q. دَحَلَ *recessit, fugit, se abdidit* et *timuit*, دَجِلَ *latuit*, شْ? *timuit* (vic. זָחַל, دخل, زحل).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere*: Act. 27, 30 Platt; ያሰይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥት፡ ዓለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥት፡ ሰማያት፡ ያድምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምሄሮድስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሖሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጐዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — *Voc. Ae.*: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ደሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum cum ድኅር፡ *pars posterior*, quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum دَحَرَ *repulit, abegit* dubium an non ad familiam radicum דחק דחף דחה al. referendum sit] Subj. ይድሐር፡, *repudio dimittere, repudiare* uxorem: ድሒረ፡ ብእሲቶ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4. 5. 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብእሲቶ፡ ዘእንበለ፡ ትዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሐር፡ ብእሲ፡ ብእሲቶ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — *Voc. Ae.*: ደኀረ፡ ዘ፡ በ፪መረቀ፡ (i. e. ደኀረ፡) ፈታሂ፡ (v. ፈትሐሂ፡).

ድሑር፡ part. in f. **ድሕርት፡** *dimissa, repudiata*: ዘአውሰበ፡ ድሕርተ፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ደሐረ፡ *bene precari* vid. sub ደኀረ፡

ድሕር፡ *pars posterior* vid. sub ድኅር፡

ድሕንጻ፡ vel "ፃ፡ subst. [referendum ad ደጐጸ፡] *pecten* vel *plectrum* quo fides pulsantur, Org. 2; እብል፡ ሰላመ፡ በልሳንየ፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መዝሙርከ፡ ዘቲ፡ እንተ፡ ያስተፌሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አፎጢኖስ፡ ኮንከ፡ ዕንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — — ወኮንከ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደጐጽከ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — *Voc. Ae.*: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡; *aliud*: መሰንቆ፡ ዘ፡ ኀሩር፤ ድሕንፃ፡ ዘ፡ ዘይዘብጡ፡ በቱ፡ ኀራረ።

ድሕከ፡ I, 1 [دَجَّ *serpsit, leniter incessit*, دَحَجَ *protraxit per terram* rem] 1) *repere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod زحف, kriechen, rutschen; Lud. exposuit *claudicavit*), de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሒክ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሕከ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይሰእል፡ ibid. a) *adrepere*: ቀሠፍዎ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕከ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወረገየ፡ ለመንበረ፡ ጣዖታት፡ ወገፍትአሙ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporklettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነቢብ፡ ፊደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላዕልዐ፡),

አድሐከ፡ II, 1 *repere facere, sursum erepere facere*, (ከመ፡ ብእሲ፡ ዘያዐርጎ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ኀበ፡ መካን፡ ልዑል፡) ወእምዝ፡ በበንስቲት፡ ያድሕክ፡ እስከ፡ ያበጽሖ፡ ኀበ፡ ፋሌክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ደሐየ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter دقّ et دكّ etiam دَحَّ !سحق. — *Voc. Ae.*: ሐረፀ፡ ሐደየ፡ (sic! legendum videtur ደሐየ፡) ብ፡ ፈጨ።

መድሐ፡ subst. *meta, lapis molaris superior*: መድሐ፡ ማሕረፅ፡ ἐπιμύλιον Deut. 24, 6; እመ፡ ኮነ፡ ሰማይ፡ መድሐ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረፅ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ደኀየ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod meta *cavat* catillum). — *Voc. Ae.*: መድሐ፡ ዘ፡ መጅ።

ደሐየ፡ *excavare* vid. sub ደኀየ፡

ድሕፀ፡ *lapsare* vid. sub **ድኅፀ፡**

ደሐፈ፡ rad. quam cum דָּחַף *protrusit*, *propulit* composuerim. **ዳሕፍ፡** subst. ut videtur *protrusio*, *expulsio*, *expilatio*: **ኢ.ያመሥጥ፡ኃጥእ፡እምነ፡ዳሕፍ፡** ἐν ἁρπάγμασιν Sir. 16, 13.

ደም፡ subst. (m.), Pl. **ደማት፡** [דָּם ܕܡܳܐ دَمٌ] *sanguis*, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcenties; **ሥጋ፡ወደም፡** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **እምነ፡ዘደም፡** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማቲሆሙ፡ወደምየ፡** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በእንተ፡ክዒወ፡ደማቲሆሙ፡** Phlx. 130; **ርቱዕ፡ንክዐው፡ደማቲነ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡** Chr. Ta. 5; **ደማቲሆሙ፡** sc. agnorum paschalium, Abush. 14. a) *sanguis effusus*: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; αἵματα **ደም፡** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም፡ንጹሕ፡** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብእሴ፡ደም፡** homo *sanguinolentus* Ps. 5, 7; **ዕደወ፡ደም፡** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 9; **አበ፡ደም፡** *vindex sanguinis effusi* vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. **አብ፡**). b) **በልዐ፡ደመ፡** *sanguinem edit* Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዐ፡ምስለ፡ደም፡** *edit* (carnem) *unâ cum sanguine* 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አውፅአ፡ደመ፡** *sanguinem venis emisit* M. Tom., vel **አፍትሐ፡ደመ፡** Kedr f. 86. d) *sanguis*, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተርፈ፡እምነ፡ደሞሙ፡ለእለ፡ያርብሐ፡** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. **ደመረ፡**); **ተደምሮ፡በደም፡** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) *temperamentum sanguineum*, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub **አንሶሕሰሐ፡**). f) *sanguis* i. e. *succus*: **ደመ፡አስካል፡** i. e. *vinum* Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ፡ዕጕሥታር፡** *absinthium* M. M. f. 29. 108.

ደማሊ፡ vel **ደማሌ፡** n. prgr. sc. δάμαλις *vitula juvenca*, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeano Deum colebant: **ሦዑ፡ለበዓል፡ወለደማሊ፡** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. **ደምሐ፡** I, 1 ut videtur *inesse*, *inhabitare* [coll. دَمَقَ *inseruit* rem rei, دَمَجَ *ingressa* seu *immissa* res in rem ei *firmiter inhaesit*], c. Acc.: **ኢ.ታአምርኑ፡እግዚ.አ፡አልበበ፡ሰብአ፡ዘእንተ፡ተደምሐ፡ኅሊናነ፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — *Voc. Ae.*: **ተደምሐ፡ዘ፡ተመልከ ።**

II. **ደምሐ፡** rad. inus., دَمَخَ *eminuit*, *elatus fuit* (طَامِخٌ *altus*, *elatus*; et denom. دَمَّخَ *caput demisit*; دَمَخَ *confregit caput*).

ድማሕ፡ subst. *vertex* a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አኃዘ፡መልአክ፡በድማሑ፡** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰከረ፡እምሐሩረ፡ወይን፡እንተ፡ተዐርገ፡ዲበ፡ድማሑ፡ይሬኢ፡ኵሎ፡ወኢያአምራ፡** Phlx. 106; **ሥዕርተ፡ድማሕ፡** *capilli verticis* (Schopf) Org.; **ሥዕርተ፡ድማሕየ፡** (v. **ድማየ፡**) ἡ κόμη μου Job 16, 12; nec non **ድማሕ፡** ipsum pro κόμη usurpatum est Job 38, 32. b) cujusvis rei, ut montis, throni Hen. 6, 6. 18, 8. 89, 29. 32. — *Voc. Ae.*: **ድማሕ፡ዘ፡እራስ ።** (Vid. etiam **ድምድማ፡**).

መዳምሕ፡ *cyathi* vid. sub **ደምኀ፡**

ደመመ፡ inus. i. q. דָּמַם *siluit*, *obstupuit* (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ፡ II, 1 *stupefacere*, *obstupefacere*: **አድመሞሙ፡ግብሩ፡** Jsp. p. 280; **ፈድፋደ፡ያደምመኒ፡እስመ፡**... Chr. Ta. 15.

ተደመ፡ III, 1 et **ተደመመ፡** III, 2 *stupere*, *stupescere*, *obstupescere*, *mirari*: 3 Reg. 10, 5; **አንከረ፡ወተደመ፡** Jsp. p. 376; **ታንክር፡ወትደመም፡** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ፡ተደመምኩ፡** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተደመ፡** rom., **ተደመመ፡** Platt); **እንዘ፡ይደመሙ፡ጥቀ፡** θαμβούμενοι Sap. 17, 3; **ዘበተደሞ፡** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዘ፡ውእቱ፡በካልእ፡** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ፡ድማመ፡ዐቢየ፡ጥቀ፡** Kuf. 26; c. c. **እምነ፡**, ut: **ተደሙ፡** (v. **ተደመሙ፡**) **እምነ፡ሥና፡** ἐθαύμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደሙ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በእንቲአሃ፡** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. **በ፡** Matth. 7, 28; c. **በእንተ፡** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ድማም፡ subst. *stupor* Kuf. 26.

መድምም፡ part. et subst. 1) stupefaciens i. e. *stupendus*, *admirabilis*: **እስመ፡መድምም፡አንተ፡እግዚ.አ፡** θαυμαστός Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መድምም፡ውእቱ፡ሥና፡ፈድፋደ፡ቅድሜሆሙ፡** Judith 10, 14. 11, 8; **መድምም፡ኃይሉ፡** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) subst., coll. et Sing., Pl. **መድምማት፡** *res stupenda*, *miraculum*, *facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ዝኩ፡ተአምር፡ወመድምም፡ዐቢይት፡** Deut. 29, 2; **ገበርከ፡ኵሎ፡መድምመ፡ዘመትሕተ፡ሰማይ፡** Esth. 4 apocr.; **መድምማት፡** Enc. Mag. 12.

ድመት፡ subst., m. et f., [ܕܘܡܬܐ et ܕܡܐ], Pl. **ድመታት፡** *felis*, *catus*, *aelurus*, αἴλουροι **ድመት፡** Ep. Jer. 12; **ድመት፡** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጕረ፡ድመት፡** M. F.; **ዐናብስት፡ከኑ፡** (mansueti) **ከመ፡ድመታት፡** Sx. Mag. 23; se abjecit **ውስተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ከመ፡ይብልዕዎ፡ዓሣት፡ወዐናብርት፡ወድመታት፡** Sx. Teq. 7. — *Voc. Ae.*: **ሲመት፡ብ፡ድመት፡**

ደመረ፡ I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub دَمَرَ sich eindrängen, دمق دمج **ደምሐ፡**; primitus differre videtur a **ፀመረ፡**] 1) *inserere*, *immittere*, *indere*, *inferre*: **ኢ.ትደምሩ፡ውስቴቱ፡ዕጣነ፡ዘካልእ፡ቅታሬሁ፡** ἀνοίσεις Ex. 30, 9; **ትዴምር፡ኑጻጻተ፡ውስተ፡መማሥጥ፡** Ex. 26, 11; Deus Pater **ኢ.ደመረ፡መለኮቶ፡በትስብእትነ፡** (sicut Filius) M. M. f. 328; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ውስተ፡ትድምርተ፡መለኮት፡ዚአሁ፡** Deg.; **ደምር፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡** Lit. 166, 3; **ደመረ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere*, *commiscere*, *confundere*, res fluidas: **ይደምሩ፡ደመ፡ምስለ፡ደም፡** μίσγουσι Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: oves ovibus Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ፡**); **ኵሎ፡ይዴምሩ፡መዋዕለ፡ቅዱሳተ፡ርኩሳተ፡** Kuf. p. 28. 3) *conjungere*, *copulare*, *consociare*: **ደምር፡አዕጻደ፡አሐተ፡ምስለ፡ካልእታ፡በኑጻጻት፡** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ምስለ፡መለኮቱ፡** Deg.; Christus reputatus est inter impios **ከመ፡ይደምረነ፡ምስለ፡ጻድቃን፡** Lit. Joh.; **ደሚረከ፡ትሁቦሙ፡ለኵሎሙ፡** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **እምበ፡ዘደመሩ፡**

ደመ፡ ምስለ፡ ደም፡ በአውስቦ፡ እመሂ፡ አበው፡ ምስለ፡ ውሉድ፡ ... F. M. 5, 3. b) *communicare:* ኢትደምር፡ ንዋየከ፡ ምስለ፡ ዘይኄይለከ፡ ወይብዕለከ፡ Sir. 13, 2. 4) in arithmetica: a) *multiplicare*, c. Acc. et በ፡, ut: ትደምሮ፡ ለመክን፡ ቀዳማዊ፡ (i. e. numerum priorem) በ፻፺፯ ወ፬ ወዘበጽሐ፡ እምነ፡ ትድምርት፡ ውእቱኬ፡ ዕለታት፡ ዘመክን፡ ቀዳማዊ፡ Abush. 11. b) *addere, numeros in summam colligere:* ፴ወ፭ ወ፳ወ፱ ለእመ፡ ደመርከ፡ ክልኤሆሙ፡ ይከውኑ፡ ፷, Comp. Eccl. — *Voc. Ae.:* ደመረ፡ ዘ፡ ጨመረ።

ተደመረ፡ III, 2 Refl. et Pass. 1) *misceri, commisceri, admisceri, immisceri* de liquidis Hen. 54, 8; de aliis rebus: ኢይደመር፡ ኀጺን፡ ምስለ፡ ልሕኵት፡ Dan. 2, 43; ውስተ፡ ፍሥሓ፡ ኢይደመር፡ ሐዘን፡ προςμίγνυται Prov. 14, 13; plerumque de hominibus: ዘተደመረ፡ ብዙኅ፡ ἐπίμικτος πολύς Ex. 12, 38; በበይናቲሆሙ፡ 14, 20; ላዕለ፡ እለ፡ ይደመሩ፡ ማእከላ፡ ἐπὶ τὸν σύμμικτον Jer. 27, 37; c. በ፡ vel በውስተ፡ ἀναμεμίχθαι ἐν Esth. 3 apocr.; c. ምስለ፡ Num. 11, 4; 4 Reg. 14, 14; Hez. 27, 16. 17; Jer. 32, 6. 10; Ps. 105, 34; ኤፍሬም፡ ተደመረ፡ ምስለ፡ አሕዛብ፡ Hos. 7, 8; ተደመሩ፡ ምስለ፡ ዘማውያን፡ συνεφύροντο Hos. 4, 14; Hez. 22, 6. a) in specie: *corpora miscere* vel *commiscere, concumbere:* መሐዛንኪ፡ እለ፡ ተደመርኪ፡ ምስሌሆሙ፡ Hez. 16, 37; ወቦአ፡ ወተደመረ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ 1 Par. 7, 23; Hen. 7, 1; 1 Cor. 5, 9; Org. 2; ተሠርዐ፡ ይትከልኡ፡ (conjuges) እምተደምሮ፡ በመዋዕለ፡ ተክቶ፡ F. M. 10, 1. b) *immisceri rei:* ዘይደመር፡ ምስለ፡ ኀጢአቱ፡ Sir. 12, 14; ኢትደመሩ፡ በጌጋዮሙ፡ Hez. 20, 18. 2) *conjungi, copulari, consociari,* de rebus Ex. 26, 10; 4 Esr. 13, 14; de hominibus: ተደመሩ፡ ብከሙ፡ ሰብእ፡ παρεισέδυσαν Judae 4 Platt; c. ምስለ፡ Ex. 23, 2; Hen. 105, 2; ሶበ፡ ይደመር፡ ምስለ፡ ጻድቃን፡ Prov. 11, 15; 4 Esr. 6, 50; ዘእንበለ፡ ይደመሩ፡ ምስለ፡ ፀር፡ Kuf. 46; ዘይደመር፡ ምስሌሆሙ፡ τοῖς προςτεθειμένοις ἐπ' αὐτῶν Esth. 9, 27; c. Acc. pers. (alicui): ዘይጠመቅ፡ ይደመሮ፡ ትፍሥሕተ፡ ጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Phlx. 165. a) *uniri,* de unione naturarum in Christo: እም፪ ህላዌ፡ ተደመረ፡ ፩ክርስቶስ፡ Cyr. ad Th. f. 15; ἑνοῦσθαι (opp. συναφῆναι) Cyr. c. Pall. f. 76; de unione sacramentali, Lit. 160, 2. b) *commercium, societatem, communionem inire* vel *habere* cum alqo: ተደመረ፡ ኢዮሳፍጥ፡ ምስለ፡ አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 35; ኢይደመር፡ መኑሂ፡ እምእመናን፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሥራይ፡ F. M. 15, 1; ዘተደመረ፡ ምስሌሆሙ፡ አው፡ ተሳተፎሙ፡ ibid.; cum haeretico, Can. Ant. 1; Lud. Comm. hist. p. 331 (e Syn.); ተደምሮ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ውስተ፡ ጸሎት፡ Phlx. 52; ተደምሮ፡ ምእመናን፡ communio fidelium F. M. 6, 6. c) *matrimonio, nuptiis jungi* vel *conjungi, connubium inire:* Hen. 19, 1; አኀዙ፡ ይደመሩ፡ ምስለ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 4; ተደመሩ፡ እሉ፡ ምስለ፡ እሉ፡ Kuf. 20; Clem. f. 22; Dan. 11, 6; ተደምሮ፡ ዘመድ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፪ክፍል፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2. 3; ተደምሮ፡ በደም፡ (sociatio vel mixtio sanguinis i. e.) matrimonium inter consanguineos F. M. 5, 1.

ተደማመረ፡ stirps amharizans (vid. ተመያየጠ፡) *corpora commiscere:* ተባዕት፡ ወአንስት፡ ዘይደማመሩ፡ Phlx. 155.

ድሙር፡ part. 1) *mixtus, commixtus, admixtus,* de liquidis Matth. 27, 34; ባሕር፡ ድምርት፡ በእሳት፡ Apoc. 15, 2; እሳት፡ ምስለ፡ ደም፡ 8, 7; de aliis: ኀጺን፡ ድሙር፡ ምስለ፡ (v. ውስተ፡) ልሕኵት፡ Dan. 2, 41; ድሙረ፡ ጽጋይ፡ Ex. 28, 14; de personis: ድሙራንኪ፡ ὁ συμμικτός σου Nah. 3, 17; Hez. 27, 27; ኵሉ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ ድሙራን፡ ኵሎሙ፡ ብርተ፡ ወዐረረ፡ .. 22, 18. 2) *conjunctus,* a) *conglutinatus, cohaerens:* ኢኮኑ፡ ድሙራነ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ προςκολλώμενοι Dan. 2, 43. b) *contextus, concretus, continuus:* ድሙራት፡ ἐξ αὐτοῦ Ex. 28, 8. c) *communis:* Act. 2, 44. d) in arithmetica: *summatim computatus, additus,* ወኮነ፡ ኵሉ፡ ድሙር፡ ወመክበቡ፡ .... 2 Esr. 17, 66; 1 Esr. 2, 13; Abush. 47; Lud. Comm. hist. p. 304 n. 14; Chr. Ax. f. 89. e) ድሙረ፡ adv. *mixte, conjunctim,* Lud.

ድማሬ፡ subst. 1) *consertio, contextio* Ex. 26, 10. 28, 28; etiam Ex. 36, 31 C. 2) *conjunctio,* a) συνάφεια *connexio* naturarum Christi, Cyr. ad Reg. f. 30; sed plerumque b) *unitio, unio* (sec. doctrinam orthodoxorum), ἕνωσις, ut: ድማሬ፡ ዘህላዌ፡ ጽድቅ፡ ἕνωσις ἡ κατὰ φύσιν ἀληθής Cyr. ad Reg. f. 30; በድማሬ፡ ትእዛዝ፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν Cyr. d. r. fid. f. 35. 38; ድማሬ፡ ወኅብሬ፡ Lit. 171, 3 sec. Lud. e Mss.; Christus እንዘ፡ ኢይዘርር፡ እምድማሬሁ፡ ለአብ፡ Lud. e Lit. c) *communio, unanimitas:* ሀበነ፡ ለኵልነ፡ ድማሬ፡ እንዘ፡ ንትሜጠው፡ እምቅድሳቲከ፡ Kid. f. 10. 3) *commixtio* corporum, *concubitus:* Org. 4.

ትድምርት፡ subst. 1) *commixtio, confusio:* ታቦት፡ ተገብረት፡ በአምሳለ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ዘአልቦ፡ ውስቴታ፡ ትድምርተ፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ አንስት፡ (sed sexus a sexu separatus est) Clem. f. 23; ዘእንበለ፡ ቶስሐ፡ ወኢትድምርት፡ Lit. 166, 4. 2) *conjunctio, consociatio* a) *unitio* vel *unio* naturarum Christi, ἕνωσις, σύνοδος, σύνδρομος, Cyr. ad Th. f. 8. 12; ነፍሱ፡ እንተ፡ ለብሳ፡ በትድምርት፡ ἡ ἑνωθεῖσα αὐτῷ ψυχή f. 15; በትድምርት፡ ዘትሥጉት፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν f. 20; Cyr. c. Pall. f. 76 (opp. ልጽቀት፡ et ቅርበት፡ Nestorianorum); unio mystica: Lit. 166, 1; ከመ፡ ይትቀደስ፡ ሥጋነ፡ በትድምርተ፡ ሥጋሁ፡ (Christi) Org. 2. b) *communio* fidelium: ትድምርተ፡ ምእመናን፡ Abt. Ap. 28; F. M. 6, 6; ይሰደዱ፡ እምትድምርተ፡ ምእመናን፡ ወእምንሥአ፡ ቍርባን፡ F. M. 8, 1. c) *commercium, societas:* ይትዐቀቡ፡ እምትድምርተ፡ እኩያን፡ ሰብእ፡ Did. 33. d) *conjugium:* ትድምርተ፡ ብእሲ፡ ወብእሲት፡ Did. 33; Clem. f. 89; ትድምርተ፡ አውስቦ፡ Lud. ex Hom. de nativ. Christi. 3) in arithmetica: a) *multiplicatio* Abush. 11. b) *additio,* Abush. 47.

ደመሰ፡ inus., دَمَسَ *obscurae et densae fuerunt* tenebrae, *obliteratus fuit,* طَمَسَ et دَرَسَ id. (etiam دَمَرَ *perdidit*); vid. ደመነ፡

ተደምሰ፡ III, 1 *deleri,* Kuf. p. 24 ann. 3 (ni lapsu calami scriptum est).

ድሙስ፡ adj. *obscurus, nubilus:* በድሙስ፡ ሰማይ፡ ፤ በብሩህ፡ ሰማይ፡ Kedr f. 3. — *Voc. Ae.:* ድሙስ፡ ዘ፡ ሐታም።

ደምሰሰ፡ quadrl. I *exstinguere, delere,* a) *obliterare,* vestigia: ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ Job 30, 13; ይደመስሱ፡ አሠረ፡ እገሪሆሙ፡ Jes. 3, 12; literas, rem scriptam: Col. 2, 14; afflavit ውስተ፡ ክርታስ፡ ወደምሰሰ፡ ኵሎ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስቴቱ፡ Sx. Sen. 12; nomen e libro Jsp. p. 340; Ex. 32, 32. 33; in specie: peccata (*oblivioni tradere*), አነኬ፡ ዘእደመስሶን፡ ለኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 11; ደምሰሰ፡ ሎቱ፡ እግዚ"፡ ኀጣውአ፡ Sir. 47, 11; Jer. 18, 23; Ps. 50, 2. b) *perdere* (vertilgen), personas vel res: Gen. 6, 7. 19, 13. 14. 29; Lev. 20, 3. 5; Kuf. 5; Hez. 25, 7; Judith 9, 10; Ps. 118, 87; Hen. 83, 8;

4 Esr. 7, 43; nomen Ps. 9, 5; Deut. 9, 14, terras, urbes Sir. 10, 16; Hen. 76, 4; Deut. 12, 2.

አደምሰሰ፡ II *exstinguendum* vel *delendum curare:* በተንብዮቱ፡ አደምሰሰ፡ ጌጋዮሙ፡ ለሕዝቡ፡ Sir. 46, 20.

ተደምሰሰ፡ III, 1 1) *deleri, exstingui* a) *obliterari,* Apoc. 3, 5; ይደመሰሱ፡ እመጽሐፈ፡ ሕያዋን፡ Kuf. 30; Hen. 108, 3; Ps. 68, 33; ጽዕለቱ፡ ኢይደመሰስ፡ Prov. 6, 33; peccatum Act. 3, 19; Ps. 108, 13; 1 Reg. 3, 14; ኢይደምሰስ፡ ነገሮ፡ እምልብክሙ፡ Hen. 94, 5. b) *perdi,* Kuf. 6; ተደምሰሱ፡ እምነ፡ ምድር፡ Kuf. 5; Gen. 7, 23. 17, 14; Lev. 7, 21—27; Sir. 39, 9. 47, 22; Hen. 54, 9; ትደምሰስ፡ ስሙ፡ Ps. 108, 12; Sir. 41, 11; Num. 27, 4; ብዕል፡ ዘይዘገብ፡ በዐመፃ፡ ይደመሰስ፡ Job 20, 15; Sir. 40, 12; በእንተ፡ ተደምሰሶቱ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 1, 5. 2) *sese invicem exstinguere* vel *perdere:* ተደምሰሱ፡ ሰብእ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 356.

ድምሱስ፡ part. *deletus, exstinctus,* Ssal. Req.

ደምሳሲ፡ n. ag. *exstinctor, obliterator:* Deus ደምሳሴ፡ አበሳየ፡ Kedr f. 43.

ድምሳሴ፡ n. act. et subst. 1) *obliteratio:* ደመ፡ ክርስቶስ፡ ዘይትከዐው፡ ለድምሳሴ፡ ኀጣውአ፡ ዓለም፡ M. M. f. 94. 2) *exstinctio, pernicies, exitium:* Ex. 17, 14; 2 Petr. 3, 7; Hen. 76, 5. 9; Jsp. p. 276. 277; M. M. f. 53; ማየ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvium) Enc. Ter 6.

መደምስስ፡ part. *exstinctor, perditor:* መልአክ፡ መደምስስ፡ ὁ ἐξολοθρεύων 1 Par. 21, 15.

ደመቀ፡ I, 1 [دمق *contudit* lapide, دمك *contrivit* rem molendo] *contundere, conterere:* ይደምቆ፡ λικμήσει αὐτόν Matth. 21, 44; Jes. 41, 16; በውግረት፡ እብን፡ ደመቁ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Teq. 4; ደመቀቶ፡ መልታሕቶ፡ διήλωσε Jud. 5, 26; እብን፡ ለእብን፡ ሶበ፡ ይደምቆ፡ ይወፅእ፡ እሳት፡ λίθος πρὸς λίθον τριβόμενος πῦρ ἀφίησι Chr. ho. 19. — *Voc. Ae.:* ጸቀወ፡ ደመቀ፡ ብ፡ ሚፈለቀ ።

ተደምቀ፡ III, 1 *contundi, conteri,* Lud. sine auct.

ድሙቅ፡ part. 1) *contusus, contritus,* Lud. sine auct. 2) aliam significationem habet in Fek. Jas., ubi legitur: illo tempore mercatura haerebit ወይትኀጣእ፡ ቅድው፡ ወድሙቅ፡ አልቦ፡ (an a صبغ *tinctus?*).

ደመቅ፡ et **ደምቅ፡** subst. *pulvis:* ወትገብር፡ ደቃቀ፡ ወደመቀ፡ (v. ወደምቀ፡) λεπτὰ ποιήσῃς καὶ λικμήσῃς Jes. 30, 22.

ድምቀት፡ n. act. *contusio,* Lud. sine auct.

ድመት፡ *felis* vid. post ደመመ፡

ድማኅ፡ *vertex* vid. sub ድማሕ፡

ደምኀ፡ inus., videtur cognatum cum ጠመቀ፡, ጠምዐ፡, ጸብኀ፡, quibus vis *immergendi* et *intingendi* inest (cfr. etiam amh. መቀመቅያ፡ a ጠመቀ፡).

መድምኅ፡, መድምኅት፡ vel similis formae subst., nonnisi in Pl. repertum መዳምኀት፡ et መዳምኅ፡, *scyphus, cyathus, patera, (cochlear?):* መዳምሖ፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29 C (ubi FH ቤተ፡ መዋጽሕት፡ habet); መዳምኅ፡ et መዳምኀት፡ (מְנַקִּיּוֹת) Jer. 52, 19 vrs. nov.; መዳምኀት፡ ዘቤተ፡ ምሥዋዕ፡ (ubi Gr. ἐσχάρα τοῦ θυσιαστηρίου, Hebr. מִזְרָקוֹת habet) 2 Par. 4, 11; 3 Reg. 7, 36 vrs. nov.; κύαθοι Ex. 38, 12; Num. 4, 7; diaconi est መዋዎ፡ ደሙ፡ ለክርስቶስ፡ በመዳምኅ፡ ወይን፡ ዘውእቱ፡ መንክ፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* መዳህምት፡ (sic pro መዳምኅት፡) ዘ፡ ዕርፈ፡ መስቀል ።

ደመነ፡ I, 2 [vic. ደመሰ፡, nec non طمر ,غمن ,لعثى ,טמן al.] 1) *obnubilare,* in specie vultum suum i. e. *tetricum* vel *moestum facere:* ደምኖ፡ ገጾ፡ (aliâs ቈጺረ፡ ገጾ፡) κατήφεια Chr. Ta. 29; እምከመ፡ በአ፡ ውስተ፡ እዝኑ፡ ለሰብእ፡ ነገረ፡ ሕሠም፡ ይደምን፡ ገጾ፡ Clem. f. 198; etiam omisso ገጽ፡, ut: ሶበ፡ ዘርከዮ፡ ፩ኢ፡ ደመነ፡ Phlx. 67. 2) *nubilum* vel *obscurum fieri* vel *esse, nubilare, obscurari, obnubilari, obfuscari:* መጽሔት፡ እንተ፡ ኢትደምን፡ ἀκηλίδωτον Sap. 7, 26; ፀሐየ፡ ጽድቅ፡ ዘኢይደምን፡ Cyr. ad Reg. f. 29; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብር፡ ዘበአማን፡ ወሥን፡ ዘኢየኀልፍ፡ ወጸዳል፡ ዘኢይደምን፡ Chr. Ta. 9. a) *obduci, colligi,* de nube: ደመና፡ ዘይደምን፡ መንገለ፡ ዐረብ፡ Luc. 12, 54. b) *nubilum* vel *tetricum fieri,* de vultu: ሶበ፡ ተሐዝነ፡ ልብ፡ ይደምን፡ (ገጽ፡) σκυθρωπάζει Prov. 15, 13. — (Ex Enc. Nah. 1 Lud. affert ደመነ፡ obscuratus i. e. *mortuus est;* at ደሚና፡ vel ደሚና፡ illius loci n. pr. est, ut elucet ex Actis diei). — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub ረስሐ፡

አደመነ፡ II, 2 *obnubilare, obscurare, obfuscare,* margaritam sordibus M. M. f. 16; Enc. Haml. 22 (vid. sub ዛሕለ፡); እፎ፡ አደመና፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ጽዮን፡ ἐγνόφωσε Thren. 2, 1. a) nubem vel *nubes obducere* vel *colligere:* ሶበ፡ አደምን፡ ደመናየ፡ ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας Gen. 9, 14 var. b) *nubilum obducere* vultui, *tetricum reddere* vultum alcjs: ብእሲት፡ መንኵራኵሪት፡ ታደምን፡ ገጸ፡ ምታ፡ Fal. f. 52; adversitas ያደምኖ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2.

ተደምነ፡ III, 1 *contectus fuit* ignis absente hero, ne interim arderet, Lud. ex Enc. Nah. 19.

ተደመነ፡ III, 2 *obnubilari, obscurari, obfuscari:* ብርሃንኪ፡ ተደመነ፡ Apoc. 18, 14; ጸዳል፡ ዘኢይደመን፡ Chr. Ta. 23; ብርሃን፡ ማኅቶትን፡ ዘኢይደመን፡ M. M. f. 84.

ድሙን፡ part. *nubilus, obscurus, fuscus,* et de vultu *tetricus, moestus:* ፀሐይ፡ ያቀየሕይሕ፡ ድሙን፡ πυῤῥάζει στυγνάζων Matth. 16, 3; ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሑየ፡ (i. e. ጽምሑየ፡) Phlx. 164.

ደመና፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ደመናት፡ *nubes, nubila,* (Gewölk et Wolke) νέφη, νεφέλαι ደመና፡ Koh. 11, 3. 4; Job 20, 6; እስከ፡ ደመና፡ (v. "ናት፡) Sir. 13, 23. 32, 20; እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ Jes. 5, 6. 14, 14. Dan. ap. 3, 50; በደመና፡ ሰማይ፡ Dan. 7, 13; Hen. 2, 3; 1 Thess. 4, 17; νέφος, νεφέλη Job 7, 9. 22, 14. 26, 8; ይዘርዎ፡ ለደመና፡ በብርሃኑ፡ 37, 10. 38, 34; Sir. 50, 6; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1. 44, 22; ደመና፡ ዐቢይ፡ Hez. 1, 4; Jer. 4, 13; Gen. 9, 13—16; 4 Esr. 2, 57; Hen. 39, 3. 41, 4; ደመና፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ዝናም፡ Judae 12; ደመና፡ ብርህት፡ Apoc. 14, 14; Matth. 17, 5; Act. 1, 9; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ደመና፡ ምሴት፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; ጊዜ፡ ደመና፡ tempus nubilum Org.; ዐምደ፡ ደመና፡ Sir. 24, 4; Ex. 33, 9. 10; ቀስተ፡ ደመና፡ *iris* Apoc. 10, 1; Sap. 5, 22 (vid. sub ቀስት፡); Pl. ደመናት፡ Ps. 17, 14. 134, 7; Prov. 25, 14; ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡ 3, 20. 8, 28; Jes. 45, 8; Jer. 10, 13; Sir. 32, 21; ይሰርሪ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ፡ 43, 14. 15; Koh. 12, 3; መንፈሰ፡ ደመናት፡ Kuf. 2; Hen. 18, 5. 41, 4; Matth. 24, 30. a) *aër* i. e. *nubes:* ሳሕወ፡ ደመና፡

χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; ጽጌ፡ደመና፡ ἄνϑος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: **ደመና፡ቋዓት፡** Kuf. 11; **ደመና፡ዘና ቢር፡ወትንንያ፡** Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus*, *velamen tenue*: **ቃል፡** (ὁ Λόγος) **ዘመጽአ፡በደመና፡ድንግል፡ዐጽፉ፡** Enc. Pag. 3.

ድማኔ፡ subst. *obscuratio*, *fuscitas*, *nubilum*: **ሰማይ፡ንጽሕት፡ይእቲ፡ወኢይረክባ፡ርስሐት፡ወኢድማኔ፡** Chr. Ta. 16; opp. **ብርሃ፡** Org. 5.

ደመንሚን፡ adj. *obscurior*, *satis obscurus*: **ለብዙኃን፡ዝነገር፡ደመንሚን፡ይመስል፡** ho. Severiani in Cyr. f. 125. — *Voc. Ae.*: **ደመንሚን፡ዘ፡ጨለማ፡** — At *aliud Voc.* habet: **ደመንሚን፡** v. **ደመንማም፡ዘ፡ቤተ፡መዘግብት፡**

ደምዐ፡ inus., quod nescio an cum **ደምሐ፡** componendum sit.

አድምዐ፡ II, 1 *assequi*, *adipisci*, *nancisci*, *consequi*, c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγχάνειν); 17, 1 (τυγχάνειν); **ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡** 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγχάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. aliisque libris; **በደኃሪ፡ያደምዑ፡ኀይለ፡እምጸጋ፡ዲበ፡ፍጥረቶሙ፡** Phlx. 83; c. Acc. pers.: **እመሰ፡አድምዐተከ፡** (sc. **ኀጢአት፡**) **ኢታወጽአከ፡** Sir. 21, 2; **ጽዕልት፡ብእሲት፡ለእመ፡አድምዐት፡ብእሴ፡ኄረ፡** Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέσχον); **እለ፡አድምዑ፡** κτησάμενοι Zach. 11, 5. — *Voc. Ae.*: **አድምዐ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀኒ፡ይ፡** (vid. etiam scholion ad **ረከበ፡**).

ድምድማ፡ subst. [e **ድማሕ፡** formatum videtur, nec est quod ad طمّ (i. e. **ፀመመ፡**) *nectere*, *torquere* crines recurramus], plerumque m., Pl. **ድምድማት፡**, *coma*, *caesaries*, *capillus* (Haupthaar): **ለእመ፡አብቈለ፡ድምድማ፡** 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; **ድምድማ፡ርእስክሙ፡** Hez. 24, 23; Cant. 5, 2. 11; Gad. T. H. (vid. **ድሉል፡**); **ቈናዝአ፡ወድምድማተ፡ርእስ፡** Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: **ድምድማ፡ዘ፡እራስ፡**; *aliud*: **ድ"፡ዘ፡አናት፡ወበ፡ዘ፡ወሰን፡ርእስ፡**

ደምፀ፡ I, 1 [צמש] Subj. **ይድምፅ፡** et **ይድመፅ፡**, *sonare*, *resonare*, *strepere*, *fremere*, *tonare*, de inanimatis: **ይደምፅ፡ማዕበሉ፡** ἠχήσουσι Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3. 76, 16; Luc. 21, 25; **ይደምፅ፡ከመ፡ዐቢይ፡ፀዓዕ፡** Sir. 40, 13; **ዘእንበለ፡ይድመፅ፡** (v. **ይድምፅ፡**) **ድምፀ፡ነጐድጓድ፡** 4 Esr. 4, 5; **ይደምፅ፡እገሩ፡በቃለ፡ፀዓዕ፡** Sir. 45, 9; **ይደምፅ፡ሰቆቃው፡** Koh. 12, 5 var.; **ይደምፅ፡ብከይ፡**, **ፍሥሓ፡** Ps. 29, 6; hymnus **ደምፀ፡እምአፍ፡** Org. 1; etiam de hominibus: **ዘኢይደምፅ፡** strepitum non edens i. e. ἡσύχιος 1 Petr. 3, 4; **መጽአ፡እንዘ፡ኢይደምፅ፡** Lit. Epiph.; Org.; **በቃለ፡አሚን፡ወትፍሥሕት፡ደምፁ፡** Ps. 41, 5; **ደምፀት፡ሀገር፡** resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; **ደምፀት፡ኵሉ፡ሀገር፡በእንቲአሆን፡** rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari*: **ኢትደምፅ፡** οὐ πτοηϑήσῃ Job 11, 16. — (**ይደምጽ፡** Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro **ይገምጽ፡** scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere* vel *sonare* vel *resonare facere*: **አነ፡እግዚ"፡ዘአደምፃ፡ለማዕበላ፡** Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; **እማት፡ያደምፃ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡** Sap. 18, 10; Abba Salama **ለብሔረ፡እግዓዚ፡አድምሚሃ፡አድመፅከ፡** Deg.; Org. 3; omisso Acc.: **ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσϑῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19; **በአድምፆ፡ይቀንጹ፡** ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται (legendum videtur **በአድምፆ፡**) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub **አሚን፡**).

ድሙፅ፡ part. *sonans*, Lud. ex Enc. Haml. 15.

ድምፅ፡ (raro **ደምፅ፡**) subst., plerumque m., Pl. **ድምፃት፡**, *sonus*, *sonitus*, *fremitus*, *strepitus*, *murmur*, aquarum, undarum: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23. 28, 42; Hez. 1, 24; tonitru **ድምፀ፡** (v. **ደምፀ፡**) **ፀዓዑ፡መኑ፡ያአምር፡** Job 26, 14. 37, 1; **በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. **ዶርሆ፡**); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: **ድምፀ፡ሩጸተ፡አፍራሲሁ፡** Jer. 8, 16. 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: **ድምፀ፡ድቀቶሙ፡** Jer. 29, 22; bestiarum **ድምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃወ፡ለበወ፡ያዕቀፀ፡** Enc. Mij. 17; **ድምፀ፡አፍራስ፡** Gad. Th. (vid. **ቃቄር፡**); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17. 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurantium, al., ut exactoris Job 3, 19; **ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡** μέμψιν 39, 7; Jes. 30, 17; **አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ድምፅ፡** 3 Reg. 18, 26; **ድምፀ፡ግርማ፡** φωνὴ φόβου Jer. 37, 5; **ሰማዕኩ፡ድምፀ፡ኤፍሬም፡እንዘ፡ይግዕር፡** 38, 18; **ድምፀ፡ነጐርጓር፡** ϑροῦς γογγυσμῶν Sap. 1, 10; **ድምፀ፡ዑቃቤ፡** ἦχος ἀσφαλείας Prov. 11, 15; **ድምፀ፡ቃል፡** 4 Esr. 10, 39; **ድምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡** Enc. Teq. 6; Pl. **ድምፃት፡መደንግፃት፡** Phlx. 116. a) *echo*: **ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡** Sap. 17, 18. b) *rumor*, **ድምፀ፡ነገር፡** ἀκοή Matth. 14, 1 rom.; **ድምፃሰ፡ሰማዕነ፡** τὸ κλέος Job 28, 22; **ድምፀ፡ንበቢሙ፡** λόγων αὐτοῦ ἀκοή Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መድምፅ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. proprie: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel دلص vel دمث].

ደምጸዊ፡ vid. sub **ደንጸዊ፡**

ዳር፡, **ዴር፡**, **ዷር፡** vid. omnia sub **ዶረ፡**

ዶር፡ vid. sub **ዶረረ፡**

ዶርሆ፡ vid. sub **ደውርሀ፡**

ድርሀም፡ (**ድርኅም፡**) n. prgr. sc. δραχμή (دِرْهَم amh. **ድሪም፡**), Pl. **ደራሁም፡** et **ድርሀማት፡** 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; **ደራሁም፡ዘሕልያን፡** F. M. 25, 1; deinde 2) numus *aureus*: χρυσοῦς **ድርሀም፡** 2 Esr. 17, 70 var.; **ድርሀማት፡** 17, 71 var.; F. N. 39; **መጠነ፡ወርቀ፡ድርሀም፡** Clem. f. 8. — Vid. **ድሪክሚ፡**

ዶሮም፡ n. prgr. sc. דָּרוֹם *plaga australis* Hez. 20, 46.

ድርማንቅ፡ et **ደርማንቅ፡** n. prgr. (دُرْمُوك et دُرْنُوك *genus vestium* vel *tapetis*), Pl. **ድርማንቃት፡**, *feminalia*, περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ፡) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ድርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ፡) ዘዐሪ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቋሆሙ፡ Hex. 44, 18; Enc. Sen. 19; ድርማንቃት፡ σαράβαρα Dan. 3, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ድርማንቅ፡ ዘብእሲ፡ ዘሐቋ፡, ubi Gr. κίδαρις habet (Lud. interpretem κίδαρις pro *fascia* in genere sumsisse et *fasciam cruralem* exposuisse censet). — *Voc. Ae.*: ድርማንቅ፡ ዘ፡ ልበ፡ ልበ።

ደረረ፡ inus., incertae significationis; at cum radici דור דרר דדר vis *circumeundi, gyrum agendi* insit, videas annon ተደረ፡ proprie significet *in gyrum accumbere*.

ተደረ፡ III, 1 et ተደረረ፡ III, 2 *coenare*, δειπνεῖν: እምድኅረ፡ ተደሩ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ ይደረሩ፡ Joh. 13, 2; ሶበ፡ አኅለቁ፡ ተደሮ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ ይደረር፡ ἄδειπνος Dan. 6, 18; ለእመ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ መታሒ፡ μὴ συνδείπνει 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ τί ἐδείπνησας Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተከል፡ ይብተሩሁ፡ ወየኀድር፡ ወይደረር፡ ከማሁ፡ ከንቶ፡ ነፍስየ፡ በላዕሌየ፡ Jes. 38, 12 ወይደረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ድራር፡ subst. *coena*: ምሳሕ፡ አው፡ ድራር፡ ἄριστον ἢ δεῖπνον Luc. 14, 12; በድራር፡ ወእመሂ፡ በምሳሕ፡ Kid. f. 28; ዘአሕጸጸ፡ ድራር፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) *tempus coenae*, poetice: ይጸውም፡ ድራረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) *agape* primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) *vigilia* (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ዘማኅትው፡ ዘድራረ፡ ጾም፡ (ut videtur) *in vigiliam introitus jejunii* (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ዘማኅትው፡ ዘድራሬ፡ ጾም፡ legitur in aliis codicibus); ጾመ፡ ድራረ፡ ልደት፡ et ጾመ፡ ድራረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniorum) praecipitur in F. N. 15. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ ብ፡ እራት፡; *aliud*: ድራር፡ ወስበጥ፡ (vid. ሥበጥ፡) ዘ፡ ኅሬት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. دَرَّ *clare luxit, radiavit.*

ዶር፡ n. prgr. sc. دُرّ *margaritae*: ታቦት፡ ዘዶር፡ አንተ፡ ይእቲ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወግእከሌሆሙ፡ ታቦት፡ ዶር፡ ዘሕርገት፡ በሠራኒ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur" Lud.; perperam Lud. *arcam generationis* interpretatur). — *Voc. Ae.*: ዶር፡ ብ፡ እሳት፡ መለኮት፡ ወርቅሂ፡ ይ፡

ደረሰ፡ I, 1 [דָּרַשׁ, دَرَسَ ?; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. ይድርስ፡ 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, *tractare* exegetice vel homiletice i. e. *commentari* vel *interpretari, explanare oratione, disserere*, c. Acc. lectionis interpretandae: አፈቱ፡ አነ፡ ዘይእዜ፡ ተነበ፡ ዘወንጌል፡ እድርስ፡ ለክሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍት፡ ሕግ፡ ደረሶ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይድርስ፡ ድርሳነ፡ ዘመፍትው፡ Kid. f. 12. 2) *commentari, conscribere, componere* libros, orationes sacras, carmina: ደረሱ፡ በእንቲአሁ፡ ወጸሐፉ፡ λογίδια ἅτινα περὶ τούτων συγγράφοντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ወ፪ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቴቶሙ፡ የጹማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወአምድኅሬሆሙ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቀዳሴ፡ ዘደረሰ፡ ህርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደረሰ፡ ድርሳነ፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 *conscribi, componi* de libro F. N. 45.

ድርሰት፡ n. act. et subst., Pl. ድርሰታት፡, *commentatio, conscriptio*, in specie *poëma, carmen* (ex pluribus strophis constans), *versus*: ነበቤ፡ ዝንቱ፡ ድርሰት፡ ፵ወ፪ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54[b]; ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. Lik Atk.; ድርሰታት፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌት፡ ድርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. ደራስያን፡ 1) *interpres* libri, *exegeta, commentator*: ደራስያን፡ ἐξηγηταί Cyr. ad Th. f. 11. 2) *auctor* libri vel poëmatis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደራሲ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) *doctor academicus*, quare ቤተ፡ ደራስያን፡ *academia*: አብ፡ ብሩታዮስ፡ (Atheniensis) ከነ፡ ፩እምነ፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወጠቢባን፡ ዘውስተ፡ ሀገረ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እለ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ Sx. Mij. 21.

ድርሳን፡ subst., m. et f., Pl. ድርሳናት፡ *tractatus, dissertatio, libellus*: ድርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano); Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21[b]; in specie exegeticus vel homileticus, *explanatio* vel *interpretatio, homilia, oratio sacra, commentatio* ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አበ፡ ኤፍሬም፡ ሶርያዊ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 15; አበ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቍዔት፡ Sx. Haml. 7; ድርሳን፡ ዘአበ፡ ያዕቆብ፡ ዘስሩግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ከህናት፡ ወዲያቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሜንን፡ ቃለ፡ እግዚ'' ፤ ቃለ፡ ድርሳን፡ Clem. f. 176; ድርሳን፡ ዘገብርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ድርሳነ፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. ምድራሳት፡ 1) *expositio, interpretatio, exegesis*: ምድራሳት፡ ἑρμηνεία 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቱ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድሶ፡ ወቍርባን፡ ወላዕለ፡ ምህር፡ ወላዕለ፡ ምድርሳት፡ (sic) ወእስተጸርዮ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) *tractatus, dissertatio*: ዘቲ፡ መጽሐፈ፡ ምድራስ፡ M. M. f. 332.

ድርብ፡ n. prgr. sc. δρῦς *quercus*, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. δρυός ድርዮስ፡ Kuf. 31, et Dat. δρυΐ ድራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub በሉጥ።

ደርሰኒ፡ n. prgr., sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid", fortasse i. q. amh. ዳርሲን፡ et ዳርሲኒ፡ i. e. دار صينى, دار چينى *cinnamomum*: ምቱረ፡ ልሳና፡ ኀበ፡ ህላዌሁ፡ አግብእ፤ ፩ሶበ፡ ደርሰኒ፡ ወመዐረ፡ ቀብአ፡ Lud. ex Enc. Ter 5.

ዳሪቆን፡ „*unum ex septem coelis*"; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit ዳሪቆን፡, Lud. — Vid. ድርቱቆን፡

ደርበየ፡ quadrl. I [דָּרְבָן, דָּרְבֹן *stimulus, aculeus*, دَرِبَ *acuit*] 1) *jaculando infigere*: ደርበያ፡ ለኲናት፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) *jaculari, emittere* vel *jacere tela*, c. በ፡ teli: ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርብዮ፡ ኲያንው፡ ኢይክህለኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይደረቢ፡ ኲናተ፡ ይወግዮ፡ ለዘተረክበ፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22; etiam *incutere* gladium vel *vibrare* contra alqm: እሚጥዎ፡ ኲናትየ፡

(ῥομφαίαν) ወይደረብያ፡ ላዕለ፡ ግብጽ፡ Hez. 30, 24. 3) telo *ferire, configere* alqm: ይደረብዩኪ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8 var.; 28, 7 var.; ለደርብዮ፡ቱ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ደርበየ፡ዘ፡ወጋ ።

ተደራበየ፡ III, 3 *ferire* alqm telo, gladio: ወራዙቲን፡ተደራብይዎሙ፡ ἐτίτρωσκον αὐτούς Judith 16, 12; ይደራብዩከ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 28, 7. 30, 11.

ድርቴቆን፡ n. prgr. *nomen coeli secundi* (ab infra) Clem. f. 3.— *Voc. Ae.:* ድርቴቁን፡ዘ፡ሰማይ ። (Vid. ዱሬቆን፡).

ድርንቅ፡ v. ድርናቅ፡ subst. [amh. ድርጭት፡; num i. q. coturnix, ὄρτυξ, دُرّاج, वर्त्तिका? an دُرَّاجَة *attagen?*] *coturnix:* ብዙኀ፡ድርናቅ፡ v. ድርንቅ፡ Sap. 19, 12 (aliâs, etiam Sap. 16, 2 ፍርፍርት፡).

ደረከ፡ I, 1 [דָּרַךְ ,دَرَكَ? *calcavit* (de contiguis vid. Ges. thes. p. 351); inde ደረከ፡ calcatum i. e.] *asperum, durum* (cfr. دَرِقَ), deinde *trucem, saevum esse:* ትፀወግ፡እምሕምዘ፡ አፍያት፡ወትደርክ፡እምተዠላ፡ (Origenes compellatur) M. M. f. 198.

አድረከ፡ *connectere* vid. sub አድረገ፡

ድሩክ፡ part. *asper, durus, saevus, trux, immitis,* raro physice, ut: ማእሰር፡ድሩክ፡ Enc. Teq. 21; plerumque ethice: ወዒሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ወጸጓር፡ Kuf. p. 71; ወዠሉ፡ግብሩ፡ድሩክ፡ ibid.; σκληρός Matth. 25, 24; Koh. 7, 17; ድርክት፡ከመ፡ሲኦል፡ቅንአት፡ Cant. 8, 6; ኢሰምዐ፡እምአፉሃ፡ቃለ፡ድሩክ፡ Kuf. p. 132; Hen. 5, 4; ልሳን፡ ድሩክ፡ወዐይን፡ምዑክ፡ Enc. Hed. 5; opp. ርኅሩኅ፡ Lud. ex Enc. Hed. 10; de equo *effrenato:* ፈረስ፡ኅያል፡ወድሩክ፡ δυςήνιος Chr. Ta. 31.

መድረክ፡ subst., m. et f., *limen,* deinde etiam *postis, vestibulum:* 3 Reg. 6, 32; መድረከ፡ኆኅቱ፡ βαϑμοὺς ϑυρῶν αὐτοῦ Sir. 6, 36; ኀበ፡መድረከ፡ኆኃትክሙ፡ πρὸ τῶν ϑυρῶν Jac. 5, 9; παρὰ τὴν ϑύραν Jud. 19, 26; πύλη Ex. 27, 16; σταϑμός Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ኀበ፡መድረከ፡ኆኅት፡ ἐπὶ τῶν φλιῶν 1 Reg. 1, 9; τὸ πρόϑυρον Jud. 19, 27; ሶበ፡ይሬስዩ፡መድረኮሙ፡ኀበ፡መድረኪየ፡ Hez. 43, 18; መድረከ፡ኆኅት፡ 46, 3; αἴϑριον Hez. 40, 19.

ድርኩኵት፡ subst., Pl. ድርኩኵታት፡ *cardo* in quo vertitur janua („cardines autem in Aethiopia limini superno et inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit" Lud.): ከመ፡ማዕጾ፡እንተ፡ተዐወድ፡ውስተ፡ድርኩኵታ፡ Prov. 26, 14; እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ከመ፡ድርኩኵት፡ማዕጾ፡ዘይትሀወክ፡ Zach. 12, 2; 3 Reg. 6, 31; ድርኩኵታት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ድርኩኵት፡ዘ፡እግረ፡ማዕጾ ።

ድሪክም፡, ደርክሚ፡ n. prgr., sc. δραχμή, *drachma* nummus (aliâs ድርህም፡ q. v.), ድሪክሚ፡አሐቲ፡ Ex. 39, 2; ደርክሚ፡ (v. ድደርኬሚ፡ δίδραχμον) Tob. 5, 15.

ደረክኖ፡ et ደርክኖ፡ subst. [a radice ረክነ፡ i. e. רקם רגם رَقَنَ ductum et cum אַרְגָּמָן أُرْجُوَان cognatum (de ደ vid. gramm. § 73) videtur, et mihi quidem hoc etymon probabilius est quam si quis vocabulum a زرق duxerit] *purpura caerulea* vel *hyacinthina,* ὑάκινϑος Ex. 36, 9 (aliâs ያክንት፡). 10. 30. 32. 37. 40. 37, 3. 5; Num. 4, 6. 9. 11. 12. 15, 38; አልባሰ፡ደርክኖ፡ Hez. 23, 6. 27, 7; ደርክኖ፡ወሜላት፡አልባሲሆሙ፡ Jer. 10, 9; ዘሕብረ፡ደርክኖ፡ Apoc. 9, 17; Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡). — *Voc. Ae.:* ደርክኖ፡ዘ፡ብሜት፡ሐር ።

ድርዕ፡ subst., Pl. አድራዕ፡ [دِرْع] *lorica, thorax, cataphracta* (aliâs: ልብሰ፡ኀጺን፡), ϑώραξ 2 Esr. 14, 16; ይለብስ፡ድርዐ፡ጽድቅ፡ Sap. 5, 19; Org. 2; ἀσπίς Judith 9, 7 var.; አልባሰ፡ድርዖሙ፡ μανδύας 2 Reg. 10, 4; ድርዐ፡እንግድዓ፡ Hen. 8, 1. 52, 8; በድርዐ፡እንግድዓ፡ወበጽንዐ፡ሃይማኖት፡ ወረሱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Deg.; በልብሰ፡ድርዐ፡ኀጺን፡ Org. 5; አድራዕ፡ ϑώρακες 2 Par. 26, 14; Sx. Haml. 15; አድራዕ፡መስተጽዕናን፡ („*cataphractae* per metonymiam pro) *cataphracti* equites", Org. 6 (sec. Lud.). — *Voc. Ae.:* ድርዐ፡እንግድዓ፡ዘ፡ሐምበል፡; *aliud:* ብ፡ጽሩር ።

ደርዐ፡ I, 1 (an 2? denom.) *lorica indui:* ሰማዕት፡ረከቡ፡ ተስፋሆሙ፡ይሬዖሙ፡ወተዐጊሆሙ፡ Deg. (si quidem lectio sana est).

ድራይ፡ et ድርዮስ፡ vid. sub ድርስ፡

ድርያሚን፡ v. ብርያሚን፡ n. prgr. corruptum pro ድብርያሚን፡ i. e. דִּבְרֵי הַיָּמִים *acta diurna,* nomen libri biblici *Chronicorum* (aliâs ሕጹጻን፡) F. N. 2.

ደርገ፡ I, 1 [vicinum ደረከ፡; e significatu *calcandi* et *gradiendi* (דרג ,دَرَجَ ,דָּרַג?) proficiscitur *sequi, assequi* (اَدْرَكَ) et *sese invicem sequi, contineri* (ut طَرِيقَة *ordo, series,* دَرَك), *duplicare, obducere* (طَرَّقَ ,اطرق), et *complicare, convolvere* (درج I. II. IV)] Subj. ይድረግ፡, *connexum, conjunctum esse inter se, cohaerere:* ወይደርጉ፡ (v. ወይደረጉ፡, v. ወይዴረጉ፡) ፪ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας Hez. 1, 11; ይድረግ፡ዕሩየ፡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι Ex. 26, 24.

ዳረገ፡ I, 3 est vox forensis: *delegare* alqm alicui vel ad alqm, a quo solutionem accipiat, *delegationem facere,* c. c. Acc. delegationis, ut: በእንተ፡ድርጎ፡ዘይዳርግዎ፡ F. N. 33, 7; Inf. ዳርጎት፡ ibid.; vel c. Acc. ejus qui delegatur et c. ላዕለ፡ ejus ad quem delegatur: ለእመ፡ዳረገ፡ሠያጢ፡ላዕለ፡ተሣያጢ፡ ብእሴ፡በንዋይ፡ si venditor delegat virum ad emtorem, a quo solutionem accipiat, ibid. [Amharice ዳረገ፡ significat *stipendium assignare* alicui, vid. Isenb. p. 164].

አድረገ፡ II, 1 *connectere, complicare, jungere, aptare:* ኢትፀምር፡አሰረ፡ (v. አሲረ፡) ክልኤቱ፡ኀጣይእ፡ኀቡረ፡ኢታድርግ፡ (v. ኢታድርክ፡) μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; equos currui Org. 7; አኮ፡በአፍራስ፡ውስተ፡በእስ፡አድሪጎ፡በአልጓሚሁ፡ οὐχ ἵππον εἰς μάχην ὁπλίσας εὐχάλινον Cyr. ad Th. f. 7. — *Voc. Ae.* ad Cyr.: አድሪጎ፡ዘ፡በቁሙ፡በዘይቤ፡ደርገ ።

ተደርገ፡ III, 1 et ተደረገ፡ III, 2 *connecti, conjungi, adjungi,* ይደረጉ፡ v. ይዴረጉ፡፪ Hez. 1, 11; ይዴረግ፡ Org.— *Voc. Ae.:* ይዴረጉ፡ዘ፡ይገናኙ ።

ተዳረገ፡ III, 3 vox forensis: *delegationem recipere:* ዘይዳረግ፡ F. N. 33, 7; Inf. ተዳርጎ፡ ibid.; vel *delegari* c. ላዕለ፡ *ad* alqm, ibid.

እስተዳረገ፡ IV, 3 *unum alteri jungere, conserere inter se* res, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) *connexus, conjunctus, consertus,* Hen. 60, 20. — Adv. **ድሩገ፡** *una, pariter,* Lud. sine auct. 2) vox forensis: *delegatus, assignatus,* ut: **ንዋይ፡ ድሩግ፡** vel **ንዋየ፡ ድሩግ፡** *pecunia* vel *res delegata* F. N. 33, 7; **ዘድሩግ፡ ላዕሌሁ፡** is ad quem delegatum est, ibid.

ድርግ፡ subst. *conjunctio, consertio,* Hen. 33, 3; plerumque adverbialiter a) **በድርግ፡** α) adv. *conjunctim, unâ:* Enc. Jac. 11; **ሐውጹ፡ ማኅበረነ፡ ወባርኩነ፡ በድርግ፡** Enc. Tachs. 16. β) praep.: **በድርግ፡** *in confinio* i. e. *ad, in:* **በድርግ፡ ዐንቀጸ፡ ዐጸድ፡** κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς Ex. 37, 13. b) **ድርገ፡** adv.: *conjunctim, unâ, pariter:* **በመለኮቱ፡ ወሥጋሁ፡ ድርገ፡ ይፈውስ፡** θεϊκῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; **ዐጠነ፡ ድርገ፡ ምስሌሆሙ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ ታዕርፍ፡ ነፍሶሙ፡ ወይኩኑ፡ ድርገ፡ ምስለ፡ ሊቃናት፡ ሰማያውያን፡** Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Tachs. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርገታት፡** 1) *conjunctio, consociatio, congregatio, chorus:* **ከመ፡ ያውርሶ፡** (Deus Stephanum Martyrem) **መንግሥተ፡ ወድርገተ፡ ምስለ፡ እለ፡ ይነሥኡ፡ አክሊለ፡** Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit **ድርገት፡ ምስለ፡ መላእክት፡** Cyr. f. 118; **ያብጽሑኒ፡ ምስለ፡ መላእክት፡ ድርገተ፡ ዘምር፡** (me adducant ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi **እለ፡ ውስተ፡ ብሕትውና፡** distinguuntur ab iis **እለ፡ ውስተ፡ ማኅበረ፡ ድርገት፡** Phlx. 205; **ይበእ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ማኅበረ፡ ድርገተ፡ አኀው፡** Phlx. 44; **ድርገቶሙ፡ ለቅዱሳን፡** ὁ τῶν ἁγίων χορός Cyr. f. 107. 109; **ኀፍረት፡ ሰቀቃው፡ ብክይ፡ ማእከለ፡ ድርገተ፡ ማሕሌት፡** M. M. f. 187; abstr. pro concr.: **ከመ፡ እኩን፡ ድርገተ፡ ውስተ፡ ማኅበርሙ፡** Org. 2. 2) *classis, ordo* (si non دَرَجَةٌ gradus dignitatis): **ወዘሎ፡ ድርገታት፡** Lit. 173, 1; Christus **ዘይሴብሕዎ፡ ድርገታት፡ ሐራ፡** (sc. **ሰማያዊ፡**) Deg.

ድርጎ፡ subst. *delegatio, delegatum, assignatum,* F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) *delegator, assignator* (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) *is qui delegationem recipit,* F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሐ፡ vel **ደርግሐ፡** subst. *panni pars,* qua vestis reparatur, *panniculus* novus [a ܪܘܩܥܐ ܪܩܥ רקע رَقَعَ ductum; praefixo **ተ** passivo paulatim in **ደ** transmutato, vid. gramm. § 73]: **ይጠቅብ፡ ደርግሐ፡ ፀርቅ፡** (Platt: **ድረግሐ፡ ልብስ፡**) ῥάκος ἄγναφον Matth. 9, 16; **ይጠቅብ፡ ግምጸ፡ ደርገሐ፡** (Platt: **ግምጸ፡ ድርግሐ፡**) Marc. 2, 21; **ይጠቅብ፡ ግመደ፡ ድርግሐ፡ ልብስ፡** (Platt: **ግምጸ፡ ድርግሐ፡ ልብስ፡**) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma **ደርግሕ፡** vel **ድርግሕ፡** statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam **ድርግሐ፡** reperi Lud. diserte affirmat). — *Voc. Ae.:* **ደርግሐ፡ ዘ፡ ሐዲስ።**

ዳስ፡ subst. [cfr. دَسَّ *abscondidit, abdidit*] *umbraculum, casa, tugurium:* **ዳሰ፡ ዐቃቤ፡ ወይን፡** σκηνή Jes. 1, 8; **ትግበር፡ ዳሰ፡** σκέπην 16, 3. (Amh. **ዳስ፡** a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ድስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, *discus* (vel *patina*), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: **ኢያቅርብ፡ በድስቅን፡ ወኢያቅርብ፡ በጽዋዕ፡** Can. Neocaes. 13 (aliâs **መሶብ፡**)

ደስክን፡ et **ድስክን፡** subst. *tragelaphus,* Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. *bubalus*). — *Voc. Ae.:* **ደስክን፡** v. **ደስከኖ፡** v. **ድስክን፡ ዘ፡ ጎሽ፡**

ደሰየ፡ inus., fortasse i. q. דוּשׁ (דִּישׁ) دَاسَ *calcavit* terram pedibus.

ደሴት፡ subst., f. et m., Pl. **ደሰያት፡** *insula* Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; **እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ደሴት፡** Jes. 20, 6; **እለ፡ ይነብሩ፡ ደሴተ፡** 23, 2; **ደሴተ፡ ኬጥኤም፡** Jer. 2, 10; **ሰብአ፡ ደሴት፡** *insulani* Enc. Jac. 21; **ውስተ፡ ደሰያት፡ ዘርሑቅ፡** Jer. 38, 10; **እስከ፡ ርሑቅ፡ ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ደሰያት፡ ዐበይት፡ ፯** Kuf. 8; Hen. 77, 8; **አድለቅለቃ፡ ደሰያት፡** Hez. 26, 15; **ደሰያት፡ ብዙኃን፡** 27, 3; Jes. 41, 2. 42, 10. 45, 16. 49, 1. 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10. 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. νῆσος Act. 13, 6. — *Voc. Ae.:* **ደሴት፡ ብ፡ በባሕር፡ ያለ፡ ከረብታ።**

ዳሲጶዳ፡ n. prgr., sc. δασύπους (in Acc.), *dasypus,* species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14. 7. — *Voc. Ae.:* **ደስጲዳ፡** vel **ደስጴዳ፡ ዘ፡ ጽንቸል፡** v. **ጥንቸል።**

ደቀሐ፡ I, a [قَدَحَ קָדַח ܨܘܒ; fortasse etiam דקר] *perforare, terebrare:* **በመድቀሑ፡ ደቀሖሙ፡** ἐν τερέτρῳ ἔτρησεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሕ፡ subst. *terebra,* Jes. 44, 12 (vid. etiam **መቅድሕ፡** c. 460).

መዳቅሕ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur **አብሕርት፡ ወመዳቅሕ፡ ወመሣውር፡ ወመዋድድ፡** al., Macc. f. 18; an pro **መቃድሕ፡** *situlae* vel *cochlearia?* an i. q. مَقَادِح a مِقْدَح *ferra quibus extunditur ignis?* — *Voc. Ae.* praebet: **መድቃሕ፡** v. **መቅዳ፡ ዘ፡ ጪሩት።**

መድቅሕ፡ subst. (in Mss. passim **መቅድሕ፡**) *encaenia, initiatio* [videas annon a **ደቀሐ፡** *perforare* significatus novus *communi usui aperiendae rei* eodem modo ductus sit, quo *profanare* a חלל vel حَلَّ. Quod si probatur, statuendum erit, **መድቅሕ፡** antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratione fit, proprie **ቅዳሴ፡** dicitur. Aliud etymon nescio; certe זָכָה זָכַךְ huc non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuae Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16. 17; 1 Esr. 7, 7; in specie **መድቅሕ፡** *festum encaeniorum* (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; *initiare* est **ገብረ፡ መድቅሐ፡** Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16. 22, 27.

ደቀሰ፡ I, 2 [Arabes habent دُكَاس *somni cupido*] *dormitare, somnolentum* vel *semisomnem esse, obdormiscere,* νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3. 4; **ደቀሰ፡ ወኖመ፡** 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; **ደቀሱ፡ ኖሎትከ፡** Nah. 2, 18; **ሕቀ፡ ትደቅስ፡** Prov. 6, 10; Did. 4; **ኢይደቅሱ፡** Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

Matth. 25, 5; 2 Petr. 2, 3; ሌሊተ፡ ኢይነውሙ፡ ወኢይደቅሱ፡ መዓልተ፡ Mavâs. n. 20; ὕπνουν Ps. 75, 6; ደቀሱ፡ ውስተ፡ ምድር፡ obdormierunt in terra, Hist. VII Puer.; etiam *concumbere:* ዘይደቅስ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ ወላዕሌሃ፡ ትክቶ፡ Syn. f. 394. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ ደቀሰ፡ ዘ፡ ተኘ ።

ድቁስ፡ part. *dormitans, semisomnis, somnolentus:* ዘይነግር፡ ለድቁስ፡ νυστάζοντι Sir. 22, 8; ኢድቁስ፡ ወኢንዉም፡ M. M. f. 322; Sx. Sen. 30.

ድቃስ፡ subst. *dormitatio, somnus* vel *sopor levis, somnolentia,* Ps. 131, 4; Prov. 6, 4. 24, 48; Sir. 34, 1; Gen. 2, 21; Luc. 9, 32; ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar.

ምድቃስ፡ subst. *lectus cubicularis:* ኢይኑም፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ምድቃስ፡ አላ፡ ውስተ፡ ሐመድ፡ Kedr. f. 10.

ደቀቀ፡ I, 1 et 2 [דקק דכך דכא ?دقّ دَقَّ et ደጎደጎ፡; amh. ጠቃ፡ *minutum esse;* aeth. ጠቀቀ፡ *subtilem esse*] *contundere, conterere, comminuere,* in mortario Num. 11, 8; ደቁ፡ ቀብአ፡ Jer. 47, 10 var.; omisso Acc. de tonitru quasi contundente et contundendo fragorem edente Hen. 59, 2.

አድቀቀ፡ II, 1 id., seq. Acc.: Ex. 32, 20; Deut. 9, 21; Num. 11, 8 var.; Macc. f. 7; ታደቅቅዮሙ፡ Mich. 4, 13 var.; ያደቅቆ፡ ለኵሉ፡ Dan. 2, 40; Hen. 46, 4; ommisso Acc. Hen. 15, 11.

ድቁቅ፡ part. 1) *contusus, contritus, comminutus:* ዕጣን፡ ዘድቁቅ፡ Lev. 16, 12; Ex. 30, 36. 30, 7 var.; ድቁቅ፡ አግዕልት፡ Jes. 30, 14. 2) *minutus, tenuis,* Ex. 16, 14; Jes. 27, 9; እንድቅ፡ በድቁቅ፡ ወአሐንጽ፡ በሕጹጽ፤ አመልልል፡ በረቂቅ፡ ወአነሥእ፡ በድኩም፡ (de Deo) Clem. f. 83; de voce *tenui* vel *exili:* ድቁቅ፡ ቃሉ፡ Sx. Nah. 15 (at in Enc. ደቂቅ፡).

ደቂቅ፡ adj. et subst. I) Adj., f. ደቃቅ፡, Pl. f. ደቂቃት፡ et ደቃቃት፡, c. ደቃውቅ፡ (quamquam raro, Lud. e Libr. Myst., vid. አርዌ፡ c. 743) 1) *comminutus, contusus, contritus,* Ex. 30, 7; ገብሰስ፡ ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.; 30, 14 var.; ትገብር፡ ደቃቀ፡ λεπτὰ ποιήσῃς 30, 22; ጼው፡ ደቃቅ፡ Enc. Hed. 1. 2) *minutus, parvus, pusillus, tenuis:* ክንፍ፡ ደቃቅ፡ ወቀጠንት፡ 4 Esr. 11, 4; አስናኒሁ፡ ደቃቅ፡ ወበሊኃት፡ ከመ፡ አስናነ፡ ከልብ፡ Jsp. p. 280; ይሣርር፡ ዲበ፡ ማይ፡ ወየሐንጽ፡ በደቃቅ፡ (de Deo) Lit. Joh. (vid. ድቁቅ፡); እንስሳ፡ ዐበይት፡ ምስለ፡ ደቃቅ፡ Ps. 103, 27; አብትር፡ ደቃቅ፡ ῥαβδία μικρὰ Herm. p. 62; እለ፡ ደቃቅ፡ ንቅዐቶሙ፡ σχισμὰς μικρὰς ἔχοντες, p. 97; እለ፡ ይፈጽሙ፡ ታሕጻጺተ፡ ደቂቃት፡ ኅጢአተ፡ Clem. f. 146; አራዊት፡ ደቃቅ፡ *insecta* Enc. Jac. 5; አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሠርር፡ Const. Ap. 52; አሕባለ፡ ሥርወሙ፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20; ደቂቅ፡ ቃሉ፡ (vid. ድቁቅ፡) Enc. Nah. 15. II) Adj. et plerumque subst.: *parvus aetate, parvulus, adolescens,* f. ደቂቅት፡ sed nonnisi rarissime usurpatum, ut: ደቂቅት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; est nomen Sing. et Coll.; Pl. autem raro formatur, ut: ደቃውቅ፡ N. T. rom. f. 113, 2, et Pl. Pl. ደቃውቃት፡ Kid. f. 10 (vid. infra n. 2, d). 1) Sing.: a) *puer* Jes. 3, 5; 1 Cor. 13, 11; ወልድየ፡ ዓዲሁ፡ ደቂቅ፡ ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5. b) *filius* Gen. 19, 38. 2) Coll. a) *parvuli, pueri* cum *puellis, adolescentes:* νήπιοι Ps. 8, 3; ደቂቅ፡ ድኩማን፡ τὰ παιδία ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; Matth. 11, 16. 19, 14; ፯ደቂቅ፡ septem pueri (dormientes) Sx. Ter 13; Nah. 20; Enc. Mag. 8; ፫ደቂቅ፡ (Dan. 3) Sx. Teq. 20; Cod. Mus. Brit. XXIX, 24. b) *liberi:* ክላእነ፡ ደቂቅነ፡ μικροὺς ἡμῶν Thren. 4, 18; ደቂቅየ፡ τὰ νήπιά μου Job 31, 10; παιδία, τέκνα Gen. 31, 17; Ex. 10, 2; Jer. 2, 30; Jes. 14, 21; Sir. 3, 2; Act. 21, 5; Rom. 8, 21; 2 Cor. 6, 13; 1 Joh. 3, 2; ደቂቅ፡ ተብዕት፡ 1 Par. 25, 5. c) plerumque: *filii* (opp. filiabus), Gen. 6, 18. 46, 7; ደቂቀ፡ አሮን፡ Lev. 6 et 7; Ruth 4, 15; 1 Reg. 2, 21. 8, 1. 2; Jes. 8, 18. 49, 22. 56, 5; Jer. 7, 31. 14, 16; Hez. 23, 4; Job 42, 13; Sir. 30, 30; Matth. 20, 20. 21; Act. 2, 17, al. creberrime. α) ደቂቀ፡ ደቂቅ፡ vel ውሉድ፡ *nepotes* Gen. 46, 7; Ex. 10, 2; Deut. 4, 9; Jud. 12, 14; Job 42, 16; 1 Tim. 5, 4. β) *posteri, progenies:* ደቂቀ፡ እስራኤል፡ Ex. 1, 1 seq. (vid. ann. ad Ex. 15, 1 et Oct. P. II p. 58); Act. 7, 16. 37; ደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Ps. 11, 9; Eph. 3, 5; አዳም፡ ወደቂቁ፡ Org. γ) *alumni, discipuli, assoclae, sodales:* ደቂቀ፡ ነቢያት፡ 4 Reg. 2, 3. 5. 4, 38; ደቂቅየ፡ Sir. 3, 1; 1 Joh. 2, 1. 18; ደቂቀ፡ ጥበብ፡ Matth. 11, 19; ደቂቀ፡ ጋኔን፡ 1 Joh. 3, 10; ደቂቁ፡ ለአቡነ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘደብረ፡ ሊባኖስ፡ Matth. rom. in Epil.; Enc. Genb. 18; ደቂቁ፡ ለመርዓዊ፡ Matth. 9, 15; Eph. 2, 2. δ) *participes* rei, *praediti* re 2 Reg. 13, 28. 17, 10. ε) *cives, incolae:* Ps. 149, 2; Jer. 2, 16; N. T. rom. f. 113, 2; ደቂቀ፡ ሕዝብከ፡ *populares* tui Jer. 17, 19; cfr. ደቂቅ፡ Hen. 39, 1 (sine dubio pro ደቂቀ፡ ሰማይ፡). d) *minores:* ፲ወ፪ደቂቀ፡ ነቢያት፡ XII prophetae minores, Sx. Haml. 13; Nah. 30; ደቃውቃት፡ (opp. ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡) *neophyti* Kid. f. 10. e) *famuli, servi* (aliâs ደቅ፡): διάκονοι Esth. 2, 2; παιδάρια 2 Reg. 13, 29. 16, 2 al. f) *pulli* animalium Job 39, 3. 16; columbae Phlx. 105.

ደቅ፡ subst., coll. et sing. 1) coll. a) *parvuli, pueri,* Matth. 14, 21. 19, 13; ረከቡ፡ ደቀ፡ ንኡሳነ፡ 4 Reg. 2, 23. b) *filii:* Gen. 5, 4. 7 seq.; 11, 11. 12; Ex. 18, 5 al. (quamquam ደቂቅ፡ magis frequentatur). Trsl.: ደቀ፡ ሞት፡ ዘትልክዎ፡ (i. e. morti destinati) 1 Reg. 26, 16; ደቆሙ፡ ለነቢያት፡ 3 Reg. 20, 35. 2) *famulus, servus,* a) Sing.: መሀሮ፡ ዳንኤል፡ ደቀ፡ ጽርሑ፡ ለንጉሥ፡ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως *cubicularius* Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. b) Coll.: Gen. 22, 3. 5; Num. 22, 22; Ruth 2, 9. 15; 1 Reg. 9, 3. 16, 18. 21, 4. 25, 9. 26, 22. 28, 7; 2 Reg. 1, 15. 2, 12. 13 (milites). 21. 4, 12. 13, 29. 16, 2; Jes. 37, 5; Luc. 8, 29 al.; ደቀ፡ ጽርሕ፡ *cubicularii* Jes. 39, 7.

ደቃቅ፡ vid. sub ደቂቅ፡

ደቂቃ፡ subst. i. e. دَقِيقَة, Pl. ደቃይቅ፡ *pars sexagesima gradus astronomici* (Minute), Abush. 54.

ደቂቅና፡ subst. *pueritia, adolescentia,* በደቂቅናሁ፡ (opp. በልህቅናሁ፡) Phlx. 35; ለማርያም፡ ኢኮልኤ፡ ደቂቅናሃ፡ Phlx. 54.

መድቀቅት፡ (sec. Lud. etiam መድቀቅ፡) subst. *mortarium, pila,* Mörser Num. 11, 8 (quamquam Ludolfi Gregorius exponebat *mola,* minor quam ማሕረፅ).

ድቍንድቍ፡ subst. *securis, bipennis,* πέλεκυς 3 Reg. 6, 11. [Etymon, si quidem a ደቀቀ፡ petendum est, instrumentum *tundendo* magis vel *minuendo* quam *dolando* idoneum indicat]. — *Voc. Ae.:* ድቍንድቅ፡ v. ድንቍንቍ፡ v. ድቁድቍ፡ ዘ፡ ደንገዐር፡ v. ደንገጸር፡

ድብ፡ *ursus* vid. sub II ደበበ፡

ዲበ፡ *supra* vid. sub I ደበበ፡

ደበለ፡ rad. inus., quae, cognata cum دال a significatu *circumeundi* et *circumagendi* profecta deinde significat *conglobare* ut buccellam, placentam (Ges. thes. p. 311 sub דבל), denique *in unum cogere, colligere* (دبل).

ተዳበለ፡ III, 3 ut videtur *se colligere* vel *recipere*, de exercitu: ተዳበለ፡ ፀራዊ፡ ወተመውአ፡ ጕዩ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

መድበል፡ subst. *coetus, chorus, conventus, concilium*: መድበለ፡ማኅበር፡ χοροὶ τῶν παρεμβολῶν Cant. 7, 1; ecclesia Christiana est መድበለ፡ማኅበር፡ Clem. f. 108; መድበለ፡ቅዱሳን፡ አኀው፡ Enc. Sen. 16; ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ አዘዙ፡(መምህራን፡)ይግበሩ፡መድበለ፡ Enc. Mij. 17; i. q. *globus* sociorum, ut: ለእለ፡ምስሌሁ፡ መድበል፡ Sx. Masc. 9; ሰላም፡ ለ ጰንጠሌዎን፡ መድበሉ ፤ ፱ አምሳት፡ ወ፰ እለ፡ ተጋደሉ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.*: ጉባኤ፡አንግልጋ፡መድበል፡ማኅበር፡ብ፡ ዱለት ።

መድበለ፡ quadrl. I (denom.) *se conglobare* i. e. *convenire, concilium habere*: patres በቍስጥንጥንያ፡ዘመድበሉ፡ Enc. Ter. 15. — *Voc. Ae.*: አንገለጉ፡ መድበሉ፡ ተጋብኡ፡ ብ፡ ተ ከማቹ ።

አመድበለ፡ II *concilium habere, conventum instituere*: ሰላም፡ለአንድራኒቆስ፡ (uni e 72 discipulis) እብሎ ፤ ውሒዘ፡መንፈስ፡ዘሰትየ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ በአመድብሎ ፤ Enc. Genb. 22 (sec. Lud. 27). — *Rad. Abb.*: አመድበለ፡ዘ፡ሰበሰበ ።

ዳቤላ፡ et **ደቤላ፡** subst., m., Pl. ዳቤላት፡ et ደቤላት፡ 1) mas pecoris caprini et ovilli, a) *hircus, caper*: ደቤላ፡ዘ ጠሊ፡ τράγος αἰγῶν Dan. 8, 5 seq., ዳቤላ፡ጠሊ፡ Kuf. p. 123 (coll. Gen. 37, 31); ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ወማእከለ፡በሐዛ፡ ወዳቤላ፡ (v. ደ"፡) κριῶν καὶ τράγων Hez. 34, 17; ፯ደቤላት፡ Kuf. p. 64 (Vrs. Lat.: *hirci*); አብሓኩ፡ወአባግዐ፡ወደቤላት፡ (Vrs. Lat.: arietes et oves et *hircos*) p. 119. 116 (ubi Vrs. Lat. deest); *aries* autem in libro Kuf. exponitur በሐዛ፡ (quod nunc, Versione Latina inspecta, ad በሐዛ፡ c. 499 annotare juvat). b) *aries*, Hen. 90, 10—16. 31 (ubi ex አባግዕ፡ nascuntur መሓስዕ፡ *agni masculi*, qui inde a commate 10 ዳቤላት፡ nominantur). — Dubia est significatio in his locis: ደቤላት፡ (v. ደ"፡) ወአብሓኩ፡ወእስዋረ፡ κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους Hez. 39, 18 (at ex Hez. 34, 17 sequi videtur, interpretem non κριοὺς sed τράγους ዳቤላት፡ vertisse); ናሁ፡ አነ፡ እፈትሕ፡ማእከለ፡ደ ቤላ፡ወጠሊ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 40) ex Hez. 34, 17 (ubi quid Vers. Aeth. habeat, videas supra sub nr. a). 2) mas pecoris bubuli, *taurus*, Sx. Mij. 30, ubi refertur, Christianos ecclesiae primitivae Alexandriae aedificasse ecclesiam satis notam ውስተ፡ ዐጸደ፡ አልህምት፡ኀበ፡ጽንፈ፡በሕር፡; in eam irruptione facta Alexandrinos ethnicos Marcum Evangelistam cepisse et laqueum collo ejus injecisse ወሰሐብዎ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሀገር፡እንዘ፡ይብሉ፡ንስሐቦ፡ለዳቤላ፡ውስተ፡ ዐጸደ፡ ላህም፡; deinde in Enc.: ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ውስተ፡ዐጸደ፡ስምዕ፡ከመ፡ዳቤላ፡; praeterea M. M. f. 43, ubi legitur: ማርቆስ፡ ወንጌላዊ፡ሰበከ፡በእ ድያመ፡ግብጽ፡ወለእስክንድርያ፡ሰሐብዎ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሕ፡እ ንዘ፡ይብሉ፡ንስሐቦ፡ለዳቤላ፡ዘላህም፡ወተከዕወ፡ደሙ፡ ውስ ተ፡ አስኪት፡ — *Voc. Ae.*: ዳቤላ፡ዘ፡የፍየል፡ አውራ፡; በሐ ዛ፡ዘ፡የበግዕ፡አውራ፡ [Hoc vocabulum quondam in libro das Buch Henoch, übersetzt und erklärt 1853 p. 279 cum amh. ዳቦል፡ *catulus* (Isenb. p. 165) composui, et collatis دُبَيْل دَوْبَل دَوْبَل *asellus*, دَوْبَل *porculus nefrens* proprie *fetum* et *pullos* bestiarum significare censui, a ደበለ፡ vel دال eodem fere modo ductum, quo እጐል፡, እጓል፡ עֵגֶל a גלל. At usus loquendi supra descriptus non *pullum* vel *juvencum* sed *marem* indicat, quare videas, annon ዳቤላ፡ a *coëundo* dictus sit (coll. דבל de hominibus Gen. 30, 20). Plane reprobandum est, quod nonnulli conjecerunt, ዳቤላ፡ a δάμαλις ductum esse].

ደብር፡ subst. m., rarius f. (ut 3 Reg. 16, 24 var.) [huic nomini plerique conferunt ܛܘܪ *mons*, טִבּוּר *locus editus*, טיבור *umbilicus*; sed etiam arab. دَبْر *tergum* ab eminendo dictum videtur, et significationes radicum دبر et דבר *pone esse* al. secundariae sunt; vicinum est I ደበበ፡] Pl. አድባር፡, Pl. Pl. አ ድባራት፡ 1) *mons* Gen. 22, 14; Ex. 19, 2 seq.; 24, 12 seq.; Deut. 4, 16; Ps. 2, 6. 14, 1. 23, 3; ደብር፡ነዋኅ፡ Job 40, 15; Jes. 14, 13. 25, 6; ደብር፡ዐቢይ፡ወነዋኅ፡ 57, 7; Jer. 3, 6; ደብረ፡ ዘይት፡ Zach. 14, 4; ደብረ፡ ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30; Matth. 4, 8. 5, 1. 14. 17, 20. 21, 21 al. crebro; ደብር፡ ብዱ ት፡ (fem.) Sx. Nah. 13; አድባር፡ ነዋኃት፡ Gen. 7, 19; Ps. 94, 4; Jer. 2, 20; Deut. 12, 2; አድባር፡ነዋኃን፡ Hen. 1, 6; አድባር፡ነዋኅ፡ Jes. 14, 13. 30, 25; Job 9, 5. 28, 9; Sir. 43, 16; አድባረ፡እስራኤል፡ Hez. 6, 2; 2 Reg. 1, 21; 4 Reg. 17, 10; Hen. 18, 6. 24, 2; Apoc. 17, 9 al.; de montibus ignivomis vid. Clem. f. 32. a) in Gen.: *montanus*: ut: ሣዕረ፡ደብር፡ χόρτος ὀρεινός Prov. 27, 24. b) ደብር፡ nonnumquam *montes, montanum, regio montana*, ut Deut. 33, 2; Jos. 17, 16. 20, 7. 21, 11; Jud. 1, 19; 1 Reg. 22, 14; ደብረ፡ አሱር፡ Kuf. 8, et crebrius አድባር፡ Jos. 11, 21; አድባረ፡ አርሞን፡ Sir. 24, 13; አድባረ፡ አራራት፡ Kuf. 8; Gen. 8, 4; ἡ ὀρεινή Jud. 1, 9; Jos. 2, 16; አሕጉረ፡ አድባር፡ Jer. 40, 13; Judith 1, 6. 2, 22. 5, 3. c) ደብረ፡ ሀገር፡ 2 Reg. 20, 19 et ደብረ፡ አህጉር፡ *metropolis* Jos. 14, 15. 15, 13. 21, 11; Jes. 1, 26. d) (በዓል፡)ዘደብረ፡ ታቦር፡ *festum transfigurationis* vid. sub ታቦር፡; ዘደብረ፡ ዘይ ት፡ *dominica montis oliveti* est dominica jejunii quadragesimalis quarta, Cod. Mus. Brit. XXXII (Catal. p. 38); cfr. Lud. Comm. hist. p. 386. 2) *finis, terminus* (cfr. etiam amh. ድምብር፡, nec non aeth. ደወል፡) terrae, regionis: ደብር፡ Gad. Ad. f. 167; አድባር፡ ὅρια *fines* Gen. 10, 19. 47, 21; Ex. 7, 27. 10, 4. 14. 13, 7. 23, 31; Num. 32, 33; Deut. 3, 16; Mich. 5, 5; Matth. 4, 13; in specie አድባራት፡ *dioecesis* episcopi, F. M. 31, 1 al. crebro; Sx. Masc. 13. 3) a) *monasterium* sive *coenobium* (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 40): Reg. Pach.; Sx. Masc. 7; Teq. 1; Mag. 27; ደብረ፡ ሊባኖስ፡ monasterium Abyssiniae celeberrimum; nomina multorum aliorum recenset Lud. lex. Aeth. c. 503; Pl. አድባር፡, ut: አድባረ፡ ገዳም፡ Lud. ex Enc. Jac. 14; plerumque አድባራት፡ Gad. T. H.; Abush. 50; Sx. Masc. 7 al. b) *regio monasteriorum*, ubi plura vel multa coenobia sunt, ut: መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ Enc. Mag. 27 (vid. መድሎት፡); አባ፡ መቃርስ፡ ዘደብረ፡ አስቄጥስ፡ Sx. Masc. 10. 4) ደብር፡, Pl. ደብራት፡ vid. sub ዳብር፡

ዳብር፡ et **ደብር፡** subst. (semel ዳቤራ፡ Jos. 15, 36 ann.), Pl. ዳብራት፡ et ደብራት፡ respondet Graeco ἔπαυλις Jud. 10, 4; Jos. 15, 36. 45—60 c. annot. (ubi κῶμαι አዕጻዳት፡ translatum est), sive *territorium* (vid. ደብር፡ *finis* et *dioecesis*) vel *villa, pagus*, sive *pascuum ut* דֹּבְרָם ,דֹּבֶר ,دَبْر, si quidem a radice דבר in Geez aliàs haud usitata derivatur, quod difficile videtur).

ደበርቢር፡ subst. *clivulus* (arte factus), qui dorsi instar

eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rückenwand): monachi ይኑሙ፡ እንዘ፡ ኢይሰክቡ፡ (ne cubantes dormiant) አላ፡ ከመ፡ እንተ፡ አትራኖስ፡ ዘንድቅ፡ ይግበሩ፡ ደበርቢረ፡ ወውስቴቱ፡ ይንጽፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ወይሰክቡ፡ (dormient) ንቡረ፡ Reg. Pach.

እንደበሬ፡ et **እንዳበሬ፡** nomen formae insolitae, νόθοι, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibet ነኪራን፡); ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፤ ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፤ እንደበሬ፡ Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a ደብረወ፡ V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — *Voc. Ae.*: እንደበሬ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ ወበ፡ ዘ፡ ሴሰኛ ።

ዳቤር፡ vel **ዳቢር፡** n. prgr. sc. δαβίρ i. e. דְּבִיר *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7, 35. 8, 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4, 20. 5, 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — *Voc. Ae.*: ዳቤር፡ ወጠረጴዛ፡ ዘ፡ መንበረ፡ ታቦት ።

ደብራን፡ vel **ደበራን፡** n. prgr. sideris coelestis, sine dubio اَلدَّبَرَان *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler Untersuchungen p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: ዘገብሮ፡ ለትርያ፡ ወአስተጋብአን፡ (v. "አሙ፡ et "አ፡) ለደብራን ሂ፡ (v. ለደበ"፡) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); ትክልኑ፡ ተአኀዞ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ ወርኢክኑ፡ ፍኖተ፡ (v. ፍኖቶ፡ ለ)ደብራን፡ ወሙጻአ፡ Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፡ et **ድንቡስ፡**, n. prgr. sc. دَبُّوس, Pl. **ድቡሳት፡** et **ድንቡሳት፡**, nec non Pl. Pl. **ደበቢሳት፡**, *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): አዘዘ፡ ከመ፡ ይዝብጥዎ፡ በድቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Tachs. 8; ይዝብጥዎ፡ በድንቡሳት፡ Sx. Ter 1; ድንቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 8; ዘበጥዎ፡ በደበቡሳት፡ (sic est scriptum pro በደበቢሳት፡) ኀጺን፡ ዲበ፡ አፉሁ፡ Sx. Sen. 27; in Enc. ejusdem diei ድንቡስ፡ ክቡድ፡; ድንቡሳት፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 26; ቀሠፍዎ፡ በድንቡሳት፡ በሊኃት፡ እስከ፡ ተሰብሩ፡ ገበዋቲሁ፡ ወበኡ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ Sx. Mij. 12.

I. **ደበበ፡** inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem esse* infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est ደብር፡ — *Rad. Abb.*: ደበበ፡ ዘ፡ ዘረጋ ።

ዲበ፡ praep. [sive a ደበበ፡ sive a ዴበ፡ propagata] antiquitus **ዲቤ፡** (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque ዲበ፡ I) ዲበ፡ simplex: *super, supra, in*, plerumque ἐπί, de statu quietis et de motu (cum ላዕለ፡ multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut ἐπί auf ab ὑπέρ über, ita quidem, ut ዲበ፡ magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistunt vel incumbunt, minus de iis, quae rei imminent et super eam suspensa sunt, usurpetur: ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ (über sich) ትወርድ፡ ዲበ፡ (auf) ርእሱ፡ Sir. 27, 25; አዕረፈት፡ በረከት፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ 44, 23): እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ Marc. 13, 2; አግብርት፡ ዲበ፡ አፍራስ፡ Koh. 10, 7; ርእስኪ፡ ዘዲቤኪ፡ Cant. 7, 6; እደውኪ፡ ዲበ፡ ርእስኪ፡ Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; መንፈስ፡ ዚአየ፡ ውእቱ፡ ዘዲቤከ፡ Jes. 59, 21; ይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ Matth. 19, 28. 23, 2; ያንብርዎ፡ ዲበ፡ ተቅዋም፡ 5, 15; Joh. 19, 19; ቆመ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; ይሰክብ፡ ዲበ፡ ምስካብ፡ Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; እለ፡ የኀድሩ፡ ዲበ፡ የብስ፡ Hen. 54, 9; ይጼዐን፡ ዲበ፡ አድግ፡ Joh. 12, 15; አስሙኩ፡ ዲቤክ፡ Hez. 29, 7; ያሰክምዎ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡ Matth. 23, 4; ወድቀ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ Matth. 13, 5. 21, 44; ዲበ፡ ዘይወርድ፡ መንፈስ፡ Joh. 1, 33; ዲበ፡ ኰኵሕ፡ አሐንጽ፡ Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞጸፍ፡ Prov. 26, 8; ንሥኡ፡ አርዑትየ፡ ዲቤክሙ፡ Matth. 11, 29; ሰጠት፡ ዲበ፡ ርእስየ፡ 26, 12; ተክዕወ፡ ዲበ፡ ምድር፡ 23, 35; ወሀብኩ፡ መንፈስየ፡ ዲቤሁ፡ Jes. 42, 1; አፍሐመ፡ እሳት፡ ታስተጋብእ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; ጽሑፍ፡ ዲበ፡ Sx. Ter. 17 (vid. sub ተድባብ፡); እንስሳ፡ ዘሀሎ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡ Hez. 44, 17; ሀሉ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16. 17; vel precari *pro* alqo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super alqm: ጌጋይነ፡ ወኀጢአትነ፡ ዲቤነ፡ ውእቱ፡ Hez. 33, 10; ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሳኦል፡ 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: ነግሠ፡ ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; ሤምኮ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; አመጽኦሙ፡ ዲቤኪ፡ ወየዐግቱኪ፡ Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam: *per* vel *trans superficiem* rei, darüber hin: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; ሐመር፡ ዲበ፡ ሞገድ፡ እንተ፡ ተሐውር፡ Prov. 24, 54; ፍኖተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ ibid.; ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ዲበ፡ ባሕር፡ Ex. 14, 21; et passim *ad, in* vertere licet: እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡ ἐπὶ τὰ συμφέροντα Prov. 28, 37; ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቂያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ነፍኀ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ መንፈሰ፡ Gen. 2, 7; ዕፃ፡ በጽሐ፡ ዲበ፡ ማትያስ፡ Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (an) *ad, in*: ነበረ፡ ዲበ፡ ዐዘቅት፡ Ex. 2, 15; በከየ፡ ዲበ፡ ክሳዱ፡ Kuf. 31; ኢይቢታ፡ ዲበ፡ መስቀል፡ Joh. 19, 31; ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24; ረፈቀ፡ ዲበ፡ እንግድአሁ፡ Joh. 13, 25. 21, 20; ከመ፡ እስልጥ፡ መቅሠፍትየ፡ ዲቤሆሙ፡ ἐν αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob, de*, ዲበ፡ ሀጉለ፡ ውሉዶሙ፡ ይግዕሩ፡ Hen. 12, 6; ተፈሥሐ፡ Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; በከየ፡ Hen. 95, 1; ሠሐቀ፡ Job 6, 26; ተሳለቀ፡ Gen. 39, 17; Job 6, 27; ተምዐ፡ Ex. 4, 14, al. b) post verba confidendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in*: Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤኪ፡ እንተ፡ ዐውድኪ፡ 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad*, ይዌስክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; መቅሠፍት፡ ዲበ፡ መቅሠፍት፡ ወጽልእ፡ ዲበ፡ ጽልእ፡ Kuf. 23 (vid. በዲበ፡); ወዲበ፡ ዝኒ፡ ወሰከ፡ ላዕለ፡ ሥጋሁ፡ ቅሥፈተ፡ Enc. Tachs. 24. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በዲበ፡ *super, supra, in* a) post verba commorandi: በዲበ፡ ምድር፡ Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; ቀሡት፡ በዲበ፡ መትከፍታ፡ Gen. 24, 18; በዲበ፡ ምስካቢሆሙ፡ Ps. 149, 5; በዲበ፡ አንሕስት፡ Matth. 10, 27; Ez. 25, 20; በዲበ፡ ሠናይቱ፡ ለሰብእ፡ ተአዛዚ፡ Hen. 20, 5; ዘነበበ፡ በዲበ፡ ምሥዋዕ፡ 3 Reg. 13, 4. b) adjiciendi et cumulandi: ወሰከ፡ Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; ደገመ፡ Job 29, 22; ወይሌ፡ በዲበ፡ ወይሌ፡ ወድንጋፄ፡ በዲበ፡ ድንጋፄ፡ Hez. 7, 26;

ድቀት፡ በዲበ፡ ድቀት፡ Job 16, 14; Jes. 28, 10. 57, 19; ሠና ይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ Sir. 26, 15. 2) እምዲበ፡ a) *desuper* Ex. 19, 3. 14. 25, 22; Matth. 14, 29. b) *super* Matth. 6, 27. 3) እንተ፡ ዲበ፡ a) *trans* et *super* (über—hin, über—hinüber) Hen. 32, 2; Matth. 14, 28; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21. b) *per:* እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡የሐውር፡ Sap. 7, 24.

ድባብ፡ subst., amharicum magis quam aeth., *uraniscus portabilis* vel *umbraculum* („a large umbrella, which instead of a canopy the priests carry about in procession" Isenb. p. 166), Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡); ጸዋሬ፡ድባብ፡ Chr. Ax. f. 89.

ተድባብ፡ subst. (m.), Pl. ተድባባት፡ 1) *tectum:* ተሞቅሑ፡መትሕተ፡ተድባበ፡ቤት፡ ἐρόφοις κατακλεισθέντες Sap. 17, 2 [coll. amh. ደበደበ፡ tecto tegere domum]. a) *operculum* arcae foederis Israelitarum, aliâs *propitiatorium:* כַּפֹּרֶת Ex. 37, 6 in C (Oct. P. II p. 92); ἱλαστήριον Ex. 25, 17—22. 35, 11 C; ተድባባት፡ Ex. 25, 18 var.; መልዕልቴሆ፡ለታቦት፡ተድባበ፡ወርቅ፡ Org. b) „*uraniscus*, qualis super mensis sacris in Aethiopum templis extensus cernitur", Lud. c) *umbraculum, umbella:* ይትኤገሥ፡ቍረ፡ክረምት፡ወሐሩረ፡ሐጋይ፡ታሕተ፡ሰማይ፡ዘእንበለ፡ተድባብ፡ Sx. Haml. 25. 2) a) *corona* vel *lorica*, qua tectum cingitur, στεφάνη Deut. 22, 8. b) *propugnaculum, pinna, lorica pinnata, acroterion* moenium, murorum, aedium: ስቀሉ፡ውስተ፡ተድባበ፡አረፍት፡ ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ τείχους Judith 14, 1; Cant. 8, 9; ቆመ፡ውስተ፡ተድባብ፡ (sc. turris) Kuf. 37; እንተ፡ተድባበ፡ቅጽር፡ Act. 9, 25 Platt; 4 Reg. 6, 26; ተድባበ፡ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 24; ተድባበ፡ቤተ፡መቅደስ፡ πτερύγιον Matth. 4, 5; ተድባበ፡ባሕርይ፡ዲበ፡አረፍተ፡ወርቅ፡ Org. c) ut videtur *acroterion* vel *rostrum* navis: ተምህሩ፡ይግበሩ፡ተድባበ፡አሕማር፡ወይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17; ርእየ፡ዲበ፡ተድባበ፡፩እምአሕማሬት፡ጽሑፉ፡ (sc. nomen) መክሲሞስ፡ወደማቴዎስ፡ ibid.; ኮኑ፡ይገብሩ፡ተድባባተ፡አሕማሬት፡ወይሴሰዩ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2. d) *coronamentum prominens*, quo arca foederis cincta erat, κυμάτιον Ex. 38, 2. e) *cancelli* vel *clathri* fenestrae, δίκτυα Cant. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ተድባብ፡ተውሳክ፡ወታሜርጋብ፡ዘ፡፫ሂ፡ድባብ።

መደብ፡ subst. m. et f. [vid. መደብ፡ et መድብ፡ apud Isenb. p. 38, et in nostro lexico scholion ad ሜላትሮን፡ c. 147] *crepido, procursus, ornamentum prominens*, κύκλωμα (חֵיק) Hez. 43, 17; עֲזָרָה 43, 14. 20 in vrs. nov.

II. ደበበ፡ inus. i. q. دَبَّ דבב *rependo incessit* (vid. ደበወ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡).

ድብ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ድባት፡ דֹּב [دُبٌّ et دُبَّةٌ] *ursus, ursa*, 1 Reg. 17, 34; ድብ፡ኀራስ፡ 2 Reg. 17, 8; Jes. 11, 7. 59, 11; ድብ፡ርጉብ፡ Hos. 13, 8; Am. 5, 19 (m.); Sir. 25, 17; ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡ Thren. 3, 10; Dan. 7, 5 (m. et f.); Apoc. 13, 2; ἄρκοι Sir. 47, 3; Jud. 1, 34; 4 Reg. 2, 24 (v. ድባት፡); ቤተ፡ዐናብስት፡ወድብ፡ Sx. Masc. 27; Pl.: ከመ፡ትፈኑ፡ድባተ፡ብዙኀ፡ወመዐትማን፡ዐናብስተ፡ Sap. 11, 18.

ደቡብ፡ subst. (m.) [sec. Lud. „fortassis a sidere ursae (ἄρκτος ድብ፡) dictum"; at etiam Abyssinis ድብ፡ nomen astri coelestis fuisse, nondum probatum est. Nescio an rectius a I ደበበ፡ ducere liceat vocabulum, ut proprie sit *regio elata* vel *alta* (perantiquum enim videtur nomen et ex antiquis Geez populi sedibus traditum). Sed omnia incerta sunt, quare nomen seorsum ponendum videbatur] 1) *septentrio, plaga septentrionalis*, βορρᾶς 4 Reg. 16, 14; 2 Par. 14, 10; Koh. 11, 3; Jes. 14, 13. 31. 41, 25. 49, 12; Jer. 3, 18. 4, 6. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 26, 6. 10. 20. 24. 27, 3. 41. 29, 2; Dan. 8, 4; Hez. 8, 3. 5. 9, 2. 26, 7. 32, 30; Joel 2, 20; Zeph. 2, 13; Am. 8, 12; Zach. 2, 6. 6, 8; Luc. 13, 29 rom.; Lit. 175, 4; ደቡበ፡ *septentrionem versus* Lit. 170, 3. (In Oct., Ps. aliisque libris መስዕ፡ vel ምዕዋን፡ frequentari solet). 2) *aquilo* Cant. 4, 16. 3) Abyssinis horum saeculorum sicut ሰሜን፡ (vid. c. 334) in significatum *septentrionalis*, ita ደቡብ፡ in significatum *meridionalis plagae* abiit (vid. etiam Isenb. sub ሰሜን፡ et ደቡብ፡), quae significationum permutatio etiam in libros Bibliorum recentiores passim intrusa est, vid. praeter locos sub ሰሜን፡ allegatos etiam Luc. 13, 29 Platt; Dan. 8, 5 (λίψ); νότος Hez. 40, 24. 27. 44.

ደቡባዊ፡ adj. rel. 1) *septentrionalis:* ደቡባዊ፡ነፋስ፡ (*aquilo*) ጽኑዕ፡ Prov. 27, 16; Apoc. 21, 13 rom. 2) in codicibus horum saeculorum: *meridionalis*, Hez. 40, 28. 44. 41, 11. 46, 9; Apoc. 21, 13 Platt.

ድቡት፡ vid. sub ደበወ፡

ደብተራ፡ subst., f., rarius m., Pl. raro ደብተራት፡, plerumque ደባትር፡ [ni fallor, est nomen a Graecis petitum, sc. ἡ διφθέρα] 1) *tabernaculum, tentorium:* Jes. 33, 20; Jer. 10, 20; Judith 6, 10. 10, 20. 14, 13; Sx. Haml. 5; ተከለ፡አብራም፡ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Gen. 31, 25; Jes. 38, 12; ይተክሉ፡ምጽላሎሙ፡ (v. ደብተራሆሙ፡) Jer. 6, 3; ከመ፡ትትሐነጽ፡ደብተራሁ፡ Tob. 13, 10; ዘያቀውም፡ደብተራሁ፡ Sir. 14, 25; ተነሥተ፡ደብተራየ፡ (v. ደባትር፡) αἱ δέρρεις μου Jer. 4, 20 በደብተራ፡ (v. በደባትር፡) ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7 seq.; መትሕተ፡ደብተራ፡ሠቅ፡ ὑποκάτω δέρρεων 1 Par. 17, 1; de tabernaculo foederis sacro: Ex. 26, 1 seq.; 33, 7; Lev. 1. 4 al.; Jos. 18, 1; Kuf. 49; Ps. 26, 11. 77, 66; በውስተ፡ደብተራሁ፡ቅዱስ፡ Sir. 24, 10. 15; Hebr. 9, 11; Pl. ደብተራት፡ Macc. f. 1. 15; ደባትር፡ Ex. 33, 10; Lev. 23, 43; Hez. 25, 4; Ps. 77, 32; 2 Reg. 11, 11. — *Voc. Ae.:* ደብተራ፡ዘ፡ደበና፡ (i. e. tentorium regis, vid. Lud. lex. amh. c. 83); *aliud:* ደብተራ፡ብ፡እንደ፡ሰቀላ፡ያለ፡ድንኳን። 2) „Vulgo etiam sic vocatur *Canonicus*, qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Aethiopicis est cantare et crotala pulsare" Lud. e Tellez. L. I. c. 39 f. 95; at sec. Isenb. in lex. p. 166, et sec. Harris I p. 269. 360. II p. 104 (ubi modo *debtera* modo *deftera* scriptum est) homo *literatus*, qui nominis significatus et ipse a διφθέραι ductus est (sicut دفتر, دفتردار).

አደብተረ፡ quadrl. II (denom.) *tentorium* vel *tentorio simile facere* alqd, Gad. Ad. f. 53.

ተደብተረ፡ III, 1 *tentorium* vel *tentorio simile fieri*, M. M. f. 66 (vid. sub ዐዘቅት፡); Gad. Ad. f. 52. 53.

ድብቱር፡ part. *factus* vel *positus*, de *tentorio:* in coelis ኅብ፡ድብቱር፡ደብትረ፡እሳት፡ M. M. f. 116.

ደብተራዊ፡ adj. rel. *tabernaculorum contextor, tabernacularius*, σκηνοποιός, de Paulo apostolo, Chr. Ta. 16.

ደበወ፡ inus. [contiguum radici II ደበበ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡] *repere, commodo modo incedere, obrepere.*

ድቡት ፡ subst. [formae ዝሩት ፡, proprie part. fem.; Lud. hoc nomen sub ደቢት ፡ recenset], nonnisi adverbialiter usurpatur sc. በድቡት ፡ vel ድቡት ፡ 1) *commode, opportune, tempestive:* ርቱዕ ፡ በድቡት ፡ ንግበር ፡ ለዝ ፡ (rom.: በሀድአት ፡) Act. 19, 36; ኵሉ ፡ ዘበሕግ ፡ ወበድቡት ፡ ወበዐቅም ፡ ግበሩ ፡ 1 Cor. 14, 40 rom.; በድቡት ፡ εὐκαίρως 2 Tim. 4, 2; ከመ ፡ ዘበድቡት ፡ ወበቀሊል ፡ ያሐምመከ ፡ ἵνα σε ἐλαφροτέρως θλίψῃ Herm. p. 61. 2) *repente, improviso:* abiit ድቡት ፡ Sx. Haml. 8; Kedr f. 9; ዐርገ ፡ ድቡተ ፡ እንተ ፡ ከልእ ፡ ገጽ ፡ Gad. T. H.; ጸውዖ ፡ መልአከ ፡ እግዚ" ፡ ጊዜ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ ወይቤሎ ፡ ነዓ ፡ ፃእ ፡ እምዝየ ፲ ወዕአ ፡ ድቡተ ፡ ወአልቦ ፡ ዘነሥአ ፡ እምቤተ ፡ አቡሁ ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ድቡት ፡ ወጽሚት ፡ ዘ ፡ ቀስታ ፡; *aliud:* ድቡት ፡ ዘ ፡ ድልድል ፡ ወጽሚት ፡ ዘ ፡ ቀስታ ።

ደብዕኵል ፡ et ድብዕኵል ፡ nec non ድንብዕኵል ፡ subst., Pl. "ኵላት ፡ 1) *cavea* vel *carcer* bestiarum majorum: በመዋቅሕት ፡ ወበደብዕኵል ፡ ἐν κημῷ καὶ γαλεάγρᾳ Hez. 19, 9; crebrius in Gad. T. H., ubi in ድንብ" ፡ vel ድብ" ፡ captivos inclusos esse refertur, et id, quod antea ቀኖ ፡ nominatum erat, ድንብ" ፡ appellatur; Pl. ድንብዕኵላት ፡ ibid. 2) *funis validus* seu *vinculum* quo bestiae majores constringuntur, Lud. ex Org. 1. [Etymon nondum liquet]. — *Voc. Ae.:* ድብዕኵል ፡ v. ድንብዕኵል ፡ ዘ ፡ የጉማሬ ፡ መጽመጃ ፡; sec. Ludolfi Gregorium: ገሬፍ ፡ ዘጎማሬ ፡ „funes quibus hippopotami capiuntur".

ደበየ ፡ I, 1 [vic. ደበወ ፡ et II ደበበ ፡ et ዴጠ ፡] Subj. ይድቢ ፡ 1) *obrepere, ex improviso supervenire* (überraschen), c. Acc.: ይበውኡ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወይደብይዎሙ ፡ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως Hez. 7, 22. 2) *repente invadere, irruere, insilire, irrumpere* in alqm (überfallen, einbrechen), c. Acc.: ደበዩኒ ፡ እለ ፡ አልበሙ ፡ ምሕረት ፡ ἐπέβησάν μοι Job 30, 21; Ps. 37, 11; ንድብዮ ፡ 2 Esr. 16, 10 var.; ይደቢ ፡ አብያተ ፡ ሰብእ ፡ Act. 8, 3 Platt; 17, 5; ኢይከውኖ ፡ ኀዲገ ፡ ዘዚአሁ ፡ በሐውርት ፡ ባዕድ ፡ ይደቢ ፡ (sic) καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, II Can. Ap. 12; ከመ ፡ ኢይድብዩ ፡ ለቤተ ፡ ክር"ን ፡ M. M. f. 78; etiam de inanimatis praedicatur, ut: እሩ ፡ ዘኢያንቀልቅሉ ፡ (Perf.) መሠረታት ፡ አውግር ፡ ከመ ፡ ይድብዩከ ፡ M. M. f. 31. — *Voc. Ae.:* ደበይዎ ፡ ዘ ፡ አስፈገዎ ፡; *aliud:* ይደቢ ፡ ብ ፡ ይበረብሩል ፡; *Rad. Abb.:* ደበየ ፡ ዘ ፡ ዘረፈ ።

ተዳበየ ፡ III, 3 *irruere* vel *insilire* in alqm: ንዳበዮ ፡ 2 Esr. 16, 10 var.

ደባዪ ፡ n. ag. *invasor, irruens:* ደባዬ ፡ በግዕ ፡ Epil. Evang. Joh. in N. T. rom.

ዲብዲቆን ፡ et ድብዲቆን ፡ n. prgr., sc. δίπτυχον, δίπτυχα i. e. *diptycha* vel *tabellae* episcoporum, sanctorum mortuorum, quales in ecclesiis legi solent: መጽሐፈ ፡ ዲብዲቆን ፡ ዘቅዱሳን ፡ M. M. f. 295; scribe nomen meum in coelo, ኀበ ፡ ተለክአ ፡ ድብዲቆን ፡ ዘማኅበረ ፡ ነቢያት ፡ Org. 4. (Vid. etiam Lud. Comm. Hist. p. 360).

ደብደበ ፡ quadrl. I [دَبَّ et دَبْدَبَ] *inquietum esse, inquietudine consumi:* የሐዝን ፡ ወይደበድብ ፡ Phlx. 165; Clem. f. 255; ሰብ ፡ ይነቅህ ፡ በጽባሕ ፡ ኢይደበድብ ፡ (v. ይደበድብ ፡ sic! v. ኢይበደብድ ፡) ነፍስቱ ፡ (sic) ἀνέστη πρωῒ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ Sir. 34, 20.

አደብደበ ፡ II *inquietum reddere, sollicitare:* ይቤ ፡ አበ ፡ ኢሳይያስ ፡ ለእመ ፡ ደደቀ ፡ ከመ ፡ አደብደበታ ፡ ኀጢአት ፡ ለነፍስ ፡ Phlx. 110.

ዲባግ ፡ subst., Pl. ዲባጋት ፡ i. e. دِيبَاج (ديباه ديبا) *vestis serica versicolor, vestis Attalica, auro intexta:* ሚራያት ፡ ወዲባጋት ፡ ወዐጌያት ፡ Macc. f. 22; ዲባጋት ፡ Chr. Ta. 28; አልባሰ ፡ ዲባጋት ፡ Sx. Masc. 16; Abush. 50; Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10; ጸውዖ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ለዲዮጋንስ ፡ ጠቢብ ፡ ኀበ ፡ ቤቱ ፡ ወከነ ፡ ስርግው ፡ በዲባጋት ፡ ወብእሲሰ ፡ ኢከነ ፡ ግሡጸ ፡ Fal. — *Voc. Ae.:* ዲባግ ፡ ብ ፡ ኸደዋ ፡ v. ከደዋ ።

ደኀለ ፡ vid. sub ደሐለ ፡

I. ደኀረ ፡ vel ድኅረ ፡ rad. eadem, quae אחר, ܐܚܪ ܐܘܚܪ et ܒܬܪ, اخر, አኀረ ፡ (vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. p. 91); vicina sunt دَخَرَ posthabitus i. e. *parvus vilisque fuit*, ذَخَرَ *in usum futuri temporis paravit* (etiam دخر VIII), ደሐረ ፡

ደኀረ ፡ (I, 1 an 2?) relinquere i. e. *permittere* vel *concedere*, seq. Acc. pers. et Subj. verbi: ደኀረከሙ ፡ ትኅድጉ ፡ Matth. 19, 8 (ἐπέτρεψε), ni hoc verbum cum Lud. ad ደሐረ ፡ referre malueris.

ደኀረ ፡ I, 2 *cunctari:* ከመ ፡ ይትመየጥ ፡ ወኢይደኅር ፡ Jsp. p. 336; at exspectaveris ወኢይድኅር ፡, quare praestat III, 2 ይደኅር ፡ legere.

አድኀረ ፡ II, 1 1) *retardare, remorari, differre,* c. Acc.: አድኀርከዋ ፡ እምተበዝኆ ፡ Lud. Comm. hist. p. 497 n. 15; አድኅሩ ፡ ፍትሐ ፡ ላዕሌሁ ፡ (das Gericht über ihn) Jsp. p. 315; እመ ፡ አድኀርከኒ ፡ (i. e. diem mihi prorogas) p. 339. 2) *post se* vel *retro relinquere:* ሞተ ፡ በሃይማኖት ፡ ወአድኀረ ፡ ሰብአ ፡ ድኅሬሁ ፡ Jsp. p. 288; አድኀረ ፡ መብዝኅተ ፡ ሰብኡ ፡ ምስለ ፡ እኁሁ ፡ p. 318.

አደኀረ ፡ II, 2 1) *retardare, remorari* alqm: ኢታድኅሪኒ ፡ ለረኪበ ፡ አኀዊየ ፡ Jsp. p. 290; vel alqd 1 Par. 26, 27 var. 2) *posteriorem reddere* alqm: አአብዳን ፡ እሩ ፡ አደኀርክምዎ ፡ ለመለኮት ፡ እምላክነ ፡ ጸራቅሊጦስ ፡ እምጥንተ ፡ ህላዌሆሙ ፡ ለፍጡራን ፡ M. M. f. 64 (opponitur iis, qui originem Spiritus S. inde a baptismo Christi ducunt).

ተድኀረ ፡ et ተደኀረ ፡ (Jud. 5, 28 F) III, 2 1) *tardare* (*tardum esse*), *morari, cunctari:* ኢይበድሩ ፡ ወኢይደኅሩ ፡ ፩ዕለተ ፡ Hen. 74, 12; ተድኅሮ ፡ መጽአ ፡ Kid. f. 19; እንበለ ፡ ተድኀሮ ፡ Enc. Hed. 10; seq. Acc. Inf.: ተደኀረ ፡ መጺአ ፡ Jud. 5, 28; seq. ከመ ፡ ኢ ፡ 2 Reg. 19, 11. a) *sero venire:* እለ ፡ ይደኀሩ ፡ በቅድስት ፡ ማኅበር ፡ አፍአ ፡ ለይቁሙ ፡ Kid. f. 19; seq. እምነ ፡ rei, quae sero veniendo praetermittitur: እመኒ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ተድኀረ ፡ እምስብሐተ ፡ ነግህ ፡ Clem. f. 175. b) *non interesse, non comparere* (ausbleiben) seq. እምነ ፡, ut: ለእመ ፡ ነበረ ፡ ሕዝባዊ ፡ ሠለስተ ፡ ሰንበተ ፡ ድኂሮ ፡ እምቤተ ፡ ክር"ን ፡ ይከልእዎ ፡ ትድምርተ ፡ Can. Gangr. 11; እመ ፡ ይደኀር ፡ እምኔሆሙ ፡ መጺአ ፡ ኀበ ፡ ማኅበር ፡ (si conventui nolit interesse) Can. Gangr. 6. 2) *retro relinqui, remanere,* Lit. Greg.; ተድኀረ ፡ እምኔሆሙ ፡ ፪ዕለተ ፡ (2 Tagereisen) Jsp. p. 299; ὑστερεῖν Ps. 38, 6; Deus est ፩ ዘእንበለ ፡ ቀዲም ፡ ወ ፩ ዘእንበለ ፡ ተዳኅሮት ፡ Org. (si lectio bona est, est forma Inf. III, 3). a) *ultimum, postremum, novissimum esse,* 4 Esr. 3, 53; ኢትደኀሪ ፡ Lud. e Matth. 2, 6 Mss. b) *deesse* rei faciendae: ወኢተድኀረ ፡ ፩እምኔሆሙ ፡ ለገቢረ ፡ ዝንቱ ፡ Jsp. p. 286.

3) *retardari, differri:* ከመ፡ ኢይድኅር፡ ሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 26, 27; ለይድኅር፡ ግብሩ፡ ፫ አውራኀ፡ F. N. 5.

አስተድኃረ፡ IV, 2 et **አስተዳኀረ፡** IV, 3 1) *remorari, retardare, differre, procrastinare,* c. Acc. pers.: Gen. 24, 56 var.; et seq. ከመ፡ c. Subj.: ለእመ፡ አንተ፡ አስተድኅርኮ፡ ለአስጥርብሎስ፡ (Aristobulum) ከመ፡ ይምጻእ፡ ኀቤየ፡ Jsp. p. 322; c. Acc. rei dilatae: ለእመ፡ አስተድኀርከ፡ ቀቲሎታ፡ p. 327; Lud. Comm. hist. p. 307; ኢያስተድኅሮ፡ (sc. ጥምቀት፡) ለጊሰም፡ F. M. 27, 4; ኢያስተድኅር፡ (ለተጠምቆ፡) እስከ፡ ጊሰም፡ F. N. 3. a) *reservare, reponere* (aufsparen): hoc die jejunant ወያስተድኅሩ፡ መብልዖሙ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Abush. 12; Joh. 2, 10 (ubi ed. rom. አስተደ"፡, Platt አስተዳ"፡ habet). b) *cohibere:* አስተዳኀረ፡ መዐተ፡ Syn. in Lud. Comm. hist. p. 316. c) *ultimum* vel *supremum ponere,* ሙኑ፡ አስተደኀረ፡ መአዝኒሃ፡ ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6 var., et hinc sumtum አስተዳኀረ፡ መአዝኒሃ፡ (sc. Deus terrae) Lit. Epiph.; (in utroque loco lapidem angularem supremum intelliges; sed praestat lectio አስተኀደረ፡ q. v.). 2) *post se relinquere:* Vespasianus አስተደኀረ፡ ወልዶ፡ ጢጦስ፡ ይዕግታ፡ ለሀገር፡ Jsp. p. 342.

ድኅር፡ subst. 1) *pars rei posterior* vel *postica:* ድኅሬሆሙ፡ (pron. suff. per ê, quasi praep. esset) ለእልክቱ፡ አልህምት፡ ይኔጽር፡ ውስጠ፡ τὰ ὀπίσθια αὐτῶν 2 Par. 4, 4; ገበሃ፡ ዘድኅር፡ i. e. *puppis* (navis) Act. 27, 41 Platt; ዘበን፡ አንተ፡ ድኅር፡ (opp. እንግድዓ፡ አንተ፡ ፍጽም፡) Lit. 171, 2. Adverbialiter a) ድኅረ፡ *retro, retrorsum, pone:* Matth. 19, 30; ሜጠ፡ ድኅረ፡ የማኖ፡ Thren. 2, 3; ገብኡ፡ ድኅረ፡ Clem. f. 203. b) ለድኅር፡ vel መንገለ፡ ድኅር፡ id.: ይግብኡ፡ ለድኅር፡ εἰς τὰ ὀπίσω Cyr. c. Pall. f. 66; ይትመየጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ F. M. 27, 9; ከመ፡ ኢይሚጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ ዘሎ፡ ዘመጽአ፡ 16, 1. c) እምድኅር፡ *a parte posteriori, a tergo, pone:* Ex. 14, 27. 26, 22. 23; Apoc. 4, 6; እምቅድም፡ ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17. d) በድኅር፡ *retro* vel *postremo:* ለዘተረፈ፡ ብእሲ፡ እምሕዝቡ፡ በድኅር፡ Enc. Haml. 25. 2) *finis* 4 Esr. 9, 7 Laur.; *tempus posterum* vel *futurum:* አሰፈወ፡ ለድኅር፡ in posterum F. M. 25, 3; እዝማን፡ ዘድኅር፡ ወእለ፡ ኀለፉ፡ Enc. Mag. 12. Adv. a) ድኅረ፡ α) *post, postea, deinde, tum,* ὕστερον Prov. 23, 31; Sir. 27, 23; Matth. 25, 11; Joh. 13, 36; 4 Esr. 6, 69; ἔσχατον Num. 31, 2; μετὰ ταῦτα Joh. 13, 7; Sir. 17, 23; ቀድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ καὶ τότε Sir. 11, 7. β) *postremo, tandem:* Matth. 26, 60. 21, 37; Hebr. 12, 11; ἐπ' ἐσχάτῳ Sir. 13, 7. 14, 7. 34, 22. b) እምድኅረ፡ *postea* Matth. 21, 32 Platt. — *Voc. Ae.:* ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ።

ድኅረ፡ cum compositis, praep. et conj. I) Praep. 1) loci: a) ድኅረ፡ *pone, post,* (et c. pron. suff. refl. *retro*): አግበእክኒ፡ ድኅረ፡ ዘበንኪ፡ Hez. 23, 35; Sir. 21, 15; ድኅረ፡ ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Gen. 9, 23. 18, 10. 19, 26. 33, 2; Num. 10, 25; ያገብአሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ Jer. 7, 24. 26, 5; Thren. 1, 13; Joel 2, 14; Prov. 25, 9; Ps. 6, 10; Matth. 4, 19. 10, 38; Phil. 3, 14; የሐውር፡ ድኅሬሆሙ፡ Lit. Chrys. b) አንተ፡ ድኅረ፡ *pone, a parte posteriori:* Cant. 2, 9; Matth. 9, 20; Luc. 8, 44; Apoc. 12, 15. c) በድኅረ፡ *pone, post:* በድኅሬየ፡ Hez. 3, 12; Zach. 7, 14; Jer. 12, 6; Matth. 15, 23; Marc. 5, 27; ዘመጺ፡ በድኅረ፡ አዋልድ፡ ሰብእ፡ post filias i. e. eas secuti Kuf. p. 31. d) መንገለ፡ ድኅረ፡ *partem posteriorem* alcjs *versus* Jud. 18, 12. e) እምድኅረ፡ α) *a post, ne sit* (amplius) *post* 2 Reg. 2, 21; Ps. 77, 76; Matth. 4, 10. 16, 23; ትዚሙ፡ ምድር፡ እምድኅረ፡ እግዚ"፡ Hos. 1, 2. β) *a parte posteriori* alcjs, Apoc. 1, 10; Ex. 14, 9. 19. Nota Ex. 25, 38, ubi interpres τὸν ἐπαρυστῆρα vertit ዘእምድኅሬሃ፡ *pars ejus posterior* („tamquam ab ὕστερος" Lud.). 2) temporis: a) rarius ድኅረ፡ *post:* ድኅሬሁ፡ 4 Esr. 4, 1; Enc. Sen. 4; *postremo post* Marc. 12, 5; 1 Cor. 15, 6; et b) rarissime በድኅረ፡ Hen. 65, 4. c) creberrime እምድኅረ፡ *post:* Gen. 7, 10. 8, 3. 6. 9, 28. 10, 1. 16, 3; Ex. 12, 41; Num. 26, 1; 1 Reg. 11, 1; Matth. 1, 12. 3, 11. 17, 1. 22, 27. 24, 29. 25, 19. 27, 62; Marc. 1, 8; Luc. 1, 24. 9, 28. 15, 13 al. sexcenties; እምድኅረዝ፡ vel እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ *post haec, postea* Matth. 4, 2. 21, 29; Marc. 16, 14; Joh. 5, 1; Ex. 5, 1; Joh. 2, 12. 6, 1 al.; እምድኅረ፡ ሕቅ፡ Marc. 14, 70 et ሕቀ፡ Herm. p. 80 *paulo post;* እለ፡ እምድኅሬከ፡ *posteri tui* Sir. 41, 3; እስከ፡ እምድኅሬሁ፡ Gen. 17, 19. II) Conj. 1) Raro ድኅረ፡ *postquam:* Enc. Genb. 21; Hed. 7; Ter 21 al. 2) plerumque እምድኅረ፡ seq. Perf.: Gen. 5, 4. 27, 1. 39, 5; Num. 6, 19; Deut. 12, 30; Kuf. 7; Jer. 36, 2; Judith 16, 25; 4 Esr. 9, 13; Matth. 27, 53; Marc. 1, 14. 16, 19 al. creberrime.

ድኅሬት፡ adv. (Acc. a ድኅሬት፡) 1) *retro, retrorsum, rursum:* 1 Reg. 4, 18; ከመ፡ ይደቁ፡ ድኅሬተ፡ Jes. 28, 13; Thren. 1, 8; Gen. 9, 23; Jer. 15, 6 gloss.; ኢገብኡ፡ ድኅሬተ፡ Lud. ex Enc. Haml. 25. Passim latine adjectivo *retroversus* interpretandum est, ut: የሐርስ፡ ድኅሬተ፡ Luc. 9, 62; ገጾሙ፡ ድኅሬተ፡ Kuf. 7; እንዘ፡ እሱራን፡ እሙንቱ፤ እደዊሆሙ፡ ድኅሬተ፡ Mavâs. n. 22. 2) *retro* i. e. *a tergo, pone,* 1 Reg. 29, 3 (coll. 2.).

ደኃሪ፡ adj., f. "ሪት፡, Pl. m. ደኃርያን፡ f. ደኃርያት፡, c. ደኅርት፡ 1) Adj. a) *posterior* (opp. priori), de loco: Deut. 34, 2; Zach. 14, 8 var.; Joel 2, 20; de ordine et tempore: Ruth 3, 10; Deut. 24, 3; Apoc. 2, 19; እለ፡ ተርፉ፡ ቃላት፡ አዝያስ፡ ደኅርት፡ ወቀደምት፡ 2 Par. 26, 22 al.; ደኃርያን፡ Hen. 37, 2. 3; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ i. e. V. et N. Testamenti, Syn. in Lud. Comm. p. 313. b) *postremus, ultimus, novissimus,* de loco: ደኃርያን፡ Num. 2, 31; de ordine: ደኅርት፡ Matth. 19, 30. 20, 8. 14; ደኃርያት፡ Apoc. 21, 9; de tempore: Jes. 41, 4; Ps. 138, 4; አግረጸስ፡ ውእቱ፡ ደኃሪ፡ እምእለ፡ ነግሡ፡ ላዕለ፡ አይሁድ፡ Jsp. p. 342; ደኃሪት፡ ዕለት፡ *dies novissimus* Clem. f. 97. 105; Joh. 6, 39. 11, 24; እስትንፋስ፡ ደኃሪት፡ Lit. 164, 3; በደኃሪት፡ ትውልድ፡ Asc. Jes. 11, 38; 1 Joh. 2, 18; በደኃሪ፡ መዋዕል፡ Jes. 2, 2; Jer. 23, 20. 25, 18. 37, 24; Dan. 2, 28; 1 Tim. 4, 1; 2 Tim. 3, 1; 2 Petr. 3, 3; 4 Esr. 8, 60. 71; እስከ፡ ደኃሪ፡ መዋዕል፡ 6, 50; ደኅርት፡ Koh. 1, 11. 4, 16; 2 Esr. 8, 13. 2) Pro Subst. usurpatur a) rarius m. ደኃሪ፡ *novissimum, finis, exitus:* 4 Esr. 9, 5. 7 var.; ደኃሪሃ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ጥበብ፡ συντέλεια Sir. 21, 11; ወዘሂ፡ ይከውን፡ በደኃሪ፡ Jes. 46, 10; ትዝከር፡ ዘደኃሪ፡ Lud. e Vit. Barb.; አመ፡ ደኃሪ፡ *postremo* Enc. Pag. 5. b) crebro f. ደኃሪት፡ *novissimum, finis, exitus:* ደኃሪት፡ τὰ ἔσχατα Jes. 41, 22; በደኃሪት፡ ἐπ' ἐσχάτου 41, 23; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) τὰ τελευταῖα αὐτῆς Prov. 14, 12; 4 Esr. 1, 30; Job 23, 8; ደኃሪታ፡ (ለሐሰት፡) Sir. 7, 13; ደኃሪቱ፡ ለሰም፡ እኩይ፡ ኀሳር፡ 6, 1; sermonis Koh. 10, 13; in specie α) *tempus posterius, sors posterior, finis vitae:* Job 8, 7. 42, 12; 4 Esr. 10, 43; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; ተዘከሩ፡ ለደኃሪትከ፡ 7, 36; አመ፡ ትበጽሕ፡ ደኃሪትከ፡ 30, 32. 19, 3. 18, 12. 6, 28. 3, 31. 2, 3; Koh. 7, 3; Jes. 47, 7; Jer. 17, 11;

Ps. 38, 5. β) *posteritas, posteri:* ኢይትርፍ፡ ዘርእ፡ሎቱ፡ወደኃሪት፡ Kuf. 7.

ደኃራዊ፡ vel **ደኃራይ፡** adj. rel., f. **ደኃሪት፡** *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. **ደኃራዊ፡**); Org.; *posterior:* Hebr. 10, 9 rom.; **ባሕር፡ደኃሪት፡** Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደኃራዊ፡ et **ደኃራይ፡** adj. rel. 1) *posterior:* Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; **ሀርቃኖስ፡ደኃራዊ፡** Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus:* Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17. 22, 13.

ድኅርና፡ subst. *existentia posterior*, opp. **ቅድምና፡** F. N. in prol. (vid. sub **ቅድምና፡**).

II. **ደኀረ፡** I, 1 [in libris Mss. per **ኀ** non per **ሐ** scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I **ደኀረ፡** componendum esse et primitus significasse *ut in posterum alqs bene se habeat* vel *ut superstes sit precari*, sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. **ይድኅር፡** *bene precari, fausta imprecari, benedicere:* ሰበ፡ኢሐዱ፡ይድኅር፡ወከልኡ፡ይረግም፡ εὐχόμενος Sir. 31, 29; ኢይረግሙ፡ወኢይድኅሩ፡ εὐλογεῖν Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: ደኀረኒ፡ዘይመውት፡ Job 29, 13; ይድኅሩኒ፡ስኩናን፡ 31, 19; Ps. 71, 15; ለጸጋዊ፡ይድኅርዎ፡በሥነ፡ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; ይድኅሩኒ፡አራዊተ፡ገዳም፡ Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.*: vid. sub **ደሐረ፡**

መድኅር፡ et **መድኅር፡** subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum:* መድኅረ፡አብ፡ εὐλογία Sir. 3, 9; መርገም፡ወመድኅር፡ δυσφημία καὶ εὐφημία 2 Cor. 6, 8; አቅረብነ፡ለከሙ፡መርገመ፡ወመድኅረ፡ Clem. f. 199; εὔφημα Phil. 4, 8.

ደኀረ፡ *dimittere repudio* vid. sub **ደሐረ፡**

ደኀነ፡ rad., contigua radici **ደኀየ፡** q. v.

ድኁኅ፡ part. *excavatus, cavus, cavernosus:* አድባረ፡ድኁኃን፡ ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17. 8, 14; አቡን፡አረጋዊ፡ኄለ፡ውስተ፡አድባር፡ድኁኃን፡ Deg.; Maria ወለተ፡ድኁኃን፡አድባር፡ Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.*: ድኁኅ፡ዘ፡ትሑት፡

ድኅነ፡ I, 1 [amh. **ዳነ፡**; ni fallor, cum **ደሐለ፡** et radicibus sub **ደሐለ፡** laudatis componendum] Subj. **ይድኅን፡** 1) *salvum evadere* vel *elabi:* 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13. 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; ድኂኖ፡እምባሕር፡ Act. 28, 4; ድኅነ፡ጢሞስ፡በይእቲ፡ዕለት፡እምቀትል፡ፎጊዜያት፡ Jsp. p. 357. 2) *salvum* vel *incolumem fieri, servari, liberari:* Hen. 48, 7. 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; እለ፡ድኅኑ፡ Jes. 10, 20; እለ፡ድኅንክሙ፡ 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19. 21, 10. 22, 30; Sir. 31, 15. 46, 8; Ps. 21, 5. 32, 16. 79, 4. 8; ከመ፡ይድኅኑ፡ Kuf. p. 161; አልቦ፡ድኂን፡ Kuf. p. 145; ደኅን፡ Gen. 19, 17; ብፁዕ፡ዘድኅነ፡እምኔሃ፡ σκεπασθεὶς ἀπ' αὐτῆς Sir. 28, 19; ከመ፡አድኅን፡እሞት፡ 51, 9; Prov. 15, 24; ከመ፡ይድኅኑ፡እምእደ፡ኃጥአን፡ Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; እምዕጹብ፡ይድኅን፡ሠያጢ፡እምኀጢአት፡ Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; ልደተ፡ዓለም፡ለድኂን፡ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; መዋዕለ፡ድኂን፡ ἡμέραι φρουραί Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr. a) *liberum* vel *immunem esse* a culpa et poena: ይድኅን፡እምኀጢአት፡ Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvari, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22. 19, 25. 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5. 8 al. 3) *incolumem* vel *salvum esse* vel *manere:* ይእቲ፡ዕፅ፡ድኅንት፡ Herm. p. 62.

አድኀነ፡ II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare:* ያድኅን፡በዕለተ፡ምንዳቤ፡ Sir. 2, 11; ስእኑ፡አድኅኖ፡ Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8. 2, 27. 28; Koh. 9, 15; Sir. 29, 17. 31, 13; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17. 19, 20. 36, 14. 15; ያድኅኖ፡እግዚ"፡ለእስራኤል፡መድኃኒተ፡ዘለዓለም፡ 45, 17; Ps. 53, 1. 4; Matth. 8, 25. 14, 30; አድኅን፡ርእሰከ፡ 27, 40; Gen. 19, 19; ነፍሰከ፡ 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19. 21. 33, 9; c. እምነ፡, እምውስተ፡ Ps. 17, 20. 33, 5. 53, 7. 58, 1. 2. 68, 18; Ex. 14, 30. 18, 9. 10; አድኅነኒ፡እምነ፡ማየ፡አይኅ፡ Kuf. 7; Job 5, 19. 29, 2. 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; **አድኅኖ፡** vel **አድኅኖት፡** *salus:* Ps. 3, 8. 9, 15. 97, 5. a) *libertati restituere, redimere*, Ex. 21, 8; Jes. 41, 14. 43, 1. 44, 23. b) *servare* vel *reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere*, Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21. 7, 16. 9, 22 al.; እምኀጣውኢ፡ Matth. 1, 21. d) *culpa liberare* vel *excusare*, Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: fide interposita liberare alqm i. e. *vadem fieri* vel *vadimonium facere* (vid. **ተድኅነ፡** et **መድኅን፡**): በእንተ፡ሕቢት፡ወአድኅኖ፤ለሙ፡፪ፍናዋት፤አድኅኖሰ፡ዘነፍስ፡ውእቱ፡ወተሐብዮ፡ዘንዋይ፡ F. N. 27.

ተድኅነ፡ III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire*, c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. **ለ፡** ejus cui vadimonium promittit, et c. **ለ፡** seq. Inf. verbi: ወመድኅን፡ነፍስኒ፡ይደልዎ፡ከመ፡ያምጽእ፡ዘተድኅነ፡ (eum pro quo se vadem dedit) ወይኩን፡ ቃለ፡ዘቲ፡ተድኅኖ፡ከመ፡ይበል፡ተድኅንኩ፡ለአብጽሖት፡እገሌ፡ለእገሌ፡አው፡ተድኅንኩ፡ለእገሌ፡ገጸ፡እገሌ፡ (pro persona N. N.) አው፡ተድኅኖተ፡እገሌ፡ላዕሌየ፡ (vel: „*vadimonium pro N. N. meum est*") F. N. 27; ኢይደሉ፡ተድኅኖቱ፡ለዘ፡ይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡ ibid.

ድኁን፡ part. 1) *incolumis, sospes, salvus:* Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt ድኁናን፡ Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus:* judex sit ድኁነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1. β) *salubris*, de bestiis Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus*, ኢድኁን፡አንተ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 127; Deus ይረስዮ፡ (mortuum) ምስለ፡ድኁናን፡ Genz. f. 91. 2) *liber, immunis*, a militia Deut. 24, 5; vituperio: ድኁን፡እነ፡እምሐሜት፡ Chr. ho. 4; ድኁን፡ (scriptum est ድኅን፡) እምነ ውር፡ F. N. 43, 1; peccato: ክርስቶስ፡ድኁን፡ውእቱ፡እምኀጣውእ፡ Chr. ho. 15; culpa: ድኁን፡እምዕዳ፡ F. N. 33, 2.

ዳኅን፡ adj. et subst. I) Adj., Pl. **ዳኅናን፡**, 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus*, de personis: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; ርኢ፡ለእመ፡ዳኅናንኑ፡አኀዊከ፡ወአባግዒሆሙ፡ Gen. 37, 14. 43, 27. 28; monachus compellatur ዳኅንኑ፡አባ፡ et respondet እወ፡ዳኅን፡ Gad. F. H.; ዳኅነ፡ሀሉ፡ ἔρρωσο *vale!* Act. 23, 30 Platt; ዳኅንኑ፡አንተ፡ Tob. 5, 14; de familia et opibus: ዳኅን፡ቤትከ፡ (εἰρηνεύει) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: ዳኅንኑ፡ማኅተም፡ σῶοι αἱ φραγῖδες

Dan. ap. 13, 17; de veste: ልብስ፡ሕያው፡ወዳኅን፡ Herm. p. 104; de cute corporis Lev. 13, 10. 14. 24; de cadavere integro vel illaeso Enc. Jac. 5. 2) *integer* i. e. *immunis* a culpa et poena: Matth. 23, 16. 18. II) Subst.: *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo, securitas:* ዳኅን፡ወሰላም፡ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια 1 Thess. 5, 3; ወከነ፡ሰላም፡ወዳኅን፡ላዕለ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ Gad. T. H.; Clem. f. 272; ዳኅነ፡ይትናገሩ፡ለቢጾሙ፡ εἰρηνικὰ λαλεῖ Jer. 9, 8; Judith 7, 24; crebro a) በዳኅን፡ *in salute* i. e. *salve* vel ad personam relatum *salvus, incolumis, bene valens:* በዳኅን፡ (v. በዳኅና፡) ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. 21. 11, 16. 12, 3; 1 Esr. 5, 2 (μετ' εἰρήνης); μετὰ σωτηρίας Gen. 26, 31. 28, 21; ne unicam quidem horam እሀሉ፡ዘበዳኅን፡ salvus forem, Org. 5. b) ዳኅነ፡ α) id.: ትነብር፡ዳኅነ፡ (v. ድኅነ፡) ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ዳኅነ፡ይነብር፡ εἰρηνεύει 15, 21. 16, 12; Sir. 41, 1. 44, 6; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶከሙ፡ ὑγιαίνοντες Tob. 5, 16. 21. 22. β) *integre, perfecte:* ወርእየ፡ዳኅነ፡ Marc. 8, 25; ይሬኢ፡ዳኅነ፡ Tob. 11, 7.

ድኁን፡ subst. et adj., id. q. ዳኅን፡, ut: ትነብር፡ድኅነ፡ (var. ዳኅነ፡) Job 11, 18; ድኁናን፡ *incolumes* Jos. 10, 21.

ዳኅና፡, rarius ድኅና፡ (2 Reg. 11, 7 in B), subst., *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo:* በዳኅናየ፡ Jes. 38, 20; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας Sap. 5, 2; በዳኅና፡ Tob. 8, 17. 11, 16 var.; ecclesia largitur ሰላመ፡ለርሑቃን፡ወዳኅና፡ለቅሩባን፡ Deg. a) crebro in phrasi: *interrogare* de valetudine vel statu alcjs vel *quomodo valeat, se habeat?* አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡ Jer. 15, 5; ተስእሎ፡በእንተ፡ዳኅናሁ፡ 2 Reg. 11, 7; ይዜንዉከ፡ዳኅና፡ብሔር፡ 1 Reg. 10, 4; Ps. 121, 6; Luc. 14, 32 rom.; etiam በእንተ፡ዳኅና፡ፀብእ፡ 2 Reg. 11, 7. b) Acc. adv.: *salve, secure,* ነበረት፡ሀገር፡ዳኅና፡ ἡσύχασε 4 Reg. 11, 20.

ድኅነት፡ n. act. 1) *servatio, liberatio, sanitatis restitutio:* e periculo Sx. Hed. 21; F. N. 41, 3; venenum bibit nec mortuus est ወአንከሩ፡እምድኅነቱ፡ Sx. Haml. 24; እምአይቴ፡ተሰፈዉ፡እሉ፡ድኅነተ፡ሕፃን፡ πόθεν οὗτοι προσεδόκησαν σῶσαι τὸ παιδίον Chr. ho. 26. 2) *incolumitas, sanitas, integritas:* ድኅነት፡ልብ፡ወአባል፡ F. N. 4; ድኅነት፡እምደዌያት፡ (Freiheit von Krankheiten) ibid. — De ጾመ፡ድኅነት፡ vid. Scaliger p. 696.

መድኅን፡ part. 1) *servator, liberator, salvator, redemtor, salvificus, securitatem praebens,* ῥυόμενος Jes. 59, 20; Rom. 11, 26; σώζων Zach. 9, 9; σκεπαστής Judith 9, 11; λυτρωτής Ps. 18, 15; σωτήρ Luc. 2, 11; Joh. 4, 42; 1 Joh. 4, 14; Hebr. 5, 9; ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡ Enc. Pag. 1. 2) sensu forensi: *vas,* (vid. አድኀነ፡): ወልታሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኀዝ፡አው፡በትሒት፡አው፡በመድኅን፡አው፡በመጽሐፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡ሰማዕት፡ F. N. 27; መድኅን፡ከነ፡ሎቱ፡ ibid. 3) subst. *vadimonium:* ወለብእሲት፡ኢይትወከፋ፡እምኔሃ፡መድኅነ፡ወኢተሐብዮ፡ ibid.

መድኅኒ፡ part. c. term. adj., f. መድኅኒት፡ *servator, liberator, salvificus, salutifer,* Jes. 17, 10. 44, 6. 7; መድኅኔ፡ኵሉ፡ Sap. 16, 7; Ps. 41, 7. 16; መድኅንየ፡ et መድኅንየ፡ Sir. 51, 1; Jes. 12, 2; Ps. 17, 1. 18, 16. 68, 17. 88, 26 al.; መድኅኒነ፡ኢየሱስ፡ Phil. 3, 20; 1 Tim. 1, 1. 2, 3; 2 Tim. 1, 10; 2 Petr. 1, 11; Christus መድኅኔ፡ዓለም፡ Clem. f. 202; በሕማማቲሁ፡መድኅኒት፡ Lit. 160, 2.

መድኅኒት፡ subst., f. et m., መድኅኒታት፡ 1) *conservatio, liberatio, redemtio, salus,* 1 Reg. 11, 9 (σωτηρία); Jes. 33, 2. 6. 20. 40, 5. 46, 13. 51, 6. 52, 10; ጌራ፡መድኅኒት፡ 59, 17. 60, 6. 18; ትረክቡ፡መድኅኒተ፡ለነፍስክሙ፡ Jer. 6, 16; Job 11, 20; Prov. 2, 7. 11, 14; Ps. 11, 6. 13, 11. 87, 1. 110, 8 al.; Judith 8, 17; ብከ፡ትትረከብ፡መድኅኒቱ፡ለእስራኤል፡ Kuf. 31; Luc. 1, 69; Joh. 4, 22; Act. 7, 25; መድኅኒተ፡ነፍስክሙ፡ 1 Petr. 1, 9; ተጋደል፡በእንተ፡መድኅኒተ፡ነፍስከ፡ Sx. Hed. 13; ἀπολύτρωσις Eph. 1, 7. 14; λύτρωσις Luc. 1, 68; ዘይፈቅድ፡መድኅኒተ፡እምኀጣውኢሁ፡ F. M. 2, 5; መድኅኒታት፡ Genz. f. 89 (vid. sub ርክበት፡). a) መሥዋዕተ፡መድኅኒት፡ *sacrificium pro salute* vel *eucharisticum,* σωτήριον vel θυσία σωτηρίου, Am. 5, 22; Kuf. 16. 22, nec non መድኅኒት፡ 1 Par. 21, 26; 2 Par. 7, 7; ይሠውዑ፡ለመድኅኒቱ፡ Sir. 32, 2. 47, 2. b) pro concr. σωτήρ, Jud. 3, 9. 15. 2) *remedium salutare,* φάρμακον σωτήριον Chr. Ta. 27 (vid. sub አሰሳሊ፡); መድኅኒት፡በዘይትፌወስ፡ቍስል፡ Org.

አድኃኒ፡ n. ag. *servator, salvator,* n. pr. esse videtur, Enc. Ter 3.

ድኀየ፡ I, 1 [vid. ደኀኀ፡] 1) *effodere, excavare:* ግበ፡ከረየ፡ወደኀየ፡ λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν Ps. 7, 16; ጸናሒ፡ግበ፡ዘይድኂ፡ III Sal. Mar. 4; ሰሎሞን፡ይቤ፡ግበ፡ከረየ፡ወደኀየ፡ወይወድቅ፡ውስተ፡ግብ፡ዘገብረ፡ Did. 17. 2) *defodere, infodere* (vel *sepelire*): ወይድኅይዎሙ፡ (gloss.: ይቀብርዎሙ፡)ቤተ፡እስራኤል፡ጊወርኅ፡ κατορύξουσιν αὐτούς Hez. 39, 13. — *Voc. Ae.:* ድኀየ፡ዘ፡አጐደጐደ፡; *aliud:* ዘ፡አጠለቀ፡አጐደጐደ፡; *aliud:* ከረየ፡ወደኀየ፡ዘ፡መሐሰ ።

መድኄ፡ *meta* vid. sub ደሐየ፡

ድኅፀ፡ I, 1 [دَحَضَ] Subj. ይድኅፅ፡, *labi* vel *lapsare in lubrico, pede falli, fallente vestigio cadere* (gleiten, ausgleiten), et in genere: *labi, lapsare:* Jsp. p. 356; ὀλισθαίνειν Prov. 14, 19; ይኄይስ፡ትድኅፅ፡ወትደቅ፡ውስተ፡ምድር፡እምትድኅፅ፡በእፉከ፡ወትደቅ፡በልሳንከ፡ Sir. 20, 18. 14, 1; ከመ፡ኢትድኅፅ፡መንፈስከ፡ውስተ፡ሞት፡ 9, 9; Dan. 11, 34; σφάλλεσθαι Deut. 32, 35; Sir. 13, 22; σαλεύεσθαι de pedibus, vestigiis: Ps. 16, 6. 37, 17. 93, 18; ὑποσκελίζεσθαι Ps. 36, 33; አመ፡ዕለተ፡ይድኅፅ፡ πτῶσις Sir. 3, 31; Mich. 7, 8; trsl.: ትድኅፅ፡ምክሩ፡ Job 18, 7. a) *illabi* i. e. *incidere:* ወኢንድኅፅ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Did. 4. b) *elabi* i. e. *excidere* e re: ከመ፡ኢንድኅፅ፡እምርትዕት፡ሃይማኖት፡ Did. 25. c) *labare* Job 26, 11. d) in parturiendo i. e. *abortum pati:* ወዕጐሰቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ወይድኅና፡በኀርሶን፡ Job 21, 10.

አድኀፀ፡ II, 1 1) *facere ut* alqs *lapset* in lubrico vel *fallatur pede* et in genere: *labi facere* alqm: sanguis in pavimento አድኅፆ፡ለላእክ፡ Jsp. p. 302; ኢይደግም፡አድኅፆቶሙ፡እግሮሙ፡ 4 Reg. 21, 8; ተዐቀብ፡ኢታድኅፅከ፡ልሳንከ፡ Sir. 28, 26; ኰኵሕ፡ዘያድኅፅ፡ Jes. 8, 14; Deus ait አድኀፅክዎ፡ለዲያብሎስ፡ወነሠትክዎ፡እመንበሩ፡ Clem. f. 56. 2) *abortum facere* i. e. a) *abortire,* sive absol. sive c. Acc. fetus: Ex. 21, 22. 23; ከመ፡የእየእ፡ዘአድኀፆቶ፡ማሕፀኑ፡እሙ፡ Job 3, 16. b) *abigere* fetum: F. N. 48; ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡የእየአ፡እግሒዐና፡ F. M. 4, 4. 6, 14.

ዳኅፅ፡ subst., Pl. ዳኅፃት፡ 1) *lapsus,* ὀλίσθημα Ps. 55, 13; ያመጽኡ፡ዳኅፀ፡ (v. ዳኅፃተ፡) ለሕዝብ፡ Dan. 11, 32; sensu ethico i. q. delictum: ዳኅፃት፡ Phlx. 12. 136; ይሰረይ፡ኀጢአ

ተነ፡ወዳኅፀቲነ፡ P. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29); ዳኅፀ፡ልሳን፡ lapsus linguae, Lud. 2) causa lapsus i. e. *lubricum, impedimentum, offendiculum:* አቀምከነ፡ለእእጋርየ፡ውስተ፡ዳኅፅ፡ (κωλύματι) Job 13, 27; አቀምን፡ውስተ፡(ዲበ፡) ዳኅፅ፡ለእገርየ፡ (ἐν ξύλῳ) 33, 11; Jes. 8, 14; በእንተ፡ዝንቱ፡ዳኅፀ፡ይከውን፡ፍኖቶሙ፡ εἰς ὀλίσθημα Jer. 23, 12. 45, 22; Ps. 34, 7. 3) *abortus*, ἔκτρωμα Koh. 6, 3.

ድኅፅ፡ subst. *lubricum*, Prov. Th. Petr. p. 20, at Lud. in suo Comm. hist. p. 560 imprimendum curavit ዳኅፅ፡; etiam rectius *lapsus* interpretandum videtur.

ድኅፀት፡ n. act. *lapsus*, i. e. delictum, Phlx. 171; Fal. f. 39.

መድኅፅ፡ et መድኀፅ፡ subst., *lapsus*: እሬኢ፡መድኅፀነ፡ v. መድኅፂነ፡ 4 Esr. 8, 22.

ምድኃፅ፡ subst. *locus lubricus, lubricum*, Lud. sine auct.

ዲናር፡ n. prgr., sc. δηνάριον *denarius*, Pl. ዲናራት፡ 1) *numus argenteus* δίδραχμον Matth. 17, 24; ዲናር፡ስጥጢራ፡ 17, 27; δηνάριον 18, 28. 20, 2 seq.; 22, 19; አላድ፡ዲናር፡ τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ibid.; Marc. 12, 14; Luc. 7, 41; Apoc. 6, 6; በ፳፻ዲናረ፡ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; ዲናራተ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Enc. Ter 11. 2) *numus aureus*: χρυσοῖ Gen. 37, 28. 45, 22; ዲናራት፡ 1 Par. 29, 7; 2 Par. 9, 15; ዲናረ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 16; ዲናራት፡ወጠፋልሖ፡ብሩር፡ F. N. 28; Kedr f. 77; ዲናር፡ግብጻዊ፡ et ዲናር፡ጢሮሳዊ፡ F. N. 33. — *Voc. Ae.*: ዲናር፡ዘ፡አላድ፡; *aliud*: ብ፡ወቄት።

ደነሰ፡ i. q. دَنِسَ *sorduit, spurcus fuit* (دنس).

ደነሰ፡ I, 2 (denom. a ደነስ፡) *pretium stupri dare*, c. Acc. pers.: ትዴንሰሙ፡ለመሐዛኒሃ፡ et ከማሁኬ፡ደነስኪዮሙ፡ለዙሎሙ፡መሐዛኒኪ፡ Hez. 16, 33; እስመ፡ደነስኪ፡ወኢደነሱኪ፡ (v. ወኢይዴንሱኪ፡) 16, 34; ኢትዴንሲ፡እንከ፡ (var. pro ኢትዴነሲ፡) 16, 41.

ተደነሰ፡ III, 2 1) *inquinari, conspurcari, se inquinare*: ይረኵሱ፡በቲ፡ወይዴነሱ፡ Chr. ho. 31; እመበ፡ዘአበሰ፡ወተደነሰ፡በዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 5, 2; እመሂ፡በቃል፡አበሱ፤ወእመሂ፡በገቢር፡ረኵሱ፤ወእመሂ፡በከሎሙ፡ተደነሱ፡ Genz. f. 118. 2) *mercedem meretriciam accipere*: ኢትዴነሲ፡እንከ፡ Hez. 16, 41.

ድኑስ፡ part. *inquinatus, sordidus, spurcus, impudicus*: Petrus ait ኢበላዕኩ፡አነ፡ግሙራ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ F. N. 23; ንሕነሰ፡ንሬሲ፡ዙሎ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ μύρια τολμῶντες μιαρὰ Chr. Ta. 26; de homine: ዘማዊ፡ወድኑስ፡ πόρνος ἢ βέβηλος Chr. ho. 33; de cogitato: ኀሊና፡ድንስት፡ (turpe, impudicum) Phlx. 161. — *Voc. Ae.*: ድኑስ፡ሥኡብ፡ርሱሕ፡ብ፡አደፈኛ።

ደነስ፡ subst., Pl. ደነሳት፡ 1) *spurcitia, sordes, impudicitia, turpitudo*: አንጽሖነ፡እምዙሉ፡ደነስ፡ወእምዙሉ፡ርኩስ፡ Lit. 164, 1; በፍትወተ፡ደነስ፡ (impressum est ደንስ፡) 170, 4; Lud. e Cant. Mar.; ያነጽሕ፡ልበ፡እምደነሳት፡ Phlx. 211. 2) *merces meretricia, quaestus meretricius, pretium stupri*: ሀበኒ፡ደነስየ፡ Kuf. 41; Hos. 2, 14; Mich. 1, 7; Hez. 16, 31. 27, 15; ደነሰ፡ዘማ፡ Deut. 23, 19; ደነሰ፡ዝሙት፡ Mich. 1, 7. — *Voc. Ae.*: ደነስ፡ዘ፡አደፍ; *aliud*: ደነስ፡ዘ፡ዐስበ፡ዝሙት።

ደነሳዊ፡ adj. rel. *spurcitiae et turpitudini deditus, impudicissimus*, homo ደነሳዊ፡ Phlx. 223; qui quartam uxorem ducunt ይትወደዩ፡ውስተ፡ዙንኔ፡ደነሳውያን፡በርኩስ፡ዝሙት፡ F. N. 24, 5.

ድንቀት፡ *casus, res fortuita* vid. sub ወድቀ፡

ደንቀወ፡ quadrl. 1 *surdastrum esse, difficulter audire* et *percipere* [amh. ደነቈረ፡ (دَجِرَ *attonitus fuit, confusus fuit in sermone*); طَرِشَ *obsurduit, obmutuit*, طَرَّشَ id.]: ደንቀወ፡እዝኒሆሙ፡ Lit. Orth.

ድንቀው፡ part. *surdaster, tardus ingenio*: ድንቅዋነ፡እዝን፡ et ዕንቡዛነ፡ልብ፡ M. M. f. 162; ድንቀወ፡ (scriptum est ድቀወ፡) ኅሊና፡ f. 35; አድንቀው፡ compellatur haereticus, cui persuaderi non potest, f. 14; Acc. adv. ድንቀወ፡ *difficulter de audiendo*: በእዝኒሆሙ፡ድንቀወ፡ሰምዑ፡ βαρέως ἤκουσαν Matth. 13, 15; Act. 28, 27. — *Voc. Ae.*: ድንቀው፡ጽሙም፡ጽሉል፡ብ፡ደንቆሮ፡

ድንቃዌ፡ subst. *difficultas audiendi, surditas*, Lud. e Mss. Colb.; Deus ዐጸዌ፡እዝና፡(ለአርዌ፡ምድር፡) በድንቃዌ፡ M. M. f. 122.

ደንቃዊ፡ vel ድ"፡ adj. *tardus ingenio, stupidus*: ነፍሳተ፡ደንቃውያት፡ ἁπλουστέρων ψυχαῖς Cyr. c. Pall. f. 66; ድንቃውያን፡ ἁπλούστεροι hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ድንቡስ፡ vid. sub ድቡስ፡

ድንብዕዙል፡ vid. sub ደብዕዙል፡

ድንበዝ፡ subst., Pl. ድንበዛት፡ id quo alqd sustinetur i. e. 1) *vectis*, quo quid portatur, ἀναφορεύς Ex. 25, 14. 15; etiam Ex. 37, 5 sec. Hebr. in C (Oct. P. II p. 92). 2) „in aedificiis *furca* quae trabi supponitur gestando", Lud. auct. Greg. 3) *sustentaculum, fulcrum* seu simile quid, cui quid imponitur (ut videtur): ገብረ፡እልክተ፡ዕፀወ፡ሐቍ፡ ... መሳንቆተ፡ናብሊሳት፡ወድንበዛተ፡ለመሐልይ፡ 2 Par. 9, 11. — *Voc. Ae.*: ድንበዝ፡ዘ፡ሳንሳ፡; *Rad. Abb.*: ደንበዘ፡ዘ፡ደገፈ። [an צבת?].

ድንተት፡ apud Ludolfum emendandum est ድንቀት፡, vid. sub ወድቀ፡

ደነነ፡ I, 1 [دَنِنَ *depresso pectore, collo, dorso fuit*, دَنِيَ *gibboso tergo praeditus fuit*, دَنَا IV *depressit*, vic. دان, nec non ጸነነ፡] Subj. ይድንን፡, etiam ይድኑን፡ *se inclinare* vel *demittere, corpus incurvare, pronum esse* (sich bücken): ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡ Joh. 8, 8; እድንን፡ Marc. 1, 7; ተለዋ፡ደኒኖ፡ Prov. 7, 22; ድንኒ፡ (v. ድንኒ፡) ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; honoris et reverentiae causa: ትደንኑ፡ወትሰግዱ፡ሎቱ፡ Jes. 46, 6; Judith 13, 17; 2 Esr. 18, 6; 1 Reg. 28, 14; ደነነት፡በገጻ፡ወሰገደት፡ 3 Reg. 1, 31; Ex. 12, 27; Num. 22, 31; ደነነ፡ውስተ፡ምድር፡ወሰገደ፡ Ex. 34, 8; ደኒኖ፡ሰዐሞ፡ Kuf. p. 112. a) *se proclinare* spectandi causa per fenestram, Cant. 2, 9. b) *demittere oculos* ob pudorem, de femina, Lud. ex Hom. Mar. — *Voc. Ae.*: ደነነ፡ብ፡ዝቅ፡አለ።

ደነነ፡ I, 2 *incurvo dorso* vel *pronum incedere*: Arsenius ከነ፡ነዊኀ፡በቆሙ፡አላ፡ውእቱ፡ከነ፡ይዴንን፡በእንተ፡ርሥእናሁ፡ Sx. Genb. 13.

አድነነ፡ II, 1 1) *incurvare, demittere, deorsum flectere:* ፀሚደ፡ አርዑተ፡ ያድንኖ፡ ለክሳድ፡ Sir. 30, 35; አደንን፡ ቀፈተ፡ ልብየ፡ Org. 7; feminae እንዘ፡ የሐውሩ፡ በፍኖት፡ ያድንና፡ ርእሶን፡ እንዘ፡ ግልቡባት፡ አማንቱ፡ Did. 3; አለ፡ ያደንኑ፡ ርእሶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Did. 33; bestiae አድነኑ፡ አር እስቲሆሙ፡ ወሰገዱ፡ ለአጻም፡ reverentiae causa Clem. f. 4; Lit. 160, 3. 2) omisso objecto: corpus i. e. *se incurvare* vel *inclinare*, de terra Hen. 65, 1; reverentiae causa: አድነኑ፡ ሎቱ፡ Gad. Ad. f. 8; Sx. Hed. 7; Lit. Orth.

ድኑን፡ part. *incurvatus, inclinatus, demissus, pronus*, de arboribus Sx. Genb. 24 (vid. sub ከዋል፡); ሰይጣን፡ ጕየ፡ በኀፍረት፡ ወበኀሳር፡ ድኑን፡ Enc. Jac. 4. (Pro ድኑን፡ እምነውር፡ F. N. 43, 1 legendum est ድኑን፡).

ድናኔ፡ subst. *inclinatio, demissio sui*, Gad. Ad. f. 8.

ምድናን፡ subst. *inclinatio, deflexus*, አከ፡ ዘበቱ፡ ለመለኮት፡ መድናን፡ (sic) አትሒቶ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ እምድር፡ ዘከነ፡ ውስቴታ፡ Lit. 171, 2.

መድንኒ፡ part. c. term. adj. *deprimens, deorsum flectens:* መንኰራኵረ፡ ሰረገላ፡ መድንኔ፡ ክሳድ፡ Sx. Ter. 15.

ደነዘ፡ amharice significat *hebetem, obtusum esse* Isenb. p. 166.

ድንዙዝ፡ part. (a ደንዘዘ፡) 1) *hebes, segnis, socors, tardus*, νωθρός Hebr. 5, 11. 6, 12; ወሀበሙ፡ እግዚ'' መንፈሰ፡ ድንዙዝ፡ πνεῦμα κατανύξεως Rom. 11, 8; ድንዙዛን፡ ልብ፡ Kid. f. 39; Macc. f. 18 (vid. sub ድንጽው፡); ፍከሬሁ፡ (sc. historiae Melchisedeci) ኢክነ፡ ቀሊለ፡ ወፈድፋደሰ፡ ለእለ፡ ኢይሌብዉ፡ ወከኑ፡ ድንዙዛነ፡ ለሰሚዕ፡ Cyr. f. 127. 2) *stupens, attonitus:* discipulis terrore humi prostratis ait Christus ኢትኩኑ፡ ድንጉፃነ፡ ወድንዙዛነ፡ Kid. f. 3.

ድንዛዜ፡ subst. *hebetudo, segnities, tarditas:* ድንዛዜ፡ ወሀኬት፡ እምሰሚዕ፡ Chr. ho. 10 (ex Hebr. 5, 11); ሀኬት፡ ወድንዛዜ፡ (poenitentiam agere nolentis) Clem. f. 255.

ደንደር፡ subst. [sine dubio i. q. דַּרְדַּר; vid. ደንዴር፡ apud Isenb. p. 166] *tribulus, spinae* genus: ሰበ፡ ርእየ፡ አንከረ፡ እምብዝኀ፡ አሥዋክ፡ ወደንደር፡ እንተ፡ ቍጽርት፡ (sic legas) ውስቴታ፡ አራዊት፡ Phlx. 136. — Eodem referendum est ደዴር፡ „sorte de mauvaise herbe", quod d'Abbadie e suo Cod. LXIV mihi communicavit.

ድንግል፡ subst., Pl. ደናግል፡ [radicibus دجل دغل دح, ?دح omnibus vis primaria *tegendi* et *occulendi* inest; in specie cfr. دَقَلَ *prohibuit, interdixit* et *absconditus fuit*] 1) f. *virgo* Gen. 24, 16; Ex. 22, 15. 16; Jud. 19, 24; 2 Reg. 13, 2; Job 31, 1; Jes. 7, 14. 62, 5; Jer. 2, 32; Hez. 9, 6; Sir. 9, 5; Matth. 1, 23; 2 Cor. 11, 2; creberrime de Maria virgine; ድንግለ፡ እስራኤል፡ Jer. 18, 13; ድንግል፡ ወለተ፡ ባቢሎን፡ Jes. 47, 1; ብእሲት፡ ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; ወለት፡ ድንግል፡ Deut. 22, 23; Sir. 20, 4; ደናግል፡ Jer. 38, 13; Thren. 1, 4; Hez. 23, 3 (ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν); Cant. 1, 3; Ps. 44, 16; Matth. 25, 1; 1 Cor. 7, 25 seq.; አዋልድ፡ ደናግል፡ Jud. 21, 12; 2 Reg. 13, 18; Esth. 2, 2 (κοράσια ἄφθορα). 2) m. de viris *castus, coelebs:* ዮሐንስ፡ ድንግል፡ (Apostolus) Deg.; ብእሲ፡ ድንግል፡ ወብእሲት፡ ድንግልት፡ F. N. 24, 5. 3) c. *virginitatem professus* vel *professa, vir devotus, virgo devota* vel *monialis:* ለደናግል፡ መሀርዎሙ፡ (Impert.) ለእለ፡ ኢያውሰቡ፡ ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ደናግሌሆሙ፡ (sic) ከመ፡ ብንተ፡ ዐይን፡ Clem. f. 89; በእንተ፡ ደናግል፡ ዕደው፡ Const. Ap. 55; Enc. Teq. 16; ደናግል፡ ንጹሓን፡ Org. 5; ወራዙት፡ ደናግል፡ Lit. 170, 4; Kid. f. 22.

ተደንገለ፡ III, 1 (denom.) *virginitatem servare, in virginitate perseverare, virgineo modo vivere:* coelestis voluptas promissa est non tantum ለደናግል፡ (ταῖς παρθένοις) አላ፡ ወለነፍሳትኒ፡ እለ፡ ተደንገላ፡ ταῖς ψυχαῖς ταῖς παρθένοις Chr. Ta. 28; Maria ዘተደንገለት፡ Enc. Tachs. 20; ዘተደንገለ፡ (de viro) M. M. f. 341; ተደንግሎ፡ *status virginitatis* Chr. Ta. 28; Enc. Mij. 8; Org. 7.

ድንግልት፡ f. part. (ድንጉል፡) *virginalis, virgo:* ደቂቅት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; Kedr f. 62; ቅድስት፡ ወብፅዕት፡ ወድንግልት፡ ኢዮጸራቅስያ፡ Sx. Mag. 26; F. N. 24, 5 (vid. sub ድንግል፡); ነበርኪ፡ ድንግልት፡ Org. 4; Enc. Haml. 27.

ድንጋሌ፡ subst. *virginitas:* ድንጋሌ፡ ሥጋ፡ et ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ (corporalis spiritualis) Chr. Ta. 28; ሰላም፡ ለልደትከ፡ (Christi) መድምም፡ እምድንጋሌ፡ ሥጋ፡ ኅቱም፡ Enc. Jac. 29; ኀይለ፡ ድንጋሌሁ፡ Enc. Mag. 12. — Forma ደናግሌ፡ occurrit Clem. f. 89, sed dubito an sana sit lectio.

ድንግልና፡ subst., f. et m., *virginitas* Jud. 11, 37. 38; በእንተ፡ ምታ፡ ዘድንግልናሃ፡ Joel 1, 8; Luc. 2, 36; 1 Cor. 7, 37; አርኰሰ፡ ድንግልናሃ፡ F. M. 6, 8; Chr. Ta. 28 (vid. sub አማናዊ፡) a) *signa virginitatis* Deut. 22, 14. 15. b) *castitas* vel *coelibatus* viri: ዮሐንስ፡ ቅኑት፡ በድንግልና፡ Deg.; ዐቀበ፡ ኖኅ፡ ርእሶ፡ በድንግልና፡ ፭፻ዓመተ፡ Clem. f. 19. c) *vita* vel *status hominum* (sive virorum sive feminarum) *virginitatem professarum*, Kid. f. 28; Kedr f. 61.

ድንግልናዊ፡ adj. rel. *virginalis, virgineus:* እም፡ (mater) ድንግልናዊት፡ Org. 2 (de Maria); በዓለ፡ ልደት፡ ድንግልናዊ፡ (sc. Nativitatis Christi) Abush. 39.

ደንጕላ፡, **ደንጕለት፡**, **ደንጕላት፡** subst. *lilium, cnicus* sec. Ludolfi Gregorium; κρίνον, ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጕላት፡ Cant. 2, 2; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጕላ፡ ዘቈላ፡ Enc. Jac. 13; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጕለት፡ ዘውስተ፡ ቈላት፡ Deg.; ደንጕላት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ደንጕላት፡ ዘ፡ ሱፍ፡; v. ዘ፡ የሱፍ፡ አበባ።

ድንጕዝ፡, Pl. ድንጕዛት፡ *cirrus contortus* crinium vel simile quid, F. N. 51 (vid. sub ነከላል፡ c. 860.).

ድንጋግ፡ subst. [etymon perobscurum est; videas annon cum ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ componendum sit, si quidem ደቀቀ፡ ደገገ፡ ደገደገ፡ ጠቀቀ፡ ጠንቀቀ፡ ejusdem familiae sunt] 1) *ora, crepido, ripa, litus*, fluminis Kuf. 8. 45; Jos. 3, 15. 4, 18; 4 Reg. 2, 13 (v. ድጋግ፡); Dan. 12, 5; Hez. 47, 6 seq.; Jes. 19, 7 var., ኀበ፡ ድንጋገ፡ ማይ፡ Sir. 24, 14; maris: Kuf. 49; Gen. 22, 17; Ex. 14, 30; Act. 27, 40 rom.; ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ *ora litoris* Org. 2) *terminus, limes:* quae cogitatio pervenire potest ውስተ፡ ድንጋገ፡ ውዳሴኪ፡ Org. — *Voc. Ae.:* አድያም፡ ከንፈፍ፡ ደወል፡ ሐይቅ፡ ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ወሰን፡ ገበዝ፡ ብ፡ ጸር፡; *aliud:* ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ከንፈፍ፡ ዘ፡ ፬ጸር።

ድንጋጌ፡ subst. 1) *ora, crepido, ripa, litus:* κρηπίς fluvii 1 Par. 12, 15 var. ወኮሉ፡ ዘይዘሩእ፡ ድንጋጌ፡ (v. ድንጋገ፡) ፈለግ፡ Jes. 19, 7; maris: ባሕረ፡ ውቅያኖስ፡ ውሉን፡

በድንጋጌሁ፡ Org. 2) *terminus*, *limes*: divinitas ኢይትወሰን፡ በድንጋጌሆሙ፡ Org.; ኢይትረከብ፡ አምጣነ፡ ድንጋጌሁ፡ („quantitas terminorum ejus" Lud. ex) Org.

ተደንገገ፡ quadrl. III, 1 *terminari*, *terminis circumscribi*: Trinitas ስፍሕት፡ በኵለሄ፡ ዘኢትደነገግ፡ Athan. de Trin. — *Rad. Abb.*: ደንገገ፡ዘ፡ደነገገ፡

ድንጉግ፡ part. *terminatus*, *terminis circumscriptus*, Lud. e Mss. Colb.; Dei ኢድንጉግ፡ መለኮቱ፡ በግብረት፡ ዓለም፡ ወኢውሱን፡ ስፍሐ፡ መንግሥቱ፡ በርሕበ፡ ሰማያት፡ M. M. f. 322.

ደንገፀ፡ vel ደንገጸ፡ quadrl. I [amh. ደነገጸ፡ et ደነገጠ፡ id.; etymon haud satis conspicuum est; conjeceris si quidem ደ formativum est, *collidi*, *concuti* a נָקַשׁ نقض, vel *commoveri*, *contremiscere* a نغش vel نغض] 1) *concuti*, *contremere*, ἐξ-ῥάγη 3 Reg. 1, 40; ἤχησε 1 Reg. 4, 5; Hen. 1, 6; ἐθάμβησεν 1 Reg. 14, 15. 2) *mente percelli*, *attonitum esse*, *obstupescere*, *stupere*, *perturbari animo*, θαμβεῖν Marc. 1, 27. 10, 32; ደንገፁ፡ ዐቢየ፡ ድንጋጼ፡ ἐξέστησαν Marc. 5, 42; Act. 10, 45; Judith 13, 17; ደንገፀ፡ነፍሱ፡ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Judith 14, 6; ደንገፀት፡ ሰማይ፡ Jer. 2, 12; Job 26, 11; ይደነግፀኪ፡ ልብኪ፡ Jes. 60, 5; Ps. 142, 4; c. በ፡ *ob*: Ex. 18, 9; vel c. እምነ፡ Luc. 1, 29; 2 Par. 9, 4; Judith 16, 10; vel c. በእንተ፡ et በበይነ፡, ut: ደንገፁ፡ በበይነ፡ ዘከነ፡ Judith 15, 1. 3) *terrore* vel *pavore percelli*, *perterreri*, *consternari*, *expavescere*, *trepidare*: ደንገፀ፡ ድንጋጼ፡ ዐቢየ፡ ἐξέστη Gen. 27, 33; Ex. 19, 18; 1 Reg. 21, 1; Hez. 26, 16; Dan. 2, 1. 3; Jes. 7, 2; ደንጊፆሙ፡ ጐዩ፡ Judith 15, 2; ἐταράχθη Ps. 54, 2. 4; Ruth 3, 8; Esth. 4, 4; Thren. 2, 11; ኢትደንግፁ፡ Jes. 8, 12. 24, 19; Joh. 14, 27; κατενύχθη Lev. 10, 3; Jes. 6, 5; ኢትደንግፁ፡ μὴ θροεῖσθε Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ደንገፀኒ፡ነፍስየ፡ ἐφέστηκεν εἰς φόβον Jes. 21, 4; ኵሉ፡ነፍስ፡ ይደነግፅ፡ δειλιάσει Jes. 13, 7; Hez. 5, 15; ἔπτηξαν Job 38, 17; ኢትደንግፅ፡ μὴ πτοηθῇς Jer. 1, 17. 17, 18. 23, 4; Am. 3, 6; Ex. 19, 16; de avibus Jer. 4, 25; φοβεῖσθαι 29, 22; εὐλαβεῖσθαι Jer. 5, 22; Sir. 26, 5; ኢትደንግፅ፡ነፍስከ፡ μὴ ἀσθενείτω ἡ ψυχή σου Jes. 7, 4, al.; 4 Esr. 9, 4. 10, 39; Hen. 62, 5; Kuf. 18. 22; ደንገፀ፡ በኀሊናሁ፡ Kuf. 43; c. በእንተ፡ Job 36, 34. 37, 4; vel c. እምነ፡ pers. et rei: Ps. 32, 8 (σαλευέσθαι); እምእሉ፡ሠለስቱ፡ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ Sir. 26, 5; Jer. 29, 22; Hez. 2, 6; vel እምቅድመ፡ et በቅድመ፡ Jer. 1, 17. 5, 22; Jes. 64, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 2, 10; de stupore animi in *ecstasi* Act. 11, 5. 22, 17 Platt.

አደንገፀ፡ II *stupefacere*, *perturbare*, *percellere*, *consternare*, *terrere*: አደንገፆሙ፡ ሜስ፡ Jes. 28, 7; 2 Reg. 22, 5; Ps. 87, 17; Sir. 4, 3; ኢያደንግፆ፡ ሐዘን፡ 14, 1; ሕልም፡ ያደነግፆ፡ ለአብድ፡ 31, 1. 5; አደንገፀኒ፡ እበዲከ፡ 47, 20; ኢያደንገፆ፡ መላእክት፡ ἐσαλεύθη 48, 12; πτοήσει Jer. 21, 13. 25, 16; Hab. 2, 17; Job 7, 14 (καταπλήσσειν); 20, 25; ምንት፡ ያደነግፀኪ፡ Asc. Jes. 11, 10; 4 Esr. 10, 45. 4, 28; 2 Thess. 2, 2; Hen. 69, 1.

ድንጉፅ፡ part. *stupore perturbatus*, *metu perculsus*, *consternatus*, *pavidus*, *trepidus*: τεταραγμένος, Ps. 29, 9; አህጉር፡ ድንጉፃት፡ Jes. 14, 31; ἔκφοβος Marc. 9, 6; Hebr. 12, 21; τρέμων Gen. 4, 12. 14; ubi appositionis vice fungitur, pron. suff. assumit: Act. 2, 6 (συνεχύθη); 3, 11; (ἔκθαμβοι); Ps. 56, 5; 4 Esr. 1, 1; ኀለፉ፡ ድንጉፃኒሆሙ፡ ἐξέστησαν ᾤχοντο Jer. 9, 10; ንበሪ፡ ድንግፅትኪ፡ κατανενυγμένη Jes. 47, 5.

ድንጋጼ፡ subst., m. et f., *stupor*, *pavor* vel *terror repentinus*, *consternatio*, *perturbatio*, *ecstasis*: θάμβος Luc. 5, 9; 1 Reg. 26, 12; Koh. 12, 5; Hez. 7, 18; φρίκη Job 4, 14; ድንጋጼ፡ ወድቀ፡ ላዕለ፡ አብራም፡ Kuf. 14. 30; ዐቢይ፡ ድንጋጼ፡ አኀዞሙ፡ ἔκστασις Dan. 10, 7; 1 Reg. 14, 15; Jer. 5, 30; 2 Par. 29, 8; Marc. 5, 42. 16, 8; ያመጽእ፡ ድንጋጼ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jes. 41, 2; Rel. Bar.; Sir. 40, 2; φόβος Job 33, 15; Jer. 30, 5; δειλία Ps. 54, 4; πτόησις 1 Petr. 3, 6; ድንጋጼ፡ ልብ፡ θραυσμὸς καρδίας Nah. 2, 10; ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ἀφόβως *impavide* Prov. 1, 33; *ecstasis* Act. 10, 10.

ድንግፅና፡ id., 1 Reg. 26, 12 var.; 2 Par. 29, 8 var.

መደንግፅ፡ part., f. መደንግፅት፡ 1) *obstupefaciens*, *perterrefaciens*, *stupendus*, *horribilis*, *terribilis*: ወይን፡ መደንግፅ፡ οἶνος κατανύξεως Ps. 59, 3; ያንጐደጕድ፡ በፀዓዕ፡ መደንግፅ፡ θαυμάσια βροντήσει Job 37, 4; መብረቅ፡ መደንግፅ፡ Jsp. p. 353; φρικτός ዝሙት፡ መደንግፅ፡ Jer. 23, 14. 18, 13; መኳንንት፡ ምድር፡ መደንግፃን፡ Sap. 8, 15; ἔκθαμβος Dan. 7, 7; መደንግፅት፡ Cant. 6, 4. 10; Jud. 9, 4; መደንግፅ፡ ቃል፡ φοβερὸς λόγος Prov. 12, 25; Ps. 90, 3 (ταραχώδης). 2) subst. *res stupenda* vel *stupendae*: በመደንግፅ፡ ዐቢይት፡ Deut. 4, 34.

ደነጸ፡ inus., quod nescio an ad ضنّ *tenaci animo adhaesit* rei, *avare pepercit* referendum sit.

ደንጽ፡ subst., (m.) *invidia* et *contentio* vel *rixa* sibi invicem invidentium (vid. ደንጸወ፡ III, 3): ምንት፡ ውእቱ፡ ዝደንጽ፡ Asc. Jes. 7, 11 (coll. 7, 9 et 12); በደንጽ፡ ሀለዉ፡ ፩ለ፩ ይትቃተሉ፡ 10, 29; ደንጽ፡ ዘበኀዳጥ፡ ibid.

ደንጸወ፡ quadrl. I *invidum* et *avarum esse*, *invidere*, *avare parcere* (mißgünstig sein, geizen): ኢትደንጹ፡ ዐይንከ፡ ሶበ፡ ትገብር፡ ምጽዋተ፡ μὴ φθονεσάτω Tob. 4, 7; ይደንጹ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ἐλλιπής Sir. 14, 10; c. ለ፡ pers.: ትደንጹ፡ ዐይኑ፡ ለእኁሁ፡ βασκανεῖ Deut. 28, 54; c. Acc. pers.: 28, 56; c. ላዕለ፡ pers. et በ፡ rei: ይደንጹ፡ በቲ፡ (sc. በመዛግብቲሁ፡) ላዕለ፡ ነዳያን፡ F. N. 10; ጸጋዊ፡ እንበለ፡ ደንጽዎ፡ Lit. Epiph.

ተደናጸወ፡ III, 3 *sibi invicem invidere*, avide vel avare *contendere alium cum alio* de re obtinenda: Org.; ይደናጸዉ፡ ከመ፡ አከልብት፡ Gad. T. H. (vid. sub ቃቄር፡); ፩ለካልኡ፡ ይደናጸዉ፡ Asc. Jes. 7, 9.

ድንጽው፡ part. 1) *qui per invidiam alteri alqd eripere conatur*, Lud. 2) *tenax* (ut videtur): ድንጽዋነ፡ እእዛን፡ ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσίν Act. 7, 51 rom.; እንዘ፡ ድንጽው፡ እእዛኒሆሙ፡ συνέσχον τὰ ὦτα 7, 57 rom.; ኢትኩኑ፡ ድንጽዋነ፡ ወድንዙዛነ፡ ልብ፡ ለአሚን፡ Macc. f. 18 (quo loco vetamur ne ድንጽው፡ i. q. ድንዙዝ፡ putemus).

ደንጻዊ፡ et ደንጻዊ፡ adj. *invidus*, *avarus*, *tenax*, βάσκανος ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡, v. ደምጻዊ፡ in Cod. Abb. XXXV) Sir. 18, 18. 37, 11; ለደንጻዊ፡ ይረግምዎ፡ በእከየ፡ ግዕዙ፡ 34, 23; በዕል፡ ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡) πλούσιος ψεύστης (?) Sir. 25, 2; κυνικός 1 Reg. 25, 3. — *Voc. Ae.*: ደንጻዊ፡ ወቂቁይ፡ ዘ፡ንፉግ፡

ድንጻዌ፡ subst. *invidia* et *avaritia* Sib.; F. N. 10.

ዳእሙ፡ (etiam **ዳዕሙ፡**) particula [gramm. § 163, 2; دَأْمٌ et دَعَمَ *fulcire*] 1) adseverandi: *profecto, re vera:* **ወበኀቤክሙ፡ ዳእሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡** Job 12, 2; εἰ μὴν Hez. 36, 5; **ዳእሙ፡ እመ፡ ኢይበርከከ፡** ἢ μὴν Job 1, 11. 2, 5; Joh. 9, 27 rom. (ubi Gr. ἤδη habet). 2) restringendi: *nonnisi, tantummodo, solum, tantum* (sive ante sive post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **እሉኑ፡ ዳእሙ፡ ደቂቅከ፡** 1 Reg. 16, 11; **ዳእሙ፡ ኪያክሙ፡ አእመርኩ፡** Am. 3, 2; **ሰበ፡ ያሜኒ፡ አመ፡ ረስዐ፡ ዳእሙ፡ ያሜኒ፡** Sir. 14, 7. 49, 4; Judith 4, 7; 4 Esr. 2, 30; **አእምሩ፡ ዳእሙ፡** γνῶτε μόνον Job 19, 3. 6. 17, 13; **ውእቱ፡ ዳእሙ፡ በሕቲቱ፡** Sir. 43, 27; **ውኁድ፡ ዳእሙ፡ ዘር ኢነ፡ ግብሩ፡** 43, 32; **ወእሙንቱሰ፡ ዳእሙ፡ ክልኤሆሙ፡ አለ፡ ድኅኑ፡** 46, 8; Marc. 5, 36; Luc. 12, 41 rom.; Rom. 3, 30; **አኮ፡-ዳእሙ፡** *non tantum* (seq. *sed etiam*) Rom. 13, 5; Phil. 1, 29. 2, 12; 1 Petr. 2, 18; 2 Cor. 7, 7 rom. 3) adversandi a) post sententiam negativam: *sed* (ab initio sententiae positum), 4 Esr. 8, 31—35. 10, 6. 7. 10, 25; Job 32, 9; Jes. 7, 8. 10, 7. 20. 11, 4. 32, 3. 42, 3. 49, 10. 58, 6. 62, 9; Jer. 2, 34. 15, 17. 22, 17; Dan. 2, 30. 9, 18; Judith 10, 16; Gen. 35, 10; Joh. 1, 8; 1 Thess. 2, 4; 2 Thess. 3, 9; 2 Tim. 1, 9 al. crebro; **ዳእሙ፡ ዓዲ፡** *verum etiam* (praemisso *non tantum*) Joh. 5, 18. b) *contra, potius, immo vero,* (vielmehr; plerumque post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **ትልዎ፡ ዳእሙ፡** Sir. 2, 3; **ተአመን፡ ዳእሙ፡** 2, 6; **ኀሊ፡ ዳእሙ፡** 3, 22; **ፈንዎሙ፡ ዳእሙ፡** Jer. 15, 1; **ዝንቱ፡ ዳእሙ፡ ግብርከ፡** 22, 17; **ወይቤሎ፡ አልቦ፡ ዳእሙ፡ ፈንወኒ፡** Tob. 10, 9; δὴ 4 Reg. 9, 12; **በኑ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡ ይትመየጥ፡** Hez. 18, 23. 33, 11; Rom. 9, 7; Marc. 4, 17; μᾶλλον Rom. 14, 13. 14. α) crebro **ዳእሙ፡** ἀλλ' ἢ *sed tantum, sed potius, quin potius:* Gen. 24, 4; Hez. 36, 22; Jer. 7, 23. 38, 30; Ps. 1, 2. 5; Job 14, 22; vel β) **ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡** Hez. 15, 4; 4 Esr. 13, 11; Jer. 9, 24; Kuf. 41. c) *at, tamen, verum:* ἀλλά Job 1, 12; πλήν Jer. 3, 13. 23; Dan. 2, 6. 4, 12; **ዘእንበለ፡ ዘበልዑ፡ ዳእሙ፡ ወረዙት፡** Kuf. p. 55; 2 Reg. 2, 10; δέ Phil. 3, 12; **ወዳእሙ፡** Jos. 6, 15; Job 36, 10; Gal. 1, 23; 4 Esr. 10, 49; ante Imperativum: **ወይቤሎ፡ ዳእሙ፡ ቅንት፡ ሐቌከ፡** Job 40, 2.

ደከመ፡ I, 1 [amh. **ደከመ፡** et **ደኸመ፡**; ut videtur, proprie: *tenuem* et *tenerum esse* (vid. II, 1), si quidem e **ደቀቀ፡** et **ደገደገ፡** eodem modo propagatum est, quo רחם ex رَخُمَ et רכך]. Subj. **ይድከም፡** et **ይደክም፡** 1) *lassum, fessum esse* vel *fieri, defatigari:* **ኢይደክሙ፡** οὐ κοπιάσουσι Jes. 5, 27. 31, 3. 33, 24. 40, 28. 30. 44, 12. 63, 13; **እገሪከ፡ ይረውጹ፡ ወይደክሙከ፡** (v. **ወያደ"፡**) Jer. 12, 5; **ኢይደክምኩ፡ እንዘ፡ እትልወከ፡** 17, 16. 18, 15; Prov. 4, 12; **ደኪሞ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ ነበረ፡** Joh. 4, 6. 2) *infirmum, imbecillum, debilem, languidum, remissum esse* vel *fieri, viribus deficere:* Jud. 16, 6 seq.; **አኀዘ፡ ይድከም፡** (v. **ይድከም፡**) 16, 19; **ይደክሙ፡ ብዙኃን፡** ἀδυνατήσουσι Jes. 8, 15. 29, 4; Jer. 16, 12. 16; Job 28, 4; Ps. 25, 1; Matth. 26, 41; **ነፍስየ፡ ሰርሐት፡ እስከ፡ እደክም፡** 4 Esr. 3, 22. 10, 35; **ይድከም፡** ἐκλιπέτω Zach. 11, 9; Jes. 46, 2; **ኢትድክም፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በተዘልፎቱ፡** μὴ ἐκλύου Prov. 3, 11; **እመ፡ ደከመ፡ ኀይሉ፡** Sir. 19, 28; Thren. 1, 14; Ps. 30, 13; **ኵሉ፡ እድ፡ ይደክም፡** Jes. 13, 7; Jer. 6, 24. 27, 15. 29, 3; Zeph. 3, 16; 2 Reg. 4, 1; **ደከመ፡ አዕይንትየ፡ በአንብዕ፡** ἐξέλιπον Thren. 2, 11; Jer. 14, 6; Jes. 38, 14; **ቃለ፡ ወለት፡ ጽዮን፡ ደከመ፡** Jer. 4, 31; **ደከመት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 12, 8; **ደከሙ፡ ለዐቂበ፡ ቅጽር፡** (infirmiores quam qui custodirent) Jsp. p. 349; **ኢደከመት፡ እምኀይላ፡** Kuf. p. 126. 3) *infirmum* i. e. *aegrotum esse* vel *fieri:* ἐνοχλεῖται Gen. 48, 1; **ዘእንበለ፡ ትድክም፡** (v. **ትድክም፡**) πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε Sir. 18, 21.

አድከመ፡ II, 1 1) *tenuem facere, comminuere:* **ያደክም፡ አድባረ፡ ወይሐርፅ፡ አውግረ፡** ἀλοήσεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνούς Jes. 41, 15; δαμάζει Dan. 2, 40. 2) *tenerum reddere* (vid. **ድኩም፡**): **ያደክሞ፡ ለሥጋሁ፡ ከመ፡ ዘሕፃን፡** ἁπαλυνεῖ (v. **ያለመልሞ፡**) Job 33, 25; **ያደክም፡ ቃለ፡ ወይዴውሁ፡** Sir. 29, 5. 3) *fatigare, defatigare, lassare:* **ከመ፡ ያደክሞሙ፡ ዐቀበ፡ ኖኅ፡ እገሪሆሙ፡ ለአእሩግ፡ ከማሁ፡ ታደክሞ፡ ብእሲት፡ ነባቢት፡ ለብእሲ፡ የዋህ፡** Sir. 25, 20; Jer. 12, 5 var.; **ያደክም፡ ኀይሎ፡ እንዘ፡ ይትቀነይ፡** Sir. 38, 30. 4) *infirmare, debilitare, languidum reddere, infringere,* hominem Jud. 16, 5; **እግዚ"፡ አድከሞ፡** Jer. 26, 15; **ያደክም፡ እደወ፡ ሰብእ፡** 45, 4 var.; **ስካር፡ ያደክም፡ ኀሊና፡** Clem. f. 119; alqd, ut arcum 1 Reg. 2, 4. a) *domare* Marc. 5, 3. b) *comprimere* virginem 2 Reg. 13, 14.

ድኩም፡ part. (passim **ድኵም፡**) 1) *tener, mollis:* **ድኩማን፡ ደቂቅ፡** ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; de ramo arboris Matth. 24, 32; **ልሳን፡ ድክምት፡** μαλακή Prov. 25, 15; τρυφερός *delicatus* **ድክምት፡** Deut. 28, 56 (vid. **ለምለም፡** 28, 54). 2) *lassus, fessus, languidus, infirmus, debilis, imbecillus, invalidus:* **እስመ፡ ድኩማን፡ እሙንቱ፡ እስመ፡ ፈድፋደ፡ ሰትዩ፡** Judith 13, 1; νωθρός Sir. 11, 12; **ድኩማን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** ἐκλελυμένοι Jes. 51, 20; ἀδύνατοι **ድኩማን፡** Job 24, 4; Joel 4, 10; **ሖሩ፡ ድኩማኒሆሙ፡** ἐν οὐκ ἰσχύϊ Thren. 1, 6; ἀσθενής Job 4, 3. 5, 15; 1 Reg. 2, 4; Prov. 24, 73; Matth. 26, 41; Rom. 6, 19; 4 Esr. 7, 11; 1 Petr. 2, 11 (gloss.); **ላእከ፡ ዚአሁ፡ ድኩም፡** Enc. Ter 16; **ልደቲኪ፡ እማሕፀነ፡ ድክምት፡ ሥጋ፡** Enc. Genb. 1; **መንግሥት፡ ድኩም፡** Hez. 17, 14; de fide: **ዘድኩም፡ ሃይማኖቱ፡** Rom. 14, 1; τὰ ἀσθενῆ στοιχεῖα Gal. 4, 9; de oculis: **አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡** Kuf. 28; de medicamento minus efficace: **ፈውስ፡ ድኩም፡** Chr. ho. 17.

ድካም፡ subst., Pl. **ድካማት፡** 1) *lassitudo, fatigatio,* currentis Enc. Nah. 6; **እንበለ፡ ድካም፡** *indefessus* Enc. Pag. 2. 2) *infirmitas, imbecillitas, debilitas:* **ከመ፡ ያእምር፡ ድካሞ፡** Job 37, 6; Rom. 8, 26; 1 Cor. 15, 43; **ድካመ፡ ፍጥረቱ፡ ወአእምሮቱ፡** Phlx. 170; **ድካመ፡ ሃይማኖት፡** (i. q. **ኑፋቄ፡**) F. N. 9, 1; legis Hebr. 7, 18; Dei 1 Cor. 1, 25; ἀσθενήματα Rom. 15, 1; *debilitatio, enervatio:* **ሑጻጼ፡ ወድካም፡** Jsp. p. 359. 3) *labor, aerumna* (Mühsal): **ዕሤት፡ ገድላቲሆሙ፡ ወድካማቲሆሙ፡** F. M. 1, 2; fortasse etiam Asc. Jes. 7, 26.

ድካመት፡ n. act. *debilitatio, enervatio:* **እምድኅረ፡ ርሥአት፡ ወድካመቱ፡** Phlx. 52.

ድክምና፡ subst. *status infirmi, imbecillitas, debilitas:* **እንዘ፡ ሀለውኩ፡ አንተ፡ ለድክምናየ፡ መጽንዒ፡** Cod. Mus. Brit. LVII n. 6 str. 2.

መድከም፡ part., f. **መድከምት፡** *defatigans, molestus:* **ዘቲ፡ ግብር፡ መድከምት፡ ጥቀ፡** Phlx. 23. 29.

ድኩስበተሪ፡ n. prgr. sc. δόξα πατέρι *gloria Patri,* ut: **ወትብል፡ ድኩስበተሪ፡ ፩ጊዜ፡** Genz. f. 128.

ደክተመ፡ quadrl. I [ut videtur permutatis sonis *j* et *k* formatum ex יתם يتم] *orbari, orbum esse* vel *fieri:* ለእለ፡ ተርፉ፡ ድኅሬሁ፡ ርድእሙ፡ ወለእለሂ፡ ደክተሙ፡ ሕፅኖሙ፡ Genz. f. 126. 134; post mortem patriarchae ደክተመት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Abush. 50. — *Rad. Abb.:* ደክተመ፡ ዘ፡ ድሐ፡ ሆነ።

አደክተመ፡ II *orbare, orbum reddere,* c. c. Acc. et እምነ፡, ut: አደክተመኒ፡ እምአቡየ፡ ወእምየ፡ Jsp. p. 278.

ድክቱም፡ part. *orbatus, orbus, orphanus:* ድክቱማን፡ F. N. 24, 3; ድክትምት፡ ይእቲ፡ እምአቡሃ፡ ወእማ፡ Lud. e Mss. Colb.

ደክታም፡ adj. et subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ደክትም፡ *orbus, -a, orphanus, orphani,* a) orbatus filiis vel parentibus: fem. M. M. f. 70; ደክታም፡ ነፍስየ፡ እምእማ፡ ወአባ፡ Enc. Tachs. 24; coll.: F. N. 5. 11; Jsp. p. 281; Pl. ደክትም፡ F. N. 33, 4. 41, 5. b) orbatus conjuge: እሮ፡ ኢይሬእዩድ፡ ሐዘንየ፡ እንዘ፡ እኔጽር፡ እንስቲያሆሙ፡ (sc. filiorum meorum interfectorum) ክዊናን፡ ደክታመ፡ ወውሉዶሙ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ Jsp. p. 337.

ድክትምና፡ subst. *orbitas* F. N. 16; a) liberorum: በእንተ፡ እጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335. b) parentum: ድክትምናየ፡ (ait mater cujus filius interfectus est) p. 368.

ድኵዕ፡ subst. (m.) *stercus, fimus* (sec. Ludolfi Gregorium: *stercus asininum*): ይክይድዎሙ፡ ከመ፡ ድኵዕ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ Jer. 8, 2 var.; ተግሣጽ፡ ለሕፃን፡ ይከውኖ፡ ሠናየ፡ በከመ፡ ያሜንዮ፡ ድኵዕ፡ ለምድር፡ Fal. f. 61. — *Voc. Ae.:* ድኵዕ፡ ዘ፡ ፋንድያ።

I. **ደወል፡** subst., plerumque m., Pl. አድዋል፡ [proprie: *orbis, circuitus,* coll. دال et دار cum derivatis] 1) *tractus* vel *regio circumjacens, territorium, fines* (Bezirk, Gebiet): በደወለ፡ ዮርዳኖስ፡ ἐν τῇ περιχώρῳ 2 Par. 4, 17; በደወለ፡ (v. እንጻረ፡) ቤቱ፡ ἐξεναντίας οἴκου 2 Esr. 13, 28. 29; τὰ ὅρια Job 38, 20; Judith 1, 5; ኵሉ፡ ደወሉ፡ ዘዐውዱ፡ Hez. 45, 1; ደወለ፡ ቤተ፡ ሳሚስ፡ 1 Reg. 6, 12. 10, 2; Matth. 8, 34. 15, 39; Marc. 5, 17; ደወለ፡ ጢሮስ፡ Zach. 9, 2; ደወለ፡ ኢትዮጵያ፡ Hez. 29, 10; Jos. 15, 1 seq.; 4 Esr. 9, 9; ውስተ፡ ደወለ፡ ብሔርከ፡ ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου Num. 20, 16; μέρη Matth. 2, 22; Act. 2, 10; ὅριον Judith 15, 4; ደወሎሙ፡ κατασχέσεις αὐτῶν 1 Par. 9, 2; አድዋል፡ Jer. 17, 3 vrs. nov.; Ex. 34, 24; Num. 35, 26. 27; Deut. 2, 18; Matth. 15, 22; እምነ፡ አድዋለ፡ ብሔሮሙ፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἱερουσαλήμ 2 Esr. 22, 28. a) *ditio:* ኵሎሙ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ οἱ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Esth. 3, 6; ውስተ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ 3, 13. b) *regio, terra:* ደወለ፡ ፋርስ፡ χώρα Ἀσσυρίων Jes. 7, 18; ደወለ፡ ቴማን፡ 37, 12. c) de agro certis finibus circumscripto: አኀዘ፡ ደወለ፡ ገራህት፡ τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ Gen. 33, 19. d) Pluribus in locis respondet ὄρος, ὄρη, ὀρεινή quatenus regiones vel terrae tractus montibus tamquam finibus circumscripta sunt (vid. ደብር፡): እንተ፡ ደወለ፡ ኤፍሬም፡ δι' ὄρους Ἐφραΐμ 1 Reg. 9, 4; በደወለ፡ እግዚ" ἐν ὄρει θεοῦ Hez. 28, 14; እምደወልየ፡ ወእምድርየ፡ ἐκ τῆς γῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῶν ὀρέων μου Jes. 14, 25; ἡ ὀρεινή Luc. 1, 65. 39. 2) *terminus, limes:* Deut. 19, 14; ኢታፍልስ፡ ደወለ፡ ገራህት፡ ዘአንበሩ፡ አበው፡ Prov. 23, 10; ዘይስርቅ፡ ደወለ፡ ቢጹ፡ Clem. f. 161; Jes. 19, 19; 4 Reg. 14, 25; አድዋል፡ 1 Par. 13, 5 (Ex. 34, 24). — *Voc. Ae.* አድያም፡ ደወል፡ ክንፈፍ፡ ዘ፡ ወሰን።

ተዳወለ፡ III, 3 *confinem, finitimum, vicinum esse,* c. Acc.: እለ፡ ይዳወልዎ፡ እለ፡ ዐውዱ፡ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν 3 Reg. 3ª, 17.

II. **ደወል፡** subst. (*nola*), *campana* [sine dubio dicta ab *ultro citroque commovendo,* coll. دال VI et VII cum دولة; Amharenses denominarunt አደወለ፡ *to sound, ring a bell,* Isenb. p. 167]: ደወል፡ ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 rom. (vid. Description de l'Egypte ed. II. t. XIII p. 550).

ዶረ፡ inus. i.q. دار דור *in orbem ire,* vid. Ges. thes. p. 330.

ዶር፡ subst. i. q. hebr. דּוֹר, syr. ܕܪܐ, chald. דָּרָא דַּר (de quo vid. Ges. thes. p. 330) *aetas* hominum: በዳሮሙ፡ εἰς γενεὰς αὐτῶν Ex. 30, 8. 10. 31, 16 (In Cod. C substitui solet ትውልድ፡). Lud. exhibet ዶር፡, quod equidem nonnisi in Cod. H Ex. 30, 10 inveni.

ዶር፡ *margaritae* vid. sub ደረረ፡

ዴር፡ n. prgr. sine dubio i. q. دير ديرا *monasterium, sacellum:* ሰላም፡ ለፍልሰተ፡ ሥጋከ፡ እንዘ፡ ያስተርኢ፡ ነፍቀ፡ ዝኅር፤ መትሕተ፡ ፵ ጽብን፡ ዘታቦተ፡ ኪዳን፡ አሥጋር፤ ኀበ፡ ተሐንጸ፡ ተከዚር፡ ወኀበ፡ ተሣረረ፡ ዴር፤ ዮሴፍ፡ ፍትወ፡ ሥን፡ በምልአ፡ ሰማያት፡ ወምድር፤ Enc. Jac. 9 (Lud. interpretatus est *paries*).

ዱር፡ subst. amh. *silva:* ታሕተ፡ ዱር፡ ተኀብአኩ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዶርህ፡ in antiquioribus libris passim ዶሮህ፡, subst., m. et f., Pl. ደዋርህ፡ [transpositis literis propagatum e rad. ደሀረ፡, quae cum דָּהַר, דּוּר, דָּרַר طار componenda primitus *in gyrum agi,* deinde *volare* significasse videtur; amh. ዶሮ፡] proprie *volucris,* deinde *gallus gallinaceus* et *gallina,* a) m. ዶርህ፡ ተባዕት፡ ἀλέκτωρ Prov. 24, 66; ዶርህ፡ Matth. 26, 34. 74. 75; Marc. 13, 35. 14, 30; Luc. 22, 34; Joh. 13, 38. 18, 27; በድምፀ፡ ክንፊሆሙ፡ ለሱራፌል፡ ይነቁ፡ ዶርህ፡ Clem. f. 13; መጽሐፈ፡ ዶርህ፡ d'Abbadie Cat. p. 10. b) f., ὄρνις Matth. 23, 37; Luc. 13, 34; ὀρνίθιον Lev. 14, 4—7. 49—53; መጋዝእ፡ ደዋርህ፡ 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. c) c. generis: rex mactari jussit ፪፻ ደዋርህ፡ Gad. T. H.; ሥብሐ፡ ዶርህ፡ M. F.

ዳዊት፡ 1) n. pr. regis Israelitarum *David.* 2) *psalterium,* liber biblicus (ab auctore psalmorum potissimo dictus); ተፈጸመ፡ ዳዊት፡ (explicit psalterium) Ps. in subscr. (in ed. Lud. p. 318); ወትደግም፡ ፻ወ፶ ዳዊት፡ Genz. f. 13; ወእምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ ዘእምዳዊት፡ በዜማ፡ ግዕዝ፡ f. 123; በዳዊት፡ Clem. f. 125; Gad. Joh.; Gad. Kar., al.

ደወየ፡ I, 1 [دَوِيَ دَاءٌ, דוה, ܕܘܝ] Subj. ይድወይ፡ *aegrotare, morbo affici, morbo laborare:* Jes. 38, 1. 9; እመሂ፡ ደወየ፡ ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡ Job 24, 23; ደወይኩ፡ Dan. 8, 27; 1 Reg. 30, 13; 2 Reg. 12, 15; ደወየ፡ እገሪሁ፡ 3 Reg. 15, 23; 4 Reg. 1, 2; 2 Par. 16, 12; Gen. 42, 38; Kuf. 42; Ps. 106, 12; Joh. 4, 46; Phil. 2, 26; Jac. 5, 14; Clem. f. 112;

ይደዊ፡ 4 Esr. 6, 80; Ps. 9, 3; Gen. 42, 4; c. Acc. morbi: ደወየ፡ ደዌሁ፡ እንተ፡ በቲ፡ ይመውት፡ 4 Reg. 13, 4; ደወየ፡ ደዌ፡ ንስቲተ፡ Sx. Ter 16; c. ውስተ፡ morbi: ይደውዩ፡ ውስቴታ፡ (sc. ለደዌ፡) Jer. 6, 21. a) trsl.: ደወየ፡ ልብየ፡ ἐγενήθη ὀδυνηρά Thren. 5, 17; ደወየት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jes. 3, 8 var.; de morbo incredulitatis: እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡ τοῖς νοσοῦσιν ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. b) *laborare:* ልያ፡ ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17. c) *affligi, male haberi:* ልብ፡ እኩይ፡ ይደዊ፡ κακωθήσεται Sir. 3, 26; ደወዩ፡ ከመ፡ አበግዕ፡ ἐκακώθησαν Zach. 10, 2.

ደወየ፡ I, 2 *morbo afficere:* አሐቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደወያ፡ ጋኔን፡ Clem. f. 107 (si quidem lectio sana est).

አደወየ፡ II, 1 *aegrotum reddere, morbo afficere, morbum afferre,* c. Acc. pers.: እንተ፡ አደወያ፡ ጋኔን፡ Luc. 13, 11; መጽአ፡ ላዕለ፡ ርእሱ፡ ሐሩር፡ ወአደወዮ፡ ወሞተ፡ Judith 8, 3; ለእሉ፡ አደወዮሙ፡ ፍርሀት፡ Sap. 17, 8; omisso Acc.: ያደዊ፡ ብዙኀ፡ በሊዕ፡ Sir. 37, 30; 1 Reg. 2, 10; Deus ያደዊ፡ ወያሐዩ፡ Clem. f. 271. a) *acerbum dolorem efficere:* ይኩንኒ፡ ኵነኔ፡ ዘያደዊ፡ F. M. 20, 3. b) *morbiferum* vel *insalubrem esse:* ምርዓዩ፡ ማዩ፡ ዘያደዊ፡ F. N. 36.

ተደወየ፡ III, 2 *aegrotum se simulare,* 2 Reg. 13, 5. 6.

ድዉይ፡ vel ድውይ፡ part., f. ድውይት፡, Pl. m. ደዊያን፡ vel ድውያን፡ vel ዱያን፡, *aeger, aegrotus, valetudine affectus, invalidus:* Ps. 6, 2; Prov. 22, 22; ኢትትሀከይ፡ ሐውጸ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Matth. 8, 6; Jac. 5, 15; ዘድዉይ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 30, 14; ድውይት፡ Chr. Ta. 29; ድውያን፡ vel ድዉያን፡ Job 4, 4; Judith 9, 11. 16, 11; Hez. 21, 15; Matth. 4, 24; Marc. 6, 13. 56; Joh. 6, 2; በእንተ፡ ድውያን፡ F. N. 21; ዱያን፡ ሕዝብ፡ Rel. Bar.; Act. 19, 12 rom.; Lit. 162, 4; Clem. f. 45. 106. 207 al.; de anima: ነፍስ፡ ድውይት፡ Sap. 17, 8. a) *debilis, imbecillus,* de voce: ድውይ፡ ቃል፡ Koh. 12, 4. b) ቤተ፡ ድውያን፡ *nosocomium,* II Can. Nic. 82 (75); መጋቤ፡ ዱያን፡ *nosocomus,* Lud. e Syn.

ደዌ፡ subst., f. et m., Pl. ደዌያት፡ *aegrotatio, morbus, valetudo adversa,* Ex. 15, 26; Deut. 7, 15; ደዌ፡ እኩይ፡ ውስተ፡ ብረኪክ፡ 28, 35; ክከደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; ለእመ፡ አሐዩ፡ እምዝቲ፡ ደዌ፡ 4 Reg. 1, 2. 8, 8; ደዌ፡ መሪር፡ ወእኩይ፡ ደዌ፡ ከርሥ፡ 2 Par. 21, 15; እሁብ፡ ደዌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 6, 21; ሐይወ፡ እምደዌሁ፡ Jes. 38, 9; Ps. 15, 3. 40, 3; Koh. 5, 12. 15. 6, 2; Job 33, 19; ደዌ፡ ሲሒ፡ Sir. 30, 17. 34, 20; 4 Esr. 7, 24. 8, 63; በደዌሁ፡ Asc. Jes. 1, 4. 2, 14; Matth. 4, 23. 8, 17. 9, 35. 10, 1; ደዌ፡ ውሳጣዊ፡ M. F.; ደዌያት፡ F. M. 10, 1; Fal. f. 57. a) *morbus* vel *labes* animi: ነበረት፡ ይእቲ፡ ደዌ፡ ውስተ፡ ልብ፡ 4 Esr. 1, 22; ደዌ፡ ጌጋይ፡ Enc. Mij. 2 (in cod. Tub.). b) statui constr. subjunctum: *morbifer, insaluber,* ነፋስ፡ ደዌ፡ ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28. c) „*affectus quivis malus* vel *malum*", ut: ደዌ፡ ዕርቃን፡ Lud. ex Enc. Mij. 2.

ደዋዪ፡ n. ag. *aegrotans, morbidus,* Sap. 9, 5 (v. ድዉይ፡).

ዱድ፡ n. prgr. (ut videtur), sc. דּוֹד דֹּד *patruus, patris frater* in vers. nov. 1 Reg. 10, 14—16. 14, 50; 2 Reg. 23, 9. 24.

ዳዕሙ፡ *verum, sed* vid. sub ዳእሙ፡

ዳዕር፡ subst., nomen *arboris magnae, sycamino similis,* Abyssinicae: ወይጼልሉ፡ ዖመ፡ ዕፀ፡ ዳዕር፡ ወአብትረ፡ ልብኔ፡ δένδρα μεγάλα σὺν ῥαδάμνοις καὶ κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. — In Voc. Ae. explicatur ወርካ፡ (vid. sub ቲናክ፡ c. 563); Isenberg lex. p. 147 exhibet: „ወርካ፡, Tigr. and Dankali ዳዕሮ፡ a large tree in Abyssinia, similar to the sycamore"; praeterea vid. de ዳዕር፡ Rüppell I. p. 300; Bruce III p. 93 (Daroo); de ወርካ፡ Harris II 𝔄nh. p. 27.

ደይም፡ subst., nonnisi in Pl. አድያም፡ usitatum, Pl. Pl. አድያማት፡ [proprie *circulus, orbis,* coll. دَوَّمَ II. VI. X; vid. ደወለ፡] *tractus terrae* vel *regio circumjacens, loca circumjacentia* vel *vicina* vel *finitima:* አድያመ፡ ኢየሩሳሌም፡ κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ Jer. 17, 26. 40, 13; በኵሉ፡ አድያሚኒ፡ Dan. 9, 16; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወእለ፡ አድያም፡ Joel 4, 12; አህጉረ፡ አድያማት፡ Lud. ex Marc. 6, 36 Mss.; አህጉር፡ ዘአድያሚሃ፡ Zach. 7, 7; አድያሚሃ፡ αἱ κύκλῳ αὐτῆς χῶραι Hez. 5, 5. 39, 17; Kuf. 13. 45; Asc. Jes. 6, 3; ἡ περίχωρος Esth. 9, 12; 1 Par. 5, 16; Matth. 14, 35; ὅρια Matth. 2, 16. In specie አድያመ፡ ዮርዳኖስ፡ *regio Jordani adjacens* (כִּכַּר הַיַּרְדֵּן ἡ περίχωρος): Kuf. 16; Zach. 11, 3 (φρύαγμα); Matth. 3, 5; Luc. 3, 3; etiam አድያም፡ Gen. 13, 12. a) *territorium* urbis cum *vicis* et *pagis, ager suburbanus, suburbia:* κῶμαι, ላዕለ፡ ኵሉ፡ አድያሚሃ፡ Jer. 19, 15; Cant. 7, 12; አህጉር፡ ወአድያሚሆን፡ προάστεια Num. 35, 2 seq. b) *provincia:* አድያም፡ χῶραι 3 Reg. 20, 14; ዘቂሳርያ፡ አድያም፡ (dioecesis Caesareae) Enc. Jac. 15. c) *vicini, finitimi, circumjacentes* (populi, urbes): Jos. 9, 20; Ps. 43, 15. 78, 4; አድያሚሆን፡ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς Jer. 27, 40; οἱ πάροικοι αὐτῆς 29, 19. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ደወለ፡

ዶር፡ vid. sub ዶረ፡

ድዮስጶራ፡, ድዮስ፡ጶራ፡, ዲዮ"፡ n. prgr., sc. διασπορά *dispersio* et *dispersi* (inter gentes) Jac. 1, 1; M. M. f. 286. — *Voc. Ae.:* ዲዮስጶራ፡ ዘ፡ ዝርዋን፡

ዳይቅ፡ ut videtur n. prgr., sc. דָּיֵק *vallum obsidentium,* sec. alios *turris speculatoria:* ከመ፡ ይሕንጹ፡ ዳይቀ፡ Hez. 21, 22 (hebr. 27).

ዲያቆን፡ n. prgr., m., Pl. ዲያቆናት፡, sc. διάκονος, *diaconus,* Phil. 1, 1; 1 Tim. 3, 8; Lit. 159, 3. 161, 2; Const. Ap. 15; Kid. f. 17; F. M. 31, 2; F. N. 7; Genz. f. 48, al. crebro. a) *archidiaconus:* ሊቀ፡ ዲያቆን፡ F. N. 7, 3; vel ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ 7, 4; vel ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ F. N. 4; vel አርሺ፡ ዲያቆን፡ Abush. 50; Pl. ሊቃነ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 208. b) *subdiaconus* ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ II Can. Ap. 41; Lit. 162, 1. 166, 1; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; Mavâs. n. 52; F. N. 8; vel ንፍቀ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 173.

ዲያቆናዊ፡ adj. rel. (quasi *diaconicus*) *diaconus,* poëtice, ut: እስጢፋኖስ፡ ዲያቆናዊ፤ ምእመን፡ በሰማይ፤ Deg.

ዲያቆናዊት፡, rarius ዲያቆናይት፡ subst. f., *diaconissa,* Const. Ap. 53; II Can. Nic. 81 (74); F. N.; Sx. Nah. 6; ዲያቆናይት፡ F. M. 6, 10; ዲያቆናዊት፡ አንስት፡ *diaconissae* Kid. f. 8; Pl. ዲያቆናውያት፡ F. N. 8, 1 et ዲያቆናይያት፡ F. N. 48; *subdiaconissa* ንፍቀ፡ ዲያቆናዊት፡ Const. Ap. 53.

ዲያቆንና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi,* Can. Ancyr. (Sarg.) 8 (p. 183).

ዲቁና፡ et ዲቀኑና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi*, Kid. f. 20; M. M. f. 17; ሢመተ፡ዲቁና፡ et መልእክተ፡ዲቁና፡ F. M. 6, 5; F. N. 7, 2; ግብረ፡ዲቁና፡ Sx. Teq. 9.

ድያቄን፡ vid. sub ዝያቄን፡

ጀይብ፡ i. e. جَيْب *sinus* indusii vestisque, F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዲበ፡ *super* vid. sub ደበበ፡ c. 1103.

ዲባ፡ *insidiae* vid. sub ዴገ፡

ዲያብሎስ፡ n. prgr., sc. διάβολος *diabolus*, Sap. 2, 24; Matth. 4, 1. 13, 39 al. — *Voc. Ae.*: ዲያብሎስ፡ብ፡ግም፡ (v. ግምዕ፡).

ደየነ፡ I, 2 [דִּין, دان; Amharenses etiam verbum ዳኘ፡ frequentant, ut: ይዳንየነ፡ንጉሥ፡ Chr. L. Atk. f. 29] *judicare, punire*, 4 Esr. 13, 41.

ተደየነ፡ III, 2 et 1 *judicari, damnari, condemnari, puniri* tormentis infernalibus: ዘኢአምነ፡ይዴየን፡ (Platt: ይደየን፡) Marc. 16, 16; 4 Esr. 13, 41; ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ βασανισθήσονται Apoc. 20, 10; ዘከመ፡ይደየኑ፡ኃጥአን፡በዘኒኔ፡ነደ፡እሳት፡ Clem. f. 81.

ደይን፡ subst., m. et f. 1) *judicium, damnatio, condemnatio*: ደይነ፡ንኅሥእ፡ለርእስነ፡ κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς Job 34, 4; plerumque de judicio Dei, quo homines judicat vel condemnat: Ps. 1, 6; ኢትግበር፡ዘንተ፡ደይነ፡ Gen. 18, 25; Org. 6; Jac. 2, 13; እንተ፡ተዐቢ፡ደይን፡ 3, 1. 5, 12; Joh. 5, 24; Apoc. 17, 1; Judae 6. 7; 2 Petr. 2, 3; Hebr. 9, 27; 1 Tim. 5, 12; Rom. 3, 8; 1 Cor. 11, 29; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ደይነ፡ወኵነኔ፡ዓለም፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ገቢረ፡ደይን፡ወኵነኔሁ፡ 4 Esr. 6, 45. 8, 43. 70; ደይን፡እምድኅረ፡ሞት፡ይመጽእ፡ 14, 37; ትንሣኤ፡ዘለደይን፡ Joh. 5, 29; ትንሣኤ፡ደይን፡ (opp. ት"፡ሕይወት፡) Macc. f. 20; ዕለተ፡ደይን፡ Judith 16, 17; Kuf. 4; Matth. 10, 15. 11, 22; 2 Petr. 3, 7; Clem. f. 120, al. 2) *poena post mortem futura* vel *infernalis, cruciatus infernus, infernum*: ጢሰ፡ደይኖሙ፡ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Apoc. 14, 11; መከን፡ዘደይን፡ Kuf. 7; ዐዘቅተ፡ደይን፡ 4 Esr. 6, 1; ደይን፡ወእሳት፡ 6, 3; ይጼዐሩ፡ውስተ፡ደይን፡ 9, 10; Clem. f. 92. 115 al.; አንቀጸ፡ደይን፡ Org. 4.

ደያኒ፡ n. ag. *judex*: Deus est ደያኔ፡ጽድቅ፡ Phlx. 164; Lud. e Mss. Colb.

መዲና፡ subst. amh. *sedes principis*, ut regis: ወተገብረ፡መዲና፡በአቸፈር፡ Chr. L. Atk. f. 14; vel Abbunae: ገብረ፡መዲናሁ፡በጎንደር፡ f. 16.

ዴገነ፡ quadrl. I 1) *persequi, insequi*, hostili modo, Matth. 26, 55; ዴጊንየ፡ Ex. 15, 9; c. c. Acc. pers.: Gen. 14, 14. 31, 23; Lev. 26, 17; Jos. 11, 8; Jud. 4, 16. 22. 7, 25; 1 Reg. 17, 52. 23, 25. 24, 15. 26, 18; 2 Reg. 2, 24. 17, 1. 20, 6. 24, 13; ዴገኑ፡ወተለውዎ፡ 20, 7; Jes. 30, 16; Thren. 3, 11. 5, 5; Ps. 7, 5. 17, 41; Subj. ይዴግን፡ Chr. ho. 11; ዴግኖሙ፡ Kuf. 43; Gen. 44, 4; Jos. 2, 5. 10, 19; 1 Reg. 30, 8; ዴግኖቶ፡ 23, 28; እለ፡ይኤብሱ፡ይዴግኖሙ፡እኩይ፡ Prov. 12, 26. 13, 21; seq. ድኅረ፡ vel እምድኅረ፡, ut: ዴገነ፡ድኅሬሆሙ፡ Ex. 14, 8; c. Acc. et c. ድኅረ፡ conjunctim: ዴገኖ፡ድኅሬሁ፡ Kuf. 29; Ex. 14, 4. 9. 2) *sectari, sequi* quaerendi causa, Luc. 17, 23; Phil. 3, 12. 14; c. Acc. pers.: ሖረ፡ወዴገኖ፡ 3 Reg. 13, 14; ዴገኖ፡ወተለዎ፡ 4 Reg. 5, 21; ኢትዴግኖ፡እንከ፡ወኢትትልዎ፡ድኅሬሁ፡ Sir. 27, 17. 20; Marc. 1, 36; c. Acc. rei (*studere, studiose appetere*): ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክበ፡ Sir. 27, 8; Jes. 16, 5. 51, 1; Prov. 15, 9; 1 Tim. 6, 11; ዴግና፡ለሰላም፡ Ps. 33, 15; ዘይዴግን፡ነፋሰ፡ Sir. 31, 2; ይዴግንዋ፡ለአሪቶሙ፡ Rom. 9, 31; ዴግንዋ፡ለተፋቅሮ፡ 1 Cor. 14, 1; beatus qui ዴገነ፡አሠረ፡ወንጌል፡ Org.; c. ኀበ፡ rei: ይዴግን፡ኀበ፡ሐመልማል፡ ζητεῖ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ Job 39, 8; *sectari* alqm i. e. *imitari* Enc. Genb. 17. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ።

አዴገነ፡ II *persequi jubere*, 4 Reg. 14, 19.

ዴጋኒ፡ n. ag. 1) *persecutor*: ዴጋኔ፡ፀሩ፡ Enc. Mag. 28. 2) *secutor, sectans*: ኤዎስጣቴዎስ፡አሠረ፡ቶማስ፡ዴጋኒ፡ (Eustathius vestigium Thomae sequens), Deg.

ዳጊን፡ i. q. ጤገን፡ q. v.

ዴገ፡ I, 1 [vic. II ደበበ፡, ደበወ፡, ደበየ፡, דבב, دبّ clanculum obrepere] 1) *insidiari*, c. ለ፡ pers.: ዘዴገ፡ለከ፡ይቀትልከ፡ Jsp. p. 338; ዴጉ፡በፍኖት፡ p. 356. 373. 2) *insidias ponere, in insidiis collocare*: ዴገ፡ሎቱ፡ዕደወ፡ከመ፡የኀይል፡ቦቱ፡ Jsp. p. 354.

ዲጋ፡, etiam ዲባ፡ subst. *insidiae*, a) in Acc.: ነበረ፡ዲጋ፡ (v. ዲባ፡) ἐνήδρευσεν *insidiatus est* 1 Reg. 15, 5; ቆመ፡ዲጋ፡ኀበ፡ . . Jud. 9, 44; femina ጸንሐቶ፡ዲጋ፡ለንጉሥ፡ Jsp. p. 276. b) በዲጋ፡, ut: ይጸንሕዎ፡ሎቱ፡በዲጋ፡ Jsp. p. 297; በዲጋ፡መሠጥዎ፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ዲጋ፡ (v. ዲባ፡) ዘ፡አርዋ።

ድድ፡ *compages, basis* vid. sub ወደደ፡

ዱድ፡ *patruus* vid. sub ደወደ፡

ዴዴ፡ subst. m. et f., Pl. ዴዳት፡ et ዴዴያት፡, raro ዴድያት፡ et ዴዳያት፡ [ut videtur, a دَادَة הֲדָרָה al.; proprie *locus per quem ultro citroque commeant*, amh. ደጅ፡ Tigr. ደገ፡ „door, gate, entry, avenue" Isenb. p. 168] 1) *ostium* (i. e. „spatium illud per quod ingredimur" Lud.), *porta*: ዴዴሃ፡ αἱ πύλαι αὐτῆς Jer. 28, 58; ሞኅተ፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης Hez. 11, 1; አንቀጸ፡ዴዴ፡ጸናፊ፡ 10, 19; በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ" ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; ዴዴ፡አፍራስ፡ 38, 40; ዴዴ፡ብንያሚን፡ 45, 7; Deut. 5, 14; πύλων 3 Reg. 6, 12; Apoc. 21, 21; ዴዴ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Clem. f. 104; ዴዳት፡ (v. ዴዴያት፡) Deut. 3, 5. 6, 9; ዴዴያቲሃ፡ (v. ዴዳቲሃ፡) Thren. 2, 9; ኀበ፡አንቀጸ፡ዴዳቲሃ፡ለዘሬሲ፡ Jer. 19, 2; Apoc. 21, 21. 2) *propylaeum, vestibulum*, ነበሩ፡ውስተ፡ቀዳሚ፡ዴዴ፡ (v. ዴዴ፡አንቀጽ፡) ሐዲስ፡ Jer. 33, 10; Luc. 16, 20; እለ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 86; in Acc. loci 2 Reg. 11, 9; ዴዴያት፡ v. ዴድያት፡ τὰ πρόπυλα Am. 9, 1; ዴዴያተ፡አንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡ Jer. 1, 15; በዴዴያት፡ (v. በዴዳያት፡) አብያት፡ Hez. 33, 30. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሞኅት፡; *aliud*: ዴዴ፡ዘ፡ሚዳ።

ደጸር፡ vid. sub ደንደር፡

ዲድረክም፡, ዲድርክም፡, ዲድርክሚ፡,"ማ፡ (et **ድድር ክማ፡**) n. prgr., sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15. 20, 32; Job 42, 11; etiam **ድድርኪሚ፡** Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ae.*: **ዲድርክም፡ ዘ፡፪ድሪም፡**; *aliud*: **ሰቅል፡ወገመስ፡ወዲድርክም፡ወጠፋል ሕ፡ዘ፡በበ፪ድሪም፡**

ዲድስቅልያ፡ subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalia* Apostolorum", editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ፡ I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, intercidere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum **ወድቀ፡**]: **ደደቀ፡በውእቱ፡አዝማን፡ባእስ፡ማ እከለ፡አይሁድ፡ወማእከለ፡አርማንያ፡** Jsp. p. 345; **እምድኅረ፡፪፻ዓመት፡ደደቀ፡ፀብእ፡ዐቢይ፡** p. 274. 279; **ውእቱ፡ረኃብ፡ደደቀ፡በ፲ወ፫ዓመት፡መንግሥቱ፡** p. 329; **እመ፡ደደቀ፡ብጽሐተ፡ነግድ፡** (*si accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus **አላ፡ደደቀ፡** (*casu factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt **በደዲቅ፡** (*casu*) **ከመ፡ወዲቅ፡እመከና ት፡ልዑላት፡** Phlx. 172; **ደደቀ፡ሰዓት፡** Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui*: **ታገብእ፡ውስተ፡እደ፡ዘይዴድቀ፡** (v. **ዘይዴደቆ፡**) εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; **ለእመ፡ይደድቆ፡** (I, 1) **ሞት፡** II Can. Ap. 31; **እመቦ፡ከህን፡(ዘ)ደደቀ፡በንዋም፡ዘከነ፡እምዝንየት፡** Kedr f. 73. b) *incidere in alqd* vel *alqm*: **ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዴድቅ፡** (v. pro **ኢይዳደቅ፡**) **ሠናየ፡** σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς Prov. 17, 20; **ወአዘዞ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘደደቃ፡** Job 36, 32 var. c) *cadere in alqm*: **ለነሂ፡ይደድቀነ፡** (I, 1) **ዝንቱ፡ምሳሌ፡** (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ዳደቀ፡ I, 3 *incidere in* alqm vel alqd: **ወአዘዞ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘይዳድቃ፡** Job 36, 32 var.; **ላሚሀ፡ወገረ፡በእብን፡ኀበ፡ድምፅ፡** (i. e. petens locum, unde sonum audierat) **ወዳደቆ፡** (casu feriit) **ለቃየል፡ማእከለ፡አዕይንቲሁ፡ወቀተሎ፡** Clem. f. 15 (quamquam scriptum est **ወደዳቆ፡**).

ተደደቀ፡ III, 2 i. q. **ተዳደቀ፡**, ut: **ውስተ፡እደ፡ዘይደደቆ፡** Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ፡ III, 3 1) *accidere, incidere*, (*casu* vel *forte*) *supervenire* alicui, c. Acc.: **እንተ፡ኢኀለይኩ፡ተዳደቀተኒ፡** Job 3, 25; **ከመ፡፩ድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለከልኤሆሙ፡** Koh. 2, 14; **በከመ፡ይዳደቆ፡ለአብድ፡ከማሁ፡ሊተኒ፡ይዳደቀኒ፡** 2, 15; **እስመ፡ጊዜ፡ወድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኵሎሙ፡** 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub **ምግቲ፡**); **ለአብዳን፡ይዳደቆሙ፡ሞት፡** 24, 8; **ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡** F. N. 41, 5; **በእንተዝ፡ምንትኒ፡ርኩስ፡አልቦ፡ዘይዳደቃ፡** Sap. 7, 25; **ሶበ፡አልጸቀ፡ዕድሜሁ፡ወተዳደቆ፡ዕለቱ፡** Enc. Jac. 10; **ጊዜ፡ተዳደቆ፡መዊት፡** Enc. Sen. 16; **ለእመ፡ተዳደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡** F. M. 27, 3; **ዘተዳደቆ፡** *quod casu ei accidit* F. N. 24, 2; **እምተዳድቆቱ፡ለፈለግ፡** a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in* alqd i. e. *casu* vel *forte nancisci* alqd: **ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዳደቅ፡ሠናየ፡** Prov. 17, 20; **ልበ፡አብዳን፡ይዳደቅ፡መርገመ፡** 12, 23; **ይዳደቅ፡ሕብል፡ለአሥግር፡** 12, 27. b) *forte adesse* vel *intervenire* rei: **እለ፡ይዳደቅዋ፡ለድቀቶሙ፡** προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν Hez. 32, 10. c) *improviso incidere in* alqm, *forte occurrere, obvium fieri*: **ዘይዳደቅ፡** ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; **ሶቤሃ፡ተዳደቆ፡** 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire* vel *accidere* vel *fieri* vel *intervenire*: **እስመ፡ሶበ፡ኀለፈ፡ተዳድቆተ፡ስረቱ፡ይሬሲ፡ነፋስ፡ቀሊለ፡** Sap. 5, 11; **እስመ፡ከነ፡ዕለቱ፡ሰንበተ፡ወተዳደቀ፡እምድኅሬሁ፡በዓለ፡እልአንሰራ፡** Jsp. p. 299; liberasset me **እመንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ወእምዘ፡ይዳደቅ፡እምሰማይ፡ወምድር፡** p. 339; non consulto **አላ፡በተዳድቆ፡ግብት፡** (*casu improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire* hostili modo: **ከመ፡ይዳደቅዋ፡ለሀገር፡** Jsp. p. 345; **ይመጽኡከሙ፡ወይዳደቀከሙ፡ጽልዕ፡ወበእስ፡ውስተ፡ሀገርከሙ፡** ibid. 2) *se objicere* vel *immittere* i. e. *irruere* in pugnam vel bellum: **ተዳደቁ፡ኵሎሙ፡ውስተ፡ፀብእ፡** Jsp. p. 358; **ኢይደሉ፡ንዳደቃ፡ለፀብእ፡ዘእንበለ፡በትእዛዘ፡እግዚ"፡** p. 351. — *Voc. Ae.*: **ተዳደቆ፡ዘ፡ተገናኘው፡**

ድድቅ፡ subst. (m.), Pl. **ድድቃት፡** *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum*, συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; σύμπτωμα Ps. 90, 6; **ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡** F. N. 41, 5; **ምንዳቤያት፡ወድድቃት፡** Macc. f. 24; libera me **እምኵሉ፡ድድቅ፡ዘይጸንሐ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ወእምጼዳንታት፡** al., Org. 3; **እምድድቅ፡ዘውስተ፡ማያት፡** Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *cacodaemon* statuamus). — *Voc. Ae.*: **ግብት፡ድድቅ፡ብ፡ድንገት፡**

ደደክ፡ subst. *frigus* recreans vel temperatius, (mitius quam **ቍር፡** sec. Lud.), *aura frigidula* (Kühle): **አስሐትያ፡ወቍር፡ወሐመዳ፡ወደደክ፡** Hen. 76, 12; **ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ከመ፡ጢስ፡ውእቱ፡ወስሙ፡ደደክ፡** 60, 18 [vapor congelatus pruinae similis intelligendus videtur]; plerumque opponuntur **ደደክ፡ወመርቄ፡** Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; **ገነት፡ዘኢያደይበሳ፡ነፋሰ፡መርቄ፡ወደደክ፡** Enc. Teq. 21; **ወምድረ፡ሴምሰ፡ኢመርቄ፡ወኢደደክ፡** Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et elatior*, ubi aurae frigidulae spirant (Lud.), opp. **መርቄ፡** (Schwüle, Niederung). — *Voc. Ae.*: **ደደክ፡ብ፡ደጋ፡**; *aliud*: **ደደክ፡ዘ፡ደግዓ፤መርቄ፡ዘ፡ቈላ፡አደን፡**

ደግ፡ vox dubia, vid. sub **ደጋን፡**

ድጓ፡ subst. (m.) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengesang), cujus auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thesaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengesangbuch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (ejus exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londinensi). — De hoc eodem **ድጓ፡** in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14ª hoc traditum inveni: **ወበመዋዕሊሁ፡ለዝንቱ፡ንጉሥ፡ገላውዴዎስ፡ተንሥኡ፡አዛጋር፡ጌራ፡ወአዛጋር፡ራጉኤል፡ከህናት፡ማእምራን፡ዜማ፡ወወጠኑ፡አውጽኦ፡ምልክት፡** (Noten) **ዘድጓ፡** [An صَحَّ?]

ድጉልግ፡ et **ድልጉግ፡**, subst. [sine dubio i. q. دُمْلُج *brachiale*] 1) *armilla, brachiale*, χλιδών **ድጉልግ፡** et **ድልጉግ፡** Sir. 21, 21. 2) ornamenta corporis alia, ut *inauris*,

annulus, monile al.: ሕልቀትየ፡ ዘአጽባዕትየ፡ ወድጕልግየ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከመ፡ በዝግና፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከሳድ፡ ወከመ፡ ድልጕግ፡ ዘውስተ፡ አጻብዕ፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris*. — *Voc. Ae.*: አዕኑግ፡ ድጉልግ፡ (sic) ብ፡ ንፎ፡; *aliud*: የዝሮ፡ (sic) ንፎ።

ደገመ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub דאג; videas annon verbum referendum sit ad radd. دغم دمق دمج (coll. دِمْجٌ cum دُجْمَةٌ), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. ይድግም፡, *repetere, iterare, iterum* vel *rursus facere* alqd, c. Acc.: ኢይደግሙ፡ አበሳ፡ Hen. 5, 8; ኢታውጽእ፡ ቃለ፡ ዘሰማዕከ፡ ወኢትድግም፡ Sir. 19, 7; ወትደግም፡ ፪ወ፪ዳዊት፡ Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: ደገመ፡ ያዕቆብ፡ በአ፡ Kuf. 28; Gen. 4, 2. 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula ወ conjuncto: ወደገሙ፡ ዓዲ፡ ወአበሱ፡ Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12. 8, 28. 9, 37; 1 Reg. 3, 6. 7, 13. 15, 35. 27, 4; Jes. 11, 11. 29, 14; Thren. 4, 16. 22; 4 Esr. 8, 65. 10, 26 al. crebro; nec non seq. ከመ፡ c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omisso Objecto; 3 Reg. 18, 34; ገሥጽ፡ ለዐርክከ፡ ዮጊ፡ ኢገብረ፡ ወእመሂ፡ ገብረ፡ ከመ፡ ኢይድግም፡ Sir. 19, 13. 14; ለእመቦ፡ ዘአበስከ፡ ኢትድግም፡ 21, 1; ለእመ፡ ደገምክሙ፡ 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et በዲበ፡, ut: ኢደገሙ፡ ነገረ፡ በዲበ፡ ነገርየ፡ Job 29, 22. b) *transscribere*: ደገምን፡ (ለመጻሕፍት፡) Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel *esse*: ዘኢኮነ፡ ከማሁ፡ እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ ወኢይደግም፡ እንከ፡ እምድኅሬሁ፡ Joel 2, 2.

ዳግም፡ (part.) adj., fem. ዳግምት፡ *iteratus, secundus, alter*: ዳግም፡ ልደት፡ παλιγγενεσία Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; ዳግም፡ ኦሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; ኦሪት፡ ዘዳግም፡ titulus *Deuteronomii* libri biblici; ዳግም፡ ሞት፡ Apoc. 2, 11. 20, 14. 21, 8; ዳግም፡ ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12. 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20. 9, 35—36; ዘይነግሥ፡ ዳግመ፡ (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; አዕቀጸኒ፡ ናሁ፡ ዳግሙ፡ ዮም፡ Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis" (Lud.), ut: ሚናስ፡ ዳግም፡ i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor* alicujus, ut: ሰላም፡ ለክልስትያኖስ፡ ለዮናክንዲስ፡ ዳግሙ፡ Enc. Haml. 3 (nam ክልስትያኖስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሮሜ፡ ኮነ፡ ረድኦ፡ ለዮናክንዲኖስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘእምቅድሜሁ፡ Sx. Haml. 3). Adv. a) በዳግም፡ α) *secundum, iterum, secunda vice*: ἐκ δευτέρου Hagg. 2, 20; τὸ δεύτερον Judae 5; ἐν τῷ δευτέρῳ Act. 7, 13 rom.; ἔτι Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) ዳግመ፡ *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 3. 4. 9, 24; Act. 10, 15. 11, 9; Hebr. 9, 28 (ዳግም፡ rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1. 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28. 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3. 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; δίς Sir. 35, 7; እንከ፡ ዳግመ፡ Jer. 3, 1; ዓዲ፡ ዳግመ፡ Jud. 13, 9; ዳግመ፡ ከዕበ፡ Joh. 8, 8. 21, 16; Matth. 26, 42; ወከዕበ፡ የሐውር፡ ዳግመ፡ የአብስ፡ Sir. 31, 31; ኢ—ዳግመ፡ οὐκέτι *non amplius* Jer. 49, 18; ከመ፡ ኢይኩን፡ ዳግመ፡ አይኅ፡ Kuf. 6; ኢዳግመ፡ እንከ፡ 1 Reg. 28, 15.

ዳግማዊ፡ vel ዳግማይ፡ adj. (rel.), f. "ማዊት፡ vel "ሚት፡ *secundus, alter*: አባ፡ ማርቆስ፡ ዳግማዊ፡ (secundus hujus nominis) Sx. Teq. 23; ሚናስ፡ ዘለእስክንድርያ፡ ዳግማይ፡ Sx. Hed. 15; ንጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ዳግማዌ፡ ታሪክ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 73; ዳግማይ፡ Jsp. p. 312. 342; ዳግሚትየ፡ ዘጸሐፍኩ፡ መጽሐፈ፡ 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subscr.; ሰማይ፡ ዳግሚት፡ Lit. 160, 4; ወልደ፡ ዳግማዊት፡ ብእሲት፡ (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4.

ምድጋም፡ subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጕር፡ subst. pars aratri, e. q. دُجْر *bura, lignum super quo vomer alligatur*: ድጕሬ፡ ዕርፍ፡ Kuf. p. 48 (pluries); Egregori homines docuerunt አርውተ፡ ብዕራ፡ ወጸሪበ፡ ድጕር፡ Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et ደገብያ፡ vel "ቢያ፡, etiam ዶገቢያ፡ subst. (m.), coll. et sing. [convenit cum גֹּבַי גּוֹב גֹּבַי جَابِي a rad. גבה, جبأ de quo vid. Ges. thes. p. 256; de ደ formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter አንበጣ፡ et አናኵዕ፡ medium, fruticibus maxime noxium, maculosum instar tigrinae pellis"; at in Bibliis respondere solet) βρoῦχος Joel 1, 4. 2, 25; Nah. 3, 15. 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; አሐዱ፡ ዶገቢያ፡ v. ደጎብያ፡ βροῦχος εἷς Am. 7, 1; እመቦ፡ ዘበልዐ፡ አንበጣ፡ ወደጎብያ፡ አው፡ ገመለ፡ al. Clem. f. 249. — *Voc. Ae.*: ደጎብያ፡ ብ፡ ያንበጣ፡ ልጅ።

ደጕዓሊ፡ vel ደጓዕሊ፡ vel "ሌ፡ et ደጓዐሌ፡ subst. [sine dubio i. q. דִּקְלָא دَقَل] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): ነጸረ፡ በግብ፡ (in antro) ቴጽለ፡ ደጕዓሊ፡ Gad. Joh.; ነሥአ፡ ኅዳጠ፡ ደጓዕሌ፡ ወሠጠቆ፡ ወበዕለት፡ ከልእ፡ አርሐሶ፡ ወመጠነ፡ ከመ፡ ይዕፍር፡ Phlx. 48; ዕፍረት፡ ዘደጓዕሌ፡ Phlx. 103; ፀፈረ፡ ደጓዕሌ፡ Sx. Hed. 16; in antro posuit ታቦተ፡ አንጦሊያ፡ ደጓዓሌ፡ Gad. T. H.

ደጋን፡ vel ዶጋን፡ adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis ደግ፡ vel ዶግ፡ sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. ضاج *inclinavit, declinavit*, V *multos anfractus habuit*, etiam ضيج II (et ضجّم ፀጋም፡)]: እለ፡ ፍኖዊሆሙ፡ መብእስ፡ ወደጋን፡ (v. ወዶጋን፡) መንኰራኵርሙ፡ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum ደቀቀ፡ et ደክመ፡; دقّ דַּק *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — *Voc. Ae.*: ደግደገ፡ ዘ፡ ከሰሐ።

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenuare*: Ps. 28, 6; ምንትኑ፡ ከመዝ፡ ያደገድገከ፡ 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; ደዌ፡ አደግደገ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 302; ፱ ግብር፡ ያደገድጉ፡ አበለ፤ ሐዊረ፡ ፍኖት፡ ወትጋህ፡ ዘልፈ፡ ወጸዊም፡ ወጽምእ፡ በሐሩር፡ (opp. ያገዝፉ፡) Fal. f. 67.

ድግዱግ፡ part. *macer, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), ወእመ፡ ርእየክሙ፡ ድግዱጋኒክሙ፡ (v. ድግድጋኒክሙ፡) እምእለ፡ ቢጽክሙ፡ Dan. 1, 10;

Gad. Ad. f. 35; እስክንድር፡ ድግዱግ፡ መልክኡ፡ Jsp. p. 283; ከነ፡ አባ፡ ብስይ፡ ድግዱግ፡ ወረቂቅ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8.

ደገደግ፡, **ደግደግ፡**, **ድግድግ፡**, **ደግዳግ፡** adj. 1) *macer, macilentus*, Gen. 41, 3. 4. 19. 20. 27 c. varr. (vid. ann. ad 41, 3); ድግድጋን፡ Dan. 1, 10 var. — *Voc. Ae.:* ደግደግ፡ ብ፡ ከስ፡ 2) Usurpatur de *die* vel *diei luce adhuc macra* vel *tenui* (cfr. עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל Gen. 29, 7), i. e. *prima lux, diluculum, mane:* እስከ፡ ደገደግ፡ (v. ደግደግ፡ vel ደግዳግ፡) ἕως πρωΐ Ex. 29, 34.

ደግዲግ፡ adj., substantivi instar usurpatum, *prima lux, mane* (vid. ደገደግ፡): እሮ፡ ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ከከበ፡ ጽባሕ፡ ዘበደግዲግ፡ ይሠርቅ፡ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωΐ ἀνατέλλων, hom. Rhegini in Cyr. f. 109. — *Voc. ad Cyr.:* ደግዲግ፡ ዘ፡ ጊዜ፡ ነግሕ፡

ድግዳጌ፡ subst. *macies, macritas*, Enc. Jac. 25 (Lud.: 26).

ደጐጸ፡ I, 1 et 2 [دَخَسَ? *pupugit, confodit; transfixit;* דָּקַר *infixit;* دَعَسَ *confodit* hasta; vid. etiam ድሕንጸ፡] Subj. I, 1 ይድጉጽ፡, *pungere, compungere,* (*stimulare*, Lud.), *fodere, configere, icere, ferire:* አሜከላ፡ ለእመ፡ አኀዝከ፡ በእዴከ፡ ይደጉጽ፡ Chr. ho. 10; ይደጉጹኒ፡ κεντοῦσί με Job 6, 4; አሕጻከ፡ ደጐጻኒ፡ Ps. 37, 2; Genz. f. 38; ሐጸ፡ ፍቅር ኪ፡ ዘደጐጸ፡ ለልብየ፡ Org. 7; ደጐጻኒ፡ በአሕጻሁ፡ Job 30, 14; ዘደጐጸ፡ ዐይና፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡ ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν Sir. 22, 19; ዘደጐጸ፡ ልበ፡ ibid.; ይደጉጹክሙ፡ (v. ይደ"፡) ው ስተ፡ አዕይንቲክሙ፡ Jos. 23, 13; ዘይደጉጻክሙ፡ አዕይንተ፡ σφακελίζων Lev. 26, 16; ዘይደጉጸኒ፡ v. ዘይደ"፡ 2 Cor. 12, 7; ወወገረ፡ ፩እምኔሆሙ፡ አሐደ፡ ዐጽቀ፡ (palmae) ወደጐጸ፡ ገጸ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 303; ሰበረ፡ ዐፅ፡ ደጐጸቶ፡ (sc. oculum ejus dextrum) Gad. T. H.; ደጐጸ፡ እንግድዓሁ፡ ibid. a) trsl. α) *vexare:* Hen. 103, 12 (ubi ይደጉጹነ፡ vel ይደ"፡ emendandum est). β) *pungere* vel *ferire:* hoc verbo ደጐጸሙ፡ በኅቡእ፡ ፍ ኖት፡ ለዮናፌ፡ እለ፡ ይብሉ፡ πλήττει τοὺς Ἕλληνας ἠρέμα, Chr. ho. 10; ምዕዳኒ፡ ጽድቅክሙ፡ በሊግ፡ ሰበ፡ ለልቡ፡ ደጐጸ፡ Enc. Sen. 16. b) *pulsare* plectro fides, M. M. f. 41 (vid. sub ድሕንጸ፡). — *Voc. Ae.:* ደጐጸ፡ ዘ፡ ጐሸመጠ።

ተደጐጸ፡ III, 1 *pungi, fodi,* Lud. sine auct.

አስተዳጐጸ፡ IV, 3, raro **አስተደጐጸ፡** IV, 1, facere ut sese invicem aculeis quasi pungant i. e. *calumniando inimicitias movere* vel *dissidia serere* vel in genere *calumniari, falso criminari,* (*obtrectare*): ያስተዳጉጽ፡ ማእከለ፡ አዕር ክት፡ ἐμβάλλει διαβολὴν ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων Sir. 28, 9; እትፈደዮሙ፡ ወአስተዳ(v. ደ)ጐጸሙ፡ (v. በከመ፡ ምግበሮሙ፡) τὰ διαβούλια (τὴν διαβολήν?) ἀνταποδώσω αὐτοῖς Hos. 4, 9; ልሳን፡ ዐማፂ፡ ዘያስተዳጉጽ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ βασιλεῖ διαβολῆς γλώσσης ἀδίκου Sir. 51, 6; እለ፡ ኢያስተዳጐጻ፡ μὴ διαβόλους 1 Tim. 3, 11. 6, 5.

ድጉጽ፡ part. *punctus, confixus, ictus,* Lud. ex Enc. Sen. 16 (ubi exemplar Tub. ደጐጸ፡ habet).

ድጕጸት፡ n. act. *punctio, ictus:* ዘኢፍጡር፤እንበለ፡ ሕ ማም፡ ወእንበለ፡ ድጕጸት፡ ወእንበለ፡ ግሰት፡ (qui feriri non potest) M. M. f. 367.

መድጉጽ፡ (vel **መድጕጽ፡**) et **መድጐጽ፡** subst. *stimulus:* መድጐጸ፡ v. መድጉጸ፡ (v. መድጐጸ፡?) ላህም፡ βούκεντρον Koh. 12, 11. — *Voc. Ae.:* መድጐጸ፡ ላህም፡ ዘ፡ አርቃኖ፡ (v. አርቃዕኖ፡).

መስተዳጉጽ፡ part. (IV, 3) et **መስተዳጐጺ፡** part. c. term. adj. *calumniis discordiam serens alensque, calumniator, obtrectator:* ልሳን፡ መስተዳጉጽ፡ ሆከሙ፡ ለብዙኃን፡ (v. መስተዳጐጺ፡) γλῶσσα τρίτη Sir. 28, 14 (at ነበቢት፡ 28, 15); diaconissae ኢይኩና፡ መስተዳጉጻት፡ F. N. 8, 1. — *Voc. Ae.:* መስተዳጉጽ፡ ዘ፡ የሚያጣላ።

ደፈረ፡ I, 1 [verbum inferioris aetatis; amh. id.; دَفَرَ *trusit in pectore,* مِدْفَرٌ *strenuus, fortis*] Subj. ይድፍር፡ et ይድፈር፡, *audere, audere aggredi, audacem, protervum, irreverentem* et *impudentem esse;* ደፊሮ፡ *cum auderet* Jsp. 275; seq. Subj. verbi: ደፈርከ፡ ትስተይ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢክኑ፡ አይሁድ፡ ይደፍሩ፡ ከመ፡ ይስዐሩ፡ ከሀነ፡ እምሊመቱ፡ እስከ፡ ይመውቱ፡ Jsp. 322; vel seq. verbo finito: ኢይድፍር፡ ወኢይትናገር፡ መኑሂ፡ Sx. Ter 8; vel seq. Acc. Inf.: ደፈረ፡ ሰትየ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275; ከመ፡ ኢይድፈሩ፡ ገቢረ፡ II Abt. 29; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ይደፍር፡ ለምህር፡ Phlx. 229; c. Acc. rei: ዘንተ፡ ደፈርከ፡ በትዕቢትከ፡ Macc. f. 6; ሐሰወ፡ ወደፈረ፡ መሐላ፡ Clem. f. 210; c. ላዕለ፡ pers.: ይድፍሩ፡ ላዕለ፡ (sich erfrechen gegen einen) Chr. ho. 8; ወኢክህሉ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ይድፍር፡ ላዕሌሁ፡ (sc. leonem) Jsp. p. 273; c. Acc. pers.: peccata sacerdotis qui divulgat, ደፈሮ፡ ለእግዚ"፡ Kedr f. 28; ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac.

አድፈረ፡ II, 1 *audacem, protervum reddere,* Lud. sine auct.

ተደፍረ፡ III, 1 *audaciae* alcjs *obnoxium esse, audacia* vel *protervitate* alcjs *violari:* ግሩም፡ ውእቱ፡ ዘኢይደፈር፡ Lit. 172, 2; አእግዚእ፡ ዘኢትደፈር፡ ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac.; ተደፍሮ፡ *audacia, irreverentia,* Lud. e Syn.

ደፋሪ፡ n. ag., Pl. ደፋርያን፡ *audax, protervus, irreverens, insolens* (verwegen, frech): Alexander M. erat ጽኑዕ፡ ወደፋሪ፡ እምንእሱ፡ Jsp. p. 280; ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47; ደፋርያን፡ Phlx. 223; Uzzia ሰበ፡ ከነ፡ ደፋሪ፡ ላዕለ፡ ክ ሀነት፡ II Const. Ap. 8 (in III Const. Ap. 12 legitur: በእንተ፡ ተኀብሎቱ፡ ላዕለ፡ ክህናት፡).

ድፍረት፡ n. ag. *audacia, protervitas, irreverentia, insolentia,* Jsp. p. 275. 343; Kedr f. 60 (opp. ኀፊሮት፡); ዝ ንቱ፡ ይከውን፡ ድፍረተ፡ ወተኀብሎ፡ Chr. Ta. 5; Deus ያሴስ ል፡ ድፍረተ፡ ዝንቱ፡ Const. Ap. 51; በእኩይ፡ ድፍረት፡ Lud. e Vit. Baamini; በድፍረት፡ a) *audacter:* martyr ይትናገር፡ ለ ንጉሥ፡ በድፍረት፡ ዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ Sx. Sen. 11. b) *proterve, irreverenter,* qui sumit corpus tuum በድፍረት፡ Lit. Chrys.

ዲፍሬን፡ vel **ዴፍሬን፡** subst., [صِنَوْبَرٌ? *cupressus*] *abies* vel similis quaedam arbor, Kuf. p. 77.

ደፈነ፡ I, 1 [دَفَنَ id.; vic. טמן צָפַן] Subj. ይድፍን፡ 1) *operire, cooperire, obtegere, obruere* (καλύπτειν, κατα-, ἐπικαλύπτειν): ጽልመት፡ ደፈና፡ ለምድር፡ Jes. 60, 2; Clem. f. 218; ደፈነኒ፡ ቆባር፡ Job 23, 17; ይደፍንኪ፡ ጸበል፡ Hez. 26, 10; Ps. 43, 21; ይደፍኖሙ፡ ዕፂያት፡ Job 21, 26; Jes. 11, 9; አደፍና፡ ለምድር፡ Jer. 26, 8; ደፈንቶ፡ ለ ምድር፡ ነፍስከ፡ Sir. 47, 15; Ps. 139, 10; ደፈንክሙዎ፡ በአ ንብዕ፡ ለምሥዋዐ፡ እግዚ"፡ Mal. 2, 13; ደፈና፡ ለጽልመት፡ Lud. e Lit. Jac. Sar. (at vid. ደፍዐ፡); Enc. Mag. 8; de aquis

quae obruunt alqm Ex. 15, 10; ደፈነከ፡ ማይ፡ እንዘ፡ ትነውም፡ Job 22, 11; καταχλύζειν Jer. 29, 2; trsl.: ደፈነኒ፡ ኀጢአት፡ ἡ ἀνομία με βαπτίζει Jes. 21, 4. a) *obruere* vel *obstruere* puteum, foveam: Kuf. 24; Gen. 26, 15; ዘይደፍን፡ ዐዘቅተ፡ Prov. 25, 26; አዘዞሙ፡ ይድፍኑ፡ ውእተ፡ መቃብረ፡ Tob. 8, 18; አዘዘ፡ ይድፍኑ፡ ግበበተ፡ Jsp. p. 358. b) *occultare* Ps. 76, 9. 2) *defodere* sub humo, *abscondere, obruere:* ድፍኑ፡ ደሞ፡ Kuf. 7; በደፈኖቱ፡ (ለደም፡) ibid.; በመሬት፡ ይደፍኖ፡ Lev. 17, 13; ንድፍን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ብእሴ፡ Prov. 1, 11; Jer. 13, 7; እመ፡ ደፈንኩ፡ ወርቅየ፡ ውስተ፡ መሬት፡ Job 31, 24; Matth. 25, 18; ደፈነቶ፡ (ለብሑእ፡) ውስተ፡ ሐሪፅ፡ Luc. 13, 21; mortuum Ex. 2, 12. 3) *recondere* (in foveis subterraneis) frumentum: Gen. 41, 34. 4) *condere sub cinere* panem, placentam coquendi causa i. e. panem *subcinericium coquere:* ደፈነት፡ ናእተ፡ ἔπεψεν ἄζυμα 1 Reg. 28, 24 (vid. ዳፍንት፡).

ተደፍነ፡ III, 1 *operiri, obrui, abscondi* vel *se abscondere, defodi, (sepeliri),* ተደፍኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ἐνεπάγησαν Thren. 2, 9; ዐይንየ፡ ተደፍነት፡ κατεπόθη Thren. 3, 48; ማይ፡ ይደፈን፡ በማእከለ፡ ምድር፡ Job 14, 19; ንደፈንኑ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ መሬት፡ 17, 16; ውስተ፡ መቃብር፡ እስከ፡ ኅቡረ፡ ተደፍኑ፡ Enc. Teq. 19; Genz. f. 75.

ድፉን፡ part. *obrutus, absconditus, defossus,* Jos. 7, 21. 22.

ድፍነት፡ n. act. 1) *sepultura, humatio,* Genz. f. 84; ድፍነተ፡ ምውት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ከመ፡ ዘዘርአ፡ ውስቴታ፡ f. 85; እምቅድመ፡ ድፍነተ፡ ምውታን፡ f. 97. 2) *fornix,* Lud. auct. Greg.

ደፋኒ፡ n. ag. *absconditor, defodiens:* ገብር፡ ደፋኔ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ፡ F. N. 9.

ዳፍንት፡ et **ዳፍንታ፡** (quae primitus forma collectivi fuisse videtur) subst. (semel inveni formam ዳፍናት፡ Ex. 12, 39 var.), sing. et coll. *panis subcinericius, orbiculus* vel *placenta* panis sub cinere fervido cocti, ἐγκρυφίας Gen. 18, 6. 19, 3; Ex. 12, 39; Num. 11, 8; Jud. 6, 19; Kuf. 22; 3 Reg. 17, 13. 19, 6; ዳፍንተ፡ (v. ዳፍንታ፡ ሰገም፡) ትሴሰይ፡ Hez. 4, 12; ከመ፡ ይግበሩ፡ ዳፍንተ፡ (v. "ታ፡) χαυῶνας Jer. 7, 18; ግበሩ፡ ኅብስተ፡ ወዳፍንተ፤ ተብሲለ፡ ወጸብኀ፡ Gad. T. H.

መድፍን፡ subst. (m.), Pl. መዳፍንት፡ 1) *thesaurus:* a) sub terra vel alibi reconditus, θησαυρός Job 3, 21; ከመ፡ መድፍን፡ ከቡት፡ Sir. 20, 30. 29, 11; ረኪበ፡ መድፍን፡ 40, 18; Prov. 2, 4; Matth. 13, 44; Clem. f. 222; Pl. Gen. 43, 23. b) in quo quid reconditur, *promptuarium* Sir. 29, 10. 2) *monumentum sepulchrale,* σκόπελον 4 Reg. 23, 17.

ዶፎኒ፡ n. prgr., sc. ܕܘܦܢܐ *conditorium, capulus, loculus:* ዶፎኒ፡ ጸበት፡ (in aqua) Lud. ex Enc. Mag. 8.

ደፍን፡ vel **ድፍን፡** n. prgr., sc. δάφνη, *laurus,* arbor Kuf. p. 77.

ደፍዐ፡ I, 1 [amh. ደፋ፡; دَفَعَ דָּפַק] *trudere, pro-, detrudere, prosternere:* ደፍዐ፡ ገጾ፡ (gab ihm einen Stoß auf das Gesicht) Gad. T. H.; አንበሬ፡ ብርሃናት፡ ዘደፍዓ፡ (Lud.: ዘደፈና፡) ለጽልመት፡ ወሰዐር፡ ለጣዖት፡ Lit. Jac. Sar.; አበ፡ ታድራ፡ ወአበ፡ ሉቃ፡ አዝለፉ፡ ፺ዓመተ፡ እንዘ፡ ይደፍዑ፡ ኀሊናተ፡ ሆሙ፡ እስመ፡ ከኑ፡ ይፈቅዱ፡ ፈሊሰ፡ እመከዮሙ፡ ወከኑ፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ክረምት፡ ነሐውር፤ ወሰበኒ፡ ይበጽሕ፡ ክረምት፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ሐጋይ፡ ነሐውር፡ caet., Phlx. 63; d'Abbadie Cat. p. 195.

መድፍዕ፡ subst. (amh. መድፍ፡) *tormentum bellicum* (Kanone): ግራኝ፡ ተአመነ፡ በመድፍዕ፡ ወበተርክ፡ (confisus est tormentis bellicis et Turcis), Chr. Ax.

ደፍደፈ፡ quadrl. I (amh.) ut videtur *tegere, contabulare:* ይደፈድፉ፡ ናሕሰ፡ Chr. Ax. f. 93.

ደፍደፍ፡ subst. *contabulatio (concameratio?)* ደፍደፈ፡ ናሕስ፡ Chr. Ax. f. 93.

ዲፓ፡ *insidiae* vid. sub ዴፓ፡

ገ፡ litera alphabeti Aethiopici XX^a, quae ገምል፡ vocatur.

ጓ፡ particula [cfr. ኬ፡ et ጋ፡ in እንጋ፡] *ita, ita—ne? ulique, sane:* አንተሂጓ፡ ተሠገርከ፡ ከማነ፡ καὶ σύ (so bist denn auch du gefangen) Jes. 14, 10 (in quibusdam codd.); አንተሰጓ፡ አወልድየ፡ ሀሉከ፡ ምስሌየ፡ ኵሎ፡ ጊዜ፡ ወኵሉ፡ ዘዚአየ፡ ለከ፡ ውእቱ፡ (e Luc. 15, 31) Phlx. 3. — *Voc. Ae.:* ጓ፡ ዘ፡ ከነ፡; *aliud:* ብ፡ ከን፡

ገሃህ፡ vel **ገሀህ፡** subst. [جَهِيَ *illuxit,* جهى IV; et ነግሀ፡] 1) *plenilunium:* ከመ፡ ወርኅ፡ ምልእት፡ በዕለተ፡ ገሃህ፡ Sir. 50, 6; ወርኅ፡ ተፈጥረ፡ ምሉእ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ዕለተ፡ ገሀሁ፡ Abush. 13; ወርኅ፡ ትመልእ፡ በዕለተ፡ ገሀህ፡ M. M. f. 12; ከመ፡ ወርኅ፡ ገሀህ፡ ዘምሉእ፡ ብርሃነ፡ Org. 5; ሥኑ፡ ለወርኅ፡ ገሀህ፡ Org. 6. 2) *idus:* በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ እመ፡ ገሃሁ፡ πεντεκαιδεκάτη τοῦ πρώτου μηνός Hez. 32, 17. — *Voc. Ae.:* ገሀህ፡ ዘ፡ ነግህ፡

ጋሀረ፡ quadrl. [vid. ሀገረ፡; conjecturam de etymo vid. in Ges. thes. p. 270 sub גהר].

ተጋሀረ፡ III, 1 *sedulo attentum esse, sollicitum se praebere, intendere animum* rei: ከመ፡ ትትገሀረ፡ ለመፍቅደ፡ ልብየ፡ Org. 4.

ጐሀነ፡ (etiam ጐሐነ፡) rad., quae cum גנן بطن جنّ كنّ *tegere, obtegere* componenda videtur.

ጐህን፡ vel **ጕኅን፡** subst. *arcanum, mysterium:* በዓላተ፡ በጐህን፡ (v. በጕኅን፡) ወመሥዋዕተ፡ በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ጐህን፡ ዘ፡ ኅቡእ፡

ጐህና፡, si non ጐህን፡, subst., Pl. ጐህናት፡ *mysterium, arcanum:* Paulus መጋቤ፡ ጐህናቲሁ፡ ለክርስቶስ፡ ὁ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ταμίας (v. ጐህነቱ፡) Cyr. c. Pall. f. 67. — At in loco: ወሕንጸቱኒ፡ (sc. „templi", ait Herodes templum restauraturus) ይእቲ፡ ዘታቀርበኒ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ በአእኵቶ፡ ማሕሌት፡ ውስቴታ፡ በዘ፡ ይደምፅ፡ ጐህና፡ ኅቤነ፡ Jsp. p. 330 quid sibi velit ጐህና፡, haud liquet. — In Voc. ad Cyr. haec radix cum rad. ገነሐ፡ confunditur, q. v.

አስተጓህነወ፡ quadrl. IV denom. *initiare* alqm *mysteriis, mysteria revelare* vel *exponere* alicui, c. Acc. pers.: ጸዋ

ዕከዎሙ፡ ለነቢያት፡ ከመ፡ ያስተጋህንወዎ፡ በቃለ፡ ትንቢቶሙ፡ M. M. f. 66.

ገሃነም፡ vel **ገሀነም፡** n. prgr., sc. (γέεννα, גֵּי הִנֹּם ,גֵּיהִנֹּם) جَهَنَّم *gehenna, infernum, tartarus:* ሥቃያት፡ ዘገሀነም፡ Asc. Jes. 1, 3. 4, 14; እቶነ፡ ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; ᾅδης Prov. 1, 12. 15, 11; Koh. 9, 10; γέεννα Matth. 5, 22. 23, 15; Marc. 9, 43; Jac. 3, 6; Apoc. 20, 14. 21, 8.

ገሃነማዊ፡ adj. rel. *infernus, tartareus:* ላህብ፡ ገሃነማዊ፡ Tab. Tab. 11.

ገሀደ፡ I, 1 [جهر IV *apparuit,* جَهَرَ *palam fuit; vulgavit, revelavit*] manifestum esse, deinde *palam, aperte, publice* vel *libere loqui* vel *agere,* παῤῥησιάζεσθαι, እግሀድ፡ ቦቱ፡ (v. እግሀድ፡) Ps. 11, 6. 93, 1.

አግሀደ፡ II, 1 1) *publicare, e-* vel *divulgare, palam facere, apertum* vel *notum* vel *publicum facere, manifestare:* Matth. 12, 16; Hen. 9, 6. 8; አግሀድ፡ ሎቱ፡ ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ 10, 2; እስመ፡ በዛቲ፡ ዕለት፡ (sc. epiphaniorum) አግሀደ፡ እግዚእነ፡ ኢየ" ክር" ርእሶ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኢያግሀደ፡ ርእሶ፡ ለመኑሂ፡ መጠነ፡ ፴ ዓም፡ Sx. Ter 11; Simon Magus ያግሀድ፡ ሕገ፡ ዘስሙ፡ ሲሞናዊ፡ (i. e. Simoniam) Clem. f. 67; Constantinus M. ያግሀድ፡ ርትዕተ፡ ሃይማኖተ፡ f. 74; F. N. 31 (vid. sub ግዕዛን፡). 2) *dilucidare, perspicuum facere, demonstrare:* ጳውሎስ፡ ያግሀድ፡ ለነ፡ ምስጢረ፡ (διατρανοῦν) Cyr. c. Pall. f. 82; ወይእዜሰ፡ አግሀደ፡ (sc. hoc) በብሂሎቱ፡ Chr. ho. 3; ያግሀድ፡ ሎሙ፡ እምውስተ፡ ዘተአምነ፡ በኀቤሆሙ፡ ἀπόδειξις γίγνεται ἀπὸ τῶν ἤδη πεπιστευμένων Chr. ho. 13; al. crebro. 3) *palam, publice, aperte, libere agere* vel *facere* alqd vel *loqui* vel *profiteri:* በኀበ፡ አስተርአየ፡ ወአግሀደ፡ ብርያል፡ Asc. Jes. 4, 18; παῤῥησιάζεσθαι Ps. 11, 6 var.; coepit scortari በኅቡእ፡ ወሰበ፡ ተከሥተ፡ ግብሩ፡ አግሀደት፡ ገቢረ፡ ርኵስና፡ ወኮነት፡ ትዜሙ፡ በገሃድ፡ Sx. Sen. 8; oculi ነጽሮ፡ እለ፡ አግሀዱ፡ qui libere aspexerunt, Lud. e Syn.; ስመ፡ ክርስቶስ፡ አግሀዱ፡ (publice professi sunt) Enc. Masc. 28.

ተግሀደ፡ III, 1 *publicum, manifestum, notum, dilucidum, perspectum, evidentem esse* vel *fieri:* Constantino imperante ተግሀደ፡ ሃይማኖተ፡ ክርስቶስ፡ (religio publica facta est) M. M. f. 19; legantur libri biblici መጠነ፡ ይትገሀድ፡ II Can. Ap. 81; ይትገሀድ፡ ተአምሪሁ፡ አሚሃ፡ Enc. Haml. 30; ለእመ፡ ጸንዐት፡ ዛቲ፡ ወተግሀደት፡ (si hoc firmum et dilucidum fuerit) F. M. 2, 11; si quis armatus raptum exit, ተግሀደ፡ ላዕሌሁ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ወፅአ፡ በኀሊና፡ ቀቲል፡ F. M. 17, 6; nonnumquam c. Nom. pers. et በ፡ rei: ዘተግሀዱ፡ በዐሊእ፡ እምትእዛዛት፡ (die bekannt sind durch Gesetzesübertretung) F. N. 18; ዘተግሀደ፡ በተአምኖቱ፡ (dessen Zuverlässigkeit bekannt ist) ibid.

ግሁድ፡ part., f. ግህድ፡, *manifestus, apertus, illustris, evidens, omnibus notus et perspectus:* ኵሉ፡ ክሡት፡ ቅድሜከ፡ ወግሁድ፡ Hen. 9, 5; ምግባርየ፡ ዘዐመፃ፡ ግሁድ፡ ቅድሜየ፡ Genz. f. 125; σαφής Cyr. ad Th. f. 9; ለኵሉ፡ ዕጩቅ፡ ወግሁድ፡ ከመ፡ ... πᾶσιν ἐναργές f. 24; ከመ፡ ይሢም፡ በላዕሌሁ፡ ስመ፡ ዐቢየ፡ ወግሁደ፡ ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές 1 Par. 17, 21; Maria post partum virgo mansit ወበእንተዝ፡ ግሁደ፡ ኮነት፡ ከመ፡ ወላዲተ፡ አምላክ፡ ይእቲ፡ Laud. Mar.

ገሃድ፡ adj. *manifestus, apertus, publicus, perspicuus, evidens:* ኵሉ፡ ዘገሃድ፡ ብርሃን፡ ውእቱ፡ Eph. 5, 13; ኢኮኑኑ፡ ገሃደ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ኮነ፡ ከማነ፡ ἆρ' οὐχὶ προδηλότατον ὅτι Cyr. ad Th. f. 14; ገሃደ፡ ረሰየ፡ *publicum* vel *palam fecit* alqd, Marc. 3, 12; 4 Esr. 14, 29. 50. a) Adv. ገሃደ፡ *publice, palam, aperte, libere, manifesto, evidenter:* ዘገሃደ፡ ተነበይኩ፡ Asc. Jes. 4, 20; ይትሜከሑ፡ ገሃደ፡ 4 Esr. 6, 72; ἐμφανῶς Prov. 9, 13; Zeph. 1, 9; Ps. 49, 3; ἐν εἴδει Num. 12, 8; γνωστῶς Ex. 33, 13; φανερῶς Joh. 7, 10; opp. ጽምሚት፡ 2 Reg. 12, 12; μετὰ παῤῥησίας Act. 4, 31; Prov. 10, 10; Lev. 26, 13; ኢይመጽእ፡ ገሃደ፡ οὐκ ἔχει παῤῥησίαν Prov. 13, 5; ἐν παῤῥησίᾳ Phil. 1, 20 Platt; Marc. 8, 32; κλαίων (?) Phil. 3, 18; ῥητῶς 1 Tim. 4, 1; አእግዚኡ፡ አመ፡ ዳግም፡ ምጽአትከ፡ ታስተርኢ፡ ገሃደ፡ በስብሐተ፡ መንግሥትከ፡ Genz. f. 33; ἐναργῶς, σαφῶς Cyr. ad Th. f. 12 seq.; ተዐውቀ፡ ገሃደ፡ f. 24. b) nomen festi *Epiphaniorum:* ሰላም፡ እብል፡ ለጸመ፡ ዕለት፡ ዋሕድ፡ ፲ ዘስሙ፡ ገሃድ፡ ፲ Enc. Ter 10 (Lud. exhibet በሀድ፡, vid. supra c. 486; nescio an primitus scriptum fuerit ጋሀድ፡).

ግሀደት፡ n. act. *ratio aperta, manifesta:* አብእ፡ (sc. animam mortui) በግሀደት፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 63; in specie *aperta loquendi ratio:* ይቀውም፡ ጻድቅ፡ በብዙኅ፡ ግሀደት፡ ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ Sap. 5, 1.

ግሁድና፡ subst. *aperta ratio* vel *via:* ረከብነ፡ ንሕነኒ፡ በቱ፡ ግሁድና፡ ፍኖተ፡ ኀበ፡ እግዚ" δι' αὐτοῦ παῤῥησίαν ἐσχήκαμεν πρὸς τὸν θεόν Cyr. c. Pall. f. 90; ብነ፡ ግሁድና፡ ውስተ፡ በዊእ፡ ቅዱሳን፡ ἔχοντες παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων, ibid.

ጋህገሀ፡ quadrl. I [הָגָה *repulit, removit,* ܗܓܐ *recessit, sedatus est,* جَهْجَهَ II (تَجَهْجَهَ) *recessit, abstinuit*] *cessare facere, cohibere:* ኅጢአተ፡ እንተ፡ አልቦቲ፡ ዘይገሀግሆ፡ ἀκατάπαυστος 2 Petr. 2, 14. — *Voc. Ae.:* ዘይገሀግሀ፡ ዘ፡ የሚከለክል፡ v. ያስከለክል።

ግላ፡ *velamentum* vid. sub ገለወ፡

ጋሌ፡ n. prgr., sc. γαλῆ *mustela* (חֹלֶד) Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.:* ጋሌ፡ ዘ፡ ሕባብ፡ ዘ፡ ፪ አፉሁ።

ጕልሕ፡ *grandior* vel *crassior,* de scripturae ductu, amh. videtur, vid. d'Abbadie Cat. p. III.

ጕልሐ፡ i. q. ተንሕለወ፡ q. v. (si quidem lectio probatur), Sir. 41, 22 var.

አስተንጓሐወ፡ vid. sub አስተንሕለወ፡

ገላሚዎስ፡ vel **ገለሚዎስ፡** n. prgr. *chamaeleon* i. q. ከሜሌዎን፡; *Voc. Ae.:* ገ" ዘ፡ ሕስስት፡ v. እስስት፡

ገለበ፡ I, 1 [جَلَبَ *traxit*] *piscari:* Christus ad nos venit እንዘ፡ ንገልብ፡ Kid. f. 34.

ገለብ፡ subst. *hamus:* Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* ገለብ፡ ዘ፡ መቃጥን።

መግለብት፡ subst. *hamus* vel *uncus* quo bestia capitur vel trahitur: ከመ፡ በመልገብት፡ (emendandum est በመግለብት፡, vid. sub ለገበ፡ c. 62) ወበመዋቅሕተ፡ ኀጺን፡ ተሐውር፡ Asc. Jes. 3, 6.

መግለብ፡ subst., sine dubio lapsu calami pro መግልብ፡ vel መገልብ፡, *piscator:* መጸብሐዊ፡ወመግለብ፡, in Praef. N. T. rom. (ግጸዊ፡ሥርዐት፡) c. 2. — *Voc. Ae.:* መግለብ፡ዘ፡ሸሻጊ፡ (!tamquam a ገልበበ፡ derivatum).

ገልበበ፡ quadrl. I [جَلْبَبَ *induit amiculum*, vid. ገለወ፡] 1) *velare, velamento operire, obvolvere, obtegere:* ገልበቡ፡ርእሶሙ፡ Jer. 14, 4; ይገልብብ፡አፉሁ፡ Lev. 13, 45; ይገለብብዎ፡ገጾ፡ Luc. 22, 64; ሥብሐ፡ዘይገለብብ፡ከርሠ፡ Ex. 29, 22; Lev. 3, 3. 9. 14; (አስሐትያ፡)ይገለብብ፡(ለማይ፡) Sir. 43, 20; c. በ፡ rei: እገለብብ፡ለፀሓይ፡በደመና፡ Hez. 32, 7; Ps. 146, 8; እገለብብ፡ለሰማይ፡በጽልመት፡ Jes. 50, 3. 2) *obducere* alqd re, *illinere*, c. Acc. et በ፡, vel c. dupl. Acc.: ወገልበቡ፡ኵሉ፡ዘውስቴቱ፡እምዕፅ፡በነፍጥ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ገልበበታ፡ለንፍቅ፡ፒሳ፡ Kuf. 47.

ተገልበበ፡ III, 1 1) *se velare, se velamento operire* vel *tegere:* 1 Reg. 28, 8; 1 Cor. 11, 6—10; ተገልበበት፡ገጾ፡ Gen. 38, 15; ተገልቢበከ፡ገጸከ፡ Hez. 12, 6. 12; ክዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡ Jes. 4, 6; አንስት፡ደናግል፡ኢይትገልበባ፡ርእሶን፡በቤተ፡ክር"ን፡አላ፡ሥዕርቶን፡ያንኅ፡ Kid. f. 23. 2) veste aliena induta se occultare i. e. *aliam speciem induere:* እትገለበብ፡ συγκαλύψομαι 3 Reg. 22, 30.

ግልቡብ፡ part. *velatus, velo opertus:* ግልቡብ፡ርእሱ፡ 2 Reg. 15, 30; እንዘ፡ግልቡባን፡ገጾሙ፡ Hen. 13, 9; 1 Cor. 11, 4; feminae in publico sint ግልቡባት፡ Did. 3.

ግልባብ፡ et ግልባቤ፡ subst. 1) *velum, velamen, velamentum:* ከሥቲ፡ግልባብኪ፡ v. ግልባቤኪ፡ Jes. 47, 2; ነሥኡ፡ግልባብየ፡ Cant. 5, 7; ከሠተ፡ግልባበ፡ገጹ፡ Sx. Sen. 1; ለብሰት፡ግልባቤ፡ Kuf. 41; Ex. 34, 33—35; Hen. 14, 24; ቀራንብት፡ሥዩማት፡እማንቱ፡ (sc. oculis) ሀየንተ፡ምስዋር፡ወግልባቤ፡ I Sal. Mar. 6. 2) *tegumentum:* ግልባቤ፡ገጹ፡ ἔνδυσις Job 41, 4; እምሐሩረ፡መርቄ፡ወእምቀኍረ፡ምንዳቤ፡አክናፊክሙ፡ይኩንኒ፡ግልባቤ፡ Enc. Hed. 13; ግልባቡ፡ Lud. ex Enc. Masc. 21.

ጋላት፡ subst. Pl. [sine dubio n. prgr.] *praetorianus minister* vel *satelles*, ut videtur: አው፡በኑ፡ጋላት፡ሤመነ፡ ἄρσιν 2 Reg. 19, 42 (at ወዓሊ፡ 2 Reg. 11, 8), ubi glossa marginalis quaedam praebet የሽ፡አለቃ፡ i. e. *chiliarches;* passim in historia Petri (Alex. XVII) supplicio capitis affecti: ወእምድኅረዝ፡ተፈነወ፡ጠርበናት፡ሚትራይቅዩ፡ (sic) ዘውእቶሙ፡ጋላት፡በትእዛዘ፡ዲዮግልድያኖስ፡ከሓዲ፡ከመ፡ይምትሩ፡ርእሶ፡ M. M. f. 19; Deg. (vid. sub ማኅፈሬት፡ c. 628); Mavâs. n. 23; etiam munus aulicum esse videtur, nam in Gad. T. H. ገዛእት፡ et ጋላት፡ cibos et potus regis subministrantes commemorantur.

ጕለተ፡ I, 1 et 2, (non tantum Imprf. sed etiam Subj. ubique ይጕልት፡ formatum inveni), *legare* vel *dicare* alqd. (sc. praedia, aedes, bona non moventia) *in pium usum* religionis ergo [stiften, Stiftung machen; amh. id.; etymon non liquet] c. sive abs., sive c. Acc. rei legatae et c. ለ፡ ejus in cujus usum legatur, F. N. 18 crebro; F. N. 35; እመ፡ብእሲት፡አውሰበት፡ብእሴ፡እምቅድመ፡ይትፈጸም፡፲አውራኅ፡እምአመ፡ሞተ፡ምታ፡ኢትረስ፡ምንተኒ፡እምንዋዩ፡ወእምዘ፡አዘዘ፡ላቲ፡ (ei testatus est) ኢየሀብዋ፡ወለእመ፡ጕለተ፡ላቲ፡ኢትሰድ፡ F. N. 24, 5; ንሕነ፡ጕለትነ፡ጕልተ፡ለገበዘ፡አክሱም፡ Kbr. Nag. f. 92 seq.; ይጕልቶሙ፡ (sc. agros) ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡ Sx. Teq. 23; በጊዜ፡ጕልቶቱ፡ F. N. 18. — E F. N. 18 apparet, tantum bona non moventia ut aedes, praedia ita leganda esse, sive ecclesiis sive pauperibus sive singulis hominibus (ni ignominia ulla affecti sint).

ተጕለተ፡ III, 1 et 2 *in pium usum legari:* ዘተጕለተ፡ሎቱ፡ *quod ei legatum est* et *cui legatum est* alqd, F. N. 18 passim.

ጕልት፡ subst., Pl. ጕልታት፡ *praedium, fundus* vel *alia res* ad utendum et fruendum *legata* religionis ergo, F. N. 18 passim; Kbr. Nag. f. 92 seq.

ጕላቲ፡ n. ag. *legator* rei in pium usum dicatae, F. N. 18.

ገለወ፡ I, 1 [vic. ገልበበ፡ et ገለበ፡ جلب überziehen, nec non גָּלָה جَلَا ausziehen, abziehen; vid. etiam familiam radicum sub ቀልዐ፡ allatarum] Subj. ይግሉ፡ 1) *obducere* alqd re, c. Acc. et በ፡, Ex. 16, 33; ኅምር፡ዘገለውዎ፡በቄጽለ፡ወርቅ፡ M: M. f. 116; 3 Reg. 6, 15. 2) *velare, obvelare, velo operire:* 2 Cor. 3, 15; Cyr. de r. fid. f. 37. — *Voc. Ae.:* ገለወ፡ወሰበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡

ተገለወ፡ III, 1 *obduci, obvelari:* haereticus ዘበሠቀ፡ጽልመት፡ተገልወ፡ M. M. f. 306.

ግላ፡ subst. (m.) *velum, velamentum, tegumentum, involucrum,* κάλυμμα 2 Cor. 3, 14. 16; Cyr. de r. fid. f. 37; Deus ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዒ፡ግላ፡ Tab. Tab. 13; ንብሩ፡ውቅያተ፡ኀጺን፡ዘእምዓለ፡ግላ፡ Sx. Hml. 5; tral. de *caligine* oculis suffusa (*suffusio*, Lud.): Act. 9, 18 rom.; ጽልመት፡ግላ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* ግላ፡ዘ፡ክዳን፡ወበ፡ዘ፡ግልባቤ፡; *aliud:* ግላ፡ዘ፡መሸፈኛ፡; *aliud:* ግላ፡ብ፡ጨለማ።

ግልወት n. act. *obductio* vel *id quo quid obductum est:* ግልወታ፡ (sc. arcae foederis) በወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.; አመ፡ ፪ዋዌ፡አወፈየ፡ኤርምያስ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ግብረ፡ለደብተራ፡ለሥጠት፡ኰኵሕ፡ወተመጠዋ፡ከንቶ፡ከመ፡ግልወተ፡ኀጺን፡ M. M. f. 161.

ግለውቃ፡(ግላውቃ፡ግላውቃ፡) n. prgr., sc. γλαύξ (Acc. γλαῦκα) *noctua, ulula*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 15. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ለርን፡ — Sec. Lud. amharice perperam exponitur ገልገል፡አንሳ፡, q. v. in Lud. lex. amh. c. 50.

ገልዕ፡ subst. (m.), Pl. አግልዕት፡ (etiam አግዕልት፡ literis transpositis) et ገልዓት፡ [جَلَعَ *exuit*, vid. radices sub ገለወ፡ laudatas; amh. ገል፡] 1) cortex, crusta, *testa*, ut ovi, limacis, al. (Lud.): Macario sacerdoti stupri insimulato አሰሩ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ሐብለ፡ወዲቤሁ፡ሰቀሉ፡ገልዓተ፡ዘጸድለምዎሙ፡በፍሕም፡ወከኑ፡ይስሕብዎ፡ለፈ፡ወለፈ፡ከመ፡አብድ፡ Sx. Mag. 27; አግልዕት፡ ibid. 2) *testa* i. e. *vas figlinum* vel pars ejus: ὄστρακον Job 2, 8; ብሩር፡ዘይትወሀብ፡ምስለ፡ሕብል፡ከመ፡ገልዕ፡ውእቱ፡ Prov. 26, 23; Ps. 21, 6; የብሰ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ገልዕ፡ Gad. T. H.; ትጽሕፍ፡ኅሊናየ፡ውስተ፡ገልዕ፡ Sx. Ter 26; ድቁቅ፡አግዕልት፡ vel ገልዕ፡ Jes. 30, 14; ከመ፡ዘያስተጣብቅ፡አግልዕተ፡ Sir. 22, 7. 3) *tabulae ligneae*, quibus libri muniuntur, Lud. auct. Greg.

I. ገለየ፡ I, 1 sec. Lud. et interpretes Abyssinos: *amputare*,

resecare ramum vel palmitem, Joh. 15, 6 rom. (ubi ይገይልዎ፡ pro ይገልይዎ፡ scriptum est). — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሴለየ፡

II. ገለየ፡ i. q. جَلَى *retexit, manifestavit,* II *explicuit, declaravit.*

ግልየት፡ n. act. *explanatio, tabula conspectus* (Uebersicht), Praef. tabulis harm. Evang. praemissa (in N. T. rom.) bis.

ግልያ፡ subst., id.: ወሐሳበ፡ እግርሰ፡ ነዋ፡ ውስተ፡ ግልያሁ፡ *et computationem pedum* (mensurae) *vide in conspectu* (vel *tabula conspectus*) *ejus,* in Append. Cod. bibl. Societatis Indiae Orient. Nr. 3 (Cyrilli opera contin.).

ገለደ፡ I, 1 [גֶּלֶד جِلْد ܓܠܕܐ *cutis, pellis, corium*] *obducere, inducere, consternere* (belegen, überziehen): በቀጠንት፡ ገለድኩ፡ ምስካብየ ፤ ዘርቤታት፡ ነጸፍኩ፡ ዘእምግብጽ፡ Prov. 7, 16; Did. 2 (ed. Platt p. 11). — *Voc. Ae.:* ገለድኩ፡ ዘ፡ ጉዘጉዝኩ፡ (sic); *aliud:* አጠቀ፡ ቀንተ፡ ገለደ፡ ብ፡ ታጠቀ፡

ገለገ፡ rad. quadrl. pro ገልለገ፡ [جلّ גלל], proprie *convolvere, conglobare.*

አንገለገ፡ V 1) *se conglobare, catervatim* vel *turmatim congregari, concurrere, concursum facere, congregari, conventum facere:* ἐφρύαξαν Ps. 2, 1; 2 Reg. 19, 9; Jud. 20, 1; አንገለጉ፡ በድኅሬከ፡ Jer. 12, 6; አንገለጉ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ላዕለ፡ ኤርምያስ፡ 33, 9; Num. 16, 11; ዘከመ፡ አንገለጉ፡ Judith 6, 17. 21; Jer. 43, 6; አንገለግነ፡ ዐቢየ፡ አንግልጋ፡ 2 Esr. 15, 7. 16, 2. 17, 5; 1 Esr. 5, 46. 49; Act. 15, 6; አንገሊገክሙ፡ Clem. f. 90; 1 Cor. 5, 4; መጽሐፎሙ፡ በዘ፡ አንገለጉ፡ (var. pro በዘ፡ ተጉለቁ፡) 2 Esr. 17, 64. 2) *congregare* concionem: አንገለጉ፡ ጸመ፡ (v. pro አንገለጉ፡ ወሰበኩ፡ ጸመ፡) Jer. 43, 6; fortasse etiam 2 Esr. 15, 7. — *Rad. Abb.:* አንገለገ፡ ዘ፡ አከማቸ።

አንግልጋ፡ subst., m. et f. 1) *congregatio, coetus, concio, concilium,* ἐκκλησία, Sir. 21, 17. 38, 33; 2 Esr. 15, 7; አንግልጋ፡ አሕዛብ፡ Sir. 26, 5; ማእከለ፡ ማኅበር፡ ወአንግልጋ፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς Prov. 5, 14; እለ፡ ዐውዱ፡ አንግልጋ፡ συνεδρείας Judith 6, 1; Prov. 22, 10; ሰላም፡ ለክሙ፡ ቅዱሳን፡ አንግልጋ፡ (vobis sanctis in concilium congressis, sc. episcopis) Enc. Masc. 3. 2) *catervae, turmae, turba:* አእላፍ፡ አንግልጋ፡ (sc. angelorum) Enc. Masc. 12; Maria ምስለ፡ ብዙኃን፡ አንግልጋ፡ (ዐርገት፡ ሀገረ፡ ጸዊት፡ Luc. 2, 4) Enc. Tachs. 28.

ምንግላግ፡ subst. (Lud. exhibet መንገለግ፡), *turmae, catervae, congregatio, coetus:* ἀνάστημα 1 Reg. 10, 5; ἐκκλησία ምንግላጊሆሙ፡ Judith 6, 16.

ገለገለ፡ quadrl. I nudare, *evacuare:* ወገለገልዋ፡ ለሙዳየ፡ ምጽዋት፡ καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσοκόμον 2 Par. 24, 11.

ተገለገለ፡ III, 1 *evacuari* i. e. *in exilium duci* [جَلَّ i. e. جَلَا גָּלָה]: እስመ፡ ገለገላ፡ ተገለገሎ፡ ትትገለገል፡ Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται Am. 5, 5.

ገለጸ፡ amh., *revelare, retegere.*

ተገለጸ፡ III, 1 *revelari, retegi:* ሰበ፡ ይትገለበብ፡ ይትረክይ ፤ ወሶበ፡ ይትገለጽ፡ ይሬወር፡ ወኢይጠየቅ፡ (aenigma, cujus solutio est: Mose) Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64.

ገለፈ፡ I, 1 [ܓܠܦ גָּלַף] Subj. ይግልፍ፡ 1) *sculpere, ex-, insculpere, caelare,* γλύφειν, እለ፡ ይገልፉ፡ Jes. 44, 9; ዘይክል፡ ገሊፈ፡ 2 Par. 2, 7; c. Acc. materiae: እለ፡ ይገልፍዎ፡ ዕፀ፡ Jes. 45, 20; Sap. 13, 13; c. Acc. imaginis et ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel በላዕለ፡ materiae: ይክል፡ ገሊፈ፡ አምሳለ፡ 2 Par. 2, 14; እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዉ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27; Hen. 99, 7; ገልፍ፡ ላዕሌሆሙ፡ አስማተ፡ Ex. 28, 9 C; ይግልፍዎ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ Job 19, 24; ገለፈ፡ በላዕሌሁ፡ በቀልተ፡ ወአክሊላተ፡ 2 Par. 3, 5. 7; vel c. dupl. Acc.: Ex. 28, 11; 2) *acu pingere:* ቀጠንት፡ ዘያሰረግዎሙ፡ በሕብራት፡ ዘገለፉ፡ በሙ፡ F. N. 23 (vid. ግልፈት፡).

አግለፈ፡ II, 1 *sculpi, ex-, insculpi curare,* 3 Reg. 6, 27. 10, 19.

ተገልፈ፡ III, 1 *sculpi, ex-, insculpi,* Ex. 28, 21; ይትገለፉ፡ አናቅጺኪ፡ Jes. 60, 18; ዘተገልፈ፡ በሰሌዳ፡ Sx. Masc. 26; *effingi, formari:* ውስተ፡ ከርሠ፡ እምየ፡ ተገለፍኩ፡ ሥጋ፡ ἐγλύφην σάρξ Sap. 7, 1 (vid. ግልፈት፡).

ግሉፍ፡ part. *sculptus, ex-, insculptus,* Ex. 36, 13. 21; 3 Reg. 7, 46. 10, 22; እብነ፡ ባሕርይ፡ ግሉፍ፡፡ Sap. 18, 24; ግሉፍ፡ ኪሩብ፡ Hez. 41, 18 23 seq.; Act. 17, 29 Platt; c. ውስተ፡ Ex. 32, 16; 3 Reg. 6, 32; ግሉፍ፡ ውስተ፡ ጽሌ፡ ልቦሙ፡ Jer. 17, 1 var.; ጽላት፡ ጽሑፍ፡ ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; etiam *scalptus* i. e. *dolatus:* በእብን፡ ግሉፍ፡ διὰ λίθων ξυστῶν vel ξεστῶν 1 Esr. 6, 8.

ግልፈት፡ n. act. et subst. 1) *sculptura:* ግልፈተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 21. 36, 13. 21; Hez. 41, 25; ወግልፈት፡ ላዕሌሃ፡ አምሳለ፡ ሠርጸ፡ ሰንከዕሩር፡ 2 Par. 4, 5. 2) *imago impressa* seu *signatura* F. N. 9 (vid. sub ኅፍጠት፡). 3) *fictio* vel *formatio* hominis in utero Fal. f. 82 (vid. ተገልፈ፡). 4) *pictura* in textili: አልበሰ፡ እለ፡ አልበሙ፡ ግልፈተ፡ ἱμάτιον ἁπλοῦν Chr. Ta. 28.

ግልፎ፡ subst. (m.), Pl. ግልፍዋት፡ et ግልፈዋት፡ 1) *opus sculptum, sculptile:* ዕንቍ፡ ግልፎ፡ Ex. 35, 8; እግልክተ፡ ግልፎ፡ Jes. 44, 17; አርእስተ፡ አዕማድ፡ ዘግልፎ፡ 3 Reg. 7, 27. 2) *idolum sculptum, simulacrum* (Dei vel deorum sculptile), *statua,* sing. et coll., Kuf. 1. 11; Lev. 26, 1; Deut. 4, 16 Jes. 10, 10. 42, 8. 17. 46, 1; አማልክትየ፡ ወግልፎየ፡ ገብሩ፡ 48, 5; በግልፎሆሙ፡ Jer. 8, 19. 10, 14; ኵሉ፡ ግልፎሃ፡ Mich. 1, 7; Nah. 1, 14; Ps. 77, 64. 96, 7; ኵሎ፡ ግልፎሆሙ፡ στήλη 2 Par. 14, 3; ግልፍዋት፡ ኢትግበሩ፡ Kuf. 20; Jes. 10, 10 var.; Sap. 14, 16; ምድረ፡ ግልፈዋት፡ ይእቲ፡ Jer. 27, 38; ግልፈዋት፡ ጣዖት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ግልፎ፡ ብ፡ የተቀረጸ፡ ጣዖት።

ግልፋል፡ vid. sub ግንፋል፡

ግሒ፡ subst., m. et f., Pl. ግሒያት፡, nomen animalis, quod Lud. *cuniculus* interpretatus est, sed rectius *hyrax* (sorex) *Abyssinicus* exponendum videtur (שָׁפָן, …, Klippdachs); ግሒያት፡ χοιρογρύλλιοι (*mus jaculus*) Ps. 103, 19; Prov. 24, 61; ግሒ፡ Hen. 96, 2; ግሒያት፡ 89, 10 (ubi populum Aethiopum intelligendum esse, in Voc. Ae. annotatur); ግሒያት፡ unâ cum ቅሩዲናት et አክሪግልዮን፡ inter animalia olera et herbas

derodentia memorantur in Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ግሑ፡ብ፡ ሽኮኮ፡ v. አሽኮኮ፡ de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et Ank. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte አሽቆቆ፡ scribit); praeterea vid. de שָׁפָן Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub ጎንገረ፡ [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. ገሐየ፡ ponere noluimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a [illegible] جَحْجَمَ derivari possit].

ጕሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum جَحَلَ *conjecit in terram*, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum ኵሕል፡ *fucus* composuerunt. At cum etiam forma ጕልሐ፡ (vid. ተጓሕለወ፡) et አስተጓልሐወ፡ occurrat, quaeritur, annon *dolosus*, *fallax* proprie sit *glaber*, coll. גלח جلح חלק al.] 1) rarissime in bonam partem: *ars*, *callidum inventum*, ut: ገብረ፡ ኢዮአብ፡ ዘንተ፡ ጕሕሉተ፡ 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: *dolus*, *fraus*, *fraudulentia*, *fallacia*, *astutia malitiosa:* Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; δόλος Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; ታየድዑ፡ ጕሕሉተ፡ Job 12, 7; ትመልእ፡ ከርሦሙ፡ ጕሕሉተ፡ 15, 35; Jer. 5, 27; ጕሕሉት፡ ቃለ፡ አፉሆሙ፡ Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; ጕሕሉት፡ ወጽልሑት፡ Marc. 7, 22; እለ፡ በጕሕሉት፡ πανοῦργοι Job 5, 12; Jos. 9, 2; ὑπόκρισις Marc. 12, 15; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 11, 2. 119, 3; ልሳኖሙ፡ ዘጕሕሉት፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ Mich. 6, 12. b) በጕሕሉት፡ *dolo*, *dolose:* Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; ከሢወ፡ ደመ፡ ሰብእ፡ በጕሕሉት፡ Clem. f. 118. 161. — *Voc. Ae.:* ጕሕሉት፡ ዘእከየ፡ ልብ፡ ሽንግላሂ፡ ይ፡

ጕሕለወ፡ et **ጓሕለወ፡** quadrl. I *dolo uti*, *fraudulentum* vel *fallacem esse*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, ዘኢጕሕለወ፡ (Cod. Poc.: ዘኢጓ"፡) በልሳኑ፡ Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ጕሕሉከሁ፡ (v. ተጓሕለውከሁ፡) ወአሕመምከሁ፡ πληγῆς δολίας Sir. 22, 22.

ተጓሕለወ፡ III, 1 Imprf. ይትጐሐለው፡ (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam ይትጓሐለው፡ (Herm. p. 38), *dolum moliri*, *dolose* vel *fraudulenter agere*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, *fraudare*, *malitiose insidiari:* ተጓሕለወ፡ F. N. 29; በኢተጓሕልዎ፡ *sine dolo* F. N. 36; አሐውርት፡ በተጓሕልዎ፡ ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ተቀትለ፡ በተምያን፡ ነገር፡ ወበተጓሕልዎ፡ p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.: πανουργεύσηται 1 Reg. 23, 22; δόλος 4 Reg. 9, 23; δολιοῦσι Num. 25, 18; πονηρεύεται εἰς Herm. p. 38; numularii qui ኢተጓሕለዉ፡ መነዊ፡ F. M. 19, 1; c. ለ፡ pers.: ወኢተጓሕለው፡ (exspectaveris ወኢትትጓሕለው፡) ላቲ፡ ወኢትኂጣእ፡ ለወለታ፡ Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV: ወኢትጕልሐ፡ ላቲ፡, sic); c. dupl. Acc.: *fraudem* vel *fraudulenta moliri contra* alqm Ps. 82, 3.

አስተጓሕለወ፡ v. **አስተጓልሐወ፡** IV *fraudulenter agere:* ወአስተጓለሐውኪ፡ (sic, v. ወአስተጓሕለውኪ፡) ምስሌሆሙ፡ Jes. 57, 9.

ጕሕልው፡ part. *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 5, 7 var.; መስተመይናን፡ ወጕሕልዋን፡ Chr. ho. 33.

ጕሕላዊ፡, **ጓሕላዊ፡**, **ጐሕላዊ፡** et **ጐሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a ጕሕል፡ vel ጐሕል፡, ob formam ጐሕላይ፡) *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax:* ὁ δόλιος ጐሕላይ፡ (Cod. Abb. LV) et ጓሕላዊ፡ (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; ጐሕላይ፡ et ጕሕላዊ፡ 11, 31; ጕሕላዊ፡ Ps. 5, 7; እስመ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ጕሕላዊ፡ Jsp. p. 320; ሰይጣን፡ ሐሳዊ፡ ወጕሕላዊ፡ ውእቱ፡ F. M. 23, 1; እኩያን፡ ወጕሕላውያን፡ ኖሎት፡ Did. 6; Rom. 1, 29; ጐሕላዊ፡ Fal. f. 75; ጓሕላዊ፡ Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጕሕልያ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus*, ut *furator*, *latro*, *scelestus*, δόλιος Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; λῃστής Joh. 10, 1; κακοῦργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub ዕርፍ፡); λῃσταί Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡, etiam **ግኅሠ፡** et **ግሀሠ፡** I, 1 [vis verbi prima in *deflectendo*, *recedendo*, *secedendo* fuisse videtur (sicut in נגר et סור); in specie cfr. جَحَرَ et جَحِيش] Subj. ይግሐሥ፡, Impert. ገሐሥ፡ 1) *devertere* ad alqm, c. ኀበ፡ pers.: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. ውስተ፡ loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; እስመ፡ ጐንደየ፡ ግሒሠ፡ ሀየ፡ 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *alvum exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1 1) de personis a) *seducere*, *seorsim ducere*, *solum prendere*, *sevocare* (bei Seite nehmen): አግሐሦሙ፡ እንዘ፡ በሕቲቶሙ፡ Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; አግሐሦሙ፡ እምፍኖት፡ Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere*, *removere* (abtreten lassen): አግሐሦ፡ ኪያሁ፡ μεταστήσας Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et ውስተ፡ 2 Reg. 6, 10; *apud se* i. e. *hospitio excipere*, *ad devertendum invitare:* Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere*, *sevocare* i. e. *deflectere facere*, *abducere*, *avertere*, ፍናወ፡ ሕይወት፡ ያግሕሡ፡ እምእኩይ፡ Prov. 16, 17; አግሐሦ፡ Asc. Jes. 2, 4; ያግሕሥከ፡ እምነ፡ ርኵሰሙ፡ Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere*, *reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere*, *amovere*, *removere*, 2 Reg. 20, 12; እለ፡ አግሐሦ፡ አግሐሠ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 5, 25; አግሐሥ፡ እከየ፡ እምሥጋከ፡ ἀπόστησον Koh. 11, 10; *transferre* sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere:* አግሐሥ፡ እገሪከ፡ እምአሠርሙ፡ ἔκκλινον Prov. 1, 15; ተጋይሉ፡ ለአግሐሦ፡ ጽዕለት፡ እምኔከሙ፡ Jsp. p. 371. d) *flectere* jus: አግሐሦ፡ ጽድቀ፡ በፍትሕ፡ Prov. 18, 5. e) *tollere*, *auferre* utensilia (post usum), abräumen: አስተፉጠኑ፡ ወአግሐሡ፡ ἀπολύειν (v. አስተግሐሡ፡) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. ተግሐሥከ፡ et ተገሐሥከ፡; Inf. verb. ተግሒሥ፡, Inf. nom. ተግሕሦ፡ vel ተግሕሦት፡, Imprt. ተገሐሥ፡, sed in Pl. etiam ተግሐሡ፡ (Num. 16, 21. 26. 17, 10 F), A) Refl. 1) *excedere* via, *declinare*, *deflectere*, *recedere:* አንትሙ፡ ተገሐሥክሙ፡ (v. ተግሕሥክሙ፡) እምፍኖቱ፡ Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; ኢተግሕሡ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; ልበሙ፡ ተግሕሦ፡ የማነ፡ ወፀጋመ፡ Kuf. 23; c. እምነ፡ pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. እምድኅሬ፡ 2, 21; c. እምቅድመ፡ 1 Reg. 19, 10; c. እምኀበ፡ Gen. 42, 24. a) *recedere* a lege vel praeceptis: ተግሕሥነ፡ እምትእዛዝከ፡ Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere* ab alqo i. e. *deficere:* ኢትትገሐሡ፡ እምኔሁ፡ Sir. 2, 7;

ተገሐሠ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere*, *abstinere*: ይትገሐሥ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; ተገሐሥ፡ እምነ፡ ዐመፃ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡ Sir. 7, 2; ἀπέχεσθαι 1 Thess. 5, 22; ተገሐሦ፡ እምእኩይ፡ አእምሮ፡ ውእቱ፡ Job 28, 28. d) *vitare*, *evitare*, *fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17. 19; 1 Tim. 6, 20; περιΐστασο Tit. 3, 9; παραιτεῖσθαι 1 Tim. 5, 11; ከመ፡ ይትገሐሡከ፡ Lud. e Vit. Sam. e) *devitare*, *effugere* periculum: እመ፡ ኢተገሐሠ፡ ἐὰν μὴ φυλάξηται Hez. 33, 4. 5; ተገሒሦ፡ ἐκκλίνας Prov. 10, 25. 15, 24. 2) *devertere*: (vid. ገሐሠ፡) apud alqm: ተገሐሠት፡ ኀቤሁ፡ እምውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 16. 3) *abscedere*, *discedere*, *secedere*, 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21. 26. 17, 10; Ps. 100, 5; ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12. 9, 24. 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. እምነ፡ (*alicui*) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri*, Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi*, *transire*: ተገሐሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መካን፡ ፩ Kuf. p. 7; ተገሐሠት፡ ጽልመት፡ Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri*, *semoveri*: ተገሐሠት፡ አፍአ፡ እምትዕይንት፡ ἀφωρίσθη Num. 12, 15; በቱ፡ ይትገሐሥ፡ ማእድ፡ ἀρθήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 168, 1.

አስተገሐሠ፡ IV, 1 et አስተጋሐሠ፡ IV, 3 1) *secedere* vel *recedere facere*, *adjuvare ut evadat* alqs: መጽብበ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተገሕሥ፡ ሊተ፡ Job 30, 28. 2) *removere*, *auferre*, *transferre*, Judith 13, 1 var. (vid. sub አገሐሠ፡); ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሥ፡ ገዙ፡ መዝገበ፡ (ἀποστιβάσαι) Herm. p. 43.

ገሓሢ፡ part. 1) *is qui declinavit*, *recessit*, *discessit*: ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወገሓሣን፡ እምኔከ፡ Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus* a) *semotus*, *segregatus*: ስዱዳን፡ ወገሓሣን፡ ወርሑቃን፡ ወውፁኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርᵒ፡ Clem. f. 195; ይኩን፡ ገሓሢ፡ እምቤተ፡ ክርᵒ፡ ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius*, *anachoreta*, ነበረ፡ ገሓሢ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *retractus* (entlegen), ኀበ፡ ገሓሢ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus*, *distans*: ተሰፉ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ ትንሣኤ፡ (እሙታን፡) ዘገሓሢ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲኪ፡ እለ፡ ገሓሣት፡ እማንቱ፡ ለጊጋይ፡ እምእርውት፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers* rei: ንዴት፡ ገሓሢ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡ φροντίδων ἀπήλλακται Chr. Ta. 2.

ገሕሦት፡ n. act. *recessio*, *discessus*, Prov. 20, 30 (vid. sub ምሜቲ፡).

ምገሓሥ፡ subst., Pl. ምገሓሣት፡ 1) *declinatio* vel *declinationis locus*: ኀበ፡ አልበ፡ ምገሓሥ፡ (wo man nicht ausweichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Abtritt): ምገሓሠ፡ ጽርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum removendo cineri, *pala* (يَعٌ): ምገሓሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትገሕሥት፡ subst. declinatio i. e. *excessus*: ትሜንን፡ ትገሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ τὴν ἀμετρίαν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.

ጐሕቈ፡ I, 1 [جَحَفَ *inverso deorsum capite posuit* rem; II *inclinato corpore fuit* senex; גחן; at جَوِقَ *distortus fuit*] *incurvescere*, *curvum* vel *incurvatum esse* vel *fieri*, ut senectute, Luc. 13, 11; እቤራይት፡ ዘጐሕቈት፡ እምአብዝኆ፡ ውሉድ፡ M. M. f. 88; ረሣእኩ፡ ወጐሕቈ፡ Lud. e Ssal. Req.; መከን፡ ዘጐሕቈት፡ ወሞተ፡ ማሕፀና፡ ἐκ μήτρας νεκρᾶς καὶ γεγηρακυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: እለ፡ ጐሕቁ፡ በአምልኮ፡ ጣዖት፡ Hom. Jac. Sar. — *Voc. Ae.*: ጐሕቈ፡ ዘ፡ ዝግዝገ፡ (ni ዝግዝገ፡); *Rad. Abb.*: ዘ፡ ጎበጠ።

አጐሕቈ፡ II, 1 *incurvare*, *curvum reddere*: ፍርግያ፡ (Phrygia provincia) ታጐሕቊ፡ ዘበና፡ Kid. f. 5; ትካዝ፡ ያጐሕቊ፡ አበለ፡ ወያዐውር፡ አዕይንተ፡ Fal. f. 47.

ጉሑቍ፡ part. *incurvatus* senectute, *decrepitus*, Lud. auct. Greg.

ጐሐየ፡ inus., quod nescio an cum جَحَا *eradicavit* componere liceat.

ምጐሕያ፡ (ምጉሕያ፡) subst. *herba sterilis*, *herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest“, Lud.): ሦክ፡ ወምጐሕያ፡ χέρσος καὶ ἄκανθα Jes. 7, 23—25; cum አሜከላ፡ conjunctum, Org. 5; ከነተ፡ በድው፡ ወበቈለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወከነተ፡ ብሕውስ፡ ወምጐሕያ፡ ወከነተ፡ በድወ፡ ወዐፀ፡ Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon *terra sterilis* significetur). — *Voc. Ae.*: ሙገሕያ፡ v. ምሕጉያ፡ (sic) ዘ፡ ሙጃ።

ገሐፈ፡ I, 1 [جَحَفَ *manu excepit abripuitque*] *auferre*, *abripere*, de vento et procella: ይገሕፎሙ፡ ዐውሎ፡ Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; ከመ፡ ጸበል፡ ዘይገሕፎ፡ ነፋስ፡ Sap. 5, 15; Ps. 1, 5.

ተገሐፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ገሓፍ፡ part., Lud. sine auct.

ገሕፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum*, κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሶብ፡). — *Voc. Ae.*: ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ።

ገማ፡ subst. i. q. ቃማ፡, *torques*, *monile*: ቀጸላ፡ ወርቅ፡ ፲ ኸፍኸፍት፡ ዘወርቅ፡ ፲ ገማ፡ ጸዐዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).

ጊሜ፡ *nebula* vid. sub ገመ፡

ጐማ፡ et ጕማ፡ subst. [an i. q. غِنَاءٌ?] *sonus canorus* vel *suavis*, *modi*: ጐማ፡ (v. ጕማ፡) ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ወይመልእ፡ ኵሉ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጐማ፡ (ጕማ፡) ቃሎሙ፡ 50, 18.

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [גָּמָל ܓܡܠܐ جَمَل] sing. et coll., Pl. አገማል፡ et ገመላት፡ (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. አገማላት፡ *camelus*, Lev. 11, 4; Deut. 14, 7; Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; ጸጕረ፡ ገመል፡ Matth. 3, 4; Deg.; አገማል፡ Gen. 24, 10. 19. 32 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1; 3. 42, 12; አገማላት፡ Jud. 6, 5. 8, 21; camelina carne frui vetantur Christiani Clem. f. 249.

ገመላዊ፡ adj. rel. *camelarius*, ut: ቄሬል፡ገመላዊ፡ *Cyrillus camelorum possessor* Sx. Tachs. 29; Phlx. 112.

ጋሜል፡ nomen literae alphabeti Hebraici tertiae, Ps. 118, 17; Thren. 1, 3. 2, 3. 3, 8. 4, 3; ubi de psalmis agitur, siglo ጋሜል፡ Ps. 118, 17—24 notatur.

ገመረ፡ rad. inus. e. q. غَمَرَ גָּמַר (vic. גָּמַל كَمُلَ), primitus: *integrum et perfectum esse.*

አግመረ፡ II, 1 1) *perficere, absolvere, consummare*, etiam ad significandum *plane, prorsus*, ut: ለእመ፡አግመረ፡ገራህተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡ si absolverit agrum depascendo i. e. totum vel plane eum depaverit Ex. 22, 4; ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ያገምር፡አእምሮ፡ቃሎሙ፡ Sap. 1, 7; etiam emphatice (supplemento verbi omisso): ብሑእ፡ዘአግመሮ፡ለሐሪፅ፡ fermentum quod massam perficit i. e. totam fermentavit, Lit. Joh.; ይፈቅዱ፡ያግምርዋ፡ለምድር፡በሕቲቶሙ፡ volunt consummare terram soli i. e. totam occupare soli Jes. 5, 8. 2) alqd vel alqm *capere totum*, i. e. a) *continere* alqd, de vase: ወታገምር፡(በሕር፡)፫፻መስፈርተ፡ 2 Par. 4, 5; 3 Reg. 7, 24. 18, 32; Joh. 2, 6. b) *comprehendere, complecti*: Marc. 2, 2; 3 Reg. 8, 64; ኢያገምሮ፡ቤት፡ ἀέναός ἐστι (quod interpretatus est οὐκ ἐν ναῷ) Job 19, 25; እግዚ"፡ዘያገምር፡ኵሎ፡ወኢያገምሮ፡መካን፡ Gen. f. 118; Clem. f. 47; አልቦ፡ሰማይ፡ዘያገምሮ፡ ibid.; ኢታገምር፡ፍኖታ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7; ማሕፀና፡(ለማርያም፡) አግመረከ፡(፱ አውራኀ፡) Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; seq. ለ፡, ut: nos Deus Trinus ናገምር፡ለኵሉ፡ Clem. f. 47 (ni ናገምሮ፡ legendum fuerit). c) mente, intellectu *capere, comprehendere* alqd: Matth. 19, 11; ኀሊናኒ፡ኢይክል፡አግምሮቶ፡ Org. 1. — *Rad. Abb.*: አግመረ፡ዘ፡ቻለ፡አጠፋ፡አሸገረ።

ተገምረ፡ III, 1 1) *perfici, absolvi, consummari*, a) *consumi, absumi*, ፀርከ፡ተገምሩ፡በኲናት፡ Ps. 9, 6. b) *finiri, ad finem pervenire* vel ad significandum *plane, prorsus*, ut: እስከ፡ተገምረ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወዐደዉ፡ συνετέλεσε διαβαίνων Jos. 3, 17. 4, 1; seq. Acc. Inf.: ሶበ፡ተገምሩ፡ዐዲወ፡ Jos. 4, 8. 11; ለተገምሮ፡ εἰς τέλος Num. 17, 28. Locum Jer. 28, 41 vid. sub n. 2. 2) *totum capi, contineri, comprehendi*: እፎ፡ተገምረት፡ወተእኀዘት፡ምክሐ፡ለኵላ፡ምድር፡ πῶς ἑάλω καὶ ἐθηρεύθη Jer. 28, 41 var.; ውስተ፡ከርሥ፡ይትገመር፡ εἰς κοιλίαν χωρεῖ Matth. 15, 17; መለኮት፡ኢይትገመር፡በምንትኒ፡ τὸ θεῖον ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον Cyr. ad Th. f. 14; Org. 2; Christus ተገምረ፡በማሕፀነ፡ድንግል፡ Kid. f. 13; Deg.; ሰማይ፡ወምድር፡ዘኢይክሉ፡አግምሮቶ፡በላዕሌኪ፡ (o Bethlehem) ተገምረ፡ Mavâs. n. 40. — *Voc. Ae.*: ተገምረ፡ዘ፡ኀለቀ፡ተቻለኒ፡ይ።

ግሙራ፡ adv. (gramm. § 163, 2), 1) ግሙራ፡ a) *prorsus, plane, omnino*, Did. ed. Platt p. 81 l. 8 et 14. α) *omnino* i. e. *summatim, in universum* (überhaupt, im Allgemeinen): ዘከረ፡መሥዋዕት፡ግሙራ፡ (non ejus species et modos) F. M. 23, 5. β) c. negatione: *prorsus non, plane non*, Matth. 5, 34; Rom. 7, 7; Hen. 90, 4; ዘኢርእዩ፡ግሙራ፡ τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν Hez. 13, 3; Job 34, 8. b) *semper*, Act. 14, 8 Platt. c) *umquam*: መኑ፡ግሙራ፡ርእየ፡ Lud. e Vit. S.; c. negatione: ግሙራ፡ — ኢ፡, ኢ፡ vel አልቦ፡ — ግሙራ፡ *numquam*, 4 Esr. 2, 17. 18. 3, 49; Dan. ap. 1, 27. 13, 7; 3 Reg. 1, 6; Hen. 24, 4; Matth. 7, 23. 9, 33. 26, 33; 2 Tim. 3, 7; 1 Joh. 4, 12; Joh. 7, 46.

2) ለግሙራ፡ (جُمْلَة) *prorsus, in perpetuum, semper*, εἰς τέλος Am. 9, 8; Hez. 20, 40; Ps. 9, 34. 12, 1. 73, 12; በኑ፡ለግሙራ፡አርምም፡እንከ፡ μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι Jes. 42, 14; εἰς νῖκος Thren. 5, 20; εἰς τὸ διηνεκές Hebr. 10, 12. 14.

ጕማሬ፡ n. amh. *hippopotamus* (vid. ብኄ፡), M. F.

ጎሞር፡ n. prgr., sc. γομόρ (עֹמֶר), *mensura aridorum decimam Ephae partem continens*, Ex. 16, 18. 22—36; 4 Reg. 5, 17. — *Voc. Ae.*: ጎሞር፡ዘ፡ቍና፡ (v. ቍኒና፡).

ገሞራ፡, etiam ጎሞራ፡, ጎሞር፡, ጎምራ፡ 1) n. propr. urbis *Gomorrhae* Gen. 10, 19. 13, 10. 14, 2. 8. 10. 18, 20 al. 2) Gomorrhaei i. e. *auctores libidinum naturae repugnantium*: ዘይገብሩ፡ግብረ፡ገሞራ፡ F. N. 48.

ገሞራዊ፡ adj. rel. *Gomorrhaeus* i. e. *libidinibus naturae repugnantibus deditus*: ገሞራውያን፡ F. N. 48 (vid. ሰዶማዊ፡ c. 395).

ጋሙስ፡ subst. *bubalus* (niger), (جَامُوس): ይሴስዩ፡እምሐሊበ፡ጋሙስ፡እሉ፡እሙንቱ፡አልህምት፡ጸሊማን፡ዘገዳም፡ Sx. Masc. 5.

ገሙስ፡ subst., Pl. አግሙስ፡, „proprie est *annulus* ex cornu bubali, qui a vilissimae conditionis hominibus in pollice gestatur et usum in permutationibus loco pecuniae habet; hinc pro *vilissima moneta*", Lud.; *numus minutus, drachma, obolus*, λεπτόν Luc. 12, 59; δράχμη 15, 8. 9. — *Voc. Ae.*: አግሙስ፡ዘ፡የሶኬት፡ (v. የሰንኬት፡) ቀለበት፡; *aliud*: በ፡እለ፡ይብሉ፡ገሙስ፡ዘ፡ድሪም፡

ግማስ፡ (etiam ግማሽ፡) subst. amharizans [vid. Isenb. sub ገመሰ፡ p. 171]: *frustum, frustulum* panis: ግማሽ፡ኅብስት፡ Clem. f. 269; አሐዱ፡ኅብስት፡አው፡ግማሰ፡ኅብስት፡ Ssal. Req.

ግሚስ፡ subst., id., ut videtur: ጺሙ፡መጠነ፡ግሚስ፡ M. F.

ግምስስ፡ vid. sub ግብስስ፡

ገመነ፡ I, 2 [vicinum videtur verbis, quibus potestas *immergendi* vel *intingendi* inest, ut غمس غمر al.; in specie cfr. غَمْنٌ i. q. غَمْرٌ *linimenti genus*] *contaminare, inquinare, polluere*: ተኀፀብኩ፡እገርየ፡እፎኑ፡እጌምኖን፡ Cant. 5, 3; ኢገመኑ፡አልባሲሆሙ፡ Apoc. 3, 4; ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይገምን፡ (v. ያ"፡) Sir. 21, 28; Num. 5, 19; ገመንከ፡ዘርአከ፡ Sir. 47, 20; ስምየ፡ Tob. 3, 15. a) *profanare*: ዘይጌምና፡ለዛ፡ዕለት፡ (v. ዘያ"፡) Kuf. 50; እለ፡ይጌምኑ፡ስመ፡ቅዱስ፡ Kuf. 30; 4 Esr. 8, 69; ገመነ፡ይሁዳ፡መቅደሶ፡ Mal. 2, 11; ምድረ፡ Lev. 18, 25; Num. 35, 34. b) *violare* fidem: ኢይገምኑ፡ቃሎ፡ Num. 30, 3. c) *vitiare* virginem: Kuf. p. 108. — *Voc. Ae.*: ረከሰ፡ገመነ፡ዘ፡አደፈ፡

አገመነ፡ II, 2 (quamquam Perfecti forma plerumque አግመነ፡ II, 1 scribitur), *contaminare, inquinare, profanare*: Kuf. 2; Num. 5, 19. 20. 27—29 var.; 30, 3 var.; 35, 34 var.; Sir. 21, 28 var.; 2 Petr. 2, 10; Judae 8; Apoc. 21, 8, al.; አግመኑ፡መሥዋዕት፡ Lud. e Libr. Myst.

ተገመነ፡ III, 2 *se contaminare, contaminari, profanari:* Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; **ኢተገመንት፡ነፍስየ፡በር ዝስ፡** Hez. 4, 14; **ለተገምኖ፡** Hez. 44, 25; **ተገመንኩ፡ለክ፡ እምኔከ፡** Kuf. 83.

ግሙን፡ part. *contaminatus, pollutus, immundus:* **ምድር፡ግምንት፡** 1 Esr. 8, 80; **ልሳን፡ግሙን፡** Sir. 51, 5; **ግሙን፡ቀኑርበኖሙ፡ለኃጥአን፡** 31, 22; **ኵሉ፡ፍናዊሆሙ፡ግሙናን፡** Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; **ግሙናን፡መንፈስ፡** Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፡ et **ግመን፡** subst. *immundities, res impura:* **በግምኖሙ፡** (v. **በግማኖሙ፡**) 2 Esr. 9, 11; **መልእዋ፡በግምኖሙ፡** (v. **በግመኖሙ፡**) 1 Esr. 8, 80.

ግምንት፡ subst. *macula, sordes* vel *impuri quid:* **ለአመበ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡** (sc. sacramentali) **አው፡ግምንት፡ኢታዕርግዎ፡** Kedr f. 89.

ግማኔ፡ n. act. et subst. *contaminatio, pollutio, immunditia, res impura:* **እምዝሉ፡ግማኔ፡ኀጢአት፡** Kuf. 20; **ምናኔ፡ወግማኔ፡** Kuf. 21. 23; **ግማኔ፡ዘቲ፡** Kuf. 30. 50; **ግማኔ፡ነፍስ፡** Sap. 14, 26; **በግማኔሆሙ፡ዘገብሩ፡** Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. **በግማኖሙ፡** (v. **በግምኖሙ፡**) 2 Esr. 9, 11.

ገምዐ፡ I, 1 et 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جبش et) جمش] Subj. I, 1 **ይግማዕ፡** *tondere, radere,* barbam: **ወይገምዕ፡ጽሕሞሂ፡** Jes. 7, 20; caput: **ግምዒ፡** (v. **ገምዒ፡**) **ርእሰኪ፡** Mich. 1, 16.

ተገምዐ፡ III, 1 *tonderi, radi:* **ከመ፡ይትገምዑ፡** ὅπως κερᾶσωσι (sic legisse videtur interpres pro καρῶσωσι) Jer. 28, 39.

ግምዔ፡ (non **ግምዒ፡** Lud.), subst. (m.), Pl. **ገማዕይ፡** et **ገማዕው፡** nec non **ግምዔያት፡** et **ግምዓት፡** [fortasse referendum ad hebr. גֶּמֶא, aram. גמא (قمع); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمع] *ampulla, lecythus, urceus, cotula,* vel aliud hujus generis *vas liquidi:* **ግምዔ፡ቅብእ፡** καμψάκη ἐλαίου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτύλη Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; **ግምዔ፡ልሕዙት፡** ἀγγεῖον Num. 5, 17; σκεῦος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; **በገማዕይሆን፡** Matth. 25, 4; **በገማዕዊሆን፡** Deg.; Mavâs. n. 69; Sx. Teq. 29; **ኵሉ፡ግምዓቲሃ፡ዘቅብእ፡** (v. **ግምዔያቲሃ፡**) Num. 4, 9; **ግምዔያት፡** 3 Reg. 7, 36. var. — *Voc. Ae.:* **ግምዔ፡ዘ፡ማሰሮ፡**

ጎማዕ፡ n. prgr. i. q. גֹּמֶא *papyrus nilotica:* **ንዋየ፡ጎማዕ፡** Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመደ፡ I, 1 [جَدَلَ; vicinum **ገዘመ፡**] Subj. **ይግምድ፡** 1) *secare, amputare, abscidere:* **ዘእንበለ፡ይግምድዎ፡** Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) *putare* vites: Lev. 25, 3. 4; **ጊዜ፡ገሚድ፡በጽሑ፡** Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) *demetere, decerpere,* fruges: **ኢገመዱ፡ፍሬ፡በረከት፡** Chr. bo. 26; uvas: **ይገምዱ፡አስከለ፡** Jes. 18, 5. 2) *caedere,* ligna: **ገመደ፡ጸረ፡ዕፀው፡** Jud. 9, 48; de gladio: **እስከ፡ማእዜኑ፡ትገምዲ፡መጥባሕት፡** κόψεις Jer. 29, 6. 3) *dissecare:* Lev. 1, 8; **ገመዱ፡መልሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስተ፡ጽህርት፡** Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion *Voc. Ae.* vide sub **መተረ፡**; aliud: **ገሚድ፡ዘ፡መቅረጽ፡**

ገመደ፡ I, 2 *concidere:* κατακόπτειν, **ራብዕቶ፡ትጌምድ፡በኵናት፡** Hez. 5, 2; **ይጌምድ፡ሥጋሁ፡በእብን፡** Marc. 5, 5.

ተገምደ፡ III, 1 1) *secari, amputari, abscidi:* **ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg. 2) *detruncari, decollari:* **በሰይፍ፡ተገምዱ፡ሕፃናት፡ንጹሓን፡** Sx. Tachs. 30; **ዘተገምደ፡በመጥባሕት፡** Enc. Mag. 15. 3) *dissecari, discerpi:* **ሰሐብዎ፡ወከነ፡ሥጋሁ፡ይትገመድ፡** Abush. 50. 4) *abscidi* vel *praecidi* ut videtur i. q. *absistere, intermittere:* **እስከ፡ማእዜኑ፡ትትገመድ፡መጥባሕቱ፡ለእግዚ**" Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፡ part. *abscisus, dissectus, truncatus, detruncatus:* **ቶማስ፡ዘአበላቲሁ፡ግሙድ፡** Enc. Nah. 24; **ያዕቆብ፡ግሙድ፡** Sx. Hed. 27; Enc. Masc. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፡ subst. 1) *segmentum, pars abscisa:* **ግምደ፡ድርግሕ፡** Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. **ግምዳት፡** legitur Prov. 16, 11, sc. **ከመ፡ግምዳተ፡ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπὴ ζυγοῦ, quod vertendum esset *frustula, particulae,* sed emendandum videtur **ግምጸት፡** — *Voc. Ae.:* **ግምድ፡ዘ፡ቀራጭ፡**

ግማድ፡ subst., m. et f., Pl. **ግማዳት፡** *segmentum, frustum:* **ግማደ፡ሥጋ፡** (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; **ደይ፡ውስቴታ፡ግማዳተ፡ዘዝሉ፡አበል፡** Hez. 24, 4; **ግማድ፡ዘተርፈ፡እምዕፅ፡** Sap. 13, 13; **በግማደ፡ልብሱ፡** Phlx. 10 (vid. sub **ሐሰየ፡**); trsl.: **ግማዳተ፡አብድ፡** Job 16, 7 (vid. sub **ቅንጣብ፡**).

ግምደት፡ n. act. *amputatio, putatio,* Lud. sine auct.

ገማዲ፡ n. ag. *putator* arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፡ subst. *sectio, amputatio* (passive): **ትግምድተ፡እልባሲሆሙ፡** Genz. f. 88.

I. **ገመጸ፡** I, 1 [غمض?] Subj. **ይግምጽ፡** 1) trs. *flectere, inflectere, inclinare:* **እምንእሰሙ፡ግምጽ፡ክሳዶሙ፡** κάμψον τὸν τράχηλον Sir. 7, 23 var.; **ወርቅ፡ገመጸሙ፡ልበሙ፡ለነገሥት፡** ἐξέκλινε Sir. 8, 2; in specie: jus, ut: **ለገሚጸ፡ፍትሕ፡** Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ለእጓለ፡ማውታ፡በእንተ፡ንዴቱ፡** Clem. f. 94. 160; **ከመ፡ኢይግምጹ፡ፍትሐ፡** f. 227; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ነዳይ፡** Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs.: *flecti, inclinare,* **ከመ፡ኢትግምጽ፡ነፍስከ፡መንገሌሃ፡** Sir. 9, 9; de limite: **ወትግምጽ፡እምሀየ፡መንገለ፡** . . . Kuf. 8.

ገመጸ፡ I, 2 *inflectere, incurvare:* **እምንእሰሙ፡ገምጽ፡ክሳዶሙ፡** Sir. 7, 23; **ዘይጌምጽ፡ክሳዶ፡** (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምጸት፡ n. act. *inclinatio:* **ከመ፡ግምጸት፡** (sic legendum videtur pro **ግምዳት፡**) **ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11.

II. **ገመጸ፡** I, 1 „*arrodere* panem dentibus" (Lud.), *atterere* [vicinum videtur **ገምዐ፡** et جمش]: **ሰላም፡ለስምዮን፡እንተ፡ሌሐቅሁ፡አጽንዖ፤በሐብለ፡በቀልት፡ይበውስ፡እንተ፡ይገምጽ፡ወይብልዖ፤** Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፡ quadrl. cui contiguum videtur **ጕሥዐ፡** (an etiam **ከዐ፡ሐሰ፡?**); amh. **ገሰገሰ፡** *festinare.*

አንገሥገሠ፡ V *commovere, agitare, excitare:* **ለእመ፡ኢታንገሠግሥ፡ነፍስ፡ለዕዕ፡**, Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — *Rad. Abb.:* **አንገሥገሠ፡ዘ፡አንሳሳ፡** et **አንቃቃ፡**

ነገሥጋሥ፡ subst. *concitatio, commotio, agitatio, aestus:* **ኦሪገንስ፡** (Origenes) **ሀሎኪ፡ እድ፡ ታፈቅር፡ ነገሥጋሠ፡ ከመ፡ ትግበር፡ ነቀልቃለ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** M. M. f. 198; **እለ፡ ነበሩ፡ ይትሀወኩ፡** (qui semper agitantur) **በነገሥጋሠ፡ ነፍስት፡ መዋቲት፡ ዘይእቲ፡ ደዌ፡ ነፍስ፡ ኢመዋቲት፡** Gad. Kar.

ገሥገሠ፡ *abradere* vid. sub **ገሰገሰ፡**

ጕሥዐ፡ vel **ጕሥአ፡** I, 1 [جَسَعَ جَوْشْ جَشَأَ ܓܫܐ; amh. **ገሣ፡**] 1) trs. *eructare, ebullire, (scatere)*, c. Acc.: **ኵሉ፡ ዘይጐሥዕ፡ ማይ፡** ἐρεύγεται Lev. 11, 10; Macc. f. 25; sermonem, verba: **በእለ፡ ይጐሥዑ፡ በእንቲአየ፡ ቃላተ፡ ዐመፃ፡** μοχθηροὺς ἐρεύγονται κατ' ἐμὲ λόγους Epist. Cyrilli ad Joann. Ant. in Cyr. f. 115; **ጐሥዐ፡ ልብየ፡ ቃለ፡ ሠናየ፡** Ps. 44, 1; his iisdem verbis incipit Lit. Mar. (N. T. rom. f. 170, 1) quare haec Lit. **ጐሥዐ፡ ልብየ፡** inscribitur N. T. praef. f. 1; Ps. 118, 171. 144, 7; **ዕለት፡ ለዕለት፡ ትጐሥዕ፡ ነቢበ፡** Ps. 18, 2; **ወጐሥዐ፡ ልብየ፡ ጥቀ፡ ጥበበ፡** 4 Esr. 14, 42; **ዘጐሥዐ፡ መጻሕፍተ፡ ጥበብ፡ ኵሉ፡** Enc. Jac. 10; omisso Acc.: Ps. 37, 8. 2) intrs.: *ebullire, scaturire,* **መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይጐሥዕ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ በከመ፡ ይጐሥዑ፡ አፍላጋት፡ ወይውሕዙ፡** Sx. Jac. 10; **እምነ፡ ሐዋርያት፡ ጐሥዐ፡ መንፈስ፡ ቅ"፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ መሃይምናን፡** Sx. Teq. 21. — *Voc. Ae.:* **ጐሥዐ፡ ዘ፡ ተፋ፡ ፈላኊ፡ ይ፡**; *aliud:* **ብ፡ ፈላ፡ ገሳኊ፡ ይ።**

አጕሥዐ፡ II, 1 *eructare* vel *ebullire facere*, Lit. 172, 2.

ጕሥዐት፡ n. act. *eructatio, ebullitio, scatebra:* **ከመ፡ ጕሥዐተ፡ ልበሙ፡ ይትናገሩ፡** Asc. Jes. 3, 21; **ጕሥዐተ፡ ኅሊና፡ ሰይጣናዊ፡** Cyr. f. 3; **ለፈላስፋ፡ ልበሙ፡ ኢተቶስሐ፡ በሃይማኖት፡ ወኢበርሁ፡ በብርሃነ፡ ዚአሃ፡ አላ፡ ይትአመኑ፡ በጕሥዐተ፡ ልበሙ፡** Chr. ho. 22; **ይሜህሩ፡ ፈጠራ፡ ዘእምጕሥዐተ፡ ልበሙ፡** M. M. f. 184.

ገሠጸ፡ I, 2 [rad. in Geez tritissima, etiam in lingua amh. obvia; eam Ges. in thes. cum יָכַר composuit, sed miro errore **ገሠረ፡** pro **ገሠጸ፡** scripsit p. 557. 604 et in Additam. p. 77] *castigare:* **መኑ፡ ይጌሥጾ፡ ሊተ፡ ለልብየ፡** ἐπιστήσει μάστιγας Sir. 23, 2; **ገሠጸ፡ ሥጋሁ፡** Lud. e Vit. S. a) *objurgare, increpare, redarguere, reprehendere,* ἐπιτιμᾶν Ruth 2, 16; Gen. 37, 10; Ps. 9, 5; **ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡** Sir. 11, 7; Matth. 9, 30. 16, 22. 17, 18; ἐγκαλεῖν Zach. 1, 4; ὠνείδισα Jes. 43, 12; **ትገሥጾሙ፡** (Subj.) **በቃልየ፡** διαπειλήσῃ αὐτοῦ Hez. 3, 17; ἐλέγχειν Job 32, 12; Sir. 21, 6; Matth. 18, 15; Luc. 3, 19; Eph. 5, 11; ἐπιτιμᾶν *increpare* mare Ps. 105, 10; ventos Matth. 8, 26; Marc. 4, 39. b) *graviter monere, admonere, hortari, dehortari,* ἐλέγχειν, **ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡** Sir. 19, 13. 14; **ይኄይስ፡ ትገሥጽ፡ እምትኊስ፡** 20, 2; νουθετεῖν Job 4, 3; 1 Reg. 3, 13; 1 Cor. 4, 14; Col. 1, 28. 3, 16; Tit. 3, 10; παρακαλεῖν, **ለምንት፡ በከ፡ ትጌሥጹኒ፡** Job 21, 34; Jes. 40, 1. 2; Luc. 3, 18; Tit. 2, 15; **ገሥጽ፡** 1 Tim. 4, 13; Kuf. 27. 35; **ገሥጸትየ፡** 4 Esr. 10, 5; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Matth. 12, 16. 20, 31; Marc. 3, 12; seq. **እምነ፡** c. Inf.: **ይጌሥጸኒ፡ እምሐዊር፡ ውስተ፡ ፍኖተ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡** Jes. 8, 11 var. c) *corrigere, disciplinam adhibere, instituere, erudire,* παιδεύειν, **እመ፡ ብከ፡ ውሉደ፡ ገሥጾ፡ ወመሀሮ፡** Sir. 7, 23; **ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ ይጌሥጽ፡ አሕዛቢሁ፡** 10, 1; **ይገሥጽ፡ ወይሜህር፡ ወይመይጥ፡** 18, 13; servos 30, 34; **ይገሥጽኪ፡ ተራሕቆትኪ፡** Jer. 2, 19; **ገሠጽከኒ፡ ወተገሠጽኩ፡** 38, 18; **በእንተ፡ ገሥጸቱ፡ ለአብድ፡** Sir. 42, 8; Deut. 8, 5; Ps. 15, 7. 93, 12; Hebr. 12, 6. 9; Eph. 6, 4; 2 Tim. 2, 25 (c. **ለ፡** Platt); 4 Esr. 8, 15; **ለምሂር፡ ወለገሥጾ፡** Enc. Nah. 7; ἐλέγχειν (de disciplina, quam Deus hominibus adhibet inflictis malis) Job 5, 17; Prov. 3, 12.

ተገሥጸ፡ III, 2 *castigari, admoneri, corrigi, disciplinam admittere:* **ዘእምንእስከ፡ ኢተገሠጽከ፡** Sir. 25, 3; **ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፡** 30, 8; **በምሕረት፡ ተገሠጹ፡** Sap. 11, 10; Ps. 89, 12; **ተገሣጺየ፡** νουθετούμενος Job 23, 14; Jer. 38, 18; Jes. 46, 8; **ተገሠጽ፡** Job 34, 16. 37, 13; Ps. 2, 10; Hebr. 10, 25; **ዘይትጌሠጹ፡ በሥርዐታ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡** Clem. f. 196; episcopus **ገሠጸ፡ ወኢተገሠጸ፡** Sx. Tachs. 12; **ከመ፡ ይትገሠጽ፡** ἵνα ἄρτιος ᾖ 2 Tim. 3, 17.

ግሡጽ፡ part. *castigatus,* a) *reprehensus, objurgatus,* Can. Nic. 3 (2); F. N. 6. b) *bene institutus, morigerus:* **ወልድ፡ ግሡጽ፡ ያስተፌሥሕ፡ አበዊሁ፡** Fal. f. 64; Lud. ex Enc. Hed. 12. c) *bonis moribus imbutus, eruditus:* philosophi **ሰብእ፡ ግሡጻን፡** Fal. in Prol.; **ብእሲ፡ ኢኮነ፡ ግሡጸ፡** Fal. (vid. sub **ዲበግ፡**); Andronicus patriarcha Al. erat **ግሡጽ፤ በትምህርተ፡ መንፈስ፡ ዐቢይ፡ ወእኩ፡ ሕጹጽ፡** Enc. Ter 8.

ገሣጺ፡ n. ag. *castigator, institutor:* **ገሣጼ፡ ሕዝብ፡ አብዳን፡** Enc. Hed. 13.

ግሣጼ፡ n. act. *castigatio, admonitio:* Joel **ነቢየ፡ ምሀር፡ ወግሣጼ፡** Enc. Teq. 21.

ተግሣጽ፡ subst., m. et f., Pl. **ተግሣጻት፡** 1) *increpatio, objurgatio, reprehensio:* πρόσταγμα Job 26, 13; ἐπιτίμησις Job 26, 11; Ps. 17, 18. 75, 6. 103, 8; Koh. 7, 6; ἐλεγμός Jes. 50, 2; Sir. 21, 6; ἔλεγχος 2 Tim. 3, 16; *refutatio* Enc. Tachs. 22. 2) *castigatio, animadversio:* **አ.ያዐርዕ፡ ተግሣጸ፡** ἐνδελεχήσει μάστιγας αὐτῷ Sir. 30, 1; **ተግሣጸ፡ እግዚ"፡** ὀργὴ κυρίου Mich. 7, 9. a) *disciplina, morum conformatio,* παιδεία, **መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡** μάστιγες καὶ παιδεία Sir. 22, 6; Prov. 1, 2. 3, 11. 12, 1; Ps. 49, 18; Deut. 11, 2; Jes. 50, 5; Jer. 2, 30. 17, 23. 39, 33; Hebr. 12, 5. 7; **ተግሣጸ፡ ሰሎሞን፡** αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος inscripta est Proverbiorum pars posterior, sc. Prov. 25—29; **በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ክህናት፡** F. M. 32; **በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ሕዝባውያን፡** F. M. 34. b) *institutio, eruditio:* **ተግሣጹ፡** τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ Job 23, 11; δικαιώματα Sir. 4, 17; **ዕቀብ፡ ተግሣጸሙ፡ ለአእሩግ፡** διήγημα 8, 9; συμβουλία 6, 23; ῥήματα 12, 12; διδασκαλία Rom. 15, 4. c) *admonitio, adhortatio, paraenesis:* νουθέτησις, νουθεσία Prov. 2, 2; Job 5, 17; 1 Cor. 10, 11; Lud. Comm. hist. p. 308; Chrys., ubi singulis homiliis adjecta est pars paraenetica, **ተግሣጽ፡** inscripta; *tractatus paraeneticus,* ut: **አባ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ቤዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቍዔት፡** Sx. Haml. 7; Masc. 20; Ter 15. 23; Chrysostomus **ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ብዙኃተ፡** Chrys. f. 1.

መገሥጽ፡ part., f. **መገሥጽት፡** 1) *castigator, reprehensor, (censor),* ὁ ἐλέγχων Chr. Ta. 30. 2) *institutor, morum formator, paedagogus:* **መምህር፡ መገሥጽ፡** 1 Tim. 3, 2; παιδευτής Hos. 5, 2; **ቀሲስ፡ በአምሳለ፡ መገሥጽ፡** Did. 1; **መምህር፡ ወመገሥጽ፡ ዘአልህቀ፡ ደቂቀ፡ በንጹሕ፡** Did. 4; **መምህር፡ የዋህ፡ ወዕጉሥ፡ መገሥጽ፡** Did. 6; **ጳውሎስ፡ ኄር፡ ወመገሥጽ፡ ለአሕዛብ፡** Did. 33. 3) *monitor,*

hortator: አብ፡ መገሥጽ፡ πατὴρ νουθετῶν Sap. 11, 11; መገሥጽት፡ (παραίνεσις) 8, 9.

ግሬ፡ subst. [fortasse pro ግሬው፡, referendum ad radd. חור (ኀረወ፡), כור (ከረ፡), غار עור (ዐረ፡), קור, quibus potestas *fodiendi* et *cavandi* inest] *favus;* semper conjunctum cum መዓር፡, sc. መዓረ፡ ግሬ፡ et usurpatum pro κηρός *cera:* Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6. 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam መዓረግሬ፡, ut: በከመ፡ መዓረግሬ፡ የኀትም፡ ሰብእ፡ በማኅተመ፡ ወርቅ፡ ὥσπερ εἰ κηρῷ τις ἐμπήξει σφραγῖδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — *Voc. Ae.:* መዓረ፡ ግሬ፡ ዘ፡ ሠምዕ፡ ምስለ፡ መዓርጊ፡ ይ፡

ጌሬ፡ *galea* vid. sub ገየረ፡

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. ገራውህ፡ [ni fallor i. q. قَرَاح قِرْوَاح *terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus*] *ager* vel *campus arabilis, terra arva, arvum, rus:* Gen. 23, 13. 17. 33, 19. 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8. 28, 25. 36, 2. 61, 11; Jer. 6, 12. 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5. 24, 18; Luc. 13, 19 (κῆπος); ገራውህ፡ Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περισπόρια); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10. 39, 15; Joel 1, 10 (πεδία); Hez. 36, 30; Judith 2, 27. 8, 7; Matth. 12, 1. 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus እመበ፡ ውስተ፡ ከልእ፡ ብሔር፡ ገራውህ፡ (scriptum est በራውኅ፡) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I ገርሕ፡) — *Voc. Ae.:* ገራህት፡ ጉርን፡ ብ፡ እርሻ።

I. **ገርሕ፡** subst. *merx, mercatura* [جرح I et VIII (جرس VIII et جرش VIII et جرم I. VIII) *comparavit, sibi acquirere studuit*]: እምደሰያት፡ አብዝኀ፡ ገርሐኪ፡ τὴν ἐμπορίαν σου Hez. 27, 15; ወያመጽኡ፡ ተግባሮሙ፡ ዕሡቀ፡ ይርከብ፡ ገርሖሙ፡ φέροντες ἐμπορίαν — θησαυρούς 27, 24. — At eodem referendum videtur ገራውሕ፡ γόμος Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a ገሬሕት፡ vel ገራሕት፡; modo lectio sana sit). — *Voc. Ae.:* ገርሐኪ፡ ዘ፡ ዋጋሽ፡

II. **ገርሕ፡** subst. „*equus tractatus, institutus,* aliâs ፈረስ፡ ርዩዕ፡, un cheval dressé" Lud. auct. Greg. — Amh. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad ተረየዐ፡ (Arabes habent جَرْن).

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum كرم (Isenb. lex. p. 172) sed cum وجر יָגֹר גּהר composuerim] Subj. ይግረም፡, *verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere,* እስመ፡ ብዙኀ፡ ዘይገርም፡ (v. "ጌርም፡) ቀቲሎቱ፡ (v. "ሎቱ፡) 1 Par. 10, 4; a) c. እምነ፡ comparationis: ዘይገርም፡ (v. pro ዘይጌርም፡) እምዝ፡ Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; ብከሙ፡ (habetis eum qui) ዘይገርም፡ እምነገሥት፡ Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (es graut einem): ነገሥቶሙ፡ ይደነግፁ፡ ወይገርሞሙ፡ Hez. 32, 10; ገረሞሙ፡ ለዐይኖሙ፡ 2 Esr. 16, 16; ኢትፍርህዎሙ፡ ወኢይገርምክሙ፡ Jsp. p. 347.

ገረመ፡ I, 2 1) *terrere, ex-, perterrere, terrorem injicere, formidare facere:* ትጌርመኒ፡ ἐκφοβεῖς με Job 7, 14. 23, 15; Ps. 18, 9; Sap. 11, 20; ትጌርሞ፡ ወታደነግፆ፡ Sir. 4, 17; ለፈራኄ፡ እግዚ"፡ አልቦ፡ ዘይጌርሞ፡ 31, 16; Judith 16, 25; ይጌርሞሙ፡ ለአሕዛብ፡ Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: ክርስቶስ፡ ገረማ፡ ለዕፀ፡ በለስ፡ ወየብሰት፡ M. M. f. 111 legendum videtur ረገማ፡). 2) *formidabilem esse,* Hen. 21, 7; መንግሥት፡ እንተ፡ ትጌርም፡ እምኵሉ፡ መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: እስመ፡ ብዙኀ፡ ዘይጌርም፡ ቀቲሎቶ፡ 1 Par. 10, 4 var.

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem* ex. gr. imperantis, dominantis, *territare, minari, terribilem esse:* ተገረሙ፡ በአፍርሆቱ፡ Gad. T. H.; principes ኢይምጽኡ፡ በተገርሞ፡ (paulo infra በትግርምት፡) ውስተ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 120; ኢይሰምዕ፡ ድምፀ፡ ዘይትገረም፡ φορολόγου Job 39, 7; እንዘ፡ ይትሜአከሙ፡ በተገርሞ፡ Jsp. p. 297; መንግሥት፡ እንተ፡ ትትገረም፡ እምኵሉ፡ መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: ኢትትገረመኒ፡ አፀረ፡ እግዚ"፡ በኵነኔከ፡ Jsp. p. 289; ተገረምዎሙ፡ ወፀረሮሙ፡ p. 378.

ግሩም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus,* φοβερός Deut. 1, 19. 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31. 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27. 31; ኵነኔ፡ ግሩም፡ Enc. Hed. 22; ግሩማን፡ ከንክምሙ፡ ለአዝማድየ፡ Ps. 30, 14; ግርምት፡ ረሰይዋ፡ ለምድር፡ Num. 13, 32; ግሩመ፡ ገጽ፡ ἀναιδὴς προςώπῳ Deut. 28, 50; ግሩም፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ነባቢ፡ በውስተ፡ ሀገሩ፡ Sir. 9, 18; ግሩመ፡ ከነ፡ (ሙሴ፡) ላዕለ፡ ፀር፡ 45, 2; ኢኮኑ፡ ግሩማን፡ ለዘይገብር፡ ሠናየ፡ Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido:* በእንተ፡ ግሩም፡ ዘረከበኒ፡ Job 3, 24; ግሩም፡ (v. ግርማ፡) እምኀበ፡ እግዚ"፡ ὁ φόβος Job 13, 11; ነበብኩ፡ ግሩመ፡ Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus,* de Deo; Ps. 46, 2. 75, 7. 11. 95, 4; 2 Esr. 11, 5. 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 8, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: ወለብሰት፡ አልባሰ፡ ክብሪ፡ ወኮነት፡ ግርምት፡ ἐπιφανής Esth. 5 apcr.; ግሩም፡ ውእቱ፡ ጥቀ፡ φοβερὸς ibid.; de loco sacrosancto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percellit alqm 4 Esr. 1, 4; ምእናም፡ ግሩም፡ Lit. 160, 4. — Adv. ግሩመ፡ *auguste* Ps. 138, 13.

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror,* etiam *causa terroris, formido, terriculamentum:* እግዚ"፡ አንበረ፡ ግርማሁ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6. 17; ግርማ፡ ዐቢይ፡ ወድቀ፡ ላዕሌሁ፡ Kuf. 14. 30; Job 39, 19. 41, 5; ግርማ፡ ሌሊት፡ Job 4, 13; Ps. 90, 5; ግርማ፡ መዐትከ፡ Ps. 89, 13; እምግርማ፡ ቃሉ፡ ደንገፁ፡ አሕዛብ፡ Jes. 33, 3; φοβερισμοί Ps. 87, 17; በግርማ፡ ዐቢይ፡ ἐν ὁράμασι μεγάλοις Jer. 39, 22; ከመ፡ ይርአይ፡ ግርማ፡ Job 33, 16; ድምፀ፡ ግርማ፡ Jer. 37, 5; Deus ይኩንክሙ፡ ግርማክሙ፡ Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit: ምስለ፡ ግርማሆሙ፡ Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; ግርማ፡ አክይስት፡ γαυρίαμα δρακόντων Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda* Dei regisve, *magnificentia veneranda* vel *formidabilis:* ግርማከ፡ Job 13, 21. 25, 2. 31, 23; እምገጸ፡ ግርማ፡ እግዚ"፡ Jes. 2, 10. 19 var.; አመጽእ፡ ግርማየ፡ ላዕሌከ፡ τὰ ἔνδοξά μου Jes. 48, 9; δόξα

regis Dan. 5, 18; ልቡስ፡ ውእቱ፡ ኵሎ፡ አልባሰ፡ ግርማሁ፡ ἐπιφανείας Esth. 5 apcr.; ግርማ፡ መብረቅ፡ δόξα Act. 22, 11. 3) *dignitas, gravitas;* ግርማ፡ sacerdotii II Can. Nic. 31; Enc. Nah. 30; Mariae virginis, Lud. e Ssal. Req.; ዘበዝኀ፡ ሠሐቁ፡ የሐጽጽ፡ ግርማሁ፡ Fal. f. 21.

ግረምት፡ subst. *terriculamentum, formido:* ወይከውኖሙ፡ ለግረምቶሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris መግረምቶሙ፡) ብሔረ፡ ይሁዳ፡ φόβητρον Jes. 19, 17 (siquidem lectio bona est).

መግረምት፡ subst. id.: ወይከውኖሙ፡ ግብጽ፡ መግረምቶሙ፡ ለብሔረ፡ ይሁዳ፡ Jes. 19, 17 var.

መግረሚ፡ part. c. term. adj. *terrens, terribilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትግርምት፡ subst., m. et f., 1) *res timenda* vel *terrorem injiciens:* ኢትፍርሁ፡ ትግርምቶሙ፡ Jes. 8, 12. 2) *terrores quos quis injicit* vel *quibus terret* alqm, *minae, terricula:* ትግርምቱ፡ ያወድቆ፡ Job 15, 21; Herm. p. 47; ኢትፍርሁ፡ ጽዕለተ፡ ሰብእ፡ ወኢትግርምቶሙ፡ φαυλισμός (*dirae*) Jes. 51, 7; እለሰ፡ ኢይፈርሁ፡ ትግርምቶ፡ ለውእቱ፡ ንጉሥ፡ Clem. f. 156; Enc. Ter 27; Org. 3.

ጋርሣ፡ subst. (modo lectio sana sit) ut videtur nomen cibi, fortasse *offa* (sicut ጕርሻ፡ Lud. lex. amh. c. 87): ውስተ፡ መከን፡ አኀው፡ ድውያን፡ አልቦ፡ ዘይብላዕ፡ ጋርሣ፡ ወኢይስተይ፡ ወይነ፡ ዘእንበለ፡ ዘይደዊ፡ Reg. Pach.

ገረረ፡, rarissime ገረ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *trahendo* גָּרַר جَرَّ est; inde propagatur *trahere* alqm i. e. *ducere* et intrs. *trahi* i. e. *duci, ducem sequi, obsequi,* coll. جَرَّ X *se dedit arbitrio* alcjs *eique obedivit,* جَرَعَ IV] Subj. ይግርር፡, rarius ይግረር፡, *se dedere* vel *submittere* alicui, *se subjicere imperio* alcjs vel *subjectum esse, in potestatem* alcjs *se permittere, parere, subigi;* politice: ለሊሆሙ፡ ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1; 2 Reg. 10, 19 (ubi Cod. R ገሩ፡ pro ገረሩ፡ exhibet); συνεστάλησαν Jud. 11, 33; ὑπακούσονται Jes. 11, 14; c. ለ፡ alicui: ግረሩ፡ ሎሙ፡ ἐπικαλέσασθε αὐτούς Judith 7, 26; ὑπετάγησαν 1 Par. 29, 24; ተአዘዘት፡ ወገረረት፡ ኵላ፡ ምድር፡ ለእግዚ"፡ 22, 18; ፈቀዱ፡ ይግርሩ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 295; ከመ፡ ይግርር፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡ 4 Esr. 11, 7 var.; ኢይግርር፡ ኤጲስቆጶስ፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ለካልኡ፡ እምነ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ F. N. 4; de servo: እመሰ፡ ኢገረረ፡ πειθαρχεῖν Sir. 30, 38; de creaturis, δεδάμασται Jac. 3, 7; ኢይገርር፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡ ὑποτάσσεται Rom. 8, 7 Platt. — *Voc. Ae.:* ገረረ፡ ዘ፡ ተገዛ ።

ገረረ፡ I, 2 *subjectum esse, parere:* ዘይትኤዘዝ፡ ወይገርር፡ ለአበዊሁ፡ Sx. Genb. 18.

አግረረ፡ II, 1 *subjicere imperio* alcjs vel suo, *subjungere sub potestatem* alcjs vel suam, *subigere, perdomare, domare:* ኵሎ፡ በሓውርተ፡ አግረርየ፡ ἐπικρατήσας Esth. 3 apocr.; 4 Esr. 11, 7. 14, 37; Dan. 2, 40. 44; 2 Par. 11, 1; ኵሎ፡ አግረርከ፡ ሎቱ፡ Ps. 8, 7. 17, 51. 46, 3. 143, 3; Eph. 1, 22; አግረሮ፡ Hebr. 2, 8; አግረሮሙ፡ ἐτροπώσατο αὐτούς 2 Reg. 8, 1; ታገርረከ፡ ምሕረተ፡ እግዚ"፡ εἰς μετανοήν σε ἄγει Rom. 2, 4 rom.; እስከ፡ ታገርሮ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 4, 17; ለልሳን፡ አልቦ፡ ዘይክል፡ አግርሮታ፡ δαμάσαι Jac. 3, 8; ይሰርሕ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡ Sir. 38, 26; *exercere* alqm ad alqd, γυμνάζειν, አግርር፡ ርእሰከ፡ ለጽድቅ፡ 1 Tim. 4, 7.

ግሩር፡ part. *subjectus, obnoxius:* ግሩር፡ ታሕተ፡ መከየዴ፡ እግር፡ Org. 1; ὑπόδικος Rom. 3, 19; እቀውም፡ ግሩር፡ ለኵኔ፡ Act. 26, 6.

I. ግረት፡ n. act., *actio subjiciendi* et *domandi, subactio,* Gad. Kar.; γυμνασία (*exercitium*) 1 Tim. 4, 8.

ገራሪ፡ n. ag., Pl. ገራርያን፡ *submissus, obsequens:* አግንያን፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ ወገራርያን፡ ለነገረ፡ አኀው፡ Gad. Kar.

መግረሪ፡ part. c. term. adj., sec. Lud. etiam መግርር፡, *subactor, domitor:* Christus መግረሬ፡ ፀርየ፡ Genz. f. 18 al.; Kbr. Nag. n. 113; መግረሪ፡ ፀር፡ Lud. e Ssal. Req.; Daniel መግረሬ፡ ዐናብስት፡ Org. 4.

II. ግረት፡ subst., species *acaciae* (seu spinae aegyptiacae): ዕፀ፡ ግረት፡ Sx. Sen. 17; ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቱጽለ፡ ዕፀ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡ M. M. f. 48. — *Voc. Ae.:* ግረት፡ ዘ፡ ግሩር፡ (De ግሩር፡ dichrostachys cinerea, acacia eburnea, acacia planifrons vid. Harris II ጸዐ. p. 36).

ገርስ፡, (si non ገሬስ፡) subst., Pl. ገርሳት፡, ut videtur *cardo januae* [rad. גרש, جرش, de qua vid. Ges. thes. p. 306, contigua est radici جَرَّ, unde جَارُور *cardo*]: ወከዕበ፡ አስተዳለወ፡ ብርተ፡ ብዙኀ፡ ዘአልቦ፡ መድሎት፡ ለገርሳት፡ (v. ገርሶተ፡) ኆኅው፡ ወለበዕድኒ፡ ግብር፡ καὶ τοὺς στροφεῖς ἡτοίμασε καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμός 1 Par. 22, 3. — *Voc. Ae.* duplex interpretamentum habent: ሰናስል፡ ገሬሳት፡ መዋቅሕት፡ ብ፡ ሰንሰቱ፡; *aliud:* ገሬስት፡ (v. ገሬሳን፡) ዘ፡ ሰንሰለት፡; *aliud:* ገረሰ፡ (v. ጌረሰ፡) ዘ፡ ሰርሐ፡; *aliud:* ሐነጸ፡ ሣረረ፡ ገረሰ፡ ብ፡ ሰራ ።

ግራብ፡ subst., Pl. ግራባት፡, ut videtur, *uter, culeus* (coll. جِرَاب): in horto beatorum ለእመ፡ ኀሠሥከ፡ ቀብአ፡ ዘይት፡ ትረክብ፡ ኀበ፡ ግራባቲሃ፡ (sc. ለገነት፡); aurum si quaesiveris ትረክብ፡ ኀበ፡ መዛግብቲሃ፡ al.) M. M. f. 213; ተመልአ፡ ግራብተ፡ ምስጢር፡ ወይነ፡ አምልክ፡ ዘፈልፈለ፡ እምገቦ፡ ትስብእተ፡ መለኮት፡ Org. 7 (ubi Lud. *calicem* vel *poculum* interpretatus est).

ጕርን፡ (etiam ጎርን፡ et ጉርን፡ et ጕርና፡) subst. [sive obsoletum sive peregrinum, nam aliâs frequentant ዐውድ፡ et ምክያድ፡; respondet גֹּרֶן جُرْن] *area* frumentaria: ጕርን፡ v. ጎርን፡ እርና፡ 1 Par. 21, 15. 18. 21 (ጕርና፡). 22. 28; 2 Par. 3, 1; Org. 1. — *Voc. Ae.:* ጕርን፡ ዘ፡ ሕርሻ፡ (v. ኅንስሩ፡); *aliud:* ገራሕት፡ ጉርን፡ ብ፡ እርሻ ።

ጕርዔ፡ (passim ጕርዔ፡) subst. m., rarius f. (ut Prov. 8, 7), Pl. ጕራዒት፡ [גַּרְגְּרוֹת גָּרוֹן, ܓܓܪܬܐ, جِرِّيَّة, جُرْجُر et غُرْغُر] *guttur, gula, fauces,* λάρυγξ et φάρυγξ, ጎጤ፡ ጕርዔከ፡ እምነ፡ ጽምእ፡ Jer. 2, 25; ጥዑም፡ ለጕርዔየ፡ Ps. 118, 103; ጕርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡ Job 12, 11. 34, 3. 20, 13; ጕርዔ፡ ይፈልጦ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡ Sir. 36, 24; Cant. 2, 3; ይጠግዕ፡ ልሳኖሙ፡ በጕርዔሆሙ፡ Job 29, 10; Thren. 4, 4; Ps. 21, 16; ስሕከ፡ ጕርዔሁ፡ Jsp. p. 376; ሰላም፡ ለጕርዔኪ፡ I Sal. Mar. 17; ጕርዔየ፡ ይነብብ፡ Job 6, 30; Prov. 5, 3. 8, 7; ኢታርትዕ፡ ጕርዔከ፡ Sir. 34, 12; ኢትክሎ፡ ነቢበ፡ በጕርዔከሙ፡ Clem. f. 260; Did. 2; Pl. ጕራዒት፡ (etiam pro Sing. usur-

patum, sicut *fauces*) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; መቃብረ፡ ጕርዔ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.*: ጕርዔ፡ ዘ፡ ጉረር፡ (ጉሮሮ፡).

ጐርዐየ፡ quadrl. I denom. *jugulare*; *Voc. Ae.*: ዘባሕ፡ ጐርዐዩ፡ (sic) ዘ፡ ሐረዱ፡ — *Rad. Abb.* habent: ጐርኤመ፡ ብ፡ አነመ፡

ተጐርዐየ፡ III, 1 *se ipsum jugulare* (si non: *strangulare*): እምፈተውኩ፡ ለልየ፡ እትጐርዐይ፡ ἐμαυτὸν χειρώσασθαι Job 30, 24.

ትግርዕት፡ vid. sub ትግዕርት፡ sub ገዐረ፡

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e *carbasinus*, καρπάσινος) *linteum subtilissimum, carbasinum*: Christus በሰንዱኒ፡ ገርዜን፡ ተቀብረ፡ በመቃብር፡ hom. Epiph. in Cyr. f. 118; አምጽኡ፡ ልብሰ፡ ገርዜን፡ ለግንዘተ፡ ሥጋሁ፡ Lit. Chrys.; Christus ዘተጠብለለ፡ በልብሰ፡ ገርዜን፡ Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; ለምሥዋዕ፡ ይኩን፡ መንጠላዕት፡ ዘገርዜን፡ ንጹሕ፡ ዘ አልቦ፡ ነውር፡ Kid. f. 6; ከድንኒ፡ ገርዜነ፡ ጸጋ፡ ዘኢአነምዎ፡ ጠቢባን፡ III Sal. Mar. 17. — *Voc. Ae.*: ገርዜን፡ ዘ፡ ሻሽ፡; *aliud*: ብ፡ መረዊ፡ ወሻሽኒ፡ ይ ።

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) γελγέλ גַּלְגַּל *rota*, *turbo* Hez. 10, 13. 2) „*unum e septem coelis*, quos Aethiopes asserunt", Lud. ex Org. 2; ገርጌል፡ „primo die creatum esse, nugatur auctor Libr. Myst." (Lud.); ምሕላሳኒ፡ አዕርግ፡ ጌርጌለከ፡ Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub גרר n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) *se volutare, volutari*: ናንገርግር፡ በተፋቅሮ፡ ἐγκυλισθῶμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa ዘታንገረግር፡ በተዘውዖ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወአንገርገረ፡ እንዘ፡ ይበኪ፡ Sx. Masc. 3; አንገርግሮት፡ Phlx. 110 (vid. sub አልኰመ፡); አንገርገረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Gad. T. H.; አንገርገረ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡ ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; ከመ፡ ሐራውያ፡ ዘይኤጽር፡ ታሕተ፡ ወያጸንን፡ እመንገለ፡ ከርሡ፡ ወያንገረግር፡ ውስተ፡ ጸብር፡ κάτω νεύουσι πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) *facere ut se volutet* alqs: እኩይ፡ ጋኔን፡ አኀዞ፡ ወያንገረግሮ፡ Matth. 17, 15; diabolus አውደቆ፡ ወአንገርገሮ፡ Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor አንገርገሮሙ፡ (ለአባግዒሁ፡ ድውያን፡) ውስተ፡ ውእቱ፡ መሬት፡ (cui medica salubritas inerat) Sx. Sen. 15. — *Voc. Ae.*: አንገርገረ፡ ዘ፡ ተንከባለለ ።

ነገርጋር፡ subst. *volutatio*, nomen morbi, quem *epilepsiam* dicunt (sec. Lud. *jectigatio*, Beitstanz): ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ ወነገርጋር፡ Clem. f. 178; እለ፡ በሙ፡ ነውረ፡ ዘነገርጋር፡ ወዘጋኔን፡ ኢይሠየም፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 130; ዘነገርጋር፡ *epilepticus* Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; እለ፡ ነገርጋር፡ Matth. 4, 24.

ጐርጐረ፡ rad., cognata cum ጕርዔ፡, غرغر جرجر (etiam הִתְגּוֹרֵר Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non ነገረ፡

አንጐርጐረ፡ V *murmurare*, *fremere* prae impatientia vel indignatione, *queritari*, *indignabundum esse*, *stomachari*: እለ፡ ያንጐረጕሩ፡ οἱ γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; ለምንት፡ ያንጐረጕር፡ ሰብእ፡ Threu. 3, 38; Judith 5, 22; Ps. 58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζειν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; አንጐርጐሩ፡ ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλίζεσθαι); Joh. 7, 12; c. ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel በላዕለ፡ Num. 17, 20; Ex. 16, 8, vel ዲበ፡ Ex. 17, 3 var.; c. ላዕለ፡ rei: ኢታንጐርጕር፡ ላዕለ፡ ጸጋ፡ ዘወሀበከ፡ Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነገርጋር፡ subst. (m.) *murmuratio, quiritatio, querela, indignatio*, γογγυσμός Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; አኀደግዎሙ፡ እኩየ፡ ነጐርጓሬ፡ Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ὀργή 1 Tim. 2, 8.

መንጐርጕር፡ et **መንጐራጕር፡** part., f. መንጐራጕሪት፡ *murmurator, querulus, stomachosus*: መንጐርጕራን፡ et መንጐራጕራን፡ κέρκωπες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; ኢትኩን፡ መንጐርጕረ፡ Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; መንጐራጕሪት፡ Fal. f. 38. 52 (vid. sub አደመኒ፡).

ግርጣጥ፡ subst. nomen *instrumenti musici* cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. ገንታ).

ግሬጽ፡ n. prgr. sc. γρύψ (in Acc.) *gryps* avis (cui respondet פֶּרֶס *aquila ossifraga*), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam ኤጥምጵጥር፡ avem albam rapacem cadavera quaerentem", Lud. (vid. Lud. lex. amh. c. 64).

ጐረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: ሐራውያ፡ ዘውእቱ፡ መፍልስ፡ ወጥረሲሁ፡ እኩይ፡ ወጐረጸ፡ (sic) ለስጥና፡ ወጐየየ፡ et interpretatur „*invasit* Setnaelem ut fugeret".

መጕረጽ፡ subst. ut videtur *instrumentum scalpendi* i. e. *unguis aduncus* [? ܓܪܕ גרד جَرَّ *scalpsit*, *scabit*, حرش et خرش]: አራዊት፡ መሣጥያን፡ እለ፡ በሙ፡ ጽፍራት፡ ወመጕረጽ፡ F. N. 23.

ገረፈ፡ *rete confecit*, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. *verriculum, sagena, rete* [de rad. גרף, cui primitus vis *rapiendi* et *verrendi* inerat, vid. Ges. thes. p. 304] σαγήνη Matth. 13, 47; ኀሠሡ፡ ከመ፡ ይግበር፡ ሎሙ፡ ገሪፈ፡ Phlx. 125; ከመ፡ ያመሥጥ፡ ወይጠልእ፡ አመሥገርት፡ ገሪፍ፡ Enc. Tachs. 10; መሥገርት፡ ገሪፍ፡ አንተ፡ ታስተጋብእ፡ ዘመደ፡ ኵሉ፡ ዓሣት፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ገሪፍ፡ ዘ፡ መረብ፡

ጕሬፋ፡ vel ኀሪፋ፡ subst. ut videtur *poena*, *supplicium*: በልሒነ፡ እምኀሬፋኒ፡ ወእምቀዳሚት፡ አበሳነ፡ ἀνιέντα ποινῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi ገረፈ፡ significatu *virgis caedere, flagellare, castigare, punire*?]. At *Voc. Ae.* ad Cyr. exhibet: ጕሬፋኒ፡ ዘ፡ ኀጋይኒ፡; eodemque pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: ጕራፍት፡ (v. ጕረፋት፡) ዘ፡ ከንቶ፡ [جرح?].

ጌሰም፡ *cras* vid. sub ጌሰ፡

ገሰሰ፡ vel ገሠሠ፡ I, 1 [גָּשַׁשׁ ܓܫ vel ܓܣ, جَسَّ] Subj. ይግስስ፡ 1) *palpare, con-, attrectare, manu tangere*, ገሲስ፡ ψηλάφησις Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: ትወዲ፡ እዴከ፡ ሎቱ፡ ለገሲሶቱ፡ Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26;

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53. 54 (vid. sub ሐዋስ፡). 2) *tangere, attingere*, ἅπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡ወከዐበ፡ይደግም፡ገሲሶ፡ Sir. 31, 30; ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ 13, 1; Jes. 52, 11; ዘኢይከውኖሙ፡ለገሲስ፡በእደዊሆሙ፡ Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; ገሰሶ፡አዕይንቲሁ፡ 8, 25; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ Col. 2, 21; F. M. 31, 3; ገሰሰኒ፡አፉየ፡ Jer. 1, 9; እደ፡እግዚ"፡ገሰሰኒ፡ Job 19, 21; ኢትገሰስከ፡እኪት፡ Job 5, 19. 4, 5; ገሰሶ፡እግዚ"፡ወአኀዞ፡ለምጽ፡ 4 Reg. 15, 5; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — *Voc. Ae.*: ገሠሰ፡ዘ፡ዳሠሠ፡ v. ደኅሠሠ፡

አግሰሰ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attrectari, manu tangi*: ተገሰ፡(ኢየሱስ፡)እምቶማስ፡ Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; ኢይትገሰስ፡ Nah. 3, 1 var.; እሳት፡አንተ፡ኢትትገሰስ፡ Deg.; Org. 1.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, contrectatio, tactio, tactus*: ኢልኩፉን፡በግሰት፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52; በግሰት፡እድ፡ F. M. 14, 1; በግሰት፡ከናፍሪሁ፡ለዳንኤል፡ M. M. f. 92; Org.

ገሳሲ፡ n. ag. *palpator, contrectans*: መቴዎስ፡ገሳሴ፡ቍስልከ፡ (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. ገሳሲት፡ Org. 1.

ግሳሴ፡ subst. *attrectatio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገስገሰ፡ quadrl. I et ገሠሰ፡ I, 1 *deradere, abradere*: እምድኅረ፡ገስገስዎ፡ (v. ገሰስዎ፡) ለውእቱ፡ቤት፡ μετὰ τὸ ἀποξυστῆναι τὴν οἰκίαν Lev. 14, 43.

ገስገሰ፡ *commovere* vid. sub ገሠገሠ፡

ግብ፡ *fovea* vid. sub ገበበ፡

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ገብላ፡, rarius ግብላ፡, subst. m. et f., Pl. ገብላት፡(ግብላት፡) *lacus* vel *canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ληνοί ገብላት፡ Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. ግብላት፡) Ex. 2, 16; ገብላተ፡እብን፡ዘያሰትዩ፡ባቲ፡አፍራሰ፡ Sx. Masc. 1; ዘያአምር፡ወኢይገብር፡ይመስል፡ገብላ፡ሐጹረ፡ሠናየ፡ዘምሉእ፡ማየ፡ዘእምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወያነጽሕ፡ብዙኃነ፡እምርስሐታቲሆሙ፡ (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גָּבַר *valuit, fortis fuit*; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. ይግበር፡ 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Joh. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) trans., *facere*, a) *creare, condere*: Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43, 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. እምኔ፡ materiae: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre* fructum Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere* radices Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere* umbram ገብረ፡ጽላሎተ፡ Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; መዛግብተ፡ Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; c. እምኔ፡ materiae: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen.: Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; ትገብር፡(ለወርቅ፡)አክሊላተ፡ Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; ይገብር፡ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; ማኅደረ፡ Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; ምርፋቀ፡ Joh. 6, 10; መካነ፡ 2 Reg. 7, 10; ቤተ፡ Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum: 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; ኀይለ፡ Deut. 8, 17; ስመ፡ Gen. 11, 4; 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; ቄንማተ፡, መዛግብተ፡ Luc. 12, 33; አዕርክተ፡ Luc. 16, 9. f) *instituere, peragere*, convivium, festum Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14; Kuf. 7; ግበር፡በዓለከ፡ Nah. 2, 1; ገብረ፡ተዝካሮ፡ Mavâs.; Enc. Mag. 8; ጉባኤ፡ Enc. Teq. 19; bellum (*gerere*) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus* vel *negotium facere*: Koh. 9, 10; ሰዱሰ፡ዕለተ፡ትገብር፡ግብረ፡ Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; ይግበር፡ግብሮ፡ Gen. 39, 11; ቦኡ፡ይግበሩ፡ግብረ፡በቤተ፡እግዚ"፡ Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12, al. i) *efficere*, (bewirken, verursachen): ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምገልተ፡ Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; ሰላመ፡ Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; ሁከከ፡ Rom. 16, 17; መድኀኒተ፡ Luc. 1, 68; ፍሥሓ፡ Act. 15, 3; ማዕሌተ፡ Am. 7, 11; seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: ገብረ፡ሎሙ፡ይፍርሀዎሙ፡ (v. ከመ፡ይፍ"፡) ኵሉ፡ዘነፍስ፡ Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. በዘ፡ Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*, ኢገበርከ፡ሎቱ፡መዐቶ፡ 1 Reg. 28, 18; ዘፈቀደ፡በልቡ፡ይገብር፡ Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; ገቢረ፡ግበር፡በከመ፡አዘዝኩ፡ (ἐπιτελέσεις) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; መንከረ፡ Ps. 77, 5. 97, 1; ዐበይተ፡ 70, 21; Luc. 1, 49; ተአምረ፡ Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; ኀይላተ፡ Matth. 7, 22; ግብረ፡ Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; ፈቃዶሙ፡ Marc. 15, 15; በቀለ፡ Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; ፍኖተ፡ Hen. 41, 6; judicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; ንፈቅድ፡ትግበር፡ለነ፡ዘሰአልናከ፡ Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; ምንተ፡እግበር፡ Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13. 14; ዘእገብር፡አነ፡ 18, 17. 22, 16; እምዝ፡ፈጺሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡ያመጽእ፡ Jes. 10, 12; ኢትግበር፡ከመዝ፡ Kuf. 10; ታአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene egisti* Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; አንተ፡ትኄይስ፡ገብረ፡ 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: ኢይገብር፡የሀባ፡ለካልእ፡ (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie α) *facere, exercere* bonum, virtutes: ገብረ፡ሠናየ፡ Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; ገብረ፡ጽድቀ፡ Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; ገቢረ፡ፍትሐ፡ Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; ገብረ፡ምጽዋተ፡ Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; ጸሎተ፡ Enc. Mij. 1. β) *exsequi, observare* voluntatem, praecepta alcjs: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ሕገገ፡አሪት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ፈቃዶ፡ለአቡየ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. γ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገቢረ፡እኩይ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui* vel *contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum* alqo, *tractare* alqm, *committere in* alqm, c. c. ለ፡, ut: ገቢረ፡ሠናይ፡ለጽኑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡እንከ፡አገብር፡ዓዲ፡ለወይንየ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5, 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፡, ut: በከመ፡አቀሰሉ፡ይገብሩ፡ቦቱ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga* vel *contra*): ገብረ፡ምሕረተ፡ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲበ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕዝበኒ፡ግበር፡ዘከመ፡ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere* vel *reddere* alqm vel alqd, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 28. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere:* ይደሉ፡ከመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ (sc. ለደዌ፡) ፈውሳተ፡ልምሉማተ፡ F. M. 3, 3; ንዋእ፡ኵሉ፡ንዋየ፡ዘውስቴቶን፡ወገብር፡ለሕንጸተ፡አብያተ፡ክር"ን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus, ut: ወይግበሩ፡ውስተ፡ማኅቶት፡ቅብአ፡ (pro ይደዩ፡) Sx. Teq. 20; ግበር፡እዴከ፡ዲበ፡ዘቲ፡ጸሕል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምራቅ፡ c. 898).

አግበረ፡ II, 1 1) *facere* vel *conficere* vel *perficere jubere* vel *curare* vel *sinere, ad faciendum adducere,* አግበሩነ፡ዕጹበ፡ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምእለ፡ይቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ኢታገብር፡እኩየ፡ወኢታኄሊ፡ሕሡመ፡ላዕለ፡ቢጽ፡ Chr. Ta. 19 (cfr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግበርኮ፡ኅጸውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግበረ፡ሎቱ፡አቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕረሰክሙ፡አግብሩ፡ኲያንወ፡ወማዕፀደክሙ፡አግብሩ፡ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) passim i. q. II, 2 *cogere,* ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አገበረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat* vel *perficiat* alqs alqd: መዐቱ፡ለብእሲ፡ጽድቀ፡እግዚ"፡ኢያገብር፡ (v. ኢያጌብር፡) κατεργάζεται Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዘቲ፡መጽሐፍ፡ኢታጌብረከ፡ግብረ፡ዘኢትከል፡ Fal. in proleg.; ሰብእ፡እኩያን፡ያጌብሩኒ፡ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; እስመ፡ያጌብርዎ፡ለብእሲ፡ቀቲለ፡ፍቁሩ፡፪ግብር፡ (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Jsp. p. 338; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንትኑ፡ዘአገበረከ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገበረኒ፡ለቀቲሎቱ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡አገበሩከ፡ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገበሩነ፡ንግበር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያገበርኩከ፡ከመ፡ትሠዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. crebberrime; በአገብሮ፡ (τυραννίδι) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Ssal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri* a) *creari* Kuf. 2; ተገብሮ፡ሠሐቅዎ፡መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni:* ኅጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ γίνεται (v. ይትጌበር፡) Job 28, 2; Jac. 4, 1. c) *confici:* ዘይትገበር፡እምአስካል፡ Num. 6, 3; ኵሉ፡ዘይትገበር፡በእሳት፡ንዋይ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኵሉ፡ወርቅ፡ዘተገብረ፡ለግብረ፡ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari:* ወዘይትገበር፡ሲሳይነ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጼው፡ይትገበር፡ Lev. 2, 13; *ornari:* እንተ፡ተገብረት፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi:* ተገብረ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡በእዴኪ፡ Judith 15, 10; ትዕግልት፡ዘይትገበር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገበር፡ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi,* de festis: ተገብረ፡ፋሲካ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገበር፡ሎቱ፡በዓል፡ዐቢይ፡ Sx. Mij. 24; ሲኖዶስ፡ይትገበር፡ II Can. Ap. 35. 2) *coli,* de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri* vel *esse:* ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡(ለማይ፡) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (; Jac. 4, 1).

ተገበረ፡ III, 2 I) Refl. 1) *opus facere, operari, laborare:* 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀነይ፡ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ትትጌበሩ፡ለሕይወትክሙ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግበር፡ዘተገበርክሙ፡በዲበ፡ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare* rei, *elaborare, operando acquirere,* c. Acc.: Prov. 6, 8; ሀገር፡እንተ፡ትትጌበር፡ከንቶ፡ Hos. 6, 8; ይትጌበሩ፡ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትጌበራ፡ለእኪት፡ ὁ ἐνδελεχίζων εἰς κακά Sir. 12, 3; ተገበሩ፡ጽድቀ፡ Hebr. 11, 33; ይትጌበር፡ሀጕለ፡ነፍሱ፡ περιποιεῖται Prov. 6, 32. b) *labore conficere:* እለ፡ይትጌበሩ፡ሚላተ፡ Jes. 19, 9; መዳልወ፡ 19, 10; apis ዘይትጌበር፡ጸቃውዐ፡መዓር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብሮ፡ኅብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere* agrum, vites, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትጌበራ፡ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትጌበር፡ገራህቶ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጸሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ዘተገበርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari:* Gen. 42, 34; ሐመር፡እንተ፡ትትጌበር፡እምርሑቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትጌበሪ፡ምስለ፡እለ፡ . . Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኄይስ፡ኪያሃ፡ተገብሮ፡እምተገብሮ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኅጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትጌበር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ትትጌበር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገበረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere:* ነፍስነ፡ትፈቅድ፡ረድኤተ፡ጽኑዐ፡ዘያስተጌብራ፡ለኀሊናነ፡ወታነቅሃ፡ወታጸንዓ፡ለምግባራቲነ፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare* animum (in re vel re): ille vir ኢያስተገብረ፡ኀሊናሁ፡በምንትኒ፡ዘይከልእ፡አስተብጽሖ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብሮሙ፡ (Platt: ያስተጌ"፡) ለኪነት፡ παρείχετο

ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) „*exigere pecuniam* creditam" (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግቡር፡ part. *factus* a) *creatus:* philosophi **ለግቡራንሂ፡ ይቤልዎሙ፡ ኢኮኑ፡ ግቡራነ፡ ኢተፈጥሩሂ፡ አላ፡ ሀለዉ፡ ዘእን በለ፡ ጥንት፡** Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus:* πεπλασμένος Jer. 19, 1; **ኀጺን፡ ግቡር፡** σίδηρος εἰργασμένος Hez. 27, 19; **ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሃግ፡** Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus:* Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) vid. sub **ገቡር፡**

ግብር፡ subst., m. et f., Pl. **ግበር፡** et **ግብራት፡** 1) *actio, efficacia,* ἐνέργεια Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Arbeit): **ሀበ፡ ግብር፡ በአምጣነ፡ ኀይሉ፡** Sir. 30, 38; **ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ሀካይ፡ በእንተ፡ ግብር፡** 37, 11; materfamilias **ትሁብን፡ ግብርን፡ ለአእማቲሃ፡** Clem. f. 190; Ex. 1, 11; **ግብረ፡ ሐቅል፡** Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; **ስድስተ፡ መዋዕለ፡ ግብር፡** Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11, 1; **ጳውሎስ፡ ይሴሰይ፡ እምግብረ፡ እደዊሁ፡** F. M. 2, 11; **ይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡** Sx. Jac. 2; **አብሕርት፡ ወአፍላግ፡ ይፈጽሙ፡ ግብሮሙ፡** Hen. 5, 3. a) *negotium:* Dan. 8, 27; **ኢኮነ፡ ግብረ፡ አሐቲ፡ ዕለት፡ ወኢኮነ፡ ግብረ፡ ሰኑይ፡** 2 Esr. 10, 13; **ኵሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ ንጉሥ፡** Kuf. 40, Eph. 4, 12; **ብየ፡ ግብር፡ በዘ፡ አሐውር፡** Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus:* **አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡** Kuf. 39; **ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡** Did. 16; **ግብረ፡ ዲያቆን፡** Lud. Comm. hist. p. 314. c) *opus* vel *ministerium sacrum:* **ንዋየ፡ ግበሪሆሙ፡** τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Ex. 39, 1; Act. 13, 2; **ግበር፡** Hez. 44, 14; **እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡** Judith 4, 14. d) *opificium, ars:* **ተምህሮ፡ ግብረ፡ እድ፡** F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; **ይትሜሀር፡ ግብረ፡ ኀጺን፡** Sir. 38, 28; **እለ፡ ኵሎሙ፡ ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡** 38, 31; figuli 38, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) Dei, *creatura, res creata:* **ኵሉ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡** Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; ποίημα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; **ግብር፡ ዐበይት፡** Kuf. 2; Hen. 2, 1; **ኵሉ፡ ግብራት፡ ሰማይ፡** Hen. 75, 6; **እስከ፡ ይትገበር፡ ሐዲስ፡ ግብር፡** 72, 1. b) hominum, *artificium, opificium:* **ክነ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡** Gen. 4, 22; **ግብረ፡ ማእነም፡** Ex. 26, 1; **ግብረ፡ እብን፡** 31, 5. 38, 28; **ግብረ፡ ብርት፡** 3 Reg. 7, 2; **ግብረ፡ ኬንያ፡** Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα *figmentum* Rom. 9, 20; poëma Ps. 44, 1; idola **ግብረ፡ እደው፡** Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al. c) quae labore parta est *merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus:* **ሐሰት፡ ግብሩ፡ ለዘይት፡** Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera:* **ዛቲ፡ ግብር፡** *haec actio* F. M. 24, 1; **ኵሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ፡** Kuf. 19; Hen. 12, 2; **ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ ምክር፡** Sir. 37, 16; τὸ πραχθέν Sap. 14, 10; **ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ"፡** Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; **ግብረ፡ ጽድቅ፡** Sir. 16, 22; **ግብረ፡ ዐመፃ፡ ምግባሮሙ፡** Jes. 59, 6; **ከመ፡ ይግበሩ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡** 1 Tim. 6, 18 Platt; **ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡** Sir. 7, 25; **ግብረ፡ እደዊሆሙ፡** Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10, 25. 17, 4; Phil. 2, 30; **ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡** Matth. 26, 10. a) *peractio:* **ለግብረ፡ ጌጋይ፡ ወኀጢአት፡** Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum,* oppos. verbo et consilio: **ከመ፡ ንግበሩ፡ ለዛቲ፡ ምክር፡ ግብረ፡** Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; **በግብር፡** *de facto, re, revera* (aliâs **በአማን፡**) Chrys. crebro. c) *res agenda* vel *gerenda, res gesta, acta:* Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; **ግብረ፡ ሐዋርያት፡** vel **ሐዋርያት፡** inscriptus est liber πράξεις τῶν ἀποστόλων *Acta Apostolorum*; nonnumquam **ግብር፡** nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res:* **ለዝ፡ ግብር፡** εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; **ኵሉ፡ ግብራ፡ ለገነት፡ መንክር፡ ወመድምም፡** Clem. f. 65; **ሠለስቱ፡ ግብራት፡** τρία 2 Reg. 24, 12; **ነኪር፡ ግብር፡** ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; **ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** Phlx. 3; **ግብራት፡ ዓለማውያት፡** F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa:* **በእንተ፡ ሠላስ፡ ግብራት፡** Phlx. 11; Lud. e Mss. Colb. b) *ratio, modus:* **ምንት፡ ግብረ፡ ዓመት፡ በዝናማት፡** Kuf. 12; **በአይ፡ ግብር፡** Lud.; docuit eum **ኵሉ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡** Lud. e Vit. S.; **ግብረ፡ አናቅጽ፡** Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas:* **እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡** Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: **ወረደ፡ እምገመል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ሥጋ፡** Sx. Hed. 25. Adv. a) **በግብር፡** α) *per vim* vel *necessitatem,* Jes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; **በግብር፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (jedenfalls): **በግብር፡ ይከውን፡ ዘንበበ፡ ዮናስ፡** πάντως Tob. 14, 8. b) **ግብር፡** α) *necessario* vel ad significandum *oportet, necesse est:* **ግብር፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡** (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane,* πάντως Luc. 4, 23. 7) opus praestandum i. e. a) *tributum, vectigal* τέλος Deut. 23, 18; φόρος, **ከመ፡ የሀቡ፡ ግብረ፡** 2 Par. 8, 8; **ርእሰ፡ ግብር፡** 10, 18; **ይሁብዎ፡ ግብረ፡ በበዓመት፡** 27, 5. α) *collatio,* λογία 1 Cor. 16, 1 rom. β) *reditus:* Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10. b) *opera serva, angaria:* **እለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕለ፡ ግብር፡** ἐργοδιωκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ገብር፡ subst., m., Pl. **አግብርት፡** *servus* (*mancipium, minister, famulus*), παῖς Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; **ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡** Jes. 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δοῦλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; **ገብር፡ ይፈርሆ፡ እግዚኦ፡** Mal. 1, 6; **ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት፡ ውእቱ፡** Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; θεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; **ገብረ፡ ኢጋእዝቲከ፡** ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. **አግብርት፡** ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; **አግብርት፡ ብዙኅ፡** Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum עֶבֶד dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; **ኵሉ፡ አግብርትየ፡ ነቢያት፡** 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut **አግብርት፡ ኀጢአት፡** Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus: Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17, 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ae.:* **ገብር፡ ዘ፡ ወንድ፡ ብርያ፡**

ግብረት፡ n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus:* Ex. 28, 7; ποίησις Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: **ከመ፡ ግብረት፡ ግንፋል፡** Ex. 24, 10; **ግብረት፡ ዕጣን፡** 30, 35; **ግብረት፡ ፍትሉ፡** 36, 22;

ለኵሉ፡ ግብረቱ፡ ለደብተራ፡ 35, 21. 36, 18; Apoc. 21, 18; arbor aurea ወሠናይ፡ ግብረቱ፡ Jsp. p. 312; tabulae decalogi ግብረተ፡ እግዚ"፡ Org. 3. 2) *agendi ratio, natura* vel *indoles*, Hen. 101, 6. 3) *res gestae*, Kuf. p. 1 (in tit.).

ገበር፡ subst., *operarius*, sed plerumque collective usurpatur, *operarii*: ἐργάται Matth. 9, 37. 38; Luc. 10, 2; Jac. 5, 4; 1 Cor. 3, 9; ነዳእተ፡ ገበር፡ ἐργοδιῶκται Ex. 3, 7; ሊቃነ፡ ገበር፡ Ex. 1, 11; 3 Reg. 5, 16; ሊቃናተ፡ ገበር፡ Kuf. 46. Pluralis forma ገበራት፡ legitur Sx. Nah. 1, sc. እምጽአ፡ ገበራተ፡ ከመ፡ ያንኅሉ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ (si quidem lectio ex aliis codicibus firmatur nec ገበርት፡ emendandum est).

ገባሪ፡ n. ag., f. ገባሪት፡, Pl. m. ገበርያን፡ et ገበርት፡ 1) *actuosus, efficax*, Fal. f. 31; ቃለ፡ እግዚ"፡ ገባሪ፡ (ex Hebr. 4, 12) Chr. ho. 6. 2) *factor;* rarius c. c. Acc., ut: እስመ፡ ኵሎ፡ እግዚ"፡ ገባሪ፡ πάντα ἐποίησεν ὁ Κύριος Sir. 43, 33; plerumque per st. c. vel Gen. a) *creator, conditor, auctor*, 4 Esr. 3, 55; Hebr. 3, 4; δημιουργός Hebr. 11, 10; Deus ገባሬ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡ Macc. f. 1; ገባሪቶሙ፡ ይእቲ፡ ለዝ፡ ኵሉ፡ γενέτις Sap. 7, 12. b) *opifex, fabricator*, Jes. 29, 16 (ὁ ποιήσας); Rom. 9, 20 (ὁ πλάσας); ኵሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኀልፍ፡ ወገባሪሁ፡ የኀልፍ፡ ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; ገበርያነ፡ ብርት፡ χαλκοπλάσται Sap. 15, 9; ገበርተ፡ ዕጣን፡ 1 Par. 9, 30; Fid. Jac. Bar. (vid. sub አስተጣግዐ፡); c) *is qui facit, peragit, perficit* alqd, *operator, perpetrator*, *-ficus* vel *-factor*: ግብር፡ ምስለ፡ ገባሪሁ፡ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι Sap. 14, 10; ኩኑ፡ ገበርያነ፡ ሕግ፡ ποιηταί Jac. 1, 22; Rom. 7, 17; ገባሬ፡ እኪት፡ et ገባሬ፡ ሠናይት፡ benefactor et malefactor 3 Joh. 11; 1 Petr. 2, 12 Platt; Rom. 13, 4; ገበርያነ፡ ሰላም፡ *pacifici* Matth. 5, 9; ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8; Ps. 5, 6. 27, 3. 93, 4; ገበርተ፡ እከይ፡ Prov. 24, 19; Clem. f. 197; ገበርተ፡ ጽድቅ፡ Asc. Jes. 6, 17; ገባሬ፡ ሣህል፡ እግዚ"፡ Ps. 102, 6; Lit. 159, 3; diaconi sint ገበርያነ፡ ምክር፡ ሠናይ፡ Lud. Comm. hist. p. 306; ጥበብ፡ ገባሪተ፡ ኵሉ፡ πάντα ἐργαζομένη Sap. 8, 5; ጎርጎርዮስ፡ ገባሬ፡ መንክር፡ Gregorius *thaumaturgus* Kbr. Nag. n. 2, al. α) *is qui agit* vel *peragit* festum: ከመ፡ ይኩኑ፡ ገበርተ፡ በዓል፡ ዘሰብዔያት፡ Kuf. 6; ገበርያነ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16. β) *is qui facit* vel *exercet* judicium: ገባሬ፡ ኵነኔ፡ እግዚ"፡ እምኵሎሙ፡ Kuf. 21. 23. 3) *operarius*, ut μίσθιος mercenarius Sir. 7, 20; γεωργός ገባሬ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ Joh. 15, 1 rom.

ገባሪዊ፡ adj. rel. (n. unitatis a coll. ገበር፡) *operarius*, ἐργάτης 2 Tim. 2, 15; Kbr. Nag. n. 27; Sx. Hed. 10; *agricola* Jsp. p. 371; Lud. e V. S.

ግብርናት፡ subst. (f.), *servitus, servitium*, 2 Esr. 7, 26; 3 Reg. 12, 4; Hebr. 2, 15 Platt; Cyr. c. Pall. f. 76; F. N. 31; ግዕዝከሙ፡ እምግብርናት፡ Did. 33; አድኅኖ፡ እምግብርናቲሁ፡ ለሰይጣን፡ Genz. f. 30; ገብር፡ ለእመ፡ ግዕዘ፡ እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ነፍስ፡ ሖረት፡ (በሞተ፡ ሥጋ፡) እምግብርናት፡ ኀበ፡ ግዕዛን፡ ibid.; Org. 3; ግብርናተ፡ ቅኔ፡ et ቅኔ፡ ግብርናት፡ Org. 1; ግብርናተ፡ ኀጢአት፡ Macc. f. 3; ኄወፆሙ፡ ወመሀበሙ፡ ለግብርናት፡ Sx. Hed. 26.

መግበር፡ (Lud.) subst., Pl. መጋብርት፡ *instrumentum*, quo quis ad opus faciendum utitur: መጋብርት፡ ἐργαλεῖα Ex. 27, 19. 39, 10. 21; ለመጋብርት፡ εἰς ἐργασίαν Hez. 15, 3.

ምግባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምግባራት፡ 1) *actio, agendi ratio, institutum vitae, facinora, facta* vel *opera quae quis facere solet*, πρᾶγμα Koh. 3, 1. 17; ለኵሉ፡ ሰብእ፡ ይፈድዮ፡ በከመ፡ ምግባሩ፡ κατὰ τὰς πράξεις Sir. 32, 24; Ps. 27, 5; Matth. 16, 27; Luc. 23, 51; Rom. 8, 13; Col. 3, 9; ποιήματα Ps. 63, 10; Koh. 9, 7; ἐργασίαι Koh. 9, 1; Jes. 1, 31; ὁδούς Sir. 23, 19; ምግባርኪ፡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου Jer. 4, 18. 7, 3. 23, 2; ኵሉ፡ ምግባሮሙ፡ ርኩስ፡ Kuf. p. 78; 4 Esr. 8, 34. 9, 8. 16; ἀναστροφή 1 Petr. 1, 18; τὰ ἔργα, Ps. 76, 12. 85, 7. 104, 1; Hebr. 3, 9; ንጹሕ፡ አነ፡ በምግባርየ፡ Job 11, 4. 21, 16; Jes. 19, 14; Ex. 23, 24; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; Matth. 11, 2. 23, 5; Jac. 2, 22. 24. 3, 13; Rom. 2, 9. 10; ሶበ፡ አብርሃም፡ በምግባሩ፡ ጸድቀ፡ 4, 2; opp. ጸጋ፡ Rom. 11, 6; ኵሉ፡ እከየ፡ ምግባር፡ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Jac. 3, 16; Deut. 28, 20; ምግባረ፡ ሠናይ፡ Jac. 2, 14. 26; 4 Esr. 8, 38. 42; ምግባር፡ ሠናይ፡ Sx. Mag. 20; ምግባረ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; ምግባር፡ እኩይ፡ 1, 18; ዘሠናይ፡ ምግባሩ፡ φιλάγαθος Tit. 1, 8; ἡ ποίησις Jac. 1, 25; በምግባር፡ ἐν ἔργῳ (opp. በቃል፡) 1 Joh. 3, 18; 4 Esr. 9, 7; በቃልከኒ፡ ወበምግባርከኒ፡ አክብሮ፡ ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ምግባራት፡ Asc. Jes. 9, 22; Lit. 170, 3. 2) *effectus, efficacitas*, ἐνέργεια Sap. 7, 17; ἐνεργήματα 1 Cor. 12, 6; ኀይለ፡ ምግባረ፡ አሥራው፡ δυνάμεις ῥιζῶν Sap. 7, 20. 3) *negotium, officium, munus, res agenda*, ምግባረ፡ ወሀብናሁ፡ Kuf. p. 13; πρᾶξις Rom. 12, 4; ምግባራት፡ Num. 3, 7. 8; ውእቱ፡ ይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ምግባራቲሁ፡ ወንዋዩ፡ F. N. 32. a) *quaestus* Kid. f. 24. b) *opus* vel *ministerium sacrum*: ለምግባረ፡ ደብተራ፡ ዘመርጡር፡ Ex. 30, 16. c) *res*: በኵሉ፡ ምግባር፡ κατὰ πάντα τρόπον Rom. 3, 2; cura ምግባራ፡ ለነፍስ፡ Lud. ex Enc. Hed. 29. 4) *opera* quae quis produxit, a) a Deo *creata*: Hen. 5, 2. b) ab hominibus *confecta*: Hen. 8, 1; ኵሉ፡ ምግባረ፡ ማእስ፡ Lev. 13, 48. c) *merces* labore parta, Jes. 40, 10. 62, 11 (vid. ግብር፡ n. 3, c et ተግባር፡ n. 3).

አግብርታዊ፡ adj. rel. (a Pl. vocis ገብር፡) *ad servos pertinens*, Chr. Lik Atq. f. 10.

አግባሪ፡ n. ag. (II, 1) *qui* alqd *fieri curat*, Epil. Liturg. in N. T. rom. f. 176.

አገባሪ፡ n. ag. (II, 2) *coactor, qui cogit* alqm *ut faciat* alqd, F. N. 35.

ተግባር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., 1) *opus* a) quod quis produxit, in specie Deus, *res creata, creatura*: Ps. 102, 22. 103, 32. 144, 9. 10; Job 37, 14; 4 Esr. 7, 43. 8, 28. 53. 56; Prov. 8, 22; ተግባረ፡ እደዊሁ፡ Job 10, 3; Jes. 64, 8; κτίσμα 1 Tim. 4, 4; κτίσις Rom. 1, 25; ንጉሥ፡ አንተ፡ ለኵሉ፡ ተግባርከ፡ Judith 9, 12. 16, 14; ቀዳሜ፡ ተግባሩ፡ ለእግዚ"፡ πλάσματος Job 40, 14; ποίημα Eph. 2, 10; Koh. 7, 14; opus arte factum, Gen. 6, 16. b) quod quis peragit vel facit: ኢርእዩ፡ ተግባረ፡ እደዊሁ፡ Jes. 5, 12; Ps. 103, 14; Hen. 100, 9; Koh. 3, 22. c) *fructus* a terra productus: ተግባረ፡ ምድር፡ Jer. 14, 4. 2) *labor, labor operosus, opera*: ተግባረ፡ እደው፡ ἐπίπονος ἐργασία Sir. 7, 15. 38, 31; ይረሥኡ፡ ውስተ፡ ተግባረ፡ እደዊሆሙ፡ Jes. 65, 22; Gen. 3, 17; Kuf. p. 14. In specie a) *agricultura* Ps. 103, 24; ተግባረ፡ ዘርእ፡ γεωργία Sir. 7, 15; Luc. 12, 16. b) *mercatura, negotiatio*: ἐμπορία በንዋየ፡ ብርት፡ ረሰዩ፡ ተግባረኪ፡ Hez. 27, 13. 28, 5. 16; ἐργασία Ps. 106, 23; πρᾶσις Sir. 37, 11; ሤጥ፡ ወተግባር፡ πρᾶσις καὶ ἀγορασμός Sir. 27, 2; πραγματεία Ps. 70, 17. c) *negotium, munus, quaestus, opificium, modus* quivis se

alendi et sustentandi (Geschäft, Beruf, Gewerbe): ምንት፡ ተግባርከሙ፡ ἔργον Gen. 46, 33; ርእዮ፡ በተግባርከ፡ Sir. 11, 20; ἐργασία Jon. 1, 8; ኢታብዝኅ፡ ተግባሪከ፡ πράξεις Sir. 11, 10; ይበርክ፡ ኵሉ፡ ተግባሪከሙ፡ ዘተገበርከሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 20; πορισμός 1 Tim. 6, 5. 6; ዘኢያበዝኅ፡ ኪነ፡ ወተግባረ፡ Kid. f. 17; Const. Ap. 62 (63). 3) *res labore* vel *operâ parta* a) *proventus, fructus, quaestus, merces, lucrum*: ኵሉ፡ ተግባረ፡ እደዊከሙ፡ Hagg. 1, 11; Job 1, 10; Jes. 60, 21; ጻማኪ፡ ወተግባርኪ፡ πόνοι καὶ μόχθοι Hez. 23, 29; ማሰነ፡ ኵሉ፡ ተግባሮሙ፡ ወጸማሆሙ፡ Jer. 23, 10; ἔργα Job 39, 11; ተግባረ፡ ማእረርከ፡ 39, 12; οἱ κόποι Sir. 14, 15; ቀዳሚ፡ ተግባርከ፡ ἀπαρχὴ χειρῶν σου Sir. 32, 10; ዓሥራቲሁ፡ ለተግባርከ፡ 32, 11; μόχθος Jes. 61, 8; Jer. 3, 24; ἐμπορία Jes. 23, 18. b) *res, opes, bona quae quis possidet*, τὰ ἔργα Job 1, 3; ዮዲት፡ አተወት፡ ወነበረት፡ ውስተ፡ ተግባራ፡ ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς Judith 16, 21; እምብዝኀ፡ ተግባርኪ፡ δυνάμεως σου Hez. 27, 18. 4) res qua mercatura fit, *merx*: አምጽኡ፡ ዓሣ፡ ወበዐደ፡ ኵሉ፡ ተግባሮሙ፡ 2 Esr. 23, 16; ያመጽኡ፡ ተግባሮሙ፡ ደርከኖ፡ .... Hez. 27, 24.

ትግብርት፡ (et ተግብርት፡) subst. *res labore parta, proventus, fructus*: ትግብርቶሙ፡ Kuf. 11; ተግብርት፡ vel ትግብርተ፡ እክል፡ Am. 8, 6; ትግብርተ፡ ንህብ፡ Prov. 6, 8; Did. 13.

ተገባሪ፡ n. ag. (III, 2) *operarius* F. N. 38. a) *agricola*: ተገባሬ፡ ምድር፡ Zach. 13, 5. b) *elaborator* seu *editor* libri, N. T. rom. f. 225, 2.

መስተገብር፡ part. (IV, 2), passim መስተጋብር፡ (IV, 3), f. "ርት፡, 1) *laboriosus, operosus, industrius*: ንህብ፡ መስተገብርት፡ ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; መስተገብር፡ ውእቱ፡ ዘይትጌበር፡ ዘልፈ፡ F. M. 23, 1. 2) *operarius* a) *fabricator, opifex*: ejus parentes erant መስተገብራን፡ ማህው፡ Sx. Hed. 21; ἐργάται in aedibus aedificandis Chr. Ta. 12; መስተጋብራን፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Gad. Lal. b) *agri cultor, agricola*, Gen. 4, 2; መስተገብራነ፡ ምድር፡ Did. 13; Sx. Hed. 26; γηπόνοι Chr. ho. 12. c) *mercator, negotiator*: መስተገብራን፡ ἔμποροι Hez. 27, 18; Jes. 45, 14 vrs. alt.; 3 Reg. 10, 28 var.; Jes. 23, 2 var.; መስተጋብራን፡ 23, 8 var.

መስተገብራዊ፡ adj. rel. *laboriosus, industrius*, Phlx. 206.

ምስትግባር፡ subst. *mercatus, emporium*: ወትከውን፡ ምስትግባረ፡ ወዕሴቱ፡ ለቅዱስ፡ እስራኤል፡ Jes. 23, 18.

ግብስስ፡ subst. sc. γύψος, *gypsum, calx*: አውዐዩ፡ አዕፅምቲሁ፡ ለንጉሥ፡ ለግብስስ፡ (v. ለግምስስ፡) εἰς κονίαν Am. 2, 1; Jes. 27, 9 var.; አምጽእ፡ ግብስስ፡ ἄσβεστον Herm. p. 85.

ገብሰስ፡ subst. id.: ከመ፡ ገብሰስ፡ ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.

ግብሱስ፡ part. 1) *gypsatus, calce obductus*, κεκονιαμένος Matth. 23, 27; Act. 23, 3. 2) *in gypsum* vel *calcem versus* i. e. *gypsum, calx*: ከመ፡ ግብሱስ፡ (v. ግብስስት፡) ድቁቅ፡ ὡς κονίαν λεπτήν Jes. 27, 9. — *Voc. Ae.* ad. Evang.: ግብሱስ፡ (v. ግብስስ፡) ዘ፡ ፍርስ፡ ልቅልቅሂ፡ ይ፡

ገብሰሰ፡ I quadrl. (denom.) *gypso* vel *calce obducere, gypsare*, Lud.

ገበበ፡ rad., de qua vid. Ges. thes. p. 255 sub גבב n. 2.

ግብ፡ subst., m. et f., Pl. ግበብ፡ et አግባብ፡, Pl. Pl. ግበባት፡ (passim ግበባት፡ scriptum) [גֵּב, גּוּב, ܓܘܒܐ, جُبّ, جُوبَة, جَوْبَة] 1) *fovea, scrobs*, βόθυνος Matth. 12, 11. 15, 14; βόθρος ግብ፡ ዕሙቅ፡ Prov. 22, 14; Koh. 10, 8; Sir. 12, 16; ዘከረየ፡ ግበ፡ ለቢጹ፡ ለሊሁ፡ ይወድቅ፡ ውስቴቱ፡ 27, 26; Zach. 3, 9; አግባብ፡ v. ግበብ፡ 1 Reg. 13, 6; διορύγματα Jer. 2, 34; ይድፍኑ፡ ግበባተ፡ (sic) Jsp. p. 358; ግበባት፡ ወሥዋቀታት፡ ዘሀሉ፡ በምድር፡ Lud. Comm. hist. p. 499 n. 26. a) *cisterna, puteus*: φρέαρ Jer. 48, 9; λάκκος, እምግብ፡ ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; Ps. 7, 16; አሐዱ፡ እምእላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ወቀረ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ግበበ፡ (v. አግባበ፡) ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10. b) ግበ፡ (v. ዐዘቅተ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq. 2) *foramen, caverna, specus, spelunca*: ግበበ፡ ምድር፡ ὀπαί Hebr. 11, 38; ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Ob. 3; τρώγλη, እለ፡ አብያቲሆሙ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Job 30, 6; ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 19. 7, 19; ግበባት፡ Sx. Jac. 2; ግብ፡ አርዌ፡ ምድር፡ Jes. 11, 8; σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; እምግበቢሃ፡ (ለምድር፡) ἐν τῶν σκοπιῶν αὐτῆς Jes. 41, 9. a) *foramen* vel *cavum* oculi: Zach. 14, 12; Prov. 24, 52. b) *latibulum* vel *lustrum* ferarum: ግበበ፡ አራዊት፡ Jer. 9, 11; በኡ፡ ውስተ፡ ግበቢሆሙ፡ ἐν κοίταις αὐτῶν Job 38, 40; δρυμός Am. 3, 4; μάνδρα Jer. 4, 7; Ps. 9, 31. 103, 23; ግበበ፡ ዐናብስት፡ Cant. 4, 8. c) *sepulchrum*: እምነ፡ ግብ፡ ፀአቱ፡ exitus ejus e caverna sc. sepulchri, Lud. ex Enc. Masc. 19. — *Voc. Ae.*: ግብ፡ ዘ፡ ጕድጓድ።

ገበ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ግብት፡ *casus subitus* et ግብታዊ፡ *subitus* vid. sub ወገበ፡

ገበታ፡ subst., Pl. ገበትው፡ [amh. ገበታ፡ „a wooden bason" Isenb. p. 174; sec. Lud. (lex. amh. c. 88) *mensa; pelvis lavandis manibus*] 1) *sartago* vel *patella* minus profunda, in qua placentae tenuiores friguntur (מַחֲבַת): ወዲበ፡ ገበትው፡ በዘይገብሩ፡ ናእት፡ τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα 1 Par. 23, 29. 2) Γαββαθᾶ, nomen loci, Joh. 19, 13.

ግብነት፡, etiam ጕብነት፡ (sec. Lud. ግቢነት፡?) subst. [גְּבִינָה, ܓܒܝܢܐ, גּוּבְנָא, Pl. ܓܒܢܐ, جُبْن] *lac coagulatum, caseus*: አርጋዕከኒ፡ ከመ፡ ግብነት፡ ἴσα τυρῷ Job 10, 10; Judith 10, 5 var. pro ግንባት፡; የሐልበሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; Kedr f. 68 (vid. sub አንቆቅሆ፡); ጕብነት፡ ዘላህም፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.*: ግብነት፡ ዘ፡ ፋግማ፡ አይብሂ፡ ይ፡; *aliud*: ዘ፡ ሐይብ፡ ጕሽብሂ፡ ይ፡ ዕቋንሂ፡ ይ።

ገብአ፡ I, 1 [proprie: *se recipere*, sich zurückziehen جَبَا; deinde *colligere*, zusammenziehen, ܓܒܐ, جَبَا] Subj. ይግባእ፡ 1) *recedere, reverti, redire*: ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ክረምት፡ ወገብአ፡ ዝናም፡ (sc. in suum locum, unde venerat) Enc. Masc. 25; ኢይገብእ፡ እንከ፡ Jer. 22, 10; Job 10, 21; Gen. 18, 10; ሑር፡ ወግባእ፡ Prov. 3, 28; Hen. 61, 5. 72, 5; Act. 18, 21; ገቢኦ፡ Marc. 14, 40; ይትመየጥ፡ ለገቢእ፡ Koh. 5, 14; ብሔረ፡ ኢይገቢእ፡ (regio unde non est reversio) Enc. Genb. 28; ገብአ፡ ልቡ፡ (rediit ei animus) Luc. 8, 35; Marc. 5, 15; c. c. Acc. loci: ገብአ፡ ቤቶ፡ Tob. 8, 11; Gen. 18, 33; Ex. 4, 20. 21; c. Acc. viae Gen. 33, 16; Deut. 17, 16; c. praep. loci: እመ፡ ገብአ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Prov. 7, 20; Hez. 37, 14; ገቢኦትከ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ Asc. Jes. 8, 27; Gen. 32, 2; Ex. 33, 11; Lev. 25, 41;

Num. 24, 25; Deut. 20, 5; እንግብእ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Job 1, 21. 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; ኵሉ፡ አፍላግ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ይገብእ፡ ማዩ፡ Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. ኀበ፡ Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. ለ፡ loci Hen. 89, 34; አይቴ፡ ይገብኡ፡ Hen. 41, 5; c. ዲበ፡ Hen. 72, 29; c. እምን፡ Ruth 2, 6; c. ኀበ፡ pers.: Matth. 2, 12; Gen. 8, 12. 16, 9. 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. ላዕለ፡ pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; ይግብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ Ps. 39, 20; Joh. 6, 66. 18, 6; c. ዲበ፡ rei Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; c. ውስተ፡ rei vel conditionis, ad quam quis revertitur: Act. 13, 34; ይገብእ፡ ውስተ፡ ኀጢአት፡ Sir. 26, 28; ገብኡ፡ እምን፡ ላሕ፡ ውስተ፡ ፍሥሓ፡ Esth. 9, 22; *reflecti*, de finium tractu Jos. 19, 27. 29. 34. a) *recedere, desistere* a re: ገብኡ፡ ፩፩፡ እምፍናት፡ እኩይ፡ Jer. 42, 15. 43, 7. b) *se convertere* c. ኀበ፡ 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *resipiscere*: Jer. 4, 1; Clem. f. 245; ለእመ፡ ተመይጡ፡ ወገብኡ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ f. 247. 248. c) *recidere* in consuetudinem malam: Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd: ግባእ፡ ስክብ፡ 1 Reg. 3, 5; ገብአ፡ ወገብረ፡ 3 Reg. 13, 33; ኢይገብእ፡ ይርአይ፡ Job 7, 7; ተዐንብዝ፡ ገባእከ፡ 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd: ይገብእ፡ ይትኀየልከ፡ et ይገብእ፡ ያሕምምከ፡ Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28. 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen): ይገብእ፡ ሎቱ፡ ገራህቱ፡ Lev. 25, 27. 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi*, ገብአት፡ እዴሁ፡ ኀቤሁ፡ ወኮነት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat): Gen. 41, 13; ሐይወት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ካልእታ፡ Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; ወትገብእ፡ ክዕበ፡ ከመ፡ ትክት፡ Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem: ይገብእ፡ ውስተ፡ ስኢል፡ ἐπιδεὴς γίνεται Sir. 34, 4; ገብኡ፡ ይብልዖ፡ እንስሳሆሙ፡ Judith 11, 12; ከመ፡ ኢትግባእ፡ ታስተበቍዖሙ፡ Sir. 30, 28. i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel *fieri* alqd: መዋቅሕቲሃ፡ ወልታ፡ ጽኑዐ፡ ይከውነከ፡ ወጋጋሃ፡ አልባሰ፡ ክብር፡ ይገብእከ፡ Sir. 6, 29; ገብኡ፡ ከመ፡ ዘኢተወልዱ፡ Sir. 44, 9; ደኀርት፡ ይገብኡ፡ ቀድመ፡ Marc. 10, 31; መዝሙረ፡ ገብእኒ፡ ብካይየ፡ Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire in* vel *ad* alqd vel alqm, a) *cedere* alicui: res domino vacua ለይግባእ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 18; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. ውስተ፡, 4 Esr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adjungere* alicui: ገብአ፡ ልቦሙ፡ ኀበ፡ አቤሴሎም፡ 2 Reg. 15, 13; ፈላሲ፡ ዘገብአ፡ ኀበ፡ እግዚ" ὁ προσκείμενος πρὸς θεόν Jes. 56, 3. 6; 1 Reg. 29, 3; c. ውስተ፡ Jos. 23, 12 (προσθῆσθε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcjs: ገብኡ፡ ለሊሆሙ፡ ኀበ፡ ኢያሱስ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 4. e) *se subjicere* vel *submittere*: ዘኢገብአ፡ ታሕተ፡ ዘየአክዮ፡ ἐδούλευσεν Sir. 25, 8. f) *tradi*: ገባእነ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጸላእትነ፡ 4 Esr. 10, 36. 4, 65; Jes. 36, 15. 37, 10; Jer. 21, 10. 26, 24. 39, 4; Luc. 24, 7; seq. ለ፡ pers. Deut. 28, 31. 32; ሀብተ፡ ገብኡ፡ ሊተ፡ እሙንቱ፡ Num. 8, 16. g) *subjici, submitti*: ገብኡ፡ ታሕተ፡ እደ፡ ትሑት፡ Sir. 11, 6; ገባእነ፡ ውስተ፡ ጸጋ፡ እግዚ" ἐσμὲν ὑπὸ χάριν Rom. 6, 14. 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere*: ከመ፡ ያግብእዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ኀቤሆሙ፡ Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare facere*: ከመ፡ እንተ፡ ታገብእ፡ ዐይነ፡ መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. c) *retro vertere*: ያገብኦሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; Ps. 20, 12. 43, 12. d) *rejicere*: ያገብእ፡ ድኅረ፡ ዘበኑ፡ Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd: እመ፡ አእተተ፡ መኑ፡ ያገብእ፡ Job 9, 12; ቦኑ፡ እክል፡ አግብኦቶ፡ 2 Reg. 12, 23; ዕራቅየ፡ አግብአኒ፡ Ruth 1, 21; ያገብእ፡ ሌሊተ፡ Job 34, 25; c. Acc. seq. ውስተ፡ loci Gen. 28, 15. 48, 21; Num. 22, 23; ታገብአኒ፡ ውስተ፡ መሬት፡ Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3. 37, 3; አልቦ፡ ዘያገብእ፡ ለሰብእ፡ ውስተ፡ ሕዝቡ፡ συνάγων Jes. 13, 14; seq. Acc. loci: አግብአ፡ ብሔሮ፡ Dan. ap. 13, 39; seq. ኀበ፡ pers.: Gen. 42, 37; ከመ፡ ያግብእ፡ ልበ፡ አብ፡ ኀበ፡ ውሉድ፡ Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd: ያገብኡ፡ ለከመ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ እግዚ" እምባቢሎን፡ Jer. 34, 13; Gen. 44, 8; ርግብ፡ ዘሠልሰ፡ አግብአት፡ ቃለ፡ ለኖኅ፡ Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; አግብኦቶ፡ አስቴር፡ ለዝኩ፡ ዘመጽአ፡ Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum: አግብእ፡ መጥባሕተከ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡ Kuf. 39; Gen. 40, 13; Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub ሀላዌ፡); animam i. e. *recreare*: ዘያገብእ፡ ለነፍስየ፡ Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et ለ፡ pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 3; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Esr. 15, 11; በርበረ፡ ማኅፈደ፡ ወኢያግብእ፡ Job 20, 19; አግብአ፡ ፈርዖን፡ ሳራሃ፡ ለአብራም፡ Kuf. 13; 4 Esr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28. 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers. Hez. 7, 3. 4; አገብእ፡ ፍኖተኪ፡ ላዕለ፡ ርእስኪ፡ 16, 43; 1 Reg. 25, 39; ከመ፡ ያግብእ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዐውያተ፡ ነዳያን፡ Job 34, 28; c. Acc. et ለ፡ Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei: እግዚ" ያገብእ፡ ዕስየተ፡ Sir. 32, 13; እግዚ" ያገብእ፡ ፍትሐ፡ Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. ሐሳበ፡ vel ቃለ፡, ut: ያገብእ፡ ሐሳበ፡ ለዘይኴንን፡ 1 Petr. 4, 5; በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36; አገብእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገበርኩ፡ Genz. f. 125; etiam omisso ቃለ፡, ut: ከመ፡ ያግብኡ፡ ኀቤሆሙ፡ ነገሥት፡ Dan. 6, 2. ε) reddere i. e. *ferre sententiam*, seq. ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; በጽድቅ፡ ያገብእ፡ ፍትሐ፡ Jes. 42, 3. 4; ያገብኡ፡ ሎቱ፡ ፍትሐ፡ Sir. 8, 14; አግብእ፡ ፍትሐ፡ ለዘሩባቤል፡ Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et እምን፡ pers., F. N. 24, 3 (vid. sub ሐጊ፡ c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere*: እለ፡ ያገብኡ፡ ጸባሕተ፡ 2 Reg. 8, 2; Gen. 47, 24 (ubi F ታጋብኡ፡ II, 3 exhibet). 26; አልብከ፡ ጸባሕተ፡ ወኢያገብኡ፡ ለከ፡ 2 Esr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcjs: አግብአ፡ ለፈርዖን፡ ኵሉ፡ ምድሮሙ፡ Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj.: ፍቅረ፡ ክርስቶስ፡ ያገብአነ፡ (Platt ያጌብረነ፡) ናጥብዕ፡ 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. ገብአ፡ n. 1, i): ትፍሥሕትክሙ፡ ውስተ፡ ትካዝ፡ አግብእዎ፡ Jac. 4, 9. 3) *facere* ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere*: አግብኡ፡ ቀርኖሙ፡ ለባዕድ፡ ወክብሮሙኒ፡ ለካልእ፡ Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. ቅድመ፡ pers.: Jud. 11, 9, vel ውስተ፡ እደ፡ Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2. 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4. 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. ውስተ፡, ut: አገብአሙ፡ ውስተ፡ ኲናት፡ Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13. 26; 10, 12; vel *dedere* alqm captivum: ያገብኡ፡ ርእሶሙ፡ ኀቤከ፡ Judith 2, 10. b) *dedere*: እለ፡ አግብኡ፡ ነፍሶሙ፡ ለከ፡ Lit. Joh.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *subjicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተገብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi* vel *colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ማይ፡እምከመ፡ተክዕወ፡ኢይትገበእ፡ (v. "ጋብአ፡) እንከ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገበእ፡ (v. "ጋብአ፡) ማይ፡ዲበ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ወኢይትገበእ፡እንከ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro "ጋብአ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere* vel *contrahi* i. e. a) *coire, claudi*, de rebus apertis: ትትጋብእኑ፡መሠገርት፡ Am. 3, 5; አብቂዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludolfum secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 18, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi*: ፀንሰከዮ፡እንዘ፡ኢይትጋብእ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብኡ፡፬መስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወፀብእ፡ወረኃብ፡ (*concurrere*) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብኡ፡ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ኅቡረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ህየ፡ይትጋብኡ፡አንስርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብእት፡ *congregatio, conventus*, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲበ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብኡ፡ legendum est ታገብኡ፡, neque est quod cum Lud. significationem stirpis III, 3 transitivam statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius አስተግብአ፡ et አስተገብአ፡ III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብኡ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብእ፡እዴከ፡ዲበ፡እንግድዓከ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere* vel *traducere*: መራዕየከ፡አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይሌብዉ፡ለምንት፡አስተጋብኦ፡እግዚ"፡ ἠσφαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum, a) *iterum confluere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere* rem rei: አስተጋብኦሙ፡ለአዕፅምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere*: *complecti*: አስተጋብአ፡ሥጋየ፡በስነንየ፡ Job 13, 14; ያስተጋብእ፡አበግዒሁ፡በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; trsl.: ኢያስተጋብኡ፡ውስተ፡ኅሊናሆሙ፡ፍከሬሁ፡ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 23, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብኦሙ፡ውስተ፡እዴ፡ኲናት፡ Jer. 18, 21: bestias: አስተጋብአ፡እንስሳሁ፡ውስተ፡ አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 28, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congerere*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብአ፡እበን፡ Koh. 3, 5; spicas Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; commeatum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stipulas Ex. 5, 7; sarmenta Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ንዋየ፡ብዙኀ፡ Sx. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; trsl.: አስተጋብአ፡ኅሊናሁ፡ collegit animum suum, Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *conjungere* vel *simul obtinere* plures res: Hyrcanus አስተጋብአ፡ሢመተ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *breviter complecti* vel *colligere* orationem (zusammenfassen) Phlx. 4 (vid. sub ከፍለ፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere* numerum numero, c. Acc. et ኀበ፡, vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *compilare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ከፍለ፡); አስተጋብአ፡አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባረ፡ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20, 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; trsl.: *suum facere, lucrifacere* alqm, κερδαίνειν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉቡእ፡ (passim ጕቡእ፡) part. 1) *comprehensus*, ጉቡእ፡በእድ፡ vel ጉቡእ፡እድ፡ πρόχειρος *promtus* Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ኵሉ፡እስራኤል፡ምስሌሁ፡ጉቡኣን፡ 2 Par. 7, 8; እለ፡ጉቡኣን፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወኵሉ፡ደቂቅየ፡ጉቡኣን፡ህየ፡ውስተ፡ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ኵልክሙ፡ለእለ፡ጉቡኣን፡ዮም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ይረሲክሙ፡ድልዋነ፡ለመንግሥት፡ Mavâs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio*: ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ውስተ፡ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ግብአቱ፡ለአግሬጳ፡ኀበ፡ሮሜ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτόν 2 Reg. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትየ፡ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33. 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio*: በእንተ፡ግብአቱ፡ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገባኢ፡ n. ag., Pl. ገባእት፡ *mercenarius, operarius mercede conductus* (vid. ጉባእ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገባኢ፡ዘይጸሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ ἐργάτης μόχθων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገባእት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim ጕባኤ፡) subst., m. et f., Pl. ጉባኤያት፡, 1) *collectio*, frugum Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ነቢያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio*: በመካነ፡ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘከመ፡መራሕብት፡ወምሥያጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba*: ተጋብኡ፡ላዕሌሆሙ፡እምሮም፡ጉባኤ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ፀርየ፡ገዙ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ኤፌሶን፡ቀደሳት፡

Can. Ap. 27; ጉብረ፡ጉባኤ፡ Clem. f. 185; Dioscurus Alx. ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ጉባኤ፡ (epistolam synodicam) ad Severum Sx. Teq. 17. c) *coetus:* ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጉባኤ፡ዘሐዋርያት፡ Lit. 163, 4; ቤተ፡ክር"ን፡አሐቲ፡ጉባኤ፡እንተ፡ሐዋርያት፡ Org. 1.

ጉባኤያዊ፡ adj. rel. *ad concilium pertinens, synodicus:* አበዊነ፡መምህራነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ሊቃውንት፡ጉባኤያዊያን፡ Sx. Ter. 10.

ምግባእ፡ subst. 1) *locus quo quis se convertit* vel *recipit, refugium, receptus,* ἐπιστροφή, ἀποστροφή: ኀቤየ፡ምግባኢሁ፡ Cant. 7, 11; Gen. 3, 16. 4, 7; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 4; Hen. 65, 11. 2) *reditus:* እስመ፡አልቦ፡ምግባእ፡ Sir. 22, 11; ውስተ፡ምድር፡ምግባኢሆሙ፡ 16, 30. 41, 10; ምግባኤ፡ Hen. 72, 35; ሎቱ፡(ለዖት፡)ተፈጠርነ፡ወኀቤሁ፡ምግባኢነ፡ Jsp. p. 382; የሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡እንተ፡አልቦቱ፡ምግባእ፡ለዓለም፡ Genz. f. 119.

ምጉባእ፡ subst., Pl. ምጉባኣት፡ *locus quo aquae confluunt, confluvium,* Kuf. p. 7.

አግባኢ፡ n. ag., Pl. አግባእያን፡ *traditor, proditor,* Act. 7, 52 rom.

አስተጋባኢ፡ n. ag., sec. Lud. አስተጋብኢ፡, 1) *compilator* libri: ይቤ፡አስተጋባኢ፡መጽሐፍ፡ Fal. f. 42. 2) „*convocans:* መስተጋብኢ፡መናፍስት፡ convocans spiritus (magus, ut videtur") Lud. e Syn.

እስትጉቡእ፡ part. pass. (a IV, 3) 1) *collectus, congregatus,* Lud. Comm. hist. p. 484; እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡ F. N. in Prolg.; congregatus Chr. ho. 32; Kuf. p. 6 ann. 11; Hen. 46, 8 var. 2) *communis:* ወእምዝ፡አትለወ፡በዝንቱ፡ከመ፡ተግሣጽ፡እስትጉቡእ፡ ἐπήγαγεν ὡς κοινὴν παραίνεσιν (καὶ οὐχ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος) Chr. ho. 33; ወዝንቱ፡ውእቱ፡ዘእስትጉቡእ፡ለኵሉ፡ ὅπερ ἦν κοινὸν ἁπάντων Chr. Ta. 34.

ምስትጉቡእ፡ 1) part. *congregatus:* ምስትጉቡኣት፡አእላፍ፡እምነ፡መላእክት፡ Chr. ho. 32; Hen. 46, 8 var. 2) subst. a) *locus congregationis, conventus:* ቤተ፡ምስትጉቡኦ፡ዚኣሁ፡ Hen. 53, 6. 46, 8. b) *spatium contractum* vel *angustius:* non est in divinitate ምስፋሕ፡ወምስትጉቡእ፡ Lud. e Mss. Colb.

ምስትጉባእ፡ vel **ምስትጉባኤ፡** subst. 1) *congregatio,* Kuf. p. 6. 2) *contractio, spatium contractum,* Lit. 171, 2; ምስትጉባኤ፡ M. M. f. 389 (vid. sub ምስትስፋሕ፡ c. 404).

መስተጋብእ፡ vel **መስተጋብኢ፡** part. (c. term. adj.) 1) *collectas* vel *conjunctas continens* res varias: hic liber መስተጋብእ፡ጸታ፡ተግሣጻት፡ውእቱ፡ Fal. in Proleg.; አክርሥ፡መስተጋብኢተ፡ኵሉ፡ርስሐተ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 27. 2) *colligens, congregans,* Lud. e Syn.

ገቦ፡ subst., m. et f., Pl. ገበዋት፡ [radix et formatio haud satis liquent (quamquam similis videtur formationi vocis ቀፎ፡); respondent ܓܢܒܐ جَنْب جَانِب] *latus,* a) corporis animantium, *costae,* πλευρόν, ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘፀጋም፡ Hez. 4, 4; ሰላም፡ለገቦኪ፡መንገለ፡ለፌ፡ወለፌ፡ I Sal. Mar. 26; ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ τὰς πλευρὰς Jes. 11, 5; ገቦከ፡ πλευραί Prov. 22, 27; ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν Sir. 42, 5; ገበዋቲከ፡ αἱ πλευραί σου Judith 6, 6; Num. 33, 55; μετάφρενα Ps. 90, 4; latera avis Deut. 32, 11; *costae:* እስከ፡ተሰብሩ፡ገበዋቲሁ፡ Sx. Mij. 12 (vid. sub ድቡስ፡); Dan. 7, 5 var. α) ዐፅመ፡ገቦ፡, *costa* Gen. 2, 21; አዕጽምተ፡ገበዋት፡ Sir. 30, 12; Job 40, 13 (var.: አዕፅምተ፡ገቦ፡); ፫ዐጽመ፡ገበዋት፡ (v. ፫ገበዋት፡) Dan. 7, 5. β) *lumbi:* ውስተ፡ገቦሁ፡ μηρός Apoc. 19, 16; ወልድከ፡ዘወፅአ፡እምነ፡ገበዋቲከ፡ πλευραί 3 Reg. 8, 19. b) cujusvis rei extensae, (*pars*); Gen. 6, 16; Ex. 25, 32. 26, 7. 32, 15; 1 Reg. 23. 26; Hez. 41, 6; ውስተ፡፬ገበዋቲሆሙ፡ Hez. 1, 8. 17; Apoc. 4, 6; በገቦ፡መስዕ፡ Ps. 47, 2. α) trsl. ad *latera* cognationis vel generum: አዝማድ፡እለ፡እምገበዋት፡ (Seitenverwandte) F. N. 24, 2. β) ገቦ፡ሐመር፡ዘድኅር፡ *puppis* Act. 27, 41 Platt. c) In st. c. usitatur ad significandas voces *juxta, prope, a latere* vel *parte* alcjs, sc. α) in Acc., ut: ገቦሃ፡ለቤጤልዋ፡ πλησίον β. Judith 7, 3; ገዳም፡ዘገቦ፡ዶታይም፡ 4, 6; ዘገቦ፡ኵሴ፡ 7, 18. β) praemissis praepositionibus: መንገለ፡ገቦሆሙ፡ Ruth 2, 14; በገቦሆሙ፡ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν 2 Esr. 13; እንተ፡ትኅብር፡በገቦሁ፡ 2 Esr. 12, 5; 1 Reg. 6, 8. 20. 25; Lev. 1, 11; ኖመት፡በገቦሁ፡ Sx. Sen. 30. — *Voc. Ae.:* ገቦ፡ዘ፡ጎድን፡ (v. ጐድን፡).

ገበዝ፡ subst. 1) *ripa* fluminis: ተቀበሎ፡ዲበ፡ገበዘ፡ተከዚ፡ Ex. 7, 15 (at vid. annotationem ad hunc locum). — *Voc. Ae.:* ገበዝ፡ዘ፡ዳር፡ 2) *custos, tutor, -rix, praefectus, -a,* ut videtur (sec. Lud. in lex. amh. c. 88 et d'Abbadie Catal. p. 109 annot. 1). a) est epitheton ecclesiae cathedralis Axumiticae: እምነ፡ (mater nostra) ጽዮን፡ገበዘ፡አክሱም፡ Chr. Ax. f. 89 (vid. Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 72; d'Abbadie Cat. p. 109); Libanus S. dixit ለጳጳስ፡ኢይደልወከ፡ትንግሥ፡ሕልያነ፡ወበእንተዝ፡ሰደድዎ፡እምሀገር፡እለ፡ገበዘ፡አክሱም፡ Mavâs n. 31; ይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወታኀድገነ፡ኪያሃ፡ ibid.; በአ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ናት፡ቅድስት፡ዘገበዘ፡አክሱም፡ Sx. Genb. 11. b) nomine ቀይሰ፡ገበዝ፡ vel ገበዝ፡ insignitur *praepositus quidam ecclesiasticus* (de cujus munere vid., quae Lud. lex. amh. c. 34 et 88, d'Abbadie l. c. notaverint): ቀይሰ፡ገበዝ፡ Chr. Ax. f. 89; F. M. 17, 6 (vid. sub ቀይስ፡ c. 433); sacerdos qui secundam uxorem duxit, ኢይትለአክ፡ከመ፡ክህናት፡ወኢይኩን፡ሊቀ፡ክህናት፡ወኢይቀድስ፡ከመ፡ገበዝ፡ Kedr f. 88. [Quae significationes si probantur, radici ገበዘ፡ vis *circumdandi, cingendi, tuendi* attribuenda videtur].

ጉበገብ፡, ጉበገቦ፡, ገበገቦ፡, ጉቢጋቦ፡ subst., id quod Romanis vocatur *atrium, vestibulum tentorii,* seu ea aedium vel tentorii pars, ubi petentes et salutantes admittuntur, conventus habentur, al.: ወወፅአ፡ውስተ፡ጉበገብ፡ (v. ጉቢጋቦ፡) εἰς τὸ προσκήνιον Judith 10, 22; አዘዘ፡ይስድዋ፡ (sc. feminam) ኀበ፡ገበገቦ፡ወይምትርዋ፡ክሳዳ፡ Sx. Tachs. 6 (at in Enc. ጉባኤ፡). — *Voc. Ae.:* ጉበገቦ፡ዘ፡ሸንጎ ።

ጉብጥ፡, ግብጥ፡, ገብጥ፡ subst. (m.) [quod dubium utrum ad حَبَطٌ *dolor in ventre* cameli (a حبط ሐበጠ፡ *tumere*) an ad قَبْضٌ *contractio, constrictio* intestinorum referendum sit] *vermina, tormina ventris:* ገብጥ፡ v. ጉብጥ፡ v. ግብጥ፡ πόνος χολέρας Sir. 34, 20; ያበዝኆ፡ለገብጥ፡ሥሥዕት፡ ἕως χολέρας Sir. 37, 30. — Lud. interpretatur: „ventris tormina,

quae ex flatulentis cibis aliisque causis oriuntur". — *Voc. Ae.:* ገበጥ፡ዘ፡ጕዐታ ።

ገበጥበጥ፡ vel ግብጥበጥ፡ subst., ut videtur i. q. ጉብጥ፡, Kuf. p. 84 (quamquam Vers. Lat. habet *clades*) inter alia malorum et morborum nomina.

ገበጣ፡ subst. *ludus aleae* vel *calculorum*, ut videtur: F. M. 32, 7 (vid. sub ሰንጠረጅ፡ c. 374). — In lexicis amh. non occurrit, at sec. Harris II. p. 192 ludus ገበጣ፡ etiamnunc Abyssinis in usu est.

ገተተ፡ rad., quam illustraverim verbo حَتَّ et حَتَى *consuit, contorsit* (sicut ጐጠጠ፡ verbo قَطَّ).

ግቱት፡ part. *sartus, resartus*, de calceis, καταπεπελματωμένος Jos. 9, 3 (Lud.: *sparteus*).

ግትት፡ subst. sine dubio proprie *sartura*, deinde *vas resartum* vel *consarcinatum* i. e. *vile, inutile:* ወኮነ፡ከመ፡ግትት፡በውስተ፡አሕዛብ፡ σκεῦος ἄχρηστον Hos. 8, 8; ግትት፡ዘ ለምንትኒ፡ኢይበቊዕ፡ σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ Jer. 22, 28. — *Voc. Ae.:* ግትት፡ዘ፡ግትቻ። — (Lud.: *canistrum sparteum, sporta*, i. q. ገሐፍት፡, quam interpretationem firmare licuerit collato حَتِى).

ጌና፡ n. prgr. i. e. γέννα, *nativitas* Christi, deinde *parasceue festi natalitii* (Weihnacht): ኢይግበሩ፡ግብረ፡በዕለተ፡ጌና፡ልደተ፡ክርስቶስ፡ Const. Ap. 66 (67); እንተ፡በዘኵሉ፡ክብርት፡ጌና፡ዘይእቲ፡ልደቱ፡በሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ Cyr. f. 131; homilia Procli Cyziceni habita est በበዓለ፡ጌና፡ Cyr. f. 119; in tit. Luc. 1, 26. 57. 2, 21 rom.; ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፡፩እምልደተ፡ክርስቶስ፡ሰዓት፡ጸጋ፩ (cui non est intervallum a festo nativitatis) Enc. Tachs. 28 (at Tachs. 29 በዓለ፡ልደት፡); Cod. Mus. Brit. XXIX, I n. 26 (ubi በዓለ፡ጌና፡ a በዓለ፡ልደት፡ n. 27 distinguitur); Deg.; ጾመ፡፵ቅድስት፡, ጾመ፡ሐዋርያት፡, ጾመ፡ስብከት፡ጌና፡ memorantur in Gad. T. H.; de ጾመ፡ስብከት፡ጌና፡ (jejunio adventus) vid. Scaliger p. 677. 703; በዛቲ፡ዕለት፡ (sc. XIX° mensis ኅዳር፡) ዋንተ፡ጾመ፡ስብከት፡ጌና፡ልደቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በኀበ፡ኵሉ፡ክርስቶሳውያን፡ Sx. Hed. 19.

ገንሐ፡ I, 1 [جَنَحَ, جَمَحَ?] 1) *superbum et vehementem se praebere*, vid. ግናሕ፡ 2) *imperiose objurgare, acriter increpare:* ገሠጾ፡እግዚ"፡(ለዳዊት፡ 2 Reg. 12) በቃለ፡ነቢይ፡እንዘ፡ይገንሕ፡ M. M. f. 283; Christus in extremo judicio ይገንሖሙ፡ለኃጥአን፡በቃለ፡ስከየት፡ Lit. Jac. Sar.

ግናሕ፡ subst. 1) *vehementia et superbia, verba imperiosa:* በትዕቢት፡ዐቢ፡ወበግናሕ፡ ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ μετρίως κατωφρυωμένος Cyr. ad Th. f. 7; እስመ፡ውእቱ፡አኮ፡ዘይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ከመ፡መኰንን፡ወከመ፡ሊቅ፡ዐቢይ፡ οὐχ ἐξ αὐθεντίας ταῦτα λέγων οὐδὲ ὡς ἐν τάξει ἄρχων Chr. Ta. 4. 2) *increpatio imperiosa, objurgatio vehementior:* Galatae ኮኑ፡ድንዙዛነ፡እንዘ፡ይትሜከሑ፡ወይደልዎ፡(ለጳውሎስ፡)ከመ፡ይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ ὅθεν αὐτοῖς ἔδει πληκτικωτέρου λόγου Chr. ho. 21; ነገርነ፡በቃለ፡ግናሕ፡ σφοδρότερον διελέχθημεν Chr. Ta. 4. — *Voc. Ae.:* ገንሐ፡ጕሕናዊ፡ (sic, vid. sub ገሀነ፡) አግናሒን፡አሉ፡ኵሉ፡ለዕልና፡ቃል፡

አግናሕ፡ ut videtur Pl. vocis ግንሕ፡ vel ገንሕ፡ *increpatio vehemens* vel *imperiosa:* (Cyrillus Joannem Antiochenum compellat) ወይእዜኒ፡ኀቤከ፡ነገርየ፡ዘልዑለ፡ታሌዕል፡አግናሒነ፡ላዕሌነ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡ τὸν ὑψηλὴν κατὰ πάντων αἴροντα ὀφρύν Cyr. ho. f. 110.

ጉንባሕ፡ subst. incertae significationis, quod Lud. cum جُنْبُع *crassus, longus, altus* composuit. Non reperitur nisi compositum, sc. አበጕንባሕ፡ vel አበጉንባሕ፡ (pro አበ፡ጉንባሕ፡) vel ያሬ፡ጉንባሕ፡, quo nomine appellatur avis quaedam Abyssinica grandis, sc. *bucerus Abyssinicus* (der abyssinische Hornvogel), amharice አርኩም፡ vel ሖርኩም፡; de hac ave vid. (non tam Ludolfi Comm. hist. p. 161 qui eam *Casuarium* interpretatur, quam) Bruce III p. 102; V p. 172—175 ubi ejus descriptio et effigies exhibetur; p. 291; Harris I 256. 329 (ubi ejus nomen Tigrensis አበ፡ጎምቡ፡ a ጎምቡ፡ *urceus* repetitur); II. 93; Anh. p. 44. — Ejus nomen legitur: Deut. 14, 18 ubi Gr. πελεκάν (*pelecanus*, aliâs አድግ፡መረብ፡) habet; et Fal. f. 17 ubi ያሬ፡ጉንባሕ፡ prudentiâ (ጥበብ፡), leo robore (ኀይል፡) insignis dicitur.

ግንባት፡ subst. *uter coriaceus* [جُبْجُبَةٌ جُبَّ? amh. ጎምቦ፡?]: ወመሀበታ፡ለወለታ፡ትጹር፡ግንባተ፡ወይን፡ ἀσκοπυτίνην οἴνου Judith 10, 5 (v. ግብንታ፡ወወይን፡).

ግንቦት፡ nomen mensis Abyssinorum noni, qui XXVI° Aprilis sec. Cal. Jul., VIII° Maji sec. Cal. Greg. incipit et mensi Coptorum ⲠⲀϢⲞⲚⲤ respondet.

ገንታ፡ subst., *buccina minor* (quam ቀንድ፡ i. e. ቀርን፡): ዐዊዶሙ፡ምስለ፡ገንታ፡ወግርጣጥ፡በከበሮ፡ወጸናጽል፡ Chron. Ax. f. 94. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡ገንታ፡ዘ፡ነጋሪት፡ — De ገንታ፡ vid. Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 542.

ገነት፡ subst., plerumque f., Pl. ገነታት፡ [גַּנָּה جَنَّةٌ] *hortus*, παράδεισος Koh. 2, 4; Jes. 1, 30; Sir. 24, 30; ገነት፡አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7 seq.; κῆπος ገነት፡ዕፀው፡ Cant. 4, 12. 16. 6, 2; ገነት፡ርውይት፡ Jes. 58, 11. 61, 11; Sir. 24, 31; Joh. 19, 41. 18, 1. 26; ገነት፡ጽጌ፡ Enc. Teq. 4; ዐቃቤ፡ገነት፡ κηπουρός *hortulanus* Joh. 20, 15; Pl. ገነታት፡ Jsp. p. 323. In specie a) hortus ille in regione Eden a Deo plantatus: Gen. 2, 8 seq.; 4 Esr. 1, 7; ገነት፡ተድላ፡ Gen. 3, 23; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 3, 24; ገነት፡እግዚ"፡ Gen. 13, 10; Jes. 51, 3; Hez. 31, 8; Sir. 40, 17; Apoc. 2, 7; ገነት፡ጽድቅ፡ Hen. 32, 3; ገነት፡ጻድቃን፡ 60, 23; ምድረ፡ገነት፡ *terram paradisiacam* Aethiopum nonnulli vocant patriam suam, Th. P. b) sedes beatorum (*paradisus*): Luc. 23, 43; 2 Cor. 12, 4; 4 Esr. 8, 62; Clem. f. 6; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 6, 1; Clem. f. 14. 92 al.; ገነት፡ተድላ፡ Lit. Chrys.; ገነት፡ሕይወት፡ Hen. 61, 12; ገነት፡ est ሰማይ፡ሣልሲት፡ ubi recipientur monachi fideles, Phlx. 8. c) ገነት፡ inscriptus est liber de rebus monasticis a Palladio conscriptus: መጽሐፈ፡ገነት፡ዘጸሐፈ፡ጲላድዮስ፡ Phlx. 43; ጸሐፈ፡ገነት፡ይቤ፡ Phlx. 16, al.

ጋኔን፡ subst. m. (quamquam አጋንንት፡ሐዳሳት፡ Act. 17, 18 rom.), Pl. አጋንንት፡ [i. q. جَانّ جِنّ] *daemon, dae-*

monion, cacodaemon (*spiritus malus*): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαιμόνιον Matth. 9, 33; Joh. 7, 20; 8, 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; **ጋኔን፡እኩይ፡** Tob. 3, 8. 6, 8; **ጋኔን፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεῦμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; **ጋኔን፡መስሕት፡** Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; **እኩይ፡ጋኔን፡** Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; **አስተዮሙ፡ጋኔነ፡ዘያደነግፆሙ፡** Jes. 29, 10; **ጋኔን፡ርኩስ፡** Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; **አጋንንት፡** σειρῆνες (*sirenes*) Jes. 34, 13; **አጋንንት፡ወጸደናት፡** ὀνοκένταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus*, σατανᾶς Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* **አጋንንት፡** ἰνδάλματα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) **ዘጋኔን፡**, Pl. **እለ፡አጋንንት፡** *daemoniacus, epilepticus*: δαιμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; **እለ፡በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 130 (coll. f. 178: **ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡**); ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ፡ adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: **እንስሳ፡ጋኔናዊ፡አው፡አብድ፡** ne vendatur, F. N. 33, 3.

ገናዊ፡ *sacerdos idolorum* vid. sub **ገነወ፡**

ጕንአ፡ *trituravit*, Lud., at vid. **ጐነኰ፡**

ጐነኰ፡ I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare*: **ወይጔንኰ፡** (v. **ወይጐንኰ፡**) **ከላስስተ፡** φέροντες δράγματα 2 Esr. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (**ወይጐንኰ፡**). — Lud. e Syn. affert **ወይከይዱ፡ወይኔ፡ወይጐንኡ፡ከላስስተ፡** (vid. 2 Esr. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo nonnisi e conjectura statutus est. — *Voc. Ae.*: **እለደ፡ጐነኰ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፡**; *aliud*: **ጐነኰ፡ዘ፡ኸመረ፡**

ተጐነኰ፡ III 2 *coacervari, aggerari*: **ተጐነኰ፡ከምረ፡ሥርናይ፡** M. M. f. 288; **ይወግርዎ፡** (sc. Jeremiam lapidibus) **እስከ፡ይትጔነኰ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡** M. M. f. 179.

ገናዊ፡ subst., Pl. **ገነውት፡** (sec. Lud. etiam **ገናት፡** ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. **ገነውታት፡** (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus*: **ገናዌ፡አማልክት፡** Const. Ap. 27; **ገነውተ፡ለዳጎን፡** 1 Reg. 5, 5; **ገነውተ፡አማልክት፡** 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a جَنَأَ يَجْنَأُ **ገነየ፡**, an a جِنّ **ጋኔን፡**?].

ገንዕ፡ et **ጋንዕ፡** subst. [amh. **ጋን፡**, vid. scholion ad **መስብክት፡**] *hydria* major, *cortina*: **ገንዐ፡ዐቢይ፡ዘብርት፡** et **አምሐውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡** Sx. Haml. 5. (vid. sub **ዐቃር፡**); sale impleverunt **ጽሀርተ፡ዐቢየ፡**, deinde **ጋንዐ፡**, deinde **ልጕን፡** Gad. T. H.

ገነዘ፡ I, 1 [גָּנַז *abscondidit, in thesauro reposuit*; جُنِزَ Pass.; جَنَازَة *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይግንዝ፡** *linteis involvere, pollingere, condire, curare funus* sepeliendi: **ገነዞ፡** (**በድኖ፡**) **በሰንዱን፡ንጹሕ፡** Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይግንዝዎ፡** (**ለምዉት፡**) **በክልኤ፡ልብስ፡** F. N. 22; 1 Reg. 19, 13; **ገነዞ፡** (**ለአዳም፡**) **ሴት፡ወአንበሮ፡ውስተ፡ታቦት፡** Clem. f. 11; **ግንዝ፡ሥጋየ፡** f. 21; **ኢትግንዝዎ፤ሕያው፡ውእቱ፡** Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ይግንዝዎ፡** Sx. Masc. 22; **ገነዞ፡** (**ለሴት፡**) **ሄኖስ፡ወልዱ፡በከርቤ፡ወበዓልው፡ወአንበሮ፡ውስተ፡በአተ፡መዛግብት፡** Clem. f. 15; **ምስለ፡አፈዋት፡ገነዞ፡ወቀበረ፡በድኖ፡** Enc. Nah. 1.

አግነዘ፡ II, 1 *linteis involvendum* vel *pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus **ለዕሩቅ፡ኢያልብስ፤ነዳያን፡እመ፡ይመውቱ፡ኢያግንዝ፡ወኢቀብረ፡** Apoc. Mar. Joh.

ተገነዘ፡ III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: **ተገንዘ፡በእደ፡መላእክት፡** Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: **እምድኅረ፡አልበስዎ፡** sc. mortuum).

ግኑዝ፡ part. 1) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; **ሰበ፡ታወጽእ፡ግኑዘ፡እግኅደሩ፡** Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus*: **ከሣቴ፡ትምህርት፡ግኑዝ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. **በኑዝ፡** sine sensu).

ግንዘት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ግንዘታት፡** 1) *pollinctura, involutio mortui* sepeliendi, *funus*: ταφή Koh. 6, 3; **በእንተ፡ግንዘትከ፡በእደ፡ዮሴፍ፡ወኒቆዲሞስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; **ግንዘተ፡ሥጋኪ፡በመዋጥሐ፡ከታን፡** I Enc. Mar. 38; **ግንዘትከ፡በዕፍረት፡** Enc. Mag. 27; **ገነዞ፡ለጴጥሮስ፡ግንዘተ፡ሠናየ፡** Enc. Haml. 6; **ያሜኒ፡ግንዘተ፡ደናግል፡** Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: **ገነዞ፡ሥጋሆን፡ለደናግል፡**); **ሤጠ፡ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42, 1; **ዐራተ፡ግንዘት፡** *feretrum* F. N. 22; **መጽሐፈ፡ግንዘት፡** (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. I, p. 35); **ዜማ፡ግንዘት፡** canendi vel recitandi modus *funebris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub **ተብህለ፡**). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens*: **ገነዞ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡በግንዘታት፡ሠናይ፡ወአምጽኡ፡ዕፍረተ፡ወመዝሙዘ፡በቱ፡ሥጋሁ፡** Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: κενοτάφια 1 Reg. 19, 13. 16 (v. **መግነዝ፡** et **ግኑዝ፡**). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: **አሠረ፡ግንዘቱ፡ተኀድገ፡** Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi **ግንዘት፡** a **መቃብር፡** distinguitur).

ገናዚ፡ n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ፡ subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lintea, fasciae, involucra, lectus*: **አዘዘ፡እስከንድር፡ከመ፡ይግንዝዎ፡ለዳሬ፡** (Darium) **በመግነዝ፡ሠናይ፡** Jsp. p. 283; **ዙሉ፡መፍቅደ፡መግነዝ፡** Gad. Lal.; (mortuus inclamatur) **ኢሠነቀ፡** (II p. s. m.) **እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡** Genz. f. 90; **ገነዞቶ፡በአልባስ፡ሠናያት፡ወገብረት፡ሎቱ፡መልዕልተ፡መግነዙ፡ልብሰ፡ዘወርቅ፡ወአንበረቶ፡በሣጹን፡** Sx. Haml. 22; Christus **ጠብለለ፡ልደቶ፡በመግነዝ፡ኅቡአቲሁ፡ከመ፡ኢያእምርዎ፡ፍጡራን፡** M. M. f. 37; κενοτάφια 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ነፍቅ፡**

ገንዘብ፡ subst. [גִּנְזַכָּא; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 38).

ገነየ፡ I, 1 [جَنَأَ *pronum se inclinavit*, يَجْنَأُ *decubuit*, vic. قنع, כנע, צנע] Subj. **ይግነይ፡** 1) *pronum se inclinare, procumbere*: **ገኒዮ፡ወሰጊዶ፡** πίπτοντες προσκυνεῖτε Dan. 3, 5. 2) *se submittere* vel *subjicere, obsequium praestare*,

(*servire*) alicui, c. ለ፡ pers.: ὑποταγῆναι Ps. 61, 5; Hebr. 12, 9; 1 Cor. 15, 28; Luc. 10, 20; ለጽድቀ፡እግዚ"፡ስእኑ፡ገነዩ፡ Rom. 10, 3; ለከ፡ይገንዩ፡ኵሉ፡ተግባርከ፡ δουλευσάτω Judith 16, 14; እፎ፡ሠመርክሙ፡ከመ፡ትግንዩ፡ለአቢባል፡ (Hannibali) Jsp. p. 295. 350. 381; ruri vixit እንዘ፡ለሊቁ፡ይገኒ፡ Enc. Tachs. 10; Org. 3) *demittere animum, submisse se gerere*, Hen. 5, 8. a) *demisso animo pati:* ግነዩ፡ ταλαιπωρήσατε Jac. 4, 9. b) *demisso animo accipere* vel *admittere* alqd, c. ለ፡, ut: ዘይፈርሆ፡ለእግዚ"፡ይገኒ፡ለተግሣጹ፡ ἐκδέξεται Sir. 35, 14. c) *demisso animo confidere*, c. በ፡, ut: ብእሲ፡ጠቢብ፡ይትአመን፡ወይገኒ፡በሕጉ፡ለእግዚ"፡ ἐμπιστεύσει Sir. 36, 3. d) *humiliter adorare*, c. ለ፡, προςκυνεῖν Sir. 50, 17. e) *humiliter rogare, supplicare:* ውእቱ፡ይገኒ፡ προςδεηθήσεται Sir. 13, 3; c. ለ፡ pers.: ገነይኩ፡ለከ፡ δέομαι Jos. 7, 7; ይገንዩ፡ለከ፡ Job 11, 19. f) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* vel *laudare* Deum: ἐξομολογεῖσθαι, Dan. 9, 4; c. ለ፡ Kuf. 16; እግነይ፡ለከ፡አምላኪየ፡ Kuf. 22; Sir. 39, 6. 51, 1; Tob. 11, 16; ሎቱ፡ግነዩ፡ 12, 6; ኢትትሀከዩ፡ገኒየ፡ሎቱ፡ ibid.; 13, 3; Dan. 2, 23; Ps. 7, 18. 9, 1. 74, 1; ኵሉ፡ልሳን፡ይገኒ፡ለእግዚ"፡ ὀμεῖται τὸν θεόν Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Luc. 2, 38. g) *humili animo confiteri*, seq. ከመ፡ Phil. 2, 11; seq. ለ፡ peccati, Lev. 26, 41. — *Voc. Ae.:* ገረረ፡ገነየ፡ተኰነነ፡ተቀንየ፡ብ፡ተገዝ፡ገነየሰ፡አመነ፤; *aliud:* ገነየ፡በ፪ለመነ፡ተለማመጠ።

አግነየ፡ II, 1 1) *subjicere* potestati vel imperio alcjs, *subigere, domare*; c. ለ፡ pers. et Acc. rei: 1 Cor. 15, 28; ዓለመ፡አግነየ፡እግዚ"፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 4 (ex Hebr. 2, 5); vel c. ለ፡ imperii: አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; c. Acc. pers.: እስከ፡አግነዮሙ፡ለኵሎሙ፡ Jsp. p. 280. 304; ዘዐናብስተ፡ታገኒ፡ወአራዊተ፡ትቀኒ፡ Enc. Mag. 5. 2) *ad gratias agendas* vel *ad celebrandum* nomen Dei *permovere*, Org. 1.

ተጋነየ፡ III, 3 *se submittere coram* aliquo, ut: ነገር፡ዘይትጋነይ፡ ὑποπίπτουσα (submissa) Prov. 15, 1. a) *supplicare*, c. Acc. vel ለ፡ pers.: እትጋነያ፡ለብእሲትየ፡ ἱκέτευον Job 19, 17; እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውህከ፡ Job 40, 22; Hos. 12, 4; 1 Tim. 2, 1. b) *confiteri:* peccatum, culpam, ἐξαγορεύειν 2 Esr. 10, 1; በእንተ፡ኀጢአት፡ 2 Esr. 11, 6. 19, 2; Trinitatem, c. በ፡ M. M. f. 11 (vid. ግጻዌ፡). c) *poenitentiam agere, veniam* delicti *petere, gratiam* alcjs *supplicare:* ተጋነይ፡ሶበ፡ትኤብስ፡ ἐπιστροφήν Sir. 18, 21; ነስሐ፡ወተጋነይ፡ 18, 24; እምከመ፡ተጋነይከ፡ይሰሪ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡ δεηθέντος σου 28, 2; ተጋነዩ፡ συνδέθητε Zeph. 2, 1; Luc. 17, 4; c. በእንተ፡ vel እንበይነ፡ peccati: ተጋነይ፡በእንተ፡ዘስሕትከ፡ ἐντράπηθι Sir. 4, 25; ዘይትጋነይ፡በእንተ፡ጌጋዩ፡ ἀποστρέφων ἀπό 8, 5; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቀድም፡ጌጋይከ፡ δεήθητι 26, 1. 39, 5; Lit. Chrys.; c. ለ፡ ejus, cujus gratia petitur: ተጋነየ፡ለገጸ፡እግዚ"፡ 4 Reg. 13, 4; እለ፡ይትጋነዩ፡ሎቱ፡ οἱ ἐπιστρέφοντες ἐπ' αὐτόν Sir. 17, 29; Zach. 8, 21; Bar. 2, 8; እንዘ፡ይትጋነይ፡ላቲ፡ Esth. 7, 8; vel c. ኀበ፡ vel ቅድመ፡ prs.: ተጋነየ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 161; ተጋነዩ፡ወሰገዱ፡ቅድሜሆሙ፡ f. 230; Sir. 17, 25. d) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* Deum: ተጋነዮ፡ 1 Tim. 2, 1; ἐξομολογεῖσθαι Ps. 99, 4; Dan. 6, 10; Sir. 17, 27. — *Voc. Ae.:* ተጋነየ፡ዘ፡አመመረ።

ግኑይ፡ part. *submissus, se humilians* coram aliquo, superiorem alqm agnoscens, Lud. ex Org.

ግናይ፡ subst., Pl. ግነያት፡ 1) *gratiarum actio submissa, gratiae humiles, celebratio cum gratiarum actione:* እምድኅረ፡አንበቡ፡ወዘመሩ፡ግናየ፡ስብሐት፡ 2 Par. 20, 22; τὸ ἐξομολογεῖσθαι 1 Par. 16, 4 var.; Cod. Mus. Brit. LIV, 7, c; ዘለከ፡ስብሐት፡ወኀይል፤ሰጊድ፡ወግናይ፡ Kedr 20; episcopus ያቅርብ፡ለእግዚ"፡መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ወግናየ፡ጸሎታት፡ (sc. Christianorum) ለጺና፡መዐዛ፡ Kid. f. 7. 28; አይኑ፡ግናይ፡ወአይኑ፡አኰቴት፡ Lit. Joh.; Org. 1. 2) *chorus gratias agentium:* አቀምኩ፡፪ግነያተ፡ዐበይተ፡; 2 Esr. 22, 31 vrs. nov. ወከልኤ፡ግነያት፡እለ፡የሐውሩ፡ፀጋመ፡ 22, 38 vrs. nov. et 40 vrs. nov.

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጕንድ፡ subst., m. et f., Pl. አጕናድ፡ et ጕንዳት፡ [quamquam a ገመደ፡ derivari posse videtur, sicut גִּזֵּעַ جِذْعٌ a גָּזַע, tamen aliud etymon facile se praebet sc. in جمد et قمد quibus significatus *rigidi* (*crassi, robusti*) inest, vid. quae Rödiger in Additamentis ad Ges. thes. p. 80 de גמד annotavit] 1) *stirps, stipes, truncus, caudex:* እምጕንድ፡ ἐκ τῆς ῥίζης Jes. 11, 1; ጕንዱኒ፡ዘታሕቴሁ፡ ῥίζαι Hez. 17, 6. 7; ጕንደ፡ዕፀው፡ Matth. 3, 10; Luc. 3, 9; Dan. 2, 41; ሥርዎ፡ወጕንዶ፡ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ Dan. 4, 12; ጕንዱ፡ στελέχη Hez. 31, 13; ጕንደ፡ወይን፡ Joh. 15, 4; ለለአሐቲ፡ጕንድ፡በበ፡፴ወ፩፻አዕጹቂሃ፡ Clem. f. 256; ጕንዳት፡ Hen. 83, 4; አጕናደ፡በቀልት፡ Enc. Mij. 23 (27 sec. Lud.); ጕንደ፡መስቀል፡ M. M. f. 106; አጕናድ፡ (sc. duo ligna crucis, erectum et transversarium) M. M. f. 102. a) *radix* linguae: አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; Teq. 18. b) *radix* vel *infima pars*, montis: እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; Gad. Za Mich.; in Acc. et st. c. *juxta radicem, ad infimam partem* rei, *infra:* አስርዎ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 6, 13; ጕንደ፡ደብር፡ ἐπ' ὄρους Ex. 18, 3; ጕንደ፡ማኅፈድ፡ παρὰ τὸν πύργον Herm. p. 81. c) *stirps* i. e. genus: ጕንደ፡ዳዊት፡ Lud. ex Org. 1. 2) *cippus* vel *truncus*, quo captivorum pedes conclusi tenentur: τὸ ξύλον Act. 16, 24; ጕንደ፡ማእሰር፡ Lud. ex Enc.

ጕኑድ፡ part. *in truncum* vel *stipitem conversus* i. e. *truncus* vel *stipes*, de homine: አአብዳን፡ወጕኑዳን፡ልብ፡ M. M. f. 114.

ገንዶር፡ subst., Pl. ገንዶራት፡ [an a كَمْتَرٌ قِمْطَرٌ? vid. ቀምጠራ፡, قِمْطَرٌ *vinculum pedis ligneum*] 1) *compes, pedica:* አክብዶ፡ገንዶራቲሁ፡ τὰς πέδας Sir. 30, 38. 2) sec. Lud.: „*jugum* quod boum collis dum arationi assuescunt imponitur." „Metaph. *jugum* pro coactione vel afflictione", Org. 1. — *Voc. Ae.:* ገንዶራት፡ብ፡የወፈን፡ዘዝላ፡ወስከምት፡ቀምበርኚ፡ይ፡; *aliud:* ገንዶራት፡ዘ፡ወስከምት፡

ጐንደየ፡ quadrl. I [videtur denominatum a ጕንድ፡] 1) *stabilem esse, manere, durare, perseverare:* ኢይጐንዲ፡ንዋዩ፡ οὐ μὴ μείνῃ Job 15, 29; ከመ፡ልብስ፡ዘኢይጐንዲ፡ፍጡነ፡ይበልዩ፡ Jes. 51, 8; ጐንደየ፡እንዘ፡ይጕድጕድ፡ ἐπέμενε κρούων Act. 12, 16; ሰፍነ፡ዘመነ፡ጐንደየት፡ Lud. Comm. hist. p. 498 n. 18. 2) *diu manere, moram facere* vel *trahere, morari*, Deut. 4, 26; Lev. 13, 10; እመኒ፡ጐንደይኩ፡

ἐὰν ὑπομείνω Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu* vel *dudum facere* alqd, ut: ኢትጐንዲ፡ ርሒቆቶ፡ Sir. 30, 10; ጐንደየ፡ ግሒሠ፡ ሀየ፡ 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: ኀበ፡ ዘአልቦ፡ ልብ፡ ኢትጐንዲ፡ οὐχ ἐμμενεῖ Sir. 6, 20; ኢትጐንዲ፡ ውስተ፡ መካና፡ Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: ጐንደዩ፡ አንጾኪያ፡ Act. 15, 35. c) *immorari* rei: እለ፡ ይጐንድዩ፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: ወጐንዲዮ፡ (v. ወጐንድዮ፡) የብእ፡ μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. e) *longinquum esse*, de tempore (apud poëtam): ኢይሴአል፡ ዘቅሩብ፡ ወኢየሐትት፡ ዘይጐንዲ፡ Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: χρονίζειν ጐንደየ፡ እምነ፡ ዕድሜሁ፡ 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; ተዘከር፡ ከመ፡ ኢይጐንዲ፡ መንሱት፡ Sir. 7, 16. 14, 12; ዝዙሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡ ወኢይጐንዲ፡ Jes. 14, 1. 51, 14; እመ፡ ጐንደይኩ፡ ጥቀ፡ Tob. 9, 4; መዐት፡ ኢጐንደየ፡ Sap. 18, 20; Hab. 2, 3; Hebr. 10, 37; βραδύνειν 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; ሶበ፡ ጐንደየ፡ ምጽአቱ፡ Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; ኢትጐንዲ፡ (v. ኢታጐንዲ፡) ገቢሮቶ፡ Judith 2, 13; ኢይጐንዲ፡ ተገፍትኦ፡ ቤቱ፡ Sir. 27, 3; vel c. ለ፡ et Inf.: ይጐንዲያ፡ ለተገብሮ፡ βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: ጐንደየ፡ ዘ፡ ዘገየ፡ ።

አጐንደየ፡ II, 1) *tardare, morari, differre* alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa re, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: ኢታጐንዲ፡ ጸሎተከ፡ Kuf. 31; ኢያርሕቃ፡ (ለጽድቅየ፡) ወኢያጐንዲ፡ መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; አንከርኩ፡ አጐንድዮተከሙ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 291; ኢታጐንዲ፡ ውሂቦቶ፡ Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; ኢያጐንዲ፡ ፈቲሖ፡ ለጻድቅ፡ Job 36, 17; Deut. 7, 10; omisso Acc.: እመ፡ ብዙኀ፡ አጐንደየ፡ Lev. 25, 36; ያጐንዲ፡ ከመ፡ ዘኢይሁብ፡ Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten lassen), c. Acc. pers.: አበየ፡ ወአጐንደያ፡ Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: ሕፃን፡ ይበኪ፡ እመ፡ አጐንደየቶ፡ እሙ፡ አጥብዎ፡ M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጐንደየ፡ III, 1 *cunctari, tardum esse* ad alqd: እለ፡ ተጐንደዩ፡ ለንስሓ፡ Lud. e Ssal. Req.

ተጐናደየ፡ III, 3 1) *tardum, cunctabundum esse* in re, *cunctari, morari*: እለ፡ ተጐናዲዮሙ፡ ነስሑ፡ Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. ላዕለ፡ rei: ኢትትጐናደይ፡ ላዕለ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: ኢመፍትው፡ ንትጐናደይ፡ ተጠምቆ፡ Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: ደዌ፡ ተጐናዲዮ፡ χρονίζουσα Cyr. f. 102; ሶበ፡ ተጐናደየ፡ ሞተ፡ አበሁ፡ ፈቀደ፡ ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጐናደየ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum putare*, Gad. Ad. f. 116.

ጕንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: ጕንዱይ፡ ለነቢብ፡, ጕ" ለመዐት፡ βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; ጕንዱየ፡ መዐት፡ μακρόθυμος 2 Esr. 19, 17; ጕንዱያነ፡ ልብ፡ Luc. 24, 25. 2) *serus*: ኢይኩን፡ በእትከ፡ ጕንዱየ፡ ወፀአትከ፡ ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: እሒየው፡ ጕንዱየ፡ ዓመተ፡ Job 29, 18; "የ፡ መዋዕለ፡ Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; ጕንዱይ፡ መዋዕል፡ Hez. 12, 22; እምጕንዱይ፡ ዓመት፡ Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; እምጕ"፡ ዕለት፡ Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; በጕንዱይ፡ መዋዕል፡ Jes. 30, 27. 49, 1; እምድኅረ፡ ጕ"፡ መዋዕል፡ Jer. 13, 6; Hebr. 4, 7; ለጕ"፡ መዋዕል፡ Hez. 12, 27 et omisso መዋዕል፡ 4 Esr. 12, 27. — Adv. ጕንዱየ፡ a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) longo tempore interjecto i. e. *raro*: σπάνιον Prov. 25, 17.

መጐንድይ፡ part. *morans, moram efficiens*: እለ፡ የሐውሩ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ መጐንድይ፡ (*ambages*, Umweg) Phlx. 14.

ገነጸ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet كَنَبَ *congessit* in pera (كِنْفٌ), قُنْبٌ, مِقْنَبٌ.

ምጕንጽ፡ (passim ምጕንጺ፡) subst., Sing. et coll., Pl. ምጕንጻት፡, *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; ከሠተ፡ ምጕንጾሁ፡ Job 30, 11; ዘያወጽእ፡ አሕጻሁ፡ እምጕንጺሁ፡ Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; ነሥኡ፡ ምጕንጺ፡ φαρέτρας Jes. 22, 6; ምልኡ፡ ምጕንጻቲክሙ፡ φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; ምጕንጻት፡ Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: ምጕንጽ፡ ዘ፡ ጕራጕሬ፡ (v. ጕረጎሬ፡).

ገንጸለ፡ quadrl. I [vicinum ቀለበ፡ et قلب] 1) *pervertere, detorquere* (in contrarium): እንዘ፡ ይገንጽሉ፡ ጽድቀ፡ ውስተ፡ ኢመፍትው፡ περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπηχὲς τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; ፈድፋደ፡ ይጌምፁ፡ በዝንቱ፡ ገንጺሎሙ፡ ጽድቀ፡ በሐሰቶሙ፡ ἀδικοῦσι παροχετεύοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc ገንጽሎት፡ *perversio* et ገንጽሎቱ፡ e perversione i. e. *e contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, አላ፡ ገንጽሎቱ፡ (v. ገንጽሊቱ፡) ገሃደ፡ ተለወለ፡ ብእሲ፡ ውስተ፡ ክብረ፡ መለኮት፡ ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; ገንጸለ፡ መናብርቲሆሙ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ገንጸለ፡ ዘ፡ ገለበጠ፡

ተገንጸለ፡ III, 1 *inverti, perverti* (in contrarium): ወተገንጸለ፡ በኵሉ፡ ወተመይጠ፡ ዘትሥጉት፡ ምስጢር፡ ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τοὐναντίον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጽሊት፡ vel ገንጽሊት፡ subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. ግንጽሊተ፡ a) *inverse, perverse*: እመ፡ ግንጽሊተ፡ ይረስዎ፡ ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub ተከፍአ፡). b) *e contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub ገንጸለ፡).

ገናፍ፡ et ገናፊ፡ subst. γναφεύς *fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: ገናፊ፡ ዘ፡ ኀፃቢ፡

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a נָבַל (جبل) *finxit, coagulavit, formavit?*] 1) *later, lapis coctus*: πλίνθος Hez. 4, 1; πλίνθοι, ንጥፋሕ፡ ግንፋለ፡ ወናብስሎ፡ በእሳት፡ Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; ግንፋል፡ ወድቀ፡ Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13; Macc. f. 11 (ubi ter ግልፋል፡ scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: በቀስሉ፡ ወደዩ፡ ግንፋለ፡ Enc. Genb. 6; ደመረ፡ ጌወ፡ ምስለ፡ ግንፋል፡ ወፍልፍል፡ ወብሒእ፡ ወከዐወ፡ ውስተ፡ አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8; ወውስጠ፡ ሥጋሁ፡ ከመ፡ ይቅብእዎ፡ በጌው፡ ወብሒእ፡ ወግንፋል፡ Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: ግንፋል፡ ዘ፡ ግምብ፡

ገንፈለ፡ quadrl. I (denom.) *coquere lateres*: ይገነፍሉ፡ Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro አጋእዝት፡ vid. sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ (etiam ግዕዘ፡) I, 1 [ni fallor, emollitum e קוּץ קִיץ ቈጥዐ፡, sicut ... ; vid. etiam ገየጸ፡] Subj. ይግአዝ፡ 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: ገእዝኩ፡ ሕይወትየ፡ Kuf. p. 98 (קַצְתִּי apud Hebr., προσώχθικα apud LXX Gen. 27, 46),

χολᾶν τινί Joh. 7, 23 rom.; πικραίνεσθαι Col. 3, 19 Platt. 2) *improbare, vituperare, reprehendere*, c. Acc. rei vel pers.: ለምንት፡ እንከ፡ ትግእዝ፡ ፈቃደ፡ እግዚ" ἀπαναίνῃ Sir. 41, 4; κρίνειν Rom. 2, 1; ግእዝናሆሙ፡ 3, 9. 14, 3. 4. 13; Jac. 4, 11; Col. 2, 16; ምንተ፡ ረከቡ፡ በላዕሌየ፡ በዘይግእዙኒ፡ Jer. 2, 5; ወአልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘግእዘ፡ ἐνεκάλεσεν Sir. 46, 19; c. Acc. rei et በላዕለ፡ pers. Rom. 2, 1. 3) *exprobrare, conviciari*, c. Acc.: ግእዘ፡ ጽንዐ፡ ልቦሙ፡ ὠνείδισε Marc. 16, 14; ሶበ፡ ይግእዘከ፡ ዐርክከ፡ Prov. 25, 8; ግእዘ፡ ሕዝብ፡ ለሙሴ፡ ἐλοιδορεῖτο Ex. 17, 2. 7.

ተጋአዘ፡ III, 3 (crebro ተግዓዘ፡ scriptum) 1) *stomachari, irasci* (sibi invicem): አልቦ፡ ዘተትጋአዙ፡ በፍኖት፡ ὀργίζεσθε Gen. 45, 24; ደናግለ፡ ቀተለ፡ ዮሬያኖስ፡ በተጋእዞ፡ Enc. Hed. 10; c. Acc. prs. (alicui), πικραίνεσθαι Col. 3, 19 rom. 2) *altercari, rixari, jurgare, litigare*: እለ፡ ይትጋአዙ፡ οἱ φιλονεικοῦντες Prov. 10, 12; μάχεσθαι Tit. 3, 2; 2 Tim. 2, 24; Jes. 58, 4; ἀντιλογία Ex. 18, 16; በበይናቲሆሙ፡ Joh. 6, 52; seq. ምስለ፡ Kuf. 24. 37; ተጋአዝኩ፡ ምስሌሃ፡ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν Tob. 2, 14; διαμάχεσθαι Sir. 8, 1. 16; ኢይክል፡ ተጋእዞ፡ ምስለ፡ ዘይጸንዕ፡ Koh. 6, 10; διεκρίνοντο πρός Act. 11, 2 rom. 3) *objurgare, conviciis consectari* alqm, c. Acc., Kuf. p. 92. 147.

ግእዝ፡ subst. *altercatio*, Act. 15, 7 Platt.

ጋእዝ፡ subst. (m.), Pl. ጋእዛት፡ 1) *objurgatio, convicium*: ለደም፡ ይቀድም፡ ላኢ፡ ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24; ጋእዞሙ፡ ስሩሕ፡ ለዘይሰምዖሙ፡ διαλοιδόρησις 27, 15; Ex. 17, 7; ὕβρις Sir. 10, 8. 2) *altercatio, inimicitia, jurgium, rixa, lites*: ጎድጎ፡ ለጋእዝ፡ μάχη Sir. 28, 8. 10. 11; ኢንክል፡ ላኢ፡ ወጋእዝ፡ Jes. 28, 20; Prov. 15, 18. 17, 1. 24, 67; Gen. 13, 7; ነገረ፡ ጋእዝ፡ 1 Tim. 6, 4; 2 Tim. 2, 23; νεῖκος Prov. 29, 22; κρίσεις 6, 19; ταραχή Sir. 40, 5; ἔχθρα Luc. 23, 12; ሰይጣን፡ ረሰየ፡ ጋእዘ፡ ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 225; ሰይጣን፡ አብአ፡ ፍልጠተ፡ ወጋእዘ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Did. 32; መቲረ፡ ጋእዛት፡ diremtio litium F. N. 4. — *Voc. Ae.*: ጋእዝ፡ ዘ፡ ክርክር፡

ግእዘት፡ n. act. *objurgatio, altercatio, jurgium*: በእንተ፡ ግእዘት፡ ዘግእዝዎ፡ Ex. 17, 7; እንበለ፡ ተከሕዶ፡ ወግእዘት፡ Lud. e Ssal. Req.

ገአዚ፡ n. ag. *vituperator, condemnator*, κριτής, ገአዚሃ፡ ለሕግ፡ Jac. 4, 11.

ተጋአዚ፡ (ተገዓዚ፡) n. ag. (III, 3) *altercator, litigator*: ተጋአዝያን፡ (coram judice) F. N. 43, 2; ከኑ፡ ተጋአዝያነ፡ ምስለ፡ ሐዋርያት፡ (apostolis repugnant vel contradicunt) Abush. 12.

መግእዝ፡ part., f. መግእዝት፡, *stomachosus, ad vituperandum concitus, rixosus, contentiosus*: ዐርክ፡ መግእዝ፡ ὀργίλος Prov. 22, 24; αὐθάδης 21, 24; ብእሲት፡ መግእዝት፡ θρασεῖα Prov. 9, 13; Did. 3; ብእሲት፡ መግእዝት፡ μάχιμος Prov. 21, 19. 9. — Locus Syn. f. 54 haut satis liquet.

መስተጋእዝ፡ part. 1) *contentiones excitans, contentiosus, contradicens*: Org. 4; Did. 6; ለእመ፡ ይቤለከ፡ ፩መስተጋእዝ፡ F. M. 2, 10; οἱ ἀντιλέγοντες Chr. ho. 8. 2) sibi invicem *contrarius, oppositus*, de verbis: መስተጋእዛን፡ በበይናቲሆሙ፡ ἐναντία ἀλλήλοις Chr. ho. 29.

እጋእዝት፡ *domini* vid. sub እግዚእ፡ sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ *migrare, liberum evadere* vid. sub ግዕዘ፡

ጎሀ፡ *illucescere* vid. sub ጎሐ፡

ጎል፡ subst., Pl. አግዋል፡, Pl. Pl. አግዋላት፡ *praesepe, stabulum, caula* [an primitus *septum*, coll. جال *circumivit?* quamquam Lud. vocem proprie *specum* in saxo excavatum significare censet] ውስተ፡ ጎል፡ ἐπὶ φάτνης Job 6, 5; Hab. 3, 17 (var. pro ምቅማሕ፡); ወጎል፡ ለእንስሳ፡ (v. ወአግዋላት፡ ለዙሉ፡ እንስሳሁ፡) 2 Par. 32, 28; Luc. 2, 7. 12. 16; Jesulus infans ውስተ፡ ጎለ፡ እብን፡ positus est, Mavâs. n. 28; Deg.; Jesulus ይትወደይ፡ ውስተ፡ ጎል፡ H. A. — *Voc. Ae.*: ጎል፡ ምዕንጋዕ፡ ብ፡ የላም፡ ብረት፡; *aliud*: ጎል፡ ዘ፡ የላም፡ ግጎጸ፡ በረትኒ፡ ይ፡

ጎሐ፡ (et ጎሀ፡) I, 1 [cum Ges. in thes. p. 281. 1392 ad נגה *prorumpere* referendum videtur, non ad ገሀሀ፡ ነግሀ፡] *erumpere, oriri* de luce, *dilucescere, illucescere*: ወይገውሕ፡ ሶቤሃ፡ ብርሃንከ፡ ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου Jes. 58, 8; de diluculo vel prima luce: ሶበ፡ ጎሐ፡ ጽባሕ፡ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ ἀνέβη Gen. 32, 27; ሶበ፡ ይገውሕ፡ ጽባሕ፡ ὄρθρου Jos. 6, 15; imprs.: ሶበ፡ ጎሐ፡ 1 Reg. 9, 26; እንዘ፡ ይገውሕ፡ ጽባሐ፡ (v. ጽባሕ፡) 2 Reg. 17, 22; ከከበ፡ ጽባሕ፡ ዘይሠርቅ፡ ሶበ፡ ይገውሕ፡ ὁ πρωῒ ἀνατέλλων Jes. 14, 12.

ተጋውሐ፡ III, 3 1) paulatim per singulas partes *lucescere*: ዘያቀድም፡ ውኂበ፡ ምጽዋት፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በሕይወቱ፡ ይትጋዋሕ፡ ሎቱ፡ ጽልመት፡ ኅጣውኢሁ፡ በብርሃነ፡ ማኅቶት፡ ዘውኂበ፡ ምጽዋት፡ M. M. f. 337. 2) *sua quemque vice prorumpere* vel *dilucere*: Deus እምከርሠ፡ ደመናት፡ ነጠብጣበ፡ ዝናማት፡ ዘይቀድሕ፤ ጸዳለ፡ መባርቅት፡ እንዘ፡ ይትጋዋሕ፤ M. M. f. 12; እምቅድመ፡ ይትጋውሑ፡ (Lud. ይትገውሑ፡) ብርሃናት፡ Lit. Chrys.

ጎሕ፡ subst. (m.) *diluculum, aurora*: Kuf. 2; ὄρθρος Cant. 6, 10; Sir. 24, 32; Hos. 6, 3; እስከ፡ ጎሕ፡ ἄχρις αὐγῆς Act. 20, 11; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ φέγγος πρώϊνον Job 38, 12; እምጎሕ፡ Hen. 100, 2; ቅድመ፡ ጎሕ፡ ἐν τῷ φωτί Dan. 6, 19; ሶበ፡ ዐርገ፡ ጎሕ፡ Jud. 19, 25; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ (ὄρθρος) 2 Esr. 14, 21; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ Lud. ex Lit. Epiph.; ጎሕ፡ (Maria) ድልው፡ ለወሊደ፡ ፀሐይ፡ (Christum) Org. 2; ርእየ፡ ጎሐ፡ ወኢርእየ፡ ጽባሐ፡ Org. 4.

ጎር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አግዋር፡ [جَار, vic. ግዩር፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 273] 1) *advena* (vid. ግዩር፡): ጎረ፡ ቤቱ፡ ἐπήλυτος Job 20, 26. 2) *vicinus*, a) de hominibus: γείτων ጎር፡ Jer. 6, 21; ጎርየ፡ Jer. 29, 11; ከልእ፡ ዘጎሩ፡ Ex. 12, 4; f. Ex. 3, 22; m. F. N. 37; coll.: *vicini, vicinitas*, οἱ γείτονες, ጎር፡ እኩይ፡ እለ፡ ይገስሱ፡ ርስትየ፡ Jer. 12, 14; Ps. 30, 14. 43, 15. 78, 4. 79, 7; 4 Reg. 4, 3; Luc. 15, 6; αἱ γείτονες Luc. 15, 9; አግዋር፡ F. N. 37; Joh. 9, 8; አክብር፡ አግዋሪከ፡ ወአኅዊከ፡ Fal. f. 22; αἱ γείτονες Ruth 4, 17. b) de locis, domiciliis: ወቤቱ፡ ጎረ፡ ምኵራብ፡ Act. 18, 7 Platt; በ፡ ዐጸደ፡ ሐምል፡ ጎረ፡ (v. ጐረ፡) ቤቱ፡ Dan. ap. 1, 4; አብያት፡ ዘጎሩ፡ Mich. 1, 11. c) *vicinia, loca vicina, regio finitima*: እምዙሉ፡ ጎርከ፡ τῆς περιοίκου σου Jer. 30, 5; አግዋር፡ Gad. Ad. f. 152; Sethitae ገዐዙ፡ እምአግዋሪሁ፡ ለእግዚ"፡ ወመላእክቲሁ፡ (in paradiso) ኀበ፡ አግዋሪሆሙ፡ ለአጋንንት፡

Clem. f. 17; እስመ፡ግዕዝነ፡እምአግዋሪሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡ f. 23. — *Voc. Ae.*: አግዋር፡ዘ፡ጐረቤቶች።

ተጋዋረ፡ III, 3 [تجاور, جاور] *vicinum esse* a) de hominibus: *in vicinia* alcjs *habitare*, c. Acc.: monachi ኢይትጋወርዎ፡ለአንስት፡ F. N. 10, 6; አልቦ፡ዘይትጋወሮ፡ Lud. e Mss. Colb.; ተጋውሮ፡ *vicinia, vicinitas*, ut: ጸልአ፡ተጋውሮ፡እኁሁ፡ Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit ወአርሐቆ፡እምተጋውሮ፡መላእክት፡ F. M. 3, 2. b) de locis: *confinem esse*, c. Acc.: Ps. 103, 19 (γειτνιᾷ pro ἡγεῖται?); vel c. ምስለ፡, ut: በሐውርት፡እለ፡ይትጋወሩ፡ምስለ፡ከተታ፡ (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. الْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum*, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur አልዠውዛ፡

ገውሳን፡ n. prgr., sc. جَوْشَن *lorica*: ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግበሬሁ፡ Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [אֱגוֹז ,ܓܘܙܐ ,جَوْز] *nux, juglans*: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; እመ፡ተከልከ፡ገውዘ፡ይበቍልኑ፡ወይነ፡ Macc. f. 5; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Vis. Bar. — *Voc. Ae.*: ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀሎ፡በግብጽ።

ገውዝ፡ *gemini* vid. sub ዠውዝ፡ et ገውስ፡

ጎገወ፡ quadrl. inus., cui vicina sunt ጌገየ፡ غَوَى, עָוָה.

አንጐገወ፡ V 1) intrs. a) *hinc illinc oberrare, vagari*, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt p. 101; ታንጐጐ፡ (v. ታንጐጕ፡) Prov. 7, 12; Did. 2 (ed. Platt p. 10). b) *aberrare* a lege, praeceptis: ያንጎግዉ፡ በከልአ፡ (v. ለከልአ፡) ሥርዐት፡ Sap. 14, 23; አንጎግዎ፡ዘስሒት፡ H. A; የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንጎግዎት፡ውስተ፡ኀጢኣት፡እኪት፡ Phlx. 91. c) *animo fluctuari, incertum* vel *dubium haesitare*: እንዘ፡ተሐምሙ፡ልበክሙ፡ወታንጎግዉ፡ Jer. 8, 18. 2) trs. *oberrare facere*: አነ፡አንጎግዋ፡ Hos. 2, 16; አንጎግወከ፡ምስለ፡ሰራዊትከ፡ Hez. 38, 4; አንጎገዎሙ፡ውስተ፡አድባር፡ Jer. 27, 6 var.; Satanas ያንጐጉ፡ አልባቢሆሙ፡ እምሀገር፡ ኀበ፡ ሀገር፡ Phlx. 102.

እንጕግው፡ part. *errabundus, vagans*: Sx. Masc. 10; ኀጢኣቲሆሙ፡እንጕግውት፡ድኅረ፡ዘይረክብዎ፡ Phlx. 91.

እንጕጋው፡ subst. *vagatio, aberratio*: እስመ፡እምራእይ፡ወሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኅ፡ትከውን፡እንጕጋወ፡ኅሊናት፡ Phlx. 48.

እንጕጋዌ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነጎጋው፡ subst. *vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio*, Chr. ho. 34; መፍትው፡ለነ፡ንሑር፡በሀድአት፡ሰሲለነ፡እምነ፡ነጎጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡ Chr. Ta. 34; ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነጎጋው፡ ibid.; እበድ፡ውእቱ፡ነጎጋው፡ አመ፡ መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡ Fal. f. 28; ኂሩት፡ለልቡና፡ትዕግሥት፡ወሕሠሙሂ፡ነጎጋው፡ወጕጕዓ፡ f. 53.

መንጎግው፡ part. *erro, vagus, vagabundus*: ፍልጠት፡ማእከለ፡ፈላሲ፡ወመንጎግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርበሕ፡ወያርብሕ፡ግብረተ፡መንፈሳዊያተ፡ወመንጎግውሰኬ፡ይረብሕ፡ግብረተ፡ሥጋዊያተ፡ Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro **አግልዕት፡** vid. sub ገልዐ፡

ግዕረ፡ et **ገዐረ፡** I, 1 [جَأَرَ; at גָּעַר ܓܥܰܪ *increpuit*] Subj. ይግዐር፡, *clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere*, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus: βοᾶν, ይግዕሩ፡እመዝራዕተ፡ብዙኃን፡ Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34. 37; ግዒሮ፡ 39; κράζειν ገዐሩ፡ (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάζειν የዐወይዉ፡ወይግዕሩ፡ Jer. 29, 2; እንዘ፡ይግዕር፡ ὀδυρομένου Jer. 38, 18; ይግዕሩ፡ καταστενάζουσι Thren. 1, 11. 21; እንዘ፡ይግዕር፡ μετὰ στεναγμοῦ Judith 14, 16; Prov. 28, 28; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob*: ገዐረ፡ (v. ግዕረ፡) ነዳይ፡በእንቲአሁ፡ Job 18, 20; ግዕሩ፡እምግብሮሙ፡ Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel ዲበ፡ Hen. 12, 6; vel ላዕለ፡ Jac. 5, 1. 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύοντα ἐπ' ἐμέ); c. ኀበ፡ ejus, cujus auxilium imploratur: ገዐርኩ፡ኀቤከ፡ Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3. 6, 6.10, 10. 12; Luc. 18, 7.

አግዐረ፡ II, 1 *gemere facere, gemitum exprimere* alicui, *vexando facere ut clamet* vel *vociferetur* alqs: እግዚ"፡አግዐረኒ፡ Job 23, 2; አግዐሩ፡ነፍሰ፡ሕፃናት፡ 24, 12; እቤረ፡ብእሲት፡እመበ፡ዘአግዐራ፡ Sir. 32, 17; እለ፡ታግዕሩ፡ነዳየ፡ Am. 8, 4; ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; አግዐርክዋ፡ለምድር፡ Job 31, 38.

ግዑር፡ part. in Pl. ግዑራን፡ legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus θρασύς habet (in Cod. Tub. ግቡራን፡) absque sensu bono.

ገዐር፡ vel **ገዓር፡** subst. (m.) *clamor* dolentium, querentium, opem implorantium, *ploratus, gemitus, ejulatus*: κραυγή Ex. 3, 9. 22, 22; Ps. 101, 1; ገዓረ፡ምስኪናን፡ Job 34, 28; Jes. 5, 7; ዐርገ፡ገዐረ፡እኩዮሙ፡ኀቤየ፡ Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; ብካይ፡ወላሕ፡ወገዓር፡ ὀδυρμός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5. 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; ገዓሩ፡ (τὸ κρίμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; ብካየ፡ገዓሮሙ፡ Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. *gemitus* misere oppressorum: አማን፡ትግዕርታ፡ለኀጢአት፡አሰሰለ፡ τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπεσείσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — *Voc. Ae.*: ትግዕርት፡ (v. ትግርዕት፡) ዘ፡መግዛት፡ገዓርሂ፡ይ፡

ገዐተ፡ I, 1 [ጋተ፡ to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a ወግዐ፡] *in os indere alimenta, propinare*: ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፈትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7.

ገዐት፡ subst. *potiuncula, alimentum ori inditum*, ut videtur: አስተዳሉ፡ሎሙ፡ኅዳጠ፡ገዐተ፡እስመ፡ድውያን፡እሙንቱ፡ (sc. ድውያነ፡ነፍስ፡) Phlx. 92.

ጕዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. γοητεία 1) *praestigia, artes magicae*: በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያቲሁ፡ወበብዝኀ፡ጕዕትያሁ፡ (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) *vanitas, inanitas, fallacia, frustratio*: ስብሐቶሙ፡ኢኮነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡በጕዕትያ፡እለ፡ይትበሩ፡ Clem. f. 260; እምድኅረ፡ብዙኅ፡ጕዕትያ፡ Phlx. 14; Adam panem suum comedebat በሀፍ፡ በጕዕትያ፡ ወጻማ፡ Macc. f. 11; በፈቃደ፡ እግዚ"፡ተውህበ፡ኵሉ፡መንግሥት፡ዓለም፡ለዘርአ፡ሴም፡ ወግብርናት፡ ለዘርአ፡ ካም፡ ወጕዕትያ፡ ለዘርአ፡ ያፌት፡ Kbr. Nag. n. 73.

ጕዕቱይ፡ part. *deceptus*: **አጕዕቱይ፡ ተወለድከ፡ ዕራቀከ፡ ወትቀውም፡ በከሐከ፡ ዕራቀከ፡** Genz. f. 3.

ግዕዘ፡, rarius **ገዐዘ፡** (Num. 10, 33. 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per **አ**, [cui Lud. et Ges. in thes. جاز composuerunt; adde جَزَعَ; potestas radicis prima in *abscidendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. **ይግዐዝ፡** 1) *castra movere, proficisci, migrare*, c. **እምነ፡** loci unde et **ውስተ፡** loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8. 26, 21; Ex. 12, 37. 14, 10. 40, 30; Num. 10, 6 (**ለግዒዝ፡**). 33. 33, 3 seq.; Deut. 1, 19. 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; **ግዕዙ፡ አሕዛብኪ፡ ውስተ፡ አድባር፡** Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; **ከመ፡ ይግዐዙ፡ (ውስተ፡) ቤጤልዋ፡** Judith 7, 1. 17. a) *castra metari*, στρατοπεδεύειν Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem נסע, Graecus autem στρατοπεδεύειν habet). b) *migrare* vel *excedere* e vita: **በዋዕየ፡ እሳት፡ እምዓለም፡ ግዕዘ፡** Enc. Tachs. 21; **ውስተ፡ ቤተ፡ ሙታን፡ ግዕዘ፡** Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, manumitti, libertatem adipisci*, de servis: ἐξελεύσεται Ex. 21, 4 c. ann.; **ግዕዝክሙ፡ እምግብርናት፡** Did. 33; **ጉብር፡ ለእመ፡ ግዕዘ፡ እምግብርናቲሁ፡** Jsp. p. 381; **ይግዐዝ፡ ገብር፡ እምእግዚኡ፡** F. N. 31; de uxore: marito mortuo **ትግዕዝ፡** F. N. 24, 5.

አግዐዘ፡ II, 1 1) *transferre*, a) *migrare facere, castra movere jubere*: Num. 32, 30; **ወእምዝ፡ አግዐዙ፡ ተዓይኒሆሙ፡ ወንዋዮሙ፡** Judith 7, 18. b) *transponere*: **እምድኅረ፡ ፻ወ፲ ዓመት፡ አግዐዘ፡ ዮሴፍ፡ ሥጋሁ፡ ለያዕቆብ፡ አቡሁ፡ ወአብጽሖ፡ ኀበ፡ መቃብረ፡ አብርሃም፡** Clem. f. 40. c) *convertere*: **ፀገተ፡ ዐንበሳ፡ መንገለ፡ የውሀት፡ አግዐዘ፡** Enc. Tachs. 12. 2) (*liberum*) *dimittere, manumittere, libertate donare, liberare*: avem, **ያግዕዛ፡ ውስተ፡ ገዳም፡** Lev. 14, 6; onagrum: **መኑ፡ አግዐዘ፡ ለሐለስትዮ፡** Job 39, 5; servum Ex. 21, 2. 26; **ትፌንዎ፡ አግዒዘከ፡** Deut. 15, 12; **አግዐዘታ፡ ለእንታክቲ፡ ወለታ፡** Judith 16, 23; **ያግዕዝ፡** ἐλευθεροῖ Prov. 25, 10; **ከመ፡ ያግዕዝዎሙ፡ እምቅኔሆሙ፡** 1 Esr. 4, 49; **ኢታህጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታግዕዝ፡** Sir. 7, 21; **ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **በእንተ፡ አግእዞ፡ ገብር፡** *de manumissione* F. N. 31; **ኢይደሉ፡ ከመ፡ ትትወሰብ፡ ብእሲት፡ ለገብር፡ ዘአግዐዘ፡ ምታ፡** F. M. 5, 15; **እምግብርናት፡** Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; **አግዐዘነ፡ እምኀጢአት፡ ወሞት፡** Rom. 8, 2; Christus **አግዐዘነ፡ እምተቀንዮ፡ ለኀጢአት፡** Did. 33; **እምአርዑት፡ ኀጢአት፡** Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. **እግዚእ፡**): **ንጉሥ፡ ዘኢይመይምዎ ፤ እግዚእ፡ ዘኢያግዕዝዎ፡** Lud. ex Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **አግዐዘነ፡ ዘ፡ ሐርነት፡ አወፃነ፡**

ተግዕዘ፡ (sec. Lud. etiam **ተገዐዘ፡**) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere*: **ይትገዐዙ፡** (v. **ይትጋእዙ፡**) **ወይፈቅዱ፡ ይፃኡ፡ እምኔከ፡** Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari*, F. N. 31; **ተግዕዘ፡** 1 Cor. 7, 21 ant.; **ተግዕዝክሙ፡ እምኀጢአት፡** Rom. 6, 18. 22; c. Acc. libertatis: **ግዕዛነ፡ ኢተግዕዘት፡** Lev. 19, 20.

ግዑዝ፡ part. 1) *proficiscens, migrans*: **እመ፡ ግዕዝት፡ ደብተራ፡** (opp. **ኀደርት፡**) Num. 1, 51. 2) *dimissus, libertus, manumissus, libertatem adeptus, liber*: 4 Esr. 6, 76; **ዘፈነውክሙ፡ ግዑዛነ፡** Jer. 41, 16; **ይሬስዮሙ፡ ግዑዛነ፡** 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ἐλεύθερος Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — *Voc. Ae.*: **ግዑዝ፡ ዘ፡ ሐራ፡**; *aliud*: **ግዑዝ፡ አርነት፡ ዘወጻ ።**

ግዕዝ፡ subst., 1) *migratio* a) *excessus* mentis, ἔκστασις, **ግዕዘ፡ ኅሊና፡** Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115, 2. b) *conversiones* coeli, **ግዕዘ፡ ሰማይ፡** τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) concr.: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt*. Hoc nomine **ግዕዝ፡** populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. **አግዓዚ፡**), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur α) *terra Aethiopum* i. e. Abyssinia, sive **ብሔረ፡ ግዕዝ፡** Enc. Masc. 25; sive **ግዕዝ፡** simplex, f., ut: **ሰላም፡ ለከ፡ ቆሙ፡ በቀልት፡ ወአርዝ ፤ ዘፈረየተከ፡ ግዕዝ ፤ ይስሐቅ፡ ጥዑዕ፡ ሰማዕት፡ አምላከ፡ ዐዚዝ ፤** Enc. Haml. 5; **እስከ፡ ዮም፡ ትትፌሣሕ፡ ግዕዝ፡** Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopica*, sive **ልሳነ፡ ግዕዝ፡** sive **ግዕዝ፡** simplex: **ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡** M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub **ተተርጐመ፡**). 2) plerumque m., Pl. **ግዕዛት፡** (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τρόπος vel ἀναστροφή a) versandi vel *agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium*: **በኵሉ፡ ግዕዝከ፡** ἀναστροφή Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15. 2, 12; Gal. 1, 13; **ግዕዝኪ፡** τρόπος 1 Reg. 25, 33; **ዝኬ፡ ውእቱ፡ ግዕዞሙ፡** (τρόπος pro τόπος) Job 18, 21; βίος **ግዕዝ፡ ዘእንበለ፡ ነውር፡** Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδοί, **ታእምሩ፡ ግዕዘሙ፡ ለቴማን፡ ወእከዮሙ፡ ለሳባን፡** Job 6, 19; **ይፈድዮ፡ ለሰብእ፡ በከመ፡ ግዕዙ፡** Sir. 11, 26; **ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ግዕዝኪ፡ እምንእስኪ፡** Jer. 22, 21; Act. 14, 16; **ኃጥእ፡ ዘከልኤቱ፡ ግዕዙ፡ ወምክዕቢት፡ የሐውር፡** τρίβους Sir. 2, 12; ἡ ἔξοδος καὶ εἴσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; **ኵሉ፡ ሰብእ፡ ይረክብ፡ ዘከመ፡ ግዕዙ፡** ἔργα Sir. 16, 14; ἤθη 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; **ዘእንበለ፡ ግዕዝ፡** ἀθέμιτος 1 Petr. 4, 3; ὅρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; γνῶμαι **ግዕዘሙ፡ ለረሲዓን፡** Prov. 12, 26; **እለ፡ የሐውሩ፡ በግዕዘሙ፡** θελήματα Jer. 23, 17; ἐνθυμήματα 7, 24; **ኀደጎ፡ በግዕዙ፡ በዘፈቀደ፡** διαβούλιον Sir. 15, 14; **አልብየ፡ ዘከመ፡ ግዕዝየ፡** ἰσόψυχον Phil. 2, 20; **እምልብቲ፡ ለሰብእ፡ ወእምሖረቱ፡ ወእምሥሐቁ፡ ይትዐወቅ፡ ግዕዙ፡** τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; **ለእመ፡ ኢኮነት፡ ከመ፡ ግዕዝከ፡** κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; **ጠቢብ፡ በሥነ፡ ግዕዙ፡** 26, 17; **እምነ፡ ግዕዙ፡ ያሜክርዎ፡ ለሰብእ፡** 27, 7; **ለንኡስኒ፡ ወለዐቢይኒ፡ አሠኒ፡ ግዕዘከ፡ ወቃለከ፡** 29, 23; **ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ፡** μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν 30, 29; **ወልድከ፡ ዘኢየሐውር፡ በግዕዝከ፡** 35, 22; **ዘይቤለከ፡ ዐቢይ፡ አሆ፡ በሎ፡ ለግዕዙ፡** 13, 9; **በግዕዘ፡ ልቦሙ፡ እኩይ፡** Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; **ዐርዮ፡ ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኀብሩ፡ ግዕዘ፡** Sir. 25, 1; **እምከመ፡ ዐረዩ፡ ግዕዘቲሆሙ፡** Phlx. 4; **ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ሠናያነ፡ ግዕዝ፡** Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocibus usurpatur: α) **ላሕዎ፡ በከመ፡ ግዕዙ፡** κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρίσιν 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia *vitae* honeste *actae*): **ስምዐ፡ ግዕዝነ፡** 2 Cor. 1, 12; **በሠናይ፡ ግዕዝ፡** 1 Tim. 1, 5. 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia*, (Wesen) hominis: **በኵሉ፡ ግዕዝክሙ፡** καρδίαις 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; **ኵሎሙ፡ እለ፡ ግዕዘ፡** (Platt **ለግዕዘ፡**) **ነፍስቶሙ፡ ይገብሩ፡** οἱ κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5. 8. 9; Dei: tres personae **ይትወሐዱ፡ ለ፩ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ግዕዘሙ፡ ዘኢይትፈለጥ፡** Lit. Joh. c) *natura, indoles* rerum: **ግዕዘ፡ ብሔር፡** ἴχνη Gen. 42, 9. 12; **ግዕዞን፡ ለአእባን፡** Herm. p. 11; **ሰማይ፡ ጥቀ፡ ሠናይት፡ ወብርህት፡ ፈድፋደ፡ በግዕዛ፡** Chr. Ta. 16; **ባሕር፡ ወለጠ፡ ግዕዞ፡** Chr. ho. 27 (cfr. **ግዕዘ፡ ሰማይ፡** Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio*,

modus, in Acc.: *ratione*, ut: ከመ፡ ኢይትከየድ፡ (I prs.) ግዕዘ፡ ልስሐተ፡ ጼው፡ ግዱፍ፡ Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine ግዕዝ፡, quatenus significat *nativum*, *usitatum*, *simplex*, appellantur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopici *simplex*, ut ሀ, ለ (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut ሆ፡ ኺ፡ ሊ፡ al.). b) *primus e tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantandis hymnis suis liturgicis utuntur (vid. ዕዝል፡ et አራራይ፡), sc. *communis* vel *simplex*: ወ እምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ ዘእምጸዊት፡ በዜማ፡ ግዕዝ፡ Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: ሀየንተ፡ ዕዝል፡ ዘነግሀ፡ ግዕዝ፡ al.

ገዐዝ፡ (v. ጋዕዝ፡) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et lixis: ἀπαρτίαι Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. ጋዕዝ፡).

ግዕዘት፡ n. act. *migratio*, *transitus*: baptismus est ግዕዘት፡ እምትዕርርት፡ ኀበ፡ ሰላም፡ Phlx. 105.

ግዕዛን፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡ Const. Ap. 63 (64); ግዕዛን፡ ትትፌጸም፡ በእግሀይታ፡ በቤተ፡ ክር"ን፡ F. N. 31; ግዕዛን፡ ይከውን፡ ibid. 2) *dimissio*, *liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; ጸጎከኒ፡ (Christe) እምግብርናት፡ ግዕዛን፡ Kid. f. 11; ግዕዛኖሙ፡ እምግብርናት፡ Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; ዘፈነውክሙ፡ ግዕዛን፡ (in libertatem, var. pro ግዑዛን፡) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; ነፍስ፡ ሐረት፡ (በሞተ፡ ሥጋ፡) እምግብርናት፡ ኀበ፡ ግዕዛን፡ Jsp. p. 381; ኢየሱስ፡ ጊዜ፡ ሠርዐ፡ ሕገ፡ ግዕዛን፡ F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, ወኢይኤምዕ፡ ግዕዛኖሙ፡ Phlx. 181.

ግዕዝና፡ subst. *manumissio*, *libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዓዚ፡ adj. rel. et subst. (ab አግዓዝ፡ Pl. vocis ግዕዝ፡?), nonnumquam (ut in N. T. rom.) አጋዕዚ፡ scriptum, 1) *liber*, ἐλεύθερος, ኵሉ፡ አግዓዚ፡ Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; ትፈንዎ፡ አግዓዚ፡ እምኀቤከ፡ Jer. 41, 14; ትፌንዋ፡ አግዓዚተ፡ Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; አግዓዚት፡ Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; ኢየሩሳሌም፡ አግዓዚት፡ አንተ፡ በሰማያት፡ Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; አግዓዝያን፡ 4 Esr. 10, 31; ይፌኑ፡ ፩፩ ደቀ፡ ወ፩፩ ወለቶ፡ አግዓዝያነ፡ Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; ጸጋ፡ አግዓዝያን፡ ዘነሥአ፡ Enc. Mij. 18; ረሲ፡ ደኃሪተየ፡ እምኀጢአት፡ አግዓዚ፡ Enc. Jac. 12. a) *immunis* Matth. 17, 26. b) *liberalis*, *ingenuus* (opp. ቀቀይ፡) Fal. f. 62 (vid. sub አንሳሕስሐ፡). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. ግዕዝ፡ n. 1, c), quare a) ብሔረ፡ አግዓዚ፡ *Aethiopia*, *Abyssinia*: ለብሔረ፡ አግዓዚ፡ ሰበከ፡ አባ፡ ሰላማ፡ ዜናሁ፡ Deg.; ብሔረ፡ አግዓዚ፡ ዘስሙ፡ ኢትዮጵያ፡ Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: ዘእልፍ፡ አግዓዚ፡ (opp. እልፍ፡ aliorum populorum ut ألف Arabum, quod *mille* significat) Apoc. 5, 11.

አግዓዛይ፡ adj. rel., f. አግዓዛይት፡, *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 Platt; እር፡ ከመ፡ ይረሲ፡ ርእሶ፡ አግዓዛየ፡ Cyr. d. r. fid. f. 45; Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዓዝ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra ምግዓዘሙ፡ ለእስራኤል፡ profectionis (ut videtur) Israelis", Lud. e Libr. Myst.

ግዕዘ፡ *vituperare* vid. sub ግእዘ፡

ጕዛ፡ subst. [cfr. talmud. גז vel גס, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* sive similis avis: ἱέραξ Lev. 11, 16 (v. ጕዛ፡); Deut. 14, 17; ክንፈ፡ ጕዛ፡ ἀετῶν Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ጕዛ፡ ዘ፡ ጭላት፡ (v. ጨለቆ፡).

ጋዛ፡, ጋዝ፡, ጊዛን፡ n. prgr. sc. γάζα *gaza*: ቤተ፡ ጋዛ፡ v. ጋዛ፡ v. ጊዛን፡ Jes. 39, 2; ቤተ፡ ዘጋዛ፡ 2 Esr. 5, 17; መጻሕፍተ፡ ኖብያት፡ ዘጋዛ፡ 6, 1; እምነ፡ ቤተ፡ መንግሥትየ፡ ዘጋዛ፡ 7, 20; ለኵሉ፡ ጋዛ፡ 7, 21; ጕዛ፡ (Acc.) glossa ad ኒቆታ፡ 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: ጊዛን፡ (v. ገሪዛን፡) ዘ፡ ቤተ፡ በዕል፡ (v. ልዕል፡).

ገዘመ፡ I, 1 [جزم جذم גדם גזם ܓܕܡ, vic. et ገደበ፡ et ገመደ፡] Subj. ይግዝም፡, *caedere*, *succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; ኢይገዝሙ፡ ዕፀ፡ Jes. 17, 8; ንግዝም፡ ሰግላ፡ 9, 10; ጕድብ፡ ዘእልበ፡ ዘይገዝሙ፡ በቱ፡ 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; ግዝሙ፡ ዕፀዊሃ፡ Jer. 6, 6. 10, 3; ይገዝም፡ በጕድብ፡ ኵሎ፡ መሠንየ፡ አርዝከ፡ 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἐκκόπτειν Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; ገዘማ፡ ከመ፡ ዕፅ፡ ለሕይወትየ፡ Job 19, 10; ከመ፡ ኢይግዝምክሙ፡ ከመ፡ ዕፅ፡ ይቡስ፡ Clem. f. 262. a) *excidere*, *exscindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: ኢትሕምይዎሙ፡ ወኢ(ት)ግዝምዎሙ፡ Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion Voc. Ae. vid. sub መተረ።

አግዘመ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: አግዘመ፡ አዕዋመ፡ 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; በእደ፡ መጥበሕት፡ ከሰዶ፡ አግዘመ፡ Sx. Jac. 11.

ተገዝመ፡ III, 1 *caedi*, *abscidi*, *succidi*: ተገዚሞ፡ ጸግመ፡ ይፈሪ፡ Job 14, 7; Zach. 11, 2; Matth. 3, 10; ዕፅ፡ አንተ፡ ተገዝመት፡ Did. 25; ዕፀው፡ ነዊኃን፡ ይትገዘሙ፡ Hen. 83, 4; ትትገዝም፡ እምሥረዊሃ፡ 91, 5. 8.

ግዙም፡ part. *caesus*, *dolatus*: ዕፀው፡ ግዙማን፡ (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዝመት፡ n. act. *caesio*, *abscissio*, Lud. sine auct.

ገዘረ፡ I, 1 [ܓܙܪ (גזר جزر جذر) عذر] Subj. ይግዝር፡, *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; ገዘረ፡ ወልዶ፡ በእንተ፡ ደዌ፡ F. M. 33, 5; c. ለ፡ Gen. 17, 12; trsl.: ግዝሩ፡ እከየ፡ ልብክሙ፡ Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አግዘረ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3; እምድኅረ፡ ፯ መዋዕል፡ ታግዝር፡ ወልዳ፡ F. M. 10, 1.

ተገዝረ፡ III, 1 *se circumcidere*, *circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34, 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; ተገዘሩ፡ ለእምላክክሙ፡ περιτμήθητε Jer. 4, 4; Gal. 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; ተገዘር፡ 4, 10; Act. 15, 1; ዘተገዘረ፡ በምክንያተ፡ ደዌ፡ ወአዘዝዎ፡ ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ F. M. 33, 2.

ግዙር፡ part. *circumcisus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3; Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; በእንተ፡ ኀጽዋን፡ ወግዙራን፡ F. M. 33.

ግዝረት፡ n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25. 3, 1. 4, 11. 15, 8; Phil. 3, 5; **በእንተ፡ ግዝረት፡** tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; **በዛቲ፡ ዕለት፡ ቦአ፡ ክርስቶስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ግዝረት፡ ወፈጸመ፡ ሕገ፡ ኦሪት፡** Sx. Ter 6.

ግዝር፡ subst. *circumcisura*: **ዝደመ፡ ግዝርሁ፡ ለወልድየ፡** Ex. 4, 25. 26; **ኢየሐጽጽ፡ ሕማመ፡ ግዝርሁ፡ ለአረጋይ፡ እምሕማመ፡ ሕርዶቶሙ፡ ለንኡሳን፡** M. M. f. 24.

ገዛሪ፡ n. ag. *circumcisor*: **ትቤሎ፡ ማርያም፡ ለዮሴፍ፡ አምጽእ፡ ሊተ፡ ገዛሬ፡ ጠቢበ፡** Sx. Ter 6.

ገዚረት፡ n. prgr., sc. جَزِيرَة *insula*: **አፈ፡ ወርቅ፡ ዘሞተ፡ በስደት፡ በውስተ፡ ገዚረት፡** M. M. f. 30.

ግዘት፡ *excommunicatio* vid. sub **ወገዘ፡**

I. **ገዝአ፡** inus., amh. **ገዛ፡** (pro **ገዝአ፡**) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum **ገዝአ፡** idem significet, perdubium est, vid. J. R. Wellsted's Reisen Deutsch von E. Rödiger, 1842. Bd. 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum جَزَأَ *distribuit*, جَزَا *retribuit* (coll. ταμίας i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et **እግዚእ፡** nonnisi variatione verbi **ገዐዘ፡** vel **አግዐዘ፡** ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis **አጋእዝት፡** constantissime usitata ita significatio verbi **አግዐዘ፡** *dominum facere* probare videntur.

እግዚእ፡ subst. m., Voc. crebro **እግዚኦ፡** (ut Ps. 3, 1. 8, 1. 14, 1. 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1. 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11. 13 al.), Pl. **አጋእዝት፡**, rarius **አጋእስት፡** (ut Gen. 18, 3. 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al.), *dominus* a) *herus* servorum: **ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡** Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14. 27. 35 seq.; 39, 2. 8. 16; Jud. 19, 26. 27; Matth. 10, 24; **ለአከት፡ ኀበ፡ አጋእዝቲሃ፡** Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; **አግብርተ፡ አጋእዝቲሆሙ፡** σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16. 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cujusvis rei (*possessor*): Ex. 21, 29. 34. 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; **እግዚአ፡ ልብስ፡** Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. **በዓል፡** vel ذو, ut: **አኀው፡ አጋእዝተ፡ ኪነት፡** fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, **እንዘ፡ እግዚእ፡ አልቦ፡** Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cujus quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut: **እግዚአ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡** Judith 2, 5; **ወሎሙ፡ ኒ፡ ንጉሥ፡ እግዚኦሙ፡** 1 Esr. 4, 3; **መኑ፡ እግዚእነ፡** Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; **እግዚአ፡ አጋእዝት፡** Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; **እግዚአ፡ መናፍስት፡** Hen. 38, 2 seq.; **እግዚኡ፡ ለኖላዊ፡** ἀρχιποιμήν 1 Petr. 5, 4; **እግዚአ፡ ለሰንበት፡** Marc. 2, 28; sive praepositione **ለ፡**, ut: **እግዚእ፡ ለኵሉ፡ ምድር፡** Judith 6, 4; Gen. 45, 8. 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6. 7. 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13. 10, 1. 18, 11. 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo **እግዚአብሔር፡** magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3. 23, 11. 24, 18. 32, 19; Joh. 12, 21. 20, 15 al. e) **አጋእዝት፡** κυριότητες *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; **መላእክተ፡ አጋእዝት፡** Hen. 61, 10. f) **እግዚአብሔር፡** vid. infra.

እግዚእት፡, plerumque **እግዝእት፡** subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; **አመት፡ ለእመ፡ አውጽአት፡ እግዝእታ፡** Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes **አዘዘ፡ ኢይስምዖዋ፡ ለረሲስ፡** (uxorem fratris Herodis) **እግዝእተ፡** Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

እግዚእና፡ subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini): **ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ሥልጣን፡ ወመንግሥት፡ ወእግዚእና፡** ho. Severiani in Cyr. f. 126; **ጸሎት፡ ይእቲ፡ ተናግሮተ፡ ሰብእ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ልዑል፡ እንዘ፡ ያአኵቶ፡ ወይሴብሖ፡ ወይትአመን፡ በእግዚእናሁ፡** F. N. 14; **እግዚእናሁ፡ (ለብእሲ፡) ላዕሌሃ፡ (ለብእሲት፡)**, et paulo post **በላዕሌሃ፡** F. N. 51. In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

እግዚአዊ፡ adj. rel. *dominicus*: **አምሳላት፡ እግዚአዊያት፡** parabolae Domini F. N. 14.

ግዝአት፡ n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige **ግዕዛት፡**" Lud.); in Divinitate est **፫ግዝአት፡** Lud. e Libr. Myst.

እግዚአብሔር፡ (raro **እግዚአ፡ ብሔር፡**) subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopibus pro ὁ Κύριος (אֲדֹנָי, יהוה) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., **አዶናይ፡ እግዚአብሔር፡** Ἀδωναὶ Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ Θεός Gen. 1, 1 seq., **እግዚ"፡ አቡነ፡** Θεὸς πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia supremi numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur **እግዚ"፡ አምላክ፡** Κύριος ὁ Θεός, ut Gen. 6, 13. 22, et **እግዚእ፡ እግዚአብሔር፡** vel **እግዚአብሔር፡ እግዚእ፡** Κύριος ὁ Θεός Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (**አምላክ፡**) nomine Dei appellativo, ut: **ካልእ፡ እግዚአብሔር፡** ἄλλος Θεός Jes. 43, 10; **ከመ፡ ይበልዎ፡ እግዚአብሔር፡** Judith 3, 8. 6, 2 (ὁ Θεός); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam **እግዚአብሔረ፡**, ut: **እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ወኢኮንከ፡ እግዚአብሔር፡** v. "**ረ፡** Hez. 28, 9 (cfr. **ቤተ፡ ክርስቲያን፡** c. 836.). — De libro **እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡** inscripto vid. Zeitschrift der deutschen morgenl. Gesellschaft Bd. I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149. 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

እግዚአብሔርና፡ subst. *majestas Dei S. S.*: **አመ፡ ጽሕቀ፡** (Christus) **ለከዊነ፡ እንበለ፡ እመሕያው፡ ኢኀደገ፡ እግዚአብሔርናሁ፡** M. M. f. 165.

እግዚአብሔራዊ፡ adj. *ad Deum S. S. pertinens, divinus*: **ገቢረ፡ መንክራት፡** est **እግዚአብሔራዊ፡** M. M. f. 113; **ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዔተ፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡** F. N. 6; **በዓላት፡ ዐበይት፡ እግዚአብሔራዊት፡** Abush. 1.

II. **ገዝአ፡** I, 1 [proprie *secare* (גזה جزى), deinde *secando dividere*, جَزَأَ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuere, ministrare convivis* ad mensam: **እለ፡ ይገዝኡ፡** διάκονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie: *potum convivis infudit*).

ግዝአ፡ vel **ገዝአ፡** subst. *convivium, epulae*: **ገብረ፡ ግ**

ዝአ፡ (v. ገዝአ፡) ዐቢየ፡ Kuf. p. 65. 79. 101. 102. 105; መዋዕለ፡ ግዝእ፡ τοῦ πότου Job 1, 5; ቤተ፡ ግዝእ፡ πότου Koh. 7, 2; ዝቢረ፡ ግዝእ፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግዝእ፡ ዘ፡ ጋሬዳ።

ገዛኢ፡ et ገዛኢ፡ n. ag., Pl. ገዛእት፡ *famulus ad mensam consistens, minister inter epulas, pocillator*: ገዛእት፡ διάκονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይን፡ ማሕሌት፡ እንተ፡ ይቀድሕ፡ ገዛኢ፡ Enc. Tachs. 29; ደቀ፡ ጽርሕ፡ ወገዛኢ፡ (v. ገዛእት፡) σπάδοντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት፡). a) ሊቀ፡ ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος *triclinarches* Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቂቀ፡ ገዛእየ፡ (v. ገዛእትየ፡) υἱοὺς παλλακίδων μου Job 19, 17; በአት፡ ይእቲ፡ ወክልኤ፡ ገዛኢያ፡ μετὰ δύο παιδισκῶν Dan. ap. 1, 36.

III. ገዝአ፡ vel ገዝዐ፡ ut videtur i. q. غذا *aluit, nutrivit.*

መግዝእ፡ subst., Pl. መጋዝእ፡ et መጋዝእት፡ 1) *saginatum, altile*: መግዝእ፡ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መጋዝእትየ፡ σιτιστά Matth. 22, 4; አልህምት፡ መጋዝዕት፡ 3 Reg. 3ᵃ, 16; መጋዝእ፡ ደዋርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከመ፡ አልህምት፡ መጋዝእት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie ፲መጋዝእት፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: *saginatus, altilis*: አምጽኡ፡ መግዝእ፡ ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምት፡ መጋዝእ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምከ፡ መግዝእ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አስዋሪሆሙ፡ መጋዝእት፡ ዙሉ፡ Hez. 39, 18. — *Voc. Ae.*: መግዝእ፡ ዘ፡ ገቾ፡; *aliud*: ብ፡ መከን፡ ፍሪዳ፡ — (Prov. 9, 13 ብእሲት፡ መግዝዕት፡ est var. pro መግእዝት፡).

መጉዚት፡ *nutrix* (Chr. L. Atk. f. 12) amh. est.

አመግዝአ፡ quadrl. II (denom.) *saginare, alere* pecudem: ይእተ፡ አሚረ፡ ያመገዝእ፡ ሰብእ፡ እጕልተ፡ θρέψει Jes. 7, 21.

ገዝዐ፡ I, 1 [גזע جزع *secuit*] *serra dividere* vel *secare*: አዘዘ፡ መኰንን፡ ይቅንውዎ፡ ወይሥትሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይዝሐቁ፡ አምዕቲሁ፡ ወይግዝዕዎ፡ በመጋዝዕ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl. መጋዝዕ፡ *serra* [amh. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዝዐ፡); አዘዘ፡ ይሥትርዋ፡ በመጋዝዕ፡ ወተሰብረ፡ መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዘዘ፡ inus., ut videtur proprie *discindere, dirimere, separare* (vid. ገድገድ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel *septo defendere, sepire*: አግዘዝክዎ፡ (v. አግዘዝኩ፡ ሎቱ፡) ἐχαράκωσα Jes. 5, 2; በክንፍከሙ፡ ዐውድየ፡ አግዘዙ፡ Sx. Hed. 24. — *Voc. Ae.*: አግዘዘ፡ ዘ፡ ዠጎለ፡

መግዝዝ፡ vel መግዝዝ፡ subst. *quidquid sepiendo* vel *dirimendo est*, ut paries, velum al. — *Voc. Ae.*: መግዝዝ፡ ዘ፡ መጋረጃ፡

ጐዛጕዝ፡ vel ጐዛጕዝ፡ subst. (sec. Lud. Plur. a ጐዝጕዝ፡), Pl. ጐዛጕዛት፡ vel ጐ"፡ *vestes stragulae, stragula* (utrimque) *villosa*: አምጽኡ፡ ፲ዐራታተ፡ ወጐዛጕዛተ፡ (v. ወጐ"፡) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a גז جِزَّة *vellus?* an a كَثَّ *densum ac spissum esse?* Verbum amh. ጐዘጐዘ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡].

ገዘፈ፡ I, 1 [كَثُفَ كَثَّ] Subj. ይግዝፍ፡, *crassum, spissum (densum) esse* vel *fieri, crassescere*: አጽባዕትየ፡ ይገዝፍ፡ ወትጸንዕ፡ እምሐቌ፡ አቡየ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12ᵃ, 10; παχύνεσθαι Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis *contumacis* vel *obfirmati*: Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይገዝፉ፡ አልባቢሆሙ፡ Macc. f. 5; ናሁ፡ ገዘፈ፡ አልባቢክሙ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ እእባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ ኢይግዝፍ፡ ልቡ፡ ወኢይጽልም፡ አእምሮቱ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.*: ገዘፈ፡ ዘ፡ ደነደነ።

አግዘፈ፡ II, 1 *crassum, spissum reddere, crassificare*: አገዝፎ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሖቱ፡ ድካም፡ ውእቱ፡ τὸ στέαρ χαυνότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፩ግብር፡ ያገዝፉ፡ አበለ፤በሊዐ፡ ሥጋ፡ ወሰትየ፡ ወይን፡ ወነዊም፡ በሐሩረ፡ ፀሐይ፡ ወለቢሰ፡ ከታን፤ወ፩ያደገድጉ፡ .... Fal. f. 67; አግዘፈ፡ ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) *obfirmare, rigidum facere* cor, collum suum i. e. *obstinatum, contumacem, obduratum* animo *esse*: አግዘፉ፡ ልበሙ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6. 10, 16: 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἐτραχηλίασεν Job 15, 25; የሐውራ፡ እንዘ፡ ያገዝፋ፡ ክሳዶን፡ ὑψηλῷ τραχήλῳ Jes. 3, 16. b) crassiorem i. e. *copiosiorem et graviorem facere* orationem: ab iis ignominia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ ሎሙ፡ ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዙፍ፡ part. *crassus, (densus), spissus*: 3 Reg. 7, 43; መዝራዕት፡ ግዙፍ፡ ἰσχυρός Hez. 30, 22; ይኩን፡ ልብሶሙ፡ እምፀምር፡ ግዙፍ፡ F. N. 10, 6. a) *pinguis*: ደብር፡ ግዙፍ፡ ὄρος παχύ Jes. 28, 1. b) *obfirmatus*: ግዙፈ፡ ክሳድ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዙፋነ፡ ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ ግዙፋነ፡ ልብ፡ ἀναιδεῖς Jes. 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ገዚፍ፡ adj. *crassus, spissus, (densus)*, de corpore hominis: ገዚፋን፡ παχεῖς Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ገዚፍ፡ ጥቀ፡, Alexander M. autem ድንዱግ፡ Jsp. p. 283; ገዚፈ፡ አባል፡ (opp. ረቂቀ፡ አባል፡) Fal. f. 53; ለምንት፡ አውሰብከ፡ ብእሲተ፡ ንእስተ፡ ወአንተኒ፡ ብእሲ፡ ገዚፍ፡ ወዐቢይ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልበሱ፡ ዕሙዳን፡ ልብሰ፡ ገዚፈ፡ እምነ፡ ፀምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ በቅናት፡ እምአምእስት፡ ገዚፋን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ ጸጕር፡ ገዚፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ ዘንጺን፡ ገዚፋት፡ Gad. T. H.; ይዝብጥዎሙ፡ በገዚፋን፡ አብትር፡ Macc. f. 2; ዘበጡ፡ በገዚፍ፡ ዕፀው፡ Enc. Nah. 25; de columna: ገዚፍ፡ ዐምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. *crassitudo, spissitas*, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ ልብ፡ (*contumacia, obstinatio*) Org. 7.

ግዘፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዘፈ፡ ዕፅ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዘፈ፡ ደመናት፡ Org. 1; ግዘፈሆን፡ ለአልባብ፡ Jsp. p. 364.

ግዘፈት፡ n. act. id.: በግዘፈተ፡ ልብከ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዘፈተ፡ ክሳድከ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. *res crassa, pars rei crassa, spissa, densa*: በመግዘፈ፡ ምድር፡ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወኢበመግዘፊሁ፡ (v. ወኢበግዘፊሁ፡) ኢይከውን፡ ለምግባር፡ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου Hez. 15, 5.

ገየለ፡ vid. sub ገለየ፡

ጊመ፡ inus. i. q. غام *nubilosum fuit coelum* (أَغْمَصَ).

ጊሜ፡ subst., m. et f., [غَيْن غَيْم ,غُمْضَانٌ] 1) *nebula,*

ὁμίχλη, Ps. 147, 5; ይጠፍእ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ወጠል፡ Job 24, 20. 38, 9; Jes. 29, 18; Sap. 2, 4; Sir. 24, 3. 43, 22; 4 Esr. 6, 11; Hen. 60, 19. 69, 23. 100, 11; 2 Petr. 2, 17; ሳሕወ፡ ጊሜ፡ Org. 1. 2) *nix, tempestas nivalis:* በረድ፡ ወጊሜ፡ πάχναι καὶ χιόνες Dan. ap. 3, 49; νιφετός Deut. 32, 2; በዕለተ፡ ጊሜ፡ (v. ቊር፡) πάγους Nah. 3, 17; ይዘርዎ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ለጊሜሁ፡ πάχνην Sir. 43, 19. — *Voc. Ae.:* ጊሜ፡ ዘ፡ ጉም ።

ጊሥ፡ *mane surgere* vid. sub ጌሰ፡

I. ግዩር፡ part. [גֵּר, ܓܝܘܪܐ, vic. ጎር፡] *advena, hospes peregrinus,* γειώρας, προσήλυτος, Ex. 12, 19. 48. 22, 20. 23, 9. 12; Lev. 16, 29; ግዩራን፡ Lev. 17, 8 seq.; 18, 26. 19, 10. 33. 34. 24, 22; ግዩራን፡ ወፈላስያን፡ προσήλυτοι καὶ πάροικοι 25, 23. 35. 47; Num. 9, 14. 15, 14—16. 35, 15; Deut. 5, 14. 10, 18. 19. 24, 17. 20. 27, 19; Macc. f. 10; Maria in Aegypto semet vocat ግይርት፡ Ssal. Req.; trsl.: *peregrinus* vel *rudis in* re: sunt ግዩራን፡ በሕገ፡ አሪት፡ M. M. f. 13. — *Voc. Ae.:* ግዩር፡ ዘ፡ መጻተኛ ።

ግይርና፡ subst. *conditio* sive *status advenae,* Org.

ገየረ፡ *advenam esse,* Lud. auct. Greg.

II. ገየረ፡ I, 2 an 1? [denom. a גִּיר, جِيرٌ جيّار *calx*] *calce obducere:* ገየርዋ፡ (ለአረፍት፡) Hez. 13, 15; አረፍት፡ አንተ፡ ገየሩ፡ (v. ግይርት፡) Jes. 16, 11. — *Voc. Ae.:* ገየሩ፡ ዘ፡ መረጉ፡

ግዩር፡ part. *calce obductus,* Jes. 16, 11 var.

መገይር፡ part. *calce obducens, caementarius:* መገይራን፡ τειχισταί 4 Reg. 12, 12 (Lud. c. 461 exhibet መዐይራን፡).

ጌራ፡ subst., Pl. ጌራት፡ [amh. ቍርዕ፡ vel ቍር፡ vid. supra c. 429; componendum cum مِكْوَرٌ كَارَ (vid. ከረ፡ et ከራ፡) ob *cavitatem* et *rotunditatem?* an Κάρηλ?] 1) *galea, cassis,* κόρυς Sap. 5, 19; περικεφαλαία 1 Reg. 17, 5; Jer. 26, 4 var.; Hez. 23, 24 var. (ጌራ፡ ኀጺን፡); 27, 10. 38, 4; ጌራ፡ መድኀኒት፡ Jes. 59, 17; 1 Thess. 5, 8; Eph. 6, 17; Org. 5; አሰርግወኒ፡ ጌራ፡ መድኀኒትከ፡ Kedr f. 11; መጽሐፈ፡ ጌራ፡ መዊእ፡ inscriptus est libellus magicus Cod. Mus. Brit. LXXX, 2; ጌራት፡ ኀጺን፡ Sx. Haml. 15. 2) *mitra, diadema:* ያአትቱ፡ ጌራቲሆሙ፡ እምርእሶሙ፡ μίτρας Hez. 26, 16; Aristobulus ተቀጸለ፡ ጌራ፡ ዐቢየ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ አሕጺጸ፡ ጌራ፡ ክህነት፡ ቅዱስ፡ Jsp. p. 301; Antonius Herodis capiti ጌራ፡ imposuit p. 325; ወገብሩ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ ጌራ፡ ንጉሥ፡ ወውስተ፡ እዴሁ፡ በትር፡ ዘወርቅ፡ p. 340; ጌራ፡ ዘንጉሥ፡ Lud. ex Hom. de Maria et Magis. — Apoc. 9, 9. 17 Ae. habet ጌራ፡, Gr. θώραξ. — *Voc. Ae.:* ጌራ፡ ዘ፡ እራስ፡ ቍር፡; *aliud:* ጌራ፡ ዘ፡ እራስ፡ ወርቅ ።

ጌሰ፡ et ጌሠ፡ I, 1 [غَلَسَ] Subj. ይጊስ፡ *mane surgere, mane agere* alqd, *mane venire, mane pergere* vel *proficisci:* ὀρθρίζειν Gen. 19, 2; Ex. 8, 16; ገይሰክሙ፡ በጽባሕ፡ 19, 16; ገይሶ፡ በጽባሕ፡ ሐንጸ፡ 24, 4. 32, 6; 1 Reg. 5, 3. 4; 15, 12. 29, 10, 11; 2 Reg. 15, 2; Kuf. 17. 27. 32; ጌስኩ፡ በሌሊት፡ 2 Esr. 12, 12; Job 1, 5. 8, 5; ለገዪስ፡ Ps. 118, 148; ከንቱ፡ ገይሶትክሙ፡ 126, 3; ዘይገይስ፡ Sir. 40, 7; Tob. 9, 6; Dan. 6, 19; አሌለያ፡ ገይሳ፡ Luc. 24, 1; Act. 5, 21. a) c. c. Acc. loci, quo quis mane pergit: Luc. 21, 38; ጌሰ፡ ገጻመ፡ Kuf. 26; Job 29, 7; እለ፡ ይገይሱ፡ በጽባሕ፡ ቤተ፡ መያሲ፡ Jes. 5, 11; ነቂሀነ፡ እምንዋም፡ ንጊሱ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ Deg.; c. praep. ut ውስተ፡ loci Cant. 7, 13; ኀበ፡ loci vel pers.: Luc. 21, 38. 24, 22; ጊስ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ወጸሊ፡ Job 8, 5; ዘይገይስ፡ ኀቤሃ፡ Sir. 4, 12. 6, 36. 35, 14. 39, 5; Jes. 26, 9; ጌስኩ፡ ኀቤክሙ፡ ወነገርኩ፡ Jer. 25, 3; Sap. 6, 15; Ps. 62, 1. b) in genere: *proficisci, pergere, venire:* ጌሰ፡ ወመጽአ፡ ᾤχετο Jer. 48, 10; አዘዘሙ፡ ይጊሱ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ 1 Reg. 10, 17; Enc. Haml. 15; ገይስ፡ *profectio:* ከመ፡ ይግበር፡ ገይሰ፡ Kuf. p. 165.

አጌሰ፡ II, 1 *mane surgere facere, pergere* vel *proficisci facere:* አመ፡ ያገይስዋ፡ ለታቦት፡ ከሀናት፡ አግብእዋ፡ ውስተ፡ መካና፡ Deg.; እስከ፡ አመ፡ ያገይስዎ፡ ኀበ፡ እስራኤል፡ Luc. 1, 80; ኢርኩስ፡ ኀሪስኪ፤ (o Maria) ለምንትኬ፡ አጌስኪዩ፡ ለፍሬ፡ ቅድሳት፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ M. M. f. 67.

ገያሲ፡ n. ag. *qui mane pergit* vel *proficiscitur,* Lud. sine auct.

ጌሰም፡ vel ጌሠም፡ (ጌሜም፡ 4 Esr. 10, 73 errore calami scriptum videtur) subst., m. et f., [de *am* cfr. ዓለም፡] 1) *dies posterus, crastinus:* ለጌሰም፡ Ex. 8, 6. 16, 19; Num. 11, 18. 16, 16; Jos. 3, 5; ኢትትዐበይ፡ ዘለጌሰም፡ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον Prov. 27, 1; ኢትትከዘ፡ ለጌሰም፡ እስመ፡ ጌሰምሰ፡ ትጌሊ፡ ለርእሳ፡ Matth. 6, 34; እስከ፡ ጌሰም፡ 1 Reg. 20, 11; Act. 4, 3; c. pron. suff.: በጌሰሙ፡ *postridie* F. M. 14, 9; ለለ ጌሰሙ፡ Machb. Me'em. 11. 2) ጌሰመ፡ vel ጌሰም፡ adv. *cras:* ጌሰመ፡ ዘጊዜ፡ Ex. 9, 18. 32, 5; Jos. 3, 5; 1 Reg. 9, 16. 19, 2. 11. 20, 5. 18; Esth. 5, 8; 2 Par. 20, 16; Prov. 3, 28; 4 Esr. 10, 73. 14, 29; ጌሰም፡ ንመውት፡ Sir. 10, 10; አነ፡ ዮም፡ ወአንተ፡ ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) 38, 22; ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) ንመውት፡ Jes. 22, 13; 3 Reg. 20, 6; Jac. 4, 13; Matth. 6, 30. — *Voc. Ae.:* ጌሰም፡ ዘ፡ ነገ፡

ገይብ፡ subst. m. [a forma sinuata et convexa dictum (جَيْبٌ *sinus,* جَوْبٌ *magna situla*) sicut קֻבַּעַת, גָּבִיעַ] 1) *calix, scyphus* (sec. Lud.: „*patera,* vasculum rotundum late patens ad usum bibendi"), κόνδυ Gen. 44, 5. 6. 10. 16 (aliâs ከራ፡). 2) „*situla* ad hauriendam e puteo aquam" (Lud.): አገይብ፡ ወርቅ፡ ምቅዳሐ፡ ስብሐት፡ Org.; Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ገይብ፡ ዘ፡ ፍኛላት፡; *aliud:* ዘ፡ ጌብ፡

ገይብ፡ *sinus* vestis vid. sub ጀይብ፡

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጊዜ፡ subst., m. et f., Pl. ጊዜያት፡ [adjecta vocali ê formatum sicut ዕድሜ፡, sive etymon cum Ges. in thes. p. 991 a جاز *transiit,* sive a גזז גזה al. *secare, dividere, definire* petieris] 1) *tempus* a) *definitum, statutum, certum,* καιρός Koh. 3, 1—9. 7, 17. 8, 5. 6; እስከ፡ ተኀልፍ፡ ጊዜሃ፡ (ለመዐት፡) Sir. 1, 23; ዘእንበለ፡ ይብጻሕ፡ ጊዜሁ፡ 30, 24; ቀርበ፡ ጊዜነ፡ Thren. 4, 19; Gen. 6, 13; Matth. 26, 18; መዋዕለ፡ ጊዜሁ፡ Marc. 13, 33; በዝንቱ፡ ጊዜ፡ በከልኤት፡ ዓመት፡ Gen. 17, 21. 18, 14; ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ በጽሒ Kuf. 11; ጊዜ፡ ገሚድ፡ Cant. 2, 12; Job 38, 32; በበ፡ ጊዜ፡ Kuf. 6; 4 Esr. 8, 14. 9, 37; c. pron. suff. sive pers. sive neutr.: ጊዜሁ፡ tempus ejus i. e. ei definitum: 4 Esr. 8, 47; Ps. 1, 3. 103, 28; Matth. 8, 29. 24, 45; Marc. 1, 15; Luc. 4, 13. 12, 42; Rom. 13, 11; 1 Cor. 4, 5. α) diei i. e. *hora, horae,* (*vigilia*): በጊዜ፡ መሥዋዕት፡ ሰርክ፡ Dan. 9, 21; 2 Esr. 9, 5; ጊዜ፡ ምሳሕ፡ Ruth 2, 14;

Dan. ap. 1, 13; ውእተ፡ ጊዜ፡ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; ጊዜ፡ ብርሃን፡, ጊዜ፡ ምሴት፡ Kuf. 49; እስመ፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ውእቱ፡ Rel. Bar.; Dan. ap. 1, 7; ዘጊዜ፡ 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18. 10, 4; በጊዜ፡ ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; Joh. 4, 52 rom.; መጽሐፈ፡ ጊዜያት፡ *horarium* Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) *anni tempus, tempus festum:* ጊዜያቲሆሙ፡ ለአውራኅ፡ Kuf. 29; ኵሉ፡ ጊዜያት፡ ለዓመታት፡ Kuf. 2; ከመ፡ ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ዓመታት፡ Kuf. 4; ጊዜ፡ በዓላቲሆሙ፡ Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) *justum, idoneum, opportunum:* ኢኮነ፡ ጊዜሁ፡ ለሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ" Hagg. 1, 2. 4 (seq. ከመ፡ c. Subj.); በጊዜ፡ πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; እስከ፡ ትረክብ፡ ጊዜሁ፡ Sir. 1, 24. 20, 6; ኵሉ፡ በጊዜሁ፡ ወበዐቅሙ፡ ግበር፡ 35, 11; በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ በዘታንሥኢ፡ ርስተከ፡ Judith 13, 5. c) *tempus* in genere vel *temporis pars* quaedam: Hen. 90, 5; ጊዜ፡ ወድድቅ፡ Koh. 9, 11; ጊዜ፡ ምንዳቤ፡ Sir. 18, 20; ጊዜ፡ እኩይ፡ Koh. 9, 12; ጊዜያት፡ Sap. 7, 18. 8, 8. በጊዜ፡ ሰዓት፡ Kuf. p. 62; በጊዜሃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ Gen. 17, 26.— Crebro nomini ጊዜ፡ in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: *tempus quo*, ut: እስከ፡ ጊዜ፡ ያሰፍጣ፡ καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου 2 Esr. 14, 21. 18, 3; ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ይወጽኡ፡ ወይበውኡ፡ Jer. 8, 7; በጽሐት፡ ዕለቶሙ፡ ወጊዜ፡ ይትቤቀልዎሙ፡ 27, 27; 1 Reg. 30, 17; ሶበ፡ ኮነ፡ ጊዜ፡ ይዕረብ፡ ፀሐይ፡ Gen. 15, 17; አይ፡ ጊዜ፡ ሐይወ፡ Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulas: a) በኵሉ፡ ጊዜ፡ *omni tempore, semper:* Lev. 25, 31. 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1. 49, 9; Sir. 6, 37. 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) ውእተ፡ ጊዜ፡ vel ይእተ፡ ጊዜ፡ *eo tempore* α) *tunc, tum,* τότε, Ex. 12, 44. 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 28, 2; Tob. 12, 6. 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6. 25, 2; Hebr. 10, 7. β) *statim, illico* (vid. Dan. 4, 30), εὐθέως Matth. 13, 5. 21, 2. 27, 48 al. c) ጊዜ፡ in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latinorum), ut: ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44; Joh. 4, 52. 53. d) በጊዜሃ፡ horâ ejus i. e. *statim, illico, confestim,* εὐθύς, εὐθέως Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 14, 27. 20, 34. 24, 29. 25, 15; Apoc. 4, 2; παραχρῆμα Job 40, 7; Jes. 29, 5. 30, 13; Matth. 21, 19. 20; παραυτίκα Ps. 69, 4; አኮ፡ በጊዜሃ፡ οὔπω Matth. 24, 6. e) ለጊዜሁ፡ vel ለጊዜሃ፡ *in praesens, in* vel *ad tempus, temporarius:* ለጊዜሁ፡ εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. እምድኅሬሁ፡) Prov. 5, 3; ለጊዜሃ፡ πρόσκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) ጊዜ፡ vel በጊዜ፡ *quo tempore, quum, quandocumque, simulac:* ጊዜ፡ ጸዋዕከኒ፡ Job 14, 15; ጊዜ፡ ይገብር፡ ὁπότε 26, 14; ጊዜ፡ ይሰክብ፡ Sir. 40, 5; ጊዜ፡ ይወፅኣ፡ ἡνίκα Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; ጊዜ፡ ሠርዐ፡ ሕገ፡ F. M. 8, 1; ጊዜ፡ ፈቀደ፡ Enc. Ter 5; በጊዜ፡ ሰምዐት፡ Kuf. p. 112; በጊዜ፡ ይትመዓዕ፡ ይከውኖ፡ ድቀቱ፡ Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) እንተ፡ ጊዜ፡ (sec. Lud. etiam ከመ፡ ጊዜ፡) *quo tempore, quum:* እንተ፡ ጊዜ፡ ያዐርፍ፡ Sir. 34, 3; Ps. 123, 2. g) በአሐዱ፡ ጊዜ፡ *quodam tempore, aliquando,* Lud. h) ጊዜ፡ — ጊዜ፡ *tum — tum, modo — modo, aliâs — aliâs,* Phlx. 32. 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam ጊዜያተ፡ — ጊዜያተ፡ id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. *vicis, vices:* ጊዜ፡ ፫ ሰዓት፡ καιροὺς τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; በዝ፡ ጊዜ፡ *hac in re, hac in vice* Ex. 9, 14. 8, 28; ካልእ፡ ጊዜ፡ *alio tempore, iterum* Act. 17, 32 Platt; ፬ ጊዜያተ፡ *quater* 2 Esr. 16, 4 var.; ከመዝ፡ ገብረ፡ ሠለስተ፡ ጊዜ፡ *ter* Did. 29; Lit. 159, 4; ይትኑፋሕ፡ ቀርን፡ ፫ ጊዜ፡ Clem. f. 156; ፭ ጊዜያተ፡ *quinquies* Chr. ho. 28; ፶ ጊዜ፡ Clem. f. 46; ብዙኅ፡ ጊዜ፡ Sx. Tachs. 24; ብዙኀ፡ ጊዜያተ፡ *saepenumero* F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; በ፩ ጊዜ፡ *una vice, semel* Chr. ho. 17; አየ፡ ጊዜ፡ ወስፍነ፡ ጊዜ፡ *quando et quoties?* Phlx. 238; በጊዜ፡ እምጊዜያት፡ *aliquando* Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ጐየ፡, rarissime ጐየየ፡ I, 1 [كَاعَ كَأْكَأَ جَأْجَأَ *timidus recessit, pavidus fuit, fugit*] ይጐይይ፡ et ይጕይይ፡, *fugere, aufugere:* ጐየ፡ Gen. 39, 12. 15. 18; Jud. 1, 6. 4, 15. 17. 9, 21; 1 Reg. 4, 16. 17; 2 Reg. 1, 4. 10, 14. 19, 9. 23, 11; Ps. 113, 3; ጐየይኪ፡ 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14. 14, 50. 16, 8; formam ጐየየ፡ Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet ጐየ፡); ይጕይይ፡ Sir. 22, 22; Jes. 10, 29. 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; ይጐይያ፡ Joh. 10, 5; ይጐዩ፡ et ይጕይዩ፡ Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; ከመ፡ ይጕየዩ፡ Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; ይጕየዩ፡ et ይጕይዩ፡ Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 32, 24; Matth. 3, 7; ጕይይ፡ et ጕየይ፡ Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; ጕይዩ፡ 2 Par. 10, 16; ጕዩ፡ Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; ጕየዩ፡ Jer. 30, 8. 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18. 10, 14; Inf. ጐይይ፡ Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. እምነ፡ rei vel pers.: ከመ፡ ዘይጐይይ፡ እምአርዌ፡ እኩይ፡ ከማሁ፡ ጕይይ፡ እምኀጢአት፡ Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7, 1 Tim. 6, 11; ጐየ፡ እምገጸ፡ ጼሶሙ፡ Kuf. 31; vel c. እምቅድመ፡ Jos. 7, 4. 8, 5. 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: ጕይያ፡ (v. ጕየያ፡) ለፍትወት፡ 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; እለ፡ ይጐይይዋ፡ ለጸባብ፡ አንቀጽ፡ Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbiis loci: ጕዩ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 6; ጕዩ፡ እምብሔረ፡ ደቡብ፡ Zach. 2, 6 var.; ጐዩ፡ እስከ፡ በሴጣ፡ Jud. 7, 22; ውስተ፡ 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13. 10, 23; ጕየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡ Kuf. 27; ጐየ፡ አፍአ፡ Gen. 39, 18; አይቴ፡ ትጐይዩ፡ Hen. 97, 3. 103, 13.

አጐየየ፡ II, 1 (አጐየየ፡ Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) *fugare, in fugam conjicere* 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl.: *abigere, pellere,* somnum suum: አጕየዮ፡ ለንዋም፡ Enc. Jac. 24. b) *ad fugiendum cogere* alqm: ሶበ፡ አጕየየተኒ፡ ሐመር፡ Act. 27, 16 rom. 2) *fugiendo secum auferre, in tutum deferre* alqm: አመ፡ ንእሱ፡ አጕየየቶ፡ እሙ፡ እስከ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Chr. ho. 28; ወአጐየየቶሙ፡ (sic) ለሕፃናት፡ Cyr. f. 1. 3) *fugere sinere* alqm Num. 35, 32. 4) *fugacem* i. e. *velocem reddere* alqm: Christus claudos sanavit ወአጕየዮሙ፡ ከመ፡ ሩጸት፡ ሆየል፡ M. M. f. 25.

ጐያይ፡ part. *fugiens, fugitivus:* ተረክቡ፡ ጕዩያነ፡ እምሥርዐተ፡ መልእክት፡ φυγάδες; Lud. e Mss. Colb.

ጕያ፡ subst. *fuga,* Matth. 24, 20; አኮ፡ በጕያ፡ ዘተሐውሩ፡ Jes. 52, 12; ይከውን፡ ዐቢይ፡ ምንዳቤ፡ ወጕያ፡ ወከዐወት፡ ደም፡ Kid. f. 3; ዐቀ፡ በሰንበት፡ ኢይኩን፡ ጕያክሙ፡ Deg.; በጕያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: ጕያከ፡ እምቤተ፡ ልሔም፡ ደብረ፡ ቍስቋም፡ ibid.

ጕየት፡ n. act. *fuga,* Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8.

ጐያይ፡ vel ጐያዪ፡ n. ag. 1) *profugus:* ጐያየ፡ (v. ጕያየ፡) ከዊኖ፡ cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; ብእሲ፡ ጐያዪ፡ F. M. 23, 4. 2) *fugitivus:* ጐያዪ፡ ignominia notatus

sicut fur et qui mingendo lectum inquinat F. N. 33, 3; እንስሳ፡ ጕያዪ፡ F. N. 40.

ምጕያይ፡ subst. 1) *perfugium, refugium*, Ps. 103, 19; Christe ዘክንከነ፡ ምጕያየ፡ Kid. f. 11. 2) *fuga:* አልቦ፡ ጽንፈ፡ ለምጕያይኪ፡ Nah. 3, 9.

ገይድ፡ et ጋይድ፡ adj. *velox, cursor*, de equis: ፈረስ፡ ገይድ፡ ከመ፡ ዐርከ፡ ኄር፡ (ἵππος εἰς ὀχείαν) Sir. 36, 6; de capreis et hominibus: ወገይዳን፡ (v. ጋ"፡) ከመ፡ እንተ፡ ወይጠል፡ κοῦφοι ὡς δορκάδες 1 Par. 12, 8. [Sine dubio i. q. جَيَّدٌ a جَادَ *praestans fuit; velox fuit* in cursu suo equus]. — *Voc. Ae.:* ጋይድ፡ ዘ፡ ፈርጣጭ፡ አፍጣኝኒ፡ ይብሉ፡

ግይዱስ፡ vid. sub ግዱድ፡

ጌገየ፡ quadrl. I [غوى עוה ጎገወ፡] 1) *errare* a) *aberrare* a via, *deerrasse* itinere: ዮጊ፡ እጌጊ፡ እስመ፡ እንተ፡ ፍኖት፡ ደብር፡ መጻእኩ፡ Rel. Bar.; *aberrare* a vero i. e. *non invenire*, c. Acc.: ይጌግዩ፡ ኵሎ፡ ሥርዐተ፡ ዘዓመታት፡ Kuf. 6; Hen. 82, 5. b) *in errorem induci, in errore versari, falli, titubare mente errabunda:* Marc. 12, 27; Joh. 7, 47; ትጌጊ፡ πλανηθήσῃ Jes. 17, 11; ጌገዩ፡ በስከር፡ ἐσείσθησαν Jes. 28, 7; ይጌግዩ፡ 44, 20; በፍትሕ፡ ኢይጌጊ፡ አፉሁ፡ Prov. 16, 10; Hen. 75, 2; ትጌጊ፡ ἐκπλαγῇς Koh. 7, 16; ንጌጊ፡ ለርእስነ፡ ἑαυτοὺς πλανῶμεν 1 Joh. 1, 8. c) *ignorare*, seq. ለ፡, ut: ኢጌገይኩ፡ ለእለ፡ ይትዌከሑ፡ ብሂሎሙ፡ οὐκ ἀγνοῶ Cyr. ad Th. f. 17. d) ethice: *errorem committere, delinquere, peccare, culpam committere* (inconsiderate, per imprudentiam): ἐσπούδακα Jes. 21, 3; ይስሕት፡ ወይጌጊ፡ Sir. 34, 30 var.; ይወድቅ፡ ወይጌጊ፡ 35, 15; πλανᾶσθαι Hez. 33, 12; አበሱ፡ ወጌገዩ፡ ἐπλημμέλησαν Sir. 48, 6; አበስነ፡ ጌገይነ፡ ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν Thren. 3, 41; Job 34, 8; ጌገይከ፡ ἠνόμησας Job 35, 6; Dan. 9, 5; ἠδικήσαμεν Ps. 105, 6; ὀφείλει Matth. 23, 18; ἡμάρτομεν Thren. 5, 16; c. ላዕለ፡ pers.: Prov. 8, 36; c. Acc. peccati: Ex. 32, 30; አበሳ፡ ዘበኢያእምሮ፡ ጌገይኩ፡ Kuf. 22.

አጌገየ፡ II 1) *in errorem inducere, ad peccandum* vel *delinquendum seducere*, Tit. 3, 11. 2) *reum* vel *sontem declarare* alqm, 3 Reg. 8, 32 var.

አንጌገየ፡ V *hinc inde oberrare, circumerrare, vagari:* Hagar ታንጌጊ፡ በገዳም፡ Kuf. p. 66; አንጌገዩ፡ ውስተ፡ አውግር፡ Did. 12; Cant. 1, 7; ኢያንጌግዩ፡ (sic) ለፈ፡ ወለፈ፡ ከመ፡ ሐመር፡ ዘይዘብጥዋ፡ መዋግድ፡ Clem. f. 128; ጸሎት፡ ዘእንበለ፡ ዕርዐት፡ ወኢአንጌግዮ፡ Phlx. 4. 13; አንጌገዩ፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Enc. Ter 2 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ስኲየ፡ አንጌገየ፡ ብ፡ ተቅበዘበዘ፡; *aliud:* አንጌግዮ፡ ዘ፡ እስሐታ፡ አዘውቃሂ፡ ይ¤

ጊጉይ፡ part. 1) *errans* a) *errore deceptus:* Joh. 7, 49; ብእሲ፡ አብድ፡ ወጊጉይ፡ πλανώμενος Sir. 16, 23; πλάνος (*impostor*) Matth. 27, 63. b) *errore mentis captus, insanus*, ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 (v. ዘጋኔን፡). 2) *peccator, impius, scelestus, sceleratus, criminis reus:* ἁμαρτωλός Sir. 11, 9; Jes. 65, 20 vrs. alt.; ጊጉይ፡ ውእቱ፡ Sir. 19, 2; ἀσεβής 42, 2; ἄνομος 3 Reg. 8, 32; ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ጊጉየ፡ ልብ፡ 1 Reg. 25, 31; ጊጉየ፡ ኮንኩ፡ ላዕሌከ፡ Gen. 43, 9; ምስለ፡ ጊጉያን፡ ተኈለቈ፡ Lit. Joh.; Muhammedani ጊጉያን፡ Lit. 171, 4; ἔνοχος Lev. 20, 9. 11. 12. 13. 16; αἴτιος Dan. ap. 1, 53.

ጌጋይ፡ subst., plerumque m., Pl. ጌጋያት፡, 1) *error, fraus, destitutio*, πλάνη Judae 11; Rom. 1, 27; በጌጋየ፡ ልቦሙ፡ Jer. 23, 17; πλάνησις Jes. 30, 10; በጌጋዮሙ፡ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν Jer. 23, 32; Matth. 27, 64. 2) *delictum, delicta, peccatum, peccata, impietas, improbitas, scelus* (creberrime usitatum), Kuf. 5; 4 Esr. 7, 27; ἄγνοιαι Sir. 23, 3; ἁμαρτία Job 7, 21. 10, 6; Jes. 44, 22; 1 Joh. 5, 17; ἁμαρτίαι Sir. 4, 26; ኵሉ፡ ጌጋዮሙ፡ 17, 20; Jes. 13, 11; Hez. 28, 18; ἀδίκημα, ἀδικία 1 Reg. 26, 18; ምንት፡ ጌጋይነ፡ Jer. 16, 10; Thren. 2, 14; Mal. 2, 6; Hez. 3, 19; ἀδικίαι Jes. 43, 24; Jer. 14, 20; ἀνομία, ἀνομίαι Ps. 37, 4. 68, 32; Job 14, 17. 20, 27; Jes. 50, 1. 53, 5. 58, 1; Hez. 33, 12 seq.; παράπτωμα Rom. 5, 15; ἐπιθυμίαι 1 Petr. 1, 14; ጌጋያት፡ Chr. ho. 9 al. a) *scandalum:* እብነ፡ ጌጋይ፡ Rom. 9, 33; ከመ፡ ኢይኩነኒ፡ ጌጋየ፡ Judith 12, 2. b) *crimen, culpa, reatus:* ዘጌጋዩ፡ ለመዊት፡ Num. 35, 31; ጌጋየ፡ ይከውኖ፡ Lev. 24, 15; Matth. 12, 5; ኢይመውቱ፡ አበው፡ በጌጋየ፡ ውሉዶሙ፡ 4 Reg. 14, 6; Rom. 5, 12; አልቦ፡ ጌጋየ፡ οὐχ ἔνοχός ἐστιν Num. 35, 27; ዘአልቦ፡ ጌጋየ፡ ἀθῷος Ex. 23, 7; መጽሐፈ፡ ጌጋዩ፡ τῆς αἰτίας Marc. 15, 26.

እንጌጋይ፡ subst. *aberratio, vagatio* animi: ዘእንበለ፡ ዕርዐት፡ ወኢእንጌጋይ፡ Phlx. 4. 13 (vid. supra sub አንጌገየ፡).

መጕጕይ፡ part. i. q. ጊጉይ፡ Lud. affert ex Org. Edzardi (est forma mixta ex አንጎገወ፡ et አንጌገየ፡).

ገየጸ፡ inus., quod sicut جاظ et غاظ cum קוץ קוט et ግእዘ፡ componendum primitus *fastidire* significasse videtur.

ጋየጸ፡ I, 3 i. q. ተጋየጸ፡ n. 1.

ተጋየጸ፡ III, 3 1) *infensum, infestum esse* alicui, *insultare* in alqm, *vexare*, c. Acc.: እትጋየጽ፡ ዘይትጋየጸከ፡ ἀντικείσομαι Ex. 23, 22; ይትጋየጾ፡ (v. ይጋይጾ፡) ኀረ፡ ቤቱ፡ κακώσαι αὐτοῦ Job 20, 26. 2) *fastidire, superbire:* ኢናቴዕ፡ ንተዐበይ፡ ወንትጋየጽ፡ በምንትኒ፡ እምግብር፡ μηδὲν ἐπαισχυνώμεθα, μὴ μέγα φρονῶμεν Chr. Ta. 2; አይቴ፡ ሀለዉ፡ እለ፡ ይትሜከሑ፡ በአልባስ፡ ቀጠንት፤ አይቴ፡ ሀለዉ፡ እለ፡ ይትጋየጹ፡ በሥን፡ ወበላሕይ፡ Genz. f. 119.

ጋዳ፡ *munus* vid. sub ገደወ፡

I. ገደለ፡ I, 1 [potestas verbi prima in *plectendo, contorquendo* est, vid. Ges. thes. p. 265] 1) *valere, praevalere* in pugnando, c. Acc.: ሶበ፡ ገደሎ፡ (v. ቀተሎ፡, v. ጸንዐ፡) ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν Dan. 8, 8 ni hoc ad II ገደለ፡ referre malueris. 2) *luctari* 2 Tim. 2, 5 Plgl., i. q. ተጋደለ፡; dubia videtur lectio.

ተጋደለ፡ III, 3 *luctari, colluctari, conflictari, certare*, c. Acc. vel ምስለ፡ pers.: Gen. 32, 25. 26; Hen. 90, 12; ይትጋደሎ፡ (v. ይትቃተሎ፡) Esth. ap. 1 (παλαίειν); ኢይመጽኡ፡ ይትጋደሉከ፡ εἰς παλαίωσιν Nah. 2, 1; ተጋደሎ፡ Job 37, 17; ዘይትጋደል፡ *agonista, athleta* 1 Cor. 9, 25; 2 Tim. 2, 5 Platt; እንዘ፡ ይትጋደሉ፡ διαπληκτιζόμενοι Ex. 2, 13; አዘዞሙ፡ ለሰብእ፡ ተጋደሎቶሙ፡ (sc. feras in theatro) Jsp. p. 328. a) Transfertur in *luctam* vel *certamen* Christianorum contra peccatum, tentationes, cupiditates, difficultates, in agonem martyrum, in disciplinam vel exercitationes ascetarum: Phil. 1, 27. 30; ከመ፡ ትትጋደል፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; Col. 1, 29. 2, 1; ተጋደለ፡ በንስሐ፡ Macc. f. 15; እለ፡

ይትጋደሉ፡ ምስለ፡ ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስለ፡ ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ፡); ተጋደልዋ፡ ለኀጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋድሎታ፡ ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡ ፲ወ፪ዓመተ፡ እንዘ፡ ትትጋደሎ፡ ለንዋም፡ Sx. Ter 24; እምብዝኀ፡ ተጋድሎ፡ ገድለ ፤ በአምሳለ፡ ነፋስ፡ ኮነ፡ ሥጋሁ፡ ቀሊለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nah. 26 (vid. sub ተፀምደ፡); ተጋደሉ፡ ሰማዕት፡ በጸማ፡ ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ንትጋደል፡ ለፀቢአቶሙ፡ እስከ፡ ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋደልዎ፡ ለጳላጼ፡ Lud. e Vit. Sanct. c) *contendere, vires intendere:* monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡ አበ፡ ምኔት፡ ለአድኅኖቱ፡ F. N. 10.

አስተጋደለ፡ IV, 3 a) *ad luctandum inducere, luctam suadere,* Org. 1. b) *committere inter se dimicantes,* ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ *lucta, luctatio, certamen, agon:* Chr. ho. 30 (vid. ተጸብአ፡); ገድለ፡ መዊእ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum *certamen bonum* vel *curriculum miseriae et afflictionis,* ascetarum *disciplina* et *exercitatio,* martyrum et sanctorum *vita:* 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; እለ፡ ተጋደሉ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ ወሞቱ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡ በዝንቱ፡ ገድል፡ ሠለስተ፡ ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ ገድላቲሆሙ፡ ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለሰማዕት፡ ገድላቲሆሙ፡ ተጽሕፈ፡ ለነ፤ንትመሀር፡ ሃይማኖቶሙ፡ Mavâs. n. 70; ገድላቲሆሙ፡ ለቅዱሳን፡ κατορθώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; permultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV — XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227 — 229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) *luctator, certator,* trsl.: *miles Christi, asceta, martyr,* in Sx. crebro; ይቤ፡ ፩እምተጋዳልያን፡ ክቡር፡ ሞቶሙ፡ ለሰማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἀθλητής *athleta* Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; እስጢፋኖስ፡ መስተጋድል፡ በጸጋ፡ ጽኑዕ፡ በገድል፡ ላዕለ፡ ኀይለ፡ ጸላኢ፡ Mavâs. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድልት፡ ተሐራሚት፡ ወንጽሕት፡ ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. ገደለ፡ I, 1 [amh. id.; ቀተለ፡] 1) *occidere, dejicere* alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: *dejecit eum*); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ፡ 2) *mactare:* ወገደለ፡ (v. ወጠብሐ፡) ኢዮስያስ፡ ለደቂቀ፡ ሕዝብ፡ ጠሌ፡ ...., et: እሎንቱ፡ ዘአብእ፡ ወገደለ፡ ንጉሥ፡ እምጥሪተ፡ ዚአሁ፡, et: ወመላእክቲሁኒ፡ ገደሉ፡ ለሕዝብ፡ .... 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἀπήρξατο exhibent).

ገደላ፡ subst. (m.) *cadaver* bruti abjectum, *morticinum:* Ex. 21, 34. 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; ኢይንበወኒ፡ ፀርየ፡ ከመ፡ ይንዑ፡ ገደላ ፤ ሠንበሳ፡ ርጉብ፡ ወጽሙእ፡ ተዘኊላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ገደላ፡ ዘ፡ ጥምብ፡

ጐደለ፡ I, 1 [amh. id., non ad חָדַל sed ad قطل قصل גזל aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab *abscidendo* enim propagatur *decurtare, imminuere*] 1) *mancum esse:* እመ፡ ኀሊናከ፡ ርትዕት፡ ውስተ፡ ጽሙና፡ በውስተ፡ በእትከ፡ ዘበእንተ፡ እግዚ"፡ ወኢጐደለት፡ Phlx. 54. 2) *deficere,* c. pron. suff. (*alicui*): አቡነ፡ ምሉእ፡ ዘአልቦ፡ ዘጐደሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ ግዕዝ፡ ወሥርዐቱ፡ ጐደሎ፡ በእንተ፡ ልኅላኄ፡ ኀሊናሁ፡ ወአኮሰ፡ በእንተ፡ ድከመ፡ ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ጕዳሌ፡ subst. *defectus, natura manca,* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ኀደሎ፡ (?) subst. *defectus, imminutio:* cantus በምሉእ፡ ወበኀደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ጐደላዊ፡ adj. rel. *defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus:* ጐደላውያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparativo: ጐዳላውያን፡ ንሕነ፡ እምአበዊነ፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ጐደላውያን፡ እምውስተ፡ ትምህርት፡ ዘበእንተ፡ እእምሮ፡ ወጽንዕ፡ ወሙቀት፡ ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግደም፡ 1) *latus transversum,* a) Acc. adv. ግድመ፡ *in transversum:* ሖርክሙ፡ ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) *latus* in genere: እምግድሚሁ፡ (v. እምገጻሚሁ፡) ἐπὶ τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) *latitudo:* εὖρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡ ፯በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐበ፡ ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ ኑኅ፡ ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; ኢይትዐወቅ፡ ኑኃ፡ ወግድማ፡ ወኢቆማ፡ f. 50. a) *longitudo,* μῆκος Judith 1, 2 (ubi ጽፍሕ፡ εὖρος); 7, 3 (ubi ኑኅ፡ εὖρος) si quidem lectio sana est. b) *altitudo,* ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amh. ገደመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amh. c. 91.]

ግዳሜ፡ subst. *directio in transversum:* በትረ፡ ከርካዕ፡ adumbrat ዕፀ፡ መስቀል፡, et በትረ፡ ለውዝ፡ ይትሜሰል፡ በግዳሚሁ፡ ለዕፀ፡ መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: *tractus lateralis,* Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ ገዳማ፡ ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ ገጸ፡ ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እምግድሚሁ፡) Ex. 26, 13. 2) plerumque: *planities, campus, regio campestris,* πεδίον, πεδινή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14, 17. 24, 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 24, 14; አድባረ፡ ገዳም፡ ὄρη πεδινοῦ Jes. 13, 2. 41, 18; Jer. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 4, 10; ውስተ፡ ገዳም፡ ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀወ፡ ገዳም፡ Lev. 26, 4; ሣዕር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) *agri, rus,* ἀγρός, ሣዕረ፡ ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀወ፡ ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጌያተ፡ ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) *silva, saltus,* δρυμός, ዕፀ፡ ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) እንስሳ፡ ገዳም፡ vel አራዊተ፡ ገዳም፡ animalia *agrestia, silvestria, fera* Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድግ፡ ገዳም፡ Job 24, 5. 3) *locus incultus, eremus, desertum,* ἔρημος Gen. 21, 20; ገዳም፡ ዘሲና፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ኩዙሐ፡ ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማቲሃ፡ (v. pro አሕቁሊሃ፡) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; ገዳም፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ἔρημός ἐστι ὁ τόπος Matth. 14, 15; ገዳማተ፡ ወአድባራተ፡ Sx. Ter 22; በአ፡ ውስተ፡ ውሳጤ፡ ገዳማተ፡ በድው፡ Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማዊ፡ adj. rel. (subst.) *eremita*: Joannes Bapt. ገዳማዊ፡ Deg.; Phlx. 24 al.; ገዳማውያን፡ (opp. መነከሳት፡) Sx. Sen. 16 al. crebro; ገዳማውያን፡ መነከሳት፡ Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አግደመ፡ II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere*: daemones ያጸንንዎሙ፡ ለፍጹማን፡ እምዘከር፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ኀልዮ፡ ውስተ፡ ፍጥረታት፡ ከመ፡ ያግድምዎሙ፡ እመልዕልተ፡ ኀበ፡ ርኩስት፡ Phlx. 100.

መግድም፡ part. *desertum peragrans, in deserto commorans*: ረከቦሙ፡ ዓለማውያን፡ መግድማን፡ (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጕድብ፡ subst. (m.), Pl. ጓድባት፡ [rad. ገደበ፡ contigua rad. ሐጠበ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ جدف קטב קצף aliisque, quibus *secandi* potestas inest] *securis, ascia*: ἀξίνη Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλεκυς Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλυξ Hez. 9, 2; ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሔፅር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡ Did. 10; ጕድባት፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ጕድብ፡ ዘ፡ ገገርዋ ።

ግደት፡ vid. sub ገደደ፡

ጐድአ፡ vel ጐድዐ፡ I, 1 [vid. ጐድጐደ፡; non tam ad גדע quam ad כדר (vid. ኬደ፡) כתת قط al. referendum videtur] Subj. ይጐዳእ፡ *percutere, pulsare*, c. Acc.: ጐድአ፡ ገቦሁ፡ Act. 12, 7; ጐድአ፡ እንግድአሁ፡ Luc. 18, 13. 23, 48; ንጐዳእ፡ እንግድአቲነ፡ Phlx. 110; በጐዲአ፡ እንግድአ፡ Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: ዘእንበለ፡ ይጐዳእ፡ (πλήττειν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: ጐድአ፡ መሰንቆ፡ Org. b) *pulsando intrudere* clavum Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire*, cornu Hen. 85, 4. 89, 44; ኢይጐድአ፡ ዐይነ፡ እኩይ፡ Ssal. Req. α) *quatere*: ጐድአ፡ ነፋስ፡ ለቤት፡ Job 1, 19. β) *attingere*, seq. እስከ፡ Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere, protrudere*: ከመ፡ ኢይጐዳእከ፡ (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere*: ለሊሃ፡ ትጐድእ፡ προσκρούει Sir. 13, 2.

ተጐድአ፡ III, 1 *percuti, pulsari*, a) *collidi*: ተጐድአ፡ ብረኪሁ፡ συνεκροτοῦντο Dan. 5, 6; ተጐድኡ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi*: ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ፍጽሙ፡ ተጐድአ፡ Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati*: መጽአ፡ ድምፅ፡ ከመ፡ ዘጽኑዕ፡ ነፋስ፡ ወመሰሎሙ፡ ከመ፡ ዘተጐድአ፡ ገበዋቲሁ፡ ለቤት፡ M. M. f. 329. d) trsl., *callere*: ብእሲ፡ ዘበኵሉ፡ ተጐድአ፡ in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus*, πολύπειρος Sir. 21, 22; ዘኢተጐድአ፡ አልቦ፡ ዘያአምር፡ ὃς οὐκ ἐπειράσθη 31, 10.

ተጓድአ፡ III, 3 *se invicem percutere* vel *pulsare, collidi*: Hen. 100, 1; ወተጓድኡ፡ (v. ወተጐድኡ፡) ፩በክልኤ፡ Hez. 3, 13; እንዘ፡ ይትጓድኡ፡ ምስለ፡ ክንፍ፡ ክንፈ፡ Enc. Genb. 19; ይደነግፁ፡ ሰረገላት፡ ወይትጓድኡ፡ በፍኖት፡ συμπλακήσονται Nah. 2, 5.

ጕድአት፡ n. act. *percussio, pulsatio, ictus*, II Can. Ap. 61.

እንግድአ፡ (vel "ድዓ፡) subst., m. et f., Pl. እንግድአት፡ [sec. Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جوشوش جوش); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in Abhandlungen f. semit. Wortforschung p. 168 propositum, a جف] 1) *pectus*, bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; አስተጋብአ፡ እድ፡ ዲበ፡ እንግድአ፡ 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuae); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; እንግድአት፡ Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጐድአ፡); ሰላም፡ ለእንግድአኪ፡ ወለሕፅንኪ፡ ከልኤቱ፡ ወለእእዳውኪ፡ መንታ፡ I Sal. Mar. 21; አእምኔከ፡ ሞተ፡ እስመ፡ ኬድከ፡ በሰኰናከ፡ እንግድአቲሆሙ፡ ለክህናት፡ Genz. f. 75; trsl. pro *animo*: ብእሲ፡ ጸቢብ፡ እንግድአ፡ በገዐዘ፡ ይጸልእዎ፡ ሰብእ፡ Fal. f. 56; ብእሲ፡ ድኩመ፡ ኀሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድአ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; አጥሪ፡ ትዕግሥተ፡ ወርሒበተ፡ እንግድአ፡ Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica*: 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; ማኅበርተ፡ እንግድአሁ፡ πτύξις θώρακος Job 41, 4.— *Voc. Ae.*: እንግድአ፡ ዘ፡ ደረት ።

ገደወ፡ inus. i. q. جدا *dedit*, IV *donavit*.

ጋዳ፡ (ገዳ፡) subst., *donum* vel *munus*, superiori a subditis oblatum [جدا], δῶρα Ps. 71, 10; ጸበሕተ፡ ወጋዳ፡ φόροι καὶ μέρος 2 Esr. 4, 20; እምኃ፡ ወአስተዓ፡ ወጋዳ፡ Hen. 53, 1; ጸበሕተ፡ ወጋዳ፡ τέλη ἢ κῆνσος Matth. 17, 25; ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ (Jesulo) ሰብአ፡ ሰገል፤ ጋዳ፡ ያበውኡ፡ ቍርባነ፡ እምኃሁ፡ ወርቀ፡ ከርቤ፡ ወስኂነ፡ Mavâs. n. 26; Christus የሀበነ፡ ሰላመ፡ ጋዳ፡ Deg. — *Voc. Ae.*: እምኃ፡ ገዳ፡ መህና፡ ዘ፡ መንገሻ ።

ገድይ፡ *capricornus* vid. sub ዝድይ፡

ገደደ፡ rad. eadem q. גדד (Ges. thes. p. 264) et جدّ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit*; amh. ገደደ፡ Isenb. p. 178).

ግዱድ፡ part. 1) unus e turma praedonum, *praedo*: ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡ (v. ግዱዳን፡) ἀνὴρ πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis*: እዘዘ፡ ከመ፡ ይትዐቀቡ፡ (ለጽዋዕ፡ sc. sacramenti) በግዱድ፡ ወበዕፁብ፡ ግብር፡ Genz. f. 118; እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Kedr f. 83.

ግደት፡ n. act. *vehementia, gravitas*: እመ፡ ወድቀ፡ (ጸድቀ፡) ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አኮ፡ በእንተ፡ ድክመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡ Phlx. 4.

ገድገድ፡ et ገደገድ፡ subst. [vid. ገዘዘ፡; amh. ግድግዳ፡ *murus*] *murus* vel *maceria ambiens, septum*: rex fecit ደብተራተ፡ በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ፡ Macc. f. 1; በዐጸደ፡ ገደገዱ፡ ለደብተራ፡ f. 18. — *Voc. Ae.*: ገደገዱ፡ ዘ፡ በቅጦሙ፡

ጐድጐደ፡ quadrl. I [vid. ጐድአ፡] *pulsare* vel *pultare*, januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; ጐድጐዳ፡ (III p. f.) ሞገተ፡ Kid. f. 41; ሶበ፡ ጐድጐደ፡ ሞገተ፡ Phlx. 55; ነሥአ፡ እብነ፡ ወጐድጐደ፡ በቱ፡ አንቀጸ፡ Sx. Jac. 2; c. በኀበ፡, ut: በአ፡ ወጐድጐደ፡ በኀበ፡ ዐጸድ፡ ዘቅድመ፡ ደብተራ፡ Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; ጐድጕዱ፡ Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; ረኪቦ፡ ዕፁወ፡ (sc. ecclesiam) ኢይጐድጕድ፡ Kid. f. 19.

እንጐድጐደ፡ V *tonare, intonare*, de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; ያንጐድጕድ፡ ኀያል፡ በዐዓ፡ መደንግፅ፡ Job 37, 4; ያንጐድጕድ፡ በቃለ፡ መዐቱ፡ 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: አንጐድጐዱ፡ ኀቡረ፡ ላዕሌሁ፡ Act. 7, 57.

ነጐድጓድ፡ n. act. et subst., (m.), Pl. ነጐድጓዳት፡ 1) *pultatio*: (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): እመ፡ነጐድጓድ፡ (sic pro "ጓድ፡ si non "ጐድ፡) ኆኅተ፡ Chr. Ta. 28. 2) *tonitru*: Ps. 76, 17. 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3. 41, 3. 59, 2. 60, 14 seq.; Apoc. 4, 5. 6, 1. 10, 3. 4; ደቂቀ፡ነጐድጓድ፡ Marc. 3, 17; Joannes ወልደ፡ነጐድጓድ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ነጐድጓዳት፡ Kuf. p. 6.

ገደፈ፡ I, 1 [جَذَفَ et قَذَفَ] Subj. ይግድፍ፡ (quamquam Rom. 13, 12 ይግደፍ፡). 1) *jacere, conjicere, projicere*: c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep.: ገደፈቶ፡ለሕፃን፡ታሕተ፡ዕፅ፡ Gen. 21, 15; Kuf. 17; ንግድፎ፡ውስተ፡ግብ፡ Gen. 37, 20; ይግድፉ፡ውሉዶሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Kuf. 47; ግድፋ፡ውስተ፡ምድር፡ Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; ይገድፈከ፡ውስተ፡ብሔር፡ዐቢይ፡ Jes. 22, 18. 14, 19; Hez. 16, 5; ገደፈኒ፡ለፀዋጋን፡ Job 16, 11; እገድፍ፡ላዕሌኪ፡ርኩሰ፡ Nah. 3, 6; ገደፈ፡ነፍሶ፡ኀበ፡እግረ፡አቡሁ፡ Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; ግድፍ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ኀሊናከ፡ Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere*: አስተዋፅኡ፡ወገደፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ Jon. 1, 5; ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ሎቱ፡ውስተ፡ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς Jer. 22, 28; ገደፍዎ፡አፍአ፡እምአንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡ 22, 19; ገደፋ፡ለዐጽም፡እምነ፡እዴሁ፡ Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; እገድፎሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ ἀπώσομαι Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere*, c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; ገደፍከ፡ድኅሬየ፡ኵሎ፡ኃጢአትየ፡ Jes. 38, 17; ግድፉ፡እምላዕሌክሙ፡ጌጋየ፡ Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37. 14, 12; ግድፍ፡ጋጋ፡እምክሳድኪ፡ Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare*, alqm, ἀποῤῥίπτειν Ps. 50, 12. 70, 10. 94, 3; Jer. 8, 14; እገድፈክሙ፡እምቅድመ፡ገጽየ፡ Jer. 7, 15; ἀπωθεῖσθαι 1 Reg. 12, 22; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; διασκεδάζειν Job 16, 12; Jer. 14, 21; ἀποποιεῖσθαι Job 8, 20. 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere*, ἐγκαταλείπειν Ps. 26, 16; ኢትግድፈኒ፡በምክረ፡ዚአሆሙ፡ Sir. 23, 1. 2, 10; ዘይገድፍ፡ለአቡሁ፡ 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere*: Hebr. 10, 35; ግድፋ፡ለጽልእ፡ (v. ኅድጋ፡) Sir. 28, 6; ዘገደፍ፡ለሐውዘ፡ዓለም፡ Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus እመ፡ገደፋ፡ለተሰናእዎ፡ (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere*: ከመ፡ኢትግድፍ፡ሕይወተከ፡ Sir. 9, 13; በእበዲሁ፡ይገድፍ፡ነፍሶ፡ ἀπολεῖ 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; ገደፍኩ፡ኵሎ፡ τὰ πάντα ἐζημιώθην Phil. 3, 8. e) *deserere*: አባግዐ፡ዘገደፎሙ፡ኖላዊሆሙ፡ Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; ትገድፍ፡ነፍሳ፡ከመ፡ዘኖመ፡ (i. e. deliquium animi patitur) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: abjicere i. e. α) *detrahere, deducere, subtrahere*, Lev. 27, 18; ትገድፍ፡እም ፼ ፹፰ ይተርፍ፡ ፪ Abush. 30; Comp. Eccl. β) seq. በበ፡ *dividere*: ግድፍ፡በበ ፯ (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere* numerum: ለእመ ፡ ይውኅድ ፡ እም ፩ ግድፍ ፡ ወኢተአኀዝ፡ Abush. 11.

አግደፈ፡ II, 1 *facere ut abjiciat* vel *projiciat* alqs alqd, c. dupl. Acc.: አገድፈከ፡ቀስተከ፡እምእዴከ፡ Hez. 39, 3; ያገድፎሙ፡ (v. pro ያነግፎሙ፡) ኵያንዊሆሙ፡ Jes. 41, 2.

ተገድፈ፡ III, 1 1) *projici, conjici*: ይትገደፉ፡አብድንቲሆሙ፡ Jes. 34, 3; ምውት፡ውእቱ፡ ተገድፈ፡በላህበ፡መዓልት፡ወበቍረ፡ሌሊት፡ Jer. 43, 30; ላዕሌከ፡ተገድፈ፡ነዳይ፡ Ps. 9, 38. 21, 9; እትገደፍ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Ps. 83, 11; Hen. 21, 4. 91, 9. 2) *dejici*: ተገድፈ፡ (v. ተነግፈ፡) ቈጽሉ፡ Jer. 8, 13; ተገድፈ፡ጽድቅ፡ውስተ፡ምድር፡ Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici*: እምብዝኀ፡ሕይወቱ፡ ተገድፈ፡ Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: ተገድፈ፡እምሢመቱ፡ (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici*: ተገድፈት፡አስቃሎን፡ Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi*, Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire*: በግዕ፡ዘተገድፈ፡ πλανώμενον Jer. 27, 17; ከመ፡አባግዕ፡ተገድፍነ፡ Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1. 3; Matth. 15, 24. 18, 12; Luc. 15, 4 seq.; በእንተ፡ረኪበ፡ዘተገድፈ፡ F. N. 40; ተገድፈ፡ወአልቦ፡ዘተረከበ፡ Kuf. 43; ትትገደፍ፡ኦሪት፡እምካህን፡ Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi*, et seq. በበ፡ *dividi*, Abush.

ግዱፍ፡ part. 1) *projectus, dejectus, abjectus*: Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; ግዱፍ፡በድኑ፡ውስተ፡ምሥያጥ፡ 2, 3; Judith 6, 13; ረከበ፡በድኖ፡ግዱፈ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; ምድር፡ግድፍት፡ Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus*: ግድፍት፡ ἀπωσμένη Zeph. 3, 19; ἐξωσμένη Mich. 4, 6; አባግዐ፡ግዱፈ፡ከነ፡ሕዝብየ፡ ἀπολωλότα Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; ግዱፋን፡ ἀπολωλότες Job 5, 11; ነዳያን፡ወሙቁሓን፡ወግዱፋን፡ Clem. f. 86; Christus ከመ፡ግዱፋነ፡ይርከብ፡ Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, reprobatus*, ἀπόβλητος 1 Tim. 4, 4; ጸሎተ፡ርቁት፡ግዱፍ፡በኢትዮጵያ፡ Lud. auct. Greg. 4) *ejectus*, et subst. *ejectamentum* (i. q. ጕድፍ፡): ጽፍአ፡ (v. ጽፍእ፡) ግዱፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጕድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae*: ከመ፡ኵሉ፡ይኩስትር፡ቤቶ፡አው፡መሬት፡አው፡ጕድፈ፡ይውግር፡ውስተ፡መቃብረሁ፡ Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub ኰስተረ፡); ወከነ፡ወግረ፡ዐቢየ፡ውእቱ፡ጕድፍ፡ ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum*: ግድፈተ፡ቃል፡ F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ገዳፊ፡ n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens*: ገዳፍያነ፡ዓለም፡ Phlx. 3.

ጉጋ፡, ጕጋ, ጉግ፡, ጕግ፡ subst. [onomatopoët.; vid. ቋዕ፡ c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua*, 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.*: ጉግ፡ዘ፡ጉጉት፡; *aliud*: ብ፡ቍንጫ፡; *aliud*: ጕግ፡ዘ፡ቁንጫ፡ ጕጓ፡ዘ፡ጉጉት፡

ጋግ፡ et **ጋጋ፡** subst. (m.), Pl. ጋጋት፡ [גַּג *tectum*] 1) *vinculum (ferreum) jugo* simile, cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella*: κλοιός, κλοιοί, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; ጋግ፡ክቡድ፡ 12, 4. 9; ጋጋ፡ 12, 9. 10; ዕንቅ፡ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ጋጋሃ፡ 6, 29; Jer. 35, 10. 12. 13; ያከብድ፡ሎቱ፡ጋጋ፡ዐቢየ፡ Hab. 2, 6; ግድፈ፡

ጋገ፡ (v. ጋጋ፡) እምክሳድኪ፡ τὸν δεσμόν Jes. 52, 2; ግበር፡ ለከ፡ ጋገ፡ ወሐገለ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1; ጋገ፡ ኀጺን፡ (Acc.) ζυγὸν σιδηροῦν Jer. 35, 14; አንተሙ፡ እሡራን፡ በሰናስል፡ ወበጋጋ፡ ወበመዋቅሕት፡ Jsp. p. 382, ያከብዱ፡ ለነ፡ ጋጋተ፡ ውስተ፡ ከሳውዲነ፡ ዘኢንክል፡ ጾዊሮቶ፡ Clem. f. 200; pedibus ejus indidit vincula ወጋጋተ፡ (*compedes*) Gad. Ad. f. 196; ወደዩ፡ ፬ ጋጋተ፡ ፩ ውስተ፡ ክሳዱ፡ ወ፩ ውስተ፡ ገቦሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ አብራኪሁ፡ Sx. Jac. 13. 2) *collare, torques*, ornamentum: tauro quem divinis honoribus colebant indiderunt ጋጋ፡ ዘወርቅ፡ Sx. Ter 16. 3) *catena*, quali monachi in Aethiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt, Lud. auct. Greg.

ጕጕአ፡ I, 2 (ይጕጕኡ፡ Imprf. 2 Petr. 3, 12 Platt; Herm. p. 101 lectio prava est) [v. نَجَا نَجَّ وَجَّ أَجَّ, quibus *properandi* potestas inest] σπεύδειν, σπουδάζειν 1) *festinare, properare*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ጕጕአ፡ ከመ፡ ይፃእ፡ እምህየ፡ 2 Par. 26, 20; ጕጕአ፡ ከመ፡ ይዕርግ፡ 10, 18; seq. Subj. verbi: Act. 20, 16; ይጔጕእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላኅ፡ ሐጻ፡ Sir. 19, 12; 4 Esr. 2, 35. 6, 72. 14, 18; ጕጕአ፡ ጸሎተከ፡ ትግበር፡ Kuf. 31; seq. verbo fin. c. ወ፡, ut: ጕጕአ፡ ወሐረ፡ እግእከለ፡ ፀግ፡ Sap. 4, 14; seq. ለ፡ c. Inf.: 4 Esr. 2, 51; Koh. 7, 9; item: ኢትጕጕእ፡ ለቃለ፡ መሐላ፡ Koh. 8, 2; c. Acc. Inf.: ጕጕአ፡ ጸውዖቶሙ፡ Ex. 10, 16; abs.; እንዘ፡ ይጔጕኡ፡ Esth. 8, 14; Ex. 12, 11; Marc. 6, 25; ኢትጕጕእ፡ በአፉከ፡ Koh. 5, 1; 1 Reg. 21, 8; Asc. Jes. ed. Laur. p. 80. a) *approperare* ad vel in alqd: ዘይጔጕእ፡ ለጋእዝ፡ Sir. 28, 11; ይጔጕእ፡ ከመ፡ ያፍ፡ ለመሥገርት፡ Prov. 7, 23; 2 Petr. 3, 12. b) *trepidare:* Job 23, 14; Hen. 102, 2; ኢትጕጕእ፡ ሰበ፡ ትጼሊ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς Sir. 7, 10. 2) *summo studio agere* vel *sequi* alqd, *vires intendere, intentius studere* rei: እስመ፡ በ፡ ዘይጔጕእ፡ ወይሰርሕ፡ ወይጸሙ፡ Sir. 11, 11; Herm. p. 100; seq. Subj. verbi: ይጔጕእ፡ ይብዐል፡ Prov. 28, 22; 2 Petr. 3, 14; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 1, 10. 15.

አጕጕአ፡ II, 2 1) *ad festinandum incitare* vel *adigere, urgere:* Gen. 19, 15; Ex. 5, 13; Hen. 14, 8 (ubi ያጕጕኡኒ፡ lectio prava est); 62, 10; ያጔጕእዎ፡ ለሐማ፡ ውስተ፡ በዓል፡ Esth. 6, 14. 2) *trepidum reddere, perturbare:* እግዚ"፡ አጕጕአኒ፡ Job 23, 16.

ጕጉእ፡ part. 1) *properus, festinatus:* ጕጉእ፡ ግብሩ፡ 1 Esr. 6, 9. a) ጕጉእ፡ vel በጕጉእ፡ adv. *propere, festinanter, citatim:* ταχέως Joel 4, 4; κατὰ σπουδήν 1 Esr. 2, 25; በጕጉእ፡ ἐν σπουδῇ Deut. 16, 3. b) in malam partem: *praeproperus, praeceps, temerarius*: ሰማዕት፡ ጕጉእ፡ μάρτυς ταχύς Prov. 12, 19; እመ፡ ርኢከ፡ ብእሴ፡ ጕጉእ፡ በቃል፡ 29, 20; ጕጉእ፡ በከናፍሪሁ፡ προπετής Prov. 13, 3; አፍ፡ ጕጉእ፡ 10, 14; θρασύς Prov. 18, 6. 21, 24. 2) *summo studio agens, sedulus*, Lud. ex Org.; adv. ጕጉእ፡ *summo studio, acriter* Enc. Genb. 19.

ጕጕአት፡ n. act. *festinatio, properatio:* እምብዝኀ፡ ጕጕአት፡ (vestem induere oblitus est) Sx Ter 16.

ጕጕአ፡ subst. 1) *festinatio, properatio:* በጕጕአ፡ Deut. 16, 3 var.; 1 Esr. 2, 25 var.; Ps. 77, 37; Hez. 7, 11; በብዝኀ፡ ጕጕአ፡ Sap. 19, 2; Fal. f. 53 (vid. sub ነጋው፡). 2) *trepidatio, perturbatio:* ቃል፡ ወሁከት፡ ወነጕድጓድ፡ ወድልቅልቅ፡ ወጕጕአ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ τάραχος Esth. ap. 1; Hen. 39, 2. 3) *summum studium, ardor*, 2 Petr. 1, 5.

ጕጓኤ፡ subst. *festinatio, properatio, temeritas*, Jsp. p. 331. 344; (*sedulitas* Lud. e Mss. Colb.).

ጕጓኢ፡ n. ag. *properans, praeceps:* አንተ፡ ብእሲ፡ ጕጓኢ፡ አንተ፡ Herm. p. 9 (sec. Lud.: *sedulus*).

ገገጸ፡ I, 2 [جاص i (حاص جنّص جهش i)] 1) *pavere, formidare, reformidare:* ይጌግጹ፡ Job 18, 6 (deest apud Gr.); በእንተዝ፡ አፍጠነ፡ ወኢገገጸ፡ Jsp. p. 380; እለ፡ ኢይጌግጹ፡ በጊዜ፡ ፀብእ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. እምነ፡ pers. vel rei: ኢይጌግጽ፡ እመዋቲ፡ ἐντραπῶ Job 32, 31; ኢይጌግጽ፡ እምገጾሙ፡ θαυμασθῆναι Job 34, 19; ኢገገጸ፡ እምፀብእ፡ ወቀትል፡ Jsp. p. 380; ገገጹ፡ እምንጻሬ፡ ሞት፡ Chr. ho. 4; ወኢይጌግጹ፡ እምሐሩረ፡ ፀሐይ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. በእንተ፡, ut: ኢገገጸ፡ እስከንድር፡ በእንተ፡ መልእክተ፡ ዳሪ፡ Jsp. p. 282; c. Acc. እስመ፡ ኢገገጹ፡ ቍጥዓሆሙ፡ (C: ኢተመይጡ፡ እመዐቶሙ፡) Gen. 49, 7 (at legendum videtur እስመ፡ ኢገገጹ፡ ፤ ቍጥዓሆሙ፡ ......). 2) *anxie* vel *timide dubitare, formidare:* እንዘ፡ ኢይጌግጹ፡ ἀδιστάκτως Herm. p. 98; ይጌግጹ፡ ἐν δισταγμῷ p. 100; (etiam p. 101[b] ይጌግጹ፡ pro ይጕጕኡ፡ legendum videtur). — *Voc. Ae.*: ኢይጌግጽ፡ ዘ፡ ያይፈር፡

ግጋጼ፡ subst. *formido, pavor:* ቀርበ፡ ለመዊት፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Jsp. p. 380; ሰማዕታተ፡ ክርስቶስ፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Enc. Nah. 10.

ግግጽና፡ subst. id.: ሖረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ግግጽና፡ Sx. Mij. 2.

ጕጠጠ፡ inus. ut videtur i. q. سلى *fodere* (vic. خاط חוט חָטַט); vid. etiam ገተተ፡

ጕጥ፡ *cuspis* i. q. ቍጥ፡, vid. sub ቈጠጠ፡

ጕጠት፡ subst., Pl. ጕጠታት፡ *fuscina, forceps*, ጕጠታት፡ ሥጋ፡ κρεάγραι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 11; ጕጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5; λαβίς, ፍሕም፡ ዘነሥአ፡ በጕጠት፡ Jes. 6, 6. 41, 7 gloss.; ጕጠታት፡ Num. 4, 9; angelus መጠዎ፡ (sc. mulieri) በጕጠተ፡ እሳት፡ እምሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Nah. 15; ወደዩ፡ አፍሐመ፡ እሳት፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡ (sc. S. Ignatii) ወአኀዝዎ፡ በጕጠት፡ ብዙኀ፡ ጊዜ፡ ወእሳት፡ ውስተ፡ እደዊሁ፡ Sx. Tachs. 24. [Amh. ጕጠት፡ *forceps;* at primitus non *forcipem* sed *fuscinam* significare videtur].

ጕጠየ፡ sine dubio i. q. ጕጠጠ፡

ምጕጠይ፡ (pro ምጕጠይ፡) subst. *stimulus:* ጽኑዕ፡ ለከ፡ ምጕጠይ፡ ወተረግዮ፡ Act. 26, 14 rom.

ጊጳ፡, ጌጳ፡, ጊጶ፡, ግጳ፡ n. prgr. sc. γῦπα, Acc. vocis γύψ, *vultur*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.*: ጊጳ፡ ዘ፡ አገዳ፡ ስብር፡

ገጽ፡ subst., fere ubique m., sing. et coll., Pl. ገጻት፡ [etymon non liquet; quaeritur annon cum حزن חָזָה componendum sit, quamquam etiam ea, quae Arabum lexicographi de غَضَاض notant, respiciendum videtur] 1) *facies*, bestiarum Job 41, 4. 5; Hez. 1, 10; hominum, angelorum, Dei: Gen. 2, 7. 3, 19. 20, 16. 50, 1; ይከድኑ፡ ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; እምኵሉ፡ ገጽ፡ 25, 8; Jer. 5, 3; ገጽ፡ et ገጻት፡ Prov. 27, 19; ከመ፡ አስሐቶ፡ በገጽየ፡ Judith 13, 16; ከድነኒ፡ ኀፍረት፡ ገጽየ፡ Ps. 68, 10. 103, 17;

Job 6, 28; Ex. 33, 28; Num. 6, 26; Matth. 6, 17. 17, 2. 26, 68; Jac. 1, 23; 2 Cor. 4, 6; Joh. 11, 44; Apoc. 1, 16; ወድቀት፡ በገጸ፡ Ruth 2, 10; Judith 9, 1; Matth. 17, 6; ሰገደ፡ በገጹ፡ Matth. 26, 39; ይወድቁ፡ በገጸቲሆሙ፡ Phlx. 60; ይትኀፀሩ፡ ገጸቲሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Phlx. 129. a) *vultus:* Gen. 31, 2. 5. 40, 7; ግሩመ፡ ገጽ፡ Deut. 28, 50; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጸ፡ Sir. 13, 25; ይመይጥ፡ ገጸ፡ 12, 18; እምገጹ፡ ይትዐወቅ፡ ጠቢብ፡ Sir. 19, 29. 25, 17; በገጽ፡ ንጹሕ፡ Job 33, 26; ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡ Clem. f. 174; ብርሃነ፡ ገጽከ፡ Ps. 4, 7; ወድቀ፡ ገጽከ፡ Gen. 4, 6; ወድቀ፡ ገጽየ፡ በገዓር፡ Job 9, 27; ኢትወድቅ፡ ገጽከ፡ Judith 6, 9; 1 Reg. 1, 18; Matth. 6, 16. b) *oculi, aspectus, conspectus:* ይሚጥ፡ ገጸ፡ ኀቤከ፡ Num. 6, 27; ኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12; Luc. 9, 51. 53; ሚጠ፡ ገጸ፡ እምነ፡ Sir. 4, 4; Ex. 3, 6; Num. 24, 1; Ps. 103, 30; ኀቤየ፡ ገብአ፡ ገጸሙ፡ 3 Reg. 2, 15; አቀውም፡ ገጽየ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ Lev. 20, 5. 6; ገጸ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ እኩየ፡ Ps. 33, 17; 1 Petr. 3, 12; እፎ፡ አሌዕል፡ ገጽየ፡ ቅድመ፡ ኢዮአብ፡ 2 Reg. 2, 22; አትሐታ፡ ገጸን፡ Luc. 24, 5; ለጊዜ፡ ገጽከ፡ Ps. 20, 9; Thren. 4, 16; Ps. 88, 15; ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. α) *coram*, sive: በገጸ፡ ኵሎን፡ Matth. 26, 70, sive: ውስተ፡ ገጹ፡ ለሰብእ፡ Matth. 23, 14, sive ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ ገጸ፡ ጲላጦስ፡ Act. 3, 13; Gal. 2, 11; Zach. 3, 1; al. β) ቅድመ፡ ገጽ፡ . . *ante* Matth. 11, 10; Luc. 9, 52. γ) እምነ፡ ገጽ፡ (ex Hebraismo i. q. מִפְּנֵי) vel እምቅድመ፡ ገጸ፡ sive *e conspectu* Gen. 16, 8; Ps. 9, 3; Apoc. 20, 11; 2 Thess. 1, 9; vel *procul a conspectu* Apoc. 12, 14; Jud. 9, 21; sive *ab* Gen. 4, 14; 32, 21; እምገጸ፡ እደ፡ከ፡ Jer. 15, 17; sive *a parte* Act. 3, 19 vel *ante* Act. 7, 45; sive *prae, ob, propter:* እምገጸ፡ ዐመፃ፡ Jes. 57, 1; እምገጸ፡ እሳት፡ 64, 2. c) *species, forma, aspectus,* hominis, ut: ሚጠ፡ ገጸ፡ 1 Reg. 21, 13; ὄψις 1 Reg. 16, 7; ገጸ፡ ዘማ፡ ኮንኪ፡ Jer. 3, 3; ለገጽ፡ 2 Cor. 5, 12; rerum: Ps. 103, 31; Matth. 16, 3; Luc. 12, 56; እምነ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ገጸ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; *species* opp. vero: በገጸ፡ ጽድቅ፡ sub specie veri Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡); etiam *species* i. e. *res visa:* ὄψις Sap. 17, 6. α) *effigies, imago:* ዘውእቱ፡ ገጹ፡ ለእግዚ"፡ Phil. 2, 6 rom.; Christus est ገጹ፡ ወአርአያሁ፡ ለእግዚ"፡ χαρακτὴρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Cyr. ad Reg. f. 26. β) *species* vel *facies* alcjs *respicienda* vel *reverenda:* ዘያከብር፡ ገጸ፡ ልሂቅ፡ Deut. 28, 50; Lev. 19, 32; ይትቄበሉ፡ ለገጽየ፡ Gen. 32, 21; in malam partem: ኢትኩን፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ሃይማኖትክሙ፡ Jac. 2, 1; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (i. fere q. ነሢአ፡ ገጽ፡) F. N. 43, 3; ነሢአ፡ ገጽ፡ *faciem* vel *personam* alcjs *admittere* i. e. *respicere, rationem habere* alcjs, (*temere*) *favere* alicui, *partium studio duci:* Asc. Jes. 3, 25; ኢትንሣእ፡ ገጸ፡ በፍትሕ፡ Deut. 1, 17; Job 13, 10 al. (vid sub ነሥአ፡), vel አድልዎ፡ ለገጽ፡ Joh. 7, 24; አልቦ፡ ነሢአ፡ ገጽ፡ ወአልቦ፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ Kuf. 30 al. (vid. sub አድለወ፡). γ) *respectus* qui habetur alcjs, *gratia* vel *auctoritas* qua quis valet apud alqm: ወሀበኒ፡ እግዚ"፡ ገጸ፡ ወሞገሰ፡ ቅድመ፡ . . . χάριν καὶ μορφήν Tob. 1, 13; ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ παῤῥησίαν 1 Joh. 3, 21. 5, 14; ከመ፡ ንርከብ፡ ገጸ፡ 1 Joh. 2, 28. 4, 17. 2) *facies* alcjs i. e. a) *is ipse, aliquis praesens:* ገጽከ፡ የሐውር፡ ምስሌሆሙ፡ 2 Reg. 17, 11; እሬኢ፡ ገጸከ፡ Gen. 33, 10. 44, 26. 46, 30; Ex. 10, 28. 33, 20; 2 Reg. 3, 13. 14, 28; Ps. 16, 16; Matth. 18, 10; Act. 20, 25. 38; Col. 2, 1; 1 Thess. 2, 17; አነ፡ በገጽ፡ 2 Cor. 10, 1; ኢያአምሩኒ፡ በገጽየ፡ *non norunt me de facie* Gal. 1, 22; ለገጽ፡ 1 Thess. 2, 17; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ትቤሎ፡ በገጽ፡ Prov. 7, 13; ገጸ፡ በገጽ፡ *facie ad faciem, de facie* Gen. 32, 31; Ex. 33, 11; Deut. 34, 10; Jud. 6, 22; Jes. 34, 15; Hez. 20, 35; 2 Par. 25, 17; 1 Cor. 13, 12; መልአከ፡ ገጽ፡ *angelus faciei* (qui coram Deo ipso stat) Kuf. 1. 31. b) *persona:* መድኀኒ፡ ገጽየ፡ Ps. 41, 7. 16. 42, 6; Gen. 48, 11; እምተግሣጸ፡ ገጽከ፡ ይትሀጐሉ፡ Ps. 79, 17; አርአያ፡ ገጹ፡ ὑποστάσεως Hebr. 1, 3 rom.; ገጸ፡ እገሌ፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); እስ፡ ፍልጣን፡ በገጻት፡ አላ፡ በሀብታት፡ Chr. ho. 32; እስተርአየ፡ በመዋዕሊሁ፡ (sc. Dionysii Patriarchae Alx.) ገጻት፡ ብዙኃት፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ (ut Thnetopsychitae, Origenistae, Sabelliani al.) Sx. Mag. 13. α) de angelis: Hen. 4, 2; ገጻት፡ Hen. 64, 1; እለ፡ ቅዉማን፡ ገጻት፡ Enc. Mag. 12. β) persona Christi (e duabus naturis unita): በገጸ፡ ክርስቶስ፡ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ Cyr. ad Th. f. 19; ፩ገጸ፡ ነአምኖ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενον τὸν Κύριον ἡμῶν πιστεύομεν Cyr. c. Pall. f. 98; falluntur qui docent ከመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌሁ፡ እግዚ"፡ ቃል፡ ወቦቱ፡ ድማሬ፡ በሕቲታ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ በኀበ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἕνωσιν πρὸς τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον Cyr. de r. fid. f. 54. γ) personae SS. Trinitatis: ፪ገጽ፡ በበአከሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ገጻተ፡ ሥላሴ፡ Enc. Patr.; al. 3) *Facies* rei i. q. a) *superficies:* Gen. 8, 7. 8; Ex. 10, 5. 15; Num. 22, 5; Kuf. 4 al.; Koh. 11, 1; Act. 17, 26. b) *forma, species* vid. sub n. 1, c. c) *pars anterior*, Jer. 1, 13. α) *acies* ferri Koh. 10, 10. β) እምገጸ፡ . . . *ex adverso*, ut: ነፋስ፡ እምገጸሙ፡ ውእቱ፡ ἐναντίος Marc. 6, 48; vel እንተ፡ ገጸ፡, ut: እንተ፡ ገጸ፡ አረፍት፡ አፍአ፡ 2 Esr. 23, 21. d) *ratio, modus, respectus* (Hinsicht, Rücksicht, Gesichtspunkt): በምንትኒ፡ ገጽ፡ ዘኮነ፡ (in irgend welcher Rücksicht oder Weise) F. M. 10, 5; በዝንቱ፡ ገጽ፡ Sap. 13, 9; በእንተ፡ ገጻተ፡ ተዋስቦ፡ ወውእቱ፡ ፤ወ፩ገጽ፡ F. N. 24, 4; በቀኖናት፡ ለምጽዋት፡ በብዙኅ፡ ገጻት፡ F. N. 16. e) *latus, pars* (Richtung, Seite): ከልኤሆሙ፡ ገጻት፡ Ex. 36, 24 in C sec. text. hebr.; እምገጸ፡ ላዕሉ፡ Ex. 26, 14. 18—23; ውስተ፡ ገጸ፡ አፍአ፡ 26, 4; መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡ Lit. Greg.; እምገጸ፡ ደቡብ፡ Jer. 1, 14; μέρος Jes. 17, 24; እምአርበዕቱ፡ ገጹ፡ Hez. 40, 47; እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡ ἀλλαχόθεν Joh. 10, 1; ወሐረ፡ እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡ Gad. T. H; ፬ገጸ፡ ምድር፡ *quatuor plagae mundi*, Lud.; Acc. et st. c. ገጸ፡ i. q. *versus:* Ex. 26, 18. 22. f) *locus*, τόπος Luc. 10, 32 rom.; 14, 9; በውስተ፡ ብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχόθεν (sc. hoc elucet) Chr. f. 5; በብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχοῦ Chr. ho. 3; በብዙኅ፡ ገጸ፡ መካን፡ multis in locis Chr. ho. 10; locus libri vel scripti, Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37. g) *pars* (Theil), μέρος Act. 23, 6; እም፩ገጽ፡ *ex* (*una*) *parte* 4 Esr. 2, 61. 4, 18; Rom. 15, 15; በበ፡ ገጹ፡ per singulas ejus partes Hebr. 9, 5; ፈጸሚተ፡ ገድል፡ ዘበበገጹ፡ Enc. Teq. 24. — *Voc. Ae.:* ገጽ፡ ዘ፡ ግምባር፡

ገጸወ፡ I, 2 (*denom.*) *repraesentare:* ተጋብአትነ፡ ለማንዘቶሙ፡ ለምውታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ እስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፤ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡ Genz. f. 84. (Lud. auct. Greg. exhibet: *persona fuit, personam constituit*, quod dubito).

አገጸወ፡ II, 2 *in* faciem i. e. *conspectum proponere* alicui alqd i. e. a) *ostentare:* quum abessem ጸላእያንየ፡

ከሀሉኒ፡ በተጥበበ፡ ነገረ፡ ሐሰት፡ ለሀጕልየ፡ ወአገጸዉ፡ ኀቤከ፡ (compellat Herodem) ዕሩዐ፡ በገጸ፡ ጽድቅ፡ Jsp. p. 338. b) *ostendere, demonstrare:* ያጌጺ፡ Phlx. 8; c. በእንተ፡ de re i. e. rem: ወያጌጺ፡ በእንቲአሁ፡ ከዊነ፡ አፍቅሮ፡ ክርስቶስ፡ ለዮሐንስ፡ ፈድፋደ፡ እምጴጥሮስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: ለእመ፡ ጐንደየ፡ ኀሊና፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ ልቡ፡ ያጌጺ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ ከመ፡ ያፈቅሮ፡ ሎቱ፡ Phlx. 71.

ተገጸወ፡ III, 2 et 1 *repraesentari, se repraesentare, speciem induere:* ዘቲ፡ ኀጢአት፡ ትትጌጸው፡ ኀበ፡ ብዙኅ፡ ጸታ፡ ገጻት፡ (stellt sich in vielerlei Gestalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በማዕተበ፡ ከዋክብት፡ ፩እንዘ፡ ይትገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡ መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጽው፡ part. 1) *faciem conversam habens* in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cujus facies መንገለ፡ ሰሜን፡ versa est, ግጽው፡ መንገለ፡ ሰሜን፡ dicitur. 2) *repraesentatus:* ሊተ፡ ግጽው፡ ቅድመ፡ አዕይንትየ፡ ኢየሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጻዌ፡ subst. 1) *expositio, explicatio:* ኦአእምሮትከ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ ኵሉ፡ ግጻዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጻዌ፡ ትምህርተ፡ ሕግ፡ ወሥርዐት፡ ወተግሣጽ፡ Syn. f. 309. 313; ግጻዌ፡ ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. *tractatus demonstrativus* (ut videtur, opp. homiletico) vel *dissertatio*, ut: ግጻዌ፡ ድርሳን፡ ዘቅዱስ፡ ቄርሎስ፡ ከመ፡ ፩ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) *synopsis, (breviarium):* ግጻዌ፡ ሥርዐት፡ synopsis classium harmonicarum, Evangeliis praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐተ፡ ግጻዌ፡ nec non ግጻዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemorationibus Sanctorum legendarum i. e. *lectionaria* (eademque *calendaria*) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍት፡ ግጻዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ ግጻዌ፡ ዘአበ፡ መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ ግጻዌ፡ ዘላዕላይ፡ ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ ግጻዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) *personalitas:* ነአምን፡ አበ፡ በአካሉ፡ ወበግጻዌሁ፡ ዘኢይትፈለጥ፡ እምከዊነ፡ አብ፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ወልድ፡ Athan. de Trin.; *Sabellius* አቀመ፡ ግጻዌ፡ በሕቲቶ፡ በአብ፡ M. M. f. 41. a) *personae* Trinitatis: እመን፡ በሥላሴ፡ ወተጋንይ፡ በግጻዌ፡ መለከት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ ግጻዌ፡ ሠላስ፡ ዕሩያን፡ ክብር፡ ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ውእቱ፡ ዘበሠለስቱ፡ ግጻዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ሀላዌ፡ pro ግጻዌ፡); Org. 3 (vid. sub ዕዩይ፡). b) *persona:* ኢሀለውኩ፡ በግጻዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጽው፡ ut videtur subst. *expositio, demonstratio:* ግጽው፡ ወሥርዐት፡ አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ፩ግጽው፡ ወተግሣጽ፡ አብጠሊስ፡ ቀኖና፡ ... f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጕፀጕፅ፡ vel **ጕጸጕጽ፡** subst. et adj. [جَشّ *locus asper lapidibus*, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17] *salebrae,* et *salebrosus, asper* de loco, via: ከመ፡ ያልምጺ፡ ጕጸጕጸ፡ Jsp. p. 358; ስከረ፡ ወይነ፡ ይሬስዮ፡ ለጸድፍ፡ ወጕፀጕፅ፡ ከመ፡ ምድር፡ ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍኖተ፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ማዕቀፈ፡ ወአሥዋክ፡ ወጕፀጕጽ፡ ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡ መብእስ፡ ወጕፀጕፅ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ ዘኢኮነት፡ ጕጸጕጸ፡ ወዘበቲ፡ ሣዕረ፡ ታስተፌሥሐ፡ ለእንስሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጕፀጕፃት፡ viae salebrosae Lud. e Mss. Colb.

ገፍትአ፡ quadrl. I [جفأ et كفأ *vertit* vel *invertit* vas et effudit (تكفّأ); 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ገብትአ፡] 1) *vertere, invertere,* 1 Reg. 31, 9. 2) *avertere:* ገፍትኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢይነጽሩ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትእዎ፡ ለሕዝብ፡ እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) *pervertere,* እለ፡ ትገፈትእዋ፡ ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ ይገፍትእ፡ ፍትሐ፡ ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ ገፍትአ፡ ልበከ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) *evertere, subvertere:* mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መናብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትእ፡ መናብርተ፡ ነገሥት፡ ወእገፈትእ፡ ሰረገላ፡ ወመስተጽእናን፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16. 27, 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ዐቢየ፡ ነፋሰ፡ ወገፍትአ፡ አማልክቲሆሙ፡ ወደፈኖሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ገፍትአሙ፡ ለአድባር፡ እመሠረቶሙ፡ 28, 9; እመ፡ ገፍትአ፡ ለኵሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትአሙ፡ ለኀያላን፡ ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) *subvertere* et *dejicere* alqm a sede, Hen. 46, 5. b) *evertere* i. e. *ejicere:* ገፍታእኩ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ አፍአ፡ እምነ፡ ... 2 Esr. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) *verti,* sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) *perverti:* ተገፍትአ፡ ዝሙትኪ፡ ፈድፋደ፡ እምነ፡ ... Hez. 16, 34; ይትገፈትኡ፡ እለ፡ ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) *se perversum gerere* 2 Reg. 22, 27. b) *perverse tractari, injuria affici:* ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) *everti, subverti:* ከመ፡ ተገፍትአት፡ ሰዶም፡ ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታእ፡ ነነዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἐῤῥάγη 4 Reg. 25, 4; ኢይጕንዲ፡ ተገፍትአ፡ ቤቱ፡ Sir. 27, 3. 41, 5; ἐφθάρη Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከማሁ፡ ይትገፈትኡ፡ ረሲዓን፡ καταστροφή Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνισθήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ ይትገፈታእ፡ (*distortum rumpi*) Koh. 12, 6.

ግፍቱእ፡ part. *perversus,* διεστραμμένος: Jud. 5, 6; Deut. 32, 5; ይወፅእ፡ ሕግ፡ ግፍቱእ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱኣነ፡ ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam *perplexus:* ጽልመት፡ ግፍትእት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. *subversio, eversio:* ደቂቀ፡ ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. *subversor, eversor:* Deus ገፍታኢ፡ መናብርተ፡ ኀያላን፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. *subversio, eversio:* ግፍታኤ፡ ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel **ገፍአ፡** I, 1 [جفا *duriter et inique tractavit; injuria affecit*] Subj. ይግፋዕ፡ 1) *comprimere, arcte complecti,* Jud. 16, 29. 2) *reprimere:* ሀብት፡ ዘበጽሚት፡ ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍእ፡) መዐተ፡ ἀνατρέπει (יִכְפֶּה de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; *repulit* instantem Lud. e Vit. Baam. 3) *opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere:* ይገፍዕ፡ ἄτοπα ποιεῖν Job 34, 12; ለሊሁ፡ ይገፍዕ፡ ἠδίκησε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Esr. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ገፍዕክሙ፡ ዘትገፍዑ፡ Hen. 98, 8. a) *impetum facere, irruere*

in alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) *vim facere in* alqd, *violenter rapere* alqd, አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ገፍዓ፡ለመን ግሥተ፡ሰማያት፡በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዐ፡ III, 1 *inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati:* Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; ተገፊዐነ፡ Hab. 1, 2; ናሁ፡ይትገፍዑ፡ደቂቅነ፡ 2 Esr. 15, 5; ተገፍዐ፡በበው ደ፡ምኵናን፡ Chr. Ta. 11; እትገፋዕ፡እምኔከ፡ Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; ለምንት፡ኢትትገፍዑ፡ 1 Cor. 6, 7; ትትገፋዕ፡ መንግሥተ፡ሰማያት፡ βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዐ፡ III, 3 1) *sese invicem premere* vel *urgere,* ob angustiam loci: ወከነ፡ሰብእ፡ይትጋፍዑ፡ከመ፡ይልክፉ፡ዘ ፈረ፡ልብሱ፡ Sx. Nah. 14. 2) *premere* vel *comprimere* alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9. 5, 24. 31; Luc. 8, 42. 3) *vim* vel *injuriam inferre:* ዘይት ጋፋዕ፡ Clem. f. 93.

አስተጋፍዐ፡ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. *violentiae* vel *injustitiae incusare, criminari* alqm: ለ እግዚ" ያስተጋፍዖ፡በልቡ፡ αἰτιᾶται Prov. 19, 3.

ግፉዕ፡ part. 1) *oppressus, injuria affectus, vim passus,* Ps. 81, 3. 102, 6. 145, 5; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17; ሰብእ፡ግፉዓን፡ 25, 3; አውያተ፡ግፉዕ፡ Sir. 32, 16. 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) *vim faciens, violentus,* βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፡ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) *oppressio, vis, violentia, injuria:* ዐመፃ፡ወግፍዕ፡ Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16. 20. 13, 2. 91, 5. 6. 98, 8. 99, 15; ἀδικία Jes. 33, 15; ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌነ፡ዐቢየ፡ግፍዐ፡ Judith 7, 24; ἀδικήματα Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: ግፍዕክሙ፡ 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: ነገረ፡ግፍዕ፡ λόγος ἄδικος Prov. 29, 12; ወበሐቱ፡እንገረከ፡ግፍዐከ፡ Job 33, 8. b) በግፍዕ፡ *injuriâ, praeter jus, immerito:* አሕመሙኒ፡በግፍዕ፡ Job 34, 6; ἀδίκως Prov. 19, 5; የሐምም፡በግፍዕ፡ 1 Petr. 2, 19.

ግፍዐት፡ n. act. *injuriae illatio, oppressio,* Form. Conf.

ገፋዒ፡ n. ag., Pl. ገፋዕያን፡ et ገፋዕት፡, *oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit:* ገፋዕያን፡ Kid. f. 4; መኳንንት፡ገፋ ዕያን፡ τύραννοι Sap. 6, 10; ብእሲ፡ገፋዒ፡ ἄδικος Prov. 29, 27; ἐκδικητής Ps. 8, 3; ገፋዒሁ፡ Sir. 4, 9; ገፋዒከ፡ ἀντίδικός σου Jer. 28, 36; 2 Reg. 22, 3; ኖሎት፡ገፋዕት፡አበግዖሙ፡ Asc. Jes. 3, 24; ኖሎት፡ገፋዕያን፡መርዔቶሙ፡ Clem. f. 154. 197; አነ፡ውእቱ፡ገፋዒ፡ ὁ ἁμαρτῶν 1 Par. 21, 17.

ተገፋዒ፡ n. ag. (III, 1) *oppressus, injuria affectus,* Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጠ፡ litera alphabeti Aethiopici XXI[a], quae ጠይት፡ nominatur.

ጠሀረ፡ i. e. טָהַר طَهُرَ *purum esse* vel *fieri.*

አጥሀረ፡ II, 1 *purgare, purificare, lustrare,* de lustrationibus Judaeorum sacris: በዘ፡ያጥህሩ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 6; በ እንተ፡አጥህሮ፡ 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፡ III, 3 *sese purificare* vel *lustrare:* ኢትትኀ ፀፁ፡ኵሉ፡ጊዜ፡ወኢትግበሩ፡ዘከመ፡ያለምዱ፡ተጣህሮ፡ (ni emendare malueris ተጥህሮ፡ III, 1) Did. 33.

ጥሀር፡ subst. *puritas* sensu ethico, *castitas,* Gad. Ad. f. 146.

ጥሀሬት፡ n. act. *purificatio, lustratio,* Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፡, ጠሊት፡ *caper, capra* vid. sub ጠለየ፡

ጠለ፡ I, 1 [טַל ܛܠ *ros,* طَلَّ *leviter* terram *humectavit* ros] *humere, madere, pinguem esse, pinguefieri:* ትጠልል፡ ምድር፡እምሥብሖሙ፡ (ἐμπλησθήσεται, יְדֻשַּׁן) var. pro ይጠ ልቅ፡ Jes. 34, 7; ትጠልል፡በቅብእ፡ሚበትየ፡ Ps. 91, 10; ኵ ሉ፡ነፍስ፡እንተ፡ትባርክ፡ (v. ትትባረክ፡) ትጠልል፡ (v. pro ስፍሕት፡) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert ረሰየ፡ላቲ፡ደመና፡ልብሰ፡ወበጊሜ፡ጠለላ፡ manifesto errore pro ጠብለላ፡ scriptum est nec significatus *madidare* inde probari potest). — *Rad. Abb.:* ጠለ፡ዘ፡ለመለመ።

አጥለለ፡ II, 1 *madefacere* a) *pinguefacere:* ያጠልል፡ አዕፅምተ፡ πιαίνει Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; ያጠል ለከ፡አዕፅምቲከ፡ Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; መሥዋ ዕቱ፡ለጻድቅ፡ያጠልሉ፡ለምሥዋዕ፡ λιπαίνει Sir. 32, 8; ያጥ ልል፡ለከ፡ቍርባነከ፡ Ps. 19, 3. b) *rorare, humore* vel *rore* sive *recreare* sive *fecundare:* ማኅበረነ፡ስቴ፡ (o Christe) ወአጥልል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በማየ፡ጸሎቱ፡ጽምአ፡ ነጋድያን፡አጥለለ፡ Enc. Hed. 19; በጠለ፡ምሕረቱ፡ያጥልል፡ እግዚ" ነፍሳቲክሙ፡ Genz. f. 153. c) trsl.: *potum refrigerantem sumere:* እንበለ፡ይብልዑ፡ እክለ፡ወማየ፡ያጥልሉ፡ Enc. Sen. 19.

ጥሉል፡ part. *humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis,* de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; በብሔር፡ ጥሉል፡ ἐν τόπῳ πίονι Jes. 5, 1; ውስተ፡ጺአት፡ጥሉል፡ Hez. 34, 12; ደብር፡ጥሉል፡ τετυρωμένος Ps. 67, 15. 16. a) *fertilis, fecundus,* de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) *pinguis, opimus, pinguedine perfusus,* de cibis: መብልዕት፡ጥሉላት፡ F. M. 14, 5; tempore jejunii ኢይብልዑ፡ጥሉላተ፡ Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: ትወርድ፡ማእድከ፡እንዘ፡ምሉእ፡ወጥሉል፡ πλήρης πιότητος Job 36, 16; trsl.: ርሥአን፡ጥሉል፡ Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus *opimis* vel *opulentis,* Ps. 21, 32.

ጠል፡ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. ጠላት፡ 1) *ros, pluvia tenuior:* δρόσος Gen. 27, 28; Num. 11, 9; Deut. 32, 2; Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4. 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3. 60, 20. 76, 8. 9; ὑετός Hez. 22, 24; Pl.: *guttae roris:* ደመናት፡ያው ሕዙ፡ጠላተ፡ δρόσους Prov. 3, 20; ጠለ፡ገዳም፡ ψεκάδες ὀρέων Job 24, 8. De rore resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) *pinguedo, liquor pinguis,* πιότης Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; Hez. 25, 4; ጠላት፡ Ps. 64, 12; እሉኬ፡ደቂቀ፡ጠላት፡እሙ ንቱ፡ Zach. 4, 14.

ጥላል፡ subst. *pinguedo, cibi pingues:* ጥላሊሁ፡ለማእ ድ፡ Gad. Lal.

መጥለል፡ part. (exspectaveris መጥልል፡) *humectans:* ከ መ፡ዘመጥለል፡ (Cod. Tub.: ዘበመጥዕል፡) ሙሐዝ፡ Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፡ part. c. term. adj. *humectans* i. e. *recreans:* አስተየኒ፡ዘንተ፡ወይነ፡ኀይል፡መጥለሊ፡ Tab. Tab. 95.

አንጠልጠለ፡ quadrl. V „*guttatim* vel *particulatim decidere*": ተተሥሬ፡አብለ፩እስከ፡ሥጋሁ፡አንጠልጠለ፡ (Cod. Tub.: ተበጽለ፡) Lud. ex Enc. Mag. 17.

አንጠለለ፡ *laxum dependere* vid. sub **ጠውለለ፡**

ጠለመ፡ i. e. ظَلَمَ ܛܠܰܡ *injuria affecit, inique, perfide egit:* **ጠለሙ፡በበይናቲሆሙ፡** … **ወበእንተዝ፡ይከውን፡ቀትለ፡ዐቢየ፡ማእከሌሆሙ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጥልም፡ et **ጥልማ፡** subst. *jaspis* gemma, ut videtur: **ጥልም፡** Ex. 36, 18 (C: **ኢያስጲስ፡** Hebr. יָהֲלֹם); **ጥልማ፡** Macc. f. 3; Kbr. Nag. n. 17. — *Voc. Ae.:* **ያስቢስ፡ወጥልም፡፩**።

ጠሊሳን፡ n. prgr. [طَيْلَسَانٌ] 1) *amiculi species:* **ጠሊሳን፡ንግሥ፡ሰቤሃ፡ከደና፡** Deg.; **አትሚነይ፡ለስሒም፡ጠሊሳን፡ጳውሎስ፡** Deg. 2) in specie: vestimentum sacerdotum Christianorum, *superhumerale* (vid. Renaud. lit. I p. 178): **ጠሊሳኑ፡ይኩን፡ጽዕድወ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ጠልሰም፡ i. e. طِلَسْمٌ τέλεσμα *imago magica*, vulgo *talisma*, d'Abbadie Cat. p. 48. 98; Pl. **ጠልሰማት፡** Abush. 51.

ጠለቀ፡ et **ጠልቀ፡** I, 1 [vicina sunt طَلَى *illevit, inunxit,* طَلَعَ قَلَّعَ دَلَعَ *contaminavit,* طَلَسَ *delevit,* ܛܘܠܫܐ *macula,* *pinguis fuit*] 1) *oblini* i. e. *contaminari, inquinari:* ὁ Λόγος **ኢጠለቀ፡ኀዲሮ፡ውስተ፡ማኅፀን፡** οὐκ ἐμιάνθη οἰκήσας μόρια, ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) pinguedine repleri vel *satiari ad nauseam:* **ትጠልቅ፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡** ἐμπλησθήσεται Jes. 34, 7 in Cod. Laur. (in caeteris **ትጠልል፡**). 3) *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire, taedet* vel *pertaesum est* alqm rei, c. c. **እምነ፡** rei: **ጠለቀት፡** (v. **ጠልቀት፡**) **ነፍሳ፡እምኔሆሙ፡** ἀπέστη Hez. 23, 17; **እለ፡ጠለቀት፡** (v. **አጥለቀት፡**) **ነፍስኪ፡እምኔሆሙ፡** 23, 22. 28; c. Acc. rei vel pers.: **ሰቴራ፡ከንከሙኒ፡ወጠለቅክሙ፡** Jes. 1, 14. 4) *detestabilem facere* vel *calumniari* alqm (dubium utrum I, 1 an I, 2), c. Acc. **ጠለቀቶ፡ቅድመ፡እግዚኡ፡** Kuf. p. 139 var. (at vid. **ጠቀለ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይጠልቅ፡ብ፡ይሰለቻል፡**; *aliud:* **ዘ፡ዐመየ፡ያወርድ፡**።

አጥለቀ፡ II, 1 1) *satietatem afferre, nauseam facere, taedio esse* alicui, c. Acc. pers. et Nom. rei: **ጸገብክሙ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hos. 13, 6; **ብልዑ፡ሥብሐ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hez. 39, 19. 2) *taedium* vel *fastidium habere* rei, c. **እምነ፡** rei Hez. 23, 22 var. (vid. sub **ጠለቀ፡**).

አጠለቀ፡ II, 2 *inquinare, polluere:* **ርኩሱ፡ለብእሲ፡ቀታሊ፡ያጤልቆ፡** Prov. 24, 9.

ተጠለቀ፡ III, 2 *inquinari, contaminari:* Christo inerat **ልዑና፡ሰብእ፡ዘኢተጠለቀ፡በኀጢአት፡** ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ጥሉቅ፡ part. 1) *oblitus, inquinatus, pollutus,* sanguine Gad. Ad. f. 107. 2) *impurus, lutulentus:* **እውግዝነ፡ዕዉጋተ፡ወጥሉቃተ፡ትምህርታቲሁ፡** sc. Nestorii, Epist. Joh. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 114. — (Sec. Lud. etiam *salax,* qui scortatione se polluit).

ጥልቀት፡ n. act. et subst. 1) *contaminatio, pollutio, impuritas, macula:* Judae 23; Eph. 5, 27; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** (μῶμος) Cyr. ad Th. f. 7; **እንዘ፡አልቦ፡ጥልቀት፡** μώμου μακρὰν f. 14 al., Lit. f. 158, 2; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡እንበለ፡ጥልቀት፡ንጽሕት፡** Kid. f. 7; **እምዙሉ፡ጥልቀት፡ኀጢአት፡** Kedr f. 12; Org.; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** Kedr f. 8; **ጥልቀት፡ዝሙት፡** Org. 7. 2) Joh. 7, 31 rom. in tit. legitur **በጥልቀተ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡** quod nescio an exponendum sit „in pollutione vel profanatione i. e. *solutione* vel *clausula* Paschatis" (coll. Joh. 7, 37) — (Lud., coll. طَلْق, statuit *hilaritas, serenitas*, sed haud intelligi potest quid sibi velit „in hilaritate Paschatis"). — *Voc. Ae.:* **ጥልቀት፡ዘ፡ሕርም፡** v. **ሕርመት፡**

ጥላቄ፡ subst. *contaminatio, macula:* **መልአ፡ጥላቄ፡ዘበቱ፡** κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας Sap. 13, 14; **ጥላቄ፡ኀጢአት፡** Ssal. Req.; Kedr f. 34.

ጠልዐ፡ I, 1 ut videtur *pinguescere* i. e. *luxuriare* [cfr. **ጠሊ፡**], de planta: **ናሁ፡ትጠልዕ፡** πιαίνεται Hez. 17, 10; at caeteri codices praebent **ትነውኅ፡**, quare dubium est annon **ጠልዐ፡** ex arab. طلع exponendum sit.

ጠለየ፡ rad. inus., cui respondet טְלִי *recentem, tenerum esse.*

ጠሊ፡ subst., m., sing. et coll., f. **ጠሊት፡**, Pl. c. **አጣሊ፡** [טָלֶה *agnus tenellus,* طَلِيّ *pullus ovillus,* طَلًا *pullus dorcadis* recens natus, ܛܠܝܐ *parvulus*] *pecus caprinum, capra, capella, caper, capellus, hoedus, hircus:* sing. m. **ጠሊ፡** αἶξ Gen. 15, 9; Lev. 17, 3; 1 Reg. 19, 13; ἔριφος Jes. 11, 6; f. **ጠሊት፡** χίμαιρα Lev. 4, 28. 5, 6; αἶξ Lev. 22, 27; Num. 15, 27; coll. **ማእሰ፡ጠሊ፡** Num. 31, 20; **ጸጕረ፡ጠሊ፡** Ex. 25, 4; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** Gen. 37, 30. 38, 17. 20; Jud. 6, 19. 13, 15. 15, 1; 1 Reg. 16, 20; **ሐራጊተ፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11; **ጠሊ፡** τράγοι Ps. 49, 14; Hebr. 9, 12. 19; Pl. **አጣሊ፡** αἶγες, αἰγίδια Judith 2, 17; 2 Par. 31, 6; 1 Reg. 10, 3. 25, 2; Lev. 3, 12; Gen. 32, 15; Cant. 4, 1. 6, 5; Kuf. 6; **አብሓኲ፡አጣሊ፡** Gen. 30, 35. 32, 15; **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 9, 3; Deut. 14, 4; πρόβατα (צֹאן) 1 Par. 12, 40. 27, 31; 2 Par. 5, 6. 14, 15. 15, 11. 32, 29. 35, 8; fem.: **አብሓዘ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡** Gen. 31, 10. 12; **አጣሊ፡አንስት፡** Macc. f. 1; masc.: Jes. 34, 6; χίμαροι Ps. 65, 14; κριοί 1 Esr. 6, 28; Hez. 27, 21; ἔριφοι 1 Esr. 1, 7; Matth. 25, 32 seq.; Clem. f. 157. — *Voc. Ae.:* **ጠሊ፡ዘ፡ፍየል**።

አንጠልጠለ፡ vid. sub **ጠለለ፡**

I. **ጠሐለ፡** (an **ጥሕለ፡**?) I, 1 *residēre, subsidēre* in excernendo, percolando: **ውስተ፡መንጠፍት፡ይጥሕል፡ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4. — *Rad. Abb.:* **ጥሕለ፡ዘ፡አተላ፡ሆነ**።

ጣሕል፡ subst. *faex, sedimentum, crassamentum* [طَحِلٌ *turbidus*, de vino; *musco obductus;* an etiam ܣܘܚܠܐ?] ὁ τρυγίας Ps. 74, 8; **ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል፡** M. M. f. 33. — *Voc. Ae.:* **ጣሕል፡ዘ፡ሐተላ፡** v. **አተላ**።

II. **ጠሐለ፡** i. q. amh. **ጣለ፡** *projicere, prosternere* [טְלַטֵּל, הֵטִיל, قَتَلَ?].

ጥሑል፡ part. *projectus, prostratus,* Gad. Ad. f. 5. 9. 18. 60. 107.

ጥሕረ፡ et **ጠሐረ፡** I, 1 [שָׁחַר *rugiit;* شَحَرَ شَحَلَ *rudit* asinus,

at لهث (طحر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: ጠሐሩ፡ ላዕሌሁ፡ ዐናብስት፡ Jer. 2, 15; ጥሕረት፡ ላዕሌየ፡ 12, 8; ይጥሕሩ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡ Jes. 5, 29; በከመ፡ ይጥሕር፡ ዐንበሳ፡ ወእጓለ፡ ዐንበሳ፡ 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: አራዊት፡ እለ፡ ይጥሕሩ፡ በጥርአ፡ ቃል፡ መፍርህ፡ Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ፡ IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant*: ያስተጣሕር፡ ነገሥት፡ ከመ፡ ንቃወ፡ ዐንበሳ፤ ያአረውዮ፡ ለየዋህ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ M. M. f. 71.

ጣሕር፡ subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; ድምፀ፡ ጣሕሩ፡ Hez. 19, 7; ከመ፡ ጣሕረ፡ ዐንበሳ፡ Fal. f. 41; Org. 1; መዐት፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ጣሕረ፡ (v. ጥሕረት፡) ዐንበሳ፡ Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de leaena dicitur ንቃው፡"; quod dubito).

ጥሕረት፡ n. act. *rugitus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን፡ subst. [טחן طَحَنَ *moluit*, طِحْن *farina*] *polenta, farina hordacea*, ἄλφιτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ፡ vid. sub ጠመ፡ *Rad. Abb.*: ጠመ፡ ዘ፡ ጠመጠመ፡

ጦማር፡ vel ጡማር፡ (etiam ጣማር፡) n. prgr. sc. τομάριον (طومار), m. et f., Pl. ጦማራት፡ *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma*: ንሣእ፡ ለከ፡ ጦማረ፤ (v. ጡማረ፡ v. ጣማረ፡) ክርታስ፡ ዐቢየ፡ ወሐዲሰ፡ τόμος Jes. 8, 1; መጽሐፈ፡ ጦማረ፡ ኄርማ፡ Herm. p. 108; ጦማረ፡ መልእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; ዘሀሎ፡ በኢዮዌ፡ እምድኅረ፡ ፩ዓመት፡ ወአበጽሐ፡ እምኀቤሁ፡ ጦማረ፡ መልእክት፡ (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, ተነበ፡ ጦማረ፡ ሢመት፡ Sx. Masc. 4; ጦማረ፡ ልዮን፡ (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus መጻሕፍተ፡ ወጦማራተ፡ እለ፡ ነበሩ፡ ምስሌሁ፡ seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie ጦማር፡ appellatur Epistola quaedam fictitia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (ወረደት፡ ዘቲ፡ ጦማር፡ እምሰማይ፡), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); Zeitschrift der deutschen morgenld. Gesellschaft t. I p. 16—21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ae.*: ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ከታብ፡; *Rad. Abb.*: ጦመረ፡ ዘ፡ ጻፈ።

ጠመቀ፡ inus., cui vicinum est ጠምዐ፡ q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur ጠሚቅ፡, corruptum videtur; ትጥምቀ፡ Clem. f. 180 emendandum est ትምጥቀ፡; ትጠምቁ፡ Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro ታጠምቁ፡ scriptum est.

አጥመቀ፡ II, 1 1) *intingere*: አጥመቁ፡ አዕርቅት፡ ዘሠቀ፡ ጸጕር፡ ውስተ፡ ብሒእ፡ Sx. Nah. 1; *abluendi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; Judaeorum Matth. 23, 15; Christianorum Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; φωτίζειν (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; አጥመቆሙ፡ በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 234; Did. 39; ግሙራ፡ ኢመፍትው፡ ያጥምቃ፡ አንስት፡ Did. 15; Kid. f. 24; ለእመ፡ ተጻደቆ፡ ግብተ፡ ደዌ፡ ያጥምቅዎ፡ ፍጡነ፡ F. M. 27, 3; ሶበ፡ ተወልደ፡ ሕፃን፡ ጥዑየ፡ ይትዐገሡ፡ አጥምቆቶ፡ ibid.; በእንተ፡ ዘይደሉ፡ ያጥምቅዎ፡ ዳግመ፡ F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: ከመ፡ ያጥምቆሙ፡ ጥምቀተ፡ ክርስትና፡ Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; Deus አጥመቃ፡ ለምድር፡ በማየ፡ አይኅ፡ ወኀፀበ፡ እምኵሉ፡ ርስሐት፡ Macc. f. 7; etiam de ritu *adspergendi*: si quis iterum in ecclesiam recipitur ይግበር፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ጸሎተ፡ ቄድር፡ በማይ፡ ወበዘይት፡ ወያጥምቆ፡ ወያስተስሪ፡ ሎቱ፡ Kedr f. 81.

ተጠምቀ፡ III, 1 1) *intingi, immergi, se immergere, ablui, lavari*: ἐβάφησαν Jos. 3, 15; ሖር፡ ወተጠመቅ፡ ውስተ፡ ተከዚ፡ ዮርዳኖስ፡ 4 Reg. 5, 10. 14; ትጠመቅ፡ ውስተ፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ Judith 12, 7; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ዮርዳኖስ፡ Gad. T. H.; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ዐዘቅት፡ ዘናጥራን፡ Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; ovis ተጠምቀ፡ ህየ፡ በማይ፡ Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; ተጠሚቆ፡ 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; እለ፡ ተጠመቅነ፡ በእግዚእነ፡ ውስተ፡ ሞቱ፡ Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; ጥምቀተ፡ (Platt: በጥምቀተ፡) ዮሐንስ፡ ተጠምቀ፡ Act. 18, 25; Marc. 10, 39; φωτίζεσθαι Hebr. 6, 4 rom.; Can. Neocaes. 12; Kid. f. 24. 26; እለ፡ ተጠምቁ፡ በሞተ፡ ኢየሱስ፡ Did. 3; እጠመቅ፡ በዋሕድ፡ ወልድ፡ ኢየሱስ፡ Did. 39; ወዓዲ፡ ይጠመቅ፡ በጸራቅሊጦስ፡ ibid.; ተጠመቅነ፡ በአሚነ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 154; c. በኀበ፡ *ab* aliquo Did. 15.

ጥሙቅ፡ part. *baptizatus*: እለ፡ ጥሙቃን፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 226; እንዘ፡ ሀሎ፡ በዝየ፡ እመሂ፡ ጥሙቅ፡ እው፡ ንኡሰ፡ ክርስ"ን፡ φωτιζομένων et κατηχουμένων Chr. Ta. 13.

ጥምቀት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጥምቀታት፡ 1) *intinctio, ablutio*: ጥምቀታት፡ Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; አይሁድ፡ እለ፡ በሙ፡ ጥምቀታት፡ ዘዘዚአሆሙ፡ ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; ቅዱስ፡ ጥምቀት፡ Kid. f. 23. 26; በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27; ውሉድ፡ እለ፡ ሞቱ፡ ዘእንበለ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27, 5; ጥምቀት፡ ዘዳግም፡ ልደት፡ Did. 40; እምድኅረ፡ ነሥኡ፡ ጥምቀተ፡ Clem. f. 150; Did. 39; ስመ፡ ጥምቀትየ፡ nomen meum baptismale Sx. Ter 15; መጽሐፈ፡ ጥምቀት፡ d'Abbadie Cat. p. 213; ኀፀበ፡ በማየ፡ ጥምቀት፡ Enc. Nah. 4; ውሉደ፡ ጥምቀት፡ i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ፡ subst. m. et f. 1) *locus baptismi, baptisterium*: si aqua fluens est ውስተ፡ ምጥማቅ፤ Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; ቤተ፡ ምጥማቃት፡ in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, እለ፡ ይበልዑ፡ ኅቡረ፡ ወውስተ፡ ጸሎትኒ፡ ወቍርባን፡ ወምጥማቅ፡ ወውስተ፡ ኵሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ ኅቡራን፡ Reg. Pach. b) ደብረ፡ ምጥማቅ፡ est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi ሰኩና፡ ኢየሱስ፡ infantis stetisse perhibetur, Sx. Genb. 24; ዋዜማ፡ ዘደብረ፡ ምጥማቅ፡ Deg. 2) ምጥማቃት፡ *piscina*: በኀበ፡ ምጥማቃት፡ እንተ፡ ላዕላይ፡ ፍኖት፡ κολυμβήθρα Jes. 7, 3. 22, 9; ምጥማቃት፡ ላዕላይ፡ 36, 2; 4 Reg. 18, 17; ነነዌሰ፡ ከመ፡ ምጥማቃተ፡ ማይ፡ ማያ፡ Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ፡ part. *baptista, baptizans*: ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ Matth. 3, 1. 11, 11. 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; ሐናንያ፡ ለጳውሎስ፡ መጥምቁ፡ Sx. Teq. 4.

መጥምቃዊ፡ adj. rel. *baptista:* ዮሐንስ፡ መጥምቃዊ፡ Phlx. 212.

ጠምዐ፡ I, 1 [vic. ጠመቀ፡ et ጸብዐ፡ טָבַל טָמַע צָבַע טָבַע طمس صبغ تمغ al.] Subj. ይጥማዕ፡ *intingere, tingere, imbuere, immergere,* c. Acc. et ውስተ፡ Lev. 4, 6. 17. 9, 9. 11, 32; ጠሚዖ፡ 14, 6. 7; Num. 19, 18. 31, 23; 1 Reg. 14, 27; 4 Reg. 8, 15; ኢትጥምዖ፡ ውስተ፡ ማይ፡ Jer. 13, 1; ውስተ፡ ኵሉ፡ ዘርኢከ፡ ኢትጥማዕ፡ እዴከ፡ Sir. 34, 14; ትጠምዐኒ፡ ውስተ፡ ርስሐት፡ Job 9, 31; sederunt ad fluvium ወጠምዐ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ጸጕሲሚሁ፡ ወይቤሉ፡ ፩ለካልኡ፡ ለምንት፡ ታርሕስ፡ Phlx. 78; ጠምዖ፡ ለቤት፡ (ni ጠሞ፡ emendandum fuerit) Hen. 90, 28; c. dupl. Acc.: Luc. 16, 24. — *Voc. Ae.:* ጠምዐ፡ ዘ፡ ዘፈቀ።

ተጠምዐ፡ III, 1 *intingi, immergi:* በከመ፡ ይጼመር፡ ሠርዌ፡ (i. e. ሜርዌ፡) ምስለ፡ ፀምር፡ ተጠሚዖ፡ Cyr. ad Th. f. 14; trsl.: ለእመ፡ ተጠምዐት፡ ነፍስከ፡ ውስተ፡ ኀሊናት፡ እኪት፡ ትከውን፡ ጸሎትከ፡ ዘኢንጹሕት፡ Phlx. 161.

ጥሙዕ፡ part. *intinctus, immersus:* ቅዳጅ፡ ጥሙዕ፡ M. F.; ጥሙዓን፡ ደም፡ Enc. Teq. 29.

ጥምዐት፡ subst., Pl. ጥምዐታት፡ *tinctura, liquor tinctorius:* ጥምዐት፡ ሕበሪሁ፡ Jud. 5, 30; ጥምዐታተ፡ ሕብር፡ Hen. 8, 1; F. N. 35; Enc. Haml. 3; አንስት፡ ኢይግበራ፡ ላዕለ፡ መላትሒሆን፡ ጥምዐታተ፡ ቀይሓተ፡ F. M. 34, 8; ርቱዕ፡ ለአንስት፡ ይትገልበባ፡ ርእሶን፡ በንጽሕ፡ ወአከ፡ በአሠንዮ፡ ላሕየ፡ ገጸን፡ ወጥምዐታት፡ ወተኳሕሎ፡ ወተሰርግዎ፡ Did. 3.

መጢማ፡ subst. *siphon:* ንሣእ፡ መጢማ፡ ዘማይ፡ ወንፋሕ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Herm. p. 44 (forma suspecta, etymon incertum; an pro መጥማዕ፡? quamquam in dialecto Tigre ጢመ፡ i. q. aeth. ጦመ፡ significat).

ጠመየ፡ i. q. ጠወየ፡

መጥመይ፡ subst. *instrumentum torquendi:* ግበር፡ መጥመየ፡ ወመዋሥርተ፡ ወጤገነ፡ ወጽሕርተ፡ ወመንኰራኵረ፡ ሰረገላ፡ Sx. Ter 15.

ጥር፡, sec. Lud. etiam ጠር፡, nomen mensis Abyssinorum quinti, qui XXVII° Decembris sec. Cal. Jul., VIII° Januarii sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲦⲰⲂⲒ respondet.

ጠርሰ፡ I, 1 [i. q. ፀርሰ፡ ضرس] *stupere, stupidum fieri* de dentibus, vel *stupidos habere dentes,* ex rei acidae usu, ወደቂቆ፡ ይጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; ለሊሁ፡ ይጠርስ፡ (v. ይፀርስ፡) ስነኒሁ፡ 38, 30; ደቂቅ፡ ጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Hez. 18, 2.

ጥርስ፡ subst., Pl. ጥረስ፡ et አጥራስ፡ [i. q. ፅርስ፡ ضِرس [illegible]] *dens molaris:* Ex. 21, 27 var.; Num. 11, 33 var.; አንገፍክዎሙ፡ እማእከለ፡ ጥረሲሆሙ፡ ዘመሠጡ፡ Job 29, 17; ጥረሲሁ፡ መክርክር፡ Prov. 24, 37; Ps. 57, 6; መሊኀ፡ አጥራሱ፡ Sx. Masc. 18.

I. **ጠረቀ፡** I, 1 ut videtur amh. (vid. Isenb. lex. p. 181) *firmare:* ጥርቆ፡ ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

II. **ጠረቀ፡**, quod cum ፀርቀ፡ et [illegible] (طرق) componendum *scindere* significasse videtur. — At Rad. Abb. praebent ጠረቀ፡ ዘ፡ ቀዘነ፡

አጥሩቂ፡ adj. *scissos vel laceratos testiculos habens,* ut videtur, Lev. 22, 24; Gr. exhibet ἀπεσπασμένος. — *Voc. Ae.:* አጥሩቂ፡ ዘ፡ ተቀማጥ።

ጥሬቡናስ፡ n. prgr. sc. *tribunus* Epist. Joh. Ant. ad Cyr. in Cyr. f. 114; Pl. ጠርብናት፡ legitur M. M. f. 19 (vid. sub ኃላት፡).

ጠርቤንቶስ፡ ጤርቤንጦስ፡ ጤርባንቶስ፡ ጤሬብንቶስ፡ ጤቤሬኖቶስ፡ ጠርቤንቶ፡ al., n. prgr. sc. τερέβινθος, *terebinthus* a) arbor Jos. 24, 26; Sir. 24, 16; Jes. 1, 30. 6, 13; Kuf. 13. b) fructus seu nuces terebinthinae, ut videtur, Gen. 43, 11; Kuf. 42. — *Voc. Ae.:* ተንከ፡ ወጻዕር፡ ወጠርቤንቶ፡ ዘ፡ ወርከ።

ጠርቤዜር፡, ጠርዝቤጤር፡, ጤርዜጤር፡ n. prgr. corruptum sc. πρεσβύτερος ጠርዝቤጤር፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* ጠርቤዜር፡ v. ጤርዜጤር፡ ዘ፡ ቀሲስ፡; ጠርዝቤጤር፡ ዘ፡ ሢመት፡ ቅስና።

ጠርአ፡ I, 1 et 2 [vic. ጸርኀ፡] *clamare, vociferari:* ኢይኬልሕ፡ ወኢይጠርእ፡ (v. ይጤርእ፡) Jes. 42, 2; እንዘ፡ ይጠርኡ፡ Act. 22, 23 Platt; c. በ፡ *appellare* alqm, *provocare* ad alqm, Act. 25, 11 Platt. — *Voc. Ae.:* ጠርአ፡ ዘ፡ ጫኸ፡ (ጮኸ፡).

አጥርአ፡ II, 1 *clamare facere*; *Voc. Ae.:* ያጠርዖ፡ ዘ፡ ያስጫኸው፡ v. ያስጮኸዋል፡

ጥርአ፡ vel ጥራእ፡ subst. *clamor, vociferatio:* በጥርአ፡ (v. በጥራእ፡) ቃል፡ መፍርህ፡ Sap. 17, 18; formam ጠርአ፡ Lud. affert e Libr. Myst.

ጠራኢ፡ n. ag. *vociferator,* Lud. sine auct.

ጠራው፡ subst. i. q. ትርያ፡ ثُرَيَّا *plejades* stellae: ከከበ፡ ጠራው፡ Lud. ex Enc. Maso. 15 (at in Sx. Tub. ሀገረ፡ ጠራው፡).

ጥራዝ፡ subst. [طرس طلس] *plagulae, chartae, fasciculus chartarum,* (Heft): mulier quaedam ወምስሌሃ፡ ፩ጥራዝ፡ እመጽሐፈ፡ መልእክቱ፡ ለጳውሎስ፡ ወተቤሎ፡ ተሣየጥ፡ እምኔየ፡ ወነሥእ፡ ለይእቲ፡ ጥራዝ፡ Sx. Mag. 13; ፫ጥራዛተ፡ ከልአን፡ ibid.; d'Abbadie Cat. préf. p. XIII.

ጠርዝቤጤር፡ vid. sub ጠርቤዜር፡

ጠረየ፡ rad. inus., cui comparanda videtur ثَرَا *multus ac numerosus evasit;* ثَرِيَ *multis opibus polluit,* (nequaquam יָרַשׁ i. e. ወረሰ፡ Schrader de linguae Aethiop. indole p. 15).

አጥረየ፡ II, 1 1) *acquirere, sibi comparare,* opes, bona: Gen. 12, 5. 26, 14. 31, 18. 36, 6. 46, 6; Kuf. 28; Koh. 2, 7; ንዋይ፡ ዘአጥረየ፡ Job 20, 29. 2, 4; አጥረይኩ፡ ሠናየ፡ ጥሪተ፡ Sir. 51, 21; አንተ፡ ርቱዕ፡ ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; ታጠርዩ፡ በዝ፡ ብሔር፡ አብያተ፡ 39, 15; Matth. 10, 9. 19, 21; Luc. 18, 12; Hen. 91, 13. 97, 8; አጥርዩ፡ ጥሪታተ፡ F. N. 24, 4; servos Ex. 21, 2; Lev. 25, 44. 45; አጥርየነ፡ Jes. 26, 13; Gen. 47, 19; homines tamquam peculium: ኀሩያንየ፡ እለ፡ አጥረይኩ፡ Jes. 43, 21; amicum: አጥሪ፡ ዐርከ፡ Prov. 17, 17; filium Gen. 4, 1;

res varias, ut arma Kuf. 11; ልብነ፡ እምከመ፡ አጥረየ፡ ክንፈ፡ ወርሐቀ፡ እምግብረተ፡ ዓለም፡ Chr. Ta. 22; ንጽህቀ፡ ለአጥርዮተ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; sapientiam Prov. 16, 22. a) abs.: *acquirere peculium:* አጥረይኩ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sir. 24, 6. b) *quaestum facere*, Sx. Teq. 11. 2) *possidere:* Koh. 7, 12; ዘአጥረዮ፡ Jes. 1, 3; Gen. 13, 5; Lev. 14, 34. 20, 24; አለ፡ ያጠርዩ፡ Judith 8, 22; ነፍስ፡ ፀዋግ፡ ታሀጕሎ፡ ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; አመ፡ አጥረይኩ፡ ኪያኪ፡ ማርያም፡ Enc. Haml. 20; passim *habere, uti:* እለ፡ አጥረይዋ፡ ለኀጢአት፡ χρωμένοις αὐτῇ Prov. 10, 26. 17, 8; አጥረይክዋ፡ ለኀጢአት፡ በሕቲትየ፡ Lud. e Vit. Dan.; 1 Thess. 4, 4.

ተጠርየ፡ III, 1 *acquiri, comparari:* አንተ፡ ኀለይከ፡ ከመ፡ ጸጋ፡ እግዚ'፡ ትጠረይ፡ በብሩር፡ F. M. 25, 1 (vid. Act. 8, 20); F. N. 5; ዘይጠረይ፡ (mercaturâ) F. N. 34; ጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እንተ፡ ትጠረይ፡ በጥምቀት፡ Phx. 20; ትሩፋት፡ (virtutes) እንተ፡ እምኔሃ፡ ትጠረይ፡ ንጽሐ፡ ልብ፡ Phlx. 4; N. T. rom. t. I p. 100b.

ጥሩይ፡ part. *acquisitus*, *possessus*, Lud. sine auct.

ጥሪት፡ subst. (proprie part. f.), f. et m., Pl. **ጥሪታት፡**, *res quaestu partae, possessio, opes, bona, facultates, peculium:* πόνοι Prov. 3, 9; κτῆσις Gen. 46, 6; Lev. 25, 10. 13; Kuf. 13; ጥሪት፡ ብዙኅ፡ Prov. 1, 13. 8, 18; Sir. 42, 4; Koh. 2, 7. 8; κτῆμα ጥሪት፡ ክቡር፡ Prov. 12, 27; Hos. 2, 17; Matth. 19, 22; Marc. 10, 22; Act. 2, 45; ὑπάρχοντα Prov. 6, 31; Matth. 19, 21; ብዙኀ፡ ጥሪት፡ πλῆθος ἀγαθωσύνης Koh. 5, 10; ለጥሪትክሙ፡ Lev. 25, 45. 46; Ex. 25, 2 al.; θρέμματα Joh. 4, 12; Kuf. 45; 4 Reg. 3, 17; ሕዝበ፡ ክህነት፡ ወመንግሥት፡ ውእቱ፡ ወጥሪት፡ ውእቱ፡ (סְגֻלָּה) Kuf. p. 121; Chrys. crebro; ዛቲ፡ ጥሪታት፡ Phlx. 28; Chr. Ta. 28; አጥርዮ፡ ጥሪታት፡ F. N. 24, 4.

ጥሩይ፡ adj. vel subst., Pl. **ጥሩያን፡** *possidens, possessor:* ወአልብክሙ፡ ጥሩያኒሆሙ፡ (v. ጥርያኒሆሙ፡) nec habebitis (eos) possidentes eos Hen. 14, 6.

መጥሪት፡ subst., Pl. **መጥርያት፡**, Pl. Pl. **መጥርያታት፡** (quae forma sola hucusque reperta est) *res acquisitae, possessiones* varii generis: በእንተ፡ አንስቲያሆሙ፡ ወውሉዶሙ፡ ወመጥርያታቲሆሙ፡ ወኪነታቲሆሙ፡ Phlx. 3.

ጥሬይ፡ adj. [amh. ጥሬ፡; טָרִי طَرِىٌّ *recens*] *crudus, incoctus*, Ex. 12, 9; Kuf. 49; c. suff. pron. pers. (gramm. § 156): ከት፡ ይበልዑ፡ ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬዮ፡ Jsp. p. 367; የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ወይበልዕ፡ ጥሬዮ፡ እምኔሁ፡ Gad. T. H.

ጠረጴዛ፡ n. prgr., sc. τράπεζα, Pl. **ጠረጴዛት፡** 1) *mensa sacra* ecclesiae seu *altare:* ኢይትወከፍዎሙ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ Clem. f. 147; ኢይደልዎሙ፡ ይበኡ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ ወምሥዋዒሁ፡ ለእግዚ'፡ f. 232; Org. 2; ጠረጴዛት፡ ዘምስጢር፡ Org. 7; ጠረጴዛት፡ in ecclesia Clem. f. 87; Sx. Masc. 5. 2) *sanctuarium cum altari:* ሰላም፡ ለታእድራ፡ ዘሐነጸት፡ ጠረጴዛ፡ Enc. Mij. 11 (in Actis: ሐነጸት፡ ቤተ፡ ክር'ን፡); አሪታዊት፡ ጠረጴዛ፡ sanctuarium mosaicum, Enc. Tachs. 3 (in Actis: ቤተ፡ መቅደስ፡).

ጠሰየ፡ I, 1 Subj. **ይጥሲ፡** 1) *conculcare, contercre* [coll. داس طاس (דוש) وطس هطس] λεπτύνειν 2 Reg. 22, 43; እጥስዮሙ፡ ἐκτρίψω αὐτούς Ex. 32, 10. 2) *perdere, exstinguere, delere:* ትጠስየኒ፡ (ut videtur ὀλέκεις) Job 10, 16; ጥስየኒ፡ ምስሌሆሙ፡ Kbr. Nag. n. 9; አንተ፡ (Deus) ጠሰይኮሙ፡ ለእለ፡ ይፃረሩኒ፡ በከንቱ፡ Kid. f. 36; አነ፡ ጠሰይክዎሙ፡ በመዐትየ፡ Macc. f. 6; ተሀበኒ፡ መድኀኒተ፡ ደዌ፡ ኀጢአት፡ ዘይጠሲ፡ Enc. Masc. 22; sec. Lud. etiam *obliterare* scripturam Org. 3. [Lud. significationem *delendi* vel *exstinguendi* primariam et unicam statuit; cui sententiae firmandae alqs ad طَفَا *latuit, delituit* provocaverit]. — *Voc. Ae.:* ጠሰየ፡ ዘ፡ አጠፋ፡; *aliud:* ትጠስየኒ፡ ዘ፡ ትደምስሰኝ ።

ተጠስየ፡ III, 3 *percelli*, ut videtur, de animo Jos. 5, 1 CG (κατεπλάγησαν).

ጥሱይ፡ part. *deletus*, Lud. sine auct.

ጥስየት፡ n. act. *deletio*, Lud. sine auct.

ጣቃ፡ subst. [طَخَاطِخٌ *tenebrae*, طَخَا *obscura fuit* nox] *caligo* nubium, γνόφος Ex. 20, 21; Deut. 4, 11. 5, 19; Hebr. 12, 18. — *Voc. Ae.:* ጣቃ፡ ዘ፡ ጽልመት ።

ጥቀ፡ *valde*, **ጥቃ፡** et **ጠቃ፡** *juxta* vid. sub **ጠቀቀ፡**

ጠቀለ፡ I, 1 [دَجَلَ ; prima verbi potestas in *tegendo* et *obducendo* est] *mentiri, mendacia proferre, calumniari:* እፎ፡ ዘይጠቅል፡ ወይሔሱ፡ καταψευδόμενον Sap. 1, 11; ጠቀለቶ፡ ቅድመ፡ እግዚኡ፡ Kuf. 39; ሶበ፡ ጠቀለቶ፡ M. M. f. 206.

ጠቃሊ፡ n. ag. *calumniator, mendax*; *Voc. Ae.:* ጠቃሊ፡ ዘ፡ ዐመፃ፡ አውራጅ ።

ጥቋሌ፡ vid. sub **ጠንቈለ፡**

ጠቅለለ፡ quadrl. amh. *convolvere, circumvolvere, circumplicare.*

ጥቅሉል፡ part. *convolutus, complicatus:* አልባስ፡ ጥቅሉላት፡ F. N. 33, 3.

ጠቀመ፡ I, 1 [تَقَمَ *limitavit, terminum posuit;* تُخْم (etiam طخم) *limes*] Subj. **ይጥቅም፡**, *muro cingere* locum, *muro circumdato limitare* vel *munire*, c. Acc. loci: ከመ፡ ይሕንጽ፡ ውእተ፡ መካነ፡ ወይጥቅም፡ ዐጸደ፡ Kuf. p. 117; Timotheus patriarcha Alex. XXII ሐነጸ፡ አብያተ፡ ክር'ት፡ ብዙኃተ፡ ወጠቀመ፡ ወሐደሰ፡ ብዙኃነ፡ እምኔሆሙ፡ Sx. Haml. 26; c. Acc. muri: እለ፡ ያፈቅሩ፡ ሕገ፡ ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4.

ተጠቅመ፡ III, 1 *muro circumdari* vel *munire:* ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጥቅም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 15, 1; Hen. 14, 9), *moenia, murus* ambiens vel *muri:* አረፍት፡ ወጥቅም፡ τεῖχος καὶ περίτειχος Jes. 26, 1; Kuf. p. 156; προτείχισμα Thren. 2, 8; አነ፡ እከውን፡ ጥቅመ፡ እሳት፡ ዐውዳ፡ Zach. 2, 5; የሐንጽ፡ ጥቅመ፡ ዐውደኪ፡ Hez. 26, 8; φραγμός Ps. 61, 3; Sir. 36, 30; χάρακες Koh. 9, 14; አሳትት፡ ጥቅም፡ τοῖχον Jes. 5, 5; ወድቀ፡ ጥቅማ፡ ἐπάλξεις Jer. 27, 15; τεῖχος, τείχη Jes. 21, 4. 52, 14; ውስተ፡ አርእስተ፡ ጥቅም፡ Prov. 1, 21; ሀገር፡ ዘንንለ፡ ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; Jos. 2, 15; Jes. 15, 1; Apoc. 21, 12 al. crebro; አረፍተ፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; 4 Reg. 25, 10; አህጉረ፡ ጥቅም፡ *urbes* (*moenibus*)

munitae Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel አህጉር፡ አለ፡ ቦን፡ ጥቅመ፡ Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; ኢያሪኮ፡ ዕጹት፡ ይእቲ፡ ወጥቅም፡ ዘላዕሌሃ፡ Jos. 6, 1; ሀገር፡ ዘአልቦ፡ ጥቅመ፡ Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: ጥቅም፡ ዘ፡ ግምብ፡

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum II[i], qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X° Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲡⲁⲱⲡⲓ respondet.

ጠቀመ፡ amh. i. q. ጠቀበ፡ aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. ጠቈረ፡ *nigrum esse* vel *fieri*].

ጠቀሰ፡ I, 1 *signum dare, innuere*: ይጠቅስ፡ (v. ይኤምር፡) በእግር፡ σημαίνει Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܢܩܫ חֲכַם legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando*. Amharicum ጠቀሰ፡ significat 1) *innuere* oculis vel manu 2) *emungere* caudelam Isenb. p. 182].

ጠቀቀ፡ rad., cognata radicibus ደቀቀ፡ et ደግደገ፡, quae potestatem *subtilitatis* habet sicut דִּקְדֵּק Rabbinorum et دقة; ejusdem stirpis sunt ጠንቀቀ፡ et ጠየቀ፡

ጥቀ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. ጥቀ፡ *subtiliter* i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter*: Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem ጥቀ፡ ad ዘበረከ፡ referendum videtur, at lectio alia est ጥንቁቀ፡ pro ጥቀ፡); ከመ፡ ይምሳን፡ ጥቀ፡ እማእከለ፡ ሥርናይ፡ ክርዳደ፡ Enc. Tachs. 19; በሕቁ፡ ጥቀ፡ πάνυ μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub በሕቁ፡ c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): ነጺሮሙ፡ ጥቀ፡ Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) በዝንቱ፡ ጥቀ፡ 4 Esr. 8, 42; ከመዝ፡ ጥቀ፡ ለብሓዊ፡ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam*: እፈቅድ፡ ጥቀ፡ ከመ፡ ትጽደቅ፡ Job 33, 32; λίαν Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8. 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; ጥቀኑ፡ ትቴክዝ፡ አንተ፡ Jon. 4, 4; በሕቁ፡ ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περισσῶς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam ጥቀ፡ uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: ብዙኃት፡ ሰራዊት፡ ጥቀ፡ Hez. 37, 10; ዐቢይ፡ መቅሠፍት፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ጥቀ፡ 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; በዐቢይ፡ ቀትል፡ ጥቀ፡ Jer. 14, 17. β) passim respondent τί, ὡς, *quantopere! quam!* ጥቀ፡ ሠናይኪ፡ τί ὡραιώθης Cant. 7, 7; ጥቀ፡ ተሰብሐ፡ ስምከ፡ ὡς θαυμαστόν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: *magis*: sive seq. እምነ፡, ut: ገቢረ፡ ጽድቅ፡ ሥሙር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ጥቀ፡ እምዘቢሐ፡ መሥዋዕት፡ μᾶλλον ἢ Prov. 16, 5; sive abs., ut: ወረሲዕሰ፡ ያነሥእ፡ ጥቀ፡ ጽልአ፡ μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. ኢ፡ *non magis* i. e. *nihilo minus non* Luc. 22, 53. δ) መጠነ፡ — ጥቀ፡ *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (sogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; እስራብ፡ ሰማይ፡ ጥቀ፡ ለእመ፡ ወረደ፡ ዲቤሆሙ፡ ኢክህሉ፡ ጊዜሁ፡ (seq.: quanto minus) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes እስከ፡ ጥቀ፡ ግማሽ፡ ኅብስት፡ ዘሄድከ፡ Clem. f. 269. 5) praemisso vel sequente ኢ፡, sc. ኢ፡ — ጥቀ፡ vel ጥቀ፡ — ኢ፡ *ne quidem*: Job 4, 18. 15, 15; ሚ፡ ጥቀ፡ ኢያስተይኮ፡ ለጽሙእ፡ 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; ነፍሰ፡ ጥቀ፡ ኢምሕከ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.*: ጥቀ፡ ዘ፡ በ፫ እጅግ፡ ለኪ፡ ስኪ፡ (v. ለከ፡ ስንኳ፡).

ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ praep.; proprie subst. *subtilitas*; transfertur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive በጥቃ፡ sive ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ *proxime, secus, juxta* [vid. ድንጋግ፡]: a) ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ Ex. 15, 27. 16, 3. 24, 4. 29, 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; ጥቃሆሙ፡ Job 1, 14; ማይ፡ ዘጥቃ፡ ባሕር፡ Jes. 19, 5; ቆመ፡ ጥቃ፡ ኀበ፡ እቀውም፡ አነ፡ ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; ጥቃሃ፡ 27, 8 rom. b) በጥቃ፡ Ps. 140, 7; በጥቃ፡ ፍኖት፡ παρὰ τὴν ὁδόν Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: ጥቃ፡ ዘ፡ በ፪ ቅሩብ፡ አጸገብ፡

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቀት፡ n. act. subtilitas i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Genauigkeit): በጥቀት፡ መብልዐ፡ ወሀብኮ፡ sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቀበ፡ I, 1 [amh. ጠቀመ፡; إِسْكَاف ܐܣܟܦܐ אִישְׁכָּפָא *sutor*; coll. ثَقَبَ *perforavit*: Lud. ጠበቀ፡ conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere*: አልቦ፡ ዘይጠቅብ፡ ድርገሐ፡ ፀርቀ፡ ውስተ፡ ልብስ፡ ብሉይ፡ Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣቀበ፡ var. pro አስተጣበቀ፡ vid. sub ጠበቀ፡

ጥቁብ፡ part. *consutus, resartus*: ዝቀ፡ ብሉይ፡ ወሥጡጥ፡ ወጥቁብ፡ Jos. 9, 2; ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ Phlx. 136.

ጥቅበት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum*: በሀየ፡ ተምህረ፡ ግብረ፡ እድ፡ ፩ ጽሕፈተ፡ ወጥቅበተ፡ ወከሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡ Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct.

መጥቀብት፡ var. pro መጥበቅት፡ σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅዐ፡ I, 1 [תָּקַע] Subj. ይጥቃዕ፡ proprie *percutere, plaudere*, deinde *pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut תָּקַע בַּשּׁוֹפָר], c. በ፡ tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: ትጠቅዑ፡ መጥቅዐ፡ ወይትጋብኡ፡ ሕዝብ፡ Genz. f. 14; c. በ፡ signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: ጠቅዐ፡ ዘ፡ ነፍኀ፡ ወዓዲ፡ ይሽግጣጡ።

ጥቅዐት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃዒ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct.

መጥቅዕ፡ subst., plerumque m., Pl. መጣቅዕት፡; etiam forma መጥቃዕት፡ occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collective usurpata; 1) *tuba, buccina*, σάλπιγξ Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; ምስለ፡ መጥቅዖሙ፡ 2 Esr. 3, 10. 22, 35; ወይነፍኁ፡ መጥቅዐ፡ 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit መጥቅዐ፡ እምዕፀወ፡ ሊባኖስ፡ ዘኑኁ፡ ፫ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፩ በእመት፡ ወሰበ፡ እኀዘ፡ ይግበር፡ ታቦተ፡ ይጠቅዕ፡ ኵሎ፡ ዕለተ፡ ፫ጊዜ፡ Clem. f. 20; መጣቅዕት፡ Num.

10, 2 seq.; 31, 6; Jos. 6, 6 seq.; 1 Par. 15, 28; Apoc. 8, 2. 6. a) **በዓለ፡ መጥቅዕ፡** nomen festi Judaeorum, sine dubio *festum novilunii* mensis septimi (sec. Lev. 23, 24, coll. Ps. 80, 3 aeth.) M. M. f. 263 (vid. sub **በድር፡** c. 541). b) In Computo paschali **መጥቅዕ፡** significat *diem novilunii* sive *numerum aureum*, vid. Lud. Comm. hist. p. 386; Scaliger p. 690; Lud. lex. aeth. c. 557. 2) sec. Ludolfum in genere „*instrumentum sonorum quod pulsatur*, quoque pro campanis uti solent": in monasterio **ጠቀዑ፡ መጥቅዕ፡** Lud. e Vit. Dan.; Genz. f. 40 (vid. sub **መርዋሕት፡** c. 306.); vid. Description de l'Égypte, II ed., t. XIII |p. 549, ubi instrumentum ita describitur: „une grande règle de bois, de fer ou de cuivre, qu'on emploie dans les églises, où il n'est pas permis de faire usage des cloches, semblable pour la forme à celui instrument, que les Qobtes nomment nâqûs; il se frappe avec un petit maillet de bois." — *Voc. Ae.*: **መጥቅዕ፡ ብሩር፡ ዘ፡ ነጋሪት፡**; vid. etiam scholion ad **ቀርን፡**

ጥብ፡ *mamma* vid. sub **ጠበወ፡**

ጠቢ፡ ጡብ፡, ጡብሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum quinti, ⲧⲱⲃⲉ, ⲧⲱⲃⲓ, qui mensi Abyssinorum **ጥር፡** respondet: Abush. 8 al.

ጠብለለ፡ quadrl. I 1) *involvere, obvolvere* fasciis: **በጊሜ፡ ጠብለልክዋ፡ (ለባሕር፡)** ἐσπαργάνωσα Job 38, 9; infantem **በአዕርቅት፡** Sx. Tachs. 1; **ይጠበልልዎ፡ በወዲፋት፡ ወይገድፍዎ፡** συμψηφισθεὶς Jer. 22, 19; **ለምድር፡ በመትሕቴሃ፡ ጠብለላ፡ በእሳት፡** Job 28, 5; **ጠብለሎቶሙ፡ ለምውታን፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡** Genz. f. 84; Deus terram **ይጠበልል፡ በረቃቅ፡** Lit. Orth. 2) *circumvolvere, circumplicare:* **ጠብልሎ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡** Prov. 6, 21. 3) *convolvere, complicare,* ut vela navis: **ጠብለሉ፡ ልብሰ፡ ሐመር፡** Chr. Ta. 34; chartam: **ወጠብለላ፡ ለክርታስ፡ ወነተማ፡** Sx. Mij. 3. 4) *implicare:* **ይጠበልሎን፡ (ለአበግዕ፡) ሦከ፡ ወአሜከላ፡** Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: **ጠብለለ፡ ዘ፡ ጠቀለለ።**

ተጠብለለ፡ III, 1 1) *involvi, obvolvi,* fasciis (de Jesulo) Kid. f. 33; Lit. 173, 4; **በአዕርቅት፡ ዘተጠብለልከ፡** Cod. Mus. Brit. LX, n. 1; linteis (de corpore exanimi) Ssal. Req. 2) *convolvi, complicari:* Hen. 90, 29; **ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡** Kid. f. 32; de velis navis Chr. Ta. 34 (vid. sub **ላኅልን፡**). 3) *circumvolvi, circumplicari:* **ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡** Sx. Haml. 24.

ጥብሉል፡ part. 1) *involutus, obvolutus, circumvolutus,* Kuf. p. 76; 1 Reg. 21, 9; Joh. 11, 44; infans **ጥብሉል፡ በአዕርቅት፡** Chr. ho. 26; **የማን፡ አይሁ፡ ጥብልልት፡ ይእቲ፡ በሐናት፡** (telo, sc. quod in vestem conversum erat) Gad. T. H. 2) *convolutus,* Joh. 20, 7.

ጥብላሌ፡ subst. *convolutio, involutio* infantis in fascias, Org. 2.

ጠብሐ፡ I, 1 [טָבַח ܛܒܰܚ *mactavit*, vic. **ዘብሐ፡**] Subj. **ይጥባሕ፡** 1) cultro vel scalpello *secare, incidere, scarificare:* κατετέμνοντο 3 Reg. 18, 28; **ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጺ፡** (sc. corpus aegroti) Did. 10. a) *dissecare:* **ትጠብሖ፡ በበ፡ መሌሊቱ፡** διχοτομεῖν Ex. 29, 17. b) *abscindere* i. e. scalpello *deglubere, detrahere* cutem: **ጠብሑ፡ አንዳ፡ ርእሱ፡** Sx. Haml. 13; **አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡** Enc. Haml. 13; **ጠብሕዎ፡ ማእሰ፡** Enc. Ter 11. 2) *mactare, jugulare* ad esum Gen. 43, 16; Ex. 21, 37; Lev. 17, 3; Deut. 12, 15. 28, 31; 1 Reg. 25, 11. 28, 24; 3 Reg. 19, 21; **ጠብሑ፡ አልህምተ፡** Jes. 22, 13; Hez. 34, 3; **በግዐ፡ ዘይወስድዎ፡ ይጥብሕዎ፡** Jer. 11, 19. 28, 40; Ps. 43, 24; Tob. 7, 9; Rom. 8, 36; in specie ad sacrificium: Lev. 17, 3 seq.; 1, 5. 11. 3, 2 al.; 1 Reg. 1, 25; **ከመ፡ ዘይጠብሕ፡ ሊተ፡ ከልበ፡** Jes. 66, 3; **ከመ፡ ይጥብሑ፡ ለይስሐቅ፡** Kuf. 18; **ትጠብሕ፡ ፋሲካሁ፡** Deut. 16, 2; Kuf. 22. 49.

ተጠብሐ፡ III, 1 1) *incidi:* **ይጠብሕ፡ ገጾሙ፡** Hez. 6, 9. 2) *mactari, jugulari:* **ለተጠብሐ፡** Jer. 12, 3; Prov. 7, 22; **መጽአ፡ ይጠበሕ፡ ከመ፡ በግዕ፡** Jes. 53, 7; Num. 11, 22; Chr. ho. 25.

ጥብሕ፡ subst. (m.) 1) *jugulatio* i. e. *caedes:* **ዐቢይ፡ ጥብሕ፡** σφαγή Jes. 34, 6. 2) *pecudes mactatae:* **ዘብሖት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሐ፡** θύματα Prov. 9, 2; **ለአከ፡ ያምጽኡ፡ ለከ፡ ሥጋ፡ እምጥብሕከ፡ ዘጠበሕከ፡ በውስተ፡ ቤትከ፡** Jsp. p. 288. 3) *sacrificium, hostia, victima:* Deut. 18, 3; **ዘዐመፃ፡ ጥብሕ፡** Prov. 17, 1; **ትአዘዝ፡ በበዓል፡ አዕርጎ፡ መበእ፡ ወጥብሕ፡** Jsp. p. 308; Org.

ጥብሐት፡ n. act. *mactatio:* **ዕለተ፡ ጥብሐት፡** Jac. 5, 5 Platt.

ጠባሒ፡ n. ag. *lanio, cultrarius:* **ጠባሕያን፡ አልህምት፡** Lud. e Mss. Colb. (sub **መጥባሕት፡**).

ምጥባሕ፡ subst. *laniena, locus ubi mactatur:* sanctuarium ecclesiae vocatur **ምጥባሐ፡ ሥጋሁ፡ ወምቅዳሐ፡ ደሙ፡** (sc. Christi) Org. 7.

መጥባሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መጣብሕ፡**, (raro **መጣብሕት፡** ut 3 Reg. 19, 1 var.), 1) *culter,* μάχαιρα Gen. 22, 6. 10; Kuf. 18; ῥομφαία Jud. 19, 29; Hen. 8, 1; 3 Reg. 18, 28; **መጣብሕ፡ ዘእብን፡** Jos. 5, 2; sculptoris Jes 41, 7 var.; **መጥባሕት፡ ዘጠባሕያን፡ አልህምት፡** Lud. e Mss. Colb.; ad decorticandum pomum Jsp. p. 340 (vid. sub **ዘሐቀ፡**). a) *cultellus* scribae: **መጥባሕተ፡ ጸሓፊ፡** Jer. 43, 23. b) *scalpellum:* **አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡** Enc. Haml. 13. c) *pugio, sica:* **ሰብአ፡ መጥባሕት፡** *sicarii* Jsp. p. 343; **ይጸውሩ፡ መጥባሕት፡ ንኡሳነ፡ ወበሊኃነ፡ ወየኀብእዎሙ፡ ውስተ፡ ልብሶሙ፡** p. 342. 2) *gladius, ensis, ferrum:* Gen. 27, 40; Kuf. 23; Ps. 56, 6; Job 1, 15. 39, 23; Sir. 22, 21; Jes. 1, 20. 10, 34. 27, 1. 31, 8. 34, 5; Jer. 5, 12. 24, 10. 25, 16. 26, 10; Dan. ap. 13, 26; ἐγχειρίδιον Hez. 21, 3; Prov. 25, 18; **መጥባሕት፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡** Prov. 5, 4; Rom. 8, 35; Enc. Jac. 6, al.; **መጣብሕ፡** Gen. 34, 25; Jes. 2, 4; Hez. 16, 40. 23, 47; Matth. 26, 47 al. 3) Pl. **መጣብሕት፡** τρυβλία *tryblia* legitur 3 Reg. 7, 36 (sive forma variata vocis **መዳምጎት፡**, sive *patera sacrifica* a **ጠብሐ፡**, sive i. q. مِطْبَخ). — *Voc. Ae.*: **መጥባሕት፡ ዘ፡ ወቀርያ።**

ጠበሰ፡ I, 1 (**ጠብሰ፡** Jsp. p. 369 lectio prava videtur) [ܛܘܳܐ טְוָא, طها, ضبا?] Subj. **ይጥብስ፡** *assare, torrere* igne carnem: **ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሰ፡** Jes. 44, 16. 19; **ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ፡** Tob. 6, 6; **ጠብሰቶ፡** (sic) **በእሳት፡** Jsp. p. 369; **ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት፡** 2 Par. 35, 13; 1 Reg. 2, 15; **ይጥብስዎ፡ በእሳት፡** Kuf. 49; Sx. Sen. 12.

ተጠብሰ፡ III, 1 *assari, torreri,* Lud. sine auct.

ጥቡስ፡ part. *assatus, tostus* igne, Kuf. 49; Luc. 24, 42; M. F.

ጥብሰት፡ n. act. *assatio*, Lud. sine auct.

ጥብስ፡ subst. *assum, tostum*, Jes. 44, 16; ይበልዑ፡ሥጋሁ፡ጥብሰ፡በእሳት፡ Ex. 12, 8. 9.

መጥበስ፡ et መጥበስት፡ subst. *craticula, focus*, ἐσχάρα Ex. 27, 4. 5. 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; መጥበስ፡ ለአፍሓም፡ወዕፀው፡ለእሳት፡ Prov. 26, 21.

ጠበቀ፡ I, 1 [דָּבַק, ضبق?, طَبِقَ]; Lud. etiam ጠቀበ፡ comparandum censuit] 1) *appactum esse, adhaerere*, c. Acc.: ወይከድኖ፡ለገጹ፡ሞት፡በኀሊፎቱ፡ወይጠብቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Job 15, 27. 2) *assequi, confertim instare*, c. Acc.: ይጠብቆ፡ሕማም፡ከመ፡ማይ፡ συνήντησαν Job 27, 20; እመ፡ጠበቆ፡ኵያንው፡ συναντήσωσιν 41, 17. 3) *inhaerendo opprimere*, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: ጠበቆ፡ሦክ፡ወኀነቆ፡ Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቀ፡ II, 1 *adhaerere* vel *cohaerere facere* a) *affigere, agglutinare*: ውስተ፡አረፍት፡አጥበቆ፡ወጸንዖ፡በኀጺን፡ Sap. 13, 15; Lucas አጥበቃ፡ለምትርት፡የማኑ፡ Enc. Teq. 22. b) *impingere*: አጥበቃ፡በምድር፡ ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν Thren. 2, 2.

ተጠብቀ፡ i. q. ተጣበቀ፡

ተጣበቀ፡ III, 3 *conglutinatum esse, cohaerere, arcte conjunctum esse*: ይጣበቁ፡ (v. ይጠበቁ፡) συνέχονται Job 41, 8; ፩ምስለ፡ካልኡ፡ተጣበቁ፡ 41, 7; ኵናት፡ተጣበቀት፡ምስለ፡እራሑ፡ Gad. T. H.; Org. 3; *copulari, conspirare* cum aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቀ፡ IV, 1 et አስተጣበቀ፡ IV, 3 *conglutinare, compingere, arcte conjungere*: ከመ፡ዘያስተጣ(v. ጠ)ብቅ፡አግልዕተ፡ συγκολλῶν ὄστρακον Sir. 22, 7; አስተጣበቅዋ፡ከመ፡እብን፡ኰኵሕ፡ Job 38, 38; ግብረ፡ዘያስተጣብቅዎ፡ (v. ዘያስተጣቅብዎ፡) ἔργα ἐμπεπηγμένα Jer. 10, 15; etiam *insuendo*: ሠቀ፡አስተጣ(v. ጠ)በቁ፡ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) ማእስየ፡ Job 16, 5.

ጥቡቅ፡ part. *conglutinatus, compactus, arcte conjunctus* vel *clausus*: ሥጋ፡ነፍስቱ፡ጥቡቅ፡ Job 41, 14; duo homines እንዘ፡ጥቡቃን፡በከሳዶሙ፡ Apoc. Mar. Joh.; ጊዜ፡ልደቱ፡ለሰብእ፡እደዊሁ፡ጥቡቃት፡ወዕራቁ፡ይትወለድ፡ Genz. f. 121; ከናፍሪሁ፡ለዘይትሜጠ፡ቍርባን፡ (sc. eucharistiae) ይኩና፡ጥቡቃት፡በፍርሀት፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሁ፡ምንትኒ፡ F. M. 26, 7.

መጥበቅ፡ et መጥበቅት፡ subst., Pl. መጣብቅት፡ 1) *conglutinatio, ferruminatio*: መጥበቅ፡ et መጥበቅት፡ (v. መጥቀብት፡) σύμβλημα Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur, *ansa, uncinus*: መጥበቅት፡ (v. መጣብቅት፡) አዕማዲሆን፡ Ex. 37, 15.

መጣብቅ፡ part. et subst. *gluten, colla*, Lud. auct. Greg. (vid. lex. amh. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit መጠብቅ፡).

ጠበ፡ et ጠበበ፡ I, 1 [طَبَّ] Subj. ይጥበብ፡ et ይጥብብ፡ 1) *sapere, sapientia praeditum esse, sapientem* vel *prudentem esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ σοφίσθητε Prov. 8, 33; ጥበብ፡ወኀሊ፡ Jes. 44, 28; እጥብብ፡ Koh. 7, 23 var.; ጠበብኩ፡ 2, 15; ዘጠበበ፡በሕዝቡ፡ Sir. 37, 26; ይጠቡ፡ Ps. 93, 8; ይጥበቡ፡ Rom. 1, 22; በዝንቱ፡ይትመካሕ፡ዘይትሜካሕ፤ከመ ቢብ፡ወያእምር፡ኪያየ፡ Jer. 9, 24; ይልህቅ፡በአእምሮ፡ወበጥበ፡ (legendum videtur ጠበ፡) Sx. Pag. 4; comparative: *sapientiorem* vel *prudentiorem esse* vel *fieri*: ጠበብከ፡አንተ፡ σοφώτερος 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): አልቦ፡ዘይጠብበከ፡ Gen. 41, 39, vel seq. እምነ፡ 3 Reg. 4, 27 (ጠበ፡ et ጠበበ፡); አንተኑ፡ተጠብብ፡እምዳንኤል፡ Hez. 28, 3; Ps. 118, 99. 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem, doctum, eruditum, disciplina imbutum esse* vel *fieri*: ትጥበብ፡ vel ትጥብብ፡ παιδεύεσθαι Sir. 6, 32. 19, 24; ኢይጠብብ፡እምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 23, 15; እለ፡ይፈቅዱ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጥብቡ፡) 30, 26; ምንትኑ፡ይጠብብ፡ τί σοφισθήσεται 38, 25; γνῶσις 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: አርእየኒ፡እስኩ፡ዘጠበ፡እንዘ፡ሕሙም፡ውእቱ፡ወጽዑር፡ δεῖξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ πάθει φιλοσοφοῦντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *resipiscere, sobrium esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ወአጥብቡ፡ልበክሙ፡ νήψατε 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; ጠበ፡ንጉሥ፡እምዕንበዜሁ፡ Gad. T. H. 2) *peritum, gnarum esse* vel *fieri* rei, c. በ፡ rei: ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; ከመ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጠበቡ፡) በኪናሆሙ፡ 38, 34; c. Acc. rei: እለ፡ይጠብቡ፡ኪያሃ፡(ለመጻሕፍት፡) Syn. f. 287. 3) in malam partem: *callidum, astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበበ፡ II, 1 *sapientem* vel *prudentem reddere, sapientia* vel *intelligentia* vel *disciplina imbuere, erudire, instituere*: ልበ፡ጠቢብ፡ያጠብብ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 23; Ps. 18, 8. 104, 20. 118, 98. 130. 145, 7; ያጥብቦሙ፡ φωτίζειν 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡በዘለኒ፡ያጠብብ፡ Sir. 22, 6; አብዳነ፡አጥብብ፡ Kid. f. 12; interroga መጽሐፈ፡ወታየድዕከ፤አፍቅሬ፡ወታጠብበከ፡ Phlx. in Epil.; c. በ፡ (*in* re): አጥበበታ፡ለለዕለት፡ወለለሌሊት፡በትምህርት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Sx. Tachs. 26; c. dupl. Acc.: Christus አጥበበነ፡አእምሮ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 81.

ተጠበበ፡ III, 1 et 2 1) *sapientiam* vel *prudentiam sibi parare, sapientem* vel *prudentem se gerere, erudiri, disciplina imbui*: ተጠበብኩ፡ (v. ጠበብኩ፡) ἐσοφισάμην Koh. 2, 19; እጠበብ፡ 7, 23; ትጠበብ፡ σοφὸς ἔσῃ Sir. 6, 33; ይጠበቡ፡ 18, 29; ይጠበቡ፡በነገር፡ Hen. 61, 7; እለ፡ይጠበቡ፡ለእኩይ፡ Jes. 5, 21 var.; ተጠበብ፡ μαθήσῃ παιδείαν Sir. 8, 8; ኢይጠበብ፡ (v. ኢይጠብብ፡) 21, 12; ተጠብቦ፡ πανουργία Prov. 8, 5; ይጠበብ፡ Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam ostentare*: ኢትጠበብ፡በኀበ፡ንጉሥ፡ Sir. 7, 5. 10, 26. 37, 20. b) *peritum fieri*: ከመ፡ይጠበቡ፡በኪናሆሙ፡ Sir. 38, 34 var. c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub በጥሐ፡). 2) in malam partem, *callidum esse, callidum se gerere* contra alqm, *callidiorem esse* alqo, *callide decipere, artibus circumvenire* alqm: መጽአ፡በተጠብቦት፡ Kuf. 37; አሐውርት፡በተጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ንጠበብ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: እስመ፡በብዙኅ፡ይጠበበከ፡ (v. ይጤበበከ፡) ጕሕላይ፡ Sir. 11, 29; κατασοφίζεσθαι Ex. 1, 10; ተጠበቦሙ፡ Judith 5, 11; etiam: *artificium excogitare* contra alqm, ut: ፈርሁ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ካልእ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; ተጠብቦ፡ *artificium*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጣበበ፡ IV, 3 *aliis sapientiorem dicere* vel *censere* alqm: አሌ፡ሎሙ፡ለመናፍቃን፡እለ፡ያስተጣብቡ፡ርእሶሙ፡ Did. 33.

ጠቢብ፡ adj. et subst., f. ጠባብ፡, Pl. m. ጠቢባን፡ f. ጠባ

ባት፡ et ጠቢባት, c. ጠበብት፡ 1) *sapiens, prudens, intelligens, scientia et disciplina imbutus, eruditus:* σοφός Koh. 7, 19; ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ Sir. 10, 1; ብእሲ፡ ጠቢብ፡ 18, 27; ጠቢበ፡ ምክር፡ Job 9, 4; ሕዝብ፡ ጠቢብ፡ Deut. 4, 6. 32, 6; 2 Reg. 13, 3; 1 Cor. 1, 20. 3, 18. 6, 5; Jac. 3, 13 al.; በኵሉ፡ ጠቢብ፡ πολύσοφος (Paulus) Cyr. c. Pall. f. 73; ብእሲት፡ ጠባበ፡ ልብ፡ Ex. 35, 25; 2 Reg. 14, 2; ጠቢባን፡ Sir. 21, 26; Job 15, 18. 32, 10; Prov. 29, 8; Jes. 19, 11; ጠቢባን፡ ለእከይ፡ Jer. 4, 22; Hez. 28, 3; Gen. 41, 8; ጠቢባን፡ በልብ፡ Ex. 28, 3; Matth. 11, 25; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 26. 27; ጠባባት፡ አንስት፡ Prov. 14, 1; ጠበብት፡ Koh. 9, 1. 17; Prov. 15, 7; ጠቢባን፡ ጠበብት፡ Prov. 24, 59; Matth. 23, 34; συνετός Sir. 6, 36. 7, 21. 25; 1 Reg. 16, 18; 4 Reg. 11, 9; ጠቢበ፡ ልብ፡ Ex. 31, 6; Act. 13, 7; ብእሲት፡ ጠባብ፡ Sir. 25, 8; ጠቢባን፡ ልብ፡ Job 34, 10; Jes. 19, 11; φρόνιμος Matth. 7, 24. 10, 16. 24, 45; Luc. 12, 42; Rom. 11, 25. 12, 16; Sir. 21, 25; Prov. 15, 1; ወለት፡ ጠባብ፡ Sir. 22, 4; Tob. 6, 12; ጠባባት፡ Matth. 25, 2 seq.; εἰδώς 2 Esr. 20, 28; ኵሉሙ፡ ጠቢባኒሆሙ፡ ለሰሚዕ፡ ὁ συνιὼν ἀκούειν 2 Esr. 18, 2; πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 34, 17; ነፍስ፡ ጠባብ፡ 26, 14; ጠቢብ፡ በኵሉ፡ ራእይ፡ ወፍካሬ፡ ሕልም፡ συνῆκεν Dan. 1, 17; λόγιος Act. 18, 24; 4 Esr. 14, 29; εὐνοῶν (Lud. conjecit ἐννοῶν) Matth. 5, 25. a) *sobrius*, νηφάλιος, ጠባባት፡ et ጠቢባት፡ 1 Tim. 3, 11. b) *philosophus:* Act. 17, 18; Sx. Genb. 17; Fal. crebro, ut ዲዮጋንስ፡ ጠቢብ፡, አፍላጦን፡ ጠቢብ፡, ሰቅራጥ፡ ጠቢብ፡ al. c) *medicus:* አዘዘ፡ ጠቢባነ፡ ወማእምራነ፡ ይፈውስዋ፡ Jsp. p. 272. 302; በከመ፡ ይትገሀ፡ ጠቢብ፡ በፈውሶ፡ ሥጋ፡ p. 333. 336; Phlx. 20; Chrys. d) *peritus vaticinandi* vel *incantandi*, σοφισταί Ex. 7, 11; Χαλδαῖοι Dan. 2, 4. 10; φαρμακοί (?) Dan. 2, 2. 2) *peritus, gnarus, sciens,* de architecto Jes. 3, 3; ኬንያ፡ ጠቢብ፡ (de gubernatore) Clem. f. 128; ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Did. 10; ሰላም፡ ለሥዕልኪ፡ አንተ፡ ሠዐሊ፡ በእዱ፡ ፩ ሉቃስ፡ ጠቢብ፡ እምወንጌላውያን፡ ፩ Enc. Masc. 10; piscatores ጠቢባን፡ Lud. e Cant. Sam.; de textore III Sal. Mar. 17 (vid. sub ገርዜን፡); ቤት፡ አንተ፡ ሐነጸዋ፡ ኬንዉት፡ ወጠበብተ፡ ምድር፡ (Lud.: ምክር፡) Enc. Hed. 16; ፷ዐደው፡ ጠቢባነ፡ መጻሕፍት፡ Sx. Haml. 6; ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; in specie: ጠቢባት፡ v. ጠባባት፡ mulieres lamentationis peritae i. e. *praeficae* Jer. 9, 17. — Scholion Voc. Aeth. vid. sub ኬንያ፡

ጥበብ፡ subst., m. et f., Pl. ጥበባት፡ 1) *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, disciplina:* σοφία Kuf. 4; Job 11, 6. 12, 2. 15, 8. 32, 8; Koh. 1, 16. 7, 12. 19. 25. 8, 1. 9, 16; Prov. 1, 2. 4. 14, 8 al.; Sir. 1, 20. 4, 11. 11, 1 al.; መንፈሰ፡ ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Ex. 28, 3; Jes. 11, 2. 29, 14; Ps. 103, 25. 110, 9; Matth. 12, 42. 13, 54; Luc. 2, 40. 42; 1 Cor. 1. 12, 8; Rom. 11, 33 al. sexcenties; divina Job 28, 12 seq.; Prov. 8; Bar. 3; Sir. 24; Sap. 6, 13 seq.; ጥበበ፡ ሰሎሞን፡ inscriptus est liber biblicus Sap.; φρόνησις Sap. 8, 7; Prov. 1, 2. 24, 25; Sir. 25, 9; 3 Reg. 3, 28; Dan. 1, 17 al.; αἴσθησις Prov. 12, 23; σύνεσις Sir. 6, 35; Jes. 40, 14; Luc. 2, 47; 2 Tim. 2, 7 al.; πανουργία Prov. 1, 4; ጥበቢሃ፡ ለነፍስከ፡ Judith 11, 8; ἐπιστήμη Hez. 28, 3. 4; Sir. 10, 30; Jer. 3, 15; παιδεία Sir. 21, 22; ልሳነ፡ ጥበብ፡ Jes. 50, 4; σοφία τοῦ γραμματέως Sir. 38, 24; αἰνίγματα 3 Reg. 10, 1; Joannes Apost. ornatur epitheto ባሕረ፡ ጥበባት፡ Deg.; Joannes Ap. ይትናገር፡ ሀሉና፡ መለኮትከ፡ ወይፈክር፡ ባሕረ፡ ጥበባት፡ Lit. Jac. Sar. a) *philosophia:* ቤተ፡ ጥበብ፡ quae erat Athenis Sx. Teq. 6; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7. b) *medicina:* ተምህሩ፡ ግብረ፡ ጥበብ፡ ወኮኑ፡ ይፈውስዎሙ፡ ለድውያን፡ Sx. Hed. 22; Sx. Genb. 26. c) ጥበበ፡ ከዋክብት፡ *astronomia* Sx. Haml. 27. 2) *peritia, ars, scientia:* ጥበበ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 Platt; 1 Cor. 1, 17 Platt; ἐπιστήμη medici Sir. 38, 3; artificis Jes. 40, 20; ቤተ፡ አንተ፡ ተሐንጸት፡ በጥበብ፡ Enc. Sen. 26; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252. 3) *consilium* vel *artificium callidi:* ፈርሁ፡ ከመ፡ ኢይጠብቡ፡ ከልኦ፡ ጥበበ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; መከረት፡ ጥበበ፡ Enc. Nah. 15; Enc. Tacha. 24.

ጠቢቢ፡ Lud. affert ob formam Pl. ጠበብት፡, sed ጠበብት፡ ad ጠቢብ፡ referendum est.

ጠቢብና፡ subst. *intellectus, ingenium,* Lud. sine auct.

መጥበቢ፡ part. c. term. adj. et subst., f. መጥበቢት፡ *sapientia imbuens, eruditor, institutor, doctor, magister:* መጥበቢሆሙ፡ ለአብዳን፡ παιδευτής Rom. 2, 20; ሰሎሞን፡ መጥበቢ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; episcopus sit መምሀርሙ፡ ወመጥበቢሆሙ፡ ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ ለእግዚ" Did. 8; መጥበቤ፡ ሕፃናት፡ በስምዑ፡ Enc. Genb. 3; ስምዑ፡ መጥበቢ፡ Enc. Ter 15; ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አቡዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9.

ተጥባብ፡ subst. *artes, artificia, calliditas, astutia:* ተጥበበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 1, 17 rom.; 2, 1; Col. 2, 8 rom.; ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለብእሲ፡) ዐቢይ፡ እከይ፡ ወተጓሕልዎ፡ ወተጥባብ፡ ወተምያን፡ Jsp. p. 306. 334.

ተጠባቢ፡ n. ag. (III), f. ተጠባቢት፡ *saga:* ብእሲት፡ ተጠባቢት፡ Const. Ap. 62 (63).

ጠብጠበ፡ quadrl. I *bene exercitatum* vel *peritum esse:* ወጸሐፈ፡ ውእቱ፡ ዘአሪተ፡ ሙሴ፡ ዘወሀበ፡ እግዚ" አምላከ፡ እስራኤል፡ ወይጠብጥብ፡ (v. ወይጠበጥብ፡; emendandum videtur ወይጠበጥብ፡) ጸሓፊ፡ 2 Esr. 7, 6.

ጠበጠበ፡ adv. *promte, perniciter,* de scribendo: ጸሓፊ፡ ዘጠበጠበ፡ ይጽሕፍ፡ ὀξυγράφος Ps. 44, 2; Did. 30.

ጠበወ፡ I, 1 [amh. ጠባ፡; طَبِيَ uber animalium] Subj. ይጥቡ፡ (Cant. 8, 1), *sugere mammas, lac, lactere,* c. Acc. mammae: Cant. 8, 1; እለ፡ አኅደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ Jes. 28, 9; ሕፃናት፡ እለ፡ ይጠብዉ፡ ጥበ፡ Joel 2, 16; c. Acc. lactis: በግዕ፡ አንተ፡ ይጠቡ፡ ሐሊበ፡ እሙ፡ Ex. 34, 26; Sx. Genb. 6; ጠበወ፡ ሐሊበ፡ እምቈልሲት፡ H. A.; abs.: እለ፡ ይጠብዉ፡ (v. ጠበዊት፡) Thren. 2, 20; Asc. Jes. 11, 17; Hen. 99, 5.

አጥበወ፡ II, 1 *lactare, mammam praebere,* c. Acc. infantis vel pulli: ከመ፡ አጥቡ፡ ሕፃንየ፡ 3 Reg. 6^b, 21; አከይስት፡ አጥበዉ፡ እጐሊሆሙ፡ Thren. 4, 3; ታጠብወከ፡ Kuf. 47; አጥበውኩከ፡ ወሐፀንኩከ፡ Jsp. p. 368; F. M. 10, 2 al.; trsl. (*facere ut sugat* alqs): ያጠብዎ፡ እግዚ" ለሥረዊሁ፡ (sc. arboris) እምከልኤቱ፡ አጥባት፡ እማይ፡ ወእመሬት፡ Masc. f. 5.

ጥብ፡ subst., m. et f., Pl. አጥባት፡ 1) *mamma, uber:* ተሐፀንኩ፡ በጥብ፡ Job 3, 12; መሠጡ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ እምውቅት፡ ጥብ፡ 24, 9; 4 Esr. 8, 14; ጥብ፡ የማናዊ፡ Sx. Tachs. 10; ኅዳግ፡ ጥበ፡ Kuf. p. 65; አኅደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; 1 Reg. 1, 22. 23; Gen. 21, 8; Jes. 28, 9 (vid. sub ጠበወ፡); Enc. Tachs. 24; አጥባት፡ Cant. 1, 2. 7, 4; Hez. 16, 4; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ 16, 7; ወድቀ፡ አጥባቲሆን፡ 23, 3; ንኡስ፡

አጥባትኪ፡ 23, 21; ኅፍጣ፡ አጥባቲክን፡ Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; አጥባት፡ ይቡሳት፡ (v. ይቡስ፡) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.: ምሕረትየ፡ ወአጥባትየ፡ (v. አጥባዕትየ፡) ኪያከ፡ ይበርከ፡ Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mammilla* vasis: ክልኤቱ፡ አጥባት፡ τῶν δύο μυξωτήρων Zach. 4, 12. 2) *papilla* pectoris; Jacobus ሂጳ፡ ጥበ፡ ፀጋማዊ፡ Kuf. p. 136. — (In Mss. passim አጥባዕት፡ pro አጥባት፡ scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.*: አጥባት፡ ዘ፡ ጡቶች።

ጠባዊ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. ጠባዊት፡, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. ሕፃናት፡ ወጠባዊት፡ (v. ጠባዊያት፡) θηλάζων Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. ጠባዊያት፡ Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. አጥባውያት፡ F. N. 42, 13.

I. **ጠብዐ፡** I, 1 [componendum videtur cum ضَنَّ, صَبَا *propensus fuit, voluit*; radd. ጠብዐ፡ et ትብዐ፡, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. ይጥባዕ፡ 1) *propensum* vel *promtum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, προθυμεῖσθαι, ወጠብዑ፡ መላእክት፡ 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: በየዋሀ፡ ልብ፡ ጠባዕኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ 29, 17; seq. ወ፡ c. verbo fin.: ወይጥባዕ፡ ወይንሣእ፡ መስቀሎ፡ ሞቶ፡ Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; ጠብዑ፡ ነጊረ፡ εἰπεῖν τετολμήκασιν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito*: ተቃተሉ፡ ጠቢያሙ፡ Jsp. p. 372; seq. ለ፡ c. Inf.: ንጥባዕ፡ ለመዊት፡ ወናጥባዕ፡ ኀቤሁ፡ Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub ፈሐለ፡); vel ለ፡ c. subst.: ወጠብዐ፡ ጢጦስ፡ ለፀብእ፡ ወአኀዘ፡ ያጥብዖሙ፡ ወያጽንዖሙ፡ p. 358. 4) „*fidenti animo esse*" Lud.; ጥባዕ፡ ወኢትፍራህ፡ Lud. e Vit. Sam.: ጠብዐ፡ ልቡ፡ Lud. e V. S.

አጥብዐ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promtum esse* animo, *lubentem se praestare*: መኑ፡ እንከ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡ προθυμούμενος πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier አጥብዐት፡ ለተኩንኖ፡ Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; ለእመ፡ አጥባዕከ፡ እምንፍስከ፡ ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. ለ፡ rei: ኀለዩ፡ በልበሙ፡ ወአጥብዑ፡ ለመቅሠፍተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: አጥባዕኩ፡ ለሞት፡ Enc. Nah. 27 (Lud.). b) *se parare* ad aggrediendum alqd: አጥብዒ፡ ከመ፡ ትቅትሊ፡ ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; አጥብዕ፡ ወተደለው፡ ἑτοιμάσθητι ἑτοίμασον σεαυτόν Hez. 38, 7; አጥባዕኩ፡ ወኢናፈቅ፡ ἡτοιμάσθην Ps. 118, 60; seq. ኀበ፡ rei: Jsp. p. 382 (vid. sub ጠብዐ፡). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle* i. e. *sibi proponere, animum inducere, cum animo statuere* vel *statutum habere*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ወአጥብዐ፡ ዳንኤል፡ በልቡ፡ ከመ፡ ኢይብላዕ፡ እማእደ፡ ንጉሥ፡ ἔθετο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarius Imperf.) verbi: κρίνειν Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; አጥባዕኩ፡ እፈንዎ፡ (rom.: እፌንዎ፡) 25, 25; አጥባዕኩ፡ ኢይግባእ፡ (Laur.: ኢይገብእ፡) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse*: መሐልኩ፡ ወአጥባዕኩ፡ Ps. 118, 106; Genz. f. 48; አጥባዕኩ፡ አንሰ፡ ἀνδριοῦμαι Jer. 2, 25; ወይቤሉ፡ አጥባዕነ፡ ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ 18, 12; Luc. 8, 15; አጥብዑ፡ ሰማዕት፡ (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: ናጥብዕ፡ ቀዊመ፡ በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 30; seq. በ፡ rei: እመ፡ አጥባዕከ፡ በኑፋቄከ፡ M. M. f. 11; vel ውስተ፡ Phil. 3, 16; ኢያጥብዖት፡ *inconstantia* 1 Cor. 8, 7; አጥብዖተ፡ እግዚ" ἀποτομία *constantia in severitate* (opp. ምሕረት፡) Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: አጥቢያሙ፡ ἀφόβους Phil. 1, 14; አጥብዒ፡ ወኢይድከማ፡ እደዊኪ፡ θάρσει Zeph. 3, 16; አጥብዑ፡ ወአጽንዑ፡ እደዊክሙ፡ Zach. 8, 13; አጥብዕ፡ በኀይልከ፡ ἄνδρισαι Nah. 2, 2; ወአጥብዐ፡ ሕዝብ፡ በቃለ፡ ሕዝቅያስ፡ κατεθάρσησε 2 Par. 32, 8.

B) 1) *promtum facere* vel *parare animum*, c. ኀበ፡ alicui vel erga alqm: ኢታጠብዑ፡ ል(በ)ክሙ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alcjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: አጥብዐ፡ አልባቢሆሙ፡ 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub ጠብዐ፡); ኢያዕረፈ፡ አንደፌር፡ (Antipater) ያጥብዖ፡ p. 307; virtutes quas dixi ያጠብዕዎ፡ ለብእሲ፡ ለመዊት፡ p. 351; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አጥብዓ፡ (sc. mulierem) ከመ፡ ትኩን፡ ስምዕ፡ Enc. Masc. 6; ቀድሳ፡ ወአጥብዓ፡ Kid. f. 21; አጥብዖሙ፡ ለመዋእያን፡ ሰማዕት፡ Org. 1; etiam animum suum: አጥብዑ፡ ልበሙ፡ Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare* i. e. *obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥቡዕ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promtus, paratus*: αὐθαίρετοι 2 Cor. 8, 3; adv. ጥቡዐ፡ *sponte* 8, 17; እመ፡ ጥቡዓን፡ አንትሙ፡ εἰ ἔχετε ἑτοίμως Dan. 3, 15; ትኩን፡ ትቡዐ፡ ከመ፡ ትትልዎ፡ ለእግዚ"፡ ἕτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; ለመዊት፡ ጥቡዕ፡ አነ፡ Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; ለእመ፡ ክንት፡ ጥቡዕተ፡ ለንስሓ፡ Clem. f. 120; in malam partem Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): ከመ፡ ትሖር፡ ጥቡዐ፡ በሰላም፡ በኵሉ፡ ፍናዊከ፡ πεποιθὼς Prov. 3, 23; በጥቡዕ፡ ልብ፡ παῤῥησιαζόμενος Act. 9, 28; ጸለየት፡ በጥቡዕ፡ ልበ፡ Lud. e Ssal. Req.; ወኢኮነ፡ ጥቡዐ፡ በልቡ፡ δειλός 2 Par. 13, 7; adv. ጥቡዐ፡ *confidenter*: ጥቡዐ፡ ትብል፡ Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans*: ጥቡዕ፡ ልቡ፡ ለተወክሎ፡ ἐστήρικται Ps. 111, 7; በነፍስ፡ ጥቡዕ፡ Kid. f. 5; ጥቡዓን፡ ኩኑ፡ Clem. f. 92; ንሕነሰ፡ ጥቡዓን፡ ወኢንብል፡ አሆ፡ Macc. f. 2; adv. ጥቡዐ፡ *constanter, assidue*: ሰበ፡ ጸለየ፡ ጥቡዐ፡ Enc. Tachs. 21. 4) *fortis*: ብእሲ፡ ጥቡዕ፡ ጥቀ፡ ὑπερμεγέθης 1 Par. 20, 6 (coll. ኢጥቡዕ፡ δειλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc ጥቡዕ፡ idem quod ትቡዕ፡ censere malueris. B) pass.: 1) *libidini* vel *audaciae* aliorum *obnoxius*, ἐπίχαρμα, ትሬስዮ፡ ጥቡዐ፡ ለጸላኢሁ፡ Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus*: ክሥት፡ ሊተ፡ ጥቡዓተ፡ ጥበብከ፡ (*decreta* sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ጥቡዕ፡ ዘ፡ ጫኾኝ፡ ብርቱኂ፡ ይ፡

ጥብዐት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia*: ተመይጠ፡ ፍርሀቱ፡ መንገለ፡ ጥብዐት፡ Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; አጽንዕ፡ ጥብዐቶሙ፡ ለዕቀበ፡ ሃይማኖት፡ p. 288; ጥብዐተ፡ ኀሊናሁ፡ Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: አይቴኑ፡ ጽንዕከ፡ ወኀይልከ፡ ወጥብዐታቲከ፡ ለሞት፡ (i. e. ለመዊት፡) Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብዕና፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rheg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. **ጠብዐ፡** i. q. طلب חָבַע *postulavit, exegit.*

ጥብዖት፡, etiam **ጥብዓት፡** subst. *id quod exigitur* i. e. *pensum, labor imperatus:* Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; **ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ዐሱብ፡ እንበይነ፡ ጥብዖት፡** (v. **ጥብዓት፡**) Sir. 37, 11.

III. **ጠብዐ፡** I, 1 impers.: *in natura positum, insitum, innatum est,* Gad. Ad. f. 76 [טָבַע *immergi, imprimi;* טֶבַע *natura*].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis طبيعة] m. et f., Pl. **ጠባይዓት፡**, 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insita:* **ጠባይዐ፡** (v. **ህላዌ፡**) **እንስሳ፡** φύσεις ζώων Sap. 7, 20; **ጠባይዕ፡ ዘእጓለ፡ እመሕያው፡** ἡ ἀνθρωπίνη φύσις Chr. ho. 5; **ሕገ፡ ጠባይዕ፡** νόμος φύσεως Chr. ho. 27; **ፍትወት፡ እንስሳዊት፡ እምከመ፡ ተሠልጠት፡ ትሬሲ፡ ጠባይዒሁ፡ ለብእሲ፡ ከመ፡ ጠባይዐ፡ እንስሳ፡** Fal. f. 15; Christus **ነሥአ፡ ዘዚአነ፡ ጠባይዐ፡** Syn. in Prol.; **በእንተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዐ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** F. M. 1, 3; femina **ድክምተ፡ ጠባይዕ፡** 3, 3; **አቅሞተ፡ ጠባይዕ፡** (sustentare vel servare naturam) 11, 1; **ተሐደሰ፡ ጠባይዐ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ በትንሣኤሁ፡ ለመድኀኒነ፡** Abush. 4; **እምጠባይዕ፡** *naturâ, secundum naturam,* ut: **እመ፡ ውሕዘ፡ እምኔሁ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምጠባይዒሁ፡** F. M. 14, 8. b) usurpatur de *naturis Christi:* **እመበ፡ ዘይብል፡ ፪ጠባይዕ፡ እምድኅረ፡ ተዋሕዶ፡ ውጉዘ፡ ለይኩን፡** Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae **ሃይማኖት፡ እኪት፡ ዘረሰየ፡ ለክርስቶስ፡ ፪ጠባይዓተ፡ ወ፪ምክረ፡ እምድኅረ፡ ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7; **የአምኑ፡ በአሐቲ፡ ጠባይዕ፡ ዘእግዚ"፡ ቃል፡ ዘተሰብአ፡** Sx. Nab. 23; **ከነ፡ ጠባይዐ፡ ፍጡር፡ አሐዱ፡ ጽምረተ፡ ምስለ፡ መለኮተ፡ ፈጣሪ፡** Org. 3; de *essentia* Dei: **ነኀሥሥ፡ በተኀብሎ፡ ጠባይዐ፡ መለኮት፡** Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa* vel *principia rerum:* **እግዚ"፡ ፈጠሮ፡ ለሰብእ፡ እም ፬ጠባይዕ፡** Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Org. 1 (quatuor elementa sunt **መሬት፡ ማይ፡ እሳት፡ ነፋስ፡**); Deus Adamum creans **ነሥአ፡ ፬ጠባይዐ፡ ፲ እምዘይትገሰስ፡ ወ፪ እምዘ ኢይትገሰስ፡ ፲ እምዘይትረአይ፡ ወ፩ እምዘኢይትረአይ፡** Lit. Orth.; **እሉ፡ እሙንቱ፡ ጠባይዓቲሁ፡ ለአዳም፡** Lud. e Mss. Colb. b) *temperamenta* corporis humani: **እሕላም፡ ይትወለዱ፡ እምቱሳሔያተ፡ ጠባይዕ፡ አርባዕቱ፡** sc. **ጠባይዕ፡ ማያዊ፡**, **ነፍሳዊ፡** (legas **ነፋሳዊ፡**), **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡** c. 327).

ጠባይዓዊ፡ adj. rel. *naturalis,* **ኀፍረተ፡ ጠባይዓዊ፡** F. M. 12, 5; **ሞት፡ ጠ"፡** (opp. **ሞተ፡ ፈቃድ፡**) Fal. f. 23; **ሕግ፡ ጠ"፡** ὁ νόμος ὁ φυσικός Chr. Ta. 9; **አብ፡ ጠ"፡** (opp. spirituali) F. N. 10; **ወራሲ፡ ጠ"፡** F. N. 42, 3; **እሙንቱ፡ ኢገብሩ፡ አውስበ፡ ጠባይዓዊ፡** (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro **አጥባት፡**; vid. **ጥብ፡**

ጠብደን፡ n. prgr., sc. τὰ βαδδίν (בַּדִּים) *linteum* album et tenuissimum: **ይለብስ፡ ጠብደነ፡** Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.: *tunica pellicea,* Pl. **ጠባድን፡** sine auct. — *Voc. Ae.:* **ጠብደን፡ አንዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደብ ።**

I. **ጠብጠበ፡** *bene peritum esse* vid. sub **ጠበበ፡** c. 1230.

II. **ጠብጠበ፡** quadrl. I *scutica percutere, flagellare,* Lud. [طبطبة *res ex fune contorta, flagellum;* طبة *segmentum corii, lorum*].

ተጠብጠበ፡ III, 1 *flagellari:* **ሰላም፡ ለጰውሎስ፡ ቀሡፈ፡ ዘበን፡ ወገበ፲በመኃትው፡ ነድ፡ ወተጠብጥበ፡** Enc. Jac. 9.

ጥብጡብ፡ part. *flagellatus:* **ሰላም፡ ለገበከሙ፡ በእሕበለ፡ መስቀል፡ ጥብጡብ፡** Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum:* sumsit **ጥብጣቤ፡ ሐብል፡** in manum Sx. Sen. 27; **ከመ፡ ይዝብጥዎ፡ በአብትር፡ ወድኅሬሁ፡ በጥብጣቤ፡** Macc. f. 2; **ቀሡፈታ፡ በጥብጣቤ፡** Sx. Masc. 10; F. N. 48; **ቀሠፍዎ፡ በጥብጣቤ፡ ላህም፡** Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; **ቀሠፎ፡ በጥብጣቤ፡ እንዳ፡ ላህም፡** Sx. Mag. 6; **ይቅሥፍዎ፡ በጥብጣቤ፡ ዐቢየ፡ መቅሠፍተ፡** F. M. 6, 8; ut percuterent eum **በጥብጣቤ፡ ፍቱል፡** Lud. e V. S.; **መቅሠፍት፡ ዘጥብጣቤ፡ እሳት፡** Org. 6. 2) *flagellatio:* **ወለእመ፡ ኢይገብር፡ ዘንተ፡ አሰፈዎ፡ ጥብጣቤ፡ ወቀትለ፡** Jsp. p. 297; **ዘተጽዕረ፡ በምንዳቤ፡ ወዘሐመ፡ በጥብጣቤ፡** Enc. Ter 15; **ጥብጣቤ፡ በአብትረ፡ ኀጺን፡** Lud. e V. S. 3) *plaga flagelli:* Pilatus flagellavit Christum **፵ጥብጣቤ፡** Lud. e Libr. Myst.

አንጠብጠበ፡ *stillare* vid. sub **ነጥበ፡**

ጠንቈለ፡ quadrl. I [amhar.; coll. **ጠቀለ፡** c. 1222; proprie: *artem arcanam et mendacem exercere*] *hariolari, divinare:* **ሥራይ፡ ወጠንቍሉ፡** F. N. 23; **ጠንቈሉ፡** (legas **ጠንቈልየ፡** vel **ጠንቍልየ፡**) **ከንኩ፡ ገጸ፡ ሰማይ፡ ርእይየ፡ ዮም፡ ይዘንም፡ ብሀልኩ፡** Form. Conf.

ጥቈሉ፡ et **ጥንቈሉ፡** subst. *hariolatio, divinatio,* Gad. Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. **ጠንቋልያን፡** et **ጠንቈልት፡**, *hariolus, fatiloquus, divinator:* **ኵሉ፡ ዘተለወ፡ ግሬተ፡ ወጠንቋሊ፡** Kedr f. 65; **ዘየአምን፡ ነገረ፡ ጠንቋልያን፡ ወመሠርያን፡** F. N. 5, 23; **አይቴ፡ ሀለዉ፡ ርኩሳን፡ አይቴ፡ ዘማውያን፡ ወጠንቋልያን፡** Genz. f. 120; **ጠንቈልት፡** Gad. Ad. f. 204.

መጠንቍል፡ part., id.: **እመሂ፡ ዘያማዕ፡ እመሂ፡ መጠንቍል፡ እመሂ፡ ዘማዊ፡ ወሐሳዊ፡** Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65; Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo **ጤ፡** Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cujusdam, quod cum mure componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebraminibus faciendis,* דקר et נקר]: vasa sacra bene asserventur et claudantur **ከመ፡ ኢይርከቦሙ፡ ዐንጼዋ፡ አው፡ ጥንቁር፡** Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadrl. I [vid. **ጠቀቀ፡**, nec non دَقَّ] 1) intrs.: *accurate congruere, exacte convenire:* **ወመጠነ፡ ራሕበ፡ ሕንጻ፡ ወጠንቀቀ፡ በኀለት፡** Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp. Eccl.; de tempore: **ወእምዝ፡ ጠንቈቀ፡ በከልእ፡ ወርኅ፡** Kuf. p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter* vel *accurate facere* alqd, seq. Acc. Inf.: **ኢጠንቀቀ፡ ዐቂቦቶ፡** F. N. 33, 3. b) *minute* vel *diligenter scrutari* vel *considerare:* **ዘተወከፈ፡ ዘተ፡ መጽሐፈ፡ ወጠንቀቃ፡ ወዘአምነ፡ በቲ፡ ይኅድር፡ ላዕሌሁ፡ ምሕረተ፡** M. Tom. c) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus certum: **ኢይደሉ፡ አውስቦ፡ ብእሲት፡ ዘኢጠንቀቀት፡** (paulo post: **ዘኢተጠንቀቀት፡**) **፲ አውራኀ፡ እምድኅረ፡ ሞተ፡ ምታ፡** F. M. 5, 17.

አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose,*

diligenter facere alqd, seq. Acc. Inf. vel Subst.: ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠንቅቅ፡ ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አጠንቀቀ፡ ነጊረ፡ M. M. f. 99. a) *facere ut exacte conveniat* alqd cum alqa re: እስመ፡ ኢታጠንቅቁ፡ (v. ትጠናቀቁ፡) ፈጽሞ፡ ὑπερέξει γάρ Sir. 43, 30. b) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus quoddam: episcopus constituatur ዘአጠንቀቀ፡ ፶ዓመተ፡ ዘፈጸመ፡ ኀይለ፡ ውርዙት፡ Did. 4 (in ed. Platt. p. 16: ዘኢያጠንቀቀ፡).

ተጠንቀቀ፡ III, 1 1) *subtiliter* vel *exacte exploratum* vel *definitum esse*: ሰበሰ፡ ኢተዐውቀት፡ ወኢተጠንቀቀት፡ ዘቲ፡ እምከነ፡ .... F. M. 2, 10; ዝንቱ፡ ተጠንቀቀ፡ በብዙኅ፡ ቀኖናት፡ F. M. 41, 4. 2) *accurate* vel *exacte confectum habere* tempus quoddam, F. M. 5, 17 (vid. sub ጠንቀቀ፡). 3) i. q. ተጠናቀቀ፡ Sap. 14, 19.

ተጠናቀቀ፡ III, 3 *accuratum* vel *subtilem esse* in facienda re, *diligenter* vel *exacte facere* alqd: ሀለወ፡ ዘይጠበብ፡ ወይጠናቀቅ፡ እንዘ፡ ይጌምፅ፡ πανουργία ἀκριβής Sir. 19, 25; seq. Acc. Inf.: Lev. 23, 22; F. N. 45; Sir. 43, 30 var. (vid. sub አጠንቀቀ፡); seq. ለ፡ c. Inf.: ተጠናቀቀ፡ ለገቢረ፡ አምሳሉ፡ በዘይኄኒ፡ ወይኄይስ፡ Sap. 14, 19; በተጠናቅቆ፡ *accurate, scrupulose, diligenter* Clem. f. 125. 138. a) *scrupulose observare*: ተጠናቀቁ፡ ሥርዐታ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 126. 142. b) *subtiliter* vel *minutius* vel *diligenter explorare, scrutari, contemplari* alqd, c. በእንተ፡ rei: Clem. f. 185 (vid. sub ተምዕደ፡ c. 210); seq. Acc. rei: Lit. 172, 2; ኢትንጽሩ፡ ለብእሲት፡ በዐይን፡ ፍትወት፡ ወኢትጠናቀቁ፡ ሥነ፡ ገጽ፡ ከመ፡ ኢያንበለብል፡ (sic) ነበልበለ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Fal. f. 51.

አስተጠንቀቀ፡ IV, 1 *accurate exponere, subtilius explicare* alqd: አስተጠንቀቀ፡ ሎቱ፡ ወነገሮ፡ ዘከመ፡ ይገብሩ፡ Clem. f. 88.

አስተጠናቀቀ፡ IV, 3 1) a) *ad subtilitatem intendere* mentem: (ትፈቅዱኑ፡) ፈድፋደ፡ ናስተጠናቅቅ፡ ኀሊናነ፡ τῶν ἐννοιῶν ἰσχυοτέραν ἀποτελῶμεν τὴν βάσανον Cyr. c. Pall. f. 68. b) *ad scrupulositatem* vel *diligentiam movere* alqm: ያስተጠናቅቀነ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡ Clem. f. 200. 2) *accuratius, minutius, subtilius inquirere* vel *scrutari* alqd: አልቦ፡ ዘይክል፡ አስተጠናቅቆ፡ (sc. hoc mysterium) Cyr. c. Pall. f. 97; በአስተጠናቅቆ፡ ንንግር፡ Cyr. ad Th. f. 8; Cyr. c. Pall. f. 97 (vid. sub ኦያት፡ c. 798).

ጥንቁቅ፡ part. *subtilis*, 1) *accuratus*: ይነግሩ፡ አምሳለ፡ ጥንቁቀ፡ (v. ጥዩቀ፡) παροιμίας ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; Ptolemaeus rex Aegypti erat ጥንቁቅ፡ ውስቴታ፡ (sc. ትምህርት፡ ወጥበብ፡) Jsp. p. 286. a) *exacte conveniens, accurate congruens*: Hen. 82, 7; ጥንቁቅ፡ በኍለት፡ Hez. 40, 5 var. b) adv.: በጥንቁቅ፡, crebrius ጥንቁቀ፡ α) *exacte, accurate*, መኑ፡ ይክል፡ ነጊረ፡ ምሕረቱ፡ ጥንቁቀ፡ Sir. 18, 5; Kuf. p. 13; Hen. 72, 10. 16. 74, 12. 82, 5; Org. 2. β) *scrupulose, diligenter*: ዐቀበ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ በጥንቁቅ፡ Gad. T. H. 2) *perfectus, excellens*: ጥንቁቅ፡ በርእሱ፡ ወፍጹመ፡ ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ αὐτοτελής τε ὑπάρχων καὶ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας Cyr. c. Pall. f. 73; ኢይትኄረይዎ፡ ለጺናክሙ፡ ጥንቁቅ፤ ወግላግ፡ ዘብሕር፡ ወጽጌ፡ ዘሐይቅ፤ Enc. Teq. 6 (ni e num. 1, a interpretari malueris).

ጠንቃቂ፡ n. ag. *subtilis scrutator* vel *investigator, accurate intelligens*: vir ille erat ማእምር፡ ወጠቢብ፡ ወልብው፡ ወጠንቃቄ፡ መጻሕፍት፡ Jsp. p. 286.

ጥንቃቄ፡ subst. *subtilitas*, viri doctissimi et gnarissimi Jsp. p. 288; እምጥንቃቄ፡ ከሐከ፡ (ultra subtilitatem i. e.) *nimiâ subtilitate*, Cyr. ad Th. f. 13; በጥንቃቄ፡ *minutim, accuratissime*, ut: በጥንቃቄ፡ ንኅሥሥ፡ λεπτῶς βασανιζέσθω Cyr. c. Pall. f. 80; Lit. Orth. a) *summa et exacta diligentia, scrupulositas*: በጥንቃቄ፡ μετ' ἀκριβείας Sap. 12, 21; ይንግር፡ ድዉይ፡ ኀጣውኢሁ፡ ለካህን፡ በጥንቃቄ፡ (*scrupulose*) Kedr f. 39. b) *exacta convenientia, perfecta harmonia*: Hen. 75, 2; ፈጠረ፡ ሰማየ፡ በጥንቃቄ፡ Ssal. Reg.; ዘቀዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ጥንቃቄ፡ ያማስኑ፡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ ἀκριβὲς παραφθείροντες Cyr. c. Pall. f. 83.

ጥንቅቅና፡ subst. *exacta convenientia* vel *congruentia perfecta*: እስመ፡ ኵሉ፡ ምሳሌ፡ ዘበዝንቱ፡ (i. e. in hac re) ይደክም፡ እምጥንቅቅና፡ ወይውኅድ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97.

ጥንቃቅዓት፡ et **ጥንቃቃት፡** subst., Pl. [vid. ንቅዐት፡ et נְקִיקִים] *fissurae, scissurae, rimae*: ጥንቃቅዓት፡ ኰኵሕ፡ τρυμαλιαί Jer. 16, 16; ጥንቃቅዓት፡ ደብር፡ Or. Jon. 6 (in Ludolfi editione Psalmorum p. 328) in Mss. etiam ጥንቃቃት፡

ጥንት፡ *initium* vid. sub ወጠነ፡

ጥንትዮን፡ vid. sub ፕንትዮን፡

አጥናን፡ (v. አጥኖን፡) n. prgr. corruptum, sc. ἀτνανείν v. ἀτναΐν, cui in textu Hebr. nihil respondet: ወገብረ፡ ኀይለ፡ ዘአጥናን፡ (v. ዘአጥኖን፡) 1 Reg. 14, 48; inde variis in locis poëtarum Abyssinorum repetitur, ut: በኀይለ፡ አጥናን፤ ዘጥኣ፡ ለሰይጣን፤ ፩ቅዱስ፡ እምቅዱሳን፤ ጊዮርጊስ፡ ረባን፤ Deg.; ኀይልከ፡ (sc. Eliae Thesbitae) ኀይለ፡ አጥናን፡ Enc. Hed. 13; ኀይል፡ ዘአጥናን፡ Org. 6. — Lud. hanc vocem e rad. ضنى repetendam et (tamquam Pl. vocis ጥን፡ vel ጥንን፡ *zelus, zelotes*) latine *zelotas* exponendam esse censuit. — *Voc. Ae.*: አጥናን፡ ብ፡ ይሰኛ፡; *aliud*: አጥናን፡ መንክር፡ ዘ፡ በደላ ።

ጠነየ፡ „*investigare, scrutari* rem occultam", Lud. e Libr. Myst. affert: በአ፡ ጠነየ፡ ወኢረከበ፡. — Addubitandum videtur.

ጥንፍ፡ subst., Pl. ጥንፍ፡ [طُنُف, طُنْف *pars aedificii prominens, tectum portae superstructum*] *transtillum superimpositum, ornamentum tecti* vel *plutei instar superimpositum*: quo columnae jugumentantur: ጥንፍ፡ ψαλίδες (חֲשֻׁקִים) Ex. 27, 10. 11; ጥንፍ፡ 37, 6; ornamentum altaris Ex. 30, 4.

አጥነፈ፡ II, 1 *ornamento* ጥንፍ፡ *instruere*: Ex. 30, 4.

ጥንፍሕ፡ vel **ጥፍንሕ፡** adj. *limis oculis aspiciens, strabo*, ut videtur [coll. شَنَفَ et شَفِنَ]: ለመኑ፡ ይከውን፡ አዕይንቲሁ፡ በአምሳለ፡ ጥንፍሕ፡ (e Prov. 23, 29) II Const. Ap. 7; at ጥፍንሕ፡ III Const. Ap. 10. — *Voc. Ae.* ad Syn. habet ጥፍንቁስ፡ ዘ፡ ጭፍን፡

ጥእመ፡ inus.; **አጥአመ፡** II, 1 „*pecuniam solvere debitam* alicui, እንበለ፡ ያጥእሞሙ፡ ita ut non solveret illis (pecuniam)" Lud. affert e Mss. Colb.

I. **ጣእጥአ፡** quadrl., componendum cum وَطِئَ *conculcavit, mollem* vel *lenem reddidit, paravit.*

አጣእጥአ፡ II (etiam **አጠእጥአ፡** scriptum) 1) *bene disponere* vel *componere, ordinare, concinnare, ornare, exornare:* Deus **ያጠእጥእ፡በከመ፡ፈቀደ፡** Lit. Epiph.; Lit. 171, 3; **እንዘ፡ያጠእጥእ፡ቃለ፡** Enc. Tachs. 15; **አጣእጥኡ፡** (Imperat.) **ንብረተክሙ፡** Jsp. p. 360; Judaeis tempore Cyri **ኢተከሀሎሙ፡ያጣእጥኡ፡ሕንጻተ፡** (templi) **በእንተ፡ኅጽረተ፡እደዊሆሙ፡** Jsp. p. 330. 2) *parare, condire, temperare* cibos, potulenta: **አምያስ፡ዘአጠእጥእዎ፡** (sic) **በሶከር፡** F. M. 26, 1. (sed haec significatio nequaquam primaria est, sicut Lud. censuit):

ተጣእጥአ፡ III, 1, etiam **ተጠእጥአ፡** (ni hoc **ተጠእጥአ፡** scribere et III, 3 censere malueris) 1) *stabiliri, fundari:* **እንበለ፡አድባር፡ይጠእጥኡ፡** ἑδρασθῆναι Prov. 8, 25; Did. 30; **እምቅድመ፡ይጠእጣእ፡መሠረታተ፡አውግር፡** M. M. f. 22. 2) *bene constitui, componi, parari, ordinari:* **እምድኅረ፡ጸንዐት፡መንግሥቱ፡ወተጣእጥአ፡** (v. **ወተጠእጥአ፡**) ἡτοιμάσθη 2 Par. 12, 1. 25, 3; **ኢተጠእጥአ፡ለአግሪጳስ፡ንብረት፡** (ſeine Verhältniſſe kamen nie in Ordnung) Jsp. p. 342; reges imperio potiti **ኢይፈድዩ፡ለዘአሠነየ፡ሎሙ፡በዘመን፡ተፅናሶሙ፡ወኢይጠእጣእ፡ግብሮሙ፡** (et ubi non compositae erant res eorum) p. 320.

አስተጣእጥአ፡ IV, 1 vel **አስተጠእጥአ፡** (ni hoc IV, 3 censere malueris) *praeparare, bene* vel *eleganter disponere* et *concinnare:* **ወቀደመ፡አስተጠእጥአ፡** (sc. τὴν ἀφθαρσίαν) **ወኮነ፡ውእቱ፡ፍናተ፡ሕይወት፡ለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 49; orationem, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠን፡** c. 222).

ጥእጡእ፡ part. *bene dispositus* vel *compositus, concinnatus, rectus:* Christus **እምድኅረ፡ተንሥአ፡በሣልስት፡ዕለት፡አእኰቶ፡ለአብ፡እንዘ፡ይብል፡ዘአምላክ፡ቃል፡ጥእጡእ፡ከመዝ፡** Kid. f. 14; ptochotrophum constituant **ብእሴ፡በሕታዌ፡ፍሉጠ፡እምሕዝብ፡ዘቦቱ፡ልሳነ፡ጥእጡእ፡ወዘፍኖቱ፡ርቱዕ፡** F. N. 17. — Adv. **ጥእጡእ፡** *composite, ordinate, modeste:* **አንስት፡ይሰርገዋ፡ጥእጡአ፡በዘይደሉ፡ሰርጐ፡ትሕትና፡** Kid. f. 24. — *Voc. Ae.:* **ጥእጡእ፡ዘ፡ጽፉፍ፡**

ጥእጣኤ፡ subst. *dispositio bona, concinnitas, ordo:* quidquid diximus, **ዘእንበለ፡ዕቅፍት፡ውእቱ፡ወበጥእጣኤ፡** σοφῶς τε καὶ ἐπιστημόνως ἔχων Cyr. c. Pall. f. 68; **እግዚእ፡ዘሥራዕከ፡ኵሎ፡በሥርዐት፡ወበመንክር፡ጥእጣኤ፡ኀለይከ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 15.

ጥእጥና፡ subst. vivendi *ratio composita* vel *recta, modestia:* viduae vivant **በጽሙና፡ወጥእጥና፡** Kid. f. 20.

አጣእጣኢ፡ n. ag. *dispositor, compositor:* Spiritus S. **አጣእጣኢሆሙ፡ለፍጡራን፡** (secundum Ps. 103, 31: **ትፌኑ፡መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ፡**) M. M. f. 64.

መጣእጥኢ፡ part. c. term. adj. 1) *concinnator* „qui alqd elegans et jucundum reddit“, Lud. ex Org. 2) *conditor* ciborum, Lud. sine auct.

II. **ጣእጥአ፡** vel **ጣዕጥዐ፡** quadrl. inus., cui cfr. זָעֲזַע صَعْصَعَ زَعْزَعَ دَعْدَعَ زَازَا.

አንጣእጥአ፡ V *commoveri, terreficri,* 4 Esr. 5, 15.

ጠለለ፡ inus., quod cum טלל طَلَّ potius, quam cum דלל دَلَّ (Hupfeld exerc. Ae. p. 26) componendum videtur.

አንጠለለ፡ V *laxum dependere, laxari,* Ex. 36, 29.

ጠልዐ፡ inus., propagatum e טול (ܛܘܠ) طال *longum, extensum esse.*

አንጠልዐ፡ V 1) *extendere, expandere:* **ለፀጋም፡ወለየማን፡አንጠልዒ፡** ἐκπέτασον Jes. 54, 3; **አርሒቢ፡መታክሊኪ፡ወአንጠልዒ፡ደባትሪኪ፡** (o filia Sion) Sx. Mag. 22. 2) in specie: *veli instar expandere* alqd, Ps. 104, 37; **አንጠልዐ፡ውስተ፡ገጽየ፡ጽልመተ፡** Job 19, 8; **መንጦላዕት፡እለ፡ያንጠልዑ፡ለአብ፡ዘኢያስተርኢ፡** Kedr f. 21; Inf. verb. **አንጠልዖ፡** G. T. H. 3) *velo obtendere, velare, operire velo* alqd vel alqm: **ሶበ፡ርእዮ፡አቡሁ፡አንጠልዐ፡ገጸ፡እምኔሁ፡ወይቤሎ፡ረሐቅ፡እምኔየ፡** Jsp. p. 337. — *Voc. Ae.:* **አንጠልዐ፡ዘ፡ጋረደ፡ዝቅ፡አሰፕሂ፡** (v. **አስጥሂ፡**) **ይ፡**

ተንጠልዐ፡ V Pass. 1) *extendi, expandi:* **ሶበ፡ተንጠልዐ፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡በስፍሐተ፡እእዳው፡ወተለክአ፡አእጋር፡** M. M. f. 102. 2) in specie: *veli instar expandi,* Lit. 172, 1; Lit. Sar.; **ተንጦልዐ፡ኀጢአትየ፡ማእከሌየ፡ወማእከለ፡እግዚ"፡** Org. 1. 3) *velo operiri:* **በመብረቀ፡ስብሐት፡ተገልበበ፡ወበደመና፡እሳት፡ተንጠልዐ፡** M. M. f. 116.

እንጡሉዕ፡ part. *velo obtentus, velatus:* Trinitatis personae **እንጡሉዓን፡በመብረቀ፡ስብሐት፡ወግልቡባን፡በነደ፡እሳት፡** M. M. f. 40; Deus **እንጡሉዕ፡በደመና፡እሳት፡** f. 197.

እንጡላዔ፡ subst. (n. act.) *veli obtentus* vel *velatio,* Org. 2; **ክዱናን፡በስዋሬ፤ኅቡአን፡በእንጡላዔ፡** M. M. f. 27.

መንጦላዕት፡ subst., m. et f., Pl. **መንጠዋልዕ፡** (passim **መንጦዋልዕ፡** scriptum; sec. Lud. etiam **መንጠዋልዕት፡**) 1) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 26, 31—37. 35, 11. 37, 3. 5; Lev. 4, 6. 17. 16, 2. 12. 15. 21, 23. 24, 3; 3 Reg. 6, 33; **መንጦላዕተ፡አንቀጸ፡ቤት፡** Sir. 50, 5; Matth. 27, 51; Hebr. 6, 19; **ውሳጤ፡መንጦላዕት፡** penetrale veli seu adytum Org. 7; **መንጠዋልዕ፡** ecclesiae, Lit. 164, 4; Gad. T. H.; ἱστία in C Ex. 27, 9—15 (pro **ምንጻፍ፡**). 2) locus velo praetento separatus a) *tentorium,* σκηνή Ps. 30, 26. b) *thalamus,* παστός Joel 2, 16; celebraverunt nuptias **ወአብእዎሙ፡ውስተ፡መንጦላዕት፡ወዐጸዉ፡ኆኅተ፡** Vit. Joh. Camae. c) *cella, cubiculum:* **መንጠዋልዕ፡** (v. **መንጦዋልዕ፡**) παστοφόρια 1 Par. 23, 28; **ቤተ፡መንጠዋልዕ፡** 2 Par. 31, 11; 1 Par. 26, 16. 3) *quidquid obducitur* vel *inducitur* rei (Ueberzug): **መንጠዋልዕ፡ዘወርቅ፡** 3 Reg. 6, 32. 4) *tegumentum,* ἐπικαλύμματα Ex. 26, 14. 5) *tapetum, stragulum:* παραπετάσματα Am. 2, 8. — *Voc. Ae.:* **መንጦላዕት፡ዘ፡መጋረጃ፡**

ጠመ፡ I, 1 [amh. **ጠመ፡**, **ጠመጠመ፡**; etiam Aethiopice **ጠመ፡** occurrit 4 Reg. 2, 8 var.] 1) *convolvere, complicare:* **ትጠውሞሙ፡** ἑλίξεις Hebr. 1, 12; **ነሥአ፡ሐሜላቶ፡ወጠማ፡** (v. **ወጠማ፡**) εἴλησε 4 Reg. 2, 8; Deg. 2) ut videtur *obturare, obstruere:* **ይጠውሞ፡** (var. pro **ይመይጦሙ፡** ἀποτρέπει) **ቃሎሙ፡** Sir. 20, 29.

ተጠውመ፡ III, 1 *convolvi, complicari:* **ይጠወም፡ሰማይ፡ከመ፡መጽሐፍ፡** ἑλιγήσεται Jes. 34, 4; **ሰማይ፡ተጠውመ፡** (sc. **ተጠወመ፡**) **ከመ፡ክርታስ፡** Apoc. 6, 14; Hen. 90, 28. a) *duplicari:* **ወእመት፡ይጠወም፡ውስተ፡ገጽ፡ትሑ፡** πῆχυς

ἐπισυναγόμενος Hez. 40, 12. b) c. ርብዕ፡ *quadruplicari* vel *quadrari*: መቅደሱ፡ ዘይጠወም፡ ርብዕ፡ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα Hez. 41, 21. — *Voc. Ae.*: ተላወየ፡ ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ ።

ጥዉም፡ part. *convolutus*, Lud. sine auct.

ጥውመት፡ n. act. *complicatio*, Lud. sine auct.

ጣዎስ፡ subst., m., ταώς [ܛܐܘܣ טָוָס طاوُس] *pavo*, Sx. Haml. 10; ዖፈ፡ ጣዎስ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 32; ጸጕረ፡ ጣዎስ፡ *pennae pavoninae* Const. Ap. 52.

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጦቀ፡ I, 1 [צוק עוק ضاق ܥܩ ዐጠቀ፡ ጸዐቀ፡ ጠዐቀ፡] 1) *angustum, coarctatum esse*: ትጠውቅ፡ ነፍስየ፡ (var. pro ትጠወቅ፡) Job 10, 1; ልብየኒ፡ ይጠውቀኒ፡ (v. ይጠወቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *coangustare, comprimere*: እጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ (var. pro አጠውቃ፡) Job 13, 14; vid. 1 Cor. 9, 27 ant.

አጠቀ፡ et አጥወቀ፡ II, 1, Imprf. ያጠውቅ፡, Subj. ያጥቅ፡, rarius ያጥውቅ፡, 1) *coangustare, coarctare, comprimere*: ሐዘን፡ ታጠውቆ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Herm. p. 39; አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ Job 13, 14; ያጠውቁ፡ አፉሆሙ፡ በእደዊሆሙ፡ Job 29, 9; Luc. 8, 14; ዘአጠቆ፡ ጋኔን፡ Kid. f. 23. a) *comprimendo interficere* (erdrücken): አጠቅዎ፡ 4 Reg. 7, 17. b) *premendo attollere et subvertere* (umdrücken), columnas Jud. 16, 30. c) *in angustias compellere, angere*: ግርማከ፡ ኢያጥውቀኒ፡ v. ኢያጥቀኒ፡ Job 13, 21. d) *urgere, acriter impellere* (drängen): ርእየ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ያጠውቅዎ፡ (v. አጥወቅዎ፡) ἐπείγουσιν Dan. ap. 13, 30. 2) *premere, opprimere, vexare, affligere* (bedrücken, bedrängen), θλίβειν, ἐκθλίβειν Ex. 22, 20. 24; Lev. 25, 43. 46; Jos. 19, 47; Jud. 1, 34. 10, 8; Mich. 7, 2; Hez. 34, 21; ኢታጥቅ፡ v. ኢታጥውቅ፡ ልበከ፡ Sir. 30, 21; Hen. 89, 15; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 8, 13; ለነ፡ ያጠውቁነ፡ Clem. f. 200; serva me እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡ Org. 1.

አጠወቀ፡ II, 2 *comprimere, premere, affligere*, Hen. 89, 15 var.; እለ፡ ያጤውቁክሙ፡ Phlx. 66.

ተጠውቀ፡ III, 1 1) *coarctari, coangustari, comprimi, in angustias compelli, affligi*: ትጠወቅ፡ ነፍስየ፡ Job 10, 1; λυπεῖται Thren. 1, 22; ይጠወቅ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57. 2) Refl. et Recipr. a) *se premere ad* alqd vel *apprimere*: ተጠውቀት፡ በጸቁን፡ Num. 22, 25. b) *se invicem coarctare* vel *premere*: ኢይጠወቅ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Sir. 16, 28; Luc. 8, 45. — *Voc. Ae.*: ተጠውቀ፡ ዘ፡ ተጠበበቀ ።

ተጠወቀ፡ III, 2 *angustiis premi, in angustias compelli, opprimi*: ተጠወቀ፡ Phlx. 71; ἐθλίβετο concupiscentiâ 2 Reg. 13, 2.

ጥዉቅ፡ part. 1) *angustiis pressus* vel *circumventus, afflictus, oppressus*: ዕደው፡ ጥዉቃን፡ τεθλιμμένοι Jes. 28, 14; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ጥዉቃነ፡ ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138; ከነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲ፡ Phlx. 47; ዛቲ፡ ነፍስ፡ ሕምምት፡ ወጥውቅት፡ M. F. 2) „*arduus, difficilis*, de sermone: ጥውቅት፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡ arduum est interpretatu", Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ ።

ጥውቀት፡ n. act. vel subst. *angustiae, afflictatio*: Phlx. 4; በእንተ፡ ጥውቀት፡ ዘይመጽእ፡ ላዕሌሁ፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Phlx. 5; ከሠተ፡ ሎቱ፡ ግብረ፡ ጥውቀቱ፡ Phlx. 104.

ጥዋቄ፡ subst. *coarctatio, angustiae* quibus quis premitur: si quis perseverat ውስተ፡ ተቃትሎ፡ ምስለ፡ ጥዋቄሁ፡ (licet angustiis pressus sit) Phlx. 72.

ጥውቅና፡ subst., id., Lud. e Ssal. Req.

ጠውቀየ፡ inus., propagatum a ጦቀ፡

ተጠዋቀየ፡ III, 3 *sese coarctando opprimere*: ይጠዋቀዩ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57 var.

ጦዐ፡ I, 1 [significatio prima in *contorquendo* fuisse videtur; vic. ጠወየ፡; cfr. etiam ቈቀየ፡ a קָוָה] 1) *nimis restrictum* i. e. *parcum esse, avare invidere* alicui alqd: ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቄቁ፡ Sir. 11, 18; 2 Cor. 9, 6; c. ለ፡ pers.: ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፤ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸገብ፡ Sir. 14, 5; እልቦቱ፡ ዘየአክሎ፡ ለዘይጠውዕ፡ ለነፍሱ፡ (v. በነፍሱ፡, v. ነፍሱ፡) 14, 6; c. Acc. rei: ዐይኑ፡ ለሐማዒ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡ φθονερὸς ἐπ᾽ ἄρτῳ 14, 10. 2) *parce facere* vel *referre*: ዘጠዊዖ፡ ይዘርዖ፡ ለዝንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውዖ፡ ሎቱኒ፡ ማእረር፡ 2 Cor. 9, 6. — *Voc. Ae.*: ጠዊዖ፡ ዘ፡ አሳንሶ፡ ወዐ፡ ዘ፡ በንፍገት፡; *Rad. Abb.*: ጦዐ፡ ዘ፡ ሳሳ ።

ጠዋዒ፡ n. ag. *parcus, avarus, invidus*: እኩይ፡ ዐይኑ፡ ጠዋዒ፡ βασκαίνων Sir. 14, 8; ብእሲ፡ ጠዋዒ፡ (v. ጠዋይ፡) βάσκανος Sir. 14, 3. — *Voc. Ae.*: ጠዋዒ፡ ዘ፡ ቃቃታኛ ።

ጠወየ፡ I, 1 [Lud. exhibet ጠውየ፡; طوى *complicuit, in se convolvit*, טָוָה *nevit*] 1) *contortum, tortuosum, sinuosum, inflexum, perversum esse*: ትስሕክ፡ እምሦክ፡ ወእሜክላ፡ ወትጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡ M. M. f. 198; ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡ Ps. 17, 29; Did. 10; ልብየ፡ ይጠውየኒ፡ (v. pro ይጠውቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *detorquere, retorquere, inflectere, pervertere*: ይጠውይዋ፡ ለጽድቅ፡ (v. ጠወይዋ፡ ለጻድቅ፡) Jes. 29, 21; ይጠውይዎ፡ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; እጠዊ፡ ኀሊናሆሙ፡ Macc. f. 22.

አጥወየ፡ II, 1 *con-, re-, detorquere, incurvare, inflectere, pervertere*: ዘእግዚ"፡ አጥወዮ፡ διαστρέψῃ Koh. 7, 14; ዘያጠዊ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 14, 2; Jes. 29, 21 var. (sec. Lud.); ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረባዊ፡ ያጠውያ፡ ለመንፈስ፡ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος Sir. 43, 17; M. M. f. 265 (vid. sub ምርያ፡ c. 169).

ተጠውየ፡ III, 1 1) *distorqueri*: እስከ፡ ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Mag. 17 (vid. sub መቅዐን፡ c. 456). 2) se contortum praebere i. e. *perverse agere*: ዘይጸልእ፡ ተጠውዮ፡ (v. ተጣውዮ፡) ይከውን፡ ውኩለ፡ Prov. 11, 15 var.

ተጣውየ፡ III, 3 *perverse agere* cum alqo, Prov. 11, 15 var.

ጥዋይ፡ vel ጠዋይ፡ subst. *tormen*, στρόφος Sir. 34, 20.

ጠዋይ፡ adj., m. et f., *curvus, incurvus, tortus, tortuosus, sinuosus, inflexus, pravus, perversus*, physice: ቀስት፡ ጠዋይ፡ Hos. 7, 16; Ps. 77, 63; ዕፅ፡ ጽኑዕ፡ ወጠዋይ፡ σκολιόν Sap. 13, 13; እርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Koh. 1, 15; ጠዋይ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘየሐውሩ፡ Jes. 59, 8; ለሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብእሰ፡ Jer. 18, 15; Prov. 11, 20. 28, 18;

Did. 10; ፍናው፡ ጠዋያት፡ Prov. 8, 13. 4, 27; Clem. f. 154; ቈላት፡ ዕሙቃት፡ ወጠዋያት፡ Hen. 24, 2; አእባን፡ ጠዋያት፡ Hen. 54, 5. 10, 5: ethice: homo στρεβλός Ps. 17, 29; σκολιός Prov. 16, 26; እፌኑ፡ ሎቱ፡ ጠዋያነ፡ ወይጠውይዎ፡ κλίνοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; ጠዋያነ፡ ሃይማኖት፡ Lud. e Syn.; ብእሲ፡ ጠዋይ፡ (v. pro ጠዋዒ፡ βάσκανος) Sir. 14, 3; ልብ፡ ጠዋይ፡ Ps. 100, 5; ጠዋይ፡ ኀሊና፡ σκολιοί λογισμοί Sap. 1, 3; ግብር፡ ጠዋይ፡ (opp. ርቱዕ፡) Kuf. 35; ነገር፡ ጠዋይ፡ Act. 20, 30. a) neutr.: *pravum, perversum:* ይነብብ፡ አፉከ፡ ጠዋየ፡ σκολιά Prov. 23, 33. 2, 12 var.; σκολιόν Prov. 8, 8. b) adv. *prave, torte, dolose:* ጠዋየ፡ የሐውር፡ δολίως πορεύσεται Jer. 9, 4. — Vid. scholion ad ቈቁይ፡

ጥውየት፡ n. act. 1) *incurvatio, curvatura, inflexio:* የውጣ፡ Graecorum scribitur ductu recto (sicut numerus ፲) ዘእንበለ፡ ጥውየት፡ M. M. f. 246; Lud. e Mss. Colb. 2) ethice: *perversitas, pravitas, falsitas,* ምንት፡ ርኢከ፡ በላዕሌየ፡ ጥውየተ፡ Kuf. 35; በከመ፡ ጥውየተ፡ ልበሙ፡ ይሜህሩ፡ ቢጾሙ፡ Macc. f. 20; ጥውየት፡ Judae Ischariotae (opp. ርትዐት፡ ልበሙ፡ ለሐዋርያት፡) F. N. 10, 6; Deus ራትዕ፡ ዘእንበለ፡ ጥውየት፡ Lit. Epiph.; ስምዐ፡ ኮኑ፡ ሎቱ፡ አኮ፡ በጥውየት፡ F. M. 25, 3.

ጥውዩ፡ subst. *opus tortile:* ፪ ክበበ፡ ጥውዩ፡ ἀσπιδίσκας Ex. 36, 23. 26; in C Ex. 28, 25 sec. Hebr.

መጥወይ፡ subst. *instrumentum torquendi, equuleus* [vid. etiam መጥመይ፡]: ኵነኔ፡ በመጥወይ፡ ወበመጥባሕት፡ Sx. Genb. 3; እንዘ፡ ውእቱ፡ ሀሎ፡ በመጥወይ፡ ቀሡለ፤ (v. ስቁለ፤) ሰበ፡ ቀሠፍዎ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽለ፤ እስከ፡ ተዋደቀ፡ በበክፍል፡ ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

መጥወዪ፡ adj. rel. *torquendo* vel *distorquendo inserviens:* መጥወዪ፡ ክሳድ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ጡጥ፡ subst. [طوط] *gossipium:* ጡጥ፡ ርስሕት፡ አው፡ ሠናይት፡ Phlx. 236. — Alia nominis forma est ጥጥ፡, q. v.

ጥዕመ፡, rarius ጠዐመ፡ (ut Hebr. 6, 5 rom.) I, 1 [ܛܥܶܡ, טָעַם, طعم] Subj. ይጥዐም፡, raro ይጥዕም፡ (ut Hebr. 2, 9), Imprt. ጠዐም፡, Inf. ጥዒም፡ 1) *gustare,* sive *gustu explorare,* sive *libare, delibare,* c. Acc.: 1 Reg. 14, 24. 29. 43; 2 Reg. 3, 35; 4 Reg. 7, 2. 19; ይጥዕም፡ ጕርዒ፡ እክለ፡ Job 12, 11. 34, 3; ኢይክል፡ ጥዒመ፡ መብልዐ፡ 33, 20; 4 Esr. 3, 25; ኢጥዕምዎ፡ ለሞት፡ 4, 30; Col. 2, 21; Matth. 16, 28; Joh. 8, 52; Hebr. 2, 9. 6, 5; ሰበ፡ ጥዕማ፡ (ለኀጠት፡ ስናፔ፡) ብእሲ፡ Did. 14; c. እምነ፡ partit.: ኢይጥዕም፡ እምብዕሉ፡ Job 20, 18; omisso Obj.: 2 Reg. 19, 35; ዘእንበለ፡ እጥዐም፡ (sc. እክለ፡) Tob. 2, 4; Matth. 27, 34; Joh. 2, 9; እመበ፡ ዘጥዕመ፡ ወኢውኅጠ፡ Clem. f. 256; seq. ከመ፡ et verbo: ጥዐመት፡ ከመ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; Ps. 33, 9; 1 Petr. 2, 3. 2) *sapere, sapidum, jucundum, suavem, dulcem esse* vel *fieri:* አልቦ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ዐቂበ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ" γλυκύτερον Sir. 23, 27; ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ 24, 15; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20. 11, 3; ቦ፡ እክል፡ ዘይጥዕም፡ እምእክል፡ κάλλιον 36, 23; ይጥዐም፡ 39, 14; Ps. 18, 11, Jud. 14, 18; አኮኑ፡ በዕፅ፡ ጥዕመ፡ ማይ፡ ἐγλυκάνθη Sir. 38, 5; Lit. 171, 4; c. pron. suff., *alicui:* ጥዕሞሙ፡ እክል፡ ἡδύνθη αὐτοῖς Job 24, 5; ጥዕመቶ፡ እኪት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ 20, 12; ለብእሲ፡ ዘማዊ፡ ኵሉ፡ እክል፡ ይጥዕሞ፡ Sir. 23, 17; ጥዕመኒ፡ ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ይጥዕሞሙ፡ ንዋም፡ Chr. ho. 24. — *Voc. Ae.:* ጥዕመ፡ ዘ፡ ቀመሰ።

አጥዐመ፡ II, 1 1) *gustandum* vel *fruendum dare* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ፡ pers. vel c. dupl. Acc.: Gen. 43, 23; አጥዐመ፡ ሥጋ፡ ለአኅው፡ Phlx. 243; ὁ λόγος συνῆψεν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον ወአጥዐሞ፡ ሞተ፡ (ut quidam docent) Cyr. f. 74; እግዚ" አጥዐሞሙ፡ በከመ፡ አጥዐሙ፡ ለሰብእ፡ ረኃበ፡ Jsp. p. 368. 2) *sapidum, suave, dulce, jucundum reddere* alqd: sal ዘአጥዐሞ፡ ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; አጥዕሙ፡ መዐዛክሙ፡ Sir. 39, 14; ለዐይንከሰ፡ (coram te) ያጥዕም፡ ለከ፡ አፉሁ፡ (Acc.) Sir. 27, 23 var.; አጥዕማ፡ (Imprt.) ለማሕሌትየ፡ ውስተ፡ አፈ፡ ኵሉ፡ ዕድው፡ Sx. Tachs. 5.

አስተጠዐመ፡ IV, 1 et **አስተጣዐመ፡** IV, 3 1) *dulce, suave, jucundum reddere* alicui alqd, *condire* cibos: Ps. 54, 15; በከናፍሪሁ፡ ያስተጥዕም፡ (v. "ጣዕም፡) ለከ፡ ቃሉ፡ Sir. 12, 16; እመ፡ አስተጠዐምከ፡ ሎቱ፡ (peccatori) ምግባሮ፡ ቀትልከ፡ ለእኁከ፡ Did. 6; እንዘ፡ ያስተጥዕም፡ Clem. f. 179; ኢናስተጣዕም፡ ለከርሥነ፡ አላ፡ ናስተጣዕም፡ ትምህርተ፡ መንፈሳዌ፡ Hom. Greg. 2) *dulce praedicare* alqd i. e. *jucunditatem* vel *suavitatem* rei *laudare* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ pers.: fructus arboris ዘአስተጠዐመ፡ ላቲ፡ (ሰይጣን፡) Clem. f. 6. 226; ሥጋ፡ ያስተጥዕም፡ ለነፍስ፡ ምግባሪተ፡ ሕሡመ፡ Jsp. p. 381; Herodes coepit ይተሐት፡ ላቲ፡ (sc. Mariae uxori) ወያስተጥዕም፡ ክብራ፡ ወፍቅራ፡ በአፉሁ፡ Jsp. p. 326. 3) *jucunditatem, voluptatem praebere* alicui: ሰይጣን፡ ያስተጥዕም፡ ሎሙ፡ በኅጸጥ፡ ወይኄንን፡ ሎሙ፡ በብዙኅ፡ Clem. f. 219.

ጥዑም፡ part. *sapidus, gustu jucundus, dulcis, suavis:* ፍት፡ ጥዑም፡ μεθ' ἡδονῆς Prov. 17, 1; γλυκύς Prov. 27, 7; Jud. 14, 14; Jes. 5, 20; መዓር፡ ጥዑም፡ Hez. 3, 3; Sir. 49, 1; Ps. 118, 103; Apoc. 10, 9; Jac. 3, 11; crebro de aqua viva et dulci: ማይ፡ ጥዑም፡ Gen. 21, 19. 26, 19; Lev. 14, 5. 7; ማየ፡ ጥዑም፡ Lev. 14, 50—52; Num. 5, 17; ማይ፡ ዘጥዑም፡ መሪረ፡ ይከውን፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 3, 13; መባልዕት፡ ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae, sapores* 2 Par. 9, 24; ብልዑ፡ ወስትዩ፡ ጥዑማተ፡ γλυκάσματα 2 Esr. 18, 10; de aliis rebus variis, ut: somno Koh. 5, 11; unguento Koh. 10, 1; luce Koh. 11, 7; ልሳን፡ ጥዑም፡ λάρυγξ γλυκύς, አፍ፡ ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5. 40, 21; ጥዑም፡ ነገር፡ Job 6, 6; cantus ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ጥበብ፡ ለሰሚዕ፡ ጥዑም፡ Clem. f. 175; καίριος Prov. 15, 23; χρηστός 1 Petr. 2, 3 rom.; ጥዑማን፡ ዜና፡ ወዝክር፡ Enc. Masc. 12. — Adv. ጥዑመ፡ *jucunde, suaviter,* Lud.

ጣዕም፡ subst., m. et f., Pl. ጣዕማት፡ 1) *gustus, sapor:* Ex. 16, 31; Num. 11, 8; Job 6, 6; Jer. 31, 11; ጕርዒ፡ ይፈልጥ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡ Sir. 36, 24; 4 Esr. 4, 48; ፍሬያት፡ ዘበበጣዕሙ፡ Clem. f. 171. a) *sapor jucundus:* monachi ኢይብልዑ፡ ለጣዕም፡ F. N. 10; Lit. 158, 4. b) *sapor* i. e. *judicium:* አንከረ፡ ንጉሥ፡ እምጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. 8. c) gustus quatenus ad cultum habitumve refertur (*ratio, ingenium, studium*): ይደሉ፡ ለለ፩ከመ፡ ይልበስ፡ በሬቃዱ፡ በጣዕመ፡ ዘመኑ፡ (sich nach Belieben nach dem Geschmack der Zeit zu kleiden) F. N. 23. 2) *dulcedo, suavitas, lepor:* እንዘ፡ ያአምሩ፡ ጣዕሞ፡ ለዓለም፡ ወምረራ፡ ለሞት፡ Macc. f. 19; ጣዕመ፡ ነገሩ፡ sc. seductoris Jsp. p. 307; ሚእሚአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ነገሩ፡ Kbr. Nag. n. 22; ሚአሚአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; ሚእሚአ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20. 3) *jucunditas,*

deliciae, voluptas, cupediae: መንኑ፡ ፍትወታተ፡ ወጣዕመ፡ ዝንለም፡ Clem. f. 153. 170; ከመ፡ ይጹም፡ እምእሉን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; ተሰጥዎ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ እንስሳዊት፡ F. M. 17, 4; ናሁ፡ በላዕኩ፡ ኵሎ፡ ጣዕማተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይጥዕም፡ እምኒ፡ ጥዒና፡ Fal. f. 65.

ጥዕመት፡ n. act. 1) *gustatus, sapor:* ወሀበቶ፡ ፍተታተ፡ በረከት፡ እምኒ፡ አውሎግያ፡ ወሰበ፡ በልዐ፡ ከነ፡ ጥዕመታ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መዓር፡ Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo*, Lud. sine auct.

ጠዐቀ፡ I, 1 [vid. ጸዐቀ፡, ጠቀ፡, ዐጠቀ፡] *circumcludere, circumplecti:* terra dehiscens corpus Adami recepit ወአሚሃ፡ ተላጸቀት፡ በበይናቲሃ፡ ወጠዐቀቶ፡ ለሥጋ፡ አዳም፡ እምድኅረ፡ ወረደ፡ Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad መቅዐን፡ c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አጣዕዋ፡ [vic. videtur ጠበወ፡] *pullus* (lactens): ጣዕዋ፡ ላህም፡ ወፈረስ፡ ወአድግ፡ ወገመል፡ F. N. 40; ጣዕዋ፡ ከርከንድ፡ Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula:* ላህም፡ ጣዕዋ፡ Ps. 68, 36; ጣዕዋ፡ ላህም፡ 2 Par. 13, 9; ላህም፡ ጣዕዋ፡ ፯ 29, 31; ጣዕዋ፡ አልህምት፡ Kuf. 7; ጣዕዋ፡ ዘ፫ ዓመት፡ Kuf. 14; ከመ፡ ጣዕዋ፡ ዘተፈትሐ፡ እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; ጣዕዋ፡ አንስቲያዊት፡ 85, 3; እልኩ፡ ጣዕዋ፡ 86, 3; አጣዕዋ፡ 86, 2. b) *agnus, agna:* ኢታብስል፡ ጣዕዋ፡ በሐሊበ፡ እሙ፡ ἄρνα Ex. 23, 19; Jesus በግዕ፡ ንጹሕ፡ ወልደ፡ ቅድስት፡ ጣዕዋ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ጣዕዋ፡ ዘ፡ እምበሳ፡; *aliud:* እምበሳ፡ ዘላህም፡; *aliud:* እምበሳ፡ ሐራጊት፡

ጠዐወ፡ inus. i. q. טָעָה תָּעָה ܛܥܳܐ طَغَا et طَغَى *errare,* in specie ܛܥܳܐ *ad idolorum cultum aberrare.*

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጣዖታት፡ טַעֲוָא טָעוּת טָעוּ *error, idolum,* طَاغُوتٌ] *error in rebus ad religionem pertinentibus,* i. e. a) *defectio* a Deo vero: ጸንዑ፡ በጣዖቶሙ፡ ἀποστροφαῖς Jer. 5, 6. b) *prava superstitio* vel *religio:* ኵሉ፡ ዘዘከርነ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 179; ሰብአ፡ ሐራስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ f. 219. c) concr.: *idolum, idola,* Sx. Sen. 12; ጣዖት፡ εἴδωλα Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; ገብረ፡ ጣዖተ፡ Kuf. 11; እሉ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; ያነብሩ፡ ጣዖተ፡ Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; ድኩም፡ ወጽኑስ፡ ጣዖተ፡ ዝንለም፡ στοιχεῖα Gal. 4, 9; ጣዖታት፡ Sx. Hed. 22; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum* vel *delubrum*): ኀበ፡ ይነብር፡ ጣዖትክሙ፡ (v. ጥዖትክሙ፡ in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμοί Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዐወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere:* Mal. 2, 11 var.; ዘያጥዑ፡ Clem. f. 82; ዘያሰግል፡ ወያጥዑ፡ f. 226; አጥዕዎ፡ *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዐወ፡ II quadrl. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae genera sectari:* እለ፡ ያጣዕዉ፡ በከርሥ፡ ἐγγαστρίμυθοι 2 Par. 33, 6; እለ፡ ይትሜረዩ፡ ወእለ፡ ያሰግሉ፡ ወእለ፡ ያጣዕዉ፡ (sequuntur XVII superstitionis genera) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere:* አጣዐወ፡ ወአምለከ፡ አማልክተ፡ ነኪር፡ Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16; Inf. አጣዕዎ፡ *idololatria* Gal. 5, 20; magia ይመርሕ፡ ውስተ፡ አጣዕዎ፡ Did. 35; ኢታስግሉ፡ ወኢታጣዕዉ፡ ibid.

ጠንዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus:* ጠንውያን፡ (et ማርያን፡) Clem. f. 179.

መጣዕው፡ part. *idolorum cultor,* Pl. መጣዕዋን፡ Did. ed. Platt p. 103.

መጥዐዊ፡ (II, 1) et **መጣዓዊ፡** (quadrl. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra:* መጥዐዊ፡ F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; መጥዐውያን፡ Did. 13; F. M. 5, 2; መጣዓውያን፡ Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕየ፡ I, 1 [an componendum cum ጽሕወ፡, deinde etiam cum صَحَّ?] Perf. ጥዒከ፡ et ጠዐይከ፡, Imprf. ይጥዒ፡ sed etiam ይጤዒ፡ (sicut ይሬኢ፡, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. ይጥዐይ፡ 1) *sanum esse,* a) *bene valere:* ጣዕዮ፡ (Inf.; exspectaveris ጥዕዮ፡) ነፍስ፡ Sir. 30, 16. b) *belle* vel *bene se habere,* de animatis et inanimatis: ለጥዕዮ፡ ከመ፡ ይጥዐይ፡ ኵሉ፡ ዘይሠርጽ፡ ወይልህቅ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. p. 8; de rebus publicis: ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Maccabaei) ወጥዕዩ፡ Jsp. p. 298. c) *salubrem esse:* ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse:* ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንዘ፡ ትጤዒ፡ ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, convalescere:* ኢይጥዒ፡ ቍስልየ፡ Job 16, 6; Joh. 11, 12; እስከ፡ ይጥዒ፡ ወይትፈወስ፡ Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; ከመ፡ ይጥዐይ፡ Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; ጥዕየ፡ እምሕማሙ፡ Jsp. p. 286; ሰበ፡ ትጥዒ፡ እምሕማምከ፡ Chr. Ta. 17; እመ፡ ጥዕየ፡ እምደዌሁ፡ F. M. 26, 5; etiam *recreari,* ut: ኢጥዒኩ፡ (v. ኢጠዐይኩ፡) ንዋመ፡ (i. q. ኢኖምኩ፡ ጥዑየ፡) Rel. Bar.

አጥዐየ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: ሕጸጸ፡ ቅንአት፡ ያጥዒ፡ ሥጋ፡ Fal. f. 69; እግዚ" ያጥዒክሙ፡ ነፍሰክሙ፡ 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: ሐመረ፡ ንግድትየ፡ አጥዒ፡ Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, laetum reddere* vel *servare* animum: ፍትወት፡ ኄራን፡ ያጥዒ፡ ነፍስ፡ ἡδύνουσι Prov. 13, 19; እሳተ፡ መለኮት፡ ዘይቄድስ፡ ነፍሰ፡ ወያጥዒ፡ ሥቁ፡ III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi:* Christus መንፈሰ፡ ወሥጋ፡ (aegroti) ፍጹመ፡ አጥዐየ፡ Clem. f. 233; አጥዐየ፡ መፃጉዐ፡ Genz. f. 72; ሩፋኤል፡ ይፌውስ፡ ሕማመ፡ ወያጥዒ፡ ቍስለ፡ Sx. Pag. 3; ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; ዝንቱ፡ ደዌ፡ ይከውን፡ ዕጹበ፡ ፈውሰቱ፡ ወአጥዕዮቱ፡ F. M. 3, 7.

ጥዑይ፡ part., f. ጥዒት፡, *sanus, valens, validus:* ነዳይ፡ ጥዑይ፡ Sir. 30, 14; ጥዑያን፡ Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; ጥዑየ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡ Sir. 30, 15; ዘበዐቅሙ፡ ይበልዕ፡ ጥዑይ፡ ነፍሱ፡ 37, 31; አዕይንት፡ ጥዑያት፡ Chr. Ta. 17; ጥዒት፡ v. ጥዒታ፡ εὐρώστως Sap. 8, 1; ውሉድ፡ እለ፡ ተወልዱ፡ ጥዑያኒሆሙ፡ F. M. 27, 2. a) *saluber:* ጥዑይ፡ ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας Sir. 34, 20; adv. ጥዑየ፡ *salubriter:* ኖመ፡ ጥዑየ፡ ወሰከበ፡ ሐዋዘ፡ Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus:* ὁλόκληρος Jac. 1, 4; ወከኑ፡ አይሁድ፡ እምውእቱ፡ ጊዜ፡ በጻጎና፡ ጥዑያነ፡ Jsp. p. 279. 338.

ጥዒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo:* F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; እምቅድመ፡ ይርኩብ፡ (recuperare) ፍጹሜ፡ ጥዒና፡ Chr. Ta. 24; ዕቀበ፡ በሰላም፡ ወበጥዒና፡ Lit. 164, 3; Fal. f. 65

(vid. sub ጣዕም፡). 2) *salus*, *prosperitas*, *incrementum laetum*: ሠረቀ፡ ፀሓይ፡ ላዕሌሆሙ፡ ለጥዒና፡ Kuf. p. 8; ለጥዒና፡ አዝማድየ፡ Jsp. p. 278; reipublicae, Jsp. p. 294.

ጥዕየት፡ n. act. *sanatio*: Lud. e Mss. Colb.

መጥዕይ፡ part., f. **መጥዒት፡** *sanator*, *medicus*, Lud. sine auct.

መጥዐዪ፡ part. c. term. adj., f. **መጥዐዪት፡**, id., Lud. ex Org. Edz.

ጣዕጥዐ፡, **አንጣዕጥዐ፡** *commoveri* vid. sub II ጣእጥአ።

ጠየረ፡ inus.; طَارَ *volavit*; طَيْرٌ *volucris*; تَطَيَّرَ *male auguratus est*; טַיֵּר *augurari*.

ተጠየረ፡ III, 2 *augurari*, *auspicia* vel *omina captare*, *ominari*, *hariolari* vel *divinare* in genere: ዘይጤየር፡ οἰωνιζόμενος Deut. 18, 10; ኢትጠየሩ፡ በዖፍ፡ Lev. 19, 26; Clem. f. 224; ተጠይሮ፡ Asc. Jes. 2, 5; ተጠይሮ፡ ዖፍ፡ Clem. f. 178; ዘይጤየር፡ በዖፍ፡ ወበማይ፡ ወበእሳት፡ Clem. f. 245; እመቦ፡ ዘተጠየረ፡ በአዕዋፍ፡ አው፡ በአራዊት፡ አው፡ በከልአ፡ አው፡ በዘከነ፡ ከዊኖ፡ f. 255. 163; ዘይጤየሩ፡ በሐሳበ፡ ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ Org. 2.

አጣየረ፡ II, 3 *augurare*: ዘያጣይር፡ በዖፍ፡ Clem. f. 159.

መጠይር፡ part. *auspex*, *augur*, Can. Laod. 35 (36).

ተጠያሪ፡ n. ag. *auspex*, *augur*, *ominator*, *divinator*: ኢትኩን፡ ተጠያሬ፡ በዖፍ፡ M. M. f. 316; ተጠያሪ፡ በመሬት፡ ወበሐመድ፡ ወበፍሬ፡ ዕፀው፡ Lud. e Syn.; ተጠያርያን፡ Kedr f. 65; Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

መስተጠይር፡ part. id., Lud. e Syn.

ጤሰ፡ I, 1 [amh. id.; an vic. ወጠሰ፡?] Subj. ይጢስ፡, *fumare*: Gen. 15, 17; Ex. 19, 18; Ps. 103, 33. 143, 6; ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ትንታጋት፡ እለ፡ ይጠይሱ፡ Jes. 7, 4; ሡዑ፡ ዘይጠይስ፡ 42, 3; Sap. 10, 7; ዘእንበለ፡ ይጢስ፡ ሥብሕ፡ 1 Reg. 2, 15.

አጤሰ፡ II, 1 *fumare* vel *vaporare facere*, *fumum facere*, *fumigare*: ይጸልም፡ ገጾሙ፡ እምጢስ፡ ዘያጠይሱ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 20; ዘንተ፡ ያጠይስ፡ Tob. 6, 8; አጤሰ፡ ልበ፡ ወሐሞቶ፡ ለዓሣ፡ Sx. Masc. 16; ሰቀላ፡ (feminam) ቍልቍሊተ፡ ወአጤሰ፡ መትሕቴሃ፡ እሳተ፡ Sx. Teq. 1; Deus ዘያጠይስ፡ ለተነ፡ ጊጊ፡ M. M. f. 56; አጢስ፡ በቱ፡ (tamit) Tob. 6, 17.

ጢስ፡ subst., plerumque m., *fumus*, (*vapor*), 4 Esr. 2, 34. 6, 37; Hen. 60, 18; καπνός Sap. 2, 2; Ps. 17, 10. 101, 4; Prov. 10, 26; Jes. 6, 4. 14, 31; የዐርግ፡ ጢሱ፡ ላዕለ፡ Jes. 34, 10. 51, 6; Cant. 3, 6; Act. 2, 19, Apoc. 9, 2; ἀτμίς Jac. 4, 14; ጢሰ፡ ምንሃብ፡ Sir. 38, 28; ተነ፡ ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; Sir. 22, 24; ጢሰ፡ ዋዕይ፡ 4 Esr. 13, 16; ጢሰ፡ መዐትየ፡ Jes. 65, 5. a) suffimentorum: Lev. 16, 13; ጢሰ፡ ስኂን፡ Sir. 24, 15; ጢሰ፡ ዕጣን፡ Hez. 8, 11; Apoc. 8, 4; Enc. Genb. 12. b) *nubecula* oculi: ወወዕአ፡ ጢስ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 9. 11, 7. 12.

ጠየቀ፡ I, 2 [وَقَى; דִּיק; vic. ጠቀቀ፡ et ጠንቀቀ፡, vid. sub ጥዩቅ፡] 1) *perspicere*, *spectare*, *contemplari*: ዘጠየቅነ፡ ἐθεασάμεθα 1 Joh. 1, 1; Asc. Jes. 11, 34; ጠይቆ፡ ርእሶ፡ (κατανοεῖν) Jac. 1, 24; ለጠይቆ፡ Ex. 19, 21; ጠየቀ፡ Jes. 59, 16; Hen. 2, 1. 5, 1. 101, 1; Luc. 22, 56 rom. (ἀτενίσασα). 2) *attendere*: a) *animadvertere*: ጠይቁ፡ በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 10; ቀዊምየ፡ ኢጠየቀኒ፡ Job 30, 20; ፀእቶ፡ ኢይጤይቅ፡ Prov. 24, 35. b) *cavere*: ተዐቀቡ፡ ወጠይቁ፡ እምነ፡ ... Matth. 16, 6 rom. 3) *sciscitari*, *percontari*, *perscrutari*, *pertentare*: ትጤይቅ፡ ወትስእል፡ ወትጸሀቅ፡ Hen. 21, 5. 25, 1; ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; እንበለ፡ ትንብብ፡ ጠይቅ፡ μάνθανε Sir. 18, 19; እግዚ"፡ ዘትጤይቃ፡ ለጽድቅ፡ δοκιμάζων Jer. 20, 12; ጠይቅ፡ ነገሩ፡ ለትምህርትከ፡ Sir. 16, 25; c. Acc. pers.: ጠየቅዎ፡ ለ፩እምእለ፡ ይቀውሙ፡ (v. ተጠየቅዎ፡) Dan. 7, 16. 19. 4) *perspectum habere*, a) *comperire*: ጠየቁ፡ ዘገብረ፡ 2 Esr. 23, 7. b) *exploratum habere*, *certo scire*, *bene novisse* vel *cognoscere*: ἐπισταμένη Sap. 9, 9; ዘእንበለ፡ ትሕትቱ፡ ወትጠይቁ፡ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες Dan. ap. 1, 48; 1 Par. 28, 9. 10. 29, 17. 2 Par. 2, 8. 6, 30; ነፍስየ፡ ትጤይቆ፡ ጥቀ፡ Ps. 138, 13; Prov. 24, 53; እብጻሕ፡ ኀበ፡ ጠይቆቱ፡ Job 23, 3; ጠይቆ፡ እግዚ"፡ Prov. 2, 5; እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንአዶ፡ Sir. 27, 7; እስራኤል፡ ኢጠየቀነ፡ Jes. 63, 16; seq. ከመ፡ Job 5, 25; አእመረ፡ ወጠየቀ፡ ከመ፡ ... Kuf. 16. 27; ታአምሪ፡ ወትጤይቂ፡ ከመ፡ ይመርረኪ፡ Jer. 2, 19; Judith 9, 14. c) *certum esse* de re: πιστεύσητε Joh. 10, 38; ከመ፡ ያእምሩ፡ ወይለብዉ፡ ወይጠይቁ፡ ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20; ከመ፡ ይጠይቁ፡ በሃይማኖት፡ ὑγιαίνωσιν Tit. 1, 13 (et ይጥዐዩ፡ legendum videtur). d) *penitus intelligere*: ኢጠየቁ፡ οὐ συνῆκα Dan. 12, 8; ይጤይቁ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 21, 29; Jes. 1, 3 var.; Marc. 14, 68; አርትዑ፡ አእምሮ፡ በጠይቆ፡ Prov. 9, 6; ጠይቆ፡ αἴσθησις *intelligentia* Prov. 14, 18. 24, 4.

አጠየቀ፡ II, 2 1) *certiorem facere* alqm de re, *perferre* alqd *in notitiam* alcjs, *referre* alqd ad alqm, c. Acc. pers.: አጠይቁኒ፡ φράσατέ μοι Job 6, 24; Joh. 1, 22; seq. ከመ፡ Jsp. p. 320; c. በ፡ rei: ወአጠየቀ፡ ለንጉሥ፡ በመጽሐፈ፡ ኍልቍ፡ 1 Par. 21, 5; c. dupl. Acc.: አጠይቁኒ፡ ኍልቆሙ፡ 1 Par. 21, 2; አጠየቅዎ፡ ለንጉሥ፡ ቃላተ፡ 2 Par. 34, 28. 2) *intelligentiam* vel *cognitionem* rei *praebere*, *afferre* alicui, *docere*, *exponere*, *demonstrare*, c. Acc. pers.: አጠየቅዎሙ፡ v. ያጤይቅዎሙ፡ συνετίζοντες 2 Esr. 18, 9; c. Acc. rei: Gen. 3, 6; seq. ከመ፡ Act. 9, 22; c. dupl. Acc.: ተጋብኡ፡ ኀበ፡ ዕዝራ፡ ከመ፡ ያጠይቆሙ፡ ኵሎ፡ ቃለ፡ ኦሪት፡ 2 Esr. 18, 13.

ተጠየቀ፡ III, 2 A) Refl. 1) *diligenter sciscitari* vel *percontari* certum, verum (sich Gewißheit verschaffen), *sedulo interrogare*, c. በኀበ፡ pers.: በኀበ፡ ጠቢባን፡ ተጠየቅ፡ በዙሉ፡ ጊዜ፡ Sir. 27, 12; c. እምነ፡ pers. et Acc. rei, ἀκριβοῦν Matth. 2, 7; c. Acc. pers.: ተጠየቅዎ፡ ለ፩እምእለ፡ ይቀውሙ፡ Dan. 7, 16. 19 var.; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Luc. 9, 45. 2) *pro certo cognoscere*, *certiorem fieri* de re, c. Acc.: እመ፡ ተጠየቀ፡ ብእሲ፡ ደዌሁ፡ ἐὰν γνῷ 2 Par. 6, 29; Luc. 22, 56 Platt. B) Pass. 1) *perspici*, *animadverti*, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 (vid. sub ገለጸ፡). 2) *compertum esse* alicui: ተጠየቀ፡ ኀቤነ፡ እስመ፡ .... Jsp. p. 334. 3) *perspicuum esse*, *apparere*: በዝ፡ ተዐውቀ፡ ወተጠየቀ፡ seq. ከመ፡ Abush. 12, al. 4) *probari*, in specie *eventu probari*, *certum* vel *verum fieri*: ለእመ፡ ተጠየቀ፡ ሞተ፡ ንጉሥ፡ (sich bestätigt) Jsp. p. 340; ወበዝ፡ ተጠየቀ፡ ሕልመ፡ አቡሆሙ፡ p. 302; ወተጠየቀ፡ ሶቤሃ፡ ነገረ፡ (i. e. vaticinium) አረጋዊ፡ ibid.; p. 873.

ጥዩቅ፡ part. 1) *perspicax*, *argutus*, *prudens*: ጥዩቅ፡

ብእሲ፡ ὁρατικός Prov. 22, 29; πανοῦργος Prov. 28, 2. 2) *subtilis, accuratus:* አምሳል፡ጥዩቅ፡ (var. pro ጥንቁቅ፡) παροιμίαι ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; አይድዐኒ፡ፍክሬሁ፡ጥዩቀ፡ τὴν ἀκρίβειαν Dan. 7, 16; adv. ጥዩቀ፡ a) *subtiliter, accurate, diligenter, penitus:* እለ፡ይኄልዩ፡ጥዩቀ፡ διανοουμένους φρόνησιν Dan. 1, 4; ἀκριβῶς 1 Thess. 5, 2; Matth. 2, 8; Luc. 1, 3; τελείως (ut videtur) 1 Petr. 1, 13. b) *exacte*, Matth. 5, 26. 3) *exploratus, certus, indubitatus, evidens*, Deut. 13, 15; βέβαιος Herm. p. 11; ለአከቶ፡ይስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ μαθεῖν τὸ ἀκριβές Esth. 4, 5; ዕለት፡ጥይቅት፡ Lit. Orth.; Deus factus est ሰብአ፡ጥዩቀ፡ Lud. ex Enc. Mag. 1; adv. ጥዩቀ፡ a) *pro certo, certe:* አእምሩ፡ጥዩቀ፡ Act. 4, 10. b) *evidenter:* ጥዩቀ፡ጥቀ፡ σαφῶς σφόδρα Deut. 27, 8; ጥዩቀኬ፡ ወገሃደ፡ Cyr. c. Pall. f. 66, al. — Idem est በጥዩቅ፡ Lud.

ጥያቄ፡ subst., m. et f., 1) *cognitio certa* vel *accurata, pervestigatio* Lit. 171, 1. 2) *perspicuitas, evidentia:* በብዙኅ፡ጥያቄ፡ፈለጠ፡ μεθ᾽ ὅσης σαφηνείας διαιρεῖ Chr. ho. 3; Enc. Hed. 29. 3) *ratio rei perspecta* vel *certa, veritas exacta:* ኅሥሥ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ነገር፡እስከ፡ትረክብ፡ጥያቄሁ፡ Jsp. p. 337; ኢያእመረ፡ጥያቄሁ፡ለዝንቱ፡ F. N. 24; ጥያቄ፡ነገርየ፡ተበየነ፡ Jsp. p. 300. 4) *probatio, demonstratio, argumentum:* ለጥያቄ፡ነገሩ፡ (zur Bestätigung davon) Jsp. p. 309. 310; F. M. 2, 10; ናመጽእ፡ካልአ፡አምሳለ፡ለጥያቄ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 13; በከመ፡አቅደምነ፡ጥያቄሁ፡ (wie wir zuvor bewiesen haben) F. M. 24, 5; አምጽኡ፡ሰማዕተ፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ F. N. 43, 6; የሀብዎ፡መዋዕለ፡ዕድሜ፡ለአብጽሖተ፡ጥያቄሁ፡ ibid.; ጥያቄ፡ቀዳማዊ፡, ዳግም፡, ሣልስ፡ Abush. 38. 39.

ጥይቅና፡ subst. *subtilitas, ratio rei certa, explorata, vera*, ἀκριβασμός Jud. 5, 15; Did. 1; በጥይቅና፡ *accurate, certo:* አእምሩ፡ዘንተ፡በጥይቅና፡ H. A. n. 30; Org. 2.

መጠይቅ፡ part. *is qui intelligentiam rei praebet, docet, exponit:* መጠይቃን፡ለሕዝብ፡መጽሐፈ፡ 2 Esr. 18, 7 var.

ጢዐ፡ vel ጢአ፡ I, 1 [טוּחַ طاخ (طَيَّخَ)] Subj. ይጢዕ፡ 1) *linere, ob- collinere, illinere:* ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወጢዕ፡ (v. ወደይ፡) በቱ፡ኀበ፡ተሐምም፡ 4 Reg. 20, 7; አልቦ፡ከመ፡ዘይጠይዕዎ፡ሥራየ፡ οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι Jes. 1, 6. 2) *linendo opplere, obturare:* ወይጠይዑ፡እዘኒሆሙ፡ Mich. 7, 16; ጢዑ፡ (v. pro አጽመሙ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ኢይስምዑ፡ Jes. 6, 10. — *Rad. Abb.:* ጢዐ፡ዘ፡መረገ፡

ጥዩዕ፡ part. *linendo oppletus, obturatus:* Christus ለጽሙማን፡ሰቈረ፡እዘኒሆሙ፡ጥዩዓተ፡ከመ፡ይስምዑ፡ቃለ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 233; ይሰቍር፡እዝነ፡ጥዩዐ፡ Lit. Joh.

ጤገን፡ n. prgr., m. et f., Pl. ጤገናት፡ i. e. τήγανον [vid. ቴገን፡ طَاجِن طَيْجَن] *sartago, frixorium, patella:* ንሣእ፡ለከ፡ጤገነ፡ኀጺን፡ (v. ጻፄነ፡) Hez. 4, 3; 2 Reg. 13, 9; ኅብስተ፡ጤገን፡ 6, 19 var.; 1 Par. 9, 31; ጤገናት፡ 1 Par. 23, 29; in Actis Martyrum ጤገን፡ Sx. Ter 15; ጤገናት፡ Sx. Sen. 29. — *Voc. Ae.:* ጤገን፡ዘ፡የብረት፡ምጣድ።

ጤገነ፡ quadrl. I [denom.; طَيْجَن طَجَّنَ] *in sartagine* vel *patella frigere:* እለ፡ጤገኖሙ፡ንጉሠ፡ባቢሎን፡በእሳት፡ ἀπετηγάνισε Jer. 36, 22; Const. Ap. 51.

ጤጐን፡ et ጤጕን፡ part. *in sartagine frixus*, 2 Reg. 6, 19.

ጠግዐ፡ I, 1 [ut videtur, vicinum verbo תָּקַע *complosit, feriendo fixit*, cujus significationem quandam specialem Aethiopes habent sub ጠቅዐ፡] Subj. ይጥጋዕ፡ 1) *compactum esse, firme cohaerere:* አስሐትያ፡ዘጠግዐ፡ πεπηγώς Job 6, 16; ከመ፡አስሐትያ፡ጠጋዕከ፡ Job 15, 7; ጠግዐ፡ከመ፡አረፍት፡ማይ፡ ἐπάγη Ex. 15, 8; ወትጠግዕ፡ (v. ወትጣግዕ፡) እዴሁ፡በእደ፡ካልኡ፡ συμπλακήσεται Zach. 14, 13. 2) *affixum esse, adhaerere, adhaerescere*, seq. ውስተ፡, ut: ጠግዐ፡ልሳነ፡ሕፃን፡ውስተ፡ጕርኤሁ፡ ἐκολλήθη Thren. 4, 4; በከመ፡ይጠግዕ፡ዝዋሬእ፡ውስተ፡ሐቌ፡ብእሲ፡ Jer. 13, 11; c. ዲበ፡ Ps. 101, 6; እስከ፡ይጠግዕ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡ Gad. T. H.; c. በ፡ pers.: Asc. Jes. 2, 1 vel rei: ይጥጋዕ፡ልሳንየ፡በጕርኤየ፡ Ps. 136, 7. 21, 16. 43, 27. 118, 25; Job 29, 10. 3) *infixum esse, inhaerere, haerere in re:* ውስተ፡ቀላይ፡ Ps. 68, 2; ወጠግዐ፡ኤርምያስ፡በጽቡር፡ Jer. 45, 6 vrs. nov.; ወሰቤሃ፡ጠግዐት፡ኩናት፡ (sc. in manu ejus) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡ (male).

ጣግዐ፡ I, 3 *compactum cohaerere* rei, Zach. 14, 13 var. (vid. ጠግዐ፡).

አጥግዐ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 72.

አስተጣግዐ፡ IV, 3 *con-, agglutinare, con-, affigere:* ያስተጣግዕ፡በሙላ፡ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό Jes. 44, 13; አስተጣግዖሙ፡ለዓሣተ፡ፈለግከ፡ወለክንፊከ፡ (προσκολλήσω) Hez. 29, 4; Tab. Tab. 5; አስተጣግዑ፡አበላቲሆሙ፡ (sc. martyrum feris objiciendorum) ምስለ፡ሥጋ፡በግዕ፡ (quo magis ea appeterent ferae) Abush. 50. a) *reglutinare* vel *conjungere*, quod ruptum vel dilaniatum erat: Lud. ex Enc. Mij. 15; ማሕወ፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዮ፡ዘእንበለ፡ገብረሁ፡ Fid. Jac. Bar. b) *infigere* vel *includere* gemmam auro: ከመ፡እብነ፡ጳዝዮን፡ዘአስተጣግዕዎ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡ M. M. f. 49.

ጥጉዕ፡ part. *affixus, agglutinatus, adhaerens:* ዕፀው፡ለውሕ፡ጥጉዓን፡በአረፍት፡ Kbr. Nag. n. 56.

ጥጥ፡ subst. i. q. ጡጥ፡ *gossipium:* ዘይትዐሰብ፡እንስሳ፡ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ጥጥ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ኀጺን፡ F. N. 36; ፈትለ፡ጥጥ፡ Sx. Mag. 30.

ጢጣኖስ፡ vel "ኖን፡ n. prgr. Τιτᾶνες, *titanes, gigantes*, 2 Reg. 5, 18; ጤቤኖን፡ (corruptum) Judith 16, 6 (schol.: ኀያላን፡).

ጠፍ፡ *parvuli* vid. sub ጠፈፈ፡

ጠፍላሕት፡ subst., f. et m., Pl. ጠፋልሕ፡, rarius ጠፋልሕት፡, Pl. Pl. ጠፋልሓት፡ [ut videtur, *frustum* metalli, a פלח פלח (an *rotundum?* a فَلَك פלך), si quidem ጠ e ተ deformatum est] *numus* argenteus, in specie *drachma* et *didrachmum:* ወሀብክዎ፡፲ወ፯ጠፋልሐ፡ሰቅለ፡ (v. ሰቅል፡) ዘብሩር፡ Jer. 39, 9; በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; Gen. 20, 14. 16. 23, 15. 16; Jos. 7, 21; አሐቲ፡ጠፍላሕት፡ et ዐሥሩ፡ጠፋልሕተ፡አግሙስ፡ Luc. 15, 8 rom.; ዲናረ፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 26; ጠፋልሓት፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:*

ጠፋልሕ፡ ዘ፡ ጥብቅ፡ v. ጥብብቅ፡; *aliud:* ሰቅል፡ ወገመስ፡ ወዲድርከም፡ ወጠፋልሕ፡ ዘ፡ በበ፡ ፪ ድሪም ።

ጠፍሐ፡ I, 1 [صَفَقَ صَفَحَ סָפַק טָפַח] Subj. ይጥፋሕ፡ *complodere* manus, *plaudere* manibus, alis; seq. Acc. manus, Ps. 46, 1. 97, 9; 4 Reg. 11, 12; ይጠፍሕ፡ እዴሁ፡ Prov. 17, 18; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ Hez. 6, 10. 21, 12; Jes. 55, 12; Jer. 5, 31; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ በዲበ፡ እዴከ፡ Hez. 21, 14. 17. 22, 13; ወጠፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ሐዘኑ፡ ላዕለ፡ ቃየል፡ ወበጥፍሐተ፡ እደዊሆሙ፡ ለከፎ፡ ለወልዱ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 15; etiam omisso Acc.: በጠፊሖትየ፡ Gen. 4, 23; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወየኀብሩ፡ ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ ἐπικροτοῦντες Am. 6, 5; c. በ፡ manus: ትጠፍሕ፡ በእደዊሃ፡ Jer. 31, 26; Zeph. 2, 15; Sir. 12, 18; Org. 3 (vid. ጽሕሰ፡); c. ላዕለ፡ ejus, de quo quis laetans plaudit: ጠፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 15; Nah. 3, 19; vel በላዕለ፡ Job 27, 23; alas: መላእክት፡ ይጠፍሑ፡ ክነፊሆሙ፡ Sx. Genb. 21. a) *plausum facere, crepitare:* ይጠፍሑ፡ በምድር፡ (ubi Gr. habet: σύροντες γῆν) Mich. 7, 17. b) *plaudendo fingere* vel *formare* lateres, Gen. 11, 3.

አስተጠፍሐ፡ IV, 1 et **አስተጣፍሐ፡** IV, 3 *complodere*, c. በ፡ manus Num. 24, 10; c. Acc. manus: ይስፍሑ፡ ወያስተጣፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ኵሎሙ፡ (approbationis causa) F. N. 5; c. Acc. alarum: volavit እንዘ፡ ያስተጠፍሕ፡ sc. ክንፊሁ፡ Gad. T. H.

ጥፍሐት፡ n. act. *plausus, complosio*, manuum, Clem. f. 15 (vid. sub ጠፍሐ፡); alarum: ኢመጠነ፡ (nicht so lange als) ጥፍሐተ፡ አክናፊ፡ አንስርት፡ M. M. f. 20. 57.

ጥፋሕ፡ subst. *nomen odoramenti* cujusdam [an i. q. ትፋሕ፡?], Sx. Haml. 8 (vid. sub ከሚን፡ c. 832).

ጥፍንሕ፡, ጥፍንቁስ፡ vid. sub ጥንፍሕ፡ c. 1236.

ጠፈረ፡ I, 1 [vic. videtur טָפַר; an ፀፈረ፡?] Subj. ይጥፍር፡ (1 Esr. 6, 4 var.), *tegere* domum, *contabulare, laquearibus tegere:* ዕፀወ፡ በዘእጠፍር፡ አናቅጺሃ፡ στεγάσαι 2 Esr. 12, 8. 13, 3 seq.; ትጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4; ዘይጠፍር፡ በማይ፡ ጽርሖ፡ Ps. 103, 4; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቆን፡ ወትቀምርን፡ ወአኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍርን፡ Gad. Lal.; ጠፈሮ፡ በዕፀወ፡ ቄድሮስ፡ ἐκοιλοστάθμησε κέδροις 3 Reg. 6, 13. (7, 40 vrs. alt.).

አጥፈረ፡ II, 1 *tegendam curare* domum: ታጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4 var.

ተጠፍረ፡ III, 1 *tegi, confornicari*, Lud. ex Org. 1.

ጥፉር፡ part. *tectus, contabulatus, lacunari tectus:* ቤት፡ ጥፉር፡ Hagg. 1, 4 vrs. alt.; Macc. f. 3; ይኄይስ፡ ነቢር፡ ውስተ፡ ማእዘንት፡ ዘኢኮነ፡ ጥፉረ፡ (ὑπαίθριος *subdialis*) Prov. 21, 9; ወጥፉር፡ መልዕልተ፡ ማእዱ፡ ወከዱን፡ እምዝናም፡ Hez. 40, 43; መንበሩ፡ በማይ፡ ጥፉር፡ Lit. Orth.

ጠፈር፡ subst. (m.) *laqueare, lacunar, tegulum, tectum*, φάτνωμα Hez. 41, 20; 3 Reg. 7, 40. 41; Jer. 22, 14 vrs. nov.; Hen. 14, 11. 17; ዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ διὰ τῶν κεράμων Luc. 5, 19; στέγη Gen. 8, 13; Marc. 2, 4; Luc. 7, 6; Matth. 8, 8; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; በኦ፡ አራዊት፡ ታሕተ፡ ጠፈር፡ ὑπὸ τὴν σκέπην Job 37, 7; ኀበ፡ አልቦ፡ ጠፈር፡ Jes. 28, 2; ὄροφος Chr. Ta. 6; ውስተ፡ ጠፈረ፡ ጽርሐ፡ አርያም፡ Org. 3. a) *tegulum, tegumentum*, καταχαλύμματα (τῆς σκηνῆς) Ex. 35, 10. b) *fornix* coeli vel *firmamentum*, στερέωμα Gen. 1, 6. 7. 8. 14—17; Phlx. 8 ubi ጠፈር፡ est coelum secundum. Lud.: „in ordine septem coelorum quos Aethiopes asserunt ጠፈር፡ est infimum". — *Voc. Ae.:* ጠፈር፡ ብ፡ ማገር፡

ጠፋሪ፡ n. ag. *tector aedium*, Lud. sine auct.

ጠፍአ፡ I, 1 [طَفِئَ טָפָא] Subj. ይጥፋእ፡ 1) *exstingui*, de lumine, lucerna: Prov. 24, 20; ይጠፍእ፡ ብርሃኑ፡ ኃጥእን፡ Job 18, 5; ማኅቶቶሙ፡ ይጠፍእ፡ 18, 6; Jes. 43, 17; 4 Esr. 10, 29; 1 Tim. 6, 16; Matth. 25, 8; de pruna Sir. 28, 12; de igne Lev. 6, 5. 6; Jes. 34, 10; Jer. 17, 27; እሳቶሙ፡ ዘኢይጠፍእ፡ Jes. 66, 24; Sir. 28, 23; Marc. 9, 44, 46; Clem. f. 207. a) *caligare, deficere:* ይጠፍእ፡ ብርሃኖሙ፡ ለከዋክብት፡ Joel 2, 10; de sole: ፀሓይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ምንት፡ ይበርህ፡ እምፀሓይ፡ ወውእቱሂ፡ ይጠፍእ፡ Sir. 17, 31; de oculis (*hebetari*): ጠፍአ፡ አዕይንቲነ፡ ἐξέλιπον Thren. 4, 17. b) *linqui animo* vel *tabescere:* ይጠፍእ፡ ደናግል፡ ላሕያት፡ Am. 8, 13; 2) *evanescere, disparere, invisibilem fieri*, de rebus: ይጠፍእ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ἀφανὴς γίνεται Job 24, 20; ጠፍአ፡ ጥበቦሙ፡ ᾤχετο Jer. 29, 8; de sono (*conticescere*) Job 4, 10; ἔφυγε Apoc. 16, 20; ይጠፍኡ፡ አድባር፡ ወአውግር፡ ἀποσβεσθήσεται Jes. 10, 18; ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν Luc. 24, 31. 3) *exstingui, deleri, perdi, perire, interire:* ከመ፡ ኢይጥፋእ፡ ስሙ፡ ἐξολοθρευθήσεται Ruth 4, 10; ጠፊአ፡ ይጠፍኡ፡ ἀπολοῦνται Judith 6, 4; Job 4, 7; c. እምነ፡ auctoris Judith 16, 12; ἐρημωθήσεται Jes. 60, 12; ኢይጠፍእ፡ ለዝሉፉ፡ μὴ ἐκλίπω Sir. 24, 9; የኀልቁ፡ ወይጠፍኡ፡ 40, 14; ትጠፍእ፡ ደማስቆ፡ እምነ፡ አህጉር፡ ἀρθήσεται Jes. 17, 1; de rebus, ut: ጠፍአት፡ ንዋዮሙ፡ ἠφανίσθη Job 22, 20; ብሩር፡ ለይጥፋእ፡ Tob. 5, 19; ለትጥፋእ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ Job 3, 2; ጠፍአት፡ ሕይወትየ፡ 9, 21; de spe Job 8, 13; Act. 27, 20 rom.; morte 4 Esr. 8, 63; vino (πέπαυται) Jes. 16, 10; ይጠፍእ፡ እምድር፡ ዝክሩ፡ Job 18, 17; ፍኖቶሙ፡ ትጠፍእ፡ Ps. 1, 7; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ τελευτήσει Job 12, 2; ጠፍአ፡ ልብከ፡ (i. e. *insanus es*) Sx. Hed. 25.

አጥፍአ፡ II, 1 1) *exstinguere, restinguere*, ignem: Jes. 1, 31; ለእሳት፡ እንተ፡ ትነድድ፡ ያጠፍአ፡ ማይ፡ Sir. 3, 30; Cant. 8, 7; Hebr. 11, 34; Eph. 6, 16; ኢክህለ፡ አጥፍኦ፡ ለእሳት፡ Jsp. p. 375; ዝናም፡ አጥፍአ፡ ለፍሕም፡ Enc. Hed. 25; lumen Jes. 42, 3; 4 Esr. 10, 2; መኀትወ፡ 2 Par. 29, 7; መንፈሰ፡ 1 Thess. 5, 19; ያጠፍእ፡ ኀሊና፡ βουλήν Job 5, 13. 2) *exstinguere, delere, perdere, ad nihilum redigere, perimere*, homines, terras, al.: Kuf. 16; Deut. 9, 3. 4; Hez. 25, 13. 16 al.; Jer. 1, 10. 14, 12. 25, 9; Jes. 14, 20. 15, 1; ከመ፡ ታጥፍእ፡ ለዓለም፡ θεῖναι ἔρημον Jes. 13, 9; ያጠፍእ፡ ሕማም፡ Job 18, 11. 20, 10. 34, 26. 40, 7; Ps. 17, 41; Hen. 84, 5. 6; Matth. 24, 39; ያጠፍአክሙ፡ እምነ፡ በሓውርቲክሙ፡ Zeph. 2, 5; አጠፍእ፡ አርዌ፡ እኩየ፡ እምድር፡ Hez. 34, 25; እብነ፡ በረድ፡ አጥፍአ፡ ኵሎ፡ ዘይሠርጽ፡ Kuf. 48; etiam c. ለ፡ Obj.: ከመ፡ ያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18.

ጥፉእ፡ part. *exstinctus*, a) deficiens i. e. *hebetatus*, de oculis: Deut. 28, 65. b) *perditus, qui evanuit*, α) *amissus* F. N. 36. β) *fugitivus*, δραπέτης, hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (pluries; vid. ሕቡል፡).

ጥፍአት፡ n. act. 1) *exstinctio:* እሳት፡ ዘአልቦ፡ ጥፍአት፡ Clem. f. 268; candelae ዘእንበለ፡ ጥፍአት፡ Org. 3. 2) *deletio*,

interitus, exitium: ὄλεθρος Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; ጥፍአተ፡መሃይምናን፡ (quae fit persecutione) Clem. f. 1; ከመ፡ዘከኔ፡ጥፍአቶሙ፡ለኃጥአን፡በምዕር፡ Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) *amissio, jactura:* ጥፍአተ፡ንዋይ፡ ወሐመር፡, ጥፍአተ፡ነፍስ፡ Act. 27, 10. 22 rom. b) *perditio* mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): ጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. *„perditor, deletor"* (?), Lud. sine auct.

መጥፍኢ፡ part. *exstinguens,* i. e. *luminis defectum efficiens* (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. *splen, lien* [amh. id.]: የብስ፡ሥጋሁ፡እም ብዝኀ፡ትሕርምት፡እስከኔ፡ይትሔዘብዎ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ውስ ተ፡ከርሡ፡ልበ፡ወኢጣፍያ፡ Phlx. 16.

ጠሬፌ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554.

ጠፍ፡ subst. *infans, parvulus* [טַף coll. *parvuli*]: ጠፍ፡ ውእቱ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXII^a, quae ጸይት፡ nominatur.

ጶሊስ፡ n. prgr., πόλις *urbs:* ሊቀ፡ጳጳሳት፡ስምዖን፡ዘለእስ ክንድርያ፡ጶሊስ፡ Enc. Haml. 27.

ጵልንትያ፡, ጵ"፡, ጵልንትዩ፡, ጵ"፡, ጵላንቲያ፡ n. prgr., πλίνθιον, *figlina laterum, fornax lateraria,* 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^a, 20.

ጼልጣስ፡ n. prgr., πέλται in Acc., *peltae,* Hez. 27, 10.

ጵላጣኖስ፡, ጵላጦኖስ፡ (v. ብልጦኖስ፡) n. prgr., πλάτανος, *platanus* Sir. 24, 14.

ጳሖን፡, ጳሐን፡ nomen mensis Aegyptiorum X^i, (mensem ጳኵምስ፡ sequentis), qui ⲠⲀⲰⲚⲒ nominatur et mensi Abyssinorum ሰኔ፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጳራልያ፡ vel "ሊያ፡ et "ልዩ፡("ልዮ፡) et "ልያስ፡ n. prgr., sc. παράλιος (cum casibus suis), *regio mari adjacens* vel *maritima,* Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5, 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; ሰብእ፡ጳ ራልያ፡ Hez. 25, 16.

ጵርስፎራ፡(ጵራስፎራ፡ Did. ed. Platt p. 60; ጵሮስፎራ፡ Lud.) n. prgr., sc. προσφορά, *oblatio,* quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጳራቅሊጦስ፡ (vel ጳ"፡, etiam ጳራቀ"፡) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) *advocatus, patronus* 1 Joh. 2, 1. b) *Paracletus* (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15, 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; ዕለተ፡ጰራቅሊጦስ፡ (i. e. *pentecoste*) ዘው እቱ፡ተፍጻሜተ፡፶ Abush. 38.

ጵርዮን፡, "ዮኒ፡, ጳርዮኒ፡, ጵርዮኖስ፡ n. prgr., sc. πρίων *serra,* 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጵርዮን፡, ጳርዩን፡, ጵሪዮን፡ n. prgr. sc. πρίνος *ilex,* Dan. ap. 1, 58. — *Voc. Ae.:* ጳርዮን፡ዘ፡ሮማን፡

ጵርድክይሌ፡ Sing., ጵርድክስያት፡ vel ጵር"፡ Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ *perdix,* Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጲሩጳጥቄ፡, ጴርባጢቄ፡, ጵሮጳጥቄ፡, ጵሩ"፡ n. prgr., sc. προβατική *ovilis,* አንቀጸ፡ጲ"፡ (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጶርፍርዮና፡, ጶርፍሪዮና፡ n. prgr., sc. πορφυρίων *porphyrio,* nomen avis aquaticae, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጳሲክ፡, ጳሲኪ፡, ጳስክ፡ et ጳስካ፡ n. prgr. πάσχα *pascha* (alias ፋሲካ፡ vel ፍሥሕ፡), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጰንጠቆስጤ፡, ጰንጠቈስጤ፡, ጰንጠ፡ቆስጤ፡, ጰንጤቈስ ቴ፡ al., n. prgr., πεντηκοστή *pentecoste,* Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; ሰላም፡ለጺሚተ ርስ፡ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፤ወሠራዒ፡መብልዕ፡በጰንጠቈ ስቴ፡ Enc. Teq. 12.

ጸንገለ፡ I haud satis probatum est, pro አጸንገለ፡

አጸንገለ፡ quadrl. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, *recitare* 1) *commentari, meditari,* c. Acc. rei: monachi omnes ያጸንግሉ፡መጻሕፍተ፡ Reg. Pach.; c. ውስተ፡ rei: ይደሉ፡ለውጡናን፡ከመ፡ያብዝኁ፡አጸንግሎ፡ውስተ፡ትእዛ ዘተ፡እግዚ"፡ወውስተ፡ትሩፋት፡ Phlx. 147; Gad. Za Mich.; ውስተ፡ጸሎታቲሆሙ፡ወአጸንግሎቶሙ፡ Phlx. 73. 2) *exponere, interpretari,* c. Acc.: ዘያጸነግል፡መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; ይደልዎ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡የ ኀሊ፡ተኀሥሦ፡ወአጸንግሎ፡መጻሕፍት፡በበመትልው፡ Did. 4; ሬከረ፡ሐዲስ፡ወአጸንገለ፡ብሉየ፡ Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha አጸንገለ፡ሎሙ፡መጻሕፍተ፡በነገረ፡ብሔ ሮሙ፡ Lud. e Vit. Greg.

መጸንግል፡ part. ዘ፡አንባቢ፡መጽሐፍ፡በቃል፡ i. e. *recitator.*

ጳኵምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni ⲠⲀϪⲰⲚ, ⲠⲀϢⲞⲚⲤ, qui mensi Abyssinorum ግንቦት፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጰኵሲማ፡ vel ጰ"፡ n. prgr., sc. *paxamas, paximatium* [פַּכְסַמִין, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] *buccellatum,* deinde ut videtur *buccella:* Phlx. 78 (vid. sub ጠምዐ፡); postquam diu jejunavit, በዕለተ፡ሰንበት፡ይበልዕ፡፩ጰኵሲማ፡ Enc. Tachs. 15; Sanctus ሉቃስ፡ዘዐምድ፡ከነ፡ይጸውም፡፯መዓልተ፡ወይቄድስ፡ቍር ባነ፡ወይትመጠ፡ምስጢራተ፡ቅዱሳተ፡ወይትመጠ፡፩ጰኵሲ ማ፡እምኅብስት፡ወሐምል፡ Sx. Tachs. 17.

ጲክሶን፡ vel "ሳን፡, v. ጲክሶን፡ n. prgr., sc. πύξος in Acc., *buxus* arbor, Jes. 41, 19 (v. ጤክሰን፡).

ጸውቂኖ፡, ጸውቄኖ፡, ጸ"፡, ጸውቂኔ፡, ጼውቄኖ፡, ጼውቂ ኖስ፡ al., n. prgr. πεύκινος, πεύκινα sc. ξύλα, ligna *peuces* arboris, *pinea* ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabae Salomoni suppeditata

fingunt, Org. 4 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ጳውቂና፡ዘ፡ግዝ፡ሽተን ሂ፡ይ፡ (sic); *aliud:* ቀጰርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጶድ፡ — „Aethiopes suum ሽጋዝ፡ esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28" Lud.

ጳዝዮን፡, etiam **ጳዚዎን፡**, n. prgr. τοπάζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro ወራውሬ፡ caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; ጳዚ ዎን፡ Macc. f. 3. — *Voc. Ae.:* ጳዝዮን፡ወወራውሬ፡፩።

ጶዮን፡ nomen mensis Aegyptiorum X[i], cui ሰኔ፡ Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est ጳሐኔ፡ q. v.

ጳዴሬ፡, **ጳዴር፡**, etiam **ጳዴር፡**, **ጲዴር፡**, n. prgr. sc. ποδήρης (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7. 28, 4. 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; ልብሰ፡ጳዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Male pro gemma accepit ኤጲምዳ፡ጳዴር፡ (Ex. 25, 7) auctor Org. 1" Lud. — *Voc. Ae.:* ጳዴር፡ዘ፡ልብ ሰ፡ሐር፡ — „Auctor libri Myst. exponit ልብሰ፡ጸዐዳ"፡, Lud.

ጳጕሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII[i], ἐπαγόμεναι sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi;* constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel **ጳጦስ፡** n. prgr., sc. βάτος (aliâs ባጦስ፡) *rubus* vel *sentis*, in quo Deus Moysi apparuit: ዕፀ፡ጳጦስ፡ 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; ማር ያም፡ጳጦስ፡ጸዋሪተ፡ነድ፡ Enc. Masc. 21. — *Voc. Ae.:* ዕፀ፡ ጳጦስ፡ጅባሬ፡ወእንጋርሪሂ፡ይ፡

ጲጦን፡ (**ጲጢን፡**) n. prgr. πίτυς, *pinus* arbor Kuf. 21.
ጲጥያስ፡ id. in Pl.: ዕፀ፡ጲጥያስ፡ αἱ πίτυες Hez. 31, 8.

ጳጲሬ፡ i. q. **ፐፒሬ፡** q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. **ጳጳሳት፡** sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter, episcopus, archiepiscopus,* ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; ጳጳሳት፡ τὸ πρεσβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt ፪፻ጳጳሳት፡ Enc. Masc. 12. 2) in specie ጳጳስ፡ nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliâs መጥራብሊት፡ q. v.); Lit. 160, 3. 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) ሊቀ፡ጳጳስ፡ (Lit. 160, 3. 163, 2) vel ሊቀ፡ ጳጳሳት፡, Pl. ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha*, Lit. 160, 3. 4. 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ወመብዝኅተ፡ነገሩ፡(ለዝ፡አ ንቀጽ፡)ዘይደልዎ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡እስመ፡ይሰመይ፡ውእቱ፡ በውስተ፡ኩልእን፡እምቀኖናት፡ዘኢጲስቆጶሳት፡ዐቢየ፡ወቀዳ ሜ፡ወርእሰ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት።

አጳጰሰ፡ vel **አጳጳሰ፡** II *metropolitam* vel *patriarcham constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, ያብሕዎ፡ሎቱ፡ከመ፡ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡በከ መ፡ይገብሩ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡ ibid.

ተጳጰሰ፡ vel **ተጳጳሰ፡** III (sec. Lud.: ተጳጳሰ፡) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham constitui:* እስከ፡ተኀርየ፡ ለተጳጵሶ፡ (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. ተጳጳሰ፡, Sx. Tub. ተጳጵሶ፡ habet); ሰላም፡ለጳውሎስ፡ በቍስጥንጥንያ፡ዘተጳጳሰ፡ (Lud.: ዘተጳጳሰ፡) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጵጳስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጵጳሴ፡ (Lud. ጳጳሴ፡) subst. *dignitas papae, patriarchatus*, ሢመተ፡ጵጳሴ፡ (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጵጵስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus:* Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Deg. (de አባ፡ሰላማ፡). c) *patriarchatus*, ጵጵስና፡ Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et ሊቀ፡ጵጵስና፡ Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIII[a], quae ጸዳይ፡ nominatur.

ጸሀርት፡ vel **ጸሐርት፡**, etiam **ጸሀርት፡**, subst., m. et f., Pl. **ጸሀራት፡**, **ጸሀራት፡**, **ጸሀራት፡**, **ጸሀርታት፡**, **ጸሀርታት፡** [صقر صخر سجر زخر (*aestuare, accendere, coquere*) etymon aptum praebent; quaeritur annon סִיר ejusdem stirpis sit] *lebes, ahenum:* ጸሀርት፡ λέβης Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; χαλκεῖον Job 41, 22; ጸሀ ርት፡ Ex. 16, 3; ጸሀራት፡ Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; ጸሀራት፡ 3 Reg. 19, 21; ጸሀራት፡ 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; ወይከውና፡ጸሀራት፡ከመ፡ከራት፡ Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; ጸሀርታት፡ Marc. 7, 8; ጸሀርታት፡ Jer. 52, 18 vrs. nov. — *Voc. Ae.:* ጸሐርት፡ዘ፡ሕንስራ፡ሸንክራ ሂ፡ይ፡; *aliud:* ጸሐርት፡ብ፡ጋን፡

ጸሀርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in unó códice pro Gr. εὐκίνητος.

ጸሀቀ፡ I, 1 [שוק شَاقَ] Subj. **ይጽሀቅ፡** 1) *cupire, desiderare, expetere, desiderio teneri* vel *affectum esse*, ይጸሀቅ፡በነፍሱ፡ 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: የኀሥ ሡ፡ወይጸሀቁ፡ገጾ፡ለሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 23; c. ኀበ፡ rei: ኀ ሊናሁ፡ይጸሀቅ፡ኀበ፡ምንኵስና፡ Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. ለ፡ et Inf.: ይጸሀቁ፡ለሰሚዐ፡ Chr. ho. 4. 2) desiderare i. e. *opus habere, indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. ኀበ፡ Platt); seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse* de re, *studiosum esse* rei, *curam habere* rei, c. ለ፡ pers.: እጸሀቅ፡ለክሙ፡ዘልፈ፡ 2 Petr. 1, 12; ጸሀቅሙ፡ለነ፡ σπουδή 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. ለ፡ rei: ኢንጸሀቅ፡ለግብረ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 27; c. በ፡ rei: እጸሀቅ፡ በቲ፡በልብየ፡ φροντίσας Sap. 8, 17; c. በእንተ፡ Phil. 2, 25; 2 Cor. 7, 12 Platt; እንዘ፡ትጸሀቅ፡በእንቲአየ፡ Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζειν); Gal. 2, 10; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ንጸሀቅ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; መፍት ውኬ፡ንጻሙ፡በእንተ፡ሙታን፡ወንጸሀቅ፡ለዘከሮቶሙ፡ Genz. f. 147; abs.: προθυμία 2 Cor. 9, 2; እስመ፡ጽሂቅ፡ፈነወኒ፡በ ንግሀ፡ Rel. Bar.; በጽሂቅ፡ወእስተሐምሞ፡ Enc. Mij. 12;

ጽሂቅ፡ *cura* et *studium* Kid. f. 20. — *Voc. Ae.*: ሠምረ፡ፈቀደ፡ ጽህቀ፡ዘ፡ወደደ፡

አጽሀቀ፡ II, 1 1) *curae esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; ላህምኑ፡አጽሀቆ፡ለእግዚ" μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ ϑεῷ 1 Cor. 9, 9; ለዝንቱ፡ብእሲ፡ኢያጽሀቆ፡ምርዕውና፡ዲበ፡ምድር፡ Mavâs. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. በእንተ፡ rei: Act. 18, 17 rom.; ኢያጽሀቆሙ፡ወኢምንተኒ፡በእንቲአሆን፡ οὐχ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. ለእመ፡ vel ዘ፡ c. verbo fin.: ምንት፡ያጽሀቆ፡ለእግዚ"፡ለእመ፡አንተ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡ Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam አሕዘነ፡). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcjs *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere, incitare*, ወከመዝ፡አጽሀቆ፡ኅሊናሁ፡ለሐዋርያ፡ወአገበሮ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: አጽሀቀቶ፡ለጸውሎስ፡ διαπονηϑεὶς Act. 16, 17; አጽሀቆ፡ (v. አጽዐቆ፡) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁቅ፡ part. *desiderio affectus, studiosus, sollicitus, promtus*: ወለዘሂ፡ጽሁቅ፡ኢትትሀከዩ፡ (τῇ σπουδῇ) Rom. 12, 11 rom.; ጽሁቅ፡ለፍቅር፡ Org.; ጽህቅት፡ኩኒ፡ለውሂበ፡መፍቅድየ፡ Org.; ማርያም፡ጽህቅት፡ለተሣህሎ፡ III Sal. Mar. 7. — Adv. ጽሁቀ፡ *studiose, sollicite, sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጻህቅ፡ subst., Pl. ጻህቃት፡ 1) *desiderium*, a) *petitio*: episcopus ኢይትሀከይ፡ጻህቆሙ፡ለእለ፡የኀሥሡ፡ንስሐ፡ Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia*: በጻህቅ፡ ἐν ἐνδείᾳ Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium*: Sophistis deest ጻህቀ፡ጽድቅ፡ τῆς ἀληϑείας φροντίς, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδή Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; በጻህቅ፡ διὰ σπουδῆς Sap. 14, 17; Kid. f. 20; ጻህቅክሙ፡ላዕለ፡ሰሚዕ፡ (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo*: በብዝኀ፡ጻህቅ፡ወትካዝ፡ Sap. 9, 15; ይሚጥ፡ጻህቃተ፡በአስተጻልዎ፡ዘይትፈቀድ፡ F. N. 24, 2.

ጽህቀት፡ n. act. *desideratio*: አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡ (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጸሃቂ፡ et **ጸሃቅ፡** (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. ጸሃቅያን፡, (desiderio) *ardens, studiosus, curiosus, diligens, sollicitus*: ጸሃቂ፡ (v. ጸሃቅ፡) በመንፈሱ፡ይነግር፡ ζέων Act. 18, 25; erát ጸሃቂ፡በመንፈሱ፡ወጸማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡ Gad. T. H.; institutor catechumenorum sit ለባዊ፡ወጸሃቂ፡ Kid. f. 24; c. በ፡ rei: እመ፡ጸሃቅያን፡ክኑ፡በኵሉ፡ግብረ፡ሠናይ፡ Kid. f. 25; c. ውስተ፡, ut: ጸሃቅያን፡ውስተ፡ተፀምዶ፡ F. N. 10; ፊልጶስ፡ጸሃቂ፡ውስተ፡ትምህርት፡ χρηστομαϑής Cyr. ad Th. f. 12; c. ለ፡ rei: ጸሃቅያን፡ለሠናይ፡ F. N. 10; ጳጳስ፡ sit ጸሃቂ፡ለሕገ፡እግዚ" Kid. f. 6.

ጽሌ፡ (sec. Lud.: ጽላ፡) subst., f. et m., Pl. ጽላት፡ [amh. ጽላ፡ sine dubio pro ጽላዕ፡, a rad. صلع, cui potestas *calvitiei* et *glabritatis* inest; (צַלְעוֹת 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: ጽሌ፡ Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡ Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; ኢኮነ፡ይእቲ፡ጽሌ፡ዘእብን፡ዘእንበለ፡ጽሌ፡ልብ፡ Cyr. de r. fid. f. 37; ክልኤቲ፡ጽላት፡ዘእብን፡ Deut. 4, 13. 5, 19. 9, 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; ጽላተ፡ሰማይ፡ Kuf. 3 seq.; ጽላተ፡ብርት፡ Jsp. p. 316; ጽላተ፡ብሩር፡ p. 376; Sx. Sen. 21 ጽላት፡ tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) lignea i. e. *assis, asser*: ተሰጥመት፡ሐመር፡ወተሰቅለ፡አሐቲ፡ብእሲት፡እምጽላተ፡ሐመር፡ Sx. Genb. 21.

I. ጸለለ፡ I, 2 [vicinum radicibus ደለለ፡ደለወ; ظَلَّ?] proprie: *librari, pendere* (schweben) a) super aquam: *innatare, supernatare*, de rebus: ይጺልል፡ዲበ፡ገጸ፡ማይ፡ ἐλαφρός ἐστιν Job 24, 18; ጸለለ፡ዝክቱ፡ኀጺን፡ ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; ጸለለት፡ታቦት፡ላዕለ፡ማይ፡ Gen. 7, 18; M. M. f. 123; ኢተሠርሙ፡ውስተ፡በሐር፡አላ፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ማይ፡ Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferri, volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; ጸለለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ማያት፡ Clem. f. 2, et 10; de manibus: ሰገደ፡በብረኪሁ፡ወአደዊሁኒ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ጸለላ፡ Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II ጸለለ፡ referendum videtur. — *Rad. Abb.*: ጸለለ፡ዘ፡ሰቀለ።

አጽለለ፡ II, 1 *innatare facere*: Elias ለኀጺን፡ማኅጼ፡አጽለሎ፡ዲበ፡ማይ፡ Lud. ex Org. 4.

II. ጸለለ፡ I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [ظلّ ,ظِلٌّ ,צלל; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II ጸለለ፡ componenda censet et significatum primarium „*libere ferri* in aëre instar nubis", secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras, obumbrare, inumbrare, opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: ይጼልሎ፡ያመ፡ዕፀ፡ጻዕር፡ Job 40, 17; Bar. 5, 8; ሐምሐም፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ለዮናስ፡ከመ፡ይጸልሉ፡እምዐሐይ፡እምሕማሙ፡ Jon. 4, 6; ይጼልላ፡ደመና፡ለደብተራ፡ Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. ላዕለ፡, መልዕልተ፡, ዲበ፡, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) umbra *protegere* vel *tueri*: Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. እምነ፡ *a* vel *contra*, Jon. 4, 6; ይጼልለከ፡እምፀሐየ፡ቀትር፡ Sir. 31, 19. b) *obscurare, occaecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; አልከወኒ፡ወጸለሉኒ፡አዕይንትየ፡ Job 16, 10; etiam omisso አዕይንት፡, ut: Kuf. p. 41; ይጼልል፡ወይሠሪ፡ Clem. f. 180 (at f. 179: ይጼልል፡አዕይንት፡). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: እስመ፡ኪሩብ፡ጸለሉ፡ክነፈሆሙ፡መልዕልተ፡መካና፡ወጸለልዋ፡ኪሩብ፡ለታቦት፡ 3 Reg. 8, 7; ንሰፍሕ፡ለከ፡እኢዳወ፡መዝሙራዕት፡ወንጼልል፡ዲበ፡ዝንቱ፡መሥዋዕት፡ Lit. Greg. a) *tendere tentorium*: ጸለለ፡ከመ፡ወይን፡ማኅደሮ፡ διεπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): ይጼልል፡ዲቤሆሙ፡ σκηνώσει Apoc. 7, 15. — *Voc. Ae.*: ጸለለ፡ብ፡ጋረደ፡ሰፋሒ፡ይ፡

አጽለለ፡ II, 1 1) *umbram captare* vel *subire*: καταψύξατε Gen. 18, 4; ያጸልል፡ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀው፡ Sir. 26, 12; ያጸልል፡እምነ፡መርቄ፡ታሕቲሃ፡ σκεπασϑήσεται 14, 27; ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅት፡ወአጽለለ፡ከመ፡ያዕርፍ፡ንስቲተ፡ Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considere, habitare*, κατασκηνοῦν Ps. 14, 1; ያጸልሉ፡ታሕቴሁ፡አራዊተ፡ገዳም፡ Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari*: Marc. 4, 32; ኵሉ፡ዘይሰርር፡ያጸልል፡ታሕተ፡አዕጹቂሁ፡ Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere, deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere*: አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡ (v. ይጼልሉ፡) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፡ III, 2 obumbrari i. e. *obscurari, obtenebrari*:

ተጸለለ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; ተጸለለ፡ ልቦሙ፡ Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; oculus meus ተጸለለ፡ በኀጋይ፡ Enc. Teq. 15. a) *occaecari, caecutire:* Act. 13, 11. b) *caecum* i. e. *inscium esse*, c. እምን፡ *de* re: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus* i. e. *obscuratus, caligans, occaecatus:* ጽሉል፡ አዕይንቲሆሙ፡ Hen. 89, 33; ልቦሙ፡ Marc. 6, 52. 8, 17; τετυφωμένοι (τετυφλωμένοι?) 2 Tim. 3, 4; አብዳን፡ ወጽሉላን፡ ልብ፡ Did. 4; per zeugma etiam de auribus: ጽሉል፡ ልቦሙ፡ ወእዘኒሆሙ፡ Jer. 6, 10; quare *Voc. Ae.:* ጽሉል፡ ጽሙም፡ ዘ፡ ደንቆሮ።

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio:* Jes. 4, 5 var.; ጽላሌ፡ ኀይል፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas:* ወጽላሌ፡ ኀለፈ፡ እምአዕይንት፡ ይስሐቅ፡ Kuf. p. 112; ጽላሌ፡ ልብ፡ Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; ጽላሌ፡ ዐይን፡ Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo*, ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ πρόσκαυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; እመ፡ ብከ፡ ልብሰ፡ ንጹሐ፡ ኢታቅርቦ፡ ኀበ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ M. M. f. 16; adversitas ያጸምኖ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum" Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12. 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4; Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 4, 20; Jon. 4, 5; ታሕተ፡ ጽላሎት፡ ዕፅ፡ Hez. 6, 13; Act. 5, 15; ገብረ፡ ጽላሎተ፡ *umbram jecit* Job 15, 29; ዘይፀብዮ፡ ጽላሎተ፡ Sir. 31, 2; divinatio e ጽላሎት፡ vetatur Clem. f. 178. a) ዘቦ፡ ጽላሎት፡ κατάσκιος *umbrosus, opacus:* ዖም፡ ዘቦ፡ ጽላሎት፡ Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago*, σκιά, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ Clem. f. 208. c) *tenebrae:* ጽላሎተ፡ ሞት፡ (צַלְמָוֶת) Job 3, 5. 12, 22. 24, 17; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela*, σκιά, በጽላሎቱ፡ ንሐዩ፡ Thren. 4, 20; σκέπη በጽላሎተ፡ ክንፊከ፡ Ps. 16, 9. 62, 8; ውስተ፡ ጽላሎቱ፡ ለአምላክ፡ Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; ከመ፡ እኩን፡ ታሕተ፡ ትእዛዝከ፡ ወጽላሎትከ፡ Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum*, σκηνή Ps. 26, 9; σκήνωμα Ps. 14, 1; ጽላሎተ፡ ቤትየ፡ 131, 3; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአንድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ (v. ጽላሎተ፡ ቤትከ፡) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. ምጽላላት፡ 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum*, σκηνή Jer. 6, 3 (v. ደብተራ፡); ምጽላላት፡ σκηναί Hos. 12, 9; σκηνώματα Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus* avium, κατασκήνωσις Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum:* ከመ፡ ይንበሩ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በመጸለት፡ 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; ገብሩ፡ መጸለተ፡ 2 Esr. 18, 16. 17; በዓለ፡ መጸለት፡ *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2.

III. ጸለለ፡ inus., i. e. صَلَّ *purificavit* potum; ܨܠܠ *defaecavit, colavit* (צָלַל); amh. ጸለለ፡ *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis merus* i. e. *non fermentatus, azymus:* እስትዓ፡ ዘመጸለት፡ ξένια οἷον ἄζυμα II Can. Ap. 65; በዓለ፡ መጸለት፡ *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22, 1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui festa tabernaculorum et azymorum confudisset; at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐወ፡ quadrl. I [ut videtur, denom. a ጽልሑት፡, cui conferas: صِلْحَاطَة artificium] *fraudem concipere, dolose agere:* Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; ጸልሐዉ፡ በልሳኖሙ፡ Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሒው፡ part. *dolosus, subdolus, malitiosus, scelestus, impius:* δόλιος Ps. 42, 1. 54, 27; ἄνομος Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; λοιμός Am. 4, 2; ἀσεβής Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; ኃጥአን፡ ወጽልሕዋን፡ Clem. f. 92; አዐማፂ፡ ወጽልሒው፡ Jsp. p. 289.

ጽልሑት፡ subst. 1) *dolus:* δόλος ዐመፃ፡ ወጽልሑት፡ Zeph. 1, 9; ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; δολιότης Ps. 72, 18; ለእመ፡ ተሀጉለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas:* ἀσέβειαι Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; ἀδικία Job 11, 14; Jes. 33, 15. — *Voc. Ae.:* ጽልሑት፡ ዐግ፡ ዘ፡ ቂም።

ጸልመ፡ I, 1, raro ጸለመ፡ (Herm. p. 83), Subj. ይጽለም፡, rarius ይጽልም፡ [ظلم (צֶלֶם ܛܠܡܐ), vic. II ጸለለ፡] 1) *obscurari, tenebris* vel *caligine circumfundi, caligare, tenebrosum esse* vel *fieri:* ለትጽለም፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Job 3, 4; ጽልመት፡ ኢይጸልም፡ በኀቤከ፡ Ps. 138, 11; ይጽለም፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; ጸልሙ፡ ማያት፡ Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; ጸልመ፡ ዓለም፡ Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) de facie *tetrica* (*obnubilari*): ጸልመ፡ ገጹ፡ διετράπη Esth. 7, 8; ተወለጠ፡ ገጾሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; ኢይጽለ(v. ል)ምከ፡ ገጽከ፡ Dan. 5, 10. b) de oculis (*caligare, occaecari*): ጸልመ፡ ዐይንነ፡ Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cujus oculi caecutiunt: ተጸለለ፡ ወጸልመ፡ Act. 13, 11; de mente, scientia: F. N. 5 (vid. sub ገዘፈ፡). c) de sole, luna et stellis (*deficere*): ጸልመ፡ ፀሐይ፡ Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; ይጽለሙ፡ (v. ይጽልሙ፡) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; በ፲ወ፫ዓመት፡ ለገላውዴዎስ፡ ጸልመ፡ ፀሐይ፡ (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* ጸልመ፡ Joh. 6, 17; c. pron. suff. pro Dat. (*alicui*): ይጸልመክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ Jes. 8, 22; ዘእንበለ፡ ይጽለምክሙ፡ πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere:* Herm. p. 83; ጸለመ፡ ሥዕርት፡ Koh. 11, 10; ይጸልም፡ ገጾሙ፡ እምጤስ፡ Ep. Jer. 20.

አጽለመ፡ II, 1 1) *obscurare, caliginem* vel *tenebras offundere* alicui, *obnubilare, obfuscare:* Deus ያጸልም፡ መዓልተ፡ ከመ፡ ሌሊት፡ Am. 5, 8; አጸልም፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; ሶበ፡ አጸልም፡ ደመና፡ ላዕለ፡ ምድር፡ Gen. 9, 14; astra (*deficere facere*), ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; አጽለም፡ ለፀሐይ፡ Kedr f. 28; alias res: ቅንአት፡ እከይ፡ ያጸልም፡ ሠናያተ፡ ἀμαυροῖ Sap. 4, 12; እከዩ፡ ያጸልሞ፡ ከመ፡ ርእየት፡ ድብ፡ ለገጹ፡ σκοτοῖ Sir. 25, 17; oculos: አጽለመት፡ ጸዓላ፡ ለዐይን፡ Enc. Masc. 26; mentem, animum: ስክር፡ ያጸልም፡ ልበ፡ Clem. f. 118; አጽለምኩ፡ ኀሊናየ፡ (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere:* አጽለመ፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ ἐσκότασεν ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ Λίβανος Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

grare, nigrum colorem inducere, Matth. 5, 36; ገልዓት፡ ዘአጽለምዎሙ፡ በፍሕም፡ Enc. Mag. 27; Const. Ap. 62 (vid. sub ምርፋእ፡ c. 320).

ጽሉም፡ part. *obscuratus, tenebricosus, occaecatus*: Ps. 73, 21; ጽሉም፡ ኅሊናሆሙ፡ Eph. 4, 18; ጽሉመ፡ ልብ፡ Clem. f. 118; Syn. f. 347. 350; hom. Jac. Sar.; ሰይጣን፡ ጽሉም፡ Ssal. Req.

ጸሊም፡ adj., f. ጸላም፡ 1) *niger, ater, fuscus, nigricans*, de capillis Cant. 5, 11; Lev. 13, 37; fuligine Thren. 4, 8 (vid. ሕመት፡); Herm. p. 74; atramento: ዘጽሑፍ፡ በጸሊም፡ Abush. 33; calceis: አሣእን፡ ጸሊም፡ Hez. 16, 10; equis: Apoc. 6, 5; አፍራስ፡ ጸሊማን፡ Zach. 1, 8. 6, 2. 6; bubus Hen. 85, 8. 86, 2; cute hominis: ኵሎሙ፡ ኢትዮጵያ፡ ዘጸሊም፡ ሥጋሆሙ፡ Clem. f. 26; ጸላም፡ አነ፡ Cant. 1, 5; in specie a) ጸሊም፡ vel ብእሲ፡ ጸሊም፡ *nigrita*, (quem Romani dicunt *Aethiopem*): Act. 13, 1 rom.; ብእሲ፡ ጸሊም፡ Jer. 13, 23 vrs. alt.; ገብር፡ ጸሊም፡ Gad. T. H.; አበ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡ Sx. Sen. 24; Phlx. 19. b) ጸሊም፡ *pullum, vestes atrae*: ይመጽእ፡ ለቢሶ፡ ጸሊመ፡ Jsp. p. 315; ምንትኑ፡ ለበስከ፡ ጸሊማተ፡ Fal. f. 68. 2) *tenebrosus* (finster): ቤት፡ ጸሊም፡ Sx. Hed. 13.

ጽልመት፡ n. act. et subst., m. et f. 1) *obscuratio*, a) *defectus, eclipsis*, solis: ጸልመት፡ ፀሓይ፡ ሶበ፡ ርእየት፡ ፈጣሪሃ፡ ስቁለ፡ ወከነ፡ መጠነ፡ ጽልመታ፡ እምጊዜ፡ ፮ ሰዓት፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ፱ ሰዓት፡ Sx. Mag. 27. b) *deminutio luminis* lunae: Hen. 74, 3; quare dies mensium inde a quinto decimo መዋዕለ፡ ጽልመት፡ nominantur, et quatuordecim posteriores mensium dies inde a ጽልመት፡ numerantur sicut quatuordecim priores a ሠርቅ፡, ut: አመ፡ ዐሡሩ፡ ለጽልመት፡ አይሉል፡ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Ἐλοὺλ 2 Esr. 16, 15; አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት፡ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνός 19, 1; Gen. 7, 11. 8, 4 (14); Num. 10, 11; 4 Reg. 25, 27; Zach. 1, 7; Hagg. 2, 1. 10. 18. 20; 1 Esr. 7, 5. 9, 5; 2 Esr. 10, 9; 4 Esr. in subscr.; Judith 2, 1. 2) *tenebrae*: Gen. 1, 2. 4. 5; ግሩም፡ ጽልመት፡ ወዐቢይ፡ 15, 12; Ex. 10, 21. 22; Jes. 5, 20; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ 5, 30. 8, 22. 45, 7. 58, 10. 59, 9. 60, 1; Jer. 23, 12 (γνόφος); Ps. 17, 13. 31. 103, 21. 138, 10; ፍናወ፡ ጽልመት፡ Prov. 2, 13; በጽልመት፡ ሰርክ፡ 7, 9; Koh. 2, 13. 5, 16; Job 5, 14. 15, 30. 23, 17 (fem.). 28, 3. 38, 19; 4 Esr. 7, 31. 14, 21; ጽልመት፡ ይእቲ፡ ለገጽ፡ Sir. 25, 23; Matth. 10, 27; Joh. 8, 12. 12, 35. 46; እንዘ፡ ዓዲሁ፡ ጽልመት፡ Joh. 20, 1; Rom. 13, 12; 1 Joh. 2, 8 — 11. a) Ubi in Genitivo positum est, vel Praedicati vice fungitur: *tenebricosus, tenebrosus*: አድባረ፡ ጽልመት፡ σκοτεινά Jer. 13, 16; ሥጋከ፡ ጽልመት፡ ይከውን፡ Matth. 6, 23; Luc. 11, 34. 36. b) ጽልመት፡ ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18 (vid. ብሔር፡). c) ቤት፡ ጽልመት፡ *carcer* Sx. Nah. 27; Enc. Mij. 20; Mag. 14; Chr. Ta. 1 (vid. ፍኑግ፡).

መጽልም፡ part. 1) *tenebricosus, tenebrosus*: በውስተ፡ መጽልም፡ መካን፡ Enc. Haml. 10; etiam, omisso መካን፡, subst. (sicut መብእስ፡ al.): *locus tenebricosus, latibulum obscurum* Kuf. p. 22. 2) *niger, fuscus*: ኢትኅሥሥ፡ ርእየተ፡ ገጽየ፡ እስመ፡ ገጽየ፡ መጸልም፡ (sic) ከመ፡ ኅጣውእየ፡ Sx. Tachs. 14; አንሰ፡ መጽልመ፡ ገጽ፡ ወብዙኅ፡ አበሳት፡ ibid.

ጸልመወ፡ quadrl. I (denom. a ጽልመት፡) *tenebricare, obtenebrari*: ትጸልምት፡ ነፍሳቲሆሙ፡ Phlx. 31; ይጸልምት፡ ልቡ፡ ወይረስዖ፡ ለእግዚ" Phlx. 156; monachi quibus ብርሃን፡ አምላካዊ፡ convenit, ይጸለምቱ፡ በእንተ፡ መንሱት፡ Phlx. 14.

አጸልመወ፡ II *obtenebrare, tenebris obfuscare*, Lud. e Ssal. Req.

ጽልሙት፡ part. 1) *tenebris circumfusus, tenebricosus, tenebrio*: እንዘ፡ ብሩሃን፡ ንሕነ፡ ዘኢ ጽልሙታን፡ ወንጹሓን፡ Chrys. ho. 1; አሥርቅ፡ ብርሃነ፡ ገጽከ፡ ንጹሕ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ጽልሙት፡ Phlx. in append.; Lud. ex hom. Jac. Sar.; ጽልሙታን፡ አልባብ፡ Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ብርሃና፡ (ለከከብ፡) ተከድኑ፡ ጽልሙታነ፡ ራእይ፡ ሕዝብ፡ I Sal. Mar. 2; ከዋክብት፡ ጽልሙታን፡ ἀστέρες πλανῆται Judae 13 Platt. 2) *niger, fuscus*: አበ፡ ሙሴ፡ ጽልሙት፡ Phlx. 86 (at ጸሊም፡ Phlx. 19).

ጸለበ፡ i. q. صلب ܨܠܒ *crucifigere*.

ተጸልበ፡ III, 1 *de patibulo suspendi, crucifigi*: ተጸልበ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቤቱ፡ ἐσταυρῶσθαι Esth. 8, 13 apcr. (aliàs ተሰቅለ፡); Apoc. 11, 8. — *Voc. Ae.*: ተጸልበ፡ ዘ፡ ተሰቅለ።

ጸልብ፡ subst. *crux, patibulum*: Enc. Hed. 8; ሰላም፡ ለስቅለትከ፡ መልዕልተ፡ ቅዱስ፡ ጸልብ፡ Enc. Mag. 27; Vis. Bar.; ሶበ፡ ተረከበ፡ ጸልበሁ፡ ለወልድ፡ Deg. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ሰሊብ፡

መጽለብት፡ subst. id.: ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እግ እከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጸልአ፡ (vel ጸልዐ፡) I, 1 [amh. ጸላ፡; שְׂנֵא ܣܢܐ شَنِئَ] Subj. ይጽላእ፡ *odisse, odio habere*, ጸሊእ፡ Koh. 3, 8; c. Acc. pers.: Gen. 26, 27. 37, 4; አፈድፈዱ፡ ዓዲ፡ ጸሊኦቶ፡ 37, 8; Ex. 23, 22 (ἐχθρεύειν); አመ፡ ጸልአ፡ ይጸልእ፡ Num. 35, 20; Deut. 19, 11. 22, 13. 24, 3; Jud. 14, 16. 15, 2; ጸላእ፡ ጽልአ፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡ 2 Reg. 13, 15. 22; Ps. 5, 6; ጸልአ፡ ነፍሱ፡ 10, 6. 25, 5. 30, 7. 68, 5; ጣዖተ፡ ጸልአት፡ ነፍስየ፡ Kuf. 21; ከመ፡ ኢይጽላእከ፡ Prov. 25, 17; ይጸልእዎ፡ ለዝሉፉ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 9, 18. 12, 6; ኢትጽላእ፡ ብእሲተ፡ ጠባበ፡ μὴ ἀστόχει 7, 19; Jes. 61, 8; Jer. 12, 8; Matth. 5, 43. 44. 6, 24. 24, 9; ይጽልእዎ፡ ለነፍሱ፡ Marc. 8, 13; Joh. 12, 25; 1 Joh. 3, 13. 15; c. ለ፡ pers.: Deut. 21, 15; c. Acc. rei: Koh. 2, 17; Prov. 1, 22; Ps. 96, 11; Sir. 15, 13. 17, 26. 25, 2; Job 34, 17; Jes. 33, 15. 61, 8; Ex. 18, 21; Joh. 3, 20; Rom. 7, 15; ዘተ ጸልእ፡ ለርእስከ፡ ኢትግበር፡ ሊቢ፡ ቢጽከ፡ Did. 1; passim *nolle, aversari*: አፍቀሩ፡ ዘጸላእኩ፡ አነ፡ (οὐκ ἠβουλόμην) Jes. 66, 4; ጸሊእ፡ (Inf. verb.) ሢመት፡ ጽሒፍ፡ Enc. Masc. 4; seq. Inf.: ፈንዎቶሙ፡ እጸልእ፡ οὐ θέλω Matth. 15, 32 rom.

አጽልአ፡ II, 1 odisse facere i. e. a) *in odium venire*, c. Acc. pers. *alicui*: ከመ፡ ኢታጽልአ፡ ለቢጽከ፡ μὴ μισηθῇς Sir. 34, 16. b) *in odium vocare* alqm, *concitare odium* alicui, *invisum facere* alqm, e. Acc. pers.: አጽላእክሙኒ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ Gen. 34, 30; በዘያጸልእ፡ ርእሶ፡ በብዝኀ፡ ነቢቡ፡ Sir. 20, 5. 21, 28. 37, 20.

ተጸልአ፡ III, 1 1) *odio haberi, odiosum* vel *in odio esse* alicui: ርእየ፡ ከመ፡ ትጸላእ፡ ልያ፡ Kuf. 28; Gen. 29, 31; Koh. 8, 1; Thren. 4, 1 var.; c. በኀበ፡ pers., ab aliquo vel alicui: ዘተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ" Prov. 22, 14; እስመ፡ ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ" ረሲዕ፡ ወርስዖቱ፡ Sap. 14, 9. 2) *se invicem odisse*: ይጸልኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Matth. 24, 10; ግሙራ፡ ኢይጸልኡ፡ ምስለ፡ ቢጸሙ፡ Herm. p. 98 (si quidem lectio sana est).

ተጻልአ፡ III, 3 *sese invicem odisse*, *odium* vel *simultates exercere* cum alqo vel inter se: ለምንት፡ ኀደጎሙ፡ ይጻልኡ፡ Phlx. 108; ኢትፍቅድ፡ ተጻልአ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ φιλεχθρήσης Prov. 3, 30; እመበ፡ ክህነ፡ ዘተጻልአ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ክህነ፡ F. M. 21, 4.

አስተጻልአ፡ IV, 1 et **አስተጻልአ፡** IV, 3 *odium* vel *simultates excitare inter* homines, *odio* vel *simultate dissociare*: መሐለ፡ ከመ፡ ያስተጻልእ፡ ሰብአ፡ F. M. 22, 9; ዘያስተጻልእ፡ ብእሴ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kedr f. 80; አስተጻልኦ፡ (Inf.) ቢጽ፡ ምስለ፡ ቢጽ፡ Form. Conf.

ጽሉእ፡ part. *odio habitus*, *invisus*, *odiosus*, *odibilis*: ብእሲት፡ ጽልእት፡ እምንእሳ፡ Jes. 54, 6; F. N. 33, 5; ለእመ፡ ከነ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ ጽሉአ፡ እምኢገብርዎ፡ Jsp. p. 359; c. ለ፡ alicui: ጽሉእ፡ ለእሕዛብ፡ Prov. 24, 39; vel c. በኀበ፡, ut: ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ" ትዕቢት፡ Sir. 10, 7; Matth. 10, 22; Marc. 13, 13; ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምንት፡ ወጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ" Did. 4; de bestiis: ከመ፡ ከልብ፡ ጽሉእ፡ ይከውን፡ Prov. 26, 11; Apoc. 18, 2. (Vid. etiam quaedam exempla sub ጽዑል፡).

ጽልእ፡, passim **ጸልእ፡** subst., m. et f., *odium*, *simultas*, *inimicitia*, μῖσος Koh. 9, 1. 6; ፍጹመ፡ ጽልአ፡ ጸላእክዎሙ፡ Ps. 138, 21. 108, 2; 2 Reg. 13, 15; ዮጊ፡ በጽልእ፡ (v. በጸልእ፡) አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; ἔχθρα Prov. 10, 18. 15, 17. 25, 10; በልበሙ፡ ይሠይሙ፡ ጽልአ፡ Jer. 9, 8; Eph. 2, 15; Gal. 5, 20; ኀድጋ፡ ለጽልእ፡ Sir. 28, 6; ከመ፡ ትግበሩ፡ ጽልአ፡ Hen. 95, 2; ጸልእ፡ Did. ed. Platt p. 90.

ጸላኢ፡ n. ag., rarius **ጸላእ፡**, f. **ጸላእት፡**, Pl. **ጸላእያን፡** et **ጸላእት፡**, *osor*, *inimicus*, *-a*, *adversarius*: ጸላእየ፡ et ጸላኢየ፡ ἐχθρός μου Job 31, 29; ትሬኢ፡ ጸላእትየ፡ ወትለብስ፡ ኀፍረተ፡ ἡ ἐχθρά μου Mich. 7, 8. 10; ጸላኤ፡ ዐመፃ፡ μισῶν Judith 5, 17; ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ 2 Tim. 3, 3; ጸላኢ፡ ἐχθρός Gal. 4, 16; Matth. 5, 43; Jac. 4, 4; 2 Thess. 3, 15; Ex. 23, 4. 5; Sir. 6, 1. 9. 12, 8—10. 19, 8. 25, 7. 30, 3. 6; Prov. 24, 17; Ps. 8, 3 al.; ὑπεναντίος Job 13, 24; ἀντίδικος 1 Petr. 5, 8; ጸላእትክሙ፡ οἱ μισοῦντες ὑμᾶς Jes. 66, 5; Dan. 4, 16; Ps. 43, 9. 82, 2. 85, 16; Sir. 25, 14; ἐχθροί Sir. 23, 3; Job 8, 22. 27, 7; Jes. 1, 24; Jer. 51, 30; Thren. 1, 2; Nah. 1, 2; Ps. 9, 3; Ex. 23, 22; Apoc. 11, 12; Matth. 5, 44; ጸላእያነ፡ እግዚ" Rom. 1, 30 Platt; ጸላእያነ፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 3; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 338; in specie ጸላኢ፡ nominatur diabolus, Sx. Jac. 21 al.; Lit. 168, 4.

ጽልእን፡ subst. *odium*, *simultas*, Kuf. p. 84 annot. 9.

መጽልእ፡ part. vel subst. *odiosus* (i. e. odium excitans) vel *res odiosa*: መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ μισητός Sir. 20, 15.

ተጻላኢ፡ n. ag. (III, 3) *odio* vel *simultate dissociatus*: ተጻላእያን፡ F. N. 43, 3; እምከመ፡ በጽሑ፡ ተጻላእያን፡ ኀበ፡ ፈታሒ፡ F. N. 43, 4. — In *Voc. Ae.* vox ፀሬሬ፡ voce ተጻላኢ፡ (sic) exponitur.

ጸልእ፡ *vulnus*, *ulcus* vid. sub **ጸልዕ፡**

ጸላእ፡ *saxum*, *rupes* vid. sub **ጸላዕ፡**

I. **ጸለወ፡** I, 1 [צָלָא, ܨܠܐ inclinavit, in specie: aures i. e. *auscultavit*; Pa. *oravit*, *precatus est*, i. q. صلى II, et **ጸለየ፡**] Subj. **ይጽሉ፡** 1) *inclinare*, aures ad audiendum: Ps. 77, 1; Genz. f. 7. 2) *auscultare*, *audire*, *obtemperare*, c. Acc. rei: ወጸመመት፡ እዝነ፡ እምጸሊዮቱ፡ (ne audiret eum) Lud. e Mss. Colb.; ሰበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Enc. Sen. 21.

ጽሉው፡ part. *inclinatus*, a) *attentus*: aures እለ፡ ጽሉዋት፡ ለሰሚዕ፡ Lud. e Cant. Sam. 7; አኀው፡ መስተጋድላን፤ ጽሉዋን፡ በጸሎት፡ ዘወትር፡ Kedr f. 87. b) *nutans*, *inconstans* animo, ut videtur: ኢትኩን፡ ነዋኤ፡ ገጽ፡ ወኢጽሉወ፡ ልብ፡ ወኢዝንጉረ፡ Did. 35.

ጸሎት፡ *preces* vid sub **ጸለየ፡**

II. **ጸለወ፡** I, 1 i. e. صلى (צָלָה) *assare*: አዘዘ፡ ይጽልውዎ፡ ገጸ፡ ውስተ፡ እቶን፡ ብሉኔ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.*: ጸለወ፡ ዘ፡ ቀቀለ፡

መጽለወ፡ *marcescere* vid. c. 225.

ጸልዕ፡, raro **ጽልዕ፡** subst., m. et f., Pl. **አጽልዕት፡** [سَلَعَةٌ *vulnus*, سَلَع *fissura* pedis; قَلَع *corruptum vulnus*] 1) *vulnus*, *plaga*, πληγή Nah. 3, 19; ጸልዕ፡ ዘይመግል፡ Jes. 1, 6; Org. 4; Ps. 68, 31; አጽልዕቶ፡ ቀይሕ፡ (sc. Christi vulnera rubentia) Lud. ex Enc. Ter 21; M. M. f. 180 (vid. ፈንቀለ፡); etiam de decem plagis Aegyptiorum: ዐሥሩ፡ አጽልዕት፡ Lud. ex Hom. Greg. 2) *ulcus*, ἕλκος Ex. 9, 9—11; ትንሥአ፡ ጸልፀ፡ (v. ጽልዐ፡) ቍስል፡ Jer. 37, 12; Apoc. 16, 2. 11. — *Voc. Ae.*: ጸልዕ፡ ዘ፡ ቍስል።

ጽሉዕ፡ part. *vulnere aeger*, *ulcerosus*, Gen. 34, 25.

ጸልዐ፡ *odisse* vid. sub **ጸልአ፡**

ጸላዕ፡, raro **ጸልዐት፡**, subst., Pl. **ጸልዓት፡**, plerumque **ጸላዕት፡** scriptum, raro **ጸላዓት፡**; nec non **ጸዋልዕት፡**, rarius **ጸዋልዕ፡** (Gad. T. H.), Pl. Pl. **ጸላዓታት፡** (1 Reg. 13, 6 F) [סֶלַע صلاع vel صلع] *rupes*, *petra*, *saxum*: ጸላፀ፡ ተከይድ፡ πέτραν Job 24, 8; ልቡ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ እብን፡ ጸላዕ፡ (v. ጸላዕ፡, v. ከመ፡ ጸላዕት፡) 41, 15; ከመ፡ እብነ፡ ጸላዕ፡ (ubi Gr. habet λίθος ἠρδαλωμένος) Sir. 22, 1; Hez. 13, 13 var.; ማእከለ፡ ጸልዓት፡ (v. ጸላዕት፡) πετρῶν Jes. 57, 5; Jer. 28, 25; 1 Reg. 13, 6; አወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ (v. ጸልዐት፡) λίθους πετροβόλους Hez. 13, 11. 13; Apoc. 6, 16 rom. (ጸዋልዕት፡ Platt); ጸላዕት፡ ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218; ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋልዕት፡ πέτρας Jer. 4, 29; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ጸዋልዕተ፡ እብን፡ M. M. f. 285; ጸላዓት፡ v. ጸልዓት፡ πέτραι Ps. 103, 13. 19; ጸላዕት፡ et ጸዋልዕ፡ Gad. T. H.; ልጕት፡ ጸዋልዕ፡ Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10. — (Lud. ጸላዕት፡ formam Sing. censuit et significatum *antrum* in rupe excavatum, *specus nativus*, *rupes*, *petra* statuit (vid. Schol. Voc. Ae.); equidem formam ጸላዕት፡ nonnisi ubi Graecus Pluralem exhibet, *specus* autem significationem nusquam reperi). — *Voc. Ae.*: ጸላዕት፡ ዘ፡ ዋሻ ።

ጽሌ፡ *tabula* vid. c. 1255.

ጸለየ፡ I, 2 [vid. **ጸለወ፡**] (Imprf. **ይጸሊ፡** quod passim occurrit, ut Clem. f. 161; Matth. 26, 36 Platt, reprobandum est) *precari* ad Deum, *preces facere*, *orare*: Matth. 6, 5. 7. 9. 26, 36. 39. 41; Marc. 1, 35; Luc. 18, 11; Judae 20; 4 Esr. 9, 27; ፈጸመ፡ ጸልዮ፡ Kuf. 12; Inf. verb. ጸሊዮ፡ Rel. Bar.;

c. ኀበ፡ numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. ቅድመ፡ Sir. 39, 5; c. በእንተ፡ *pro* alqo (*intercedere*) Jer. 7, 16; ይጼሊ፡ በእንቲአክሙ፡ Job 42, 8; Jes. 37, 4; ጸልዩ፡ በእንተ፡ ሕይወቱ፡ Bar. 1, 11; ጸልዩ፡ በእንቲአነ፡ Mavâs. n. 60; vel c. ለ፡ pers.: Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; ጸሊ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ" ፡ በእንተ፡ .... Jer. 49, 2; vel c. ላዕለ፡ pers. (*super* alqm et *pro* alqo): Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; ጸለየ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወባረከሙ፡ Clem. f. 15. 16; vel ዲበ፡ Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum: 2 Reg. 7, 27; seq. ከመ፡ c. Subj.: Kuf. 11; ጸሊ፡ ኀበ፡ ልዑል፡ ከመ፡ ያርትዕ፡ ለፍኖትከ፡ Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.: 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) *exorare* alqd: ዘጸለይከኒ፡ ኀቤሁ፡ ይሰምዐከ፡ Job 22, 27; Marc. 11, 24; ትጼሊ፡ ዳኅና፡ Enl. Haml 18. b) *vovere:* ጸልዮት፡ Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. ለ፡ Dei: Koh. 5, 3; ጸሎተ፡ ጸለየ፡ ለእግዚ" ፡ እንዘ፡ ይብል፡ Kuf. 27. 31.

ተጸለየ፡ III, 2 *precibus adorari:* Deus ዘአሐዱ፡ (qui unus) ይሰገድ፡ ወአሐዱ፡ ይሴባሕ፡ ወአሐዱ፡ ይጼለይ፡ M. M. f. 1. 96.

ጽሉይ፡ part. *precibus consecratus:* ማየ፡ ምንዛኅ፡ ጽሉይ፡ M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. ጸሎታት፡ [a verbo tertiae ወ formatum; צְלוֹתָא צְלֹו ܨܠܘܬܐ صَلَوةٌ] *precatio, preces* ad Deum fusae, *oratio:* ንጹሕ፡ ጸሎትየ፡ Job 16, 17; ኀለፈት፡ ጸሎትየ፡ ኀበ፡ እግዚ" ፡ 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6, 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32, 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጸሎት፡ Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; ታበዝኁ፡ ጸሎተ፡ 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; ጸሎተ፡ ጸለየ፡ ከመ፡ ኢይዝንም፡ ዝናም፡ 5, 17; ጸሎቶሙ፡ ከመ፡ ይጥበቡ፡ Sir. 38, 34; ጸሎት፡ ጽንዕት፡ (efficax) Org. 1; ገበርክሙ፡ ጸሎተ፡ (በስሙ፡) Enc. Mij. 1; ጸሎታት፡ Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; ቤተ፡ ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; ጸሎተ፡ ገበሩ፡ ነግሀ፡ ወበ፫ ሰዓት፡ ወበ፮ ወበ፱ ወበሰርክ፡ ወበንቅወተ፡ ዶርሆ፡ ወንፍቀ፡ ሌሊት፡ Ssal. Req.; de ጸሎት፡ agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: ጸሎተ፡ ሃይማኖት፡ (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; ጸሎተ፡ ወንጌል፡ ወአቡነ፡ ዘበሰማያት፡ Kedr f. 57; Gad. T. H.; ጸሎተ፡ ወንጌል፡ እግዚ" ፡ እግዚኡ፡ Genz. f. 54. 60; ጸሎተ፡ አኰቴት፡ Genz. f. 48. 53. 56; "ተ፡ ዕጣን፡ f. 48. 57; "ተ፡ ንስሓ፡ f. 65; "ተ፡ ዘሰላም፡ f. 93; Lit. crebro; "ተ፡ ቡራኬ፡ Lit. 167, 3; "ተ፡ ምውታን፡ ጸለዩ፡ ላዕሌሁ፡ Enc. Genb. 10; "ተ፡ መቃብር፡ Genz. f. 52; በእንተ፡ እሌኖሙ፡ f. 64. 67. 92; "ተ፡ ተከሊል፡ F. M. 5, 17. 8, 1; "ተ፡ ሰውሰብ፡ F. M. 5, 8; "ተ፡ ማእድ፡ Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; ጸሎተ፡ መብረቅ፡ inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) *precatio fausta:* ከመ፡ ትብጻሕ፡ ጸሎቱ፡ εὐλογία (v. በረከቱ፡) Sir. 3, 8. b) *votum:* Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) ቅብአ፡ ጸሎት፡ unguentum *precibus consecratum* Jac. 5, 14; ጸሎት፡ ላዕለ፡ ጺሕል፡ Lit. 158, 2.

ጸላዪ፡ n. ag. *precator, precans:* ፈሪሳዊ፡ ጸላዪ፡, መጸብሓዊ፡ ጸላዪ፡ Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. ምጽላያት፡, *locus ubi preces fiunt, oratorium, precarium, sacellum,* Christianorum (προςευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia መፍትው፡ የሀሉ፡ መከነ፡ ምሥዋዕ፤ በውእቱ፡ ቤት፡ ይኩን፡ ምጽላያቲ፤ ፪ በየማን፡ ወበፀጋም፡ በእንተ፡ ዕድ፡ ወአንስት፡ Kid. f. 6; ecclesia ምጽላየ፡ መሃይምናን፡ Lit. Greg.; Org. 3; ዘይጸሊ፡ (sic) ኀበ፡ ምጽላየ፡ አረሚ፡ ወአይሁድ፡ Clem. f. 161.

መጽለይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur መጸልይ፡ part. *precans:* ረከበ፡ ጽዉመ፡ ወጽሙወ፡ ወመጽለየ፡

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَتَ, ጨለጠ፡] *exhaurire, exsiccare* bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit ወይጸልጥ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽሕል፡ subst., m. et f., Pl. አጽሕል፡ et አጽሕልት፡, rarius አጽሓል፡ et ጸሕላት፡ [צַלַּחַת ܨܠܚܬܐ ܨܠܚܘܬܐ] 1) *patina, lanx, paropsis,* πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit ጸሕለ፡ ዐቢየ፡ ዘወርቅ፡ ንጡፍ፡ Jsp. p. 287, (posthac fem.); ኢትገሥሥ፡ አጽሕልተ፡ ወኢትልሐስ፡ መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14; ጸሕላት፡ ዘብሩር፡ (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) *acerra, phiala, patera,* θυΐσκη Num. 7, 14 seq.; አጽሕል፡ Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; አጽሕልት፡ Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; አጽሕልት፡ et አጽሓል፡ ψυκτῆρες 2 Esr. 1, 9; χαφουρῆ (כְּפוֹרֵי) 2 Esr. 8, 27 var. — *Voc. Ae.:* ጸሕል፡ ዘ፡ ወጭት ።

ጸሐለ፡ i. q. صقل كحل (vid. ሰሐለ፡)?

ምጽሐል፡ subst. *graphium, stylus:* ውስተ፡ ምጽሐለ፡ ኀጺን፡ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ Job 19, 24 (at praep. ውስተ፡ huic significationi parum convenit; var. መጽሐፈ፡).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. አጽሐም፡ [amh. ጽም፡; זָקָן ܕܩܢܐ *mentum* et *barba*; ذَقَن *mentum*] *barba*, Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 19, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; ሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; ወከነ፡ ነዊሐ፡ ጽሕሙ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኀንዜሁ፡ Sx. Genb. 13; ሉጹያነ፡ አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. ፍዋረት፡).

ጸሕም፡ et ጸሐምው፡ var. pro ዕምው፡ vid. sub ዕምው፡

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. صقر] *perfringere, discutere:* ወትጽሕር፡ (var. pro ወትኔዕር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ *lebes* vid. sub ጽህርት፡

አጽሕርት፡ subst., Pl. *turres, palatia:* በጽሒ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወርእያ፡ ለይእቲ፡ ሀገር፤ ለአፍላጊሃ፡ ወለአጽሕርቲሃ፡ Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco ܐܨܛܪܐ, at rectius አጽርሕት፡ errore calami pro አጽርሕት፡ scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub ፀሐሰ፡

ጽሕበ፡ inus., sine dubio i. q. صَعُبَ *difficilis, dura fuit* res.

አጽሐበ፡ II, 1 1) *molestum esse* alicui, *defatigare* alqm: **ኢያጽሐብኩከ፡** οὐ κοπιάσαι σε ἐποίησα Jes. 43, 22. 23; **ምንት፡ አጽሐብኩከ፡** παρηνώχλησα Mich. 6, 3; **ምንት፡ አጽሐብኩክሙ፡ ከመ፡ ትትዋሥኡኒ፡** Job 16, 3; 1 Reg. 28, 15; Jud. 16, 16; **ከመ፡ ኢያጽሕብዎ፡ ለንጉሥ፡** ἐνοχλεῖν Dan. 6, 2; **ኢታጽሕበ፡** θλίψῃς Sir. 34, 31; ἐγκόπτειν Act. 24, 4; ascota **አጽሐበ፡ ንፍሶ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡** Sx. Genb. 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.: παρεβιάζοντο 1 Reg. 28, 23; ἐβιάσατο 2 Reg. 13, 25. 27; κατεβιάζοντο seq. **ከመ፡** c. Subj., Ex. 12, 33; θλίβειν Lev. 25, 14; c. **ለ፡** pers.: Lev. 25, 17. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **አንጠየ፡**

አስተጽሐበ፡ IV, 1 *molestum sibi censere* et *repudiare*: **ኢታስተጽሕብ፡ ተግሣጸ፡ እግዚ"፡** (v. **ኢታስተዐጽብ፡**) Job 5, 17; Hebr. 12, 5 Platt.

I. **ጻሕብ፡** subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*: **ተዐቀብ፡ ከመ፡ ኢያብእከ፡ ውስተ፡ ጻሕብ፡** Sir. 22, 13; **በኢፈቂዶ፡ ጻሕብ፡** (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; **በዕለተ፡ ጻዕቆሙ፡ ወጻሕቦሙ፡** Hen. 48, 8. 10. 50, 2. 100, 7; **መከራ፡ ወጻሕብ፡** Enc. Tachs. 9; **አዕረፈ፡ ዮም፡ እምጻሕቡ፡** Enc. Ter 9. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ፡ ፡ብ፡ ዋድያት፡ ጉስጉስ፡ ችጋርኒ፡ ይ፡**

II. **ጻሕብ፡** subst. (quod Lud. scriptura **ጻኅብ፡** a I **ጻሕብ፡** distinxit), plerumque m., Pl. **አጽሕብት፡**, etiam **ጻሕባት፡** [صَحْفَة? צַפַּחַת?] *vas figlinum* vel *testaceum* in genere, *urceus, lagena, amphora* in specie, **ጻሕብ፡ ስቁር፡** ἀγγεῖον Sir. 21, 14; Jer. 18, 4. 31, 11; **ጻሕብ፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡** 31, 38; **ጻሕብ፡ ዘልሕኵት፡** Jes. 30, 14; Hez. 4, 9; **አጽሕብት፡** σκεύη κεράμου 2 Reg. 17, 28; Jer. 31, 12 var.; **ኀምስት፡ ከልኤት፡ አጽሕብተ፡ ወይን፡** ἀγγεῖα 1 Reg. 25, 18; κεράμιον **ጻሕብ፡** Jes. 5, 10; **ጻሕበ፡ ወይን፡** (v. **ጻሕባት፡ ምሉኣነ፡ ወይን፡**) Jer. 42, 5; **ጻሕበ፡ ማይ፡** Marc. 14, 13; Luc. 22, 10; **አጽሕብት፡** Herm. p. 47. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ፡ ፡ብ፡ ዝብድይ፡**

ጽሕወ፡ et **ጸሐወ፡** I, 1 [صَحَا et صَحِيَ; ...] Subj. **ይጽሐው፡** 1) *serenum esse* vel *fieri*, de coelo; imprs.: **እንዘ፡ ያንጠብጥብ፡ ዝናም፡ ወእምዝ፡ ጽሕወ፡** Sx. Mij. 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie: e crapula, *crapulam exhalare, sobrium esse*: **ጽሕወ፡ እምወይኑ፡** Gen. 9, 24; **ሶበ፡ ጸሐዉ፡ እምወይኖሙ፡** 1 Esr. 3, 22; **ንጽሐው፡ እምንዋም፡ ስካር፡** M. M. f. 229; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **እምስከረ፡ ወይን፡** ἐκνήψατε Cyr. c. Pall. f. 85; **ሶበ፡ አጽሐው፡ እምንዋም፡** Org. 4; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **በጸሎት፡** νήψατε 1 Petr. 4, 7. — *Voc. Ae.*: **ጽሕወ፡ ዘ፡ በ፩ንቅሁ፡ ገለጸ፡**

ጽሑው፡ part. *serenus*, de coelo, aëre: **ጽሑው፡ ብሔር፡** εὐδία Matth. 16, 2; **አየር፡ ጽሑው፡ ኮነ፡** ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23.

ጻሕው፡ vel **ጻው፡** n. prgr. sc. צַו (de quo vocabulo vid. Ges. thes. p. 1155): **እንዘ፡ ይትልዉ፡ ጻሕወ፡** (v. **ጻወ፡**) Hos. 5, 11 (ubi LXX habent πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων). — *Voc. Ae.*: **ጻሕው፡** (v. **ጽሕው፡**) **ዘ፡ ...**

ጸሐየ፡ inus., i. q. צָחָה, צִחֵּחַ *nitidum, clarum esse* (vid. Ges. thes. p. 1162); vic. **ጽሕወ፡** et **ፀሐይ፡**

መጽሔት፡ subst., f. et m., Pl. **መጻሕይ፡** *speculum*: **መጽሔት፡ ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; **መ"፡ ብርሀት፡** Clem. f. 6; 1 Cor. 13, 12; 2 Cor. 3, 18 Platt; Jac. 1, 23; **መጽሔት፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ እንተ፡ ኢትደምን፡** Sap. 7, 26; M. M. f. 96; Abush. 51; Fid. Jac. Bar. (vid. sub **ንጸፈ፡**); Pl. c. pron. suff.: **መጻሕይዮን፡** (v. **መጻሐይዮን፡** vel **መጻሐዮን፡**) Ex. 38, 26; **ሰሌዳ፡ መጽሔት፡** tabula vitri catoptrici, Chr. L. Atk. f. 30; **መጽሔት፡ ልቡና፡** inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat. p. 63. — *Voc. Ae.*: **መጽሔት፡ ዘ፡ መስተሐዮት፡** v. **መስታዮት፡**

I. **ተጸሐየየ፡** quadrl. III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere* vel *conspicere*: **ዘኢተጸሐየይከ፡ በመጽሔት፡ ገጸ፡ ለኢየሱስ፡** (Eutychius compellatur) M. M. f. 96; **ወርኢኒ፡ ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ስብሐተ፡ ፩ዋሕድ፡ ለአቡሁ፡ ወንሕነሰ፡ ከሡት፡ ገጸ፡ ንጸሐየይ፡** Deg.; **ንጸሐየይ፡** (sic legas) **ስብሐተ፡ እግዚ"፡** 2 Cor. 3, 18 rom.

II. **ጸሕየየ፡** quadrl. I [ad familiam radicum, quibus *puritatis* notio inest (נָצַח זָכַךְ צָחַח), referendum videtur, non ad קָחָה *verrere*] *runcare, eruncare* (sec. Lud. *sarrire*): **ጸሕይይ፡** (sc. **ክርዳደ፡**) Kid. f. 15; **ንጸሐየይ፡** (sic) **እምኔሃ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 129; **እንዘ፡ ትጸሐየዩ፡** (sic) **እምላዕሌሆሙ፡ ዘሎ፡ ምግባራተ፡ እኩይ፡** f. 231. — *Voc. Ae.*: **ጸሐየየ፡** (sic) **ዘ፡ አረመ፡**

ተጸሕየየ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሑይይ፡ part. 1) *runcatus* (Lud. *sarritus*). 2) *mendis purgatus* liber, Lud. sine auct.

ጽሕደ፡ I, 1 [etiam **ጽዕደ፡** q. v.] *laevem, mollem esse* vel *fieri* (sec. Lud. etiam *politum, nitidum esse*) oleo, unguento illito: **ጽሕደ፡ እምቅብእ፡ ነገሩ፡** ἡπαλύνθησαν Ps. 54, 24.

አጽሐደ፡ II, 1 1) *oblinere unguento, ungere*: **አጽሐድከ፡ በቅብእ፡ ርእስየ፡** ἐλίπανας Ps. 22, 7; Lit. 158, 1; **አጽሕደሙ፡ እደዊሆሙ፡** ἐμπλήσεις Ex. 28, 37. 2) oleo, unguento illito *laevem, mollem reddere, emollire*: **ፈውስት፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሓ፡ ሕብጠተ፡ ወያጽሕዳ፡ ቍስላተ፡** F. M. 3, 3; **አጽሕድ፡ በቅብእከ፡ ለንፍስየ፡ ሳሕክ፡** Lud. ex Enc. Genb. 8 (in Cod. Tub. **አጽዕድ፡**); **ያጽሕደኒ፡ እምስሕተየ፡** Enc. Mij. 16.

ጽሑድ፡ part. *laevis, mollis, tener*: **እስመ፡ ጽሑድ፡ ክርስቶስ፡ ወመንክር፡ ጽሕደተ፡ ሥጋሁ፡ ፤ ሐሰ፡ ሎቱ፡ ለበዊእ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ ዘምሉእ፡ በቀለ፡** (sc. **አሥዋክ፡ ወቀል፡**), M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*: **ጽሑድ፡ ዘ፡ ልም፡**

ጽሕደት፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*: M. M. f. 203 (vid. **ጽሑድ፡**); **ከመ፡ ሚላት፡ ንጹሕ፡** est **ጽሕደተ፡ ሥጋሃ፡ ለማርያም፡ እስመ፡ ኢበቍለ፡ ውስቴታ፡ ሦክ፡ ኀጢአት፡** M. M. f. 167; **ጽሕደተ፡ ሚላት፡** Org. 2.

ጽሕድ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub **ጽኅድ፡**

ጸሕጸሕ፡ *stillicidium* vid. sub **ወጽሐ፡** c. 943.

ጸሐፈ፡ I, 1 [صَحَّفَ صُحُف *fodere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. **ጻፈ፡**] Subj. **ይጽሐፍ፡**, *scribere*: Joh. 8, 6. 8; Luc. 16, 6; Ps. 44, 2; **ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡** 4 Esr. 14, 27; **ኢያውኑይኩ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 89; **ጽሒፎ፡** quum scripsisset, Rel. Bar.; **ጸሐፍኩ፡**

በእደየ፡ Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6. 82, 1; et c. ውስተ፡ libri vel tabulae: (*inscribere*) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2. 31, 24 (ጽሒፎተ፡); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60. 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. በ፡, ut: ጸሐፎ፡ በጽሌ፡ ልብከ፡ Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scripti: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; እለ፡ ይጽሕፉ፡ እኩየ፡ መጽሐፈ፡ Jes. 10, 1; ወነሥኡ፡ መጽሐፈ፡ ወጸሐፈ፡ Tob. 7, 13; Joh. 19, 19, et ለ፡ pers. (*alicui*) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et ኀበ፡ vel ለ፡ pers.: Act. 15, 23. 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. ለ፡ pers. et ውስተ፡ epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub ከርታስ፡ allata. a) *perscribere, literis consignare:* Kuf. 4. 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; ጸሐፍ፡ ለከ፡ ስመ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ Hez. 24, 2; ይጽሕፎሙ፡ ሕፃን፡ Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; ሲኖዶስ፡ ዘቀሌምንጦስ፡ ዘጸሐፈ፡ ጴጥሮስ፡ ረድኡ፡ Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere, exscribere,* Jos. 18, 4. 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et ለ፡ pers.: 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. ላዕለ፡ pers.: Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd, (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers.: ጸሐፍከ፡ እከይየ፡ ላዕሌየ፡ Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: ይጽሐፍ፡ ላዕሌሁ፡ በዝንቱ፡ (de hac re) መጽሐፈ፡ ዕዳ፡ F. N. 35. f) *scribere sententiam, scripto mandare:* ይቤሎ፡ ለመኰንን፡ ጸሐፍ፡ ሞቶ፡ ለዝንቱ፡ አረጋዊ፡ Sx. Mag. 2. g) *subscribere,* c. ውስተ፡ libelli vel c. Acc.: Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ፡ II, 1 *scribere jubere, per-, con-, de-, re-, praescribendum curare,* Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; አጽሐፈ፡ ኵሎ፡ ብሔረ፡ ከመ፡ የሀቡ፡ ጸበሐተ፡ 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; ዘአጽሐፈ፡ ኵነኔ፡ ለ(v. ለለ፡, v. ላዕለ፡) ዕድሜሁ፡ Sir. 48, 10; እስከ፡ ይፈጽም፡ (sc. Esra) አጽሐፎ፡ (sc. libros deperditos) Org. 2; ለዘጸሐፎ፡ ወለዘአጽሐፎ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; ዘአጽሐፉ፡ ሎቱ፡ ትእዛዘ፡ F. N. 33, 4.

ተጽሕፈ፡ III, 1 *scribi, in-, con-, perscribi:* Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4. 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: ጽላት፡ እለ፡ ተጽሕፉ፡ በአጽባዕተ፡ እግዚ"፡ Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: ተጽሕፉ፡ ዐላዊያን፡ Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi,* α) in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham ተጽሕፈ፡ ዐርከ፡ እግዚ"፡ ውስተ፡ ጽላተ፡ ሰማይ፡ Kuf. 19 et 30. β) *assignari* vel *imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et ለ፡ rei: ተጽሕፎሙ፡ ለጽድቅ፡ Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari, (praescribi):* Hen. 91, 14. 103, 3. b) *transcribi:* ተጽሕፈ፡ እምውስተ፡ ጽላት፡ Kuf. 50. c) *describi* vel *censeri:* Luc. 2, 1; ለተጽሕፎ፡ ሀገረ፡ ዳዊት፡ ዐርገ፡ Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ፡ part. *scriptus, in-, per-, conscriptus,* de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; ኵሉ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስተ፡ ዝመጽሐፍ፡ Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2. 6, 2; እለ፡ ጽሑፋን፡ በበአስማቲሆሙ፡ 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; ጽሑፍ፡ ዲበ፡ ... (inscriptus rei) Sx. Ter 17; ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ሰሌዳ፡ ልብየ፡ መጽሐፈ፡ ግብርናትየ፡ ልከ፡ Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signata sunt: ጽሕፍት፡ ይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሂ፡ Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18. 32, 15; መጻሕፍት፡ ጽሑፋት፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. 12; ጽላት፡ ጽሑፍ፡ ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; crebro: ጽሑፍ፡ *scriptum est,* ut: ጽሑፍ፡ ከመ፡ ... Job 42, 18; Matth. 2, 5. 4, 4. 6. 7. 10 al. a) *praescriptus:* በከመ፡ ጽሑፍ፡ ለኵሉ፡ እስራኤል፡ ውስተ፡ ትእዛዝ፡ Tob. 1, 6. b) *descriptus,* διαγεγραμμένος Hez. 42, 3. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus:* እለ፡ ጽሑፋን፡ ለዝንቱ፡ ደይን፡ Judae 4.

ጸሐፍ፡ subst. *descriptio* i. e. *census:* ἀπογραφή Luc. 2, 2; cognovit Herodes ከመ፡ በመዋዕለ፡ ጸሐፍ፡ ተወልደ፡ Lud. e Vit. Mar.

ጽሕፈት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ጽሕፈታት፡ 1) *scriptio* a) *ars scribendi:* መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ F. M. 2, 11; ጽሕፈት፡ ሠናይ፡ ያከምር፡ Sx. Hed. 9. b) *scriptura,* Ex. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsasari parieti inscripsit ጽሕፈተ፡ ቀይሐ፡ Jsp. 275; መልክአ፡ ጽሕፈት፡ Haim. Ab. (vid. sub ከርተስ፡). c) *titulus:* ዘአልብኑ፡ ጽሕፈተ፡ አበሳሁ፡ Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio:* ጽሕፈተ፡ ሰማዕት፡ F. N. 26; ጽሕፈታት፡ እደዊሆሙ፡ Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሓፊ፡ n. ag., Pl. ጸሐፍት፡ 1) *scriba, librarius, notarius,* Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; መዋጽሕተ፡ ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡ Hez. 9, 2 vrs. alt.; ጸሐፍተ፡ ንጉሥ፡ Esth. 3, 12; γραμματεύς 2 Reg. 8, 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Jes. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; ጸሓፌ፡ ሰራዊት፡ Jes. 36, 22; ጸሐፍተ፡ መበእ፡ γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; Hen. 12, 3. 4. 2) *literatus,* in specie *legis peritus:* γραμματικοί Jes. 33, 18; γραμματεύς Sir. 10, 5. 38, 24. 44, 4; ዕዝራ፡ ጸሓፌ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ"፡ 2 Esr. 7, 11; ዕዝራ፡ ጸሓፊ፡ 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20. 8, 19. 12, 38. 13, 52 al.; νομικός ጸሓፌ፡ ሀገር፡ Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45. 46. 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *auctor* libri: Abush. 50; ጸሓፌ፡ ገነት፡ (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus,* Cat. Bibl. Bodl. p. 82; ጸሓፌ፡ ተዝካር፡ Jes. 36, 3. 22.

መጽሐፍ፡ subst., m. et f., Pl. መጻሕፍት፡, Pl. Pl. መጻሕፍታት፡, [مُصْحَف] 1) *scriptura:* ዘአንበቦ፡ ለዝ፡ መጽሐፍ፡ Dan. 5, 7 seq.; በውስተ፡ ልሳንየ፡ (Lud. አዝንየ፡) አልሐስስ፡ መጽሐፈ፡ (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *litera, literae:* 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi, literatura:* ይምሀርዎሙ፡ መጽሐፈ፡ ወነገረ፡ ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7. 11. 19; γραμματική Dan. 1, 17; ኢያአምር፡ መጽሐፈ፡ Jes. 29, 11. 12; አለበዎሙ፡ ለሰብእ፡ መጽሐፈ፡ Hen. 69, 9. c) *scripturae* vel *literarum genus:* ጸሐፍ፡ ውስቴቱ፡ (ለጠማር፡) መጽሐፈ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 8, 1 (γραφίδι). d) በመጽሐፍ፡ *literis, per literas, scripto:* ኵሉ፡ ዘአባእከ፡ ወአውፃእከ፡ ወመሀብከ፡ ወነሣእከ፡ በመጽሐፍ፡ ይኩን፡ Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub መድኀን); eos hortatus est በመጽሐፍ፡ ወቃል፡ Enc. Genb. 30. e) *inscriptio, titulus inscriptus:* ረከበ፡ መጽሐፈ፡ ዘቱረጸ፡ ቀደምት፡ ውስተ፡ ኩኩሕ፡ Kuf. 8; ἐπιγραφή Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; መጽሐፍ፡ ፀጽሌ፡ Enc. Mag. 29. 2) *liber,* creberrime, ut Deut. 28, 58. 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; መጽሐፈ፡ ነገረ፡ መዋዕሊሁ፡ 3 Reg. 11, 41; መጽሐፍ፡ ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 28, 60. 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11. 5, 1; መጽሐፈ፡ ሕያዋን፡ Kuf. 30; Ps. 68, 33. 138, 15; መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; ቤተ፡ መጻሕፍት፡ *bibliotheca*

Gad. Ad. f. 196. a) *volumen*, κεφαλὶς βιβλίου Hez. 2, 9 seq.; መጽሐፍ፡ ክሡት፡ 2 Esr. 6, 2. b) *libri biblici, scriptura sacra*: ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 8; 1 Cor. 10, 7; 2 Petr. 1, 20; Matth. 26, 54; etiam ὁ νόμος *lex Mosaica* (aliâs መጽሐፈ፡ ኦሪት፡ vel ሕግ፡) Sir. 36, 2; ብሉይ፡ መጽሐፍ፡ γράμμα Rom. 7, 6; ትምህርተ፡ መጽሐፍ፡ 2, 29; መጻሕፍት፡ Dan. 9, 2; Joh. 2, 22; Matth. 21, 42. 22, 29; Rom. 7, 6; ከመ፡ ይስማዕ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ እምብሉይ፡ ወእምሐዲስ፡ Clem. f. 193; ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Rom. 1, 2; Cyr. ad Th. crebro; Did. 38; መጻሕፍት፡ ብሉያት፡ ወሐዲሳት፡ Sx. Ter 15; etiam መጻሕፍት፡ ዘትካት፡ ወሐዲስ፡ Can. Ap. 55; መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡ Lit. 164, 4; መጻሕፍታት፡ Gad. Kar. c) *literae*: ብዙኃ፡ መጻሕፍት፡ Act. 26, 24. 3) *epistola, literae*: መጽሐፍ፡ βίβλος vel βιβλίον Jer. 36, 1. 29; Bar. 1, 3; Jes. 37, 14; 2 Reg. 11, 14; 4 Reg. 5, 5; ἐπιστολή Esth. 8, 13—17; Rom. 16, 22; Act. 23, 25; etiam መጽሐፈ፡ መልእክት፡ Act. 9, 2. 15, 30. 28, 21; ክርታስ፡ መጽሐፍክሙ፡ Cyr. f. 115; መጻሕፍት፡ ἡ ἐπιστολή Esth. 3, 13. 14; ἐπιστολαί Jes. 18, 2. 39, 1; 2 Esr. 12, 7; 1 Esr. 4, 47; 2 Petr. 3, 16. 4) *scriptum, libellus* cujusvis generis: a) *index, catalogus*, Gen. 5, 1; Matth. 1, 1; መጽሐፈ፡ ኊልቍ፡ 1 Par. 21, 5; ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ቅዱሳኒከ፡ ደምሮን፡ Org. 4. b) *syngrapha, chirographum, tabulae*: አኀድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡ συγγραφήν Jes. 58, 6; βιβλίον (*libellus emtionis*) Jer. 39, 10. 12; χειρόγραφον Tob. 5, 3. 9, 5; συγγραφή (*tabulae nuptiales*) Tob. 7, 13; γράμμα (*cautio*) Luc. 16, 6. 7; መጽሐፈ፡ ዕዳ፡ Job 31, 35; F. N. 35; መጽሐፈ፡ ማኅተት፡ βιβλίον τῆς κτήσεως Jer. 39, 11. 12. 16; መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ *tabula testamenti* Jsp. p. 340. c) መጽሐፈ፡ መበሕት፡ *libellus permissionis* vid. sub መበሕት፡ c. 524; መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡ *libellus manumissionis* Const. Ap. 63; መጽሐፈ፡ ኀድጋት፡ *libellus repudii* Deut. 24, 1. 3; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Marc. 10, 4; መ" ፍልጣን፡ id., Matth. 19, 7. d) *tabella*, πινακίδιον Luc. 1, 63. e) *scheda, schedula*, Kuf. 8; መጽሐፈ፡ ሁዳዴ፡ ibid.; Enc. Teq. 21. 5) *praescriptum*, ut videtur, Hen. 72, 1. — *Voc. Ae.*: መጽሐፍ፡ ብ፡ ቀጽር፡ ወገሂ፡ ይ ።

መጽሐፍና፡ subst. a Gregorio Ludolfi formatum, *qualitas libri, forma, stylus libri*, Lud.

ጽም፡ *latrina* vid. sub II ጸመ፡

ጸምሀየ፡ quadrl. I et ጸምሀየየ፡ vel ጸማህየየ፡ quinquel. I, etiam per ሐ, [referendum ad צָמֵא (ጸምአ፡) et צמק? an inserta nasali ን (vid. ጽንሁይ፡ pro ጽምሁይ) vel ም ex צִיָּה צָחָה ܨܘܐ صَوَا et صَوَى propagatum?] *exarescere, marcere, marcescere, flaccescere, flaccere*: ይጸመሂ፡ μαρανθήσεται Jac. 1, 11; 4 Esr. 7, 28; Hen. 24, 4; ይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኪ፡ በውስተ፡ ሐሩር፡ Job 24, 24; ዘእንበለ፡ ይጸምሂ፡ (v. ይጸመሂ፡) Sap. 2, 8; ዘኢይጸመሂ፡ *immarcescibilis* 1 Petr. 1, 4. 5, 4; ርኢ፡ ከመ፡ ኢጸመሃየየ፡ (sic! pro ኢጸማህየየ፡) በለስ፡ Rel. Bar. a) de hominibus: *languescere, contabescere*: ደቂቅኪ፡ እለ፡ ጸምሁዩ፡ (v. ጸምሀየዩ፡ et ጸማህየዩ፡) οἱ ἀπορούμενοι Jes. 51, 20; ይጸመሀይዩ፡ (Laur.: ይጸመሀዩ፡ ni hanc formam ad III, 1 referre malueris) በፍርሀት፡ 4 Esr. 6, 62. b) de veste: *veterascere*, ut: tunica ዘኢይጸመሂ፡ ዘልፈ፡ Lud. ex Enc. Teq. 14. — *Voc. Ae.*: መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡ (v. ወጸሀየየ፡) ዘ፡ ጸለጐ፡; *Rad. Abb.*: ጸማህየየ፡ ዘ፡ ጸወለገ ።

አጸምሀየ፡ quadrl. II et አጸምሀየየ፡ v. አጽመሀየየ፡ v. አጽማህየየ፡ v. አጸማህየየ፡ quinquel. II 1) *aridum, marcidum, flaccidum, languidum facere*: ላህበ፡ ነድኂ፡ ኢያጸምሀየየ፡ (v. ኢያጽመሀየየ፡, v. ኢያጽማህየየ፡, v. ኢያጸማህየየ፡) ሥጋ፡ እንስሳ፡ ἐμάρανεν Sap. 19, 20; ፍርሀት፡ እግዚ" እምከመ፡ ኀደረት፡ ውስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸመሂ፡ አዕፅምቲሁ፡ Phlx. 16; ሐሜቶሙ፡ ታጸምህያ፡ ለሃይማኖቶሙ፡ Herm. p. 97. 2) *tetricum facere, ad tristitiam adducere* vultum: ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሀየየት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡ Jsp. p. 327.

ተጸምሀየ፡ quadrl. III, 1 et ተጸምሀየየ፡ vel ተጸማህየየ፡ quinquel. III 1) *exaridum, marcidum, languidum fieri*: በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሀየየ፡ Phlx. 16; ተጸምሀየያ፡ (v. ተጸማህየዩ፡) በረኃብ፡ አንስት፡ Thren. 5, 10—11. 2) *marcidum* i. e. *tetricum, tristem prae se ferre vultum*: ኢትጸመሀዩ፡ μὴ γίνεσθε σκυθρωποί Matth. 6, 16 (ni hanc formam ad ጸምሀየየ፡ I referre malueris). — *Voc. Ae.*: ተጸምሀየየ፡ ዘ፡ ተጸላለገ ።

ጽምሁይ፡ part., etiam ጽንሁይ፡, *marcidus, flaccidus, languidus*, de gramine, ሣዕር፡ ጽምሑይ፡ Herm. p. 75. 77; de colore oris: ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሁየ፡ (sic) Phlx. 164.

ጸምላጥ፡ adj. [si quid video, formatum e I መለጠ፡ q. v.; مَلَطَ *depilis fuit*, ܨܡܠܛ] *depalpebratus, lippus*: ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ፡ πτίλος Lev. 21, 20; ጸምላጠ፡ ዐይን፡ sacerdos ne admittatur, Clem. f. 85. — *Voc. Ae.*: ጸምላጥ፡ ብ፡ ጨምጫማ፡ ዐይን ።

I. **ጸመ፡** I, 1 [صمّ *obturavit*, صمّ et صَيِمَ *surdus fuit*, vic. צמם ܨܡܡ אָטַם] obturatum auribus i. e. *surdum esse, obsurdescere*: ጸመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡ Macc. f. 5; adveniente mortis angelo ትትመሰው፡ አባሉ፡ ለሰብእ፡ ወይጸምም፡ እዘኒሁ፡ ወትትአሰር፡ ልሳኑ፡ ወትትኀተም፡ አፉሁ፡ Genz. f. 119.

አጽመመ፡ II, 1 *obturare, surdum reddere, exsurdare*: አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡ Jes. 6, 10; ድምፀ፡ ሰፈልያ፡ ያጸምም፡ እዘኒሁ፡ Sir. 38, 28; ላኂሆሙ፡ ያጸምም፡ እዝነ፡ 27, 14; ዘያጸምም፡ እዘኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ፡ Did. 14.

ተጸመመ፡ III, 1 1) *surdum fieri*, Ps. 38, 3; Hen. 90, 7. 2) *obmutescere, conticescere* [coll. κωφεύειν, הֶחֱרִישׁ]: ከመ፡ እጸመም፡ ይእዜ፡ ወእርምም፡ κωφεύσω Job 13, 19; ተጸመሙ፡ κωφεύσατε 13, 13; ተጸመሙ፡ ἀπεσιώπησαν Jer. 45, 27. 3) *surdum* vel *mutum se praebere* vel *simulare, non audire* vel *respondere, silentio praetermittere* vel *praeterire, silere, negligere, spernere*: ይጸመም፡ ከመ፡ ዘኢይሰምዕ፡ Lit. Orth.; እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡ παρακούσῃς Esth. 4, 14; Ps. 82, 1; παρασιωπήσῃ Num. 30, 5; c. Acc. pers.: ይጸመሙኒ፡ Job 19, 16; Num. 30, 8. 12; ὑπερεῖδέ με Deut. 3, 26; ተጸመምክሙኒ፡ παρηκούσατε Jes. 65, 12; παρελογίσαντο Thren. 1, 19; Ps. 27, 1. 38, 16; መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸመሞ፡ ὑπερεῖδεν Sir. 2, 10; ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘ፡ ይጼውዐከ፡ (v. ይበጽሐከ፡) Sir. 41, 20; c. Acc. rei: ኢይጸመም፡ ጸሎቶ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Sir. 32, 17; Ps. 108, 1; etiam ejus rei, quae non auribus sed oculis vel aliis sensibus percipitur: ኢትጸመም፡ ሞቶ፡ ὑπερίδῃς Sir. 38, 16; ኢትጸመም፡ ሕማመከ፡ μὴ παράβλεπε 38, 9.

ጽሙም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; በሃም፡ወጽሙም፡ Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. እምነ፡ negat.: Genz. f. 120. 121 (vid. sub በሃም፡ c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: ከሉሙ፡ጽሙማን፡ ἀνήκοοι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus* vid. sub ዕሙም፡ — *Voc. Ae.*: ጽሙም፡ዘ፡ደንቈሮ፡ v. ደንቆሮ።

መጽመሚ፡ subst. *surditas*, *obturatio* aurium, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. **ጸመ፡** inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I ጸመ፡, صمت, ፀመወ, amh. ዝም፡) in significatum *secreti*, *occulti*, *clandestini* abiit.

ጽም፡ subst. nonnisi in Acc. ጽመ፡, proprie ut videtur *clam*, *in secreto*, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*: በሕቲቱ፡ይነብር፡ጽመ፡ውስተ፡ምግሕሠ፡ጽርሑ፡ቀሥሬ፡ Jud. 3, 24; ጽመ፡ይትገደፍ፡ εἰς ἀφεδρῶνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis እለ፡አልበሙ፡ስመ፡ i. e. *anonymi* glossa addita est ጽመ፡ i. e. *in apocrypho*. — *Voc. Ae.*: ጽመ፡ወክመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡እንዳሀ፡ (v. ሕንጻእ፡) ዝምብሉ።

ጽምሚት፡ et **ጽሚት፡** subst. (gramm. § 120, a) *secretum* vel *ratio* rei *clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive በጽሚት፡ sive ጽሚተ፡ 1) *in occulto, secreto, clam, clanculum, occulte, furtim:* a) በጽሚት፡ vel በጽምሚት፡ λάθρα Job 31, 27; ἐν ἀποκρύφοις Ps. 9, 30. 63, 3; ἐν σκοτομήνῃ 10, 2; ἐν κρυφῇ Jes. 29, 15; ሀብት፡ዘበጽሚት፡ δόσις λάθριος Prov. 21, 14. b) ጽምሚተ፡ v. ጽሚተ፡ ἐν κρυφῇ Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἐν κρυφαίοις Thren. 3, 10; κρυβῇ 2 Reg. 12, 12; ἐν κρυπτῷ Joh. 7, 10; ἐν ἀποκρύφοις Sir. 23, 19; λάθρα 1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῇ Gen. 40, 15; κλέπτων Tob. 1, 18. 2) *quiete, cum silentio:* ማይ፡ዘየሐውር፡ጽምሚተ፡ ἡσυχῇ Jes. 8, 6. — *Voc. Ae.*: ድቡተ፡ወጽሚተ፡ዘ፡ቀስታ።

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub ፀመመ፡

ጸምር፡ *lana* vid. sub ፀምር፡

ጸመተ፡ inus. i. q. صمت *siluit*; צמת et Hiph. *ad silentium redegit, delevit*; ጠመተ፡ *quietum, tranquillum esse.*

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere, exstirpare, internecione delere*, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumtorum*, Lud. sine auct.

ጽሙና፡ *solitudo, tranquillitas* vid. sub ፀመወ፡

ጸምአ፡, አጽምአ፡ *auscultare* vid. sub ፀምአ፡

ጸምአ፡ I, 1 [צָמֵא ظَمِئَ] Subj. ይጽማእ፡ *sitire:* Ruth 2, 9; Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith 8, 30; ኢንጽማእ፡እንከ፡ 8, 31; ጽምኡ፡ (Imprt.) Jes. 65, 13; Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37; Matth. 25, 35; c. Acc. aquae, al.: እለ፡ጸምኡ፡ማየ፡በበድው፡ Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. ለ፡ Ps. 62, 2; Matth. 5, 6; c. ኀበ፡ Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.; አጽምኦሙ፡ 3 Reg. 22, 27; seq. እምነ፡ rei, cujus siti afficiunt alqm: አጽማእክሙ፡(ለአሕዛብ፡)እምስታየ፡ገነት፡ Macc. f. 23.

ጽሙእ፡ part. *sitiens, siticulosus*, de animatis: Jes. 29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; ነፍስ፡ጽምእት፡ Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; ጽሙኣን፡ Jes. 25, 4; c. እምነ፡ rei, quam sitiens desiderat: ዘእሙንቱ፡ጽሙኣን፡እምቃለ፡እግዚ" M. M. f. 36; de terra: ምድር፡ጽምእት፡ Job 29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጽምእ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes. 41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; እመውት፡በጽምእ፡ Jud. 15, 18; Ps. 61, 4. 68, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; ጽምአ፡ማይ፡ Am. 8, 11; Jes. 5, 13; ሞተ፡በጽምአ፡ማይ፡ Gad. T. H.; ብሔረ፡ጽምእ፡ *terra siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማእ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps. 106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum, quietum esse* vid. sub ፀመወ፡

ጻማ፡ (etiam ፃማ፡) subst., m. et fem., Pl. ጻማት፡ [sine dubio pro ጻምማ፡; potestas radicis prima (coll. ፀመመ፡, talm. צְמַצֵּם) in *constringendo, premendo, arctando, cogendo* fuisse videtur] *labor*, in specie *gravis, molestus, opera:* μόχθος Lev. 25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; πόνος Ps. 127, 2; Sir. 11, 21; κόπος Gen. 31, 42; ጻማሆሙ፡ዘእንበለ፡ባቍዕ፡ Sap. 3, 11; 1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc. 14, 13; ፍሬ፡ጻማሁ፡ 4 Esr. 1, 33; ይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17. a) *labore partum:* Joh. 4, 38; Hen. 7, 3; Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15; Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; ትሴሰዮ፡እምጻማከ፡ Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia, aerumna, sollicitudo, afflictio:* Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps. 72, 5. 16; ἀγών 1 Thess. 2, 2; Pl. ጻማት፡ Phlx. 20. 201 al. α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam exercent: Gad. Ad. f. 147; በእንተ፡ጻማከ፡ወተጋድሎትከ፡ወተፀምዶትከ፡ Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui injuriam patiuntur: ያዐርፉ፡ጻድቃን፡እምጻማ፡ኃጥኣን፡ Hen. 53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) በጻማ፡ μετὰ πόνου *difficulter, aegre*, Sap. 9, 16.

ጻመወ፡ quadrl. I (denom.; nonnumquam ጸመወ፡ scriptum), Imprf. et Subj. ይጻሙ፡, *laborare, labore defatigari, operam impendere*, plerumque κοπιᾶν, በ፡ዘይጌጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡ Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (πονεῖν); ከንቶ፡ይጻምዉ፡ Jes. 30, 5; በከ፡ጻመውኩ፡ 49, 4; Jer. 2, 24; Ps. 126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6. 4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. ለ፡ pers.: *alicui* vel *pro* alqo, አክ፡ለበሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34. 30, 26; Lev. 25, 53; c. ለ፡ rei, in qua opera collocatur: ዘይጻሙ፡ለአከኵይ፡ κακόμοχθος Sap. 15, 8; ይጻምዉ፡አሕዛብ፡ለከንቱ፡ Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.; Gal. 4, 11; vel c. በ፡ Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.; vel c. Acc.: ሐምሐም፡ዘኢጻመውከ፡ Jon. 4, 10; c. Acc. laboris ጻማሁ፡ዘይጻሙ፡ (μοχθεῖν) Koh. 1, 3; ኅዳጠ፡ትጻሙ፡በቅኔሃ፡

Sir. 6, 19; ውኁዳ፡ ጻመውኩ፡ 51, 27; Joh. 4, 38. a) *labore parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam, labores, aerumnam subire* vel *suscipere:* ጻሙ፡ ለምህሮ፡ 2 Tim. 1, 8; እንዘ፡ ይጸምዉ፡ ጻማ፡ ወእንዘ፡ ይትጋደሉ፡ ገድለ፡ Enc. Ter 27; ጻመወ፡ ወተጋደለ፡ ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4. c) *vexari:* ኢትጻሙ፡ μὴ σκύλλου Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e Vit. Dan.

አጻመወ፡ II 1) *laborem creare, molestiam afferre, incommodare* alicui, c. Acc.: Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare, vexare, affligere:* አጻመውት፡ ሥጋሃ፡ በተፀምዶ፡ ጾም፡ ወጸሎት፡ Sx. Teq. 1; Jared ነበረ፡ በጸም፡ ወበጸሎት፡ ወአጻመወ፡ ሥጋሁ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiâ Gad. Ad. f. 147.

ጻማዊ፡ n. ag. 1) *laborans, operam impendens,* Gad. Ad. f. 122; ጻማውያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores, molestias, aerumnas tolerans:* Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጽሙና፡ *labor, exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጸማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub ጸውማዕት፡

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽራሕ፡ et አጽርሐት፡ et አጽርሕ፡, [صَرْحٌ *structura excelsior, arx, palatium,* צְרִיחַ *turris, arx;* de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superius, coenaculum,* ὑπερῷον et ὑπερῷα 3 Reg. 17, 19. 23; 4 Reg. 1, 2. 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vrs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13. 9, 37. 39. 20, 8; ጽርሕ፡ ዘመልዕልተ፡ ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 33; ὑπερῷα templi 1 Par. 28, 11; አጽራሕ፡ Hez. 41, 7; አጽርሕ፡ (v. አጽራሕ፡) ዴዴያት፡ τὸν οἶκον τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ ዘውስተ፡ አንሕስት፡ ዘአጽርሐ፡ አካዝ፡ 23, 12; ጽርሕ፡ τὰ ὑπερῷα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγαιον Marc. 14, 15; ጽርሐ፡ ጽዮን፡ in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum, penetrale, thalamus,* κοιτών Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4. 14, 15; Joel 2, 16; ጽርሑ፡ ኀበ፡ ይሰክብ፡ Kuf. 31; ταμιεῖον Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin.: ሕልፍኝ፡); አጽራሕ፡ Luc. 12, 3; νυμφών Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; አጽርሐት፡ Sx. Mag. 26; κατάλυμα Marc. 14, 14. c) ሊቀ፡ ጽርሕ፡ *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum,* ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9. 50, 1; 1 Esr. 6, 17; ጽርሐ፡ መቅደስ፡ Ps. 5, 8. 10, 4. 78, 1. 137, 2; Hab. 2, 20; ጽርሐ፡ መቅደሱ፡ ለልዑል፡ Tob. 1, 4; ጽርሐ፡ ቅድሳት፡ ስብሐቲሁ፡ Dan. ap. 3, 30; አነ፡ ነዳዊ፡ ወአሐንጽ፡ ምኅራብተ፡ ወአጽርሐተ፡ Sx. Genb. 26. b) *palatium:* በጽርሐ፡ መንግሥቱ፡ Dan. 4, 26; ጽርሐ፡ አርያም፡ sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur አጽሕርት፡ pro አጽርሕት፡ vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stockwerk) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ *clamare* vid. sub ጸርኀ፡

ጸርቅ፡ *pannus vilis* vid. sub ፀርቅ፡

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرَق *tenuis* de quavis re] 1) *numus minutus aeneus,* ut *as, assarius, teruncius, quadrans, obolus:* ክልኤ፡ ጸሪቅ፡ λεπτά Marc. 12, 42; Luc. 21, 2; በክልኤቲ፡ ጸሪቅ፡ አሰርዮን፡ Luc. 12, 6; ὀβολός Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8. 12, 41. 2) *aes:* χαλκός Hez. 22, 20 (at ብርት፡ 22, 18); Hen. 52, 2. 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: ጸራይቅ፡ ዘ፡ መሐልቅ፡ (መሐለቅ፡).

ጸሪቃት፡ subst. [f. a ጸሪቅ፡, i. q. صَرِيقَة], Pl. ጸራይቅ፡ et ጸሪቃት፡ *placenta tenuis, laganum:* ጸሪቀት፡ Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; ጸሪቃት፡ 2 Reg. 6, 19; ጸራይቅ፡ 2 Reg. 13, 6. 8; 3 Reg. 19, 6; ጸራይቀ፡ ናእት፡ Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15. 19; ጸራይቀ፡ ኅብስት፡ 1 Par. 16, 3 vrs. nov. — *Rad. Abb.:* ጸረቀ፡ ዘ፡ ቈረሰ፡ (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸረበ፡ I, 1, etiam ፀረበ፡ [ضَرَبَ] caedere ascia, dolabra, i. e. *dolare, asciare* vel *fabricari,* e lapidibus: ዘይጸርብ፡ Gad. Lal.; plerumque e ligno: ዘይጸርብ፡ እምውስተ፡ ዕፅ፡ Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: ጸራቢ፡ ዘይጸርብ፡ ዕፀ፡ Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: ጸረቦሙ፡ በምሳሬት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: ጸረበ፡ ሎቱ፡ መስቀረ፡ Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub ቀፈርት፡).

ተጸርበ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሩብ፡ part. *dolatus, asciatus:* ዕፅ፡ ጽሩብ፡ πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. ጽራባት፡, *assula:* vestis discissa ወድቀ፡ ቅድሜሁ፡ ከመ፡ ጽራባተ፡ ዕፅ፡ Sx. Ter 5.

ጽርበት፡ n. act. *fabricatio, fabrica* lapidaria vel lignaria: መሀርም፡ ግብረ፡ ጽርበት፡ Sx. Hed. 21; ተምሀረ፡ ግብረ፡ ጽርበት፡ ዘምክያደ፡ አእባን፡ ወምሕዋረ፡ ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius ጸራብ፡, n. ag., Pl. ጸረብት፡, *faber* lapidarius vel lignarius, *fabricator:* τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19. 20. 41, 7. 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; ብእሲ፡ ጸራብ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ጸረብት፡ Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; ጸረብተ፡ ዕፅ፡ 4 Reg. 12, 11; ጸረብተ፡ ዕፀው፡ 1 Par. 14, 1. a) trsl.: ጸረብተ፡ እኪት፡ τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) ሊቀ፡ ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων *architectus* Ex. 31, 4. 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸረባዊ፡ id.: Asc. Jes. 11, 2. 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi* fabri opera sua *fabricantur, officina fabrorum, fabrica:* erant homines ዘያወጽኡ፡ መሬት፡ እምጽራብ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.

መጽረብ፡ vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኀ፡ I, 1 [צרח صَرَخَ; vic. ጠርአ፡ et רזח; amh. ጸራ፡] Subj. ይጽራኅ፡, alta et clara voce *clamare, vociferari,* ጸርኀት፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; ይጸርኅ፡ ደሙ፡ እምድር፡ እስከ፡ ሰማይ፡ Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: ጸርኀ፡ ወበከየ፡ Gen. 45, 2; Ruth 1, 9. 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; ጸራኅኩ፡ ጽራኅ፡ መሪረ፡ ወብክየ፡ Hen. 65, 5; de *implorantibus:* Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; እጸርኅ፡ ወእዐውዕ፡ Thren. 3, 8; c. ኀበ፡ pers.: ይጸርኁ፡ ኀቤየ፡ Jer. 11, 11; ጽራኅ፡ ኀቤየ፡ 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15. 7, 19; ሰበ፡ አኀለቀት፡ ጸሪኃ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጸርኅ፡ ዲቤከ፡ ኀበ፡ እግዚ" ፡ Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ፡ Ps. 3, 4. 31, 3. 141, 1; Hen. 9, 2; de *acclamantibus, inclamantibus*, c. ለ፡ pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8. 20, 37. 38; c. እምድኅረ፡ pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርኅ፡ ኪያከ፡ Enc. Nah. 13; de cornu, tuba *clangente:* ጊዜ፡ ይጸርኅ፡ ቀርን፡ ወይትነሥኡ፡ ምውታን፡ Genz. f. 120.

ጽራኅ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽራኃት፡, *clamor, vociferatio:* Gen. 18, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1. 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 apcr. (βοή); ጽራኅ፡ ወብከይ፡ ወላሕ፡ ዐቢይ፡ Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጽራኃት፡ Hen. 9, 2.

ጽርኅ፡ *coenaculum* vid. sub ጽርሕ፡

ጽርንዐት፡ subst. [צָרַעַת *lepra*] *porrigo, impetigo* pruriens: ዘጽርንዐት፡ ቦ፡ ላዕሌሁ፡ λειχήν Lev. 21, 20. 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat *foetorem* quorumdam hominum, *hircum* dictum"].

ጽራእ፡ subst. incertae significationis; non occurrit nisi in locutione ሐመረ፡ ጽራእ፡ *ceratium, siliqua* vel *faba Graeca*, vid. sub ሐመር፡ c. 76. Dubium, utrum ጽራእ፡ nomen arboris sit, an nominis proprii ጽርእ፡ i. e. *Graecia* forma alia (sicut Lud. conjecit), quamquam equidem hanc formam nusquam reperi.

ጸራዊት፡ subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጽርዊ፡), ut videtur *lumbi* vel *inguina*, μηροί, ሥብሕ፡ ዘውስተ፡ ጸራዊት፡ (v. ጽርዓት፡) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — *Voc. Ae.:* ጸራዊት፡ ዘ፡ ታልማ ።

ጸርዐ፡, አጽርዐ፡ *intermittere, cessare* vid. sub ፀርዐ፡

ጸርየ፡ I, 1 [ضَرِىَ ظَرِىَ *fluxit, manavit;* inde propagatur significatio *liquandi* et *purgandi:* צָרַף; صِرْف *merum, purum;* amh. ጥሬ፡ *merus*] 1) *liquando purgari:* ከመ፡ ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጸእቱ፡ Herm. p. 22; ይጸርዩ፡ ቦቱ፡ ib. 2) *liquidum* i. e. *purum esse:* እምከመ፡ ጸርየት፡ ኀሊና፡ Fal. f. 76 (vid. sub ሰሬሬ፡).

አጽረየ፡ II, 1 1) *liquare, de-, eliquare, liquando purgare,* metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጽርዮ፡ ለብሩር፡ ዘኢኮነ፡ ፍቱነ፡ Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ፡ ያርስንዎሙ፡ ወያጽርይዎሙ፡ Dan. 11, 35; አጽረይኩክሙ፡ እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) *defaecare,* M. F., crebro. b) *abluere:* si quis in balneo est ወኢያጸሪ፡ ርስሐቶ፡ F. N. 11. 2) liquidum i. e. *sincerum reddere:* ለአመ፡ አጽረየ፡ ንስሐሁ፡ በጽኑዕ፡ ሙዕየት፡ Kedr f. 75.

ጽሩይ፡ part., f. ጽሪት፡, 1) *liquatus, liquando purgatus, probus:* ብሩር፡ ጽሩይ፡ Job 22, 25; ፍትግ፡ እመ፡ ጽሩይ፡ ውእቱ፡ Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) *defaecatus, limpidus, merus:* ጽሩይ፡ ማይ፡ Hez. 34, 18 vrs. nov.; ወይን፡ ጽሩይ፡ Clem. f. 21; ማይ፡ et ትምህርት፡ ጽሩይ፡ Enc. Sen. 25. 3) *liquidus* i. e. a) *probus, sincerus:* በኀሊና፡ ጽሪት፡ F. M. 16, 1; በጽሩይ፡ ኀሊና፡ Clem. f. 231; Org. 1; ልብ፡ ጽሩይ፡ Enc. Nah. 13. b) *purus:* ጽሩይ፡ እምነውር፡ F. N. 10; ንጹሕ፡ ወጽሩይ፡ እምዘሉ፡ ነውራት፡ F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መዝርዕ፡ c. 1047).

ጽርየት፡ subst. *limpitudo, puritas, sinceritas, probitas:* in coelis est ፍሥሓ፡ ዘኢይረክቦ፡ ሐዘን፡ ወአልቦ፡ ተሐምን፡ ውስተ፡ ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; በእንተ፡ ጽርየት፡ ንጽሕ፡ Sap. 7, 24; ጽርየተ፡ ኀሊናሁ፡ F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ፡ ይኩን፡ አምልኮቶሙ፡ በንጽሕ፡ ወበጽርየት፡ ተገሢሮሙ፡ እምአምልኮ፡ በዕድ፡ p. 293.

መጽርይ፡ subst. *crocus,* Cant. 4, 14; ነስነስኩ፡ ምስካብየ፡ መጽርየ፡ ወቤትየኒ፡ በቀናንሞስ፡ Prov. 7, 17; Did. 2; ይሌብስ፡ ዘሕብረ፡ መጽርይ፡ Herm. p. 56. — *Voc. Ae.:* መጽርይ፡ ዘ፡ ቀጋ፡; *aliud* vid. sub ረጸ፡ (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ፡ et ምጽርይ፡ scribi, quod equidem nusquam inveni).

ጽቍንቋን፡ vid. sub ጽቍጽቋን፡

ጸቀወ፡ I, 1 [صَقَبَ *percussit;* سَقْبٌ صَقْبٌ *palus* tentorii] *pangendo* vel *tundendo infigere* clavum, ἐνέκρουσε Jud. 4, 21. — *Voc. Ae.:* ጸቀወ፡ ደመቀ፡ ብ፡ ሚሬለቀ ።

ጸቃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. ጸቂዐት፡ ut videtur), *mel purum, mel favorum liquidum,* [an a صقع eodem modo derivatum, quo ضَرَبٌ *mel album* a ضرب?] κηρίον, κηρία (vid. etiam ዘትር፡): ጸቃውዐ፡ መዓር፡ Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24, 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ፡ Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ" ፡ ገብረ፡ ጸቃውዐ፡ እምቶጽል፡ ወጽጌያት፡ ጥዑማን፡ Clem. f. 171; ጸቃውዕ፡ ዘእምነ፡ ዕንቍራ፡ ትትቀጻሕ፡ Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር፡ ጕርዔየ፡ ጸቃውዐ፡ ዘማ፡ ኀስርት፡ Enc. Teq. 29. — *Voc. Ae.:* ጸቃውዕ፡ አያያት፡ ዘ፡ ወለላ ።

ጽቍጽቋን፡ (etiam ጽቍንቋን፡) subst. *lacertae* species, *crocodilus terrestris:* Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σκίγγος, σκίγκος *scincus*]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቃቀላ፡; at *Voc. Ae.:* ጽቍንቋን፡ v. ጽቍንቍን፡ ዘ፡ ሬሌሬል፡

ጸበል፡ subst. (m.) [perperam a Lud. ad זֶבֶל *fimus* (de quo vid. ዝብል፡) refertur, neque magis טפל בזבל طُفَال huc pertinere videtur] *pulvis,* κονιορτός, χοῦς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35; 4 Reg. 9, 17; ጸበለ፡ ምድር፡ Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; "ለ፡ ሰረገላ፡ Jes. 17, 13; "ለ፡ እገሪክሙ፡ Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍኑኪ፡ ጸበል፡ እምብዝኀ፡ አፍራሲሁ፡ Hez. 26, 10; ጸበል፡ ዘእምአረፍት፡ Jes. 29, 5; ጸበለ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 12; "ለ፡ ሐሠር፡ Jes. 17, 13; "ለ፡ አፈው፡ Cant. 3, 6; "ለ፡ ሐመይሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ተናገፊ፡ ጸበለኪ፡ Jes. 52, 2. — *Voc. Ae.:* ጸበል፡ ዘ፡ ትብያ ።

ጽቡል፡ part. *pulvere sparsus, pulverulentus:* ትሬእየነ፡ ጽቡላነ፡ እምቀትል፡ ὁρᾷς ἡμᾶς ἐν πολέμῳ κεκονιαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸብለየ፡ III, 1 quadrl. (denom.) *pulvere conspergi* vel *contaminari:* ሰላም፡ እብል፡ ኀሊናከ፡ ጽሩየ፤ ዘኢረስሐ፡ ምንትኒ፡ ወኢተጸብለየ፡ Enc. Mag. 6.

I. **ጸብሐ፡** I, 1 [صبح cum derivatis] Subj. **ይጽባሕ፡**, *lucescere, dilucescere, illucescere*, plerumque impers.: **ይጸብሕ፡** Job 7, 4; Gen. 1, 5; **ሶበ፡ጸብሐ፡** Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; **እስከ፡ጸብሐ፡** 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; **እምከመ፡ጸብሐ፡** Job 24, 17; Matth. 16, 3; **እስከ፡ይጸብሕ፡** Ruth 3, 13. 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; **ዘእንበለ፡ይጽባሕ፡** Jes. 17, 14; **ጸቢሖ፡** (cum illucesceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; **እንተ፡ጸቢሖ፡** Act. 12, 6 Platt; passim addito **ብሔር፡** (q. v.), ut: **እስከ፡ጸብሐ፡ብሔር፡** 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: **ለጸቢሖ፡እሑድ፡** Matth. 28, 1; **ለጸቢሖ፡ዐርብ፡** (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.: *alicui*, **ሶበ፡ጸብሐክሙ፡** 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) **እንተ፡ጸብሐት፡** α) quaequae (dies) illucescit i. e. *singuli dies* vel *quovis die, quotidie, singulis diebus:* Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; **ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ክዕበ፡ለለ፡ዕለት፡** Sir. 45, 14; **እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወልጥ፡ዐርከ፡** Sir. 7, 18; Kuf. 32. 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die*, αὐθήμερον Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.

አጽብሐ፡ II, 1 *illuminavit*, Lud. sine auct.

ተጸብሐ፡ III, 1 et **ተጻብሐ፡** III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: **እመ፡ረከብከ፡ሰብአ፡ኢትጸብሖ፡** (v. **ኢታጸብሖ፡** II, 2?) **ወእመሂ፡ዘተጸብሐከ፡** (v. **ተጻብሐከ፡**) **ኢታውሥኦ፡** 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: **በሖ፡ብሂል፡**). — *Voc. Ae.:* **ኢትጸብሖ፡ዘ፡ኢታውሥኦ፡**

ጽባሕ፡ subst., m. et f., Pl. **ጽባሓት፡** 1) *tempus matutinum, prima lux, mane:* **በጊዜ፡ጽባሕ፡** ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; **ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** τὸ πρωῒ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2. 11; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** ἀνέβη ὁ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; **ተሥርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in specie: α) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *lucifer, phosphorus*, Job 38, 12 al., vid. sub **ኮከብ፡** c. 865. β) **አፈ፡ጽባሕ፡** *primum diluculum* vid. sub **አፍ፡** c. 809. γ) **በጽባሕ፡** *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11. 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3. 4. 72, 14. 91, 2. 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) **ለለ፡ጽባሑ፡** *quovis mane, singulis matutinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus* sideris Hen. 18, 15. c) *dies* (ubi dies numerantur): **፵ጽባሕ፡** τεσσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; **ለለ፡ጽባሑ፡** *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) *dies crastinus:* **ዘትወልድ፡ጽባሕ፡** ἡ ἐπιοῦσα Prov. 27, 1; **ጸመ፡ልደተ፡ወተፍጻሜቱ፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡በዓለ፡ልደት፡** (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliâs **ጌሰም፡**). 2) *oriens, plaga* sive *pars orientalis:* **ብሔረ፡ጽባሕ፡** Job 1, 3; **ምድረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 8; **ደብረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 4; **ነፋሰ፡ጽባሕ፡** νότου *eurus* Hez. 27, 26; ἀνατολαί Am. 8, 12; Hez. 11, 1. 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; **እምጽባሕ፡** Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπηλιώτης Hez. 20, 47. 21, 4; **ነገሥተ፡ጽባሕ፡** Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; **መንገለ፡ጽባሒሁ፡** Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; **በጽባሒሁ፡** Kuf. 7. 8; **መንገለ፡ጽባሐ፡ደቡብ፡** Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: **ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢየሩሳሌም፡ጽባሒሃ፡** Zach. 14, 4; Pl. **ጽባሓቲሁ፡** regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሓዊ፡ vel **"ሓይ፡** adj. rel. 1) *matutinus:* **ኮከበ፡ብርሃን፡ጽባሓዊ፡** Apoc. 22, 16; Org. 2. 2) *orientalis, ad orientem situs:* Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1. 8; Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ጽባሓዊ፡** *eurus* Hen. 77, 1; **ነፋስ፡ጽባሓይ፡** Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. **ጸብሐ፡** I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere* vel *pensitare, stipendiarium esse* alicui: **ኵሎሙ፡ቀሌ፡ዘሶርያ፡ወፊንቂ፡ወጸብሑ፡ሎሙ፡** 1 Esr. 2, 23; **ለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡** Rom. 13, 7; **ከመ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** (v. **ይጽብሑ፡**) et **እንዘ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** Kuf. p. 137; oramus pro iis **እለ፡ፍሬ፡ይጼብሑ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር"ት፡** Lud. e Ssal. Req.

አጽብሐ፡ II, 1 i. q. I, 2, ut: **ለእመ፡አጽባሕክሙ፡ሊተ፡ጸባሕተ፡** Macc. f. 7.

አጸብሐ፡ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15. 16.

ጸባሕት፡ subst., m. et f., Pl. **ጸባሓት፡** (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et **ጸብሓት፡** (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium*, φόροι 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13. 20. 6, 8; **ጸባሕተ፡ኢትነሥኡ፡** 7, 24; **ለጸባሕት፡ዘናገብእ፡ለንጉሥ፡** 2 Esr. 15, 4; **ኢያገብኡ፡ጸባሕተ፡** 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; **የኀድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕቶሙ፡** 1 Esr. 4, 50; **አገበርዎ፡ጸባሕተ፡** 4 Reg. 23, 32; **የሀቡ፡ጸባሕተ፡ለፈርዖን፡** 23, 35; Rom. 13, 6. 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; **ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 34; **ጸባሕት፡ዐቢይ፡** Prov. 28, 16; ξένια 2 Reg. 8, 2; **ጸባሕተ፡ዲናር፡** κῆνσος Matth. 22, 17; **እለ፡ጸባሕት፡** i. q. **እለ፡ጸባሕተ፡ይነሥኡ፡** Matth. 17, 24. 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28. 37 seq.; trsl.: **እስመ፡ጾም፡ጸባሕት፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕት፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕት፡ንዋይ፡** Abush. 38; F. N. 15; *donum* in memoriam sui datum, ut videtur, Jes. 57, 8 var. (vid. sub **ጽብአት፡**). — *Voc. Ae.:* **ጸባሕት፡ዘ፡የወር፡** (v. **የውር፡**).

መጸብሕ፡ part. (II, 2) *exactor tributorum, telonarius, publicanus, portitor*, Matth. 9, 10. 11, 19 Platt; Marc. 2, 15. 16; Luc. 3, 12. 5, 29. 30.

መጸብሓዊ፡ part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46. 10, 3. 18, 17. 21, 31; Luc. 5, 27. 15, 1 Platt; 18, 10. 19, 2.

መጸብሒ፡ 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis:* **ከንዎሙ፡መጸብሒ፡** Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.; **ረሰዮሙ፡መጸብሒ፡** 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28. 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus*, Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ፡, etiam **መጽባሕ፡** in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium:* Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ፡** Sx. Ter 25.

ጸብሐ፡ *tingere* vid. sub **ጸብኀ፡**

ጸበረ፡ etiam **ፀበረ፡** I, 1 [صبر et צבר potestatem *ligandi* et *congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere* et *subigere* massam, sicut in جبل ܓܒܠ, talm. גְּבַל] *subigere*

lutum: አልቦ ፡ ዘይጸብር ፡ ጽቡረ ፡ ዘኢያእመረ ፡ አበስ ፤ ወዘሎ ፡ ዘሰቤሃ ፡ ይትገበር ፡ ኢይትገበር ፡ ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ አበስ ፡ Reg. Pach. (Quae regula mira videtur; sine dubia eadem est, quae in Bibl. Patr. Max., Lugd. t. IV p. 89 n. 77 legitur, „lotum in domo nemo faciat absque praeposito, et omne quod novum est illius sententia disponatur". Num interpretum quidem *lutum* pro *lotum*, an ⲉⲓⲱⲙⲉ pro ⲉⲓⲱⲟⲧⲉ legit?). — *Rad. Abb.*: ጸበረ ፡ ዘ ፡ ጭቃ ፡ አደረገ ።

ጸብረ ፡ I, 1 *limosa facta est* terra, Lud. sine auct.

አጽበረ ፡ II, 1 premere i. e. *depsere, subigere* lutum: አ ጽበረ ፡ (v. pro ሎሰ ፡) ጽቡረ ፡ ልምሉመ ፡ ἁπαλὴν γῆν θλίβων Sap. 15, 7; ዕርጊ ፡ ውስተ ፡ ጽቡር ፡ ወአጽብሪ ፡ በሐሠር ፡ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις Nah. 3, 14.

ጸብር ፡ subst. a) *lutum, coenum*, βόρβορος 2 Petr. 2, 22; Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ ፡). b) *argilla*: ጸብረ ፡ ግን ፋል ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽቡር ፡ (vel ፅቡር ፡) 1) subst. a) *lutum, argilla*: πηλὸς figuli: Jer. 18, 6; Jes. 29, 16; ከመ ፡ ጽቡረ ፡ ለበሓዊ ፡ ዘይከይ ድ ፡ ጽቡሮ ፡ 41, 25. 45, 9. 64, 8; Job 10, 9. 38, 14; Sir. 36, 13. 38, 30; Rom. 9, 21; ዝንቱሰ ፡ ውስጡ ፡ ጽቡር ፡ Dan. ap. 13, 7; Sap. 15, 7; ንዋየ ፡ ጽቡር ፡ *vas fictile* vel *figlinum* Enc. Jac. 30; ad formandos lateres: Nah. 3, 14; Ex. 1, 14; ad exstruenda aedificia: Gen. 11, 3; Kuf. 10. b) *lutum, coenum;* Job 4, 19. 27, 16. 30, 19; ጽቡረ ፡ ጽንጉን ፡ Jes. 14, 23; 2 Reg. 22, 43 var.; βόρβορος Jer. 45, 6. — *Voc. Ae.*: ጽቡር ፡ ዘ ፡ ጭቃ ፡ 2) *e luto formatus, fictilis*: ጽቡራኒ ፡ ለእደ ከ ፡ ኪን ፡ (nos e luto formati, manus tuae artificium) Enc. Ter 29.

አጽባሪ ፡ n. ag. *figulus*, Sap. 15, 7 var.

ጸበርት ፡ subst., sing. et coll., Pl. ጸበራት ፡ [صُنْبُور] *ramus* vel *frondes palmae, palma, spathalium, spathula*, ጸበ ርተ ፡ ተመርት ፡ βαΐα Joh. 12, 13; ጸበርት ፡ ዘበቀልት ፡ κάλλυνθρα φοινίκων Lev. 23, 40; ልበ ፡ ጸበርት ፡ (לולבי התמר) Kuf. 16; ጸበርት ፡ φοίνικες Apoc. 7, 9; Hez. 40, 16. 21. 26. 41, 18; አከሊላት ፡ ከመ ፡ ዘአምጸበርት ፡ ተገብረ ፡ Herm. p. 63; አባ ፡ ዳንኤል ፡ ዑጺፍ ፡ በልብሰ ፡ ጸበርት ፡ Enc. Tachs. 7; θύρσοι Judith 15, 12; ጸበራት ፡ Hez. 40, 16; ጸበራተ ፡ ተመርት ፡ στελέχη φοινίκων Ex. 15, 27; Salomo pingi curavit በቀላተ ፡ ወጸ በራተ ፡ Org. 4. — Schol. Voc. Ae. vid. sub በቀልት ፡

ጸብረቀ ፡ inus. quadrl., formatum e በረቀ ፡ (gramm. § 73).

አንጸብረቀ ፡ V 1) *fulgere, micare, scintillare, coruscare*: ሰይፍ ፡ ውስተ ፡ እደሁ ፡ ያንጸበርቅ ፡ ከመ ፡ መብረቅ ፡ Jsp. p. 280; ወለእመኒ ፡ አንጸብረቀ ፡ ወልታ ፡ ንጉሥ ፡ κἂν ἀστράψῃ μόνον ἡ ἀσπίς Cyr. ad Th. f. 6; Macc. f. 20; Lit. 172, 1; ሶበ ፡ አንጸብረቀ ፡ (በሕርይ ፡) ከመ ፡ ፀሓይ ፡ Jsp. p. 370; Org. 1; de auro, Org. 4; አልባሲሁ ፡ ያንጸበርቅ ፡ ከመ ፡ መብረቅ ፡ Jsp. p. 294; ብርሃን ፡ ዘያንጸበርቅ ፡ ዋከሁ ፡ Fal. f. 68; reginae ዘበላዕ ሌሆን ፡ ያንጸበርቅ ፡ ብዑድ ፡ ሥን ፡ ላሕይ ፡ Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *nitere, pellucidum esse*: ስኂን ፡ ዘያንጸበርቅ ፡ λίβανος διαφανής Ex. 30, 34.

ንጽብሩቅ ፡ part. *coruscus, fulgens*: indumentum lucis ን ጽብሩቀ ፡ ሥን ፡ Lud. e Mss. Colb.

ንጸብራቅ ፡ subst. *coruscamen, fulgor, nitor*: ያስተርኢ ፡ ብርሃኑ ፡ ወንጸብራቁ ፡ ወጸዳሉ ፡ Chr. ho. 33; ኢርኢኩ ፡ ንጸብ ራቀ ፡ ሐሜት ፡ ውስተ ፡ ገጽከ ፡ Fal. f. 81.

I. ጸበ ፡ (vel ፀበ ፡) et ጸበበ ፡ I, 1 [ضَبَّ *arctius adhaesit;* ab omni *parte comprehendit* rem; (ضبن ضبأ IV); ضَفَّ et ظَفَّ; amh. ጸበበ ፡ et ጠበበ ፡] Subj. ይጽብብ ፡, 1) *angustum* vel *nimis angustum esse* vel *fieri* alicui (c. pron. suff.), *coangustare* alqm: ለይጽብብ ፡ fiat ei angustum, Org. 3; ዝን ቱ ፡ ማኅደርነ ፡ ይጸብበነ ፡ στενὸς ἀφ᾽ ἡμῶν 4 Reg. 6, 1; στενοχωρεῖ σε Jos. 17, 15; ይጸብበነ ፡ ብሔር ፡ στενός μοι Jes. 49, 20; ትጸብቢዮሙ ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስቴትኪ ፡ 49, 19; ጸበኒ ፡ (v. ጸበበኒ ፡) ዓለም ፡ I Sal. Mar. 17; ዘሰማይ ፡ ኢያገመሮ ፡ ኢ ጸበበ ፡ ማኅፀነ ፡ ድንግል ፡ γαστὴρ τῆς παρθένου οὐκ ἐστενοχώρησε ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) *in angustias compellere, premere*: ሶበ ፡ ጸበበቶ ፡ ግብር ፡ Sx. Masc. 3.

አጽበበ ፡ II, 1 *angustare, arctare, coarctare* a) *comprimere* labia: አጽብበ ፡ ከናፍር ፡ (opp. አብቅዎ ፡ ከናፍር ፡) M. M. f. 109. b) *angustum facere* pectus suum i. e. *contrahere* animum: ዘይትአነተል ፡ በመከራሁ ፡ ወያጸብብ ፡ እንግ ድአሁ ፡ ወኢይትኤገሥ ፡ ወይመይጥ ፡ ዘበኖ ፡ Chr. ho. 5. c) *arcte habere* alqm, c. ላዕለ ፡ pers. α) *in custodia angustiore habere:* ያንብሮ ፡ ውስተ ፡ መርሕብ ፡ ወኢያጽብብ ፡ ላዕሌሁ ፡ Act. 24, 23 Platt. β) in victu, i. e. *coërcere*, ለእመ ፡ ፈቀድከ ፡ ንጽሐ ፡ (sc. animi) አሕጽጽ ፡ እምነ ፡ ሲሲት ፡ ወአጽብብ ፡ ላዕሌከ ፡ እምሰ ቲየ ፡ ማይ ፡ Phlx. 43. γ) *cogere, vim adhibere* (Zwang anthun): አጽብብ ፡ ላዕለ ፡ ኀሊናከ ፡ Phlx. 78. δ) *opprimere*: አጽበቡ ፡ ላ ዕሌሆሙ ፡ በዐመፃ ፡ Phlx. 84.

ጽቡብ ፡ part. *angustatus, angustiis pressus*: ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ እግዚእ ፡ ጥዉቃን ፡ ወጽቡባን ፡ Genz. f. 188.

ጸቢብ ፡ adj., f. ጸባብ ፡ *angustus, arctus*: መከን ፡ ጸቢብ ፡ Num. 22, 26; እስመ ፡ ጸባብ ፡ ፍናዊሁ ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4; ዐዘቅት ፡ ጸባብ ፡ Prov. 23, 27; ማዕምቅ ፡ ጸቢብ ፡ Hen. 88, 1; ባሕር ፡ ጸባብ ፡ Zach. 10, 11; አንቀጽ ፡ ጸባብ ፡ Matth. 7, 13. 14; Clem. f. 167; trsl.: angustus animo, ingenio, Fal. f. 56; Chr. Ta. 19 (vid. sub እንግድአ ፡ c. 1203); ብእሲ ፡ ኑፋቄ ፡ ኅሊና ፡ መምህረ ፡ ዕልወት ፡ ጸቢበ ፡ እንግድአ ፡ ሙሱን ፡ ሃይማኖት ፡ M. M. f. 108.

ጽበት ፡ n. act. *angustia, angustiae*: ጽበተ ፡ ብሔር ፡ Gad. Kar.; ጽበተ ፡ ከርሥ ፡ Lit. 172, 1; angustiae, quibus quis premitur: ጕየ ፡ ኀበ ፡ አባ ፡ አሙን ፡ እምጽበተ ፡ ነፍሱ ፡ Phlx. 104.

መጽብብ ፡ subst. (m.) *angustum, angustiae* locorum vel viarum, 1 Reg. 23, 14. 19. 24, 1; ከመ ፡ አባግዕ ፡ ውስተ ፡ መጽ ብብ ፡ Mich. 2, 12; መጽብበ ፡ በአኩ ፡ Job 30, 28; 4 Esr. 5, 3. 11. 18. 19. 6, 70. 13, 44.

ምጽብብ ፡ subst. *locus angustus* 1 Reg. 23, 14 var.

II. ጸበበ ፡ i. q. ጸበ ፡ q. v.

ጸብ ፡ i. q. ጸው ፡ ብ ፡ q. v.

ጸበተ ፡ (vel ፀበተ ፡) I, 1 [vic. ጸበየ ፡; etymon repetendum est a *fluendo* (ጸበ ፡ صَبَّ, صَابَ), sicut etymon verbi שָׂחָה סוּף et طَفَا צוּף] Subj. ይጽብት ፡ *natare, nare*: de inanimatis, ut arca Noae Gad. Ad. f. 160; M. M. f. 124; cadavere: ሥጋሁ ፡ ይጸብት ፡ ላዕለ ፡ ማይ ፡ (*supernatare*) Sx. Jac. 6; de animalibus: እለ ፡ ይትሐወሱ ፡ ወይጸብቱ ፡ ውስተ ፡ ማያት ፡ Sap. 19, 18; ዓሣት ፡ ዘይጸብት ፡ M. M. f. 242; de hominibus: እለ ፡ ያአምሩ ፡ ጸቢተ ፡ Act. 27, 43; F. N. 47; ከነ ፡ ጽኑዐ በተጽእኖ ፡ አፍራስ ፡ ወጸቢተ ፡ ማይ ፡ Sx. Haml. 15; ጽብቱ ፡ ምስሌሁ ፡ Jsp. p. 323. a) *ultro citroque natare*: ወዐልኩ ፡

እጸብት፡ ውስተ፡ ቀላይ፡ 2 Cor. 11, 25. b) *enatare*: ከመ፡ ኢይጽብቱ፡ Act. 27, 42. 43 Platt; ከመ፡ ኢያምሥጥ፡ ጸቢቶ፡ Act. 27, 42 rom. c) *transnatare, tranare*: ጸበተ፡ ተጽኢኖ፡ ፈረሰ፡ ወዐደወ፡ Jsp. p. 283; c. Acc. aquae: Stephanus ባሕረ፡ መጻሕፍት፡ አመ፡ ጸበተ፡ ልሳኑ፤ ተቃውሞቶ፡ መዋግድ፡ ስእኑ፡ Enc. Teq. 17; abyssus ዘኢይጸብትዎ፡ ዓሣት፡ Lit. Epiph. d) *subnatare, urinari, urinando assequi*: ይጸብት፡ በኅቡእ፡ Lit. Joh.; ኢበጸቢተ፡ ኀሊና፡ (non profunde cogitando) Lit. Orth.; c. Acc.: ይፈቅድ፡ ኀሊናየ፡ ይጽብት፡ ዕመቀ፡ አብሕርቲሁ፡ Lit. 172, 1. — *Voc. Ae.*: ጸበተ፡ ዘ፡ ዋኘ፡ (vid. etiam scholion ad ቀዘፈ፡ et cfr. שוט targumicum).

ጸበተ፡ I, 2 *natare* vel *supernare facere*: ወረውዋ፡ (feminam) ውስተ፡ ማዕምቀ፡ ማይ፡ ዘበቱ፡ አራዊት፡ ወጸርዋ፡ አራዊት፡ ወጸበትዋ፡ መልዕልተ፡ ማይ፡ ወአውፅእዋ፡ Sx. Genb. 11.

አጽበተ፡ II, 1 1) *nare facere*: አጽበቶ፡ ለሐመርኒ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ሃይማኖት፡ M. M. f. 21. 2) *in profundum demittere*, Lud. e Mss. Colb.

ጸብኀ፡ *illucescere* vid. sub I ጸብሐ፡

ጸብኀ፡ *vectigal pendere* vid. sub II ጸብሐ፡

ጸብኀ፡ I, 1 [vic. צָבַע, አጽባዕት፡, صبغ טבע ጠምዐ፡] Subj. ይጽባኅ፡, 1) *intingere, immergere, tingere*, c. Acc. rei et በ፡ vel ውስተ፡ fluidi: Ruth 2, 14; Joh. 13, 26; ከመ፡ ይጽባኅ፡ (Judas) ኅብስተ፡ ምስለ፡ ኢየሱስ፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 9; Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; tingere alqd alqa re, c. Acc. et እምነ፡ part., Ex. 12, 22. 2) ut videtur: *embamma* vel *jusculum* (ጸብኅ፡) *parare* (an I, 2?): ከነ፡ ይትጌበርኒ፡ ኵሉ፡ ግብረ፡ ቤት፡ እስከ፡ ቀዲሐ፡ ማይ፡ ወኰስትሮ፡ ኵስሒ፡ ወአንድዶ፡ እሳት፡ ወጸቢኆ፡ ጸብኅ፡ ወኀቢዝ፡ ኅብስት፡ Sx. Teq. 9.

ጸብኅ፡ subst. (m.) *embamma, jus, jusculum, ferculum* in culina coctum: ጸብኅ፡ ብርስን፡ (aliâs ተብሲል፡) Kuf. 37; parate ተብሲለ፡ ወጸብኀ፡ Gad. T. H.; ኢይብላዕ፡ ጸብኀ፡ አላ፡ ኅብስተ፡ ይቡሰ፡ ወጼወ፡ Kedr f. 65; ኢበልዐ፡ ምንተኒ፡ ጸብኀ፡ ዘአብሰልዎ፡ በእሳት፡ Sx. Teq. 1; ኢያበስሉ፡ ጸብኀ፡ Lud. Comm. Hist. p. 239 n. 7. a) ቤተ፡ ጸብኅ፡ *culina*, Lud. auct. Greg. b) በዓለ፡ ጸብኅ፡ *magister rei culinariae*, in monasterio Sx. Jac. 12. — *Voc. Ae.*: ጸብኅ፡ ዘ፡ ወጽሕ።

መጽብኅ፡ subst. (m.), Pl. መጻብኅ፡ et መጻብኅት፡ *tryblium, scutella, patella, lanx*: τρυβλίον Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; Num. 7, 13 seq.; ኢያዋረየ፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ (፩ዐጽፍ፡ ወ)ሠቅ፡ ወመጻብኅ፡ ወምሥሐግ፡ Sx. Nah. 5; መጻብኅ፡ Ex. 38, 12. 25, 19 in C (pro መአንፍት፡); መጻብኅት፡ Num. 4, 7; ኢትኅሥሥ፡ አጽሕልተ፡ ወኢትልሐስ፡ መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14.

ጽብአት፡, ጸብአት፡ et ፀብዓት፡ subst., ut videtur Pl., incertae significationis; legitur Jes. 57, 8 pro μνημόσυνα *memorialia, monumenta*: ሠራዕኪ፡ ድኅረ፡ ማዕጾ፡ ጽብአትኪ፡ (v. ጸብአትኪ፡, ፀብዓትኪ፡, ጸብሐትኪ፡, ጸቢሐትኪ፡, ማእደኪ፡). [ܨܘܪܬܐ ܨܶܒ݂ܥܳܐ צִיּוּן?].

I. ጸብአ፡ (etiam ፀብአ፡) I, 1 [צָבָא] Subj. ይጽብእ፡ *bellare, ad bellum ire, bellum gerere, bellum inferre, bello aggredi* vel *oppugnare*: 1 Reg. 23, 8; Ex. 14, 14; 2 Esr. 14, 20; Judith 2, 16 var.; Jes. 31, 4; 2 Cor. 10, 3; c. Acc. pers. vel terrae, urbis: Kuf. 46; Jos. 23, 3; 1 Reg. 8, 20. 27, 8; ወፅኡ፡ ሕዝብከ፡ ለጸቢአ፡ ተዓይኒ፡ ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 34; Judith 1, 5; 1 Esr. 1, 25; ከመ፡ ይጽብኡ፡ ሕዝበ፡ ጻድቃን፡ Esth. 1 apcr.; Ps. 26, 5. 34, 1. 128, 1; Job 11, 19; Sir. 46, 3. 6; ሀገር፡ እንተ፡ ጸብአ፡ ዳዊት፡ Jes. 29, 1. 7. 41, 12; Jer. 1, 19. 6, 23; ይጸብእ፡ ኢየሩሳሌም፡ 41, 7; ይሑር፡ ይጽብእ፡ ለካልእ፡ et ይክል፡ ጸቢኦቶ፡ Luc. 14, 31; Apoc. 2, 16. 12, 7; c. ለ፡ pers. (*pro* alqo) Ex. 14, 14; Sir. 46, 3; trsl.: እምኢጸብአኒ፡ ግርማሁ፡ Job 9, 34; ትጽብአሙ፡ እኪት፡ 5, 5; ፍትወት፡ እንተ፡ ትጸብአ፡ ለነፍስ፡ 1 Petr. 2, 11 Platt; እለ፡ ይጸብእሙ፡ ሰይጣን፡ በነገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡ Clem. f. 232.

ተጽብአ፡ III, 1 *bello impugnari* et *debellari*: ተግሣጽ፡ (παιδεία) ይሬስዮ፡ ለመስተጋድል፡ ይጽኑዕ፡ ወኢይትመዋእ፡ በውስተ፡ ገድል፡ ወይጸብእ፡ በውስተ፡ ጸብእ፡ τὸν ἀθλητὴν ἰσχυρὸν ἐργάζεται καὶ ἀκαταγώνιστον ... καὶ ἄμαχον Chr. ho. 30.

ተጻብአ፡ III, 3 *bellum gerere, bellum facere* sibi invicem vel alicui, *impugnare*, abs.: ከመ፡ ይትቃተሉ፡ ወከመ፡ ይጻብኡ፡ Judith 2, 16; sibi invicem Jac. 4, 2; አጽባኢሆሙ፡ ዘይጻብኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; c. ምስለ፡ pers.: Apoc. 17, 14; Rom. 7, 23; c. Acc. pers.: Apoc. 12, 7; እጻበእ፡ ኅሊናትየ፡ Phlx. 203.

ጽቡእ፡ part. *bello distractus* vel *occupatus*, qui in expeditione versatur, Lit. 175, 2.

ጸብእ፡ subst., m. et f., Pl. አጽባእ፡ et አጽባእት፡, nec non ጸብአት፡, Pl. Pl. አጽባኣት፡, *bellum*: ከነ፡ ጸብእ፡ 2 Reg. 21, 20; አመ፡ ጸብአ፡ መኬማስ፡ 1 Reg. 13, 22; በእንተ፡ ዘቲ፡ ጸብእ፡ Jes. 27, 4; በጽሐነ፡ ጸብእ፡ Ex. 1, 20; በጸብእ፡ Ps. 17, 43; በውስተ፡ ጸብእ፡ Ps. 23, 8; Hebr. 11, 34; ዘይገብር፡ ጸብአ፡ በሰንበት፡ Kuf. 50; ኢትግበሩ፡ ጸብአ፡ ምስሌሁ፡ Kuf. 37; Deut. 20, 12. 20; ንዋየ፡ ጸብእ፡ F. M. 17, 6; 2 Cor. 10, 4; ዐበይት፡ ጸብአት፡ ገበርከ፡ 1 Par. 22, 8; አጽባእ፡ 3 Reg. 5, 3; አጽባእት፡ ብዙኃ፡ Chr. Ta. 27; Judith 5, 18; የኀድጉ፡ አጽባኢሆሙ፡ (Laur.: አጽባቲሆሙ፡) 4 Esr. 13, 38; በእንተ፡ አጽባእት፡ v. አጽባኣት፡ Jer. 35, 8; Marc. 13, 7. a) *expeditio bellica*: አተዉ፡ እምጸብእ፡ Num. 31, 14. 21; ሖሩ፡ ጸብአ፡ Num. 31, 42; Judith 1, 11; ወጽአ፡ ጸብአ፡ Deut. 20, 1; 1 Reg. 28, 1; Jud. 3, 10; መድምም፡ አንተ፡ በኵሉ፡ ጸብእከ፡ ἐν στρατεύμασι πολέμου Judith 11, 8. b) *militia*: ተምህረ፡ ጸብአ፡ Kuf. 19; Ps. 17, 37. c) trsl. (pro armis et militibus): Ex. 15, 3; Jes. 42, 13. d) ብእሴ፡ ጸብእ፡ *miles* Enc. Genb. 8. e) *pugna*: Jsp. p. 356 (vid. sub ውግረት፡).

ጸባኢ፡ n. ag., Pl. ጸባእያን፡, *bellator, bellicosus*: ቃልከ፡ መዋኢ፡ ጸባኢ፡ መስተቃትል፡ Sap. 18, 15; ሰብአ፡ ጸባእያን፡ Jer. 45, 4; Lud. e Vit. Joh. Camae; *oppugnator*: ሀዋክያኒ፡ ሀድአት፡ ወጸባእያን፡ አዕርክት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸባኢት፡ subst., f. et m., 1) *exercitus, copiae armatorum, turma militum*: ከመ፡ ይትቃተሉ፡ ምስለ፡ ጸባኢት፡ ጽንዕት፡ (v. ጽኑዕ፡) Judith 5, 23; ጠፍኡ፡ እምጸባኢት፡ እግዚ" 16, 12; ተዐይንተ፡ ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; 1 Reg. 17, 10; Ps. 26, 6; ሮዱኒ፡ ጸባኢት፡ ኀያል፡ πόλεμος Job 22, 10; አንተ፡ ዘትቀጠቅጥ፡ ጸባኢተ፡ Judith 9, 7; Ps. 75, 3; μονόζωνοι 4 Reg. 24, 2. 2) *bellum*, πόλεμος, non tantum, ubi *exercitus bellum gerentes* facile substituere licet, ut: ድምፀ፡ ጸባኢት፡ Ex. 32, 17; Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ኢበጸባኢት፡ Hos. 1, 7; አመ፡ መጽአሙ፡ ጸባኢት፡ Ep. Jer. 48, sed etiam aliâs, ut: እለ፡ በጽሑ፡ እምጸባኢት፡ 2 Par. 28, 12; ወነሥእ፡ (pro አን

ሥአ፡) ጸብኢት፡ ἐγεῖραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.:* ጸብኢት፡ ዘ፡ አርበኞች ።

ተጻብኢ፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator:* 1 Reg. 28, 16 var.; አንትሙ፡ አዕሩረ፡ ተጻብእያን፡ Chr. Ta. 27.

መጽብእት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum:* እመ፡ ሰማዕከ፡ ቃለ፡ ድምፀ፡ ሀከከሙ፡ እምፍጽመ፡ መጽብእቶሙ፡ (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπίων) 1 Par. 14, 15.

ምጽባእ፡ subst. *castra, arx:* haec est Aelia (አይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ ምጽባአ፡ ዳዊት፡ Abush. 47.

ጸባኦት፡ n. prgr. sc. Σαβαώϑ (צְבָאוֹת), Deus *exercituum:* እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ Jes. 1, 24. 2, 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: ሥጋዌሁ፡ ለጸባኦት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ጸባኦት፡ ዘ፡ አሸናፊ ።

II. **ጸብአ፡** I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus *bello vastari* significaverit] *vastum esse* vel *fieri:* እሬስዮ፡ በዳ፡ ለደብረ፡ሴይር፡ ወይማስን፡ ወይጸብእ፡ Hez. 35, 7.

ጽቡእ፡ part. *vastus, desolatus:* ትከውን፡ ጽቡአ፡ (var. pro በዳ፡) Hez. 35, 4; ጽቡእ፡ ብሔሩ፡ Herm. p. 20; ጽብእት፡ Jer. 40, 10 var.

III. **ጸብአ፡** I, 1 ut videtur *cessare, intermitti:* ከመ፡ ገብር፡ ዘዘኵሎ፡ ጊዜ፡ የሐትትዎ፡ ኢይጸብእ፡ ቍስል፡ ለሥጋሁ፡ Sir. 23, 10.

አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere,* vel simile quid: ዘያፈቅር፡ ወልዶ፡ ኢያጸብእ፡ (v. ኢያፀርዕ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. **አጻብዕ፡** [إِصْبَعٌ ܨܶܒܥܳܐ אֶצְבַּע; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus,* a) manus, Ex. 8, 15. 29, 12. 20; Lev. 4, 6. 8, 23. 14, 16; 2 Par. 10, 10; ወዕእት፡ አጽባዕተ፡ እደ፡ ሰብእ፡ Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; አጻብዕ፡ Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8. 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41. 42; ሰላም፡ ለአጻብዕኪ፡ አቅርንተ፡ አእጋር፡ ክልኤቲ፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus,* Ex. 25, 15. 26. 27 in FH (aliâs ሕለቃተ፡ አጻብዕ፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕብን፡ vel አዕባን፡ — *Voc. Ae.:* አጻብዕ፡ ዘ፡ ጣቶች ።

አጽባዕት፡ i. q. አጽዕብት፡ vid. sub ጽዕብ፡

ጸበየ፡ I, 1 [vic. ጸበተ፡ q. v.] 1) *fluere, effluere:* እስከ፡ ተበጽለ፡ ሥጋሁ፡ እመለያልዩሁ፡ ወአንጕዑ፡ ይጸቢ፡ እምአዕፅምቲሁ፡ Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scatet hic locus). 2) *natare, innare:* ውእቱ፡ መስቀር፡ ይጸቢ፡ዲበ፡ማይ፡ Hen. 89, 6.

ጸታ፡ *ordo, series* vid. sub ጸወተ፡

ጼተሎ፡ subst. *potus* quidam *inebrians,* (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de سطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: አውጸሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ ወጼተሎ፡ οἶνον καὶ μέϑυσμα Mich. 2, 11; ኢያውጽሑ፡ ለእግዚ" ወይነ፡ ወጼተሎ፡ ወኢያሠንዩ፡ ሎቱ፡ Hos. 8, 4 (absque auctoritate Graeci). — Lud. exhibet ጼተሌ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.:* ጼተሎ፡ ዘ፡ ወይን፡ ውጋዋቅ፡ (v. ውንዣቅ፡).

ጸተመ፡ (ፀተመ፡) I, dubium num 1 an 2, [صَتَمَ *collisit* rem duram cum altera dura, coll. ܨܰܬܶܡ] *contundere, conterere,* idola Kuf. 31; ጸተሞ፡ ያዕቆብ፡ (ለጣዖተ፡ ራሔል፡) M. M. f. 193. — Sec. Lud.: *crura et brachia* alicui *fregit.* — *Voc. Ae.:* ጸተመ፡ ዘ፡ ሰበረ፡

ጽቱም፡ part. *contusus,* Lev. 22, 24 ἐκτεϑλιμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; sec. Lud.: cui membra fracta sunt.

ጽትመት፡ n. act. *contusio,* sec. Lud. *fractio crurum,* sine auct.

ጸተም፡ vel **ጸታም፡** subst. ut videtur *cutis* olivarum *fusca* [an primitus *fraces* olivarum contusarum?]: የኅድግኑ፡ ዘይት፡ ጸተሞ፡ v. ጸታሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpres primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Αἰϑίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ;).

ጸኅብ፡ *vas figlinum, urceus* vid. sub ጸሕብ፡

ጽኅደ፡ *laevem, mollem esse* vid. sub ጽሕደ፡

ጽኅድ፡ et **ጽኍድ፡** subst. [ܨܳܗܳܐ] *juniperus excelsa* (amh. ፅድ፡ vid. Harris I p. 246; II ሕስ. p. 26), *cedrus,* Chr. Ax. f. 93; Sx. Genb. 19; ፍሬ፡ ጽኅድ፡ M. F.; κέδρος ጽኅድ፡ et ጽኍድ፡ (i. e. ጽኍድ፡) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ ጽኍድ፡ ξύλον κέδρινον Lev. 14, 4. 6. 7. 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad نق i. e. صنع (ጸንዐ፡) *artificiose conficere,* sed ad צְנָה צִנָּה retulerim (at نق vid. sub ጠንቀቀ፡); a *subsidendo* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari* et *exspectare*] Subj. ይጽና ሕ፡, 1) *insidere* viam, *insidiari,* c. Acc. viae: ጽንሕ፡ (sic) ፍኖተ፡ ወቅትል፡ ነፍሰ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 226; ጸኒሖ፡ ፍኖተ፡ f. 211; ἐνεδρεύειν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገዳም፡ ጸንሑኒ፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ ይጸንሑኒ፡ ἐγκάϑετοι Job 19, 12. a) *observare, speculari,* c. Acc.: ዐይነ፡ ዘማዊ፡ ይጸንሕ፡ ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸን ሕዋ፡ ይርከብዋ፡ παρετηροῦσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσϑαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare:* ይጸንሕ፡ ἐτήρει καιρόν Judith 12, 16. 2) *exspectare, manere,* Job 2, 9; Thren. 3, 21. 24; ጸንሐ፡ ሀየ፡ እስከ፡ የኅልፍ፡ ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ ንስቲተ፡ Hen. 52, 5. 108, 2. 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሑ፡ ኅቤየ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕ ኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሖ፡ ለእግዚ" Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጽንሐኒ፡ Tob. 5, 7; ጽንሑሙ፡ ምስለ፡ ተዓ ይኒከ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጽንሕዋ፡ ለምሕረቱ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ ፍሬሃ፡ ቡሩከ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ ፍትሐ፡ Jes. 59, 11; ጽንሖ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸን ሖሙ፡ ኤልዩስ፡ ያውሥእዎ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክዎ፡ ይፍረይ፡ Jes. 5, 2. 4. 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምን ት፡ (v. ምንተ፡) ይጸንሕ፡ ኃጥእ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ *ab* alqo: እምትጽናሕ፡ አንተ፡ እምእደ፡ሆሙ፡ ለጸዲ ቀከ፡ (v. ውስተ፡ እደ፡ሆሙ፡, v. እደ፡ሆሙ፡) ἐμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, exspectant, ei *imminent, instant, parata sunt:* እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23. 21, 30· 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

ይጸንሑ፡መቅሠፍት፡ለአኩያን፡ ἑτοιμάζονται Prov. 19, 29. b) *vacare* alicui, *curandi* et *protegendi* causa (abwarten): ትጸንሖ፡ከመ፡እሙ፡ ὑπαντήσεται αὐτῷ Sir. 15, 2; ጽንሕኒ፡ውስተ፡ሠናይ፡ወሰውርኒ፡እሞት፡ III Sal. Mar. 16. c) *manere* i. e. *durare*, Ps. 71, 5; c. pron. suff.: *alicui*, መንግሥትከ፡ይጸንሐከ፡ μένει σοι Dan. 4, 23.

አጽንሐ፡ II, 1 1) *insidias struere, in insidiis locare, insidiatorem constituere*, c. Acc. insidiantis, Luc. 20, 20; c. Acc. ejus, cui insidiae parantur Ps. 72, 18. 2) *exspectare facere* i. e. a) *exspectationem* alcjs *morari* (einen warten lassen), *differre:* Jos. 18, 3; Lev. 13, 4. 5. 11 seq.; 14, 38. b) *exspectationem* vel *spem facere, promittere*, c. dupl. Acc.: Christus ሰማዕተ፡በልሐ፤ዐሰበሙ፡አጽንሐ፡ Mavâs. n. 9.; omissis Acc.: ዘይብዕል፡ወያጸንሕ፡ለተስፋ፡ Prov. 13, 12. 3) facere ut alqd maneat alqm vel ei immineat, i. e. *parare* vel *paratum habere* alci alqd: ይቤሎሙ፡ያጽንሑ፡ሎቱ፡ሐመረ፡ Marc. 3, 9; c. Acc. pers. i. e. *alicui*, seq. Subj. verbi: አጽንሐዎ፡ያርስሐዎ፡ ἡτοίμαστο Job 12, 5; ἕτοιμος Ps. 37, 18.

ተጸንሐ፡ III, 3 1) *sese invicem exspectare:* ተጸንሑ፡ቢጸክሙ፡ 1 Cor. 11, 33. 2) *exspectantem sedere*, Sap. 6, 15 var.

ጽኑሕ፡ part. 1) *insidians:* ዐንበሳ፡ዘጽኑሕ፡ለመሢጥ፡ ἕτοιμος Ps. 16, 12. 2) *manens, exspectans:* ጽኑሓን፡ Act. 20, 5 rom.; ጽኑሕ፡መልአከ፡እግዚ"፡በሰይፍ፡ይሠጽርከ፡ (v. ይሥጽርከ፡) μένει πρίσαι σε Dan. ap. 1, 59. 3) *paratus* a) *imminens, instans*, c. ለ፡ pers.: ጽኑሕ፡ሎቱ፡ኅሳር፡ዕጹብ፡ ἡτοίμασται Job 18, 12; 4 Esr. 6, 16. 59. 66. 7, 19. 13, 23; Rom. 3, 8; 1 Tim. 5, 12. b) *reservatus, repositus*, c. ለ፡ pers.: ἀποκείμενος Gen. 49, 10; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 9, 27; προκείμενος Hebr. 6, 18. 12, 1; Enc. Mag. 14.

ጸንሐት፡ subst. *res exspectata*, deinde mulier *reservata* i. e. *sponsa:* ድንግል፡እንተ፡ኢጸንሐተ፡ብእሲ፡ ἡ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρί Lev. 21, 3 (si quidem lectio proba est).

ጸናሒ፡ n. ag., Pl. ጸናሕያን፡ 1) *insessor* viae, *insidiator:* ጸናሒ፡ፍኖት፡ Clem. f. 239; ጸናሕያነ፡ፍኖት፡ f. 248; Jsp. 354; Jes. 59, 11 var. 2) *exspectans, manens:* Abrahamus Isaacus Jacobus ጸናሕያነ፡ተስፋ፡ከቡር፡ Enc. Jac. 28; de Deo patiente: እግዚ"፡ጸናሒ፡ወመስተዐግሥ፡ Tab. Tab. 50.

አጽናሒ፡ n. ag. (II, 1) *dilator, retardator:* Deus አጽናሒ፡ፍጻ፡ Tab. Tab. 89.

መጽንሕ፡ subst. incertae significationis: አውገዘ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ግብረ፡ወመጽንሐ፡በኀይል፡እንበለ፡ፈቃዶሙ፡ሰበ፡የአቱ፡ንጉሥ፡ (*munus paratum?*) Chr. Ax. f. 95.

ጽንሓሕ፡ subst., Acc. et st. c. ጽንሓሐ፡, raro ጽንሕሐ፡, Pl. ጽንሓሓት፡, *holocaustum, sacrificium igne comburendum, sacrificium in genere, suffimentum:* አዕረገ፡ጽንሓሐ፡ዲበ፡ምሥዋዕ፡ Kuf. 6; ገብረ፡ጽንሓሐ፡ Kuf. 7 seq.; ὁλοκαύτωμα Ps. 50, 17; 2 Par. 7, 7. 29, 7; ጽንሓሐ፡መሥዋዕት፡ 3 Reg. 18, 33; ጽንሓሓት፡ 2 Par. 24, 14; ጽንሓሒሁ፡ ἡ πιότης αὐτοῦ 3 Reg. 13, 3; ጽንሓሓቲሆሙ፡ σπονδὰς αὐτῶν 1 Par. 29, 21; ጽንሓሐ፡ሰላም፡ Kuf. 21; δῶρον Matth. 23, 18; efferendo mortuo ተዐጥነ፡ጽንሓሐ፡ወተዐውደ፡ወትጸርጎ፡ . . . Genz. f. 14; አዐርጎ፡ጽንሕሐ፡ለእግዚ"፡ M. M. f. 308; Enc. Mij. 17. [An inserta nasali formatum e ضحّ (coll. כָּלִיל)? *Suffiendi* enim significatus, quem Vocabularia Aeth. statuunt, neque primarius videtur neque e זבח زنخ سنخ derivandus].

ጽንሓሒ፡ subst., id.: ὁλοκαύτωμα, አስመ፡ገብረ፡ጽንሓሒ፡ 2 Par. 7, 7 var. 8, 12. 9, 4; የዐጥኑ፡ጽንሓሒ፡ 13, 11. 29, 27.

አጸንሐሐ፡ quadrl. II *sacrificare, igne comburere* sacrificium: ኢኀበ፡ያጸንሕሑ፡ (v. ያጸነሕሑ፡, v. ያጽነሐንሑ፡) ዕጣነ፡ οὐδὲ θυμίαμα Dan. apcr. 3, 14 (Or. Az. 14; in Lud. editione: 38); አጸንሕሐ፡ጽንሓሐ፡ Enc. Mij. 17; ለአጸንሕሖ፡ቍርባን፡ M. M. f. 291; መሥዋዕት፡ Org. — *Rad. Abb.:* አጸንሕሐ፡ዘ፡አሸተተ።

አጽናሕንሐ፡ quinquel. II, Imprf. ያጽነሐንሑ፡, id., Dan. apcr. 3, 14 var. — *Rad. Abb.:* አጽንሐንሐ፡ዘ፡ወዘወዘ፡ (quod dubito).

ተጸንሐሐ፡ quadrl. III, 1 *pro holocausto offerri, immolari*, Lud. ex Org.

አጸንሓሒ፡ n. ag. *sacrificator*, qui holocaustum offert, Lud. ex Org. Oxon.; *immolator*, Lud. e Cant. Mich. 2.

ጽንሑይ፡ vid. sub ጽምሑይ፡

ጸንሰ፡ *concipere* in utero vid. sub ፀንሰ፡

ጸነሰ፡ inus., quae potestatem *humilitatis* habuisse et radicibus ጸነነ፡ et ደነነ፡ (vid. etiam ጸንሐ፡) vicina esse videtur.

ተጸነሰ፡ III, 2, raro ተጸንሰ፡ III, 1 *ad egestatem, inopiam, miseriam redigi, difficultatibus premi, in egestate esse, inopia laborare, egere, indigere:* ለእመ፡ተጸነሰ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 22, 23; እምይእዜሰ፡ኢይጼነስ፡እንከ፡ κακωθήσομαι 11, 24; እንዘ፡ይጼንስ፡ ἐλάττωσις 20, 11; እምከመ፡ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ἀπὸ ἐνδείας 20, 11; እምከመ፡ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡)ከልእከ፡ ταπεινωθῇ Lev. 25, 39; ἐνδεὴς γίγνεται Deut. 15, 7; ἐνδεηθήσεται Prov. 28, 27; ይጼንሱ፡ πτωχοὶ ἔσονται Jes. 24, 6; ይኄይስ፡ትጸነስ፡ βίος πτωχοῦ Sir. 29, 22; እመ፡ይጼንስ፡ (opp. እመ፡ይጼለው፡) Sir. 10, 31; Hen. 99, 5; ὑστερεῖσαι Sir. 11, 11; Hebr. 11, 37; 2 Cor. 11, 8; c. c. እምነ፡ rei: Ps. 33, 11; c. Acc. rei: ወኢንጼነስ፡እክለ፡ Jer. 49, 14; ይጼንሱ፡እክለ፡ወማየ፡ Hez. 4, 17; Ps. 36, 26; Tit. 3, 13; Luc. 22, 35; ተጸንሶት፡ *indigentia* Lud. e Mss. Colb.

አስተጸነሰ፡ IV, 2 (etiam አስተጸንሰ፡ IV, 3) *ad inopiam redigere, egestate affligere, privare:* ኢያስተጼንስ፡እግዚ"፡ነፍሰ፡ጻድቅት፡ λιμοκτονήσει Prov. 10, 3; Kuf. p. 47; ኢያስተጼንሶሙ፡ (er läßt sie nicht Mangel leiden) Macc. f. 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 83, 13; ኢያስተጸንሶሙ፡ (Deus) እምበረከቱ፡ወይሁቦሙ፡ዐስበ፡ስብሐቶሙ፡ Macc. f. 9 (si quidem lectio sana est).

ጽኑስ፡ part. *inops, egenus, indigens, carens, miser, impotens:* ἐνδεής Prov. 3, 27. 13, 25; Sir. 29, 9; Act. 4, 34; Luc. 14, 21; χρείαν ἔχων 1 Joh. 3, 17; πτωχός Ps. 81, 4; Prov. 14, 21; ገፍዕዎሙ፡ለጽኑሳን፡ γυμνούς Job 24, 10; አሕመምዎን፡ለጽኑሳት፡ ἐκπεπτωκότα 24, 9; re, qua quis caret, adjuncta per st. c., ut: ጽንስተ፡ኅብስት፡ ἐνδεὴς ψωμοῦ Prov. 9, 13, vel per እምነ፡, ut: ጽኑሳን፡እምዘሉ፡ሠናያት፡ Job 30, 4; ጽኑሳን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22; ἀνδρόγυνοι Prov. 18, 8. 19, 15.

ጽናሴ፡ subst. *indigentia*, *egestas*, Phlx. 236.

ተጽናስ፡ subst., m. et f., *inopia*, *egestas*, *penuria*, *angustia rei familiaris*, *mendicitas*, *miseria*, *necessitas*: ብዙኀ፡ተጽናስ፡ πολλὴ ἀπορία Prov. 28, 27; πενία 24, 49; ἔνδεια Sir. 18, 25; Prov. 6, 11; በተጽናሶሙ፡ Jes. 25, 4; Hez. 12, 19; πτωχεία Ps. 30, 13. 106, 41; Job 30, 27; Thren. 3, 1. 19; ὑστέρημα Ps. 33, 10; Marc. 12, 44; ተጽናስ፡ወፀቢይ፡ንዴት፡ ἐλάττωσις Tob. 4, 13; አመ፡ተጽናሱ፡ (opp. አመ፡ተድላሁ፡) ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ Sir. 29, 2; στενοχωρία 10, 26; ተጽናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡ ἐν κακοῖς 12, 9; ταπείνωσις 2, 4; πειρασμός 6, 7; θλίψις 6, 10; ዘይፈቅዱ፡ለተጽናሶሙ፡ τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος Jac. 2, 16; ὀνειδισμός 2 Esr. 11, 3.

ጸንቀቀ፡ vel **ጸንቈቈ፡** quadrl. I [ضَمَخ? e stirpe radicum sub ጠምዐ፡ allatarum?] *intingendo inquinare*, *polluere*: ጸንቈቈ፡ v. ጸንቀቀ፡ልብሶ፡በደም፡ Kuf. p. 123 (μολύνειν Gen. 37, 31).

ጽንቁቅ፡ part. *inquinatus*, *pollutus*: አመ፡ጽንቅቅት፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡ πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου Hez. 16, 22; M. M. f. 89.

ጸናታም፡ (ጼናታም፡ in N. T. rom.) subst. πήγανον, *ruta* [سَذَاب et سَدَاب; amh. ጤናደም፡ sec. Isenb.] Luc. 11, 42.

ጸነ፡ et **ጸነነ፡** I, 1 [vic. צנח צנע nec non ደነነ፡] Subj. ይጽንን፡ (sine dubio etiam ይጽነን፡) *vergere*, *devergere*, *se inclinare*, *labare*: ዐምድኪ፡ጸነነ፡ ἔκλινεν Jes. 33, 23; 24, 20 var.; ሰማይ፡ከመ፡ጢስ፡ጸነት፡ (var. pro ጸንዐት፡) Jes. 51, 6; ለእመ፡ጸነ፡አረፍት፡መንገለ፡ፍናት፡ F. N. 37; ይጸንን፡እምሥራቀ፡ፀሐይ፡ Hen. 73, 8. 74, 6; ኀይለ፡ሃይማኖት፡ዘኢይጸንን፡ወኢይትመየጥ፡ Kid. f. 9; ኀሊና፡ንጹሕ፡ዘኢይጸንን፡ጸግወነ፡ f. 10; Lit. 167, 3; ሶበ፡ርእየ፡ከመ፡ጸነ፡ልቡ፡ Sx. Masc. 3; ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍናተ፡ሕገጋት፡አፍአዊት፡ F. M. 18, 1; *se acclinare* ad alqd: ኢጸነ፡ለኪዳኑ፡ (ad promissiones ejus) Sx. Sen. 9. — *Voc. Ac.*: ጸነ፡ዘ፡ዘነበለ።

አጽነነ፡ II, 1 1) trans.: a) *inclinare* deorsum, *demittere*: አጽነነ፡ርእሶ፡ Joh. 19, 30; Did 29; መኑ፡አጽነና፡ለሰማይ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 38, 37; 4 Esr. 1, 19; Ps. 17, 11. 143, 6; አጽንን፡ቀሡተኪ፡ Gen. 24, 14; በቱ፡ዕፅ፡ውስተ፡ገነት፡እለ፡ያጸንና፡ርእሶን፡ (sc. ad fructus praebendos) ለነፍሳተ፡ጻድቃን፡ Clem. f. 256; መዋግድ፡አጽነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡ f. 24; አጽኒና፡ሰማያተ፡ወረደ፡ቃል፤እምድንግል፡ተወልደ፡ Mavâs. n. 26; አጽንነ፡ርእሶ፡ኀበ፡እግዚ" Clem. f. 217; አጽንን፡እዝነከ፡ Hen. 85, 2. b) *declinare*, *deflectere* ad latus: ለእመ፡ታጸንንከ፡ፍትወት፡ወታርሕቀከ፡እምጽድቅ፡ Fal. f. 40; ሕልያን፡ያኈውር፡አዕይንተ፡ወያጸንን፡ነገረ፡ርትዕ፡ Did. 4; እምፍቅረ፡ክርስቶስ፡ኢክህለ፡መኑሂ፡ያጽንና፡ Enc. Haml. 22. c) *labefactare*: አጽነነ፡ልቦ፡ (ejus) Sx. Masc. 3. 2) inclinationem facere i. e. intrs. a) *vergere*, *devergere*, Hen. 76, 5. 7. b) *inclinari*, *labascere*: ታጸንን፡ምድር፡ Jes. 24, 20; አጽነነት፡(ታቦት፡) 1 Par. 13, 9; ፈታሕት፡ዘኢያጸንኑ፡በጊዜ፡ፍትሕ፡ወኢይነሥኡ፡ገጸ፡ F. N. 43, 1. c) *pronum esse*: Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ፡). d) *se demittere*: Christus አጽነነ፡እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡ (quamvis non dissociaretur a conjunctione Patris) Lit. Chrys. e) *declinare* a via, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5.

ጽኑን፡ part. *inclinatus*, *labans*, (*ruinam minitans*): አረፍት፡ጽንንት፡ Ps. 61, 3.

ጽነት፡ n. act. *inclinatio*, *nutatio*, *declinatio*: እመ፡ከነ፡ጽነቱ፡(ለአረፍት፡)መንገለ፡ሐጹር፡ F. N. 37; ንዕቀብ፡ሃይማኖተ፡ርትዕተ፡እንበለ፡ጽነት፡ H. A.; Phlx. 55 (vid. sub ምግቴ፡); ቃሉ፡(ለእግዚ"፡)አማናዊት፡ዘኢይበውእ፡ዕቀፍት፡ወኢይተልዋ፡ጽነት፡ F. M. 2, 5; Lud. e Mss. Colb.

ጽናኔ፡ subst., id.: navis tendit በርትዕ፡ዘእንበለ፡ጽናኔ፡ Chr. Ta. 34; Epil. N. T. rom.; F. N. 41, 4.

ጸንጸነ፡ vid. infra.

ጸንዐ፡ I, 1 [vis radicis prima in *duritie* et *firmitate* est, (cfr. etiam צִנְעָא et ܨܢܥ et أَصْنَتَ); significatus *solertiae* et *strenuitatis* (صَنَعَ ,رِ صنع ,صَنَّاع) derivatus est] Subj. ይጽናዕ፡ *firmum esse* vel *fieri*, 1) *durum esse* a) *obdurescere*, *obfirmari*: ትጸንዕ፡እምነ፡ኰኵሕ፡ Hez. 3, 9; ጸንዐ፡ልቡ፡ Ex. 7, 13; Kuf. 48; እምከመ፡ጸንዐ፡ኢይዕሉከ፡ σκληρυνθείς Sir. 30, 12; Hebr. 3, 13. b) *severum esse*: በመዋዕለ፡አጽዋም፡በዘይጸንዕ፡ቀኖናሁ፡እምዘገብረ፡ኀጢአተ፡በከልእት፡መዋዕላት፡ F. M. 1, 4. c) *arduum*, *difficilem esse*, et comparative *difficiliorem esse* alicui, c. pron. suff.: ኢትኅሥሥ፡ዘይጸንዐከ፡ χαλεπώτερά σου Sir. 3, 21; Hen. 84, 3. 2) *firmari*, *confirmari*: ከመ፡በመልሕቅ፡ይጸንዕ፡ሐመር፡ Enc. Mag. 26; ጸንዐት፡መንግሥቱ፡ 3 Reg. 2, 35; Hen. 69, 19; ἐστερεώθη (*condensari?*) Jes. 51, 6. a) *stabilem esse*, *durare*, *perstare*, *manere*, μένειν Sap. 11, 26. 16, 5. 22; 4 Esr. 12, 18; 1 Reg. 26, 19; ኢትጸንዕ፡ዛቲ፡ምክሮሙ፡ Jes. 7, 7; Hen. 41, 6. 58, 6. b) *ratum esse*, *valere*: ኢይጸንዕ፡ቃሉ፡ (sc. testamenti) F. N. 41, 4; Hen. 69, 29. c) *certum esse*, *constare*: ለእመ፡ጸንዐት፡ዛቲ፡ወተግህደት፡ F. M. 2, 11; ናሁ፡ጸንዐ፡በኀበ፡ማእምራን፡ከመ፡ቍርባን፡በጸሎተ፡ክህነ፡ይከውን፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡ F. M. 26, 7. d) *definitum*, *decretum esse*: Hen. 39, 8. e) *constare*, *perseverare*: እመ፡ትጸንዕ፡ ὑπομείνῃς Job 22, 21; እመ፡ጸንዑ፡እምድኅረዝ፡ላዕለ፡ስምዐ፡ከዊን፡ (darauf beharren, Zeugen sein zu wollen) F. N. 43, 7. f) *munitum*, *tutum esse*: ትጸንዕ፡ሀገርየ፡ ἀσφάλεια Jes. 18, 4. 3) *viribus firmari*, *corroborari*, *valentiorem fieri*, de radicibus: ይጸንዕ፡ሥረዊሆሙ፡ Hos. 14, 5; Jer. 17, 8; planta: 4 Esr. 9, 26; de membris infantis: ለምንት፡ጸንዓ፡ብረክየ፡ Job 3, 12; claudi Act. 3, 7; እመ፡ጸንዑ፡ ἐὰν ἀνδρωθῶσι Job 27, 14; ከመ፡ይብልዑ፡ወይጽንዑ፡ Sx. Mij. 24; መንፈሶሙ፡ትጸንዕ፡ Hen. 45, 3; Luc. 1, 80. 2, 40; Act. 16, 5. a) *adolescere*: ወልድየ፡ንዑሰ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ወኢጸንዐ፡ παιδάριον ἁπαλόν 1 Par. 22, 5; ἁδρύνεσθαι Ex. 2, 10. b) *invalescere*, *ingravescere*: ማይ፡ Gen. 7, 18; ረኃብ፡ Gen. 12, 10. 43, 1; Jer. 52, 6; ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ቀትል፡ κατίσχυσεν αὐτούς Jes. 42, 25. 4) *fortem*, *validum*, *potentem esse* vel *se praebere*: ጸንዐተ፡እድ፡እንተ፡ቀሠፈተኒ፡ κραταιός Job 30, 21; 1 Reg. 4, 9; 2 Par. 26, 8; ሀገር፡ይጸንዕ፡በጥበቢሆሙ፡ለሊቃውንት፡ Sir. 10, 3. 16, 4; ትጸንዕ፡ ἰσχύσεις Prov. 7, 1; ለምንት፡ይጸንዑ፡ (v. ያጸንዑ፡) እለ፡ያቴክዙኒ፡ Jer. 15, 18; Ps. 9, 20. 68, 6; ጸንዐ፡ቃለ፡እግዚ" Act. 19, 20; ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25 Platt (male). a) *confortari*, *forti*

animo esse vel *imperterrito*: ጽናዕ፡በጸጋሁ፡ 2 Tim. 2, 1; ጽናዕ፡ ἴσχυε 1 Par. 28, 10; ጽናዕ፡ወትባዕ፡ 28, 20; Deut. 31, 6; Jos. 10, 25; 1 Reg. 2, 1. 30, 6; 2 Reg. 10, 12. 13, 28; ይጽናዕ፡ልብከ፡ Hen. 81, 7; saepe de manibus quae confortantur (ex usu Hebr.): Jud. 7, 11; 2 Reg. 2, 7. 16, 21; ጽንዑ፡እደው፡ዕበሳን፡ Jes. 35, 3; ጸንዮሙ፡እደዊሆሙ፡ለሠናይ፡ 2 Esr. 12, 18. b) comparative: *fortiorem, potentiorem, solidiorem esse* alqo, sive c. እምነ፡, ut: ይጸንዕ፡እምኔሁ፡ Koh. 6, 10; Num. 13, 31; sive seq. pron. suff.: ዘይጸንዐከ፡ Sir. 8, 13; Gen. 26, 16; Ps. 138, 5; Marc. 1, 7. c) *praevalere, superiorem fieri, obtinere*, sive abs.: ወጸንዐ፡ጸዊት፡ 1 Reg. 19, 8. 17, 50; Jos. 17, 13; sive c. እምነ፡ 2 Reg. 10, 11; ወቃለ፡ንጉሥሰ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4; vel c. ላዕለ፡, ut: ጸንዐ፡ላዕሌሁ፡ 2 Par. 27, 5; Jud. 6, 2; vel ዲበ፡ 1 Reg. 5, 7. d) *valere*: ብዕል፡ኢይጸንዕ፡በኀበ፡እግዚ" (divitiae nihil valent apud Deum), Lud. Comm. p. 318 n. 58. e) *gravem, vehementem* vel *graviorem esse*: ሶበ፡ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ Jsp. p. 297; F. M. 13 (vid. sub ዕጸ፡).

ጸንዐ፡ I, 2 *firmum facere, firmare*, a) *stabilire*: ጸንዮ፡ (v. አጽንዮ፡) በኀጺን፡ ἀσφαλισάμενος Sap. 13, 15; ዘይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ στηρίσουσι Sir. 38, 34; ጸንዮሙ፡በምሕረቱ፡ ἐστηρίσατο Jes. 59, 16. b) *sustentare*, Jud. 5, 11 var.; ይጼንዕዋ፡ለምክርኪ፡ Hez. 27, 9 vrs. ant. c) *solidare, reficere*, aedificia: አንትሙ፡ትጼንዑ፡አብያቲክሙ፡ (v. ታጸንዑ፡) Hagg. 1, 9; በዘይጼንዑ፡ቤደቀ፡ 4 Reg. 22, 5. 6. d) *confortare, roborare*: Jud. 5, 12; Act. 18, 23 rom.; ዘደክሙ፡ኢትጼንዑ፡ Hez. 34, 4. 16; Luc. 22, 32. 43.

አጽንዐ፡ II, 1 1) *durum et firmum reddere, indurare, obfirmare*: ዋዕየ፡ፀሓይ፡ያየብሳ፡ለምድር፡ወለጽቡር፡ወያጸንዕ፡መሬታ፡ Clem. f. 3; አጽንዑ፡ገጾሙ፡እምነ፡ኰኵሕ፡ Jer. 5, 3; Hez. 3, 8; እመ፡አጽናዕክዎ፡ለሰማይ፡ወከላእክዎ፡አውርዶ፡ዝናም፡ 2 Par. 7, 13; cor alcjs: Ex. 7, 3. 9, 12. 14, 8; Jes. 63, 17; Rom. 2, 5; Hebr. 3, 8. 15. 4, 7. a) *obstinare*: አጽንዑ፡ምክሮሙ፡ κατεκράτησαν ἐν Jer. 8, 5. b) *condensare*: በዕበዩሁ፡ያጸንዖን፡ለደመናት፡ Sir. 43, 15. 2) *firmare*, clavis: በቀኖት፡አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Sap. 13, 15 var.; Jes. 41, 7; paxillos Jes. 54, 2. a) *stabilire, solidare*: እመ፡ያጸንዕ፡መንበር፡ላዕለ፡ነፋሳት፡ Prov. 8, 27; Ps. 23, 2. 92, 2. 103, 6. 135, 6; Jes. 42, 5. 48, 13; στηρίζειν Prov. 15, 25; domum Sir. 3, 9; Job 8, 15; Hagg. 1, 9. b) *munire, praemunire*: አጽንዐ፡ሀገር፡ ὠχύρωσε Sir. 48, 17; ἐστερέωσε Sir. 50, 1. α) *tueri, protegere*: ያጸንዖሙ፡ ὑπερασπιεῖ Judith 6, 2. 9, 14; 4 Reg. 19, 34; Gen. 15, 1. β) *tutum reddere*: እለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ 1 Esr. 8, 51. γ) seq. Inf. ዐቂበ፡, *tuto*, vel *firmiter* vel *bene* custodire: አጽንዕ፡ዐቂበ፡ ϑὲς ἀσφαλῶς Tob. 6, 5; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡ Sir. 26, 10; ለወለት፡አጽንዕ፡ዐቂቦታ፡ 42, 11; vel seq. Subj.: ይዕቀቡ፡ያጽንዑ፡ Judith 7, 12. c) *firme constringere, contrahere, concludere*: አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቋሃ፡ Prov. 29, 35; አጽንዐ፡አገሪሆሙ፡ውስተ፡ጉንድ፡ Act. 16, 24; ኢታጽንዕ፡እዴከ፡እምነ፡ውሂቦት፡ Deut. 15, 7; አጽንዐ፡እዴሁ፡ („pugnum fecit" Lud.) ከመ፡ይጽፋዕ፡ Lit. Epiph. d) *intendere*: እመታ፡ታጸንዕ፡ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; ἐπιστηρίζειν Ps. 37, 2; David አጽንዐ፡አውታረ፡አርጋኖን፡ Lud. ex hom. Jacobi Sar.; ወኢያጸንዕ፡ገጽየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12. 21, 10. 24, 6; Hez. 6, 2. 13, 17 al.; Luc. 9, 51. 3) *firmare, confirmare, confortare, corroborare, validum reddere*, alqm: ἐνισχύσει Joel 4, 17; Deut. 1, 38; Jud. 3, 12. 19, 5. 16, 28; Cant. 2, 5; Hez. 30, 24; Jes. 42, 6. 45, 5; አጸንዖከ፡ዲበ፡ (v. ውስተ፡) መንኰራኵር፡ርቱዕ፡ Prov. 4, 11; Ps. 31, 10; 4 Esr. 10, 44; ያጸንዖከ፡እምላክ፡ለገቢረ፡ፈቃዱ፡ሁ፡ Kuf. 21; Hen. 41, 8; 1 Petr. 5, 10; 1 Thess. 3, 2; Act. 3, 16; alqd: አጽንዓ፡ለጽድቅ፡ Sir. 49, 3; ውእቱ፡ያጸንዖከ፡ልበከ፡ Sir. 6, 37; አጽናዕከ፡ብርከ፡ጽኑዓን፡ Job 4, 4; ወርቅ፡ወብሩር፡ያጸንዑ፡ሀገረ፡ Sir. 40, 25; manus alcjs Jud. 9, 24; 1 Reg. 23, 16; አጸንዮ፡ለዘርእከ፡ Hen. 67, 3. a) *destinare* alqm rei Hen. 65, 12; alicui alqd, c. Acc. pers. et በ፡ rei Hen. 39, 9. b) *ratum facere* Hen. 61, 4. 69, 10. c) *invalescere facere*: ያጸንዕ፡ለዝናም፡ („pluviam graviorem reddit," Lud. e) Lit. Epiph. d) *robur facere* Jer. 15, 18 var.; መኑ፡ዘአጽንዐ፡ወገብረ፡ዘንተ፡ ἐνήργησε Jes. 41, 4. e) *vires contendere, vim adhibere, omnibus viribus agere*: አጽንዑ፡ከመ፡ኢትብልዑ፡ደመ፡ Kuf. 7; አጽንዐት፡ለሐዊር፡ምስሌሃ፡ κραταιοῦται Ruth 1, 18; አጽንዕ፡ተቃትሎ፡ 2 Reg. 11, 25. 4) *firmiter prehendere, com-, apprehendere, tenere* (sicut κρατεῖν), c. Acc. pers. et በ፡ manus: Gen. 21, 18; አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡ Jes. 41, 13; c. Acc. pers.: አጽናዕከኒ፡ Jer. 20, 7; Hen. 54, 6; omisso Acc.: Job 36, 22 (κραταιώσει); c. Acc. rei: ዘያጸንዕ፡ዕርፈ፡ Sir. 38, 25; ዘያጸንዓ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 4, 13. 10, 13; Ps. 2, 12; Hebr. 6, 18. a) *manu tenere* vel *habere*: Apoc. 2, 1. 5, 8. 6, 2. 5 al. b) *amplecti, prehensum tenere* (behalten, festhalten): 2 Reg. 3, 6; 4 Esr. 7, 30. 8, 34; አጽናዕክዋ፡ለሠናይት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 5, 9; አጽንዕ፡ዘብከ፡ Apoc. 3, 11; 1 Thess. 5, 21; አጽንዮ፡ሃይማኖት፡ Lit. 172, 4; c) *memoria prehendere* et *tenere*: ተምህረ፡ኵሎ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ወአጽንዐ፡በልቡ፡ብዙኀ፡እምኔሁ፡ Sx. Genb. 30; ሶበ፡ያነብቡ፡ለመጽሐፍ፡፩ጊዜ፡ያጸንዮ፡ Sx. Haml. 3. d) *occupare, potiri*: ቀደሙ፡አጽንዮተ፡ማያቲሆሙ፡ Judith 7, 17; አጽንዑ፡መንግሥቶሙ፡ቅዱሳን፡ Dan. 7, 22; 1 Esr. 4, 50. e) *retinere*: Ex. 9, 2. 17; 4 Esr. 2, 48; እመ፡ውእቱ፡ፈቀደ፡ያጸንዕ፡ወይእኅዝ፡መንፈሰ፡ Job 34, 14. f) *continere, cohibere, coërcere*: ዘያጸንዕ፡አጽናፈ፡ምድር፡ κατέχων Jes. 40, 22; ዘአጽንዐ፡ልበ፡ καταχρατῶν Sir. 21, 11; ታጽንዓ፡ርእሰክን፡ κατασχεϑήσεσϑε Ruth 1, 13; Ps. 73. 14.

አጸንዐ፡ II, 2 *firmare, confortare*, Deut. 1, 38 var.; Act. 14, 22 Platt (si quidem lectiones probae sunt).

ተጸንዐ፡ III, 2 1) *se confirmare* vel *confortare* i. e. a) *vires colligere* vel *contendere*: Jud. 20, 22; ወእመ፡ተጸንዐ፡ (v. ተጸንዐ፡, v. ጸንዐ፡) ፩ክልኤሆሙ፡ይትቃወምዎ፡ Koh. 4, 12. b) *se continere*, ἐγκρατεύεσϑαι 1 Cor. 9, 25. 2) a) *firmari, stabiliri*, Hen. 42, 2 var. b) *corroborari*, Herm. p. 19.

ተጻንዐ፡ III, 3 1) *vires contendere* contra alqm: Koh. 4, 12 var. (vid. ተጸንዐ፡); ጊዜ፡ተጻንዮተ፡ተቃትሎተ፡ሰይጣናት፡ምስሌሆሙ፡ (wann sich die Satane anstrengen mit ihnen zu kämpfen) Phlx. 85. 2) *sese invicem continere* vel *sustentare*: Herm. p. 15.

አስተጸንዐ፡ IV, 3, rarius አስተጸንዐ፡ IV, 1 et 2, 1) *firmiter* a) *stabilire, solidare, constabilire*: ፩ምስለ፡ካልኡ፡አስተጻንዮሙ፡ (v. "ጸ") ለሠናይ፡ Sir. 42, 24; ቅዱሳን፡አስተጻንዑ፡መሠረተ፡እምነት፡ለኢትዮጵያ፡ Gad. Za Mich.; አቀሙ፡ቤተ፡ንግሥከ፡ወአስተጻንዑ፡ድዳ፡ Enc. Teq. 9; ፈቀደ፡ያስተጻንዕ፡ምዕማዲሁ፡ Chr. ho. 3 (vid. sub ምዕማድ፡). b) *adstringere, constringere*: Ex. 29, 5 C. c) *communire*: አስተጻንዮሙ፡ (v. "ጸ") ፈድፋደ፡ 2 Par 11, 12.

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare:* ወያስተጸንዕ፡ዘንተ፡በብሂሎቱ፡ F. N. in Prol. b) *ratum facere:* ያስተጸንዑ፡ፍኀረተ፡በቅድመ፡፪ከሀናት፡በአንብሮተ፡እድ፡ወበመስቀል፡ወበሕልቀት፡ F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare:* ዘያስተጸንዖ፡ዐበይቶሙ፡ወአኅዊሆሙ፡ 2 Esr. 20, 29 var.; ዘንተ፡ይቤ፡ከመ፡ያስተጸንዖሙ፡ παραθαῤῥύνειν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vires contendere* vel *colligere:* አላ፡አስተጸንዐ፡("ጸ")ወአኀዘ፡ይትቃተሎ፡ 2 Par. 35, 22. b) *robur facere:* ከመ፡ያስተጸንዕ፡ τοῦ ἐνισχῦσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: አስተጸንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቄልቄለ፡ኵናቶ፡ Gad. T. H.

ጽኑዕ፡ part. et adj. 1) *durus*, σκληρός, στερεός, እብን፡ጽኑዕ፡ Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81[a]; ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡ Jes. 50, 7; ኰኵሕ፡ጽንዕት፡ 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) ጽኑዓን፡ገጽ፡ σκληροπρόσωποι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; ጽኑዐ፡ክሳድ፡ σκληροτράχηλος (i. e. *pertinax, obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; ጽኑዐ፡ልብ፡ σκληροκάρδιος (durus corde) Prov. 17, 20. 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus, severus:* ንስሓ፡ጽኑዕ፡ F. M. 6, 3; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; በጽኑዕ፡ (*rigide*) ይትኴነኒ፡ Gad. Kar. c) *arduus, difficilis:* Act. 26, 14 rom. 2) *solidus:* መብልዕ፡ጽኑዕ፡ στερεά Hebr. 5, 12. 14; ልብስ፡ጽኑዕ፡ Herm. p. 104; στερεός, massiv, Ex. 38, 14. 16; Num. 8, 4. a) *nervosus*, στρίφνος Job 20, 18. b) *compactus, densus:* ጽኑዕ፡ከመ፡እብን፡ Job 41, 15. c) *sanus:* ዕፀው፡ጽኑዓን፡ Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus:* አመ፡ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 29; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. ጽኑዐ፡ *firme, firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠራ፡). a) *firmatus:* ኵሉ፡ጽኑዕ፡በስብሐቲሁ፡ Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus:* Abush. 37 (vid. ነጥብ፡). c) *confirmatus, certus*: 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; እለ፡ይትናገሩ፡ጽንዕት፡ Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus:* አህጉር፡ጽኑዓት፡ Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; ሀገር፡ጽንዕት፡ Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; ብሔር፡ጽኑዕ፡ Ps. 70, 3; ማኅፈድ፡ጽኑዕ፡ Ps. 60, 3; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. f) *tutus:* ἀσφαλής Prov. 15, 7. 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus:* ጽኑዕ፡ከመ፡ኀጺን፡ Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; ጽኑዓን፡በኀይል፡ 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωθείς Job 33, 25; de rebus: መሥገርት፡ጽኑዕ፡ ἰσχυρά Prov. 6, 2; ወልታ፡ጽኑዕ፡ Sir. 6, 29; ዘጽኑዕ፡ኀይሉ፡ Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ἰσχύων, ἰσχυρός Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; ጽኑዕ፡መስተቃትል፡ Jer. 29, 11; ጽኑዓኒከሙ፡ Jes. 5, 22; Jer. 5, 16. 29, 23. 31, 14; 4 Esr. 10, 35; ጸብኢት፡ጽንዕት፡ Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus ጽኑዐ፡ኀይል፡ Jud. 6, 12; δυνατός, Deus ጽኑዐ፡ምግባር፡ Jer. 39, 19; ጽኑዕ፡መክሃሊ፡ Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2. 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; ጽኑዓነ፡ኀይል፡ 2 Reg. 10, 7; κραταιός ጽኑዕ፡ውእቱ፡በውስተ፡ቀትል፡ Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρεῖος Prov. 11, 16. 15, 19. 28, 3; ጽኑዕ፡በጸብእ፡ Sap. 8, 15; ብእሲት፡ጽንዕት፡ Prov. 29, 28; ἄνθρωπος, ἀνήρ Koh. 8, 6. 10, 10; ሕዝብ፡ጽኑዕ፡ ἔθνος μέγα Jes. 60, 22; መንግሥት፡ጽኑዕ፡ወኀያል፡ Dan. 2, 37; ሀገር፡ጽንዕት፡ Apoc. 18, 10. a) *praepotens, praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. ዐራዊ፡). b) strenuus i. e. *bene exercitatus* in alqa re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; ጽኑዕ፡ውእቱ፡በፍካሬ፡መጻሕፍት፡ Lud. e Vit. Pach.; ከነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus*, እዴሁ፡ለእግዚ"፡ጽንዕት፡ 1 Petr. 5, 6; በእድ፡ጽንዕት፡ Ex. 6, 1. 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; ጽዋዕ፡ጽኑዕ፡ Ps. 22, 7; ኅጺን፡ጽኑዕ፤እሳት፡ጽኑዕ፤ al., vid. in Prov. Th. P. p. 21. a) *vehemens:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. ተጐድአ፡); መቅሠፍት፡ጽኑዕ፡ δεινός Job 2, 13. b) *gravis:* ሐሰት፡ኀጢአት፡ጽንዕት፡ይእቲ፡ F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; ጸሎት፡ጽንዕት፡ Org. 1. d) adv. ጽኑዐ፡ *fortiter, valide:* ጽኑዐ፡ይእኅዝ፡ Job 9, 19; ዘተጋደለ፡ጽኑዐ፡ Enc. Nah. 13. 7) *continens* (vid. አጽንዐ፡ et ተጸንዐ፡); hinc f. ጽንዕት፡ *continentia*, ἐγκράτεια Herm. p. 91.

ጽንዕ፡ subst. 1) *durities:* ጽንዐ፡ልብ፡ Hen. 16, 3; Marc. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas*, aedificii 4 Esr. 10, 69. a) *constantia:* Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum* coeli: ጽንዐ፡ሰማይ፡ Ex. 24, 10; Hen. 18, 2. 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum*, ὀχύρωμα Prov. 10, 29. 21, 22. 4) *robur* corporis Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia:* ἀνδρεία Koh. 2, 21. 5, 10; Sap. 8, 7; ἰσχύς Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12. 7, 12; κράτος Sap. 15, 2; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Eph. 1, 19. 6, 10; ጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡ Col. 1, 11; δυναστεῖαι Ps. 20, 13; ጽንዐ፡ምግባር፡ 2 Petr. 1, 10; ጽንዐ፡ልበሙ፡ Sx. Hed. 4. a) pro concreto: ጽንዖሙ፡ ὁ δυνατὸς αὐτῶν 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia:* ጽንዐ፡ንጼት፡ Tab. Tab. 23 (vid. መጽዕቅ፡).

ጽንዐት፡ n. act. 1) *duritia:* ጽንዐተ፡ልብ፡ Chr. ho. 6. 2) *firmitas:* ጽንዐተ፡ሥርው፡ Lud. e Mss. Colb.; *constantia:* ሰበ፡ርእየ፡ጽንዐቶሙ፡ Sx. Hed. 26; ጽንዐተ፡ልብ፡ Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; ጽንዐት፡ (v. ጽንዐ፡) ኀይለ፡እክል፡ ἰσχὺς ἄρτου Jes. 3, 1; በከመ፡ኀይለ፡ጽንዐታ፡ Hen. 60, 16. 4) *violentia, vehementia:* ጽንዐተ፡ዝኩ፡ሥቃይ፡ Chr. ho. 7; ጽንዐተ፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt.

ጸናዒ፡ n. ag., Pl. ጸናዕት፡ 1) *firmus, munitus* (wehrhaft): አህጉር፡ጸናዕት፡ 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus:* ምስለ፡፫ጸናዕት፡ 1 Par. 11, 12. 18. 26. 12, 18; ዕደው፡ጸናዕት፡ 21, 5; 2 Par. 13, 3; ኵሎ፡ሠራዊተ፡ጸናዕት፡ 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጽናዒ፡ subst. *firmitudo*, (*constantia*): ከመ፡ያስተርኢ፡ጽናዒሃ፡ወአፍቅሮታ፡(ለነፍስ፡) Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ፡ subst. (m.), Pl. ምጽንዓት፡ et ምጽናዓት፡ *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo* quid destinatum *firmatur*, a quo quid pendens firmatur: στηριγμός 2 Petr. 3, 17; ተበትከ፡ሐብል፡እምጽናዑ፡ Gad. T. H. b) *firmamentum coeli:* Asc. Jes. 4, 2. 6, 13. 7, 9 seq.; 10, 8. 29. 11, 23; ምጽንዓት፡ Kuf. 2, 19; እርኬ፡ዘኢንኀሉ፡ምጽንዓተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 31; ምጽናዓት፡ Lud. ex Org. 2. 4; etiam pro Sing., ut: እስከ፡ምጽንዓት፡ (Lud.: ምጽናዓት፡) ኀምስ፡ተለውኩ፡ Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ፡ n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub ንቁህ፡).

መጽንዒ፡ part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans:* angelus ሰቀኤል፡መጽንዒ፡አግብርቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae ረዳኢ፡ወዐቃቤ፡ወመጽንዒ፡ Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione

cantabis መዝሙረ፡ መጽንዒ፡ ወመድኀኒ፡ Phlx. 163. 2) pro subst. *corroboramentum:* Cod. Mus. Brit. LVII, n. 6 str. 2 (vid. sub ድኩምና፡).

ጽንጕን፡ et **ጽንጉን፡** subst. *coenum, lutum* [dubito an cum ጸንቈቈ፡ componendum sit], πηλός ከመ፡ ጽንጉን፡ ዘይከይዱ፡ Mich. 7, 10; ጽንጉን፡ ፍኖት፡ Zach. 9, 3. 10, 5; ጽንጕን፡ መርሕብ፡ Ps. 17, 46; 2 Reg. 22, 43; Jes. 63, 3 gloss.; እሬስያ፡ ከመ፡ ጽቡረ፡ ጽንጕን፡ (v. ዐምዐም፡) ለሙስና፡ Jes. 14, 23. — Sec. Lud. (et Voc. Ae.): „*quisquiliae, sordes* in cumulum congestae". — *Voc. Ae.:* ጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ፡; dubium an huc pertineat *aliud:* ጽጕን፡ ዘ፡ ሙቀ፡

ጽንጉፍ፡ part. vel adj. *magnae molis, onerosus, ponderosus:* ክቡድ፡ እብን፡ ወጽንጉፍ፡ ጸረ፡ ኖጻ፡ δυςβάστακτον ἄμμος Prov. 27, 3 [an referendum ad תּקף?]. — *Voc. Ae.:* ጽንጉፍ፡ ዘ፡ ክቡድ፡

ጸንጸወ፡ inus., fortasse propagatum e ጸበ፡

አጸንጸወ፡ II *comprimere, contundere,* (zerdrücken, zerquetschen; at sec. Voc. Ae.: *distorquere*): እምንእሱ፡ አጸንጽዎ፡ አዕፅምተ፡ ገበዋቲሁ፡ θλάσον Sir. 30, 12; ያጸነጽዉኒ፡ አዕፅምትየ፡ καταθλᾶσθαι Ps. 41, 15. — *Voc. Ae.:* ያጸነጽዉኒ፡ ዘ፡ ያጠማዝዙኒ፡ ወበ፡ ዘ፡ ያነክሱኒ፡ ይ፡

ጽንጽው፡ part. 1) *compressus, contusus* testiculis (Lud.: *fractus* membris): θλαδίας Lev. 22, 24. 2) *distortus:* diaboli pedes et manus ጽንጽዋት፡ Gad. T. H.; diaboli መንኮብያት፡ ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5. 31 (vid. sub መንኮብያት፡ c. 669). — *Voc. Ae.:* ጽንጽው፡ ዘ፡ ጠማማ ።

ጸነጽለት፡ subst., Pl. ጸናጽል፡, Pl. Pl. ጸናጽላት፡ [de etymo et vocabulis caeterarum linguarum vid. Ges. thes. p. 1167] 1) *tintinnabulum,* κώδων Ex. 36, 34; ጸናጽል፡ κώδωνες Ex. 28, 29. 30. 36, 33; 2 Par. 4, 13; Sir. 45, 9; 2 Esr. 2, 69 var. (ubi ἡ κοινή habet κόθωνοι); ጸናጽላተ፡ ብሩር፡ (in vestibus sacerdotalibus) M. M. f. 68; Org. 1. 2) ጸናጽል፡ *cymbala,* κύμβαλα (quamquam instrumentum Abyssinorum *sistro* Aegyptiorum similius fuisse videtur, vid. ejus descriptionem apud Isenb. p. 190 et Rüppell II. p. 113. 114 et in Description de l'Egypte, ed. II, t. XIII p. 546), Ps. 150, 5; 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 13, 8. 15, 16. 19. 25, 1; 2 Esr. 3, 10. 22, 27; Judith 16, 1. — *Voc. Ae.:* ጸናጽል፡ ዘ፡ ሽትራ፡

ጸንጸሊ፡ subst. *tintinnabulum,* Lud. ex Org. 1.

አጸንጸለ፡ quadrl. II (denom.) *tinnire facere tintinnabula, sistrum, cymbalum pulsare,* Lud. ex Org. 1. — *Rad. Abb.:* ጸንጸለ፡ ዘ፡ መታ ።

ተጸንጻሊ፡ n. ag. *tinniens, tinnulus,* ንብሉስ፡ (nablium) እንተ፡ ተጸንጻሊ፡ ዘይኤድም፡ ለዘያፀምኦ፡ Org. 1.

I. **ጸንጸነ፡** quadrl. *caducum, fragilem, putridum esse* vel *fieri* [vid. ጸነነ፡]: mysterium ዘኢይደክም፡ ወኢይጸነጽን፡ Lud. (c. 607 sub ፀ) ex hom. Chrys.

ጽንጹን፡ part. 1) *fragilis, caducus, putridus, futilis:* ብሂልሰ፡ ኢሀሉ፡ ቃለ፡ እግዚ" ፤ ሕስው፡ ወጽንጹን፡ ኅሊና፡ ነገር፡ ውእቱ፡ ψευδηγόρημα σαθρὸν (καὶ φρενὸς ἀπέβρασμα τῆς λιθώδους) Cyr. ad Th. f. 12; ያርኢ፡ ጸውሎስ፡ በኵሉ፡ ከመ፡ ከሀንት፡ ዘአሪት፡ እንተ፡ በደም፡ ወጠሊ፡ ከመ፡ ጽንጽንት፡ ይእቲ፡ ወኢትበቍዕ፡ ወአልቦቲ፡ ኀይለ፡ ግሙራ፡ Cyr. de Melchis. f. 129; ጽንጹናን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22 var.; libellus quidam superstitiosus pusillus ሐሳብ፡ በእንተ፡ ጽንዕት፡ ወጽንጽንት፡ (de *firmo et caduco,* i. e. *utili et inutili*) inscriptus exstat sub finem Codicis M. F., et in Cod. Abbad. CLXXXVI (incipit: በመስከረም፡ እስከ፡ ፲ወ፰ ጽንዕት፡ ወእምዝ፡ ጽንጽንት፤ በጥቅምት፡ እስከ፡ ፳ወ፫ ጽንዕት፡ ወእምዝ፡ ጽንጽንት፤ al.). — *Voc. ad Cyr.:* ጽንጹን፡ ዘ፡ ንጉል፡ ጕስቍልኒ፡ ይትበሀል፡; *Voc. Ae.:* ጽንጹን፡ ዘ፡ የሚቀነቅን፡ (vid. etiam Scholion ad ነቀዘ፡). 2) At in loco Kuf. p. 77 ዕፀወ፡ ጽኑዓን፡ ወጽንጹን፡ (v. ወጽንዓ፡) illa significatio nullo modo quadrat, quare ወኢጽንጹን፡ restituendum videtur. (Sin lectio tradita comprobata fuerit, significatus illi contrarius *solidus, firmus* statuendus et etymon a radicibus sub ጸንዐ፡ laudatis repetendum erit).

II. **ጸንጸነ፡** inus., *tinnire, susurrare* طنّ طنطن دنّ دندن (vic. ጸልጸለ፡, et صرصر, nec non ትንንያ፡).

ጽንጽንያ፡, **ጽንጽያ፡**, etiam **ጽጽንያ፡**, subst., f. et m., coll. et Sing., Pl. ጽንጽንያት፡, plerumque ጸናጺት፡ (etiam ጸናጺት፡ scriptum), 1) *musca:* ጽንጽንያ፡ v. ጽጽንያ፡ ምውት፡ Koh. 10, 1; coll. ጽንጽንያ፡ μυῖαι Chr. Ta. 16; በዓለ፡ ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ 4 Reg. 1, 2; ጸናጺት፡ Jes. 7, 18; ጽንጽንያት፡ ንኡሳን፡ F. N. 12. 2) ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ ከልብ፡ κυνόμυια, *musca canina, oestri* vel *tabani* species, Ex. 8, 17—27; Kuf. p. 158; μυῖαι Sap. 16, 9. — *Voc. Ae.:* ጸናጺ ት፡ ዘ፡ ዝምብ፡; *aliud:* ጽንጽንያ፡ ዘ፡ የሚቈነጥጥ፡ ዝምብ፡; vid. etiam Scholion ad አኮት፡ (Vid. Bruce V p. 190—195 de Tsaltsalia.)

ጽንፍ፡ (raro ጸንፍ፡; per ዝ scriptum Jes. 13, 5 Laur.) subst., plerumque m., Pl. ጽነፍ፡ et አጽናፍ፡ [صِنْف *ora, margo* vestis] 1) *ora* a) vestis; Pl. ጽነፍ፡; ጽንፈ፡ ልብስ፡ ἄκρον Hagg. 2, 12; ጽነፊሁ፡ ለልብስ፡ ἀρχαί Ex. 36, 24. α) *lacinia:* ጽንፈ፡ (v. ጸንፈ፡) ልብስ፡ πτερύγιον Ruth 3, 9; 1 Reg. 15, 27. 24, 5. 12; ἀναβολή 2 Esr. 15, 13; ጽንፈ፡ አልባስ፡ Num. 15, 38. β) *fimbria, limbus,* κράσπεδον Zach. 8, 23; Marc. 6, 56; Luc. 8, 44; Matth. 9, 20; κροσσωτά ጽነፍ፡ et ጽንፍ፡ Ex. 28, 14. 22; ጽንፍ፡ λῶμα Ex. 36, 33. b) aliarum rerum i. e. *margo, labrum,* vasis 3 Reg. 7, 10; ጽንፈ፡ ውሒዝ፡ χεῖλος Sir. 40, 16; ጽንፈ፡ ማይ፡ ለዮርዳኖስ፡ Jos. 3, 8; *litus:* እንተ፡ መልዕልተ፡ ጽንፈ፡ ባሕር፡ ἡ παραθαλασσία 2 Par. 8, 17; ጽንፉ፡ ለባሕር፡ Enc. Jac. 30. 2) *extremitas, finis, terminus;* Pl. plerumque አጽናፍ፡ (raro ጽነፍ፡ ut Kuf. p. 40; Hez. 15, 4): ጽንፎን፡ (ለፍናው፡) τελευταῖα Prov. 16, 25; እምጽንፈ፡ ደቡብ፡ ἐσχάτου Hez. 38, 15; ውስተ፡ ጽንፈ፡ ምድር፡ Hen. 18, 5; ἄκρον Deut. 4, 32; Ex. 38, 7; አልቦ፡ ጽንፈ፡ ዕበዩ፡ ዚአሁ፡ πέρας Ps. 144, 3; συντέλεια 4 Reg. 13, 17; ጽንፈ፡ አጽባዕት፡ Luc. 16, 24; ጽነፊሁ፡ Hez. 15, 4; እምአዝናፈ፡ (Cod. Laur., አጽናፈ፡ in caet.) መሠረተ፡ ሰማይ፡ Jes. 13, 5; አጽናፈ፡ ሰማይ፡ Sir. 24, 5; Matth. 24, 31; አጽናፈ፡ ምድር፡ Sir. 44, 21; Hen. 33—36; Ps. 2, 8. 66, 6. 134, 7; Prov. 24, 27; Jes. 8, 9. 24, 16. 40, 22 (τὸν γῦρον τῆς γῆς); 40, 28. 41, 9. 49, 6. 67, 11; Jer. 6, 22; Dan. 4, 17. 19; Hez. 7, 2; Judith 2, 9; Marc. 13, 27; አጽናፈ፡ ዓለም፡ Ps. 18, 4. 71, 8; etiam (omisso ምድር፡ vel ዓለም፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Lit. 170, 3. 172, 1;

መላኬ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim *finis* i. e. *limes:* Kuf. 8. 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ ኢትዮጵያ፡ τοὺς ὁμόρους *confinia*, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, *acropolis, arx:* Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከንፈፍ፡

ጽንፈት፡ subst. *extremitas, extremum:* እስከ፡ ያውዕኦ፡ ኀበ፡ ጽንፈተ፡ ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጸናፊ፡ adj. rel. *exterior:* ጸናፊ፡ ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደወለ፡ ጸናፊ፡ (v. ጽናፌ፡) Zach. 14, 10; ጸናፊ፡ ዐጸድ፡ Hez. 10, 5. 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ ዘጸናፊ፡ ጼጼ፡ Hez. 40, 15. 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጸናፊ፡ ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጸናፊ፡ ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) *vestibulum:* ወዕአ፡ ጸናፌ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥኒ፡ ወለጸናፊኒ፡ *extrinsecus* 3 Reg. 6, 28.

ጽናፌ፡ etiam ጽንፌ፡ subst. *extremitas, finis:* ውስተ፡ ብከይ፡ ወሐቅየ፡ ስነን፡ ወጽናፌ፡ ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. H.; ደወለ፡ ጽናፌ፡ Zach. 14, 10 var.; እንተ፡ አልቦቱ፡ ጽንፌ፡ *infinita* Enc. Haml. 21.

ጽንፋዊ፡ adj. rel. *extremus*, de spatio Phlx. 175.

መጽንፍት፡ subst. *cidaris* מִצְנֶפֶת Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸንፈርት፡ *laqueus* vid. sub ፀንፈርት፡

ጸአለ፡ *contumelia afficere* vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum صأى *tinnivit, resonuit,* صَمْصَمَ *sonuit e longinquo*, *sonuit repetitis vicibus* (vic. زَأْمَة, تَزَغَّمَ, al.).

መጽአም፡ (v. መጽአም፡, ምጽአም፡, etiam per ዐ) subst. *sonus repercussus, vox reciproca, echo, locus vocibus resonans:* ይመልእ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ መጽአም፡ (c. varr.) ἤχου Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ፡); Job 4, 13; ይዌውዑ፡ ማእከለ፡ መጽአም፡ (v. ምጽዓም፡) ἀνὰ μέσον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „*de spectris* vel *phantasmatibus* quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur", Org. 3. — *Voc. Ae.:* ጼጼንያት፡ ወመጽአም፡ ዘ፡ መልአከ፡ ሞት፡

ጸአበ፡ *ebibere* vid. sub ጸወበ፡

ጸአነ፡ *imponere* equo, currui vid. sub ጸዐነ፡

ጸእጸእ፡ *fetus, embryo; sumtus, expensa* vid. sub ወዕአ፡ c. 947.

ጸአጽአ፡ inus., sine dubio i. q. صَأْصَأَ *timuit*, ab alqo et *se submisit*, coll. طَأْطَأَ צָנַע al. (nequaquam referendum ad زَأْزَأَ *foedavit* (i. e. ጼአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸአጽአ፡ III, 1 et ተጸአጽአ፡ III, 3 *colere, venerari* deos: አምለኩ፡ ወተጸአጽኡ፡ (sic) ተግባሮ፡ Rom. 1, 25; ተጸአጸእክሙ፡ rom., ተጻአጻእክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — *Voc. Ae.:* ተጸአጽኡ፡ (sic) ዘ፡ ተቀንዩ።

ጸከ፡ *coxa* vid. sub ፀከ፡

ጸው፡ i. q. ጸሕው፡ q. v.

ጼው፡ *sal* vid. sub ጸይወ፡

ጸዋልዕ፡ *saxa* vid. sub ጸላዕ፡ c. 1262.

ጾመ፡ I, 1 [צוּם ܨܳܡ صَامَ] Subj. ይጹም፡ 1) *jejunare, abstinere* cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6. 31, 13; 2 Reg. 1, 12. 12, 16. 21 seq.; Jes. 58, 3. 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35. 8, 23. 9, 27. 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2. 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18. 19; Act. 13, 3; ጹሙ፡ ሊተ፡ (mihi) Esth. 4, 16; በኑ፡ ጾመ፡ ዘጾምክሙ፡ ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጸውም፡ እንበይነ፡ ኀጢአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (*pro* alqo vel *ob* alqm): ጾሙ፡ ላዕሌሁ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጾምሰ፡ (ዘሥሙር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡) እኮ፡ ጸዊም፡ እምኀብስት፡ ወማይ፡ በሕቲቱ፡ አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጹም፡ እምእሉን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጹም፡ መንፈቀ፡ ዓመት፡ እምወይን፡ ወመቃስማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: *abstinere a carne* aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በኀብስት፡ ወማይ፡ ይጹም፡ Syn. f. 392; ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ ወበበይ፡ ጾም፡ እምቀበላ፡ እስከ፡ ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. 2) *abstinere* ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይጹም፡ ልሳንከሙ፡ እምነገረ፡ ውዴት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ ከንከ፡ ዘኢትክል፡ ትጹም፡ እመበልዕት፡ ጹም፡ እንከ፡ እምገሊናት፡ እኪት፡ Phlx. 240.

አጸመ፡ II, 1 *ad jejunandum* vel *abstinendum adigere*, ያጸውም፡ አፉሁ፡ እምነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጻዊም፡ (vel ጸውም፡) part. 1) *jejunans:* ተንሣእኩ፡ ጻዊምየ፡ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας 1 Esr. 8, 70. 2) *jejunus:* Matth. 15, 32; ቤተ፡ (pernoctavit) ጸዊም፡ Gad. Lal.; ጸዊሙ፡ ይእቲ፡ ወኢይብላዕ፡ Reg. Pach.

ጾም፡ subst., m. et f., Pl. አጽዋም፡, Pl. Pl. አጽዋማት፡, *jejunium,* 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አኮ፡ ዘንተ፡ ጾመ፡ ዘኀረይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ ጾም፡ Jer. 43, 6; ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወጾመ፡ ኀሙስ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5. 11, 27; ሰበኩ፡ ጾመ፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ ጾመ፡ Joel 1, 14; መዋዕለ፡ አጽዋም፡ F. M. 1, 4; አጽዋም፡ *tempus jejunii* Syn.; Deg.; ሐጋጊ፡ አጽዋም፡ እምስቴ፡ Enc. Teq. 12; አጽዋማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejunio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29, ubi legitur: ፵ዕለተ፡ ጾም፡ ቅድስት፡ ፤ ተተፈጸም፡ ዘቲ፡ ጾም፡ በዕለተ፡ ፋሲካ ፤ ወበሕቲ፡ ይኩን፡ ቀጸሚ፡ ጾምክሙ፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ ወተፍጻሜቱ፡ በዐርብ፡ ዕለት፡ ዘቅድመ፡ ፋሲካ፡; praeterea: እስከነ፡ ኢየሱስ፡ ንጹም፡ ጾመ፡ ቅድስት፡ ፋሲካ፡ ሰዱሰ፡ ዕለተ፡ በእንተ፡ ዕልወቶሙ፡ ለዕልዋን፡ ወእከዮሙ፡ ለአይሁድ፡; et Abush. 38, ubi legitur: ወአጽዋምሰ፡ እለ፡ ሥሩዓን፡ ፯አሙንቱ፤ 1) ጾመ፡ አርድእት፡ ወይበጽሕ፡ ኑልቁ፡ ኀበ፡ ፍጻሜ፡ ፵ዕለተ፡ ዘውእቱ፡ ዕለተ፡ ፍጻሜ፡ ስምያሙ፡ ለጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወየሐጽጽ፡ እስከ፡ ፲፬ዕለት፤ 2) ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፤ 3) ጾመ፡ ልደት፤ 4) ጾመ፡ ዕለት፡ ዘጽባሒሁ፡ ዕለተ፡ ጥምቀት፤ 5) ጾመ፡ አርብዓ፤ 6) ጾመ፡ ሰሙነ፡ ሕማማት፡ (ዘ፯ዕለት፡); ዐበይ፡ ጾም፡ i. q. ጾመ፡ አርብዓ፡ j. quadragesimale; de ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ p. 307; de ሰብዐ፡ አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ (i. e. *vigilia Paschatis*) p. 309; de ጾመ፡ ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Decript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጾመ፡ አይሁድ፡ Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de ጾመ፡ ድኅነት፡ Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጸዋሚ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጸማዕት፡ subst. (i. q. ܨܘܡܥܐ), f. et m., Pl. ጸማዕታት፡, *cella, recessus* vel *sedes* anachoretae, monachi (Klause): ጸማዕት፡ በሕታዊ፡ Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon ገብረ፡ ሎቱ፡ ጸማዕተ፡ ዘኑኁ፡ ፳ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፪ በእመት፡ ወርኅቡ፡ ፫ በእመት፡ Sx. Teq. 6; በኢ፡ ኀበ፡ መነከስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጸማዕቱ፡ Fal. f. 81; የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ እንዘ፡ አልቦሙ፡ በውስቴታ፡ ረባሐ፡ Phlx. 241; እለ፡ ውስተ፡ ጸማዕት፡ Org. 7.

ጸረ፡ I, 1 [vic. ܨܒܰܪ ܨܡܰܕ ܨܡܰܕ צָבַר (at צְבָאר cum צִיר componendum videtur)] Subj. ይጸር፡ et ይጹር፡, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc.: Gen. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2. 5; ይኄይስ፡ ትጸር፡ ኖጻ፡ ወጺወ፡ Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2. 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 apcr.; ጹሩ፡ ላቲ፡ (ei) Ruth 2, 16; ጸረ፡ ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; ጸሮ፡ በሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Dan. ap. 13, 36; ዲበ፡ መታክፍት፡ Kuf. 12; Job 31, 36; ውስተ፡ መታክፍ፡ Jud. 9, 48; በመትከፍት፡ Jes. 49, 22. 60, 4. 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre* arma: እለ፡ ይጸውሩ፡ አስይፍት፡ Kuf. 34; ይጸውሩ፡ ወላትወ፡ ወንዋየ፡ ሐቅል፡ Kuf. 37; Jer. 6, 23. b) *gerere* vestimenta, ornamenta, iis *uti*: 1 Reg. 2, 28. 14, 3. 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; ኢትጹሩ፡ በትረ፡ Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2. 14, 6. 15, 1. 20, 1; ኵሎሙ፡ ይጸውሩ፡ ማዕጠንተ፡ εἶχεν ἐν τῇ χειρί Hez. 8, 11. d) *gestare* in utero: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere* in animo: ኢትጹር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Herm. p. 37; ኵልክሙ፡ ኢትጹሩ፡ እኩየ፡ በልብክሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Zach. 8, 17; ኢትትቀየሙ፡ ቢጸክሙ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እኩየ፡ 7, 10. f) *sustentare*: ጸር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡከ፡ ἀντιλαβοῦ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: ስእንኩ፡ ጸዊሮቶ፡ Jer. 20, 9. 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 5; Joh. 16, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1. 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus ይሑር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere* nave: ወይቤሎ፡ እንድርያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር፡) አነ፡ እስእለከ፡ ከመ፡ ትጹረነ፡ ወይቤሎ፡ አሆ፡ ወአዕረጎሙ፡ Sx. Haml. 30. — *Voc. Ae.*: ጸረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።

አጸረ፡ et አጸረ፡ II, 1 *portare jubere, ad portandum* vel *gestandum adigere, portandum* vel *ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; አጸረታ፡ Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; ዘአጸርከኒ፡ (v. ዘአጸርከኒ፡) እጸውር፡ 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46. 23, 26; Lit. Orth.; ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ ዘግውያን፡ F. M. 5, 8. 23, 9; ታጸውርዎሙ፡ ለሰብእ፡ አርዑተ፡ ክቡደ፡ Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. ጥዋ፡); c. Acc. rei et መልዕልተ፡ *jumenti*: ወአጸርዎ፡ (v. ወአጸርዎ፡) መልዕልተ፡ አፍራስ፡ 2 Par. 25, 28; c. ለ፡ rei et Acc. pers.: አጸረ፡ (v. አጸረ፡) ሎቱ፡ ፪ እምውስተ፡ ደቂ፡ 4 Reg. 5, 23.

ተጸውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: ተጸዊሮ፡ Sap. 14, 6; ተጸውረ፡ በኪሩብ፡ Lit. 165, 2; Deg.; ተጸወርኩ፡ Syn. f. 382; ዘይጸወር፡ በአናቅጽ፡ (per portas) Kuf. 2; ተጸውሮት፡ Org. 1.

ተጻወረ፡ III, 3 *portare alium cum alio, in portando sese invicem adjuvare*, ተጻወሩ፡ በበይናቲሆን፤ በበአሐቲ፡ እብን፡ ጸሩ፡ ኀቡረ፡ Herm. p. 77.

ጽውር፡ (vel ጽውር፡) part. 1) *oneratus, onustus*: ኵልክሙ፡ ጽዉራን፡ πεφορτισμένοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: ጽዉራኒሆሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ ይሬውጹ፡ Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus ተርእየ፡ ጽዉረ፡ ለተወድዮ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ H. A. n. 2; እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ጽዉር፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡ sc. Simeonis, Abush. 47.

ጾር፡ subst., (m.), Pl. አጽዋር፡ *onus*: ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16; ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡ Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡ Jer. 46, 1; ጾረ፡ ፪ አብቅል፡ 4 Reg. 5, 17; ጾረ፡ ሐመር፡ Act. 27, 10 Platt; መልእክተ፡ ጾር፡ ἐπὶ τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; ኅልቀ፡ እክሎሙ፡ ወአጽዋረ፡ ማዮሙ፡ Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) trsl.: *onus grave, jugum*: ζυγός Gen. 27, 40; ተሰከምዋ፡ ጾራ፡ Sir. 51, 26; ጾር፡ ክቡድ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ አዳም፡ 40, 1; χῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda*, ἀναφορά Num. 4, 19. d) φόρος *tributum* interpretati sunt ጾር፡ 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጹረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጸዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: ጸዋረ፡ አርሰን፡ αἴροντες ἄρσιν 3 Reg. 5, 15; ገብአት፡ ውስተ፡ ጸዋር፡ ἐγενήθη εἰς φόρον (facta est serva bajula), var. ውስተ፡ እደ፡ ጸዋር፡ (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert ጽዋር፡ 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጸዋሪ፡ n. ag., f. ጸዋሪት፡, Pl. ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; ጸዋሬ፡ አርሰን፡ 5, 15 var.; ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 5, 13; ጸወርት፡ νωτοφόροι 2 Par. 34, 13 (aliâs ሐዛልት፡); c. Acc.: ጸወርተ፡ መሬት፡ Gad. Lal.; ጸራ፡ ለተበብ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፤ ትሬስዮ፡ ሊቀ፡ ለጸዋሪሃ፡ Fal. f. 56. a) ጸዋሬ፡ ኩናት፡ *ensiger* vel *ensifer* Jud. 20, 17; ጸዋሬ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ ለኢዮአብ፡ *armiger* 1 Par. 19, 39; ጸወርተ፡ ወላትው፡ *scutati, peltastae* Org. 3. b) ማርያም፡ ጸዋሪቱ፡ ለዋሕድ፡ quae unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: ጸዋሬ፡ ጥበብ፡ በነፍሱ፡ Enc. Nah. 17; ጸዋሬ፡ ስም፡ *is qui nomen* alcjs *gerit* vel *assumit* (*cognominis* alicui vel *pseudonymus*): Cyr. f. 102 (ὁμώνυμος); እመሰ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮነ፡ በአማን፡ ወልደ፡ አላ፡ ጸዋሬ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮነ፡ ወልደ፡ (ψευδώνυμος) Cyr. e. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel ጸዋሬ፡ ዜና፡ ኀቤየ፡ (sc. ad Mariam) በልደተ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡ Kedr f. 18; Enc. Tachs. 13; ጸዋሬ፡ ዝንቱ፡ መልእክት፡ Sx. Sen. 12; ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: ለውንትዮስ፡ ጸዋሬ፡ መቅሠፍት፡ Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et መጸር፡ (etiam ማጸር፡ scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria* vel *bajulatoria*, መጸር፡ φορεῖον Cant. 3, 9; καθέδρα መጽወር፡ Herm. p. 4; ማጸረ፡ ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quaevis res vel pers., *quae gestando* alicui *inservit*, ut መጸር፡ vocatur jumentum Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. መጻውር፡ et መጻውርት፡ *vectis* vel *pertica* gestando inserviens, ἀναφορεύς, διωστήρ Ex. 27, 7; መጻውርት፡ 27, 6. 38, 11. 40, 18; Num. 4, 6—14;

Ex. 25, 13 var.; መጸውር፡ 25, 13. 28. — Non est quod cum Lud. in loco Num. 4 significatum *ansa portatoria* statuamus.

ምጽዋር፡ subst., Pl. ምጽዋራት፡ 1) i. q. መጽወር፡ vel መጸር፡ Herm. p. 4. 18. 2) i. q. መጽወርት፡ Ex. 25, 27; ምጽዋራት፡ Ex. 38, 24.

መጸወሪት፡ forma adjectivi fem. prava legitur Syn. f. 385, ubi Adam Evam nominat እኅትየ፡ ወመጸወሪትየ፡ — Emendare non audeo; exemplaria Synodi alia formam genuinam docebunt; conjicio ወመፃምርትየ፡

ጸር፡ subst. *palmae parvae* ut videtur (coll. صَوْرٌ): ወዕአ፡ ኀቤሁ፡ እንዘ፡ ይጸርሕ፡ ሆሳዕና፡ ዘበቀልት፡ ወጸር፡ በዐቢይ፡ ክብር፡ Sx. Mag. 2 (quamquam textus corruptus est).

ጸበ፡ inus., cui significatus sive *effundendi* sive *effluendi* inerat (sicut صاب صبّ ضبّ צוף ܨܒ; vic. ጸበየ፡ et ጸበተ፡).

ጸወበ፡ I, 2 *ebibere, exhaurire* poculum (proprie: *prorsus effundere*): ትጼውብዮ፡ (ለጽዋዕ፡) πίεσαι αὐτό Hez. 23, 34. — *Voc. Ae.*: ጸወበ፡ ዘ፡ ጨለጠ፡ (At *Rad. Abb.*: ጸአበ፡ ዘ፡ ጨለጠ፡).

ጸውብ፡ (v. ጽወብ፡ et ጸብ፡) subst. 1) *profluvium, excrementum*: ትሰቀይ፡ ምድር፡ እምነ፡ ጸውብከ፡ (v. ጽወብከ፡ v. ጸብከ፡) ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου Hez. 32, 6. 2) *sanies* et *abscessus saniosus*: ኀለቊ፡ እንዘ፡ አሐክክ፡ ጸውበ፡ (v. ጸበ፡) ወእንጻንጺ፡ ወሐመደ፡ ክንኑ፡ τήκω — ξύων Job 7, 5. — Eodem fortasse referendum est *Voc. Ae.*: ጸበ፡ ዘ፡ ወቶት፡

ጸዋት፡ subst. [mihi quidem videtur i. q. أَصْوَاتٌ] *exclamatio* vel *exclamationes, suspiria*, ut videtur: ወትብል፡ ጸዋተ ፤ በእንተ፡ እለ፡ ይነግዱ ፤ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ ፤ በእንተ፡ ሰላም፡ ወጸሎተ፡ ሃይማኖት፡ Genz. f. 43; plerumque Accusativi signo haud annexo: ወትብል፡ በእንተ፡ ሰላም፡ ጸዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፫ጊዜ፡ f. 62. 15 (vid. አስተአምኆ፡); f. 40. 51. 112; ወእምዝ፡ ታስተበቍዕ፡ ፫ ጸዋት፡ f. 126; ወትብል፡ ፫ ጸዋት፡ ወሰላም፡ ወዘአበው፡ ወዘማኅበር፡ (quae omnia sunt nomina formularum precandi) f. 129.

ጸወተ፡ inus. sine dubio i. q. ܨܘܬ Pa. *ornavit, adornavit*; צָבַת *paravit*, צָבַת et צָוַת *copulavit, consociavit* (vic. صَفَّ).

ጾታ፡ subst., m. et f., Pl. ጸዋትው፡, rarius ጾታት፡ 1) *series, ordo*: στίχος Ex. 28, 17—20. 36, 17—20; 3 Reg. 7, 28. 39; Michael ዘይቀድም፡ ጾታሁ፡ (ordine primus) Enc. Mag. 12; እጽሕፍ፡ አስማተ፡ መዳልው፡ (ponderum) ወጾታ፡ መዓርጊሁ፡ *Voc. Ae.* a) *dispositio*: ጾታ፡ ላእከኒሁ፡ στάσιν 2 Par. 9, 4; በበ፡ ጾታሆሙ፡ ἐν παρατάξει Sap. 12, 9; በበ፡ ጾታት፡ ፍሉጣት፡ (in verschiedenen Anordnungen oder Reihenfolgen) F. N. p. 3; ጸዋትወ፡ ቅዳሴ፡ Lud. Comm hist. p. 505 n. 49. b) በበ፡ ጸዋትዊሁ፡ *ex ordine* Clem. f. 80; እምድኅረ፡ በጽሐ፡ ምንዳቤ፡ ወስደት፡ ዘበበ፡ ጾታ፡ (unaquaeque suo ordine) Enc. Teq. 11; ሰላም፡ ለሐጌ፡ ዘተነበየ፡ በጾታ ፤ ሚጠተ፡ ጺውዋን፡ ሕዝብ፡ ወሕንጸተ፡ መቅደስ፡ ድኅረ፡ ንስተታ ፤ Enc. Tachs. 20 (ubi Lud. minus bene exponit *in specie* i. e. *distincte*). 2) *ordo, genus, species, classis*: ዕፀወ፡ ኵሉ፡ ዘይፈርዩ፡ በበ፡ ጾታሆሙ፡ Koh. 2, 5 var.; peccati sunt ክልኤ፡ ጾታ ፤ ዘግብት፡ ወዘልማድ፡ F. M. 2, 11; በዛቲ፡ ጾታ፡ ዝሙት፡ (in hoc genere fornicationis) F. M. 7, 1; ዝንቱ፡ ጾታ፡ (hoc genus sc. peccati) ይትከፈል፡ ለኀበ፡ ብዙኅ፡ ክፍል፡ F. M. 23, 2; ሥርዐተ፡ ሞትሰ፡ ፪ውእቱ፡ ጾታሆሙ ፤ ሞት፡ ጠባይዓዊ፡ ወሞተ፡ ፈቃድ፡ Fal. f. 23; Chrys. et Abush. creberrime; angeli በበጾታሆሙ፡ ወበነገዶሙ፡ Mavâs. n. 14; Clem. f. 55. 49; ጸዋትዊሆሙ፡ ለመላእክት፡ Org. 4; በዘዚአሁ፡ ጾታ፡ F. M. 1, 3; በበ፡ ጾታሁ፡ *sigillatim* et *singulatim*, Lud. e Cant. Mar. 26. 3) *ratio, modus*: ወከዕበ፡ ናዘዞሙ፡ በ፫ ጾታ፡ ኑዛዜ፡ ἀπὸ τριῶν τρόπων Chrys. ho. 1, al.; እለ፡ ኀብሩ፡ ምስሌሁ፡ በምንትኒ፡ ጾታ፡ (in irgend einer Beziehung) F. N. 48; etiam de *modis* musicis: በአይ፡ አውታር፡ ትፈቅድ፡ እዘምር፡ ለከ፡ ወበአይ፡ ዜማ፡ ወበአይ፡ ጾታ፡, respondet: እፈቱ፡ እስማዕ፡ ፲ አውታረ፡ (decachordum) ወዜማሆሙ፡ ወጾታሆሙ፡ Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: ጾታ፡ ዘ፡ ወገን፡ አገባብኒ፤ *aliud*: እሊአየ፡ አንጋድየ፡ ሕዝብየ፡ ዘውግየ፡ ጾታየ፡ ብ፡ ወገኔ።

ጸዋት፡ corruptum videtur e ጸዋትው፡ *genera, species*: ሰላም፡ ለጕርጓኪ፡ ሠናይ፡ ወአዳም፡ እንተ፡ ይትፈለጥ፡ በቱ፡ ጸዋት፡ ወመሪር፡ (legas ጸዋትወ፡ መሪር፡) ወጣዕም፡ I Sal. Mar. 17.

ጸወነ፡ I, 2 [صان *tuitus est, custodivit*; vic. צִנָּה *scutum*] *protegere, munitione defendere, instar asyli esse*, Lud. ex Org. 3.

ተጸወነ፡ III, 2, rarius III, 1 1) *se munire* a) *sibi praemunire, munitionibus defendere, praesidio firmare* locum: ተጸወነ፡ ሀየ፡ Jsp. p. 298. 308; Jes. 37, 26; c. Acc. urbis: ወበኡ፡ ወተጸወኑ፡ ሀገረ፡ 1 Reg. 19, 15. b) *se recipere* vel *refugere in locum munitum* vel *tutum*, Jud. 9, 51; ተጸወኑ፡ ውስተ፡ በአታት፡ Jer. 4, 29; ኀበ፡ ትጸወን፡ (v. ይጼወን፡) ኤፍሬም፡ Jes. 17, 3. c) *confugere in asylum*: Josua ፈለጠ፡ አህጉረ፡ ፮ከመ፡ ይጸወኑ፡ ውስቴቶሙ፡ ኵሉ፡ ዘቀተለ፡ ነፍሰ፡ Sx. Sen. 26. d) *se recipere in tutelam* vel *praesidium* alcjs, *confugere ad patronum*, c. c. በ፡, ut: ይጼወኑ፡ በንግሥት፡ ወመኳንንት፡ Clem. f. 154; ንዌጥን፡ ተጸዊነነ፡ በኀይሉ፡ በጽሒፈ፡ ዜና፡ አይሁድ፡ Jsp. p. 271; c. Acc. pers.: እለ፡ ተወከሉኒ፡ አድኅን፡ ወለእለ፡ ተጸወኑኒ፡ እትመሐፀን፡ Clem. f. 274. 2) pass. a) *muniri, munitionibus defendi*: ተጸዊናን፡ ὀχυραί Hez. 36, 35. b) *munitionibus circumdari* vel *claudi, in obsidione teneri*: ይጼወኑ፡ ወይትአሰሩ፡ Jes. 24, 22; ተጸወነት፡ ሀገር፡ ἦλθεν εἰς συνοχήν Jer. 52, 5 var.; 4 Reg. 24, 10. 25, 2.

ጽዉን፡ part. 1) *munitus, tutus*: ሀገር፡ ጽዉናት፡ πόλεις τειχήρεις 2 Par. 32, 1 var.; 33, 14. 2) *refugiens* ad alqm vel alqd: ጽዉን፡ አነ፡ ላዕለ፡ ጸሎትኪ፡ Org. 4.

ጸወን፡ subst. (m.), Pl. አጽዋን፡, etiam ጸወናት፡ (nec non አጽውንት፡ Apoc. Mar. Joh.), Pl. Pl. አጽዋናት፡ *locus tutus* vel *munitus, praesidium, refugium, arx, castellum, munimentum, munitiones, moenia*: እግዚ" ጸወንየ፡ καταφυγή Jer. 16, 19; Ps. 17, 1. 30, 3. 4. 89, 1. 93, 22; አልቦ፡ ጸወን፡ ኀበ፡ ትጸወን፡ ኤፍሬም፡ ὀχυρά Jes. 17, 3; ተሰብረ፡ ጸወንክሙ፡ 23, 15; አረፍተ፡ ጸወንከ፡ 25, 12; πέτρα 4 Reg. 14, 7; ጸወነ፡ ጽዮን፡ περιοχή 1 Par. 11, 5; συνέλευσις Jud. 9, 46. 49; ሀገረ፡ ጸወን፡ Org. 3; ሀገረ፡ ጸወናት፡ 2 Par. 32, 1. 33, 14; አጽዋን፡ ὀχυρώματα Jes. 34, 13; Jer. 29, 23. 31, 7; Thren. 2, 2; Hab. 1, 10; Am. 5, 9; Nah. 3, 14; ይወድቅ፡ አጽዋኒሆሙ፡ ለግብጽ፡ Hez. 30, 6; 2 Par. 19, 5; Deut. 28, 52; Ps. 88, 40; ይሰመይ፡ አጽዋንኪ፡ መድኀኒት፡ τὰ τείχη Jes. 60, 18; አጽዋኒሆሙ፡ ወአድባሪሆሙ፡ τοῖς ὕψεσι τῶν ὄρεων Judith 7, 10;

አንበረ፡ወረሰየ፡ውስተ፡ውእቱ፡ፈለግ፡አጽዋን፡ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናት፡ውስተ፡አድባር፡ Jud. 6, 2; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.*: አጽዋን፡ዘ፡መጸግዕያ።

ምጽዋን፡ subst. *refugium*, *asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጸውዐ፡ (passim ጸወዐ፡ scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [צָוַח צְוָחָה, صاح, sine dubio etiam צָעַק et دعا] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4—8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνεῖν) Matth. 11, 16; Luc. 7, 32; አነ፡እጼውዐከ፡በስምከ፡ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere*, *advocare*, *evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፡ለቀላይ፡ትጼውዕ፡ Ps. 41, 9; c. እምነ፡ loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. ውስተ፡ loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ኀበ፡ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare*: Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare*: Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; ጸውዕዎ፡ይርድኦን፡ Judith 8, 17; etiam c. በ፡ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare*: 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. ውስተ፡ Matth. 22, 9; ጸውዮ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jungendam, sive ለሰላም፡ Jud. 21, 13; sive በሰላም፡ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐክሙ፡ትኩኑ፡ሱቱፋነ፡ I Cor. 1, 9; c. ውስተ፡ 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፡ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐነ፡በጽዋዔሁ፡ቅዱስ፡ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gal. 1, 15; Hebr. 5, 4. f) *proclamare*, *praedicare*: ከመ፡ይጸውዕ፡ኅድገተ፡ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Hen. 71, 15. g) *appellare*, *nominare*, *nuncupare*: Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፡ጸውዖሙ፡ከማሁ፡ከነ፡ስሞሙ፡ Kuf. 3; ወጸውዖ፡ስሞ፡ሮቤል፡ Kuf. 28; ወጸውዐት፡ስሞ፡ዳን፡ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.*: ጸውዐ፡ዘ፡ጸራ፡

ተጸውዐ፡ III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘሎቱ፡ተጸዋዕከ፡ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፡ዘተጸዋዕከ፡ላቲ፡ Vit. Joh. Camae. b) *invitari*: 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari*, *nominari*: Hen. 48, 2; Kuf. 11. 16; ተጸውዐ፡ስሞሙ፡ዐረብ፡ Kuf. 20. 32.

ጽዉዕ፡ (vel ጽውዕ፡) part. *vocatus*, *invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28; Org. 2.

ጸዋዒ፡ n. ag. *vocator*, *invitator*: ጸውሎስ፡ሰበኬ፡ወንጌል፡ወጸዋዒ፡ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንጣዌ፡ c. 450); እኩን፡ጸዋዒ፡ሰብእ፡ለአምልኮትከ፡ Jsp. p. 294.

ጽውዕ፡ subst. *vocatio*, κλῆσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. affert, vid. sub ጽውዓ፡).

ጽውዓ፡ subst., f. et m., *vocatio*: Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rom.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit ጽውዐ፡ኢሕዛብ፡); etiam ጽዋዕ፡ scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጽዋዔ፡ n. act. et subst., f. et m., *vocatio* a) *vocatus*, *acclamatio*: በካዕብ፡ጽዋዔ፡ (beim zweiten Ruf) Genz. f. 12. b) *nominatio*, *appellatio*: Christianis sunt ፫ ጽዋዔ፤ክርስቲያን፡መሲሓውያን፡ናዝራዊያን፡ M. M. f. 165; ጽዋዔ፡ስሙ፡ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *invitatio*, *evocatio*: እስመ፡ሀለወት፡ዕለት፡ጽዋዔ፡ (v. ጽዋዕ፡) κλήσεως Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሑፍ፡በእንተ፡ጽዋዔ፡አሕዛብ፡ Did. 33; monachi qui ኀደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡ Phlx. 5. 46 (ጽዋዓ፡?). 48.

መጸዋዕት፡ etiam መጸዋዕት፡ et መጸዋውዕት፡ subst., sine dubio Pl. (formae irregul., amharizantis, sicut መረዋሕት፡ et መረዋውሕት፡), *nomen instrumenti musici*, quod in funeribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት፡): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub መርዋሕት፡ c. 306); ሰበ፡ይመውት፡ሰብእ፡ትገንዝ፡ወታመጽእ፡መጥቅዐ፡ወመጸዋዕት፡ (v. ወመጸዋውዕት፡) ወማኅቶት፡፫ ወታነሥእ፡ለበድን፡ . . . . f. 135.

ጽዋዕ፡ subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. ጽዋዓት፡ [صُوَاع] 1) *calix*, *poculum*, ποτήριον Gen. 40, 11. 13. 21; ጽዋዕ፡ዘብሩር፡ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7; ጽዋዐ፡ኢያሰትይዎሙ፡ Jer. 16, 7; ጽዋዐ፡ወርቅ፡ 28, 7; ንሣእ፡ጽዋዐ፡ወይን፡ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; ጽዋዐ፡ማይ፡ቈሪር፡ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢይዋሳእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ክንፈሩ፡ F. N. 13; ጽዋዓት፡ዘወርቅ፡ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, ጽዋዐ፡መዐት፡ Jes. 51, 17; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ወጽዋዐ፡መዐትየ፡ 51, 22; ጽዋዐ፡እግዚ" Thren. 4, 21; Hez. 23, 31. 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26, 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) cujus in eucharistia usus est: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 al.; ጽዋዕ፡በቍርባን፡ Lud. ex Enc. Ter 21. 2) *phiala*: ጽዋዓት፡ φιάλαι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጸዋ፡ subst., sec. Lud. *coenum*, *lutum* [טִיט, ضويطة]: አንቃህከ፡በድን፡ሐራውያ፡እምጸዋ፡ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፡እምጸዋ፡).

መጽዐዋ፡ *echo* vid. sub ጸእመ፡

ጸዐለ፡ I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit ذَلّ (i. e. صغر צער זער)] *contumelia*, *ignominia*, *probris afficere* vel *insectari*, *conviciari*, *maledicere*: ጸዐለኪ፡ ἐφαύλισε Jes. 37, 22; ይጼዕልዋ፡ καθυβρίσουσιν Jer. 28, 2; ቃሎ፡ለዘይጼዕለኪ፡ Jer. 4, 31; አበ፡ወእመ፡ጸዐሉ፡ ἐκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταρᾶσθαι Num. 23, 7. 8; ὀνειδίζειν Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፡ከዕበይከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ወጸዐልከሁ፡ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንተ፡ፀረፍ፡ወጽዒል፡ tractatur F. M. 20; ኢትጽዐል፡ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub አለደ፡); Christus ለእለ፡ይጼዕልዎ፡ኢጸዐሎሙ፡ F. M. 21, 1.

አጽዐለ፡ II, 1 et **አጸዐለ፡** II, 2 *contemtum* vel *vilem facere*, *contumeliam* vel *ignominiam afferre* vel *injun-*

gere, dedecorare: ያጼዕል፡አበሁ፡ ἀτιμάζει Prov. 28, 7; ዘኢያጽዐለ፡አዝማዲሁ፡ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπί .. Ps. 14, 4; ወልድ፡አብድ፡ያጼዕል፡እሞ፡ μυκτηρίζει Prov. 15, 20; βεβηλοῖ Lev. 21, 9; Deut. 22, 21; ከመ፡ኢያጽዕላ፡ርእሶን፡ (λοιδορία) 1 Tim. 5, 14 Platt; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼዕል፡ οὐ γὰρ ὕβρις ἔστιν εὐτέλεια ho. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102.

ተጽዕለ፡ et ተጸዐለ፡ III, 2 *contumelia, ignominia, conviciis affici, probro* vel *opprobrio esse:* ለዘ፡ተጸዐለ፡ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας Sir. 27, 21; ὑβρισθέντες 1 Thess. 2, 2; ὀνειδιζόμεθα 1 Tim. 4, 10; Hebr. 10, 33; ὄνειδος Ps. 30, 14. 108, 24; Cyr. f. 106 (vid. ተጸፍዐ፡).

ተጻዐለ፡ III, 3 *sese invicem contumeliis afficere* vel *conviciari,* Act. 14, 5 Platt.

ጽዑል፡ part. *contumelia affectus, ignominiosus, probrosus:* ረሰይኩኪ፡ጽዕልተ፡በኀበ፡አሕዛብ፡ εἰς ὀνειδισμόν Hez. 22, 4; βεβηλωμένη Lev. 21, 7. 14; ጽዕልት፡ μεμισημένη Jes. 60, 15 et Prov. 24, 58 (at ጽልእት፡ legere praestat); ኢጽዕልት፡ Org.

ጽዕለት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጽዕለታት፡ *contumelia, ignominia, convicium, maledictio, probrum, opprobrium:* ὕβρις Lev. 26, 19; እምጽዕለተ፡እኩያን፡ Job 35, 12; Jes. 16, 6. 23, 9. 28, 3; Jer. 13, 9. 31, 29; Zeph. 2, 10; Nah. 2, 3; Prov. 1, 22; Hez. 33, 28; ὀνειδισμός Ps. 68, 10; Jes. 4, 1. 51, 7; Jer. 6, 10. 29, 14. 51, 8; Thren. 3, 60; Joel 2, 19; Zeph. 2, 8; Hez. 22, 4; 1 Tim. 3, 7; ὀνείδισμα ከንከሙ፡ጽዕለተ፡ለአሕዛብ፡ Hez. 36, 3; ὄνειδος Gen. 34, 14; Lev. 20, 17; Prov. 6, 33; Ps. 78, 4. 88, 40; ኀሳር፡ወጽዕለት፡ Sir. 6, 1; Jes. 25, 8. 30, 5. 54, 4; λοιδορία Prov. 20, 3; Sir. 29, 6; ከመ፡ኢይግበር፡ጽዕለተ፡ላዕሌከ፡ μή ποτε μῶμον δῷ σοι Sir. 11, 33; ወዕለታት፡ Chr. ho. 28.

ጸዓሊ፡ n. ag., f. ጸዓሊት፡, Pl. m. ጸዓልያን፡, f. ጸዓልያት፡ *conviciator, maledicus, contumeliosus, insolenter et ignominiose tractans,* λοίδορος Sir. 23, 8; Prov. 26, 21; ብእሲት፡ጸዓሊት፡ Prov. 25, 24; ὑβριστής 1 Tim. 1, 13; Sir. 8, 11; Jes. 2, 12; Prov. 6, 17. 20, 1; Org. 4; ጸዓልያን፡ et ጸዓልያት፡ Jer. 28, 2; ጸዓልያን፡ Prov. 15, 25. 16, 19; οἱ ὕβρει φερόμενοι Job 22, 12; ἄδικοι 1 Cor. 6, 1. 10.

መጽዕል፡ subst. (part.) *res probrosa, turpis,* 1 Cor. 12, 23. 24 rom.

ተጸዓሊ፡ n. ag., Voc. Ae., vid. scholion ad መስተሀብብ፡ c. 9.

ጽዕረ፡ I, 1 [aram. צְעַר, amh. ጸረ፡, hebr. צִיר; arab. صعر II *distorquere,* ضور V *se contorsit;* vid. etiam እንፆረረ፡] *dolore cruciari, dolores sentire,* de aegroto: እስመ፡ጽዕረ፡ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 8; ትጽዕረኒ፡ልብየ፡ Ps. 12, 2 var.

ጸዐረ፡ I, 2 1) *dolore laborare,* ትጼዕረኒ፡ (mihi) ልብየ፡ Ps. 12, 2. 2) *dolore afficere, cruciare,* Ex. 1, 14 FH.

አጸዐረ፡ II, 2 et አጽዐረ፡ II, 1 *torquere, cruciare, excruciare, graviter affligere* vel *vexare, dolore afficere:* አጸዐርዋ፡ለንፍሶሙ፡ ἐκάκωσαν Act. 14, 2; አጽዐርከሙ፡ Job 22, 9; ያጼዕረኒ፡ዘያወዕእ፡ለንፍስየ፡ Job 17, 1; እስከ፡ምንትኑ፡ታጼዕርዋ፡ለንፍስየ፡ ἔγκοπον ποιήσετε 19, 2; ταπεινώσουσι Gen. 15, 13; κατωδύνων Ex. 1, 14; βασανίζειν 2 Petr. 2, 8; እስመ፡ጥቀ፡ያጽዕሮን፡ Herm. p. 58; ፈቀዶ፡ያጽዕራ፡ (eam) Enc. Hed. 7.

ተጽዕረ፡ (et ተጸዐረ፡) III, 2 *cruciari, excruciari, dolore torqueri, graviter affligi* vel *vexari:* ተጽዕሩ፡ Sap. 16, 1; Job 3, 17; ሙኑ፡ውእቱ፡ዘተጽዕረ፡ከማየ፡ Job 13, 19; ተጽዕረት፡ነፍስኪ፡ Hez. 16, 5; Hen. 103, 10; ተጽዕረ፡በዓንዳቤ፡ Enc. Ter 15; ትጼዕር፡ነፍስየ፡ Job 10, 1; 4 Esr. 6, 55. 9, 10. 23; Hab. 3, 10 var.; እስመ፡ሎቱ፡ይጼዐር፡ወይሌሉ፡ለ፩ሎቱ፡ Sap. 14, 15; 2 Cor. 4, 9; እለ፡ይጼዐሩ፡በሀየ፡ (in infernis) Chr. Ta. 1; ይመውት፡ውስተ፡ምስካቡ፡ወበሕቱ፡ተጽዒሮ፡ 4 Esr. 12, 34; ለተጽዕሮ፡ 2 Petr. 2, 9; በተጽዕሮ፡ Enc. Haml. 8.

ጽዑር፡ part. 1) *cruciatus, excruciatus, tormentis vexatus, doloribus affectus, vehementer dolens:* ጥቀ፡ጽዑር፡ Matth. 8, 6; ἀδικούμενος Deut. 28, 33; ፈልጸስ፡ጽዑረ፡ሥጋ፡በመቅሠፍት፡ Sx. Hed. 18; ቴዎድሮስ፡ (martyr) ጽዑር፡ Enc. Haml. 10; በጽዑር፡መንፈስ፡ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος Sap. 5, 3; ሕሙም፡ወጽዑር፡ Chr. Ta. 4; ጽዑራን፡ Matth. 4, 24; ጽዑራኒ፡ነፍስ፡ Job 3, 20; ይከውኑ፡ጽዑራነ፡ ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2) *tormentosus, dolores efficiens:* ሞተ፡ሞተ፡ጽዑረ፡ M. M. f. 43.

ጻዕር፡ subst. m. et f. (ut Hen. 22, 11; Hos. 5, 13), Pl. ጻዕራት፡ *cruciatus, tormentum, dolor acerbus* vel *vehemens, dolores, afflictio gravis,* ὀδύνη, ὀδύναι Job 7, 3; Ex. 3, 7; Hos. 5, 13; ὠδῖνες Marc. 13, 8; parturientis: Gen. 35, 18; Kuf. 3; 4 Esr. 10, 17; Lit. 174, 3; ጻዕረ፡ሞት፡ 2 Reg. 22, 6; Ps. 17, 5. 114, 3; ዘቲ፡ዐቢይ፡ጻዕር፡ Hen. 22, 11; ጻዕረ፡ደይን፡ 2 Petr. 2, 4; ዐቢይ፡ጻዕር፡ 4 Esr. 13, 25; πόνος Ps. 7, 15; Job 15, 2; ጻዕረ፡ሕማም፡ dolores morbi, Jsp. p. 340; κίνδυνος Rom. 8, 35; Hen. 10, 22; ἀνάγκαι Jer. 9, 15; ዕለተ፡ምንዳቤ፡ወጻዕር፡ Enc. Nah. 16; በጻዕር፡ Gen. 44, 31; Tob. 3, 10; Hen. 34, 5; ጻዕራት፡ Hen. 100, 13.

ጸዓሪ፡ n. ag. *cruciator, tortor:* Satanas ጸዓሬ፡ነፍስ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 12 (Tub.: ፀረ፡ነፍስ፡).

መጻዕርት፡ subst., Pl. *tormenta, cruciatus:* Diocletianus አዘዘ፡ስደተ፡ላዕለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወመጻዕርተ፡ዘትኔ፡ዕጹብ፡ላዕለ፡መሃይምናን፡ M. M. f. 18.

ጽዕቀ፡ vel ጸዐቀ፡ (Prf. nondum repertum) I, 1 [vic. ጽቀ፡ ጠበቀ፡ዐጠቀ፡ q. v.] *angustum esse, coangustare:* ለትጽዐቆ፡ ut premas eum, Lud. ex Org. 3.

አጽዐቀ፡ II, 1 *coangustare, coarctare:* SS. Trinitatem ኢያገምሩ፡ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዐን፡ Athan. de Trin.; Org. 1. a) *circumplecti:* ዘሰማየ፡ሰማያት፡ኢያገምሮ፤ዘከርሥ፡ኢያጽዐቆ፡ Deg. b) *in angustias compellere, premere,* Hen. 89, 46; አጽዐቆ፡በብዙኅ፡ምንዳቤ፡ Enc. Nah. 10. α) *urgere:* Hen. 14, 8; ሶበ፡አጽዐቆ፡ምንዳቤ፡ F. M. 16, 1. β) *injuria premere:* እለ፡ያጽዕቁ፡ላዕለ፡እቤራት፡ F. N. 12. γ) *cogere* (impers., si quidem lectio sana est) Act. 28, 19 rom. c) *molestiam afferre* alicui: ኢያሐምሙ፡ወኢያጽዐቆሙ፡ παρηνώχλησεν Dan. ap. 3, 26; አጽዕቆ፡ (var. pro አጽህቆ፡) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ተጻዐቀ፡ III, 3 (etiam ተጸዐቀ፡ III, 1 scriptum) *sese invicem premere* ob angustiam loci, de turba, multitudine: Act. 21, 35; sese vulnerarunt እንዘ፡ይጻዐቁ፡፩ላዕለ፡ካልኡ፡ Macc. f. 2. a) de rebus, ut de fulminibus continuo fragore et fulgure sese quasi prementibus vel excipientibus: ከመ፡ይጻዐቁ፡ነጐድጓድ፡መብረቅት፡ Org. 4. b) *premere* alqm, de multitudine conferta:

ኢክሁ፡ ሰብእ፡ ይጠውቅ፡ ወይጸውቀከ፡ Luc. 8, 45 Platt; ተጸዕቆት፡ *pressura, necessitas:* አመ፡ ተጸዕቆተ፡ ትካዝ፡ Fal. ab initio; ባሕሑሙ፡ እምነ፡ ግብር፡ ወተጸዕቆት፡ ግብር፡ ዘነበሩ፡ በቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret ከመ፡ ይጸዐቁ፡ ሰብእ፡ ኀቤሁ፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus:* ጽዕቅት፡ ፍኖት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍኖት፡ ጽዕቅት፡ ወመቅዓን፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* augustiis, calamitate, F. N. 5.

ጻዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangsal): በዕለተ፡ ጻዕቆሙ፡ ወጻሕበሙ፡ Hen. 48, 8; ምንዳቤ፡ ወጻዕቅ፡ (in Sx. Tub. ወጻሕቅ፡) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedränge): ብዙኀ፡ ሰብእ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢመከነ፡ ዕሩቅ፡ ዘእንበለ፡ ጻዕቅ፡ ሰብእ፡ ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቂ፡ subst. *coarctatio,* Lud. sine auct.

ተጻዓቂ፡ n. ag. *coarctator:* መዛሕም፡ (مُزَاحِم) ዘበትር ኀሜሁ፡ ተጻዓቂ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens:* ሕማም፡ ወጽንዐ፡ ንዴት፡ መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጽዕብ፡ subst., non nisi in Pl. አጽዕብት፡ et Pl. Pl. አጽባዓት፡ repertum [sine dubio i. q. צָבוּעַ ضَبُع] *bestia rapax,* in specie *hyaena:* አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽባዓት፡) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ae. scriptum est አጽባዕት፡).

ጸዐነ፡ I, 1 rarius I, 2 [טָעַן ظَعَنَ ‎ظعن‎ VIII; צָעַן; amh. ጫነ፡] Subj. I, 1 ይጽዐን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዐነ፡ አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዐኖ፡ (Imprt.) ለእምከ፡ Kuf. 31; c. ዲበ፡ jumenti, currus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ ላዕለ፡ አእዱግ፡ ወይነ፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጼዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ፡) በአግማል፡ ብዕሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዞሙ፡ ይሠየጡ፡ በውእቱ፡ ንዋይ፡ እክለ፡ ወይጽዐንዎ፡ በአሕግር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዐኑ፡ አእዱጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግሰ፡ ጸዐኖ፡ φορτία ὄνῳ Sir. 30, 33; ወነሥእት፡ ወጸዐነት፡ አብቅሊ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ ሰረገላ፡ ዲበ፡ መሠንየ፡ ከሳዱ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዐነ፡ II, 1 et 2 1) insidere facere i. e. a) *equitare facere* vel *jubere:* Marc. 11, 7; ውስተ፡ ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ዲበ፡ በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ዲበ፡ ፈረሱ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi facere* vel *jubere:* ዲበ፡ ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወዲበ፡ ልዑላት፡ ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕነ፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕኖ፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕነ፡ ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ዲበ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 61, vel navis: ሶበ፡ ከልእዎ፡ ይጸዐን፡ በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጸዐኑ፡ ἐπίβητε Jer. 26, 4. 2) *vehi,* a) *equitare,* c. ዲበ፡, ut: ዲበ፡ እንስሳ፡ Kuf. 50; ዲበ፡ ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡, ut: Jud. 5, 10; magus ዐርገ፡ ሰማየ፡ እስመ፡ ይጼዐን፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡ Clem. f. 253; c. በ፡, ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕነ፡ በአጋንንት፡ Clem. f. 254; c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ ወዘይጼዐኖ፡ Job 39, 18; ፈረስ፡ እንተ፡ ይጼዐን፡ ንጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ ተጽዕኖቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ ተጽዕኖ፡ ፈረስ፡ ወነዲፈ፡ ቀስት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ፡); ተጽዒኖ፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *invehi* curru, al., c. በ፡, ut: በአፍራስ፡ ወበሰረገላ፡ ይጼዐኑ፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ዲበ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ ወዘይጼዐኖሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡ በኀበ፡ ይጼዐን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare:* እለ፡ ይጼዐኑ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕነ፡ ተጽዕነ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere:* ይጼዐን፡ ቀመረ፡ insidet fornici, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere:* ተጽዕነ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — *Voc. Ae.:* ተጽዕነ፡ ዘ፡ ሰረረ፡ በረረ፡ ይ፡

አስተጸዐነ፡ IV, 2 *facere ut* alqs *invehatur, equitet, insideat:* Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተበቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ ይኩንንዎ፡ ወያስተጽዕንዎ፡ ላዕለ፡ ኀንበዛ፡ ወዐጸርዎ፡ (aliâs ያዕርግዎ፡ ዲበ፡ ኀንበዛ፡) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copulavit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis ዘጽዑን፡ በአድግ፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans:* እኀዘ፡ ልጓመ፡ ፈረስ፡ ዘአቡሁ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ (sc. pater) ጽዑነ፡ ዲቤሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡ እንዘ፡ ጽዑን፡ ምስሌሁ፡ ዲበ፡ ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus sarcinis:* ἐπισεσαγμένοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡ አግማሊሁ፡ አፈዋተ፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናን፡ ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጸዕን፡ part. *eques,* መጸዕናን፡ (v. መስተጽዕናን፡) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque: *equitans, eques,* sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናን፡ አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) curribus: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕን፡ ኪሩቤል፡ Org. 1. c) navibus (*nauta*): Hez. 27, 29.

ጽዕድ፡ i. q. ጽሑድ፡

አጽዐደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕድ፡ በቅብእከ፡ ለነፍስየ፡ ሳሕከ፡ Enc. Genb. 8.

ጽዑድ፡ part. *laevis, mollis, tener:* ጽዑድ፡ ዘ፡ ልሑም፡ (v. ልም፡), Voc. Ae.

ጽዕድ፡ subst., ut videtur *dolium:* ጽዕድ፡ ስቁርት፡ ዘማዊት፡ πίθος τετρημένος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpres πίτυς legerit et ጽዕድ፡ alia forma nominis ጽኑድ፡ *juniperus, cedrus* sit.

ጸዐዳ፡ *albus* vid. sub ጸዕደወ፡

ጸዕደወ፡ quadrl. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad שִׂיד *calx;* at quaeritur, annon sicut صحّف et صهل cum radicibus late propagatis, a צח, צהּ, זה incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere*

albescere, (canescere): ጻዕደዉ፡ እምበረድ፡ Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβάλλει λευκή Lev. 13, 3 seq.; Ps. 50, 8; ይጸዐዱ፡ አርእስተ፡ ደቂቆሙ፡ በሢበት፡ Kuf. 23; እመ፡ ጻዕደወ፡ ቋዕ፡ ከመ፡ ሬዛ፡ Kuf. 23; ለእመ፡ ጻዕደወ፡ ቋዕ፡ ከመ፡ በረድ፡ ይከውን፡ አብድ፡ ጠቢበ፡ Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. ነጸፍጸፍ፡); ጻዕድዎት፡ Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ae.:* ጻዕደወ፡ ዘ፡ ነጸ ።

አጻዕደወ፡ II *dealbare, albare, album (,canum) facere:* አጸዐድዎ፡ ከመ፡ በረድ፡ Jes. 1, 18; ዘሕብረ፡ ቀይሕ፡ ያጸዐዱ፡ ከመ፡ ፀምር፡ Rel. Bar.; በዘ፡ አጻዕደወት፡ አዕጹቂሃ፡ Joel 1, 7; ኢይክል፡ ከማሁ፡ አጻዕድዎቶ፡ Marc. 9, 3; ኢትክል፡ አጻዕድዎ፡ አሐተ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ Syn. f. 295.

ጽዑድው፡ part., f. ጽዕዱት፡ *candidus, albus,* Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; አጽፋርኪ፡ ጽዕዱት፡ I Sal. Mar. 25; ጽዕድዋን፡ አርጋብ፡ Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. ጽዕድዋት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጻዕዳ፡ et ጸዐዳ፡ adj., m. et f., Pl. ጸዓድው፡ (passim ጸዐደው፡ vel ጸዓደው፡ scriptum), *candidus, albus, canus:* ጸዕዳ፡ ወቀይሕ፡ Cant. 5, 10; ልብሱ፡ ጸዐዳ፡ ከመ፡ በረድ፡ Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; ዘጸዐዳ፡ ጸጕሩ፡ Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; ረሲይ፡ ጸዐዳ፡ Matth. 5, 36; de dentibus Gen. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; አፍራስ፡ ጸዓድው፡ (v. ጸዓደው፡) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; ጸዓድው፡ አልባስ፡ Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; አክሊላት፡ ጸዓድው፡ Org.; አስተርአየ፡ ጻዕዳሆን፡ ለእማንቱ፡ አብትር፡ τὸ λευκόν Gen. 30, 37. a) *purus:* ወይን፡ ጻዕዳ፡ οἶνος διυλισμένος Am. 6, 6. b) መሬት፡ ጸዐዳ፡ *calx* Deut. 27, 2.

ጽዕዱት፡ subst. (part. fem.) *candor* nivis: ዕጹብ፡ ለዐይን፡ ሥነ፡ ጽዕዱቱ፡ (v. ጸዕድዎቱ፡) Sir. 43, 18.

ጽዕዳዌ፡ subst. *candor, albitudo, (canities):* ጽዕዳዌ፡ ፀምር፡ Chr. Ta. 12; ጽዕዳዌ፡ ወልታ፡ Enc. Masc. 29; እግዚ"፡ አክበረከ፡ (o senex) በጽዕዳዌ፡ ጸጕር፡ Chr. Ta. 7.

ጽዕዳዊ፡ et ጸዕዳዊ፡ adj. rel. *albus,* Voc. Ae.

ጸዐድዒድ፡ adj. *candicans, albicans, albidus:* Lev. 13, 19. 24. 38; ሕብራት፡ ጸዐድዒዳን፡ Fal. f. 16; አፍራስ፡ ጸዐድዒዳን፡ (Zachariae proph.) M. M. f. 59; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዐድዒድ፡ Org. 2; አጽጌያት፡ ሥነከሙ፡ ጸዐድዒዲ ፤ ይርአይ፡ እግዚ"፡ እምሰማይ፡ ወረደ፡ Enc. Masc. 28.

ጸዐጠ፡ I, 1 [سَعَطَ et صَعَطَ] Subj. ይጽዐጥ፡ 1) *condire unguenta, aromata,* ea *parare miscendo* vel *temperare:* Org. 5; ዕቀብተ፡ ሥራይ፡ ዘይጽዕጡ፡ ፈውሰ፡ ለቍሱላን፡ በዘይት፡ ሃይማኖት፡ M. M. f. 214; ዘጸዐጠ፡ ዕፍረተ፡ ትንቢተ፡ ነቢያት፡ በዘይተ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ለሐዋርያት፡ f. 229; ዕፍረት፡ ዘእደ፡ ዮሴፍ፡ ጸዐጠ፡ Sx. Mag. 27; ጽዒጥ፡ *mixtura* vel *conditura unguenti, unguentum conditum:* ጽዒጥ፡ ዘጸዓጢ፡ Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro ጽ[ዑ]ጥ፡ restituas ጽዒጥ፡); ጽዒጥ፡ ወዕጣን፡ Macc. f. 15; አእጻወ፡ ፍቅርኪ፡ በላዕሌየ፡ ይጽዐጣ፤ (scriptum est ይጸዐጣ፤) ዕፍረተ፡ መዐዛ፡ በቅብእ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጣ፡ Enc. Nah. 16. 2) *condire* aromatibus vel unguentis cadaver: ጸዐጡ፡ (Imprt.) ሥጋየ፡ በከርቤ፡ ወበሰሊክ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.:* አጽዐጠ፡ ብ፡ አጸፈጠ ።

ጽዑጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus:* አፈዋተ፡ ርሑ፡ ጽዑጣን፡ ዘይትዐቀብ፡ በቀርን፡ ቅብእ፡ ዘጽዮን፡ M. M. f. 49; Org. 2; ዕፍረተ፡ መዐዛ፡ ጽዑጥ፡ Enc. Jac. 10; እንዘ፡ ይቀብርዎ፡ ረከቡ፡ ከርታሰ፡ በእዴሁ፡ ጽዑጠ፡ (at legendum videtur ፅቡጠ፡) Sx. Teq. 14.

ጸዓጢ፡ n. ag. *unguentarius, pigmentarius,* Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡ (መጸዕጥ፡) part., m. et f., id.: ይነሥእ፡ አዋልዲከሙ፡ ለመጽዕጣት፡ (v. ለመጸዕጣት፡) 1 Reg. 8, 13.

ጸዕፍ፡ subst. [صُعْفٌ vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.: *potus recens,* sive *vinum* sive *hydromeli* fuerit): οἶνος νέος Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (ጸዐፍ፡ in N. T. rom.); አስተጻልዉ፡ (Imprt.) ፭፻ በመስፈርት፡ ኔባል፡ ጸዕፈ፡ ወይን፡ ወ፭፻ በመስፈርት፡ ኔባል፡ ሜስ፡ ወምዝርስ፡ ብዙኅ፡ ከመ፡ ማይ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ጸዕፍ፡ ብ፡ ጉሽ፡ ጸጅ፡; *aliud:* ጸዕፍ፡ ዘ፡ ጕለሻ ።

ጼሐ፡ I, 1 [סוּחַ סָחָה سَحَا *verrendo removit;* an etiam صَاعَ قَاعٌ *terra plana?*] Subj. ይጺሕ፡, (purgare), *aequare, complanare,* a) viam, *sternere, munire:* ጺሑ፡ ፍኖተ፡ ቅድመ፡ ገጹ፡ (καθαρίσατε) Jes. 57, 14; ጺሑ፡ ፍኖተ፡ ለሕዝብ፡ 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; ጼሐከ፡ ፍኖተ፡ 79, 10; Matth. 11, 10; ኢጼሐ፡ መንገደ፡ Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub ኰስተረ፡); ንጸይሕ፡ ፍኖተ፡ ለሐመርን፡ Clem. f. 129; omisso ፍኖተ፡, Enc. Hed. 17. b) alia, ut colles, tumulos, salebrosa: እጸይሕ፡ ሎሙ፡ አድባረ፡ ወኵሎ፡ ፍኖተ፡ Jes. 49, 11; መብእስ፡ 42, 16; cineres busti: ዘጼሑ፡ ሐመደ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ጼሐ፡ ኰስተረ፡ ቀጽዐ፡ ዘ፡ ጸረገ፡; *aliud:* ጼሐ፡ ዘ፡ ጸረገ፡ መንጸረሂ፡ ይ፡ ቈለዘሂ፡ ይ፡

ተጼሐ፡ III, 1 *aequari, complanari,* a) *sterni, muniri,* de viis: ትጸያሕ፡ ፍኖተ፡ ራትዓን፡ Jer. 26, 7; ተጼሐ፡ ሎቱ፡ ፍኖት፡ Jsp. p. 372; አድባር፡ ተፈሥሑ፤ አውግር፡ ተሐወዩ፤ ወፍናው፡ ተጼሑ፡ Mavâs. n. 64. b) de aliis rebus: ሀለወ፡ ይጸያሕ፡ ዐውዱ፡ ለማኅፈድ፡ ὁμαλὰ γενέσθαι Herm. p. 85; ይጸያሕ፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam ጽዩሕ፡)

ጽዩሕ፡ part. *complanatus, planus,* a) *stratus, munitus,* de via: ፍኖት፡ ጽዩሕ፡ ወርኂብ፡ ἡ λεωφόρος Chr. Ta. 19; ነሐውር፡ በፍኖተ፡ ንጉሥ፡ ጽዩሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis:* ኵሉ፡ ግብር፡ ይከውን፡ ጽዩሐ፡ በኀቤነ፡ πάντα ἡμῖν ῥᾷστα φανήσεται Chr. Ta. 26; ጽይሕት፡ ግብር፡ (opp. ዕጽብት፡) Phlx. 3 (vid. etiam ተጼሐ፡).

ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ subst., *complanatio* vel *planum;* ፍኖተ፡ ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ *via strata, plana,* M. M. f. 362.

ጸያሒ፡ n. ag. *complanator* viae: ዮሐንስ፡ ጸያሒ፡ ፍኖት፡ Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi ጼያሒ፡ scriptum est); Org. 4; ጸያሒ፡ (omisso *viae*) Kedr f. 59.

ምጽያሕ፡ subst. *via trita, strata, publica:* ምጽያሐ፡ ንጉሥ፡ ἡ βασιλικὴ τρίβος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽያሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius,* in specie *via trita, strata, munita, publica:* ይኩን፡ ኵሉ፡ መብእስ፡ መጽያሕተ፡ εἰς εὐθεῖαν Jes. 40, 4; ስእኑ፡ ሐዊረ፡ መጽያሕተ፡ Jes. 59, 14; ፍኖተ፡ ጽኑዓን፡ መጽያሕት፡ τετριμμέναι Prov. 15, 19; ወይከውን፡ መጽያሕት፡ δίοδος Jes. 11, 16;

ዐርዩ፡ መጽያሕቱ፡ τὰς τρίβους 40, 3. 42, 16. 43, 16; **ከመ፡ ይሑር፡ መጽያሕተ፡** Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; **ፍኖተ፡ መጽያሕት፡** et **ፍኖተ፡ መጽያሕት፡** Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸያቂ፡ n. ag. est epitheton Satanae, quod Lud. exponit *perditor, corruptor;* nescio an rectius interpretandum fuerit *oppressor* vel *strangulator* [ضاق **ጸዐቀ፡ ጠቀ፡**] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; **እስመ፡ ጸያቂ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አበሁ፡ ዲያብሎስ፡** Macc. f. 16.

ጼነወ፡ quadrl. I [شَمَّ, קִמּוֹשׂ ܨܡܰܚ] *olere, redolere, odorem spirare* vel *exhalare:* **ዘሠናየ፡ ይጼኑ፡** Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: **ዘትጼኑ፡ ቆዐ፡** Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, *efflari, spirare:* **ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡** ἀναβήσεται Jes. 34, 3; **ወጼነወ፡ ጼና፡ ምዑዝ፡ ፊድፋዴ፡** Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., *obolere* alicui (mutata constructione Latine verbo *olfacere* interpretari licet): **ጼነዎ፡ ጼና፡ ዕፍረት፡** Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; **ወሰበ፡ ጼነዎ፡ ውእቱ፡** (v. **ለውእቱ፡**) **ጋኔን፡ ይጕይይ፡** Tob. 6, 18; **ወሰበ፡ ጼነዎ፡ ጼናሁ፡ ለገዝከቱ፡ ጋኔን፡ ጐየ፡** Tob. 8, 3.

አጼነወ፡ II *olfacere, odorari,* c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6. 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; **ኢአንፎሙ፡ ለአጼንዎ፡ ነፋስ፡** Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs.: Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; **ኢእሙንቱ፡ ያጼንዉ፡** Sir. 30, 19; **አጼንዎ፡** *olfactus, odoratus* vid. **ሕዋስ፡** b) *odorari* i. e. *odoratu explorare,* c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) *praesagire:* **እምርሑቅ፡ ያጼንዎ፡ ለቀትል፡** ὀσφραίνεται Job 39, 25. d) trsl.: *sentire,* **ፈትል፡ ሶበ፡ ያጼኑ፡ እሳተ፡** Jud. 16, 9. 15, 14.

ጼና፡ subst., plerumque m., *odor,* quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; **አልቦ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጼና፡ ዘእሳት፡** Dan. 3, 27; **ጼና፡ ተይ፡** Hen. 67, 6; **ጼና፡ ዕፍረት፡** Sx. Jac. 5; **ጼና፡ መዐዛ፡** Kuf. 21. 26; **ጼና፡ ሠናይ፡** Hen. 32, 3; **ጼና፡ ሠናይ፡ መዐዛ፡** Lit. 163, 2; **ጼና፡ ምዑዝ፡** Sx. Teq. 20; **ጥዑም፡ ጼና፡** Lud. ex Enc. Nah. 16; **ጥዑም፡ ጼና፡ መዐዛሁ፡** Mavâs. n. 12; **ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩአ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡** Genz. f. 156; **ጼና፡ ጽዩአ፡** Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: **ንኩን፡ ንጹሓነ፡ እምኵሉ፡ ጼና፡ ኀጢአት፡** Lit. 163, 2; de *fama bona,* quatenus cum *odore* comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጼአ፡ et **ፄአ፡** I, 1 [צֵאָה et צוֹאָה *excrementa,* צוֹא *sordidus,* ܨܐܐ *foedavit;* Gesenio aliisque propagata videntur a **ወፅአ፡** יָצָא, Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde Anmerkungen zur griech. Uebersetzung der Proverbien p. 90] 1) *foetere,* ὄζειν **ይጸይእ፡ ተከዚ፡** Ex. 7, 18. 21; **ጼአት፡ ምድር፡** 8, 10; cadaver **ወድአ፡ ጼአ፡** Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: **ጼአ፡ ቍስሉ፡** Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub **በኍበኍ፡**); **ዘይጸይእ፡ አፉሁ፡** M. F.; Imprf. **ይጼኡ፡** (pro **ይጸይእ፡**) scriptum est Phlx. 208. 2) *putrescere, computrescere,* manna **ዐፅየ፡ ወጼአ፡** Ex. 16, 20. 24; fici **ኢማሰኑ፡ ወኢጼኡ፡** Rel. Bar.; de cadaveribus: Gad. T. H.; **ይጸይኡ፡ ወየዐፅዩ፡** Jer. 15, 3; **ሰብእ፡ እምከመ፡ ሞተ፡ ይጸይእ፡** Job 14, 10; **እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ ትጸይእ፡ ነፍሱ፡** Sir. 10, 9. — *Voc. Ae.:* **ጼአ፡ ዘ፡ ገማ፡**; *aliud:* **ጼአ፡ ዘ፡ ፈረረ፡**; *Rad. Abb.:* **ፄአ፡ ዘ፡ ተላ፡** (at vid. scholion ad **ዐፅየ፡**).

ጽዩእ፡ part. *foetens, foetidus, putidus:* **ጼና፡ ጽዩእ፡** Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; **ደመና፡ ጽዩእ፡ ወጸሊም፡ በረድ፡** Enc. Masc. 18; f. **ጽይእት፡** Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; **አይሁዳዊ፡ ዕልው፡ ወጽልሕው፡ ወጽዩእ፡ አፍ፡ ወርኩስ፡ ከናፍር፡** Syn. f. 353; **ኀልቃ፡ መዋዕልየ፡ እንዘ፡ ጽዩአት፡** ἐν βρόμῳ (i. e. βρώμῳ) Job 17, 11; **ኮሉ፡ ሰብእ፡ ያንሶስዉ፡ ላዕለ፡ አብድንት፡ ወላዕለ፡ ደም፡ ጽዩእ፡** Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, **እስከ፡ በልዑ፡ ጽዩአ፡** p. 367.

ጺእ፡ subst. *sordes, foeditas:* gentiles **ምሉኣነ፡ ጺእ፡ ወርኵስ፡ ወትዕግልት፡** Macc. f. 16.

ጺአት፡ n. act. et subst. 1) *foetor, putor:* **የዐርግ፡ ጺአቱ፡** Joel 2, 20; **ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡** Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in **መሬት፡ ወሐመድ፡ ወዕፄ፡ ወጺአት፡** Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; **ጼና፡ ጺአቱ፡** Mavâs. n. 10. 2) a) *excrementa,* Gad. Ad. f. 76. b) *scoria:* **ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጺአቱ፡** (sic legas) Herm. p. 22.

ጺአት፡ *pratum, pascuum* vid. sub **ፂዖት፡**

ጼው፡ vel **ፄው፡** subst., (m.) [referendum ad צִיָּה صَوًا quibus potestas *ariditatis* (et *sterilitatis*) inest] 1) *sal,* Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; **ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡** Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; **በጼው፡ ኢሮቱከ፡** Hez. 16, 4; **ሐውልተ፡ ጼው፡** Gen. 19, 26; **ኪዳነ፡ ጼው፡** Kuf. 21; **ምድረ፡ ጼው፡** ἅλιμα Jer. 17, 6; **ገዳመ፡ ጼው፡** Sx. Genb. 28; **ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ ወቍረ፡ ሲኦል፡ ከመ፡ ጼው፡** Job 41, 23; **በሊዐ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡** F. M. 15, 1. 2) *salsugo, terra salsa* i. e. *sterilis* vel *desertum:* **ዘሜጠ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ፡** εἰς ἅλμην Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; **ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቱ፡ ወማኅደርኒ፡ ውስተ፡ ጼው፡** ἁλμυρίδα Job 39, 6. — *Voc. Ae.:* **ጼው፡ ብ፡ ጨው ።**

ጸያፍ፡ adj. *haesitans* lingua, *balbutiens, blaesus* [neque صاف et ضاف *inclinare* et *declinare* (c. عن) neque amh. **ጸየፈ፡** (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]: **ጸያፍ፡ ወላዕላዐ፡ ልሳን፡ አነ፡** ἰσχνόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; **ልሳነ፡ ጸያፍ፡** ψελλίζουσαι Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. **ጸያፋን፡** Clem. f. 233 (vid. sub **ላዕላዕ፡**).

ጼጸየ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur *rufare* [ציץ *flos?*]; at hoc perdubium est.

ምጺጺት፡, **መጺጺት፡** (etiam **ምጼጺት፡**, **ምጽጺት፡**, nec non **መጺት፡** et **መጼት፡**), subst. *species corii,* sec. LXX *hyacinthini* vel *ianthini,* sec. Lud. *rubricati,* **መሣነ፡ ምጺጺት፡** (c. varr.) Ex. 35, 7; **ማዕሰ፡ ዘምጺጺት፡** Ex. 35, 23; Num. 4, 6. 8—14. 25; **አምዕስተ፡ ምጺጺት፡** Ex. 39, 21 δέρματα ὑακίνθινα. — *Voc. Ae.:* **መጼጺት፡ ዘ፡ የለፋ፡ ማዕሰ፡**; *aliud:* **መጺጺት፡ ዘ፡ አዲም ።**

ጸዶ፡ vid. sub **ጸዳይ፡**

ጸደለ፡ I, 1 [צהל ظلّ?] *splendere, lucere, nitere, collucere:* **ብርሃን፡ በብሔረ፡ ጽልመት፡ ዘጸደለ፡** (Lud. **ዘአጽደለ፡**) Enc. Tachs. 15; **እስተርአየ፡ ከከብ፡ ዐቢይ፡ ዘጸዳሉ፡ ብሩህ፡ ጥቀ፡ ወቍድስኒ፡ ይጸድል፡ በውእቱ፡ ከከብ፡ ከመ፡ ጸዳለ፡ መዓልት፡** Jsp. p. 377; **በእንተ፡ ምንትኑ፡ ይጸድል፡ ገጽከሙ፡**

Fal.; ትጸድል፡እምሥነ፡አርዮብ፡ Org. 4; ትጸድል፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Lud. (ex Org.?).

አጽደለ፡ II, 1 1) *lucem spargere, splendorem emittere, pellucere, collucere, nitere:* ያጸድል፡ διαυγής Apoc. 21, 21; de argento M. M. f. 68; ጸዳለ፡መብረቅ፡ቀድሜሃ፡አጽደለ፤ወድኅሬሃ፡ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16. 17 (vid. sub አርያሬስ፡); corona fulgida አንተ፡ ታጸድል፡ ዲበ፡ ርእሶሙ፡ Org. 2) *lucere* vel *splendere facere* vel *sinere:* Judaei ከመ፡ኢያጽድሉ፡ብርሃና፡ለወንጌል፡ስብሐት፡ M. M. f. 378. 3) *illuminare*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጸደለ፡ IV, 3 *elucere* vel *apparere facere* alqd, προυποφαίνειν, Cyr. c. Pall. f. 78.

አጽደልደለ፡ quinql. II *micare, coruscare:* ወሐይዝተ፡ብርሃን፤ወሥነ፡ዘያጽደለድል፡ M. M. f. 135.

ጽዱል፡ part. *splendens, nitens, micans, fulgidus:* ይበርሀ፡በብርሃን፡ጽዱል፡ λαμπρῷ φωτί Sap. 17, 19; ዘቲ፡ሚላት፡ጽድልተ፡ሥን፡ Chr. Ta. 19; ከዋክብት፡ብሩሃን፡ወጽዱላን፡ Deg.; ማኅቶት፡ጽዱል፡ Enc. Ter 18; dentes ጽዱላት፡ከመ፡ሉል፡ Org.; de facibus micantibus; Org.

ጸዳል፡ subst. (m.), Pl. ጸዳላት፡ *splendor, fulgor, claritas, nitor*, φέγγος Hab. 3, 4; Am. 5, 20; ጸዳለ፡ብርሃን፡ φέγγος Sap. 7, 10; Job 22, 29 var.; Org. 2; λαμπρότης Jes. 60, 3. 59, 9 var.; ጸዳለ፡ከዋክብት፡ብሩሃን፡ ἄστρων ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5; 4 Esr. 6, 14; Jsp. p. 377 (vid. sub ጸደለ፡) Lit. 171, 4; ኵሎሙ፡ሰማያት፡ጸዳል፡ወብርሃን፡ Clem. f. 3; oculi: አጽለመት፡ጸዳላ፡ለዐይኑ፡ Enc. Masc. 25; *nitor* florum Org. 6. a) *nimbus* seu fulgor circum capita sanctorum, Lud. ex Enc. Patr. 8. b) *splendores* i. e. *res splendidae:* መኑ፡ፈጠሮሙ፡ለፀሐይ፡ወለወርኅ፡ወለከዋክብት፡ወለጸዳላት፡ወለብርሃናት፡ Syn. f. 348. c) oculorum *lumen* vel *lumina* igne quasi micantia: ወይጸልማ፡እለ፡ይሬእያ፡በጸዳል፡ (v. በጸዳላት፡) αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς Koh. 12, 3.

ጸድቀ፡ I, 1 [צָדַק ܙܕܩ صَدَقَ] Subj. ይጽደቅ፡, (passim ይጽድቅ፡) 1) *justum esse*, Ps. 17, 28. 50, 5. a) *rectum, probum, pium, insontem esse:* Job 4, 17. 10, 15; Jes. 60, 21; Ps. 142, 2; Kuf. 5. 7. 28; Hen. 81, 5; Apoc. 22, 11 rom.; Sir. 7, 5 var. et Prov. 25, 6 var. (vid. ተጸደቀ፡); ጸዲቅ፡ εὐσέβεια 1 Tim. 6, 6 ant. b) *justificari* i. e. *justum declarari* vel *haberi*, δικαιοῦσθαι, ኢይክል፡መዐትም፡ወመዓዒ፡ጸዲቀ፡ Sir. 1, 22. 9, 12. 23, 11; ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምዖት፡ 26, 29. 34, 5; ይጽደቁ፡ Jes. 42, 21; ይጸድቅ፡በኀበ፡እግዚ"፡ 45, 25; Hez. 21, 13; Matth. 11, 19; Luc. 18, 14; Act. 13, 39; Rom. 2, 13. 3, 22. 28. 4, 9. 16. 5, 1; 1 Tim. 3, 16; Tit. 3, 7; Jac. 2, 21. c) *justam causam habere* vel *causam obtinere:* ጸድቀት፡ትዕማር፡እምኔየ፡ Kuf. 41; Gen. 38, 26; Job 11, 2; አፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽድቅ፡ Job 33, 32; Jes. 43, 9. 2) *verum esse, verum dicere:* ἀληθεύειν Eph. 4, 15; ለእመ፡ይጸድቅ፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἀληθής ἐστιν Cyr. c. Pall. f. 92.

አጽደቀ፡ II, 1 1) *justum* a) *reddere* alqm i. e. *probum, integrum, pium:* Ps. 72, 13; አጽድቀዎን፡ለጻድቃን፡ Clem. f. 108. α) seq. pron. refl.: *praebere* se j.: አጽደቀት፡ነፍሳ፡ዕሉት፡እስራኤል፡እምኔ፡ኀሰርት፡ይሁዳ፡ Jer. 3, 11. β) *facere ut videatur* alqs. j.: አጽደቂዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ Hez. 16, 51. 52. b) *habere* vel *declarare*, Deum 4 Esr. 10, 22; Luc. 7, 29. α) *insontem declarare*, se ipsum 1 Cor. 4, 4; Luc. 10, 29. 18, 9; እለ፡ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡በዝ፡ዓለም፡ኃጥአን፡ እሙንቱ፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Clem. f. 242. β) *absolvere* in judicio: Ps. 81, 3; እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡ Jes. 5, 23; ከመ፡ታጽድቆ፡ለጻድቅ፡ 2 Par. 6, 23; 3 Reg. 8, 32. γ) *justificare*, sensu theologico: Rom. 3, 26. 4, 5. 8, 4. 30 al. c) *jus* alcjs *vindicare*, c. Acc. pers.: አጽድቁ፡እቤረ፡ Jes. 1, 17; አልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; c. Acc. juris: ያጸድቀኒ፡ (mihi) ፍትሕየ፡ Mich. 7, 9. d) *sanctum habere* vel *sanctificare*, ἁγιάζειν, Ex. 20, 8. 11. 2) *verum* a) *habere:* ነፍስ፡እንተ፡ታጸድቅ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Chr. ho. 23. b) *reddere exitu* (vulgo: *verificare*): ያጸድቅ፡ምክረ፡መላእክቲሁ፡ ἀληθεύων Jes. 44, 26. c) *esse comprobare* alqd: ለአጽድቆተ፡ቃል፡ዘንቤ፡ Abush. 31 al.

ተጸደቀ፡ III, 2 1) *sibi justum videri, se justum simulare* (vel *probum, rectum, pium*): እስመ፡ይጼደቅ፡ኢዮብ፡በቅድሜሆሙ፡ Job 32, 1. 2; ኢትጸደቅ፡ (v. ኢትጽደቅ፡) በቅድመ፡እግዚ"፡ Sir. 7, 5; Prov. 25, 6 (v. ትጽደቅ፡); Luc. 16, 15; Matth. 23, 28. 2) *justum se praebere*, Ps. 50, 5 var.; Apoc. 22, 11 Platt (si quidem lectio sana est).

ጽዱቅ፡ part. 1) *justus*, de rebus: ቃል፡ጽዱቅ፡ Ex. 23, 8; መዳልዊከ፡ርቱዐ፡ወጽዱቀ፡ይኩን፡ Deut. 25, 15. a) *probus, pius:* verbum ዘኢኮነ፡ጽዱቀ፡ ἀνόσιον *impium* Cyr. ad Th. f. 9; Cyr. c. Pall. f. 78. b) *justificatus:* ጽድቅት፡ጥበብ፡እምኵሉ፡ውሉዳ፡ Luc. 7, 35 rom. 2) *verus*, de verbis, rebus: Jsp. p. 309; Lud. Comm. hist. p. 503 n. 42; በሕቱ፡ሃይማኖቱስ፡ (sc. Petri, quamquam abnegaverat Christum) ትርፍት፡ወጽድቅት፡ይእቲ፡ F. M. 3, 6; Abush. 53.

ጽድቅ፡ subst., m. et f., Pl. ጽድቃት፡ 1) *rectum, jus et fas:* ግበሩ፡ርትዐ፡ወጽድቀ፡ Kuf. 7; Ps. 14, 2; Sir. 18, 22. 27, 8; Jes. 5, 7. 51, 1; Prov. 18, 5; ኵነኔ፡ጽድቅ፡ Prov. 24, 77; ኢኮነ፡ጽድቅ፡በሊዐ፡ዘሰርቅ፡ οὐ θεμιτόν ἐστι Tob. 2, 13; ጽድቅ፡ወፍትሕ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Ex. 15, 25; Luc. 12, 57; Joh. 5, 30; Rom. 7, 12; ጽሒፈ፡ጽድቅ፡ jus edicere, Lud. e Lit. Mss.; ኢዐቀብክሙ፡ኵሎ፡ጽድቃቲሁ፡ለእግዚእክሙ፡ከሳድክሙ፡ Rel. Bar. a) statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡ vel ubi praedicati vice fungitur, *justus:* Deut. 4, 8; ኵነኔ፡ጽድቅ፡ Deut. 16, 18; ቃለ፡ጽድቅ፡ 16, 19; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ κρίσις δικαία Jes. 58, 2; Ps. 2, 12. 7, 12; Kuf. p. 75; መዳልዊከ፡ዘጽድቅ፡ይኩን፡ Lev. 19, 36; ኵነኔ፡ዘበጽድቅ፡ Hen. 27, 3; ጽድቅ፡ኵነኔከ፡ Ps. 118, 75. 144 al. b) በጽድቅ፡ *jure, merito*, Gen. 27, 36; Enc. Masc. 17. 2) *justitia* Ps. 7, 9. 34, 27. 44, 9. 49, 7. 71, 1 seq. 95, 13; Jer. 23, 5; Jes. 10, 22. 11, 5. 16, 5. 32, 1 al. a) *innocentia:* ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; Jes. 5, 23; Ps. 17, 23. 27. b) *probitas, pietas, virtus, vitae sanctitas:* Ps. 22, 3; Job 29, 14. 35, 8; Prov. 14, 34; Sap. 1, 15. 8, 7; Jes. 1, 21; Matth. 5, 20; Rom. 1, 18. 10, 3 al. crebro; δικαιοσύναι Sir. 44, 10; εὐθύτης Sir. 7, 6; εὐσέβεια Jes. 11, 2; 1 Tim. 4, 7; 2 Tim. 3, 5; ውኁዳን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2. c) *justitia imputata, justificatio:* Gen. 15, 6; Ps. 105, 31; Dan. 9, 24; Rom. 3, 24. 4, 3. 5. 9, 30. 10, 6; Phil. 3, 9; Hebr. 11, 7. d) *beneficentia, misericordia:* በምጽዋት፡ትሰረይ፡ኀጢአትከ፡ወበጽድቅ፡ትድኅን፡ Dan. 4, 24; ምጽዋትከ፡ወጽድቅከ፡ (v. ወጸሎትከ፡) Tob. 2, 14. 12, 8. 9; ለነዳያን፡ዘረወ፡ወለምስኪናን፡በጽድቅ፡ Enc. Ter 11; Pl. ጽድቃት፡ *eleemosynae:* ሀበኒ፡ለዘአልብየ፡እምጽድቃቲከ፡ኢሐደ፤በከመ፡ወሀብከ፡ለመካን፡ወልደ፡ Enc. Mij. 17. e) *restitutio juris, absolutio:* Jes. 41, 2.

58, 8 al. f) **በጽድቅ፡** *juste:* Deut. 1, 16; Lev. 19, 15; Ps. 9, 9; Prov. 28, 18 al. 3) *salus:* **ከመ፡ ይኩንከ፡ ጽድቀ፡** ἵνα εὖ σοι γένηται Ex. 20, 12. (Qui usus loquendi huic interpreti proprius videtur, vid. **ጸድቀ፡** n. 1, et **አጽደቀ፡** n. 1, d). 4) *veritas*, ἀλήθεια, Sir. 27, 9. 31, 4. 45, 10; Ps. 14, 2. 56, 13. 88, 2. 15; Jes. 42, 3. 48, 1. 59, 14; Jer. 23, 28; Dan. 9, 13; Tob. 7, 10; Prov. 8, 7. 14, 22; 2 Reg. 7, 28; 1 Esr. 3, 12. 4, 37 seq.; Marc. 5, 33; Joh. 5, 32. 8, 32. 16, 13. 18, 38; Rom. 1, 25; Jac. 1, 18; 1 Tim. 6, 5; **ኢውፁኡ፡ ነገሮሙ፡ እምጽድቅ፡** Cyr. c. Pall. f. 84. a) *verum:* **ኢተናገርከሙ፡ ጽድቀ፡** ἀληθές Job 42, 7; Hen. 106, 12; **እመ፡ ነገርክዎሙ፡ ጽድቀ፡ ይቀትሉኒ፡** Kuf. 12. 35; Jes. 43, 9; Jer. 9, 5; **ጽድቀ፡ ትቤ፡** Tob. 12, 4; **ኢኮነ፡ ጽድቀ፡ ቃልክሙ፡ ዘነበብክሙ፡** Judith 8, 11; **አሐተ፡ ጽድቀ፡** τί ῥῆμα ἀληθινόν Job 4, 12. b) Statui constructo subjunctum vel **ዘጽድቅ፡** vel **ዘበጽድቅ፡**, vel ubi praedicati vice fungitur, *verus:* Hebr. 8, 2; Joh. 1, 9. 6, 32; **ፍሥሓ፡ ጽድቅ፡** ἀληθινή Jes. 57, 18; **ወይን፡ ዘጽድቅ፡** Joh. 15, 1; **ዘበጽድቅ፡** 3 Reg. 17, 24; 1 Joh. 5, 20; Joh. 8, 13. 19, 35. 21, 24. c) **በጽድቅ፡** *vere, recte, revera* Jes. 10, 20; 2 Petr. 2, 22; Matth. 22, 16; Lit. Joh.; eodem pertinet: **ጽድቀ፡ ፈከረ፡** ὀρθῶς συνέκρινεν Gen. 40, 16. — *Voc. Ae.:* **ጽድቅ፡ ዘ፡ ዕውነት።**

ጻድቅ፡ adj. (part.), f. **ጻድቅት፡** 1) *bonus*, physice: **ምድር፡ ዘጻድቅት፡** Ex. 20, 12 (qui vocis usus huic interpreti proprius est, vid. **ጽድቅ፡** n. 3 et **አጽደቀ፡** n. 1, d). 2) *justus*, Prov. 29, 7; Zach. 9, 9; Ex. 18, 21; de Deo Ex. 9, 27; Deut. 32, 4; Ps. 10, 7. 118, 137. 128, 4. 144, 17; Job 34, 17; Jer. 12, 1; Apoc. 16, 5; Joh. 17, 25; Rom. 3, 26 al. a) *innocens, insons:* Gen. 18, 23. 25; Ex. 23, 7; 2 Reg. 4, 11; 3 Reg. 8, 32; Job 34, 5; Ps. 93, 21; Matth. 27, 24. b) *integer, probus, sanctus, pius:* δίκαιος Gen. 6, 9. 7, 1; Job 1, 1; Ps. 5, 14. 7, 10. 10, 6. 13, 10. 36, 26. 63, 11. 145, 7; Koh. 3, 16. 7, 15; **ነፍስ፡ ጻድቅት፡** Prov. 10, 3; **ፍጥረት፡ ሐዳስ፡ ወጻድቅት፡** Kuf. p. 21; **ጻድቅት፡ ልቡ፡** p. 22; Matth. 1, 19. 5, 45. 9, 13. 10, 41. 13, 43. 49; Marc. 6, 20; al. sexcenties; εὐσεβής Sir. 11, 17. 22. 12, 4. 27, 11. 29; Jes. 24, 16. 32, 8; 2 Tim. 3, 5; ἅγιος 1 Tim. 5, 10; εὐθύς 1 Reg. 29, 6. 3) *verus, verax, fidus*, de personis: ἀληθής, ἀληθινός, Ex. 34, 6; Job 2, 3. 4, 7; Marc. 12, 14; Joh. 3, 33. 7, 18. 8, 26; Rom. 3, 4; 2 Cor. 6, 8; 1 Thess. 1, 9; Apoc. 3, 7. 19, 11; Herm. p. 26[a] et [b]; πιστός 1 Cor. 1, 9; 1 Thess. 5, 24.

ጽድቃት፡ vid. sub **ጽድቅ፡**

ጽዱቃዊ፡ adj. rel. *veritatis amans, fide dignus:* **ይደሉ፡ ለነ፡ ከመ፡ ንእመን፡ ዘይትበሀል፡ በእንተ፡ ቅዱሳን፡ እምዜናውያን፡ ወጽዱቃውያን፡** Phlx. 16.

መጽደቂ፡ part. c. term. adj., *justificans:* **ሀይማኖት፡ ክርስቶስ፡ መጽደቂ፡** Enc. Mag. 22.

ጸደና፡ subst. *apis terrestris* (sec. Lud.: „apis quoddam genus in Aethiopia, paulo majus muscâ, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum idque album gignit"): **መዓረ፡ ጸደና፡** μέλι ἄγριον Marc. 1, 6 (aliter Matth. 3, 4 in impressis); **አንበጣ፡ ወመዓረ፡ ጸደና፡ ተሴሰይከ፡** Deg.

ጼዳንት፡ (sec. Lud.) subst. [i. e. صَيْدَانَةٌ], fere ubique in Pl.: **ጼደናት፡**, **ጼደናታት፡**, **ጼዴነታት፡**, **ጼዴናታት፡**, **ጼዴኔታት፡**, etiam **ጼዴናት፡**, **ጸደናት፡**, **ጸዴነታት፡** al., *daemonia agrestia* et *sylvestria*, ut *sirenes, onocentauri, fauni*, sec. Lud. *lamia, stryx:* σειρῆνες Jer. 13, 21; ὀνοκένταυροι Jes. 34, 11. 14; **አዋልደ፡ ጼዴኔታት፡** (c. varr.) θυγατέρες σειρήνων Jer. 27, 39; **ይበክዩ፡ ከመ፡ ጼዴናታት፡** (c. var.) Hen. 96, 2; Org. — *Voc. Ae.:* **ጼዴናታት፡ ብ፡ መጋኛ፡ ጉሥምትሂ፡ ይ፡** (inter nomina morborum); *aliud:* **ጼዴንያት፡ ወመጽአሞ፡ ዘ፡ መልአከ፡ ሞት።**

ጸዳይ፡ (raro **ጸደይ፡**) subst. [radix **ጸደየ፡** vicina est radici **ዐፀደ፡**, quam vid. supra c. 1027; praeterea vid. quae de צֵדָה annotavit Ges. in thes. p. 1149 et 1143] *tempus messis*, et ubi de anni temporibus agitur, modo *aestas*, modo *auctumnus*, (nec non *ver*, vid. **ጸዳያዊ፡**): **ማእከለ፡ ጸዳይ፡ ወዐፂድ፡** Kuf. p. 107; **ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀው፡** βρέξει ὑετὸν πρώϊμον (καὶ ὄψιμον) i. e. pluviam *auctumnalem* (et vernam) Joel 2, 23; **ዝናመ፡ ጸዳይ፡ ወመፀው፡** Zach. 10, 1 (vid. quae sub **ተወን፡** c. 570 annotavimus); **እግዚ" ፡ አዘዘ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡** Clem. f. 171. Locos quosdam libri Abushakeriani vid. sub **ሐጋይ፡** c. 131, ubi hanc quaestionem uberius tractavimus. (Cfr. etiam Isenb. lex. p. 190 sub voce **ጸዳይ፡**). — *Voc. Ae.:* **ጸዳይ፡ ዘ፡ ዘመነ፡ ማእረር፡**; *aliud:* **ዘ፡ ዘመነ፡ መከር፡**; *aliud:* **ዘ፡ መዋዕለ፡ ጰንጠቄስጤ።**

ጸዳያዊ፡ adj. rel., ad **ጸዳይ፡** pertinens i. e. (*autumnalis, aestivus*, nec non) *vernus:* **በጥንተ፡ ሐመል፡ ዘውእቱ፡ ዕሪና፡ ጸዳያዊ፡** (aequinoctium vernum) Abush. 53; pascha **ዘይከውን፡ በዘመነ፡ ተዐርዮ፡ ጸዳያዊ፡** Abush. 38.

ጻዴ፡ nomen literae alphabeti Hebraici decimae octavae, Ps. 118, 137; Thren. 1, 18. 2, 18. 3, 51. 4, 18; ubi de psalmis agitur, siglo **ጻዴ፡** Ps. 118, 137 — 144 notatur.

ጸድፈ፡ I, 1 [صَدْفٌ *pars montis abrupta*, صَدَفَ *declinavit, avertit*] *in praeceps ruere, praecipitari, decidere, devolvi:* **ጸድፈ፡ እምተሥላስ፡** Act. 20, 9; Luc. 8, 33 rom.; **ጸድፉ፡ ውስተ፡ ባሕር፡** Marc. 5, 13; Matth. 8, 32 Platt; Ex. 21, 33; **ትጸድፍ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡** καταβήσῃ Jes. 14, 15; **ይጸድፍ፡ ኀይላ፡** καταβήσεται Hez. 30, 6.

አጽደፈ፡ II, 1 *praecipitare, praecipitem dare, deturbare, dejicere*, Luc. 4, 29; 4 Reg. 9, 33; Hab. 3, 12 var.; Ps. 55, 7; Dan. 3, 20 var.; **አጽደፈኒ፡ በብረክየ፡** (v. **ብረክየ፡**) Job 16, 10; **ያጸድፎ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** 15, 24; **እምህየ፡ አጸድፈከ፡** Jer. 29, 17 var.; Am. 9, 2; Ob. 4; **አጽደፍዎሙ፡ እምርእሰ፡ ውእቱ፡ ቀልቀል፡** 2 Par. 25, 12; **አጽደፍዎ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡** Hez. 31, 16; Ps. 54, 26.

ጽዱፍ፡ part. *praecipitatus, dejectus*, Lud. sine auct.

ጸድፍ፡ subst., plerumque m., Pl. **አጽዳፍ፡**, *locus praeceps* vel *praeruptus, praecipitium, hiatus, vorago, abyssus:* **እስመ፡ ጸድፍ፡ ብሔሩ፡ ወንቁዕ፡ ምድሩ፡** Herm. p. 1. 32. 57; 4 Esr. 5, 4; Macc. f. 20 (vid. **ጐጸጕጽ፡**); χάσμα 2 Reg. 18, 17; Luc. 16, 26; **ወይከውን፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡ ጸድፈ፡** χάος Zach. 14, 4; **በውስተ፡ ጸድፍ፡ አጥፍአሙ፡** ἐν καταβάσει Sir. 46, 6; **ጸድፍ፡ ሙዓእታ፡ (ለፍኖት፡)** βόθρος ᾅδου Sir. 21, 10; **ፍርሀት፡ ወጸድፍ፡ ወመሥገርት፡** βόθυνος Jes. 24, 17; Jer. 31, 43. 44 (פַּחַת); βάθος Rom. 8, 39; **እግዚ" ፡ አውደቆ፡ ለሰይጣን፡ ውስተ፡ ጸድፈ፡ ገሃነም፡** F. M. 3, 1; **አጽዳፍ፡** κρεμαστά Jud. 6, 2; Syn. p. 314 (vid. sub **ጐጸጕጽ፡**).

ጽድፈት፡ n. act. *praecipitatio*, Lud. sine auct.

ጸጕ፡ *platea* vid. sub **ጸጕጕ፡**

ጸጕር፡ (passim **ጸጕር፡** scriptum) subst., m. et f. [vic. **ሥዕርት፡** שֵׂעָר شَعْر, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet شجر stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wortforschung p. 128 conjecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) **ጸጕረ፡ ርእስ፡** *capillus* Hen. 106, 2; Macc. f. 20; **ጸጕረ፡ ርእስክሙ፡ ኵሉን፡ ኍሉቃት፡** Matth. 10, 30. β) barbae: **ኢትንሣእ፡ እምጸጕረ፡ ጽሕምከ፡** F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evellebat **ጸጕረ፡ ቀራንብቲሁ፡** Sx. Genb. 13. δ) corporis: **ርእሶሂ፡ ወጸጕሮሂ፡** Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili, vellus, villi, pellis, setae*, ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4. 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; **ዘጸጕር፡** *cilicinus, villosus:* **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** τριχίνη Zach. 13, 4; **ልብሰ፡ ጸጕር፡** (poenitentium) Sx. Sen. 3; **አዕርቅተ፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10. 2) *pennae* et *plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila **ምሉአ፡ ጸጕር፡** Hez. 17, 3 var.; **ጸጕረ፡ ጣዎስ፡** Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: **አበ፡ ጸውሊ፡** indutus erat **ልብሰ፡ ዘጸጕረ፡ በቀልት፡** Sx. Jac. 2; **አበዊነ፡** (monachi) **ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቀልት፡** (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጓር፡ adj. *pilosus, hirsutus*, Gen. 25, 25. 27, 11. 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; **ወከነ፡ አርአያሁ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ጸጓረ፡ ኵለንታሁ፡** Sx. Sen. 2.

ጸግበ፡ I, 1 [שָׂבַע ܣܒܥ شَبِعَ, amh. **ጠገበ፡**] Subj. **ይጽግብ፡**, passim **ይጽግብ፡**, 1) *satiari, saturari, satiatum* vel *saturum esse*, cibo: **እስከ፡ ንጸግብ፡** Ex. 16, 3. 8; Kuf. 24; **ትበልዑ፡ ወትጸግቡ፡** Lev. 25, 19; Deut. 6, 11. 8, 10. 12. 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28. 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Esr. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6. 14, 20; Marc. 6, 42. 7, 27; Jac. 2, 16; **ወጸገቡ፡** Joh. 6, 12; **ኢትኩን፡ ከመ፡ ዘኢይጸግብ፡** *insatiabilis* Sir. 34, 17; **አሶር፡ በልዕነ፡ ለጸጊብ፡** Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; tral.: scortatione Hez. 16, 28. 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut gladio Jer. 26, 10, orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; **ይጽግቡ፡** v. **ይጸግቡ፡ ኅብስተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Prov. 1, 31; **ጸጊብ፡ ኅብስተ፡** 20, 13. 24, 57; **ከመ፡ ኢይጽግቡ፡ ነኪራን፡ ኀይለከ፡** 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7. 122, 4; **ጸገብክዎ፡ ለዕጕሥታር፡** Jer. 15, 17; **ጸገብኩ፡ መዋዕልየ፡** Kuf. 21; **ይጸግብ፡ ትፍሥሕተ፡** Sir. 4, 12; **ምሕረተ፡** Ps. 89, 16; **እለ፡ ይበልዑ፡ ኢይጸግቡ፡** 24, 20; Act. 2, 13; c. **እምነ፡**, ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16. 16, 21; **እምኅቡአቲከ፡ ጸገበት፡ ከርሦሙ፡** Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; **ይጸግቡ፡ እምበረከትየ፡** Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; **ለምንት፡ ኢትጸግቡኒ፡ እምሥጋየ፡** Job 19, 21; **ኢይጸግብ፡ እምጽምከ፡** Sir. 12, 16; **ከመ፡ ትጽግቡ፡ እምእጥበተ፡ ትፍሥሕታ፡** Jes. 66, 11; **ከመ፡ ይጽግብዎ፡** (v. **ይጽግብዎ፡**) **እምነ፡ ላሕያ፡** Dan. ap. 1, 32; c. **በ፡** et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. **ለ፡** vel **እምነ፡**). 2) *satiatum* i. e. *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire:* **ከመ፡ ኢትጽግብ፡ ወኢትቂእ፡** Prov. 25, 16; **ከመ፡ ኢይጽግብከ፡ ወኢይጽላእከ፡** 25, 17; **አንተ፡ ጸገብኪ፡ ለምታ፡** Hez. 16, 45.

አጽገበ፡ II, 1 *saturare, satiare*, c. Acc. pers.: **ዘበላዕኩ፡ ያጸግበኒ፡** 4 Esr. 9, 28; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ነፍሶ፡ ርኁበተ፡** Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; **ኢያጸግቦ፡ ከናፍሪሁ፡ ለዐይኑ፡ ሥሡዕ፡** Sir. 14, 9; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡** τοῦ χορτάσαι ἄβατον Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11. 80, 15. 131, 16; **አጽገበኒ፡ ሐምዘ፡** Job 9, 18; **አጽገብኮ፡ ጸዕረ፡ ለከርሦሙ፡** 15, 2; Sir. 17, 7; **አጽግበቶሙ፡ ኅብስተ፡** Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei: Ps. 102, 5; **አጽግቦ፡ ለርኁብ፡ እምእክልከ፡** Jes. 58, 7; **አጽገበ፡** (**ለምድር፡**) **እምነ፡ ኵሉ፡ በረከቱ፡** Sir. 16, 29; c. **ለ፡** pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; **ዘአሐቲ፡ ሐሊበ፡ በግዕ፡ ያጸግብ፡ ለ፪ሰብእ፡** Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: **ያጸግብ፡ በረከተ፡** Sir 31, 20.

ተጸግበ፡ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e Mss. Colb. 2) *ad satiandum praeberi* alicui, c. Acc. pers.: **ኅጹግሙ፡ ስመከሙ፡ ወተጸገብክምዎሙ፡ ለኅሩያንየ፡** εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Jes. 65, 15.

ጽጉብ፡ part. *satiatus, satur:* **ነፍስ፡ ጽግብት፡** Prov. 27, 7; constr. per st. c.: **ጽጉባነ፡ ሐሊብ፡** Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. **እምነ፡** Deut. 33, 23; c. **በ፡** Rom. 15, 14. a) *plenus:* **ጽጉባነ፡ ኵሉ፡ ዐመፃ፡** Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio* vel *fastidio captus*, c. Acc. rei: **ጽጉብ፡ አነ፡ መሥዋዕተ፡ ሐራጊት፡** (v. **አመሥዋዕት፡**) Jes. 1, 11; c. **እምነ፡**, ut: **ጽጉብ፡ እምነ፡ መሥዋዕት፡** Clem. f. 125.

ጽጋብ፡ subst. (semel reperi **ጽግብ፡**) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφροσύνη Esth. 9, 18. 22. 2) *satietas, saturitas:* **ጽጋበ፡ ከርሥ፡** Prov. 24, 15; **እለ፡ ኢያእምሩ፡ ጽጋበ፡** Jes. 56, 11; **ኢይከውነክሙ፡ ለጽጋብ፡** (v. **ለጽግብ፡**) 55, 2; Lev. 26, 5; Ps. 105, 16; Hez. 16, 49; **ይከሪ፡ ጽጋብ፡** Sir. 11, 27; **ጽጋብ፡ ኢይምጽእኒ፡** κοιλίας ὄρεξις 23, 6. 3) *abundantia, ubertas* frugum: **ዓመተ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ዐበር፡**) Kuf. 40; Gen. 41, 29; **መዋዕለ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ረኃብ፡**) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጽጕን፡ vid. sub **ጽንጕን፡**

ጽግንት፡ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad دجن et دجم, quibus significatus *nubilosi, obscuri, tenebrosi* inest] *vespertilio*, νυκτερίς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; **እኁሆሙ፡** (v. **እኁሆን፡**) **ለጽግንት፡** ἀδελφὸς σειρήνων Job 30, 29. — *Voc. Ae.:* **ጽግንት፡ ዘ፡ የሌት፡** (v. **የሌሊት፡**) **ዖፍ፡**

ጸገወ፡ I, 2 [non ad شكم شكل (**ዘገነ፡**), sed ad זכה et זכך, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas*, cfr. بر et برّ] *beneficia* vel *gratiam exhibere, gratificari, donare, dono dare*, c. **ለ፡** pers.: **ለዘሞተ፡ ኢትጕድግ፡ ጸጋየ፡** μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; **ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጉ፡** τίνι ἀγαθὸς ἔσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 7, 39; **እምድኅረ፡ ጸገወከ፡** μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22. 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; **ጸገዋ፡ ንጉሥ፡ ለአስቴር፡ ኵሉ፡ ዘበ፡ ለሐማ፡** Esth. 8, 1; **ጸገወኒ፡ ህየንተ፡ ዐስብየ፡** Tob. 2, 14; 1 Esr. 1, 7; **ጸገወነ፡ ነፍሰ፡ እለ፡ ዐላሕነ፡** Kuf. 13; Sir. 20, 14; **እስመ፡ ሠናየ፡ ጸጋ፡ እጼግወክሙ፡** Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29. 2, 9; **እመ፡**

ኢጸገወ፡ (v. ኢጸገዎሙ፡) እምሠናይቱ፡ 4 Esr. 7, 42; ለብዙኃን፡ ዕዉራን፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri:* ጸግዉኒ፡ ለዛቲ፡ አበሳየ፡ 2 Cor. 12, 13. b) *munificum esse* erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici* vel *ornari, dono* vel *gratis accipere* alqd: ይጼገዉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. doni vel rei: ከመ፡ ትጸገዉ፡ ሕይወተ፡ በኀበ፡ እግዚ" Did. 9; እምድኅረ፡ ተጸገነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; ዘተጸገኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ እምኔከ፡ Jsp. p. 338; አእምር፡ ዘተጸገውከ፡ Did. 9; መበለታት፡ ይንሥኡ፡ ዘተጸገዋ፡ በአኰቴት፡ Did. 20; ተጸገወ፡ ኪዳነ፡ እምኀበ፡ እግዚ" Sx. Teq. 14; ተጸገዉ፡ ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጻገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere,* i. e. a) *donare:* ይጻገዉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare:* Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጽጉው፡ part. *beneficiis, donis affectus,* Lud. sine auct.

ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. ጸጋት፡ 1) *gratia,* a) *favor, benignitas,* χάρις, Koh. 9, 11; ዕሴተ፡ ጸጋከ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 40, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 1; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; ጸጋ፡ እግዚ"፡ የሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; ሀብተ፡ ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas:* Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona:* δῶρον Prov. 4, 2; እስመ፡ ሠናይ፡ ጸጋ፡ ይእቲ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ ትዜውሮሙ፡ ለጻድቃን፡ δόσις Sir. 11, 17; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልቦቱ፡ ሞገስ፡ χάριτες Sir. 20, 13; ጸጋ፡ ሃይማኖት፡ ኅሪት፡ Sap. 3, 14; በጸጋ፡ εἰς δόματα 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub እንጕርጕረ፡); χάρισμα, χαρίσματα Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; ጸጋት፡ Kid. f. 87; Const. Ap. 48. 49; Lit. 175, 3. a) በጸጋ፡ *gratis,* Matth. 10, 8; በጸጋ፡ ወሀብኩክሙ፡ ሠናያተ፡ ሀብተ፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀቡ፡ Clem. f. 45. b) Dei munera i. e. *bona, opes:* mulier ዘባቲ፡ ብዕል፡ ወጸጋ፡ ስፉሕ፡ ወአግብርት፡ ወአእማት፡ Jsp. p. 368; ሰብአ፡ ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ኵሎሙ፡ አለ፡ ቦሙ፡ ንዋይ፡) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. "ዊት፡, Pl. m. ጸጋውያን፡, *liberalis, munificus, donator, largitor:* ብእሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሐሪ፡ Kuf. p. 134; ለጸጋዊ፡ ይድኅርዎ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; ጸጋውያን፡ εὐμετάδοτοι 1 Tim. 6, 18; Deus ጸጋዊ፡ ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr f. 87; ጸጋዊ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; Maria ጸጋዊተ፡ ሰላም፡ ወተስፋ፡ III Sal. Mar. 22; እዴሁ፡ ጸጋዊት፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.

ጽጋዌ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium:* አኮ፡ በሀላዌ፡ አላ፡ በጽጋዌ፡ M. M. f. 201; ኢአመዝገነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; ንመውእከ፡ በአሠንዮትነ፡ ወንጼግወከ፡ ጽጋዌ፡ ibid.

መጻግው፡ part. *gratiam exhibens, donator,* Lud. ex Org. 4.

ጸገየ፡ I, 1 [זָהָה *nituit,* زَهَا *laete viruit, floruit* (זהר et زهر); reprobanda sunt, quae Dietrich semit. Wortforschung p. 128 conjecit] Subj. ይጽገይ፡ (in Sx. Genb. 16 occurrit ይጽግይ፡, nescio an recte), *florere, flores producere,* de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸጊ፡ ከርከዕ፡ Koh. 12, 5; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; ዑ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; c. Acc. floris: ጸገየት፡ ጽጌ፡ Num. 17, 23; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸንድጊድ፡ Org. 2; de floribus ipsis: ከመ፡ ይጸገዩ፡ ጽጌ፡ በውስተ፡ ጠሉ፡ ገዳም፡ ጽገዩ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: ጽገዩ፡ ገዳም፤ ተፈሥሒ፡ ገዳም፡ Deg.

አጽገየ፡ II, 1 1) *florere facere,* arborem, Org. 5; Deg. 2) *exprimere flores* pictura: ጠበብተ፡ እስራኤል፡ በልብሰ፡ አሮን፡ ክህን፡ ይርከና፡ አጽገዩ፤ (hyacinthino colore flores expresserunt) ወርማናተ፡ ወርቅ፡ በዐውዳ፡ አፍረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጽጉይ፡ part., f. ጽጊት፡, 1) *florens,* (*floreus, floridus*): አክሊል፡ ጽጉይ፡ Org. 4; trsl.: Johannes et Jacobus ጽጉያን፡ ምዑዝ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; ጽጉያን፡ ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; ጽጉያን፡ በረከት፡ Deg.; ትርሲተ፡ ሰማይ፡ ጽጊት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus:* Ex. 25, 33; in C Ex. 37, 19 sec. Hebr.; ክዳን፡ ጽጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጽጌ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽጌያት፡, etiam ጽገያት፡ (maxime in antiquioribus codicibus), *flos,* ἄνθος Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; ኀሊቆ፡ ጽጌ፡ 18, 5. 28, 1; ጽጌ፡ ይቡስ፡ Zeph. 2, 2; ጽጌ፡ ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; ጽጌየኒ፡ ፍሬ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; ጽጌ፡ ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ጽጌ፡ ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub ሰግላጥ፡); ጽጌ፡ κρίνον Jes. 35, 1; ῥόδον Sir. 39, 13; coll. ጽጌ፡ τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; ጽጌያት፡ 4 Esr. 3, 47; v. ጽገያት፡ 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; ጽጌያት፡ (ጽገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti:* Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. ጸጋያት፡ et ጽጋያት፡); 3 Reg. 7, 11; ῥοΐσκοι Sir. 45, 9. b) *flos* i. e. *praestantissimum* rei: ጽጌ፡ ዘከርቤ፡ Ex. 30, 23. c) ሰንበተ፡ ዘጽገያት፡ (v. ዘጽጌያት፡) sabbatum florum i. e. *pascha florum* vel *dominica palmarum* (alias ዘሆሳዕና፡) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጽጋይ፡ vel ጸጋይ፡, subst., Pl. ጽጋያት፡ et ጸጋያት፡ (est alia forma vocis ጽጌ፡ i. e. ጽገይ፡), *flos* arte factus: ድሙሬ፡ ጽጋይ፡ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem ጽጋይ፡ adjectivum censet, *floribus ornatus*).

ጸጕጐ፡ (denom. a ጽጕ፡) I, 1 sec. Lud., i. q. ተጸጕጐ፡

አጸጕጐ፡ II, 1 i. q. ተጸጕጐ፡, Ex. 21, 7.

ተጸጕጐ፡ III, 1, etiam var. ተጻጕጐ፡ III, 3, *foras exire,* (*e familia abire*): ኢትጸጕጐ፡ (Lud.: ኢትጽጕጐ፡) በከመ፡ ያጸጕጓ፡ (v. ይጸጕጓ፡) አእማት፡ ἀπελεύσεται — ἀποτρέχουσιν Ex. 21, 7.

ጽጕ፡ subst., Pl. ጽጕጕ፡, Pl. Pl. ጽጕጓት፡ (etiam ጽጓጓት፡ in F. N. 37) [vid. ሰኰት፡ c. 381] *platea, vicus, forum:* ውስተ፡ ጽጕ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; ዖዱ፡ ጽጕ፡ Koh. 12, 5; ጽጕ፡ ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; ግዱፍ፡ ውስተ፡ ጽጕ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; ወኢያስሕትከ፡ ጽጕጕሃ፡ ἐν ταῖς ἐρήμοις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; እንዘ፡ የኀልፍ፡ ጽጕ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ቅቱለ፡ Sx. Masc. 18; ውስተ፡ ጽጕጕ፡ ወምሥያጣት፡ Chr. Ta. 28; በምሥያጥ፡ ወበጽጕጕ፡ ወበመራሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; ጽጕጓት፡ ወምሥያጣት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; በእንተ፡ ፍናዋት፡ ወጽጕጓት፡ ወመራሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) ጽጕ፡ *foras, in publicum:* ያንሶሱ፡ ጽጕ፡ Ex. 21, 19. b) መኃትወ፡ ጽጕ፡ sive *laternae* sive *faces, taedae:* Joh. 18, 3; አዘዘ፡ ያውዕይዎሙ፡ በመኃትወ፡ ጽጕ፡ ወይሕርር፡

ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2. — *Voc. Ae.*: ጽጐጕ፡ ዘ፡ አፍአ፡ ሀገር፡; *aliud*: ጽጐጕ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንን፡

ጸሞ፡ interjectio, qua silentium jubetur (sicut صَهْ, הַס), *sile!* unde ጸሞ፡ ብሂል፡ *silere, obmutescere*: ወጸሞ፡ (v. ወጸመ፡) ይብል፡ እስመ፡ አልቦ፡ ድምፅ፡ ... 4 Esr. 4, 42; ጸሞ፡ በል፡ κώφευσον Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸሞ፡ p. 191. — *Voc. Ae.*: ጸሞ፡ ዘ፡ ዝምታ፡

ጽጣዌ፡ subst., sec. Lud. *status, conditio*: ወይገብእ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ጽጣዌሁ፡ Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ሀላዌሁ፡). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጸጹት፡ v. ጸጸት፡ (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll., *culex, culices, sciniphes* (vid. ትንንያ፡, ጽንጽንያ፡ nec non זְבוּב), κώνωψ Matth. 23, 24; ጸጹተ፡ ይነጥፍ፡ ወይውኅጥ፡ ገመለ፡ Tab. Tab. 35; እለ፡ ጸጸተ፡ ይነጥፉ፡ ወገመለ፡ ይውኅጡ፡ M. M. f. 184; አሐቲ፡ ጸጹት፡ ነሰከቶ፡ Sx. Genb. 6; σκνῖφες Ex. 8, 12—14 (v. ጸጹት፡). — Secundum Lud. ጸያት፡ est „*formica*, cujus plurimae species dantur in Aethiopia“. — *Voc. Ae.*: ጸጹት፡ (v. ጸጸት፡) ዘ፡ ዘመሚት፡

ጽፍሕ፡ subst. [i. q. ስፍሕ፡ c. 403 q. v.] *latitudo*, πλάτος, εὖρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26, 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጽፍሐ፡ መሠረቱ፡ ፴በእመት፡ Judith 1, 2; ጽፍሑ፡ ዕሥር፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጽፉሕ፡ part. *latus*: Pseudomessiae እገሪሆሙ፡ ጽፉሓት፡ (scriptum est ጽፋሓት፡) Kid. f. 5.

ጸፈረ፡ *plectere* vid. sub ፀፈረ፡

ጸፈረ፡ I, 2 [denom.] *ungues recidere* vel *praesecare* alicui, c. Acc. pers.: ትጹፍራ፡ Deut. 21, 12.

ተጸፍረ፡ III, 1 *sibi ungues praecidere*, 2 Reg. 19, 24.

ጽፍር፡ subst. [ظُفْر, טְפַר, צִפֹּרֶן] coll. et Sing., Pl. ጽፈር፡, አጽፋር፡, ጽፍራት፡, *unguis* a) digitorum hominis: ኢይምትር፡ ጽፍሮ፡ Clem. f. 21. 29. 34; ጽፍረ፡ እደዊከ፡ ወእገሪከ፡ Macc. f. 20; ሰላም፡ ለአጻብዒከ፡ ወለአጽፋርኪ፡ ጽዕድው፡ I Sal. Mar. 25; ጽፈር፡ et አጽፋር፡ Dan. 4, 30; ጽፍራት፡ እደዊሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ፡ ጽፈሪሁ፡ Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ፡ ጽፈሪሁ፡ vel ጽፍሩ፡ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጽፍረ፡ ላህም፡ (var. pro ሰኰና፡ ላህም፡) Jes. 13, 22; ὁπλαί *ungulae* Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጽፈሪሁ፡ Dan. 7, 7. 19; ጽፍራት፡ F. N. 23 (vid. sub መጐረጽ፡). d) *ungues* arte facti vel *hami* ferrei: አዘዘ፡ ይሥትርዎሙ፡ በአጽፋረ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይዘርዝር፡ ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. — *Voc. Ae.*: አጽፋር፡ ዘ፡ ጽፍሮች ።

አጽፉር፡ adj. vel subst. [أَصْفَر vid. አስፈር፡ c. 405 et አስፉር፡ c. 753] (*color*) *flavus, fulvus*: ቀብአ፡ በሀጕሬ፡ ወሴረዮ፡ ወአቅየሐይሐ፡ ሕብሮ፡ በ (v. ወ) አጽፋር፡ ወመልአ፡ ጥላቁ፡ ዘበቱ፡ Sap. 13, 14.

ጸፈቀ፡ rad., sec. Lud. *densum, spissum esse* [propagatum videtur e notione *coarctationis* et *compressionis* ضفق et طفق (vid. ጸበበ፡), non e notione *compactionis* (صفق, ጠፍሐ፡), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — *Rad. Abb.*: ጸፈቀ፡ ዘ፡ ጀጐለ ።

አጽፈቀ፡ II, 1 *densare, crebrare*, deinde *crebro* vel *frequenter facere* alqd: እለ፡ ያጸፍቁ፡ ንስሐ፡ οἱ πυκνῶς μετανοοῦντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ፡ et ተጸፈቀ፡ III, 1 *condensari*, a) *confertiri, constipari*: እስመ፡ ለሃይማኖት፡ ፪ግብር፡ ዕጹባት፡ ፩እምሆሙ፡ ይፌጽም፡ ግብረ፡ ዐቢየ፡ ወካልኡኒ፡ ነዋ፡ ተጸፈቁ፡ በቱ፡ ምንዳቤያት፡ ብዙኃት፡ (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiatur) Chr. ho. 27. b) *spissari* vel *claudi*: ማሕፀን፡ ራሔል፡ ተጸፍቀ፡ Kuf. p. 102. c) *spisse coaptari*: ይጸፈቃ፡ ድዱን፡ συμφωνοῦντες ταῖς ἁρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጻፈቀ፡ III, 3 1) *se invicem condensare* vel *se constipare*: ወንሕነሰ፡ ኢንጻፈቅ፡ ወንትራሐቅ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ እምካልኡ፡ 2 Esr. 14, 19. 2) *confertim adhaerere* vel *se aggregare* alicui: እስመ፡ ገብኡ፡ ወተጻፈቁ፡ ኀቤሁ፡ ብዙኃን፡ እምእስራኤል፡ προσετέθησαν 2 Par. 15, 9.

ጽፉቅ፡ part. 1) *densus*: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (*opacus*): ታሕተ፡ ኵሉ፡ ዕፅ፡ ጽፉቅ፡ ዘበ፡ ጽላሎት፡ 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከበ፡ ዕፀ፡ ጽፍቅተ፡ ወነበረ፡ ወአጽለለ፡ Rel. Bar.; ዕፅ፡ ዘጽፉቅ፡ ቈጽሉ፡ Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም፡ ጽፉቃት፡ እለ፡ ያጸልሉ፡ Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (*spissus, crassus*): ከመ፡ ጽፉቅ፡ ደመናት፡ Clem. f. 3; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: *confertus*, ጽፉቅ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጸዕቀ፡ ሰብእ፡ ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343; ጽፍቅት፡ ከመ፡ ርማን፡ ቅድስት፡ ሀገረ፡ ናግራን፡ ፻ምዕዝት፡ ከመ፡ ዕጣን፡ Deg. d) de concione, urbe: *frequens*, ማኅበር፡ ጽፉቅ፡ Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: *multitudine abundans*, አመ፡ ጽፉቅ፡ ንዋይየ፡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν Job 29, 5. f) *aptus*: ጽፉቅ፡ ድዶሙ፡ συμφωνοῦσιν αἱ ἁρμογαὶ αὐτῶν Herm. p. 11. 2) *frequens, creber, perpetuus*: ጽፉቅ፡ በዋኤ፡ ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተከሀሎሙ፡ (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ፡ ጸብእ፡ ጽፉቅ፡ ዘከነ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጽፉቀ፡ *crebro, frequenter, continenter*: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ἐκτενῶς 1 Petr. 1, 22. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ ዘ፡ ግንኙ፡; *aliud*: ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥጢቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ፡

ትጽፉቅ፡ subst. 1) *condensatio, spissamentum*: ይትዐጸው፡ ሙላድ፡ (praecluditur generatio) በትጽፉቅ፡ ማሕፀን፡ M. M. f. 192. 2) *fartura*: ዕንቍ፡ ዘተጽፉቅ፡ ለዐጽፍ፡ τῆς πληρώσεως Ex. 35, 27.

ጸፈነ፡ e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel ضفن *terrae illisit* alqm.

አጽፈነ፡ II, 1 „*terrae allidere*“ sec. Lud.: diaboli alios excaecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ፡ ለዘ፡ አጽፈኑ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወርኃዌ፡ ረሰይዎ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን፡ (v. ጽፍን፡) subst. *vasis genus* [صُفْن *vas coriaceum, quo aqua hauritur*] fortasse *culeus*: ጸፈነ፡ ማይ፡ (v. ጽፍን፡) φακός, *lenticula* 1 Reg. 26, 11. 12.

ጽፍንት፡ subst. [صُفْنَة] *pera* coriacea: መልእት፡ ጽፍንታ፡

ጥሕነ፡ πήραν Judith 10, 5; ወደየቶ፡ውስተ፡ጽፍንታ፡ዘእክል፡ 13, 10. 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈነት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — *Voc. Ae.*: ጽፍንት፡ዘ፡አቁማጻ፡

ጸፍዐ፡ I, 1 [صفع] Subj. ይጽፋዕ፡, *percutere palma* faciem alcjs, *alapam ducere* vel *impingere* alicui, ῥαπίζειν (at κολαφίζειν verti solet ኰርዐ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዕዎ፡ Matth. 26, 68; ይመይጥ፡መልታሕቶ፡ለዘ፡ጸፍዖ፡ Thren. 3, 29; Asc. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ቶማስ፡ረገሞ፡ለዘጸፍዖ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ዘይጸፍዕዎ፡ለብእሲ፡መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዕዎ፡ገጾ፡ Marc. 14, 65; እመበ፡ዘጸፍዐ፡ገጾ፡ (faciem suam) ዲበ፡ምዉት፡እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡ወይቈስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ይጽፍዕዎ፡አፉሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡እገዚኦ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዖ፡ውስተ፡መልታሕቱ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዐ፡ II, 1 *alapam impingi jubere* alicui: ናጸፍዖ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጸፍዐ፡ III, 1 *alapa percuti*: Christus ይጸፋዕ፡ወይጼዐል፡ ῥαπιζόμενος ho. Acacii in Cyr. f. 106; ተጸፍዐ፡እምገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ገብር፡ተጸፋዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጸፍዐ፡መልታሕቲሁ፡ M. M. f. 116; በተጸፍዖ፡መላትሒሁ፡ Enc. Mag. 27; ecclesia እንተ፡በእንቲአሃ፡ተጸፋዕከ፡በውስተ፡ዐውድ፡ከመ፡ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres", sc. alapam impingere manumittendo, Lud.).

ጽፍዐት፡ n. act. *percussio faciei, alapa* vel *alapae*: መጠውኩ፡መልታሕትየ፡ለጽፍዐት፡ ῥαπίσματα Jes. 50, 6; ዘመልታሕቲከ፡ጽፍዐት፡ወዘርእስከ፡ዘርዐት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዐተ፡መላትሕ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዐተ፡ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዕ፡ *stercus* vid. sub ፅፍዕ፡

I. **ጸፍጸፈ፡** quadrl. I [etiam per ፀ; vicinum ነጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፋ፡ኵሎ፡ምድረ፡ፈለግ፡በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89. 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere*: ነጸቃ፡ለቅጽሩ፡ወአጸፍጸፋ፡ ἔπαλξιν ἐπ' αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጹፍ፡ part. *lapidibus stratus* vel *pavitus, tesselatus*: ወጽፍጹፍ፡በእብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου Esth. 1, 6; መከን፡ጽፍጹፍ፡በርኣም፡ Jsp. p. 302.

ጸፍጻፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tesselatum*: ቆልስሮጣን፡ዘውእቱ፡ጸፍጻፍ፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vrs. nov.; አዘዘ፡ይኅፅቡ፡ጸፍጸፎ፡ (ለመቅደስ፡) በማይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ንጹፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ሠናይ፡ጸፍጻፉ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae* vel *tesserae*, in coelo stratae: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. **ጸፍጸፈ፡** inus., cui vicina sunt ut צוף طف al., ita ነጥበ፡, አንጠብጠበ፡ et አንፀፈ፡ (sub አንፀፈ፡ c. 706.).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs.: *stillare, destillare*: ያንጸፈጽፍ፡መዐር፡እምአድባር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡እምዕፀው፡ 4 Esr. 3, 7; ረከበ፡ዝኰ፡በለስ፡ሐዲሳነ፡ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበ፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare*: ታንጸፈጽፍ፡ዐይንየ፡ቅድሜሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere* vel *emittere*: Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ሐሊበሙ፡ያንጸፈጽፉ፡ Rel. Bar.

ጸፍጸፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጻፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጻፍ፡ subst. *stillicidium, guttae, stillae*: ከመ፡ነጸፍጻፈ፡ደም፡ Luc. 22, 44; ጸዕደወት፡ምድር፡እምነጸፍጻፈ፡ሐሊበ፡አጥባት፡እሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; አምሕለኪ፡ማርያም፡በነጸፍጻፈ፡ (v. በጸፍጻፈ፡) ደም፡ዘጕልጐታ፡ III Sal. Mar. 21.

ፀ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIV^a, quae ፀጰ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ፀሐሰ፡ (ጸሐሰ፡) I, 1 [דוּץ ? saltavit; ضحص *multum commovit pedes* (vid. etiam ድኅፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare*, c. በ፡ pedum: አፍቀሩ፡ፅሒሶ፡ (v. ፃሕሶ፡) በእገሪሆሙ፡ κινεῖν πόδας Jer. 14, 10; ይፅሕሱ፡በእገሪሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ይፅሕስ፡ዘ፡ይረግፅ፡

አፅሐሰ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare*: ያፅሕሳ፡በእገሪሆሙ፡ παίζουσαι Jes. 3, 16; አፅሕስ፡በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ψόφησον Hez. 6, 11; አፅሐስከሙ፡በእገሪክሙ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ይጸልዩ፡በምዝሙራት፡በጠፊሐ፡አእዳው፡ወበአፅሕሶ፡አእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permissum est ተውኔት፡ወአፅሕሶ፡በእግር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አፅሐሰት፡በእገሪሃ፡ወጠፍሐት፡በእደዊሃ፡ Deg.; laudat te ecclesia ጠፊሐ፡በአእዳው፡ወአፅሒሶ፡በአእጋር፡ Org.; etiam de pedibus praedicatur: ያፅሕሳ፡አእጋርየ፡ Org.

ፃሕስ፡ subst. *tripudium*, Jer. 14, 10 var. (vid. ፀሐሰ፡).

ፅሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ፀሐይ፡ (vel ፀሓይ፡) subst. [ضُحًى et ضَحَى; vid. etiam ጸሐየ፡] m. et f., Pl. ፀሓያት፡, *sol*, m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Ps. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34 seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46, 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12, al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርሃነ፡ፀሐይ፡ Jes. 30, 26; ፀሓየ፡ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሓይ፡ዘያበርህ፡ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ያበርቅ፡ሕብረ፡ገጹ፡ከመ፡እግረ፡ፀሓይ፡ Org. 4; እልፈ፡አእላፈ፡ፀሓይ፡ Sir. 23, 19; መልአከ፡ፀሓይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ፀሓይ፡ *Heliopolis* Jer. 50, 13; ፀሓያት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነበሩ፡ውስተ፡ፀሓይ፡ *in sole* (im Sonnenschein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሓየ፡ጽድቅ፡ Mavâs. n. 51.

ፀሓያዊ፡ adj. rel. *solaris*: ዓመት፡ፀሓያዊ፡ i. q. ዓመተ፡ፀሓይ፡), Abush. (crebro).

ፀመመ፡ I, 1 [צמם ضمّ; زَمّ أصمّ ዝማም፡; I ጸመመ፡; ፀመደ፡ al.] Subj. ይፅምም፡, *obligare, praeligare*: ኢፀመሙ፡አጥባተኪ፡ ἐδήσαν Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ፀመመ፡ቍስሊሆሙ፡ M. M. f. 301; vulneratos: ኢፀመምዎ፡ከመ፡

ይትፌወስ ፡ Hez. 30, 21; ኢይፀምምም ፡ Jes. 1, 6; trsl. a) *reprimere explendo* appetitum: ትፀምምኑ ፡ (v. ታፀምምኑ ፡) ነፍሰ ፡ አክይስት ፡ ἐμπλήσεις Job 38, 39. b) *sedare* animum, si non *callum obducere* animo: እንበይነ ፡ ነፍስ ፡ ወልድከ ፡ ዕምም ፡ (v. ፀምም ፡) ልበከ ፡ Sir. 30, 7.

ፀመመ ፡ I, 2 id., Sir. 30, 7 var.

አዕመመ ፡ II, 1 *praeligare, consanando claudere* vel *consanare:* Job 38, 39 var. (vid. ፀመመ ፡); ጸም ፡ ትፈውስ ፡ ቍስለ ፡ ነፍስ ፡ ወታፀምም ፡ ፍትወተ ፡ ዘሥጋ ፡ Gad. T. H.; ፈውሳት ፡ እለ ፡ ያጥዕያ ፡ ወርጢናት ፡ እለ ፡ ያየብሳ ፡ ወቅብአ ፡ አፈዋት ፡ እለ ፡ ያፀምማ ፡ ቍስላተ ፡ F. M. 3, 3; vulnus Org. 3.

ዕሙም ፡ part. *durus, solidus,* de lapide (sicut أَصَمّ): አውጽአ ፡ ሎሙ ፡ ማየ ፡ እምኰኵሕ ፡ ዕሙም ፡ ἐκ πέτρας Chr. ho. 6.

ፀመ ፡ *surdum esse* vid. sub I ጸመ ፡

ፀመ ፡ *silere* vid. sub II ጸመ ፡

ፀመረ ፡ I, 1 et 2 [cui Lud. et Ges. צָמַר سَمَرَ *clavis configere* comparaverunt, at quaeritur, annon cum ፀመመ ፡, ፀመደ ፡ componendum sit; amh. ጨመረ ፡ *adjecit*] Subj. I, 1 ይዕምር ፡, *affigere, configere, connectere:* አፀምሮ ፡ (v. አዕምሮ ፡) በምድር ፡ በምዕር ፡ 1 Reg. 26, 8; እፄምሮ ፡ ውስተ ፡ አረፍት ፡ 18, 11 vrs. nov.; ፀመረቶ ፡ ምስለ ፡ ምድር ፡ Jud. 4, 21; ትፄምሮን ፡ (v. ትፀምሮን ፡ et ትጼምሮን ፡) ለክልኤሆን ፡ συνάψεις Hez. 37, 17; ኢትፀምር ፡ አሰረ ፡ (v. አስረ ፡ et አሲረ ፡) ክልኤተ ፡ ኀጣይእ ፡ ኀቡረ ፡ ኢታድርግ ፡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; συνέζευξεν Matth. 19, 6 Platt.

ተፀምረ ፡ III, 1 *conjungi,* Phlx. 110 (vid. sub ተፃመረ ፡); Cyr. f. 121 (vid. ዕምረት ፡).

ተፃመረ ፡ III, 3 *conjunctum esse alium cum alio, se adjungere* alicui, *adhaerere:* ዘይፃመር ፡ ምስለ ፡ ጠቢብ ፡ συμπορευόμενος Prov. 13, 20; አብድ ፡ ተአሚኖ ፡ ርእሶ ፡ ይፃመር ፡ ምስለ ፡ ኃጥአን ፡ μίγνυται 14, 16. 20, 1 var.; ብእሲ ፡ ይፃመር ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ Kuf. p. 12; Eph. 5, 29 rom.; እስመ ፡ ትፃመር ፡ ነፍስ ፡ ምስለ ፡ ሰይጣን ፡ ከመ ፡ ተፃምሮታ ፡ ለብእሲት ፡ ምስለ ፡ ብእሲ ፡ Phlx. 110.

አስተፀመረ ፡ IV, 1 vel 2 et plerumque አስተፃመረ ፡ IV, 3 *conjugare, conjungere* vel *copulare inter se,* συνέζευξεν Matth. 19, 6 rom.; Marc. 10, 9; ዘእግዚ" ፡ አስተፃመረ ፡ ሰብእ ፡ ኢይፈልጥ ፡ Did. 33; Clem. f. 119; F. M. 12, 1; copulare vinculo matrimonii: ደናግል ፡ ዘኢያስተፃመርዎን ፡ አቡሆን ፡ ወእምን ፡ በሕገ ፡ ሰብሳብ ፡ Apoc. Mar. Joh.; M. M. f. 70.

ዕሙር ፡ part. *conjunctus, connexus, adjunctus,* Lud. e Syn.; መልአክ ፡ ዘዕሙር ፡ ምስሌሁ ፡ (i. e. angelus ejus tutelaris), Lud. e Libr. Myst.; adv. ዕሙረ ፡ *simul, conjunctim,* ut: S. Maria ከነት ፡ ድንግለ ፡ ወእመ ፡ ዕሙረ ፡ Lud. ex Enc. Mar.

ዕምረት ፡ n. act. *conjunctio, copulatio* a) *unio:* ዕምረተ ፡ ሀላዌሁ ፡ ἡ συζυγία τῶν φύσεων Christi, ho. Procli in Cyr. f. 120; ተፀምረ ፡ ዕምረተ ፡ ሀላዌ ፡ συνῆλθον αἱ φύσεις, ibid. f. 121; Lit. Greg.; Org. 2; ዕምረተ ፡ ሥላሴ ፡ Athan. de Trin.; tres personae እኁዛን ፡ በዕምረት ፡ ወድሙራን ፡ በኢቱሳሔ ፡ ibid.; S. S. Trinitas dicitur አሐዱ ፡ በዕምረት ፡ Org. 2; ecclesia dicitur አሐዱ ፡ ዕምረት ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡ ibid. b) *conjugium, concubitus:* ለእመ ፡ ወረደት ፡ ላዕሌከ ፡ በሌሊት ፡ ሕልመ ፡ ዕምረት ፡ Phlx. 162.

ዕማሬ ፡ subst. *conjunctio, unio,* Lit. 171, 3.

መፅምር ፡ et **መፅመር ፡** subst., Pl. መፃምር ፡ et መፃምርት ፡, proprie *conjugium,* deinde, quamquam plerumque in Pl., a) *compar, socius:* ኢትኩን ፡ መዕምሮ ፡ (v. መዕመሮ ፡ et መፃምሮ ፡) ለብእሲ ፡ መዐትም ፡ ἑταῖρος Prov. 22, 24; ምስለ ፡ ዐርከ ፡ ወምስለ ፡ መዕመርከ ፡ (v. መፅምርከ ፡, v. መፃምርቲከ ፡, in Cod. Abb. LV etiam መፀምርከ ፡) κοινωνοῦ καὶ φίλου Sir. 41, 18; እኁየ ፡ ወመፃምርትየ ፡ σύζυγε Phil. 4, 3; ይኩን ፡ መፃምርተ ፡ ምስለ ፡ ማኅበረ ፡ ቅዱሳን ፡ ሰማያውያን ፡ Genz. f. 52; ረስዮ ፡ መፃምርተ ፡ ምስለ ፡ ሰማያውያን ፡ f. 105. b) *conjux:* ሊተ ፡ ፴ዓመት ፡ እምአመ ፡ ተመተርኩ ፡ እምነ ፡ መፃምርትየ ፡ (uxore) Phlx. 3; ዘይፈቅድ ፡ ይዘሙ ፡ ምስለ ፡ መፃምርተ ፡ ከልኡ ፡ Phlx. 31.

መስተፃምር ፡ part. *conjugator, copulator,* Lud. e Mss. Colb.

ፀምር ፡ subst., m. et f. (ut Sx. Tachs. 16) [ܥܡܪܐ צֶמֶר] *lana:* እምፀምረ ፡ አባግዕየ ፡ Job 31, 20; Jes. 1, 18; Dan. 7, 9; Apoc. 1, 14; Ps. 147, 5; Hez. 27, 18; Prov. 29, 31; Deut. 22, 11; ዕጡፈ ፡ ፀምር ፡ Jes. 38, 12; አባግዐ ፡ ፀምር ፡ 4 Reg. 3, 4; ልብሰ ፡ ፀምር ፡ Lev. 13, 47. 52. a) *vestis lanea:* Hez. 34, 3; ኢየሀሉ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ፀምር ፡ 44, 17; Lev. 13, 48; እምሄጠ ፡ ፀምር ፡ ግብረ ፡ እዴ ፡ ወሀበ ፡ ምጽዋተ ፡ Enc. Mag. 18 (in Actis ejusdem diei refertur: የአንም ፡ አልባሰተ ፡ ፀምር ፡). b) *vellus:* πόκος, Jud. 6, 37 seq. — *Voc. Ae.:* ፀምር ፡ ብ ፡ ብዝት ፡ ወበ ፡ ዛዕር ፡; *aliud:* ፀምር ፡ ብ ፡ ነጭ ።

ፀምአ ፡ *sitire* vid. sub ጸምአ ፡

ፀምአ ፡ inus., quod Lud. in syllabo harm., Dorn de psalt. aeth. p. 67, Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 cum ሰምዐ ፡ componere haud dubitarunt; vid. etiam meam gramm. p. 51.

አፅምአ ፡ II, 1 audire facere i. e. *admovere* vel *praebere aurem, auscultare, attendere, audire,* sive adjecto Acc. እዝን ፡, ut: ለእመ ፡ አፅማእከ ፡ እዝነከ ፡ κλίνῃς τὸ οὖς Sir. 6, 33; ኢያፅምእክሙ ፡ እዘኒክሙ ፡ Jer. 25, 4. 41, 15. 42, 15; አፅምእ ፡ እዝነከ ፡ ወስምዐኒ ፡ 4 Reg. 19, 16; Ps. 44, 12; አፅምእ ፡ እዝነከ ፡ ኀቤየ ፡ Ps. 16, 7. 30, 2. 114, 2; sive omisso: አፅምኡ ፡ አሕዛብ ፡ Jes. 49, 1; Jer. 13, 15; ዘያፀምእ ፡ በውስተ ፡ አናቅጺሃ ፡ Sir. 14, 23; አፅምአ ፡ Koh. 1, 8; c. c. Acc. prs. vel rei: አፅምእክሙ ፡ Job 13, 5. 6, 24; እንዘ ፡ ታፀምኡኒ ፡ 13, 17; Sir. 30, 27; Marc. 12, 37; Luc. 2, 46; ዘያፀምእ ፡ ትእዛዘ ፡ Sir. 32, 2; Ps. 5, 1; simul adjecto pron. suff. pers.: አፅምአኒ ፡ ቃልየ ፡ 4 Esr. 9, 30; አፅምኡኒ ፡ ፍትሐ ፡ ከናፍርየ ፡ Job 13, 6. 21, 2; c. ለ ፡ rei: አፅምእ ፡ እምልብከ ፡ ለነገርየ ፡ Sir. 16, 24; c. ኀበ ፡ rei, Chr. ho. 10; etiam በእዝን ፡ additur, ut: አፅማእኩ ፡ ሕቀ ፡ በእዝንየ ፡ ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου Sir. 51, 16; Dan. 9, 18; ለነዳይ ፡ አፅምእ ፡ በእዝንከ ፡ Sir. 4, 8; ያፀምኡ ፡ በእዝኖሙ ፡ Jes. 32, 3; ኢያፅምኡኒ ፡ በእዝኖሙ ፡ (v. እዝኖሙ ፡) Jer. 7, 24; nec non de aure ipsa praedicatur: እዝን ፡ ያፀምእ ፡ ኵሎ ፡ ምሳሌ ፡ Koh. 12, 9; Ps. 9, 41. a) *exaudire:* አፅምአኒ ፡ ስእለትየ ፡ 4 Esr. 8, 23; Ps. 5, 2. 16, 1. 2. 60, 1; Dan. 9, 18. b) *obedire,* Ex. 15, 26; Jer. 7, 24 al. c) c. ማእከለ ፡ utriusque partis audiendae: ያፀምእ ፡ ማእከሌነ ፡ διακούων Job 9, 33.

አስተፃምአ ፡ IV, 3 *attente auscultare,* Lud. ex Hist. VII Puer.

መፅምእ፡ part. et **መፅምኢ፡** c. term. adj. *auditor, auscultator:* **መፅምእ፡**, v. **መፅምኢ፡ነገር፡** Jes. 3, 3.

ፃመወ፡ *laborare* vid. sub **ጻመወ፡**

ፀመወ፡ inus., cui primitus significatus *silendi* et *tacendi* infuisse videtur; vic. sunt דום דמם (**ደመመ፡**), صام, צמת صمت, ضمز صمت, II **ጸመመ፡** al.

ፅምው፡ part. *tranquillus*, a) rarius de rebus vel locis: **ውስተ፡መካን፡ግሑሥ፡ወፅምው፡** Genz. f. 11; Enc. Nah. 13. b) plerumque de animo: *sedatus, modestus*, ἡσύχιος Jes. 66, 2; **የውሀ፡ውእቱ፡ወፅምው፡** Herm. p. 42; Kid. f. 14; **ፅምው፡በቃሉ፡ወሬትዕ፡በልሳኑ፡** Lud. e Syn.; **ፅምው፡በኅሊናሁ፡** Lud. c Vit. Joh. Cam.; **ፅምዋን፡** (monachi) Lud. e Vit. Sam. c) **በፅምው፡** *in tranquillo* i. e. *tranquille, sedate, modeste:* μετὰ ἡσυχίας 2 Thess. 3, 12; 1 Tim. 2, 2. 11; **ንብረቱ፡ይኩን፡በፅምው፡እንዘ፡ኢያበዝኅ፡ሠሐቀ፡ወዘውዐ፡** Clem. f. 239; **አላ፡በፅምው፡** (v. **በጸሐምው፡** v. **በጸሐም፡**, cum scholio margin.: **በችር፡ሕባር፡**) **ወበየውሀት፡** ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Esth. 3 apocr. d) adv. **ፅምወ፡** *tranquille, sedate:* presbyteri **ይቶውሙ፡ፅምወ፡** Lud. Comm. hist. p. 323; **ወበሕቱ፡ሀለወት፡ፅምወ፡** Hom. Chrys.

ፅሞና፡ subst. 1) *quies, tranquillitas:* **ሰበ፡ይከውን፡ፅሞና፡ወጽልመተ፡ሌሊት፡** ἡσυχία Prov. 7, 9; Did. 2; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ፅሞና፡ያመጽእ፡** Prov. 11, 12; **ሰላም፡ወፅሞና፡** 1 Par. 4, 40. 22, 9. 2) *solitudo, vita solitaria*, Phlx. 50 (aliâs **ፅሙና፡**); **ወሰደቶ፡ውስተ፡መካነ፡ፅሞና፡** (in locum remotum) Sx. Tachs. 5. 3) *animus tranquillus* et *sedatus:* inter papae consecrationem presbyteri **ይቁሙ፡በፅሞና፡እንዘ፡ያነሥኡ፡እደዊሆሙ፡** Kid. f. 6; **ፅሞና፡ነፍስ፡** Chr. Ta. 14; **በህድእት፡ወበፅሞና፡** Enc. Hed. 8; **መፍቀሬ፡ፅሞና፡ወፅሙና፡** Lud. ex Enc. Mij. 25.

ፅሙና፡ subst. 1) *tranquillitas, animus sedatus:* jejunium quadragesimale **ትሜህረነ፡ፅሙና፡ወትፅግሥተ፡ወጸሎተ፡** Did. 29; Abt. Ap. 5; II Abt. 4. 2) *solitudo, vita solitaria* et *tranquilla* anachoretae: **መፍቀሬ፡ፅሙና፡ወጸሎት፡** Enc. Mij. 10; **ኀሩያን፡መነከሳት፡ዘንብረቶሙ፡ፅሙና፡** Enc. Haml. 21; Enc. Mij. 25; **ፈለሰ፡ገዳመ፡ውስተ፡ፅሙና፡** Lud. e Vit. Greg. Arm.; Phlx. 47 al.

ፃማዕት፡ *cella, recessus* anachoretae vid. sub. **ጸማዕት፡**

ፀመደ፡ I, 1 [צמד, ضمد, صَمَدَ, vic. **ዘመደ፡**] Subj. **ይፅምድ፡** 1) *jungere* curru jumenta, *alligare* vel *subjungere* jugo: **አዘዘ፡ይፅምድዎ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; **ፀመድከ፡** (o Photine) **ሰይጣነ፡ከመ፡አባዐር፡ወአንበረ፡አርዑቶ፡ውስተ፡ክሳድከ፡** M. M. f. 42; **ፀሚደ፡አርዑት፡ያደንኖ፡ለክሳድ፡** ζυγὸς καὶ ἱμὰς Sir. 30, 35; **ይፅምዱኒ፡በአርዑቶሙ፡ወይትንዩኒ፡ለግሙራ፡ከመ፡ይፀመዱ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡** Lud. ex Enc. Genb. 11. 2) *subjungere* sub imperium, *subjicere:* Christus jussit apostolos **ከመ፡ይፅምዱ፡ሰብአ፡ለሃይማኖት፡** Phlx. 41.

ተፀምደ፡ III, 1 1) *jungi* curru, *alligari, subjungi* jugo, c. **በ፡** jugi Kuf. p. 135; **ተፀምደ፡ታሕተ፡አርዑተ፡ኀጢአት፡** Org. 1; Lud. ex Enc. Genb. 11 (vid. **ፀመደ፡**); **ምስሌሁ፡በአርዑት፡ሥቃይ፡ተፀምደ፡** Enc. Nah. 14. 2) *se adjungere* vel *addicere* alicui, ei *adhaerere*, eum *sectari*, c. **ኀበ፡** pers., ἐκολλήθη Luc. 15, 15; c. Acc. pers.: **ይፀመድዎ፡** συνεστράφησαν Jud. 11, 3; Asc. Jes. 3, 1; **ተፀመድ፡መኳንንቲከ፡** συνεδρεύεις Sir. 23, 14; ὁ ἀρέσκων ...... Sir. 20, 28; πεπολίτευμαι τῷ θεῷ Act. 23, 1; **ኢትፀመዶ፡በክልኤቱ፡ልብ፡** μὴ προσέλθῃς αὐτῷ Sir. 1, 28. 12, 10. a) in specie: *disciplinae causa*, i. e. *discipulum esse* alcjs, vel *magistrum sectari* alqm, c. Acc. magistri: μαθητεύειν Matth. 27, 57; Luc. 14, 27 rom.; **ዘይፈቅድ፡ይፀመደኒ፡** ὀπίσω μου ἐλθεῖν Marc. 8, 34; **ኵሉ፡ጸሓፊ፡ዘይፀመድ፡ለመንግሥተ፡ሰማይ፡** μαθητευθεὶς Matth. 13, 52. b) *frequentare*, domum alcjs: **እሙንቱ፡ይፀመዱ፡ቤተ፡ኢዮአቄም፡** προςεκαρτέρουν Dan. apcr. 1, 6; cauponam: **ተፀምዶ፡ቤተ፡መያሲ፡** Chr. Ta. 28. c) *assidere, assiduum esse* vel *permanere*, c. **ውስተ፡** loci: **ጥበብ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ትፀመድ፡** παρεδρεύει Prov. 1, 21; ἐπισκέπτεσθαι Ps. 26, 8; in specie: in re tractanda, προςκαρτερεῖν, c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12; **ተፀምዶ፡ለተድላ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ያማስን፡ነፍሰ፡** Chr. Ta. 28; c. **በ፡** Eph. 6, 18; c. Acc. rei: **ይፀመዱ፡ጸሎተ፡** Act. 1, 14; **ትምህርተ፡** 2, 42; 1 Tim. 5, 5; **ተፀምዶ፡ጸሎት፡** Chrys.; **ይፀመድ፡ጸሎታተ፡ወአጽዋመ፡** Phlx. 7; **ሐና፡ነቢይት፡እንተ፡ተፀምደት፡ጾመ፡ወጸሎተ፡** Phlx. 54. d) in specie: *assiduum esse in cultu divino et exercitationibus sacris, devotum* vel *ascesi deditum esse*, **ከነ፡መሃይምነ፡ወንጹሐ፡ወተፀምደ፡ፀሙተጋደለ፡ተጋድሎ፡መለከታዊ፡** Sx. Sen. 6; **ቦአ፡ውስተ፡ደብረ፡መነከሳት፡ወተፀምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 26; **ዘይሰድዶ፡ለብእሲቱ፡በምክንያተ፡መንኖ፡ዓለም፡ወተፀምዶ፡** F. M. 12, 1. 3) *se subjungere, submittere* vel *subdere* alicui, *submisse se gerere*, **ተፀመድ፡ኀበ፡መኳንንት፡** μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφ. Sir. 4, 7; c. Acc. prs. vel rei: ὑποτάγηθι Ps. 36, 6; **ተፀመዱ፡ኵሉ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡** Kuf. p. 74 (Vrs. Lat.: *adhaerete*). a) *famulari, servire:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይፀመድ፡ውስተ፡ዐጸድ፡** θεραπεύειν Esth. apcr. 1; Esth. 2, 19; 1 Cor. 9, 7; c. Acc.: **ተፀመድ፡መኳንንተ፡** λειτουργῆσαι Sir. 8, 8; **ተፀምዶተ፡ንዋይ፡** Luc. 16, 13 rom.; **ሐና፡ትፀመድ፡ቤተ፡አንስት፡** Tob. 2, 11. b) in specie: Deo *ministrare*, Deum vel sacra *colere*, c. Acc.: λειτουργεῖν, **ኢትኅድጎሙ፡ለእለ፡ይፀመድዎ፡** Sir. 7, 30. 31; **እለ፡ኪያሃ፡ተፀምዱ፡ተፀምድዎ፡ለቅዱስ፡** 4, 14; λατρεύειν Ex. 3, 12. 9, 1. 10, 24; Hebr. 8, 5; θεραπεύειν Tob. 1, 7; **ዘይፀመዶ፡በጽድቅ፡** Sir. 32, 20; Judith 11, 17; φοβεῖσθαι 4 Reg. 17, 32; Lev. 20, 3. c) *assiduum esse in cultu divino* vid. sub n. 2, d.

አስተፀምደ፡ IV, 1, etiam **አስተፃመደ፡** IV, 3 *ministerio* vel *cultui* alcjs *addicere* alqm, c. dupl. Acc., vel c. Acc. et **ለ፡**, Lev. 18, 21. 20, 2. 4.

ፅሙድ፡ part. 1) *subjunctus, subditus:* **ፅሙዳን፡ታሕተ፡አርዑተ፡አሪት፡** Org. 5; Lud. ex Enc. Mag. 27. 2) *famulus, minister*, θεράπων Ex. 33, 11; F. M. 31, 3. 3) *assiduus:* discipulus **ይኩን፡ንቁሀ፤ፅሙደ፤ልብወ፤አጽናዔ፡** Fal. f. 21; **ፅሙድ፡ለጸሎት፡** Lud. e Ssal. Req. 4) *addictus, deditus:* **እለ፡ፅሙዳን፡ለከርሦሙ፡** οἱ τῇ γαστρὶ ζῶντες Chr. Ta. 29. 5) in specie: *exercitationibus sacris* vel *ascesi deditus, asceticus, devotus, (religiosus):* **ንብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ፅሙድ፡መስተጋድል፡** Gad. Gabr. Manf. Q.; F. N. 10, 6; **በእንተ፡መነኮሳይያት፡ወመበለታት፡ፅሙዳት፡** F. N. 10, 8; **ብጹዕ፡ጴጥሮስ፡ፅሙድ፡** Sx. Ter 25; **አብ፡ቅዱስ፡ወፅሙድ፡መስተጋድል፡አበ፡ሰረባዊን፡** Sx. Mag. 5; Sen. 16; Pag. 4; Enc. Masc. 18, al. creberrime.

ዕምድ፡ subst. *jugum*, *par*, *biga* jumentorum; **ዕምደ፡ አልህምት፡** Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. **ዕምደ፡ ብዕራይ፡** Jes. 5, 10.

ፀማዲ፡ n. ag., sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus*, *minister*, *famulus*: **እምፀማዱ፡** τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ Act. 10, 7 Platt; **ሰላም፡ ለበአቱ፡** (sc. Christi post resurrectionem) **አመ፡ ይሔውጽ፡ ፀማዱ፤** (sc. discipulos) **ውስተ፡ ጽርሕ፡ ዕጽው፡ እንበለ፡ ይጺሕ፡ መንገዱ፤** Enc. Mij. 6; **ኖላውያን፡ ወፀማዱሙ፡** Hen. 89, 59. 68; Michael archangelus **ለእግዚ" ፀማዱ፡** Enc. Ter 12; Basilius **ለእግዚ" ፀማዱ፡** Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius*, *compar*: Enc. Sen. 11.

ፀማዲ፡ n. ag. c. term. adj., Pl. **ፀማድያን፡** *servus*, *subjectus*, 1 Esr. 8, 24 var.

ፁማዴ፡ subst. *famulatus*, *servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መዕመድ፡ vel **መዕምድ፡** subst., Pl. **መፃምድ፡** (*copula*, *ligamen*) *lorum*, *funis*, („quo boves junguntur" Lud.), **ተአስሮ፡ በመዕመድ፡** ἐν ἱμᾶσιν Job 39, 10; καλώδια, **መፃምድ፡ ሐዲስት፡** Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.*: **መጽመድ፡ ዘ፡ መጫዐና፡** v. **መጫኛ፡**

ተዕማድ፡ subst. *cultus sacer*, *divinus*, Ex. 10, 26.

ተፀማዲ፡ n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: **ውእቱ፡ ከነ፡ ተፀማዴ፡ ለጸም፡ ወለጸሎት፡** Sx. Tachs. 29.

ፀረረ፡ vel **ጸረረ፡** inus., i. q. צָרַר *pressit* alqm *hostili modo*, *adversatus est* ضَرَّ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አፅረረ፡ II, 1 *hostiles spiritus induere*, in specie *rebellare*: **ዘአፅረረ፡** ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασίασαν Judith 7, 15; **እለ፡ አፅረሩ፡** (alii addunt **ኀቤከ፡**) ἀπειθοῦντες 2, 11; **አፅረሩ፡ ሞአብ፡** ἠθέτησε 4 Reg. 1, 1. 8, 20. 22. 24, 1; ἀπέστησαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. **እምነ፡** Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.*: **አጽረረ፡ ዘ፡ አሜረ፡ ሆነ፡**

ተፃረረ፡ III, 3 *inimicitias suscipere* cum alqo, *infenso animo esse* in alqm, *hostili modo premere*, *adversari*, *infestare*, c. c. Acc., ἐχθραίνειν Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; **ተፃረርዋ፡ ኵሎሙ፡ ፍቁራኒሃ፡** ἠθέτησαν Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; **አንተ፡** (diabole) **ተፃረርከሁ፡** (sc. Adamum) **እምትካት፡** Macc. f. 23; **ቀተሎ፡ ኵሎ፡ ዘከነ፡ ይፃረሮ፡** Jsp. p. 319.

አስተፃረረ፡ IV, 3 *inimicitias excitare*, Gen. 3, 15.

ፅሩር፡ part. *inimicatus*, *hostilis*: **እስመ፡ ፅሩራን፡ እሙንቱ፡** ἐν ἔχθρᾳ 1 Esr. 5, 49.

ፀር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አፅራር፡** *inimicus*, *adversarius*, *hostis*: **ይከውነከ፡ ፀረከ፡** Sir. 37, 4; **ከኖሙ፡ ፀሮሙ፡** Jes. 63, 10; **ፀርየ፡** Thren. 1, 9. 2, 4; **ወፀር፡ ይእቲ፡ ሀገር፡** 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; **ከመ፡ ኢይደቅ፡ ቅድሜሆሙ፡ ለፀርየ፡** Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; **እንዘ፡ ፀሩ፡ ንሕነ፡ ለእግዚ"** Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; **ኵሎሙ፡ ፀርን፡** 2 Esr. 16, 1; **መላእክተ፡ ፀር፡** Sir. 33, 12; **ሶበ፡ አመንደብዎ፡ ፀሩ፡** 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25; 27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; **አፅራሪሁ፡** Sap. 10, 12; **አፅራሪከ፡** Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ፀራዊ፡, rarius **ፀራይ፡**, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a **ፀር፡**), *hostilis*, *inimicus*, *adversarius*: **ብእሲ፡ ፀራዊ፡** Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; **ፋጥቅጠ፡ ለፀራዊ፡** Sir. 33, 9; **ፀራይ፡** et **ፀራዊ፡** ἀλλότριος 35, 18; **ከንከ፡ ለነ፡ ፀራዌ፡ ጽኑዐ፡** Jsp. p. 465.

መፅርር፡ part., Pl. **መፃርርት፡** *qui simultates* vel *inimicitias serit* inter amicos, Lud. e Ssal. Req.

ትፅርርት፡ subst. *inimicitiae*, Phlx. 105 (vid. sub **ገዕዘት፡**).

መስተፃርር፡ part., f. **"ርርት፡** 1) *auctor* vel *seminator inimicitiarum*: **ለትማስን፡ ምክረ፡ መስተፃርር፡** Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; **ኀጢአት፡ መስተፃርርት፡ ለእግዚ"** Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans* vel *adversus*: **ኢከኑ፡ ቃላተ፡ አበው፡ መስተፃርራተ፡** Phlx. 50; **መስተፃርራን፡** (mutua inimicitia infensi) F. N. 43, 8. 13.

ፀርሰ፡ I, 1 [i. q. **ጠርሰ፡**] Subj. **ይፅርስ፡** *stupere*, *stupidum fieri* vel *hebescere* de dentibus, *stupidos habere dentes*, αἱμωδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); γομφιάζειν Hez. 18, 2 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); **እሁበክሙ፡ ትፅርሱ፡ ስነኒክሙ፡** Am. 4, 6. — *Voc. Ae.*: **ፀርሰ፡ ዘ፡ በለዘ፡**

አፅረሰ፡ II, 1 *stupidos reddere* vel *hebetare dentes* alcjs, *stupere facere dentibus* alqm: **ያፀርሰከ፡ አስናኒከ፡** Sir. 30, 10.

ፅርስ፡ subst., Pl. **ፅረስ፡** *dens molaris*: **ፅርስ፡ ወስን፡** Ex. 21, 27; **ውስተ፡ ፅረሲሆሙ፡** Num. 11, 33.

ፀርቅ፡ subst., Pl. **አፅርቅት፡** [amh. **ጭርቅ፡**; vic. II **ጠረቀ፡**; Lud. comparavit صَرَق i. e. **ጸሪቅ፡**; Ewald Jahrb. der bibl. Wissensch. VIII p. 192 [illegible]; at vid. **ድርግሐ፡**] *panniculus*, *panni*, *pars vestis lacerae*: ῥάκος Matth. 9, 16 rom.; **ፀርቀ፡ ትክቶ፡** Jes. 64, 6; ῥάκος καταμηνίων Esth. 4 apcr.; Org.; **ይከድን፡ ሥጋሁ፡ በፀርቅ፡ ብሉይ፡** Enc. Teq. 30; **ዘፀርቅ፡** *pannosus* ῥακά Matth. 5, 22; **ወነሥአ፡ እምህየ፡ አፅርቅተ፡ ብሉየ፡** Jer. 45, 11; **ይለብስ፡ ሥጡጠ፡ ወአፅርቅተ፡ ኵሉ፡ ነዋሚ፡** Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub **ብጻሌ፡**); **ለብሰ፡ አልባሰ፡ አፅርቅት፡ ከመ፡ ነዳያን፡** Sx. Teq. 14; **ራሐቁ፡ ቀስሎ፡ በአፅርቅተ፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10; **አፅርቅተ፡ ሠቅ፡** Lud. e Vit. Theoph.; **በአፅርቅት፡ ልሁቁ፡** ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4; **ጠብለልዎ፡** (sc. Eliam infantem) **በእሳት፡ ሀየንተ፡ አፅርቅት፡ ዘይጠበልሉ፡ ባቲ፡ ሕፃናት፡** Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ፀርዐ፡ rad. sc. ضَرِعَ *humilis fuit, se submisit*, ضَرَعَ *prostravit*, unde facile propagatur significatus *jacendi* (*cessandi*). — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 **ይፀርዕ፡** pro **ይፀራዕ፡** et Hen. 47, 2 **ይዕራዕ፡** pro **ይፀራዕ፡** occurrit.

አፅርዐ፡ II, 1 1) jacere facere i. e. *intermittere* alqd, *desinere*, *cessare*, *feriari* a re, c. Acc. rei: **ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ ኢያፀርዕ፡** (v. **ኢያጸብእ፡**) **ተግሣጸ፡** ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1; **ኢናፀርዕ፡ ቅኔ፡ እደዊነ፡ ወኢንትሀከይ፡** Did. 13; **ያፅርዕ፡ ግብረ፡** (**ኑኅ፡ ዓመተ፡**) F. M. 6, 2; **ከመ፡ ኢያፅርዕ፡ ተቀንዮ፡ ቅድመ፡ ሥጋሁ፡ ለአጋዝ፡** Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

Satanas homines impellit ለአፅርዮ፡ጸሎት፡ Org.; c. እምነ፡ rei: ከመ፡ኢያፅርዕ፡ሰብእ፡እምገቢረ፡ሕንጻት፡ Jsp. p. 330; ኢታፅርዕ፡እምትእዛዝየ፡ Clem. f. 221; abs.: peccavi ወአሐተ፡ፅለተ፡ኢያፅራዕኩ፡ Org.; እንበለ፡አፅርዮ፡ *sine intermissione*, Enc. Genb. 2. a) *desidere, desidem, otiosum esse:* ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አፅርዮት፡ ἀργία *desidia* Sir. 30, 37. b) morando *praetermittere, negligere:* እሮ፡ትትሀከዩ፡ወታፀርዑ፡ቅኔ፡ቤተ፡ክር"ን፡ (versäumet den Gottesdienst) Did. 12. 2) *cessare facere* i. e. a) *impedire, praepedire, distinere:* ዘአፅርዖ፡እስራኤል፡ ὁ ἐμποδοστάτης Ἰσρ. 1 Par. 2, 7; ዑቁ፡ወኢታፅርዑ፡ቤተ፡እምላክ፡ሰማይ፡ 2 Esr. 7, 23; (ሀከይ፡) ያፀርዕ፡ኵሎ፡በኀሳረ፡ሀኬቱ፡ Sir. 22, 1; c. dupl. Acc.: አፅርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ ἐνεπόδιζον 2 Esr. 4, 4. b) *arcere, retinere:* አፅርዕ፡እከለከ፡ከመ፡ኢይንሣእ፡ውእቱ፡ ἐμπόδισον Sir. 12, 5. c) *finem facere* vel *imponere* rei: ታፅርዑ፡በሀለ፡ (disceptationi) ብናጥስ፡ Enc. Tachs. 12; ወጠነት፡ገድላ፡በአፅርዮ፡ንዋም፡ Sx. Ter 24. d) in specie: *abolere, abrogare* legem, consuetudinem al., Asc. Jes. 3, 31; 2 Cor. 3, 14; Kuf. p. 3; ሕገ፡ብሊት፡አፅርዐት፡ላዕሌነ፡ተዋስበ፡ወላድያን፡ F. M. 5, 3. 8, 1; ኢየሱስ፡አፅርዐ፡ምሒለ፡ F. M. 22, 1; አፅርዐ፡ትእዛዘ፡ Lud. e Vit. Pach.; Abush. 50. e) *abstrahere:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ኢያፀርዕ፡ትሥልስቶ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin. f) *irritum reddere*, Asc. Jes. 1, 13. g) *feriari facere* vel *sinere*, α) *sinere ut desidiae se dedat* alqs: ለእመ፡አፅራዕከሙ፡ Sir. 30, 34. β) *facere ut otiosa* (vel *inferax*) *jaceat* terra: ለምንት፡ታፀርዕ፡ለነ፡ምድረ፡ καταργεῖ Luc. 13, 7.

ተፀርዐ፡ III, 1 *intermitti, cessare:* ተአተተተ፡ምሀከት፡ወምሕረት፡ወተፀርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡እምዓለም፡ Jsp. p. 334; ኢተፀርዐ፡በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ለአግረጸስ፡ጸብእ፡ p. 342; ወእምዝ፡ተፀርዐ፡ሕንጻ፡ ἤργησε 2 Esr. 4, 24; ከመ፡ኢይፀራዕ፡ግብር፡ καταπαύσῃ 2 Esr. 16, 3; laus angelorum ዘኢይፀራዕ፡ Lit. Orth.; ተፀርዮ፡ *intermissio* Org. 4; አውስቦ፡ይፀራዕ፡ለአመ፡መንኰሰ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. N. 24, 7. a) *recedere:* ተፀርዐት፡ፀሐይ፡ ἀνεπόδισεν Sir. 48, 23. b) *remittere, refrigescere:* በከመ፡ይፀርዑ፡ዕደው፡እምፋጻቶሙ፡ሶበ፡ርጹ፡ምስለ፡ደቂቅ፡ (ita monachi cum aliis hominibus cohabitantes) Phlx. 181. c) *jacere, frigere:* ተፀርዐ፡ሜጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342. d) *feriari, otiari*, Koh. 12, 3. e) *abrogari, aboleri:* Kuf. p. 76; Asc. Jes. 1, 7. f) *irritum fieri*, Hen. 47, 2 (si non: *cessare*). g) *impediri:* ከመ፡ቤተ፡ክር"ን፡ኢይፀራዕ፡ ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζηται II Can. Ap. 74.

ፅሩዕ፡ part. 1) *otiosus*, a) *deses, iners* Ex. 5, 8. 17; ኢታንብሮ፡ፅሩዐ፡ Sir. 30, 36. 37, 11; Matth. 20, 3. 6; 2 Petr. 1, 8; Did. 2; Clem. p. 235. b) *ignavus, inutilis:* ἀργός Sap. 14, 5; ፅሩዕ፡እምነሰሳው፡ ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν 15, 15. c) *inanis, nequam:* ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; ምግባር፡ፅሩዕ፡ዘኢይበቍዕ፡ Chr. Ta. 2, al.; Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡). d) *irritus, cassus:* ይከውን፡ጻማሆሙ፡ፅሩዐ፡ (in membro parall. በከ፡) Jsp. p. 371; እምከነ፡ (esset) ፅሩዐ፡ኵሉ፡ግብረ፡ክህነት፡ F. M. 2, 10; petitio ፅርዕት፡ Org. e) ፅሩዐ፡ *otiose, inutiliter*, Lud. e Syn. 2) *intermissus:* ሕንጻ፡ነበረ፡ፅሩዐ፡ 2 Esr. 4, 24. 3) *abolitus, irritus:* stupro mulieris violento ኢይከውን፡ፅሩዐ፡ሰብሳቤ፡ዚአሃ፡ F. M. 5, 12.

ፅርዕ፡ subst., Pl. አፅርዕት፡, 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ፅርዕ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. 2) *otium iners, desidia:* ይትሜሀሩ፡አፅርዕተ፡ 1 Tim. 5, 13. 3) *inanitas, inutilitas:* ኢይኩን፡ቃልከሙ፡ፅርዐ፡ Did. 35 (si quidem lectio sana nec ፅሩዐ፡ legendum est).

ፅርዐት፡ n. act. et subst., Pl. ፅርዐታት፡ 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ፅርዐት፡ Clem. f. 125; Phlx. 1; Lit. 163, 4; ዘአልቦ፡ፅርዐት፡ *indesinenter*, Lud.; ejus tempore erant ቅዳሴያት፡ዘእንበለ፡ፅርዐታት፡ Sx. Mag. 24. 2) in specie: *interpellatio operis* (si quis a quaestu faciendo impeditur, Versäumniß): Ex. 21, 19; F. N. 45 (ubi idem locus repetitus est). 3) *otium, feriae*, nec non *dies feriatus:* በመዋዕለ፡ፅርዐቱ፡ Sap. 13, 13; ቀድሱ፡ፅርዐተ፡ለጣዖት፡ 4 Reg. 10, 20 var.; Jes. 1, 13 var. 4) *desidia, inertia:* ዘይጸግብ፡ፅርዐተ፡ σχολήν Prov. 28, 19; ፅርዐት፡አደው፡ Koh. 10, 18; ተሐፅዎ፡በፅርዐት፡ (aufgezogen werden in Müßiggang) Chr. Ta. 29. 5) *res otiosa* vel *inutilis, inanitas:* ዘይጼግብ፡ፅርዐተ፡ μάταια Prov. 12, 11; ከመ፡ያእምሩ፡ፅርዐተ፡ሥርዐተ፡አማልክቲሆሙ፡ (die Nichtigkeit ihres Heidenthums) Jsp. p. 278; ተከሥተ፡ፅርዐት፡ወተኀብአ፡ጽድቅ፡ p. 342.

ፀራዒት፡ *inguina* vid. sub ጸራዒት፡

ፀረፈ፡ et ፀርፈ፡ I, 1 [vicina videntur חרף et טרף, quorum potestas prima in *carpendo* est] Subj. ይፅርፍ፡, *conviciari, maledicere*, in specie *blasphemare*, abs.: Matth. 9, 3. 26, 65; Kuf. 15; Lev. 24, 23; በእንተ፡ፀሪፍ፡ወጽዒል፡ F. M. 20; ኢትፅርፍ፡ F. M. 20, 5; c. c. ላዕለ፡, ut: ይፀርፉ፡አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ፡ Jes. 52, 5; Dan. 3, 29; Dan. ap. 13, 9; Rom. 2, 8. 3, 8. 14, 16; Tit. 2, 5; 2 Petr. 2, 10. 12; ዘይፀርፍ፡ላዕለ፡ክህናት፡ Clem. f. 162; ፀረፈት፡ላዕሌሁ፡ (maledixit ei) f. 221; ፀረፈ፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 249. 252; F. M. 23, 9; ዘፀረፈ፡በኀሊናሁ፡ላዕለ፡ሕገ፡እግዚ"፡ Clem. f. 252; c. ለ፡ Matth. 12, 31; c. Acc.: ዘፀረፈ፡ኢሲስ፡ቆጸስ፡ F. M. 20, 1; ቀሲሰ፡, ዲያቆነ፡, ንጉሠ፡, አበሁ፡ 20, 2—4; F. N. 42, 13; qui feminam falso impudicitiae accusat, ፀረፋ፡በሐሰት፡ F. N. 24. — *Voc. Ae.:* ፀረፈ፡ዘ፡ሰደበ፡ (v. ተሳደበ፡).

ተፀርፈ፡ III, 1 *blasphemari*, Lud. sine auct.

ተፃረፈ፡ III, 3 *sibi invicem maledicere:* ኢተፃረፍከሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ፅሩፍ፡ part. *maledicus, blasphemus, impius, scelestus:* βλάσφημος Sir. 3, 16; Jes. 66, 3; 1 Tim. 1, 13; 2 Tim. 3, 2; Hen. 91, 11; λοιμός Act. 24, 5 rom.; ἀσεβής Job 34, 18; መኑ፡ከመዝ፡ፅሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት፡ τίς οὕτως ἐμβρόντητός τε καὶ ἀμαθὴς εἴη ἂν Cyr. c. Pall. f. 77; አፅሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡ Clem. f. 94.

ፅርፈት፡ n. act., Pl. ፅርፈታት፡ *maledictio, blasphemia, convicium:* Matth. 12, 31. 26, 65; Act. 24, 5 Platt; Judae 9; Apoc. 2, 9. 13, 1. 17, 3; 2 Petr. 2, 11; Hez. 35, 12; Did. 25; F. M. 20, 1; እመ፡ከነ፡ቃለ፡ፅርፈቱ፡እሙን፡ F. N. 24; ፅርፈታት፡ Apoc. 13, 5.

ፀራፊ፡ n. ag., Pl. ፀራፍያን፡, *blasphemator*, Sap. 1, 6; ኢትኩኑ፡መዐትማነ፡ወኢፀራፍያነ፡ወኢዝኑራነ፡ Did. 7; Lud. Comm. hist. p. 319 n. 60.

ተጸራፊ፡ (si non ተጸራፊ፡) vid. in scholio an ሥሒጽ፡ c. 234.

ፀቈነ vel ጸቈነ፡ I, 1 [סָכַךְ שׂוּךְ شَوْك صِيَغ] Subj. ይፅቍን፡ *sepire, obsepire* rem, *sepem* vel *maceriam circumdare* rei, c. Acc. rei: ተከለ፡ወይነ፡ወፀቈኖ፡ Marc. 12, 1; ፅቍኑ፡

(Imprt.) ተዓይኒነ፡ አመ፡ ሰዐተ፡ ጸብእ፡ Enc. Haml. 3; c. Acc. sepis vel maceriae: እንበለ፡ ይፅቅኑ፡ ፀቈኖ፡ (sc. vineae) Enc. Mag. 29; ፀቈነ፡ ጥቅመ፡ ላዕሌሁ፡ Herm. p. 53; omisso Acc.: ገብሩ፡ ምሕራማተ፡ ወፀቈኑ፡ 4 Reg. 17, 11; c. dupl. Acc.: ፀቈንክዎ፡ (v. ፀቈንኩ፡ሎቱ፡) ፀቈነ፡ Jes. 5, 2.

ፀቈን፡, etiam ፀቍን፡ subst. *sepes, sepimentum, maceria*, φραγμός Koh. 10, 8; Jes. 5, 2; Ps. 79, 13; ፀቈነ፡ እበኒሁ፡ ይንኅል፡ Prov. 24, 46; Matth. 21, 33; αὔλακες et φραγμός Num. 22, 24. 25; ፀቈን፡ (sec. Lud. ፀቍን፡) Enc. Mag. 29. — *Voc. Ae.*: ፀቍን፡ ዘ፡ ገረገራ።

ፀበረ፡ *subigere lutum* vid. sub ጸበረ፡

ፀብሰ፡ I, 1 [vid. ፀወሰ፡ et cfr. ضَبِسَ] Subj. ይፅበስ፡ 1) *debilem, infirmum, lassum esse* vel *fieri*, Org. 2. 3; ይፀብሱ፡ ጽኑዓን፡ Jes. 40, 30 vrs. alt. 2) *infirmum animo* i. e. *pavidum esse*: ኢትፅበስ፡ በቅድመ፡ ገጾሙ፡ Deut. 31, 6.

አፅበሰ፡ II, 1 *infirmare, debilitare, languidum reddere*: ሕምዝ፡ እንተ፡ ታፀብስ፡ አበለ፡ ወትቀጠቅጥ፡ አዕፅምተ፡ Did. 25; ebriosus አፅበሰ፡ ኀሊናሁ፡ በኀይለ፡ ወይን፡ M. M. f. 229; Org. 6.

አስተፅበሰ፡ vel አስተፀበሰ፡ IV, 1 et አስተፃበሰ፡ IV, 3 1) *lassare, defatigare* alqm: ቀሊል፡ በኀቤክሙ፡ አስተፀብሶተ፡ (v. አስተፃብሶተ፡) ሰብእ፡ ወለእግዚአብሔርኒ፡ ታስተፀብስዎ፡ (v. "ፃ") Jes. 7, 13 vrs. alt. 2) *debilitare* vel *infringere animum* alcjs, Luc. 12, 32.

ፅቡስ፡ part. *debilis, infirmus*: ንህብ፡ በኀይላ፡ ፅብስት፡ Prov. 6, 8; Did. 13; Enc. Masc. 25; εὐάλωτος Prov. 24, 63; ἀδύνατος Job 5, 16; ፅቡሰ፡ እግር፡ πεπληγμένος τὸ σκέλος II Can. Ap. 73; animo: ፅቡሳነ፡ ኀሊና፡ M. M. f. 29; እስመ፡ ኀሊና፡ ፅቡስ፡ ምንትኒ፡ ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. a) *segnis*: ኢትኩን፡ ፅቡሰ፡ በኵሉ፡ ዘገበርከ፡ γίνου ἐντρεχής Sir. 34, 22; ፅቡሳን፡ νωθροί Prov. 22, 29. b) *remissus, lassus, languidus*: ከመ፡ እድ፡ ፅቡስ፡ ወከመ፡ እግር፡ ፅዉስ፡ χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 23; እደው፡ ፅቡሳን፡ (v. ፅዉሳት፡) Jes. 35, 3; እድ፡ ፅውስት፡ ወእገር፡ ፅቡሳት፡ Hebr. 12, 12 Platt, at አርትዑ፡ እግረ፡ ፅውስተ፡ ወእደ፡ ፅብስተ፡ Chr. ho. 1. — *Voc. Ae.*: ፅቡስ፡ ድክቱም፡ (legendum videtur ድኩም፡) ብ፡ ደካማ፡ ልምሹሂ፡

ፅበስ፡ subst. *infirmitas, debilitas, languor*, μαλακία Ex. 23, 25; Phlx. 236; ከመ፡ ዘእሱር፡ እደዊሁ፡ ዘየማን፡ ከማሁ፡ ፅበስ፡ (v. ፅቡሰ፡) ልቡ፡ ለአብድ፡ Sir. 21, 19.

ፅብሰት፡ n. act. *debilitatio, lassitudo*, Phlx. 236.

ፀበበ፡ *angustum esse* vid. sub I ጸበበ፡

ፅብን፡ subst., Pl. ፅበን፡ et አፅባን፡ *ansa* vel *annulus*, quibus arca foederis gestabatur [cognatum videtur cum rad. ፀበጠ፡, coll. talm. בֵּית הַצְּבִיטָה] δακτύλιος Ex. 25, 12. 15. 27; Ex. 25, 24 (vid. ann. ad locum); in C Ex. 37, 3 sec. Hebr.; Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ፅብን፡ ዘ፡ አእጋረ፡ ታቦት፡

ፀብአ፡ *bellare* vid. sub I ጸብአ፡

ፀበጠ፡ I, 1 [ضبط et ضبث, צבט] Subj. ይፅብጥ፡ *firmiter prehendere* et *tenere*, c. Acc. rei: ዘይፀብጥ፡ ዐቅረበ፡ δρασσόμενος Sir. 26, 7; ዘይፀብጥ፡ ጽላሎተ፡ 31, 2; በትረከ፡ ፅብጥ፡ በእዴከ፡ λάβε Ex. 17, 5; Org. 1; Macc. f. 22; ቆሙ፡ ኀበ፡ ኖኅተ፡ ቅድስ፡ ወፀበጥዎ፡ Jsp. p. 374; c. ላዕለ፡ rei, Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.*: ፀበጠ፡ብ፡ ጨበጠ፡

ተፀበጠ፡ III, 1 *comprehendi, detineri*, Lud. e Libr. Myst.

ፅቡጥ፡ part. *firmiter prehensus, comprehensus, detentus*: እንዘ፡ አስይፍቲሆሙ፡ ምሉኃን፡ ወፅቡጣን፡ በእደዊሆሙ፡ Sx. Tachs. 8; ፅቡጥ፡ ውስተ፡ እራሒ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወፅቡጣት፡ እደዊሁ፡ ዲበ፡ አብራኪሁ፡ Sx. Haml. 23.

ፅብጠት፡ n. act. *prehensio*, F. N. 38.

ፀባጢ፡ n. ag. *qui comprehendit* vel *continet*: ፀባጤ፡ ኵሉ፡ (i. q. አኃዜ፡ ኵሉ፡) παντοκράτωρ, de Deo, Lit. 173, 1; Lit. Diosc.

ፅበጥ፡ subst. videtur i. q. ሥበጥ፡ vel ሥበጥ፡ (c. 249): አበ፡ ሙሴ፡ ዘረሰየ፡ እምዓለም፡ ተፈሊጦ፤ ቄድለ፡ ሆሳዕና፡ ዐራዘ፡ ወፍሬ፡ ዘይቶን፡ ፅበጠ፡ Enc. Masc. 3 (Lud. legit: ወፍሬ፡ ዘይቶን፡ ዘበጠ፡ „et decussit fructus oleae").

ፀተመ፡ *contundere* vid. sub ጸተመ፡

ፀነሰ፡, ተፀነሰ፡ *ad egestatem redigi* vid. sub ጸነሰ፡

ፀንሰ፡ I, 1 [ضَنَأَ, ضَنِئَ, ضَنِيَ *foecunda fuit, multos liberos habuit* mulier], Subj. ይፅነስ፡ et ይፅንስ፡ *gravidam* vel *praegnantem esse* vel *fieri, concipere* vel *concepisse*, Gen. 4, 1. 17. 25. 16, 4. 21, 2. 29, 32 seq.; 30, 5 seq.; Ex. 2, 2; 1 Reg. 1, 19; 2 Reg. 11, 5; Matth. 1, 23; Luc. 1, 31. 36 al.; ወትፅንስ፡ ወትለድ፡ Kuf. p. 103; ፀኒሰ፡ Koh. 3, 2 var.; ፀነስነ፡ Jes. 26, 18; Jac. 1, 15; ፀንሰት፡ በዝሙት፡ Kuf. p. 143; Gen. 38, 24; de bestiis: Hen. 82, 19; Gen. 30, 38—41. 31, 10; ከመ፡ ይፅንሳ፡ v. ይፅንሳ፡ 30, 41; c. እምነ፡ viri, Gen. 19, 36; Sx. Mag. 27; c. ለ፡ viri, Kuf. p. 142. 143; Rom. 9, 10 Platt; c. Acc. fetus vel infantis, quem quae concepit vel *alvo continet*: Num. 11, 12; ዘእንበለ፡ ትፅንስ፡ ወልደ፡ Kuf. p. 47. 63; Asc. Jes. 11, 9; ዘእንበለ፡ ትፅንሶ፡ በከርሥ፡ Luc. 2, 21; Rom. 9, 10 Platt; trsl. (*concipere animo* vel *moliri* alqd): በከርሦሙ፡ ይፀንሱ፡ ጸሊረ፡ Job 15, 35; Ps. 7, 15; ፀንስነ፡ ወኀለይነ፡ በልብነ፡ ነገረ፡ ኀጢአት፡ Jes. 59, 13; ፀነስክሙ፡ በሕማም፡ (v. ኀጢአተ፡) 59, 4.

አፅነሰ፡ II, 1 *concipere facere, gravidare, praegnantem reddere, fetare*: sexagenaria concipere non potest, ብእሲ፡ ይክል፡ አፅንሶ፡ ወአቅሞ፡ ዘርአ፡ እምድኅረ፡ ፷ዓመት፡ F. M. 5, 7; ኢይክል፡ ተራክቦ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ ወኢአፅንሶ፡ F. M. 12, 5; Kedr f. 67.

ተፀንሰ፡ III, 1 *concipi*, Ps. 50, 6; Kuf. p. 47 ann. 9; ተፀኒሶ፡ (cum conceptus esset) Cyr. f. 117; Christus ውስተ፡ ማሕፀነ፡ ድንግል፡ ተፀንሰ፡ Kid. f. 9; Lit. 170, 4; ዕለት፡ እንተ፡ ባቲ፡ ተፀነስከ፡ M. M. f. 31; እምድኅረ፡ ኀዳጥ፡ መዋዕል፡ ተፀንሰ፡ ዝንቱ፡ ቅዱስ፡ Sx. Nah. 24; ተፀንሶቱ፡ (ለከርሰቶስ፡) እንበለ፡ ዘርአ፡ H. A.; Org. 4. (Hen. 99, 5 ad ተጸነሰ፡ referendum est).

ፅኑስ፡ part. 1) fem. ፅንስት፡ *gravida, praegnans* (*feta*), Gen. 16, 11; Ex. 21, 22; Koh. 11, 5; Luc. 2, 5; Asc. Jes. 11, 3; ፅኑሳት፡ 4 Reg. 15, 16; Am. 1, 3; 4 Esr. 4, 24; de bestiis: ፅኑሳቲሆሙ፡ ኢይድኅፃ፡ Job 31, 10; Jes. 40, 11. 2) *conceptus* in utero, Lud. e Syn.

ፅንስ፡ subst. 1) *graviditas, praegnatus:* ዘእይኑ፡ ብእሲ፡ ዝንቱ፡ ፅንስ፡ Gen. 38, 25; F. M. 6, 14; እምቅድመ፡ ፅንሰን፡ F. M. 10, 1; F. N. 24, 1; ፅንስ፡ እንበለ፡ ሩካቤ፡ Lit. 172, 1; Enc. Nah. 7; c. c. Acc. ejus, quem quae alvo continet: መዋዕለ፡ ፅንሶ፡ ኪያሁ፡ F. N. 33, 4. 2) *fetus:* ne vendas ፅንሶ፡ F. N. 33, 4; ፅንስ፡ እንዘ፡ ቢቱ፡ Asc. Jes. 11, 5.

ፅንሰት፡ n. act. *conceptio, graviditas:* Enc. Nah. 7; መዋዕለ፡ ፅንሰታ፡ Sx. Sen. 30.

ፀናሲት፡ n. ag. fem. *gravida,* F. N. 41, 4.

ፀንብል፡ vel **ፅንብል፡** subst. *frontale* vel *calanticae* species: ወፀንብል፡ (v. ወፅንብል፡) ሢራይ፡ (v. ውሢራይ፡) ሜላት፡ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν (στέφανος versum est አክሊል፡) Esth. 8, 15.

ፀንገዐ፡ quadrl., rad. e. q. ضجع *decubuit in latere* (vid. ፀገዐ፡).

ተፀንገዐ፡ III, 1 *in praesepi decumbere:* ጎል፡ ኀበ፡ ሰከበ፡ ወተፀንገዐ፡ Lud. Comm. hist. p. 302 n. 7.

ምፅንጋዕ፡ nec non **ምፅጋዕ፡** subst. 1) *locus ubi quis decumbit* vel *recumbit:* ሰላም፡ ለመዘርጊኪ፡ ወለዙርናዕኪ፡ ምፅንጋዕ፤ (v. ምፅጋዕ፤) ዘሐቀፋሁ፡ ለክርስቶስ፡ I Sal. Mar. 22. In specie 2) *praesepe, praesepia:* እደ፡ አልቦ፡ አልህምት፡ ምፅንጋዕ፡ (v. ምፅጋዕ፡) ንጹሕ፡ φάτναι καθαραί Prov. 14, 4; Christus ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡ ተቀነወ፡ ወዲበ፡ ምፅንጋዕ፡ ተጠብለለ፡ Deg.; እእግዚእ፡ ተዘከር፡ ስከበተከ፡ ውስተ፡ ጎል፡ ወጥብላሌከ፡ በአፅርቅት፡ ውስተ፡ ምፅንጋዕ፡ Org. 3; Abba Tacla Haimanot ነደቀ፡ ውስተ፡ ጾላዕቱ፡ በአምሳለ፡ ምፅንጋዕ፡ ወተከለ፡ ውስቴቱ፡ ኀጺውንት፡ በሊኃት፡ እንተ፡ ድኅሬሁ፡ በየማኑ፡ ወበፀጋሙ፡ (sc. ne se acclinare posset) Sx. Nah. 24. — *Voc. Ae.:* ጎል፡ ምፅንጋዕ፡ ብ፡ የላም፡ በረት፡; *aliud:* ምፅንጋዕ፡ ዘ፡ ሐሩር፡

ፀንፀነ፡ *caducum esse* vid. sub ጸንጸነ፡
ፅንፅንያ፡ *musca* vid. sub ጸንጸን፡

ፀንፈርት፡ subst. [referendum ad ፀፈረ፡] *decipula, tendicula, laqueus:* ከመ፡ ያመሥጥ፡ ወይጠል፡ እመሥገርት፡ ገሬፍ፤ ወከመ፡ ይድኅን፡ እምፀንፈርት፡ ያፍ፡ Enc. Tachs. 10. — *Voc. Ae.:* ጽንፍርት፡ (sic) ብ፡ ወንቀራብ፡ (v. ወቀራብ፡).

ፃእያእ፡ *fetus; sumtus* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.
ፃእዕአ፡, **ተፃእዕአ፡** *colere* vid. sub ጸእጽአ፡

ፀኮ፡ (ጸኮ፡) vel **ፃኮ፡** subst. [שׁוק ܫܩܐ vel ܫܩܐ ساق *crus*; *coxa*] *coxa, coxendix:* ነደፍዎ፡ ፀከ፡ τὰ ὑποχόνδρια 1 Reg. 31, 3; ነደፍዎ፡ (ለአስባስያኖስ፡) በሐጽ፡ ፀከ፡ Jsp. p. 349; እግዚ" ፡ ይትጋደሎ፡ ወአስያዘ፡ ፀከ፡ ወሰመዮ፡ እስራኤል፡ ወበእንተዝ፡ ኢይበልዑ፡ አይሁድ፡ ሥርዋተ፡ ፃኮ፡ Sx. Nah. 28. — *Voc. Ae.:* ጸከ፡ (sic) ዘ፡ ባሐት፡ (Isenb. exhibet ባት፡).

ፆረረ፡ quadrl. inus., componendum cum צור ضار ጸወረ፡; ejus potestas prima in *torquendo, circumagendo* est.

እንፆረረ፡ V ut videtur *se vertere* vel *torquere, circumagi:* ወኮሎ፡ ሌሊተ፡ ታንፆርር፡ (διανυκτερεύων αἴθριος) Job 2, 9.

ነፆሬር፡ subst. *tormenta, dolores vehementes:* ይዋሕዩ፡ ኒ፡ ነፆሬር፡ ἐπιστρέφονταί μου αἱ ὀδύναι Job 30, 15; አኀዞ፡ ነፆሬሪ፡ ሐዘን፡ ወኢክህለ፡ ያርምም፡ ወከልሐ፡ Jsp. p. 334; አኀዘሙ፡ ፍርሃት፡ ወረዓድ፡ ወድንጋጼ፡ ወነፆሬር፡ Genz. f. 159. — *Voc. Ae.:* ነፆሬር፡ ዘ፡ ከቡድ፡ ሐዘን፡

ፀመሰ፡ I, 2? [vid. ፀብሰ፡] *debilitari* vel *debilem esse* membris, 2 Reg. 4, 4 (Lud. statuit: *curvum, contortum et inutile membrum habuit*).

አፅመሰ፡ II, 2 *debilitare* membra alcjs, *laedere ut membris uti non possit* alqs: እመበ፡ ዘአቍሰለ፡ ዐይነ፡ ገብሩ፡ ወአፅመሰ፡ (v. ወአፆሮሙ፡) ἐκτυφλώσῃ Ex. 21, 26.

ፅዉስ፡ vel **ፅውስ፡** part. 1) *debilis* vel *debilitatus,* de membris: እድ፡ ፅቡስ፡ ወእግር፡ ፅዉስ፡ παραλελυμένα Sir. 25, 23; እደው፡ ፅዉሳት፡ ἀνειμέναι Jes. 35, 3 var.; Hebr. 12, 12 Platt, et Chr. ho. 1 (vid. sub ፅቡስ፡); ወፅዉስ፡ እገሪሁ፡ πεπληγώς 2 Reg. 4, 4. 9, 3; ፅዉሰ፡ ዐይን፡ ወፅቡሰ፡ እግር፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν II Can. Ap. 73; κυλλός Matth. 15, 30. 18, 8; ዘፅውስት፡ እዴሁ፡ ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχων Marc. 3, 3; ብእሲ፡ ዘፅዉስ፡ ተወልደ፡ እገሪሁ፡ እምከርሡ፡ χωλός Act. 3, 2. 14, 8. 2) *infirmus* (pro ፅቡስ፡): ስፍነ፡ ዕደወ፡ ኀያላነ፡ ረሰዩ፡ (ሞት፡) ይትዌነይዎሙ፡ ዕፄያት፡ ፅዉሳት፡ Genz. f. 149. — *Voc. Ae.:* ፅዉስ፡ ዘ፡ ሰለላ ።

ፆገ፡ (sec. Lud. ፀወገ፡) I, 1 [significatus primarius in *curvitate* esse videtur, coll. ضاج] *perversum, pravum, malignum, noxium, trucem esse:* ዘይፀውግ፡ ὁ ἀσεβής Deut. 25, 1. 2; እለ፡ ይፀውጉ፡ እምኔሁ፡ πονηρότερα ἑαυτοῦ Matth. 12, 45; in specie *truculentum* vel *tetra facie esse,* Lud. sine auct.

ተፀውገ፡ III, 1 *malignum, trucem, saevum esse:* እኩያን፡ እለ፡ ይፀወጉ፡ Kuf. p. 42; M. M. f. 198 (vid. sub ደረከ፡); ተፀውጎ፡ *truculentia, saevitia,* ut: ዲዮቅልጥያኖስ፡ ቢጸ፡ አራዊት፡ በተፀውጎ፡ Enc. Mag. 8.

ፁግ፡ subst. *perversitas, pravitas, malitia, truculentia:* እለ፡ ይትመየጡ፡ ውስተ፡ ፁግ፡ τὰς στραγγαλιάς Ps. 124, 5; እሙንቱ፡ ከንዎ፡ ለፁግ፡ εἰς σκῶλον (legisse videtur interpres εἰς σκολιόν) 2 Par. 28, 23; πονηρία Sap. 4, 14; Rom. 1, 29; ሰብእ፡ ከኑ፡ እኩያነ፡ በምክረ፡ ፁግ፡ Kuf. p. 43; ከመ፡ ኢትግበር፡ ፁግ፡ p. 131; ኮሉ፡ ምግባረ፡ ፁግ፡ Clem. f. 115. 197; ዐመፃ፡ ወፁግ፡ Macc. f. 6; ፁጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡ Enc. Masc. 12.

ፁገት፡ n. act. *pravitas, truculentia, saevitia,* ፁገተ፡ ዐንበሳ፡ መንገለ፡ የውሀት፡ አግዐዘ፡ (in Sx. Tub. scriptum est ጽጉተ፡) Enc. Tachs. 12.

ፀዋግ፡ adj., m. et f., *pravus, perversus, malus, malignus, trux, truculentus, saevus:* ፍኖት፡ ፀዋግ፡ σκολιά Prov. 22, 14; πονηρός, de rebus: Ps. 33, 22; Koh. 10, 13; Matth. 6, 23; de personis: ነፍስ፡ ፀዋግ፡ ታህጕሎ፡ ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; ፀዋጋን፡ Matth. 13, 49 rom.; Sap. 3, 12; χαλεποί Matth. 8, 28 rom.; ἀσεβεῖς Job 16, 11; ἄνομοι Prov. 29, 8; ገብር፡ ፀዋግ፡ σκληρός Prov. 29, 19; παράνομος 23, 28; ἀκόλαστος 21, 11; ἀκάθαρτος Luc. 8, 29 rom. (gloss.); daemones ፀዋጋን፡ Kuf. 10. 11; homines Kuf. 16 (Lat.: *iniqui*); 35 (Lat.: *malignus*); gigantes (Lat. *maligni*) Kuf. 29; አርዌ፡ ፀዋግ፡ Kuf. 34; ዐሥሩ፡ ኮነኔ፡ ዐበይት፡ ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ፀዋጋን፡ መላእክት፡ (opp. angelis bonis) Genz. f. 19; ፀዋጋት፡ ሞገዳት፡

ἄγρια Sap. 14, 1. — (Sir. 2, 12 pro ዕደው፡ ፀዋጋት፡ legendum videtur እደው፡ ዕጢሳት፡ χεῖρες παρειμέναι).

ፀዋጊ፡ adj. i. q. ፀዋግ፡, ut: ዕደው፡ ፀዋግያን፡ (var. ፀዋጋት፡) Sir. 2, 12 (absque auct. Gr.).

ፀንዕ፡ subst. (m.), Pl. ፀንዓት፡ *fragor tonitrus, fulmen cum tonitru vehementi:* ትፌኑኑ፡ ፀንዐ፡ ወየሐውሩ፡ κεραυνούς Job 38, 35; በኀይለ፡ ፀንዕ፡ κεραυνώσει βιαίως Jes. 30, 30; ድምፀ፡ ፀንዑ፡ መኑ፡ ያአምር፡ σθένος βροντῆς Job 26, 14; ከመ፡ ዐቢይ፡ ፀንዕ፡ ይደምፅ፡ Sir. 40, 13; ቃለ፡ ፀንዑ፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡ 43, 17; Jes. 29, 6; ያንጐደጕድ፡ በፀንዕ፡ መደንግፅ፡ ἐν φωνῇ αὐτοῦ Job 37, 4; 1 Reg. 7, 10; Apoc. 4, 5. 8, 5. 10, 3 rom.; በዐቢይ፡ ፀንዕ፡ ገብረ፡ ድምፀ፡ ቃሉ፡ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17; ይደምፅ፡ እግሩ፡ በቃለ፡ ፀንዕ፡ 45, 9; Lud. ex Enc. Nah. 7; Lit. Jac. Sar. (vid. ሰየፈ፡); ከልሑ፡ ፀንዓት፡ Lud. e Ssal. Req. [Significatu fere cum صَاعِقَة convenit; etymo ad שׁאה referendum videtur; nam ex exemplis modo allatis significatum *fragoris* et *tonitrus* (non: *fulminis*) primarium esse satis elucet]. — *Voc. Ae.:* ፃንዕ፡ ዘ፡ ፈለቀ፡ ይላለው፡

ፂአ፡ *foetere, putescere* vid. sub ጼአ፡

ፂአት፡ *pratum* vid. sub ፂያት፡

ፂወወ፡ quadrl. I [سَبَا سْبَا ,ܫܒܳܐ ,שָׁבָה; vid. ፂወየ፡] *capere* armis vel bello, *captivum facere* vel *ducere* vel *tenere*, Gen. 34, 29; Num. 24, 22; Deut. 21, 10; Jud. 5, 12; 1 Reg. 30, 2; Jes. 14, 2. 20, 4. 42, 24; Jer. 20, 6; በብሔር፡ ኀበ፡ ፂወውዎ፡ Jer. 22, 12. 22. 26, 17; ፂወውክምዎሙ፡ ለርስትየ፡ 27, 11; Thren. 1, 18; Hez. 17, 12; Am. 1, 15; Ob. 11; Ps. 136, 3; ፂዊወከ፡ ፂዋ፡ 67, 19; Eph. 4, 8; Mavâs. n. 24; abs.: እለ፡ ይፂውዉ፡ αἰχμαλωτεύοντες Job 1, 15; ማህርክ፡ ወፂውው፡ (v. ወፂው፡) Jes. 8, 1. a) greges, opes *abigere, praedari*, Kuf. 30; Num. 31, 9. b) urbes i. e. *expugnare* (et *incolas* in exilium *abducere*): እኀዙ፡ ይፂውዉ፡ ሀገረ፡ Kuf. 11; Asc. Jes. 3, 2; Ps. 2 in tit. (vid. Ludolfi editionem Psalt. p. 345). c) trsl.: *capere, devincire:* ላሕያ፡ ፂወዋ፡ ለንፍሱ፡ Judith 16, 9; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 5; ፂወወኒ፡ መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; Org.; 2 Tim. 3, 6; Herm. p. 109.

ተፂወወ፡ III, 1 *capi* armis vel bello, *captivum fieri* vel *duci* vel *esse*, Kuf. 13; Deut. 21, 13; ተፂወዉ፡ ሕዝብየ፡ Jes. 5, 13. 22, 3. 42, 22; Hez. 25, 3; Thren. 1, 4; Tob. 1, 2; ከመ፡ ኢይፂወዋ፡ አንስቲያሆሙ፡ Judith 4, 12; 4 Esr. 10, 32; እምድኅረዝ፡ ተፂወዉ፡ ወፈለሱ፡ ብሔረ፡ ባቢሎን፡ 1 Par. 9, 1; እስከ፡ ተፂወዉ፡ እምነ፡ ብሔሮሙ፡ Sir. 48, 15; ይፌንዎሙ፡ ለመኳንንት፡ ይፂወዉ፡ Job 12, 17; Luc. 21, 24; ተፂዊወከሙ፡ Jsp. p. 380; ተፂውዎ፡ αἰχμαλωσία captivitas Jer. 15, 2; Ps. 77, 67; Tob. 3, 4. a) *expugnari* et *in exilium abduci*, de urbibus, civitatibus: እስከ፡ አመ፡ ተፂወወት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 1, 3; Hez. 40, 1; ተፂውዎ፡ πολιορκία Prov. 1, 27. b) ut videtur, refl.: *se invicem captivos facere*, Kuf. p. 45 ann. 10. c) trsl.: 2 Cor. 10, 5 Platt; ተፂወወኒ፡ ኀሊናየ፡ Apoc. 13, 10; Enc. Ter 30.

ፂውው፡ (passim ፂውው፡ scriptum, et ፂዉው፡) part. *captus, captivus:* ፂውዋን፡ Jes. 61, 1; Tob. 13, 10; Deut. 32, 42; Luc. 4. 19; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ኵሎ፡ ፂውዋነ፡ ወአግብኦሙ፡ ኀበ፡ መኃድሪሆሙ፡ Genz. f. 138; ፂውውት፡ Jes. 52, 2 var.; Jsp. p. 300; Enc. Nah. 5; ፂውው፡ Jsp. p. 381; trsl.: ፂውዋን፡ በቃለ፡ (in Lex., at in Comm. ለቃለ፡) ወንጌል፡ Lud. Comm. hist. p. 301 n. 3.

ፂዋ፡ subst. 1) *captivitas, exilium:* ነሥአ፡ ሕዝበ፡ በፂዋ፡ Asc. Jes. 3, 2; የሐውሩ፡ በፂዋ፡ 3, 6; ይመይጥ፡ ፂዋ፡ ሕዝብየ፡ αἰχμαλωσίαν Jes. 45, 13; Jer. 25, 18. 31, 47 (Hebr.: 48, 47). 36, 14; Thren. 2, 14; Joel 4, 1; Ps. 13, 11. 84, 1. 125, 1 (quamquam hos locos omnes etiam e n. 2 interpretari licet); ለምንት፡ ኮነ፡ ለፂዋ፡ εἰς προνομήν Jer. 2, 14. 2) concr.: *captivi*, Num. 21, 1; ፂዋ፡ ወምህርክ፡ 31, 11. 12. 19; Deut. 21, 10 seq.; ነሥኡ፡ ብዙኀ፡ ፂዋ፡ 2 Par. 28, 17; Judith 2, 9; Jes. 1, 27; ይከውኑ፡ ፂዋ፡ 14, 2; ትከውን፡ ነፍሱ፡ ፂዋ፡ εἰς σκῦλα Jer. 21, 9; እምሕርሙ፡ ለፂዋሁ፡ 37, 18; ወነሥኡ፡ ፂዋ፡ ወምህርክ፡ ዘማህረክሙ፡ Macc. f. 14. a) *exsules:* Hez. 1, 1; እምደቂቀ፡ ፂዋ፡ ይሁዳ፡ Dan. 5, 13; ወለተ፡ ጽዮን፡ ፂዋ፡ (v. ፂውውት፡) Jes. 52, 2. b) *mancipia*, σώματα Apoc. 18, 13.

ፂዋዌ፡, crebrius ፂዋዌ፡ scriptum, subst. *captivitas, praedatio:* Kuf. 1. 23. 24; Ps. 95 in tit.; ለፂ(ፂ)ዋዌ፡ ትከውን፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 37 var.; Judith 2, 9 var.; προνομή Prov. 12, 24; Jsp. p. 278. 330. 364. 381 al.; Lit. 164, 4.

ፂዋዊ፡ adj. rel. *bello captus, captivus*, ፂዋዊት፡ Ex. 12, 29; Kuf. 49.

ፂወየ፡ i. q. ፂወወ፡, ut; ዘይቀትል፡ ወይፂዊ፡ Enc. Nah. 5 (ob rhythmum finalem).

ፂያት፡ (etiam ጺአት፡) subst., m. et f., Pl. ፂያታት፡, vallis, campus, *locus graminosus, pratum, pascuum*, ከመ፡ ሣዕረ፡ ፂያት፡ ከመዑ፡ τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ Job 5, 25; አክብር፡ ፂያተ፡ ከመ፡ ይብዝኃ፡ መራዕይከ፡ πεδίον Prov. 27, 24; ፂያተ፡ ሐመልማል፡ Sap. 19, 7; ከመ፡ አባግዕ፡ ውስተ፡ ፂያት፡ ἐν εὐρυχώρῳ Hos. 4, 16; νομή Jes. 23, 3. 27, 19; Jes. 5, 17 var.; Zeph. 2, 6; ውስተ፡ ፂያት፡ ሠናይ፡ Hez. 34, 14; ፂያት፡ ጥሉል፡ ibid.; κοιλάς Jos. 8, 11. 13; ፂያተ፡ ሰቂሞን፡ Kuf. 34; ረከቡ፡ ፂያታተ፡ ብዙኃተ፡ ወስሙራተ፡ νομάς 1 Par. 4, 40; περισπόρια Jos. 21, 2 seq.; Jud. 1, 18. [Ges. in thes. p. 616 hoc nomen a יצא ወፅአ፡ repetendum conjecit, at rectius comparandum videtur ضَيْعَة et وَضِيعَة]. — *Voc. Ae.:* ፂያት፡ ዘ፡ መስክ ።

ፀገመ፡ rad. inus., quae arabice ضَجِمَ *obliquus, curvus, distortus fuit* significat (etiam شَأْم et שׂמאל vicina videntur, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. 1855 p. 238).

ፀጋም፡ adj., m. et f., et subst., *sinister, laevus:* ብእሲ፡ እመ፡ ኮነ፡ ፀጋመ፡ እድ፡ (linkshändig) F. N. 9, 1. a) *manus sinistra*, addito እድ፡, ut: በፀጋሙ፡ እዴሁ፡ Kuf. p. 112; plerumque omisso እድ፡, ut: ልቡ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፀጋሙ፡ Koh. 10, 2; Jud. 16, 29; Cant. 2, 6; Jon. 4, 11; Dan. 12, 7; Matth. 6, 3. b) *latus sinistrum, pars sinistra*, Asc. Jes. 7, 30. α) እድ፡ እንተ፡ ፀጋም፡ *manus sinistra* Gen. 48, 14; Lev. 14, 15; Jud. 3, 21; vel እዴሁ፡ ዘፀጋም፡ Hez. 39, 3. β) በፀጋም፡ *a sinistra* vel በፀጋመ፡ *a sinistra alcjs* Asc. Jes. 7, 27 seq.; 9, 36; Ges. 48, 13; Ex. 14, 22; 2 Par. 18, 18; Kuf. p. 132; Luc. 23, 33; Marc. 10, 37; Matth. 20, 21. 23. 27, 38 Platt; vel እምፀጋመ፡ 2 Reg. 16, 6; 3 Reg. 22, 19;

2 Esr. 18, 4; **እምፀጋም፡** 2 Cor. 6, 7. γ) **ኀበ፡ፀጋም፡** *ad sinistram alcjs* Gen. 48, 13; **ለፀጋም፡** *sinistrorsum:* Jes. 54, 3; Deut. 2, 27. 5, 29. 28, 14; Num. 20, 17; Jos. 23, 6; 1 Reg. 6, 12, vel **ፀጋመ፡** Gen. 13, 9. 24, 49.

ፅግም፡ subst. *pars sinistra, latus sinistrum:* **እምፅግም፡** Ex. 14, 29; **በፅግምክን፡** Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; **ዘፅግሞሙ፡** Zach. 12, 6; **ይምነ፡ወፅግመ፡** Asc. Jes. 7, 19; **በነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡** (jaculando et dextra et sinistra) 1 Par. 12, 2.

ፀጋሚዊ፡ et **ፀጋማይ፡** adj. rel. 1) *laevus, sinister:* **ፀጋሚዊ፡ጥቡ፡** Kuf. 38; **ፀጋማይ፡** H. A. n. 1; **ዐይኑ፡ፀጋማይ፡** Kid. f. 5; **ፀይን፡የማኒት፡ወፀጋሚት፡** Clem. f. 153. 2) *qui sinistra utitur* pro dextra: Clem. f. 85 (vid. sub **የማናይ፡**); F. N. 9 (vid. sub **ተፀየረ፡**).

ፀግዐ፡ inus., ضَجَعَ *decubuit in latere*, vid. **ፀንግዐ፡**

አስተፃግዐ፡ IV, 3 *lecto* vel *pulvinaribus substratis superimponere:* **አንበርዎ፡** (sc. corpus Herodis) **ዲበ፡ዐራት፡ወአስተፃግዕዎ፡በወስይድ፡ዘሜላት፡** Jsp. p. 340.

ፅግዕ፡ et **ፅጋዕ፡** subst., Pl. **ፅግዓት፡** et **ፅጋዓት፡** *pulvillus, culcita* (ut videtur): **ወይገብሩ፡ፅግዐ፡** (v. **ፅጋዐ፡**)**ለኵሉ፡ርእስ፡** Hez. 13, 18; **ወእሠጥጥ፡ፅግዓቲክሙ፡** (v. **ፅጋዓቲክሙ፡**) 13, 21 (in utroque loco LXX exhibent ἐπιβόλαια, at Hebr. מִסְפָּחוֹת).

ምፅጋዕ፡ subst. *locus ubi quis decumbit*, in specie *praesepe*, vid. sub **ምፅንጋዕ፡** c. 1333.

መፃጉዕ፡ part. 1) *lecto affixus*, Kid. f. 8 (vid. sub **ተሰይሐ፡**). 2) *paralyticus*, Matth. 8, 6. 9, 2; Marc. 2, 3; Luc. 5, 18; **ከነ፡መፃጉዐ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡** Sx. Mag. 2; **መፃጉዓን፡** Matth. 4, 24.

ፃፄ፡ subst. [סָס ܣܣܐ سُوس] *blatta, tinea*, σής, **ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ወከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Mich. 7, 4; Matth. 6, 19. 20; **ከመ፡ብልዐ፡ፃፄ፡** Nah. 1, 10 (recedit a Gr.); **እብትር፡ከመ፡ዘፃፄ፡በልዖሙ፡** Herm. p. 62; Chr. Ta. 20 (vid. sub **እምዐዘ፡**). — Sx. Genb. 11, ubi **ፃፄ፡** occurrit, *erucam* significare videtur, at Enc. ejusdem diei meliorem lectionem **ፅፄ፡** praebet. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ፅፄ፡**

ፃዑት፡ vel **ፃያት፡** *culex* vid. sub **ጸጹት፡**

ፅፍሕ፡ *latitudo* vid. sub **ጽፍሕ፡**

ፀፈረ፡ *ungues recidere* vid. sub **ጸፈረ፡**

ፀፈረ፡ I, 1 [ضَفَرَ] Subj. **ይፅፍር፡** *plectere, contorquere, nectere*, capillos Jud. 16, 13. 14; **ፀፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡** Judith 16, 8; **ኢታንጊ፡ሥዕርተ፡ርእስክ፡ወኢትፍትል፡ወኢትፅፍር፡** Did. 1; **ፀፊሮቱ፡ለሥዕርት፡** F. N. 51; coronam, sertum Matth. 27, 29; **ለዘከነ፡ይፀፍር፡ፅፍረተ፡እግዚ"፡ይበርክ፡ለከ፡ወይፀፍር፡ለከ፡አክሊለ፡** Phlx. 189; limbum, funem, rete, cratem: **ኀበኔ፡** (v. **ሐብለ፡**)**ፀፈረ፡ውስተ፡ክሳድየ፡** Job 30, 18; **ዘይፀፍር፡መሥገርተ፡አበሳ፡** III Sal. Mar. 4; **አሕባለ፡** Ssal. Req.; Phlx. 48 (vid. sub **ደጓፅሉ፡**); **ፀፈረ፡ደጓፅሉ፡** Sx. Hed. 16. a) *implectere* alqd rei, c. Acc. et **በ፡**, M. M. f. 236. b) trsl.: *nectere* (*concinnare, struere*) dolum: **ልሳንከ፡ፀፈሩ፡ለሕብል፡** Ps. 49, 20; **ጽልሑት፡ይፀፍሩ፡አደዊክሙ፡** 57, 2. c) *perplexum facere, implicare*, **እለ፡ይፀፍርዋ፡ለምክር፡** πολύπλοκοι Job 5, 13.

ተፀፍረ፡ III, 1, rarius **ተፀፈረ፡**, 1) refl. a) *sibi plectere, torquere* crines: **ተሠነየት፡ወተፀፍረት፡** (v. **ወተፀፈረት፡**)**ርእሳ፡** 4 Reg. 9, 30; **በተፀፍሮ፡ሥዕርቶን፡** 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 3; Clem. f. 137. b) *se applicare* (*amplecti*): **ተፀፍረ፡በቱ፡ገዘት፡ዐጸደ፡ወይን፡** περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτόν Hez. 17, 7; **ወኵሉ፡አብድ፡ዘከመዝ፡ይፀፈር፡** (v. **ይፃመር፡**) τοιούτοις συμπλέκεται Prov. 20, 1. 2) pass. a) *plecti, contorqueri, necti:* **አክሊለ፡ስብሐት፡ዘተፀፍረ፡** Jes. 28, 5; **ኢይፀፈር፡ሥዕርተኪ፡በዲቤኪ፡** Hez. 24, 17; **አሕባለ፡ኃጥአን፡ተፀፍሩ፡** (v. **ተፀፈሩ፡** Genz. f. 135; v. **ተፃፈሩ፡** III, 3) **ላዕሌየ፡** Ps. 118, 61. b) trsl., *contexi:* **ኀጢአትየ፡ዘተፀፍረ፡በእዴየ፡** συνεπλάκησαν Thren. 1, 14; nos homines **ተፀፈርነ፡በሀላዌነ፡እምእለ፡ኢይትአየዩ፡** (ex inaequalibus i. e. e corpore et animo) Cyr. ad Th. f. 16; **ዕለት፡እግዚ"፡ወፅአት፡ወተፀፍረት፡ወሠረጸት፡በትር፡** Hez. 7, 10. c) *implicari, illaqueari:* 2 Petr. 2, 20; **ይፀፈር፡** (v. **ይሠገር፡**) ἐμπλακήσεται Prov. 28, 18.

ፅፉር፡ part. *plexus, contortus, implexus, perplexus, implicitus:* **ሥረዊሁ፡ፅፉር፡** Job 40, 12; Ex. 28, 14. 36, 11. 22. 29; **ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ወኢፅፉረ፡** F. N. 11; **ፅፉራነ፡ርእስ፡** („plexi capite *auro* i. e. capilli auro innexi") Lud. e Mss. Colb.; **ፅፉራት፡በኀጢአት፡** 2 Tim. 3, 6 Platt. — *Voc. Ae.:* **ፅፉር፡ዘ፡ድንድን፡**

ፅፍር፡ subst. *opus plexum, plectile* vel *tortile*, Ex. 28, 14. 22. 36, 25; Num. 31, 50; **ፅፍር፡ርእስኪ፡** πλόκιον Cant. 7, 6; **ሰላም፡ለሥዕርተ፡ርእስኪ፡ዘተንዕደ፡ፅፍሮሁ፡** III Sal. Mar. 2.

ፅፍረት፡ n. act. et subst. *confectio operis plectilis* vel *craticii, opus plexum, crates*, al.: **በእንተ፡ፅፍረት፡ዘደጓፅሉ፡** Phlx. 103; **ገብረ፡ፅፍረተ፡** Phlx. 85. 189.

አፅፉር፡ subst., Pl. (sine dubio a **ፅፍር፡**) distinguendum videtur ab **አጽፉር፡**, et interpretandum *taeniae* vel *articuli:* taenia vermis ex alvo Lalibelae ejectus **፱አፅፉር፡** habuisse refertur, Gad. Lal.

ፀንፈርት፡ *decipula* vid. supra c. 1333.

መፅፈርት፡ subst. *opus plexum*, ut *cassis, crates*, al., βρόχος vel παγίς (synon. **መሥገርት፡**) Prov. 6, 5; **መፅፈርት፡ሊሑል፡** πέταυρον (crates fragilis foveae superstrata) Prov. 9, 18.

ፅፍዕ፡, rarius **ፀፍዕ፡**, subst. [צְפִיעִים صَفْع] *excrementa, stercus* et hominum et bestiarum: **ወሀብኩከ፡ፅፍዐ፡ላህም፡ህየንተ፡ፅፍዐ፡ሰብእ፡** Hez. 4, 15; κόπρος Ex. 29, 14; **ከመ፡ፅፍዕ፡ግዲፍ፡** βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2; **ፅፍዕ፡** v. **ፀፍዕ፡** βόλβιτα Zeph. 1, 17; **አማዑት፡ከርሡ፡ከወዐ፡** (sc. Arius) **ከመ፡ፀፍዕ፡ዘላህም፡** Enc. Nah. 18. — *Voc. Ae.:* **ፀፍዕ፡** v. **ፅፍዕ፡ዘ፡ማንጣ፡**; *aliud:* **ፅፍዕ፡ዘ፡እበት፡**

ፀፍዐ፡ *alapam ducere* vid. sub **ጸፍዐ፡**

ፀፍፀፈ፡ *pavire* vid. sub I **ጸፍጸፈ፡**

ፀፍፀፈ *stillare* vid. sub II **ጸፍጸፈ፡**

ፈ፡ litera alphabeti Aethiopici XXV[a], **አፍ፡** appellatur.

ፈ፡ nomen literae alphabeti Hebraeorum XVII[ae], Ps. 118, 129; Thren. 1, 17. 2, 17. 3, 48. 4, 17; ubi de psalmis agitur, siglo **ፈ፡** Ps. 118, 129 — 136 notatur.

ፈሀረ፡ *desponsare* vid. sub **ፈኀረ፡**

ፈሀረ፡ vel **ፈሐረ፡** I, 1 [فَارَ i. q. بَارَ; an e حفر ܚܦܪ חָפַר transpositum?] *fodere*, a) *effodere:* **ይፍሀርዎ፡ከመ፡መዝፍን፡** ἀνορύσσοντες Job 3, 21. b) *defodere, infodere:* **ይፍሀርዎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡** κατορύξουσιν Hez. 39, 13.

ፈሀቀ፡ vel **ፍሀቀ፡** I, 1 incertae significationis, ut videtur *diffugere*, (nescio an proprie *exspirari*, coll. فَاقَ, (فَاقَ), de anima: **ትፍሀቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡** ᾤχετο πνεῦμα Job 30, 15.

ፈሀቀ፡ *radere* vid. sub **ፈሐቀ፡**

ፉል፡ *omen* vid. sub **ፈወለ፡**

ፉል፡ *faba, cicer* [فُول פולא פול]; *Voc. Ae.*: **ፉል፡ብ፡በቄላ፡**; *aliud:* **ብርስን፡ምስር፡ዝፉል፡** (sic) **ብ፡ሽብሬ፡አተርኒ፡ይ፡**

ፈልሐ፡ I, 1 [amh. **ፈላ፡**; vicinum videtur **ፈልፈለ፡** (coll. فار cui et *scaturiendi* et *bulliendi* vis inest); alia censet Ges. in thes. p. 1103] Subj. **ይፍላሕ፡**, *bullire, ebullire, aestuare, exaestuare, effervescere:* **ወይፍላሕ፡በሕቁ፡** Hez. 24, 5; 4 Esr. 6, 37; trsl. de rebus, quae cum aquis fervidis comparantur: **ትፈልሕ፡ከርሥየ፡ወኢያረምም፡** ἐξέζεσε Job 30, 27; (**ከርሥየ፡**) **ትፈልሕ፡ውዑየ፡** 32, 19; **በአምጣነ፡ዕበየ፡ጋእዙ፡ይፈልሕ፡ላኪሁ፡** Sir. 28, 10; vel hominibus: **ፈልሐ፡** (Abba Elias) **በአፍቅሮ፡መንፈሳዊ፡** Phlx. 11; Org. 6; de ulceribus inflammatis quae *porumpunt:* Ex. 9, 9. 10; Kuf. p. 158; et de rebus similibus: **ወይፈልሕ፡ርሖስኪ፡** Hez. 24, 13; de aquis undantibus et scaturientibus: Judae 13; Hen. 89, 3; **እምቅድመ፡ይፍልሑ፡አንቅዕተ፡ማያት፡** Lit. Chr.; cum Christus in Jordanem descenderet **ፈልሑ፡ማያት፡ላዕለ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Deg.

አፍልሐ፡ II, 1 1) *bullire facere, fervefacere:* **አፍልሕ፡ጽህርተ፡ዐቢየ፡** 4 Reg. 4, 38; Hez. 24, 3. 5; **አዘዘ፡ያፍልሑ፡ናእከ፡ወይከዐዉ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Sx. Teq. 5; Mag. 2; cibi vel potus **ዘአፍልሕዎ፡በእሳት፡** F. M. 26, 1; trsl.; **ብእሲ፡መዐትም፡ያፈልሖ፡ለላኪ፡** Sir. 28, 8. 2) *spumare, redundare:* **ሞገዳት፡እለ፡ያፈልሕዋ፡ለኀሳርሙ፡** Judae 13 Platt; **በዛቲ፡ዕለት፡ኮነ፡አፍልሖተ፡ሜሮን፡** (miraculum) Sx. Sen. 21.

ፍሉሕ፡ part. *bulliens, aestuans, fervidus:* **ይደይም፡ውስተ፡ጤገን፡ፍሉሕ፡ምስለ፡ዘይት፡** Sx. Teq. 5; **ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብኀ፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡** Sx. Tachs. 11; Org. 1; etiam trsl.: *fervidus*, sc. ardore et studio: **ሩጸት፡** (i. e. cursus vel certamen martyris) **ፍሉሕ፡** Enç. Ter 28; rapiditate: **እምኀይለ፡ሩጸቱ፡ፍሉሕ፡አምሳለ፡ነፋስ፡** Enc. Sen. 6.

ፍልሐት፡ n. act. *bullitus, aestus, fervor:* **ፍልሐቱ፡ለማይ፡** (sc. in olla) M. M. f. 272; **ፍልሐተ፡ቅብእ፡** (sc. fervefacti) Enc. Genb. 3; fornacis Enc. Tachs. 2; **ፍልሐት፡ምክርሙ፡** ἀνοσίου βουλῆς ἀποζεάσματα Cyr. ad Th. f. 9; **ፍልሐት፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚእነ፡** et **ፍልሐት፡እንተ፡ለእግዚ**" Phlx. 29.

መፍልሕ፡ subst., Pl. **መፋልሕት፡** *vas fervefaciendo aptum:* apponi jussit **መናግንተ፡ጽሀርተ፡ወመፋልሕተ፡** (scriptum est **መፈልሕተ፡**) **እሳት፡** Macc. f. 2.

ፈልሞን፡, **ፈልሞን፡** (4 Reg. 6, 8), **ፈልሙንጤ፡**, **ፈልሙንጢ፡** (Dan. 8, 13), **ፈለኔሞኔሞንም፡** (c. varr. 1 Reg. 21, 2), n. prgr. φελμουνί, ἐλμωνί, φελλανὶ μαεμωνί i. e. פְּלֹנִי et אַלְמֹנִי *quidam* (i. q. **እገሌ፡**). — *Voc. Ae.* ad Dan.: **ፈልሙንጤ፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ቋንቋ፡ሜስቀሉንኒ፡ይ፡**

ፈለሰ፡ I, 1 [amh. id.; vic. **ፈለጠ፡**; vid. etiam Ges. thes. p. 1107] Subj. **ይፍልስ፡** 1) de animatis: *migrare*, a) *transire:* **ፈለሰ፡እምህየ፡** μετέβη Matth. 11, 1 rom.; **ወፈሊሶ፡እምህየ፡ሖረ፡** 12, 9; **ፍልስ፡እምዝየ፡** Joh. 7, 3; **ኢትፍልሱ፡እምቤት፡ለቤት፡** Luc. 10, 7; **ሖር፡ፍልስ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡** ἐκχώρησον Am. 7, 12. α) *huc illuc migrare, vagari*, Ps. 108, 9. β) *transire ad partes* alcjs.: **ፈለሱ፡ኀበ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 8; Hyrcanus **ፈለሰ፡ኀበ፡ሰዱቃውያን፡** Jsp. p. 300; **ዘፈለሰ፡እምአይሁድ፡ኀበ፡እስላም፡** Abush. 50. b) *secedere:* **ቅዱሳን፡ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153. c) *excedere, recedere:* astra **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** Sir. 43, 10; **ከመ፡ኢይፍልሱ፡እምዝንቱ፡ግብር፡** Esth. 9, 27. d) *emigrare, demigrare*, Kuf. 10; 4 Esr. 3, 11; in specie e) *deportari, exsulare:* **ይሁዳ፡ፈለሰ፡**(**ፍጹመ፡ፍልሰተ፡**) Jer. 13, 19. 24, 5. 31, 11; Thren. 1, 3; 4 Reg. 17, 23. 25, 27. f) *peregrinari:* **ፍልስ፡ውስተ፡ይእቲ፡ምድር፡** Kuf. 24; Num. 15, 14; **ፈላስያን፡እለ፡ፈለሱ፡ውስተ፡እስራኤል፡** Hez. 14, 7, **ነገድ፡ዘፈለሰ፡ፈለሲ፡ኀቤሁ፡** 47, 23; **ኀበ፡ፈለሱ፡** ἡ παροικία αὐτῶν Judith 5, 9; Hebr. 11, 9. g) *decedere* e vita, *obire:* Joh. 13, 1; Phil. 1, 23; **ሀበ፡አክሊለ፡ምክሕ፡አመ፡ይፈልስ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Did. 17; Lud. ex Enc. Teq. 6. 2) de inanimatis et animatis, a) *transferri:* μετῆλθε 1 Reg. 5, 8; μετατίθεσθαι Ps. 45, 2; Hebr. 7, 12; **ፍልስ፡** μετάβηθι (de monte) Matth. 17, 20; Henoch **ፈለሰ፡** οὐχ εὑρίσκετο Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; μετετέθη Sap. 4, 10. b) *mutari:* **ከመ፡የሀሉ፡ዝክርከ፡እንበለ፡ፈሊስ፡** Enc. Hed. 12.

አፍለሰ፡ II, 1 *migrare facere* vel *jubere* i. e. a) *expellere, ejicere* alqm e sede: **አፍልሶ፡እምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 13; **አፍለሶሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ባዕድ፡** Sir. 29, 18; **ያፈልስዎ፡ነዋኅ፡እምብርሃን፡ውስተ፡ጽልመት፡** ἀπώσειαν Job 18, 18; Ps. 51, 5. b) *deportare, in exsilium abducere:* **እነ፡አፈልሰከ፡** Jer. 20, 4. 24, 1. 31, 7. 36, 1. 50, 12. 52, 28. 29 var.; **በኀበ፡አፍለሱነ፡** Bar. 3, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አፍልሶተኪ፡** Thren. 4, 22; Hez. 21, 12; 4 Reg. 16, 9. 17, 6; Act. 7, 4. 43. c) *transferre:* **እደግም፡አፍልሶቶሙ፡** μεταθεῖναι Jes. 29, 14; Henochum Hebr. 11, 5; montes Jes. 54, 10; 1 Cor. 13, 2; plantam Ps. 79, 9; Kuf. 1; corpus Sancti: **ሶበ፡ፈቀዱ፡ያፍልስዎ፡** (**ለሥጋሁ፡** e Cypro Constantinopolim) Sx. Teq. 21 al. α) *convertere:* μεταβάλλεις με Job 10, 8; **ያፈልስ፡ልበ፡የዋህ፡** μεταλλεύει Sap. 4, 12; **ያፈልስዋ፡ለጸጋ፡እግዚ**"**፡ውስተ፡ዝሙት፡** Judae 4. β) *dimovere:* **ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡** Prov. 23, 10; **ኢይደግም፡አፍልሶተ፡እግረ፡እስራኤል፡እምዛቲ፡ምድር፡** 2 Par. 33, 8; (*amoliri*) **ናሁ፡አፍለስኩ፡ኩነኔ፡**

ወጸርኩ፡ ኖጻ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይከብድ፡ እምነቢር፡ በቤት፡ አብጻን፡ Fal. f. 65. d) *removere, amovere:* ἀποσκευάσαι Lev. 14, 36. e) e tempore certo in aliud tempus (verlegen): ጸመ፡ Abush. 38; እስክንድር፡ አፍለሰ፡ ጥንተ፡ ዓመቶሙ፡ ኀበ፡ ጥንተ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ዘውእቱ፡ ተሰረን፡ ቀዳማይ፡ Abush. 39. f) in alteram vitam (morte), Enc. Hed. 16 (coll. Hebr. 11, 5).

ተፈለሰ፡ III, 1 *loco moveri* vel *se movere:* ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፈለስ፡ Abush. 37; ኢይትፈለሱ፡ እምቤት፡ ውስተ፡ ቤት፡ Lud. Comm. p. 239 n. 7.

ተፋለሰ፡ III, 3 *huc illuc* vel *ab alio ad alium migrare* vel *transire* vel *transgredi* vel *transferri:* ዘይትፋለስ፡ ቤተ፡ እምቤት፡ Sir. 29, 24; ዘይትፋለስ፡ ሀገረ፡ እምሀገር፡ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31; እለ፡ ይትፋለሱ፡ ውስተ፡ ገዳማት፡ πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις Chr. ho. 28; μετεωρίζεσθαι Luc. 12, 29; ጥበብ፡ ትትፋለስ፡ ውስተ፡ ነፍሳተ፡ ጻድቃን፡ μεταβαίνει Sap. 7, 27; ዘይትፋለስ፡ እምስከቢሁ፡ παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ Sir. 23, 18; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ 31, 3; መንግሥት፡ ትትፋለስ፡ እምሕዝብ፡ ለሕዝብ፡ μετάγεται 10, 8; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ (liber ab Adamo scriptus) እንዘ፡ ይትፋለስ፡ እምትውልድ፡ ውስተ፡ ትውልድ፡ በጽሐ፡ ኀበ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Sx. Mij. 6. a) *transire* a munere ad munus: ኢይትፋለስ፡ (clericus) እምሢመቱ፡ በአፍቅሮ፡ ረባሕ፡ Clem. f. 191. b) transire e statu in statum i. e. *converti, mutare:* ተፋልሶ፡ ጊዜያት፡ μεταβολαὶ καιρῶν Sap. 7, 18. c) *alium hinc inde comitari,* Lud. e Lit. Epiph.

አስተፋለሰ፡ IV, 3, etiam **አስተፈለሰ፡** IV, 1 *hinc illuc pellere, transmovere, transferre, gradatim traducere* vel *promovere:* ወአስተፋለሶሙ፡ እምሕዝብ፡ እስከ፡ ሕዝብ፡ διέστησεν Sir. 28, 14; ዘያስተፋልስ፡ አእቡን፡ ἐξαίρων Sir. 10, 9; አስተፈለሰ፡ computos varios (ab alio in alium), Abush. 8; ከመ፡ ያስተፋልሶሙ፡ በበንስቲት፡ ἐπαναγωγή (um sie allmählig — in der Erkenntniß — weiter zu führen), Chr. ho. 1; si quis, qui inferiores gradus nondum percurrit, episcopus electus fuerit, ያስተፋልስዎ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡ በመዓርግ፡ እምድኅረ፡ መዓርግ፡ በበመዓርጉ፡ F. N. 5.

ፍሉስ፡ part. 1) *migrans* e sede in sedem: ኢይኩን፡ (episcopus) ፍሉሰ፡ ወኢዘያንጎጊ፡ F. N. 5. 2) *deportatus, exsul:* እሬስያ፡ ፍልስተ፡ Jer. 9, 11 var.

ፍልሰት፡ n. act. et subst. *migratio a) peregrinatio:* ምድረ፡ ፍልሰትከ፡ Kuf. 27. 36. b) *exsilium:* እሬስያ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ለፍልሰት፡ Jer. 9, 11. 13, 19; እለ፡ ኢወፅኡ፡ ውስተ፡ ፍልሰት፡ 36, 16 vrs. alt.; እስከ፡ አመ፡ ፍልሰት፡ 1 Par. 5, 22; Matth. 1, 12. 17. c) *transitio:* ፍልሰተ፡ ሀርቃኖስ፡ ኀበ፡ ሰዱቃውያን፡ Jsp. p. 301. d) *decessus* ex hac vita, *obitus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ፍልሰትከ፡ እምዝንቱ፡ ዓለም፡ Clem. f. 9. 18; ጊዜ፡ ፍልሰቱ፡ Phlx. 17; ፍልሰት፡ እምሥጋ፡ Phlx. 98; Sx. Masc. 18. e) *assumtio,* Mariae: ሰላም፡ ለፍልሰተ፡ ሥጋኪ፡ ኀበ፡ መከነ፡ ሕይወት፡ I Sal. Mar. 41; Sx. Ter 21; Nah. 16; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; ፍልሰተ፡ ኤልያስ፡ in coelum, Lud. f) *translatio* corporis, ossium, reliquiarum Sanctorum, ut: ፍልሰተ፡ ሥጋሁ፡ ለቅዱስ፡ አልዐዛር፡ Sx. Teq. 21; Hed. 17; Masc. 15; Ter 27; ፍልሰተ፡ ሥጋሁ፡ ለመቃርስ፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ Sx. Nah. 19 al. g) *mobilitas, mutabilitas, inconstantia:* ለእመ፡ ሞእከ፡ ፍልሰተ፡ ኀሊናት፡ Phlx. 29; ኢፍልሰት፡ (constantia) ኀሊና፡ Phlx. 44.

ፈላስ፡ n. ag. extra patriam degens, *advena inquilinus,* ግዩር፡ ወፈላስ፡ προσήλυτος καὶ πάροικος Lev. 25, 35. 47; Deut. 23, 8.

ፈላሲ፡ n. ag., Pl. **ፈላስያን፡** vel **ፈላሲያን፡**, rarius **ፈለስት፡** a) *extra patriam degens, alienigena, hospes, peregrinus, advena, accola, inquilinus* (qui in aliquo populo degit, sed civitatem non habet): ἀλλογενής Jes. 56, 3; πάροικος Jer. 14, 8; Judith 4, 10; Ps. 118, 19; Deut. 14, 21; Lev. 25, 6. 23; Num. 35, 15; Gen. 23, 4; ፈላስያን፡ ጽዮን፡ Bar. 4, 9; ፈላስያን፡ ቀሬጤ፡ Zeph. 2, 5; 1 Par. 5, 10; γειώρας Jes. 14, 1; προσήλυτος Jer. 7, 6. 22, 3; Mal. 3, 5; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7. 47, 22; Ps. 93, 6; ፈላስያን፡ 145, 8; Jes. 54, 15; Hez. 14, 7; 1 Par. 22, 2; ፈላስያን፡ እምፊኒቄስ፡ μετάβολοι Φοινίκης Jes. 23, 2. 3; παρεπίδημος Ps. 38, 16; Hebr. 11, 13; ፈላሴ፡ ይከውኑ፡ ዘርእከ፡ ውስተ፡ ምድረ፡ ነኪር፡ Kuf. 14. b) *proselytus* (qui ad Judaismum transiit) Matth. 23, 15; Act. 2, 10. 6, 5. 13, 43. c) *exsul,* μέτοικος Jer. 20, 3; ፈላስያን፡ ἡ ἀποικία Jer. 36, 1. 4. 31. 37, 18. 39, 44. 40, 7; 2 Esr. 4, 1. 6, 19. 20; ፈለስት፡ Jer. 47, 1. d) *profugus:* አህጉረ፡ ፈላስያን፡ πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων 1 Par. 6, 67 (male). e) *peregrinator,* Lud. ex Enc. Haml. 25; in specie qui terram sacram visitat, M. M. f. 51. f) *monachus* cujusdam generis sc. *α) is qui in solitudinem secessit, anachoreta:* ፩እምገዳማውያን፡ ይቤ፡ ለእኁ፡ ለእመ፡ ኮንከ፡ ዘኢትክል፡ ከመ፡ ትኩን፡ ፈላሴ፡ ከማነ፡ ንበር፡ ውስተ፡ በአትከ፡ ወብኪ፡ በእንተ፡ ኀጢአትከ፡ Phlx. 24; ኩን፡ ፈላሴ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Phlx. 48; Genz. f. 70 (ut videtur); Lud. e Vit. Sam. β) *huc illuc migrans* vel *peregrinans;* distinguitur a **ገዳማዊ፡**, **ዝጉሓዊ፡**, **ተባሕታዊ፡** Phlx. 1. 62 (vid. sub **ዝጉሓዊ፡**); et a **መንከራዊ፡** (q. v.) Phlx. 21.

ፈላሳዊ፡ adj. rel. (a **ፈላስ፡**) *peregrinus, advena,* προσήλυτος Jer. 22, 3 var.

መፍልስ፡ (v. **መፍለስ፡**) part. *vagus, ferus,* in specie subst. *aper:* ሐራውያ፡ ዘውእቱ፡ መፍልስ፡ Lud. e Libr. Myst.; መፍልስ፡ (v. መፍለስ፡) ዘይመጽእ፡ ውስተ፡ ረምሕ፡ Kuf. p. 135. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ ወሐራውያ፡ ዘ፡ ሐርያ፡ (vid. etiam Isenb. p. 118 sub **ሐርያ፡**).

መፍልስት፡ et **መፍለስት፡** subst. *trames, deverticulum* ut videtur, in specie *janua aversa:* ወፅአ፡ እንተ፡ መፍልስት፡ (v. "ለ") κατὰ τὰς πλαγίας θύρας Dan. ap. 1, 18. 26; ወበኡ፡ እንተ፡ መፍልስት፡ Sx. Masc. 28 (in Actis Susannae).

ፌለስ፡ et **ፌላስ፡** n. prgr., cui respondere videtur *conopeum:* ሆሎፈርኒስ፡ ይነውም፡ ውስተ፡ ምስከቢሁ፡ ፌለስ፡ ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ Judith 10, 21; **ፌላስ፡** ejusdem fere significationis legitur in Gad. T. H.

ፈላስፋ፡ et **ፈለስፋ፡** n. prgr. *philosophi* (secundum Lud. *philosophus,* Pl. **ፈላስፋት፡**): ጠቢባን፡ ፈላስፋ፡ ይቤሉ፡ Chr. ho. 22; ቀደምት፡ ፈለስፋ፡ ወጠቢባን፡ Abush. 4; መጽሐፈ፡ ፈለስፋ፡ ጠቢባን፡ inscriptus est liber Fal.; ይቤ፡ ፩እምፈላስፋ፡ Fal. f. 10; ትምህርተ፡ ፈላስፋ፡ *philosophia* Sx. Tachs. 8.

ፌሎሶፍ፡ subst. *philosophus,* Sx. Tachs. 8.

ተፈልሰፈ፡ quadrl. III, 1 *philosophari:* ከነ፡ አፍለጦን፡ ይሜህሮሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ጥበበ፡ ተፈልስፎ፡ እንዘ፡ የሐውር፡ Fal. f. 36; Lud. e Mss. Colb.

ፍልሱፍ፡ part. *philosophiae peritus, philosophus:* ይቤ፡ ኤራቅሌስ፡ ፍልሱፍ፡ Fal. f. 83; Abush. 50.

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*, Lud. sine auct.

ፍልሳፌ፡ subst. *philosophatio*, *ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. فَلَقَ *findere*.

አፍለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *procacem*, *lascivum esse*): ወኮንኪ፡ አንቲ፡ ዕሉተ፡ ወአፍለቂ፡ καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur አፍላቂ፡ et exponitur ቀላጭ፡

ፌላቅ፡ subst., Pl. ፌላቃት፡, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum*, *granarium*: ወአብኡ፡ ወገብሩ፡ ፌላቃተ፡ σωροί 2 Par. 31, 6; በሣልስ፡ ወርኅ፡ አኀዙ፡ ይሣርርዎ፡ ለፌላቃት፡ ወበሳብዕ፡ ወርኅ፡ ተፈጸመ፡ 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: ፌላቅ፡ ዘ፡ ግምብ፡ ሕድምሂ፡ (an ሕድሞሂ፡?) ይ፡

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *pacnula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: ፌሎን፡ ዘ፡ ሣፅን፡ ወበ፡ እለ፡ ይ፡ ስመ፡ ብእሲ፡

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [فَلَكٌ]: ኀዋኀወ፡ ፈለክ፡ Abush. 3; ቀዳሚ፡ ኆኅተ፡ ፈለክ፡ Abush. 4; ኢትበጽሕ፡ ኀይሉ፡ እስከ፡ ፈለክ፡ ወርኅ፡ μέχρι σελήνης Chr. ho. 2; ተዐየኒ፡ (ማርያም፡) ዐውደ፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ሣልሳዊ፡ ፈለክ፤ አመ፡ ተቃወማ፡ በአየር፡ ቀናኢ፡ መልአክ፡ III Sal. Mar. 29; ሰብአ፡ ፈለክ፡ *astronomi* vel *astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. አፍላክ፡, *divisio*, *haesitatio*, *dissidium*, ut videtur [ܦܘܠܓܐ]: ወእሉ፡ እለ፡ በአምሳለ፡ ሐሰት፡ ያስሕቱ፡ ወይብሉ፡ ዘበአፍላክ፡ ወእሙንቱ፡ ንዱዳነ፡ ልብ፡ Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: ፈለክ፡ ዘ፡ ክፍል፡ ወበ፡ ዘ፡ ምዕራፈ፡ ፀሓይ፡ ይ፡

ፋሌክ፡ n. pr. (i. q. ፈለክ፡) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub አድሐክ፡).

ፈልኬንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens*: legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur: ዘመንኰሰ፡ እንዘ፡ ቦቱ፡ ውሉድ፡ ይደልዎ፡ ሎቱ፡ እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ ከመ፡ ይክፍል፡ ኵሉ፡ ንዋዮ፡ ለውሉዱ፡ እምድኅረ፡ ከፈለ፡ ለነፍሱ፡ ፩ክፍለ፡ ዘይከውን፡ ለምኔት፤ ወለእመሰ፡ ሞተ፡ ዘእንበለ፡ ይጽሐፍ፡ ትእዛዘ፡ ይንሥኡ፡ ውሉዱ፡ አሜሃ፡ ዘይደልዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ጽሒፈ፡ ትእዛዝ፡ ወእሙንቱሰ፡ ይሰመዩ፡ ወራስያነ፡ ወለሊሁ፡ ይሰመይ፡ አውራሴ፡ ፈልኬንዶስ፡ F. N. 42, 11.

ፈልኬንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. ፈለየ፡, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [פלה, פלא (فلى significatus speciales habet); vicinum est ፈለጠ፡; at ለፈየ፡ a ፈለየ፡ distinguendum videtur] *separare*, *dividere*, *distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: ፈለጠ፡ ሌለየ፡ ፈለየ፡ ዘ፡ ለየ፡

ተፈልየ፡ III, 1 *separari*, *dividi*: በኢተፈልዮ፡ *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et **ተፋለወ፡** III, 3 *alium ab alio separari*: *dissidere*, *in factiones scindi*: ተፋልዮ፡ Jsp. p. 300; ተጋብኡ፡ ኀበ፡ ቍድስ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ ወተፋለየ፡ ነገሮሙ፡ ወበዝኀ፡ ቀትል፡ ማእከሌሆሙ፡ p. 356 et 350; ሶበ፡ አእመረ፡ ሮም፡ ተፋልዎተ፡ ነገሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ቀርቡ፡ ኀበ፡ ቅጽር፡ p. 357; ዐብየ፡ ከላሕ፡ ወተሀውከ፡ ሀገር፡ በእንተ፡ ተፋልዮቶሙ፡ ለሰብእ፡ ibid.; በተፋልዮትን፡ p. 362; c. Acc.: ኢይክል፡ ይትፋለዮ፡ (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. አፍላግ፡, Pl. Pl. አፍላጋት፡ [פֶּלֶג et فَلْجٌ فَلَجٌ *rivus*, a פלג فلج *findendo* vel *dividendo* dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103] 1) *vallis*: φάραγξ 2 Par. 14, 10; ሰብዐተ፡ አፍላጋተ፡ (v. pro ቈላተ፡) Jes. 11, 15; κοιλάς 2 Par. 20, 26. 25, 11 al. 2) *rivus*, *torrens*, *canalis*, χειμάρρους Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12. 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33. 22, 24; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; አፍላግ፡ Lev. 11, 9. 10; Judith 2, 8. 16, 3; ἀπώρυγες አፍላጊሁ፡ (v. pro አዕጹቂሁ፡) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen*, *fluvius*, *amnis*, ποταμός Gen. 2, 10. 15, 18. 41, 1. 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4. 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (Nilus) Jes. 7, 18; አፍላግ፡ Ps. 23, 2. 71, 8. 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3. 17, 6. 77, 5; Joh. 7, 38; ፈለገ፡ እሳት፡ Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍሉግ፡ part. 1) *cavus*, *concavus*, κοῖλος, ፍሉገ፡ ይኩን፡ ሰሊዳሁ፡ Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (ሰውጥ፡ ፍሉግ፡ „scutica bene elab."). — *Voc. Ae.*: ፍሉግ፡ ዘ፡ ብጁ።

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለየ፡, sine dubio etiam ፈለሰ፡; in caeteris linguis frequentantur radices a פר incipientes, ut فرط פרט פרז פרד] Subj. ይፍልጥ፡ 1) *separare*, *disjungere*, *dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9. 82, 11. 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ዘፈለጠ፡ ብእሴ፡ እምብእሲቱ፡ Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et በበይናት፡ 4 Esr. 4, 58; ይፍልጥዎሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 5, 10; c. dupl. ማእከለ፡ Gen. 1, 4. 6. 7. 14. 18; Kuf. 2. a) *dividere*, *dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διχάζειν, c. Acc. et እምነ፡ Matth. 10, 35. 2) *sejungere*, *segregare*, *secernere*, c. Acc.: ወፈለጠ፡ ዕዝራ፡ ዕደወ፡ 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41. 10, 8. 19, 7; c. Acc. et እምነ፡ Matth. 25, 32; Lev. 20, 24. 26; Kuf. 2; vel እምውስተ፡ Gen. 30, 32; vel እማእከለ፡ Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀφαιρεῖν, ἀφορίζειν Ex. 13, 12; ትፈልጥዎ፡ ፍልጠተ፡ 29, 24; vel ፍልጣነ፡ 29, 26; Lev. 10, 15. 14, 12; Num. 8, 11. 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare*, *devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cujusdam usu promittere): እመ፡ ፈለጠ፡ ፍሉጠ፡ በእንተ፡ ነፍሱ፡ Num. 30, 3. 4. 3) *discernere*, *distinguere*, *dignoscere*, *inter-*

noscere: Rom. 2, 18. 3, 23. 10, 12; እዝን፡ነገረ፡ይፈልጥ፡ Job 12, 11. 15, 5; ፈለጠሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሓውርቲሆሙ፡ Sir. 16, 26; ጕርዔ፡ይፈልጠ፡ለዙሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ 36, 24; ፈሊጠ፡ዕበው፡ διαφοραί Sap. 7, 20; c. Acc. et እምነ፡, Chrys. crebro; አለ፡ኢፈለጡ፡ፀጋምሙ፡እምየማኖሙ፡ Jon. 4, 11; Rom. 7, 13; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 11, 47. 20, 25; Chr. crebro. a) *discrimen facere* vel *statuere inter* plures, Ex. 8, 19. b) *dicere quid intersit inter* duas res: ይቤሉ፡ፍልጥ፡ለነ፡ማእከለ፡ሰይጣን፡ወስሒት፡ Phlx. 110. c) *dispicere*, ἔκριναν Sap. 2, 22; ἐπεγίγνωσκον Act. 27, 39 Platt. d) *distincte dicere, nominatim* vel *sigillatim designare*, c. Acc.: διάστειλον Gen. 30, 28; λάβε τὸ κεφάλαιον Num. 4, 2.

አፍለጠ፡ II, 1 *distinctionem facere, distincte dicere:* ለሊሁ፡ጳውሎስ፡አፍለጠ፡ወአርአየ፡ከመ፡በአምሳሉ፡ወበአርአያ፡ክህነቱ፡ለክርስቶስ፡ውእቱ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ Cyr. f. 129.

ተፈልጠ፡ III, 1 1) a) refl. *se sejungere* vel *secernere* ab alqo: ተፈለጥ፡እምአሕዛብ፡ Kuf. 22; 2 Esr. 9, 1. 10, 11; ተፈልጡ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡ነኪር፡ 2 Esr. 19, 2; Jud. 4, 11; ኢይትፈለጥ፡እምኔሁ፡ Prov. 8, 30; ዘይፈቅድ፡ይትፈለጥ፡እምአዕርክት፡ Prov. 18, 1; Luc. 12, 53; 2 Cor. 6, 17; abs.: ተፈለጡ፡ ἀφορίσθητε Jes. 52, 11; ተፈልጡ፡በበነገዶሙ፡ Jos. 7, 17. 18. α) *secedere, discedere:* ተፈልጠ፡እምአበውሁ፡ Kuf. 7. 11; in malam partem: ተግሕሠ፡ወተፈልጠ፡እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. β) *se dividere*, Gen. 2, 10. γ) *se dispergere* vel *diffundere:* Gen. 10, 5; ተፈልጡ፡አርድእት፡እስከ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ከመ፡ይስብኩ፡ዜና፡ወንጌል፡ Clem. f. 1. δ) *se abstinere:* በሌሊት፡ዘበቲ፡ይጠመቅ፡ወልዶሙ፡ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ (parentibus) ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2. ε) *divortium facere* cum alqo vel alqa: እስከ፡ይትፈለጡ፡ F. M. 5, 2; እመ፡ፈቀደት፡ከመ፡ትትፈለጥ፡እምታ፡ F. M. 5, 5. 12, 1. 2. b) pass. *separari, sejungi, dirimi:* ነፍስ፡እመ፡ተፈልጠት፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381; ብእሲ፡ይትፈለጥ፡እምአንቱሁ፡ Jer. 13, 14; Hen. 22, 8. 9. 11. α) ተፈልጠ፡ *intervallum interpositum est* Hen. 22, 12. β) *dividi:* በትእዛዘ፡እግዚ"፡ይትፈለጥ፡ኵሉ፡መዋዕል፡ Sir. 36, 8. γ) *privari* Gen. 48, 11. δ) *dispergi:* አባግዒሁ፡ዘተፈልጠ፡ Hez. 34, 12. ε) de conjugibus: ተፈልጠት፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)፡በሞት፡ Did. 14. 2) *segregari*, a) *secludi:* 2 Thess. 3, 14 Platt; ለይትፈለጥ፡ ἀφοριζέσθω, Syn., ex. gr. Can. Ap. 5. b) *seligi*, Rom. 1, 1. 3) *secerni, distingui:* በቲ፡(ለወርኅ፡)ይትፈለጥ፡መዋዕል፡ Sir. 43, 7; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 10, 10; Enc. Sen. 26.

ተፋለጠ፡ III, 3 *se sejungere alium ab alio, a se invicem discedere* vel *secedere:* ወተፋለጡ፡እንዘ፡የሐውሩ፡ፍኖተ፡ 3 Reg. 18, 6; Jos. 7, 14 (at ተፈልጠ፡ 7, 17. 18); ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; በበይናቲሆሙ፡ Dan. ap. 1, 13. a) dissidio: Luc. 12, 52 Platt. b) divortio: በተፋልጦቶሙ፡ F. M. 5, 2. c) i. q. ተፈልጠ፡ *se sejungere* ab alqo: ወእምጋዲ፡ተፋለጡ፡ (v. ተፈልጡ፡) 1 Par. 12, 8.

አስተፋለጠ፡ IV, 3 1) *alium ab alio separare* vel *sejungere:* እምድኅረ፡አስተፋለጠሙ፡መኰንን፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Genb. 11. 2) *abalienare* alqm ab alqo: ብእሲተ፡ብእሲ፡አስተፋለጥኩ፡ Form. Conf.

ፍሉጥ፡ part. 1) *separatus, disjunctus:* hostes እለ፡ፍሉጣን፡ወዝርዋን፡ facile vincuntur Chr. ho. 30; ፍሉጥ፡እምኔሁ፡ 3 Reg. 7, 45; Lit. 173, 1. a) *discretus, singulus, solus:* ፍሉጣን፡ Jsp. p. 382; እመ፡ሰብእ፡ፍሉጥ፡ውእቱ፡ (Christus) εἴπερ ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενος Cyr. de r. fid. f. 33. 54; εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χρ. f. 55. b) *is qui discessit:* እስመ፡መዐዛሁ፡ፍሉጥ፡ Kuf. 21. c) ፍሉጠ፡ *separatim, seorsim* Enc. Mij. 12. 2) *segregatus:* ከመ፡ይፈልጡ፡ሥብሐ፡ . . . ከማሁ፡ዳዊት፡ፍሉጥ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 47, 2; ኩኑ፡ርሑቃነ፡ወፍሉጣነ፡እምእለ፡ይገብሩ፡ዘንተ፡ F. M. 34, 6. a) *seclusus*, a communione ecclesiae F. M. 32, 2. b) *consecratus*, Num. 15, 19; Ex. 36, 38. d) *ejuratus* i. e. is a cujus usu abstinentia promissa est, Num. 30, 3. 4. 3) *distinctus, distinguendus, diversus, dissimilis, singularis*, 2 Reg. 1, 23; እስመ፡አዕይንቲሁ፡ፍሉጣት፡ Jsp. p. 280; ውእቱ፡ሰማይ፡ፍሉጥ፡እምልዑላን፡ሰማያት፡ Clem. f. 3; እስመ፡ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ወፍሉጥ፡ፍኖቱ፡ ἐξηλλαγμένος Sap. 2, 15; ሕዝብ፡ፍሉጥ፡አንተ፡በሕቲቱ፡ ἔθνος μονώτατον Esth. 3 apcr.

ፍልጠት፡ n. act. et subst. 1) *separatio, sejunctio, divisio:* Lit. 166, 4. a) *discessus:* post assumtionem Mariae ይቴክዙ፡ሐዋርያት፡በእንተ፡ፍልጠታ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Nah. 16. b) *dissidium:* ኢትግበር፡ፍልጠተ፡አላ፡አስተዐርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡ Const. Ap. 12; እስመ፡ቀዲሙ፡ኮነ፡ፍልጠት፡ወጋእዝ፡እኩይ፡ማእከለ፡ማኅበረ፡አይሁድ፡ Did. 31. 32. 2) *secretio* a) *segregatio:* በእንተ፡ፍልጠተ፡ዕልዋን፡ Did. 31. b) *consecratio* Ex. 29, 24. 3) *discrimen, differentia, diversitas:* ፍልጠተ፡ሐዲስ፡ሕግ፡እምብሉይ፡ Chr. ho. 12; አልቦቱ፡ፍልጠት፡ማእከለ፡ዐበይት፡ፍትታት፡ወማእከለ፡ፍትታት፡ንኡሳት፡ (sc. panis eucharistici) F. M. 26, 7; F. N. 10. 24, 1; ፍልጠት፡ዘሀሉ፡ማእከለ፡ፈጣሪ፡ወፍጡራን፡ Chr. ho. 2; Phlx. 87 (vid. sub ሀገሪታዊ፡).

ፍላጤ፡ subst. *discrimen, differentia*, Sap. 7, 20 in Abb. LV.

ፍልጣን፡ subst. 1) *dissidium* Lud. Comm. hist. p. 306. 2) *divortium* Matth. 19, 7; ከመ፡ይኩን፡ፍልጣን፡ማእከለ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. M. 12, 12. 3) *discrimen, differentia:* እከሥት፡ክልአ፡ፍልጣነ፡ዘማእከለ፡አርን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ Chr. ho. 13; Org. 4; omnes ዘአልቦ፡ፍልጣን፡ sine discrimine Enc. Haml. 12. 4) *res* in pium usum *segregata* vel *consecrata*, ἀφόρισμα Ex. 29, 26. 28; Lev. 14, 12.

ፈለጸ፡ rad., cui tam פרץ فرص quam ፈለጠ፡ (amh. ፍልጥ፡ et ፍላጭ፡ a splinter) comparare licet.

ተፋለጸ፡ III, 3 (etiam III, 1) *minutatim diffringi* vel *diffindi:* እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፋለጽ፡ (v. ይትፈለጽ፡, v. ይትፈለጥ፡)ከመ፡ስብራተ፡ማህው፡በላኅት፡ Sir. 43, 19 (vid. ተባለጸ፡).

ፈልፈለ፡ quadrl. I [componendum videtur cum فلّ i. e. פרר, quibus significatus *rumpendi* inest; vicinum videtur ፈልሐ፡] *erumpere, prorumpere*, i. e. *scaturire*, de fonte: ይፈለፍል፡ነቅዕ፡እምቤተ፡እግዚ"፡ Joel 4, 18; de aqua Hen. 28, 2; Joh. 4, 14; de fluvio: ፈለግ፡ዘይፈለፍል፡ Prov. 18, 4; እፍላግ፡እለ፡ይፈለፍሉ፡እማይ፡ዘእምታሕተ፡መንበረ፡ስብሐቲየ፡ Clem. f. 63. a) imprs. α) *scaturigo est* (es quillt): ይፈለፍል፡ውስተ፡ምድር፡ጽምእት፡ πηγὴ ἔσται Jes. 35, 7. β) *scaturit* alqd, c. Acc.: ይፈለፍል፡ትፍሥሕተ፡እምድር፡ወእምአድባር፡ ῥηξάτωσαν Jes. 49, 13. b) *scaturiendo perrumpere* alqd vel *superfundi* rei: ይፈለፍል፡ሐሤት፡ኅቡረ፡በድዌ፡ለኢየሩሳሌም፡ ῥηξάτω Jes. 52, 9.

አፈልፈለ፡ II *scaturire facere, fontem* vel *fontes*

aperire: አፈለፍል፡ማእከለ፡ገዳም፡ ἀνοίξω πηγάς Jes. 41, 18.

I. ፈልፈል፡ subst. *scaturigo, fons:* ይነፅፍኑ፡ፈልፈለ፡ኰኵሕ፡ Jer. 18, 14; ፈልፈለ፡አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ነቅዕ፡ (subst.) ፈልፈለ፡ማይ፡ Clem. f. 33; ነቅዐ፡ፈልፈለ፡ሕይወት፡ f. 50 al.; ከመ፡ፈልፈለ፡ነቅዕ፡ f. 201; Org. 1; ፈልፈለ፡ጥበብ፡ (epitheton Pauli Apost.) Lud. Comm. hist. p. 240 n. 9.

II. ፈልፈል፡ subst. i. q. فُلْفُل [पिप्पली πέπερι] *piper:* ይመሪ፡ጼው፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ ወከዐው፡ ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8.

III. ፈልፈል፡ subst. nomen bestiae, quae Aethiopice ሐር ማዝ፡ dicitur, Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ሐርማዝ፡). — Annotare juvat, in Tigre lingua nomine ሐርማዝ፡ *elephantum* appellari, vid. Munzingeri Vocab. Tigr. (An ፈልፈል፡ cum فيل componendum?).

ፈሐለ፡ I, 1 [فَحْل *admissarius,* sed etiam פָּחַז فحش al. (vid. sub መሐዘ፡) vicina videntur; in aliam sententiam abit Ges. in thes. p. 1090] *lascivum, salacem, petulantem, protervum esse:* ፈሐልከሙ፡ከመ፡አልህምት፡ ἐσκιρτᾶτε Jer. 27, 11; ውእቱ፡አርዌ፡ይመጽእ፡እንዘ፡ይፍሕል፡ (ῥοίζῳ) Herm. p. 21; ፍሒሎትከ፡ τὸ στρῆνός σου 4 Reg. 19, 28; እንዘ፡ይጠብዕ፡ለፍሒል፡ ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ II Can. Ap. 13. — *Voc. Ae.:* ፍሒል፡ዘ፡ዘምዎ፡ስከርሂ፡ይ፡

ተፋሐለ፡ III, 3 Lud. e 4 Reg. 19, 26 (28?) affert, sc. ተፋሕሎት፡, at libri a me inspecti 4 Reg. 19, 28 omnes ፍሒሎት፡ exhibent).

ፈሐል፡ et ፋሕል፡, sec. Lud. ፈሓል፡, subst., *lascivia, salacitas, petulantia, protervitas,* ጽጋብ፡ኢይዎጽእኪ፡ ወፈሐል፡ (v. ፋሕል፡, ፋሐል፡) ኢይከርየኪ፡ Sir. 23, 6; ሊቀ፡ፈሐል፡ διδάσκαλος ἀταξίας II Can. Ap. 14; ፋሕሎ፡ለወይን፡ (sc. viri vino onerati) Macc. f. 7; ፈሓለ፡ዝሙት፡ Org. 6; ኢበነፍስተ፡ሥጋ፡ምስለ፡ፈሓለ፡አንስትዕ፡ዘይከው፡እሳተ፡ዲበ፡አበል፡ ibid.

ፍሕም፡ subst., m. et f., Pl. አፍሓም፡ [amh. ፍም፡; פֶּחָם فَحْم et فَحَم ܦܚܡܐ] *pruna, carbo,* ἄνθραξ Lev. 16, 12; Jes. 6, 6; Job 41, 12; ፍሕመ፡እሳት፡ Lit. 161, 2; σπινθήρ, እመ፡ነፋሕከዎ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; ἀνθρακιά Joh. 21, 9; በብዝኀ፡ትንታኔ፡ለእሳት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32; አፍሓም፡ ἄνθρακες Prov. 26, 21; Ps. 17, 10. 119, 4; አንብራ፡ዲበ፡አፍሓም፡ Hez. 24, 11; ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡ Jes. 54, 16; አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28. 25, 22; Ps. 17, 14. 139, 11; Jes. 5, 24. 47, 14; 4 Esr. 11, 13; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ዘአፍሓም፡ τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας Jer. 43, 23; አፍሓመ፡እሳት፡ቅድሜሁ፡ ἐσχάρα πυρός 43, 22; Job 41, 10. 11; σπινθῆρες Jes. 1, 31; አፍሓም፡ዘያንበለብል፡ πῦρ φλέγον Dan. 7, 9; ዘእብኑ፡ከመ፡ፍሕም፡ ἄνθραξ gemma i. e. *carbunculus* Ex. 28, 18 et in C Ex. 36, 18.

ፈሐመ፡ I, 1 *prunam fieri,* Lud. sine auct.

አፍሕርት፡ *pulli avium* vid. sub ፈርኅ፡

ፍሕሶ፡ subst., sec. Lud. „herba florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, proferens, *paeonia* ut videtur": ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ σπαρτίον τὸ κόκκινον Cant. 4, 3. 6, 6; ሰላም፡ለከናፍርኪ፡ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ III Sal. Mar. 11. At *Voc. Ae.* varias exhibent interpretationes 1) ፍሕሶ፡ዘ፡ጉተ ፍግ፡ጽጌ፡ዘይሰመይ፡ 2) ፍሕሶ፡ዘ፡ፈትለ፡ሐሪር፡, quod mire convenit cum Gr. σπαρτίον *funiculus.*

ፈሐቀ፡ *diffugere* vid. sub ፈህቀ፡

ፈሐቀ፡ I, 1 [Lud. duas radices statuit sc. ፈሐቀ፡ *tornavit* et ፈኀቀ፡ *fricuit,* at *tornandi* significatus haud primarius est, neque ulla est causa, cur radicem in duas dividamus. Conferenda videtur radix cum פָּחַק سحق محق (كن يحص يحس) cf. መሐከ፡) al.] 1) *abs-, detergere, radere, de-, e-, abradere,* a) vulnera panno: ፈሐቁ፡ቍስሎ፡በአዕርቅት፡ጸጕር፡ Enc. Haml. 12. b) scripturam delendam: ዘሰረቆ፡ወዘፈሐቆ፡ (sc. hunc librum) ወዘሄዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡ Kedr 90; Deg.; aliâs passim in subscriptionibus librorum Mss. 2) *radula expolire, scalpro sculpere, caelo caelare,* vid. nomina derivata. — *Rad. Abb.:* ፈሐቀ፡ዘ፡ኰለ፤ፋቀ ።

ፍሑቅ፡ part. *rasus, politus, sculptus, caelatus,* (*tornatus*): τορευτός, እደዊሁ፡ፍሑቃት፡እለ፡ወርቅ፡ Cant. 5, 14; ከመ፡ማዕከከ፡ፍሑቅ፡ 7, 3; I Sal. Mar. 29; አጻብዒሁ፡ፍሑቃት፤ከናፍሪሁ፡ጽጌ፡ Deg.

ፍሕቆ፡ subst. *opus rasile, sculptile, torno confectum* et *politum, caelamen, toreuma:* Ex. 25, 18. 31. 36. 38; in C Ex. 37, 7 sec. Hebr.; ብሩር፡ዘፍሕቆ፡እሙንቱ፡ τορευτόν Jer. 10, 5. — *Voc. Ae.:* ፍሕቆ፡ዘ፡ልዝብ፡; *aliud:* ፍሕቆ፡ጽዑድ፡ልሙጽ፡ዘ፡ልሕም፡

ፈሓቂ፡ n. ag., Pl. ፈሐቅት፡ *scalptor* vel *sculptor, politor:* ወቀርት፡እብን፡ወፈሐቅት፡ (var. ፈሐቁት፡ sic) λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστούς 1 Par. 22, 2.

መፍሐቅ፡ subst. *radula, scalptorium* vel simile quoddam instrumentum: መፍሐቀ፡ገበዋት፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ፈሜ፡ n. prgr. 1) ut videtur i. q. φήμη *effatum (divinum), oraculum:* ፈሜ፡ (v. ፈሚ፡) ውእቱ፡ ዘመሀረቶ፡እሙ፡ (ubi lectio LXX vulgata χρηματισμός exhibet) Prov. 24, 69. 2) At Aethiopes hoc nomen interpretantur *artifex, sollers* eoque cognominare solent Christum: ለተሊወ፡ክርስቶስ፡ፈሜ፡ Enc. Nah. 2; ሰማዕት፡ፈሜ፡ (martyr Christi) Enc. Teq. 4. 7; Lud. ex Enc. Tachs. 14; በሕፅኑ፡ሐቀፋ፡ወበአፋሁ፡ሰዐሞ፤ኢየሱስ፡ፈሜ፤ለነፍስከ፡ . . . . Deg. — *Voc. Ae.:* ፈሜ፡ኪን፡ጠቢብ፡ብልሐተኛ፡ሐኪምኒ፡ውእቱ፡ (vid. etiam scholion ad ኬንያ፡).

ፋሜኖት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ, Abush. 8 seq. (vid. sub በረምሐት፡). — In Voc. Ae. scribitur ፈሞስ፡

ፈሥሐ፡ rad. inus., cui Lud. פָּצַח *rupit, fregit,* seq. רִנָּה *erupit in jubila* comparavit (at vid. ፈጽሐ፡); propius ad nostram radicem accedit فَشِ *hilaris, laetus fuit,* quod alii cum فسح *amplus, spatiosus fuit,* VII *gaudio dilatatus fuit,* alii cum فصح cui vis *claritatis* et *serenitatis* inest, componunt. Radicem semel sc. Jes. 24, 7 in Cod. Laur. ፈጽሐ፡ scriptam inveni.

ተፈሥሐ፡ III, 2 1) *hilarem, laetum esse* vel *fieri, gaudere, laetari,* **ተፈሣሕ፡** ἡδέως γίνου Tob. 7, 10; Esth. 1, 10; **ተፈሢሐከ፡** ἱλαρῶς Job 22, 26; **ተፈሥሐ፡ወሰትየ፡** Kuf. 7; **ተፈሥሐ፡ልቡ፡** ἠγαθύνθη Ruth 3, 7; Jud. 19, 6. 9; **ተፈሣሕ፡** εὐψύχει Herm. p. 3; Phil. 2, 19; **ውስተ፡ቤተ፡ንጹሕ፡እንዘ፡ይትፈሥሐ፡የኀድሬ፡** Herm. p. 107; εὐθυμεῖν Jac. 5, 13; Act. 27, 25; εὐφραίνεσθαι, χαίρειν al. Koh. 3, 12. 11, 9; Ps. 66, 4. 67, 3. 69, 5; Jes. 24, 7. 65, 13. 14. 66, 10 (**ተፈሥሑ፡ትፍሥሕተ፡**); Jer. 38, 13; Gen. 45, 16; Ex. 4, 14; Lev. 23, 40; Deut. 14, 26; 1 Reg. 11, 15; 2 Esr. 22, 43; Matth. 5, 12; **ተፈሥሑ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** 2, 10; Marc. 14, 11; Luc. 6, 23. 12, 19. 15, 23. 16, 19; 1 Thess. 5, 16; 1 Cor. 12, 26; **ተፈሥሐ፡ልብየ፡** Ps. 15, 9. 32, 21; de inanimatis Hen. 51, 5; Ps. 47, 10. 95, 11; **ይትፈሣሕ፡አዕፅምቲሆሙ፡በኀበ፡ሀለዉ፡** ἀναθάλοι Sir. 46, 12; c. c. **በ፡** rei Koh. 3, 22. 4, 16; Job 21, 12. 31, 25. 29; **አለ፡ይትፈሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡** Sir. 27, 29; Prov. 2, 14; Jes. 65, 19; Ps. 20, 1. 103, 32; Luc. 10, 20; vel pers.: Jud. 9, 19; Sir. 16, 1. 2. 25, 7; Ps. 9, 2. 31, 14. 149, 2; Phil. 3, 1. 4, 4; c. **በእንተ፡** rei vel pers.: Matth. 18, 13; Joh. 11, 15; 4 Esr. 8, 44; c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12 Platt; c. **ላዕለ፡** Deut. 30, 9; seq. **እስመ፡** Kuf. 8. 17. 22; Luc. 10, 20; 2 Joh. 4; seq. **እሮ፡** 4 Esr. 6, 69; seq. Subj. verbi: **ተፈሣሕከ፡ትረሰሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Hez. 35, 14; seq. **ከመ፡** c. Subj. vel Imperf.: Deut. 28, 63. a) *laetitiam, gaudium percipere* ex alqo, seq. **በ፡**, ut: Sir. 3, 5; Hen. 12, 5; c. **እምነ፡** Koh. 2, 10. 5, 18; c. **እምውስተ፡** Deut. 20, 6. b) *se oblectare* vel *cum gaudio frui* alqa re, c. **በ፡**, ut: **ዘኢይትፈሣሕ፡በንዋዩ፡** Sir. 14, 5; Deut. 12, 7. 18; Ps. 36, 11; **ትትፌሣሕ፡በበረከት፡ነፍስክሙ፡** Jes. 55, 2. c) *gaudere casu*, infortunio alcjs, c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** rei vel pers.: Hen. 97, 2; ἐπιχαίρειν, c. **ዲበ፡** Sir. 23, 3; c. **ላዕለ፡** Sir. 8, 7; Ps. 34, 22. 27; Apoc. 11, 10. 18, 20; c. **በ፡** Hen. 62, 12. d) *collaetari, congratulari,* c. **ለ፡** pers.: Luc. 1, 58. 15, 6. 9; Phil. 2, 17. 18. 2) nonnumquam pass.: *jucundari, exhilarari, gaudio* vel *solatio affici,* 4 Esr. 9, 44; εὐαγγελίζεσθαι Luc. 7, 22; παρακαλεῖσθαι, c. **እምነ፡** vel **በእንተ፡** 1 Thess. 3, 7.

አስተፍሥሐ፡ IV, 1 et **አስተፈሥሐ፡** IV, 1 et 2 1) *exhilarare, laetitia* vel *gaudio afficere, jucundare, laetificare,* εὐφραίνειν Prov. 10, 1; Ps. 18, 9. 103, 16; **አስተፍሥሐ፡ጸላዕትከ፡** Thren. 2, 17; Koh. 10, 19; Sir. 1, 23. 4, 18; **ታስተፈሥሐ፡** (v. "**ፈ**") **ለምታ፡** 26, 2. 32, 25; **ወይን፡ወማሕሌት፡ያስተፈሥሕ፡ልበ፡** 40, 20; Jes. 56, 7; Jer. 38, 13; **አስተፍሣሕክኒ፡** Tob. 8, 16; **አስተፍሥሖሙ፡** 2 Esr. 6, 22. 22, 43; 4 Esr. 5, 29. 12, 41; Act. 14, 17; 1 Cor. 13, 6. a) *solatio afficere, consolari* tristem, afflictum, παρακαλεῖν Ex. 15, 13; Jes. 40, 11. 49, 13. 51, 3. 12. 57, 18; Thren. 2, 13; Ruth 2, 13; Judith 6, 20; Job 42, 11; Sir. 17, 24; **አስተፍሥሖሙ፡ለእለ፡ይላሕዉ፡** 48, 24; Ps. 85, 16. 118, 50; 4 Esr. 14, 10; 1 Thess. 5, 11; 2 Thess. 2, 17, al.; seq. **እምነ፡** rei 2 Cor. 1, 4; Hen. 107, 3. b) *oblectare:* **አስተፍሥሓ፡** (v. "**ፈ**") **ለነፍስከ፡** Sir. 14, 16. 10, 28. c) *refocillare:* **ያስተፈሥሖሙ፡** (v. "**ፈ**") διδοὺς ζωὴν τοῖς .. Jes. 57, 15. d) *delectare:* **ኢያስተፍሥሕከ፡ብዝኆሙ፡** μὴ ἔπεχε ἐπὶ . . . Sir. 16, 3. e) *laeto nuntio exhilarare:* **አስተፈሥሖሙ፡** (Subj.) **ለነዳያን፡** εὐαγγελίσασθαι Jes. 61, 1. f) *laetis donis ornare, beare:* **አስተፍሥሐ፡ኵሉ፡ዓመተ፡** ἐκόσμησε Sir. 47, 10; Jsp. p. 329 (vid. sub **አስተዋደደ፡**). g) *salutare:* **አስተፍሥሐቶሙ፡** ἐχαρέτισεν αὐτούς Tob. 7, 1. h) *conciliare sibi, affabilitate allicere* alqm, 2 Reg. 15, 6. i) *laetificare*, de flumine quod **ያስተፈሥሕ፡አህጉራተ፡** Lud. ex Enc. Jac. 9. 2) *hilarem, laetum esse, gaudere,* Clem. f. 174 (vid. sub **በርሀ፡**); **ዘአመ፡ይጼነስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይጼለው፡እሮ፡ያስተፈሥሕ፡** Sir. 10, 31.

ፍሡሕ፡ part. *laetus* a) *hilaris, laetans, gaudens:* **ወኢኮንከ፡ፍሡሐ፡** 2 Esr. 12, 2; opp. **ትኩዝ፡** Sir. 13, 25; **በፍሡሕ፡ዐይን፡** ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 32, 10; ἱλαρός Prov. 22, 8; **እንዘ፡ፍሡሕ፡ገጽከ፡** Sir. 32, 11; **ወኮነ፡ፍሡሐ፡ገጹ፡** (v. **ወኮነት፡ፍሥሕተ፡ገጽ፡**) Esth. 5 apocr.; Herm. p. 85; **ልብ፡ፍሥሕት፡** εὐφραινομένη Prov. 17, 22; **ከመ፡ፍሡሓን፡** Jes. 30, 29; Ps. 86, 7; **ከናፍርየ፡ፍሡሓት፡** ἀγαλλιάσεως Ps. 62, 6; **ፍሡሓኒክሙ፡** 1 Petr. 4, 13; **ፍሡሓት፡እምወይን፡አዕይንቲሁ፡** Gen. 49, 12; 4 Esr. 1, 34. 13, 19 (deest apud Laur.); **እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡** εὐφροσύνη Sir. 34, 31. a) *solatio affectus,* Ps. 125, 1. b) *lubens, promtus,* de animo: **እሡሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** Sir. 13, 26; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡በፍሡሕ፡ልብ፡** Clem. f. 174. c) *delicatus,* τρυφερός Herm. p. 33. d) **ፍሥሕት፡** *hilaritas,* ἱλαρότης Herm. p. 91. b) *laetabilis, gratus, jucundus:* Hen. 32, 5; **ዘማ፡ሠናይት፡ወፍሥሕት፡** ἐπίχαρις Nah. 3, 4.

ፍሥሓ፡ subst., f. et m., *laetitia, gaudium,* εὐφροσύνη Koh. 2, 1. 9, 7; Job 20, 5; Prov. 14, 13; **ቃለ፡ፍሥሓ፡ወቃለ፡ሐሤት፡** Jer. 40, 11; Thren. 2, 15; **ተፈሥሐ፡ዐቢየ፡ፍሥሓ፡** χαράν Jes. 39, 2; Jer. 15, 16; Ps. 125, 2; Matth. 2, 10; **እምፍሥሓሁ፡** 13, 44; **በፍሥሓ፡** 13, 20. 25, 23. 28, 8; Luc. 2, 10. 15, 7; Joh. 3, 29. 16, 24; Rom. 15, 13; Phil. 2, 2; Jac. 1, 2; **እሴስዮ፡ለላሐሙ፡ፍሥሓ፡** χαρμονή Jer. 38, 13; Hen. 5, 7. 25, 6; **ሕየው፡በፍሥሓ፡** ἐν ἀγαθῷ Koh. 7, 14; **ገብረ፡በዓለ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** Kuf. 16; **በፍሥሓ፡** Kuf. 7. a) *solatium, consolatio,* παράκλησις, **ወሀብክዎ፡ፍሥሓ፡ጽድቀ፡** Jes. 57, 18; **ነገረ፡ፍሥሓ፡** Zach. 1, 13; Hebr. 6, 18; Act. 4, 36; Luc. 2, 25. b) *salus:* **አልቦ፡ፍሥሓ፡ለኃጥአን፡** χαίρειν Jes. 48, 22; **ለዮሐንስ፡ቄርሎስ፡ፍሥሓ፡** Ἰωάννῃ Κύριλλος χαίρειν Epist. Cyr. (in praescr.), Cyr. f. 114.

ትፍሥሕት፡ subst., f. et m., Pl. **ትፍሥሕታት፡**, *laetitia, gaudium,* εὐφοσύνη, χαρά al., Gen. 31, 27; Ps. 4, 8. 44, 17. 150, 4 (χορός); Prov. 10, 28; Koh. 5, 19; Sir. 2, 9. 6, 28; **በትፍሥሕት፡** 9, 10; **አልቦ፡ትፍሥሕት፡ዘይኄይስ፡እምሐሤተ፡ልብ፡** 30, 16; **ወይን፡ለትፍሥሕት፡እንጂ፡እመሐያው፡ተፈጥረ፡** 34, 27; Jes. 14, 7. 16, 10. 24, 8. 48, 20; **ትፍሥሕት፡ወሐሤት፡** 51, 3. 65, 18; 66, 9 (προςδοκία); Jer. 16, 9. 31, 33; **ለብሰት፡አልባሰ፡ትፍሥሕታ፡** Judith 10, 3; 2 Esr. 22, 43; 4 Esr. 7, 28. 8, 62; Matth. 25, 21 rom.; Hebr. 12, 11; 1 Petr. 1, 13 (ubi χαράν legisse videntur); ἀγαλλίαμα Sir. 6, 31; Jes. 60, 15; **ይከውንኒ፡ትፍሥሕተ፡እስከ፡አመ፡እመውት፡** Judith 12, 14; **በዝ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቱ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; **ትፍሥሕታተ፡ሰማይ፡** Enc. Haml. 25; Mij. 3. a) *deliciae, voluptas,* τρυφή Sir. 14, 16; Ps. 35, 9; Hez. 34, 14; **ኵሉ፡ዕፀ፡ትፍሥሕት፡** 31, 16; **ከመ፡ገነተ፡ትፍሥሕት፡** 36, 35; 4 Esr. 6, 1; **እመ፡ተፈስዮን፡ትፍሥሕተ፡ለሰንበታት፡** τρυφερά Jes. 58, 3. b) *solatium,* παράκλησις Jes. 66, 11; Ps. 76, 3. c) *res laetae* vel *secundae, dies laeti:* **በትፍሥሕት፡** ἐν ἀγαθοῖς Sir. 12, 8. 9; Judith 8, 6. d) **በትፍሥሕት፡** προθύμως *promte, alacriter, libenter,* Tob. 7, 8; 1 Petr. 5, 2; φιλοφρόνως Act. 28, 7 Platt. e) *alacritas, confidentia laeta* (Freudigkeit), ἔντευξις Herm. p. 40—43.

መስተፍሥሕ፡ part., fem. "ሥሕት፡ *laetificans*, Org.

መስተፍሥሒ፡ part. c. term. adj. (etiam መስተፈሥሒ፡, Lud. e Ssal. Req.), *exhilarans, laetificans, consolator, laetificus, laetabilis, jucundus*: Raphael መስተፍሥሔ፡ አልባብ፡ Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus "ሔ፡ ሕዙናን፡ Lit. Orth.; መዜንው፡ መስተፍሥሒ፡ Fal. in Proleg.; ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ፡ Fal. f. 16 (vid. sub አንሰሕሰሐ፡ c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque ፍሥሐት፡ subst., Pl. ፍሥሐታት፡ 1) *fauces montanae, pylae*: ዐፀዊ፡ ፍሥሐታት፡ (v. አናቅጸ፡ ፍትሐት፡) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) *locus acclivis, clivus, locus clivosus, arduus*: ፍሥሐታተ፡ አድባር፡ (v. ፍትሐታት፡) ἀναβάσεις Judith 4, 7. 6, 12. 7, 1 (v. አርእስት፡); 7, 7 (v. ፍትሐት፡); Org. 4 (ubi Lud. interpretatur *viae salebrosae saxisque impeditae*, ubi mulis equisve difficulter pergere possis). 3) *tumulus, (collis)*: ወገብረ፡ ፍሥሐተ፡ (v. ፍሥሐ፡) ዐቢየ፡ ሀየ፡ et ፍሥሐተ፡ (v. ፍሥሕተ፡) ስምዕ፡ Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: *congeries* et *collis*); etiam *delubrum in loco editiore* exstructum (בָּמָה), ut videtur: ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሐታተ፡ ወያመ፡ Kuf. p. 3. — (ብሔረ፡ ፍሥሕት፡ p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). — [Radicibus פָּסַג פָּסַק فسخ فسح al. vis *dividendi, abscidendi, dirumpendi* inest; sed non omittendum est nomen פִּסְגָּה montis, quod in Targ. et Pesch. *collis* exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam ፍስሕ፡) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, *pascha* a) *agnus paschalis* Judaeorum; ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡ 2 Esr. 6, 21 (at 6, 19. 20 ፋሲካ፡); ጠብሑ፡ ፍሥሐ፡ 1 Esr. 1, 11; 2 Par. 35, 1 seq.; Matth. 26, 17. 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7. b) *dies* et *septimana paschalis*, α) Judaeorum: በቀዳሚት፡ ዕለት፡ ፍሥሕ፡ Matth. 26, 17; ፍሥሐ፡ አሪት፡ Lud. ex Org. Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, በኀሙሰ፡ ፍሥሕ፡ እምቅድመ፡ ተኀፅበ፡ (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc. Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. ፈራ፡; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit فَرَّ, نَفَرَ *fugit, fugax, pavidus fuit*, sed etiam יָרֵא et وَرُعَ cognata videntur] Subj. ይፍራህ፡ 1) *timere, metuere*, Gen. 3, 10. 15, 1. 18, 15. 21, 17. 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1; Jud. 7, 3. 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2. 51, 6. 55, 4; Job 9, 35; ኢይፍራህኪ፡ (suff. Dat.) ልብኪ፡ Judith 10, 16. 11, 1; Deut. 20, 8; Matth. 10, 31. 14, 30. 17, 6. 7; ፈሪሀየ፡ ሖርኩ፡ 25, 25. 28, 5. 10 al.; 1 Tim. 5, 20; ፈርሁ፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡ Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2; Num. 14, 9. 21, 34; ፈርህዎ፡ ለእግዚ"፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡ Jon. 1, 16; Ps. 22, 4; ምንተ፡ እፈርህ፡ እንከ፡ Sir. 23, 18; 1 Petr. 3, 6. 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; ኢፈሪሆሙ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡ 11, 27; vel c. እምነ፡ Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 2; Job 5, 21. 22; Ps. 3, 6. 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c. እምቅድመ፡ Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c. ለ፡ ejus, *cui* timemus: Genz. f. 156; vel c. ላዕለ፡ Gen. 32, 12; ፈርሀ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኁሁ፡ Jsp. p. 333. 355; ለእመ፡ ፈርሀት፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ደዌ፡ F. M. 27, 3; vel c. በእንተ፡ *de* alqo: ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲአሁ፡ ሞተ፡ F. N. 3. b) c. c. Acc. Inf.: Gen. 19, 30. 26, 7. 46, 3; Ex. 3, 6. 34, 30; Num. 12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20; Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: አርመምኩ፡ ፈሪሃየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ዘአኄሊ፡ Job 32, 7. c) ubi Latine sequitur *ne*, Aethiopice sequitur ከመ፡ ኢ፡ c. Subj.: Hen. 106, 6; Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: እፈርሀ፡ ከመ፡ ኢይሌቡ፡ Kuf. p. 95; vel ኢ፡ c. Subj.: እፈርሀ፡ ኢይሙት፡ Tob. 6, 15; ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በፈሪሀ፡ (v. በፈሪሀ፡) ኢይህጉሉ፡ ወኢይጸዐሉ፡ Sir. 29, 7; Herm. p. 48; vel ከመ፡ c. Subj.: እፈርሀ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ትከውኑ፡ ጸመ፡ Kuf. p. 32; vel እንዳዒ፡ ለእመ፡ Gal. 4, 11; praemisso ዮጊ፡ 2 Cor. 11, 3; vel ዮጊ፡ ኢ፡ Hen. 6, 3. 2) *vereri, revereri*, c. Acc.: ገብር፡ ይፈርሀ፡ እግዚኦ፡ Mal. 1, 6; አበሁ፡ Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18. 14, 26; Marc. 6, 20; Eph. 5, 33; in specie Deum: ሥርዎ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ (*timor* vel *reverentia Dei* i. e. *pietas*) Sir. 1, 20. 27. 25, 6. 11. 31, 14. 16. 40, 26; Koh. 5, 6. 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28; በእንተ፡ ፈሪሆትከ፡ Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8. 18, 10. 118, 120. 144, 20; Luc. 1, 50. 18, 2. 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. *timorem* vel *metum injicere, terrere*, c. Acc. pers.: አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ፡ Job 13, 11; ቃለ፡ ፀዓሉ፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡ Sir. 43, 17; Sap. 17, 9; Hez. 26, 17; ራብዕሰ፡ አፍርሀኒ፡ ገጽየ፡ Sir. 26, 5; Ps. 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; ኢያፈርሀኒ፡ መዊት፡ በእንተ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡ Jsp. p. 350. a) *deterrere*: ፈቀደ፡ በዝንቱ፡ አፍርሆተ፡ እሙ፡ Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) *pavidum reddere* alqm, Deut. 20, 8. c) *minari*: በአፍርሆ፡ ስቅለት፡ (durch Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) *vereri* vel *revereri facere*: ለዘረከበ፡ (sc. ለጥበብ፡) ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡ Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 *timeri, metui, reverenter coli*: baptizent eum, ዘይትፈራህ፡ በእንቲአሁ፡ ሞት፡ F. N. 15; Christus ይትፈቀር፡ እስመ፡ መሓሪ፤ ይትፈራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡ Mavâs. n. 28; አበ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማከ፤ ተሰምዐ፡ ዜናከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 *sibi metuere facere* alqm ab alio: ὁ Λόγος እፈፎ፡ ያስተፋርሆ፡ (sc. hominem assumptum, sec. Nestorianos) በሞቱ፡ (sc. Christi) ከመ፡ ያስተርኢ፡ (sc. homo ass.) ዕሩቀ፡ ከማነ፡ Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩህ፡ part. *timore correptus, timens*: abierunt ፍሩሃን፡ Jsp. p. 275; ፍሩሀከ፡ ንበር፡ እንከ፡ Rom. 11, 20. a) *timidus*, δειλός Sap. 4, 20. b) *cautus*: Satanas numquam non adest, በእንተዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Phlx. 203.

ፈራህ፡ adj. *timidus, meticulosus, pavidus*, φοβούμενος Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; ልብ፡ (v. ልበ፡) ፈራህ፡ 22, 18; ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራህ፡ Sap. 9, 14; ፈራሃን፡ Matth. 8, 26; ከመ፡ ይትመየጥ፡ (e bello) ኵሉ፡ ፈራህ፡ ልብ፡ Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam ፍርሃት፡) n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍርሀታት፡ *timor, metus, (terror), formido*, Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11. 54, 6; Ex. 15, 16. 23, 27; Jes. 7, 25. 19, 16; ፍርሀተ፡ ልብ፡ Sir. 40, 5; Hen. 1, 5. 13, 3; Matth. 28, 8; 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5. 15; በእንተ፡ ፍርሀት፡ Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. እምነ፡, ut: ፍርሀተ፡ እምንዴት፡ δέος πενίας Chr. Ta. 34, c. እምቅድመ፡ Deut. 2, 25; vel per st. c.: ፍርሀተ፡ ሞት፡ Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; እምፍርሀቱ፡ ተሀውኩ፡ Matth. 28, 4; Joh. 7, 13. 19, 38; ፈነ፡ ፍርሀተከ፡

ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Sir. 33, 2; ፍርሀተ፡ ዚአሁ፡ Judith 2, 28; Hes. 32, 23; Gen. 35, 5; Deut. 11, 25; Jos. 2, 9. a) *timor* vel *reverentia*, Dei: ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ (i. q. ፈሪሀ፡ እግዚ"፡) Sir. 9, 16. 16, 2. 27, 3; መንፈሰ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Jes. 11, 3; እወዲ፡ ፍርሀትየ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ Jes. 39, 40; Gen. 20, 11; Ex. 20, 20; Rom. 3, 18 al.; hominum: Rom. 13, 7; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (Menschenfurcht) F. N. 43, 3. b) *id quod timetur, formido*: Gen. 31, 53; እሬስየኪ፡ ፍርሀተ፡ ለዘ፡ ርእየኪ፡ Lud. e Vit. Barb. c) Pl. ፍርሀታት፡ *terrores, pericula*: Phlx. 4; ፍርሀታተ፡ ወምንዳቤያት፡ Phlx. 46.

ፈራሂ፡ n. ag., f. "ሂት፡, Pl. "ህያን፡, "ህያት፡, *timens, reveritus*: ፈራህያን፡ ይከውኑ፡ καταφοβοι Prov. 29, 16; plerumque ፈራሄ፡ እግዚ"፡ *Deum colens, pius* (gottesfürchtig) 3 Reg. 18, 3; Prov. 8, 13; Kuf. 18; Sir. 10, 24. 15, 1. 31, 16; θεοσεβής, εὐσεβής Job 1, 1; Sir. 1, 25; ብእሲተ፡ ፈራሂተ፡ እግዚ"፡ Judith 8, 31. 11, 17; Dan. ap. 1, 2 var.; Joh. 9, 31; ፈራህያነ፡ እግዚ"፡ 2 Esr. 17, 2; Ps. 14, 5; Sir. 10, 19 al.; c. c. እምነ፡, ut: ፈራሂ፡ እምነ፡ እግዚ"፡ F. N. 43, 2.

ትፍርሀት፡ subst. *timor*, *terror*, Lud. sine auct.

መፍርህ፡ part., f. "ህት፡, is qui timorem injicit i. e. *timendus, metuendus, terribilis, formidabilis*: ባሕር፡ መፍርህ፡ Sap. 10, 18; መንበርከ፡ መፍርህ፡ Lit. 164, 4; Herodes M. erat መፍርህ፡ ጥቀ፡ ወግሩም፡ Jsp. p. 340; urbs vastata est ወከነት፡ መፍርህተ፡ ለእለ፡ የኀልፉ፡ ውስቴታ፡ Macc. f. 13; ዕለተ፡ ትንሣኤ፡ መፍርህት፡ ወግርምት፡ Can. Ancyr. 4; መፍርሃን፡ Org. 6.

መፍርሂ፡ part. c. term. adj., id.: መፍርሂት፡ Lud. e Vit. Baam.; መፍርህያን፡ Lud. e Vit. Pach.

መፍርህ፡ subst. *formido, terriculamentum*, Ps. 88, 39.

ፈርሙኒ፡ vid. በርሙዳ፡

ፈረሰ፡ rad., quae cum פרס et פרץ convenit; amh. ፈረሰ፡ „to break, to burst, to be destroyed" (Isenb. p. 193).

አፍረሰ፡ II, 1 *diruere, destruere, demoliri* aedificium: ዘሐነጸ፡ ቤተ፡ ወያፈርስ፡ Phlx. 165; tral.: ይቤ፡ አበ፡ ሎጊስ፡ ሰበ፡ ኢያፍረስኩ፡ ርእስየ፡ እምኢ.ከሀልኩ፡ እሕንጸ፡ ለነፍስየ፡ Phlx. 220; ያፈርሱ፡ ኀሊናተ፡ ኀጢአት፡ Phlx. 31.

ፍርሰት፡ n. act. *destructio, demolitio* aedificii, Phlx. 165 (bis).

ፈረስ፡ subst., m. et fem., አፍራስ፡ [amh. id.; פָּרָשׁ, فَرَس] *equus, equa*; m. Gen. 49, 17; Ex. 14, 9. 15, 1. 21; Ps. 31, 11. 32, 17. 146, 11; Job 39, 19 seq.; Cant. 1, 9; ፈረስ፡ ዘኢ.ተረየፀ፡ ይመፅእ፡ እኩየ፡ Sir. 30, 8; ረዋጺ፡ ፈረስ፡ Jes. 30, 16; ጸዐዳ፡ ፈረስ፡ Apoc. 6, 2. 19, 11; equus a magis divino honore cultus Clem. f. 33; ፈረስ፡ ገይድ፡ Sir. 36, 6; fem.: ፈረስ፡ እንተ፡ ይጼዕንዋ፡ ንጉሥ፡ Esth. 6, 8; አፍራስ፡ Ex. 14, 7. 23; Deut. 17, 16. 20, 1; Jos. 11, 4; 4 Reg. 7, 6; Jes. 2, 7. 31, 1; Zach. 1, 8. 6, 3. 6; Ps. 19, 8; አፍራስ፡ ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; fem.: Jos. 11, 6. 9; Jac. 3, 3; አፍራስ፡ አእኑስ፡ (et አትቡዕ፡) 2 Par. 9, 25; አፍራስ፡ አንስት፡ 3 Reg. 10, 26; distinguuntur አፍራስ፡ ጸብእ፡ 3 Reg. 10, 26 vel አፍራስ፡ መራድ፡ et አፍራስ፡ እለ፡ ይስሕቡ፡ ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3a, 21. a) crebro: *equus cum equite*: ድምፅ፡ ሰረገላ፡ ወአፍራስ፡ ἱππευόντων Mich. 1, 13; አፍራስ፡ ἱππεῖς Jes. 22, 7; ኵሉ፡ አፍራሲሁ፡ πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ Judith 1, 13. 7, 6. b) ዘበአፍራስ፡ Judith 7, 2 vel ሰብአ፡ አፍራስ፡ *eques, equites* Jer. 4, 29; 1 Esr. 5, 2; 2 Reg. 8, 4. 10, 18; Act. 23, 23.

ፈረሳዊ፡ adj. rel. et subst. equester, *eques*: Sx. Masc. 18; M. M. f. 31 (vid. ሰረገላዊ፡); Julianus ፈረሳዊ፡, Catal. Cod. Mus. Brit. p. 17; ፈረሳዊ፡ መስተቃትል፡ Lud. e Vit. Theoph.

አፍራሲ፡ adj. rel. (ab አፍራስ፡), id., Phlx. 100.

ፈረቀ፡ i. q. פָּרַק פרק فرق *liberare, redimere*. — *Rad. Abb.*: ፈረቀ፡ ዘ፡ ፈጠረ፡ (male).

ፈራቂ፡ n. ag. *redemtor*, *salvator*, *liberator*, 2 Petr. 1, 1; መድኀኒ፡ ፈራቂነ፡ Abt. Ap. (sub finem); ፈራቂ፡ እምሕማማት፡ M. M. f. 100.

ፍርቃን፡ subst. [ܦܘܪܩܢܐ פּוּרְקָן فُرْقَان] *salus*, σωτηρία 1 Reg. 2, 1; 2 Reg. 22, 3. 36; Apoc. 7, 10. 19, 1; መሥዋዕተ፡ ፍርቃን፡ θυσία σωτηρίου Ex. 29, 28. 32, 6. — *Voc. Ae.*: ፍርቃን፡ ዘ፡ መድኀኒት፡

ፈርኀ፡ inus., i. q. פָּרַח *prorupit, pullulavit*.

አፍርኀት፡ et **አፍኀርት፡** subst. Pl. [אֶפְרֹחִים, فَرْخ Pl. أَفْرَاخ] *pulli avium*: Deut. 22, 6. 7 (c. var.); Matth. 23, 37; አፍኀርት፡ Prov. 16, 16 var.; ያፍ፡ ምስለ፡ አፍኀርቲሃ፡ Macc. f. 10; ከመ፡ ያፍ፡ አፍኀርቲሃ፡ ዘትሴውር፡ በክንፉ፡ III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.*: አፍኀርት፡ ዘ፡ ጫጩት ።

ፈርነሰ፡ quadrl., quod dubito an ab εὐφροσύνη petitum sit.

ተፈርነሰ፡ III, 1 *laetitia exsultare, oblectationi se dedere*: ለእመ፡ መጠውከ፡ ርእሰከ፡ ለተፈርንሶ፡ (v. ለሕቢት፡, quae lectio versionem vocis פִּרְנְסָא redolet) ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ Prov. 24, 67.

ፈርዐጸ፡ et "ፀ፡ inus., cui פַּרְעֹשׁ *pulex* comparavit Ges. in thes. p. 1130 (adde فُرْشُع).

አንፈርዐጸ፡ V *salire, exsilire, exsultare*: መጽአ፡ እንዘ፡ ያንፈርዕጽ፡ ከመ፡ መፍለስ፡ Kuf. 37; ያንፈርዕጹ፡ አድባር፡ ἐξαλοῦνται Jes. 55, 12; σκιρτᾶν Mal. 3, 20; እንስሳ፡ እለ፡ ያንፈርዕጹ፡ Sap. 17, 18. 19, 9; Ps. 113, 4. 6; Hen. 51, 4; Luc. 1, 41. 44. 6, 23; Apoc. 18, 3 Platt; ተፈሥሑ፡ ወአንፈርዕጹ፡ Clem. f. 180; አንፈርዐጹ፡ ሰብእ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ Deg.; የበበ፡ በአንፈርዕጾ፡ Lud. e Mss. Colb.

ነፈርዓጽ፡ subst. *exsultatio, lascivia*: ፍሥሓ፡ ወሐሤት፡ ወነፈርዓጽ፡ ἀγαλλίασις χαρὰ εὐφροσύνη Chr. Ta. 32; እምነ፡ ኀይለ፡ ነፈርዓጽ፡ στρήνους Apoc. 18, 3. — *Voc. Ae.*: ነፈርዓጽ፡ ዘ፡ ፍርዘዜ፡; *aliud*: ፍግዓ፡ ነፈርዓጽ፡ ተድላ፡ ዘ፡ ፍሥሓ፡

እንፍርዑጽ፡ part. *exsultans* prae laetitia, Org. 5.

ፈርዘዘ፡ quadr., a ፈረዘ፡ propagatum, cui potestas *rumpendi, dirumpendi, expandendi* inerat, coll. פרש פרד פרז פרח al. (Ges. thes. p. 1123 sub פרד).

ተፈርዘዘ፡ III, 1 1) *rumpi, se pandere* vel *aperire*: ይትፈረዘዝ፡ ቄልሕ፡ (v. ይትፈዘዝ፡ in uno cod.) διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6. 2) *expandi* i. e. *dissipari*: ይትፈረዘዝ፡ (ንብረትነ፡) ከመ፡ ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰደት፡ በእግረ፡

አሚር፡ διασκεδασθήσεται Sap. 2, 4. 3) *erumpere* vel *effundi in cachinnos, laetitiam*, petulantiam al.: rideamus ut tristem exhilaremus አኮ፡ከመ፡ንንበር፡ዘልፈ፡በሠሐቅ፡ወተፈርዝዞ፡ οὐχ ἵνα ἀναχαχγάζωμεν καὶ ἀεὶ γελῶμεν Chr. Ta. 15; inter gestus et notas feminarum impudicarum enumeratur ተፈርዝዞ፡ F. M. 34, 8. 4) *prorumpere* ad praedam, de leone: ዐንበሳ፡ምኩሕ፡ልሙደ፡ይምሥ፡ለተፈርዝዞ፡ Lud. e Mss. Colb. (addito „ut videtur"; fortasse *ferocire*). — *Voc. Ae.*: ይትፈረዘዝ፡ዘ፡ይፈታታል፡ይፈናጻልዒ፡ይ፡; *aliud*: ዘ፡ይፈታታሕ፡

ፍርዝዜ፡ subst. *cachinnatio, effrenatio animi gestientis*, ut videtur: ስላቅ፤ዝንጋዔ፤ፍርዝዜ፡ Form. Conf.; ከመ፡ይንአድዎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡በስርጋዌ፡አልባስ፡ወበብዙኅ፡ውኂብ፡ወበዘረዎቱ፡ንዋየ፡ወበእንተ፡አብዝኖ፡ፍርዝዜ፡ F. M. 17, 4.— Vid. etiam scholion ad ነፈርዓጽ፡

ፈርየ፡ et ፈረየ፡ I, 1 [פָּרָה et פרח, ܦܪܳܐ; vid. ፈርኀ፡] Subj. ይፍረይ፡ 1) *gemmas et flores emittere, florescere, florere*, ἐξανθεῖν, ἀνθεῖν, ዕፅ፡ጻግመ፡ይፌሪ፡ወይሠርጽ፡ Job 14, 7. 9; ይፌሪ፡ከመ፡ጽጌ፡ 14, 2; ይፍረይ፡ከመ፡ጽጌ፡ Jes. 35, 1. 17, 11; Ps. 91, 12; ከመ፡ዘይፌሪ፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ ὡς κρίνα Sir. 50, 8; Ps. 102, 14; ፈረየ፡ሮማን፡ Cant. 6, 11. 7, 13; ይሠርጽ፡ወይፌሪ፡እስራኤል፡ Jes. 27, 6. 35, 2. 2) *provenire*, de fructu: ፈርየት፡ከርካዕ፡ Num. 17, 23; ወይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ለእለ፡ተረፉ፡ወይፌሪ፡ዘርኦሙ፡በላዕሉ፡ Jes. 37, 31; ከመ፡ይፍረይ፡ለነ፡ 4 Esr. 8, 9. 3) *fructum ferre, fructificare*, proprie de plantis: ሠረጸት፡ወፈረየት፡እምብዝኀ፡ማይ፡ Hez. 19, 10; ከመ፡ትሥርጽ፡ወትፍረይ፡ 17, 8; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ Sir. 23, 25; Marc. 4, 7. 8; ዘይፌሪ፡ *fructifer* Ps. 148, 9; Gen. 1, 11. 12. 3, 2; Kuf. 2; Deut. 20, 20; c. c. Acc. fructus: ይፍረይ፡አስካለ፡ Jes. 5, 2. 4; ወፈረየ፡ (v. ወፈርየ፡) አስዋከ፡ 5, 2; ፈረየት፡ከርከዐ፡ Num. 17, 23 in CG; Matth. 3, 10. 7, 17. 18. 13, 26; Jac. 3, 12; Herm. p. 50. a) trsl.: ፈረይክሙ፡ለቅድሳት፡ Rom. 6, 22; ከመ፡ንፍረይ፡ለእግዚ" 7, 4; ትፌሪ፡ሰላመ፡ Hebr. 12, 11; ዘኢይፌሪ፡በቀኍዔት፡ ἄκαρπος *infructuosus* Sap. 15, 4; ዘኢይፌሪ፡ ἀκαρπία Prov. 9, 12. b) de terra, agris: ፈረየት፡ምድረ፡ግብጽ፡ብዙኀ፡ Kuf. 40; ፈረየ፡(ምድር፡) ብዙኀ፡ሥርናየ፡ Kuf. 45; ፈረየተከ፡ግዕዝ፡ Enc. Haml. 5 (vid. sub ግዕዝ፡); cor meum ከመ፡ኢይፍረይ፡ሦከ፡ Org. 6. c) *fecundam fieri*, de muliere: መከን፡እንተ፡ፈረየት፡ Lud. ex Org. 4) *fructum* vel *fertum offerre*, καρποῦν, ወኢ.ብሔር፡ኀበ፡ይፈርዩ፡ Dan. ap. 3, 14 (Orat. Azar., in Lud. editione Psalt. p. 529).

አፍረየ፡ II, 1 *facere ut floreat* vel *fructum ferat* planta: አፈርዮ፡ከመ፡ዘይት፡ስሙር፡ (v. ከመ፡ጽጌ፡ዘስምረ፡) Hos. 14, 8; Org. 5. a) *fecundum reddere* vel *fecunditatem efficere*, Act. 14, 17. b) arte fructus efficere i. e. *fructibus* (pictis) *ornare*, Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡).

ፍሬ፡ subst., plerumque m., (fem., ut Org. 4), Sing. et coll., Pl. ፍሬያት፡, rarius ፍርያት፡ (ፍረያት፡ Sap. 10, 7 in Abb. LV; Marc. 4, 29 rom.), 1) *flos, surculus, germen*, ἄνθος Job 15, 30; ፍሬ፡ዘይት፡ 15, 33; Jes. 11, 1; ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6. 7; 1 Petr. 1, 24; Jac. 1, 10. 11; ፍሬ፡ሥርዋ፡ Dan. 11, 7. 2) *fructus*, plantarum, arborum: Gen. 3, 3; Hen. 24, 4; Ex. 10, 15; Lev. 23, 40; Hos. 14, 9; Cant. 2, 3; ፍሬ፡አቅማሕ፡ 4, 13. 16. 8, 12; Matth. 7, 17. 18. 12, 33. 21, 19. 41; ገብረ፡ፍሬ፡ Gen. 1, 11. 12; Apoc. 22, 2; ወሀበ፡ፍሬ፡ Ps. 1, 3; Marc. 4, 8; ፍሬያት፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22. a) terrae *fructus, fruges, proventus*: Gen. 4, 3; Num. 13, 20. 26; Deut. 1, 25. 7, 13. 26, 2; Ps. 104, 33; ፍሬ፡ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 12; (ዘርአ፡ምድር፡ 1, 16); ፍሬያተ፡ምድር፡ γεννήματα Jer. 7, 20; terra progignit ፍሬያተ፡ዘበበዘመኑ፡ዘበበ፡ጣዕሙ፡ Clem. f. 171; ፍርያተ፡ምድር፡ Lit. 164, 4; Macc. f. 3. b) uteri, i. e. *soboles, proles, fetus*: ፍሬ፡ከርሥ፡ Gen. 30, 2; Deut. 7, 13; Kuf. 28; Thren. 2, 20; (Jer. 12, 2); Ps. 131, 11; Luc. 1, 42; Act. 2, 30; etiam ፍሬ፡ nudum, ut: σπέρμα Ex. 28, 39; አቤል፡ወሴት፡ወሄኖክ፡አርእስተ፡አበው፡ምስለ፡ኵሉ፡ፍሬሆሙ፡ Lit. Orth. c) trsl.: *fructus* laboris, facinoris, vel quidquid paritur vel efficitur alqa re: ፍሬሃ፡ለንህብ፡ i. e. mel Sir. 11, 3; ፍሬ፡ምግባርሙ፡ Jer. 6, 19. 17, 10; Prov. 1, 31; ፍሬ፡ጻማከ፡ተሴሰይ፡ Ps. 127, 2; manuum Prov. 29, 34; oris 12, 14; labiorum 18, 20. 21; Hebr. 13, 15; justitiae Prov. 13, 2; Jac. 3, 18; Phil. 4, 17; sapientiae Sir. 6, 19; Prov. 8, 19; በኑ፡ፍሬ፡ለጻድቅ፡ Ps. 57, 11; poenitentiae Matth. 3, 8; lucis Eph. 5, 9; Spiritus S. Gal. 5, 22; legis 4 Esr. 9, 31; al. d) ዘእንበለ፡ፍሬ፡ 2 Petr. 1, 8 vel ዘአልቦ፡ፍሬ፡ Jer. 2, 6 i. e. *infructuosus* vel *infecundus*. 3) *fructus oblati, fertum*, κάρπωμα, Ex. 30, 9; Num. 15, 3.

ፍርየት፡ n. act. et subst. 1) floritio i. e. *flores*: ከመ፡ፍርየተ፡ሮማን፡ Ex. 28, 29. 2) fructificatio i. e. *formatio fructus* ejusque perductio ad maturitatem: Marc. 4, 29 Platt. 3) *fructuum oblatio, fertum*, κάρπωμα Ex. 29, 25. 38. 41.

መፍርይ፡ part., f. መፍርይት፡ et መፍሪት፡, *ferax, fructifer*: ager መፍሪት፡ሥርናይ፡ Lud. ex Org.; Maria መፍርይት፡እንተ፡ይትበላዕ፡ወመንቀዊት፡ (sic in Mss., Lud.) እንተ፡ይሰተይ፡ Lit. 172, 2.

መፍረዪ፡ part. c. term. adj., f. መፍረዪት፡ id.: Lud. ex Org. Edz.

ፈረደ፡ rad., quae convenit cum פרד ,ܦܪܕ (فرد) *separare* et amh. ፈረደ፡ *judicare, judicium exercere* (sicut פלל primitus *separare* deinde *judicare* significat).

ተፋረደ፡ III, 3 sec. Lud.: „*separari a se invicem*": አልቦ፡ፍዳ፡በዘ፡ይትፋረዱ፤ወይመጽኡ፡ውስተ፡ሲኦል፡ („nulla est compensatio qua — damnati — separari possint a se invicem") Lud. e Libr. Myst.; at videas annon exponendum sit „nulla est redemtio (*ubi* vel *dum litigant* i. e.) *in judicio*".

ፍርድ፡ subst. *judicium, justitia*: ድኂና፡እምበሕር፡ኢኀደገ፡ፍርድ፡እግዚ"፡ከመ፡ይሕየው፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 Platt.

ፈርገገ፡ quadrl. I sec. Lud.: „*coalescere* in cicatricem, *obdurescere* vel *indurescere*, de cute cicatricis: Lev. 13, 18. 24. Apud Graecum nullum est verbum, quod accurate respondeat, et Ludolfi expositio dubia videtur. — *Voc. Ae.*: ፈርገገ፡ (v. ፈርገበ፡)ዘ፡አተረ።

ፈርጽ፡ subst. [amh. ፈርጥ፡], nonnisi in Pl. አፍራጽ፡ repertum, *lapis pretiosus, gemma*: idola እለ፡ስርግዋን፡በአፍራጽ፡ወልቡጣን፡በቄጽለ፡ወርቅ፡ M. M. f. 36; አንበርዎ፡ (sc. corpus Chrysostomi) ውስተ፡ሣጹን፡ዘእብን፡አፍራጽ፡ዘውእቱ፡ርኳም፡ Sx. Hed. 17.

ፍርፋር፡ subst., sec. Lud. (quem secutus est Platt in locis

Marc. 7, 28; Luc. 16, 21) ፍርፋር፡, Pl. ፍርፋራት፡, sec. Lud. ፍርፋራት፡ [a פרר, פרפר, فرك frangere] *mica, fragmentum panis*, ψιχίον Matth. 15, 27; Marc. 7, 28; Luc. 16, 21; Chr. Ta. 27; በእንተ፡ፍርፋራተ፡ኅብስት፡ ἄρτου ἑνὸς ἕνεκεν Chr. Ta. 11.

ፍርፍርት፡ subst. (m.), coll., *coturnix* [sec. Lud. vocabulum onomatopoëticum; conjecturam de etymo minus probabilem vid. in S. Bocharti Hieroz. ed. Rosenm. t. II p. 650] ὀρτυγομήτρα Ex. 16, 13; Num. 11, 31 seq.; Ps. 104, 38; ወሀብኮሙ፡ፍርፍርተ፡ (v. ፍርፋራት፡ quod ad ፍርፋር፡ *mica* referendum videtur) መብልዐ፡ Sap. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ፍርፍርት፡ዘ፡ድርጭት፡; *aliud:* ፍርፍርት፡ዘ፡ሥጋ፡

ፈሰሰ፡ i. q. ܦܣܣ *sortiri.*

ተፋሰሰ፡ III, 3 1) *sortiri, sortem inter se mittere*, Joh. 19, 24 (ed. rom. exhibet ንትፈሰስ፡). — *Voc. Ae.*: ንትፋሰስ፡ዘ፡ንሳየት፡ v. ንሻየት፡ 2) *micare digitis.* „Cum digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subito projiciuntur, qui simul numerum exstantium digitorum illico proclamant, is qui verum numerum dixit, propositum praemium lucratur", Lud. teste Gregorio. „In quo ludo tota manus vocatur ወልታ፡, digitus unus ኩናት፡, digitus index et digitus medius ቀስት፡", Th. Petr. in not. ad Jonae C. 1, 7 p. 10.

ፋሲክ፡, rarius ፋስክ፡ n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ (vid. etiam ጳሲክ፡ et ፍሥሕ፡) *pascha*, 1) *agnus paschalis* Judaeorum: ወጠብሑ፡ፋሲካ፡ 2 Esr. 6, 20; 1 Esr. 1, 1; Ex. 12, 11. 27 seq.; Num. 9, 2 seq.; Deut. 16, 1 seq.; Jos. 5, 10 (ፋስክ፡); Matth. 26, 18. 2) *festum* vel *tempus paschatis*, a) Judaeorum: Ex. 34, 25; Lev. 23, 5; Num. 28, 16. 33, 3 (ፋስክ፡); 4 Reg. 23, 22 seq.; 2 Esr. 6, 19; 1 Esr. 1, 16. 17; Jer. 38, 8; Hez. 45, 21; Matth. 26, 2; Marc. 14, 1; Joh. 13, 1. 19, 14 al.; ፋሲካ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 13. b) Christianorum α) πάσχα σταυρώσιμον, ሰቦዐ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67). β) plerumque πάσχα ἀναστάσιμον, ሰሙን፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67); ዕለተ፡ፋሲካ፡ (dies resurrectionis) Did. 29. 30; Deg.; በፋሲካ፡አሪት፡ኢይግበሩ፡ፋሲካ፡ወንጌል፡ Enc. Mag. 4; vid. etiam ጾም፡; in Computo Eccl. ፍሥሕ፡ σταυρώσιμον et ፋሲካ፡ ἀναστάσιμον distingui solet.

ፈሰው፡ subst. *crepitus ventris* [amh. ፈሰ፡; فسا *pedere*]: ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈሰው፡በቤተ፡ክርˮን፡ላዕሌሁ፡፵ስግደት፡ወ፫ሕልቀ፡ሰንደርስ፡ Kedr. f. 86.

ፍሱዕ፡ part. significationis dubiae: ርእሱ፡ (Pseudomessiae) ከመ፡ነደ፡እሳት፤ዐይኑ፡የማናይ፡በደም፡ቱሱሕ፤ፀጋማይ፡ዐይኑ፡ፍሱዕ፡ (an: *protuberans?* أفسأ) Kid. f. 5.

ፈቀረ፡ inus., videtur i. q. יקר (وقر ܝܩܪ) *gravem esse*, unde propagantur significationes *honorati, pretiosi, cari.*

አፍቀረ፡ II, 1 *carum habere, diligere, amare*, ἀγαπᾶν et φιλεῖν, Koh. 3, 8; Luc. 7, 47; raro c. ለ፡ pers., ut 1 Petr. 2, 17 rom.; plerumque c. Acc. pers. vel rei, consanguineos, propinquos: Matth. 10, 37; Gen. 22, 2. 37, 3. 4. 44, 20; Ruth 4, 15; feminam, virum, conjugem: Hos. 3, 1; Gen. 29, 18. 34, 8; Jud. 14, 16. 16, 4; 1 Reg. 1, 5. 18, 20; 2 Reg. 13, 1; እምነ፡ፍቅር፡ዘአፍቀራ፡ 13, 15; Koh. 9, 9; Cant. 1, 7 seq.; Herm. p. 1; Eph. 5, 25. 28; amicos 1 Reg. 20, 17; Joh. 11, 3. 36; herum Ex. 21, 5; Matth. 6, 24; homines Kuf. 20; Lev. 19, 18. 34; Marc. 12, 31; 1 Joh. 4, 20. 21; Matth. 5, 44. 46; አፍቅሮ፡ቢጹ፡ Rom. 13, 8; Thren. 1, 2; 1 Reg. 18, 28; de amore Dei Christive in homines: Deut. 4, 37. 7, 13; 2 Reg. 12, 24; Ps. 46, 4; Jes. 43, 4; በአፍቅሮ፡ዚአከ፡ 48, 14; Rom. 9, 13; ቀደመ፡አፍቅሮተነ፡ 1 Joh. 4, 19; Joh. 3, 16. 13, 34. 14, 21; ፍቅር፡ዘአፍቀርከኒ፡ 17, 26 al.; et hominum in Deum Christumve: Deut. 6, 5. 11, 1; Marc. 12, 30; Joh. 16, 27; Rom. 8, 28; Hebr. 13, 5 al.; res varias, ut ነፍሶ፡ Joh. 12, 25; ኢታፍቅርዎ፡ለዓለም፡ 1 Joh. 2, 15; ከመ፡ታፈድፍድ፡አፍቅሮቶ፡ለተግባርየ፡እምኔየ፡ 4 Esr. 8, 56; templum Ps. 25, 8. 83, 1 al. a) de amore inhonesto: እለ፡ያፈቅሩኪ፡ Jer. 22, 22; Hez. 23, 12 seq.; Kuf. 33. 39; Dan. ap. 1, 10; etiam de bestiis Sir. 13, 15. b) *amare* rem i. e. *delectari* re: አፍቅሮታ፡ለጥበብ፡ Sir. 40, 20; ጽድቀ፡ Ps. 10, 8. 98, 3; verbum Dei Ps. 118, 140; ዘያፈቅር፡ንዋየ፡ Sir. 34, 5; Koh. 5, 9; Hebr. 13, 5; አፍቅሮ፡ንዋይ፡ φιλαργυρία 1 Tim. 6, 10; አፍቀረ፡ተዕግሎተ፡ Hos. 12, 7; ሀብተ፡ 9, 1; ርኩሶሙ፡አፍቀረት፡ነፍሶሙ፡ Jes. 66, 3; ሕዝብየ፡አፍቀሩ፡ዘንተ፡ Jer. 5, 31. 8, 2; ምጽዋተ፡ Mich. 6, 8; መባልዕተ፡ Kuf. 26; Gen. 27, 4. 9. 14; seq. እስመ፡ Ps. 114, 1; c. በ፡ pers.: Kuf. p. 94. c) አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; አፍቅሮ፡ጣዖት፡ *idololatria* 1 Petr. 4, 3. d) *amare* seq. Inf. vel *libenter* facere alqd; c. c. Acc. Inf.: Matth. 6, 5; Luc. 11, 43. 20, 46; ያፈቅር፡ሰሚዐ፡መጽሐፍ፡ Sir. 36, 2; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; ኢታፍቅሩ፡ምሒለ፡መሐላ፡ Zach. 8, 17; vel c. ለ፡ et Inf.: ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡አፍቅር፡ለሰሚዐ፡ Sir. 6, 35; c. Subj. verbi: አፍቀረ፡ይግበር፡ libenter fecit, Lud. e Vit. Barb.; በአፍቅሮ፡ *benevole* Lud. Comm. hist. p. 501 n. 33. e) *velle, cupere*, c. Acc.: 2 Tim. 4, 8; Matth. 23, 6; c. ኀበ፡ Ps. 41, 1 (ἐπιποθεῖν); seq. Subj. verbi: Ps. 33, 13. f) *malle*, sive seq. እምነ፡ comparative: አፍቀረ፡ተሴስዮ፡ማዕር፡እምበሊዐ፡ኅብስት፡ Lud. ex Enc. Masc. 5; sive omisso እምነ፡ ut 2 Tim. 4, 10.

ተፈቅረ፡ III, 1 1) *diligi, amari*: Kuf. p. 103; Prov. 28, 13; ይትፈቀሩ፡በእንቲአከ፡ጽሉላን፡ Tob. 13, 10; ከነኩ፡እትፈቀር፡በገጸ፡እምየ፡ Prov. 4, 3; Mavâs. n. 28 (vid. ተፈርሀ፡); c. በኀበ፡ *ab* alqo vel *alicui*: ወተፈቅሩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 1 (44, 23); 1 Par. 29, 23; ሚመ፡መጠነ፡ይትፈቀር፡ quanto amabilior, Lud. ex Org. 3. 2) *amorem* vel *benevolentiam* alcjs *sibi conciliare*: ተፈቀር፡በኀበ፡ብዙኃን፡ προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει Sir. 4, 7; ፈቀደ፡ይግበር፡ግብረ፡ዘይትፈቀር፡በቱ፡ኀበ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 313.

ተፋቀረ፡ III, 3 *sese invicem diligere* vel *amare, caritate sese complecti, amorem habere inter se*: Rom. 12, 9; ተፋቀር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ Prov. 5, 19; Augustus Herodem jurare jussit, ከመ፡ይትፋቀር፡ምስለ፡ውሉዱ፡ Jsp. p. 331; ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ Kuf. p. 128; Joh. 13, 34 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 7; ተፋቅሮ፡ *caritas mutua*, creberrime, ut: Rom. 13, 10; 1 Joh. 3, 16. 4, 7. 18; 1 Petr. 4, 8; 2 Petr. 1, 7; Hebr. 13, 1; 1 Cor. 13, 1 seq.; Chr. Ta. 3 seq.; ተፋቅሮትክሙ፡ 1 Thess. 3, 6. a) de amoribus inhonestis: *amores habere* cum alqa, *amoribus mutuis frui*, ተፋቀረ፡ምስሌሃ፡ Jsp. p. 327; ፍቅር፡ወተፋቅሮ፡ Jer. 2, 33; ናስተሓውዝ፡በስዒም፡ወናንበርግር፡በተፋቅሮ፡ Prov. 7, 18; Did. 2. b) *foedus*

amicitiae facere cum alqo: **ከመ፡ ይትፋቀሩ፡ ምስለ፡ ዮናናውያን፡** Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) *amorem* vel *amicitiam* alcjs *conciliare* alicui: **አስተፋቀርክዎ፡ ምስለ፡ ንጉሥ፡ አውግስጦስ፡** Jsp. p. 338. 2) *ad amores jungendos adducere* alqm, vel *amore incendere* alqm in alqm: **ሰይጣን፡ ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ወአስተፋቀራ፡ ምስለ፡ ፩መነኮስ፡ እስከ፡ አማሰንት፡ ድንግልናሃ፡** Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. *carus, dilectus, amatus,* (*amicus*), de rebus Ps. 83, 1; de personis: **አንተ፡ ኢኮንተ፡ ፍቅርተ፡** Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. **በኀበ፡** Judith 9, 4; **ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወፍቁር፡ በኀበ፡ አጋንንት፡** Did. 4; **ከነ፡ ፍቁረ፡ በኀቤሆሙ፡** Sx. Ter 27; per st. c.: **ፍቁሩ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 59, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; **ፍቁራኒሃ፡** οἱ φιλοῦντες αὐτήν Thren. 1, 2; **አፍቁረ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥ፡** ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ Cyr. ad Th. f. 23; **አፍቁራንየ፡** compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; **በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ከልአ፡** Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3, 13. 17. 4, 18. b) *amasius, amator,* Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), *amor,* viri et feminae: **ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 9, 8; Cant. 2, 5. 5, 8. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; **በዛቲ፡ ፍቅር፡ እንዘ፡ ንትፋቀር፡** ibid.; **ፍቅረ፡ ብእሲት፡** (ἔρως) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; **ፍቅረ፡ ወርቅ፡** Asc. Jes. 3, 28; **ፍቅረ፡ ወይን፡** I Sal. Mar. 27 (vid. sub **ዒረግ፡**). a) *dilectio, caritas,* Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (*amicitia*) Prov. 10, 12. 15, 17. 27, 5; **ፍቅረ፡ ቢጽ፡** Did. 7 (de *caritate mutua* **ተፋቅሮ፡** frequentare solent); Dei in homines: **ፍቅረ፡ ዘለዓለም፡ አፍቀርኩከ፡** Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; **እግዚ"፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡** 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christumve Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; **ገብሩ፡ ላዕሌየ፡ ፍቅረ፡** Cant. 2, 4; c. etiam c. **ለ፡** *in* vel *erga,* ut: **ፍቅርየ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡** Sx. Pag. 3. b) **ፍቅረ፡ ነግድ፡** Sx. Teq. 21 vel **ፍቅረ፡ እንግዳ፡** Kid. f. 16, *hospitalitas.* c) *epulum amoris Christiani, agape,* Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) **በፍቅር፡** *amanter, benevole, libenter:* Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.; Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. *amans, amator:* Sap. 8, 2 var.; **መፍቅረ፡ ወርቅ፡** Asc. Jes. 3, 25; **መፍቅራነ፡ ክብር፡ ዘዝ፡ ዓለም፡** ibid.; **መፍቅረ፡** (v. **መፍቀሬ፡**) **ሀጕል፡** Enc. Sen. 17; **መፍቅራነ፡ ሰብእ፡** φιλάνθρωποι Lud. e Vit. Theoph.

መፍቀሪ፡ part. c. term. adj., *amans, amator, studiosus:* **መፍቀሬ፡ አንስት፡** φιλογύνης 3 Reg. 11, 1; **መፍቀሬ፡ ከንኩ፡ ለሥና፡** ἐραστής Sap. 8, 2; **"ሬ፡ እግዚ"፡** Kuf. 17; **መፍቀሪት፡** Kuf. 19; **"ሬ፡ ሰብእ፡** φιλάνθρωπος Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; **"ሬ፡ ኂሩት፡** φιλάγαθος Sap. 7, 22; **"ሬ፡ ምጽዋት፡** *beneficus* Sx. Masc. 16; **"ሬ፡ ነግድ፡** φιλόξενος *hospitalis* 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; **መፍቀሪተ፡ ነግድ፡** Clem. f. 108; **"ሬ፡ እንግዳ፡** Kid. f. 6; **"ሬ፡ ተልእኮ፡** *officiosus* Gad. T. H.; **"ሬ፡ ሐረስት፡** φιλογεωργός 2 Par. 26, 10; **"ሬ፡ ጋእዝ፡** φιλαμαρτήμων Prov. 17, 19; **መፍቀሪተ፡ ዝሙት፡** F. M. 8, 7; **"ተ፡ ግፍዕ፡** Enc. Genb. 12; **መፍቀርያነ፡ ዐመፃ፡** Rom. 2, 8; **"ያነ፡ ፈጊዕ፡, ንዋይ፡** φίλαυτοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; **"ያነ፡ ሢመት፡ ወክብር፡** Kid. f. 4; **እኅት፡ ክቡራት፡ ወመፍቀሬያተ፡** (sic pro **"ሬያት፡** vel **"ርያተ፡**) **እግዚ"፡** θεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. *amans:* **አፍቃሪ፡ ወናዛዚ፡** Genz. f. 90.

ፈቃር፡ n. prgr., m. et f. [cfr. ܦܩܡܪܐ et ܦܩܠܐ, fortasse a φάκελλος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) *cingulum, zona,* clericorum: **ዲያቆናት፡ ኢይቅንቱ፡ ሐውጳሆሙ፡ በፈቃር፡ በውስተ፡ ጸሎት፡** II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet *zonis*, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet **ዝናር፡** q. v.); **ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፈቃር፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195); Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); **ወተበትከት፡ ፈቃሩ፡** Sx. Haml. 11; monachus **ረከበ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ ከልበ፡ ምዉተ፡ ወሰሐበ፡ በፈቃሩ፡** Sx. Nah. 14; laicorum: **ቀነተ፡ ሐቌሁ፡ በፈቃሩ፡** Sx. Mag. 6. 2) *casula, cucullus* ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur **ቅናት፡ ወፈቃር፡ ዘመስቀል፡ አምሳለ፡ አስኬማ፡ ወላዕለ፡ ርእሱ፡ ቆብዕ፡ አምሳለ፡ ጌራ፡** Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavâs. n. 23 sub **አስሐወ፡** allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens"). — *Voc. Ae.:* **ፈቃር፡ ዘ፡ ኀበኔ፡** (q. v. col. 600).

ፎቅንስ፡ vid. sub **ፎንቅስ፡**

ፈቅአ፡ vel **ፈቅዐ፡** I, 1 [فقأ *diffidit, rupit,* ܦܩܥ *fissus, ruptus est*] Subj. **ይፍቃእ፡** 1) *diffindere, diffringere, perfringere:* Pompejus jussit **ከመ፡ ይትከሉ፡ ሞገአ፡ ኅጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽረ፡ ሀይከል፡ ወይፍቅኡ፡ ቦቱ፡ ቅጽረ፡** Jsp. p. 311. 2) *mulcare, vulnerare:* **ይፈቅኡ፡ ገጾ፡ በአርማሐ፡ እሳት፡** Apoc. Mar. Joh.; **ፈቅእዎ፡ ርእሶ፡ እስከ፡ ውሕዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡** Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίζειν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — *Rad. Abb.:* **ፈቅአ፡ ዘ፡ ገመሰ፨**

ተፈቅአ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅአት፡ n. act. et subst., Pl. **ፍቅአታት፡**, *vulneratio, vulnus, plaga inflicta:* τραῦμα Ex. 21, 25; **ይኄይስ፡ ፍቅአት፡** (v. **ፍቅአታት፡**) **ዘዐርክ፡ እምሠናይ፡ ስዕመት፡ ዘጸላኢ፡** τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — *Voc. Ae.:* **ፍቅአት፡ ዘ፡ መግመስ፡**

ፈቀደ፡ I, 1 [פקד ܦܩܕ فقد; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. **ይፍቅድ፡** 1) *invisere,* curandi causa, *prospicere,* **ኢትኅድግ፡ ዘልፈ፡ ፈቂደ፡ እንስሳከ፡** ἐπισκέπτου Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); **አርትዕ፡ ወፍቅድ፡ ጽሀቀቶሙ፡** Lud. e Ssal. Req. 2) *respicere, reputare, aestimare:* **እለ፡ ኢይፈቅድዎ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡** οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. *recensere, numerare:* **፩እምቅዱሳን፡ ፻እለ፡ ይፈቅዱ፡** (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) *requirere, expetere, appetere,* c. Acc. rei et **እምነ፡** pers.: αἰτεῖται Deut. 10, 12; c. **በኀበ፡** pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζητεῖν Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; **ሀገር፡ እንተ፡ ይፈቅዱ፡** ἐπιζητουμένη Jes. 62, 12; **ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡** ἐπεθύμησαν Judith 16, 22; **እለ፡ ትፈቅዱኒ፡** Sir. 24, 19; **ኢትፍቅድ፡ ብዙኀ፡ ውሉደ፡** 16, 1; **ዘፈቀዱ፡** ὧν ἀντείχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

5) *velle, cupere*, praemissa negatione *nolle*, c. Acc.: ዘውእቱ፡ ፈቀደ፡ ይገብር፡ Job 23, 14; Jes. 56, 4; Ps. 39, 9. 113, 11. 134, 6; 1 Reg. 18, 25; ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በኢፈቂድ፡ ጸሒብ፡ Sir. 29, 7; Matth. 9, 13. 12, 7; Rom. 7, 18. 19; abs.: በከመ፡ እግዚ"፡ ፈቀደ፡ Job 1, 21; Cant. 2, 7. 3, 5; Hen. 17, 1; Joh. 3, 8; Matth. 17, 4; Marc. 1, 40; እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ ἀκουσίως *invitus* Lev. 4, 22; seq. Subj. verbi: ኢትፍቅዱ፡ ተአብሱ፡ Job 34, 10; መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡ 26, 2. 35, 13; Jer. 5, 3. 6, 10. 9, 6; ኢይፈቅድ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 33, 11; 1 Reg. 2, 25. 28, 11; Jud. 13, 23; Ruth 3, 13; Deut. 25, 7. 8; Matth. 1, 19. 13, 28. 15, 32. 20, 32. 26, 17; Marc. 6, 19. 25. 10, 35; Luc. 9, 54. 18, 13; Rom. 1, 11 (ἐπιποθῶ). 13; እፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ 1 Cor. 10, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: በኑ፡ ፈቂደ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 18, 23; Joh. 17, 24; Luc. 18, 41; seq. Acc. Inf.: Deut. 25, 8; 4 Esr. 8, 34; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6; Jer. 45, 21. a) *vult* alqs i. e. *placet, videtur, collibet* ei: እመ፡ ፈቀደ፡ ንጉሥ፡ εἰ δοκεῖ τῷ β. Esth. 3, 9; Jes. 53, 10. b) *vult* facere i. e. *libenter* facit vel *solet* facere: Luc. 20, 46; Joh. 8, 44. c) *facilem se praebere:* ኢትፍቅድ፡ Prov. 1, 10; Jes. 1, 19; ኢትፍቅድ፡ አብሶ፡ Tob. 4, 5; Deut. 12, 30. d) *promtum esse:* Marc. 14, 38; 2 Cor. 8, 11. 12. e) *delectari* alqo, c. Acc.: Ps. 118, 35; እግዚ"፡ ኢይፈቅዶሙ፡ Jer. 14, 10; Matth. 27, 43. 6) *desiderare, indigere, opus habere* (alicui *opus esse*), c. Acc. rei vel pers.: ምንተ፡ ትፈቅድ፡ τίς ἡ χρεία σου Sir. 13, 6; ንፈቅድ፡ ቤተነ፡ 29, 27. 38, 12. 15, 12. 20, 16; ኢፈቀደ፡ ወኢአሐደ፡ መምክረ፡ 42, 21; Sap. 13, 16; Prov. 18, 2; Ps. 15, 1; Hen. 14, 22; Hebr. 10, 36; Apoc. 21, 23; Marc. 2, 17; Matth. 9, 12; c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab* alqo): እመበ፡ ትከዘ፡ ዘይፈቅደከ፡ Sir. 13, 6; vel c. በ፡ rei: ትከዝ፡ በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; abs.: ኢንፈቅድ፡ እንከ፡ τίς ἐστί μοι χρεία Sir. 11, 23; seq. Subj. verbi: Matth. 3, 14; 1 Thess. 4, 9.

አፍቀደ፡ II, 1 *facere ut velit* vel *cupiat* alqs alqd i. e. *adducere, commovere* alqm ad alqd: ዘአፍቀደኒ፡ ለቀቲሎትከ፡ Jsp. p. 338; ዘአፍቀዶ፡ ሄሮድስ፡ ለአስተዋስቦ፡ .... p. 335.

ተፈቅደ፡ III, 1 1) *aestimari, reputari*, Hen. 52, 8. 2) *recenseri, numerari:* Num. 14, 29 var.; ሰላም፡ ለምልክያስ፡ ዘአድምዐ፡ ተፈቅዶ፤ምስለ፡ ንኡሳን፡ ነቢያት፡ Sx. Ter 8; archangeli novem እለ፡ ይትፈቀዱ፡ Lud. ex Enc. Hed. 28. 3) *inspici, explorari:* ዘኢይትፈቀድ፡ ነገር፡ ἀδιεξέταστοι Sir. 21, 18. 4) *requiri* i. e. vindicari, Hen. 47, 4. 5) *desiderari,* a) *expeti:* እንተ፡ ትትፈቀድ፡ ይእቲ፡ በኵሉ፡ ποθεινὴ πᾶσιν Prov. 6, 8; ግተት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢይትፈቀድ፡ Jer. 22, 28. b) *esse voluntatem* alcjs, seq. ከመ፡ c. Subj., Matth. 18, 14. c) *opus esse, necessarium esse* (erforderlich sein): ዘይትፈቀድ፡ τὰ δέοντα Prov. 24, 31; Rom. 15, 27; ዘይትፈቀድ፡ ለሐኒጽ፡ Jsp. p. 276. 330; ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡ „non opus est ipsi" Lud. ex Org. 6; F. N. 33, 7.

ተፋቀደ፡ III, 3 *lustrare sese invicem*, i. e. a) *censere* vel *recensere suos, numerum inire inter se*, 1 Reg. 14, 17. b) *lustrari, censeri, recenseri*, Num. 14, 29; Jud. 21, 9; 1 Par. 23, 3.

አስተፋቀደ፡ IV, 3 *lustrare, censere, recensere* populum, exercitum, c. Acc., Ex. 39, 2; Num. 1, 3. 44. 26, 63; 2 Reg. 2, 30. 18, 1; 1 Esr. 8, 41; 2 Esr. 8, 15; Hez. 34, 11; *censorem* vel *inspectorem* esse alicui, c. Acc.: ከመ፡ ያስተፋቅዶሙ፡ 1 Par. 26, 30; 2 Par. 34, 12.

ፍቅድ፡, etiam **ፈቅድ፡**, subst., m. et f. (Num. 1, 44), 1) *lustratio, census*, ፍቅድ፡ et ፈቅድ፡ Ex. 39, 3; Num. 1, 44. 2) *numeratio, computus:* ፍቅደ፡ ዕለታት፡ ዓመት፡ Abush. 5; ሰላም፡ ለመርቅያኑ፡ ሰምናይ፡ በፍቅድ፤ እምኍልቈ፡ ጸጸሳት፡ ኄራን፡ Enc. Ter 6. 3) *numerus, summa:* Act. 27, 37 Platt; ፍቅደ፡ ንዋይ፡ ዘይትወሀብ፡ F. N. 26; ዘእንበለ፡ ኍልቍ፡ ከነ፡ ፍቅደ፡ ኅጣውእየ፡ Org. 4. — Vox አፍቃድ፡, sc. አፍቃደ፡ ኤርጋብ፡ θέμα Ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (aliter 6, 8. 15), etiamsi eam Pluralem vocis ፍቅድ፡ censueris, intelligi nequit. — *Voc. Ae.:* ኍልቍ፡ ፍቅድ፡ ሐሳብ፡ ዘ፡ ቍጽራት፡ (v. ቈጽራት፡).

ፈቃድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈቃዳት፡ 1) *appetitus, desiderium, studium:* ኢትትሉ፡ ፈቃዳ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 18, 30; Gen. 6, 5; Joh. 1, 13; Eph. 2, 3; ፈቃዱ፡ ተወርወተ፡ ኀበ፡ ዐጺደ፡ ወይን፡ Enc. Tachs. 1; appetitus cibi, Lud. sine auct.; ፈቃዳት፡ Phlx. 198. 2) *voluntas:* Ps. 39, 11. 144, 20; ኵሉ፡ ፈቃድየ፡ ግበር፡ Jes. 44, 28. 48, 14. 58, 3. 13. 62, 4; እስመ፡ዝ፡ ውእቱ፡ ፈቃድየ፡ Jer. 9, 24; Koh. 5, 3. 12, 1 var.; Sir. 1, 27; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢትግበር፡ እኩየ፡ Sir. 32, 5. 41, 4. 43, 16; ግበር፡ ፈቃዳ፡ ለእምከ፡ Kuf. 25; በከመ፡ ፈቃዱ፡ Kuf. 22; 2 Tim. 1, 9; ኵሉ፡ ኀሊና፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡ Kuf. 7; Matth. 6, 10. 7, 21. 12, 50. 26, 39. 42; Joh. 4, 34. 6, 38; Rom. 1, 10. 2, 18. 10, 1; 1 Thess. 5, 18; Eph. 1, 11; በፈቃደ፡ እግዚ"፡ Deo volente Rom. 15, 32; 1 Cor. 1, 1; በሥምረተ፡ ፈቃዱ፡ Eph. 1, 5. a) *delectatio, approbatio* (Wohlgefallen): ኢከነ፡ በቶን፡ ፈቃድየ፡ Koh. 12, 1; ከመ፡ ይርከብ፡ ነገረ፡ ፈቃድ፡ 12, 10. b) *benevolentia:* የኀሥሡ፡ ፈቃዶ፡ εὐδοκίαν Sir. 2, 16; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ታስተፌሥሖ፡ ለዓለም፡ 11, 17. c) *voluntas promta:* α) c. praep. በ፡ *voluntate sua, sponte, ultro:* በፈቃድ፡ ወኢበኵርሆ፡ F. M. 1, 3; በፈቃዱ፡ Ps. 75, 10; እለ፡ በፈቃዶሙ፡ ነበሩ፡ 2 Esr. 21, 2; 2 Cor. 8, 5; Clem. f. 162; በፈቃደ፡ ርእሱ፡ F. M. 33, 3. 4. β) ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ *invite, invitus*, F. M. 6, 8; Gad. T. H. (vid. አዘመወ፡). γ) Statui constr. subjunctum vel in Gen. vel ዘበፈቃድ፡ vel ዘእምፈቃድ፡ *voluntarius, spontaneus:* መሥዋዕት፡ ፈቃድ፡ Am. 4, 5; ዘበፈቃዶሙ፡ τὰ ἑκούσια Judith 4, 14; Lev. 7, 16; Num. 15, 3; (መሥዋዕት፡)ዘፈቃድክሙ፡ Lev. 23, 38; ዘእምፈቃድየ፡ እሠውዕ፡ ለከ፡ Ps. 53, 6. d) ፈቃዳት፡ *mandata, praecepta*, Kuf. 2. 21; Enc. Jac. 13.

ፈቃዲ፡ n. ag., Pl. ፈቃድያን፡ et ፈቀድ፡ 1) *volens, expetens:* እስመ፡ ፈቃዴ፡ ምሕረት፡ ውእቱ፡ θελητὴς ἐλέους Mich. 7, 18; ኢይኩኑ፡ ሐማይያን፡ ወኢፈቃድያን፡ እከይ፡ ለምእመናን፡ F. N. 6. 2) *vindex*, Hen. 48, 7 (vid. ተፈቅደ፡ n. 4). 3) *indigens*, F. N. 51. 4) *inspector, praepositus:* ፈቀድ፡ ἐπίσκοποι 2 Par. 34, 17. 5) praestigiator vel hariolus cujusdam generis, *necromantis* vel *ventriloquus* (ut qui manes evocet, citet): ፈቃድያን፡ θεληταί (אֹבוֹת) 4 Reg. 23, 24; F. M. 15 (ubi ፈቃድያን፡ una cum ሰብአ፡ ሥራይ፡ et አብዕልት፡ ፋላት፡ memorantur).

ፈቃዳዊ፡ adj. rel. *voluntarius:* Chrysostomus ይሰምዮ፡ ለስከር፡ እበደ፡ ፈቃዳዊ፡ F. N. 50.

መፍቅድ፡, rarius **መፍቀድ፡** subst., plerumque m., Pl. መፍቅዳት፡ 1) *res expetita* vel *aestimata:* ኵሉ፡ መፍቅድ፡ (v. ክብር፡) πᾶν τίμιον Prov. 3, 15. 2) *res desiderata, desiderium:* ወሀበ፡ ኵሉ፡ መፍቅዳ፡ ዘሰአለቶ፡ θελήματα 2 Par. 9, 12; ይቤሎሙ፡ አይድዑኒ፡ መፍቅደክሙ፡ Jsp. p. 284; ፈጸመ፡ መፍቅዶ፡ Enc. Mag. 21; Lud. Comm. hist. p. 331 n. 93; መፍቅዳት፡ p. 484 n. 6; nihil gustavit ጊዜ፡ መፍቅዱ፡

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae*, *quidquid opus est*, *necessitates*: Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ ኵሉ፡ መፍቅዶሙ፡ ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ መፍቅዱ፡ ለሰብእ፡ ማይ፡ ወእሳት፡ . . . 39, 26. 33; የሀብዎን፡ ቅብአን፡ ወኵሉ፡ መፍቅዶን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅደ፡ ሥጋሁ፡ ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ ሊተ፡ c. በ፡ vel ኀበ፡ *mihi opus est re*, ut: ምንት፡ ሊተ፡ መፍቅድ፡ በፀሓይ፡ ወወርኅ፡ Chr. Ta. 27; አልበሳተ፡ ወርቅሰ፡ አልብነ፡ መፍቅድ፡ ኀቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡ አልብየ፡ መፍቅድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda*, *negotium*: ጊዜ፡ የሐውር፡ ኵሉ፡ በ ዓለ፡ ቤት፡ ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) id quod consequi volumus, *finis*, *ratio* (Zweck): ዝንቱ፡ ላዕለ፡ ፪መፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ ቀዳማዊ፡ ዘአውስቦ፡ በእንተ፡ ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens*: ኅጡኣን፡ ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቀዲ፡ et መፍቅዳዊ፡ adj. rel. 1) *indigens*, *egens*: መፍቀድያን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውያን፡ (ወምስኪናን፡) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊያን፡ ለተፈውሶት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius*: ግብር፡ መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተለ፡ I, 1 [ܦܬܠ פתל فتل] Subj. ይፍትል፡, *torquere*, *nere*, *fila deducere* vel *contorquere*, c. Acc.: ፈተላሁ፡ ለጸጕረ፡ ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ፡); abs.: እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፤ ኢትፍትል፡ ወኢትፅፍር፡ Did. 1.

ተፈትለ፡ III, 1 *neri*, *torqueri*: Ex. 36, 10; ልብስ፡ ዘኢ ተፈትለ፡ ወኢተአንመ፡ በእደው፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus*, *tortus*, *contortus*, *retortus*: ቢሶ ስ፡ ፍቱል፡ νενησμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሜላት፡ ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ደረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ድምድ ማሃ፡ ድሉል፤ ቄናዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; F. N. 51 (vid. sub ድንጕዝ፡).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡, *filum*, *licium*, *funiculus*, σπαρτίον Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ ዘያከንት፡ Ex. 35, 25; ልብ ሰት፡ እንተ፡ ከዐብ፡ ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ፡) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ከ በበ፡ አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum*: አፍ ታል፡ Ex. 36, 10; ፈትለ፡ ብሩር፡ 35, 25 var. b) *ellychnium*: ፈትለ፡ ማኅቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ ማኅቶተ፡ በቤተ፡ ክር"ን፡ ወይግበሩ፡ ውስቴታ፡ ቅብአ፡ ወፈትለ፡ ዐጌ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum* araneum: ፈትለ፡ ሣሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ኢይከል፡ ተዐግሦ፡ ን ፍኅተ፡ ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *ligamen*, ፈትለ፡ ትሥል ስት፡ „vinculum Trinitatis", Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ae.*: ፈ ትለ፡ ወርቅ፡ ዘ፡ ኸሕበ ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትለት፡ n. act. et subst. *filorum confectio*, *fila*, Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሎ፡ subst. *opus netum*, *opus filorum*, Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሌ፡ ut ዘፈትሌ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias numquam lectum", Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [פתח ܦܬܚ فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire*, saccum Gen. 42, 27. 43, 21; ፈትሐ፡ ኪሶ፡ Jsp. p. 370; uterum Gen. 29, 31; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; thesaurum Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡ እፉሁ፡ ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈቲሐከ፡ እዴከ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ ፈትሐት፡ ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; librum Asc. Jes. 9, 22; vomicam: ርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere*, *ex-*, *resolvere*, vincula: መኑ፡ ፈትሐ፡ ማ እሰሮ፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; cingulum: ኢይፈ ትሑ፡ ቅናቶሙ፡ (እምሐቌሆሙ፡) Jes. 5, 27; frenum Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሕ፡ አልባሲነ፡ 2 Esr. 14, 23; calceum: Ruth 4, 7; sigillum Apoc. 5, 2. 6, 3; crinem: እንስት፡ ሰበ፡ ይጠመቃ፡ ሥዕርቶን፡ ይፍትሓ፡ Kid. f. 26; corrigiam Marc. 1, 7; ፍትሕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ Jes. 20, 2; Ex. 3, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; anathema, fascinum Matth. 16, 19; Hen. 8, 3. 95, 4; vinctum vinculis: Kuf. 22. 48; ናሁ፡ ፈታሕኩከ፡ እምነ፡ መዋቅሕቲከ፡ Jer. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; Judith 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሒኮ፡ እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere*: ይፈትሕ፡ እደወ፡ ሰብእ፡ ἐκλύει Jer. 45, 4. b) *solvere*, *dissolvere*, *resolvere*, i. e. α) *discindere*, *dirumpere*, *irritum facere*: ከመ፡ ይፍታሕ፡ ግብር፡ ለ ጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈቲሐ፡ ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ብእ ሲት፡ ዘኀደገት፡ ምታ፡ ወትፈትሕ፡ ሰብሳብ፡ ዘሕግ፡ Kedr f. 78; praeceptum Matth. 5, 19. β) *intermittere*: ፍታሕ፡ ጸመከ፡ በሰ ንበት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere*, α) reum, captivum: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) populum congregatum Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in judicio vel a peccato: ፍት ሐሙ፡ ወስረይ፡ ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lit. 160, 3. 3) controversiam dirimere i. e. *jus dicere*, *judicare*, *dijudicare*, ፍትሑ፡ እስኩ፡ ለሊከሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. ለ፡ litigantium: ዘይፈትሕ፡ ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. Acc. litigantium: Ex. 18, 16; c. ማእከለ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. Acc. sententiae: ፍትሑ፡ ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈ ትሑ፡ ርትዐ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere* vel *judicium facere* alicui i. e. ei *jus reddere*, ejus *jus tueri*, c. ለ፡ pers.: አልበ፡ ዘይፈትሕ፡ ሊተ፡ Job 19, 7; ፈቲሕ፡ ለጻ ድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሑ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ ሊተ፡ ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሐ ኪ፡ እፈትሕ፡ Jes. 49, 25; c. እምነ፡ *ab* alqo *vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ ሊተ፡ እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sontem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡, ut: ፈትሐ፡ ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere*, *sancire*, de legislatore: እግዚ"፡ ፈትሐ፡ በሕግ፡ ብሊት፡ ከመ፡ ይምሐል፡ ብእሲ፡ በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ሕግ፡ ብሊት፡ ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ ይቅትሉ፡ . . . . ወሕግሰ፡ ሐዳስ፡ ኢፈትሐት፡ ከመዝ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1 1) *aperiendum* vel *exsolvendum curare* sanguinem i. e. venam, sanguinis emittendi causa: ለእመ፡ ብእሲ፡ አፍትሐ፡ ደመ፡ ድኅረ፡ ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr f. 86. 2) *jus dicendum demandare* alicui, c. dupl. Acc.: ኢያፈትሕዎሙ፡ ፍትሐ፡ ኵነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1 1) *aperiri*, de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምቃት፡ ተፈትሑ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi,* Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡እምነ፡መዝራዕቱ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሐቡስ፡ለእመ፡ተፈትሐ፡እሞቅሑ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 20, 3. 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ማይ፡(ዘረገዐ፡) Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi:* ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti:* ተፈትሐት፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi:* ተፈቲሖሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari,* de personis: ይትፈትሑ፡ Can. Ant. 13. a) *dici* vel *pronuntiari,* de sententia judicis: ተፈትሐ፡ላዕሌሁ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri:* ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ seq. ከመ፡ c. Subj., F. M. 10, 3. 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req.

ተፋትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi,* ኢይትፋትሑ፡ Job 41, 8. 2) *litigare,* ኢትትፋታሕ፡ምስለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Did. 9; ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡ (apud vel coram) አለ፡ኢየአምኑ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (*cum* alqo): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፋትሖታት፡ *controversiae judiciariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere* cum alqo eumque *vincere,* c. Acc., κατακρίνειν Matth. 12, 41. 42. b) *in disceptationem vocare* alqd, c. Acc. rei: ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ ἀνακρινέτωσαν τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in *Voc. Ae.:* ናስተፋትሕ፡ዘ፡ናገበ ።

ፍቱሕ፡ part. 1) *apertus,* de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ (aliâs: በስፉሕ፡ልብ፡) ወብሩሀ፡ገሊናሁ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕክ፡በምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡ Clem. f. 265; de vestibus Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ዝርዘር፡); ፍቱሐ፡ሣእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *alacer, bene valens:* ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ፡ ἰσχύων τῇ ἕξει et εὐεξίᾳ Sir. 30, 14. 15; ለ፡ኀይል፡ወፍቱሕ፡ነፍሱ፡ ለበሊዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ፍቱሓነ፡በአፈ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ꜥ፳ረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus,* de peccato: ኵሉ፡ኀጢአታ፡(ለዛቲ፡ነፍስ፡)ትኩን፡ፍቱሐ፡በሰማይ፡ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሕ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሓት፡ et አፍታሕ፡, 1) *judicium,* a) actus judicandi: Ex. 23, 3. 6; Lev. 19, 15. 35; Deut. 1, 17. 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ፍትሕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Hen. 1, 7; ከመ፡ይግበር፡ፍትሐ፡ላዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17. 139, 13; Jer. 7, 5; ኧድኅሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia* judicis: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9. 11; ሰምዑ፡ዘንተ፡ፍትሐ፡ዘፈትሐ፡ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3. 18, 10. 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ፡); ኰንንክ፡ፍትሐ፡ዐመፃ፡ Dan. ap. 1, 53; አግብኡ፡ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢያቅልሉ፡ፍትሓቲሁ፡(ለፈታሒ፡) F. N. 43, 2; c. ለ፡ seu Dat. comm.: እግዚ"፡ይሁብ፡ፍትሐ፡ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገብር፡ፍትሐ፡ለግዩር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከመ፡ክብሩ፡ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis:* በአፍታሒሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት፡); ፍትሐ፡ክናፍርየ፡ κρίσις (*litigium*) Job 13, 6. d) *„praemium ex sententia reportatum“:* እንበሩ፡ፍትሐ፡ለዘ፡ሞአ፡በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum* vel *legitimum est,* Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21. 10, 2. 16, 5. 40, 14; በርትዕ፡ወፍትሕ፡ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2. 5, 1. 4; ዳዊት፡ይገብር፡ፍትሐ፡ወጽድቀ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4. 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa:* Job 9, 15; ሜጠ፡ፍትሐ፡የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17. 27, 19; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሐ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) *jus* quatenus est *norma judicandi* et complectitur *leges* et *statuta:* ፍትሕየ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ሕግ፡ያእምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ዘንቴየ፡ Num. 27, 11. 35, 29; Deut. 4, 1. 5. 8. 14; በከመ፡ዝንቱ፡ፍትሕ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ወፍትሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሓተ፡ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሓት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus* quatenus opponitur gratiae: አኮ፡በፍትሕ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium:* በፍትሐተ፡ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus,* Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid sub ፍሥሐት፡ c. 1351.) 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. እስረት፡). 3) *absolutio:* ጸግወነ፡እግዚእ፡ንስሓ፡ወፍትሐተ፡እምነ፡ኀጣውኢነ፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutionis Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐታት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium,* F. N. 43, 4; ፍትሐተ፡ዘንቴ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in Prol.

ፈታሒ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens:* Raphael ፈታሒ፡ማሕፀን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens,* a) *liberator:* Deus ፈታሒ፡እሱራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens:* instrumentum ፈታሒ፡መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልዓ፡ c. 489). 3) *judex:* ፈታሒ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሕ፡ subst. *solutio:* መፍትሐ፡ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሒ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens:* ስቴ፡ሰላም፡መፍትሒ፡ሕማምነ፡ዘውእቱ፡ደመ፡ክርስቶስ፡ ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [פתת فتّ] 1) *frangere, confringere, diffringere:* ነፋስ፡ዘይፈትቶ፡ለኰኵሕ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፈትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere* panem, ኢይፈትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈቲቶ፡ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ይፈትት፡ኅብስተ፡ Luc. 24, 35; Kid. f. 9; ፈትት፡ኅብስተከ፡ለርኁብ፡ Did. 14; ጸሎት፡ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4. 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) frangere rem distribuendam, deinde *distribuere,* a) *tribuere* vel *assignare portionem* cibi aliusve rei alicui, c. dupl. Acc.: ወፈተቶ፡ፍተ፡ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare* alicui donum, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ንጉሥ፡ብዙኀ፡ይፈትቶ፡ (v. ይፍትቶ፡, sic) ዕሜተ፡ዘሞአ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈተቶ፡ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα Esth. 1 apcr. — *Voc. Ae.:* ፈተተ፡ዘ፡ቈረሰ ።

ተፈተተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi:* ወይትፈተት፡እብነ፡በረድ፡ διεθρύβησαν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi,* de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውእቱ፡

ሥጋየ፡ ዘበእንቲአክሙ፡ ይትፌተት፡ ለኅድገተ፡ ኀጢአት፡ Kid. f. 9; Lit. Joh.; Phlx. 149; ይትፌተት፡ Phlx. 171; M. M. f. 94.

ፍቱት፡ part. *fractus, confractus*, Lev. 2, 6. 6, 14.

ፍት፡ subst. (m.), Pl. ፍተት፡ 1) *frustum, frustulum* rei esculentae, panis: ፍት፡ ጥዑም፡ ምስለ፡ ሰላም፡ ψωμός Prov. 17, 1; ፍት፡ ኅብስት፡ 28, 21; 3 Reg. 17, 11 var.; Jud. 19, 5; ἄρτος εἷς 1 Reg. 2, 36 var.; Pl. ፍተት፡ M. M. f. 332. 2) *portio*, Jer. 52, 34 (vid. sub ፈተተ፡); hospiti data: ፍት፡ ሐምል፡ ξενισμὸς μετὰ λαχάνων Prov. 15, 17. 3) *donum, datum, munus*: ፍቱ፡ ለእግዚ"፡ ብእሲት፡ የዋህ፡ δόσις Sir. 26, 14; δόμα 38, 2; ፍትክሙ፡ ትንሥኡ፡ Dan. 2, 6. 48; ፍት፡ መንግሥትከ፡ ሀብ፡ ለባዕድ፡ 5, 17; Jac. 1, 17; χάρισμα 1 Petr. 4, 10; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.*: ፍት፡ ዘ፡ ክፍል፡; *aliud*: ፍቶ፡ (sic) ዘ፡ ፈንታ ።

ፍተት፡ subst. (formae ሥጠት፡), Pl. ፍተታት፡ *fragmen, frustum, frustulum*: ፍተት፡ ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου affert Lud. ex 3 Reg. 17, 11 (vid. ፍታ፡); ፍተታት፡ ψωμοί Ps. 147, 6; κλάσματα Matth. 14, 20. 15, 37; Marc. 6, 43; Clem. f. 105; Kid. f. 33; F. M. 26, 7 (vid. ፍልጠት፡); በስኢለ፡ ፍተታት፡ Lud. Comm. p. 498 n. 19; Sx. Sen. 19 (vid. sub ጥዕመት፡).

ፍታ፡ subst. 1) *frustum*: ፍታ፡ (v. ፍት፡, v. ፍታት፡, Lud.: ፍተት፡) ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου 3 Reg. 17, 11; Jud. 19, 5 var. 2) *donum*, Lud. ex Org. Edz.

ፍታቴ፡ n. act. *fractio* (*distributio*) panis: በጊዜ፡ ፍታቴ፡ ቍርባን፡ Sx. Ter 5.

ፈተነ፡ I, 1 [فتن] Subj. ይፍትን፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, in-, pervestigare*, ut domos, urbes, terram, thesauros, abscondita al.: እፈትና፡ ለኢየሩሳሌም፡ በማኅቶት፡ Zeph. 1, 12; ፍትንዋ፡ ከመ፡ በአት፡ Jer. 27, 26; Ob. 6; Jes. 22, 8; Gen. 31, 35. 37; Prov. 2, 4. 20, 27; 1 Reg. 23, 23; 3 Reg. 20, 6; እንዘ፡ ይፈትን፡ ንዋዮሙ፡ Kuf. 43; alqm: Job 7, 18; animum alcjs: Ps. 25, 2; Sap. 6, 4; ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20. 12, 3. 17, 10; Ps. 7, 10. 16, 4; Apoc. 2, 23; abs.: ፍትን፡ Kuf. 43; Gen. 31, 33; c. በእንተ፡, ut: ለኀሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በእንተ፡ (v. ለ)ኵሉ፡ ዘተገብረ፡ Koh. 1, 13; እስኩ፡ ፍትን፡ ለሊከ፡ በልብከ፡ በአይቴ፡ ይቀልል፡ አበሳ፡ በዲበ፡ ምድር፡ ወሚመ፡ . . . Clem. f. 266. a) *speculari*, Lev. 13, 36. b) *per speculatores explorare* terram, urbem: 2 Reg. 10, 3; ከመ፡ ይፍትን፡ ሀገረ፡ 1 Par. 19, 3; Jud. 5, 14 (?). c) *scrutando assequi* Koh. 12, 9. 2) *tentare, probare, examinare*, igne metalla aliasve res: Jes. 1, 25; አረስኖሙ፡ ወእፈትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Sx. Genb. 2; ለንዋየ፡ ለብሓ፡ እሳት፡ ይፈትኖ፡ Sir. 27, 5; alqm auri instar: ፈተነኒ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ Job 23, 10; Ps. 65, 9. 16, 4; scientiam alcjs: 3 Reg. 10, 1; candidatum F. N. 5; c. dupl. Acc.: ይፍትንዎ፡ ሕገገ፡ (sc. num legum peritus sit necne) F. N. 4. a) Deum *tentare*, Ps. 94, 9; Hebr. 3, 9. b) *experiri, experimentum facere* rei: ትሠዐት፡ (ለጣዖታት፡) ወሚመ፡ ትፈትንኑ፡ ዘንቲየ፡ (interrogat judex martyrem) Sx. Mag. 17.

አፍተነ፡ II, 1 *explorandum* vel *examinandum praebere* alicui a) se ipsum, c. Acc. et ለ፡ vel ኀበ፡, ut: አፍትን፡ ርእሰከ፡ ለካህን። Marc. 1, 44; F. M. 2, 7; Kedr f. 45; አፍትን፡ ርእሰከ፡ ኀበ፡ ካህን፡ Luc. 5, 14. b) peccatum suum sacerdoti i. e. *confiteri*: ገበርኩ፡ ኀጢአተ፡ ብዙኀ፡ ዘኢያፍተንኩ፡ ለካህን፡ እምንእስየ፡ Form. Conf.; ኀፍረት፡ ብእሲት፡ ከመ፡ ታፍትን፡ ኀጢአታ፡ ገሃደ፡ ለቀዱስ፡ በስልዮስ፡ Sx. Haml. 15.

ተፈትነ፡ III, 1 1) *explorari, investigari*: መንፈሰ፡ ሕያው፡ ወቅዱስ፡ ዘኢይትፈተን፡ Lit. Joh. 2) *tentari, probari*: ወርቅ፡ ይትፈተን፡ በምንሃብ፡ Sap. 3, 6; Prov. 17, 3; ተፈትኑ፡ Enc. Hed. 24; አለ፡ ተመከሩ፡ ወተፈትኑ፡ Chr. Ta. 8; Sx. Genb. 2 (vid. sub ተነጥፈ፡).

ተፋተነ፡ III, 3 *se invicem experiri*: ዘእንበለ፡ ይትፋተን፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ (ehe er es mit Gott versucht hat, sc. ob es ihm gut gehe mit Gott) Gad. Kar.

ፍቱን፡ part. *exploratus, tentatus, probatus, probus*, ኀይል፡ ፍትንት፡ Sap. 1, 3; ፍቱን፡ ወርቅ፡ Prov. 8, 10; ብሩር፡ ዘኢኮነ፡ ፍቱን፡ ἀδόκιμος 25, 4; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወፍቱን፡ 1 Par. 28, 18; Ps. 11, 7; አረጋዊ፡ ጽኑዕ፡ ወፍቱን፡ (erprobt) Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: ፍቱን፡ ዘ፡ ክሉስ፡

ፍትንት፡ n. act. *probatio*, Lud. sine auct.

ፈታኒ፡ n. ag. *scrutator, explorator, tentator*: እግዚ"፡ ፈታኔ፡ አልባብ፡ M. M. f. 27; Deus ፈታኔ፡ ኢዮብ፡ በጸዊር፡ ወበዐቅ፡ Tab. Tab. 23.

ፈተና፡ subst. 1) *tentatio*: ወኮነ፡ ላዕሌሁ፡ ፈተና፡ ዐቢይ፡ Gad. Kar. 2) *tentamen, experimentum, tirocinium*: ለፈተና፡ ምንዝስና፡ F. M. 12, 3.

መፍትኒ፡ part. c. term. adj. *qui probando* vel *tentando est* alicui: መፍትኔ፡ አዕርክት፡ quasi *obrussa* amicorum, Fal. f. 78.

ፈተወ፡, rarius ፈትወ፡ (Act. 25, 25 Platt; Deut. 14, 26 al.) I, 1 [פתח فتا ܦܬܐ; origo est in *dilatando* et *aperiendo*; inde derivatur *inhiare*] Subj. ይፍትው፡ vel ይፍቶ፡ et ይፍትው፡ vel ይፍቱ፡, *cupire, concupiscere, appetere, desiderare, exoptare*, ἐπιθυμεῖν, c. Acc. Ex. 20, 17. 34, 24; ፈቲውየ፡ Num. 16, 15 var.; Deut. 5, 18. 7, 25. 12, 20. 14, 26; Jos. 7, 21; 1 Reg. 2, 16; 2 Reg. 3, 21; Ps. 44, 13. 118, 40; Koh. 6, 2; ኢትፍቱ፡ መበልዕቲሁ፡ Prov. 23, 6; እመ፡ ወሀብከሃ፡ ዘትፈቱ፡ ለነፍስከ፡ Sir. 18, 31; Sap. 6, 14; ዘይፈትዋ፡ ለመንሱት፡ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον Sir. 3, 26; እዝነ፡ ማእምር፡ ትፈቱ፡ ጥበበ፡ 3, 29; ኢፈተውኩ፡ መሥዋዕቲከ፡ Jes. 43, 24; ፈተውዋ፡ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς Dan. ap. 1, 8; Hen. 6, 2. 39, 8; 1 Tim. 3, 1; Gal. 5, 17; 1 Cor. 10, 6; Matth. 5, 28; ፈተዉ፡ ፍትወተ፡ Num. 11, 4; Ps. 105, 15; c. በ፡ Hen. 15, 4; c. Acc. et Subj. verbi: ፈተዋ፡ በነፍሱ፡ ይስክብ፡ ምስሌሃ፡ Judith 12, 16; Luc. 22, 15; c. Subj. verbi: Matth. 13, 17; Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22; እምፈተውኩ፡ ለልየ፡ እትቀርዐይ፡ Job 30, 24; ከመ፡ ይፈቱ፡ ኀጽው፡ ወለተ፡ ድንግለ፡ ከማሁ፡ ዘይፈቱ፡ ያዕምዕ፡ ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; ይፈትዉ፡ ያእምሩ፡ Jes. 58, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 18, 6; c. Acc. Inf.: Act. 25, 25; ኢትፍቱ፡ ሀልዎ፡ ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1. a) abs.: *concupiscere*, Rom. 7, 7. 13, 9; እንበለ፡ ትፍትው፡ (de virgine) Sir. 42, 9. b) *voluptatem percipere* Cant. 2, 3. c) *promtum esse* Matth. 26, 41. d) *delectari* alqo, c. ላዕለ፡ Kuf. p. 74; c. Acc., Kuf. p. 75. — *Voc. Ae.*: ፈተወ፡ ዘ፡ ቴለጠ፡ ወደደኪ፡ ይ፡

አፍተወ፡ II, 1 *appetitu, concupiscentia, desiderio afficere* alqm, *delectare* alqm, *placere* alicui, c. Acc. pers.: ኢያፍትዉከ፡ ሥና፡ ለብእሲት፡ በዕድ፡ Sir. 9, 8; ኢያፍትዉከ፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ μὴ εὐδοκήσῃς 9, 12; ኢያፍትዉከ፡ ግብሮሙ፡ ለኃጥአን፡ μὴ θαύμαζε ἐν . . . 11, 21; ኵሉ፡ ዘያፈትዋ፡ ለዐይንየ፡ Thren. 2, 4; ኢያፍተወኒ፡ መዋዕለ፡ ሰብእ፡ Jer. 17, 16; ኵሉ፡ ዘአፍተዎሙ፡ 3 Reg. 20, 6; Asc. Jes. 3, 30. a) impers.: *cupiditas incedit* alqm, ወአፍተዎ፡ ለዳዊት፡

1 Par. 11, 17; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Petr. 1, 12. b) *libet:* በከመ፡ዘያፈትወከ፡ κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 2 Par. 2, 16.

ተፈትወ፡ III, 1 1) *sibi concupiscere* vel *cupidum esse:* ተፈቲውየ፡ Num. 16, 15; ተፈቲዎ፡ Ex. 22, 10. 2) *appeti, desiderabilem esse, exoptari:* ይትፈተው፡እምወርቅ፡ Ps. 18, 11; ዘይትፈተው፡ θυμηρέστερος Sap. 3, 14.

ፍትው፡ part. *desiderabilis, exoptandus, jucundus, suavis,* Org. 2; Cant. 5, 16 var.; አጥባትኪ፡አንቅዕተ፡ሐሊብ፡ፍትው፡ I Sal. Mar. 25; ዝክርክሙ፡ፍትው፡እምሥጋክሙ፡መዋቲ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወ፡ምግባር፡ወምዑዘ፡ኒሩት፡ Sx. Ter 15.

ፍትወት፡ (etiam ፍቶት፡ Lud. e Cant. Mar.), n. act. et subst., m. et f., Pl. ፍትወታት፡ *cupiditas* a) *concupiscentia, appetitus, libido:* Ps. 9, 24. 77, 33; Num. 11, 34. 35; Sir. 23, 5; ተዐገሥ፡እምፍትወተ፡እኩይ፡ (v. እምፍትወት፡) ὀρέξεων 18, 30; ፍትወተ፡ልቡ፡ 27, 6; እምኵሉ፡ፍትወተ፡ብእሲ፡ይእቲ፡ተዐቢ፡ 36, 27; እኪት፡ፍትወት፡ 37, 3; Jer. 9, 14. 16, 12; ፍትወተ፡ረሲዓን፡ Prov. 12, 12; ፍትወት፡ (collect.) ይቀትሎሁ፡ 21, 25; ፍትወተ፡ረባሕ፡ Sap. 14, 2; ፍትወቱ፡ለሥጋ፡ vel ለዐይን፡ 1 Joh. 2, 16; 1 Petr. 2, 11; Rom. 6, 12. 7, 7 seq.; Gal. 5, 16. 24; Joh. 8, 44; Marc. 4, 19 al.; concupiscentia carnalis vel venerea Dan. ap. 1, 11. 56; Jer. 2, 24; Lud. Comm. hist. p. 316; al.; ሕማመ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ Lud. e Vit. Dan.; ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3; Clem. f. 153; ለእመ፡ፈተውነ፡ፍትወታተ፡ንሕነ፡ንረክብ፡ Sx. Sen. 16. b) *desiderium* et *res desiderata:* Ps. 9, 41. 20, 2. 37, 9. 111, 9; ኢያደምዖ፡ፍትወቶ፡ Job 20, 20; ያጸግበከ፡እምፍትወተ፡ነፍስከ፡ Jes. 58, 11; ፍትወታ፡ለጥበብ፡ Sap. 6, 21. c) *deliciae:* ፍትወተ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐπιθυμήματα Hez. 24, 25; Thren. 1, 7. 10; እለ፡ይገብሩ፡ፍትወተ፡ነፍሶሙ፡ καταθύμια Jes. 44, 9; ኵሉ፡ፍትወት፡ ὅλος ἐπιθυμία Cant. 5, 16; ብእሴ፡ፍትወት፡አንተ፡ Dan. 9, 23. 10, 11. 19. d) *studium,* προαίρεσις Koh. 1, 14. 2, 11. 22. e) *voluntas* Dei, 1 Joh. 2, 17.

ፍታው፡ subst. *desiderium, cupido, libido:* Sap. 18, 3 var.; ፍታወ፡ኄሬቲሁ፡ (virtutum ejus) Phlx. 52; እምፈጸምኩ፡ፍታውየ፡ላዕሌከ፡ Jsp. p. 338; ከመ፡ታእትቱ፡ፍታወ፡ፀርክሙ፡እምላዕሌክሙ፡ p. 325; c. በ፡ alcjs: ታአምር፡እግዚኦ፡ፍታዎ፡ብነ፡ p. 278.

ፈታዊ፡ n. ag., Pl. ፈታውያን፡ 1) *cupitor, cupidus:* ፈታውያን፡ጽዕለት፡ ἐπιθυμηταί Prov. 1, 22; ፈታውያን፡እኩይ፡እሙንቱ፡ ἐρασταί Sap. 15, 6. 2) *libidinosus:* ኢትኩን፡ፈታዌ፡ Lud. Comm. hist. p. 316 n. 52; ዕቡያን፡ወፈታውያን፡ Clem. f. 232.

ፍትወታዊ፡ adj. rel. *libidinosus, voluptarius:* አሕላማት፡"ዊት፡ Phlx. 162; ሥጋ፡"ዊ፡ Fal. f. 15; jejunent ከመ፡ያድክሙ፡ኀይለ፡"ዊተ፡ Abush. 38.

መፍትው፡ part., passim subst., 1) *desiderabilis, exoptatus,* passim *res desiderabilis,* ግበር፡ኵሉ፡ዘመፍትው፡ዘትፈቅድ፡ τὰ ἐνθυμήματά σου Sir. 35, 12. a) sive *jucundus, amoenus,* sive *praestans, eximius,* sive *pretiosus, carus,* ἐπιθυμητός, መፍትው፡ለዐይን፡ሰርጉ፡ Sir. 45, 12; ኵሉ፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ሠናይ፡ወመፍትው፡ 42, 22; ወይን፡መፍትው፡ Am. 5, 11; Jes. 27, 2; መዝገብ፡መ"፡ Prov. 21, 20; ይነሥቱ፡አብያተኪ፡መፍትወ፡ Hez. 26, 12; በእንተ፡ምድረ፡ሕዝብየ፡መፍትው፡ Jes. 32, 12; Ps. 105, 24; ኵሉ፡ንዋየ፡መፍትወ፡ (v. መፍትው፡) Dan. 11, 8; መፍትወ፡አየድዕ፡ σεμνὰ ἐρῶ Prov. 8, 6. b) *necessarius:* አስተዳለው፡ኵሉ፡ለዝንቱ፡ሕንጻ፡ኵሉ፡ዘመፍትው፡ ἐπιτήδεια 1 Par. 28, 2. c) *conveniens, decorus:* ውስተ፡ኢመፍትው፡ εἰς τὸ ἀπηχές (in *absonum* vel *absurdum*) Cyr. c. Pall. f. 85. d) *reus:* ፀረ፡ደቂቅከ፡መፍትዋን፡ለመዊት፡ ὀφειλομένους Sap. 12, 20 in Abb. LV. Hinc propagatur tritissimum illud 2) መፍትው፡ *decet, convenit, oportet* (ينبغي), δεῖ, χρή, c. c. Inf., ut: ተግሕሦ፡መፍትው፡እምፍኖት፡ፀዋግ፡ Prov. 22, 14; plerumque c. Subj. verbi: Matth. 14, 16. 18, 33. 23, 23; Hen. 9, 11. 15, 2; ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ Kid. f. 16; መፍትው፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይፍታሕ፡በርትዕ፡ Did. 4; መፍትው፡ለኤጲስ፡ቆጶሳት፡ይንበሩ፡... Did. 4; creberrime in Chrys., F. M., F. N., Syn. al. a) ኢመፍትው፡ *non licet:* እመ፡ገብረ፡ዘኢመፍትው፡ Clem. f. 255; Lud. Comm. hist. p. 307. b) መፍትው፡ *utinam!* in exclamationibus, ut: መፍትው፡ይሕየው፡ይስማኤል፡ቅድሜከ፡ Kuf. 15.

ፈኀረ፡ *fodere* vid. sub ፈሀረ፡

ፈኀረ፡ I, 1 [מהר, مهر] Subj. ይፍኅር፡ (F. N. 24, 2), *despondere, desponsare* feminam, c. Acc. pers. et ለ፡ Dat.: a) alicui: Luc. 2, 5; 2 Cor. 11, 2 et Chr. Ta. 28. b) sibi, sive omisso Dat.: Deut. 20, 7; Kuf. p. 92; sive adjecto ሎቱ፡ *sibi:* እፍኅረኪ፡ሊተ፡ብእሲተ፡ Hos. 2, 21; Sx. Nah. 28. — Nota definitionem: ፍኅር፡ኪዳን፡ውእቱ፡ወተስፋ፡ዘይቀድም፡እምአውስቦ፡ወይከውን፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡ወዘእንበለ፡መጽሐፍ፡ F. N. 24, 3. — Quomodo differat a ሐፀየ፡ vid. c. 140. — *Voc. Ae.:* ፈኀረ፡ዘ፡ሐጨ።

ተፍኅረ፡ vel ተፈኅረ፡ (male ተፋኀረ፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 11) III, 1 *desponderi* vel *desponsari* viro, c. ለ፡ viri: Matth. 1, 18; Luc. 1, 27; Asc. Jes. 11, 2. 3; ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8; Clem. f. 193; ተፍኅርኪ፡ Lud. e Ssal. Req.; ተፈኀርኩ፡ Hom. Jac. Sar.

ፍኁር፡ part., f. ፍኅርት፡ *sponsa, desponsata* Deut. 22, 25. 27; Matth. 1, 20; F. N. 24; ማርያም፡ፍኅርትከ፡ Cyr. de r. fid. f. 43.

ፍኅረት፡ n. act. *desponsatio* (*sponsalia*): በእንተ፡ፍኅረት፡ወሰፊ፡ F. N. 24; ዘሐዘነት፡በእንተ፡ሞት፡ኢተትከላእ፡እምፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ፈተሐ፡ፍኅረት፡ 24, 3; ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalicia,* ibid.

ፈኃሪ፡ n. ag. *sponsa,* Matth. 1, 16. 19 Platt; ፈኃሪሃ፡ Sx. Mag. 15; ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ F. N. 24, 2; in Pl. ፈኃርያን፡ *sponsi* i. e. *sponsus et sponsa:* ለእመ፡ሞተ፡፩እምፈኃርያን፡ቅድመ፡አውስቦቱ፡ F. N. 42, 3.

አፍኅርት፡ *pulli* vid. sub አፍርኅት፡ sub ፈርኀ፡

ፈኀቀ፡ *detergere, radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፍኖ፡ *via* vid. sub ፈነወ፡

ፈኒቃ፡ፊንቆ፡ፊንቂን፡ፊንቆን፡ፊኒቆን፡ 1) n. prgr. sc. φοίνιξ cum suis casibus, *palma* Jud. 4, 5. 3, 13; Deut. 24, 3. 2) ፊኒቅ፡ፊንቂስ፡ፊንቁስ፡ፊኔቄስ፡ፊኒቄ፡ፊንቄን፡ n. pr. *Phoenice* Ex. 16, 35; Deut. 3, 9; Jes. 23, 2; Act. 11, 19. 15, 3. 21, 2; et ፊንቁስ፡, ፊንቆን፡ *Phoenices* Jos. 5, 1; Job 40, 25.

ፈንቀለ፡ quadrl. I [amh. **ፈንቀለ፡** *to overturn, turn upside down* Isenb. p. 195] *refodere, rimari*, evertendo et invertendo res studiose *perscrutari* [فقر *fodit?* sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae „lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant"]: **እለ፡ ይፈንቅሉ፡ መቃብረ፡** τυμβωρύχοι Chr. ho. 29; **ተሀውከ፡ ኵሉ፡ ዘውስተ፡ ቤታ፡ ወትፈንቅል፡ ወተኀሥሥ፡ አስተሓሚማ፡** Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. **ተሀውከ፡ ወ** omissum est); Thomas apostolus **ዘፈንቀለ፡ አጽልዕቲሁ፡ ወአብአ፡ አጻብዒሁ፡ ውስተ፡ ገቦሁ፡** M. M. f. 180.

ፌንቁስ፡, **ፌንቆን፡** al. vid. sub **ፌኒቃ፡**

ፎንቃስ፡ n. prgr., fortasse primitus i. q. φοίνιξ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis*. Vid. etiam scholia ad **ፌንክስ፡**

ፎንቅስ፡ sec. Lud., **ፎቅንስ፡** et **ፎቀንስ፡** sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur **ጉሬዛ፡** vel **ጕሬዛ፡**, de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et 𝔄𝔫𝔥. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፌንክስ፡ n. prgr., sc. φοίνιξ *phoenix* avis: **ናሁ፡ ያሌብዎን፡ ለዕልዋን፡** (sc. de resurrectione mortuorum) **ዖፍ፡ ለእለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ዘከማሁ፡ ዘ፩ ፍጥረቱ፡** (unigena) **ዘስሙ፡ ፌንክስ፤ ይብሉ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ዖፍ፡ ከመ፡ የሐዩ፡ ፭፻ ዓመተ፡ ወእምዝ፡ ይወርድ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ ወያመጽአ፡** (sic) **ምስሌሁ፡ ቀናንሞስ፡ ወሰሊሖተ፡ ወዑደ፡ ወይነብር፡ ውስተ፡ ሥዕለ፡ ጣዖት፡ ዘስሙ፡ ኤዎን፡ ወይሬኢ፡ ውስተ፡ ምሥራቅ፡ ወይሰግድ፡ ለፀሓይ፡ ወእምዝ፡ ይውዒ፡ ወይከውን፡ ሐመደ፡ ወይወፅእ፡ እምውእቱ፡ ሐመድ፡ ንኡስ፡ ፩ ዕፄ፡ ወያመውቆ፡ ፀሓይ፡ ለውእቱ፡ ዕፄ፡ ወይከውን፡ ንኡሰ፡ ዖፈ፡ ፌንኪስ፡ ወልሂቆ፡ ይገብእ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ዐረብ፡** Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — *Voc. Ae.*: **ንስር፡ ወአውስት፡ ወፌንክስ፡ ዘ፡ አሞራ፡**; *aliud*: **ፍንክስ፡ ብ፡ ንስር፡**

ፈነወ፡ I 2 [הָפַךְ *vertere* et *se vertere*, فنا *redire*] 1) *mittere*, a) c. Acc. pers.: **ፈንወኒ፡** Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc.: Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; **ፈኒዎ፡ ርብቃ፡ ጸውዐት፡ ያዕቆብሃ፡** Kuf. 27; seq. verbo fin.: **ፈነወ፡ ወቀተለ፡** Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel **ከመ፡** c. Subj.: Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. **ኀበ፡** pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: **ፈነዉ፡ ኀበ፡ ኵሉ፡ አድያም፡** Matth. 14, 35; c. **ውስተ፡** Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. **መንገለ፡** Jer. 14, 3; c. **ቅድመ፡** Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. **እምድኅረ፡** Gen. 8, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; **ፈነወ፡ ሐዋርያተ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡** Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; **እመ፡ ፈነዎሙ፡ ፀብአ፡** (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. **ለ፡** pers.: Gen. 32, 19. 38, 17. 20; Ps. 19, 2. 77, 29. 109, 3. 110, 8; c. **ላዕለ፡** pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): **ፈነወ፡ እግዚ"፡ ሞተ፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡** Jes. 9, 8; Lev. 26, 25; Deut. 7, 20; Hez. 14, 19. 21; **ፈኑ፡ ላዕሌየ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡** 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. **በእደ፡** *per* alqm, Kuf. 22, vel c. **ምስለ፡** *cum* alqo i. e. *per* alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; **ዘይፌኑ፡ አንቅዕተ፡ ውስተ፡ ቈላት፡** (*emittit*) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protendere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; **ኢትፌኑ፡ እዴከ፡ ዲበ፡ ሕፃን፡** Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: **ፈኑ፡ አሕጻከ፡** Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere:* Kuf. 5. 27. 42; Gen. 24, 54. 30, 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11, 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) abeuntem *deducere, prosequi*, Gen. 12, 20. 18, 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. **አስተፋነወ፡**). b) *manumittere* servum, sive addito **አግዓዚ፡** Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere* vel *expellere* (*repudiare*) uxorem, feminam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; **ፈነውክዋ፡ ለእምክሙ፡** Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — *Voc. Ae.*: **ፈነወ፡ ዘ፡ በ፪ ለአከ፡ ሰደደ።**

ተፈነወ፡ III, 2 1) *mitti:* **ተፈነወ፡ ኀቤየ፡ ፩ እምሱራፌን፡** Jes. 6, 6. 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 19, 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; **ተፈኒዎሙ፡** 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi:* **ጸሎት፡ እንተ፡ ትትፌኖ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ መካን፡** 2 Par. 7, 15; **ለከ፡ ይትፌነው፡ ጸሎት፡** Ps. 64, 1. b) *emitti, projici:* **ተፈነወ፡ ቃል፡** Enc. Sen. 17; **ተፈነወ፡ ኵናት፡ ኀቤሁ፡** Chr. Ta. 22 (vid. **ደርበየ፡**). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. **ተፋነወ፡**, Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋነወ፡ III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* aliciui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: **ወእምዝ፡ ተፋነውዎ፡** Sx. Teq. 9; **አንሰ፡ እትፋነወክሙ፡** Sx. Jac. 3; **ሖር፡ ተፋነዎሙ፡ ለአዝማዲከ፡** Sx. Nah. 14.

አስተፋነወ፡ IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; **አስተፋነዎ፡ ሄሮድስ፡ እስከ፡ መካን፡ ርሑቅ፡ ወተመይጠ፡** Jsp. p. 334; **ወኵሉ፡ ዘያስተፋንዎ፡ ኢኮነ፡ ጠቢበ፡** (συμμενόμενος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: **ቦአ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ወቤተ፡ እንዘ፡ ያስተፋንዎሙ፡ ለእሙ፡ ወለአዝማዲሁ፡** Sx. Nah. 14. 3) *dimittere:* **ከመ፡ የአዝዝ፡ ለአስተፋንዎ፡ ኵሉ፡ ዘተጼወወ፡** Jsp. p. 316.

ፍንው፡ part. *missus* Phlx. 194; **መልአከ፡ ፍንው፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; **ፍንው፡ አንተ፡** (Christe) **እምኀበ፡ አቡከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በአፈ፡ ነቢያት፡ ፍንዋን፡ ወሐዋርያት፡ ላእካን፡** F. M. 1, 3; Lit. Jac.; **ሐዋርያ፡ ፍንው፡** Enc. Mij. 17; **ዘሖርኪ፡ ብሔረ፡ ህንደኬ፡ ፍንውተ፡** Enc. Masc. 17.

ፍኖት፡ subst., f. et m., Pl. **ፍናው፡** et **ፍናዌ፡**, Pl. Pl. **ፍናዋት፡** (formam Pl. **ፍንዋት፡** in Syn. p. 314 seq., formam **ፍኖታት፡** Hen. 19, 19 var. reperi) *via*, 1) *iter* quod quis facit: **ይሜርድ፡ ፍኖቶ፡** Ps. 18, 6; **ከመ፡ ጾር፡ ክቡድ፡ በውስተ፡ ፍኖት፡ ርሑቅ፡** Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; **ፍኖተ፡ የሐውር፡** Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; **ሥንቅ፡ ለፍኖት፡** 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; **በፍኖት፡** Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; **ውስተ፡ ፍኖት፡** Matth. 5, 25. 2) *via*, qua inceditur: **ቁሚ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡** Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen. 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; **ሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብአሰ፡** Jer. 18, 15; **ፍኖት፡ መብእስ፡ ወጕፃጕፅ፡** Clem. f. 200; **ሖረ፡ ፍኖተ፡** Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይሠወጥ፡በፍኖት፡እንተ፡ቦቲ፡መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; አመጽአሙ፡ለዕዉራን፡በፍኖት፡ዘኢያአምሩ፡ Jes. 42, 16. 48, 17; እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ነዐርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; ፍኖተ፡ግበሩ፡ለዘዐርገ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተዳልዉ፡ፍኖቶ፡ Matth. 3, 3; ዘይጸይሕ፡ፍኖተከ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍኖው፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ፍኖው፡ዕጹባት፡ Ps. 16, 6; ቁሙ፡ውስተ፡ፍኖው፡ Jer. 6, 16; ርእዩ፡ኵሉ፡ፍኖወ፡ 3, 2; ማእከለ፡ፍኖው፡ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍኖወ፡ዚአከ፡ ἀποστολαί σου Cant. 4, 13; ፍኖዋት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ፍኖዋት፡ወጽጐጓት፡ወመራሕብት፡ F. N. 37; ፍኖዊ፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖተ፡መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Ex. 13, 17; Deut. 1, 2. 2, 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis *meatus*, *aditus*, *exitus*, *transitus*, *plateae*: ፍኖት፡ኀቡእ፡ εἴσοδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ፍኖተ፡ባሕር፡ Hez. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ፍኖወ፡አናቅጽ፡ ἐν τοῖς διόδοις Judith 7, 22; በፍኖዋት፡ ἐν ἐξόδοις Prov. 1, 20; በርእሰ፡ኵሉ፡ፍኖዋት፡ Thren. 2, 19; ውስተ፡ፍኖዊ፡ 2, 21; ውስተ፡ኵሉ፡ፍኖዋት፡ Jes. 51, 20; ፍኖዊሃ፡ለጽዮን፡ ὁδοί Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ፍኖወ፡ሀገር፡ ἐν ῥύμαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍኖወ፡አህጉር፡ πλατεῖαι Judith 7, 14. b) *orbita* astrorum Hen. 2, 1. 80, 6. c) ፍኖት፡መጽያሕት፡ vel ፍኖት፡መ"፡ *via publica* (vid. sub መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖተ፡ንጉሥ፡ *via regia*, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖተ፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. *versus*: ጐዩ፡በሌሊት፡እምነ፡ሀገር፡ፍኖተ፡ገነት፡ንጉሥ፡ Jer. 46, 4 vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. *latus*, *pars* (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘከልኤቱ፡ፍኖዊሁ፡ Lit. Orth. (aliâs ፍና፡). b) *via* i. e. *locus* tempusve opportunum: ወሀብከሙ፡መዋዕለ፡ወፍኖተ፡ከመ፡ይድኀኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ፍኖተ፡ (τόπον *locum* vel *aditum*) ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ኀጥአ፡ፍኖተ፡ይንስሕ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) *ratio*, *modus*: በፍኖው፡ብዙኅ፡ (καθόδους) Koh. 7, 22; በኅቡእ፡ፍኖት፡ ἠρέμα Chr. ho. 10 (vid. ደጐጸ፡). d) creberrime: *vivendi agendique ratio* (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; ፍኖውየ፡ Job 29, 6. 33, 11; ዝፍኖው፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እለ፡ኢሖሩ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; ኢያአምርዋ፡ለፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17; ፍኖተ፡እግዚ"፡ Jer. 5, 4. 5. 6, 16; ፍኖዊየ፡ 7, 23; ኢትምፀሩ፡ፍኖተ፡አረማውያን፡ 10, 1; አጽንዐ፡ፍኖዊ፡ጸዊት፡ Sir. 48, 22; አሜሃ፡ይጸድቃ፡ፍኖዊከ፡ወፍናዊ፡ውሉድከ፡ Kuf. 22; ዕቀብ፡ፍኖዊሃ፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍናዎሙ፡ (pro ፍኖዊሆሙ፡) 49, 9; ፍኖዋት፡ኄራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖተ፡ሕይወት፡ወፍኖተ፡ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍና፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍናት፡; de forma Pl. ፍናዊ፡, quae nescio an ad ፍና፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡; proprie *conversio*, *directio*, inde 1) crebro in formula ፍና፡ሰርክ፡ *appropinquatio vesperae*, *tempus vespertinum* (coll. לִפְנוֹת עֶרֶב): ወፍና፡ሰርክ፡ሙእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam*: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ፍና፡ሰርክ፡ *tempore vespertino* Hez. 12, 5; እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ *ad vesperam* 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍና፡ሰርክ፡ *tempori vespertino* Lev. 6, 13. 2) *via*: ብከዩ፡በውስተ፡ፍና፡በድው፡ Jer. 9, 10; በፍና፡ *in via* Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ፍና፡ Org. 2. a) በፍና፡ *versus*, ut: በፍና፡ብሔርሙ፡ 2 Par. 6, 38. b) *latus*, *pars*: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡አርባዕቱ፡ፍናሃ፡ Org. 4. c) *locus*, τόπος Ex. 15, 23. 17, 7. 21, 13; መንገለ፡ይትፈቀድ፡ፍና፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) *ratio*, *modus*: በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በከልእ፡ፍና፡ F. M. 11; ለትሕትና፡ከልኡ፡ፍና፡ Phlx. 99; Maria ወላዲተ፡እግዚአ፡ኵሉ፡በሐዲስ፡ፍና፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ሠላስ፡ፍናት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. *mittens*: Deus ፈናዌ፡እሳት፡ዲበ፡አህጉር፡፭ Tab. Tab. 19; አብ፡ፈናዊ፡ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መኑኬ፡ፈናዊ፡ወመኑ፡ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. *missus, is qui mittitur*: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዱቅ፡ n. prgr., sc. πανδοχεῖον (فُنْدُق) *diversorium*, *hospitium publicum*: ቤተ፡ፍንዱቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጻጻ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus" Lud.), ut videtur *variolae* [ፍንጣጣ፡ in dial. Schoae *small-pox*, in dial. Tigre *syphilis*, Isenb. p. 195]: ወእመሂ፡ፈንጻጻ፡ወእመሂ፡ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናፍንታም፡ subst. *androgynus*, *hermaphroditus*: ፈ"፡ዘቦቱ፡ኀፍረተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ኀቡረ፡በ፩መከን፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናፍንት፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabâ *âm*, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናፍንት፡ autem facile derivaveris a فَنّ et فَنَّن].

ፋእም፡ subst., Pl. አፍአምት፡ et አፍእምት፡ [vic. فَمْ قصمه አፍ፡ q. v.; فَأَمَ *os herbis implevit* camelus] 1) *orificium* tunicae, περιστόμιον, ፋእሙ፡ለልብስ፡ Ex. 36, 31 (aliâs አፍ፡ q. v.). 2) *offa*, *buccella*, *panis mendicatus*: ሄድከ፡አፍአምቶ፡ለርኁብ፡ ψωμόν Job 22, 7; ሄድምሙ፡ለርኁባን፡አፍአምቶሙ፡ (v. አፍእምቶሙ፡) 24, 10; ተሰፈወ፡የሀብዎ፡አፍእምቶ፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርከየ፡). 3) *trama* vel *subtemen* telae (coll. [illegible] *buccea carnis* et *subtemen telae*), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — *Voc. Ae.*: ፋእሙ፡ዘ፡መሰምሱ፡

ፈአመ፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: መብልዐ፡መላእክት፡አፍአምኮ፡ለሕዝብከ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአመ፡ II, 1 *in os indere buccellas* alicui, *cibare*, *mendicanti panem praebere*, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍአሞ፡ለከይሲ፡ውስተ፡አፋሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡አነ፡አፍእሞሙ፡የዐረ፡ (v. አበልዖሙ፡) ψωμιῶ Jer. 9, 15; አፍአመኒ፡ዛተ፡መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምኮ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; አፍእም፡እምይእቲ፡ለነዳይ፡ Clem. f. 140.

ተፍእመ፡ III, 1 1) *buccella os suum implere*, *bucceam* vel *bucceas deglutire*, c. Acc. rei: አበ፡አኃቶን፡ዘተፍእመ፡እብነ፡ከመ፡ኢይትናገር፡ነገረ፡ዕሩዐ፡ Sx. Masc. 16; sacerdos communicanti praebeat tantum ዘየአክሎ፡ለተፍእሞቱ፡

F. M. 26, 6; quod communicanti praebetur ne sit nimium, ከመ፡ ኢይትፈአምዎ፡ ፪ ጊዜ፡ 26, 7; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Lit. 173, 2; Judaei fame confecti ይመሥጡ፡ ኅብስተ፡ (a Tito suppeditatum) ወይትፈአምዎ፡ እንበለ፡ አእምሮ፡ ወእምድኅረዝ፡ ይመውቱ፡ Jsp. p. 369; በተፍእሞ፡ ሣዕር፡ ልምሉም፡ Enc. Jac. 16. 2) *bucceam* vel *panem mendicare:* ይትፈአም፡ ኅብስተ፡ προσδεόμενος ἄρτου Prov. 12, 9. — *Voc. Ae.:* ተፍእመ፡ ዘ፡ ጎረሰ፡

አስተፍአመ፡ IV, 1 *bucceas* vel *offas conquirere, mendicare:* ያስተፍእሙ፡ Job 27, 14. 30, 3. 4; Ps. 108, 9; Act. 3, 10 rom.

ፈከረ፡ I, 2 [huic verbo Lud. فَكَّرَ *cogitavit, attente dispexit,* Ges. in thes. p. 1141 פתר ܦܫܪ فسر compararunt] *interpretari, exponere, explicare, explanare* res occultas vel difficiles intellectu, ut somnium Gen. 40, 8. 16. 41, 8. 12. 15. 16; Kuf. 39; 4 Esr. 12, 16; Dan. 2, 16; aenigma 3 Reg. 10, 3; parabolam Marc. 4, 14; 4 Esr. 8, 3; scripturam arcanam (ፈከሮቶ፡) Dan. 5, 16; faciem coeli Matth. 16, 3; scripturam sacram Luc. 24, 32; mysteria spiritualia 1 Cor. 2, 13; እፎኬ፡ ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወይፈክር፡ διακρινεῖ Job 9, 14; ለእመ፡ ትፈክር፡ (ምድር፡) ለከ፡ ἐάν σοι φράσῃ Job 12, 8; መኑ፡ ያአምር፡ ፈከሮ፡ ቃሎሙ፡ (v. ፍከሬ፡ ቃሉ፡) Koh. 8, 1; ዘኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ δυσερμήνευτος Hebr. 5, 11. (Lud. addit: 2) „*vaticinari,* ὁμιλεῖν, *sacra loqui, concionari*" i. e. sine dubio: interpretari scripturam sacram).

ተፈክረ፡ III, 2 *explicari, exponi:* ዕጹብ፡ ዝነገር፡ ወኢይትፈከር፡ Cyr. c. Pall. f. 97; ወዘይቤሰ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜየ፡ (Joh. 7, 6) ይትፈከር፡ ኀበ፡ ብሂለ፡ ኢበጽሐ፡ ሰዐተ፡ ተረግዞትየ፡ M. M. f. 61. — Lud. statuit ተፈከረ፡ III, 1 et affert: ዘኢይትፈከር፡ *inexplicabile* Lit. Chrys., sed dubito an recte.

ፈካሪ፡ n. ag. *interpres:* ሰቤላ፡ ወለተ፡ ሀልቃስ፡ ፈካሪተ፡ ሕልም፡ Sx. Ter 2 et Enc. Ter 2.

ፍከሬ፡ n. act. et subst., Pl. ፍከርያት፡, *interpretatio, expositio, explicatio* rerum arcanarum, arduarum, ut somnii Gen. 40, 12. 18; Jud. 7, 15; 4 Esr. 12, 13. 13, 21; Dan. 2, 4 seq. 4, 3 seq.; Kuf. 40; visionis Apoc. 1, 20; similitudinis Herm. p. 73; 4 Esr. 2, 54. 10, 52; ፍከሬ፡ አምሳል፡ Sir. 39, 3; አብዛኀከ፡ አምሳሊከ፡ ወፍከሬ፡ ነገርከ፡ 47, 15; ፍከሬ፡ ቃልከ፡ ἐν ἑρμηνείαις σου 47, 17; scripturae arcanae Dan. 5, 7 seq.; 2 Petr. 1, 20 Platt; mysteriorum et linguarum peregrinarum 1 Cor. 12, 10; ፍከሬ፡ ዘጻድቃን፡ ወዘኃጥኣን፡ Ps. 1 in tit.; scripturae sacrae vel singulorum ejus locorum, Chrys. creberrime. a) ፍከርያተ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ *tractatus exegetici,* Fid. Jac. Bar. b) significationes „*dissertatio, facultas disserendi*" e Mss. Colb. et „*declaratio* i. e. *promissio,* ut ምድረ፡ ፍከሬ፡" ex Enc. Patr. affert Lud. c) Libellum ፍከሬ፡ ኢየሱስ፡ inscriptum circumferunt Abyssini, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 22; d'Abb. Cat. p. 128. 141. 150. 191.

መፈክር፡ part., f. "ርት፡ *interpres,* etiam *fatidicus, hariolus:* መፈክራነ፡ ሕልም፡ Kuf. 40; Gen. 41, 8 seq.; ልሳን፡ መፈክርት፡ ይእቲ፡ ዘተዜኑ፡ ዘውስተ፡ ኀሊና፡ Phlx. 9; መፈክራን፡ καθηγοῦντες (?) Jud. 5, 7; χαλδαῖοι (?) Dan. 4, 4; መፈክር፡ በሰዐታት፡ Lud. e Syn. (vid. sub አሠነየ፡).

መፈክሪ፡ part. c. term. adj., *interpretator:* መፈክርያነ፡ አሕላም፡ F. N. 46.

ፈወለ፡ inus.

ተፋወለ፡ III, 3 *omina captare, ominari:* መሠርይ፡ ወዘይትፋወል፡ በፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘኍል፡ ዲበ፡ ሐመድ፡ F. N. 11, 3; ኢትኩን፡ እምእለ፡ የዐቅቡ፡ ሰዐታተ፡ ወኀራይያነ፡ ዕለታት፡ ወኢረአዩ፡ ከዋክብተ፡ ወኢእምእለ፡ ይትዋፈሉ፡ (sic) በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘኍል፡ F. N. 11, 1. — At *Rad. Abb.:* ተፈወለ፡ ዘ፡ ቀኑጥሮ፡ አለ፡ („alla à petits pas" d'Abb.).

ፋል፡ subst., Pl. ፋላት፡ [فَأْل] *omen:* አዕምኦ፡ ፋል፡ Clem f. 178; ፋለ፡ ቃል፡ M. M. f. 318; አሕላም፡ ወፋላት፡ ከንቱ፡ ውእቱ፡ ወሐሰት፡ Fal. f. 48; በእምኔሆሙ፡ ሰብአ፡ ፋል፡ *ominatores* vel *ominum captatores* Gad. T. H.; F. N. 46; ሰብአ፡ ፋላት፡ id., Lud. Comm. hist. p. 317 n. 54; አብዕልተ፡ ፋል፡ id., F. M. 15. — Ludolfi Aethiops ሰብአ፡ ፋል፡ interpretatur „qui tinnitus aurium observant"; et *Voc. Ae.:* ፋል፡ ዘ፡ በጎሮ፡ የሚነገር ።

ፋል፡ *faba, cicer* vid. supra c. 1339.

ፈወሰ፡ I, 2 [فشّ] *mederi, medicari, sanare, curare,* c. Acc. pers.: Gen. 20, 17; Tob. 12, 14; 4 Reg. 20, 5; Ps. 6, 2; Luc. 4, 23. 9, 2. 14, 4; Matth. 8, 16. 12, 22; Marc. 3, 15; c. ለ፡ pers.: Sir. 38, 14; c. Acc. vulneris vel morbi: Kuf. p. 42; ለቍስል፡ ዐቢይ፡ ይፈውሶ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 10, 10. 27, 21; Jes. 30, 26; Ps. 59, 2; Matth. 4, 23. 9, 35; c. Acc. pers. et እምነ፡ vulneris vel morbi: ይፈውሰከ፡ እምቍስልከ፡ Jer. 37, 17; Ps. 102, 3; 4 Reg. 5, 6; Luc. 7, 21; c. dupl. Acc.: እፈውሰክሙ፡ ቍስለክሙ፡ Jer. 3, 22; abs.; ፈውሰ፡ Koh. 3, 3; Job 5, 18; ይፈውስ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡ Sir. 31, 20; Luc. 5, 17; Matth. 12, 10; c. በ፡ remedii Kuf. p. 42; Sir. 38, 8. a) trsl.: Jes. 57, 18; Job 19, 25 (ἐκλύειν); Kuf. 23; ፈወስናየ፡ ለባቢሎን፡ ወኢሐይወት፡ Jer. 28, 9; መኑ፡ ይፈውሰኪ፡ Thren. 2, 13. b) *sanare* i. e. *salubrem reddere* aquam: ይፈውሶ፡ ለማይ፡ ὑγιάσει τὰ ὕδατα Hez. 47, 8.

አፈወሰ፡ II, 2 *sanare jubere:* ወአፈውሶ፡ እምለምጹ፡ 4 Reg. 5, 6 var. (At Matth. 10, 1 Platt pro ያፈውሱ፡ legendum videtur ይፈውሱ፡ et ያውፅኡ፡ pro ያወፅኡ፡).

ተፈወሰ፡ III, 2 *sanari, curari:* Jer. 28, 8; 4 Esr. 6, 80; Luc. 9, 11; F. M. 5, 5; c. እምነ፡ morbi vulnerisve: Luc. 5, 15. 6, 17; ከመ፡ ይትፈወስ፡ እምቍስሉ፡ 2 Par. 22, 6; F. M. 3, 7; c. Acc. vulneris: ኢይበቍዐከ፡ ዘተፈወስከ፡ ቍስለ፡ Jer. 37, 13; ሀለወ፡ ይትፈወስ፡ ንድፈቶ፡ 4 Reg. 9, 16; c. Acc. membri: ኢተፈወሰ፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 19, 24. a) *medicinam adhibere:* እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ πρὸ ἀῤῥωστίας θεράπευου Sir. 18, 19. b) *salubrem reddi:* ተፈወሰ፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 2, 22.

ፈውስ፡ subst. (m.), Pl. ፈውሳት፡ 1) *medela, sanatio, curatio:* ፈውስ፡ ይከውንከ፡ ለሥጋከ፡ Prov. 3, 8; Jer. 14, 19; Ps. 37, 3; ደዌ፡ ከርሥ፡ ዘኢተረከበ፡ ሎቱ፡ ፈውስ፡ 2 Par. 21, 18; አልቦቱ፡ ፈውስ፡ ለቍስሉ፡ Sir. 21, 3; ቈጽሉ፡ ይከውን፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Hen. 67, 8. 13; ለገቢረ፡ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); ዘአልቦ፡ ፈውስ፡ *insanabilis* Deut. 28, 27; trsl.: አልባ፡ እንከ፡ ፈውስ፡ ሞአብ፡ ἰατρεία Jer. 31, 2; ይሁበኒ፡ ፈውሰ፡ Job 23, 5; Koh. 10, 4; ለፈውስ፡ ወለሰላም፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 5. 87; Hen. 95, 4. 2) *medicamen, medicamentum, remedium,* Kuf. 10; ፈውስ፡ ደዌሆሙ፡ et ፈውሳት፡ ibid.; አብዛኀኪ፡ ፈውሰኪ፡ Jer. 26, 11; ፈውስ፡ ጽኑዕ፡ φάρμακον ἰσχυρόν Chr. ho. 17; ፈውስ፡ መሪር፡ Chr. ho. 30;

ἰατρικὰ βοηθήματα Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); Clem. f. 256; Org. 5; መጽሐፈ፡ ፈውስ፡ inscriptus est libellus Amh. Aethiopicus, in quo varia medicamenta variis morbis praecipiuntur; ፈውስ፡ መንፈሳዊ፡ inscriptus est liber de disciplina ecclesiastica, Cat. Bibl. Bodl. p. 30. a) *herba* (*radix*, *fructus*) *medicinalis:* die creationis tertio creavit Deus ሣዕረ፡ ወሐመልሚለ፡ ወዕፀወ፡ ወዘርአ፡ ወፈውሰ፡ Clem. f. 8; terram peragrabo ከመ፡ አእምር፡ ዕፀወ፡ ወፍሬያተ፡ ወፈውሳተ፡ ዘሀለወ፡ ሀየ፡ f. 28. b) *incantamentum:* ዘይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ ቦቱ፡ Clem. f. 162; ዘይገብር፡ ሥራየ፡ ወሰገለ፡ ወይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ f. 239. 272. c) *abortivum* (medicamentum) F. M. 4, 4 (vid. sub አድኅፀ፡). d) *collyrium* (medicamen) Apoc. 3, 18; vid. እብን፡ ፈውስ፡ *stibium* supra c. 759.

ፈዋሲ፡ n. ag. *medicus*, *sanator*, ፈዋሴ፡ ዱያን፡ Lit. 161, 4; ፈዋሲሁ፡ ለልብየ፡ Kid. f. 22.

ፍዋሴ፡ subst. *curatio*, Lud. auct. Th. P.

መፈውስ፡ part. *sanator*, *medicus:* sicut ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ corpori medetur, ita ከሀናትኒ፡ ለነፍስ፡ መፈውሳን፡ hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102; መፈውሰ፡ ልብ፡ καρδίας ἰατρός Prov. 14, 30; መፈውሰ፡ ነፍስ፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; Vit. Greg.; መፈውሰ፡ ልሳን፡ ዕፀ፡ ሕይወት፡ ἴασις γλώσσης Prov. 15, 4.

መፈውሲ፡ vel "ሳዊ፡ part. c. term. adj. *medicator:* መፈውሳውያን፡ ἰαταί Job 13, 4; f. መፈውሲት፡ ለቍስል፡ Org. 4.

ምውፋስ፡ subst. *nosocomium* (Heilanstalt); (ei comparatur ecclesia:) በ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ውስተ፡ ምውፋስ፡ ዘቤተ፡ ክር"ን፡ እንዘ፡ ይትሔበጡ፡ በትዕቢት፡ ho. Severiani in Cyr. f. 122.

ፎዘ፡ I, 1 *detergere*, *abstergere* humiditatem, immunditiam, Lud. ex Org. 3. 5. — *Voc. Ae.:* ፎተ፡ ወፎዘ፡ ዘ፡ ሐሸ፡

ፈዐወ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 1117; vic. አፈወ፡ q. v.

አፍዖት፡ subst. (proprie Pl.; sec. Lud. a Sing. ፈዐው፡) [أَفْعَى אֶפְעֶה] *vipera:* ወዕአት፡ አፍዖት፡ ἔχιδνα Act. 28, 3 Platt; Matth. 23, 33; ἀσπίδες Deut. 32, 33; Jes. 11, 8 var.; ἔχεις Sir. 39, 30; ልሳነ፡ አፍዖት፡ (v. አፍዓት፡) ὄφεως Job 20, 16. — *Voc. Ae.:* አፍዖት፡ ዘ፡ ፍሕኘት፡ v. ፍኘት፡; *aliud:* ብ፡ ዘንዶ፡ እፉይትሂ፡ ይ፡

ፍዕግ፡ subst., cujus significatio non liquet: ሀሉ፡ መቃብሪሁ፡ ለኢትዮጲስ፡ አቡሆሙ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ ወልደ፡ ወልዱ፡ ለካም፡ ዘስሜ፡ (sic) ኢትዮጵያ፡ ኀበ፡ መዝብር፡ ምድረ፡ መላኬ፡ አክሱም። ወነበረት፡ ትክልት፡ ሐውልት፡ መጠነ፡ ቆመ፡ ብእሲ፡ ወይእዜሰ፡ ጠፍአት፡ ወይፈቅዱ፡ ይእዜ፡ ይትክሉ፡ ባቲ፡ እብነ፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ ወሶበ፡ ከወጠ፡ ኀቤሃ፡ ፍዕግ፡ ጊዜ፡ ምሴት፡ ይረክብዎ፡ ከዊኖ፡ ሐመደ፡ ጊዜ፡ ነግህ፡ ወጸርቀሂ፡ እመ፡ ወገሩ፡ ባቲ፡ የሐርር። Chr. Ax. f. 95.

ፈዘዘ፡ vid. sub ተፈርዘዘ፡

ፍያል፡ n. prgr., sc. φιάλη, Pl. ፍያላት፡ et ፍየላት፡, *phiala*, *crater:* አሐዱ፡ ፍያል፡ ዘብሩር፡ Num. 7, 13 seq.; ፍያላት፡ Ex. 27, 3. 28, 23; Num. 4, 14; 1 Esr. 2, 12; 2 Esr. 17, 70; Prov. 23, 31; ፍየላት፡ et ፍያላት፡ Jer. 52, 18; 3 Reg. 7, 26. 31; 4 Reg. 12, 13. „Aethiopes vero ፍያል፡ de porcellaneis seu Chinensibus poculis tantum interpretantur, quae nos Latine murrhina vascula dici posse putamus" Lud.

ፈየተ፡ I, 2 an 1? [nescio an propagatum sit a فَيْء *praeda*, فِئَة *agmen*] *praedari*, *expilare:* ጋድ፡ ፈየትዎ፡ ፈያት፡ ወውእቱሂ፡ ፈየቶሙ፡ (v. ፈያቶሙ፡) πειρατεύσει Gen. 49, 19.

ተፈይተ፡ III, 1 1) *latrocinari*, *praedari:* ወያበውእ፡ (sic) ሰረቂ፡ ኀቤሁ፡ ወይትፈየት፡ ወይሰልብ፡ በፍኖት፡ Hos. 7, 1; Inf.: ተፈይቶ፡ በኀቡእ፡ Lud. e Syn. 2) *diripiendum dari:* ናሁ፡ ይእዜ፡ ትትፈየቲ፡ ወለተ፡ ፈያት፡ Mich. 4, 14 vrs. nov.

ፈያት፡ n. ag., plerumque coll., *latro*, *latrones*, *praedatores:* ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; πειρατήριον Gen. 49, 19; λῃσταί Jer. 18, 22; ቦኑ፡ በአተ፡ ፈያት፡ ውእቱ፡ ቤትየ፡ 7, 11; Matth. 27, 38; Marc. 15, 27; Luc. 10, 30; ሊቀ፡ ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ፈያት፡ ወቀተልት፡ Jes. 1, 21 var.; ληστήρια 2 Par. 36, 5 var.; ቦኡ፡ ፈያት፡ ውስተ፡ ቤት፡ ወነሥኡ፡ ንዋየ፡ Clem. f. 32; Jsp. p. 343. — *Voc. Ae.:* ፈያት፡ ዘ፡ ቀማኛ።

ፈያታዊ፡ vel ፈያታይ፡ adj. rel., deinde nomen unitatis a ፈያት፡, *latro*, *praedator*, Gen. 49, 19 var.; Luc. 23, 39; Clem. f. 217; F. N. 47; ፈያታይ፡ Jsp. p. 343; Lud. ex Enc. Genb. 8; ፪ ወራዙት፡ ፈያታዊያን፡ Sx. Haml. 25.

ምፍያት፡ subst. „*latibulum latronum*" sec. Lud., qui affert ምፍያተ፡ አክይስት፡ „specus draconum" e Mss. Colb.

ፌዋ፡ n. prgr. ut videtur, an φαιός *nigricans*, *fuscus?* ኢታንብር፡ ዡሉ፡ ዕፀ፡ ንቁዐ፡ ወፌዋ፡ Kuf. p. 77.

ፊደል፡ subst., m. et f., Pl. ፊደላት፡, passim ፊዳላት፡ [nominis forma est insolita, etymon obscurum; conjicias radicem ፈደለ፡ cum בדל vel فصل cognatam significasse *separare*, *distinguere*, unde ፊደል፡ *pars* verbi *separata*, *singula* i. e. *litera*] *litera* alphabeti (cum pronuntiata tum scripta): ዛቲ፡ ፊደል፡ τόδε τὸ στοιχεῖον Chr. Ta. 27; Lud. ex Enc. Patr.; ሆሄያት፡ ፊደል፡ Chr. ho. 8. 9; F. N. proleg.; ፊደላት፡ ibid.; Chr. Ta. 27 (vid. sub ተላዕለወ፡); ከሀን፡ ይኩን፡ ከመ፡ መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ ዘይጽሕፍ፡ ቅድመ፡ ፊደላተ፡ በእደሁ፡ ወእምዝ፡ ይኤዝዘሙ፡ ለሕፃናት፡ ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በአምሳሊሁ፡ F. M. 2, 11 (vid. ሆሄ፡ c. 1.); Cod. Mus. Brit. XIX n. 4; in Sing. et Pl. etiam *alphabetum:* ደቂቀ፡ ኖኅ፡ ፫ ሴም፡ ያፌት፡ ካም፡ ፲ እምደቂቀ፡ ሴም፡ ተናገሩ፡ ፳ ወ ፩ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፳ዘውእቶሙ፡ ዐረቢ፡ ሶርያ፡ ኢጋዊ፡ (sic) ዕብራዊ፡ ፋርሰዊ፡ ከለዳዊ፡ ህንዲ፡ ሲኒ። ወእምደቂቀ፡ ካም፡ ተናገሩ፡ ፴ ወ ፪ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፯ ዘውእቶሙ፡ ቅብጢ፡ ኖቢ፡ ባሻ፡ ቂልቂ፡ ፍልስጥዊ፡ ቀኑሻ። ወእምደቂቀ፡ ያፌት፡ ተናገሩ፡ ፲ ወ ፳ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ ፯ ፊደላተ፡ ዘውእቶሙ፡ ዮናናዊ፡ ሮማዊ፡ አፍርንጋዊ፡ ገርጋኔ፡ (sic) አርማናዊ፡ እንድልሻ። ወዙሉሙ፡ ከነ፡ ፸ ወ ፪ ልሳናተ፡ እለ፡ በሙ፡ ፊደል፡ ፳ ወ እለ፡ አልቦሙ፡ ፊደል፡ ፶ ወ ፪ Voc. Ae.; ፊደለ፡ ሮማይስጥ፡ ወቀብጥ፡ ይትዌጠን፡ በሆሀያት፡ (v. በሆሀተ፡) አልፍ፡ Voc. Ae.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 209. — *Rad. Abb.:* ፊደለ፡ ዘ፡ ጸፈ።

ፈደየ፡ I, 1 [פָּדָה فَدَى *soluto pretio redimere*, quam significationem Aethiopes sub ቤዘወ፡ habent] Subj. ይፍዲ፡ (Imperat. ፍዲይ፡ exhibet Platt 2 Cor. 6, 13) 1) *solvere*, *persolvere* debitum: እመ፡ ተሐበይከ፡ ኀሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; c. Acc. debiti: ፍድዪ፡ ዕዳኪ፡ 4 Reg. 4, 7; Matth. 18, 25; voti: ፍዲ፡ ብፅዓትከ፡ Nah. 2, 1; c. Acc. pers. (alicui): Lev. 25, 27. 28; c. dupl. Acc. (alicui alqd): Matth. 18, 26. 29;

Luc. 7, 42. 2) *reddere, restituere*, abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; እምዕጹብ፡መንፈቀ፡ለእመ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ፈድዮ፡ (Inf.) ልቃሕ፡ F. N. 27; raptum: ፈደየ፡ዘሄደ፡ Hez. 33, 15; in specie *compensando* damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22, 3. 5. 6; etiam c. በ፡ rei, qua damnum restituitur Ex. 22, 4. 3) *rependere, par pari referre, retribuere*, c. Acc. pers. et Acc. rei quae rependitur et c. Acc. rei, pro qua rependitur: መኑ፡ይፈድዮ፡ዘለሊሁ፡ገብረ፡ Job 21, 31. a) *remunerari* benefacta praemiis: ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡ Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; እፈድየክሙ፡ሀየንተ፡ዓመት፡ Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) *pensare* malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; ይፈድዮ፡ለኵሉ፡በከመ፡ምግባሩ፡ Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; እፈድዮሙ፡ምግባሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; እፈድየክሙ፡ፍዳክሙ፡ዲበ፡ርእስክሙ፡ Joel 4, 4. 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; ይፈድያ፡ውእቱ፡ፍዳሃ፡ Jer. 28, 6 var.; እፈድዮሙ፡ክዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. ለ፡ pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. በ፡ rei, cujus poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. *debere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ Job 31, 35; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28. 34; Luc. 7, 41. 16, 5. 7; c. Acc. pers.: ዘይፈድዩኒ፡ *debitores mei* Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2; abs.: ዘይፈዲ፡ *debitor* Jer. 24, 2. — *Voc. Ae.*: ፈደየ፡ዘ፡መለሰ፡

አፍደየ፡ II, 1 *jubere* vel *cogere* alqm, *ut persolvat, reddat*: ይዝብጥዎሙ፡ወያፍድይዎሙ፡ (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈድየ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum *repetere, exigere* ab alqo alqd, ἀπαιτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quam quis repetit, ut mutuum: ἀπαιτεῖν Deut. 15, 2. 3; ዮም፡ለእመ፡ወሀበከ፡ጌሰመ፡ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 15; እመ፡ትትፈደዮ፡ 29, 5; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) *sibi petere remunerationem* doni, c. dupl. Acc.: በ፡ዘይሁበከ፡ወክዕበቶ፡ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 10. b) *poenas repetere* ab alqo, *ulcisci, vindicare*, c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel እምነ፡ pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: እትፈደዮሙ፡ (v. እፈድዮሙ፡) በከመ፡ምግባሮሙ፡ Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) *accipere* a) *redditum, restitutum* alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) *repensum* vel *retributum* alqd, i. e. α) *praemium* vel *poenam reportare, praemio* vel *poena affici*: κομίσασθαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; ይትፈደይ፡በከመ፡ገብረ፡ Job 24, 20; ውእቱ፡ተፈድየ፡ (var. addit ፍዳሁ፡) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; ትትፈደዩ፡ሞተ፡ Hez. 16, 52; ተፈድየት፡እምእደ፡እግዚ"፡ክዕበተ፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; c. በ፡ *pro*: በእፎ፡ኢይትፈደይ፡ወልድ፡በኀጢአተ፡አቡሁ፡ Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) *vindictam sumere* vel *nancisci*, Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., *retributio*: ዓመተ፡ፍዳ፡ዘነኔሃ፡ለጽዮን፡ Jes. 34, 8. a) *praemium, remuneratio*: የዐስየከ፡ፍጡነ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; ለምንት፡ይፈድየኒ፡ዘንተ፡ፍዳ፡ 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) *poena, vindicta, ultio, judicium*: ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6. 90, 8; Sir. 14, 6; ፍዳ፡ኀጢአቶሙ፡ይገብእ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 17, 23; Jes. 59, 18; ዕለተ፡ፍዳ፡ 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; ያገብእ፡ለነ፡ፍዳሃ፡ Gen. 50, 15; ፍዳ፡ደም፡ንጹሕ፡ይገብእ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 33, 15; በቀል፡ወፍዳ፡ Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγωγαί, ምሉእ፡ፍዳሁ፡ዲበ፡ቤቱ፡ Sir. 23, 11. 10, 13; ἐκδίκησις, ፍዳሆሙ፡ለኃጥኣን፡ዕፄ፡ Sir. 7, 17; ዕለተ፡ፍዳከ፡ 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισθία Rom. 1, 27; ይረክቡ፡ፍዳሆሙ፡ δίκην τίσουσι 2 Thess. 1, 9; κρίσις Luc. 11, 31 rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit ዘይትሐበየኒ፡እምፍዳ፡ምግባርየ፡ዘግሩም፡ጥቀ፡ Org.; እመ፡አኀዝዋ፡ (feminam) ወአቅረብዋ፡ለፍዳ፡ (judicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem *meritum* statuit, significatio *poena* sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis *pro*, ἀντί Ex. 21, 23. 24; nec non ሀየንተ፡ዘ፡ ... ፍዳ፡ a poëta novatur *propterea quod*, ut: ሀየንተ፡ዘአፍቀርከሙ፡ፍዳ። Enc. Teq. 9. — *Voc. Ae.*: ፍዳ፡ዘ፡ብድራት፡

ፈዳይ፡ et **ፈዳዪ፡** n. ag. 1) *solutor*: ፈዳዪ፡ዕዳ፡ Org. 2; *luens poenam* peccati: ፈዳይሃ፡ vel ፈዳዪሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ Hen. 6, 3. 2) *retributor*: መኑ፡ውእቱ፡ፈዳዩ፡ዐስብ። አኮኑ፡እግዚ"፡ Did. 35.

ፍድየት፡ n. act. *retributio, remuneratio* Phlx. 3.

መፍዴ፡ (pro መፍደይ፡) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. *pecunia, nummi*, Gen. 23, 16; aurum እንበለ፡ተምያን፡መፍዴ፡ Enc. Genb. 16; አልብየ፡ምፍደየ፡ (sic Lud.!) ለከ፡ „nihil tibi exsolvere possum" Lud. e Ssal. Req. 2) *id quod retribuitur, praemium*: እመ፡ይነሥኡ፡ረበሐ፡መክልይ፡መፍዴ። እለ፡ይረብሑ፡ወርቆሙ፡በርዴ፡ Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. *id quo debitum dependitur*, **ho.** Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈድፈደ፡ quadrl. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exerc. Aeth. p. 27 ad فدّ et فدفد *currere* (ፈጠነ፡), sed ad פוץ, chald. פוש, فضّ فاض (فضل) retulerim; de פדן autem vid. ወደፈ፡] 1) *augescere, crescere, multiplicari*: ፈድፈዱ፡ወበዝኁ፡ጥቀ፡ Kuf. 46; ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ ibid.; ኢይፈደፍዱ፡እንከ፡ Hos. 4, 10; ፈድፍዶ፡ *incrementum* Org. 2) *copiosiorem, uberiorem, pleniorem esse* vel *fieri, abundare, redundare, superabundare*: ከመ፡ኢትፈድፍድ፡ኀጢአትየ፡ πλεονάσωσι Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. እምነ፡ comparative: Matth. 5, 20. a) *numero superare, plures esse, excedere numerum*: ፈድፈዱ፡እምነ፡ ... πλείους ἐγένοντο ἤ ... Jos. 10, 11; ወከነ፡ኵሉ፡መዋዕለ፡ትንቢቱ፡፳ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡ (*et quod excurrit* vel *et supra, et amplius*) Sx. Ter 15; ፶ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡ Sx. Sen. 20; seq. እምነ፡ Num. 3, 48. 49; ተወሰከ፡ዘመኑ፡ (Hizkiae) ወፈድፈደ፡እምነ፡ኍልቁ፡ Enc. Nah. 4. b) *redundare longitudine, longiorem esse*, Ex. 26, 12. c) *sufficere*, c. Acc. Inf.: ኢፈድፈዱ፡ነጺሐ፡ οὐχ ἡγνίσθησαν ἱκανοί 2 Par. 30, 3. 3) *superiorem esse* vel *fieri* in re, *excellere, praecellere*, ትፈደፍድ፡ ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. እምነ፡ compar.: Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. በ፡ *in* re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; *vi superiorem esse:* ቃለ፡ንጉሥ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እም ቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4.

አፈድፈደ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, intendere,* 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph. 3, 20 Platt; ረከብነ፡ጥበበ፡ወአፈድፈድነ፡ προςθέμενοι Job 32, 13; πλείονα ποιοῦσι Prov. 11, 24. 13, 11; ጸመውኩ፡ለአ ፈድፍዶ፡ፍቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡ Jsp. p. 338; Esth. 8, 13 apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere* alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: አፈድፈዱ፡ጻ ዲአ፡ጸሊኦቶ፡ (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8, 56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48. 14, 31; Luc. 18, 39 rom.; አፈድፈድኪ፡ዝሙተኪ፡ (magis fornicata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; አፈድፈድኪ፡ኀጢአ ተኪ፡እምኔሆን፡ Hez. 16, 51; ያፈደፍድ፡ጥበበ፡ σοφώτερος ἔσται Prov. 9, 9. α) *plus:* ያፈደፍድ፡ሎሙ፡ውሂበ፡ Matth. 20, 10 rom. β) *diutius:* አፈድፈደ፡ሐይወ፡ዲበ፡ምድር፡እም ውሉደ፡ሰብእ፡ Kuf. 10. γ) *nimis, nimium:* ኢታፈድፍድ፡ ምስሌሁ፡ተናግሮ፡ Sir. 13, 11. b) plus habere rei alio i. e. *superare* alqm, *excellere* alqo in re, seq. እምነ፡ pers.: አላ፡ አፈድፈደ፡እምኔሆሙ፡ 1 Par. 29, 25 vrs. alt.; c. በ፡ rei, አ ፈድፈደት፡በዝሙታ፡እምእኅታ፡ Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23; c. Acc. rei et ዲበ፡ pers.: አፈድፈድኩ፡ጥበበ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. c) አፈድፍዶ፡እ ምዐቅም፡ *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈድፈደ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi:* ከ መ፡ይትፌደፈድ፡ውስተ፡አእምሮ፡ወጥዩቄ፡ Phlx. 143.

ፍድፉድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens:* Num. 13, 32; ተአምሪከ፡ዘኮለቂሁ፡ፍ ድፉድ፡ Enc. Teq. 25; እምብዙኅ፡ወእምነ፡ፍድፉድ፡ገድል፡ Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est ኢሕጹጽ፡ወኢፍድፉድ፡ኢን ኪር፡ወኢብዑድ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin.; Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est ፍድፉድ፡); በ ትሕትና፡ፍድፉድ፡ F. M. 34, 8; etiam subst. *excellentia:* እ ስከ፡እፌ፡ወርቅ፡ዮሐንስ፡ወደሰ፡ወንእዶ፤ ትሩፋቲሁ፡ነጺሮ፡ ወዘኵሎ፡ፍድፉዶ፡ Enc. Tachs. 24.

ፈድፋድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈድፋዳት፡ I) a) *pars excedens* vel *redundans:* ፈድፋዶሙ፡እምእሉ፡ Matth. 5, 37; ፈድፋዳት፡ Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima:* ፈድፋዶንሰ፡እምእላ፡ Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellentia:* ምንት፡ፈድፋዶሙ፡እምኔነ፡ Hen. 102, 7; ዘቲ፡በሕ ቲታ፡ፈድፋዶሙ፡ Herm. p. 8. II) Acc. ፈድፋደ፡ usurpatur 1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere:* σφόδρα Ps. 6, 3. 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6. 52, 13. 64, 9. 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. crbr.; μεγάλως Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; λίαν Tob. 9, 4; 1 Esr. 1, 28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; ተከዘ፡ፈድፋ ደ፡ περίλυπος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime* vel *vehementissime,* እስመ፡ፈድፋደ፡መንፈስ፡ላ ዕሌሁ፡ Dan. 6, 3; ጥቀ፡ፈድፋደ፡ vel ፈድፋደ፡ጥቀ፡ Kuf. 25. 36; Judith 4, 2. 5, 18. 10, 7; Hez. 16, 13. 47, 10; Ps. 103, 2; Gen. 7, 19; Num. 14, 7. 32, 1; al.; ዐብየት፡ፈድፋደ፡ σφόδρα σφόδρα Hez. 9, 9; περισσῶς ፈድፋደ፡ Marc. 10, 26; Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10. 5, 13. c) *magis,* seq. እምነ፡ *quam:* Prov. 5, 4. 28, 23; Sir. 4, 10. 29, 11; Asc. Jes. 3, 8. 7, 31. 9, 21; 4 Esr. 2, 42. 12, 30; Koh. 12, 12; Gen. 19, 9. 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20. 18, 13; Luc. 12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine እምነ፡ seq.: 4 Esr. 10, 15; ወ ፈርሀ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15. 13, 19; 1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26. 15, 14; Luc. 18, 39 Platt; Matth. 23, 13 Platt; passim *eo magis* τόσῳ μᾶλλον, ut Sir. 11, 11. 13, 9. α) *amplius:* ኢየሐዩ፡ፈድፋደ፡እም ፻ወ፳ወ፭ዓመት፡ Kuf. 35; ሀገር፡ዘሀለወ፡ውስቴታ፡ሰብእ፡ ፈድፋደ፡እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡ Jon. 4, 11. β) *multum, plus,* Luc. 3, 13. 12, 48. γ) *supra:* ዘእም፳ክረምት ቲሁ፡ወፈድፋደ፡ Ex. 30, 14. δ) እፎ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis,* ut: እፎ፡ፈድፋደ፡ኀዩል፡እግዚ" πόσῳ δυνατώτερος Sap. 13, 4; Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub እፎ፡ d) *nimis:* ጻድቅ፡ወጠቢብ፡ፈድፋደ፡ Koh. 7, 16. e) ወፈድፋደሰ፡ *maxime autem, inprimis, praesertim:* 2 Petr. 2, 10; Gal. 6, 10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10. 5, 17; Act. 20, 37. 25, 26; Hen. 25, 2; Clem. f. 96. 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major:* እ ስመ፡ፈድፋደ፡ጥከሁ፡ Sir. 43, 11; ፈድፋደ፡ዕበዩ፡ 43, 29; 45, 12; ፈድፋደ፡ጥበቢከ፡እምንእስከ፡ 47, 14; 2 Reg. 11, 2. 14, 25; Matth. 9, 16; seq. እምነ፡ 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7, 34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፋድ፡ subst. id. 1) *praestantia:* ምንት፡ፍድፋዱ፡ለ ሰብእ፡ (v. ፍድፋዴሁ፡) Koh. 6, 12. 2) adv. ፍድፋደ፡ *eximie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፋዴ፡ subst. *excellentia, praestantia,* περισσεία Koh. 1, 3. 2, 11. 13. 3, 9. 5, 15; ፍድፋዴ፡ክብሩ፡ ὑπεροχή Chr. ho. 5; ፍድፋዴ፡መዋዕል፡, ፍድፋዴ፡አእምሮ፡ F. N. 4; በእንተ፡ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሒታዊያን፡ Phlx. 3.

ፍድፍድና፡ subst. 1) *abundantia:* ፍድፍድና፡ረቢሑ፡ Phlx. 63; Lud. e Ssal. Req. 2) *praestantia, excellentia,* seq. እምነ፡ Koh. 2, 13. 10, 10.

መፍድፍድ፡ subst. *pars major* vel *maxima:* ወመፈድ ፍዶሙ፡ዐቀቡ፡ .... 1 Par. 12, 29.

ፈግዐ፡ I, 1 et 2 [فَكِهَ *valde laetus, jocosus fuit,* V *delectatus fuit;* ענג id.; etiam فنق פנק?] *in deliciis* vel *laute vivere, vitae voluptatibus* vel *jucunditatibus frui, luxuriari:* ይብል፡እበልዕ፡ወእንክስ፡እፈግዕ፡ወእእከልኩ፡ Sir. 11, 19; Ps. 48, 19; Luc. 16, 19. 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5; Herm. p. 58; ጸገቡ፡ወሠብሑ፡ወፈግዑ፡በበረከት ከ፡ 2 Esr. 19, 25; ከልእ፡ይፈግዕ፡በንዋዩ፡ Sir. 14, 4; ትፈግ ዕ፡በአዕጻዳት፡ቀምሕከ፡ Hez. 28, 13; σπαταλᾶν 1 Tim. 5, 6; ከረያ፡ጽጋብ፡ወፈግዖት፡በጽጋብ፡ Hez. 16, 49; እለ፡ይፈግ ዑ፡ውስተ፡ምስካባቲሆሙ፡ Am. 6, 4; στρηνιᾶν Apoc. 18, 7; በስታይ፡ወፈጊዕ፡ κραιπάλη καὶ μέθη Luc. 21, 34; Did. 4; Clem. f. 254; ይፈግዕ፡ (v. ይፈግዕ፡)በጽጋብ፡ Sir. 34, 3; c. በ፡ rei, qua quis fruitur: infans ዘኢፈጸመ፡ሐይወቶ፡በላዕለ፡ም ድር፡ወኢፈግዐ፡በሠናያት፡ Genz. f. 130; c. ላዕለ፡ pers.: ው እቱ፡ይነግሥ፡ሎሙ፡ወይፈግዕ፡ (v. ወይትፈጋዕ፡) ላዕሌሆ ሙ፡ ἐντρυφήσει ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ X. 1 Tim. 5, 11.

ተፈግዐ፡ III, 1 et 2 *deliciis* vel *voluptatibus deditum esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui* vel *oblectari:* Ps. 72, 12; እንዘ፡ይትፈግዑ፡ (v. ይፈግዑ፡ et ይፈግዑ፡) Job 21, 13; Sir. 18, 32; እምትደለው፡ወትትፈ ጋዕ፡በቤት፡ባዕድ፡በንዋየ፡ነኪር፡ 29, 22; ይትፌሥሑ፡ወይ ትሐሠዩ፡ወይትፈግዑ፡በተውኔት፡ Clem. f. 17; c. በ፡ rei,

qua quis fruitur: ንዑኬ፡ንትፈጋዕ፡በዘሀሎ፡ሠናያት፡ ἀπολαύσωμεν Sap. 2, 6; እለ፡ይትፈግዑ፡በብዕሎሙ፡ Kid. f. 41; ተፈግዑ፡በቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡መኑ፡ተፈጋዕክሙ፡ ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈግዐ፡ IV, 1 et 2 *delicias* vel *voluptates comparare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፈግዖ፡ (v. "ፈግዖ፡) ልቦ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, voluptas, vita delicata:* Cant. 7, 7; Koh. 4, 8. 8, 15; ሠሐቆሙ፡ፍግዐ፡ኀጢአት፡ ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας Sir. 27, 13; Jes. 57, 4 var.

ፍግዓ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዓ፡ወኀጢአት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ፍሥሓ፡ወፍግዓ፡ወተድላ፡ Clem. f. 275; ፍግዓሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ከመ፡ጽላሎት፡የኀልፍ፡ f. 260.

ፍግዐት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblectatio, voluptas, vitae jucunditas*, ዕፀወ፡ትፍግዕት፡ Hez. 31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ያማስን፡ሥጋ፡ወነፍሰ፡ኅቡረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅሮ፡ትፍግዕታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታተ፡ሕዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغم فاغ فاخ فاج, fortasse etiam פגל] „*graviter olere, gravem et ingratum odorem spirare*, qualis est nonnullorum pharmacorum", Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus:* ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አጼንዎ፡ጼና፡ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጢስ፡እሳተ፡ገሃነም፡ፍጉግ፡ወጽዩአ፡ Genz. f. 105; infernorum ጼና፡ሕሡም፡ወጽዩእ፡ወፍጉግ፡ጥቀ፡ f. 156; ቤተ፡ጽልመት፡ (carcer) ኅበ፡ሀሎ፡ጼአተ፡ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤተ፡ጽልመት፡ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.:* ፍጉግ፡ዘ፡የሚከረፋ፡; *aliud:* ዘ፡ግምዕ፡የሚከረፍኒ፡ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فَطَرَ *fidit* (פטר), *incepit, creavit*] Subj. ይፍጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίζειν, ποιεῖν, πλάσσειν, c. Acc.: ፈጠሮ፡ለሰብእ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8. 35, 10; በእንተ፡ፈጠርኮቶሙ፡ከፈሆሙ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1; ዘእንበለ፡እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; እግዚ"፡ፈጠረኒ፡ (v. ወለደኒ፡) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculos Ps. 93, 9; draconem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job 34, 13; Jes. 40, 28. 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9; Col. 1, 16; ፍጥር፡ሎሙ፡መንፈሰ፡ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11. 32, 15; አነ፡እፈጥር፡ሰላመ፡ Jes. 45, 7; እፈጥር፡እኩየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 18, 11; ኢነጸርክምዎ፡ለዘፈጠሮ፡ቅድመ፡ Jes. 22, 11; c. ፀ፡ rei (*ex*) Did. 38 (vid. sub ንጠብጣብ፡); abs.: Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere, excogitare*, ዘፈጠረ፡እምልቡ፡ 3 Reg. 12, 33; ሰብእ፡እምርእሶሙ፡ፈጠርዋ፡ለኀጢአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingere, ementiri, comminisci, fabricari:* ነገረ፡እበድ፡ይፈጥሩ፡ Tit. 3, 9; 1 Tim. 1, 4. 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg. 17, 9; ተፈጥሮ፡እምልብከ፡ ψεύδη 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14; Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri:* ተዐቀብ፡እምእኩይ፡እስመ፡እኩየ፡ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas* vel *literas* magicas *incidere:* ኢትፍጥሩ፡ለክሙ፡ፈጠራ፡ Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Ex. 9, 18; Lev. 18, 27; Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ከመ፡ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc. Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; እምአመ፡ተፈጥረ፡ሰብእ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘእንበለ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 8, 6. 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5; Hebr. 4, 13. 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጠርየ፡ Job 10, 19; 4 Esr. 8, 69. 9, 21; በኑ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh. 6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. እምነ፡ materiae: ኵሉ፡እምነ፡ምድር፡ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri:* ተፈጠርኩ፡ውስተ፡ከርሥ፡ ἐγενόμην Job 31, 15; ዘተኀጽወ፡በግብር፡ወተፈጥረ፡ምዉተ፡ኀፍረተ፡ዚአሁ፡ F. M. 33, 1; ዕፄ፡ኢተፈጥረ፡በላዕሌሁ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio rerum vel a creatore): እስመ፡ትእዛዝ፡ሕግ፡ተፈጥረ፡ሞተ፡ትሙት፡ (ἀπ' αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ተፈጥረት፡በእንተ፡ሰብእ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus:* አርዮስ፡ይቤ፡ወልድ፡ፍጡር፡ውእቱ፡ F. N. ab init.; M. M. f. 1; መቅዶንዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *creatio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ሐዲስ፡ Kuf. 1. 4; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4; ἀπ' αἰῶνος Jes. 46, 9. 51, 9. 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων αἰωνίων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr. 2, 3; ἐξ ἀρχῆς Sir. 39, 32; እምፍጥረት፡ ἀπ' ἀρχῆς Jes. 43, 10; Marc. 10, 6; እለ፡እምፍጥረት፡ αἰώνιοι Ps. 23, 7. 9. 2) *res creata, creatura* vel *creaturae:* ποίημα Koh. 8, 9. 12, 14; ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα Jac. 1, 18; ለቀደምት፡ፍጥረትከ፡ Sir. 36, 20; እዳም፡ቀዳሚ፡ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይእኀዝ፡ኵሎ፡ፍጥረታተ፡ (v. ፍጥረተ፡) τὰ πάντα Sap. 1, 7; እግዚ"፡ገባሬ፡ኵሉ፡ፍጥረታት፡ H. A.; Enc. Mij. 26 (vid. sub ኰሰየ፡). 3) *natura:* φύσις Jac. 3, 7; 1 Cor. 11, 14; ማይ፡ኀብአ፡ፍጥረተ፡ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19; Hen. 89, 26; Rom. 1, 26. 11, 21. 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በሕገ፡ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብረ፡ሎሙ፡ፍጥረተ፡ሐዲሰ፡ከመ፡ኢየአብሱ፡በኵሉ፡ፍጥረቶሙ፡ Kuf. 5; ፍጥረተ፡ልብኪ፡ πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 102, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትው፡ለነ፡ንላጺ፡ጽሕመ፡ወኢንወልጥ፡ፍጥረተ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክልኤ፡ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡እንስሳዊ፡ Phlx. 102; ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans) Kedr f. 62; ኀጢአተ፡ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat) F. M. 11, 2; ዘ፩ፍጥረቱ፡ Did. 25 (vid. sub ፈንከሰ፡). a) de Christi naturis: ክልኤ፡ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa* rerum, στοιχεῖα 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas:* ወይእቲ፡ገቦ፡ፍጥረታ፡ለብእሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ፍጥረቶሙ፡ p. 15. 19; ልሳነ፡ፍጥረት፡ p. 51; እምትካታ፡ወእምፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; እምፍጥረትየ፡ ἀπὸ προγόνων 2 Tim. 1, 3; (መጽሐፍ፡)ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliâs ዘልደት፡). 5) *generatio, genus, familia*, γένεσις, γενέσεις Num. 3, 1; Gen. 6, 9; γενεά Gen. 43, 7; ፍጥረት፡ኅሩያን፡ γένος 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታተ፡ሕምዝ፡ (genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘእምነ፡ፍጥረቱ፡ αὐτόχθων *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29. 17, 15. 19, 34; plenius: ዘእምነ፡ፍጥረቱ፡ውስተ፡(እስራኤል፡) Lev. 23, 42. 6) *res commenticia, commentum:* ይፈጥሩ፡ፍጥረተ፡ሐሰት፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus 1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29

(ἐπίσκοπος); ፈጣሪሁ፡ Sir. 4, 6; ፈጣሪየ፡ 24, 8; Jes. 27, 11; ፈጣሬ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Judith 13, 18; Kuf. 7; ፈጣሬ፡ኵሉ፡ Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et θεός *Deus* Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.). 2) *commentor, fictor:* ፈጣሬ፡ነገር፡ Kid. f. 24.

ፈጠራ፡ subst. 1) *notae* vel *literae incisae, characteres magici, figurae superstitiosae:* γράμματα στικτά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; ዘይገብር፡ፈጠራ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ Clem. f. 162; መተርጕመ፡ፈጠራ፡ F. N. 11, 3. 2) *res ficta* vel *commenticia, commentum:* ኀልዮ፡ውስተ፡ፈጠራሁ፡ለጣዖት፡ ἐπίνοια εἰδώλων Sap. 14, 12; ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘሰማዕት፡ልብሙ፡ M. M. f. 184. 282; ማኒ፡ (Manes) ወዘይመስልዎ፡እምብእሴ፡ፈጠራ፡ዕልዋን፡ሃይማኖት፡ F. N. in prol.

ፍጡራዊ፡ adj. rel. *ad res creatas pertinens*, አፍቅሮ፡እግዚ"፡ (amare Deum) ይኄይስ፡እምአፍቅሮ፡ፍጡራዊያን፡ Phlx. 3.

ፍጥረታዊ፡ adj. rel. *naturalis:* F. N. 24, 2; Phlx. 3; ሕግጋት፡ፍጥረታዊያት፡ Phlx. 11. 102; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ Gad. Kar.; ግዕዛት፡ግዕዝና፡ፍጥረታዊ፡ F. N. 27.

ምፍጣር፡ subst. *locus ubi fit, gignitur* alqd: ምፍጣረ፡ጸቃውዕ፡ (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant") Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ፡ I, 1 [amh. id., coll. فَتَنَ فَتَقَ *currere*; وَفَضَ *currere, properare*] *celerem, citum, velocem, properum esse:* ይፈጥን፡ (v. ያፈጥን፡) መብረቅ፡በፈቃዱ፡ Sir. 43, 13; ፈጠነት፡ (v. አፍጠነት፡) ጥቀ፡ Jer. 31, 16; በቃሉ፡ይፈጥን፡ሐረቱ፡ Sir. 43, 5; ሐሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡ κινητικώτερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ፡ II, 1 1) *celerare, festinare, properare:* ከመ፡ያፍጥን፡ዘያነብቦ፡ Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto: 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula ወ፡ annexo: ያፍጥን፡ወይፈጽም፡ምግባሮ፡ Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf.: Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; አፍጠነ፡ውሂቦታ፡ቀብአ፡ Esth. 2, 9; እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡ Sir. 27, 3; ያፈጥን፡ክዒወ፡ደም፡ 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. ለ፡ c. Inf.: እገሪሆሙ፡ያፈጥና፡ለከዒወ፡ደም፡ Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; ዘአፍጠነ፡እደሁ፡ለሐቢጥ፡ Kedr 79; nonnumquam Latine *cito, mox* vertere licet: አፍጠኑ፡ረሲዖ፡ (cito obliti sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare*, c. Acc.: አፍጥና፡ለዕለቶሙ፡ Sir. 33, 10; አፍጥኑ፡ሥጣዌ፡ („maturate responsionem") Greg. Lud.

ተፋጠነ፡ III, 3 ut videtur, *urgere* alqm: ኢይትፋጠነኒ፡ 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ፡ IV, 3 (raro አስተፈጠነ፡) 1) *festinationem adhibere* (sich beeilen), *festinare, properare*, Ps. 15, 3; አስተፋጠኑ፡ወአግሐሥ፡ Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf.: አስተፋጥኖ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 262. 267; ይደልወነ፡ናስተፋጥን፡ንሢእታ፡(ለጥምቀት፡) F. M. 27, 1; ኢናስተፋጥን፡ሰቲየ፡ወይን፡ Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi: 2 Tim. 4, 9; seq. ከመ፡ c. Subj.: 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere:* እለ፡ይቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere* vel *opprimere* alqm (ereilen): እግዚ"፡አስተፋጠኖ፡በሞት፡ለገባሬ፡ዝንቱ፡ግብር፡ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ F. M. 11, 2.

ፍጡን፡ part. 1) *citus, velox, properus, festinans:* ኵሉ፡ፍጡን፡በኀበ፡እግዚ"፡ለእንተ፡ምዕር፡ ταχινά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; መልአከ፡ዘፍጡን፡ረድኤቱ፡ Sx. Sen. 4; ፍጡን፡ለሰሚዕ፡ Jac. 1, 19; ፍጡነ፡መዐት፡ velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus:* ኢይኩን፡በአትከ፡ኮንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) Adv. a) በፍጡን፡ *cito, mox, confestim:* Koh. 8, 11 var.; Sx. Haml. 15; F. N. 30; በፍጡን፡አው፡በዕድሜ፡ F. N. 33, 7. b) ፍጡነ፡ *propere, festinanter, celeriter, cito, mox:* Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26. 8, 3. 49, 17. 58, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praepropere*, 1 Tim. 5, 22; ዘፍጡነ፡የአምን፡ Sir. 19, 4. β) *confestim*, Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጢን፡ adj., f. ፈጣን፡ (sic quidem Lud., quamquam nonnisi ፈጣን፡ exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus:* እምዝኩ፡ሞት፡ፈጣን፡ Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); ፀአት፡ፈጣን፡ Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት፡ n. act. *velocitas, festinatio*, Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ፡ part. c. term. adj.: 1) *properans, festinans:* መፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus:* ሞት፡ብዙኅ፡ወመፍጠኒ፡ Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ፡ et መስተፋጣኒ፡ part. c. term. adj., *properans, festinans:* አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሀ፡ወትዐሪዕ፡ወአዕይንት፡ነጸሬት፡ተፀውር፡ Genz. f. 88; ወምስለ፡ኵሉ፡ሩጸቱ፡መስተፋጥኒ፡ Gad. T. H; በመስተፋጥኒት፡መልእክት፡ Enc. Teq. 9.

ፋጽ፡ *sibilus* vid. sub ፈጸየ፡

ፈጽሐ፡ I, 1 [פָּצַח فَضَحَ *rupit, fregit,* فَطَحَ *dolavit, percussit;* amh. ፈጫ፡ et ፈጨ፡ *comminuere, contundere*] 1) malleo *contundere, diffringere:* እንተ፡ትፈጽሐ፡ለኵሉ፡ምድር፡ σφυρὰ Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere*, lapides: መፍጽሕ፡ዘይፈጽሕ፡ኰኵሐ፡ πέλυξ κόπτων πέτραν Jer. 23, 29; ለብርት፡ከመ፡እብን፡ይፈጽሕዎ፡ λατομεῖται Job 28, 2; ኢትንድቆሙ፡ፈጺሐከ፡ Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire*, Lud. auct. Greg.

ተፈጽሐ፡ III, 1 (*findi*) *caedi, excidi:* ኰኵሕ፡ኢይትፈጸሕ፡በጕድብ፡ወበግሕጺ፡ከመ፡ዕፀው፡ M. M. f. 209; በከመ፡እብን፡አድማስ፡ዘኢይትፈጸሕ፡ τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλήττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ፡, rarius መፍጽሕት፡, subst., Pl. መፋጽሕት፡, *malleus*, in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorium, securis:* σφῦρα, ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ (v. መፍጽሕት፡, v. መፋጽሕት፡) Job 41, 20; በመፍጽሕ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡አገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ (sec. Lud. በመስፍሐ፡) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; ነገርየ፡ከመ፡መፍጽሕ፡ πέλυξ Jer. 23, 29; መፍጽሕ፡ስሑል፡ Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit: 1) *cuneus* findendis lignis. 2) *scalprum fabrile*). — *Voc. Ae.:* መፍጽሕ፡ዘ፡በርተቃቃን፡ውሻልሂ፡ወምህርሂ፡ይ፡; *aliud:* ብ፡ድጅኖ፡

ፈጸመ፡ vel ፈፀመ፡ I, 2 [quod cum פצם فصم componere (Ges. thes. p. 1119) et *abrumpere* i. e. *finire* interpretari solent, at significatus primus in *referciendo* et *implendo* fuisse videtur, coll. فعم (فرم) et ፈፀመ፡ — Stirpem I, 1 sc. ፈጽመ፡ Marc. 4, 29 et ይፈጽም፡ Rom. 5, 3 exhibet quidem Platt in sua N. T. editione, at lectiones pravae videntur] 1) *implere, replere*, c. Acc. rei: ፈጸመ፡ ሎሙ፡ ሙሴ፡ እደዊሆሙ፡ ἐπλήρωσε Sir. 45, 15; τελειοῦν Ex. 29, 9. 29. 35; Lev. 16, 32; መኑ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡ πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; ፈጽሙ፡ መስፈርተ፡ Matth. 23, 32; c. dupl. Acc.: ዘንተ፡ (ግበ፡) ፈጸመ፡ ቅቱላነ፡ Jer. 48, 9. a) *complere, explere, implere*, numerum Ex. 23, 26; Jes. 65, 20; tempus i. e. *ad finem peragere*, vid. sub n. 3; defectum, ἀναπληροῦν 1 Cor. 16, 17; verba alcjs 3 Reg. 1, 14; legem Matth. 5, 17; Gal. 5, 14. b) *explere, implere, satisfacere*: ስእለተ፡ Ps. 19, 6; መፍቅደ፡ Phil. 4, 19; ወይፌጽሙ፡ መዐተየ፡ πληρῶσαι Jes. 13, 3; ጸሕቀ፡ Enc. Ter 21; ይፌጽሙ፡ ሕገ፡ ሥጋ፡ (honeste de exoneratione alvi) Sx. Nah. 14. c) omisso Acc.: *plenum modum assequi*, ut: እስከ፡ ይፌጽም፡ በዕድሜሁ፡ „donec ad plenam aetatem perveniret" Org. 4. d) *implere* promissum, vaticinium, 3 Reg. 8, 15. 24. 2) *peragere, perficere* (vollbringen, vollführen): ነበብክሙ፡ በአፉክሙ፡ ወፈጸምክሙ፡ በእደዊክሙ፡ Jer. 51, 25; ፈጸመ፡ እግዚ"፡ መዐቶ፡ Thren. 4, 11. 2, 17; Hen. 5, 3; Mich. 2, 1; እለ፡ ይፌጽሙ፡ ኃጣውአ፡ Prov. 1, 19; ይፌጽም፡ እከየ፡ Koh. 9, 3 (at lectio corrupta videtur); Gen. 49, 5; Matth. 3, 15. 19, 12; 2 Cor. 10, 6; Gal. 6, 2; Jac. 2, 8; 2 Tim. 4, 5; 2 Thess. 1, 11 al. 3) *consummare, finire, absolvere, ad finem perducere* (vollenden): ብዙኀ፡ ንነግር፡ ወኢንክል፡ ፈጽሞቶ፡ Sir. 43, 27; እደዊሁ፡ ይፌጽማሁ፡ Zach. 4, 9; Sir. 38, 30; pensum Ex. 5, 14; ፈጸመት፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ Judith 10, 1; Deut. 31, 24; Hen. 41, 7; Matth. 7, 28. 13, 53. 19, 1; Luc. 12, 50; Joh. 4, 34. 5, 36; Act. 20, 24; 2 Tim. 4, 7; Apoc. 11, 7; Enc. Teq. 28, al. crebro; tempus, dies al.: ወፈጸማ፡ እላንተ፡ መዋዕለ፡ Kuf. 3. 10; Gen. 29, 27. 28; ፈጸሞሙ፡ መዋዕሊሆሙ፡ Job 21, 13. 36, 11; Sir. 26, 2; Hen. 5, 9. a) *finem facere* rei agendae, *desinere, perfecte, prorsus, omnino* facere alqd: seq. Acc. Inf., ut: ሶበ፡ ፈጸምከ፡ አንጽሖ፡ Hez. 43, 23; ወፈጸመ፡ መጥኖ፡ ቤተ፡ 42, 15; Gen. 2, 2; Num. 7, 1; Lev. 16, 20; Jud. 3, 18; 3 Reg. 8, 1; ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡ እግዚ"፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ገቢረ፡ Jes. 10, 12; ፈጸመ፡ ቀቲሎትየ፡ Job 6, 9; Luc. 4, 13; Rom. 9, 31. 10, 5. 13, 8; vel seq. እንዘ፡, ut: ፈጺሞ፡ እንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሁ፡ Kuf. 15. 36; Hen. 81, 10; ፈጸመ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡ 2 Par. 7, 1. b) *ad perfectionem ducere, perfectum reddere* alqd: ዘብዙኀ፡ እከየ፡ ይገብር፡ ይፌጽም፡ እከየ፡ τελεσιουργεῖ Prov. 19, 7; Phil. 2, 2. c) abs.: *finem facere* vel *capere*, Luc. 13, 23; 4 Esr. 5, 30.

አፈጸመ፡ II, 2 *in perficienda* vel *absolvenda* re *juvare* alqm, c. Acc. pers. vel rei, vel dupl. Acc.: ለአፈጽሞተ፡ ምግባራት፡ F. N. 45; ስብሐት፡ ለእግዚ"፡ ዘአፈጸመኒ፡ ዘወጠንኩ፡ በጸጋሁ፡ ፍድፉድ፡ H. A. in subscr.

ተፈጸመ፡ III, 2 (passim III, 1) 1) *impleri*, a) *plenum fieri*, de luna Hen. 78, 11. 13. b) *compleri, completum esse*: ኢተፈጸመ፡ ኀጢአቶሙ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ Kuf. 14; Gen. 15, 16; 1 Thess. 2, 16. c) de vaticiniis: Asc. Jes. 11, 38; Matth. 1, 22. 2, 15. 17. 23. 4, 14. 8, 17. 12, 17 al.; Luc. 22, 37; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 2) *peragi, perfici*: Hen. 10, 12. 16, 1; si adfuissem እምኢተፈጸመ፡ ሎሙ፡ ዝ፡ Jsp. p. 388; Jac. 1, 15; Luc. 22, 37; ለእመ፡ ኢተፈጸመ፡ (zu Stande kommt) ክዊነ፡ መርግ፡ F. N. 24, 3. 32, 1. 3) *consummari, absolvi, finiri, ad finem perduci*: Gen. 2, 1. 6, 16; Kuf. 2; ወተፈጸመ፡ ቤት፡ 1 Esr. 7, 5; 2 Esr. 5, 16; ወእምዝ፡ ተፈጺሞ፡ በዓል፡ Tob. 10, 7; Hen. 25, 4; Joh. 19, 28. 30; Matth. 10, 23; in specie de tempore: Kuf. 3. 19; Lev. 25, 30; Deut. 34, 8; Tob. 10, 7; ተፈጺሞ፡ መዋዕል፡ Dan. 1, 18; Job 1, 5; Luc. 2, 21. 4, 2; Act. 7, 23; Apoc. 20, 3. 5. a) *finem habere* vel *capere, desinere*: ኢተፈጸመ፡ ሣህሉ፡ Thren. 3, 22; 1 Cor. 13, 8; ዘኢይትፈጸም፡ *infinitus*, Lit. Cyr. b) *consumi, absumi*: ተፈጸመ፡ ማይ፡ እምዝቃ፡ Kuf. 17; 3 Reg. 14, 10; Hen. 19, 1. c) *suprema obire*, de animatis: Apoc. 6, 11; ex aëre decidit ወተፈጸመ፡ ሶቤሃ፡ ወሞተ፡ Clem. f. 254. d) liber *explicit*, ut: ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ጥበቢሁ፡ ለኢያሱ፡ ወልደ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr.; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; Psalt. ed. Lud. p. 318; Herm. p. 108, al. creberrime. e) *transigi, dirimi*, de controversiis: ኵሉ፡ ጋእዝ፡ ዘተከውነ፡ ማእከሌሆሙ፡ ትትፈጸም፡ በመሐላ፡ F. N. 43, 5. f) *ad perfectionem perduci, perfectum fieri*: Joh. 3, 29; Luc. 22, 16; 1 Joh. 4, 17. g) τελεῖσθαι *initiari* ab interpretibus vix intellectum ተፈጸመ፡ versum est Num. 25, 3; Ps. 105, 28 (quamquam videre licet sub ፈጸመ፡ n. 1 phrasin *implere manus* i. e. *initiare*).

ፍጹም፡ part. 1) *impletus, plenus*: Lev. 4, 5; Num. 3, 3; ሥርናይ፡ ፍጹም፡ πλήρης Marc. 4, 28; ወርኀ፡ ፍጹመ፡ ብርሃን፡ Abush. 13. a) *plenus*, de tempore, vid. infra sub n. 2, e. b) ፍጹመ፡ መዋዕል፡ plenus dierum i. e. *qui vitae suae tempus explevit* Kuf. 22. c) *expletus*: Rom. 13, 10. 2) *perfectus, absolutus, plenus*: a) *ad finem perductus, consummatus*: Luc. 2, 42; ወገብረ፡ ፍጹመ፡ ኪራም፡ ኵሎ፡ ቅኔ፡ (v. ፈጸመ፡) 2 Par. 4, 11; Hebr. 12, 23. b) (vollkommen) τέλειος Ps. 138, 21; ፍጹመ፡ ግብረ፡ ይገብር፡ እግዚ"፡ ምስሌከ፡ Judith 11, 6; πλήρης Ruth 2, 12; ከመ፡ ፍጽምተ፡ ትኩን፡ በረከትከ፡ Sir. 7, 32; እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡ Hez. 16, 14; ብእሲ፡ ዘሠናይ፡ ራእዩ፡ ኀያል፡ ወጽኑዕ፡ ወፍጹም፡ በራእይ፡ Clem. f. 9; ቀላይ፡ ፍጹም፡ Hen. 21, 7; ፍት፡ ፍጹም፡ Jac. 1, 17; ለእመ፡ ነስሐ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡ F. M. 6, 13. α) scientia et arte: ኬንያ፡ ፍጹም፡ 3 Reg. 7, 2; ፍጹማን፡ ወምሁራን፡ (Meister und Lehrlinge) 1 Par. 25, 8. β) ethice: Cant. 5, 2; ፍጹም፡ በጽድቅ፡ Kuf. 10; ፍጹም፡ በኵሉ፡ ምግባራቲሁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Kuf. 23; ፍጹም፡ በሃይማኖት፡ Herm. p. 48; ኖኅ፡ ተረክበ፡ ፍጹመ፡ ጻድቀ፡ (v. ጽድቅ፡) Sir. 44, 17; ፍጹም፡ Kuf. 15; Gen. 6, 9; 4 Esr. 1, 36; Sap. 9, 6; Matth. 5, 48. 19, 21; Col. 1, 28; 4, 12; Jac. 1, 4. 3, 2; Rom. 12, 2; ሥርዐት፡ ኄራን፡ ወሥርዐት፡ ፍጹማን፡ Phlx. 1; in malam partem: ፍጹማን፡ አበሳ፡ Hen. 22, 13. c) *maturus*, de fetu: ብእሲት፡ ዘቀተለት፡ ሕፃነ፡ ፍጹመ፡ ዘወለደት፡ Kedr f. 78. d) *sanus, labis expers*: ዕፀው፡ ፍጹም፡ Kuf. p. 77; በግዕ፡ ፍጹም፡ Ex. 12, 5. e) *integer, plenus, totus*: ፈለሰ፡ ፍጹመ፡ ፍልሰተ፡ Jer. 13, 19 var.; ይነጽሕ፡ ንጹሐ፡ ፍጹመ፡ Prov. 25, 4; Deut. 31, 30; በልብ፡ ፍጹም፡ 1 Par. 28, 9; Joh. 15, 11; 1 Joh. 1, 4. 2, 5; in specie de temporis spatiis: Ps. 72, 10; Jos. 10, 13; ዓመት፡ ፍጹም፡ Kuf. 6; ፴ዓመት፡ ፍጽምት፡ Clem. f. 250; ዓመተ፡ ፍጹመ፡ F. M. 6, 14. f) *solidus* vel *probus*, de metallis: ወርቅ፡ ፍጹም፡ 3 Reg. 6, 19; ብሩር፡ ፍጹም፡ Kuf. 19. g) *germanus*: አኀው፡ ፍጹማን፡ F. N. 42, 6. 3) Accipitur pro subst.: *perfectio*, Phlx. 88; ትሕትና፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ ጽድቅ፡ Phlx. 152. 4) Adv. ፍጹመ፡ a) *plene, perfecte*: ኢተከሥተ፡ ሕግ፡

ፍጹመ፡ Kuf. 33; 4 Esr. 12, 13; 1 Thess. 5, 23; ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Enc. Hed. 13; „exacte“ Lud. ex Enc. Mag. 27. b) *prorsus, plane*, Enc. Genb. 3; ፍጹመ፡ኢ፡ *omnino non*: Lud. e Lit. Mss.; ወማየሰ፡ፍጹመ፡ኢይሰቲ፡ Gad. T. H. c) *jam*, ἤδη Herm. p. 8.

ፍጽም፡ subst. *consummatio, finis*, በፍጽም፡ ἐν συντελείᾳ Nah. 1, 3; cfr. Marc. 4, 29 rom.

ፈጻሚ፡ n. ag. 1) *completor, perfector, consummator*, Enc. Jac. 8 (vid. sub ዜና፡); I Sal. Mar. 23; ፈጻሜ፡ኵሉ፡ Lit. 173, 1; እግዚ"፡ወጣኒ፤እግዚ"፡ፈጻሚ፡ Tab. Tab. 34; Haggai Zachar. Mal. ፈጸምያነ፡ትንቢት፡ Append. ad Libr. Reg. 2) *peragens, efficiens*: ረትዕል፡ፈጻሜ፡ፈቃድከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Fal. f. 31.

ፍጻሜ፡ subst. 1) *expletio* a) *plenitudo*, ~~*modus*~~ *justus ac plenus*: ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል፡ዘዕደው፡፳ዓመት፡ወእመ አከ፡፴ወ፭ ዓመት፡ወለአንስት፡፲ወ፪ ዓመት፡ወእመአከ፡፲ወ፭ዓመት፡ F. N. 24, 3. b) *completio* i. e. *justa observatio* legis Rom. 11, 12. c) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፈጸመ፡ n. 1 et ተፈጸመ፡ n. 3, g), Ex. 29, 27; Lev. 7, 37. 8, 22. 31. 33. 2) *consummatio, finis*, περασμός Koh. 4, 8. 16. 12, 12; τέλος Ps. in tit., vid. Lud. annot. ad Ps. 4, 1; ፍጻሜ፡ዘይመጽእ፡ Hen. 10, 2; በፍጻሜ፡ራብዑ፡ኢየቤልው፡ Kuf. 4; እምቅድመ፡ፍጻሜ፡ዓመት፡ F. N. 24, 5; ከመ፡ለፍጻሜ፡ያብጽሕ፡ወይግበር፡ኵሉ፡ሰርጐ፡ቤትከ፡ 1 Par. 29, 19. a) *finis propositus*: 1 Petr. 1, 9; ፍጻሜ፡ነፍስነ፡ Lit. 168, 2. b) *extremum* (tempore et gradu): ፍጻሜሁ፡ለበቀል፡ Sap. 12, 27. c) *terminus*: ኵሉ፡ፍጻሜ፡ማኅበራ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ (omnium finium ecclesiae — miserere), Lit. Orth. 3) *perfectio, absolutio*: እስመ፡ኀልዮ፡ኪያሃ፡ፍጻሜ፡አእምሮ፡ τελειότης Sap. 6, 16; Hebr. 6, 1; sec. Lud. etiam Adv. *prorsus, plane*, ut: ፍጻሜ፡ንቱግ፡ „plane evacuatum“.

ፍጽምና፡ subst. *perfectio* vel *integritas* animi et vitae: Phlx. 26; ሶበ፡ርእየ፡ቅድስናሁ፡ወፍጽምናሁ፡ Sx. Jac. 11; Dei, Cod. Bodl. X ab init.; Cod. Mus. Brit. VIII ab init.

መፈጽም፡ part. *explens, implens*: መፈጽመ፡ተስፋ፡ለዘአሰፈወ፡ Fal. f. 13.

ተፍጻም፡ subst. *finis, ultimum*: እመ፡ተፍጻመ፡ወርኅ፡ አዕረፈ፡ Lud. ex Enc. Genb. 30; ተፍጻሞሙ፡ *ultimus eorum* Enc. Hed. 29.

ተፍጻሚ፡ adj. rel. *ultimus*, Lud. sine auct. (Deinde statuit Lud. 2) *consummator*: ተፍጻሜ፡ስምዕ፡ *consummator martyrii* Enc. Hed. 28; at Sx. Tub. exhibet ተፍጻሜት፡, neque significatio *consummatoris* cum forma vocis conciliari potest).

ተፍጻሜት፡ subst. 1) *plenitudo*, πλήρωμα, passim in Cyr. ut: እምተፍጻሜት፡ዚአሁ፡ለኵሉ፡ውሁብ፡ f. 86. a) *perfectio*, τελειότης Col. 3, 14. b) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፍጻሜ፡ n. 1, c): Ex. 29, 26. 31. 34. 2) *absolutio, consummatio, finis, ultimum*, negotii Ssal. Req.; aedificationis Chr. Ax. f. 89; ተፍጻሜቱ፡ለዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 11, 37; Vit. Mar.; Hen. 18, 14; በተፍጻሜት፡ዓመት፡ Kuf. 4; አልብከ፡ጥንት፡ ወአንተ፡ትሁብ፡ለኵሉ፡ተፍጻሜት፡ Lit. Joh.; እስከ፡ተፍጻሜቱ፡ μέχρι τέλους Koh. 3, 11; Hen. 2, 2; Lit. 161, al.; ውእቱ፡ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡ is est ultimus martyrum, Sx. Hed. 29.

ፈጸመ፡ *obturare* vid. sub ፈፀመ፡

ፍጽም፡ subst., Pl. ፍጽማት፡ 1) *frons*, μέτωπον, Ex. 28, 34; 1 Reg. 17, 49; 2 Par. 26, 19. 20; Jes. 48, 4; ኄጵ፡ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡ Sir. 47, 4; ፍጽሞሙ፡ τὰ μέτωπα αὐτῶν Hez. 9, 4; Apoc. 7, 3. 14, 1; πρόσωπον Lev. 13, 41; ከመ፡ንዕትብ፡ፍጽማቲነ፡በአምሳለ፡መስቀል፡ F. N. 14. 2) *pars anterior*, a) *frons* agminis, *primum agmen*: አዐቀብ፡ፍጽመ፡ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 26, 10; Joel 2, 3. 20. b) *facies, superficies*: Ex. 16, 14. 28, 33. c) ፍጽመ፡ adv. α) *in* vel *a fronte, parte antica, prae*: ወወፅአ፡ይሁዳ፡ፍጽመ፡ Kuf. 38; አነ፡አሐውር፡ፍጽመ፡ቅድሜከ፡ Jes. 45, 2. 52, 12; Num. 32, 17; Deut. 20, 4; Jos. 6, 9. 8, 10; Ps. 45, 5; ἐν πρώτοις 1 Par. 11, 6; ነቢር፡ፍጽመ፡ውስተ፡አዕዋዳት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; ፍጽሞሙ፡ ἔμπροσθεν αὐτῶν 1 Par. 19, 16. β) *ex adverso, e regione*: እለ፡ይትቃወሙ፡ፍጽመ፡ቅድመ፡ ገጾሙ፡ Hab. 1, 9; Ob. 11; Num. 1, 53. d) እንተ፡ፍጽም፡ *a parte anteriore* Lit. 171, 2. [Etymon haud satis liquet; censuerim *frontem* dictam esse a *latitudine* (فطح فسح) sicut פַּדַּחַת et literam መ primitus formativam esse sicut in فَشْكَم. Deinde quaeritur annon ejusdem radicis sit מֵצַח, cujus etymon a plerisque a *splendendo* petitum pariter reprobo, atque etymon vocis ፍጽም፡ a Dietrich ſemit. Wortſ. p. 139 propositum.] — *Voc. Ae.*: ፍጽም፡ብ፡ፊት ።

ፍጹም፡ part. quasi *frontatus*, i. e. a) *primarius*: ፍጹመ፡ሠላሳ፡ ὁ πρῶτος τῶν τριάκοντα 1 Par. 11, 11. b) *antecessor, praecursor*: ወናሁ፡ምስሌነ፡ፍጹማነ፡እግዚ"፡ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος 2 Par. 13, 12 (at legere praestat ፍጽመነ፡).

ፋጸየ፡ (et ፋጸወ፡) inus., videtur denominatum a ፋጽ፡, a radice ፎጸ፡ quam quondam exstitisse ex Amh. አፍዋጨ፡ elucet, sine dubio onomatopoetica (sicut צפצף al.), quam frustra cum פָּצָה *aperuit os* composuit Lud.

ፋጽ፡ subst. *sibilus, susurrus*: ሶበ፡ንሰምዮ፡ፋጸ፡ቀጢነ፡ይትረከብ፡በኀበ፡ኤልያስ፡ (3 Reg. 19, 12) M. M. f. 117.

ተፋጸየ፡ III, 3 (quoad formam, non quoad significationem), *sibilare*: መንፈስ፡ዘይትፋጸይ፡ συρίζον Sap. 17, 17; ቃለ፡ ቀጢን፡ከመ፡ዘይትፋጸይ፡ 3 Reg. 19, 12; de serpente, συρίζειν Jer. 26, 22 var. (in uno cod. ተፈጸየ፡ scriptum); ወዓዲ፡ መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ርእየ፡ (sc. Stephanus) እንዘ፡ይወርድ፡ዲበ፡ ምሥዋዕ፡በውስተ፡ውሳጤ፡መንጦላዕት፡ወሶበ፡ርእየ፡እንዘ፡ ይወርድ፡ዲቤሁ፡ተፋጸየ፡ወከማሁ፡ዲያቆናትኒ፡ይትፋጸዩ፡በ ርደተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዲበ፡ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 (quo loco refutatur Castelli sententia, a Lud. accepta, ut qui in loco Lit. 172, 4 significatum *exsultandi* statuant); Lit. 172, 4; a) *exsibilare, sibilis explodere*: ለተፋጽዮ፡ εἰς σύριγμα Jer. 18, 16; Zeph. 2, 15; 3 Reg. 9, 8; seq. በእንተ፡ Jer. 19, 8. 27, 13 (ይትፋጼ፡ pro ይትፋጸይ፡). 29, 18; c. ላዕለ፡ pers.: Thren. 2, 15; c. Acc. pers.: ይትፋጸይዎ፡ Jer. 25, 9. 28, 37 var.; ይትፋጸዩኪ፡ Hez. 27, 36 var. b) de avi (*sibilare* an *minurrire?*): Satanas ait: avis forma induta tibi apparebo እንዘ፡እት ፋጸይ፡እዘብጥ፡ገበዋትየ፡ Clem. f. 223. c) *fistula canere*, Jud. 5, 16. — *Voc. Ae.*: ይትፋጸይ፡ዘ፡ያፏጭ፡ (v. ያፋጭ፡).

አስተፈጸወ፡ IV, 2 *sibilum edere*: ያስተፌጹ፡ Jer. 18, 16 (in Cod. Abb. LV).

ፋጻይ፡ subst. *sibilus*, συριγμός Sap. 17, 9 in Abb. LV.

ፈፀመ፡ *implere, consummare* vid. sub ፈጸመ፡

ፈፀመ፡ I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum **ፈጸመ፡**; cfr. aram. פְּטַם *saginare* (proprie: stopfen), nec non فدم, فرم] Subj. I, 1 **ይፍፅም፡**, *obstruere, occludere, obturare*, viam: **አፈፅም፡መንገዳ፡** Hos. 2, 8; **ከመ፡ይፍፅም፡** (v. **ይፈፅም፡**) **አናቅጺሃ፡** Hez. 21, 22; **ፈፀሙ፡አንቀጸ፡በአት፡** Sx. Nah. 20; aures: **ዘይፈፅም፡እዘኒሁ፡** Prov. 21, 13; **ፈፀሙ፡እዘኒሆሙ፡** Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; **ፈፀመ፡አፈ፡ዐናብስት፡** Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere*, **አምኀ፡ወሕልያን፡ይፈፅም፡** (v. **ይፈፅሞሙ፡**) **አፉሆሙ፡** (**ለጠቢባን፡**) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; **ይፈፅሙ፡አፉሆሙ፡ለእለ፡ይሴብሑ፡** Esth. 4 apcr.; Tit. 1, 11; etiam omisso **አፍ፡**, ut: **ፈፀሞሙ፡** ἐφίμωσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Abb.*: **ፈፀመ፡ዘ፡ዘጋ፡ለጕመ፡**

ተፈፅመ፡ III, 1 et **ተፈፀመ፡** III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari*: **ተፈፀመ፡አንቀፅተ፡ቀላይ፡** Kuf. p. 23; **ተፈፀመ፡አፈ፡መዓምቅት፡** p. 27; **ይትፈፀም፡** ἐμφραχθήσεται Zach. 14, 5; **ለትትፈፀም፡አፈ፡ዐናብስት፡** Genz. f. 107; **ይትፈፀም፡አፉሁ፡ለዐማፂ፡** Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; **ተፈፀመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡እምኀቢብ፡** Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, conticescere*, Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; **ኀያላን፡ይትፈፀሙ፡ኵሎሙ፡ወኢይነብቡ፡** ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *obsurdescere* (ut videtur): **ኢትትፈፀሙ፡** μὴ ἀποφραγῆτε (quamquam lectio var. praebet: **ኢትፍፅሙ፡አፈከሙ፡**) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.*: **ተፈፅመ፡ዘ፡ተዘጋ፡**

ፍፁም፡ part. *obstructus, obturatus*: **አፍ፡ፍፁም፡** Sir. 30, 18.

ፍፅም፡ *frons* vid. sub **ፍጽም፡**

ፈፅነ፡ I, 1 [an vicinum radici نفض *concussit, horrore affecit* alqm *febris*?] *febri corripi, febricitare, febri laborare*: **እመቦ፡ከመ፡ፈፅነ፡በፍኖት፡** Kuf. p. 145; **ፈፅነ፡በላሐ፡ሞቱ፡** p. 124; πυρέσσειν Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; **ረከባሃ፡እንዘ፡ትፈፅን፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripi* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.*: **ትፈፅን፡ዘ፡ትቀዝን፡ወቦ፡ዘ፡ንዳድ፡**

ፈፀንት፡ subst. m. et f. 1) *febris*, πύρωσις Am. 4, 9; πυρετός Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; **በይእቲ፡ንስቲት፡ፈፀንት፡ሞተ፡** Macc. f. 3; **ዘይደዊ፡በሕማመ፡ፈፀንት፡** πυρέττων Chr. Ta. 2; **ወእምዝ፡አኀዞ፡** (sc. Alexandrum Hasmon.) **ሕማመ፡ፈፀንት፡ዘይትመየየጥ፡ጎቤሁ፡በበራብዕት፡** (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria*, Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.*: **ፈፀንት፡ዘ፡ተቅማጥ፡**

ፐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVI, *pa* et *psa* (**ፐ፡** et **ፐሳ፡**) appellata.

ፒለስ፡ sec. Lud., **ፒላሳ፡** in M. M., nomen prgr. depravatum e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae*: Maria **ፒለስ፡ለመለኮት፡** „porta Deitatis“ Lud. ex Org. 3; **ይጠብሑ፡መርዓዌ፡** (sc. Christus in sacrificio altaris) **ለምሳሐ፡መሃይምናን፡በውስተ፡ፒላሳሃ፡ለመርዓት፡** (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; **አብአተኪ፡ውስተ፡ፒላሳሁ፡ለወልዱ፡** f. 305.

ፓሳ፡ n. prgr., *pascha* (aliâs **ጰሲክ፡**, **ፋሲክ፡**, **ፍሥሕ፡**): **ዘተወከፍኩ፡ለኢዮስያስ፡በፓሳ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ፡ et **ፔሳ፡** n. prgr., sc. πίσσα *pix*, Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; **ዘገሰሰ፡ፔሳ፡** v. **ፒሳ፡** Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. apcr. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: **ፒሳ፡ዘ፡ዘንገባ፡**

ፓኖ፡ Pl. **ፓኖት፡**, n. prgr. sc. πανός, φανός, (*laterna*,) *fax*: **ፓኖት፡** Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.*: **ፓኖ፡ብ፡ፋኖ፡**; *aliud*: **ፓኖት፡ዘ፡ፋኖ፡**

ፕንትዮን፡, crebrius **ጵንትዮን፡** scriptum (quasi a **ጵንት፡** derivatum) n. prgr. sc. πλινθίον, *plinthion, epactae solares*, Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; **ጵንትዮን፡ብሂል፡ጵንት፡ብርሃን፡ብሂል፡** M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔክ፡ subst., sec. Voc. Ae. et Lud. *album marmor*, fortasse *alabastrites*: **እብነ፡ፔክ፡** Hen. 18, 8. [An cum פּוּךְ componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 **እብነ፡ፈውስ፡** nominatur]. — *Voc. Ae.*: **ፔክ፡ዘ፡ጸዐዳ፡እብን፡**; *aliud*: **ፔክ፡ዘ፡ዕንቍ፡**; vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፐፒሬ፡, **ፐፔሬ፡**, **ፖፔሬ፡**, **ፔፔሬ፡**, **ፒፒሬ፡** n. prgr. πορφύρα *purpura*, Act. 16, 14; **ፖፔሬ፡ለይ፡** (c. varr.; etiam **ጴጲሬ፡ለይ፡**) πορφύρα κόκκινος Ex. 35, 6; **ፐፒሬለይ፡** ἔριον κόκκινον Hebr. 9, 19; **ፐፒረለይ፡** Chr. ho. 16; **አንዘ፡ሉሙ፡ማዕተበ፡ረስን፡ዘመስቀል፡ዘፐፒሬ፡ውስቴቱ፡** Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops meus significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*“, Lud. — *Voc. Ae.*: **ፐፒሬ፡ለይ፡ዘ፡ዘሳዕነ፡እንዶድዪ፡ውእቱ፡** (inter nomina plantarum).

ፐፐሬ፡ v. **ፐፐሬ፡** sine dubio πέπερι (بابارى) *piper* Hen. 32, 1 (vid. **በርበሬ፡**).

ፓፒሬ፡ subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub **መንድድ፡** c. 684).

Lexico Aethiopico adjiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter nomina.)

ተላሀየ፡ ዘ፡ ጸጥ፡ አለ፡ et ተናወጸ፡ R. A.; utrumque dubitandum (vid. c. 29 et 33).

ለሓዲ፡ በተእምርት፡ በዘይትአመር፡ በንቅዋተ፡ (sic) አርዌ፡ (superstitiosi genus) III Const. Ap. 13.

ለቀየ፡ ዘ፡ ከፈተ፡ V. A.

ለከሕከሐ፡ vid. sub ሰከሕከሐ፡ c. 378.

ላኰየ፡ ዘ፡ ጠነቈለ፡ R. A., at vid. c. 51.

ሌወወ፡ „fut prètre“, R. A.

ለወወ፡ (vid. c. 53. 54) ዘ፡ ደፈረ፡ R. A.

ሎለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ አዳፈነ፡ (!) R. A.

ለውለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ ተውለበለበ፡ R. A.

ለዘየ፡ ዘ፡ ለየ፡ vid. scholion ad ሌለየ፡ c. 60.

ልፍት፡ ዘ፡ ፈንታ፡ V. A.

ሐልዘዘ፡ ዘ፡ አፈራ፡ R. A.

ሐመተ፡ ዘ፡ አከሰለ፡ R. A. (radix fictitia, vid. ሕመት፡ c. 75).

ሐቀየ፡; አሕቂ፡ ዘ፡ አቁርብ፡, et አሐቲ፡ ዘ፡ አቁርብ፡ V. A.

ሐብቈቈ፡ ዘ፡ ሳሳ፡ R. A. (at vid. c. 103).

ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ R. A.; ሐረፀ፡ ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ V. A., at vid. ደሐየ፡ c. 1084.

ሐፈጠ፡ ዘ፡ ነጨ፡ R. A., at vid. ኀፈጠ፡ c. 628.

ማልው፡ ዘ፡ ሸፍን፡ V. A.

መለገ፡ v. መንገረ፡ ዘ፡ ቸለ፡, et መልጉ፡ ዘ፡ ቻለ፡ V. A. ad Syn.

መልገም፡ ዘ፡ መስከም፡ V. A.

ምሕረ፡ ዘ፡ አኰረፈ፡ (at vid. ንኅረ፡ c. 663) R. A.

ምሑስ፡; ከመ፡ አይሁድ፡ ምሑሳን፡ Syn. f. 394ᵃ.

መሐኰ፡ ዘ፡ አንሶሰወ፡ V. A.

መመተ፡ ዘ፡ ሸሸ፡ R. A. (vid. c. 161).

መምዕ፡ ዘ፡ አሙአያ፡ (!) V. A.

ሜመየ፡ ዘ፡ ለየ፡ R. A.

መሠደ፡ ዘ፡ ሸመተ፡ R. A.

ሙራ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ V. A.

ሞርቅሐ፡ ዘ፡ ላጠ፡ R. A.

መርቍቶ፡ ዘ፡ ጕትያ፡ V. A.; አመርቈተ፡ ዘ፡ አጐተነ፡ R. A.

ምራት፡ ብ፡ ገበያ፡ V. A.

መስሐም፡ ዘ፡ ሐሳዊ፡ V. A.

መሳውስ፡ ዘ፡ ጋሮማት፡ V. A.

መሰዕብ፡ v. መስብ፡ ዘ፡ ደስክ፡ V. A.

መስፌት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ፡ V. A. (vid. መቃይጽ፡ c. 459).

ሞቀሰ፡ ዘ፡ አበለ፡ R. A.

መቀቀ፡ ዘ፡ አንጣጣ፡ R. A.

መቍንት፡ v. መቀንት፡ ዘ፡ አራት፡ አልጋ፡ (v. አእጋረ፡ አልጋ፡) V. A.

መቅድ፡ ዘ፡ ሰን፡ V. A. (an corruptum e መቅድሕት፡?).

መቅዳ፡ v. ምድቃሕ፡ ዘ፡ ጨፋት፡ V. A., (vid. sub ደቅሐ፡).

መበርት፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

መትሕ፡; መልአክ፡ ዘበመትሕ፡ ሠጠጠ፡ ከርሦ፡ ለፈላሲ፡ ወአርአዮ፡ ሕማመ፡ ልቡ፡ ወአግብኦ፡ በከመ፡ ሀሎ፡ Phlx. 25.

ማኅለል፡ ዘ፡ መከማቻ፡ V. A. ad Sal. (an corruptum e ምዕቃል፡?).

ምኅዳም፡ vid. sub ኀደመ፡

ምንሐል፡ vid. sub ነሐለ፡

መንቀቀ፡ ዘ፡ አደለ፡ V. A.

መንገረ፡ vid. መለገ፡

መንጸቆ፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

ምእላፍ፡ vid. sub አለፈ፡

መከዕለወ፡ ዘ፡ አጨደ፡ R. A.

ምዋው፡ ዘ፡ ቅብል፡ V. A.

መዐመ፡ vel ዐምዐ፡; ሰበ፡ ለልብየ፡ እሳተ፡ ሐዘን፡ አሕለሎ። ያምዕመኒ፡ v. ያዕምዐኒ፡ እላ፡ ነገርየ፡ ዙሉ፡ III Sal. Mar. 7. 8; ወኢያኤምዕ፡ var. pro ወኢየአምን፡ Job 39, 24 in Abb. LV.

ማዕከጥ፡ ዘ፡ ቀለብ፡ ዕራቁሂ፡ ይትበሀል፡ V. A.

መዘድ፡ ዘ፡ ቍርበብቻ፡ V. A.

መዳህምት፡ pro መዳምኅት፡ vid. supra c. 1090; V. A.

መደደ፡ „frappa“ R. A.

መጽበለ፡ ዘ፡ ሞረደ፡ R. A.

ምፌጥ፡; ወባሕቱ፡ አከ፡ ከመ፡ ዘትኄሊ፡ አንተ፡ ወታስተማስሎ፡ በአምሳለ፡ ምፌጥ፡ ወመሥቄ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡ ἀλλ’ οὐχ ὡς σὺ λέγεις οὐδ’ ὡς ὑπονοεῖς ὡς δι’ ὀργάνου, Chr. ho. 2.

ሠረጸ፡ ዘ፡ አረፈ፡ R. A.

ሠፈጠ፡ ዘ፡ ሸፈጠ፡ R. A. (at vid. c. 408).

ርኅመ፡; ተርኅመ፡ ዘ፡ ኀለቀ፡ ሰፈነሂ፡ ተሰፋፋሂ፡ V. A.; ተርኅመ፡ ዘ፡ ተሰራ፡ R. A.

ሬከትም፡ (ፌከትም?) ዘ፡ የወሀ፡ እናት፡ V. A.

ሬዋ፡ ዘ፡ የሸማ፡ ዕዕ፡ V. A.

ሰልዋም፡; እስመ፡ ደመ፡ ሰልዋም፡ ዘይበልዑ፡ ከመ፡ አራዊት፡ G. T. H.

ሰሐየ፡; አይስሒ፡ ዘ፡ ኢይለይም፡ V. A.

ሰምርበ፡ v. አብሪም፡ ዘ፡ ልብ፡ V. A.

ሰምሳሕ፡ (v. ሰምሳም፡) ዘ፡ ሰንሳ፡ V. A.

ሰመዘ፡ ዘ፡ ነቀዘ፡ R. A.

ሰረሰ፡ I, 2 var. pro ኀረሠ፡ Dan. 1, 5 (ـﺸَﺮِﻳ?)

ሲራስ፡; ሰገኖ፡ ሲራስ፡ ብ፡ ሰጕን፡ V. A.

ሰርኤመ፡ ዘ፡ ለምጽ፡ አወጺ፡ R. A.; ad vid. ሱዐሪም፡ in Indice vocab. peregrinorum.

ሴረየ፡ ዘ፡ አለለ፡ R. A. (at vid. ሤረየ፡ c. 263).

ሰረፈ፡; መስረፈ፡ አንፍ፡ Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub መብልዓ፡).

ሰሰነ፡ ዘ፡ ትርፍርፍ፡ አለ፡ R. A.

ሰሰወ፡ „*procuravit* alqd, ut videtur" Lud.: filiis hominum ሣህለ፡ እንዘ፡ ይሴስዋ፡ Cant. Mich.

ሰቀመ፡ ዘ፡ ማረከ፡ R. A. (vid. sub ሰቈማ፡ c. 352).

ሰበ፡ ብ፡ እበት፡ (v. እቡት፡) V. A.

ሶበርት፡ ዘ፡ ከሰ፡ (inter plantarum nomina) V. A.

ስኅጰ፡ ዘ፡ አመስገነ፡ R. A.

ሰኮት፡ ዘ፡ አኸት፡ v. አኁት፡ (inter nomina animalium) V. A.

ሰከተ፡ ዘ፡ ወጋ፡ R. A.

ሰኰቶት፡ ዘ፡ ጠዶ፡ R. A. (at vid. ስኩቶት፡ c. 381).

ሰከከ፡ vid. አከከ፡

ሰከወ፡ ዘ፡ ደረደረ፡ R. A. (at vid. ሰከወ፡ c. 382).

ሰክዕለወ፡ ዘ፡ መነጠረ፡ R. A.

ሴዘየ፡ ዘ፡ ለየ፡ R. A. (at vid. ሠዘየ፡ c. 261).

ሰይሕ፡ ዘ፡ ገዳማዊ፡ V. A.

ሰይር፡ ወሰኰት፡ ወጽጕጕ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንጎ፡ V. A.

ሰይቀል፡ ዘ፡ መወልወያ፡ V. A.

ሰደለ፡ ዘ፡ መዘነ፡ R. A.

ሰግሰስ፡ ዘ፡ ቀንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).

አስፈጌርለወ፡ vid. sub ፈጌርለወ፡

ቁል፡ ብ፡ ዘለላ፡ V. A.

ቀሐመ፡; ይቅሕሙ፡ ዘ፡ ይቀምሑ፡ V. A.

ቍርያቍ፡; martyres ስርግዋን፡ በጽጌ፡ ሰንሰሪቍ፤ አምሥጡኒ፡ እምነ፡ ጻማ፡ አመ፡ ትሰፍን፡ ቍርያቍ፤ ከመ፡ እማዕገት፡ ታመሥጥ፡ ምጸቍ። Enc. Ter 12.

ቍርየት፡ ዘ፡ ቀጭን፡ ሰጥር፡ ሰኵናሂ፡ ይ፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቀሰረ፡ ዘ፡ ቄጸረ፡ R. A.

ቋስያ፡ ዘ፡ ቄኸት፡; v. ቆስያ፡ ብ፡ ቆኸት፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቂቍዐ፡ ዘ፡ ጕበጕበ፡ V. A. (differre videtur a ቂቍዕ፡ c. 434); et ቍቀኍ፡, ut: ቍቀኍ፡ ተለውኩ፡ Form. Conf.

ቅንጥብ፡; ሚጥራ፡ ዘ፡ ቅንጥብ፡ (sic) ወቅንጥብሂ፡ ሞጣሕት፡ ውእቱ፡ V. A. inter nomina vestium (ad ቅንጣብ፡ c. 449 referendum videtur).

ቅውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.

ቀዘ፡ ዘ፡ ጕደለ፡ R. A.; አቅዘዘ፡ ብ፡ አቀዘቀዘ፡ V. A.

ቀጸረ፡ ዘ፡ ቈረጠመ፡ R. A.

ቀጸ፡ (an ቀዶ፡?) ብ፡ የሳት፡ እራት፡ V. A.

በለው፡ ዘ፡ ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.

ባሕቀወ፡; አንባሕቀወ፡ ዘ፡ አላቀቀ፡ R. A.

በርሀየ፡; ይበርሂ፡ ዘ፡ ይደርቅ፡ V. A.

በሪሰት፡ (v. በሪሆት፡) ዘ፡ ማመስሁኝው፡ V. A. inter nomina membrorum.

ባሪድ፡ ዘ፡ ምዕራፍ፡ V. A.

ባብላት፡ ዘ፡ የተወቀረ፡ ግንድ፡ ዝርሂ፡ ሐምበሂ፡ ይ፡ V. A.

በቡት፡ ብ፡ ኤሊ፡ V. A.

ቤበየ፡; አንቤበየ፡ ዘ፡ ተቅበዘበዘ፡ R. A.

ብንታሌ፡, ut: ወአጽንዕዎ፡ ፈልፈለ፡ ወብንታሌ፡ Feq. Ijas.

በከ፡; ዝልጋሌ፡ እንጻኢ፡ በከ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡ V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro በከ፡, de quo vid. Addenda.

በድል፡; ፋል፡ በድል፡ ብ፡ ባቄላ፡ V. A.

በደዶ፡ ዘ፡ የአድል፡ ፈንጻጺ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. ትኸል፡) ዘ፡ አሰጅ፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ተለሐቅ፡ ዘ፡ ዛፍ፡ የአለበት፡ ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).

ተን፡ ብ፡ ተበተን፡ V. A. (at vid. c. 562).

ተአሪር፡ v. ትእሪር፡ ዘ፡ ሙሱን፡ V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.

ቴዳብ፡ ዘ፡ ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ምትፋይ፡ vid. sub ንትፋይ፡

ኀለለ፡ vid. sub ማኀለል፡

ኀየጸ፡; ተኀይጸ፡, ut: ስከረ፡ ወይነ፡ ሕምዘ፡ ትምህርት፡ ለሰይጣን፡ የአኪ፡ ፈድፋደ፡ እምእለ፡ ተኃይጹ፡ በሕምዘ፡ አርዌ፡ ምድር፡ M. M. f. 232 (an *speculando peti*, et referendum ad ሐየጸ፡ c. 128?).

ኀደመ፡; ምኅዳማት፡ ብ፡ ዕርፈ፡ መስቀል፡ V. A.

ነሐለ፡; ምንሐል፡ ዘ፡ እንግዴ፡ ሥጋ፡ V. A.

ንሑላውያን፡ in V. A. perperam scriptum pro ኍሕላውያን፡

ናሕዕ፡; ሣኅት፡ ናህይ፡ ናሕዕ፡ ብ፡ ዕረፍት፡ V. A.

ነሥታ፡ et ናሥታ፡ sc. ከመ፡ ኀቤሆሙ፡ ያግብኡ፡ ነስታ፡ (ነገሥት፡) in quibusdam libris Dan. 6, 2.

ነቅረስ፡ ብ፡ ቂጥኝ፡ V. A.

ነዝኀ፡; አንዝኀ፡ dubiae significationis: አልቦ፡ ዘየሐውር፡ ውስተ፡ ምኔት፡ አንስት፡ ከመ፡ ያንዝኅ፡ እኂተ፡ እምውስቴቶን፡ Reg. Pach. (Exstat regula Pachomii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; አዘዘ፡ አርያኖስ፡ ከመ፡ ይስቅልዎ፡ (martyrem) ሰ አልጌን፡ ወይንድፍዎ፡ በአሕጻ፡ ወአልቦ፡ ዘለከፎ፡ Sx. Jac. 20.

አለፈ፡; ምእላፍ፡, ut: መስጠአግያ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ አንቀጸ፡ ምእላፍ፡ ብሂል፡ H. A.

አምከ፡ vox corrupta videtur: ኢይዜክርዎ፡ ለንጉሥ፡ ወኢየሐስብዎ፡ ለአምከ፡ (v. ለአምላክ፡) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην 1 Esr. 3, 20.

አረመ፡; በአይቴኑ፡ አእመረ፡ ከህን፡ አሪመ፡ ሥርዐተ፡ ልብ፡ Phlx. 213.

አርሜስ፡; ጎሚት፡ አርሜስ፡ ዘ፡ ዘንግ፡ V. A.

አረረ፡ vid. ተከረር፡

አርና፡ ዘ፡ ምዳቋ፡ V. A.

አርወር፡ ዘ፡ ጕጸጕጽ፡ V. A.

ኤሬግ፡ ዘ፡ ጪግቴ፡ V. A.

ኤርጋሂ፡ ዘ፡ አኀርማ፡ ሰንደዶሂ፡ ይ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ ዝቅ፡ V. A.

አቂቅ፡ ዘ፡ ከሰ፡ ማህው፡ V. A.

አብሪም፡ vid. sub ሰምርበ፡

አበባ፡ vid. in scholio ad **ሚዓ፡** c. 214.

አብሬዕ፡ዘ፡የሰዋስው፡ፀአት፡ V. A. (i. n. plantarum).

እንበቶሙ፡(ዕንበቶሙ፡), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii codd.: **በበዕብሬቱ፡**).

አነቀ፡ amh. i. q. **ኀነቀ፡**, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

አኖት፡ዘ፡ዶቅማ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አንዘር፡ዘ፡አነር፡ V. A. (i. n. animalium).

አከከ፡ v. **ሰከከ፡ዘ፡ፍርፍር፡** V. A.

አወሰ፡; **ተአውሰ፡** v. **ተአወሰ፡ዘ፡ተዘኀረ፡** V. A.

አዛብ፡ዘ፡የተጐነጐነ፡ሐር፡ V. A. (i. n. vestium).

አይበጽ፡ዘ፡አበድር፡ V. A.

አየት፡ብ፡መግነዝ፡ V. A.

አጽለዳ፡ከዋል፡ዘ፡እሾ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አጽብ፡ዘ፡ቅባ፡ V. A.

አጽት፡ v. **አጽፉር፡ዘ፡ፋደት፡ጐማይሂ፡ይ፡ዕሩርሂ፡ይ፡** V. A.

አጽንያ፡ in V. A. perperam scriptum pro **ጽንጽያ፡**

አጽፉር፡ vid. sub **አጽት፡**

አፍቁድ፡ብ፡ቈብ፡ (i. n. avium).

ከለበ፡; **ተከለበ፡ዘ፡አለፈ፡** R. A.

ከልተፈ፡; **ዐቀደ፡ዐቀጸ፡ዐነገ፡ሞቅሐ፡ከልተፈ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ፡** V. A.

ከሩክ፡ብ፡ደረቅ፡ቢስሂ፡ይ፡ V. A.

ኩርኩደ፡ዘ፡ሐቀፈ፡ V. A.

ከረጸ፡; **አከረጸ፡ዘ፡አፀበ፡** R. A.

ኳዕለወ፡ vid. **መኳዕለወ፡**

ኵዐተ፡ (an i. q. **ዐገተ፡**?); **ወመጽኡ፡ኀቡረ፡ወኵዐትዋ፡ለሀገር፡ወከዐዉ፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴታ፡** Macc. f. 14.

ከፍት፡ (amhar.?), Joh. 13, 33 rom., in tit.

ወልዐ፡; **ባዕለ፡መዋልዕት፡** Clem. f. 229 (fortasse pro **መዋዕልት፡** a **ሙዓል፡** *custodia*).

ወራውድ፡; **ወዓዲ፡አዘዘ፡ያምጽኡ፡ወራውደ፡ኀጺን፡ርሱናት፡** (sic) **ወይደይዎሙ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡** Sx. Sen. 5.

ወከረ፡; **ተወከረ፡** *conciliavit* vel *resolvit* disceptationem, ut videtur: **እንዘ፡ይትዌከሮ፡ለዝንቱ፡ባሀልከሙ፡** Mss. Colb.; sic quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro **ይትዌከፎ፡** scriptum videtur.

ወጥለዘ፡; **መውጠልዝ፡ዘ፡መጽረብያ፡** V. A. inter nomina instrumentorum.

ወጥለጠ፡; **መውጥለጥ፡ዘ፡እምቢያጉሰም፡** V. A.

ወፅወፀ፡; **አወፅወፁ፡ዘ፡አወዘወዙ፡** V. A.

ወፈድ፡ዘ፡ብሩር፲(ጻሕል፡ዘ፡ወርቅ፡) V. A.

ዐምዐ፡ vid. **መዐሙ፡**

ዕቀን፡ዘ፡ተቀጽላ፡ (?) V. A.

ዐከጠ፡ vid. **ማዕከጥ፡**

ዔሰ፡; **ተዔሱ፡ዘ፡ተገዐዙ፡** v. **ተዐገሡ፡** V. A. ad Dan. et Esr.

ዔና፡; **ይዜምሩ፡በበዔናሆሙ፡** μερίδας τῶν ᾀδόντων 2 Esr. 22, 47 (غناء?).

ዝሩሕ፡ዘ፡ጥሙቅ፡ወዓዲ፡ርቁይ፡ V. A.

ደሀመ፡ vid. sub **መዳሀምት፡**

ዳሌ፡ዘ፡የጀርባ፡አጽንት፡ V. A.

ድማከን፡ v. **ድማንቅ፡ዘ፡ገልገል፡አንሳ፡** V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ፡ዘ፡ደረተ፡ („piquer, to quilt") R. A. (vid. **ረፍአ፡** c. 320).

ድጉድ፡ዘ፡ልጓም፡ V. A. ad Jes.

ደንቀል፡ (v. **ደገቀል፡**) **ዘ፡ጋጋ፡** V. A. ad Jer. (an corruptum e **ሐግል፡** c. 130?).

ደነከ፡ዘ፡ዘለዘለ፡ et **ከመረ፡** R. A. (an corruptum e **ጐነኰ፡**?).

ዶዶ፡ብ፡የመንጸር፡እሳት፡ V. A.

ገሀገሀ፡; **ተገሀገሀ፡ዘ፡ተከራከረ፡** R. A.

ገልሜን፡ዘ፡መቊረጫት፡ V. A.

ጓልኈ፡ v. **ጸለኾ፡ወሰናፔ፡ዘ፡ሰናፍጭ፡** V. A.

ጌልያ፡; **አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ፡** V. A.

ጐሐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡ R. A.

ኀሚት፡ vid. sub **አርሜስ፡**

ጐርኤመ፡ vid. sub **ጐርዐየ፡** c. 1157.

ጉርዶ፡ጸኩሲሚ፡ብ፡ለከት፡ V. A.

ጋሰ፡, **ጋሰ፡** nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104 cujus versio Lat. nondum reperta est.

ጌትነተ፡; **ተጌትነትዎ፡ዘ፡ሐተቱ፡** V. A. ad Act.

ጌናስ፡; **እምጌናሳ፡ኵሎ፡ዘባቲ አብአት፡** Did. 14 (pro **እምተጽናሳ፡** Marc. 12, 44).

ግንዜ፡; **በግንዜ፡** (v. **በግዓዚ፡**) **ሀገር፡ኤፌሶን፡** κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113 (Mansi IV. 289).

ግይና፡; episcopus **ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ወለግይና፡አዝማዲሁ፡** Clem. f. 86 (lectio prava? an a غني?).

ገውሐ፡; **ተጋውሐ፡ዘ፡ተከራከረ፡** (vid. **ተገሀግሀ፡**) R. A.

ግወት፡ in loco: **ኤርምያስ፡ሠጠቀ፡ኵሎሐ፡ወአንበረ፡ውስተ፡ውሳጢታ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ዘመርጡል፡ወኀተማ፡ለሥጠተ፡ኵሎሐ፡ወከነቶ፡ከመ፡ግወተ፡ኀጺን፡ወመሬትታታ፡አወፈየ፡ለፀሐይ፡** M. M. f. 59 lectio prava pro **ገልወት፡** esse videtur.

ግዱ፡ዘ፡ዕበይ፡ግማዳት፡ V. A.

ጉደጥ፡; **መጕሥሥ፡ጉደጥ፡ዘ፡ጉጠት፡** V. A.

ጥም፡ዘ፡ዐቃቤ፡ (!) V. A.

ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡ V. A.

ጺላ፡ጸብር፡ምዕዋ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A.

ጸሊሃ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A. ad Syn.

ጸለተ፡ዘ፡ጋገረ፡ R. A.

ጸለኾ፡ vid. sub **ጓልኈ፡**

ጽርሕት፡; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡ጽርሕት፡** (?) **ዘእሳት፡** Vis. Bar.; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡እሳተ፡ወምሉእ፡ውስቴቱ፡ዐበይት፡ወመኳንንት፡እንዘ፡ይደፍኖሙ፡ጸድፍ፡ወጽርሕት፡** (?) **እሳት፡** ibid.

ጽርዕት፡ዘ፡ብኽ፡(ብሾ፡?). V. A.

ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡ V. A. ad Syn. (vid. etiam **ጸውብ፡** c. 1299).

ጽብው፡ብ፡ያበጣ፡ V. A.

ጽንጽላላት፡ Pl. nominis bestiae ignoti, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

ጹግ፡ብ፡የጭራሮ፡መብራት፡

ጽፌቅ፡ዘ፡ጽፈሪሁ፡ (!) V. A.

ፍሕሕት፡ nomen dubium: **እምባሕረ፡ፍሕሕት፡** Kuf. p. 107 ann. 1 (Vrs. Lat.: *a mari salso*).

ፌከትም፡ vid. **ፊከትም፡**

አስፈዔርለወ፡ዘ፡አከማቸ፡ R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. miserrime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, omissa sunt.

ሁል፡ i. e. חֹל *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.

ሀሎብ፡ i. e. חָלָב *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.

ሀልንቁድስ፡ዘ፡ስመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Voc. Ae. (vid. ራእት፡ et ክስዋስ፡).

ሄላንስን፡ vid. sub **ቂላኖስ፡** c. 413.

ሀልክስ፡ vid. in scholio ad **ሰልቢብ፡** c. 324.

ሆሜር፡ i. e. חֹמֶר (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.

ሀኡቢም፡ i. e. הָעֻבִּים Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: **ግድመ፡አረፍት፡**).

ለማ፡ λαμά לָמָּה *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ለርስ፡ i. e. לָרֹם Hez. 46, 14 vrs. nov.

ሊቤርጢኖን፡ λιβερτίνων Act. 6, 9.

ልቤሳት፡ λέβητες 2 Par. 35, 13.

ለት፡ብ፡አሪት፡ Voc. Ae.

ሊቶስጦሮስ፡, **ሊቶስጥሮስ፡**, **ሊቶስጥራ፡**, λιϑόστρωτος Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.

ለዋሕቅ፡ i. e. لواحق, vid. **እንሰይ፡**

ሌዎጼጤርያ፡ vel **"ጥርያ፡** λεωπετρία Hez. 24, 7. 8. — *Voc. Ae.*: **ሌ"፡ዘ፡ፍቄን፡**

ሐላ፡ 'Οολά Hez. 23, 4 seq.

ሐሊባ፡ 'Οολιβά Hez. 23, 4 seq.

ሐሐሬኤል፡ vel **ሐሐ"፡** i. e. הַהַרְאֵל Hez. 43, 15. 16 vrs. nov.

ሐሜጥልድስ፡ ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): **ኢይንሣእ፡ርዴ፡ዘትትበሀል፡በልሳነ፡ሮም፡ሐሜጥልድስ፡** F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).

ሐማጣራ፡ i. e. הַמַּטָּרָה 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam **መጠራ፡** c. 220).

ሐረቁስ፡ *pigmentum* ut videtur a rad. رقش, Gad. Ad. f. 142.

ሐሴፎት፡ i. e. הָאַשְׁפֹּת 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.

ሔቅ፡ i. e. חֵיק Hez. 43, 13. 14 seq., vrs nov. (exponitur **ሕፅን፡**).

ሕብረ፡ሲራ፡ ut videtur حِبْرُ ٱلسِّيرَةِ F. N. 43, 12.

ሔትዮት፡ i. e. הַתָּו (**ጸሐፍ፡ሔትዮተ፡ውስተ፡ፍጽሞሙ፡**) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.

ሐዝል፡, **እልሐዝል፡** ut videtur ٱلْحُطَاذِل F. N. 43, 12.

ሐዙር፡, sc. **እለ፡ይገብሩ፡እልሐዙረ፡** (Inf. a حزر?) **በሐዙርናዕ፡ወይፈቅዱ፡በቱ፡ይርብሑ፡ረባሐ፡** F. N. 50, 5.

ሐጋራ፡, sc. **እልሐጋራ፡** ٱلْهِجْرَةُ Abush. 11 seq.

ሐጊብሊም፡ i. e. הַגִּבְלִים 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.

ሐጤሩት፡ i. e. הַטִּירוֹת Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሂሌኬ፡ vel **ሜ"፡** i. e. מַהֲלַךְ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: **ፍኖት፡**).

ሜሂኑጓ፡ i. e. מֵהֵנָּה Hez. 42, 5.

ሜል፡ብ፡ወንጌል፡ V. A.

ሜላንትሮን፡ vid. c. 147.

መሊጠን፡, sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: **በራ፡መራ፡መሊጠን፤እግረ፡ማጣ፡ሱርትዮን፤ሰአሉ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Mavâs. n. 14.

መማዲስ፡ vel **መማዴዎስ፡** V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex **አስማድዮስ፡** 'Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17.

ማራ፡ vid. sub **መሊጠን፡**

ሜሩቃዕ፡ i. e. מֻרְקָע Jer. 10, 9 vrs. nov.

ሚሶር፡ Μισώρ מִישׁוֹר Jos. 13, 16 seq.

መስቄሎን፡, **ሜስቄሎን፡** al. i. e. μέσαγκλον 1 Reg. 17, 7. — *Voc. Ae.*: **ሜሰቅሎን፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ጽሩርሂ፡ይትበሀል።**

መስተዓድ፡ μεσϑάαλ ("άαδ) 4 Reg. 10, 22.

መሰነቅት፡ዶርሙስ፡ዘ፡የማዕድ፡ቤት፡ V. A. (ad libr. Reg.); vid. **ድርሙስ፡**

ማሴው፡ i. e. μέση Jer. 46, 3.

ሞሰጼተም፡ vel **መስፌተም፡** i. e. μοσφαιϑάμ Jud. 5, 16.

ሚሻሁ፡ i. e. מֵי שָׂחוּ Hez. 47, 5 v. n.

መሽተሪ፡ i. e. ٱلْمُشْتَرِى *Jupiter* Chr. Ta. 26 (vid. sub **ዐማርድ፡** c. 1017).

መቅጠ፡ vid. **መአከጣ፡**

ማቄፊም፡ i. e. מִקְּפִים 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.

ሙባኒም፡ i. e. מוּבָנִים pro מוּבָנִים Hez. 40, 43 v. n.

ሜትራይቁይ፡ M. M. f. 19 vid. sub **ጋላት፡** c. 1139.

ሜቴዳስ፡ (i. e. μαϑητής) **ዘ፡ሐዋርያ፡** V. A.

ምትፋይ፡ vid. **ንትፋይ፡**

ማኔ፡ቴኬል፡ፋሬስ፡ μανὴ ϑεκὲλ φάρες Dan. 5, 25—28. —

Voc. Ae.: ማኔ፡ ዘ፡ ዘመነ፡ አሪት ፤ ቴቄል፡ ዘ፡ ዘመነ፡ ወንጌል ፤ ፋሬስ፡ ዘ፡ ዘይመጽእ፡ ዓለም፡ ወበ፡ ዘ፡ ቴቄል፡ ማኔ፡ ስላዮ፡ ይ፡

ሙናሕ፡ i. e. מְנָח Hez. 41, 11 v. n.

መንድያ፡ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. ማዳይ፡

መአቢርርዮስ፡ ዘ፡ ክርስቶስ፡ V. A.

መአክጣ፡, sec. Lud. መዓቅጠ፡ et መቅጠ፡ 3 Reg. 5, 11 (hbr.: 5, 25), corruptum e מַכֹּלֶת.

ማኢጊላን፡ c. varr. מַעְגָּלָה 1 Reg. 17, 20 v. n.

ሜኢፌሳይም፡ i. e. מֵי אֲפָסַיִם Hez. 47, 3 v. n.

ምክማስ፡ ዘ፡ ሣፅን፡ V. A. (i. e. n. prpr. מִכְמָס).

ማኪሞን፡ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.

ሜክሱት፡ i. e. מְכֻסּוֹת Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: ቅቱሬት፡ vel ዕፅዋን፡).

መከሴና፡, ut: templo a Juda Macc. repurgato ገብሩ፡ ሕዝብ፡ መከሴና፡ (an מִכְבִּישָׁא?) ለምሥዋዕ፡ ዘሐነጹ፡ et per octo dies festum celebrarunt Jsp. p. 294.

ሜከኖት፡, ሜከናት፡ ሜኬኖት፡ al. 1) μεχωνώϑ (מְכֹנוֹת) 3 Reg. 7, 13 seq.; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — *Voc. Ae.*: ሜከኖት፡ ዘ፡ መንበረ፡ ምኅፃብ ። 2) ሚከኖት፡ μεχωνώϑ (var. pro χωϑωνώϑ כָּתְנוֹת) 2 Esr. 17, 70.

መዘሕም፡ i. e. مُزاحِم Sx. Sen. 19 (vid. sub ተጸዓቂ፡ c. 1305).

ሚዘዛት፡ i. e. מְזוּזַת Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: መድረክ፡).

መዝስጢ፡ i. e. μεγίστη (المجسطي opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፡ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. መንድያ፡ — *Voc. Ae.*: መድያ፡ ዘ፡ ልብስ፡ መድኀብሂ፡ ይ፡

ማጣ፡ vid. sub መሊጠን፡

መጥሮጶሊስ፡ *metropolis* Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጢን፡ (ምጢን፡) inter nomina idolorum, V. A.

መጠንብክስ፡ (መምጠን፡ አክስ፡) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4. 5, 3.

መጽነፍት፡ vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ሚፈቲ፡ i. e. מִפְתַּח Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኀዮጥ፡).

ረቂኖን፡; ወዘዕንቍ፡ እንተ፡ ረቂኖን፡ καὶ ἀνϑράκινον Esth. 1, 7.

ሮባጸሊ፡ et ሮጸላ፡ ῥοβοπῶλαι 2 Esr. 13, 32.

ርኤም፡ i. e. רְאֵם Ps. 28, 6 v. n.

ረአመት፡ v. ረአሙት፡ i. e. רָאמוֹת Hez. 27, 16 v. n.

ራኦት፡ ዘ፡ ስመ፡ አብ፡ V. A.

ራኩብ፡ (v. ርኳም)፡ ዘ፡ ብራኳ፡ (v. ብራንኳ፡) V. A. inter corporis membra (רְכוּב رُكْبَة).

ረያ፡ ዘ፡ አለግ፡ V. A.

ራዶስ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ኃምስ፡ (rectius *quartus*; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. ሳዶር፡).

ሮጺሊም፡ corruptum e רֹכְלִים 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. ሮባጸሊ፡).

ሬፋን፡ Ῥαιφάν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. ሬፋም፡); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፡ σάλῳ Zach. 9, 14.

ስሙንጠን፡ ፕንዋመጠን፡ Lit. 158, 4 (σημεῖον τῶν πνευμάτων?).

ሲራ፡ vid. ሕብር፡

ሲራሲሮት፡ (v. ሲሮት፡ vel ሣሪሲሮት፡) σερσερώϑ 2 Par. 3, 16. — *Voc. Ae.*: ሲሩሳሮት፡ ዘ፡ መዳፊኛ፡

ሲርት፡ σύρτις Act. 27, 17 rom.

ሱርትዮን፡ vid. sub መሊጠን፡

ሴሬኒስሮስ፡ vid. infra sub ብድዮስ፡

ስቅማንድሮስ፡ inter nomina idolorum, V. A.

ሰቃሬር፡ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχά exhibet.

ሲቃርዮን፡ σικαρίων Act. 21, 38.

ሰቂኖን፡ vid. ሰኪኖን፡

ሰቆጵያን፡ σκοπιάν 3 Reg. 15, 22.

ሰብላንዮስ፡ et "ሎንዮስ፡ inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፡ vel "ቅ"፡ σαβαχϑανί Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ሰባኬ፡ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.

ሰንቢል፡; Athanasius M. በጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ይቤ፡ ለእመ፡ ረከብኩ፡ ጸጋ፡ ወሞገሰ፡ በኀበ፡ እግዚ" እነ፡ እሰግድ፡ በቅድሜሁ፡ ወእስእሎ፡ ከመ፡ ያንኅል፡ እምዙራብ፡ (sic) ሰንቢል ። ወእምድኅረ፡ ዕረፍቱ፡ ፈነወ፡ ንጉሥ፡ ወአንኀሎ፡ ለውእቱ፡ ምዙራብ፡ ሰናቢል፡ Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፡ et ሰቂኖን፡ σχοίνων Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio σχίνων legendum est, vid. ሰኪኖን፡ c. 382).

ሰኬዛ፡ et ሳኬዛ፡ σχίζα 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — *Voc. Ae.*: ሰኬዛ፡ ዘ፡ ፍላጻ፡; *aliud*: ዘ፡ ፈፋ፡; Lud. auct. Greg. exponit ሰኬዛ፡ *alveus torrentis*.

ሰውሳን፡ i. e. שׁוּשַׁן 3 Reg. 7, 19 hbr., var.

ሱዐሪም፡ i. e. שְׂעָרִים σουαρείμ Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hinc compilator Radicum Abb. petiit verbum: ሰርኤመ፡ ዘ፡ ለምጽ፡ አወጸ፡

ስዝን፡; „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut": ስዝን፡ ዘውእቱ፡ ስንዳሌ፡ („sandalum"!) ብሂል፡ በነገር፡ አግዓዚ፡, Lud.

ሴዱማ፡ vel ሴዳማ፡ i. e. שְׁדֵמָה vel שְׁדֵפָה 4 Reg. 19, 26.

ሰዴሞት፡ σαδημώϑ 4 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.*: ሰዴሞት፡ ዘ፡ አሰንዶብ፡

ሳዶር፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ሳዶር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ከልእ፡ (!) M. M. f. 102. Vid. ራዶስ፡ et አሮዳ፡

ሳፍ፡ i. e. סַף Hez. 41, 16 v. n.

ሽምሾ፡ ዘ፡ ፀሓይ፡ V. A. (ܫܡܫܐ).

ሹር፡; መዋሥዕት፡ ዘቀዳሜ፡ ሹር፡ Mavâs. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: መዋሥዕት፡ ዘመንትው፡ ፋሲካ፡).

ሻሪም፡ i. e. שָׁרִים Hez. 40, 44 v. n.

ሾጊሕ፡ i. e. שֹׁגֵה Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኢ.ማእምር፡).

ቆሊ፡ i. e. קְלִיא 1 Reg. 17, 17 v. n.

ቂልቂኖን፡ κυλίκινον Esth. 1, 7.

ቆሎንያ፡ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ክሎንያ፡ rom.).

ቀለውትሞኖስ፡ κλαυϑμῶνος 2 Reg. 5, 23.

ቁማስ፡; ጽሉእ፡ ውእቱ፡ ለእመ፡ ረከበ፡ ዘቀዳመ፡ ቁማስ፡ (قَنَّاس?) ቀራቢብ፡ ወተዘያነዉ፡ በእንተ፡ ሜጡ፡ ወተሣየጠ፡ ኪያሃ፡ F. N. 33, 5.

ቁራህ፡ vel ቆራህ፡ κουρά 2 Esr. 13, 15.

ቀርመዝ፡ i. q. قِرْمِز *coccus baphica*, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፡ ዘ፡ ጣዕያለ፡ ሜዳ፡ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).

ቀራቢብ፡ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፡).

ቁርኔ፡, ቁርኔን፡, ቆርኔን፡ al. κρήνη 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.

ቈርኔን፡, ቆርኔን፡ al. κορύνη 2 Reg. 21, 16. — *Voc. Ae.*: ቍርኒን፡ (v. ቋርኔን፡) ዘ፡ ቋዝመን፡

ቀርያሴም፡ χαρησίμ 2 Par. 35, 19.
ቍርያቍ፡ vid. c. 1395.
ቂራዲስ፡ κειράδας Jer. 31, 31. 36.
ቅርጥብ፡; **አበ፡ወቅሬስ፡ይሰምዮ፡አልቅርጥብ፡እስመ፡ይኄስከ፡እምዝሉ፡ገበ፡** (a قرضب) Phlx. 56.
ቀታት፡ sive قطاط *feles*, sive قنفذ *echinus*, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.
ቀንጥስጢ፡ c. varr., ἀκοντισταί 1 Reg. 31, 3.
ቄዴም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.
ቀዴሚን፡ καδημείν Jud. 5, 21.
ቄድር፡ et **ቄዳር፡** vid. sub **ቄድር፡** c. 465.
ቄዳሪም፡ዘ፡ሰገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad **ቄድሮስ፡** al., c. 465, pertinere videtur).
ቃዴስም፡ καδησίμ 4 Reg. 23, 7.
ቆድዩ፡ τῶν κωδίων 2 Esr. 13, 15.
ቄጡራት፡ i. e. קְטֻרוֹת Hez. 46, 22 v. n.
ቄጼሩት፡ i. e. קְצֻרוֹת Hez. 42, 5 v. n.
ቄፋዝ፡ κεφάζ Cant. 5, 11.
ቀፉዴት፡, **ቀፈዴት፡** al., χαφουρῆ 2 Esr. 8, 27. — *Voc. Ae.*: **ቀፉዴ፡** v. **ቀፉዴል፡ዘ፡ጽዋዕ፡**

ቤሌቅ፡ vid. sub **ጠርዜ፡**
ብላተነአሽ፡ i. e. بَنَات نَعْش Job 38, 32 var.
በለዝ፡ βολώζ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: **በለዝ፡ዘ፡ርቱዕ፡**
ብልጣኖስ፡ vid. sub **ጵላጣኖስ፡** c. 1251.
በሕዝዮን፡ i. q. **ጳዝዮን፡** (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.
ባማ፡ i. e. בָּמָה ἀβαμά Hez. 20, 29.
በሬ፡, **በሪ፡** βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.
ቢራ፡, **ቤራ፡** βιρά 2 Esr. 17, 2.
በራ፡ vid. sub **መሊጠን፡**
ቤርሴክታን፡ vel **ቤረስክታን፡** c. varr., βερσεχθάν 1 Reg. 6, 8. 11. — *Voc. Ae.*: **ቤርስክታን፡ዘ፡ኰርጅ፡ሶርጊ፡ይ፤ጥራንጊ፡ይ፡**; *aliud*: **ቤርሴክታን፡ዘ፡ዕፅ፡ዘያነብሩ፡ላዕለ፡ገመል።**
በራቂኒም፡ βαρκηνίμ Jud. 8, 16.
ብርባ፡ዘ፡ቤተ፡ጣዖት፡ V. A.
ብርያሚን፡ vid. sub **ድርያሚን፡** c. 1096.
በረይሙን፡; **ዕለተ፡በረይሙን፡** (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.
ባቱል፡ዘ፡ድንግል፡ (בתולה) V. A.
ቢኒቤ፡ in V. A., lectio prava pro **ቢረሌ፡**
ቢኖን፡ vel **ጲኒኖ፡** πιννίνου Esth. 1, 6.
ቦክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάρ.
ቤዖል፡ i. e. בְּעוּלָה Jes. 62, 4.
በዜቃ፡ βεζέκ Hez. 1, 14. — *Voc. Ae.*: **ቤዘቅ፡** (v. **በዜቅ፡**) **ዘ፡ዕንቍ፡**; *aliud*: **በዜቃ፡ዘ፡ዕንቍ፡ዘይወልድ፡ዖፍ፡**
ቤዴቅ፡, etiam **ቤደቅ፡** βεδέκ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub **ነቀታ፡**
ብድዮስ፡; **ሴሬኒስሮስ፡ወብድዮስ፡ዘ፡ድርጭት፡** V. A.

ቴሌም፡ vel **ቴላም፡** τεμένη v. θελητήν 4 Reg. 21, 6.
ቶልስሮጣን፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3. — *Voc. Ae.*: **ቶልስጣን፡** (sic) **ዘ፡ጸፍጸፍ፡**
ተልፍዮስ፡ θαλπιώθ Cant. 4, 4.
ትሔ፡ et **ቴሔ፡** θεὲ Hez. 40, 7 seq.; Pl. **ትሔያት፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ትሔ፡ዘ፡ደጅ፡መስከትኒ፡ይ፡**
ተሜርገብ፡ θέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. **ኤርገብ፡**).
ተመዓኒ፡ sine dubio i. q. תֵּימָנִי Hen. 82, 15.
ተርማ፡ θέρμαι 3 Reg. 3ª, 15.
ተርሜን፡ (v. **ተርቤን፡**) ραθμέν 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.*: **ተርሚን፡ዘ፡ደደሆ፡**
ቶሬን፡ i. e. תֹּרֶן Jes. 30, 17 v. n.
ቴቄል፡ vid. **ማኔ፡**.
ትአሬን፡ vid. **ኪራስ፡**
ቴአስ፡ v. **ቲአስ፡** θέας Jes. 27, 11.
ተአኪያሃ፡ corruptum e θεοτόκος, ut: **ሰላም፡ለድርሰት፡ድርሳነ፡ተአኪያሃ፡ማርያም፡ዘውእቱ፡ወላዲተ፡እግዚ"፡ብሂል፡** Fid. Jac. Bar.
ቴኬል፡ vid. **ማኔ፡**
ተኪዚር፡ vid. sub **ዘከረ፡** c. 1059.
ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytag I. 192), Abush. 50.
ቴውናቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.; **ቴዎንቃት፡ዘ፡ሞጣሕት፡** V. A.

ኅጊናህ፡ i. e. הַגִּינָה Hez. 42, 12 v. n. (gloss.: **ዘተበዐደ፡**).

ኔሴራ፡, **ኔስራ፡** νεσσσαρά 1 Reg. 21, 7.
ንስራዊ፡ዘ፡ክርስቲያናዊ፡ V. A. (male pro **ነዝራዊ፡** c. 677).
ናሲብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.
ኔሳታሊ፡ vel **ኔስታሊ፡** νεεσθάν 4 Reg. 18, 4. — *Voc. Ae.*: **ንስታሌ፡ብ፡ምስል፡**
ናቱሪም፡ θανουρίμ 2 Esr. 13, 11.
ንኤጼል፡ i. e. נֶאֱצַל Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαιμώθ 1 Par. 15, 20.
ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e **ለማ፡** Matth. 27, 46 formatum): **ኤሎሄ፡አልማስ፡ጸባኦት፡** Ssal. Req.
እልመቅሊጦስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الإقليمية.
ኤሌሞን፡, **ኤላሞን፡**, **ኤላሙ፡**, **ኤላማው፡** αἰλαμμών et אלמו Hez. 40, 21. 22. 24.
አለሚዶን፡ዘ፡ቀበሮች፡ V. A.
እልቅርጥብ፡ vid. sub **ቅርጥብ፡**
ኤላው፡ vel **አይሌው፡** αἰλεῦ Hez. 40, 21.
አሔዜራሕ፡ i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 17 v. n. (vid. **አዘራሕ፡**).
ኢም፡ vid. **ጺም፡**
አማሲኒት፡ ἀμασενίθ 1 Par. 15, 21.
አማዳሮት፡ ἀμμαδαρώθ Jud. 5, 22.
አሜፈቅ፡ ἀμαφέθ 1 Reg. 5, 4.
ኢር፡, **ኢ.ር፡** V. A. inter nomina solis (אור).
አር፡ ἀρά Hez. 17, 13 (v. **መሐላ፡**).
አርሞደደ፡ዘ፡ጽሩፍ፡ V. A.
አርማጦር፡, **አርማጥር፡** ἀματταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro **መጠራ፡**).
አሩራን፡ ἀρουράν 1 Reg. 31, 13.
አርቆሚን፡ ἀρκηνίμ Jud. 8, 7.
አረበናት፡, **አረብነት፡**, **አራቦት፡** ἀραβώθ 2 Reg. 17, 19. — *Voc. Ae.*: **አረብነት፡ዘ፡አዲም፡** — **አርቦት፡** nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea: **ነገረ፡አረቦት፡ዘ፡ጠቀሰ፡** V. A.
ኤርኤል፡ vel **አርያል፡** ἀριήλ Jes. 29, 1 seq.
አርከርሴምቶን፡ vid. c. 785 sub **አክርስምንቶን፡**
አርያ፡አሪያ፡ ὡραία Act. 3, 2. 10.
አርያል፡ vid. **ኤርኤል፡**
አርዮስፋጎስ፡ Ἄρειος πάγος Act. 17, 19 Platt.

አርዮጳጊጦስ፡ 'Ἀρεοπαγίτης Act. 17, 34 rom.

አርዳ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ራብዕ፡ (rectius: τρίτος), nomen unius e clavis crucis Christi, M. M. f. 102 (vid. **ሳዶር፡** et **ዳናድ፡**).

አርጣሚስ፡ Sx. Ter 27; **አርጤምስ፡** Cyr. f. 1; Sx. Genb. 25; Sen. 4; **አርጣማዎስ፡** V. A. inter nomina idolorum, i. e. Artemis.

አርጋብ፡ ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (vid. **ተሚርገብ፡**). — *Voc. Ae.:* **አፍቃደ፡ አርጋብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ ዘርግብ፡ ድብብኒ፡ ይ፡**

ኤርገብ፡ ἀργάβ, ἐργάβ 1 Reg. 20, 19. 41.

አርጤምስ፡; **አርጤሚዶስ፡** Artemis Act. 19, 24. 28 (vid. **አርጳሚስ፡**).

አስማድዮስ፡ 'Ἀσμοδαῖος Tob. 3, 8. 17 (vid. **አስፍንድዮስ፡**).

ኢሲሳሕ፡ i. e. אֲשִׁישָׁה 1 Par. 16, 3 v. n.

አሶን፡ ἆσσον Act. 27, 13 rom.

ኤስኬድራ፡ vel **ኤክስድራ፡** ἐξέδρα (var. pro **ሙዳየ፡ ምጽዋት፡**) 2 Esr. 10, 6. — Vid. **ኤክስድር፡**

አስጠርጤን፡, **አስጣሮት፡**, **አስጠራጢ፡** al. 'Ἀστάρτη Jud. 2, 13. 3, 7 var.; 3 Reg. 11, 7; V. A. i. n. idolorum.

አስጥርጥዮን፡ c. varr. 'Ἀσταρτεῖον 1 Reg. 31, 10.

አሳፊም፡ vel **አሴፍእ፡** ἐσεφίμ 1 Par. 26, 17 seq.

ኤስፋር፡ i. e. אֶשְׁפָּר 1 Par. 16, 3 vers. nov.

አስፍንድዮስ፡ Asmodaeus, Sx. Masc. 16 (vid. **አስማድዮስ፡**).

አቃራን፡ v. **አቅራን፡** τὴν ἄκραν 3 Reg. 3, 5.

ኤቄሴዮም፡ vel **ኢቄ"፡** (ἀπ)οικεσιῶν 4 Reg. 19, 25.

አቁያጻት፡ in Cat. Cod. Mus. Brit. p. 56ª.

ኡባል፡ ዘ፡ ኰሬብታ፡ V. A.

ኤብላጦን፡ ብ፡ አባብ፡ ፄጭ፡ V. A.

አቢቦሎሳውያን፡ et **አቢቢ"፡** Did., ed. Platt p. 90 (ἐπίβουλοι, ἐπιβουλευταί?).

አበርጊላ፡ testis a judice ne admittatur F. N. 43, 12.

አብሮጥስ፡ ut videtur περιοδεύτης F. N. 5 (e Can. Laod.).

አተርጋዎን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **ቃል፡ አተርጋዎን፡ ብርሮሬከን፡ አአትሪከን፡** H. A. n. 7.

አቲቅ፡ et Pl. **አቲቂም፡** i. e. אַתִּיק et אַתִּיקִים Hez. 42, 3—5 vrs. nov.

አቴና፡ inter nomina idolorum, 'Ἀθήνη, V. A.

አቴዎቁሕ፡ (v. **አቴዊቁሕእ፡**) i. e. אתוקיה Hez. 41, 15 vrs. nov.

እንሰይ፡ (i. e. النسيّ) **ዘውእቱ፡ ለዋሕቅ፡** (لواحق,) aliâs **ጳጕሜን፡**) Abush. 8.

አኔቆንጦን፡ ἀνηκόντων 1 Reg. 27, 8.

አንጊቤናይ፡ ዘ፡ ወይዘሮ፡ V. A.; ut: **ሶፍያ፡ አንጊቤናይት፡** Sx. Masc. 5; **አፎምያ፡ በዕልት፡ ወአንጊቤናዊት፡** Enc. Genb. 11; Sen. 12.

አኢል፡ v. **ኤላው፡** αἰλεῦ v. אילו Hez. 40, 9. — *Voc. Ae.:* **አኢል፡ ወመቅዓን፡ ዘ፡ ጸቢብ፡**

አአትሪከን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **አአትሪከን፡ ውእቱ፡ ቃል፡ ዘይትከሀው፡ ውስተ፡ አየር፡ ወእምኔሁ፡ ይትፌነው፡ ኀብብ፡** H. A. n. 7 (vid. **አተርጋዎን፡**).

አኤናዎን፡ ἀενάων Deut. 33, 15. 27; **የማን፡ መዝራዕት፡ ዘ አኤናዎን፡** M. M. f. 188.

አክሶርጊስ፡ exorcista Lud. e Syn. (Lud. Comm. p. 308 n. 28).

ኤክስድር፡, **ኤክሶድር፡**, **ኤክስድሬ፡** ἐξέδραι Hez. 40, 44 seq.; 42, 1 seq.; 44, 19; 2 Esr. 10, 6 var. (vid. **ኤስኬድሬ፡**). — *Voc. Ae.:* **ኤ"፡ ዘ፡ ርእስ፡ ዐምድ፡ ወመስከትኒ፡ ይ፡**

ኤክቲራያን፡ v. **አክቲያራን፡** ἰχθυράν 2 Esr. 22, 39.

ኤክቲኤራን፡ ἰχθυηράν 2 Esr. 13, 3.

አውሎኒ፡, **አውሎን፡**, **አውሎና፡** αὐλῶνι, αὐλών, αὐλῶνα Judith 7, 3. 17. 10, 10.

አውሎግስን፡ εὐλόγησον, Gad. Joh.

አውሳጦን፡ ዘ፡ ሕቡብ፡ (sine dubio corruptum pro **ሕቡብ፡ ውኅጥ፡**, vid. **ኤልያጦን፡** c. 720.

አውራስ፡ αὔρας Hez. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **አውራስ፡ መዘርት፡ ዘ፡ ከዋክብት፡**

አውራቂስ፡ εὐρακύλων Act. 27, 14 Platt.

አውርዮን፡ αὔριον Num. 14, 25.

አውክሞዴስ፡ αὐχμώδης 1 Reg. 23, 14. 15. 19. 26, 1.

አዘራሕ፡ et **እዝራሕ፡** i. e. עֲזָרָה Hez. 43, 14. 45, 19 v. n. (vid. **አሔዜራሕ፡**).

ኤዘፍ፡ ዘ፡ ምድረ፡ ዕረፍት፡ V. A. ad Dan. et Esr. (sine dubio corruptum ex **አፊዝ፡** 'Ὠφάζ Dan. 10, 5).

አየል፡ θραέλ vel αἰλάμ Hez. 41, 8.

አይሌው፡ vid. **ኤላው፡**

ኢያምር፡ (an היערה) Jos. 17, 15 var.

ኢያሚን፡ ἰαμίν 4 Reg. 25, 14.

ኢያዜር፡ v. **ያዜር፡** νεζέρ 4 Reg. 11, 12.

አድሮሔም፡ ἀδωρίμ 2 Esr. 13, 5.

አዴሮት፡ ዘ፡ ሸንን፡ V. A.

አዴሽም፡ i. e. הֲדַסִּים Zach. 1, 8 v. n.; etiam **አደስ፡**

አግሥጦስ፡ ወርኅ፡ ለሮማውያን፡ (Augustus) G. T. H.

አጕሪም፡ v. **አጕረም፡**; **ውስተ፡ አፍላግ፡ አጕሪም፡** εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν 2 Par. 25, 11; non liquet quid legerit interpres.

አጕሰት፡; **በቤቱ፡ ወለአጕሰቱ፡** 2 Par. 26, 21 in Cod. Abb. CXLI pro **በቤት፡ አፍሶት፡** caeterorum codicum.

ኢጎንጤ፡ γωνίαι Hez. 41, 15.

አጥርቆን፡, **አጥራቆን፡**, **አጣርቆን፡**, **"ክን፡** ἀπαρχῶν (corruptum ex **አጥርቆን፡**) 2 Reg. 1, 21.

አጰሊጼ፡ ἀπολοίπου Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq. — In glossa marg. exponitur **ፍሉጥ፡**, in V. A. **ማእዝነ፡ ሕንጻ፡**

አጰርግዮ፡ ut videtur nomen loci, ubi Christus in coelum ascendit: **እምድኅረ፡ ዕርገቱ፡ ለእግዚእነ፡ ዘበአጰርግዮ፡ ለኀበ፡ ሰማይ፡** Cod. Mus. Brit. VIII.

ኢፍሎሳውያን፡, sc. **አልኢፍሎሳውያን፡** quod exponitur **ዐፀውት፡ አናቅጽ፡** (πυλωροί) F. N.

አፍሶት፡ v. **አፍሳት፡** ἀπφουσώθ 2 Par. 26, 21.

አፍቃድ፡ አርጋብ፡ 1 Reg. 6, 11 vid. sub **ፍቅድ፡** c. 1362.

ኤሮት፡ ἐφώθ vel εἰφώθ Jud. 8, 26. — *Voc. Ae.:* **ኤፋት፡ ዘ፡ ጥራን፡**

ኤፍታሕ፡ ἐφφαθά Marc. 7, 34.

አፒልያኖስ፡; **ወሀበ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ጽጸ፡** (ציץ?) **አፒልያኖስ፡ ወይቤሎ፡ ውግር፡ ውስተ፡ ገጼ፡ ለዝንቱ፡ ነዳይ፡** (sc. Misaëlis moribundi, quo facto moritur) Sx. Haml. 8.

ኰላ፡; **በኰላ፡** ἐν κόλλῃ Jes. 44, 13.

ከሎንያ፡ vid. **ቆሎንያ፡**

ኰልኰል፡ V. A. inter nomina Satanae; exponitur **ጕንዳን፡**

ከማርም፡ χωμαριμ 4 Reg. 23, 5.

ከሞስ፡ ከሞስ፡ ከሞስ፡ Χαμώς Num. 21, 29; Jud. 11, 24; 3 Reg. 11, 5 al.; V. A. inter nomina idolorum. — *Voc. Ae.:* **ከሞስ፡** (comes?) **ዘ፡ መጨኔ፡**

ከማኒም፡ et **ከዋኒም፡**, corruptum e לַאֲדַרְכֹּנִים 2 Esr. 8, 27.

ከሬ፡ χῶραι 3 Reg. 7, 15.

ከርሚል፡ (כרמל) exponitur **ቸፍርግ፡** v. **ችፍርግ፡** V. A.

ኰራሲ፡ χαρσεὶϑ Jer. 19, 2.
ኴሬሲም፡ var. pro ቤሬሲም፡ ברשים 3 Reg. 5, 9.
ኪራስ፡ትእሪን፡ nomen gemmae corruptum, Enc. Jac. 9.
ኬሴል፡ vox corrupta pro כבל 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).
ከስሞስ፡ዘ፡ስመ፡ወልድ፡ (κόσμος) V. A. — Vid. ሬኦት፡
ከበ፡; ሐመድ፡ከበ፡ዘ፡ሕበት፡ v. ከብት፡ V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 ሐመደ፡ገበ፡).
ከብራታን፡ χαβραθά (כברת) Kuf. p. 119.
ከታሬት፡ χωθαρέθ 2 Par. 4, 12. 13.
ከከነ፡ምስሐግ፡ Reg. Pach.
ከዋኒም፡ vid. ከማኒም፡
ከይ፡ nomen gemmae: ጥልማ፡ወከይ፡ወወሬው፡ሬ፡ Kbr. Nag. n. 17.
ኪዮኪሉ፡ i. e. כי יוכלו Hez. 42, 5 v. n.
ኬጥእም፡ v. ኬጣእም፡ χεττιίμ 4 Reg. 23, 7.
ኬፌቴሔን፡ i. e. כפתחיהן Hez. 42, 11 vrs. nov. (gloss.: ዴዴሆሙ፡).

ወራቁስ፡ዘ፡ሕልከሰከስ፡ V. A. ad Syn.
ወርድ፡ i. q. وَرْد *rosa* 2 Reg. 6, 7 var.
ወሪዶን፡ vid. in scholio ad ሪዶን፡ c. 313.

ዕማዎት፡ዘ፡ሰማይ፡ V. A.

ዘሐመ፡ vid. sub መዛሕም፡

ያቁም፡ Ἰαχούμ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: ያቁም፡ዘ፡ጽኑዕ፡
የበጸ፡ vid. አይበጽ፡
ያኖስ፡ብ፡ዐንበሳ፡ V. A.
ያዜር፡ vid. ኢያዜር፡

ድርሙስ፡; ቤተ፡ድርሙስ፡ οἶκον δρυμοῦ 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub መሰነቅት፡
ደርቃስ፡ዘ፡ነጸላ፡ሽማ፡ V. A. ad Syn.
ዶርቃስ፡(ዶረከስ፡ rom.) δορκάς Act. 9, 36.
ዳናድ፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ዳናድ፡ዘበትር ንማሁ፡ሣልስ፡ (an δεύτερος?) M. M. f. 102 (vid. አርዳ፡).
ድያ፡, ድያስ፡, ድዮስ፡ Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12. 13; ድዮስ፡አምላክ፡ Sx. Hed. 19.
ዲዮሪዞን፡ διορίζον Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.
ዲዮስኩሬ፡ vel ዲዮስ፡ቆሮስ፡ Διόσκουροι Act. 28, 11.
ዲድሞስ፡ δίδυμος Sx. Gen. 26.
ዳጎን፡ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፡ γωλάθ 2 Par. 4, 12. 13.
ጎልጎታ፡ γολγοθᾶ Matth. 27, 33 al.
ገማዲም፡ i. e. גמדים Hez. 27, 11 v. n.
ገርሳኒ፡ (an: *voraces* a جرس?), *gigantum* nomen, Gad. Ad. f. 151.

ገሪዛን፡ vid. in scholio ad ጋዛ፡ c. 1190.
ገስስ፡ γεῖσος Hez. 40, 43.
ገኒን፡ ut videtur جَنِين *embryo*: ኢትሚጣ፡በሚጥ፡ገኒን፡ (sic) F. M. 18, 1.
ገኖዛን፡; ብሔረ፡ገኖዛን፡ ἐν γανοζαῆ 2 Par. 36, 8.
ጋይስ፡ γαισός Jos. 8, 18. 19. — *Voc. Ae.*: ጋይስ፡ብ፡ጋሻንከ፡
ጌዶር፡ γεδδούρ (גדוד) 1 Reg. 30, 8. 15; 2 Par. 22, 1; vid. ጌዱድ፡
ጌዴር፡ i. e. גדר Hez. 42, 7. 10 v. n. (gloss.: ቅጽር፡ et አረፍት፡).
ጌዴርት፡ i. e. גדרת Hez. 42, 12 v. n.
ጌዱድ፡ i. e. גדוד Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. ጌዶር፡).
ጎገል፡ዘ፡እንዘርዘር፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡?).

ጤሜን፡ τεμένη Hos. 8, 14.
ጠርዜ፡ቤሉቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ዘኑኑ፡ወግድሙ፡ዋሕድ፡ V. A.
ጠሪዋ፡ (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.
ጣቅ፡ Pl. ጣቃት፡ nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاق Abush. 50.
ጣቢታ፡ ταλιθά Marc. 5, 41.
ጤቤኖን፡ corruptum e τιτάνων Judith 16, 6.
ጤክሰን፡ vid. sub ጼክሰን፡ c. 1252.
ጠውር፡ i. e. טור Hez. 46, 23 v. n.
ጠፍንቂስ፡ τυφωνικός Act. 27, 14 Platt.
ጤፌጣ፡ et ጤፌጥ፡ Ταφὲθ 4 Reg. 23, 10.

ጰርንስ፡ et ጰሪኑ፡ (v. ጰርስ፡) πάρινος Esth. 1, 6.
ጵስጥቂስ፡, "ቂስ፡ πιστικῆς Joh. 12, 3.
ጰስጦፎርዮን፡, ጰስጦፎርያ፡ c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.
ጲኒኖ፡ vid. sub ቢኖን፡

ጸዮም፡ወኢም፡ i. e. ציים et איים Jes. 13, 22 v. n.; ይነብሩ፡ ጺም፡ምስለ፡ኢም፡(ኢይም፡) Jer. 27, 39.
ጽጽ፡ vid. sub አፒልያኖስ፡

ፍርም፡; ዕፅ፡ፍርም፡ዘውእቱ፡ሕብረ፡ሰማይ፡ „ligni ficti genus", Lud. e Libr. Myst.
ፍርከምን፡ v. ፍሩከምን፡ዘ፡ፍሡሓን፡ V. A.
ፋሩርም፡ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.
ፋሬስ፡ vid. ማኔ፡
ፌቃኢም፡ i. e. פקעים 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.
ፍንጋ፡ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.
ፍዮአዮሳን፡ nomen sectae: እለ፡ይኄልዩ፡ወይብሉ፡ከመ፡ ወልደ፡እግዚ"፡ብእሲ፡ውእቱ፡ወተወልደ፡በፍትወተ፡ሥጋ፡ በሩካቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡ Did. 31.

ፔልስጦስ፡ዘ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ V. A. (vid. ጴልጣስ፡ c. 1251).
ፕንዋመጠን፡ πνευμάτων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspici possint, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogum Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecunô-Amlâk regnaverunt vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitschrift der deutschen morgenländ. Gesellschaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssiniae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amh. p. 197—212 (quamquam minus recte scripta).

ሀሊባ፡ vid. **ሐሊባ፡** — **ሆሎፎርኒስ፡** Holophernes. — **ሆር፡** vid. **ሖር፡** — **ሄርማ፡** Hermas. — **ሄርሜስ፡, ሄርሜን፡** Hermes. — **ሀርማኖስ፡** Germanus (?). — **ሀርቃል፡** Heraclius; vid. **ሐ"፡** — **ሀርቃኖስ፡** Hyrcanus. — **ሄሬኔዎስ፡** Irenaeus. — **ሀርያቆስ፡** Cyriacus (?), episc. Behensae. — **ሄሮዳ፡** martyr Aeg., S. Genb. 25. — **ሄሮድስ፡** Herodes. — **ሆሴዕ፡** Hosea. — **ሀብተ፡ሥላሴ፡, ሀብተ፡ማርያም፡** al., n. Christ. Aeth. — **ሀናስ፡** vid. **አሀናስ፡** — **ሄኖስ፡(አኑስ፡)** Enos. — **ሃኖስ፡** n. maris cujusdam (**ባሕረ፡ሃኖስ፡**), Org. — **ሄኔሲፎሩ፡** Onesiphorus. — **ሄኖክ፡** Henoch. — **ሀንድ፡, ሀንደኬ፡, ሀንዳኬ፡** India; **ሀንዳዊ፡** Indus, Indicus. — **ሀንደኬ፡** Candace. — **ሀንደክያ፡** Antiochia (M. M. f. 104).

ለሊበላ፡ Lalibela, rex Aeth.; etiam metropolis Lastae provinciae. — **ሉልያኖስ፡** n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; Valentinianus III S. Haml. 3. — **ላሜሀ፡, ለሜክ፡** Lamech. — **ላስታ፡** provincia Aeth. — **ለቍለቍ፡, ልቍልቍ፡** Lachlachus (cujus filius Cyrillus Ptr. Al. LXXV). — **ሉቃስ፡, ሉቃ፡** Lucas. — **ሊቃኖስ፡** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — **ሊቃንያ፡, ሊቃኦንያ፡** Lycaonia; **ሊቃኦንስጢ፡** Lycaonice. — **ሉቅያ፡** Lycia provincia. — **ሉቅያ፡** Lucia. — **ሉቅያ፡** i. q. **ናቅዮስ፡** sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28). — **ሉቅዮስ፡** Lucius. — **ላባ፡** Laban. — **ሉባር፡** mons Armeniae in quo arca Noae substitit (Kuf. 5. 7; Org.). — **ሊባርዮስ፡** et **ሊዋርዮስ፡** Liberius. — **ልብነ፡ድንግል፡** rex Aeth. — **ሊባኖስ፡** Libanus mons. — **ሊባኖስ፡ዘወእቱ፡መጣዕ፡** monachus Aeth. (S. Ter 3); vid. etiam **ዴብር፡** — **ልብያ፡** Libya. — **ሎኒስ፡(እልሉኒስ፡, እልአርዮን፡)** monachus (Hilarion), Phlx. — **ሎንድዮስ፡** Leontius. — **ለኒድዮስ፡** Lanidius archiepisc. Caesareae (Lud.). — **ለንጊኖስ፡** Longinus. — **ላእከ፡ማርያም፡** n. viri Chrst. Aeth. — **ልክያ፡** Lucia; **ሉክዮስ፡** Lucius; **ሉክያኖስ፡** Lucianus. — **ሌዊ፡, ሌዋዊ፡** vid. c. 54. — **ለወረንስዮስ፡** Laurentius. — **ሊዋርዮስ፡** vid. **ሊባ"፡** — **ለውንትዮስ፡, ሎው"፡, ለውንድዮስ፡** Leontius. — **ሌዎዶቂያ፡** i. q. **ለዶቅያ፡** — **ልያ፡** Lea. — **ልዮን፡** Leo. — **ልዳ፡** Lydda. — **ሉድ፡** soror gemina Caini, Clem. f. 8 (**ኤልዩድ፡** S. Ter 2). — **ለዶቅያ፡, ሎ"፡, ሎዲ"፡** Laodicea. — **ልድያ፡** Lydia. — **ሎጥ፡** Lot.

ሐሊባ፡ et **ሐሊብ፡** Aleppo urbs. — **ሕልያስ፡** n. viri (S. Mag. 15). — **ሐማሴን፡** provincia Aeth. — **ሆር፡** Horus (S. Tachs. 2; Sen. 29; Haml. 12; Phlx. 41). — **ሐርሙዝ፡** Hormuz. — **ሐርስጥፉሩስ፡** Christophorus. — **ሐረቅሊ፡, ሐራ"፡** Heraclea urbs. — **ሐሬን፡** pagus Aeg. (S. Mij. 22). — **ሐርዋግ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — **ሐበሽ፡** Abyssinia, Abyssini; **ሐበሲ፡** Abyssinicus. — **ሐኒ፡** i. q. **ዮሐኒ፡** — **ሐና፡** Hanna, Anna. — **ሐኑልዮስ፡** martyr Pergae Pamph. — **ሐናንያ፡** Ananias. — **ሔዋ፡, ሔዋን፡** Eva. — **ሕዝቅኤል፡, "ቅያል፡** Hezekiel. — **ሕዝቅያ፡** Hizkia. — **ሐይከል፡** uxor Noae (Clem. f. 19; Genz. f. 150; S. Ter 6). — **ሐጌ፡** Haggai (Aggaeus).

መሃይምነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — **መላልኤል፡** Malalel. — **መሎሕ፡, ሞሎሕ፡, ሞሎክ፡, መሎክ፡, ሚልክል፡** Moloch, idolum Ammonitarum. — **መላንዮስ፡** Melanius. — **ሞሎክ፡** vid. **መሎሕ፡** — **መልኪ፡, ሚልኪ፡** n. viri Aeg. (S. Masc. 1). — **ሚልክል፡** Michal, filia Sauli; vid. **መሎሕ፡** — **መለክ፡ሰገድ፡** cognomentum **ሠርፀ፡ድንግል፡** et **ሱስንዮስ፡** regum Aeth. — **መልከ፡ጼዴቅ፡** Melchisedech. — **ምልኪያስ፡, ምልክያስ፡, ሚልክያስ፡** Malachias. — **መላጊ፡** Melagius (S. Mag. 12). — **ሚልዮስ፡** Melius, Abilius (Ptrr. Al. III; alii S. Mij. 13. 28). — **መሊደማ፡** n. fem. (S. Masc. 20). — **መሊግ፡** sedes episc. Aeg. — **መሐመድ፡** Muhammed. — **ማሕሳ፡** locus Aegypti (Enc. Tachs. 13). — **ማሕፀንተ፡ማርያም፡** n. viri Aeth. — **ማማስ፡, ማማ፡** Mammas. — **ሚራ፡** Myra, sedes episc. Lyciae. — **ማሬሃም፡** Maria (Org.). — **ምርምሀናም፡** n. viri Aeg. (S. Masc. 18; Tachs. 14). — **ሙሬቅ፡** Mauricius. — **መርቄ፡, መርቄስ፡** Marcius (? S. Jac. 2; Mij. 3). — **መርቄሎስ፡, መርከልስ፡, መርከላን፡** Marcellus. — **መርቆሬ፡, መርቆሬዎስ፡, መርቆርዮስ፡** Mercurius. — **ማርቆስ፡** Marcus (Ptrr. Al. I. XLIX. LXXIII). — **መርቃን፡, መርቅያን፡, መርከዮን፡** Marcion; **ሕዝበ፡መርቅያን፡** Marcionitae. — **መርቅያል፡, መርቅያኖስ፡, መርቅያኑ፡, መርከያኑ፡, መርከያኖስ፡** Marcianus (Ptrr. Al. VIII). — **ማርታ፡** Martha. — **መርትያኖስ፡** Martianus. — **ማሮና፡** Maronitae (M. M. f. 51). — **ማሩና፡** n. episcopi (S. Jac. 22). — **ማሬና፡** et **መሬና፡** Marina, n. fem. — **መርከልስ፡** vid. **መርቄሎስ፡** — **መርከዮን፡** vid. **መርቃን፡** — **መርከያኖስ፡** v.

መርቅያኖስ፡ — መርዋን፡ Merwân (ar.). — መርዓተ፡ ሥሉስ፡ n. fem. Aeth. — መርዓስ፡ sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — ማርያም፡ et ማርያ፡ Maria. — ማርያም፡ ሞገሳ፡, ማ"፡ ሥና፡, ማ"፡ ክብራ፡ nn. femm. Aeth. — መርዩጥ፡ Mareotis. — ሙሴ፡ Mose et Musa; አባ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡ S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — ምስር፡ Aegyptus et Caira; ምስራዊ፡ adj. rel. — መስቀል፡ ሞአ፡ n. viri Aeth. — መስቀል፡ ክብራ፡ n. fem. Ae. — ሚሳኤል፡ Misael. — መስጶጦምያ፡, መስጴ"፡, ሜስጶ"፡ Mesopotamia. — መቃሪ፡, መቃርስ፡, መቃሪስ፡, መቃርዮስ፡, መቃሬ፡ Macarius (Ptrr. Al. LIX. LXIV. LXIX; አባ፡ መቃርስ፡ ዘየዐቢ፡ S. Mag. 27; Nah. 29). — መቅሩፍዮስ፡, መቅሩፋ፡ Macrobius. — መቅሱር፡ oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — መቃቢስ፡, መቃቢ፡ መክብዩ፡ Maccabaeus; መቃብያን፡ Maccabaei. — መቄዶንያ፡ Macedonia; መቄዶናዊ፡ Macedo, Macedonicus; መቅዶንዮስ፡ Macedonius. — ማቱሳላ፡ Methusala. — ማቴዎስ፡ Matthaeus. — ማትያስ፡ Matthias. — ማኒ፡ Manes; ሕዝበ፡ vel ሰብአ፡ ማኒ፡ Manichaei. — ሚናስ፡ Minas, Mennas (Ptrr. Al. XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. አድማስ፡ ሰገድ፡). — ምናሴ፡, መናሴ፡ Manasse. — መንሱር፡ Manfsur (ar.). — መንበግ፡ Mabug, sedes episc.; መንበጋዊ፡ vel "ቢጋዊ፡ adj. rel. — መነናውያን፡ Manichaei. — መንኬዎስ፡, መንክዮን፡ Manichaeus, Manichaei. — ምንይልክ፡ Menilech (aliâs እብነ፡ ሐል ሐኪም፡, rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — መኑግ፡ n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — መኑፍ፡, መኖፌ፡ Memphis. — ሞአብ፡ Moab, Moabitae, Moabitis; ሞአባዊ፡ adj. rel. — ሚአት፡, ሜአት፡ Maeotis lacus (Kuf. 8. 9). — ማእከለ፡ አፍላግ፡ Mesopotamia. — ሚክ፡ Micha. — መካ፡ Mecca urbs. — መከራዊ፡ Macarius (? S. Mag. 2). — መክሲም፡, መክሲሞስ፡ Maximus (Ptrr. Al. XV). — መክስምያኖስ፡ Maximianus. — መክብበ፡ ሰማዕት፡ n. Aeth. — መክብዩ፡ vid. መቃቢስ፡ — ሚካኤል፡ Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui አረጋዊ፡ nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Ptrr. Al. XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — ሚክያስ፡, ሚኪያስ፡ Michaeas, Micha. — መክዳ፡, መክዱዳ፡ n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — መዓልቃ፡ Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — መዐውያ፡ Muawia (ar.). — ማዕዳይ፡ Media, Kuf. 8. — መዝገበ፡ ዳዊት፡ n. viri Aeth. — ሞይሴስ፡ Moyses. — ሜድ፡ Medi (Hen. 56, 5). — መዳልወ፡ አልባብ፡ vid. c. 1083. — መደራ፡ n. regionis Aeth., ubi አባ፡ ገሪማ፡ multum degisse dicitur. — መዲና፡ Medina urbs. — ሜዶን፡ Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; de ሶዛ፡ ዘሜዶን፡ vid. annot. ad Gen. 35, 6); ሜዶናዊ፡, ሜዴያዊ፡ Medus, Medicus. — መግሲማኖስ፡ Maximinus (Lud.). — መግደላዊት፡ Magdalena. — መጥራ፡ n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — መጥሩና፡, መጥሮንያ፡ Matrona. — መጠርያ፡ locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — መጥሮን፡ mons in quo Adam cum Eva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — ማጣት፡ Mattathias. — መጣዕ፡ vid. ሊባኖስ፡ — መጺሊ፡ Messila, sedes episc. Aeg. (Phu, Fua).

ሣህለ፡ ሥላሴ፡, ሣህለ፡ ድንግል፡ nn. virr. Aeth. — ሥልቅ፡ Seleucia. — ሥልጣን፡ ሰገድ፡ cognomen regum Ae. (ፋሲለደስ፡ et ሱስንዮስ፡). — ሥምረተ፡ ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ሠርጸ፡ ሐዋርያት፡, ሠርጸ፡ ማርያም፡ nn. virorum Aeth. — ሠርጸ፡ ድንግል፡ n. regis Aeth. (cogn. መለክ፡ ሰገድ፡). — ሥነ፡ ሕይወት፡ n. fem. Aeth. — ሥዕለ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4).

ሮሃ፡, ሮሐ፡ Edessa urbs; ሮሐዊ፡ Edessenus. — ራሔል፡ Rahel. — ሮም፡, ሮምያ፡, ሮሜ፡ Roma; ሰብአ፡ ሮሜ፡ Romani; ብሔረ፡ vel ምድረ፡ ሮሜ፡ terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — ሮሜሉስ፡, "ልዮስ፡ Romelius (Romulus?). — ሮማነ፡ ወርቅ፡ n. fem. Aeth. — ሮማኖስ፡ Romanus, n. viri. — ራሙኤል፡, ሩማኤል፡, ሩምያል፡ n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132b). — ሮማዊ፡ Romanus et (Romaeus) Graecus. — ሮምያ፡ vid. ሮም፡ — ሮማይስጥ፡ vel "ስጢ፡ Romane vel Latine (ῥωμαϊστί, Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — ሮቆ፡ et ሮቆስ፡ Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — ሮቤል፡ et ሩቤል፡ Ruben. — ርብቃ፡ Rebecca. — ሮብዓም፡ Rehabeam, Roboam. — ሩት፡ Ruth. — ራአብ፡, ረአብ፡, ረዓብ፡ Rahab. — ራጉኤል፡, ራጉ"፡ n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — ራፍ፡, ራፋ፡ Rhipaei montes, Kuf. 8. — ራፍኤም፡, ረፋኤም፡ Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — ሩፋኤል፡ (rarius ራፋኤል፡) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — ሩጸፋ፡, ሩጸፋ፡ Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — ሬፋን፡ vid. c. 1401.

ሰሌሖም፡ Σιλωάμ Siloë (Joh. 9, 7; Voc. Ae.: ሰሌሆም፡ ብ፡ የመስኖ፡ ወሀ፡). — ሰላማ፡ n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) አባ፡ ሰላማ፡ ከሣቴ፡ ብርሃን፡ primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, እስመ፡ ሰላመ፡ አምጽአ፡ ሎሙ፡ M. M. f. 48. b) አባ፡ ሰላማ፡ መተርጉም፡ S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — ሴሎም፡ Silo. — ሰሎሜ፡ Salome. — ሰሎሞን፡ Salomo, Suleiman. — ሲላስ፡ Silas. — ሰለበስትርዮስ፡ Silvester (Haim. Ab.). — ስልዋኖስ፡ Silvanus; etiam ስልዋስ፡ (Phlx. 230). — ሰል፡ ጴጥሮስ፡, ሰልጴ"፡ Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam ጴጥሮስ፡ ዘሰል፡). — ሰለፍክስ፡, "ክን፡ Sulpicius (? S. Mag. 15). — ስሐ፡ sedes episc. Aeg. — ሲሐት፡ sc. ገዳመ፡ ሲሐት፡ desertum Scithiacum, Sceticum (vid. አስቄጥስ፡). — ሴም፡ Sem. — ሰማልያል፡ n. Antichristi (Kbr. Nag.). — ሳምር፡ vid. ሰማርያ፡ — ሰምርኔስ፡, ሱምርና፡ Smyrna. — ሰማርያ፡, ሳምር፡ Samaria; ሰምራዊ፡, ሳ"፡ Samarita. — ሶምሶን፡ Simson. — ሳሚሳጥ፡ Samosate; ሳሚሳጢ፡, ሰ"፡, ሰማሳጢ፡, ሰም"፡ Samosatenus. — ሲሞን፡ Simon et Simeon (ሲሞን፡ መሠርይ፡ S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; ሲሞናውያን፡ ejus sectatores; ሕገ፡ ሲሞናዊ፡ simonia, vid. c. 1137). — ስሜን፡, etiam ሰሜን፡ (Lud, S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — ሲሞኒዶስ፡ Simonides. — ሳሙኤል፡ Samuel. — ሲማኮስ፡, ስ"፡ Symmachus. — ስምዖን፡ Simeon, Simon (Ptrr. Al. XLII. LI). — ሰማየል፡ et ሰማይል፡ angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — ስምያዛ፡ angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — ሶራ፡ et ሳራ፡ Sara. — ሰርማጣ፡ n. viri (Phlx. 54). — ሶርስት፡, ሱርስት፡ Syriace (συριστί Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — ሱርስት፡ et ሱርሲት፡ n. fem. (S. Tachs. 10). — ሰረቃኤል፡ n. archangeli (Hen. 20, 6; ሰቂኤል፡ S. Haml. 5). — ሰራብዮን፡ n. viri Aeg. — ሰራብዮን፡, ሰራጵዮን፡, ሰራፍዮን፡ Serapion. — ሰራብሄል፡, "ሃል፡ n. regis Himjaritarum (S. Hed. 24). — ሲራክ፡ Sirach, Siracides. — ሶርያ፡ Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — ሱርያል፡ et ሱርያን፡ n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al.) — ሱርያን፡ Syri (Abush.); vid. ሱርያል፡ — ሶርያዊ፡ Syrus. — ሰርደሉስ፡ Saturninus (?) haer., Did. 32. — ሰርዴስ፡ Sardes urbs. — ሰርደቂ፡, ሰርደቂ፡, ስርድቅያ፡, ስርድቁ፡ al. Sardica urbs. — ስሩግ፡ Seruga, urbs Mesopotamiae. —

ሰርጊስ፡, **ስርግዮስ፡** Sergius. — **ሰራጵዮን፡** vid. **ሰራብዮን፡** — **ሱራፌን፡** vid. c. 349. — **ሱሳ፡** Susa; **ሱሳን፡** Susiana (Kuf. 9).— **ሶሲማ፡** Zosima; **ሶሲሞስ፡** Zosimus. — **ስስቴንስ፡** Sosthenes. — **ሶስና፡** Susanna. — **ሶስንዮስ፡**, **ሱስ"፡** Susneus (Socinius? Sisinius? rex Aeth. saeculi XVII). — **ሲሳይ፡** n. viri (Phlx. 23. 152). — **ስቅራጥ፡**, **ስቅራጥስ፡** Socrates. — **ሰቁኤል፡** vid. **ሰረቃኤል፡** — **ሳባ፡** Sabaei eorumque metropolis Saba. — **ሰቤላ፡**, **ሳ"፡**, **ሶብላ፡** Sibylla. — **ሰብለ፡ወንጌል፡** n. fem. Aeth. — **ሰባልዮስ፡**, **ሰብልዮስ፡**, **ሰብልያኖስ፡** Sabellius. — **ስብሐት፡ለአብ፡** n. viri Aeth. — **ሳቦር፡** Sapor, rex Persarum. — **ስብስጥያ፡**, **እስብስጥያ፡** Sebastia urbs Armeniae. — **ስብስትያኖስ፡** Sebastianus. — **ሰተርኒን፡** Saturnina. — **ሱትኤል፡**, **ሱቱኤል፡**, **ሱታኤል፡** cognomentum Ezrae (4 Esr. 1, 1). — **ሲና፡** Sinai mons. — **ሳኑሲ፡** (S. Sen. 4; Masc. 30), **ሰኑትዮስ፡**, **ሰኑትዩ፡** **ሰንትዩ፡**, **ሰንቱዩ፡**, **ሰንትዮስ፡**, **ሰኑድዩስ፡** Sanutius (Ptrr. Al. LV. LXV). — **ሲኖዳ፡** Synnada, sedes episc. Phrygiorum. — **ሲኖዳ፡** Synoda (copt. Schnude). — **ሳኦል፡**, **ሳውል፡** Saul, Saulus. — **ሰከላብዮስ፡** Aesculapius. — **ሴዋ፡**, **ሸዋ፡**, **ሸዋ፡**, **ሽዋ፡** Schoa, provincia Aeth. — **ሳውል፡** vid. **ሳኦል፡** — **ሳዊሮስ፡**, **ሰ"፡** Severus; **ሰዊርያኖስ፡**, **ሲዎርያኖስ፡** Severianus.— **ሰይፈ፡አርዓድ፡** rex Aeth. saeculi XIV. — **ሰዶም፡** et **ሶዶም፡** Sodoma; vid. supra c. 395. — **ሲድራስ፡**, **ሲድሮስ፡** i. q. **ኢስድሮስ፡**, **ኢስ"፡** Isidorus. — **ሲድራኮስ፡**, **ስ"፡** Sidracus (frater Frumentii). — **ሲዶና፡** Sidon urbs. — **ሰገድ፡** in compositis Regum Aeth. nominibus, vid. Lud. hist. II, 1, 35. — **ሰጥናኤል፡** (Clem. f. 2), etiam **ስጥናኤል፡**, **ስጥና፡** Satanael, angelus lapsus. — **ሰፎንያስ፡**, **ሶ"፡** Sophonias. — **ሶፍያ፡** Sophia.

Praeterea nomina oppidorum pagorumve Aegypti in Synaxariis memorata: **ሳምስጣ፡**(**እምደወለ፡ብህንሳ፡**) Genb. 25; **ሰምኑድ፡** Mij. 24; **ሰርዲን፡** Pag. 2; **ሰሱዊር፡**, **ሱሳዊር፡**, **ሰሰዊር፡** (patria Macarii M.) Mag. 27; Nah. 19; **ስብራ፡** Mag. 24; Masc. 7; **ሳብስ፡**, **ስብስ፡** Ter 19; Mij. 22; **ሰብሲር፡** Nah. 27; **ስንላል፡** Haml. 7; **ስንሁር፡** Hed. 27; **ስንሑት፡**, **ስሔት፡** Mag. 8; **ሰንሙጥያ፡** Masc. 7; **ስንሳ፡** Haml. 8; **ሰንጋር፡** Genb. 30; **ስክ፡** Masc. 14; **ሰጥብ፡** Haml. 20; **ሰጥኑፍ፡** Nah. 9. 27; **ሽው፡**(**እምአድያመ፡እስዩጥ፡**) Tachs. 5.

ቃሀራ፡ Caira urbs. — **ቀሌምንጦስ፡** vel **ቃሌ"፡** Clemens. — **ቈላስይስ፡** (Κολασσεῖς) Colossae. — **ቂልቅያ፡** Cilicia. — **ቀላውዴዎስ፡**(**ቀለውድዮስ፡**) Claudius, etiam **ገላ"፡** — **ቀሌዎጴጥራ፡** (Esth. 10), **ቅልብትራ፡**, **ቅልንብስራ፡** (Jsp.) Cleopatra.— **ቆላይድስ፡** Nicolaita (Did. 32). — **ቍልዝም፡** Clysma urbs (Kulzum); **ቍልዝማዊ፡** adj. rel.; **ባሕረ፡ቈልዝም፡** mare rubrum. — **ቀለዮጳ፡** (ut **ስምዖን፡ዘቀለዮጳ፡** Did. 43; S. Haml. 9) Clopas. — **ቈሌጥ፡** Celtae (Kuf. 8). — **ቆሬ፡** Core (Num. 16).— **ቆሮ፡** Cyrus. — **ቄርሎስ፡**, abbrv. **ቆሪል፡** et **ቈሪል፡** Cyrillus (Ptrr. Al. XXIV. LXVII. LXXV). — **ቂሮስ፡**, **ቆሮስ፡** Cyrus. — **ቆረሳዊ፡** Curaischita (ar.). — **ቂርቆስ፡** Quiricus. — **ቆርኔሌዎስ፡**(**"ሌዮስ፡**) Cornelius. — **ቆሮንቶስ፡** Corinthus urbs; item Quarantania i. e. desertum, ubi Christus jejunasse dicitur, Lud. Comm. p. 302 n. 7. — **ቀሬናዊ፡**, **ቅ"፡** Cyrenaicus. — **ቂርዋን፡** Kairuân. — **ቀርጤስ፡**, **እቅሬጥስ፡** Creta; **ቀርጤናውያን፡** Cretenses. — **ቅርጣግና፡ዘኀበ፡ቂሳርያ፡** Cartagena prope Caesaream, Neocaesarea. — **ቃርጲያኖስ፡** Carpianus. — **ቁስማ፡**, **ቀስማ፡**, **ቆስሞስ፡**, **ቆዝሞስ፡** Cosmas, Cosmus (Ptrr. Al. XLIV. LIV. LVIII). — **ቄሳር፡** Caesar. — **ቂሳርያ፡** Caesarea. — **ቍስቋም፡** Kuskam, urbs Aegypti superioris; etiam n. monasterii in Aeth. — **ቈስጠንጢኖስ፡** Constantinus (etiam cogn. Zara-Jacobi regis Aeth.); **ቍስጥንጥንያ፡** Constantinopolis; **ቍስጥንጥንያዊ፡** Constantinopolitanus. — **ቆቆሮስ፡** Cicero. — **ቀበዶቅያ፡** i. q. **ቀጰ"፡** — **ቅብጥ፡** et **ቅብጢ፡** Coptice, lingua Coptica (ut **ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡** Sx. Masc. 4; Cat. Bodl. Ox. p. 20); **ቅብጣዊ፡** Copticus (ut: **ቤት፡ክር"ን፡ቅብጣዊት፡** F. N. 3); **ቅብጣውያን፡** Coptitae. — **ቈንስጣ፡** Constans. — **ቃው፡** sedes episc. Aeg. (S. Masc. 7; Teq. 27). — **ቀውስጦስ፡** Caustus. — **ቍዝ፡** sine dubio Khuz, Khuzistan; **ሰብአ፡ቍዝ፡** Kuzitae, Cossaei (eos et Persas debellavit Diocletianus, S. Ter 12). — **ቆዝሞስ፡** vid. **ቁስማ፡** — **ቃየን፡**, **ቃየል፡** Cain. — **ቅዱስ፡እምላክ፡** n. viri Aeth. — **ቆጵልዮን፡** Nicopolis. — **ቆጵሮስ፡** Cyprus insula. — **ቆጵርያኖስ፡** Cyprianus. — **ቀጰዶቅያ፡**, **ቀጰ"፡**, **ቀበ"፡** Cappadocia. — **ቀፍሮንያ፡** Cefronia (Febronia). — **ቅፍሮንያ፡** et **ቅፍሬ፡** n. viri (S. Hed. 8). — **ቅፍጥ፡** sedes episc. Aeg. (S. Hed. 17; Haml. 18).

Oppida et pagi Aeg. in Synaxariis memorantur: **ቀሌን፡** Sen. 7; **ቅማን፡** Ter 22; **ቀርጥስ፡** (prope Damanhur **ደምንሑር፡**) Sen. 14; **ቍስ፡** Masc. 7; (**ቍስ፡** Clem. f. 152); **ቆንያ፡**(**ዘደወለ፡ሀገረ፡ቍስ፡በላዕላይ፡ግብጽ፡**) Masc. 7; **ሀገረ፡ቀይራቁ፡እምደወለ፡ባሕያራ፡ዘእምሀገረ፡እስክንድርያ፡** S. Haml. 25.

ብህንሳ፡ sedes episc. Aeg. — **ቤል፡** idolum Babyloniorum. — **ባላ፡** Bala vel Bilha. — **ቡላ፡**, **ብላ፡**, **ጵሉ፡** i. q. **ባውላ፡** (S. Teq. 7. 25; Phlx.). — **ቤልሖር፡** n. Satanae vid. c. 487. — **ብልማይ፡** Ptolemaeus (Jsp.). — **በለርያኖስ፡** Valerianus. — **ቡሊከርዮስ፡** pro **ቡሊቃርጳስ፡** Polycarpus (S. Jac. 29). — **በለዓም፡** Bileam. — **በላድዮስ፡** i. q. **ጰላድዮስ፡** — **ብሑራ፡** et **ብሖር፡** n. viri Aeg. — **ብሕራም፡** rex Persiae. — **ባሕርየ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **ቢማ፡** vel **በይማ፡** n. viri Aeg. — **ባዋይ፡** n. viri Aeg. — **ቡርልስ፡**, **ቡርሎስ፡** Burlos, Brullos, sedes episc. Aeg. — **በርሶማ፡** Barsuma, Barsauma, n. viri Syr. — **በርሱፍዮስ፡** vid. **በጽናፍርዮስ፡** — **ብርቃ፡**, **በርቃ፡** Barca, urbs Africae septentr. — **ባርባራ፡**, **በርባራ፡** Barbara. — **በርቶሎሜዎስ፡** et **ባ"፡** Bartholomaeus. — **በርቶስ፡** Berytus, urbs Syriae. — **ብሩታዎስ፡** et **ኡብሩ"፡** Protheus (? S. Mij. 21). — **በርትያ፡** Parthia (M. M. f. 44). — **በርናባ፡** Barnaba n. fem.; **በርናባስ፡** Barnabas, n. viri. — **በርኑግ፡** monasterium (Phlx. 17. 143). — **ባሮክ፡** Baruch. — **ብርክልያ፡** (pro **ብልክርያ፡**) Pulcheria, uxor Marciani. — **በርኪስስ፡** et **"ሶስ፡** Praxius (episc. Hierosol., S. Mag. 1; Mij. 12). — **ብርያል፡** vid. c. 507. — **ብርዓም፡** n. corruptum, Pergamum S. Mij. 16. — **ብርግያ፡** Perge, urbs Pamphyliae. — **በርጋሞን፡** Pergamum, urbs. — **ባስሊስ፡**, plerumque **ባስልዮስ፡**, etiam **በስሊኦስ፡** Basilius. — **በስሊቆስ፡** Basilicus. — **በስልድዮስ፡** Basilides. — **ቢሶራ፡** et **ብሶራ፡** n. viri Aeg. — **ብሶይ፡** n. viri Aeg. (in specie **አባ፡ብሶይ፡ከክበ፡ገዳም፡በደብረ፡አባ፡መቃርስ፡** S. Haml. 8.) — **ብስጣውሮስ፡** Pistaurus (S. Mij. 28). — **ባቢሎን፡** Babylon (etiam **ባቤል፡**, **በቤል፡** Kuf. 8). — **በብኑዳ፡** Paphnuda (vid. **በፍንትዮስ፡**). — **ቤቴል፡** Bethel. — **ቤተ፡ልሔም፡** Bethlehem. — **በትረ፡ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ቢታንያ፡** Bithynia (S. Ter 20; Kid.), nec non Bethania (in N. T.). — **በኀይለ፡ሥሉስ፡**, **በኀይለ፡ሚካኤል፡** nn. virr. Aeth. — **ባና፡** et **ብና፡** urbs et nomus Aeg. (Panopolis). — **ብናሴ፡** i. q. **ምናሴ፡** (S. Tachs. 16). — **ብናጥስ፡** corruptum e Novatianus (S. Tachs. 12). — **ብንያምን፡**, **ብንያሚን፡** (passim **ብንያሞን፡**) Benjamin (Ptrr. Al. XXXVIII).— **በንደላኦን፡** Pantaleon (S. Genb. 19, at in Enc. **በለንድዮስ፡**). — **ብናጦስ፡**, **ጳንጦስ፡** Paneas (Paneatae) oppidum Palaest., ubi Erastus episcopus fuisse dicitur (S. Mij. 29). — **በአሚን፡**

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — **በእደ፡ማርያም፡** rex Aethiopiae saeculi XV. — **በኪሞስ፡** Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — **በኮስ፡** Bacchus. — **በካፋ፡** rex Aethiopiae saeculi XVIII. — **በውላ፡** i. q. **ቡላ፡** Paul, Paulus (S. Teq. 7). — **በዐልበክ፡** Baalbek urbs. — **ቢዘን፡** Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Maſsaua (Lud.). — **ባዜን፡** rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — **በይማ፡** vid. **ቢማ፡** — **በይሞን፡** et **በይሙን፡** eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — **ብድራጦስ፡** vid. **አብድ"፡** — **ቦዶስ፡** Padus, fluvius Italiae. — **በጌምድር፡**, **በጌ፡ምድር፡**, **በገምድር፡** Bagemder, provincia Aeth. — **በግዳድ፡** Bagdad urbs. — **በጥሊሞስ፡** Ptolemaeus. — **በጥልማኮስ፡** vid. **አብጥ"፡** — **በጥሉስ፡** Vitellius (Jsp.). — **በጥሞስ፡** Patmos insula. — **በጸሎተ፡ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ቡጺር፡** nomus Aeg. — **ቢጻርዮን፡** Bessarion. — **በጽናፍርዮስ፡**, etiam **በርሱፍዮስ፡** Barsanuphius, Barsuphius. — **ቢፋ፡** et **ቢፋሞን፡** et **ቢፋን፡** n. viri Aeg. — **በፍኖትዮስ፡**, **በፍንትዮስ፡** Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis: **በሃ፡** Sen. 5; **በልበይስ፡** Mag. 20; **በልኪም፡** Sen. 4; **በሕያራ፡** vid. sub **ቀይራቁ፡**; **በብኑሲ፡እምደወለ፡ምስር፡** Ter 27; **በንሑር፡**, **ብንሑር፡** Hed. 27; Sen. 28; **በኖስ፡እምደወለ፡ድምያጥ፡** Sen. 19; **በንዮስ፡** vid. **ፋንያስ፡**; **በንደራ፡** i. q. **ደንደራ፡** Mij. 20; Genb. 15; **ብጺል፡እምደወለ፡እስሙናይን፡** Tachs. 8.

ተላስስ፡, **ተላስዮስ፡** Thalassus, Thalassius. — **ቶማስ፡** Thomas. — **ተመይ፡** (**ተሞይ፡** Lud.) sedes episc. Aeg. — **ተርሴስ፡** Tarsus urbs. — **ትርክ፡** Turcae. — **ቶራይክ፡** n. viri arab. — **ተሰሎንቄ፡** et **ተስ"፡** Thessalonicha. — **ተስፋ፡ሚካኤል፡**, **ተስፋ፡ጽዮን፡** nn. virr. Aeth. — **ታቦር፡** Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — **ተባይስ፡** Thebais; **ተባይሳዊ፡** Thebaiticus. — **ቲቶ፡** Titus. — **ቶና፡** vid. **ቴዎናስ፡** — **ተንሥአ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **ታኦድራ፡** Theodora; **ታኦድራስ፡** Theodorus. — **ታኦዶስዮስ፡** Theodosius. — **ታኦግንስጣ፡** Theognosta. — **ታኦፊሎስ፡** Theophilus. — **ታኡፋንዮስ፡**, **ታኦ"፡** Theophanius. — **ተክላ፡** et **ቴክላ፡** Thecla. — **ተክለ፡ሃይማኖት፡** monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia **ዛጔ፡** oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — **ተክለ፡ሐዋርያት፡**, **ሚካኤል፡**, **ሥላሴ፡**, **ሰላም፡**, **አብ፡**, **ኢየሱስ፡**, **አዶናይ፡**, **ጊዮርጊስ፡**, **ጽዮን፡** nn. virr. Aeth.; **ተክለ፡ማርያም፡** n. fem. Aeth. — **ተወልደ፡መድኅን፡** n. viri Aeth. — **ቴዎቅሪጦስ፡** Theocritus. — **ተከዜ፡** vid. c. 568. — **ታውብንጦስ፡** Theopemptus (?). — **ቴዎናስ፡**, **ቴዎና፡**, **ቶና፡**, **ቴዉና፡** Theonas (Ptrr. Al. XVI). — **ታውክላ፡** vid. **ያርክላ፡** — **ታውክልያ፡** Theoclia. — **ቴዎድራ፡** Theodora. — **ቴዎድሮስ፡** Theodorus (Ptrr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — **ቴዎዶስያ፡** Theodosia; **ቴዎዶስዮስ፡** Theodosius (Ptrr. Al. XXXIII, **ወውእቱ፡ዘተሰምዩ፡ክር"ን፡በስሙ፡ቴዎዶሳዊያን፡**, deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Ptrr. Al. LXXIX). — **ቴዎዳዳ፡** Theodota; **ቴዎዶጦስ፡** Theodotus. — **ቴዎጤቂኖስ፡** Theotecnus. — **ቴዎፍሎስ፡** Theophilus (Ptrr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. **አፅራር፡ሰገድ፡**, saeculi XVIII). — **ቴዎፍና፡** Theophana. — **ትዕማር፡** Thamar. — **ትዮብስታ፡** Theopista. — **ቲዮጲላ፡** Theophila. — **ታድራ፡** et **ታድሬስ፡** Theodorus (Phlx.). — **ታዴዎስ፡** Thaddaeus. — **ትግሬ፡** et **ትግራይ፡** Tigre provincia Aeth.; **ትግራይ፡** Tigrensis (M. M. f. 344). — **ተግባረ፡ወልድ፡** n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis: **ተርሙይስ፡** Teq. 17; **ቴርስ፡እምደወለ፡እስሙናይን፡** Tachs. 9; **ተርኑጥ፡** Haml. 27; Nah. 19; **ቱና፡እምደወለ፡ቲዳ፡** Haml. 1; **ትንሣ፡** Masc. 14; **ታንሳስ፡** Teq. 20; **ታይዳ፡**, **ቴዳ፡**, **ቲዳ፡** Masc. 2; Haml. 1.

ኀምስቱ፡አህጉር፡ Pentapolis. — **ኀርማኖስ፡** et **ኄርሚኔዎስ፡** i. q. **ሀርማኖስ፡** — **ኄርኔ፡**, **ኄሬኔ፡** Irene. — **ኀንድኬ፡** vid. **ህንደኬ፡** — **ኀይለ፡ሚካኤል፡**, **ኀይለ፡ሥላሴ፡** nn. virr. Aeth. — **ኀድራ፡**, **ኀድራ፡** n. viri.

ናሆም፡, **ናሑም፡** Nahum. — **ናህርው፡** n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — **ነሐሚያ፡** Nehemias. — **ንሒሳ፡** oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — **ኒሞላስ፡** corr. e Timolaus (S. Mag. 19). — **ናምሩድ፡** Nimrod (Clem. f. 30). — **ኑማርያኖስ፡** Numerianus. — **ኔምያ፡** Nehemias. — **ኔሮን፡** Nero; **ኔሮን፡ዘይንእስ፡** Nerva. — **ንሲስ፡** et **ኑሲስ፡** Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — **ንስጥሮስ፡**, **ናስጦርዮስ፡** Nestorius. — **ነቂሖር፡**, **ነቅራሐ፡** oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — **ነቅሎን፡** oppidum Aeg. (S. Ter 28). — **ኒቆላዎስ፡** Nicolaus. — **ኒቆምድያ፡** Nicomedia. — **ኒቅያ፡**, **ኒቂያ፡** Nicaea urbs. — **ናቅዮስ፡**, **ነቅዮስ፡** (i. q. **ሉቅያ፡**) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — **ኒቆዲሞስ፡** Nicodemus. — **ናብ፡** n. viri Aeg. — **ኑብ፡** Nubia, Nubae; **ኖባዊ፡** Nubaeus. — **ናብሉስ፡** Nablus, Neapolis Palaest. — **ናባው፡** Nebo mons. — **ናቡቴ፡** Naboth. — **ናታን፡** Nathan. — **ናትናኤል፡** Nathanael. — **ኖኅ፡** Noah. — **ነነዌ፡**, **ነኔዌ፡** Ninive. — **ነአኵቶ፡ለአብ፡** rex Aeth. e familia **እለ፡ዛጔ፡** — **ኔዌ፡** Nave, Nun (pater Josuae). — **ንዋየ፡ሥሉስ፡**, **ንዋየ፡ክርስቶስ፡** nn. virr. Aeth. — **ናዖድ፡** 1) Ehud, judex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — **ናዝሬት፡** Nazareth; **ናዝራዊ፡** vid. c. 677. — **ናግራን፡** urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — **ነገደ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **ነጥሮን፡**, **ደብረ፡ነጥሮን፡** Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — **ንጽቢን፡** Nesibis, urbs Mesopotamiae. — **ንፍታሌም፡** Naphthali. — **ነፋቶን፡** oppidum Aeg. (Lud.).

አህናስ፡ (**ህናስ፡**) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — **ኤሊ፡** Eli. — **አልምጵያስ፡** Olympas (S. Haml. 6). — **ኤሉሪቆን፡** Illyricum. — **ኢላርያ፡** Hilaria; **ኢላርዮን፡** Hilarion. — **ኤላስ፡** Hellas (Hez. 27, 13). — **ኤልሳቤጥ፡** Elisabeth. — **እለስክንድሮስ፡** vid. **እለ፡እስ"፡** — **ኤልሳዕ፡** Elisaeus. — **አልብታር፡** nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. **ክሰድ፡** et **አውኖሶን፡** Lud.). — **እሌኒ፡** Helena. — **አላኒቆስ፡** Hellanicus. — **እለ፡እስክንድሮስ፡** vel **እለእስክንድሮስ፡** vel **እለስ"፡** Alexander (Ptrr. Al. XIX. XLIII.); **እለ፡እስክንድርያ፡** vel **እለእስ"፡** vel **እለስ"፡** Alexandria urbs (praefixa praepositione, **እ** prius abjici solet, ut **ዘለእስክንድርያ፡**); **እለ፡እስክንድራ፡** Alexandra. — **እልዋሕ፡** nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — **ኤላውትሮስ፡** Eleutherus. — **አልዓዛር፡** Eleazar, Lazarus. — **ኤልያ፡** et **ኤልያስ፡** Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — **ኤልያስ፡** Elias. — **ኤልፉድ፡** vid. **ሉድ፡** — **ኤልዳ፡**, **አላዳስ፡** vid. c. 720. — **አለጲስ፡** et **አላጲስ፡** Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — **አሌፍ፡** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — **ኢሎፍሊ፡** Philistaei, vid. c. 721. — **እልፍዮስ፡** Alphaeus. — **አሕመድ፡** Achmed (ar.). — **አመር፡** Omar (ar.); sed etiam Amru ben Âssi (**አመር፡ወልደ፡ዐፅ፡** S. Ter 8; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — **አሜር፡** Himjaritae (S. Hed. 24). — **አሞሬዎን፡** Amoraei. — **አመተ፡ሐና፡**, **አመተ፡ክርስቶስ፡**, **አመተ፡ዋሕድ፡** nn. femm. Aeth. — **አምኃራ፡** vel **አምሐራ፡** Amhara provincia Aeth. — **አሞን፡** i. q. **ዐሞን፡** — **አሞን፡** et **አሙን፡** Ammon; **አሞና፡** Ammona; **አሞንዮስ፡** et **አሙንዮስ፡** Ammonius; **አሞኒ፡** id. — **አማንዮስ፡** i. q. **አውማንዮስ፡** (S. Sen. 6). — **አሚድ፡** Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — **አሞጽ፡** Amos

proph. (quem eundem patrem Isaiae fuisse dicunt S. Pag. 5). — እምፒሊክዮስ፡ Amphilochius (Cyr.). — አሥመርና፡ i. q. ሱምርያ፡ (Did.). — አሪ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርሚ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ኤርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ኤርሞን፡ et አኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡, አርመን፡, አርማንያ፡ Armenia. — አርማንዮስ፡ Armenius. — ኤርምያስ፡ Jeremias. — አርሲማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርስንዋ፡, አርሰንዋ፡ Arsinoe.— አርሳንዮስ፡, አርሳኔዎስ፡ (Voc. አርሳኒ፡) Arsenius. — አርስኖፊስ፡ (አርኖፊስ፡) Arsnuphius. — አርስጦስ፡, አሬስጦስ፡, አርስጦን፡ Erastus (non Aristus), socius Pauli Apost. — አርስጦቡሎስ፡ Aristobulos (S. Mag. 19; vid. አስጥሮብሎስ፡). — አርስጣጣሊስ፡ Aristoteles. — አርቃላ፡, አርቂላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ኤራቅሊስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዲዎስ፡, አርቃድዮስ፡ Arcadius; አርቃድያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አሮን፡ Aaron, Harun. — ኢሬኒ፡, አርኒ፡, አርኒ፡, አርኔ፡ Irene (vid. ኀርኔ፡). — አሮንጦስ፡ Orontius. — አርኖፊስ፡ vid. አርስኖፊስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡, ኡራኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአያነ፡ጸጋሁ፡ n. viri Aeth. — አርከላዎስ፡, አርከላኦስ፡, አርኬ"፡ Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14), አርከለዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus, n. viri. — አርጻሚስ፡, አርጼሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጌንስ፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.) — አረጋዊ፡ (ዘይስሐይ፡ ዘሚካኤል፡) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጤምስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asa rex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡, አስሙናይን፡, አስሞኔን፡, አስሙንዝራይስ፡ oppida Aeg. — እስማኤላዊ፡ i. q. ይስ"፡ Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሶር፡, አሶር፡ Assyria, Assyrii. — አሴር፡ Aser, tribus Israel. — እስራኤል፡ (nonnumquam ጀኤል scriptum) Israël; እስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡, አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቀልጵያኖስ፡ Asclepianus. — አስቄጥስ፡ sc. ገዳመ፡አስቄጥስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. creberrime; cfr. ሲሐት፡, de etymo, quod Lud. male ab „asceta" petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስበስያኖስ፡, አስበ"፡ Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); እስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስጥሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስጦቡሎስ፡ — እስና፡, አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አሴኔት፡ (Gen. 41, 45), አሰኔት፡, አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegatur M. M. f. 117. 305. — አስኪሮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — እስክንድሮስ፡ Alexander; እስክንድራ፡ Alexandra; "ድርያ፡ Alexandria urbs; "ድራዊ፡ Alexandrinus. — አስከናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — አስዋን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — እስያ፡ Asia. — እሴይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaias. — አስዩጥ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. rel. — ኢስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ፡). — አስጠራጤ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጦኒቃ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — እስጢፋና፡ Stephana; እስጢፋኖስ፡ Stephanus. — አስፍንድዮስ፡ vid. c. 1405. — አቅሊምያ፡ (Clem. f. 8), አቅሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abelis. — አቅላዲስ፡, አቅሎድዮስ፡, አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ"፡ et ገላውዴዎስ፡). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) S. Tachs. 29. — አቅርጲኑ፡ Agrippinus, vid. አከ"፡ et አግ"፡ — አቤል፡ Abel. — አብሎ፡ et አብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አቦሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡሊናርዮስ፡ Apollinaris; አቡሊናርዮሳውያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ"፡ Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማኮስ፡ Epimachus. — አብርሃ፡ወአጽብሃ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiam introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliâs Ephrem). — አብሬምዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራመንጺ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብሩታምስ፡ vid. ብሩ"፡ — አቤሮን፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮኮሮስ፡, አብሮኮሮስ፡ Prochorus. — አብሮኮስ፡, አብራኮስ፡, አብራኪዮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡, አቡስ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — አብሰይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 18; Ter 24). — አበስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብራቅጥ፡ Hippocrates. — አቢብ፡ n. viri Aeg. — አቢባል፡ Hannibal. — አቡ፡በክር፡ Abubekr (ar.). — አብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንይልክ፡ — አብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አቡናፍር፡ Onuphrius. — አበዲር፡ n. viri Aeg. — አብድራጦስ፡ Quadratus (pro አክድ"፡). — አብድዩ፡ Obadias. — አብጥልሚ፡, አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማኮስ፡ Ptolemachus. — አትማን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትሪብ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡, አትናቴዎስ፡, አትናትዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXVIII. LXXVI). — ኡቲኮስ፡ Eutychius (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopius vel Aethiops, pater Aethiopum (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጳዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — እኅወ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡, አኖርዮስ፡ Honorius. — እናርያ፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡, "ሞን፡ Onesimus. — እንስና፡ oppidum Aeg., vid. እስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲፎሮስ፡ Onesiphorus. — አንቀራ፡, አ"፡, አንቆራ፡, አን ቁራ፡ Ancyra urbs. — አንቂጦስ፡ Anicetus. — አንበመሪና፡, አንበማሪና፡ n. fem. Aeg. — አንበቆም፡ vid. sub ዕ"፡ — አንቲሞስ፡ Anthimus. — አንቲቦስ፡ et አንትፓጾስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ"፡ — አንትያ፡, እንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — እንዚናዙ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — እንድሎስ፡, እንድሊስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — እንድራንዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — እንድራኒቆስ፡, እ"፡ Andronicus (Patr. Al. XXXVII). — እንድርያስ፡ Andreas. — እንድርያኖስ፡ Hadrianus. — እንጦኒና፡, እንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — አንጹናው፡, አን"፡ oppidum Aegypti (S. Masc. 2; Tachs. 8; Genb. 25). — አንጾፌር፡ Antipater. — አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus mons. — አንጦልያ፡ et አ"፡ Anatolia; አንጣልዮስ፡ et አንጦ"፡ Anatolius. — አንጦና፡, አንጦንስ፡, አ"፡, አንጦንዮስ፡, አ"፡ Antonius. — አንጣዎስ፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያኮስ፡ Antiochus. — አንጥፓስ፡ Antipas (Jsp.). — አንጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንጾኪያ፡ Antiochia; "ኪያዊ፡ adj. rel. — አእላፍ፡ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

/A

አከ፡ Acco. — አክለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አክሊሚን ቶስ፡ i. q. ቀሌምንጦስ፡ — አኪላስ፡ Aquila. — አክላኡብጥራ፡ Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — አክሎግ፡ Eclogius. — አክሚም፡, አክምም፡ sedes episc. Aeg. — አክራ፡ n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — አክርስጠዱልስ፡ Christodulus (Ptrr. Al. LXVI). — አክርስጥፎሮስ፡(አክርስጦስ፡, አክሮስጥስ፡) Christophorus (S. Ter 30). — አክርጺኑ፡ vid. አቅ"፡ — አክሱ፡ n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — አክሳኒ፡ Xena (S. Ter 29). — አክሳስያ፡, አክስ"፡ n. fem. (S. Masc. 5). — አካክዮስ፡ Acacius. — አክአብ፡ et አክአብ፡ Achab, rex Isr. — አክው፡ሕ፡ n. viri Aeg. — አክይያ፡ Achaja. — አክፋ፡ሐሲ፡ oppidum Aeg. (etiam አቅ"፡) S. Teq. 25; Masc. 22. — አውሎግ፡, አውላ ጊዮስ፡, አውሎ"፡, አውላጋ፡ Eulogius. — አውሐላ፡ Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — አውማንዮስ፡ Eumenius (Ptrr. Al. VII). — አውራንያ፡ Urania. — አውሴ፡ Hosea, posthac Josua, dux Isr. (Num. 13, 8. 16). — አውሲም፡ sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — አውሳብዮስ፡(አውሴ ብስ፡, አውስብዮስ፡) Eusebius. — አውስዮስ፡ Hosius. — አ ውስግንዮስ፡ Eusignius (S. Ter 5). — ኤዎስጣቴዎስ፡ Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — አውስጢድ፡ Ausitis regio (in libro Job). — አውኖምዮስ፡, አውኖሚዎስ፡, አውናብዮስ፡ Eunomius (etiam cum አውማንዮስ፡ confunditur). — አውኖ ሱን፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. አልብታር፡). — አውኔሴፎሮስ፡ i. q. አኒሲ"፡ — አውክርስ ቶስ፡ Euchrestus. — አውዛራ፡ nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — አውዶክስያ፡ Eudoxia. — አውጋር ዮስ፡ Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — አውግስጦስ፡ Augustus. — አውጋንያ፡ Eugenia; አውጋንዮስ፡ Eugenius. — አውጋንድሮስ፡ Augander. — አ ውጣኬ፡ Eutyches. — አውፍምያ፡ Euphemia. — ኤውፍራ ጢስ፡ Euphrates (Kuf. 9). — አዛርያ፡ Azarias. — አዝቂር፡ presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — አዛዝኤል፡ angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — አይሁዳዊ፡ vid. c. 1070. — ኢዮሎስ፡ archimagus Clem. f. 252. — ኢዮልያ፡ Julia. — ኢየሉጣ፡ Julitta (mater Quirici). — ኢዮርብዓም፡ Jerobeam. — ኢየሩ ሳሌም፡ (in codicibus antiquioribus etiam ኤሩሳሌም፡) Hierosolyma. — ኢያሪኮ፡ Jericho. — ኢያሱ፡ Josua (ejusdem nominis reges Aeth., 1) cognom. አድያም፡ሰገድ፡, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae). — ኢየሱስ፡ 1) Jesus; 2) Josua. — አየሱስ፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — ኢያሶን፡ Jason. — ኢዮስ ያስ፡ Josias. — ኢዮስጣ፡ Justa. — ኢያቄም፡ Joachim. — ኢዮብ፡ Job. — ኢየኒስ፡, "ኔስ፡ Jannes; ኢያንበሬስ፡ Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — ኢዩኤል፡, ኢዮኤል፡ Joel. — ኢዮክንድዮስ፡ Innocentius (Haim. Ab.). — ኢዮዲ ዮስ፡ Euodius (Did. 43). — ኢዮጴ፡ Joppe. — ኢዮጵራቅ ስያ፡, ኢዮጵ"፡ Eupraxia. — አዳም፡ Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — ኤዶም፡ 1) Edom, Idumaea. 2) paradisus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3. 8; Clem. al.). — አድማስ፡ሰገድ፡ cogn. ሚናስ፡ regis Aeth. saeculi XVI. — ኤዶምያ፡, ኤዶምያስ፡, ኢ"፡ Idumaea; ኤዶማዊ፡ Idumaeus. — አድራኒቆስ፡ i. q. አንድ"፡ — አድባር፡ሰገድ፡ cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — አድና፡ uxor Henochi (Hen. 85, 3). — አድያም፡ሰገድ፡ cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — አጉ ሥጦስ፡ i. q. አውግስጦስ፡ — አጋር፡ Agar, ancilla Abrahami; አገራዊ፡ Agarenus, Arabs (Abush.; ተንባላት፡እለ፡እሙንቱ፡ ውሉደ፡አጋር፡ S. Tachs. 8). — አግሪቦ፡ Agrippinus (Ptr. Al. X); አግሪጳስ፡ Agrippa. — አጋቦስ፡ Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — አጋቢስ፡ et አጋቢ፡ Agape (vid. አጋጺስ፡). — አጋብዮስ፡ Agapius. — አጋቢጦስ፡ Agapetus. — አገታ፡ Agatha (S. Masc. 29). — አጋቶን፡ Agathon (Ptr. Al. XXXIX). — አግናጥዮስ፡ Ignatius. — አገው፡ Agau, montana Bagemdrae gens in Aeth. — እግዚእ፡ኀረያ፡, ክብራ፡ n. fem. Aeth. — አጋፒስ፡ Agape. — አጣልያ፡ et ኢጣልያ፡ Italia. — አጥራ ሲስ፡ n. fem. (S. Hed. 18). — አጥራክያ፡ Thracia. — አጢ ቆስ፡ Atticus. — አጢጎኖስ፡ Antigonos. — አጶሎን፡ Apollo (vid. c. 805). — ኤጲቀጢጦስ፡ Epictetus. — ኤጲፋንዮስ፡ Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — አጽናፍ፡ሰገድ፡ cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — አፅራር፡ሰገድ፡ cogn. Theophili regis Aeth. saeculi XVIII. — አፈ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አፈ፡ወርቅ፡ Chrysostomus. — አፍላሑ፡ n. viri (S. Masc. 12). — አፍላጦን፡ Plato. — አፎምያ፡ Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); ኤ"፡ (Lud.). — አፌር፡ vid. c. 808. — ኤፍሬም፡ Ephraim, Ephrem (in specie ኤ"፡ሶርያዊ፡ S. Haml. 15; Ptr. Al. LXII, aliâs Abraham). — አፍሪቅያ፡(አፍሪቅያ፡) Africa. — ኤፍ ራታ፡ Ephrata (Bethlehem). — አፍርንጊ፡, "ጊ፡, "ግ፡, አፍ ርንጅ፡ Franci; አፍርንጋዊ፡ Francus (S. Haml. 15). — ኤፍ ራጥስ፡, ኤፍራጦስ፡, "ጢስ፡, አፍራጥስ፡, "ጢስ፡ Euphrates fluvius. — ኤፌሶን፡, raro ኤፍሶስ፡ Ephesus. — ኤፊሶን፡ Phison fluvius (Clem. f. 174 pro ፊሶን፡). — ኤፊቆሮስ፡ Epicurus. — አፍጼ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አፈ"፡; Isenb. አጽፌ፡).

ከለስትያኖስ፡ Coelestinus. — ኬልቄዶን፡, ከ"፡, ኬልቄዶ ንያ፡, ከ"፡ Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); "ዶናዊ፡ Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — ካሌብ፡ Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — ከላትያኖስ፡, ከሉት"፡, nec non ክልድያኖስ፡, ካላድያኖስ፡ Claudianus (Celadion, Ptr. Al. IX). — ከሌዲዎን፡, ከለ"፡ ከላ"፡, ከላውዴዎን፡ Chaldaei; ከለዳዊ፡, ከሌ"፡, ከለ"፡ Chaldaeus. — ካም፡ Cham. — ካሞስ፡ vid. c. 1406. — ኰርስ፡, ኰርሽ፡, ኪሮስ፡ Cyrus. — ክሮሶስ፡, ክርስሶስ፡ Crassus (Jsp.). — ክርስቶስ፡ Christus cum derivatis vid. c. 836. — ክርስቶስ፡ቤ ዛነ፡ n. viri Aeth. — ክርስቲና፡ et ክርስጢና፡ Christina. — ክርስቶፎሮስ፡ Christophorus. — ኰራሳን፡ n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — ኮሬብ፡ Horeb mons. — ኪሩብ፡ c. derivatis vid. c. 837. — ካሩትያስ፡ Caruthias, mater Matthaei evang. — ካራን፡ Charran, Charrae urbs. — ከሮንቶስ፡ Cerinthus (Did. 32). — ኪራኮስ፡ Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — ክረዙን፡, ክ"፡(አባ፡ክ"፡, etiam አበክረዙን፡) n. viri (S. Haml. 25). — ከርዮን፡ Gorion. — ኪርያቅ፡, ኰርያቅ፡, ክርያኮስ፡ i. q. ኪ ራኮስ፡ (Lud.). — ክርድያኖስ፡ Cerdianus, Cerdo (Ptr. Al. IV). — ኩስ፡ Cusch (Kuf. 8). — ከስምናይ፡ Hasmonaeus. — ክስራ፡ Chosroës, rex Persiae (S. Ter 8). — ኪሳርያ፡ i. q. ቂሳርያ፡ — ካሳድ፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. አልብታር፡). — ካሳይ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ኪ ስጦስ፡ Xystus. — ኬብሮን፡ Hebron. — ኮቶሎስ፡, ከጦሎስ፡ n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — ኰትን፡ Cythinus (? S. Mag. 9). — ከነአን፡, ከናአን፡, ከነዓን፡ Cenaan. — ከነኔዎን፡ Cenaanaei; ከነናዊ፡ Cenaanaeus. — ክንፈ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ኮድራጦስ፡ Quadratus. — ኪዳን፡ምሕረት፡ n. fem. Aeth. — ኬፋ፡ vid. c. 876. — ክፍለ፡ዋሕድ፡ n. viri Aeth. — ከፍቶር፡, ከፊቶር፡ Caphthor insula (Creta).

ዋለርዮስ፡, ወለርያኖስ፡ Valerianus. — ዋልስ፡ Valens. — ዋልንጦስ፡, ዋሊጢኖስ፡ Valentinianus. — ወለተ፡ማርያም፡,

ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሩፋኤል፡, ኢየሱስ፡, ጊዮርጊስ፡, ጴጥሮስ፡, ጽዮን፡ nn. fem. Aeth. — ወሊድ፡ Welid (arb.). — ወልደ፡ማርያም፡, መስቀል፡, ሥላሴ፡, እግዚእ፡, ኤዎስጣቴዎስ፡, ክህነ፡, ኪሮስ፡, ክርስቶስ፡, ጊዮርጊስ፡ nn. virr. Aeth. — ዋልድባ፡ regio Aeth. (S. Hed. 17; Tachs. 12). — ወርሰኖፋ፡ (S. Haml. 29) i. q. በርሰኑፍዮስ፡ — ዋሲ፡ጋሲ፡ terminus Aethiopiae (Lud. e N. T. rom. f. 100b.). — ውሲም፡ oppidum Aeg. (S. Ter 27). — ወቅሪስ፡, ወቀሪስ፡ Euagrius (S. Ter 11; Phlx.). — ወናግ፡ሰገድ፡ cogn. Davidis III, regis Aeth. saeculi XVI. — ዊፃ፡ n. viri (S. Nah. 6).

ዓሊ፡ Ali, chalifa. — ዔላም፡ et ኤላም፡ Elymais. — ዐማሌቅ፡ Amalec gens; ዐማሌቃዊ፡ adj. rel. — ዐሞን፡ Ammonitae; ዐሞናዊ፡ adj. rel. — ዐምደ፡ማርያም፡, ብርሃን፡, ኢየሱስ፡ n. viri Aeth.; ዐምደ፡ኢየሱስ፡ rex Aeth. saeculi XV; ዐምደ፡ጽዮን፡ rex Aeth. saeculi XIV (cogn. ገብረ፡መስቀል፡). — ዐሥሩ፡አህጉር፡ Decapolis. — ዕራቅ፡ Irâq regio (ar.). — ዐረብ፡, ዓረብ፡ Arabes, Arabia; ዓረብያ፡ Arabia; derivata vid. c. 964. — ዐርክ፡ሥሉስ፡ n. viri Aeth. — ዕርገተ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ዕሴተ፡ሚካኤል፡ n. Christ. Aeth. — ዔሳው፡ Esau. — ዕብራዊ፡ cum derivatis vid. c. 984. 985. — ዐብደላ፡ Abdallah (ar.). — ዕንቈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዕንባቆም፡, ዕንበቆም፡ Habacuc (1) propheta S. Genb. 24., Teq. 6 ubi quaedam e prophetia Habacuci apocrypha excerpta leguntur; 2) ዕ"፡ምስኪን፡መምህር፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ qui Apocalypsin in Geez vertisse dicitur, Cat. Bodl. Ox. p. 20). — ዕዝራ፡ Ezra. — ዖዝያስ፡, "ያን፡, "ያ፡ 1) Ozias (Uzzias) rex Isr. 2) Hosea (S. Jac. 26; M. M. f. 13; Cat. Cod. Mus. Brit. p. 40). — ዐዝዎ፡ vid. c. 1003. — ዐይን፡ፀሓይ፡ Heliopolis (S. Sen. 19). — ፅጣነ፡ድንግል፡ n. viri Aeth. (in specie cogn. Davidis III regis saeculi XVI). — ዐጽፈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth.

ዘለፋ፡ Zelpha, ancilla Jacobi. — ዛሕገውራ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 2). — ዘማርያም፡ n. viri Aeth. — ዘሚካኤል፡ vid. አረጋዊ፡ — ዘሥላሴ፡ n. viri Aeth. — ዘሩባቤል፡ Zerubabel. — ዘርአ፡ያዕቆብ፡ rex Aeth. saeculi XV (de eo cfr. S. Pag. 3). — ዘርአ፡ዮሐንስ፡ n. viri Aeth. — ዘሲማስ፡, ዘ"፡ Zosimus. — ዜብላ፡ i. q. ሰቤላ፡ (Did. 25). — ዛቡሎን፡ Zabulon. — ዘብዴዎስ፡ Zebedaeus. — ዘትረ፡ወንጌል፡ n. viri Aeth. — ዜኖብያ፡ Zenobia; ዘኖቢስ፡ Zenobius. — ዘኢየሱስ፡ n. viri Aeth. — ዘክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ዘካርያስ፡ Zacharias (Ptr. Al. LXIV; filius Barachiae S. Masc. 8). — ዘኬዎስ፡ Zachaeus (episc. Caesareae, Did. 39). — ዘዊላ፡ Zavila, urbs Pentapoleos Afr. — ዘወልደ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዣዕፈር፡ Djafar (ar.). — ዘይና፡ Zena, n. fem. — ዘይኑን፡ Zeno. — ዘድንግል፡ n. viri Aeth. (regis Aeth. saec. XVI). — ዝጋግ፡ vid. ደብር፡

ይሁዳ፡ cum derivatis vid. c. 1069. 1070. — ዮልዮስ፡ Julius. — ዮልያና፡ Juliana. — ዮልያኖስ፡, ዮልያን፡, ዮልያኑ፡ Julianus (Ptrr. Al. XI). — ዮሐኒ፡ Johanni, n. antistitis monachorum. — ዮሐንስ፡ Johannes (Ptrr. Al. XXIX. XXX. XL. XLVIII. LXXII. LXXVIII. LXXX; rex Aeth. saeculi XVII; ዮሐንስ፡ከማ፡ vel ከማ፡ i. e. niger S. Tachs. 25; ዮሐንስ፡መደብር፡ Cyr. f. 1; d'Abbadie Cod. XXXI). — ይምራሕ፡ n. viri. — ይምርሐነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ያርክላ፡(ያርቅላ፡) Heraclas (Ptr. Al. XIII; ታውክላ፡ nominatur in Abush.). — ያሬድ፡ Jared; in specie Jared musicus, S. Genb. 11. — ዮርዳኖስ፡ Jordanes fluvius; ዮርዳኖሳዊ፡ adj. rel. — ያሱ፡, ዮሳ፡ Josua (Lud.). — ይስሐቅ፡ Isaac (Ptr. Al. XLI; rex Aeth. saeculi XV). — ይስማኤል፡ Ismael. — ይስማኤላዊ፡ i. q. እስ"፡ — ይስራኤል፡ i. q. እስራኤል፡ — ዮስቴና፡ i. q. ዮስጢና፡ — ዮሳብ፡ vid. ዮሴፍ፡ — ያሶን፡ Jason. — ይሳኮር፡ Isaschar. — ዮሴዕ፡ Josua, Jose. — ያሳይ፡ n. viri (S. Masc. 9). — ዮስያስ፡ i. q. ኢዮስያስ፡ — ዮስጦስ፡ Justus (Ptr. Al. V; rex Aeth. saeculi XVIII). — ዮስጢና፡ Justina; ዮስጢኖስ፡ Justinus. — ዮሴፍ፡ Joseph, Josephus (Ptrr. Al. LII, etiam ዮሳፍ፡ dictus). — ዮሳፍጥ፡ Josaphat. — ይታማር፡ Ithamar. — ዮቶር፡ Jethro. — ዮና፡ n. fem. (S. Hed. 18). — ዮናስ፡ Jonas. — ዮናታን፡ Jonathan. — ዮናኒ፡ Jonicus i. e. Graecus (Cat. Bodl. Ox. p. 16); ዮናናዊ፡ Graecus. — ዮናክንጲኖስ፡, ዮናክኒዶስ፡ Innocentius I papa (S. Haml. 3; Masc. 7; vid. ኢዮክንድዮስ፡). — ይኩኖ፡አምላክ፡ (non አይቁኖ፡አ"፡) rex Aeth. saeculi XIII. — ያዕቆብ፡ Jacobus (Ptr. Al. L); ያዕቆባውያን፡ Jacobitae seu Monophysitae (S. Mij. 15; Sen. 28; Abush.). — ያዕቢከ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — የጋርደዝገርድ፡ Jezdedjerd, rex Persiae. — ዮዲት፡ Judith. — ያፍቅረነ፡እግዚ"፡ n. viri Aeth. — ያፌት፡ Japheth. — ይፍታሔ፡ Jephtha, judex Isr.

ዲላጊ፡, ዲላጋ፡ n. fem. (S. Genb. 6). — ደማሊስ፡ Damalius. — ደማስቆ፡ Damascus; ደመስቃዊ፡ Damascenus. — ድሙቅላስ፡ Damocles (Phlx.). — ድምቅራጥስ፡ Democritus (Fal.). — ደምብያ፡ Dembea, provincia Aeth. — ዳሞት፡ Damoth, provincia Aeth. — ደማትርዮስ፡, ድሜ"፡ i. q. ድሜጥሮስ፡ — ደማቴዎስ፡ (S. Ter 17) sine dubio i. q. ዱማድዮስ፡ — ዲሙናስያ፡ n. fem. (S. Sen. 4). — ድምአታ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አዲማታ፡). — ድምያኖስ፡ Damianus (Ptr. Al. XXXV), passim pro ድምጥያኖስ፡ — ዲማድዮስ፡ et ዲማስዮስ፡ n. viri (S. Masc. 8). — ዱማድዮስ፡ et ድ"፡ (Domitius?) n. viri (S. Haml. 25). — ድሜጥርስ፡, ዴሜ"፡ Demetrius (Ptr. Al. XII). — ድምጥያኖስ፡ Domitianus. — ድርጣድዮስ፡, ድሪዳጥስ፡ Tiridates, rex Armeniae. — ደስቴዎስ፡ Dositheus (Did. 32). — ዳስያ፡ Dasius. — ዳስዮስ፡ቄሳር፡ Decius. — ደቅስዮስ፡ Dexius (S. Tachs. 22). — ዴቦራ፡ Debora. — ዱቅልጥያኖስ፡ i. q. ዲዮቅልጥያኖስ፡ — ዳኅለክ፡ insula maris rubri prope Abyssiniam (S. Tachs. 14). — ዳን፡ Dan. — ዲና፡ Dina, filia Jacobi. — ደናስዮስ፡, ደናሴዎስ፡ i. q. ዲዮናስዮስ፡ — ድንብያ፡ i. q. ድምብያ፡ (Did.). — ዳንኤል፡ Daniel. — ዳኬዎስ፡ et ዳክዮስ፡ Decius. — ደዎስቆርስ፡ i. q. ዲዮስቆርስ፡ — ዳዊት፡ David, vid. c. 1124 (Reges Aeth. saeculi XIV et XVI). — ድያ፡, ድያስ፡ vid. c. 1407. — ደይለም፡ regio montana ad mare Caspium sita; ደይላሚ፡ adj. rel. (S. Teq. 19). — ዲዮስቆሮስ፡ Dioscurus (Patr. Ac. XXV. XXXI). — ቅጽረ፡ዲዮስጲልዮስ፡ arx Diospoleos (S. Sen. 19). — ዲዮቅልጥያኖስ፡, ዲዮግል"፡, ዲዮግልድያኖስ፡ Diocletianus. — ዲዮናስዮስ፡, abbrev. ዲዮናስ፡, Dionysius (episcopus Athen. S. Teq. 6; Ptrr. Al. XIV); etiam ዲዮናቴዎስ፡ — ዲዮግልጥያኖስ፡ vid. sub ዲዮቅ"፡ — ዲዮጊኖስ፡, ዲዮጋኒስ፡, "ንስ፡, "ጋን፡ Diogenes. — ዳጎን፡ vid. c. 1407.

Nomina urbium, oppidorum, pagorum Aeg. e Synaxariis: ድሜራ፡, ደሜራ፡ Sen. 19; ደምንሑር፡ Sen. 14; ድምያል፡ (prope a ድሜራ፡) Haml. 25; ድምያጥ፡ Ter 19 al.; ድርሰባ፡ (እምደወለ፡ደንጡ፡) Masc. 8; ዳስያ፡ Masc. 3; ደናሀ፡ et ዳሀናሀ፡ Tachs. 22; ደናውሸር፡ (in dioecesi ስሐ፡) Mag. 20; ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15 al.; ደንጡ፡ Masc. 8; ደክሉባ፡(እምብሔረ፡መጺል፡) Tachs. 8; ደፍራ፡ Genb. 6.

Monasteria (ደብር፡) Aegyptia et Abyssinica a Ludolfo in lex. c. 500. 501 recensita, quibus alia quaedam adjiciuntur: ደብረ፡ሃሌሉያ፡ in Aethiopia; ደብረ፡ሊባኖስ፡ in Schoa, pro-

vincia Aeth.; ማህው፡ Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ደብረ፡ ምጥማቅ፡); ማርያም፡ Masc. 30; አበ፡መቃርዮስ፡ varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት፡ Tachs. 7; ቀልሞን፡ Tachs. 8. 13; ቍልዝም፡ Nah. 29; ቍስቋም፡ Hed. 6; በስሙል፡ Jac. 9; በተርን፡(ዘበትርንሚሁ፡አበው፡) Jac. 7; ቢዘን፡ in Aeth.; ቶና፡ Genb. 20, Sen. 29; ናቅሎን፡(ነቅሉኒ፡በገጸመ፡ፈዩም፡) Sen. 26; ነጥሮን፡ Phlx.; አብሎግ፡ Jac. 5; አበ፡ፊቅጦር፡(ዘአፍአ፡ሀገረ፡ምስር፡) S. Mag. 14; ዙርሳን፡ Mij. 13; ዓሣ፡ Haml. 5; ዘልኸን፡ Mag. 16; ዝጋግ፡ (i. e. ማህው፡) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ዳሞ፡ in Aeth., Did.; ገሪዝን፡ Jac. 6; ጽጊ፡ Masc. 27.

ገላ፡ Gallani, gens Africae. — ገሊላ፡ Galilaea. — ገላስዮስ፡ Gelasius. — ገላትያ፡ Galatia; ገላታዊ፡ adj. rel. — ጋሊኖስ፡ Galenus. — ገላውዴዎስ፡ (vid. ቀላ"፡) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — ገለዓድ፡ Gilead. — ጋልዮስ፡, ጋልዮን፡ Gallius, Gallio. — ጎልያን፡ n. viri (S. Haml. 10). — ጎልያድ፡ Goliath. — ግሙሕን፡(ሀገር፡እምደወለ፡በና፡) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — ገሞሬ፡ vid. c. 1148. — ገምኑዲ፡ (etiam ገምዲ፡) oppidum Aeg., S. Tachs. 1. 29; Haml. 8. — ጌርሎስ፡ i. q. ቄርሎስ፡ — ግርማ፡ ጊዮርጊስ፡ n. viri Aeth. — ገሪማ፡ unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — ገርማኖስ፡ Germanus. — ገርስሞስ፡, ገርሲ"፡, ጋርስምስ፡, ጋርሳሞስ፡ n. viri, S. Nah. 29. — ጕራን፡, ግራኝ፡ n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — ጌራን፡ n. viri (S. Sen. 30). — ገርጋ፡ sine dubio i. q. ገዓርጊ፡ — ገርድያኖስ፡ Gordianus. — ጎርጎርዮስ፡(ጎርጎሬዎስ፡) Gregorius. — ግርጣግና፡ Carthago. — ጋሲ፡ vid. ዋሲ፡ — ጌሴም፡ Gessen, Gosen, regio Aeg. — ጉባ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — ገበላ፡ Gabala sedes episc. Syriae. — ገብረ፡ሕይወት፡, ማርያም፡, መንፈስ፡ቅዱስ፡, ኢየሱስ፡, ክርስቶስ፡, ዮሐንስ፡ nn. virr. Aeth.; ገብረ፡መስቀል፡ n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; ገብረ፡ክርስቶስ፡ Christodulos (vid. አክርስተዶልስ፡). — ገብርኤል፡ Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXVII). — ግብጽ፡ Aegyptus, Aegyptii; ግብጻዊ፡ Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — ጌት፡ Gath, urbs Philist.; ጌትያዊ፡ adj. rel. — ጕንደር፡ et ጎንደር፡ urbs Aeth. — ግንግሬ፡, etiam ጋግሬ፡, Gangra, urbs Paphlagoniae. — ጌዎን፡, ጌዮን፡ Gihon fluvius. — ገዓርጊ፡ Georgius (S. Genb. 18). — ግዕዝ፡ vid. c. 1188. — ጋዐፊር፡ Djaphar (ar.), n. viri (vid. ዠዕፊር፡). — ጋዛ፡ Gaza urbs Palaest. — ጊዮርጊስ፡ Georgius. — ጋይዮስ፡ Gajus, Cajus. — ጋድ፡ Gad. — ጌዴዎን፡ Gideon. — ጕጃም፡, ጎጃም፡ n. provinciae Aeth. — ጋግሬ፡ vid. ግንግሬ፡ — ጌግሬ፡ n. viri (S. Nah. 16).

ጢሞቴዎስ፡ Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — ጢሞና፡ Timon. — ጦማጥያኖስ፡ Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — ጢሮስ፡ Tyrus urbs; ጢሮሳዊ፡ adj. rel. — ጠርሴስ፡, ጠርሶን፡ Tarsus. — ጠራብልስ፡ et ጠራብሎስ፡ Tripolis. — ጠራብዮኖስ፡ Trajanus (S. Haml. 7). — ጠራክያ፡ Thracia. — ጤቅላ፡ Tecla. — ጢብሮን፡ Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — ጠብርዮስ፡, ጠበርዮስ፡, ጢባርዮስ፡ Tiberius. — ጦቢት፡ Tobith; ጦቢያ፡, ጦብያ፡ Tobias. — ጤና፡, ጢና፡ Tanais fluvius. — ጢኪቆስ፡ Tychicus. — ጤግርስ፡, ጤግሮስ፡ Tigris fluvius. — ጢጦስ፡ Titus.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ፡(እምላዕላይ፡ግብጽ፡) Sen. 1; ጡሕ፡(እምደወለ፡ብና፡) Haml. 13; ጠመው፡ Teq. 7; ጠርቤንስስ፡ (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው፡, ጦራው፡ Masc. 15; ጡው፡ Genb. 6.

ጵሉ፡ vid. ቡላ፡ — ጳላሞን፡, ጳለሞን፡ Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — ጳላድዮስ፡(በላ"፡) Palladius. — ጲላግያ፡ Pelagia. — ጲላጦስ፡ Pilatus. — ጴሚን፡(አበ፡) n. viri (Phlx. 88. 100. 102). — ጵርቅሎስ፡ Proclus. — ጳርቴ፡ Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et ጳርጤ፡ (Act. 2, 9). — ጲስድያ፡, ጲሲድያ፡ Pisidia. — ጲስጢስ፡ Pistis. — ጳንጠሌዎን፡ Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — ጳንጦስ፡, ጳንጦስ፡ Pontus; ጳንጤናዊ፡, ጳንጠ"፡, ጳንጠያዊ፡ Pontius. — ጳንፍልያ፡, ጲንፍልያ፡ Pamphylia. — ጳኵሚስ፡, ጳኵምዮስ፡ Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — ጳውሊ፡(ቡላ፡) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — ጳውሎስ፡ Paulus. — ጲዎር፡(አበ፡) Phlx. 152. — ጰጠሎሜዎስ፡ Ptolemaeus. — ጴጥሮስ፡ Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — ጳጥሪቃ፡ Patrica, Patricia.

ጽሕማ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet ስሃም፡). — ጽርእ፡ Graecia; ሰብአ፡ጽርእ፡ Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; ነገረ፡ጽርእ፡ lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; በጽርእ፡ Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; ጽርእ፡ Graece Act. 21, 37. — ጺሩጻይዳን፡ i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc.; S. Tachs. 25). — ጻና፡ lacus Aeth. — ጽዮን፡ Zion. — ጺይዳ፡ Sidon urbs (Jsp. p. 315). — ጼዴንያ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — ጸጊ፡ ሥላሴ፡ n. fem. Aeth. — ጸጋ፡ዘአብ፡ n. viri Aeth. — ጸጋ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Aeth.

ፃ፡ oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — ፀሐይ፡ሰገድ፡ cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — ፃና፡ n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — ፃና፡, ፃን፡ n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልሞን፡, ፊልሞና፡ Philemon. — ፊለስኪኖስ፡ et ፊለስኪኖስ፡ Philoxenus. — ፍልስጥኤም፡ (ፍልስጤም፡) Philistaei, Philistaea, Palaestina; ፍልስጥኤማዊ፡ adj. rel. — ፊላታዎስ፡ Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — ፊልክስ፡ Felix. — ፊልክስዩስ፡ Philexius (Philoxenus?). — ፊልያስ፡, ፊልያኖስ፡ n. viri S. Teq. 17. — ፊልጎንዮስ፡ Philogonius episc. Antioch. (S. Tachs. 24). — ፊልጶስ፡ Philippus. — ፊልጵስዩስ፡ Philippi (Φιλιππησίους). — ፍምፍምዮስ፡ Pompejus. — ፍሥሓ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ፍሬምናጦስ፡, ፍሬ፡ምናጦስ፡ Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — ፋርስ፡ 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4. 3, 8); ፋርሳዊ፡ adj. rel. — ፈርዖን፡ Pharao; ፈርዖናዊ፡ Pharaonicus (Abush.). — ፊርዱናጥስ፡ Fortunatus. — ፍርግያ፡ Phrygia. — ፊርፊርዮስ፡, ፍርፍርዮስ፡ Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — ፋሲል፡ et ፋሲለደስ፡, ፋሲላድስ፡ Fasilides (Basilides? S. Masc. 7. 11; rex Aeth. saeculi XVII). — ፊሶን፡ Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፊሶን፡). — ፍቅረ፡ኢየሱስ፡, ፍቁረ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቀደ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቅጦር፡ Victor. — ፊቅጦርዮስ፡ Victorius. — ፊታጎርስ፡ Pythagoras. — ፊንሐስ፡ et ፊንሐስ፡ Pinehas. — ፊንቂን፡, ፊንቂስ፡ Phoenices, Phoenicia. — ፍናቢክስ፡ n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — ፋኑኤል፡ archangelus Hen. 40, 9. 54, 6. 71, 8. — ፋውሊ፡ i. q. ጳውሊ፡ — ፍጥሞ፡ Patmos. — ፋጥሚያ፡ Fatimidica familia (ar.). — ፎጢኖስ፡ Photinus. — ፊጠጋር፡ provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፈርማ፡ Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፈርጉ፡ sedes episc., Jac. 11; ፊስ፡(እምደወለ፡መጺል፡) Tachs. 11; ፊንት፡(እልፍንት፡) Ter 20; ፋንያስ፡ et በንዮስ፡ Mag. 3; ፍዩም፡ Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓሩኂም፡ Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቅ፡ዘእምፓሩኂም፡ Org. 4; M. M. f. 49). — ፒሉፓጼር፡ Philopater (S. Hed. 25). — ፒፋዮን፡ i. q. ቢፋዮን፡

IV. Addenda et Emendanda.

Col.

2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.
3. inter ሂ፡ et ሀላል፡ adde: ሆሂ፡ vid. c. 1.
— ሃሌሉያ፡ Adde: Vid. ሐሌ፡ c. 69.
8. ሂሮድያኖስ፡ l. 2 deleas Lev. 11, 19.
— ሆሳዕና፡ c) *palma*. Cfr. הוֹשַׁעְנָא *fasciculus salicum*, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rudelbach und Guericke, luth. Zeitschrift 1855 p. 653—656.
— ሀሰጼ፡ l. 1 legas ሀሰጼ፡ pro ሀሰጽ፡
11. ተሀከየ፡ n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus ኢተሀከየ፡በውስተ፡ሢመቱ፡እምገድሉ፡ቀዳሚ፡ Sx. Pag. 5.
12. ሃቀኪ፡ Adde: Pl. ሀቀክያን፡ Lud. e Mss. Colb., vid. sub ጸበኢ፡ c. 1282.
13. ሀየ፡ l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.
15. ሀዩይ፡ l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive *contemtus*, *vilis* exponendum sit.
20. Post ማህጐሊ፡ adde ምህጓል፡ subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.
— ሀገር፡ n. 3. Adde: ደብረ፡ሀገር፡ *metropolis*, vid. sub ደብር፡ c. 1102.
25. ልህሰ፡ Huic verbo adjicias has formas: 1) ተልህሰ፡ III, 1 *elabi*, *evanescere*: ትትለሀስ፡ var. pro ትትገሐሥ፡ Hen. 107, 1. — 2) ተላህሰ፡ III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: ወዘይትላሀስ፡ወይጸብት፡ፈለሰ፡ውስተ፡ምድር፡ τὰ νηκτά Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate*, *labendo* (gleiten, schlüpfen) fuisse videtur. An comparandum نسّ רָחַשׁ?
30. አላሕልሐ፡ Adde: Cod. Tub. exhibet formam አልሐልሐ፡
31. ለሐኩ፡ Adde: Pl. ለሐኩያን፡ Sap. 15, 9 var.
32. ላሐወ፡ Adde: c. c. እምነ፡ *ob* Clem. f. 246, vid. sub ክብር፡
33. አልሐሰሰ፡ Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub ሙጽሐፍ፡
— ለሐሰስ፡ sub finem adde: formam ልሑሳስ፡ exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.
34. ልሕጽ፡ Adde: ልሕጸ፡አዕዋም፡ Sx. Haml. 10.
35. አለምለመ፡ Adde: vocem, verba, ut: ኖመት፡በገቦሁ፡ወሐቀፈት፡እንገድጓሁ፡ወአለምለመት፡ሎቱ፡ነገራ፡እስከ፡አጽነነ፡ልቦ፡መንገለ፡ፍቅራ፡ Sx. Sen. 30.

Col.

35. ልምሉም፡ n. 1. Adde: ጉብረ፡ይቡስ፡ዕፀ፡ልምሉመ፡ Enc. Mij. 29.
— ——— n. 3. Adde: de sermone, ut: አስፈጠሙ፡ወኒጠሙ፡በነገረ፡ልምሉም፡ Sx. Mag. 13.
— ለመደ፡ l. 6. Post Did. 33 adde: ለመደ፡ብሕትውና፡ assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.
38. ልሳን፡ n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.
39. Inter ለቀሰ፡ et ለቀወ፡ inseras: ለቀቀ፡ I, 1, Subj. ይልቅቅ፡, sine dubio i. q. لَقَّ *percutere* (manu oculum alcjs): አዘዘ፡ይልቅቅዎ፡ወይኅምይዎ፡ውስተ፡ዘነበ፡ፈረስ፡ወያውድዎ፡ውስተ፡ሀገር፡ S. Sen. 19 (quinquies).
41. Post ልብሰት፡ adde: ልብሶ፡ *indumentum*: ልብሶሆን፡ Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.
42. ልብ፡ n. 1. Post (i. q. talmud. לִבְלֵב) inseras: Kuf. 16.
— l. 9 legas ልብክ፡ pro ብልክ፡
44. አለባዊ፡ adde exemplum: ትምህርታት፡አለባውያት፡ Sx. Sen. 18.
48. መልአክ፡ n. 2. Post Judae 9 adde: ሊቃነ፡መላእክት፡ Sx. Pag. 3.
49. Inter ለአፈ፡ et ለኰመ፡ inseras: ልክ፡ subst. i. q. لُكّ लाक्षा *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub ዐቃር፡
50. ለክአ፡ n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub ክርተሰ፡ c. 838 allegatum.
— ተለክአ፡ n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub ተንጦልዐ፡ c. 1238 allegatum.
52. Inter ለወለ፡ et መስተላውል፡ inseras: አስተላወለ፡ *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub አስተወላወለ፡ c. 884.
— መስተላውል፡ Adde: Vid. etiam መትወላወላት፡ c. 884.
58. እንተ፡ላዕሉ፡ l. 2 deleas Lev. 20, 17.
59. Inter ምልዓል፡ et መልዕልት፡ inseras: መልዕል፡ subst. i. q. መልዕልት፡; adv. መልዕለ፡ *supra*, *sursum*, poëtice, ሰላም፡ለኤልሳዕ፡እምነ፡ኤልያስ፡ዘሰአለ፪ክዕበተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አመ፡የዐርግ፡መልዕለ፡ Enc. Sen. 20.
60. Inter ለዐት፡ et ለይ፡ adde: ሎዛን፡ subst. (لاذن) *ledum*, *ladanum*, resina pituitosa suaveolens: ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡ Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub ሰንደሮስ፡).
— ሌለየ፡ l. 20 adde: ወሌለየ፡ማእከለ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚእን፡

Col.

ወማእከለ፡ ቃላቲሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ ወረከበ፡ ማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

61. ተለጐመ፡ Adde exemplum: አፍራስ፡ ዘእንበለ፡ ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6.

62. ልጐት፡ Post Clem. f. 83 adde 2) *fundus* (Grundstück): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጐተ፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጐታተ፡ ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጐልት፡ transpositam esse vocem conjeceris).

69. ማሕሌት፡ l. 1. Post ማሕሌት፡ adde: rarius ማሕልይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.

70. ተኀለፈ፡ Lapsu calami ኀ pro ሐ scriptum est.

72. ሐመ፡ l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡

— አሕመመ፡ l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃለ፡ ግናሕ፡ ዘያሐምም፡ Chr. ho. 21.

74. ሕማሜ፡ l. 4; post „Enc." adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. ሕመሜ፡ legitur.

75. ሐምሐም፡ A fine adde: Vid. etiam ከከማት፡

76. ሐመር፡ A fine adde: In lingua Arab., Amh. et Tigr. حُمَر ሐመር፡ significat *tamarindum*.

79. Post ሐሜት፡ adde: ሕምየት፡ *calumniatio*, Lud. e Ms. Colb.

84. ሐርመዝ፡ In Tigre lingua significat *elephantum*, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡

85. ሐሩር፡ Adde exemplum: ሰከሬ፡ እምሐሩረ፡ ወይን፡ Phlx. 106.

— ሕራር፡ l. 1 deleas *ut febris*; lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ድዉየ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum".

86. ማሕረስ፡ Adde: Pl. መሓርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.

91. ሐሰለ፡ l. 7 adde: ነሥአ፡ (sumsit eam) ምስሌሁ፡ ወአጽዐና፡ ላዕለ፡ ፈረስ፡ ወውእቱኒ፡ የሐስል፡ ላቲ፡ Sx. Nah. 5.

95. ማሕሰዕ፡ Adde Pluralis formam: መሓስዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.

103. ሐብቀቀ፡ l. 3 legas φυρᾶν.

105. Post ተሐበጠ፡ adde: ሕቡጥ፡ *ulcerosus, exulceratus*, Lud. sine auct.

— ሕብጠት፡ Post *tumor* adde: *vomica*.

109. ሐንዘር፡ Adde: Plur. ሐናዚር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.

111. ሕንጸት፡ Adde: ኪን፡ ዘሕንጸት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.

113. ሐረ፡ l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.

118. ሐወየ፡ Nunc comparare maluerim כָּוָה ܟܘܐ كَوَى.

121. Post አስተሐዘበ፡ adde: ሕዝበት፡ n. act. *suspicio, exspectatio, opinio*: በድንጋጼ፡ ቆሙ፡ ዘእንበለ፡ ሕዝበት፡ ἀδόκητοι Sap. 18, 17 in Abb. LV.

122. ሐዘነ፡ l. 12; post 54 adde: seq. እስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.

125. ሐይቅ፡ l. 3. Adde: an etiam عَيْقَة huc pertinet?

129. ሐዲድ፡ l. 2 legas Mag. pro Maj.

154. መለጠ፡ l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡

156. መሐለ፡ n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἐπιορχία *pejurium* Sap. 14, 25.

157. አስተምሐረ፡ l. 6 scribas እኑሁ፡ pro እኑሁ፡

176. ምሳሕ፡ n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ I, 2.

177. መሲሕ፡ l. 12 post *pseudomessias* adde: vel *antichristus*.

179. Post መሰከ፡ adde: ተመስከ፡ III, 1 1) *trahi, attrahi*, Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) *intendi*, Sap. 16, 24 in Abb. LV.

184. መተረ፡ n. 5, c a fine adde: ሙቲረ፡ ጋእዛት፡ F. N. 4.

Col.

192. sub እምነ፡ n. 1, c post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በሃም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕሩዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba *carendi*, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጽሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጸም፡

194. l. 18 deleas ከመ፡

— መንዲል፡ l. 3 legas 195 pro 95.

201. Post መከነ፡ adde: ምክንያት፡, አመክንዮ፡ vid. sub ከነየ፡

202. ምጪቅ፡ l. 7. Adde: 3) *fotus*, de ave: ማዕነቅ፡ በርእሰ፡ ደብር፡ (monasterii) ምጪቅ፡ Enc. Hed. 15.

204. l. 7 scribas ሞት፡ pro ምት፡

207. Inter መዐረ፡ et ማዕሰብ፡ inseras: ማዕረየ፡ vid. sub ዐረየ፡

208. ተምዕዐ፡ l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. እስመ፡ Lud. 13, 14.

209. Post ተምዕዘ፡ adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) *olfacere*: ወኢአንፎሙ፡ ለተማዕዘ፡ (sic) ይመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጺንዎ፡ caeterorum librorum).

217. ምድራዊ፡ l. 1 legas: *terrester*.

222. l. 6 ab infra scribas ጠነ፡ pro ሙነ፡

225. Inter መጠወ፡ et መጽለወ፡ adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡

229. Post ሠሀለ፡ adde: ተሠሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3: ሰዐ፡ ተሠሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.

230. ሠለሰ፡ l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.

242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.

247. ሠቀ፡ l. 9 legas ሠቀት፡ pro ሠቃት፡

248. አሥብሐ፡ l. 5 a fine adde: Chr. Ta. 28 vid. አግዘፈ፡

263. ሜረየ፡ l. 7. Adde: ሠርዮ፡ *color tinctorius*, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዐ፡

264. ሢበት፡ l. 6. Adde: Pl. ሢበታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.

266. I. ሠገረ፡ F. Hitzig, die Psalmen 1863 Bd. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum سرع, at *properantiae* vis radici ሠገረ፡ non inest.

268. sub ሥጋ፡ n. 1, f; a fine adde: Kedr f. 63 vid. sub አንሳሕስሐ፡ c. 328.

269. ሠጠቀ፡ A, 1; a fine adde: *in fibras discerpere* vel *dividere*, Phlx. 48, vid. sub ደጐዐሊ፡

273. ርሕቀ፡ — Sub finem adde: temporis, ut: በርሕቀ፡ መዋዕል፡ Sap. 14, 16 in Abb. LV.

275. አርመመ፡ l. 2. legas σιωπᾶν.

— ——— l. 5. —— σιγᾶν.

283. አስተርሰየ፡ Adde significationem 2) *parare, facere*, ignem: መኑ፡ ያስተሬሲ፡ (v. "ረሲ፡) እሳተ፡ Mich. 6, 9 var.

286. ርበሐ፡ n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ ረባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዘህለለ፡).

288. ረቡዕ፡ l. 1 legas *quatuor* et *quartus* pro *tres* et *tertius*.

289. ረትዐ፡ l. 13 legas ውእቱ፡ pro ውእተ፡

293. መርኆ፡ A fine adde: Pl. Pl. መራኁታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡

294. ርእስ፡ n. 1, b. Adde: c) *caput* metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስተ፡ ኀጺን፡ legitur ድንቡሳት፡).

299. ራእይ፡ l. 4. Adde: in loco Kbr. Nag. n. 72 sub አስቆሎብ፡ allato dubium, annon ራእየ፡ ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

Col.
299. ርእየት፡ l. 2. Adde: *visus* i. e. *acies oculorum* Chr. Ta. 14 (vid. sub ከፍአ፡).
306. መርዋሕት፡ n. 3. A fine adde: Vid. Description de l'Égpte, II éd., t. XIII, p. 553.
309. ረዓም፡ l. 1 scribas *tonitrus*.
312. አርወደ፡ l. 3 scribas Lit. pro Lith.
— ረዘመ፡ l. 2. Cfr. ተረዘመ፡ in Munzing. Voc. Tigr., et መርዝን፡ in Abb. Voc. Tigr.
319. ርጥበት፡ Adde: etiam formam ርጥብና፡ exhibet Lud. sine auct.
320. ምርፋቅ፡ l. 4 scribas *primus* pro *primae*.
322. ሰ፡ His exemplis adde: ሰንጳዕሰ፡ Job 31, 29 in Abb. LV.
325. ሰለጠ፡ l. 1 legas I, 2 pro II, 1.
— ——— l. 13 legas I, 2 pro II, 1.
326. Post ሰላጤ፡ adde: መስልጥ፡ part. (II, 1) *efficax*, ἐνεργητικόν Sap. 7, 22 in Abb. LV.
327. ሰሐለ፡ l. 1 adde: سحل.
— ሳሕስሐ፡ l. 1 scribas שְׁנָיו pro שָׁנָיו.
339. l. 23 scribas 3, 22 pro 3, 21.
343. አስረረ፡ l. 4. Adde: ንስር፡ያሰርር፡ክነፊሁ፡ 4 Esr. 11, 7 var.
345. ሰረበ፡ l. 2. An huc referendus sit locus Hen. 28, 3?
349. ሰሰለ፡ l. 10; post Jsp. p. 351 adde: ሰሲለን፡ Chr. Ta. 34 (vid. sub ነጎጋው፡).
354. ሰበ፡ l. 4 ab infra scribas ሶ pro ሴ.
355. l. 50 inseras *utinam* post *si*.
359. ሱበአ፡ l. 2 deleas: „ሱቡ፡ et".
360. ሱብአት፡ l. 2 scribas 25 pro 45.
362. l. 11 scribas ሰበኩ፡ pro ሰበከ፡
363. ሱባዔ፡ l. 2 scribas *septimus* pro *tertius*.
— ስብዕ፡ et ሱብዐት፡ Adde: forma Plur. ሰቡዕታት፡ Sap. 17, 7 in Abb. LV.
365. አስተየ፡ l. 8 adde ዘያደነግየሙ፡
368. ስንሐት፡ l. 3 scribas ብኺ፡ pro ብሻ፡
— ስንሳሌ፡ l. 1 scribas *catenatio*.
369. መሰንቆ፡ a fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd. t. XIII p. 553; Harris II. 269.
375. ሰንፔር፡ l. 6 scribas शनिप्रिय.
— ሰአለ፡ l. 24 adde: c. c. በ፡ rei, quam quis precatur a Deo: Jsp. p. 316 (vid. sub ንብረት፡).
377. ስእን፡ l. 13 adde: c. c. ከመ፡ et Subj., Clem. f. 219 (vid. sub መንገድ፡).
378. ሴከሉ፡ Adde: Vid. ከሴል፡
381. ሰኩት፡ A fine adde: *Voc. Ae.*: ሰኩት፡ዘ፡ሸንን፡; *aliud*: አስኪት፡ብ፡የተመሰቀለ፡መንገድ፡
404. መስፈርት፡ Adde: Pl. መስፈርታት፡ 3 Reg. 18, 32 var. (in Cod. Abb. XXXV).
407. አሰረወ፡ A fine adde: *minitari* alicui alqd, Jsp. p. 297 (vid. sub ጥብጣቤ፡).
409. ሰፈፈ፡ l. 1 adde: Vid. etiam ዘፍዘፈ፡
412. ቀለምጤዳ፡ l. 2 adde: Vid. አቅላሚደን፡
417. ቃሕው፡ l. 3 scribas *acerbitas*.
420. l. 2. scribas *ara-* pro *agra-*
423. አቀረረ፡ l. 4 post Mich. adde: (at ዐቁሩ፡ pro አቀረሩ፡ legendum videtur).
424. ቀርቀር፡ l. 2 scribas ጐርጐረ፡ pro ገርገረ፡

Col.
428. sub ቀርን፡ l. 22 adde: i) *pars* rei *anterior* vel *extrema* (Spitze), I Sal. Mar. 33 (vid. sub አጽባዕት፡).
431. ቀረፈ፡ 1) *decorticare*. Adde: ቀረፈ፡ከሉ፡ቅርፍቶ፡ Sap. 13, 11 in Abb. LV.
435. ቀበሌ፡ l. 1, post ወቀበሌ፡ adde: (*jejunitas*).
436. ቀብአ፡ l. 2 adde: etymon propositum mihi quidem probabilius videtur quam si quis ቀብአ፡ a ቀብአ፡ denominatum, ቀብአ፡ autem a קָבַע propagatum censuerit.
439. ቀተለ፡ l. 1 adde: Vid. etiam II ገደለ፡
441. ቀታሊ፡ l. 12 adde: 2) *mortifer*, *letalis*, F. N. 23 vid. sub በቍል፡
450. Post አቅንጸ፡ adde: ተቃንጸ፡ III, 3 *insilire, prosilire*, Sap. 18, 15 in Abb. LV.
461. አቅደመ፡ Significationi 1) adde: c) *anteponere*, *praeferre* c. Acc. et እምነ፡, ut: አቅደምክዋ፡እምነተኔ፡ወመናብርት፡ Sap. 7, 8 in Abb. LV.
477. Inter ቅፍሉ፡ et መቅፈል፡ adde: አቅፋል፡ subst. Pl. (fortasse a ቅፍሉ፡) *laminae* alicui rei *inductae* 4 Reg. 18, 16 var.
485. Inter ብሂሞት፡ et ብሀኑን፡ adde: በሀብሀ፡ vid. sub ዋሀውሀ፡
488. በልጎ፡ l. 2 adde: an فلع فلح al.? quibus primitus vis *secandi* et *findendi* inest.
492. በሐ፡ l. 2 scribas በሐ፡ pro በሐ፡
493. ባሕር፡ l. 1 adde: Pl. etiam ባሕራት፡ Hen. 5, 3 var. in Cod. Abb. LV.
501. Post ብርሃና፡ adde: በርሀየ፡ quadrl. I *in terram incultam mutari, silvescere* [cfr. በረሃ፡ Isenb. p. 86 et برّية]: ይበርሂ፡ χερσωθήσεται Prov. 24, 46 in Abb. LV.
507. አብሬት፡ l. 2 legas *successio*.
513. ብቀው፡ Adde: ተብቃው፡ subst. *oscitatio*, Lud. sine auct.
521. Post በኩረ፡ adde: አብኩረ፡ II, 1 *primam producere* pluviam anni: እመበ፡ዘአብኩረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26 (var. pro ዐብረት፡).
522. Post አብከየ፡ adde: ተበከየ፡ III, 2 *flentis speciem prae se ferre, fletum simulare*: ይትቤከይ፡ Prov. 26, 24 var.
524. Inter በቍቅ፡ et በውኒ፡ adde: በክ፡ subst. [componendum videtur cum בֹּהַק بهق, vid. etiam ዐበቅ፡] *scabiei* vel *leprae genus*: እስመ፡መጽአክ፡ሕማም፡ወገሰሰክ፡በክ፡ (v. በክ፡) Job 4, 5.
529. በዓል፡ l. 1, adde: Pl. በዓውልት፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 28 annot. a; Mal. 2, 3 in Abb. LV.
533. ብዙኅ፡ A fine adde: Marc. 9, 26. γ) *diu* Lev. 25, 36.
535. l. 1 ab infra adde: ቤት፡ደራስያን፡ *academia* Sx. Mij. 21; ቤት፡ጸብሳ፡ *culina*, Lud.
547. ተብጽሐ፡ l. 6 scribas: et c. pro etc.
549. ብየው፡ l. 3 adde: ብየው፡ክቡድ፡ M. M. f. 333.
550. ትለቤ፡ A fine adde: Vid. Bruce III. 116; Rüppell II. 20; Harris II Anh. p. 34.
551. sub ተለወ፡ l. 7 adde: c. በ፡ rei Jer. 18, 12 (vid. sub ዕልወት፡).
564. ትንንያ፡ Adde: Etiam ትኒንያ፡ scribitur Sap. 12, 8 al. in Abb. LV.
— ተከለ፡ l. 1; post تكل adde: et ተወከለ፡

Col.
568. ተከዜ፡ Adde: Plur. ተከዜያት፡ in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.
571. ተግሀ፡ l. 1 ab infra; post 21 adde: Jsp. p. 333 (vid. ጠቢብ፡).
575. ተንለቀ፡ Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.
577. ኊለቈ፡ et ተኊለቈ፡ ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.
580. Post ተኀለደ፡ adde: ኀሉድ፡ part. dubiae significationis, fortasse *stabilis*, *firmus*: ወከልእ፡ከልእ፡ገጸ፡ወድቀ፡ኢኀሉድ፡ (ἡμίθνητος) Sap. 18, 18 in Abb. LV.
583. ኀሙስ፡ scribas: *quincuplex*.
585. l. 1; ante ኀሠሠ፡ adde: ኢትኅሥሥ፡እጽሕልተ፡ Sir. 34, 14.
599. Post ማኅበር፡ adde: ምኅበር፡ subst., Pl. ምኅበራት፡, ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro ምግባራት፡).
— ኀበበ፡ l. 1 scribas جاب pro خاب.
600. ኀበነ፡ l. 3 post „vestium“ adde: حقب *cinxit*, *amicivit*.
607. አኀዘዘ፡ l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.
— ኀየለ፡ l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡).
609. ኀያል፡ n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub ድሩክ፡).
622. ኀጠት፡ l. 8 adde: ኀጠታተ፡ዘጐል፡ F. N. 46.
— ኀጻዋ፡ l. 25, post 9, 24 adde: ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀጻዋ፡ Genz. f. 83.
628. ማኅሬድ፡ l. 5 adde: ወበርበረ፡ማኅሬደ፡ Job 20, 19.
631. ነሃቢ፡ l. 1 adde: Pl. ነሃብያን፡ Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi ነሃብያን፡ *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.
634. l. 5 scribas *contemtione* pro *contemtio ne*.
— Post አናሕሠየ፡ adde: ንሕሱይ፡ part. *cui ignosci potest*, *excusabilis*: እስመ፡ትሑትሰ፡ንሕሱይ፡ለተምሕሮ፡ Sap. 6, 7 in Abb. LV.
648. መንቅዒ፡ l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. መፍርይ፡).
657. ነባቢ፡ l. 3 post „f. 9“ adde: *poeta*, ut: ነባቤ፡ዝንቱ፡ድርሰት፡ዓወ፪ Catal. Mus. Brit. p. 54b.
658. አንብዐ፡ a fine adde: አንብዐ፡ውሕዘት፡ Phlx. 110.
661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo“).
663. ንኅረ፡ Praeter ንኅረ፡ „etiam forma“ ነኀረ፡ occurrit.
668. መንከቢያት፡ Mihi jam dubium videtur annon vocis መንከቢያት፡ significatus statuendus sit *flexura cubitorum* et *genuum*.
673. ተነውኀ፡ l. 2. Ad ይትነዋኅ፡ adde: var. ይትናዋኅ፡ (III, 3).
676. ንዑልት፡ Adde: Vid. ነዐልት፡ *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.
685. ነጌ፡ Adde: Plur. etiam ነገያት፡ Hen. 86, 4. 87, 4. 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.
— ነግሀ፡ Huic radici cfr. etiam ገሃሀ፡
— አንግሀ፡ Adde locum Joh. 8, 2.
693. ተነግደ፡ l. 2 adde: var. ይትኔገድ፡ (III, 2).
701. Post ንጽሐት፡ adde: ንጽሖ፡ subst., i. q. ንጽሕና፡ 3 Reg. 9, 4.
713. ንፍንፍ፡ Formis hujus nominis adde ናፍንፈ፡ጠል፡ Sap. 11, 23 in Abb. LV.

Col.
721. ትእልፊት፡ Adde: Plur. ትእልፊታት፡ Hen. 40, 1 var.
729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.
740. Post አሠር፡ adde: አሠረ፡ I, 1, si non አእሠረ፡ II, 1 denom., *investigare*: አእሥር፡ ἐξιχνιάσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.
741. ትእረር፡ Hoc nomen, ትዕሪር፡ scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὡσεὶ ἴσον. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus ትዕሪነ፡, quia vox ትዕሪር፡ addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi ትዕሪር፡ Graecae voci ἴσος respondet, sc.: አነኒ፡መዋቲ፡ሰብእ፡ትዕሪር፡ከመ፡ኵሉ፡ Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix ዐረረ፡ e. q. ዐረየ፡, et subst. ትዕሪር፡ (inde formatum sicut ተፃሲል፡, gramm. § 111, a, β) *res aequa*, *assimilanda*.
754. አቡ፡ l. 6 adde: Pro አቡሃ፡ poëta አቢ፡ scripsit, vid. c. 1123 sub ድከታም፡
757. እቡስ፡ Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισφαλής).
761. እበድ፡ Adde: Plur. እበዳት፡ et Pl. Pl. እበዳታት፡ Koh. 7, 25 var.
765. አኀረ፡ et አእኀረ፡ Adde: 2) አእኀረ፡ *post se relinquere*: ብፁዓን፡ያእኀሮሙ፡ለውሉዱ፡ Prov. 20, 7 in Abb. LV.
— አኃሪ፡ Adde: አኃሪት፡ i. q. ደኃሪት፡ (אַחֲרִית) *extremum*, *finis*, *exitus*, Sap. 3, 17. 19 in Abb. LV.
770. I. እን፡ Cfr. etiam ኢንከ፡, ኢንኪ፡ al. in Munzingeri Vocab. Tigr.
778. እንዘ፡ l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.
779. እንድቅትርዮን፡ l. 3 scribas 352 (pro 354).
785. አማእከለ፡ l. 2 adde: *ad medium pervenire*, ሌሊት፡እንተ፡ታመእክል፡ νυκτὸς μεσαζούσης Sap. 18, 14 in Abb. LV.
792. Post ማእዝን፡ adde: ማእዝናዊ፡ adj. rel. *angularis*: እብን፡ማእዝናዊ፡ Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.
799. Sub እድ፡ num. 6, a እደ፡ *quo loco*, *ubi* adde: cfr. Hebr. יַד תֶּחֱזֶה (ubicumque conspexeris) Jes. 57, 8.
822. ከልከለ፡ Adde exemplum: ዘእንበለ፡ከልከሎ፡ ἀκαταλύτητος Sap. 16, 16 in Abb. LV.
833. ከርሀ፡ Emendabis ኰርሀ፡ I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui: ትኰርሀዎ፡ለነዳይ፡ Hen. 96, 8 in Abb. LV.
840. ከረየ፡ I, 1 Adde: et 2.
841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.
847. Post ከበሳ፡ adde: ክበስ፡ subst., Pl. ክበሳት፡ *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur i. q. כְּבִיס].
848. መኰብብ፡ l. 1 adde: passim መከበብ፡
849. ኰብኰበ፡ Cfr. ኩብከበ፡ *saltare*, *subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon ኰብኰብ፡ nomen petitum sit a *choreis* nuptialibus.
851. ከብድ፡ l. 9 adde: quamquam በኵብድ፡ a በክበድ፡, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatum esse videtur.
852. ከተረ፡ Adde: I, 1 *praecludere*, *intercludere*, *inhibere*: ከተረ፡መዐተ፡ ἀνέκοψε τὴν ὀργήν (v. pro መተረ፡) Sap. 18, 23.
854. ከንተርሳት፡ Adde: cfr. [illegible].
864. Post ከነ፡ adde: አከነ፡ II, 1 *facere ut fiat*, *sit*: ብፁዓን፡ያከውኖሙ፡ለውሉዱ፡ Prov. 20, 7 var.
893. Post ዋሒ፡ adde:
ውሒይ፡ subst. *inspectio*, *visitatio*, ἐπισκοπή, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

Col.

Sap. 4, 15. 14; 11. 19, 14 in Abb. LV (aliâs ሐዋጼ፡).
ውሒዩ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.
ወሓዪ፡ n. ag., fem. "ዪት፡ *inspiciens, providens:* ወሓዪት፡ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.

939. አውገዘ፡ A fine adde: 3) *interdicere* i. e. *vetare*, seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub መጽንሕ፡

940. ዋገድ፡ A fine adde: ዋገት፡ passim occurrit ut 4 Esr. 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur. ዋገታት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.

941. Post ወጥሐ፡ adde: አወጥሐ፡ II, 2 et አውጥሐ፡ II, 1 *circumplicare* amiculum: ወአወጥሐ፡ (v. ወአው"፡) ሞጣሕት፡ Jes. 59, 17. 18 var.

947. ሞፃእት፡ Adde: Pl. forma መዋፅእ፡ occurrit Hen. 33, 3 in Abb. LV.

953. ተዐልወ፡ Significationibus adde: 5) *repercuti*, de sono (vid. ዐለወ፡ n. 1): እንተ፡ትትዐለው፡እምቈላ፡ድምፀ፡ አዕዋፍ፡ ἀντανακλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.

957. ዐምድ፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: ኅልፍ፡ አሐደ፡ ብሬና፡ ወእምዝ፡ ኀሊፈከ፡ ፳ አዕማደ፡ ወ፲ወ፫ መሥመራተ፡ ትረክብ፡ መትልወ፡ ዝንቱ፡ ቃል፡, annotatio librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.

961. Post ዐረር፡ inseras rad. ዐረረ፡ et subst. ትዕሪር፡ de quo vid. supra c. 1432.

967. ዕሪና፡ Adde significationem: *aequinoctium:* Abush. (vid. sub ጸዳያዊ፡).

982. አዕቀጸ፡ l. 2 scribas *supplantare.*

984. አማዕበለ፡ Adde: 2) *fluctuare:* ማይ፡ዘያመዐብል፡ κυμαινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.

998. ዐውያት፡ l. 3 scribas: *ululatus.*

1019. ዐጽቅ፡ Adde: Pl. etiam አዕጽቅት፡ Sap. 13, 13 in Abb. LV.

1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).

1021. ዕጽብት፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.

1050. ዘበየ፡ Cfr. ዘቤ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1052. መዝበጥ፡ Pro *verberatio, verbera* substituendum videtur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis, scutica.*

1053. ዘንመ፡ Cfr. etiam ዘኀመ፡ et ዘለመ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1059. Post ዝክረት፡ inseras: መዝክር፡ part. (II, 1) *monitor*, σύμβουλος 3 Reg. 3ᵃ, 20 (v. መዘክር፡).

1060 seq. ዘውዕ፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa, nugatoria*, ut: በዕርዐት፡ዘውዑ፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; ወወሀበ፡ለአለ፡ምስሌሁ፡ በጕሃን፡ወዘውዕ፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in Abb. LV.

1085. ደም፡ Sub lit. f) adde: ደመ፡በለስ፡ Jes. 38, 21 var.

1089. Post ተደምሰሰ፡ adde: ተደማሰሰ፡ III, 3 *sese invicem delere, exstinguere*, 2 Par. 20, 23 var.

1095. Post መድረክ፡ l. 1 adde: Plur. መድረካት፡ 3 Reg. 7, 5 sec. Hebr.

1097. ዳስ፡ Exemplis adde: ፲፻ዳስ፡ወይን፡ ἄμπελοι (var. pro ፲፻፡ወይን፡) Jes. 7, 23.

1105. መደብ፡ Adde: 2) *suggestus, pulvinus, scamnum* lapidibus vel terra factum: ደመ፡ቅሥፈቱ፡ያርሕስ፡መደብ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lingua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes hasce: 1) siége ou lit saillant, solide et artificiel fait en pierres ou en terres. 2) divan (siége oriental). 3) base. 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée መደብ፡ signifie cuivre rouge (Kupfer) et 6) case d'un échiquier. 7) échiquier."

1125. ደዌ፡ l. 3 scribas ኵብደ፡ pro ክብደ፡

1132. Post ዳገገዊ፡ adde: ደጋሚ፡ n. ag., Pl. ደጋምያን፡ *repetitor*, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII. — ደጕዓሊ፡ Cfr. ደቃልዕ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1133. ተደጐጸ፡ Adde exemplum: ይደጐጹ፡ Sap. 16, 11 in Abb. LV.

1136. ጕሀን፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.

1142. ገሐ፡ Etiam formam ጊሐ፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb. XXXV. Conferendum est ገሐይ፡ *mus marmota* in Munzingeri Vocab. Tigr.

1153. Post ገራህት፡ adde: አገርሀወ፡ quadrl. II denom. *complanare* agrum, *occare;* ወያዐቈብሶ፡ ያገረውሀ፡ ሎቱ፡ Hos. 10, 11 vrs. nov.

1158. ነገርጋር፡ l. 1. Pro ነገርጋር፡ scribas ነጕርጓር፡

1186. ገዐት፡ Cfr. etiam ገዐት፡ *bouillie de farine* in Abb. Vocab. Tigr.

1190. Post ግዘመት፡ adde: ገዛሚ፡ n. ag. *caedens:* ገዛሚ፡ ዕፅ፡(ጸራቢ፡) *lignarius* (faber) Sap. 13, 11 in Abb. LV.

1191. ገዝአ፡ l. 8. legas ግዕዝ፡ pro ገዕዝ፡

1216. ጠሊ፡ Exemplis adde: አጣሊ፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9. 19.

1222. ጥቅም፡ Adde: Plur. ጥቀም፡ Prov. 25, 28 var.

1224. መትቅዕ፡ l. 1 scribas መጥቅዕ፡ pro መትቅዕ.

1377. ምውፋስ l. 1 et 2 scribas ምፍዋስ፡ pro ምውፋስ፡

1407. ወርድ፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17. 27. 29 var.

V. Index Latinus.

LIPSIAE: IMPRESSIT F. A. BROCKHAUS.

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien, en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigriña et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deça du Takkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h" aspiré et le h simple; souvent tout „h" est totalement omis; le ʿAin (ዐ ع) se confond avec le Aleph (አ ا). Puis elle a plusieurs *sons écrasés,* qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore indécise, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigriña, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie" par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصيه).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigriña; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar,* qui s'étend à partir du N. de Zulá entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires, les Hazauerta et les Teroʿa parlent la langue Saho. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île Bazʿé (Medsuʿa), de la ville de Dokono (Arkoko), des établissements fixes de la terre ferme ('Mkullu,

Zaga, Hotumlu, 'Mbéremi, ʿAilet, Asus, Gumhod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus 'Az shuma et Mäshälit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos ('Az hibdés, 'az teklés, 'az te'mariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naib et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrahé et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Teroʿa et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Thedros. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gŭmmegan,* en quatorze villages, dont le principal est 'Az teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zerʿe buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa,* qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos et les Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni ʿAmer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Sŏḥel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à ʿAqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni ʿAmer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni ʿAmer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par To'bedauie. Les tribus 'Az ʿAli Bachit et 'Az Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni ʿAmer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec To'bedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, 'Az kukui et les ʿAllábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *'Algedén,* des *Sabderat* et des *Hallenga,* bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le To'bedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Habab que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h" ሀ dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. ቀተልከሁ፡ qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il aît peu emprunté au To'bedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Geʿez comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qaṣida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h ሀ, ሐ, ኀ, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends ሀ et ሐ par h, quoque ሀ se prononce avec un peu plus de douceur que ሐ. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ه arabe. ኀ ḥ correspond au ح arabe.

2. Par le même motif je réunis ሠ et ሰ sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

ሠ s est le s doux allem. en „Eſel", franç. en „hasard". ሰ ş est le س ar. et se rapproche anisi du s franç. en „sang" et même du ss en „essai".

ሸ appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de ሰ et de ሠ. Quand il est ሠ sifflant (zerquetſcht), il devient „sh" et a la force du j franc. en „joli". Quand il est ሰ sifflant, il devient ṣh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de ሠ, bien que l'alphabet n'y aït affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les ሠ peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour ጸ et ፀ, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de ጀ። dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo", „già" etc.

5. ለ l, መ m, ረ r, ተ t, ነ n, ደ d, ገ g, ፈ f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. በ b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. ነበሪ። nebāri et newāri.

7. ከ k correspond à ك arabe; ቀ q est le ق arabe.

8. አ ـُ est le ا arabe.

9. ወ w est le w anglais.

10. ዐ ـَ est le ع arabe.

11. የ j est le j allem., ى arabe.

12. ዘ z est le ز arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. ጠ ṭ est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de ጸ.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e" simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère".

L'ordre I. sonne a, ā, e, ō.
„ II. „ u.
„ III. „ i.
„ IV. „ ā long.
„ V. „ é.
„ VI. est muet ou se prononce ŏ, ŭ, ĕ bref.
„ VII. sonne o.
L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale የ je; p. ex. ከረየ። kereje éth. devient en Tigré ከርየ። kerje, d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le የ ramené à un simple „e", ከርየ። devient ከሬ። kere. Or pour indiquer ce የ perdu, nous l'exprimons par le Vᵉ ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

ከሬ። kere, fait dans la 1ère pers. Sing. prét. ከሬከ። keréko, et non ከርከ። kerko; dans 1ère p. plur. prét. ከሬነ። keréna et non ከርነ። kerna; tandis que ቀተለ። forme à la 2ᵉ pers. du sing. ቀተልከ። qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prét. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la forme la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. au Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot amharique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription.

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „Recht der Bogos".

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée; mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ኃል፡ ḥal pl. ኃሎታት፡ ḥalotát, *oncle maternel*; ኃልት፡ ḥalt pl. ኃልቶታት፡ ḥaltotat, *tante maternelle.*

ሕል፡ höll, *le bambou.*

ሀለ፡ hállè, *y être, se trouver*; Parf. አለ፡ āle, *y avoir été.*

ሕልሕለት፡ hŏlhölet, *crinière du lion.*

ሐልሐል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takoués*; ሞሐልሐል፡ mohálhal, *déclivité*; *versant.*

(ሐለለ፡ rac. inus.) N. A. ሐላል፡ helál; ሞትሐላል፡ mothallál, *impuissance*, *affaiblissement*; ተሐለለ፡ tehállele, *se fatiguer*, *être incapable.*

ሐልመ፡ hölme, *rêver*; ተሓለመ፡ teháleme, *rêver*; Caus. አትሓለመ፡ atháleme, *faire rêver*; ሕልም፡ hölm, *rêve*; ሞትሐላም፡ mothallám, *rêverie.*

ኀልሰ፡ ḥalṣe, *s'user* (*le fer*); P. P. ኁሉስ፡ ḥulluṣ; Pass. ኀለሰ፡ ḥalleṣe.

ሓለቅ፡ háleq, *maladie vénérienne*; ተሓለቀ፡ tehalleqe, *avoir la mal. vén.*; Caus. አትሓለቀ፡ athálleqe; P. P. ሑሉቅ፡ hulluq, *vénérien.*

ሐለቅለቀ፡ haláqlaqe, *branler* (*les dents*); N. A. ሐለቅለቆት፡ halaqlaqot.

ሕልቀም፡ hŏlqem pl. ሐላቂም፡ haláqqim, *gorge*, *voix.*

ሐልበ፡ halbe, *traire*; Pass. 1) ሐለበ፡ hallebe; 2) ተሐለበ፡ tehállebe; Caus. አትሓለበ፡ athálebe, *faire traire*; ሐሊብ፡, halíb, *lait*, *lait frais*; ሐሊባት፡ halibát, *peu de lait*; ሕለብ፡ hŏleb pl. ሐላኢብ፡ haláib, *vache à lait*; ተኃለበ፡ teḥálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied*; N. A. ኀሊብ፡ ḥalíb.

ሐለነ፡ héllene, id. ተሐለነ፡ tehéllene, *penser*; ሐሊና፡ hellíná, *pensée*, *idée.*

ሐለንገይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins.*

ኃለታ፡ ḥaletá, *marc*, *sédiment.*

ሐለክለከ፡ haláklake, *s'effrayer.*

ሐልወሰ፡ hálweṣe, *blaguer*; N. A. ሐልወሶት፡ halweṣót, *blague*; ሞሐልወስ፡ mohalweṣ, *blagueur.*

(ኀለየ፡) ኀሌ፡ hálè, *chanter quelq'un*; ኀለይ፡ ḥaléi, *chanson, poésie.*

ኖለይት፡ ḥoleit id. = ሐመልሚል፡ *brun* (*entre rouge et noir*).

ኀልፈ፡ ḥalfa, *passer*; Pass. ኀለፈ፡ ḥallefe; Caus. 1) ኃለፈ፡ ḥálefe; 2) አትኃለፈ፡ athálefe, *faire passer*; N. A. ኀሊፍ፡ ḥalif, *passage.*

ሐምሐም፡ hámham, *citrouille.*

ሑሙም፡ hummum, *léopard*; Pl. ሐማሚም፡ hamámmim.

ሓምሌ፡ hamlé (*espèce de légume*).

ሐምለ፡ hamle, *devenir ou être mou*, *tendre*; ሓሚል፡ hámil, *mou*, *tendre*; ተሐመለ፡ tehámmele, *devenir insouciant*, *se croire sûr*; ሑሙል፡ hummul, *insouciant*; N. A. ሞትሐማል፡ mothammál, *sentiment de sécurité.*

ሐመልሚል፡ hammelmíl, *brun.*

ሐመ፡ hamme, *tomber malade*; ሑሙም፡ humum, *malade*; ሐማም፡ hömám, *maladie*, *mal*; ሐመመ፡ hömmeme, *faire mal*, *causer de la peine.*

ኀሚስ፡ ḥámmiṣ, *cinq*; ኃሚስ፡ ḥāmiṣ, le 5ème; ኀምሳ፡ ḥamṣa, *cinquante.*

ሕምስ፡ hömṣ, *parties honteuses de la femme.*

ሐመሰ፡ hammese, id. = ቀልዐ፡ *griller.*

ሐመሠ፡ hammese, *nager*; N. A. ሐሚሥ፡ hamis, *la natation.*

ሐምረ፡ hamra, *s'amaigrir* (*la vache*).

ሐማር፡ hammár, pl. ሐማሚር፡ hamámmir, *tente des bédouins du Barka.*

ሕምረት፡ hömret, pl. ሕመር፡ hŏmer, *Adansonia digitata.*

ሐምረገ፡ hámrege, *troubler* (l'eau, les gens); Pass. ተሐምረገ፡

ሐመት፡ hémet, ሐመማት፡ hömmamat, *suie.*

ሐሚት፡ hamit, *partie supérieure de la tête*; *sinciput.*

ሐምከ፡ hämke, *s'affaibler*, *prendre peur*; Caus. አትሓመከ፡ athámeke, *fatiguer*; ሕመክ፡ hömek, *faible*, *lâche*; N. A. ሐምከት፡ hämket; ሐሚክ፡ hämik; ሐምከና፡ hämkenna, *faiblesse.*

(ሐምወ፡) ሐም፡ ham, pl. ሐመጅ፡ hamedj, *beau-père*; ሐማት፡ hamát, *belle-mère.*

ሐሜ፡ háme, *soupçonner*, *accuser*; Pass. ተሐሜ፡ tehamme; P. P. ሑሙይ፡ humuj, *soupçonné*; *accusé*; Caus. አትሓሜ፡ atháme, *faire soupçonner*; ሐሜት፡ hömét, *soupçon*, *imputation.*

ሓመድ፡ hámed, *cendre.*

ሓምዳ፡ hamda, *rosée.*

ሐምደ፡ hamde, *louer*, *faire des éloges*; Pass. ሐመደ፡ hammede; Caus. አትሓመደ፡ athámede, *faire louer*; ሐምዴ፡ hamdé, *louange*; ሐምዴ፡ኖስ፡ hamdénos, *orgueil.*

ሐመገይ፡ hámegej, *faible*, *dominé*, *sujet*; ተሐመገ፡ tehammege, *devenir faible.*

ሐምጤ፡ hamté, 1) *esp. d'arbre fruitier*; 2) *nom de son fruit.*

ሐሻ፡ hásha, *absit, que Dieu garde!* ሐሻከ፡ háshaka, *absit tibi* (expr. de sympathie).

ሐሰሐሰ፡ háṣhaṣe, *frotter, passer doucement la main sur —.*

ሐሺል፡ hashíl, *le chacal*; pl. ሐሻይል፡ hashail.

ሐሽለ፡ háshla, *lier la bouche* (d'une bête avec une corde); ሐሻል፡ heshál, *corde pour guider* (p. ex. un chameau); ሐሹል፡ heshúl, *part du butin.*

ሕሽም፡ höṣhm, *satisfaction, honneur;* ተሐሸመ፡ tehäṣheme, *recevoir satisfaction.*

ሕስር፡ hösr, *préjudice, tort;* ሐስረ፡ haṣre, *calomnier;* P. P. ሑሱር፡ huṣur, *calomnié, vil;* ሐሳር፡ heṣar, *calomnie, méchanceté.*

ሐሺሽት፡ hashíshet, *grippe.*

ሐሣሥ፡ hesas, *beurre;* ተሐሠሠ፡ *se pommader* (les cheveux); Caus. አትሐሠሠ፡ athásese.

ኃሰሰ፡ ḥäṣeṣe, *garder;* ማኅሰስ፡ mahṣeṣ, *garde.*

ሐሦሠ፡ hasose, *se réveiller à demi.*

ሐሰበ፡ haṣbe, *calculer, réfléchir;* Pass. ሐሰበ፡ hassebe; ሒሳብ፡ hiṣáb, *réflexion;* ተሐሰበ፡ tehassebe, *être compté;* ሕስበት፡ höṣbet, *contingent, quote-part;* ሐስብ፡ haṣb, *la sauvegarde* (protection); ተሐሰበ፡ teháṣebe, *se mettre sous la sauvegarde, sous la protection.*

(ሐሰወ፡) ሐሴ፡ háṣe, *mentir;* Caus. አትሐሴ፡ athaṣe, *faire mentir;* ሐሴት፡ hásset, *mensonge;* ሐሳይ፡ hassei, *menteur.*

ሐሽጉል፡ heshgúl, *petite bourse de peau de chèvre.*

ሐሻፍ፡ heshsháf, *vache qui a vêlé;* id. = ሐራስ፡ härras.

ኀራም፡ حرام ḥarám, *crime, illicite, défendu;* ተኀረመ፡ teḥarreme, *jurer de s'abstenir de q'ch;* P. P. ኁሩም፡ ḥurrúm.

ኀር፡ ḥarr, *après,* adv.; ሚን፡ ኀር፡ min ḥarr, *après* — prép.

ሐርመስ፡ harmaṣ, pl. ሐራሚስ፡ harramiṣ, *éléphant.*

ሐርመት፡ hörmet, pl. ሑዎሪም፡ huórrim, *montée.*

ኀሪሽ፡ ḥarish, pl. ኀራይሽ፡ ḥaráish, *rhinocéros.*

ሐርሰ፡ härṣe *labourer;* Pass. ተሐረሰ፡ tehärreṣe; N. A. መሕረስ፡ mähreṣ, *labourage;* ሐረስተይ፡ härestei, *laboureur.*

ሐርሠ፡ härse, *faire lever* (de sa place, du lit), *élever* (l'enfant); ሐራሥ፡ häras, *accouchée.*

ኀረ፡ ḥarre, *se brûler;* Caus. አትኃረረ፡ atḥärere, *brûler q'un;* ኁሩር፡ ḥurur, *chaleur d'été.*

ሔረረ፡ hérere, *marcher vite;* N. A. ሔራር፡ hérär, *pas accéléré;* Caus. አትሔረረ፡ athérere, *faire marcher vite.*

ኀርቀ፡ ḥarqe, *se brûler, s'irriter;* Caus. አትኃረቀ፡ atḥäreqe, *irriter;* ኀሪቅ፡ ḥaríq, *rage.*

ሐረብ፡ háreb, *outre à eau.*

ሓረብ፡ häreb, *mollet.*

ሐርበ፡ harbe, (هرب) *s'échapper;* Caus. አትሓረበ፡ athárebe, *mettre en fuite.*

ሐራብ፡ häráb, *traitement, entretien;* ሐረበ፡ hárrebe, *régaler, traiter;* Pass. ተሐረበ፡ teharrebe.

ሐርበት፡ hőrbet, *rideau tressé d'écorce d'Adansonia.*

ሐርበፀ፡ harbedse, 1) *se cabrer* (le cheval); 2) *se jeter à terre* (de douleur).

ሐረት፡ härret, *enclos dans lequel plusieurs troupeaux de vaches passent la nuit.*

ሐርቱምያ፡ hertúmja, pl. ሐራቲም፡ herátim, *avant-bras.*

ሐርተመ፡ hérteme, *casser, briser.*

ሐርተተ፡ hértete, *casser, briser.*

ሐርተገ፡ hértege, *être chevelu;* ሑርቱግ፡ hurtúg, *chevelu.*

ሐረክራክ፡ harekrák, *sédiment, marc.*

ሐራዊያ፡ harauíje, *sanglier;* (id. = ሞፍሎስ፡ mofloṣ).

(ኀረየ፡) ኀሬ፡ ḥèrè, *choisir;* Pass. ተኀሬ፡ teḥärre; ኁሩይ፡ *choisi;* Caus. አትኀሬ፡ atḥäre; N. A. ኀረይ፡ ḥärei; ኀሪአን፡ ḥäriän, *choix.*

(ኀረየ፡) ኀሬ፡ ḥarre, *se décharger le ventre;* ኀሪ፡ ḥari, *excrément* (comp. خرى Ar.); መኃሪት፡ meḥarrit, *anus.*

ኀርደ፡ ḥärde, *égorger;* Pass. ኀረደ፡ ḥärrede. Caus. አትኀረደ፡ atḥärede; N. A. ኀሪድ፡ ḥäríd.

ሐራደገ፡ herádege, *frapper la terre du pied.*

(ሐርገሸ፡) ተሐርገሸ፡ tehérgeshe, *s'écrouler.*

(ሐርገመ፡) ተሐርገመ፡ tehérgeme, *se fendre* (le pot).

(ሐርገፀ፡) ተሐርገፀ፡ tehérgedse, *sommeiller, s'endormir peu à peu.*

ሐርጠ፡ härṭe, *tirer l'épée du fourreau;* Pass. ሐረጠ፡ härreṭe.

ኀረፈ፡ ḥarrefe, *parler beaucoup;* ኁሩፍ፡ ḥuruf, *parleur.*

ሐርፈጸ፡ harfetse, harfetshe, *chatouiller.*

ኀሪጽ፡ ḥarits, ḥaritsh, *farine.*

ኀቅ፡ (حق) ḥaqq, *justice;* ኀቂቀት፡ ḥaqiqet, *vérité, assurance;* ተኀቀቀ፡ teḥaqqeqe, *s'assurer de q'ch., certifier.*

ሐቀ፡ haqqe, *user, enlever en frottant;* Refl. ሐቀቀ፡ haqqeqe, *s'user, se consumer de chagrin.*

ሐቅለ፡ haqle, *traîner les pieds; rester en arrière;* N. A. ሐቅል፡ haql.

ሐቅፈ፡ haqfe, *embrasser, couver;* N. A. ሐቂፍ፡ haqíf.

ሀበ፡ voy. ወሀበ፡

ሓብ፡ häb, *lueur du feu.*

ኅብል፡ ḥäbl, pl. አኅባል፡ aḥbāl, *corde* (Ar. حبل).

ኀበረ፡ ḥäbre 1) *mêler, rejoindre;* Pass. ኀበረ፡ ḥäbbere, *se réunir;* ተኀበረ፡ teḥäbere, id.; ኅብር፡ ḥöbr, *mélange;* ḥubur, *mêlé;* ሞኀባር፡ moḥäbar, *réunion* (de deux fleuves; de gens etc.); 2) ኀበረ፡ ḥäbbere (خبر), *avertir, montrer le chemin;* 3) ኅብር፡ ḥöbr, *couleur;* ተኆበረ፡ teḥobere, *se colorer, se porter mieux.*

ኅበት፡ ḥöbet, *aisselle.*

ሐብን፡ häbn, *honneur, gloire;* ሐበነ፡ häbbene, *honorer, respecter.*

ኀበዐ፡ ḥabʿa, *cacher;* ኁቡዕ፡ ḥubuʿ, *caché;* Pass. ኀበዐ፡ ḥabbʿa; ተኀበዐ፡ teḥabbʿa; Caus. አትኀበዐ፡ atḥabʿ. ኅብዕ፡ ḥöbʿe, *recèlement.*

ኅበዚት፡ ḥöbbezít, *pain* (cuit au four).

ሐበይ፡ höbej, pl. ሓቡይ፡ häbuj, *singe.*

ሐብጠ፡ habṭe, *s'enfler;* P. P. ሑቡጥ፡ hubuṭ, *enflé.*

ሕብጥ፡ höbṭ, *gonflement.*

ኀተመ፡ ḥatme, *cacheter;* Pass. ኀተመ፡ ḥatteme.

ሐንሐን፡ henhen, *le vomer.*

ሐንሸ፡ hanshe, *duper, abuser de q'un.*

ኀንቀ፡ ḥänqe, *étrangler;* Pass. ኀነቀ፡ ḥanneqe.

ሐንቀለ፡ hánqele, *se courber;* P. P. ሑንቁል፡ hunqúl; ሐናቀለ፡ hanáqele, *duper.*

ሐንቀቀ፡ hánqeqe, id. ተሐንቀቀ፡ tehanqeqe, *être orgueilleux, devenir délicat;* N. ሐንቃቀት፡ hanqáqet, *délicatesse, paresse, orgueil;* ሑንቁቅ፡ hunqúq, *délicat.*

ሐንበለት፡ henbálet, *sangle* (du chameau).

ሐንበለይ፡ hanbeléi, *blanc, gris* (du cheval).

ሐንበርት፡ henbert, *nombril.*
ሐኔት፡ Conj. henét, *en ce qui regarde, quant à —.*
ሐነተ፡ hannet, *concevoir, devenir enceinte* (empfangen); **ሐኖት፡** henót, *embryon.*
ሐነነ፡ hánene, *patienter;* **ሐኒን፡** hānin, *patient;* **ሐናን፡** henán, *patience.*
ሐነነ፡ henene, *bourdonner* (l'abeille).
ሐኑክ፡ henúk, *nourriture.*
ሖንኮል፡ honkol; Pl. **ሐናኪል፡** hanákil, *petit pot.*
ሐንከሰ፡ hänkese, hänkeshe, *boiter;* **ሐንኪሽ፡** hänkish, *boiteux.*
ሐንከትከተ፡ hänkétkete, *s'effrayer.*
ሐንደከ፡ hándaka, *natte* (faite du جريد).
ሐንደደ፡ hándede, *ronfler.*
ሐንጀ፡ handje, *branler* (le manche).
ሐንገል፡ hangel; Pl. **ሐናጊል፡** hanággil, *cerveau.*
ሐንፈሰ፡ hánfese, *démolir, abattre;* Pass. **ተሐንፈሰ፡** tehánfese.
ሐንፈፈ፡ hánfefe, *blaguer;* **ሑንፉፍ፡** hunfuf, *blagueur.*
ሐከ፡ hako, prép. *après, derrière.*
ሐክል፡ hakl, *manche de hache.*
ኀከረ፡ ḥákre, *blesser légèrement, érafler;* Pass. et Réf. **ኀከረ፡** ḥakkere et **ተኀከረ፡** teḥakkere.
ሖከት፡ hokket, *tabatière.*
ሖከን፡ hokán, *petit lait.*
ሓከከ፡ hākeke, *frotter, gratter;* **ሐኪክ፡** N. A.
(**ሀከየ፡**) **ሀኬ፡** hake, *devenir paresseux;* **ተሀኬ፡** tehakke id.; N. A. **ሀኪት፡** hekít, *la paresse;* **ሁኩይ፡** hukui, *paresseux.*
(**ሐከየ፡**) **ሐኬ፡** hāko, *avertir;* Pass. **ተሐኬ፡** tehāke; N. A. **ሐኪዮት፡** hakijót.
ኀው፡ voy. **እኍ፡**
ሐውል፡ haul, hōl, *année.*
ሐዋር፡ hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).
ሐወረ፡ hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).
ሐወት፡ haúet, *outre à eau.*
ሐወነ፡ hauene, *s'affaiblir, être moribond;* **ሐዋን፡** hauán, *misérable, moribond;* Caus. **እትሐወነ፡** athaúene, *rendre misérable.*
ሐዊእት፡ hauiet, Pl. **ሒእው፡** hiaú, *selle à charge* (du chameau).
(**ሐወከ፡**) **ተሐወከ፡** tehaúeke, *s'effrayer;* P. P. **ሑዉክ፡** huúk, *effrayé;* Caus. **እትሐወከ፡** athaúeke.
ሐወዘ፡ haúeze, *s'engraisser;* Caus. **እትሐወዘ፡** athaúeze; **ሐወዝ፡** haúez, *gras.*
ሐዜ፡ haze, *vouloir, désirer, chercher;* Caus. **እትሐዜ፡** athaze; **ሐዞት፡** hazót, *part, portion.*
ሐዝለ፡ hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); **ሑዙል፡** huzúl, *fardeau.*
ሐዝነ፡ hazne, *s'attrister;* N. A. **ሕዝን፡** hözn, *tristesse;* Caus. **እትሐዘነ፡** athazene, *attrister.*
ኀየለ፡ ḥejele, *user de la force, faire violence;* **ኀያል፡** ḥajál, *fort, violent;* **ኂለት፡** ḥilet, *force.*
ኀይሰ፡ ḥeise, ḥeishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer;* **ኀይስ፡** haish, *mieux, meilleur;* Caus. **እትኀይሰ፡** atheishe, *améliorer, rendre mieux, meilleur.*
ሐይረት፡ háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).
ሐየት፡ héjet, Pl. **ሐዩት፡** häijut, *lion.*

(**ሐየወ፡**) **ሐየ፡** heje, *s'allumer, guérir, revivre;* **ሒእይ፡** hiaj, *sain, vif.*
(**ሐየፈ፡**) **ተሐየፈ፡** tehejefe, *être manquée* (l'occasion), *être passé.*
ሃድ፡ had, *fièvre; inflammation.*
ሐድ፡ hadd, *fin, but; jusqu'à.*
ሐድሐደ፡ hadhade, *être* **ሑድሑድ፡** hudhud, *à demi mûr, à demi sec.*
ሐድመ፡ hadme, 1) *s'échapper;* 2) Ar. هدم *détruire.*
ሐዳም፡ hedám, *nain.*
ሐዲስ፡ hadís, Pl. **ሐዳይስ፡** hadáiṣ, *nouveau;* Caus. **እትሐደሰ፡** *renouveler.*
ሐድረ፡ hadre, *passer la nuit;* N. L. **መሕዳር፡** mehdār, *demeure, gite;* Caus. **እትሐደረ፡** athādere; **ሐዳር፡** hedār, Pl. **ሐደዲር፡** hededdir, *plaine.*
ሐደረ፡ heddere, *rugir* (le lion, l'autruche).
ሒደት፡ hídet, *cadeau.*
(**ሐደየ፡**) **ሐዴ፡** häde, *se marier, épouser;* Pass. **ተሐዴ፡** tehädde, *s'être marié;* Caus. **እትሐዴ፡** *marier q'un;* N. A. **ሐደይ፡** hädei, *mariage.*
ሐደ፡ hadde, *tonner;* N. A. **ሑዱድ፡** hudud, *tonnerre.*
ሐደ፡ voy. **ወሐደ፡**
ሐድገ፡ hadge, *laisser, abandonner, divorcer;* Caus. **እትሐደገ፡** athádege, *faire abandonner, f. divorcer;* Pass. **ሐደገት፡** haddeget, *être divorcée* (la femme); **ሑዱግ፡** hudúg, *abandonné;* **ሐዲግ፡** hadíg, *abandon, divorce.*
ሖጀብ፡ hōdjeb, Pl. **ሐዋጂብ፡** hauádjib, *sourcil.*
ኀጅፈ፡ ḥadjfe *frapper* (de la main).
ሐጋ፡ héga, hegja, *parole, discours;* **ተሐጌ፡** tehāge, *parler;* Caus. **እትሐጌ፡** athāge, *faire parler.*
ሐግለ፡ hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir;* **ሓጊል፡** hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre;* Pass. **ሐገለ፡** haggele et **ተሐገለ፡** tehaggele; **ሐገሌብ፡** hagaléb, *défaut, manque.*
ሐጉል፡ hágul, *poule de pharaon.*
ሐግመ፡ hagme, *saigner;* Pass. 1) **ሐገመ፡** haggeme; 2) **ተሐገመ፡** tehaggeme, *se saigner;* N. A. **ሐጊም፡** hagím; **ሕግመት፡** högmet, *saignement, saignée.*
(**ሐገሸ፡**) **ተሐገሸ፡** tehäggeshe, *s'écrouler.*
(**ሐገዘ፡**) **ተሐገዘ፡** tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin;* N. A. **ሞሐጋዝ፡** mohaggáz, *embarras, perplexité;* **ሑጉዝ፡** hugguz, *embarrassé, en besoin;* Caus. **እትሐገዘ፡** athaggeze, *embarrasser q'un.*
(**ሐገገ፡**) **ተሐገገ፡** tehaggege, *être envieux;* **ሐገት፡** hagget, *envie.*
(**ሐገየ፡**) **ሐጌ፡** häge, *passer le* **ሐገይ፡** hägai, *la saison sèche* (du Mars au Juin).
ሐጥረ፡ hatre, *montrer du courage, devenir indomptable;* **ሓጢር፡** hāṭir, *fort, indomptable.*
ሐጥሐጥ፡ haṭhát, *petites pierres.*
ሖጻ፡ hótsa, *sable du torrent.*
ኀጽረ፡ ḥatsre, ḥatshre, *devenir court, s'accourcir;* Caus. **እትኃጸረ፡** athátshere, *accourcir;* **ኀጺር፡** hatshír, *court;* N. A. **ኀጽር፡**
ሐፅረ፡ hadsra, *entourer d'une haie;* Pass. **ተሐፀረ፡** tehadsere, *être muni d'un enclos;* **ሐፁር፡** hadsúr, *haie d'épines, clôture, enceinte.*

ኀፀበ፡ ḥadsbe, *laver*; Pass. ኀፀበ፡ ḥadsdsebe, ተኀፀበ፡ tehadsebe, *être lavé*, *se laver*; N. A. ኀጺብ፡ ḥadsíb; ኅፃብ፡ ḥedsáb; ኀፀበይ፡ ḥadsbei, *laveur*.

ሐፃን፡ hedsán, pl. ሐፃናት፡ hedsanát, *enfant mâle*, *garçon*, *domestique*.

ሐጺን፡ hätsín, pl. ሐጸኢን፡ hätsáin, *fer*.

ሐጼ፡ hätse, *promettre en mariage*, *fiancer*; R. et Pass. ተሐጼ፡ tehätse, *être promis*; ሑጹይ፡ hutsui, fém. ሐጺት፡ hätsít, *fiancé*.

ሐጽጠ፡ hatsṭe, hatshṭe, *faucher* (l'herbe); Pass. ሐጸጠ፡ hatseṭe; N. I. መሕጺጥ፡ mahtsit, *faux*.

ኀፀ፡ ḥadsdse, *assurer*, *affermir* (q'ch.), *barrer*, *bien lier*; Pass. ኀፀፀ፡ ḥadsedse; Caus. አትኀፀፀ፡ athadsedse.

ሐፍሐፈ፡ hafhafe, *voler* (en forçant la maison); ሐፍሓፍ፡ haffhāf, *voleur*.

ኀፍረ፡ ḥafre, *creuser*, *faire un trou*; Pass. ኀፈረ፡ ḥaffere; Caus. አትኀፈረ፡ athaffere; ኅፍረት፡ ḥöfret, *trou*, *tombeau*; ኀፋር፡ ḥaffar حفار, *esp. d'animal creuseur*, qui se nourrit de cadavres.

(ኀፈረ፡)ኃፈረ፡ ḥāfere, *avoir honte*, *se gêner*.

ሐፍሰ፡ hafṣe, *s'épaissir* (le lait); ሑፉስ፡ hufuṣ *forte* (la bière), *épais*, *gras* (le lait); Caus. አትሐፈሰ፡ athāfeṣe, *épaissir*.

ለ፡

ለሔ፡ lehé, pl. አልሐይ፡ alhái, *mâchoire*.

ለሀመ፡ lahme, lāme, *cadrer*, *s'accorder*; Caus. አልሀመ፡ álhame, አተልሀመ፡ atalheme, *unir*, *cimenter*.

ለሕሰ፡ lähṣe, *lécher*; Pass. ለሐሰ፡ lähheṣe; Caus. አተልሐሰ፡; N. A. መልሓስ፡ mälhäṣ; ለሒስ፡ lehiṣ; (መልሓስ፡ melhaṣ *la langue*. Tig^na.).

ለሕቀ፡ lahqe, *couler* (l'outre fendue).

ለሀበ፡ lahbe, *suer*; Caus. አልሀበ፡ alhebe; አትለሀበ፡ atlahebe, *faire suer*; ለሀብ፡ lahb, *sueur*.

(ለሐየ፡) ለሔ፡ lahe, አልሔ፡ alhe, *rapporter*, *accuser*; ለሐይ፡ lehei, *flagorneur*.

ልሖጽ፡ löhöts, *écorce intérieure de l'arbre* (Baft); አልሐጸ፡ alhetse, *écorcer*.

(ለለየ፡) አለሌ፡ aléle, *reconnaître*, *distinguer*; N. A. አለለዮት፡ alélejot.

ላሊ፡ läli, *nuit*.

ሌሊት፡ lélit, *nuit passée*, *hier soir*.

ሊሎ፡ lilo, *aigle*.

ለምለመ፡ lemleme, *verdir* (la plaine); ለምለም፡ lemlem, *verdure*.

ላመመ፡ lämeme, *marcher lentement*, *se glisser* (le serpent).

ልምሶ፡ lömṣo, *maladie épidémique des chèvres*.

ለምዐ፡ lem'a, (B.) *brûler*; P. P. ሉሙዕ፡ lumu', *brûlé*.

(ለመየ፡ = ረመየ፡ Lud.) ለሜ፡ leme, *jeter la lance*.

ለምደ፡ lämde, *s'habituer à* —; N. A. ለማድ፡ lemmád, *habitude*; Pass. ለመደ፡ lämmede; Caus. አልመደ፡ álmede, *habituer q'un*; ተላመደ፡ telāmede (*s'habituer* réciproq.).

ለምጸ፡ lemtse, *mouiller la farine*, *pétrir*; Pass. ለመጸ፡ lémmetse.

ላምፀ፡ lāmdse, *devenir mou*; ላሚፅ፡ lāmids, *mou*, *tendre*.

ለሰሰ፡ lasṣe, *devenir humide*; አልሰሰ፡ alṣeṣe, *mouiller*.

ለሸ፡ leshshe, *patienter*.

ሊሳን፡ liṣán, pl. ለሰሲን፡ leṣéssin, *langue* (alias: ኒሳል፡ niṣál).

ለቅለቀ፡ leqleqe, *enduire de boue*; P. P. ሉቅሉቅ፡ luqlúq.

ለቅመ፡ laqme, *chercher*, *cueillir* (des fruits du désert); መልቀም፡ malqam, *fruits sauvages*.

ለቅሰ፡ laqṣe id. = በኬ፡ *se lamenter*, *déplorer*; መልቀስ፡ malqas, *lamentation*.

ለቀ፡ leqqe, *brider* = ለገመ፡

ለቀቀ፡ leqeqe, *se perdre*, = በድዐ፡; ላቀቀ፡ lāqeqe, *mettre en dispute* (les gens).

ለቅተ፡ laqte, *trier*, *choisir* (les petites pierres du Dourra); Pass. ለቀተ፡ laqqete.

ለብለበ፡ leblebe, *rôtir la viande sur le feu*; P. P. ሉብሉብ፡

ለብሰ፡ lebṣe, *s'habiller*; Pass. ለበሰ፡ lebbeṣe, *recevoir l'habit*; Caus. አልበሰ፡ albeṣe, *habiller*; ላቢስ፡ lābiṣ, *habillé*; ሊባስ፡ libṣ, pl. ለበቢስ፡ lebebbis et አልባስ፡ albāṣ, *habit*; ተለበሰ፡ telebbeṣe, *se mettre en route*.

(ለበበ፡ለበወ፡) ልብ፡ lübb, pl. አልባብ፡ albáb, *coeur*, *sagesse*; ለበ፡ lebbe, *être sage*; ላቢብ፡ lābib, *sage*; Caus. አልበበ፡ albebe; አትላበበ፡ atlābebe, *rendre raisonnable*.

ሉባን፡ lubán (لبان), *encens*.

ለበክ፡ lébek, pl. አልበካት፡ albakát, *omoplate*.

(ለትኀ፡) መልትኅ፡ mélteḥ, pl. መላቲኅ፡ melátiḥ, *joue*.

ላተተተ፡ fém., *s'arracher les cheveux* (la femme de douleur).

(ለአከ፡) ላከ፡ lāke, *envoyer*; ሉክ፡ lúk, *envoyé*; Pass. ተላከ፡ telāke et ለአከ፡ laake, *être envoyé*; መላክ፡ melāk, *ange*.

(ለከከ፡) ለከ፡ lekke, *dissoudre* (le miel dans l'eau); P. P. ሉኩክ፡ lukúk.

ለክለከ፡ lékleke, *suppurer* (la plaie).

ለክፈ፡ lakfe, *jeter*; Pass. ለከፈ፡ lakkefe; ተለከፈ፡; N. A. ለኪፍ፡ lakíf, *jet*; ተላከፈ፡ telākefe, *jeter* (réciproq.).

ለወሐ፡ láuehe, *avoir le coeur miséricordieux*.

ለወቀ፡ laueqe, ተለወቀ፡ telaueqe, *se réjouir*.

ለወጠ፡ laueṭe, *échanger contre q'ch.* = በድለ፡; N. A. መለወጥ፡ meláueṭ, *échange*.

(ለዐለ፡) ለዕል፡ la'l, prép. *en haut*, *dessus*.

ለዕለዐ፡ la'la', *parler vivement*.

ለዐመ፡ la'me, *profiter*; N. A. መልዓም፡ mel'ām, *profit*.

ላደደ፡ lādede, *emballer*, *empaqueter*, *charger*; P. P. ሉዱድ፡ ludúd.

ለግለገ፡ leglege, *se cailler* (le lait); N. ሉግሉግ፡ luglug, *lait caillé*.

ለግመ፡ lõgme, *brider*; ሉጋም፡ lugám, *frein*, *bride*; pl. አለግመት፡ alõggmet; ተሉገመ፡ teloggeme, *être bridé*; ሉጉም፡ lugum, *muet*.

ለግሸ፡ legshe, *se gêner*; = ከፎለ፡

ለጋ፡ legā, pl. አለጊት፡ allegít, *veau mâle*.

ለጽሐ፡ lats'ha, *devenir propre*, *pur*; ላጺሕ፡ lātsih, *propre*, *innocent*; አልጸሐ፡ altsehe, *nettoyer*, *purifier*.

ለጽመ፡ latsme, *enfiler* (les perles); P. P. ሉጹም፡ lutsúm; ተላጸመ፡ telātseme, *être maladif*.

(ለፀየ፡) ላጼ፡ lādse, *raser*; Pass. ተላጼ፡ *se raser*; N. I. መላጼ፡ melādsé, *rasoir*.

ለፀፈ፡ ladsfe, *cadrer*, *s'accorder* (zusammenpassen, wie 2 Bretter).

ለፍቀ፡ lafqe, *coudre*; N. A. ለፍቀት፡ lafqet; Pass. ለፈቀ፡ laffeqe.

ለፈፈ፡ leffefe, *devenir sèches* (les lèvres); = ከርፈፈ፡

መ፡

መሕለ፡ mähle, *jurer, prêter sermens;* **ምሕለት፡** möhlet, *serment;* Caus. **አምሐለ፡** amhele, *faire jurer;* **አተምሐለ፡** atamhele, id.

መሀለለ፡ mälele, *implorer Dieu* (en procession publique).

መሐስ፡ mahaṣ, pl. **መሐሳት፡** mahaṣat, *torrent, lit d'une rivière.*

መሐረ፡ mahre, *avoir pitié;* N. A. **መሕረት፡** mahret, *pitié.*

ምሕር፡ möhr, fém. **ምሕረት፡** möhret, pl. **አምሑር፡** amhúr, *poulain* (du cheval).

መሕረም፡ mahrem, pl. **መሓርም፡** mehárim, *boudin.*

መሐሩት፡ maherút, *ceinture de peau.*

መሀረከ፡ märeke, *faire prisonnier, donner quartier;* **ተማረከ፡** temäreke, *se rendre prisonnier.*

መሕቀ፡ mahqe, *jeter* (la lance).

መሕከ፡ mahke, *renoncer à q'ch.*

መሐደ፡ mahede, *aider q'un.*

መሕጸ፡ mahtse, *battre le lait* (pour en tirer le beurre); Pass. **መሐጸ፡** mahhatse; 2) **አምሐፀት፡** amhedset, fém. *être en travail d'enfant;* N. A. **ማሕፅ፡** mähds.

መሐፀነ፡ mehádsene et **ተመሐፀነ፡** temehádsene, *se recommander à Dieu.*

ማሌ፡ mälé (**ትማልም፡**), *hier;* **ማሌ፡ለሐ፡** mälé-léha, *avant-hier.*

ማለሐ፡ mälehe, *devenir tendre* (la viande).

መልኅ፡ malha, *s'aigrir;* N. **መለኅ፡** meleh, *aigre, levain;* (comp. Ar. ملح); Caus. **አምለኀ፡** amlehe, *aigrir;* **አተምለኀ፡** atamlehe, *faire faire du levain.*

መልሒታ፡ malhétta, *esp. d'arbre du qotta, à fruit acide;* en amhar. **አንከይ፡** ankoi.

ማለለ፡ mälele, *avoir du malheur;* N. **መላል፡** melál, *disgrace.*

መልመለ፡ melmele, *s'allonger, devenir beau.*

(Tⁱ **መልሰ፡** *retourner*); Pass. **መለሰ፡** melleṣe, *être rendu;* Caus. **በልሰ፡** belṣe, *rendre, répondre;* N. A. **መብለስ፡** mébleṣ, *reddition, réponse;* **በሊስ፡** beliṣ id.; Caus. **አብለሰ፡** ableṣe, *faire rendre, faire répondre.*

መልበት፡ melbet, *pot.*

መልአ፡ mel'a, *remplir;* Caus. **አምላ፡** amlā, *faire remplir;* Pass. **መለአ፡** mell'a, *être rempli;* **ሙሉእ፡** mulu', *plein.*

መልከ፡ melke, *dominer;* Caus. **አምለከ፡** amleke, *faire dominer;* Pass. **መለከ፡** melleke; **ምልከ፡** mölk, *règne;* **መለከት፡** méleket, *signe;* **አምላከ፡** amläk, *Dieu.*

ማስ፡ māṣ, pl. **አሙስ፡** amuṣ, *peau.*

መስሐ፡ maṣha et **ተማሰሐ፡** temaṣehe, *déjeuner;* N. **መሳሕ፡** meṣah, *le déjeuner.*

መስለ፡ maṣla, *ressembler, paraître;* **አምሰለ፡** amṣele, *sembler à q'un, croire* (q'un); **አተምሰለ፡** atámṣele, 1) *faire paraître;* 2) *parler en parabole;* **ሚስል፡** miṣl, pl. **አምሳል፡** amṣál, *parabole;* **ምስል፡** myṣl, praep. *avec;* **መስለይ፡** meṣlei, *compagnon;* **መስሎ፡** meṣlo, *dot* (comp. „Recht der Bogos").

መሺላ፡ mashélā, *dourra* (holcus).

መሻሊብ፡ meshalīb, *ornement de la maison.*

መስመሰ፡ meṣmeṣe, **መሳመሰ፡** meṣámeṣe, *chercher un subterfuge.*

መሽመሸ፡ meshmeshe, *puer;* **ሚሽሚሽ፡** mishmish, *puanteur.*

(**መሰሰ፡**) **መሰ፡** maṣṣe, *essuyer.*

መሻር፡ meshār et **መሳር፡** meṣar, *hache.*

መሽረኅ፡ méshreh, pl. **መሻሪኅ፡** meshārih, *la vache qui est pleine pour la première fois.*

ሙሱን፡ምድር፡ musūn müdr, *coutumes du pays.*

መሥከ፡ maske, *seller un cheval;* N. A. **መሢከ፡** masik; Caus. **አምሠከ፡** amseke; **አተምሠከ፡** atamseke; Pass. **መሠከ፡** masseke.

መስከዐ፡ maṣkaʿ, *ruminer.*

መስወድ፡ méṣwed, pl. **መሰውድ፡** meṣáud, *outre de peau de bouc;* Ar. مزود.

(**መሠየ፡**) **መሤ፡** mese, *se faire soir;* **አምሤ፡** *passer la soirée;* Caus. **አተምሤ፡** atamse, *faire passer la soirée;* **ምሤ፡** m'sé, pl. **አምሡይ፡** *soir.*

መሽገ፡ meshge, *se dégoûter de —.*

መርሐ፡ marha, *guider;* Pass. **መረሐ፡** marrehe; Caus. **አምረሐ፡** amrehe; **መርሐይ፡** märhéi, *guide, conducteur;* **መርሒት፡** märhit, *conduite.*

መርመረ፡ mermere, 1) *dénigrer;* 2) *avoir le lait tari* (la vache sans être pleine); **መርመር፡** mermer, pl. **መረመር፡** merémmer, *la vache sans lait.*

መረ፡ marre, *être, devenir amer;* Caus. **አምረረ፡** amrere, *rendre amer;* **አተማረረ፡** atmārere, *aigrir q'un;* **መሪር፡** marír, *amer;* **መረት፡** marret, 1) *amertume;* 2) *infusion du fruit de Gersa, qui sert à conserver le beurre.*

መርበት፡ merbāt, *vengeance;* **መርበት፡አፍገረ፡** merbat afgere, *venger.*

መሬት፡ marét, *terrain.*

መራት፡ marāt, *étang.*

መራነት፡ meränet, 1) *bonté du coeur;* 2) *la bile.*

መርከ፡ marke, *pourrir.*

መርከብ፡ merkeb, pl. **መራኪብ፡** merākib, *épaule.*

መርወት፡ merwet, pl. **መረውት፡** meráut, *bague.*

(**መረዐ፡**) **መርዓት፡** merʿāt, *épousée;* **መርዐዊ፡** merʿaui, *nouveau marié.*

ማረደ፡ mārede, *partir pendant la nuit.*

መረግ፡ mareg, *argile;* **ማረገ፡** mārege, *enduire d'argile.*

መርፌ፡ merfé, *aiguille.*

ሞቀሔ፡ moqhé, *chaîne, menotte.*

መቀመቀ፡ maqmaqe, *se heurter* (contre une pierre).

ሞቅረብ፡ móqreb, pl. **መቃሪብ፡** maqárib, 1) *vache pleine;* 2) *fer à la hampe de la lance.*

መቀ፡ maqqe, *se fondre;* Caus. **አምቀቀ፡** amqeqe, *fondre;* **አተማቀቀ፡** atmāqeqe, *faire fondre;* **ሙቁቅ፡** muquq, *fondu.*

ማቅዐ፡ māqʿa, *s'alonger en bâillant.*

መቅጠን፡ máqten, pl. **መቃጠን፡** maqáten, *quartier du dos* (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. **ሞበለት፡** mobelet, *veuf, veuve.*

መቲኅ፡ matíh, *lait frais.*

መቴሌ፡ metélé, *chameau à l'oreille coupée.*

ምትር፡ mitr, *ironie;* **መተረ፡** metere, *parler ironiquement, d'une manière ambiguë.*

ሚን፡ minn, *de, ex.*

ማንቃ፡ manqa, *cuillère de bois.*

ሞንብዕ፡ monbʿa, pl. **ሞነቢት፡** monabít, *maître, seigneur.*

(**መንተወ፡**) **አመንተተ፡** améntet, fém. *accoucher de jumeaux;*

መንተይ ፡ mentai, pl. **መናቲት ፡** menatít, *jumeau;* **እም ፡ መና ቲት ፡** umm menatit, *mère de jumeaux.*

መንተሌ ፡ mentellé, *lièvre.*

(**መነነ ፡**) **ወነ ፡** wonne, *avoir une aversion, se dégoûter de —;* Pass. **ወነነ ፡** wonnene, *être tenu en aversion;* N. A. **ወኒን ፡** wonin et **ወኔብ ፡** wonnenéb, *antipathie, dégoût.*

መነነ ፡ mennene, *exister depuis longtemps;* **ሙኑን ፡** munun, *aborigène.*

መንከሰ ፡ menkeṣe, *devenir pauvre;* Part. **ሙንኩስ ፡** munkuṣ, *pauvre.*

(**መነየ ፡**) **መኔ ፡** *créer, inventer;* Pass. **መኔ ፡** menne; N. **ሚ ኔት ፡** minet *création;* **ተመኔ ፡** temene, *désirer, souhaiter;* N. **ተመኔት ፡** temenét, *souhait.*

መንዲል ፡ *mouchoir.*

መንደለይ ፡ mendelei, *garçon qui a atteint la virilité.*

መንጋት ፡ mengāt, pl. **መናጊት ፡** menāgit, *porte d'une haie;* (comp. aeth. **መንገድ ፡**).

ምእት ፡ m'öt, *cent.*

ሞክላት ፡ moklat (Ar. ﺧُﻛﻼﺔ), *moreau.*

ሞከሽ ፡ mókesh, *bâton à remuer la polenta.*

መክረ ፡ makre, *conseiller;* **ማከረ ፡** mākere, id.; Pass. **መከረ ፡** makkere, *se conseiller, recevoir conseil;* **አምከረ ፡** amkere, *conseiller q'ch.;* **ተማከረ ፡** temākere, *se consulter avec un autre;* **ሙክር ፡** mukr, *conseil.*

መክሩሕ ፡ makrūh, pl. **መካሪሕ ፡** makarih (مكروه), *maudit, méchant;* **መክረሒና ፡** makrīnna, *méchanceté.*

መክተፍ ፡ maktaf, pl. **መካተፍ ፡** *épaule.*

መክነት ፡ maknet, fém. *devenir stérile* (la femme, la vache); **መካን ፡** makān, pl. **መከናት ፡** makanát, *stérile;* N. **ምክን ፡** mykn, *stérilité.*

ሞራ ፡ mōra, pl. **ሙዎረ ፡** muorri, *bâton de berger.*

(**መዋት ፡**) **ሞተ ፡** mote, *mourir;* N. **ሙት ፡** mut, *la mort.*

ምዓር ፡ m'ar, *miel.*

መዐውነ ፡ ma'uene, *nourrir;* **ሞዕነት ፡** mo'net, *nourriture, provision.*

መዐዜ ፡ ma'zé, *eau miellée.*

ሞይ ፡ mai, *eau;* **ማይ ፡ ጸደ ፡** mai tsade, *eau de pluie* (eau blanche).

ሜስ ፡ més, *hydromel.*

ማደ ፡ māde, *viande rôtie sur les pierres ardentes.*

መድሐኒ ፡ mädheni (corr. de معدن, عدن ar.), *maison en bois, carrée.*

መድመደ ፡ medmede, *s'allumer* (le feu).

ምድር ፡ mudr, pl. **አምዳር ፡** amdār, *terre, terrain.*

መድረስ ፡ medreṣ, *parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.*

ምደት ፡ möddet, *meule supérieure petite.*

ማደፍ ፡ madef, *bouc entier.*

ሙጁሕ ፡ mudjuḥ, *blanchâtre.*

መጅመጀ ፡ medjmedje, *rincer.*

ማጅረ ፡ madjre, *mâcher.*

ሞግለ ፡ mogle, *suppurer;* N. **ሞግል ፡** *matière;* Caus. **አም ገለ ፡** *faire suppurer, faire sortir la m.*

ሞገብ ፡ mogeb, *milieu*, s. et prép.; **ሞግበይ ፡** mogbei, *celui qui se trouve au milieu;* Caus. **አምገበ ፡** amgebe, *mettre au milieu;* **ሞጋብ ፡** mogab, pl. **ሞገበት ፡** mogabát, *cuisse.*

ማግተት ፡ mogtet, *épine dorsale.*

ሞግተ ፡ mogte, pl. **ሞገቲ ፡** mógeti, *troupeau de vaches, chèvres.*

ሞግጠ ፡ mógte, *bûcher.*

መጣን ፡ prép. maṭan, *pour, à cause de, à la place de —.*

መጠን ፡ möṭen, pl. **መአጠን ፡** maaṭen, *abreuvoir des vaches.*

ማጽሐ ፡ māts'ha, *devenir amer.*

መጽአ ፡ matsa, *venir;* **አምጻ ፡** amtsā, *apporter;* Caus. **አተ ምጻ ፡** atámtsa, *faire porter.*

መፀ ፡ madsdse, *faire du mal aigrir;* **አምፀፀ ፡** amdsedse, *causer de la peine;* **መፂፅ ፡** madsids, *aigre.*

መፈሩድ ፡ mafrud, *chevreau.*

ሰ ፡, ሠ ፡, ሸ ፡

ሺሕ ፡ shiḥ, *mille.*

ሰሐለ ፡ ṣāhle, *aiguiser;* **ሱሑል ፡** ṣuhul, *aiguisé;* Pass. **ሰ ሐለ ፡** ṣähhele; **ተሰሐለ ፡** teṣähhele; N. A. **ሰሒል ፡** ṣähil; Caus. **አሰሐለ ፡** äṣhāla; N. I. **መስሐል ፡** mäṣhāl, *pierre à aiguiser.*

ሰሐረ ፡ ṣähre et **ሸሐረ ፡** shähre, *ensorceler;* Pass. **ሸሐረ ፡** shähhere; N. A. **ሸሕር ፡** shöhr, *magie;* **ሸሐርተይ ፡** shähertei, *sorcier.*

ሠሐረ ፡ sähre, *passer doucement la main, caresser* (streicheln); Caus. **አሥሐረ ፡** ashare; N. A. **ሠሒር ፡** sähir.

ሠሐቀ ፡ sahqe, *rire;* N. A. **ሥሕቅ ፡** seheq; Caus. **አሥሐቀ ፡** ashaqe, *faire rire.*

ሰሐበ ፡ ṣähbe, *traîner;* Pass. **ሰሐበ ፡** ṣähhebe; Caus. **አሰሐበ ፡** aṣhebe, *faire traîner;* N. A. **ሰሒብ ፡** ṣähib.

ሰሐተ ፡ ṣähte, *se tromper, errer;* **አሰሐተ ፡** äshäte, *égarer;* N. A. **ሰሒት ፡** ṣähit, *égarement.*

ሰኀነ ፡ ṣahne, *s'échauffer;* **አሰኀነ ፡** äṣhäne, *se mettre dans le bain de fumée* (**ተነት ፡**).

ሠሐ ፡ sähe, **አሥሐ ፡** äshe, *bâiller;* N. A. **ሠሐይ ፡** *bâillement.*

ሸሐደ ፡ shähede (شهد Ar.), *témoigner.*

ሸሐገ ፡ shähege = **ከስተረ ፡**, **ነገፈ ፡** *essuyer.*

ሸልሐ ፡ shälhe, *s'amaigrir;* **ሸለሕ ፡** shüleh, *maigre;* Caus. **አሸለሐ ፡** äshlehe, *amaigrir.*

ሰለለ ፡ ṣellele, *aller en zigzag;* **ሲሊል ፡** ṣilel, *sentier qui va en zigzag.*

ሰልመ ፡ ṣelme, *se sauver* (سلم); **ሰላም ፡** ṣelam, *salut;* **ሱ ሉም ፡** ṣullum, *sain et sauf;* **ተሳለመ ፡** teṣāleme, *se saluer* (récipr.); **አስለመ ፡** aṣleme, *se faire muslim;* **ኢስለመይ ፡** iṣlamei, *le muslim.*

(**ሠለሠ ፡**) **ሠለሥት ፡** selést, *trois;* **ሣሊሥ ፡** sālis, le 3ème; **ሠላሣ ፡** selasā, *trente.*

ሸልሸለት ፡ shélshellet, *crinière du lion.*

ሰልበ ፡ ṣelbe, *désarmer* (l'ennemi), *s'emparer de ses armes;* Pass. **ሰለበ ፡** ṣellebe, *perdre les armes;* N. A. **ሰላብ ፡** ṣelāb, *les armes conquises;* P. P. **ሱሉብ ፡** ṣullub.

ሸሎበት ፡ shelóbet, *la lisière de la natte.*

ሸልተተ ፡ shéltete, *déchirer, mettre en lambeaux;* **ሺልቱት ፡** shiltút, *chiffon.*

ሸልከ ፡ shelke, *tresser les cheveux;* Pass. **ሸለከ ፡** shelleke, *être tressés* (les cheveux), *avoir les cheveux tressés;* N. A. **ሸልክ ፡** shülk; Caus. **አሸለከ ፡** ashleke; **ሸሊከት ፡** shelíket, *tresse.*

ሢልክ ፡ silka, *la bière.*

ሰልዐ ፡ sel'a, *perdre les dents;* **ሱሉዕ ፡** *édenté.*

(ሰለየ፡) ሰሌት፡ fém. *s'échapper* (la vache dans un autre troupeau).

ሸለግ፡ sheleg, *un petit torrent.*

ሠልጠ፡ salṭe, *s'arranger* (une affaire), *réussir*; Caus. አሥለጠ፡ asleṭe, *arranger.*

ሰልፈ፡ ṣelfe, cum ለ፡ *prêter à*; cum ሚን፡ *emprunter de*; ሰለፍ፡ ṣelef, *emprunt*; ሰለፍ፡ሀበ፡ ṣelef hewe, *prêter à*; ሰለፍ፡ ነሥአ፡ selef nesa, *emprunter de q'un.*

ሰለፍ፡ ṣelef, *devant, avancé*; ሰለፍ፡ጊሠ፡ ṣelef gise, *prendre le devant.*

ሸም፡በሕለ፡ shem béle, *baisser les yeux.*

ሸመር፡ shemer, pl. አሸሙር፡ aṣhmur, *pudend. mascul.*

ሺምብሬበት፡ shimbrébet, *jeune fille.*

ሻመተ፡ shāmete, *oindre*; ሹሙት፡ shumut, *baume, onguent.*

ሸምተ፡ shamte, *anéantir, détruire.*

ሱሚት፡ ṣumit, pl. አስማት፡ aṣmat, *flanc.*

ሰማን፡ ṣeman, *huit*; ሳሚን፡ ṣamin, *le* 8me, *la semaine*; ሰማኒአ፡ ṣemanja, 80.

ሰምዐ፡ ṣem'a (abbr. ሰማ፡ ṣā), *entendre, ouir*; Pass. ሰመዐ፡ ṣamm'a; Caus. አስምዐ፡ aṣm'a, *faire entendre, avertir*; N. A. መስማዕት፡ meṣma't; ሰማዕ፡ sem'ā, *témoin.*

(ሰመየ፡) ስም፡ ṣimm, ሰሜት፡ semét, *nom*; ሰሜ፡ ṣame, *nommer, appeler*; pass. ሰሜ፡ ṣamme, *s'appeler, être célèbre*; P. P. ሱሙይ፡ ṣumui, *nommé, connu.*

ሰማይ፡ samai, *ciel.*

ሽማጊሊ፡ shmágilli, *vieux, noble, juge.*

ሰሴ፡ ṣeṣe, *danser*; ሰሰይ፡ ṣeṣei, *danse* (des femmes).

ሸሸር፡ shesher, *petite pierre.*

ሸር፡ sherr, *malheur* (شر).

ሰርሐ፡ ṣarha, *travailler, bâtir*; N. A. ሰርሓት፡ ṣerḥāt, *travail*; ሳርሐይ፡ ṣarhei, *ouvrier*; Pass. ሰረሐ፡ ṣarrehe; Caus. አስረሐ፡ aṣraha; ሳረሐ፡ ṣārehe, *escorter, accompagner*; N. ሰርሓት፡ ṣerhāt.

ሸርኀ፡ sherḥe, *couper la viande pour la faire sécher.*

ሸርመ፡ sherme, *déchirer*; Pass. ሸረመ፡ sherreme; ተሻረመ፡ teshāreme.

ሹሩም፡ shurum, pl. አሸረመት፡ áshremet, *étang, bourbier.*

ሠረ፡ serre, *voler, sauter*; N. A. ሠሪር፡ serír, *saut, vol*; ሠሪረት፡ seríret, pl. ሠራኢር፡ serair, *oiseau*; ሠሪር፡ serir, *étincelle.*

ሱሪ፡ ṣurri, *pantalons.*

ሠርቀ፡ sarqe, *se lever* (l'étoile); ወሬኅ፡ሠርቀ፡ woreḥ sarqa, *se renouveler* (*la lune*); ሢርቀት፡ወሬኅ፡ sirqet woreḥ, *nouvelle lune.*

ሰርቀ፡ ṣarqa, *voler*; Pass. ሰረቀ፡ ṣarreqe; Caus. አስረቀ፡ aṣraqa; አተስረቀ፡ atasreqe; ተሰራረቀ፡ teṣarāreqe, *se voler* (réciproq.); N. A. ስርቅ፡ ṣirq, *le vol*; ሰርቀይ፡ ṣärqei, *voleur.*

ሺረበ፡ shérebe, *joindre les bandes de natte.*

ሸርበ፡ sherbe, *absorber, engloutir*; Pass. ሸረበ፡ sherrebe.

ሰርነይ፡ et ሸርነይ፡ shernai, *blé.*

ሸርከ፡ sherke, *participer*; ተሻረከ፡ teshāreke, *faire partie*; N. ሺርከት፡ shirket, *participation.*

ሠርከት፡ serket, sherket, pl. ሠራክ፡ serak, sherak, (*courroie*) *attache de sandales.*

ሥር፡ sürr, pl. አሥራር፡ asrár, *racine, veine.*

ሠርዐ፡ ser'a, *abjurer q'chose*; ሥርዕ፡ ser'e, *chose défendue, nefas.*

ሣረ፡ sāre, *guérir, traiter un malade*; ሠራይ፡ serai, *médecine*; Caus. አትሣረ፡ atsāre.

ሸራድ፡ sherad, pl. አሺርደት፡ ashírdet, *petit torrent.*

ሸሬ፡ *avoir la diarrhée*; N. ሸሪ፡ *diarrhée.*

ሰርደ፡ ṣerde, *dire la bonne aventure*; Caus. አትሳረደ፡ atṣarede, *faire dire la b. a*; ሰርደይት፡ ṣerdeit, *devineresse.*

ሠርጎ፡ sergó, *bijoux*; ሠርጌት፡ sergét, fém. *se parer, avoir ses bijoux.*

ሸርፈ፡ sherfe, *perdre les dents*; ሹሩፍ፡ shurúf, *édenté.*

ሰቅለ፡ ṣaqle, *pendre, suspendre*; Pass. ሰቀለ፡ ṣaqqele; Caus. አስቀለ፡ aṣqele, *faire pendre*; P. P. ሱቁል፡ ṣuqul, *suspendu*; N. A. ሰቂል፡ ṣaqil; N. I. መስቀል፡ masqal, *croix, crochet de bois à suspendre.*

ሸቅሸቀ፡ sheqsheqe, *presser, comprimer* — le blé dans le sac.

(ሰቀረ፡) አስቀረ፡ aṣqere, *proférer des menaces contre l'ennemi avant la bataille*, pour encourager les amis; N. A. አስቀሮት፡ aṣqerót, *cris de guerre.*

ሰቀ፡ ṣaqqe, *percer*; P. P. ሱቁቅ፡ percé; እሣን፡ሰቀ፡ ösen ṣaqqa, *percer le soulier c.-à-d. renoncer à la parenté* (comp. mon Recht der Bogos).

ሰቆቅያ፡ ṣoqoqja, *avant-bras.*

ሰቀተ፡ saqete et ሸቀተ፡ shaqete, *trafiquer*; N. A. ሸቀት፡ sheqqet, *petit commerce.*

ሰቅደ፡ ṣaqde, *couvrir* (la bête); Pass. ሰቀደት፡ fém. ṣaqqedet; Caus. አስቀደ፡ asqede et አተስቀደ፡ ataṣqede, *faire couvrir*; N. A. ሰቃድ፡ ṣeqad.

ሸብኀ፡ shabḥa, *s'engraisser*; ሸብኅ፡ shebḥ, *graisse.*

ሰብሰበ፡ ṣebṣebe, *se tourmenter avec des pensées.*

ሰብረ፡ ṣabre, *briser, casser*; Pass. ሰበረ፡ ṣabbere; መስባር፡ meṣbār, *cassure.*

ሺብራር፡ shibrār, pl. ሸበሪር፡ shebérrir, *outre à eau.*

ሰበብ፡ ṣebeb (سبب), *cause, procès, grande affaire*; ሰበት፡ ṣebbet, *cause, raison.*

ሳበበ፡ ṣābebe, *se carier* (les dents).

ሸባተት፡ shebātet, *un gros sac de peau.*

ሰብ፡ ṣeb, *des hommes* (plur. de ነኢስ፡ nās).

ሰብከ፡ ṣabka, 1) *descendre dans la plaine, partir pour la mer*; N. A. ስብክ፡ ṣübk; Caus. አስበከ፡ aṣbeke, *envoyer à la mer* (la marchandise); 2) *citer q'un devant le juge*; N. A. ሰቢክ፡ ṣabík.

ሰብዐ፡ ṣebö, *sept*; ሳቢዕ፡ sabi', *le septième*; ሰብዓ፡ seb'ā, *soixante-dix.*

ሹት፡በሕለ፡ shut béhle, *défier q'un.*

ሸትል፡ shétl, 1) *couteau courbé*; 2) *nom d'une plaine au Barka.*

ሸትመ፡ shetme, *faire le fier.*

ሰትረ፡ ṣetre, id. ሳተረ፡ ṣātere, *fendre, trancher*; Pass. ሰተሰ፡ ṣattere; P. P. ሱቱር፡ ṣutur, *fendu.*

ሠቴት፡ setét, pl. ሠይታት፡ seitát, *côte, flanc.*

(ሰተየ፡) ሰቴ፡ ṣete, *boire*; Pass. ሰቴ፡ ṣette, *être bû*; Caus. አስቴ፡ aṣte, *faire boire, abreuver*; ሲቶ፡ ṣitó, *boisson*; N. I. መስተይ፡ meṣtei, *vaisseau à boire* (p. ex. outre, la pipe à „boire“ le tabac).

ሸትፈ፡ shetfe, *emporter, arracher*; Pass. ሸተፈ፡ shettefe.

ሽንቀ፡ shänqe, *étrangler*; Pass. ሸነቀ፡ shänneqe; N. A. ሽንቅ፡ shíneq, *étranglement*; Caus. አሽነቀ፡ ashneqe, *faire étrangler*.

ሰንቢል፡ (سنبيل) ṣenbil, *sac natté de djerid* (جريد).

ሱንቡ፡ ṣunbu, *poumon*.

ሰነ፡ senè (سنه), *le senna mekki*, plante médicinale.

ሸነተ፡ shennete, *serrer le cordon d'une bourse*; ሞሽነት፡ moshnet, *cordon de la bourse*.

ሸነነ፡ shennene et ሸነን፡በሕለ፡ shennen béhle, *être maussade, taciturne*.

ሸንከለ፡ shänkele, *aller à la recherche du miel*; ሞሸንከለይ፡ moshänkelèi, *chercheur de miel*.

ሸንከት፡ shänket, *côté, partie, à côté de*.

(ሠነየ፡) ሠኔ፡ sene, *devenir bon, agir bien, s'améliorer*; አሥኔ፡ esne, *améliorer, faire du bien*; ሠኒ፡ senni, *bon, bien*; N. A. ሢን፡ sinn; ሠኒት፡ *bonté, bienfait*; መሥነይ፡ mesnei, pl. መሣኒት፡ mesanit, *ami, bienfaiteur*.

ሸንደበ፡ shéndebe, *écorcher q'un*.

ሸንገለ፡ shen'gele, *atteindre l'âge viril*; ሺንጉል፡ shin'gūl, *viril*; ሺንጋለት፡ shin'gālet, *la virilité*.

ሸንገብ፡ shen'geb, *gauche*; ሸንገበይ፡ shen'gebei, *gaucher*.

ሸንገገ፡ shengege id. = ሸንደበ፡ *écorcher*.

ሰአ፡ ṣ'ā, *s'attendre à q'ch.*; ሴኮ፡ ṣéko, *je m'attendais*; ሰዮብ፡ ṣejób, *attente, espérance*.

ሰአለ፡ ṣā'le, *demander, questionner*; አሳለ፡ aṣale, *avertir*; ሰላት፡ ṣelát, *nouvelle*.

ሻም፡ shām, *amour, affection*.

ሳነ፡ ṣane, *se fatiguer, ne pas avoir, manquer de q'ch.*; አሳነ፡ aṣāne, *fatiguer*.

ሼካ፡ shéka, *plaine*.

ሽክም፡ shökm, pl. ሸከኪም፡ shekekkim, *menton*.

ሹክር፡ shukr, *sucre*.

ሹከሪ፡ shukeri, *esp. d'épice aromatique*.

ሸክረ፡ shekre, *s'enivrer*; Caus. አሽከረ፡ ashkere.

ሰከበ፡ ṣekbe, *se coucher*; N. A. ሰካብ፡ ṣekāb; Caus. አስከበ፡ askebe, *faire coucher*.

ሸከተ፡ shekte, *être absent* (verschollen sein); ሹኩት፡ shukut, verschollen.

ሸከና፡ shekená, *cheville*.

ሹከን፡ shuken, pl. ሹአኪን፡ shuákkin, *gazelle*.

ሸኪን፡ shekín, pl. ሸከኪን፡ shekkakín (سكين) *couteau*.

ሸከናብ፡ shekenáb, *calebasse*.

ሸኪክ፡ shekík, *file, série* (des tentes) B.

(ሰከየ፡) ሰኬ፡ ṣeke, *s'enfuir*; Caus. አስኬ፡ aske, *mettre en fuite*; N. ሰከይ፡ sekéi, *fuite*.

(ሸከየ፡) ሸኬ፡ sheke, *se plaindre, accuser*.

ሸክፈ፡ shekfe, *sautiller*.

ሠወሐ፡ sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ፡ sore, *être châtré*; ሠወረ፡ sauere, *châtrer*.

ሸወተ፡ shauete, *faire le fruit* (le dourra); ሸዊት፡ shauit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ፡ shauebe, *embellir*; N. ሹኡብ፡ shuūb, *beau*; ሸበት፡ shöbet, fém. *belle*.

ሹከት፡ shúket, ሹክ፡ shuk, *épine, désagrément*, pl. አሽዋክ፡ ashwák.

ሰዐለ፡ ṣa'le, *tousser*; ስዕለት፡ ṣö'let, *la toux*.

ሰዐመ፡ sa'me, *baiser*; N. ስዕመት፡ sōmet, *le baiser*.

ሰዐረ፡ sa're, *destituer*; Pass. ሰዐረ፡ saare, *perdre l'emploi*.

ሥዕር፡ sa'r, *herbe*.

ሸዒር፡ shā'ir, *orge*.

(ሰዐየ፡) ስዓ፡ ṣ'ā (سعى), *courir*; ስዔኮ፡ ṣ'éko, *je courais*; ሰዒ፡ sā'i, *course*.

ሸዐየ፡ sha'je, *couvrir* (la bête).

ሠዬ፡ sejé, *gencive*.

ሹም፡ shum, *chef* (de village, de province); ሸየመ፡ shejeme, *être élu shum*; ሺመት፡ shimet, *emploi*.

ሼበ፡ shébe, *grisonner, blanchir*; ሺብ፡ *gris des cheveux*.

ሼነ፡ shéne, *pisser*; ሺን፡ *urine*.

ሠየከ፡ sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; ሠዪክ፡ sejik, *eau trouvée dans le sable*.

ሰይፍ፡ seif, pl. አሻፍ፡ et አሸያፍ፡ asháf, ashiaf, *épée droite*.

ሳዲስ፡ sādis, *sixième*; ሲስ፡ ṣis, *six*; ሲሳ፡ sisā, 60.

ሸድቅ፡ shidq; ሚሽዳቅ፡ mischdáq, *coin de la bouche*.

ሰዴ፡ sedè, *aider, soutenir q'un*; ሰዴ፡ sedde, *être aidé*; N. A. ሰደይት፡ sedeit, *secours*.

(ሰደደ፡) ሰደ፡ ṣedde, *gêner, mettre en embarras, presser*; Pass. ሰደደ፡ ṣeddede; ተሰደደ፡ teṣeddede; P. P. ሱዱድ፡ ṣudúd, *embarrassé*; N. A. ሲደት፡ ṣiddet, *embarras, désagrément*.

ሠጋ፡ séga, *chair, viande*.

ሹግል፡ shugl, *ruse*; ሻጋል፡ shaggal, *rusé*.

ሳገመ፡ ṣāgeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à ሰብከ፡); N. A. ስግም፡ sügm.

ሾጋሸት፡ shogáshet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሢጉርት፡ sigurt, *oignon*.

ሻግረይ፡ shagréi, *brave, courageux*.

ሰጊት፡ ṣagit et ሻጊት፡ shagit, *filet*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ፡ ṣegne, *garder, mettre sous clef*.

ሠገን፡ segen, pl. አስጉን፡ asgún, *autruche*.

ሰጋድ፡ ṣegad, pl. አሲግደት፡ aṣígdet, *cou*.

ሰግደ፡ segde, *prier Dieu à la manière des musulmans*.

ሰጥረ፡ ṣetre, *cacher, céler*; Caus. አስጠረ፡ aṣtere, *faire céler*; Pass. ሰጠረ፡ ṣettere; ሚስጢር፡ mistir, *secret, mystère*.

ሸጠጠ፡ shettete, *prodiguer*; ሻጠጠ፡ shaṭeṭe, id.

ሰፊ፡ saffi, *cabaret natté de djerid*.

(ሰፈለ፡) አስፈለ፡ aṣfele, *mettre le dourra sur la meule*; ሰፋል፡ sefál, saffi, *pour recevoir la farine, qui tombe de la meule*.

ሰፍለለ፡ saflele, *désirer, languir*; N. ሰፈላል፡ ṣafelál, *désir* (Sehnsucht).

ሰፍረ፡ ṣafre, *avoir faim*; N. ሰፍራ፡ ṣafrā, *la faim*; ሱፍሩይ፡ ṣuffrui, *qui a faim*.

ሳፈረ፡ ṣāfere, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; ሰፈር፡ ṣafer, *campement*.

ሺፈር፡ shiffer, *fumier, champ engraissé*; pl. አሽፋር፡ ashfār.

ሸፈት፡ shaffet, *habit grossier de laine*.

ሸፍተ፡ shafte, *coudre*; Pass. ሸፈተ፡ shaffete.

ሻፍገ፡ shāfge, *se hâter*; Caus. አሻፈገ፡ ashfege, *hâter q'un*; ሸፋገት፡ sheffāget, *hâte*.

ሻፈፈ፡ shāfefe, *combattre*; ተሻፈፈ፡ teshāfefe, *se battre* (récipr.); N. A. ሸፍ፡ shaff, *combat, bataille*.

ረ፡

ረኅመ፡ rahme (رحم), *avoir pitié*; ሩኁም፡ ruhum, *miséricordieux*.
ረኅረኀ፡ rahrahe = መኸረ፡ *conseiller*.
ረሐቀ፡ rahqe, *s'éloigner*, *être loin*; Caus. አርሐቀ፡ árheqe, *éloigner*; አትራሐቀ፡ atrāheqe, *éloigner*; ሩሑቕ፡ ruhuq, *loin*.
ረሐበ፡ rahbe, *s'élargir*; Caus. አርሐበ፡ érhebe, *élargir*; አተርሐበ፡ atarhebe id.; ረሒብ፡ rehíb, *large*.
ረሓት፡ rehāt, *la paume de la main*.
ረሐአ፡ reh'e, *s'élargir*, *être spacieux*, *libre* (la place); Caus. አርሔ፡ erhe, *faire place*; ሩሑይ፡ ruhui, *ouverte* (la place); ረሒኢት፡ réhiet, *étang*.
ረኀፀ፡ rahdse, *suer de peur*.
ረምመ፡ ramme, *être taciturne*; ሩሙም፡ rumum, *taciturne*.
ራምቤ፡ rāmbé, *cendre*.
ረምከ፡ ramke, *demander q'ch*; N. A. ረሚክ፡ ramik.
ረሜ፡ rame, *voyager dans la nuit*.
ረምደ፡ ramde, *avoir les yeux enflammés*; ረመድ፡ ramed, *ophthalmie*.
ራምዴት፡ ramdét, *esp. d'herbe*.
ረመጅ፡ ramedj, *cendre brûlante*, *sable brûlant*.
ሪሽ፡ rish, *plumes d'autruche*.
ረሰሐ፡ rasha, *devenir sale*; Caus. አርሰሐ፡ arsehe, አተርሰሐ፡ atarsehe, *salir*; N. ረሰሐት፡ rashet, *saleté*.
ረሰረሰ፡ rasrase, *se hâter dans une affaire*.
ረሰ፡ rasse, *piquer*, *être voluptueux*; መርሰስ፡ merses, *volupté*; ሩሱስ፡ rusus, *voluptueux*.
ረስነ፡ rasne, *s'échauffer*.
ሪስክ፡ risk, *avant-bras*.
ረስዐ፡ res'a et ተረስዐ፡ teres'a, *oublier*; Caus. አትረስዐ፡ atras'a, *faire oublier*.
ረሴ፡ rase, *bien-faire*, *embellir*.
ረሸደ፡ reshede, ተረሸደ፡ teréshede, *s'engraisser*, *avoir bonne mine*; Caus. አትራሸደ፡
ራቂ፡ rāqi, *riche*.
ራቅበ፡ raqbe, *désirer*, *aimer passionnément* (une femme); N. ራቅበት፡ raqbet, *désir*, *envie*.
ሮቆት፡ roqót, *écume du lait*.
ረቀ፡ raqqe, *être mince*, *subtil*, *avoir peur*; ርቅ፡ rüqq, *subtilité*; ረቂቅ፡ reqiq, *mince*, *craintif*; Caus. አርቀቀ፡ arqeqe, *rendre mince*, *faire peur*.
ረቢ፡ rebbi, *Dieu*.
ረብሐ፡ rabha, *profiter*, *se rassasier*.
ረብረበ፡ rabrabe, 1) *dilapider* (la fortune), 2) *secouer*.
ረበበ፡ rebbebe, *enfumer*.
(ረበዐ፡) አርበዐ፡ arb'a, *quatre*; ራቢዕ፡ rabi', *le 4me*; አርብዓ፡ arb'ā, 40; ረብዓ፡ reb'a, *adulte* (le veau).
ረትመ፡ ratme, *tomber malade*; ሩቱም፡ rutum, *malade*.
ረትበ፡ ratbe, *arranger*, *ordonner*; P. P. ሩቱብ፡ rutub, *arrangé*.
ረትዐ፡ ret'a, *être à son aise*, *obtenir justice*; Caus. አርትዐ፡ ert'a, *rendre justice*; N. A. መርታዕ፡ merta'.
ራስ፡ rās, *tête*; pl. አርስት፡ arūst.
(ረአየ፡) ረኤ፡ rā, *voir*; ሬኮ፡ réko, *j'ai vu*; አሬ፡ *faire voir*.
ረከረከ፡ rekreke, *prédisposer un juge*.
ረከበ፡ rekbe, *trouver*, *atteindre*; Pass. ረከበ፡ rekkebe; ተረከበ፡ terekkebe; Caus. አርከበ፡ arkebe, *faire trouver*; ተራከበ፡ terākebe, *se trouver*, récipr.; አትራከበ፡ atrākebe, *faire qu'on se trouve*, récipr.; N. A. መርካብ፡ merkāb, *richesse*; ራኪብ፡ rākib, *riche*; ረካብ፡ rekāb, *étrier*.
ሮራ፡ rora, *montagne*, *plateau*; pl. ሩዉሪ፡ ruórri.
(ረወዐ፡) ረውዐ፡ rau'e, *inivit mulierem*.
(ረወየ፡) ረዌ፡ raue, *se rassasier* (de boire).
(ረዊጸ፡), ሮጸ፡ rotse, *marcher* (île de Dahalac).
ረዐረዐ፡ ra'ra', *trembler de peur*.
(ረዐየ፡) ረዐአ፡ rā, *paitre* les troupeaux.
(ረዐደ፡) አርዐደ፡ arade, *s'inquiéter*.
(ረዘመ፡) ተረዘመ፡ terezeme, *devenir lourd*.
ሪዝቅ፡ rizq, *gain*, *fortune*; ተረዘቀ፡ terezzeqe, *profiter*, *faire fortune*.
(ረየመ፡) ሬመ፡ réme, *devenir long*, *s'alonger*; Caus. አሬመ፡ aréme, *alonger*; ሪም፡ rim, *longueur*; ረዪም፡ rejim, *long*.
ረድአ፡ red'a, *aller au secours*; N. A. ረዲት፡ redít, *secours*.
ረጅቀ፡ redjqe, *pétrir* (kneten).
ረግኀ፡ reghe, *se remplir*.
ረግመ፡ rögme, *maudire*; Pass. ረገመ፡ reggeme; Caus. አርገመ፡ argeme; አትራገመ፡ atrāgeme; ሩጉም፡ rugum, *maudit*; N. መርገም፡ mergem, *malédiction*.
ርግብ፡ rögb, *pigeon*.
ረግዐ፡ raga, *se cailler* (le lait); ሩጉዕ፡ rugu', *du lait caillé*.
ረግዘ፡ regze, *blesser*; ሩጉዝ፡ ruguz, *blessé*; Pass. ረገዘ፡ reggeze; ተረገዘ፡ tereggeze; N. A. ረጊዝ፡ reggiz; Caus. አትራገዘ፡ atrāgeze, *faire blesser*; መርጋዝ፡ mergāz, *blessure*; ረጋዝ፡ regāz, *sacrifice* (de vaches sur la tombe).
ረግጸ፡ regtse, *fouler*, *mettre les pieds sur* —; ረገጸ፡ reggetse.
ረጸመ፡ retsme, *accumuler*.
ተራፍረፈ፡ terāfrafe, *avoir un accès de fièvre*.
ረፈቅ፡ refeq, *impôt*, *douane* (de grains).
ረፍቀ፡ refqe, ራፈቀ፡ rafeqe, *s'associer à q'un*; ረፊቅ፡ refiq, *associé*; መርፈቅ፡ merfeq, *compagnie*; ተራፈቀ፡ *s'associer* (réciproq.).
ረፍዐ፡ ref'a, *porter*, *enlever*; ረፍዓት፡ ref'ät, *cadeau*; ረፈዐ፡ reff'a, *être porté*; Caus. አርፈዐ፡ arfa', *charger q'un*.
ረፈፈ፡ reffefe, *défaillir de faim*.

ቀ፡

ቀሕለት፡ qehlet (كحل), *antimoine*, esp. de collyre; ቀሐለ፡ qehhele, *se mettre du qehlet aux yeux*.
ቀኅበት፡ qahbet, fém. *se prostituer*; Caus. አቀኅበ፡ aqhabe, *débaucher*.
ቃል፡ qāl, *édit du roi*.
ቃሊ፡ qāli, *noble* (de caractère).
ቀለለ፡ qalle, *devenir léger*; ቀሊል፡ qalíl, fém. ቀላል፡ qallal, *léger*; Caus. አቅለለ፡ aqlele, *rendre léger*; N. A. ቅል፡ qöll, *légèreté* (mor. et phys.).
ቃለም፡ qālem, *couleur*; ቁሉም፡ qullum, *colorié*.
ቁልቁሉ፡ qulqullu, *noyau du fruit du nebek* (rhamnus nebeka).
ቀላቂል፡ qalāqil, *plaines*, *pays bas*.
ቆሉንቋል፡ qolúnqual, *euphorbia kulkual*.
ቀለበ፡ qellebe, *avoir l'intention*; ቀልብ፡ qelb, *volonté*, *désir*.
ቀልአ፡ qal'a, *frire*, *griller*; ቆሎ፡ qolo, *grillade*.

ቀልዓት፣ qal'āt, *cherté*, *disette* (Ar. غلا).
ቀሚስ፣ qamiṣ, *chemise* (قميص).
ቀስ፣ qāṣṣ, *entrailles*.
ቆስለ፣ qoṣle, *suppurer* (la plaie).
ቀሸ፣ qashshe, *repousser de la main*.
ቆሸበ፣ qoshbe, *circoncire*; Pass. ቆሸበ፣ qoshebe; N. A. ቆሺብ፣ qoshíb, *circoncision*; ቁሹብ፣ qushub, *circoncis*.
ቃሴ፣ qāse, *être distrait*; ቃሲ፣ qasi, *distrait*.
ቀስፈ፣ qaṣfe, *flageller*.
ቆር፣ qor, *orifice d'un pot*.
(ቀርን፣) ቀር፣ qerr, *corne*, pl. አቅሩን፣ aqrún; ቀር፣ጸብጠ፣ *attraper par la corne*, *attraper le corps du délit*.
ቁሩሕ፣ quruh, *vache à pied et front blancs*.
ቀርሰሰ፣ qarṣeṣe, = ሐምረ፣ *maigrir* n.
ቀረ፣ qarre, *sentir froid*; ቅር፣ q'rr, *le froid*.
ቀረት፣ qarret = ነጽፈት፣ *avoir tari son lait* (la vache).
ቆራረት፣ qoráret, *bouteille*.
ቀራር፣ qerár, *précipice*.
ቀርቀዐ፣ qarqa', *se rider* (la peau); ቁርቁዕ፣ qurqu', *ridé*.
ቀርበ፣ qerbe, *s'approcher*; ቁሩብ፣ qurub, *proche*; Caus. አቀረበ፣ aqrebe, *approcher*; አታቀረበ፣ atāqrebe id.; ተቃረበ፣ *s'approcher* réciproq.; N. ቀርቤ፣ qerbé, *proximité*.
ቀርበት፣ qarbet, pl. ቀራብ፣ qerab, *la peau*, n. gén.
ቅርት፣ qört, *préférence*; አቅረተ፣ aqrete, *donner des prérogatives*.
ቀርአ፣ (قرأ) qer'a, *lire*; ቆራን፣ qoran, *lecture*.
ቀርዐ፣ qera', *déconcerter*, *mettre en embarras q'un*; አታቀረዐ፣ atáqra', *reprendre*, *rattraper*.
ቅርድ፣ qörd (ورد); pl. አቅሩድ፣ aqrūd, *racine*, *famille*.
ቃቃት፣ qāqāt, *éclair*.
ቀብሐ፣ qabha, *écumer* (le lait); ቁቡሕ፣ qubuh, *écumeux*.
(ቀበለ፣) አቀበለ፣ aqbele, *retourner*; ተቃበለ፣ teqábele, *aller recevoir*; አታቀበለ፣ atáqbele et አስታቀበለ፣ astaqbele, *regarder*, *avoir égard à —*.
ቀብረ፣ qabre, *enterrer*; Pass. ቀበረ፣ qabbere, ተቀበረ፣ teqabbere; Caus. አቀበረ፣ aqbere, *faire e.*; ቀብር፣ qabr, pl. አቅበር፣ aqber, *tombeau*; መቅበር፣ maqber, pl. መቃቢር፣ meqábir, *tombeau*.
ቀብቀበ፣ qabqabe, *claquer* (les dents).
(ቀበበ፣) ቀብ፣ qabbe, *mépriser*, *dédaigner*; Pass. ቀበበ፣ qabbebe; N. ቅቦ፣ qöbbo, *dédain*.
ቃበበ፣ qābebe, *rouler*, *former en pelotte*; ቁቡብ፣ qubub, *globuleux*, *balle*.
ቀበነ፣ qabbene, *être de mauvaise humeur*; ቁቡን፣ qubbun, *de mauvaise humeur*.
ቀበዐ፣ qaba', *maladie*.
ቀብጀ፣ qabdja, *se dégoûter de q'ch*.
ቁቱ፣ quttu, *espèce de petite sauterelle*.
ቀትለ፣ qatla, *tuer*; N. A. ቂታል፣ qitāl, ቀቲል፣ qatil, *meurtre*; Caus. አቀተለ፣ aqtele; አተቀተለ፣ ataqtele, *faire tuer*; ቀትለይ፣ qatlei, *assassin*.
ቀንዐ፣ qen'a, *envier*, *être jaloux*; Caus. አቅነዐ፣ aqna, *rendre jaloux*; N. ቀኒዕት፣ qenni't, *jalousie*.
ቆነፈ፣ qonefe, *s'indigner*, *se fâcher*.
ቀዐወ፣ qa'uwe, *ignorer*; N. ቀዑዌት፣ qa'uwét, *ignorance*.
ቀይሐ፣ qaihe, *devenir rouge*; ቃይሕ፣ qāih, *rouge*; N. ቅሕ፣ qöhh, *rougeur*.

ቀየሰ፣ qeiese, *mesurer*, *évaluer*.
ቀይመ፣ qaime, *arriver le* ቃዪም፣ qāim, *automne* (d'Oct. — Février); አቀየመ፣ aqejeme, *passer le qāim*.
ቀይየ፣ qaije, *vomir*; ቃይ፣ qāi, *vomissement*.
ቀድሐ፣ qadha, *puiser* (l'eau); Pass. ቀደሐ፣ qaddehe; Caus. አቅደሐ፣ aqdehe; N. I. ቀደሕ፣ qadeh, *seau à puiser*, *en bois*.
ቀድመ፣ qedme, *avancer*; ቅድም፣ qedem, prép. *avant*, *devant*; Caus. አቅደመ፣ aqdeme, *faire avancer*.
ቀድሰ፣ qadṣe, *devenir saint*; ቁዱስ፣ quddus, *saint*.
ቀድረት፣ fém. qadret, *abonder en lait — la vache*; ቅድረት፣ q'dret, *vache qui abonde en lait*.
(ቀደየ፣) ቀዴ፣ qade, *plumer*, *nettoyer*; ቁዱይ፣ qudui, *propre*.
ቀደ፣ qadde, *être odorant*, ቀዲድ፣ qedíd, *parfum*.
ቁጥራን፣ quṭrān, *poix*.
ቀጺ፣ qātstsi, *fruit de tamarin*; ቀጼትት፣ qātsétet, *arbre tamarin*.
ቀጽመ፣ qatsme, *rompre* (du pain).
ቀጽበ፣ qatsbe, *s'irriter*, *se courroucer*; ቀጸብ፣ qatseb, *colère*, *courroux*; ቁጹብ፣ qutsub, *colérique*, *irrité*.
ቁፈት፣ quffet, *sac natté*.

በ፣

በሕል፣ bāhl, *fête*.
በሕለ፣ béhle, béle, *dire*; ተበሕለ፣ tebahle, *se dire*, réciproq.; N. A. በሒል፣ behíl, *le dire*; መብሒል፣ mebhel, *expression*.
በሕር፣ bāhr, pl. አብሑር፣ abhūr, *mer*, *rivière*.
በኀበኀ፣ bahbahe, *pourrir* (le bois dans l'eau).
በሕተ፣ bahte, *s'isoler*, *rester seul*; አብሐተ፣ abhete, *séparer q'un*, *isoler*, *prendre tout pour soi-même*; N. ብሕቶ፣ behtó, *isolément*.
በሒን፣ behín, *jadis*, *anciennement*.
በልኀ፣ balha, *être aigu*; Caus. አብለኀ፣ ablehe, *rendre pointu*; ቡሉኅ፣ buluh *pointu*.
በለኅ፣ balah, *esp. de lance courte*, *javelot*.
በልሐ፣ belhe, *séparer*; N. A. ሞበልሐት፣ mobelhet.
በልሒት፣ balhít, *beaucoup*, *en abondance*, *excessivement grand ou gros*.
በለለ፣ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).
በልሰ፣ voy. መልሰ፣
በልቀ፣ belqe, *user*, *polir* (la meule); Pass. በለቀ፣ belleqe, *s'user*; ተበለቀ፣ tebāleqe, id.
በልቃት፣ balqat, pl. በላቅ፣ balāq, *rocher*.
በልበለ፣ belbele, *secouer* (l'habit).
በልተቢት፣ bāltebīt, *prunelle*.
በልአ፣ bel'ā, *porte en bois*.
በልዓት፣ bel'āt, *ceinture des filles*, le rehat des arabes.
በልዐ፣ bel'ā, *manger*; Pass. በለዐ፣ bell'a; Caus. አብለዐ፣ abla', *donner à m.*, *faire m.*; በሌዕት፣ belé't, *le manger*.
(በለየ፣) በሌ፣ bele, *vieillir* (l'habit); ባሊ፣ bāli, *vieux* (l'habit).
ቢለይ፣ billai, pl. በላሊት፣ bellālit, *habit*.
በለድ፣ beled (بلد), B. *pays*, *patrie*.
በልገ፣ belge, *exiger le payement d'une ancienne dette*.
ቤስ፣ bés, pl. አቤሥት፣ abést, *mari*.
በሸለ፣ bashla, et በስለ፣ baṣla, *cuire* n.; Caus. አብሸለ፣ abshele, *cuire*, act.; አታብሸለ፣ atabshele, *faire cuire*; N. A. አብሸሎት፣ abshelót, *coction*.
በሰ፣ besse, *supprimer*.

በስር፡ basr, *bon sens;* بصر.

(በሠረ፡) **አብሽረ፡** abshere, *faire courage, porter une bonne nouvelle;* **በሽረት፡** beshāret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.;* **አትባሽረ፡** atbāshere, *donner à goûter.*

በሣበሠ፡ besābese, = **ፈናጠረ፡** *disperser.*

በስበሰ፡ beṣbeṣe, *amollir entièrement.*

በሦት፡ besót, pl. **በሥዋት፡** besuát, *front, chance.*

በሽዓ፡ besh'ā, *tache à la peau.*

በርሐ፡ barha, *luire;* Caus. **አብረሐ፡** abraha, *allumer, éclairer;* **ባሪሕ፡** bārih, *luisant, clair, pur;* **ብርሕ፡** bürh; **ብርሓን፡** bürhān, *lumière.*

በርኀ፡ berḫe, *devenir chauve;* **ቡሩኅ፡** büruḫ, *chauve.*

በርሽም፡ bérshim, pl. **በረሽም፡** beréshshim, Parirstange (beim Schwert).

በርሸሸ፡ bersheshe, *vieillir* (habit) = **በሎ፡**

ቡሩር፡ burur, *spacieux, large, ouvert* (le terrain), *simple* (l'habit — non replié).

በርቀ፡ barqa, *éclairer* (blitzen); **በረቅ፡** bareq, *éclair.*

በርቀቀ፡ barqeqe, *devenir décrépit;* **ቡርቁቅ፡** burquq, *décrépit.*

በርበረ፡ berbere, 1) *piller,* 2) *étendre* (l'habit); **ቡርቡር፡** burbur = **ቡሩር፡**

በርበሪ፡ berberi, *poivre rouge.*

በረት፡ beret, *blanc* (la vache, l'homme).

በሮት፡ berót, pl. **በርዋት፡** beruát, *tache à la peau* (Hautmaal).

በረተ፡ berrete, *polir* (Aeth. **ሐብረት፡**).

ባረከ፡ bāreke, *bénir* = **ደሐረ፡**

ብርክ፡ börk, pl. **አብራክ፡** abrāk, *genou;* **አብረከ፡** abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); **አታብረከ፡** atábreke, *faire agenouiller.*

በርዐ፡ ber'a, = **ፈርሐ፡** *craindre,* B.

ቡረይ፡ burai, *autruche;* fem. **ቡሪት፡** burit, *femelle de l'autruche, de l'agaçen.*

በረይ፡ berei, pl. **አቤረት፡** abéret, *boeuf.*

(በረየ፡) **በሬ፡** bere, *nier;* **አብሬ፡** abre, *pardonner;* **ቡሩይ፡** burui, *innocent.*

በርደ፡ börde, *devenir froid;* Caus. **አብረደ፡** abrede, *refroidir;* N. A. **አብረዶት፡** abredot, *l'action de refroidir;* **አትባረደ፡** atbārede, *refroidir, calmer;* **ብርድ፡** börd, *le froid;* **ቡሩድ፡** burud, *froid;* **በረድ፡** bered, *grêle;* **በራደት፡** berādet, *froideur;* **በርደደ፡** berdede, *froidir un peu.*

በረጀ፡ berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles.*

በርፀ፡ berdse, *arranger une affaire.*

ብሩፍ፡በሕለ፡ brūf behle, *partir, s'en aller.*

በቅለ፡ baqle, *germer* (la plante); Caus. **አብቀለ፡** abqele, *faire germer;* **ቡቅል፡** buql, *germe* (employé dans la bière).

(በቀቀ፡) **በቀ፡** baqqe, *ménager q'ch;* Pass. **በቀቀ፡** baqeqe, *être ménagé, réservé;* **በቆት፡** baqqót, *avarice.*

በቅበቀ፡ boqboqe, 1) *battre du beurre,* 2) *battre le coeur.*

በቅአ፡ baqa, *rester.*

(በቀየ፡) **በቄ፡** baqe, *appréhender;* **በቆት፡** boqot, *appréhension, danger.*

በበዐ፡ bab'a, *être consterné.*

ቤት፡ bét, pl. **አብያት፡** abjāt, *maison,* n. gén.

ቡቱ፡ buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis.*

ቡቱሕ፡ butuh, *nain.*

በተረ፡ batre, *se tenir debout;* Caus. **አብተረ፡** abtere, *ériger, mettre debout;* **በታር፡** betār, N. A. *l'être debout.*

በትር፡ batr, *bâton* (T¹.).

በተከ፡ batke, *trancher, couper, décider;* **ቡቱክ፡** butuk, *tranché;* N. A. **በቲክ፡** batik; Caus. **አብተከ፡** abteke, *faire trancher, crever;* Pass. **በተከ፡** batteke; **ብትክ፡** bötk, *charogne.*

በቴዕ፡ batte', *eau miellée.*

ባንያ፡ bānja, *lueur du feu.*

በአሰ፡ bāse, *se fâcher, se quereller;* Caus. **አትባሰ፡** atbāse, *mettre en colère, en dispute;* **ቡኡስ፡** buus, *irrité;* **ተባሰ፡** tebase, *se fâcher; combattre; se combattre* récipr.; **በስ፡** bas, *courroux, querelle.*

ባብ፡ bāb (باب), *porte.*

በአአ፡ b'ā, *entrer;* Caus. **አበ፡** abā *faire entrer;* **ባኢ፡** bäi, *entrant, dedans.*

ቡከረ፡ buikkere, *être l'aîné, le premier-né;* **አብከረት፡** abkeret, fém. *mettre bas, accoucher pour la 1re fois;* **ቢክር፡** bikr, *premier-né, aîné;* **ቢክረነት፡** bikrennet, *primogéniture.*

(በከየ፡) **በኬ፡** beke, *pleurer;* Caus. **አብኬ፡** abke, *faire pleurer;* **በከይ፡** bekei, *pleurs, lamentation.*

በዐል፡ ba'l, *maître, possesseur;* **በዐልነ፡** ba'l'na, *Dieu;* **በዐል፡ገዳ፡** ba'l geda, *associé dans le Terq* (**ጠርቅ፡**).

በዐት፡ b'at, *caverne.*

በዐኢር፡ bā''ir (بعير), *jeune chameau.*

በዐዛ፡ be'zā, *esp. d'antilope à cornes longues, droites.*

(በዐደ፡) **በዒድ፡** bā'id, *un autre.*

በዝኀ፡ bazha, *s'augmenter, être beaucoup;* Caus. **አብዝኀ፡** abzeha, *augmenter, multiplier;* **አትባዘኀ፡** atabzeha, *faire augmenter, exagérer;* **ቡዙኅ፡** bozuh, *beaucoup;* N. A. **በዝኄ፡** bezhé, *multitude;* **መብዝኅ፡** mebzeh, *la plupart.*

በይሖ፡ beiho, pl. **በየሒ፡** bejehi, *chacal.*

(በየተ بات) **ቤተ፡** béte, *passer la nuit sans souper.*

በየነ፡ bejene; **ተበየነ፡** tebejene, *s'éclaircir.*

በይን፡ bein, prép. adv. **በይንየ፡** bein'je, *moi seul.*

በዳሌ፡ beddalé, *pigeon blanc.*

በድለ፡ badle, *confondre, échanger;* Pass. **በደለ፡** baddele; N. A. **በድሎት፡** badlot, *change;* **በደሌብ፡** badeléb, id.

በደረ፡ bādere; **ተባደረ፡** tebādere, *aller* (à la course) *rivaliser.*

ቡዲር፡ budír, *anciennement.*

በድበደ፡ bedbede, *insulter q'un en disputant.*

በድነ፡ bedne, *puer;* **በደን፡** beden, *puanteur;* **በዳን፡** beddan, *puant.*

በዱ፡ bedu, *en friche* (la terre, brach).

በድዐ፡ bad'a, *se perdre;* **አብደዐ፡** abda', *perdre;* **አትባደዐ፡** atbade', *dérouter q'un.*

(በጀለ፡) **ተበጀለ፡** tebedjele, *s'ennuyer.*

በገሠ፡ boggese, *décamper, se mettre en route;* **አትባገሠ፡** atbāgese; **ተበገሠ፡** teboggese, *décamper;* N. A. **በጋሤት፡** boggaset; **ሞበገሥ፡** mobogges, *troupeau.*

በገረ፡ bāgere = **ፈንጠረ፡** *disperser, mettre en désordre.*

ቦጉ፡ boggu, *esp. d'oiseau.*

በገን፡ begen, *gonorrhée* (Tripper).

በግዕ፡ begge', pl. **አባግዕ፡** abāge', *mouton.*

በገዐ፡ bega, *attiser le feu.*

በገይ፡ beggai, *long* (de taille).

በጥለ፡ batla, *être vain, inutile.*

በጽሐ፡ batsha, *y arriver, atteindre*; Caus. አብጽሐ፡ abtseha, *conduire, faire arriver*; ባጺሕ፡ bätsih, *jeune homme fort.*

በጽበጸ፡ betsbetse, *remuer* (l'eau, le lait).

ተ፡

ታሕት፡ taht, prép. *sous, dessous.*

ተኅሣሥ፡ tehsas, 1) *mois de décembre*; 2) *arbrisseau*, en amhar. kitkitta.

ተለመ፡ telleme, *commencer à labourer*; ትልም፡ tölm, *ouverture du temps de labourage.*

(ተለወ፡) ተሌ፡ tele, *suivre*; አትሌ፡ atle, *faire suivre, faire accompagner*; ተለይ፡ telej, pl. ተለጅ፡ teledj, *pasteur.*

ተማሌ፡ temálé, abbr. ማሌ፡ mālé, *hier*; ማሌ፡ለሓ፡ mālé leha, *avant-hier.*

ተመ፡ تمّ tamme, *s'accomplir*; Caus. አትመመ፡ atmeme, *accomplir*; ተማም፡ temám, *fini, accompli.*

ተመር፡ temer, *seconde femme du vivant de la première*; pl. አትማር፡ atmár.

ተምተመ፡ tamtame, *toucher, goûter.*

ቲሾ፡ tisho, pl. አታሺ፡ atāshi, *baquet, seau*, esp. d'assiette en bois.

ተሽከ፡ teshke, *éternuer.*

(ተሰዐ፡) ተስዒ፡ tsi', *neuf*; ተስዓ፡ tesā, 90; ታሲዕ፡ tasi', *le neuvième.*

ተስፋ፡ tesfa, *espérance.*

ተርሐ፡ tarha, *passer la nuit sans dormir*; መትረሕ፡ matrah, *gîte.*

ተረሰ፡ terrese, 1) *mettre la tête sur le* መተራስ፡ mataras, *chevet*; 2) *se mettre au lit* (de maladie).

ተርገመ፡ tergeme, *traduire.*

ተርፈ፡ tarfa, *rester, demeurer en arrière*; Caus. አትረፈ፡ atrafa, *retenir*; ተራፍ፡ terrāf, *restes.*

(ተበዐ፡) ተቢዐት፡ tabi'et, *nature, caractère.*

ተተከ፡ teteke, *écornifler.*

ተንተነ፡ tentene, *chercher la trace perdue* (d'une vache); አተንተነ፡ attentene, *éplucher.*

ተንበለ፡ tenbele, *donner le cadeau à un nouveau marié*; N. A. ተንበሎት፡ tenbelot, *cadeau.*

ቶንባክ፡ tonbāk, *tabac.*

ቶክላ፡ tokla, *loup* (Hyänenhund).

ተከለ፡ tekle, *planter, enfoncer*; Caus. አትከለ፡ atkele; Pass. ተከለ፡ tekkele.

ተክመ፡ tekme, *surveiller, garder*; ቶኩም፡ tokum, *garde.*

ተውላሕለለ፡ taulāhlele, *faire des éclairs*; ተውለሕ፡ tauleh, *éclair.*

ቲግሬ፡ tigré, 1) *province Tigré*; 2) *langue Tigré*; ቲግራይ፡ tigrai, 1) *homme, qui parle Tigré*; 2) *sujet, plébéien.*

ተፍአ፡ taf'a, *cracher*; ትፋት፡ töffat, *crachement, salive.*

ነ፡

ነኅለ፡ nahele, *parler beaucoup*; ኑኁል፡ nuhul, *parleur.*

ኒኺስ፡ nihis, *maison en pierre, carrée, à toit plat.*

ነሕሰ፡ nahse = ገለመ፡ *trahir.*

ነኀረ፡ nahre, *mugir, rugir.*

ነሐር፡ nehār, pl. አንሐሬት፡ anharāt, *poitrine.*

ንህብ፡ nihb, *abeille.*

ነሐበይ፡ nahebei, *forgeron.*

ኑሑክ፡ nuhuk, *plante oléagineuse.*

(ነሐየ፡) ነሑ፡ id. = ነገፈ፡, *essuyer, nettoyer*; ኑሑይ፡ *essuyé.*

ነስሐ፡ nasha, *avoir de bonnes intentions*; ናሲሕ፡ nasih, *pur, innocent.*

ነሥሐ፡ nashe, *couler* (l'outre trouée).

(ነሰሰ፡) አንሰሰ፡ ansese, *acheter des vaches, commencer à former un troupeau*; ኡንሱስ፡ unsus, *bestiaux.*

ንስር፡ nisr, *aigle.*

ነሸተ፡ neshete, *détruire.*

ነስነሰ፡ nesnese, *répandre, semer.*

ነሸነሸ፡ neshneshe, *allaiter.*

ነስአ፡ nes'a, *prendre*; አተንስአ፡ atensa, *faire attention, entendre.*

ነሽገ፡ neshge, *se dégoûter.*

ኖራ፡ nora (نورة), *la chaux.*

ነቅለ፡ naqla, *arracher* (un pieu de la terre), *emmener*; Pass. ነቀለ፡ naqqele; ኑቁል፡ nuqul, *enlevé, arraché.*

ነቅመ፡ naqme, *rendre un son, appeler*; Pass. ነቀመ፡ naqqeme; ነቅም፡ naqm, *appel.*

ነቅሰ፡ naqse, *manquer, s'amoindrir*; Caus. አንቀሰ፡ anqese, *amoindrir, rendre défectueux*; ናቂስ፡ nāqis, *défectueux.*

ነቅበ፡ naqbe, *mordre, arracher* (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. መንቀብ፡ manqab, *tenaille.*

ነቅነቀ፡ neqneqe, *trembler* (la terre).

ነቅዐ፡ naq'a, *crételer* (la poule).

ነቅአ፡ naq'a, *sonner*; Caus. አንቅአ፡ anqa, *faire sonner*; N. ነቃ፡ neqā.

ነቅፈ፡ naqfe, *effeuiller*; *prendre en mauvaise part?*

ኒብ፡ nib, pl. አይናብ፡ ainab, *dent.*

ነብሐ፡ nabha, *aboyer* (le chien).

ናቢል፡ nābil, *aigle.*

ነብረ፡ nebre, *rester, demeurer*; Caus. አንበረ፡ anbere, *faire demeurer, entretenir*; ሞንበር፡ monber, wonber, pl. መናቢር፡ menábir, *chaise*; ሞንበሮ፡ monberó, wonberó, *entretien*; ነባሪ፡ nebäri, *coutume.*

ነብዐ፡ neb'a, አንበዐ፡ anba', *pleurer*; አንብዕ፡ enbe', *larmes.*

ነቢ፡ nebí, *prophète.*

ነትሐ፡ natha, *plumer* (l'oiseau); Pass. ነተሐ፡ nattehe.

ነቡል፡ nebul, id. = ሐራስ፡, *accouchée.*

ነእስ፡ nä's, *homme.*

ነእሸ፡ näsha, *être, devenir petit*; ኑሽ፡ nush, *petit*; አናሸ፡ anāshe, *rendre petit*; መናሽ፡ menash, *le cadet.*

ነክሰ፡ nakse, *décamper*; N. A. መንክስ፡ mankas.

ነክሸ፡ näkshe, *mordre*; Pass. ነከሸ፡ näkkeshe; Caus. አንከሸ፡ ankeshe; N. A. ነኪሽ፡ näkish.

ነከረ፡ nekre, 1) *exalter, honorer*; 2) *emplir.*

ነከተ፡ nekete, = ወለፈ፡ wollefe, *s'habituer à q'ch.*

(ነከየ፡) ነኬ፡ neke, *chevroter* (la chèvre); N. A. ነኬት፡ nekét.

ነወሐ፡ nauehe, *s'alonger, s'élargir*; ነወሕ፡ naueh, *long, large.*

(ነወሰ፡); ተነወሰ፡ tenaúese, = ተዋነሰ፡ *s'amuser* (algedén).

(ነወከ); ተነወከ፡ tenaueke, = ተዋርከ፡ *aller de côté.*

ኖአይ፡ noei, 1) *vaches*; 2) *propriété, effets*; **ነይ፡** nei, *appartenant à*; **ነይክ፡** nei'ka, *à toi app.*
ነዊት፡ nauit, pl. **ነውአይ፡** nauei, *chevreau.*
ንዓ፡ nā m., **ንዒ፡** nā'i f., *viens!* pl. **ንዑ፡** nū, *venez!* interj.
ነዐየ፡ n'aje, *aller à la chasse*; **ነዐይ፡** n'āi, *chasse.*
ኑዔ፡ nu'e, *flèche de la charrue.*
ነዕልት፡ nā'lt, *belle-soeur* (soeur du mari).
ነዝረ፡ nazre; **አንዘረ፡** anzere, *saigner du nez.*
ነዝሐ፡ nazha, *sucer* (l'outre — le beurre).
ነዝአ፡ nez'a, *enlever, arracher.*
ነይ፡ voy. **ኖአይ፡**
ኒእት፡ (نية) ní'et, *caprice, disposition*; **አከይ፡ኒእት፡** akei niet, *mauvaise humeur.*
ነድነደ፡ nednede, *secouer.*
ነድአ፡ ned'a, *conduire, chasser devant soi, renvoyer.*
ነደ፡ nadde, *se brûler*; Caus. **አንደደ፡** andede, *brûler, allumer*; **ኑዱድ፡** nudud, *consumé par le feu*; **ነዲድ፡** nedid, *le brûler.*
ነድቀ፡ nadqe, *élever un bâtiment*; Pass. **ነደቀ፡** naddeqe; P. P. **ኑዱቅ፡** nuduq, *bâti.*
ነድፈ፡ nadfe, *verser* (de l'eau).
ነጀ፡ nedjdje, *arracher les cheveux.*
ነግሐ፡ neghe, = **ምነ፡** *se dégoûter de q'un.*
ነገል፡ neggel, *chevreau mâle*; **ነገለት፡** neggelet, *chevreau femelle*; pl. **አናጊል፡** anaggil.
ነግረ፡ negre, *parler* (us. rarement en Tigré); **ነግር፡** negr, *discours, affaire.*
ነገብ፡ negeb, *chance, bonne fortune.*
ነጌብ፡ negéb, *plaine.*
ኑጎት፡ nugot, *trompe (de l'éléphant).*
ነግደ፡ negde, *faire le commerce de caravane*; **አንገደ፡** an'gede; **ታንገደ፡** tān'gede, *demander l'hospitalité*; **እንገዳ፡** en'geda, pl. **አናጊድ፡** anágid, *hôte.*
ነግፈ፡ negfe et **ናገፈ፡** nāgefe, *balayer*; **አንገፈ፡** an'gefe, *protéger, soutenir*; N. A. **መንገፎት፡** men'gefót; **መንገፈይ፡** men'gefei, *protecteur.*
ነጽሐ፡ natsha, = **ለጽሐ፡** *être pur.*
ነፀረ፡ nadsre, *regarder*; **አንፀረ፡** andsere, *fixer les yeux.*
ነፀበ፡ nedsbe, *se froisser* (un membre).
(**ነፀየ፡**)**ነፄ፡** nadse, *présenter, tendre.*
ነጽፈ፡ natsfe, *sécher, tarir* (le lait); **ኑጹፍ፡** nutsuf, pl. **ነጻይፍ፡** natsaif, *vache sans lait.*
ነፅፈ፡ nadsfe, **ናፀፈ፡** nadsefe, **አንፀፈ፡** andsefe, *étendre le tapis*; **ነፃፍ፡** nedsāf et **መንፃፍ፡** mendsāf, *tapis.*
ነፍኀ፡ nafḥa, *enfler, boursoufler*; Pass. **ነፈኀ፡** naffeḥe, *s'enfler*; Caus. **አንፈኀ፡** anfeḥe.
ነፍስ፡ nefs; **መንፈስ፡** menfes, *âme*; **ነፈስ፡** nefes, *haleine*; **ተነፈሰ፡** teneffese, *respirer.*
ናፈረ፡ nāfere, 1) *glisser* (l'anneau du doigt); 2) *étinceler, sauter sur q'un.*
ነፍነፈ፡ nafnafe, *tomber à petites gouttes* (la pluie).
ነፍዐ፡ nef'a, *se rendre utile*; **መንፋዕት፡** menfā't, *utilité.*
ነፈ፡ nafe, 1) *cribler*; **ኑፉይ፡** nufui, *criblé*; N. I. **መንፈ፡** menfé, *tamis*; 2) *remuer* (lockern).
ናፍደ፡ nafde, *s'éveiller en sursaut.*
ነፍገ፡ nafge, *être avare*; **ኑፉግ፡** nuffug, *avare.*
ናፈጠ፡ nafete, *ronfler.*
ነፍጀ፡ nafdje, *s'échapper* (le chameau).

አ፡

አሐ፡ 'ahā, *vaches*; pl. de **ዎድ፡** wod.
አኁ፡ 'aḥu, pl. **ኀው፡** ḥau, *frère, cousin, parent*; **አኀት፡** 'ahet, pl. **አኀዋት፡** *soeur, cousine, parente.*
አሆ፡ 'aho, *voilà.*
አሐድት፡ 'ahadte, **ሐድት፡** hadte, *un.*
ኤለ፡ 'éle, pl. **አዌሊ፡** auelli, *puits.*
አለለ፡ 'alele, *se rouiller*; **አላል፡** 'älāl, *la rouille.*
አለቡ፡ 'alabu, *il n'y a pas, il n'a pas.*
አሌት፡ 'aléte, **አልሔ፡** 'alhé, *utinam!* part. opt.
አለፍ፡ 'ölef, *dix mille.*
ኡም፡ 'umm, pl. **ኡማት፡** 'ummat, *mère, tante.*
ኢማመት፡ 'imāmet, *la dime du butin.*
አመረ፡ 'amere, *connaître, savoir*; **አምር፡** *connaissance*; **አታመረ፡** 'atāmere, *faire savoir.*
አሙር፡ 'amur, pl. **አማይር፡** 'amāir, *seau lissé de djerid.*
ኡምባሬ፡ 'umbáre, *commère, jaseuse.*
ኡምበርሐጋ፡ 'umberhagā, *esp. d'antilope*; Amh. **ሰሳ፡** ṣasa.
አመት፡ 'ámet, pl. **አአሙት፡** 'a'amut, *esclave*, fém.
አሞት፡ 'amot, *bile.*
አምነ፡ 'amne, *croire, se fier*; Pass. **ታመነ፡** tammene, *être cru, recevoir confiance*; **ኡሙን፡** 'ummūn, *homme de confiance*; N. **አሚን፡** 'amín, *confiance.*
አመዐል፡ 'ame'l, pl. **መዐለት፡** mä'let, *journée.*
አሼ፡ 'eshé, *où?*
አስ፡ 'äṣṣ, *mesure* (de grains).
ኢሳ፡ 'iṣa, *esp. d'oiseau devin.*
አሶ፡ 'aṣo, *fièvre intermittente.*
አሰኀተፈ፡ 'aṣāḥtefe, *se tromper en parlant* (sich versprechen).
አሥል፡ 'asl (ar.), *origine, famille.*
አሻም፡ 'ashām, *verroteries, conteries.*
አሰሰ፡ 'aṣeṣe, = **ሐዝነ፡** *s'attrister*; **ታሰ፡** täṣe, *se repentir.*
አሥር፡ 'asr, *trace*; **አታሠረ፡** *suivre la trace.*
አሰረ፡ 'aṣre, *lier*; Pass. **ታሰረ፡** taṣere; **ማሰር፡** maṣer, *lien*; N. A. **እስረት፡** üṣret.
አሳር፡ 'aṣār, *gencive.*
ኤሱር፡ 'ésur, *corail noir.*
አሺር፡ 'ashír, *poli, noble*; **እሽረት፡** 'öshret, *politesse*; **ታሸረ፡** tashere, *faire des politesses.*
አሥራዲ፡ 'asrādi, *cuivre.*
አሽቢሎ፡ 'áshbilo, *petite saucisse.*
አሥን፡ 'ösn, pl. **አሣን፡** 'asān, *sandale.*
እሲት፡ 'eṣít, *femme*; pl. **አኒስ፡** 'áni̱s.
አስቲር፡ 'astír, *firmament, ciel.*
አሽከለለ፡ 'ashkelele, *veau âgé de huit jours.*
አስከምከመ፡ 'aṣkemkeme, *chevroter.*
እሳዐት፡ 'esā't, *feu.*
አሮ፡ 'oro, *un*, n. card.
አረም፡ 'arem, *peau d'un veau.*
አረምደት፡ 'arámdet, pl. **አረሚድ፡** 'aramíd, *bois de lit.*
አራብ፡ 'arāb, pl. **አረባት፡** 'arabāt, *esp. d'antilope.*
አርባን፡ 'erbáne, pl. **አረቢን፡** 'arábin, *soc de la charrue.*

አሬት፡ 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*
አርኮከበይ፡ 'ärkokebéi, *le palmier Doum.* B.
አርከይ፡ 'ärkei, pl. **አረኪት፡** 'arakít, *lit immobile.*
አርዌ፡ 'arué, pl. **አረዊት፡** 'arauít, *serpent.*
ኤርዌት፡ 'éruet, pl. **ኤረው፡** 'érau, *la femelle de l'éléphant.*
አርዐት፡ 'aro't, *le joug.*
(**አረየ፡**) **አሬ፡** 'áre, *ramasser, choisir;* **አረይ፡** 'arei, *part du butin.*
አረዴብ፡ 'aradéb, *tamarin* (arbre et fruit).
እርጥ፡ 'ört, **እረጥ፡** 'öreth, *intérieur de la terre* (Unterwelt).
አርጸት፡ 'ártset, pl. **አረጺት፡** 'aratsít, *Thermite.*
አቅሉዕለ፡ 'aqlu'le, *monter, aller en montant.*
አብ፡ 'ab, pl. **አበጅ፡** 'abedj, *père, oncle;* **አቦት፡** 'abot, *grand' mère;* **አብ፡እብ፡** 'ab-'öb, *grand-père.*
አቤ፡ 'abié, 'aivé, *oui* (de **በሕለ፡አቤ፡** *je dis*).
አብሉ፡ 'ablu, pl. **አበሊ፡** 'aballi et **አብሉታት፡** 'ablutát, *esp. de tente en nattes.*
እበል፡ 'obel, *tamarisc* (Arab. ṭarfa طرفة).
አበረ፡ 'abbere, *vieillir* (l'homme); **አቤር፡** 'abér, *vieux;* **እብር፡** 'übr, *vieillesse.*
አብሬት፡ 'abrét, *exemple.*
እበርመት፡ 'ébermet, 1) *esp. d'arbre;* 2) *pou de chameaux,* pl. **በራም፡** berám.
እበነት፡ 'ebbenet, pl. **እበን፡** 'ebén, *pierre.*
አብአ፡ 'ába, *se refuser, haïr;* **አበይ፡** 'abéi, *ennemi;* **ኢቢ፡** 'ibbí, *inimitié;* **አታበ፡** 'atābe, *faire haïr.*
አብዓ፡ 'aba, *source de montagne.*
አበዳ፡ 'abadā, *jamais* (ابدا).
ኤትሮ፡ 'étro, *le Beni Israël,* esp. d'antilope, pl. **አዳሪት፡** 'addārít.
እትሮ፡ 'etro, pl. **አታሪ፡** 'atarri, *vase de terre.*
እተንከበ፡ 'atánkebe, *gravir une montange en la longeant.*
አታብ፡ 'atāb, *esp. de petite sauterelle.*
አትአ፡ 'at'a, *entrer;* Caus. **አእትአ፡** 'āta, *faire entrer;* **ኤቴ፡** 'été, *porte, entrée.*
እተይ፡ 'etéi, *où?* adv.
አኒስ፡ 'aníṣ, *femmes,* pl. (Sing. **እሲት፡**).
እንበለ፡ 'enbele, *outre, — excepté,* prép.
እንበልበለ፡ 'enbélbele, *étinceler.*
አንበተ፡ 'ánbete, *entreprendre, commencer;* Pass. **ታንበተ፡** tánbete, *être commencé;* Caus. **አታንበተ፡** 'atánbete, *faire commencer.*
አንበጣ፡ 'ánbeṭa, pl. **አናቢጥ፡** 'anābiṭ, *sauterelle.*
አንታር፡, pl. **አናቲር፡** 'antār, 'anātir, B., *cabaret rond natté.*
እነት፡ 'net, pl. **እንሳ፡** 'enṣa, *chamelle.*
አነነ፡ 'ánene, **ታነነ፡** tánene, *mugir* (le boeuf).
ኢንካ፡ 'inka, fém. **ኢንኪ፡** 'inki, *prends;* **ኢንኩ፡** 'inku, *prenez,* Imp. interj.
አንከለት፡ 'ánkellet, *colline.*
አንከረ፡ 'ankere, *fermer la bouche à q'un.*
አንከር፡ 'anker, *gosier.*
አንደር፡ 'ánder, pl. **አናዲር፡** 'anādir, *flûte.*
አንደከ፡ 'ándeke, **ታንደከ፡** tándeke, *se mettre la ceinture, se ceindre.*
እንዶደለ፡ 'endoddele, *branler* (la cloche).
ኢንገረ፡ 'in'géra, pl. **አናጊር፡** 'anággir, *pain* (amhar.).

አንገብ፡ 'án'geb, *anus.*
አንጉብ፡ 'án'güb, *village,* pl. **አናጊብ፡** 'anágib.
እንጸበ፡ 'antsebe, *laisser passer la pluie* (le toit, filtrer).
እንጸበት፡ 'antsābet, pl. **አናጺብ፡** 'anātsib, *nerf, corde.*
አንጸይ፡ 'äntséi, 'äntshei, pl. **አናጺት፡** 'anatsit, *rat.*
አከለ፡ 'akle, *suffire;* Caus. **አታከለ፡** 'atākele, *donner suffisamment;* **አክል፡** 'akl, *tant que;* **አክሉ፡** 'aklu, *tant que lui;* **አክል፡ሄት፡** 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre;* **አክልሚ፡** 'aklmi, *combien.*
እክል፡ 'ökl, *les grains, Dourra;* **እከለት፡** 'ökelet, *un grain;* **አኬለት፡** 'akélet, *Polenta* (*bouillie de farine*).
ኢኮን፡ 'ikón, **ኢኮኒ፡** 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas, non pas.*
አካን፡ 'akān, pl. **አካናት፡** 'akānāt *endroit, place* (مكان).
(**አከየ፡**) **አኬ፡** 'ake, *devenir mauvais, s'empirer;* Caus. **አታኬ፡** 'atāke, *rendre mauvais;* **ኡኩይ፡** 'ukui, *mauvais, méchant;* N. **ኢኪት፡** 'ikít, **አከይ፡** 'akei, *méfait, mal.*
አካጅ፡ 'akādje, *perversité, bassesse;* **ብዓል፡አካጅ፡** b'āl 'akādje, *intrigant, pervers.*
አውሔ፡ 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*
አውል፡ 'aul, *la saison des pluies au Samhar* (Nov.—Févr.).
አዋል፡ 'auāl, *petit de l'éléphant.*
አዎለተ፡ 'awóllete, *dévier, se ranger de côté.*
አወተ፡ 'aúete, *être créancier de q'un.*
አዝመ፡ 'ezme, *se taire;* **ዝም፡** züm, *silence;* **ዝም፡በሕለ፡** züm behle, *se taire;* **መዛም፡** mezām, *silence.*
እዝን፡ 'özn, pl. **አዛን፡** 'azān, *oreille;* **አዛን፡** 'azzān, *oreillard.*
አዘዘ፡ 'azeze, *ordonner.*
አዝ፡ 'az, 'ad, *pays, tribu.*
እዜ፡ 'ezé, *à présent.*
ኢድ፡ 'id, pl. **ኢደይ፡** 'idei, *main.*
ኤዶ፡ 'édo, *peau de chèvre.*
አዳም፡ 'addám, *les hommes* (n. gén.).
እደር፡ 'ödder, *moutarde.*
አደብ፡ 'ádeb (Ar.), *politesse, civilité.*
አዶንገለት፡ 'adón'gelet, pl. **አዶንገል፡** 'adón'gel, *harricot.*
እዲግ፡ 'edigg, 'edügg, pl. **አዱግ፡** 'ādug, *âne,* **አድጊት፡** 'edgit, *ânesse.*
ኢጅ፡ 'idj, **ኢጀይ፡** 'idjai, pl. **አእጁይ፡** 'aádjui, *bois, morceau de bois.*
ኢጃጅ፡ 'idjādj, *colline.*
አግዋሕ፡ 'aguah, *de bon matin;* **አትጋወሐ፡** 'atgaúehe, *partir de bon matin.*
ኢጋል፡ 'igal, pl. **ኢግል፡** 'igl, *veau.*
አገሌ፡ 'agélé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*
እግር፡ 'ĕgr, pl. **አጋር፡** 'agār, *pied, jambe.*
አግረ፡ 'ágre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;* **አግሪ፡** 'egri, *caravane de Dourra.*
አገበ፡ 'ágaba, *buffle;* **ገሉብ፡አገበ፡** geleb 'agaba, *bouclier de peau de buffle.*
አጊት፡ 'agit et **ባጊት፡** bāgit, *vite,* adv.
አጎት፡ 'ogót, *petit pot de terre.*
አገደ፡ 'agédda, *à plus forte raison.*
አገፍተነ፡ 'agáftene, *mettre le couvercle.*
አጥፌት፡ 'áṭfet *pierre de foyer,* pl. **አጣፊ፡** 'aṭāfi, *les trois pierres, qui forment le foyer, le foyer*

አፍ፡ 'af, pl. **አፈይ፡** 'aféi et **አፌጅ፡** 'afédj, *bouche*, *embouchure*.

እፍ፡ 'of, *lion*.

አፌት፡ 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte*.

አፎ፡ፀሓይ፡ 'afo tsahai, *le matin après le lever du soleil*.

ኦፋ፡ 'öffa, *petit vase natté* (pour l'eau, le lait etc.).

ኤፊን፡ 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka*.

ከ፡

ከሀለ፡ kāhle, kāle, *pouvoir*, *supporter*; **ክሁለት፡** köhlet, *pouvoir*, *puissance*, *patience*.

ከሐደ፡ kahede, *nier*, *contester* q'ch; Caus. **አክሐደ፡** akhede; **ተካሐደ፡** tekāhede, *se disputer*, récipr.; N. A. **ክሕድ፡** k'hed, *dispute*, *procès*.

ከሌ፡ kalé, pl. **አከሊት፡** akallít, *marmite*.

ኩሉ፡ kullu, *tout*.

ካላ፡ kálā, *très grand*, *géant*.

ከልሐ፡ kalḥa, *saigner q'un au front*; Pass. **ከለሐ፡** kalleḥe *se saigner*, *être saigné*.

(**ከለለ፡** Aeth.), **ከላል፡** kelál, pl. **አኪለት፡** akíllet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ፡ kólele, *tournoyer*.

ከለሠ፡ káles, adv. *de bonne heure*, *au matin*.

ከልሰ፡ kalṣe (خلص), *finir*, *achever*; Pass. **ከለሰ፡** kalleṣe; Caus. **አትከለሰ፡** atkállese, *faire achever*; **ከለስ፡ውመለስ፡** kalleṣ u melleṣ (*finir et y retourner*) *homme indécis*.

ከልብ፡ kelb, pl. **ኩሉብ፡** kulub, **አክላብ፡** aklāb, *chien*.

ኬለብ፡ kéleb, *enceinte d'épines*, *enclos*.

ኬላብ፡ kélāb, *pipe* (esp. de nargilé).

ኵሌ፡ küle et **ኩሎት፡** kulót, *deux*; **ከሊ፡** kāli, *le second*.

ከልኮት፡ kolkót, pl. **ከሎኪ፡** kolokki, *corbeille*.

ከልዐ፡ kal'a, *refuser q'ch.*; Caus. **አክልዐ፡** akl'a; **አትክልዐ፡** atakl'a, *faire refuser*; Pass. **ከለዐ፡** kall'a.

ከልጸም፡ kúltsem, kúltshem, pl. **ከለጺም፡** kelétstsim, *os de l'avant-bras*, *radius*.

ከልፈ፡ kelfe, **ከለፈ፡** kālefe, *contrarier*, *contredire*, *s'opposer*.

ከም፡ kom, et **ከምሰል፡** komṣel, *comme*, conj.

ከማ፡ kemā, *aussi*, *encore* (كمان).

ከምለት፡ kámlet, pl. **ከመል፡** kamal, *pou*.

ኩሚሽ፡ kumísḥ, pl. **አክመሻት፡** akmeshāt, *joue*.

ከምሸ፡ kamsḥe, **ከመሸ፡** kämeshe, *essayer*, *goûter*; Caus. **አክመሸ፡** akmeshe; Pass. **ከመሸ፡** kammeshe; **ከምሸት፡** komshet, *prise de tabac*.

ከምረ፡ kamre, *accumuler*; Pass. **ከመረ፡** kammere.

ከምጀጀ፡ kamdjedje, *se rider*, *froncer* (le visage); **ኩምጁጅ፡** kumdjudj, *ridé*.

ከስሐ፡ kaṣḥa, *salir*; Pass. **ከሰሐ፡** kaṣṣeḥa; **ከሰሕ፡** kaṣṣeḥ *sale*, *impur*.

ከስለት፡ koṣlet et **ኩስራ፡** kuṣra, *esp. d'arbre*, *Rhamnus nebeka*; Ar. سدر.

ከስተ፡ kaṣta, *ouvrir*; Pass. **ከሰተ፡** kaṣṣete; P. P. **ኩሱት፡** kuṣut, *ouvert*; Caus. **አክሰተ፡** akṣete.

ከስተረ፡ kaṣtere, = **ነገፈ፡** *balayer*, *nettoyer*.

ከስነ፡ kaṣna, *sommeiller*; Caus. **አክሰነ፡** akṣene; **አታክሰነ፡** atākṣene, *faire som.*; N. **ኮሳን፡** koṣan, *sommeil*.

ከስከሰ፡ kaṣkaṣe, *secouer la tête*, *les cheveux*; *éveiller q'un en le secouant*.

ኩስኩስ፡ kuṣkuṣ, *le vomer*.

ከሽፈ፡ kashfe, *tarir*, *diminuer* (le lait de la vache); Caus. **አክሸፈ፡** ákshefe, *faire tarir*.

ካር፡ kār, *la faim*.

ኮር፡ kor, pl. **አክዋር፡** akuár, *selle* (de cheval).

ከረ፡ kéra, *les gens de* —, p. ex. **ከረ፡ሞሐመድ፡** kera Mohammed, *Mohammed et ses gens*; **ከራዊ፡** keraúi, *troupe*, *armée*.

ከረም፡ kerem, *la saison des pluies*; **ከርመ፡** kerme, *venir la saison des pluies*; **አክረመ፡** ákreme, *passer la saison des pluies* dans quelque endroit; Caus. **አትከረመ፡** atkáreme, *faire passer la saison des pluies*.

ከረመ፡ kerreme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ከሪም፡ kárim, *bien-fonds*, *immeuble*.

ከራመት፡ kerrāmet, pl. **ከረሪም፡** kerrerim, *trou* ou *cavité contenant de l'eau de pluie*.

ኩርማት፡ kurmát, *tronc d'arbre*.

ከርሸት፡ kőrshet, *fraise* (Gekröse).

ከረረ፡ kärere, *coucher*; **አክረረ፡** *se coucher*; N. A. **አክረሮት፡** akrerót; Caus. **አታክረረ፡** atākrere, *mettre coucher*, *forcer à se coucher*; **ኢንከራር፡** inkerär, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ፡ kerkere, *être*, *devenir grossière* (la farine); **ኩርኩር፡** kurkūr, *grossier*.

ከርከራ፡ kérkerra, *esp. d'arbre*.

ከርከሬ፡ kérkerré, *esp. d'oiseau*.

(**ከረየ፡**)**ከሬ፡** kerre, *descendre*; **ኩሩይ፡** kurruj, *descendu*.

ከረይ፡ kerei, *loyer*, *gage*; **አትካሬ፡** atkáre, *louer*, *engager*.

ከረይ፡ kärei, pl. **አካሪ፡** akarri, **ከረጅ፡** keredj, *hyène*.

ኩርባጅ፡ kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte*.

ኩርጡማ፡ kurṭumā, *bout supérieur de l'oreille*.

ከርጸ፡ kortse, kortshe, **ከረጸ፡** kāretse, karetshe, *couper*, *trancher*; N. A. **ኮሪጽ፡** korrits.

ከርፈ፡ karfe, **ከረፈ፡** kārefe, 1) *piler*, *écorcer*; *gagner la vie en vendant des écorces d'arbre*; 2) *rider le front*; 3) *ceindre*, *environner*.

ከበሮ፡ kabero, *tambour*.

(**ከበረ፡**) **አክበረ፡** *honorer*, *exalter*.

ኩብከብ፡ kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A, **ኩብኩብ፡** kebkāb.

ኩብደ፡ kabde, *devenir lourd*, *pesant*; N. **ክበደት፡** kebādet, *pesanteur*; **ኩቡድ፡** kubud, *lourd*, *sérieux* (de caractère).

ከበድ፡ kebed, pl. **አክቡድ፡** akbūd, *ventre*, *estomac*.

ኪብደት፡ kíbdet, *foie*.

ኩቱ፡ kuttu, *esp. d'oiseau*.

ከትሐ፡ katha, *faire signe de la main*.

ከትቤት፡ ketbét, *l'intérieur de la maison*.

ከትበ፡ katba, *écrire* (Ar.).

(**ከተፈ፡**) **ከታፍ፡** katāf, *jambe*.

ኬን፡ kén, *là bas*, adv. — **ካን፡** kän, *assez*, *suffit!*

ኵናት፡ küinat, konat, *lance*; pl. **ኩዎኒ፡** kuónni.

ከንተፈ፡ kántefe, *hacher*, *dépecer*; P. P. **ኩንቱፍ፡** kuntuf.

(**ከነነ፡**) **መኮንን፡** mekonnen, *gouverneur*, *chef*.

ክንክነ፡ kankene, *froncer les sourcils*.

ክንክኒት፡ kankanít, *fièvre intermittente*.

ከንዶ፡ kändo, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. يُمكن).

ከንጂ፡ kándji, *roseau, jonc de Dourra.*

ከንፈር፡ kánfer, pl. **ከናፊር፡** kanáfir, *lèvre.*

ከእፀ፡ kädse, *couler* (schleichen), *ramper.*

ኮከብ፡ kókeb, pl. **ከዋኪብ፡** kauákkib, *étoile.*

ኮከን፡ kóken, pl. **ከዋኪን፡** kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve.*

ኩዋ፡ kuā, *corbeau.*

ኩዋኔ፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).

(**ከዊን፡**); Nég. **ኢኮን፡** ikon, *il n'est pas.*

(**ከበበ፡** Aeth.); **ከዕበት፡** ka'bet, *prêt à cent %*; **አከዕበተ፡** aka'bete, *prêter à cent %*.

(**ከዕወ፡**) **ከዓ፡** kā, *se verser* (l'eau); Caus. **ከየዐ፡** keje, *verser.*

(**ከየደ፡**) **ኬደ፡** kéde, *marcher sur q'ch.*; **ኬደት፡** kédet, *s'en aller* (*la femme*), *abandonner son mari.*

ከደ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. **ኩዱድ፡** kudúd.

ከድመ፡ Ar. kedme (خدم), *servir.*

ከደራ፡ kaderā, *esp. d'abeille.*

ከደን፡ keden, *désert*; **ከደንየ፡** keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ከድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. **ከደነ፡** *keddene*; **መከደን፡** mekden, *couvercle*; **ከዳን፡** kedān, *habit.*

ከዳኔ፡ keddáne, *forgeron.*

ከድዕ፡ kĕdo, *poussière.*

ከጀለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. **አከጀለ፡** akdjele.

ኮጀበ፡ kodjbe, *pincer* (zwicken, mit den Augen, mit der Zange).

ከገይ፡ kogei, pl. **ከዋጊ፡** kauági, *esp. d'arbre, Higlig.*

ከጠለ፡ kaṭle, *s'attacher à q'un*; **ተከጠለ፡** tekaṭṭele, id.; **ኩጡል፡** kuṭul, *attaché, protégé.*

ከጠረ፡ kaṭre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ከጠፈት፡ kaṭfet, pl. **ከጣፍ፡** kaṭāf, *feuille.*

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; **ከጽረት፡** kotsret, *contrat*; Pass. **ተከጸረ፡** tekótstsere.

ከጺር፡ katsír, *la hampe de la lance.*

ከፍ፡ በሕለ፡ kaff béhle, *s'asseoir.*

ከፍለ፡ kafla, **ከፈለ፡** käfele, *diviser, partager*; Caus. **አከፈለ፡** akfele; N. **ከፍለት፡** kaflet, *division*; **ኩፉል፡** kufful, *partagé.*

ከፍረ፡ kafre, *remplir* (la pipe), PP. **ኩፉር፡** kuffur.

ከፍቱን፡ kaftún, *joli.*

ከፍን፡ kefn, *linceuil*; **ከፈነ፡** keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. **አከፈነ፡** akfene, *fournir du linceuil.*

ከፍአ፡ kaf'a, *devenir mauvais, être laid, empirer*; **ኩፉ፡** koffi, *laid.*

ኩፈእት፡ kufi'et, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête.*

ወ፡

ወሕለ፡ wahle, *se noyer*; **ዋሕል፡** wahl, *bas fond.*

ወሐሰ፡ waheṣe, **ተወሐሰ፡** tewaheṣe, *cautionner*; **አውሐሰ፡** auheṣe, *donner caution*; Caus. **አትዋሐሰ፡** atwäheṣe, *obliger à aire caution*; **ዋሐስ፡** wäheṣ, *garant.*

(**ወሀበ፡**) **ሀበ፡** hebe, hewe, *donner*; **ሂአብ፡** hiāb, *don, cadeau*; **አትሀበ፡** athewe, *faire donner*; **ሀይበይ፡** heibei, *libéral.*

(**ወሐደ፡**) **ሐደ፡** hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. **አውሐደ፡** auhede, *rendre peu*; **ሑድ፡** hud, *peu.*

ዋሐጠ፡ wäheṭe, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; **ውሒጥ፡** wuhiṭ, *courant d'eau*; **ተወሐጠ፡** tewaheṭe, *se noyer.*

(**ወለበ፡**) **ተዎለበ፡** tewollebe, *tourner, regarder en arrière.*

ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; **ወልዎለ፡** wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wäle, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. **ተዋሌ፡** tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. **ዎለደ፡** wollede; **ተዎለደ፡** tewollede, *naître*; Caus. **አውለደ፡** aulede, *faire accoucher*; **አትዋለደ፡** atwālede, *faire accoucher*; **ዎልድ፡** wold, abbr. **ዎድ፡** wod, *enfant, fils*, pl. **አውላድ፡** aulād; **ወለት፡** welet, pl. **አዋሊድ፡** auālid, *fille*; **ዎሊድ፡** wolīd, *l'action d'accoucher.*

ዎስከ፡ woṣke, *joindre, augmenter*; **ተውሳክ፡** tauṣāk, *complément, augmentation.*

ዎስደ፡ woṣde, = **ረፍዐ፡** *emporter.*

ውስት፡ uṣt, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሱፍ፡ uṣuf, *hableur.*

ዎረኅ፡ woreḥ, pl. **አውራኅ፡** auraḥ, *lune, mois.*

ዎርሰ፡ worṣe, *hériter*; **ውርስ፡** wurṣ, *héritage*; **አውረሰ፡** aureṣe, *faire héritier.*

(**ዎርሰወ፡**) **ዎሬሳ፡** worésā, id. = **ቲግረይ፡** tigrai, *sujet, plébéien.*

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. **ዎራር፡** worār, *dévastation*; Pass. **ዎረረ፡** worrere.

ዎርቀ፡ worq, *argent.*

ዎራቀ፡ worāq, *papier* ورق.

ወርበ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. **ዐረበ፡**); **ተዎረበ፡** teworrebe, *se mettre en route après midi*; Caus. **አትዎረበ፡** atworrebe, *faire partir après midi*; N. A. **ዎረብ፡** woreb, *le départ après midi.*

(**ወረከ፡**)**ተዎርኬ፡** teworke, *se ranger de côté, laisser passer.*

ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. **ዎሪድ፡** worīd; **ተዋረደ፡** tewārede, *parier*; **ውረድ፡** wured, *serment*; **ዎሪድ፡** worīd, *gorge.*

ዋቀረ፡ wāqere, *travailler la pierre*; N. I. **መዎቀር፡** muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቀዐ፡ woqa, *forger, frapper* (le fer).

ዎተ፡ wotte, **ዋተተ፡** wātete, *enfoncer, affermir*; P. P. **ውቱት፡** wutūt.

ዎነሰ፡ wonneṣe, **ተዎነሰ፡** tewonneṣe, *s'amuser, s'entretenir.*

ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages.*

ወነ፡ voy. **መነነ፡**

ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. **ዎነኔብ፡** wonneneb.

ወንገል፡ wan'gél, *faute, crime.*

ዋንጉ፡ wān'gu, *esp. de cicogne.*

ውኡይ፡ wu'ui, *tiède.*

ውዕለ፡ uale, *passer la journée*; **አውዐለ፡** auele, *faire séjourner, entretenir*; **ምዓል፡** māl, *jour convenu de conseil.*

(**ወዐየ፡**) **ውዓ፡** wā, *crier au secours*; **መውዔ፡** maué, *cri au secours.*

ዎደ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner.*

ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. **አውደቀ፡** audeqe, *renverser*; **ዎዲቅ፡** wodiq, *chûte*; **አትዎደቀት፡** fem. atwādeqet, *avorter.*

ዎድነ፡ wodne, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ዎዴ፡ wode, *faire*; Caus. **አውዴ፡** aude, *faire faire*; **ዎደይ፡** wodei, *action*, 2) **ዋዴ፡** wade, *abattre une maison*; Pass. **ተዋዴ፡** tewāde.

ዎግዋግ፡ wogwag, *lueur du feu*.

ዎገዐ፡ woga, *combattre*.

ዎጥነ፡ woṭne, *tenter*, *essayer*; N. **ዎጢን፡** woṭin, **ዎጠኔብ፡** woṭeneb, *essai*.

ዎጥዎጣም፡ woṭwoṭam, *témoin oculaire*.

ዋጠይ፡ wāṭei, *chanteur*; pl. **ዋጦት፡** waṭót.

ዐ፡

ዓለም፡ ʿālem, *le monde*.

ዐለመት፡ ʿalemet, *marque*, *signe*; **ተዐለመ፡** teʿälleme, *être marqué*.

ዐልበ፡ ʿälbe, *nombrer*; Pass. **ዐለበ፡** ʿällebe; **ተዐለበ፡** teʿällebe; **ዕሉብ፡** ʿöleb, *nombre*; Caus. **አትዓለበ፡** atʿalebe, *faire nombrer*.

ዐለት፡ ʿälet, **አዐሉት፡** aʿalút, *terme*, *jour fixe*; **ዐለት፡ዎዴ፡** ʿälet wode, *ajourner*, *fixer un jour*.

ዐሌ፡ ʿäle, *émigrer*, *s'expatrier*; **ዓሊ፡** ʿālli, *émigrant*.

ዐልገ፡ ʿalge, *céler*, *cacher* q'ch.

ዐመ፡ ʿamme, *fermer* à q'un *la bouche*, *étouffer* q'un; Pass. **ተዐመ፡** teʿamme.

ዓመት፡ ʿāmet, *année*; **ዓም፡** ʿām, **ትዓም፡** tʿām, *l'année passée*.

ዐምሰት፡ ʿamṣet, *concevoir*; **ዐምሳት፡** ʿamsāt *enccinte*; Caus. **አትዓመሰ፡** atʿāmese, *engrosser*.

ዕምር፡ ʿömr, *destin*, *jour de la mort prédestiné*.

ዐምበበ፡ ʿambebe, *fleurir*; **ዐምበበ፡** ʿembebā, pl. **ዖምቦብ፡** ʿombōb, *fleur*.

ዐምከ፡ ʿamke, *duper* q'un; Pass. **ዐመከ፡** ʿammeke.

ዐምድ፡ ʿamd, *poteau*, *colonne*.

ዐምፀ፡ ʿamdse, *forcer*.

ዐሣ፡ ʿasā, *poissons*.

ዐስለ፡ ʿaṣla = **ሰዴ፡** *presser*, *embarrasser*, *affliger*.

ዐስመ፡ ʿaṣma, *bienfaire* à q'un, *aider*.

ዐሥር፡ ʿasr, *dix*; **ዕሥራ፡** ʿäsrā, *vingt*; **ዓሥር፡** le 10me.

ዐሽቀ፡ ʿashqe, *aimer passionnément*; N. A. **ዕሽቅ፡** ʿöshq, *amour*.

(**ዐሰየ፡**) **ዐሴ፡** ʿaṣe, *se révolter*; Caus. **አትዓሴ፡** atʿaṣe, *inciter à la révolte*.

ዓር፡ ʿār, *coutume*.

ዐረስ፡ ʿáreṣ, *morceau de peau*.

ዐረር፡ ʿárer, *plomb*.

ዐርቀ፡ ʿarqa, *devenir nu*, *manquer d'habit*; N. **ዐሪቅ፡** ʿariq, *nudité*; **ዑሩቅ፡** ʿurúq, *nu*; Caus. **አትዓረቀ፡** atʿareqe, *rendre nu*.

(**ዐርረየ፡**) **ዐሬ፡** ʿärre, id. = **በጽሐ፡** *parvenir* à —, *atteindre*, *pouvoir suivre*, *égaler* q'un; **ዑሩይ፡** ʿurrui, *égal*, *pareil*.

(**ዐረየ፡**) **ዐሬ፡** ʿäre, *pacifier*; **ትዓሬ፡** tʿäre, *faire la paix*; **ዐሪት፡** ʿärít, *la paix*; **ዑሩይ፡** ʿurui, *pacifié*; **አትዓሬ፡** atʿäre, *négocier la paix*.

ዐረደ፡ ʿarrede, *cacher*, *céler*.

ዐርዶት፡ ʿardōt, *nuque*.

ዐርገ፡ ʿarge, *monter*; N. A. **ዐሪግ፡** ʿarig; N. I. **ምዓረግ፡** mʿāreg, *escalier*; Pass. **ዐረገ፡** arrege; Caus. **አትዓረገ፡** atʿarege, *faire monter*.

ዐርፈ፡ ʿarfe, **ዐረፈ፡** ʿārefe, *se reposer*; N. **ዕርፍ፡** ʿörf, *repos*.

ዐቅለ፡ ʿaqla, *croiser les jambes*, *tordre*; **ዑቁል፡** ʿuqul, *courbe*, *tortu*; **አዕቀለ፡** aʿqele, *lier les genoux du chameau*.

ዐቅመ፡ ʿaqme, *borner*, *restreindre*; **ዐቀመ፡** ʿaqqeme, *être restreint*.

ዐቅረ፡ ʿaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. **ዑቁር፡** *noué*; **ማዕቀር፡** maʿqer, *q'chose de noué*.

ዐቁር፡ ʿaqur, pl. **ዐቆቁር፡** ʿaqoqur, *excrémens de chameau*.

ዐቀ፡ ʿaqqe, *devenir gros*, *s'épaissir*; **ዑቁቅ፡** ʿuquq, *gros*, *épais*; N. A. **ዕቅ፡** ʿöqq, *épaisseur*; Caus. **አትዓቀቀ፡** atʿāqeqe, *épaissir*.

ዐቅበ፡ ʿaqbe, *garder*, *conserver*, *rassembler*; **ትዓቀበ፡** tʿāqebe, *se rassembler*.

ዖቀት፡ ʿoqqet, pl. **ዖቀቅ፡** ʿóqeq, *outre à beurre*.

ዐቅነ፡ ʿaqne, *mesurer*; Pass. **ዐቀነ፡** ʿaqqene.

ዐቅደ፡ ʿaqde, *nouer*; Pass. **ዐቀደ፡** ʿaqqede; N. **ዐቅድ፡** ʿaqd, *noeud*.

(**ዐቀፈ፡**) **ትዓቀፈ፡** *trébucher*.

ዐብረ፡ ʿabre, *devenir*, *être maigre* (la terre, la personne); **ዐበር፡** ʿabār, *stérilité*, *famine*.

ዐበቅ፡ ʿabeq, *gale*, *rogne*; **ብዓል፡ዐበቅ፡** bʿal ʿabeq, *galeux*; **አትዓበቀ፡** atʿābeqe, *rendre galeux*.

ዐቤ፡ ʿabe, *s'aggrandir*, *vieillir*; **ዐቢ፡** ʿabi, *grand*, *vieux*; **አትዓቤ፡** atʿābe, *aggrandir*, *élever*.

ዑቱም፡ ʿutum, *soutenu*, *lourd* (mor.) = **ኩቡድ፡**

ዐታር፡ ʿatār, *subtil*, *mince* = **ከጺን፡**

ዓነተ፡ ʿanete, *préserver*; **ረቢ፡ልዓነቶ፡** rebbi lʿānnetʾu, *que Dieu en garde*.

(**ዐንከረ፡**) **ትዐንከረ፡** tʿankere, *se flétrir*, *se faner* (l'herbe).

ዐነፍ፡ ʿanef, pl. **ዐንፎታት፡** ʿanfotāt, *nez*.

ዐንፈ፡ ʿanfe, *forcer*; **ዑኑፍ፡** ʿunnuf, *forcé*.

ዐውል፡ ʿaul, *prix*; **ትዓወለ፡** tʿāuele, *fixer le prix*, *convenir du prix*.

ዐውለት፡ ʿaulet, *les plateaux de l'Anṣeba* (Oberland).

ዐወር፡ ʿáuer, *aveugle*; **ዐወረ፡** ʿáuere, *devenir aveugle*; Caus. **አትዓወረ፡** atʿawere, *rendre aveugle*; 2) **ዐውረት፡** ʿauret, *infamie*, *déshonneur*.

ዐውቴ፡ ʿauté, *victoire*; **ትዓወተ፡** tʿauete, *remporter la victoire*.

ዓደት፡ ʿadet (عادة) *coutume*.

(**ዐወደ፡**) **ትዓወደ፡** *se glisser autour de q'ch*, *tourner*, *roder*.

ዐዛዝ፡ ʿäzáz, *poussière*.

ዐየረ፡ ʿaiere, *insulter*; *injurier*; Pass. **ተዐየረ፡** teʿajere; **ዐይረት፡** ʿairet, *injure*.

ዐይበት፡ ʿeibet, pl. **ዐየቢ፡** ʿejebbi, *grand sac cousu de peau*.

ዐይብ፡ ʿeib, *protection*; **ትዐየበ፡** tʿejebe, *se mettre sous protection*.

ዐይን፡ ʿain, pl. **ዐይንታት፡** ʿaintāt, *oeil*, *espion*; **ዐየነ፡** ʿejene *regarder*, *espionner*.

(**ዐየነ፡**) **ትዐየነ፡** tʿejene, *devenir fou*; N. **ዐይነት፡** ʿeinet, *folie*, **ዑዩን፡** ʿujún, *fou*.

ዐየከ፡ ʿejeke, **ትዐየከ፡** tʿejeke, *avoir soif*.

ዐድል፡ ʿedl, pl. **አዕዱል፡** aʿdúl, *ombre* (d'un arbre).

ዐድለ፡ ʿadle, ተዓደለ፡ ťādele, *être pareil, comparable;* ዑዱል፡ ʿudul, *pareil.*

ዕድም፡ ʿödm, *terme fixé, convention;* ተዓደመ፡ ťādeme, *convenir d'un terme.*

(ዐደረ፡) ተዓደረ፡ ťādere, *mugir, rugir.*

ዕድር፡ ʿödr, *maladie, défaut de corps.*

ዐዳብ፡ ʿädāb, *gages.*

ዐዴ፡ ʿädde, ተዐዴ፡ ťädde, *passer* (une rivière); መዕዴይ፡ mäʿddei, *passage.*

ዐዳፍ፡ ʿädāf, *couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.*

ዐጅበ፡ ʿadjbe, *dévorer.*

ዐገበ፡ ʿagbe, *affronter, traiter injustement;* N. ዐገብ፡ ʿageb, *affront, injustice.*

ዐገተ፡ ʿaggete, *avoir recours, se référer à la caution* (den Bürgen in Anspruch nehmen).

ዐገነ፡ ʿagne, *courber;* Pass. ዐገነ፡ ʿaggene, *se courber;* ዑጉን፡ ugun, *courbé.*

ዐጠነ፡ ʿatne, *encenser;* Pass. ዐጠነ፡ ʿattene; ዐጣን፡ ʿatān, *parfum, encens.*

ዐጠበ፡ ʿatbe, *fatiguer;* Pass. ዐጠበ፡ ʿattebe, ťattebe, *être fatigué.*

ዐጣጥ፡ ʿetat, *le dos.*

ዐጽም፡ ʿatsm, *os,* pl. ዐጽሞታት፡ ʿatsmotát; ዐጽም፡ዐጣጥ፡ ʿatsm ʿetat, *épine du dos.*

(ዐፈየ፡) ተዓፌ፡ ťāfe, 1) *guérir;* ዑፉይ፡ ʿufui, *sain;* ዐፌት፡ afiet, *santé;* 2) *être dans son plein* (la lune).

ዐፌ፡ ʿaffe; ተዓፌ፡ ťaffe, *regarder, se regarder;* ምዓፌይ፡ mʿäffei, *miroir.*

ዘ፡

ዘሐብ፡ (ذهب) zäheb, *or.*

ዘመን፡ zemen, zeben, *temps.*

ዘመድ፡ zemed, pl. አዝማድ፡ azmád, *parent.*

ዝራ፡ zĕrā, ዝሪ፡ zĕrī, *ou;* ዝሪ፡ — ዝሪ፡ *ou — ou.*

ዘርዐ፡ zerʿa, *semer;* P. ዘረዐ፡ zerrʿa, *être semé;* ዝርዕ፡ zĕre, *semence.*

ዘርፈ፡ zerfa, *dérober* q'ch (à un ami ou parent); N. ዘራፍ፡ zerāf.

ዘብሐ፡ zabha, *ôter la peau* (de la vache).

ዘቤ፡ zābe, *acheter;* አዝቤ፡ ázbe, *vendre;* ዘቤ፡ zebé *achat.*

ዚብደት፡ zibdet, *beurre frais* (زبدة).

ዘብጠ፡ zabta, *frapper* q'un.

ዘነመ፡ zenneme; ዘለመ፡ zelleme, *pleuvoir;* ዙላም፡ zulām, *pluie.*

ዘነብ፡ zéneb, *queue.*

(ዘከረ፡) ተዝከር፡ tézker, *fête de commémoration pour un mort.*

የ፡

ዮም፡ jom, *aujourd'hui.*

(የምመ፡) የመ፡ jamme, *terminer, conclure* (une affaire), *arrêter q'ch.;* Pass. የመመ፡ jammeme, *être conclu;* N. A. የም፡ jamm, *conclusion.*

(የማን፡ jemman); ትእማን፡ t'emmān, *droite, à la droite.*

የብሰ፡ jabse, *sécher;* Caus. አይበሰ፡ 'áibese *faire sécher;* ዩቡስ፡ jubus, *sec, aride.*

የብጠ፡ jabte, *aider un parent, qui a perdu ses biens* (en Tigriña ከለጠ፡ kallete); N. A. መይበጦት፡ maibetot, *contribution, aide.* (Comparez mon Recht der Bogos.)

የጠመ፡ jateme, *perdre les parents* (l'enfant); N. A. የተመት፡ jatmet; የቲም፡ jetim, pl. የጣይም፡ jetāim, *orphelin.*

ደ፡

ደሕሰ፡ dähse, *écorcher, ôter la peau.*

ደሐረ፡ dahre, *bénir;* Pass. ደሐረ፡ dahhere; N. A. መድሐር፡ mädhär, *bénédiction.*

ደኀረ፡ dahre, *rester en arrière;* Caus. አድኀረ፡ adhere, *protéger* (Abbr. ኀር፡ harr, *après*).

ደሐነ፡ dähne, *se sauver;* Caus. አድሐነ፡ ädhāne, *sauver;* N. ደሐን፡ dähen, *salut.*

ደኀከ፡ dähke, *se traîner sur les quatre pattes* (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. ደኂክ፡ dahik.

ደለኀ፡ dälhe, *chasser, éconduire* = ዳገነ፡; P. P. ዱሉኅ፡ dulluh, *chassé.*

ደልሔ፡ delhe, *jouer;* ደልሕ፡ delh, ደልሔ፡ delhé, *jeu.*

ደለመ፡ delme, *blesser q'un à mort;* Pass. ደለመ፡ delleme.

ደሌብ፡ voy. ደልጸት፡

ደላኪም፡ delákim, *beau-frère* (frère du mari).

(ደለወ፡ Aeth.); ደሌ፡ dele, B. *savoir* (Tigriña *vouloir*); ዳሌ፡ dāle, *convenir, réussir, être prêt.*

ደልጸት፡ deltset et ደሌብ፡ delléb, *fruit de l'arbre* ሐምረት፡ (Adansonia digit.).

ዱመ፡ dúma, *écorce intérieure* (Bast) de l'Adansonia.

ዱሞ፡ dümmo, pl. ደመሚ፡ dememmi, *chat.*

ደም፡ dämm, *sang;* ዳምየት፡ dāmiet, *femme qui a ses règles;* ብዓል፡ደም፡ bʿal dämm, *ennemi de sang.*

ደማ፡ demā, *beau-frère, belle-soeur* (frère ou soeur de la femme).

ደመለ፡ démmele, ተዳመለ፡ tedāmele, *être fâché contre q'un, la garder à q'un;* ሞደመል፡ modemmel, *vindicatif;* N. ድማል፡ *esprit de vengeance, rancune.*

ዱመል፡ dümmel, *faiblesse des yeux.*

ደመት፡ dammet, fém. *avoir tari son lait* (la vache) = ነጽፈት፡

ደምቀት፡ dámqet, *crane.*

ደምቡብ፡ dembub, *lait qui commence à cailler.*

ደመና፡ demmena, ደበና፡ debena, *nuage.*

ዱመነት፡ dömmenet, *un camp ou village abandonné.*

ደምዐ፡ damʿa, *atteindre q'un de la lance;* Pass. ደመዐ፡ dammʿa.

ደምደመ፡ demdeme, *s'émousser;* Caus. አደምደመ፡ ademdeme; P. P. ዱምዱም፡ dumdum, *émoussé.*

ዳስ፡ dās, *hangar.*

ዳር፡ dār (دار), *famille, tribu,* Heimwesen.

ድሮ፡ drō, *manière, habitude.*

ዲርሖ፡ dírho, *cadeau.*

ዲርሆ፡ dírho, pl. ዱዎሪህ፡ duórrih, *poule.*

ደረረ፡ derrere, *dîner* (le soir); Caus. አድረረ፡ adrere, *faire dîner, nourrir;* N. ደራር፡ derār, *dîner, nourriture.*

ደርቀ፡ derqe, *pousser;* Pass. ደረቀ፡ derreqe; N. A. ዳሬቆት፡ dāreqót.

(ደርበየ፡) ደርቤ፡ derbe, *jeter* (la lance, la pierre).

ዱሩብ፡ durrub, *simple* (l'habit).
ደርዔ፡ deré, *cotte de mailles.*
ደሬ፡ derre, *partir*, *descendre.*
ዱሩይ፡ durui, *noir* (la vache, l'esclave).
ደርገ፡ derge, 1) *tomber à grosses gouttes* (la pluie); ደረግ፡ dereg, *goutte;* 2) *mêler*, *mettre en confusion.*
ድርፈን፡ dürfen, *petite brebis.*
ደቃለዕ፡ daqālé, 1) id. = አርክኽይ፡ *le palmier esp. Doum;* 2) *rameau de palmier* (جريد).
ዳቅበ፡ dāqbe, *pouvoir*, *devenir fort;* N. A. ዳቅበት፡ dāqbet, *force*, *puissance;* ዳቂብ፡ dāqib, *fort*, *puissant.*
ዳቀ፡ dáqa, pl. ዳቆታት፡ dāqotāt, *brouillard.*
ዲቀና፡ diqennā, *pluie continuelle; jour*, *temps pluvieux.*
ደቂዕ፡ deqi', *village.*
ደቤላ፡ debéla, pl. ደቤላታት፡ debélatāt, *bouc.*
ደብፀ፡ dabṣe, *laisser percer la pluie* (la maison).
ደብር፡ debr, pl. አድብር፡ ádber, ዱቡር፡ dubbur, *mont*, *montagne.*
ደብዐ፡ deb'a, *fermer*, *couvrir;* Pass. ደበዐ፡ debb'a; P. P. ዱቡዕ፡ dubu'; N. I. መድቤዕ፡ medbé', *fermeture*, *serrure.*
ዲብዲበት፡ dibdibet, *élévation du terrain.*
ዲኖ፡ dino, *morceau de peau*, *que les bergers se mettent aux épaules.*
ዱኔ፡ dünné, pl. ደነኒ፡ denenni, *petit pot.*
ዲንሸረ፡ dínshere, *esp. de scarabée noir à points blancs*, *très nuisible au grain.*
ደንበር፡ denber, pl. ደነቢር፡ denébbir, *aile*, *plume.*
ደነ፡ denne, *s'incliner*, *descendre;* Caus. አድነነ፡ adnene, *faire s'incliner*, *faire descendre;* N. A. ደኒን፡ denin, *inclination*, *descente.*
ደንዐ፡ den'a, *blâmer q'un.*
ዳንያ፡ dānja (adopt. de l'amhar.), *juge.*
ዱንያ፡ dunja (الدنيا), *le monde.*
ደንደነ፡ déndene, *emporter beaucoup* (dans les bras).
ደንደደ፡ dendede, *s'assoupir* (le pied).
ደንገል፡ dén'gel, pl. ደናጊል፡ danāgil, 1) *vieille fille;* 2) *femme publique* (algedén); ደንገለት፡ fém. dén'gelet, *devenir vieille fille.*
ደንገረ፡ den'gere, *retarder;* Caus. አደንገረ፡ aden'gere, *faire retarder.*
ደንገበ፡ den'gebe, *couper*, *abattre;* ዱንጉብ፡ dun'gub, *vache abattue* (par le glaive).
ዶንጎብ፡ don'gob, pl. ደነጊብ፡ deneggib, *reste*, *résidu;* Prép. *derrière.*
ደንገፀ፡ den'gedse, *s'épouvanter*, *s'effrayer;* ዳነገፀ፡ danágedse, id.; Caus. አደንገፀ፡ aden'gedse, *effrayer;* N. A. ደንጋፅ፡ dengads, *frayeur.*
ደከለ፡ dekele, *implorer*, *prier instamment;* Pass. ደክለ፡ dekkele; ደኪለት፡ dekílet, *instance*, *prière.*
ደክመ፡ dekme, *se fatiguer;* Caus. አድከመ፡ adkeme, *fatiguer;* ዱኩም፡ dukum, *fatigué;* N. A. ድካም፡ dökam, *fatigue.*
ዶክሰ፡ dokṣe, *brûler;* Pass. ዶክሰ፡ dokkeṣe.
ዶኮበት፡ dokóbet, pl. ደካይብ፡ dekaib, *nattes* (de djerid).
ዶካን፡ dokān, *punaise.*
ዳከከ፡ dākeke, *frotter.*
ዳክያት፡ dakjāt, *lambourde*, *poteau.*
ዶል፡ dol, *fois;* ኩሌ፡ዶል፡ külé dol, *deux fois.*

ደውል፡ daul, *cloche.*
ደውረረ፡ daurere, *s'évanouir*, *tomber en défaillance.*
ደዌ፡ daue, *demeurer.*
ዶጋላ፡ dogāla, *bâtard.*
አደገለ፡ adéggele, *esp. de grain sauvage*, *semblable au țef.*
ደገመ፡ degme, *répéter;* ደጊም፡ degim, *dorénavant;* Pass. ደገመ፡ deggeme, *être répété;* ዳገመ፡ dāgeme, *raconter;* Pass. ተዳገመ፡ tedāgeme; ድገም፡ dögem, *fable*, *histoire.*
ዳገነ፡ dāgene, *chasser;* Pass. ተዳገነ፡ tedāgene.
ደገደገ፡ degdege, *fouler.*
ደገፈ፡ degfe, *s'appuyer;* Pass. ደገፈ፡ deggefe, *être appuyé;* N. I. መድገፍ፡ medgef, *soutien.*
ደፍነ፡ dafne, *enterrer;* Pass. ደፈነ፡ daffene.
ደፈይ፡ deffei, *lenteur;* እብ፡ደፈይ፡ ăb deffei, *lentement.*

ጀ፡

ጀኅ፡በሕለ፡ djaḥ béhle, *s'entrechoquer.*
ጃሐረ፡ djāhere, *prendre feu du foyer.*
ጀኅተተ፡ djaḥtete, *accumuler.*
ጀኅገገ፡ djaḥgege, *saccager.*
ጀለለ፡ djellele, *se noircir de suie;* ጀላል፡ djélel, *suie.*
ጀልበበ፡ djelbebe, *loucher*, *cligner.*
ጂልከት፡ djílket, *perche à travers d'une hutte;* pl. አጂልከት፡ adjílket.
ጀመ፡ djamme, *tordre le linge*, *épreindre.*
ጀምከ፡ djamke, *duper.*
ጀርመ፡ djerme, *déchirer* (une toile); Pass. ጀረመ፡ djerreme; ጀራመት፡ djerrāmet, *morceau de toile.*
ጀረረ፡ djerere, *faire du bruit;* ጀራር፡ djerār, *vacarme*, *tapage.*
ጀርቃ፡ djerqa, *disgrâce.*
ጀቅመ፡ djaqme, *fermer le poing;* ጀቅመት፡ djaqmet, *poignée.*
ጀቅተ፡ djaqte, *fouler*, *presser.*
ጀቅፈ፡ djaqfe, *élever*, *relever.*
ጃበበ፡ djābebe, schlürfen, *humer.*
ጀንቀቀ፡ djánqeqe, *verser*, = ገልበተ፡
ጂንዲክ፡ djíndik, *bouse de vaches.*
ጀንጀነ፡ djendjene, *emmieller* (la bière); ጁንጁን፡ djundjún, *bière miélée.*
ጆር፡ djor, *ruse.*
ጀወን፡ djauen, *l'agacen mâle.*
ጂድቅ፡ djidq, pl. አጃዲቅ፡ adjádiq, *joue.*
ጃጊን፡ djāgin, *raisonnable*, *sage.*
ጀግጀግ፡ djegdjeg, *salpêtre*, *nitre.*
ጃፈክ፡ djāfek, *forêt*, *taillis.*
ጀፍዐ፡ djaf'a, *frapper sur les joues;* N. A. ጀፍዓት፡ djaf'āt.

ገ፡

ገሐመ፡ gahme, *perdre la vue;* N. A. ገሒም፡ gahim; ጉሑም፡ guhum, *aveugle;* Caus. አገሐመ፡ ágheme.
ገሐረ፡ gahere, *s'enflammer;* ገሕር፡ gehr, *braise;* 2) ጋሐረይ፡ gaherei, *étoile du matin.*
ጋሐበ፡ gāhebe, *se réserver q'ch à soi-même.*
ጋሐተ፡ gāhete, *tenir la bouche ouverte*, *bâiller.*

ጎሐ፡ gohe, *réfléchir*, *calculer*.

(ገኀየ፡) ገኄ፡ gehe, *prendre du souci*, *se soucier*, *craindre*; Caus. አግሐ፡ aghé *faire craindre*.

ገሐይ፡ gehei, *marmotte*.

ገኀዐ፡ gahedse = ረሕበ፡ *être large*, *vaste*.

ጋሐፈ፡ gāhefe, ተጋሐፈ፡ tegāhhefe, *être avide*, *insatiable*; ጉሑፍ፡ guhuf, *avide*; N. መግሐፍ፡ meghef, *avidité*.

ጋኅፎ፡ gahfo, *tortue d'eau douce*.

ገልሐ፡ gelhe, *avoir la tête rasée*, *manquer de cornes* (la vache); ጉልሐይ፡ gulhai, *sans cheveux*, *sans corne*.

ገለለ፡ gellele, ተገለለ፡ tegellele, *se conduire follement*, *faire une bêtise*; Caus. አትገለለ፡ atgellele; N. መግለል፡ *folie*, *stupidité*, *bêtise*; ጉሉል፡ gulul, *sot*, *stupide*.

ጌለለ፡ gélele, *conduire* (les vaches, le chameau); *pousser* (le chameau en le suivant); ተጌለለ፡ tegélele, *marcher* (les chameaux en file).

ጎለለ፡ gólele, *choisir*, *trier* (les grains).

ጐላ፡ goila, *danse nocturne des filles*.

ገልሰ፡ gelṣe, *garnir q'ch de cuir*; ጉሉስ፡ gulluṣ, *garni de cuir*.

ገለብ፡ geleb, pl. አግሉብ፡ aglúb, 1) *bouclier*; 2) *la gauche*, *à gauche*.

ገላበት፡ gellābet, *caravane* (جلابة).

ጉልብ፡ gulb, *reconnaissance*; ብዓል፡ጉልብ፡ bʿal gulb, *reconnaissant*.

ገልበ፡ gelbe, *s'échapper*, *prendre la fuite*, *galoper*; N. A. ግልብ፡ gilb; ተጋለበ፡ tegālebe = ገለበ፡; Caus. አግለበ፡ *faire échapper*.

ገልበበ፡ gelbebe, *se couvrir*, *se voiler*; N. I. ገልባብ፡ gelbāb, *voile*.

ገልበተ፡ gelbete, *verser* (*transvaser*), *vider*; Pass. ተገልበተ፡ tegélbete.

ጉልከት፡ gulket, pl. ጉሉክ፡ gulok, *rhicine*.

ገሌ፡ gele, *arracher*, *emporter* = ሸትፈ፡; N. A. መግለይ፡ meglei.

ገለድ፡ geled, *paix*, *trève*; ብዓል፡ገለድና፡ bʿal geledna, *homme qui se trouve en paix avec nous*.

ገሉዳ፡ gelúda, *couteau courbé*.

ገልገለይ፡ gelgelei, *parent*; ተገላገለ፡ tegelāgele, *faire parenté*, *devenir parent*.

ጊመት፡ gimet, pl. ጊም፡ gim, *nuage*.

ጋም፡ gam, pl. ጋማት፡ gāmāt, *esp. de vautour blanc à cou long*.

ገመል፡ gemel, pl. አግማል፡ agmāl, *chameau*; ብዓል፡ገመል፡ bʿal gemel, *maître de chameau*.

ገመ፡ gamme, *être défectif*, *incomplet*; ጋሚም, gāmim, *défectueux*, *manquant*.

ጋሙስ, gāmuṣ, *bague de corne*.

ገምር፡ gemmr, *risque*, *coup d'oeil*; አብ፡ገምር፡ነሥአ፡ ab gemer nesa, *acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer*.

ገመር፡ gemer, *les parties* (de la femme).

ገምበተ፡ gembet = ነጽፈት፡ fém., *avoir tari son lait* (la vache).

ጉምቦ፡ gumbo, *épi du dourra sur la tige*.

ገምዐ፡ gemʿe, *conseiller*; Pass. ገመዐ፡ gemmʿe, *recevoir un conseil*; Caus. አትጋመዐ፡ atgāmʿe, *amener à la raison*, *procurer à q'un du conseil*.

ጉምጉማ፡ gumgumā, *esp. d'oiseau*; Amh. አበ፡ጎገበ፡

ገመፀ፡ gemmedse et ገመጀ፡ gemmedje, *s'appauvrir*; ጉሙጅ፡ gummudj, *pauvre*.

ገሴ፡ gesse, *s'asseoir*; ጉሱይ፡ gusuj, *assis*; N. ገሰይ፡ gesei; አትገሴ፡ atgeṣe, *faire asseoir*.

ጋር፡ gār, pl. ጋራት፡ gārāt, *affaire*, *oeuvre*.

ገራ፡ gerra, prép. et subst. *derrière*.

ገርሐት፡ gérhet, pl. ገራሕ፡ gerāh, *champ* (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).

ገርሀ፡ garhe, *être*, *se montrer bénin*, *débonnaire*; ጋሪሀ፡ gārih, gāri, *bénin*; N. A. ገርሀት፡ gerhet, gerret, *bonté du coeur*; አከይ፡ገርሀት፡ akei gerhet, gerret, *malice*, *méchanceté*.

ገረመ፡ gerreme, *s'embellir*, *devenir beau*; ጉሩም፡ gurrum, *beau*; ግርመት፡ görmet, *beauté*; Caus. አገረመ፡ agerreme; አትጋረመ፡ atgāreme, *embellir*; ገረም፡ gerem, *caution*.

ገረሠ፡ gerese, *s'attendre à q'ch*, *prévoir*.

ገራሻ፡ gerásha, *porc-épic*.

ገርሰ፡ gersa, 1) *esp. d'arbre* (salvadora persica?); 2) *part*, *portion*.

ገረ፡ gerre, *ruminer*; N. A. ገሪር፡ gerir; ጋሪር፡ gārir, *ruminant*; Pass. ገረረ፡ gerrere.

ገራር፡ gerār, *esp. d'arbre*.

ገርበ፡ gerbe, 1) *essayer*; 2) *couper*, *trancher* (un membre); 3) *s'échapper*.

ጉርበት፡ gurbet, *le dos*.

ጌራብ፡ gérāb, pl. አጌርበት፡ agérbet, *effets*, *hardes*.

(ገርበበ፡) ሞገርበብ፡ mogérbeb, *cascade*.

ገራቢት፡ gerābít, *abréviation du chemin*.

ገርበት፡ gérbet, pl. ገረብ፡ gereb, *taillis d'épines*.

ጊርቢት፡ girbít, *lance à long fût*.

ጋረተ፡ gārete, *se retirer* (d'une affaire), *rester derrière*.

ገሩን፡ gerūn, *blond* (couleur de cheval, vache).

ገሬነት፡ gerénet, *manière de faire*, *habitude* = ድር፡

ገሬን፡ gerén, pl. አግሩን፡ agrún, *tresse* (des cheveux).

ገርዋ፡ gérua, pl. ገርዊት፡ geruít, *esp. d'antilope*: *agacen*.

ጋሬ፡ gāre, *tailler*, ſchuſtern, Leder zuſchneiden, *faire des sandales*; ሞጋሬአይ፡ mogāriei, *cordonnier*.

ገረይ፡ gerei, *esp. de serpent court*, *noir*, *très venimeux*.

ጎራዴ፡ goradé, *sabre* (Amhar.).

ገርገረ፡ gérgere, *se montrer*, *devenir courageux*, *indomptable*; ጉርጉር፡ gurgúr, *indomptable*.

ጊርገር፡ girger, *carie des dents*.

ጉርጉማ፡ gúrgumā, *gorge*, *palais*.

ግብ፡ göbb, *caverne*.

ጋብ፡ gāb, pl. ጋባት፡ gābāt, *aigle*.

ጉቤ፡ gúbie, pl. ጉቤታት፡ gúbietāt, *tortue*.

ገብኀ፡ gabha, *s'émousser*; ጉቡኅ፡ gubuh, *émoussé*.

ገብለ፡ gable, *prévenir* q'un; Pass. ገበለ፡ gebbele.

ገብለት፡ geblet, *bienfait de Dieu*.

ጉብለት፡ gublet (قبلة direction de la Mecque), *le pays des Habab*.

ገብረ፡ gebre, *faire*; ተግባር፡ tegbār, *affaire* (Ti, rare en tigré = ዎዶ፡?).

ገበ፡ gabbe, *se ruiner*, *devenir pauvre*; Caus. አግበበ፡ ágbebe, *ruiner*; ጉቡብ፡ gubūb, *pauvre*.

ገበና፡ gábenā, *plaine le long d'un torrent* (*alluviale*, Ufer-ebene).

ገብአ፡ gab'a, *devenir, se faire* = ኮነ፡ Aeth.; ገቢ፡ gebbi, prés. *il se peut.*

ጉቡዕ፡ gubú = ጉቡጉብ፡ *ruiné, pauvre.*

ገበይ፡ gabéi, pl. አግቡይ፡ agbui, *chemin, route, voyage;* ብዓል፡ገበይ፡ bʿal gabei, *voyageur.*

(ገብገበ፡) አንገብገበት፡ angébgebet, *couver l'oeuf* (la poule).

ጉብገበ፡ gebgebe, *trembler* (de fièvre).

ጊት፡ gitt, *force;* እብ፡ጊት፡ ăb gitt, *par force.*

ገት፡ gett, *richesse, trésor.*

ጋኖ፡ gāne, pl. ጋኖታት፡ ganotāt, *étranger.*

ጋን፡ gān, pl. ጋናት፡ ganāt, *esp. de vautour très grand.*

ገንሐ፡ génha, *voir;* Caus. አግንሐ፡ agnèhe, *faire voir, montrer;* Pass. ገነሐ፡ gannehe; ጋንሐ፡ *regarder;* ተጋንሐ፡ tegānehe, *se voir, se rencontrer;* ገንሐት፡ ganhāt, *vue;* አትጋንሐ፡ atgānehe, *faire rencontrer.*

ገንሬ፡ genre, *délier q'un de la caution.*

ጋንበት፡ fém. ganbet, = ነጸፈት፡ natsfet, *perdre le lait* (la vache).

ገናብ፡ genāb et ጉኑብ፡ gunúb, *faute, délit.*

ገናዜት፡ genāzet, *cadavre;* ሞግነዝ፡ mógnez, *linceuil.*

ገንደበ፡ gendebe, *vieillir;* ገንዳብ፡ gendāb, *vieux, décrépit.*

ገንዳሪብ፡ gendārib, *bord d'une rivière.*

(ገንደ፡) አገንደ፡ agénde, *partager à demi.*

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, *pouce.*

ገንደዕ፡ gendé, *esp. d'arbre;* Ar. oshar عشر.

ገንገረ፡ gengere, *se ruiner.*

ገዕሬ፡ gaʿre, *crier* (le chameau); N. A. ገዒር፡ géʿir.

ጎር፡ gor, pl. አግዋር፡ aguár, *voisin.*

ጎቅ፡ goq, *trou, puits.*

ግዓ፡ gʿa, *lézard.*

ገዐዘ፡ gaʿze, *se transporter dans un autre endroit* (les tentes); N. A. መጋዕዝ፡ megaʿz; Caus. አግዐዘ፡ agʿaze, *faire transp.*

ጌዘም፡ gézem (Mass.), *demain* = ፈንጎሐ፡

ጉዛት፡ guazót, *pasteur.*

ገዘዐ፡ gezʿa, *conquérir;* ገዝዓት፡ gezʿāt, *empire.*

ገዘፈ፡ gazfe, *devenir large;* ገዚፍ፡ gazíf, *large, gros;* N. ግዝፍ፡ gizf, *largeur.*

ጊሠ፡ gise, *aller;* N. መግያሥ፡ megjās, *allure, départ;* ገሸይ፡ gāshéi, pl. ገሸት፡ gāshet, *hôte, étranger.*

ገዶ፡ geddo, pl. ገዶታት፡ geddotát, *hirondelle.*

ገዳ፡ geda, *brigand, mauvais sujet.*

ገድለ፡ gedle, *tresser, coiffer;* Pass. ገደለት፡ géddelet, fém. *être coiffée;* ገድሎት፡ gedlót, *coiffure;* ጋደለ፡ gādele, ተጋደለ፡ tegādele, *rivaliser, lutter.*

ጋደም፡ gādem, pl. ጋድሞታት፡ gādmotát, *plaine.*

ጎዶር፡ godór, *à côté de,* prép.

ገድሪ፡ gédri, *petite vérole.*

ገድበ፡ gedbe, *dépouiller, arracher, confisquer* (la fortune de q'un); Pass. ገደበ፡ geddebe; ገደቦ፡ gedebó, *parti;* ተጋደበ፡ tegādebe, *lutter* (les partis).

ጉዶብ፡ gúdeb, *hache.*

ገድበ፡ gedbe, *roc inaccessible.*

ገድነት፡ gédnet, *amoindrir son lait* (la vache); ገዲነት፡ gedínet, *vache qui a peu de lait.*

ገድአ፡ ged'a, *visiter.*

ገድዐ፡ gedʿa, *rendre seul, délaisser;* Pass. ገደዐ፡ geddʿa, *être seul, délaissé;* N. ሞግድዐ፡ mogdʿe, *délaissement.*

ገዴ፡ gede, *secouer.*

ገደ፡ gedde, *arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.*

ገድፈ፡ gedfe, = ሐድገ፡ *abandonner, laisser.*

ጎጅ፡ godj, *fente, fenêtre.*

ጌገ፡ gége, *errer, se tromper;* Caus. አጌገ፡ agége, *tromper, dérouter q'un.*

ገጽ፡ gets, pl. አገጽት፡ agétst, *visage, face;* ገጽ፡ረከበ፡ gets rekbe, *être bien reçu.*

ጎፍ፡ gof, pl. አግዋፍ፡ aguáf, *coeur, intention, caractère.*

ገፌዕ፡ gefé, *brume, brouillard.*

ጋፈፈ፡ gāfefe, *ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.*

ጠ፡

ጠሐሬ፡ ṭahre, 1) *crier;* 2) *mugir* (le boeuf furieux).

ጡሕር፡ ṭuhr (ظهر), *midi.*

ጠኅጠይ፡ ṭaḥtei, pl. ጠኅት፡ ṭaḥet, *esp. de bois odoriférant.*

ጠለ፡ ṭelle, *devenir humide, se mouiller;* Caus. አጥለለ፡ aṭlele, *mouiller;* ጡሉል፡ ṭulul, *mouillé.*

ጠልመ፡ ṭelme, ጣለመ፡ ṭaleme, *trahir, traîter injustement.*

ጠሊት፡ ṭelit, pl. አጣል፡ aṭāl, *chèvre.*

ጠልከ፡ ṭalke, *délier, délivrer;* Pass. ጠለከ፡ ṭalleke; ጡሉክ፡ ṭulluk, *libre, délié.*

ጠምከ፡ ṭamke, *baptiser.*

ጠርቅ፡ ṭerq, *la responsabilité des parents en justice* (comp. mon „Recht der Bogos"); ጠርቀ፡ ṭerqe, *faire son devoir comme parent.*

ጠርከ፡ ṭerke, *trouer;* Pass. ጠረከ፡ ṭerreke, *se trouer;* መጥራክ፡ meṭrāk, *trou.*

ጠሬ፡ ṭére, *être crûe* (la viande); *être grossier* (l'homme); ጠራይ፡ ṭerai, *crû;* ጠሪ፡ ṭeri, *tetine* (de la vache).

ጠብለለ፡ ṭablele, *envelopper q'ch.*

ጠብሰ፡ ṭabṣa, *rôtir* (la viande sur le feu).

ጠበ፡ ṭabbe, *créer;* Pass. ጠበበ፡ ṭabbebe.

ጠብአ፡ ṭab'a, *téter;* ጥብ፡ ṭübb, pl. አጥበይ፡ aṭbéi, *mamelle, tetine;* Caus. አጥባ፡ aṭbā, *allaiter;* ጣቢ፡ ṭabi, *petite chèvre qui tête.*

ጣነበ፡ ṭānebe, *tapisser, garnir* (une maison de nattes, le toit d'herbe); ጠናብ፡ ṭenāb, *garniture.*

ጠነ፡ ṭanne, *fumer;* ጠናን፡ ṭenān, *fumée;* ጠነት፡ ṭánnet, *esp. de bain de fumée.*

ጠከ፡ ṭakke, *échauffer.*

ጠወበ፡ ṭauebe, *fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.*

ጦት፡ ṭot, pl. አጥዋት፡ aṭuát, *nerf.*

ጦተል፡ ṭotel, *esp. d'antilope,* Amhar. tora, vache sauvage.

ጠዌ፡ ṭaue, *se tromper en paroles, être à l'envers* (l'habit); Caus. አጠዌ፡ *tromper, duper, détourner le sens des paroles.*

ጠዕመ፡ ṭaʿme, *être, paraître doux;* አጥዐመ፡ aṭʿame, *donner à goûter;* ጡዑም፡ ṭuʿum, *doux;* ጥዕመት፡ ṭʿömet, *goût, douceur.*

ጠምጠመ፡ ṭamṭame, *essayer, toucher, goûter.*

ጤመ፡ ṭéme, *rouler, mettre en rouleau* (la natte); Pass. ጠየመ፡ ṭejeme.

ጠየዐ፡ ṭajʿa, = በድነ፡ *puer;* ጡዩዕ፡ ṭujuʿ *puant.*

ጠፍሐ፡ ṭafha, *être spacieux, large;* Caus. አጥፈሐ፡ aṭfehe, *faire place, rendre spacieux.*

ጦፈት፡ ṭofet, *esp. de corbeille imperméable,* dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍአ፡ ṭaf'a, *se perdre;* አጥፋ፡ aṭfā, *perdre, s'éteindre* (la chandelle).

ጸ፡ ፀ፡

ፆኆ፡ dsoho, pl. ፆኆታት፡ dsohotát, *ôtage.*

ጹሑም፡ tsúhum, tshuhum, *barbe, menton.*

ፀሐ፡ dsáhe, *être à l'abri de la pluie;* Caus. አፅሐ፡ ädshe, *abriter.*

ፀሓይ፡ dsahai, *soleil, lumière;* ፀሓይ፡ዎረኅ፡ dsahai woreḥ, *clair de lune.*

ጸሐፈ፡ tsahfe, *écrire* (Eth.).

ጸለ፡ tselle, *ombrager, faire ombre;* አጽለለ፡ átslele, *se mettre à l'ombre;* ጸላል፡ tselāl, *ombre.*

ጸልመ፡ tselme, *s'obscurcir, devenir noir;* ጸልመት፡ tsölmet, *ténèbres;* Caus. አጽለመ፡ atsleme, *rendre noir, obscurcir;* ጸሊም፡ tsellim, *noir;* ጽልም፡ tsölm, *noirceur.*

ጸልአ፡ tsel'a, *haïr.*

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, *échapper, s'enfuir;* Caus. አጽለከ፡ átsleqe, atshleke; ጸሊክ፡ tshalīk, *fuite, évasion.*

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. ጸሎ፡ tsālo, *le derrière* (du cheval).

ጸልዐ፡ tsal'a, *s'ulcérer,* ጸለዕ፡ tsele', *ulcère, plaie.*

ጸመ፡ tsamme, *devenir sourd;* Caus. አጽመመ፡ atsmeme, *rendre sourd;* ጹሙም፡ tsumum, *sourd.*

ፀመ፡ dsamme, *être égoiste, avare.*

ጸምአ፡ tsam'a, *avoir soif;* ጽምአ፡ tsömé, *soif;* Caus. አጽማ፡ atsmā, *donner la soif, altérer;* ጹሙእ፡ tsumú, *qui a soif.*

ጸማ፡ tsemā, *fortune, biens.*

ፁሚድ፡ dsúmid, pl. አፅማድ፡ adsmād, *paire de boeufs;* አፅመደ፡ ádsmede, *coupler* (les boeufs).

ጸምድ፡ tsamd, pl. አጽማድ፡ atsmād, *le poteau de devant de la maison.*

ጸር፡ tserr, *compagnie, suite, escorte.*

ፃረበ፡ dsārebe, *parler.*

ጸርበ፡ tserbe, *tailler le bois;* Pass. ጸረበ፡ tserrebe; Caus. አጽረበ፡ atsrebe.

ፀርዐ፡ dser'a, *se plaindre de q'ch.;* N. ፀራን፡ dserān, *plainte.*

ጸሬ፡ tsere, *devenir clair* (le ciel, l'eau); Caus. አጽሬ፡ átsre; ጹሩይ፡ tsurui, *clair, pur, sain;* ጽሮት፡ tserōt, tsherót, *santé.*

ጸርገ፡ tserge et tshérge, *esp. d'arbre.*

ፀርገገ፡ dsergege, = ኀለፈ፡ *passer.*

ፀርፈ፡ dsarfe, *injurier.*

ጸብሐ፡ tsabha, *poindre* (le jour), *se faire matin.*

ፀበሐ፡ dsabbehe, *déjeûner;* አፅበሐ፡ adsbehe, *donner à déjeûner, assaisonner;* ፀቢሕ፡ dsabih, *assaisonnement.*

ጸበል፡ tsabel et tshabel, *cendre.*

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, *patienter.*

ጸብር፡ tsabr et tshabr, *aloès.*

ጸበ፡ tsabbe et tshabbe, *s'étrécir, être étroit;* Caus. አጽበበ፡ atsbebe, *rendre étroit;* ጸቢብ፡ tsabbab, tshabbab, *détroit, défilé.*

ጽብዐት፡ tsüb'et, tshüb'et, pl. አጻቢዕ፡ atsābé', *doigt.*

ጸቤ፡ tsabe, *aller voler, faire une expédition de brigandage;* N. ጸቢት፡ tsabīt.

ፀበጠ፡ dsabte, *saisir, empoigner;* Pass. ፀበጠ፡ dsabbete; N. ፀቢጥ፡ dsabit, *saisie;* Caus. አፅበጠ፡ adsbete, *faire saisir.*

ጸንሐ፡ tsanha, *y être, attendre;* Caus. አጽንሐ፡ atsnehe, *faire attendre, faire rester.*

ጸንቴ፡ tsante, *être délaissé;* ጺንትዋ፡ tshintuā, *délaissement, ennui.*

ጺኔ፡ tséne et tshéne, *sentir* (a. et n.); ጽን፡ tsön et tshön, *odeur.*

ጸንዐ፡ tsan'a, *s'endurcir, devenir fort;* ጹኑዕ፡ tsunú', *fort, dur;* Caus. አጽንዕ፡ atsná', *endurcir, fortifier;* N. ጸኔዕ፡ tsené', *force.*

ጺንገይ፡ tsin'gai et tshin'gei, *herbe, foin;* አጸንጌ፡ atsan'ge, *couper l'herbe.*

ፃለ፡ dsāle, *rouge* (couleur de vache).

ጸኣነ፡ tsāne, *monter* (à cheval), *charger;* Caus. አጻነ፡ atsáne, *aider à charger;* መጻን፡ metsān, *bête de somme ou de selle.*

ጼዋ፡ dséua et dshéwa, *sel.*

ጾመ፡ tsōme, *jeûner.*

ፀዌይት፡ dséwéit et dsheweit, *famille.*

ጸረ፡ tsore, *porter;* Caus. አጸረ፡ atsóre, *faire porter, charger;* ጾር፡ tsor, *charge.*

ጻዕዳ፡ tsa'de, *blanc.*

ጺደን፡ tsídena et tshidena, *esp. d'abeille sans aiguillon;* ማር፡ጺደን፡ mār zidena, *miel blanc de terre,* produit du tsidena.

ጻደፍ፡ tsādef, *précipice.*

ፀግም፡ dsegm, *destin, but, affaire.*

ጸጕር፡ tsagŭr, tshagur, *cheveux;* Sing. ጸጓረት፡ tsagret, tshagret; ጸጋር፡ tsaggar, tshaggar, *poilu, chevelu.*

ጸገበ፡ tsegbe, *se rassasier;* Caus. አጽገበ፡ átsgebe, *rassasier;* ጸጋብ፡ tsegāb, *satiété;* ጹጉብ፡ tsugūb, *rassasié.*

ጸገት፡ tsagget, *verge;* ብዓል፡ጸገት፡ b'al tsagget, *intercesseur, avocat.*

ፀገዐ፡ dsega, B. *tomber malade.*

ጸገዐ፡ tsagga, *s'adosser contre q'ch., s'appuyer.*

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, *courroie;* pl. አፅፈር፡ adsfer.

ጺፍር፡ tsiffr, tshiffr, pl. አጽፋር፡ atsfar, atshfär, *ongle.*

ፅፍዕ፡ dsöffe' et dshöffe', *boue* (devaches.).

ፀፌ፡ dséfe et dshéfe, *bouillir;* ፂፎ፡ dsifo et dshifo, *bouillie* (de Dourra en grains; l'Ar. بليلة).

ፈ፡

ፈሀመ፡ fehme (فهم), *comprendre;* Caus. አፍሐመ፡ afheme.

ፋኅም፡ fāḥm, *charbon.*

ፋኅሰ፡ fāḥṣe, *calomnier.*

ፈኣኀ፡ fa'he, *devenir large, spacieux;* ፋኢኅ፡ fāiḥ, *large, spacieux.*

ፋል፡ fāl, *présage, augure, destinée;* ኢፋል፡ ei fāl, *il n'est pas;* ኢፋልና፡ ei fálna, *nous ne sommes pas.*

ፈልኀ፡ falḥa, *bouillir* (l'eau); Caus. አፍለኀ፡ afleḥe; N. A. ፈሊኅ፡ falīḥ, *ébullition.*

ፈለለ፡ féllele, *se ruiner, devenir pauvre;* ፈሊሊይ፡ feliléi, *ruiné, pauvre;* ፈለል፡ félel, *ruine, misère.*

ፋለመ፡ fāleme, *partager en deux, rompre le pain.*

ፈልሠ፡ false, *couper, fendre.*

ፈልቀት፡ falqet, fém., *ne pas être circoncise* (la fille); **ፈልቅ፡** felq, pl. **አፍላቅ፡** aflāq, *cheville*, *crochet*, *fourche* (*confluent de deux torrents*).

ፈሊት፡ felít, pl. **ፈላይት፡** feläít, *jeune vache* (âgée de 2—4 ans).

(**ፈለየ፡**) **ፈሌ፡** fele, *séparer*; **ፉሉይ፡** fului, *un veau sevré*, *un homme expatrié*.

ፋለጀ፡ fāledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ፡ feldje, *fendre* (du bois); P. P. **ፉሉጅ፡** fulndj, *fendu*.

ፈልፈለ፡ félfele, *branler* (du vent).

ፈሸመ፡ fesheme, *pourrir*, *devenir insolent*; **ተፈሸመ፡** tefesheme, id.; **ፉሹም፡** fushúm, *pourri*, *insolent*.

ፈሰ፡ fasse, *verser* (de l'eau).

ፎር፡ fōr, *morceau de toile*.

ፋር፡ fār, *destinée*, *hazard*.

ፈርሐ፡ farhe, *avoir peur*, *craindre*; Caus. **አፍረሐ፡** áfrehe, *faire peur*, *effrayer*; **አትፋረሐ፡** atfārehe, *effrayer*; **ፈርሓት፡** ferhāt, *peur*, *crainte*.

ፈርኀ፡ farḫa, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. **አፍረኀ፡** afreḫe, *réjouir*.

ፈረስ፡ faraṣ, *cheval*, pl. **አፍሩስ፡** afruṣ; **ፋሪስ፡** fāris, *bon cavalier*, *brave*.

ፈርሠ፡ farse, *s'abîmer*, *dépérir*; Caus. **አፍረሠ፡** afrese, *abîmer*, *abattre*.

ፈረረ፡ férrere, *sortir* (pour chercher du bois, pour paître les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); **ተፈረረ፡** teferrere, id.; N. A. **ፈሪር፡** ferīr.

ፈርቀ፡ farqe, *trouer*, *percer*; Pass. **ፈረቀ፡** farreqe; P. P. **ፉሩቅ፡** furuq; **ሞፍራቅ፡** mofrāq, *trou*.

ፈራብ፡ ferāb, *abîme* = **ጸድፍ፡**

ፈርተት፡ fertet, pl. **ፈራቲት፡** ferātit, *testicule*.

ፈርተ፡ ferte, *juger*; **ፍርት፡** fört, *jugement*; Pass. **ፈረተ፡** ferrete; **ፈርተይ፡** fertei, *juge*.

ፈርተከ፡ ferteke, *séparer*, *désunir*, *mettre en morceaux*; Pass. **ፈራተከ፡** ferāteke.

ፈሪካይ፡ feríkai, *épi du Dourra*.

ፈርዓ፡ ferʿā, *endroit*, *place*, *quartier*.

ፈሬ፡ fere, *faire du fruit*, *fructifier*; **ፍሬ፡** fré, *fruit*; **ፋሬ፡** fāre, *être fertile*, *porter fruit*.

ፈርደደ፡ férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ፡ fārege, *séparer*.

ፈርፈረ፡ férfere, *se reduire en poudre* (le bois); **ፈርፈር፡** ferfer, *bois en poudre*.

ፈቅዐ፡ faqʿa et **ፈገዐ፡** fagʿa, *briser* (l'os), *casser la tête*, *blesser l'os* (avec un bâton); **ፉጉዕ፡** fuguʿ, *blessé*.

ፈቅደ፡ faqde, *réfléchir*, *se souvenir*; Caus. **አፍቀደ፡** afqede, *donner à souvenir*; Pass. **ፈቀደ፡** faqqede; **ፈቃድ፡** feqād, *souvenir*, *réflexion*.

ፈትኀ፡ fatḫa, *ouvrir*; Pass. **ፈተኀ፡** fatteḫe; Caus. **አፍተኀ፡**; **ተፋተኀ፡** tefāteḫe, *rompre avec q'un*, *déclarer la guerre*; N. A. **ፋትሖ፡** fātḫā; **ፈተኅ፡** fettéḫ, *loi*.

ፈትለ፡ fatle, *filer*, *arranger* (une affaire); **ፈትል፡** fĕtl, *fil*; **ፈታል፡** fetāl, *toile filée*.

ፋትመ፡ fātme, *allaiter le veau*.

ፈትነ፡ fatne, *goûter*, *essayer* (à faire).

ፈቴ፡ fete, *aimer*; **ፊቲ፡** fittí, *amour*; **ፋቲ፡** fāti, *aimant*; Caus. **አፍቴ፡** afte; **ተፋቴ፡** tefāte, *aimer*, récipr.; **ፋቲአት፡** fātíet, pl. **ፈዋቲ፡** fauāti, *femme publique*.

ፈትፈተ፡ fetfete, *voler*, *piller*.

ፋንቴ፡ fānte, *séparer*, *répudier* (la femme); Pass. **ፈናቴ፡** fanāte, *se séparer* (les amis); **ፊንቲት፡** fintıt, *séparation*.

ፈንተተ፡ fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን፡ fenān, *mensonge*, *fausseté*.

ፋኔ፡ fāne, *charger q'un de q'ch*, *tester*; Pass. **ተፋኔ፡** tefāne, *recevoir une commission*; **ፊን፡** fin, *commission*.

ፈንደቀ፡ fándeqe, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. **ፉንዱቅ፡** fundúk, *blessé*.

ፈንድዕ፡ fandʿ, *moudre* (le Dourra) *à gros grains*.

ፈንዶት፡ fandót, pl. **ፈናዲ፡** fenādi, *fesse*.

ፈንጀሐ፡ fándjehe, *casser les pierres*.

ፈንገኅ፡ fangoḫ, *demain*; **ፈንገኅ፡ለሓ፡** fangoḫ lehā, *après demain*.

ፈንጠረ፡ fanṭere, *démonter*, *désunir*, *disperser*; Pass. **ተፈንጠረ፡** tefánṭere; Réfl. **ፈናጠረ፡** fanāṭere *se disperser*.

ፈንፈነ፡ fanfane, *abhorrer*, *se dégoûter de q'un*.

ፈከ፡ fakke, 1) *fendre*; P. P. **ፉኩክ፡** fukuk, *bois fendu*; Pass. **ፈከከ፡** fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); **ሙድር፡ፈከ፡** mudr fakke, *poindre le jour*; **ፈኪክ፡** fakīk, *aube*, *le lever*.

ፈዐለ፡ faʿle, *tisser les nattes*; **ፍዑል፡** fōʿl, *tissure*, *tissage*.

ፋይ፡ fai, *anneau*.

ፈድበ፡ fadbe, *montrer du courage*; **ፈዳብ፡** fadāb, *brave*; **ፈደበት፡** fadebet, *bravoure*.

ፈድዐ፡ fedʿa, *se réveiller*; Caus. **አፍደዐ፡** afdaʿ, *réveiller*.

ፈደ፡ fede, *payer*, *acquitter*; **አትፍደ፡** atáfde, *faire rembourser*; **ፈዳ፡** fedā, *remboursement*.

ፈደ፡ fadde, **ተፋደደ፡** tefādede, *écarquiller les yeux*.

ፈድፈደ፡ fedfede, *abonder en enfants*.

ፈጅዐ፡ fadjʿa, *se décourager*; Caus. **አፍጀዐ፡** afdjaʿ, *mettre en peur*.

ፈጅፈጀ፡ fadjfadje, *briser l'os*, *la tête à q'un* = **ፈቅዐ፡**

ፈገለ፡ fagla, *séduire* (une fille), *agacer*.

ፈገረ፡ fagre, *sortir*, *monter*; Caus. **አፍገረ፡** áfgere; **ሞፍጋር፡** mofgar, *sortie*; **ፍገረት፡** fōgret, *lever* (du soleil); **ፎጋር፡** foggār, *impôt*.

ፈገዐ፡ fagʿa, *duper*; **ፈገዐ፡** faggʿa, *se laisser duper*.

ፋገገ፡ fāgege, *se moisir*; **ፉጉግ፡** fugug, *chanci*; N. **ፋጊግ፡** fagig; **ፈጋግ፡** fegāg, *le moisi*.

ፈጥረ፡ fatre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ፡ fatne, *comprendre*; Caus. **አፍጠነ፡** afṭene; Pass. **ፈጠነ፡** faṭṭene; N. A. **ፈጠኔብ፡** faṭanéb, *entendement*.

ፈጽለ፡ fatsle, *diviser*.

ፈጽመ፡ fatsme, 1) *s'enfler*; 2) *s'enorgueillir*.

ፈዕአ፡ fadsʾa, *siffler*.

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçawwʿa, compilé par Antoine d'Abbadie.

ሃላ፡ pas encore. — እስተሐለመ፡ nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ፡ péricarpe du fruit dit ʿarma. — ሕልቁም፡ (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቆም፡ emmanchure du fer de lance. — ሐላብ፡ laitière. — ሕላበት፡ petite écuelle en bois. — ሐለከ፡ entraver; መሐለከ፡ entrave (de vache). — ሐላውላው፡ vagabond. — ገመል፡ሕላይ፡ cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይለ፡ incirconcis. — መሐለፊት፡ excellent. — ሆም፡ trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሐምሐምት፡ calebasse. — ሀመም፡ Pl. ሀማምት፡ panthère (voy. ሑመም፡ Munz.). — ሐማም፡ (ar.) pigeon. — እትሐመሚ፡ garde-malade. — ሐማመሬ፡ frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ጥመር፡ tamarin. — ሐማስ፡ de couleur (café au lait, vache etc.). — እሐመቀ፡ méprisa; ሕምቅ፡ mépris; ሐማቂ፡ mépriseur; ሐሚቅ፡ paresseux. — ሐምባሢት፡ pain (voy. ኅባሢት፡ Munz.). — ሐምባዐ፡ = ኅባዐ፡ (Munz.). — ሁምባይ፡ (idem ሀባይ፡) singe. — ሐምፀ፡ devint sur, s'aigrit; ሕሙፅ፡ sur, acide. — ሐርሐረት፡ oiseau à présages. — ተሐርሐረ፡ a pris le fausset. — ሀርመ፡ frappa; ሀራም፡ qui frappe; አሀራም፡ qui fait frapper. — ሕሮሬ፡ touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሐረስ፡ charrue. — ሀርሳ፡ éveillé. — መሐረሲት፡ sage-femme. — ሔረቅረቅ፡ sorte d'asthme passager. — ኀርበ፡ tomba en ruines. — ሕርቱመ፡ (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት፡ elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ፡ alla du ventre (ኀሬ Munz.); ሐርዔ፡እዝን፡ cérumen des oreilles. — ሐሩራዝ፡ vase à long col pour boire (Pl. ሐራርዝ፡). — ሕርዶት፡ nuque (voy. ዐርዶት፡ Munz.). — ተሐረጀ፡ pérora. — ሐርጃየት፡ discours. — ሕርፅ፡ crosse (pour le jeu de crosse); ሕረፅ፡ houssine. — ሕሩፍ፡ parcimonieux; አሕረፈ፡ donner avec parcimonie. — ኀሪፍ፡ vent d'ouragan. — መሐሰል፡ plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም፡ sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ፡ fut lavé; ሐሰመት፡ lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ፡ essuya; ሐሳስ፡ qui essuie; ሕስስ፡ chose enlevée en essuyant. — ሐስደ፡ (ar.) envia; ሐስድ፡ envieux; ሕስድ፡ envie. — ሐሼ፡ écran de bois. — ሐሸሐሸ፡ sable. — ወድ፡ሐሺል፡ renard. — ሐሺር፡ natte. — ሐሸር፡ወሬድ፡ lie de bière. — ሕሸር፡ embarras; አትሐሸረ፡ fit embarrasser. — ሐቀ፡ኢሊ፡ dorénavant. — ሐቅ፡ቤለ፡ eut le hoquet. — ሐቀት፡ reins. — አሐቀነ፡ battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን፡ lait de beurre; fromage; ማይ፡ሐቃን፡ ou ሐሊብ፡ሐቃን፡ lait de beurre. — ሐቅፍ፡ botte. — ሐቁፍ፡ giron; ሕቁፍ፡ charge qui remplit un bras. — ሐባሐበ፡ (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለከ፡ fut embrouillé; ሕብሉክ፡ embrouillé. — ሕበሬት፡ troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ፡ boucla; ሕቡብ፡ bouclé; መሐቡብ፡ boucle; ሐባባይ፡ faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበኰ፡ gomme. — ሕበዝ፡ጪዉ፡ repas qu'on porte en route. — ሁቱ፡ lui; ሁቱም፡ eux. — ሐትላ፡ lie de bière. — ሐንበባ፡ sauterelle. — ሐንቴ፡ un. — ሐንትል፡ épiglotte. — ሐንተሸ፡ éternuer. — ሐንከ፡ eut une crainte respectueuse. — ሐንክ፡(ሕናግ፡) palais (de la bouche). — ሀንከላ፡ tête de *durrah* (qui retombe). — ኀናዝር፡ sorte de scrofules. — ሐንጅ፡ fouet. — ሕንጁር፡ scarabée. — ሐንቅባ፡ épaule. — ሕንትት፡ emporté (chameau etc.). — ሕንግድ፡ qui donne peu de lait. — ሕንገን፡ jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ፡ se déchira (toile). — ሐንፊዝ፡ diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጨ፡ gratta le visage (par douleur). — ሐከመ፡ (ar.) jugea; ሐኪም፡ juge. — ሔወት፡ bat de chameau. — ሐዝ፡ fièvre (voy. ሐድ፡ Munz.). — ሐዝሐዘ፡ trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐዘመ፡ se ceindre. — ሕዝዐት፡ prairie gardée. — ሐይመት፡ hutte ronde de branchages. — ሐይሰበ፡ beurre. — የይብ፡ donneur (voy. ወሀበ፡ Munz.). — ሕዳ፡ fruit rouge qu'on mange. — ሑድ፡ሕፉን፡ un peu chaud, tiède. — ሀይለበ፡ s'engagea comme domestique à gages pour les routes; አይላብ፡ domestique à gages pour les routes. — ኀድረ፡ (ar.) verdit; አኅዶር፡ vert. — ሐዳድ፡ ouvrier en fer. — ሕጅል፡መዝቡጥ፡ bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕጅል፡መትሌ፡ bracelet des pieds en argent (tordus). — ኤጀርት፡ bois, forêt. — ሐገ፡ ceinture de femmes. — ሕጌ፡ couvrit; ተሐጌ፡ Pass.; ሕጓይ፡ écran; rideau; ሕጉይ፡ abrité. — ሐገል፡ anneau des jambes (voy. ሕጅል፡). — ሕጉለት፡ reduit intérieur de la maison. — ሀገሬት፡ petit pays. — ሐገን፡ morve (du nez). — ሐገዘ፡ vint en renfort, se battit en allié avec. . .; ተሐገዘ፡ fut renforcé; ሐጓዝ፡ qui vient en renfort. — ሕጡም፡ s. de plante mangée par le chameau. — ሐጠበ፡ cueillit du bois. — ሐጠዐ፡ manqua, ne se trouva pas; ሕጥዕ፡ qui manque de tout; ሕጠዐት፡ besoin. — ሕጡጥ፡ fém. ሕጥጥ፡ intrigant. — ሐፍሎ፡ sorte de fruit. — ሀፉሽ፡ qui arpente. — ሐፊት፡ enclos de la maison. — ሐፍነ፡ devint chaud; ሕፉን፡ chaud. — ሐፍነ፡ prit avec les deux mains

jointes; ሕፍን፡ le contenu des deux mains. — ሐፍደ፡ mit en lieu sûr. — ሐፍዘ፡ fut en trop; ሕፉዝ፡ qui a une surabondance. — ሐሬፀ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ሉ፡ lui. — እስከ፡ ልሃ፡ jusque là. — ሉሕ፡ bois de la porte. — ተልሄ፡ joua (voy. ደልሃ፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መተለሐይ፡ camarade. — ልሕልሕ፡ pain, feuille. — መልሐለሒት፡ petit four. — ልሆይ፡ cela. — ሊሊ፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ዕል፡ alors. — ሉምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçut (la chamelle); አለቅሐ፡ prêta; ተለቅሐ፡ emprunta; ልቁሕ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቆተ፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla en vain; ሉብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ለብከ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lisp; ለታት፡ bègue, bredouilleur; a lisper. — ለዐልዐ፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጀጅ፡ emporté (vache, chameau).

ማ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; መሃር፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሐዚ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቁቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሉኅ፡ lâche. — መርሴ፡ fermeture de la porte. — ምሌሕ፡ en vain. — ምሰብ፡ grand vase en paille. — መሸመሸ፡ se moisir, pourrir. — ምሸዋከ፡ gratte-dents. — መቃስ፡ ciseaux. — ማቴን፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን፡) droite. — መንስር፡ lentille. — መንቛፍ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማእዝ፡ quand? — መከ፡ cuiller. — መከ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩክ፡ fondu. — ሙከስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — ሙክት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዘብ፡ ou ሜዘብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘን፡ pesa; ሚዛን፡ balance. — መዝመዘ፡ massa. — ማዘይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዱድ፡ étendu. — ሜገል፡ (በገለ፡?) péché; ሜገል፡ወደ፡ pécha. — መገዲ፡ mortier; ወድ፡መገዲ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማፅ፡ gratte-dents.

ርኀሰ፡ ou ረከሰ፡ devint à bon marché. — ረመስ፡ radeau pour la pêche. — ተረመስመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምከ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ርምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጀት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ርረብ፡ omoplate. — ርሬብ፡ épine dorsale. — መርሸም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሸረሸ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረስ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቅንት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቀዐ፡ (ar.) raccommoda, rapiéça. — ረቁረብ፡ lieu sans verdure. — መተርአስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መራኢት፡ miroir. — ረከሰ፡ voy. ርኀሰ፡ — አቡ፡ሩከብ፡ sorte de paralysie. — ወድ፡ርከብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረዋሕት፡ éventail; መረዋሕ፡ሸይጣን፡ papillon. — አራዋሒ፡ proxénète (de ረውሐ፡). — አርዐዚ፡ grès blanc. — ረፀፉ፡ vase à puiser l'eau. — ራዛ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton ferré porté par les *fukara*. — መርገዝ፡ mal de tête. — ረያም፡ዘሬት፡ petit doigt. — ረዲ፡ consentit; ረዳ፡ consentement. — መርድእ፡ secours. — መርዳይት፡ sorte de lance mince et legère. — ረገአ፡ se figea; አርገአ፡ figea; ርጉእ፡ figé. — ረገደት፡ grande expédition pour ramasser du sel. — አሬጠጠ፡ trotta. — ረፍዓይ፡ porte-faix.

ሸሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳህለሬ፡ regretta. — ሳህም፡ (ar.) part; ሳሀመ፡ fit les parts. — ሹሑር፡ repas de minuit. — ሰሐነ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሸልሕትት፡ lézardine. — ሸላላ፡ estropié de la main. — ሰሎም፡ (ar.) échelle. — ሰላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሌቅ፡ grand filet. — ሰለበ፡ (aussi) émascula; ስሉብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ስሌት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርከት፡ sandale ornée. — ሸምዕ፡ cire; ተሸምዐ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሸማዕ፡ qui blanchit la cire. — ስሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impuretés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሸርሣ፡ scia. — ሹራሪት፡ (ar.) étincelle. — ሳርባ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርበ፡ (ar.) bouillie claire. — ሺሪት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሸረከ፡ prit au piége; ሸረከ፡ piége à bêtes féroces. — ሸራከ፡ couronne en argent. — ሸረዒ፡ cria pour implorer justice. — ሸርንብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሪየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረፈ፡ (ar.) changea de la monnaie. — ሸሸዓይ፡ qui rit à tout propos. — ሸቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቀዐ፡ enfila ou fourra. — ተስቢሐት፡ invitation à manger. — ሸቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሸቤን፡ brebis. — መስተር፡ peigne; መስተረ፡ se peigna. — ሸተተ፡ glissa. — ሾቲ፡ pirogue. — ሰነሰነ፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ስንቅ፡ provisions. — ሸንቀላ፡ nègre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሸናን፡ chameau aveugle. — ስንዝር፡ palme; ስንዘረ፡ mesura par palmes. — ሽንግለት፡ stérile (vache). — ሸንጠጠ፡ déchira (toile); ሸንጣጥ፡ morceau. — ሹንፉ፡ sorte de grain. — ሰአነ፡ manqua de q. ch.; ተስአነ፡ ne put; ስኡን፡ (la chose) qui manque; ሰኣን፡ (la personne) qui manque de . . .; መስአን፡ besoin. — ሸኩ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ foudrière. — ሸክም፡ fardeau (Munz.: menton). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሻክት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰከተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰከነ፡ séjourna; ስከን፡ séjour. — ሸክኒ፡ plante du pied; ሸክና፡ pied de bête. — ሰከዐ፡ fourra. — ሸውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሸውራ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዊት፡ lieu verdoyant. — መሸወቲት፡ baguette servant à frapper. — ሰውኢ፡ égal. — ሰወከ፡ brossa les dents. — መስወድ፡ outre de peau. — ሸዒረት፡ tumeur du palais. — ስዐስዐ፡ (sâsa) épeautre. — ሸዐቢት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱዱት፡ nuque. — ሰጉደ፡ donna un coup de poing; ሰጉድ፡ coup de poing. — ሰጢት፡ côté. — ሰፌ፡ (saffa) cousut; ሰፊት፡ couture. — አስፈር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍኢ፡ vase plat en paille. — ሱፈየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፌ፡ alêne. — ሰፈፍ፡ cire et impuretés du miel. — ሰፉፍ፡ étui du fer de lance.

ቀቃሕም፡ Pl. (ቀቅሐመ፡? Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀኀረ፡ s'enragea de colère. — ቀሐር፡ aigreurs d'estomac, indigeste. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit

un chemin; ቁልቁል፣ descente. — ቀላቀል፣ terrain plat. — ቀለበ፣ retourner; እቅለብ፣ qui a un oeil fermé par habitude. — ቀለወት፣ natte. — ቆለዓ፣ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላይት፣ collier. — ቀላጥም፣ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፣ (voy. እቃሕም፣) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፣ poux. — ቀሚሽ፣ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሽ፣ mangea en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቁምብር፣ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመይ፣ fit cuire sur la braise. — ቆሮሕ፣ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፣ taie ou cataracte. — ቀርሔት፣ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆሬር፣ lit d'un torrent. — ቀርስ፣ arc en ciel. — ቀርሽዓ፣ jeu de mail au billot. — ቀረነ፣ attacha. — ቀርድዐ፣ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፣ cheville du pied. — ቀርፈ፣ écorça. — ተቀርፈጠ፣ s'accroupit. — ቀሰመ፣ accusa. — ቀሽብ፣ roseau, petit bois pour le feu. — ቀሰነ፣ eut sommeil. — ቆሽን፣ branche; ቀሽነ፣ poussa des branches. — ቆቀዓይ፣ (ቆቀ፣) sorte d'oiseau. — ቁቁሀታ፣ coqueluche. — ቆበር፣ obscurcissement de l'air par un ciel serein. — ተቀበተ፣ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀብፀ፣ désespéra. — ቀንርዒ፣ petite outre 1/2 remplie de lait. — ቀንቀን፣ ver qui ronge le bois. — ቁንቁን፣ insecte ailé qui mange le grain. — ቀነተ፣ se ceignit; መቀነት፣ ventrière. — ቀንት፣ vulve. — ቃንኢ፣ (ar.) riche. — ቀንአ፣ fut droit, réussit; አቅንአ፣ redressa; ቁንዖ፣ droit. — ቀንዓይ፣ vel መቀኛ፣ envieux. — ቀንጢረት፣ clitoris. — ቀንጠሽ፣ cueillit. — ቀንጠጠ፣ pinça. — ቃንጫ፣ tige de *durrah*. — ቀንፀ፣ se leva; አቀንፀ፣ fit lever. — ቆሰ፣ fut profond. — ቀወዐ፣ glana; ቁወዓይ፣ glaneur. — ቀዘለ፣ fila. — ቀዚር፣ profond. — ቀዝቃዚ፣ froid; አቀዘቀዘ፣ refroidit. — ቀዳም፣ arçon de la selle. — ቀይር፣ sorte de miliaire. — ቁደት፣ (quddat) loupe; ቁደት፣ፍሬ፣ glande. — ቀጥል፣ feuille. — ቀጥቀጠ፣ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፣ trembla; አንቀጥቀጠ፣ fit trembler; ቀጥቀጠት፣ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጥ፣ bête hongrée. — ቀጠብ፣ sorte de miliaire. — ቀጥነ፣ fut mince. — ቀጣን፣ sorte de courlieu qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፣ corde ou ligne pour jeter l'hameçon. — ቀፀረ፣ grimaça; ቃፀረ፣ noua; ቀፀራት፣ noeud; ቀፂር፣ bois de lance. — ቃፅዕው፣ tout petit champ. — ቀፀፈት፣ feuille d'arbre. — ቀፎ፣ vase à grains fait en bouse de vache; መር፣ቀፎ፣ ruche à miel. — ቀፈለ፣ ferma; መቀፈል፣ fermeture. — ቃፍለት፣ improviste; አብ፣ቃፍለት፣ à l'improviste.

በሀሽ፣ orange amère. — በላም፣ (ballam) sorte de poisson. — በላሲ፣ très grand vase à l'eau. — ብሉቀ፣ pubère. — በለው፣ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዒ፣ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፣ éteule. — በረ፣ (barra) vola (en l'air); በራሪ፣ qui s'envole. — ብራሖ፣ lait et eau mélangés. — በራሕ፣ qui a une tache blanche sur le front (vache). — ብርሻሽ፣ vieille fille (injure). — አብሩቅ፣ vase à ablutions. — ቡርቁጠ፣ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበረ፣ se relâcha. — በረክ፣ lieu désert. — ብሩዩ፣ vide. — በረደ፣ (ar.) lima. — በርዱንጋ፣ fève. — በሽ፣ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፣ oignon. — በስሶ፣ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፣ poussa (?). — በቀል፣ mule. — በቀት፣ très chaud, brûlant. — በቀዐ፣, አበቀዐ፣ vanna. — በበለት፣ vent d'ouragan (vent en été). — ብትክት፣ collier de perles de verre. — ቡን፣ (ar.) café. — በከር፣ chameaux stériles. — በከን፣ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሕ፣ grosse porcelaine (coquille). — በዘተ፣ carda (le coton). — በይጭ፣ (ar.) oeuf. — በዳ፣ étranger à la famille. — በዳሀ፣ qui a coïté. — በድን፣ cadaver. — በደግ፣ insipide; በደገ፣ fut insipide. — በግ፣ bois à fumigation. — ብጋናት፣ pubis (des femmes). — በጥረ፣ se tint debout, resta debout. — በዐዐ፣ s'échappa.

ትልም፣ sillon. — አንተልተለ፣ suspendit. — ትምልጅ፣ bracelet. — ቶርማን፣ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፣ marteau. — ትርቁብ፣ talon. — ተሪበት፣ plante à très petites épines. — ቱሩድ፣ fort. — ተስፍዒ፣ grenouille. — ተቀዓሊ፣ sorte de natte (venant des çomal). — ቶብሬት፣ balle à jouer. — ተብዐ፣ fut intrépide. — ትንሽብ፣ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንከበ፣ mit à côté. — ቱከር፣ tourterelle; ቱከር፣ሽሐሪ፣ petit pigeon sauvage. — ተከበት፣ sorte de grande natte à tapisser. — ቱክት፣ bracelet (des femmes). — ቱኳን፣ punaise. — ተጃረ፣ (ar.) devint riche; ታጀር፣ riche; ትጃረት፣ richesse. — ቶፈት፣ vase à traire fait en paille.

ነሐር፣ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፣ cuivre rouge. — ነሀቀ፣ murmura. — ነሕነ፣ nous. — ተነሐነሐ፣ débarrassa son gosier. — ንሁግ፣ nigella sativa (ኑሖክ፣ Munz.). — ነለት፣ femelle du grand antilope dit አጋዜን፣ en amariñña. — ንላል፣ langue. — ነሰለት፣ serpent boa. — ነሲብ፣ (ar.) fortune. — ነቅሐ፣ s'éveilla. — ነቀረ፣ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፣ secoua, mêla; trembla; ተነቅነቀ፣ bougea. — ነቁ፣ mugit (vache). — ነቅዐ፣ creva; ንቅዕ፣ crevasse. — ነቡል፣ chamelle qui vient de mettre bas. — ነጠበ፣ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፣ peau préparée avec le poil. — ነሽ፣ cuivre jaune. — ነከረ፣ nia. — ነከከ፣ machoire. — መንኬት፣ (Pl. መናኪት፣) pot de terre. — ነዝሐ፣ fit eau, coula (vase). — ነዝረ፣ donna le mauvais oeil. — ነዝዐ፣ jaillet en source (ነዝአ፣ arracha). — ነዝፈ፣ aspergea. — ተናዘፈ፣ se revêtit; ንዙፍ፣ revêtu. — ነዳ፣ rosée. — ናዴ፣ (ar.) proclama; ናዳይ፣ héraut. — ነደም፣ (ar.) repentir. — ነድር፣ voeu; ነደረ፣ fit un voeu. — መንገድ፣ chemin. — ምናፈሒት፣ soufflet de forge. — ናፍረት፣ pilier. — ነፈሰ፣ venta; ነፋስ፣ vent; ናፈሰ፣ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፣ pluie très fine. — ነፍጥ፣ morve; ተነፈጠ፣ se moucha; ነፋጥ፣ qui est toujours à se moucher. — ንፍጥ፣ rougeole.

አ፣ réponse quand on est appelé. — ኢሒ፣ interjection de surprise. — አሀደ፣ prit femme, se maria (homme). — አለበት፣ long vase dans lequel on vend le blé. — አልዕ፣ épervier. — እምበበ፣ rôtit du grain; እምበቢ፣ grain rôti. — እምብዒ፣ larmes (voy. ነብዐ፣ Munz.). — አመት፣ (ammat) coudée; አመተ፣ mesura par coudées; እሙት፣ mesuré par c. — አማን፣ vrai; በአል፣አማን፣ véridique. — አምዑት፣ entrailles. — አረ፣ sorte de viscère. — አርመ፣ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዋር፣ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፣ vieillit; አረጋይ፣ vieillard. — እስክ፣ jusque. — አሻረት፣ (ar.) signe. — አሺነት፣ outre ouverte seulement par une des jambes. — አብሬት፣ (ar.) aiguille. — አብዓኬ፣ trigonella sativa. — አቲም፣ orphelin (mais voy. የጠመ፣ Munz.). — አና፣ je, moi. — እንሕስ፣ caverne. — እንቆርዕ፣ grenouille. — አንተ፣ m., አንቲ፣, toi, Pl. እንቱም፣ — እንዚ፣ ici. — እንጓሕ፣ pierre à fusil. — እንጠዐጥዕ፣ graine de lin. — እንጫዉ፣ poulet. — አካል፣ corps. — አከበ፣ rassembla. — አክት፣ gros muscle de la cuisse. —

እው፡ oui. — እወሓ፡ ver (qui se met dans les plaies). — እውሖልጊ፡ sorte d'arbre (ዋይራ፡ des Amara). — እዙመት፡ grand repas. — እይ፡ adv. négatif. — እየ፡ lequel? — እድሂ፡ braire; እድሃይ፡ qui brait (injure), mugit (taureau). — እደ ላል፡ voy. ሀደለበ፡ — እደት፡ (iddat) deuil de la femme pour son mari. — እዱንጉሬ፡ sorte de haricot. — እዳይ፡ ver solitaire. — እዳይ፡ dette. — እዳጋ፡ marchands. — እጊ፡ sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtit les maisons par le côté. — በዐል፡እግር፡ piéton. — እፍለት፡ fleurs blanches. — እፍን፡ sorte de grain (دخن). — እንፎራየት፡ tourbillon de vent.

ከሕል፡ antimoine; ከሐል፡ mit de l'antimoine. — ኩጓሬ፡ écume (de l'homme en colère). — ኩሉልፉ፡ pendant d'oreille. — ኩላበ፡ crochet en bois; ከልበት፡ tenailles. — ኩልኢት፡ (Pl. ከላኢት፡) rognon. — ከለከል፡, ኩልኩለት፡ pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — ከላሬ፡ racla la gale d'un chameau; ተከለሬ፡ gratta. — ከም፡ comme. — ከምበ፡ ዱለ፡ sourit. — ኩምበሬት፡ oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — ኩምብቡ፡ toile des reins du pays de Tigray. — ከምቴ፡ combien? — ከምተተ፡, ከምጠጠ፡ rassembla, s'assembla. — ከምን፡ ainsi. — ከፎስ፡ alcove. — ከርሺ፡ insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — ከርቤ፡ myrrhe. — ከርበን፡ qui se dandine. — ኩርበዝ፡ sorte de couverture faite de palmier. — ኩርክ፡ le contenu d'une main. — ኩርከም፡ bossu. — ኩርዔ፡ pied du grand siége. — ከርየ፡ fier; ከርየ፡ a été fier. — ከሬይ፡ hyène (ከሬይ፡ Munz.). — ከር ዳይ፡ sorte d'ivraie. — ኩቡሕ፡ parfumé (le lait, mais voy. ቀብሐ፡ Munz.). — ተከበለለ፡ roula en tombant. — ከበሰ፡ massa. — ኩበሶ፡ Koso. — ከበጀ፡ nom d'arbre, dont on mange le fruit. — ከብብብ፡ sphérique. — ከብከበ፡ rassembla (mais Munz.: sautilla). — ከተም፡ (ختم) bague à chaton. — ኬት ሬይ፡ brigand. — ከከት፡ serpent. — ከከዐይ፡ caille. — ከከይ፡ corbeau à capuchon blanc. — ከዐጄ፡ estomac. — መከዐሰ፡ bouquet de basilic mis entre le kofit et le babane. — ከዑድ፡ contrarié; አከዐደ፡ contraria. — ከዝበ፡ (ar.) mentit; ከዛብ፡ menteur; ከዝብ፡ mensonge. — ኪይኪይ፡ trot de l'homme. — አከየደ፡ battit le grain. — ከደን፡ le dehors (désert, Munz.). — ከድዐ፡ trahit. — ከድከድ፡ insecte rouge, probablement le perce-oreille. — ሕዋን፡ከፋር፡ rénégat. — ከፌት፡ = ኩፌእት፡ Munz. — ከፍከፍ፡ cheveux longs. — ከፌፌ፡ fut léger. — ከፌፌ፡ impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፡ et. — ወሀር፡ taureau. — ውሐር፡ ladre; ውሕር፡ ladrerie. — ወሕዝ፡ torrent; መሐዝ፡ ruisseau (መሐስ፡ Munz.). — ወሀገ፡ sua; ወሃገት፡ sueur spontanée et petite. — ወሓፕ፡ avaleur. — ዋለበ፡ se retourna pour voir. — ወልተወ፡ para; ተወልተወ፡ vint à la parade. — ወሬድ፡ bière. — ወረከ፡ hanche. — ውሺ፡ (wishshi) beau, belle. — ወሰነ፡ troubla; salit (ar.); ውስን፡ saleté. — ወሰለት፡ pièce, morceau. — ዎ ቖንር፡ graminée, dont on fait les vases à lait. — ወቀት፡ fois. — ወተረ፡ tendit; ውቶር፡ pieux entre lesquels on attache une bête. — ወትአ፡ fut bègue; ወትኤ፡ bègue. — ወተደ፡ (ar.) ficha en terre; ውታድ፡ piquet. — ወተፌ፡ s'adapta bien. — ዋንጫ፡ coupe en corne. — ወኣት፡ vache. — ዊዒ፡ sorte de passereau (dimbit des Amara). — ዋዝን፡ fossé plein d'eau. — ውይ፡ fi donc! — ውዩ፡ étonnant. — ዋይ፡ interjection de surprise. — ወደል፡ nègre grandi. — ወድዒ፡ porcelaine (coquille; voy. ዎዴ፡ Munz.). — ወግሐ፡ fit aurore; ወግሒ፡ aurore. — ወግአ፡ pila; መውግኢ፡ mortier; ወድ፡ዋጊ፡ pilon. — ወገረ፡ jeta. — ወጠጠ፡ chevreau. — ወጭሕ፡ sorte de graminée rouge. — ወፅኑ፡ tressa une natte.

ዐልመት፡ sorte de foin. — ዐለቅ፡ sangsue. — ዑም፡ arbre. — ዐማመት፡ (ar.) turban. — ዕምር፡ (ar.) âge. — ዐማሽ፡ (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — ዐምቀ፡ s'affaissa, s'enfonça. — ዐመተ፡ ferma l'oeil; ዕሙት፡ qui a les yeux fermés; ዕምት፡ aveuglement volontaire. — ዕምዓም፡ muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. ዐመ፡ Munz.). — ዐምዐሚ፡ se gâta (lait qui a séjourné). — ዕር፡ qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — ዐርመመ፡ tordit le col. — ዐረር፡ étain (plomb, Munz.). — ዕርቅ፡ paix; ተዐረቀ፡ fit la paix; አተዓረቀ፡ réconcilia. — ዕረቅ፡ tendon, nerf; ዕሩቅ፡ nerveux. — ዐርቀብ፡ scorpion. — ዐርቃይ፡ grand siége haut en bois. — ማዕርብ፡ ceinture des reins des hommes. — ዐሪድ፡ (ar.) large; ዐርደ፡ fut large. — ዖሹም፡ gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — ዐሹር፡ impôt; ተዐሸረ፡ donna l'impot. — ዐቃል፡ (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — ዐቀብ፡ montée. — ዐቅበ፡ acacia. — ዐተር፡ pois chiches. — ዐተበት፡ (ar.) seuil de la porte. — ተዐንቀደ፡ fit des coques. — ዕናብ፡ foin ou herbe sèche. — ዔንት፡ (ዐይን፡ Munz.) oeil; trou d'aiguille. — ዓናት፡ haut de la tête; sinciput. — ዐንከቦት፡ araignée. — ዐንጨዋ፡ (voy. አንጸይ፡ Munz.) souris, rat. — ዔክ፡ araignée. — ዖን፡ vide, abandonné (maison). — ዐውድ፡ aire. — ዐወጅ፡ de travers; ተዐወጀ፡ fut difforme. — ዐወዝ፡ toile des reins des hommes (ፋተቶ፡ des femmes); ተዐወዘ፡ mit une toile autour des reins. — ዐይር፡ chamelle de 3 ans. — ዓዩን፡ fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. ዑዩን፡ Munz.). — ዓድ፡ pays (étranger). — ዐጀበ፡ plut (ar.). — ዓደት፡ (ar.) usage, loi. — ዐጂን፡ ferment. — ዐዳጋ፡ marché. — ዐጣል፡ጠቤ፡ sorte de belette. — ዐዋር፡ sorte de gazelle (am. ሚዳኳ፡). — ዕጡብ፡ (ar.) coton. — ዕጨይ፡ bois à brûler (voy. ኢጅ፡ Munz.). — ዐጨድ፡ coupe d'herbe. — ዐፀሬ፡ courba. — ዖፍ፡ oiseau.

ዘሉ፡ terre haute et venteuse. — ዝልዘሎ፡ abeille. — ዘማ፡ frère d'épouse (voy. ደሚ፡ Munz.). — ዘም፡ tour de rôle. — ዝማመት፡ anneau passé par le nez du chameau; ዘመመ፡ passa un anneau . . . . . — ዘምተ፡ enleva de force; ዜምታይ፡ brigand. — ዘማያ፡ frère de l'épouse; ዘማይት፡ soeur de l'épouse. — ዘር፡ fée, maligne. — አዝሩቅ፡ ver solitaire. — ዘ ረበ፡ parole; ተዘረበ፡ parla; ዘራባይ፡ qui parle beaucoup. — ዘርገ፡ fit mousser le lait; ዝርገ፡ moussoir du lait en bois et poil. — ዘሩፍ፡ pillard; ዝርፍ፡ pillage; ዝሩፍ፡ pillé. — ዘ ሩፍ፡ girafe. — ዙቀር፡ anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — ዘበነ፡ fut cher; ዝቡን፡ cher. — ዜና፡ renommée. — ዘናብ፡ croupion de la selle. — ተዘናበተ፡ mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — ዘንድ፡ muscle biceps. — ዝንግርግር፡ mêlé de toutes sortes de couleurs. — ዘንገት፡ bâton long et mince. — ዘወረ፡ tourna; አዘረ፡ fit tourner; ዘውሬ፡ vagabond; መዝወር፡ bagues des doigts. — መዘግብ፡ (terrain) coupé çà et là. — ዝጋጋ፡ scrofules. — ዘፈን፡ danse; መዘፈኒት፡ tonton.

ተደሀለት፡ a mugi (la vache). — ደሀነ፡ (ar.) oignit; ድ ሁን፡ oint. — ዶለት፡ forum. — በዐለ፡ደም፡ celui qui doit venger le sang; ደሚ፡ saigna (pass.); አድማይ፡ qui fait sortir le sang. — ደምበር፡ front; limite. — ደሚን፡ caution. — ደረ፡

(darra) s'engourdit (membre). — ድር፡ bah! — ዶሬር፡ sorte de *durrah* rouge. — ደሩር፡ nuage. — ደረሳ፡ (ar.) école; écolier. — ደረብ፡ charge double composée de 2 ukay. — ዳረት፡ (ar.) pourtour ou haie de la maison. — ደረን፡ scarlatine. — መዳርእ፡ frange du pagne. — ደረከ፡ poussa. — ድርጅማን፡ interprète. — ተደርገገ፡ se roula. — ዳስ፡ hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — ደሳስ፡ (ar.) espion. — ድስት፡ pot de métal. — ደቃ፡ s'est usé. — ደቃላ፡ (v. ዲቃላ፡ Munz.) enfant naturel. — ደቃም፡ qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — ደቁም፡ joue. — ደቀሰ፡ pulvérisa. — ዲበ፡ sur, dans. — ዱባ፡ citrouille. — ድብል፡ écaille de tortue. — ደበስ፡ qui marche le dos voûté. — ደበት፡ tertre en terre. — ደበን፡ (?) nuage. — ዱቲ፡ à taches rouges et blanches (vache). — ደነዘዘ፡ s'engourdit. — ደንፈ፡ raconta ses exploits; ደንፋይ፡ faiseur de belles promesses. — ደከት፡ sofa en terre ou pierre où l'on dort. — ደዋ፡ (ar.) remède. — ዱኀ፡ tomba en faiblesse. — ዱረ፡ tourna (tête). — ደወረ፡ examina, chercha. — ደወነ፡ sonna de la cloche (v. ደውል፡ Munz.); መዳወን፡ clochette. — ደዐለ፡ (ar.) se joua de q. q'un; ድዕል፡ moquerie. — ዲዓም፡ l'an passé (voy. ዓም፡ Munz.). — ደዐም፡ seulement. — አድዑም፡ montans en bois qui forment les parois de la hutte. — በዐለ፡ ዲየት፡ (ar.) vengeur. — ደግሐ፡ fit mousser; መድግሕ፡ moussoir en bois pour le lait du chameau. — ዱጉሎ፡ pain cuit sous la cendre. — ደጉሰ፡ sorte de grain. — ዱገሰ፡ fièvre intermittente. — ደገነ፡ chassa; ደጋን፡ chasseur; ዳገነ፡ congédia. — ደግዐ፡ terre basse et chaude. — ደግደገት፡ plat (terrain). — ደፍነ፡ boucha (enterra Munz.); ድፋን፡ entier. — ደፍአ፡ courba, fit plier; ተደፍአ፡ se courba. — ድፍእ፡ doucement, prends garde (voy. ደፊይ፡ Munz.); ድፋ፡ attends un peu, prends patience!

ጅሀል፡ débauché. — ጅማል፡ (ar.) corde à charger le chameau. — ጀምደ፡ (ar.) se figea; ጃምድ፡ épais. — ጅርደት፡ sabre légèrement courbé. — ጅራፍ፡ gros fouet. — ጀበለ፡ s'enfla par orgueil. — ጀበረ፡ donna pour remplacer une perte. — ጀበበ፡ saliva (huma, Munz.); ጅባብ፡ salive. — ጅንስ፡ (ar.) race. — ጀነነ፡ (ar.) devint fou; ጅናን፡ folie. — ጀዐታት፡ salit; ጀዕታት፡ saleté. — ጀዙር፡ topinambour. — ጅድሪ፡ (voy. ገድሪ፡ Munz.) petite vérole; ጀደረ፡ eut la petite vérole. — ጀድዐ፡ vache de 4 ans. — ጃጅ፡ paquet de poissons lié ensemble. — ጃግሬ፡ pintade. — ጀፋፍን፡ écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; ገሐመ፡ réduisit en charbon. — ገሕረት፡ sorte de pierre noire et peu lourde. — ግሓይ፡ chagrin. — ገሊል፡ graminée dont on couvre les maisons. — ገላላው፡ homme. — ገልዕ፡ têt de pot. — ገልዓ፡ sorte de plante grasse. — ጉም፡ puce. — ግማ፡ tempe. — ጎመት፡ conseil. — ገምፍዝ፡ sorte de graine. — ግሬ፡ gris. — ገርዋመት፡ écume du lait. — ግሩር፡ ሐሊብ፡ le vase au lait. — ገሬሽ፡ bouillie moins claire que le shurba. — ግሩብ፡ bois. — ግርዔ፡ lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — ግርጃ፡ vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — ጋሻ፡ hôte voyageur; ጋሽ፡ allant. — ገሰመ፡ partagea; ጉሱም፡ partagé. — ግሰት፡ (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — ገሰዐ፡ rota. — ወድ፡ ገቢለት፡ homme d'un pays différent. — ገብር፡ esclave male; ግብር፡ contributions. — ገበታ፡ jeu Egyptien. — ግብ ግብ፡ anneau des jambes. — ገቢጋበ፡ fruit qui semble un citron et qu'on mange. — ግተት፡ traîne. — ጋን፡ hibou (vautour, Munz.). — ገንሐ፡ vit; examina. — ገንሐት፡ ፀሐይ፡ disque (?) du soleil. — ገንበር፡ front. — ገነዘ፡ enseveli. — ገንዴ፡ resta longtemps; ገንዳይ፡ qui a duré. — ግንዳይ፡ grosse bûche. — ጉንፋ፡ rhume. — ወድ፡ ግንፍ፡ perte blanche (des hommes). — ገናፈለ፡ émit un bruit en bouillant (eau etc.). — ጋው ጋው፡ qui parle à tout propos. — ገዋፍ፡ famélique. — ገዐት፡ bouillie de farine; አገዐት፡ fit de la bouillie. — ጋይበ፡ vase en poterie. — ገድ፡ (ar.) bonne fortune; ገዴ፡ a été fortuné. — ገዳል፡ tresseur de cheveux. — ግድሜ፡ stérile (vache). — አገደም፡ petite plaine sur une montée. — ተጋደመ፡ se coucha. — ጉዱር፡ (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — ግድዳ፡ petite vérole volante. — ገድዔት፡ picote folle, sorte de maladie. — ገዱድ፡ chamelle stérile. — ጉዱደሌ፡ tourterelle à collier. — ግዱፍ፡ ordures, restes; ገዳፊ፡ soutien. — ጉጉ፡ tabac sec en pain. — ጉፍሕ፡ large. — ገፍሐው፡ très grand vase à eau; ገፍሐ፡ grande jarre. — ገፍሐት፡ tortue. — ገፍትአ፡ retourna sens dessus dessous.

ጥሀል፡ (?) pain au beurre; omelette d'oeuf d'autruche. — ጠሐነ፡ moulut; ጥሑን፡ moulu; ጥሒን፡ graine moulue après avoir été cuite. — ጥውም፡ tortu; ጠማም፡ faux-fuyant, basse ruse; ጠመመ፡ se turbana. — ጥውቅ፡ brassé; ጠማቂ፡ brasseur. — ጠምጠመ፡ (?) ceinture. — ጤር፡ deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — ጠረሽ፡ farine (1/2 cuite en graine) servant à faire la bouillie. — ጠርዐ፡ cria; ጠርዕ፡ crie. — ጠራይ፡ graine. — ጣሰሰ፡ caressa. — ጥሽ፡ (ar.) bruine. — አጥቀሐ፡ alluma par friction; መጥቅሕ፡ bâton pour allumer du feu par friction. — ጡቁርስ፡ suie qui s'attache au toit. — አጠቅዐ፡ frappa des mains. — ጠባት፡ large plateau en paille. — መጥበቅ፡ colle. — ጠቢብ፡ médecin. — ጠበይ፡ ennemi. — ጠንብ፡ toit; ጠናቢ፡ couvreur qui fait le toit d'une maison. — ጠዐቀት፡ fenêtre. — ጣዝመ፡ (?) miel souterrain. — አጣየሽ፡ parfuma; ጢሽ፡ fumée. — ጣፍ፡ sorte de grain. — ጠፍጣር፡ graminée qui semble du tef rouge. — ጠፍጠፋ፡ alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጫ፡ sable. — ሙጭሓር፡ têt de pot. — መጫመረ፡ torchon cendré pour nettoyer. — ጨምደደ፡ éleva les sourcils. — ጩምጩም፡ qui regarde à travers les cils. — ጨርም፡ homme qui a les oreilles percées. — ጨሬምት፡ toute petite toile des reins. — ጨሬርም፡ haillons. — ጨርጨረ፡ cria (souris, serpent). — ጨቀጨቀ፡ masturba. — መጨበር፡ vieille toge usée. — ጭንቀሊት፡ coude. — ጭንጋይ፡ mouche. — ጨውግ፡ sua; ጨውግት፡ sueur forte à la suite de fatigue. — ጭግር፡ cheveux (ጸጉር፡ Munz.). — ጩጩ፡ poussin; ጩጪ፡ ou እንጫጩ፡ poulet.

ፀሕሎ፡ tout petit pot de terre. — ፅምበል፡ chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mize* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — ፀርብ፡ sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — ፀሬብ፡ charpentier. — ፀርዔ፡ pis (de vache; voy. ጠሪ፡ Munz.). — ፅሬግ፡ col. — ፀርጠ፡ peta avec bruit. — ፅብሕ፡ sauce; ፀብሐ፡ fit la cuisine; ፀባሒ፡ cuisinier. — ፀበት፡ (tsabbet) position difficile (étroite). — ተፀነቀ፡ eut la tête saupoudrée de beurre. — ፀውዐ፡ appela. — ፀዐብ፡ chameau mâle. — ፀዐዴት፡ blancheur. — ፀየቀ፡ devint rien du tout; ፅዩቅ፡ brin, fétu. — ተፃየቀ፡ cracha entre les dents. — ፃየት፡ terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — ፀይአ፡ pua (voy. ጠይዐ፡ Munz.); ፅዩእ፡ puant. — ፀጸይ፡

temps de moisson. — አፀገነ፡ fut reconnaissant, rendit grâces. — ፀፍረ፡ tressa les cheveux ou une corde; ፀፍሬት፡ hameçon. — ፀፍዐ፡ souffleta; ፅፍዐት፡ soufflet. — ፀፍፀፈ፡ égoutta (vase). — ፀፍፃፍ፡ beau temps.

ፋር፡ tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — ፈርሐ፡ se resolut. — ፍርስ፡ ruine. — ፍርንትት፡ aine. — ፍርንጨ፡ testicules (ፈርተት፡ Munz.). — ፍሩይ፡ gros et gras. — ፍሱስ፡ versé; ፈሳስ፡ qui se répand; አፍሳስ፡ qui fait répandre. — ፈሼ፡ lâcha un vent (sans bruit); ፈሼይ፡ pet. — አፍሻሊት፡ marâtre. — ፈቅ፡ቢለ፡ s'écarta un peu. — ፊት፡ቢለ፡ but une gorgée, but à petites gorgées. — መፍታሕ፡ clé. — ፋተት፡ toile des reins. — ፈትፈተ፡ brisa dans la sauce. — ፍንጌ፡ entre (prép.); በዐለ፡ፍንጌ፡ celui qui intervient pour empêcher une querelle. — ፈንጠሸ፡ détruisit, renversa; ፍኑጡሽ፡ pêle-mêle. — ፍንጭሕ፡ sperme. — ፍንጭት፡ qui a les dents écartées. — ፎእ፡ fi. — ፈከረ፡ fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — ፋክክ፡ cornaline travaillée. — መፍክክ፡ jointure, articulation. — ፈዛግ፡ faible; መፍዛግ፡ affaiblissement. — ፋዱሊ፡ qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — ፋፀየ፡ (ፈዐአ፡ Munz.) siffla.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.